Introducció

Dietaris

Epistolari

Imatges

Esplais de la meva llarga vida

Irene Rocas i Romaguera

Edició de

Jordi Curbet Hereu i Maria Pilar Perea

Pròleg de

Dolors Grau Ferrando

ajuntament de palafrugell
arxiu municipal

Diputació de Girona

Associació de Veïns i Amics de Llofriu

UNIVERSITAT DE BARCELONA

RedAIEP
RED DE ARCHIVOS E INVESTIGADORES DE LA ESCRITURA POPULAR

Institució Pública Antoni M. Alcover

editorial MOLL

Presentació

Pròleg

Articles

L'edició

Menú inici

Esplais de la meva llarga vida

Irene Rocas i Romaguera

Edició de

Jordi Curbet Hereu i Maria Pilar Perea

Pròleg de

Dolors Grau Ferrando

ajuntament de palafrugell
arxiu municipal

Diputació de Girona

Associació de Veïns i Amics de Llofriu

UNIVERSITAT DE BARCELONA

RedAIEP
RED DE ARCHIVOS E INVESTIGADORES DE LA ESCRITURA POPULAR

Institució Pública Antoni M. Alcover

editorial MOLL

Presentació

Lluís Medir

Alcalde de Palafrugell

El nostre país és un vell país que té superposades, talment com els tels d'una ceba, cultures diverses: evolucions, revolucions, importacions, intercanvis, entrades, sortides, deixen un pòsit, un humus, en què germinen individualitats remarcables.

El nostre país no és un país senzill per a la cultura: les seves manifestacions més diverses no han sigut, habitualment, reconegudes. La nostra literatura sovint s'ha produït enmig de la indiferència o, fins i tot, de l'hostilitat.

Malgrat tot, el nostre país és un país sorprenent. Arrapada a les persones que la cultiven, la cultura "sensu lato" roman, evoluciona, es transmet. Sorprèn, efectivament, trobar en un mas de Llofriu una família que es deleix pel país, que l'estima, que l'entén, que l'estudia i que s'impregna tota ella, saltant generacions, de coneixement, el foc sagrat del coneixement que salta de pares a fills.

És aquí on apareix, forta amb tota la seva llum, la figura d'Irene Rocas i la seva obra. Certament no és única: la seva relació amb la cultura catalana al cantell dels segles XIX i XX, amb els seus agents, així ho posen de manifest: a totes les contrades hi trobem personatges singulars que fan les seves singulars aportacions. Irene Rocas té relació amb molts d'ells, relacions que tenim documentades.

La vida no fou fàcil per a Irene Rocas: va transcórrer imparable i implacable entre tragèdies i necessitats, va ser espectadora d'anys convulsos, va passar pel tràngol de la separació familiar quan la seva filla Maria Gràcia va marxar "a fer les Amèriques". Finalment, ella mateixa va haver de travessar l'Atlàntic per anar a morir a l'Argentina que, acollidora, havia rebut una part important de la seva família. És la crònica de la realitat: un país d'escassetat, magre i maltractat, del qual, sovint, els seus fills s'han hagut d'allunyar a la recerca d'oportunitats. Però alhora un país visitat, colonitzat, que ha sabut també rebre, en flagrant contradicció amb si mateix: país d'immigració i d'emigració alternativament o simultàniament, secularment lloc d'anants i vinents. És la nostra grandesa i a vegades, la nostra misèria.

Irene Rocas va saber donar: especialment a la seva família i de manera més significada a la seva filla Maria Gràcia Bassa Rocas. Va mantenir viva la cultura del seu poble allà on visqués. És especialment remarcable la fidelitat des la distància: el seu activisme cultural a l'Argentina en plena sintonia amb la seva família que hi residia abans que ella hi arribés. El manteniment de la cultura catalana a ultramar apareix com un fet sorprenent, una actitud de lleialtat i tenacitat mereixedora de reconeixement.

Segurament és per tot això que en aquesta època actual de normalització institucional i popular de la nostra cultura s'ha reivindicat, difós, estudiat, la figura i obra d'Irene Rocas, de la seva família i de les seves circumstàncies. Els testimonis són nombrosos: des de les parets de la casa pairal a Llofriu fins a la col·laboració inestimable de tota la família i la més remarcable de la branca argentina ens han fet conèixer un element singular sorgit de l'humus de la nostra història: els Bassa-Rocas. Els esforços dels estudiosos, la fidelitat de la família han valgut la pena: tots hi hem sortit guanyant.

Pròleg

Dolors Grau i Ferrando

Historiadora

Irene Rocas (Llofriu, 1861-Castelar, Buenos Aires, 1947) va obsequiar la seva família amb onze volums on detallava, fil per randa, la seva vida. Possiblement no era conscient, a l'escriure'ls, que aquesta era una herència que ens deixava a tots nosaltres i que un segle més tard recuperaríem d'entre les seves ratlles peces preuades per reconstruir la nostra pròpia història, com costums empordanesos que s'han perdut, retalls de la vida artística olotina, l'ambient urbà de la Barcelona de les primeres dècades del segle XX, o la vida quotidiana dels colonitzadors de les terres verges de l'Amèrica del Sud.

El primer volum, que ja va editar en paper l'Ajuntament de Palafrugell l'any 1999, comença com un llibre de memòries que rememora l'Empordà de la segona meitat del segle XIX, però acaba com un dietari escrit a partir del 1909 a l'igual que els deu volums posteriors que van desgranant la seva vida fins l'any 1936.

Ara bé, la Irene instruïda, la Irene socialment activa, la Irene que es val per ella mateixa, neix precisament a partir de la mort del seu home, l'any 1906. En aquells moments, ell tenia seixanta-set anys i ella, quaranta-cinc. Irene no tenia germans i en canvi va tenir nou fills: Maria Gràcia (1883-1961), Aniceta (1885-1889), Ernesta (1887-1889), Florenci (1889-1961), Maria dels Àngels (1890-1941), Serafí (1892-1922), Lluís (1894-1917), Montserrat (1898-1977) i Maria (1900-1976). Quan es mor el seu home ja se li havien mort dos fills (Aniceta i Ernesta) i un altre havia marxat a Amèrica (Florenci).

A partir de l'any 1906 Irene es queda ben sola, amb sis fills a casa seva, i és, justament llavors, quan Irene reneix i es converteix en la dona forta, de fermes conviccions que coneixem avui. Administra les rendes familiars i es treu un sobresou amb allò que més li apassiona: la cultura catalana. Treballa per l'Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya, recull frases i locucions pròpies de Llofriu, esdevé corresponsal a Llofriu del *Diccionari Català-Valencià-Balear* i col·labora amb l'Institut d'Estudis Catalans. Aquests nous ingressos els utilitza, en bona part, per a la formació dels seus

fills, als quals els instrueix amb l'estimació per la lectura i la música. Fins i tot els seus trasllats de residència obeeixen en bona part al desig de formar adequadament els seus fills i, el que és més important, a intentar potenciar el que creu que són les seves millors aptituds. Precisament el seu trasllat a Olot, l'any 1907, té com a objectiu que el seu fill Serafí pugui estudiar al taller de Berga i Boix i quan l'aventura garrotxina no té els fruits que ella espera, es trasllada a Barcelona on els horitzons culturals i socials se li eixamplen tant a ella com a la seva descendència.

És en aquest context, quan ja es troba a Barcelona i un altre dels seus fills ha marxat a Amèrica, Maria Gràcia, que Irene comença a escriure les seves memòries i els seus dietaris, amb un llenguatge fresc i espontani, molt modern per la seva època i, decididament molt més modern que el que utilitza la seva filla Maria Gràcia en els seus nombrosos articles i creacions literàries.

Irene volia contar als seus fills el que havia estat la seva vida, la qual discorria entre misses, bugades, compres i menjars, com passava en la majoria de les dones de classe mitjana. Però hi havia algunes diferències: Irene, que a més era una àvida lectora, tenia una sòlida cultura assolida de manera autodidacta. Així, dins els fulls caligrafiats d'una vídua i mare de família nombrosa descobrim els seus eixos vitals que giren al voltant de la cultura i la nació catalana i del desig d'educar convenientment els seus fills; tot amanit amb els episodis de la història que li ha tocat viure i que van apareixent al llarg de la seva obra.

Dins aquests volums apareixen els elements més recurrents de les famílies catalanes una mica acomodades. La major part dels protagonistes són personatges catalanistes, catòlics, amants de la natura que, una vegada uns, i una altra vegada els altres, van fent pessics a les noves tendències importades d'Europa, com l'aprenentatge de l'esperanto o les incursions en el vegetarianisme. També hi ha dones cultes i amb gran personalitat que agafen amb força el seu paper d'educadores de les noves generacions; com la mateixa Irene i la seva filla Maria Gràcia. Molts d'ells abracen disciplines dels sectors de les humanitats i de les arts, com la seva filla Maria Gràcia, que va ser una prolífica escriptora i una guardonada poetessa; el seu fill Serafí, que es dedicava a l'escultura i la pintura; o el seu fill Florenci, que es va dedicar al periodisme gràfic i literari. Tampoc podien faltar-hi els indians, com el seu marit, Joan Bassa, que tenia negocis a Puerto Rico i a Cuba, ni els colonitzadors del continent americà com la seva mateixa filla, Maria Gràcia, i el seu gendre, que es varen establir a Trenque

Lauquen, una ciutat fundada de bell nou en les terres verges de la Pampa, regentant un establiment que abastia els nous habitants europeus.

Irene va morir a l'Argentina, a l'igual que la seva filla Maria Gràcia i el seu fill Florenci. Però mentre varen residir a l'Argentina, el seu cor es trobava a l'Empordà. Aquest fort sentiment d'enyorança el recorden els escrits sobre paper que ens ha deixat Irene i altres membres de la família i, també ens el recorden els grafits que encara es conserven miraculosament en les parets del casal que Irene i el seu home varen construir al bell mig de Llofriu. Aquestes parets que varen aixoplugar tots els membres de la família Bassa-Rocas i que varen escoltar les classes que Maria Gràcia Bassa impartia, avui contenen un centre cívic vital per al poble.

Llengua

Lexicografia

Menú intro

Esplais de la meva llarga vida

Irene Rocas i Romaguera

Edició de

Jordi Curbet Hereu i Maria Pilar Perea

Pròleg de

Dolors Grau Ferrando

ajuntament de palafrugell
arxiu municipal

Diputació de Girona

Associació de Veïns i Amics de Llofriu

UNIVERSITAT DE BARCELONA

RedAIEP
RED DE ARCHIVOS E INVESTIGADORES DE LA ESCRITURA POPULAR

Institució Pública Antoni M. Alcover

editorial MOLL

La parla llofriuenca d'Irene Rocas a partir dels seus dietaris

Maria Pilar Perea
Universitat de Barcelona

1. Introducció

Malgrat que la pràctica del dietari personal es remunta a molts segles enrere, no va ser fins al segle XIX, i especialment al llarg del segle XX, que moltes d'aquestes manifestacions escrites de caràcter autobiogràfic veieren la llum en forma de publicació pòstuma. En fer-ne l'edició, es fa una certa abstracció de la privacitat de les informacions que poden contenir, i d'aquesta manera es donen a conèixer, de vegades de manera fragmentària, fets, pensaments o records, destinats, en un primer moment, a ser rellegits de manera privada per l'autor mateix.

No és fàcil mantenir la constància en l'anotació diària dels fets més importants que s'han esdevingut. Les ocupacions, la feina o els maldecaps poden entorpir el bon propòsit de registrar per escrit determinades situacions de la vida. Aquests elements, però, en el cas d'Irene Rocas, autora, al llarg de la seva vida, de 18 quaderns, van tenir l'efecte contrari. L'estimularen a recollir les seves vivències, les preocupacions, els esdeveniments més notables o els fets culturals i polítics que més li impactaren. Van ser també un bon procediment per expressar els sentiments i per desfogar-se de les situacions problemàtiques que anaven bastint la seva existència i la de la seva família.

Lluny de qualsevol voluntat embellidora i maquilladora, els dietaris d'Irene Rocas estan redactats amb un estil personalíssim i amb to planer que els fa aptes per descobrir-hi elements característics dels seus orígens llofriuencs, emmarcats, és clar, en un entorn empordanès. Aquest pòsit lingüístic traspua de manera espontània i permet al lector de caracteritzar la parla de l'autora, tot captant els seus tics, les seves falques i els recursos més habituals que utilitza per construir la seva narració.

Llegint els dietaris d'Irene Rocas ens adonem que els termes autobiografia o memòries són sinònims. Els seus "Esplais de la meua llarga vida", que comencen de manera sistemàtica el mes de setembre del 1909, moment en què l'autora inicia la redacció de les seves notes diàries, retraten els esdeveniments, però també retraten qui els escriu.

De caràcter intimista, personal, per ser llegits i recordats per un mateix o per ser deixats a la posteritat, els dietaris d'Irene Rocas acompleixen totes aquestes finalitats. L'autora no dubta a projectar-los, dedicant-los als seus fills i als seus néts. Lluny de ser uns escrits privats, l'escriptora llofriuenca explica que tot sovint els seus fills llegien les seves notes. Ella mateixa, en tancar un any, retornava sobre les notes passades i les comparava amb les dels altres anys. I molt sovint hi apreciava un empitjorament; sobretot durant el segon decenni del segle XX, curull de penalitats, de morts de familiars i d'amics i de situacions econòmiques crítiques.

Els entrebancs de totes menes, però, l'empenyien a desenvolupar la seva gran afecció —l'escriptura— i les seves notes ofereixen, als lectors d'avui, un reflex prou fidel de la societat de l'època, dels esdeveniments culturals, polítics, socials i històrics que van donar forma als anys que va viure. Això sí, tot filtrat a través de la seva òptica femenina, conservadora i religiosa.

Per bé la lectura dels dietaris ens recorda de vegades el gènere autobiogràfic, no es pot d'oblidar que Irene Rocas no era una escriptora de professió. El plaer per l'escriptura l'impulsava a descriure els fets més rellevants que s'esdevenien al llarg del dia, però sovint el lector hi detecta llacunes, salts, imprecisions, oblits, peces que no encaixen, personatges als quals ha passat algun esdeveniment però que se'n desconeix la causa. Amb tot, no es poden retreure a l'autora aquestes mancances, pròpies de qui escriu a raig i amb una completa espontaneïtat.

Aquesta llibertat en l'escriptura, no atenta a retocs estilístics ni a l'aplicació de recursos literaris, és la causa que seus escrits siguin gairebé un reflex de la llengua oral. "Escriu com parla", és el comentari que sorgeix en llegir la seva prosa, i és per aquest motiu que els dietaris, a més d'un mirall de la societat i de l'època que l'envoltaven, reprodueixen amb un estil col·loquial, la seva manera de parlar –la parla llofriuenca–, de la qual estava tan orgullosa, i que reivindicava quan era a Barcelona, com mostra aquest fragment: "Hem anat per la plassa de Santa Anna[,] portal de l'Àngel i cap al Forn de S[ant] Jaume a comprar bescuits de matafaluga.// M'hi ha passat un fet dels que tot sovint m'hi trovo. Jo he demanat *bescuits* i com que no fa fi aquesta paraula, diu que tenia de demanar *biscuits* o *borregos*. El dependent se m'ha rifat i jo an ell. M'ha preguntat si els volia de pa de pessic[,] els *biscuits*. Jo l'hi he dit que no, qu'els volia de pasta i matafaluga. Ell diu: «Doncs per·què me demana *bescuit*?» «És que a la meua terra ne diuen *bescuits*.» «Doncs parli com aquí.» Llavors jo he tornat a dir *bescuits* en lloc de *borregos*. El dependent[,] tot rient de mofeta[,] m'ha tornat a dir[:] «Parli com

aquí. Digui *borregos*.» «És que són bescuits; el *borrego* és l'arcalde dels Pastorets.» M'ha mirat amb un mal ui... i jo m'en som anat a la caixa a pagar i m'en som anat."

I és, per tant, en els dietaris, on es poden trobar mostres de la parla llofriuenca —i empordanesa, en general— que Irene Rocas conreava amb tanta fluïdesa.

D'altra banda, cal destacar uns altres divertiments —així ho considerava ella mateixa—, derivats de l'interès per l'escriptura: la col·laboració en grans empreses lingüístiques. L'escriptora llofriuenca aportà informacions dialectals a l'Obra del Diccionari, la qual, dirigida per Antoni M. Alcover, i posteriorment per Francesc de B. Moll, es materialitzà en el *Diccionari català-valencià-balear* (DCVB). Igualment, com consta en les seves memòries-dietaris, emplenà qüestionaris per a l'Institut d'Estudis Catalans i aportà dades a l'Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya i a l'obra del Cançoner Popular de Catalunya.

La lectura dels dietaris i la consulta del *Diccionari català-valencià-balear* deixen endevinar, malgrat que el seu nom no hi apareix explicitat de manera directa, les aportacions d'Irene Rocas, que comptava amb el número de col·laboradora 249, a la gran obra lexicogràfica.

L'objectiu d'aquest treball és extreure els aspectes dialectals més interessants que emanen dels dietaris de l'escriptora llofriuenca. Se'n farà una presentació dividida en cinc parts. Es partirà, en primer lloc, de l'examen de l'ortografia, vinculada especialment amb aspectes relacionats amb la fonètica, tant de caràcter vocàlic com consonàntic. En segon lloc, s'estudiaran diversos aspectes relacionats amb la morfologia, especialment pel que fa a la morfologia flexiva de caràcter nominal, pronominal i verbal, sense oblidar qüestions relacionades amb morfologia derivativa. En tercer lloc, es farà referència a algunes estructures sintàctiques que apareixen amb freqüència en els dietaris. En quart lloc, s'estudiarà el lèxic, tant pel que fa a aspectes dialectals com a la presència de castellanismes, i més endavant, des del moment que resideix a l'Argentina, d'americanismes. Les conclusions tanquen aquesta primera aproximació a l'anàlisi dels aspectes dialectals presents en els dietaris d'Irene Rocas.

2. La fonètica i els aspectes ortogràfics

La inexistència d'unes normes ortogràfiques en els anys d'inici de la redacció dels dietaris motiva, en els textos d'Irene Rocas, com, de fet, va succeir en tots els escriptors,

l'aparició de dos fenòmens: *a*) una vacil·lació ben acusada en les grafies; *b*) una dependència de les grafies i estructures castellanes.

Aquest apartat examinarà alguns dels aspectes relacionats amb les grafies que es mantenen gairebé constants al llarg dels diferents dietaris. En realitat, més que l'assenyalament d'un seguit de discrepàncies amb l'ortografia actual, es vol indicar com la grafia és, en aquest cas, útil i necessària per reflectir determinats comportaments fonètics.

Com a llofriuenca, amb una varietat emmarcada en el territori del català oriental, les grafies que apareixen en els dietaris mostren tres aspectes caracteritzadors d'aquest gran subdialecte:

1. La confusió de les vocals àtones de la sèrie anterior; d'aquí la vacil·lació, en els mots, de l'ús de la *a* i de la *e* amb el valor fònic de vocal neutra: *an aquella hora*, *tornàbam*, *carrateres*, *satí*, *masse*, *devant*.

2. La confusió de la *o* i la *u* àtones, que en català oriental es redueixen a *u*: *torment*, *montanya*, *cuixins*, *insoportable*, *custipades*.

3. La confusió entre les grafies *b* i v, atesa la inexistència del so fricatiu labiodental amb caràcter fonològic: *arrivar*, *savia*, *covert*, *vert*, *avans*, *vegut*. Aquestes grafies, de vegades, com succeeix en altres casos, arriben a desfigurar el mot. La terminació dels imperfets d'indicatiu és majoritàriament en *-aba*: *m'entussiasmaba*, malgrat que hi ha també mots que contenen la desinència normativa: *contemplavan*.

Altres alternances en les grafies apareixen en la representació de les fricatives alveolars: *onse*, *dotse*, *tretse*, *catorse*, *quinse*, *setse*, *sensilla*, *comensar*, *cansons*, *vint-i-cis*, *engalsan*, *Cerves* (Serves), *rescent*, *arrescerat, disolt*. Irene Rocas devia fer, sens dubte, la distinció entre sordes i sonores, per bé que vacil·lava, com ocorre actualment, en la pronúncia de certs mots. Així ho indiquen les grafies *s'entussiasmava*, *impresions*, *episodis*, *explossives*, *dessistís*, *exclussió* o *dossis*.

Certs mots que contenen fricatives prepalatals (*axís*, *axò*) mostren la manca de segregació de la iod, pròpia dels dialectes orientals. Aquestes grafies tendeixen a evolucionar, amb el pas dels anys, cap a formes del tipus *caixeta*, *aixís*.

S'observa també una vacil·lació en la representació de les oclusives a final de mot: *quietut*, *llarc*, *xarob*.

Els plurals dels mots femenins acabats en *-a* es representen, en general, fent servir la terminació *-as* (*ideas*, *economias*, *mestras*), per bé que al llarg dels dietaris apareix també la forma en *-es*. Aquesta vacil·lació repercuteix en l'escriptura de formes verbals

acabades en *-as*/*-es* o en *-an*/*-en*. Inicialment dominen solucions del tipus *espantadas*, *faltan*, *servían*, *havian*, *feian*. Posteriorment, i de manera sistemàtica, s'introdueixen els finals en *-en*: *tenen*, *prefereixen*, *menaven*.

Les codes complexes tendeixen a reduir-se en el cas de la pronúncia [ks] de les *x*, com mostra la majoria de les grafies: *esplicar*; hi ha casos, però, d'ultracorrecció: *expontàniament*.

S'observa una vacil·lació en la representació de les fricatives i de les africades prepalatals en qualsevol posició: *plujes*, *viatje*, *progectada*, *mitg*, *fletjes*, *fatja* (*fatxa*), *puig* (conjunció *puix*). En alguns casos la grafia dóna compte de l'ensordiment real que experimenta l'africació: *bagatxe*, *mitxons*.

Apareixen palatalitzacions típiques en les grafies (*relligió*, *relligioses*, *relligiosos*). I també, despalatalitzacions (*cuní*, en aquest cas motivada per la iodització).

No s'indica mai la presència de la *l* geminada: *colegi*, *tranquilitzar*, llevat quan el so geminat sembla que es representa mitjançant l'ús de dues *ll*: *pigota cristallina*, *desillusió*, *intelligències* (però també, *inteligència*). Aquesta representació es detecta en casos en els quals no es produeix efectivament la geminació: *rellíquies*, *dilligències*. La *l·l* consta en els darrers dietaris (*entel·lava*) en casos que no els correspondria.

Els diftongs creixents es manifesten poques vegades mitjançant la grafia *qu-*: *cuatre*, *cuadros*.

S'aprecia una manca d'africació en algunes formes sufixades, que actualment es pronunciarien africades: *profetizat*, *simpatiséssim*, *simpatisa*, *catequisar*, *economisar*, *solemnizant*.

Els hiatus de vegades es marquen intercalant-hi la *h*: *vehins*, *rahons*.

S'observa una vacil·lació en l'ús de la *h*: *orribles*, *hòrfens*, *exibir*.

En alguns mots acabats en vocal s'afegeix una *-t* paragògica: *convènit*, *gènit*, *àpit*.

Es conserven algunes grafies antigues: *chor* (coral); la *y* mostra el seu valor semivocàlic: *may*.

Alguns mots adquireixen grafies estranyes: *exebares* (*atzavares*), *assoplujat* (*aixoplugat*), *vetllada necreològica*.

Algunes grafies mostren també l'aplicació de certs fenòmens fonètics:

a) Caiguda de la *-r* final: *primé*, *revisó*. Hi ha casos, però, on s'adjunta una *r* no etimològica: *calabors*, *malver* (de *malbé*).

b) Elisions: *qu'em responia*, *un atre filleta*.

c) Monoftongacions pròpies de la varietat dialectal: *aiga* (i en els derivats *aigats*, *aigalides*, *aigalit*), *llenga*, *curanta*, *curantasset*, *gurnits*, *gurnida*, *desgurnit*, *malsagunyats*, *conts* (amb el valor de *quants*), *colsevol*; *calificat*, *cantitats* (però també *quantitat*).

d) Iodització constant i sistemàtica: *vui*, *endevinaies*, *paia*, *vermeies*, *remuiada*, *cabeiera*, *ramaiada*, *taiar*, *uis*, *fuies*, *mirai*, *aguies*, *trevai*, *veis*, *estovaies*, *fuiejar*, *ajoneiat*, *uieres*, *trui*. En aquests casos, no apareix gairebé mai escrita la lletra *ll*.

e) Simplificació dels grups consonàntics finals: *san*, *mol*, *dal*, *cam*, *parallams*. Altres grups consonàntics dins del mot se simplifiquen gràficament: *promte*, *aumentant*, *tentador*, *costipat*, *contador*, *tenta*, *suscripció*, *trascendència*, *assuntes*, *batisme*. Aquesta simplificació és la que mostren els demostratius: *aquet*, *aquets*.

f) La *l* implosiva experimenta una doble solució: 1. caiguda: *atres*; 2. vocalització: *bauba*, *faus*.

g) Assimilacions: 1. vocàliques: *istius*, *xafagor*, *impideix*, *enquibir*, *muló* (*meló*), per efecte de la vocal tònica, o per contacte amb palatal (*ximeneies*); 2. consonàntiques: -de nasals: *comvertida*, *cambi*. Malgrat que es devia fer l'assimilació a la nasal bilabial, la majoria de mots reflecteixen la grafia castellana: *enmalaltir*-se, *inminent*. Hi ha, fins i tot, en la representació de les nasals, casos de simplificació: *enuvolats*, *s'enuvolaba*.

h) Dissimilacions: 1. vocàliques: *xacolateria*; *xacolata*, *llangonissa*; 2. consonàntiques: -de les *r*: *abres*, *empendre*, *apendre*, *madastra*, *orquesta* (també per castellanisme); - de les *l*: *fandilles*.

i) Metàtesis: *atmetller*, *prespectives*.

j) Aparició de una *i* semiconsonàntica antihiàtica: *empleiat*, *benehiexi* (i també *beneieixi*), *poseieixen*, *ideies*, *oieixo*, *empleiés*, *agraieixo*, *fruieix*, *lluieix*, *graielles*, *atuieixen*, *paiella*.

j) Caiguda de la neutra pretònica: *brenar*, *vritats*, *branes*, *trenyina* (però també *terenyina*), *escarbats*.

3. La morfologia lèxica

3.1. *La morfologia nominal*

a) La formació del gènere i del nombre

Pel que fa a la flexió de gènere, cal destacar el mot *emperatriu*, que reflecteix el femení castellà, la forma dialectal *poruca*, i sobretot la nombrosa presència de formes femenines flexionades, en general, invariables, tant de caràcter nominal (*una protestanta*, *la seua esveramenta*, *postulanta*, *la encalmamenta de grip*, *la mariscala*, *l'enfadamenta*, *gripaua*) com adjectival (*exuberanta verdor*; *escaienta*, *la nit vinenta*; *icnocentes despulles*; *les viandes, riques i abundantes*; *ferventa i entussiasta catòlica*; *felissa*, *diferentes coses*; *resplandenta*; *viventa*; *amargantes*; *congreganta*; *oientes*; *onades [...] potentes*; *amarganta*; *convalescenta*; *escaienta*; *llangonissa dolsa i de coenta*; *cremanta*; *indulgenta*; *roba pesanta*; *cremanta*).

Com és propi de l'àrea dialectal, els mots *fred* (*una fret*) i *sucre* (*sucre[,] que és més econòmica*) són femenins.

Pel que fa a la formació del plural, destaquen les formes *ous dusos* (amb duplicació del plural) i *bafos* (amb inserció d'una vocal epentètica).

b) L'article salat

En tots els dietaris apareixen amb freqüència mostres de l'ús de l'article salat: *a primé toc de sa campana grossa (sa Martinassa[,] qu'en deien ses bruixes)*, *d'es campanar*, *s'escambell*, *ses branques d'es matllers*, *s'amagatai*, *es tarrat*, *d'es boscos*, *es cuc de s'aureia*, *s'esquena*, *es testos retíran ses olles*.

c) Els possessius

Els textos inclouen els possessius següents: *la meua llarga vida*, *la meua amorosa mare*, *covardia meua*, *les meues devocions*; *la seua padrina*, *les seues espines*, *casasseua*; *un noiet del seu edat*; *anar més dret a casa llurs*; *nostro*. En ocasions escadusseres es fan servir els possessius àtons: *mon pobre cor*, *Ell sia sempre mon nort i guia*.

3.2. *La morfologia pronominal*

a) Els pronoms personals

Les formes de primera i segona persones del plural dels pronoms personals són majoritàriament *nosatros* (algún cop *nosatres*) i *vosatros*.

b) Els clítics pronominals

A causa de les característiques de la narració, les formes proclítiques que apareixen en el text corresponen a les primeres persones (del singular i del plural) i adopten sempre la forma plena: *me responia*; *mhus vàrem aturar - mhos va enganyar* (malgrat que les grafies siguin estranyes); les formes enclítiques de primera persona del plural són les següents, seguides d'infinitiu: *embarcarmos*, *marejarmos*; de gerundi: *cobrantmos*; i quan el verb acaba en vocal: *afegeixem sa cama*.

Les formes de datiu enclítiques poden adoptar dues formes: *a*) singular (*li*) posposat al gerundi (en tots els casos, malgrat algun polimorfisme, apareix una vocal epentètica): *fentelhi veure* (*fenteli*), *donanteli* (*donantelhi*), *diguenteli*, *envianteli*, *esplicanteli*, *escriguenteli*, *innovanteli*; *b*) plural (*los*) posposat al gerundi (s'adopta la forma *els***,** on la primera vocal és també una epèntesi): *diguentelshi* (*diguentelsi*), *donantelshi*, *tirantelshi*, *remerciantelshi*, *treientelshi*, *ensenyantelshi*; i posposat a l'infinitiu: *havelshi*, *portalshi*, *buscalshi*, *felshi*, *donalsi*, *trasmetrelshi*, *regalalsi*, *alleugerilshi*, *posalshi*. Observem la presència de *hi* com a marca efectiva de datiu.

El complement directe plural de tercera persona (*los*) presenta sempre una vocal epentètica posposada: *defensalse*, *cremalsa* (*cremalsha*), *encarrilalsa*. Fins i tot la vocal pot aparèixer en posició enclítica: *els ha varen obligar a caminar per els carrers de la vila*.

Si l'infinitiu va seguit del pronom *hi*, s'observa una elisió de la vocal final del verb: *cauri*, *escriuri*, *perdri*, *viuri*. En la pronúncia no es devia formar, doncs, diftong.

Els verbs de la segona conjugació rizotònics mostren, com es veurà en l'apartat següent, una vacil·lació en l'escriptura, i per aquest motiu s'observen diverses possibilitats quan se'ls posposa un pronom: *coneixel*, *convencerl*, *veurerla*.

Les formes pronominals dobles presenten combinacions diverses: *robarmosel*, *anarmosen, entornamsen*. Observem l'epèntesi en *endurmelsan*; i la triple combinació pronominal a *endurselen*.

En les combinacions de datiu + el pronom *ne* s'utilitza sistemàticament la solució *li'n*: *Bé se veia que l'hin volia dir de coses*; *de carn no l'hin donaré*; *només l'in manca una*. Mai no es troba la forma *n'hi*.

3.3. *La morfologia verbal*

Apareixen amb freqüència les realitzacions pròpies de l'àrea dialectal pel que fa als verbs de la segona conjugació rizotònics: *neixera* i *creixera*; tot i que algun cop es troba la forma *coneixer*.

Són sistemàtiques les velaritzacions: en els infinitius (*poguer*, *volguer*, *valguer*, *sapiguer*); en els gerundis (*vinguent*, *diguent*, *ploguent*, *mantinguent*, *tinguent*, *escriguent*, que alterna amb un *escribint* minoritari) i en altres formes del paradigma (*dongués*, *donguessin*; *sapigués*; *volguesin*; *dongui*).

S'indiquen alguns casos particulars:

a) La conjugació del verb *cabre*: *quep*, *queban*.

b) El verb *córrer* adopta la vocal temàtica de la tercera conjugació: *corrim*, *corrís*, com succeeix en el català septentrional de transició i en el rossellonès.

c) Algunes formes adopten l'extensió velar *-sk-* per analogia a verbs que tenen solament aquest increment (cf. *nascut*): *visquent* (per *vivint*), *ha plascut* (per *plagut*), *pertenescut* (per *pertanyut*),

d) *Embrutar* es conjuga com un verb de la tercera conjugació: *s'embrutia*, *l'embrutiríau*.

e) La *u* final del radical del verb *plaure* es consonantitza: *plavia*, *complavia* (també es pot interpretar, com en el cas del verb *beure*, que compta amb un altre radical acabat amb *v*).

f) Les formes de present de subjuntiu del verb *ésser* no adopten la forma velaritzada: *sies ben vinguda!*

g) El condicional i el futur del verb *anar* presenten les formes següents: *airia*, *airíam; airé*; per bé que hi ha una forma *aniríam*.

h) Els verbs de la segona conjugació rizotònics adjunten majoritàriament, per analogia, una *r* final, que no es pronuncia; es tracta d'una duplicació de la marca d'infinitiu: *veurerla*, *treurerla*, *viurer*, *permetrer*, *combatrer*, *rebrer*, *prometrer*, *complaurerla*, *transmetrer*. Hi ha també altres casos sense aquesta *r*: *creura*, *veura*, *treura*, *pendre*, *apendra*, *apendre*.

i) S'usa sistemàticament el perfet perifràstic, i especialment les formes analògiques: *varen repartir*, *varen volguer*.

j) Les formes de condicional del verb *poder* adopten, com en mallorquí, les solucions *poria*, *poriam*, per bé que també s'usen les formes *podria*, *podríem*.

k) Algunes formes dels verb *pertànyer*, per castellanisme, adopten el model de la tercera conjugació: *perteneixesin*. El participi del verb *oferir* és també de caràcter analògic: *oferit*, *oferides*.

l) El verb *dar* apareix en frases lexicalitzades: *Déu me do salud*; *Déu mhus do ceny!*; *Déu els hin do goig i alegria*.

4. La morfologia derivativa

Els dietaris contenen un nombre considerable de formes diminutives: *espardenyetes*, *ampolletes*, *veuetes*, *peuets*, *carteta*, *pomellet*; i en ocasions s'usa sufixos poc productius: *alegroia*, *tristoi*, *tristoia*, *petitoia*; *reconic* (de *racó*, *raconic*).

Apareixen igualment alguns augmentatius: *ricatxa*, *ricatxos*, *bledassa*.

Altres derivats adopten formes particulars, com ara *pluineja*, *ploinejava* (del verb *ploure*), *bogejar*, *galanesa*, *nerviositat*, *joguinós*, *joguinosa*, *joguinera*, *molestós*, *molestosa*, *encarinyament*, *crestudes* (de *cresta*), *vacada*, *enfredorar*, *endaurar*, *castellufu*, *sorrencosa*, *castellaneria*, *civilutxos*, *militarots*, *veiatusca* (de *beata*), *dindament* (de *dindar*), *xamaniat de criaturetes* (d'*eixam*).

4. La sintaxi

Els aspectes sintàctics més destacables que apareixen en els dietaris tenen a veure amb els punts següents:

a) Pleonasmes. No són estranyes les construccions pleonàstiques: *ont hi residia*; *com l'hi passaba an ella*; *an el capellà l'hi varen dir*.

b) Els complements indirectes van introduïts per *an*: *vaig demanar an al meu Joan*; *pro això an ell no l'hi convé*; com també els complements circumstancials: *humitats an el pis de can Puigdevall*; *posar-se la baieta an el pit*; *posar-la an el balcó*

de la sala; i els complements directes que són pronoms personals: *jo no'l coneixia an ell ni ell ane mi*.

c) La preposició *a* és absent en algunes frases verbals: *que venia robar-mos-el*; *vinga plorar*.

d) *Ésser* s'empra com a auxiliar en alguns contextos: *I qu'és estat aquell gran soroll del carrer de Roger de Flor?*; *som tingut l'humor, m'hen som anat a l'iglésia*; *no som assistit a cap acte de festa*.

e) S'usa el *lo* neutre: *lo millor*; *lo de la nostre surtida*; *tot lo que deixava*; *lo mal és que tenen tantes espines*.

f) Es fa la distinció entre *per* i *per a*. Aquesta darrera forma sempre s'escriu aglutinada: *pera nosaltres*; *amb bona salut pera seguir estudiant*.

g) S'utulitza *peraquè* amb funció final: *peraquè l'hi guardin passatje*; *peraquè anessin a la vaga revolucionària*.

h) Els infinitius amb funció de subjecte van precedits d'article: *l'escampar bones màximes no costa gaire*; *a pagar l'adobar els caixals d'en Lluís*; *com que l'estar a les fosques no me venia malament*.

i) S'utilitza la perífrasi *tenir de*: *tinguem de cuidar cum un aucell*.

j) És molt freqüent l'ús de la negació *pas*: *no sé pas si els hi enviaré*; *no s'en refaran pas*, sempre acompanyant l'adverbi *no*.

k) Davant els infinitius s'usen preposicions altres que *a* i *de*: *consisteix amb fer-me aigua*.

l) S'empren els gerundis de posterioritat: *a les vui[t] hem sortit de la Estació de Fransa arrivant a Arenys a dos cuarts de deu*; *hem sortit de San Vicents ben impresionats de la festa, i de tota aquella bona gent, arrivant aquí a dos quarts de nou*.

m) *Qui sap* s'usa mot sovint com a expressió de dubte: *per l'escala feian quissab la broma*; *quissab ont viu*; *m'he esperat quissap l'estona*; *quissab lo que decidiran!*

n) L'adverbi invariable *prou* flexiona en nombre: *no té prous bótes*; *ens han donat alguns detalls pro encare no en tinc prous*.

ny) Els relatius. Hi ha molt poques mostres de relatius que adopten l'estructura de la construcció castellana de *cuyo* : *Són recorts de bons amics cuals alages tenen a casa dipositade*s.

o) Es fa sovint la concordança del participi amb el terme d'acció: *les Creixants les hem deixades a la Ronda ont viuen elles*; *con les he tingudes afegides*; *els hauria acompanyades des de les deu a les dotse*.

En darrer terme, cal destacar una construcció interessant amb datiu ètic: *Ens han donat alguns detalls pro encare no en tinc prous*; i les construcció següents, usades amb freqüència: *i no m'en recorda res més*; *jo no m'ho savia acavar*; *no ens ho savíam acavar*; o *En Lluís pobret se cuida gelar*; *na Gracieta va sofrir molts mesos que s'en va cuidar morir*.

5. El lèxic

El estudi del lèxic dels dietaris d'Irene Rocas es divideix en diversos apartats: *a*) formes dialectals de caràcter més o menys general, agrupades, en alguns casos, per camps semàntics; *b*) formes pròpies de l'Empordà; *c*) formes pròpies de Palafrugell, emprats per l'escriptora; *d*) formes pròpies de Llofriu; ***e***) formes documentades en escrits de Joaquim Ruyra; *f*) formes arcaiques; *g*) formes pròpies de l'escriptora, no localitzades en el *Diccionari català-valencià-balear*. Alguns d'aquests apartats, presenten, alhora, subapartats. Addicionalment, s'incorporen dos apartats nous que inclouen *h*) els castellanismes i *i*) els americanismes que apareixen en els textos quan aquests són redactats des de l'Argentina. S'ha pres com a referència el *Diccionari català-valencià-balear*, del qual s'han extret algunes definicions. Cal fer constar que no es tracta d'un estudi exhaustiu del lèxic dels documents, fet que requeria una descripció molt més extensa.

5.1. *Formes dialectals de caràcter més o menys general*

abricot
amolar (esmolar)
arredorsar (arredossar)
aucells
aurenetes
burgit (brogit)
calabruixó (calamarsa)
carassa
cardina (cadernera)
caçar cargols; caçar retxos (reigs, bolets)
conreuar

cudeny (codony)

denerit, denerida

esmortuïda

espentes

filòsop (filòsof)

fiol (fillol)

furviolaire (flabiolaire)

ganfarró (gafarró)

gargal (gregal)

genesta

guano

guàtllera (guatlla)

guié = guier (pap o gavatx dels ocells)

jessamí = gessamí

llagardaix

llor (llorer)

lluert (llangardaix)

malaltús (malaltís)

marrà (mascle de l'ovella no sanat)

metlles

metrall (per metall)

minestra (menestra)

nis (anís)

novi [nóβi]

papalló (papallona)

pastell (pastís)

poll (pollancre)

professó

pullaia = polalla: Aviram, conjunt d'aus casolanes (Rabós d'Empordà, Andorra, Tor, Sort).

retxa (reixa)

sòmit (somni)

tomata, tomàtec

uncle

viram (aviram)

xíndria

S'aprecia un ús majoritari dels adverbis *lla* (per *allà*) i variants (*perllà*); i *amont* (*amon*, *cap de mont*) (*amunt*).

Altres mots es poden agrupar per camps semàntics

a. Lèxic religiós

CINCUGESMA[1] [siŋkuʒézmə] (Llofriu, Pobla de L., Rupit, St. Llorenç de M., Camp de Tarr.): festa que es celebra set setmanes després de Pasqua florida en memòria de la vinguda de l'Esperit Sant sobre els apòstols.

DENA: gra de rosaris més gros que els corresponents a les avemaries, i que serveix per a comptar els gloriapatris.

FAS: (usat en sing. a les Balears, i en pl., *fasos o fassos,* en el català continental) les matines del dimecres, dijous i divendres sant, durant les quals es té exposat un triangle de ciris i es va apagant un ciri a la fi de cada versicle, fins a romandre tots apagats.

NOSTRAMO: Jesucrist sagramentat (Garrotxa, Pallars, Costa de Llevant, Vallès, Penedès, Camp de Tarr., Gandesa, Tortosa, Bal.).

Trissagi = TRISAGI: himne en què es repeteix tres vegades la paraula *sant* en honor de la Santíssima Trinitat.

b. Lèxic relacionat amb les malalties i els seus remeis

Aiganaf = aiguanaf: aigua de flor de taronja, que s'empra com antiespasmòdic.

ALCOFOLL: antimoni o sulfur de plom.

BOGERIA: casa de reclusió i de curació per als afectats de malaltia mental.

CATXETS: Conjunt de dues hòsties rodones adherides per les voreres i entre les quals es posa un medicament perquè el malalt el pugui prendre sense sentir-ne el mal gust.

DENGUE: Malaltia epidèmica que es manifesta principalment per constipament fort i febre alta (Cat., Val., Bal.).

GRIPPE: grip. pres modernament del fr. *grippe.*

MARFUGA: Malaltia en general, i especialment epidèmica, passa.

[1] El mot en versaletes mostra la grafia que encapçala l'entrada lèxica en el *Diccionari català-valencià-balear*.

Vespés = VESPER: Conjunt de grans que es formen en la superfície del cos, generalment en el coll, i tenen diferents focus de supuració.

c. Lèxic relacionat amb les plantes

ESCABIOSA: gènere de plantes dipsàcies, de diferents espècies, que es fan per marges i prats, tenen les fulles llargues i estretes, tiges llargues i primes, i al cim una flor rosada o violàcia; es consideren medicinals per al sarampió.

ESCANYAGATS**: p**lanta de la família de les amigdalàcies, espècie *Prunus spinosa* L. Irene Rocas la descriu com "pèsols de bosc".

SANGRINYOL = sanguinyol: arbust de la família de les còrnies, espècie *Cornus sanguinea,* de branques joves vermelloses, fulles oposades peciolades ovato-el·líptiques i acuminades, flors blanques en corimbes compostos terminals, i drupes de pinyol ossós bilocular.

TROANA: planta oleàcia de l'espècie *Ligustrum japonicum:* semblant a l'olivella, però amb el fullatge persistent.

VIDIELLA: viadella: planta ranunculàcia de diverses espècies posava davant la cara de carn per dissimular-la o donar-li un aspecte grotesc.

d. Lèxic relacionat amb teixits i peces de vestir

Entredó: ENTREDÓS: tira estreta de punta, brodat, tul, punt, etc., que es posa com a adorn entre dues peces de roba.

LLUSTRINA : roba de cotó, amb lligat de plana, molt aprestada, amb una cara lluent i l'altra mat, que s'empra per a cortines, mocadors, etc., i principalment per a folros de vestit.

MACASSAR*:* peça generalment quadrada de roba, de filat, de ganxet, etc., que es posa com a adorn al respatller d'una cadira o sofà.

MADAPOLAM: roba semblant a percala, però blanquejada i aprestada, que s'usa molt, especialment en la confecció de peces de roba blanca.

Paiola = PALLOLA: capell de palla d'ales amples.

Ruans = RUAN O RUÀ: teixit fi prim d'empesa tenyida i cilindrada perquè resulti fina; s'usava per a cobrellits, cortines i folradures.

XAMBRA: mena de brusa que porten les dones damunt la camisa per estar per casa.

e. Altres termes

ABIMS: abismes.

AMBENT: ambient (segons el DCVB, format modernament d'una manera bàrbara).

ARRIATA: l'animal davanter dels qui estiren un carro.

CUALBRA: bolet agaricaci de l'espècie *Lepiota procera* (Farners, Viladrau, Randa). Irene Rocas escriu: "També hem cullit cualbres blanques. Aquí [a Cabrils] en diuen colomes".

DELIQUI: Defalliment, pèrdua de forces vitals (especialment la produïda per l'excés de passió amorosa o artística).

Fastés: FESTER: Graellat de ferro que forma concavitat i que, sostingut per peus de ferro o empotrat a la paret, serveix de recipient a les teies enceses que il·luminen les danses i altres espectacles nocturns de festa popular (Empordà, Mall.); Irene Rocas escriu: "Les respostes del qüestionari del bloc se refereixen totes a llums fins dels fastés etc. Els fastés han desaparegut. Tan // sols creman els de la Sagrada Família de Barcelona la nit de Sant Pere per ballar les sardanes. Aquells són moderns. Avans pels pobles en tenian a les plasses, i també servian per els pescadors a l'ensesa. Are hi van amb acetilè".

LANDÓ: cotxe de quatre rodes i quatre seients, amb capota que permet de cobrir-lo o descobrir-lo.

NAP: moneda d'un duro, en llenguatge familiar (or., men.). Irene Rocas indica: "nap en metàlic (moneda de plata que val 5 pessetes)".

QUINA: Joc semblant a la plena, en què guanya el jugador que omple les cinc cases d'una mateixa fila.

RANTELL: moscard, insecte dípter de l'espècie *Culex pipiens* (Empordà, Garrotxa, Gir., Guilleries); Irene Rocas escriu: "Rantells (mosquits)".

f. Algunes locucions

A TORNAJORNALS*:* **r**evenjant-se, compensant amb una malifeta la malifeta d'un altre.

D'UPA: d'importància, d'alta categoria social.

FER LLEGUA PER HORA: anar molt de pressa, avançar veloçment, tant en sentit local com immaterial.

FER TROPA: fer goig, esser una cosa molt vistosa (or.); Irene Rocas indica: "Fa tot ple de tropa".

5.2. *Lèxic i expressions de l'Empordà*

ABOIA*:* ovella.

ACIMAR: omplir un receptacle fins al cim.

AIREFERIR: sofrir un atac de feridura.

CLUC: nuvolós, térbol, que no deixa veure el sol. Irene Rocas escriu: "cluc (núgul)".

Curibell = CORIVELLS: *m. pl.* planta de la família de les cariofil·lies: *Silene inflata*.

ENCATAUAR: ficar dins un catau.

ENFURESTIR: enfurir, irritar molt.

Enfutrat = ENFOTRAT: Irat, irritat.

ESQUELLINADA: conjunt d'esquellincs que guarneixen un collar, pitral, etc.

ESQUELLINC: esquellerinc.

ESTOMAGAR: estomacar, fastiguejar.

ESTORNUCAR: esternudar.

FALCONAR*:* pegar falconada; robar o apropiar-se ràpidament alguna cosa d'altri.

FALGUERINA: planta semblant a la falguera, però amb les fulles més petites, que es fa a la vora de les fonts, dins els colls de pou i en altres llocs humits i ombrívols.

FER MALLA DE BOSSA: fer una subscripció i barrejar els diners d'un i altre per a una despesa d'interès comú.

FURRIAT: forrellat.

GATVAIRE: gat fer.

GLONXAR: Gronxar [gluŋʃá].

LLÈCOL: llicorella. Irene Rocas indica: "Tot és llècol (mena de pedra)".

LLUERTERIA: ximpleria; acció o dita pròpia de poc seny.

NÚGUL [núɣuɬ]: núvol.

PALLOC: ram, conjunt de fruita o altra cosa que es pot agafar amb la mà.

Palumida = PALOMIDA: bolet comestible de soca alta, prima i blanquinosa, barret color de sèpia, poc carnós i de poca substància.

POSTERMA: gran quantitat d'una cosa.

PUAGÓ [puəɣó]: pugó.

QUECO: quec, tartamut.

RATINYOL: rata petita.

REBLINCÓ: reblincadura.

TAIFA: multitud de coses a fer; feina variada i absorbent.

TEMPESTEJAR: agitar, remoure molt una cosa o persona.

TENIR TAC O BAC: tenir un defecte o un altre.

TIMPA: timba, precipici.

TRISCAR: Trescar, moure's treballant.

XÀVEGA: art per pescar a l'encesa.

Alguns mots de l'Empordà són propis també d'altres àrees:

ACANDIR-SE: debilitar-se, aflaquir-se, perdre vitalitat. «Aquesta criatura s'ha anat acandint, pobreta, que no té més que la pell i l'os» (Empordà, Plana de Vic, Solsona, Cardona, Salou, Gironella).

ARCABOTA: [ərkəβɔ́tə] (Barc., Empordà, Olot, Ripoll, Men.): alcabota.

Arol = EROL: bancal; redol de terra d'un hort, dins el qual es conra un llegum, hortalissa, flors, etc. (Empordà, Olot, Plana de Vic, Vallès).

BALCA: bova (Empordà, Garrotxa, Guilleries).

BANDOLA: vesta llarga de llana que és la que va damunt de tot de la roba dels infants de pit (Gir., Olot, Empordà).

Bardés = BARDER: Conjunt de plantes espinoses (Empordà, Olot, La Selva).

BASSI: recipient fet de pedra o d'una soca buidada per una cara, que serveix per posar-hi el menjar o abeurall dels animals domèstics, principalment dels porcs i l'aviram (Olot, Empordà, Gir., Collsacabra, Rojals, Tortosa, Maestr.).

BERLA: Part petita d'una cosa; estella, tall (Empordà, Solsona, Cardona, Tremp, Ll., Val).

Burinot = BORINOT: escrit o conjunt de retxes mal fetes, especialment les que fan els infants que volen escriure o dibuixar (Empordà, Men.).

CANYÓ: la part interior del coll (Ross., Empordà, Barc., Tarr., Tortosa, Mall.).

CONQUIBUS: diners. «No podem fer el viatge perquè no hi ha conquibus» (Empordà, Mall., Men.).

DEIXONDAR: deixondir (Conflent, Empordà, Ripollès, Plana de Vic).

ENFOTIMAT: entremaliat; d'esperit inquiet i molestador (Empordà, Olot, Rupit, Pobla de L., Borredà, Manresa, Solsona, Bonansa).

ENJONCAR: fig. embrancar; aficar en un assumpte que sembla difícil, desagradable, etc. (Olot, Empordà, Mall.).

ENQUIBIR: encabir (Empordà, Barc.).

ENRONDAR: enrevoltar, circuir (Gir., Empordà).

ESBARDELLAR: Esberlar; trencar per contusió o xoc una cosa sòlida (Ross., Empordà, Gir.).

ESCORN: escon (Empordà, Plana de Vic).

ESCORPIT [əskuɾpít] (Cerdanya, Vall de Ribes, Ripoll, Gir., Empordà, Penedès, Camp de Tarr.)*:* escorpí.

ESPERRUCAR: Despentinar, escabellar (Empordà, Costa de Llevant, Vallès).

ESPONA: Cadascun dels dos costats d'un llit (Cerdanya, Empordà, Plana de Vic).

GAMBIROT: salt que es fa amb moviment exagerat de les cames (Empordà, Lluçanès, Plana de Vic).

JOGA: **c**ert nombre de coses que formen un conjunt complet i apte per a un fi (Empordà, Garrotxa, Guilleries, Montseny). Joga de cartes: joc, conjunt de les 48 cartes.

JUGAR A LA CUIT: joc de nois i de noies, en el qual un dels jugadors, designat per la sort mitjançant una fórmula per a comptar, ha d'encalçar els altres i anar-los agafant d'un en un fins que els ha agafats tots, i aleshores para el primer que ha agafat (Puigcerdà, Ribes, Ripollès, Empordà, Gir., Vic, Vallès, Barc., Ll.).

LLAMPAR: llampegar (Empordà, Gir., Costa de Llevant, Tortosa, Cast., Val., Bal.).

LLETETRESA*:* planta euforbiàcia de l'espècie *Euphorbia helioscopia* (Cerdanya, Garrotxa, Empordà, Vallès).

MATINADA: dormida feta a les hores matinals en què normalment cal estar despert (Empordà, Guilleries, Plana de Vic, Vallès).

MULADÓ: garbera; munt de garbes posades amb les espigues cap a dins i de manera que el conjunt tingui forma de pinya o aproximadament cònica (Elna, Cerdanya, Ripollès, Gir., Garrotxa, Alt Empordà, Lluçanès, Plana de Vic, Pineda, Conca de Barberà).

NEULA: fig. beneitot, mancat de discreció (Empordà, Vic, Vallès, Barc., Tarr., Men.).

NINOU: primer dia de l'any (Empordà, Garrotxa, La Selva, Ripollès, Gironès, Guilleries, Lluçanès, Plana de Vic, Vall d'Àneu).

PAIRAR: deixar de fer una cosa, sia voluntàriament, sia per força (Pont de S., Vall de Ribes, Ripoll, Garrotxa, Gironès, Empordà, Plana de Vic).

PELLINGOI: Pellingot (Empordà, Garrotxa).

PICAPOLLA: raïm picapoll (Ross., Empordà, Igualada).

Pitansa = PITANÇA: Menjada, àpat (Empordà, Vallès, Gandesa).

PLUJA BATENT: pluja molt intensa, que cau en gran quantitat (Conflent, Empordà, Garrotxa, Pineda).

Rabaquet = RABEQUET: varietat de carabassa llargueruda i rogenca (Empordà, Vallès).

REÏRA: de *ira,* usat en exclamacions d'impaciència com *reïra de Déu!,* i per eufemisme *reïra de neu!, reïra d'anell!, reïra de bet!* (pir-or., or.). «Tot són reïres de Déu i caps sagrats»: es diu d'una casa o reunió on sempre hi ha crits i flastomies (Empordà).

RELLEIX: deixalla, allò que resta d'una cosa passada o ja usada (Empordà, Garrotxa).

RUGAI [ruɣáj] (Empordà, Garrotxa, Vic, Mall., Men.) = rogall: inflamació de la gargamella que fa fer una veu aspra i sorda.

Russam = ROSSAM: conjunt de cavalls i eugues, ases i muls (Garrotxa, Gir., Empordà).

SAMARUGA: sangonera (Empordà, Rupit).

SAPLÀ: porció plana d'una cosa, enmig d'altres porcions malplanes (Empordà, La Selva, Maresme).

SECANYÓS: Secallós (Empordà, Men.).

TANY: brot que surt a la soca d'un arbre (Tremp, Empordà, La Selva, Plana de Vic, Camp de Tarr., Mall., Eiv.).

TÒRIA: sarment llarg i vivaç (Berguedà, Empordà, La Selva, Plana de Vic, Pla de Llobregat).

Trillejar = TRITLLEJAR: repicar les campanes amb so agut (Ripoll, Empordà, Garrotxa, Plana de Vic, Barc.).

Tumanyins = TOMANYÍ [tuməɲí] (Empordà, La Selva). Planta labiada de l'espècie *Lavandula stoechas,* de fulles linears, flors de color purpuri negrós en espigues ovoido-oblongues acabades en un plomall de bràctees blaves violàcies; és molt freqüent a gran part de la Catalunya oriental, a València i a les Balears

VEIMAR [bəjmá] (Empordà, Blanes): veremar.

XIFRÉ [ʃifré] (Empordà, Oliana): xiprer.

5.3. *Lèxic i expressions de Palafrugell*

GOTXER: gotxaire.

GRÈBIA = Grèvia: peix semblant al tord.

MIJORDONA*:* majordona.

XIVELLA: sivella.

Alguns mots de Palafrugell són propis també d'altres àrees:

IRAPEDAÇ: au palmípeda semblant a l'oreneta, que nia i habita pels penyalars de vora mar; és gairebé negra i té el costum de menjar-se els ous dels altres ocells (Palafrugell, Palamós, Tossa).

JUNEI [ʒunéj] (Figueres, Palafrugell, L'Escala).

RASTELLA: panadís (Ripoll, Palafrugell, St. Feliu de G.). Irene Rocas indica: "Lo que hi tenia era un *panadís*. Aquí [a Barcelona] en diuen un *voltadits* i a Llufriu una *rastella*".

5.4. *Lèxic i expressions de Llofriu*

ALIBES [əlíβə]; aliberes.

BADALASSOS = Badalassa: Badoc, que s'atura molt a mirar.

BLEVA: ble de llum d'oli.

BURRIQUEJAR: fer beneitures.

CAPGROSSADA: acció irracional o pròpia d'un enteniment curt.

CARMELLS DE GEBRE: trossos de gel llarguers.

CATÈRVOLA [kətɛ́ɾβulə]: multitud.

DARDOLL*:* broll d'aigua.

DESEMPISCAR: Desempescar [Treure en clar una cosa] (Llofriu). [dəzəmpiská].

ESGARDIFAR-se: esbatussar-se.

FRIQUESSEJAR = Fricassejar: treballotejar; anar feinejant i netejant-ho tot.

PAÏSSADA: fer pallissada: dormir a les pallisses.

PALLARÓ: penelló: [pəʎəɾó]

TENIR UNA COSA CANYÓ AVALL: tenir-la per ben certa, creure-la plenament.

TRACANET: Carretó o carro que fan seguir dos o més carros carregats, i que no porta altra càrrega que utensilis per a un cas desgraciat.

Alguns mots de Llofriu són propis també d'altres àrees:

APLUJAT, -ADA: que sembla que ha de ploure (Empordà). «El temps està molt aplujat» (Palamós, Llofriu).

ARCOBA: alcova. La cambra-dormitori (Olot, Llofriu, Capsanes).

ATUIR: extingir, anihilar (Ripoll, Vic, Llofriu).

BRUNYOLS [bɾuɲɔ́ɬ] (Llofriu, St. Feliu de G.): bunyols.

CATAFAL: gran quantitat, especialment de coses que fan embalum (Empordá, Conca de Barberà). «Han portat un catafal de cadires» (Llofriu).

CATIFET: negoci ocult (Empordà). Tenir sos catifets és portar una cosa d'amagatotis una o més persones, que ells sols s'ho manegen i se'ls veu tots altrafegats i a la callada (Llofriu).

Curriolera = CORRIOLERA: corriolada. «Mira quina corriolera de formigues!» (Llofriu, Gir.).

DESGANSOLAT: que no té gansoles (Empordà). «Porteu els esclops desgansolats». «Avui sí que aneu amb els esclops desgansolats!»: ho diuen als qui arriben tard a una festa, a una cita, etc. (Llofriu). Irene Rocas escriu: "Quins esclops més desgansolats que portava el tren!".

DINDAR: sonar amb soroll agut com de metall, de vidre, etc. (Besalú, Figueres, Palafrugell, Llofriu).

ENCODORMIR: condormir [əŋkuðuɾmí (Palamós, Llofriu, L'Escala). Moll metàtesi de *condormir,* amb la *n* interpretada com a prefix *en-*.

ENDENY: nosa, molèstia (Empordà). «A l'estiu, la roba fa endeny». «Se m'ha ficat una palleta a l'ull i m'hi fa molt d'endeny» (Llofriu).

FER TRES COSES: esser una cosa o persona molt fastidiosa (Empordà, Vendrell). «Ja em fas tres coses!»: es diu amb indignació i menyspreu a una persona que està molestant des d'estona. La frase completa és: «Això ja fa tres coses: fàstig, vòmits i pudor!» (Llofriu).

Foganya = FOGAINA: foguera; foc gros (Llofriu, Tortosa).

LLAMBROTIS: llavis, en sentit despectiu (Empordà). «Del sopar que he cuit, te'n lleparies els llambrotis» (Llofriu).

Pelloc = PALLOC: ram, conjunt de fruita o altra cosa que es pot agafar amb la mà (Empordà). «Un palloc de tomates, de cireres», etc. (Llofriu).

Ratxolinc = RAJOLINC: rajolí, raig molt prim (Empordà) [rətʃulíŋ] (Llofriu).

SACRAPÀS: funcionaris del jutjat i d'altres oficines de l'administració civil (Empordà). «Han vingut tots els sacrapassos» (Llofriu).

SOTRACADES [sutɾəkádə] (Empordà, Lluçanès, Solsona).

Els dietaris inclouen la conjunció *mentris*, convivint amb *mentres*, que és la forma majoritària. El DCVB considera que es tracta d'un dialectalisme d'existència dubtosa, usat per Víctor Català en lloc de la forma normal *mentres*. Irene Rocas utilitza aquesta forma de manera molt escadussera.

5.5. *Formes documentades, en el DCVB, en escrits de Joaquim Ruyra*

CASSUSSA: gana forta de menjar.

EMPASSEGAR: ensopegar.

ESTRE: Estri.

FER LA POLS A ALGÚ: avantatjar-lo, passar-li davant, esser-li superior.

GROPADA: Tempestat congriada sobtadament

PAPERALLA: conjunt de papers.

REBOLSADA = Revolsada: regolfada (Retrocedir o girar un fluid en moviment (vent, aigua, fum, etc.) en topar amb un obstacle).

SORGE: soldat (en llenguatge despectiu).

5.6. *Arcaismes*

Aconhortar: consolar.

Genres: gèneres.

Martre: màrtir.

Olm: om.

Soberà: sobirà.

5.7. *Lèxic específic d'Irene Rocas, no inclòs al* Diccionari català-valencià-balear

Es tracta de mots que no recull el DCVB. Com es pot observar, en ocasions, la mateixa autora en proposa el significat entre parèntesis:

bispat: equivalent a pispar

cabres llosques[2] (?)

detente (estampeta del Sagrat Cor fixat amb un trosset de panyo vermei).

encasolar: romandre a casa (*l'estar-me encasolada*)

entrapat: equivalent a endrapat

faussot (faus petita)

[2] Al DCVB, llosc o llosca es refereix a "molt curt de vista; que no hi veu sinó de molt prop".

filaborres (noies)

gabatxassa (tramontana)

garugava (ruimejava)

manels (plata)

miramones (mirais)

musca (morada)

palatrecos: xerraires (?) Cal tenir en compte que *palatreca* és un "xerraire informal (Empordà, Penedès, Camp de Tarr., Tortosa); cast. *charlatán*".

raspa (nòvia)

tempis (cèntims)

trussada (topada)

tràmpul (vent fort). Al DCVB hi ha documentat *trempol* (vent suau i fi, però de frescor penetrant i molesta, que sol sobrevenir cap a les darreries de setembre i és el senyal per a abandonar la muntanya i fer tornar els ramats a la terra baixa (BDC, XIX, 213)).

volarats *d'enjogassades gavines*

xacolatera (tren del Baix Empordà)

5.8. *Castellanismes*

absolvent-la

acaramelats

acera

acertat

aconseguían

aconteixement

adelantades

adoquins

alfombras

afluients

agravi

alemán

alivi

amontonavan

anclat

andén

antiqüela (cast. *lentejuela*)

antorxes

aparato, però aparei volador

apariència

apestava

apuro (*ens ha tret d'apuros*)

arcalde

assunto (i algun cop *assunte*)

assustar

aterroritzats

atinar

atontan

atormentar

atribulada

ausents

averiguacions, averiguar

avestrús

bandos

barco

bocines

bolsa (per *borsa*)

boniatos

bultos

bussons

cabalgates

camarí (cambril o camaril: petita cambra elevada darrera un altar, on hi ha una imatge d'especial veneració)

campetxana

candaus

capejar

caramel·los, caramelos, carmelets

carinyo, carinyosa

caudals

cautiveri

cegos

celadora

complacent

conducto

continuos

copiosamen

copo (acte de copar o agafar impedint la fuga)

corassa

corrents elèctricas

cuarto

cuidados

cumpleanys, cumplianys

cupo

curiosejat

datos

demés (*per demés*)

dependís (depengués)

desagravis

desatinat

desauci

desavinències

despedir, despedir-se

desprendiment

destornillat

discurrir

ditxa

donar-se compte (*no s'en dongués conte*)

dossis

embaucar

emmaranyava

empapada

emplear

encarinyada

encopetats

enfermetat

enfervoritzats

engrossar

enredaderes

ensajar

enterar-se (*s'enterés*), enterat

enterro

escupidera

esprofés

estallat

estrellar-se

estuig

eucaliptos

excluït

fastidiat

fixo (*saber de fixo*)

fondos

forrades, forrat

friolera (cosa insignificant)

fusellament, fusellat

ganància

gastos

gimnasia

golondrinos

gosar (gaudir), gosat

grupos

guapa, guapo, guapo (adv. i interj. d'aprovació, usat generalment amb ironia)

hermosa

humillacions

iglésia

inclús

individuos

inglesa

inolvidable

instruient (instruint)

invadeixi, invadir-ne

juguets

junquillos

lissiats

llagues

lograt

mamarraxos

mantos

mentres

mideix

monyo

ninxo

nòvia

ocurrir

olvidar-me

palco

panyoleta

papeleria

paràlissis infantil

penco (cavall)

pendonet

percassos (percances)

perpetuo

perro (*passem un hivern de lo més perro*)

pertenèixer, perteneixia

pillos, pillet

platino

plumes

ratos (a ratos)

recader

reconstituient

remendant

repentina, repentinament

requissaban

responso

ressagades

restos

rompiment

ròtuls

rumbo (ostentació de riquesa; vida ostentosa d'abundància)

rusquilles

sabiduria

saborejat

sacramentat

sacristia

seguritat

sèrio

serrutxo

sitiar

sobresaliente (també s'hi troba *sobressurtints*)

sordera

suero

supostes (supuestas)
sust, susto
tamanys
tarde
taxímetro
terca
terremoto
terrenos
tipo
tocaia
tonteries
tonto, tonta
trajos
trancasso
trasladaran
travessures
tremendos
triduo (tridu i tríduum: sèrie de funcions religioses que dura tres dies)
trissa (*l'hin faré trisses*)
tubo
tunda
vano
ventatge
verdader
vervena
villancico
xiflat
xistos
yodo

5.9. *Americanismes*

Avui és dia feriado [laborable]
bañaderas
carpetita
choclos [blat de moro]
cuadra [illa de cases]
garrotillo (neu glassada)
Paciència i fer *buches**. (enjuagues?)
paiama (pajamas, pyjamas, ang.)
pampero (vent)
plata [diners]
poncho
Popchoclo
sulki [carruatge]
yuyos [bardissa]

6. Conclusions

Els dietaris d'Irene Rocas, a més del valor antropològic, cultural, històric i social que tenen, són una bona mostra de la parla d'una dona llofriuenca de començament del segle XX, amant de la seva varietat dialectal i per sobre de tot del català, que féu una aportació lingüística notable a l'Obra del Diccionari. És segur que tant les referències que inclouen Llofriu com els múltiples exemples d'ús que apareixen en el *Diccionari català-valencià-balear* provenen de les dades que l'escriptora va adreçar a Antoni M. Alcover.

Atès que es tracta d'un reflex de la parla de l'època, cal observar, en els dietaris, la presència de nombrosos castellanismes, alguns d'ús general, i altres provinents d'innovacions, com ara la paraula *busson*. Aquest mot fou manllevat del castellà, atès que no existia fins aleshores. La transmissió i l'adaptació es feu a través d'aquesta llengua, com actualment es prenen de l'anglès termes informàtics o mots que estan relacionats amb el llenguatge d'especialitat.

És interessant de destacar que l'ortografia que Irene Rocas aplica en els seus escrits, amb petites vacil·lacions i canvis, es manté al llarg de tots els dietaris. I també es mantenen estructures sintàctiques i elements ben consolidats de la morfologia i del lèxic. L'escriptora fa ús d'un estil propi i d'una ortografia derivada del castellà, que té tan interioritzada que es mostra impermeable a les novetats. Ella mateixa diu, referint-se a les normes del 1913: "Els del Institut d'<es>Estudis Catalans m'han obsequiat amb un plec de llibres <per> // \per paga/ dels meus trevais cooperant amb la feina del Diccionari. He quedat mol contenta. Hi ha el Gènessi de m[ossè]n Clascar, dos volums del Diccionari Aguiló, <i> un llibre del Congrés de la Llengua Catalana i uns exemplars de les Normes Ortogràfiques. Lo que és les *normes*, ho sé prou que hem calen, pro també sé que no les estudiaré perquè atre feina tinc. Encare gràcies que bé o malament pugui anar escribint, robant les hores de feina i les de descans. Ni els llibres que m'han donat podré llegir per manca de temps. Necessito totes les hores de la nit i del dia".

Fent servir "totes les hores de la nit i del dia", Irene Rocas ha deixat un llegat autobiogràfic extraordinari, la lectura del qual ens mostra una persona oberta al món i a les llengües del món. És interessant d'observar que el fet de residir els darrers anys de la vida a l'Argentina fou un estímul per adoptar alguns americanismes, com s'evidencia en els seus dietaris; però aquest no li va impedir de mantenir ben viva la seva estimada varietat llofriuenca.

Una col·laboradora amb poca son. L'aportació lexicogràfica d'Irene Rocas i Romaguera (1861-1947) al 'Diccionari Català-Valencià-Balear' d'Alcover i Moll

Jordi Curbet Hereu
Filòleg i membre de la Red AIEP

—Com podrà acabar-se la Sagrada Família?—preguntem an En Gaudí.
—Sant Josep se'n cuidarà.
»Pregunteu-li a mossèn Alcover: —¿Qui acabarà el Diccionari? —El Beat Ramon— podrà dir-vos.

Josep Carner (1904)

Gabriel García Márquez va dedicar, fa prop d'un quart de segle, un article periodístic a la figura de María Moliner, bibliotecària i autora del *Diccionario de uso del español*, en què l'escriptor destacava la proesa sense precedents que suposava haver escrit sola, a casa seva, el diccionari «més complet, més útil, més agut i més divertit» de la llengua castellana. No és menys cert que María Moliner va realitzar aquesta important obra sense permetre's desatendre les seves nombroses obligacions domèstiques, fins al punt que, ja a les acaballes de la seva vida, i inquieta no tant pels rumors que la situaven a l'Acàdemia de la Llengua Espanyola com, en conseqüència, per haver de pronunciar el discurs d'admissió davant d'un auditori íntegrament masculí, va declarar: «*Què hi havia de dir jo, si en tota la meva vida no he fet més que cosir mitjons?*»

Lluny de tota comparació amb la gran lexicògrafa aragonesa, aquest article vol recuperar el record d'un altre personatge femení, un cas singularíssim de persona autodidàctica que va aconseguir enfilar-se, des d'un estrat rural, fins a un planeta reservat a l'erudició masculina. I és que com en tants casos de personatges per als quals l'exercici de l'escriptura ha estat un refugi espiritual, una vàlvula d'escapament de les inevitables tasques mundanes, el testimoni de la llofriuenca Irene Rocas és realment excepcional. Per començar, la seva trajectòria vital ens ha arribat a partir d'una obra per si mateixa prou sorprenent: divuit volums de dietaris que deixen constància de la història familiar i la seva

pròpia des de mitjan segle XIX fins a 1947, any del seu decés a Castelar, a l'Argentina. Tot plegat, un cas amb precedents comptats en la memorialística catalana moderna, només comparable per la seva extensió i el seu valor documental als seixanta volums que integren el "Calaix de sastre" de Rafael d'Amat, baró de Maldà.

Sobre Irene Rocas s'ha escrit a bastament i amb rigor, i en la bibliografia hi figuren abundants estudis, començant pels de la historiadora Dolors Grau, que va donar a conèixer els dietaris en una edició de l'Ajuntament i l'Arxiu Municipal de Palafrugell. Posteriorment s'han succeït mostres, llibres i articles amb dades personals i familiars referents a la seva vida i obra. A la bibliografia, doncs, ens remetrem, per estalviar una sobredosi biogràfica que res d'essencial no aportaria a aquest article, centrat en la contribució de Rocas a la lexicografia catalana del primer terç del segle XX, principalment al *Diccionari Català-Valencià-Balear* d'Antoni M. Alcover i Francesc de B. Moll.

Malgrat tot, un mínim de detalls vitals ens permetran situar millor el context del personatge. Irene Rocas va néixer l'11 d'agost de 1861 al veïnat del Sobirà, a Llofriu, agregat del municipi de Palafrugell, on va transcórrer la seva infància i adolescència. Va freqüentar l'escola rural, a can Roig de la Fanga, com ella mateixa explica en el seu dietari, dels sis als vuit anys, i després va iniciar la formació religiosa amb les carmelites de Palafrugell. Irene abandona l'escola als dotze anys i amb això va veure frustrada l'expectativa d'exercir el magisteri infantil. «Quin deliri tenia jo per a ser mestra! Hauria estat el goig més grant de la meu vida i no vaig poguer veure complaguts els meus ideals tan bonics!», es planyia ja de gran en els seus records (Die:4). Tanmateix, és curiós que Joan Coromines, al seu *Diccionari Etimològic i Complementari de la Llengua Catalana*, més d'un cop asseguri que es dedicava a la docència a la seva població natal,[1] però es tracta d'una confusió en tota regla amb la filla d'Irene, Maria Gràcia Bassa (1883-1961), de qui tenim constància que va ser mestra de minyons a Llofriu (Grau 1999:38), única explicació del malentès sistemàtic en què incorre el savi de Pineda.

Als vint anys van fer de bo Irene amb l'indià Joan Bassa, que li doblava l'edat. Va tenir-hi nou fills, quatre dels quals van finar de manera desgraciada i prematura. Així mateix, la mort sobtada, el 1906, del seu marit sense disposicions testamentàries, va obligar

[1] DECLC VII, 491b, 38-42: «Com aquella nena de l'escola de Llofriu que parlava dels "rustos de la cara" a la seva bona mestra Irene Rocas, que [...] ho comunicà a la Calaixera, i algú s'ha cuidat de no deixar-nos-ho ignorar.»

Irene i set dels fills a fer un canvi de rumb: es van traslladar primer a Olot i dos anys més tard, a Barcelona. Irene Rocas es dedica en cos i ànima a les obligacions familiars i domèstiques i a la cura de la seva nombrosa prole, que es va amarar parcialment de la profunda vocació humanística i religiosa de la mare. Amb aquest panorama, els fills passen a ocupar el centre de la seva vida, i se'n desviu fins a ultrapassar sovint els límits de la sobreprotecció. Capitalitza a consciència tot allò que concerneix la seva educació, l'entrada dels fills mascles a la vida laboral, les amistats, menció a banda d'un zel gairebé malaltís i una centralització de les tasques diàries derivades també de progressius trasllats de domicili, quatre en pocs anys.

Un fet històric, però, potencia decisivament la faceta grafòmana d'Irene: la Setmana Tràgica de Barcelona, a l'estiu de 1909, revela a Irene, enemiga de sedicions, la cara cruel de la natura humana. Tot plegat li desperta l'interès d'escriure per deixar constància als venidors dels fets del passat, a tall de lliçó exemplar. Vet aquí, doncs, que se succeiran les anotacions, els pensaments íntims i els successos en la seva opinió més destacables. Entre els milers de pàgines dels seus escrits trobem detalls de la vida quotidiana que mostren la ingratitud de ser dona i tenir a càrrec tantes persones sense ajuda exterior. També s'hi veu el desenvolupament d'una fe cega en la religió catòlica que la mena en ocasions a les portes del misticisme i la beatitud.

A Barcelona, Rocas va adobar una densa i prolífica xarxa d'amistats del món intel·lectual català, la majoria heretades directament de la seva filla Gracieta. Així, sense anar més lluny, entaula una sòlida amistat amb l'escriptora Carme Karr, pionera del moviment feminista català; amb Mercè Padrós i Busquets, col·laboradora de l'anterior, així com amb Dolors Monserdà i s'immergeix progressivament (juntament amb els seus fills) en l'esfera del món excursionista i catalanista del moment. L'establiment familiar a la Ciutat Comtal oferia, a més, el caldo de cultiu necessari per poder mantenir aquestes coneixences si no des de l'activitat cultural de primera fila, sí, sens dubte, des d'un carisma matriarcal que no deixava ningú indiferent. És en aquesta conjuntura que ens caldrà entendre els freqüents laments d'Irene quan, en posteriors trasllats de domicili, troba a faltar Barcelona per les possibilitats que la gran ciutat li oferia de socialitzar amb elements de la clerecia i la intel·lectualitat noucentista incipient. Però l'activitat més rellevant per a aquest article, o com a mínim la que més satisfacció intel·lectual li donaria, encara havia

d'arribar. Fins aquest punt de la seva vida, certament, poques dades biogràfiques haurien permès augurar que Irene Rocas portaria a terme una activitat lexicogràfica intensa a partir de la cinquantena, com a col·laboradora del *Diccionari de la Llengua Catalana*, nom original, i *Diccionari Català-Valencià-Balear* (DCVB), el seu títol definitiu.

L'eclesiàstic mallorquí Antoni Maria Alcover i Sureda (1862-1932) havia endegat l'any 1900 un projecte titànic: l'elaboració d'un diccionari «nacional, comprensiu del llenguatge de totes aquelles regions [de parla catalana]. I no sols això, sinó que volgué que el seu diccionari no fos únicament dialectològic, sinó també històric i fornit de documentació literària: volia que fos ensems sincrònic i diacrònic, amb dimensió horitzontal en l'espai i amb dimensió vertical dins el temps».[2] El mou a aquesta tasca ingent, incommensurable, l'amor a la llengua i la necessitat de posar a disposició del públic una obra de referència que abracés els diversos dialectes del català, els neologismes i els arcaismes, la fraseologia, sinonímia i antonímia, fonètica, règims verbals... En definitiva, una obra total. Una empresa tan ambiciosa, però, requeria mobilitzar un nombre molt considerable d'informadors poc o molt coneixedors de les seves respectives parles locals; no bastava «la providència de Déu i l'assistència de sa Santíssima Mare la Puríssima Verge Maria i els àngels tutelars i sants patrons de la raça catalana» que Alcover tenia per principal actiu per emprendre l'obra del Diccionari. Perquè, a l'hora de la veritat, l'aportació metafísica no va aparèixer enlloc, i Alcover, llavors vicari general de Mallorca, va haver d'aplicar-se tenaçment a formar un equip d'actius i preparats col·laboradors de carn i ossos que l'ajudessin en la tasca que s'havia proposat.

La crida es va produir el 1901 mitjançant la coneguda *Lletra de convit a tots els amics de la llengua catalana*, manifest programàtic amb el qual pretenia recollir adhesions per tirar endavant l'elaboració del diccionari. I és en el capítol V on es fa referència als corresponsals, agents actius de la recollida de material lexicògrafic, alhora encarregats de coordinar des de les oficines centrals, situades a les poblacions principals, els coordinadors comarcals. Per fer-nos-en només una idea numèrica, la llista de col·laboradors en els primers cinc anys de gestació del Diccionari és ni més ni menys que de 1.643, la major part dels quals, però, acabaran desdint-se'n o bé descomprometent-se'n discretament.

[2] Introducció del DCVB, 2a ed., p. XI.

Com entra Irene Rocas a l'Obra del Diccionari és una qüestió que encara planteja alguns dubtes, tot i la nombrosa documentació familiar existent. Davant d'això, hem optat per esbossar-ne la hipòtesi més lògica, a partir de les dades directes de què disposem sobre el tema. Alcover havia conegut Gràcia Bassa el 1902 a Girona, segons explica ell mateix en una carta el 18-9-1918 (Epi:70), tot i que sense entrar en més detalls.[3] Per aquella època el mallorquí ja havia endegat una sèrie de viatges arreu del país per reunir-se amb literats i erudits i fent conferències (Moll 1962:69) i la filla d'Irene, amb 19 anys, ja publicava «ratlles curtes» (Die:31) en un setmanari de la capital i prenia part en diversos premis de literatura sota el matronatge d'Irene. El 1906 Gracieta va presentar als Jocs Florals de Girona tres composicions (dues en prosa i una en vers) de caràcter folklòric sota l'epígraf *Tres llegendes*, que van resultar premiades amb un accèssit. Una d'aquestes, *Les aventures d'en Riereta*, basada en un personatge verídic de Llofriu i recreant la llengua parlada, ja deixa entreveure clarament l'estil i la influència de la vocació materna cap a la rondallística. El secretari dels Jocs, Vicenç Piera, amic íntim dels Bassa, va destacar la riquesa de llenguatge d'aquesta breu peça, «veritable mosaic de modismes i encertada descripció».

Tot i que la primogènita va consagrar-se de mica en mica al gènere poètic, a Girona va entaular amistats duradores amb l'escriptor selvatà Anton Busquets i Punset (1876-1934) i la pinedenca Sara Llorens i Carreras (1881-1954). L'apunt no és gratuït en relació a l'avenir de la seva mare ni el seu propi perquè tots dos, si bé l'una més que l'altre, van dedicar-se a la rondallística i el folklore (Roviró:30) –Llorens és considerada la primera folklorista de Catalunya i Busquets és autor de diverses obres de caire popular– i tots dos van col·laborar amb l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya. Sense anar més lluny, Sara, casada amb el polític Manuel Serra i Moret i germana de Joan Llorens, el futur marit de Gracieta, va participar activament en el Diccionari des del març de 1902 juntament amb la seva germana Matilde. Hi va aplegar un total de 1.014 entrades, relatives a «termes

[3] Atenent a l'única visita que Alcover va fer-hi aquella època, forçosament havia de ser el 14 de març de 1902, en una de les eixides d'aquell any per captar prosèlits per al seu projecte. Va anar-hi acompanyat d'Antoni Gaudí, i va donar una conferència sobre el Diccionari al Cercle Catòlic d'Obrers, presenciada amb tota seguretat per Gracieta. El *Diari de Girona* de l'endemà recull que el vicari general «[...] *escitó a los colaboradores del Diccionario para que no se limiten a recoger las palabras del lenguaje viviente, sino que las busquen en las obras antiguas de autores de mérito reconocido para resucitar las olvidadas, así como también recomendó que no se desprecien las que por usarse esclusivamente entre gente del campo y la montaña se juzgan anticuadas o caídas en uso*».

especials de la parla de Pineda, mots peculiars dins dels jocs de criatures i expressions amb què la gent interpretava el cant dels ocells» (Pujades: 219). La seva activitat va durar fins al març de 1906, quan per causa d'una tuberculosi es va veure obligada a buscar millors paratges per refer-se, primer a l'Esquirol i més tard a Tenerife, i la seva participació en el Diccionari (Pujades:222) va quedar suspesa indefinidament. Això no va obstar perquè Alcover la inclogués en el selecte grup de "col·laboradors poca son" (BDLC III:146), qualificatiu amb què Alcover diferenciava els corresponsals més eficients, aquells que «omplien milenars de cèdules» (Moll 1962:84).

No és desgavellat, doncs, pensar que Alcover, sondejant l'esfera d'escriptors, consagrats però també en puixança, en cerca de col·laboradors per al Diccionari, va fer arribar lletres de convit també al cercle d'amistats de la gran dels Bassa-Rocas. Sense saber amb precisió en quina data es va assabentar de la petició, si és que la hi va arribar a fer oficial, el cas és que Gracieta figura en una llista de col·laboradors del mes de gener del 1910, juntament amb Víctor Català (BDLC VI:23). Ella, però, a causa del negoci familiar del seu marit, ja feia tres anys que era a l'Argentina, «allunyada del ambient favorable per aquestas aficions», com confessa per carta (Epi:24) a la seva mare. I en els cinc anys que transcorren entre la coneixença amb Alcover i la marxa a Trenque Lauquen hi ha un buit informatiu, llevat del que ens n'explica la seva mare. De fet, Irene exposarà el febrer de 1911 a mossèn Alcover que Gracieta no «hi havia pres part [en el Diccionari] [...] no per manca de desitjos ni sobra de "son", sinó per contrarietats que molt la feren sufrir fins perdre la salut». Potser més que les "contrarietats", inevitables atesa la constitució malaltissa de tota la família, devien ser les prioritats de la filla, absorbida per la dedicació a la literatura, i els avatars familiars que van apartar-la del projecte. A part, la poetessa sembla que va estar més informada i interessada en l'Obra pel que li'n va transmetre la seva mare, implicada ja fins al moll de l'os, que no pas per la comunicació directa amb Alcover. Llavors, sembla que des de l'Argentina Gracieta va enviar mots per al Diccionari, i fa l'efecte que encara mantenia un record afectuós per les qüestions lingüístiques, com es desprèn d'aquest fragment epistolar adreçat a la seva mare (Epi:23): «Avui no us enviaré mots per·a m[ossè]n Alcover, perquè m'estimo més am calma, a Trenque Lauquen, fer unes observacions sobre verbs y pronoms que potser servexin per alguna cosa, y us ho enviaria a vós peraquè ho remetéssiu al nostre gran filòleg. Si jo fos a Catalunya, com hi trebayaria!

Demaneu-li un dia que hi parleu quins tractats podria procurar-me per estudiar llenguas romànicas. No les podria estudiâ molt a fons, […] pro faria lo que pogués y trevayaria ab gust.» En una altra missiva a Alcover, el 6-9-1911 (Epi:32), Irene li diu que la seva filla li va enviar una colla de mots. «Molts d'ells ja'ls tenia jo apuntats. Ab la carta d'ahir me racumana ca digui a vostè si li té compte allò de noms diminutius deribats des berdadés. [...] Lo ca més ma racumana sa meua noya gran és ca travayi pel "Diccionari" ja ca ella no ho ba fê, y li dol mol.» De tota manera, salta a la vista que per Gracieta Bassa l'Obra del Diccionari no va tenir mai la transcendència vital que li va donar la seva mare, com es pot deduir d'alguna observació epistolar, reveladora que entenia aquesta activitat com una més de les dèries simpàtiques de la seva mare.[4]

Una caricatura d'Antoni M. Alcover publicada a "L'esquella de la Torratxa" el 21 de setembre de 1906.

Havíem arribat, doncs, al punt en què la matriarca dels Bassa entra a l'equip d'Alcover. Aquesta incorporació es produeix a principis de 1911, coincidint amb l'època en què es constitueix la secció Filologicoliterària de l'Institut d'Estudis Catalans i el mallorquí n'és nomenat president. Tot i així, no va ser ell, sinó una amistat en comú, Pau Modolell i Sans (1873-1942),[5] de Sant Vicenç dels Horts, mestre, dramaturg, amic del cercle de Gracieta i també col·laborador eficient, que va posar al corrent Rocas sobre els propòsits del mallorquí i la va animar decisivament a participar-hi. Va ser dit i fet: l'interès d'Irene, delerosa de quefers culturals, a sumar-se al projecte va ser immediat i vehement.

El nostre personatge va entendre l'Obra del Diccionari, i així es desprèn de la lectura de les comunicacions, no pas com una empresa filològica o científica, sinó com una croada

[4] Ho podem constatar en una comunicació de to jovial de Gracieta a la seva germana Maria, de 12-3-1912 (AMP, fons Bassa-Rocas, 393), en què li comenta: «Digues a la mare que em digui de les paraules que li envio quines no tenia, i que'm faci una llista de les acavades en *ac*.»

[5] Les dates de naixement i mort són les que consten al catàleg d'autoritats de la Biblioteca de Catalunya.

patriòtica en tota regla, un projecte pensat per a la militància catalanista i catòlica, en què la capacitació tècnica no podia passar mai davant de l'estima a la terra i a la religió. Val a dir, tanmateix, que aquesta va ser una concepció compartida, almenys en un estadi inicial, per molts altres col·laboradors i que combregava amb el mateix esperit passional de l'impulsor de l'obra. Partint d'aquesta base, Irene intentarà implicar el seu cercle proper d'una manera o altra en l'obra alcoveriana, convençuda que aquesta tasca redemptora l'ajudaria a aconseguir l'adoctrinament tan volgut per als seus.

Però aquesta suma de bons ideals no ens ha de fer perdre de vista les raons subjacents que acompanyen l'entrada de Rocas a l'Obra del Diccionari, i que estaven fonamentades en un interès mutu: d'una banda l'afany de l'eclesiàstic per aconseguir una nòmina de col·laboradors al més exhaustiva possible, de vegades sense mirar gaire prim; de l'altra, un profit basat en les influències que podia obtenir del càrrec d'aquell. Aquesta afirmació no és gens agosarada, ans és explicitada per la mateixa Irene, que en les seves notes (Die:393) manifesta obertament que «trevaiaré per qui si no m'en paga diners, en treuria totes les influències que necessités i estiguessin a la seua mà». Irene és ben conscient d'aquest benefici que alhora li permet reactivar una vocació desitjada però mai explotada en la seva joventut. I Alcover, al seu torn, queda encisat per l'energia vital de Rocas, que li desperta un sentiment entre filantròpic i compassiu, evident en els termes que li dedica en la seva primera carta, a propòsit de la seva admissió al projecte (Epi:4): «És molt bell i confortant i umpl el cor veure una mare ab tants d'infants, viuda i tan entusiasta de la Patria i de la llengua que, ab tants mal-de-caps i quefers que l'enrevolten, encara li queda temps per preocuparse de fer cèdules p'el Diccionari.» Col·laboradora i director comparteixen, a més, un amor per la llengua sostingut en el folklore: mentre que Alcover havia descobert la seva passió en la recopilació de rondalles i el llenguatge del camp, Irene ho havia fet bàsicament en la fraseologia (dites i refranys) i les narracions a les acaballes de la seva vida, elements en què percep la riquesa ancestral de la llengua catalana. Malgrat la seva nul·la formació filològica, Rocas es revelava com una col·laboradora qualificada ja que la idea d'Alcover, instruït pel professor Bernhard Schädel en els nous corrents de la romanística, era «recollir la llengua tal com es manifestava, en la seva autenticitat» (Veny 2003:12), contràriament als estudis del segle anterior, monopolitzats per un erudit i basats en fonts que no reflectien la parla real. Així que, mancat del do de la ubiqüitat per recollir directament els testimonis

sobre el terreny, comptar amb informants incontaminats i espontanis com ella era altament valorat per assolir els objectius desitjats.

Tot i residir a Barcelona, a Irene se li va assignar lògicament l'àrea d'on era nativa: Llofriu i els voltants. Els precursors de la vídua de Bassa a la comarca de Palafrugell en tasques de replega lexicogràfica havien estat Joan Linares i Delhom (1881-1947) i Joan Vergés i Barris, parents i prohoms de la vila baix-empordanesa. De tots dos només apuntarem que van tenir una notorietat destacable en la vida pública de Palafrugell pel seu activisme polític i cultural, i que tots dos van ocupar l'alcaldia del poble –Vergés va exercir el mandat de 1899 a 1902 i Linares ho va fer de 1914 a 1916–. La seva faceta de col·laboradors es remunta als inicis del projecte, en què al Butlletí del Diccionari figura Linares com a encarregat de buidar el Labèrnia en la part de llenguatge històric i de la indústria tapera en la part de llenguatge vivent. Vergés, cosí de Linares, s'hi va afegir més tard amb motiu de la primera eixida (BDLC I:132) de mossèn Alcover per aquelles terres, on li van fer de cicerone. Més enllà d'aquesta trobada puntual, fa tota la pinta que ni un ni l'altre s'hi van involucrar amb gaire passió, i més d'hora que tard –la tendència alcoveriana d'esbombar entrades i dissimular sortides al *Bolletí del Diccionari*, publicació filològica de la qual s'informa dels progressos de l'obra, n'impedeix saber la data exacta però Corbera (Corbera:41) la situa el 1910, i el *Butlletí de Dialectologia* (BDC II:100) dóna de baixa Linares com a col·laborador el 1914[6]– van acabar abandonant la tasca. No consta enlloc cap influència ni relació coneguda amb Rocas, ni tampoc van tenir res a veure amb l'entrada d'Irene al Diccionari. Encara més, en una de les seves incontinents rauxes de reivindicació personalista, aquesta els desautoritzarà per a l'exercici del càrrec (Epi:17): «Bona gent pro sobretot el darrer [Vergés] és un jove que coneix poc la nostra terra y costums y en Linares ab la falta física que té de no oir casibé res absolutament y que ni el seu pare ni la seva mare són de la nostra comarca.»

Rocas es posa mans a la feina ben aviat. A part de manifestar a Alcover una adhesió incondicional al Diccionari, Rocas li demana una subscripció al *Bolletí*. Dos dies després d'enviar la sol·licitud de col·laboració i gairebé sense esperar resposta (la qual cosa provaria que el clergue, potser per mitjà de Modolell, ja li havia donat el vistiplau anteriorment) durant la setmana següent ja replega un miler de termes llofriuencs –se

[6] No especifica si va renunciar al càrrec o bé va deixar de respondre els qüestionaris tramesos per l'IEC.

suposa que de llenguatge vivent– en fitxes ordenades alfabèticament. Aquells dies, concretament el 14 de febrer de 1911, explica que l'intermediari-mentor-amic Pau Modolell s'encarrega de donar-li pautes i instruccions per a l'elaboració de les fitxes del Diccionari. Amb una impaciència desmesurada, Irene es llança de caps a espigolar mots tot lamentant no disposar encara de número de col·laborador ni dels exemplars del Butlletí reclamats. El problema aviat serà resolt, amb l'assignació de número (el 1.621) i la tramesa dels números endarrerits. Així mateix, Alcover es mostra satisfet dels primers enviaments de cèdules (per entendre'ns, les fitxes on s'anotava cada entrada acompanyada de la definició, localitat, pronúncia i exemples), tot i demanar-li que fes una lletra més intel·ligible, anomalia que es perpetuarà, i que accedís a escriure-li utilitzant l'article salat. Aquesta darrera exigència no ha d'estranyar, ja que la correspondència dels col·laboradors va ser una de les fonts per a l'obtenció de lèxic dialectal (Veny 2003:25) i en aquest sentit, per al filòleg les lletres de Rocas van ser enormement productives.

En una de les seves visites a Barcelona per presidir les sessions de l'IEC, concretament el 20 de maig de 1911, Alcover es presenta mig d'improvís al domicili familiar dels Rocas a fi de poder-se conèixer personalment. La primera presa de contacte de Rocas amb Alcover datava d'un any abans, pel maig de 1910, a Sant Just Desvern, on el vicari manacorí hi va pronunciar un breu discurs amb motiu del dia de la Verge de Montserrat. Irene queda mig trastornada de la seva presència, i ho deixa escrit en aquests termes a les seves memòries (Die:255): «Per lla les onse he rebut una impresió mol agradosa. Han trucat a la porta i jo tota tranquila som anat a obrir i m'he trovat amb m[ossè]n Alcover. L'hi he besat la mà i m'he quedat tan aturdida de tan contenta que ni savia què dir-li. [...] Jo no m'en savia avenir[,] d'hostatjar tot un vicari general[,] i pensar que no s'ha donat de menys de visitar-mos tenint de pujar gairebé fins a les golfes. Tan franc com és que sembla un rector de poble. Ell prou ho ha conegut[,] la meua preocupació, pro la seua sensillesa ha fet que jo m'anés animant i per fi l'hi he parlat amb tota confiansa. Tota jo era plena de joia. M'ha promès tornar algunatre vegada amb els continuats viatges que fa aquí. Sigui ben_vingut.» Poc després, el vicari general acollirà Serafí Bassa, fill d'Irene, en un viatge d'aquest a Palma de Mallorca.

Irene aviat implicarà en la tasca els seus dos fills que viuen amb ella a Barcelona: Lluís i Serafí. La primera feina que els encomana és corregir ortogràficament els mots de la

lletra B, ja que Irene, igual que Alcover, considera l'ortografia com una cosa secundària, i confia en la "paciència" dels filòlegs de l'IEC a l'hora d'esmenar eventuals errades.

La missió encarregada era clara: Rocas havia de lliurar cèdules lexicogràfiques amb mots empordanesos, cadascun amb el corresponent exemple textual i la localitat on s'utilitza (o ella ha sentit) aquest mot. La labor lexicogràfica, lluny del que podria semblar, no la treu de polleguera; ben al contrari, al principi tot comença com un més de tants quefers diaris. Irene ja té cinquanta-un anys i en hores mortes es dedica a emplenar cèdules lexicogràfiques de la manera que li han prescrit. Els seus progressos són realment notables. Tot comença amb unes poques fitxes, que la setmana següent ja són cinquanta. Un mes més tard envia a l'intermediari convingut un primer paquet amb 1.100 registres. Ja al setembre de 1911, assegura que ha fet 2.000 cèdules de cop i que la mitjana és de 25 diàries. En el BDLC (VI:[291]), Irene apareix citada per primer cop, com a «col·laboradora amb poca son», i el juliol de 1911, Alcover, per carta, admirat de la seva capacitat, li demana fins i tot que li faci arribar un breviari de fonètica llofriuenca, petició a la qual Irene accedeix de bon grat. Així mateix, el 31 d'agost Alcover li envia un paquet amb dues mil cèdules en blanc perquè pugui dur a terme l'activitat lexicogràfica sense limitacions logístiques. Irene se'n mostra exultant, en les seves memòries: «Visca Catalunya i el gran mallorquí!».

L'entusiasme envaeix Rocas fins al punt que els responsables del projecte li hauran de fer correccions sobre la marxa, atès que ja de bon principi s'anticipa a les instruccions considerant que la seva missió és efectuar simplement una arreplega a raig de mots i expressions locals, abans de començar a funcionar pel sistema dirigit dels qüestionaris. A partir de l'estiu de 1912, el seu mentor lexicogràfic passa a ser Pere Barnils («un dels que la Diputació ha pensionat al estranger per millor fer el Diccionari», recordarà en les seves memòries), a qui Irene coneix personalment a la residència de Pau Modolell. Les aportacions d'Irene Rocas (en forma de notes, cartes, cèdules...) representen per al clergue mallorquí una font inesgotable de «cabal lexicogràfic i sobretot gramatical» (Epi:20) per al futur diccionari. El volum de feina que realitza Rocas en poc menys de tres anys queda reflectit en l'obreta d'Alcover *Pertret per una bibliografia filològica de la llengua catalana*,[7] una compil·lació de les obres lingüístiques més importants des del temps antic fins al 1914. En el número 514 (BDLC VIII:444), hi figuren, aplegats sota un títol uniforme

[7] Apèndix al tom VIII del *Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana*, 1914-1915.

i ignorem si amb entitat pròpia (*Vocabulari de l'Empordà*) les 4.000 cèdules lexicogràfiques trameses fins llavors per Irene. La quantitat arreplegada fa que Alcover la qualifiqui d'"heroica", «per lo molt i bé que treballa per la nostra lexicografia tot i trobar-se carregadíssima de feines cuidant la seua família», i que una font no menys contundent però sí més ponderada com la de Joan Coromines (DECLC VII, 831b, 55) arribi a assegurar que la majoria de les dades que Alcover atribueix a l'Empordà beuen de la font de Rocas.

A les darreries d'agost de 1913, torna a rebre instruccions de l'IEC per a l'enviament de fitxes lexicogràfiques, ja amb el sistema dels qüestionaris temàtics, amb què s'unificaven formats i criteris i s'evitava l'anarquia de la cèdula individual: «Bé és quelcom enrevessat pro amb ajuda de Déu i bona voluntat nostra, mirarem de sortir-ne.» Vindran dies de freqüents visites a l'Institut i converses amb els filòlegs de la casa: «Hi he trovat el d(octo)r Barnils i hem conversat molta estona[,] sempre de filologia. Resulta que els blocs pel Diccionari diuen que els faig massa bé i tot», afirma en una nota del mateix setembre. Van succeir-se les visites mútues de Barnils i el mateix Alcover al domicili d'Irene i d'aquesta a les golfes de l'Institut, on hi havia els membres de la secció Filològica, entretinguts per les agradables converses que els proporcionava Rocas, plenes de senzillesa i espontaneïtat («quins tips de riure que s'hi feia m[ossè]n Alcover!») Aquelles trobades, més que erudites, devien ser força informals i desenfadades, pel que es desprèn de les notes jocoses que ens relata, bastant en la línia de les primeres sessions de la cúpula de la secció Filològica, testimoniades per Gaziel, en què sovint «s'hi sentien moltes rialles i soroll de botelles de cervesa» (Moll 1962:100). En aquelles mateixes dates, en una excursió a Vic, coneixerà també Antoni Griera, amb qui farà una amistat perdurable almenys fins a l'exili d'aquest a Burgos, on temps després d'haver trencat amb l'Institut va treballar a l'oficina de propaganda del bàndol franquista durant la guerra d'Espanya.

El 22 de novembre del 1915 Irene rep la primera paga, en espècies, per la seva tasca del Diccionari. Els filòlegs l'obsequien amb diversos llibres, entre els quals un exemplar de les *Normes ortogràfiques* publicades dos anys abans. Amb motiu del regal, és interessant la reflexió que Irene fa sobre l'ortografia: «Lo que és les *normes*, ho sé prou que hem calen, pro també sé que no les estudiaré perquè atre feina tinc. Encare gràcies que bé o malament pugui anar escribint, robant les hores de feina i les de descans. Ni els llibres que m'han donat podré llegir per manca de temps. Necessito totes les hores de la nit i del dia.»

Paral·lelament a la tasca científica encomanada, un proteccionisme malaltís envers els seus fills i una capacitat il·limitada per ampliar el cercle d'amistats i exercir un constant tràfic d'influències, fa que no passi gaire temps fins que ja gosi fer ús de la potencialitat benefactora del mallorquí. Amb motiu de l'arribada del seu fill Florenci Bassa, que havia emigrat a desgrat a l'Argentina, Irene demana a Alcover que el recomani en cercles polítics per entrar en una escola agrícola de la Diputació de Barcelona, sota el pretext que d'aquesta manera podria fer seguir els estudis i, alhora, col·laborar amb el Diccionari. «Are, per·a poguer obtenir que això fos un fet ting de confessar-li que jo no som ningú y que reconec que sense influències no's va enlloc». Al final, Florenci avorta el viatge i els esforços de la seva mare per recomanar-lo. El mateix farà el 1917, quan utilitza la seva ascendència per accelerar l'entrada de la seva filla Àngela al convent de Sant Pere de les Puel·les.

El 15 de juliol de 1916, s'incorpora en qualitat de col·laboradora a l'Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya, adscrit a la càtedra d'Ètica de Tomàs Carreras i Artau (1879-1954) a la Universitat de Barcelona. Confessa al seu dia que ho fa «per amor a les tradicions tan boniques dels nostres passats. Aixís me fa l'efecte que els hi oferim un homenatje.» No li ho comunica per carta a Alcover, però, fins mig any després (Epi:56): «També he pres part amb la feina folklòrica del Dr. Carreras i Artau. Ja vaig veure que vostès l'han ensinistrat una mica i vostè l'hi ha fet ofrena del valiós recull de rondaies quines són a casa des de la primera a la darrera per a complaure les meues petites[.] Totes les han anades comptant[.] Bé en tinc sort d'aquets moments que tant m'hi distrec!». Amb tot, el tranquil·litza que aquesta feina no li treu temps per anar completant els blocs del Diccionari, que té al dia i sota control. Igual com amb molt de material lexicogràfic, Irene podia recórrer fàcilment a textos recollits per ella mateixa que aviat va fer a mans de l'Arxiu: un centenar de cançons, cent cinquanta corrandes «i una pila de cosetes curtes». A part, responia amb diligència els qüestionaris i les informacions que se li demanaven. La tasca folklòrica l'atreu més que l'estrictament filològica, malgrat que aquella no és remunerada (23/12/1920).

La feina en els primers mesos de col·laboració amb l'Arxiu de la Universitat va ser abundant i el silenci d'Alcover, de llarga durada. S'anava congriant el divorci traumàtic entre Alcover i l'IEC ja des de la discussió de les *Normes ortogràfiques* i el projecte de l'*Atlas Lingüístic de Catalunya*. Les discrepàncies sobre diverses qüestions metodològiques

i personals, només mitigades per la diplomàcia del president de la Mancomunitat de Catalunya, Enric Prat de la Riba, desembocaran, arran de la mort d'aquest, en el trencament definitiu de relacions amb els seus antics col·legues. Hi havia, per damunt de tot plegat, qüestions de fons insalvables entre Alcover i els components de la secció Filològica, encapçalats per Pompeu Fabra, «un envejós colossal, que no pot sufrir que negú parli de filologia sinó ell» (Epi:70). Una era el concepte de llengua literària. Per Alcover, aquesta havia de reunir i dignificar tot el conjunt de parlars del sistema; els altres, en canvi, pretenien elaborar un estàndard privilegiant la base del català barceloní (BDLC X:69; Epi:70). Així ho proclamarà en una sèrie de manifestos sobre la seva concepció de català literari, al Butlletí del Diccionari des del juny de 1918. El cas és que Alcover hi farà cabre acusacions de tota mena, que aniran des de la divergència de criteri científic fins a la impuntualitat en l'inici de les reunions (Moll 1962:167). En poc temps, la sensació d'Alcover és que a la secció li volien fer el llit des de temps enrere, i l'exaltació no va fer més que créixer. Però hi havia el Diccionari pel mig. Les propostes de reconducció de la Secció amb la mediació del nou president Puig i Cadafalch no només no van prosperar sinó que van agreujar el conflicte i la situació va esclatar. El 13 de maig de 1918, Alcover se'n torna la calaixera lexicogràfica a Mallorca.

Enmig de tan escalfada conjuntura, Irene Rocas, que està al corrent de la polèmica a través de la lectura de la seva versió al *Bolletí*, dóna ple suport a la causa i ofereix a Alcover la seva complicitat. Ho fa tant, i tan incondicionalment, fins al punt d'atiar més la ira del mallorquí (Epi:68, 18-6-1918), quan li revela detalls d'una trobada amb un dels empleats de l'IEC mentre el clergue estava greument malalt a Mallorca. És interessant reproduir-ne la conversa, descrita per Irene: «Jo li vaig dir "diu que tenim a mossèn Alcover que se'ns està morint d'una pulmonia o no sé què deu tenir. Hi ha qui diu que té el mal del Bisbe que s'ha mort." "Efectivament és molt sensible"[,] "i l'Obra del Diccionari (vaig dir jo)[,] que tant entussiasme hi tenia i tant habia fet, quedarà sense enllestir". "No senyora, anirà endevant. Ara mateix a Mallorca hi ha Mossèn Clascar i el senyor Fabra que són a buscar la calaixera, i tot seguirà son degut curs." "Pobre senyor[,] i ell no la veurà acabada[,] aquesta grant feina!" "Desgraciadament no[,] senyora[,] perquè diu que m[ossè]n Alcover surtirà de la malaltia; pro quedarà dement; no serà mai·més ningú, perquè les facultats mentals les té ben perdudes." Això va entristir-me tant com si m'hagués dit que

vostè se'ns estava morint. Potser més i tot: perquè per mi una persona que pert la claretat de coneixements, gairebé em fa més compació que si se morís.« No cal dir que si el que pretenia era enfurismar més i donar carta de crèdit a les sospites cada cop més fundades que el que hi havia al darrere de tot plegat era l'acció institucional per eliminar-lo i arrabassar-li el seu projecte de Diccionari, ho va aconseguir de totes totes. »Això, jo a vostè no li hauria volgut dir mai per·a no entristir-lo; pro devant tot lo que vaig llegir ahir despres de rebut el bulletí, he cregut que l'i devia dir, per si Vostè amb aquet fet lliga caps.»

La situació no només era difícil per a mossèn Alcover. L'any 1917 coincideix també amb una època d'extrema penúria econòmica a ca la vídua de Bassa, a Barcelona: la manca de rendes de les possessions familiars de l'Havana i Llofriu fan que Irene hagi d'aferrar-se al que sigui per tirar la família endavant. La família s'ha d'estrènyer el cinturó subsistint amb el sou d'un dels fills, Lluís –que mor aquell mateix any–, i fins i tot recorrent a solucions tan imaginatives com la imposició d'hàbits vegetarians a tota la prole. És el moment d'intentar treure un extra de la seva tasca lexicogràfica, i així li ho fa saber a mossèn Alcover (Epi:73): «Si amb la feina que jo pogués fer per el Diccionari m'hi pogués guanyar quelcom que m'he'n pogués ajudar, prou que m'aniria bé; pro com que no sé amb quina forma el tira cuant no puc tirar plans. Si vostè no me pot donar trevai més o menys retribuït, buscaré amb atre cosa, i procuraré ajudar-li agradosament tal com m'indiqui que se té de fer.» Aviat la lexicografia deixaria de ser per a ella un simple passatemps i esdevindrà una ocupació retribuïda. També canviarà la situació de força col·laboradors, segons Irene Rocas, que sibil·linament es lamenta de la migradesa de la retribució (un cèntim per cèdula) i de la sensació general que la major part de la partida econòmica destinada al Diccionari se l'embutxacaven "els grossos". No cal dir que Irene segurament posava en boca d'altres allò que no gosava demanar directament (Epi:69): «Jo un dia parlaba amb un amic, i me deia que ja havia perdut l'agne de respondre qüestionaris, dons tampoc ens donen res i s'ho quedan els grossos. Hem deia[:] «ab aquet mon són savis els que són més vius; i els que som bons anem al fracàs; amb això, als qüestionaris que hi trevai qui acaba i jo si no fos (em deia) per la bona amistat de m[ossè]n Alcover no n'a[rreplegaria?] ni un mot. Jo suposo que com aquet n'hi ha molts.»

Amb el trencament esmentat Irene quedava atrapada en una disjuntiva entre dos bàndols: l'oficial, encarnat pels filòlegs "oficialistes" de l'IEC, i l'alternatiu, representat per

Alcover, que es veia privat dels pressupostos destinats a la seva Obra particular. L'IEC, per la seva banda, mantenia el projecte institucional del Diccionari General de la Llengua Catalana, un programa que incloïa tres projectes en curs: el *Diccionari del català antic*, el *Tresor de la llengua catalana*, també anomenat *Diccionari dels dialectes*, i el *Diccionari de la llengua literària*. Per diverses raons que aquí tampoc vénen al cas, cap dels tres diccionaris no va reïxir del tot, però els antics col·laboradors d'Alcover van quedar entre dues aigües. Irene Rocas havia estat assídua de l'IEC i havia mantingut el caliu amb els que havien estat col·legues d'Alcover, Barnils i Griera, i posteriorment Manuel de Montoliu. Mentrestant, la producció lexicogràfica d'Irene havia disminuït notablement durant tot el 1914. Causes d'aquest descens es deuen principalment al trasllat temporal de domicili de la família Bassa a Cabrils, al Maresme, per causa de la malaltia de Serafí. Hi romandran fins als primers mesos de 1915, quan torna a Barcelona i reprèn els blocs del Diccionari.

La ruptura d'Alcover amb l'Institut, i per extensió amb la Lliga Regionalista de Puig i Cadafalch, va ser utilitzada pel govern estatal i la monarquia per mirar de deixar en evidència el catalanisme polític amb una subvenció al Diccionari (aleshores ja rebatejat amb el terme ambigu de *català-valencià-balear*) que permetria a Alcover donar una estrebada enèrgica i alhora rancuniosa al projecte. La suma sol·licitada (Corbera:126) al monarca era de 32.000 pessetes anuals –és a dir, la mateixa quantitat que la Diputació de Barcelona destinava a la Secció Filològica– durant quatre anys, xifra estimada suficient per portar l'obra a premsa. La subvenció va prendre forma de reial decret publicat a la Gaceta de Madrid (núm. 206) el 24 de juliol de 1920 i es va mantenir durant quasi sis anys, fins al juny de 1926 (Moll 1962:246). Amb això es cobririen les necessitats previstes per Alcover però no les reals, ja que el tancament d'aixeta ministerial va deixar el projecte a l'estacada i amb una cua de creditors i deutes al davant. Però bé, l'«*auxilio a la publicación del Diccionario Catalán-Valenciano-Balear*» va ser com aigua de maig per desbloquejar els treballs aturats. D'això se'n beneficiaran la corrua de col·laboradors, ja que el capellà estava decidit a destinar íntegrament les 25.000 pessetes atorgades des de Madrid per desencallar l'obra. Com sol passar, moltes de les persones que es trobaven treballant per al *Diccionari dels dialectes* de l'Institut d'Estudis Catalans, bé per afinitat amb Alcover o, més plausiblement, per la temptació d'una activitat ben remunerada, van passar a treballar en exclusiva per al mallorquí. Irene n'era una.

A principi del 1919, l'IEC, ja sense Alcover, continua donant feina lexicogràfica a Rocas per al projecte oficial gràcies als contactes que manté dins la institució, especialment Antoni Griera. No fa la sensació que aquesta nova tasca amb els enemics del clergue creï a Irene cap sentiment d'infidelitat al seu guia i conseller. S'ho pren com una feina pròpiament dita per sostenir la família, com es pot veure en els retrets que els formula durant l'espera impacient que li encomanin les primeres tasques: «Són una colla de mandres» (11/1/1919). La seva tasca consistia a fer el buidatge d'obres literàries, prèvia presentació d'unes cèdules de prova que havien estat acceptades per l'Institut. En dues setmanes, Irene, ajudada per la seva filla Montserrat, havien omplert 2.000 paperetes. Les expectatives de cobrament eren rigoroses a l'hora de lliurar la feina feta: "Si les paguen aniríam bé". "Som portat les paperetes als filòlecs i no m'han pagat. Mal comensament". Però tot i els primers retards en el pagament, la feina augmenta. Llavors és una altra filla, Angeleta, qui s'afegeix al grup de feina casolana. El 7 de febrer a l'IEC li paguen 52 pessetes i 45 cèntims en concepte del treball fet i entregat. Les obres buidades per a l'Institut d'Estudis Catalans (BDC IX:103) en un any i mig aproximadament, fins al 1921, per part de les filles de Rocas, són les següents: *Fèlix de les Maravelles del món, Libre de Sancta Maria. Hores de Sancta Maria. Libre de Benedicta tu in mulieribus, Libre de contemplació en Déu, Arbre de Sciencia, Flors o Autoritats (epístoles de Sèneca a Lucil), Estudis Universitaris Catalans, Privilegis i ordinacions de les valls pirinenques* i *Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana* (vols. 7-12).

Desitjós de recuperar la seva col·laboradora pròdiga, i sabent-se posseïdor de l'atot econòmic, Alcover demana a Irene que s'impliqui completament en l'antic projecte. Entre els punts de la seva oferta (Epi:96) hi ha millorar amb escreix les condicions salarials de l'IEC, feina per a tota la família (buidatge lèxic per a les noies i il·lustracions per a Serafí), bestretes, compra de cèdules ja fetes anteriorment per a l'Institut. Però si Irene va arribar a encavallar les dues activitats, amb el temps Alcover l'insta a treballar més per a ell i menys amb l'IEC (Epi:103), fins a l'extrem de comprometre's, a més, a no citar-la al BDLC per tal d'evitar-li represàlies dins la institució. Les cèdules de llenguatge vivent (considerades més valuoses per Alcover ja que implicaven treball de camp i eren confiades a les persones més capacitades i amb un esperit d'adhesió i identificació més accentuat) serien pagades a 6 cèntims cada una; i les de llenguatge literari, procedent del buidatge sistemàtic de textos

històrics, a 3 cèntims. Aquestes últimes eren encarregades sobretot a seminaristes (Moll 1962:217), que s'ocupaven de buidar diccionaris i obres clàssiques. Els honoraris eren considerablement millors que els de l'IEC, que a part de pagar amb retard, només oferia feina de llenguatge literari, pagat a uns 2,6 cèntims la fitxa. A més, cal tenir en compte que la feina feta per a l'Institut, remunerada, seria ulteriorment recomprada per Alcover. El tràfic de cèdules duplicades adquiria el qualificatiu d'escandalós, tenint en compte la mala maror congriada entre els acadèmics i el seu expresident i l'encreuament d'acusacions de desfalc econòmic i desviació de fons públics dins de la institució. A més, l'afecte personal que sent per Rocas fa que Alcover mostri empatia amb els seus problemes econòmics i l'esperoni constantment a treballar per ell (Epi:81): «[...] vostè porà treballar i cobrar a tant la cèdula [...] Amb lo treballadora que ès vostè, podrà guanyar els seus doblers.» Entretant, el taller casolà d'elaboració de cèdules produïa a tota màquina, i d'això se'n beneficiava tota la família.

D'aquesta forma, en poc temps Rocas esdevindrà una mena de factòtum del Diccionari a terres empordaneses, d'on es converteix en corresponsal en cap i coordinadora de col·laboradors. Alcover li dóna carta blanca per engatjar alguns dels seus fills en diverses feines, com buidatge d'obres i il·lustracions. Serafí Bassa, a principi del 1920, comença a trametre cèdules des de Gòsol, una de tantes estades de salut, i vista la celeritat amb què treballa la seva mare, Alcover li fa la deferència de remetre-li cent pessetes a compte de la seva feina. A més, li suggereix que tot el material ja tramès a l'Institut li faci arribar per duplicat a ell, amb el pretext de no deixar perdre tot el cabal lexicogràfic de l'Empordà, però realment perquè Alcover té l'accés vetat a la institució de la qual havia estat president de la secció filològica. A mitjan del mateix any, les dues filles d'Irene s'inicien també en la tasca lexicogràfica buidant obres literàries. L'anima també que se serveixi d'ajudants de camp que li vagin a cercar mots de llenguatge vivent i insisteix sense mesura perquè li enviï com més cèdules millor. Tant és que la llofriuenca acabarà convertint-se en un dels 52 col·laboradors encarregats de llenguatge local més actius.

El 19 de setembre de 1921 és una data simbòlica en la relació d'Irene amb Alcover. Aquell dia es produeix l'anhelada visita a Llofriu del canonge acompanyat de Francesc de Borja Moll, ja aleshores secretari de redacció del Diccionari amb només 17 anys, i Joan Benejam, prevere de Ciutadella, en l'eixida filològica més llarga del projecte (Moll

1962:221). Les condicions no eren les idònies per rebre l'esperada comitiva: «Amb mala temporada ens trovarà [a ella i els seus fills Serafí i Maria]. El meu ventre bull com una olla de cols (14/9/1919)», es queixarà Irene. Els visitants balears van arribar a l'estació a les vuit del matí procedents de Palafrugell, on tots tres havien fet nit, i els hi va anar a recollir Peio Reimbau, masover dels Bassa, que va portar-los a la casa pairal. L'estada a Llofriu va durar només set hores, el temps de visitar l'església i el rector del poble, que, ignorant la identitat dels visitants, va prendre Alcover per «un capellanet de pochs diners y més de mitx beneyt» (BDLC XII:288) «que roda pels pobles mirant iglésias» (Epi:128), agafar notes sobre el nom d'uns «arreus de casa» que duien dibuixats, dinar amb la família d'Irene, «la nostra heroyca col·laboradora», dur a terme un breu concert a càrrec de Moll al piano amb la veu d'una nevoda de la casa (Die:999), i marxar cap a Girona amb el tren de les tres de la tarda. Aquella trobada fugaç va ser profitosa, per uns, per completar la replega de materials del Diccionari a la localitat, i per l'altra, per obtenir una bona distracció per a l'esperit: «És tan monotòna i solitària aquí la vida.»

Un altre dels pals de paller de l'Obra del Diccionari era el lèxic especialitzat, que s'obtenia pel mètode d'enquestes directes a gent d'ofici. Els col·laboradors podien ocupar-se per iniciativa pròpia de totes les seccions professionals que es veiessin amb cor d'assumir.[8] A instàncies d'Alcover, i ja nomenada corresponsal en cap de l'Empordà, Rocas va encetar aquesta missió amb un seguit de visites a professionals de diverses localitats de la regió i de fora. La ronda comença a Mollet del Vallès, on acompanyada del seu fill Florenci, que hi vivia, va visitar una fàbrica de pintes (Die:1.020), d'on va obtenir informació per a la seva tasca. Irene aprofita el nomadisme del seu entorn familiar per entrevistar-se amb vilatans, pagesos o menestrals a fi de sostreure'ls mots o expressions característiques. La reacció dels informadors era sempre de sorpresa, atès que ni era una activitat habitual ni tampoc era habitual que ho fes una dona de la seva edat i condició. En una ocasió a Sant Feliu de Codines, el juny del 1922, els informadors, uns vilatans se suposa d'edat avançada van passar-s'ho d'allò més bé proporcionant-li paraules i detalls de tota mena. «S'els hi veia que n'estavan joiosos[,] amb que m'interessés lo seu.» Va completar el circuit amb visites, a la Bisbal d'Empordà, a un baster, un blanquer, un esparter, un ceramista, un cedassaire, un ortopedista i una fàbrica de fustes. També està

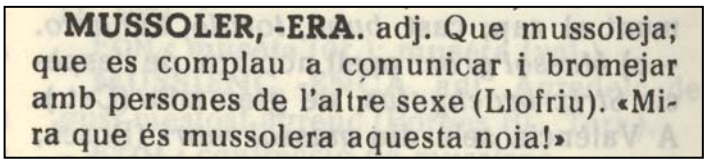
[8] Carta d'Antoni M. Alcover a Tomàs Raguer, Arxiu Comarcal del Ripollès.

documentada una estada gastronomicofilològica a la Jonquera, amb entrevistes amb pagesos i «una velleta mol simpàtica que me conta moltes coses antigues». Ateses les circumstàncies, l'activitat d'enquesta directa, venint de qui venia, no va estar exempta de prejudicis ni situacions còmiques. A casa d'un baster, en exposar els motius científics de la seva visita, van trobar «mol estrany que fos una dona que fes recull per a un diccionari»; altres, en fer-los preguntes amb una llibreta a les mans, «els hi sembla que m'ho han de respondre en castellà o arreplegant paraules com ho diuen a Barcelona que fa més fi» (Epi:140). Un espardenyer (Epi:141) se li'n burla dient-li que s'havia «buscat un bon entreteniment perquè no devia tenir res més a fer» i encara un, desconeixent completament què és un diccionari, li arriba a dir (Epi:140): «Deu venir a ser una mena de novela que a vostès els hi agradarà de llegir-la». Altres vegades és la seva pròpia insistència a la gent perquè recordin noms tradicionals d'utensilis que provoca que es quedin «tots estranyats i ni'ls hi quep an es cap que valgui la pena d'escriure tantes coses com diuen, que ni ells s'en adonan». Irene acompanya les seves notes (sovint inintel·ligibles per ella mateixa) de dibuixos dels objectes tot prevenint Alcover de la simplicitat de les il·lustracions a fi que «el aixerit jove s[enyo]r Moll no me se'n·rigui massa fort, si·no hu sentiré d'aquí estan[t] i renyirem». En una altra declaració de falsa modèstia adreçada al secretari del Diccionari, afirma que «hi faig dibuixos que únicament el simpàtich jove i bon amich s[enyo]r Moll veurà lo que volen ser, pro no en sé més, i ho faig bé o malament per_què comprenc que és millor veure una mica la forma que tenen certs utensilis, dons segurament en tindran d'atres llocs i és molt possible que en diguin un·atre cosa».

El treball de camp la va mantenir ocupada en l'última fase d'elaboració de materials lexicogràfics per al Diccionari, tot i que el seu centre d'interès a poc a poc es va desplaçant cap al camp de l'etnografia. El 1922 la revista de tradicions populars "Tresor dels nostres avis", d'Artà, Mallorca, li publica una cançó i la presenten amb el títol de folklorista (Mem:?). «Si me llegués, prou que ho seria. Ara no puc fer. Ni pel Diccionari.»

L'atenció que adés li havia dedicat mossèn Alcover també es va apagant, resultat d'un atac massiu contra el canonge, que durant força temps va haver d'afrontar un plet pels drets d'edició de l'obra de Ramon Llull. Sortint d'aquesta, el gener de 1924, comença les tasques de redacció del Diccionari i accepta una càtedra de català a la Universitat en substitució del seu rival Pompeu Fabra, que n'és destronat per decisió política del nou

govern primoriverista. L'experiència només va durar un curs i el càrrec es va suprimir. Amb tot això, Irene Rocas va anar quedant en l'oblit per part de la direcció. Ella es queixa repetidament per carta de la ignorància a què es veu sotmesa (lletres no respostes, falta absoluta de notícies durant llarguíssims períodes, no recepció del Bolletí...). L'aparent desdeny mostrat des de terres mallorquines provoca que la desil·lusió vagi fent forat en la fèrria col·laboradora fins que el seu entusiasme s'extingeix completament. Quan a l'inici del 1925 Irene rep les pàgines de mostra del Diccionari destinades a fer promoció entre els subscriptors, es limitarà a exposar lacònicament que «mol sovint hi surten paraules de Llufriu que jo les hi he enviades».

MUSSOLER, -ERA. adj. Que mussoleja; que es complau a comunicar i bromejar amb persones de l'altre sexe (Llofriu). «Mira que és mussolera aquesta noia!»

Una entrada llofriuenca al Diccionari Català-Valencià-Balear.

L'última aportació d'Irene al Diccionari és el 6 de juny de 1925: «Avui som enllestit un paquet de paperetes per al Diccionari de m[ossè]n Alcover. Les som anades a certificar a Sarrià. Són les últimes que enviaré. Hi ha més de un any que no n'havia enviada cap.» Irene sembla encomanar-se de l'ambient d'indiferència general amb què es va rebre a Catalunya l'aparició del primer fascicle del DCVB. Aleshores l'intercanvi de comunicacions entre tots dos ja es limitava a resoldre tràmits relatius a la tramesa i pagament de fitxes lexicogràfiques, i es talla definitivament el Nadal del 1926, poc després que deixés de rajar l'ajuda estatal. Mossèn Alcover afrontava els moments més difícils des que va iniciar l'Obra del Diccionari. Sense recursos ni salut i cada cop amb més detractors per tot arreu –cal pensar que gairebé no hi havia cap subscriptor del projecte al Principat (Moll:247) i deutes –li havia calgut comprar maquinària per poder anar imprimint el diccionari–, el clergue veia com li fallaven a passos agegantats les persones que, en un principi interessades pel projecte, ara en fugien decebuts per les sortides de to d'Alcover contra tot element considerat enemic.

A més, l'octubre de 1927 Irene marxa en un viatge sense retorn cap a l'Argentina, on passaria els últims vint anys de la seva vida despreocupada del Diccionari i la ingent tasca que hi havia dut a terme. Això no vol dir que abandoni l'activitat literària, perquè en l'exili familiar, influïda per la retrobada Gracieta, va fer traduccions de contes, va col·laborar amb

folkloristes autòctons com Rafael Jijena Sánchez i va continuar la redacció dels seus dietaris fins al final dels seus dies. Però aquesta ja és una altra història.

Només un fred apunt necrològic i una carta de condol a Francesc de Borja Moll acompanyaran la mort de mossèn Alcover, esdevinguda el 8 de gener de 1932. S'hi troben a faltar els epítets grandiloqüents amb què s'adreçava al seu adorat "mestre" temps enrere. Tampoc es va arribar a celebrar la «solemne festa» que li proposa fer amb motiu de la finalització de les tasques del Diccionari (Epi:127). Les seves últimes paraules dedicades al filòleg mallorquí són reveladores d'aquesta sospitosa pèrdua d'afectivitat: «No ha pogut veure acavat el seu Diccionari Català-Valencià-Mallorquí [sic] que tants afanys li costava. Algú l'acavarà.»

El balanç de la participació d'Irene al DCVB es va tancar amb més de 20.000 cèdules, de les quals almenys 1.421 de corresponents a Llofriu, Palafrugell i rodalies van tenir cabuda en l'edició definitiva.[9] L'esporgada s'ajusta a la normalitat si comptem que del total de fitxes enviades pels col·laboradors cap al 1926 (uns tres milions, segons Domènec-López:21) només 160.000 tenen presència en l'obra final, obviant-ne les entrades enciclopèdiques. Això sí, prop d'un 50% de les entrades de l'àrea de Palafrugell es concentren en els dos primers volums, la qual cosa com a mínim porta a pensar si la influència d'Alcover encara en vida va ser determinant per a una eventual discriminació positiva que no haurien fet els posteriors curadors de l'obra.

La falta de formació científica, suplerta amb un gran interès per aprendre, una gran capacitat de treball i una memòria privilegiada, no va ser cap llast per a Irene a l'hora de fer-se un espai de testimoniatge dins el gran tresor lèxic de la llengua catalana que difumina el caire pintoresc de la seva persona. Això no treu que calgui posar en tela de judici la veracitat de les seves informacions, ja que a la seva particular manera d'entendre la dialectologia –per ella Llofriu no deixava de ser un illot lingüístic amb elements característics, especialment del lèxic, que el diferenciaven de la resta– hi afegia un cert afany de personalisme, dispersió mental i les lògiques mancances de mètode. Hem de suposar, en el fons, una estricta tutela filològica per part del mateix Alcover, i més

[9] Dades del buidatge realitzat per Josep Bañeras (vegeu bibliografia). Ara bé, cal tenir en compte que aquest minuciós estudi no inclou les entrades panempordaneses, un nombre molt significatiu de les quals també procedien de Rocas, ni pot tenir presents els ítems llofriuencs caçats al vol pel mateix Alcover en documentació escrita o converses orals. D'aquí que la xifra apuntada sigui purament orientativa, ja que les dades de l'aportació real d'Irene podrien oscil·lar considerablement a l'alça.

possiblement del seu col·laborador sobradament preparat, Francesc de Borja Moll, sobre Rocas, «massa diligent per dir que no trobava el que li preguntaven gent de tant d'ascendent sobre ella com Alcover i Moll (DECLC III, 946b, 6-13)» i algunes de les seves aportacions a la calaixera, a parer de Joan Coromines inventades pel seu «subtil enginy femení» (DELC VII, 831b, 56). Altres vegades, en canvi, el mateix Coromines, crític amb el mètode d'Alcover, ens fa tota una declaració de respecte a la seva figura (DECLC IX, 208a, 17-21) quan parla «d'una informant tan exacta i de llenguatge tan ric com Irene Rocas». Potser el que en realitat volia denunciar eren els tics manipuladors d'Alcover, que ignorava Rocas quan no convenia, i que acreditava el seu testimoni quan, per exemple, calia justificar etimologies incertes o "ingènues".

El fet és que Rocas reunia en una mateixa persona el perfil d'informador espontani (molt valorat en les enquestes dialectals) i de col·laborador entregat i multiús. Utilitzant qualificatius de Veny, Alcover hi va descobrir aquell col·laborador gairebé utòpic, «foll d'amor patri, desenfeinat i apassionat per la llengua» (Veny 2003:12) que tant escassejava. Irene tant servia per elaborar cèdules de lèxic local, respondre qüestionaris lingüístics, realitzar buidatge de llengua literària, fer aclariments de caràcter fonètic, traçar isoglosses o dur a terme treball de camp amb entrevistes sobre llenguatge especialitzat. En ben poc temps, es va revelar com un tot terreny que el clergue tenia en gran estima, atès que li permetia copsar la realitat de la llengua parlada i a l'ensems obtenir cabal lingüístic i gramatical de les seves llargues notes i comunicacions epistolars. La seva trajectòria al DCVB, no limitada a la seva funció d'informant lingüística sinó sobretot pel que fa a la relació humana amb el gran filòleg, és una de les més ricament documentades i el gran volum de material generat permet abordar un tema poc estudiat de primera mà com és la història entre bastidors, la perspectiva individualitzada del col·laborador, massa sovint silenciada darrere la veu única d'Alcover.

En Alcover i Irene, que de simple figurant va acabar sent artista de repartiment, tenim dues persones, dos caràcters, dos folls de la llengua que van compartir setze anys de convivència en una empresa a la qual tots dos es van lliurar apassionadament i que va esdevenir, al final d'un camí ple d'obstacles, desil·lusions, esforços i sacrificis personals, un dels grans monuments lexicogràfics de la Romània i, com el dialectòleg Joan Veny recorda, l'obra amb què es consolida l'estudi científic de la llengua catalana.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

[AMP] = ARXIU MUNICIPAL DE PALAFRUGELL.

ANGELATS, ROSA; VILA, PEP (1999). *Refranys i dites populars de Llofriu, recollides per Irene Rocas*. Palafrugell: Ajuntament de Palafrugell.

BAÑERAS PARRAMON, JOSEP. *Palafrugell i el seu entorn en el Diccionari Català-Valencià-Balear d'Alcover i Moll* [manuscrit inèdit]. Arxiu Municipal de Palafrugell.

[BDL] = BUTLLETÍ DE DIALECTOLOGIA CATALANA. [Publicació periòdica]. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1913-1937.

[**BDLC**] = BOLLETÍ DEL DICCIONARI DE LA LLENGUA CATALANA. Edició digital a cura de Maria Pilar Perea. [CD-Rom]. Palma de Mallorca: Conselleria d'Educació i Cultura, Govern de les Illes Balears, 2000.

BENET PARENTE, ARIADNA (2006). *Aproximació al parlar de Llofriu*. Llofriu: Fundació Llofriu.

CORBERA POU, JAUME (2006). *Crònica de l'Obra del Diccionari*. Palma de Mallorca: Editorial Moll.

[**DCVB**] = ALCOVER, ANTONI M.; MOLL, FRANCESC DE B. *Diccionari català-valencià-balear*. 2a ed. Palma de Mallorca: [Moll], 1975-1977.

[**DECLC**] = COROMINES, JOAN (1995). *Diccionari Etimològic i Complementari de la Llengua Catalana*. Barcelona: Curial, "la Caixa".

[**DIE**] = "Dietaris", dins ROCAS I ROMAGUERA, IRENE (2008). *Esplais de la meva llarga vida*. [CD-Rom]. Edició de Jordi Curbet Hereu i Maria Pilar Perea. Palafrugell: Ajuntament de Palafrugell.

DOMÈNEC, DAVID; LÓPEZ, FERRAN (1999). "El Diccionari 'Alcover-Moll': fitxa bibliogràfica per al dossier d'obres de consulta". Dins *Métodos de Información*, vol. 6, núm. 28.

[**EPI**] = "Epistolari", dins ROCAS I ROMAGUERA, IRENE (2008). *Esplais de la meva llarga vida*. [CD-Rom]. Edició de Jordi Curbet Hereu i Maria Pilar Perea. Palafrugell: Ajuntament de Palafrugell.

GRAU I FERRANDO, DOLORS:

- (1999a). *Memòries d'Irene Rocas (1861-1910)*. Palafrugell: Ajuntament de Palafrugell.

- (1999b). "De Llofriu a Buenos Aires. La presència empordanesa a Amèrica". Dins *Revista de Girona*, núm. 192 (gener-febrer 1999), pp. 36-42.

MOLL, FRANCESC DE BORJA (1962). *Un home de combat*. Palma de Mallorca: Editorial Moll.

"Pineda de Mar treu de l'oblit Sara Llorens", publicat a *Vilaweb* (3/4/2004). http://www.vilaweb.cat/www/noticia?p_idcmp=835277 (consulta: 25/8/2008).

PUJADAS I MARQUÈS, JOAN (2004). *Sara Llorens: epistolari (1901-1954)*. Barcelona: Fundació Pere Coromines, 2004.

ROVIRO I ALEMANY, XAVIER (2005). "Anton Busquets i Punset, folklorista?", dins *Quaderns de la Selva*, 17. P. 27-40.

VENY, JOAN (2003). “Alcover i la dialectologia catalana”, dins *Actes del Congrés Internacional Antoni M. Alcover*. Palma de Mallorca: UIB, Publicacions de l’Abadia de Montserrat.

L’edició

El model utilitzat per a la nostra edició es pot considerar filològic, i s’ha aplicat als dietaris i a la part de l’epistolari escrita per Irene Rocas. En la transcripció dels textos hem preservat escrupolosament la llengua del manuscrit –entenent per *llengua* els trets fonètics, morfològics, lèxics i sintàctics–, fins i tot els errors, castellanismes o barbarismes de l’autora, i ens hem limitat a efectuar les següents intervencions:

- Regularització de l’accentuació i ús de la dièresi.

- Regularització de majúscules i minúscules.

- En la puntuació, posem entre claudàtors totes les nostres intervencions. S’ha afegit guionet i apòstrof sempre que no figurava en el text base, fins i tot en unions no previstes per la normativa (*qu’em diguis*). L’elisió de l’article masculí definit o personal (‘l, ‘n) la situem separada de l’element anterior (*ha dit que ‘l director vindria*).

- També restituïm entre claudàtors algunes grafies que considerem necessàries per a una millor lectura del text (*[h]e arribat, [h]i he posat*).

- La major part de les abreviatures s’han desenvolupat.

- S’ha respectat en la mesura del possible el format original del text (paràgrafs, cursives...) i marquem amb doble barra diagonal // els salts de pàgina del manuscrit.

- Utilitzem cometes altes “ ” per a noms de publicacions, llibres, noms d’avions, vaixells, pel·lícules... i les angulars « » les reservem per a citacions textuals. Les paraules subratllades a l’original les posem en cursiva.

- Utilitzem el punt volat · per separar elements que són escrits junts (*per·a*, *festa·major*) i el guió baix _ per unir elements que són escrits separats (*prop_passat*, *sobre_tot*).

- Assenyalem la caiguda de *-r* en els infinitius (*pasturâ*, *côrra*).

- Entre parèntesis angulars < > posem tant els fragments ratllats com els repetits.

- Entre barres inclinades \ / introduïm els elements sobreescrits.

¡Alabat sia Jesucrist!

Mol estimats Joan i Gracieta:

Aquí teniu els esplais de la meua llarga vida. Ells han estat sempre rosada benefactora que han enbaumat les hores de torment produïdes per dolorosa prova, trepitjant moltes més argelagues que violetes, sempre amb fe i serenitat.

Ben afectuosament us dedica aquets vuit volums la vostre mare[,]

Irene

Buenos Aires 25 mars 1930.

Festa onomàstica de na Gracieta.

Nazca 982

Volum I

1861 a 1910//

1861

La meva infantesa

Al nostre poblet de Llufriu hi ha un veïnat quiet i dols nomenat el Subirà. Hi ha poquetes cases, escampades, que antigament eren habitades per els seus petits propietaris.

Allà vaig néixera i créixera, amb una joliu caseta nostra situada a la falda d'una montanya atapaïda de suros, flors, nius i cants d'aucells.

Com que no tenia cap germana petita, jugaba jo tota soleta. Cap al vespre amb la quietut santa del bosc, corria i xisclaba escoltant atenta con el retruny dels meus crits me responia; i jo mol més m'entussiasmaba semblant-me ben bé qu'era algú qu'em responia. An aquella hora tan plena de misteri, m'embadalia amb els gemecs o cants de joia dels mussols[,] grills i gripaus i de tota mena de serenata monòtona fins al toc d'oració. A la primera campanada que sentia corria cap a casa puig que axís m'ho tenia manat la meua amorosa mare (a c s). Ja era ben fosc // i l'estar més estones pel bosc me feia por.

Als sis anys vaig comensar d'anar a l'escola a can Roig de la Fanga. Hi vaig anar fins qu'en vaig tenir vuit. Com qu'era al peu de la carretera, des d'allà vàrem sentir per primera vegada els crits subversius de «visca en Prim![,] mori la Reina!». Era que havian destronat n'Isabel II.

1869

Llavors vaig comensar d'anar a l'escola de religioses carmelites a Palafrugell. ¡Déu meu! i que n'hi vàrem passar[,] d'esglais! A Palafrugell estaban ben fortificats. La iglésia parroquial comvertida am una fortalesa, tota voltada de barricades. Unes vegades eran les forses de d[on] Carlos, i atres la tropa qu'ens feian côrra espantadas. Al primé toc de sa campana grossa (sa Martinassa[,] qu'en deien ses bruixes) que tocaba a somatén, ja calia que ho pleguéssim tot i cames ajudeu-me campi qui pugui cap a Llufriu faltan noies! L'endemà ja tot era passat i tornàbam a l'escola com si res.//

Que rebé m'hi trobava jo a l'escola! Si fos possible esplicar tota la joia i admiració que vaig fruir el primer dia que hi vaig entrar, n'hi hauria per a fer-ne un llibre. Mai podia somiar veure unes coses tan sublims i interessants![:] aquells armaris curulls de feines boniques![,] aquells mapas i punteras que jo no savia peraquè servían![,] aquelles fenomenals pissarres tan negres i que 'ls guixos hi lliscaban tan rebé! i els cuixins de fer puntes qu'els dits d'aquelles manetes no se veian de tan com se vellugaven!

Jo no perdia ni un detall de tot lo que hi havia; tot per a mi era atraient. No hauria volgut que hi hagués cap festa; tan era lo que m'agradaba d'anar a l'escola. Hi vaig anar fins als dotse anys sempre ben contenta. I això que n'hi passàbam de martiris per aquelles carrateres! Plujes i pedrades dels vailets del poble que com nosatros, anaban i tornaban de l'escola de Palafrugell.

També recordo amb joia les hores després de dinar. Aquella bona cosina Pistola (a c s) qu'ens // acullia a dinar a casasseua i ens contaba tantes rondaies[,] cansons[,] follies i corrandes i endevinaies. Sempre semblavan noves. Eran tan boniques que arribava l'hora de tornar a l'escola i el temps havia passat volant.

1873

Als dotse anys vaig fer la primera comunió vestideta de negra i sense cap solemnitat com s'acostumaba llavors.

La meva joventut no va lluir gaire. A fora del poble a ballar no m'hi deixaban anar, i les festes les passaba fent flors artificials o labors delicades que havia après de fer a l'escola, o buscaba qui m'ensenyés a fer les noves que surtian. Quines hores més delicioses hi empleaba! Passaban volant!

Quin deliri tenia jo per a ser mestra! Hauria estat el goig més grant de la meu vida i no vaig poguer veure complaguts els meus ideals tan bonics! Alabat sia Déu!

1881

Vint anys tenia con vaig conèixer el que del cap de pocs mesos fou el meu escollit company de la vida (a c s). Érem pel mes de gener.//

Per el maig vinent férem un viatge bonic. Vàrem anar a Barcelona que jo no hi havia estat mai! Vàrem anar també a Mallorca i a Montserrat.

El mes d'octubre del mateix any vàrem embarcar-mos amb un vaporet que per aquell temps era mol maco i conegut. Se deia "José Baró" i perteneixia amb una companyia catalana. Férem via fins a la Habana. Hi vàrem estar vint-i-cis dies per el viatje sempre amb bon temps i mol divertits. Del cap de poques hores d'haver-mos embarcat entràbem al golf de S[ant] Jordi. Vàrem ballar una mica, pro vàrem ser valents i no vàrem arrivar a marejar-mos.

L'endemà arrivàrem a València. Vàrem desembarcar al Grao i amb uns cotxes com els antics de can Malànima de Palafrugell, ens varen portar a la capital. Hi vàrem dinar i passejar unes estones. Ens va agradar mol. Vàrem comprar unes paneretes de paia d'arròs mol pintades i boniques. Cap el vespre vàrem sortir de nou fent camí mol suau i divertit.

Del cap de poc vàrem arrivar a Màlaga. També vàrem anar a visitar la tan // antiga ciutat. Hi vàrem estar unes hores només. Vàrem visitar una iglésia i vàrem pujar una pila d'escalons per arrivar al bell cim d'es campanar. Tenian una mena de ciceronne qu'ens guiaba.

Aviat vàrem retornar al vapor i mars enllà. Vàrem passar l'estret de Gibraltar de nit amb un clar de lluna preciós. Ningú va anar als camarots, doncs tots encare que fos amb clar de lluna volíam contemplar les muntanyes de les dues bandes. La ciutat o vila me sembla que deien qu'era Tarifa, semblava ben bé un remat de cabres blanques. Totes les cases eran blanques i semblava talment que lluïan. La mar estaba tan quieta que semblava que no es movia.

Vàrem arrivar a Cádiz. Com qu'ens vàrem quedar fondejats mol lluny no vàrem anar a terra.

Con tot va ser enllestit vàrem tornar a surtir i ja no m'hus vàrem aturar més fins a Santa Cruz de Tenerife. Cuatre dies de mar una mica revolt que va fer-mos marejar una mica.//

A Tenerife tampoc hi vàrem baixar per covardia meua. Ben decidits anar a terra vàrem baixar l'escala del vapor, pro con jo vaig veure qu'el bot qu'ens esperaba tan aviat era ran nostre com ben lluny vaig aturdir-me i no vaig volguer baixar. Unes fenomenals onades semblava qu'ens havian d'engulir. Hi vàrem estar una nit i part de dos dies.

Després, d'allà a Puertorrico hi vàrem estar tretze dies amb una calma mol ensopida i una calor que Déu n'hi do! Passàbam per uns claps de mar que semblavan uns camps de blat vert que la quilla del barco trencava com si fos una arada llausada de nou. Era tanta la calor que sentíam, qu'en tocar les fustes del barco cremaban com si fossin enceses.

Un capvespre al passar vora uns fars que'm sembla en deien de Maternillos vàrem acostar-mos massa a terra i vàrem embarrancar encara que poquíssima cosa i tot seguit va ser arreglat.

A Puertorrico hi vàrem estar dos dias. <Mai> // Mai he vist tants negres com allà. Hi feia una calor horrorosa. A la nit vàrem anar a donar toms per la ciutat[,] que llavors encare era espanyola, i la música de regiment, amb un lloc hi tocaba sardanes que deurian ser catalans una colla qu'ls ha puntejavan. M'hus va agradar mol.

Del cap de dos dies arrivàrem a la Habana. Lo primer que va cridar-me l'atenció va ser el dic de fusta flotant. Jo no me savia avenir d'aquell edifici tan grant dintre 'l mar. Un animat cant de galls semblava qu'ens saludaba. I no m'en recorda res més. Hi ha vora curantasset anys d'aquets fets i aquell viatge no vaig fer notes com ho vaig fer l'any passat venint cap aquí.

Varen venir a rebre'ns a *bordo* en Zidro, un de can Llambí i un de can Tauleret (que Déu els tingui al cel a tots ells).

A la ciutat de la Habana llavors encare hi havia moltes cases de fusta. Les qu'eran d'obra <tenían> eran de planta baixa // amb *azotea* (terrat) i sostre mol alt. La nostre també ho era d'obra i mol ben construïda.

Tots els dematins sortíam amb el tren i anàbam a veure els poblets dels voltants. Jo m'hi embadalia contemplant aquells camps tan fèrtils que amb tan poc trevai feien tan bones cullites. Uns campats de boniatos i canya de sucre![,] una munió de palmeres amb uns raïms de dàtils qu'encantàban. Els pagesos llauraban amb unes arades de fusta com les més antigues que s'usaban a Catalunya. La terra era negra i fluixa i mol bona.

Els marges[,] bo i essent al pic de l'hivern[,] se veien atapahits de flors i els abres cuberts d'espessa i exuberanta verdor com si fóssim a plena primavera. Feia una

fresqueta bonica com un mes d'abril a Catalunya. Una vegada vaig veure unes flors vermeies mol boniques amb un marge: <i> vaig demanar an al meu Joan (a c s) que m'en cullís un pomellet que tota joiosa vaig posar-me a la mantellina. Un pagès s'en va adonar i m'hus va avisar de que eran flors verinoses.//

4 d'abril

Amb molta recansa vaig despendre'm d'aquell bonic record que tan m'entussiasmaba.

Axís vàrem anar passant els dias fent excursions pro el poble que més va plaure'm va ser Marianao. Ja llavors encare que junt amb casetes de fusta hi havia uns jardins deliciosos i una font qu'en deien El Pocito. Era mol vora de la ciutat.

També anàvem a bonicas funcions dels millors teatres que hi havia llavors. I de solemnitats relligioses no en deixàbam ni una. Com que hi vàrem estar pocs dies, la qüestió era no perdre temps i divertir-mos. Del cap de dos dies de ser allà, varen fer la festa dels bombers. Tots eran negres i mulatos el cos de bombers. Varen fer una extensa i solemne professó honorant a la Verge de Montserrat qu'era la seua patrona i la portaban a pes de brassos. Les dones que hi assistian també eran negras o mulatas totes amb vestits de satí blanc i sabates de lo mateix. Portaban antorxes de vent.// Uns dies més tart era la festa de San Cristòfol. Era la festa més important de tot l'any. Vàrem assistir a l'ofici que va celebrar el s[enyo]r arquebisbe ajudat per una colla de ministres. A la professó de la tarde hi portaban l'imatge de san Cristòfol. Era un san mol alt i portaba un nen a les espatlles. També hi anaba l'arquebisbe amb una colla de capellans que l'hi aguantaban el llarc mantell.

Aquell dia era l'únic de tot l'any que deixaban entrar amb un petit edifici nomenat El Templete[,] que s'hi guardaban uns cuadros de les carabeles de Colon. En deien anar a veure la Habana.

La tia Cristina (a c s) me deia que hi havia gent que feia anys qu'eran a la capital i encara no havian vist la Habana i jo amb tants pocs dies l'havia poguda veure.

Aquell dia amb ella vàrem anar al colegi dels jesuïtes[,] que hi havia moltes coses boniques. Hi tenian un observatori mol important. Del cap de tres setmanes d'haver arrivat allà, el barco qu'ens hi havia portat // retornaba de Nou Orleans carregat de cutó. Vàrem acordar que lo més encertat era entornâ'ms-en cap a Llufriu i aixís ho vàrem fer. Vàrem sortir de la Habana ben contents d'haver-hi anat. Me sembla qu'era el dia 5 de desembre. Vàrem fer el viatge directament a Barcelona sense marejar-mos. El dia de la

Maredeu feia fort temporal. No vàrem sortir del llit i ho vàrem passar bé. L'estret el vàrem passar de nit i després vàrem anar vora la costa fins a Barcelona. Hi venia un nàufrec d'una goleta carregada de fusta que s'en va anar a fons. Se veu qu'era pràctic de per allà i m'hos esplicava els noms dels pobles que passàbam. Ens anaba senyalant les estranyes muntanyes que per la seua rara forma, de l'una en deien La mesa de Roldán[,] La silla de Roldán[,] La cama de Roldán[,] ect. Un dematí mentres esmorsàvem el vapor se va parar en sec. ¿Què hi haurà? Sensillament resultaba que havíam tombat una embarcació de pescadors sense atres mals qu'el sust i la remuiada. Va ser al tombar un cap.

Vàrem arrivar a Barcelona la vigília de Nadal. Mai havia vist el capità tan enrabiat com aquell dia. I això que tot el camí havia estat de bon humor conversant amablement amb tots nosatros. És que tan ell com tota la oficialitat i cambrers eran catalans i mallorquins i això feia que simpatiséssim tan.

No havíam tingut ni un dia de malalts, tots portàvem unes cares que semblava que tenian salut per a vendre, i la junta de sanitat o no sé qui en tenia la culpa, qu'ens varen fer issar bandera groga en senyal de pesta i ens varen fer fer no me recorda conts dies de cuarentena. Per això d[on] Joan Rivera[,] qu'era el mostre capità, treia foc pes caixals cridant que teníam la patenta límpia i que no podian ni devian privar-nos de desembarcar, pro no l'hi va valguer res // sinó que ens varen obligar a fer cuatre dies de cuarentena amb la bandera groga issada sense deixar entrar ni surtir ningú del vapor.

Llavors a Barcelona hi vàrem estar poc. Si jo no hagués estat tan desitjosa de reposar, hauríam arribat fins a Gènova amb el mateix vapor, pro ens ho vàrem deixar côrre doncs ja feia masse temps que rondàbem d'un lloc a l'atre.

Arrivant a Llufriu no hi havia cap casa per·a llogar. En Damià Gall en tenia una a la Barceloneta que no era acavada de fer perquè no tenian cabals per acavar-la. Entre ell i nosatros vàrem acordar acavar-la per la nostre part, anant-mos-ho retornant no cobrant-mos arrendaments.

Hi vàrem estar nou anys.//

1883

Esperant el primer fill

Érem al mes d'abril ple de llum i temperatura benicne. Els fruits se deixan ovirar an els abres. Les cantúries i xerradisses d'ocells alegran l'espai. Tot és vert i exuberant, tot és joia. Festes de Rosers per_tot arreu, en fi, és la temporada més hermosa de tot l'any. Tots els boscos són florits.

Primavera! tot somriu. També ho era per·a nosaltres de primavera amorosa.

En_mitg de tanta poesia acompanyada dels més atraients i encantadors concerts boscatans que cantaban a festa, va venir el nostre primer fruit de benedicció[:] una xamosa nena encant de tothom qui la veia. Era petiteta i bufona amb una cabeiera que l'hi sortia de les gorretes i l'hi voltaba tot el front. Quant me l'ha varen portar vestideta semblaba ben bé una nina de tan maca qu'era.

La joia nostra era imponderable. La tinc presenta com si fos are i fins tots els més petits detalls.

Era a la matinada del dia 16 d'abril.// Era un dilluns i no la vàrem batejar fins al dijous. Varen ser padrins el meu pare i l'àvia Manela (a c s). El mateix dia[,] con tot el convit va ser fora[,] el d[octo]r Martí (Cabo) va operar-li el cap. Va ser una petita pro indispensable operació. Are ho solucionan sense operar-los. És una cosa mol sensilla.

Va tenir tanta nomenada el bateig de na Gracieta que fins tota la mainada de Torrent hi va venir a cullir-ne.

La seua padrina tan alegroia com estaba! Era una velleta tan graciosa i bona que tothom la volia. Llavors tenia 84 anys i anava amb molta agilitat i sempre estaba contenta de la vida.

Na Gracieta va anar creixent primeta pro aixerida qu'era el nostre encant.//

Dos anys després esperant un atre fill

De nou ens trobàvem en vigílies d'un nou aconteixement també a plena primavera[,] con tot són flors[,] cants i riaies.

Na Gracieta era la nostre alegria. Enraonaba amb tothom i era de lo més divertida.

I nosatros estàvem fruint l'esperansa de <un> contemplar mol promte un atre bocí de cor. Érem al dematí de la diada del gloriós evangelista s[ant] Marc. El dia 25 d'abril a les deu del dematí ens arribava la segona filleta nostra[,] robusta i maca com un àngel.

Si la grant va ser celebrada del veïnat perquè era escaienta[,] l'atre ho va ser per lo mateix i perquè era a més tan robusta. Del cap de dos dies la varen batejar i foren padrins el seu uncle Zidro i la meua mare (a c s).

Sempre va créixera mol robusta i espavilada. Con va tenir set mesos ella i na Gracieta varen enmalaltir-se del catarro. La petita ho va passar forsa lleuger pro na Gracieta va sofrir molts mesos que s'en va cuidar morir.// Les vaig portar a Banyoles amb l'esperansa que 'l cambi d'aires les curaria pro vaig haver de retornar aviat perquè encare s'enmalaltian més.

Aquell mateix any hi va haver una invasió de còlera morbo que va matar molta gent. Allà ont n'hi va haver més atacats va ser a Gualta i Tarruella. Entrant a les poblacions hi havia uns llocs convertits amb *lazaretos* ont hi fumigaben les persones per precaució de agafar la pesta. A Palafrugell era entrant als horts d'en Pistol.

Passat el maltemps del catarro, totes dues anaban creixent ben robustes[,] particularment la petita. Con les mudaba per anar a missa les dues portaban vestidets blancs. Llavors <a> Barceloneta estaba tota voltada de boscos i per tornar de missa passàbam per uns corriolets que cada u se'ls feia pel mitg del bosc com per anar més dret a casa llurs.

Na Gracieta no se movia de la meua mà pro l'atre[,] entramaliada[,] se ficaba pel mitg // del bosc procurant que jo no m'en adonés i recullia una ramaiada (manyoc de troncs) que se posaba sota d'es bras i cap a casa com les dones del veïnat. Jo l'hi renyaba perquè s'embrutia o esparrecaba el vestit. Llavors ella buscaba una gatose arrencada, l'agafaba per una arrel i l'arrossegaba fins a casa.

Era cum un bailet[,] mol valenta i maca.

Quina alegria m'hus donaban aquelles criatures! Les dues àvies els ha estimavan mol i tot sovint les venien a veure. A casa de l'àvia Manela hi anavan soletes.

1887

Nou aconteixement

Con n'Aniceta va tenir 25 mesos un dematí del enjardinat mes de maig ens arribà un·atre nena filleta nostra. Era raquítica[,] diminuta i preciosa, la més bonica de totes tres. Una monada de tan aixerida. La vàrem batejar també aviat i sense gaire festa perquè teníam por que se'ns morís de <tan> // tan denerida qu'era. Una seua tia va servir de padrí i de padrina i l'hi va donar el nom de Ernesta.

Va anar visquent delicadeta. Tot l'hivern el passaba bé, pro 'ls istius sempre estaba malaltissa. Va trigar mol a caminar, pro va enraonar mol aviat i era la mar de divertida. Con veia que l'hi planxava una gorreta o un vestit tota s'entussiasmava de contenta.

Tenia sis mesos con el s[enyo]r bisbe de Girona[,] d[octo]r Sivilla[,] va fer la visita pastoral a Llufriu i va confirmar a les nostres tres filletes essent padrins de·la cerimònia els meus pares (a c s).

Con na Gracieta va tenir cinc anys va comensar d'anar a l'escola de la popular Carolina (a c s).

N'Aniceta anaba a fer companyia a la seva àvia Manela (a c s).

1888

Per aquell temps va haver-hi la exposició de Barcelona. Hi vàrem anar a vèurer-la.//

1889

Sempre aumentant l'arol de fills

Ja teníam les tres nenes ben avidades i aixerides con un dematí de febrer (o més ben dit[,] a la vetlla) ens va arrivar un noi de lo més viu[,] sa i robust i que va venir mol depressa qu'ens va fer trotar no poc a tots per lo ràpit que va presentar-se que si ens descuidem passa de llarc que ningú hi és a temps. Con la bona de na Toia va arrivar res hi va trovar per a fer. Ni ens en savíam avenir.

L'Ernesta s'el miraba embadalida i no la podíam treure de vora 'l noi.

La nostre llar benhaurada estaba plena de joia amb un nen tan robust i espavilat.

No varen faltar ximpletes i atrevides dones qu'ennuvolesin el sereníssim pensament de na Gracieta fent-e-l'hi veure que aquell germanet qu'ella tan estimaba l'havia feta caure de s'escambell. Entre tots vàrem procurar tranquilitzar-la i com qu'era prou aixerida con les dones trapasseres l'hi comensaban // les bromes ella els hi responia que s'escambell era per fer bugada.

Con el nen va tenir tres dies el varen batejar amb el nom de Florenci essent padrins el seu oncle Pau i la seva tia Mercè que llavors era a la Habana.

Feia una fret rigurosa pròpia del mes. No hi ha rosa per bonica que sigui que no porti ben amagades les seues espines.

Tan rebé que havia criat les nenes i en Florenci no hi va haver maneres de poguer-lo criar. Va haver d'anar a dida amb tota la nostra pena. Tenia 5 setmanes. Com que la dida vivia vora de casa tots els dies el vèiem amb goig com s'anaba refent.

Tot somreia per·a nosatros. Què més volíam? Les criatures tenian salut i nosatros estàbam encantats de la vida.//

Dos àngels més al cel

Tan contents que anàbam passant la vida, qui ens ho havia de dir el dol que s'ens esperaba! Déu ho va volguer! alabat sia per·a sempre! Quins dies més enuvolats! És que la ditxa no pot durar.

El mes d'abril d'aquell mateix any dels nostres dols havíam comprat la propietat d'es mas Farran i del cap de poc vàrem aterrar la casa vella i anàbam construint la nova. Tot ens anaba vent en popa.

Els darrers dies del mes de juliol na Gracieta se va enmalaltir de xarrampió. Passat això va tenir pulmonia doble, i per fi verola borda o pigota cristallina que s'en deia llavors. Feia una calor insoportable. Na Aniceta també se va enmalaltir de la mateixa pesta. Ben pocs remeis l'hi vàrem poguer fer. La pobreta va morir d'un atac cerebral que no hi va poguer fer res ningú mentres na Gracieta estava mol greu. Na Aniceta va morir un dilluns a les cinc de la tarde. Va tenir tres atacs. An el primer va quedar cega. Tenia // una set abrusadora. Feia plorar de sentir-la. Ella pobreta durant la malaltia volia que jo l'hi fes companyia i també ho volia na Gracieta. Vaig posar-me al mitg dels dos llitets i axís acompanyaba les dues.

Na Anisseta sofria tan que me deia que jo en tenia la culpa i que l'endemà la portarian amb una casa que mai·més la veuríam. Semblava un pressagi! No's va equivocar! Aquell mateix dia va morir. L'endemà la varen ficar amb un ninxo, la seva petita casa que anys després[,] junt amb les despulles de la petita Ernesta[,] tot posat amb una caixeta ho vàrem traspassar amb un ninxo del cementiri nou.

El mateix dia que va morir cridaba[:] «Mare dolenta! per·què me feu patir tan?» I quin patir[,] mare! «Ai mare no me deixeu! Ai mare[,] quina set que tinc! que vingui el pare[,] jo no puc més!» Pobre filleta meua! Ho tinc tan present com si fos are mateix. El seu pare dormia cansat de la grant // feinada que l'hi portaba les obres de la casa en construcció.

Per fi el seu pare va venir. Ja era tart, ja no cridaba sinó que tenia set i les forses d'aquella criatura tan robusta i espavilada s'acabavan i per fi com he dit[,] a les cinc de la tarde la seua animeta s'enuvolaba a fer companyia a la munió d'àngels que hores feia l'esperavan deixant amb nosaltres aquelles despulles estimadíssimes qu'ens omplian de dolor.

Lo que vàrem passar en aquells moments tan anguniosos tan·sols Déu ho sab.

Tantes vegades que jo m'havia cregut que tan·sols ella resistiria la pesta perquè era tan robusta, i amb tan poques hores com va estar llesta! Tenia cuatre anys[,] tres mesos i dies.

Varen treure'm del cuarto a mi i a la difunta a fi que na Gracieta no s'en dongués conte estant com estaba a les portes de la mort.

El seu pare i jo la vàrem vestir amb la millor robeta que tenia. L'hi vàrem taiar uns cabellets qu'encare són guardats amb un medallonet de plata.// L'hi varen fer un bagulet de lo millor que se feia llavors[,] amb una branqueta de flors blanques al capsal. La varen portar cuatre noies de quinse o setse anys perquè pesaba mol i el poble era una mica lluny. L'hi varen fer ofici d'àngels.

L'endemà mateix l'Ernesta va enmalaltir-se de la mateixa pesta. Desseguit la vàrem donar per perduda. Quin martiri per nosatros! Després de passat el xarrampió l'hi va quedar una infecció tan grant que la va fer sofrir imponderablement. Tan coneixement que tenia! Sempre volia qu'el seu pare o jo estiguéssim amb ella; axís és que mai la deixàbam. Hi estaba tota encarinyada amb el seu pare! Sempre ens clamaba que l'hi treguéssim el mal i que l'hi féssim remeis perquè tenia mol mal.

El seu pare[,] devant tants trevais[,] va plegar les obres a fi de poguer atendre les criatures.

L'Ernesta[,] con ja no va poguer parlar[,] ens buscaba amb la mirada d'aquells uis tan preciosos com tenia! Semblava que tant·sols de veure'ns vora seu se // allaugeria una mica.

La teníam amb un bressol a·baix perquè na Gracieta no s'enterés de lo que passaba.

Tres setmanes justes feia que se'ns havia mort na Aniceta i per consol se'ns moria l'Ernesta deixant-mos aturdits. I lo pitjor[,] que na Gracieta estaba greu. Érem el dia 3 de setembre. L'hi vàrem fer fer un bagul com el de na Aniceta i tot lo referent al enterro també igual i fins la varen portar les mateixes cuatre noies.

Tant que les vaig plorar, ditxoses d'elles! Qui m'hagués profetizat llavors lo que me passaria amb els fills grants!

Va durar un temps que vaig quedar tan de mal humor i abatuda que fins la pobre de na Gracieta[,] que tan delicada estaba i tan cuidados necessitaba, no trobava amb mi la carinyosa companyia que tan de bé l'hi hauria fet. Era tan gran el meu dolor que res del món m'aconhortaba. Per mi tot era dol i per_tot trobava recorts d'aquells bocins de cor que tanta joia // m'havian donat i que no podia curar-me l'anyorament qu'en tenia.

En Florenci tenia 7 mesos i en_mitg de tanta posterma creixia com un pom de flors. No va tenir ni un moment de febre. Sempre estaba amb els que comensaban d'enmalaltir-se o amb els convalescents i res l'hi va passar. I això que no s'escapaba cap criatura. A la dida se l'hi va morir la nena que va desmamar per a criar-lo an ell i la més grant[,] la aixerida Martra[,] també com na Gracieta va arrivar ben vora d'es clot.

A Llufriu amb un dia en varen morir tres, dos de la Barceloneta i un del poble. Amb tres mesos en varen morir catorse. I pensar que de·vegades se passan un any sense que se mori cap criatura i lo corrent és de dos o lo més tres cada any.

Després de tantes sotracades na Gracieta va comensar d'anar per bé. Tenia sis anys i con se va llevar no <f> tenia forsa per caminar[,] tan era lo enderrocada qu'estaba. Sort que // va tenir bona gana i no va tenir cap recaiguda i se va refer aviat.

Jo no me refeia ni tenia ànim per anar a missa a Llufriu per no passar devant les estimades sepultures que guardaben les meues filletes. M'hen anava a Torrent. Per fi una veïna tan va animar-me que me vaig decidir a trencar el glas i acompanyada d'ella vaig passar per el cementiri ont hi vaig sentir un esglai no pas petit. M'hi vaig anar acostumant i després sempre més hi vaig anar sola.

Vaig estar quissab el temps que no podia dormir: me despertaba amb uns esveraments que me quedaba com atontada.

I na Gracieta aumentaba la meua pena preguntant-me sempre[,] pobreta[,] ont eren les nenas. De l'Ernesta aviat l'hi vàrem dir[,] pro de l'atre no l'hi dèiem fins que fos ben refeta. Sempre l'hi dèiem qu'era a casa de l'àvia. Con se va sentir amb ànims d'arrivar-hi ningú la va poguer aturar. Ella volia anar a buscar-la. Hi vàrem anar i no va quedar ni un recó qu'ella no busqués. La buscava per dins de <les> // les caixes i armaris, sota dels llits[,] \bo/ i cridant-la pel seu nom amb un esverament que feia compació. Jo plorava molt i ni ànim tenia per·a esplicar-li què s'havia fet de na Aniceta.

La meua bona mare (a c s) va esplicar-li <que> que havia vist una gran senyora tota vestida de blanc que l'hi havia posat una corona de flors i se l'ha havia enduta cap al cel amb els àngels i que no l'ha busqués més perquè no la trovaria. Per tota resposta va dir[:] «I per·què no me s'en va enportar a mi també[,] aquella senyora[,] amb els àngels? Tan bé que s'hi deu estar!» Va costar-li mol[,] de treure's l'anyorament de les atres dues.

Com qu'el marit de la dida era fora \a/ l'Amèrica, <i> a fi de fer més animada la vida de tots plegats vàrem determinar que tots els dies la dida[,] amb la nena que l'hi va quedar i en Florenci[,] vinguessin a dinar[,] axís no estàvem tan sols ni nosatros ni ella.

De nou havíam reprès les hobres de la casa de Llufriu. Jo reposaba i m'havia // anat tranquilitzant resicnada a la voluntat divina.

Me recorda un fet que va fer-me plorar mol.

Amb na Gracieta cada dia anàbem a portar dinar an el seu pare[,] que dirigia les obres. Un dia al sortir dels boscos de Barceloneta vaig adonar-me que al bell cim de la

nostre casa en construcció hi onejaba una bandereta. Era que havian covert la casa sense que cap dels operaris hagués pres mal i varen seguir una costum qu'encara hi és pro jo no la sabia. Con vaig ser al poble vaig posar-me furiosa contra qui ho havia permès. Jo només tenia llàgrimes i no volia banderes. Veient-me tan amoïnada[,] varen trèurer-la per·a no tornar-l'i.

Pocs mesos després

És clar que el cor no estaba curat, ni pensar-hi[,] i lo que va trigar[,] pro no hi havia més remei sinó fer un esfors i poc a poc preparar-me per // l'aconteixement que dintre poc esperàbam.

Déu havia escullit dos plansonets de la meva soca pro ens n'enviaba un atre peraquè ens acompanyés i desennuvolés una mica el nostre cel tan negre des de feia temps.

1890

El dia cuatre de mars[,] estant tot blanc de neu[,] venia al món un·atre filleta nostra <con> el mateix dia qu'en Florenci cumplia tretze mesos i va comensar a caminar. Era maquíssima. Uns uis que parlavan i tota ella angelical. Amb tot i tantes penalitats com jo havia passat durant aquell periodo, era una criatura de lo més sana i robusta. La vàrem batejar sense fer festa per el gran dol que portàbam de la pèrdua de les dues difuntes. Va tenir els mateixos padrins que ho havian estat de n'Aniceta i fins jo hauria volgut que l'hi haguessin posat els mateixos noms; pro el seu pare no hi va venir bé pretextant que sempre que la cridaríam l'hi renovaria la pena de la que havíam perdut.

L'hi varen posar Angeleta Margarida i // na Gracieta l'hi va posar Florinda el tercer nom. Tothom s'enamoraba \d'una/ nena tan remaca. Era tota quieta i plorava mol poc.

En Florenci continuava amb la dida mol robust i aixerit i mimat com un reiet.

1891

N'Angeleta tenia alguns mesos i pel mes d'agost vàrem anar a viure a la casa de Llufriu. La dida hi va arrendar una caseta i con nosatros ella també va deixar de víurer a la Barceloneta. Hi vàrem estar nou anys[,] a la Barceloneta.

Con en Flor va tenir vint-i-dos mesos el vàrem treure de la dida. Ella amb la seua Martreta varen anar a Cantallops a passar un mes a casa dels pares del seu marit[,] qu'encare era a Amèrica. Con ella va ser fora en Florenci s'ens va anyorar tant que fins s'ens va enmalaltir. Ni volia jugar ni estar de bon humor sempre febrós que ni savíam què fer-ne. No hi va haver més remei sinó escriure a la dida demanant-li que retornés[,] si·no el noi s'ens moriria. Desseguit[,] pobre dona[,] va tornar i an en Flor tots els mals se l'hi'n varen anar sense fer-li cap remei.// Se va veure que tot el seu mal era l'anyorament de la dida.

Per lo mol obedient que va ser, té la marca an el front de la penosa caiguda an es padrís de sa porta forana. Era un dia que feia una d'aquelles tramuntanes tan furioses. Ell era tot entremaliadot i s'estava a l'era con qui diu desafiant al vent. Jo des d'es tarrat l'hi vaig cridar que fugís del vent i anés a casa. Va obeir tan de·pressa que amb els uis amborniats de pols i vent s'en va côrre cap a dins i con va ser al llindar de la porta no hi veia res i va caure de cap al caire afilat de la pedra picada rebent una gran ferida que tots m'hus vàrem esglaiar. L'hi vàrem curar amb fuies de rosa seca cuites amb vi.

Na Gracieta s'anava fent tot ple grant, quieteta i entenimentada. Con vivíam a Barceloneta sovint anava a fer companyia a la seva padrina Manela. La pentinava a la moda i després me venian a buscar per anar a l'ofici. La seva // padrina (a c s) encare portava la tradicional caputxa de baieta blanca com les seues companyones. Era costum de portar-la plegada al bras fins a can Riera i allà se l'ha posaban i no havia de menester mirai ni aguies. Posada ben endevant i moltes vegades la part baixa de la caputxa se quedaba esquena amont. Sort que sempre eran colla de dones que anaben a missa juntes.

De vegades na Gracieta l'hi deia «padrina[,] per·què sou tan veia?» i ella l'hi responia «un atre dia ho seràs tu»[;] «no ho vui ser mai[,] de veia com vós».

Als vuit anys va comensar d'anar a l'escola a la vila. S'hi quedaba a dinar. Era forsa entremaliada. No pas que fos dolenta[,] pro totes se les pensaba per a fer de les seues. Per_tot arreu dibuixaba ninots pro forsa ben fets. Savia taiar unes tires de nines

de paper que feien una sardana. Ni sé com s'ho conjuminaba. Feia unes cartes mol ben fetes. Tan bé l'hi quedaban que la mestra eran les úniques que llegia; pro de cap o de peus ella havia de fer-hi quelcom que fes riure. En_mitg // d'una carta seriosa i mol atenta hi sortia amb cada acudit humorístic que feia quedar parada a la mestra. No l'hi renyaba per això perquè fos com fos l'hi feia gràcia.

Encare a casa hi ha un llibre qu'el llegia jo con anaba a l'escola i després el va llegir ella i per fi el va llegir n'Angeleta també; qu'és ben ple de burinots dibuixats d'ella.

Amb la part literària anàbem mol bé pro amb el trevai de mà no tan. És cosa natural gairebé a totes les nenas que no'ls hi plau gaire cosir si no és labor fina. Na Gracieta tenia mà expressa per dibuixar.

Na Angeleta anaba creixent tota aixerida[,] robusta i bonica qu'encantaba. Era tota joguinera i dòcil. Amb colsevol cosa s'entretenia tota soleta. Als catorse mesos comensava a caminar una mica per les vores o donant-e-li un dit.

Un dia sense més ni més va quedar-mos paralitzada. Cap dels seus membres tenian forsa. Se dolia mol de l'espinada. L'hi vàrem // fer molts de remeis i lo que l'hi va enfortir més la part més flaca que va ser tota la cama[,] cuixa i peu dret[,] va ser abrigar-li la part dèbil amb uns draps o més ben dit[,] compreses compostes de vinagre[,] aiga[,] sal i pebre negre. Érem pel mes de juliol. Con va tenir dos anys la vàrem portar a Barcelona i l'hi varen fer el primer aparato ortopèdic a can Clausolles. El seu cas va ser calificat de paràlissis infantil.

Encare que va anar creixent mol robusta[,] va quedar quelcom enderrerida de tot lo que fan les atres criatures. Fins als tres anys no va fer cap pas per fora totassola. Va trigar a parlar i a conèixer les coses pro poc a poc anava fent.

1892

De nou aumentant la colla

Feia dos anys qu'estàvam al poble. Amb resicnació cristiana jo anava soportant el meu feix de creuetes motivades per la pèrdua de les nenas i la pena que me donava l'estat físic de n'Angeleta.// L'estada al poble a tots ens plavia mol més que a Barceloneta. La casa[,] mol més espaiosa. La gent[,] més reposada i el poble[,] més sa de cos i d'ànima. Llavors com que Barceloneta era voltada de boscos no tenia aire i[,] als istius sobretot[,] sempre era un lloc més malaltís.

Amb totes les nostres penes passades ens havíam anat refent i de nou esperàvam l'arrivada d'un atre fill. Llavors ja teníam la gàvia més grant i hi quevian més ocells.

El dia setse de setembre de matinada ens va arrivar el nostre angelical Serafí (a c s). Tant robust i maco qu'era[,] qui m'hagués hagut de dir que als trenta anys l'hauria de plorar tan! Déu ho ha volgut i abaixem el cap!

Era petitó[,] ple de salut[,] amb una careta de nena que tothom s'hi encantaba. Del cap d'uns dies el varen batejar amb els noms de Serafí[,] Josep i Lluís. No va tenir padrí i va ser-li padrina la meua germana Maria.

1893

Quant ell va tenir deu mesos[,] creixent de lo més robust, jo vaig passar un atac de colerín // que vaig arrivar mol vora de morir-me. Ell[,] pobret[,] també de la meua enfermetat en va anar mol malament. Érem els primers dies de juliol. Vaig anar-me'n al llit ben tranquila. No tenia cap dolor de ventre ni d'estómac sinó que tenia es budells inflamats que semblava que m'hagués de reventar. M'anava posant tan mala que varen anar a buscar la mare i la meua germana Martina (a c s). En Jaume Sabaté i la seua Pepa (a c s) s'en varen emportar an en Serafí i se'l varen tenir tres o cuatre dies fins que jo vaig anar més bé. Amb el meu sofrir tan fort, de bella nit varen anar a buscar el d[octo]r Pons[,] que va venir desseguit. Jo tenia una set que m'abrusaba. Tota me quedaba freda i enrampada. Aquella rampa em donava un torment tan horrorós que quissab d'aunt me sentian cridar. Quina nit[,] Déu meu[!] Tota la família estava plena d'esglai vora el meu llit de dolors amb tota la por d'un funest desenllàs, de perdre'm per a sempre.

Al fer-se clar vaig demanar <a> el capellà. Era m[ossè]n Pere Vila. Va venir i entre ell i tots els que m'acompanyaban varen animar-me // i me vaig aconhortar forsa.

El metge no s'en va anar fins a les nou, con ja li va semblar que podia deixar-me prometent que a la tarde tornaria.

Tots els meus estavan desolats perquè diu que semblava que veien com m'anava aniquilant tant era lo que sofria.

Llavors jo tenia abundosa cabeiera i la tenia tota desfeta i esbuiada per sobre de mi, amb uns uis enfonzats i la mirada desesperada que feia compassió a tots.

Varen fer-me uns massatjes a les cames amb draps de llana aixuts que varen omplir-me de llagues i no vaig sentir-me de res.

Per fi vaig refer-me una mica i el perill va haver passat.

Del cap de tres dies varen retornar-me en Serafí pro jo estava més morta que viva de tan dèbil per lo mol que havia sofert. L'estómac va quedar-me no sé com. Vaig arrapar una tos que no paraba mai i les meues forses s'acavavan. Quin istiu tan dolent! Fins a l'hivern no me // vaig refer del tot.

Tots els fills varen anar creixent i de nou estàvem encaminats con en Florenci[,] n'Angeleta i en Serafí varen enmalaltir-se de catarro. No podíam reposar.

1894

Tribulacions en grant

Els tres malalts estavan forsa atropellats. Els vàrem enviar a Girona ja que ens havian assegurat que portant-los a la fàbrica del gas se curarian. Vàrem creure qu'entre allò i 'l cambi d'aires se posarian del tot curats. Per a cuidar-los hi vàrem enviar la dida d'en Florenci.

En Serafí s'hi va enmalaltir tan que <m> ns el varen retornar a casa esperant que Déu hi fes més que nosatros.

Amb totes aquelles trifulgues esperàvem un atre fill. Quin cop me donava a mi veure'm amb tants de malalts i tenir-los de deixar per passar un pas que tant·sols Déu savia si en surtiria amb vida! Pro no hi havia més remei.//

Per fi el dia set d'agost a la matinada ens arribava un robust i maquíssim fill[,] aumentant axís la nostre colla de sers estimats.

Amb quina poca joia ens va trovar[,] pobret (a c s). I quins maldecaps passaba jo amb ell tan petit i 'ls atres malalts[,] sobretot en Serafí[,] qu'estava més mort que viu[,] atropellat per el fort catarro.

El dia del bateig varen portar els que teníam a Girona. L'endemà mateix els hi vàrem fer retornar[,] puig encare que no feien via de curar-se no'ls hi anava d'aument i fins se milloraban quelcom.

El bateig va ser animat perquè axís ho varen volguer els padrins. <Eren la dona del meu germà i en Marc Ferrer de Palafrugell>. Eren la dona d'en Marc Ferrer i el meu germà. L'hi varen posar Lluís[,] Enric i Fructuós. Del cap de deu dies[,] veient-me prou forta[,] vaig anar a missa a oferir el nou fruit de benedicció.

El pobre Serafí no se refeia de tan forta que tenia la tos. Semblava que portàvem un mort pel món. Va arrivar gravíssim.

Pobres fills meus! Déu m'els ha presos con me donaven // més goig. Amb Ell estiguin.

Per últim poc a poc les criatures se varen anar refent i de nou vàrem fruir una temporada de repòs.

1895

El dia de Sant Pere de l'any següent se va celebrar la festa de la benedicció del nou cementiri de Llufriu.

Per desavinències que havian tingut amb les obres del cementiri, el meu marit amb el s[enyo]r rector no estavan amb gaire pau. Ell[,] com a arcalde *pedàneo* del poble[,] havia de precidir la festa. De cap manera hi va volguer anar, pro va permètrer que hi assistís jo amb tots els fills. Fins el més petit i tot vaig portar a la esmentada cerimònia.

Gran festa de joia*[,] *de llum i de flors

Na Gracieta acabava de cumplir dotze anys. Ella amb els seus companyons i companyones[,] tots[,] nois i noies[,] s'afanyaban a preparar l'aconteixement sublim. Anaban per les cases recullint coves de flors.

Na Gracieta se savia tota la doctrina // de cap a cap. Era la que més feia divertir an el s[enyo]r rector. Ell[,] el pobre[,] entre paciència i cops de canya anava preparant el seu remadet per·a la grant festa.

Jo en tenia mol de goig veient apropar-se el grant dia encare que pobreta de mi no me podia donar gaire compte del acte per una munió de causes qu'em prenian tot el repòs que jo necessitava. No obstant amb serenor d'esperit anava fent camí resicnada a la voluntat de Déu.

La 1a Comunió de na Gracieta i demés nois i noies del poble va ser de lo més lluïda que haguessin vist a Llufriu. Tota la festa se va fer com ella va volguer. M[ossè]n Lluís n'estava de lo més content i amb tot la complavia.

L'altar[,] atapahit de llum i de flors amb la gloriosa imatge de la Puríssima que presidia la cerimònia. Vàrem procurar que hi vinguessin cantors i l'armònium de Palafrugell. Hi va venir quissab la gent dels pobles vehins que no se cabia a la nostre iglésia. Mai hi havia vist tanta concurrència.//

Els protagonistes de la festa, a la iglésia hi estavan quiets, atents[,] abstrets amb tanta macnificència com contemplavan, a fi que la seua festa tingués la sublimitat merescuda.

A la tarde també hi va haver funció pròpia del dia amb els actes acostumats, i fets uns àngels sortian d'aquella primera festa qu'en servo memòria com si are mateix acavés de presenciar-la.

Les nenes no anaven vestides de blanc perquè an el poble no s'acostumava. Na Gracieta va estrenar un vestit de color lila mol maco. Un llibre[,] rosaris i mantellina[,] tot ben nou i bonic.

Tota la nostra colleta anava creixent i encare que l'estat de n'Angeleta ens donava quefer[,] no obstant com que amb tot i la desgràcia ella creixia <i> mol robusta ho passàvem millor.

Podria contar moltes graciositats dels nostres xamosos petits Serafí i Lluís, pro no tinc ànim de parlar-ne per els recorts dolorosos qu'en tenim tots i que Déu els tingui amb Ell.

En Florenci anava creixent viu i maco com un pom de flors. Sempre volia jugar // tot sol i amb coses de pagès. Una vegada per Nadal (o potser fossin els Reis) l'hi varen portar un parei de bous qu'el varen entussiasmar d'allò més. Era tan lo qu'estava content que con hi jugaba les mans l'hi tremolavan i tot sovint se l'hi trencaven i corria cridant[:] «Gracieta![,] afegeixe'm sa cama a n'es bou!» No s'enfiava del tot i s'ho volia afegir es noi tot [s]ol.

1897

Dies de dol bo i esperant un atre fill

Ja feia alguns mesos que la meua mol estimada mare (a c s) estava tota enmalaltida con un dematí del dia de Santa Llúcia ens varen portar la mala nova del seu traspàs. Ens va entristir mol i jo no m'ho savia acavar. Tenia setanta-tres anys i fins llavors havia estat una dona robusta que semblava que res l'havia d'aturar. Tan bona i caritativa i estimada de tothom! Tenia mol gust a vestir-se a la moda del seu temps com a bona pagesa amb mantons de merino negre a l'hivern i de crespó de seda // a l'istiu. Portava dents postisses i semblava una dona jove amb tot i els anys que tenia.

També aquell dol va trovar-me esperant un·atre fruit de benedicció com amb la mort de les nenes anys avans.

1898

Pel mes de maig vinent[,] una diada de Cincugesma a les cis del dematí[,] mentres se celebrava la missa primera[,] ens va néixera la petita i mol esperravitllada nena que la vàrem haver de vestir amb robeta de la nina de na Victòria. Era tan repetita que semblava impossible que pogués arrivar a viure. Tot<t>hom qui la veia deia[:] «Qu'és espavilada! Quins uis més vellugadissos!» Era tot lo qu'en podian dir ja qu'era seca[,] menuda i mol negra. Prometia quelcom de bo perquè tenia les faccions boniques.

Varen ser padrins en Marc Ferrer de Palafrugell i la seua tia Martina (a c s). L'hi varen posar els noms de Montserrat[,] Teresa i Lluïsa. No vàrem fer festa per el gran dol que portàvem.

Quant ella va tenir dos mesos en Florenci[,] que ja feia temps que anava a l'escola a // Palafrugell[,] el varen confirmar a la parròquia de la esmentada vila. Tenia nou anys.

L'istiu d'aquell mateix any va tenir el tifus. En Lluís el teníam amb gàstrica tots a plegat i amb na Montserrat tan petita.

Atre vegada vàrem passar unes tribulacions tremendes. En Florenci va arrivar mol greu. Va jaure set setmanes amb deu dies i deu nits de deliri qu'el consumia i ens tenia aturdits. Un dematí ens el vèiem ben acavat i m[ossè]n Lluís va extremaunciar-lo creient-mos que no arrivaria a les dotse. Va ser que la malaltia va fer el punt. Des d'aquell dia va entrar amb un estat de convalescència i vàrem tenir la sort que no va recaure sinó que tenia una fam canina que si l'haguéssim volgut creure s'hauria enmalaltit de nou.

Con va estar ben refet el vàrem portar a Barcelona per la sordera que patia ja de mol petit. El d[octo]r Suñer i Molist llavors era l'especialista més indicat per aquella dolència física. El va curar si·no del tot pro // hi va trovar mol de alivi.

Con na Montserrat va tenir set mesos va tenir una infecció als bronquis i als budells que se'ns va cuidar morir. En va surtir perquè Déu ho va volguer i perquè no era mortal. Semblava mentida que un cos tan diminut i denerit pogués resistir tan de mal.

Con ella va estar ben refeta na Gracieta i jo vàrem passar una marfuga[,] qu'era com una pesta que atacaba de cent els noranta-nou. Era benicna i tot, pro deixaba tot el cos atuhit que un cuidava no refer-se'n. El trovar-mos malaltes totes dues va ser la causa que triguéssim a refer-mos mol més.

1899

Cap a la tardor d'aquell mateix any a mi me se va posar un tremolor que devia ser un estat nerviós produït per tantes tribulacions i criar na Montserrat. La vaig desmamar i ella se va refer i jo també.

Con n'Angeleta va tenir deu anys la vàrem posar al pensionat de les relligioses Carmelites de Palafrugell[,] ont hi va estar // sempre mol contenta.

1900

Més tribulacions i dies de dol

El meu pare tan estimat era un home de molta salut. Trevaiador com el primer. Cuidava la seua propietat amb una tan grant vigilància que tot semblava un jardí. Coneixia tan la pràctica de l'agricultura i tan l'hi plavia que s'en podia dir qu'era un bon pagès d'aquell temps.

Tenia setanta-cinc anys i des de la mort de la meua mare companya seua dolcíssima des de feia tantíssims anys mai·més se l'hi va veure tenir goig. S'havian casat s'en pot dir qu'encare eran criatures doncs ell tenia disset anys i la mare divuit i s'estimaven mol. Axís que no se va curar l'anyorament de l'un de l'atre i del cap de dos anys d'haver perdut sa companya va venir-li una pulmonia que no va poguer // combàtrer i amb pocs dies ens vàrem quedar sense pare. Va finar el Diumenge de Passió. La seva mort va ser ben bé la del just. Moments avans anava recomanant a la seua filla Martina que guarnís el monument i que l'hi resés jaculatòries mentres ell[,] pobre pare meu[,] cantaba el responament dels Goigs del Santíssim i axís va acavar aquella vida tan aprofitada deixant-mos adolorits i anyoradíssims de la seua companyia. Al cel sian tots ells.

Amb totes aquelles memorables penalitats a mi m'anava arrivant l'hora de ser mare del últim fill de la nostre colla.

Encare el cor plora<t>va amb tot el dol, con una tarde del dia 24 d'agost[,] festa del gloriós apòstol s[ant] Bartumeu[,] ens arrivà una robusta i bonica filleta que tothom qui la veia la celebrava.

Del cap de pocs dies la varen batejar sense cap mena de festa degut als dols que tots portàvem feia tan de temps. Varen posar-li els noms de Maria, Mercè i Lluïsa.// Varen ser padrins en Salvi Bassa[,] que llavors tenia uns 15 anys[,] i la seva tia Maria[,] la esposa del meu germà.

En Salvi vàrem fer-lo padrí tan jove perquè na Maria tingués padrí molts anys i el pobre s'ens moria als disset (a c s). El temps que va viure l'estimava mol a la seua fillola. Con retornava de Barcelona[,] ont hi residia[,] l'hi portava nines i altres juguets i con escrivia a casa sempre encarregava petons per a la seua petita fillola. Que Déu el tingui amb Ell ja que va morir com un sant Lluís.

1901

Con en Flor va tenir dotze anys va fer la seua 1a comunió. La festa va ser a Palafrugell amb els germans Maristes[,] qu'ell hi anava a l'escola des de feia anys.

N'Angeleta aquell mateix any la va fer també al convent de les Carmelitas de Palafrugell. L'hi vaig conjuminar un vestit de batista blanca senzillíssim pro va ser el més celebrat per el seu bon gust.//

1902

Mentres encare en Florenci anava a l'escola, a ratos anava a despatxar a can Gori. Del cap de poc s'hi va quedar a menjar i a dormir pro encare a les tardes anava a l'escola. Els diumenges a la tarda venia a casa i amb na Gracieta[,] els nois i un gos que l'hi dèiem Clarín i sa mutxilla ben proveïda d'un bon brenar anavan a fer excursions unes vegades cap a Fitor, atres cap a Cramany o allà ont els hi plavia. Retornavan de lo més contents havent empleat la festa ben profitosa i allunyats de diversions perilloses.

N'Angeleta s'anava fent grant i encare que amb la seua creueta de l'aparato i una mica coixeta pro de lo més aixerida i robusta. La portàvem amb paciència perdonant-li travessures[,] compadits del seu estat físic.

Mentrestant na Gracieta comensava de fer ratlles curtes que l'hi publicava alguna revista local[,] entre elles "La Crónica"[,] qu'era un setmanari que llavors se publicava a Palafrugell i algun dels de Girona. Eran cosetas sempre boniques que l'hi varen portar bones amistats que l'encoratjavan a fi d'anar avensant els seus ideals literaris.//

1903

D'aquí en va venir la coneixensa amb en Busquets i Punset, la Sara Llorens, Mercè Padrós[,] etc. M[ossè]n Piera[,] qu'encare llavors estudiava i'l nomenàvam en Vicentet[,] també escrivia i era tan ell com tota la seua família mol amics de casa. Axís era que na Gracieta se va poguer conjuminar un manyoc d'amistats junt amb la devoció que l'hi tenian els de l'Escut Emporità de la Bisbal, i tot plegat feia que s'anés desenrotllant literàriament encare que gairebé se'n pot dir que se va formar a la seua manera amb la poesia expontània produïda per l'ambent d'aires de flors de bosc amb què convivia[,] qu'és la més eccelent escola. Marges florits, fondalades plenes de nius i verdors exuberants era lo que junt amb les nits clares i serenes que fan relluir la volta del nostre cel atapaït d'estels[,] molts d'ells amb noms coneguts[,] i la carretera de Sant Jaume que se pot contemplar a pler; tot plegat entussiasma l'intelligència d'una joveneta adolescent com l'hi passaba an ella.// Més tart va contribuir amb alguns Jocs Florals que l'hi varen valguer algunes boniques recompenses. Amb tot el seu moviment literari va estar una temporada delicada que va haver de reposar i ben encaminada va restablir-se en nom de Déu.

Eren una colla d'amigues pageses que se divertian per les fires i festes majors ballant sardanes <cosa i> ball predilecte de totes elles.

1904

L'amistat que havia fet amb en Busquets i Punset va portar la coneixensa amb la família Llorens i el mateix Ton (en Busquets) un diumenge al migdia amb el tren-correu ens arribava acompanyat d'en Joan Llorens. La seua visita va coincidir amb la que llavors mateix trovant-s'i junts ens feia l'arcalde del poble[,] el tristament popular Cinto[,] qu'ens presentava en Badó Badés i Carmella com a professor de la canalleta del poble. Pobre mestre![,] que n'hi va passar[,] de martiris[,] a Llufriu! És que amb ell... no n'hi havia més que Déu n'hi havia posat. Era un pobre home i res més. Va ser mol curiós que s'hi trovessin precisament uns i atres a la mateixa hora. En Joan i en Busquets[,] plens de pols // sens esma de tanta calor (érem al juliol). Varen trovar na Gracieta que fregava el menjador i anava... no sé, com per a fer feina. Els dos bons amics varen anar a cal barber qu'els hi rentés la cara i na Gracieta va acavar la feina i se va anar a empolainar una mica i con els atres varen retornar a dinar ni ells ni ella semblavan els mateixos.

En Joan[,] pobret[,] encare no pesaba tres unces. Amb tot, era mol guapo. Tenia una carona de bon minyó amb una mirada carinyosa que semblava que parlava.

Hi varen estar poc. La mateixa tarde s'en varen anar cap a Palamós i Sant Feliu.

Del cap de poc varen retornar en Joan i la seua germana Sara. Hi varen estar alguns dies. Els nois de casa varen idear rebre'ls amb lluminàries que consistian amb ficar espelmes a dins de carbasses i penjar-les dalt ses branques d'es matllers grossos de casa, cosa qu'el seu pare no ho va permetre segurament per a no cridar l'atenció de la gent del poble.//

Els dos germans hostes nostres estimats volian que na Gracieta els acompanyés fins a Pineda i s'estigués uns dies allà amb ells. És clar que an ella l'hi hauria agradat mol una passejada tan bonica, pro el seu pare no ho va permetre pretextant que teníam una feinada grant amb fer el vi. Va acompanyar-los fins a Palamós quedant-se amb recansa de no poguer arrivar fins a Pineda.

Això qu'esplico devia passar pel mes d'octubre.

Del cap de poc en Florenci[,] qu'encare estava a can Gori[,] va determinar-se d'anar a Amèrica amb en Joan. Per aquell motiu l'hi vàrem escriure si l'hi venia bé de complaure'ns i va respondre que tota vegada que volia anar a San Feliu a despedir-se

dels seus germans acavaria d'arrivar a casa i parlaríam de tot. Va venir me sembla per aquells dies de cap d'any. Feia una tramuntana d'aquelles tan fortes i fredes que no se pot anar pel món. Na Gracieta va anar a esperar-lo a la estació. Portava un vestit de panyet color *granate* que l'hi estava mol bé. Jo no sé la mainada que s'hi tenian amb ella pro la qüestió que no sé pas la colla que la // varen seguir cap a la estació. També pot ser ho motivés que els petits seguissin an els nostres Serafí i Lluís (a c s) i tots junts acompanyessin a na Gracieta a rèbrer al bon amic.

Llavors va venir tot sol. Va portar un pomellet de violetes frondoses i boniques que devian haver crescut i florit ben arresserades de la fret. No eran pas ampurdaneses[,] que no haurian pas resistit les glassades produïdes per la tramuntana.

En Joan a casa hi va estar uns dies i vàrem combinar la sortida d'en Florenci i en Joan i na Gracieta amb consentiment del seu pare i jo[,] varen combinar el seu camí amorós qu'encare perdura i que Déu els fassi ben felissos i ben acompanyats de la seua colla de fills fins que vagin amb es morro al sòl de tan veis (dita ampurdanesa: pro no desitjo pas que vagin tan geperuts encare que siguin veis com es camins).

En Florenci tenia setse anys. A can Gori[,] entre es dematins sols, i després tot el dia[,] hi va estar cuatre anys[,] sempre ben estimat // dels seus amos encare que per la seua part no hi estava gaire content perquè tenia atres ideals que no podia portar a cap.

Uns dies avans d'embarcar-se jo vaig anar a Barcelona per matricular-lo a la Comandància de Marina d'allà perquè no el detinguessin per qüestió de la quinta.

A Palafrugell varen quedar veient visions con varen saber qu'en Florenci s'havia pogut embarcar sense fer el dipòsit de tres-cents duros com estava establert llavors. Con jo vaig anar a la casa de la vila a demanar una cèdula per en Florenci, el popular secretari en Mascort va dir-me amb aquell seu posat tan irònic: «Que te creus que t'el embarcaran[,] al teu fill[,] si no fas el dipòsit de tres-cents duros? Jo, de cèdula[,] ja te'n donaré per a ell, pro ja veuràs com si l'embarcas clandestinament t'el faran retornar en terra i no surtirà per l'estranger.» Jo l'hi vaig dir[:] «Bueno[,] home[,] ho provarem.» Com que tot va anar com una seda[,] després a Palafrugell ningú més va pagar la esmentada // quantitat. Con algun xicot se volia embarcar i anavan a trovar an en Mascort per·a demanar-li datos, ell se'ls treia del davant bo i diguent-els-hi[:] «Aneu a consultar amb n'Irene de Llufriu, qu'ella ho sab com se fa.» I ja ho crec que varen veure qu'era una cosa mol sensilla, <ja que> anant-se'n a la Comandància de Marina de Palamós amb poques pessetes els hi arreglaban tot.

1905

Primera branca amorosa que se desprèn de la soca

Érem a la derrera desena de gener. Glassava de tanta fret, i la furiosa tramontana ens tenia atuïts. Una bellíssima matinada[,] i dic bellíssima perquè an el cel no hi havia ni una trenyina qu'entel·lés el vellugament d'estels. An aquella hora la tramontana dorm i encare la gelada no ha emblanquinat els camps. Eran per lla les tres <de>. Me sembla qu'els nois (a c s) també hi eran amb na Gracieta i jo que acompanyàvem an en Florenci. Érem a l'estació // esperant el primer tren que se'ns l'havia d'emportar fins quissab els anys. Amb tot i que jo'l vaig acompanyar fins a Barcelona, con des de l'estació vaig veure venir el tren que passava cap a can Avellí ja me semblava qu'era un facinerós que venia robar-mos-el, tanta va ser la impressió que va fer-me. Tots estàvem tristos. Regularment les separacions mai són agradoses i els que se quedaban allà a l'estació an aquella hora tan quieta i soliua tenir-se de separar del germà volgut eran uns moments adolorits com també ho eran per el pobre Florenci[,] que <ho> deixaba tot lo que més estimaba per anar a lo desconegut per ell. Sort de la bona companyia que no l'hi havia de mancar.

Feia molta pena deixar la petita colla allà pro teníam el tren devant i no hi va haver més remei. Vàrem pujar i cap a Barcelona[,] ont hi vàrem trovar en Joan i tota la seua bona família[,] també atribulada per el viatge que ell anava a empendre.

Fets els preparatius[,] va arrivar l'hora d'embarcar-se[,] que me sembla va ser a la tarde. Germans[,] parents i amics varen anar acompanyar-los fins // qu'el vapor va surtir del port.

Les dues mares i no me recorda qui més ens vàrem quedar amb la pena i desconsol propi d'aquets aconteixements.

De pel camí va enviar poquíssimes lletres. Fins va tenir l'humor de omplir un cartronet en forma de postal amb tota la mainada de Llufriu[,] en Joan[,] na Gracieta[,] el s[enyo]r rector[,] el mestre Badó i no me recorda qui més.

Des de Buenos Aires va contar mols episodis del camí, pro no me va dir qu'el rellotje que jo l'hi havia comprat a Barcelona havia anat a daltabaix del Río de la Plata com hi varen anar are fa vora un any les meues uieres.

Primer va anar a trevaiar a Toay[,] lloc ont hi va passar un aprenentatje ben negre[,] segons ell s'esplicava[,] i que jo amb cartes procurava amorosir des de Llufriu.

Després va anar a trevaiar a la Colònia Catalana[,] ont hi podia fer de pagès[,] qu'era lo que més desitjava.

Més tart va retornar amb el comers i se va enginyar.//

Els nois (a c s) se varen anar fent grants i continuavan a l'escola dels germans Maristes i varen fer la primera comunió a l'hospital de Palafrugell[,] que hi tenen una capelleta mol bonica. La cerimònia la varen celebrar tots dos amb un mateix any.

1906

L'any següent[,] amb un mal moment mentres corrian jugant pel bosc[,] en Lluís va caure amb tan mala sort que va trencar-se un bras. Érem el dia de Cendra. Ja'l vàrem tenir curanta dies amb el bras encanyat i estirat reposant-lo amb unes fustes cuidant-lo com si estigués malalt a fi d'evitar un mal pitjor. Com que la cura va anar bé no hi va haver cap complicació. El va curar el d[octo]r Pons[,] metje de casa.

Aquell mateix temps na Gracieta va obrir una escola a casa nostra mateix. Hi venian nens i nenes i fins n'hi venian de Torrent i de Fitor. Varen fer una fotografia a l'era de casa que me sembla qu'eran una cincuantena. Tots venien contents i les mares no savian com esplicar la seua joia dels avensos que feian els seus fills. Les nenes més grants cosian tota la roba seua i la dels seus germans i fins els vestits de festa·major.//

En Serafí (a c s) tenia vora catorse anys i va anar a trevaiar a la Bisbal preparant-se per·a conèixer la ceràmica. Ben poca cosa hi havia allà pro per lo menys va apendre de fer anar el torn a casa d'un terrisser que tenia molta fama que l'hi deien en Peret de na Josepa.

Funest desenllàs tan trist com inesperat

Feia un mes qu'en Serafí trevaiava a la Bisbal. Hi estava de lo més content. A hores combinades anava a estudi amb els germans Maristes d'allà, i els diumenges venia a passar el dia a casa entornant-se'n el dilluns al dematí. Feia un mes que hi era con el seu pare se va posar malalt. Primer semblava que el seu mal no tenia cap importància. L'atribuíam a la forta calor que feia i no se va posar al llit. Com que delicadot ho estava sempre pro el cuidàvem tan bé com savíam i anava tirant.//

Tenia seixantasset anys. Aquella enfermetat m'hos va enganyar an ell i a nosatros. El metge deia que con el temps refrescaria se posaria bé. Tenia un estat gàstric que no l'hi donava cap molèstia forta, pro no anàvem ni endevant ni endarrera. Aixís va durar sis-set setmanes sense tenir mai febre ni fet un dia sencer de llit. Conservava amb nosatros i amb tothom com si només tingués una forta debilitat i res més. Res l'hi feia mal i no obstant el mal l'anava aniquilant com una cosa amagada que fa 'l seu fet traïdorament. Com que no donava cap molèstia per assistir-lo, ens el cuidàvem na

Gracieta i jo solsament, confiant amb que d'un dia a l'atre donaria camvi favorable i aviat se refaria.

Quant vaig veure que estàvam tan encalmats dies i més dies, vaig demanar an el metge quin concepte en tenia i si corríam algun perill de complicar-se qu'el desitg nostre era tenir una consulta de metges. Ell me va respondre que de perill n'hi havia de que l'hi vingués un atac de colapsus i que no tenia cap inconvenient amb lo de la consulta. Vàrem quedar que jo prepararia el malalt i que tindríam la consulta // l'endemà a la tarde. No vàrem tenir aquest afany. Qui ens ho hagués hagut de dir!

La nit vinenta la vàrem passar forsa malament. Jo[,] veient qu'empitjorava[,] no m'atrevia a parlar-li de lo de la consulta perquè ell no se veia mal i podia causar-li impresió dolenta. A la matinada va tenir el primer atac de colapso encare que no va ser mol fort. Això an ell el va assustar. Devant aquell accident desagradable l'hi vaig parlar de la consulta qu'ell va aprovar dient qu'era un pensament mol encertat.

Con va ser més tart jo veia que anàvem més malament i ell també s'ho conexia i va demanar-me que anéssim a buscar a m[ossè]n Lluís perquè ell no anava pas bé.

Érem un divendres i encare va encarregar an en Xico Garriga tot lo que l'hi mancava que l'hi portés de la Bisbal.

M[ossè]n Lluís va venir i després de breu estada s'en va entornar assegurant-mos que no hi havia cap perill inminent. Va dir-mos que l'havia animat mol i fins va renyar-me // perquè deia que jo era mol poruca que desseguit m'acovardia i que no n'hi havia per tan.

Jo el vaig creure pensant qu'ell tenia més experiència que nosatros.

Amb tot, vaig enviar a buscar en Zidro i na Mercè per lo que pogués ocurrir i que no estéssim tan sols.

Ells l'hi feien companyia i jo m'en vaig anar a baix a fi d'esbargir-me quelcom[,] doncs entre na Gracieta i jo soles cuidant-lo i la calor que feia, tenia necessitat d'airejar-me. Del cap de poc hi vaig tornar pujar, i l'estat d'aquell meu estimat va esglaiar-me. Que poca vida l'hi quedava! De nou vaig enviar a buscar a m[ossè]n Lluís. Ens vàrem quedar amb el malalt en Zidro[,] en Ton Feliu i jo. Na Gracieta s'en havia anat a reposar unes estones que prou ho necessitava. Jo[,] veient estingir la vida d'aquell ser estimat[,] vaig cridar a na Gracieta. Quins moments[,] Déu meu! Jo vaig esverar-me cridant! La pena'm corsecava veient desaparèixer l'estimat company de la meua vida qu'm deixava per·a sempre sense 'l consol dolcíssim d'haver rebut els sants sagraments com ho havíam demanat ell i jo.// Déu ho va voler axís; alabat sia per sempre!

Con m[ossè]n Lluís va arrivar ja era difunt.[1] Llavors se va veure si jo era la poruca o si ell badava. Va finar a la una de la tarde de la vigília de la Nativitat de la Verge. Aquell mateix dia cumplia setse anys que havia mort la seua mare.

Vàrem veure'ns tan sols i atribulats que no ens ho savíam acavar.

En Serafí encare era a la Bisbal. M'el varen anar a buscar.

L'enterro, tot va ser a ús i costum del poble. Per voluntat moltes vegades expressada del difunt no vàrem demanar cotxe fúnebre. M'ho tenia encarregat feia mol temps. El varen portar vuit homes veïns de casa com era antiga costum del poble. Hi va haver tres capellans al enterro[,] cosa poc de costum[,] ja que només ho fan els de bona posició. Hi va assistir una concurrència nombrosa que ni sé la bona gent d'ont se surtia. Com que la mala nova va corra de·pressa, de Palafrugell quissab els que varen acompa//nyar-lo que no'ls hi havian comvidats. Que Déu els hi pagui la seua bona voluntat ben acullida per·a nosatros.

De maldecaps en vàrem passar una pila <a fi de> per enllestir la herència a fi que més tart no hi hagués complicacions. Encare que no hi hagués documents de darrera voluntat del difunt, convenia no descuidar les degudes dilligències.

Vàrem quedar sols an el món els meus set fills i jo. Mai vaig acobardir-me per més entrabancs que trovés. Com qu'era mol just tot lo que jo pretenia fer, això sol me comunicava serenitat i coratje.

Vaig anar a consultar el nostre fet a l'advocat s[enyo]r Escoda de la Bisbal i ell i el s[enyo]r Vásquez (a c s) varen encaminar-me per·a tot lo que necessitava i no me varen deixar fins que ho vàrem tenir tot enllestit.

D'impresions en vaig rèbrer de mol fortes[,] sent axís que jo mai m'havia cuidat d'atre cosa que de la casa i els fills, tenint qui se cuidava de tot lo demés.

En Serafí s'en va entornar a trevaiar a la Bisbal i en Lluís \a l'escola/ (Déu els tingui tots amb Ell).// Una de les impresions més tristes que vaig passar mentres donava curs a les dilligències judicials de la herència va ser con vaig haver de fer la petició verbal an el s[enyo]r jutge de 1a instància peraquè fes la repartició entre els meus set fills ja que el seu pare no ho havia fet. Que Déu l'hi pagui lo indulgent que va ser per a mi an aquells moments tan anguniosos! Era català. Me sembla que se deia Amat. Prou que s'en va donar comte[,] de lo adolorida qu'estava jo i que no tenia ànim per·a demanar-li lo que calia! Ell anava revestit dels hàbits de jutje que feia mol més respecte

[1] Nota de l'autora: «La benedicció crec que va rèbrer-la.»

i jo vaig comensar de pensar que aquell home que jo no havia vist mai m'havia de fer de pare an els meus fills, i vaig sentir-me nerviosa i aturdida, i encare sort que anava acompanyada d'en Serafí encare qu'era una criatura; pro no anava sola del tot. Ni això crec que devia permetre el jutje perquè tinc entès que aquell acte era rigurosament obligatori d'//esser ell i jo sense ningú més; pro va tolerar la companyia d'un xicot veient qu'era un dels meus fills. Va fer-me tan de respecte aquell magistrat, que no vaig tenir prou valor per·a demanar-li si volia repartir la nostra i ben nostra propietat an els meus set fills amb parts iguals.

¿Per·què aquell home tan fantàstic s'havia d'enredar amb tot lo nostre? Perquè era únicament ell qui ho podia resoldre. Con va veure que jo ja estava una mica refeta del meu passat aturdiment, ell mateix va fer-me les preguntes referents an el cas i vaig haver surtit d'aquella dilligència responent ni sé com; pro \ja/ era passat. Després hi vaig haver de portar ni sé cons testimonis del poble peraquè justifiquessin que tots set fills eran d'un mateix matrimoni, que no en tenia cap més i no sé pas què més coses varen demanar.

1907

Del cap de mitg any ho teníam tot enllestit i ben preparat per·a arreglar la propietat que teníam a la Habana. Aquí vaig donar an els meus fills una gran prova d'afecte desinteressat renunciant a favor d'ells tots els drets que tenia ben meus de la propietat de Catalunya[,] qu'eran el meu dot i l'escreix que me pertocava per haver sobreviscut i lo de la Habana[,] que per les lleis d'allà em pertenexia, cosa que ho dono per ben empleiat.

Enllestit que ho vàrem tenir tot, vàrem treure en Serafí de la Bisbal i vàrem fer els preparatius per·a la surtida de Llufriu. Vàrem arrendar la casa i terres i ens en vàrem anar a residir a Olot. Érem pel mes de maig.

L'any avans pels Jocs Florals de Girona havian premiat a na Gracieta. Hi va copsar el premi de la Diputació[,] qu'eran dos-centes pessetes.

A Olot hi estàvam mol rebé. Na Gracieta va ser la única que s'hi va anyorar. Deia que anyoraba les nostres montanyes i torrenteres que tanta poesia l'hi inspiravan. I tan poètica com és la comarca olotina! Crec que tots hi reposàvam completament i fins la mateixa Gracieta s'hi va anar aclimatant i va tenir el seu rall d'artistes i literats que s'ajuntavan a casa i fins va formar part del jurat calificador dels Jocs Florals d'aquell any.

El poble ens va acullir mol amablement[,] com si hi hagués molts anys que hi visquéssim.//

Jo m'hi trobava animada veient-me tan deslligada de trapasseries que no mancan mai pel poble, pro allà, com que no conexian res nostre d'intimitats ni nosatros d'ells, tot plegat comunicava una dolsa placidesa i fruíam un repòs moral tan gran que retornava de mort a vida.

Les petites anaven a l'escola i tots[,] grans i petits[,] a dibuix amb els Bergas pare i fill. En Serafí aprenia l'escultura i en Lluís (al cel sian)[,] de manyà mecànic i n'Angeleta[,] el piano i cusir. Tot anava com una seda.

El mes de juny[,] o sigui[,] del cap d'un mes que hi vàrem ser, ens va arrivar en Joan[,] que venia a *pendre'ms* na Gracieta.

Els preparatius del seu casament se pot dir que anaven barrejats amb l'enrenou dels Jocs Florals[,] ja que gairebé se varen conjuminar del tot a casa i la festa va

celebrar-se els mateixos dias del seu casament. La cerimònia de tan sensilla festa va celebrar-se a la parròquia del Mercadal de Girona el dia 2 de setembre del mateix any. Acavo // de dir que la cerimònia va ser sensilla perquè no devia verificar-se d'atre manera puig encare estàvem de dol del seu pare (a c s). Ens hi vàrem reunir en Joan amb la seua mare (a c s) i les seues germanes[,] cunyats i nevots[,] els meus fills i jo. En Florenci s'havia quedat a Trenque Lauquen.

Vàrem dinar a la Fonda dels Italians i els noucasats s'en varen anar a passejar la seua joia i nosatros vàrem anar a passar uns dies a casa a Llufriu. Era un dia que va ploure mol. A Llufriu hi vàrem estar poc perquè havian de ser a Olot per els Jocs Florals.

Que n'estava jo[,] de contenta[,] de veure'm na Gracieta sobressortint de les demés noies catalanes essent la primera que amb tots els aplaudiments dels senyors olotins pujava els escalons del escenari del Teatre Principal d'allà, per anar a seure al costat dels seus companys de jurat[,] qu'eran el d[octo]r Martí i Julià[,] en Josep Ma Folc i Torres[,] en Sans i Bori i un Capdevila olotí que l'hi deien el Moreno jove.

Al sortir de la festa[,] donant vols pel passeig // del Firal[,] era més obsequiada ella que no·pas la mateixa regina de la festa amb tota sa cort d'honor. En Joan i na Gracieta varen anar a dinar a La Gàvia (centre catalanista) amb els dels Jocs Florals.

Mentrestant[,] en_mitg de tanta festa[,] a mi se m'anava acostant el núvol negre que tant temps feia oviraba. Ja hi venia bé a tot lo que convingués, pro m'adoloria tan, era tan trista la separació que veia tan a·prop de mi, que no tenia humor per·a anar preparant la sortida. ¿Per·què les coses que plauen s'acavan tan prest? M'esperava el cop amb una tristesa que només de mirar-me'ls ja me queian les llàgrimes. Era la segona branca que se separava de la soca amorosa. I pensar que quissab el temps <d> que duraria la separació! De nou abaixaba el cap resicnada a la voluntat de Déu.

Dues mares afligides

Era el dia 1er d'octubre o axís m'ho sembla, que sortírem d'Olot na Gracieta, les petites // de casa, n'Angeleta i jo. Els nois (a c s) se varen quedar un dia més perquè en Lluís no podia deixar la feina tants de dies. Ells varen anar directament a Barcelona per S[ant] Joan de les Abadeses. La nostra sortida d'Olot era un dematí de tardor fresquet i plujós qu'encomanava encare més tristesa i bé prou qu'en teníam. Vàrem llogar una tartana de can Rossell qu'ens portés fins a S[ant] Feliu de Pallarols, i allà vàrem pujar an el tren qu'ens portés fins a Girona. Totes estàvem abatudes i ni ànim teníam per a dir

paraula. El tartaner[,] veient-mos tan ensopides[,] ens volia distreure comensant converses que nosatros ni ens donàvem comte de què anaven perquè els seus pensaments i els nostres estaven mol allunyats. Déu li pagui els seus bons propòsits que no obtenian èxit. Atres maldecaps teníam. Totes anàvem amb els uis de llàgrimes. Les petites de tan en tan surtian amb algun acudit com ho va ser el de na Maria[,] que deia[:] «Gracieta[,] per·què t'en vas? Per·què t'en vos anar tan lluny? Jo també hi vindré, sí que hi vindré. Poc ho vull[,] que t'en vagis. Ja veràs[:] m'aficaré dintre d'es barco i m'hi amagaré perquè // no em trovi ningú i no surtiré de s'amagatai fins qu'es barco sigui fora.» Na Gracieta me deia[:] «Deixeu-me-la endú[,] mare[,] pobreta! Axís no us anyoraré tan!»

Axís vàrem arrivar a San Feliu ben justet per·a no perdre el tren. Hi venia n'Enric Danés, jove amic de casa (a c s) i amb ell ens vàrem animar una mica. Ell anava a Barcelona i vàrem anar junts fins a Pineda[,] que nosatros vàrem baixar. Amb el mateix que vàrem baixar hi varen pujar la Sara[,] que anava a Barcelona un dia avans d'embarcar-se a fi de reposar i no afectar-se tan amb motiu de les separacions.

Al arrivar a can Llorens vàrem trovar la família mol afligida[,] sobretot la pobreta mare d'en Joan[,] que sofria la gran sotracada de tenir-se de separar dels seus dos fills. Res l'aconhortava i totes dues comensàvem les engúnies que havian de continuar l'endemà. La jovenalla feian broma ocultant la seua pena i axís anàvem passant les hores que no solsament corrian sinó que volaven.

L'endemà 'l dematí a tres cuarts de nou vàrem separar-mos dels nostres fills estimadíssims qu'els acompanyaban els germans[,] quedant nosatros dues // mares tan desolades que ni esma teníam per a dir-mos paraula.

A la tarde vàrem anar amb una vinya curulla de reïms, préssecs, pomes, garrofes[,] etc. Els homes que trencaven reïms estaven de lo més divertits. Què'ls hi anava an ells amb lo nostre? Era una tarde amb un cel gris i plujós. Les dues mares semblàvem mudes, tan gran era la dolor que ens afligia! De tan en tan la vista s'ens en anava cap al mar[,] aquell mar inmens que a les cis de la tarde ens empresonava els nostres fills dins el vaixell que se deia Lleó XIII, i cada dia, cada hora i cada moment més s'allunyaven de nosatros!

Vespre de tot varen retornar les germanes d'en Joan i els nois de casa passant una vetllada mol anyorats i entristits de la separació dels nostres estimats. Les noies Llorens feien broma pro era tot en va. El cop era massa fort.

Del cap de dos dies vàrem retornar a Olot i cada u an els seus deures.

Contàvam els dies que mancavan per a rèbrer les primeres noves. Que n'eran[,] de llargues les // hores i els dies! No volia sortir de casa sinó per lo més imprescindible fins que hagués rebut noves dels nostres estimats qu'ens fugian mars enllà! Sempre tenia les hores ocupades a fi de distreure del meu pensament l'espina que tan m'atormentava.

Les cartes varen anar arrivant i el cor asserenant-se. Ja surtia acompanyar a n'Angeleta a casa del d[octo]r Barnadas[,] que l'hi aplicava massatje vibratori, corrents elèctricas que l'hi reforsaban la part anèmica del seu cos. Ella també s'animava mol.

Trovo una nota que hi vaig escriure el dia de cap d'any. Diu axís:

«Ha fet un dia esplèndit. Un sol calent sense cap núvol que'l molestés, cosa que a Olot no en veiem gaires al hivern[,] de dies sense pluja. Som anat a l'ofici solemne pastoril. Ha estat mol bonic i ha durat mol. El sermó[,] delicadíssim.«

Després fins a la una han tocat sardanes al Firal. La banda militar també hi tocava. La jovenalla estava de lo més animat puntejant les sardanes aquí devant. N'han ballada una els que s'en pot dir "la goma"[,] qu'eran els joves // més distingits de la vila. Eran potser més de curanta[,] tot joves sols. N'Enric Danés ha pujat a casa a demanar-me si volia que ballés amb na Montserrat. No hi he tingut cap inconvenient i s'han posat a ballar-la. A·la sardana esmentada no hi havia cap més balladora. M'ha fet gràcia de vèurer-la puntejar la sardana ella tota sola amb tants de joves. Hi semblava un colomet[,] tan petita!«

La banda militar s'han enfadat perquè con tocava la cobla de les sardanes tothom ballava i estavan animats i con tocavan els indispensables passos dobles ningú s'en adonava ni aplaudia. S'han aburrit tan que del cap de poc han plegat i han tocat pirandó.»

1908

El dia 3 de gener en Serafí i n'Angeleta varen comensar de tocar el piano amb el mestre s[enyo]r Corriols. Com que no tenim piano[,] en Serafí ha conjuminat un "piano mut"[,] qu'en diu ell. Consisteix en dibuixar les notes amb fuis de paper de barba i servir-se'n per estudiar.

Trovo qu'el dia 12 del mateix mes les deixebles de d[ony]a Madalena Rossell varen fer una festa a l'//Institut (centre recreatiu). Na Montserrat hi va sortir amb trajo de segadora. Portava un vestit de pagesa[,] una barretina vermeia i una faus de plata al puny. La faus era vestida o cuberta de paper de plata pro feia l'efecte <de> i la brillantor com si hagués estat autèntica. Va tenir mols aplaudiments i va recitar una poesia mol ardida que no s'hi va pas assustar gens. Tot plegat va ser mol bonic i va fer molta gràcia. La nena del s[enyo]r Sans ha llegit uns versos humorístics dedicats an els Reis que portan coses. Era un trevai que l'hi havia fet el seu pare.

Vàrem viure al Firal fins al mes de juny[,] que[,] escarmentats de tanta <i> humitats an el pis de can Puigdevall[,] ens vàrem decidir a llogar un segon de les voltes de can Capdevila[,] al costat mateix del parc.

Era un pis esplèndit[,] sec i soleiat[,] que hi estàvam mol rebé. Fruïam d'uns panoramas preciosos. En deien la plassa de Catalunya. Jo anava a missa de sis als Escolapis[,] que són allà mateix. A dos cuarts de sis tocavan la campana i ja obrian el portal peraquè entréssim. Quina devoció comunicava an aquella hora tan quieta i recullida // oir missa an aquella capella del Santíssim i combregar tan dematinet! Després donava una caminada per els jardins del parc. El sol tot just sortia i la rosada relluïa i els abres estavan inmòvils com adormits i de per tots aquells caminets gurnits de boixos hi saltavan bestioletes que alegravan el cor.

A les set me deixava caure a casa per a cridar la colla. Quina vida tan santa i reposada!

En Serafí anava apendre el francès amb un capellà francès que n'ensenyava.

A Olot varen ser confirmats per el bisbe d[octo]r Pol de Girona n'Angeleta[,] els nois i les petites. Vàrem celebrar la festa amb dolsos i vi blanc pro la entremaliada de na Maria[,] que va anar a comprar el vi, va trencar l'ampolla i no en vàrem veure. Me recorda com si fos are.

El mes de juliol vàrem rèbrer la nova que tan esperàvam del naixement d'en Joan Jacinto. Na Mersè i na Florinda eran a casa que hi passavan uns dies perquè la noia estava malalta. Jo[,] al rèbrer la carta[,] ni la podia descloure de // tan emocionada i després no la podia llegir[,] i tan va afectar-me qu vaig esclatar amb plors a llàgrima viva. Na Mersè[,] sentint-me amb aquell desconsol[,] quissab lo que se pensava que deia aquella carta. L'hi vaig donar peraquè la llegís i totes ens vàrem tranquilitzar. Va resultar qu'el dia qu'el nen va néixer nosatros ens havíam passat a viure a can Capdevila.

Hi estava tan rebé jo[,] an aquell pis[,] que ni els menaments del d[octo]r Barnadas ni els atractius que tenen els voltants d'Olot eren prou per a fer-me sortir de casa. L'esmentat senyor me deia que no podia ser que m'anés bé l'estar-me encasolada havent estat tota la vida criada a fora. Mai m'he trovat tan valenta i animada com mentres vàrem viure allà.

Per la part econòmica també hi vaig passar els meus entrabancs pro mai he deixat de passar-los i tot ho solucionava com podia.

Tothom ens tenia carinyo. Això feia qu'ens hi sentíssim tan bé. Al hivern hi feia un sol bonic que convidaba de surtir per aquells <e>voltants tan arrecerats. Les nits eran fredes.

Les funcions relligioses[,] boniques i suntuoses com mai // jo n'hagués vistes amb tanta magnificència. Les professons[,] concorregudes i plenes de tradicions que jo m'hi encantava. Gallardes, tornabodes[,] bacallà[,] etc.

¡No podian mancar els núvols negres!

Tan rebé i contents qu'estàvem[,] pro jo preveia que 'l pobre Serafí no anava prou bé! El taller d'en Berga i Boada ja no era d'una colla de jovenets aprofitats ben dirigits per un mestre ple de dignitat i zel! Res d'això! Mals exemples, poca feina i moltes dibauixes eran el nostre pa de cada dia, i jo no ho podia permètrer. En Serafí[,] veient els disbarats del taller[,] ell mateix n'estava aburrit i per fi vàrem acordar que lo millor era que surtíssim d'allà per anar a viure a Barcelona. Ho vaig comunicar an els meus fills de Buenos Aires i[,] cosa rara![,] del cap de pocs dies d'haver <rebut> tirat la carta en rebia una d'ells qu'ens aconsellavan lo mateix. Se va veure qu'els nostres pensaments i progectes varen ben anar d'acort.

De moment en Serafí va anar uns dies a l'//Empordà mentres nosatres vàrem preparar el cambi! Ans de nosatros surtir d'Olot ja ell tenia colocació segura a

Barcelona. Hi va trevaiar cuatre anys. En Lluís[,] a la manyeria de can Ciurana hi va trevaiar fins l'últim dia d'estar a Olot. Al cel sian[,] pobres fills meus que tan de goig me donavan!

Vàrem sortir d'Olot el dia 2 de desembre. A les deu del dematí vàrem sortir de la fonda de can Colom[,] ont hi havíam sopat i dormit. Encare no feia gaire fret. Vàrem llogar una tartana de can Rossell per·a nosatros sols fins a San Joan de las Abadesas. Vespre de tot vàrem arrivar a Barcelona sense cap contratemps.

L'endemà varen embarcar-se en Manuel Llorens amb la seua esposa i fills[,] la Fanny i una minyona que se deia Jesusa. Ens vàrem reunir al Hotel Condal. Els ha vàrem acompanyar fins dal del vapor. Era el mateix que s'hi havian embarcat en Joan amb la Sara i na Gracieta. Desseguit vàrem llogar un pis al carrer de Rosselló 311, 1er 2a. Hi vàrem estar sis mesos només perquè resultava massa petit per a nosatros, i mol desert perquè era lluny de la ciutat.//

Festa bonica

Na Montserrat acabava de cumplir onse anys. Totes dues anavan amb una escola municipal que teníam vora de casa.

Com que 'l nostre carrer d'aquell costat pertenexia a la vila de Gràcia[,] érem feligresos de la parròquia de Jesús i era hora que na Montserrat celebrés la seua primera comunió. La vàrem vestir del mateix vestit que anys enrera havia servit per n'Angeleta. Feia un goig d'allò més. Tota la festa va ser ben catalana[,] tan el sermó com les cansonetes[,] moltes d'elles del malaguanyat m[ossè]n Cinto. Era el dia 28 de maig 1909. Con vàrem tornar esser a casa na Hermínia i n'Angeleta varen acompanyar les nostres dues petites a la Fotografia Mariné peraquè fessin retrats de na Montserrat vestida de comunió i na Maria com de companyia.

L'endemà vaig comprar un ram de flors que les noies varen oferir a la seu mestra com a recort de la festa de 1a comunió.//

Tots anaven fen el seu fet una mica anyorats de les belleses de la vida olotina[,] pro lo que més m'amoïnava era qu'en Lluís no trovés manera de colocar-se del seu ofici. La seua escola predilecta era el port. Tardes i dematins els passava allà enterant-se dels barcos qu'entravan i dels que sortian i dels que romanian fondejats. Savia de què anavan carregats, perquè hi pujava i ho requissava tot. Per fi se va colocar amb un gran taller de maquinària de un tal Sagarra de Sant Martí. Hi va anar de lo més content.

Llavors[,] a fi que pogués venir a dinar[,] vàrem llogar un pis al carrer de Diputació 340[,] 4rt 1a. Aquell pis era mol espaiós i 'ls darreres soleiats. Era entre passeig de San Joan i Roger de Flor. D'allà a Sant Martí[,] o sigui al taller que trevaiava[,] hi tenia un quart i mitg.

La meua migranya va comensar amb la quinta d'en Florenci[,] qu'els de la Comandància de Marina el demanavan. El s[enyo]r Pereira va tramitar les dilligències i va acavar bé. An ell l'hi va venir bé perquè me va dir que desitjava comunicar-se amb el comandant i mai <l'> // trobava ocasió oportuna. Déu el tingui al cel i l'hi pagui tot el bé qu'ens va fer.

Els primers mesos d'aquell any passats al carrer de Rosselló varen ser fredíssims. Va nevar quissab les vegades. Mai havia tingut tanta fret. No podia estar a casa sinó el tems indispensable per·a fer el menjar. Després m'en anava a fora a caminar estudiant carrers entrincats de la ciutat i escalfar-me 'l cos. Anyorava el sol d'Olot amb els camps[,] flors i ocells i fins els pagesos que amb tan de goig m'esplicavan tot lo referent als seus sembrats i les seues collites. Tots plegats hi hauríam retornat de bona gana.

Per el maig[,] qu'era la festa de la Mare de Déu de Montserrat[,] vaig assistir amb un ofici a Sant Just. Repartian pomellets de flors i boix trencat a la pròpia montanya de la Verge.

An el pis del carrer de Diputació hi vàrem estar mol bé. Des del menjador i galeria podíam contemplar les sortides de sol del fons del mar[,] o bé ho semblava[,] a l'horitzó. Semblava qu'ens retornàvem // i que allò era un palau. En pagàvam cincuanta pessetes mensuals pagat per timestres. Hi vàrem estar dos anys. Mai vàrem sentir ni fret ni calor fortes. Hi vàrem anar a viure-i el 26 de juny. Les petites varen continuar a la mateixa escola fins passats els exàmens. El dia 13 de juliol en Lluís va comensar de trevaiar a la manyeria de màquinas de can Sagarra de S[ant] Martí. Hi va anar mol content perquè volia trevaiar, pro la joia no va durar gaire. Ho va trovar mol més pesat que a can Ciurana d'Olot. Aviat va dir que per venir a dinar a casa se cansava i que no podia continuar vinguent. Ja no me va fer tanta ilusió aquell pis que per afavorir-lo an ell havíam llogat.

Aquells dies en Serafí va comensar d'anar a dibuix amb una acadèmia. Les noies anavan apendre de solfa a la parròquia de la Concepció. El dia de S[ant] Pere va ser el primer dia que varen cantar amb un ofici.

Aquell mes vàrem rèbrer noves mol agradoses. Primer rebíam la que tan esperàvam del naixement de la petita Miria. Un·atre rebrot per estimar. Quina alegria tan gran qu'en vàrem tenir!//

Encare que an aquell pis hi estàvam tan bé[,] no per això podian faltar-me les espines. N'Angeleta s'ens va enmalaltir i no trobàvam cap remei que l'hi millorés el seu estat adolorit. No sols sofria del costat que sempre havia tingut delicat des de que va tenir la paràlissis, sinó que 'l reuma l'anava emprenent al costat bo, i s'anava aniquilant que feia compació. Bé en probàvam[,] de coses, pro res anava prou bé. A Olot havíam obtingut que pogués caminar sense aparato, pro a Barcelona l'hi varen haver de tornar a posar. Va ingressar amb les Filles de Maria per anar-i a cantar i axís se distreia.

En Lluís[,] veient que no podia venir a dinar a casa, vaig permetre que se quedés a dinar als hostals que hi ha al Clot i axís no se cansava tan.

En Serafí estava tot entussiasmat per·a estudiar d'arquitecte pro s'ho va deixar córrer perquè ni ell ni nosatros no ens vèiem amb ànim de sortir-ne.

Mentres_tant a Barcelona hi havia un pànic horrorós amb les males noves de la guerra del Rif[,] qu'els pobres soldats hi morian com mosques.//

Semmana Tràgica

Poca cosa en vaig veure perquè al barri que vivíam no hi va passar cap fet desagradable, pro bé massa que ho savíam[,] tot lo que ocurria per tots els cantons de la ciutat.

El dia de S[ant] Jaume era un diumenge aquell any. Es dematí amb la senyora Sagarra vàrem assistir a la repartició dels premis dels deixebles de les Escoles Franceses. En tornant, con passàvam pel devant del convent dels p[ares] jesuïtes del carrer de Casp, sentíam les tradicionals canonades del castell de Monjuïc com a festa del S[ant] patró d'España. Eran les dotse. Res anormal indicava la gran desfeta que va comensar l'endemà. Bé és veritat que tothom estava abatut per les males noves que se rebian del Rif, i fins talment semblava que tota la ciutat plorés. No se parlava de res més que de la guerra[,] sentint tots una compació gran vers els pobres joves que se batian. «Ni aiga per·a veure tenen[,] pobrets! Hi fa una calor qu'els mata. I la guerra! Diuen // que de per_tot els hi surten moros a milers! En Lacierva no permet que se publiqui la veritat de lo que passa. La gran censura ens té incomunicats. Se diu que hi ha hagut un copo amb els nostres que no ens en ha quedat cap. Els nostres morts són a mils[,] entre ells hi ha petat el general Pinto. És una desgràcia! Dels primers que se varen embarcar

ja no n'hi ha cap de viu. Els reservistes! És lo més greu que podian fer[,] d'enviar-los a la guerra. Tots són casats i pares. Pobres esposes i fillets![,] pobres mares! Ni una nova falaguera se sab! Tot és dol! Barcelona sembla un desert o un cementiri! Cada setmana embarcan nous soldats cap a Melilla! Ara demanan el batalló d'aquí[,] are el d'allà[,] are més reservistes[,] en fi[,] que tot produeix un fort aclaparament i un pessimisme gran.» A més de tots aquets enraonaments i comentaris que se sentian per tota la ciutat, a les nits hi havia trets en diferents llocs que acorralavan els pacífics transeünts, pro de cap manera ningú somniava un disbarat tan gros.// El mateix diumenge al vespre varen arrivar a Barcelona na Gracieta Janoher i na Pietat Viñals acompanyades del seu oncle Quel. Poc se podian pensar el tripijoc que se'ls hi esperava.

El dilluns de bon dematí tot estava normalment com els atres dies. Jo tenia feina a casa i no vaig sortir dematí com ho tenia per costum. En Serafí va anar al despatx i en Lluís al taller a trevaiar com si res de mal hagués de passar. N'Angeleta a casa i les petites també perquè ja tenian vacanses.

Cap allà les nou se va sentir una gran cridòria cap al carrer de Roger de Flor que no feia gaire goig. Les petites volian baixar al carrer per·a veure què hi havia i jo no ho vaig volguer de cap manera.

Era de veure[,] amb lo qu'els ànims estavan exaltats[,] que la cosa era negra. Ja hi havia algunes nits qu'els guardiacivils i municipals tenian feina amb els trevaiadors i jovent per·a tenir-los quiets. Cada nit hi havia // trets i corredisses. Fins en Serafí se va determinar de camviar l'hora del dibuix per el perill que hi havia d'anar de nits.

Les noies no's varen moure dels balcons de casa i ja varen veure passar una colla de dones i criatures amb un llasset blanc al pit cridant desesperadament que tothom anés a la vaga forsosa de bon grat. Al darrera d'elles hi anavan dos o tres homes com per·a defensar-les en cas convenient.

Aquell mateix temps va pujar l'escombriaire a recullir les escombraries i jo l'hi vaig dir: «Vostè que ve de la ciutat digui'm[,] ¿qu'és aquet esvalot?» –Què vol que sigui?[,] la vaga general com a protesta de la guerra. –I qu'és estat aquell gran soroll del carrer de Roger de Flor? –Que badin! Una fàbrica que no han volgut plegar i els hi han trencat tots es vidres i desbotat les portes i els han fet plegar a la forsa. Baldament la vaga arrivés fins a nosaltres; cregui senyora qu'ens vindria bé de reposar uns dies.»

Res l'hi vaig respondre[,] puig lo que volia jo // era que se m'en anés de pel devant.

De la galeria de casa i des dels balcons se veia mol moviment de guàrdies. No obstant per lla les onse jo vaig determinar-me d'anar a comprar a la plassa. El passeig de S[ant] Joan estava tot esvalotat.

Na Angeleta feia un rato que s'en havia anat a Gràcia a felicitar na Anita Perandons. Quedàrem amb ella que a la tarde els nois o jo l'aniríam a cercar, pro que si la cosa s'embolicava massa i no hi anàvam que s'hi quedés.

Mentres jo era a comprar, les amigues Gracieta i Pietat varen anar a casa i la portera els ha va fer esperar abaix fins que jo retornés.

Quant vaig passar per devant d'el cuarter de la Guàrdia Civil del carrer de Consell de Cent n'hi entravan un de mort. L'indicnació per part d'ells va ser grossa. Ja no anava cap tranvia. Colles per aquí[,] colles per allà[,] totes amb la contrassenya del llasset blanc. Anaven esverats que feian terror. Veient tan de perill i sentint les pessimistes noves i converses qu'espantavan amb uns comentaris // i pressagis tan dolents vaig determinar de comprar per dos o tres dies i portar tan pa com podia dur. Eran dos quarts de dotse i ja ningú trevaiava. Deian que havian calat foc an els tranvies de la plassa de Santa Anna, que havian desviat els d'Horta, que havian estallat una pila de cotxes del tren del Nort. Estem incomunicats. Hi ha la revolució per_tot arreu[,] etc. Aquestes eren les úniques converses que se sentian.

Con vaig arrivar a casa hi vaig trovar na Gracieta[,] na Pietat i una seva cosina qu'els acompanyava. Hi varen estar poc. Vàrem quedar amb elles que jo a la tarde les airia a buscar al carrer de Tallers ont estavan a casa dels seus parents i junts aniríam a buscar n'Angeleta.

Con es nois de casa varen arrivar ja portaven noves més negres. En Serafí deia que no circulava cap tranvia, pro qu'encare que tothom havia hagut de plegar, ells no plegarian perquè tenian el despatx amb un pis i ningú ho savia. En Lluís va dir que a les deu els havian fets plegar i fins per les finestres els vaguistes vigilavan si se continuava // trevaiant. Els trevaiadors varen plegar i an els aprenents l'amo els ha va fer estar a dins perquè no anessin pels carrers a engrossar les colles de vaguistes. Els ha va tenir a dintre del taller fins a les cinc de la tarde del mateix dilluns, i veient que la cosa s'enmaranyava els hi va dir que ja s'en podian anar perquè no volia responsavilitats.

Con en Serafí s'en va anar a trevaiar vàrem quedar que jo airia a buscar les bones amigues i que juntes airíam a recollir n'Angeleta com havíam quedat amb elles es dematí. No obstant vaig afegir que si veia gaire moviment de gent armada i la cosa

pintava massa malament no me mouria perquè n'Angeleta ja savia que si no l'anàvam a buscar que s'hi podia quedar.

Con en Serafí va ser a la plassa de Tetuan[,] qu'és mol vora d'ont vivíam nosatros, va veure tan rebombori de soldats i civils que va tornar aconsellant-me que no surtís pas de casa. En Lluís va arrivar del taller diguent qu'el seu amo els hi havia dit que ja s'en podian anar allà ont volguessin qu'ell no volia // responsavilitats. An els aprenents els va obligar a que l'endemà a les vuit fossin allà per a rèbrer ordres del encarregat.

En Serafí no va tornar. Com qu'el despatx el tenian amb un pis ningú els ha va atormentar, pro també per lla les cuatre l'amo l'hi va dir que podia plegar.

Sense saber-s'ho l'un de l'atre[,] tots dos varen fer cap a veure les nostres ampurdaneses del carrer de Tallers.

Con va ser vespre en Serafí s'en va venir cap a casa i en Lluís va anar a buscar a n'Angeleta. Varen haver de venir a peu perquè els tranvies no circulavan.

Els de Gràcia estavan mol esvalotats.

Aixís vàrem acavar el dilluns. Tota la nit hi va haver aparenta calma.

El dimars dematinet m'en vaig anar al xanfrà del carrer de Roger de Flor a comprar carn per·a fer caldo. De gana no en tenia ningú. Ja el gas era tancat i teníam de cuinar amb carbó i fer llum amb espelmes.//

A primera hora l'especte era gairebé tranquil. Ningú hauria dit que Barcelona estigués amb revolució. Passavan les cabres, algun carro de queviures, els repartidors de pa encare que d'amagatotis. Con m'en vaig anar a comprar, no confiava pas gaire que m'en donguessin[,] de carn[,] perquè cap botiga me conexian perquè jo tenia costum de no comprar per el barri sinó anar a la plassa[,] que s'hi comprava mol millor.

Con vaig entrar a la carniceria, la carnicera[,] donant-me una infernal mirada[,] va dir-me[:] «No s'esperi vostè[,] no, perquè de carn no l'hin donaré. La tinc tota per a les parroquianes i vostè mai l'havia vista[,] a comprar-me carn.» «És veritat lo que vostè diu, pro vostè no sab que sóc nova que no fa vuit dies que visc an aquet barri i si no fos perquè la senyora Marina va recomanar-me la taula de vostè no sabria que hi fos.» «¿Vostè coneix a la senyora Marina?» «Sí senyora[,] és la meva més prop veïna. Ella viu a la 1a porta i jo a la segona.» «Essent axís vostè farà caldo; l'hi donaré la carn que pugui i la tractaré com a parroquiana. Veiam si després se recordarà de mi.» «Sí senyora, // ja ho crec; mai som estat desagraïda.»

An aquella carniceria hi havia una mena de dones a comprar que feia esgarrifar de sentir-les parlar. Deien mal d'els capellans, del govern, dels civils, dels rics i de tothom.

Jo[,] en_mitg d'aquella turba de desanimades[,] semblava muda. Anava pobríssimament vestida[,] amb el cap baix i afligida. Feia un mes que vestia hàbit de la Verge dels Dolors. Vaig treure'm la corretja i l'escut a fi de no cridar l'atenció. Si els relligiosos se vestian de seglars per a salvar la vida, amb més rahó ho havia de fer jo[,] que volia defensar-me-la junt amb els aliments per a mi i els meus fills.

Con ja vaig tenir[,] bo o dolent[,] lo que me calia me'n vaig anar a cal adroguer. L'hi encarregava lo que necessitàvem[,] inclòs el pa[,] que també en venían[,] i de la manera que podian m'ho feien pujar a n'el pis.

Fins cap a les nou o dos quarts de deu, no hi havia cap perill de res. Tothom podia anar fer les seues dilligències, pro després[,] tancats i barrats.// Estàvam completament incomunicats. No trevaiaba cap imprenta. Només devian trevaiar les del govern per·a fer bandos. Aquells abundaban. Com que no se podia saver de cert lo que passava a fora, això feia que s'inventavan noves esgarrifoses. Deian que a Madrit corria molta sanc. Atres[,] qu'el rei era mort, o que havia fugit ell i la seua família. Tot eran noves pessimistes qu'esparveraban. Els nois eran fora. Tot això passaba el dimarts. Per lla entre deu i onse va arrivar en Lluís. Va dir que l'encarregat els hi havia dit que no hi tornessin fins l'endemà. En Serafí no va tornar fins al mitgdia.

Mentrestant ja per_tot arreu de la ciutat se sentian trets i canonades.

Tots els tranzeünts que no fossin de la Creu Roja, ja calia que portessin un drap blanc a les mans en senyal que no eran revolucionaris. Els homes tenian de portar el capell a la mà perquè se veiés si portavan o no corona de capellà. Des d'aquella feta tinc entès que són lliures de portar-la o no.//

Les monges anaven vestides d'unes maneres que feian llàstima[,] puig per més qu'érem al mes de juliol n'hi havia que anaven amb abrics, capells i devantals de viadje. Amb tot i no portar els hàbits de relligió, pobres dones, se'ls hi conexia desseguit qu'eran relligioses.

Els capellans, els uns vestian trajo de negociant, atres de metalúrgics o com millor els hi semblava per no esser descoverts.

An el pobre Serafí el seu amo el va enviar a la Rambla per un recado. Con passava per la plassa de Catalunya, no mol lluny d'ell, va sentir uns trets qu'el varen esparverar i fer entrar a la primera escaleta que va trovar overta. Totes eran tancades i el pobre va passar un fort esglai. A la tarde ja no va anar al despatx a trevaiar.

En Lluís a la tarde va volguer sortir, i per atrevit, se va enredar per el carrer de S[ant] Pau[,] que aquell dia era ont hi havia més brega. L'espant ja'l va passar puig no

savia per ont tirar perquè de per_tot arreu <l'hi> // l'hi sortian revolucionaris. Les bales l'hi xiulavan per_tot arreu i no se veia pas amb ànim d'arrivar a casa viu.

Aquell dia per lla la una de la tarde, de la galeria de casa vàrem veure cremar el primer convent[,] qu'era el dels p[ares] Escolapis de la plassa de S[ant] Antoni. Espantava de veure aquella monumental montanya de fum tan espès i de tan en tan pujavan unes flamarades de foc que feia por. Aquell dematí els revoltosos havian comensat d'arrencar adoquins per·a fer barricades. Hi posavan tot lo que els hi venia a mà. Retxas de portes, mobles, portes enteres, imatges i tot lo que podian arrencar per fondo que fos. Semblava que tenian la forsa de Samsó.

Cap al vespre els nois varen arrivar bon xic espantats.

A la nit tots els veïns de l'escala pujàvem an es tarrat. Com que an aquell barri no hi havia res de batalla, podíam restar tranquils. Fins la jovenalla tenia humor de ballar al so d'un acordeó que tocava el porté de casa.//

Els bandos que fixavan per_tot arreu prohivian baix pena de la vida a qui des de les nou del dematí se trovés per els carrers, balcons, galeries ni terrats. La tranquilitat del barri de la plassa de Tetuan permetia que tothom qui l'hi convingués sortís i ningú el molestava. Des de la galeria de casa vèiem la colla de soldats qu'ens guardavan pro mai se varen haver de moure per·a res.

D'en tot el dia no se veia ni un carro ni un tramvia, ni cap bicicleta si·no eran els de la Creu Roja amb els carros de ferits.

De soldats i civils[,] pel passeig de S[ant] Joan n'hi passavan molts, pro al devant de casa[,] cap ni un.

No hi havia ni llum ni serenos ni vigilants. Unes nits quietes sense atre remor que la batalla que contínuament feian amb un lloc o atre de la ciutat.

Tots aquells dies no se sentia atre moviment de vida activa sinó les picadores de les bugaderes. A les matinades se sentian un aixordament de cants de galls. Jo sempre deia[:] «No cregueu que hi hagi fam mentres es galls // continuïn cantant.»

Eran unes nits de lluna clara que afavoria an els que batallavan. A les fosques no sé com n'haurian surtit.

De bell dia també se sentian cops de martell, o 'l serrutxo que serrava. Eran els pacífics[,] que no poguent surtir ni anar a la feina[,] a fi de no aburrir-se conjuminavan galliners, prestatjes[,] ect.

El Port estava ben paralitzat. D'en tota la setmana no va entrar ni sortir cap barco. No se podia sortir de Barcelona ni per mar ni per terra.

Per dintre de la ciutat a totes les finestres i balcons ja calia que hi penjessin draps blancs en senyal de pau; als que no ho feian els prenian per·a revoltosos. Hi havia qui hi penjava camises o calsotets, estovaies[,] etc.[,] lo que fos mentres fos blanc.

No permetian que se surtís an els balcons ni galeries per el perill de que una bala perduda els ha ferís o matés. Alguns ne varen morir per cometre imprudències.

Na Gracieta Janoher i na Pietat deien que tota una tarde la varen haver de passar amb els peus sota d'el llit assegudes a terra.//

A casa ningú tenia gana. Mai havia fet malvé tanta vianda com aquells dies.

El dimecres ja la cosa era més negra. Jo me sentia mol malalta. Amb tot i això m'en vaig anar a comprar com els atres dies. Estic certa qu'estava ben enfebrada. La por me tenia desorientada i de tan malament qu'em trobava me veia una malaltia a sobre. Jo pensava[:] «Pobre de tu si caus malalta! No se pot anar a buscar cap metje! No se pot surtir de casa i tan malament que me trovo.» Me vaig ficar al llit ben resolta a lo que Déu disposés[,] creient-me que hi hauria d'estar molts de dies. I qu'en sentia[,] de batalla[,] trets i canonades! Tot me tenia ben esglaiada. Per fi me vaig anar refent, vaig llevar-me i vaig anar a la galeria i vaig quedar horroritzada veient que Barcelona cremava pels cuatre vents. Els Escolapis foren els primers i després de per tota la ciutat se veian montanyes de fum i foc. Fins per les de Monjuïc[,] S[ant] Pere Màrtir i 'l Tibidabo s'hi veian fogueres.

Se contavan unes noves esgarrifoses. Aquell // dia es nois no varen pas sortir. Per_tot arreu hi havia perills. A S[ant] Andreu el convent dels Maristes va cremar tres dies.

L'iglésia de S[ant] Martí de Provensals feia dos anys que hi trevaiavan per·a restaurar-la. Deien que allò era una veritable riquesa en valor i gust. Tota[,] junt amb la rectoria[,] va quedar destrossada.

Després en Lluís deia que feia molta pena com tenian d'oir la missa a sobre de cuatre taulons afumats cum qui diu sobre les venerables despulles de lo que fou amb grants sacrificis i va deixar de ser amb poques hores d'esverament ferotge.

Al convent dels p[ares] Jesuïtes del carrer de Casp hi varen lluitar bàrbarament per·a entrar-hi, pro allò diu qu'era una veritable fortalesa ben defensada i res hi pogueren fer els revoltosos[,] quedant-n'i una pila d'estassats.

Com que teníam el cuarter de la Guàrdia Civil del Consell de Cent tan a·prop, sentíam els trets que tiravan des d'allà per a defensar el convent de Las Saleses.

Feia una calor insoportable. La nostra ciutat[,] // sempre tan moguda i trevaiadora[,] llavors no tenia atre moviment que 'l sinistre de la revolució. I quin viure més desastrós! No se notava ni una ratxa d'esperansa de que s'apaibagués! La tropa contemplava inmòvil com se cremava tot. Joies, llibrerias[,] arxius, imatges antiquíssimes i venerades!

El clero[,] dispersat. Els relligiosos que havian pogut havian fugit. Les monges[,] arredorsades i mortes de por en les cases qu'els ha volian. La gent de pau[,] tancada a llurs cases amb perill inminent de perdre la vida a casa mateix puig les bales dels màusers tot ho foradavan. Quin viure[,] Déu meu!

Els temples i convents de per lla la vora no eran molestats pels revoltosos. Tenian feina al Paralelo i esquerra del Aixamplis i esquerra del costat del carrer de Ponent.

El dijous jo ja me trobava forsa bé. La qüestió revolucionària se va posar mol pro mol sèria i negra, tan, que no gaire lluny de casa les bales xiulavan. Era qu'els revoltosos volian entrar al convent de les Salesses.//

Dematinet com que fins a les nou se podia circular lliurement encare que no me trobava pas forta del tot pro m'en vaig anar a comprar lo que me varen volguer o poguer donar i a casa aviat que les noves eran mol dolentes. Jo crec que la carn que me varen vendre era de cabra o de mula, i encare gràcies.

Aquelles endemoniades de dones que tots els dies trobava a la carniceria, aquell dematí estaven esveradíssimes contant que havian mort en Sagarra de S[ant] Martí. Atres deien que l'havian amenassat de cremar-li el taller i matar-lo, i per fi atres deien que s'havia pogut escapar. Poc se pensavan aquelles feres lo que m'interessava la seua conversa! Tot m'ho escoltava sense perdre ni un mot, per lo que me pertanyia ja que se tractava de l'amo d'en Lluís. Haver-lo assessinat![,] un home tan bo per als seus trevaiadors i tan mal com l'hi pagavan!

M'en vaig anar cap a casa mol entristida. Pel camí vaig trovar una tartaneta que no corria sinó que volaba. Per més que corrís jo hi vaig conèixer en Sagarra. Alabat sia Déu!// No era pas mort.

Vaig entrar a cal adroguer a encarregar lo que necessitava i pa per tot el dia. Jo tenia por que se'ls hi acavarian els queviures, pro ells me varen promètrer que farian tot lo possible per·a mantenir el barri. De verdures ni fruites no s'en trobaven a cap preu. Jo procurava poguer fer caldo i lo demés com se podia. Ningú tenia gana.

Per més pega la portera[,] com totes les atres porteres[,] savia tot lo que passava per_tot arreu, i se forjava unes noves tan desastroses que Déu n'en guart que hi hagués

hagut una espurna de veritat. Érem al dijous i no hi havia cap senyal de bonansa, ans al contrari[,] que tot s'enmaranyaba més i si no s'arreglava 'l dissapte[,] pobres de nosatros!

Els bandos de *ordeno y mando*, pro ningú obeïa ni ningú era castigat. N'hi havia per tots cantons. Jo no'n veia cap perquè no me movia de casa.

Con vaig haver comprat i vaig ser dalt del pis, en Lluís de totes maneres volia anar al taller com l'hi havian manat. Jo l'hi vaig esplicar // que a la carniceria unes dones havian dit que <l> havian mort an en Sagarra ocultant-li que l'hagués vist a la tartaneta. De cap manera l'hi vaig deixar anar. Con haurà passat la turbonada determinarem lo que s'haurà de fer.

Aquell dia pel passeig de S[ant] Joan hi vèiam passar els de la Creu Roja amb bicicletes i carros de ferits. De tan en tan passavan alguna colla de guardiacivils o soldats que anavan a defensar el seu cuarter o les Salesses.

Aquella tarde per lo menys se veian una trentena de convents i parròquies que cremavan. Ni els lleters varen repartir. El cabrer que ens la portava tots els dies no va poguer venir ni dematí ni tarde.

Els escombriaires tampoc circulaven i cada dia de bon dematí baixàvem les escombraries al carrer. També se deia qu'ens tancarian l'aiga. No se va arrivar a tal extrem. Déu no va permetre que patíssim tan.

Les profecies més orribles i els comentaris més negres era lo únic que se deia. Com qu'estàvam // incomunicats, cada u se feia les noves a la seua manera, pro cap de bona.

A la tarde els nois varen escapar-se a veure na Gracieta i na Pietat. La primera estava aturdida. Pensava amb els seus pares an aquell clot de montanyes sense la companyia de la filla estimada[,] fort puntal amb qui vivian arredorsats, amb un descans moral i físic qu'ella els hi procurava trevaiant i dirigint-ho tot a les mil maravelles. Quin torment per a ells sapiguent els perills que corran per la ciutat. I no poguer fer-los-hi a mà cap nova a fi de tranquilitzar-los. El seu oncle Quel[,] que les va acompanyar, ja el dimarts con s'en va volguer entornar va haver de fugir per mar fins a Palamós i d'allà fins a Cruïlles a peu i encare no pas massa segur puig la revolta era general i no circulava cap mena de vehícol.

Na Pietat estava més animada. Axís era el seu caràcter. Deia que no l'hi savia cap greu d'haver-s'hi trovat puig si l'hi haguessin esplicat no ho haguera volgut creure i are ho havia vist tot per més sustos que hagués rebut // no l'hi dolian. Elles[,] des de casa

del seu parent[,] veian com les criatures amontonavan imatges precioses i se divertian cremant-les.

El mateix dijous, me sembla qu'era al convent de les Gerònimes, que les desenfrenades turbes fins varen desenterrar els cadàvers de les monges que feia poc havian estat sepultades arrossegant-les per els claustres de la clausura. Amb quina bogeria profanavan aquelles icnocentes despulles[,] Déu meu!

A l'iglésia de Santa Maria del Pi moltes vegades varen provar d'entrar-i pro S[ant] Josep Oriol va defensâ'ls-e. No va permetre que fos destruït<da> el benhaurat temple que més tart s'hi havian de celebrar unes festes tan solemnes en honor i glòria seua.

A Santa Maria del Mar i a la Mersè per_tot varen fer grants esforsos per·a destruir pro no varen lograr el seu intent diabòlic. Déu els perdoni: poc savian ells lo que feien. Tenian un estat de bogeria per·a destruir i[,] encegats[,] no reparavan res.//

El cabrer no va portar llet perquè els revoltosos varen cremar el convent de les Beates i ell tenia el corral de les cabres afegit amb l'esmentat edifici i no va poguer sortir en tot el dia perquè les bales se l'hi clabavan a la paret de casasseua mateix. També varen cremar l'alberc de Sant Josep. Ni la roba de les allà recullides se va salvar i elles pobretes varen quedar al carrer sense casa ni pa ni roba.

Dels cremaconvents, les dones eran les més desanimades. Amb males paraules i amenasses atiavan els homes tractant-los de covarts si rescindian i a manca d'ells destruïan elles. No merexian pas el nom de dones perquè tenian cors de feres. Quin mal feien aquelles criatures[,] moltes d'elles hòrfens de pare o de mare o bé de tots, amparades i protegides per aquella colla de relligioses que[,] plenes de abnegació[,] se complavian compartint la vida amb aquella colla d'indefensos!

Lo més curiós era que a l'hora de dinar o sopar no se sentia ni un tret. Després se reprenia la feina de fer batalla i endavant corredisses, trets i canonades.//

A S[ant] Martí deien que hi tenian unes barricades tan, tan ben fetes que forsosament havian estat construïdes per tècnics d'això. La tropa diuen que tenian trevais per·a desfer-ho.

Durant tota la setmana les torres de la Catedral varen ser enjoiellades amb banderoles nacionals. Era que la restauraban i els trevais havian arrivat a dalt de tot. Quina set els hi feia an els revolucionaris no poguer-ho anar a cremar! Quina feina n'haurian fet!

En Serafí deia que si veiés l'arxiu de la Catedral amenassat o tant·sols perillós, encare que hi tingués d'exposar la vida res l'hi faria mentres ho pogués defensar. Tants

ne varen cremar[,] d'arxius i tresors de mol valor! Què savian ells? La qüestió era cremar i destruir.

Se va contar que unes criaturetes ploravan, i algú els preguntar què tenian. «Gana», varen respondre. «I doncs per·què no aneu a dinar?» «És qu'el papa i la mama no hi són[,] a casa.» «I aont són?» «Són a cremar convents»[,] varen respondre bo i plorant. «A·més[,] que nosatros no // hi dinem mai[,] a casa.» «I aont dineu?» «Al convent de les monges del carrer de Aldana[,] i are no hi sabem anar.»

Precisament en aquells mateixos moment s'acabava de destruir per el foc el convent qu'elles se referian. Fins és mol provable qu'els pares de les pobres criatures esmentades fossin qui amb més fúria cremarian la santa casa qu'els hi donava el dinar de cada dia.

El divendres de primer tot semblava acavar-se. No se sentia batalla en cap cantó. Fins algun carro dels escombriaires passava a netejar les escombraries de pels carrers[,] que feian una fetor que apestava. Els carrers n'estavan plens. Tot semblavan garberes de paia bruta i eran muladonassos d'escombrarias de tota la setmana. Ni se regavan es carrers ni hi havia cap senyal de neteja. I pensar qu'érem als derrers dies de juliol[,] que fa tanta calor! Com que la vaga era general ningú trevaiava. Ningú s'en va escapar sinó les bugaderes. Elles van picar tota la setmana.

Al carrer d'Aragó en molts trossos varen tirar // trossos de branes daltabaix de la via. Com qu'el tren no circulava no feian tan mal.

Els nois de casa em donavan molts esglais[,] doncs de tan en tan em fugian i jo patia fins que tornavan ser a casa. Un hora o l'atre del dia no podian deixar d'anar a veure na Gracieta i na Pietat. Lo que els hi passava que de·vegades havian de córrer per·a no pescar alguna bala.

Com deia primer, el divendres al dematí tot semblava apaivagat i ens animàvem de veure acavats els disbarats. Aterroritzats per tantes profanacions i tantes pèrdues irreparables semblava que respiràvam amb l'esperansa de que ja per fi hauríam obtingut la pau.

Tothom se va llensar al carrer. Eran més de les deu que no s'havia sentit cap tret. Els atres dies de les nou per mon ja s'anava amb la vida a l'encant. Semblava que un terratrèmol s'en ho havia emportat tot i que ja oviràvam el virolat i lluminós arc de san Martí que asserenava la gropada funesta.

Qui m'hos hagués hagut de dir l'enrenou <que> // que s'ens esperava per la tarde!

Jo no vaig volguer surtir. En Lluís[,] veient la aparenta calma[,] se l'hi va ocórrer d'anar al taller. De poc l'hi costa car[,] l'atreviment. Se n'hi va anar vestit de manyà! Passant vora d'una taverna ont hi havia reunits una colla de revolucionaris, mitg borratxos esverats, al veure un home vestit de blau que no s'afegia amb ells, un de la colla diu que va esclamar[:] «Mireu aquell[,] com s'en va a trevaiar. Matem-lo.» Un·atre l'hi va respondre[:] «Deixa'l[,] home[,] no veus qu'és una mainada?» És clar[,] com qu'en Lluís era tan alt, de lluny cualsevol s'el prenia per un home grant. Va arrivar a S[ant] Martí pro el taller era tancat. Va arrivar a casa sense res més qu'el petit entrabanc que acavo de contar.

Encare que no se sentissin trets, se veia molta Guàrdia·Civil, colles de soldats i 'ls de la Creu Roja[,] que amb bicicletes corrian d'un lloc a l'atre.

Se veian des de casa colles de curiosos que amb tota serenitat anavan d'un convent a l'//atre per·a contemplar tants disbarats com s'havian fet amb tants pocs dies. Encare fumejavan desferres i restos dels temples derrocats.

D'epissodis misteriosos s'en contavan molts. Jo no vaig pas saber-los tots, pro en contaré algun que se varen fer públic.

A l'iglésia de S[ant] Joan de Gràcia diu que ho requissaban tot perquè no quedés res sense cremar, i mentres eran a la sacristia varen caur-i les campanes, i amb el pes d'elles feren caure el sostre que ja estava consentit pel foc. Hi varen quedar ensorrats i morts nou revoltosos.

Amb un·atre iglésia diu que una imatge no volia cremar. Era una Puríssima. Eran dones que s'en cuidavan de cremar les imatges, i una d'elles diu que va agafar l'imatge i la va tirar al foc amb tota la ràbia bo i digent[:] «Ja veureu si la faré cremar[,] jo[,] an aquesta mala pu…» La mala dona va caure al foc i va cremar ella i les imatges que havia amontonat.

La parròquia de Jesús de Gràcia també estava sentenciada al foc i per una estratagema // del rector de la mateixa la va defensar. Aquell bon senyor[,] diuen que disfresssat vestit de metalúrgic[,] rondava pels voltants i va veure una colla d'esverats que anaven per a cremar-la. Ell s'hi va barrejar i els hi va preguntar ont anavan. Ells l'hi varen respondre que no volian cremar la de Jesús encare perquè els hi venia millor de cremar-ne un atre. Ell els hi va preguntar si de debò pensavan cremar-la, i ells l'hi varen respondre[:] «Sí[,] home[,] no en té de quedar cap.» «Doncs que millor que are mateix. Ja les trovarem[,] les altres.» Com que no'l coneixian se varen creure qu'era dels seus; ell els ha va aconduir per un lloc qu'ells no hi varen posar cap inconvenient i se varen

trovar qu'era ben guardat per guàrdies civils i els revoltosos varen quedar presos i la parròquia sense cremar.

A S[ant] Pere de Las Puel·les el sancrist més antic no volia cremar de cap manera. Veient això, el varen arrossegar per aquells carrers fent-ne mil profanacions i[,] cansats d'arrossegar-lo[,] el varen posar al bell cim d'una barricada encarregant-li // que fes guàrdia allà. No'l varen cremar, i encare és mol venerat a la esmentada parròquia.

Al convent de Valldonzella na Janoher deia que des de casa dels seus parents contemplavan com unes noietes petites treginavan imatjes al mitg del jardí del convent i allà en feian un muladó, el ruixaban de petroli i ballant i fent broma hi calavan foc restant contentes perquè no'ls hi costava de cremâ'ls-a.

Els revoltosos més honrats que no volian robar els cabals dels convents que hi trobavan, els bitllets de banc, títols i làmines ho tiravan al foc. N'hi havia d'atres que fins ses gallines escuarteravan per·a fer millor la repartidora.

De les seues trovalles per els convents en feian uns comentaris tremendos. El colegi dels p[ares] Escolapis[,] com a centre d'ensenyansa dels més moderns[,] tenian aparatos de física i química qu'els *burros-savis* ho varen calificar de matèries explossives per·a la confecció de les bombes del terrorisme. També els hi varen trovar màquines de fer monedes espanyoles i estrangeres // per·a la instrucció dels seus estudiants, i els revoltosos varen fer córrer per tot Barcelona que a cals Escolapis hi havian trovat uns nius que'ls comprometian tan amb el terrorisme com amb fer moneda falsa. La seua malícia i droperia va arrivar tan enllà que aquelles màquines les varen exibir al carrer de Pelai perquè tothom els he veiés.

El pare rector dels Escolapis diuen que va ser el darrer <de> que va surtir del convent disfressat <amb> amb un vestit que un seu amic l'hi va oferir. Con va ser pel camí va trovar un home jove que l'hi va preguntar ont anava. El pobre vellet[,] tot aturdit[,] no savia com esplicar-se. El jove l'hi va dir[:] «Vostè és el pare rector dels Escolapis. Aunt va?» «Sí que ho som[.] Què volen de mi?» «Res de mal l'hi passarà[,] pare. Amb bones mans ha caigut.» «Se recorda del seu deixeble? (no me recorda el nom)» «Ja ho crec que m'en recordo.» «Doncs som jo mateix.» «Pro fill meu[,] per·què t'ets tornat d'aquesta manera?» «Deixi's de rahons[,] pare[.] Digui'm ont vol anar i estigui ben segur que res l'hi passarà.// De lo demés no s'en preocupi.» «M'en anava a una casa del Aixamplis per si em volen recullir.» «Està bè[,] pare: segueixi'm i no tingui cap por.» Ell mateix el va acompanyar i després de tenir-lo a lloc segur s'en va

tornar amb els seus a cremar més convents. D'episodis com els que som contat quissab els que varen passar.

Me som enredat contant cassos i no som continuat lo que va passar el divendres que tanta calma semblava que hi havia i que jo la creia ben segura. Ja la vàrem pagar. Cap dia vaig patir tan d'esperit. Els nois[,] amb la seguretat aparent de que tot estava acavat[,] s'en varen anar. Jo els hi tenia encarregat que[,] ja que amb tanta insistència volian surtir, que per lo menys al primer tret que sentissin retornessin si·no jo sofriria molt. I lo més terrible era que feian unes agafades d'homes qu'esparveraba. Varen fer una aclarida de lladregots que tan com hi va haver tanta gent per les presons no se llegia cap cas de robo ni estafa. Tot sovint n'agafavan tants que després ne feian una tria // i donavan llibertat an els pacífics; pro mentrestant per les cases ja havian passat per l'esglai i això era lo que a mi me tenia esporuguida.

En Serafí no hi havia temple cremat qu'ell no hi anés a roturejar-lo pam a pam. Con eran ben cremats eran rigurosament custodiats per la tropa, pro ans de cremâ'ls-ha no se veia un soldat per medicina. Tots els convents i iglésies que \se/ varen \<ser>/ cremar els advertiren amb temps peraquè en treguessin tot lo que volguessin. Els cremaconvents no volian ser tatxats d'homes poc formals. No s'hi veia forsa armada que defensés els edificis; <que> no en comparexia cap fins que tot era destruït. Els bombers no s'atrevian anar apagar el foc per por dels incendiaris. Els nois de casa (a c s) s'en varen anar ben contents a veure les llufriuenques. Ja que tot semblava apaibagat arrivaren a Gràcia a veure lo que havia passat als bons amics Perandones. Un cop allunyats de casa i veient la cosa calmada acavaren d'arrivar a Sarrià.

Per retornar varen ser els trevais. Jo estava espantada perquè des de la galeria de casa vaig // veure que a la plassa de Tetuan hi passaban molts de soldats que venian per la Gran·Via. Per lla les cuatre de la tarde cap a la Universitat, convent dels Caputxins de Pompeya i tot per lla·dalt de la via Diagonal, els trets s'hi sentian sense parar. Reina del cel![,] i jo tenia es nois fora i ja me temia que haurian arrivat fins a Sarrià. No tenia atre remei sinó esperar resicnada a lo que Déu volgués. Jo no me movia dels balcons del devant de casa esperant veure'ls arrivar del costat del carrer de Roger de Flor; pro ca![,] ni d'una banda ni de l'atre. Jo sofria i ells no arribaven. Quin torment més viu me corsecava! Els atres homes vehins de l'escala també havian surtit pro tots en aquells moments tan anguniosos eran a llurs hestatges. Tant·sols els meus faltavan per pena meua. Des de la plassa de Catalunya, Casp, Balmes, Aribau fins a la Diagonal se sentia un tiroteig que no parava ni un moment. Allò era un tro qu'esgarrifava. Va ser el dia

més fort. Els nois havian de venir per aquella part tan esvalotada. Tan de perill que corrían!

Per fi arrivaren més morts que vius[,] puig deien // que no se pensavan pas poguer arrivar a casa. Deien que per lla 'l carrer de Alfons XII i Diagonal se trovaren amb tan de perill sentint xiular les bales de per_tot arreu. Quin recort en servàrem[,] de tot aquell enrenou. Els tenia devant meu i encare no m'ho creia! Els hi vaig assegurar que no tinguessin pas la feina de insistir que no'ls hi permetria que cap més dia sortissin per més que semblés acavat. Quines ganes de corre perills per gust! No en morian pocs[,] de bales perdudes. I no n'agafavan pocs també per colsevol paraula que cullissin. Aquella tarde en moriren molts de tots dos bàndols. El foc dels màusers era intents. Llavors se va veure qu'el govern hi va donar mà peraquè s'acavés. Si lo que varen fer el divendres ho haguessin fet els primers dies de la setmana s'haurian estalviats una pila de disbarats. Encare tota la nit se varen batre. Tan aviat es fusells atronavan amb un cantó com a l'atre de la ciutat que semblava que mai s'havia de acavar. Per el costat de Vilanova varen arrivar molta tropa per·a reforsar als d'aquí // i se va poguer donar la batalla decissiva.

Aquella nit es trets arribavan fins al tarrat de casa. El dissapte mol dematí la batalla era a la Gran Via[,] vora del carrer de Marina. Això era mol a·prop de casa. Els revolucionaris hi tenian unes barricades tan ben fetes qu'els soldats ni amb els canons ho podian destruir. Cap a mitjant dematí varen tornar provar si podrian entrar a les Salesses. No els hi va surtir bé i llavors[,] enrabiats[,] s'en anaren de nou al alberc qu'el dia avans havian cremat, s'hi varen trovar amb la tropa i trets que caiguin i fins hi varen morir cinc o sis curiosos que hi havian anat a veure quin efecte feia contemplar aquelles ruïnes.

Entre 'ls morts també hi havia dones i criatures. Ja no savíam a quina paret tocar veient que havíam arribat al dissapte i no s'acabava. Tothom temia el sequeig de lo poc que quedava a les botigues de queviures. En algunes ja havian comensat. Hi entravan[,] s'atipavan bé i s'en emportavan lo que'ls hi plavia. Semblavan els amos i senyors de tota la ciutat.

Per fi a la tarde se va veure que s'anava // apaivagant la cosa. Els paperots de *ordeno* i *mando* ja no eran tan rigurosos. Ja permetian que se sortís al carrer per tot lo que se necessités. Els cotxes de les funeràries transitavan. Tot s'anava normalitzant i els curiosos amb tota llivertat podian visitar els temples cremats.

Els nois varen anar a veure les amigues ampordaneses per·a determinar si el diumenge les aniríam a buscar per anar a passeig.

El dissapte a la tarde se va ben acavar tot l'enrenou incendiari.

El diumenge, ni diumenge semblava. Com que hi havia tantas iglésies cremades[,] els capellans no savien ont celebrar missa. A la parròquia de la Concepció ni s'hi entenian. Tot es dematí varen donar comunions sense parar. A les deu se va resar la darrera missa.

N'hi vaig veure[,] de capellans[,] que mai els havia vistos ni els he vistos mai més! Tots semblava que anaven aturdits i esmaperduts! Com que n'hi havia tants, se va veure que va sortir la roba que temps feia no servia. Era groga // de tan temps que no havia estat rentada. Va haver-se d'aprofitar tot a fi de complaure a tants sacerdots que s'hi havian aixoplugat perquè tenian els seus temples destruïts.

L'entrada de la iglésia de la Concepció era rigurosament guardada, i la sortida[,] una porta petitíssima dels claustres que amb prous feines s'hi podia passar. És qu'encare no estàvam tranquils del tot. De iglésia cremada no en vaig volguer anar a veure cap. Massa entristida estava de tot lo que forsosament haguérem de veure.

Per més que a Barcelona va ser aunt varen fer més mal, no obstant de per les poblacions de fora s'en contavan per a tots els gustos.

A la tarde del mateix diumenge vàrem anar a buscar na Gracieta i na Pietat i vàrem anar a can Perardones i a Sarrià. En tornant na Pietat s'en va anar a dormir a can Janoher del carrer de Tallers i na Gracieta va dormir a casa.

L'endemà a les set del dematí vàrem sortir de Barcelona per anar a S[ant] Vicens dels Horts.// Hi vàrem estar poc perquè vàrem volguer tornar a dinar a casa. Hi vàrem anar perquè na Gracieta volia conèixer personalment an en Pau, qu'en va estar de lo més content. La seua pobreta mare (a c s) plorava bo i contant lo que els revolucionaris havian fet allà. Contava que els pobres Salessians[,] que havian surtit de Sarrià avisats de que els hi anavan a cremar el convent, havian recullit i tret del convent tot lo millor que tenian i ho portavan an el convent que tenen a S[ant] Vicens dels Horts. Varen surtir de Barcelona (o de Sarrià) i con varen passar per el pont de Molins de Rei, varen trovar una colla de revoltosos qu'els hi varen cremar es carros i tot lo que hi portaven. Els relligiosos[,] amb tots els nois que tenian recullits al seu colegi[,] varen anar-se'n al bosc i de per_tot els ha treian no donant-els-hi repòs. Per fi diu que ben dispersats per els boscos[,] varen poguer <varen> esperar que la tormenta fos acavada.

A Palafrugell l'Ajuntament en pes va fugir[,] deixant la vila en mans dels revolucionaris.// Aquets varen fer entregar la clau de la iglésia i de Casa de la Vila i varen nomenar arcalde i aparentment amo de la vila amb un desgraciat brut i borratxo que l'hi deien el Piñonero. És un home que ell[,] amb tots els seus fills, dona, burras, gossos i brutícia, corran el món com a murris dormint per sota dels ponts[,] etc. Llavors devia romandre més o menys fixo a Palafrugell. Aquell cap de casa tenia les claus de més valor i responsabilitat de la vila. El s[enyo]r rector, tots es dematins l'hi havia de demanar la clau per anar a celebrar missa. Jo crec que aquesta autoritat ben complerta que varen tenir dos dies i dues nits els revoltosos va ser la causa qu'ells mateixos varen posar-se un fre, que va impedir que fessin disbarats que provablement haurian comès si s'els hi hagués fet oposició forta.

Aviat en Pepet Gori i en Lluís Coromines, amb enginy desempiscaren les claus a n'el Piñonaire i comparses prometent-s'hi que con fos hora tots plegats la cremarían[,] l'iglésia i la Casa de la Vila. Cremarian tots es capellans i monges i tot lo que'ls revolucionaris volguessin. Gràcies a la serenitat d'aquells dos joves tot // va quedar apaivagat. Llavors a Palafrugell hi havia un vicari fill de Pineda. Se veu que va agafar por i[,] disfressat[,] s'en va anar a caminar per la carretera cap a Llufriu. Essent cap a can Roig de sa Fanga va trovar una colla qu'el varen conéixera. Eren en Badó Caimet i un mestre infelís que hi havia a Llufriu que per motiu l'hi deien Quevedo. Era de Palafrugell[,] germà de les Norades. Aquet el va conèixer. El varen aturar i el varen fer recular i obligaren anar al mitg d'ells dos com si fos un criminal amenassant-lo de que si fugia el matarian o'l lligarian i axís entraria a Palafrugell. Ell qu'era un sacerdot mol amable, ple de bondat[,] els hi va demanar que no l'hi diguessin res, que ja aniria allà ont ells volguessin pro que no l'atropellessin.

Amb tota la pena varen arrivar a can Martí de Roma[,] trovant-hi una colla de perdularis que an el capellà l'hi varen dir tots es disbarats haguts i per haver. Tots plegats seguiren endavant, i al arrivar a Palafrugell varen trovar unes endemoniades de dones que'l varen avergonyir diguent-e-li totes les injúries, insults i befes.// Per fi con varen estar cansats d'atropellar-lo el varen deixar amb pau.

Uns atrevits varen anar a l'hospital de Palafrugell; varen amenassar tan durament a les monges que la superiora perdé l'ús de la paraula que no l'hi va retornar més. Va quedar sense paraula ni memòria per·a poguer escriure lo que no podia demanar. A més, sempre més colsevol cosa l'assusta i l'han portada amb un lloc de repòs que tenen

darrera la parròquia de la Bonanova i diuen que no hi ha pas cap esperansa de que se curi!

A Calonge, els revoltosos la emprengueren contra els Germans de la Doctrina Cristiana[,] que hi tenen un convent. Tan els varen atropellar que fins n'hi va haver dos de mol martiritzats que varen morir del cap de poc temps de resultes dels vituperis que varen haver de passar. Els ha varen obligar a caminar per els carrers de la vila ben nusos i lligats[,] amenassant-los de mort una infinitat de vegades.

A Palamós de bella nit anaren a trucar a la rectoria. El s[enyo]r rector els hi va preguntar // què volian. El feren baixar diguent-e-li que els ha seguís o acompanyés que volian cremar l'iglésia. Ell els hi va dir que hi estava conforme, pro que primer tenian d'anar a cremar les fàbriques dels rics i després cremarian l'iglésia. Ells l'hi varen respondre que les fàbriques de taps dels rics no, perquè si els ha cremaven, ont anirian després a trevaiar per·a guanyar-se la vida? «Teniu tota la raó, pro i jo con m'haureu \cremat/ l'iglésia[,] qu'és com qui diu la meu fàbrica[,] ont aniré a guanyar-me la vida? Això ja ho veieu!»

Els pobres[,] diu que veient que el s[enyo]r rector era tan bon home[,] el varen deixar amb repòs.

A Llufriu diu que els Caimets amb es Gall i en Quevedo varen arrencar la via del tren i feian plegar els pacífics que trevaiavan. En Quevedo tot ho volia cremar[,] inclús la nostre casa[,] que per una llivertat que se va pendre el mashover que hi teníam[,] l'hi deixaba dormir.

A San Feliu de Guíxols també hi varen passar molts disbarats. Varen cremar l'iglésia de Sant Joan[,] que diu qu'era mol antiga.//

Per_tot hi va haver grans dificultats per·a defensar de les mans sacrílegues aquelles sagrades formes que tan venerem els aimants de Jesús Sagramentat (alabat sia per·a sempra)[.]

A Sabadell varen desbotar les tombes venerades dels cossos dels bisbes. Tiraven les cendres de les despulles d'aquells benhaurats cadàvers pels camins públics tirant-se els hossos com qui tira rocs. Totes les profanacions imaginables se feian omplint de terror i de tristesa an els pobres creients.

Les presons estavan plenes. Els que no havian estat empresonats i se sentian culpables, la por els feia fugir al estranger. Se va fer una gran neteja de quinszenaris. An els periòdics no s'hi llegia ni un robo ni una estafa. Res del procediment del sobre ni de les misses. Estàvem ben assegurats i podíam dormir amb les portes overtes. Els

manaments eran tan rigurosos que per colsevol acció, paraula o cosa sospitosa ja'ls prenian. Tot sovint els guàrdies civils anavan amb xicots, homes i dones amb el cos del delicte que havian robat[,] que consistia de·vegades // amb uns incensaris de planta o una llàntia o un càlzer. Tot sovint d'aquets ornaments en portaban les mans plenes. Crucifics, candelers, candelabros, de·vegades tot trossejats. Semblava mentida de la manera que tot s'esbrinava. Amb un només qu'en prenguessin, ja tenian una pista i aquell ho descubria tot. Llavors governava en Maura i era mol rigurós. Varen contar que unes dones de San Martí varen robar les estovaies i albes d'una iglésia. Després s'ho varen repartir. Una d'elles s'en va fer unes camises mol boniques amb les mateixes puntes. Com qu'és allò de que diu qu'el dimoni només fa una feina pro mal·feta sempre, ella que con les va tenir fetes ses camises estava tan joiosa que les va ensenyar a les seues vehines. No va pas tenir afany d'estrenar-les. Les vehines la varen descubrir i ella junt amb el cos del delicte varen anar a la presó. Quina desillusió[,] després d'haver tingut el trevai de fer-les i el goig de contemplar-les[,] no poguer-les lluir.

La Guàrdia Civil va fer un escrupulós registre amb una casa de San Martí ont s'hi // reunian les Damas Rojas. Després de molta lluita en varen pendra dues. Diu que se defensavan valerosament a cops de sabates[,] tirant-els-hi ampolles i tot lo que els hi venia a mà. Després de la lluita els ha varen acompanyar a la presó.

A Gràcia varen cremar un convent de monges. Varen ser avisades de l'hora que'ls hi cremarian per si volian treure lo que'ls hi plagués o si volian fugir. Amb la pressa i l'esglai, se veu que'els hi varen quedar alguns valors. Con s'en varen adonar varen determinar que una d'elles tornaria a buscar-ho. Con hi va ser, ja hi va trovar els *amos nous* que comensavan de fer feina. Se va veure que aquells eran de la colla d'honrats que no volian robar res. Eran dels que la *delicadesa* els obligava, els valors, joies i bitllets de banc que trovessin[,] a cremar-los. Si n'hi havia algun de la colla que la tentació el dominés d'ambutxacar-se quelcom de valor, el reptavan durament. Tampoc volian fer cap mal a cap relligiosa.

La que se va decidir a retornar al convent // per a obtenir els abandonats caudals, va entrar a la que fins llavors havia estat casa seua i recullir lo que hi buscava. Era la que tots els dies anava a comprar. Con va sortir, l'hi va fer basarda d'anar-se'n a reunir-se amb les seues companyes relligioses i els incendiaris ho varen conèixer. Varen ser tan generosos que se l'hi oferiren acompanyar-la ont ella volgués. Ella[,] tota agraïda[,] els hi va demanar si la volian acompanyar a casa de la gallinaire qu'ella tenia costum d'anar-hi a comprar.

Axís ho feren. Se veu que la monja l'hi tenia molta confiansa[,] an aquella gallinaire. Aquesta l'hi va fer la mar d'oferiments i promeses de que allà estaria ben segura. La desvergonyida encare tenia més males entranyes qu'els homes que <l'> havian cremat el convent. Con la pobre monja ja no va tenir ningú que la defensés d'aquella mala fera varen ser es trevais. L'hi va pendre els valors[,] la va tancar amb un cuarto fent-e-l'hi passar els martiris més bruts i repucnants que ànima vivent pot imaginar. Vergonya fa i no se pot escriure de tan brut i esgarrifós lo // maltractada que va ser aquella indefensa monja.

La tenia secuestrada i no sé per quina manera se va descubrir i varen portar la monja amb una clínica. Allà mateix va declarar lo que l'hi havia passat. Decidiren pendra la famosa gallinaire de Gràcia, que ja comensava de ser el tema preferit de totes les converses populars. Ella era tan pilla, que con els civils hi anavan per·a pèndrer-la, els hi demanava que la deixessin vestir per·a presentar-se decenta. Unes vegades se posava capell, atres mantellina[,] sempre amb formes tan elegants que la monja[,] entre qu'estava tan atropellada i tot, mai la conexia. Sempre deia que no n'estava ben segura que aquella fos la gallinaire que l'havia maltractada. Ja durava massa i un dia decidiren no permètrer-li cambiar-se la roba sinó que la monja la veiés vestida com con anava a vendre a la plassa. Ja no varen quedar dubtes. Aquella sí qu'era la que la va robar i martiritzar. Llavors la varen encausar i tenia sentència de mort. L'hi mancavan dos dias con va caure en Maura // i va pujar en Moret a president del Consell de Ministres. Aquet va obrir les presons donant llivertat a tots els sentenciats i compromesos amb els *fets vandàlics* (qu'en deia «La Veu de Catalunya»)[.]

La guerra de Melilla continuava tan negra com avans. Totes les noves eran aterradores. Els moros feren unes trampes an els nostres que hi morian com a moscas. El famós Barranc del Llop fou el cementiri qu'els va engulir[,] pobrets[.] Pocs pràctics del terrer, tenint poca salut, mal alimentats i la tristesa qu'els martiritzava feia que caiguessin d'esma i no s'en salvés cap. Les mares anavan mortes pels carrers.

De tots els fets que acavo de contar hi ha dinou anys que varen passar, i la malícia i odi per la famosa gallinaire de Gràcia encare perdura. Jo la conec. L'any passat devant de la plassa de Gràcia va obrir una casa del seu ram, amb tota mena de marbres i comoditats modernes, i ni un ànima s'aturava a comprar-li res. L'hi deian de motiu la Matamonjas. El mal record d'ella no s'havia esborrat.//

La pobre relligiosa del hospital de Palafrugell va morir del cap de pocs mesos dels fets luctuosos. Una vegada[,] amb la bona amiga Dolors Piera[,] la vàrem anar a visitar

a la casa de salut que tenen a la Bonanova. A mi no me conexia, pro a na Dolors, al vèurer-la l'hi va agafar les mans i per un moment va poguer dir «es… es… essèn Vicens ma… ma…» i res més. Era que m[ossè]n Piera era el <seu> capellà del hospital. Bé se veia que l'hin volia dir[,] de coses[,] pro era impossible. Feia una compassió mol gran. De nou prenia les mans de la senyora Dolors i se veia que l'hi volia esplicar moltes coses, pro ni una sola paraula va poguer dir.

Feia molts anys que hi era[,] al hospital[,] i tothom la conexia i estimava perquè era tan atenta i carinyosa amb els malalts. Déu l'hagi perdonada an ella i an els seus butxins com també a la senyora Dolors. Qui ho havia de dir[,] que del cap de pocs temps els capsdevanters de tots aquells fets desgraciats manarian no tant·sols a Barcelona[,] teatre de les seues malifetes[,] sinó per_tot arreu.

Per la tossuderia de l'Esquerra Catalana // d'ajuntar-se amb tots els que varen poguer a fi d'enderrocar a la Lliga Regionalista[,] qu'era el blanc de totes les ires dels catalanistes esquerrans, varen permètrer qu'els lerruixistes obtinguessin majoria de regidors a ca la Ciutat i de diputats a Corts capitanejats per en Pere Coromines[,] carregat de pretencions[,] confiant amb que l'Esquerra guanyaria, varen permetre ser enderrocats per els lerruixistes. Si haguessin anat junts amb la Lliga haurian batut els adeptes del tristament cèlebre d[on] Alejandro[,] *emperador* del Paralelo.

Varen obtenir la llivertat dels presos i la reovertura de més de vuitanta escoles d'en Ferrer, i desseguit vàrem tenir l'im<b>vasió de trinxeraires i pillets que tan lliures n'havíam estat mentres varen estar desats per les presons.

En Pau Iglésies va fer una pila de mítins que no varen ser pas gaire recomanables. De resultes hi va haver quissab les vagues i disbarats. Tot va ser per haver caigut en Maura del poder i haver pujat en Moret[,] Gran Orient de la Masoneria. Era de veure que de tals abres tals fruits.//

En Lerroux[,] *emperador de los jóvenes bárbaros*, con els fets de la Setmana Tràgica, se trobava a Canarias de retorn d'un viatge a la República Argentina. Al arrivar allà l'hi varen donar comte de lo que passaba a Barcelona. Que els seus, obeint els seus consells havian pres la *tea incendiaria i que ardía por los cuatro costados*. Deien que va respondre[:] «Que tontos! Todavía no era hora! Se han adelantado!» Ell, mol pillo, per a no esser pescat com ho va ser en Ferrer i no morir *con sus jóvenes rebeldes*, per comtes de continuar viadje fins a Barcelona s'en va anar cap a Londres a esperar millors impresions[,] o sigui un camvi de ministeri.

Desseguit que va pujar en Moret va poguer retornar ben lliurement trovant la seua Casa del Pueblo overta de nou puig havia estat mol de temps segellada. Allà amb els seus *borrecs* varen poguer fer l'arròs amb l'avestrús que deien havia portat d'Amèrica i el *pavo republicano* que somniava d'Espanya.

Ell pla s'en ha rigut sempre de tot lo que ha passat a Catalunya i a Espanya. Sempre és un viu[.]//

Con la calma va tornar més o menys, puig no era possible que tornés tan serena com avans, semblava que havíam vist passar un furiós terratrèmol. Vàrem rèbrer moltes cartes de bons amics que desitjavan saber què havia estat de nosatros. Tot el mes d'agost[,] entre la calor i tot, estàvam acovardits i ni ànims teníam per anar en_lloc.

En Lluís continuava trevallant al taller d'en Sagarra. Com qu'els diumenges al dematí havia d'anar a fer neteja al taller, anava a missa a San Martí o a San Pere[,] que n'hi havia de dotze. Ell mateix deia que feia molta pena de tenir d'oir la missa amb cuatre taulons cremats i un muladó de runes.

En Serafí continuava al despatx i a Llotja. Ens vàrem anar refent poc a poc i axís acavàrem el mes d'agost d'aquell any memorable i ple d'impressions no gaire bones.

Per aquell temps les noies varen ingressar al Orfeó Infantil Mossèn Cinto.

El mes de setembre vaig comensar les notes diàries.//

Septembre

Aquí comenso les meves notes no pas del tot de tots els dies, pro hi són gairebé tots els aconteixements que des de llavors s'anat desenrotllant a la nostre escampada colla de fills i filles[,] gendres i nores i néts meus estimadíssims.

Per goig meu i afecte a tots vosatros som tingut l'humor <d'> anant omplint llibretes des de fa tants anys.

Tot sia a major glòria de Déu. Donaré per ben empleiat el trevai de traspassar aquí tots els escrits de les meues vint-i-tantes llibretes escrites amb períodos de goig, i de molta tribulació altres, i continuaré si Déu ho vol omplint-ne més fins que Déu me cridi cap amb Ell i us tingui de deixar.

Són els moments de la meua vida que més he gosat i que més conhort hi he trovat con més adolorida me trobava.//

6. Les noies comensan d'anar al colegi Montserrat.

7. Se reben cartes de Buenos Aires.

8. Mossèn Vicens Piera ha vingut. Les noies comensan d'anar a l'Orfeó M[ossè]n Cinto.

9. Mossèn Piera i la seua germana Teresita vénen a dinar.

10. Tota la matinada ha tronat. Som anat a Correus a tirar correspondència certificada.

11. Hi ha hagut forta gropada.

12. Amb els amics Perandones hem anat a passejar per el parc i després hem anat a la estació a esperar n'Angeleta[,] que ha arribat de Llufriu. Que n'ha contades[,] de coses!

13. Amb les petites hem surtit bona estona.

14. M[ossè]n Joan m'ha comensat de parlar d'una escola que s'hi ensenyarà el batxillerat a les noies.//

15. Som anat a l'escola de les petites i he cobrat una lletra.

16. Cumpleanys d'en Serafí.

17. En Serafí s'examina d'ingrés. Plou moltíssim.

18. A l'iglésia de la Concepció hi som trovat la Teresita Girbau de Palafrugell. M'ha dit que avui entra relligiosa de Jesús-Maria.

19. Avui és la festa dels Dolors i del Viacrucis perpètuo. Som assistit a les funcions relligioses que s'han celebrat a la Concepció.

20. Amb n'Angeleta hem anat a visitar la família Aimat i els s[enyo]rs Prats.

21. Les germanes Asunció i Trinitat han vingut. Pobres! Contan una pila de penalitats qu'els hi fan passar els seus tutors.

22. Avui hem tingut el goig de rèbrer la visita de m[ossè]n Pere Vila. Bé n'hem parlat[,] de con ell era rector de Llufriu!//

24. Avui som assistit a la vetllada i repartició de premis dels nois de la catequística de la Concepció.

25. Hem anat a veure en Pau Modolell a casa de la seua germana a Montserrat. Hem rebut una pila de vistes fotogràfiques de Buenos Aires.

26. A la tarde som assistit amb una festa de repartició de premis a les noies de la catequística de la Concepció.

Na Montserrat ha llegit el discurs de gràcies essent molt aplaudida.

Na Maria ha recitat "Lo Ratolí"[,] que ha fet riure mol.

Mentres ha durat la festa tronava i plovia mol.

27. En Serafí fa oposicions i ha tret sobresaliente i matrícula o nota d'honor, que s'hi guanya les matrícules.

He tingut una entrevista amb Dª Carme Karr a fi de parlar de la progectada escola.//

28. Més dilligències per lo mateix.

29. Primera entrevista amb el s[enyo]r Rotger per·a tractar de l'escola que vol obrir. Ell és qui porta tot l'enrenou que no sé com s'en surtirà.

30. Ens ha arrivat en Miquel Serra i Moret.

Octubre

1er. En Miquel s'en ha anat dematinet i el tren l'hi ha escapat. Ha sortit amb el de la una.

Al mitgdia el s[enyo]r Rotger ha vingut. Veig qu'està mol entussiasmat amb els seus progectes escolars. No para un moment fent dilligències.

A la tarde amb les nenes h<a>em anat a fer una visita a la família Pereira. Els hi hem trovat a tots. Quina torre més higiènica i soleiada que tenen!

2. Tot el dia som rentat.//

3. Som anat al ofici[:] i predicava m[ossè]n Joan.

A la tarde han fet la professó del Roser[,] que hi som anat també. L'han feta per els claustres.

4. Amb les petites hem anat a Sarrià. A la tornada hem entrat a cal s[enyo]r Rotger i hem parlat llargament de la seua progectada escola. Estava mol animat el bon mallorquí.

Després hem entrat a l'escola M[ossè]n Cinto i hem conferenciat una estona amb el seu director[,] s[enyo]r Crusells[,] fent vots unànims per a l'èxit dels progectes del s[enyo]r Rotger. El s[enyo]r Crusells hi està tot entussiasmat.

5. A les dotse he acompanyat les petites a vacunar. Hem rebut un bagatxe de correspondència de Buenos Aires, d'Olot i de Llufriu.

6. Es dematí sortint de missa som anat a veure la s(enyor)a Karr. Després[,] al s[enyo]r Crusells i a la senyoreta Rotger. Al vespre un germà de la mateixa m'ha portat els prospectes de la Escola-Batxillerat.//

7. Recullo vint-i-cinc prospectes per·a repartir.

8. He rentat mol. Al vespre som anat al despatx del s[enyo]r Pereira i m'ha aconsellat que pagui els tres-cents duros per·a redimir an en Florenci del servei militar o si·no no podrà tornar mai·més. Déu m'hos en guart!

9. Tot es dematí he planxat. M'he comprat unes sabates per mi per mudar i unes per cada dia per a les petites. Han vingut la senyora Perandones amb la seua filla Anita, en Lluís de n'Enrica i en Víctor. Tart de tot ha vingut el s[enyo]r Rotger.

10. He pagat el trimestre del pis.

11. Amb el tren lleuger de dos cuarts de vuit del dematí he surtit amb les petites fins a Girona. El d[octo]r Burc m'ha receptat el número de les ulleres que necessito. Hem dinat al Peninsular. A les cinc hem surtit de Girona arrivant a Llufriu a les set. Les petites estavan totes espantades // perquè era tan fosc.

Els de can Reimbau han vingut i s'hi han estat fins a les deu tocades.

12. Dematinet amb en Ton hem donat un tom per l'hort. Després he trovat na Martina i juntes hem anat a casasseua.

Del cap de poc rato ens hi ha comparegut na Montserrat amb en Tim Piriu que venian de pescar granotes i peixos.

Després som anat a visitar a m[ossè]n Lluís.

Hem dinat a casa i a la tarde hem anat a can Janoher. En Ton ens hi ha vingut a buscar amb un fanal perquè era mol fosc.

13. Llegim que a Barcelona han fusellat an en Ferrer i Guàrdia.

De bon dematí amb na Martina hem anat a la vila. Després na Caterina d'en Ton ens hi ha portat les petites amb es carro. Jo he dinat a ca na Mercè, na Montserrat a ca na Martina i na Maria // a casa de la seua padrina. Amb el tren de les tres hem retornat a Llufriu.

Na Gracieta Janoher ha vingut. Con s'en ha entornat era tart i la som acompanyada fins mol més lluny de l'hort de can Xicu. Era fosc com una gola de llop.

14. Es dematí en Ton, en Pere Franc i el mashover de Bonida i jo, hem anat an es camp per·a veure els danys que hi han fet els aigats que han caigut. Per aquest any l'hi som rebaixat trenta pessetes.

A les tres de la tarde hem surtit de Llufriu arrivant a Girona a les cis. Ens hem quedat a la fonda de la Marina.

L'endemà hem vist a Dª Carme Huguet, al d[octo]r Trigàs i a la seua bona mare.

A les tres de la tarde hem sortit de Girona arrivant a Pineda a les sis.

A can Llorens a més de Dª Emília hi eran les seues filles Francisqueta[,] // Matilde i Sara. La mainadeta de na Matilde són de lo més bufons. La Sara està forsa millorada. En Manel se la campa per les montanyes de Collsacabra i Ribes.

Hem celebrat la festa del sant de la Teresa.

16. Amb la Matilde[,] els seus nens i les meues nenes hem anat a visitar una seua tia que l'hi diuen la Noia. Fa poc que se l'hi ha mort el marit.

Hi ha vingut a can Llorens un pagès que crec és terratinent dels masos de Calella. Té un cap que s'en podria fer una escultura mol maca. Té els cabeis rissats i un poc grisos. No parla ben clar i m'hus ha contat que l'atre dia al vespre per devant casasseua hi va passar un *grobu* que feia molta claror. L'hi diuen el Capità.

Mentres dinàvam ha arrivat un jove que està de mosso a can Valls i ens ha comunicat la mala nova de que un bou ha fet mal a la mashovera i que aquesta està // mol greu.

Després hem estat llegint poesies i proses de la mare d'en Joan quedant jo tota contenta de tan sublims que les trobava. Déu l'hi conservi l'inspiració! M'ha obsequiat amb un nombre de "La Veu de la Costa"[,] que hi té trevalls seus.

A dos cuarts de cinc de la tarde surtíam de Pineda arrivant a Barcelona a dos quarts de set sense cap novetat gràcies a Déu i donant per acavada la nostra petita escursió.

17. De bon dematí m'hen som anat a missa. Després som arrivat a casa del s[enyo]r Rotger. Amb ell i la seua filla hem determinat que demà s'obri la seua nova escola. Vespre de tot ens hem tornat a reunir i m'han dit que demà és impossible d'obrir-la. Provablement serà passat demà.

Avui ha predicat el canonge d[octo]r Portolés. He rebut una carta d'en Manuelito.

18. Som oït missa de set. Surtint, som entrat a // la plassa[,] he comprat i ben depressa cap a casa. Al mitgdia amb les petites hem anat al carrer de Sicília a buscar el certificat de revacunació que'l teníam an aquell dispensari. A la tarde amb n'Angeleta hem anat a veure de posar-mos d'acord amb la modista que l'hi ensenyarà el *corte*. Ha accedit a tot lo que l'hi hem proposat.

Surtint d'allà, jo m'en som anat a ca la Ciutat a buscar les cèdules. M'han costat totes plegades vint-i-cinc pessetes i seixanta cèntims. Arrivant a casa som fet el sopar i m'en som anat una estona a la Concepció; i a dos quarts de vuit m'he deixat caure al Orfeó M[ossè]n Cinto a buscar les nenes.

A les nou i quart m'ha arrivat un dels fills del s[enyo]r Rotger diguent qu'encare no'ls hi és possible obrir l'escola.

19. Tota la nit ha plogut. Are són les deu del dematí i encare trona i plou mol. No he pas sortit de casa fins al vespre per anar a buscar les // petites a l'Orfeó.

El fill del s[enyo]r Rotger ha vingut a dir-me que demà sens falta obren l'Escola-Batxillerat.

20. Apertura de l'Escola-Batxillerat per·a senyoretes. Diada del meu sant. No sé què ho fa que tinc molta tristesa. Aquest any les petites no m'han vingut amb la tradicional dècima. Som anat a missa i a combregar en nom de Déu. No sé animar-me.

Som acompanyat les petites a la nova escola. Veurem Déu qu'en en donarà. Jo no hi tinc gaire fe amb que les nostres hi puguin seguir perquè és massa lluny.

Con retornava, a la Concepció hi havia un ofici de difunts mol solemne. Mai havia sentit un cant fúnebre que m'emocionés tan. Potser també això hagi ajudat a que me trovi ben entristida.

Rebo felicitacions d'en Pau Modolell. A la tarde en rebo del s[enyo]r Corominola i família, dels directors de la nova escola // i de na Neus.

A la mateixa tarde ens arriva na Francisqueta Llorens i una dona que l'acompanya. Mentres eran aquí arriban el s[enyo]r Florenci de las Planas amb el seu fill en Tonet. Tots me felicitàban. Tantes visites, i després m'ha tocat rentar fins a les deu de la nit.

Are en Serafí no s'en ha endut la clau i me tocarà vetllar per·a esperar-lo. I tanta son que tinc. Quina manera de descuidar-se! Per fi ha arrivat a les dotse. Me diu que s'han trovat amb en Tonet i el seu pare i que han anat al cine. I veus·aquí una diada del meu sant ben atrafagada. Déu ho ha volgut, alabat sia per sempre.

21. Per lla les set, fetes en nom de Déu les meuas devocions, m'afanyo a espavilar a tothom puig encare estem endarrera de feina per tot lo d'ahir.

Con ens posàvam a dinar ens arriva en Manel Serra. A mitjant dinar arrivan en Tonet i el seu pare. Després en Víctor. Estic més animada // que ahir. Encare rebo més felicitacions ressagades. Entre atres hi ha la de na Gracieta Janoher.

Per lla les cuatre s'en ha anat tothom i jo m'he afanyat a entrar la roba, rentar-ne més i arreglar la cuina, i n'Angeleta ha aprofitat per anar a cusir.

Con tot ha estat arreglat m'en som anat a buscar les petites a l'escola de música.

Per_tot arreu se nota un moviment extraordinari. És qu'en Maura ha caigut escales avall, ell i cadira presidencial.

Hem ensetat el vi.

22. A primeres hores se diu que ha pujat en Moret. Mentres ho fes bé, que governi qui vulgui pro me sembla que ho veig tot mol enmaranyat.

He comprat cuatre litres d'oli.

23. Els nois reben carta de na Gracieta. Ja era hora. Som rentat i arreglat els vestidets de dril. Diuen es nois que na Gracieta està mol espantada // per lo que passa aquí. Fins proposa que vagin cap amb ella.

24. En Tonet ha vingut mol tart. A la nit n'Angeleta i en Serafí han anat al Orfeó Català.

25. He comprat una bufandeta de llana blanca per·a les petites.

Ens han escurat la ximeneia.

26. Hem rebut carta d'en Florenci. És curta pro mol encoratjadora. Cada dia l'anyoro més! Con serà que tornarà?

He comprat llart i trunfes.

27. Amb en Serafí hem anat a l'Orfeó Català. No hi havia estat mai. M'ha agradat. Mai m'hauria cansat d'estar-i. Tot m'atreia: l'edifici, la música, el cant i la lletra del argument. Si sabés escriure lo que hi he gosat i lo que m'hi som embadalit! No sé, ni puc esplicar-ho. Són coses massa sublims!//

28. Hem rebut postal de na Gracieta i “Catalunya al Plata”. He parlat amb el s[enyo]r Rotger i m’ha donat mol bones impresions de les petites.

A la tarde som anat a Correus per tirar un plec certificat i era tan ple de gent que m’en som entornat.

29. He cregut convenient treure les petites de les llissons de música de la catequística de la Concepció. Amb les de l’Orfeó M[ossè]n Cinto ja en tenen prou.

Avui han vingut na Mercè i na Florinda. Totes tres hem anat a visitar la família Perandones. En Serafí i n’Angeleta avui van a saludar i despedir a la Sara i en Manel que[,] fugint de la fret, s’en van cap a Canarias. Na Sara està forsa bé[,] gràcies a Déu.

30. Les petites han tingut un dematí de camp perquè és el sant patró de la seva escola. És San Alfons Maria de Ligori.

Al mitgdia som anat a la Universitat i després de rodar no sé contes sales i pujar moltes escales he trovat la secretaria. He demanat // una fulla per·a matricular en Lluís. M’he l’han donada pro m’han dit que per are no hi podrà entrar perquè és mol ple. M’han dit que hi vagi ell mateix al vespre i que parli amb el mestre de dibuix i ja l’hi dirà com ho ha de fer.

Després som anat al Hotel Rancini per a veure els Llorens i no’ls hi he trovats. Diuen els de la fonda que ‘ls senyors que jo buscaba han sortit de bon dematí amb auto i que no han retornat encare. Déu els hi prengui a bé. Senyal que tenen bon humor i peles. Això diu també que la Sara se trova forsa bé. Vespre de tot amb en Serafí hi hem tornat i els hem trovats. Hels hi hem fet companyia mentres han sopat.

Jo deia que les petites havian tingut un dia de camp puig me creia que havian anat a la montanya, i elles han dit que amb el senyor mestre i la seua filla han anat a peu per la Rambla de les Flors[,] qu’estava atapaïda de rams blancs i de morats i corones // de tota mena per el dia dels Difunts. Després han anat a donar un passeig per el moll i ‘ls han portades a dalt d’un vapor alemany fent-els-hi veure tot lo que hi havia a dintre i que diuen qu’els hi ha agradat mol i mol.

31. Na Mercè i na Florinda han vingut a sopar. Tot avui plou. Hem anat a la festa de repartició de premis de l’Escola M[ossè]n Cinto. N’hem surtit a les vuit.

Novembre

1er. Rebem carta d'en Florenci amb una lletra de mil pessetes per·a que comprem un dècim de la rifa de Nadal. És repartit per a molta colla. Déu els hi do sort.

A la tarde som anat al novenari. Predicava el canonge d[octo]r Portolés.

2. Tot el sant dia trona[,] llampega i plou. Cap al vespre sembla qu'ens tinguem de negar.//

En Serafí s'ha comprat un barret i s'ha pres la mida d'un vestit.

3. Rebem carta de na Gracieta. Na Maria salta i balla perquè diu que la carta és seua. El dols qu'els hi esplica no'l faran pas. Atre feina tenen. M'en vaig a escriure'ls-hi[,] pobres fills estimats.

A la tarde en Manel Serra s'ha vingut a despedir. Ha dit que demà s'embarcan.

4. En Narcís de Lloret ha vingut a despedir. Avui s'embarca cap a Buenos Aires.

Ha mort la germana de la modista de n'Angeleta. Faran festa les cusidores.

5. Ha vingut la senyora Guillermina.

6. He cobrat les mil pessetes per la rifa.

He comprat roba interios per·a en Lluís.

7. Som acompanyat na Montserrat amb l'//oculista d[octo]r Flaquer.

En Serafí ha estrenat un vestit.

Cap el vespre la mare d'en Joan amb la Paquita han anat a casa i no m'hi han trovat. Con jo som arrivat feia poc que s'en havian anat. Hi han trovat n'Angeleta tota sola. M'ha sabut greu.

8. A les set del dematí som anat a la Estació del Nort a despedir les bones amigues Llorens[,] que s'en anaven a fer uns dies de companyia a na Orfèlia.

Després som anat a passar comtes amb el professor de les noies.

A les onse amb n'Angeleta i les de Sant Martí hem anat a comprar un capell.

Al mitgdia som anat a buscar lo que l'oculista va receptar per la vista de na Montserrat i de pas he comprat llart.

9. A les vuit amb les petites hem anat a la casa qu'ls hi vaig comprar els capells perquè els hi engrandeixin.

Els hi he comprat roba per uns vestidets.//

10. No hi ha atre novetat sinó que a la Maria l'hi ha caigut una dent.

11. En Serafí ha portat l'home de carbó (un dibuix). Ha vingut la senyora Francisca Cama de Palafrugell.

12. Com que a S[ant] Martí encare estan de festa en Lluís no va al taller.

13. He armat renys a na Montserrat perquè he tingut queixes del mestre.

14. He comprat uns monederets a les petites perquè no me perdin més mucadors de butxaca.

Hem trovat Dª Madalena Bellber[,] exmestra de les petites.

A la tarde ha vingut la s[enyo]r[e]ta Aimat. Ha tocat el piano. El toca d'allò més bé.

Després amb n'Angeleta i les <noies> petites l'hem acompanyada an ella i els seus germanets fins al carrer de Llúria.

Després hem entrat a la Concepció[,] que hi predi//cava un p[are] caputxí.

15. Plou. He comensat els vestits de les petites.

He conegut la senyora que vivia en aquet pis.

16. Hem acavat un vestit vei de n'Angeleta.

Al vespre som anat a la funció en record dels soldats morts a Melilla.

17. Hem posat un llum al rebedor.

He comprat dues arrobes de trumfes.

18. He rentat mol. Som enviat el *tomo* dels Jocs Florals.

Hem rebut carta d'en Martí de la Habana.

19. Hem ensetat el vi d'en Pau. En rebem carta. També en rebem de na Gracieta i d'en Miquel.

20. Som anat a can Rosés a presentar la lletra que vaig rèbrer d'en Martí Sabaté.//

He comprat roba per un abric meu.

Are mateix acava de venir un recader amb una carta per a na Maria Bassa. Jo[,] pensant qu'era per a la nostra Maria[,] l'he overta i m'he trovat que ni sé de qui redimontri és. Tractava de vins i garrofes. L'hi he retornada i l'home tot m'he s'ha enfadat. Amb mal dia m'ha trovat puig jo tot avui ho estic[,] de mal humor. No puc fer la feina que tinc i tot ho tiraria a rodar. Déu me do paciència!

21. En Tonet s'en ha anat de la casa que trevaiaba i ha vingut aquí fins que determini què farà. Ha rebut una carta del seu pare.

Ha vingut en Texidó d'Olot i jo no'l coneixia. Ha tingut una grossa alegria de tonar-se trovar amb els nois de casa[,] que a Olot eran mol amics.

A la tarde amb n'Angeleta hem anat a la funció de la Concepció. Hi predicava m[ossè]n Joan.

22. Rebem carta de na Gracieta.

A la tarde amb en Tonet Alibés hem anat una estona a passejar i ha plogut.//

23. Rebem lletres de la Paquita Llorens qu'ens hi diu que l'Orfèlia ha donat a llum una preciosa nena i que mare i filla segueixan de lo més bé.

Amb en Tonet i n'Angeleta hem anat a veure el cementiri nou. Mai hi havia estat. És de construcció forsa estrafeta i no comunica la tristesa pròpia d'aquets benhaurats llocs de repòs. Hem pujat a visitar la tomba del nostre malaguanyat m[ossè]n Cinto. Arrivant a casa hem trovat una targeteta del s[enyo]r Florenci Alibés[,] qu'ens hi diu que ha vingut. Més tart s'han vist amb en Tonet. Ell i en Serafí han anat a sopar amb el s[enyo]r Florenci.

24. El s[enyo]r Florenci ha vingut a dinar. En Tonet[,] a sopar i a dormir.

He comprat una bànoba blanca que m'ha costat sis pessetes.

Després som anat a can Rosés a cobrar la lletra. En Serafí ha portat la dona (dibuix). L'hi hem dit qu'és ben feta pro lletja.

25. N'Angeleta amb en Tonet i el seu pare // de bon dematí s'en ha anat cap a Vich i les Planes de Collsacabra per el dissapte trovar-se a la festa del bateig de la pubilleta. Déu els hi do bon camí!

Les petites amb el seu mestre de música[,] s[enyo]r Crusells[,] h[an] anat al Teatre Principal.

26. Res de nou. [H]em comensat l'oli.

27. He comprat roba de punt per en Lluís.

28. Som anat a missa a les Salesses. Al mitgdia som anat a can Ferrer i Gili per veure de fer-hi entrar a trevaiar an en Tonet. Després de dues hores i mitja entre esperar per·a poguer parlar amb l'amo i persuadir-lo de que el pot pendre amb tota seguritat, qu'és un bon minyó, per fi he lograt convèncer·l. Demà a les deu del dematí hi ha d'anar-hi per a tractar.

En Lluís amb en Teixidor han anat a esperar els que arribavan de Vich i les Planas, pro ha resultat que només han arrivat en // Serafí de Vich i en Tonet de las Planas. N'Angeleta s'hi ha quedat fins que les s[enyo]res Llorens tornin.

En Serafí ha vingut mol agradat de la ciutat de Vich.

29. En Tonet i 'l s[enyo]r Ferrer i Gili han tractat. Ell n'està tot joiós[,] de poguer-hi trevaiar.

Ha vingut m[ossè]n Piera.

30. En Tonet comensa de trevaiar. Al vespre ha vingut mol content perquè diu qu'el tractan mol bé.

Rebem postal de na Gracieta.

Desembre

1er. El mosso del despatx ont trevaia en Serafí ha vingut a buscar un document que l'hi havia descuidat.

Rebem noves de Canarias.

Ha vingut m[ossè]n Joan Llombart.

En Tonet ha arrivat a les deu del vespre. Estava tot amoïnat perquè no savia // fer les neules prou de·pressa i se cremava es dits. Ell estava amoïnat i nosatros ens hi divertíam.

2. Els paletes han posat rejoles noves al passadís.

Som anat a Correus a buscar les ampolles vuides dels de Canarias.

Tot es dematí ha fet un vent fortíssim.

3. No som anat en_lloc. M'he afanyat a cusir els vestits de les petites.

4. Som acavat els vestits.

Han vingut les Hermanes Vetlladores.

5. De bon dematí amb les petites hem assistit a la comunió. Mossèn Joan ha fet la plàtica[,] que ha desenrotllat admirablement. Ha versat el tema sobres els dubtes de les veritats de la nostra santa fe catòlica. Hi ha una colla de sacerdots joves que són llestos i trevàian amb bona voluntat per a inculcar màximes bones an els fidels.//

6. Som pagat el mes de l'escola de les petites.

7. Han portat les sabates de les petites adobades de nou que semblan noves.

8. Festa de la Puríssima. Fa un dia preciós. El cel i el mar llueixan com un cristall. No se veu ni un núvol. No fa gens de fret.

Som anat a combregar i a l'ofici. Predicava el canonge d[octo]r Rifà. Podia haver-me agradat més. A la tarde amb les petites hem anat a passeig i a la fira dels pesebres. Hi hem comprat un burriquet que porta un feix de llenya. Ha costat deu cèntims. També hem comprat una era amb cuatre pollets que hi pastúran. Deu <cèntims> cèntims més, pro què hi farem; són les seues diades. Després hem anat a la Concepció[,] que hi feian una funció mol solemne. Hi predicava el mateix d[octo]r Rifà.

Jo som estrenat l'abric i les noies[,] els vestits.

De Melilla han arrivat els reservistes. Ja hera hora[,] els pobres.//

9. Som anat a la secretaria de la Universitat a buscar la matrícula d'en Lluís i avui[,] si Déu i *ell* ho volen[,] comensarà d'assistir a les conferències de nit.

A veure si avui rebem noves de n'Angeleta. S'i deu volguer estar sempre[,] a montanya! Som a la nit i de n'Angeleta res s'ha sabut. Ha vingut un Sánchez vellet i mol presumit a portar-me un paperot per en Florenci. Diu que demà a les onse del matí s'hi presenti per enterar-lo del servei de les armes. Aniré a veure el s[enyo]r Pereira.

M'he comprat una *nube* de pèl de cabra per abrigar-me el cap i els caixals tan delicats.

10. Rebem carta d'en Colomer.

Are mateix arribo de *menjar arròs*, qu'en diem a Llufriu con hem anat a casa de la vila. Vinc del cuartelet del carrer d'Aragó. Els de Palafrugell demanan an en Florenci per a quintar-lo. Prou qu'el varen quintar[,] els de Marina. Els del cuartelet han estat mol atents a les meues raons. L'allistaran // ells allà mateix, i ells mateixos se cuidaran de demanar els documents a la Comandància de Marina i aclarit que ho tinguin l'excluiran de les llistes i llestos.

11. Han vingut la senyora Perandones i la seua filla.

12. En Serafí ha anat a Vich a buscar n'Angeleta. Al vespre els hem anats a esperar. Ella està immillorable gràcies a Déu.

Són quarts de nou de la nit. De bona gana soparíam, pro aquells redimontris de bailets amb en Tonet són a mirar qui ha sortit amb sort de les ditxoses eleccions. Qu'en són[,] de tontos[,] els homes! Amb tot, lo que sento és no tenir vot i veu per·a elegir diputats i senadors. Ja hi faria el meu paper!

En Serafí ha estrenat unes sabates.

13. Fa dotse anys avui que la mare és morta. Déu l'hagi perdonada[,] pobre mare meua!

De bon dematí plou.

Les petites han estrenat els abriguets.

Rebem postal de na Gracieta i "La Regeneración"[,]// número extraordinari dels setis i capitulació de Girona.

Han portat llart i mitx quintà de trumfes.

14. Som anat a missa i m'hi he quedat una estona. Hi habia uns funerals mol solemnes. Renoi! Allò de si n'hem gunyat vuit duros que n'ha estat[,] de bé. A Llufriu els dels pobres els ha fan de furviol i tamburino (dos capellans).

15. Som <al> anat al ofici que en acció se celebrava a la Concepció per haver-se escapat del foc de la Setmana Tràgica. Era fantàstic. Predicava el canonge d[octo]r Mas.

A la tarde som acompanyat n'Angeleta a casa d'un dentista. L'hi han tret un caixal i are està amb repòs.

Després som anat al carrer d'Aribau a preguntar com està<n> l'ampliació d'un retrat d'en Joan[,] el nen de na Gracieta.

He vingut ploguent mol.

En Tonet ha vingut.//

16. Tot el sant dia som rentat.

N'Angeleta ha anat a la conclusió de la novena de la Puríssima. L'hi han donat un llibre que conté tot lo dels *fets vandàlics* (Semana Tràgica).

17. Fa mol mal temps. Tenim molta roba estesa que no sé com s'aixugarà. En fi[,] mai hem rentat que no hàgim aixugat.

18. He comprat dues camises per en Lluís.

19. Rebo carta d'en Pauet.

A la tarde les petites h[an] anat a cantar amb l'Orfeó M[ossè]n Cinto al Palau de Belles Arts. Tota la festa era dedicada a recullir fondos per·a el Nadal dels soldats catalans que són a Melilla. N'Angeleta les ha acompanyades i ha dit una cosa mol lluïda.

Jo som anat al Viacrucis. Predicava m[ossè]n Joan. Atres dies ha estat més acertat.

En Tonet ha vingut a sopar i ha dit que // després volia anar al *Liceyo* perquè no hi havia estat mai.

Avui han arribat soldats de Melilla.

20. Arrivan més soldats.

Tot avui rento.

21. Ha vingut en Noguer d'Olot. Ve a esperar un seu germà que arriva de Melilla.

22. Gran diada de la rifa. Ens hem tret 10 ralets.

Trevaio an els abrics de les petites.

S'han midat n'Angeleta, na Montserrat[,] na Maria i en Lluís. Aquet mideix 8 pams i ½. N'Angeleta[,] 7 ½. Na Montserrat[,] 6 ½. I na Maria[,] 5 ½.

23. Santa Victòria. A la sortida del sol s'han sentit les canonades del castell de Monjuïc.

A la tarde ha vingut n'Hermínia.

Han arribat els darrers soldats de Melilla.

Mare de Déu! I quina invasió de felicitacions // que m'espolsan de la butxaca! Sempre me sembla que ja són acavats i de per_tot arreu n'arrivan que d'en tot l'any no se veuen fins avui. Que s'aprofitin. És una vegada l'any.

24. Les petites han portat unes labors que són boniques. Na Montserrat[,] uns macassars per·a posar an els balancins, i na Maria un tapafruiteres. També han portat joguines de la rifa que han fet al colegi. A un cuart de dotse de la nit els hi som acavat els abrics. Estic morta de son.

25. Des de la mitja_nit que no reposo de tan mal de caixal. A les cinc m'he llevat i m'en som anat a missa als Dominics. M'hi sentia mol malament degut a la mala nit que havia passat. Som anat a combregar en nom de Déu. Aquesta festa tan grant i jo la passo mol adolorida entre no trovar-me bé i que no rebo lletres dels meus allunyats. Tart de tot han arrivat una pila de variades noves. Una hermosíssima carta d'en Florenci.// Postals de na Janoher, de na Neus Romaguera, d'en Joanola d'Olot i "El Deber" olotí. Tota me som animat i el mal de caixal ha desaparegut. Bon Déu! Tan trista que som estat tot es dematí! I quina influència tan gran que tenen amb mi els meus fills estimadíssims. Ha bastat la carta d'en Florenci per a curar-me tots els mals.

A la tarde amb n'Angeleta i les petites hem anat a Sarrià a veure els nostres cosins. Estavan tristois. No sé qu'els hi devia passar.

A la tornada hem entrat a la Concepció. Hi predicava el d[octo]r Canadell. Jo hi tenia una son fenomenal i no era estrany no havent dormit d'en tota la nit. Acavada la funció m[ossè]n Joan donava a besar la preciosa imatge del nen Jesús qu'hem anat adorar-lo en memòria de la adoració pastoril al portal de Betlem. Amb tota la calma hem retornat cap a casa. Els nois han arrivat amb en Tonet, que ha sopat amb nosatros.

Tots plegats han sortit a preguntar demà 'l dematí a quines hores hi ha tren per·a Arenys.//

Són tres quarts d'onse de la nit i m'en vaig a dormir.

26. M'he llevat a les cinc i m'hen som anat a missa als p[ares] dominics. Sortint som entrat amb una vacaria[,] som esmorsat i m'en som anat a la Estació de Fransa. A tres quarts de nou hem sortit de Barcelona i a les deu menys minuts hem arrivat a Arenys. Som anat a visitar i felicitar el meu vellet i mol estimat padrí. Hi som trovat el seu germà i les seues nevodes. Tot el sant dia ha estat una professó de bons amics que venian a felicitar-lo. Amb el seu germà [h]em anat al ofici. Quina alegria teníam tots! Que Déu ens el conservi per<a> molts anys. Ell estava ple de joia[,] tan amorosament acompanyat.

A les sis he sortit d'Arenys i a tres quarts de vuit som arrivat a Barcelona ont hi som trovat els nois amb en Tonet i en Teixidor que m'hi esperavan. Hem arrivat a casa sense cap contrarietat gràcies a Déu.

Hem rebut felicitació d'en Colomer.

El meu padrí m'ha donat una estampa del naixament del bon Jesús qu'és preciosa.//

27. Al vespre ha vingut en Teixidor d'Olot. S'ha despedit. S'en va demà dematí a les set. Després ha vingut m[ossè]n Joan i amb ell i els nois hem determinat treure les petites de l'escola.

28. Es dematí som anat a visitar la s[enyo]ra Karr. No l'hi he trovada. He parlat amb les seues filles[,] que m'han assabentat de la mort de la senyora Linares de Palafrugell.

Surtint d'allà som pujat a l'Escola de Montserrat i amb la directora hem quedat que les petites de casa hi tornaran.

29. Som anat a veure el s[enyo]r Rotger per·a dir-li que les petites no poden continuar assistint a la seua escola. És massa lluny.

30. Dematinet m'en som anat a la Estació de Fransa amb intenció d'anar a Girona i no hi ha hagut bitllet econòmic ni d'anada i tornada. No he volgut gastar tan i m'en som entornat. Han vingut la s[enyo]ra Perandones i sa filla.//

31. Al mitg_dia m'en som anat a Girona. Arrivant allà m'en som anat a cal dentista. M'ha fet la primera cura. Després som entrat a la casa de modes de l'Hermínia Huguet. D'allà al temple del Sagrat Cor[,] que hi celebravan una funció mol bonica. A les vuit n'hem sortit. Som escrit una postal an els meus fills i cap a sopar a la fonda de Sant Antoni[,] ont hi he passat la nit.

En Serafí és a Tarragona.

Avui hem acavat l'any 1909.

Glòria a Déu en el cel i pau a la terra an els homes de bona voluntat.

Irene

Girona[,] 31 de desembre 1909

¡Visca Catalunya!//

1910

Gener

1er. Renoi[,] quina fret fa a Girona! He dormit fins a les set. He sortit i som oït missa a l'iglésia del Sagrat Cor. Som anat a combregar en nom de Déu.

La ciutat està de lo més animada. El mercat d'avui sembla una fira. A la vora del riu hi ha mol de bestiar. Quina diferència amb la nostra ciutat! A les nou som esmorsat.

Després som anat a fer una visita a la bona amiga Carme Huguet i no l'hi he trovada. Som vist la seua germana i m'ha dit que del cap d'una hora l'hi trovaria.

Som fet una visita amb una s[enyo]ra de la Bisbal que avans era mestra de Bordils.

He tornat a casa de les germanes Huguet i les he trovades desconsolades amb motiu de la pèrdua de la seua bona mare (a c s). Com que jo ja ho savia per això insistia amb trovar-les. L'Hermínia està forsa delicada i la Pepita encare més. Pobres noies[,] quina compació que fan. Déu les ajudi.

D'allà he tornat a cal dentista a l'hora qu'ell m'havia encarregat. Ha fet un bon regoneixement an els meus caixals tan rebels i fet i fet ha estat la una. Som anat a dinar.

A les tres de la tarde he sortit de Girona arrivant a Barcelona a les set sense cap novetat dolenta gràcies a Déu. En Lluís era a esperar-me. La mainada tots estavan bé i contents.

Diu que han vingut a casa uns de Peratallada que volian una recomanació per a Buenos Aires. No m'hi han trovat i han dit que demà tornaran.

2. Som anat a missa i a combregar en nom de Déu. M[ossè]n Joan ha fet una plàtica mol interessant pro com totes les seues era massa curta. Ell diu que les curtes són més aplaudides. Al mitgdia els peratalladencs han tornat. Resulta qu'és un home que m'hi volian fer casar con jo tenia catorse anys. Quina bogeria!

A la tarde amb n'Angeleta i les petites hem anat a les grutes de la Sala Mercè i al cine del mateix lloc i des d'allà hem // anat a vèurer les senyores Llorens.

Con hem arrivat a casa en Lluís i en Tonet ja havian sopat i s'en anaven a esperar en Serafí[,] que arriva de Tarragona. Ha arrivat de lo més bé i entussiasmat de la seua bonica excursió.

Que ben empleiats els deu durets d'aguinaldo que l'hi han donat els seus amos!

3. Les petites de nou han comensat d'anar a la Escola Montserrat.

4. He comprat un taler de brodar. Fa fret i m'en vaig a rentar.

5. Els Reis han avensat un dia i han portat unes capes de llana Pirineus per·a les petites.

6. Rebem postal de na Gracieta.

A la tarde som anat a la funció pròpia del dia i adoració de l'imatge del nen Jesús. Con he arrivat els nois i en Ton s'espavilaven per·a sopar. Les petites eran aquí devan // fent una festa de bateig d'una nina. Han fet un petit refresc.

N'Angeleta se'n ha anat a casa d'una seua amiga. Jo som escrit an en Florenci.

7. Som entrat a la confraria del Apostolat. També hi han ingressat n'Angeleta i na Montserrat. Tot sigui en glòria al sacratíssim Cor de Jesús.

Cap a les onse han portat l'ampliació del retrat d'el nen nostre. A mi m'ha agradat i en Serafí diu qu'és un verdader bunyol.

M'he suscrit a la "Revista Popular".

He tirat dos plecs d'imprès als nostres argentins estimats.

Tot avui que no reposo ni un moment i estic forsa cansada. Si no fos això encare m'hen airia a rentar una estona i encare me sembla que si no me vénen a torbar ho faré.

8. Tot avui rento roba de color. Tinc una feinada grant. Sort que tinc bona salud i agilitat gràcies a Déu. Cap el tart he planxat.//

Hem rebut una mol extensa carta de na Gracieta. Al vespre les petites han vingut totes contentes perquè els hi han posat la banda d'aplicació.

9. Avui és dia de les Filles de Maria.

A la tarde han vingut el s[enyo]r Florenci Alibés i el seu fill en Francisco.

Amb les petites hem anat a passeig cap el carrer de Rosselló i més tart hem entrat a la Concepció a les cerimònies de les Filles de Maria.

En Serafí ha anat a sopar al Hotel Internacional amb els de las Planas i les Llorens.

10. Els de las Planas han vingut a dinar.

A la vetlla ha vingut m[ossè]n Joan. Déu l'hi pagui els camins qu'ens indica. En Serafí hi està mol encarinyat. Coneix bé el seu valor.

Escric a na Janoher.

11. He comensat una mena d'abrigai per els llits que m'he s'en burlan. M'en diuen l'*adredó* de pobre. És d'una roba veia que no serveix.//

12. En Lluís està amoïnat del ofici i sembla que se decideix a estudiar de debò amb qüestió de maquinària.

Tot ahir i avui que rento.

13. Veient en Lluís tan decidit, som anat a la secretaria de la Universitat a demanar instruccions per a veure a quin lloc pot anar per·a estudiar la carrera de perit mecànic. El secretari m'ha fet brometa de que un jove que no ha assistit ni una llissó a l'escola de nit, are vulgui empendre estudis acadèmics. Jo l'hi he dit que cada u coneix els seus, i que axís com con el vaig matricular a dita escola ja estava convensuda amb que no hi assistiria, are ho estic de que cumplirà com el primer. Aquell bon senyor m'ha recomanat amb una acadèmia del carrer de Pelai i el s[enyo]r Rius[,] director de la mateixa[,] m'ha recomenat el Liceo Políglota de la Rambla de Catalunya.

14. Al vespre ha vingut m[ossè]n Joan. Amb ell i els nois hem passat unes estones de conversa mol animada. És boníssim per·a tots nosaltres.//

15. Som anat al Liceo Políglota. El director m'ha rebut mol atent. Hem parlat de tot lo d'en Lluís i m'ha dit que lo millor qu'el noi hi vagi, i després d'haver-lo sentit podrà donar el seu consell.

Després som anat a pagar unes sabates de n'Angeleta.

Al vespre he portat un vestit, no·pas ben acavat del tot. Entre ella i jo l'hem acavat.

16. Diumenge. Amb na Montserrat hem anat a missa. Na Maria s'ha quedat perquè està costipada.

De dotse a una amb en Lluís hem anat al colegi perquè el director el conegués. Totes les seues raons ens han agradat mol. En Lluís n'ha sortit mol animat.

Hem rebut carta de na Gracieta.

El senyor Serra i Pagès ha vingut. M'ha donat una pila de consells per els nois que m'han semblat mol profitosos. Déu l'hi pagui.

En Tonet ha vingut a sopar i amb els nois han sortit una estona a voltar.

17. Hi ha mol de moviment animat per ser la // festa de Sant Antoni.

Al mitdia han vingut na Paquita Llorens amb la seua cosina Panchita Net.

Acavo l'adradó de pobre número u.

18. Estic costipadíssima. Tot anit i tot avui fa un vent que sembla la nostra tramuntana. Cap al vespre ha parat.

En Víctor i na Hermínia han vingut.

Avui ha estat el darrer dia qu'en Lluís ha trevaiat de manyà.

19. Encare estic malalta.

En Lluís ha comensat d'anar al Políglota. Ha vingut mol ben impresionat. Déu coroni els seus desitjos[,] que són els de tots nosaltres.

Rebem una postal de na Janoher, juntes amb una fotografia de na Gracieta nostra. Na Janoher diu que se l'hi ha mort la vesàbia seua. Déu l'hagi perdonada. Qu'en n'era[,] de veia!

També hem rebut el *llensol*[,] qu'en diu en Florenci (número de la rifa). Sempre està de broma.//

Comenso el segon adradó de pobre. Guardan bé la fret, se treuen arnes i recons de casa.

20. No puc sortir de casa de tan malament que me trovo. Deu ser trancasso o no sé qu'és que me fa sofrir tan. Na Montserrat també està malalta. A la tarde tinc una mica més d'humor.

Hem rebut fotografies de las Planas. Semblan una colla d'òlibas.

En Lluís s'ha comprat llibres veis per estudiar.

Na Maria tot ho va a comprar mol contenta.

21. Diada de Sant Fructuós[,] patró nostre. Ell m'hus ajudi! Era paisà de m[ossè]n Joan. Ell també és tarragoní.

De bon dematí plou. Es nois han sortit cada u pel seu cantó. En Lluís estudia content. Na Maria s'ha llevat tota aixerida con ha entès que no tenia d'anar a l'escola. És mol trempada con l'hi ve bé. Si no fos aquet geniot que Déu n'en guart que la deixéssim governar. Per anar sola per fora és tota poruca.// Fa mol poc dies que s'ha decidit anar a comprar sola. Are que hi sab anar hi va tota contenta. Al colegi sola no hi vol anar, pro l'hi passa perquè jo estic malalta i necessito una recadereta i ella me va de primera.

En Lluís s'ha comprat les eines de manyà per·a fer els trevais que necessita a l'escola.

22. Fa fret i no surto sinó a pendre el sol a la galeria. Na Maria fa les compres d'aquí prop, i n'Angeleta les de més lluny. He comensat una alfombra. En Lluís s'ha comprat els llibres que necessita.

23. He anat a missa en nom de Déu. Pel passeig de Sant Joan hi feia molta fret. Fa un aire finíssim que taia. Sembla que ve de Sarrià. Avui és la seua festa.

N'Angeleta ha anat al ofici amb na Carme del segon pis. Na Mariota[,] amb na Madaleneta d'aquí devant. Pobre nena. Mai l'havia vista tan contenta. L'hi sembla que ha fet una ardidesa d'anar sense na Montserrat. Sembla mentida que sigui // tan gripaua! Mai vol anar sola. Na Montserrat no surt perquè està mol costipada.

Are arriba el repartidor de la casa Debray. M'ha portat tovaioles que m'han pertocat de cupons.

En Tonet ha vingut a sopar. Després han fet una estona de broma jugant i fent gambirots i s'en ha anat cap a dormir.

A la tarde es nois han anat al Palau de la Música Catalana. Han tornat tots cofois perquè han sentit cantar els Segadors.

24. Fa molta fret. En Miquel Serra ha vingut tot enradanat.

25. Som anat a plassa vora les dotse perquè fa mol mal temps. Plou i fa fret.

A la nit s'ha vist l'estrella amb ram. No és pas gaire maca.

A les sis en Miquel Serra s'en ha anat cap a Ribas.

En Lluís està costipat.

Jo vaig fent una panyoleta.//

26. Fa mol de vent fret i en Lluís se queda al llit.

De deu a dotse som anat al cuartelet del carrer d'Aragó. M'han dit que tot lo de la quinta d'en Florenci ja està arreglat i que puc estar tranquila.

Som comprat mitja dotzena de mucadors de butxaca per en Lluís. En Serafí també està costipat.

En Tonet ha vingut.

27. La Quimeta Sagarra ha portat la mala nova de que la mare d'en Pau és morta. Al cel sia!

28. A les cinc cincuanta amb na Quimeta Sagarra i un dels seus germans hem sortit del baixador del carrer d'Aragó per anar a San Vicens dels Horts al enterro de la mare d'en Pau. Han cantat dos oficis mol solemnes y després tots hem anat al cementiri i no n'hem sortit fins qu'el ninxo ha estat tancat. Després hem anat a dinar i hem fet una estona de companyia a la atribulada família i a les cinc hem pujat a la tartana fins a Molins de Rei[,] qu'[h]em pujat a l'exprés arrivant a Barcelona // a les cis de la tarde.

Con som arrivat a casa, som rentat la bugada, hi he donat blau i la som estesa. Are són les nou de la nit i ja s'aixuga. Are si Déu ho vol m'en vaig a dormir. Avui ha estat un dia mol mogut.

29. Dematinet som anat a missa i a comprar. En tornant som rentat fins hora de dinar.

Han vingut en Víctor i na Hermínia. Hem fet un rato de broma i després cada u s'en ha anat per les seues.

En Lluís s'en ha anat al llit malalt. A mi[,] després de tenir la cuina llesta[,] m'he sentit un malestar general que sembla m'hagi de venir quelcom de mal. M'he tirat amb un balancí i per fi m'he sentit un mal de caixal horrorós que no'm donaba repòs. M'ha durat tota la nit sense poguer descansar ni un moment.

30. M'he llevat amb un torment d'es caixals que ni savia ont estar. M'ha durat tot el dia. Hem rebut carta i postal de na Gracieta // i una carta de na Quimeta Oliu de Mont-ras.

31. Tota la nit he pogut reposar gràcies a Déu.

Som acompanyat en Lluís amb el d[octo]r Riera Villaret. Ha dit que per are no hi ha res de mal, pro que tan sols la seua crescuda ja presentava un perill.

Febrer

1er. Tota la nit m'he sentit fiblades a la galta que hi tinc el caixal dolent. Fins he tingut por que acabés amb ericipela. M'he llevat[,] m'he fet un bany de peus i he pres una purga de rubinat. Tot el dia m'he trovat millor.

He rebut una carta mol atribulada d'en Pau. L'hi he contestada avui mateix.

N'Angeleta ha estrenat la *levita*.

Tota la tarde he cusit. Són les deu de la nit: he planxat una estona i me trovo de lo més bé gràcies a Déu. M'en vaig a dormir. Sembla mentida la feina que tinc.//

2. Festa gran per els misteris qu'ens recorda.

A un cuart de set he cridat les petites per anar a missa. Jo m'he llevat a un cuart de nou. M'he ben abrigat i som anat a comprar per les botigues del barri i m'hen som anat a missa als Dominics. N'Angeleta ha anat a missa d'onse. Es nois han sortit i en Lluís m'ha comparegut per lla un quart d'una amb els pantalons romputs d'haver anat amb bicicleta. Ell no s'ha pas fet mal gràcies a Déu.

A la tarde n'Angeleta i na Montserrat han anat a can Perandones. Na Maria i jo ens hem quedat perquè fa mol de vent. Les noies ja han tornat. Han portat un calendari des germans Perandones de Buenos Aires.

3. N'Angeleta i na Montserrat han anat a Sarrià. Al vespre en Lluís les ha anades a buscar. Na Maria està custipada. Hem marcat mucadors d'en Lluís.

4. En Florenci cumpleix vint-i-un any.

És primer divendres i als p[ares] dominics han // fet una funció mol maca. Hi som assistit axís com a la comunió general.

N'Hermínia ha vingut per endur-se'n n'Angeleta a Sarrià i jo no vui tants romansos, que a casa hi ha feina.

M'han portat un·atre paper per la quinta d'en Florenci. L'home que l'ha portat m'ha dit qu'és provable que no'l demanaran mai.

En Lluís anat a pendre's la mida d'un abric.

5. He rentat mol. Déu vulgui que no m'en penedeixi. Són dos quarts d'onse de la nit. He planxat molta estona i m'en vui anar a dormir.

En Lluís s'ha comprat el panyo per l'abric. L'hi farà un sastre particular que trevaian més barato. S'ha comprat un estuig per a fer dibuix.

6. De bon dematí fa fret. Amb na Montserrat hem anat a missa. Després hem trovat la seua mestra i hem enraonat una mica. Som entrat a plassa i som comprat per dos dies. En Lluís m'ha arrivat aviat amb mal de cap. He fet anar a buscar aiga sedativa i l'hin som // posat draps xopats cambiant-els-hi i l'hi ha calmat forsa.

En Serafí i en Tonet han sortit. Les petites amb la mainada de qui devant s'han disfressat i han jugat bona estona. Després han anat al cine de la plassa de Tetuan. N'Angeleta s'ha quedat. En Lluís reposa. Jo m'hen som anat a la Concepció. El sermó anava bé sinó qu'el predicador estava afònic.

Els peus me fan mol mal i en Serafí se queixa de lo mateix. Devem sentir mal temps.

7. A les sis m'he llevat. Som espavilat la colla i jo m'en som anat a missa aquí la vora a les Salesses. Per lla les deu an en Lluís l'hi ha tornat el mal de cap. A la una som anat a cal d[octo]r Riera perquè me dongués algun remei i he tingut la pega de no trovar-lo. Som anat amb el seu suplent[,] que no m'ha pas agradat gaire. Me sembla que té l'ermilla buida i jo no tinc conquibus per·a posar-li. Els metjes[,] ditxós qui no'ls coneix.//

A les cuatre som anat a casa del sastre perquè vingui a casa a provar l'abric an en Lluís. De pas he comprat una ampolla d'elixir per·a les dents.

De bogeries per les Rambles i passeig de Gràcia n'hi havia bé masses.

Con som arribat en Lluís estava més animat. Després ha ben sopat i are són les deu de la nit i reposa bé gràcies a Déu.

8. Som oït missa als p[ares] dominics. Són aquí la vora. Més tart en Lluís ha tingut molta febre. Tenia molta set. L'hi som donat una purga. Veient que no se posaba bé he determinat d'anar a buscar un metje. A les deu som anat a dir an el sastre que no vingués a provar l'abric an en Lluís. Som arribat a veure les Germanes de la Vetlla del costat del colegi La Salle. La mare superiora m'ha parlat d'un metje que viu per·qui la vora que diu és mol recomanable. M'ha donat el nom i adressa del metge. No l'he pas anat a buscar perquè vui esperar // el resultat de la purga. Més tart s'ha tranquilitzat. Amb na Montserrat hem surtit una estona. A les vuit hem arrivat trovant en Lluís forsa bé, i axís ha continuat. El metje no l'hem cridat.

9. Han vingut la senyora Perandones amb n'Anita.

En Lluís tot el dia ha estat llevat.

En Tonet ha vingut a sopar.

10. Ha vingut una senyoreta qu'és celadora de les Filles de Maria. Ha portat un programa dels exercicis que comensaran diumenge vinent.

En Lluís segueix bé gràcies a Déu. Al vespre ha vingut un de l'escola seua a preguntar per l'estat del malalt.

He rentat tot el dia.

11. Ha vingut n'Hermínia perquè n'Angeleta hi anés a festa·major a Santa Eulària. Ha dit que la mare del s[enyo]r Miralles és morta (a c s). N'Angeleta ha anat a fer una visita a la família s[enyo]rs Pinyol.//

12. En Lluís ha surtit per anar-se a provar l'abric. A la tarde també ha sortit una estona. N'Angeleta ha anat a festa a Sarrià.

A la tarde hem rebut tot un bagatge de correspondència de B[uenos] A[ires]. Ens donen la gran alegria de que el nen ja camina.

Som anat a buscar n'Angeleta.

13. De bon dematí a missa als Dominics, comprar una mica i cap a casa. Som armat revolució a tots per adormits. A les dotse som anat a sentir el predicador de la Cuaresma. És mol jove i té 's clatell mol esquilat. Quin floriment de paraules tan encertades!

Els nois han anat per·a veure l'*areuplà*[,] qu'els hin dic jo. Diu que feia massa vent.

He rebut una carta d'en Joanet Garriga fent-me sapiguer que dintre poc se casarà amb n'Irene de can Nau. Com qu'ell per esser desertor reservista no pot tornar, se casaran a Fransa.

A la tarde amb n'Hermínia i les petites hem anat a la Sala Mercè. En tornant hem entrat uns moments a la Concepció. Hem // arrivat a casa a les vuit ont hi havia en Víctor[,] que venia a buscar n'Hermínia.

14. De bon dematí està mol núgul. Els pagesos diuen que convindria que plogués.

En Lluís[,] com que gràcies a Déu està bé del tot[,] de nou ha retornat a l'escola.

Hem rebut dues cartes d'en Florenci.

El temps està plujós. M'en vaig a rentar.

15. Fa bon temps. Dematinet som rentat bona estona. A la tarde hem rebut carta d'en Martí Sabater amb un giro. He presentat la lletra a can Rosés i m'han dit que hi torni el die 23 que me l'ha pagaran. Tota m'he capficat al vèurer que lo de la Habana no va bé. Ja fa temps que m'en tenia por. Estic convensuda amb que cada dia ens anirà pitjor. Déu m'hos ajudi!

Avui fa fret. En Lluís ha estrenat l'abric. Al vespre en Tonet ha vingut tot content perquè no ha sortit soldat. Tots n'hem tingut molta alegria. Quina festassa que farem!//

16. He planxat els vestits de cada dia de les petites. Con tots han estat fora som anat a camviar la campaneta del llum del menjador. De camí som anat a comprar. Fet i fet ha estat mitgdia. Havent dinat som rentat fins a les cuatre. Are m'en vaig a escriure an en Florenci.

En Tonet ha vingut a sopar. Estava tot malaltús. No ha menjat gairebé res. Deu tenir una mica de dengue. Ha portat un tortell que ha fet ell i una colla de dolsos també fets d'ell mol ben encertats. S'en ha anat aviat perquè no se trobava bé. No sé pas cons dies diu que hi ha que'ls ha fan emblanquinar al obrador. En Lluís l'ha acompanyat.

17. Som empleiat tot es dematí per escriure an en Florenci. A la tarde som anat a tirar plec certificat i som enviat el certificat de naixensa d'en Florenci.

En Lluís ha vingut tot content perquè han pogut veure volar l'aeroplà.

18. Som escrit a m[ossè]n Lluís peraquè me remeti la fe de batisme de n'Angeleta i d'en Lluís.

En Tonet ja està bo gràcies a Déu.//

En Serafí ha portat una despuiada que de poc l'hi tiro daltabaix del balcó.

19. Som anat a missa mol tart. Després he comprat i de camí som pujat a felicitar a Dª Llúcia per la part que ha pres amb lo de la protesta catòlica de Manresa.

Som comprat madapolam per unes calces per na Montserrat i uns anagus per na Maria.

Tota la tarde he planxat.

Aquí devant fan una casa i avui ha caigut un jove pobret que feia de manobre amb tan mala sort que de resultes està mol greu. Déu l'ajut.

20. A les sis m'he llevat en nom de Déu: he cridat els nois[,] que amb en Tonet volen anar a Pineda. Després he cridat na Montserrat i hem anat a la Concepció. Hem oït la missa de m[ossè]n Ramon Gudiol. Hem comprat i cap a casa. A les sis de la tarde som anat a sentir el predicador de la Cuaresma.

Són les onse de la nit. Are els nois arriban // de Pineda mol ben impresionats. En Tonet també diu que l'hi ha agradat mol.

21. Després d'espavilar a tots som anat a missa i a comprar. Som anat a buscar la brusa d'en Lluís i l'han esguerrada. Més feina hi tindré que si l'hagués feta nova.

Tot el dia en Lluís ha estat al llit.

22. Tot es dematí som rentat. A la tarde he cusit. No he sortit d'en tot avui. En Lluís ha anat al colegi.

23. Con som tingut sa bugada neta i estesa i tothom a les seues feines, m'en som anat per les meues. Som anat a Barcelona a casa d'un dentista de la plassa del Pi. M'ha aconsellat contra lo que m'aconsellava el de Girona. Diu que sense cap temensa de complicació puc permetre que me treguin el caixal que tan temps fa que'm molesta. No sé pas encare si el creuré, pro és mol probable.

Som anat a can Rosés a cobrar la lletra que // va enviar en Martí Sabaté.

Des d'allà som anat a missa de dotse[,] que hi havia sermó de Cuaresma. He comprat. Som entrat a la Inmortal Gerona (botiga de robes) a comprar roba per uns devantalets per les petites.

Tota la tarde he cusit i he llegit.

24. Avui cumpleix cinc anys qu'el mar va robar-me el fill anyoradíssim.

Som surtit per anar a missa i després som anat a cal dentista Meifren[,] el mateix d'air. M'ha tret el caixal dolent amb tota facilitat gràcies a Déu.

Hem rebut la fe de batisme d'en Lluís i de na Maria. M[ossè]n Lluís an el plec m'hi ha posat cuatre mots escrits en català.

25. Es dematí he cusit fins a les nou. Després som anat a la Catedral. D'allà a cal dentista a comensar la feina de tapar-me un·atre caixal. Ja tenen raó que a cal dentista mal és el dia que s'hi comensa d'anar.//

A la tarde som rentat mol i a les sis som assistit a la funció de Viacrucis i sermó. La solemnitat de la Catedral m'ha agradat més que la de la Concepció.

Are estic amoïnada perquè els nois no arriban.

26. A les nou som anat a cal dentista. Som oït missa a la Catedral.

A la tarde som cusit i planxat. N'Angeleta se queixa de dolor an el peu dolent.

27. També avui fetes[,] les meues devocions[,] m'en som anat a cal dentista. Tot avui fa una fret que pela.

28. M[ossè]n Joan ens ha portat un plec de llibres.

Mars

1er. De bon dematí ha plogut mol. Som surtit i m'he s'ha posat a ploura i jo no portava paraigües. M'hen he comprat un i m'hen som anat a cal dentista. Som comprat llibres.//

2. He sortit tart per anar a missa i a cal dentista. Som entrat a la casa Debray perquè me donguessin un gibrell de zen[,] que m'el tinc guanyat amb cupons. Tinc un atre caixal que me fa mol mal. Si me passa escriuré an en Martí Sabater.

3. He sortit a les nou. Som entrat als p[ares] dominics i som llegit que hi ha exercicis per a senyores i som decidit que con tornaria de Barcelona hi entraria per a sentir el sermó. Renoi el p[are] Laviedas com els ha tractades a les seues oientes! Con he sentit tot lo qu'els hi ha dit he cregut que se les rifava, i he determinat tornar-i a la tarde per averiguar si s'haurian queixat de lo qu'els hi ha dit es dematí. Ja ho crec que els hi n'ha dites[,] de coses[,] per·a adular-les[,] pro ha acabat diguent-els-hi que *son tan buenas que tienen unos corazones como unas calabazas*. Ja no hi tornaré més[,] a sentir unes ximplerias per l'istil.

4. Som assistit a la comunió general de l'Apos//tolat de la Oració. M[ossè]n Joan ha fet la plàtica que ha versat amb la conversa de Jesús i la samaritana. Ha estat mol inspirat. El tema s'ho porta.

Cap al vespre hi som tornat que feian viacrucis.

He comprat un prestatget per·a els meus llibres.

En Tonet Alibés ha vingut.

5. M'he llevat a dos quarts de set. Som cridat an en Lluís per anar a las Planas amb en Tonet. Han marxat i ben cert que s'hauran ben muiat.

A les nou som anat a cal dentista. Bé en porta prou[,] de tràfec[,] arreglar un caixal.

Som comprat al [sic] la plassa de Santa Caterina.

A la tarde som rentat. Cap el vespre han vingut na Maria Esteva amb una seua tia i una nena.

He comprat cinta vermeia per els vestits del Orfeó M[ossè]n Cinto.

Som escrit an en Pauet.

6. Tot avui plou. M'he llevat a tres quarts de nou. Tothom s'ha quedat al llit. Som anat a comprar i de pas a missa als p[ares] dominics.// Con he tornat tots s'havian llevats.

Mentres se feia el dinar som anat a cal dentista. Hi som anat amb tranvia perquè hi ha tan de fanc i plovia. Cap el tart no plovia i som anat al viacrucis.

7. A dos quarts de sis m'he llevat. Som cusit bona estona. Després he planxat, he espavilat la canalla i m'hen som anat a Barcelona.

He trovat les filles del s[enyo]r Sebastià Prats.

A la tarde han vingut na Dolors Piera amb la seua filla Maria, la senyora del seu germà i la seua filla petita. Encare elles hi eran que ha arrivat la s[enyo]ra Guillermina.

8. Es dematí he rebut carta d'en Pau Modolell. A la tarde[,] de na Gracieta amb una colla de retrats seus i dels petits que ja hi ha set-sents anys que són fets.

A les cuatre han arrivat en Lluís i en Tonet. Després han vingut a sopar. He rentat molt.

9. De bon dematí he rentat la bugada.//

A les nou m'hen som anat a cal ditxós dentista[,] que per fi m'ha deixat el caixal llest. M'he comprat un moneder mol bufó. També he comprat una pessa de tapapunt modernista per uns vestits de teixits i roba per unes calses per na Montserrat.

Som oït missa de dotse a la Concepció. A la tarde som escrit an els argentins. Are són dos quarts d'onse de la nit: <s'>acavo la carta i m'en vaig a dormir.

10. He planxat una estona. Tot avui que no me trovo gaire bé. He tingut tos mol forta. No obstant he cusit i som anat a Correus a tirar plec certificat que conté dos llibres d'en Balmes.

11. He fet una mica de matinada. Després he baixat al segon[,] que han portat Nostramo a la s[enyo]ra viuda Bach. A les onse ha finat. Que Déu l'hagi perdonada. A la tarde els hi he fet companyia mentres el dol ha surtit acompanyant la difunta. M'hi som estat fins mol tart. Pobres noies! No s'en saben aconhortar[,] d'haver perdut la seua bona mare.//

12. Tot avui plou. El correu de la tarde ens ha portat una llarguíssima carta de na Gracieta. Avui mateix l'hi he comensat la resposta.

Cap al vespre som anat a fer un rato de companyia a les noies del <2> segon 1ª. Tothom feia broma per a distreure-les. Ha plogut mol.

13. Tot avui rento. Mai acavo la roba bruta. Cap al vespre han vingut el s[enyo]r Alibés amb la seua filla Elvireta.

14. He rentat i estès la bugada. Som anat a missa i a comprar. Al vespre som acompanyat n'Angeleta amb el d[octo]r Riera.

Som escrit an els meus argentins.

15. Res de nou. He cusit tot avui.

16. Som escrit forsa. Som comprat lo que demana na Gracieta. Se titula "Gracieta". Seguim fent els remeis que va recomanar el d[octo]r Riera.//

17. Som acavat la carta per na Gracieta. No he sortit.

18. Festa dels Dolors. A les nou[,] després d'haver planxat una estona som anat a missa i a combregar. M'hi he quedat per l'ofici. Ha predicat m[ossè]n Ramon Balcells.

Havent dinat amb n'Angeleta hem anat a felicitar na Doloretes Serra. Des d'allà hem anat a casa 'l s[enyo]r Pinyol peraquè vingui a afinar el piano.

N'Hermínia ha portat es cabeis per na Rosalina.

19. Sant Josep gloriós. De bon dematí plou molt. Som fet les meues devocions matinals als p[ares] dominics. Després he comprat i si no s'aclareix no és fàcil que torni a surtir d'en tot avui.

Som escrit an en Colomer.

El temps s'ha aclarit i al vespre som anat a la Concepció[,] que hi feian una funció bonica.

20. Avui fa vint-i-nou anys que n'Elvira Frara, na Mersè Avellí, n'Anneta Estanyola i jo vàrem anar a Fitor. Na Sofia estava de mainadera a can Tarruella.// Vàrem menjar un recuit a sa castanyeda d'es mas gran d'en Plaja. Ens vàrem divertir mol. Jo estava tan animada que fins vaig dedicar uns versos a la gloriosa santa Coloma[,] patrona <santa> de Fitor.

En tornant vàrem fer un ram de tota mena de flors que trobàvam. Es boscos eran atapahits de brues i de tota mena d'herbes florides.

Tot el camí vàrem cantar els meus versos[,] que ja'ls havíam cantat avent dinat com si fossin uns goigs. Uns joves de Fitor m'hos varen acompanyar. Eran d'uns masos de can Tarruella. Déu tingui al cel un dels simpàtics joves companys nostres. Aquell any en aital diada no era pas blanc de neu com ho és avui. "La Veu" diu <que> que'ls matiners hem pogut veure els cims del Tibidabo blanc de neu. No era gaire espessa puig anant a missa tot era blanc i con tornàvem ja 'l sol l'havia fosa.

Quin dia de Rams més florit!

En tornant de missa m'en som anat a la Estació de Fransa i a les deu hem sortit cap Arenys a fer un dia de companyia an el padrí.// L'he trovat inmillorable gràcies a Déu i als bons cuidados que l'hi tenen les seues nevodes.

Hi som arrivat a dos quarts de dotse i feia molta fret. He retornat amb el correu de la tarde. Arrivant a Barcelona hi he trovat en Lluís que m'hi esperava. Les noies de cal padrí m'han regalat unes enfilades de pinyons per les petites[,] que s'han quedat totes contentes.

21. Dematí som cusit i planxat els vestits de cada dia de les petites. Després som anat al ofici i a comprar.

A la tarde han vingut la germana d'en Pau amb una filla petita.

Més tart som acompanyat n'Angeleta amb el d[octo]r Riera. El reuma que té an el peu no vol desaparèixer.

22. Som anat al ofici i després tot el dia som rentat.

23. De bon dematí fetes les meues devocions i comprat lo que calia. Després som curat el peu de n'Angeleta.

En Fullà ha vingut a sopar.//

24. Amb na Montserrat hem assistit a les devocions nostres dematí i tarde.

25. A les sis del dematí som assistit al viacrucis de la Concepció. Hi havia molta concurrència. Ha durat dues hores seguint el curs <d> pels carrers que té per costum. Després som anat al ofici. A la tarde n'Angeleta ha anat al sermó de les set paraules de Jesús en la seua dolorosa agonia. Jo he preferit anar a S[ant] Pere. En_mitg de les runes

i desferres ennegrides encare de la Semana Tràgica hi feian la funció de la Soletat de la Verge. Hi he plorat d'emoció dolcíssima.

26. A la nit les petites han anat a cantar les populars caramelles. Hi havia moltes colles de cantaires, pro l'Orfeó M[ossè]n Cinto [h]a estat el més aplaudit. A les dues ens hem retirat. Els porters nous de casa avui han pres possesió del seu càrrec. Són mallorquins i semblan dos ermitans. Veurem què vindran a ser.//

27. Diada de Pasqua. Tota ensoniada m'en som anat a missa. Un no pot dedicar les hores de repòs a esbarjos com ho som fet jo anit passada acompanyant les noies petites. Amb n'Angeleta hem anat al Foment Autonomista mentres els petits cantaires anavan d'un lloc a l'altre divertint-se. Al Foment hi hem vist ballar ballets antics mol macos i ben repuntejats. Tocavan la una de la matinada i els cantaires han arrivat. Han comensat de demanar que volian cantar els Segadors. Els nens estavan animadíssims i encoratjavan a les nenes. El director no ho volia perquè deia que[,] pobre mainada[,] estavan cansats i nosaltres[,] mares[,] insistíam que acabessin a fi de portar-los a dormir. Ells forts i foris insistint amb que volian els Segadors. No hi ha hagut més remei. S'han tret llurs barretines i si algun de la colla s'en descuidava ja un atre l'hi tirava a terra. Cantavan entussiasmats de debò. Con són an aquelles ratlles que diuen «ont és vostre capità?[,] quin és la vostre bandera?[,] varen treure el bon Jesús[,] tot covert amb un vel negre» // hi he fruït una emoció dolcíssima. He pregat mentalment perquè l'imatge del Crist fos venerada i estimada i axís tots fruíssim el goig que comunica l'estar afiliat a la seva bandera santa.

A la tarde els porters nous han vingut a oferir-se per tot lo que'ls necessitem. Me feian l'efecte d'una pareia casats de nou i que repartian confits per tots els veïns de l'escala.

Més tart han vingut les germanes Bach.

Som anat a veure el d[octo]r Riera. Ha camviat tots els remeis de n'Angeleta.

28. Avui és comunió separadora. Hi som assistit. Després som comprat i a fer el dinar.

A la tarde n'Angeleta i les Bach han passat bona estona. Jo els he deixades i m'en som anat a les meues devocions. Els nois amb en Tonet i en Fullà han anat a passeig. Tots han vingut a sopar. Des de casa hem contemplat un aeroplà que volaba.

A la nit som anat al segon a fer-los-hi companyia. Hi som estat fins a les dues.//

29. Mol dematí els del segon m'han donat la nova de que anit del cap de poc que vaig ser fora d'ells la seua germana va donar a llum un robust nen.

A la tarde han vingut unes noies que no tenen pare ni mare ni ningú qu'els estimi. Havíam estat veïns al carrer de Rosselló i vaig acompanyar-les con se'ls hi va morir la seua pobreta mare (a c s) i sempre han estat encarinyades amb mi. Fa plorar de sentir lo qu'els hi fan passar els seus tutors. Tan bones que són!

Havent sopat amb n'Angeleta hem anat al Hotel Condal a veure n'Orfèlia[,] en Francisco[,] n'Elvira i la petita Pepeta. És mol grassoneta i divertida. Vol caminar i xarroteja qu'enamora. Na Orfèlia sembla un bocoi! A dos cuarts d'onse arribàvam a casa.

31. Avui fa fret. En Serafí diu que darrera dels trons i llamps nebava i nosatros no'l volem creure. Jo[,] bo i rentant[,] tenia fret, por, i no sé què redimontri ha de passar qu'el vent tanca totes les portes. Els llamps m'enlluernen i ni sé 'l que'm faig.

Després he planxat fins a les onse.//

Abril

1er. Tot és blanc de neu. Encare neva. El cel està tot gris. Hi ha un fanc de boig. Qu'en són[,] de boniques[,] les muntanyes nevades[,] pro ja m'hus en recordarem[,] d'aquesta feta.

És primer divendres. Som assistit a la funció pròpia del dia. La plàtica ha versat sobres les aparicions de Jesús ressucitat a Maria Macdalena. Si en poguéssim fruir una guspira tan·sols[,] d'aquell puríssim amor! Units sagramentalment amb Ell també ens comunica dolceses a doll.

Con som estat a casa som rentat la bugada i som tingut molta fret. Mai des que som a Barcelona n'havia sentida tanta. Tot el dia el cel ha estat tapat. A la tarde amb n'Angeleta h[em] cusit. Al vespre en Tonet ha vingut.

2. De bon dematí feia una fret que semblàvem al pol. Quin hivern tan murri!

Som anat a les meues devocions i després he parlat breument amb m[ossè]n Joan referent a les noies de S[ant] Martí i del camí qu'els hi cal.//

Després som anat a veure el director del colegi d'en Lluís. L'hi he preguntat com se porta i m'ha dit que no s'en pot demanar més. M'ha dit qu'els exàmens no me fassin por perquè trevaia amb afició. M'ha dit també qu'ha demanat an els professors les llistes dels *sospitosos* i que en cap d'elles hi és en Lluís. Gràcies a Déu qu'els sacrificis siguin recompensats. Avant i sempre avant!

D'allà som anat a veure la família Perandones. La senyora i n'Anita eran a casament a San Celoni. Som estat una estona amb el senyor i na Ignasieta. Aquell ximple de conductor no m'ha deixat baixar al carrer de Diputació emportant-me-se'n fins a la Gran Via[,] que hi feia un vent que glassava i me som acavat de costipar. Cap més hivern vui rentar. Que renti qui pugui més que jo. A la tarde he cusit i planxat. N'Angeleta ha pogut anar a peu fins a la Concepció a cantar amb les Filles de Maria. Con ha arrivat, de dolor no en tenia pro estava mol cansada.

A les nou del vespre som anat una estona aquí devant a fer companyia a la senyora Marina[,] qu'està mol disgustada d'un fet que l'hi va passar air.//

3. A dos quarts de set me som llevat i m'en som anat a missa i a comprar. L'Evangeli d'avui ha versat sobres l'oració del parenostre.

A la tarde han vingut en Víctor, n'Hermínia i en Tonet. Amb els nois han sortit a veure l'aparell volador. No ha volat perquè feia massa vent.

Na Carme Bach ha vingut i amb n'Angeleta s'han divertit tot ple.

Som <pa> baixat una estona a fer companyia a n'Angeleta Bach[,] que té el nen que tot·just té vuit dies i sembla que té un mes. Demà el batejaran. Con som estat a dalt na Carme amb tots els de casa i en Tonet jugavan a cartes.

4. Avui se celebra la festa de la Anunciació per haver-se escaigut ser el dia del Divendres Sant. Aquell dia no se podia celebrar per raó dels les funcions de Semana Santa.

Som anat a les meues devocions als p[ares] dominics i a comprar a Santa Caterina. Som comprat i no tenia prou peix i havia acabat els cèntims. Som anat a casa i després a la plassa de la // Concepció a buscar més peix. És que avui és el sant de na Gracieta i volem fer una mica de festa.

A la tarde ha vingut la senyora Aimat amb les seues tres filles. L'Anna[,] qu'és la que ensenya 'l piano a n'Angeleta[,] ha tocat de debò. Hi té una mà mestra.

Hem rebut un nombre de “La Crónica” de Palafrugell despedint-se de tothom donant-se per morta i acavada. Déu l’hi do molts anys de ventatge.

5. Anit diu que ha tornat a nevar.

Envio felicitació a la senyora Llorens.

Som escrit al “Baix Empordà” demanant nombres de mostra a fi de sustituir “La Crónica”.

A les notes del registre civil de Palafrugell hi trovo que <h> el pobre Xicu Serra és mort. Déu l’hagi perdonat.

Cap el vespre som anat a buscar n’Angeleta a cal Aimat i hem acavat d’arrivar a cal d[octo]r Riera. L’hi ha receptat un granulat francès. He pagat el pis, el gas i el vigilant.

6. He cusit uns vestits de texits per les petites i he rentat.//

A la tarde ha caigut calabruixó (es nois diuen que no n’ha caigut).

Rebem carta de na Florinda i postal d’en Font. He pagat el sereno. N’Angeleta ha anat a ensajar amb les Filles de Maria de la Concepció. Avui he pagat setse pessetes a la mestra de les petites i cent vint-i-cinc per mesades i objectes escolars d’en Lluís.

7. Som escrit an en Florenci i a m[ossè]n Lluís.

A la tarde som assistit amb una conferència que ha donat la mestra de les petites. S’ha esplicat mol bé. Tota ha estat referent a la necessitat de protegir a la dona trevaiadora. També hi ha parlat el s[enyo]r rector de S[an]ta <Pere> Anna referint-se amb lo mateix. Déu coroni els seus afanys i permeti que sigui un fet l’unió benefactora de tots els catòlics, no tant·sols de Barcelona sinó fins de tot lo món. Tots aplegat sota la gloriosa bandera de Jesús i el triomf és ben segur. Tot per·a Ell fins el darrer batec del nostre cor. Hem de lluitar ben ardits defensant la seua // santa causa ja que tots som redimits amb la seua preciosa sanc. Avant sempre units tots!

8. A dos cuarts de sis m’he llevat. Som anat a practicar les meues devocions an els p[ares] dominics. Necessito enfortir el meu esperit demanant a Jesús que no permeti que m’allunyi de les seues amoroses mans[,] en quin tinc posada tota la meua confiansa.

Con som arrivat a casa en Lluís ja havia cridat tota la colla.

Mentres es dinar s'ha anat fent som anat a Barcelona a comprar un fil que na Florinda me demanaba. N'he fet un paquetet i l'he portat an el recader de Palafrugell.

He comprat un folletó escrit per el rector de Sant Martí referent als martiris que va passar per la Setmana Tràgica.

Som passat a recullir colls i punys al Planxat Aleman. Amb n'Angeleta hem cusit i planxat. En Tonet ha vingut.

9. De bon dematí he cusit bona estona. Després // som anat a <pl> comprar. A la tarde he planxat les camises blanques d'es nois i els hi he deixat tota la roba preparada per a mudar-se.

10. A les sis m'he llevat. Som assistit a la missa de les vuit[,] qu'és la de la explicació del Evangeli. Fetes les meues devocions som entrat a la plassa. Hem surtit juntes amb la senyora Francisca Cama de Palafrugell.

N'Angeleta i les petites han anat a missa d'onse i surtint hem acavat d'arrivar al passeig de Gràcia[,] que hi havia la jura de la bandera.

Hem rebut carta d'en Florenci i postal de na Gracieta. En Florenci proposa a en \Serafí/ de fer un negoci amb pells de llebra. Jo voldria qu'ens enviés les llebres amb pell i tot. Quins estofats que faríam!

Rebem el primer nombre de "Baix Empurdà" de Palafrugell. Veig que hi colaboran una colla de jovenets mol animats. Indirectament ens proposan si volem esser corresponsals administratius. Han vingut les noies de can Pall//llari d'Olot. Per lla les vuit del vespre ha arrivat en Lluís tot sol que diu que ha perdut en Serafí[,] en Tonet i en Fullà. Per lla les nou han arrivat en Serafí i en Tonet. Hem sopat en nom de Déu i a les onse anàvem a dormir.

11. A les cinc m'he llevat. He planxat uns vestits per les petites i som cusit unes calses d'en Lluís. M'ha fet recordar de con era petit[,] com qu'estava tan gras tot m'ho rompia. No passava cap nit que con s'en anava al llit no m'encarregués que l'hi cusís ses calses. Are no està pas gras com llavors pro també les ha rompudes. Déu l'hi do salud per·a rompre'n d'atres.

Avui estic tota cansada i no vaig a comprar a la plassa. Per qui quelcom trovaré.

He rebut carta de na Florinda i de na Gracieta. He contestat a na Florinda i escrit an en Pau Modolell i fet aquestes pobretes notes. Are n'Angeleta i na Montserrat estan

cantant solfes, i en Lluís dibuixa i els hi diu que mereixerian qu'els ha tanquessin a Sant Boi per mentideres. Diu ell que tot lo qu'elles sermonan l'hi està bé, pro que no // passa de que a les deu de la nit fassi tan de *sol* com elles cantan.

Gràcies a Déu que sempre està de broma.

12. Som anat a missa, a comprar i he portat colls al Planxat Aleman. He pagat vi, oli, trunfes i sabó i no sé què més que m'han portat de cal adroguer. He rentat tota la tarde i havent sopat fins a les nou. M'en vaig al llit ben cansada. La fredor de l'aiga m'ha carregat el pit pro no hi ha més.

13. Hen havent fet l'esmorsar som anat a Correus i a missa. Som anat a combregar. Per mi avui és un dia gran, solemne i importantíssim. Si Déu ho vol he guanyat l'indulgència plenària de l'hora de la meua mort. Déu disposi de la meua vida que jo des d'are amb santa resicnació accepto qualsevol classe de mort que me sigui destinada. Alabat sia Déu!

Som entrat amb una merceria a comprar brodats perquè n'Angeleta se guarnexi les camises que se fa. Cap al vespre som anat al Orfeó M[ossè]n // Cinto per·a determinar lo de la festa de diumenge.

He comprat unes cintes que m'ha encarregat una veïna. He rentat tota la tarde. A dos quarts de deu he posat la roba amb lle<g>siu i are m'en vaig a resar el sant rosari i a dormir en nom de Déu.

14. M'he llevat a les sis. A les set som anat a comprar. A tres quarts de deu la senyora Marina, les seues tres filles, el seu fill[,] un seu parent i jo hem surtit i hem anat a la parròquia de S[ant] Pere a la cerimònia de la confirmació dels fills de la senyora. El seu parent ha estat padrí del nen i jo[,] de les nenes.

Quin rebombori de criatures hi ha a la iglésia[,] tantes estones tancats. Com qu'és tan cremada tot semblen enderrocs.

Al migdia hem arrivat. A la tarde amb el parent de la senyora[,] qu'és militar[,] hem parlat llargament de la quinta d'en Florenci. M'ha dit qu'és eccedent de cupo i que no creu qu'el demanin.

Mentres el sopar s'hanava fent, he rentat fins hora de sopar. Després som cusit unes // cintes vermelles per les nenes d'aquí devant com a record d'haver-los-hi estat padrina. Els hi serviran per·a lluir-les amb l'uniforme del Orfeó Intantil M[ossè]n Cinto.

15. A les sis m'he llevat. Som estès tota la bugada. Som escrit a na Gracieta Janoher i a "Baix Empordà". He fet un plec d'imprès per na Janoher, un per la Argentina i un per en Colomer. Tot ho he portat a Correus. Som entrat un rato amb una iglésia. Feia una fret que tot s'ho emportava.

A la tarde som anat a l'Orfeó de petits i he pres dues contrassenyes per la progectada excursió de caramellaires.

Són un cuart de dotse. En Serafí llegeix "Cucut" i jo'l planto i m'en vaig a dormir.

16. A dos quarts de set m'he llevat. Es dematí he tingut feina. A la tarde es paletes han vingut. Jo he planxat molt. Les camises dels nois i els <eng> enagos de n'Angeleta tot ha quedat mol bé. Les cintes vermelles de les petites semblan // noves. Pensava poguer anar a dormir aviat[,] que bona falta me fa i han arrivat les noies del segon i tot contant-me penalitats que passan[,] pobretes[,] des que se l'hi va morir la seua bona mare, hem arrivat a tres cuarts de dotse.

Avui és el sant de na Gracieta Janoher i del seu Toribi, i el cumpleanys de na Gracieta nostra.

17. Excursió de caramelles a Santa Coloma de Gramanet. M'he llevat a un quart de set. He espavilat n'Angeleta i les petites. A dos quarts de vuit totes estaven llestes. M'hen som anat a la Concepció. Avui tenim la comunió del viacrucis perpètuo. Les noies[,] totes tres han anat a la capella del Consell de Cent. A dos quarts de nou en punt, les petites i jo ja ens trobàvam al Foment Autonomista Català. N'Angeleta amb tranvia ha anat a esperar-mos a la plassa d'Urquinaona. A tres quarts de nou sortíam de les Escoles M[ossè]n Cinto tots[,] grans i petits[,] en número de dos-cents, amb la cistella enflocada dels petits caramellaires al devant portant-la un exalumne del // Orfeó. Pels carrers que forman el tragecte fins a la plassa d'Urquinaona, eren tots plens de badocs aplaudint la nostre colla de xamosos pagesets amb faixa i barretina vermella. Les nenes[,] amb vestit blanc[,] faixa vermella i llas blanc al cap.

Tots[,] \grants/ i petits, portàvam el llasset de les cuatre barres unit a la contrassenya del Orfeó per·a ser inclosos al tren exprés que ha sortit per·a nosaltres a les nou en punt. Devant d'una nombrosa gentada qu'ens aplaudia, hem sortit de la plassa d'Urquinaona amb una alegria imponderable[,] tan la gent grant com els caramellaires. Tres quarts amb tranvia. Tothom estava de lo més animat recnant una germanor

qu'encantava. Els nens i nenes vellugaven[,] reien i joguinejavan com aucellets fuits de niu. Per tot ont passàvam érem admirats i aplaudits. Feia un dia triat[:] ni fret ni calor ni vent que molestés. Per lla les deu hem arrivat a Sant Adrià del Besòs, ont hem baixat del tranvia. Gaire_bé tothom ha anat a peu fins a Santa Coloma, que hi ha un quart i mitg. N'Angeleta i jo junts <amb uns> amb un senyó i una // senyora i un nen, hem pujat amb una tartana que per vint cèntims cada u ens hi ha portat. Mentres_tant hem esmorsat. Hem arrivat a Santa Coloma tan aviat com els que anaven a peu.

El *coro* d'en Claver de l'esmentada vila ens han vingut a esperar els nostres a mitx camí, tots amb els seus uniformes i senyera. Quina colla de cantaires[,] entre grans i petits. Tots portavan barretina vermeia.

Arrivant a la vila, tots hem fet cap a la plassa de la Constitució devant la casa de la vila i allà els nostres han cantat les divertides cansons de caramelles. Després han portat la enflocada cistella junt amb la senyera dels *colomins* al balcó de la casa grant.

Mol vora d'allà hi ha la fonda ont havíam d'anar a dinar. Hi hem anat a reposar i ens hi han portat uns quinze o vint cantis amb aiga i orxata peraquè tohom vegués. Refets qu'hem estat, cada soci s'ha <repartit> recullit els nens que l'hi han pertocat cuidar, i'ls han portats a passejar per aquelles boniques encontrades. N'Angeleta i jo hem decidit anar soles a donar un tom // per el poble. Se veu que són catalanistes[,] puig tots els carrers <tenen> tenen noms catalans. També deuen ser mol catòlics, perquè els carrers tenen nom de sants. Volíam anar a visitar Santa Coloma i ens han dit que l'iglésia era tancada.

Hem vist el Café Económico (deu ser d'aiga de castanyes), el Cafè Català, el Café del Piso[.] Renoi! Con de cafè!

A la una en punt, hora combinada per·a trovar-mos a la Fonda del Coronel, de per tots indrets arribavan colles de cantaires amb bona cassussa i més contents que unes pascuas. Sense mancar-n'i ni un hem pujat a la gran exsala de ball[,] avui convertida amb menjador. Cada cual s'ha encarregat dels que ha pogut, i amb alegria i bona gana hem dinat en nom de Déu. El dinar[,] mol ben encertat. Arròs amb pollastre, cuní, calamars i musclus. Ceves i olivetes. A cada taula hi han distribuït càntirs d'aiga i purrons de vi tapats i lligats amb el tradicional cordill que fa més català. Tres arrobes de badella amb pèsols. Llus fregit. Ensiam de lletuga i raves. Pa i vi bo i abundant.// Les viandes[,] riques i abundantes. Per postres taronges, formatge, panses, metlles torrades i pa de pessic tot bo i abundant. A les tres acabàvem de dinar. S'han llegit algunes cartes de bons amics que no han pogut venir. El director[,] s[enyo]r Crusells[,] mereixedor de

totes les atencions per la acertada tàctica amb què sab guanyar totes les simpaties de pares i fills, ha dirigit breus paraules a la concurrència, pregant atenció i fent alguna brometa d'aquelles que sempre l'hi escauen i que amb tanta facilitat l'hi acudeixen. Tothom s'ha posat de peu dret i els petits dalt de les cadires mentres un prec unànim demanava per cantar els Segadors. El s[enyo]r Crusells ha accedit mol joiós bo i donant un to qu'els poguéssim cantar tots.

El poble de Santa Coloma no sabia lo que l'hi passaba amb tantíssims hostes.

Acavat l'Himne hermosíssim s'han donat visques a mossèn Cinto, al Foment Autonomista Català[,] a Catalunya lliure, viscan els nens i nenes i últimament un sentit i unànim visca el s[enyo]r Crusells. Ell estava emocionadíssim.// Tothom el felicitava amb alegria estrenyent-els les mans fent vot peraquè visqués molts anys ja que tan bé sab dirigir els petits cantaires. Era el seu gran dia. De per_tot el seu ser <se> l'hi traspuava la joia. Mentres ha durat el dinar no s'ha cansat d'anar d'una taula a l'atre fent cumpliments a tots.

Havent dinat encare que no estava comprès an el programa, pro agraïts an els obsequis dels d'en Clavé, els nostres han pujat al Café del Piso i han entrat an el *traiato* que are és convertit amb sala de ball o teatro segons lo que cal. Penjada amb una paret hi havia una pissarra de fusta. Escrit amb guix que semblava un anàlissis gramatical hi deia[:] «El *vaile* que tendrá lugar esta noche se avisa que los que quieran bailar tendrán de pagar 30 céntimos».

De lloc per els músics no n'hi havia, un piano desastrós. Amb un atre lloc de la sala hi havia el teló vermellós amb els seus corresponents Calderón i Lope de Vega i demés companys d'ofici. Tot el poble s'ha reunit allà. El local // era ple de gom a gom.

Els nostres petits han cantat algunes cansons de caramelles[:] "Draps i ferro vell"[,] "Rataplim"[,] "Les primeres calces" i no sé què més. Els *colomins* han cantat "Els pescadors" i un atre que no me recorda com se deia. Tot era alegria i germanor i axís ha acabat la festa.

Hem pres comiat d'aquell poble tan simpàtic, i a les set érem tots a San Adrià per pujar al tranvia que des·de Barcelona ha vingut a buscar-mos. Amb la mateixa alegria que havíam anat hem tornat arrivant a ciutat a dos quarts de vuit sense 'l més petit incident bo i essent dos-cents de colla.

Arrivant a casa hem trovat "Baix Empordà" de Palafrugell, "Deber" d'Olot i una carta d'en Florenci.

Avui l'emperador de los jóvenes bárbaros ha donat un mitin que fa esgarrifar de pensar-i. Quines ideies té aquell desvergonyit!

Mentres hem estat fora, un empleat de la casa Debray ha portat uns pots de llauna pintada mol macos guanyats amb 40 cupons. Hi ha trovat en Lluís.//

18. M'he llevat a tres quarts de set. Les noies han fet festa perquè estavan cansades d'air. En Tonet ha vingut. En Lluís ha trovat en Xavier Piera. Are diu que trevaiarà aquí. En Tonet ha vingut a buscar 100 pessetes dels diners que l'hi guardo.

19. A dos quarts de set m'he llevat, i com que hi ha els paletes m'estic cusint per·a no deixar-los sols. Les germanes Bach han pujat.

20. M'he llevat a les set. He cullit "La Veu" de sota la porta i lo primer que hi he llegit és estat la mort de m[ossè]n Font y Sagué. Fins he plorat, i això que no'l conexia pro sé bé el valor que hem perdut. Persones com ell un s'els estima encare que no'ls hagi vist mai. Déu sab per·què ho permet pro és ben trist que als trenta-sis anys una persona tan sàvie i virtuosa hagi de morir. Déu l'hagi perdonat. En Serafí diu qu'hem perdut el millor geòlec, i que ho sent infinitament.

Al mitg_dia han tornat les noies de S[ant] Martí.//

He pres un paleo per la festa de diumenge vinent.

21. M'he llevat a les sis. Per lla les deu he sortit. Som anat a missa i a fer una visita a la senyora Karr i un atre a l'escola de les petites. He comprat i cap a casa.

A la tarde ha vingut la senyoreta Barbarà. Ha portat el programa de les festes del pròxim mes de maig.

Havent sopat he rentat fins a les deu. Després som escrit an els meus d'Amèrica i a les onse i quart a dormir.

22. Dematí les meves devocions piadoses i la feina. A la tarde ha vingut el s[enyo]r Crusells[,] director de l'Escola i Orfeó M[ossè]n Cinto. M'ha portat la nova de que el nen premiat amb el millor trevall ha escullit na Montserrat per·a reineta de la festa del concurs literari-musical M[ossè]n Cinto. M'ha sorprès doncs no'm pensaba que anés a raura amb ella. Res l'hin he dit. Encare mancan dos dies.

23. M'he llevat a les sis. He tingut molta feina. A la tarde[,] con les petites han estat aquí[,] hem anat a comprar sabates llargues blanques, cintes, vanos[,] unes // medalletes i els guantets de la petita reina. He cosit[,] rentat i planxat fins a la una de matinada a fi que tot quedés llest.

Fins a les onse, les petites ans d'adormir-se han estat cantant l'Himne a la Reineta de demà, icnorant les pobres que serà na Montserrat la que se asseurà al reial setí. Que dormi en pau, que fins demà no vui donar-li la gran nova.

24. *Festa maquíssima*

A les cinc m'he llevat i lo que portan les festes mundanes: mols diumenges fa que no havia deixat d'anar a combregar i avui m'és del tot impossible d'anar-i. Les petites i n'Angeleta també han vingut amb mi a oir missa als Dominics. Con hem arrivat a casa els nois se vestian. Mentres na Maria ha estat aquí devant a portar la petita[,] qu'és tan entramaliada, n'Angeleta i jo hem donat la colossal nova a na Montserrat de que ella ha estat elegida regina de la festa d'avui. Ella no ho volia creure de cap manera. Me deia[:] «Com voleu saber-ho[,] vós, si ni el s[enyo]r Cru//sells ho sab?» «Doncs mira[,] jo ho sé des del divendres passat[,] qu'ell mateix m'ho va venir a dir.» «Encare no ho crec[,] mare.» «No siguis tonta. És que no convenia que cap de vosatros ho sabés perquè tot anés més com cal; pro are ja ho sabs. Si no fos axís per·què veuries a casa tan de moviment?» «No us penseu, que això de pendre un atre palco, comprar-mos lo que na Maria ha d'estrenar per la primera comunió, combidar els Perandones i tanta preparació... potser sí que serà axís.» «Sí, és axís, i callat que no comvé que na Maria n'entengui res.» «Qu'estic contenta[,] mare! No sé pas què tinc! Mai m'ho hauria pensat. Digueu-me: per·què no m'ho dèieu avans?» «Per una pila de raons. Perquè estiguessis tranquila i a l'escola no t'ho coneguessin, perquè sopessis bé i cantessis tu mateixa l'himne regi que avui no podràs cantar, perquè dormissis amb quietut i per fi que avui estiguessis tota la missa lo més atenta possible.» «Ai mare! No sé pas què tinc[,] de tan emocionada!»

Amb totes aquestes ha sortit en Lluís fent <un> un gran acatament bo i diguent-e-li[:] «Good salve te Ring!» L'atre ha fet lo mateix junt amb // un reverent «Dios guarde a su Magestad!» i ella de ximples no'ls en deixaba.

Con han estat vestides i arreglades han cridat les nenes d'aquí devant i totes cuatre han anat cap a l'Escola M[ossè]n Cinto. Els nois han agafat les entrades i s'en han anat per·a després trovar-mos tots junts. Els darrers de surtir hem estat n'Hermínia,

n'Angeleta, la senyora d'aquí devant i jo, i hem fet cap a la Sala Imperi. M'hos hi esperavan la senyora Perandones amb la seua filla, i una seua germana, i la senyoreta Aymat (mestra de piano de n'Angeleta).

Els petits cantaires ja hi eran. Els nois també han arribat. Llavors els vells i criatures hem anat al palco dels senyors d'aquí devant, i els jovincels i damisel·les an el nostre.

L'escenari tenia el veritable aspecte d'uns Jocs Florals de grans escriptors i poetes. L'improvisat doser, de cartró mol ben endomassat <de> d'or i vermell (o paper daurat) pro mol ben combinat, amb el setial regi, i uns escalonets ont hi tenian de pendre paciència un parei d'hores // cuatre nenes de sis a vuit anys fent <fe> de petits patges a la diminuta reina de la festa. Una llarga taula <tota> i un·atre de més petita totes dues també endomassades de draps de les cuatre barres. Una de les esmentades era per el jurat calificador i els premis destinats an es seus respectius guanyadors, i l'atre hi havia la junta organitzadora de la festa. Els domassos qu'embellian llurs taules eren recullits amb escuts simbòlics. An el lloc de més preferència hi lluïa <a> la preciosa senyera del petit orfeó, bandera de les cuatre barres, destacant-se al bell mitg la magestuosa figura del patró eccels dels nens i nenes cantaires, el nostre plorat m[ossè]n Cinto (a c s).

S'ha overt la festa

El nen premiat amb el millor trevall i guanyador de la Flor Natural[,] qu'era un ram de roses de S[ant] Jordi lligat amb una llassada de cinta barrada, ha anat ben acompanyat a buscar la seva reineta elegida per·a ell mateix. L'hi ha fet ofrena de la Flor, i donant-se la mà, i als acorts de <la> l'himne regi[2] que cantavan tota la colla l'ha // acompanyada fins al setial d'honor[,] ont ha comensant d'anar repartint a cada un dels premiats el que se merexian.

Els nens al rèbrer llurs distincions l'hi besaban la mà i les nenes[,] la galta.

Amb el jurat hi havia una professora de música per·a judicar les cansons premiades. Les dues que han obtingut premi les han cantades allà mateix: l'una per la mateixa compositora i l'atre per una nena de sis anys acompanyades al piano per el s[enyo]r Crusells.

Con han estat repartits tots els premis, un jove ha llegit el discurs de gràcies. Era corprenedor i ple de tendresa, fet exprés per·a la petita gent per qui era tota la festa. De

[2] Nota de l'original: «Dedicat a la petita reineta».

tan en tan se girava cap a la petita reina dedicant-li boniques frases i algun prec que na Montserrat diu que de tan emocionada fins tenia ganes de plorar.

Les petites dames d'honor han estat mol quietetes. No n'hi havia cap que tingués més de vuit anys. També els hi feian // escolta uns guàrdies urbans tots vestits de vermells, un de cada costat de la reina. Allà inmòvils[,] palplantats[,] ben bé semblavan es jueus del monument de Llufriu. Els nens i nenes han cantat "L'emigrant" i algunes atres cansonetes finalitzant amb l'Himne nostre "Els Segadors" que ha cantat tothom de peu dret i plens de goig i entussiasme.

Con tot ha estat acavat s'han fet fotografies de variats estaments.

Amb el mateix ordre que havian entrat al teatre n'han surtit. Amb dos guàrdies muntats al devant, després l'Orfeó i darrera de tot la senyera.

La reina amb el ram de roses a les mans i les seues dames d'honor l'hi aguantaven les cintes del ram, i amb aqueixa forma han arrivat a l'escola.

Nosatros hem anat directament a casa. Les nenes trigavan a arrivar, i en Serafí les ha anades a buscar trovant-les que venian ben acompanyades del director i un soci del Foment. Na Montserrat encare portava el ram de roses de Sant Jordi joiosa i entussiasmada.// Mentres pujaven l'escala de casa el senyor d'aquí devant ha corregut al piano a tocar la Marcha Real española i els nois de casa han protestat demanant-li que toqués els Segadors. Amb mol de gust els ha complaguts.

N'Hermínia s'ha quedat. He comprat tortells i vi blanc. A postres hi han vingut en Tonet i en Fullà.

Després els nois i els companys han anat a Sarrià a buscar en Víctor per anar a Vallvidrera i nosatros dones hem anat a acompanyar na Hermínia. Ens hi h[em] trovat tots[,] a Sarrià. Érem nou de colla. En Tonet ha vingut a sopar i axís ha acavat la bonica i memorable festa de l'Escola M[ossè]n Cinto.

25. Ha vingut un noiet de l'Escola M[ossè]n Cinto amb un sobre tancat. És qu'el senyor Crusells \demana/ que hi vagi per·a determinar com se faran els retrats. També som anat a veure les mestres de les petites per·a comensar les dilligències de la primera comunió de na Maria.//

Després som anat a visitar la s[enyo]ra Karr peraquè me dongués un escrit de na Gracieta. M'ha dit que publicarà la festa dels de M[ossè]n Cinto a "Feminal".

Tota la tarde he cusit.

26. He oït missa de dos quarts de deu[,] he comprat i cap a casa. A la tarde som rentat i escrit an en Pau Modolell i després al vespre hem anat al d[octo]r Riera.

27. Som assistit als funerals de la mare de les Bach. He rentat i he cusit. Ha vingut en Miquel Serra. M'ha dit que la Sara i en Manel han arrivat. Con ell s'en anava ha arrivat en Xavier Illa de Vich.

Avui a Fransa s'han casat en Joanet Garriga amb n'Irene de can Pau. Déu els fassi ben felissos.

Al vespre hem anat a l'Hotel Rancini a visitar es nostres simpàtics *canaris*. La Sara sortosament està forsa bé.

El nen d'aquí devant m'ha trencat el llum del bestíbul. Què hi farem!//

28. M'he llevat a dos quarts de set. He sortit per a les meues devocions i obligacions. He trovat el s[enyo]r Crusells i hem enraonat un ratet.

He portat el vestit d'en Serafí a tenyir.

A la tarde he rentat mol, i enllestit tot, som escrit an els d'Amèrica. Les petites també han escrit. Con volíam anar a sopar ens han arrivat aquelles pobres noies de Sant Martí que no tenen mare. M'han contat les penalitats qu'els hi fan passar els seus tutors. Les he consolades tan bé com he pogut. Déu les ampari[,] pobretes. El seu gran desitx és de llogar un pis i viure soles amb el seu germà. Malaventurat qui no té mare! Encare me sembla que la veig morir despedint-se dels seus fills recomanant-els-hi que s'estimessin forsa i que no la olvidessin. Si ella veiés de la manera qu'els ha tractan els que tanta amistat l'hi demostravan! Encare elles hi eran que ha arrivat en Xavier Illa.

29. M'he llevat a les sis i he cridat en Lluís i na Maria. Som anat a Correus a tirar la correspon//dència pels meus anyorats. Axís surtirà avui mateix. He fet les meues devocions, he comprat al mercat de Santa Caterina. He comprat uns vestits blaus per estar al colegi. Som taiat els vestits i'ls he comensat de cusir.

He comprat vint Patufets perquè portan les fotografies dels nens de l'Escola M[ossè]n Cinto.

30. M'he llevat a un cuart de sis. Amb na Mercè Bach hem anat a missa al Alberc de Sant Antoni. En tornant he cridat la colla i tot es dematí som planxat. A la tarde encare som planxat més. És que aprofito totes les cintes i corbates[,] que tot ben net i

planxat fa goig. Després jo feia mitxa i escoltava la senyoreta Aymat que tocava el piano bo i donant llissó a n'Angeleta. Mai me cansaria de sentir-la.

La meva vehina avui me deia que demà i demà passat aquí hi haurà mol d'enrenou.

Tot avui trona i plou.//

Maig

1er. A un quart de sis m'he llevat. Som anat a cumplir amb les meues devocions[,] he comprat i a les vuit arribava a casa. He cridat a tots i s'han espavilat perquè <a la tarde> han volgut anar als Jocs Florals.

Des de bon dematí que hi ha rumors de revolució. El dia ha passat sense cap fet desagradable.

An els Jocs Florals han proclamat mestre en Gaia Ciència an en Josep Carner i a<n> m[ossè]n Llorens Riber. El primer ha guanyat la Flor Natural[,] nomenant reina de la festa la senyoreta Alcover de Mallorca. Hi han anat en Serafí[,] n'Àngela i na Montserrat. Aquesta ha rebut moltes felicitacions per haver estat reina an els Jocs Florals petits. A la tarde han anat a les funcions relligioses de la Concepció.

Som escrit an en Joanet Garriga i an en Ton de Llufriu.

En Lluís ha estrenat un vestit que l'hi està mol bé. És mol presumit i fa mol goig.

Que s'és fet temps[,] de con era a can Ciurana!//

2. M'he llevat a dos quarts de sis i amb na Mercè Bach hem anat al Alberc de Sant Antoni. Surtint de missa he comprat i cap a casa. He cusit amb una brusa d'en Lluís qu'és per l'escola seua. Tot ho esparreca.

Som fet les adresses per els Patufets. Som anat a Correus i al banc. En tornant som llegit "La Veu". Porta tot un fui de Jocs Florals. Fins els de M[ossè]n Cinto. A la tarde ha vingut n'Hermínia, i després la seua mare que amb en Serafí han fet molta broma. N'Angeleta i na Carme Bach són a la Concepció a cantar amb les filles de Maria i després han anat a la parròquia del Pi.

Na Montserrat té mal·de·cap.

En Lluís ha vingut tot malcontent de les proves de volar.

És un quart d'onse i m'en vaig a dormir.

3. Santa Creu. Quina festeta del Roser més maca feian avans a Llufriu. Tot se pert. Jo amb na Mersè Bach som anat al Alberc de Sant Antoni com els atres dies. Més tart som anat a l'escola de les nenes // i a veure el mestre de música s[enyo]r Crusells. Amb tots ells hem conversat sobres ensenyansa i coses indiferents. Amb lo que m'ha esplicat Dª Llúcia tinc por que demà·passat[,] que serà l'Ascensió[,] potser hi haurà garrotades. Els ànims estan exaltadíssims i lo pitjor és que se baraian els que militan amb uns mateixos ideals. Quina poca caritat!

Con anàvam a dinar ha pujat una germana d'en Pau Modolell a dir-me qu'el seu oncle és a can Sagarra. Hi hem anat amb na Maria.

En tornant som rentat bona estona.

Són un quart de dotse i m'en vaig a dormir.

4. De bon dematí com sempre: comprar i les meues devocions i arrivar aviat a casa perquè tot fassi el seu fet. He donat un cop d'ui a "La Veu", he fet algunes notes, endressat la cuina i mentres el dinar s'ha anat fent som rentat i estesa la bugada. Estava cansada i som dormit un quart. A la tarde he planxat mol, i fet i fet, a dos quarts d'onse m'en som pogut anar a dormir en nom de Déu.//

5. La gloriosa Ascensió de Jesús. Són vora les deu del dematí, i com qui diu encare no m'he adonat del gran misteri d'avui. Jesús meu! si m'en som adonat i fet memòria[,] con he sentit la imponderable felicitat d'haver-bos hostatjat en mon pobre cor. Tret d'aquells moments sublims, m'ha semblat que una forsa misteriosa i grant me cridaba.

Per·què avui Barcelona està de festa grossa? Bé prou que ho diuen els seus carrers endomassats ja de bon dematí. Avui tothom qui vol o qui en té pot posar ben enjoiats els seus vistosos hestatges des de bon dematí fins a la posta del sol.

Per·què tan de moviment matinal? Per·què tan entussiasme? A qui festeja el poble de Barcelona? Per·què s'han reunit tots els prelats de Catalunya entorn d'una festa tan important? No és que venerin a un fill de cap monarca ni tant·sols de cap noblesa. De qui se tracta[,] doncs?

Se festeja a un fill de Barcelona que si bé és veritat que fou criat amb bressol el més humil, els seus fets, la seua virtut // i la seua santetat l'han portat amb un lloc tan enlairat com és el d'esser venerat en un altar de la iglésia del Pi[,] d'aun en vida n'havia estat beneficiat. Avui se celebra la seua canonisació i és per això que tohom està de joia.

Quina fe hi ha a la ciutat de Barcelona! Qu'en serà[,] d'important[,] la professó que se farà a la tarde d'avui ajudant Déu per·a traspassar les venerables despulles del nostre sant Josep Oriol des de la Catedral a la iglésia de Santa Maria del Pi.

Jo també[,] com a ferventa i entussiasta catòlica barcelonina[,] m'he llevat de bon dematí, i a peu he travessat els carrers i més carrers fins arrivar a la Catedral. Eran dos quarts de set, i pels carrers de Girona i Bailèn, els balcons estavan adornats amb les cuatre barres, i atres que no eran de *casa* i d'atres de indiferents. Els nostres són els meus predilectes. Els forasters me fan recordar els que se posavan a casa el dia de Corpus. Nosatros no n'hem posats de cap mena perquè no en tenim. El cor frueix joia per // la gran festivitat amb domassos com sense.

A les set som arrivat a la Catedral. La capella del Santíssim estava atestada de fidels i les comunions[,] mol concorregudes. A l'altar major hi havia un suntuós preparatiu per·a l'ofici[,] que serà mol solemne. Mol m'agradaria d'anar-i, pro els meus quefers no m'ho permetan. Aprofito lo que puc i prou. Con seré veia llavors m'en assadollaré.

Som estat una estona dolcíssimament felissa puig acabava de combregar i fruïa d'aquell benestar qu'encisa i transporta a les sublimitats de cel, i que res d'aquet món és comparable. Amb tot el fervor del meu cor, pregava per Barcelona, ho demanava tot al sant per qui se feia la festa, que tanta virtut i acert tenia amb apaivagar odis i disputes. Per la santa unió dels catòlics dispersats i desavinguts dolorosament[,] per els que sentim la calma en nostres cors desitjosos del triomf de la relligió catòlica tan ignominiosament profanada per un malentès dels que s'aixoplugan sota la bandera de la nostra santa fe i tenen llurs cors de // rencors i odis. Ont és[,] Jesús meu[,] la pau i germanor que tan recomanàreu als vostres apòstols i deixebles lo dia felís quin misteri celebrem avui? <H> Ilumineu als catòlics barcelonins[,] que bona falta fa!

No fa gaires dies jo parlava amb una senyora mol catòlica i furibunda devota de d[on] Carles. Se queixava de que els catalanistas no volguessin renegar de les seues *manies* catalanescas i atjuntar-se a la seva bandera única[,] qu'és catòlica. Jo l'hi vaig respondre que mentres que fóssim catòlics, res l'hi feia que fóssim catalans, castellans o alemanys o lo qu'ella volgués: pro qu'en els temps crítics que travessem lo que se necessita és la unió de catòlics. Un sol remat i un sol Pastor[,] i aquet és Déu[,] que no és castellà ni català, sinó Rei de tots els catòlics del món.

Sortint de la Catedral, som entrat a la iglésia del Pi. L'altar dedicat a sant Josep Oriol estava tot enllumenat. Relluïa tan que semblava talment que l'imatje del // sant

estava ple de vida. La plassa que porta el seu nom estava plena de banderes catalanes i de forasteres. Tot en conjunt animava més la festa. Tots els balcons lluïan domassos. Semblava el dia de Corpus.

M'en som anat pel carrer del Cardenal Cassanyes fins a la Rambla de les Flors.

Con passaba per devant de "Cucut" he sentit el joliu cant d'un russinyol. Pobre ocellet! Tota m'ha emocionat. Aunt m'ha volat el pensament? A Olot[,] que també en sentia? Ben cert que no. A Llufriu. A l'hort de baix rentant amb el cor adolorit per punyentes ferides que amb tota l'ànima perdono. Allà m'aconsolavan els meus estimadíssims companyons amb ses animades cantúries glosades a totes hores de nit i de dia. El primer que sentia cantar semblava que l'hi dongués la benvinguda per el goig que me donavan tota la temporada. Are ja no'ls hi queda ni un arbre per a fer-hi niu en tots aquells indrets. Viscan els diminuts cantaires que tanta companyia m'han fet. Visca el rossinyol barceloní qu'em recorda els que tenia per ben meus.//

Con som estat a la Rambla hi feia una fresqueta bonica i tot era moviment.

De tan en tan se sentia algú poc enterat de la festa que se fa avui preguntava: «Qui té d'arrivar d'avui que per_tot arreu hi ha domassos? No és pas Corpus, pro talment ho sembla.»

Som entrat a la Boqueria[,] hi he comprat i som entrat amb un lloc que hi som pres cafè amb llet i una ensiamada. S'em feia tart i som pujat al tranvia i ben contenta m'en som anat cap a casa. N'Angeleta encare no havia tornat. En Lluís era fora. En Serafí esmorsava i les petites encare dormian.

Mentres el dinar s'estava fent, som arrivat a la Concepció[,] que a la missa d'onse hi cantavan l'hora de l'Ascensió de Jesús. Llavores sí que he meditat detingudament el gran Misteri. Semblava talment que me trovés al cenàcul amb la Mare de Déu[,] els apòstols i deixebles en número de cent vint que diu n'hi havia. Mol contenta amb el cor seguia la santa colla amb el // nostre Capità Jesús cap a la venerada montanya, i fins me semblava sentir la dolcíssima paraula de Jesús[,] que s'ens despedia encarregant-nos que tinguéssim fe amb la seva amantíssima Mare[,] que per·a penyora m'hos deixava i que ens estiméssim els uns amb els atres com Ell m'hus estima.

Això és lo que manca cumplir: aquet manament qu'és el primer de la llei de Déu.

A la tarde he fet un plec voluminós per·a enviar als meus fills anyorats i som escrit als netets que mai he vist.

Vespre de tot les germanes Bach han pujat i m'han contat impresions de la professó. Diu que hi ha hagut mol ordre i animació. Que hi havia cinc bisbes i que mai a Barcelona s'havia vist una festa tan lluïda.

6. M'he llevat a les cis. Som assistit a la comunió de 1er divendres de mes. Ha predicat m[ossè]n Joan. El sermó ha versat sobres del gran amor qu'ens té Jesús. Com ho fa sempre. Els seus sermons són bonics, ben desenrotllats pro curts.//

Som anat a Correus a tirar el plec certificat. Ha costat noranta cèntims. D'allà, som arrivat a missa al Pi. Celebrava el bisbe de Girona. Ha fet el sermó ben català el d[octo]r Torres i Bages[,] bisbe de Vich. L'iglésia era tan plena de fidels que la gentada que no hi ha cabut arribava fins a mitjant plassa del Pi.

Som pujat al tranvia de la plassa de Santa Anna fins al Consell de Cent[,] qu'he baixat a recullir els colls del Planxat Alemany. He comprat i cap a casa.

A la tarde he cosit i rentat. Hem rebut carta de na Gracieta i d'en Martí Sabater i una postal de la nena de las Planas.

Air en vàrem rèbrer d'en Ton de Llufriu. Entre atres noves deia que na Nieves de cal Favai va morir (a c s).

7. A les cinc m'he llevat. Som anat a ciutat a les meues devocions matineres.

Con passava pel carrer de Ripoll també hi som sentit un dolcíssim cant de rossinyol.// Que n'és[,] de bonic[,] de bon dematí[,] caminar pels carrers de Barcelona! Tot és vida: moviment de trevaiadors, vigilants nocturns am es cescle ple de claus passat an es coll. Alguna volta m'he trovat a passar per el carrer d'Aragó poc avans de tocar les cis del dematí, i semblan un batalló que s'en van al cuartelet. Les porteres escombran el tros de carrer qu'els hi pertoca. Xicots aprenents que netejan vidres dels aparadors, remats de cabres i un munt de carros amb monumentals gerres plenes de llet. Completa quietut de tramvies perquè és massa aviat. En fi[,] un esclat de vida que se va deixonblint, per a ple dia quedar convertit amb un moviment febrós.

M'agrada mol caminar de bon dematí i fins a ple dia. Tan·sols vaig amb tranvia si plou o se fa tart.

A dos quarts de vuit ja tornava ser a casa. He rentat mol mentres se feia el dinar, i després som anat a can Rosés a la plassa de Catalunya. Mentres baixava l'escala, el carter m'ha donat una carta d'en Florenci!

De can Rosés som arrivat al carrer de Làuria // a buscar els colls planxats.

A la tarde he cusit i planxat. Són les deu i m'en vaig a dormir en nom de Déu.

8. A les cis me som llevat per anar a missa i a comprar. A la tarde som anat a buscar el vestit d'en Serafí, tenyit de blau que ha quedat mol bé.

Amb les petites i na Mercè Bach hem anat a la novena de sant Josep Oriol. Hi havia els de la Confraria del Ram preparant la festa que tots els anys fan al Tibidabo.

Are en Serafí ha surtit a saber com han anat els vots. Ha arribat tot mal_content. Diu que s'ha entafurat per tots els colegis electorals. S'hi ha ficat en secret a totes les converses i grupos que trobava. La qüestió era saver impresions. Per fi com era de témer. Tenim Barcelona dins de la gorja de la fera terrible. Ha guanyat en Lerroux per voluntat dels ciutadans tan malavinguts. Déu m'hos ajudi que ja la pagarem.//

9. Des de tota la matinada que plou molt.

M'he llevat a un quart de sis. He sortit i cap al Pi. Com qu'era tan dematí els tranvies encare no circulavan i no he tingut més remei sinó anar a peu i això que no se podia donar un pas de tan fanc. A dos quarts de nou arribava a casa havent comprat i tot. Are són les deu i plou molt.

Som escrit una interessant carta per na Janoher.

A la tarde he cusit, al vespre he planxat i fa fret.

10. M'he llevat a dos quarts de sis. Com els atres dies: som anat al Pi continuant la novena. Som oït missa de set de les Filles de Maria i amb elles som combregat en nom de Déu. Després som entrat amb una xacolateria del carrer d'en Raurich i he pres 10 cèntims de llet. Som arrivat al carrer d'Avinyó a comprar un llibre per na Maria. He seguit carrer de Ferrand avall fins a la Rambla. Ja tot era moviment. Les floristes estavan atrafegades i tot plegat oferia un esclat de vida i moviment matinal. He entrat al mercat de la Boqueria, he comprat i he pujat al tranvia // perquè s'hem feia tart. A dos quarts de nou arribava a casa. Després he sortit per els colls d'es nois. Al mitgdia ha vingut en Víctor de Sarrià. A la tarde ha vingut la seua Sofia amb la seua filla. Vespre de tot som assistit a la funció del mes de Maria. Predicava m[ossè]n Joan. El sermó ha versat sobres la caritat. És amb el tema que té més trassa a desenrotllar. Ne té el cor tan ple[,] d'aquesta virtut[,] que sempre que parla, sens adonar-se'n la deixa caure com pluja benefactora que tan la necessitem en aquet temps que no se respira sinó odis. Déu l'hi recompensi tan de bé com fa a la societat. Ha parlat tan com cal, que bé farà prou si

el sermó d'avui no l'hi val la recepció d'algun anònim. Ben fet que les canti clares i no sigui adulador.

11. Avui m'he llevat a les sis. He sortit a comprar per aquets voltants. A les vuit som sortit per anar a missa al Pi. Després d'haver combregat i resat fervorosament al sant per qui se fan les festes[,] som oït misa a la Verge dels // Desamparats. És una imatge que fa molta devoció. Els valencians la cuidan com a la seua patrona predilecta. Va tota plena de joies de gran valor.

Sortint som pujat al tranvia de Santa Anna fins a veure el s[enyo]r Crusells[,] que <h> air va enviar-me cuatre mots peraquè necessita veure'm. Volia parlar-me de la fotografia de na Montserrat que portarà "Feminal". M'ha aconsellat que anés a veure la s[enyo]ra Karr peraquè me digués com se té de fer. Hi som anat i Dª Carme Karr m'ha dit que anés a la administració del "Diluvi" que me donarian els clixés i que triés el que més m'agradés mentres la nena fos sola. «Demani'l per "Feminal" [-]m'ha dit[-] i ja l'hi donaran.» A la tarde he rentat bona estona. Feia una fret com el mes de gener.

Al vespre amb n'Angeleta i na Carme Bach hem anat al mes de Maria i sortint hem arrivat al passeig de Gràcia fins al carrer de Diputació. Feian uns trons i llamps que tot ho enllumenavan. Ja qu'els lerruxistes no encenen l'enramada que hi han posat ho fan els núvols. No plou.//

12. M'he llevat a dos quarts de sis i a dos de vuit m'en som anat a continuar les devocions a S[ant] Josep Oriol. Com qu'és octava de la Ascensió la missa s'ha celebrat a la cripta.

Sortint, som anat a la administració del "Diluvi", qu'és a la plassa Reial. He demanat si me podian donar els clixés de la petita Reina, i m'han dit que tenia d'anar a la redacció[:] Escudellers Blancs 3. Hi som anat i mol amablement m'el han donat junt amb dos nombres del periòdic que hi <h>és la fotografia. M'han embolicat el clixé amb el "Diluvi" i s'hem veien els mamarraxos del poc escrupulós periòdic i m'amoïnava. Llavors[,] pretextant por que s'embrutissin, he demanat si m'el volian embolicar bé. Ho han fet i jo[,] mol agraïda.

Som arrivat a casa a les dotse. N'Hermínia ha vingut. He rebut carta d'en Pau Modolell[,] que m'hi diu que na Gracieta ha guanyat un premi als Jocs Florals de Cornellà. El trevai se titula "D'enllà".

El recader de Palafrugell ha portat una // capsa de na Janoher. Conté un<a> vestit de llana blau cel tot desfet. Com que no hi ha cap lletra no sé qu'en tinc de fer. Ella s'esplicarà.

A la tarde som anat a ca la ciutat a demanar cèdula per en Lluís sense la qual no seria admès al Institut de Tarrassa. Necessita la cèdula, certificat de naixensa i certificat de vacunació. A ca la ciutat hi som anat a peu i som tornat amb tranvia fins al carrer de Mallorca[,] que hi som portat el clixé de na Montserrat a Dª Carme.

Arrivant a casa som espavilat la feina, he posat el sopar a fer i con tot m'ha anat a l'hora som anat al mes de Maria a la Concepció. El sermó de m[ossè]n Joan ha versat sobres el tercer goig del Esperit Sant. Amb una facilitat i floriment de arguments ens ha esplicat la pau santa que gosa l'ànima que viu santament unida amb Jesús. És una pau que sobrepuja a totes les delícies que pot oferir aquet món tan esquifit. L'esperit diví ens fassi la gràcia de que mai de la nostre vida deixem de fruir el goig dolcíssim de la pau santa de cos i d'ànima.//

Sortint de la iglésia amb n'Angeleta i na Carme Bach h[em] donat un camí fins al passeig de Gràcia i mai tenim la sort de veure les lluminàries enceses. Diu que les encenen de les deu per mont. Havent sopat he rentat fins a dos quarts d'onse. He tingut un dia forsa atrafegat pro Déu me do salud per·a poguer continuar.

13. A tres quarts de sis me som llevat. Som rentat fins a les vuit. Con som tingut la bugada estesa i la mainada espavilada m'en som anat a la novena de S[ant] Josep Oriol al Pi. Plovia mol i som pujat al tranvia de la Creu Roja fins al pla de la Boqueria. Som arrivat a l'iglésia, he practicat les meues devocions i con som estat llesta he pujat al tranvia de la plassa Santa Anna fins al Consell de Cent. He recullit els colls planxats, he entrat a la plassa[,] he comprat i cap a casa que plou mol.

Tota la tarde he rentat. Vespre de tot som escrit an en Martí de la Habana. Som enviat postal a na Janoher, a na Elvira Alibés // i an en Pau Modolell. Ha tronat i llampegat mol. A les onse m'en vaig a dormir en nom de Déu.

14. A dos quarts de sis m'he llevat. Amb na Mercè Bach hem oït missa al Alberc de Sant Antoni. A les set ja tornàvem ser a casa. He fet l'esmorsar i som espavilat a tothom. He rentat unes estones. Som anat a can Rosés. He comprat uns petits *cefiros* per les noies. Des de la Rambla he tornat a peu.

A la tarde ha vingut la senyora Perandones i la seua filla. Amb elles n'Angeleta i na Carme Bach hem anat a la conclusió de festes de S[ant] Josep Oriol. Una hora avans de comensar les funcions ja l'iglésia era ben plena de fidels. Ja pot estar ben content el nostre gloriós sant[,] de les animades festes que se l'hi han fet puig allò ha estat un veritable deliri d'aplaudiments. Tot era joia. Ni un moment cesavan les aclamacions de «visca sant Josep Oriol! Visca el nostre bisbe! Visca el Pare Sant!»[,] trovant aquets crits l'esperat ressò dels catòlics allà reunits amb un ¡visca! unànim de totes les boques i de tots els cors.// Hi ha hagut uns forts picaments de mans mentres l'orga i els cants de tot el poble atronava l'iglésia cantant l'himne solemne que ha escrit expressament la inspirada poetesa Antònia Gili[,] monja de Pedralbes.

Ja la funció era acavada, ja s'apagavan les llànties i canalobres, ja les venerables despulles del sant estavan colocades an el seu suntuós altar, era hora de que se surtís de l'iglésia puig eran ben vora les nou de la nit, pro ningú s'en savia anar ni se savia avenir de que ens havíam de dispersar. L'entussiasme perdurava. Havia estat tan interessant tot, que ningú se determinava de desfilar cap a les portes de surtida. Ha estat necessari que un capellà jove sense roquet ni res, pujés a la trona: el pobre[,] mol conmogut, amb breus paraules ha donat moltíssimes mersès al públic allà reunit, an els qu'els seus quefers no'ls hi ha permès assistir-i i a tots els que amb una forma o atre han ajudat al lluïment de les celebrades festes donant-les per acavades. Ha posat fi al discurs amb un animat crit de «¡visca sant Josep Oriol!» <que> // que ha estat contestat amb un picament de mans que atronava tota la iglésia.

Alabat sia Déu! Encare hi ha fe a Barcelona!

N'Angeleta se trobava mol animada i hem determinat retornar a peu, pro ja l'hem pagada. S'ens ha posat a ploure a bots i barrals i hem hagut d'entrar amb una entrada de la Gran·Via esperant que no plogués. A tres quarts de deu arribàvem a casa.

Les lluminàries del passeig de Gràcia han estat enceses pro ha plogut tan i cremaban totes soles.

15. Sant Isidro Llaurador[,] patró dels pagesos.

També és Cincugesma o la vinguda del Esperit Sant. M'he llevat a les cinc. És el darrer dia de la novena a sant Josep Oriol que jo particularment l'hi som dedicat demanant-li fervorosament que si Déu ho volia concedís la salud a n'Angeleta. Som anat i tornat a peu. Con som arrivat al Pi, donavan una comunió i desseguit han comensat una missa. M'he aprofitat de totes dues gràcies i he fet forsa via. Con som

estat llesta som anat a la Boqueria // a comprar i Rambles amon fins a la plassa de Catalunya. He vist una colla de xicots que feian una mena de professó que m'ha fet recordar la de Sant Cristòfol d'Olot. Devant de tots, hi anavan dos: l'un amb una cuyera grossa de boi<g>x i l'atre amb una forquilla. Eran tan grosses que semblavan pales de pues. Darrera d'aquells n'hi anavan dos més: l'un amb unes grasellasses i l'atre amb una daia sense mànec lligada amb un curdill. Després dos més. L'un portaba es martí (mànec de sa daia) i l'atre[,] un magai no mol gros. En_mitg de la colla una mica endevant, un noiet amb una pandareta que anava tocant. Darrera de tots n'hi anavan tres. El del mitg portava un pendonet blau que no sé què hi deia pro he sentit uns que deian que són la Colla del Rap. De cada costat del de la bandera hi anava<n> un que portavan unes cistelles plenes de cintes i de flors. Tots portavan barretina. Han pujat an el tren de Sarrià.

També n'he vistos tres del Figueres[,] tots ells cantaires. S'en veuen mols[,] de forasters[,] pro tots // pagesos. Per les Rambles s'hi veuen moltes pareies de casats de nou. Es nois de casa en fan broma.

Mentres feia es dinar ha arrivat en Manel Serra. Ha dinat amb nosatros.

Havent dinat[,] en Serafí s'en ha anat a Cornellà a buscar el premi de na Gracieta. És un bonic didal. En Lluís ha anat a passeig. Les petites han anat a cantar amb una torre de San Gervasi. El seu propietari els ha convidats[,] al Orfeó petit, a inaugurar un petit monument del inolvidable m[ossè]n Cinto. Els han fotografiats. N'Angeleta i jo hem anat a la funció del mes de Maria. M[ossè]n Joan ha fet un sermó sobres dues virtuts englobades[,] que són Bondat i Benicnitat. Ha estat eloqüentíssim. L'Esperit Sant l'hi ha concedit ben bé la gràcia que necessitava per a conmoure l'auditori. Els seus sermons sempre resultan curts. Són d'aquells que mai s'hi té son per lo mol que valen.

16. M'he llevat a les set i amb les petites hem anat a missa de vuit[,] qu'els nens de la catequística celebran la seua primera comunió. Els hi // ha fet la plàtica m[ossè]n Ramon Gudaiol[,] qu'és el que sempre se cuida dels nens i nenes. Els hi diu unes coses tan boniques i a·propòsit dels infants que sembla Jesús rodejats dels nens. Ha desenrotllat un tema preciós, fàcil d'esser comprès perfectament per les petites intelligències. Hi ha hagut moments que m'hi he emocionat tan que no podia deturar les llàgrimes.

A la tarde n'Angeleta ha rebut una carta de na Gracieta. Jo n'he comensada una per na Janoher. És de molta trascendència i no l'acavaré fins demà.

A les cis amb les Bach hem anat al mes de Maria. També ha predicat m[ossè]n Joan. Ha tractat la virtut de la Mansuetut. Encertat com sempre. Havent sopat[,] els nois i en Tonet Alibés han sortit. Nosatros amb les Bach hem arrivat al passeig de Gràcia. Tot estava *lerruxíssimament* enllumenat. A la plassa de Catalunya hi ballaban sardanes. La Casa del Pueblo també estava tota enllumenada.

L'Emperador del Paralelo lluieix totes ses gales i governa la ciutat i sa comarca.//

17. Avui he fet matinada. El pare (a c s) solia dir «plou; en Baldiri no's mou» i jo avui he fet lo mateix.

M'he llevat a tres quarts de set. Amb tot i que plovia he sortit per oir missa i anar a comprar. Som anat a combregar. Que rebé m'hi sento[,] aquella estona tan íntima, tan sublim! Sembla talment que Jesús posa un llibre overt devant nostres pobretes intelligències peraquè hi llegim lo qu'els savis que no'l coneixen mai compendran. Són moments dolcíssims que un se sent allunyat del món. És lo més enlairat que pot copsar l'ànima que viu íntimament unida amb Jesús. El sacrari és una escola ont s'hi trova una deu inacabable d'inspiracions santes! Jesús meu amantíssim![,] no permeteu que ja mai me separi de Vós!

El sermó de la tarde ha tractat de la Fe. Som a la nit. Tocan sardanes a la plassa de Tetuan. Amb les petites hi anem una estona. N'Angeleta s'ha quedat. Ja hem tornat. N'hem sentides dues que na Montserrat les ha ballades. Are en tocan una que les petites la ballan elles soles aquí a la galeria de casa. Are s'en van al llit i arriva en Serafí[,] que ve de ballar sardanes // de la plassa Reial. Hi tocava la cobla de Perelada. Anem a dormir en nom de Déu.

18. A tres quarts de set m'he llevat. El tems[,] plujós. A les nou he sortit. Som practicat les meues devocions i amorosament unida amb Jesús he gosat uns moments sublims que han estat curts perquè s'em feia tart. Tota la tarde som rentat. He fet el sopar i som anat a la funció del mes de Maria. El sermó ha tractat de la modèstia i ha donat una fenomenal palissa a les dones que van escandalosament vestides.

Al vespre han vingut en Tonet i na Carme Bach. Jo estava cansada i m'en som anat a dormir.

Es nois, en Tonet, n'Angeleta i na Carme han volgut estar en vetlla fins a les tres de matinada esperant la anunciada *fi del món*. Tota la nit ha plogut. A les dues m'he llevat i les petites[,] també. Hem pujat al terrat i ni tan·sols la lluna amb un cove hem pogut veure. Plovia a més no poguer. En Tonet no s'ha volgut quedar a dormir de cap manera. S'en ha // anat a la seua dispesa. Na Carme també s'en ha anat a dormir a baix a casasseua.

En Lluís ha dit que mentres passava pel passeig de Gràcia ha explotat un petart. No ha fet mal a ningú. A la plassa de la Curulla n'ha esplotat un atre amb més mala sort. A més d'una pila de desperfectes[,] ha ferit un transeünt. Mai podem estar tranquils. Són unes males venjances[,] aquestes.

19. M'he llevat a dos quarts de vuit. He cridat es nois[,] que de cap manera se podian despertar. Ja tenen raó[,] que qui pert la nit pert el dia. Els hi he fet l'esmorsar i s'en han anat. Les noies han dormit més perquè no tenen classe avui.

Con som arrivat a missa m[ossè]n Joan feia una plàtica a unes nenes que feien sa primera comunió. Se l'hi veia qu'estava emocionadíssim. Els estima tan[,] als nens i nenes.

He comprat i cap a casa. Sempre plou.

A la tarde[,] després d'enllestir la cuina[,] m'havia posat a rentar i ha vingut una dona a la que som pres per bugadera. Dilluns // vinent si Déu ho vol comensarà de venir a rentar-me la roba i ajudar-me una mica a netejar el pis. No m'és possible continuar rentant la roba. La fredor de l'aiga me produeix molta tos i fins s'em adoloreixen les mans. El meu cos descansarà i faré una obra de caritat a la pobre bugadera[,] mare de cuatre fillets que no sab com alimentar-los. Tot sia per amor de Déu. Ell m'ho pagarà. Axís podré cusir més i el pis estarà més com cal.

A tres quarts de sis som anat a parlar amb les mestras de l'escola per·a pendre acor<d>ts per la festa de la 1ª comunió de·na Maria. He comprat una cotilla per n'Angeleta.

20. El sant del meu pare[,] al cel sia. Som anat a missa de sis als Dominics. A la capella del Santíssim s'hi està mol recullit. Fa una devoció que un sembla que no és an el món.

Con som estat aquí ja portava tot lo que me feia falta per a menjar.

Som escrit an en Florenci. He llegit // "La Veu" i m'ha sorprès la nova del nomenament d'ecònom de Corbera a m[ossè]n Joan. Me dol mol que s'en vagi. Lo que més l'hi desitjo és que hi estigui bé allà ont va.

Després som rentat i estesa la bugada. Havent dinat i enllestida la cuina he rentat la roba de color.

Cap al vespre som hagut de sortir i con hem arrivat no hem pogut entrar perquè en Lluís tenia la clau i era a buscar en Serafí a l'acadèmia de dibuix.

A les onse hem pogut anar a dormir.

21. A dos quarts de sis m'he llevat. Mentres se feia l'esmorsar jo he cusit. He espavilat la colla i per lla les nou m'en som anat a missa i a comprar. A la Concepció feian una hermosíssima festa de <h> un colegi. Hi tenia dotse nenes de 1ª comunió. S'en cuidava m[ossè]n Ramon. Air al vespre diu que mentres la plassa de Catalunya estava plena de ballaires i espectadors va esclatar un explossiu que sortosament no va fer mal a ningú pro tothom se va espantar i fins algunes senyores // varen desmaiar-se. Cada dia n'hi ha amb un lloc o l'atre. Quines festes tan lerruxistes!

A la tarde he planxat fins a dos quarts de nou. Estava cansadíssima. Havent sopat he cusit fins a les onse. A dos quarts de dotse m'en anava a dormir.

22. Diada de la Santíssima Trinitat. A dos quarts de sis m'he llevat. He repartit la roba a cada un de la colla que se tenian de camviar i han estat un quart de vuit. He sortit per anar a missa a la Concepció. M[ossè]n Joan ha predicat l'Evangeli. Deurà ser el darrer dia qu'el sentirem. S'ens en va el millor sacerdot de la parròquia. Déu ho vol axís i hem de resignar-mos.

Havent sopat he encovertat alguns llibres <de les> amb les noies Bach. Tota la tarde trona i plou. A dos quarts de dotse m'en vaig a dormir.

23. M'he llevat a dos quarts de sis. Quant tot lo de casa m'ha anat endevant som anat a missa i a comprar. M[ossè]n Joan s'ha despedit. S'en va demà. Hem dol mol doncs era un senyor // que tan a mi com an els nois i per les petites sempre ens ha ben atès i encaminat. Va ser el primer i gairebé únic de qui vaig pendre concells per als entrincats camins que havia de seguir amb un lloc desconegut per·a mi com era llavors la ciutat i costums de Barcelona. Déu l'hi do acert i goig allà ont va. És un ànima

privilegiada rublerta de caritat que a doll la comunica. Tant·de·bo els pagesos que are seran seus l'arrivin a compendre perquè axís s'hi trovarà millor.

A les nou arribava a casa. La bugadera ja rentava. Ho ha pres amb tanta fúria que mol aviat ha trencat la picadora.

A la tarde amb n'Angeleta hem cusit. Tart de tot hem assistit al mes de Maria. Ha predicat el mateix dominic dels atres dies. Diu qu'els predicadors que estavan compromesos amb les funcions de les Filles de Maria tots han caigut malalts.

Poso la roba amb lle<g>xiu i m'en vaig a dormir.

24. M'he llevat a les cinc. Som oït missa de sis. Després[,] la que ha celebrat m[ossè]n Joan.// Mol he pregat per ell durant tota la missa. Con ens ha donat la benedicció, m'ha semblat talment que no era una mà humana qui paternalment ens beneïa. Té un san encís de tanta caritat, que amb totes les conferències, amb totes les converses i sempre que se l'hi presenta ocasió favorable, la vessa a doll que un s'hi sent identificat i conmogut i animat de sants propòsits de fer tot el bé possible com ho fa ell. Déu[,] que l'hi ha concedit el do d'una modèstia com cap més jo'n conegui[,] farà qu'estigui bé allà ont va. Ell l'hi concedeixi tot lo que l'hi convé per a la seua felicitat eterna.

Con som estat a casa la bugadera rentava la bugada. L'hi som ajudat a donar blau i estendre. Quin descans hi trovo[,] fent rentar la roba!

A la tarde som anat a la tintoreria Gaillart del carrer de Bilbao per·a el vestit de na Janoher. D'allà som arrivat a la Concepció. Hi predicava el mateix dominic. Ha censurat fortament la manca de devoció, i l'afició boja que se té an els espectagles mundans. Quin floriment de paraules // aconhortades l'hi han acudit per els quins expontàniament segueixen les inspiracions santes que N[ostre] S[enyor] els hi envia!

Ditxosos diu que són ja en aquet món ple de desenganys. Amb quina resicnació tan heroica soporten la creu de les contrarietats procurant que les mateixes[,] encare que siguin un camí rublert d'espines, no hi manquin flairoses flors esquisides que ni el vent de la impietat hi ha arrivat ni <e>les petjades impures les han malmeses. Quina toia més hermosa poden oferir-ne a Déu[,] que tan ens estima. Mai m'hauria cansat d'escoltar-lo.

Con sopàvam ha vingut en Tonet.

Són dos quarts d'onse i m'en vaig a dormir.

25. A dos quarts de sis m'he llevat. Som oït missa als p[ares] dominics.

Havent dinat amb n'Angeleta hem anat a comprar-li un capell. És bufonet. És gurnit de tul blanc i rosetes de garlanda. És de paia de moda i a l'ala hi té un calat de punta mol maca.

Al mes de Maria, ha predicat el mateix dominic. Ha versat sobres les virtuts teologals:// Fe[,] Esperansa i Caritat. Tot lo del món té espines: és veritat (deia) pro els humils enamorats de Jesús ja comensem a fruir les dolceses qu'ens té promeses des del felís moment qu'ens encomanà a sa Mare seua Santíssima. Ella ens guardi i abrigui sempre amb son preciós mantell. Visca Maria Inmaculada!

26. Hermosíssima diada de Corpus.

M'he llevat a les cis. He cridat en Lluís i les noies. En Serafí tenia son.

He trovat mol a faltar a m[ossè]n Joan. El seu talent i esperiència[,] units amb un cor tan grant, qu'em costarà de trovar-ne un atre que amb paternal abnegació sàpiga conduir-me per els delicadíssims camins de la felicitat eterna. Unida espiritualment amb Jesús[,] sabré viure resicnada amb totes les contrarietats que s'em presentin.

Que n'és[,] d'hermosa[,] la soletat![,] res hi ha més dols. És una font que produeix consols a doll per l'ànima que té la sort de assaborir-los. És una felicitat inmensa. Sola, ben sola amb Jesús, l'ànima s'enlaira cap a l'Infinit. És sublim![,] és grant!//

En Lluís ha anat a combregar a Sant Jaume.

N'Angeleta ha estrenat el capell[,] que l'hi està mol bé.

A la tarde hem anat a la veure la professó! Hem quedat de tots colors amb tants de paperets i serpentines. Han estrenat una pareia de gegants que no són gaire macos. Les trampes també són noves. Tot el dia havia anat ploguent pro a les cinc[,] qu'és l'hora que tenia de sortir la professó[,] el cel s'ha ben asserenat. Con la professó ha surtit i durant el curs s'ha tornat ennugulir que semblava que la pluja anava a caure pro no ha caigut ni una gota. L'hem contemplada a la plassa de Sant Jaume. Quin aspecte més hermós oferia tot el tragecte que tenia de seguir! Domassos de tots colors, un disberat de janesta esfuiada i paperets de tots colors encatifava els carrers plens de públic ansiós de contemplar la desfilada de gremis i societats tots amb els seus pendons i músiques i per fi la bellíssima custòdia qu'és la cadira del rei Martí portant triomfalment al Rei de reis[,] al nostre Jesús-Hòstia! Tota la ciutat l'hi ha rendit homenatge.

Ningú ha tingut por a les bombes. Ja hi estem // tan fets que ningú en fa cas.

Hem tornat a peu, hem sopat en nom de Déu hi hem \anat/ a dormir a les onse.

27. Ben dematinet som escrit una estona. Després he cridat la meva colla. A les nou som anat a missa i a comprar.

Hem rebut carta d'en Pau Modolell.

He cusit mol. Tinc molta son. Bona·nit.

28. A les sis m'he llevat. Som anat a missa i a comprar. A dos quarts de vuit som arrivat, som espavilat la colla. La bugadera ha vingut a trevaiar dues hores. Jo he cusit tot es dematí. A la tarde he planxat fins a les deu de la nit.

Han trovat dues bombes al carrer de San Pau. El carro blindat se les ha emportades. Pel camí han esplotat i el carro ha quedat destruït.

29. M'he llevat a les cis. He sortit, i fetes les meues devocions i comprat lo que necessitava, a dos quarts de vuit m'hen anava cap a casa ben contenta i encoratjada, amb l'ànima enfortida i l'inteligència clara. És tot lo que'm comunica la Comunió freqüent.

A la tarde ha vingut en Josepet de Sant Vicens dels Horts. És el marit d'una germana d'en Pau. Per lla les cuatre s'en ha anat i nosatros cuatre amb les noies Bach hem anat a veure la professó de Gràcia. Hem pujat a can Perandones i l'hem vista des d'un dels seus balcons. Cap el tart hi han vingut els nois de casa amb en Tonet i en Fullà.

La professó ha estat bonica i ha durat molta estona. Con ha passat la Custòdia, el tàlem ha quedat atapaït de clavells i genesta i paperets. El carrer n'estava cubert i al moment mateix era un veritable diluvi de clavells que queien de per_tot arreu. Jo pensava: bon Déu![,] si n'és[,] de gran[,] aquet Misteri! Comensat fa tants sigles, dintre la sala d'un opulent devot de Jesús ont s'hi celebrà la memorable cena de Jesús amb els seus apòstols i va quedar instituït el Santíssim Sagrament fins a la fi dels sigles.

Que bé hi cau[,] aquella bonica corranda popular que diu[:] «Marieta cistellera / tu qu'//en sabes fê cistells / m'en faràs una panera / per anâ a cullí clavells / per enramà la Custòdia / del Santíssim Sagrament? » (Alabat si[a] per sempre). Si n'és[,] de gran[,] la festa de Corpus que no hi ha cap poble per petit que sia que no la celebri amb tanta glòria i solemnitat com l'hi és possible. Flectem jenolls bo i adorant a Jesús Hòstia!

30. Dematinet he sortit. Som anat a missa, a buscar els colls i punys planxats i buscar roba (un retai només) per·a tenyir el vestit de na Janoher. No ho he trovat. He

tornat a surtir i som arrivat fins a Barcelona i he trovat el retai del color qu'el volia i som portat el vestit a tenyir.

He comprat dos vestits per n'Angeleta. L'un és de dos rals la cana i l'atre de piqué blanc de sis rals la cana.

Con som estat a casa hi som trovat el s[enyo]r Corriols d'Olot. Desseguit s'en ha anat.

Tota la tarde he cusit. Tart de tot ha vingut en Tonet i després una senyora del apostolat.//

31. He comprat per el barri, he donat blau i estès la roba i tot lo dia he cusit. Quin descans trovo tenir qui me vingui a rentar la roba!

A la tarde han vingut la senyora Piñol amb la seua filla. Hi han estat poc. També a la vetlla han vingut les Bach.

Juny

1er. He sortit per les meues devocions, he portat els colls i punys a planxar, som anat al carrer de Junqueres a buscar uns patrons per·a fer un vestit per n'Angeleta.

Hem rebut carta d'en Miquel Serra, un recordatori d'un capellà que ha cantat sa primera missa i la mare d'en Joan l'hi ha estat padrina amb en Pepet Gassiot. També n'hem rebuda de la s[enyo]ra Palau de Buenos Aires comunicant-mos el casament de la seua filla Angèlica.

A la tarde he taiat i embastat el vestit // de n'Angeleta. L'hi va mol bé.

En Serafí ha anat a la Garriga per afers del seu amo. Ha vingut un seu company de despatx a dir-me que si no ve a dormir que no en fassi cas. Tart de tot ha arrivat mol ben impresionat del viatge.

2. A les cinc m'he llevat i som anat a missa a la Sagrada Família. El camí an aquella hora i en aquet temps és mol bonic. L'iglésia encare és un enderroc. Tot és embastat només. L'imatge de Jesús crucificat és amb un lloc ben sol. Sembla talment que demana que se l'hi fassi companyia. Totes les devocions s'hi fan en català[,] que ja és un miracle a Barcelona trovar una iglésia que parlin català. M'hi sentia tan bé, que si no que les obligacions de casa me cridavan, de bona gana m'hi hauria quedat bona estona. No ha pogut ser. He comprat i \a/ dos quarts de vuit tornava ser a casa ben impresionada de la meva caminada matinal.

A les nou som anat a Correus a tirar la corres//pondència per els meus argentins.

A la tarde amb n'Angeleta hem cusit an el seu vestit.

3. També avui som anat a la Sagrada Família. Me fa l'efecte que som amb un poble. De tot aquell barri s'hen diu el Poblet. La concurrència de fidels és poca i pobríssimament vestida. Semblan les dones de Llufriu, totes amb mocador de cotó al cap. Mol poques n'hi ha que portin mantellina. Tot és pobre, pro aquella quietut tan dolsa ompla l'ànima d'una unció mística i santa. Per donar la comunió hi tenen un banc cobert amb un domàs de seda blanc i galó d'or i a sobre unes estovaies i prou. Tanta riquesa que hi ha per les atres iglésies, i allà sembla ben bé la humil i santa casa de Nazaret. Al costat de l'altar major dedicat a la Sagrada Família i com que no n'hi ha cap més, per·a celebrar les funcions d'aquet mes dedicades al Sagrat Cor de Jesús hi posan una tauleta i l'imatge a sobre[,] tot rublert de lliris i ciris que creman.

Com sempre a dos quarts de vuit era a casa havent comprat i tot. No he tornat a surtir.// Amb n'Angeleta hem tirat el seu vestit avant. Quedarà mol bé.

4. De bon dematí ha plogut. Som oït missa a les Salesses. Gairebé he cusit tot el dia. A les set del vespre m'he posat a planxar fins a les dotse.

5. Som oït missa de sis als p[ares] dominics. En Serafí també s'ha llevat dematí i ha anat a combregar. En Lluís ha tingut son.

Més tart amb les noies i les Bach hem anat a l'ofici a la Concepció. Hi predicava un p[are] jesuïta d'Olot. Se veia qu'el castellà no l'hi venia bé i l'*assessinava* sense compassió. Diu que con parla és la persona que parla més català[,] amb uns termes antics i unes paraules tan catalanes que no és estrany que con ha de tractar el castellà no s'hi avingui.

Els nois han arrivat molt tart.

En Serafí m'hos ha contat les peripècies marítimes que han passat ell i un atre company de dibuix[,] que han tingut // la tranquilitat de llogar un bot ells dos sols i no savian manejar-lo. N'han sortit bé gràcies a Déu[,] pro de por i perill diu que ja n'han tingut. Ell està ben vermei i cremat del sol i l'aiga del mar.

6. Fetes les meues devocions ben matineres, havent comprat i con tot m'ha anat endevant, m'he posat a cusir fins al vespre. Tart de tot som acompanyat n'Angeleta a

veure el d[octo]r Riera. Hem decidit de tornar-li posar aparato a fi d'evitar que la cama malalta se l'hi torsi més. A Olot l'hi havíam pogut treure pro axís no pot continuar.

7. Con tot ha anat endevant i cumplertes les meues devocions matineres som escrit a m[ossè]n Joan. A la tarde amb n'Angeleta hem anat a casa del s[enyo]r Vila perquè l'hi prengués la mida d'un nou aparato. Hem determinat com se farà pro la mida no l'hi ha vingut bé de pendre-li. A les deu arribàbem.

8. Avui tot me va malament. M'he llevat // tart i tot lo dia en som anat endarrera.

9. Som oït missa als p[ares] dominics. És tan a la vora que amb set o vuit minuts hi som. An aquelles hores matinals fa una fresqueta bonica i 'l moviment ciutadà que se va deixondint i tot resulta bonic.

Arrivant a casa i enllestida i encaminada la colla he llegit el diari i som comensat una carta per Florenci. A la tarde l'he acavada, som fet un plec d'imprès i'l som anat a tirar a Correus. Som anat al carrer dels Banys Nous a comprar entredó per el vestit de n'Angeleta.

10. M'he llevat a les cinc i som anat a la Sagrada Família. A dos quarts de vuit ja tornava ser a casa havent comprat tot lo del dia. Tot avui he cusit. Hem rebut carta de na Elvireta de las Planas. Ha vingut en Tonet.

Na Montserrat amb els del Orfeó M[ossè]n Cinto han anat al cementiri a cantar-li un responso ja que avui és l'aniversari de la seua mort. Que Déu el tingui al cel.//

11. A les sis m'he llevat. Na Maria ha volgut venir a missa amb mi. Perquè ella no se cansés hem anat als p[ares] dominics. Som anat a buscar el vestit tenyit de na Janoher i l'he portat al recader de Palamós a la Fonda Rius de devant l'Estació de Fransa. Con m'en entornava som passat per el passeig del Born i m'he fixat amb una iglésia d'aspecte mol antic. M'ha cridat mol l'atenció i hi som entrat. Ja m'ho semblava que devia ser Santa Maria del Mar. Quin respecte i devoció tan gran que fa! I que n'hi ha de tresor allà dintre! He donat la volta contemplant tots els altars i fixant-me quin són els sants que s'hi veneran. Quina sorpresa m'hi esperava! Amb un altar hi ha un santcrist i la Dolorosa[,] que són unes imatges mol antigues. De cada costat hi ha uns bustos de plata que són de dos bisbes. L'un no me recorda quin nom té i l'atre és san Serafí bisbe i

confessor. Jo no m'hen savia avenir. Que de favors l'hi he demanat per el meu estimat Serafí! I quina trovalla tan interessant ha estat per a mi.

Al carrer de la Princesa hi he comprat // petroli Gal per en Serafí.

A la riera de San Joan hi he comprat camisetes per es nois i unes mitjes per na Maria. He recullit els colls i punys i a mitgdia arribava a casa. Sempre som anat a peu. Amb els tranvies tot se torna voltes i parades i encare se triga més.

A la tarde he cusit i al vespre he planxat.

12. Avui som anat a missa de nou. N'Angeleta i les petites[,] a les monges del Sagrat Cor; en Serafí[,] a Santa Anna i en Lluís m'ha dit que ha anat amb una iglésia que mai hi havia estat.

He rebut carta del padrí i de m[ossè]n Joan. He fet dinar i sopar tot junt per deixar-ho llest tot. En Tonet Alibés i en Fullà han vingut a buscar an els nois. Les petites, n'Angeleta <i> les Bach i jo hem anat al Foment Autonomista per juntar-mos amb l'Orfeó M[ossè]n Cinto i tots junts al carril de Sarrià fins a Pedralbes. Han posat un tren extraordinari amb tres cotxes expressament per a nosatros. Essent a Sarrià grans i petits hem anat carretera enllà fins arribar // al monastir. Ans d'arrivar-i hem passat per devant d'una torre qu'estava tota gurnida de domassos i banderes catalanes. L'arc del monastir també estava tot adornat. Con hi hem arrivat hem entrat a la iglésia[,] que s'hi celebrava una festa dedicada a la Verge de Montserrat per la Lliga Espiritual de la mateixa. En cada meditació hi feia una petita plàtica el p[are] Miquel d'Esplugues o de Barcelona (no'm recorda bé)[.] Entre una pila <de> de coses interessants totes, ha recomanat l'unió dels cors qu'estiman la nostre Pàtria i axís units se obtindrà rejovenir-la i salvar-la. Deia que tot lo dolent que hi tenim no és pas de casa nostre. Ha ponderat l'anyorament que sent un bon català allunyat de sa Pàtria. Diu que ho sab per experiència pròpia. Acavades les meditacions han cantat la Salve Monserratina i el Virolai de m[ossè]n Cinto. El cantava tothom.

Després els nens i nenes del Orfeó han anat a brenar. S'en cuidaba mol bé la Junta. Con han hagut brenat i jugat els petits cantaires i dues colles més han cantat cansonetes mol boniques acavant amb el cant dels Segadors[,] que ha cantat tothom. Els menuts[,] tots amb llurs // barretines a les mans[,] enamoravan de tan aixerits. Per_tot arreu passegen la senyera gloriosa amb l'imatge del nostre plorat poeta.

A les set hem reprès el camí de tornada amb el mateix ordre que al pujar.

Els de la Junta estan de lo més joiosos amb l'estol de ponselletes[,] esperansa de grans profit per·a demà...

Ben contents hem arrivat de nou a la ciutat després d'haver passat una tarde deliciosa que tots en servarem bon recort.

Hem arrivat a casa junts amb els nois. Ells han anat a Horta a veure el *Laberinto*. Es dematí han anat amb una conferència del d[octo]r Martí i Julià.

13. A dos quarts de sis he cridat en Lluís. Ha anat a la Estació del Nort per anar a Tarrassa a examinar-se. Déu l'hi ajudi!

Som arreglat un capell de na Maria.

14. Al mitg_dia rebem postal d'en Lluís // amb noves dels exàmens. Francès *bueno*. Ingrés *aprovat*. Dibuix diu qu'encare no ho sab.

He cusit mol tot avui.

15. Som oït missa a les M[ares] Reparadores.

Tot avui som trevaiat preparant lo que na Maria necessita per demà.

En Lluís ha arrivat de Tarrassa amb bones notes.

16. Festa de la 1ª comunió de na Maria.

M'he llevat dematí i he cridat les noies. Na Maria s'ha llevat tota axerida. A les set han arrivat la senyora Perandones i la seua filla.

Con som tingut na Maria arreglada hem anat a l'Escola. Allà ens hi hem reunit totes.

A dos quarts de nou en punt arribàvam a l'iglésia de Mares Reparadores. Les nenes que tenian de celebrar la seua 1ª comunió han entrat juntes amb els angelets al interior del temple, i nosatros hem quedat de retxes enfora amb els fidels.

Acavada la missa hem sortit i hem entrat a // casa de l'atre nena companya de na Maria. Hi hem pres una friolera per·a desdejunar-mos. Havian fet un bonic refresc per·a obsequiar a les seues amistats. Aviat n'hem surtit i hem retornat a la Escola atre vegada. Allà se varen repartir bombons amb totes les nenes i se va donar per acavada la festa del dematí. Hem anat a veure el s[enyo]r Crusells[,] qu'estava de lo més emocionat. Ho estava tan que no podia dir-li res a na Maria. L'hi deia «i que n'ets de maca[,] Maria!»[,] ho repetia i res més. A la tarde hem anat a can Banús a fer-li una fotografia i

d'allà hem retornar [sic] a la capella del dematí a fer algunes devocions i cerimònies pròpies del acte.

Pel camí hem trovat les ditxoses cabalgates dels mercats i no m'hos deixavan passar. Bé en feian[,] d'enrenou[,] passejant les seues boniques Reines!

17. Amb na Maria hem anat a missa i després, a comprar un ram de flors naturals per·a obsequiar a la seua professora.//

M[ossè]n Joan ens ha vingut a veura. Diu que s'hi va aclimatant[,] a montanya. Ens ha fet molta gràcia de sentir-li contar les capgrossades dels seus feligresos.

Hem rebut un recordatori i fotografia de 1ª comunió de na Catalina Rocas.

18. Hem rebut una fenomenal carta de na Gracieta i un atre de na Janoher.

19. Fetes les devocions de costum i comprat.

Rebem carta d'en Florenci.

Al vespre som anat a sentir predicar el p[are] Miquel de Barcelona.

En Tonet i en Fullà han vingut a sopar. També han vingut en Víctor i na Hermínia. Avui celebrem una pila de festes a casa. El sant d'en Tonet i el d'en Lluís amb els seus exàmens. La 1ª comunió de na Maria i per fi l'haver rebut bones noves dels argentins.

En Tonet ha portat vi i postres.

20. Som escrit a m[ossè]n Joan i tot el dia he cusit.//

Hem rebut carta d'en Florenci i d'en Pau.

21. Sant Lluís gloriós. Som anat a missa i a comprar.

Avui no hem tingut aiga an el pis i hem fet rentar la roba a fora.

Rebem felicitacions per en Lluís. Són de na Victòria i de na Florinda. A la tarde hem vist an en Pau a casa de la seua germana.

El pare de la s[enyo]ra Marina és mort (a c s).

22. He parlat amb el director del Orfeó de les petites per·a determinar l'anada al parc Güell. M'ha dit que dissapte airan a veure representar "Canigó" de m[ossè]n Cinto a les Arenes.

Som entrat amb una fàbrica de capses i'n som encarregada una. Som entrat a la casa de labors a comprar perles per lo que bródan les petites. M'he comprat una corretja per l'hàbit.

En Lluís i les petites jugant han trencat un vidre del menjador.

23. Es dematí som portat un document al // banc. Som anat a l'Escola M[ossè]n Cinto a pendre entrades per anar al parc Güell.

Tota la tarde som planxat. Som anat al carrer de Junqueres a buscar una capsa per posar-i l'obsequi per a m[ossè]n Joan.

A les nou del vespre les noies petites s'en han anat a l'Escola M[ossè]n Cinto per·a pendre part al concert del parc Güell. En Lluís i n'Angeleta a les deu han fet camí cap al mateix parc. A les dotse en Serafí s'ha llevat i també se n'hi ha anat. No se pot dormir de tanta fressa que hi ha per_tot arreu. Barcelona és ple de focs i sembla la Setmana Tràgica.

A les tres han arrivat en Lluís, n'Angeleta i les petites. Ell s'en ha tornat amb els companys. Quina nit més moguda!

24. M'he llevat a les cis. Els nois han arrivat a les set. Han anat a passar bona part de la nit als boscos del Tibidabo per·a veure surtir el sol. A la tarde tots hem anat a la plassa de les Arenes a veure <sur> la representació de "Canigó". Les petites amb l'Orfeó també hi han anat a cantar cansons.// Jo amb la mestra de les petites a les cis curanta hem surtit de Barcelona. A les set arribàvam a Molins de Rei. A un quart de vuit hem pujat amb una tartana i a dos quarts de deu hem arrivat a Corbera de Dalt. És un camí bonic amb unes vistes delicioses. Quines montanyes més escabroses! El poble sembla un pesebre. Les cases estan apilonades ben arrestellerades que sembla que són les unes sobre les atres. Totes gairebé són de cara a tramontana i d'esquena a la carretera. Axís és que sort que la carretera acava arrivant al poble[,] si·no se veuria només dels darreres. Del devant totes són blanques i de darrera vermeies. És un país mol sa. La rectoria és afegida amb l'iglésia. Des del interior de la casa s'hi va per una mena de túnel que amb una interminable escalonada se va pujant fins arrivar a la sacristia. Tot és antiquíssim.

Tot lo de per lla·dalt són rocas de pedra esmoladora. És per això que ja d'un tros lluny se veu vermellejar. M[ossè]n Joan amb // la seua bona mare i germanes han estat

mol contents de la nostre visita i del modest obsequi que l'hi hem ofert. És una estola de ceda blanca que les noies l'hi han brodat dirigides per la seua mestra.

A les cuatre de la tarde hem tornat a pujar a la tartana qu'ens tenia de portar a Molins de Rei per·a pujar a l'exprés i a les cis ja tornàvam ser a Barcelona ben contentes de la bonica excursió.

A les vuit han arrivat de les Arenes mol contents.

25. Avui tots hem tingut son. He fet poca feina.

26. En Joan Texidó d'Olot ha vingut a dinar. Anava vestit de soldat. Primer no'l conexia.

27. També som anat a la Sagrada Família.

Som escrit an en Pauet Modolell i a la mare d'en Joan.

Som anat a l'escola de les noies, al banc, al Pi a fer-me arreglar un moneder i al Liceo Políglota. Sempre som anat a peu i això qu'he hagut de rodar d'un cap a l'atre de // ciutat. Per tornar a casa estava cansada i som pujat al tranvia del Consell de Cent.

28. Avui he sentit un conte mol curiós. El contava una dona que sempre està d'humor.

Una vegada un devot de sant Josep trucava a la porta del cel. Sant Pere va preguntar qui era que trucava. «Som un devot de sant Josep que vui entrar.» «No entrareu perquè heu mort sense confessió i el pecat no pot entrar al cel.» En aquell moment s'encertà a passar per lla sant Josep i veient al seu devot el va tocar del muscle preguntant-li què tenia que se baraiava amb sant Pere. «És que no me vol deixar entrar.» Sant Josep va renyar a en l [sic] porter defensant al seu devot i sant Pere va dir a sant Josep que l'home no podia entrar perquè al morir no s'havia confessat i que 'l pecat no podia entrar al cel. Devant el conflicte sant Josep va proposar a sant Pere d'anar els dos a consultar el fet an el Pare Etern peraquè jutjés. Hi anaren i els hi va preguntar // què volian. Sant Josep[,] com a més vei i més autoritzat[,] va parlar primer. «És que hi ha un fervorós devot meu que vol entrar al cel i S[ant] Pere no l'hi vol.» «És que ha mort sense confessió i el pecat no pot entrar al cel com axís m'ho teniu manat.» «Sant Pere té la raó.» Sant Josep diu: «Som o no som. No'l voleu pas deixar entrar?» «No pot ser[,] de cap manera.» «Està bé. Marieta: au![,] cap amb el teu marit. Manelet: au![,] amb el teu pare i la teua mare; anem-se'n.» El Pare Etern[,] veient a sant Josep tan enfadat[,]

l'hi va dir[:] «Home[,] què fas? Que no veus que me deixeu tot sol?» «I encare no estic content.» «El dot de na Marieta.» «I quin dot hi va portar al cel[,] la teua dona?» «Aviat ho sabreu.» «Regina Angelorum, tots els àngels amb nosaltres. Regina Patriarcarum: apa patriarcas cap a fora. Regina...» «Prou, prou[,] ja n'hi ha prou. Qu'entri el teu devot que ja veig que amb les teues rebequeries me deixaríau tot sol. Un més un menys i llestos.»

Això ens ensenya el gran valor que té la devoció a sant Josep.

Anit ha esclatat una bomba i ha mort un // jove valencià pobret.

A la tarde he planxat i fet companyia a la s[enyo]ra Marina. Ja està forsa millor.

A la vetlla la jovenalla estava tan de broma que no hi havia maneres de que tinguessin son. Feian sorts amb els noms dels destinats marits i mullers. Era tardíssim con els he convensuts.

29. Avui és una festa que a la Sagrada Família tots els anys s'hi celebra: la festa major del barri.

A sobre de l'iglésia actual[,] qu'està destinat a ser un·atre iglésia i la actual serà la cripta, conjuminat amb teles pintades, hi han gurnit una mena d'embalat. Les pintures són la Sagrada Família i els apòstols. Això era com un dosè ont hi han gurnit l'altar per a celebrar la missa. Hi havia una munió de banderes i gamfanons i pendonets de la catequística. Han beneït i estrenat una bandera de la secció de senyores del apostolat i un atre dels del Ateneo Obrer. Tots els guarnits eran esquisidament de gust català. Per_tot arreu // lluïan les cuatres barres[,] fins a les cintetes del missal. Hi tocava la música del Alberc Naval. Cuatre dels petits recullits al esmentat Alberc amb baioneta calada feian escolta d'honor al celebrant. Un·atre era trompeter per assenyalar els passos de la missa. Els gegants s'estavan de part de fora a la porta del temple.

Hi havia un entussiasme fantàstic. Ans de la comunió el s[enyo]r rector ens ha fet una encoratjadora plàtica alertant als fidels que fóssim valents i fervorosos en defensa del nostre Rei Jesús.

Era tanta la concurrència allà reunida que cinc sacerdots s'han posat a donar la comunió i ha durat molta estona. Hi havia molts joves.

Tot s'ha fet amb un ordre imponderable. En tots els cors s'hi veia transpuar la gran joia que se fruïa. Quant la missa ha estat acavada, de nou l'infatigable senyor rector m[ossè]n Gil Parés ens ha exortat que fóssim ben devots de Jesús, enlairant les glòries del apostolat. Deia que els aimants de Jesús som els seus predilectes i que ja en aquesta

vida ens complau comunicant-mos una pau santa[,] petita sombra de la que // gosarem con s'escorri <el> el vel que are ens separa d'Ell. S'ha acavat la bonica festa amb entussiastes visques a Jesús Rei, al apostolat i a Catalunya catòlica. Entussiasmava a tothom sentir com animava al seu estol de joves qu'estrenavan la bandera. «Ja teniu bandera –els hi deia–: defenseu-la[,] joves honorats i fervorosos catòlics. Hi teniu les cuatre barres[,] símbol gloriós de gestes passades en defensa de la pàtria i de la relligió. Hi teniu sant Jordi[,] patró nostre estimadíssim. Que mai de la vostre vida sigueu covarts puig si ho fóssiu l'embrutiríau i això no deu ser. Amunt els cors! Enlaireu-vos. Honoreu la Moreneta de la montanya santa i are per·a demostrar que serem <tots> fidels a Jesús vingui lo que vingui cantem<s> tots l'himne sagrat de la fe: Ferma la veu, serena la mirada[,] etc.»

Tota la festa era una solemne protesta contra la blasfèmia com s'hi celebra tots els anys. S'han repetit els visques, i els gegants cop de ballar devant del temple.

Els tranvies anavan de gom a gom. Jo // som volgut tornar a peu i n'Angeleta[,] amb tranvia. Déu m'hen dexi veure forses[,] de festes com la d'avui. Som arrivat a casa ben contenta.

30. M'he llevat a les cinc per cridar en Lluís que s'en ha anat a Tarrassa per els seus estudis.

Les petites han plegat d'anar a l'escola perquè s'ha finit el curs.

En Lluís ha tornat i ha dit que no ha pogut acavar d'enllestir-se.

Juliol

1er. En Lluís ha tornat a Tarrassa.

A la tarde som escrit. Al vespre ha vingut en Tonet Alibés i m'ha dit que té por qu'el despatxin. Els joves mai tenen prou ceny per·a meditar les coses i després ho pagan.

En Lluís ha arrivat a les set de Tarrassa. Tot avui diu que ha hagut de trevaiar per acavar la feina de les oposicions. Encare no sab // si l'hauran distingit. Amb tot l'hi sembla que sí perquè el seu trevai ha estat el més ben acavat.

2. Ha vingut una senyoreta peraquè demà les noies vagin al palau del s[enyo]r bisbe.

També ha vingut l'Anna Aymat per determinar qui pendrà les entrades per a demà anar a veure "Canigó" a les Arenes.

Vespre de tot en Tonet amb la mala nova que l'han despatxat de can Ferrer i Gili.

3. Amb les petites hem anat a visitar la mare d'en Joan i la Francisqueta i no'ls hi hem trovades. A la tarde hem assistit a la representació de "Canigó" de m[ossè]n Cinto. La plassa de les Arenes estava pleníssima. Tot plegat forsa interessant. La música hi ha ratos <d> qu'és dolcíssima i atres[,] mol tètrica. El decorat[,] sublim. Una estona que una unada de sol hi ha donat de ple hi hem fruït una visió imponderable. El cant dels artistes[,] fluixet.// L'únic que ha entussiasmat an el públic ha estat el típic pastor con ha cantat "Montanyes regalades". Ha estat mol aplaudit. La sardana[,] no gaire ben ballada. És que les artistes no devian ser catalanes i no saben ballar-les. Les escenes[,] forsa ben interpretades. L'encís mol bonic pro al meu entendre ha durat massa rato. Les fades[,] mol ben vestides i atraientes. Flor de Neu portava corassa d'or i pedres precioses. Gentil, vestit de plata. El palau de les fades[,] macnífic. Llàstima que no s'hagi pogut representar exacte com ho diu el poema, o sigui bressolant amb el baixell encantat que se queda dintre 'l palau rodejat de lliris d'aiga.

Avans de comensar el darrer acte els nens i nenes del Orfeó M[ossè]n Cinto han pujat al escenari. Portavan la preciosa Senyera amb el bust del seu gran Mestre. Han cantat "L'aubada"[,] "Montanyes regalades" i el seu popular "Rataplim". Han cantat mol bé i han estat mol aplaudits.

A dos quarts de vuit arribàvem a casa i a dos de onse els nois han arrivat d'Hostalrich. Hi han anat a festa·major a can Fullà.//

4. Avui sí que som trovat la mare i la germana d'en Joan. Hem enraonat llargament.

Al mitgdia ha vingut un pillet que volia desempiscar-me diners amb l'enginyós engany de que arribava de Buenos Aires hi havia vist na Gracieta, <i> en Joan i Florenci. No l'hi ha sortit bé.

5. Avui he cusit mol. En Tonet és amb nosaltres. Al vespre m[ossè]n Joan ha vingut. Hi havia les Bach.

6. En Tonet s'hen ha anat cap a casasseua.

La meva veïna té uns atacs nerviosos que'm preocupan.

7. Som surtit tart. Som anat al banc i he pagat el trimestre del pis.

8. Res de nou. Tot avui he cusit i planxat.

9. A les vuit trenta amb les petites hem surtit de l'estació camí d'Arenys[,] qu'és la festa·major. Hem trovat n'Enriqueta que // ens hi esperava. Tan el padrí com les noies estavan inmillorables. Hem anat al ofici. Predicava el d[octo]r Doy. És fill d'Arenys.

10. M'he llevat a les sis i som oït una missa resada que ha celebrat el padrí. Portava ornaments verts. Quina devoció me feia veient-lo tan venerable. Això sol em comunicava una devoció recullida i santa que semblava que ni ell ni jo fóssim en aquet món. És qu'és un vellet que simpatisa i atrau a tothom.

Tornant de missa amb na Rosalina hem passejat per el jardí. Hi tenen mol de gust[,] amb les flors.

A les deu hem anat a la estació a rèbrer els dansaires de Barcelona. Els hem acompanyats fins a la casa de la vila i con tots han estat dintre ha caigut un xàfec que tothom s'ha ficat ont ha pogut. Nosatres tres i n'Enriqueta amb un jove parent nostre h[em] entrat amb un cafè a esperar que no plogués. Amb nosaltres també hi havia en Climent Cantó de Mont-ras.

Hem anat a visitar a mossèn Llambí de Vall·llobrega[,] qu'és un vellet beneficiat d'//Arenys i no l'hi hem trovat. Cap a les cinc de la tarde hem donat un tom per la platja. Hi hem estat una sardana que na Montserrat l'ha ballada. També hem anat a veure ballar danses populars antigues mol boniques an els del Foment Català barceloní. N'han ballades setse i tothom s'hi quedava enbadalit. La darrera ha estat la "Dansa d'Arenys". Els vells arenyens deian que l'han ballada admirablement. Han estat aplaudidíssims.

Sempre semblava que havia de ploure! pro el temps s'ha aguantat. Hem acavat tart.

Havent sopat hem anat a la estació i hem retornat a ciutat. La gent hi era a milers. Fins a Mataró h[em] hagut d'anar dretes a la plataforma. Després, hem pogut passar a primeres que de bona gana hi hauríam dormit de tan ben repapades que hi estàvam. A dos quarts d'onse arribàvam. En Serafí era a la estació a esperar-mos. Hem anat a peu

fins a casa. Feia bo an aquelles hores de nit. Les noies portavan un bonic // ram del jardí de cal padrí.

11. He dormit fins a dos quarts de vuit. La portera ha portat els figurins. Al veure qu'era jo que l'hi obria la porta, tota estranyada, amb el seu castís mallorquí m'ha preguntat[:] «Que ja és aquí?» «Sí.» «I de con?» «D'anit. A les onse arribàvem.» «Va, vet·aquí que jo he sentit ses *potades*! Devian ser de vostès.»

12. He comprat una dotsena de copes petites.

Na Francisqueta Llorens ha vingut a dinar. Havent dinat hem baixat a la porteria a pendre notes folclòriques que la portera ens ha donat. La Francisqueta s'hi ha divertit d'allò més[,] amb les paraules mallorquines.

Cap el tart amb n'Angeleta hem anat acompanyar la Francisqueta a casa de la seua tia Ramona. També hi havia la seua mare.

13. Dematí som portat colls i punys al Planxat Alemany. Som oït missa i no me trobava gaire bé. Arrivant a casa // tenia més ganes de jaure que de fer feina.

En Serafí s'ha queixat de lo mateix. A la tarde jo me trobava millor, pro en Serafí fins ha hagut de plegar del despatx. S'ha ficat al llit i demà veurem què serà.

14. Mol dematí he donat una purga de rubinat an en Serafí. Després s'ha trovat millor.

A la tarde amb n'Angeleta hem anat a veure les Prats. També hem comprat una cana de roba per acavar de fer la bata de n'Angeleta. M'hos venia bé i hem anat a visitar una família olotina.

15. M'he llevat a les cinc i som oït missa i fet les meues devocions matinals als p[ares] dominics. En Serafí ha anat a trevaiar.

Hem rebut carta d'en Ton de las Planas i de m[ossè]n Joan. Se veu que s'hi anyora[,] dalt d'aquelles montanyes. Sort qu'és tan resicnat i tot s'ho pren amb paciència. És que se les té d'haver amb una colla de pajesos // tan mal avinguts que se matarian uns amb atres. Ell és d'un temperament sociable, i l'hi costa avenir-se amb els seus rucarols. I tan qu'ells el volen! I tan que fa per·a disciplinar-los i treure'ls-hi els odis que amb tanta fúria se tenen els dos veïnats. Déu l'ajudi.

A la tarde he planxat bona estona i m'he cansat mol. Ho estava tan[,] de cansada[,] que m'he posat amb un balancí quedant-m'i adormida al moment. Comprenc que no ho puc fer[,] de cansar-me tan, pro amb tants de gastos com tenim no hi ha més remei sinó carregar la feina.

En Serafí ha arrivat aviat i ell i jo h[em] sopat <aviat> primé qu'els atres. Are arriba en Lluís i esperarà les noies[,] que són a l'Escola M[ossè]n Cinto. El mestre d'en Lluís m'ha enviat un comte d'onse peles del viatje a Tarrassa.

Air m'en varen enviar un atre de trenta-vuit i cèntims. Sembla qu'els ha roban.

16. He surtit per les meues devocions i obligacions. He trovat una de les germanes de m[ossè]n Joan. Pobre Angeleta! Diu que s'hi anyora // mol[,] per lla·dalt. Pro quins colors hi ha pescat per aquelles montanyes! Fa temps que la conec i mai l'havia vista tan bé.

He felicitat a Dª Carme Karr.

Rebem postal de na Francisqueta Llorens[,] qu'ens hi diu que s'en va a Pineda. També en rebem d'en Pau Modolell[,] qu'ens hi diu que la senyora Llorens i na Francisqueta l'han anat a visitar. A la tarde amb les petites les hem anades a despedir a casa de la senyora Ramona. La senyora Llorens estava forsa animada.

17. Amb les petites surtint de missa hem anat a fer una visita an el s[enyo]r Serra i Pagès. Pobre amic! És ben mereixedor de que el compadim. Hem conversat bona estona de diferentes coses[,] particularment d'instrucció[,] que tan m'hos interessa an ell i a mi. M'ha dit que jo som l'única mare barcelonina que m'interesso per la bona educació de les meues filles, puig totes les atres mares // tan·sols se preocupan de buscâ'ls-hi un marit costi lo que costi i res més. M'ha fet gràcia i fins n'he estat tota contenta[,] que una pagesa com som jo m'hagi sentit distingida de la bulgaritat de mares barcelonines. Que n'és[,] d'hermosa[,] l'instrucció! Amb ella soportem serenament les contrarietats de la vida. Ella ens ensenya a ser creients i fervorosos amb les pràctiques relligioses. L'instrucció és la base de tots els grants aconteixements. Ens instruïm fins trevaiant[,] enlairant l'esperit nostre cap a les regions lluminoses de l'Infinit. Allà hi trovem l'Escola sublim de Jesús[,] que ens comunica a doll inspiracions dolcíssimes que mai trovarem en cap lloc del món ple de vanitat i que enbauman totes les amargors de la vida.

El s[enyo]r Serra m'ha obsequiat amb un llibre seu de floklore i una rondaia d'en Patufet.

Els nois han anat a Ballvidrera.

18. M'he llevat a les cis. Feta la feina de fora volia anar a felicitar la meua veïna[,] que se diu Marina[,] i el porter m'ha cridat // que abaix hi havia una senyora que m'esperava. Hi he baixat i era na Rosalina d'Arenys. M'ha portat ses uieres[,] que l'atre dia m'hi havian quedat. No ha volgut pujar perquè ha dit que se l'hi feia tart. L'he acompanyada fins a la plassa de San Jaume.

Con som arrivat aquí, he trovat una furiosa revolució de les petites amb el porter. És qu'ell els hi dóna massa franquesa i després no'l volen creure.

En Víctor i na Hermínia han vingut per a determinar lo de la excursió marítima.

19. M'he llevat a les cinc i enllestit lo de fora m'he posat a cusir. Som acavat un vestit de batista per n'Angeleta.

En Fullà ha vingut i les Bach també.

Aquet dematí al sortir al carrer, uns joves vestits de manyà que passàban, ells amb ells s'han dit[:] «Mira l'abuela, ja s'en va a missa!» Res els hi he contestat pro m'han fet gràcia. Déu els hi do salut i alegria.//

20. Santa Margarida. Festa·major de Palafrugell.

Som escrit a Buenos Aires.

A la tarde som ensenyat d'allisar roba a na Montserrat. La nostra veïna ha vingut. Ja està ben bona gràcies a Déu. Aquet redimontri de mosses d'aquí devant amb les nostres fan un xibarri del diastre.

21. M'he llevat a les cinc. Les canonades de Montjuïch m'han despertat. Con venia de missa he trovat la senyora Ramona Carreres i m'ha dit que la seua germana (Dª Emília) demà s'en van amb la Francisqueta cap a Pineda.

Som acavat la carta dels meus argentins i n'he rebuda de na Janoher. Diu qu'està ben decidida a tot lo qu'en Florenci disposi.

També des de París hem rebut una postal d'en Clarà més petit.

22. Na Montserrat ha anat a comprar i no sé què redimontri hi deuria haver a la carn que ha comprat que no hem pogut menjar el dinar. Després he fet una sopa que // no tenia gust ni de sal ni d'oli. Sembla ben bé un dia de pega.

Som acavat la bata de n'Angeleta.

He copiat "Desconhort" de na Gracieta.

He parlat amb mossèn Jordi Canadell.

Ha fet molta calorassa.

23. Quin tràfec avui amb el viatge dels nois[,] en Víctor i na Hermínia. Que se diverteixin. S'<h>embarcaran a les set del vespre d'avui. Fan una excursió marítima Portvendres, Banyuls, l'Escala, Ampúries i Perpinyà.

Els venedors de periòdics criden desaforadament. Diuen que anit passada al arrivar el tren de Madrit ha baixat en Maura i l'han ferit. Ja teníam massa pau. L'assessí és un dels més furibonts joves *rebeldes* de la Casa del Pueblo. Pobres joves![,] malsaguanyats! Aquet és aixerit d'un temperament viu i resolt. Té només vint anys. Are cullim els fruits de la llevor sembrada per el *redentor* estrafalari. Que n'ha perduda[,] de joventut[,] aquell // animalàs d'en Lerroux! Lo mal que ho pagan qui menys s'ho mereix.

An en Maura diu que l'hi han travessat una cuixa i una ferida lleu an el bras i amb un peu. També han ferit amb un amic d'en Maura qu'és d'aquí. Diu que una nevoda d'en Maura ha tingut la serenitat d'agafar al agressor i aixís ha defensat el seu oncle d'una mort segura. L'arma ha caigut per lla terra. Per·què hi venia[,] a Barcelona[,] en Maura? Ja ho sab[,] que no l'hi volen. I menys havia de venir are que som als aniversaris dels successos de trista memòria. En fi[,] Déu sab per·què permet les coses. Tot el dia no se parla de res més.

A les sis de la tarde a la plassa de Tetuan han fet molta festa amb motiu de posar la primera pedra al monument als màrtirs de la guerra d'Àfrica en temps d'en Prim. Hi ha hagut molta marcha reial. Les banderes catalanes hi abundavan de debò. Jo no n'he vist res. Des de la galeria de casa se sentia la murga.//

24. Surtint de missa amb les petites hem anat als exàmens de l'Escola M[ossè]n Cinto.

A la tarde som escrit mol i les Bach han pujat.

25. N'Angeleta diu que ha vist joves amb boina vermeia. Devian ser dels requetès carlistas.

Les canonades de Monjuïch m'han despertat i ja no he dormit més.

Amb les petites hem anat a can Banús a fer-mos retratar de diferentes poses. Hi havia vint-i-vuit anys que no m'hi havian enjoncat. Veiam si are trigo vint-i-vuit anys més. Quin retrat més venerable que serà. A la tarde s'han fet retratar n'Angeleta amb na Carme Bach.

Corren males noves tot avui. Sembla que no ens escaparem d'algun susto. Són dos quarts d'onse de la nit i se sent algun tret.

Hem rebut postal dels nois. Diuen que han vist en Joanet Garriga i n'Irene a Banyuls.

26. Trist aniversari de la tristament cèlebre // Setmana Tràgica. Tothom està preparat i armat fins a ses dents. És possible que no passi res.

A dos quarts de tres de la matinada els nois han arrivat de la excursió marítima. Diuen que no s'han marejat gens, pro vénen morts de son. En Serafí ha anat al despatx i en Lluís ha dormit fins a dos quarts de dues.

Han vist en Joan Garriga i na Irene de can Nou[,] que per causa de la quinta són a Fransa. Diu que n'han tingut tanta alegria.

He tret patrons dels figurins per fer els vestits de les petites.

N'Angeleta ha anat a felicitar n'Anita P.

27. Tot avui cuso an els vestits de les noies.

Cap al vespre he rebut la visita de na Celina Sastre de Peratallada. No l'havia coneguda.

28. Ha vingut na Dolors Piera. Hem anat a la Sala Mersè.

He trovat el s[enyo]r Crusells i m'ha dit que amb una colla de la seva escola s'en van // a passar el mes d'agost a S[ant] Feliu de Pallarols.

29. La s[enyo]ra Piera ha vingut a dinar. A la tarde amb ella hem anat amb una casa de salu<d>t de la Bonanova a veure una monja malalta. En tornant hem entrat a la botiga Montserrat a veure en Fullà.

30. M'he llevat dematí, som anat a missa al Alberc i arrivant he cridat les noies i a les nou h[em] surtit del baixador del passeig de Gràcia. Amb nosatros hi ha vingut una germana d'en Pau amb una de les seues filles.

A tres cuarts de deu arribàvem a Sant Vicens dels Horts. Hem reposat una mica i després hem anat a ofici solemne. Els amics Costa i Capmany hi han portat en Pau a pes de brassos. Hi hem dinat[,] a can Pau. Havent dinat h[em] baixat al jardí. Hi té una glorieta bonica tota engingulada de verdor i campanetes i unes carbasses llargues i boniques. Tot plegat fa mol bon efecte. Cap al // vespre encare és més bonic que les flors són més overtes[,] sobre_tot les campanetes[,] qu'el bes del sol les fa cloure. Con ha estat fosc uns nens han arreglat els llums d'acetilè i l'han posat dins de la glorieta. La llum era fantàstica. Semblava un conte de fades. Tot semblava nevat.

El pobre Pauet fruïa un goig inmens[,] tan ben acompanyat. Fins hi hem sopat dintre de la glorieta. El llum d'acetilè s'havia aixeribit i donava una claró forta. Tot era atraient. Les abundoses carbasses que de tots tamanys penjavan semblavan talment un enllumenat a la veneciana.

Havent sopat la germana d'en Pau amb les noies han anat a donar un tom pel poble. Jo m'he quedat a fer companyia an en Pau. Bé n'hem contades[,] de coses! A dos quarts de dotse la colla han tornat i h[em] passat una estona més. A dos quarts d'una h[em] anat a dormir.

Les meues petites amb la petita Montserrat Sagarra totes tres han dormit amb un mateix llit i no s'hen savian avenir que // 'ls llits fossin tan alts. Quin xibarri que s'ha sentit tota la nit! Semblava la festa major de Llufriu. Fins l'ofici solemne me recordava con a Llufriu hi ha ofici que com allà els obrers treuen atxes[.] És bonic[,] aquell acte. En un moment veure aquella colla d'homes tan ben vestits amb les atxes a·les mans surtint de la sacristia d'en dos en dos colocant-se als seus respectius llocs i els dos últims se quédan ajoneiats al bell mitg del presbiteri.

Acavat l'ofici hem sortit i devant l'iglésia hi havia la gran fira de juguets.

A la plassa de la Constitució[,] petitíssima com la meitat de l'era de casa[,] hi havia els caballets i amb una era del poble l'indispensable embalat.

Devant del teatre semblava que hi havia una bugada de penjarelles de tots colors i estaments. Jo crec que n'hi havia des de la bandera de Felip V fins als pellingois d'en Lerrouix el tristament cèlebre.

Els joves del poble amb la orquesta anit // han obsequiat amb una serenata al senyor arcalde.

31. Avui també hem anat a l'ofici. Sortint les petites nostres s'han volgut quedar als caballets.

La germana d'en Pau i jo h[em] anat a veura l'envelat i el teatre i demés senyals de festa·major. Hem saludat amb un capellà vellet que se'ns ha rifat perquè rodàvam amb tant de sol. Hem acavat d'arrivar al cal Capmany i hi hem vegut una copeta de ratafia.

Con h[em] estat de nou a can Pau l'hi feian companyia dos bons amics seus qu'eran el pare del xicot que l'hi fa companyia de nits i l'apotecari. Havent dinat hem llegit postals rescent arrivades i poesies.

Érem set dones, i cinc d'elles se diuan Montserrat. Érem molta colla d'amics i parents d'en Pau. És boníssim i tothom l'estima, tan per la seua bondat com per la compació que fa veure'l tan jove i portat en brassos dels seus bons amics.

Les petites de casa amb la petita Sagarra // han anat a fer requissa de pardals.

Per lla les set h[em] anat a pujar a la tartana del Patana qu'ens portés a Molins de Rei.

Hem arrivat a casa contentes dels dies passats amb el bon amic Pau i 'ls seus amics i parents.

Agost

1er. Rebem carta i postal de n'Elvireta de las Planas. Ens diu que arriva avui a les nou del vespre.

Som a la nit. [h]em anat a esperar els de las Planas. N'Elvira s'ha quedat amb nosatros i el seu pare ha anat a la fonda.

2. M'he llevat a les cinc[,] he cridat les noies i jo m'en som anat dematinet que avui hi ha jubileu. Les noies hi han anat més tart. N'Angeleta ha rebut felicitacions. L'hi han regalat una pulsera, una camisa // sensilla pro de bon gust. La portera[,] un parei de mitjes. El s[enyo]r Alibés ha vingut a dinar. A la tarde a casa s'hi ha reunit molta gent amb motiu del sant de n'Angeleta. La jovenalla sempre està d'humor. Jo no ho estic gaire perquè fa unes tres setmanes que no sé res dels meus anyorats. Sort que na Janoher diu qu'en va rèbrer la setmana passada.

3. El senyor Alibés ha vingut a buscar les noies i les ha portades a passejar.

A la tarde som acompanyat n'Angeleta a can Vila i l'hi ha pres la mida d'un nou aparato. N'Elvireta també hi ha vingut. Hem entrat a la Sala Mersè. Hi hem vist l'infern amb tots es dimonis.

Després jo m'hen som anat cap a casa i les noies han anat a visitar una seua amiga del carrer de Provenza.

El senyor Alibés ha vingut a sopar. He fet un cuinat de tunyina que tots s'en llepavan es llambrotis. Mai n'havia cuita, pro savia que an el senyor Florenci // l'hi agrada tan i no m'ha costat gaire de complaure'l.

Fet i fet hem anat al llit al dos quarts d'una. Ho hem volgut deixar tot llest per demà.

4. A dos quarts de cuatre de la matinada som sentit el despertador que me cridava. Som cridat n'Elvira i n'Angeleta. Han de surtir a les cinc i minuts de l'Estació del Nort per·a poguer arrivar avui a las Planas. N'Angeleta hi passarà uns dies per veure si se millora de salud. En Lluís les ha anades acompanyar. Con ha tornat s'en ha tornat al llit fins a les deu. Con s'ha llevat m'ha donat les medalles qu'el senyor Florenci ha tingut la galanesa de regalar-mos.

He llegit "La Veu de Catalunya". Diu que anit passada a la Rambla hi ha hagut cuatre pinyes entre lerruxistes i joves dels requetès jaumins. Aquets, diu que repartian discursos de D[on] Jaume. La qüestió[,] que hi han hagut corredisses i // han ferit al lerruxista Ullet. Veiam si tornem tenir una Setmana Tràgica! Déu no ho vulgui, pro els ànims estan mol exaltats. No crec qu'ens escapem de revolució per un cantó o per l'atre.

En Canalejas, l'amo d'España[,] fa cara a tothom. És l'orgullós que mai havia governat, i are l'hi sembla que pot desafiar el món enter. Gegants de més talla qu'ell s'han ensorrat. Qu'es descuidi! Ell[,] el desvergonyit, ha estat l'únic atrevit que ha fet lo que ni els més grossos sectaris s'hi avian atrevit. Tots els seus antecessors havian respectat la venerable figura del nostre santíssim i estimat Rei de tots els catòlics del món. Només aquet poi ressucitat l'ha desafiat! Imperdonable criminal! Jo l'hi prometo que no l'hi valdrà ni l'astúcia ni la malícia ni tot el poder que l'hi concedeix el mateix Satanàs si ell vol: que això sol el tirarà escales avall del ministeri. I a n'Alfons l'hi costarà car l'haver-se casat amb una protestanta, que per més que s'hagi fet batejar i hagi obtingut la corona // de reina que junt amb la del seu marit i la que un atre dia pertocarà an els seus fills, els hi tocarà la mateixa sort que ben merescut s'ho tenen. Are la bógan viatjant per Fransa pro jo no crec que tinguin afany de tornar al seu palau.

O en Jaume o la república donaran comte de tot lo que passa aquet istiu. Quins daltabaixos s'ens esperan! Jesús meu![,] feu qu'el vostre cor sacratíssim recni amb nosatros i ens comuniqui el do santíssim de fortalesa per·a morir mil voltes per·a defensar la fe catòlica! Aplasteu[,] Jesús puríssim[,] el cap de la fera esvalotada que fins embesteix al vostre vicari el nostre estimat Pio X. Recneu a la nostre pàtria estimada[,] tan aburrida i martiritzada! No permeteu esser profanat de nou en vostres [sic] sacrari, lloc ont els vostres aimants trovem reclòs i dolcíssim conhort! Feu que amb tota llibertat poguem visitar-vos tots els dies oferint-vos tot lo qu'el cor inspirat per·a la vostra misericòrdia infinita sent, mentres adolorits i esmaperduts davant tant de // perill, solsament a Vós trovem orientació en nostre dolorós pelegrinatge! Enfervoritzeu-mos i feu qu'els vostres ministres i demés deixebles adictes a Vós no siguin hostilitzats, sinó que amb serenitat lluminosa cumpeixin la missió delicadíssima plena de dicnitat d'acostar-mos a Vós nostre Mestre i Rei estimadíssim. Déu se compadeixi de nosatros! Visca Jesús! Visca el Papa Rei!

Cap al vespre les Rambles estavan mol concorregudes i amb molts agents de seguretat.

Moltes corredisses, tot és auguri de propera tormenta. Ja només hi ha dos partits que lluitan: catòlics i radicals. Lo qu'és diumenge bé farà prou si no ens en recordem! Déu sab per què ho permet!

En Lluís ha acompanyat na Montserrat a Sarrià per a fer-los-hi companyia uns dies i acompanyar n'Hermínia.

5. Con m'he despertat plovia. Som anat a cumplir la devoció de 1er divendres. El carter m'ha portat tot un bagatje // de Buenos Aires. Mol les anyorava[,] les seues lletres[,] tan de temps que no n'havia vista cap. Na Gracieta diu que a tots ells els hi agradaria que n'Angeleta hi anés a fer un passeig. Quissab encare! A la tarde som enviat tres fotografies meues que m'agradan mol poc.

6. Dematinet[,] a missa i a comprar. Després he cusit i planxat mol.

El diari ve ple de males noves. Tot fa suposar que tenim revolució a la porta. En Canalejas sembla que vulgui ser el Cèssar pro ja la pagarà. No vui pas dir qu'els catòlics tinguin tota la raó, pro o llei per a tots o llei per cap.

7. En Lluís cumpleix setse anys. Tenim carta d'en Busquets[,] que diu que se l'hi ha mort la seua mare (a c s).

En Fullà ve a dinar. Havent dinat els nois m'han entabenat per anar a teatre. Hem anat al de Novetats. Hi representa//van "Selt-Ocolme". No hi he trovat res que me desagradés. Hi trevaiaba la Xirgu. Hi havia més de vint-i-cinc anys que no havia entrat amb cap teatre. No s'han fet per mi. No opstant no me sab cap greu haver-hi anat.

8. A les cinc m'he llevat i la bugadera ha arrivat. La senyora Marina canta. Deu trovar-se bé del tot.

9. Hem rebut un bagatje de correspondència. Entre dematí i tarde han pujat nou o deu coses del correu. El carter del carrer de Rosselló m'hus deia que *nos llevávamos medio correo*. Ja va bé[,] de tan en tan. N'Angeleta diu que se trova forsa millorada. A les Planes diu que tot·just segan. També diu que no hi ha el s[enyo]r Florenci ni la senyora Doloretes ni els seus nens i tots els dies són una trentena a taula.

Na Montserrat ha arrivat de Sarrià.

10. Avui cumpleixo curanta-nou anys. Veiam si l'any que ve[,] si som viva[,] que cumpliré el meu cincuantenari na Gracieta hi serà[,] que // faríam bona festa. Tot sigui a la voluntat de Déu.

He rebut una carta d'en Busquets.

11. Som escrit a la Sara i an en Manel.

Som oït un ofici cantat mol solemne. Les petites també hi han vingut.

12. Santa Clara gloriosa. Cumpleix vint-i-un any que na Niceta és morta. Ditchosa d'ella!

Es dematí l'he passat amb les meues devocions[,] comprar, fer el dinar i cusir. A la tarde també he cusit. Hem rebut postal de n'Angeleta.

Anit ha mort l'àvia de Sarrià (a c s)[:] tenia vuitanta-cuatre anys.

13. He rebut carta de m[ossè]n Joan.

He parlat amb m[ossè]n Joan. M'ha dit que l'institut per·a les noies obreres no l'hi inspira pas tota la confiansa. M'aconsella que no m'hi encarinyi massa perquè mol bé

pot resultar-me un desengany com una casa. Diu ell que si La Econòmica // obra les portes amb tota confiansa hi puc portar na Montserrat.

Som acavat el vestit de color cru de na Maria.

Entre cusir i planxar he tingut feina fins a mitja nit. En Lluís ha anat al enterro de la mare d'en Víctor.

14. Dematinet[,] a comprar i a missa amb les petites.

Na Marieta ha estrenat el vestit[,] que l'hi està mol bé. És tota bufona.

He rebut carta d'en Pau. Al mitgdia en rebo de mossèn Joan. Me diu que un dia d'aquets baixarà a Sant Vicents a conèixer en Pau Modolell.

A la tarde amb les petites hem anat a Sarrià per·a fer-los-hi companyia.

15. Amb les petites hem anat a missa de vuit. Les tres hem anat a combregar honorant a la Verge en el seu gloriós trànzit de la mort. Ella ens acompanyi en la nostre hora darrera. Hem comprat i llestes.

A la tarde som entrat a postres aquí // devant perquè celebran el sant d'una de les nenes.

Som escrit a n'Angeleta i an en Busquets.

16. M'he llevat a les cis. El meu rellotjet marcava les cinc. Un descuit meu. Som oït missa a les Reparadoras del carrer del Girona.

He llegit el diari i trovo que s'ha calat foc a la Exposició de Brusel·les. Diu que qui menys han rebut han estat les instalacions espanyoles i holandeses. Lo demés tot ha quedat cremat. Quina llàstima!

He fet cuatre devantals tots de roba veia. Hem rebut carta d'en Ton de Llufriu. Diu que sa mula se l'hi ha mort.

També hem rebut postal de na Nieves i d'en Teixidó d'Olot.

Are vespre diuen que a Bilbao hi ha hagut tiros. Cosa de vaguistes.

17. Avui no som surtit de casa per a res. Som cusit tot el dia. Les petites m'ajudan amb l'atre feina i jo aprofito per // cusir i aprofitar tot lo vei. Avui elles han anat a plassa i han comprat.

Hem rebut carta de n'Angeleta. Diu que se diverteix mol a las Planas. Demana que l'hi escrigui. Diu que té por que jo estic malalta. Estic més forta qu'ella[,] gràcies a Déu.

18. També avui després de pentinada i llegit el diari m'he posat a cusir. El carter ha portat un plec d'impresos de Buenos Aires per en Lluís. Són uns catàlecs importants. També han portat una postal per en Serafí. Era d'en Font d'Olot i d'en Xavier Piera[,] que s'han trovat a San Feliu de Guíxols.

Som acavat un vestidet de color cru per na Montserrat. L'hi està mol bé.

Han vingut na Carme Bach i n'Hermínia.

Fa dos dies que "La Veu" parla d'un sinistre marítim. Se refereix amb una topada dels vapors Martos amb un alemán. Hi ha una infinitat de vides perdudes. Déu els hagi acullits[,] pobrets. Quinas penas!//

Som escrit an en Joanet Garriga i a n'Irene[,] qu'estan a Banyuls (Fransa).

19. M'he llevat a les cis: m'he pentinat i m'he posat a cusir. Sembla que m'hagi tornat heretge pro si Déu ho vol ja tornaré a la meua vida felís i devota con tot me vagi a l'hora. Are és qüestió d'espavilar la feina de cusir peraquè no m'en quedi d'endarrerida. Les petites m'ajudan i tot se fa sense cansar-mos.

Hem rebut carta d'en Pau. He planxat fins a les onse de la nit.

Els preparatius per·a els aplecs catòlics s'estan activant-se. La qüestió és demostrar an en Canalejas (el mateix dimoni en persona) qu'encare hi ha fe a *Israel* i que 'l remat de la bandera santa de Jesús no se rendeix sinó que lluitarà sempre defensant-la. Enlairem els cors vers l'inmensitat de la vida qu'ens ofereix tot un Déu a qui solsament devem tenir respecte i al nostre Papa Rei tan martiritzat per // els apòstols de Llucifer. ¡Visca Jesús Rei!

20. M'he llevat mol dematí. Som anat a missa i a comprar. He parlat amb m[ossè]n Jordi. M'ha promès que un dia de la setmana entrant ens vindrà a veura. Aquet senyor sí que val. És una veritable joia. Quin catalanista més aferrat!

Hem rebut carta del s[enyo]r Sans i Bori i una postal d'en Tonet.

Acavo de copiar "Angèlica" de na Gracieta. No gaire lluny d'aquí sento un gramòfon que me té es cap trencat. M'ha fet recordar episodis de Llufriu. Amb un retumbant desespero canta el popular "Pom-pom". Només hi manca "La burra de mis amores" d'en Pepet Pubia. Quissab qui hi bat i recull el beneït fruit[,] a l'era de casa! Que Déu tingui amb ell tants que hi han trevaiat i que tots han anat desapareixent d'aquet món esquifit!

M'hen vaig a copiar "Les aventures" del malaguanyat i divertit Riareta.//

Are m'estorba en Lluís amb el piano[,] que hi té tanta trassa a tocar-lo com un porc gras agafar rates. Que se diverteixi. Are sense n'Angeleta fins anyoro que no hi hagi qui el toqui. M'en som anat al devant, som overt els balcons i també sento un atre tipo que canta donant-e-l'hi corda. No se pot estar amb repòs.

21. Sant Joaquim gloriós.

A les sis he cridat an en Serafí. Jo he dormit fins a les set. He sortit per les meues devocions i comprar. Con som estat a casa en Serafí ja havia tornat de missa. En Lluís i les menudes han anat a la de dotse.

Hem rebut postal d'en Fullà i carta de n'Angeleta i "Baix Empordà" de Palafrugell.

Fa molta calor.

22. Avui tampoc he sortit. M'he afanyat a cusir. Sento un dolor a la cintura tot sobre dels ronyons qu'em fa sofrir mol. Deu ser un aire. He suat mol amb // tanta calor i un aire desseguit un el té a sobre.

Rebem carta de n'Angeleta i postal de na Gracieta. Diu qu'és a Buenos Aires amb els nens i que en Russinyol l'ha anada a visitar a can Palau. Se veu que n'està tota cofoia.

Na Mersè Bach ha pujat una estona. Hem passat un rato de conversa que prou ho necessita puig aquí pobres noies no tenen ningú que miri per a elles.

23. El dolor me va d'aument. Escric a n'Angeleta que vingui. Al vespre si Déu ho vol me posaré un pagat foradat que no és cas de fer-se el tonto.

En Serafí ha sortit a dibuixar per fora. Rebem postal de na Janoher.

A les nou som anat a Barcelona.

Som anat a casa del sabater de n'Angeleta i no l'hi he trovat. Amb la seua filla hem quedat que a la tarde vindrà ell. Som anat a La Econòmica per enterar-me de si obriran els cursos. No // hi som entrat perquè tant·sols hi havia una porteta overta i tot era ple de paletes i fusters que hi trevaiavan. D'allà per la baixada de Santa Eulària m'en som anat al Pi. He oït missa de dos quarts d'onse. Som anat a pagar el Consultor de los Bordados i cap a la plassa de Santa·Ana. He pujat al tranvia fins a Mallorca i de dret som anat a la atministració de l'"Ilustració Catalana". He pagat els nombres de

"Feminal" i els de "Ilustració" quedant-me suscrita a "Feminal" i deixant "Ilustració Catalana".

He pujat a veure la senyora <C>Karr i no l'hi he trovada. Hi havia la seua filla Paulina[,] amb qui h[em] conversat una estona deixant-li trevais de na Gracieta per·a publicar-los a "Feminal". Fet i fet a dos quarts d'una arribava a casa. Desseguit m'he posat a fer el dinar i del cap d'una hora tots érem a taula. Havent dinat he fet la meua bacaina de cap sobre la taula i con me volia posar a cusir ha arrivat m[ossè]n Lluís de // Llufriu. Quina sorpresa! En Serafí ja era fora i en Lluís se'n ha anat desseguit. Després s'en han anat les petites amb les d'aquí devant a passeig amb l'assistent del militar d'aquí devant.

Mossèn Lluís s'hi ha estat des de dos quarts de tres fins a dos quarts de set. No s'en savia anar sense veure an en Serafí. Aquet ha arrivat i s'ha vist qu'en tenia molta alegria de veure'l. No se'n sabia avenir[,] de veure'ls tan grants.

24. Som escrit a n'Angeleta perquè s'afanyi a tornar. M'he posat un pagat: a veura si s'em cura el dolor que tan em molesta.

He rebut carta de la dida[,] que diu s'ha quedat viuda. Gran cosa no s'ha perdut!

Avui na Maria cumpleix 10 anys.

25. Tot avui he cusit. No he sortit ni a comprar ni a missa. Me torno heretge com en Canalejas. Déu m'en guart[,] de retirar-lo ni d'un sol cabei. Som acavat un vestit blau marí amb trensilles blanques per na Montserrat tenir a l'escola. Hem rebut postals de n'Angeleta // i de na Gracieta.

Al vespre ha pujat na Mercè Bach i amb les petites nostres han conjuminat un cuadre de cromos. Jo tenia molta son.

26. Dematinet m'he pentinat[,] he llegit "La Veu" i m'he posat a cusir un vestit per na Maria igual com el de na Montserrat.

D'un de vei els hi som fet dos devantals.

Després som arreglat un cuartet que hi tenim roba veia.

El pagat m'ha caigut i el dolor ja és fora. Estic amb mol de repòs gràcies a Déu.

27. Avui m'he llevat mol dematí i som assistit a les meues devocions predilectes.

He cusit mol. He fet un cobrellit blanc de lo qu'eran curtinas de casa·nostra de Llufriu. Ha quedat mol bé.

Hem rebut postal del s[enyo]r Crusells des de S[ant] Feliu de Pallarols[,] ont hi és amb els nens delicats de la seua escola.// Diu que ha anat a Olot a veure el s[enyo]r Sans i Bori[,] qu'els hi escriurà cansons humorístiques per cantar-les els nens de l'Orfeó. Diu qu'el dia 4 de setembre estaran de retorn.

En Pau Modolell també ha escrit i diu que m[ossè]n Joan Llombart l'ha anat a conèixer. N'està tot joiós[,] pobre Pauet. Millor que siguem colla que l'hi endolcim la seua trista vida!

També hem rebut carta de n'Angeleta[,] que diu l'hi dol d'haver de tornar tan aviat.

Mentres sopàvam en Tonet ha vingut. Han surtit amb en Lluís.

Are arriva en Serafí. Diu que a la Rambla hi ha hagut corredisses per haver-se trovat una bomba al carrer Nou. Diu que s'han hagut de ficar ont han pogut.

28. Gran diada dels aplecs catòlics gairebé en tots els santuaris de Catalunya.

Avui tots els catòlics catalans[,] aplegats a l'ombra benefactora de la bandera de tot un Déu, sense distincions de // cap mena, sense recels, plens de coratje, enardits per un sentiment unànim de fe, rendint homenatje a Jesucrist i al seu Vicari Santíssim, formarem la gran toia de flors escullides des del calvari ont espirà el nostre Redentor amabilíssim. Units per uns mateixos sentiments formem un sol Remat i un sol Pastor i aquet és Déu, que amb inspiracions santes que a doll comunica als que de debò l'estimem, ens ha tocat el cor a tots els catòlics catalans i vol que protestem amb fermesa de les intencions satàniques del ministre-monstre orgullós, pro aquesta no l'hi surt tan bé com ell se pensaba. Té molta barbagalia i perversos propòsits. Hipòcrita acavat, pro no l'hi ha de surtir bé perquè ningú se pot batre amb tot un Déu.

Jo voldria que fóssim valents com els catòlics de Bordils, que mentres se <cl> celebrava un mitin, se donaren animats visques a la relligió catòlica[,] a Jesús i al Papa Rei. N'hi va haver un que va cridar ben fort[:]// «Visca en Canalejas!» Un dels catòlics l'hi va respondre[:] «Bueno[,] que visqui molts anys i que se convertexi.» És tot lo que jo l'hi desitjo.

Els barcelonins, tots a la una, per·a enviar algun conhort al nostre Pare Sant i perquè l'emissari del infern sàpiga qu'encare a Barcelona hi ha cors que bategan per

Déu, avui s'en van a la monumental cima del Tibidabo a reunir-se i fer professió de fe i oferir a tot un Déu els cors plens de vida i entussiasme.

No tots els catòlics barcelonins anirem al Tibidabo. Els que no hi podem anar ens quedarem aquí no per por ni per peresa, sinó per esser-mos impossible d'anar-i. Amb tot el cor els acompanyem al grandiós acte demanant a Déu qu'ens benehiexi a tots[,] bons i dolents.

Els de Llufriu s'han incorporat amb els de Palafrugell per anar a San Sebastià.

Tot sia per honor a Déu i a la Pàtria. Visca la relligió catòlica! Visca Catalunya! Amunt els cors! Enrera el sectarisme!//

Nosatros tres h[em] anat a la comunió dels Aimants de Jesús Sagramentat (alabat sia per sempre). Mai l'havia vista tan lluïda! Hi havia tots els nens i nenas de la Perseverància i mol de públic allargant-se tan, que fins han hagut de demanar un atre sacerdot que ajudés a donar comunions perquè no s'acabava. N'hem surtit enfervoritzats i plens de goig. Surtint, h[em] comprat i cap a casa.

Hem rebut "Baix Empordà". Fins hi porta anunciada la festa·major de Llufriu. A la tarde con ho he tingut tot enllestit m'en anava de dret a escriure i m'ha arrivat en Dalmau de Cassà, mol amic dels nois de casa de con érem a Olot. Ha arrivat a les cinc i no s'en ha anat fins a tres quarts de vuit. Què hi farem! Més tart ha vingut el s[enyo]r Serra i Pagès. Hem parlat de La Econòmica per·a fer-hi entrar na Montserrat.

Hem sopat i hi ha vingut en Tonet i en Fullà celebrant l'adéu d'aquet darrer[,]// que mol promte s'embarcarà per Buenos Aires. A la tarde un dependent de can Ferrer i Gili ha portat un *ramillete* i dues ampolles de xerès, obsequi d'en Tonet per·a en Fullà.

Els nois amb els hostes amics, han sortit una estona. Air varen portar una sabata per n'Angeleta. Avui els dependents de la casa Debray han portat dos àlbums per·a postals guanyats amb cupons. També han portat un gerro de cristall per aiga també amb els cupons qu'ens donen.

29. En Tonet s'en ha anat amb el tren de dos quarts de dues.

"Baix Empordà" de Palafrugell diu qu'el jovent del poble de Llufriu està tan animat i que han llogat la cobla L'Ampurdanesa de Palafrugell. Que se diverteixin!

La pobre Gracieta Janoher escriu tota tristoia perquè no hi anem. No se pot esser pertot. Tan aviat el qui hi hagués anat m'hauria fet esquitxar mitja dotsena de *naps* (en metàlic) i no és pas aquet el cas.//

Gairebé tot avui som cusit.

A la tarde som anat al banc. Poca cosa ens hi queda. Hi som vist les ties de Malgrat. De primer no les coneixia. Després he filat la tia Emília que firmava an el llibre gros. Llavors m'he fixat que no mol lluny de mi hi havia la tia Pepeta. No sé si m'han vist i fins potser no m'haurian conegut. La senyora Pepeta no seria res de l'atre món que m'hagués filat perquè és mol fura, pro l'atre ja som ben certa que no s'en ha adonat. Jo no'ls hi he dit res perquè no tenia humor i perquè he cregut que potser preferian que no m'hagués donat comte dels seus afers bancaris. He passat a casa d'un cisteller i he comprat un cistell blanc per anar a comprar.

Som fet uns vestits blancs de roba veia. Des que no rento aprofito més la roba. El rentar me perjudicava mol. Mai me trobava bé i sempre tenia tos[,] reuma o atre cosa. Are entre no tocar aiga freda ni veure vi ni cafè ni menjar carn, me trovo bé del tot // gràcies a Déu.

30. Segon dia de la festa de Llufriu. Els de Llafranc ens l'han desmillorada mol. Ells la fan més grossa. També són més rics i és festa nova que crida més l'atenció. Alabada sia santa Rosa.

Avui na Montserrat és anada a dormir al segon perquè na Mercè Bach és totassola.

Hem rebut postal d'en Josep Dalmau de Cassà. Trevaia a Sabadell i diu que ans en Fullà no s'en vagi vol venir a despedir-lo.

31. San Ramon[,] festa·major d'Almadàs. Mai hi som estat. Antigament els homes de Llufriu hi anavan a passar tot el dia. El dematí anavan a la platja més propera i a la tarde se deixavan caure a ballar sardanes.

Som anat a Barcelona <per> amb el tranvia de la Creu Roja. Fa molta calor per anar a peu. He baixat al pla de la Boqueria. He entrat al mateix carrer i som anat a veure en Fullà. Després som entrat a la // Catedral. Som entrat a la capella del Santíssim i al Sant Crist de Lepant. He surtit per els claustres i m'en som anat a la plassa de Sant Jaume. Som entrat a la casa grant. He trovat la Colla de la Gana (empleats del Ajuntament) de mal humor i fins m'hi he baraiat. Jo volia que me donessin les cèdules. Mai m'havian donat tan enrenou com avui. Primer m'han demanat el rebut del pis a fi d'averiguar si deia la veritat amb la fulla que feia dies havia omplert. Jo els hi he dit que res aclaririan perquè el propietari només hi posa qu'hem satisfet l'import pro no hi posa cantitat. Rondinant rondinant semblava que se decidian a donar-me-la. M'han fet la mar de preguntes que fins me tenian amoïnada puig l'any passat el que me les va donar no

me va donar res. És qu'era un català mol simpàtic. Me tractava de vós i llegia "La Veu de Catalunya". El d'avui era un castellanot remigrat que semblava que no havia menjat res de vuit dies. Allà sí que // sembla ben bé un cau de bruixots. Unes sales interminables: després se baixa amb una de fonda i llarga[,] plena de sacrapassos malhumorats que un sembla que se trova en_mitg d'una colla de salvatges. Lo qu'és avui, m'han fet enrabiar de mala manera. Després de regirar més llibres que no hi ha a "L'Avens" me ve 'l castellanot encarregat de donar-me-les i amb tota la barra m'ha dit: «Uzté el año pasado no tomó cédula.» «Sí señor, me la dieron aquí mismo.» «Pues no señora. No la tomó V. aquí no se encuentra.» «Mañana la verá V. si quiere porque la guardo muy bien.»

M'en som anat tan enverinada que no sé quin sant m'ha detingut com no'l som esvalotat. És tenir tota la pocavergonya de tractar-me d'indocumentada: pro que no s'apuri que demà me sentirà més fort qu'avui. I encare avui l'hi he parlat a lo *xanxas* pro demà l'hi parlaré ben català, així semblarà qu'estic més enfadada. Després que cobran els uis de la cara encara ser tan poc escrupulós amb el parlar! An aquella cova de // lladres tot està de lo més desorganitzat. No han sabut trovar les fulles que indican lo que tenen de fer, tot ho tenen a cinc i a tres que sembla a cal drapaire. Coses d'en Vinaixa qu'ens governa! Han tingut sort que a la tarde no despatxan que si·no no esperaria pas demà a tornar-i.

Surtint d'allà som anat a cal dentista perquè el caixal que me va arreglar no'm va bé. A les onse som arrivat a casa.

A la tarde som taiat dues camises per na Montserrat.

Han vingut unes monges que tenen les nenes escrofuloses de l'Hospital de Sant Joan de Déu a demanar-me si vui suscriure'm per alguna quantitat per cada mes per ajudar a mantenir-les. Fins en tenen de ceguetes. M'he suscrit per 50 cèntims mensuals. Déu vulgui que pugui continuar aquesta almoina.

Na Maria va a dormir amb na Mersè Bach[,] qu'és totassola.//

Septembre

1er. Ni sé com comensar. Ha estat un dia mol agitat.

De bon dematí en Lluís ha sortit amb el tren del Nort per anar a buscar n'Angeleta a las Planas.

Con tot lo de casa m'ha anat endevant m'en som anat a Barcelona. Avui sí qu'els de la Casa del Pueblo (ca la ciutat) han estat simpàtics. Tenen uns tracanets (empleats)

de primera. Amb lo que m'hi ha passat a_n·e·mi n'hi ha prou. De tot el bullit d'air el pobre castellà no hi tenia cap culpa ni jo tampoc. La va tenir el que va donar-me el número de la zona que pertenexem. Air aquell lloro de la taula d'indicar cap ont se té d'anar[,] que fins sembla l'aburrit puig té la tauleta i cadira ben sol i apartat dels atres, va posar an el paper que som de la zona quinta. És ben de veure que amb el de les cèdules no m'hos podíam entendre. És clar que no me trobava an el seu despatx. Avui m'han encaminat amb un atre lloc i amb tota facilitat m'han donat // la cèdula que demanava i fins m'en han donades per en Fullà. A les dotse encare hi era. Con han estat servits m'ho han donat tot a cambi de 26 pessetes amb 85 cèntims. M'en som anat a peu fins a la Boqueria. Som oït missa a S[ant] Jaume. Mai hi havia estat. En Lluís sempre hi va a combregar. A dos quarts d'una arribava a casa. He fet un arròs de primera.

Con me pensava reposar, rebo una carta de na Paquita Llorens encarregant-me que com més aviat millor vagi a comprar un capell per a n'Orfèlia i que l'enviés a Vich. Desseguit d'haver dinat m'en som anat al carrer de Portaferrissa a comprar el capell i 'l som enviat pel recader. Som entrat a can Vila per la sabata de n'Angeleta. A les cuatre som arrivat a casa. Mentres som estat fora han anat a casa m[ossè]n Joan i en Fullà. Som escrit tres postals i dues cartes. Na Montserrat ha escrit a na Gracieta.

2. Avui fa tres anys que na Gracieta se va // casar. Sembla qu'era air!

Som anat a cal dentista. M'ha posat un caixal d'alumini. No me va bé. Sembla qu'és massa llarc.

A la tarde he vist en Pau a casa la seua germana. Hem rebut carta de n'Angeleta, d'en Font i d'en Xavier Piera.

Al vespre n'Angeleta ha arrivat. Ha portat moltes fotografies. Entre elles hi ha n'Angeleta i n'Elvira. A casa semblava un mercat de tanta gent que hi havia amb motiu de l'arrivada de n'Angeleta. M'ha portat un Sant Crist que m'el ofereix el s[enyo]r Florenci Alibés. Té moltes indulgències i sobretot la de l'hora de la mort. També s'hi pot fer el viacrucis.

3. Rebem postal de na Paquita Llorens. Jo l'hi tenia una carta feta parlant-li del progectat viatge de n'Angeleta a la Argentina.

A la tarde ha vingut n'Hermínia. Hem passat una estona deliciosa conversant d'una // pila de coses interessants totes. Hem discutit de política i de la qüestió catòlica;

i amb tot h[em] estat d'acord. Mai hauríam acavat la conversa pro ella s'en tenia d'anar als seus quefers. Are s'en va a Vich i després a Ribas. Ja l'hi convé reposar.

4. Diumenge. En Serafí ha anat a dibuixar a fora. Rebem una fotografia d'en Font. Carta de na Càndida Bellapart i de l'Ana Aymat. "Deber" d'Olot i "Baix Empordà". Contesto una carta a la dida d'en Florenci.

Amb n'Angeleta h[em] anar a la estació a esperar al s[enyo]r Crusells i 'ls seus deixebles. Per un accident sense atre importància que 'l retràs d'algunes hores no han arrivat. Arrivaran a les onse de la nit. Ens n'h[em] entornat.

5. A les cinc del dematí plovia. M'he llevat a les cis. Avui no hi ha hagut cap més diari sinó "El Correo Catalán". Tan·sols ell ha estat el valent. Tot lo demés ha seguit normalment com els atres dies.//

La vaga no ha esclatat. En Canalejas s'ho esperava amb candeletes per·a poguer-mos fuetejar, pro s'ha quedat amb un pam de nas. S'ha vist qu'encare hi ha ceny i cultura a Barcelona. Tot avui han corregut noves alarmants que res hi havia de fonament. Tothom trevaia i en Canalejas que progecti ficar-mos tots a Monjuich si és tan guapo!

Hem rebut carta de na Florinda.

6. La vaga no ha esclatat, els diaris han surtit i s'han corregut unes noves mol grosses i dolentes. És en Canalejas que voldria ensorrar Barcelona pro la ciutat ha donat proves de que vol tenir pa, pau i honra. Els periòdics amb unes lletres de pam portan el fracàs de les vagues. En Lerroux i en Canalejas la volian[,] la vaga[,] per·a declarar l'estat de seti amb dos minuts: pro no ho han lograt. Bé per els obrers de Barcelona! Ningú ha lograt treure'ls del trevall.

Avui a Vich comensan les solemnials festes del centenari del seu gran Balmes.// L'Ajuntament lerruixista no hi volen concorre personalment perquè res hi entendrian. Jo trovo que podrian assistir a la festa del concurs de bestiar si és que n'hi ha de russam, que potser n'hi hauria algun d'ells que surtiria premiat si és que tenen ses oreies prou grosses. Estem ben arreglats com hi ha món!

Hem rebut carta de na Paquita Llorens i postal de m[ossè]n Joan.

Som anat a vèurer el s[enyo]r Crusells a fi de obtenir qu'els fills de la bugadera nostra hi puguin ingressar. M'ha donat una fulla per·a omplir-la i presentar-los.

7. He passat un fort mal de caixal. Som anat a cal dentista.

Avui semblava que teníam revolució.

Tot el trànzit rodat de més circulació estava parat. Tots els empleiats municipals[,] guàrdies de seguretat, civils i tot lo demés del seu ram estavan en moviment i vestits de gran gala. Alguns carrers estavan endomassats.// Tot semblava indicar que hi havia quelcom mol important com axís era. Havia arribat la infanta Isabel de Borbó. I 'l motiu de tanta festa era també per·a commemorar la festa d'un gran savi, d'un pagès qu'essent mol jove ja dictava les lleis an els homes veis i més savis de la comarca. El gran Balmes. Aquell capellà humil que sa predilecció era la soletat i l'estudi constant. Déu el tingui amb ell. El seu recort s'ha fet inmortal i tan jove que va morir! Aquet si qu'és malaguanyat!

A la tarde som planxat cinc hores sense parar.

8. Amb les petites ens hem llevat a les cinc. [h]em anat a missa i al baixador del passeig de Gràcia. A les cis curanta h[em] surtit de Barcelona i a les set i quart arribàram a Molins de Rei. Allà h[em] pujat amb una tartana i a tres quarts de deu arribàvam a Corbera. M[ossè]n Joan amb la seua mare i germanes [ha]n tingut mol de goig de veure'ns.

La tartana dels músics anava vora nostre, pro al arrivar al poble ens ha passat devant.//

Hem anat al ofici. M'agradan les festes majors de pagès per les seues tradicions tan rigurosament observades a cada poble.

Corbera del Llobregat si no fossin tan maliciosos ells amb ells seria un poble simpàtic. Allà'l voldria a m[ossè]n Lluís[,] tan que se queixa dels cafres i llops novells de Llufriu!

Han repartit un bocinet de pa beneït a cada persona, i s'el menjavan allà mateix.

També han donat a besar la pau. Després han beneït un cove de tortells qu'ells ne diuen *garlandes*. Con l'ofici ha estat acavat els han venuts devant l'iglésia. A m[ossè]n Joan l'hin han donat dos.

Hem dinat alegrement i a un quart de cinc h[em] surtit de Corbera arrivant a Barcelona a un quart de set.

Hem entrat un moment a casa del s[enyo]r Crusells. Rebem postal de na Gracieta.

9. Avui tinc mal de caixal. Passo un dia tot pesat. Som escrit an en Florenci // i a la seua raspa.

A la tarde no som tingut humor per escriure ni per trevaiar. És que no estic bé de la boca.

Na Maria és anada a Sarrià amb n'Hermínia.

Els nois de la bugadera quedan admesos a l'Escola Catalana M[ossè]n Cinto.

Na Montserrat comensa el curs de música a la mateixa escola.

Hem rebut carta d'en Manel Serra.

És de nit i el caixal me fa forsa mal.

10. Som anat a cal dentista i m'ha dit qu'el caixal ja m'anirà bé. M'hi ha posat no sé què i llestos.

Som anat a la Hormiga de Oro i he comprat un llibre que se diu "Dietario i fracmentos de cartas de Eugenia de Guerín".

He oït missa al Pi.

[h]em rebut una postal d'una amiga de n'Angeleta qu'és de l'Esquirol. També h[em] rebut un imprès de Buenos Aires.

Avui al port hi ha l'escuadra inglesa.// Ha arrivat es dematí.

Per lla 'l mitgdia m'ha arrivat la dona del sabaté que calsa n'Angeleta i m'ha dit que s'ha quedat viuda. Ha portat la sabata del peu dolent mitg feta. Entre la del peu bo i la mitg feta l'hi'n som donat quinse pessetes.

Mentres dinàvam ha vingut una cutillaire a provar la primera cutilla a na Montserrat.

A la tarde ha vingut un capellà de Manresa que s'estava a can Toni Gros i a las Planas. Jo no'l conexia i ell m'ha demanat d'en Lluís i n'Angeleta. Hi ha estat poca estona. La mateixa tarde s'en ha tornat cap a Manresa. És mol amable.

11. Diumenge. Per a complaure an en Lluís els diumenges anotaré que ho és.

Gloriós aniversari dels fets que hi varen trovar la mort tants germans nostres per·a defensar la Pàtria.

Els nois s'han llevat dematí i han anat al Arc del Triomf per assistir // als honors que fan al inmortal Rafel de Casanovas totes les entitats catalanistes. A les nou[,] funerals a Sant Just per el sant repòs de les ànimes dels nostres valents que moriren defensant les nostres llivertats justes i santes.

Jo som anat als p[ares] dominics. Que rebé s'hi està amb aquella santa quietut! Aquella estonesta que un se sent tan unit amb Jesús passa<n> volant. Per més gràcies que l'hi donguem és mesquinesa devant tanta dolcesa i Amor que hi ha per nosaltres en aquella Caseta resplandenta de llum puríssima qu'ens comunica vida[,] serenor i felicitat a doll. El sacrari és el palau dels tresors: mina riquíssima inestrocable de inspiracions qu'ens fan veure l'horitzó, el port del nostre plegrinatge seguríssims d'arrivar-i units amb Déu sempre, sense témer per a res l'acabament de la nostra existència i esperant-la ben ardits.

Llegeixo "La Veu de Catalunya". Les festes d'en Balmes són mol lluïdes. A Vich tiran la casa per la finestra. Ben fet. La glòria és seua.//

El repartidor de la casa Debray m'ha vingut a destorbar mentres més entussiasmada estava amb la lectura de les festes del centenari d'en Balmes.

Are ha vingut el repartidor del pa.

Air vaig escriure an en Pau Modolell. N'Angeleta[,] a la senyoreta Aimat.

Na Montserrat ha estrenat la primera cutilla[,] que m'ha costat vuit pessetes.

Escric a na Martina i an en Benito de Figueres.

Estic intranquila per la manca de cartes d'en Martí de la Habana. Déu m'hus ajudi! Si no s'afanya a enviar lo que ens cal, no sé pas com ho hem de fer.

12. Dematinet he llegit una estona. Som portat unes sabates d'en Lluís adobar. Després[,] al banc. Ja no ens hi queda res. Si en Martí Sabater fos més formal no hauria necessitat treure 'ls diners del banc. Are Déu sab lo qu'ens ha de passar.

He caminat fins al carrer d'Aragó. No sé què ho fa que la vida barcelonina me // sigui tan agradable. No sé si és la quietut o el bullici. Lo que sé és que tot lo d'aquí me parla i no anyoro l'estada de cap més lloc. Esclar qu'el pensament s'envola sovint lluny de mi travessant mars i terres al costat dels meus tan anyorats fills i netets que mai he vist![,] pro sé resicnar-me. Déu ho vol. Alabat sia per a sempre. El cor el tinc amb tots els meus. El cor no se pot manar. És un membre tan petit que a mi me sembla qu'és com una pera tendral. Què sé jo[,] pobre de mi? Ja ho sé que som massa atrevida i que no n'hauria de discutir[,] de lo que no he vist mai, pro no hi puc fer més: m'ha vingut axís de parlar del cor perquè és lo més estimat i lo que més estima i junt amb el pensament lo que més trevaia.

Con caminaba per el passeig de Gràcia he vist una pareia que m'han semblat casats de nou. No eran pas aucells de primera volada; eran ben assahonats. Som enlairat

una fervorosa pregària peraquè Déu els ha fes ben felissos per moltíssims anys. Qui els hi hagués dit que vora d'ells hi havia una // persona qu'els hi desitjava tanta sort!

També he vist molts capellans forasters que deuen haver anat a Vich amb motiu del centenari d'en Balmes. N'he vistos que tenen la cara cremada com si anessin tot lo dia al mitg del sol. Devian ser rectors de poble que tenen vicari puig avui dilluns si no en tenen no és possible que vinguin de Vich perquè els diumenges no poden ser allunyats de la seua parròquia.

També he vist una colla de vaguistes que no m'han simpatitzat gaire. Jo voldria que patrons i obrers s'avinguessin i tots procuressin per la pau.

Hem rebut postal de na Carmeta Bach, carta d'en Xavier Piera, postals dels companys d'Olot i d'en Pau Modolell. Pobres amics! Sempre portan alegria les noves dels que s'estiman. El carter ha tingut de pujar cuatre vegades. Per això l'hi paguem tot[,] fins els impresos.

Al vespre som anat a can Vila. No hi era pro'l som esperat i aviat ha arrivat. M'ha buscat un atre sabater peraquè fassi les sabates de n'Angeleta.//

13. Som oït missa als Dominics. Quina veneració que me fan els hàbits d'aquells relligiosos! Jo voldria saber de quin color portava el vestit Jesús en la gran nit de la Cena. Sempre el pintan amb vestit vermei i mantó blau. Jo voldria que hagués anat vestit de blanc com van els dominics. Quines coses de volguer averiguar! No obstant me sembla qu'el portava morat. I fa tristesa[,] aquet color, i aquell dia era solemníssim, grant, el més sublim per·a nosaltres. A mi m'ho sembla axís, pro potser ho fos més el de la seva gloriosa i santíssima mort. Sempre som massa atrevida tractant i comentant lo que no n'he estudiat res. Ho dic tal com ho tinc imaginat i res més hi puc fer. ¡Visca Jesús aimat nostre!

El carter ha portat una carta que no és nostra. Una per mi de na Nieves i un plec d'imprès per en Serafí.

Na Nieves diu qu'ells han rebut carta d'en Martí Sabater de la Habana i que no els hi envia pas tot lo que deuria enviar. Quina mena d'apoderats que tenim!//

He tingut un fort mal de caixal. Som anat a cal dentista. M'ha tret el que fa onse dies me va posar i m'ha dit que demà si pot ser m'en posarà un atre.

Avui els nens de la bugadera han comensat d'anar a estudi a l'Escola M[ossè]n Cinto. Con se trovan xicots espavilats com ho són els de la Maria Polavieja un els té de pendre per la mà i portar-los amb un lloc ont els ha fassin ser estudiosos, bons catòlics i

ferms catalans. Jo n'hi portaré tants com pugui. És obligació nostre. Són els homes de demà!

Els meus d'Amèrica no m'escriuen. ¿Per·què? No ho sé! Que n'és[,] de trist[,] tenir-los tan lluny! El nen deu estar malalt[,] pobret! Jo voldria que m'hos l'enviessin.

14. Plou mol des de la matinada. Millor. Axís no farà calor pro per els raïms no convé que plogui gaire.

Si avui rebés carta dels meus anyorats fills! Som a la tarde i n'hem rebudes. Un // plec d'imprès per en Lluís. Tot és de carros, autos i màquines de segar. Una carta de na Gracieta. Con l'hem overta hi hem trovat una postal i un patró de calsetes peraquè les petites ne fassin unes per a la nena. En fi[,] poques lletres pro donen senyals de vida. També h[em] rebut postal de na Janoher i una carta d'en Ton Feliu amb la mala nova que la pedregada ha veimat els raïms i ses alibes de vora casa. Lo de can Climent diu que no ha rebut tant. Sempre contrarietats. Déu ho vol. Demà hi aniré si Déu plau. En Ton diu que sens falta hi vagi perquè no sab com fer-s'ho.

En Serafí ha anat al dispensari a buscar el certificat de revacunació.

El sabater nou ha vingut al mitgdia. Diu que el cuiro se podrà aprofitar.

Amb n'Angeleta h[em] d'anar a cal d[octo]r Riera. Ja n'hem tornat. Ha receptat per reuma. Ha dit que després mirarem de reforsar-la amb quelcom. Déu ho vulgui. Tot avui plou. He cusit uns repunts amb un devantal del noi de la portera.//

N'Angeleta s'acava de fer un devantal de ratlles rosades. En Serafí és a dibuix.

15. Ben dematí som oït missa als Dominics. He comprat i cap a casa. M'he espavilat per surtir al mitgdia. Rebem carta de la dona d'en Benito Rosa. No tinc temps de llegir-la tota perquè s'em fa tart. Hi llegeixo qu'en Benito és a la Habana des de fa un any. No m'he enterat de res més perquè la carta era mol llarga. Me la emporto i la llegiré amb repòs.

A tres quarts de dotse m'en som anat a la Estació de Fransa. He tingut el temps de lo més just, pro no m'en ha mancat. Tot el camí ha plogut mol. A Flassà hi havia molta gent. Al tren petit han hagut de posar dos cotxes més per enquibir-mos. A les set arribàvam a Llufriu sense cap contrarietat, ni he trovat ningú que m'hi esperés. El peó de la estació volia acompanyar-me i jo no he volgut. Som arrivat a casa que sopavan. Diuen que havian entès qu'era demà que arribava.// A dos quarts de deu h[em] anat al llit en nom de Déu.

16. Avui en Fullà s'haurà embarcat. En Serafí cumpleix divuit anys. No puc ser amb ells.

Lo primer que m'ha despertat han estat ses campanes. Han tocat l'oració matinal. Acabada la darrera campanada tot ha quedat fosc i quiet. Ni el primer tren he sentit. Con el dia s'ha desvetllat des del llit he sentit es pardals qu'em deian «gira't-jau: jau, gira't-jau», pro jo no'ls he volguts creura. M'he llevat, m'he vestit i pentinat i m'en som anat cap al quarto d'escriure de na Gracieta. Hi he llegit un futament d'escrits seus qu'embelleixen les parets d'aquell reconet de casa. M'ha vingut al pensament de pujar a dalt de tot per a llegir-ne d'atres d'ella i d'en Florenci i no hi he pujat per por qu'els mashovers no se pensessin que anava a tafanejar lo que guardan en aquell lloc.

Des del cuartet som contemplat l'hort de mossèn Lluís. Sembla d'un convent.//

Som tornat a baix després de donar una mirada a fora per tots indrets des d'un dels balcons. He fet carinyosa memòria a la meua casa pairal, i un munt de records dels meus enfutimats Serafí i Lluís a can Riereta. Encare hi ha les parets i algun teulat. A can Riereta, con jo era mol joveneta també hi anava i savia tots els recons i lo que contenian. Hi havia un forat amb una paret de l'entrada, que sempre era ple de paperots i jo m'hi entaforaba a llegir-los i en Riereta s'hi quedava encantat. Déu l'hagi perdonat[,] tan divertit qu'era.

Con som estat abaix, en Ton m'ha dit que si volia pujar a dalt de tot que m'ensenyaria la seua cullita. No cal dir que som acceptat, doncs lo que jo hi volia veure m'interessaba més que la seua cullita. Hi he llegit un escrit mol extens de na Gracieta dedicat an en Florenci. Alguns d'ell mol sentits! Pobres fills meus anyorats! Me semblava que fins hi hauria resat[,] devant d'aquelles estimades lletres! També hi tenim mobles veis.// Entre ells el bressol de bímets pelats, moble per·a mi estimadíssim, que mol venero per els records dolcíssims que tot ell m'inspira! Escrits patriòtics per_tot arreu. Exclamacions d'anyorament. <que> Deixo <que> aquell trenyinós aposento que jo estimo amb tota l'ànima. Som encarregat an en Ton que per res del món l'hi permeto qu'emblanqueixi cap paret que hi hagi escrits ni dibuixos dels meus fills.

Havent esmorsat, amb en Ton h[em] donat un vol per l'hort. De raïms ja no n'hi queda cap. Lo poc que s'ha pogut aprofitar són a la tina. Les alibes són a terra fetes malvé de sa pedregada. Si alguna n'ha quedada a dalt ses aliberes, també són picades.

Na Gracieta Janoher ha vingut. Amb ella i en Ton hem pujat cap a sa vinya d'en Climent[,] que sa pedra no hi ha tocat tan. En Ton s'en ha tornat i nosatros dues h[em] arrivat fins a can Janoher. Hi he passat tot el dia. Tenian bugada grossa de la

festa·major. Hi tenian més de cincuanta llensols. Diu qu'eran // més de vint-i-cinc forasters a dormir.

Al vespre en Ton m'ha vingut a buscar. A les vuit surtíam de can Janoher. Feia mol bon clar de lluna. Na Dolors i n'Enric han vingut a acompanyar-mos fins a sa vinya d'en Busqueta.

Arrivant a casa hem sopat i hem anat a dormir.

No he pogut veure mossèn Lluís. Era a funerals no sé a quin poble.

Ans de ficar-me al llit he sortit al balcó i tot era quiet i fosc. Ni els animalets nocturns se sentian. Res. Tot mut. Només un cel ple de llums qu'em feian tancar els uis omplint-me de recorts de tota mena.

Al meu dormitori hi ha cuadros per tots els gustos... i cap de bo. Fins hi ha san Florian, nom que tenia un dels meus *tatarabuelos* i que per aquet motiu l'avi Nau va posar el de Florenci.

17. Lo primer que m'ha despertat és estat els xiulets de la màquina del nostre tren petit. Després[,] l'oració. M'he tornat adormir.//

Con som estat llevada la primera persona qu'he vist ha estat l'àvia Galloia. Renoi de dona! Diuen que té vuitanta-nou anys. Si l'hagués donada per la meua dèria de fer el diari: quins missals n'hauria omplert! No ho hauria pogut fer perquè no sab una lletra. Va trempada com un gínjol.

Som esmor<s>zat i m'en som anat a veure l'àvia Avellina. Pobre padrina estimada! Quina alegria que ha tingut! Està mol conservada. M'ha dit qu'els seus l'estiman. Millor i prou que s'ho mereix. Mentres hi som estat han passat moltes dones de Llufriu que venian de la vila. Tothom me s'enraona, pro sembla que me tenen por. Pobre poble! Ja hi tinc carinyo pro no m'agradaria pas d'haver-m'i d'estar. Són massa maliciosos i xafarders. Val més la quietut d'un piset que tots els seus rencors que Déu condemna.

A les onse na Janoher ha arrivat. Amb ella i en Ton h[em] anat a la estació.

A tres cuarts d'una he pujat al tren. Ens hi h[em] trovat amb m[ossè]n Piera. Feia temps // que no ens havíam vist.

Lo que m'ha fet gràcia és estat amb la ingenuïtat i franquesa qu'en Sagàs (conductor del tren) m'ha dit: «Vostè per aquí? Què ho fa que vénen tan poc? L'atre dia en parlàvam amb en Roca: déiam quissab què fan aquella família!» És bonica aquesta franquesa!

A Torrent han pujat una joveneta i un seu germà que viuen al pis tercer de la nostre escala. Tenen un germà casat a Pals. Mossèn Piera ha vingut fins a Canet, i amb els veïns[,] fins a casa. A les vuit h[em] arrivat sense cap contrarietat gràcies a Déu.

18. Avui és la Verge dels Dolors i festa del viacrucis perpètuo. De les devocions en som congreganta i som assistit a les funcions del dematí.

Som escrit a na Francisqueta Llorens[,] an·a Maria d'en Benito Rosa i an en Martí Sabater de la Habana. Hem rebut carta d'una noia de Sabadell i postal de n'//Orfèlia Llorens.

A la tarde amb na Mercè Bach h[em] anat a les funcions de la Concepció.

19. M'he llevat a dos cuarts de set. M'he posat a escriure fins are que en són dos de deu. M'en vaig a missa al Pi i a cal dentista[,] que viu vora la mateixa iglésia. Encare avui no m'ha posat el caixal. Potser demà.

Ha pujat na Quimeta Sagarra a dir-me qu'el seu oncle Pau és a casasseua. Plou molt.

A la tarde amb n'Angeleta h[em] anat a veure'l. M'ha dit en Pau que la Sara Llorens està mol atropellada a causa d'uns atacs mol forts que ha tingut. Que Déu l'ajudi[,] la pobre!

Tot avui plou. Mai havia vist ploure tant.

20. Veiam què faré avui! Me sembla que poca cosa. Tinc cum una mena de mandra. Tota la nit ha plogut copiosament. Els vells diuen que a Barcelona mai s'havia vist caure un diluvi com air i anit passada. La gropada // ha estat mol forta. Tots els carrers sembla qu'els han estarrejats de tanta aiga que va caure.

"La Veu" porta que hi ha hagut moltes desgràcies causades per la pluja.

He oït missa al Pi. El dentista no m'ha pogut deixar la boca llesta perquè se l'hi ha trencat la punta de l'eina que hi trevaiaba i no me l'ha poguda treura. M'hi ha posat una desfila empapada no sé de què, que destrueix metralls. M'ha assegurat que demà ja haurà desaparegut.

Som escrit a la Francisqueta Llorens amb motiu de la recaiguda de la Sara. Déu l'hi retorni la salud del cos i de l'ànima. Déu no permeti que la seua santa mare, tan devota, tan cristiana i tan bona, tingui de presenciar un desenllàs tan funest que mai·més s'en retornaria. ¡Compadiu-la[,] Jesús meu!

He comensat una camisa per a n'Angeleta.

En Serafí cada dia va a oposicions a Llotja. Déu l'ajudi[,] pobre fill! Que temps fa // no rebem carta dels que tan anyorem. Tan lluny qu'els he tenim! Ni d'en Martí. Ningú cumpleix!

A la vetlla na Mersè Bach ha pujat i h[em] llegit una pila de cartes antigues estranyament escrites. Les noies hi reien de debò. Un·atre dia se riuran de les meues[,] de lletres. Axís va el món[,] que la meitat se burla de l'atre meitat. Alabat sia Déu.

21. Con m'en volia anar a cal dentista m'han comparegut na Nieves i el seu Pepet. Quina sorpresa! Han estat una estona amb nosatros i després junts h[em] anat a Barcelona. Jo[,] a casa del dentista i ells[,] a la de la madastra d'en Pepet. A la plassa de S[ant] Josep Oriol ens h[em] deixat.

Som entrat al Pi a resar una salve a la Verge.

També som entrat a can Vila perquè és un mandra que no s'afanya a fer l'aparato de n'Angeleta. Hem rebut carta de na Francisqueta Llorens que diu na Sara està mol millorada.

Are n'Angeleta ha anat a veure n'Anita Perandones. Jo he planxat tota la tarde. M'he fet un tip de trevaiar que ni m'aguanto.//

Hem rebut postal de na Janoher i d'en Pau.

22. Avui he parlat amb m[ossè]n Jordi Canadell. M'ha esplicat el motiu de dir-se un nom tan patriòtic. És un senyor formalíssim ple de zel i caritat qu'el fan atractiu a tots els qu'el coneixen.

Avui en Pepet i na Nieves h[an] vingut a dinar. En Víctor[,] a postres i na Carme Bach[,] també.

Hem rebut postal de la senyoreta Aimat. Ja ha retornat de Sardanyola.

A la tarde en Pepet, na Nieves, n'Angeleta, en Lluís i les petites han anat a passeig i jo[,] a casa del indispensable dentista. N'estic ben tipa, i encare no sé con s'acavarà.

Al pla de la Boqueria i plassa del Pi hi ha municipals de cavall. No pinta gaire bé. Fa mala farum. Lo de les vagues no deu marxar massa bé. Veurem els nois quines noves portan.

Diuen qu'el moviment é<l>s degut a una reunió qu'els metalúrgics han tingut a la Casa del Pueblo[,] que no ha portat res dolent. He comensat carta al argentins.//

23. Som acavat la carta comensada air. Hem rebut un plec d'imprès de Buenos Aires amb cuatre mots d'en Florenci.

A la tarde[,] després d'haver planxat mol m'en som anat a cal dentista. M'ha dit que fassi dos dies de festa. Som entrat uns moments al Pi.

24. La Mare de Déu de las Mersès. Ella ens les concedeixi a mans plenes[,] que mol ho necessitem.

Na Nieves s'han vingut a despedir. Hem rebut carta de la tia Marieta de Palafrugell.

Els porters n'han rebuda de la propietària de la casa i diu que gairebé no parla sinó de mi.

Al mitgdia rebem més lletres de Buenos Aires, "Feminal" i "Figurins".

Llegeixo "Estudi-Esprit-Màximes de S[ant] Francisco de Sales". És un llibre mol recomanable escrit en català.

Avui a les dues de la tarde han intentat assessinar al s[enyo]r marquès de Santa Isabel. Viu aquí mol a la vora. L'assessí és un exmosso del marquès. No ha lograt // el seu propòsit per un verdader miracle.

25. Diumenge. Som oït la missa del Evangeli. Sortint he trovat la bona mare del s[enyo]r Crusells. Pobre dona! Que m'hen ha contat[,] de sofriments que l'hi fa passar la seua jova! Sort qu'el seu fill l'estima mol. Pobre d'ella si·no fos ell! Tan jove que se va quedar viuda amb dos fillets que amb tots els trevais ha fet grants<ts> i <tr> instruïts i ha trovat les dues joves que no valen més l'una que l'atre. Sort que la pobre vella té la paciència d'un màrtir i ho sofreix tot per la tranquilitat del seu fill. No té ningú amb qui esplaiar-se i a mi me té tota la confiansa. Aquets desfogaments de un ànima atribulada com ella l'hi fa bé i a mi no m'ha fet cap mal. Al contrari, he sentit goig de compadir-la i animar-la per esser la mare d'un home tan com cal.

D'en Martí Sabater res. Sembla mentida que tinguem d'aguantar tantes peripècies i contrarietats. Ningú cumpleix.//

Som escrit cinc hores sense parar.

A la escala hi ha un batibull de mil dimontris. Diuen que fins hi han vingut municipals i tot. Que <s> s'ho arreglin: ans la sanc no'ns arrivarà al 4rt n'hi ha per rato. És que la senyora d'un dels principals diu que l'han robada i se baralla amb les

minyones dels pisos i amb la portera. La robada ni sab lo qu'es diu perquè sempre està borratxa. Què hi farem. Déu m'hus do ceny!

26. M'he llevat mol dematí i me son posat a cusir. Per lla les onse som anat a cal dentista. M'ha promès que d'aquí dos o tres dies m'acavarà d'enllestir la boca.

Som entrat a l'iglésia de la Mare de Déu del Pi a resar una salve.

Som pujat al tranvia fins a Provenza.

Som acavat d'arrivar al col·legi d'en Lluís per·a determinar quines assicnatures haurà d'estudiar. M'ha dit el director que a més de les ordinàries miraran qu'en prengui alguna del curs vinent perquè amb tres // anys pugui fer els cuatre cursos.

Hem rebut carta d'en Ton de Llufriu. Diu que ha venut es raïms.

Aquesta tarde he cusit fins a les cinc.

Are contesto an en Ton[,] a na Paquita Llorens i a na Janoher.

27. Vestida i pentinada[,] he llegit "La Veu" i trovo qu'en Canalejas no permet que se celebrin manifestacions catòlicas a les Vascongades. És imperdonable lo que fa aquest home. És el mateix *berzebuc* d'en Riereta. Déu volgués concedir-li el coneixement de les nostres lluminoses creències. Quina sort que tindria ell i nosatros! Are anem mol mal encaminats! Tot són vagues, tot se paralitza i tot són odis. La caritat no existeix. No existeix ni se practica l'Amor! Tot és anarquia. Mancant la Fe, no hi ha Esperansa i sense aqueixes, desapareix la Caritat, Virtuts teologals totes elles fonts abundoses de pau i repòs per als que les poseieixen. Siguem d'aquets! Per_tot arreu // se parla de ciència, de cultura, de instruir al trevallador que no coneix la veritable deu qu'és la relligió catòlica[,] espill de caritat i d'Amor. Si hi ha també algun Judes que Déu el perdoni.

A les onse m'en som anat a Barcelona a casa del dentista. Quin tip d'esperar que m'hi he fet. N'he sortit a un quart d'una. Som passat pel carrer de Petritxol[,] qu'és mol bonic.

He llegit un llibre de la s(enyor)a Monserdà titulat "Estudi feminista per·a la dona catalana".

Després ha arrivat la senyoreta Aimat i ha tocat el piano. Té unes mans de fada. Mai me cansaria d'escoltar-la.

En Víctor ens ha comvidat als funerals de la seua mare[,] qu'els fan divendres.

Les noies jugan i fins me sembla que se baraian. Na Maria és com un xicot.

En Lluís toca el piano que hi té una grapa com un porc gras agafar rates. El toca amb una mà al teclat, i l'atre a la butxaca. L'hi deu semblar que pica a l'enclusa.

En Serafí és a dibuix. Fa oposicions a Llotja.// L'hi han donat per dibuixar el bust d'en Volter [sic per Voltaire]. Jo l'hi deia qu'el dibuixés ben lleig. Quina llàstima que l'hi hagin donat un cap de tan trista memòria!

28. A la tarde som anat a cal dentista. M'ha promès que demà me posarà el caixal.

Som anat a La Econòmica a matricular na Montserrat. Farà el curs preparatori.

A les sis arribava a casa forsa cansada.

29. San Miquel Arcàngel. He pensat[,] i fins cantussejat i tot, els Salms de les Ànimes que cantava aquell vell de l'àvia dels Salms.

Segueixo llegint "L'esprit de S[ant] Francisco de Sales"[,] tot ell ple de màximes acertadíssimes. He llegit "La Veu". En Canalejas persisteix en no permètrer les manifestacions catòlicas de Bilbao. Hi ha un enrenou furiós. Que fassi lo que vulgui: tot són pedres que amb el seu xerrar tan, l'hi cauen sobre del seu teulat que colsevol dia s'hi entraparà per·a no surtir-ne. Els seus crits no me faran // pas cambiar d'ideies perquè les tinc ben arrelades i més robustes que les seues.

Hem rebut postal de na Paquita Llorens i d'en Modest Colomer. La d'aquet[,] des de la Habana.

A tres quarts d'onse som anat a la Escola de les petites. Som entrat a la Concepció. Hi havia un casament que anavan amb mol de rumbo. Fins un criat aguantava la cua del vestit de la núvia. He pregat a Déu qu'els hi concedís pau i sant amor tota la seua vida. Semblava que seguia l'escala de la vida ja que vora 'ls que se casavan se celebrava missa d'una mareta que presentava 'l seu infantó al altar de San Ramon, i mentres se celebravan els actes esmentats batejavan un infant. Només hi mancavan uns funerals. Mai hi havia vist tanta variació de cerimònies a plegat.

A la tarde amb na Montserrat h[em] anat a firmar la matrícula a La Econòmica.

Con hem arrivat a casa, a la porteria hi havia un fenomenal esvalot per_què la senyora del pr[incip]al per fi ha lograt que la policia prengués // a la seva exminyona per haver-li segons ella robat diners i joies.

Vespre de tot ha arrivat el propietari de la casa perquè amb els diaris s'ha enterat del bullit de la seua estadanta del pr[incip]al. Per fi diu que han pres el lladre. L'hi han trovat noranta duros dins d'un matalàs i dues agulles amb zafirs de gran valor dintre

d'un cuxinet de posar aguies. Al darrer ho han trovat a la filla de la minyona darrera que ha tingut la robada. Per més seguritat mentres la policia practicava un escrupulós reconeixement a casa de la filla de la minyona el carter ha portat una carta d'aquesta per·a la filla que també s'hen han incautat. La carta no podia comprometre'ls més. Els hi deia que és a Zaragossa donant-els-hi l'adressa peraquè contestessin. Han portat sa filla i el seu marit a la presó i un policia ha sortit per a prendre sa mare a la capital d'Aragó.

30. Som assistit als funerals de la mare d'en Víctor. Han fet un ofici cantat i // un de resat. A dos quarts de deu ha estàvam llestos.

Hem rebut una carta de na Nieves, una de na Maria d'en Benito Rosa i postal d'en Lluís Clarà des de París.

El dentista m'ha posat el caixal i tinc por que no m'anirà bé. N'estic ben amoïnada.

Amb n'Angeleta hem anat a can Vila per·a provar-li l'aparato i no hi era. S'havia quedat al llit malalt. Demà hi tornarem. Ella s'ha quedat a la Rambla per anar a veure una seva amiga d'Olot que amb la seua mare i germanes viuen al carrer del D[octo]r Dou.

Jo m'en he vingut a fer el sopar. Després en Serafí ha arrivat. Ha sopat[,] hem passat les nostres converses[,] totes interessants <totes mol interessantes> i ell s'en ha anat a dibuix i jo m'en he vingut aquí al escriptori a fer aqueixes notetes mentres estic esperant les petites que tornin de l'Escola M[ossè]n Cinto.

No sé pas a Madrit què hi passa. Els venedors de periòdics aquet vespre sento que cridan qu'en Vásquez Mella ha fet unes declaracions de mol bulto. Deu referir-se // an el descabellat plan d'en Canalejas de no permètrer els mítins d'afirmació catòlica <de> que se tenian de fer a Bilbao. Veurem demà "La Veu" qu'ens en dirà.

Avui he sentit que deien que aquí dilluns hi té d'haver molta bulla.

Octubre

1er. Les noies han comensat d'anar al colegi. Amb na Mersè Bach h[em] anat a missa a Santa Anna.

Som anat al carrer del Call a buscar pa i sèmola gluten per a na Martina. El pa no l'han tingut. M'han dit que a les onse el tindrian. Hi he tornat i tampoc l'han tingut. Hi he tornat a la tarde i n'he pogut obtenir i tot plegat ho he donat an en Víctor[,] que va a Palafrugell i els hi portarà.

Hem anat a provar l'aparato a n'Angeleta.//

2. Diumenge i la Verge del Roser.

De bon dematí amb na Mersè Bach h[em] anat a missa i comunió general a Betlem. Ha estat una festa lluïdíssima. Les dones hi érem a mils. Homes cap. Ells han anat al Pi. A Betlem eran cinc sacerdots que donavan la comunió i ha durat tres cuarts d'hora. Un·atre sacerdot ens dirigia la paraula des de la trona.

Con h[em] estat llestes i h[em] sortit per les portes que donen a la Rambla, hi eran reunits tots els homes que venian del Pi. Diu que tenian por qu'els lerruixistes ens agredissin. Jo no en tenia cap mica[,] de por[,] i res ens ha passat.

A la tarde volia assistir a la gran festa de la Catedral i no he pogut. M'ha sabut greu. Diu que tota la festa ha estat en català. El s[enyo]r bisbe diu qu'estaba mol entussiasmat i que l'han aclamat mol. Acavada la funció els catòlics estavan tan exaltats (trovo que una mica massa i tot) i s'en han anat cridant i aplaudint // cap a la plassa de Santa Anna i cap a la Portaferrissa i Rambles fins al pla de la Boqueria. Allà els hi han plantat cara una colla de lerruixistes amb crits subversius i victorejant an en Lerrouix. Uns i atres s'han esverat tan, que hi ha hagut corredisses i garrotades. Eran dos quarts de nou de la nit[,] hora que les Rambles sempre són atapahides de gent i encara més avui essent festa, dons diu que ha quedat tot completament desert i sol, circulant tant·sols els dos bàndols[,] que han seguit Rambla avall fins al carrer de Ferrand[,] ont la Guàrdia Civil els hi ha barrat el pas. Volian continuar l'esvalot pro s'han trovat atacats per tots cantons i s'han dispersat a la forsa. Jo no aprovo aquestes esveramentes. Fan mal a la relligió. Val més tractar amb caritat que no pas a garrotades.

Hem rebut carta de na Gracieta.

(Les notes segueixen an el segon *tomo* o volum).//

Volum II

1910-1911//

Octubre 1910

3. Som anat a la parròquia de la Concepció a buscar uns poders per un veí nostre que no pot anar a ser padrí i \ha/ delegat un representant.

A un cuart de cuatre ha vingut la portera tota amoïnada perquè s'havia descuidad de donar-mos una postal que na Paquita Llorens ens enviaba des del Hotel Condal[,] ont hi era amb la seua mare i deia que'ls anéssim a visitar a fi de camviar impresions. En Lluís hi ha anat al Hotel[,] pro les Llorens ja eran fora. És natural dons la postal era feta del divendres.

El sabatê ha portat la sabata de n'Angeleta (la del peu dolent)[.] L'hi va mol bé.

4. A les vuit he surtit de la Estació de Fransa per anar a Pineda. La badada de la portera m'ha fet fer aquet camí. A Pineda [h]em parlat del viadje de n'Angeleta i en Manel ha escrit a la agència de vapors peraquè l'hi guardin passatje.

A les vuit del vespre arribava a casa.//

5. M'he llevat a dos quarts de cuatre. A les cinc he surtit de la Estació de Fransa per arrivar a Figueres a les deu.

Pel camí han dit que han destronat al rei de Portugal.

Arrivant a Figueres he trovat la mare i la filleta d'en Benito que m'esperavan a la estació. Tot caminant [h]em arrivat a casasseua. Mentres ella ha fet el dinar, la seua jova m'ha proposat donar un passeig per la població. Hem parlat de moltes coses interessants per a les dues. M'ha comunicat el seu progectat viadje a la Habana. També [h]em parlat de la poca formalitat d'en Martí Sabater amb nosatros. Ella diu que no tinguem cap por de cap estafada puig els negocis l'hi van vent en popa. Com que té tan bell rèm entre·mans, fa corra mols interessos i això fa que moltes vegades no pot cumplir amb nosatros com cal. Que'ls fes corra en nom de Déu[,] els diners nostres, pro qu'els enviés amb puntualitat. Bé cobra les comissions que vàrem pactar.//

A dos quarts de cuatre de la tarde he surtit de Figueres arrivant a Llufriu a les set del vespre. A la estació m'hi esperavan na Hermínia, na Mersè, en Ton i el seu fill. Con jo he baixat na Mersè ha <puix>pujat i s'en ha anat cap a Palafrugell.

Havent sopat hem anat una estona a can Riembau.

6. He fet matinada. Na Gracieta Janoher ha passat que anava a la vila i ha pujat uns moments. Lo primer que m'ha despertat ha estat uns crits d'un *remaleït mussol* (qu'en deia l'àvia Bardaguera). Amb el seu simpàtic meu! meu! ha espantat a na Hermínia[,] que tota desatinada m'ha preguntat què venian a ser[,] aquells crits. Després han tocat l'oració matinal i he notat que feian toc d'albat. Després he sabut que s'havia mort una nena que tenia sis dies. Era d'uns masobers nous de ca's Carrau.

A les vuit amb n'Hermínia i en Tim Piriu [h]em anat a missa. Aquet bailet ha fet d'escolà i ho fa mol bé. Acavada la missa [h]em // entrat a la sacristia a saludar a m[ossè]n Lluís. I que ens ha fet riure[,] aquell bon senyor! Pobres pagesos de Llufriu! Si ens haguessin sentit ens haurian estimbat daltabaix de cas Sabater.

Per lla les deu na Janoher ha arrivat de la vila, i totes tres [h]em pujat a montanya[,] que s'hi està mol bé. Amb na Dolors i n'Hermínia hem anat a cassar retxos i no n'hem trovats gaires. En Ton ens ha vingut a buscar. A can Janoher ens han deixat un fanal perquè feia molta fosca i en Martí s'ens ha rifat de debò. A dos quarts de deu [h]em arrivat a casa.

Ans d'anar a dormir em passat comtes amb en Ton.

7. A les sis m'he llevat i amb n'Hermínia [h]em anat a Palafrugell. Lo primer [h]em anat a l'iglésia a cumplir la devoció de 1er divendres. N'estat tota contenta. Som esmorzat a can Piera. Hi eran tots menys na Dolors i na Maria[,] qu'eran a Castelló. M'hi han vingut a trovar n'Hermínia, na Florinda i na Lluïseta Rocas. Hem anat a casa de na // Lluïseta. Hi [h]em trovat el seu pare i la seua mare. Na Catalina era al colegi. Ens han ben obsequiat destapant en honor nostre una ampolla *polsosa* de vi de vint-i-cinc anys. Això sí que s'en pot dir *un vi d'honor*. Hem tingut mol de goig de veure'ns.

Hem anat a veura la dida d'en Florenci i no hi era. Era a mercat a la Bisbal. Hi havia na Martra[,] el seu marit i el seu fill.

També [h]em anat a veure na Roseta. Eran ella i el seu Josep. Pel camí [h]em trovat na Liduvina amb el seu fill. Hem dinat a ca·na Martina. Tots estàvam mol contents i animats. En Pepet ha anat al dol de la seua germana grant. Na Victòria[,] enmaniada com sempre. No ha volgut dinar amb nosatros ni m'ha volgut dir res.

Darrerament [h]em anat a ca na Mersè i a veure les germanes de cas Frare[,] que viuen allà vora. A ca na Mersè hi [h]em sopat. Està com un bocoi. Me diu que se cansa mol. No pot anar i tornar de Llufriu a peu. És una desgràcia // engruixir-se tan. Si

tingués de ballar la meua sardana, ben segur que s'aprimaria i airia més lleugera. La qüestió que tingui salut.

A dos quarts de nou [h]em surtit de casa <na> de na Mersè amb ella, na Florinda, n'Hermínia, en Ton i jo. [H]Em entrat un moment a can Piera a despedir-mos. M[ossè]n Vicens m'ha deixat uns llibres del p[are] Casanoves.

A les deu arribàvam a casa n'Hermínia, en Ton i jo. No m'he trovat gens cansada.

8. A les vuit amb en Ton em anat a Regincós a cobrar l'arrendament d'es camp de Bunida. El mashover no hi era pro la seua dona ens ha pagat. Hi hem menjat unes picapolles mol bones. En tornant [h]em passat per es camp per·a mirar si el cuidan bé i n'he quedat mol contenta. Hem acavat d'arrivar a la casa de Barceloneta per·a veure de cobrar l'arrendament de mitg any i no han pogut pagar perquè diu qu'han estat malalts. Déu els hi ajudi i un dia o l'atre pagaran.

A les onse arribàvam a casa. Hem dinat en nom de Déu i a les dotse na Janoher, n'Hermínia i jo hem pujat a sa *Cuca de Llum del Bajo Ampurdán*. A la Bisbal [h]em deixat n'Hermínia amb na Pietat Vinyals que l'ha vinguda a esperar i totes dues s'en han anat cap a Cruïlles per a l'endemà anar al Remei.

Na Gracieta i jo [h]em continuat viatge fins a Pineda que hi hem arrivat a dos quarts de sis. A Girona ha pujat en Manel de la Sara fins a Fornells[,] que s'hi ha quedat per comprar rejoles per els teulats del *Palau* que fan a can Carreres. Ha arrivat a Pineda a dos quarts de nou.

La família Llorens estan bé. Na Paquita era a San Feliu.

Del cap d'un quart d'haver arrivat nosatros han arrivat n'Orfèlia amb en Francisco i la nena. Mai havia vist una criatura tan intelligenta als deu mesos.// A n'Orfèlia el senyor Arriazo l'hi deia qu'és *más linda que Judit*. És esbelta i elegant i fa un goig qu'encanta. Llàstima de sordera que la perjudica.

Hem fet conversa tots junts amb la Sara i a les onse anàvam a dormir. Na Janoher i jo [h]em dormit juntes al segon pis.

9. A les cuatre del dematí ens s'han despertat uns melodiosos cants de la devota gent del poble. Na Gracieta s'ha comensat d'esverar-se amb que l'hi semblava qu'era un enterro. Jo qu'estava ben desperta sabia ben bé qu'era el Rosari de l'Aurora. M'ha costat de convèncer-la, pro per fi ho ha cregut. Feia un efecte original an aquelles hores tan quietes sentir aquells crits tan enormes que feien. Han dit que la majoria dels que

cantavan eran noies del poble. Déu les coroni de glòria!

Con ens hem llevat plovia molt.//

A les deu na Gràcia, D. Buenaventura Arriazo, en Francisco, la mainadera de n'Orfèlia i jo hem anat al ofici. Ha continuat plovent tot es dematí. A la tarde ha fet més bon temps, i amb el referit senyor, na Gràcia, la mainadera i la nena de las Planas hem donat un tom per darrera del poble, carretera enllà fins a l'iglésia. Hem retornat per anar a esperar a na Paquita[,] que no ha arrivat per causa del mal temps. Hi han vingut en Manel i n'Orfèlia i tots junts hem entrat a visitar la família Genís.

Arrivant hem fet un rato de companyia a na Sara, hem sopat i a dormir en nom de Déu.

10. Ens hem llevat a les cinc. Hem pres una friolera i ens hem anat a la estació per·a pujar al tren de les sis. Som acompanyat a na Gràcia fins a Empalme. Ella ha pujat al correu que venia de Barcelona. A Flassà hi haurà trovat n'Enric i ells dos hauran seguit viatje fins a Llufriu.// A <Flas> Empalme ens hem trovat amb la Paquita i en Gassiot que venian de S[ant] Feliu i hem anat junts fins a Pineda. Ells han baixat i jo he continuat viatje fins a Barcelona. A dos quarts de dotse som arrivat aquí forsa cansada.

Na Montserrat ha comensat d'anar a La Econòmica. Per esser el primer dia l'hi som acompanyada. Després ens hem vist amb el s[enyo]r Crusells i ens hem posat d'acort de com seran els vestits de gimnàsia rítmica.

11. M'he llevat a les cis. Al veure'm de nou a casa tota jo respiro, pro no tinc repòs de tanta feina.

A la tarde he vist les pobretes noies de S[ant] Martí. Quina alegria que han tingut[,] pobretes! M'han dit qu'els seus tutors les tractan més bé. És lo que deuen fer.

12. A les sis m'he llevat, i a les deu he sortit a comprar quelcom per a enviar a na Gracieta.// Poca cosa l'hi podré enviar ja qu'en Martí amb lo de la Habana se porta tan malament no enviant-mos lo que deuria. Mai havia passat una temporada tan apesarada.

Rebem postal de n'Hermínia, de na Nieves i d'en Pau Modolell. Són felicitacions per en Serafí[,] qu'avui és el seu sant. En Víctor ha vingut a pendre cafè. A la tarde he surtit i he comprat un vestit per n'Angeleta. Vaig fent els preparatius<i>.

13. Rebem un fenomenal plec d'imprès argentí per en Lluís. Al mitg dia una carta

d'en Joan[,] cosa que se pot posar al diari. No he conegut una criatura més peresosa d'escriure qu'ell. Tota la carta se refereix al progectat viatje de n'Angeleta. Arreglat va la seua correspondència[,] potser em tornarà escriure con me farà sapiguer el seu desitjat retorn a Calatunya [sic].

Na Montserrat ha vingut tota engrescada de l'Econòmica, que diu se l'hi // ha de fer un vestit de gimnàs. És assicnatura obligatòria. També tinc de fer el de na Maria per a la gimnàsia rítmica.

He vist l'amic en Joaquim Sans de San Feliu de Pallarols.

Avui mateix he contestat an en Joan. També som escrit an en Florenci. N'Angeleta és a Badalona a despedir-se de na Carmeta Bach. Han portat l'aparato nou de n'Angeleta i no l'hi va gaire bé. L'ortopèdic l'hi haurà d'arreglar.

Avui és l'aniversari del fusellament d'en Ferrer i Guàrdia. Aquí se temian alteracions pro res hi ha hagut. En Lerrouix no ho deu volguer i ell governa i mana.

Avui o demà se deurà acavar el *famós* congrés lliure-pensador declarant la guerra al Papa-Rei. Hi ha parlat la cèlebre Ángeles (malaguanyat nom) de Ayala. Bé podian tenir els parlaments al pastador de casa[,] lloc ont s'hi hostatja ja fa temps // per voluntat de na Gracieta nostra. Quina bona pessa si fos d'or! Que se descuidi n'Alfons de Madrit, que no tingui de fer com els de Portugal. Bull massa[,] l'olla política. Are per are en Lerrouix i en Canalejas ho disposan tot. Després serà en Lerrouix tot sol que governarà[,] que per enderrocar la monarquia tan val l'un com l'atre. I que governés qui volgués mentre fos honrat.

14. He taiat el vestit de n'Angeleta.

Per fora fan uns crits estridents: «Compreu figues, noies[,] de coll de dama! Figues de moro[,] noies! Compreu figues de moro!»

M'afanyo a fer el vestit i com que plou no ve ningú a destorbar-me.

Els devots d'en Ferrer estan de lo més enfadats perquè el governador no els hi ha permès fer manifestacions.

Hem rebut postal de na Janoher.

15. Santa Teresa de Jesús. La feina no m'ha permès oir missa. He cusit mol.

Hem rebut cartes de m[ossè]n Joan i de n'Elvira de las Planas. El primer m'envia dues estampes de la Verge del Remei: una per mi i l'atre per a n'Angeleta perquè tingui un record seu ja que s'en va tan lluny.

N'Elvira envia una postal que hi ha m[ossè]n Josep de Manresa, en Tonet, en Lluís i un nen de las Planas.

16. Quin dia de més tràfec[,] Déu meu! N'Angeleta i en Serafí han anat al Tibidabo per record de la seua sortida per B[uenos] Aires. A la tarde quissab la gent que ha vingut. Les tres germanes Bach, en Tonet de las Planas, la senyora Prats amb les seues filles i la senyora Marina. Totes vénen a despedir-se de n'Angeleta.

Quant tothom ha estat fora m'he posat a planxar tres vestits i un devantal. Em canso com una beneita pro no tinc més // remei sinó trevaiar. El mal comportament d'en Martí a tots ens fa anar malament i res hi podem.

Hem rebut carta d'en Manel Serra[,] que demana la cèdula de n'Angeleta i el meu permís per a embarcar-se.

M'en vaig a dormir en nom de Déu. Ell sia sempre mon nort i guia.

17. També avui és un dia de tràfec. De bon dematí he cusit molt. Per lla les deu ha vingut na Rosalina d'Arenys. No s'ha volgut quedar a dinar, pro l'he haguda d'acompanyar a fer compres. Con hem estat llestes ens hem deixat al carrer de Làuria. Al mitgdia ha vingut el sabater de n'Angeleta i m'ha dit que no pot fer la sabata. Veurem qui la farà.

Han vingut en Tonet i en Francisco de las Planas i s'han quedat a sopar.

També ha vingut la celadora de les Filles de Maria per·a despedir-se de n'Àngela.//

La senyora Guillermina també ha vingut per·a despedir-se.

Rebem postal de na Càndida Bellapart.

Vespre de tot han pujat les Bach i la s[enyo]ra Marina. A casa no hi ha mai repòs.

18. Continuació del terrabastall de quefers. No puc cusir perquè no tinc temps.

Rebem carta de na Gracieta per en Lluís i un imprès per en Serafí que hi ha el nostre nen. A dintre la carta hi ha unes proves dels dos nanos. El nen sembla qu'està malalt, pro res. Gracieta diu qu'és una mala posició qu'ell va pendre. A la nena se l'hi veu la plenitut de vida que té. Déu l'hi conservi. Tota la carta de na Gracieta m'ha produït molta alegria amb tantes cosetes que m'hi conta dels nens, pro no hi \ha/ rosa sense espines, i les que he rebut avui jo han estat mol fondes. Amb n'Angeleta hem sortit a comprar frioleres que l'hi mancan i tonteries per els nanos. Un monederet //

per·a la nena[,] un bastonet per el nen i unes gorretes de cop. Era tart i jo m'en som vingut cap a casa i ella s'ha anat a despedir de can Piñol.

Poc me podia esperar el fort disgust que me s'esperava. A sota de la porta hi he trovat una carta d'en Benito Rosa que m'hi diu que la casa nostra de la Habana quissab con serà que donarà algun profit per causa de que allà tot va tan malament. Qu'el nostre mashover hi ha fet tantes reparacions que l'hi han costat mols diners, i que are no té ni un cèntim ni pot pagar l'arrendament. Per·què no m'ho diu l'apoderat[,] això? Lo pitjor és no saber amb què se conta perquè els comtes no poden sortir; pro paciència i Déu ens ajudi! He quedat tan aturdida qu'el vestit de n'Angeleta no'm veig amb ànim d'acavar-lo. Ni sé 'l que faig. Miraré de trovar feineta qu'ens ajudi a passar aquet contratemps.

En Tonet ha vingut a sopar.

Contesto la carta d'en Benito Rosa.// No tinc humor per a respondre a la seua Maria. Són les onse i m'en vaig a dormir pro és impossible que dormi amb lo disgustada qu'estic.

19. No he dormit gaire[,] no. A les sis ja era llevada. Els preparatius per n'Angeleta no me donan repòs. Tot avui he planxat. N'Angeleta s'ha enllestit una maleta de llibres, solfes i no sé què més.

He rebut carta d'en Pau felicitant-me per endevant. Ell sapigués amb la poca alegria que m'arriba el meu sant!

Han vingut la senyoreta Aimat, les germanes Bach i la senyora Marina.

M'en vaig a dormir que ni m'aguanto.

20. Diada del meu sant. He trevaiat mol. Es dematí per·a obsequiar a la meua gloriosa patrona som anat a missa i a combregar. Arrivant m'he posat a planxar roba de n'Angeleta.

Som anat a la agència dels vapors italians. He trovat en Francisco de las Planas i m'ha // dit que la colla de Llorens ja són tots aquí.

Ha vingut na Sofia i després les Ahyllon Asunció i Trinitat. A casa era ple d'amigues.

Hem rebut quissab la correspondència de Palafrugell, de Llufriu, d'Olot, de Girona i de Buenos Aires. Havent dinat som acavat d'enllestir el bagul de n'Angeleta, he lligat tres bultos, hi he posat els ròtuls i he lligat les claus. Després ha vingut un mosso de corda i se'n ho ha endut tot cap a la agència. Jo m'he vestit i som anat a

facturar-ho tot.

He comprat un *refajo* per n'Angeleta. Som anat a can Banús a recullir les fotografies i <el> recullir el vestit d'en Serafí. L'han rentat mol bé.

Arrivant a casa he menjat un bocí i amb n'Angeleta hem anat a veure el d[octo]r Riera i despedir-se'n. De passada hem pujat a casa dels Aimats.

A la plassa de Tetuan hem telefonat // a les Llorens i hem sabut que són al Hotel Condal. Es dematí la senyora Guillermina ha portat una capsa de mocadors per·a el seu fill. Tots els dies con som al vespre estic cansadíssima.

21. Diada memorable.

M'he llevat mol dematí. M'he posat a planxar. N'Angeleta ha anat a missa i a combregar. He surtit i som anat a saludar la família Llorens. He parlat amb tots, uns moments només puig s'em feia tart.

A la tarde els nois han fet festa tots dos. És que 'l nostre aconteixement és mol grant. N'Angeleta estava contenta, pro mol impresionada. Ans d'anar-se'n ha anat al piano i el tocava vertiginosament com si l'agafés un atac de nerviositat. El deixava amb una recansa com si fos un ser vivent![,] com si fos un gran amic, i no hi ha cap dubte que ho ha estat per a ella un bon amic i confident que l'hi ha embaumat les amargors // produïdes per la seua dolència física. Per això mateix con érem a Olot l'hi vaig comprar. La seua esveramenta en el comiat del piano ha durat poc rato perquè se feia tart per anar a la fonda a reunir-se amb les senyores Llorens.

A les tres hi arribàvam. Hi hem trovat <el>les senyores Perandones i Prats amb les seues filles. Ens hem ajuntat amb les Llorens, en Gassiot i en Francisco i tots hem estat uns moments comversant i han avisat qu'el cotxe esperava. Ens hem despedit sentint-me afligidíssima semblant-me que de nou em trencavan una branca de la meva amorosa soca. La branca no era mol robusta i per això em dolia més separar-me'n.

Els nois, la noia Perandones, na Panxita Net, en Gassiot, en Francisco i na Orfèlia han anat acompanyar-les al vapor. A la fonda ens hi hem quedat jo amb les petites, na Madaleneta, senyoras Perandones i Prats, la senyora Ramona, senyora Guillermina, la minyona de can Llorens amb la petita Pepeta i 'l nen // de la Adela Carreras. Hem esperat més de tres hores. Mai ni mai tornavan. Per fi han arrivat tots menys en Gassiot i en Serafí. Aquets i en Víctor del cap de mitjhora han arrivat assegurant que ja eran embarcats.

Alabat sia Déu! És veritat que l'anyorarem[,] pro[,] pobre Angeleta! Aquí tenia

tan poca salut que cap <sag>sacrifici dol confiant amb que se millorarà amb tan bell camvi. L'escala de casa[,] tan alta[,] la molestava amb el pes del aparato.

A dos quarts de nou arribàvam a casa.

Hem sopat en nom de Déu i a les onse ens en anàvam a dormir. Era l'hora indicada per a la sortida del vapor i des de casa hem sentit la revoltosa sirena avisant que sortia del port. S'han embarcat Dª Emília[,] la Paquita i n'Angeleta amb el vapor "Príncep d'Udine". És el primer viadje que fa. Déu els hi do felís viatje.

22. A les sis m'he llevat. Som anat per // dilligències. Som escrit an en Busquets pregant-li qu'ens retorni els diners que tant temps fa m'hos deu i are els necessito mol.

També som escrit an en Narcís Amer, an en Ton de Llufriu i a na Maria d'en Benito Rosa.

He planxat fins mol tart.

23. Dematí som anat a can Perandones que devant la nostre mala situació econòmica, m'han afavorit deixant-me una quantitat per anar fent.

24. Avui poca cosa escriuré puig he passat el dia trevaiant. Som escrit a m[ossè]n Joan de Corbera i an en Vásquez de la Bisbal donant-e-l'hi el nostre condol per la promte inesperada mort de la seua tan estimada esposa. Ho hem llegit amb un periòdic. Que n'és[,] de trist[,] el món! No fa gaires dies que viatjàvem junts, i ell estava de lo més bromista. Qui l'hi hagués hagut de dir el disgust que se l'hi esperava! Pobre amic! Que Déu l'hi concedeixi la resicnació que necesita.//

Na Maria té el vestit de gimnàsia rítmica ben acavat. Avui del correu[,] res.

25. A la tarde na Maria d'en Benito Rosa ha vingut a despedir-se ja que demà s'embarca per la Habana ont hi té el seu marit. L'he acompanyada fins a la agència de vapors. Con ha estat llesta ens hem deixat. Ella s'en ha anat al Clot a casa d'uns seus oncles.

26. Tot es dematí he planxat sense parar ni un moment. A la tarde hem anat amb les noies a la Fonda del Univers a trovar-mos amb na Maria d'en Rosa. Amb ella i els seus parents hem anar al port a despedir-la.

27. Avui sí qu'el carter s'ha portat bé. Carta i fotografies de Trenque Lauquen, carta de na Janoher i d'en Busquets.

Els nanos de na Gracieta estan mol rebé. Quina migranya qu'em fa no poguer-los // veure an ells mateixos! Déu ho vol axís.

Es dematí a casa hi ha una feinada gran i ningú més que jo la pot fer. Per lla les deu ho tinc tot fet i m'en vaig a missa i a comprar que llavors se compra més econòmic perquè l'hora de tancar la plassa s'acosta.

A la tarde som escrit a na Gracieta. Cap al vespre en Víctor ha vingut i m'ha dit que ha parlat amb un home que l'hi ha assegurat que les nostres navegantes han sortit de Cabo Verde amb tota felicitat. Desseguit ho he notificat a Pineda.

També m'ha dit en Víctor que na Quima Busqueta s'ha casat no sab amb qui. La seua filla ho ha escrit des de Palafrugell. Diu qu'els nuvis Busqueta de pas per·a Monserrat ens volen venir a visitar. Ben_vinguts (si hi saben trovar).

28. Avui som assistit a la Comunió dels aimants de Jesús Sagramentat. No hi puc anar com avans.// La feina no m'ho permet i no pot esser d'atre manera. Sense n'Angeleta puc deixar menys casa.

El recader de Sant Vicents ha portat una caixeta de pomes, peres, magranes i dues ampolles de vi most[.] Tot és obsequi del bon amic en Pau Modolell. També hi havia cuatre mots desitjant-mos que passem la festa de Totsants amb tota felicitat, i que ens recordem dels vius, dels difunts i dels *mitg difunts* com diu qu'és ell[,] el pobre. Tots l'hi hem ben agraït i que Déu l'hi pagui. L'hi som escrit donant-e-l'hi mersès de tot. Les peres són de primera. Les pomes són una variació de menes.

29. Avui ni a comprar som anat. A dos quarts de deu con tots han estat fora me som posat a planxar fins a la una. A la tarde he continuat planxant.

Hem rebut carta del s[enyo]r Vásquez. Se l'hi veu qu'està afligidíssim. Esplica tot lo ocorregut de la repentina mort de la seua esposa tan estimada. Déu la tingui al cel, i an ell pobre bon amic l'hi concedeixi algun conhort.

30. He sortit dematinet per a les meues coses.

A la tarde a les tres amb na Mercè Bach hem anat al local dels Dependents del Comers[,] que s'hi celebrava el repartiment del premis de l'Escola M[ossè]n Cinto[.] Quina festa més lluïda que han fet. Com ho són totes les seues; tan ben dirigits[,] pobre

mainada[,] per el mai prou aplaudit i considerat s[enyo]r Crusells. Déu l'hi conservi la paciència i el coroni de glòria que bé s'ho mereix.

Aquella nota blanquíssima de les brusetes i vestits dels nens i nenes amb les faixes i barretines vermelles semblavan un camp de flors de primavera! A sobre 'l pit hi portavan tots un petit llasset de les cuatre barres. Tots contentíssims vessant de joia moguts i riallers, agermanats i plens d'entussiasme. Contes llàgrimes d'emoció s'han deixat caure aquesta memorable tarda! Els pares i mares ho estàvam <d'>// d'emocionats! També ho estava el públic puig les criatures sempre són simpàtics i mol més aquets que són tan vius i espavilats que per_tot arreu són ben rebuts i ovacionats. Pobres fills nostres! Déu els coroni de glòria i no'ls desampari may.

Varen llegir algunes composicions i trevallets en prosa improvisats per·a ells mateixos que per lo ben trovats han estat ben acullits i aplaudits del públic. Han cantat primer el seu predilecte "Rataplim"[,] "La Virondó"[,] "Diumenge"[,] la sardana "Primavera" i 'ls "Segadors". Uns minuts de descans.

Després han sortit la colla de pareias de la gimnàssia rítmica. Per manca d'espai, puig no se podia donar un pas de tanta gentada que hi havia, no s'ha pogut fer la "Marxa del ritme". S'han comensat els jocs rítmics. La admiració del públic s'ha convertit amb deliri. Les pareietes estavan cansades i els espectadors insistian la repetició.// Han condecendit repetint la primera[,] que se titulava "La casa tota petita". Després han cantat <la> "Ronda del nen que no vol menjar les sopes". El públic insistia demanant que repetissin. El s[enyo]r Crusells ha pregat que fossin indulgents amb els nens i nenes puig estavan cansats i la festa s'allargava massa essent axís que mancava bastant per acavar. S'ha fet com ell demanaba. Per última cansó rítmica ha estat "Rivididididididi" o "Història d'en Jan Petit" (un noi que s'en va a l'escola i les entremaliadures que fa ans no hi arriba)[.] Ho han fet tan rebé qu'el públic entussiasmat no's cansava d'aplaudir. No hi valian els precs del s[enyo]r Crusells ni del secretari demanant que permetessin continuar el curs de la festa puig se feia tardíssim.

Uns moments de descans i els nens i nenes han anat a brenar una mica.

La festa ha anat seguint. El secretari ha fet memòria de tots els actes celebrats durant l'any. Un importantíssim parlament referent a lo que s'hi ensenya a la Escola M[ossè]n Cinto.// El delegat del Ajuntament regidor s[enyo]r Carreres Candi, ens ha dit cuatre paraules. Han versat sobres els seus ideals catalanistes, de lo joiós qu'estava de presidir la hermosa festa. Ha encoratjat els nens i nenes de l'Escola i Orfeó, al s[enyo]r Crusells i a la junta.

Ens ha esplicat que con ell anava a l'Escola no se podia apendre el català amb tanta facilitat com are. Ha contat que una vegada essent petit amb el seu pare va assistir als Jocs Florals. Entre 'ls poetes premiats n'hi havia un d'uns divuit anys amb trajo de pageset i la vermella barretina; va anar a recullir un premi del seu trevall. Aquell agraciat jove va resultar ser el nostre tan venerat m[ossè]n Cinto[,] patró dels nens i nenes d'aquesta escola.

Ha resultat una nota bonica i emocionant. Després s'ha verificat el repartiment de diplomes i premis als alumnes de l'escola i secció del Chor Infantil.

Na Montserrat ha estat la segona de la seua secció. Ha merescut un diploma. A més l'hi han donat un vano mol bonic. A na Maria també un vano com el de na Montserrat.

A dos quarts de nou de la nit n'hem sortit ben impresionats de la bonica festa.

Hi havia la senyoreta Aimat amb la seua colla de germans.

Hem rebut una extensa carta d'en Fullà[,] qu'ens hi esplica les peripècies que ha passat durant el viatge. És mol curiós.

31. L'Orfèlia amb la nena i en Francisco ens han vingut a veure.

Na Maria ha portat el gorro de llana blanca acabat! Està mol bé.

¡Alabat sia Déu!//

Novembre

1er. Festa de Totsants. Ditxosos ells[,] que han deixat aquet món tan esquifit.

Per mi la festa comensa mol trista. Lo malament que s'ens porta l'apoderat de la Habana em té aclaparada. Ha de passar per nosatros! Trebaiaré tan com pugui i Déu ens ajudarà.

A Casa la Ciutat diuen que hi ha una guerra encesa. Qu'es matin qu'encare hi queban[,] al cementiri.

En Serafí ha anat d'escursió amb els seus companys d'escriptori.

En Lluís ha anat a combregar. Millor.

Ha vingut en Teixidó d'Olot. Va vestit de soldat i fa 'l servei a Vilanova. Se l'hi ha mort la seua mare (a c s).

2. En obsequi als meus difunts estimats som oït tres misses i som anat a combregar. Bon Déu! Cons n'hi ha que l'any passat pregavan per els seus i avui hi ha

qui prega // per a ells. I encare ditxós qui té ànimes piadoses que se recordan dels difunts!

Jo estic cada dia més trista! Què tinc que tan tot m'entristeix? Ja ho sé: pocs recursos i molts gastos imprescindibles. Temps feia qu'el pressentia un daltabaix i per fi ha vingut. Avui és el darrer dia de fer quedar llet. Les economies són riguroses i encare en poguéssim sortir. Que n'és de trista la vida[,] Jesús meu! Vós que habiteu en mon pobre i atribulat cor doneu-me una guspira de consol! Fora de Vós no n'hi ha! Tot lo del món és mentida! No vui continuar escriguent penalitats. Més val que sofreixi sola. Tot sigui per Déu[,] a qui ofreixo totes les contrarietats que tinc devant meu! Qui no les coneix no pot compadir al pròxim. És per lo mol qu'he sofert a la meua vida que tot ho compadeixo. Pobres fills meus[,] si sabessin lo que sofreixo. Beneïda sigui la creu de les tribulacions! A la tarde m'he distret posant // correspondència amb ordre.

Na Maria ha fet el rebec per no anar al colegi pro no l'hi ha sortit bé.

3. Per lla les onse el carter m'ha portat una carta de na Gracieta per en Pau Modolell.

"La Veu" porta noves de mal auguri. Veiam què faran els vaguistes de Sabadell tan esverats com estan. Són un quart de set i vaig acompanyar na Maria a l'Escola M[ossè]n Cinto. No hi vol anar sola perquè diu que uns bailets del passeig de Sant Joan l'hi tiran pedres i té por. Tan valenta que sembla i colsevol cosa l'assusta.

4. En Serafí diu que ahir va morir en Raimon Caselles (a. c. s.). El va matar un tren prop de Sant Joan de les Abadesses. Quina desgràcia! Malaguanyat! Era un bon escriptor i ferm catalanista.

He planxat fins a les dotse.

A la tarde ha vingut na Lina Vidal.// Quan era jove se volia casar amb el meu germà. Encare l'hi dol, i no s'ha casat.

Hi ha molta espectació per·a veure lo de la vaga com decaurà. Si els de Sabadell no tenen prou serenitat potser ens en veurem una de bona. Déu els hi do ceny!

5. Res de revolució. A Sabadell han pres els més esvalotats per haver ecsitat al poble peraquè anessin a la vaga revolucionària.

Na Montserrat i na Maria estan malaltes. Se queixen de mol mal·de·cap. No han anat al colegi i les he purgades amb rubinat.

No vui dir res més avui. Per·què enraonar? Tant·sols puc contar penalitats. Jo voldria trovar quelcom de feina per ajudar a soportar aquesta mala tongada.

A les vuit ha vingut en Tonet Alibés. S'en ha anat a sopar i dormir a la fonda perquè dilluns s'en va a trevaiar de confiter a Tàrrega. N'està content.//

6. Les petites estan millor.

En Tonet ha vingut. Som escrit an en Martí Sabater de la Habana i veurem quines escuses dóna.

Fa tramontana fredota.

7. Les noies segueixen bé pro fins a demà no aniran a colegi. El temps és fret i qu'esperin un dia més. Som anat a comprar i a missa d'onse.

Hi ha tranquilitat completa aquí i a Sabadell. Els que s'esvalotavan són ben desats amb pany i clau. En Weiler és rigurós: pro are és això qu'ens ha de salvar.

Quant tornava de comprar he trovat un enterro angelical. Era d'un infant potser rescent nat. Ditxós d'ell! Mossèn Jordi era qui portava la capa de ceda blanca i daurada. El bagulet era ben cubert de flors. Amb un angelet tan repetit sí que trovo encertat qu'el coronin de flors puig va a la segura del seu destí felicíssim.

En Serafí ha telefonat a la agència dels vapors italians i l'hi han dit qu'encare no se sab res de l'arrivada a Buenos Aires.

8. Les noies[,] restablertes del tot[,] han anat al colegi. Barcelona trevaia i està tranquila.

Avui és el primer dia que faig venir la bugadera un parei d'hores [a] ajudar-me. Jo sento la fret, m'agafa la tos de cada hivern i s'em fa crònica i no convé. Bé prou qu'em martiritzan i aclaparan els disgustos produïts per la manca de noves de la Habana. Déu me do serenitat i paciència!

Per fi a la agència han rebut telegrama de que 'l "Príncep d'Iudina" l'atre nit va arrivar a Buenos Aires amb tota felicitat.

Tota la tarde espiritualment som estat amb els meus fills estimadíssims. Qui pogués ser amb ells! En Serafí ha tramès la notícia a na Sara i Manel.

Del correu no hem rebut res. No és pas estrany ja que jo tampoc escric a ningú. Con se sofreix tan val més no fer-ne // sabedor a ningú. Poques persones hi ha que comprenguin i compadeixin les tribulacions. Tan·sols a qui pot posar-hi algun remei és

a qui se pot esplicar. El món està ple d'aduladors i hipòcrites que jo aborreixo completament. Estem sols, i Déu ens farà companyia. Axís és com acudeixen al pensament acertades resolucions. Són dos quarts d'onse de la nit i des de tota la tarde qu'estic cusint i remendant vestits veis de les noies peraquè puguin durar tot l'hivern. Llegeixo "El Año Cristiano".

9. Un llauné havia de venir a posar un vidre al menjador; m'ha tingut entretinguda fins mol tart, i no ha vingut.

Na Montserrat se fa un *boà* de llana blanca.

10. Tot avui som estat a casa fins cap al vespre que som anat a Correus a tirar correspondència per els meus argentins. Hem rebut postal de na Janoher.//

Per fi han vingut a posar el vidre.

No sè què ho fa que avui sento com una mena d'alegria íntima, fonda i hermosa. Estic tota animada. ¿Què ho farà? Gràcies a Déu per_tot, que bona manca ens fa.

Ha vingut en Teixidor d'Olot. Amb els nois han sortit una estona. És mol bon noi.

11. Som anat a missa de nou, i som parlat amb una de les germanes de m[ossè]n Joan.

A la tarde ha vingut una dona de San Martí qu'és tia de na Maria d'en Benito Rosa. Diu que tenen noves des de Càdiz i que no s'ha marejat gens. Millor[,] pobre Maria.

Som escrit a m[ossè]n Joan Llombart.

12. Hem rebut carta de na Sara Llorens, d'en Juanola d'Olot i una postal d'en Tonet Alibés que diu que a Tàrrega hi està mol bé, que no s'anyora i que hi ha tantes noies maques. Sempre està de bon humor.//

En Teixidor ha vingut.

A la tarde les noies amb l'Orfeó Infantil han anat a la Sagrera a donar un concert. Diuen que han estat mol aplaudits.

Jo he sortit una estona i mentres som estat fora en Manel Serra ha vingut. Ha deixat dit que demà tornarà.

13. Con m'he llevat plovia. He deixat la meua tricalamena al llit i jo m'en som

anat.

Hem rebut una llarguíssima carta d'en Florenci que diu feia lo menys tres setmanes que la tenia a l'infern d'es gec. I jo no rebent carta, i fen els comentaris grisos tots perquè no escriuen. No se queixarà de la passada. La darrera carta que l'hi som escrit ja pot estar ben content de la repulsa que l'hi donava. No ho vui[,] que estiguin tan sense escriure.

A dinar hem tingut en Manel Serra i en Teixidor d'Olot. A pendre cafè hi ha vingut en Josep Dalmau de Cassà[,] amic dels nois.// Are trevaia a Sabadell. Quin dia més animat! Lo pitjor és que sempre se gasta quelcom més i lo pitjor és l'estat crític que passem. Déu ens ajudi.

Avui miraré si escric a na Janoher. Pobre mossa! Està queixosa dels d'Amèrica perquè tampoc l'hi escriuen. En Florenci se veu qu'està mol content de l'anada amb ells de n'Angeleta. La carta d'en Florenci m'ha donat molta alegria.

Avui és un dia que Catalunya servarà grant record del aconteixement colossal del descubriment del monument a la memòria del gran d[octo]r Robert. Déu l'hagi acullit. Els homes moren; pro el seu bon record, si s'el mereixen[,] viu tendrament an els cors dels aimants de la nostra martiritzada Pàtria.

14. Tot es dematí m'he estat a casa. He llegit tot lo referent a la festa patriòtica d'air.

A la tarde som desfet una brusa de n'Angeleta per·a fer-la avenir per a quelcom de les petites. Tot ho he desfet i planxat i ben // preparat a punt de donar el cop d'estisores.

En Teixidor ha vingut a despedir-se puig s'en entorna cap a Vilanova. També ha vingut en Víctor. Més tart n'Hermínia[,] que ha portat moltes noves de Llufriu. Diu qu'els nostres mashovers no poden pagar l'arrendament perquè han estat malalts. Tot m'hos va malament. Ni de la Habana ni de Llufriu podem cobrar un cèntim. No sé de què serveix tenir propietats si no han de rendir interessos. M'en vaig a escriure an en Ton perquè espavili els atres mashovers. També vui escriure a na Janoher ja que la pobre se queixa i diu qu'està mol trista perquè no sab res de nosatros. Tothom sofreix!

Avui ha mort una noia del devant de la casa que vivim. Tenia quinse anys i diuen que ha mort tísica. La seua pobreta mare i un·atre filla més grant són planxadores i han trevaiat nit i dia per anar alimentant la malalta i per fi també s'han quedat sens ella.// Això sí que són penes ben fondes. Déu les aconsoli.

15. Avui fa un vent fort i fret com la tramuntana nostra. A les nits plou i de dies fa bon temps.

La bugadera m'ha rentat i estès la roba. Si no toco aiga freda, potser passaré millor hivern.

Déu meu[,] quin consol m'envian els meus pobres fills! Tan que ho necessitava! Are mateix rebo carta d'en Florenci amb un giro de cinc-centes pessetes. Déu els hi pagui.

A la tarde som anat al banc. Han acceptat el giro pro no me l'han pagada perquè no tenian avís. Som anat a la tintoreria Gallart per·a fer tenyir una jaqueta grisa qu'era de n'Angeleta. Essent negra la portaré jo.

He passat per devant de l'iglésia de M[ares] Reparadores del carrer de Girona i hi som entrat uns moments donant gràcies a Jesús Sagramentat per els favors rebuts abui.

He rebut carta de m[ossè]n Joan. Diu que té esperansa qu'el trasladaran i podrà deixar // aquella colla de corbs tan verinosos.

16. Al banc tampoc avui havian rebut avís de pagar-me la lletra. I tan que ho necessitem!

17. Som escrit an els meus de Buenos Aires. No l'he tirada[,]la carta[,] perquè només tenia 15 cèntims i he tingut por que me farian falla per atre cosa. Amb es quinse i cinc més qu'en Serafí en tenia he comprat 20 cèntims de mongetes cuites qu'ens ajudaran a tenir sopar. De pa en tenim: hi ha dos dies que no l'he pogut pagar. No hi ha un cèntim en tot casa: pro si no hi ha diners hi ha pau[,] que val més qu'els diners sens ella. Millor seria que hi fos tot pro Déu ajudarà. En Serafí fa broma del nostre estat econòmic i diu que semblem una colla de bohemis. No val la pena de desesperar-se que res adobaríam.

He anat al banc i m'han dit que fins a dilluns no és fàcil que'm puguin pagar la lletra. Ja hi estem fets i are és el nostre pa de cada dia.// Tot el nostre entrebanc ens ve de la mala administració del apoderat de la Habana. És lluny i no m'hos hi podem batre. Ni em respon les cartes.

Encare farem un bon sopar. Tinc una mica de bacallà, alguna tomata i unes cebetes, un plat de sopa per cada u i les mongetes i tothom s'en anirà a dormir tip i content, i demà veurem!

18. La veïna més a·prop m'ha deixat cincuanta pessetes[,] qu'en tindré per·a esperar qu'el banc em paguin o en rebi de Llufriu.

Som tirat la correspondència peraquè surtís avui.

Som oït missa de les deu al altar de san Ramon[,] advocat de les dones que van de part. La missa era per una d'elles: pro no anava de part sinó que portava la criatura. He pregat a Déu que no permetés que aquell fruit que aquella mareta jove oferia fos un mal fill sinó que fos la seua alegria. M'ha recordat les moltes vegades que jo m'hi he trovat i que amb goig presentava <l> i oferia l'infantó // que havia deslliurat. Me recorda que com que hi havia tants dies que no sortia de casa, i estan a Barceloneta l'iglésia era lluny, el dia que sortia a missa per primera vegada, tot ho veia bonic. Els abres i sembrats crescuts, els corriols plens de flors qu'el sol feia relluir, i que tot retorna a la vida. Aquell dia amb el tendre infantó an els brassos se retorna alguna de les visites més íntimes que s'han rebut mentres no se sortia de casa[,] o sigui durant el període del part i con s'ha passat. Tan la mare com el fillet ens vestíam amb la millor roba. La mare amb la nuvial (que l'hi va petita) i 'l menut la de batejar-lo. Tota la gent que pel camí se trova vol veure 'l nen, i per poc maco que sigui el trovan refet i espavilat que velluga els uis com si tingués dos mesos. Tot són felicitacions i enhorabones des del joguiner escolanet fins a la llevadora[,] qu'és el dia que cobra la feina que hi ha fet.

La primera visita que se fa con s'ha tornat // de missa és a la mare de la que ha donat a llum. És una costum mol observada de que no surti per a res a defora fins que ha anat a missa i fet dir els sants Evangelis, i el capellà amb roquet i estola l'hi dóna l'entrada absolvent-la i purificant-la de tota culpa. La que surt defora sense tots aquets requisits diuen qu'el dimoni la segueix. Encare me recorda la ilusió hermosíssima que jo sentia con presentava i oferia els meus fills a Déu nostre Senyor. Per més penalitats que pressentís, el dia que anava a missa per primera vegada després de donar a llum, per mi era un dia ple de sublimitats i unió santa amb Déu. Me semblava qu'Ell me'ls prenia i m'encoratjava per_tot lo que pogués esdevenir. Han passat molts anys i encare me sembla que sento el goig qu'em produïan aquelles solemnitats íntimes, per mi d'una gran trascendència[,] celebrades sempre al gloriós altar de la Verge del Roser de la xamosa iglésia de Llufriu. Amb tot i que la fe s'ha anat perdent bé // massa, no obstant aquestes costums piadoses no les han deixades perdre ni les dones que no van a missa. És que si no tenen fe, tenan por i són superticioses de que 'l dimoni les seguiria.

He desfet unes calses veies d'en Serafí per fer-ne una bruseta per na Montserrat.

A La Econòmica diu que l'hi han donat sobre d'aritmètica. En Lluís porta sobre de

dibuix i en Serafí també trevaia molt. La nana també s'espavila. Si no fos tan tossuda tot airia bé; sort que no l'hi deixem passar, si·no que reb cada tunda que l'aplana.

19. Avui fa fret d'aquella tan fina que taia. No m'he arriscat anar a comprar sinó per aquí la vora. Som encarregat qu'em portessin trunfes, greix, oli i savó.

He parlat amb m[ossè]n Jordi Canadell i m'ha contat l'escarrassament que té amb motiu de la festa de Santa Cecília. Escriu un episodi de la vida de la santa.//

20. Dematinet en Serafí m'ha despertat que s'en volia <amb> amar amb els companys amb una excursió per_tot el dia. S'en ha anat i després ha tornat a buscar el dinar. L'hi som arreglat tot, i després amb les petites hem anat a missa de vuit.

En Lluís també ha anat al Tibidabo amb en Serafí, els companys i en Farjes d'Olot.

Som de nits. En Serafí ha arrivat. Diu qu'està cansat, pro mol content de l'escursió. Són un quart de nou i en Lluís no arriba. En Serafí té gana. Avui també fa fret. En Lluís ha arrivat. En Serafí havent sopat s'en va al Palau de la Música Catalana.

Les menudes estudian i en Lluís ensenya de fer operacions d'aritmètica a na Montserrat. Ell ha portat un manyoc d'herbes de bosc per estudiar-les.

He llegit la vida de san Basilio.

21. Avui no he sortit de casa per a res. Som empleiat el dia cusint a la brusa de na Montserrat.// Les calses ja no servian i la bruseta ha surtit bé. L'he girada del revés i sembla nova.

Es dematí no me quedaba ni un cèntim, pro no tenia d'anar a comprar perquè air vaig comprar per dos dies. 5 cèntims que me quedaban els he hagut de donar al carter[,] que ha portat una carta d'en Teixidor per en Serafí.

Cap allà les deu han trucat, i m'ha comparegut un jove que jo no he conegut. M'ha preguntat si jo era na Irene Rocas v[iu]da de Bassa. Jo pensaba[:] «Què redimontri voldrà? No me demani pas diners que no'n tinc pas per dar-li.» No m'ha sorprès poc con m'ha dit que'm portava curanta pessetes del recader de Palafrugell pregant-me que l'hin fes un rebut. No m'he fet pregar gaire per·a complaure'l. Aquets diners són ben nostros i sembla que fan més profit qu'els que se manllevan. En Lluís ha anat al banc i res. Que no han rebut avís encare. M'en vaig a escriure an en Ton diguent-e-li que ja he rebut lo del recader.

22. Som anat a missa de deu. Era de difunts. Avui és Santa Cecília[,] patrona dels músics. A la Concepció han fet una festa mol solemne en honor de la gloriosa santa. En els intermitjos dels vuit fracments de que el poema se distribueix, el d[octo]r Canadell ha llegit uns inspiradíssims episodis de la vida i martiri de la verge romana, que són motiu del poema orgànic que amb tanta esplendidesa avui s'ha celebrat. El trevai del d[octo]r Canadell era delicadíssim. És lo primer que l'hi conec. La festa ha estat llarga i mol bonica[,] acavant amb la adoració de les venerables rellíquies de la santa. A dos quarts de nou arribàvam a casa ben contentes d'haber pogut assistir amb una festa tan lluïda.

23. El carter ha portat una carta plena de fotografies d'ella \de na Gracieta/ i dels nens. Un·atre de n'Angeleta i fins lletres d'en Joan. Quina sort!//

No som anat encare al banc. Els vuit duros de Llufriu encare duran i demà Déu ajudarà. Barcelona és bona si la bossa sona. La meva bossa sempre sona poc, pro per mi Barcelona és bona i hi estic mol rebé, més que a Llufriu.

N'Angeleta diu que només se va marejar un dia. Això sí qu'és navegar amb sort! Millor[,] la pobre! I la senyora Llorens[,] encare més sortosa que no se va marejar gens. La pobre Paca sí que va passar mal camí marejada contínuament.

Les lletres arrivades avui són de Montevideo.

24. Sant Joan de la Creu. Si tingués diners compraria "El Año Cristiano". Are no ho puc fer perquè els pocs que tinc els necessito per atre cosa.

Al banc per fi m'han pagat la ditxosa lletra. Encare m'hi han trovat puntes, preguntant-me si hi havia anat atres vegades, i si tinc la firma registrada an els seus llibrassos, i desconfiats com uns aligots m'han pagat cobrant-me 60 cèntims i mai m'en havian cobrat més de 10. En fi[,] paciència!//

Som comprat sabates per les petites[,] que anavan ben descalses. Tot ho anirem posant a comte.

25. Som anat a Correus per els plecs impresos.

Som entrat unes estones a la catedral. He pregat per el bon recort de la meua mare (a. c. s.) perquè avui és Santa Caterina i ella s'en deia.

26. Tot avui he cusit. Som forrat de blanc uns *boàs* de llana blanca que les petites s'han fet al colegi. Els hi he arreglat els barrets i allargats els vestits de cada festa. L'any passat eran de relleixos de na Gracieta i aquest any ho són de n'Angeleta.

Del correu res. No m'ho mereixo pas que m'escriguin ja que no tinc humor per·a escriure a ningú. Con estaré més animada i no tingui tants contratemps devant meu, potser sí que em recordaré d'escriure als amics, pro are per contar penalitats bé prous en té cada u amb les seues.

M[ossè]n Jordi m'ha promès que un dia de la // setmana entrant m'hus vindrà a veure. L'he felicitat per·a l'èxit de la festa de Santa Cecília que tanta feina hi va tenir.

27. A les set m'he llevat i tenia mal·de·cap que m'ha durat tot el dia. Anit he dormit poc i som volgut anar a combregar i és ben cert que lo que m'ha endolcit l'ànima m'ha enmalaltit el cos. Què hi farem!

Som escrit a m[ossè]n Joan referent a una vacant que hi ha aquí a Barcelona per si l'hi convé. Ell decidirà. Sembla que ja hi està millor[,] a Corbera.

A "La Veu" hi he llegit que a Buenos Aires i *su provincia* hi ha passat un cicló que ha fet mol de mal. Tinc el pensament a Amèrica. Pobres fills meus! Quissab lo que els hi haurà passat. És mol trist tenir-los tan lluny! Tan encoratjada que jo estava esperant la carta d'arrivada de n'Angeleta, ja no'm fa tanta ilusió fins que tingui noves que la tempesta no els hi ha fet cap mal. I tants dies que mancan!//

28. He rebut carta dels meus estimats fills amb un giro. Tinc por que al banc m'hi busquin puntes perquè, en lloc del meu nom de sempre, hi han posat Bassa de Rocas. Veiam qu'en surtirà! Déu els hi dongui bona sort i salut[,] pobres fills meus! Amb lo malament que s'ens porta l'apoderat de la Habana no sé què havia de ser de nosatros. Ni cartes tan sols en rebem que aclareixin la causa de no remètrer cap quantitat.

De n'Angeleta ni un mot. Potser a la tarde. El cor m'ho diu. He comprat unes uieretes i unes diminutes jogues de cartes per als meus netets tan anyorats. Els hi posaré an el plec d'imprès. M'(h)en vaig a taiar un cobrellit per en Lluís. Avui té festa perquè s'ha casat una germana del director del seu colegi. Déu la fassi ben felissa.

Al banc m'han pagat el giro sense fer-me ambuts. Sort que de dret som anat amb un empleat fill de can Miquel de Palafrugell i m'ho ha enllestit i no hem // dit res. Ningú més s'ha donat comte de la petita equivocació dels cocnoms.

Som anat a buscar l'abric de n'Angeleta qu'he fet tenyir per·a dur-lo jo i ha quedat

mol bé. El cobrellit ja està fet i ja el té an el seu llit. Are amb en Serafí són a veure els regidors de ca la Ciutat com se reparteixen l'*arròs* i fins potser les pinyes i tot.

29. La bugadera m'ha tret del llit a dos quarts de set. En Lluís no s'ha sabut despertar i no ha pogut anar a estudi de vuit a nou. Qui pert la nit pert el dia.

Rebo carta de m[ossè]n Joan. He baixat a pagar el trimestre del pis. A la tarde he taiat una bruseta per na Maria. Era de con n'Angeleta era pensionista amb les monges Carmelites. Primer era marró i con n'Angeleta no va anar més a costura el vàrem fer tenyir de vermei. Encare farà festa tot l'hivern. Tot s'aprofita.

Vespre de tot érem soles amb na Maria i el // carter ha portat un certificat de l'apoderat. Contenia un giro i una pila d'escuses per haver trigat tan a donar senyals de vida. No hi podia mancar algun enredo i ha estat que per comtes del nostre número de casa qu'és 340 ha posat 343 i sort qu'els carters ens coneixen prou, i ens l'han donat i això que el sobre de la carta era timbrat.

Anirem fent amb molta vigilància qu'els gastos són enormes. Diu en Martí que no en té ell la culpa de la seua tardansa a remetre l'import dels arrendaments, sinó que la té l'arrendatari que no paga amb prou puntualitat. M'he l'ha tinc d'empassar pro no va més avall d'es meu *guié*. Sempre fa lo mateix.

30. A les dotse som presentat la lletra a can Rosés. L'han acceptada.

En Lluís ha pagat <les>els seus mestres.

¡Alabat sia Déu!//

Desembre

1er. Avui han tornat comensar de portar llet.

Barcelona està mol esvalotada amb lo de les aigües. Tot això ens mereixem per rebecs. El mal és qu'el just ho paga pel pecador.

Som acavat la carta de tres fuis i vaig a fer el plec d'imprès. Hi poso unes bestioletes que sempre se vellugan. Els vaig comprar air vespre a la Portaferrissa. Avui en Serafí fins m'hi ha fet enfadar i tot perquè hi jugava i jo tenia por qu'els ha fes malver. Ja amb les uieretes, en Lluís m'en va perdre unes. Jugaran fins que seran veis. Que n'és d'hermosa la joventut ben aprofitada com la portan ells! Déu i l'àngel bo m'els guardi! En Lluís fa uns dies que sortint del colegi va a fer esperiments amb una

fàbrica d'electricitat.

2. Primer divendres. Amb les petites hem anat a combregar en nom de Déu.

Avui fa dos anys que vàrem surtir d'Olot per a venir-nos a Barcelona[,] ont hi estem mol bé.//

He fet plec certificat perquè hi havia un volum dels Jocs Florals de Cornellà del Llobregat. Aixís hi he pogut posar les cosetes que tenia per els nens, i hi som afegit uns rosariets per·a la Miria petita. Diu que són de na Montserrat.

Tot aquet vespre en Lluís té la mania de cantar absoltes. Sort que no som supersticiosa.

3. Mentres el dinar s'anava fent som arrivat fins al passeig de Gràcia a veure l'arrivada del nunci apostòlic. Benvingut sia entre nosaltres. Anava vestit de negre, amb capell com el dels capellans amb un palfons o velluts verts. Anava amb cotxe descubert; saludava i beneia al públic que amb entussiasme l'aclamavan. El que l'acompanyava se veia qu'era mol distingit. Mai havia vist tants bisbes com avui, ni tants cotxes i tanta animació popular. Diuen que ha vingut a clausurar la Setmana Social celebrada al Palau de Belles Arts. Con el tren // ha arrivat les campanes de la parròquia de la Concepció repicavan contentes saludant al representant del Papa. Tot el tragecte que havia de seguir tenian els balcons endomassats. Con la comitiva ha estat cap al portal de l'Àngel jo m'en som anat per les meues. He comprat un llibre i mucadós de butxaca.

A la tarde he parlat amb m[ossè]n Jordi i l'hi som demanat com ho tinc de fer peraquè els nens petits i la nena de la bugadera de casa puguin entrar a la Escola del Nen Jesús. El més grant ja'l vaig fer entrar a la de M[ossè]n Cinto. Aixís pobre dona els tindrà bé.

4. Diumenge. La Semana Social se va celebrant. Va comensar-se el dia 28 del mes passat. Sembla que sigui per·a fer el revés de la trista memòria que tenim de la malhaurada Setmana Tràgica. Are s'han reunit els més caps de brot de les gerarquies catòliques, com se varen reunir els més esvalotats revolucionaris. Aquells infelissos // varen fer mol mal. ¿Faran els d'are mol de bé? Tant de·bo. Diuen qu'el que hi està més entussiasmat és el d[octo]r Torres i Bages de Vich. Les sessions de la Setmana Social Catòlica s'han celebrat totes en castellà. Ja no'm plauen tan perquè no van tan directament a la inteligència dels obrers com si els hi parlessin en la nostre parla. Les

haurian compreses amb més facilitat. Tenim el d[octo]r Laguarda per bisbe. És valencià i no té cap predilecció pel català.

Les conferències han estat públiques. No som assistit amb cap perquè hauria perdut el temps i el necessito per atre cosa. I això que m'agrada d'assistir an els llocs de cultura religiosa o científica. Are m'han decaigut perquè essent a casa nostra les han fetes en castellà. No m'ho esperava.

Tant que porian imitar seguint l'exemple del ilustríssim monsenyor Carsalade du Pont[,] que acaba de publicar una mol interessant pastoral an els seus diocessans tota en català.// I amb motiu d'una nova edició del catecisme per a la seua diòcessis de Perpinyà ha procurat a fer la impressió a doble columna[,] això és en llengua francesa i catalana a la vegada. Beníssim![,] qu'en diria m[ossè]n Alcover!

Som acompanyat na Maria i na Assunció a fer-se una postal vestides de l'uniforme de gimnàsia rítmica. Figuran un passatje de "La Casadeta". Són una colla de nens i nenes que fan uns bonics arcs de flors, per·a·què hi passin la pareieta de nuvis que no tenen més de set o vuit anys i van vestits dels trajos solemnials de nuvis grants.

5. Hem rebut una carta d'en Tonet Perandones des de Buenos Aires. És per en Serafí. Diu que fa tres dies que va rèbrer la agradosa visita de na Gracieta, na Paquita, n'Angeleta i en Florenci. Aquell dia se varen conèixer. Quina alegria que varen tenir.

En Serafí ha estrenat un barret negra i // l'hi està mol bé. Tot avui plou.

Som anat a pagar l'aparato de n'Angeleta.

6. He comprat roba de punt per es nois. Som anat a visitar els bons amics Perandones. Ells també ahir varen rèbrer carta d'en Tonet i diu qu'els hi parlava mol de l'arrivada de n'Angeleta.

A dos quarts d'una arribava a casa i he trovat una carta de na Gracieta sota la porta. Diu que n'Angeleta està tan animada i qu'el viatge l'ha millorada molt. També diu que se passejava per cuberta del barco com si estigués a terra ferma i que menjava amb tant de gust. Que no l'anyorem perquè està de lo més bé.

Na Gracieta envia unes fotografies montada dalt d'un cavall mol maco. Els nens també van a cavall. Diu qu'estan mol bé de salud.

Tota la nit i el dia ha plogut.

M'en vaig a escriure an en Martí Sabater.//

7. Ha plogut tota la nit. Som escrit a m[ossè]n Joan puig lo seu va amb molta calma.

Encare no havia acavat la carta qu'el carter m'en ha portat dues. Una d'elles era de na Maria d'en Benito Rosa. Pobre Maria![,] i que n'ha passat de martiris durant el camí! Han estat 24 dies i diu que tot el viadje s'ha marejat. Desde Nueva Yor<c>k a la Habana, diu que varen passar un temporal que una nit ja se veian ben perduts i se posaren a resar implorant la misericòrdia divina. Diu qu'ella[,] veient-se morta, sempre pensava amb la filleta que va deixar a Figueres. Per fi després de tants sofriments arrivaren a la Habana. Me demana que l'hi escrigui. Ho faré el dia 16, si Déu ho vol.

A les dotse m'en som anat a can Rosés a cobrar la lletra. Tot s'ens va encarrilant de nou.

M'he posat l'abric de n'Angeleta[,] que tenyit ha quedat mol rebé. Tot avui cauen ruixats.

Avui na Maria ha estat de lo més trempada. Se torna mol bona. Ella tota sola s'en ha // anat a l'iglésia aquet vespre. Més tart hi ha anat na Montserrat, pro no s'han trovat. Na Maria ha arrivat tota cofoia d'haver estat tan valenta.

Amb la senyora Marina ens hem partit una pessa de roba blanca qu'ens han pertocat set canes a cada una i ens ha resultat a 95 cèntims la cana. Les noies l'<h>airan cusint al colegi.

8. Diada de la Puríssima. Les noies han anat al ofici a la catedral. Hi predicava el canonge d[octo]r Vilasseca[,] qu'és mestre de l'Econòmica. Hi dóna conferències de relligió i moral i història universal. Jo som anat a la Concepció.

Rebem carta d'en Pau Modolell i ens esplica la festa del S[ant] Nicolau que han fet els seus deixebles. Me demana que l'hi escrigui de tan en tan. Ho faré perquè ho necessita i s'ho mereix que l'estimem els bons amics. No'm dol el temps que l'hi dedico.

Han vingut n'Hermínia i la seua mare.

Quina festa més gran és la d'avui. Aquí sembla // festa anyal. Avui estrenem els vestits d'hivern com per Corpus els d'istiu. A la sortida del sol, les canonades de Monjuïch ja saludavan a la Inmaculada[,] patrona de l'arma d'infanteria[,] i tornan a saludar-la de la mateixa manera a les dotse del dia i al pondre's el sol. Els edificis públics i els cuarters[,] tots endomassats i abanderats, tot era un cant de festa. A la imadje de la Concepció de la seua parròquia l'hi han posat una mol valiosa corona i uns

anells.

9. Som escrit an en Narcís i an en Pau.

M'he suscrit amb una revista mensual titulada "La Família". Costa tres pessetes l'any. Llàstima que l'escriuen castellà pro val la pena de llegir-la per lo interessant qu'és.

Som pres dues apuntacions de la rifa de Nadal. Són d'una pesseta cada una.

Hem rebut una postal d'en Juanola d'Olot.

Per lla les deu de la nit na Mersè Bach m'ha vingut a buscar perquè diu qu'el nen // de la seua germana no està bé. Hi som baixat pro no hi ha cap perill de res dolent.

10. El nen del segon pis ja està bé. Són les dents qu'el fan sofrir.

Ha vingut la senyoreta Aimat.

Han portat l'abric d'en Serafí i l'ha estrenat aquet vespre. També han portat el vestit d'en Lluís i l'ha estrenat desseguit. Entre tots dos m'han costat 35 durets.

11. Diumenge.

Hem anat a la funció de Filles de Maria i m'hi he emocionat mol recordant con n'Angeleta hi cantava amb totes elles. Eran les mateixes cansons. En fi[,] si fos aquí provablement no hi hauria pogut cantar perquè hauria estat malalta del reuma que tan la molestava. Si allà ont és s'hi trova bé, val la pena de fer el sacrifici de la separació.// I tan gandula que no m'escriu. Sort que na Gracieta i jo no tenim mandra per escriure[,] que si no fóssim nosatros semblaríam muts.

12. Hem rebut carta d'en Font d'Olot, d'en Pau i d'en Tonet Alibés. Som escrit an en Pau. He parlat amb m[ossè]n Jordi. Quina por tinc qu'ens el treuran! Tan rebé que airia que no el destinessin! En fi Déu disposi.

En Serafí ha anat a pagar lo seu i d'en Lluís a cal sastre. Un vestit enter i unes calses per en Lluís, i un abric i unes calses per ell. També he pagat l'aparato de n'Angeleta[,] que m'ha costat 25 duros.

He taiat i posat a punt de prova una bruseta de franela de cotó per na Montserrat. L'he trovada econòmica perquè era un retai.

13. Som oferit les meues devocions matinals en bon recort de la meua bona i

estimada mare[,] que avui fa tretse anys qu'ens va deixar.//

Som comprat uns vestits blancs per l'uniforme del Orfeó Mossèn Cinto. Una faixa de cinta vermeia i cinta blanca pel cap. M'he comprat un específic per la tos. Veuré si la puc combatre.

Avui a missa han passat la safata, i qui feia caritat l'hi donavan una estampeta de santa Llúcia. Jo només portava una pesseta i, francament, i que santa Llúcia em perdoni, he trovat qu'eran masses diners per a la safata, i m'he quedat sense estampa. Vora meu n'he filada una que algú se l'ha havia deixada i ja no l'he perdut de vista fins que com una mainada atrevida, o com un fillet de la Rambla hi he posat el moneder a sobre i moneder i estampa han vingut a les meues mans i ja som estat contenta.

He comprat una postal de "Cucut" i un·atre d'en "Patufet" per·a felicitar als meus argentins. La mandrosa de n'Angeleta fa vora d'un mes i mitg qu'és allà i encare no he vist ni una lletra seua.// Qu'en farà[,] d'anys!

He taiat els vestidets blancs de les petites.

He comensat de pendre les *gotes helèniques* per a la tos i me sembla que m'airan bé, gràcies a Déu i a la ciència.

14. Fa un dia escullit. Jo'm trovo més bé. Estic tota enfeinada amb els vestits. Tinc bons patrons i en faig <a>via i desseguit van bé.

Som escrit una carta al director del Liceo Políglota[,] dons segons diu en Lluís hi va un catedràtic que no va prou a l'hora. Ja no hauria de ser castellanot! Que se descuidi, que amb lo bé qu'el som recomanat an el director, ja me sembla que ballarà. De tan en tan convé cantar les veritats per crues que siguin.

He rebut carta d'en Pau Modolell i de m[ossè]n Joan de Corbera. Contesto an en Busquets.

15. He fet una postal per en Pau i una de "Cucut" per els argentins. Ho he tirat tot.//

16. Som acavat els vestits.

17. Som oït missa a la catedral. Eran dos quarts d'onse.

Rebem carta de n'Angeleta. Ja era hora. És llarga i mol animada i està mol contenta. Diu que an el viadje ha aumentat un kilo. A la tarde carta d'en Florenci, mol

llarga i plena de detalls de les peripècies del viatge del pobre Fullà. Postal de n'Angeleta per en Lluís i d'en Florenci també per en Lluís. Conta de correspondència avui. Tan que l'anyorava! És una font d'abundosa joia qu'em comunica vida, salut i coratje amb les penes de la vida! Déu els hi do salut ja que no'ls puc veure. Quin Nadal més animat que veig venir! L'any passat estava tristoia perquè feia temps que no savia res d'ells i tenia mol mal de caixal qu'em treia tot l'humor. Bé en rebíam[,] de felicitacions[,] pro res m'alegrava. Vàrem rèbrer una carta d'en Florenci i ¡oh prodigi! tots els mals se me'n // varen anar. Aquest ja tinc noves d'ells per endevant gràcies a Déu.

18. La comunió d'avui era dedicada a Jesús crucificat entremig de dos lladres. És un passatje que hi ha mol per·a meditar.

Les noies amb el seu orfeó han anat a la festa dels ocells a la plassa de Catalunya. Han estrenat els vestits d'uniforme.

A les nou hem rebut una carta de na Gracieta amb una postal per en Lluís i fotografies. N'hi ha una que m'he cansat de mirar-les i no n'he coneguda cap. Jo pensava: quines dones tan jovenetes i grassones! fins me semblan pageses. Pro com diastre m'els han enviades si no les conec! I vinga mirar. Per fi m'he donat comte que entre elles hi havia na Gracieta[,] que donaba pler de contemplar-la. Quin goig em donen tots plegats. Bé he sofert a la vida, pro are passo una temporada fruint un goig complert tal com el pot oferir aquet món tan esquifit. Lo mal és tenir-los tan lluny.//

A la tarde les noies amb l'Orfeó han anat al Poble_nou a donar un concert mol interessan. Eran cent·vint. S'ha comensat a dos quarts de cinc. Nosatros teníam por d'un fracàs ja qu'era tart i no hi acudia públic. Uns moments avans de comensar el local s'ha omplert com d'esma i ja no hi cavia ningú més. Nosatros[,] mares[,] teníam bon lloc.

La primera part han cantat "Primaveral", "L'agulla", "Rataplim" i "Diumenge". Lo primer de tot ha estat una mol sentida i patriòtica salutació llegida per un alumne de l'Escola M[ossè]n Cinto. Després una conversa tinguda per uns nens que no volen anar a l'escola, i uns atres que hi volen anar. Un d'ells és de lo més simpàtic. Mai trova l'hora d'anar a estudi perquè sempre té gana. Ell vol menjar bons plats de sopes. Ell vol dormir bé i menjar forsa. És aquesta la qüestió. Després han cantat una sardana titulada "Primavera" "Els comtes". És una cansó mol ben trovada. És antiga i ha estat // mol aplaudida. "Les primeres calses" és un cant de joia d'un nen con l'hi posan calses per primera vegada. "Draps i ferro vell", des de que comensan fins que acavan tothom riu. Han acavat la primera part amb l'himne patriòtic dels Segadors. Jo m'hi quedo

embadalida con veig aquella colla de criatures tan ardits i contents.

Segona part. Cansons amb gestos, moviments i rondes infantils d'en Ja[c]ques Dalcroze. "Marxa", "La casa tota petita", "Ronda del noi que no vol menjar les sopes", "Ronda dels petits nuvis". Avui l'han estrenada.

La darrera ronda ha estat "Rivididididi" o "Història del Jan Petit s'en va a l'escola". Així ha acavat la bonica festa que s'ha acavat a dos quarts de vuit.

19. Aquet dematí llegint "Ciutat Nova" de San Feliu de Guíxols hi he trovat que na Matilde Llorens ha deslliurat un·atre nen.// Desseguit hi som escrit felicitant-los.

He surtit, i a la plassa de Tetuan he trovat na Gertrudis Barbarà tota contenta perquè ha rebut carta de n'Angeleta. Hem anat juntes fins al carrer de Claris. Jo m'en som anat al Banc Español del Río de la Plata. D'allà som arrivat fins al Colegi Políglota. He parlat amb el director sobres d'un dels catedràtics que hi donen llissons. És allò de que "gats amb gats mai s'esgarrapan". Ell ho ha adobat com ha pogut, pro la qüestió qu'en Lluís ha dit que avui l'*home* se'ls hi havia portat mol millor i que si continua com avui, tot anirá bé. He sofert mol ans no m'he queixat. Totes les mares els volem bons i estudiosos i per això convé que professors i deixebles vagin d'acort.

Som escrit a na Janoher.

20. Som escrit a na Nieves i an el padrí.

A la tarde som acompanyat a la senyora // d'aquí devant a cal metge.

Con m'en entornava per fer-ne més via som pujat al tranvia i con em estat al kiosk de la Gran Via n'hi havia un de descarrilat. El nostre era el tercer dels qu'estavan parats i darrera nostre hi havia una currua de tranvies que feia por. Hem estat uns vuit minuts parats. Han tornat an el seu camí el descarrilat i <cap> tots cap a la plassa de Tetuan que semblava qu'el vent s'ens enportava.

Escric an els meus *maricanos* i els hi incloc una postal de la gimnàsia rítmica.

21. Som oït missa de dos quarts de deu. He parlat amb m[ossè]n Jordi i m'ha contat el fort disgust que passa. Crec que no s'e<n>l merexia pro l'ha hagut de passar.

He rebut carta de na Janoher i se queixa mol d'en Florenci perquè no l'hi escriu. Som escrit an ell renyant-li una mica. També som escrit a m[ossè]n Joan i a na Janoher.//

N'Hermínia ha vingut i hem anat a buscar una pell per na Janoher. És reformada.

M'he suscrit al "Missatjer del Sagrat Cor". És una revista mensual que costa dues pessetes l'any.

A Madrit diu que hi ha mol enrenou! Pobre *emperador dels lleganyes* (en Lerroux).

22. Tot es dematí he planxat. Han vingut les germanes Bach.

Escric an en Tonet Alibés. Escriuré algunes postals felicitant els amics. Els nois s'han engrescat i han fet una pila de postals catalanistes. Han estat escriguent fins a dos quarts de dotse. Sempre estan d'humor.

23. Crec que m'he tret pela i vint-i-cinc cèntims de la rifa. Em costava 5 pessetes. He perdut diners pro no en seré ni més pobre ni més rica. No hi tinc cap mica d'entussiasme[,] amb la rifa. És que no hi tinc sort.//

Na Maria no s'ha llevat perquè està mol refredada.

He comprat uns prestatjets perquè les noies hi posin els llibres. Aixís no hiran enrenou.

Per la ciutat hi ha un moviment fenomenal amb motiu de les fires de bestiar de ploma i 'ls tradicionals pesebres. Tot és degut a les pròximes festes de Nadal.

24. Som oït missa de vuit i he comprat.

Arrivant a casa m'he trovat amb una carta d'en Tonet Alibés i un·atre de na Gracieta que m'ha donat molta alegria. M'hi diu que an els Jocs Florals de Buenos Aires (al Casal Català) hi ha copsat l'Englantina. És veritat que són els homes que li han premiat el seu trevall pro és Déu que l'hi ha concedit l'inspiració per_a_què meresqués la tal distinció. L'anyorament de Catalunya l'hi fa escriure coses boniques. Jo n'he quedat ben contenta[,] del fet.//

La meva veïna té una feinada que ni s'hi entén. Té una munió de bèsties mortes que ben segur tenen teca per vuit dies. Nosatros no ens hi matem gaire[,] amb això. Una mica més qu'els atres dies i prou. La més gran alegria que tenim tots és la carta de na Gracieta. Diu que n'Angeleta ha aumentat tres kilos. Gràcies a Déu per_tot. Na Montserrat porta una labor com a funda de cuadret o pissarreta. És mol sensilla.

Han vingut els parents de Sarrià. Lo que són les visites. No he pogut repassar la robeta que se tenen de camviar demà, i ho tinc de fer ans d'anar-me'n a dormir. Fet i fet som acavat a dos quarts de dotse ben vora l'hora santa i sublim de la nit ditxosa i tan

desitjada per els homes de bona fe de tants sigles enrera.

Barcelona aquesta nit tots els anys és d'una esveramenta imponderable. Lo qu'és el món! Tothom se desvetlla per·a celebrar la nit de Nadal. De per_tot arreu se veu // gent atrafegada. Gastan un disbarat per menjar: rics i pobres, no hi ha casa per pobre que sigui que no rosteixin viram i fan vianda per tres o cuatre dies. Tota la nit estan an els fogons escabetxant els cuinats per·a l'endemà que desseguit que se llevan ja corran cap a la cuina[,] que hi tenen feina fins a les dues de la tarde[,] qu'és l'hora que arriban els homes per a dinar. Lo mateix se fa amb vestits i sabates. Per això tota la nit han trevaiat modistes, planxadores i sabaters i tot el ram de lluir la festa anyal. Inconcientment, en aquesta diada sobretot els que no tenint sentiments piadosos també rendeixen homenatje a la felís memòria dels fets ocorreguts an aquella santa cova la nit gloriosa de Nadal. Tot moviment de festivitat[,] encare que sigui mundana[,] honora la Santa Família de Nazaret. Ells ens portin a la Glòria.

25. Diumenge i Nadal. Al bell punt qu'el // <el> rellotje de la Concepció tocava les dotse campanades de la nit, he sentit repicar les campanes no sé de quin lloc. Suposo serian d'algun convent de per·qui la vora. Jo no podia dormir. Me sentia feliz sense que res més que l'anyorament dels meus fills enterbolís el meu petit cel. Tocavan les dotse i repicavan. Hora sublim! He enlairat una pregària fervorosa a Jesús peraquè la trametés al Nostre Pare celestial. ¿Què l'hi he demanat? En primer lloc com és el meu prec etern. Que no ens desemparés mai de la nostre vida. Qu'els sufriments del seu Unigènit no fossin fets en va per_tots els meus fills. M'he recordat de sers estimats que ni parents me són pro que són nostre pròxim i per caritat hem de pregar. A dos quarts d'una m'he adormit en nom de Déu. M'he llevat a dos quarts de set. Som anat a missa i a combregar. La missa era del Evangeli. És la meua preferida.

Som entrat a la plassa[,] que quissab lo que me creia que hi trovaria, i m'he trovat // amb totes les carniceries tancades. Ni gallinaires ni res estava overt. No he pogut fer caldo. He comprat un pollastre net que m'ha costat un duro. També he comprat un cuní mol maco[,] net i ben pelat[,] que m'ha costat onse rals (2 pessetes <6>75 cèntims) i una tersa (lliure) de salsitjes que m'ha costat una pesseta. Amb això hem tingut teca per·a fer el nostre Nadal. A cal adroguer hi he fet arreglar cuatre tonteries per postres. Els nois deien que havíam fet una festa bonica i això qu'és estada tan modesta que crec que fins els porters l'hauran feta millor. Alabat sia Déu!

Tenim bones noves dels nostres estimats i no'ms les escatiman. Lo de la Habana

sembla que fa bona cara i tenim bona salut i ja n'hi ha prou. A la tarde amb els nois i les petites hem anat cap a la Rambla. Con hem estat allà, en Serafí s'en ha anat per les seues i jo amb els atres tres hem anat al Teatre Principal a veure la funció dels Pastorets.// Els (ha) havia vist a Olot, pro aquí estavan mol més ben representats. Amb tot, el teatre no s'ha fet per a mi, no i no. Jo no me sé acavar de que aquells pastors tan bruts i maliciosos, sobre_tot els que més trevaian i que fan riure a tothom per·a ser els més graciosos i com qui diu els protagonistes de la broma, pro que deixan anar unes paraulotes que desdiuen del acte bellíssim que deurían representar, vagin barrejats amb aquells Josep i Maria, esposos plens de puresa i exibits amb un lloc que la mateixa dona que fa de Verge Maria quissab quins són els actes de la seua vida. Potser som massa escrupulosa, pro a mi tot plegat me sembla una profanació. És clar que no ho deuríam de mirar per aquet cantó, i sí solsament en recort del comensament de la nostre benhaurada redemció. Val més que axís ho mirem.

26. Volia passar aquet dia amb el meu padrí, pro en Busquets m'ho esbuia. Ha arrivat a dos quarts de deu del vespre i ja havia sopat. Venia // de veura la seua raspa (nòvia) tarragonina. Are sí que sembla que l'enjoncarem. A les onse s'en ha anat.

En Lluís s'en ha anat a Llufriu.

Hem rebut postals de na Janoher i d'en Joanola d'Olot.

27. A les vuit amb les noies hem surtit de Barcelona per anar a <O>Arenys. Feia bon dia. Hi hem arrivat a dos quarts de deu. El padrí estava sol an el seu cuarto. Li he fet companyia mentres les noies amb n'Enriqueta han anat a donar un tom per la vila. Hem conversat llargament i m'ha donat una pila de conseis que Déu els hi pagui i ens el conservi per molts anys. Hem celebrat la festa de Sant Esteva. Encara qu'era air pro l'hem feta avui perquè axís hi hem estat tots.

A la tarde amb les nevodes del padrí i les meues petites hem anat a Caldetes. Hem vist un pesebre mol maco a casa d'un // capellà beneficiat mol atent i enginyós. Té una mania amb les estampes com jo mateixa també l'hi tinc. M'agradan aquets capellans que saben distribuir tan bé la vida.

Con hem sortit d'allà, era <f> tart i s'ens ha fet fosc ans de comensar de passar el forat de la montanya que divideix Caldetes amb Arenys. L'hem passat a peu, a ses fosques i de cap a cap. He tingut una por mol grant i les meues cosines me s'en burlavan. Na Rosalina m'ha agafat del bras i m'animava. Na Montserrat deia que no

tenia por, pro amb una mà s'aguantava amb el meu abric i amb l'atre ses fandilles de na Rosalina. Hi feia un vent gelat. Con ja hem acavat de passar jo deia que ni per dos rals (50 cèntims) hi passaria cap més vegada.

A dos quarts de vuit hem sopat i a tres de nou ens despedíam del padrí desitjant-li que per molts anys poguéssim celebrar junts la seua festa onomàstica.

A tres quarts d'onse arribàvam aquí. Feia // vent fort i fret. Ens hem arrambat al costat de la estació tremolant de fret com una fuia d'abre. Semblava la matinada de con en Florenci va surtir de Llufriu. Hem estat set o vuit minuts sense que passés cap tranvia. Per fi n'ha passat qu'ens ha portat fins a la plassa de Tetuan. En Serafí ens hi esperava. Ens ha contat les peripècies que ha tingut de passar tot avui.

El pany de seguritat s'havia fet malvé una mica i no ha pogut obrir. Tenia dinar cuit a casa i ha tingut d'anar a la fonda.

Per fi a les deu de la nit ha pogut entrar al pis. Un bomber ha passat del balcó de casa la senyora Marina an el nostre. Ha trencat un vidre, ha entrat a dintre, i ha overt la porta. Con hem arrivat tot estava enllestit.

28. M'he llevat a les set i som anat a les meues devocions i comprar.

A la tarde ha vingut la celadora de l'Apostolat i la senyora Pinyol amb sa filla.//

La minyona de les Bach ha vingut dient qu'el seu amo l'enviaba peraquè l'hi donguéssim les anticueles. Jo de moment no m'he recordat que són els Sants Icnocents i l'hi he <de>preguntat qui les demanava. Ella tota decidida m'ha respost <aj> «abajo», «pero quién?», «los de abajo». «Será D. Ignacio?» «Sí senyora.» «Y para·qué las quiere?» «Yo no sé.» «Hija, hoy son los Inocentes.» «Ya lo sé que lo son pero yo quiero las anticuelas.» «Pues digas a tu señor que Dª Irene no tiene las anticuelas porque no tiene tiempo para bordar y las anticuelas no sirven para otra cosa y D. Ignacio para nada las necesita.»

S'en ha tornat més moixa... i en Serafí vinga preguntar-me què són las anticuelas.

A la minyona de les Bach l'hi ha estat bé perquè s'alabava que mai ningú l'enganyaria. Després ha pujat na Mercè i n'hem fet broma[,] de las anticuelas.

En Miquel Serra ha vingut. Els he fet conèixer com a vigatans ell i na Mersè.// Han parlat de cal Illa i resulta qu'en Miquel i en Pepet Illa són mol amics i és el promès de na Mersè Bach. En Miquel s'ha quedat a dormir.

29. A les sis m'he llevat per·a cridar an en Miquel[,] que a les set havia de surtir

cap a Vich.

A dos quarts d'onse ha arrivat en Busquets. S'en ha anat depressa perquè va a Ripoll a passar uns dies a casa d'una seua tia. Amb la tarragonina diu que no hi ha res de formalitat perquè diu qu'està malalta.

Escric als meus argentins. Rebem felicitació del senyor Florenci Alibés i una postal d'en Lluís que diu està tan content dels afalacs que l'hi fan els ampurdanesos. És provable que no retorni fins al dissapte.

Fa fret pro bon sol. Avui han comensat de portar "La Veu" al vespre.

30. A les vuit he sortit. Som anat a missa // a San Pere i a comprar a la plassa de Santa Caterina. He comprat roba de fil per un devantal de colegi.

Som conegut i parlat amb el senyor rector de San Pere per unes dilligències que Déu les coroni. Empleiem la caritat sense regatejar-la an els germans nostres qu'estan en perill d'extraviar-se. Tot sacrifici és poc per aconsolar un ànima que plora. Això és lo qu'ens proposem amb aquet bon senyor. Déu ens ajudarà. La caritat espiritual té més valor que la material, mol i mol més con és empleiada a qui de diners no l'hin mancan. Aquets són els que més sovint senten l'anyorament de afectes sencers que no se compran a pes d'or. Preguem per ells i fem els possibles de encaminar-los cap a la pau de la Llar.

31. De bon dematí som acompanyat la minyona d'aquí devant a combregar amb motiu de que vol cumplir la promesa de vestir l'hàbit dels Dolors. És aragonesa.//

En Lluís ha arrivat de la seua excursió a l'Empordà. Ha vingut mol content dels obsequis rebuts dels parents i amics, que diu no savia com complaure'ls. De noves no n'ha dutes gaires perquè diu que tot és vei. Mossèn Lluís diu que ha fet oposicions. Tan de·bo obtingués una bona parròquia que hi estigués bé i els seus feligresos n'estessin contents!

A la una he rebut una extensa carta de m[ossè]n Joan que diu és possible qu'el trasladin a Santa Coloma de Gramanet. Aixís no estaria amb gent tan verinosa com els de Corbera. Som enviat la carta seua a m[ossè]n Jordi. Me diu qu'ell també n'ha rebuda. M'inclou una estampeta del Naixement. Ja ho sab que me plauen les estampes.

En Serafí no ha trovat el senyor que l'hi havian recomanat.

Anit passada al Centre Excursionista de Catalunya, la Sara Llorens hi ha donat una conferència // de folklore de Canàries. Encare qu'el trevai és seu no és ella qui l'ha

donada ni tampoc sé qui l'ha representada.

Acavem l'any 1910. Per més que no puc desitjar més benestar i una vida més falaguera i reposada no sé què ho fa qu'el darrer dia de l'any és trist i ple de cabòries. Sembla que íntimament se fa un<s> balans dels fets ocorreguts, i els medita i comenta i en té goig, remordiment o pena segons han vingut les coses per més interès que s'hagi tingut per·a solucionar-les.

Déu ens concedeixi serenitat i acert per als fets que'ns esdevinguin l'any que mol promte va a comensar.

¡Alabat sia Déu!

¡Visca Catalunya!

Irene

31 desembre 1910, a<l> Barcelona carrer de Diputació 340, 4art 2a.//

1911

Gener

1er. L'any s'ha llevat de lo més esplèndit. Des del menjador he vist sortir el sol, esparravitllat sense cap trenyina que l'hi fes nosa. Quina vista tan hermosa he contemplat! El mar blau i serè i el sol que s'en anava separant enlairant-se amb tota magestat ben lliure i enmirallant-se amb les puríssimes aigües. Contemplant tanta bellesa sentia dintre de mi una joia que tota m'innondava. Me semblava que l'aiga del mar devia estar tan quieta que fins els peixos devian disfrutar de la claror lluminosa que hi havia al infinit.

Què seria de nosatros[,] pobres peregrins[,] sense la benefactora llum tan maravellosa qu'els nostres ulls no poden mirar-la fit a fit sense 'l perill d'enmalaltir-se? Nit interminable de riguroses tenebres. Déu ens en guart!

El felís moment qu'he tingut adorant els peus de l'himatge del diví Infantó han estat // de veritable alivi al anyorament que tinc dels meus fills tan estimats. És la pena més grant que tinc an aquet món. Per·a tots ells he pregat, peraquè també ells gosin de la puríssima llum de la fe que aclareix totes les penes d'aquet món.

Avui no tinc tanta tristesa com air. Me sembla que l'any que comensa ha de ser curull de salud i prosperitats. Quins obtimismes! Que sigui lo que Déu vulgui.

Are[,] bo i escrivint, hi ha una molestosa mosca tota enmalada que me roda per les mans i per la cara. ¿S'haurà escapat de morir? Els vells diuen que per Nadal ens les hem d'haver menjades totes; i som a Ninou i encare n'hi ha!

Avui, al Parc Güell hi ha un festival de sardanes en honor dels ivicencs. Els nois de casa no hi han volgut anar. Han preferit anar amb una conferència catalanista amb un centre d'hobrers. Les noies volian anat al cine i jo no he volgut i elles s'han amoïnat.//

Hem rebut carta d'en Pau Modolell. M'en vaig a escriure an en Fullà. Som escrit an el s[enyo]r Serra i Pagès. Fa una compassió que un ni sab què dir-li perquè els seus mals no tenen remei.

Han vingut la senyora Prats amb les seues filles. M'ha semblat que amb els Pieras... no sé si hi ha gaire pau.

2. He sortit a dos quarts de nou. He comprat i oït missa. A les onse han vingut els germans Manuel i Panxita Net. Són cosins d'en Joan. No fa gaires que ha arrivat de Buenos Aires. Diu que ha vist a n'Angeleta, qu'està tan bé i tan contenta.

Cap al vespre m[ossè]n Joan ha vingut a esplicar-me el seu obtimisme perquè l'hi sembla que podrà surtir de Corbera. M'ha promès que si volem, ell mateix presentarà an en Serafí amb en Llimona a fi d'obtenir que pugui entrar a Llotja aquest curs. Pobre m[ossè]n Joan! Mai l'hi podrem pagar lo que ha fet per·a encaminar-mos. Si tots els capellans tinguessin // tanta caritat com ell, la gent creuria més. Els dos amics[,] m[ossè]n Jordi i ell[,] són de lo més recomanable.

3. Fa una fret que gela. Fa una tramuntaneta de lo més fina. Tenia el propòsit de parlar amb m[ossè]n Jordi sobres lo d'en Serafí puig ell també m'el volia recomanar an en Llimona. Hi he parlat i hem acordat qu'és millor que hi vagi amb m[ossè]n Joan. També l'hi he demanat consell perquè una de les nenes de la bugadera pugui entrar a l'escola del Nen<s> Jesús sense pagar res. Ja sé com ho tinc de fer. Tant·sols em mancan els noms.

An els claustres he trovat la senyora Plaja de Palafrugell. Mentres enraonàvam he vist sortir als dos bons amics que anaven a la sagristia. Som entrat de nou a l'iglésia i he pogut oir la missa que m[ossè]n Joan i m[ossè]n Jordi celebravan cada u an el lloc que l'hi corresponia. Són els meus amics predilectes quins plens de caritat me portan de la mà amb // entrabancs que trovo per donar curs a les meues obligacions de mare amorosa. Ells no m'escatiman els consells i totes les influències que necessito i que difícilment jo sola trovaria.

Que Déu els hi concedeixi el do de la perseverància encaminant als que com jo ho necessitem.

A dos quarts d'una m[ossè]n Joan ha vingut a buscar en Serafí per·a presentar-lo amb el s[enyo]r Llimona. Han anat al taller d'un dels germans i en Serafí n'ha quedat mol agraït.

Ha vingut la senyora Marina i les germanes Bach. Han anat a can Debray a triar un àlbum per·a postals per·a posar-hi les del seu Pepet Illa.

Hem anat a la llibreria La Aurora. Hi hem comprat tinta goma i sobres i una llibreta.

Avui ha fet un dia fredíssim. La tramuntana xiulava desesperadament.

A la vetlla ha pujat na Mersè Bach i hem mirat una pila de postals.

Con hem estat ben sols amb en Lluís, hem passat balans dels gastos de l'any 1910. Encare // no hem acavat. Fa posar cabeis de veure els gastos qu'hem tingut.

4. He baixat a[l] principal a pagar el trimestre del pis. A dos quarts de deu he sortit. Encare que hagi surtit tant, també som aprofitat com ho faig sempre, de que l'iglésia és vora del mercat i puc fer les dues coses que pertanyen al cos i a l'ànima. Oir missa i comprar.

Som anat a Sarrià a veure na Sufia[,] qu'està una mica malalta. Som pujat a Provenza. A un quart de dotse hi som arrivat, i a un quart d'una en surtia. Està forsa millorada gràcies a Déu. A la una som arrivat a casa.

Tota la tarde he planxat i repassat roba. Al vespre han vingut dues nevodetes d'en Pau Modolell que són de lo més aixerides.

Les noies de casa amb el s[enyo]r Crusells han anat a can Reig del passeig de Gràcia a veure una tómbola i un pesebre. Tot plegat els hi ha agradat mol.//

5. Per lla les nou he surtit per les feines matineres. Con el dinar s'ha anat fent, som tornat surtir per anar a sentir una conferència qu'el senyor rector de Santa Ana ha donat an els claustres de la seua parròquia. Era per a senyoras només. M'ha interessat forsa. Mai l'havia sentit. És una personeta petit i sec com una engruna, sense dents i els pocs cabeis que té els porta com una romaneta. No hi ha obra benèfica qu'ell no hi figuri. En tot lo que tracti de cultura per·a l'enlairament de la dona pobre, hi posa el coll. Se desvetlla per_tot lo que pot portar conhort i aixugar una llàgrima que per_tot arreu les busca. Déu coroni tans afanys al pare espiritual dels pobres.

A tres quarts d'una som arrivat a casa a peu sempre des de la plassa de Catalunya.

A la tarde en Víctor ha vingut i ha portat "Cares i Caretes" de Buenos Aires. Se pensava que hi hauria na Gracieta i no ha estat axís. Diu que na Sufia ha recaigut.

M'he comprat roba de punt de cotó jumel.//

Al Remate m'havian de donar 5 rals d'un bitllet de la rifa. Hi he triat una pessa de brodat d'aquet preu i m'ha sortit de franc.

6. Diada dels Reis. Pluïneja i fins sembla que vol nevar. A dos quarts de vuit he surtit amb les noies. Hem anat a missa i a combregar. Elles han passat la safata.

Hi ha tan de fanc i he comprat per dos dies. Con som arrivat, la mainadeta d'aquí devant estavan esbojarrats de contents amb tants de juguets! Bon Déu! Els pares perdan

el ceny llensant es diners, i tants que n'hi ha que no tenen amb què alimentar-se! És clar qu'és bonic i corprèn veure l'enzís icnocent de la pobre mainada, pro voldria jo qu'els grans s'ho miressin amb els ulls de la fe recordant l'origen d'aquestes tradicions comensades al venturós portal de Betlem.

He comprat torrons de neu, dos tortellets, vint-i-cinc neules i mitg porró de vi blanc // i ja tenim els Reis.

A la tarde les noies amb les d'aquí devant han simulat un bateig d'una nina. S'han divertit mol. A mi m'ha donat un atac de tos tan forta que no m'en podia retornar. He sofert mol i m'ha deixat mol atropellada. Ni he pogut seguir escriguent. Un rato qu'he tingut de repòs he contemplat un acte per demés interessant. Amb un quart pis dels darreres de la plassa de Tetuan des d'aquí he vist un matrimoni mol pobres segurament doncs són uns llocs frets i lletjos habitats per famílies pobres. Aquella parella se veia que són mol felissos. Tots dos jugavan amb un fillet qu'he suposat és el primer fruit de benedicció. El pare el tenia an els brassos i feia qu'el nano[,] qu'encare portava bandola[,] fes festes a la seua mareta. Aquesta l'hi pagava amb tendríssimas carícies. Amb aqueixa joia han estat els tres bona estona a la humil galeria. Després s'en han entrat al seu niuet. Els tres han fruit uns moments // tan íntims i felissos, qu'els ricatxos en coneixen ben pocs. Els cumpliments de societat els tenen tan lligats, que amb prou feines se recordan que tenen fills, i aquets van cuidats per·a mans mercenàries sense cor per·a estimar an els pobres infants que des de que neixen ja comensan a no ser cuidats íntimament per a les seues pròpies mares. Els fills de les mares pobres són més felissos, encare que tots plegats sofreixin més privacions. És veritat que constitueix un inacabable sacrifici, pro és tan resoltament oferit a Déu, que <do> comunica serenitat i forsa per·a seguir endevant sense desmaiar mai. Per més que s'hagi de sacrificar una mare ajudant a buscar el pa per els seus fills, és més enlairada que la que neda amb or abundant, dorm entre plumes i té tot lo que desitja, pro viu amb el buit al cor qu'el té ple del món.

7. Avui no he sortit. He cosit tot el dia.

Llegim l'enderrocament d'en Lerrouix. Ja era hora.//

8. Diumenge. A un quart de vuit he surtit amb na Montserrat i na Madaleneta d'aquí devant. Na Maria s'ha quedat perquè està refredada.

A la tarde hem anat a Badalona. El camí és mol bonic. Hi hem arrivat a les cuatre

sense ni un senyal de fret. Hi hem anat amb tranvia. Les Bach i els nens mol bé i contents de les joguines dels Reis. A les vuit tornàvam ser a casa.

9. Avui fa fret i no surto. He cusit tot el dia.

Rebem carta d'en Pau amb moltes noves d'en Busquets. Diu que per fi s'ha decidit casar-se amb na Macdalena Russell. Jo encare no m'ho acavo d'empassar, i dic *no li diguis sigró, etc*.

Me sento un refredat, qu'en degué tenir la culpa la mica de rosada d'air vespre tornant de Badalona. Are mateix m'hauré de guardar fins del vent del àspit.

10. Pluïneja i fa fret. Que surti qui vulgui.// Una cosa o l'atre trovaré a l'armari per coure. I si·no, faré surtir la bugadera a comprar.

Rebem un periòdic de Trenque Lauquen dirigit an el d[octo]r Lluís Bassa. Parla dels Jocs Florals i enlaira i felicita a na Gracieta.

A la tarde han vingut la senyora Perandones i la seua filla i hem parlat llargament dels nostres fills ausents. M'han dit que na Gracieta va tenir tan de valor per a llegir-se ella mateixa el seu treball. Diu que hi havia una mol distingida i nombrosa concurrència que la varen aplaudir mol. Alabat sia Déu per a sempre[,] que tants consols m'envia!

Eran més de les vuit con se'n han anat perquè /han\ volgut veure els nois i les petites. Són uns bons amics qu'ens estimem molt.

11. Avui fa un dematí esplèndit. Ni sembla de gener. El sol convida a sortir. A un quart de deu m'en som anat a visitar la senyora Ramona Net. Hi he trobat els seus fills.// Del cap de poc ha arrivat la seua mare. Hi som estat poc perquè se me feia tart. Arrivant a casa <hi> he trovat una carta dels de B[uenos] A[ires] sota la porta. Era per en Serafí, i com de costum feta del 6 de desembre i tirada el 16. I jo sense cart<e>as seues i gemegant, i ells tan campants. És tenir sanc de nap[,] això!

A "Caras i Caretas" he vist el retrat de na Gracieta junt amb els poetas premiats i la reina de la festa amb la Cort d'honor. Ella no s'hi assembla gaire. Va riquíssimament vestida i sembla tota una matrona. M'hi he quedat tota embadalida. És un goig mol gran per mi. Déu els hi do salud!

La carta rebuda era de n'Angeleta. Hi parla dels Jocs Florals. També diu que a la nit varen assistir amb una funció de teatre que se donà per a obsequiar als poetes, jurat, reina i tota la *tricalamena* de *cebes*. Diu que amb ells hi havia en Tonet Perandones. Are

diu que ja tornan ser a Trenque // Lauquen. He quedat mol contenta amb tantes noves i tan boniques.

He rebut carta d'en Busquets fent-me sapiguer la prometensa formal que ha fet amb na Madalena Russell. N'estic de lo més contenta[,] pobre Ton.

Escric an en Pau i an en Fullà.

En Serafí ha anat a consultar-se amb el d[octo]r Riera. L'hi ha receptat píndules. L'hi ha prohibit fumar ni llegir mentres estigui menjant. Se té de posar samarreta de llana. S'ha de donar una mena de dutxes i que no s'acostumi a purgar-se sovint.

12. Vaig a comprar macnèsia per en Serafí i compro "Cucut". Renoi com posan el gran *caudillo* (Lerroux). A Bilbao con intentava donar un mitin l'hi va caure un diluvi de trastos per s'esquena. Que hi torni!

Havent despatxat la colla he fet un plec d'imprès. Hi va un bloc català i "L'auca <del> // del senyor Esteva" d'en Rossinyol. Ho som anat a tirar a Correus. D'allà som anat a can Puig i Alfonso a queixar-me perquè no me portan "La Moda Elegant" am<p>b puntualitat. Som arrivat a L'Arxiu del carrer de l'Argenteria a comprar estampes de S[ant] Jordi amb el "Segadors". N'he comprades moltes perquè m'han dit que acavades no en tindran més.

A la tarde som anat a veure el d[octo]r Riera i m'han dit que lo d'en Serafí no és res. Qu'estigui ben tranquila i prou. M'ha receptat per la tos meua. És un xarop qu'en diuen "Famel". Porqueries. Mentrestant entre en Serafí i jo[,] entre metge i medicines amb una sola vegada hem gastat 16 pessetes i encare anéssim bé.

Hem rebut carta per mi i postals per·a les noies. Són d'en Fullà.

Bo i escriguent m'he hagut d'abrigar un manto. El cos s'em gela.

Escric an els nostres allunyats. Si no fossin les bones noves qu'en rebo no sé com // resistira l'anyorament qu'en tinc.

13. Plou, i faig anar na Montserrat a comprar.

A la tarde amb una escapada me som anat a comprar roba de llana per·a espantar la fret. Som escrit an en Busquets i a na Janoher. Rebo carta d'ella.

Llegeixo qu'en Lerrouix va de tombaions per_tot arreu. Bé l'hi està. Qui la fa que la pagui. El seu "Progreso" periòdic brut i desvergonyit, té una feinada imponderable enredant-se <per> \i després/ no sab com surtir-ne.

En Serafí s'ha comprat una bufanda.

14. Plou molt i a les nou del dematí hem d'encendre el llum perquè no s'hi veu de tan aplujat. Na Maria no va al colegi i na Montserrat hi va amb tranvia. Faig anar la bugadera a comprar i jo no surto pel mal temps. M'he vestit de llana interior.

He taiat una bruseta per na Montserrat.//

15. M'he llevat a les set i som anat a la parròquia de Sant Pere.

Som anat a veure un pis hi l'he comensat de tractar. Dinant n'hem parlat i amb en Serafí hem tornat a veure'l. No ens ha acavat de fê 'l pes. N'hem vist un atre i cap d'ells ens ha agradat tan com el que tenim. Si no fos tan alt i tan lluny ningú m'en treuria. N'hem vist un atre al carrer de S[ant] Pere Més Alt i que s'hi estigui qui vulgui. L'escala ben fosca i uns costats i darreres mol lletjos. Val més que no anem de·pressa.

La nena petita d'aquí devant ha calat foc al llit del seu germanet. S'ha ficat sota del llit amb una espelma encesa. S'ha cremat una flassada de llana, els llensols i una mica el matalàs.

16. Avui no sé pas què'm tinc. Estic contenta des de bon dematí. Ho estic tan, que sembla sigui pressagi d'algun aconteixement bonic.// Me sento tan animada i amb una alegria interior tan grant que sens dubte porta alguna cosa bona. Sigui lo que Déu vulgui. ¿Si seran noves afalagadores dels meus fills? Què més me pot interessar? No he pogut resistir la tentació d'escriure aquí la meua joia. I que ens estima Déu que ens concedeix aquets moments tan felissos! En veig aquet dematí[,] de coses de color de rosa!

A un quart d'onse[,] després d'haver escrit an en Pau[,] som surtit. Fa un sol tan bonic i un temps tan quiet que comvida a caminar un parei d'hores. Volia fer entrar una nena de la bugadera amb una escola i no ha pogut ser perquè no p[e]rteneix a la parròquia. Haurà de pagar una pesseta cada mes. Som caminat per Làuria fins a la plassa d'Urquinaona, i d'allà fins a la riera de S[ant] Joan. Després pel carrer més Alt, per devant del Orfeó Català fins al carrer de Mònaco i fins a la plassa de S[ant]a Caterina. He comprat i cap al carrer de Méndez Núñez. Hi he estat fins a casa un quart. Som arrivat a un quart // d'una una mica cansada pro contenta del meu passetjet.

Els somnis rosats se m'han tornat grisos ja que no he rebut carta dels nostres anyorats i fa mol de dies que no n'hem rebuda.

Avui en Serafí s'ha matriculat a Llotja. Déu l'hi do més sort que al principi de

curs. Veurem en Llimona com se portarà. S'ha afenyat a dinar i s'en ha anat a dibuixar. Diu que l'hi han donat un cap de romà.

A la tarde som taiat tres xambres per na Montserrat. Són de camises qu'els nois han deixat perquè els hi van petites. Per anar a gimnàs han de portar roba forta i si·no tot ho esparrecan.

17. Sant Antoni gloriós. Festa mol petita de Llufriu. No he sortit per a res.

18. Rebem carta de na Janoher.

19. A dos quarts de deu he sortit. Som anat // a la llibreria La Hormiga de Oro. Hi he comprat "Poesies d'en Cases i Amigó". A la Llibreria Catòlica del Pi hi he comprat "Maria. Corona poètica per Antònia Gili i Güell". La setmana que ve ho enviaré a B[uenos] A[ires]

Som acavat d'arrivar a la plassa del Àngel i he comprat una ampolla de petroli gal per en Serafí. Som caminat unes tres hores. El dia és esplèndit.

A la tarde amb la senyora Perandones hem anat a passejar fins al Clot. Hem visitat els oncles de na Maria d'en Benito Rosa. Ens han rebut mol bé. Hem retornat amb tranvia fins a la plassa d'Urquinaona. Hem rebut carta d'en Busquets i d'en Pau. El primer festeja com un jove. Déu permeti qu'el seu casament sigui ben aviat[,] si·no és mol provable que se l'hi esbutlli.

Arriban vapors pro no arriban cartes per mi. Sempre tinc de passar les mateixes angúnies! i tan poc qu'els hi costeria.//

20. Som anat a Correus a tirar la carta per els meus mandres d'Amèrica.

21. San Fruitós[,] patró de Llufriu (Fructuós).

A la vetlla els nois han sortit. En Serafí ha anat a sentir una conferència qu'en Manel Serra ha donat als dependents del comers. En Lluís ha anat al Principal.

22. Avui el carter s'ha portat bé. Una postal de B[uenos] A[ires] per en Lluís, una llarguíssima carta del pobre Pau per mi, "Deber" d'Olot i una postal d'en Busquets. La postal de na Gracieta per en Lluís és ben vermeia i al mitg hi surt un fenomenal *tornillo* que sembla de plata. A dalt de la postal hi ha un escrit blanc que hi diu «Lo que le hace

falta a Vd. es un»[,] i com que hi ha un *tornillo* a sota del <tornillo> escrit, no preguntem quin efecte l'hi ha fet an en Lluís. La firma «El director de no sé quina cobla». La qüestió // que na Gracieta s'ha volgut divertir, pro en Lluís diu que no se queixarà de la passada.

A la tarde feia tan bon temps i amb els Perandones hem anat a passejar.

23. Som anat a S[ant] Felip Neri. El p[are] Casanoves hi donava una conferència expressa per·a dones. L'ha donada en castellà. Ja m'ho temia. És que al nostre Eccelentíssim valencià tot lo català l'hi fa *tres coses*. S'ha esplicat mol bé pro no sé pas si hi tornaré. Tot lo que ens ha esplicat ja ho savia i per lo tant he perdut el temps.

He comprat una llibreta que m'ha costat dues pessetes i un atre curanta cèntims. També he comprat al "Llibre d'amich e d'amat". És preciós.

24. Tot es dematí som estat a casa cusint. A la una som anat a la fonda El Jardín a saludar al senyor Sans i Bori.// M'ha dit que divendres el seu Joan se va embarcar per Santiago de Cuba. Déu l'acompanyi. Era mol divertit i popular i mol llest.

Escric an en Pau.

25. Som anat a Sarrià a veure na Sufia[,] que la pobre està forsa malalta. A dos quarts d'una arribava a casa.

En Lluís s'ha comprat un estuig mol bonic per·a dibuixar.

No he sopat perquè no me trobava bé.

26. Avui he rebut carta de na Maria d'en Benito Rosa. M'ha contestat el mateix dia de rebuda la meua. Diu que ho ha fet perquè diu que vol que l'hi escrigui sovint.

A la tarde amb les noies i la Madaleneta hem anat a la Sala Mersè.

27. Rebo carta de na Nieves que me diu que la seua germana està forsa malalta. Pobre germana meua! Que Déu l'hi ajudi! Contesto diguent-e-li que m'associo a la novena que fan.

28. Som assistit a la Comunió Reparadora i després tot avui he cusit i planxat.

29. Es dematí a les meues devocions i la feina de casa, i a la tarde amb les noies

hem tornat a veure na Sufia[,] qu'encare no va prou bé.

30. Santa Martina gloriosa. En Tonet ha vingut.

31. En Tonet Alibés ha tornat i s'ha quedat a dinar. Plou mol. He tret patrons.

Febrer

1er. Fa molta fret i cau una pluja que sembla cau de tramuntana que a Llufriu dèiem plou de bona gana. No se pot // anar en_lloc ni amb paraigües per tant de vent que fa. Som acavat d'arreglar un plec de rebuts de l'any 1910, i els comtes han quedat llestos.

Air rebérem una carta de n'Antonieta Pujolar d'Olot fent-mos sapiguer que el dia 19 d'aquet mes se casa amb en Noguer grant. Déu els beneiexi!

A la tarde he comprat roba que hem mancava per un devantal per na Montserrat estar a L'Econòmica.

Hi ha noves mol dolentes dels pobrets pescadors. S'han perdut no sé contes barques i dels seus homes res s'en sab. També se diu que potser per sort no seran tantes les desgràcies puig ne van arribant pro amb un estat que fan molta compassió.

A dos quarts de dotse m'en vaig a dormir després de haver ajudat an en Serafí a preparar-se tot lo que necessita per demà. Està content que no quep a la pell. Que se diver//teixi[,] tan que trevaia. En Lluís se l'hin burla.

2. Hermosíssima festa de la Purificació.

M'he llevat a les cinc per cridar an en Serafí. Aixís ells ha pogut oir missa avans de posar-se en camí del tren del Nort per anar a Ribas.

Hem rebut dues cartes dels nostres anyorats. Tants de dies que feia que ho esperava. La senyoreta Aimat ha vingut a ensenyar-me una carta que ha rebut de n'Angeleta. També hem rebut postals d'en Miquel Serra. A la tarde he fet el plec per a certificar-lo. Hi he posat entre atres coses "Poesies d'en Cases i Amigó" i "Corona a Maria" de Antònia Geli[,] que al cel sia. Som anat a tirar la correspondència a Correus i m'he deixat caure a la Concepció[,] que hi feien una funcioneta dedicada a la festa que avui se celebra a la Verge Maria. Ha fet la plàtica m[ossè]n Jordi. Que bé ha sabut desenrotllar l'amor maternal que sentia la Verge per·a nosatros ja en el temple devant // del vell Simeon bo i escoltant la dolorosa profesia. De la mateixa manera qu'ens ho ha

esplicat ell m'ho tenia figurat jo.

3. San Blai, planta l'ai[,] diuen es pagesos.

A tres quarts de vuit amb les noies hem anat a la funció de 1er divendres. Han passat la safata com ho tenen per costum. Na Maria m'ha donat una estampa. El d[octo]r Monegal ha fet la plàtica castellana com ho té per costum. Si no fos per m[ossè]n Jordi ja hauria plantat tots es castellans de la parròquia de la Concepció[,] que a·més no és la nostra sinó que hi vaig perquè és més vora de casa i del mercat. El nostre carrer divideix i la nostre bandada de cases perteneix a Sant Pere, que tinc entès que són forsa catalans.

Con hem sortit de missa hem comprat 10 sèntims dels tradicionals panallets de S[ant] Blai.

Fa un dia esplèndit.

A Llotja han aprovat an en Serafí.

Els periòdics vénen plens de desgràcies marítimes.//

4. Rebem una postal d'en Serafí. Està de lo més animat gràcies a Déu. Diu que se fa un <p> tip(s) de patinar a la neu que dóna goig i que hi ha un moviment enorme. Són uns beneits. Que hi vagi qui vulgui an aquet temps a Ribes.

Rebem una carta d'en Pau.

5. Diumenge. Amb les petites hem assistit a les funcions matinals i hem comprat.

També avui hem rebut postal d'en Serafí. I que n'està[,] de content!

Se torna posar mal temps. La mar està de lo més esvalotada i fa fret.

Som escrit a na Maria d'en Benito Rosa.

6. Avui he trevaiat mol i de bon grat. He posat correspondència ben ordenada. La que m'ha emocionat més és estada la d'en Florenci con estava a Toay i a la colònia. Tota la correspondència ha quedat ben distribuïda amb paquets // lligats portant els noms respectius cada un i la firma dels remitents.

Hem rebut postal de na Gracieta i carta de na Nieves que diu referent a la enfermetat de la seua mare[,] qu'està poca diferència pro no ha empitjorat. Déu l'hi do bona millora.

En Serafí ha tornat de Ribes mol bé i content. Ha portat un bastó d'anar per la neu

qu'és alt com en Lluís. Aquet en aquet moment ensenya gimnàsia sueca a les noies. Tan de bo el volguessin creure.

7. Estic mol encasulada. No és que tingui fret pro no me ve bé de sortir. Air vaig catalogar cartes i avui impresos.

8. En Serafí ha comensat d'anar a Llotja. Som anat a Sarrià i he trovat que na Sofia no va gaire bé.

Rebo carta d'en Pau Modolell.//

9. Avui que fa sol som anat a caminar. Som arribat una mica tardot pro ho dono per ben empleiat si he lograt aixugar alguna llàgrima. Tot sia a major glòria de Déu.

Rebem carta de l'apoderat de la Habana. Envia els comtes i diu que l'hi sembla que la casa d'aquí endevant anirà bé. Ha canviat d'arrendatari i diu qu'el nou hi vol posar cafè. Déu ens conservés el pa que tenim!

He presentat la lletra i he tirat el plec d'imprès que conté "El poble gris".

Som entrat uns moments a les M[ares] Reparadores ja que no puc oir missa tots els dies per tenir massa feina.

Som escrit an els de B[uenos] A[ires].

L'Hermínia ha telefonat demanant si demà podré anar a fer companyia a la seua mare malalta.

He comprat paper d'escriure.

10. A dos quarts de deu he sortit i som tirat // una carta per als meus. He pujat al tranvia del carrer de Bilbao que m'ha portat a Sarrià. Que n'és[,] de bonic[,] tot el tragecte!

Na Sufia no va bé. Déu enviés un bon remei ben aviat!

A la una som arrivat a casa. A la tarde he fet un devantal de colegi per a na Monserrat. A la vetlla ha vingut na Mersè Bach.

11. De bon dematí no tinc ni un cèntim. És que tenim una *pometa* (reconet) al banc i no voldria trèurer-la. A can Rosés no me pagaran fins dijous, i aquesta beneita de veïna me deu algunes pessetes que si me les tornés me treurian del entrabanc. Miraré si me les torna.

Rebem carta d'en Pepet i de na Nieves[,] que diuen qu'es trovan mol desolats perquè la seua pobreta mare està gravíssima. Quina pena que me fan[,] pobres infelissetes! Déu s'en faci càrrec! Estic mol trista! Pobre germana meua tan dissortada! Mai // ha fruit una hora bona.

12. Diumenge.

Les noies després d'oir missa han anat amb l'Orfeó a cantar pels carrers i passeigs de Barcelona a fi de recullir almoines per·a les famílies dels pobres pescadors que moriren amb la darrera tempestat.

He rebut carta d'en Florenci per en Lluís i d'en Xavier Piera per en Serafí.

A la tarde les noies han tornat a surtir per·a cantar i captar a la Barceloneta. Vespre de tot han tornat i han dit que havian recullit unes 400 pessetes.

A l'Escola M[ossè]n Cinto les noies s'hi han divertit tot ple. Uns joves tocavan sardanes amb un piano i les noies les ballavan.

13. Tot avui plou. A dos quarts de deu m'han portat un telegrama amb la mala nova de // la mort de la pobre Martina. Déu l'hagi perdonada. Tan que ha sofert la pobre i amb tanta serenitat i resicnació cristiana. Demà al dematí l'hi donaran sepultura. Avui a les dotse en Serafí ha sortit per acompanyar-los en tan solemne acte. Déu ajudi a les seues pobretes filles. Després de rebut el telegrama som anat a la casa ont trevaia en Serafí i l'he trovat fora. Som demanat si l'hi permetrian fer festa per lo que jo necessitava; ho han telefonat al principal i desseguit ha donat el consentiment.

Som entrat amb una merceria \per/ algunes frioleres.

A la tarde en Xavier Piera ha vingut tot content perquè ha tret número alt de la quinta.

He rebut carta d'en Pau. Som escrit a m[ossè]n Alcover de Mallorca[,] an en Pau i a m[ossè]n Joan. Encare plou.

14. A les nou el carter ha portat dos retrats d'en Florenci, una revista que hi ha na Gracieta amb dues bandes i una postal de na Gracieta per en Serafí.

He sortit a dos quarts d'onse i he oït missa d'onse.

A la una rebo carta de m[ossè]n Joan que diu que dijous m'hos vindrà a veure. A la tarde en Pau m'ha enviat una nevoda per si el volia anar a veure a casa de la seua germana. Hi som anat i hem passat bona estona. M'ha donat una pila d'instruccions per

a lo del Diccionari de m[ossè]n Alcover. En Pau m'ha regalat un calendari agrícol per en Florenci. En Serafí no ha arrivat.

15. A tres quarts de nou ha arrivat en Serafí. Diu que air va sopar a can Janoher i va dormir a casa. Diu que a la seua tia Martina la varen portar a enterrar al cementiri de Llufriu amb molta solemnitat.

He fet uns llassos de gassa negra per les petites. A la tarde he fet el plec certificat per a B[uenos] A[ires] i l'he anat a tirar.

Som anat a buscar el petit maniquí que n'Angeleta tenia a casa de la modista // que hi aprenia de cosir. És tot bufó.

Som escrit a na Janoher i a na Antonieta Pujolar d'Olot amb motiu del seu casament.

16. Som oït missa a les M[ares] Reparadores i som caminat fins a can Rosés a cobrar la lletra.

Arrivant a casa la portera m'ha donat un paperot que m'hi deia que si dintre 24 hores no <som> som comparegut a buscar les cèdules vindran a embargar. Bé són prou tranquils! De primers de octubre que les tinc[,] les cèdules. Ja poden venir ben amulats.

Tota la tarde m'he trovat malament. He sopat d'una tassa de te.

17. Me llevo tota aixerida. El carter m'ha portat un bagatge de lletres mallorquines. N'estic mol contenta. També tinc carta de na Mersè Bach des de Badalona i "La Moda Elegant".

18. Som anat al carrer de Bonavista (Gràcia) a presentar les cèdules an aquella colla de // l'olla dels executors i han quedat amb un pam de nas i convensuts de la seua badada.

De pas som acavat d'arrivar a can Perandones.

En Serafí m'ha dit que entre ell, en Lluís i dos o tres artistes pobres i aixerits, han arrendat un piset per·a taller. Hi ha portat la llumanera de Llufriu. Déu els hi do inspiració per·a seguir endavant els seus ideals tan bonics i ben conreuats.

19. A tres quarts de vuit he sortit per·a les meues coses. M'he comprat unes sabates de castor que m'han costat sis pessetes i curanta cèntims d'unes plantilles de

suro forrades de baieta.

Som llegit una pila de butlletins del Diccionari.

20. Plou i no surto de casa. Escric a m[ossè]n Alcover de Mallorca. L'hi incloc l'import de la suscripció del bulletí. Certifico la carta. Tinc uns 850 mots recullits. És una feina tota distreta. Som anat a Correus i he // retornat cap al carrer del Bou de San Pere per·a veure l'escala del taller que han llogat es nois. He caminat més d'una hora.

21. A dos quarts de deu he sortit. Som anat a la Casa de Caritat amb un dels oficis que s'hi celebraban aniversari de la mort del jove Domingo Romaní de Sarrià.

Després som caminat Rambles avall fins al carrer d'Escudellers. He pujat a la administració de "La Veu de Catalunya" a buscar una fuia agrícola per a enviar a en Florenci. Som acavat d'arrivar a l'Arxiu del carrer d'Argenteria.

A dos quarts d'una arribava a casa.

A la tarde ha vingut en Dalmau de Cassà. S'en va a fer el servei militar i ha vingut a despedir-se.

Escric a na Nieves.

22. Hem rebut carta de na Gracieta.// Ens hi inclou la poesia premiada titulada "An en Rafel de Casanovas". Al mitgdia postal de na Janoher, i a les tres atre carta de na Gracieta i una d'en Florenci. Quin devassall de noves! Diu que n'Angeleta se va refent: els nens mol aixerits i que tots estan bons. Déu els ajudi!

A la tarde som anat a Sarrià a veure na Sufia que tinc por n'hi haurà per temps de posar-se bona. Déu enviés un bon remei!

En Serafí ha anat a la Sala Mersè a veure les películes dels esports de Ribes.

En Lluís fa la mar d'esperiments amb mirais per a fer lluminàries per_tot casa amb un sol llum que cremi. Avui m'ha fet comprar una freixura per a estudiar-la amb els seus mestres. No sé pas què més d'esperiments han fet amb granotes. Sembla mitg metge.

23. A dos quarts de deu he sortit i m'en som anat de dret a Barcelona. Cualsevol // diria que no hi vivim a Barcelona. És que no se diu que anem a dins de la ciutat els que vivim a l'ample tros més lliure i higiènic que a la pròpia ciutat. Total[,] amb cinc minuts de tranvia o mitjoreta de caminar hi som.

Som entrat a la Catedral i he oït una missa de difunts. Ha resultat ser d'una joveneta de vint anys. Bon Déu! Tanta joventut al clot! Som anat a ca "La Veu" a buscar una fuia artística per en Serafí.

A la tarde he cusit i som escrit an en Florenci.

En Serafí ha acompanyat a les noies a veure les películes de la neu de Rives.

24. Som sortit a dos quarts de deu. He oït missa a la Catedral com air. He tirat la carta d'en Florenci a Correus perquè surti avui mateix. He comprat al mercat de la Boqueria i tot caminant som arrivat a casa.

Som anat a la Sala Mersè a veure la neu de Ribes. Quines películes més hermoses!// També som retornat a peu fins a casa.

Som enviat el maniquí petit de n'Angeleta a na Hermínia[,] de qui n'he rebut una postal.

25. He conjuminat una cinta catalana per els nois del "Canigó". M'ha quedat mol rebé! A la tarde amb la bugadera hem anat a netejar bé el taller (o "Casal taller Canigó"[,] com en diuen ells). Hem anat a la Rambla a comprar un ram tan gros, que amb prou feines ram i jo podíam passar an aquella escala tan fosca i estreta. Ni el pobríssim aspecte que presenta la minúscula porta d'entrada d'un dels més foscus[,] bruts i humils carrers de Barcelona, ni lo que 'ls veïns poguessin imaginar-se veient-me entrar tan plena de flors i pujar aquella com he dit estreta[,] fosca i ben dreta escala dels escalons escantellats de tan veis; i el carrer gairebé tan fosc com dintre de la casa. Doncs res m'ha fet tornar enrera perquè savia que trovaria un lloc estimat ont s'hi aplegan els meus // fills i companys seus a fi de donar curs als seus jovenívols i preciosos ideals. Comensan al carrer del Bou de Sant Pere ben contents i animats perquè ja tenen "Casal taller Canigó". Quin nom més blanc i florit! Fins el carrer s'en deu tenir per joiós per curt, fosc i brut que sigui. "Canigó" és al quint pis d'aquella inacabable escala. És un pis al terrat de la casa. La porta d'entrada és més ben presentada que les del 1er i 2on. Aquelles són invisibles[,] plenes de trenyines i fins semblan aparedades. La dels nois fins hi ha retxeta per·a mirar des de dins qui truca i ha tingut el bon humor de arrivar fins a dalt.

A la mateixa porta amb trossets de paper retaiat me sembla de color vert, s'hi llegeix (encare que amb alguna dificultat per el modernisme de les lletres) el nom de "Canigó". Overta la porta un se trova amb tot un encís ple de dolcesa i de joia, bo i

tirant escales avall les tenebras que tot pujant s'han palpat. Què hi ha dintre del Casal que tan corprèn?// Per_tots els seus indrets hi ha claror de joventut sana i trevaiadora plena de fe i entussiasme. Beneït Casal! Beneït temple que tans ideals estotja! Que Déu no permeti que se corsequi mai la frondosa branca de les virtuts teològiques que per tots els indrets i recons de sa modesta hestada s'hi trovan escrits! Uns joves plens d'esperansa, produïda per la fe santa que sentan qu'els encoratja, ben agermanats i plens de caritat que viu ben arrelada an els seus puríssims cors. Allà tot <el> és llum[,] alegria i bondat. Diuen que l'han ovirada[,] la "floreta blava" qu'els hi parla en Maragall. La copsaran? Déu i ells ho han de decidir. Fe i esperansa, i no acobardir-se mai, i un temps o atre assoliran lo que are veuen encel·lat al horitzó.

An aquell diminut palau me sembla que hi ha cuatre habitacions. El timbre de la porta és de lo més original. Cuatre esquelletes que semblan d'aram engi<nyo>//nyosament colocades, anuncían l'arrivada d'algú que des de fora per mitjà d'un pom que quissab de quines desferres s'ha esdevingut arrapat amb un curdill puja i baixa ben depressa fent dindar la bonica esquellinada.

Per entrar a dins, se té de descompassar un escaló que bé<n> mereixia que l'haguessin repartit amb dos de tan alt qu'és.

Colsevol suposa que tenen molts de tresors puig tancan amb un pany de seguritat que Déu n'hi do!

El vestíbul, tot ple de figures d'escultura[,] gravats i un cap de nen amb unes uieres negres per·a conèixer millor quina fatxa té la persona qu'els visita. Mai saluda[,] pobre nen. És que amb tot i les uieres no hi deu veure.

Quant s'entra lo primer que \se/ veu són unes ben llegidores lletres que diuen "No malparleu si us plau". Això ja recomana als seus estadants. D'allà entrem al "Arxiu"// (qu'és una cuina del pis) ple d'utensilis propis d'artista, i l'armari cantoné convertit amb llibreria. A la lleixa dels fogons hi ha la mar de trastos veis propietat dels nois. Entre l'Arxiu i el vestíbul hi ha un pou tan fondo i estret, que sembla <e>la solitària d'un pobre malalt. L'aiguera l'han convertida amb biblioteca.

Hi ha un·atre lloc qu'en diuen "Saló de S[ant] Jordi", mol clar[,] amb les parets i cantoneres ple de celebritats, vistes i escultures[,] tot mol interessant. Per_tot arreu hi ha escrites màximes i bons consells. Més enllà[,] la "Sala d'Actes"[,] que pocs mesos fa era un humil arcobat sense vidres ni fustam. Are les seus parets ben emblanquinades per els mateixos artistes són totalment cubertas d'escrits i gravats de bona llevor.

Vaig a fer un petit inventari dels mobles que hi tenen. Un bon pany, un timbre

original, no sé cons caps d'escultura, dos o tres bancs de construcció *artística* // fets a gust dels operaris qu'els han construït amb caixes de fideus i de tabac. No s'hi pot seure perquè quedarían esclafats. Tres cadires baixes (cap d'igual)[,] una taula com la que tenim a la cuina de casa de Llufriu[,] o sigui[,] d'ales que se plegan i desplegan.

És d'el soci Llorens i Artigues. Diu qu'és un moble de con el seu avi se va casar. Uns *tableros* i cavallets per dibuixar. Una rabiosa *sevillana* ben rubeiada vora la porta del terrat. Un revòlver que no mataria ni un grill. Una curtina vermeia amb una finestra per·a tenir bona llum. Un llum de ganxo amb diferents brocs. La llumanera de casa. Vàries eines pròpies del seu ofici. Una pissarra de fusta que té la meitat d'una porta. Dos gerros, un blau i daurat i l'atre blanc i florejat amb les cuatre barres. Un tros de drap groc pintat amb l'escut de "La Renaixensa" que tapa la biblioteca (aiguera). Una colla de llibres dins l'armari cantoner. Una galleda // nova. Una capsa amb una grant tira de les cuatre barres destinada a endomassar "Canigó" els dies de gran gala patriòtica. Tots els estres de rentamans i fusta penjada que teníam an el menjador de Llufriu. Amb artístiques cantoneres construïdes per ells mateixos hi tenen santa Llúcia, santa Teresa i el cap de sant Joan Batista. Jo els hi dic que hi han de tenir S[ant] Lluch[,] qu'és patró dels artistes.

Aquella cel·la (qu'en diuen ells) és plena de somnis, d'ideals i d'esperanses que de moment ja'ls hi produeix un goig mol grant.

Amb tota la joia que pot fruir una mare els hi vaig deixar el brassat de flors que vaig posar a la galleda a sobre la taula lligat amb la cinta qu'els hi havia fet es dematí. Tot ben net[,] regat i enflocat[,] vàrem tancar esperant donar una gran sorpresa an es nois al vespre con s'hi reunirían[,] ja que del meu obsequi no en savían res.//

A les set del vespre arribava a casa mol ben impresionada del petit Canigó dels nois. En Lluís està refredat i s'en ha anat al llit aviat. Con en Serafí ha arrivat jo planxava i m'ha tocat anar-li a obrir la porta. Pobre fill! Estava tan content que m'ha pres les mans donant-me un feix d'agraïments d'ell i dels seus companys per haver-los-hi omplert de flors el seu estimat casal. M'ha dit que per unanimitat me nomenan sòcia honorària. En Lluís[,] sentint-nos amb tanta conversa[,] ens cridava que calléssim que tenia mal de cap. És que no savia de què anava i no ho va veure fins l'endemà.

26. Diumenge. En Serafí m'ha portat uns inspirats versos que me dedican els socis del Canigó. Som anat a combregar en nom de Déu.

27. Es dematí he sortit. Som anat a missa i després a comprar \paper/ per en Lluís [per a] fer dibuix i d'atre per a // fer les paperetes mallorquines. He comprat uns llibrets i una ampolla de tinta. També he comprat "Faviola" i na Maria n'ha volgut un de contes.

Ha arrivat la nit sense haver vist res de les bogeries carnavalenques.

28. El dematí hem assistit a la comunió reparadora dels Aimants de Jesús. És un dia ben a·propòsit per acompanyar-lo ja qu'el món el deixa per a seguir les seues vanitats. A la tarde les petites no m'han callat mai i les he acompanyades una estona al passeig de Gràcia a veure "La Rua".

N'Antonieta Pujolar d'Olot amb el seu Noguer casats de nou ens han vingut a veure. Déu els hi do<s> molts anys de vida i prosperitats.

Mars

1er. Estic mol refredada i no surto de casa. No he pogut anar a la imposició de la // benhaurada cendra. Tot avui cuso.

He rebut lletres mol encoratjadores de mossèn Alcover de Mallorca. *Hala idò? Fora son!* N'estic tota contenta.

En Lluís té mal·de·cap. Déu vulgui que no pitjori.

2. Fa temps plujós. Aquí tothom fa festa.

Les noies copian el cartell dels Jocs Florals M[ossè]n Cinto.

3. Les noies han anat a passar la safata a la comunió de 1er divendres.

Som anat al laboratori Miralles peraquè treguin la còpia d'una recepta.

En Lluís s'ha purgat per·a veure si desapareixerà el mal·de cap.

Rebo postal d'en Pau.

En Lluís segueix igual i jo amb mol rugai.

Ha vingut en Peret Bellapart.

4. No he sortit per_què el rugai continua.//

En Lluís encare no està bé. Som enviat la bugadera a comprar i l'he feta anar a la llibreria L'Aurora a encarregar que tallin 1.500 paperetes per el Diccionari. Rebo carta d'en Pau i me diu que les he fetes mol bé. També som enviat la dona al Liceo Políglota

a buscar l'abric d'en Lluís. Al mitgdia ell ha anat a veure el d[octo]r Riera[,] que ha receptat per·a mi i per ell.

Ha vingut un home que m'ha cobrat 10 pessetes per els Jocs Florals. També ha vingut el de la Llibreria La Aurora que les paperetes bo i taiades me costaran una pesseta i 10 cèntims.

També ha vingut la senyora Guillermina a contar-me una pila de tribulacions qu'estan passant. I que penes passa[,] pobre senyora! L'he consolada con he pogut ja que gran cosa no hi puc fer. És pobríssima i té la filla forsa malalta. Pobre Adela! M'ha encarregat que les visiti de tan en tan. Procuraré complàurer-la. És ben trist que se llensin tants diners i els pobres hagin de sucumbir.

5. Diumenge. Fa un dia tot rúful. No m'//atreveixo a surtir per tan refredada que me sento. La tos ni el rugai no cedeixen.

En Lluís ha sortit veiam com l'hi airà. Qui els atura d'anar al seu "Canigó".

A la tarde he estat amb les companyes de les noies. Aquí han estat redactant un memorial demanant no sé què a la junta organitzadora dels Jocs Florals M[ossè]n Cinto.

Escric per a el Diccionari.

6. Per lla les deu he surtit per anar a veure un pis que air es nois m'en varen omplir el cap. Ja està bé; pro podria plaure'm més.

He oït missa a S[ant] Pere. Després he donat una volta cap a Santa Caterina i atre cop a casa. He volgut saber de fixo cons minuts hi ha des del pis en qüestió fins a Sant Pere, al "Canigó"[,] a la plassa, als Dominics i al despatx d'en Serafí. Tot això no va mal. A l'iglésia 5 minuts, als Dominics 2, a la plassa 10 i als Canigó 7. Na Montserrat hi guanya una mica i // na Maria pert quelcom pro aviat podrà entrar a l'Econòmica. A M[ossè]n Cinto tampoc és lluny. El més perjudicat és en Lluís; pro s'afavoreix mol an en Serafí. 18 escalons menys que aquí i un piset que Déu n'hi do!

Rebo carta de na Nieves i na Victòria. Quina llàstima que me fan[,] pobretes! Quina falla els hi fa la seua pobreta mare! Déu les ajudi!

He trevaiat forsa per el Diccionari.

7. He sortit a dos quarts d'onse. Feia tan mal temps que semblava que havia de nevar. Només he sortit per a tornar a veure el pis. M'ha fet més bona impresió que air. És petitó pro ben distribuït. Som anat a parlar amb el procurador. No m'he pas decidit.

Val més no anar de·pressa. Fa un vent mol fort.

8. He anat a veure el s[enyo]r rector de S[ant] Pere. M'ha promès que informarà bé de nosatros amb el procurador.

M'han portat les 1.500 paperetes en blanc. // Ne tinc 2.045 posades amb ordre alfabètic. És una feina per a mi mol distreta i agradosa. Si no fos la feina, quissab les que faria. M'he posat l'obligació de fer-ne 25 cada dia i el mestre D. Toni ja està content.

Amb el pis no hem fet res. Els he enviat a passeig a tots plegats. De mi no s'en fum ningú. Ja en trovarem d'atres. No vull tantes exigències.

Som anat al Poliglota a preguntar en Lluís com segueix. M'han dit que va mol bé.

Han combregat la senyora Alemany[,] que viu an aquesta escala. Dª Rosa del pr[incip]al tampoc va gaire bé. El noi del 3er cada dia hi va el metge. Conts de malalts!

Dels d'Amèrica ni una postal. Sembla mentida que me deixin tan sola!

9. He fet una llarguíssima carta per na Gracieta. Les 25 paperetes pel Diccionari. A la tarde he tirat el plec a Correus. Me sento // malalta. Tin una mena de doloret tot el costat dret de la cara que me fa pressentir una ericipela.

Hem rebut un fenomenal plec d'impresos de B[uenos] A[ires]. Carta no.

He trovat els germans Manolo i Panxita Net.

M'hen vaig al llit tota malhumorada.

10. No surto de casa. He pres rubinat. A la tarde l'oli del sufregit se m'ha posat an el coll i he tingut una tos horrible.

Han pujat les germanes Bach a demanar-me si demà els hi puc guardar el nen per·a elles assistir al ofici de cap d'any de la mort de la seua mare. No hi tinc cap inconvenient. M'en vull anar al llit qu'estic atropelladíssima de tanta tos.

En Serafí m'ha dit que ha vist un pis que fa per·a nosatros.

11. M'he llevat a les set i me trovo millor.

Na Montserrat va a comprar. Si puc // més tart surtiré. A les deu m'han portat el nen. A la tarde som anat per·a veure un pis i la portera no tenia la clau.

Rebem postal de na Janoher[,] que diu ha rebut lletres de n'Angeleta. També hem rebut carta d'en Pau i de m[ossè]n Joan de Corbera.

He fet dos llassos de setí per el cap de les petites. Són les postrimeries de la meua mantellina nuvial. Som fet una pila de paperetes per·a m[ossè]n Toni.

En Lluís fa teneduria. Me conta que gastan 10 duros de llum. Diu que tenen una botiga de robes al carrer de Pelayo. Jo m'he l'hin burlo i li dic qu'és tenir poca compassió de permètrer que jo m'escarrassi tan aprofitant pellingois i ells tan de rumbo. També me diu que tenen una casa de 150 mil pessetes. Lo mal és que tota aquesta fortuna solsament la tenen a les llibretes. Bé poria ser de debò.

12. Amb els nois hem surtit per lla les deu. És diumenge.// Hem anat a veure un pis que no m'hus ha agradat per massa vei i massa grant. Som oït missa d'onse a S[ant] Pere. Sortint he vist un·atre qu'és mol endaurat i no car del tot; pro tampoc m'ha agradat. Bé ens costarà prou! Déu ajudarà.

Arrivant a casa he trovat cuatre cartes de B[uenos] A[ires] sota la porta. Dues per en Lluís, una per en Serafí i una per mi. N'hi havia d'en Florenci, de n'Angeleta i una de na Gracieta per mi. La d'en Serafí era d'en Fullà. N'Angeleta diu que s'anyora pro qu'està bé de salud i aumentant quilos. Diu qu'en Joan l'hi diu Dª *Setantassís*. Sempre està de broma. Diu qu'el nen sab dir *¡Vica Lulunya!* Que n'és de patriota[,] pobre fill! Qui el pogués veure!

He fet unes 200 paperetes per el gran mallorquí.

13. Llegeixo qu'els de la Lliga Regionalista han guanyat.

He surtit per lla les nou. Som oït missa a la Catedral. Mentres estava a la Capella del Santíssim sentia uns crits, com si amb algun // lloc d'allà dintre hi hagués fortes baraies. Si era axís les baraies les tenien homes. Jo pensaba «potser són els operaris del obra de restauració de la Catedral que no se saben entendre. I si entran?» Tan han durat aquells crits que m'he recordat que potser eran del predicador de la Cuaresma; i guapo que ho era. Som anat cap a la cripta, ont un p[are] franciscà s'esgargamellava predicant. No som esperat el sermó perquè me se feia tart i jo con és hora no hi ha res que me deturi.

He vist un pis del carrer del Duc de la Victòria que no m'ha pas agradat.

Tota la tarde som apedassat roba.

Hem rebut carta d'en Florenci amb una fotografia seua qu'és per·a la dida.

14. Tota la nit i tot el dia ha plogut. A la tarde ha tronat i després ha fet sol. Mars

marseja.

Na Montserrat té una mica de <p>reuma.

Na Sufia encare no se lleva.//

15. A les nou he surtit. He parlat amb m[ossè]n Jordi pro uns moments només perquè ell a corre-cuita ha hagut d'anar a sagramentar una malalta.

Som anat a encarregar una cutilla per mi i som acavat d'arrivar a visitar la família Perandones.

Tota la tarde he cusit.

16. Avui no surto perquè tinc feina a planxar.

Escric a B[uenos] A[ires] i an en Pau.

17. A un quart de deu he surtit. He oït missa a las Reparadores i som anat a combregar perquè és divendres de Cuaresma.

Som comprat <ur>dos baguls petitets perquè les noies hi tinguin les seues coses.

Som escrit a mestre Toni mallorquí.

18. No he sortit per a res. Renoi! Quina feinada que tinc. Tot avui cuso i planxo.

Rebem carta de na Maria d'en Benito. Diu qu'és mol provable de que el mes pròxim // retorni. És una màrtir[,] la pobre!

En Víctor ha vingut i diu que na Sufia millora.

19. Diumenge i festa del gloriós Patriarca S[ant] Josep. Amb les petites hem anat a missa a S[ant] Pere. El s[enyo]r rector ha fet la plàtica ben catalana. Tota m'en som retornat. Predica amb una sensillesa que no pot ocultar el seu cor amarat de caritat vers els seus estimats feligresos. És boníssim i no pert de vista totes les necessitats dels que la sort s'en allunya. Ell sí que segueix l'exemple de Jesús. Per molts anys ho sigui. Per celebrar la missa portava una casulla qu'era un veritable tresor. Un ofici de lo més lluït.

Con hem sortit de casa el temps era relativament bo, i con hem sortit de l'iglésia plovia i tot el dia ha plogut.

Na Montserrat amb un·atre noieta han anat a felicitar al president de la junta de l'Escola M[ossè]n Cinto. Are na Maria plora // perquè vol anar al cine i jo no ho vui. Cada festa hem de renyir amb el ditxós cine. Més tart hem anat a la Sagrada Família.

Hem vist els focs artificials i tots els fasters encesos. Llavors na Maria ha estat ben contenta.

Som escrit a na Janoher.

20. Tot avui he cusit. Som estrenat la cutilla i me va mol rebé. Som escrit a m[ossè]n Joan de Corbera.

He fet dotse xugamans i cuatre llensols.

21. Plou tan que no surto ni per anar a comprar. Tot avui he cusit. Som acavat es llensols que al resultat són set. Tots eran veis pro mol grants. Ben aprofitats n'han surtit els draps de cuina i dels trossos millors els llensols i així es guardarrobes lluirà una mica més.

He rebut postal de m[ossè]n Alcover que m'hi diu que la meva feina mol bé.

22. Avui fa bon temps. He anat a Barcelona.//

N'Hermínia ha vingut a dinar. He tornat a surtir per·a observar si veia algun pis que fes per casa. Res he vist. Som escrit a m[ossè]n Alcover.

He parlat amb la senyoreta Brits[,] professora de la Econòmica i no m'ha donat tan bons informes com jo hauria volgut. Déu ajudarà!

23. Mentres el dinar se feia som anat a Sarrià. Na Sufia va una mica millor gràcies a Déu. Som entrat uns moments a la iglésia de Sarrià i no hi havia ningú. Quina cosa més deserta! Hi he volgut anar amb el tranvia del carrer de Bilbao perquè el tragecte és deliciós amb tants jardins com se veuen.

A tres quarts d'una arribava a casa ben impresionada.

Del correu res. Ja tornan amoïnar-me deixant-me sense cartes els meus *americanos*. Els hi som escrit.

24. No surto de casa per a res. Tinc massa feina. Som allargat tots es vestits de les petites i anirem passant. He planxat i no hi ha res de nou.//

25. El sant de na Gracieta. M'he llevat a les cuatre per a fer l'esmorsar dels nois[,] que amb els seus companys han anat a Sitges.

A les vuit con som overt la porta la portera m'ha dit que Dª Rosa del pr[incip]al

s'ha mort. Déu la tingui allà ont vulgui. No la plorarà pas ningú. Els seus nevots riuran, i els venedors de vi i licors l'anyoraran.

Rebo lletres d'en Pau. Sortint del ofici som anat caminant amb l'esperansa que trovaria un hestatge com nosatros necessitem i res no se trova ni per amor de Déu. He pujat amb un tercer de gran apariència de part de fora. Con som estat a dins m'he trovat qu'els dormitoris alguns d'ells se tancavan amb furriat com si fossin corts de bous. I això que té balcó corregut que fa un goig d'allò més. Furriat amb un tercer del carrer d'en Petritxol[,] ont mol a la vora tant art estotja? Que s'entornin al llit, que més maca té la porta de sa cort sa mula d'en Ton de casa.//

A la tarde he fet *cèdules* mallorquines.

Rebem carta d'en Pau.

A la nit amb les petites i els del seu Orfeó hem anat a la Sagrera. A la una arribàvam a casa. Tot el temps que hi hem estat m'hi he aburrit. Sembla mentida que un tingui de condescendir tan i tan. Malagunyada nit qu'hem perdut.

Els nois han arribat bé i contents gràcies a Déu.

He enviat postal a na Gracieta.

26. Plou mol i tota la nit ha plogut.

Tota la tarde som escrit per m[ossè]n Alcover. Ja estarà content amb el plec de cèdules que per el seu Diccionari som arreglat avui. N'hi ha unes 400, totes de la lletra A.

27. També plou. Som escrit a m[ossè]n Alcover.

A la vetlla han pujat les germanes Bach[,] que passan unes tribulacions mol grants.

Llegeixo qu'el tren del Nort ha descarrilat. No hi ha detalls.//

8. Som anat a comprar i a missa. El d[octo]r Balcells ha fet una plàtica espressament per·a nosatros dones.

He comprat un roser per als nois del Canigó. Que hi tinguin rosers i clavellines qu'els hi embelliran el seu estimat hestatge.

Acavo una carta per en Pau.

29. Sempre plou. Hi ha un fanc que fa por.

Rebem carta d'en Busquets[,] qu'està de lo més content. Diu que per les festes de Pasqua vindrà.

Han pujat les germanes Bach i més tart[,] la senyora Perandones. Per fi hem tractat que ens quedem amb el seu bufet vei.

Ha plogut mol i <a> la senyora Angeleta Perandones s'ha deixat la pell a casa. Are en Lluís és a portar-li.

He fet 50 cèdules per m[ossè]n Alcover.

30. Havent dinat amb en Serafí hem anat a veure un pis al carrer de Trafalgar. Ens ha agradat i ben de·pressa som anat a veure // la senyora Perandones per·a dir-li que no podem quedar-mos el bufet perquè el menjador del pis qu'hem llogat és mol petit i té un armari.

Hem comprat un bagul grant per tenir-i roba.

La nostra veïna plora mol perquè ens en anem. Ens dol pro l'hi he promès que de tan en tan la vindré a veure. No se sab moure de nosatros de tan afectada que se trova. Pobre dona! No se poden posar afectes.

31. A dos quarts de deu he surtit per·a veure com estem del pis emparaulat. Queda per nosatros. Trafalgar 58, 4art 1a.

He oït missa a S[ant] Francisco i som comprat a la plassa de Santa Caterina.

He tirat una postal a B[uenos] A[ires] donant-els-hi la nova adressa. Les Bach han pujat una estona.

He baixat al pr[incip]al per·a donar comiat an el propietari. S'ha vist qu'els hi dol.//

Abril

1er. No surto. Comenso de preparar el cambi.

Les Bach s'han canviat avui. Van amb un carrer no mol lluny de Trafalgar. Van al carrer de Casanovas. Ens podrem veure sovint.

2. Diumenge. Avui cumpleix onse anys qu'el meu pare (a. c. s.) ens va deixar bo i cantant els goigs del Santíssim. Som oït missa al convent de les minyones.

Som anat a casa del senyor Piñol perquè vingui afinar el piano. D'allà som anat avisar els de les conductores per als mobles, i de pas al cuartelet a demanar el permís[,] que me l'han donat a cambi d'un ral de paga.

Els peus me feian mol de mal que devian sentir l'aiga que tenia de caure aquesta tarde. He fet molta estona de companyia an en Pau Modolell a casa de la seua germana. Hi havia molta gresca i ell i jo n'estàvam allunyats perquè no'ms plavia.

Tota la tarde ha plogut.

Hem rebut carta de m[ossè]n Joan de Corbera.//

3. Fa mol bon dia. Vaig preparant a tota màquina.

Tiro algunes postals. En Tonet ha vingut i ens ha trovat tots enfeinats. Ens ajuda. Diu que no vol pas tornar a Tàrrega. Vespre de tot hem desmontat tots els llits i els tres nois han dormit amb els somiers a terra com qui fa pahissada.

4. Amenassa de pluja. A les cis del dematí ja la conductora era devant de casa. S'han afanyat a carregar. Con n'hi ha haguda una de plena jo m'en som anat a l'atre pis per·a distribuir els mobles. Mentres la conductora era a buscar els atres mobles, jo m'hen som anat a comprar. S'ha posat a ploure mol. Plujabatent han descarregat. Hi ha hagut una feinada grant montant llits i tot lo demés. Sort d'en Tonet qu'ens ha ajudat. Jo al vespre no m'aguantava de tan cansada. Som endressat tota la roba i en Serafí ha penjat cuadros.

Tot el dia ha plogut molt.

No s'ha trencat res.//

5. M[ossè]n Joan de Corbera ha vingut a dinar. M'ha sabut greu perquè tot ho tenim enrenou.

6. Quin ploure més etern. He visitat la meva veïna de la 2a porta. Són pobrets pro mol bona família o per lo menys m'ho sembla. Són italians. El marit és escultor i professor de Llotja. En Serafí diu qu'el coneix. Tenen sis fillets que són un encant. La senyora encara té restos d'haver estat mol guapa, pro està mol revellida. Sembla que viu dintre d'un moble que no la toca vent ni llum ni res, com si fos una imatge.

7. He comprat una bonica toia de flors per·a la Doloretes Serra avui qu'és el seu

sant. L'hi he feta portar a casasseua.

Els fusters han trevaiat tota la tarde.

En Tonet Alibés ha portat dolsos per·a obsequiar a na Maria per el seu sant.

8. Avui no surto. Tinc una feinada fenomenal.//

En Tonet s'en ha anat a les set.

A dos quarts d'una de la matinada me quedaba el pis llest i tot arreglat. No és tan maco com el qu'hem deixat pro és millor perquè és més cèntric i no en paguem tan de lloguer.

9. Diumenge de Rams. També plou.

Rebem carta d'en Florenci. Som oït missa a S[ant] Pere. Les Bach han vingut.

He posat la panereta de flors que va fer na Gracieta con anava a costura, al armari.

10. La senyora Marina m'ha enviat una carta que ha rebut de n'Angeleta. Més tart ha vingut i no se sab acavar que l'hàgim deixada.

He fet una visita al s[enyo]r rector de la parròquia. És una bellíssima persona, ple de caritat i germanor per a tothom. Lo que fa cara de no tenir gaire salud. Està tot tristoi.

11. A tres quarts de sis m'he llevat. A les set // tornava ser a casa després d'haver anat a missa i comprar. Quin descans que hi trovo an aquet lloc.

He fet dos vestits per a tapar dues caixes veies plenes de llibres. En Lluís estarà content perquè semblan mobles bons. La roba que les cobreix és modernista i de poc preu pro fa bon efecte.

12. He sortit per les meues coses. He comprat un pot de vidre per·a posar la bandolina. Som anat a la parròquia de Santa Anna a buscar fuies d'aquelles que recomanan als visitants que no malparlin. Arrivant a casa n'he plantada una al vestíbul.

La bugadera m'ha portat la roba neta.

Hem rebut una postal d'en Ton de casa, una carta del padrí i una de m[ossè]n Alcover.

Al vespre ha vingut en Busquets i en Sans de S[ant] Feliu de Pallarols, i del cap d'una estona tots dos se'n han anat a casa del s[enyo]r Crusells.

Ens hi trovem bé aquí perquè som vora de per_tot.//

13. Dijous Sant.

Es dematí la feina m'ha entrebancat i no som anat sinó a combregar. No he pogut anar al ofici.

A la tarde en Busquets amb les petites han anat a veure el monument a la Catedral. Els nois també hi han anat. Jo no m'he mogut de S[ant] Pere. La funció ha estat mol rebé. El s[enyo]r rector ha rentat els peus a dotse pobres en memòria de con Jesús va rentar-los als dotse apòstols. Després d'havê'ls-hi rentats els hi ha besats. Havent acavat ha fet un <un> sermó referent al acte[,] que ha emocionat a tots els fidels.

A les nou han arrivat les noies amb en Busquets i els nois.

14. A les cinc ja era a la parròquia. Hi ha hagut sermó de Passió. A un quart de set hem surtit amb la professó del Viacrucis. A les vuit s'havia acavat. Feia una fresqueta matinal agradosa.

A les nou en Busquets s'en ha anat.//

A les sis de la tarde he assistit a la funció de la Soletat de la Verge. El sermó era en castellà i m'hi som adormit. És lo que me passa sempre con la funció no m'agrada.

15. Tot avui trevaio perquè a les noies no els hi manqui res per anar a caramelles. A les vuit del vespre han surtit. En Serafí les recullirà. No sé el curs que tenen de seguir aquest any. Des d'aquí sento una colla de gotxés que tenen menys son que jo.

16. He cridat en Lluís perquè avui diu que vol cumplir el precepte pascual. Ha esperat a les acaballes de la Cuaresma, ha fet com aquells trevaiadors de la vinya del Evangeli. Com ells, també hi va a l'hora nona si mal no recordo.

Jo som oït missa de vuit i no he tornat a surtir. He rebut carta d'en Pau Modolell que l'hi he contestat llar//gament. S'ho mereix[,] el pobre[,] ja qu'ell mai té mandra per escriure als bons amics.

Les germanes Bach han pujat perquè veiés na Carmeta vestida de llarc.

17. Amb les petites hem anat a missa de vuit.

Per lla les deu som anat a Barcelona. He caminat molt. A dos quarts de dotse som arrivat. He traficat fent curtinetes per el menjador. Faig algunes targes comunicant el canvi de pis. També som escrit a m[ossè]n Joan de Corbera.

18. M'han portat una pell pel coll. És bonica. Trovo que no fa llufrinenca[,] això. Estic certa que no hi ha cap dona que vagi amb aquet luxe. No l'hi fa: la qüestió és presentar-se amb decència per a ésser ben rebut.

He portat els vestits dels nois a rentar.

19. Han vingut a posar l'estenador i la verga per a les curtines del cuarto d'en Lluís.//

Per lla les nou del vespre ha vingut en Lluís Vásquez. L'hi mancava alguna llissó qu'en Lluís de casa la té. Are mateix l'està copiant. He tirat una postal al senyor Vásquez i he tingut l'humorada de demanar an el seu fill que fes l'adressa.

20. M'he llevat a dos quarts de set. Som oït missa i som anat a Correus a tirar plec d'imprès.

Som anat a la Fonda del Padre. He comprat claus i som entrat a la Boqueria a comprar peix. A les dotse som arrivat a casa. He posat una cinta vermeia a la curtina d'en Lluís. Som escrit an en Florenci, i mentres escrivia ha vingut en Dalmau de Cassà a despedir-se perquè demà s'embarca per anar a Melilla. Pobre noi! Quina compació que m'ha fet! No té pares ni ningú sinó una pobreta àvia que no essent-li mare no el pot excluir del servei militar. És ben trist i poc just[,] això.// L'hi som encarregat qu'ens escrigui i jo tindré comte d'anar-lo animant. Per are no hi ha guerra allà, pro quissab el pobre lo que se l'hi espera amb tot i que s'en va tot animat.

21. Feta la feina i con es dinar ha anat endevant, m'en som anat a Sarrià. Na Sufia se lleva des de diumenge.

A la tarde he planxat i després he repès la tasca de les paperetes pel Diccionari.

22. El nen de la s[enyo]ra Marina ha fet la seua 1a comunió.

He ben planxat els vestidets blancs de les noies. Renoi![,] quina feinada que volen. Tenen un feix de surgits pro sempre semblan nous. Quin recort tan bonic tenen de na Gracieta amb aquells vestits. Tres istius fa que'ls ha portan i tan de goig que fan.

Rebem carta d'en Florenci i d'en Pau.//

23. Diada del sant patró de Catalunya.

M'he llevat forsa de·matí i he cridat les noies per assistir als Jocs Florals de

M[ossè]n Cinto. Primer hem oït missa de nou a Sant Pere i arrivant hem anat a buscar la senyora Marina. Les seues noies amb les nostres s'en han anat soles a incorporar-se amb l'orfeó seu, i nosaltres hi hem anat soles amb la petitona de la senyora Marina.

Con hi hem arrivat desseguit han comensat. Tot ha anat mol bé pro més sensill que l'any passat. Les noies de casa s'han quedat a dinar a casa de la senyora Marina per·a celebrar la primera comunió del seu nen i la distinció de la seua nena. Al Jocs Florals ella mateixa s'ha llegit el trevall pro estava tan aturdida que no se l'ha entenia.

En Serafí ha assistit a la festa patriòtica que en honor de S[ant] Jordi s'ha celebrat a la seua capella de la Diputació. Ha portat un ram de roses de S[ant] Jordi que tot el sant dia l'ha treginat. En Lluís tot // avui ha tingut de trevaiar per els exàmens. Un moment només ha vingut a la Sala Imperi. En Serafí m'ha obsequiat amb una rosa del seu ram. Pobre fill! Quin cor tan gran! Are m'en vaig a la funció de S[ant] Pere. Hi predica el d[octo]r Montagut[,] que sempre ho fa amb la *mà esquerra*. Mereixeria que l'hi cantessin els Segadors.

En honor de S[ant] Jordi som estrenat la pell.

Renoi que la guarda[,] la fret!

Hem estrenat les claus d'alumini.

24. Hem rebut tres cartes de B[uenos] A[ires] i 'l Butlletí del Diccionari mallorquí.

He sortit i passant per devant de les Reparadores hi som entrat uns moments. Tenen un gust esquisit amb les flors i tot lo que adorna l'altar. Un s'hi sent atret qu'el temps se passa que ni ens adonem.

Som entrat a la "Ilustració Catalana".

He parlat amb les germanes Barbarà i // fet i fet a dos quarts d'una arribava a casa.

Mentres som estat fora ha vingut el recader de Palafrugell. Ha portat oli i uns mapas.

També ha vingut un de Llotja que no sé què volia. Que torni[,] que si era per a cobrar tothom va llest.

He comprat mitjons per els nois.

Som entrat a S[ant] Felip Neri. Predicavan català i m'ha agradat mol.

25. He sortit a dos quarts de deu. Passant per devant de San Francisco hi som entrat a oir missa. Som anat a l'Arxiu. Som comprat oli de la màquina de cusir.

Després[,] a la Fonda del Padre a pagar sis pessetes al recader de Palafrugell. He comprat unes sabates llargues per na Maria.

A la tarde som portat la capsa que conté l'estola que les noies han brodat per a m[ossè]n Joan. L'he portada a casa d'una seua germana que viu al carrer de Còrcega. He retornat a peu i som entrat a casa 'ls Aimats // per·a donar-los-hi el nostre condol per·a la mort del seu pare (a. c. s.).

He recullit els vestits rentats dels nois. Fet i fet a dos quarts de nou del vespre arribava a casa una mica cansada, pro ben contenta.

26. Som assistit a les meues devocions predilectes, he comprat i a tres quarts de nou arribava a casa donant les degudes disposicions amb el cor ple de joia unida amorosament amb Jesús Sagramentat alabat sia per sempre.

A tres quarts de dotse som anat al carrer de Bilbao a pujar al tranvia per anar al colegi d'en Lluís. He pagat els cuatre mesos com de costum. M'han dit que se porta mol bé. Volia parlar amb el director i m'he hagut d'esperar mol perquè hi havia un senyor que m'anava devant i mai·més en surtia. Són cansoners[,] els homes[,] con els hi ve bé.

27. He fet un plec d'impresos per els meus // *mandres* d'Amèrica.

28. Avui he comprat un roser esplèndit que s'enfila. En diuen roser de garlanda. També he comprat una clavellina amb ponselles i clavells. Som encarregat que ho portessin a casa. Tota la sala ompla d'una olor delicada. És un obsequi que faig an els nois peraquè fassin relluir el seu estimat "Canigó" amb aromàtiques flors com ho són les populars roses i clavells. El roser és tot ponsellat i florit.

A la tarde ha vingut un noi de cals Aimats a tornar un plec de "Feminals" que ja feia temps me tenian. Ha dit que feia festa perquè avui és la overtura de la exposició artística ont el seu germà Tomàs hi té dos cuadros.

El recader de S[ant] Vicens dels Horts m'ha portat un plec d'en Pau. Son cèdules seues per el Diccionari de m[ossè]n Alcover i me demana si jo vui cuidar-me d'enviar-les.//

29. Quina feinada tinc tot avui! Quissab lo qu'he cusit i planxat. He comprat roba per·a fer una camis<s>a an en Lluís.

A la funció de Minerva hi som associat tots els meus fills inclòs en Joan. Si els

nanos haguessin fet la primera comunió també els hi hauria inscrits. Que per molts anys poguem honorar a Jesús Sagramentat (alabat sia per sempre).

30. Amb les noies hem assistit a la conclusió de festes de Minerva. El nostre senyor rector[,] amb sensilla alocució ens ha regraciat l'entussiasme piadós an aquesta confraria.

Hem rebut lletres de m[ossè]n Alcover[,] que diu és mol provable que vingui ans de gaire i que per mica que pugui ens vindrà a veure. Beníssim. Jo voldria qu'ens hi trovés a tots.//

Maig

1er. M'he llevat tardot. Eren tres quarts de set. Som oït missa de vuit.

Hi havia un casament que me penso que no havian estat mai a missa. Han fet un xibarri de mil diastre. Semblavan amb un cine. Els nuvis ja eran ben assahonats. Una nòvia mol descaradota.

Tota la tarde he cusit.

2. He baixat a pagar el pis. L'he pagat i som acavat de baixar al palau de vidre de Dª Fernanda (la portera). L'hi he donat la pesseta mensual que l'hi paguem i llestos.

3. Som entrat a la llibreria l'Aurora del carrer de Làuria. Hi he comprat unes estampes per·a les nenes de la senyora Marina i som encarregat deu mil paperetes per en Pau Modolell. En tindrà per_tota la vida i farà content al nostre venerat mestre D. Toni de Mallorca.//

He posat el diploma M[ossè]n Cinto de na Montserrat a la sala.

4. Estic tota cansada i això que només som anat a comprar. Tots els ossos me fan mal. La feineta d'arreglar el pis només, ja me sembla insoportable. Els d'Amèrica no m'escriuen i això sol me dóna un neguit mol grant. Tan de bé que'm farían unes lletres seues i no'm arrivan.

He comprat uns tovallonets que fan una ratlla rosada. Són bonics.

5. 1er divendres.

Som anat a loes meues devocions.

A la tarde he planxat.

6. N'Assunció Corominola i demés nenes del colegi han celebrat la seua 1ª comunió. Hi som assistit. Al devant de l'escola hi havia catorse o quinse cotxes \esperant/ la petita comitiva // de nenes amb les seues mares i fins alguns pares. Corprenia contemplar aquell estol de nenetes des de sis a dotse anys tan joioses. Semblavan una colla de colometes estenent ses ales de llurs mantells de tul vaporós sostingut per esquisides coronetes de roses blanques. L<'>a emoció que hi frueixo jo amb aqueixes festes és imponderable. La iglésia sensillament adornada amb plantes i flors i hermosa catifa an el passadís. Eren vora dos quarts de nou con han comensat. El d[octo]r Elias ha estat el celebrant. Llàstima de veu apagada que té. Això impedia oir amb tota claretat aquelles esplicacions tan sublims qu'els hi esplicava referent a la "Esposa dels Cantars". Les nenes que hi <h>eren ben a·prop ja ho han pogut ben entendre i en cavat per a elles era la plàtica. Hi ha tingut molta trassa. La llàstima que tot ha estat castellà. Vui pensar-me que per voluntat de les directores i potser fins d'alguna mare forastera o que aburreixen lo ben nostre per lo de fora.// Totes les cerimònies que han fet han estat interessants i Déu permeti qu'en treguin un bon profit. Vindrà la joventut i costa mol d'encarrilâ'ls-a. Lo de la renúncia de Satanàs amb totes ses pompes... no sé pas si les mares hi han entès res, ja que s'hauria hagut de comensar per elles treient-els-hi totes les fanfàrries que portavan comensant pel cap i acavant pels peus. Semblava que anavan a *toros*[,] no pas amb una festa de 1ª comunió de les seues filles. Déu s'en compadeixi que atre cosa no s'en pot dir.

Tota la tarde i la <b>vetlla he tingut feina a cusir i planxar.

7. Diumenge i Jocs Florals.

He deixat dormir les noies perquè estavan cansades d'ahir. Jo he assistit a la comunió de la festa del Patrocini de sant Josep. Han estrenat l'altar dedicat al gloriós patriarca. Ha fet la plàtica el nostre senyor rector[,] qui amb el cor rublert d'amor als fidels i // amb una modèstia i sensillesa incomparable ha desenrotllat el <seu> somni que diu ha tingut anit passada. Aquet somni diu que ja fa temps que 'l té al seu magí ben progectat pro que no m'hos l'havia comunicat. Diu que consisteix amb que s'organitzés una devoció a sant Josep que fos viventa i que perpetués els set diumenges per mitjà de colles com se fa amb atres associacions. Tot ens ho ha esposat amb aquella humilitat i calma que un s'hi sent identificat sense adonar-se'n. Tot ens ho esplica amb la nostra

parla i amb un to com si passéssim conversa. El seu físic té un cop de vista que ja el fa venerable an aquet món. Inspira un respecte tan confiat qu'enamora. Sembla d'aquells de les catacum<p>bes dels primitius cristians. Sempre que oieixo missa que ell celebra Déu sab lo que prego per a ell. Quina punta que l'hi portaria el satànic Canalejas si el conegués! No és fàcil que se vegin les cares sinó a la vall de Josafat.//

A la tarde amb en Serafí hem assistit als Jocs Florals. Con hem arrivat a Llotja encare era aviat. Al entrar hi havia dos homes que repartían pomellets de flors a tots els que assistíam a la festa. Del cap de mol poc rato de ser-hi, en Serafí s'ha trovat amb els seus companys. En Llorens hi tenia la seua mare i germana amb quines hem fet bona coneixensa. Els seus pares encare l'hi diuen el Nen, i és mol just amb la seua poca talla. La seua mare[,] diminuta i aixerida[,] la pobre ben sorda. La germana mol elegant i mol devota de la música. Té la carrera del piano.

Els Jocs Florals m'han agradat mol. M'he fixat mol fins amb els més petits detalls. La Flor Natural l'ha guanyada m[ossè]n Antoni Navarro. Ha guanyat un altre premi. Ell mateix s'ha llegit els seus trevalls[,] que hi ha tingut un gran acert i ha estat mol aplaudit. Mossèn Paradeda també ha guanyat un premi. En Girbaljaume[,] tres. En // Guimerà s'en ha endut el premi Frasternat [sic per Fastenrath]. En Roger i Crosa de Palamós[,] la Copa Artística. En Prudenci Bertrana ha llegit el discurs de comiat. Un dels Folcs ha llegit la crítica de les poesies no premiades. Ho ha fet d'una manera tan bonica qu'encantava. Ningú se cansava d'escoltar-lo. I tan que tothom s'ha aburrit amb el discurs d'overtura. Tots els premiats han estat sorollosament aplaudits arrivant al deliri el del imponderable Guimerà.

La regina de la festa[,] bastant lletjota. Seca[,] negra i poc escaienta. Han dit qu'és filla del baró d'Albí. Per broma l'hi diuen el baró del bi.

La gran bandera que onejava a la sala de Llotja era extremadament econòmica. No trovo que fes prou gala per una ciutat com Barcelona. Crec qu'era de llustrina o tot lo més de ruans de cotó.

Sortint de la festa amb els bons amics hem anat al Palau de Belles Arts a // sentir un concert que hi donava en Pahissa. M'ha agradat mol.

Hi havia unas escultures que m'han agradat mol i d'atres que no pas tant. Entre elles hi havia un petit escombriaire qu'era de lo més ben trovat. Portava el mucadó d'el coll mitg encomanat només; descals, amb el cabàs ple de brossa, el cabàs tot masegat[,] una monada. Tothom s'hi encantava. Un bust d'home també mol interessant. Hi vui tornar un atre dia amb en Serafí, pro amb més calma. Vui fer-me càrrec de tot[,] que hi

ha mol per·a contemplar. L'escultura m'encanta. Bon Déu![,] si no fos la meua inacable feina[,] que sempre me té atuïda[,] voldria sadollar-me de tot lo bell i esquisit que hi ha. La ciència[,] les arts[,] en fi tot lo que alimenta els sentiments de l'ànima. Encare que no hi puc anar mol, pro Déu n'hi do de lo que puc aprofitar de la tardor de la meua vida. De tan en tan m'aprofito de fruir dolceses que me fan mol de bé. Enlairem els cors i trovarem coratge.//

A Belles Arts s'hi estava tan bé que ningú en desfilava. Eren dos quarts de vuit con han comensat d'apagar els llums que volia dir qu'era hora de surtir d'allà.

Hem anat venint a peu fins aquí amb els companys i les Llorens i Artigues. En Manel Alcàntara també m'ha estat mol simpàtic. És el que va dedicar-me el bonic sonet en agraïment del brassat de flors qu'els hi vaig portar al Canigó. En Nicolau és un bon minyó. Déu els conservi uns bons fills i honrats ciutadants. A dos quarts de nou arribàvam a casa.

Tan contents qu'estàvam i vetaquí que la portera ens surt amb la nova de que aquí a la vora[,] al carrer de de Mendes Núñez[,] un jove de vint anys s'ha suïcidat. Han dit que s'havia baraiat amb el seu padastre. M'ha fet molta pena ja que encare que no m'hi lligui cap relació ni el conec, hi va la caritat cristiana compadint-lo an ell i pensar la pena de la seua pobre mare.

8. He dormit fins a dos quarts de set. Després a missa i a plassa, arreglar el pis.// M'hi canso mol. Ja'l tenim que fa mol goig pro vol molta feina.

Rebem carta de na Gracieta.

9. Quin dia tan ple de sobressalts! Tan que m'havia proposat reposar i cusir, doncs m'havia afanyat a arreglar el pis i a les deu ho tenia tot a l'hora. Al donar com qui diu la darrera pinsellada m'arriva na Maria. Jo l'hi anava a renyar perquè tornava de l'escola tan aviat i ella me diu que desseguit vagi a casa de la senyora Marina[,] que des del dia avans que no saven res del seu marit. Mare·de·déu[,] i que penes! M'en hi som anat i arrivant allà els he trovats amb un desconsol fet. La senyora Marina m'ha demanat si vui anar al despatx aunt trevaia el seu marit a preguntar si saben alguna cosa. Hi som anat i res sabían. Estavan més morts que vius i n'hi havia per això. El principal s'havia mort i el gerent[,] qu'era 'l marit de la senyora Marina[,] desaparegut.// Des d'allà som anat a la plassa de S[ant] Miquel al magatzem d'un cunyat de la senyora Marina i tampoc saben res de la fugida del senyor Quimet. He retornat amb la família atribulada

sense portâ'ls-hi cap consol. M'hen som tornat a casa i cap al vespre hi he retornat i res sabem.

10. Cap al mitgdia he tornat una estona amb els meus amics tan atribulats.

A la tarde ha vingut el s[enyo]r Perandones. S'hi ha estat bona estona. Diu qu'el pis nostre l'hi agrada més qu'el seu.

Vespre de tot res se savia del s[enyo]r Quimet.

11. Rebem carta de Melilla. És d'en Josep Dalmau. Escriu el català forsa bé.

Cap al vespre m'en vaig a veure si han sabut res d'aquell infelís. Déu ho volgués.

Ja torno ser aquí i res han sabut. Quina compassió que fan aquelles criatures i la mare que sembla que pert el seny. Quina creu!//

12. Tot avui planxo. No he sortit per a res.

Aquí s'està celebrant el gran congrés de cotoners. Anit passada a la Universitat han donat un concert en obsequi an els grans isendats i fabricants. Hi cantava l'Orfeó Català.

El nostre Serafinot que per_tot arreu s'entafura[,] aprofitant una entrada que l'hi ha donat un seu amic, també hi ha anat. Jo avui l'hi preguntava què l'hin semblava[,] d'aquells grans senyors allà congregats. Devian ser una colla de senyors Esteves d'en Russinyol, i m'ha di[t] que sí[,] mol i mol. Diu que feien riure. Que se'ls hi'n donava an ells[,] de concerts. Lo qu'ells volen concertar són diners, negocis i més diners. Ha dit en Serafí que no n'hi havia cap més sinó ell que no fos del ram del cotó.

Cap el tart he surtit. Som anat a la Sucrera de la plassa d'Urquinaona a comprar sucre[,] que és més econòmica qu'en atres llocs. Me s'ha posat a ploure. Som entrat a casa de la Viuda Teixidor a comprar llapis per en // Lluís i som acavat d'arrivar a fer una estona de companyia an aquella família atribulada.

13. Per lla les vuit som anat a parlar amb m[ossè]n Jordi referent a lo que passa amb els nostres amics. M'ha promès que farà 'l que pugui per a recomanar-los.

Som entrat a la llibreria La Aurora a comprar paper i tinta.

A la tarde ha vingut el fill del s[enyo]r Piñol i ha afinat el piano.

Tart de tot som arrivat a preguntar a la atribulada família i res han sabut. Qu'és trista la vida!

14. Diumenge.

M'he llevat ben dematí. En Serafí s'en ha anat a fora a dibuixar.

Les noies a les nou han surtit amb el seu Orfeó a fer el dinar de caramelles a la Font d'en Fargas. Han estat fora tot el dia.

A la tarde en Lluís ha anat a Tarrassa a posar-se d'acort per·a quin dia seran els exàmens.//

Jo amb el tren de les vuit curanta he surtit de Barcelona i som arrivat a Arenys a tres quarts de deu. Amb el tren que anava jo hi anava també el senyor Bisbe[,] que ha baixat a Mataró. He trovat el padrí tot·solet. Està de lo més aixerit. Tots dos ens en hem anat a l'ofici. Sortint l'he esperat i també tots dosets amb tota la calma hem pujat el carrer de la Revolució i cap a casasseua. Mai l'havia vist tan animós com avui. Tan vellet i sempre té humor per a jugar amb les criatures. Que m'en ha donat[,] de bons conseis[,] que Déu els hi pagui.

Na Rosalina m'ha renyat perquè no l'hi havia escrit que hi anava. A la tarde amb ella hem anat a passeig unes estones. A un quart de set del vespre he surtit d'Arenys arrivant aquí a tres quarts de vuit. He pujat al tranvia de la Creu Roja fins a la plassa de Tetuan i d'allà a peu fins a casa de la senyora Marina[,] ont hi // he trovat les meues petites que retornavan de l'excursió. La senyora Marina estava mol trista perquè ha tingut de passar tota la festa ben sola. Tan ben acompanyada qu'estava tots els diumenges con hi tenia el seu Quimet i are tants de dies que no sab ont és. Bé m'ha recomanat el padrí qu'enxiquís el meu cor i que l'empleiés només amb els meus[,] que prou feina hi tinc! i comprenc que té raó, pro devant d'un cas tan desesperat no puc complaure'l. Que en són[,] d'amargantes[,] les llàgrimes abundoses d'aquesta pobre mare de cuatre fillets sense consol ni remei. De diners no l'hin puc donar perquè no en tinc, pro con me l'ha trovo abrassada an el meu coll plorant, no sé ni puc decidir-me a seguir els consells de que la vagi deixant. Que n'és[,] de trista[,] la vida! Quins pares corran pel món.

Sense cap mala nota gràcies a Déu al vespre ens hem tornat a reunir tots amb bones impresions de lo qu'ens ha passat tot avui. Les noies[,] mol contentes de la escursió.//

15. San Isidro.

Avui hem rebut carta de n'Angeleta, postal de na Gracieta i fotografies d'en Berga

i Boada d'Olot. Per fi n'Angeleta se decideix a quedar-se a l'Amèrica. Ella dirà. Hem dol perquè quissab con ens tornarem a veure. Bon Déu![,] cuideu-se'n Vós de tots els meus fills puig quissab si la meua vida és prou curta o mol xacrosa. A mi me sembla que tinc un principi d'enfermetat que difícilment se curarà. Alabats sían els vostres desicnis.

Pobres fills anyorats! Contan que amb un viadje des de Trenque Lauquen a Buenos Aires de bella nit an el tren m'els va sorprendre aquells temporals de vent i aigues que ha fet tantes víctimes ensorrant cases i fent molts disbarats. Diu que no pogueren passar un pont de fusta i varen tenir de camviar de línia i per comtes d'arrivar a Buenos Aires a les vuit del dematí hi arrivaren a les tres de // la tarde. Encare sort que no'ls hi va passar res de mal[,] només el corresponent sust. Feian el viatge de despedir-se de <l> Dª Emília i la Paquita[,] que s'embarcaven per·a retornar aquí.

A la tarde som fet dilligències per·a la pobre senyora Marina. Ella m'ha enviat avís de que hi anés[,] que se savia quelcom del seu marit per via d'un dels seus cunyats. M'hen som anat de dret a casa del seu cunyat de la plassa de S[ant] Miquel. Ell estava ocupat amb els clients i m'ha encarregat que anés amb la senyora Marina i ella m'ho esplicaria tot. Hi som anat i tant·sols hi he trovat la seua filla grant. M'ha dit que les noves del seu pare no són dolentes del tot i que la seua mare i la seua àvia ja no ploran. Llavors m'hen he tornat cap aquí doncs si ja estan més animades ja no me necessitan.

He penjat un llensol groixut amb trensilles vermeies a la galeria perquè m'hos tapi el sol. Fa tot ple de tropa.//

16. Tot avui m'estic a casa. Ha tronat mol pro no ha plogut. En Serafí i na Montserrat no se trovan gaire bé. He anat a buscâ'ls-hi medicina. A Horta hi ha caigut una màniga d'aiga. Diu que ha fet mol mal. Uns pobres paletes s'havian anat a soplujar amb un portal i als pocs moments hi ha caigut un llamp que n'ha ferit set.

Cap el tart som anat a veure la senyora Marina i l'he trovada forsa més animada. Té noves del seu marit. San Josep ens ha ajudat. Els dilluns va desaparèixer el senyor Quimet. Mai vaig cansar-me de demanar al nostre San Patriarca que no ens deixés passar més de tres dies sense saver quelcom d'ell que aconhortés a la pobre senyora. Vui suposar que devots més fervorosos que jo també demanavan lo que ja amb tanta insistència demanava, pro la questió que ja el dijous va saber-se quelcom encare que una mica confós, pro ell era viu i se recordava dels seus.//

Con jo era fora han vingut les germanes Bach. Les he trovades per l'escala.

Contan una pila de misèries del marit de la seua germana grant.

17. Ha plogut. He anat a missa de dotse. Feien el mes de Maria dels rics i dels *forasters*. No hi tornaré pas més[,] a les dotse. Que hi vagin els ricatxos[,] ja que'ls hi plau tan castellanot com els hi fan. Prefereixo anar-i a dos qu[arts] de set[,] que la funció és ben nostra. No l'hi fa que sigui exclusivament per als pobres i pagesos pro no l'hi fa. Totes les meditacions, resos i cansons són ben catalanes i fins el que cobra les cadires no exigeix els sentimets sinó que passa la safata demanant almoina per a l'obra de l'iglésia. Les fulletes que m'hus donen són de flors precioses escrites per el festiu poeta m[ossè]n Federic Clascar. A les dotse les fulles són iguals que les nostres. Els hi cobran la cadira igual que si fos festa. De totes maneres // té més comte resar amb els pobres i amb la mà dreta[,] qu'és la principal, i en el servei de Déu hi hem d'emplear lo millor.

Tota la tarde he planxat. Al vespre estava cansadíssima.

18. M'he llevat tart. A tres quarts de set.

Som escrit a n'Angeleta. A la tarde he anat a Correus a tirar plec d'impresos[,] la carta de n'Angeleta i una per en Pau.

Som anat a veure la senyoreta Briks, i m'ha dit que per fi na Montserrat s'examinarà de tot menys de català. Ella també diu que el professor de català és un ximple que no hi poden fer res de bo. M'ha dit qu'el curs vinent acceptaran a na Maria. Hi semblarà un nap<fu>buf[,] tan petita. Potser fem un disbarat.

19. A les deu havia oït missa[,] comprat[,] enllestit el pis i el dinar s'anava fent.// M'he posat a remendar roba i he seguit tota la tarde amb la mateixa feina.

Cap el tart han portat les 10.000 paperetes en blanc per en Pau Modolell.

Tart de tot han vingut les germanes Bach a contar-me una pila de misteris de dolor.

20. El sant del meu pare (a. c. s.). No surto perquè plou.

Per lla les onse he rebut una impresió mol agradosa. Han trucat a la porta i jo tota tranquila som anat a obrir i m'he trovat amb m[ossè]n Alcover. L'hi he besat la mà i m'he quedat tan aturdida de tan contenta que ni savia què dir-li. És veritat que ja ho savia que vindria perquè ell mateix m'ho havia dit amb una carta, pro com que ja feia

dies qu'era aquí i no venia me creia que ja tornava ser a Mallorca. Jo no m'en savia avenir[,] d'hostatjar tot un vicari general[,] i pensar que no s'ha // donat de menys de visitar-mos tenint de pujar gairebé fins a les golfes. Tan franc com és que sembla un rector de poble. Ell prou ho ha conegut[,] la meua preocupació, pro la seua sensillesa ha fet que jo m'anés animant i per fi l'hi he parlat amb tota confiansa. Tota jo era plena de joia. M'ha promès tornar algunatre vegada amb els continuats viatges que fa aquí. Sigui ben vingut.

A la tarde som anat a Sarrià. Tots estan ben bons. Ja era hora.

21. Som anat a visitar al s[enyo]r Serra i Pagès. Hem parlat de moltes coses. D'instrucció, dels meus argentins, i no se savia avenir de que m[ossè]n Alcover ens hagués fet una visita. D'altres ens en farà si Déu ho vol.

Cap el vespre amb les petites hem anat a casa de la pobre senyora Marina. Està mol atribulada i amb una situació orrible per la part econòmica. Déu l'hi // ajudi! Encare que tingui noves del seu marit la questió que no sab com sortir-ne.

22. Un volaire de París ha mort al ministre de la Guerra.

En Serafí no se trova bé. Anit ha anat al Orfeó Català a sentir un concert mol important. Ha pres un cidral i no se l'hi ha posat bé. Avui se queda al llit.

Con he sortit m'he trovat amb la portera que teníam al carrer de Diputació que s'havia perdut per la Ronda. Pobre mallorquina! An el bras hi portava ses capses de capells de ses senyoretes (les propietàries de la casa) i ni pel dimoni trobava el carrer de Trafalgar. La som ben encaminada, pro m'ha fet gràcia de sentir-la tan enfadada.

A la tarde han vingut na Sufia i n'Hermínia. La primera ja està ben bona del tot[,] gràcies a Déu. Con elles han // estat fora i he tingut la feina feta, en Serafí s'en havia anat a trevaiar, jo m'en som anat per una dilligència per a la senyora Marina i no m'ha sortit bé. Volia parlar amb un caputxí cosí d'ella i a Pompeia m'han dit qu'és el superior del convent que tenen a Sarrià. Era massa tart i no hi he pogut anar.

És que som estat de pega. He pujat a fer una visita a la mare-consell de les vetlladores i m'he trovat qu'era al llit malalta.

He pujat a saludar la família Prats tota vegada que passava per devant de cassasseua. Uns moments i prou perquè tenian la modista.

En Serafí no ha anat a trevaiar sinó que s'en ha tornat al llit. Som anat \a/ consultar el seu estat amb un antic farmacèutic de la plassa de S[ant] Pere i m'ha dit que demà se

purgués.

23. De bon dematí he donat la purga an en Serafí i m'he afanyat a tenir caldo fet per anar alimentant-lo.//

El recader de S[ant] Vicens dels Horts ha vingut a buscar el bagatge de cèdules en blanc per el Diccionari. En Pau podrà trevaiar.

Rebo carta de na Matilde Llorens[,] que m'encarrega que l'hi compri capells per·a les seues filletes. No és pas demanar poc! Què vol que hi entengui jo[,] amb això! En fi, hi faré lo que sabré i veurem si en sortim. A la tarde he surtit per això mateix. Per els aparadors hi ha les curtines baixades i no he pogut veure res.

Som anat al carrer del Comte del Assalt 69 pr[incip]al per a fer arreglar un document de na Rosalina d'Arenys. Des d'allà sense retornar a la Rambla he volgut anar al carrer de l'Hospital. He comensat de travessar carrers i més carrers que mai hi havia passat i ni savia ont me trobava. Com qu'era de dies no he volgut amoïnar-me preguntant res a ningú encare que hagués empassegat amb tots es *xan*//*xes* haguts i per inventar. Després de no saver a quina paret tocar he ovirat un carrer que hi passava molta gent i he pensat que devia ser allà el carrer que jo buscava i efectivament: tiro de dret i me trovo que no hi havia cap rajola amb el nom del carrer que m'orientés ont era. Tiro avall fins a trovar el 107, qu'era el que jo buscava. Encare no estava ben certa si de debò era aquell el carrer del Hospital. Ho he demanat amb un forner que s'estava a la porta amb una criatureta als brassos. L'home m'ha dit qu'era aquell el carrer que jo demanava. He pujat escales amont. La escala era tan estreta que si jo fos tan grossa com diuen qu'és na Gracieta no hi hauria pogut passar de tan estreta qu'era. Som arrivat al 3er 1ª i he trovat la senyora Guillermina amb la seua filla[,] el gendre i 'l nétet. Tots estan bons. Hi he estat poc perquè se feia tart. D'allà som arrivat a veure la senyora Marina. Encare no sab res en // concret del seu marit. Lo pitjor és que fins els seus parents de la part d'ell no l'hi escatiman els desaires, que són cullerades de fel per ella[,] la pobre. Quin martiri passa sense recursos[,] tan ben acostumada qu'estava amb el sou que guanyava ell! Era tart con els he deixats.

Con tornava cap aquí devian ser dos quarts de nou de la nit, al passeig de S[ant] Joan he trovat un home que no sé pas si tenia prou bones ideies. Déu me perdoni si el judico amb massa llivertat. M'ha preguntat ont era la plassa de Tetuan. L'hi he indicat que seguís amont que aviat la trovaria. M'ha preguntat si per lla la vora hi ha el convent de benedictins puig ell feia poc que havia arrivat de Filipines i tota la tarde que buscava

els p[ares] benedictins i no els trobava. Jo l'hi he indicat que se trobava vora dels dominics i que els qu'ell buscava jo no sé ont són i qu'era tot lo que l'hi podia dir i que *buenas noches* // (ell parlava castellà). M'ha tornat la bona nit tot atent demanant-me qu'el perdonés, i jo afuita bo i perdonant-lo i que s'apanyi. Mai he sentit dir que aquí hi hagi benedictins si no són els de Montserrat. Ell m'ha dit qu'és un convent en construcció. Lo que m'he pensat és que com que m'ha vist amb posat de veiatusca l'hi ha vingut bé de parlar-me de frares.

24. Es dematí he tornat a surtir per lo dels capells per na Matilde. No m'he decidit. L'hi som escrit donant-e-li preus i detalls i ells que disposin.

A la tarde he planxat sis vestits i n'he sortit ben reventada. No ho puc fer pro ho tinc de fer perquè no hi ha més remei. Encare m'en ha quedada molta de roba per a planxar. Ho faré con pugui i poc a poc.

La nena gran de la senyora Marina ha vingut a dir-me que han rebut més lletres del // seu pobre pare. Els hi diu que una nit con tot estigui tancat pujarà a vèurer-les i no sé \què/ més.

25. La ascensió gloriosa de Jesús. Ell sia el nostre amorós ampar tota la nostra vida.

Amb les noies hem anat a S[ant] Pere i no hi hem cabut. Els Maristes ho tenian tot seu amb motiu de la 1a comunió dels seus nens. Hem tornat a surtir i hem oït missa a S[ant] Francisco.

A la tarde som escrit a les meues nevodes Lluïseta i Catalina Rocas remerciant-els-hi els seus retrats. També som escrit a na Rosalia d'Arenys enviant-e-li els documents ben enllestits.

26. Som oït missa de dos quarts de set.

He fet dues cartes per es meus anyorats d'Amèrica. He fet el plec de "Reneixement" i l'he enviat també cap amb ells. Tot ho he portat a Correus.

En Lluís arriba content perquè diu qu'els // companys han arrivat de Tarrassa i han portat mol bones notes.

Rebo postal de m[ossè]n Alcover.

Som escrit a na Marina d'en Benito Rosa.

Con he tingut la carta tancada i tot, m'han portat una postal dels seus parents del

Clot fent-me sapiguer que tenen un robust nen.

Tart de tot som arrivat a veure la senyora Marina[,] que l'he trovada sense consol. Bé ha rebut lletres del seu marit pro tan confoses qu'encare entristeixen més. Se veu que no té prou ànim per·a presentar-se després del disbarat d'haver fugit i pensar que se queda sense colocació.

Mentres som estat fora diu que ha vingut m[ossè]n Joan de Corbera i només hi ha trovat an en Lluís. Amb en Serafí s'han trovat al Portal del Àngel.

Jo he arrivat tart puig sembla que un no se sab despedir d'una família tan atribulada. Déu els ajudi!//

27. Som anat a missa a S[ant] Pere. Entre cants d'es capellans, l'orga i els paletes que a cops d'escarpras ho desfeien tot semblava un terratrèmol.

He comprat una regadoreta per·a regar les flors.

Rebo carta d'en Gassiot donant-me facultat de que els capells de les seues filles vagin al meu gust.

He parlat amb el s[enyo]r rector de S[ant] Pere. Sembla que un no se sàpiga despendre de la seua amable conversa. És un home d'un judici tan recte com pocs s'en trovin.

28. Amb les noies hem anat a la conclusió de les funcions del mes de Maria a la parròquia. És més pobre que la de la Concepció pro encare que tot és més senzill[,] fins les persones que hi acudeixen[,] jo m'hi sento més enfervoritzada. En_mitg de tanta opulència un s'hi trova oprimit. Jesús preferia els humils. La plàtica[,] plena de unció evangèlica: sublim. Poques paraules[,] ben sentides i aprofitades.

Tot avui plou. A la tarde han pujat les // germanes Bach i amb elles i les noies de casa totes juntes hem anat a la festa de les Filles de Maria de la parròquia. Quines cansons tan boniques que han cantat. Una del "Girassol" preciosa. Diu que aquesta vistosa flor que sembla mestressa de totes les altres, de tan mirar al sol en va pendre la forma. Que el dematí se complau amb el sol qu'enlluerna, i que tot el dia s'el mira, i que al vespre con el sol se pon, el girassol plora i amb ses fulletes que plega se tapa la cara.

Aixís és Maria: de tan viure amb santa companyia de Jesús, va copsar-ne totes les virtuts. Aixís ho tenim de fer nosatres, imitar les virtuts de Maria.

L'Adeussiau fins m'ha fet plorar. Era un cant ple d'anyorament i tendresa.

Rebem carta d'en Florenci.

Som escrit an en Dalmau de Melilla[,] an el senyor Serra i Pagès i a m[ossè]n Joan de Corbera.//

29. No puc sortir de casa. Anit en Serafí ha anat al Palau de Belles Arts a sentir un interessant concert. Han fet uns trons espatarrants. Tan com ha plogut i nosatros no teníam aiga ni per rentar-mos la cara. He baixat a avisar al nostre *s[enyo]r Esteve* (l'amo de la casa) qu'ens faltava l'aiga. Ha fet venir un *lampista* i tot es dematí m'ha tingut sense poguer sortir.

A la tarde som anat a comprar els capells per a les nenes de la Matilde. Són mol bufons. Els cuatre m'han costat 9 duros. Els he portat al recader de S[ant] Feliu de Guíxols.

Després amb les petites hem anat a comprar els seus. Na Montserrat l'ha volgut de grant i na Maria amb cireres.

Som escrit a na Matilde.

Con m'en entornava cap a casa els venedors de diaris s'esgargamellavan cridant els successos d'ahir ocorreguts a S[ant] Feliu del Llobregat. Hi ha 5 morts i 10 ferits. Que vagi fent el governador. L'any passat els // ànims no estavan tan exaltats com are i no els deixaven barrejar-se els catòlics amb els lerruixistes. Are ho han permès i ja han comensat. Tots dos cams són prou atrevits i no pararà pas aquí.

30. A les sis en Lluís ha surtit per anar Tarrassa a examinar-se. Déu l'hi ajudi.

Som oït missa de dos quarts de deu. També avui semblava un terratrèmol l'enrenou que feian els paletes desfent la part cremada de la iglésia. Encare hi ha prou fe per·a reconstruir els sacrílegs fets de la Setmana Tràgica. La nostre parròquia va ser de les més castigades. Mai·més serà lo que havia estat.

Rebem carta d'en Teodor Mercader. Envia un recordatori de la primera comunió del seu fillet.

També rebem unes fulles de la Cort de Maria del Amor Hermós. Són de Palafrugell i les envia na Janoher.//

A la tarde som anat a fer una visita a la M[are] Vetlladora relligiosa de S[ant] Josep del carrer d'Universitat. Des d'allà som arrivat a veure la senyora Marina. Està una mica més animada. Hi ha una petita llum qu'ens portarà a felís terme si Déu ho vol tan com nosatros.

Mentres som estat fora la bugadera ha portat la roba neta i l'ha deixada aquí

devant.

Diu que ha vingut una senyora que anava tota endolada i demanava per_tots nosaltres. No sé qui podia ser. Diu que primer ha anat al carrer de Diputació i allà l'han encaminada cap aquí. Diuen que ha dit que tornarà un dematí per·a veure si m'hi trovarà.

31. Rebem cartes d'en Tonet i del s[enyo]r Serra i Pagès. En Lluís ha vingut tot mal content de Tarrassa. Diu qu'el tribunal an els lliures els hi és mol exigent.

Finit el mes de Maria. Ella sigui 'l nostre far.//

Juny

1er. Som oït missa de dos quarts de nou.

Na Montserrat s'ha examinat de geografia. Ha estrenat un capell.

2. He oït missa de dos quarts de set. Per lla les deu he sortit. Som anat a pagar una suscripció d'en Pau Modolell. És de la revista "Tots Colors". Bé m'ha costat de trovar-hi.

Devant l'iglésia de S[ant] Francisco de Paula hi havia un moviment que me feia poc goig. Molta policia de peu i de cavall. Molts de capellans. Molts homes i alguna senyora que entraven o sortían del temple. Era que feien els funerals d'aquell jove de Navarra que els lerruixistes varen matar-lo amb les batusses del passat diumenge a S[ant] Feliu del Llobregat. Presidia el dol el duc de Solferino.

Mentres som estat fora, el recader de S[ant] <Feliu> Vicens dels Horts ha portat un cistellet qu'en Pau ha enviat.// Contenia metlles i vi blanc. Que n'és[,] d'amable, pobre Pau.

A la tarde he planxat els vestits brodats de les noies. M'han quedat com nous. Na Maria va a veure els exàmens de La Econòmica i estrena la paiola de sireres.

3. He fet posar el vidre an el meu rellotjet petit.

En Víctor i na Hermínia han vingut. Hi ha males noves de la meua estimada padrina.

El telèfon de Palafrugell no funciona bé i no l'han pogut entendre. Diu qu'és en

Papau que telefona. Déu l'ajudi[,] pobre padrina!

En Serafí se'n ha anat a Mallorca.

Na Montserrat s'ha examinat de gramàtica.

4. Les noies han anat a la festa de la 1a comunió dels nens de l'Escola M[ossè]n Cinto. Els han obsequiats amb un refresc a la mateixa escola.

5. Avui som parlat amb M[ossè]n Jordi. Feia // mol temps que no hi havia parlat.

Llegim a "Deber" qu'en Joanet Sans el 24 d'aquet mes passat va morir a Santiago de Cuba. Déu l'hagi ben acullit[,] pobret! Tenia 15 anys.

En Serafí per causa de la boira no podrà tornar de Mallorca aquesta nit.

6. M'he llevat a les cis. No me trovo gens animada. No sé què tinc que tot me fa endeny. Deu ser la boira. En Serafí no ha arrivat. El vapor no deu haver pogut sortir. Tinc de fer moltes cartes i no me sé animar.

Déu meu! Per·què poseu tanta gent que sofreix an el camí de la meua vida! Alabat sigueu per a sempre. Comuniqueu-me acert amb la distribució de consols. Vós qu'en teniu una font tan abundosa. Tot és una <f> confusió inponderable. Matrimonis mal avinguts, pares que se quedan sense els fills estimats, amics desolats, xicots que s'anyo//ran batallant amb els moros, ànimes atribulades, i ningú me ve a contar alegries. Aqueixes tothom se les sab passar sense fer-me'n ni la més petita part. En fi Déu ho vol aixís. Què estic sermonant are? No tinc tota la raó. Rebo carta d'en Busquets[,] que no sab com ponderar-me les virtuts i gràcies de la seua Magdalena.

En Serafí a les vuit ha arrivat més mort que viu. Han estat moltes hores pel mar. Diu que no s'ha pas marejat. M[ossè]n Alcover diu que l'ha rebut mol bé. No sab pas com comensar per esplicar lo ben impresionat que ha quedat de tot lo que ha vist. Que disfrutin[,] pobres joves. Són tan hermosos[,] els divuit anys!

En Lluís també està de lo més animat per·a fer alguna assicnatura aquestes vacanses.

A mitjant matinada en Víctor ha vingut. Hi ha estat poc. Hem quedat que si se rebia alguna nova de Llufriu ens la comunicaríam. Per fi som estat jo // qui ha rebut la sotracada. A dos quarts d'una rebo una carta de na Florinda i me diu que dissapte passat va morir la meua tan estimada padrina. Déu l'hagi perdonada. Desseguit som anat a can Miralles a donar la carta an en Víctor. M'ha entristit mol.

Avui mateix quina variació de fets m'han esdevingut. Dematí me trobava frenètica per la tardansa de l'arrivada del fill estimat. Per fi ha arrivat i m'he alegrat una mica.

Carta d'en Busquets vessant de joia. Del cap de poques hores m'arriva en Víctor tristoi per la manca de noves de la nostre estimada difunta. Del cap de pocs moments la carta de na Florinda. Després una postal d'en Serafí que s'havia quedat endarrerida. M'hi esplica lo embadalit qu'està devant tantes preciositats. Era de Sóller.

Are m'en vaig a guarir tantes nafres morals com pugui si ningú me ve a destorbar. Na Montserrat s'ha examinat // de francès. L'han aprovada.

És de nit. Som escrit a na Florinda i an en Sans i Bori aconhortant-lo de la pèrdua del seu estimat Joanet. També som escrit a na Maria d'en Benito Rosa.

7. Comensa de fer calor. Després de fetes les meues devocions acostumades som arreglat el pis que sembla que fa olor de lliri.

M'en vaig a escriure an en Pau. No puc cusir. Are tampoc puc escriure. Aquets redimontris de xicots dels veïns jugan i mai callan. Tan rebé qu'estaria aquí darrera i m'en hauré d'anar al devant que hi ha una fressa del carrer que no me deixa fer res de bo.

Rebem carta de na Gracieta i d'en Florenci junt amb un plec de maquinària. Les lletres de na Gracieta m'han entristit. No hi puc fer més. Les d'en Florenci no m'acavan de fer el pes. Potser que m'han trovat de mal humor.//

8. Estic de mal humor des de bon dematí. No me trovo gaire bé. Dec sentir gropada per la tarde.

A la parròquia han estrenat l'altar de S[ant] Josep. Tot era ple de fullatje vert atapahit de flors. L'altar major sembla un enderroc. Tot és moviment, que deixa veure que mol aviat serà refet de nou.

He rebut carta de na Janoher. Pobre noia![,] tan que me l'ha estimo i que la tingui de veure tan aclaparada. No s'ho mereix[,] la pobre. Déu ho vol!

Ha vingut un cunyat d'en Pau. Hi ha estat només uns moments.

M'en vaig a respondre a na Gracieta i a n'en Florenci. També responc la de na Janoher. M'ha entristit mol. Les he anat a tirar totes: la d'en Pau, la dels argentins i la de na Janoher.

Fins a l'estanc m'he pogut convèncer de la pena que passava un tendre xicot // que també 'l cor l'hi plorava l'anyorament del seu poblet. Ell mateix ha posat els sagells.

Con ha posat el de la carta de na Janoher s'ha fixat que hi deia "Girona". Com s'ha esverat[,] pobret. "Girona [–]ha esclamat ell[–]. És cap al meu poble. Jo també en som[,] de vora Girona. Sab d'un som? De Castelló d'Ampúries. Hi ha estat mai[,] vostè? Jo el deixaba esplaiar sense contestar-li comprenent perfectament la emoció anyorosa que sentia ell parlant-me del seu poble. Potser que allà an el seu Castelló \hi té la mare/[,] que també l'anyora an el seu fillet. Potser l'hi sembla que ja el té fet un jovenet presumit pel sol fet de tenir-lo a Barcelona. No n'he fets pocs jo[,] de pensaments mentres ell s'esplaiava. Tenia uns dotse anys o menys[,] pro viu i llest que se pert de vista. Potser és horfe![,] quissab! Tot sovint hi tiro cartes i mai m'havia dit res. Un·atre dia l'hi preguntaré si s'anyora i si hi té la mare[,] a Castelló.

Som anat a fer un rato de companyia a la s[enyo]ra // Marina[,] que la pobre encare segueix sense la companyia del seu marit.

9. He cusit bona estona. A la tarde som anat a Gràcia i des d'allà a Sarrià. Na Sufia segueix bé.

10. He cusit i planxat. Ha tronat i plogut.

11. Diumenge. Amb les noies hem anat a la missa de comunió de nenes de la catequística de la Sagrada Família.

Rebo carta d'en Pau Modolell. Estic mol afligida. Jesús meu[,] ajudeu-me. L'apoderat ens fa passar un calvari que no ens el mereixem.

Rebem impresos argentins.

Na Maria amb el seu Orfeó són al cementiri <a> a portar una corona a la tomba de m[ossè]n Cinto. Ahir era <e>l'aniversari, i no hi varen poguer anar per tanta pluja. Ell fou mol martiritzat i <d> en podem apendre[,] a tenir paciència.

A la tarde amb les noies hem anat al Parc.//

Després hem entrat a S[ant] Pere a sentir un sermó català bastant pobret que ha fet m[ossè]n Brics.

Els nois han anat a l'Aplec de la Sardana a Vallvidrera.

Han portat el molinet de cafè que m'han donat per 25 cupons.

12. Som oït missa de dos quarts de set. Som escrit 15 cèdules per m[ossè]n Alcover.

A la una i deu minuts he sortit de Barcelona per anar-me'n Arenys. He trovat el padrí mol bé. M'ha deixat els diners que l'hi he demanat. Déu l'hi pagui el favor que m'ha fet.

Som arrivat aquí a tres quarts d'onse. En Lluís m'esperava. Encare no havia sopat. No tenia ni un cèntim per a comprar quelcom per a menjar. A més corre he fet un sopar i tots ens hem atipat gràcies a Déu.

13. A la matinada ha plogut mol.

Rebem postal de na Gracieta i carta d'//en Florenci. A les dotse[,] postal de l'Alcàntara des d'Olot i a la una certificat d'en Martí de l'Habana. En nom de Déu haurem sortit de pena per un temps. Què l'hi costaria de ser puntual i nosatros faríam el nostre fet.

Na Montserrat s'ha examinat de geometria.

Escric an el padrí.

14. Havent enllestit per·qui, rebo carta d'en Martí amb la segona. Som anat a can Rosés a presentar la lletra. Tota la tarde he planxat. Al vespre he fet cèdules per a m[ossè]n Alcover.

15. Diada de Corpus.

Amb les petites hem anat a missa de set. Jo som anat a combregar i en Serafí també. En Lluís ha tingut mandra. Na Montserrat diu que hi anirà demà. Tots els dies són sans i bons per a encomanar-se a Déu. No hem pas anat a veure la professó. Diu que no ha passat cap fet desagradable.//

Som escrit an en Florenci, a m[ossè]n Alcover i an en Teodor Mercader amb motiu de haver-me notificat la festa de la 1a comunió del seu fill.

Rebo Butlletí del Diccionari de Mallorca.

A València ha esclatat una bomba a la capella de la Verge dels Desamparats. Per un voler de Déu ha estat a la matinada con no hi havia ningú. Val més axís.

Són tres quarts d'onse de la nit. En Serafí és amb els catalanistes a solemnitzar el Corpus de Sanc. Són tan exaltats que ja l'hi profetitzat que potser anit no dormirà a casa.

Per fi ha tornat gràcies a Déu i al delegat del governador[,] que devia ser *sort* com una parola i han dit tot lo que han volgut.

16. He oït missa de dos quarts de set. Després tot es dematí he traficat espolsant roba d'hivern. Hi he posat boles per·a presservar-la de les arnes. A la tarde ha vingut la s[enyo]ra Prats amb les seus filles. Després ha vingut la senyora Guillermina.//

17. Tinc un dia mol gris. Per·què? Què sé jo! No me trovo gaire bé. Només he surtit per anar a missa. He posat amb ordre 755 cèdules per el Diccionari. No sé què ho fa qu'estic tan trista! Déu meu!

A la tarde som anat a veure la exposició de La Econòmica. És bastant migradota. Ningú vol trevaiar, ni lluir-se, ni tant·sols aprofitar-se. Què hi farem! Lo poc que hi ha és interessant.

Després he arrivat a Gràcia. He visitat els bons amics Perandones.

Som entrat amb una sabateria a comprar-me unes sabates de goma.

18. Diumenge.

Amb les petites hem anat a missa i a combregar a S[ant] Pere. A la tarde amb elles i en Serafí hem anat al Palau de Belles Arts. Hi hem entrat d'arròs (sense pagar). L'Orfeó Català hi ha cantat un escullit repertori de cansons populars catalanes que // totes han estat aplaudides de debò. "L'Emigrant" i "La mort de l'escolà" de m[ossè]n Cinto. Dues cansonetes de Nadal. "El dimoni escuat"[,] "L'arbre fruiter"[,] "Sota de l'hom"[,] "Els tres tambors"[,] "Montanyes regalades"[,] "La Maredeéu" i no me recorda quina més. A la segona part els nens i nenes de la escola de gimnàsia artística de Tarrassa han trevaiat mol bé, essent mol aplaudits. L'Esbart Català de Danzaires dirigit per l'Aureli Capmany amb sos preciosos trajos han ballat "Les flors de maig" d'en Claver i "L'hereu Riera"[,] cansó cantada per l'Orfeó Català, dirigit per en Millet. Quina tarde més distreta i aprofitada!

A les nou arribàvam a casa. En Lluís ja hi era. Aquet *pou de ciència* ha passat la tarde a "Canigó" estudiant les eccelències d'en "Cert-Locolmes".

Avui al Tibidabo han beneït la cripta del temple dedicat al Sagrat Cor. Hi ha acudit moltíssima de gent. No hi he estat mai.//

19. Poca cosa tinc avui per a esplicar. Fetes les meues devocions matinals he tret patrons dels figurins, he cusit, he planxat i som escrit 50 cèdules per el Diccionari. El temps ben aprofitat i distret.

Rebem postal de l'Alcàntara des de Puigcerdà. És per en Lluís.

20. Tot es dematí triscu. Només he reposat llegint un passatje de l'Història de Catalunya. Francament: això de tants facinerosos i criminals em fa por. No me plau tanta sanc.

21. Avui al altar del Santíssim hi havia moltes flors. Devia ser ben preparat per un casament.

He continuat la lectura dels tràgics successos del "Corpus de Sanc".

Rebem postals de les germanes Rocas, de na Janoher i de l'Alcàntara.

La bugadera m'ha portat una fotografia del seu nen grant. És de 1a comunió.

Han vingut les germanes Bach.//

22. Som anat a can Rosés a cobrar la lletra.

Fa molta calor. Res més per a esplicar.

23. Avui ha estat un dia [de] sorpreses agradoses.

M'he llevat a les cis. Som oït missa de dos quarts de set. A les nou he rebut carta de m[ossè]n Joan. Sempre està de broma. Me conta lo dòcils que se l'hi han tornat els seus corberencs i les festes lluïdes que se fan an aquell poble des qu'ell hi és. Ja tenen raó de que "el rector fa els parroquians". Amb la seua tàctica i dolcesa, és capàs de amansir colsevol poble per esverat que sigui.

M'esplica que ha anat a Lourdes i que de paraula el dia que vindrà m'hos ho esplicarà tot. Diu que vindrà aviat.

A les tres de la tarde rebem carta de na Gracieta amb retrats d'en Florenci, de n'Angeleta i dels nens. Na Gracieta diu qu'està grassa que no hi quep. En Flor fuma amb pipa mentres està escriguent i els nanos jugan an el jardí. En Florenci diu que vindrà aviat.//

Per fora hi ha molta murga amb motiu de la vervena. Nosatros anem a dormir.

24. D'en tota la nit no he dormit. En Lluís no ha sortit. En Serafí ha arrivat a les tres. Diu que amb en Llorens han anat a menjar una coca al "Canigó" del Bou de S[ant] Pere.

Tota la nit s'ha sentit gresca per fora. Tot és festa de tabola i la gent se

diverteix<en> sense donar l'importància que se mereix aquesta santa nit del naixement del precursor de Jesús. Sigui com se vulgui, encare que no l'hi donguin la té, per el sol fet de l'enrenou i alegria popular que porta. Ella ens recorda la que sentiren els afortunats esposos S[ant] Zacarias i S[anta] Isabel aquella nit gloriosa a les muntanyes de Judea ja fa tants de sigles.

A les cuatre tocades encare no havia pogut dormir. An aquella hora de matinada encare tot era rebombori per fora. Se sentia con els vehins arribavan a llurs // hestatges i picavan de mans per cridar al vigilant que els hi obrís la porta. Ell amb un crit que ressonava mitg Barcelona responia *boi!* i fent petar es bastó per l'acera arribava i obria les portes.

Els tranvies no han parat d'en tota la nit. Per fi la son m'ha rendit i m'he adormit, pro és tanta la costum de llevar-me a les cis, que també avui m'hi he despertat. No m'he volgut llevar després de dues hores només de dormir. M'he llevat a les set. Som anat a missa i a comprar, i arrivant he cridat tota la meua tropa.

He planxat mol.

25. A les vuit amb les noies hem anat a la Comunió del Apostolat i Filles de Maria. La plàtica qu'ens ha fet el s[enyo]r rector[,] interessant com totes les seues. «Ora et labora». Aquet és estat el seu tema. Paraules sublims que ha desenrotllat maravellosament.

A la tarde hem anat a visitar la pobre s[enyo]ra Marina qu'encare el marit no l'hi ha tornat.//

26. Ha plogut mol. He ordenat moltes cèdules per m[ossè]n Alcover.

A la tarde som anat al local de la Associació de Viatjants de Comers a demanar si tenen alguna nova del s[enyo]r Quimet i tampoc en saben res. He pujat al tranvia d'Horta fins al passeig de San Joan i som pujat al pis de la senyora Marina a donar-li comte de les infructuoses diligències referent al seu marit.

M'he taiat una jaqueta d'una mantellina veia. El forro és d'unes faldilles veies també. El som embastat i posat a punt de prova. Són les onse de la nit. Aquí devant se sent un gramòfon que sembla que se desespera.

Al entressol hi han vingut uns homes que han cantat amb motiu de despedir-se de m[ossè]n Quintín Mallofré. Bé en devia ser[,] de simpàtic[,] amb els homes del Fortupio. És un veïnat de gent pobre i bona. A m[ossè]n Quintí l'han destinat amb un

poble de fora que s'hi deurà anyorar forsa, pro aviat deurà // conjuminar la seua colla de cantaires com ho havia fet amb aquets que l'han vingut a despedir.

És mol més animat aquí que al carrer de Diputació.

27. Som oït missa de dos quarts de set. He fet una pila de cèdules. El nostre mestre D. Toni estarà content.

En Lluïsot s'ha enfadat de debò contra s'ataconadó de sabates. Ja té raó pro també s'ha de tenir paciència.

En Serafí és al teatre a veure "La dona d'aiga".

A Madrit s'hi celebra el gran Congrés Eucarístic. Encare hi ha fe. Això deté la mà diabòlica tan enfurismada contra 'ls bons catòlics que seguim la doctrina de Jesús.

28. Fetes les meues devocions he traficat per aquí. Cap al vespre n'Hermínia à vingut a comvidar-mos a la festa eucarística que fan a Sarrià units espiritualment amb els de Madrit. Hi anirem si Déu ho vol.//

Són dos quarts de deu de la nit. Els nois són an el seu "Canigó" amb els companys a menjar-se la tradicional coca de vigília de S[ant] Pere. Les noies i jo l'hem menjada aquí.

Are elles ja dorman, jo faig cèdules, els nois encare no han tornat.

Són les dotse de la nit. Si m'en vaig al llit ni pensar amb poguer dormir per tan rebombori que hi ha per defora solemnizant la verbena de S[ant] Pere. Tampoc avui els tranvies plegan d'en tota la nit.

29. Sant Pere gloriós.

Ja de bon dematí[,] i fins n'hi ha que des d'ahir, els balcons de per_tot arreu estan endomassats. Tot és alegria comensada ahir. Els nostres tres balcons també llueixen un domàs de les cuatre barres qu'els nois del "Canigó" ens l'han deixat. Se veu de mol lluny.

Per_totes les iglésies hi ha grans solemnitats amb motiu de la grandiosa festa.// A la Sagrada Família ha estat el lloc més concorregut. Nosaltres a la tarda hem anat a Sarrià[,] que han fet una professó eucarística mol lluïda. Hem arrivat a casa a un quart de deu.

30. La bona amiga Celina ha vingut. Bé en passa de penalitats[,] la pobre. De

diners no l'hin mancan pro de disgustos[,] tampoc. Déu l'hi ajudi!

Acavat el mes dedicat al Sagrat Cor. Ell sia per sempre el nostre escut.

Juliol

1er. Som fet un paquet de cèdules pel Diccionari de m[ossè]n Toni. Els he portades a cal Manso del carrer de la Canuda i ell les hi recullirà.

He comprat roba de punt per es nois.//

Na Mersè Bach ha vingut una estona.

Les petites han acavat els colls de randa inglesa per enviar a Buenos Aires. En Jorba se'ls endurà.

Hem rebut carta de na Maria d'en Benito Rosa. Està mol desconsolada. Déu l'ajudi!

Avui les petites han comensat les vacanses.

2. Diumenge

Comensa a fer calor. Hem anat a missa de set.

Hem donat els colls dels nens de na Gracieta a n'en Jorba[,] que demà s'embarca.

A la tarde no'm trobava bé i no hem sortit. Som escrit a m[ossè]n Alcover. L'hi he posat un fui de fonètica llufriuenca ja qu'ell m'ho havia demanat.

No ha vingut ningú. Cosa rara!

3. No surto de casa. Tinc molta feina a cusir. M'acavo la jaqueta i m'he fet un cosset blanc. Tot avui que hi trevaio.//

Na Mersè Bach ha vingut.

Rebem un nombre de "Correo de Cataluña". És de Montevideo i l'envia en Florenci.

4. Avui tampoc surto de casa. Escric an en Pau.

He reformat unes faldilles qu'eran mol amples. Les he rentades i fan mol de goig. Are na Francisqueta Llorens no s'em rifarà de que porto faldilles plegades per esser fetes a la moda mol antiga.

També avui ha vingut na Mersè Bach.

Rebem postals d'en Florenci i de na Gracieta i una carta. Tot per en Serafí. Quin prestigi! Perquè és el més fi, quin orgull!

5. Renoi! Tampoc avui surto de casa. Tinc feina. Al mitgdia i al vespre les campanes de la parròquia semblava que tenian de trencar-se de tanta joia de repicar. És que anunciavan la gran festa de demà.

Escric an en Busquets.//

6. Dematinet som oït missa i som anat a combregar com gairebé tot es dematins. És tan a la vora que dóna gust d'aprofitar-se'n.

La iglésia estava feta un enrenou de trastos dels paletes que hi ha tan de temps que hi trevaian.

M'hen he portat na Maria a plassa perquè hi sàpiga anar tota sola si convé. A la tarde he cusit fins vora les cinc. He plegat i m'hen som anat a l'iglésia per·a millor contemplar la solemne cerimònia de la benedicció feta per el bisbe d[octo]r Laguarda. La plàtica[,] encare que castellana[,] pro mol inspirada i mol sentida. Con ell ha acavat ens ha dirigit la paraula el nostre dicníssim s[enyo]r rector[,] emocionat com mai l'hi hagués vist. La capella de música[,] dirigida per el s[enyo]r Mas i Serracant[,] han cantat un solemne tedèum i la funció ha estat acavada. L'iglésia estava atapaïda de gent que ni s'hi quebia. N'em surtit tots enfervoritzats i contents de tenir nou temple encare que no·pas amb el mèrit que tenia el que varen cremar dos anys enrera, pro Déu n'hi do de lo que s'ha pogut fer.

7. Volia anar a missa al temple del Tibidabo i an els nois no els hi ha vingut bé d'acompanyar-m'i. Hi anirem un atre dia si Déu ho vol.

He rebut encoratjadores lletres de m[ossè]n Alcover.

8. Som anat a portar quelcom de consol a la bona amiga Celina. Ho necessita i consolar als tristos és fer una obra de misericòrdia. Passa molts disgustos i viu mol atribulada[,] la pobre. Miraré de no deixar-la. Fa tan de bé[,] la compació d'una persona amiga. Déu m'ajudarà. Tant·sols l'hi pugui comunicar valor per a soportar amb resicnació el seu calvari ja estaré contenta. Que l'hin costan[,] de llàgrimes[,] els seus fills!

9. Diumenge

Fa molta calor. Els nois s'han llevat // a dos quarts de cinc per anar al port a esperar uns *maricanos* recomanats dels de Trenque Lauquen. Vénen amb el "Balbanera" i tenian d'arrivar a les cinc del dematí i ha arrivat a tres quarts de vuit. Els nois han saludat an els recomanats amics. Els volian encaminar a la fonda o acompanyar-los ont hagués convingut, pro ells ja venian amb amics i han dit que a la tarde anirian als toros. Bon profit.

Les noies i jo hem assistit a la gran comunió de festa de la iglésia de S[ant] Pere. Ha durat tres quarts d'hora essent tres els sacerdots que la donavan. Animava veure tanta devoció amb un barri que són mol de la *reïra*. Els joves i veis[,] petits i grans, mai hi havia vist tants homes. Hi eren a centenars. An el s[enyo]r rector se l'hi veia la joia a doll. Ens ha dit cuatre paraules encoratjadores amb aquell amor paternal que tan bé sap transmètrer.

Acavat tot, hem anat a veure la s[enyo]ra Marina. No sab pas com resistir aquet fet del seu marit.// Hem determinat que jo demà vagi a contar el seu fet al pare Alfons d'Age, que viu a Sarrià. És un parent d'ella i són d'un mateix poble.

10. Per lla les vuit m'en som anat. Som entrat uns moments a les M[ares] Reparadores. Amb tot el fervor he demanat a Jesús Sagramentat que me permetés trovar al pare Alfons, i que beneís la meua feina i bones intencions. Ben encoratjada m'en som anat a Sarrià. Som anat primé a casa de na Sufia perquè una d'elles m'acompanyés al convent dels P[ares] Caputxins. Hi ha vingut n'Hermínia. Hi he trovat el relligiós que jo buscava. Mai havia patit tan de calor, pro se tractava d'una feina tan capdal que en aquells moments tot ho haguera sofert per a surtir del pas.

El savi religiós m'ha escoltat mol atent i m'ha promès posar-se d'acort amb un s[enyo]r canonge de Tarragona parent d'ell, i entre els dos fer lo que puguin per la pobre s[enyo]ra Marina // i els seus cuatre fillets. Tota jo transpuava de goig considerant que per fi teníam aquets desgraciats amb bon camí i podia portar a la seua pobre mare afalagadores noves.

He arrivat a casa a tres quarts d'una. M'esperava na Mersè Bach[,] que portava mostres de brusa i volia que l'hin ajudés a triar una.

Cap el vespre som anat a veure aquells atribulats. Som entrat a la mateixa iglésia del dematí ont sempre hi ha el Santíssim esposat. Hauria estat mol ingrata si no hi

hagués entrat a donar gràcies per el favor obtingut i que amb tan de fervor havia demanat el dematí. Hi he estat breus moments pro estava contentíssima.

A la s[enyo]ra Marina la he trovada al llit. Desseguit s'ha animat i s'ha llevat. L'hi he esplicat tot lo pertanyent a la meua entrevista amb el seu parent caputxí, i que m'ha promès que ell mateix la anirà a veure i consolar-la. El pare Alfons m'ha dit axís: "Digui a la meua parenta que // no plori més que ja trovarem un camí". Alabat sia Déu![,] què més volia jo sinó poguer-li pregar que no plorés tant. Per fi, ja veiem lluir un estel en el seu cel ennuvolat! Això vol dir que de nou hi haurà la pau santa.

D'allà som anat al Peninsular a saludar els bons amics Ugalde. Hi he arrivat just con s'en volian anar cap a la Estació del Nort i cap a la seua terra que el senyor hi ha 31 anys que n'és fora i la senyora 25. Portan tres fills[:] dues nens i un noiet d'uns sis anys. Diuen que coneixen mol an els nostres de Trenque Lauquen. El senyor diu que coneix fins els petits nostres i diu que són *muy lindos*. La senyora diu que *conoce mucho a la señora Gracia i a Angelita. Que Angelita los acompañó hasta la estación de Trenque Lauquen*. Fa grans elogis de lo mol sensilles i modestes que \són/ na Gracieta i n'Angeleta. Renoi! Sembla que tenint cuartos o molta representació ja hi hagi // dret a despreciar an els que no en tenen. Si fos axís pobre de mi! No m'escoltarian els rics i els de categoria distingida encare que no siguin rics. Me deia la señora Ugalde que *da gusto tratar a Llorens y a su señora porque ellos son muy ricos y no se dan de menos de hablar con los pobres.* Que m'hen dóna de goig[,] això! Sempre plens de caritat! Déu els beneieixi!

A la fonda mateixa hem pujat a la central ells i jo fins a la estació del Nord. No'ls he deixats fins que han estat dins del tren.

11. Avui no surto de casa. Estic cansada d'ahir. Tanta calor que feia i d'en tot el dia no vaig parar.

Tot es dematí he reformat vestits meus i de les noies. Ho desfaig, si convé ho rento i ben planxat sembla nou.

Som escrit an en Pau. Fa molts dies que no sé res dels argentins meus.//

Les uieres no me van prou bé i m'hen som comprades unes atres.

Na Mersè Bach ha vingut. Entre ella i jo hem taiat una brusa japonesa per a ella.

12. Res de nou. Na Mersè Bach ha vingut i entre ella i jo fem la seua brusa.

13. En Lluís porta la mala nova que ha mort d[on] Frederich Nuguer[,] pare del seu mestre (a. c. s.).

14. Segueixo amb la roba veia.

En Pau ha passat per qui devant. En Serafí l'ha anat a saludar. Jo he pujat an es carro i hem anat a passar una estona a casa de la seua germana.

Ha vingut la senyoreta Brics. M'ha semblat que buscava que hi deixés anar les petites a llissó particular durant aquets mesos de vacanses, i jo he fuit d'estudi. Que estudiïn soles si volen[,]// que les mesades extraordinàries no són pas per la meua butxaca.

Fa molta calor.

En Lluís ha anat al dol de d[on] Frederic.

15. Avui som pogut oir missa. Feia dies que no hi podia anar. He parlat amb el s[enyo]r rector. És mol bon home.

Al vespre els nois han anat an el seu Canigó perquè avui é<l>s la festa major del seu barri. És la festa de S[ant] Camil de Lelis. Per aquesta diada, el posan amb una capelleta que tenen a la paret del carrer Mitjà de S[ant] Pere. Jo con els nois varen arrendar aquell pis, no podia atinar quin sant hi mancava an aquell lloc tan repintat de vermei. Només l'hi tenen els dies de festa·major. Allà el venera tot el barri, pro Déu se compadeixi de la veneració d'aquells bons veïns. Tenen el sant an el seu lloc predilecte amb flors i ciris encesos.// Al devant un piano de maneta que repica desesperadament valsos i massurques, i el jovent ballant nit i dia devant la capelleta de sant Camil. Què saben ells? Visca la murga! Avui diumenge fins diu que hi ha cucanyes. Mol originals han de ser amb un carrer tan estret. Com més pobres més se diverteixen.

16. Es dematí es nois han anat a sentir un mitin de protesta de la provable guerra del Rif. Tampoc jo la' aprovo[,] la guerra amb els moros, pro me sab greu qu'els meus fills vagin a sentir oradors tan exaltats com en Pau Iglésies i d'atres com ell.

Are les noies són a examinar-se de solfeig a l'Escola M[ossè]n Cinto.

Avui és la Mare de Déu del Carme i hem entrat a formar part de la Confraria. Tot sia a major glòria de Déu.

17. M'he llevat a les sis. He oït missa a S[ant] Pere. L'ha celebrada el s[enyo]r

rector. Era per // una partera. He pregat a Déu per el celebrant per aquella mare tan joiosa que oferia el seu fruit de benedicció, i fins he pregat per aquell tendre infantó que amb tanta paciència ha aguantat totes les cerimònies sense queixar-se, ni con el celebrant l'hi posava l'estola a la cara peraquè la besés. Deurà ser mol bon minyó.

He comprat un vestit de cotó per a les noies. És dels que tenen senefa.

Al vespre les noies han portat la bona nova de que el s[enyo]r Quimet Corominola per fi ha tornat. Ja era hora.

Som escrit a m[ossè]n Salvador felicitant-lo.

Tinc un mal de caixal orrible. Som anat a la farmàcia peraquè me donguin algun calmant.

18. Tota la nit no he pogut dormir. A la matinada he reposat una·mica. Som anat a cal dentista i m'el ha tret amb tota facilitat gràcies a Déu.

Escric a m[ossè]n Lluís de Llufriu i an en Ton de casa, i a m[ossè]n Alcover.

He passat pel carrer de Bou de S[ant] Pere i encare S[ant] Camil estava ben obsequiat amb flors[,] ciris i <fl> creus vermeies. Va vestit de negre com a sacerdot qu'era. Porta una creu vermeia an el pit, sicne de que se dedicava a curar malalts. Quissab si de l'esmentat sant n'esdevé "la Creu Roja". No n'hi ha poques[,] de penjarelles[,] pel carré! Hi ha banderes per tots els gustos que han inventat la gent d'aquell barri tan pobre i tan animat. Les festes per lo menys duraran quinse dies.

19. Quin repòs[,] sense 'l mal de caixal.

En Serafí ha anat a banyar-se. Fa una calor mol forta.

Faig els vestits de les noies i una estona he fet cèdules per m[ossè]n Alcover. Mentres les feia, en Lluís i les noies m'han // estat matant es cuc de s'oreia fent estudi. Ell fent de mestre i elles obeint ben sumisses. Na Maria se l'hi queixa de que per esmorsar i per dinar han de menjar lletres i per sopar[,] números. Bona falta fa.

20. Fa una calor qu'ens té atuïts. No tenim ànims per a fer res.

He cusit una mica an el vestits de les noies.

Rebem carta de na Janoher. De lo d'en Florenci n'està tota contenta. Diu que hi ha vuit dies qu'el seu avi Rafel se va ferir. Déu l'ajudi! Per_tot hi ha creus.

En Lluís no se trova gaire bé[,] efecte del calor.

21. No's pot viure de calor. He cusit una mica.

Rebem carta d'en Florenci, de na Gracieta i de m[ossè]n Lluís.

Aquet pis és insoportable. Tots ens hi hem d'enmalaltir. Sembla que bull. No tenim ànim per a fer res. Mai havia // patit tan de calor com aquí. És que tenim es sostres baixos i el sol hi penetra com a defora.

22. He passat una nit tremenda. Hem de dormir amb totes les portes i balcons overts i encare no respirem. Fins tinc por qu'ens arreplegui un mal aire i ens quedem enrampats. És insoportable.

23. Diumenge. Amb les petites hem anat a la comunió de Filles de Maria.

A la tarde ha vingut na Mersè Bach.

Cap el tart amb les noies hem anat a veure el matrimoni atribulat. Are ja tornan estar junts. Déu els hi do ceny!

Rebem carta d'en Florenci! Els nois han anat a preguntar quin dia arriva el vapor que hi vénen les Llorens i diu que ja va arrivar divendres. Les Llorens ja són a Pineda.

24. El sol i les boires creman. M'he taiat // un matiné d'unes faldilles veies. Som acavat els vestits de les noies.

25. Sant Jaume Apòstol. D'en tota la nit no he pogut dormir. Mai havia patit tan de calor. Mentres el temps no se posi una mica fresc, no vui dormir més an el meu cuarto.

A la tarde som anat a Pineda a veure les arrivades de nou. Els hi he trovades a totes[:] mare i filles i gendres i néts i minyones i fins la s[enyo]ra Guillermina amb sa filla i el netet. El tren m'ha escapat i m'en som anat a dormir [a] Arenys perquè a can Llorens bé prous eran que ni sé com hi queban. Con som arrivat Arenys el padrí ja era al llit. Na Rosalina m'ha overt la porta i hem dormit juntes.

26. A les cuatre m'he llevat. També s'han llevat el padrí i na Rosalina. Hem conversat una mica. Ell s'ha quedat // perquè encare era massa aviat per anar a celebrar la missa i nosatres dues hem anat cap a la estació. El pobre padrí n'està mol content[,] de que hi vagi[,] i amb na Rosalina l'afalaguem tan. Els veis se mereixen totes les atencions.

A dos quarts de sis he surtit d'Arenys. Pel camí he llegit un llibre que en Joan ha

enviat per els de “Canigó”. També han enviat un llibre de mecànica per en Lluís, 5 duros per cada una de les noies i un coll per na Janoher.

A les set som arrivat a Barcelona. Con som arrivat a casa encare tots dormian. Millor. És lo que volia jo. Tot avui no me puc aguantar de son. M’he fet muntar un llit a la saleta de un dels dormitoris de devant.

27. Som oït missa de nou a S[ant] Pere. Després som anat a Barcelona. He comprat batista blanca per fer uns colls per les noies.

Per lla les onse m[ossè]n Joan ha vingut una estona. Aviat s’en ha tornat.//

He fet els colls de batista.

En Lluís ha anat als banys.

Rebem carta d’en Dalmau des de Melilla. M’enviat tot ple de flors cullides per els marges del Rif. És que jo l’hi havia demanat. És mol simpàtic. L’hi tornaré escriure, no fos cas que s’<ho>anyorés[,] pobre xicot. Diu que no l’hi va tan malament que diguem. M’esplica quina fruita hi ha, \lo/ que sembran, quins mercats s’hi fan, com passa les festes i no sé què més de tot lo que jo l’hi demanava. N’he quedat tota contenta. Déu l’hi ajudi. És ben trist esser sol an el món. No té ningú que s’interessi per a ell ni que l’hi demostri un bri d’afecte. Hi ha tan temps qu’el coneixem i ell està tot encarinyat amb nosatros. Sembla que ens sigui parent. Jo sempre estimo amb predilecció als més sols i aburrits si són bons com ho és ell.

28. En Serafí s’ha llevat tot malalt. Ha // passat un tropell mol fort. Està mol marejat degut an el fort calor. Per fi l’apotecari de la plassa de S[ant] Pere ha encertat un bon remei. Desseguit és extenuat[,] pobre cardina! Tot avui està al llit. El calor és fort.

29. En Serafí s’ha millorat mol gràcies a Déu.

30. Vistes qu’en Serafí està bé, amb el tren de les sis del dematí hem surtit les noies i jo per anar a festa·major a can Pau. El camí[,] fresquet i atractiu. A tres quarts de vuit hi hem arrivat. En Pau i ses germanes estan mol rebé. A les deu hem anat a l’ofici. Hi feia molta calor. Jo vigilava si hi veia alguna costum antiga amb les cerimònies i només han tret atxes com ho feian antigament a Llufriu an els oficis solemnes. Ens han donat un bocí de coca beneïda.

En Pau estava de lo més content veient-se tan ben acompanyat. Hi tenia el seu //

germà, una germana i un cunyat. A la tarde hi han vingut les nevodes seues i unes amigues. A sopar érem onse. A la nit la jovenalla han anat a teatre, i els vells i criatures al llit. He sentit el sereno que a la nit ha cantat en castellà, i a la matinada[,] català.

31. A les set m'he llevat. He dormit amb na Maria. M[ossè]n Joan de Corbera era a festa·major a la rectoria perquè són pobles veïns. Ens ha vingut a buscar perquè poguéssim oir la missa que ha celebrat. Ell ens ha donat la comunió.

En Pau l'ha comvidat a esmorsar i con ha sortit de l'iglésia ha vingut. Ell, en Pau i jo, tots solets hem esmorsat amb una tauleta rodona dintre de la glorieta tota coverta de verdor de campanetes i atres flors que s'enredan. En Pau ens ha llegit trevais que té en cartera[,] tots mol bonics. També hem comversat sobres // del Diccionari de m[ossè]n Alcover. A les onse m[ossè]n Joan ens ha deixat, quedant-mos a tots un agradós record d'unes hores felisment passades. L'hi he deixat el tomet dels Jocs Florals d'enguany. Després han arrivat en Sagarra i el seu fill.

Hem dinat amb tota joia. A la tarde tothom s'en ha anat amb una font vora 'l riu. Nosatros i en Pau ens hem quedat. Hem tingut por que no seríam aquí a l'hora d'anar-mos-en amb la darrera tartana. Les noies s'han firat.

Al punt d'un quart i mitg de nou hem donat les darreres encaixades i cap a Molins de Rei manca gent. A tres quarts de deu arribàvam a Barcelona. En Lluís ens hi esperava. Tots dos nois estavan bons i contents.

¡Alabat sia Déu!//

Agost

1er. He fet matinada fins a les set. Som anat a la Fonda del Manso i no hi he trovat a m[ossè]n Alcover.

Fa una calor insoportable.

2. De matinet som anat a San Francisco a la piadosa festa del Jubileu.

Rebem postal de na Gracieta i carta del s[enyo]r Corriols d'Olot.

No tinc esma de fer res de tanta calor.

He baixat a pagar el pis.

3. Avui no surto. Som escrit a n'Angeleta[,] a na Janoher i a m[ossè]n Joan de Corbera. Més tart som contestat an el s[enyo]r Corriols i an en Pau.

Ha pujat la minyona del propietari de la casa que vivim, i ens ha dit qu'els senyors l'envian per si ens volem passar al pis segon[,] que se deslloga. Ja ho crec[,] que ho // hem acceptat. Pagarem un duro més mensual pro tindrem dos dies la setmana per·a rentar[,] que are no en tenim sinó un cada quinse dies. Em convé mol aquet camvi.

4. Avui és Sant Domingo. Som anat als P[ares] Dominics del carrer d'Aussies March.

Som escrit a na Janoher i som anat a trovar el recader de Palafrugell per a portar-li el regal que na Gracieta l'hi envia.

5. M'he llevat a les cinc i m'he posat a planxar fins a dos quarts de deu.

En Lluís ha arrivat a les nou del vespre i l'hi he renyat perquè venia tan tart, i ha dit que amb un seu company estavan al Tibidabo fent proves d'un aparei volador i de primer feia vent i no podian fer res.

6. Diumenge. Anit ha tronat molt.// No he sortit sinó per anar a missa i a comprar. Que camini qui vulgui[,] que amb prou feines mitg despuiat se pot viure.

Rebem un llibre d'aviació. L'envia en Florenci. A la tarde ha vingut en Cumané. Hi ha estat molta estona. Quissab les coses que hem parlat. M'ha llegit tot ple de trevais seus, i n'hem llegits de na Gracieta. Hem passat una tarde tota distreta. Quan els nois han arrivat encare hi era.

7. En Lluís cumpleix els seus hermosíssims disset anys.

En Serafí ha anat al Canigó i ha tornat tot pioc. Ha esmorsat i s'en ha anat al despatx. En *barbarrós* pica fort. Tan de bo que plogués.

A les deu hem rebut carta i fotografies d'en Florenci i postal d'un condeixeble d'en Lluís. Una carta del Políglota per mi. A la tarde un·atre carta d'en Flor<enci> per en Lluís. A les cuatre un·atre llarguíssima carta d'en Florenci i una postal de m[ossè]n Alcover.// Qu'en feia[,] de temps[,] que no havíam rebut tanta correspondència amb un mateix dia. (Are passa <un> un enterro).

Na Hermínia ha vingut. Amb les petites són a donar vols. Que hi vagin si volen. Fa massa calor. Ja han tornat.

8. Som anat a missa primera. Les noies[,] a l'ofici.

A la tarde rebem carta de na Florinda.

9. M'he llevat a les cinc. Són hores que se pot fer quelcom. Després no se té esma per a fer res de tanta calor.

Ha vingut na Quimeta Sagarra.

10. També avui m'he llevat a les cinc. És qüestió de trescar con fa fresca. És de lo més bonic veure el moviment matinal. Tot se desvetlla, tot és vida.

Avui els del segon s'en han anat. A les onse han vingut a veure el pis // i ja ha quedat llogat. Deien que hi passava fresqueta i jo pensava "ja us apanyareu"[,] fins are ens hi hem rustit nosatros. Algú ens ha de sustituir.

Rebo carta i felicitació del bon amic Pau. Ha avensat un dia el meu cincuantenari.

Avui a la matinada he sentit la sirena dels vapors i he suposat que hi ha boira. Tota m'he espantat pensant amb el pobre Florenci. Amb tot el fervor he demanat a Déu que m'el deixés tornar-lo veure amb tota felicitat. L'espant ha aumentat con he llegit a "La Veu" el sinistre marítim amb vuitantassís negats. Pobres víctimes del mar! Déu els hagi perdonats.

Les noies han anat a can Sagarra a buscar uns llibres d'aviació. En Lluís hi està tot engrescat.

11. Segons diu m[ossè]n Lluís avui cumpleixo mitja centúria d'existència. Jo sempre he sentit dir que vaig néixera el dia 10, per S[ant] Llorens.//

Som anat a cal dentista i m'ha posat un calmant. M'ha dit qu'és el caixal del ceny que se me corca. Justament als cincuanta se corca el ceny?

Avui hi ha hagut gropada mol forta qu'el vent ha esvahit. Tot és perquè fassi més calor.

Som anat al carrer de Peligro a buscar 2 kilos de galetes per a na Rosalina d'Arenys.

12. M'he llevat mol dematí. Som oït missa de sis.

Al sortir de casa m'han vingut uns pensaments mol bonics. Recordava amb mol de goig que avui fa cincuanta anys que per primera volta me portavan a defora. Pobre

Anneta Turrona (la llevadora)! Pensava que devia anar mol mudada puig és de veure que ho vaig estrenar tot com si fos el primer nat de casa. Després de onse anys que no havian tingut cap fill, ja no quedava ni un drap per abrigar-me. Com s'hi degué lluir la meua mare cap a les vellors. Déu els tingui al cel[,] pobres pares meus!//

Cuan<t> som entrat a la iglésia de S[ant] Pere he rebut una forta emoció que m'ha durat bona estona. Me recordava de les cerimònies que per mi varen celebrar avui cumpleix mitja centúria. He pregat per els meus pares i 'ls <p> meus padrins i per tots els que varen assistir a la meua gloriosa festa sense olvidar-me del capellà que me va batejar[,] que se deia m[ossè]n Salvi Collboni. A la comunió, ben enfervoritzada he demanat una pila de favors a Jesús per·a tots els meus vius i difunts. Que l'hin he fetes[,] de promeses[,] que amb \la seua/ ajuda cumpliré. Ben contenta he s<o>urtit de missa, ens hem afanyat a esmorsar i amb les noies hem anat a la estació de Fransa per·a surtir a les vuit trenta cap Arenys. Hi hem arrivat bé i hem trovat el meu padrí amb bona salut pro amoïnat de tanta calor. Fins sembla que s'ha aflaquit una mica. Hem fet bona festa[,] fins hem menjat *ralleno*.

A la tarde amb les petites meues, na Rosalina i n'Enriqueta hem anat a passeig // cap al balneari de Monti-Calvari. Hi hem entrat un moment. Les noies jugavan al trapeci. Hem acavat d'arrivar amb una punta de la platja que hi ha unes roques mol boniques i s'hi estava de lo més bé. Hi havia un pescador de canya qu'estava mol ensopit.

Hem retornat a cal padrí, hem sopat i hem pregat a Déu que per molts anys ens poguéssim reunir presidides per el nostre venerable sacerdot i padrí meu. Ell estava tot joiós.

Mentrestant ha estat hora de retornar cap a Barcelona. A dos quarts de deu hem surtit d'Arenys arrivant aquí a dos quarts de dotse. Quins esclops més desgansolats que portava el tren! En Serafí ens esperava. Diu que no ha passat cap fet desagradable.

A dos quarts d'una m'en anava al llit tota afalagada d'impresions boniques.

13. Diumenge. Hem passat una nit mol calurosa. Ni se podia dormir. M'he llevat // a les cinc. Després d'haver oït missa tot avui m'he dedicat a reposar i preparar les coses per el pròxim cambi.

14. A dos quarts de set ja teníam tots els mobles baixats al 2on. Quins tràfecs![:] el llauner, el fuster, la bugadera i els *butxins* dels homes per·a portar els mobles de dal

<ap> a·baix. En Serafí i jo érem els més gallines. Tots ens cansava. En Lluís tot avui trevaia mol i res el cansa. Que n'és[,] de fort[,] gràcies a Déu!

Tanmateix és tot un·atre cosa[,] aquesta hestada. El padrí me va dir que si no hagués aprofitat aquesta ocasió pagant tant·sols un duro més de lloguer mensual, m'hauria renyat. M'he cansat mol. Tot sovint tenia de reposar una estona i després rependre la feina i axís hem arrivat al vespre sense tenir ni un os que no me fes mal. A les nou tots hem anat a dormir. Quant estàvam al primer son ens han despertat els espatecs de les traques del Parch Sa//turn amb motiu de la revetlla de la festa de demà. Jo[,] endurmiscada[,] me creia que tronava (tan és lo que ho voldríam)! En fi[,] quissab lo que demanem!

15. Som anat a missa mol dematí. És festa anyal. Con jo surtia de l'iglésia les noies hi entravan. Sempre na Maria té de fer de les seues. Diu que sense pensar ha vegut aiga i no pot anar a combregar.

A la matinada ha fet un vent tan fort que tot s'ho emportava. A la tarde[,] forta gropada pro no ha plogut. Tart de tot quan ja els núguls han estat cap a Vich a portâ'ls-hi l'aiga o lo que han tingut a bé descarregar, hem surtit i hem arrivat a visitar els bons amics Perandones.

Hem rebut carta d'en Pau. Diu que la seua germana Montserrat ha caigut i s'ha trencat un bras.

16. En Serafí comensa d'anar a gimnàs.

He comensat d'endressar bé roba, papers i llibres. Hem comensat de rentar a casa mateix. Sembla que un se retorna després d'uns mesos tan rigurosos // passats an el 4art.

He comprat un covenet per la roba.

Na Celina ha vingut. Quines angúnies que passa! Déu no permeti que mai de la vida els meus fills me donguin disgustos com els que an ella l'hi donen els seus. Si han de ser tan perduts més valdria que Déu se'ls emporti.

17. He desfet unes faldilles que mai portava i n'he fet una curtina.

El sol crema. És rigurós! Quina sort d'haver baixat.

18. He planxat mol. I això que na Montserrat ha planxat lo més sensill.

No vol ploure i ens morim de calor. Déu ens en guart que fóssim a dalt!

Estic trista! No rebem cap lletra dels argentins ni del procurador de la Habana ni de ningú. Lo que me preocupa més és no saber res d'en Florenci.

Na Mersè Bach m'ha dit que na Carme // ha rebut postal de n'Angeleta. La qüestió[,] que un o atre sàpiga d'ells.

En Serafí m'ha anat a buscar les fotografies i no les he volgudes. Jo mateixa me feia por de tan lletges que han quedat. Les he retornades an el fotògraf i s'ha ben enfadat i jo tan tranquila! Per fi hem acordat que pagant dues pessetes més me tornés enfocar.

Les noies envian postal an el s[enyo]r Crusells.

19. Tot avui cuso o planxo. A la matinada ha tronat, llampegat i plogut. "La Veu" ho portava amb lletres grosses[,] el fet d'haver plogut. És que fa tan temps que no hem vist caure una gota d'aiga! Fins sembla estrany veure ploure. Bé ho poria fer com cal[,] qu'el calor baixaria. Ha fet un dia dels més calurosos de tot l'istiu.

En Lluís s'ha comprat unes sabates.

20. En Serafí és a Ballvidrera amb els companys. S'ha descuidat de l'esmorsar.

Amb les petites hem anat a missa a S[ant] Pere.//

Del correu res. N'estic tota amoïnada. No sé per·què els d'Amèrica ho tenen de fer[,] això.

La calor és insoportable.

21. No he surtit. Rebo lletres de m[ossè]n Alcover. Me promet fer tot lo que pugui per nosaltres.

El llauner ha vingut a posar el fil elèctric.

2. El llauner ha vingut a posar les bombetes elèctriques. Han posat el contador <i> avui mateix. Va mol bé.

Han portat la gerra nova per posar oli.

23. Fa una miqueta de fresqueta. Sembla que ens retornem. Bé podria ploure!

24. Per lla les onse som tornat a La Catalana. Són de mal convèncer, pro veurem qui serà més tossut. Les deu pessetes mensuals no les vui pagar perquè no és just.

Rebo carta de m[ossè]n Joan de Corbera.// Se veu que està més resicnat.

El temps ha refrescat una mica, pro no vol ploure.

N'Hermínia ha vingut i amb les noies han anat a donar vols. Avui na Maria cumpleix onse anys.

Els diaris diuen que al museu del Louvre de París han robat el millor cuadro que hi havia. És el de "La Gioconda".

25. Les noies han anat a comprar i encare no en saven gaire. No m'han pas portat gaire res de bo. No tindré més remei sinó anar-i jo i endur-me'ls-an perquè n'aprenguin.

Estic tota amoïnada perquè no rebo lletres dels meus anyorats. Tan poc qu'els hi costaria.

26. Amb na Maria hem anat a missa a S[ant] Pere. Després hem portat un cove a adobar. En tornant he llegit una estona.

Som escrit an en Martí de la Habana ja que sembla que se fa 'l tonto per·a enviar l'import dels arrendaments de la casa.//

També som escrit an en Pau Modolell.

Som anat a la casa Debray a buscar mucadors de butxaca per els nois i per les noies. Tot m'ho han donat amb cupons recullits.

Som anat a buscar les meues fotografies que me fan por a mi mateixa. Quin disbarat que han fet!

Rebo carta d'en Pau i del nen de la bugadera[,] qu'és a S[ant] Feliu de Pallarols amb la Colònia M[ossè]n Cinto.

27. Avui he fet una pila de cèdules per el Diccionari. Amb les noies hem anat al Canigó dels nois. L'han millorat mol. M'hi quedo tota encantada. Pobres fills![,] quina joventut més distreta i aprofitada!

A les vuit hem arrivat i tots plegats hem sopat en nom de Déu, i després a dormir.

28. Amb na Montserrat hem anat a missa i a plassa. Un dia l'una, un dia l'atre en van aprenen[t]. Hem rebut postal d'en Florenci // i carta de na Gracieta i de n'Angeleta. Tots estan bé gràcies a Déu. En Flor diu qu'encare no pot venir. Diu qu'és a Victorica.

Han portat l'oli de Llufriu.

Hem rebut carta d'en Ton. Ens convida a festa·major[,] qu'és demà. Quina feinada que tenen avui!

29. Sant Joan *Degollassi* (qu'en diuen a Llufriu).

Ningú de casa hi va. Som anat a missa de set. Així me va mol bé. Con m'en vaig deixo l'esmorsar d'en Lluís a taula i a dos quarts de vuit o dos i mitg estic de retorn amb l'ànima enfortida i l'esperit amarat de llum amb l'unió santa de Jesús Sagramentat. Quina dit<g>xa la meua[,] poguer fruir aquestes dolceses! Viure tan voreta la parròquia, poguer combinar les coses de manera que tot se pugui obtenir sense que res quedi enrera! És gran això per a mi. Que rebé s'hi està[,] voreta del Sagrari! Si no fos que la feina de casa me crida, no despertaria del somni dol//císsim que comunica la comunió diària. Mol bé han pensat de recomanar-la en aquets temps tan esvalotats.

Amb na Maria hem anat a plassa. Con hem arrivat l'hi som fet pujar es cistell i m'en som anat a comprar una fenomenal xíndria per·a celebrar la festa de S[ant] Joan. L'he deixada al *colmado* junt amb mitja lliureta de galetes i mitg litre de vi blanc. Per lla la una ho han pujat tot. La meua colla res en sabian. Les noies i en Lluís han quedat tots sorpresos. En Serafí encare no hi era. Havent dinat[,] con ja semblava que tot estava llest i a punt de resar el sant rosari com ho tenim per costum[,] ja que als vespres tots tenen son, llavors jo he dit a les noies que portessin el gibrell nou a taula. És que la xíndria era tan grossa que no cavia en_lloc més. En Serafí[,] tot estranyat[,] preguntava què venia a ser[,] tots aquells catifets. En Lluís i les noies vinga riure. Per fi han portat la xíndria, que ha resultat plena i mol bona. Quin // tip ens en hem fet! N'ha quedat una mica que les noies l'han acavada per brenar. Al vespre hem menjat *les galetilles* (Vic).

Tot avui he cusit amb uns vestits blancs de les noies. He marcat els mucadors dels nois.

Ha fet calor pro no·pas tan forta com dies enrera. No vol ploure. Hi ha nou setmanes que no ha plogut. Les noies han anat a missa d'onse.

Jo m'he quedat cusint i no he fet cap lletra si no és an es mucadós d'els nois. No som escrit a ningú ni he fet cap cèdula.

30. Santa Rosa de Lima. I de Llafranc.

M'en som anat a missa de set. Con m'en vaig, ja fa més d'un hora qu'en Serafí és al "Canigó" a dibuixar.

A dos quarts i mitg de set ja tornava ser a casa. En Lluís s'en ha anat a estudi.

Amb na Montserrat hem anat a comprar. He portat un vestit a tenyir.

En Serafí se queixa que al "Canigó" hi tenen calor.//

31. San Ramon[,] festa d'Almadàs.

Tot avui he cusit. Només he surtit per a oir missa.

Cap el tart han vingut les germanes Ayllon a comunicar-me que per fi han surtit del esclavatge amb què les tenia el seu tutor. Que n'estan[,] de contentes! Han llogat un pis al carrer d'Aragó i viuen allà amb el seu germà. Déu les ajudi[,] pobres noies[,] ja que han hagut de sufrir tan.

M'han portat 2.000 cèdules en blanc per a omplir de paraules per el Diccionari.

Visca Catalunya i el gran mallorquí!

Setembre

1er. Divendres. Sant Llop de Torrent.

Som assistit a la funció de 1er divendres.

He baixat al pr[inci]pal a pagar el pis. Se pot ben // dir que no hi hem sentit calor[,] an aquet pis.

Els diaris vénen plens de males noves. Cap al Cam de Tarragona hi ha còlera. Quin istiu més rabiós! Les verdures[,] cares i dolentes. Tots els comestibles van pujant de preu. És perquè no plou. Aquí diuen que també hi ha hagut algun cas sospitós.

2. M'he posat a planxar a dos quarts de sis i som acavat a dos de onse. Havent acavat som anat a descansar una hora.

Al vespre he anat a S[ant] Pere. He parlat amb el senyor rector. Té un gran acert amb resoldre les coses per difícils que siguin, i sempre amb la seua calma i serenitat. Déu l'hi do vida!

Faig tots els preparatius perquè els nois puguin anar a la Garriga.

3. A les cinc els nois han sortit. S'en van a la Garriga a veure les "Flors del cingle". Ho representan a l'aire lliure.

Amb la visita qu'ens fa el còlera haurem de // pendre totes les precaucions i Déu ajudarà. No podem menjar verdures crues ni fruita. Molta netedat amb tot i fora por.

Rebem carta d'en Pau. Està tot animat.

També ens arriban lletres argentines. “La Roqueta” porta un trebai de na Gracieta. És el dedicat an en Rafel de Casanoves. Diuen qu’estan tots bons. D’en Florenci no en parla. Deu ser a Victorica encare.

Aquí per causa de la epidèmia els vapors que vénen de Buenos Aires no hi tocan: passan de llarc i deixan la correspondència amb un port francès i d’allà ve per terra.

M’hen vaig a fer cèdules per a m[ossè]n Alcover.

Les noies tan m’han aturullat que les he deixades anar al cine.

A dos quarts de nou els nois han arribat tots malhumorats[,] sobretot en Lluïsot. Renoi![,] de més enfadats n’hem vistos! L’atre s’ha posat a llegir el diari per a ocultar el... no sé què tenen. El resultat[,] pobres nois[,] és // qu’estan cansats. Tot s’ha anat refent. En Lluís ha ben sopat. En Serafí se pot dir que no ha tastat res. Con hauran ben reposat estaran tranquils.

4. En Serafí a tres quarts de set s’en ha anat al “Canigó”. En Lluís ha fet matinada. Per lla un quart de nou en Serafí ha arribat tot pioc. És que air se va cansar massa i no ho pot fer. Ha pres una orxata d’arròs[,] <i> ha descansat una estona an el llit i se’n ha anat al despatx. Com qu’és tan a la voreta per lla les deu ha tornat una mica més animat, ha ben esmorsat i s’en ha tornat al despatx.

Han vingut les monges de S[ant] Rafel[,] que tenen nenes lissiades com els nens del Hospital de S[ant] Joan de Déu. Després[,] el cobrador del gas. Tots per espolsar-me la butxaca.

5. A dos quarts de sis del dematí han trucat. Qui deurà ser an aquesta hora? Me creia qu’era en Serafí que s’havia descuidat de quelcom.// He mirat per el retxadet de la porta i he vist que hi havia un jovenet que no he <cone> conegut. Ha resultat ser un dels germans Aimat. Pobret[,] s’ha posat a plorar contant-me que la seua pobreta mare s’estava morint. Que la havian de sagramentar i se trobavan ben sols tots els germans i que l’Anna l’enviava per si jo volia anar a fê-ls-hi companyia. Quina pena que m’ha fet[,] pobret! Tan poc temps que fa que se’ls hi va morir el seu pare! Com que era tan dematí encare no circulavan tots els tranvies i hem hagut d’anar-i a peu[,] que mai·més s’hi arriba[,] tan lluny que viuen. Al arrivar allà[,] quin cuadro <de> més desolat! Totes pobretes s’han abrasat amb mi <pobretes> plorant. Les som ben animades com he pogut. Llavors hi havia el confés amb la seua mare. Per lla les vuit han portat el combregar. L’han combregada, extremaunciada i l’hi han aplicat la indulgència de

l'hora de la mort i després tot ha quedat amb repòs. Del cap de molta estona s'ha ben notat qu'estava // més animada. Ha anat prenent i per lla tres quarts de onse l'he deixada aparentment millorada.

Con he passat per la plassa de la Concepció hi som entrat. He comprat per dinar i per sopar i a la una ja tenia l'arròs a taula.

A la tarde amb les noies hem anat a visitar les germanes Ayllon al seu nou hestatge. Les he sermonejades una mica i elles han quedat mol agraïdes. Rebem carta de na Gracieta.

6. Per lla les nou som anat a veure la senyora Aimat. L'he trovada no gaire bé. No sé pas si ho contarà. Are hi tenen la seua àvia de Tarragona i no me necessitan. Viuen massa lluny per anar-i massa sovint. Ells diuen que volen llogar un pis vora nostre. Diuen que al costat de nosatros hi estarian tan rebé. Renoi![,] tothom vol venir vora nostre. Si tenim tants devots, bé poriam fer maia de bossa[,] comprar una casa ben grant i viur-i tots. És que no sé per·què tenim tants adeptes!//

Les criatures del 4rt no callan ni un moment i me destorban. Air amb la carta de na Gracieta hi havia una preciosa fotografia seua. En Flor encare no s'embarca.

Aquet dematí hi havia una boira negra i espessa que denotava la calor que faria després. No vol ploure. Fins an aquet pis hi sento calor avui que no n'hi havia sentida cap dia.

En Serafí diu que an el despatx avui el termòmetre ha pujat més que cap atre dia.

Escric a m[ossè]n Alcover.

7. També avui hi ha boira negra més espessa que air. Quina calda que tindrem!

A m[ossè]n Alcover air l'hi encarregava que remetés a na Gracieta tots els Butlletins d'aquest any. Me sembla que l'hi plauran.

Estic ben amoïnada d'en Martí de la Habana perquè no envia les quantitats ni escriu. Déu meu[,] que n'és[,] de pesat[,] tenir-se de refiar dels atres! Quins apoderats!//

Fa una calor tremenda. N'Hermínia ha vingut i amb les petites han anat a donar vols per Barcelona. En Serafí les ha acompanyades una estona.

8. Rebo una carta d'en Pau que m'ha posat una mica una mica intranquila. Veurem què serà.

Cap el tart les noies tan han pregat que han obtingut que les acompanyés al

Canigó. Els nois i companys hi eran. En Serafí ha proposat anar a passejar per la Rambla. Hem accedit. En Lluís s'ha quedat. En Serafí, en Cumané i en Llorens amb les noies i jo <F>fèiem dues colles. Ja feia estones qu'érem a casa con en Lluís ha arrivat.

9. Avui no surto. No me sento gaire animada.

"La Veu" va plena de noves dolentes. Per fi a Melilla estalla la guerra. La epidèmia no cedeix. Calor rabiosa. No vol ploure. Els queviures[,] cars i dolents. Cop d'enviar soldats al Rif. Dos convents ruixats amb // petroli i les portes cremant a voluntat de qui ho deuria impedir. Què més hi haurà?

10. Diumenge. Hem anat a missa de vuit[,] hem comprat i cap a casa. Fins an aquet pis hi fa calor. A la una rebem carta d'en Florenci. Ja teníam a canyó la nova de que s'embarcava i diu que potser encare trigarà un any. No és pas poc l'embulic. Tot sigui per un bon fi.

Tot avui he fet moltes cèdules per el Diccionari.

Cap el tart hem anat a can Perandones i no els hi hem trovats. Des d'allà hem arrivat a cals Aimat. La senyora està forsa bé gràcies a Déu.

Hem sentit molta calor. Avui han sortit núguls. Per lla les tres la gent sortia per balcons i terrats, tant·sols per a veure núguls. Si anessin carregats d'aiga seria un aconteixement. Quin istiu més murri.

11. Gloriós aniversari dels fets catalans.//

Ja des d'air que tot esperit patriòtic bategaba per els aconteixements d'avui. Anit passada tot eren mítins en memòria dels màrtirs catalans de 1714. Els nois amb els seus companys hi han portat una corona de roure lligada amb llassada de les cuatre barres i amb la següent dedicatòria: «Grop Canigó als martres de 1714».

Amb les noies hem assistit a la missa que la Lliga Espiritual de la Mare·de·Déu de Montserrat ha fet celebrar a la parròquia de Sant Just per <els>les ànimes dels valents catalans que varen morir lluitant per la nostre Catalunya. Ha celebrat el rector de la Sagrada Família. L'ofertori ha durat llarga estona. Ens han donat recordatoris. Acavada la missa el celebrant[,] m[ossè]n Gil Parés[,] ens ha dedicat cuatre paraules d'agraïment i encoratjant-mos s'ha despedit quedant tots nosaltres animats i contents d'haver contribuït a un acte tan solemne. Acavat tot, tothom, homes, dones i criatures hem pujat al cambrí // a besar la mà de la Verge fent-nos la ilusió de que per uns moments havíam

pujat a la muntanya santa del Montserrat.

Tornant cap a casa hem passat pel Saló de S[ant] Joan per·a saludar la preciosa estàtua del gran Rafel de Casanova[,] qu'estava rublerta de flors, corones i cintes. Tot el dia ha estat un jubileu de persones devotes dels nostres ideals que desfilavan amb respecte venerant el record del gran màrtir.

Som escrit a m[ossè]n Alcover[,] an el padrí i a na Janoher.

12. Avui no surto perquè estic cansada de les caminades d'air.

Els nois s'han llevat tart perquè anit han anat amb una vetllada patriòtica.

Som escrit an en Pau i a m[ossè]n Joan.

Per lla la una ha vingut un pillet, que amb el pretest de que em portava noves dels meus fills de Buenos Aires volia desempiscar-me alguna pesseta. És una segona tentativa, perquè l'he filat i estic segura qu'és // el mateix que amb les mateixes raons un·atre vegada va venir al carrer de Diputació. Aviat me l'he tret del devant i que vagi a trucar amb atre porta.

N'Hermínia ha vingut a buscar les noies i se les ha endutes a San Martí. Després l'hi han aguantat *l'espelma* unes estones perquè no anés sola del tot amb el seu Recasens pels carrers de Barcelona. Què hi farem!

13. Poca cosa hi ha per·a dir. Estic cansada.

Som escrit 64 cèdules per el Diccionari.

En Lluís ha escrit an en Joan.

14. Un gran aconteixement. Per lla dos quarts de tres de la matinada s'han sentit trons i pluja. Sia ben_vinguda. Tems feia que l'esperàvam. M'he llevat a entrar la roba de la galeria. Feian uns llamps i trons qu'esparveravan. Ha continuat la tormenta de trons[,] llamps i pluja i per lla les vuit fins ha caigut pedra. El temps esvalotat ha durat // tot avui. Per això no he sortit.

Som escrit a n'en Florenci.

En Lluís espavila les noies peraquè estudiïn. Els hi ha fet una distribució d'hores. Ja ho pot ben fer ell[,] qu'és tan metòdic.

Na Mercè Bach ha vingut dues vegades. La primera a buscar l'adressa de n'Angeleta i l'atre per ensenyar-me un vestit que s'ha comprat. Està mol contenta.

En Serafí s'en ha anat a sentir les baraies de Ca la Ciutat. Per tot se fica.

15. Som anat a missa a S[ant] Pere. Fa bon temps.

Diu que hi ha rebombori per tot España. Encare n'hi ha poc. La gue<r>rra de Melilla va d'aument i hi ha esvalots per_tot arreu i en Canalejas fent el mut. Ja és un miragle. L'epidèmia va de baixa. Encare sort.

Rebem carta d'en Ton de Llufriu. Diu que se va calar foc a sa pahissa d'en Xicu Fossa i varen haver de treure es bestiar // de bella nit. Diu que va ser la nit de Sant Llop.

També en rebem de na Gracieta.

Contesto an en Ton.

16. Estic tota amoïnada. En Martí de la Habana s'ens porta tan malament que mai cumpleix com deuria i sempre ens fa estar amb pocs diners, i avui per més pega m'han vingut a cobrar "Feminal". Sembla qu'els ha roban es cuartos, i encare no poguer cobrar lo qu'ens cal i qu'és ben nostre. Ni diners ni cartes. Res[,] com si no cobrés la comissió per els trevais qu'ens fa. Déu el perdoni.

He cusit i planxat i les noies han fet dissapte del pis.

Rebem carta d'en Pau Modolell.

En Serafinot cumpleix dinou anys.

He trevaiat bona estona amb les llibretes del Diccionari de m[ossè]n Alcover.

17. Diumenge. Som oït missa de vuit i les noies // hi han anat a les onse.

Air a la tarde un pillet va robar a la porteria de casa. Amb la poca vigilància que hi ha an aquesta escala res més se podia esperar. Aixís potser vigilaran una mica més. Sempre estic amb la convicció que la nostre escala és ben filada dels pillets.

No plou pro no fa tanta calor.

Amb les noies hem anat a visitar la pobre Celina. Déu l'hi do serenitat per·a soportar tantes penes com té devant seu. Mol la compadeixo bo i veient que amb tot lo que passa, ella hi té bona part de culpa per massa confiada. No obstant, malaventurat qui té els fills esvalotats com els seus.

18. No surto. No me trovo gaire bé.

Diuen que no hi ha vaga perquè en Lerroux no ho vol. Per una cosa o l'atre bona servexi. Tot aquet dematí que de tan en tan passa alguna parella de policies que // portan alguns obrers massa esvalotats que no poden dominar el desitg de secundar les vagues

del reste de España.

Ha vingut na Mersè Bach i na Pilar d'aquí devant. Som anat a veure el s[enyo]r Crusells i no l'hi he trovat.

19. Rebem carta d'en Ton. Diu que ha venut es reïms. Tampoc avui gràcies a Déu hi ha hagut res anormal referent a la vaga.

He contestat an en Ton de Llufriu.

Tinc sis-centes cèdules per el Diccionari.

20. Avui fa un dia tot pesat. M'he llevat de mal humor. No estic animada per a res. No rèbrer carta de l'apoderat de la Habana me té capficada.

Hi ha una revoltura de temps que quissab lo que serà. Hem hagut de tancar-ho tot de tanta pols com entrava. Hi ha unes nuvolades tremendes pro són boires.

Tan de bo plogués, pro no en té cara.//

"La Veu" be tota plena de males noves. Aquí no obstant no hi ha res anormal. Han declarat l'estat de seti per tota l'España. A València diu que hi ha morts i ferits.

N'Hermínia ha vingut i després el seu xicot l'ha vinguda a buscar. És tot simpàtic.

Rebem carta de na Janoher.

En Serafí fa proves d'escultura a Llotja. Veurem si per l'octubre l'aceptan. Continua a gimnàs.

Aquesta tarda tota me som animat i ni jo mateixa sé per què, ja que tot ens va malament.

21. San Mateu gloriós. Primer dia de tardor.

Avui me sento més forta que air. Som estat al llit fins a les set. Dormia? No. Que n'hi ha[,] de nits[,] que no dormo. Els malsdecaps m'aclaparan. Lo de la Habana no ens va bé. Sembla mentida que poc pa que tenim ens hagi de ser tan regatejat. Quines montanyes // tan grosses me veig a sobre! Déu ens ajudi! No hi ha conciència.

Avui fa un dia tot ressec. Mai m'havia passat que les cèdules se'm cargolessin com avui. No les puc dominar. Semblan paperines. Serà que fa tramuntana?

En Serafí continua fent proves per entrar a Llotja per l'escultura.

22. Per lla les deu ha vingut el recader de Palafrugell i m'ha portat vuit duros de la mitja anyada de la casa. Déu n'hi do. Som comprat plumes i tinta i una llibreta, i claus

de diferents tamanys.

Han vingut unes noies del Orfeó M[ossè]n Cinto a demanar-me si permeto que les noies de casa vagin a cantar per obtenir almoines per els colèrics del Vendrell. Com que se tracta de un acte de caritat he donat consentiment. Hi van diumenge vinent i hauran d'anar uns dies a ensajar.

23. Som oït missa de dos quarts de vuit.// He parlat amb el s[enyo]r rector. Quina dossis d'ànim que m'ha comunicat! Quin home tan sant Déu m'ha posat an el meu camí peraquè amb la seva ajuda, i els seus consells, com qui diu portada de la seua mà, pugui seguir avant sempre. Cuantes vegades sense l'ajuda d'un cor ple de zel i caritat que no ens desempara trontollaríam! Les espines que dóna el món enmalalteixen l'ànima i és per això que necessitem d'un metge que en totes ocasions enrobusteixi el nostre esperit atribulat i comprengui ben a fons qu'és lo que més ens dol. Déu m'el conservi.

El fredolic d'en Serafí està tot custipat. Avui s'ha matriculat a Llotja per el dibuix natural.

24. Diumenge. La Verge de la Mersè.

Amb les noies hem oït missa a S[ant] Pere. Els nois[,] a la Catedral.

Les noies han anat a felicitar a na // Mersè Bach[,] qu'estava tota contenta perquè el seu promès l'ha obsequiada amb un rellotje i cadena d'or.

Rebem carta de na Maria Piera. Ens hi diu que avui o demà ens arriva per passar uns dies amb nosatros. Mentrestant el seu pare farà compres. Sia benvinguda. Ja s'ho tenen merescut. Lo pitjor és la situació econòmica qu'ens trovem! En fi[,] Déu ajudarà!

Les noies són al Prat Català a cantar pels apestats del Vendrell.

Som escrit an en Josep Dalmau[,] qu'és a Melilla. Aixís no s'anyorarà tan.

25. Som anat a missa i a combregar en nom de Déu.

He posat els macassars que han fet les noies an els balancins amb uns llassets rosa.

A les tres de la tarde m'han arrivat els de Palafrugell. Sian benvinguts.

Na Maria s'ha quedat amb nosatros i el seu pare se'n ha anat.//

Rebem postal de m[ossè]n Alcover i carta de na Florinda. El bon mallorquí me diu que "*enviam* els bolletins d'enguany an el s[enyo]r de donya Gracieta".

26. Hem surtit amb na Maria Piera per anar a buscar una capsa de roba seua que la

tenia amb una fonda de la plassa Reial. Hem donat un vol per la ciutat i hem entrat a la iglésia de la Mersè. D'allà hem anat al carrer del Call a veure un esquisit trevall brodat destinat an el Sant Pare. Hi ha tot el mèrit que se pot demanar. Hem entrat a la iglésia de Sant Pere[,] qu'ella no l'havia vista restaurada. A un quart de dotse arribàvem a casa. Na Montserrat no se trova gaire bé. No serà res si Déu plau.

A la tarde hem anat a visitar els seus oncles s[enyo]rs Prats. També hem anat a casa de les Pall·llaris d'Olot[,] que hi menja a dispesa un cosí de na Maria Piera.//

En Lluís està tot amoïnat amb els nous plans d'ensenyansa. Diu que l'hi clavan una sardana que no sab com en surtirà. Ell i jo a les onse de la nit regiràbam llibretes per enterar-mos d'un<a> decret que publicava la Gaseta de Ponent (Madrid) el desembre passat. Demà si Déu ho vol aniré a parlar amb el director del seu colegi peraquè m'enteri de tot.

27. Som anat al Liceo Poliglota a enterar-me del plan d'estudis. Per fi amb el director hem lligat caps gràcies a Déu. Ell insistia amb que en Lluís necessita anar a llissó particular, i jo no ho vui. L'hi som ben esplicat les coses com estan, i s'ha quedat aturdit i convensut de la poca formalitat del professor[,] que amb la seua diplomàcia ens volia enredar a tots. Aquet professor havia entrat an el despatx primé que jo pro jo no'l coneixia an ell ni ell ane mi. Aixís que amb tota la seua // astúcia ha pogut donar les raons escolars que l'hi ha convingut assegurant an el director que tenia els deixebles amb una altura que no era veritat i que no en savían ni un mot. El director se l'ha cregut, pro al darrera hi som entrat jo i com que per en Lluís estava ben enterada del fet, amb tota serenitat som esplicat an el director la cosa com estava i les resolucions que jo tenia preses de no tenir cap tracte amb un professor tan injust. El director s'ha vist que l'hi dolia lo que passa i m'ha assegurat que posarà a rotllo a qui no cumplexi i que farà per en Lluís tot lo possible a fi de no perjudicar-me econòmicament. En Lluís i els seus companys m'han felicitat per haver desenmaranyat tan bé la madeixa escolar que tan preocupats els tenia. Alabat sia Déu per exposar les meues raons tan justas i oportunes que han convensut al director del colegi.

Ha vingut n'Hermínia i amb na Maria Piera i les noies de casa han anat a passeig.

Ha vingut també m[ossè]n Joan de Corbera i ha demanat a les noies que fessin alguns jocs de gimnàsia rítmica a fi d'ell poguer-los ensenyar a la mainadeta del seu poble. És tenir paciència pro en té molta. Aviat ha arribat en Lluís. En Serafí no arribava i me savia greu que no se veiessin. Se l'hi feia tart i volia anar-se'n, i ha arrivat en

Serafí. Era tart i aviat s'en ha anat. Que Déu el protegeixi tan que ha fet per encaminar a tots els meus.

28. Som oït missa a les deu. Visquent vora una parròquia se va mol bé perquè a totes hores hi ha misses. A les nou ha vingut en Quimet Piera a posar-se d'acort amb la seua Maria per acompanyar-la a Esparreguera a passar uns dies a casa d'un seu oncle que hi té una plassa de mestre.//

Hem sento mol refredada.

Hem rebut una postal per en Lluís. És d'un seu company d'aula.

Els de l'Argentina segueixen amb tota la mandra per escriure. Na Montserrat té una carta feta per na Gracieta i una de na Maria per en Florenci. Jo no escric perquè no tinc humor. En Martí amb lo de la Habana me fa viure amoïnada i engunio[s]a sempre. Déu l'hi perdoni tot el mal que'm fa! És ben trist que per mala administració seua ens hàgim de trovar plens de contratemps! És lo que més me martiritza. Déu ajudarà! No tirem les cartes perquè els cèntims ens farian falla.

Som escrit a na Maria[,] mare d'en Benito Rosa[,] que viu a Figueres.

Som anat a buscar un vestit meu tenyit. Som com el *sastre remendón*[,] que lo vei ho fa tornar nou. Tot se té d'aprofitar. Con seré ben *veia* veurem si podré anar // amb vestits nous ben nous.

Els nois tenen un gros carràs per camviar de casal puig el que tenen el trovan massa petit.

29. Per fi els nois tenen el seu nou "Canigó" al carrer de Tantarantana. És més grant i no és tan alt. També és a la vora d'aquí. Fins m'han pres la bugadera perquè els hi ajudi a treginar trastos. Jo no els hi puc ajudar perquè estic mol atribulada. De l'Argentina hi ha vora de quinse dies que no n'he rebut cap lletra. Jo tampoc escric a ningú. Per escriure planys val més que m'ho deixi córrer i que m'els quedi jo ja que no hi ha ningú que m'els pugui enbaumar. Ni per fer cèdules tinc humor. No rèbrer les quantitats que en Martí deuria enviar-mos me té atribulada i res hi puc adobar. Déu ens ajudi!

30. A tres quarts de vuit m'he llevat. Tota la nit he suat i me sento millor.// Amb tot, no'm trovo prou animada per empendre el via<d>tge a l'Ampurdà. L'anar de nits tinc por que m'emmalaltiria.

Som anat a La Econòmica per enterar-me lo que necessito per a les matrícules. Si hagués portat diners les hauria matriculades. El dia 4 d'octubre se tanca la matrícula. És ben trist que per la mala administració d'un apoderat se tingui de quedar malament i fer actes ridículs. He tingut de dir que no anava previnguda pro que <q> deixessin en blanc els llocs ont les noies tenian de ser allistades.

Després som anat a can Cuspinera a trovar el s[enyo]r Prats. Hem parlat de cum ho podem arreglar perquè les seues filles i les meues obtinguin d'apendre la música sense que costi gaires diners. Ell diu que les poríam allistar o associar a l'Orfeó Barceloní[,] qu'el s[enyo]r Goberna n'és director i sense quedar obligades a assistir als concerts a cantar amb dit Orfeó i axís els hi dóna // dues llissons semanals de franc. També m'aconsellava que les inscribís al Orfeó Català, pro no ho vui perquè estic massa escarmentada amb el temps que perdian anant a ensajar con eran del Orfeó M[ossè]n Cinto. Sempre rodan d'un lloc a l'atre i mai són a casa.

Els nois no s'entenen de feina amb el camvi de domicili. Quin Canigó més gran que tindran.

Són dos quarts de nou i encare no han vingut a sopar.

Octubre

1er. La gran festa del Roser dit de tot lo món.

Dematinet som anat a missa. He parlat amb el s[enyo]r rector i m'ha donat uns consells que Déu els hi pagui.

A les dotse i tretse minuts he sortit <p>de // Barcelona per anar-me'n cap a Llufriu. No he trovat cap persona coneguda fins a Flassà. De Barcelona fins a Empalme feia fresconeta bonica qu'ens donava l'aire pur del Monseny. Justament anava llegint "Aires del Monseny" de m[ossè]n Cinto. M'hi he emocionat tan que no he pogut continuar llegint. He preferit contemplar-lo bo i absorvent aquell aire tan dols i fi. Feia un dia esplèndit[,] ple de llum[,] i la vista se podia esplaiar d'allò més. Amb tota felicitat hem arrivat a Flassà. Mancava mitjora per sortir i he brenat. La sala d'espera de la estació semblava una pahissa plena de pàmpols caiguts dels plàtans. Feia poques hores que una furiosa tramuntana ho havia despuiat tot. Encare bufava bastant i qu'era mol fina. Con hem estat an els boscos de Torrent ens hem encantat amb un foc mol gros que hi havia cap a les muntanyes dels Àngels. Llavors el revisor del tren (en Roca) ens

ha baixat les persianes i ens hem trovat amb que teníam // vora nostre un enorme foc que amb l'embransida que l'hi donava la poderosa tramuntana feia basarda de veure'l. Ens hem girat de l'atre costat i en cremava un·atre. Aixís era que caminàvam entre dos focs. Feia esgarrifar.

A Torrent han pujat en Xicu de can Gori amb la seua dona i cunyades[,] que venian de festa·major de Palau. Ell primer no'm coneixia.

A Llufriu hi he trovat en Ton que m'hi esperava. Feia una fret que pelava i m'he hagut d<e>'abrigar amb la manta d'en Ton. Tot el camí fins a casa en Ton m'ha estat contant vituperis del mal que ha fet sa tramuntana<qu>da d'es dematí. Tots els horts assolats, ses alibes a terra, tot fet malvé. Els vidres trencats i fins el mapa del cuarto de les noies ha tirat a terra. Diu que ni l'àvia Galloia n'havia vista mai cap de tan forta.

Per fi hem arrivat a casa en nom de Déu trovant el nen d'en Ton amb es cap lligat.// La *Catrina* d'en Ton amb un torment a ses soles d'es peus que la feian gemegar sense consol. De tot això en tenia la culpa un comensament de baldeig tan extremat, que no va poguer ser acavat perquè les dues dones que hi trebaiavan s'hi varen cremar es peus per poc acostumades ja que fregavan amb salfumant sol.

S'havian posat an el cap que per la festa major hi arribava en Florenci amb sa seua dona i ho volian tenir tot ben net.

2. Des del llit he pogut contemplar el palau del popular Riereta. Encare s'aguanta. Con jo era petita en deian es Mas Rei. Una tia del meu pare (a. c. s. tots ells) n'era mestressa i l'hi deien la Prinsa[,] qu'era com dir-li princesa d'es Mas Rei.

Som anat a Palafrugell. He vist els nostres parents i a can Piera.

Aquet dematí han fet els funerals del pobre Joan Moragues. Déu el tingui al cel.//

Per Llufriu fan corre unes trapaceries fenomenals. Diuen qu'en Florenci se casa amb la Sara Llorens i després d'averiguar que ja és casada diuen qu'és amb la Paquita que se casa. En tinc el cap ben ple.

3. He sentit tocar la oració matinal. He volgut dormir amb els finestrons overts. Aixís des del llit veia els boscos i el cel amb la claror de la lluna. M'he llevat a dos quarts de sis. Som anat a despedir-me dels de can Reimbau. Els nois encare dormian i la seua mare feia cocas.

Amb el tren de les set he sortit de Llufriu. Pel camí han contat que ja fa dies que la montanya de Rocacorba crema i que s'ha cremat tot fins la capella.

A Flassà hi feia fret. Tots els empleats anavan ben abrigats.

A un quart d'onse hem arrivat a Figueres. A la estació hi he trovat la bona Maria[,] viuda d'en Pere Rosa[,] que amb la seua neteta m'hi esperava. Hem pujat a la // central fins a casasseua. Hem dinat i conversat llargament i a la una de nou sortia de Figueres arrivant aquí a les set del vespre. Hem vingut amb l'*hermano* de can Estela.

A l'estació hi he trovat els nois que m'hi esperavab. Amb en Lluís hem vingut fins a casa i en Serafí s'en ha anat a Llotja.

Els nois amb les petites havian anat a festamajor a Sarrià. El dilluns en Serafí va pendre part amb el concurs de sardanes de Sarrià. Han premiat una de les sardanes que ballava. El diumenge va ser membre del jurat per el concurs de sardanes del Palau de Belles Arts. El dimarts al vespre les noies de casa amb una noieta de S[ant] Martí varen ballar la sardana de concurs. Eren només elles tres i tres joves. S'en endugueren el 1er premi. També baren ballar la sardana de rams essent obsequiades <amp> amb pomellets de flors i a na Maria perquè era la més petita a més l'hi varen donar una rosa. Els parents de // Sarrià estavan de lo més joiosos d'acompanyar-les a les ballades de la festa·major.

4. M'he llevat tart. Estic mol refredada i atuïda. Tots els ossos me fan mal i tinc molta tos.

En Lluís ha anat a Sarrià a buscar les noies. A la tarde he surtit per anar a La Econòmica a matricular-les.

Han robat la roba del terrat. Era de la propietària i de la portera.

En Serafí queda aprovat i acceptat a Llotja.

5. No he sortit de casa. Les noies han escrit a B[uenos] A[ires]. N'Hermínia passa per unes fortes contrarietats perquè la família del seu promès no volan que s'hi casi.

Som escrit an en Florenci.

6. 1r divendres. Som oït missa a Sant Francisco. Con n'he sortit he sentit fret.

He comprat una ampolla de xarob Famel // perquè me tregui la tos.

A la tarde he rebut un certificat de la Habana. Ja era hora. La carta que l'acompanya ve tota plena d'escuses de no haver cumplert avans com era el seu deure. Avui mateix l'hi he contestat.

Som escrit an en Pau Modolell.

Si rebés lletres dels meus *mandres* de l'Argentina ja estaria contenta. El seu mal no té cura i el meu sofriment tampoc. Tant·sols ells poden donar-me aquet goig que tan poc els hi costaria. N'Angeleta és la criatura més enmandrada que jo he conegut. La tia campetxana[,] que l'hi deia m[ossè]n Lluís. Bé en tenia[,] de raó!

Tot avui plou, i jo tot avui escric i me trovo forsa millorada del refredat.

7. Som anat a la ferreteria Ràfols de la ronda de S[ant] Pere a comprar una olla gran esmaltada. M'ha costat 3 pessetes 80 cèntims.//

Som anat a can Rosés a presentar la lletra rebuda air. Som oït missa d'onse a S[ant] Francisco. Som arrivat a la rectoria de S[ant] Pere. He parlat amb el s[enyo]r rector an el seu despatx. Hi som estat poc puig jo tenia feina, i ell tenia quissab la gent que s'esperava per·a fer-li consultes. Hem parlat de les noies i del camí que cal seguir peraquè continuïn amb la música i no me costi gaire.

Rebem carta de na Florinda. Diu que demà arrivan amb la seua mare. Diu que dilluns a la tarde ens veurem.

He comprat coses que la meua cunyada Maria me demanava i que l'hi enviaré per mitjà de na Mersè.

8. Tota la nit ha plogut. Sempre semblava fosc i ens hem llevat a les vuit.

Ja gairebé no tinc tos. Se veu qu'el xarob Famel m'ha anat bé.

Na Maria Piera ha vingut acompanyada del seu oncle d'Esparraguera.//

9. Som oït missa de dos quarts de set. He pogut anar a combregar en nom de Déu. Qui amb tot repòs hi pogués anar tots els dies! Jo no hi puc anar i mol m'en anyoro.

Na Mersè i na Florinda han vingut. Hi han estat una estona. A la tarde amb na Maria Piera hem anat a veure el monument del d[octo]r Robert. També hem anat a visitar la família Aimat. La senyora ha recaigut i se trova mol dèbil. Déu l'ajudi. També la som acompanyada a veure la casa que ha fet en Gaudí a la cantonada del carrer de Provenza. S'ens ha posat a ploure i hem pujat amb un tranvia fins al carrer de Ferrand. Hem entrat a can Cuspinera per a vèurer el seu oncle i no l'hi hem trovat. Hem entrat amb una casa del carrer de la Canuda a visitar un atre parent de la Maria. Surtint d'allà, hem anat cap a casa i pel camí hem truvat na Sufia[,] que diu ens ha esperat tota la tarde.// Ha deixat n'Hermínia a casa. En Víctor també ha vingut i no m'hi ha trovat. També diu que han vingut na Mersè i na Florinda. Sembla a casa de tothom. Al vespre

estava ben cansada.

Hem rebut carta d'en Pau i "Deber" d'Olot.

10. Avui fa un mes que no he rebut cap lletra d'en Florenci. Que poc s'en recordan de nosatros! Encare estic cansada d'air. Les palafrugellenques han vingut. Na Florinda amb les noies han surtit. Con han tornat, na Maria nostra amb na Maria Piera han anat a la rambla de Catalunya a visitar els oncles de la Maria. Hem buscat una senyora de confiansa per a na Maria Piera entornar-se'n a Palafrugell. Mentrestant na Florinda i na Montserrat han anat a Barcelona a buscar medicines i no sé què més per na Mersè. Nosatros dues ens hem quedat soles contant coses i fets del nostre estimat Llofriu.//

A la tarde hem anat a Vallcarca i na Maria Piera s'hi ha quedat a casa dels seus oncles Prats.

Con som estat a casa han vingut na Monserrat Girbau amb una seua tia i dues cusines.

Na Montserrat nostra no ha surtit perquè té molta feina a estudiar.

11. Avui som escrit an els meus argentins. Ja qu'ells no ho fan, ho tinc de fer jo.

A la tarde amb les palafrugellenques hem anat a Gràcia a visitar la família Perandones. Les noies han anat a l'escola a ensajar cansons. Amb el s[enyo]r Crusells hem acordat que donarà llissons particulars a les noies per un preu mol reduït. Comensaran el mes que ve.

12. Avui és Sant Serafí. En obsequi seu hem fet una mica de festa. Na Mersè i na Florinda i els de Sarrià han vingut // a dinar. A postres hi ha vingut en Recasens[,] promès de n'Hermínia. Érem 10 de colla i amb en Recasens 11. Tots estàvam animats i contents. Només hi mancavan lletres dels meus anyorats i que tan en va les espero. Tan de bé que me farían.

Els nois i en Víctor s'en ha anat per un cantó; les noies per un atre i les dones ens hem quedat. Som passat un dia forsa distret. Si tant·sols hagués rebut una sola postal dels meus estimats argentins, hauria estat ben contenta.

En Pau Modolell ha remès una caixeta de fruita i ampolles de vi *bo* i una carta seua tot oferit an en Serafí per ser la seua festa. Déu l'hi pagui.

13. A un quart de vuit amb na Florinda hem anat a la estació de Fransa a despedir

na Assunció Miquel d'Olot[,] que s'en va a Madrit a fer el noviciat puig entra relligiosa. Després d'haver-se'n despedit hem tornat cap aquí.// Ella amb na Maria han anat a fer una dilligència al carrer d'Aribau.

Jo estava tan trista que fins he plorat devant el silenci tan llarc dels meus fills. Què els hi deurà passar[,] que no escriuen? Tan·sols Déu ho sab.

Hem rebut carta d'en Dalmau des de Melilla. Diu que ha tingut sort que no ha hagut d'entrar mai en cap foc. Qu'és assistent del capità general perquè com té l'ofici de confiter axís menja i dorm a capitania i no té d'anar amb cap combat. M'agraieix que l'hi escrigui ja que diu que les meues cartes són les úniques que reb perquè no té parents i els amics no l'hi escriuen. Pobre xicot! És ben trist[,] l'esser sol an el món. Té una àvia pro no sab de lletra. Si tan de bé l'hi fan les meues cartes, continuaré escriguent-e-li de tan en tan. No costa pas tan[,] d'alegrar la vida si se pot, i aconhortar els que ploran.

Jo ploro sola i tan·sols Déu les veu[,] les meues // llàgrimes. Pobres fills meus! Si m'escriguessin més sovint estaria més contenta i no els anyoraria tan. Avui els hi he tirat una carta.

14. He parlat amb el s[enyo]r rector sobres de les noies i els nois i del s[enyo]r Crusells. M'ha donat una pila de consells com ho fa sempre, i que no dóna raons sense solta, sinó que són sòlides i ben profitoses. Déu els hi pagui.

Som acompanyat na Florinda amb algunes dilligències i darrerament l'he deixada a la casa que hi ha la seua amiga Montserrat Girbau. Jo m'en som anat a cobrar la lletra de cuatre-centes pessetes a can Rosés.

He baixat a pagar el trimestre de la casa.

En Serafí ha anat al Centre de Dependents del Comers a sentir una conferència que no l'hi ha agradat.

15. Som anat a combregar en nom Déu. Dies fa que no hi havia pogut anar per la feina.//

Na Mersè[,] na Florinda i na Maria Piera han vingut a dinar. A la tarde les dues darreres amb en Serafí han anat a la festa del homenatge an en Morera. Les petites de casa hi han anat a cantar amb el seu Orfeó M[ossè]n Cinto. Han tornat mol contentes. Na Mersè i jo ens hem quedat aquí tota la tarde.

Jo no puc pas aguantar més sense cartes dels meus anyorats fills. Amb tan poc cost que me tindrian contenta i no ho fan!

16. Na Maria Piera s'ha quedat a dormir perquè air varen arrivar massa de nits de Belles Arts i no podia anar a Vallcarca a casa dels seus oncles.

Tinc un fort mal de caixal i neuràlgia.

El carter m'ha portat una carta d'en Florenci que m'ha curat tots els mals. Si en tenen[,] d'influència amb mi[,] les seues lletres! Diu que tots estan bons i jo[,] ben contenta i sense neuràlgia ni mal de caixal.

Rebem una tarja del marit de l'Adela // Carreres fent-mos avinent que tenen un atre fillet.

"La Veu" porta males noves del Rif. Els moros ens han batut els nostres de mala manera. Hi ha una pila de morts[,] entre ells el general Ordóñez. Ja la pagarem[,] l'imprudència dels madrilenys.

Tinc quissab les cartes per·a respondre que no ho feia perquè no tenia humor i estava tan trista no tenint cartes dels meus estimats.

Avui na Maria ha comensat el curs a La Econòmica. Tinc por que serà massa petita i poc preparada. Ha tornat tota animada. Diu que té el s[enyo]r Serra per professor de geografia. Ha dit també que la senyoreta Briks <ha> l'ha trovada una mica *coixa* de dividir, i ella diu que n'hi ha de més grants que ella que hi van[,] *coixes* de multiplicar. Això diu que no l'hi fa por.

Per fi na Maria Piera ha trovat unes senyores que <l> van a Palafrugell i hi anirà amb elles. No se pot esser dona per cap preu. És perquè són pageses i porugues que diuen que una noia // no pot anar sola. Si jo fos Maria Piera encare no s'en adonarian que ja seria a Palafrugell. Què hi farem!

En Serafí s'ha pres la mida d'un vestit. Diu qu'és de color marró.

17. Ha tronat i plogut mol. "La Veu" va plena de disbarats produïts per les plujes. Cap a Sant Boi i Sant Vicents dels Horts el riu hi ha fet mol de mal.

Ahir i avui la Diputació Catalana[,] formada per els diputats de les cuatre províncies i amb complet acord, de constituir-se una sola, estan determinant les bases que la tenen de fer ben potenta si és qu'els afamats de Madrit ho permetan. Déu els hi do bon acert!

He comprat paper[,] plumes i tinta.

Som escrit an en Pau perquè tinc por que la gran vinguda del riu l'hagi perjudicat.

18. Tota la nit ha tronat. Are plou.//

Amb les noies hem surtit, i dels diners que'ls hi varen tocar del premi de les sardanes de Sarrià s'en han comprat uns monederets.

Vaig a cal dentista. He oït missa de dotse a San Pere. Rebem carta d'en Pau. Diu que han tingut tans trevais amb l'aiga que diu l'hi va anar d'un fil com la casa no se'ls hin ompla.

19. Som oït missa de dos quarts de set i som escrit an els meus de B[uenos] A[ires].

En Pepet Marquet ha vingut amb un seu amic qu'és casat amb una argentina i ell hi ha estat alguns anys.

20. Som anat a missa i a combregar i estava tota animada. He rebut felicitació del pobre Pau Modolell. Ha estat la única. Encare que ningú se recordi de mi en dia tan assenyalat no guardo rencor a ningú. Alabat sia Déu! Lo qu'entristeix el cor enlaira l'esperit. No deixaré per això amb // ajuda de Déu d'eixugar tantes llàgrimes com me vinguin entre mans per amor de Jesús!

Com a record del dia del meu sant som entrat congreganta dels Dolors de Maria.

Som contestat an en Pau.

21. Avui fa un any que n'Angeleta se va embarcar. En passo ànsia perquè no m'escriu.

Totes les palafrugellenques avui han marxat inclús en Pepet.

22. A les sis els nois han sortit per anar a fora.

Les noies i jo hem anat a la comunió de Filles de Maria. A la tarde elles amb les Bach han anat a veure un jardí mol bonic.

Al vespre a S[ant] Pere diu que hi ha hagut una explossió de gas i la gent s'ha espantat i ha fugit. No ha pres mal ningú.

23. Som anat a ciutat. He pagat un vestit d'en Serafí. He trovat en Manel Serra.//

24. Fa fret. Sembla que fassi tramuntana.

En Serafí m'ha anat a buscar número per·a obtenir cèdula a cals lerruixos (Ca la Ciutat). M'ha portat el número 13. Sort que no som supersticiosa. A veure si també

m'hi tindré de baraiar com l'any passat.

Aquet dematí jo venia de comprar i passava per l'acera. Un peixater jovenet me venia al darrera i jo no l'havia vist. Ell anava carregat i no volia baixar ni muiar-me amb els regalims de peix, i m'ha cridat amb el seu "yup noya!". L'hi he fet lloc i he vist que anava descals, amb ses calses arremangades fins vora es juneis, es cuixí de palla an es clatell sostenint la panera plena de peix que portava dalt d'es cap, i fent el saltiró indispensable a tots els d'aquet ram, tan si van carregats com si van buits.

Res de mal m'ha passat amb la *colla de la gana* (aquet nom se diu popularment an els empleats de Ca la Ciutat). M'han // donat les cèdules en nom de Déu i llestos. Fins i tot el que me les ha arreglades s'ens ha rifat del nostre Llufriu. Mai m'en havian dit res.

He llegit la vida de santa Mònica[,] patrona de les viudes.

25. Dies fa que vaig a cal dentista. De pas som acompanyat na Maria a gimnàs i som oït missa al Pi.

A la tarde he sofert un dolor orrible amb un caixal produït per un càustic que 'l dentista m'hi havia posat per·a destruir el nervi.

En Serafí és a Llotja, en Lluís burriqueja an el piano, na Montserrat renta 'ls plats, na Maria fa 'l deber de francès i s'hi veu tota atrapada i demana ajuda a na Montserrat. Ja que'm trovo una mica animada m'en vaig a fer una cincuantena de cèdules pel Diccionari. Aixís me distrauré una // mica de la tristesa que me produeix la manca de lletres dels meus anyorats fills.

26. Avui fa fret i un vent com la tramuntana.

Rebem carta de na Rosalina d'Arenys. Diu qu'el seu pare va morir (a. c. s.). Diu qu'el padrí s'ho ha pres mol resicnat.

27. He cusit forsa. Hem rebut carta d'en Florenci. Tota m'ha retornat.

Les germanes Bach han vingut. Pobres noies! Sembla mentida que hi hagi ànimes tan dolentes que se complaguin amb els indefensos! Déu els hi do paciència! Per fi na Carme ha pogut trovar colocació per apendre de cusir roba blanca. Aixís se distreurà i farà camí profitós. Les meues dilligències peraquè trovés aunt trevaiar han donat fruit gràcies a Déu. Qu'és trist[,] el ser orfe!

28. Tot es dematí i gairebé tot el dia he planxat.//

Rebem carta d'en Pau.

Som anat a cal dentista i de pas he recullit les noies a La Econòmica.

En Serafí ha estrenat unes sabates.

29. Diumenge.

Amb les noies hem sortit. Hem oït missa i després hem anat a fer una visita an el s[enyo]r Serra. Surtint d'allà som acompanyat les noies a les sardanes del Parc.

A la tarde hem anat una estona an el nou "Canigó" dels nois. És forsa més grant i més clar que 'l del Bou, i fins l'escala és més decenta. Tot plegat m'ha agradat.

30. La propietària ha pujat unes estones. És mol amable. L'hi plau sentir que les noies fassin música.

Som anat a La Econòmica a buscar les noies i parlar amb el s[enyo]r Serra. L'hi he trovat. Amb ell hem determinat qu'en Serafí aprengui la teneduria ben de·pressa i més endevant // veurem lo que s'hagi de fer.

A la vetlla en Serafí ha volgut anar a Ca la Ciutat a cooperar amb la junta del Cos d'Adjunts per·a nomenar la <C>colla dels Jocs Florals per l'any vinent. Ell i en Manel Alcàntara diu qu'eren els més joves.

31. En Serafí ha anat amb un concert al Palau de la Música Catalana.

A la tarde amb na Maria hem anat a Gràcia.

Novembre

1er. El dia s'ha llevat plujós.

Hem vist en Pau a casa de la seua germana.

Rebem carta d'en Xavier Piera des de Tolosa. És per en Serafí.

Les Bach m'han vingut a buscar que diu que // tenen la seua germana amb un atac de reuma amb un bras i tot un costat. Han dit que anavan a telefonar an en Pepet de Vich. Hi som estat una estona.

2. Com qu'els nois no tenen festa no he pogut anar dematinet a pregar per els meus estimats difunts. Hi som anat per lla les nou.

Tot avui estic trista perquè no rebo cartes dels meus estimats.

La mare dels Aimats ha vingut. Volia llogar el 1er[,] que s'ha desllogat i jo l'hi he tret del cap perquè no és prou grant per·a tots ells.

Avui a la funció de la parròquia cantaven "Vina a penitència[,] home descuidat etc." i "A les ànimes oïu" com ho cantaven a Llofriu.

3. Primer divendres.

Som anat a missa i a combregar en nom de Déu.

Mentres llegia "La Veu" ha passat un enterro mol luxós. Era una dona la difunta. Déu // l'hagi perdonada. El cotxe[,] mol ben guarnit i cubert de flors. L'acompanyavan una munió de capellans i senyors, nois i noies de la Casa de Caritat i no sé què més. Bon Déu! *També hi va el Rei com el Papa com aquell que no té capa.* Això m'ha acudit devant tant luxe.

4. He sofert mol d'un caixal.

5. Jo no puc fer-hi més pro estic afligida perquè no rebo carta de les noies. En Serafí[,] pobret[,] m'anima pro jo no puc més de tanta tristesa. Per fi a la tarde el carter ha portat una postal per en Lluís i dues cartes per en Serafí. Diu que n'Angeleta té mandra i na Gracieta està tota enfeinada preparant una conferència per·a ser llegida a Buenos Aires. Lo d'en Serafí és un giro peraquè compri un bitllet enter de la rifa de Nadal.

Na Gracieta diu que han comprat un automòvil mol bo amb el cual aniran a veure // an en Florenci. Bon Déu![,] tan que m'han fet patir d'esperit i amb una postal tot ha estat curat. A la tarde ja m'he trovat animada per a surtir. Amb les petites hem anat a visitar les germanes Ayllon. Bé n'estan[,] de contentes[,] pobres noies! Demà la gran fa el darrer examen de piano i l'hi donaran el títol de professora.

6. Dematinet som anat a ciutat a portar el moneder perquè m'hi fassin l'adob que necessita.

A la una i deu minuts hem sortit de l'Estació de Fransa i hem arrivat a Arenys a un quart de tres. He trovat la meva gent bé de salut. El meu pobre padrí cada vegada qu'el veig el trovo més esclafat.Va mol pesat de les cames. Hem enraonat tot ple i per lla les set, tots dos ens en hem anat cap a sermó. En tornant hem sopat en nom de Déu i ja és

estat hora d'anar-me'n.//

A dos quarts d'onse arribava de nou a Barcelona. He trovat en Lluís que m'esperava. També he trovat una llarga carta d'en Florenci. L'hem llegida tots, i en Serafí ha dit que semblava la *Urbanidad de preguntas y respuestas*. És que m'en respon una de meua que l'hi feia preguntes referent a la seua estada a Bolívar.

7. Plou i el caixal me fa mol mal. Avui tinc un sarau de feina devant meu que no cal que dormi. Per lla les deu som anat a cal ditxós dentista. Des d'allà[,] passant per la plassa de Santa Anna i portal de l'Àngel[,] som entrat al Banc del Río de la Plata. He cobrat les mil peles per comprar el bitllet sencer de la rifa.

Som arrivat al Liceo Poliglota. He passat comtes amb el director dels estudis d'en Lluís. Renoi! Quina píndula! D'un bitllet de 100 i un de cincuanta pessetes m'han tornat 40 cèntims. Encare gràcies a Déu que diu se porta mol rebé. He tornat amb el // tranvia del carrer de Bilbao.

A la tarde he desfet un vestit d'hivern per a tornar-lo a fer. Girat i reformat semblarà nou.

Tart de tot amb na Montserrat hem anat a can Patufet a buscar un llibre encuadernat tot de bulletins. Ha costat vint cèntims.

També hem entrat unes estones a la Sala Parés.

8. He continuat desfent vestits d'hivern.

Som oït missa de dotse i som entrat a can Ràfols a comprar un pot per la llet.

Rebem carta de les noies. Hi ha moltes entremaliadures dels nens[,] sobretot de la nena. També hi ha el *meaculpa* de la mandre d'escriure. Tot són escuses.

He reprès les cèdules de m[ossè]n Alcover. N'he fetes 25.

Les germanes Bach han pujat. Diuen que tenen n'Angeleta forsa malalta. Pobre germana seua[,] que n'és[,] de desgraciada!//

Avui les noies han comensat d'estudiar el piano amb el s[enyo]r Crusells.

9. El temps[,] mol plujós. A tres quarts d'onse he surtit i som anat a la conferència de Santa Ana. Era per a senyores soles. El conferenciant[,] qu'era el s[enyo]r rector de la esmentada parròquia[,] ens ha instruït sobres de la fe malalta i la que ja és morta. La manera d'enrobustir la primera i ressucitar la darrera. Entre<n> les oientes n'hi \havia/ algunes que dormian. No sé què hi van a fer[,] si han de dormir. Més valdria que se

quedessin a casa. En cambi[,] éram bona colla qu'estàvam mol atentes no perdent ni un mot de la interessant conferència.

Con s'ha acavat, el conferenciant a totes ens ha obsequiat amb un llibre. N'han rifat un de mol ben encuadernat que no m'ha pas tocat a ne mi.

Som escrit llargament an els argentins i som desfet un vestit de n'Angeleta.//

10. Tot es dematí he planxat.

Amb na Maria hem anat al Foment a veure la exposició de crissantems. Quina varietat més escullida! M'ha agradat mol.

Hem comprat al mercat de S[an]ta Caterina. Estava tan animad<a> com si fóssim de dies.

11. Som oït missa de dotse. Tota la tarde he planxat. He vist el senyor rector de S[ant] Pere. Diu que vol conèixer les petites. M'ha oferit una pila de llibrets piadosos qu'ell ha fet i desitja que'ls repartim a les nostres coneixenses. Té poca salut[,] el pobre. I passa moltes contrarietats. És una joia poguer ser dirigida per una intelligència tan recta i piadosa! Quin bé m'ha fet Déu de posar-me aquet sant i virtuós home an el meu espinós camí de la vida! Som esperat l'acavament del novenari. Quin sermó ens ha fet avui el *tortosí*! Mai n'havia sentit cap que cantés les veritats tan clares, pro ja convé.//

Mentres esperàvam qu'en Serafí retornés de Llotja amb en Lluís i les noies hem resat el sant rosari.

Rebem carta d'en Busquets i postal de na Janoher i d'en Juanola d'Olot.

12. De bon dematí en Serafí s'en ha anat d'excursió. En Lluís ha tingut mandra de deixar es llensols. Les noies i jo hem oït missa de vuit amb una sensilla i enfervoritzada plàtica del s[enyo]r rector. Estava mol emocionat.

Les noies han enllestit el pis i jo som anat a cal dentista, i ens hem trovat al carrer de la Princesa i juntes hem anat al Parc. Les noies hi han ballat cuatre sardanes.

Rebem carta de na Nieves Saubà. Me demana consell per venir a viure aquí a Barcelona i veritablement: fa de mal aconsellar i donar solució amb un·atre casa. Jo sí que hi viuria amb lo qu'ells tenen pro ells... quissab en *Papau* quins camins pendrà! El meu consell no els hi ha de // mancar ja que m'el demanan, pro que ho fassin com millor els hi sembli.

Aquí tot avui hi ha un enrenou de mil dimontris. Hi ha eleccions municipals.

Diuen qu'els lerruxistes han perdut mols <de> vots. Els pretenciosos esquerrans han quedat derrotats. Els hi està de primera. Are en Coromines podrà anar tot sol i fer la vida *austera*. Déu l'hi comuniqui claror[,] que no hi veu ni poc ni molt. La Lliga[,] unida amb els de la dreta[,] han obtingut un triomf complet per tossuderia i voluntat d'en Peret l'*auster*. Tan rebé que haurian anat units Lliga i Esquerra. Què hi farem! Els nois han arrivat mol contents amb les noves que portan de les eleccions.

13. Rebem carta d'en Ton de Llufriu.

Trevaio amb els vestits desfets i com el dia és curt no faig gaire feina.

He contestat a na Neus. L'hi he fet una esplicació dels gastos que hi ha aquí.// Veurem què determinaran.

14. Tot avui som trevaiat amb les cèdules mallorquines. Ne som arreglades un paquet que n'hi ha mil.

A la tarde som anat a cal dentista, a buscar na Montserrat, al carrer de Sacristans a buscar pintures i després al carrer de la Canuda a portar el paquet de cèdules a Cal Manso[,] que m[ossè]n Alcover les hi recullirà. D'allà al carrer Condal i de les Moles a buscar els colls i punys. Després[,] al Forn de S[ant] Jaume a comprar bescuits de pasta de matafaluga i una coca de llardons. D'allà a la plassa de S[ant] Pere a comprar carn mongetes i mostassa per·a fer-me un bany de peus.

15. Tot es dematí som escrit. Som fet una carta per a m[ossè]n Alcover, una per en Florenci i un·atre per "Deber" d'Olot i he fet un plec per Buenos Aires.

Con ho he tingut llest ha arrivat // m[ossè]n Joan de Corbera. Hem passat bella estona enraonant d'una pila de coses. M'ha sabut mol greu que l'hagin destinat fora de Barcelona. Tan rebé qu'ens encaminaba a tots!

M'he comprat una manteleta de llana.

16. No he surtit. He tingut una feinada a planxar d'allò més.

Rebem postal de na Florinda.

En Lluís ha portat unes postals amb fotografies seues. Porta gorra i fuma amb pipa.

17. Tart de tot som anat a buscar na Maria i hem entrat al mercar de Santa

Caterina a comprar peix per demà esmorsar.

He comprat un devocionari que na Florinda m'havia encarregat.

La neuràlgia meua no cedeix.

Avui ha arrivat l'infanta Dª Pau.

18. Tot es dematí he planxat. De feina a cusir // en tinc molta. Mai s'acava.

Hem rebut postal d'en Fullà.

Al vespre he parlat amb el s[enyo]r rector de S[ant] Pere. Que m'hen ha contades[,] \de/ coses que l'hi passan. Déu l'hi do paciència[,] que de tribulacions en té moltes. He procurat animar-lo. És la persona més modesta que jo hagi conegut. Devant de Déu és un sant.

19. Al mitgdia hem anat una estona a les sardanes al Parc.

Hem rebut el "Correo de Catalunya". Ens l'envian els nostres *trenquelauquins*. Porta un escrit que fa referència a la conferència feminista que va donar na Gracieta. M'ha alegrat infinitament tot lo que en diuen. Quin goig en sentiria el seu pare si fos possible vèurer-la! Jo espero amb afany poguer llegir-la la seua conferència que ha estat tan aplaudida.

Avui a Barcelona han passat fets que pa//ssaran a la història. I lo més curiós és que la infanta Pau les ha hagudes d'estomagar. El dematí a la Sala Imperi s'ha fet un gran mitin-protesta amb això de les notaries. No en volem[,] de notaris castellans. Com qu'els ànims estaven tan exaltats, una colla han acompanyat an els oradors catalanistes per les Rambles en manifestació pacífica, pro al passar per devant de can Comillas[,] qu'és ont s'hi hostatja l'infanta, han comensat d'entussiasmar-se massa i vinga cantar "Segadors"[,] visques a Catalunya, crits contra lo del Dret. Tot plegat un bullit de mil dimonis. Com que la policia és tota *forastera*, se creian que tot aquell aldarull eran obsequis a Dª Pau. Fins el mateix s[enyo]r Portela (governador) saludava i els seus saluds han estat acullits amb una fenomenal xiulada. Llavors la Rambla <diu> diu que s'ha convertit amb un veritable cam de batalla. Renoi![,] un diumenge a la Rambla entre dotse i una qu'és tan // animat! Els *xanxes* (policies) agafavan els primers que trobavan (cum en Passeta an es xicots de Llufriu con el molestavan) i corredisses per qui, crits per lla i esvalots per_tot arreu. Amb això ha passat l'auto de la infanta i un atrevit se l'hi ha posat al devant cridant «visca Catalunya!» An el pobre Serafí l'han pres i diu que 'l policia semblava que l'hi havia de trencar el bras de tan fort qu'el tenia. Ho han vist una

colla de catalanistes, s'han tirat sobre del guàrdia i l'han lliurat. Diu que n'han pres dotse[,] de catalanistes[,] pro els han posat en llivertat al moment. Diu que per la plassa de Catalunya, la colla dels Segadors se divertian fent rabiar la policia perquè no entenian lo que els nostres els hi cridavan. Ells només entenen el "visca Catalunya" i els Segadors. Els nostres cridavan "visca 'l dret català!" i els *xanxes* (policies) diu que deian uns renecs infernals qu'els nostres els han amonestats // diguent-els-hi que anessin a estudi[,] els grandíssims putiners! Me sembla que ja s'en parlarà[,] de la feta d'avui. En tindrà bona memòria[,] l'infanta.

A la tarde hem assistit a la repartició de premis de l'Escola M[ossè]n Cinto. Ha estat una festa mol animada. Acabats els Jocs Rítmics i les cansons han cantat els Segadors finalitzant amb uns atronadors visques a Catalunya i a la Escola M[ossè]n Cinto.

En Xavier Illa ha vingut.

Som escrit a m[ossè]n Lluís de Llufriu i an en Ton de casa.

Havent sopat hem resat el sant rosari i axís ha acavat aquesta diada tan revoltosa.

20. De bon dematí en Lluís s'en ha anat a Tarrassa per examinar-se. Déu l'hi do sort.

Per lla les nou el recader de Palafrugell m'ha portat 13 duros d'arrendaments que han cobrat. Al mitgdia rebem un feix de // correspondència americana i una carta d'en Ton de Llufriu. Renoi! Al 1er 2a hi ha un paleta que pica i cantusseja i em destorba.

Hem rebut dues cartes i una postal de na Gracieta i una carta d'en Florenci! M'inclouen un giro que Déu els hi pagui. Mol ho necessitava. Me diuen que en Joan gran[,] en Joan petit i n'Angeleta aniran a veure en Florenci amb l'auto que han comprat. En Flor mol animat. Som estat mol contenta.

Na Gracieta envia un retrat seu an en Lluís. Fins el carter me s'en ha burlat[,] de tanta correspondència. Cinc cartes a plegat no tenen pas costum d'arrivar. Les cartes dels meus fills tenen amb mi tanta influència que sense elles ni viuria.

Amb les noies hem anat a can Parés a veure una exposició de cuadros d'en Berga i Boada. Ens hi hem trovat amb en Serafí i amb el mateix *noi* Berga (que l'hi diuen a Olot). Hem enraonat bona // estona. Les germanes Bach han vingut a ensenyar-me un rellotge d'or que en Pepet Illa ha regalat a na Mersè. És un obsequi preciós. Na Mersè n'està tota joiosa.

En Lluís ha obtingut la calificació de *notable* per poruc[,] puig diu que si no

s'hagués espantat s'en hauria endut un *sobre*. No l'hi ve d'aquí. Ell va endevant[,] gràcies a Déu.

En Serafí ha dit que avui també els estudiants han cantat Segadors i han rebut cops de sabre pro han lograt que la infanta dessistís d'anar a la universitat[,] com era el seu propòsit. Són entremaliats[,] els estudiants.

21. El nostre piset és un encant de tan net i aixerit. Al vespre amb en Serafí i les noies hem anat al Palau de la Música Catalana a sentir un tros de Missa d'en Bach. Quina nit més ben aprofitada. Hi he fruït unes emocions sublims.

Al sortir en Ballester (l'amic d'en Joan) // ens ha vingut a saludar. A les dues de matinada arribàvam a casa ben impresionats de la festa.

He rebut lletres de m[ossè]n Alcover.

22. Som acavat un vestit per na Maria. L'hi està mol rebé. Rebem la fe de batisme dels nois.

Hem anat amb les noies al Forn de S[ant] Jaume a comprar bescuits de matafaluga, i a la Sucrera a comprar un paquet de sucre.

Escric an en Pau Modolell. Are per més pega s'ens ha apagat el llum. Na Montserrat ha anat a buscar una cosa a cal llauné i ja tornem tenir-ne.

23. Tot avui plou. La senyoreta Bonny s'ha casat avui. Devia llepar es plats i cassoles. Si el mantell de nòvia té massa llarga cua se l'hi muiarà. Ja valdria la pena que els empleats del seu escriptori l'hi anessin aguantar ja que no'ls hi deixan fer festa. Què'n seria[,] de bonic[,] veure en // Serafí i companys aguantant la *cola* de la seua burgesa! Ni per això els hi donan unes hores de festa! Bé en són prou[,] de rancis!

Vaig fent un vestit per na Montserrat.

Avui mentres jo anava tota acaferada amb el paraigües overt, vigilant per no topar-me amb els transeünts un espavilat m'ha overt el moneder i m'ha robat el petit que hi duia a dintre amb 5 pessetes i 20 cèntims. Quin jornal he guanyat.

24. Estreno una pluma. Som anat a missa de set i a combregar en nom de Déu.

El dia del meu sant vaig quedar allistada congreganta dels Dolors de la Verge. Avui som assistit amb una de les funcions. Què de gràcies he demanat a la nostre Mare adolorida! Ella sigui mon derrer redós junt amb el seu Fill amorosícim! N'he sortit tota

enfervoritzada i respirant joia. Me sentia forta per a trepitjar totes les contrarietats de la vida animada amb tan gloriosa Mare!//

Hem rebut "Bulletí del Diccionari" i una carta d'en Font d'Olot per en Serafí.

M'he comprat una ampolla de xarob Famel. Tinc una tos que fa por.

Passant per la plassa de S[ant] Pere aquet vespre he sentit qu'els venedors de diaris cridavan la caiguda d'en Canalejas. Tan guanyarem si ha caigut com si ha pujat. Tan val ell com el que l'hi va al·darrera. No crec amb cap d'ells. Tots tenen la llei i la conciència a la butxaca. Aquesta és la senyora i majora que mana per_tot.

En Lluís ha portat "El Progreso" (Jesús Maria Josep). Me l'ha ensenyat de lluny i jo l'hi he promès que devant seu l'hin faré trisses, perquè a casa no hi vui veure semblant hoste. M'ha respost que si hi trova lo que hi busca ell mateix l'estriparà. Diu que l'esmentat periòdic avui ha parlat tan malament dels estudiants, i com que aquets se pensan poc amb lo que fan, s'en han anat per les Rambles i demés llocs ont s'hi ven aquet periòdic tan // desvergonyit, n'han comprat quissab els exemplars i els han anat a cremar devant de la Casa del Pueblo. Anit vinenta diu que volen anar a cremar la redacció i no sé què més. A mi no m'agrada qu'els nois s'enredin. Després rep qui rep.

He surtit uns moments i con he tornat en Lluís ja era fora. Na Montserrat m'ha dit que s'en havia anat a la universitat. Més hauria valgut que s'hagués estat aquí. Jo estaria més tranquila. Ditxosa joventut[,] que mai està quieta! Els estudiants són tremendos! Are ha arrivat en Lluís. Diu que a la plassa de la Universitat semblava un cam de batalla. Per_tot arreu la forsa armada de a peu i de cavall els hi barrava el pas. No obstant, els estudiants \han/ lograt fer-los retirar amb el pretest de que ells no volian passar en_mitg de dues files de gent armada. Tant·sols hi passan els presos i ells són mol honorats. Tot rondinant diu que policies // i guàrdies civils s'han retirat deixant el pes lliure a un miler d'estudiants que amb tota la raó se feien forts per·a venjar les ofenses que a nosaltres mares ens ha tirat el satànic periòdic "El Progreso". Con en Serafí ha arrivat no savia res de tot el bullit estudiantil.

25. "La Veu" avui esplica extensament els fets d'air vespre. Defensa els estudiants i censura la policia[,] que se pot ben dir que va amparar an els lerruxistes.

Som anat a missa i a combregar en memòria de la meua estimada mare (a. c. s.) que avui celebrava la seua festa onomàstica[,] Santa Caterina. Encare que fos un dia de trevall anava a missa. En tornant prenia xacolata[,] únic dia de l'any que s'en desfeia[,] i fins tot el dia semblava qu'estava més contenta que els altres. Pobre mare estimada![,]

bé la varen trovar a mancar els pobrets! Tan remeiera que per_tot ont hi havia malalts hi // acudia. Sigués per·a vetllar un malalt, encoratjar una afligida partera amb els dolors de deslliurament, alimentar i cuidar la que no tenia recursos, consolava <el> el desvalgut i tothom la estimava! Era la dona entenimentada no escatimant els bons consells que mol sovint l'hi demanavan i amb tot això s'hi unia un caràcter animat[,] jovial i piadós qu'encantava. El meu pare la adorava i con als setanta-tres anys de edat i cincuanta-cinc de matrimoni se va quedar sense la seua amorosa companyia, poc temps va soportar l'anyorament. Del cap de dos anys moria ell. S'havian casat qu'eran mol jovenets. Ell tenia disset i divuit ella. Déu els tingui al cel[,] que bé s'ho merexian.

Som parlat una estona amb el s[enyo]r rector i l'hi som dit ben clarament que les senyores de la Congregació dels Dolors volian conquistar-me per celadora, pro que jo no ho podia acceptar perquè no cumpliria, puig en tinc // prou i massa amb les meues obligacions de casa que no hem permetan cuidar-me de res més. Ell s'en ha rigut i m'ha dit[:] «Sab lo deu esser? Que aquelles senyores varen veure que vostè fa cara de *bona dona* i se pensavan que la *pescarian*». M'ha fet gràcia!

Els nois portan periòdics plens de males noves. Diu que al Hospital Clínic hi ha hagut una forta batussa entre la forsa armada i els estudiants. Hi ha morts i ferits de tots dos bàndols. A Llotja no han overt. Déu ens ajudi i enfonsi el "Progreso" per atrevit i pocavergonya!

A la nit els nois han anat a la Associació Nacionalista. S'hi celebrava la conmemoració de la crema de "La Veu" i "Cu-cut" (diari i setmanari respectivament). No som estat tranquila fins que han hagut retornat. Han dit que només han fet enfadar una mica el delegat i prou. A la una han arrivat. No poden pagar-me mai els sobressalts!//

26. Diumenge.

Amb les noies hem assistit a la missa de vuit. Era de comunió general de les Filles de Maria.

Al mitgdia les Bach han vingut a buscar les noies i han anat a les sardanes del Parc.

Els nois a la una han arrivat i han dit que la qüestió dels estudiants ja està resolta. El s[enyo]r Portela (governador) ha manat tancar la Universitat fins passades les vacances de Nadal.

Som escrit an en Martí i a na Maria d'en Benito Rosa[,] tots de la Habana[,] i an

en Pau Modolell. Tota la tarde he fruït un sant repòs perquè no ha vingut ningú.

Ja havia enraonat massa. Con més contenta estava d'haver tingut una tarde tota ben meua m'han arrivat les germanes Bach. Na Carmeta és la mateixa revolució.

En Serafí ha anat al Orfeó Català. Ha dit que s'hi han trovat amb m[ossè]n Piera. També diu que hi ha vist el s[enyo]r Cumané i la seua Cinteta[,] tots de Palafrugell.//

27. Rebem una carta d'en Florenci i una de na Gracieta. La primera és meua i l'atre per la *tiita* Montserrat. El carter ha dit que l'hi havia fet molta gràcia. En Flor diu que la seua *raspa* (nòvia) l'hi ha donat els *passaports*. Sigui lo que Déu vulgui. No m'en posaré pas cap pedra al fetge. Senyal que no convenia.

Som escrit una carta que Déu volgués que dongués el fruit desitjat. És comunicar conhort i coratje a una ànima afligida. És persona dicníssima i enlairada i també necessita qui l'hi enbaumi les penes de les cuals ningú s'en escapa. Tinguem caritat per encoratjar als nostres germans que ploran.

A la tarde rebem "La Roqueta" de Buenos Aires. Porta el retrat de na Gracieta i algun fracment de la seua conferència.

28. Con he retornat de fer les meues devocions i de comprar, a la porta de casa m'hi esperavan un matrimoni argentí que fa temps // que na Gracieta ens havia recomanat. Se diuen Carbó. M'han dit que fa temps que viatjan i que els hi plauria tenir amb nosaltres una estona de conversa que podríam tenir-la al Hotel Internacional[,] ont ells s'hostatjan. Els hi he promès. Per lla les vuit del vespre hi hem anat amb en Lluís. Hem simpatitzat forsa amb els esmentats senyors. Renoi![,] quins anells més grossos que portava la senyora! Tota m'enlluernavan amb tanta pedreria. Que per molts anys els pugui lluir!

En Serafí ha arrivat tot malhumorat perquè no ha pogut obtenir entrades per l'Orfeó. Hi volíam anar tots.

29. Mossèn Piera ha vingut. M'ha deixat llegir uns versos que ha fet per "Ilustració Catalana". Rebem carta de na Neus. Me demana consell de com ho faran per el cambi de mobles. A la tarde he sortit i som arrivat fins al carrer de Ponent[,] que mai hi havia estat. He mirat i preguntat els preus dels // lloguers de mobles. M'han donat notes de preus i som averiguat que aquí per trenta pessetes al mes poden moblar un pis sense mancar-i res encare que amb relativa modèstia pro ben decent. Veurem què

decidiran amb les notes qu'els hi he pogut enviar.

30. M'he llevat de mal humor perquè anit no he dormit. No sé què ho fa que passo els dies a Barcelona, pro no passa ni una nit que jo amb somnis no la passi a Llufriu o al seus voltants. Sembla que anyori el nostre poblet, i a fe que d'això ni pensar-i. Allò són uns "Sots feréstecs" d'en Raimont Caselles. Déu els ampari! No me recordo d'ells ni per pregar al cel que'ls fassi bons.

Na Montserrat Sagarra ha vingut amb una seua nevodeta.

Som tirat dues cartes amb un estanc del carré del Cardenal Cassanyes. He demanat un sagell de 15 i un de 25. L'estanquer s'ha // comensat de mirar el sobre que anava adressat a Palafrugell i tot emocionat m'ha mirat i ha esclamat: «Palafrugell!» Jo l'hi he dit[:] «Que vostè sab ont és Palafrugell?» «Prou que ho sé. Que n'és[,] vostè[,] senyora?» Bon Déu![,] lo que porta la terra nadiua! L'hi he dit[:] «Sí senyó.» «Jo també, pro fa molts anys qu'en som fora.» «I encare hi té família?» «Hi tinc cosins.» «Qui eren els seus pares? Jo conec tota la gent de Palafrugell.» «An el meu pare l'hi deien en Candi Marquès.» «Ja me recorda[,] haver-lo sentit nomenar con jo era petita.» «Jo ja tinc més de cincuantanys i ja només m'hi quedan cosins[,] que són els de can Conxa de la Caritat i en Pere Bonany.» «Mol bé! Tots els que m'anomena els conec i fins amb els primers som entreparents.» Així ens hem despedit i l'home estava tan content que se'ns ha ofert per tot lo que m'hus pogués servir. Se l'hi veia una joia tan gran que no la podia ocultar. Si en té[,] de influència[,] el record de la terra qu'ens ha vist néixera. I tot per les lletres d'un sobre.

Desembre

1er. Divendres.

Som assistit a la missa i funció del Apostolat.

Ha vingut na Quimeta Sagarra. Hi ha estat bona estona. És mol esvalotada i vol posar un plet an el seu pare. Què hi farem!

En Lluís burriqueja per·a fer un timbre. Veurem com ne surt.

2. Atre vegada tinc un mal de caixal horrorós. Entre una cosa i l'atre estic tota aclaparada. Aquestas mossetes no tenen l'interès que jo voldria per·a instruir-se. Ningú

hi perdrà més qu'elles. Lo qu'és jo no defalliré ni vui tolerar lo que no convingui.

El dentista m'ha posat un calmant.//

Mentres feia el dinar ha vingut una senyora a portar programes de la festa de Maria Inmaculada. Hi ha estat poc pro m'ha torbat bastant. No s'hauria de fer cap visita puig sempre fan *nosa*.

He comprat roba per una camisa d'en Serafí.

3. Diumenge. A les tres he cridat es nois. Han surtit amb el primer tren per marina. Han anat a passar el dia a Premià de Mar.

Per lla les dotse amb les noies hem anat \al/ Foment Autonomista Català, ont els nens de la Escola M[ossè]n Cinto hi tenen la caixa d'estalvis. Mentrestant jo m'he arrivat a casa del s[enyo]r Pinyol i m'ha promès que m'ajudarà a trovar una colocació de poques hores per en Serafí perquè aixís en podrà dedicar més a l'art. Déu l'hi pagui els seus bons desitjos. Arrivant a casa m'he trovat amb una llarguíssima carta de na Gracieta. Mol la necessitava. Aixís estic més animada.

Les campanes de S[ant] Pere ens cridan a la funció // de Maria Inmaculada. Hi hem anat i mentres hi érem els nois han arrivat. Han portat un pinatell i un rubaió. Han dit que n'havian trovats molts i que se'ls hi han xafat pel camí. Han vingut mol contents de la bonica escursió.

4. Per lla les deu amb les noies hem anat a caminar bona estona. Hem arrivat fins als magatzems del Barato cap als Encants. Hi hem comprat un abriguet per na Maria. Tot caminant hem arrivat a la Rambla passant per la Riera Alta i el carrer del Carme. Hem anat de dret a la Virreina. No hi hem trovat cap abric que anés bé per na Montserrat. Hem entrat al Siglo. L'hin han provat dos. L'un ere *curt* i l'atre[,] *cart*. Hem anat a La Física. L'hin han provat un de mol bo qu'el tenian per a model i l'ha reventat de tan just que l'hi venia (sort que no s'en han adonat!). Les confeccions que hi havia m'han agradat i m'he decidit amb que l'hi fessin allà mateix.//

En Serafí és amb un concert al Palau de la Música Catalana. Hi ha entrat d'*arròs* (de franc).

5. Avui per·a donar-mos la comunió era el s[enyo]r rector tot sol sense cap escolanet i ens ha donat la petita i daurada safata an el primer i després ens la anàvem passant uns amb altres. M'ha fet recordar a Llufriu[,] que fan servir la bossa dels

\corporals/ i també ens la passàvem uns an els atres. És com una mena de cartera.

Som anat al banc. Hi havia una dona ja velleta i pobrement vestida. No savia de lletra ni com se tenia d'arreglar perquè amb aquell bocinet de paper blau que l'hi havian donat[,] que tenia el número 54[,] l'hi pagarian lo que ella desitjava. Ha demanat amb un jove que tenia al costat si l'hi volia indicar lo que tenia de fer, i aquell l'hi ha dit que con ell estigués llest la cridarian an ella i la enllestirian. S'ha assegut al meu costat i m'ha comensat d'enraonar. «Ai senyor! —m'ha dit—. Aquí veig que donan diners i jo també // tinc de cobrar-ne, i si per cobrar tinc de pagar, no sé pas com ho faré puig no porto cap cèntim ni a casa n'hi ha cap tampoc.» «Bé[,] això no vol dir res. Vostè deu venir a cobrar algun giro i el que l'hi pagui se podrà cobrar de lo mateix que l'hi ha de pagar a vostè. No l'hi costarà mol. Tot lo més quinze o vint cèntims segons lo que tingui de cobrar.» «Vint duros tinc de cobrar. Amb aquets diners m'aniré mantinguent jo i cinc fillets d'un meu fill que se va morir. A casa no hi ha ni pa ni cèntims.» «Aixís vostè té algun fill a Buenos Aires?» «Sí. Hi és amb la seua dona. Ell fa de cotxer i ella de cuinera[,] tots dos amb una mateixa casa. Se guanyan mol bé la vida i diuen que ens enviaran a buscar perquè no patim.» Mentres teníam aquesta conversa l'han cridada amb el comercial nom de 54. Hi ha anat i l'hi han rebutjada perquè <no> \només/ era firmada pro no portava cap timbre que acredités que veritablement era ella // la mestressa de la lletra. Con la he vista que s'en anava tota tristoia sense diners i amb lo que acabava de contar-me m'ha fet molta compassió. Jo sé lo que me va costar una vegada a can Jover perquè me paguessin una lletra.

He comprat uns capells de castor blanc per les noies. Hem anat a buscar na Carmeta Bach allà un cus.

6. Som anat a cal dentista. No sé pas l'enrenou que m'ha fet a la boca. Semblava <semblava> que me posés un motor elèctric an es caixals.

Som anat al Banc d'Espanya a canviar un bitllet gros per <un> uns de més petits. És brut[,] <e>l'esmentat banc. Sembla a cal drapaire.

He pujat amb un tranvia fins a la plassa del Palau. Allà he baixat i m'he posat a caminar. Estava afligida. Un munt de recorts i anyoranses dels fills que tinc de mi allunyats m'anava entristint. La vista del mar i els vaixells, tot plegat m'ha entristit tan, que les llàgrimes m'anavan caient sense poguer-les // dominar. Han tocat les dotse campanades a Santa Maria del Mar i he despertat del meu somni tan adolorit per·a recordar-me que tenia d'anar a fer el dinar.

Are na Maria fa una *cuenta* i en Lluís l'hi fa de mestre.

"La Veu" ha portat una desgràcia produïda per el gas. Tres minyones de cal d[octo]r Fargas que havien deixat alguna aixeta overta han mort axficiades. Totes tres amb un mateix dormitori. Quina desgràcia[,] pobretes!

En Serafí ha anat a la Estació de Fransa a despedir els *caps de brot* de la Mancomunitat Catalana. S'en van a Madrid a demanar lo que volen en nom de tota Catalunya. Déu permeti qu'en Canalejas sigui una mica complacent encare que ja ho tenen ben pastat lo que no ens volen donar. Cediran lo que no se puguin escapar. Ja hi estem fets.

Are arriva en Serafí. Diu que hi ha // hagut tanta animació i esclats patriòtics de "visca Catalunya!". Al baixador del passeig de Gràcia diu que ha estat igual.

A la casa reial d'España diu que hi ha una maror tremenda. La infanta Eulària[,] tia del Rei[,] ha escrit un llibre referent al divorci i el seu reial nevot no vol qu'el publiqui. Diuen qu'és un llibre d'ideies mol esverades. Com qu'ella és divorciada ho deu defensar. Diu que sempre ha estat esbojarrada com ho era la seua mare na Isabel II.

7. Fetes les meues devocions som anat a cal dentista.

A les onse som assistit amb una conferència als claustres de la parròquia de Santa Anna. L'ha donada el s[enyo]r rector i era solsament per a senyores. Ha versat sobres la obligació que tenim de conreuar i propagar la llum santa que Déu ens ha concedit conèixer.

8. Diada de la Puríssima. Amb les noies // hem anat a la comunió general de la nostra parròquia. Ha durat vora una hora bo i essent dos sacerdots que la donavan.

A la tarde hem anat a la Concepció. Hi hem vist un bateig que devia ser d'alguna família mol distingida. Han tocat totes les campanes i campanetes i esquellincs que hi ha an aquella iglésia. Tocava l'orga[,] han cantat una salve i no sé quines marxes i cansons[,] tot en honor del infant que rebia les aigües del S[ant] batisme. Jo som enlairat un fervorós prec a Maria Inmaculada que protegís aquell nou fill de la Iglésia que havian batejat amb tanta pompa. Que les seues riqueses no fossin causa de vanitat i que fos un bon cristià.

En Serafí ha portat el primer bust fet al natural. Ha dit qu'el vol portar al "Canigó".

Hem rebut carta d'en Busquets i un periòdic de Trenque Lauquen que hi ha una

part de la conferència feminista de na Gracieta. Bé n'és prou[,] de valenta. Déu l'hi do salud[,] que d'energies sembla que no l'hin mancan. Ne // fan uns elogis que m'hi som quedat embadalida.

9. Amb les noies hem anat a cal s[enyo]r Crusells. Tenen una feinada grant ensajant cansons.

Tot avui tinc un mal de cap mol fort produït per el mal de caixal.

10. M'he llevat amb el cap tan enmalaltit que Déu m'en guart que no'm passi. És que tinc una neuràlgia que no me dóna repòs. Això vol dir que el meu dentista és un dropu, i jo encare més qu'ell perquè no l'engego a pastar fanc. No tindré pas més remei.

Les noies han anat a "Catalunya Nova" amb l'Orfeó. Se necessitava entrada rigurosament personal per assistir-i, i amb tot i que 'l s[enyo]r Crusells m'hen ha oferta una com si les noies encare perteneixesin al Orfeó, no obstant he preferit quedar-me a casa. Han arrivat els nois i les noies tots contents.

11. Som anat a can Debray a buscar una alfombra // mol maca que m'han donat per 250 cupons.

12. Dematinet a les meues devocions. Som oït missa que celebrava el s[enyo]r rector i ens ha donat la comunió.

Continuo amb el mateix dentista perquè és allò que diuen que val més un boig conegut que un savi per conèixer. Avui no sé què redimontri m'hi ha posat que me dóna un torment imponderable.

Som taiat unes faldilles per na Montserrat que l'hi van mol bé.

13. Som anat a missa i a combregar en memòria de la pèrdua de la meua mare estimada avui fa catorse anys. Déu la tingui al cel.

Hem rebut "Ciutat Nova" de S[ant] Feliu. Porta una rondalla de na Gracieta i un conte de la Sara. Tots dos són bonics i mol rurals. El de na Gracieta és de la "pota de burro o l'estrella del dia". «*Marrañiu marrañau si'm donau de lo que menjau, us diré l'estrella del dia allà un jau. A sota la pastera jau*».//

Som escrit an en Pau. He provat les faldilles a na Montserrat. Dematinet ha plogut. Ha nascut una filleta del Rei (una samaruga més). Diuen que n'està prou content. Deu

ser dels que no volen filaborres (noies). Diuen que al presentar-li ha dit que més s'hauria estimat que hagués estat un soldat. Que l'hi regalin un de plom el dia dels Reis.

Estic tota de mal humor i no sé què tinc. És que ja comenso d'anyorar lletres argentines.

Avui la plassa Nova i 'l carrer del Bisbe se feien intransitables de tanta gent[,] grans i menuts[,] que venian i compraven figuretes i cases de cartró i rams i molsa. És la fira dels pesebres. De ceguets devant de Santa Llúcia quissab els que hi havia. La capella de la santa <era> era copiosament visitada fins al extrem que se tenia d'entrar per la porta de Santa Llúcia i sortir per els claustres de la Catedral.

14. Som escrit a na Gracieta. La senyora de // aquí devant m'ha donat un remei per a curar la neuràlgia. Consisteix amb fer-me aigua de falsia (falguerina). Ho provaré. Rebem "Independiente" de Trenque Lauquen. Continua la interessant conferència de na Gracieta. És un trevai mol ben desenrotllat. Jo m'en sento mol joiosa i de tot cor enlairo a Déu el goig que me produeixen els seus triomfs.

He provat l'aiga que m'han dit i res n'he tret. Sofreixo mol.

Som anat a buscar na Montserrat. Hem entrat a can Parés i la exposició era tancada.

A La Física hi hem pres un bitllet d'una rifa d'un automòvil. L'he regalat an en Lluís.

A la plassa de la Cucurulla hem comprat uns ventais de paper fi per a els nens de Trenque Lauquen. N'hem comprat tres perquè és mol provable que con els rebran ja siguin tres els meus netets estimats.

Hem anat per la plassa de Santa Anna[,] portal de l'Àngel i cap al Forn de S[ant] Jaume a comprar bescuits de matafaluga.// M'hi ha passat un fet dels que tot sovint m'hi trovo. Jo he demanat *bescuits* i com que no fa fi aquesta paraula, diu que tenia de demanar *biscuits* o *borregos*. El dependent se m'ha rifat i jo an ell. M'ha preguntat si els volia de pa de pessic[,] els *biscuit*. Jo l'hi he dit que no, qu'els volia de pasta i matafaluga. Ell diu: «Doncs per·què me demana *bescuit*?» «És que a la meua terra ne diuen *bescuits*.» «Doncs parli com aquí.» Llavors jo he tornat a dir *bescuits* en lloc de *borregos*. El dependent[,] tot rient de mofeta[,] m'ha tornat a dir[:] «Parli com aquí. Digui *borregos*.» «És que són bescuits; el *borrego* és l'arcalde dels Pastorets.» M'ha mirat amb un mal ui... i jo m'en som anat a la caixa a pagar i m'en som anat.

15. Tota la nit que sofreixo dels caixals i la neuràlgia. He sortit, he oït missa a S[ant] Pere. No puc anar a combregar tan sovint com jo voldria, pro no hi puc fer més. De bon // dematí tinc feina a casa, i més tart no puc estar dejuna. Alabat sia Déu!

Som anat a cal dentista. M'ha posat un calmant i sempre més he reposat.

Amb les noies hem anat a San Felip Neri. Elles han anat a confessar.

Hem arrivat a la Porta Ferrissa a veure un hermosíssim pesebre. Hem entrat pel carrer de <F>Cupons i al de San Pere més Baix. Hem entrat a la plassa de Santa Caterina a comprar peix. Hem entrat amb una casa de drogues i comestibles que hi ha seixantanys que se va fundar i diu que sempre han usat el català per tots els seus comtes i tot lo del seu ram.

16. Me trovo mol rebé gràcies a Déu.

Som anat a Barcelona, he comprat i cap aquí. Amb un moment he fet l'arròs i a tots ens ha agradat.

En Serafí des de bon dematí que trasteja per unes dilligències del s[enyo]r Alibés.// Air vàrem rèbrer una carta urgent de l'esmentat senyor fent-e-li encàrrecs que per fi ha pogut cumplir. Rebem carta d'en Pau.

Are na Maria renta els plats i canta.

No fa gaire que na Carmeta Bach s'en ha anat tota amoïnada perquè no l'hi volen donar diners per un abric.

He visitat a m[ossè]n Jordi Canadell. Tems feia que ho desitjava i no me venia bé. M'ha donat la mar de conseis que de tot cor l'hi agraieixo. Sembla impossible que jo hagi trovat un cercle d'amics tan espirituals i que tots m'encaminan per viaranys nets i profitosos. Déu m'els conservi.

Mentres passàvam per la Gran Via els venedors de periòdics baladrejavan l'assessinat del Rei d'Inglaterra. Hem comprat "La Veu" i per més que també en parla suposa qu'és una mentida o jugada de bolsa. No se parla de res més.//

17. A dos quarts de set m'he llevat. Crido la mainada. Qui es lleva qui té mandra. Per fi hem anat a missa i na Montserrat s'en ha hagut d'anar perquè no se trobava bé. La comunió ha durat molta estona. Crec que han anat a combregar més de mil criatures.

El s[enyo]r rector ha fet una petita plàtica referent a Jesús con volia tan an els nens i nenes. Mol ben encertat i gens pesat. Con veig tantes criatures a combregar hi sento una mena de goig que no és cumplert del tot perquè comenso de pensar que[,] pobrets[,]

d'aquí alguns anys formaran la joventut i que quissab lo que serà d'ells. Are tan macos i joguinosos que se presentan a la sagrada taula[,] tan icnosentons i tan que Jesús els estima i l'Àngel Sant els acompanya, i el malicne esperit els vigila per a fer-se'ls seus[,] que Déu no ho permeti. Pobre mainadeta! Del fons del meu cor enlairava els meus pobres precs a Maria Inmaculada qu'estava al altar a fi que no'ls desamparés mai de la seua vida. N'hi havia de remenudes que anaven // calsades amb espardenyetes d'home, qui blanques, qui de color; pro totes mol netes. Tot plegat una festa mol bonica.

Rebem carta de na Maria Rosa de la Habana. Ens fa un encàrrec per la seua nena.

En Xavier Illa ha vingut. Som escrit an en Dalmau de Melilla i an en Miquel Serra.

Els nois han comprat una estufa per "Canigó". Cap el tart amb les noies hi hem anat[,] al casal dels nois. Hi havia els nostres i en Llorens. Tenen una llibreria tan plena que sembla a casa de un notari. Té raó en Pau[,] que me diu que "Canigó" és una mena de temple dels nois.

Amb en Serafí i en Llorens hem caminat fins al carrer Més Alt de Sant Pere i cap a casa.

En Lluís s'ha quedat capdellant filferro. Sempre fa proves. Del cap d'uns moments que nosatros havíam arrivat a casa ha arrivat ell. Hem pujat l'escala junts.

18. He dormit fins a les set. Som anat a cal // dentista[,] que de poc em mata. M'ha posat la meitat del càustic que volia posar-me ell i jo no ho he volgut. Al veure'm que comensava de remenar ampolletes, el som advertit de que no me posés cap cosa que fes sofrir mol puig jo tinc de fer la feina i si tenia tan de torment seria pitjor el remei que la malaltia. Aixís és que convé que m'hi posi una cosa més suau. Aixís m'ha dit que ho faria tant·sols per·a complaure'm, pro qu'ell m'hauria posat un càustic més fort. Lo me m'hi ha posat no ho sé, pro he cuidat no arrivar a casa. Con som estat a casa semblava desesperada de tan torment. Ni savia lo que feia. He menjat una mica de sopa i s'ha passat el dolor més fort pro tot el meu cos estava atropellat. Fins semblava qu'el bras i mà del costat delicat em quedava paralitzat. M'he tirat sobre del llit fins a les cuatre i me feia mal el caixal, el cap i tot el cos. Això vol dir que si l'hagués deixat governar no sé què hauria resultat.//

He tornat a cal dentista i m'ha posat un calmant. Are reposo.

És de nits. Els nois són al seu "casal" i les noies a dormir. Vaig a veure si tinc humor per escriure an en Busquets.

Llegim que na Teodora i en Nabor Barnadas s'han casat a Sant Roch. Déu els fassi ben felissos.

19. M'he llevat a un quart de set. He cridat a tothom. He fet l'esmorsar d'en Lluís i som oït missa de dos quarts de vuit. Som anat a Barcelona. He comprat canyamàs per·a fer curtines. També he comprat dos gats i un ninot per a enviar an els meus néts estimats.

Estic bé dels caixals.

"La Veu" diu qu'el grant Maragall s'està morint. Que Déu l'ajudi.

20. Estic tota amoïnada amb aquestes mosses. No s'en surtiran, sinó que per ont han passat // els grants han de passar els petits. Les amigues són dolentes i jo vui que a casa tot sigui bo.

El pobre Maragall ha mort. Déu el tingui a la glòria. Diu que ha mort santament. Ha disposat qu'el vestissin amb l'hàbit de S[ant] Francés. Era mol bon cristià. Deixa esposa i catorse fillets. Déu l'ajudi[,] pobre dona[,] qu'el feix d'obligacions[,] encare que tingui prou pa per·a donâ'ls-i[,] no és pas petit.

El sereno del barri ha comensat de portar felicitacions. Bon comensament de llegir bestieses i espolsar-me ses butxaques. També ha vingut amb tarja de coloraines l'escombriaire. És el seu temps.

Air la colla de Acció Social Catòlica se va comensar de reunir. Varen tenir comunió general a S[ant] Felip Neri. Diu que ens donaran contrassenyes per assistir a les funcions del palau del s[enyo]r bisbe. Jo no hi aniré pas. Ja s'ho arreglaran sense jo. Tinc molta feina a casa i fora de casa per el nostre bon camí.//

21. Ha vingut na Rosalina d'Arenys i hem anat a fer compres per a ella. Ha dinat a casa i havent dinat hem anat a Gràcia a veure uns amics.

A la Porta Ferrissa he vist els nuvis d'Olot Teodora i Nabor.

22. No sè què tinc avui. Estic tota amoïnada. He trencat dues aguies de la màquina.

Som escrit an els nens de na Gracieta.

A primeres hores de la tarde els venedors de diaris cridan que a Barcelona hi ha tocat la 1a. A nosatros no ens ha tocat ni un cèntim. Portàvem gastades onse pessetes.

Cinc d'elles era per a rifes benèfiques. Aquestes no me dolen. En Serafí diu que en jugava deu i l'hin pertocan sis i mitja. Déu sobretot. No en serem ni més pobres ni més rics.

És una professó dels que portan felicitacions. Sort que només és una vegada l'any.

23. Tot avui m'afanyo a cusir. He tingut de camviar aguies.//

A la tarde ha vingut n'Hermínia amb el seu *Pepito*.

En Serafí s'en ha portat totes les claus i no puc sortir. Sempre és ell l'home dels descuits. Per fi ha arrivat i he pogut sortir a comprar roba per una camisa per en Lluís.

Rebem l'"Independiente"[,] que va continuant la conferència de na Gracieta. Que n'és[,] de valenta. Ja té raó que la dona és mol endarrerida i descuidada. Aquí a Barcelona és un fàstic. Ningú s'en preocupa[,] de donar una bona instrucció a les dones, ni elles comprenen que la necessitan. Les pobres són ordinàries amb tot, i les riques[,] tontes i plenes de pretencions, i les mares[,] unes favasses i totes plegades[,] contentes i enganyades.

Faig algunes felicitacions amb postals de la Unió Catalanista.

24. M'he llevat dematí i he cridat a tothom.

El s[enyo]r rector ha fet la plàtica del Evangeli. Mol ens ha advertit sobres dels abusos tan del menjar com de tota mena que // se fan aqueixos dies pro és picar ferro fret. Barcelona tots els anys per aquesta diada se tira al carrer amb tota mena de gastos. Encare que no tinguin diners per comprar pa en tenen per menjar gall. Entre la rifa, gall, torrons i tota mena de lleminadures[,] vestits[,] abrics[,] etc. És una festa que cada any se torna més idealitzada amb l'antic paganisme. Déu ens perdoni! Tan solemne i gloriosa que la podríam contemplar. Jo no vui pas pendre les costums barcelonines. Quelcom de més dels atres dies i prou. Tota la meua vida he vist a les nostres llars celebrar Nadal pro modestament i aixís penso continuar.

Avui a la missa de les Filles de Maria cantavan elles i els capellans de la comunitat. Quin contrast feia sentir les veuetes de les noies i les veuasses dels capellans! No lligaba de cap manera. Ha estat mol animat.

Surtint, amb les noies hem anat a comprar sabates per a elles.//

Arrivant a casa no hem pogut entrar perquè jo no m'havia recordat d'endur-me'n la clau. En Lluís ha sortit després de nosatros i confiat que jo en tenia una tampoc s'en ha emportada cap i aixís ens hem trovat a fora tots i les claus a dins. Sort que l'amo de

la casa en tenia una de ben rubeiada i ha overt el nostre pany. Ens ha dit qu'ens la quedéssim i a camvi jo l'hin he donat una d'alumini de con vivíam al 4rt. Quin sust hem passat al trovar-mos sense clau. Air també amb la clau, i demapassat farà un any que la qüestió de la clau hem va costar deu pessetes. Cal anar amb comte.

Hem rebut felicitació de Pineda i d'en Pau.

Vespre de tot, els de la 1a porta d'aquí devant també s'han trovat tancats a defora i les claus a dins. Han pres unes atres claus ben distretament. Han passat per la nostre galeria i han pogut entrar a casasseua.

Hem anat a Santa Caterina a comprar tot lo que tenim de menjar demà perquè no ens // passés com l'any passat qu'el dia de Nadal no vàrem trovar res de bo a la plassa. Per aquesta diada totes les carniceries estan tancades perquè han venut fins a les dotse de la nit.

Hem comprat un pollastre que l'aniré repartint i ja tindrem bona festa.

25. Amb les noies hem anat a la missa de set[,] que en deian la del gall. Avans de la missa hem anat a combregar en nom de Déu. L'ofici ha estat mol solemne. El s[enyo]r rector era el celebrant.

M'hi ha passat un cas bastant curiós. M'he vestit de·pressa i mitg a ses fosques. Mentres cantaven el Glòria, na Montserrat m'ha tocat l'abric i llavors m'he donat comte que portava les faldilles que porto per estar per casa[,] que són negres amb pics blancs i ben apedassades. Quin angúnia! Com ho faràs[,] pensaba jo! La iglésia[,] ben plena de gom a gom. Esperar que la missa fos acavada tampoc podia ser puig com més anava més clar se feia i per lo tan més s'hauria // vist com anava gurnida. Jo ben mudada i amb unes faldilles indecentes. Per fi he posat un senyal a la cadira que seia perquè ningú me l'ha prengués i anar-me'n a casa a posar-me les faldilles que me calian.

Con hi he tornat cantavan l'Evangeli.

Me feia una ilusió preciosa totes les cerimònies que s'anavan desenrotllant. El s[enyo]r rector ens ha fet una encoratjadora plàtica referint-se a la solemnitat del dia. Després ell mateix ens ha donat a besar els peuets de la imatge del diví infantó. M'ha recordat el de Llufriu[,] con m[ossè]n Lluís el va comprar[,] l'esverament que va tenir en Serafí volguent-lo. Deia qu'era una nina i qu'ell la volia que ja tenia *tempis* (cèntims) per a comprar-la. Santa icnocència!

Som escrit an en Pau i hem rebut postal de m[ossè]n Joan felicitant-mos i queixant-se perquè no l'hi escric. L'hi he contestat carta[,] que bé se la mereix.

A les set hem anat a tirar correspondència i de pas hem entrat a Sant Francisco.// Feian un sermó bastant pobret. Sense cridar tan, crec que encare l'hauríam entès més.

Hem arribat al "casal" dels nois i amb ells hem vingut cap aquí.

26. Hem anat a missa i a combregar. Jo he pregat mol per les necessitats espirituals i temporals del meu estimat padrí.

A les vuit trenta amb les noies hem surtit de la Estació de Fransa i ens en hem anat a Arenys a fer companyia an el meu padrí ja que avui és el seu sant.

Hem passat un camí bonic sempre voreta del mar[,] qu'estava quiet com un nin con dorm. El reflecse del sol enllumenava les petites ones i tot plegat semblava qu'els estels havian devallat cap a l'aigua blavosa com el cel. Tota vora vora de la platja de tan en tan les onades una mica més potentes s'avensaven a les altres i juntes arribavan a la sorra i llensavan un ruixim de guspires blanques formant // petites cascades! I que n'era[,] de bonic[,] contemplar tantes belleses. No semblava un dematí d'hivern. Les platjes pescadores feian goig amb tants de llaguts i les xarxes esteses. Atres que una curriolera d'homes i fins alguna dona tiravan amb tota la forsa per·a treure-les de la mar. La parella de bous o cavalls tirant atres xarxes carregades de peix. Tot plegat encantava. La sorra[,] tan neta i fina[,] semblava un passeig. Estava atapahida de trepitg. Petxetes de tots tamanys l'encatifavan. Totes eran de peus descalsos. No l'hi fa que siguem a l'hivern. La gent de mar no en té mai[,] de fret.

A tres cuarts de deu hem arribat a Arenys. N'Enriqueta ens esperava. El padrí i na Rosalina[,] inmillorables. Amb n'Enriqueta i les noies hem anat a l'ofici als Caputxins. Un bisbe caputxí ha celebrat de pontifical. Han cantat mol rebé.

Tot el dia [h]a vingut gent a felicitar an el padrí per sa festa onomàstica.//

A la tarde hem anat a Caldetes a veure el pesebre que vàrem veure l'any passat. El padrí també ha sortit i con ha tornat ha trovat molts amics que venian a felicitar-lo. Amb tot i que l'hi plavia, ell deia que volia repòs. Hauria volgut sopar amb nosatros i ningú més. Jo n'estic contenta que la gent l'estimi tan.

A tres cuarts de nou hem surtit d'Arenys i a dos cuarts d'onse de la nit arribàvem aquí trovant en Lluís a la estació qu'ens esperava.

27. M'he llevat a les set.

Hem rebut dos plecs d'imprès de Buenos Aires, una carta de na Gracieta i una postal d'en Dalmau des de Melilla. Diu que no l'hi ha tocat d'anar al front perquè com

que té l'ofici de confiter, el general Jordana se l'ha quedat per ell perquè l'hi conjumini dolsos. Diu que l'esmentat militar té mol mal geniot, i el pobre Dalmau va amb peus de plom sempre amb la por de trencar-li la bonica xicra de // pendre la xacolata, que si la trenca diu que l'hi costarà no sé con temps de calabors.

A la tarde amb les noies hem surtit i hem comprat unes nines despullades per vestir-les i enviar-les an els nens. Hem portat les revistes de "La Familia" a fer-i posar tapes. Després hem mirat aparadors.

28. Som oït missa de set. He passat bona estona treient patrons dels figurins.

El dentista no sé què m'ha posat an els caixals que'm molesta tot avui.

Del correu res. He tirat un plec d'impresos.

29. He oït un ofici solemne.

De Melilla se llegeixen mol males noves.

En Lluís ha anat a buscar la nina que en Benito Rosa envia per la seua filleta. El barco que la va portar va arrivar air, pro el que portava la nina, con en Lluís va anar a bordo ja havia tocat en terra. Avui hi ha tornat i diu qu'els carrabiners // l'hi armavan bulla per voler saber lo que portava dins de la capsa. El primer carrabiner l'hi ha exigit *algo por el sello* (propina). L'hi ha donat 50 cèntims. L'ha deixat passar bo i rundinant perquè se veu que dos rals era propina massa petita. Els atres també l'han detingut, i fins un que portava galons, per fer-li creure que lo que portava en Lluís era una nina[,] ha hagut de desfer la capsa i convèncer-lo. Després de tants entrabancs ha pogut arrivar al carrer del Rech a portar la capsa an el recader de Figueres que l'haurà portada a la nena d'en Benito.

Rebem postal de las Planas. Diu que tenen un hereu mol trempat.

Segueixen les males noves de la guerra de Melilla. Pobres fills! Pobres mares!

Escric a na Maria[,] viuda d'en Pere Rosa[,] i a na Maria d'en Benito Rosa. Són sogra i nora. La primera viu a Figueres amb la nena dels seus joves[,] que viuen a la Habana.

Som anat a caminar bona estona per // fer-me passar la fret. No en fa molta pro no moguent-se com ho he fet jo s'en agafa.

30. Avui tinc una feinada tremenda. Tanta de roba per planxar i endressar i tantes festes tot ho esbuian. No l'hi fa. Són festes de molta trascendència i ho hem de deixar

tot per·a celebrar-les tan bé com poguem i sabem.

No sé què deu haver de passar-me avui. Des de bon dematí qu'estic tota animada.

He oït missa a S[ant] Francisco.

Al carrer de la Palla som trovat en Manel Serra que anava amb un jove i un senyó d'alguna edat. En Manel anava al mitg. Ell no me veia i jo l'hi he dit[:] «Manel[,] ont vas?» Ha quedat tot sorprès. Ens hem donat la mà i con ell me l'ha deixada me l'ha presa el senyor que l'acompanyava. De moment no l'he conegut pro al saludar-me ell m'ha recordat qu'era el s[enyo]r Turull[,] cunyat d'en Manel.// No l'havia vist més de con vivíam a Olot. Viu a Sabadell. En Manel m'ha dit que provablement amb la Sara vindran a passar tres o cuatre mesos. Ha indicat que la pobre no va gaire bé. Déu l'hi concedeixi salud de cos i ànima.

Tota la tarde he cusit. Rebo postal d'en Pau. Diu que provablement demà vindrà. També diu que vol anar a trovar un metge que macnetisa. Déu volgués que trovés un bon remei. Fa molta compassió.

He comprat mitges per les noies.

Els venedors de periòdics cridan que la rifa de Cap d'Any també ha vingut a Barcelona. A nosatros no ens ha tocat res. Només hi tenia en Serafí.

De Melilla se reban mol males noves. Déu ens ajudi! Quina sort qu'el nostre amic en Josep Dalmau hagu tingut l'ofici de confiter i no hagi d'entrar en foc! A capitania diu que hi està de lo més bé.// Jo m'en alegro mol[,] pobre noi[,] ja que no té ningú que s'en recordi.

31. Darrer dia de l'any 1911. Sempre m'entristeix el darrer dia de l'any! Si miro enrere i medito i recordo lo que ha ocorregut dins la família durant l'any, trovo que hi ha hagut de tot. M'ha estat pròsper l'any que acava de finar? Relativament no hem puc queixar. He celebrat en nom de Déu el meu cincuantenari al costat del meu estimat padrí, i ben acompanyada dels cuatre fills que amb mi viuen. Vaig comensar l'any qu'encare tenia padrí i padrina. Aquesta l'he perduda durant l'any, aixís com la meua estimada germana Martina[,] que Déu la tingui al cel. He passat moltes engúnies per causa de no rèbrer noves sovint dels meus fills tan allunyats de mi convertint-se amb joia al rèbrer lletres seues.

He sofert contínuos desenganys del apoderat que tenim a la Habana fent-me // témer coses que s'han desvanescut con <con> ens ha escrit i donat les seues escuses.

Na Maria ha ingressat a La Econòmica. Pel febrer en Serafí va ingressar a Llotja.

Els nois han tingut dos casals. El darrer[,] convertit gairebé amb allotjament de gitaneria de totes edats[,] secses i categories, tots servint de models an els nois.

El caixal del ceny m'ha fet sofrir mol.

He fet bona coneixensa amb m[ossè]n Alcover de Mallorca, i som entrat colaboradora per enviar cèdules per·a el seu Diccionari. Durant l'any ne som enviades dues mil.

Hi ha hagut el grant Congrés Eucarístic primer, celebrat a Madrit.

Ha esclatat novament la guerra del Rif.

Pel mes d'abril vàrem surtir del carrer de Diputació i vàrem venir ont estem are. Per l'agost vàrem surtir del quart, i vàrem baixar an el 2on.

El mateix mes en Florenci va intentar retornar a Catalunya i no va poguer ser perquè // va morir un oncle d'en Joan i la seua mort va portar mol enrenou comercial.

El dia del meu sant vaig entrar congreganta dels Dolors de Maria a la parròquia de S[ant] Pere.

En Serafí va fer una excursió a Palma de Mallorca.

Entro a la societat Acció Social Catòlica sense cap obligació.

Comenso d'assistir a les conferències del s[enyo]r rector de Santa Anna.

Els nois varen assistir a la funció dramàtica "Les flors del cingle"[,] feta al aire lliure a la Garriga.

Vàrem assistir a la gran missa d'en Bach.

Na Gracieta ha fet la conferència feminista.

Els nois han comprat una estufa i han fet ells mateixos una llibreria per a el seu "Canigó".

En Florenci ha anat a viure a // Bolívar.

Les noies han deixat de pertenèixer a l'Orfeó Infantil M[ossè]n Cinto quedant-se el s[enyo]r Crusells[,] que els hi dóna llissons particulars.

També han deixat la escola de Dª Llucia Hibero perquè és massa lluny.

L'any s'acava sense gens de fret. Fan uns dies qu'enamoran.

Avui a la tarde som anat a can Sagarra a fer unes estones de conversa an en Pau Modolell.

Més tart amb les noies hem anat a caminar pels carrers del Call, Ferrand i Rambles i llocs més concorreguts fins a La Reforma. Hem acavat d'arrivar an el taller dels nois i no hi hem pujat per por de trovar-i la gitaneria que tenen llogada per a models.//

Hem comprat tira de goma per unes lligues per na Montserrat.

Hem entrat uns moments a Sant Pere just con la funció s'acabava. Hi hem estat per l'adoració del Nen Jesús. Con tothom ha estat fora som estat unes estones ben soleta vora 'l sacrari fent companyia a Jesús sacramentat (alabat sia per sempre). Amb tot el fervor l'hi he pregat que ens perdonés totes les ofenses que tots nosaltres l'hi hem fet durant l'any que acava de finir i que ens concedís forses peraquè l'any que anem a comensar sia curull de benediccions per major glòria de Déu i profit nostre. Aixís m'he despedit de Jesús ben contenta i asserenada.

M'hen som vingut tota animada // fruint una alegria santa i un bon encoratjament peraquè amb ajuda de Déu i de la seua Santa Mare pugui cumplir les meues obligacions espirituals i temporals.

Ans de sopar els nois han dit que volian celebrar les dotse campanades que fan finir l'any an el seu "casal" amb un tortell i que nosatros en compréssim un atre i ens el mengéssim aquí. Les noies han insistit amb que també elles volian anar al "casal". Per més que jo tenia mandra de surtir, també el pensament me cridava per anar amb els nois. He proposat an es nois de que per comtes de menjar-ne un nosatros aquí i un·atre ells allà anéssim a menjar-los tots al seu "casal". La meua proposició ha estat aprovada per unanimitat.

Hi hem anat i per pega nostra no hem tingut ocasió de cruspir-los. Els companys d'els nois han trigat a venir. Mentrestant els artistes del taller del costat han entrat i vinga fer broma amb els nois de casa. En Lluís ha inventat un joc mol divertit. Consisteix amb un filferro (alambre) penjat a dalt de la volta. Al cap de vall del filferro hi ha penjada una bola grossa de plom que pesa forsa. Posan una cadira a terra i hi estintolan una escombra. Un d'ells s'aparta lluny i té la bola a les mans. Ha de tenir bona punteria. Deixa anar la bola i aquesta té d'anar a // topar amb la escombra i fer-la caure. Tan s'hi han engrescat i tan poques vegades encertavan tocar l'escombra, i la bola rodolava per terra fent un soroll de mil diastres que fins ha pujat l'estadanta del pis de sota i ens ha mogut un bon escàndol que ben bé ens el mereixíam. Han hagut de plegar i ja era un cuart de dotse. Les noies també hi jugavan.

Amb la colla d'artistes veïns dels nois n'hi havia un de la República de Venezuela que sempre me feia recordar an en Joan Llorens. Se diu Monasterio i Pimentel. No entén ni una paraula catalana, pro té una afició boja per a llegir llibres catalans. És mol amable.//

En Llorens i l'Alcàntara s'en han hagut d'anar desseguit que han plegat de jugar perquè havian promès a les seues respectives famílies que acabarian l'any junts. Ens en

hem anat tots, i amb nosatros han seguit els dos tortells intactes.

Com que tocavan les dotse del cap de poc que arribàvem a casa, no hem volgut esbuiar que demà no poguéssim anar a combregar. Aixís hem acavat l'any 1911 a casa nostra.

La nit clara[,] hermosíssima i quieta sense ni una engruna de fret, amb una resplandor de lluna qu'encantava. Hem trovat molts vigilants nocturns amb el famós cercle ple de claus penjant an el coll.//

Hem acavat l'any i jo la llibreta que ofereixo a major glòria de Déu i a tots els meus fills i néts.

Quedan alguns fulls en blanc que deixaré sense escriure perquè vui comensar l'any amb llibreta nova.

Carrer de Trafalgar 58, 2on 1a.

Barcelona 31 desembre 1911.

Irene

¡Alabat sia Déu!

¡Visca Catalunya!

Les notes continuan an el 3er volum.//

//

¡Visca Jesús!

Esplais del meu cor adolorit.

Som el dia 10 de maig 1916.

Un dia gris i ple de fel com no n'hagués passats des de fa mol temps. Tenim poquíssims diners i encare manllevats. Cap dels nois guanya res ni ningú més de casa tampoc. No se veu ni un bocí de serenor an el nostre cel ennuvolat. Malalts greus no en tenim, pro tots plegats vivim ensopits dominats per una tristesa insoportable. Tots busquem ont trovar una solució, o bé quelcom que ens distregui sense conseguir-o. Devant tanta tristor m'he posat a fuiejar un llibre que he tancat per manca d'humor per·a llegir-lo. Altres vegades posant-me a cusir me distreia[;] avui, ni cusir, ni llegir, ni les lletres del bloc del Diccionari ni res de lo que hi ha devant meu embauma la meva tribulació inacabable. Tot és fosc![,] tot és tancat[,] tot són espines! Ni una engruna de conhort! Solitud negra i aclaparadora tan·sols veig en nostre entorn! No tinc ont estintolar el meu cap adolorit! De mi tot repòs s'en allunya! Estem perduts. Déu ens ajudi!

Concell de Cent 291 A 3er.

Irene//

13 maig 1916

¡Visca Jesús!

Surtint de missa de la capelleta de les Cerves de Maria, som arrivat al passeig de Gràcia a buscar un yugurt. Pel camí jo mateixa anava comentant aquell moviment de gent de vida trevalladora que per_tot arreu se removia. Aquella joventut alegroia que anava a guanyar el nostre pa de cada dia! Ben fet, així és com se pot viure i tenir bona salut. Els meus... tots sis encare dormian ensopits i mig malalts devant l'implacable assot que cau sobre nostre. Tant·sols jo anava per aquets mons de Déu aturdida i plorosa de no veure cap bocí de cel que no sigui ple de núvols! Tot és fosc i ple d'espines! Cuanta raó tenia la hermosa i sentidíssima composició que varen premiar a m[ossè]n Antoni Navarro en els Jocs Florals proppassats! Amb la trassa que tenia a llegir el seu valuós trevall, semblava que m'arribava al bell fons del meu cor apesarat. Ben inspirat el seu trevall literari, segurament per un munt d'espines que el feien sofrir molt fent-e-li sommiar tanta amargor, deia que les seues queixes amorosíssimes que contínuament dirigia al cel, li semblava sentir que li contestavan[:] «Camina i no reposis. El repòs no és per a tu. Per_tot arreu ont caminaràs, encare que sigui encatifat de flors, els teus peus trepitjaran espines! Les petjades // teues sempre deixaran rastre sacnós, mes no li fa, com més sofreixis, més vora de Déu et trovaràs».

A mi me passa atre tant. No puc allargar el peu que no trepitji espines que m'aclaparan. Ben_vingudes sian ja que Déu me les envia. Jesús sia el meu Cireneu mentres pujo el meu dolorós calvari!

Irene

Maig 1916. Concell de Cent 291 A 3er.

Nous dias de tribulació

Tenim malalts en Lluís i na Montserrat. Sortosament tendeixen a millorar-se.

En Florenci ha trovat trevall gràcies a Déu.

Avui és l'Ascensió gloriosa de Jesús. El d[octo]r Torres i Bages deia que Jesús ha estat l'únic Home que ha pogut obtenir la nostre amistat i gràcia amb Déu perduda per els nostres primers Pares. Doncs si des que món és món tant·sols un Home ha trovat prou gràcia devant de Déu, que hagi estat tan poderós que Ell sol ens hagi overt les

portes de la felicitat eterna, just és que del seu Cos no en quedés // res que pogués ser destruït, sinó que amb la mateixa puresa que se va fer home, gloriosament s'en entornés vers el seu Pare celestial ja que el seu sacrifici estava consumat i havia vensut.

Avui tots els cristians tenim d'exclamar plens d'entussiasme[:] «Glòria a Jesús vencedor indiscutible! Glòria an Ell[,] Rei victoriós \des/ del patíbul afrentós de la Montanya santa.»

Irene

1er juny 1916. Concell de Cent 291 A 3er.

Avui na Montserrat ha comensat els estudis de violoncel al conservatori del Liceo. No me produeix cap goig ni cap esperansa. Res de casa m'en dóna ni una petita engruna. Tot comensa bé i con fa més goig, s'en va al fons de l'abim i queda tot ensorrat. Per·què tot lo de casa porta el sagell del desacert? Fa deu anys que anem sols, i [h]em fracassat amb tot; com amb tot fracassarem con éram ben acompanyats. Per lo tan<t>, no és que no m'hos sapiguem regir, sinó que tenim la fatalitat contínuament en_torn nostre. No tenim ni salut, ni diners ni acert amb res. Desenganys i mals humors sempre que entristeixen la nostra vida atribulada! He resat devant l'imatge de // la Verge dels Dolors als peus del seu Fill crucificat. Ben fervorosa li he demanat coratge per a seguir avant per més espines que trovi an el meu camí.

Irene

Concell de Cent 291 A 3er.

18 setembre 1916.

Deu anys més tart

Què hi fa que passem tantes tribulacions![,] tenim la conciència tranquila d'haber obrat bé sense fer ni desitjar cap mal a ningú. Encare que som pobres pro som ben avinguts. Déu sigui sempre amb nosatros! Tots els dies surto a cullir flors. Encare que siguin roselles o capblancs. Me distrec i el cos s'escalfa. Llegeixo les notes de deu anys enrera. Les trovo plenes de fel. Conta m'en quedava de mol més amarganta que aquelles. De la pena que passo are, no en té la culpa ningú dels que m'envoltan. Pobres fills![,] me comunican tot l'afecte que per mi sentan. Déu els hi pagui!

Irene

Menjador d'un piset. Marquès de Carulla. Barcelona 30 gener 1926.//

Volum III

1912-1913//

1912

1er de gener.

Avui no puc pas allargar la vista mar enllà contemplant la sortida del sol com ho feia l'any passat en aquell 4rt pis del carrer de Diputació. I no és pas que el primer dia de l'any que comensa avui no sigui tan bon minyó com l'any passat. L'any s'ha despedit amb el cel tremolós de puríssims estels sense fret ni mal temps, amb una tebior suau i bonica, i així s ha continuat tot avui. Lo que m'ha privat de veure <e>la sortida del sol és una fenomenal paret que tenim a la galeria qu'ens tapa el mar i la vista que teníam con vivíam més vora del cel[,] o sigui al 4rt. No se pot tenir tot. Paguem menys de lloguer i no tenim de pujar tant ni usar tranvies, perquè som més vora de la ciutat i del lloc que trevaia en Serafí.

Amb les noies hem anat a missa i a combregar a S[ant] Pere.

Havent esmorzat hem anat al Saló de S[ant] Joan // a veure les sardanes. N'han tocades cuatre. A la tarde les noies m'han convensut de que les acompanyés al Cursal. Malaguanyada tarde que hi hem perdut. Bé se porian acavar tots els cines que no s'hen parlés mai·més! No'm plauen.

Les noves de Melilla són dolentes.

2. Avui no he sortit fins a les onse. Som anat a cal dentista[,] qu'era ben ple. També som anat a la parròquia major de Santa Anna a demanar un consell an el savi s[enyo]r rector. M'ha mol ben atès i fins m'ha complagut amb la delicada qüestió que l'hi he consultat referent an els nois de casa.

A la tarde he fet unes calses per un patufet i na Maria[,] unes faldilles per una patufeta per enviar la parella an els nens de na Gracieta.

Hem rebut postal d'en Pau, i per una casualitat ben grossa el carter[,] amb un grapat de cartes que portava[,] m'en ha donada una // de na Maria viuda d'en Pere Rosa (a c s) i un·atre de na Maria d'en Benito Rosa (sogra i nora respectivament). La primera venia de Figueres i la segona de la Habana. Quin anyorament tan grant té de la seua filleta que ha deixat a Figueres amb la seua sogra!

3. M'he llevat dematí per a cridar an en Lluís. A dos quarts de deu m'en som anat. Som oït missa al Pi, i som anat a caminar per la Rambla a pendre el sol. Ja en feia: pro feia un airet d'aquell tan fi que sembla que taia. Som entrat amb una botiga a comprar una punteta[,] la més petita qu'he trovat[,] per a fer els bolquers del ninot. També he comprat llana vermeia per·a fer les barretines d'els ninots que vestim. He comprat agüies de cusir i un calendari del pagès. Som arrivat a casa que gairebé tenia calor.

Tota la tarde hem cusit amb els ninots. Na Montserrat vesteix el Patufet, na Maria // la Segadora i jo m'encarrego del de bolquers.

A la tarde la senyora del 4rt 1a ha vingut peraquè l'hi dongui instruccions de La Econòmica o Eses la d'institutrius.

Al vespre les germanes Bach han vingut. Na Carmeta portava unes sabatetes blanques que ha fet a la casa que hi aprèn de cusir blanc.

Rebem postal de na Gracieta i d'en Fullà. Na Gracieta me demana granes de cuscunia i d'espígul. També me demana com se fa l'arrop i la confitura de cudeny.

4. Fa fresqueta i uns dies esplèndits. Som escrit an els meus argentins.

Per lla les nou el recader de Palafrugell m'ha portat un paquet de na Janoher amb tota la correspondència que ha rebut d'en Flor qu'els hi retorna. Alabat sia Déu! No devian ser destinats l'un per l'atre.

A les onse som anat amb una conferència a la parròquia de Santa Anna. Al sortir // he fet bona coneixensa amb Dª Dolors Monserdà de Macià. Me l'havia figurada més veia. Ja ho és pro està mol ben conservada.

Avui en Lluís m'ha fet ben enfadar perquè ha desfet tot el piano. Les seues mans no paran mai.

Som escrit a na Gracieta. Rebem carta de na Neus.

A la tarde amb les noies hem anat al Institut de Cultura per·a la Dona. Les som inscrites sòcies protectores i aixís tenen dret a moltes coses i llibres que hi ha allà. He fet bona coneixensa amb la senyora presidenta. És la s[enyo]ra Bonnemaison de Verdaguer i Callís. De soltera diu qu'era amiga de les noies Llorens[,] sobretot de la Sara. M'ha estat mol atenta i amable. Les noies han portat un llibre cada una que al Institut els hi deixen per·a retornar-lo del cap d'un mes. Na Montserrat ha escullit "Contes blancs" i na Maria "La reineta del Cadí" d'en Martí Genís. Pagaran una pesseta cada mes de cuota i tenen dret a una pila de coses.//

5. 1er divendres.

He assistit a les funcions pròpies del dia. Després som anat a caminar per no tenir fret. Som anat a casa de la senyoreta Briks per·a enterar-me de lo que hi fan les noies i al mateix temps interessar-me per a obtenir que a La Econòmica hi puguin inscriure's unas senyoretas megicanas que no conec, pro sé que la seua mare està tota desitjosa de que hi siguin admesas. Pobre senyora! No savia com fer-s'ho i Déu s'en ha compadit enviant-me-les per conducto de la senyora que viu al 4rt 1a. He fet les dilligències i he obtingut tot lo que he demanat. Dilluns podran matricular-se les senyoretes de referència. No saben com agrair-me l'interès que m'he pres per elles. Lo mateix hauria fet per cualsevols atres que m'ho haguessin demanat i hagués tingut influència per encaminar-les. Veiam si arrivaré a conèixer-les. La caritat mai se té de regatejar.// La mare de les senyoretes megicanes és castellana. No l'hi fa. També és germana nostra. És ben sola amb les seues dues filles. Té el marit a Mègic. Per raó de la guerra varen haver de fugir i s'en vingueren cap aquí. El seu marit és de Tarrassa o d'Igualada.

Som anat a caminar per la Rambla. Hi feia un sol calent que convidava a caminar. Allà ont no hi tocava el sol hi feia fret. Som entrat a la Llibreria Verdaguer i hi he comprat dos volums de "Rondalles de mossèn Alcover". *Re sent mil carretades de carretons de dimonis boyets!* (exclamació popular mallorquina).

També hi he comprat dos frares d'aquells que marcan el temps que farà. L'un és pel "Canigó" dels nois i l'atre per enviar an els de Trenque Lauquen.

A la tarde na Doloretes Serra ha vingut. S'hi ha estat fins al vespre.

Vespre de tot les senyores que viuen amb el // seu pare i ella l'han vinguda a buscar.

A les dotse som acompanyat les noies a fer bona coneixensa amb el s[enyo]r rector de S[ant] Pere i la seua germana. Ens ha oferit llibrets i estampes. Que Déu ens el conservi per molts anys és lo que més l'hi desitjo. Ens ha convidat a veure la funció dels Pasturets al Fortu Pio[,] qu'és tinència de la parròquia de S[ant] Pere.

6. Diada de Reis i de burgit de criatures per_tot arreu. Ens hem llevat dematí i hem anat a missa i a combregar a S[ant] Pere.

A les tres de la tarde amb les noies hem anat a la festa del Fortu-Pio. Amb tot i que era mainada els que representavan s'han portat mol bé i han estat mol aplaudits. Hem retornat amb una senyora que hi tenia dos fillets que feien d'àngels. Han acavat a les set. Hem anat uns moments a l'iglésia just per l'adoració del Nen Jesús.

En surtint ens hem arrivat una estona an // el "Canigó" dels nois.

7. Ens hem llevat amb un temporal de vent que feia xiular i petar les portes cum si fóssim dintre d'un barco. Amb tot i el mal temps amb les noies hem anat a la comunió del temple de la Sagrada Família. Tots els actes eran oferits per el descans de l'ànima d'el gran home qu'[h]em perdut[,] en Joan Maragall. Quin homenatge més hermós l'hi hem dedicat per honorar la seua memòria i per el bé de la seua ànima! Quin aument de glòria per·a ell[,] qu'era un escriptor tan pulcre i catòlic fervorós! La seua vida exemplar pot servir d'espill a tots els homes! Ditxós d'ell que a la seua saviesa hi unia la fe ben arrelada i un cor ple de pietat per a tots els que sofrian i acudian amb ell. Quina corona haurà copsat devant de Déu. Lo més sensible és la falta que farà an aquixa colla de fills // que de totes edats ha deixat i que la viuda en tindrà un feix amb tot i que econòmicament crec que res l'hi manca. Déu l'ajudarà. A la tarde a les sis hem surtit i hem anat a can Sagarra a fer companyia an en Pau.

En Serafí ha portat la faus petita per·a la segadoreta que vestim.

8. En Serafí està tot refredadot. L'he deixat dormir. Estic enrabiada d'aquet diastre de mossotes. Mai acavan la mandra.

"La Veu" porta una colla de percassos ocorreguts per causa del temporal d'air.

Rebo una carta d'en Pau Turull de Sabadell. M'encarrega unes cartes per en Miquel Serra de Ribas. Diu que arrivarà aquet vespre i que demà ens vindrà a veure. Sia benvingut. Aquí és la casa pairal dels bons amics. Amistat ben censera és tot lo que els hi podem oferir. Què més volen? No tothom vol ni pot oferir-la. Aquí tots hi vénen confiats.//

Rebem carta d'en Ton de Llufriu i felicitació de m[ossè]n Alcover[,] qu'ens desitja «unes festes santes i alegres amb més alegria i manco pecat». Som anat a la casa Debray a buscar un àlbum de postals que'n faig ofrena a la pobre Carmeta Bach. N'estarà tota contenta.

9. A dos cuarts d'onse en Miquel Serra ha arrivat. Hem enraonat una mica i després s'en ha anat a veure els seus germans de Sabadell.

Cap al vespre he surtit unes estones, i mentres he estat fora ha vingut mitg Barcelona. Som estat fora una hora i mitja. Som anat a comprar o més ben dit a buscar la revista "La Família"[,] que ja estava mol ben encuadernada.

A un quart de vuit arribava a casa. Hi he trovat en Pepet Saubà. Mentres ell s'esperava ha vingut en Miquel Serra a deixar uns bultos. També diu que ha vingut na Celina. Tots estavan amoïnats. A mi també m'ha // sabut greu. Ja veig que no tinc atre remei sinó posar dia fixe peraquè me trovin, amb tot i que me repucna. També és ben trist que qui ve de l'atre cap de ciutat, con és aquí no m'hi trovi. Me sembla que des d'avui posaré a les targes que rebo el dimarts. No som supersticiosa i aquet dia em ve bé.

En Miquel ha sopat am nosatros.

En Pepet diu que ja té pis llogat i que ha escrit a na Neus que se prepari per a fer el cambi.

Demà vindrà a sopar i en Miquel[,] a dinar i a sopar. Entre uns i atres no me deixen reposar.

10. Avui tinc tot ple de tràfec.

Rebem carta d'en Florenci. Diu que només són cuatre mots perquè em fassin companyia.

Les germanes Bach han vingut a buscar l'àlbum. Na Carmeta no hi quep de contenta. Jo me les estimo mol. Malaventurat qui no té mare!

11. Avui no he sortit. Som escrit an en Flor.// He fet un plec d'imprès pels de Trenque Lauquen. Hi van els tres ninots i joguines per els nanos. No sé per·què tinc por qu'el plec d'avui a Correus m'el rebutgin. És gros i no pesa. Ells diran. Som anat a Correus i no m'han volgut el plec. El tiraré la setmana vinenta sense certificar. Sortint d'allà som anat a visitar na Celina. Quina compassió que me fa! Déu me guardi de les seues penes, i an ella els hi endolcexi que bé ho necessita.

He comprat un llibre vegetarià d'en Falp i Plana. També he comprat comestibles per·a seguir la vida vegetariana.

12. Tot es dematí he planxat. Cap al mitgdia con me pentinava ha arrivat en Pepet amb el seu amic Trull. Mentrestant el Caldo Vigor s'anava fent. Con ells han estat fora som pogut espavilar la feina.

El caldo vegetarià ens ha agradat a tots menys a na Maria. Ja s'hi acostumarà.//

Per entrant he fet ous dusos guisats amb bròquil. Era mol rebò! Som anat a can Falp a buscar una mena de mantega de nous i de cacao per a utilitzar-la per comtes de llart. La fem servir barrejada amb oli! Per sopar he bullit naps i els he ben fregit amb

farina com si fos una truita. Han estat mol bons. Hi he afegit patates fregides crues. Després[,] arròs bullit fet amb Caldo Vigor. En Pepet ha dinat i sopat amb nosatros. Després en Serafí l'ha acompanyat.

13. El dentista m'ha tapat el caixal.

He comprat una capsa per a posar-i es ninots. Som arrivat a can Falp a pagar-li tres pessetes que l'hi devia.

Mentres dinàvam ens ha arrivat en Lluís Garriga i un de can Bosc de Llufriu. Anavan vestits de soldats. S'en van cap a Tortosa[,] que els hi han cridats a files. Faig una llibreta expressa per·a saver si // amb la cuina vegetariana gastem més o menys.

Les germanes Bach han pujat.

14. Diumenge.

Som anat a missa de set. En Serafí m'ha dit que anava a combregar a Santa Maria del Mar. En Lluís hi va anar diumenge passat a San Jaume. Les noies[,] a S[ant] Pere.

Som escrit an en Ton de Llufriu i an en Pau Modolell.

15. Llegim a "La Veu" que per fi han indultat tots els sentenciats de Cullera. L'únic que semblava que s'en faria la pell, el Rei per si sol l'ha indultat.

Amb tot aquet bat_i_bull en Canalejas i tots els seus companys de ministeri han presentat la dimissió de llurs càrrecs.

Som oït missa de difunts. Era mol solemne. Aquell cant d'en Riereta, l'han cantat tan bé i pausat // que ja és ben cert qu'els hin han donat més de *vuit duros*.

16. Dimarts. He tingut la paraula de no sortir i no ha vingut ningú gràcies a Déu. He pogut cusir forsa.

Som escrit a m[ossè]n Alcover per la seua festa onomàstica. També escric a na Rosalina d'Arenys per lo mateix.

Aquet dematí han vingut dos palatrecos que m'han demanat si viu aquí en Coromines. Jo els hi he dit que en aqueixa escala no hi viu cap Coromines. Ells m'han dit[:] «Volem dir en Pere Coromines[,] qu'és advocat.» Bé ho han de veura que per més *auster* que sigui viurà amb una escala més luxosa, i no tindrà la placa del Sagrat Cor a la porta com l'hi tenim nosatros. Tots moixos i demanant-me mil dispenses que no som pas hagut d'anar a Roma per·a donar-los-hi s'en han entornat.//

Per fi en Canalejas i companyia tornan a formar ministeri.

En Belliure diu que ha fet un bell sermó a la mare del famós Xato de la Cuqueta encarregant-e-li que se cuidi més dels seus fills. Que escarmenti puig l'hi ha anat de poc com no mor amb un patíbul. Diu que se va reconciliar amb tan de fervor que feia plorar fins an els sacerdots que l'assistian. Pobrets! si de petits els instruïan amb el sant temor de Déu també serian bons; pro què faran si sempre han estat contaminats de mals companys. Aquet és solter. Té promesa que diu l'hi anava a fer molta companyia. Déu volgués que d'aquí endevant fos un home com cal! Encare que no el matin diu que té cadena perpètua.

17. Avui mentres sopàvem m'ha vingut a la memòria lo que feia es Clarín (un gos que teníam) mentres érem a taula.// Na Maria no sé com s'ho ha fet que m'ha tocat amb ses estovaies. La fressa m'ha semblat que venia de sota la taula i que me posavan una cosa sobre de sa falda. Dons es Clarín con érem a taula ens posava es cap a sa falda esperant una mà que l'acaronés i m'ha fet el mateix efecte. Ho he dit i ja han sortit totes ses ardideses dels gossos més *savis* que havíam tingut[,] entre ells el Mucio, que savia obrir la porta d'es carrer.

La vida vegetariana ens va bé. Avui som acavat el llart i cansalada que tenia i ja trigaré dies a tornar-ne comprar. En Serafí diu que se trova mol millor. Are a·na Maria el caldo de cereals ja l'hi agrada més. Torno rependre les cèdules de m[ossè]n Alcover. En tinc 85 de llestes.

18. Ja torno anyorar-me de no rèbrer cartes de la meva colla de mandres. En Florenci[,] cuatre mots i els atres res. Què hi farem!// Els hi som escrit a veure si es mouen.

Tot avui plou.

En Serafí és a veure "Titània". En Lluís no surt. És de lo més quiet. I tan esvalotat que semblava. Tan contenta qu'estaria si rebia carta dels meus fills! N'Angeleta és una gandula.

19. En Lluís diu que ha tingut un sòmit colossal. Air vespre llegia la guerra de Cuba. S'en va anar al llit tan exaltat per lo que havia llegit que l'hi va produir el mal rato de veure el castell de Bagur ocupat per separatistes catalans que canonejavan a la

tropa que hi havia a la Bisbal. Diu que es puig de ses Marietes estava ple de catalanistes vigilant per ajudar an es de Bagur si fos convenient. Quin enrenou!

20. Sant Sebastià i plou. Són les nou del dematí i és ben fosc. No hi haurà bona anyada de blat[,] segons la tradició popular.// Es frare caputxí és mol savi. Ja ens profetitzava el mal temps. M'és mol simpàtic[,] pobre vellet. Tot avui porta sa caputxa ben encasquetada. Hi té trassa[,] a treure-se-la o posar-se-la.

21. Fa bon temps. Hi haurà bon any de fruita. No me sé treure la pena veient que els meus no m'escriuen.

Avui a les Escoles Dominicals i dispensari benèfic han fet una festa mol lluïda. Després hem intentat anar amb un lloc que jo creia qu'era mol \bo/: pro ni tan·sols hi hem entrat perquè amb les lletres que hi havia an el fanal de l'escala n'hi ha hagut prou per a dessistir del progecte.

Per fi hem decidit entrar a la Sala Mersè. És lo més recomanable que he vist pro un ralet cada una cada diumenge no me puc permètrer el gust de gastar-lo.

22. D'en tot el dia no s'ha vist el sol.// No tindrem anyada de reïms. Per Sant Vicens el sol toca p'es torrents, i allà ont el sol no hi tocarà, camps ni vinyes no hi cal plantar. Ho diuen es pagesos. És qu'el dia s'allarga.

Rebem carta d'en Ton de casa. Demana unes comèdies catalanes que les deuen volguer representar a can Cinto. El nostre mashover *filòsop* se deu volguer convertir amb *actor*. Més valdria que fangués. No sab de lletra i per a estudiar els papers que l'hi calen s'ha de valguer que un atre persona els hi llegeixi escoltant bé ell, i aixís ho aprèn. És tenir tota la voluntat. Sab llegir lletra de ploma pro no en sab llegir d'estampa. No sé pas si els hi enviaré. No en tinc pas totes les ganes.

Per lla les vuit d'aquesta nit la senyora d'aquí devant m'ha cridat tota espantada perquè diu qu'el propietari acava de morir repentinament. Bon Déu! Ni el metge ni un capellà ni res hi ha estat a temps. Havia sortit per anar a casa <d'>// d'una de les seues filles. Déu l'hagi perdonat. Hi he baixat a fer-los-hi companyia. Bon Déu! La família amb tots els maldecaps per·a les pompes mundanes, el cos encare és calent, la viuda despesperant-se plorant. Els veïns tots contant màdries i ningú se l'hi acut parlar de resar una part de rosari per l'ànima del difunt. Qui l'hi hagués hagut de dir que surtia de

casa bo, i que an els deu minuts l'hi tornarian mort. Pobre viuda![,] que el trovarà a mancar. S'estimavan tan! Déu l'hi concedeixi resicnació cristiana!

23. Segons "La Veu" el ministeri ha tornat a caure. Are sí que diu que no s'en refaran pas. Són una colla de pillos. No valdrà més el que vindrà que el que s'en va. A les nou en Miquel Serra ha pujat uns moments. Venia de Sabadell.

Per lla les onse han fet uns trons i llams // que espantava i amb una negror feréstega. Ha plogut un ruixat mol fort. Are tocan les dotse a S[ant] Pere i encare tot és ben fosc.

"La Veu" diu que ha arrivat el vapor Lleó XIII. A veure si me portarà quelcom per mi.

Se sentan canonades a Monjuïch amb motiu del sant del Rei. Déu lo fassa bo!

Jo lo que voldria veure, cartes dels meus mandres. N'Angeleta és la que té més culpa.

Hem fet un arròs de lo més fi amb escarxofes i pèsols.

Són un cuart de nou de la nit i es venedors de diaris cridan la caiguda d'en Canalejas i la pujada d'en Maura.

24. Lo de Madrit sembla que només eran coses per·a vendre més diaris. No deu ser prou assaonat encare per caure.

Som comprat un llibre per a la s[enyo]ra Riteta (la viuda del propietari).

A dos quarts de deu s'ha verificat l'enterro.//

25. Amb na Maria hem anat unes estones a fer companyia an en Pau a casa de la seua germana. Hem rebut carta de na Gracieta.

Fa un dia preciós.

26. Trenta anys fa avui que varen posar-me el jou sant del matrimoni.

He tirat un plec d'impresos. Som escrit an en Florenci. Som assistit al retir espiritual de la Congregació dels Dolors. Ens ha fet la plàtica el s[enyo]r rector[,] qu'és el president de la associació. Quina tàctica que té a tocar tots els capítols! Sembla que no, pro amb tota la seua modèstia i sense fer gaire remor, no deixa ni un drapet que no vagi al sol. Ho diu tot d'una manera que convens i no ofèn. No som esperat el besamans de la Verge perquè s'hem feia tart. A un cuart d'una passava per la plassa de S[ant] Pere

que anava a comprar es dinar. A dos arribava a casa, i a dos cuarts de dues el dinar era a taula.// Una sopa d'ous, bròquil bullit i ben passat per la paiella[,] bacallà fregit i pebrots ensiamats. Tothom s'ha ben atipat!

27. De bon dematí som anat a missa. Hi tenia de veure una senyora. La he vista i no hi he pogut parlar, pro ha fet lo que jo desitjava.

Con he tornat de plassa he trovat en Pepet i en Trull que m'esperavan. Hi han estat bona estona. En Pepet s'ha quedat a dinar perquè la tia Cristina és fora de Barcelona. També ha vingut a sopar. A dormir va a la fonda o allà ont vol ell. A casa tenim poc lloc. Con que a la nit hi veu tan poc un dels nois de casa l'acompanya. Axís ningú l'enreda.

28. La comunió d'avui ha tocat a les Filles de Maria. El s[enyo]r rector ha fet una plàtica mol curta perquè la mainada se poguessin desdejunar aviat.

A la tarde som anat a l'Institut de // Cultura del carrer d'Elisabets. Amb la tresorera hem acordat que na Montserrat sigui sòcia protectora i na Maria[,] sòcia obrera. Protectores les dues hem costavan massa.

Una badada d'en Serafí ens ha fet anar a dormir a les dotse. Ha deixat la nostra clau de baix an el seu "Canigó" i con en Pepet s'en ha volgut anar la porta de baix estava tancada i hem hagut de demanar-la an el 3er.

29. Fa un dia esplèndit. Sembla que fa fresqueta. Encare no n'ha feta aquest hivern. Rebem carta d'en Ton de casa. Diu que envia l'import de lo d'es suros.

30. Plou i fa fret. Air feia un dia claríssim. Encare a les set del vespre des del carrer de Mendes Núñez se veien \estels/ tremoladissos de tanta serenor, i avui ens llevem plovent. A la tarde me creia reposar i poguer cusir pro bon sarau m'ha tocat. En Pepet i en // Trull tots amoïnats amb els pisos. Tan els hi he vistos qu'he determinat acompanyar-los per si en trobàvem algun. El del carrer de Casanoves m'ha agradat ben poc. El principal qu'ells havian llogat no convé per massa car i mal distribuït. No n'hem decidit cap del tot. Tota la tarde hem caminat. Hem entrat a casa del cunyat d'en Trull i he conegut la seua senyora i la cunyada amb dues de Montevideo.

En Serafí ha portat algunes de les comèdies que demana en Ton per esser representades a can Cinto. Tota la vetlla els han estat llegint i fent-ne broma.

31. No som anat a plassa. És que tinc tan pocs diners que val més que mengem lo que tenim a casa. Al armari encare hi ha quelcom per anar tirant. En Ton no m'envia els diners de Llufriu, en Martí no envia els de la Habana i nosatros badaiant. Avui en Serafí cobrarà i anirem fent. És ben trist // que se tingui de viure d'aquesta manera per no cumplir els que deurian. Déu beneiexi a una mà benefactora que avui m'ha tret d'*apuros*. No sé pas com ho hauria fet.

Som anat a la Fonda del Padre per parlar amb el recader de Palafrugell i m'han dit qu'està malalt i fa dies que no ve a Barcelona. Sempre ens toca ballar amb la lletja.

Febrer

1er. Avui tinc molta feina i encare una senyora m'ha vingut a destorbar. A més he volgut anar a la conferència mensual de la parròquia de Santa Anna. He tornat a parlar amb la senyora Monserdà. De totes maneres vol que vagi a casasseua per tenir una conversa. És una // senyoreta velleta mol simpàtica. Petitona amb la cabellera ondulada i ben blanca. Quina figura més venerable!

Per fi a la tarde hem llogat pis per en Pepet. És al carrer de Casanoves.

He comprat una mantellina per na Victòria. Som anat amb el propietari de la casa qu'hem llogat el pis. No sé què ho fa pro el negoci dels automòvils que vol fer en Pepet el veig tot núgul. Veiam lo qu'en surtirà.

2. Som escrit postal an els d'Amèrica.

Hem rebut carta d'en Martí i de na Maria d'en Benito Rosa. En Martí envia els diners. Ja era hora que ho fes. Som escrit an en Ton de casa.

Lo d'en Pepet no m'agrada gens. Aquets negocis no els veig prou clars.

A la tarde amb les noies hem anat a S[ant] Pere. Ha predicat el s[enyo]r bisbe d[octo]r Laguarda. Amb facilitat de paraules ha recomanat // la santa obediència i athessió al nostre s[enyo]r rector venerant-lo i secundant-lo amb ses empreses i devocions. Encarregava als potentats i a cada u de nosaltres segons ses forses, que socorreguéssim al proletari a fi que se puguin instruir als fills del poble ja que la icnorància en matèries de relligió i moral sana, és més gran de lo que m'hos pensem. Hi ha hagut moments que la emoció que me produïan les seues paraules els uis m'espurnejavan de llàgrimes. Ja en té de raó[,] el nostre prelad[,] d'exclamar[:] «Pobre poble! Pobre poble! Poble meu!» Jo també[,] com <e>ell i amb ell, m'el estimo el poble

que viu tan enmalaltit i que per_tot arreu arrossega la tissis mental i l'ànima esvalotada plena d'odi envers els que l'hi sembla que l'oprimeixen. Avans deian que an el pobre deu-li pa i catecisme. Jo estic que amb aquestes dues coses tant·sols no n'hi ha pas prou. El poble necessita una bona dossis d'afecte, de carinyo del // qu'ell desconeix a fi qu'el dicnifiqui i l'enlairi fent-lo felís ja en aquet món qu'ell no hi sab veure sinó rencors i envejes. Pobre poble![,] repeteixo jo! Si conegués més les nostres vritats santes i s'acostés sovint a la casa pairal ont el pobre hi trovaria l'aliment del cos i el de l'ànima, i el potentat hi trovaria el de l'ànima, que el del cos ja el té i l'hin sobra i no el sacia. Lo que tenim de fer és pregar i trevaiar tot per el bé del nostre pobre i estimat poble!

3. Som anat a presentar la lletra a can Rosés. D'allà som anat a cal dentista[,] que m'ha tapat es caixal.

A S[ant] Pere hi he sentit un p[are] caputxí que m'ha agradat mol. Ens ha inculcat la obligació que tenim de instruir i ajudar an els pobrets i deia que si una criatura els seus pares l'abandonan en lo que se refereix a la bona instrucció, som nosatros que venim obligats a recullir la seua // animeta i no permetre que vagui per els carrers sense nort ni guia. Qu'en té de raó. Cada dia se fa més necessari trevaiar per assolir la neteja de tanta brutícia com corra pels nostres carrers.

4. Diumenge

Som oït missa de dos cuarts de vuit. Les noies han anat a la de deu. Després amb en Pepet i en Trull hem anat a llogar un pis. Axís que el del carrer de Casanoves se queda sense llogar. Qui més hi pert és en Pep[,] que ha pagat tot un mes i no l'hi retornaran pas. Va anar massa de pressa per llogar l'atre. No m'agradava·ni poc ni molt.

A la una hem rebut les tan desitjades lletres trenquelauquines que me portan un bell repòs. Dues postals. Una de la neteta nascuda tot·just i l'atre de la seua mare, que diu estant totes dues ben valentes.

Tanta alegria, i tenir d'estar un mes o ben <a> // a la vora per a saver-les. Bé podia haver vingut amb un vapor més lleuger. Grans mersès a Déu puig són unes noves inmillorables. La nena encare no la han batejada i que per lo tan és *la sin nombre*.

Som escrit 10 postals i una carta a na Neus. Totes són portaveus de la vinguda al món d'aquesta nova neteta meua.

Hem anat a la conclusió del *triduo*. El caputxí que ha predicat no m'ha pas convensut del tot. I això que tenia tema, ja que tractant-se de la classe proletària tot és

poc per guanyar-los-hi la voluntat. Con se parla d'ells hi té d'anar tot el cor. Res de barrueries[,] tot ben meditat i sentit. El s[enyo]r rector hi té més trassa i això que no és orador. L'any passat pel Dijous Sant el vaig sentir. Després d'haver rentat els peus a dotse pobres, feia plorar d'emoció sentint les paraules dolcíssimes i consoladores qu'els hi deia an els pobres de la seua parròquia. Amb aquet bon senyor hi trovaran sempre // un pare abnegat i ple de tendresa per a aixugar les llàgrimes i tribulacions.

En Pepet i en Lluís han anat a desnonar an el propietari del pis del carrer de Casanoves.

5. A les 10 som assistit an els funerals de l'amo de la casa que vivim.

Are el recader de Palafrugell m'acava de portar quinse duros.

A la tarde amb en Pepet hem anat a veure el pis que té llogat. La portera no tenia la clau. Després hem anat a Sarrià.

Amb les Bach les noies de casa i un·atre senyora hem entrat a can Parés a veure una exposició de pintures i atres obgectes. Totes juntes hem anat vinguent cap aquí. Les Creixants les hem deixades a la Ronda ont viuen elles.

6. Rebem carta d'en Pau Modolell. Diu qu'ell també ha rebut lletres de na Gracieta innovant-e-li el naixement de la // nostre estimadíssima petita *moreta* que Déu ens la conservi. Cuan donaria jo per·a vèurer-la! I quissab con la veuré! Déu me do a mi paciència i an ells sort.

En Pepet ha vingut, ha dinat i s'en ha anat cap a la estació.

Cap el tart una minyona ha vingut a buscar un paquet d'Ilustracions catòlicas per un pobre jove qu'és al Hospital Clínich amb una cuixa trencada. Con ella s'en ha anat han arrivat unes senyoretes que són Filles de Maria de la nostre parròquia. Han portat els llibres reglamentaris de la associació. Tan i tan han pidolat que han obtingut el meu permís peraquè les noies de casa vagin a cantar amb el *coro*. Tot sia per la Marededéu.

Hem rebut carta de na Neus.

He contestat an en Martí Sabater.

7. El pis dels Saubans és bufó. Petitet // pro mol ben distribuït.

8. Una senyoreta ha vingut a buscar les noies per anar a cantar a la associació de Filles de Maria de la parròquia. Han tornat mol contentes. Després d'haver-les examinades les han posades amb les primeres.

Vespre de tot ha vingut en Trull. Diu que un auto de poc el mata.

9. Tinc una tos tremenda. Som anat a recullir la cèdula d'en Pepet. La propietària del pis és mol tibada. Quin tipu!

Som fet unes faldilles per na Montserrat. Són d'un vestit de con éram a Olot.

Rebem carta d'en Pepet Saubà.

Con he tingut tota la feina feta som assistit a la junta que hem tingut a la parròquia presidides [sic] per el s[enyo]r rector.

Érem setse senyores totes ben ardides per a refer la associació del Apostolat. N'hem // sortit a dos cuarts de nou.

10. Som oït missa de deu a S[ant] Francisco.

Som anat a can Rosés a cobrar la lletra de la Habana. Som entrat a can Falp i Plana a comprar comestibles vegetarians. He trovat en Víctor. També he trovat dues relligioses vetlladores que feia mol temps no les havia vistes. He comprat per avui i per demà. A la tarde he baixat a pagar el pis. Som entrat al colmado a camviar dos bitllets de 500 pessetes.

Rebem postal de Dª Emília Llorens[,] tota contenta amb el naixement de la nostra neteta americana.

11. Som anat a veure al s[enyo]r Crusells i ens hem posat d'acort referent al piano de les noies. Al vespre hem anat a la funció de la parròquia. El s[enyo]r rector ha fet el sermó. Estava afectadíssim. La mateixa emoció que sentia l'hi comunicava una inspiració // que ha corprès a tothom.

12. Som anat al Políglota. Amb el director del Colegi hem passat comtes i enllestit. Quant ha estat tot, hem tingut un rato de conversa referent a instrucció.

A la tarde na Carmeta Bach ha vingut.

Rebem carta de na Neus.

13. Sempre me passan percassos. Con som anat a comprar m'en som endut un duro i per més pega ha resultat ser sevillà (falsos). He tingut de tornar-me'n a casa a buscar-ne un atre de bo. Hem acordat treure na Maria de La Econòmica. Són estudis per a noies més grants i ja adelantades d'instrucció primària. La posarem amb una escola particular d'aquí a la vora. He comprat dues estovaies i mitja dotsena de toballons per cada dia.

14. Na Maria ha comensat d'anar a la escola // del carrer de Mendes Núñez.

Som fet un vestit d'uniforme per na Maria.

Rebem carta que na Victòria té una gàstrica.

15. En Trull ha vingut i hem enraonat detingudament dels assuntes d'en Pepet Escarrà. M'ha assegurat que na Victòria té gàstrica tifurosa.

N'Hermínia ha tornat es maniquí.

16. Per lla les onse he surtit per a buscar associades antigues del Apostolat. Mai havia pujat unes escales tan fosques[,] estretes[,] brutes i inacabables. Tot hagi estat en obsequi al Sagrat Cor de Jesús!

17. A les onse he surtit. He trovat la mare d'una de les que assisteixen a les llissons de La Econòmica i també com jo està tota queixosa de la poca atenció que tenen per·a ensenyar.

La s[enyo]ra Guillermina ha vingut. És una // màrtir[,] pobreta. Parteix el cor sentir-li esplicar lo que té de passar i jo no sé què fer-hi ni què dir-li. És una família mol disortada.

En Lluís s'ha comprat un barret i una corbata.

18. Amb les noies hem anat al Institut de Cultura. Som parlat amb en Trull referent als camins d'en Pepet i no hem acordat res. Val més esperar com vinguin les coses.

19. He cusit mol. Tinc molta tos. Fa un temps mol humit.

20. Avui no hem fet vegetarià.

Amb les noies hem anat a la Sala Mersè. A la funció relligiosa han estrenat la cinta i medalla del Apostolat.

A dos quarts de deu na Montserrat i jo hem fet mitjora de companyia a Jesús Sagramentat (alabat sia per sempre). A les onse de la nit l'iglésia estava pleníssima.// Han cantat un solemníssim Trissagi. Mentrestan senyors i senyores associats del Apostolat s'anaven rellevant de les hores que a cada un els hi tocava fer la vetlla. Tot amb un reculliment devot[,] fervorós i quiet. Semblàvam un exèrcit de fidels congregats al costat de Jesús per acompanyar-lo en aquesta nit tan esvalotada per tot el món. A un cuart de dotse el s[enyo]r rector ens ha comensat la plàtica. Estava mol emocionat. Al caure les dotse campanades s'ha acavat la solemníssima festa i ben contents ens n'hem anat <a> cada un de nosatros a descansar servant un bon recort d'aquesta benhaurada nit.

A dos cuarts de una arribàvem a casa. Els nois havian fet el cafè i ja eren a dormir.

21. La meua tos cedeix. Se veu que les pastilles del d[octo]r Andreu m'han anat bé. A dos cuarts de deu som anat // a la missa i ens han posat el polset de la benhaurada cendra en els nostres fronts.

22. Quin sarau de company m'ha tocat avui! Per lla les onse[,] mentres el dinar s'anava fent[,] som anat a casa del s[enyo]r Paluzia per·a demanar-li algun consell referent an en Lluís. No l'hi he trovat. La seua senyora ha estat mol amable i m'ha dit que hi tornés colsevol dia per lla les cinc de la tarde.

A la tarde som anat al carrer d'Elisabets a buscar 100 targes qu'en Serafí tenia encarregades. Som anat i tornat a peu.

Som escrit una postal an es meus enmandrats trenquelauquins.

Escric a na Neus. Ens dónan un bell catifet amb es pisos. Quissab ont el llogaran encare. Fins qu'ells siguin aquí no se deu de llogar, doncs són ells qu'el tenen d'habitar i més val que s'el vegin bé i després no vinguin amb cuentos.//

23. Som conegut una senyora de S[ant] Feliu de Guíxols que viu al carrer de Mendes Núñez. Es tia d'uns joves que havian estat a casa fa alguns anys. És mol piadosa i té uns imatges riquíssimes. M'ha volgut fer recórrer tot el seu pis. Viu amb una minyona.

24. Rebo carta de m[ossè]n Joan de Corbera. També n'he rebuda d'en Florenci. Se veu qu'està mol animat.

25. Diumenge.

És el primer dia que les noies van a cantar amb les Filles de Maria de la nostra parròquia. Amb en Pepet Saubà hem anat a veure un pis al carrer de Sepúlveda. És el que m'ha agradat més de tots els qu'hem vist durant aquesta temporada. A la tarde amb les noies hem anat amb una vetllada de l'Escola M[ossè]n Cinto. Han fet una festa com si fossin grants.// Hi havia la presidència[,] que eren cuatre noiets d'uns catorse o setse anys. Han llegit composicions mol hermoses i ben llegides. Sobretot es nois, que tenian bon desprendiment. Les noies tenian por. Na Montserrat nostra el seu trevall l'ha llegit mol bé i ha estat mol aplaudida. Una secció de nenes de la gimnàcia rítmica han cantat la cansó dels brassos blancs. Han ballat algunes sardanes i els del Foment (dansaires) han ballat algunes dances típiques. A les vuit n'hem sortit mol ben impresionats després d'haver cantat els Segadors i haver-mos despedit amb un entussiasmat crit de «visca Catalunya»!

26. Avui he trastejat mol i estava mol contenta. Havia rebut carta dels meus estimats d'Amèrica. He comprat una gramàtica per na Maria. He comprat una dotsena de mucadors de butxaca per mi. Som anat a veure el propietari del pis que ha llogat en Pepet.// Hem acavat de tractar. Diu que el veurà i hi farà tot lo que hi convingui.

Hem rebut carta de n'Angeleta. Fa unes esplicacions mol detallades dels nens. Han celebrat el bateig de la menuda essent padrina ella i en Valentí Gibert. Se diu Sara Maria dels Àngels. Diu qu'és mol vellugadissa. El nen sab cantar "El pobre pagès" etc. acompanyant la tia Angeleta an el piano. La nena Miria també \ho/ vol cantar i no sab. Les noves que me donen no poden ser més boniques gràcies a Déu.

Rebem postal d'en Pau. Diu qu'encare no està bé de la vista.

Are sento na Maria qu'està tota enfutrada perquè el tema no vol surtir ni català ni castellà.

27. Avui he trevaiat de debò. Som escrit una extensa carta amb una persona que la necessitava. He anat a can Falp i Plana, a plassa i a la sucrarera.// Després he fet el dinar per en Pepet a més corre. Ha dinat i'l som acompanyat a la Estació de Fransa. En tornant amb tot i que estava cansada he fet el dinar nostre.

Hem rebut un calendari de la Casa Llorens Antich y Cia. de Trenque-Lauquen. És una noia bastant a la fresca i té un fanalet a la mà qu'enllumena tota la casa. En Serafí s'el vol endú an el seu "Canigó" i jo no ho vui.

28. Som escrit dues cartes. Som anat a consultar amb un metge preguntant-li qu'és lo que me produeix aquesta tos tan molestosa. M'ha dit que la tos me l'ha produeix una aglomeració de sanc que s'hem acudeix an el canyó i que ho tinc només a l'hivern perquè al istiu amb el calor la sanc circula lliurament i amb el fret no tant. M'ha receptat moltes coses i diu que n'hi ha per temps. El pit diu qu'el tinc // de lo més bé. Val més aixís!

29. No puc reposar mai! Som surtit per lla dos cuarts de deu. Som oït missa al Pi. Després som entrat amb una casa del carrer del Cardenal Cassanyes que venen baguls, maletes[,] etc. He comprat un bagul grant per enviar a na Neus a Palafrugell. La mateixa casa cuidarà de enviar-lo. M'ha costat disset pessetes de compra i una de comissió per a aviar-lo.

Som entrat amb una escala pobríssima, he pujat fins al quint pis <pe> buscant una associada del Apostolat i no la som trovada. M'ho pensava, pro n'he volgut estar ben segura. Som anat a Santa Caterina a comprar pa. Som entrat amb una casa del carrer Baix de S[ant] Pere i he comprat 50 cuadernets de paper d'escriure de dos tamanys i 200 sobres també iguals al paper. En tindrem per temps.

Per_tot arreu se sent a parlar del misteriós // fet d'haber robat una nena de pocs anys i que per la gràcia de Déu s'ha descubert qui és la criminal. Quines dones tan dolentes! Ja segurament la pagarà.

Som escrit postals per a en Florenci i per n'Angeleta. Aquesta l'he tinguda de ficar dins d'un sobre perquè na Maria s'havia enredat sobres del bifi (n'Alfons). Aixís m'hi han cabut dues fotografies d'en Lluís qu'els hi va fer un seu amic.

El senyor Crusells ha vingut i hem acavat de lligar caps perquè les noies demà comensin d'apendre el piano.

Som fet unes lligacames noves per en Lluís, i de les seues veies dels bocins aprofitables n'he fet unes per na Maria. Duraran poc, pro qui dies passa etc.

El mes de febrer se despedeix sense fret que fa témer mal mes de mars.//

Mars

1er. Avui en Lluís al Liceo Políglota hi ha comensat d'apendre l'exercici militronxo.

Les noies han comensat d'apendre el piano amb el s[enyo]r Crusells.

Rebem carta d'en Dalmau de Cassà. Encare fa el servei militar a Melilla.

2. Amb el s[enyo]r rector hem parlat llargament dels aliments vegetarians.

Rebem carta d'en Pepet que diu mol males noves de na Victòria[,] qu'està mol malalta.

3. Som anat a missa dematinet.

Les Bachs han vingut. Bé han plorat[,] les pobres! Sobretot la petita. És ben trist ser orfe i governat per tutors que la major part d'ells són uns descuidats o poc escrupolosos de lo que han acceptat i que en són rigurosament responsables. Pobre Carmeta! [H]a cridat[,] s'ha esvalotat i jo[,] veient-la tan afligida[,] l'he deixada // que llensés tota l'amargor que portava dintre seu.

Rebem carta d'en Pepet. Na Victòria diu qu'està gravíssima. Air la varen viaticar. Han tingut junta de cuatre metjes i tots han convingut amb qu'està mol greu. Déu l'ajudi. Som escrit a na Neus animant-los com he sabut. Tothom plora! El món és ple d'espines! Cap el tart amb les noies hem anat al casal dels nois. Hi havia la germana d'en Llorens.

4. Som oït missa de set. Som anat a ciutat per dilligències. Passant per la Rambla he vist en Torró de Bayarts. No l'he saludat perquè ell no m'ha vist i enraonava amb un home.

5. Som anat a missa ben dematí.

Ha vingut la senyoreta Aimat i m'ha llegit una carta de n'Angeleta. M'ha omplert de goig amb tan bones noves dels meus tan anyorats fills. La referida senyoreta vol // obsequiar les petites de casa amb un *mètodo* de piano de con ella comensava de estudiar. És mol amable. M'ha promès que copiarà unes cansons per n'Angeleta.

Con tothom ha estat fora amb na Montserrat hem anat a sentir el sermó a la parròquia. L'ha fet el s[enyo]r rector. No sé què ho fa que els seus sermons són tan diferents de tots els atres que sentim. Va a lo que interessa sense preàmbuls ni flors ni brodats de cap mena. Les coses les recomana tal com les sent ben ingènuament com millor li sembla. Déu l'hi conservi aquest acert que tan el distingeix i apropa al cel.

En Lluís ha anat a Moncada.

6. Hem rebut una carta de na Florinda i una d'en Florenci. La primera[,] mol trista perquè diu que na Victòria està tan mala i l'atre tota animada amb l'esperansa de poguer retornar aviat.

Avui na Maria s'ens ha entossudit que // no volia anar al colegi perquè la *cuenta* no volia surtir de cap manera. Quissab l'estona que ha estat a la pissarra i de cap manera ha volgut sortir bé. Per lla les sis jo som anat a veure la mestra i n'hem parlat puig jo no vui que l'hin perdonin ni mitja. Pobre mestra! M'ha dit que la inteligència de na Maria és una mena de cam fèrtil que ningú l'ha conreuat. Si alguna cosa sab, diu que se veu que ho té amb pràctica de si mateixa per esser la cosa que més l'atreu. Déu volgués que s'aprofités del temps que l'hi queda. Som anat a can Falp i Plana. Hem parlat de na Victòria i m'han donat alguns consells que m'he afanyat a trasmetre'ls-hi amb una carta junt amb la medalleta de Sant Joan de Déu i l'Àngel de la Guarda que un relligiós del Hospital m'ha donat perquè diu que té molta propietat per·a els pobres malalts i Déu hi fassi més que nosatros.

En Lluís ha amotllat una medalla de m[ossè]n Cinto. Ha portat mol bones notes // del col·legi. Se porta mol rebé.

7. He fet plec per a enviar als meus d'Amèrica. Hi he posat el ninot de bolquers. No he pogut anar a Correus a tirar-lo perquè s'ha posat a ploure i ha caigut un ruixadàs de calabruixó. Deurà fer més fret encare. Hem fa por per na Victòria el camvi brusc.

8. He tirat el plec.

Som baixat uns moments a fer companyia a la propietària de la casa[,] qu'està una mica malalta.

9. A dos cuarts de dotse som anat al sermó. El s[enyo]r rector ha estat tan inspirat que m'hi he emocionat mol. Semblava talment que amb els uis corporals veia la Mare de Déu dels Dolors qu'ens prenia a tots amb amorosa i llarga abrassada. Quins moments més sublims! Que l'hin // he demanat de favors espirituals per a tots els meus estimats! És estat el dia que m'hi he sentit més enfervoritzada.

Rebem carta de Palafrugell i d'en Pau. Na Victòria diu que millora una mica i en Pau també se trova millor.

10. Diumenge.

Amb les noies hem assistit a les funcions matinals de la parròquia[,] que ha resultat tot esplèndidament lluït. Qu'en comunican[,] de goig espiritual i coratje[,] per·a la lluita de la vida les pràctiques de la nostre santa relligió! No sé què seria de mi si no fos la fe santa que m'encamina i enforteix!

Les noies a la tarde han anat a ensajar cansons a l'Escola M[ossè]n Cinto.

En Xavier Illa de Vich ha vingut.

11. En Serafí se trova una mica pioc.

Som anat a la Fonda del Padre per // un encàrrec per el recader de Palafrugell. Som anat i tornat amb tranvia i no m'he cansat tant. No sé què ho fa que con som al comensar el passeig de Colon, fins a les Rambles, no hi puc passar mai que no m'hi entristeixi. Aquelles palmeres me recordan el meu viadje a Cuba trenta anys enrera. Llavors eren rescentment plantades i la llum elèctrica[,] també tan allà com a les Rambles, l'havian inaugurada. Veig tants de vapors i moviment an el port, el llac inmens que m'ha robat lo que jo més estimo, i que tant·sols ell m'els pot retornar! Sembla que l'acuso, i que m'hi rebelo, i ni jo mateixa sé què m'hi passa. El mar és un monstre, i les cases consicnatàries unes arcabotes! Elles jugan amb els nostres fills, m'hos els encaixonen, se'ls emportan i després... passan anys i més anys d'un anyorament irresistible! Aunt sou[,] fills meus? Torneu[,] que jo no puc viure allunyada de vosatros.// Cada vegada que faig aquets camins m'en porto unes ferides que m'adoloreixen mol.

A la tarde he tornat a cal metge. M'ha animat mol. Jo també ho conec[,] que vaig més bé. La tos va cedint.

12. En Serafí no va a trevaiar perquè no està gaire bé. Que reposi.

He rebut una carteta de la bona amiga Celina. M'ha agradat mol tot lo que m'hi diu. Déu la porti cap amb Ell.

Rebem carta d'en Florenci i d'en Xavier Piera. Aquet des de París[,] que fa dos dies que hi és. Més tart en rebem de Palafrugell[,] que diu que na Victòria des que la varen sagramentar està forsa millor.

Ha vingut una senyora de San Feliu de Guíxols que viu al carrer de Mendes Núñez. També ha vingut la que vivia fins are al 4rt 1ª d'aquesta escala. Ha vingut amb un seu fillet i la filla grant. La seua // visita consistia amb despedir-se.

En Serafí se va trovant millor gràcies a Déu.

13. Avui som anat a visitar a la senyora Guillermina i fills. Encare no havia vist mai an el més petit. Hi som estat poc perquè ells tenen feina i no convé entretenir-los. Tots estan bons.

Som assistit a la funció que feian a Sant Agustí la Congregació de Mares Catòlicas bai<g>x la advocació de Santa Mònica.

He tornat a passar per aquells llocs agredolsos de l'atre dia. Avui ho he passat <b> millor. Me feia l'efecte de que tenia de travessar un rec mol ample, o descompassar un foc, o que me perseguian i ho he passat de·pressa.

No volia mirar es barcos perquè ells m'han pres els meus estimats, i no obstant la vista i el cor m'hi fugian. Llavors fent un esfors me dominava pensant qu'els barcos m'els han presos i els barcos m'els han de tornar i amb aquet estat <d'>// d'ànim tan exaltat som arrivat a les Rambles. Llavors he baixat per canviar de tranvia perquè el que anava me s'en havia endut cap a les Rondes.

Arrivant a casa hi he trovat les Bach. Sempre tenen contrarietats. Encare avui estavan animades. Déu les protegeixi!

En Serafí ja està bé del tot. Are és a Llotja.

14. He tirat una carta per en Florenci i un plec d'imprès pels de Trenque-Lauquen. A dins hi havia la segadora petita. A veure si el rebran. Hem rebut "El Correo de Cataluña".

Tot avui escric. No m'en canso mai. Segueixo escrivint pel diccionari de m[ossè]n Alcover.

Han vingut n'Hermínia[,] que l'hi hem fet un favor mol grant. També han pujat les Bach.

15. En Pau ha passat per qui amb un carro. En Serafí ha baixat a saludar-lo.

Hem som enrabiat perquè sembla que tots es sants de calendari vénen a espolsar-me sa // butxaca. A cada professor o professora se la té d'obsequiar pel seu sant. Aquí voldria jo les mares dels <los> nens i nenes de Llufriu que tan s'esveravan per<a>

donar 10 cèntims per·a fer un regal per el sant de na Gracieta con l'hi vàrem comprar una imatge del Sagrat Cor. Després na Maria volia que la pentinéssim com aquell cuadro perquè duia sa clenxa tan ben triada i es cabeis tan ondulats.

16. Som comprat un ram de roses de vermeies. Serà un dels obsequis per una professora de les noies.

En Serafí ha anat a fer-se visitar.

17. Amb les noies hem anat amb una vetllada del Esbarjo Dominical a les escoles parroquials. És emocionant veure la feina que se fa en bé dels pobrets petits de la parròquia. Hi ha hagut molta animació. L'ha presidida el s[enyo]r rector acompanyat d'alguns senyors de la parròquia // i la junta de senyores de Acció Social Catòlica. Ha agradat a tothom. Després l'incansable s[enyo]r rector ens ha adressat cuatre paraules d'agraïment remerciant l'entussiasme amb què s'ha pres aquet trevall. Ens ha demostrat el goig intens que sent la seua ànima al veure's acompanyat de la barreja de feligresos seus des del més potentat al més humil. Diu qu'és aqueixa la veritable fraternitat i no la que mols publican. Constitueix per·a ell una veritable joia veure a les senyoretes més opulentes els diumenges barrejar-se amb les nenes de les famílies més humils, ensenyant-els-hi lo que ningú els hi ensenyaria, instruir-les de cos i d'ànima amb aquell afecte carinyós que les fa doblement atraientes. No se desdenyen de donar una besada als nens per pobrement vestits que els vegin. La colla de petits nens i nenes s'hi acostan pressurosos perquè saben bé que les carícies i els bombons van barrejats. Déu conservi el nostre s[enyo]r rector[,] que amb tan acert // acondueix totes les coses. És qu'ell també ho va ser[,] mol pobre[,] con era petit. Era el més grant de nou germans que se varen quedar orfes i sens gaires recursos. Per això avui els petits cantavan una cansó que deia[:] «Bon Jesuset! Bon Jesuset! / Porteu-mos roba que tenim fret. / El nostre senyó rectô / con era petitet / també tenia gana / també tenia fret / i are que n'és mol grant / ja no té tanta gana / ja no té tanta fret.»

A les vuit del vespre s'ha acabat la festa. Mol agraïts hem felicitat al nostre s[enyo]r rector per haver-mos fet passar unes hores tan distretes.

Avui an el nostre *pou* de ciència l'han enganyat per el procediment del *enterro*. Pobre Lluís! És que té un cor tan grant que compadeix <qu> colsevol necessitat. Jo crec que si possible fos donaria fins la camisa que porta. Déu l'hi conservi l'esperit de caritat pro // aquí no s'en pot fer gaire ús perquè hi ha molta pilleria. El cas és que s'ha deixat

enganyar per el gitano més murri que hi ha al cèlebre Convent dels Gossos[,] o sigui[,] Palau dels Gitanos. És un edifici que hi ha als afores de la ciutat que varen fer les parets fins com qui diu al primer pis i així ho varen deixat abandonat i els gitanos hi campan amb tots els seus *sèquits*. En Serafí l'hi fa broma de que hagi badat creient-se'l i en Lluís suporta la broma resicnat. Resulta que avui ell se trobava sol a "Canigó". Els atres companys i en Serafí eran al Palau de la Música Catalana. L'hi ha comparegut el gitano conegut per en Maceo amb un mucador negre al coll i l'hi ha dit que se l'hi ha mort el seu germà Xicarrín i que no tenian diners pel enterro i que un artista del costat que se diu Biosca l'hi ha donat una pesseta i que havia trovat // en Serafí i companys i l'hi havian dit que anés al taller que hi trovaria en Lluís[,] que també l'hi donaria alguna cosa per lo que necessitava. En Lluís[,] una mica malfiat i tot[,] l'hi ha donat una pesseta amb la que en Maceo s'haurà pogut emborratxar de debò. Are en Serafí diu que aquesta engitanada la farà pagar an el mateix Maceo fent de model al taller. Ja els s'hi vaig profetitzar qu'enredant-se amb tanta gitaneria en surtirian mascarats.

18. Na Montserrat va estudiant el piano. La som enviada a felicitar al s[enyo]r rector perquè avui és el seu sant.

Amb en Pau Modolell procurarem convèncer a l'avia Sagarra peraquè vagi a confessar aquesta Cuaresma ja que diu que hi ha més de vint-i-cinc anys que no hi ha anat. Està forsa decidida. Els seus fills i néts sempre estan d'humor per·a rifar-se-la carinyosament. És tan bona per·a tots ells! La seua // jove és germana d'en Pau i a·vegades s'en va a visitar amigues i el seu home crida i pregunta si hi ha estones qu'és fora i la pobre àvia sempre l'hi respon «are mateix era per qui» encare que fassi mol qu'és fora. Té més de vuitanta anys i va com una abeia d'un lloc per l'atre o fa mitxa sempre sense uieres. Diu que vol anar a cumplir a Sant Pere per molts motius. Perquè és la seua parròquia. Perquè parlan català i perquè l'hi donaran *bulleti*[,] que vol dir bitllet de comunió. La seua jova l'acompanyarà. N'he sortit mol ben impresionada. Déu coroni els fets.

19. Amb les noies hem assistit a les festes matinals pròpies del dia.

20. Som parlat amb el s[enyo]r rector i l'hi som esplicat el fet de l'àvia Sagarra i que vol anar a la parròquia després de més de vint-i-cinc anys que no hi ha anat. Ell[,] tot // rient[,] m'ha dit: «Aquesta dona de qui me parla deu ser una d'aquelles peixateres

tan entramaliades de la Barceloneta. Que vingui: no l'hi fa que digui que no vol tornar fins un·atre any. Per are que se llevi aqueixa camisa i se quedi amb la neta: lo demés tot s'arreglarà. Sobretot no me l'ha espanteu de cap manera. Lo que convé és apropar-la an el remat[,] que mol és que vingui per si sola després de tants anys d'estar esgarriada.»

N'Hermínia i el seu Pepito han vingut tots cofois a ensenyar-me el rellotge d'or que la primera l'hi ha regalat amb motiu de ser el seu sant. Déu els he fassi ben felissos.

21. Na Maria ha retornat del colegi a dos cuarts de vuit del vespre. L'han feta quedar perquè les *cuentas* no volian surtir prou bé. Se l'hi coneixia que havia plorat. Ni m'he enfadat perquè l'han feta quedar ni perquè l'han feta plorar. Senyal que hi ha bona disciplina. Ja l'hi // convé que l'hi aplanin el geniot.

Na Montserrat ha anat a cantar amb les Filles de Maria. Hi va tota contenta.

22. Avui fa un vent qu'empesta. No he sortit ni poc ni molt. Som acavat una bruseta de na Maria. Rebem carta d'en Flor i dels Saubans. En Flor diu que s'anyora. Quina necessitat té el pobre de donar una escapada cap aquí!

23. Rebem postal de na Gracieta. Som anat a la Fonda del Padre per a trovar al recader de Palafrugell.

24. Es nois amb el primer tren han surtit d'excursió fins al Montseny. Nosatros hem anat amb un lloc qu'en diuen L'hort. Les noies hi han cantat amb l'Orfeó M[ossè]n Cinto. La festa ha resultat forsa lluïda. Han cantat moltes cansons i al final hi ha hagut un repertori de jocs de gim//nàcia rítmi[c]a que ha simpatisat a tothom.

Han trevaiat forsa bé[,] pobres criatures. També han estat mol aplaudits.

Hi hem anat amb les Bach i en Xavier Illa de Vich. Se'ns hi ha reunit na Celina i una seua amiga. A dos cuarts de vuit s'ha acavat.

A les nou els nois han arrivat. Estavan tots amoïnats perquè no han trovat neu i s'han cansat bastant. Diu que han vist Bagur, Cramany i Santa Caterina, i tot el mar de l'Estartit fins a Barcelona i totes les Medes amb ses *populoses bledes i funeis marinés* (imaginaris).

25. Es dematí hem practicat les devocions com si continués essent festa de precepte.

A la tarde amb les Bach i na Maria hem anat a visitar el s[enyo]r Trull i només hi hem trovat la seua s[enyo]ra i la seua cunyada. D'allà hem anat a <f> veure el pis de na Neus. L'han deixat mol brut.

Hem rebut carta dels Saubans. Na Vic//tòria va bé. Ja comensa de menjar.

26. Som anat a veure el propietari del pis qu'hem llogat per a els Saubans. M'hi he queixat de debò perquè no \l'/han deixat com calia, i l'hi he dit que si no hi fa les obres qu'hens va prometre no hi ha tracte. He comprès que el meu *sermó* no l'hi plavia gaire pro veurem què farà.

Ha vingut la senyora viuda Romaguera de Sant Feliu de Guíxols.

27. A les deu he sortit de la Estació de Fransa. El dia[,] serè com un ui de peix. El mar[,] quiet com el somni d'un àngel. M'en havia endut un llibre d'en Busquets i con me proposava llegir, m'he trovat amb que un vidre de ses uieres m'ha caigut. Veient-me contrariada[,] m'he atrevit atansar-me amb un jovenet capellà que tenia vora meu demanant-li ell que tenia bona vista si'm volia fer la caritat de arreglar-me-les.// Ho ha fet, i con les he tingudes afegides no he tingut ganes de llegir[,] entaulant conversa amb ell. M'ha contat qu'és de l'Atmetlla del Vallès, i que és vicari de Horta. Ha baixat a Mataró. Me deia qu'ell se cuida de dirigir una colla de joves animats, que fan vetllades, cines i comèdies fent que passin la festa distrets i ben encaminats. També diu qu'els hi tenen caixa d'estalvis atmetent-s'i des de 10 cèntims. Con hi tenen una pesseta no me recorda ont m'ha dit qu'els hi portan. Déu concedeixi el premi que se mereixen aquets joves tan abnegats per la instrucció sana i bonica de la joventut. A dos cuarts de dotse som arrivat Arenys. Na Enriqueta m'esperava a la estació.

Tots estan de lo més bé. El padrí m'ha afegit uns rosaris que són un record seu, se m'en ha quedat unes atres per arreglar-los i m'en ha donat unes de nous. Hi feia calor.

A les sis m'en som anat d'Arenys. M'he posat del costat del mar a fi de admirar // les seues inmensitats i belleses. Les barquetes pescadores comensavan a bogar amb tota magestat empeses per ses blanquíssimes veles anant-se apropant unes amb atres que semblavan un vol de gavines. La mar ni es movia, les clarors del dia ens anavan deixant i jo m'hi quedava embadalida no apartant ni un moment la vista de la platja. Bous i cavalls tiravan les xarxes cap a terra. Aixís vàrem arrivar a Mataró. Allà hi havia un moviment fantàstic de trevaiadors que remendavan i construian aparells de pesca. Eran uns passatjes mol atraients. Jo estava tan abstreta que no me donava comte ni de qui

pujava ni de qui baixava i tot d'una m'he adonat que tenia vora meu el simpàtic sacerdot del dematí. M'ha saludat tot animós i junts hem vingut fins a Barcelona. M'ha contat la mar d'excursions que ha fet, i de sa mare estimada amb qui viu a Horta.

A tres cuarts de vuit hem arrivat aquí.//

28. El recader ens ha portat oli i una carta d'en Ton. He fet un plec d'impresos amb en Patufet a dins i'l som anat a tirar. Som escrit llargament an en Florenci i an en Pau.

29. Avui[,] com qu'és el sant de na Maria[,] hem anat a la Sala Mersè.

Som escrit an en Ton i a na Doloretes Serra felicitant-la.

30. Avui s'en han anat els del 4rt. Fa un any avui qu'el vàrem llogar nosatros. Amb un any ha camviat tres vegades d'estadants.

31. Rebo carta d'en Pau i na Maria en reb de na Doloretes Serra felicitant-la.

També en rebem de na Neus[,] que diu que na Victòria ja se lleva i que segueix mol rebé. En Lluís ha anat a cumplir el precepte pascual a Montció.

Ha plogut mol. Això feia qu'els peus // tot avui me fan mal. Ningú m'ha donat llor beneït i no en puc posar an els balcons com ho tenia per costum.

Abril

1er. He pagat el lloguer del pis.

Som anat a veure 'l propietari del pis que han [sic] llogat na Neus. Ell prou se pensava que anava a pagar-li el mes d'abril, pro me l'hi he fet l'orni com ho fa ell per·a fer les reformes convingudes. Si no fos tan egoista regatejant fins un pot de pintura per·a fer relluir aquelles portes tan despintades, hi guanyaria més. Ha promès de nou que aquesta setmana quedarà tot llest. Con el pis estigui decent cobrarà i si·no no. L'home per la paraula i el bou per la banya.

Som comprat una mantellina per a // na Neus i l'he portada an el recader perquè l'hi porti. En Serafí és amb una conferència vagneriana. Con ha arrivat ha dit que tenia fret. És qu'en fa[,] de fret.

Els aparadors estan atestats de mones de Pascua.

He forrat el senatxet de na Maria.

2. Avui no ha vingut ànima vivent i jo m'hen som alegrat. Aixís reposo. Ni he rebut res del correu ni som escrit a ningú.

Are som a la nit i en Serafí és amb una vetllada necreològica en memòria del gran poeta en Maragall. En Serafí avui ha anat a cumplir el precepte pascual a la parròquia de Sant Jaume.

3. Hem rebut el "Correo de Cataluña". Explica una vetllada literària-musical que han fet al Casal Català de Buenos Aires. El discurs de overtura el va fer na Gracieta. Diu que va // ser mol aplaudida. Rebem carta seua i una postal per na Maria. La postal és un fenomenal cap de burro. La carta va plena de malifetes de les minyones. Que prengui paciència que jo a la seua edat tenia més feina que no tindrà mai ella, i mai m'hi vaig barallar[,] amb les minyones[,] perquè mai vaig poguer-me permètrer el luxe de tenir-ne. Amb paciència o sense, ditxós qui se pot fer servir. Val més manar que obeir.

En Lluís ha vingut tot ple tart de l'escola. Diu que el director i les seues germanes l'han entretingut amb la qüestió de la *làmpara* que l'hi fan fer per a la exposició escolar de Belles Arts. Ells s'encarregan de tot el gasto pro ja sé què me toca de regalâ'l-s'i. Mol em dol pro jo no puc fer gastos extraordinaris. Prou gros és el feix de gastos que tinc sempre davant meu que ni sé com sortir-ne. Sort de no badar mai!//

4. Dijous Sant. Som anat a combregar en nom de Déu. Les noies han anat a la comunió solemne de l'Ofici. El monument sembla de pagès amb es petits cams de blat i roselles de paper. Testos de tota mena de flors. Hem assistit al lavatori. El s[enyo]r rector ajoneiat a terra al presbiteri, ha rentat el peu dret a dotse pobres de la parròquia. Després de rentat els hi besava i els hi donava un duro barrat a cada un. El s[enyo]r rector portava alba i el cíngul cenyit, i una tovallola mol hermosa cenyida al cíngul. Dos sacerdots l'hi ajudavan. Un d'ells amb un gerro tiraba l'aiga an el peu del pobret i l'atre sostenia el peu. Aquets dos sacerdots portavan alba i dalmàtica. Aquets estavan drets[,] el rector ajoneiat i el pobret seia mentres durava la hermosa cerimònia. Entre els dotse pobres que representavan els dotse apòstols n'hi havia un de mol jove. Tenia uns setse anys o menys. Recordava a s[ant] Joan.// És un aixerit manobre que trevaia a les obres de la restauració de la iglésia de S[ant] Pere. És valencià. Diu (ho conta ell) que els seus pares se trobaven sense recursos i varen dir an ell i amb un atre germà que té deu anys que s'en anessin allà ont Déu els volgués, perquè no podia mantenir-los. S'en varen

anar tots dos ben solets pel món i no trobavan feina en cap lloc. Arribaren a Barcelona i passant per la plassa de S[ant] Pere varen veure tan enrenou de feina, el més grant se va atansar amb el cap de feina i l'hi va demanar si el volia llogar. El varen pendre i s'ha portat tan bé fent tanta bondat, que amb el seu jornal de manobre manté i educa al seu germanet i encare posa quelcom a la caixa d'estalvis.

Els nois han anat a Sant Vicens dels Horts a veure la professó de la nit. Els hi ha agradat mol. Han volgut tornar a peu i de bella nit i s'han perdut.// Han arrivat a les cuatre de matinada ben cansats i ben contents.

5. A les cinc som anat a la iglésia i a les sis ha sortit la processó del viacrucis. Na Montserrat també hi ha vingut. Era bonic tan dematinet trastejar pels carrers de la ciutat meditant les estacions de la passió de Jesús. La concurrència era mol nombrosa. A les vuit arribàvam a casa. Després hem anat a l'Ofici. Les noies amb una senyora amiga han anat a la Catedral, Sant Just i Santa Clara.

6. A la vetlla m'he disgustat amb les noies. Elles volian anar a rondar tota la nit al darrera dels caramellaires i jo no ho he volgut. Els hauria acompanyades des de les deu a les dotse i elles volian tota la nit fins a les dues. Tant s'han enfadat que han obtingut que no les deixés sortir ni poc ni mol. Han plorat // pro ni les seues llàgrimes han valgut peraquè jo tornés enrera bo i dolent-me d'haver-les de castigar tan severament.

7. Amb les noies hem anat a les solemnitats matinals pròpies del dia. Con hem arrivat a casa la portera ens ha dit que *aquel pariente suyo* ha vingut quissab les vegades i que estava *enrabiado*. L'hi he preguntat si era el de les *uyeres* i m'ha dit que sí.

A la tarde amb les noies hem sortit. Hem anat a "Canigó" i només hi havia en Lluís. Després hem anat a caminar cap a la Reforma Princesa, passeig de Colon, Rambles[,] Fontanella[,] Trafalgar i cap a casa. M'he sentit unes punxades an el cos que atres vegades els havia tingudes pro fa mol temps. Tinc uns trencacaps amb la part econòmica que no sé com ne surtiré. Tot són gastos imprescindibles que me fan exclamar «ja en surtirem si Déu ho vol». Tracto de cargolar més el pressupost // i de totes maneres ho veig negre. Amb tot no cal aclaparar-se ni perdre la serenitat.

Are són més de les onse de la nit. En Lluís està fent esperiments de lo seu. En Serafí és a teatre a a sentir "Loengrin". Tot l'art l'enamora i jo faig lo possible per complaure'l. És lo que l'hi convé per instruir-se. En Lluís ha ordenat tots els rebuts.

Rebem carta d'en Pau. Tenen uns enrenous amb els de can Sagarra que no sé com ne surtiran.

8. Amb els nois discutim la manera qu'en Lluís pogués trevallar quelcom. No sé què decidirem. És de mal sortir-ne.

9. Hem anat a casa del propietari del pis dels Saubans. Encare se fa l'orni per a arreglar el pis com cal. Som capassos de plantar-lo i llogar-ne un atre.

Avui s'ha obert la exposició escolar.

10. Som anat a can Debray a buscar un jerro // per aiga i tres gots[,] tot guanyat amb cupons.

Som anat al "Noticiero" a comprar tots els nombres del mes de gener. M'han dit que el "Diario del Ministerio de la Guerra" el trovaria an el kiosk de devant del carrer de l'Unió. Som anat a casa a deixar el paquet dels *Cieros* i m'en som anat per trovar el dels militars i m'han dit que se té d'enviar a buscar a Madrit. He demanat com ho havia de fer i m'han dit que a la Llibreria Verdaguer ho saben. Allà m'han promès que ells mateixos el demanarian. Aixís en Pau Modolell[,] qu'és per a ell que som buscat tots aquests periòdics, en farà l'ús que l'hi convé a fi d'aclarir tot lo referent al militar que preté la seua nevoda.

En Serafí ha rebut carta de na Gracieta. Tinc una neuràlgia mol forta.

11. Som anat a les conferències de Santa Ana.// El conferenciant ha estat el d[octo]r Baranera.

A la tarde som anat a conferenciar amb l'enginyer s[enyo]r Paluzié. Hem enraonat mol d'en Lluís[,] qu'és lo que més m'hi portava.

Els diaris portan qu'el Sant Pare és mort.

12. Na Montserrat plega d'anar a La Econòmica. Jo no puc més. Ella m'ha d'ajudar si·no jo cauria malalta.

Per fi el pis per els Saubans l'han deixat mol ben restaurat. Hi han fet més i tot de lo que demanàvam. Bé s'ha fet pregar pro a la fi s'hi han lluït.

Lo de la mort del Sant Pare no és veritat. Diu que són cansoneries d'en Canalejas.

13. Som anat a veure la senyora v(iu)da Escarrà per·a posar-mos d'acort amb tot lo dels Saubans. Ella com jo, està amoïnada perquè s'en volen anar a viure amb un barri tan lluny i esvalotat. Hi he conegut la seua // cunyada[,] coneguda en les lletres amb el nom de Aurora Lista. Ella n'ha quedat tota contenta[,] de conèixer a la mare de na Gracieta Bassa. És castellana[,] la Lista.

Rebem carta d'en Florenci. M'he animat mol amb lo que m'hi diu.

14. Diumenge.

Per lla les onse en Pau Modolell ha passat per qui devant. He baixat a saludar-lo i hem enraonat una estona. A la tarde ha tornat a passar i també hem parlat uns moments. Som escrit a m[ossè]n Joan de Corbera.

Aviat hem anat a la funció eucarística a la nostre parròquia. El sermó[,] bastant inspirat. Tota la sabiduria del món unida no podria comunicar la sublimitat i grandesa d'aquet sagrament august. Ha dit que l'elogi més grant que se pot fer del sagrament de la eucaristia és el silenci, i que únicament el silenci parla més que totes les paraules que podríam empleiar.//

15. Amb la senyora Escarrà hem anat al carrer de la Paya a comprar mobles per els Saubans. Els hi hem fets portar an el pis. El pare d'en Llorens hi ha vingut a clavar el pany i arreglar l'estenador. Hi hem posat plats amb sofre que hi hem calat foc i hem ben tancat a fi que quedi ben desinfectat. En Lluís ens hi ha ajudat.

16. /Amb en Serafí i les noies hem anat al Orfeó Català a veure "Nausica"./ Avui na Gracieta cumpleix 29 anys. Déu l'hi do salut. He fet una pila de dilligències peraquè no manqui res an el pis dels nevots Saubans. La instalació del gas, tots els llums, ben netejat i amb els mobles que els hi ha comprat la senyora Siseta.

Rebem carta de Palafrugell i diu que no vénen fins dijous. Els hi he contestat enterant-los de tot lo que tenen de fer. Pobres nevodes estimades![,] no tenen aquella mare tan amorosa que les adorava. Jo faré tot lo que pugui per elles. M'hi sento inclinada i ho necessitan,// i encare que jo me sento forsa atropellada faig lo que les meues forses no me permetan per alleugerî'ls-hi la pena. Voldria que con arrivaran ho trovessin tot enllestit i que només haguessin de colocar els mobles que portin de Palafrugell. La bonesa de na Neus i la desgràcia de totes juntes me fan molta compassió.

17. Eclipse de sol.

Rebem carta dels Saubans que diuen arriban demà. També n'hem rebuda d'en Florenci i de na Gracieta.

Som anat a La Física a comprar dues flassades per els Saubans.

També som anat al carrer de Ferlandina a preguntar per els mobles que tenen d'arrivar de Palafrugell. M'han dit que arrivaran aquesta nit.

18. Som anat a la Estació de Fransa. He // llogat un cotxe allà mateix perquè ens portés a tots al pis dels Saubans. Al andén, hi he trovat la tia Cristina soleta que també anaba a esperar-los. La he saludada. Feia temps que no la havia vista. És la viuda d'un germà de la nostre mare[,] a cel sian tots. En Serafí també hi ha vingut[,] a la estació. Ha saludat afectuosament a la nostre velleta tia i del cap de poc ha arrivat l'exprés portant-mos als nevots estimats i atropellats del viatge i de no dormir. Tots hem cabut an el cotxe que jo havia llogat. Ens ha portat al carrer de Sepúlveda[,] o sigui[,] a can Saubà de Barcelona. Ha cobrat tres pessetes[,] qu'és el preu que havíam tractat. Na Victòria[,] convalescenta de la malaltia[,] estava mol atropellada i na Cristina[,] tota contenta amb el llit nou.

Ens han portat el dinar de la cerveceria de can Mòrits de la plassa de Sepúlveda. En Pep no hi ha fet preu primer: un duro per covert i gairebé ens hauríam // quedat sense dinar. La sopa no valia res. La truita d'escarxofes era de primera. Rap amb salsa que no se podia menjar. Postres mol bons. Maduixes petites qu'elles soles han costat un duro, taronges[,] flam i cafè.

Hi han vingut el fill i la jova de la tia[,] casats de nou.

19. La senyora Siseta Escarrà ha vingut. Vol que la acompanyi a can Pepet. Ella viu al carrer de Claris[,] 10. Hi hem anat a veure els seus fillastres. És la madastra d'en Pep.

Tot avui qu'els uis me fan mal. És de resultes de la neuràlgia que som passat.

20. En Pepet ha vingut tot malhumorat perquè diu que no saven què fer de na Victòria[,] que no vol estar an aquell carrer. Ella vol un pis a la Ronda. Ens en donarà un feix!

21. Amb les noies hem assistit a la funció // de la Minerva. Ha estat mol lluïda.

En Serafí ha anat a dibuixar a fora.

A la tarde les noies per primera vegada han anat a fer d'instructores a la parròquia de Sant Pere. Allà hi estan mol espaioses[,] an aquelles golfes tan grants. El cabrer que porta la llet m'acava de dir que al cine del Triomf no sé pas què hi ha passat. Diu que hi ha criatures mortes i tot. Sempre en passan de dolentes.

Les noies han tornat totes contentes de l'estona agradable que han passat a les golfes de la iglésia de Sant Pere. Els hi han encarregat unes noietes petites perquè els hi ensenyin de llegir, escriure, fer números[,] geografia i no sé què més. Diu que a na Maria l'hi diuen *vostè*. Una menuda l'hi ha dit de *tu* i les més grandetes l'hi han renyat perquè no deia de *vostè* a la seua petita instructora. Després han anat a jugar an el terrat de la iglésia. Que hi hagin estat contentes m'ha // produït un gran consol que mol ho necessito. És una obra de caritat mol bona que fan les senyoretes instruient la canalla dels pobres. També les preparan per·a la 1ª comunió.

22. He taiat una bruseta de piqué blanc per na Maria. Els uis encare me fan mal.

Lo del Cine Triomf no ha estat tan tètric com se deia primer. Va comensar amb que els del galliner (els de dalt de tot) se disputavan, i la cosa va anar per lo sèrio. Se varen sentir *pitos* d'alarma i desseguit hi va haver el gran esvalot. El teatre estava pleníssim, mol més de lo que marca la llei. Tothom volia sortir i al resultat[:] hi va haver 15 ferits lleus i una criatura morta. Tot per una imprudència.

No sé què ho fa que fins tinc la cara inflada. A la tarde som anat a consultar el meu estat amb un metge. M'ha dit que no serà res. M'ha receptat unes píndules i una mena d'aiga per·a rentar-me els uis.//

Me som arrivat a veure els menuts i ens hi hem trovat amb tots els de ca na Sufia de Sarrià i la tia Cristina. Les noies estavan totes contentes veient que tota la família d'aquí els acompanya. Darrerament hi ha vingut en Lluís.

Les noies a les cis s'han reunit a la rectoria amb les cantaires de les Filles de Maria.

23. Som anat a missa a la Concepció. He felicitat a m[ossè]n Jordi Canadell.

A la tarde han vingut na Neus, na Victòria i la tia Cristina. També ha vingut la bona amiga Celina. Aquesta és forsa pesada per les seues conviccions rares i superticioses[,] pro què hi farem! Ella necessita qui l'aconsoli en el seu camí tan entrabancat i no pas per manca de recursos sinó per manca de serenitat.

Na Montserrat amb una seua amiga han anat a la capella de la Diputació a visitar la imatge del gloriós S[ant] Jordi. Han // comprat un bonic ram de clavells i roses.

En Serafí ha anat al Liceo amb tot el luxe. Els seus amos l'hi han donat la butaca que hi tenen. Ell n'ha estat mol content.

24. Encare els uis me fan mal. Han vingut les germanes Fortuny.

Rebem postal de na Maria Piera i carta d'en Florenci amb un bocí de pa a dins[,] qu'en tindrem per·a passar una temporada més. Déu l'hi pagui[,] pobre fill. Acabava de quedar-me sense ni un cèntim. M'han arrivat com ploguts del cel.

25. Som anat a cal s[enyo]r Crusells i al Banc Español del Río de la Plata.

Som anat a can Ràfols (ferreteria) a comprar una olla esmaltada i un tirabuixó. També hi he comprat un morter.

A les cinc de la tarde \les noies/ han anat a ensajar cansons amb les Filles de Maria de Sant Pere. A la vetlla han anat a Novetats a // cantar amb l'Orfeó M[ossè]n Cinto. En Serafí les ha recullides.

26. Som anat a la reunió de celadores del apostolat i després a veure les meues nevodes si s'anyoran gaire. Diuen que han rebut carta de na Florinda[,] qu'els hi diu que s'han mort n'Angeleta Marxanta i na Gràcia Galloia. Déu les hagi perdonades.

Avui diu qu'en Serafí junt amb cinc patriòtics més han fet tronar i ploure. És el cas que l'Orfeó Català arribava de Madrit. Els nostres[,] mitja dotsena d'entussiasmats[,] s'han posat a cantar els Segadors. An els de la Lliga ni an el mateix Millet no se'ls hi ha posat bé que venint ells de la Cort[,] aun tan obsequiats hi han estat[,] se trovessin ben rebuts amb l'Himne nostre[,] que al seu entendre ofenia la dicnitat de l'*ós* i tot eran queixes amb veu baixa i escuses i planys. Mentrestant els Segadors s'anavan enrobustint[,] arrivant a ser uns cuatre-cents qu'els cantavan // passant pel carrer del Comers[,] essent tot sovint aplaudits amb els crits de «visca Catalunya!» S'en han anat cap a l'Orfeó[,] o més ben dit[,] cap al Palau de la Música Catalana creient (com era natural que fos) de que l'Orfeó hi aniria de dret a portar-hi la gloriosa Senyera que tan han fet relluir per els carrers de la Vila gran...

Els animats segadors han arrivat fins al Palau i s'han trovat amb que l'Orfeó[,] contrariats amb el nostre cant, s'han disolt sense portar-hi la bandera. Els nostres la volian saludar al balcó de casasseua i no ho han pogut obtenir.

27. Els diaris van plens de lo d'air. Fins el mateix "Progreso" s'escandalitza del *canto popular separatista de unos cuantos malos patriotas*. "La Veu"[,] tota amoïnada[,] gairebé no en diu res, pro l'hi dol que s'hagi fet. Tots gemegan. L'únic que ho aplaudeix és el "Poble Català". Junt amb tot l'enrenou hi ha el que "Cucut!" el nombre passat va publicar[:]// una caricatura a la primera plana figurant en Millet i el poble de Madrit. En Millet toca una lira i per oients té una colla d'animalots, serps, rates, lluerts, i un enorme *ós* que tots escoltan i aplaudeixen. Al peus s'hi llegeix «L'Orfeu domant les feres».

Tan de rebombori ha mogut, que diuen que "Cucut!", arrepentit[,] s'ha reconciliat amb els de les *feres* donant tota mena d'esplicacions.

En Lluís Garriga ha vingut. Venia de Tortosa. L'han llicenciat provisionalment. Mentres ell era aquí, han vingut en Pepet i en Trull.

Som escrit 25 cèdules mallorquines.

28. Diumenge i festivitat de la Verge de Montserrat. Amb les noies hem anat a celebrar-la a la parròquia de S[ant] Just. A tots els que hem anat a combregar ens han obsequiat amb un pomellet de boix portat espressament de la montanya santa per a nosatros. Hi havia una rosa blanca lligat [sic] amb una cinteta de les cuatre barres. La festa ha estat mol // lluïda. A la comunió hi han anat una pila de senyors. Crec que ens guanyavan[,] de tants que n'hi havia. Eran cuatre sacerdots que la donavan i amb tot, ha durat molta estona. La iglésia estava mol adornada. El cambrí de la Verge[,] ple de llum i de flors. Al bell mitg de la iglésia penjada dalt de la volta hi relluïa una mol esbelta bandera de les cuatre barres. El temple[,] ple de gom a gom. És antiquíssim.

Les Bach han vingut a buscar les noies per anar amb un centre d'aquí a la vora.

Rebem carta d'en Pau i de la Barbarà felicitant a na Montserrat.

Som escrit a m[ossè]n Alcover de Mallorca.

Les noies han anat a fer d'instructoretes a les escoles parroquials de S[ant] Pere. Con han tornat els hi he donat un bon brenar per·a celebrar el sant de na Montserrat.

El pobre "Cucut!" diu que del seu acudit caricaturesc s'en farà la pell. Pobre vell![,] qui l'hi havia de dir que tenia // tan poca vida! El cucut, si a tres de abril no canta, digueu qu'és <p> mort, o pres a Fransa. El Cucut de Barcelona va cantar el 24 d'abril, pro ho va fer tan fort, que ja no cantarà més.

29. Dematinet som anat a veure na Neus. De pas som comprat a la plassa de Sant Antoni. Con n'he sortit m'he perdut com l'atre dia, amb la diferència que l'atre dia m'en vaig anar cap al mar i avui[,] cap a la montanya. Travessant carrers per fi m'he trovat al carrer de Sepúlveda i ja som estat orientada. Era dia d'encants. Amb tot i qu'és distret veure la variació d'obgectes bruts i desmanegats que s'hi trovan, no obstant n'hi ha que me fan compassió. Hi he vist una calaixera antiga amb una escaparata i a dins una Verge dels Dolors. Aquell moble tan venerable al costat de muladons de parracs i roba veia, grapats de colls usats[,] planxats i bruts, sabates desapareiades.// Tot plegat un bat_i_bull que fins fa fàstic. Con som estat al carrer de Sepúlveda ja m'he vist encaminada, pro em trobava al número 81 i tenia d'anar al 163 amb un sol que hi queia que Déu n'hi do. He trovat les nevodes mol desanimades perquè se trovan tan lluny de nosatros. No sé per·què en Pepet va volguer anar a viure per aquells deserts.

Som anat a cal metge. M'ha animat mol. Hem parlat de na Victòria i m'ha dit que an el seu entendre no l'hi convé vegetarià sinó aliment ben fet i provablement carn i tot.

Al vespre les Bach han vingut.

Rebem carta d'en Ton[,] que diu que dijous ens arriba la seua Catrina per anar a trovar un metge.

30. Avui la nota és bonica. Com qu'és dimarts i és el dia que me quedo a casa per si vol venir algú que sigui ben segur que m'hi trovi.

N'he rebuda una[,] de visita[,] d'una pareia de dos simpàtics pagesets que m'han omplert de goig.// Pobres Joanet i Miria![,] qu'en són[,] de bufons![,] qui els pogués vèurer! La meva sorpresa ha estat tan grant com l'alegria. Tots en n'hem alegrat. El nen[,] tan formal amb sa barretina i es gaiato! La nena[,] tota moguda amb es cistell bonic al bras[,] que deu ser de con varen anar a fer un passetjet de nuvis. Are que deuen venir de montanya i baixan a cals seus amos hi deuen portar alguns colominets per la mestressa.

"La Veu" porta la caiguda d'en Vedrines. Diu que està mol malferit. Quina mala volada!

Tinc cuatre-centes cèdules llestes per el Diccionari.

Alabat sia Déu!

Maig

1er. Fira a Peratallada. És de animals i de jovent. Festa d'es trevaiadors.

Som anat a can Saubà. Seguint els bons concells del metge m'en hi som anat a peu.// Som acompanyat na Neus i na Victòria amb el metge que me visita a mi. Ha dit que ni a la una ni a l'atre els hi convé vegetarià complet. Les dues necessitan fer vida mixta. Carn[,] peix i vegetals junt amb un reconstituient que els hi ha receptat i caminar una estona tots els dies a respirar aires de montanya.

Hem muntat un llit per na Catrina.

2. He parlat amb el s[enyo]r rector de Sant Pere. Sempre me deixa animada[,] aquet bon senyor. Déu l'hi pagui tot el bé que me fa!

Ha vingut una senyora de Mendes Núñez. És una ricatxa que bon profit l'hi fassi. No té fills i sempre va d'un sermó a l'atre.

3. 1er divendres. Som anat a les meues devocions matinals. He taiat una camisa per na Montserrat[,] qu'ella mateixa se l'a fa. Ha comensat de cusir a la màquina.

La senyora Siseta Escarrà ha vingut.//

4. Som anat amb una funció mol bonica al cambril de la iglésia de S[ant] Pere. Una festa solemníssima dedicada a la Verge de Montserrat. La capelleta estava gurnida amb mol de gust. Unes palmeres d'un vert esquisit i unes frondoses jardineres de bola de neu mol florides. Al voltant de la preciosa imatge[,] una espessor de roses blanques i bola de neu que feia resaltar mol i mol la morenor a la nostra Patrona estimada. Moltíssima llum pro elèctrica.

El s[enyo]r rector ha agraït mol a les senyoretes associades que captan, cusan i compran vestits per·a els pobres del rober de la Verge de Montserrat.

Les Filles de Maria han cantat cansonetes i el Virolai de m[ossè]n Cinto[,] acavant la festa amb la Salve Montserratina.

5. Diada dels Jocs Florals.

Es dematí som assistit a la comunió de la Santa Creu.

Al migdia les noies han anat a veure // la exposició escolar. Hi han entrat de franc perquè són associades del Institut de Cultura.

A la tarde amb en Serafí i les noies hem anat al Palau de la Música Catalana, a la celebració dels Jocs Florals. La festa[,] una mica fredota. La poesia premiada amb la Flor, mol sensilla pro ben trovada. L'ha guanyada en Jaume Bofill i Mates. La d'en

Girval Jaume[,] mol valenta. De les atres no en puc dir res perquè les han llegides amb veu apagada. El discurs del president[,] el d[octo]r Vogel (alemany)[,] crec qu'és colossal per lo que hi som entès. És qu'encare que escrit en català, la pronunciació del esmentat senyor era difícil d'entendre'l. Del s[enyo]r secretari no en puc dir res perquè no'l som entès de cap paraula. Estava massa lluny del escenari[,] jo. De la ressenya, tampoc ne som entès res. La conmemoració dels poetes difunts sí que ha estat conmovedora. Han fet memòria d'en Maragall llegint la inspirada compo//sició de "La Sardana". Un valencià ha fet memòria d'en Teodor Llorente llegint un trevai seu que ha estat mol aplaudit.

La regina[,] no mol maca, pro vestida com cal, feia goig. No ha tingut cort d'honor. Al peu del sitial regi, hi havia dos noiets que devian ser una mena de patges de la reina. Aquets, amb una esquisida safata portavan els premis a la sobirana peraquè ella els dongués an els poetes premiats.

Hi havia mols diputats i regidors i fins el s[enyo]r batlle, el senyor bisbe i tot lo més escullit de la ciutat.

La s[enyo]ra Karr ha obtingut el premi de prosa. A m[ossè]n Jaume Barrera l'han cridat per tres vegades i no ha volgut sortir. En Manel Folc[h] i Torres també l'han cridat, pro com qu'era el més gros dels de "Cucut", quissab ont se les campa. Durant la festa, con més forts eran els aplaudiments, queia com una pluja de paperets grocs que cada un contenia tres estrofes dels Segadors[,] *himne ranci* (segons "La Veu")[,] himne ranci i impotent. Les paraules de comiat algunes voltes han estat interrompudes per un deliri d'aplaudiments.

Con tot ha estat acavat, i l'Ajuntament[,] el s[enyo]r bisbe, la regina i tota la llupada anavan passant, els hi ha caigut una nevada de Segadors que el pis n'ha quedat ben encatifat, mentres una colla de entussiastes jovenets s'han posat a cantar el nostre ferreny *cant* recalcant-i els *bon cops de fals*[,] que era repetit amb visques a Catalunya, al dret català i a tot lo que els hi passava pel cap. De tan en tan cridavan «¡visca això!» i «mori allò!» Quin humor!

Els pomellets de flors qu'ens han donat eran de mal gust. El brotet d'esparraguera era veia i tenia unes espines de mil dimonis. Hi havia unes violes blanques o rosades, un gerani, i unes cosetes verdes com nebulosa que hi feian bonic. Amb dos dels tres que teníam, hi havia una rosa. El més bonic de tots el som enviat a // la Sara.

An els municipals de gala que feian escolta a la regina els hi n'ha passada una com un cove. Se veia que tenian una son fenomenal. Semblavan dos dels jueus del

monument de Llufriu. Un d'ells s'ha adormit tan fort, que fins el sabre l'hi ha caigut fent una fressa que tothom ha rigut. Ell[,] tot avergonyit[,] s'ha afanyat a cullir-lo.

Per lla les nou del vespre, els nois han arrivat mol contents de la broma que han fet amb els Segadors. Ja me sembla que demà "La Veu" els posarà de vellut com nous.

Axís ha acavat la bonica festa dels Jocs Florals.

6. Som arreglat una pila de pomellets de flors seques i totes les som posades amb una capsa. Hi tinc una devoció gran[,] amb les flors seques. Les venero i estimo i guardo com un ver tresor. Aquesta veneració que sento per una branqueta o fuies, o un pomellet de ponsellons de roses, o d'olorosos clavells, sempre va unida a un // recort que me porta d'alguna bonica festa que hi som assistit alegrant al cor[,] que bé prou ho necessita. Aquelles mateixes festes són també portadores de enlairats pensaments i en tots ells s'hi trova la benedicció del cel, l'inspiració que Déu comunica als seus protegits concedint-los-hi el do de la ciència[,] l'art i la poesia.

"La Veu" va tota plena de Jocs Florals. Els Segadors se veu que l'han molestada, pro ho pren amb paciència. Val més que ho fassi aixís i que no torni a dir mai·més qu'és un himne ranci[,] impotent i no sé què més.

El que va llegir el trevai de comiat va ser en Roger i Crosa de Palamós.

Som anat a la llibreria L'Arxiu del carrer de l'Argenteria. Hi som pres les intencions del apostolat catalanes. En Batlle (l'amo de la llibreria esmentada) diu que tenim de <l> resar en català perquè els sants nostres no són pas castellans.

Som passat pel carrer de la Corribia i // som entrat amb un establiment de mobles a comprar una cadira petita per na Montserrat peraquè l'hi serveixi per cusir.

9. Des d'un dels balcons de casa hem vist que un auto ha fet una desgràcia.

Na Hermínia m'ha vingut a ensenyar l'anell de prometatge. És una valiosa joia. Déu permeti qu'el pugui lluir molts anys. Amb el tren de la nit han arrivat na Mercè, na Florinda, na Pietat Vinyals, n'Enric Janoher i na Catrina d'en Ton. Ella ha estat la única que ha pujat a casa. Tota la vetlla ens ha estat contant bestieses de Llufriu.

10. Na Catrina i na Montserrat han surtit a escampar la boira.

Som oït missa a Sant Francisco i som comprat un ram per el mes de Maria del colegi. Havent dinat som acompanyat // na Caterina amb un metge del carrer de la Princesa. Ens ha donat males raons i no hem estat d'humor. Arrivant a casa hi hem

trovat na Neus, na Mercè i la tia Cristina. A la vetlla na Caterina estava tristoia pro els nois l'amoïnavan fent-e-li esplicar *llufrinades*.

11. Avui som acompanyat na Caterina amb un·atre metge. El d'avui ha estat de més bon empassar que el d'air. És el d[octo]r Peruga.

Amb la colla de llufrinenques hem anat amb una casa de maquinària agrícola del passeig de la Aduana. Com que no hi han trovat lo que buscavan, l'home ens ha indicat que potser ho trovaríam al carrer de Vilanova. Hi hem anat a peu i no podíam fer seguir na Caterina de cap manera. L'hem acompa<l>nyada a casa i jo som hagut d'acompanyar na Mersè fins a casa la tia Cristina perquè sola no sab anar en cap lloc.

Na Caterina no se volia quedar sola a casa // perquè tenia por. És graciós! L'una té por amb un pis d'un carrer tan animat com el nostre; l'atre si no la portem fins a la porta se perderia: aixís un s'ha de decidir a deixar la poruca ben tancada i portar a lloc segur la que no coneix els llocs. Con he retornat hi he trovat les noies[,] que havian arrivat de cantar[,] i la pagesa ja no tenia por. Fa una calor espantosa com si fóssim a l'istiu.

Rebem postal d'en Tonet Alibés.

12. En Serafí té el ventre malalt. Ha tingut un tropell que no l'hi ha quedat res a dins. Ha pres un te mol fluixet i s'ha calmat. Del cap de moltes estones l'hi he donat unes cuierades de Caldo Vigor que se l'hi ha sentat mol bé. He continuat anat-li'n donant i s'ha refet. Després ha pres un yogurt que l'ha tranquilitzat mol. Fins ha pogut anar amb una conferència que ha donat en Puig i Cadafalc[h] referent a les trovalles en les excavacions de Ampúries. Encare que una mica delicat // pro estava mol content.

Al mitgdia les llufriuenques s'en han anat. He sofert un mal de caixal orrible. He pres un calmant i he dormit unes hores.

Les noies han anat a les golfes de S[ant] Pere i n'han retornat a buscar el brenar i se'n hi han entornat. Allà hi jugan i saltan tan com volen. Després baixan al cor a cantar.

Som entrat a la farmàcia a comprar mostassa per·a fer-me un bany de peus.

Mentres sopàvam en Xavier Illa ha vingut.

13. M'he llevat dematí per·a cridar an els nois, qu'estavan tots amoïnats perquè no s'han sabut llevar més dematí. En Lluís air vespre va deixar caure el despertador d'en Tonet Alibés[,] qu'el té aquí. Amb tot i la caiguda encare camina[,] el pobre. De segur

que només se l'hi va inutilitzar la *vigilància*. Pobre despertador![,] que l'hin ha fets passar[,] de vituperis[,] en Lluís!//

En Manel Serra ha vingut.

Som anat a cal dentista. M'ha posat tintura de yodo an es caixals dolents i m'ha encarregat que demà continuï els banys \de peus/ calents amb sal i mostassa.

Rebem carta d'en Pau. Hem tractat qu'ens portarà vi.

14. He comprat roba qu'en diuen cutó sense hos per fer camises per les noies.

Som anat a missa d'onse a Sant Pere. La iglésia estava mol gurnida amb motiu d'un gran casament. Mai havia vist una cosa tan luxosa. La noia anava una mica coixeta. El novi[,] mol ben plantat. Hi havia un burgit d'acompanyament que se vellugaba entre jovincels i damisel·les[,] infants i mainaderes i capells plens de flors. Un de la colla portava un monumental ram de flors de atmetller que bé se l'hi podian tornar metlles[,] les flors; aixís l'hi haurian pesat més i no s'haurian vellugat tan. Músics i cantaires els hi feian gatzara. El senyor rector els ha // donat la benedició i ha celebrat la misa. Pel sermó no m'hi he quedat perquè s'hem feia tart. Mol he pregat per aqu[e]lla pareia perquè Déu els hi concedís molts anys de vida amb pau i prosperitats.

Som escrit an en Ton Feliu sermonejant-los a tots dos. Aquet parei no van bé. Jo els predico[,] única cosa que puc fer.

He fet fer un surgit amb una americana (gec) d'en Lluís que m'ha costat mol. Era no mol gros i no pas a viaix i m'en han cobrat 15 rals (3 pessetes 75 cèntims). Renoi! Jo crec que fet a la pell no n'haurian cobrat més, pro què hi farem. Ha quedat tan bé que ni se coneix.ç

15. Sant Isidro gloriós. Avans a Llufriu feian festa. En Serafí plorava que no volia anar a estudi perquè volia portar una bandera a la professó. Sant Isidro i Sant Antoni eran dues festes que no els deixàvam quedar // perquè hi havia masses festes. Se quedavan per Santa Creu i per Sant Fructuós[,] qu'eran festes més grosses. En Serafinot era el més aixelebrat per a fer de les seues.

Som escrit llargament an en Pau. Na Montserrat ha anat al Arxiu (llibreria) per comtes de jo. Hauria d'anar a veure els Saubans i tinc mandra. Ja hi va la tia Cristina[,] que hi viu més aprop. Ella no té res a fer.

Tota la tarde he tingut aquí la Doloretes Serra. Era mol tart con l'han vinguda a buscar.

16. Avui és l'Ascensió de Jesús. Hem anat a missa de vuit. Havia comensat una carta per els d'Amèrica i hem rebut postal de na Gracieta i carta d'en Florenci.

Amb les petites hem anat a la Sala Mersè i després al Mes de Maria.

17. Som anat a cal metge perquè me dongui algun remei per a la tos que tan hem molesta.//

Després som anat a veure na Neus. Està forsa millorada, pro na Victòria és al llit mol refredada.

Som assistit al Mes de Maria. Han predicat en català. A S[ant] Pere[,] gairebé sempre.

18. Voldria poguer oir missa tots els dies i la feina no m'ho permet. Els deures me tenen presa i lligada. Què hi farem.

A la tarde amb en Lluís hem anat al Palau de Belles Arts a visitar la exposició escolar. M'ha agradat molt. Hi ha trevais de colegis de monges que van mol bé. No hi ha pas qui les atrapi. Les relligioses franceses que tenen pensionat a Lloret eran lo bo i millor de la exposició. En Lluís hi té la medalla de m[ossè]n Cinto, un llum elèctric i un dibuix.

19. Som anat a la missa de la Verge dels Dolors. He parlat uns moments amb el s[enyo]r rector. Em trobava tan afligida i ell Déu l'hi // pagui m'ha donat bons conseis que m'han tranquilitzat forsa.

Els nois han anat a Mongat a passar la tarde.

20. A les vuit na Montserrat ha anat a ensajar cansons amb les Filles de Maria.

Per lla les onse m'han arrivat n'Enriqueta d'Arenys amb dues senyores i dues criatures. Ella s'ha quedat. A la tarde amb na Montserrat i les esmentades senyores han anat a passejar per els Encants. N'Enriqueta m'ha portat una estampa de santa Irene. Me l'ha envia un capellà de Caldetes que té les mateixes dèries que jo amb les estampes.

Vespre de tot, han vingut unes dones i una nena que han dit venian de part de l'àvia Naua de Peratallada. Hem parlat llargament del seu poble i del moviment que hi ha hagut des de més de vint-i-cinc anys enrera. M'han portat un retrat de na Emília amb

la seua filla.// És única nevoda valenciana (filla d'una nevoda) que tinc. És tota grandeta. Té deu anys i ja va a costura a la Bisbal.

Ans de ficar-me al llit m'he fet uns bafos an el cap. Són d'eucaliptos i llor.

21. El refredat encare me molesta. A la nit repetiré els bafos d'air.

Llegeixo a "La Veu" qu'en Menéndez Pelayo ha mort. Hem perdut un home savi. No'l conexia ni som llegit res d'ell; no obstant m'entristeix veure que se trenca el fil d'una vida que podia donar mol de fruit. Era de Santander. Un catòlic fervent. Com an en Maragall i a m[ossè]n Cinto, l'ha amortallat amb l'hàbit de sant Francesc. Al cel sian.

El pobre canari està mol tristoi. Tota la nit el pobre ha parat la pluja. Bé farà prou si ho conta. Me sabria greu que se morís. Ja fa temps que no canta. Al carrer de Diputació tenia més sol i cantava mol.//

22. Dia d'una bonica excursió. Amb n'Enriqueta d'Arenys i uns seus amics hem pujat al Tibidabo. Con hem estat a dalt de tot semblava que me tornés sorda, i fins me semblava que me trobava amb un·atre món. La tarde era una mica boirosa i la vista no se podia allargar. Els abres dels passeigs de la ciutat semblavan xifrés d'un cementiri. El moll semblava un estany. Els poblets[,] remats de cabretes blanques. Les montanyes de pe<l>r aquells indrets, atapaïdes de vert i de camins i caminets de tota mena i per totes direccions. Semblavan mapes. Amb una uiera de llarga vista hem contemplat un vaixell blanc mol maco. Semblava ben bé qu'el tocàvam amb l'eina que teníam an els uis. Com qu'estava forsa núgul no hem pogut veure la posta de sol.

Hem entrat a la iglésia[,] qu'és dedicada al Sagrat Cor i a Maria Auxiliadora. Hi ha cinc altars. El major és el més avensat de construcció. Té uns capitells mol // bonics. Les sis columnes que tenen de hostatjar la Custòdia m'han interessat mol. La imatge del Sagrat Cor[,] ¡pse![,] no m'ha acavat de fê 'l pes. Els atres altars només tenen els retaules fets. Tots són de marbre. No hi hem pogut estar gaire perquè s'ens feia tart.

Hem anat caminant fins a la Rabassada. Mai hauria cregut que per aquelles timpes hi hagués un edifici tan luxós. Hi ha uns jardins mol ben conreuats junt amb totes les diversions que el món pot desitjar per a perdr-i l'ànima, el cos i sa butxaca. Ho he trovat tot mol atractiu i tentador, pro m'ha entristit pensant amb les llàgrimes que amb moltes famílies portan aquells parallams mundanals de joc i tot lo demés. Me sentia millor al Tibidabo. És un lloc més recomanable. Al costat de l'edifici admirable ont és repòs i

distració sana, hi ha el temple de Déu ont l'excursionista pot agrair les agradables i dolcíssimes sor//preses rebudes en aquells turons plens de salut pel cos i per l'esperit. Bon Déu![,] cuant preferible és aquell lloc de l'atre, bo i essent els dos de tanta trascendència! Aquet quiet i ple de llum per el caminant que s'hi trova! L'atre també és un temple... pro s'en pot ben dir un temple dedicat an el vici, al luxe, als plaers mundanals i per fi la desesperació. Fins el llac furibont que hi han fet, sembla que atregui al infelís que s'ha deixat engulir per la fera rabiosa del llop infernal de la tentació. Pobrets! No és enlairat aquet temple com l'atre[,] no. És ben amagat com si fos (i ho és) una cova luxosa de malifetes ont s'hi juga nit i dia. Bé podrian convertir-lo amb un sanatori o esbarjo profitós! Quissab amb el temps!

Hem brenat una mica dintre d'un casalot de fusta qu'és l'hotel dels xofers i gent de pocs cuartos.

Hem retornat a pujar cap al bell cim de les montanyes escoltant un animat concert dels // rossinyols que hi fan estada i comunican alegria als vianants.

He cullit un ram de flors bos\c/anes amb un brot de pi que tenia més marietes que fuies, i tot el camí han estat passejant-se per sobre meu.

Hem donat una mirada per els papadinerots que hi ha instalats per allà. Hem comprat unes plumes d'alumini per les noies i hem tornat baixar amb el funicolar. A la avinguda hem pujat al tranvia fins a la plassa de Catalunya.

A les vuit arribàvam a casa n'Enriqueta i jo. No m'he cansat gaire. És que unes impresions tan boniques fan desaparèixer tots els mals humors.

23. Avui me sento aplanada de debò. Tinc molta tos. N'Enriqueta i na Montserrat han surtit per dilligències.

Rebem postal de na Gracieta i carta // d'en Flor. A la postal hi ha una branqueta d'eura. En Flor se queixa de la mandra de n'Angeleta per escriure. L'hi concedeix el títol de emperatriu de la mandra.

Air vaig rèbrer una postal de m[ossè]n Alcover escrita a Londres. Renoi![,] bé s'en recorda prou dels seus amics. N'he quedat tota contenta.

A la tarde n'Enriqueta d'Arenys s'en ha anat. Amb les noies hem anat a la Sala Mersè. Diu que s'ha espantat amb lo de les grutes.

24. Som anat a missa d'onse. Era de la Congregació dels Dolors. Ha fet la plàtica el s[enyo]r rector i estava forsa afònic. Lo primer que m'ha vingut a la memòria ha estat

una cosa qu'és ben cert que no se l'hi ha acudit amb cap més senyora de les que éram allà. El s[enyo]r rector *ha vist el llop*! Quina senyora de Barcelona ha vist mai el llop? Això que con una persona està afònica se l'hi diu que ha *vist el llop* // s'ha tornat afònic de tan cridar «aquí va 'l llop![,] aquí va 'l llop![,] foc a la cua del llop!» Aquets crits se fan per cridar ajuda o perquè el llop fugi. El qui s'hi ha trovat per·a defensar el seu remat, s'ha enroguiat de tan cridar. Ja és ben segur que el nostre s[enyo]r rector si l'hi dic que ha vist el llop no hi entén *futirla*. Un dia l'hi esplicaré i el faré riure.

A la tarde som anat a cal metge i m'ha dit que comensi 'l remei que me feia avans.

El recader de Sant Vicens ha portat el vi.

Les noies han anat a l'Institut de Cultura.

En Lluís ha preguntat per uns amics que havian d'arrivar i resulta que ja hi ha dos dies que són aquí. Veurem si demà els trovarem.

25. En Serafí ha anat a cal metge. No sé què ho fa que sempre té tac o bac.//

26. Som assistit a la festa de la 1ª comunió dels nens i nenes de les escoles parroquials. Quina variació de trajos i de mantellines i de cares! Pobres nanos! Tan petitets[,] icnocentons[,] vellugadissos i contents! Si jo tingués prou autoritat[,] a moltes criatures els faria combregar als cuatre anys. Ja que Jesús volia tan als nens, raó és qu'els vulgui are que tan perillan con són grants. M'emociona mol veure'ls pujar cap al presbiteri amb les manetes plegades, els uis baixos i pas sever! Se'ls hi veu que ho han ensajat dies avans. Després tornan a baixar absorts de joia pura i gran, amb les mans creuadetas sobre el pit abrassant ben fort al seu Jesús qui tan els estima! Són uns angelets!

Som anat a can Rancini a saludar els s[enyo]rs Ugalde. Llavors baixaban l'escala que s'en anavan. Són matrimoni[,] una nena d'uns dotse anys i un nen d'uns vuit o nou. Han portat moltes noves dels meus estimats que tan anyoro. M'han dit qu'els nanos són tan remacos i que na Gracieta estava // mol impresionada perquè no podia venir. N'Angeleta diu que va aumentant kilos qu'és un goig. M'han donat un paquetet que conté una dotzena de mocadorets de butxaca i un llibre del Avens que diu el té repetit i en Serafí diu que ja el tenim. Per mi és igual, ja que no tinc pas temps de agafar cap llibre. La feina no me deixa cap moment lliure.

A la tarde na Mercè Bach ha vingut amb el seu Pepet. Hi han estat bona estona.

Som anat a la farmàcia i hi he trovat el metje que air va visitar an en Serafí. L'hi he demanat què l'hin havia semblat i les raons que m'ha fet no m'han agradat del tot. No obstant ha dit que si fem lo que ell ha manat en surtirem.

Els nois han anat a fora d'excursió.

27. Som comprat carn i yogurt per en Serafí.// El metge diu que s'ha d'alimentar mol.

En Xavier Illa ha vingut.

28. Som anat a missa de set.

Na Quimeta Sagarra ha vingut.

Som assistit amb una reunió de celadores.

29. "La Veu" porta una gran desgràcia ocorreguda amb un cine de Villarreal vora Castelló de la Plana. S'hi va calar foc. Hi ha 60 morts i 150 ferits. Amb un recó diu que hi han trovat 40 cadàvers completament carbonitzats. Déu n'hagi tingut misericòrdia!

Na Neus ha vingut. Està més animada.

Na Maria ha vingut tota amoïnada perquè a l'iglésia un gatet se l'hi ha emportat el llasset d'una sabata. Jo l'hi he renyat perquè ho permetia. Ella m'ha dit que no s'en havia donat fins que ha vist que s'el emportava amb la boca tot content. Se devia fer la ilusió de que // era un ratinyol. Ella[,] la tonta[,] l'hi ha pres i l'ha perdut. És el pecat de la mandra per no haver-lo reforsat con se descusia. Si l'hagués tingut ben cusit el gat no se l'hin hauria emportat.

Amb na Montserrat hem anat a la Rambla a comprar un ram de clavells i roses blanques per posar al altar major de S[ant] Pere amb motiu de la 1ª comunió de les nenes del seu colegi.

Som fet un vestit de na Montserrat per na Maria i de un de n'Angeleta[,] un per na Montserrat.

30. En Lluís no sé què me fa a la màquina de cusir i a la electricitat.

En Serafí s'ha examinat a Llotja. Només d'escultura. De dibuix no ho ha volgut fer. Ha portat la classificació de *bo*. A la classe d'escultura se pot dir que només hi ha anat uns dos mesos i l'hi // han donat *notable*. Lo més pesat és que de tan trevaiar s'hagi enmalaltit. És una edat delicada i tan denerit que ha pujat! L'hi hem hagut de fer por

perquè se cuidés. El metge diu que és una imaginació portentosa dintre d'un cos diminut. Ha de reposar molt.

A Madrit diu que se baraian perquè no volen donar res an els catalans[,] tan mendicaires. *De ponent, ni gent ni vent*.

30. Dematinet som trovat es llas de na Maria. La festa de 1ª comunió de les nenes del seu colegi ha estat mol lluïda. Na Maria ha cantat amb les seues companyes del colegi. Tot plegat[,] mol agradable.

Rebem carta de na Gracieta i d'en Flor.

Som visitat la s[enyo]ra Fermina Bas del carrer de Mendes Núñez. També som vist una senyora del carrer més baix de S[ant] Pere. La portera d'aquella casa és més burra que les atres porteres barcelonines. Cusia // al pas de la seua porta. M'hi he atansat i l'hi he demanat si an aquella casa hi viu la senyora Gertrudis Bosch. M'ha dit que no hi viu la tal senyora. Jo portava anotat aquell número de la casa i som insistit amb que sí que hi resideix al 2on 2ª i llavors ha caigut del burro. Era que se diu Tuietes i la *sapientíssima* portera no savia que se digués Gertrudis. I viuen a Barcelona! i són porteres més ruques que si visquessin a Fitor.

Som escrit an en Flor i a na Gracieta.

En Serafí està millor.

Les noies són a cantar amb les Filles de Maria de S[ant] Pere. El s[enyo]r rector les ha obsequiades amb uns cuadrets mol bonics com a recort del mes de Maria.

31. He passat mala nit. Res me feia mal pro tenia mol desvetllament.

La funció de la parròquia ha estat mol interessant pro jo no hi he pas anat. He tingut // por qu'en Serafí tot sol no soparia bé, i la qüestió és de cuidar-lo molt. Ha vingut, ha sopat i ell mateix s'en burla[,] qu'el tinguem de cuidar cum un aucell. Are és a donar un vol.

¡Alabat sia Déu!

Juny

1er. Ha tronat i plogut. En Serafí és un descuidat. No s'ha recordat de posar-se la baieta an el pit. No se'l pot perdre de vista.

En Teixidó d'Olot ha vingut tot amoïnat del servei militar. Demà vindrà a dinar amb en Xavier Illa de Vich.

2. Els nois han anat a la Rabassada. Diuen que han passat pel Minagrot. Quina joguina de tren per·a travessar una montanya.//

<4>3. He cridat en Lluís de·matí perquè a les sis ha de surtir a examinar-se a Tarrassa.

En Teixidó s'ha vingut a despedir. A les 10 s'en ha anat cap a Vilafranca a fer el servei militar. Estava més aburrit que feia compassió. Ha volgut un clavell dels que air vaig portar de la iglésia.

Rebem carta d'en Florenci que només parla de mandra. Se veu que tots en tenim fora d'ell. Déu l'hi mantingui el delit.

Rebem carta d'en Lluís Garriga amb la mala nova de que el seu pare és mort. Al cel sia. Tota la vida ha estat un màrtir.

4. Com de costum. Som anat a missa dematinet. A les vuit ja era a casa.

Havent dinat en Lluís ha arribat de Tarrassa. S'ha examinat de cuatre assicnatures. Ha portat un *bo*[,] un *notable* i dos *sobressurtints*. Potser si hagués estudiat més hauria portat tot // *sobres* pro i s'ens hagués enmalaltit com passa gairebé a tots els que tan se matan estudiant? Are ha quedat bé de tot lo que s'ha examinat i ben animat amb bona salut per·a seguir estudiant. Massa que m'ha afligit l'estat del pobre Serafí amb volguer fer tant.

He fet 25 cèdules per a m[ossè]n Alcover.

5. Avui he rebut carta d'en Martí de la Habana. Envia cent durets qu'encare no en tenim per un *pa* i *veure*.

Som acavat un vestit de na Montserrat. Era de n <M>Angeleta.

Na Maria ha anat a fora amb les de la seua escola.

6. Diada de Corpus. Amb na Neus i na Victòria i les noies de casa hem anat a veure la professó. Si no hagués estat per acompanyar an elles que mai l'havian vista ni menys hi hauria anat.// Sempre és igual. Molta gent per les Rambles[,] moltes flors i serpentines, paperets de tots colors, vestits, capells, *bunyols* i espentes; cavalls dels policies desvergonyits i mal educats etc. Aquest any l'Ajuntament ha estat mol poc

macnífic puig ni s'hi ha acostat. Les seues brigades de trevaiadors trevaiavan com si no fos festa.

Els gegants eran renovats, pro no·pas els de Badalona sinó que són els nostres. Lo més típic és el refilet del furviolaire. Tant de luxe que hi ha a la professó que hi surt tot lo bo i millor de Barcelona i una munió d'orquestres de tots els gremis, sentir les notes del diminut instrument fa gràcia. Els homes que portan els gegants[,] aixís com el furviolaire, tots van vestits de blanc amb barretina i espardenyes amb betes. La barretina els hi serveig de safata per·a recullir l'almoina.

Hem anat als claustres de la Catedral // a veure ballar el típic *ou* gurnit de pellocs de cireres. És una cosa mol curiosa.

A la nit una colla conmemoraven el Corpus de Sanc. S'han esverat massa i n'han agafat algun que han lliurat després.

7. Som anat a cobrar la lletra a can Rosés i des d'allà som anat al colegi que va en Lluís a pagar-i 46 durets que hi devia dels gastos d'escola i exàmens de Tarrassa. El s[enyo]r director m'ha donat mol bones referències d'en Lluís. He pagat la mesada del pis.

Han vingut la tia Cristina[,] na Mersè i na Florinda.

8. Avui plou. Se sent un repicament de campanes de la parròquia que tot ho animan. Anuncian la festa de demà.

9. En Serafí ha anat a Sant Vicens dels Horts. Són mol amics amb en Pau.//

En Lluís i en Xavier Illa han anat a veure l'aviació.

10. Desè aniversari de la pèrdua de m[ossè]n Cinto. Amb na Montserrat i na Neus hem anat al cementiri. Al tranvia ens hem trovat amb els de l'Orfeó M[ossè]n Cinto. Junts hem arrivat a la tomba del gran poeta i s'ens hi ha posat a ploure. Con ha parat una mica, els nens i nenes s'han reunit i han cantat un responsori. Els nens han llegit algun trevallet fet per·a ells mateixos mol ben inspirats i plens d'entussiasme infantil. Després han cantat "L'emigrant" i per fi un noiet ha resat un parenostre que tots hem acompanyat amb fervor. L'hi han deixat una corona de flors naturals amb una llassada de les cuatre barres. Jo hi he trencat un brotet de genesta que creix voreta la llosa que

tanca les venerades despulles. Acavat tot, ha parat de ploure. Semblava ben bé que fins el cel i el mar entel·lats // ens acompanyavan en els nostres de tristor.

A la tarde na Montserrat amb na Neus i na Victòria han anat a veure la professó de la Barceloneta. Diu qu'era mol bonica. Tots els anys se distingeixen aquella barriada. Encare que tots són pobrets pescadors, pro con se volen lluir, gastan la plata qu'és un goig.

A la vetlla na Mersè Bach ha pujat a esplaiar-se de tantes tribulacions com passan les pobres! Malaventurat qui no té mare!

En Serafí ha arribat ben cremat del sol de Sant Vicens.

11. He passat unes estones mol tristes. No ho hauria de fer pro no hi puc fer més. Tinc tantes coses que me cridan que mai tinc repòs. Amb na Montserrat hem determinat que vagi ella apendra de cusir a dalt amb les germanes Pahissa. No tinc de pagar res perquè la ensenyin perquè con no hi hagi feina a cusir per casa cusirà per·a elles.//

12. Amb na Neus hem anat per algunes dilligències. M'he comprat dos pareis de sabates. Unes per casa i unes per a sortir. Les de lona m'han costat tres pessetes i les de surtir[,] sis i mitja.

Rebem carta d'en Florenci. Diu qu'està mol content amb els retrats d'en Lluís veient que s'ha fet tan grant.

Avui na Montserrat ha anat a apendre de cusir.

En Serafí va millorant gràcies a Déu.

13. Avui és la festa de Corpus de la nostra parròquia. S'ha casat la senyoreta Rovira.

Som escrit an en Pau.

14. Festa del Sagrat Cor. Som oït missa dematinet i després he tingut una gran feinada a planxar. A la tarde hem estat bona colla qu'hem entrat celadores del Apostolat. El s[enyo]r rector[,] tot emocionat[,]// ens ha posat la gloriosa insícnia animant-mos a seguir amb fermesa, vetllant per la glòria del Apostolat, ja que Jesús ens ha escullit com a privilegiades agraint-mos que amb tanta expontanietat ens hàgim ofert, amb una ocasió que semblava que l'Apostolat de Sant Pere anava a desaparèixer. Vint-i-

cinc senyores o més hem estat que amb tot el cor ens hem animat a fi d'enrobustir la gloriosa associació.

A major glòria de Déu!

15. En Serafí ha tornat amb el metge. L'ha trovat mol millorat.

16. Avui s'ha casat un dels professors d'en Lluís. Ha fet el sermó un p[are] carmelita mol jovenet pro que se veu que pren molta volada.

Som escrit an en Lluís Garriga, an en Martí de la Habana i a la petita Hermínia de Peratallada.//

He parlat amb el metge i m'ha dit que anem bé.

17. Han vingut na Neus i na Victòria. També han vingut un recader de Tarrassa a buscar una caixeta de fòssils qu'en Busquets envia a la seua Macdalena.

18. Dematinet[,] les devocions acostumades.

Som anat a comprar al Born.

Hem rebut carta d'en Florenci i d'en Pau.

Ha vingut na Celina. Déu la fassi ben bona.

En Serafí se veu animat i diu que trevaiarà només unes hores. Déu ens ajudi!

19. Som anat a caminar bona estona.

He comprat roba per·a fer camises per els nois.

Som anat a buscar medecines per en Serafí i aiga per a rentar-me els uis.

20. Som escrit an els de Trenque Lauquen.//

A "Renaixement" hi som cuatre mots d'en Joan. En Serafí ha rebut una extensa carta d'en Berga i Boada parlant-li llargament de Platravé.

21. Sant Lluís Gonzaga.

En Lluís ha rebut felicitació d'un seu condeixeble i d'en Pau. Per·a celebrar la seua festa hem menjat un tortell.

A la tarde no he sortit perquè no vui deixar en Serafí tot sol a l'hora de menjar. El vigilo i l'hi dono tot ben preparat.

En Llorens ha portat una ampolla de xerès per·a la festa d'en Lluís.

Na Maria ha vessat vi i en Llorens ha dit que compraria un bitllet de la rifa i de lo que en treurà serà per anar a Platraver. Diu qu'el bitllet el passarà per una pell de serp que porta sort i no sé què més beneiteries s'ha embulicat. Els nois han sortit una estona.//

22. En Serafí ha estrenat un vestit.

Amb les noies hem anat a la funció del vespre. Ha predicat el d[octo]r Portolés. S'ha esplicat forsa bé. És tan difícil parlar de les glòries del Cor Sacratíssim de Jesús!

23. Avui no me trovo gaire bé. Es cap me roda i me sento tota marejada.

Som escrit a m[ossè]n Joan de Corbera felicitant-lo.

Són dos quarts d'onse de la nit i tota la ciutat de Barcelona està desvetllada festejant l'aniversari del naixement de sant Joan Baptista. Les noies amb els nois són a escampar la boira. Han anat amb una vetllada a casa de m[ossè]n Pedregosa. Aquet sí qu'és un gran apòstol de Jesús. Busca i recull tot lo més trinxeraire que corra. Els atipa[,] instrueix i encamina per més perduts que siguin.

Are mateix he sortit al balcó i passaban una colla del *requeté* (carlistas) amb eines i pendons. Tots portavan boina vermeia.//

24. M'he llevat tart. No tenia d'arreglar cap esmorsar. Tots dormen. Han arrivat a un quart de tres de la matinada. Diu que la vetllada ha estat mol animada i hi havia una concurrència distingida i nombrosa. He parlat amb el s[enyo]r rector. El coneix mol[,] a m[ossè]n Pedregosa. Diu qu'és una persona mol bona i que fa tan de bé acullint tot lo més perdulari que l'hi va a les mans.

Hem menjat la tradicional coca per celebrar la festa de S[ant] Joan.

25. Na Neus i na Cristina han vingut.

26. Som anat a comprar al Born.

He procurat una mica de conhort amb una ànima angelical que plora nit i dia i jo me l'ha estimo mol: tan per el seu valor com per lo qu'és contrariada. Jesús no la deixi!

27. Rebem una extensa carta de na Gracieta. Jo també els hi som escrit. L'hi som // inclòs una flor de jenesta \cullida/ al peu de la tomba de m[ossè]n Cinto.

Les Bach han vingut.

28. Quina feinada a planxar!

Som visitat la mestra de na Maria. M'ha dit que se porta mol bé. Diu qu'és mol llesta.

Avui ha estat l'últim dia qu'en Serafí trevaia a can Bonnhi. No pot continuar.

29. Quins trons tota la matinada!

En Busquets ha vingut. Ha dit que a les dotse de la nit havia sortit de Roses i ara s'en va cap a Tarragona.

Som anat a l'ofici. Ha predicat un català i és de lo millor que he sentit. Que en té[,] de raó[,] dient que per ésser ben instruït de les nostres vritats santes no se necessita tenir molta ciència sinó viure unit amb Déu contínuament. La vida contemplativa, ella sola constitueix una escola ont les llums // celestials comunican una deu d'amor divina mai conegut an el món.

Hi feia una calor que axficiava.

A la tarde hem assistit amb una vetllada al Fortu Pio. Eran cosetes pro mol encertades de les Escoles Dominicals que hi sosté la parròquia de S[ant] Pere.

30. Diumenge.

Hem vist la professó de fi de mes del Sagrat Cor. Na Neus hi ha vingut.

Juliol

1er. Som anat a Sarrià per una dilligència imprescindible que no m'ha surtit del tot bé. Tothom se queixa! Tothom ha de viure!

Es dematí me quedavan onse duros i en Lluís m'en ha demanats sis, i dues pessetes // per llibres. A la tarde m'ha demanat dues pessetes més per llibres o programes d'assicnatures i jo m'he amoïnat mol. Vora set duros per en Lluís, tres per na Maria i dos per en Crusells. Ja no me quedava res. I pagar el pis?[,] i el vestit d'en Serafí? I els que ens deuen ni s'en recordan de les nostres necessitats. En Martí no m'ha enviat ni la meitat de lo que deuria i de Llufriu no envian ni un cèntim. Si tots cumplissin no ens mancaria res i are tenir de passar tantes calamitats!

"La Veu" ve tota plena de Mancomunitat. Temps ha que hi va, pro que vagi esperant[,] que n'hi té per temps. En Weiler està furiós amenassant *no perdonar a nadie*.

Hem rebut carta de n'Angeleta i postal de na Gracieta. Diuen qu'en Lluís i en Serafí són muts. En Lluís ha dit que si massa l'enfadan els hi clavarà una llauna qu'en dormiran vuit dies. N'Angeleta conta unes ardideses dels nens // que me fan morir d'anyorament de veure'ls.

2. No he sortit. Sense diners no se pot anar en_lloc. Som escrit cosetes amb una llibreta qu'els nois en diuen «sa llibreta maca».

3. Llegeixo "La Veu de Catalunya". Quina revolta que porta[,] la ditxosa Mancomunitat! Encare la donguessin.

Som arreglat un plec d'impresos. Na Neus ha vingut. Renoi![,] quin espolsament de butxaca avui! Suscripció de figurins, raps i xervies me déixan sense un cèntim.

Hem rebut el "Llibre Blau" qu'ens ha enviat na Gracieta.

4. "La Veu" ve tota esperansada creient que els de *ponent* quissab lo que m'hos donaran: després de tan regatejar ens tiraran un bocí de pa sec que no el podrem rosegar. Ditxosa Mancomunitat!//

En Weiler[,] avui con ha arrivat de Madrit l'han rebut amb una fenomenal xiulada. Poc s'ho pensaba.

5. 1er divendres.

La festa d'avui ha estat bonica. La escolania ha cantat cansonetes de m[ossè]n Cinto. M'han alegrat una mica. Han enbaumat quelcom la meua trista i penosa vida. Tot vol ànim i serenitat.

He rebut un periòdic de la Bisbal. Porta tota una plana d'en Busquets amb el seu retrat bo i llegint "L'Aplec".

Fa dies que no sé res d'en Florenci.

6. Na Neus va deixar-me vint duros. Vaig pagar el pis, figurins, portera vigilant[,] Debray i no sé què més butxins i unes sabates d'en Lluís. Els que m'en deuen se fan el mut i nosatros patint ben injustament. Tan poc que a mi me plau deure diners!//

7. Ja han arrivat els diputats catalans.

Hem rebut una carta mol llarga d'en Flor. Sis fuis pro els cuatre eren lletres castellanes copiades d'una revista d'aviació. Era per en Lluís.

Hem assistit amb una festeta a les golfes de S[ant] Pere. Celebraban la repartició de premis an els nois i noies pobres que concorren a les escoles parroquials. Aquí de nou s'ho trova la mà benefactora del nostre s[enyo]r rector[,] sempre atent per·a els seus pobrets feligresos. Eren uns cuatre-cents o més de criaturetes que han anat a recullir el seu premi. Per tots n'hi ha hagut <se> més gros o més petit segons l'edad i comportaments. Per els nois[,] camises de texits o de franela, camisetes, mitxons, corbatetes, llassets i llibres de contes. N'hi havia de tan remenuts qu'els hi donavan un mocadoret de butxaca i un grapat de caramel·los. Tots[,] pobrets[,] besavan la mà amorosa qu'els hi donava el record. A les noies petites[,] un vestit bo i fet de teixit i si eran més grants[,] roba perquè elles s'ho cusissin.// Que n'estava[,] de content[,] el s[enyo]r rector[,] tan ben acompanyat de nois i noies i de llurs pares que hi havian anat per·a fruir de la festa dels seus petits. Les noies de casa ajudavan a les senyoretes que forman la Lliga del Rober de la Mare de Déu de Montserrat[,] que són les que cusan i procuran per·a proveir de roba a la canalleta pobra del barri.

8. "La Veu" are sí qu'està contenta. Veu venir lo de la Mancomunitat (si és que ens la donan). Encare hi ha d'haver més enrenou amb els de l'ós. Mol prometan pro ja veurem lo que donaran.

En Lluís ha portat les matrícules.

9. En Serafí ha rebut una carta d'en Florenci. Se veu qu'encare no han rebut la que jo els hi esplicava el seu estat. De mandra per escriure no diré que no en tingui en Serafí, pro no és estrany amb tot lo que ha passat. Lo que m'anima veure'l tan animat i que se refà tan.

Avui na Maria s'ha hagut de quedar al colegi // fins a tres cuarts de dues. Els problemes no volian surtir. Se veu qu'hem trovat una mestra que no dorm del tot. Ja que cobra que s'en cuidi bé.

10. Avui tota m'he entussiasmat veient passar una dona an el carrer que portava un bon ram d'espigues de blat. Les úniques que he vist aquest any. Feia mol temps que no n'havia vista cap.

11. Som a la nit. Les noies amb en Serafí són al Palau de la Música Catalana. Hi donan un concert a benefici dels socis. Unes veïnes tenian entrades i m'els han portades perquè elles no hi poden anar. Aixís hi han anat d'arròs (de franc). En Serafí deia que no hi volian estar gaire estona pro se veu qu'els hi ha agradat ja que han arrivat a dos quarts de dues.

12. No he sortit. Tot es dematí he planxat. Na Neus ha vingut. En Serafí[,] amb // tot i que se trova bé[,] té una tosseta que no me plau gens.

Som escrit amb una santa persona mol atribulada que necessita i mereix que l'animin.

13. En Serafí dorm mol. Ho necessita[,] reposar.

Els del 4rt 1ª air se queixavan que no podian viure de calor. Ho crec. L'any passat ens hi rustíam nosatros. Ja són dels ganduls. Que s'hi tombin que quedaran més *rossos*. Pobre gent! Són castellans.

Tinc un caixalot que me fa murga.

Na Montserrat cada dia se torna més entenimentada. Tots els dies va a missa i trevaia ben contenta. És bonica[,] la vida piadosa[,] sobretot amb una noieta.

Ha pujat una senyora que viu an aquesta escala. M'ha contat moltes penalitats i ha plorat mol. La som animada com he pogut. Després ha pujat la seua filla. De totes dues m'he compadit i per a totes he tingut // paraules amoroses que han enbaumat quelcom la seua pena. Déu vulgui asserenar el seu cel ennuvolat.

14. Som anat a la missa del Evangeli. M'ha fet recordar els *sepulcres blanquejats* i *llops rapassos* de m[ossè]n Lluís con ens predicava. Pobre m[ossè]n Lluís! Déu el coroni de glòria!

En Llorens ha vingut a dinar. Ha portat un *ramillete* i una ampolla de moscatell. Na Neus ha arrivat a postres. Havent dinat[,] els nois i les noies de casa amb en Llorens i na Neus han anat a l'aplec de Ballvidrera. En Lluís diu que no hi ha pas anat. Diu que ha passat tota la tarde an el seu "Canigó".

Na Montserrat ha estrenat el primer vestit que s'ha fet ella mateixa. Com que no l'hi està gens bé, vui que'l desfassin. Ella tota s'ha amoïnat.

Avui ha arrivat la Lletja (l'infanta Isabel). Diuen que ha anat al circ.

De Ballvidrera han portat rams de roselles.//

15. "La Veu" va tota plena de males noves. Diu que air a Granollers hi va haver trets. Hi va haver dos morts[:] un jaumista i un republicà. Aquí també hi va haver corredisses i algun pres, que varen deixar anar desseguida. Tot era cuestió de "Segadors".

Na Neus Trullàs ha pujat i ha tocat el piano. La seua mare l'ha vinguda a buscar. Sembla que la pau entre mare i filla és un fet.

Vaig fent cèdules mallorquines.

16. Amb les noies hem assistit a les solemnitats dedicades a la Verge del Carme.

La situació de casa és mol trista. De pau no ens en manca, pro de pa no ens en sobra. Són els meus maldecaps pensar de quina manera en surtiré. Déu i jo tant·sols sabem la tribulació que passo. Si tots estiguéssim bons seria més passable. El pobre Serafí malalt i no poguer-lo alimentar com ell necessita! Ni de Llufriu ni d'en_lloc m'arriba un bocí de pa que tan necessito! Déu meu![,]// ajudeu-me a soportar aquet torment que m'enmalalteix tota! No tinc per a veure ningú. Només sola voreta del sacrari estic una mica aconhortada.

Rebo carta d'en Ton[,] que me diu que d'aquí vuit dies me podrà enviar tretse duros dels que haurà cobrat. Tan bé que me vindrian are que no tenim una pesseta. Res més sinó paciència i esperar!

17. M'he llevat a dos quarts de set. He sentit el despertador d'en Lluís. Hen tinc tres[,] de rellotjes. L'un és el vigilant con pica a la taverna d'aquí devant. Són un quart de sis. El despertador d'en Lluís a dos de set, i la dona que amb tota la mandra crida «noies matons!» Llavors són tres cuarts de set. A les deu som anat a ca na Neus. M'ha deixat cincuanta pessetes. Anirem passant uns dies més.

Qu'en són[,] de badocs[,] els barcelonins! Tota la tarde al carrer de Mendes Núñez hi ha una gentada com si hagués hagut alguna desgràcia. Després he sabut que a dalt d'un // abre s'hi ha posat un aixam. Cap al tart un home dalt d'un carro l'ha cullit fent-lo entrar dins d'una capsa.

Som escrit 50 cèdules per a m[ossè]n Toni.

Hem rebut postal de na Gracieta per en Lluís. El felicita pel seu sant. Va firmada de n'Angeleta i el nano.

18. Ha vingut na Neus. Després la senyora Sagarra tota amoïnada perquè el militar l'hi ha plantat sa filla. Sempre m'ho vaig pensar que ho faria. Are s'en adonen! Mai tindran prou experiència.

En Serafí ha rebut carta d'en Berga. L'hi assegura que d'aquí vuit dies podran anar a Pla Traver. En Pau me diu que demà vindrà a Barcelona. Vol qu'en Serafí vagi amb ell a S[ant] Vicens a passar-i uns dies. Me sembla que ho acceptarem. Pobre Pau! És un bon amic! A tots ens estima com si l'hi fóssim parents. Déu l'ajudi!

19. Tot es dematí de cap a cap he planxat.

A la tarde en Pau ha passat amb es carro del // Capmany. Ha portat peres. Con s'en han entornat en Serafí els ha seguit a Sant Vicens.

En Manel Serra ha vingut.

20. Tampoc avui he surtit. No tinc humor per·a veure ningú. Els dies són massa grisos.

En Serafí estarà distret amb en Pau.

21. Rebem postal d'en Pau. Diu que varen arrivar a Sant Vicens a dos quarts de deu de la nit sense cap contratemps. Me diu qu'en Serafí està pintant el *llop*. No sé de quin llop parla.

Som escrit an en Ton de casa i a na Maria Piera. L'hi devia més de tres cartes.

En Serafí i en Llorens vespre de tot han arrivat. Diu que han dinat a la Colònia Güell. Han tornat mol contents. Diu qu'el llop que pintava era es gos d'en Pau.

22. "La Veu" diu que air per les Rambles lerruixistes i policies varen anar a pinyes i a trets.//

Som anat amb una acadèmia del carrer de Pelaio. Volia parlar amb el director i no l'hi he trovat. M'han dit que fins al dia trenta serà fora de Barcelona. És el que va donar-me els primers concells con en Lluís va comensar d'estudiar. Are també el necessito per lo mateix. Som anat i tornat a peu i de pas som anat al carrer Baix de

S[ant] Pere a buscar ous frescos per en Serafí i quelcom més que me mancava. És per a mi una temporada massa grisa la qu'estem passant. Encare estiguéssim bons! Per en Serafí és per qui més sofreixo. Mai m'havia aturdit tan. Res me distreu. El meu pensament està fixo sempre amb la enfermetat d'en Serafí i amb la manca de medis econòmics per·a curar-lo.

M'en vaig a llegir un llibre d'en Tarruella que hi ha una pila de fets terrorífics. Potser hi trovaré alguna paraula per a les cèdules de m[ossè]n Alcover. Això me distreurà i trevaiaré per qui si no m'en paga diners,// en treuria totes les influències que necessités i estiguessin a la seua mà.

Avui som endressat l'anell nuvial que fa molts anys amb goig portava. És l'única joia que som portat sempre. La tristor tan gran que m'envolta ha fet que l'anell anés a fer companyia amb les atres joies del estoig fins que Déu permeti que tingui més goig que no pas are.

23. Ha arrivat correu de la Argentina. Ha portat tres cartes d'en Florenci: una per cada noi i una per mi. Envia una mica d'ajuda que m'hos treurà d'angúnies mentres esperem rèbrer lo de la Habana i lo de Llufriu.

He pagat el gas i el vestit d'en Serafí.

El caixal del ceny me fa mal. El dentista me diu que no és el caixal qu'està malalt, sinó que tinc un dolor reumàtic a les genives. Vaig a fer-me un bany de peus amb sal i mostassa a veure si demà me trovo millor. Sempre les neuràlgies i 'ls caixals...//

24. El caixal ja no me fa mal. Se veu qu'els banys varen anar-me bé.

He comprat roba de dril blanc per a fer un vestit a na Montserrat.

Rebem carta d'en Pau. Se queixa perquè en Serafí no hi va passar tota una setmana. Ens convida per la seua festa·major.

25. Vaig a missa de set tots els dies. Viure tan vora d'una parròquia va bé que se pot fer la feina i fruir les dolceses de la vida piadosa.

Rebem un llibre i una carta d'en Florenci.

Hem anat a la Mare de Déu del Coll amb na Neus, na Victòria, en Pep, na Mersè Bach, les noies de casa i jo. És mol lluny i m'he cansat mol. Aquestes caminades és millor fer-les a l'hivern pro a l'istiu no pot ser. Ni humor per cullir flors he tingut.

26. Escric an en Florenci i postal a n'Angeleta.

Tinc feina preparant lo qu'en Serafí necessita // per anar-se'n a montanya. En Lluís s'afanya a estudiar.

27. M'he llevat a les cinc i he planxat fins a les nou.

He comprat una pinta. Totes les trenquem. La qu'he comprat crec qu'és bona.

A la tarde som acompanyat la senyora del 1er a consultar amb una bona persona perquè l'hi dongui bons consells i 'l conhort que les seues afliccions necessitan.

Con som arrivat a casa m'he trovat la sala plena de jovent que venia a despedir-se d'en Serafí. Hi havia les Bach, l'Alcántara, en Llorens, en Lluís i les noies. En Serafí encare no havia arrivat. Bé n'estavan[,] de contents[,] pobre jovenalla. En Serafí ha anat a San Vicens.

28. M'he llevat a les set. Les noies han anat a cantar amb les Filles de Maria.

En Serafí ha anat a combregar a Sant Jaume. A la tarde ha anat a Sarrià.

29. Tota la matinada ha plogut. A tres cuarts // de sis he cridat en Serafí. Jo no volia que s'hen anés amb tanta pluja. Tronava i llampegava molt. Era ben fosc. A les sis en Serafí s'ha llevat. En Lluís[,] a dos quarts de set. Han arrivat en Manel i en Llorens, amb uns trons i llamps qu'esparveravan. Sembla un diluvi. En Serafí[,] amb tot i el mal temps, s'en ha volgut anar i potser s'haurà de quedar a Girona. Quina pena més grant m'ha donat veure'l surtir de casa tan delicat! I lo pitjor[,] que no sab cuidar-se. Jo l'hagués pogut acompanyar! M'ha promès que farà tot lo possible per·a cuidar-se i que m'escriurà sovint. És trist tenir-se de separar d'un fill per enfermetat, pro més ho és no tenir recursos per·a curar-lo. En_mitg de tanta pena tinc el consol de que els germans han tingut un cor gran <per·a> per tot lo que se pugui. Déu estigui amb ell.

En Lluís, en Manel i en Llorens han acompanyat an en Serafí fins al Clot. A la estació s'han trovat amb en Serra Rabert[,] que també ha anat amb ells fins al Clot. Han retornat aquí tots.//

No tenint de cuidar an en Serafí he decidit anar a passar la festa·major de San Vicens al costat d'en Pau. Aixís me distreuré una mica. A la vesprada hi hem sentir fret de debò. Fins me som hagut d'arredorsar an els fogons a la cuina econòmica. A les dotse anàvem al llit. Lo primer que m'ha despertat ha estat els cops de bastó qu'el

sereno pegava a les portes bo i cridant «tres quarts de cuatre». M'he tornat adormir pro el moviment del carrer m'ha despertat.

30. Ha vingut m[ossè]n Delfí Tuset. És germà d'un jove que fa companyia de nits an en Pau.

Hem anat a l'ofici. Han repartit bocinets de coca beneïda. A la tarde an el jardí de can Pau s'hi ha recullit mitg poble. Ell estava de lo més content veient-se tan ben acompanyat.

A la nit hem anat al Centre Catòlic. Hi representavan "La mala aranya". En Pau també hi ha vingut[,] al Centre. Ha dit que fa més de cinc anys que no hi havia estat. Han trevaiat forsa bé.//

31. Per lla les cuatre de la matinada també he sentit el *sereno* que cridava els que tenian d'anar a trevallar a la Colònia Güell. Després he sentit l'enrenou dels que tornavan del teatre. Havian representat "La casta Susana" i el <B> "Príncipe casto". Se veu que a Sant Vicents són mol enamorats de lo *castís*.

El dematí amb en Pau, les noies, un bailet i es burro, hem anat amb un hort que hi té *fals*. Hem vegut aiga de cínia. Era mol bona. Arrivant[,] hem dinat. A postres hi ha vingut m[ossè]n Tuset i el seu germà.

A can Pau hem rebut una postal d'en Serafí. Diu que a Girona ja no hi va ploure més i va quedar un cel tan pur que se veian totes les montanyes del Far, del Montseny[,] etc.

A la nit hem anat una estona a l'envelat. Han ballat el vals dels rams i el dels casats. Aquet no'l poden ballar els solters. Després[,] el vals de la toia de flors <toia> subastada per un soci. El que la compra la ofereix a la damisel·la // que més l'hi plau i són els únics que podan ballar aquell vals. Totes les costums de poble són boniques.

A la tarde havíam anat a la resclosa del Llobregat. Me feia recordar les montanyes de Cramany, Regencòs, Esclanyà i fins les de Llufriu. Semblava que érem an es Molí d'en Colls. Érem molta colla. El carret d'en Pau[,] entre ell i criatures era ben ple. L'hi ha anat d'un fil com no volcan el carro. Déu m'hos en reguart. Quin esglai!

Agost

1er. També avui he sentit el *sereno*. Després tot ha quedat quiet i he dormit.

Con m'he llevat he roturejat la correspondència d'en Pau[,] qu'encare no s'havia llevat, i hi he trovat una postal que des de Olot m'envia en Serafí. Se veu qu'està content.//

A can Pau hi ha vingut en Barnils de Centelles. És un dels que la Diputació ha pensionat al estranger per millor fer el Diccionari.

En Pau i jo hem enviat una postal cada un an els nostres estimats de l'Argentina.

Ha estat hora d'anar-mos-en. Ens hem despedit d'en Pau i dels seus simpàtics veïns, del gat, del llop (gos)[,] del burro, dels colomets i de les flors tan esquisides del seu jardí amb la glorieta i la hermosa cascata inventada del nostre aixerit Serafí. Llavors hem fet cap a can Patana a pujar a la tartana que ens ha portat a Molins de Rei per pujar al tren, arrivant a Barcelona a les nou.

En Lluís era ca na Neus. S'hi ha estat aquests dies qu'hem estat fora.

2. Amb les noies hem anat al jubileu de la nostre parròquia.

He trovat una mol animada postal d'en Serafí rebuda air. Avui n'hem rebuda // un·atre. L'hi he contestat llargament i l'hi som inclòs una llarga i encoratjadora carta d'en Joan que Déu l'hi pagui[,] pobre fill.

Som anat a felicitar la senyora Perandones i m'ha dit que n'Anita també és a Olot una mica malalta.

3. Avui he tornat a la acadèmia que vaig anar l'atre dia i no hi vaig trovar el director.

Avans som estat a la capella del Santíssim de la iglésia de S[an] Francisco de Paula. Em sentia feble per anar a demanar lo que calia an aquell senyor de la acadèmia. Uns moments de quietut dolsa arraserada voreta 'l sacrari, m'han retornat de mort a vida. Amb el cor ben asserenetat i sense la més petita preocupació, som anat caminant fins arrivar a la porta de la Acadèmia Rius del carrer de Pelaio. El director m'ha rebut mol atent i m'ha dit que hi torni dilluns amb en Lluís i parlarem de tot. M'ha promès que[,] per la part econòmica, que no m'hi capfiqui que faran tot // lo que puguin per a nosatros. S'ha entussiasmat mol con l'hi he dit lo recomanable i estudiós qu'és en Lluís.

Tots els dies rebem postal d'en Serafí. Tinc por que camina massa. Diu que el d[octo]r Barnadas l'ha visitat i que l'hi ha dit que procuri deixar tots els mals a Olot. També ho voldria jo.

4. Dematinet he surtit. Avans he cridat la colla, i con he tornat s'havian tornat adormir.

Rebo carta d'en Pau amb una postal per·a ell escrita d'en Serafí des de Olot. L'hi diu qu'està mol content i animat.

A la tarde en rebem postal nosatros junt amb una de na Gracieta. Totes dues són per en Lluís. La de na Gracieta és mol bonica i mol carinyosa. L'hi recorda lo dels Jocs Florals d'Olot con ella hi era i ell[,] tot esverat i negre de la fornal de can Ciurana[,] a grants crits demanava que l'hi donguessin la *clau*. Els de Canigó han rebut una carta d'en S.//

A la tarde hem anat al Turó Park. S'ha posat una gropada que feia por. Havian ballat dues sardanes, i hem procurat fugir sense esperar-ne cap més. Tots els tranvies anavan plens. Arrivant a la plassa de Catalunya semblava que Barcelona cremava *por sus cuatro costados* com per la Setmana Tràgica[,] tants eren els llamps que feien. Hem arrivat a casa sense pluja gràcies a Déu i qu'hem caminat mol.

En Lluís amb els companys Llorens i Nicolau eran a Montmeló. Ells s'han muiat una mica no molt.

5. El dia s'ha llevat esplèndit. Sembla un dematí d'hivern d'aquells qu'el sol llueix amb tota la forsa. Com que air va fer tanta fantasia, avui està content. Els del Llobregat hauran tingut feina amb el riu. Pobre Pau![,] quissab els trevais que haurà tingut! D'en tota la nit no he pogut dormir. Sempre me despertava amb uns sòmits de lo més esverats. He somiat que // la nostre petita Anisseta que hi ha 23 anys qu'és morta encare era viva i que jo l'havia retrovada dintre la caixeta. Semblava que tenia 10 anys. Na Gracieta també era aquí i semblavan mare i filla.

Els uis me fan una mica de mal.

A les onse amb en Lluís hem anat a veure el s[enyo]r Rius a la seua acadèmia. Demà hi comensarà d'anar. Déu l'hi pagui tot lo bé qu'ens ha rebut. No s'en penedirà. Les recomanacions qu'en Lluís té del Colegi Políglota han obtingut tot lo que jo esperava. Ha vist qu'és llest, i l'hi ha encarregat que el fes quedar bé essent ben estudiós.

6. En Lluís ha comensat d'estudiar a la Acadèmia Rius.

El recader de Sant Vicents ha portat un cistell de préssecs i mell·lles. És ofrena d'en Pau. Bé s'en recorda[,] dels amics.

Rebem carta d'en Serafí content i animat.// Demana unes sabates i urmeigs per·a pescar papellones i no sé què més de bestioletes.

Som escrit an es Noi que'm remeti el certificat de naixensa \d'en Lluís/ del Registre Civil de Palafrugell. El necessita per a ingressar a l'<e>Escola d'Enginyers.

7. Som anat al carrer d'en Rourich a comprar tot lo que me demana en Serafí. Ho he portat a la agència d'encàrrecs petits per a Olot.

Hem rebut una fotografia de Trenque-Lauquen, que només hi hem conegut en Joan, el nen, i les noies. Els atres deuen ser l'Antich i la seua dona. També hem rebut carta d'en Flor que tenen molta fret. Han vingut na Neus i les Bachs.

En Lluís ha rebut carta d'en Serafí. Demana roba de punt per a l'istiu.

8. Som escrit an els d'<a>Amèrica i an en Pau.

He rebut Bulletí del Diccionari. És interessant pro no tinc temps de llegir-lo.

Les noies són a dalt a cusir. Va bé que cusin.//

Hem rebut una extensa carta d'en Serafí. Diu que trova tantes bestioletes de tots tamanys i colors, totes mol boniques. Diu qu'en farà una colecció mol important. Aixís se distreu i no se cansa. Diu que té molta gana i que se trova bé. Ens esplica el *menú* de can Resplandis (fonda). Se veu qu'el tractan mol bé.

9. M'he llevat tart. Tot es dematí he cusit.

Les petites han rebut postal d'en Serafí.

Llegeixo Bulletí del Diccionari.

10. Rebem carta d'en Pau i postal d'en Serafí. Diu que se trova bé pro que s'amoïna de no poguer pujar a Pla Traver. A la carta que han rebut els de "Canigó" també hi diu lo mateix.

11. Avui per·a celebrar el meu cumplianys he comprat una lliura de reïms moscats. Encare no n'havíam comprat cap dia.//

Hem rebut postal d'en Serafí per na Maria i del s[enyo]r Crusells per·a mi. Escriu de la Pobla de Claramunt[,] ont hi estiueja amb els seus estudiants.

Som escrit an en Pau i an en Serafí.

Amb les noies hem anat a la funció del apostolat. He fet mitjora de companyia a Jesús Sagramentat (alabat sia per sempre).

12. Avui és l'aniversari d'haver-me batejat. Som anat a combregar en nom de Déu. He pregat per tots els que varen pendre part amb la meua trascendental cerimònia. Pocs n'hi ha de vius.

El recader de Palafrugell m'ha portat 40 pessetes que l'hi ha donat en Ton de lo que té cobrat per nosatros. També m'ha portat el certificat de naixensa d'en Lluís firma<d>t per tres notaris[:] en Cumané[,] en Mir i en Pouplana. Ha costat 11 pessetes.

M'en vaig a visitar la colla de la gana (a ca la ciutat). Aixís se'ls tracte popularment. Tot hauria anat bé si no que // jo portava un duro sevillà qu'el pillet del recader me l'ha encolumat. Si hagués tingut en Serafí aquí no l'hauria pres, pro jo no hi entenc gaire. Per més que són una colla de malcarats els de la *casa grant*[,] n'he surtit ben de pressa. M'han cobrat 25 peles amb 60 centimets, i ells m'han donat les cèdules.

Som entrat a buscar un llibre al Patufet.

Rebo carta d'en Ton. Diu qu'en Julià de Roma no pot pagar els cuatre pinots fins d'aquí vuit dies. Tothom fa lo que pot, pro jo tinc de fer lo que puc i lo que no puc. Si l'apoderat fos ordenat i enviés les cantitats amb puntualitat no hauríam de fer tants equilibris. És tan lluny i no hi podem discutir.

Ha vingut una senyora de can Saüch de la Bisbal. És viuda d'en Marquès d'Ampurdà i amb un fill i una filla viu aquí a Barcelona. Són amics d'en Busquets. És una senyora mol atenta i amable.//

13. En Llorens ha portat una carta d'en Serafí.

Tot avui hi ha boira i fa un dia mol pesat.

Les noies cusan a dal a ca la modista. Na Maria cus uns anaguets per a ella que va comensar fa dos anys amb un colegi que no és pas el d'are. Na Montserrat[,] una camisa també comensada llavors. Lo que són els colegis. Tot ho esguerran.

En Serafí demana un atre capsa per bestioletes. Ha enviat una mostra d'escarbat gros pintat.

Som de nits. He sortit al balcó i amb la gran quietut, he sentit com si fos una cobla de poble. Deu ser <d> al carrer del Argenter que ja fa dies que fan festa·major. Era per S[ant] Llorens. Fa fresqueta. Fins he tingut d'entrar. Quin istiu més variable. Aquet dematí la xafagor molestava i are fa fret.

Som escrit an es Noi a Palafrugell.

14. M'he llevat a les sis. He planxat bona estona.

Rebem postal d'en Serafí. Han vingut en Manel i en Llorens a preguntar per ell.//

15. A les vui[t] hem sortit de la Estació de Fransa arrivant a Arenys a dos cuarts de deu. Hem trovat el padrí i les noies mol bé. Fan la festa petita. Ens hi hem quedat a dormir.

16. Sant Roc gloriós. Som oït missa de set qu'el padrí l'ha celebrada.

A la tarde hem anat a visitar unes amigues que són de Palau-satort i viuen a Arenys amb un seu germà capellà i un·atre qu'és sastre.

Hem vist la professó i escoltat un villancico. Eren els devots de S[ant] Roc qu'el portavan amb una bonica cadireta tota gurnida de flors. La portavan cuatre joves. N'hi anaven cuatre més per a rellevar-se. Els hi diuen els Macips. Anavan vestits de blanc amb faixa blava o vermeia, corbata del color de la faixa i espardenyes blanques tapades gurnides amb una roseta a la punta. Abill·llats aixís amb els músics han fet el típic "Llevant de taula". Portavan unes morratxes (mena de cantirets de vidre amb cuatre // brocs i sense nansa) plenes d'aigua de colònia lligades amb cintes blaues i vermeies. A les noies qu'els hi donavan cèntims els hi ruixavan el cap d'aquella aigua olorosa i les feien ballar. A les velles també tots obsequiosos els hi ruixavan el cap. A mi també m'en han tirada[,] d'aiga de olor. Aquells joves anavan lleugers com unes vespes.

Les noies amb n'Enriqueta han anat al Forn del Vidre. Jo no hi som anat. Encare qu'és curiós aquell trevall pro hi som estat atres vegades.

També avui a la nit ens hem quedat a dormir.

17. Amb na Rosalina hem anat a missa de set. Hem trovat el s[enyo]r bisbe de Girona. És fill d'Arenys. L'hi hem besat l'anell bisbal.

A la tarde tot una colla hem anat a Canet de Mar. Hi hem anat amb el tren i retornat a peu passant per unes dresseres. Hem fet una visita a la iglésia parroquial i després a unes senyores que són floristes. També hem arrivat a la capella de la // Misericòrdia. Hi ha una iglesieta mol bonica. Hi hem resat el rosari. Érem deu de colla. Hem comprat goigs i una cadeneta per na Maria i un anell per una nena que l'ha perdut. Hem menjat nissos i hem vegut aiga de la font. He trencat un brotet de boi<g>x per a

recort. Ens han ensenyat els vestits i pendons de la Verge, i hem estat una estona al camarí. Hem retornat a Arenys a·peu passant per les dresseres. Les noies s'han coronat de branques de biadelles mol florides i han trovat dos capellans que nosatros coneixíam i els hi han besat la mà. Ells els hi han celebrat el bon gust d'aquelles corones tan boniques i econòmiques.

A un cuart de vuit hem arrivat a Arenys mol contentes de la excursió. Hem sopat i a les nou havíam deixat el padrí ben content i arribàvam a la estació. Hem tingut un bon camí arrivant a Barcelona a tres cuarts d'onse. Aquets dies passats a fora m'han fet mol de bé. M'he distret i he reposat.

En Lluís menjava a ca na Neus i dormia a casa.//

Aquets dies s'ha rebut carta d'en Pau i d'es Noi i postals d'en Serafí.

18. A les sis menys minuts, hem sortit del baixador del passeig de Gràcia i a dos cuarts de vuit arribava a can Pau. L'he trovat amb animada conversa amb els seus amics Costa, Capmany i Plàcido. Tots arribavan de missa. Llavors han munyit la cabra i hem esmorsat. Ha arrivat l'hora d'anar a l'ofici. Hi som anat amb en Domingo Tuset (company de nit d'en Pau). Ell s'en ha anat a dalt del cor a cantar l'ofici.

Con hem sortit som anat a visitar la germana d'en Pau. Després tots ens hem reunit de nou a cal Pauet. Han anat a dalt a buscar els moll·llos de les *carasses* que tenen de posar-se a la cascata que en Pau ha fet construir an el seu jardí. Tot eran aplaudiments felicitant el nostre Serafí[,] qu'és l'*artista* que'ls ha fetes.

Hem dinat a casa de la germana d'en Pau perquè és el sant d'ella. Havent dinat han volgut anar a passejar per les vinyes d'en Pau.// Érem en Capmany[,] en Pau i un seu veí, el seu cunyat Josepet[,] el company de nit[,] el recader i un seu fill. Con hem estat a la carretera el Capmany ha fet qu'el seu *Rayo* (nom del seu cavall) trotés fort i aviat hem pogut contemplar la bellesa de tantes vessanes de vinya[,] olivar i garrofers. Tot estava curull de fruit que encantava. L'estiman tan an en Pau, els seus amics, que allà ont el cavall no ha pogut seguir més endevant, l'han pres a brassos i l'han pujat montanya amont perquè veiés un tros de vinya seua que potser diu que hi havia més de 15 anys que no hi havia estat.

Aviat hem tornat a baixar per aquelles enrevessades carrateres que hi ha pel mitg de les vinyes. Con hem estat abaix a la carretera, el *Rayo* volaba la terra per·a arrivar-me a temps de passar l'exprés a Molins de Rei. M'han sobrat uns 10 minuts. El camí[,] inmillorable, arrivant a casa sense la més petita novetat.

A S[ant] Vincents hi havia anat per un favor que necessitava d'en Pau, que amb tot el bon cor // m'ha fet. He portat un mocadorat de raïms que les noies i en Lluís han saborejat amb tot gust.

En Lluís amb els companys han anat a veure la electricitat La Barcelonesa.

19. He llegit cartes d'en Joan i de na Gracieta i som fet un paquet per·a enviar an en Serafí i m'en som anat a portar-o a la agència de transports per a Olot. Després som anat a Correus a enviar un bitllet de 50 peles (pessetes) an en Serafí.

En Llorens m'ha portat una carta d'ell rebuda feia poc. Jo n'havia rebut una postal. L'hi som escrit extensament.

20. Hem rebut cartes d'en Florenci, Gracieta, Busquets i postal d'en Pau. En Busquets inclou una recomanació per en Serafí perquè si va al Far hi sigui ben atès.

Han vingut en Manolo Net i la seua germana. Diuen que diumenge de nou s'embarca per Buenos Aires. Mentres hi eren // ells, ha pujat na Neus Trullàs. Han vingut les germanes Bach <qu'>. El casament de na Mersè està mol pròxim i <que> d'aquí dos dies van a comprar robes. Déu l'hi do una bona sort que bé prou se l'ha mereix.

21. He llegit una carta d'en Serafí per en Llorens. És mol bonica. Diu que s'ha conegut amb el més grant dels germans Clarà. Se varen conèixer a la font de les Tries. Diu que l'hi va donar nissos. Ja no s'anyora[,] pobre fill! Ja ha vist d'aprop els seus desitjats escultors! Dintre poc diu que arrivarà en Clarà petit[,] qu'eren companys con vivíam a Olot. També diu que hi ha en Xavier Piera. En Berga ja ha arrivat pro no poden anar a Pla Traver perquè és massa tart.

La hermosíssima i animada carta d'en Serafí per en Llorens m'ha aclarit els núvols que an el cor m'havia posat una carta plena de fel de qui més consol m'esperava i que tan mereixo i necessito. Déu perdoni qui l'ha escrita[,]// que de mal m'en ha fet mol. ¡Déu meu!

Rebo postal d'en Serafí. Està bé i animat: millor.

Amb na Neus hem anat a visitar la senyora Saüch. Ens ha assegurat que aquí hi ha una senyora filla de Tarrassa que cura tots els sorts encare que ho siguin de naixement. Diu qu'és mol entesa per aqueixes coses. Diu que no és res d'oracions ni aiga beneita. Remeis amb massatge, gimnàs i uns aliments especials per·a enrobustir el cervell. És

mol estravagant[,] el cas. No sé pas si ho provaran.

Hem anat a can Pereira i no l'hi hem trovat.

22. En Lluís ha anat a Tarrassa amb un seu company per coses de l'escola. A la una ha arrivat.

Som anat a can Debray a buscar un àlbum de postals per enviar an en Serafí. Diu qu'el vol regalar amb un amic. N'hem rebut carta avui. Ja no s'hi anyora. Hi està distret.

23. Na Neus ha vingut a cusir.

Som enviat l'àlbum an en Serafí.//

Hem portat el llibre que na Gracieta demanaba. En Manolo Net l'hi portarà.

Les noies han anat a ensajar cansons a S[ant] Pere.

An en Serafí l'hi som enviat una medalla de Montserrat que na Carmeta Bach li va portar de la mateixa montanya. En va dur una per cada un de la casa. La d'en Serafinot l'hi som lligada amb un llasset de les cuatre barres. Avui n'hem rebut postal. No escriu gaire perquè està enfeinat amb es companys.

24. Na Neus m'ha portat 50 pessetes que me devia. Les som enviades an en Serafí.

Som entrat a la iglésia del Pi. He pregat amb tota la devoció que he pogut a la Verge dels Desemparats[,] qu'és una imatge que hi tinc molta devoció a fi que se fes seu tot el tràfec que me portava a casa del s[enyo]r Pereira. No hi puc fer més. Jo no sé pendre una resolució de cosa important sense encomanar l'assunto que porto entre·mans a Jesús i a la seua Santa Mare. Me sembla que vaig // a conferenciar amb qui pot terure'm a port, i con he fet les meues pregàries, m'en surto ben confiada del èxit, i si em falla (que no és gairebé mai) me quedo asserenada creient amb fermesa que per quelcom no me convenia.

Som anat al carrer del Duc de la Victòria[,] que hi viu el s[enyo]r Pereira. L'hi he parlat de la quinta d'en Florenci i m'ha dit que no se té de moure res.

Som escrit an en Serafí i a na Gracieta. Hem rebut carta d'en Flor i de n'Angeleta retratada amb el nen i la Miria. Són de lo més bufó.

Som escrit an en Serafí.

25. Amb les noies hem anat a missa de comunió de Filles de Maria. Elles hi cantavan.

Hem rebut carta d'en Pau i de na Gracieta. Envia una fotografia d'ella amb els tres fillets. La més nana![,] qu'és maca![,] que rebé va quedar! És la primera volta que me l'ha envian. He rebut una impresió mol forta! Tota m'he emocionat i no me podia dominar. «Que n'és de maca[,] la petita»[,] de<j>ia jo.// Pobres anyorats meus! La carta de na Gracieta és tota animada. Diu que la Miria és tan trevaiadora. Déu l'hi conservi! Con són petits tots volen trevaiar. Amb tot... diuen que l'espina, con neix ja pica. També poria ser que resultés una noia mol escarquillada. Diu que *quiere plumar la cadira* (vol dir treure'n la pols amb el plumero).

A la tarde he rebut un<a> certificat d'en Serafí. Conté un brindis d'en Maragall qu'en Barnades envia a na Gracieta i un dibuix d'en Clarà dedicat també a na Gracieta.

En Manel i en Llorens han rebut carta d'en Serafí. Diu que avui s'en va a Pla Traver amb en Berga i en Xavier Piera. Diu que hi estaran poc perquè ja no n'és temps.

Som escrit an en Pau, an en Martí de la Habana i an en Gassiot.

26. He llegit "Desilusió" d'en Massó i Torrents.

Som anat a donar el nostre condol a can // Piñol amb motiu de la defunció del seu pare (a c s).

En Manel m'ha portat "Correo de Cataluña". Porta un trevai de na Gracieta.

27. He rebut la visita de la bona amiga Celina. Pobre dona![,] tant·sols plors i disgustos ve a donar-me. Que plori! Més m'estimo als que ploran que als que cantan, pro uns i atres vénen arredorsar-se amb mi! Sian ben_vinguts i acullits. Jo ploro sola. Tant·sols Déu sab tot sovint lo que tinc de passar. Amb tot, és mol diferent de lo que an ella l'hi passa. Jo tinc uns fills recomanables i ella els té fets uns perduts.

Avui han robat la roba del nostre terrat.

Hem rebut carta d'en Pau, de l'apoderat que tenim a la Habana i postal d'en Serafí.

28. Som anat a can Rosés a cobrar la lletra. Com que no m'agrada tenir diners a casa he portat 500 pessetes al Banc Español per a que me'ls guardin. Déu m'en reguart que // entrés algun pillet i me'ls robés[,] tan qu'els necessito.

Som anat a cal metge a consultar-li i demanar-li què tinc de fer per·a preparar-me ans no arrivi l'hivern perquè no me torni la tos amb tanta fúria. M'ha receptat quelcom per·a purificar la sanc.

Hem rebut carta d'en Gassiot.

També hem rebut unes capses plenes de bestioletes mol boniques qu'en Serafí envia des d'Olot. Hi ha tota mena de papellones. A l'atre capsa hi ha una gran variació de llagostes, escarbats, escorpits, marietes, vespes i abeies etc. És una colecció mol bonica. A més ha enviat una capsa de fòssils de marisc que va recullir al Sallent. En Lluís tot s'hi ha entussiasmat. Ha dit que té mol de mèrit.

He llegit una carta d'en Serafí per en Llorens. Som escrit an en Pau i an en Serafí.

29. Sant Joan de Llufriu. Aquest any diu que hi haurà músics a l'iglésia a l'ofici.// Se veu qu'encare hi ha *algú* a Llufriu... Hem celebrat la festa amb un muló i una xíndria i una ampolla de moscatell.

Som oït missa a les onse a S[ant] Pere.

Hem rebut postal d'en Serafí i una carta per ell d'en Francisco de las Planas. L'hi encarrega unes pesses de música per a obsequiar a un m[ossè]n Ramon.

Amb les noies hem anat a la casa de música Dotessió: hem comprat lo que en Francisco demanava i allà mateix hem fet fer el plec, i al posar l'adressa el dependent que ho ha escrit ha dit que coneix mol els de las Planas i que els seus pares varen ser padrins de m[ossè]n Ramon con va cantar la primera missa. Quina casualitat! També hi hem comprat una sardana i un minuet per les noies.

Som escrit an en Francisco i an els de Trenque Lauquen.

En Manel ha vingut a portar-me unes cartes que ell i en Llorens han rebut d'en S. Fa unes explicacions precioses de Pla Traver.// Avui compleix un mes qu'en Serafí s'en va anar. Diu que avui ha sortit d'Olot i s'en va al Far. Allà hi reposarà mol més.

30. M'han despertat els esvalotats crits que una dona feia pel carrer venent figues. Sempre passa a tres quarts de set en punt. Els meus cabeis estavan de lo més esvalotats. He tingut trevais a domar-los. Devian sentir la tempestat que ha fet a la tarde.

La bugadera i na Montserrat han rentat portes i vidres i na Montserrat ha trencat la bombeta elèctrica d'en Lluís.

31. Rebem una carta de na Gracieta per na Neus. L'hi he portada i de pas som entrat i pujat a veure na Celina. Déu l'ajudi que mol ho necessita amb tantes tribulacions com passa.

Després tot caminant m'he trovat devant de la Casa del Pueblo.

Avui és San Ramon.//

Setembre

1er. Sant Llop gloriós protector dels que tenen mal de coll.

Som oït missa de set. Era del evangeli.

Recordant-me de la s[enyo]ra Fermina l'hi som escrit. També som escrit amb un·atre persona mol necessitada de conhort. Tot sia per amor de Déu.

A la tarde som escrit an en Fullà.

Som baixat a pagar el pis. Fora inglesos!

Llegeixo el Kempis. A temporades el trovo sever i atres no tan. Are el prefereixo.

Són les nou del vespre. Amb poc interval de temps han passat el viàtic dues vegades. Qu'en deuen estar[,] de mals[,] pobres germans nostres! Ditxós qui pot morir ben unit amb Jesús nostre estimat.

No sabem res d'en Serafí.

2. M'he llevat a un quart de set.

Rebem carta d'en Serafí. Al Far s'hi anyora. No obstant diu que se millora mol. Esplica que con tocan mitgdia es gossos ploran. També diu que acava es calés i que porta calses de vellut.// Diu que s'han trovat amb en Lluís Clarà. Are només l'hi manca veure en Josep.

M'he comprat roba per un vestit de llana negra. Prou sé que els diners que m'hi he gastat me faran falla per atre cosa, pro també sé que ni decentment podia vestir-me. Mol modest m'e l'he comprat. És de gra de polbra.

Som enviat 50 pessetes an en Serafí.

3. Som escrit an en Serafí.

He llegit una estona la Vida de santa Mònica. Are voldria llegir llibres de sant Agustí. Lo mal que no tinc diners per comprar-ne.

4. Hem rebut dues postals de na Gracieta. Una per mi i l'atre per en Lluís[,] que també n'ha rebuda una d'en Juanola d'Olot. És bonica. És un home que encén el sigarro bo i aguntant ses tirandes d'uns bous junyits amb una carreta.

He comprat paper d'escriure de dos tamanys, sobres, plumes, tinta, brodat i entredó.//

Con som trucat a la porta de casa na Carmeta Bach me l'ha overta i m'he trovat amb la sorpresa de que el nostre electricista havia inventat un llum elèctric que obrint la porta quedés encès i tancant-la no s'apagués. És ben curiós. Coses d'en Lluís.

5. Hem rebut carta d'en Serafí i d'en Pau Modolell. En Serafí al Far hi està mol content. Hi és amb en Tonet Alibés. Diu que aviat vindrà.

Han vingut en Salvi Català amb la seua filla grant. També ha vingut la senyoreta Barberà. M'ha portat una carta que ha rebut de n'Angeleta. L'hi som escrit a n'Angeleta.

6. Som oït missa de comunió de l'apostolat.

Tot avui el peu dolent me fa mal. És que hi ha una boira mol espessa i finalment ha plogut.

7. N'hi he pogut oir missa en record de la nostra pèrdua avui cumpleix sis anys.//

He planxat tot es dematí. Encare no havia acavat que en Salvi Català amb la seua filla Laura s'han vingut a despedir. Hi ha estat poc perquè ho tenian tart.

Han vingut en Manel i en Llorens per determinar l'anada a buscar en Serafí. En Manel demà s'en va a Montlluís[,] que hi té els seus pares i germana.

8. Festa de la Nativitat de la Verge Maria.

Som oït missa de set i he practicat les devocions que air no me va ser possible.

En Pep Saubà ha vingut amb el seu amic Ristol de Palafrugell. No savian ont és la Estació del Nort i els he fets acompanyar per les noies.

Hem rebut carta d'en Serafí. És a les Planes. Diu que hi està mol bé i que ha matat una guàtllara al vol.

He llegit "Les glòries de Maria".

Rebo postal de m[ossè]n Alcover de Mallorca.

Escric an en Martí de la Habana.//

9. Amb na Montserrat hem surtit a fer compres. Hem comprat roba de fil per devantals.

En Serafí escriu des d'Olot. Diu qu'està mol animat.

10. Rebem carta d'en Florenci i postal de na Gracieta i carta d'en Serafí. Està tot amoïnat amb tan moviment de festa·major. Diu que con han sortit dels Jocs Florals, una colla d'artistes, els tres germans Clarà, els Vairedes, dos Bassols, en Serra (director de la Ceràmica) i el nostre Serafinot varen anar a fer el vermout, i que els mateixos quedaren citats per anar l'endemà a veure una pintura mol interessant a la iglésia de S[ant] Esteva. Està content amb els amics.

11. Data patriòtica. Aquest any ens hem llevat plovent. No hem pogut anar a Sant Just com hi anàvam tots els anys.

A la tarde han vingut na Neus nostra i na Neus Trullàs. A la vetlla ha vingut en Llorens i amb en Lluís han anat // al Teatre Apolo[,] que hi fan una funció a benefici de la Beneficència Catalana i Escoles Catalanes.

12. Faig un vestit per na Maria. És vei pro entre un de seu i un de na Montserrat en surtirà un per ella.

Rebem postal d'en Pau. Som escrit an en Joan felicitant-lo per a l'èxit de les escoles de Pineda. L'hi som inclòs una carta d'en Serafí i una estampa d'en Rafel de Casanoves. Anit passada la varen donar an en Lluís al Teatre Apolo amb motiu de la vetllada catalanista.

En Serafí escriu que s'en va uns dies a les Planes.

13. Avui el temps és plujós. Tinc molta son. Són les deu i m'en vaig a dormir.

Tot avui he cusit roba veia reformant vestits.

14. M'he llevat a les sis. Tinc molta feina.

Hem rebut carta d'en Serafí i postals d'en // Manel Alcántara. A la tarde[,] lletres de na Gracieta per en Lluís.

Amb el correu de la tarde na Neus i na Montserrat han surtit a passar uns dies a l'Empordà.

Som escrit an en Serafí, an en Manel i an en Pau.

15. També avui m'he llevat a les sis. Amb na Maria hem oït missa de set. Les dues hem anat a can Saubà del carrer de Sepúlveda. Hi ha vingut un capellà de Palafrugell que jo no coneixia. Som enllestit la feina d'allà i hem retornat a casa. Cap el tart hem

anat a la funció dels Dolors. Sortint som anat a la farmàcia a comprar mostassa per·a fer-me un bany de peus. Hi he trovat el d[octo]r Peruga. M'ha receptat una medicina per el coll i per aturar-me el refredad que me sento a sobre.

Són les deu i en Lluís i na Maria no arriban.

16. He continuat anant a fer la feina a ca na Neus.//

Som anat prenent la medicina i al vespre ja el coll no me feia mal.

Hem rebut carta d'en Florenci[,] postals d'en Manel Alcántara i carta d'en Pau.

A la tarde ha vingut la tia Cristina.

17. "La Veu" porta mol males noves. Hi ha por de vaga de carrilaires.

Som anat a comprar a la plassa de S[ant] Antoni i de pas[,] a fer el dinar dels Saubans.

Rebem carta de na Neus i postal de na Montserrat i d'en Manel Alcántara. És de la Escala. Un bonic tros de mar esvalotat per la tramontana.

Escric an en Pau.

18. Rebem carta de na Neus i postals de l'Alcántara i d'en Llorens de Girona.

Som anat a veure la tia Cristina. He conegut la seua jova. És una noia escaienta i mol bona. Se veu que l'estiman mol.//

19. Avui he continuat fent lo de cada dia entre can Saubà i a casa. Compro a S[ant] Antoni per a ells i per nosatros, els hi enllesteixo lo seu i m'en vinc a casa.

Som escrit a m[ossè]n Joan Llombart i an els meus anyorats d'Amèrica.

Hem rebut carta d'en Serafí i postals dels amics Alcántara i Llorens.

20. M'he llevat a les vuit. Tota la nit havia estat desvetllada i tart de tot he pogut dormir i ho som aprofitat.

Som anat a comprar a S[ant] Antoni i al sortir som equivocat la porta puig n'hi ha moltes i totes són iguals. Veient que no coneixia el lloc que me trobava he tornat entrar a la plassa pensant que m'orientaria pro ca! de nou no he sabut ont era. Som anat a preguntar amb un guàrdia de seguretat si volia indicar-me ont me trobava i m'ha dit que m'en anava de dret al Paralelo. M'ha encarrilat bé i som tornat entrar a la // plassa, i buscant, he trovat la porta per ont havia entrat i he trovat l'esma que havia perdut.

Vespre de tot na Neus i na Montserrat han arrivat de Palafrugell i Llufriu. Estan mol contentes de tots els amics i parents.

En Llorens i l'Alcántara han arrivat d'Olot. Diuen qu'en Serafí arrivarà d'aquí uns dies.

En Lluís ha passat unes hores malament de dolors de ventre i mareig. L'hi som anat a buscar medicina. Després s'ha queixat de fret, s'ha ficat al llit, l'he ben abrigat i ha passat la nit forsa agitat.

21. Tota la matinada ha plogut. En Lluís reposa bastant. Se veu que la medicina l'hi ha anat bé.

Rebem carta d'en Serafí. L'hi som enviat 50 pessetes més perquè acavi de fer el fet ans de surtir d'Olot.

He comprat un tapet de xarol per la taula.

22. Amb les petites hem anat a la missa de les // Filles de Maria.

A la tarde han vingut en Manel, en Llorens, en Xavier Piera, en Cumané[,] en Pep i na Neus. En Manel \ens/ ha regalat uns diminuts esclops mol ben fets. Els ha portats de Bourg-Madame. Entre tots hem fet una postal per en Serafí.

Con tots han estat fora ha vingut m[ossè]n Riera. És un capellà que havia estat veí nostro d'aquesta escala. M'ha fet ofrena d'un llibret de poesies seues mol sentides titulat "Salteri". Diu qu'és fill d'Espinelves[,] poble de per les Guilleries.

23. M'he llevat a les vuit. No va bé de llevar-se tan tart. No se té tems de res.

Hem rebut postal de na Gracieta i de la s[enyo]ra Fermina Bas de S[ant] Feliu de Guíxols.

Are les noies diuen que la infanta Maria Teresa (germana del rei Alfons) ha mort repentinament. Déu l'hagi perdonada.

24. Som oït missa a l'altar de la Verge de la Mersè.//

Hem rebut carta d'en Serafí i d'en Francisco de las Planas.

En Lluís s'ha examinat al institut. L'hi han donat les calificacions de notable i un aprovat.

Tot avui se senten canonades per el dol de l'infanta.

25. En Lluís s'ha examinat de dues assicnatures més que els hi han aprovades.

Per fi la vaga de carrilaires ha esclatat. Per are se presenta benicna, pro tothom té por. Avui han circulat els trens indispensables guiats per enginyers militars i soldats del batalló de carrilaires.

La s[enyo]ra Perandones i la seua filla han vingut. Han dit que han vist en Serafí a Olot i que fa tan bon aspecte de salut.

Hem rebut postal d'en Pau.

26. Som escrit an en Busquets, an en Ton Feliu[,] an en Serafí i a Trenque Lauquen.

La vaga continua i la gent fa comentaris. Per are és pacífica pro tots tenim por que se fassi general.// Els queviures pujan perquè no deixen arrivar res aquí.

Avui per primera vegada ha vingut en Sallarès. És un bon amic d'en Lluís.

Busquem un pis per els Saubans perquè no estiguin tan allunyats.

He comprat un número de "Feminal".

Na Mersè Bach ha vingut a demanar-me si demà la vui acompanyar a la cúria perquè a la parròquia té els noms equivocats.

27. He passat una nit atrafegada somiant que habitàvam un pis comparable amb a can Nutra de Roma de Llufriu. M'he despertat i ja no he dormit més rumiant lo que se té de fer amb els documents de na Mersè Bach. M'ha vingut a la memòria que el d[octo]r Homs[,] que té influència i és empleiat a la cúria[,] ens podria encaminar. Hi som parlat i hem quedat que a les dotse ens trovaríam al palau del s[enyo]r bisbe.

M'he comprat una mantellina. Per anar // a cal bisbe s'ha d'anar ben arreglat i som estrenat el vestit i la mantellina. Con hem estat allà na Mersè ha tingut la sort de que el secretari de la cúria havia estat íntim amic del seu germà difunt ja fa anys. Tot l'enrenou que portàvam de cambi de noms ha dit que amb mol de goig l'hi arreglaria sobretot tractant-se d'una germana del seu plorat amic el P. Bach. Tot ha anat com una seda.

A la tarde han vingut les Fortuny mare i filla la més grant. Portan uns progectes de molta trascendència que Déu \vulgui/ se portin a cap per a glòria seua. Tota m'en som alegrat.

La vaga continua pacífica. No obstant les promeses de que s'acabarà promte, aquet dematí per la Ronda de S[ant] Pere hi passavan moltes colles de guàrdies civils arrivats de nou. Aquet vespre pel carrer nostre hi han passat molta policia de cavall. No

fa gaire goig[,] això.

28. Ens hem despertat amb un esclat de trons i llams // que semblava que la ciutat s'enfonsava. Ha durat fins per lla les vuit.

D'en Serafí fa dies que res en sabem i en passo ànsia.

Rebem tres cartes d'en Florenci i una postal de na Gracieta per na Mariota.

Na Montserrat amb na Neus Trullàs i la seua mare han anat a veure estrenar el vapor "Infanta Isabel" de la companyia Pinillos.

Els amics Alcántara i Llorens tampoc saben res d'en Serafí. No sé per·què ho fa!

La vaga no té pas cara d'arreglar-se. Han arrivat barcos de guerra. Circulan alguns trens menats per soldats i enginyers militars.

En Manel ha dit que avui és el primer dia després de dilluns que s'ha rebut correspondència de Fransa. En Pep Saubà avui ha rebut una carta de Palafrugell escrita el dilluns i una postal del divendres.

29. Diumenge i S[ant] Miquel Arcàngel.

Tornant de missa he llegit "La Veu". Les // noves són dolentes. Diu que se va a la vaga general. Els diaris en van plens.

L'aigat d'air diu que va fer mol de mal. Al cementiri de Premià la forta rierada va invadir-ne una part emportant-se'n uns cent cincuanta cadàvers cap al mar. S'en han recullit uns trenta.

Are aquí devant (abaix al carrer) hi ha un jove que està fent l'*ós* amb una damisel·la de per aquestos voltants. Festejen amb cicnes, ell des de baix i ella de dalt. Atres vegades l'hi he vist. N'hi deu haver escola d'aqueixa mena de *muts*. Mai ho havia vist. Me fan gràcia i compassió.

Avui han arrivat soldats. També ha arrivat carta d'en Serafí des de les Planes.

En Domingo Tuset ha vingut des de S[ant] Vicents amb bicicleta. M'ha portat una carta d'en Pau. Jo l'hin som donat una de meua i una d'en Manel també per en Pau.

En Serafí se queixa que no rep lletres nostres i jo tota la setmana frisso perquè no en // rebem de seues. Demana 25 pessetes per anar a passar uns dies més al Far. Avui mateix els hi hem enviades. Diu que hi fa fret[,] per lla dalt.

Al vespre amb les noies[,] la Pilar d'aquí devant i la seua tia hem anat al "Canigó" dels nois. Hem fet una postal per en Serafí.

He comprat el periòdic "La Tribuna". Segons diu[,] la vaga pren bon aspecte. Déu

ho volgués!

30. Tothom trevaia esceptuat dels carrilaires que no té pas bona cara. Va comensar aquí, i se va extenent per tota España. El ministre diu que està tan enfadat amb el s[enyo]r bisbe d'aquí, perquè va a l'ajuda dels vaguistes. Jo l'hi aprovo que ho fassi. Deu tenir por d'un·atre Setmana Tràgica. Llavors els de Ponent (Madrit) ens varen deixar cremar sense protegir-mos per a res fins al divendres con ja tot eren cendres. Per més qu'el d[octo]r Laguarda no'm simpatisa del tot per anticatalanista, no obstant l'hi aprovo que si veu raó en // els carrilaires com tothom diu que la tenen, els ha protegeixi sense por, i al mateix temps salvi la situació[,] qu'és lo que convé. Déu ens ajudi! Els tranvies del Baix Empordà diu que circulan i els d'Olot també i també els de S[ant] Feliu de Guíxols.

Rebem carta d'en Ton Feliu. Diu que ha venut tots es reïms.

Amb les noies hem anat a Musical Emporium a comprar unes pesses de música que m[ossè]n Cusí ha demanat an els Saubans.

Octubre

1er. Amb na Mersè Bach hem tornat a la cúria per els seus documents. Hem entrat uns moments a la Catedral. També hem anat a la fotografia Mariné del carrer de Pelayo.

Han vingut na Neus, en Llorens, en Manel // i en Sallarés. S'ha rebut carta d'en Serafí.

La vaga de carrilaires s'ha estès per tot España.

2. M'he llevat dematí per a les meues devocions.

3. Avui no m'he llevat tan dematí com air. No puc fer valenties com ho feia avans. A les notes de temps enrera trovo que tots els dies me llebava a les <sis> cinc i are si ho vui fer no me surt bé.

Anit no savia dormir de cap manera. Cap a la matinada som agafat el son i he dormit fins a les set. Cap a les onse som anat a la Concepció[,] que s'hi celebraban els funerals del s[enyo]r Piñol (a c s). Hi som oït una missa. M'hi som emocionat mol. La música[,] delicadíssima. Els violins i demés instruments donaven unes notes que feian caure les llàgrimes i tot plegat[,] amb el reculliment i el bon recort de l'home ple d'abnegació per donar un bon camí com m'el va donar a mi tantes vegades, feia que

m'entristís i enlairés la meua pensa // cap a les regions del Altíssim ben confiada amb que haurà acullit la seua animeta.

Ens han donat uns recordatoris mol sentits i ben catalans.

A la tarde he baixat uns moments al 1er 2a. Després la senyora ha pujat perquè no tenia mistos. Encare ella hi era que ha pujat la seua filla, en Sellarés i en Manel. S'han posat a jugar als *scacs* (no sé pas si ho poso bé. Més valdria que'n digués *agedrez*[,] com és el seu nom castellà).

Som escrit an en Florenci parlant-li del retorn de n'Angeleta.

La vaga segueix més ferma que mai. En Canalejas se fa mol el valent i tots ens en penedirem. El trevaiador no vol bastó, ni tan·sols renys.

Na Maria està forsa refredada.

4. 1er divendres. Amb na Montserrat i na Neus Trullàs hem anat a la festa del Apostolat de la Oració. La comunió // ha estat mol concorreguda.

La vaga va mol pitjor. La crida dels reservistes a files portarà mal nort.

D'en Serafí no en sabem res. Deu seguir a les Planes.

5. Tot es dematí he planxat.

Han vingut en Sallarés i l'Huguet. Tots dos són companys d'en Lluís. El darrer sab tocar el piano. Vespre de tot en Sallarés ha tornat i amb en Lluís han jugat als escacs.

Diuen que els carrilaires han guanyat la vaga. En Ribalta els hi ha manat que dilluns tots vagin a trevaiar.

Han vingut els amics Manel i Llorens i diuen que lo de la vaga està tot arreglat.

Som escrit postal an en Serafí. Hem rebut carta d'en Florenci i d'en Pau Modolell.

6. Som assistit a la solemnitat de una missa nova. Tems feia que no ho havia vist. M'ha impresionat mol. Els <seus> pares del nou sacerdot // eren pagesos mol humils. La padrina[,] mol presumida. Un caputxí ha fet el sermó. El nou celebrant estava mol emocionat i la seua mare plorava. Mol he pregat per el jove sacerdot qu'entra amb un estat de lluita contínua si vol cumplir com a bon ministre de Déu. Han dit que no té gaire salut. Con tot ha estat acavat hem anat a besar-li les mans. Ens han donat recordatoris. Déu el fassi un sant.

A la tarde som assistit a la funció del Rosari. Ha estat mol lluïda. El s[enyo]r

rector ha predicat. Ens ha enfervoritzat amb les seues piadoses paraules plenes d'unció paternal. Cuant han cantat els goigs del Roser m'ha semblat que me trobava a Llufriu amb aquella colla de vellets devots de la Verge.

Con hem arrivat a casa hi havia en Lluís, en Manel, en Llorens i en Serra Rabert. Tots ens esperavan perquè volian que na Montserrat toqués una sardana al piano.

Som escrit an en Serafí[,] que fa dies no en sabem res.//

7. Som oït missa de dotse.

Hi ha pau per_tot arreu. Sia benvinguda i que duri mol.

Hem rebut un "Correo de Cataluña" per en Manel que na Gracieta l'hi envia.

Som escrit an es Noi, an en Pau i a na Mersè.

Han portat els abrics tenyits i els rentats. Han quedat com nous.

8. Som oït missa de vuit. Som parlat amb el s[enyo]r rector i m'ha donat la paternal benedicció per fins que retorni del Empordà. Hem acavat aviat perquè hi havia gent que s'esperava i no convé ni és just molestar a ningú.

Som escrit an en Florenci, an en Serafí i a en Juanola d'Olot.

9. M'he llevat a les cuatre. En Lluís m'ha acompanyat fins a la Estació de Fransa. Ell s'en ha entornat i jo m'en som anat cap a Llufriu. A les cinc hem surtit de // Barcelona. Era ben fosc i feia fresqueta. D'en tot el camí no he dit atres paraules que donar el bon dia con som entrat i retornar-lo an els que pujavan i saludavan. Tots els meus companys de viatge m'interessavan ben poc. Eren pullaters, una pullatera mol desvergonyida, un ferroviari i un de mol decent que tampoc ha dit mai paraula. Com qu'era mol fosc ni tant·sols podia distreure'm llegint. Con ha comensat a fer-se clar era tot ple de boira. Jo hauria volgut veure surtî el sol i ell no ho ha volgut quedant completament tapat de boira. A San Celoni han pujat més negocians de viram i més desvergonyits qu'els primers. A Hostalrich han pujat dones i criatures que amb l'enrenou que han fet he hagut de plegar de llegir un llibre del Avens que hi ha un pròlec del nostre malaguanyat Maragall. A Caldes hem ben omplert de soldats. Tots els trens, tan els que van com els que vénen van plens de tropa i civils. He passat // un camí de lo més aburrit. Hem arrivat felisment a Flassà[,] he pujat a la xacolatera (tren del Baix Empordà) que no hi he conegut cap passatjer. A la Bisbal na Paula Juanola de Palafrugell m'ha cridat i jo no la coneixia. Amb ella sí que hem enraonat fins a Llufriu.

Eran tres cuarts de dotse. A la estació hi havia na Cinta de can Bosch i en Nemessi de can Cinto. He trovat en Mariano de can Pla. De la estació a casa m'han acompanyat dos xicots i el fill d'en Ton fet un trinxeraire. Jo ja me portava dinar, pa i vi per lo que pogués esser.

En Ton era a Torrent a garbellar blat. Havent dinat som anat a visitar a m[ossè]n Lluís.

Som anat a conèixer es masovers de can Saubà. No crec que valguin més qu'els nostres. Con n'he sortit era ben fosc i la masovera de can Saubà m'ha acompanyat fins a casa amb un llum de gas acetilè. Semblava que anàvam a cassar cargols. Arrivant a casa tenia fret i en Ton ha fet foc. Hem sopat. El nen seu[,]// entre el foc i el plat de vi tot sol que s'ha vegut s'ha dormit per sobre les cadires i bo i dormint la seua mare l'ha *afartat* cum qui afarta una oca i ni s'en ha sentit. A dos quarts d'onse anàvem a dormir.

10. Lo primer que m'ha despertat ha estat el soliu toc de l'oració matinal. Que m'en ha portat de recorts[,] aquell benhaurat toc de campana! Mitg endormida som enlairat unes salutacions a la Verge en memòria de la gloriosa Anunciació. He sentit el xiulet del primer tren i m'he tornat adormir. Con ha passat el segon m'he llevat. Essent abaix no hi havia ningú i la porta era tancada. Del cap d'un rato han tocat a missa i m'en hi som anat. Som combregat i oït la missa tot per el bon recort del meu estimat difunt. He fruït d'un goig dolcíssim rebent a Jesús a la meva iglesieta estimada! És tan bonica i tan neta i cuidada que no se pot demanar més.

Acavada la missa som anat a la sacristia // a saludar a m[ossè]n Lluís. Hem enraonat una estona i m'en som anat cap a casa a esmorsar.

He pujat a dalt de tot a contemplar els patriòtics escrits dels meus fills tan anyorats, i con més embadalida hi estava m'han cridat que la Pepa de la rectoria me demanava. Hi som anat i m[ossè]n Lluís m'ha allistat a la Confraria del Roser junt amb tots els meus fills inclús en Joan. Els néts no; que ho fassi la seua mare si vol.

Com que ja tenia la feina d'en Ton i meua enllestida, amb el correu som anat a Palafrugell. A la estació hi havia el meu germà amb la seua filla grant, na Florinda i una de can Genís. M'he quedat a dinar a cas Noi. A la tarde som anat a visitar la dida d'en Florenci. Na Mersè m'hi ha vingut a cercar. Amb ella hem anat a can Gori. La senyora Mersè Gori és una senyora velleta diminuta pro animada amb tantes tragèdies com té de passar amb els seus fills. També hem entrat a visitar la // família Piera. Hi hem estat poc perquè se feia tart. He sopat també a cas Noi. Havent sopat han volgut acompanyar-me

amb un centre de cultura. Hi ha hagut música, poesia[,] cant i ball. A tres cuarts d'una anàvem a dormir.

11. A les set m'he llevat. Del cap d'un rato els masovers han arrivat. Hem discutit unes estones de la propietat i hem arrivat a un acort d'arrendament d'es camp de Bonida.

Som anat a visitar m[ossè]n Cusí i na Florinda m'hi ha vingut a buscar perquè anés a dinar a casasseua. En Domingo Avellí ha dinat amb nosatros. El pobre està desatinat de la mala vida que porta la seua mare.

Amb na Florinda hem anat a can Rovira a preguntar l'hora fixa que surten tartanes per San Feliu de Guíxols.

També som dormit a cas Noi.

12. M'he llevat a un quart de sis. Es Noi m'//ha acompanyat a can Rovira. He pujat a la tartana i a dos quarts de set en punt hem sortit de Palafrugell passant per la carretera de Tarruella[,] que jo encare no hi havia passat mai. A Palamós hi hem estat parats mitjora. Hem tornat empendre el camí trotant fins a la baixada de la Platja d'Aro. Allà s'ens ha trencat sa *sofra* d'un cavall que de poc ens hi morim tots. A dos quarts de deu hem arrivat a S[ant] Feliu. En Gassiot era a la Bisbal. Amb na Matilde hem anat a casa d'unes senyores qu'en Pep m'havia recomanat. M'han donat l'adressa del seu germà que tenen a la Habana per lo que me convingui.

Els nens i nenes de la Matilde són una preciositat[:] robustos i joganers qu'enamoran. Déu els hin do goig i alegria. Hem dinat ben de·pressa i a les tres i minuts som pujat an el tren per anar a Girona. Mai havia fet aquell tragecte. A un quart de sis hi arribàvam. Havíam quedat amb en Serafí qu'ens hi trovaríam i no hi ha vingut.//

Des de Caldes de Malavella fins a Barcelona som anat ben sola. Entre Caldes i <e>Empalme he sopat. Després he resat el rosari en nom de Déu. He llegit, he dormit, m'hi he aburrit i després de tantes peripècies a tres cuarts de dotse hem arrivat a Barcelona en nom de Déu. M'hi esperava en Lluís, en Pep Saubà, en Manel i en Llorens, tots creient-se que venia amb en Serafí. Així ha acavat la meua excursió.

13. Diumenge. Tenia son pro he sentit repicar les campanes assenyalant la missa de Comunió del Apostolat i m'he desvetllat desseguida i m'he n'hi som anat.

He trovat cartes de n'Hermínia de Peratallada, d'en Busquets, d'en Pau, de la

Barbarà, d'en Joanola d'Olot i d'en Serafí. Aquet diu que no és ell qu'en té la culpa de no haver-mos trovat a Girona, sinó que la té san Pere per haver overt totes ses aixetes sense permís i la pluja el va sitiar a montanya.// Amb la carta d'avui rebuda porta sagells urgents i diu que hauria volgut que hagués vingut *elèctricament* perquè me portés la tranquilitat que me mancava sense cartes d'ell.

En Pau me diu que la seua germana Quimeta ha deslliurat un robust nen i que volen qu'ell i jo l'hi hem de ser padrins.

14. Hem rebut una fenomenal carta d'en Fullà des de Chile. Hi ha 40 planes. És el diari dels aconteixements que l'hi han passat des que hi va arrivar 22 d'abril fins a mitjant setembre. És mol curiós.

Hem rebut un cistell de picapolles de Llufriu. Són forsa pansides.

15. He donat una purga a na Montserrat. L'ha presa? Ni la meitat. És de lo més terca per pendre medicines. Que s'apanyi. Té llagues a la boca i se l'hi curarian.

Rebem postal de na Gracieta. Diu qu'//estan bons i tenen feina.

En Serafí escriu que arriva demà.

Som escrit an en Xavier Illa de Vich.

16. Amb la s[enyo]ra Balbina hem anat a l'Institut de Cultura per mirar de trovar una aprenenta per a ella.

Som escrit an el s[enyo]r Colomines de S[ant] Feliu de Guíxols que viu a la Habana. És el que m'ha recomanat en Gassiot.

Per lla les sis amb en Lluís hem anat a la Estació del Nort a esperar en Serafí. Ha arrivat bé, pro no pas tan com jo esperava. Està costipat i té tos. Ell està mol animat i jo no ho estic gaire.

17. Som escrit an els meus d'Amèrica per lo d'en Domingo Avellí.

A la tarde amb les noies hem tingut el goig de conèixer els pares i la germana d'en Manel Alcántara. Hem anat i // tornat a peu. M'he cansat una mica. En Manel ens ha acompanyat fins a casa. He tingut una gana fenomenal.

18. Amb en Serafí hem anat amb una casa que se venen mobles. Hi hem comprat un mirall gros i una galeria per a posar-la an el balcó de la sala.

He comprat una brusa de fil per en Lluís.

Hem rebut carta d'en Pau i d'en Fullà.

19. Rebem carta d'en Pau amb felicitació per a mi una mica avensada. Per el recader ha enviat una parella de preciosos colomins.

20. Diada del meu sant.

No l'hem celebrat complet perquè en Serafí no hi és. Ell de bon dematí s'en ha anat a Tarragona amb els seus catalanistes.

Som anat a combregar en nom de Déu.

Mentres esmorsava m'han portat un telegrama. En Serafí i companys han tingut // l'humorada de felicitar-me telegràficament. Quin encarinyament que hi tenen amb mi[,] pobres xicots! A les onse he surtit a comprar sabates per les noies. Hem parlat amb el metje d'en Serafí i diu com jo, qu'hem guanyat pro no pas prou. A dos quarts de dotse de la nit en Serafí ha arrivat de Tarragona. Han tornat mol contents, pro això an ell no l'hi convé. Hauria de reposar més.

21. Som anat al carrer de Flassaders a comprar confits i unes bosses qu'en Pau m'havia encarregat. Ha vingut la seua germana d'aquí. Encare ella hi era que han vingut les germanes Bach, en Lluís, en Serafí, en Manel i na Neus Trullàs. A casa sempre és ple de jovenalla.

22. A les set i minuts amb les noies érem al baixador del passeig de Gràcia. Na Neus ja hi era. Ens hi hem reunit amb àvia, nora i filla de can Sagarra. A dos quarts de // vuit hem pujat an el tren qu'ens ha portat a Molins de Rei. Allà hem pujat a la tartana qu'ens ha portat fins a San Vicents dels Horts. Hem pujat a casa de la germana d'en Pau. Estavan enfeinats preparant la festa del bateig. El nen és mol maco i reforsat. Aviat ha estat hora de anar a l'iglésia. Hi hem anat amb dues tartanes que han llogat. Érem molta colla. Desseguit qu'hem arrivat a l'iglésia el campaner ha tocat tres bataiades assenyalant el bateig. El nen l'ha batejat el s[enyo]r vicari. En Pau l'hi ha posat el seu nom i jo Jordi. Mai havia vist una criatura tan dòcil com aquella. No ha plorat ni con l'hi han posat el terrosset de sal a la boca. Després llepava bo i fent una ganyota. Lo que m'ha cridat l'atenció és que a San Vicents no repican les campanes mentre se bateja la criatura, sinó quant ja s'ha sortit de la iglésia. Han fet una festeta ben aixerida. Érem

una taulada de gent[,] grants i petits[,] molta colla. En Pau a cap de taula. D'un costat hi tenia // el seu cunyat[,] o sigui el pare del nen que havian batejat i de l'atre jo com a padrina.

Essent a postres[,] segons costum d'aquell poble[,] han portat una safata de metrall amb una imatge de la Verge que semblava de plata. Tot voltant[,] una girnalda de flors artificials. Al costat d'aquella safata, la llevadora hi ha posat un plat mol ramejat. La almoina de la safata era per la Mare de Déu i la del plat bonic[,] per la llevadora.

Acabat de dinar hem anat a donat un tom per aquelles boniques rodalies i tots plegats ens hem arrivat a can Pau. Hem anat a veure-li el seller[,] qu'el té ben atapaït de botes plenes. Fins en té una tina també plena perquè no té prous bótes. És una riquesa.

Hem sortit de San Vicents ben impresionats de la festa, i de tota aquella bona gent, arrivant aquí a dos quarts de nou. Hi he trovat una carta d'en Xavier Illa de Vich i una d'en Flor[,] que m'assegura que per Nadal el // tindrem aquí. Tantes vegades ho hem somniat que ja no m'hi engresco gaire.

23. A "La Veu" hi he llegit qu'en Malats és mort (a c s). Malaguanyat músic![,] tan que tothom l'admirava. Som escrit an en Xavier Illa de Vich, an en Colomer de la Habana, an en Dalmau de Melilla i a na Maria d'en Benito Rosa.

Han vingut les Bach i na Neus Trullàs.

24. Cada dia vaig a missa a la parròquia de Sant Cugat. És vora la plassa i me ve bé. Som fet amolar les estisores. Hem fet la festeta del sant d'en Serafí i del meu. Hem fet l'arròs amb els colomins que me va regalar en Pau i peix amb suquet.

Som escrit an els meus maricanos.

Al vespre han vingut tots els companys d'els nois. Lo mal qu'en Serafí té molta tos.

25. Na Mersè Bach ha vingut a ensenyar-me // les joies de nòvia que l'hi ha regalat el seu Pepet. Són senzilles pro de mol gust. Déu l'hi dongui molts anys de vida per a lluir-les amb goig[,] ben acompanyada del seu futur marit en Pepet Illa de Vich.

En Serafí ha tornat a cal metge. Com que la tos no cedeix l'hi ha receptat una medicina per a combàtrer-la.

26. En Serafí i jo hem rebut postal d'en Pau. Són de Montserrat. Se veu que hi està

de lo més animat[,] pobre amic.

El metge avui ha comensat de donar una tanda d'ingeccions an en Serafí per enrobustir-lo. La tos va cedint. En Lluís també en té[,] de tos. Pren un xarob que l'hi calma. En Serafí no té gana.

En Lluís fa festa perquè els estudiants tenen l'assamblea per tractar del seu plet.

"La Veu" diu que a la Habana hi ha hagut batusses entre conservadors i lliberals. Hi ha morts.//

27. Diumenge.

Som oït missa de comunió de les Filles de Maria. Les noies hi cantavan.

Som escrit an el padrí i a m[ossè]n Alcover.

En Serafí se trova millor i la tos s'en va gràcies a Déu. Som assistit a la funció de la tarde a S[ant] Pere. Tot ha estat català. Predicava el d[octo]r Mestres. És lo millor que he sentit a la nostra parròquia.

28. En Serafí va prenent medicina.

Hem rebut carta d'en Xavier Illa i de na Florinda recomanant-mos que l'hi <enviem> diem tot lo que en Domingo Avellí necessita per embarcar-se. També n'hem rebuda d'en Flor amb un artiglet patriòtic mol ben trovat que diu ha publicat "El Correo de Catalunya". En Serafí ha tornat amb el metge[,] que l'hi ha donat la segona ingecció. Avui no se'n ha sentit tan. La tos gairebé ha desaparegut.

Hem rebut una preciosa postal d'en Pau // des de la montanya santa. És el cuart misteri de dolor. Diu que hi està tan rebé i que tothom se l'hi enamora del ruc i del llop (el gos).

29. En Serafí se va posant forsa bé gràcies a Déu.

Som escrit an en Josepet de San Vicents i a na Florinda referent a lo que demana per en Domingo.

C<c>ap el vespre han vingut la família d'en Manel.

30. Avui no surto. Air vespre me trobava tan enmalaltida sentint-me a sobre meu un refredat. He suat forsa, he fet matinada fins a les vuit i ja me sento mol allaugerida.

En Serafí i na Montserrat han anat a dinar a can Saubà. Na Maria s'ha quedat contenta.

31. Hem rebut postals d'en Pau, de la seua germana Quimeta i de m[ossè]n Alcover.

Som enviat tres llibres, an en Pau que m'els havia demanats junt amb una meda//lleta per a el nostre fillolet.

Avui en Serafí ha enviat a na Gracieta l'obsequi dels bons amics Clarà i Barnades.

En Serafí comensa de dormir an el cuarto de "la punxa" i en Lluís[,] a l'arcoba.

¡Alabat sia Déu!

Novembre

1. Diada de Totsants.

Hem assistit a la comunió del Apostolat.

Rebem carta d'en Pau i un seu company de la nit m'ha portat uns rosaris per mi i unes medalletes per les noies. Tot és recort de Montserrat.

A la tarde hem celebrat una festa an el Canigó de Tantarantana. Els nois ens // hi han obsequiat. Ens hi hem reunit la família Alcántara, la d'en Llorens i nosatros. També hi ha vingut l'amic Serra Rabert. La gent jove s'ha divertit i fins els vells i tot. Jo hauria estat més contenta, si no fos l'espina de la malaltia d'en Serafí que adoloreix tots els moments de la meua vida. Hem menjat castanyes catalanes i d'americanes, dolsos, panallets, reïms, pomes, plàtans, peres, magranes, vi dols i d'aixut, tot ben preparat per els nois del Canigó. Tenian el taller tot ben net. Una llarguíssima taula ben parada. Per estovalles[,] papers blancs que penjaven més de dos pams. La taula gurnida amb tot el gust i al mitg[,] la tapa del braser de llautó convertida amb capritxosa panera amb castanyes i raïms que penjavan tot el voltant. Per un enginy dels nois la feian moure's com ells volian. Mentrestant el braser llensava una suau i magestuosa fumera d'encens amb què ens han obsequiat els tan amables nois del Canigó. Cremavan dos llums // de gas acetilè. Han llegit una carta de companyia d'en Pau brindant tots a la seua salut aclamant-lo amb un gran picament de mans.

Arrivant a casa hem sopat i en Lluís ens ha obsequiat amb una llauna fenomenal de lectura d'en Juli Ver<de>ne. No sé què s'hi té.

2. Som practicat les devocions pròpies del dia en memòria dels meus difunts estimats. A la tarde a la parròquia han cantat *a les ànimes oïu*[,] etc.

Na Montserrat ha portat un paquet a can Miralles. És per enviar a Buenos Aires i

s'el emportarà un amic d'en Víctor. An el paquet hi va el frare caputxí que senyala el temps. Els hi volia enviar per els Reis i no vaig poguer.

3. Som oït missa de set.

Rebem carta d'en Pau que l'hi he contestada desseguit. M'ha semblat qu'el pobre en tenia necessitat. Se'l té de compadir.//

A la tarde hem assistit a la repartició de premis de l'Escola M[ossè]n Cinto. Hi han vingut na Neus i la tia Cristina. Una festa mol animada. Han cantat, recitat poesies, comiat dels que no poden anar més a l'escola perquè han de trevaiar, i per últim han fet alguns bonics jocs de gimnàcia rítmica.

Acavat les dues primeres parts, na Neus[,] la tia i jo ens en hem anat i les noies s'hi han quedat fins acavat tot i la bugadera les ha acompanyades a casa.

Nosatres hem anat al carrer de Bailèn a veure na Lluïseta Rocas[,] que hi és a casa d'uns seus amics vinguts de la Argentina.

4. Som oït missa de set. Després amb na Montserrat hem anat a La Finca a comprar roba per un vestit.

En Serafí ha anat a cal metge i jo[,] a cal dentista.

Hem anat a veure na Lluïseta. Després jo som entrat a parlar amb el s[enyo]r Crusells.

Tot avui els caixals me fan mal. El dentista m'ha tret unes puntes d'un uial que m'ha fet // sufrir mol, pro val més un ¡ai! que tants. He comprat macnèsia i mostassa per a fer-me un bany de peus.

5. Avui no he surtit. Encare me sento adolorida de la neuràlgia. He pres rubinat.

He taiat dues camises per mi. En Serafí ha rebut carta d'en Florenci. Segons ell diu, junt amb un seu amic volen fer molta pàtria catalana.

A la vetlla hem resat el sant rosari per les animetes.

6. Tampoc avui he surtit. Encare no me trovo bé del tot. Hem rebut Bulletí del Diccionari i carta de na Florinda.

Na Lluïseta i una seua parenta de la Bisbal s'han quedat a dormir. Han portat mols de pinatells i rubaions.

Hi ha un esvalot estudiantil que fa por. Al Palau de Novetats s'hi han reunit pares i

fills, diputats i no sé qui més assegurant qu'els estudiants enginyers tenen raó. Diu que han anat al Govern Civil amb // espelmes enceses bo i cantant absoltes figurant l'enterro del ministre que tan despòticament els tracta. Déu els ajudi que bé s'ho mereixen.

7. Me trovo millorada, pro encare la tos i la neuràlgia me molestan.

Som escrit an els d'Amèrica i a na Florinda.

He rebut postal de na Gracieta. Demana que l'hi enviem una fotografia del poble de Llufriu. Al vespre en Serafí, en Pep, na Neus[,] na Lluïseta Rocas i les noies de casa, tots han anat al novenari d'ànimes a San Pere. Jo no hi vaig perquè la tos i la neuràlgia m'atormentan.

8. A la tarde les germanes Bach m'han vingut a veure. També ha vingut na Segarra (germana d'en Pau). Encare hi era que ha arrivat en Manel Alcántara.

Som escrit a na Florinda per lo del viatge d'en Domingo Avellí.

Al vespre no surto perquè la rosada no'm convé.//

9. Es dematí he parlat amb el s[enyo]r rector. L'hi he confiat un conflicte que tenia entre·mans i ell me l'ha aclarit. Déu l'hi pagui.

A la vetlla a casa hi havia els amics Manel i en Llorens, en Pep i na Lluïseta amb els nois i noies de casa tots contents i animats.

Hem rebut "Correo de Cataluña" per en Llorens. Hi ha un artigle patriòtic d'en Flor que fins m'ha fet plorar. Tot ell és un clam d'anyorament.

10. M'he llevat dematí. He cridat les noies i totes hem anat a la comunió de conclusió de novenari. Després elles amb na Lluïseta i en Pep han anat a donar vols per les Rambles i passeig de Gràcia. A la tarde les noies han anat a fer d'instructores. Na Lluïseta[,] en Pep i jo hem anat cap al moll, Rambles, plassa de Catalunya i cap a casa.

Air amb en Serafí[,] en Pep i na Lluïseta vàrem anar a veure els museus del Parc. Va entussiasmar-me tan que penso tornar-i.

Rebem carta del bon amic Dalmau des de Melilla.//

11. Anit no sé què tenia que he dormit poc.

Cap a les onse del dematí en Busquets ha arrivat. Hi ha estat poc perquè nosatros havíam de sortir.

12. Els venedors de periòdics cridan que avui han assessinat an en Canalejas. Qui l'hi hagués hagut de dir! Tan valent que se feia! Tot ho ha acavat. El seu butxí diu que s'ha tirat un tret i ha quedat mort al acte. Que Déu s'hagi compadit de tots dos, és lo que més els hi desitjo.

Avui hem rebut els diners i documents que necessita en Domingo per a embarcar-se. En Serafí l'hi ha anat a pendre passatge.

13. Avui <A> amb na Lluïseta hem anat a can Lafont. L'han pentinada mol bufona.

A les dotse amb na Mersè Bach hem portat uns documents a la rectoria de S[ant] Pere.

Cap al vespre m[ossè]n Joan Llombart ha vingut. Hem passat una estona de conversa mol agradosa. En Llorens hi era i no savia com ponderar la sen//sillesa i amabilitat del bon amic sacerdot.

Hem rebut cartes d'en Florenci i de na Gracieta postal i també carta amb un bonic sonet dedicat a Hesper. De primeres jo no savia pas si se tractava d'un gran savi o què <qui> venia a ser, pro anant llegint m'he enterat de que les boniques ratlles curtes són dedicades amb un estel. Déu l'hi conservi l'humor. En Flor se veu que també està de lo més animat.

També hem rebut carta del pare de na Lluïseta i d'en Fullà.

Tot aquet vespre trona[,] llampega i plou.

En Lluís, na Lluïsa[,] en Pep, na Neus i na Montserrat són al teatre del Liceo.

14. Som anat a missa dematinet. En Busquets ha vingut a veure'ns.

Som anat a can Banús a fer-me fotografiar. A la tarde amb na Lluïsa, na Maria, en Pep i jo, hem anat amb un convent de la Bonanova per veure la Trinitat Ayllon // i les monges no ens la han deixada veure. Han dit qu'els seus tutors no volen que la vegi ningú. Hem visitat la Verge. L'hi he pregat que concedís resicnació a la pobre Trinitat ja que se trova tan oprimida tancada amb un convent humit i soliu.

Som escrit an en Pau i a na Florinda.

15. Per lla les deu amb na Lluïseta[,] na Montserrat i en Serafí hem anat al Parc Güell i no ens hi han deixat entrar. Tot caminant hem arrivat al Hospital de San Pau. És

un edifici que con serà acavat serà una gran maravella, i lo que més complau és que sigui destinat an els pobres. Hem anat baixant fins a la Sagrada Família. Hi hem entrat uns moments, i després hem pujat al tranvia fins al carrer de Casp. M'he cansat, pro no sé què ho fa que avui no tinc tanta tos.

He rebut carta d'en Pau i l'hi he resposta avui mateix aclarint-li una cosa que me demanava.

Diuen que en Patarranca d'en Romanones ha pujat an el sitial que ha deixat en Canalejas.// Tan m'estimo l'un com l'atre. Tots són una mateixa cosa.

16. Dematinet he oït missa i he parlat amb el s[enyo]r rector. Després he planxat fins al vespre.

A la tarde han vingut en Pep i en Busquets. Air varen venir la tia Cristina, en Pep, na Neus[,] n'Hermínia i el seu Pepitu. Se'n varen endû na Lluïseta a Sarrià. Hem rebut postal de na Florinda que diu arrivan demà al vespre.

17. Diumenge. En Lluís ha estrenat un vestit.

M'han portat una pell negre que abriga mol i és barata. N'han portades unes de petites per les noies.

Rebem carta del pare de na Lluïseta.

18. Som oït missa de set. Després na Mersè i na Florinda han vingut. Na Lluïsa ha tornat de Sarrià amb n'Hermínia. També ha pujat uns moments en Busquets. A la tarde ha acompanyat la seua germana i al vespre l'ha vinguda a buscar. Mai l'havia vista.//

19. Ha vingut m[ossè]n Ramon Garriga[,] vicari de Sardanyola. Jo no'l coneixia. Ha vingut per parlar amb en Busquets. Hem simpatitzat forsa. És mol divertit.

Na Mersè[,] na Florinda i na Lluïsa s'han quedat a dinar i a sopar. A la tarde ha vingut na Celina.

Rebem carta d'en Florenci. Encare no sab con podrà venir.

20. Es dematí he llegit forsa estona. En Serafí, Montserrat, Florinda i Lluïsa han anat a pendre el sol cap a Monjuïch. En Serafí ha pres passatje per en Domingo amb el vapor Satrústegui.

21. Som anat a missa de vuit. Som demanat an el s[enyo]r rector com s'havia d'obtenir permís perquè m[ossè]n Eliseo de Cadaqués pogués celebrar missa. M'ha dit que presentant el carnet de congressista, en colsevol iglésia l'hi permetran.

Cap al mitgdia na Mersè Bach ha vingut a donar-me la nova de que se casa dimecres, i m'ha invitat per si aquesta tarde volia anar a vèurer tot el seu nuviatge. Hi som anat.// Con he vist el maniquí vestin<t> el vestit de seda negra i les flors de llimoner, i tot tan ben presentat, m'he impresionat, que m'he posat a plorar recordant la seua difunta mare que Déu tingui al cel. Que n'hauria estat[,] de contenta[,] tan que s'el estimava an el promès de na Mersè, i va morir sense saber un mot del prometatje perquè no s'havia formalitzat encare. És un goig veure lo mol que se la estiman tots els de cal Illa de Vich. S'ho mereix.

Som escrit an els de Bons Aires.

22. Tot el dematí he planxat. A la una en Miquel Serra ha vingut. No s'ha volgut quedar a dinar. També ha vingut m[ossè]n Delfí Tuset de Sant Vicents. Hi ha<n> estat poc.

Na Mersè i na Florinda s'han quedat a dinar.

A la tarde ha vingut la senyora Agustina Codina de Palafrugell[,] que viu a Gràcia. Ha vingut a veure na Mersè, que són amigues. A mi me coneix poc. Ha contat una pila de tribulacions que l'hi passan que m'ha // fet molta compassió.

També ha vingut la tia Cristina. Més tart ha vingut de nou en Miquel Serra. L'hi he fet una truita, pa, panses i vi. Tot s'ho ha empaquetat i s'ho ha endut per brenar pel camí tot anant cap a Ribes. Con tothom ha estat fora, ha arrivat en Busquets tot content perquè de lo que s'ha examinat l'han aprovat. Déu i en Lluís l'hi han ajudat.

Mai de la vida havia vist tantes visites a casa com des de vuit dies cap aquí. És que entre el Congrés de Música Sacra i les oposicions al magisteri tot ha vingut amb un plegat.

També han vingut n'Hermínia i el seu pare.

He rebut carta d'en Pau.

Són les nou del vespre. Na Montserrat[,] na Lluïsa[,] Florinda, Pep, Serafí i no sé qui més són al Palau de la Música Catalana a sentir un concert que hi donen amb motiu del Congrés. En Lluís no hi ha volgut anar. Ell mai vol brocs. La qüestió és menjar, passejar una mica, i estudiar.

"La Veu" està tota espatarrada perquè // es madrilenys no volen donar la

Mancomunitat. En Romanones diu que nones i *encare* que vagi coix ningú l'atrapa. Jo crec qu'en Canalejas tampoc l'hauria donada. Que s'apanyin.

En Serafí m'ha portat les postals meues de can Banús. M'ha agradat bastant.

23. Hem rebut carta d'en Florenci.

Avui en Serafí ha anat al Cuarteret del nostre districte ont l'havian demanat per la quinta i diu que no'l tenen a la llista. Ja vindrà algun atre *xanxes* a demanar-lo. Bé massa.

24. Diumenge. Som oït missa de vuit.

A dos cuarts de dotse na Lluïseta s'en ha anat amb na Mersè i na Florinda. Els han acompanyades en Pep i na Maria. Jo tenia feina, en Lluís havia d'estudiar, na Montserrat era a l'ofici solemne de la Catedral i en Serafí amb els catalanistes a la Sala Imperi. Ha arrivat aquí a les dues, tot esverat de les corredisses // que han tingut amb la policia. Dit<j>xosa joventut.

Les noies han estrenat es capells reformats i tenyits que fan tot ple de goig.

Al vespre som assistit a la funció de la bona mort. Hi som gosat infinitament. Una claror dolcíssima sublim innondava tot el meu esser, meditant la ciència de Déu amb una facilitat tan grant que m'hi quedaba absorta. Qu'en són[,] de grants[,] els fets de la nostra relligió santa! Escoltant el sermó, hi recullia una pila de consells imponderables. Me semblava que comprenia perfectament l'estat en què l'ànima voldria viure sempre, i que el cos aferrat a la terra no l'hi permet<an>. L'ànima s'hem representava hermosíssima, i amb tot el cor prometia dominar al cos a fi de complaure l'ànima que mai tindrà de morir. Quin goig després al tornar-se unir trovar-se que han viscut tan ben avingudes!

25. He cusit mol. Han vingut en Busquets, i en Manel Alcàntara amb en Nicolau. També // han vingut les germanes Bach. Na Mersè[,] a despedir-se ja que demà·passat se casa.

En Pau m'ha encarregat que l'hi compri el Kempis, l'Evangeliari i l'Esprit de san Francisco de Sales.

Rebem carta de na Gracieta per en Lluís.

26. En Lluís comensa de tornar a gimnàs.

Amb na Montserrat hem anat a la Comunió d'Aimants de Jesús Sagramentat.

Han portat un llibre de vistes de Montserrat.

Hem rebut carta de Llufriu i d'en Pau Modolell.

27. Cap a les deu som anat a caminar fins a les dotse. Som anat a les oficines del gas i electricitat. Hi som hagut d'anar per poca formalitat de les companyies. De pas som oït missa a S[ant] Francisco. Després d'haver demanat fervorosament a Jesús Sagramentat (alabat sia per sempre) que me comuniqués un bon acert per anar a exposar les meues queixes an aquells sacrapassos del carrer dels Arcs (oficines d'electricitat) i an els del // gas Lebon, m'en som anat ben confiada com ho faig sempre que tinc quelcom difícil entre mans. Els de La Catalana (electricitat) i els del gas Lebon, uns i atres m'han promès que no ens perjudicaran, i que tindran mol comte amb fixar bé els metros de gas i kilobats de corrent elèctrica. Estavan mol moixos. Amb aquella gent tan presumida i barruera de tan en tan se'ls hi ha de picar els dits i fan un temps de bondat i els kilobats i metres no van tan en doina. Diuen que *qui xarra paga*, pro amb aquets és al revés, *paga qui calla* i no protesta. Déu els perdoni!

Som comprat una dotsena de mucadors de fil per es nois i una de cotó per mi i les noies. Tota la tarde he cusit i a la vetlla també.

No ha vingut ningú sinó el recader de Sant Vicens[,] que ha portat un plec imprès. El dia \que/ no ve ningú, tota m'en retorno.

28. En Serafí té reuma. S'ha posat un pagat.//

Som anat a passejar per la Reforma i el carrer Ample, que hi feia un sol que retornava. Hi posa el recader de San Vicens. <i> Hi som portat un paquet de llibres que me demanava en Pau.

A la tarde han vingut na Mersè Bach amb el seu Pepet casats d'air. S'en van a València.

Som escrit an en Florenci i a n'Angeleta.

29. A les vuit paletes i electricistes han arrivat, i ja tenim rebombori per tot el dia. Jo voldria que acabessin aviat i ells rol... rol.

Ha vingut la Mersè Fortuny a portar-me el títol d'associada a la Vetlla contínua a Jesús an el Sacrari. Se titula "Deute d'Amor". Déu permeti que s'aumenti aquesta devoció a totes les parròquies del món ja que no costa cap quarto. Tant·sols una mica de

bona voluntat per·a dedicar-hi mitjora cada setmana. De tan poca estona que hi dediquem hi podem demanar fervorosament la llum que reflexi a les intelligències a tants que són // bons i dicnes i tenen un cor ple de caritat pro no creuen. Déu sigui amb ells i amb nosatros.

Hem rebut carta del s[enyo]r Colominas de Sant Feliu que viu a la Habana.

En Serafí ha anat a cal dentista. És ben trist que tan jove hagi d'anar amb aquets butxins.

30. A les vuit en Domingo Avellí ha arrivat. En Serafí i en Pep l'han anat a esperar. Ha portat un parei de polles mol grosses i boniques. Estava tot animat. Han esmorsat i s'en han anat per els passatges. Ha plogut mol.

A la tarde en Domingo amb en Serafí i en Pep han anat a passejar per la ciutat.

¡Alabat sia Déu!//

Desembre

1. Diumenge.

D'en tota la nit no savia dormir. Som oït missa de set[,] qu'és del Evangeli.

En Busquets ha vingut a buscar es nois per anar a casa de l'Apeles Mestres[,] que diu els ha rebut mol bé. En Serafí n'estava tot entussiasmat.

Hem rebut postal de na Gracieta. En Lluís[,] en Pep i en Domingo han anat a veure l'*infern* de la Sala Mersè. Are som a la nit i són a veure una vetllada de forsa i enginy.

He comprat uns cargols que semblan autèntics. Són joguines per enviar an els nanos. Són bonics i tots se vellugan. Són *monges* i *joanets*.

2. Tot avui fem dilligències per en Domingo. L'hi he comprat dues camises. Un bastonet per el nen[,] un senatxet per la Miria, un diminut cistell per na Sareta, un bloc català i una "Imitació de Crist" català per els grants. A més he comprat unes tovaioles per nosatros. M'he afanyat a arreglar el bagul d'en Domingo.// Hi he posat la capsa del abriguet de la petita Sara i tot lo demés que tenia destinat an els meus anyorats. Con ho he tingut tot llest m'en som anat a fer la mitjora de companyia a Jesús an el sacrari.

Som fet una carta per en Pau i dues per en Manel Llorens. Una per tirar al correu i l'atre perquè en Domingo l'hi dongui con arribarà a Buenos Aires. Som dit an Domingo si demà dematí volia que l'acompanyés a missa i a confessar i m'ha dit que sí, que mol

l'hi agradaria.

3. A dos cuarts de vuit he cridat en Domingo. Junts hem anat a S[ant] Pere. S'ha confessat amb el s[enyo]r rector. Ha oït missa i ha combregat al meu costat. Després m'ha dit que el confés era mol franc i bon home.

Havent esmorsat hem sortit a comprar frioleres que l'hi mancaven. L'hi he donat una fotografia meua amb dedicatòria. Déu l'ajudi, que de salud en té prou. Per lla // les dotse, s'en ha anat a dinar a can Saubà i ja no l'he vist més. L'han acompanyat an el vapor en Serafí[,] les noies, na Neus[,] en Pep[,] na Victòria[,] en Víctor i na Hermínia. Han tornat per lla les cinc i han dit que s'en ha anat mol content.

Som escrit an els meus nens de Trenque Lauquen. Els hi he enviat un retrat meu.

En Serafí torna anar a Llotja a anatomia.

4. Som anat a missa i a comprar claus, cutó de marcar i a plassa.

Hem rebut carta de na Lluïseta Rocas.

En Serafí ha fet dilligències per a entrar al Círcol de Sant Lluch. Dilluns vinent diu que quedarà admès si Déu ho vol.

Torno tenir tos. Mai en puc sortir.

5. Som anat a demanar datos per lo de la quinta d'en Serafí i per lo de l'escultura. A la tarde som anat a passar comtes amb el metge. Entre visites i ingeccions m'ha // cobrat 49 pessetes.

He caminat tan, que tot el cos me s'ha escalfat i no he tingut tanta tos. Se veu que si camino em va millor. Rebo carta d'en Pau. En Serafí ha anat a sentir m[ossè]n Navarro.

6. Som assistit a la comunió del apostolat.

A la tarde som rebut carta d'en Pau i l'hi he contestada. He comensat una carta per el s[enyo]r Colomines referent a lo nostre de la Habana i han arrivat en Pep i na Neus[,] a quins he demanat que me deixessin sola que tenia feina.

Del cap de poca estona ha vingut m[ossè]n Riera. M'ha ben amoïnat perquè no he pogut acavar la carta. Mentres hi era ell, han arrivat en Manel i en Llorens. Més tart han tornat que venian de sentir predicar m[ossè]n Antoni Navarro a la parròquia del Pi.

Per fi he pogut acavar la carta i s'ha tirat.

7. Hem rebut una postal d'en Domingo des // de Màlaga. Està contentíssim. Diu que amb els companys de viatge se portan bé i que ningú roba res. Que el ranxo va bé i que la mar és plana i que el vapor sembla un tranvia elèctric. Se passan el temps cantant i ballant i fent broma amb una colla de valencians. Déu l'acompanyi!

Som escrit an en Ton renyant-li per lo de ses aliberes. Mai s'en pot surtir.

Air i avui en Serafí fa dilligències perquè el trovin per quintar-lo aquí. Bé podrian no trovar-lo en cap lloc. Tampoc convé perquè el quintarian a Palafrugell i no convé. Tots els dies va a cal dentista.

En Busquets m'ha desenpiscat una estampeta d'un naixement del Nen Jesús. L'ha volguda enviar a l'Apeles Mestres. No m'ha recat, ja que va rèbrer tan amablement an els de Canigó. Mol l'hi vaig agrair i gustosament me desprenc de l'estampeta bonica.

Al vespre amb na Montserrat hem // anat a Santa Maria del Pi a sentir m[ossè]n Navarro. Ens hi hem trovat amb en Serafí. S'ha esplicat mol rebé.

8. Diada de la Puríssima.

Al despertar-me tot el cor me s'ha omplert de joia espiritual. Se m'han presentat tan clars i preciosos els misteris de la Inmaculada, que ho som escrit amb una llibreta dedicada a la Verge Maria. Que n'és[,] de grant[,] aquesta festa. El pensament fuig ben lluny d'aquet món de misèries i desenganys enlairant-se i trovant una deu de llum tan gran i sublim que no la puc esplicar. Tota contenta he cridat les noies i hem anat a la missa de comunió.

A la tarde som escrit a les germanes Colomines de S[ant] Feliu de Guíxols.

9. Som anat a veure una senyora per uns informes que necessito. També som anat a comprar uns cromos per els nens d'en Gassiot, i un naixement // mol maco per a enviar an els meus netets estimats.

Hem rebut postal d'en Domingo. Diu que ja han passat l'Estret i que tenen tan bon viatge. Està de lo més content.

A la tarde amb na Neus hem anat a visitar la senyora Saüch. Hi havia la germana d'en Busquets. És mol llesta la senyora Saüch. S'esplica com un advocat. Ho era 'l seu pare i un germà.

10. Dematinet som oït missa. Per lla dos cuarts de deu, amb en Serafí hem anat a

la estació de Sarrià. En Pep ens hi esperava. Junts tots tres hem pujat al tranvia de Ballvidrera fins amb un lloc que no sé com ne diuen. D'allà hem pujat a peu fins al Minagrot. Hem pujat an el diminut tren, tan ben tancat amb tela metàlica que semblàvam una colla de xais dintre d'un vagó. Sembla una joguina[,] aquella maquineta que corra cum una sargantana i amb un moment se trova a l'atre cap de *cau* i s'ha travessat la muntaña.// Desseguit hem anat pujant a peu per uns camins emblanquinats de gelada qu'encare el sol no els havia tocat. Hem arrivat al pantano o dipòsit de l'aiga que condueix a Sarrià. Hem arrivat a la Font de la Teula (no·pas la de Llufriu) i pujant trepitjant gelada i gebrada, hem arrivat fins a la plassa de la Iglésia de Vallvidrera. Tot pujant hem arrivat fins al mateix poble des de quin lloc hem contemplat les gegantines i clares montanyes de Montserrat, les de Cabrera, Montseny i Pirineu tot nevat. Hem anat pujant fins voreta del Tibidabo. No hi hem arrivat perquè jo estava cansada i era tart. Hem baixat per uns corriolets, que si no hagués estat l'ajuda d'es bastó d'en Serafí, jo no n'hauria pas sortit. Després de bregar tant amb rocs, arrels de pi, i baixades soptades i allargar la vista contemplant plans, pobles i montanyes, hem arrivat a la carretera. Desseguit hem arrivat al funicular i hem pujat al tranvia que condueix fins al passeig del Bisbe Morgades.// Allà hem pres el que ens ha portat fins a la plassa de Catalunya tornant esser ciutadants engaviats després d'haver gaudit unes hores de belleses dolcíssimes de natura.

11. També avui ha estat dia d'emocions mol fortes. Havent esmorsat, m'he comensat d'enfredorar per dintre del pis i he proposat an en Serafí de anar a pendre el sol unes estones. Ja eran dos quarts d'onse i no podíam anar gaire lluny. Hem passat pel carrer Alt de Sant Pere, i ell ha entrat a casa del arcalde del nostre barri a demanar-li el paperot que necessita per la quinta. No l'han tingut. Han dit que a la tarde el tindrian. Hem anat per la Reforma fins a la plassa del Palau. Allà hem pujat amb un tranvia de les Arenes, fins a Barceloneta. Hem baixat, i anàvam passejant voreta la mar[,] que de tan quieta semblava adormida. Amb aquell enzís tan sublim, m'ha sorprès els furiosos tocs de la sirena d'un vapor italià. Aquells xiulets // m'han tret tot el goig que jo sentia i m'han omplert el cor d'amargor i anyoransa dels meus fills de mi tan allunyats. He plorat mol i he dit an en Serafí[:] «Anem, no hi puc estar jo[,] aquí. Són aquets monstres que m'els han robats[,] els fills. Déu meu i que n'és[,] de trist[,] l'anyorament.» He seguit plorant[,] bo i semblant-me que una forsa misteriosa me portés vora d'aquell palau gegantí que tantes llàgrimes ha presenciat aquí i lla d'en_llà del mar. El

contemplava aturdida i ja no plorava. El pobre Serafí no savia què dir-me devant del meu sofriment. Fins se penedia d'haver-m'i portat. L'hi he pregat qu'ens hi atanséssim tan a la vora com poguéssim. Jo el volia veure de ben a·prop. Ha resultat ser el "Regina Elena". En aquells moments sortia del port fent via cap a Gènova. Anava amb una magestat que enamorava[,] tan quieta com estava l'aiga. L'hem contemplat llarga estona. He quedat asserenada confiant que aquella nau m'//hauria portat noves dels meus anyorats.

Hem continuat el passeig deliciós contemplant aquells volarats d'enjogassades gavines que volavan per sobre d'aquell mar tan quiet i soleiat que semblava de plata, que ni onades tenia.

Era dematí de sensacions. Ens hem adonat de que el "Rabat" estava anclat a tocar la sorra. Era el mateix ex "José Baró" que fa trenta anys en aqueixos moments dies hi navegàvem de retorn de la Habana. En Serafí no se podia acavar amb que ens confiéssim tants dies de viatge amb un vapor tan petit. I tan bon camí que vàrem tenir!

Hem tornat a pujar an el mateix tranvia fins a la plassa de Catalunya, i a peu fins a casa a tres cuarts d'una.

Cap el tart, en Manel ha portat una sardana per na Montserrat titulada "Regalims del cor". Na Maria[,] la pobre[,] s'ha tingut de lligar un mucador an es cap de tan costipada. En Manel se l'hin burla y l'hi deia // que amb els uis tan vermeis és mol simpàtica. Ella s'hi enfada i l'hi respon[:] «Aixís tu!» A mi m'ha agafat una tos com mai l'hagués tinguda tan forta. És que aquets redimontris d'homes semblan ximeneies fumant.

12. Fa fret i no surto. Na Maria se queda al llit. En Lluís és el més valent. Per fret que fassi de vuit a nou s'en va a gimnàs. Mai canvia l'itinerari que té fet. Aixís té temps per tot.

Som escrit an en Florenci. En Serafí ha anat a Correus a certificar un plec que hi ha un naixement del Nen Jesús. És per la mainada de Trenque Lauquen.

13. Santa Llúcia gloriosa. En record de la meua estimada mare (a c s) he ofert les meues devocions matinals.

He demanat informes d'una casa qu'ensenyen de fer capells. Han estat bons.

Som anat a la sastreria La Europa a pagar un // vestit d'en Lluís.

Na Montserrat[,] en Serafí i en Pep han anat a missa a la Catedral.

He parlat amb la modista de capells que té d'ensenyar a na Montserrat i m'ha dit que no la podrà pendre fins al mes de mars. He caminat sempre, per les Rambles, plassa de Catalunya, Fontanella, Trafalgar i cap a casa. La fret m'ha ben passat.

Hi ha una dèria boja a vacunar-se tothom.

En Serafí és a sentir una conferència belga.

14. Avui no surto perquè tinc molta feina a cusir i planxar. Han vingut els amics de costum.

15. Diumenge. Dematí he cridat la colla perquè anessin a missa 1a. Després tots cuatre de casa amb en Llorens[,] en Manel i la seua germana han surtit d'escursió a les montanyes de Mongat. A dos cuarts de dues estaven de retorn. Jo som anat a la missa del Evangeli. El s[enyo]r rector l'ha esplicat. Quina trassa // hi té! Ho esplica d'una manera mol casolana pro en sab tan que deixa convensut.

16. Som anat a la missa d'onse i m'he quedat la mitjora de vetlla que tinc per costum tots els dilluns. No podré anar a pendre el sol. Faré companyia an el Sol vivificant del sacrari d'aunt ningú en surt desairat. Si fos tan conegut i estimat de tothom com ho voldria jo, ningú el desconeixeria i per tots els llocs seria contínuament venerat. Tanta ciència que s'hi recull[,] voreta el místic Palau! És el millor llibre conversar solets amb Jesús voreta de casasseua. Ditxós qui s'en sab aprofitar.

He rebut carta d'en Pau i un calendari de París que ni sé qui m'el ha enviat.

Ha vingut un *menuchipal* que de poc l'engego. Són una colla de pretenciosos[,] aquesta catèrvola de castellanots. Tot ho volia manar. Bé porian manar a casasseua que aquí cap falta hi fan. Semblava que tractés amb una colsevol! Bona llissó se n'ha endut. Ja s'ha pogut convèncer de // que som jo la *dueña del piso* ja que amb mi no hi volia saber res. Pobre *Gutiérrez* (o lo que sigui).

17. No he sortit ni hi ha res que fassi nota. Tinc feina.

18. Tampoc avui he sortit. En Lluís s'ha examinat de operacions geomètriques. Els exàmens són trimestrals. Hem rebut postal d'en Pau. És russa. Els hi envia en Ferrés i Costa. En Manel ha portat un reglament per escriure català. L'estudiarem.

En Pep m'ha regalat un dietari del Siglo. És castellà.

19. Som escrit an els meus nanos de Trenque Lauquen. Han vingut na Carmeta Bach[,] en Busquets i en Llorens. Rebem postal d'en Domingo. Diu que s'ha marejat[,] el pobre.

20. Som anat a les oficines de la electricitat La Catalana a demanar les cinc pessetes d'indemnisassió per haver-me gastat la corrent mentres trevaiavan an els pisos. No m'els volian donar // negant que'ls haguessin gastats ells, pro jo ho he sostingut, i per fi els he convensut i he cobrat.

En Sellarés i en Lluís dibuixan.

21. Dematinet plou. Per lla les vuit som anat a l'iglésia. He parlat amb el s[enyo]r rector. M'ha donat un manyoc de bons consells que Déu els hi pagui. En Serafí s'en ha endut es canari an el seu Casal. L'hi farà companyia. La pobre bestiola allà que hi ha sol i aires cantarà a ple pulmó. Lo que tinc por que m'el deixin morir de gana. Teníam una apuntació de la rifa. Era de pesseta i en Busquets estava amoïnat perquè no hi jugava res i l'hin hem fet la meitat. És tot lo que hi juguem. Avui la bledassa de na Montserrat ha caigut a l'acera d'aquet carrer. S'ha ben embrutit i jo l'hi he ben renyat.

Han vingut a posar el contador nou.

En Sallarés ha vingut a dibuixar amb en Lluís.

22. Les noies amb en Serafí han anat al Palau // de la Música Catalana a sentir un concert. Mentres han estat fora, en Lluís i en Sallarés han dibuixat fins a dos quarts d'una que s'en han anat a missa.

Hem rebut lletres d'en Flor i d'en Fullà.

També ha vingut l'electricista amb l'extravagant tarja de felicitació *espolsa butxaques*. Deu centimets només com an el lampista d'air. Quina catèrvola! Sort qu'és una vegada l'any!

La carta d'en Flor és extensa i ben acompanyada. Encare que no manquin contrarietats, només de vèurer la pau carinyosa que hi ha amb la meua tan estimada colla ja les fa més suaus.

Som respost una carta a na Lluïseta.

A la vetlla han pujat els companys dels nois, en Llorens[,] l'Alcàntara[,] en Serra i en Sallarés, i no sé qui més. Per l'escala feian quissab la broma. Essent a dal, en Serra

ens ha donat uns moments de conferència llegint un tros de “Caires vius” de na Víctor Català. Aviat s’en han anat. Plovia mol.

Les rues i fires han resultat aigalides.//

Les noies han dit que la vetllada que han fet ha resultat mol lluïda. El s[enyo]r rector les ha obsequiades amb caramelos.

23. He comprat sobres i una llibreta.

He rebut una carta d’un amic d’Arenys que me diu qu’el meu padrí està forsa malalt. Hi som anat per·a quedar-m’i a la nit.

S’han rebut cuatre mots de na Gracieta que són per els nois. Bé està prou de broma! Diu an en Serafí que escrigui per el “Correo de Cataluña” i que se firmi “Jordi de Llufriu” o “Japet de sa Buranca”.

En Pau ha enviat una panera de pa (que Déu n’hi do), vi, llibres, pinyes i no sé què més. També hi ha dues ampolles que diu són del seu cunyat Josepet per·a nosatros.

A un cuart de sis som arrivat a Arenys. He trovat el padrí forsa refet del tropell que havia passat. L’han vetllat els seus amics. Tota la vila en massa l’han // vingut a visitar. La gent plorava i no se podia resicnar a perdre’l.

24. Som anat a missa i a combregar. He pregat per la salud del meu pobre padrí. Con he tornat de missa l’he trovat que ja havia esmorsat una mica. L’hi he fet una estona de companyia.

Al vespre no volia que m’en anés. Ho ha permès con l’hi he promès que demà a la tarde tornaria. Som surtit d’allà a un cuart de set. Arrivant aquí hem sopat i després amb na Montserrat hem anat a la plassa a comprar per demà no fos cas que demà no obrissin. Tots els carrers atestats de gent que proveïen per a demà, no mancant-i a tots la tradicional matassa de àpit, costum que tenen aquí la vigília de Nadal a la nit. De bèsties mortes feia por les que hi havia a la plassa penjades i netes a gust de totes ses bosses. El carrer Mitjà de S[ant] Pere és habitat per famílies mol pobres, pro aquesta nit semblava tot // alfombrat de plumes de bèsties crestudes sacrificades que quissab els mesos que les anaven engreixant per aquet dia. A mi res d’això me tenta. No trobàvem cap taula qu’ens volguesin vendre la meitat d’un pollastre. Per fi n’hem trovada una que en veian a terses i qu’eran bèsties mol bones. N’hem comprat 15 unces, un trosset de bou i atre de xai. Hem comprat turrons i demà comprarem 50 neules cargolades que remuiarem amb el vi de Sant Vicents i ja farem la nostre festeta.

25. Amb les noies hem anat a missa de set. Hem oït les tres misses que ha celebrat el s[enyo]r rector. Ha estat una funció lluïdeta. La adoració del Nen Jesús ha durat bona estona. Després hem anat a combregar en nom de Déu. Les noies després han anat a l'ofici a la Catedral.

En Serafí i companys han surtit d'e<s>xcursió cap a marina. Jo a la una he surtit per Arenys. He fet el tragecte ben sola. Som estrenat una pell.// Con som arrivat a cal padrí l'he trovat an el menjador forsa millorat. L'hi he fet companyia bona estona. A tres cuarts de sis n'he sortit deixant-lo ben animat.

A casa hi he trovat carta i postal de na Gracieta i postals de les Llorens.

Per telegrama rebut d'un jove d'Arenys, s'ha sabut que avui el vapor que hi anava en Domingo Avellí ha arrivat felisment a Buenos Aires.

26. Ben dematí som anat a les meues devocions.

A les vuit amb les noies hem sortit de Barcelona i hem anat a passar la festa onomàstica del padrí al seu costat. Avui a casasseua no s'hi cavia de tantes visites. No se saven avenir amb que de nou estigui refet de la enfermetat que va passar encare que ràpida pro forta. A taula érem tretse i la mare de na Rosalina s'en ha volgut anar.

Els amics del padrí l'hi han serrat els petxes del llit perquè el tingués més baix i còmodo.// A les nou hem sortit de casasseua deixant-lo bé i content. Hem arrivat a la estació a les onse tocades trovant en Lluís que ens hi esperava.

27. A la tarde he fet una pila de dilligències que han quedat embastades. Som anat an el taller d'escultura del s[enyo]r Llimona i no l'hi he trovat. Pel camí uns xicots m'han penjat la tradicional *llufa*. És el seu dia i no cal barallar-s'hi. M'en som adonat, i els pillets encare me demanavan qu'els hi tornés l'agüia de cap que clabava el tros de paper.

No havent trovat el bon senyor que jo necessitava he rumiat una estona pensant quissab ont viu, i se m'ha acudit que an el Círcol de S[ant] Lluc ho sabrian. Hi som anat i el conserge m'ha dit que viu al carrer de Lauria 42. Hi som anat i tampoc l'hi he trovat. M'han dit que hi torni demà de dues a tres que parlaré amb ell mateix. Eren dos cuarts de cinc. Som entrat al Banc Español a // presentar una lletra. Me l'han feta firmar, m'han donat número d'espera, m'he esperat quissap l'estona i darrerament m'han cridat per·a dir-me que no tenian encare l'avís de pagar-me-la. Era tart i som hagut de surtir

per una porta *falsa*. A les sis arribava a casa. Hem pujat amb na Carmeta Bach i el seu nevot. Després ha vingut en Busquets i més tart en Llorens i en Sallarés. Aquet amb en Lluís se preparan perquè demà s'han de examinar de francès.

28. A dos cuarts de vuit som oït missa i he parlat uns moments amb el s[enyo]r rector. M'ha tornat aconsellar que tingui ànim per anar jo sola a can Llimona. Ell m'hi ha recomanat. A dos cuarts de tres hi som arrivat. M'ha rebut mol atent prometent-me fer tot lo possible per en Serafí. Fins m'ha promès treure si de qui l'hi ve, despatxar algun operari del taller per·a colocar an en Serafí. N'he sortit tota contenta i animada. Pregaré a Déu per // ell i pels seus, i perquè rebi en Serafí sense treure'n cap.

Som entrat a les Reparadores uns moments per·a donar gràcies a Jesús Sagramentat del favor que m'acabava de fer.

Rebem carta de les germenes Colomines de San Feliu i una felicitació de les Planes.

En Lluís i en Sallarés s'han examinat de francès i els han aprovats.

29. Diumenge. Som oït la missa de l'Evangeli. A la tarde som assistit amb una vetllada de les Escoles Dominicals de la parròquia amb motiu de repartir turrons a la mainada. Lo que m'ha molestat per massa castellana, pro ja veig que per aquets barris hi ha una xamaniat de criaturetes que són de matrimonis castellans. Tots som de Déu. El s[enyo]r rector voltat de criatures estava de lo més content imitant el nostre diví Mestre.

30. Tot es dematí som escrit. He fet una carta per una bona persona agraint-lo de tot cor els bons // serveis que me va fer l'atre dia.

Han vingut en Busquets[,] en Sellarés i en Pep.

Som anat a La Física a comprar roba per cusir.

31. Últim dia de l'any que fineix.

Jo no sé com comensar la nota d'un dia tan trist com ho és per·a mi el 31 de cada desembre. Déu meu. M'entristeixo, m'espanto. Sembla que me trovi a les portes de la eternitat a punt de donar comte de tots els meus actes.

Quina mena d'aconteixements variats hi ha hagut a la nostre família durant l'any? A nosaltres sempre ens en passan. Hi ha famílies que passan centúries amb una mateixa casa, uns hereus rellevan als atres. Tots segueixen els mateixos camins succeint-se els

joves an els vells amb una mateixa escala, afegint algun cantó a la casa amb una colla de teuladets que són atres tants dormitoris dels que s'han anat casant, i per anys i panys són els mateixos propietaris de llurs // casals i patrimonis. Amb nosatros no ha estat aixís, sinó que uns per aquí atres per lla campi qui pugui s'han allunyats germans, oncles, tots hem fet via lliure. Se veu que som moguts, que no tenim res d'ensopits.

Jo que aimo la soletat amb tota la meua ànima me'n he vingut an aquet burgit ciutadà amb els meus petits bocins de cor aunt Déu m'ha destinat, i voreta d'ells vetllo els seus camins; ells hem fan companyia i tots plegats ens comuniquem coratge ben resicnats a tot lo que Déu disposi. Aqu[e]st any que finirà ans de poques hores, m'ha portat la nostra petita Sara tan rebufona que no he vist sinó amb fotografia. Ha estat l'aconteixement més joiós per·a tots nosaltres. La malaltia d'en Serafí em costa moltes llàgrimes. No obstant confio amb que se curarà. Jo de mol de temps que no m'havia trovat tan bé com are.

Avui som escrit forsa. Carta a m[ossè]n Alcover, al d[octo]r Llombart, al s[enyo]r Serra i Pagès, an en Ton de // casa i a na Rosalina d'Arenys. N'hem rebuda de n'Enriqueta[,] que m'hi diu que 'l meu pobre padrí ha recaigut. Déu l'ajudi.

Per un encàrrec d'en Pau som hagut d'anar a la plassa Reial. Hi som anat a peu. Tot Barcelona estava tirat al carrer amb motiu de vigília d'any nou i de festa de Reis per les criatures i fins per grants. És un disbarat els diners que s'hi gasten. Les costums i tradicions sempre són interessants. D'aquesta manera sempre se recorda la reial visita al Nen Jesús en la benaurada cova.

A la missa de dotse, els nens de l'escolania han cantat cansonetes mentre ha durat la adoració del Nen Jesús. Cantavan[:] «Bonica és la Rosa / més ho és lo Ram / més ho és lo Lliri / que floreix tot l'any.»

Deixo la suscripció de "La Formiga d'Or". Portaran "Feminal", "La Família" (revista mensual ilustrada), "La Veu de Catalunya", "Butlletí del Diccionari, "Renaixement" i "Patufet". Som ingressat a la Associació // de Mares Catòliques de Santa Mònica.

Déu me concedeixi forsa per·a cumplir tots els bons propòsits que avui he fet devant del sacrari. Jesús i la seua santa Mare m'hagin escoltat.

En Serafí és a dormir. En Lluís aquí amb mi buriquejant i desfent un rellotge d'en Tonet Alibés. Na Maria a dormir i na Montserrat llegeix "La Família".

Barcelona: tres cuarts d'onse de la nit, a la taula del menjador de carrer de Trafalgar 58, 2on 1ª acavo l'any 1912.

¡Alabat sia Déu!

¡Visca Catalunya!

Irene//

1913

1er de gener

Les petites i en Serafí i jo ens hem llevat dematí y hem anat a combregar en nom de Déu.

Air estava tota trista. Avui estic més animada.

Els nois han anat a dinar a casa dels Alcàntaras celebrant els Sant Manel[,] nom que tenen pare i fill.

Un empleat de "Feminal" m'ha portat els dotse canons per·a guardar o enviar els nombres de la esmentada revista.

Rebem postal de na Gracieta[,] que diu que la petita no està gaire bé perquè posa dents. També diu que el dia de la Puríssima n'Angeleta va cantar a l'iglésia de Trenque-Lauquen. M'han alegrat tan les seues noves, que els hi som escrit llargament.

Cap al mitgdia en Capmany de S[ant] Vicens m'ha portat una carta d'en Pau. Diu que el nostre fillolet s'està morint.

Amb les noies hem anat a felicitar els Manels Alcàntara. Tot avui plovisqueja. Comensa l'any forsa ensopit sense fer sol.//

2. A les set del dematí som anat al baixador del passeig de Gràcia. He pujat an el tren[,] que m'ha portat fins a Molins de Rei. D'allà amb una tartana hem anat a Sant Vicents dels Horts[,] ont hi hem arrivat vora les nou. He trovat el nen forsa millorat. En Pau ha despatxat els seus estudiants. Hem dinat a casa de la seua germana, i veient que el fillol nostre estava fora de perill, a les cinc m'en som tornat arrivant a casa a les set.

"La Veu" porta la gran nova de que en Maura s'ha retirat de la política.

3. 1er divendres. Amb na Montserrat hem anat a la comunió del Apostolat.

A la una he sortit de Barcelona i m'en som anat a Arenys a veure el padrí[,] que l'he trovat mol atropellat. M'ha fet molta tristesa trovar-lo tan delicat. No penso pas que vagi més pel món. L'he deixat amb molta pena, pro no m'hi podia quedar ni hi feia cap falla ja que són molts qu'el cuidan. A les nou del vespre m'en som anat.// He pujat an el tren i m'he trovat ben sola an el cotxe. A Caldetes ha entrat el revisó. L'hi he demanat si

an els atres cotxes també estavan buits i m'ha dit qu'entre tot el tren érem cinc passatgers repartits a tots els departaments. M'ha preguntat si tenia por. L'hi he dit que no en tenia, puig ni ell mateix me feia massa goig. Ha recorregut d'un cap a l'atre de tren, i ha tornat a oferir-me la seua companyia que per no desairar-lo l'hi som acceptada. Més m'hauria estimat anar sola i resar el sant rosari. Aixís no m'en hauria adonat tan de la solitut. Ha comensat queixant-se de lo mol qu'el feia sofrir la vacuna que feia pocs dies l'hi havian posat, i amb aqueixes converses i d'atres que no anaven en_lloc de tan inútils, tussint i badaiant ell i jo, crec tan aburrit l'un com l'atre, hem arrivat a la estació de Badalona. Ha pujat un trevaiador i el meu company s'en ha anat, despedint-se mol atent. A les onse tocades arribàvam a Barcelona plujabatent amb un // fanc que apestava. En Lluís m'hi esperava. Hem pujat al tranvia de circunvalació fins al carrer de Girona i cap a casa.

Avui som enviat cuatre mots amb una senyoreta perquè me dongui de baixa a "Acció Social Catòlica". També som escrit al en s[enyo]r rector de Santa Acna l'atenció pel seu bon record. És persona sàvia i sensilla i se mereix totes les atencions.

Per_tot arreu no se parla d'atre cosa que de la retirada d'en Maura.

4. Plou. Es pagesos estaran contents.

5. El carter ha portat dues postals d'en Pau en el carret amb el burro. És de la inauguració del carril que passa per lla des de Magòria fins a Martorell.

Les germanes Pahissa[,] que viuen al pis de sobre nostre, volen fer de reis fent baixar coses del seu balcó an el nostre. Que se diverteixin si poden[,] que de tribulacions en passan més de les que poden soportar.//

6. Venint de plassa, a casa d'un drapaire del carrer Mitjà de S[ant] Pere he vist que hi havia joguines, i he comprat cavalls de cartró de 5 cèntims cada un pels socis de Canigó, una nina per na Maria \i/ una pilota per na Montserrat i un·atre per en Lluís. Tot era de 5 cèntims cada cosa. En Serafí deia que els cavallets tenen fatja de gos, de burro i quelcom de cavall. No hi ha jugat poc. Veurem con els atres arrivaran què els hin semblarà.

Hem rebut postal de mossèn Alcover. També n'hem rebudes de l'Alcàntara i d'en Llorens des de Montserrat.

En Serra ha entrat soci de Canigó.

A dos cuarts de set del vespre els de Montserrat han arrivat. Han esperat els qu'eran al Palau de la Música. En Lluís amb en Pep han anat a donar vols. Con hi han estat tots han jugat amb els cavallets de cartró. Han rigut mol amb els versots tan estrambòtics que els hi he dedicat. Han acordat tenir junta al Canigó per·a determinar quins noms els hi // posaran. Després diu que els ha portaran a la festa dels Tres Toms el dia de Sant Antoni.

7. Som escrit an en Pau. En Lluís està vora d'exàmens. Rebem postal d'en Juanola d'Olot i de cal Illa de Vich.

En Serafí ha anat al banc a cobrar una lletra.

He pagat el lloguer del pis i els mestres de les noies. Tota la tarde he planxat.

8. Dematinet he assistit a les meues devocions predilectes. Som comprat unes píndules per en Serafí. Torna tenir tos. He sentit un tros de sermó del canonge d[octo]r Mas. Qu'en té[,] de raó[,] amb dir que nosatros les mares viudes mereixem ser compadides ja que tenim de fer via soles, trepitjant un munt de contrarietats que tant·sols un voler de Déu aplana. Déu ens do serenitat a totes.

9. Avui he caminat tot ple. A dos cuarts de deu som anat a portar una ampolla al recader de Sant Vicents. És al carrer Ample. Som entrat // a Santa Maria del Mar. He resat uns moments a l'altar que hi ha sant Serafí. He passat per uns carrers i carrerons que tenen uns noms mol extravagants. De tan en tan és bo caminar per aquells llocs tan antics[,] estrets i foscos i sense sol, ont hi viuen tantes famílies pobres i enmalaltides. Encare que no els hi poguem donar cap socors, amb els sentiments anímics els <ha> estimem i compadim i preguem per ells.

Som escrit an en Florenci. N'hem rebut carta avui, d'ell i d'en Pau, i postal de na Gracieta. En Pau me diu que de nou tenim el fillol forsa malalt. Cap al vespre la senyora vella del 1er 1a ha mort. Déu l'hagi perdonada. Tenia vuitanta-vuit anys i ja feia temps que havia perdut els coneixements.

10. He baixat una estona a fer companyia al pis de baix. La senyora està tota afligida amb la pèrdua de la seua pobre mare. Encare que fos com una criatura se l'ha estimavan.

Llegeixo[,] o més ben dit fullejo[,] un llibre mol interessant titulat "Tierra Santa".

És una // història dels seus monuments i tradicions. Hi ha uns gravats mol macos.

Som escrit an en Pau, i an en Ton de casa.

Han vingut en Busquets, en Pep, n'Hermínia i el seu promès.

En Lluís ha acavat el dibuix que feia per examinar-se no sé con. Potser demà.

11. Dematinet[,] les meues devocions. A dos cuarts d'onse he <p> baixat al 1er 1a acompanyant-los mentres el dol s'en han endut la difunta.

Han vingut en Pep, en Busquets, en Llorens i l'Alcàntara. A casa sembla ben bé la casa pairal. En Manel m'ha fet llegir uns versos que se referian a un abet tal volta centenari o més que de tan vell semblava un esquelet i no tenint més vida o sava per aguantar-se queia corsecat de branques sobre d'un atre de corpulent quin[,] compadit[,] el recullia amorosament. M'ha fet recordar es suros d'es boscos de la propietat del Ros de Juyà que són // a la Barceloneta tot anant cap a Torrent. També com l'abet de referència, de tan vells cauen sobre dels més joves i la gent hi va a recullir ses branques seques per a cremar a les llars.

Que en tancan d'idilis, muts en aparièncía[,] es boscos! Que bé s'hi està rodejat de tants atractius i amarat de flaires[,] sol i cansons amoroses. Ditxosa quietut del bosc! Qui la pogués gaudir amb sant repòs! Ja s'està bé aquí també, pro qui pogués viure sol[,] ben sol com els anacoretes que vivian sols pro ben acompanyats espiritualment amb Déu! Are vui imaginar-me que tinc seixanta-cinc anys, que ja res me reté a la vida ciutadana, i que de nou emprenc el vol i m'en entorno a reposar amb un reconic fet esprofés per mi a la nostre llar que tants records estotja! Mirat per aqueix cantó que re_bé! Tan de sol, tan de cel, tants de plans i montanyes que la vista pot gaudir des del nostre gran casal! Pro això tant·sols és un somni que jo mateixa cuidaré de no portar a cap. Perquè qui m'en privarà? Repeteixo que jo mateixa // no voldré viure sola tenint els meus fills escampats, sinó com més vora d'ells millor. Molts sacrificis hem costan, i per ells solsament vui la vida. Déu i ells són tots els meus idilis.

En Serafí és amb una conferència belga.

Diuen qu'en Maura de nou ha reprès la *batuta*.

12. Amb les noies hem anat a la comunió del Apostolat. Ha estat mol concorreguda.

En Domingo Tuset de San Vicens m'ha portat una carta d'en Pau que m'hi diu qu'el nostre fillol està mol delicat.

A la tarde som assistit a la funció del Apostolat. El sermó[,] curtet pro ben emocionant.

13. A les vuit trenta he sortit de Barcelona per anar a Arenys. Som anat sola fins a Mataró. Han pujat unes pobretes dones que s'han vingut a seure vora de mi. Per caritat i delicadesa he deixat de llegir convidant-les a posar els peus an el tubo calorífic puig jo ja els tenia calents.// M'han demanat si els hi volia llegir una pila de receptes que portavan[,] totes de diferents metges. Malaventurat qui no sab de lletra! Fins portavan còpies de receptes que quissab per·què servian. Amb paciència els hi he classificat la paperalla, m'han contat una pila de misèries que som consolat com he sabut, i hem arrivat Arenys. El dia quiet, el cel i la mar esplèndits. Gràcies a Déu he trovat el padrí forsa millorat. L'hi he fet companyia fins a les sis de la tarde. De visites en té que mai s'acavan. És mol popular. A un cuart de set hem sortit d'Arenys. Era fosc. A dos cuarts de vuit hem arrivat a Barcelona. Ningú m'hi esperava.

14. Dematí fa fret. Jo no me poso res al cap. Veurem en què pararà la meua valentia.

Som anat a consultar amb un metge que el padrí hi està amb cura. Ell m'ho va encarregar.

En Domingo de San Vicens m'ha portat la mala nova de que el nostre fillol és difunt. Després de preparar algunes coses m'en som anat // a pujar al tranvia que porta a la estació de Magòria. A un cuart d'una n'hem sortit. El camí are a l'hivern és tristoi. Arrivant a S[ant] Vicens amb na Sagarra i el seu fill hem anat de dret a can Pau. Feien foc a la llar. Un foc que tot retornava. Aquella gran foganya m'omplia de recorts de tota mena i fins m'entristia pensant que tot sovint és soliua i plena de fredor per el pobre amic Pau. Aviat ens n'hem anat a casa del fillolet mort per acompanyar-lo al cementiri[,] qu'és forsa lluny del poble. En tornant hem fet unes estones de companyia a la família atribulada per la pèrdua del angelet que tan estimaven.

Aviat ha estat hora d'anar a la estació. A dos cuarts de nou som arrivat a casa.

15. Avui en Pau ha vingut per primera vegada. L'ha acompanyat el bon amic Capmany. S'han quedat a dinar. A la tarde hi ha vingut en Girbal Jaume, en Busquets[,] en Pep[,] en Llorens i l'Alcàntara, dues veïnes i // na Carme Bach amb el seu nevodet Ignasi.

Hem rebut carta de na Gracieta. Diu que tots estan bons i que n'Angeleta té mandra d'escriure.

16. A dos cuarts de vuit m'en som anat a la estació de Fransa. Del cap de pocs moments na Rosalina d'Arenys ha arrivat i desseguit hem pres bitllet per Gelida. Hem pujat al tren i hem passat un camí mol bonic. Hi hem arrivat a tres cuarts de deu. A la mateixa estació hi ha una tartana que porta a la població. És al bell cim d'una montanya. Con s'és a dal del poble un s'hi sent tan bé que no se cansa de contemplar aquelles gegantines montanyes i uns plans preciosos ben conreuats. Tot són vinyes i aliberes i poblets escabrosos encastats al bell cor de les montanyes que gairebé totes tenen torres mitg enrunades que daten segurament del temps dels moros. Si se tomba la vista cap el pla, també corprèn tants de poblets blancs que en_mitg de la boirina semblan bugades // esteses. Jo no me recordo haver fruït mai tantes belleses. Quins istius més bonics s'hi deuen passar!

Hi hem anat a Gelida a consultar amb un metge que viu al passatge Permanyer pro are se trova estiuejant. No té pas mal gust... Per espai de alguns anys ha cuidat de la salud del padrí i ens el portava mol bé. Ens ha ben atès i donat camí per·a fer allargar la vida del nostre estimat vellet amb tot i que els seus pressagis han estat bé massa funestos. Tot això ens temíam. Ens ha acompanyat a donar una volteta per la població, hem entrat a visitar la iglésia i com que s'ens ha posat vent fret hem retornat a casa del bon d[octo]r perquè an ell l'aire fret el molestava.

L'iglésia és bonica encare que forsa moderna. L'altar major diu qu'és d'una iglésia que hi havia a la plassa de Junqueres. És mol neta. A les cadenes de les llànties hi enfilan tot de flors i fins n'hi havia una qu'era tota gurnida de neules de colors.//

Ans d'anar a veure el d[octo]r Visa hem esmorsat a la fonda. A les dues hem sortit novament amb la mateixa tartana arrivant a la estació a dos cuarts de tres. Cinc minuts després el tren arribava. Hi hem pujat arrivant a Barcelona a un cuart de cinc. Hem baixat al passeig de Gràcia perquè teníam de visitar un amic del padrí. Hem anat a peu fins a casa, i desseguit cap a la estació de Fransa[,] ont ens hem despedit anant-se'n na Rosalina cap a Arenys i jo cap a casa.

S'ha rebut una postal d'en Domingo Avellí qu'ens esplica la seua arrivada a Buenos Aires.

17. Som oït missa de tres cuarts d'onse i surtint he pujat al despatx del s[enyo]r

rector. Hi som estat poc, perquè sempre ho té ple de gent que s'espera per·a consultar-li coses. Ell volia que jo l'hi dictés una carta que vol fer per ajudar-me per un assunto referent an en Serafí. Bé m'en he prou // guardat! Qui som jo devant del seu talent. Déu l'hi pagui l'interès que se pren per tots nosatros. A la tarde som anat a casa de la Nativitat Martí[,] modista de capells. És entreparenta d'en Pau i hem parlat de qui ha de ensenyar a na Montserrat. No hem quedat pas enteses.

18. També avui he conferenciat una mica amb el s[enyo]r rector de S[ant] Pere. M'ha donat consells per la quinta d'en Serafí. Quin costat tan poderós tenim amb aquet bon senyor. Tan abatuda que me trobava i tan enfortida que n'he sortit! És mol trist tenir de fer via sola i amb malalts. No sé què seria de mi si no fossin els camins que m'indica ell!

Con som arrivat a casa hi som trovat una carta d'en Flor que m'hi diu que té en Domingo amb ell a Bolívar, i que els dos han tingut tanta alegria de tornar-se veure després de tants anys que no s'havian vist.

A la tarde hem rebut una colla de // postals d'en Pau. Totes són per la colla d'amics que se reuneixen a casa i per els meus nois.

Som cusit, planxat i escrit amb un bon amic que ho necessitava. Si les meues lletres l'han ben encaminat donem gràcies a Déu.

Som entrat a la associació de la Visita domiciliària de la Sagrada Família.

19. Rebem carta d'en Florenci forsa endarrerida. Porta data del 22 de desembre i ja tenim la del 27. Sia benvinguda.

20. Som assistit an els funerals de la difunta del 1er 1a.

Hem rebut carta d'en Domingo Avellí. Diu que està amb en Florenci mol animat.

21. Avui hem fet una mica de festa en memòria del nostre patró gloriós de Llufriu. Pobre poble meu! Fa tristesa recordant qu'els que feien relluir més aquesta festa tots ens han deixat.// Al cel els poguem reveure.

Hem menjat un tortell i hem vegut vi blanc.

En Dalmau de Cassà ha vingut a despedir-se. S'en entorna a Melilla acavar el servei.

22. En Lluís s'ha examinat de dibuix. L'han aprovat. És un pas més que va avensant.

23. Aquet dematí tenia fret i som anat a passejar cap a la Reforma[,] que hi feia bon sol. Som entrat uns moments a la iglésia de Sant Jaume.

He rebut una carta del Institut de la Llengua Catalana firmada per m[ossè]n Alcover i en Carner. També n'he rebuda una d'en Pau.

24. Som oït missa d'onse. Era de la Congregació dels Dolors. Després el s[enyo]r rector ens ha fet un petit sermonet. Ell estava forsa ensopit, i moltes senyores dormian. És el mal de les dames barcelonines. Mol amigues de assistir amb conferències, pro per_tot s'hi adormen. Què hi farem!//

Som anat a visitar la s[enyo]ra Karr i només hi he trovat el seu fill i la filla gran.

A la vetlla amb les noies hem anat a l'Orfeó Català a sentir un concert que hi han donat els cantaires de Bilbao. Ens ha agradat mol. Han cantat també dues cansonetes nostres que els hi han valgut uns grants aplaudiments. Els seus cants són bonics i ferrenys i els cantan amb sentiment i patriotisme. Feien una impresió bonica tots amb un vestit negre i boina vermella. En_mitg d'un camp tan ple de roselles del caps dels cantaires s'hi destacavan un volarat de colometes blanques vellugadisses i de totes edats. Tant elles com ells han copsat moltes simpaties i els hi han ofert una cinta catalana com a corbata de la seua senyera. Ells cantaven el seu himne, festejats amb un fort picament de mans.

25. Hem rebut tot ple de correspondència. Dues cartes d'en Martí de la Habana, una per mi i l'atre per na Neus. Una de na // Gracieta per en Serafí i una de na Rosalina d'Arenys que diu qu'el padrí està més bé.

26. Diumenge. Amb les noies hem anat a les funcions relligioses matinals que sempre són suntuoses i atraients. El predicador ens ha encarregat molt a nosatros[,] mares[,] vetllar els camins dels nostres fills i que Déu ens do prou serenitat per·a apartar-los dels abims qu'el món posa contínuament al seu devant.

En Serra ha vingut, i ha portat el cavallet dels Reis tot enjoiat.

27. A tres cuarts d'onse tocats som anat a fer la mitjora de vetlla. Mentres hi era

han celebrat una missa de presentació d'un infant. Mol he pregat per aquella mare i per el seu fillet, que fos un fervorós fill de la Iglésia i el conhort de la seua bona mare. La llevadora[,] tota presumida[,] glonxava el menut perquè no plorés, al mateix temps que escampava les puntes planxades perquè no anessin a fer nosa a la corona. La mare[,] tota alegroia[,]// agraint els afalacs i atencions de la llevadora: en fi una[s] cerimònies atraients i de sublim memòria.

Surtint, amb na Neus hem anat a can Rosés a presentar l<a>es lletres rebudes de la Habana. No hi hem trovat el caixer.

Hem anat al carrer de Montció a buscar un llibre de la[s] revistes de tot l'any "La Família" ben encuadernades. Hem caminat pels carrers Amargós, Comtal i el de les Moles, i ja han estat la una[,] hora que podíam tornar a can Rosés. Hi hem tornat i el caixer ha pagat només a na Neus. A mi m'ha dit el caixer que me l'ha pagarà dissapte.

Per la plassa de Catalunya hi havia moltes boines vermeies dels cantaires vascos. Avui s'en van.

He fet dues alfombres de dues calces dels nois. Ben forrades i un ribet vermei tot voltant.

En Lluís fa proves per·a conjuminar un timbre elèctric. Rebem carta d'en Pau.

28. No he sortit. Amb na Montserrat hem cusit. Han vingut mare i filla Alcàntaras.//

29. "La Veu" porta la nova que en Moret és mort. Per fi a l'hora de la mort ha overt els ulls a la fe. Déu s'en ha compadit i de Grant Oriente de la masoneria qu'era en vida, ha cridat un capellà que l'encaminés per el bon camí. Diu que ha mort ben reconciliat.

Na Carme Bach ha vingut. Ha plorat mol[,] la pobre. Malaventurat qui no té mare! Jo faig lo que puc per animar-la. És tan jove! Som escrit a la seua germana Mersè perquè la protegeixin ja que el seu tutor s'en cuida tan poc.

Som escrit an el padrí.

En Lluís fa una medalla de coure per en Flor.

30. M'he llevat tota contenta semblant-me que pressentia algun aconteixement mol agradable. Fins are que són un cuart d'una tot m'ha anat al revés. Ha arrivat vapor de Buenos Aires, han passat dos carters i de llarc sense res per mi!

En Serafí s'ha llevat tot malaltús. El cap l'hi roda[,] se sent molt marejat. L'hi he fet aiga de camamilla i res l'hi ha adobat. L'hi he donat // aiganaf i tampoc s'ha calmat. Sembla finat[,] el pobre. Som fet anar a la farmàcia a buscar quelcom per tranquilitzar-lo. Encare no ho està del tot. I per fi de festa la roba del terrat s'ha muiat. Quin dia més enrevessat, veiam què més ens passarà!

Som al vespre. Què més m'ha passat? de tota mena de contrarietats. En Serafí no se aliviaba. En Lluís ha anat a esplicar-o an el metge i ha dit que vindrà a veure'l. M'ha fet mal efecte que vingui el metge a casa. Mai des que som a Barcelona n'havia vingut cap. M'ha entristit perquè penso que mal és con se comensa. Con el metge ha arrivat, en Serafí se trobava millor. No obstant ha receptat i donat ordres. Per fi s'ha tranquilitzat gràcies a Déu.

Avui en Lluís amb el seu mestre de dibuix i companys han anat al Tibidabo. Han pujat i baixat a peu. Rebem carta de na Gracieta i d'en Flor.

A la nit els companys han vingut a veure en Serafí. En Manel ha portat uns versos humorístics referents an els cavallets dels Reis.

Són les deu de la nit. En Lluís ensenya francès <a> // a na Montserrat. Na Maria arregla la cuina i en Serafí s'en va a dormir.

31. "La Veu" porta un full ple de instruccions per·a escriure bé el català.

En Serafí encare no està ben bé. Na Maria no ha anat a l'escola perquè té mal de coll.

Rebo carta extensa d'en Pau. M'hi esplica la seua estada a Montserrat.

Ha vingut en Teixidó d'Olot. Ha acavat el servei militar. A la vetlla han vingut les veïnes del 3er i del 1er. Han portat dues medalles mol maques. Una de sant Jaume i l'atre de la Solidaritat. En Lluïsot[,] tan entremaliat[,] ja en té una per a reproduir-la. No para mai amb els seus enginys.

En Serafí s'en ha anat al llit no gaire animat i na Maria ítem.

Alabat sia Déu!//

Febrer

1er. En Serafí està pitjor i na Maria[,] millor. Ja ha anat a l'escola. Pren unes pastilles blanques que l'hi van bé. En Serafí el cap l'hi roda. No se sent gens bé.

Aprofitant la rebaixa de preus que hi ha a La Física hi he comprat una pessa de roba blanca, i roba de color per les noies.

A la plassa de la Cucurulla hi havia una pobre dona que s'esgargamellava cridant que l'hi compressin el calendari del Pagès. N'hi he comprat un per enviar-lo an en Florenci junt amb un bloc català. Pobre dona! Ningú l'hin havia comprat cap encare i n'ha estat tota agraïda. He gastat 15 centimets i fet caritat.

En Serafí està tot tristoi. I per més pega en Teixidor s'ha quedat a dinar.

Som anat a can Rosés a cobrar la lletra. Jo estava tota capficada devant <e>l'estat d'en Serafí. A can Rosés m'han fastidiat d'una manera que potser no hi tornaré més. Han canviat de caixer, i el nou és un jovenot desatent i pretenciós.//

A dos cuarts de cuatre el metge ha vingut. Ha receptat una purga que l'ha presa amb dues vegades. Hem rebut carta d'en Flor amb un gino petit. Són les onse de la nit. En Serafí reposa bé i jo m'estic ben aconsolada bo i donant-ne gràcies a Déu. En Lluís és al Centre de Dependents a sentir una conferència referent a Bèlgica.

2. En Serafí està bé del tot. Me llevo a dos cuarts de set i l'hi porto una tassa de caldo. En Lluís dorm. En Serafí havent esmorsat ha surtit ben tranquil. Jo he sortit per dilligències i per_tot me trobava amb disfresses de mol mal gust. Algunes criaturetes amb calses llargues qu'els entrebancavan i fins alguns que portavan esclops i mantes de safranaire.

A la tarde amb na Neus i les noies hem anat a la festeta que han fet al barri del Forto Pio. Han cantat i tocat pesses de violí amb acompanyament de piano. Una mosseta mol decidida ha fet un paper de "Dimoni // Marxant" que ho ha fet mol bé. Era un monòlec humorístic mol ben trovat. Han representat "La llàntia de la Verge". Han trevaiat tan bé, que fins les han obsequiades amb rams de flors.

3. Dematinet les meues devocions amb na Montserrat. Som anat a can Llimona i no l'hi he trovat. Els seus fills m'han dit qu'és a Olot i que no saben con tornarà. D'allà som anat a can Piñol perquè vingui afinar el piano.

Som anat a casa de la s[enyor]a Karr. Hem parlat de con la dida de la seua Paulina s'embarcarà per Buenos Aires. Dª Carme m'ha donat el manuscrit de la "Conferència feminista" de na Gracieta. L'he llegida i a tots ens plau més llegir l'escrit seu que l'imprès. No m'agrada lo que ha fet "Feminal". Hauria preferit n'haguessin publicat fracments dels trossos més bonics i interessants que no pas a lo darrer plegar de sopte deixant de publicar passatges que valen més // que lo que han publicat. En fi[,] tots ens pensem fer les coses bé.

Som comprat una cassola d'alumini.

Hem rebut una carteta de na Gracieta per na Montserrat. Diu que tenen molta calor.

4. Com que avui és un dia tan esvalotat hem anat a combregar de bon dematí.

Rebem carta del s[enyo]r Colomines de la Habana. A la nit hem assistit a la funció relligiosa que s'ha fet a Sant Pere. A les onse s'ha comensat. A tres cuarts de dotse s'ha organitzat la professó per dints la iglésia. A un cuart d'una han donat la benedicció papal i reservat. Acte seguit s'ha comensat la missa, mai celebrada en semblant hora per aqueixa diada. És una gràcia especial concedida per el Sant Pare a la nostre parròquia. Hi ha hagut comunió general que ha durat més de mitjora bo i essent dos sacerdots que la donavan. Acavada la missa ens han posat la benhaurada cendra // an els nostres fronts. Eren un cuart de dues con s'ha ben acavat tan hermosa festa. N'hem sortit plens d'unció dolcíssima. A les dues anàvem al llit. Els nois no han sortit.

5. Ens hem llevat plovent. He sortit a comprar per aquí ja que a plassa no s'hi pot anar perquè fa mal temps. Con som arrivat en Serafí se feia l'esmorsar. Tots ens hem llevat tart.

He comensat de llegir "La Atlàntida" de m[ossè]n Cinto. En Serafí se fa arreglar un·atre caixal. Està de lo més content i refet. Aqueixa tarde amb els companys és a passejar. En Lluís no hi ha anat i are els anyora sense ells.

6. Els paletes han vingut a canviar rajoles del menjador. Som anat a consultar lo nostre de la Habana amb un amic del difunt s[enyo]r Basart. M'ha atès mol bé.

A la tarde som escrit a na Gracieta i an en Flor. En Serafí toca el piano. Hi té trassa.//

7. Som assistit a les devocions de l'Apostolat. En Pep ha vingut tot amoïnat de Palafrugell, puig diu que és una nova Sodoma i Gomorra. Sort que n'estic ben allunyada. Ja estem bé aquí.

En Llorens ha portat una postal de Sant Vicens de Paül. És preciosa.

En Lluís és un entremaliat. Sempre burriqueja amb els llums i timbres gastant-me kilovats i metres. Tot és fer proves. Aixís estudia ben lliure i el professor no l'hi renya. No para mai. Are ens fa vellugar el llum.

8. Som cusit i planxat. Som escrit an el padrí i a “La Formiga d’Or” perquè no la portin més.

9. De bon dematí els nois han anat a S[ant] Boi. Són dos cuarts de vuit del vespre i encare no han tornat. Jo m’he llevat amb un mal de cap mol fort. Air al anar-me’n al llit vaig fer-me uns bafos d’eucaliptos per·a curar-me // la tos. Som anat a missa de una[,] que mai hi havia estat. M’he posat al segon rengle vora del presbiteri. Així no tenia la exposició de pells i plumes que les senyores portan an el cap[,] mans i esquena. Sembla que vagin a proveir a les gàvies del parc.

A dos cuarts de nou els nois han arribat de Sant Boi mol ben impresionats. Han portat postals amb vistes del lloc ont fou enterrat el valent Rafel de Casanoves i un seu fill.

10. Llestes les meues devocions matinals, a les 10 som anat a Arenys a veure el meu estimat padrí. Li he portat 500 cebes blanques tendres per·a replantar. Les necessita per remeis. Som passat un camí forsa bonic. Feia un sol calent que retornava. M’he posat del costat del mar avui que era tan clar i lluminós. Sempre és bonic i atraient el mar, tan si és clar com si és rúful. Con s’hi passa dematinet, dóna goig veure el moviment de pesca de la bona gent dels pobles de marina. Avui no n’he vist res perquè era massa tart. Encare // que no hi hagi lo de la pesca, un s’hi distreu contemplant aquells casalots, gallines, roba estesa, jambines i gabitancs, gats i gossos i criatures mig despuiades. Així som arribat a Mataró. El sol era massa calent i m’en som anat de l’atre costat de cotxe. He tancat el llibre. Tant·sols el portava per no entaular conversa amb ningú puig no me plau esgargamellar-me parlant amb qui no conec ni ells a mi. Del costat de terra encare hi havia més moviment. Per la carretera reial hi passaba molta gent. Els camps verts, i atapaïts de pèsols florits. El blat encare no puja gaire. Camps de trunfes de totes *edats*, des de nades tot·just, atres de cavades i atres de calsades a punt d’arrencar. Més amunt[,] unes esteses de tarongers endaurats pel fruit copiós que llueixen, i pujant mol més se veuen els embardissats garrofers que saludan al mar. N’hi ha que tenen centenar d’anys. Embadalida així s hem arribat a Caldetes[,] població ont els pobres malalts hi van a passar l’hivern, <els malalts> per·a enfortir i escalfar // els seus enfredorats membres.

A dos cuarts de dotse hem arribat [a] Arenys. El padrí està mol millorat gràcies a

Déu. M'hi som estat fins a dos cuarts de sis. A un cuart de set n'he surtit amb el correu. M'havia posat vora d'una finestra per a tenir els peus calents apoiats an el tubo calorífic i me pensava poguer viatjar sola. Han pujat dues dones que ben poques paraules ens hem dit. Elles han baixat a Mataró i llavors m'he quedat sola llegint un llibre de contes. A Badalona han pujat dues senyores que ni la bona nit m'han donat. He tingut de plegar de llegir, perquè les noves companyes amb els seus estrafets i moguts capells me feien sombra i aixís hem arrivat a Barcelona.

11. Es dematí he fet el mandra per aquí.

Són dos cuarts de cuatre. Hem rebut postal i carta d'en Pau. En Lluís està fent el timbre elèctric per la porta. En Serafí és a cal metge i a cal dentista. Les noies l'una a colegi i l'atre // cus al pis de dalt.

A les vuit del vespre ens han portat la capelleta de la Sagrada Família. M'ha fet una impresió mol dolsa. Les llàgrimes m'han acudit de tan emocionada. Havent sopat l'hem portada aquí a sobre la taula del menjador, i tots junts l'hi hem resat el sant rosari i la oració que resàbam a Llufriu. En Lluís mentres la resàbam ha dit que l'hi semblava que hi tornàvam ser. Demà a les vuit del vespre la portarem aquí al costat al 56. És una costum antiga i piadosa. No me podia pensar que ens hi trovéssim tan ben acompanyats.

A les onse de la nit en Lluís ha acavat de posar el timbre a la porta. Va mol bé.

12. Na Carmeta Bach ha vingut tota esvalotada per tot lo que passa a casasseua. No sé com acavarà perquè és una madeixa mol esbuiada. Han vingut la nena Paquita Fortuny, la del 3er i les seues cusidores a veure la Sagrada Família. A la tarde han vingut na Neus, en Pep[,] na // Hermínia, en Llorens, en Manel i na Carmeta Bach. Hem rebut les visites an el cuarto de cusir ont hi teníam la Sagrada Família. Hi cremava un ciri gurnit de papers de colors que les noies varen portar de S[ant] Pere. També hi han posat un ram de junquillos i un pomellet de violetes. Cap al vespre l'he posada a la taula del menjador. També érem bona colla que l'acompanyàvem.

Avui estreno la pluma que m'ha comprat en Serafí. És d'aquelles que se portan la tinta. Va forsa bé.

Són un cuart d'onse de la nit. Les noies amb les del 3er[,] en Manel Alcàntara i la seua germana són al Orfeó Català.

El sereno ha portat un paperot an en Serafí que diu que diumenge vinent el quintaran. Això me té mol trista. Déu ens ajudi!

13. Som anat a missa de dotse. Després som entrat al 1er 2a a demanar una direcció que necessitava. És a la plassa del Palau.

Hem rebut una carta d'en Flor per en Serafí i // un·atre per en Llorens.

14. Som oït missa a les onse. Era de funerals.

Per lo de la quinta és provable que necessitaré a m[ossè]n Alcover. L'hi tiraré un paquet de cèdules per al seu Diccionari i aixís estarà més content i de bon humor per·a lo que necessitem.

15. Rebem postal de na Gracieta. En Víctor n'ha portada una d'en Domingo Avellí. Diu que ha de trevaiar mol pro qu'està mol animat.

16. Quintan els joves i amb ells al nostre Serafí. Tindrem sort? Tant·sols Déu ho sab. No he fet cap prometensa. Estic ben resicnada a lo qu'ens toqui. Som assistit a la missa de la Congregació dels Dolors. Amb mol fervor som meditat les set espases que varen adolorir a la Verge, bo i demanant-li serenitat per·a soportar les tribulacions que sens dubte em porta<ta>ran la quinta d'en Serafí. A la missa hi han vingut la colla dels *bescuits* // (boiescauts). S'han quedat per la missa de dos cuarts de nou. Se quedan al bell mitg de l'iglésia estorbant a tothom i distraient atretant als fidels que volen tenir reculliment. Van tan rarament abitllats <que> i fan tanta fressa que mereixerian qu'els ha fessin estar darrera de tot o que tinguessin hora expressa per·a ells. El s[enyo]r bisbe diu qu'està indecís de si són *sants* o *dimonis*.

Quina fret que fa avui! En Lluís s'ha llevat dematí per anar a veure quintar els joves. En Serafí s'en ha anat per lla les nou. Ha passat per la plassa de S[ant] Pere mentres na Carmeta Bach i jo estàvam enraonant.

Bo i escriguent estic frenètica esperant el resultat de la sort qu'ens hagi tocat. No puc continuar la nota. No puc! No sé què tinc!

Per fi en Lluís ens ha portat la mala nova de que en Serafí ha tret número baix i per lo tan és soldat. De moment he passat un dolor mol fort, uns moments mol atribulats!// Després me som anat asserenant. El cop és per nosatros. Lo que tenim de fer és buscar maneres de que no ens el prenguin. Trevaiarem bé les coses i Déu ajudarà!

En Llorens ha tret número alt i s'escapa. En Manel encare no ho sabem.

Darrerament hem sabut que també és soldat.

17. Som escrit a m[ossè]n Alcover i a la Habana.

Som oït missa de dotse. Ha vingut na Carmeta Bach i m'ha contat una pila de disbarats que passan a casasseua.

Rebem carta d'en Pau. D'això sí que s'en diu bons amics. És l'únic que s'ha preocupat per la sort que hagi tocat a en Serafí. Pobre Pau! Estava tot esvalotat contra dels nostres malvats opressors qu'ens prenen els fills. L'hi he respost la carta desseguit.

A la tarde amb na Neus i na Victòria hem fet una pila de dilligències provant aparatos elèctrics que són fets espressament // peraquè els sorts hi sentin i res n'hem tret. En cap la pobre hi ha trovat consol.

Els nois i 'ls companys m'han arreplegat la carta que tenia comensada per en Pau i entre tots l'han acavada. Ditxosa joventut!

18. Tota la nit som estat somiant que preparàvam el viatge per anar-mos-en a Buenos Aires. Jo plorava mol perquè tenia de deixar les nostres muntanyes. Ens trobàvem a can Avellí. Jo m'en som anat cap a l'era, i des d'allà semblava que tots aquells camps que se veian, eran mar voltejant vora, vora de les muntanyes de Cramany cap a Bagur i Esclanyà. Tot era mar. (Devia somiar que hi havia passat en Pearson[,] el celebèrrim explorador americà que vol convertir les muntanyes de Núria amb un fenomenal estany).

Na Neus diu que ha somiat els nens de na Gracieta. Ens els havia enviats peraquè els féssim instruir aquí. El nen diu que tenia // catorse anys i la Miria deu. Per acavar-o de completar hem rebut una llarguíssima carta de na Gracieta per na Neus.

Hem rebut una carta d'en Lluís Garriga qu'ens hi diu qu 'el 1er de mars se casa amb una noia de Pals. Ens convida a casament. Déu els fassi ben felissos. No hi airem pas.

19. Vora les nou som anat a la iglésia. He parlat amb el s[enyo]r rector. M'ha donat una pila de consells per lo de la quinta.

També avui hem trescat per trovar un remei a la sordera de na Victòria. Hem anat a casa d'un dels Escubós d'Olot que viu a la plassa de Catalunya. També hem provat diferents aparatos elèctrics, i cap ha donat resultat.

Amb tants desenganys, hem decidit anar a trovar l'especialista[,] s[enyo]r Suñé i Molist. L'ha ben inspeccionada i ha dit que desgraciadament la pobre no té cura. Ha

receptat una medicina peraquè l'hi reforcés // la part nerviosa que l'hi fa tenir aquest estat neurastènic. Déu volgués alleugerir-li el mal humor que mai la deixa.

A la vetlla han vingut els companys.

20. A l'hora del sol, amb en Serafí hem anat a caminar per el Port. El mar estava esvalotat del t<a>emporal d'anit passada. Hem estat bona estona embadalits contemplant les onades que com montanyes gegantines s'estrellavan sobre el rocam que hi ha tota vora del passeig. Un ruixim deliciós s'enlairava deixant anar una pluja de gotes blanques i espesses que semblavan fonts màgiques. El mar sempre m'ensisa! Ni m'en savia anar de tan goig que m'hi sentia. Un s'el estima tan[,] el mar[,] contemplant les seues belleses! Jo voldria tenir una caseta vora del mar o bé viure amb un cim de muntanya des d'ont la vista pogués contemplar-ne una gran extensió. Si no fos compadint els trevais que passan els // pobres navegants preferiria contemplar-lo con està tan esvalotat, pro pobre gent, con se trovan amb negra nit i temporal, o foc o topades amb atres naus, això sí qu'és fer.

Som escrit an els meus *maricanos*. Hem rebut carta d'en Flor per en Lluís. Han vingut en Pep i na Carme Bach. Tinc noves mol grises! Déu me les aclareixi[,] que tant·sols Ell ho pot fer.

Escric an en Domingo Avellí.

21. Som baixat uns moments a veure la propietària. És una bona senyora que com jo mateixa tot sovint paga car el tenir el cor massa grant. Déu perdoni els nostres enemics, que ningú s'escapa d'ells. Jesús era Déu i també en tenia.

A la tarde amb en Serafí hem tornat a veure el mar. Era mol més feréstec que air. Mai l'hi havia vist tan. Les onades semblavan montanyes que se feien i desfeien lluitant unes amb atres, i totes anavan a estrellar-se per les corpulentes roques fins a cubrir la paret // del moll. Esparberava de veure allò! Era tan imposant que ni ens donàvem comte qu'el ruixim ens muiava ni que la tramuntana era fredíssima i forta com mai l'hagués vista tan furiosa. Ens atreia aquell embardissament esvalotat d'onades, acabant-se amb unes piràmides de <plo> polsim blanc com la mateixa neu. A·l'horitzó s'hi veian dos vaixells. Un d'ells soportava el temporal amb braó, pro l'atre se veia que tan aviat anava de dret com de través. Allò sí qu'era capejar el temporal. Feian molta compassió. Per lla les cinc hem arrivat a casa i desseguit en Lluís se'n hi ha anat. Els companys han vingut també de veure el mar.

22. Rebem un paquet de Palafrugell. Conté un obgecte per n'Hermínia.

Han vingut els amics dels nois a determinar per l'excursió de demà.

En Lluís i na Montserrat estudian francès. Are cridan na Maria. Hi va tota tocant es burro. El créuan mol[,] an en Lluís.//

23. A tres cuarts de cinc en Lluís s'en ha anat a la estació a reunir-se amb es companys.

Som oït missa de les Filles de Maria. Les noies hi cantavan.

Avui fa molta fret. Som escrit a m[ossè]n Alcover, al s[enyo]r Colomines de la Habana, an es Noi i an en Ton de casa. No ha vingut ningú d'en tota la tarde. Déu els hi pagui! Quin sant repòs he tingut. En Serafí ha vingut aviat perquè fa fret i sense els companys s'anyora. Jo tot avui em dominava molta tristesa que me s'ha aclarit amb el bagatje de lletres rebudes dels meus estimats. Una carta d'en Flor i un·atre de na Gracieta. A dins hi havia una postal per en Manel Ciurana d'Olot. Bé n'hi havia[,] de broma[,] an aquelles lletres! Se veu qu'era feta de con vivíam a Olot. La carta de na Gracieta és mol animada. Millor! Senyal que tenen salut. Diu que han fet una colecció de bestioletes argentines. També diu \que/ ni an ella ni a n'Angeleta ses vaques no els hi fan por. Que se fican pel mitg de les vacades i els he munyan // com si sempre haguessin estat pageses.

En Flor me diu que mentres ell m'escriu, els dependents de la casa s'estavan disfressant fent una broma d'allò més. Fins en Domingo diu que s'ha disfressat. Diu que han gurnit un carro i s'han divertit mol. Ell diu que no s'ha pas mogut. Ha preferit quedar-se amb el sereno.

Aquí avui hi ha hagut un mitin referent a les notaries.

A un cuart de dotse de la nit en Lluís ha arrivat. Tot moll de peus[,] ben cansat i ben content.

24. He comprat paper i sobres de poc preu. El paper és per na Maria[,] que tot sovint la castigan i ha d'escriure una pila de vegades una mateixa cosa i si no té paper dolent m'en gasta del bo.

Som anat a trovar el d[octo]r Homs per un assunto que me convenia. M'ha atès mol bé.

Arrivant a casa hi havia na Neus, na Carmeta Bach i en Llorens.

En Serafí ha anat a la tinència.

25. Dematinet[,] les devocions de costum. Estic // cansada de tantes funcions castellanes que fan a la parròquia. Avans no ho feian. Avui n'he parlat amb el s[enyo]r rector. Li he dit per·què no s'hi formalitza i ens donen una mica de lo qu'és ben de casa. Ell me s'en burla, bo dient que per més que li dol no ho pot evitar.

Rebem carta de na Rosalina d'Arenys. Diu que el padrí s'ha refet i que ja torna dir missa. M'encarrega que fassi una visita amb una senyora d'allà, que l'han haguda de tancar a la bogeria. Pobre mare de nou fills! Déu l'ajudi!

He rebut carta d'en Pau i d'un nevot d'en Narcís Amer, que me dóna la mala nova de la mort del seu oncle (a c s).

26. Amb na Montserrat hem assistit a la comunió reparadora. Ha predicat el s[enyo]r rector.

A la tarde amb na Neus i na Montserrat hem anat a Sarrià. Na Sufia ens ha ensenyat tot el nuviatge de la seua filla, axís com també tots els regals que l'hi han fet.//

27. M'he llevat dematí i m'en som anat a missa.

A les deu he sortit. Som anat a l'Hospital de Santa Creu per si <me> podia saber ont és el manicomi Nova Belén. No ho han sabut. Na Sufia m'havia dit qu'és sota la montanya del Tibidabo pro que només hi ha homes. No sé pas ont ho trovaré.

Som escrit an en Lluís Garriga felicitant-lo pel seu pròxim casament.

Avui a Barcelona hi ha hagut rebomboris i tancament de portes per lo de les aigues.

28. Déu meu quin tràfec! Amb en Serafí hem buscat el manicomi ont és aquella meua recomanada d'Arenys. Hem pujat al tranvia fins a l'Avinguda del Tibidabo. El tranvia, blau (el de Vallvidrera) feia cinc minuts que havia surtit. Hem pujat a peu tot xano-xano. A la Betlem ens han dit que només tenen homes i que a la Nova Betlem hi ha les dones. Ens han indicat ont era. Era a la Bonanova. Gairebé hi havíam passat per davant. Hem // tornat a baixar amb un sol preciós i unes cantúries d'ocells i volarats de papallons enjogassats qu'encantava. Fins amb en Serafí hem tingut una discussió relativa a un cant d'un diminut ocell qu'estava parat an els fils telegràfics. En Serafí sostenia qu'era una cardina i jo qu'era un ganfarró. Tan ha cantat qu'en Serafí s'ha

persuadit que jo tenia raó i l'hi havia guanyat el plet.

Mentres pujàvem jo anava agafada del bras d'en Serafí. Quina manera feia jo de rebelar-me contra les lleis qu'ens roban els fills sense compació! Ont anirà aquet meu tan estimat i desvalgut. Els ulls se m'enterbolian, el cor meu plorava i l'esperit de mare adolorida, tot d'un plegat se rebela, fa progectes difícils de portar a cap bo i estrenyent el bras del fill estimat prometent-li mentalment que no s'el deixarà robar per ningú i qu'el seguirà per tot el món.

Mentrestant hem arrivat al manicomi ont és aquella senyora i ens han dit que hi tor//néssim diumenge o bé a la tarde.

Pujant la montanya en Serafí m'ha cullit un ram de genesta. No és del temps pro era amb un redós.

A la tarde jo sola he tornat al manicomi. He parlat amb el metge. M'ha donat bones raons de la pobre senyora per qui jo preguntava. No l'he vista.

Han vingut en Sagarra i en Domingo Tuset de S[ant] Vicens[,] que diu que també és soldat.

Som escrit an el padrí sobres la senyora que m'havian recomanat.

Mars

1er. Avui a la iglésia de la Verge de la Mersè s'ha casat n'Hermínia amb el seu Pepito Recasens. De casa no hi ha anat ningú. Na Carmeta Bach m'ha vingut a contar una pila de coses. Ha plorat mol. Què hi farem!// Per lla les vuit han arrivat els novis Lluís Garriga i la seua Anneta. És tota escaienta.

2. Estic tota capficada amb lo de la quinta d'en Serafí. Voldria estar sola per meditar lo que s'ha de fer pro és impossible. Sembla a casa de tothom.

En Lluís ha anat a combregar. En Serafí[,] a la tinència per·a que el midin i escorcollin. Ha dit que els metges han dit que lo del pit no és res; pro que temi pel cor. Déu meu![,] un atre mal! Quisab, potser no és aixís.

Els novis llufriuencs han vingut a dinar. En Serafí a la tarde els ha acompanyats.

Les noies, na Neus i jo hem assistit amb una vetllada a les escoles parroquials. Que rebé s'han portat[,] pobre mainada! Encare jo no havia vist el petit teatre que els hi han fet. Era ben ple. Al final el s[enyo]r rector ha dit cuatre paraules, encoratjant als petits, a llurs pares i al públic fent vots peraquè l'entussiasme vagi d'aument i ens // hi poguem \reunir/ moltes vegades. Déu l'hi concedeixi salut per·a continuar tan profitosa

feina. Tan de bo a cada poble hi hagués un s[enyo]r rector com el de S[ant] Pere!

A la vetlla han vingut els companys de costum i na Carmeta Bach.

He rebut dues postals de m[ossè]n Alcover[,] totes dues mol mal adressades. Sort qu'els carters d'aquet barri me coneixen prou el nom, que d'atre manera no n'hauria pas rebuda cap. L'una anava al meu nom sense carrer ni número, i l'atre al carrer de Gibraltar, que m'han dit que a Barcelona no hi ha tal carrer.

A tres cuarts de nou del vespre encare els novis de Llufriu no havian comparegut. En Lluís ha anat a tirar una postal i els ha buscat per aquets vols, i mentres ell els ha buscava, els aixerits pagesos han arrivat. Han contat que per atrevits de volguer deixar els carrers amples i pendre els estrets per fer-ne més via, s'han perdut i han hagut de demanar que els encaminessin cap aquí. Han sopat amb nosatros. Després en Lluís els ha acompanyat a la Fonda de can Rius devant // la Estació de Fransa. Allà hi dormen perquè a casa no tenim lloc. Tot el sopar hem parlat de Llufriu. Estavan mol contents.

5. Avui amb en Serafí hem anat a passeig cap al moll. Con hi hem arrivat feia poc que el vapor "Infanta Isabel" (d'en Pinillos) havia arribat de Bons Aires. Dies feia que l'esperàvam.

Hem anat amb una agència a la Rambla que ens portaran tot lo que volguem a l'Amèrica.

Ha vingut a casa m[ossè]n Delfí Tuset de S[ant] Vicents. Hem parlat llargament de música, de catalanisme, de relligió i d'una pila de coses més. És mol animat.

A la tarde som arreglat flors seques. Les he posades amb una capsa. Mentres ho anava fent al carrer hi havia un manubri que tocava els Segadors. Esperava els 5 centimets que na Montserrat l'hi sol tirar. Jo no ho vui que se gastin 5 cèntims cada dia per això, puig són sis rals al cap del mes i els necessitem per atre // cosa[,] els diners. Con ha vist qu'els centimets no baixavan s'en ha anat *con la música* etc.

Avui he proposat an en Serafí d'anar l'istiu que ve a passar-lo a Llufriu encare que hi visqui<n> en Ton. Tot s'hi ha entusiasmat. Veurem si va bé per tots.

Els amics Alcàntara, Llorens i en Sallarés han portat fotografies del dia de la excursió al Montseny. Són boniques de·debò.

6. Som oït missa de onse. Les noies han rebut carta d'en Flor. A la tarde som anat a preguntar per aquella bona senyora d'Arenys. No m'han donat tan bones noves com jo esperava. A més m'han encarregat que digués a la seua família que la senyora va

passant, i ocultés la veritat per·a no espantar-los. An això no m'hi he avingut, i he resolt anar-o a consultar amb un germà del seu marit que viu aquí i posar-mos els dos d'acort per les raons que se tenen de donar a la família d'Arenys. Hem quedat amb que jo no digui res, i ell se cuidarà de dir // les coses com millor li sembli.

M'he comprat unes sabates de castor.

Som escrit a Trenque Lauquen i en Lluís a n'en Florenci. Fa bon temps que semblem de primavera.

7. 1er divendres.

Amb les noies hem anat a la comunió de l'Apostolat. Na Carmeta Bach ha pujat a demanar-me si vui averiguar quelcom referent an el seu pretendent bacallaner. Ella mateixa m'ha indicat ont té la bacallaneria. És al carrer de la Cera. Hi som anat i aviat ho he trovat. Hi som entrat[,] hi he comprat bacallà que m'ha servit el jove que jo buscava. Mentres ell feia el paquetet, jo l'anava contemplant i con l'he ben filat, l'hi he demanat si per aquells voltants hi havia alguna iglésia ont pogués oir missa, i m'ha encaminat cap amb una que jo mai hi havia estat ni per aquells monts de Déu tampoc. Del bacallaner n'he quedat mol ben impresionada i si els informes responen com aixís ho espero, tot anirà bé.//

Seguint les instruccions que aquell jove m'ha donat, som anat a parar al carrer de la Botella i amb un segon som estat a la plassa del Padró. Lo que no veia cap iglésia i som entrat amb una botiga a comprar 10 cèntims de formatge i ja he tingut motiu de preguntar si per lla prop hi havia una iglésia. No la tenia lluny, pro tan pobre que no sembla parròquia. Hi som entrat i fins m'hi som entristit devant tanta pobresa. Sembla una ermita. Només té dos altars. El del Santíssim és el major.

Con som hagut visitat i ben curiosejat la humil casa de Déu, m'he donat comte que amb un lloc que s'hi entra des de la capella hi ha una mena de despatx parroquial. Semblava una cuina de pagès. A sobre d'un armari, hi ha un sant Sebastià tot vei i carregat de flet<x>jes que sembla <que> demana que li treguin la pols bo i presidint conferències. Cadires sense balques i fins me sembla que hi ha un escorn. Mai havia vist un despatx parroquial tan pobre. El s[enyo]r vicari que despatxava les peticions // dels visitants és de lo més simpàtic. No estan pas més contents els del palau del s[enyo]r bisbe. Con m'ha tocat a mi de demanar lo que'm calia, l'hi he demanat referències d'una família que me creia són feligresos seus. Hem quedat que faria les averiguacions lo més ocultament possible. M'ha encaminat cap al altar del Santíssim i allà asseguts amb un

banc tan pobret com tot lo atre de la casa, hem enraonat de lo que m'havia portat allà. És un fet que no olvidaré mai. En cap lloc podíam conversar millor que fent companyia a Jesús voreta 'l sacrari. M'ha atès mol bé i m'ha promès que procurarà obtenir tots els datos que pugui. N'he sortit mol ben impresionada.

Som anat a comprar un exemplar del Evangeliari. Som entrat a la plassa i he comprat faves, escarola, tripes, anxoves[,] pa i tot ho he posat dintre un mocador de farsell i a les dotse arribava a casa contenta de tota la feina que havia feta durant el dia. Els murris de la electricitat me cobran // 1 pesseta del lloguer del contador i no és pas aquet el tracte. Som anat a les oficines que tenen al carrer dels Arcs, he donat les meues queixes que han considerat justes i m'han promès que no me cobraran més de 50 cèntims com pagava avans.

Cap al vespre na Carmeta Bach ha vingut a veure quines noves li donava del seu pretendent. Li som ben esplicat tots els meus fets del dematí, i hem rigut no poc a costes del seu bacallaner.

Els companys Llorens i Manel han portat una carta que han rebut de na Gracieta.

8. Rebem carta d'en Pau. Diu que demà vindrà a dinar. El recader de Sant Vicents ha portat vi blanc, vi negre i tres colomins. De tot en tindrem per demà fer l'arròs.

Cap el tart na Carmeta ha vingut i hem anat a la funció dels Dolors a Sant Pere. Ha predicat un dominic castellà i *quecu* (dues plagues).

En Serafí se queixa mol de mal de caixal.//

He rebut recordatoris de la mort d'en Narcís Amer[,] que al Cel sia.

Són tres cuarts d'onse de la nit. En Lluís llegeix, les noies pluman colomins i en Serafí dorm.

9. Diumenge i diada de elecions provincials.

En Pau ha passat un dia mol distret entre nosatros. Es dematí en Serafí i companys han anat a la ermita de Sant Medí. Per lla les onse han arrivat carregats amb uns fenomenals rams de bruc, sangrinyol, arns i unes flors grogues que no hem entès quin nom tenen. Semblan argelagues pro no ho són. En Lluís ha surtit més tart pro no s'en ha anat de Barcelona. Les noies i jo hem anat a Sant Pere.

Per lla les deu ha arribat en Busquets. A la una han arrivat en Pau amb el seu cunyat Josepet i sa nevoda Cristineta. S'han quedat a dinar. Més tart en Busquets ha tornat amb en Llorens i en Manel amb el seu pare. En Josepet ha surtit amb les noies de

casa i la seua.// Els qu'ens hem quedat hem passat la tarde llegint i conversant. A dos cuarts de vuit s'en han anat els de San Vicents.

Són les nou de la nit. Els nois han anat a veure qui ha guanyat i diuen qu'ha estat la victòria per la Lliga Regionalista.

10. "La Veu" està tota joiosa pel seu triomf. Bon profit l'hi fassi an ella i a nosatros i que se·porti bé per Catalunya.

Na Montserrat dóna la llissó de francès an en Lluís. És un bon mestre. S'ha tret es bigoti i l'hi està més bé. En Serafí té tos i no està gaire animat.

11. Forsa dematinet som anat a Sant Pere. He parlat amb el s[enyo]r rector. De nou m'ha aconsellat que en Serafí vagi amb un metge especialista pel pit. Seguirem el seu consell.

Per lla les tres hem rebut una visita que per lo mol que m'ha plagut m'ha fet plorar. Unes // fotografies dels nens que són precioses. El nen[,] tot seriós com a home de ceny. La nena gran[,] tota moguda i la petita té un bon tirat del nen. Tots plegats fan un grupet interessant. En Serafí no se sab estar de mirar-los. Déu permeti que els pugui veure personalment un temps o atre.

A la tarde en Serafí ha anat a fer-se visitar per un especialista. Diu que l'hi ha fet una visita mol escrupulosa i detinguda. N'ha quedat ben impresionat. Diu qu'és quelcom aficionat a la pintura. Li ha promès qu'el curarà pro que n'hi ha per tems. L'hi ha receptat un reconstituient i uns catxets per·a fer-lo dormir. L'hi ensenyarà de posar-se les ingeccions ell mateix. L'atre metje l'hin cobrava 10 rals (2 pessetes 50 cèntims) cada una de posâ'ls-hi solsament. Déu ens ajudi!

Na Carmeta ha vingut. L'enrefutimada ha anat a l'iglésia i no m'ha sentit tussir, i sense esperar que la funció acabés s'en ha vingut.

A les vuit de la nit han portat la capelleta de la Sagrada Família. Sia benvinguda.//

Avui en Piñol ha vingut afinar el piano. No l'ha deixat llest. Hem rebut carta d'en Fullà. Se veu que s'anyora[,] el pobre.

12. Per lla les onse som anat a la capella de Sant Llàtzer. Són dos vicaris que se cuidan d'atendre el despatx parroquial una setmana cada un. El d'avui m'ha dit que no podia donar-me encare les referències que jo demanava del jove feligrès seu. Que hi torni dissapte a les onse que m'en dirà quelcom.

A la tarde no m'he mogut acompanyant la capelleta amb la Sagrada Família. L'hi he posat llum i un ram de flors. M'hi trobava tota acompanyada bo i recordant referències de la benhaurada vida dels nostres estimats de Nazaret. Si tingués prous diners en compraria una per nosatros[,] de Sagrada Família. Nit i dia l'hi tindria flors i llum i li faria companyia moltes hores.

Cap al vespre han vingut en Llorens i na // Carmeta Bach.

Avui el vapor \Reina/ Victòria Eugènia ha fet el primer viatge cap a Buenos Aires. És ben nou. Perteneix a la Companyia Trasatlàntica.

13. Com gairebé tots els dematins, som anat a missa i a combregar en nom de Déu. És un gran benefici poguer viure tan vora d'una parròquia. Mai havia tingut aquesta sort.

Hem rebut carta d'en Flor i de na Gracieta.

Som parlat detingudament amb el d[octo]r Pi i Gibert. M'ha assegurat que si ell creu el curarà, pro que n'hi ha per temps.

Som anat a la casa Debray a buscar gots i xicres, un colador, dos bols i un gerret. Tot amb cupons recullits.

En Manel Alcàntara diu qu'ell també vol retrats dels nens.

14. Som de matinada del dia 15.

Are mateix arrivem del Orfeó Català.// Hi hem anat a sentir un concert musical i quelcom de cant encare que poc. Hi hem anat les noies de casa amb en Manel i la seua germana. És clar que m'ha agradat pro hauria preferit anar-me'n al llit. Tinc de fer el jove i no és per mi. Allà mateix bo i gosant amb tanta música bona, m'entristia pensant i recordant qu'en Serafí avans no en deixava perdre ni un[,] de concert del Palau de la Música i are ho té proibit completament. Per·què els veis tenim de sortir a la nit i els joves[,] que tan goig hi sentirian[,] se tenen de quedar a casa? Sempre tinc de bregar amb joventut vellugadissa i jo voldria quietut. Què hi puc fer si Déu ho vol aixís!

Avui m'he ben enfadat amb en Serafí. Jo no vaig a les meues devocions de la tarde ni per dilligències per·a no deixar-lo sol, i ell que ni al Círcol de Sant Lluc l'hi és permès anar, me s'en ha anat a veure una película d'aquells exploradors anglesos que han mort, i m'ha arrivat a les vuit tocades.

Som escrit an en Florenci, an el padrí i an en // Pau i a na Gracieta.

Na Maria ha rebut felicitació d'en Manel, de la seua germana, d'en Pau i de una

nevodeta. En Pep l'hi ha regalat un moneder petitoi.

15. En Serafí ha anat a fer analitzar els seus esputs. Déu ens ajudi!

A les onse he sortit i som tornat a la capella de Sant Llàtzer a preguntar lo referent al jove que preté na Carmeta Bach. Cap nova dolenta m'en ha donat. Veurem com acavarà!

A la tarde amb en Serafí hem anat a cal d[octo]r Pi i Gibert. L'ha tornat visitar detingudament i ha dit que de mal n'hi ha bé massa, pro que si tenim paciència i fem lo qu'ell mana se curarà. Déu ho volgués! L'hi ha fet comprar un termòmetre clínic peraquè s'el posi a la boca uns <10> minuts per·a saver les temperatures. El fa estar mol quiet durant tota una setmana. L'hi tinc de comprar una cadira llarga com les d'estar an els barcos. Les hores de menjar tenen de // ser rigurosament ordenades.

16. Diumenge. Som oït missa de vuit. A la tarde no he sortit. Les noies amb na Neus han anat al Palau de la Música Catalana amb un festival de l'escola M[ossè]n Cinto. Jo m'he quedat amb en Serafí. Els companys Manel, Llorens i Serra han vingut. Som escrit an en Pau.

Al vespre han vingut n'Hermínia amb el seu marit i els pares i la germana d'en Manel. S'hi trobaran els cuatre Alcàntares[,] o sigui tota la família.

17. En Serafí ja descansa a la cadira llarga.

Som escrit a na Gracieta. L'hi som inclòs els versos *caballístics* (referents an els caballets dels Reis) que són d'en Manel i d'en Llorens. També som enviat cuatre mots de felicitació al s[enyo]r rector de S[ant] Pere peraquè els rebi demà qu'és el seu sant.

Han vingut en Llorens i na Carmeta Bach.

Un auto ha fet mal amb una noia que passava.//

18. Es dematí he parlat amb el s[enyo]r rector. M'ha donat una pila de conseis referents a la malaltia d'en Serafí que m'han tornat de mort a vida. En té tanta[,] d'experiència! Amb tot trova remei i consol. Déu l'hi pagui el bé que me fa.

Amb na Montserrat hem anat a <a> comprar un moneder per na Cristineta de San Vicents. Ella ens ho havia encarregat qu'en compréssim un per a ella i un·atre per cada una de les seues germanetes. Els d'aquestes són blancs, de seda i hi ha gatets pintats. Estaran contentes.

Hem comprat postals i “Catalunya Artística”.

També hem entrat a visitar una exposició a can Parés. Era d’en Joan Llimona.

A la tarde som fet curtines per la cuina i per el menjador.

Els companys, na Neus i en Pep han vingut a fer companyia a en Serafí. Aixís no s’anyora.

19. Sant Josep gloriós i Dimecres Sant.

“La Veu” porta que han assessinat el rei <de> // de Grècia. No hi ha més. Se veu que tots els sobirans són sentenciats.

En Serafí ha tingut mal de caixal i ha hagut d’anar a can Meifrèn. Hi ha anat amb tranvia anant i tornant. Els companys han vingut a fer-li companyia.

Rebem carta d’en Lluís Garriga.

Som escrit an el s[enyo]r rector de Santa Anna, dons encare que se diu Ildefons Gatell, sempre se posa Josep Ildefons. També hem felicitat en Pepet Illa de Vich.

La s[enyo]ra Balbina ha baixat una estona.

20. Dijous Sant.

Ben dematí som anat a combregar. <Com que> Avui no hi ha cap més missa sinó l’ofici. Jo no hi som anat perquè era massa tart. A la tarde les noies i en Lluís han anat a Sant Vicents a veure la professó de la nit. Jo m’he quedat fent companyia a n’en Serafí. Som anat uns moments al monument de la parròquia i prou. Na Neus i en Pep han vingut cansats de rodar monuments. El nostre és sensill i de bon gust i amb els corresponents // camps de blat i floriment de roselles. Totes les iglésies tenen els feixos de farigola a les portes, i els tranzeüns en compran manyocs per a fer-ne la tradicional sopa. És la seua diada. Diuen que se té aquesta devoció perquè al espirar el Crist amb un moment totes les montanyes s’enfarigolaren quedant ben florides.

Jo no en deixaria perdre cap[,] de tradició[,] per més estranya que fos.

Aquest any no han proibit el trànsit rodat, pro els tranvies gairebé anavan buits. Els barcelonins avui van a peu per encopetats que siguin. Ni les senyores[,] per riques que siguin[,] no portan capell dematí ni tarde, ni demà tampoc. Van amb bons vestits i riquíssimes mantellines i a peu. És una antiga costum que observan rigurosament, i tan elles com els senyors s’en van a casa amb el manyoc de farigola, com ho fan rics i pobres. Les currues que van a visitar monuments són inacabables. Tota la tarde desfílan persones[,] vells[,] joves i criatures, abitllats tan // bé com poden, i no és gens estrany

veure passar la més luxosa senyora que va amb una de tan pobre que se cubreix el cap amb un mucadó de butxaca i fins n'he vistes que se llevan es devantal i s'el posan an el cap. De caputxa no s'en veu ni una.

Som escrit an en Florenci.

21. Divendres Sant.

M'he llevat dematí, som cuidat en Serafí i per lla les set som arrivat a la parròquia per assistir a la professó del Viacrucis. Aquesta matinada totes les parròquies de la ciutat, des de les sis fins a les vuit fan el Viacrucis per els carrers. Se trovan les colles de les diferents parròquies, que amb reculliment i fervor van seguin[t] i meditant els passos de les estacions, recordant la Passió de Jesús i de la seua Santa Mare.

Con he tornat ser a casa, encare tots dormian. A la tarde tota jo estava adolorida de les penalitats pròpies del dia, i de les que a nosatros tan ens afligeixen. Sentia una // irresistible necessitat d'estar sola i no ho podia conseguir. La sala de casa era tota animada amb en Serafí i companys. M'he escapat una estona i som arrivat a la iglésia del Pi. A l'altar major hi habia la imatge de Maria desolada. M'hi som estat una estona fent-e-li companyia. Se me feia tart i m'en som tornat, entrant uns moments a la nostre parròquia a fer companyia a Jesús crucificat. Les funcions eran acavades i tot estava amb una quietut que deixava lliurement encel·lar-se i recordar els fets ocorreguts fa tantes centúries, semblant-me qu'els presenciava llavors mateix. Allà som arreplegat coratje, i per més que me dolia surtir d'aquell encís, les obligacions me cridavan i m'en he vingut cap a casa sentint-me forsa asserenada.

En Domingo Tuset de Sant Vicents ha vingut.

22. Amb en Serafí hem anat a cal metge. Era ben ple de clients que s'esperavan // amb tot i que plovia mol. Hi ha molta gent malalta. No l'hi ha camviat res. Ha de continuar amb el mateix repòs i tractament. L'hi ha donat una ingecció i l'ha animat mol.

El recader de Vich ens ha portat un paquet de pans de pessic[,] obsequi que des d'allà ens fa na Carmeta Bach.

En Pep ha portat una ampolla de vi ranci de Cadaqués.

Els de l'Institut d'Estudis Catalans m'han enviat un diploma nomenant-me colaboradora del Dicionari de la Llengua Catalana. És firmat per m[ossè]n Alcover, president, i d'en Josep Carner, secretari. M'hi nomenen "colaboradora de Llufriu". N'he

quedat tota contenta. Alabat sia Déu!

23. Som oït missa del Evangeli. El s[enyo]r rector ha fet la plàtica. Referint-se a les piadoses dones que varen anar al sepulcre de Jesús per aital diada, deia entre altres coses que la dona qu'és bona de // debò, fa parlar dels seus bons actes, governa la casa i instrueix els seus fills qu'és una maravella.

Acavada la missa hi he parlat i li som dit que si com éram a la iglésia haguéssim estat amb un atre lloc hauríam picat de mans per aplaudir-lo. S'en ha rigut i m'ha repetit que con volem esser bones som un tresor, pro que Déu m'hos guart de les dolentes[,] que són mals esperits. Hem parlat de la quinta d'en Serafí i m'ha dit que hi vagi demà qu'en parlarem amb repòs.

Les noies han anat a les escoles parroquials i després, a veure una comèdia al Esbarjo Dominical qu'és a les mateixes escoles.

Hem rebut dues cartes de na Gracieta i dues d'en Flor. Tots prometen el seu pròxim retorn. Els companys Serra, Llorens i Alcàntara tota la tarde han fet companyia an en Serafí.

24. A les onse he pujat a les oficines del s[enyo]r rector a demanar-li consell per la quinta. Déu li pagui els bons con[s]ells i camins que // m'ha donat. És un pou de caritat.

25. Tot avui plou a bots i barrals.

Hem rebut carta d'en Ton de casa amb el teló per a recullir el vi blanc.

Som escrit an en Pau. Els bons amics fan companyia an en Serafí. Aixís no s'anyora tan.

26. Amb na Montserrat hem assistit a la Comunió del Apostolat. A dos cuarts d'onse som anat a la Diputació per a obtenir instruccions per a la quinta d'en Serafí. Primer som entrat uns moments a la capella del Santíssim de la Catedral. Amb tot el fervor som demanat a Jesús Sagramentat que me comuniqués serenitat per·a parlar amb els empleats de les oficines de la Diputació. Atre tan he demanat a la venerada imatge del sant Crist de Lepant. També he demanat que comuniqués una mica de bona voluntat an els mateixos, a fi que no me desairessin amb lo que necessitava <a f>i que no m'acobardís. He sortit // de la iglésia ben animada com si ja no fos cosa meua lo que anava a demanar puig ho havia posat en mans de qui tot ho pot. Amb aquet pensament

som entrat al Palau de la Diputació amb la mateixa serenitat que havia entrat a la casa de Déu.

A la porta principal som preguntat amb un d'aquells *tracanets* de la gorra engalonada si volia fer-me el favor de indicar-me ont són les oficines referents a quintes. Mol amablement m'ha encaminat cap a la sala que jo necessitava. He fet les meues peticions amb un dels empleats i amb tota sensillesa m'ha donat tots els datos que l'hi som demanat. A quin districte perteneixem, quins són els metjes civils i militars que se cuidan de revisar als minyons, quin paper se necessita per a un certificat de metje, i els noms dels s[enyo]rs diputats que forman la comissió mixta de reclutament. Per això darrer, som hagut de pujar amb un·atre pis del mateix Palau. Aquet empleat també m'//ha complagut donant-me els noms dels s[enyo]rs que jo demanava. Són el s[enyo]r Ràfols i s[enyo]r Argemir. N'he sortit ben agraïda de tots.

Som entrat a can Casals del carrer de Pi a comprar un llibre que na Gracieta ha demanat.

Hem rebut carta d'en Pau i de na Rosalina d'Arenys.

A la tarde amb en Serafí hem anat a casa del d[octo]r Pi i Gibert. No l'hi ha camviat res sinó que l'hi ha aumentat lo de les ingeccions. Ens ha fet un document referent a la malaltia d'en Serafí que diu pot fer-mos mol de servei per la quinta.

Tot aquet vespre qu'en Serafí se queixa de mal de caixal.

27. Som anat a la farmàcia Aliber a buscar tots els estres perquè en Serafí ell mateix o un atre se pugui donar les ingeccions.

Som passat per devant de la iglésia de M[ares] Reparadores i hi som entrat uns moments. M'hi sentia tan rebé que no m'en hauria mogut. He demanat fervorosament a Jesús tot lo que necessito per el cos i l'ànima i una bona // dossis d'encoratjament per tots els enrenous de la quinta i malaltia del pobre Serafí.

Tornant, som passat per el carrer de Mendes Núñez i som entrat uns moments a conversar amb la mestra de na Maria. Hem decidit que na Montserrat hi aniria per apendre de fer algunes labors.

A la tarde han vingut els germans Pinyol.

Amb en Serafí han passat conversa mol bonica sobres art.

Na Montserrat té mal de caixal. En Serafí ja no en té. El dentista l'hi ha reventat un tumoret que hi tenia i are reposa.

Som escrit an en Pau, an el padrí i a n'Angeleta i a na Gracieta.

28. He caminat mol i m'he cansat. Som anat a la farmàcia peraquè me dongués instruccions per·a donar les ingeccions. A la tarde som anat a cal metje a demanar-li si me volia inspeccionar bé els urmeigs de la farmàcia puig // ens [s]emblava que l'agüia de platino no anava bé. Ho ha ben mirat i ha trovat que teníam raó i que m'habian enquibit una cosa inservible. M'ha fet cuatre mots peraquè els presentés al farmacèutic i me canviessin l'agüia. Hi som anat i amb la mala cara que hi han fet, ja som ben certa que sense les lletres del metge no m'ho haurian pas camviat. Ho han fet, pro s'ha vist que ben de mala gana. Ja el dematí m'hi havia enfadat perquè d'un termòmetre que m'en havian de cobrar cuatre pessetes m'en volian cobrar set.

29. Som parlat amb el s[enyo]r rector i m'ha donat una pila de consells per lo de la quinta. Bé en tindrem sort que aquet bon s[enyo]r sab bé ont té la mà dreta.

Havent esmorsat, som anat amb una agència de la Rambla a portar un paquet de juguets per els nens meus de Trenque Lauquen. No hi he trovat l'empleat principal i m'ha dit que hi tornés a la tarde.//

Som arrivat a la Estació de Fransa a preguntar si hi teníam el vi blanc. Hi era, pro no m'el han volgut donar perquè amb el teló només no n'hi ha prou. Havia de portar la cèdula.

An el tranvia m'hi ha passat un fet curiós. Dos castellans s'han baraiat rabiosament per causa meua. Jo m'hi divertia perquè no valia la pena que per tan poca cosa se baraiessin, pro ells como a buenos *fidalgos*... És el cas \era/ que jo seia al lloc més vora la plataforma i amb una d'aquestes mentres el cobrador anaba a surtir del cotxe per·a passar a la plataforma, un passatger (castellà com el cobrador) entrava al tranvia i era gros com un bucoi, i no poguent passar tots dos junts per la porta, el gras espenyia tan que me cuidava xafar un jonei amb la seua cama. Llavors s'ha posat a llensar improperis amb el cobrador tractant-lo de mal educat, i aquet s'hi ha tornat rabiosament obsequiant-se amb una lletania de paraules que n'hi havia per riure. Jo pensava apanyeu-se![,] a veure si us matareu per haver estat tan // poc delicats amb un jonei d'una dona catalana. El gras, sempre se les havia de la estupidez de l'atre, que l'havia obligat a molestar a la *señora*. Eran ells que se molestavan i me divertian. Si els dos haguessin estat catalans, haurian passat donant-se una trompada i ni s'haurian mirat de reui.

A la tarde com qui no té res a fer he hagut de tornar a fer tot lo d'es dematí. Per lo

del vi som arreplegat un camàlic i m'ho ha arreglat i ha portat el vi a casa.

Hem rebut una panera plena d'obsequis d'en Pau.

30. Diumenge. Som oït missa de vuit i no he tornat a surtir. Tot avui plou.

Han vingut dos joves amb la seua mare. Un d'ells sab molta música. Ha estat set anys a l'Escolania de Montserrat. Ha tocat mol bé el piano. Sab tocar piano, orga, flauta, violoncel i no sé què més. Han vingut amb les estadantes del 3er.

En Manel i en Llorens han arrivat de San // Feliu de Llobregat. Han portat un ram de janesta i roselles.

Les noies han assistit amb una vetllada de les Escoles Dominicals. Na Maria té una tos tremenda. No sé què serà!

31. Som oït missa d'onse. Era curiós. A la mateixa capella s'hi celebrava un ofici de difunts i una missa de casament. Con els uns ploren els atres riuen. Aixís ho he vist avui.

Tinc por que na Maria tindrà xarampió. Cap al vespre l'hi ha entrat febre. La tos no cedeix. Som anat a buscar escabiosa i xarop de magrana. L'hin som donat. Són dos cuarts d'onse i reposa. En Serafí està amoïnat perquè el dentista l'hi ha dit que perilla d'una fístula a la boca.

En Lluís l'hi va donant ingeccions.//

Abril

1er. En Pi i Gibert ha visitat an en Serafí i a na Maria. Diu que té por que siguin engines. Tot avui té febre mol alta.

Al mitgdia som anat a demanar una recomanació per els metges de la Diputació. El s[enyo]r rector m'ha recomanat i m'ha animat tan com ha pogut.

A la tarde amb la seua recomanació m'en som anat al nº 12 de la Ronda de la Universitat[,] qu'és ont hi viu el d[octo]r Fuster[,] qu'és un dels de la Diputació. No l'hi som trovat. La seua senyora[,] mol amable[,] m'ha dit que hi tornés per lla les nou del vespre que l'hi trovaria. M'ha demanat qui me recomanava i con ho ha entès m'ha dit que ja tenia ben segur de obtenir tot lo que demanava. Con m'en entornava, al carrer de Fontanella he trovat na Doloretes Serra que anava amb una senyora. Tenian intenció d'arrivar fins a casa, i havent-les trovades, jo, na Doloretes s'en ha vingut amb mi. Tart de tot l'han vinguda a buscar.

Na Maria ha continuat enfebrada tot avui.//

Havent sopat he tornat a casa del d[octo]r Fuster. M'ha promès que farà per nosatros tot lo que pugui i recomanarà an en Serafí a tots els metges que hi hagin d'intervenir. N'he tornat tota animada. Si bé és veritat que el pobre no té salut, pro que no tinguem de veure'l molestat sense raó.

Havent baixat al carrer m'he trovat amb en Manel Alcàntara que s'en anava a sopar. S'ha quedat estranyat de veure'm per lla en aquelles hores de nit. Com que és tan complacent, de totes maneres m'ha volgut acompanyar fins aquí. Ha volgut veure na Maria.

2. Na Maria està tota plena de xarrampió. A un cuart de nou el metge ha vingut. Ella és una dolenta que no vol estar quieta. Tot avui té una set que la devora degut a la gran febre.

Na Carmeta Bach ha vingut tota esverada peraquè l'aconselli i francament fa de mal fer.

Amb na Montserrat hem surtir a comprar un obsequi per a el s[enyo]r Crusells que avui és el seu sant.

En Lluís s'ha matriculat a l'Escola d'Enginyers.//

3. Plou molt i na Maria ha passat mol mala nit. Ni ella ni jo hem dormit. És qu'encare la febre puja. En Serafí tampoc ha dormit segurament degut al mal temps que fa. Tot és ben fosc i aplujat.

Som escrit al s[enyo]r rector de S[ant] Pere agraint-li tot lo que ens ha encaminat amb la quinta d'en Serafí. Després som escrit una postal an el padrí, cuatre mots amb una senyora que va venir l'atre dia i no m'hi va trovar i una carta per en Florenci. També som arreglat el canonet de Feminal i un paquet que conté un llibre que na Gracieta va demanar. Tot plegat a la tarde ho tirarem si a Déu plau.

Na Maria té molta set[,] pobreta. Me demana que tant·sols un ratxalinc d'aigua fresca! Lo que més l'hi plau és la medicina. Són tres cuarts d'una de la tarde i té 38,7 dècimes. A les cuatre ne té trenta-nou i mitg. Se queixa de punxades an es coll i no té repòs tussint sense parar. Veient que s'anava enfebrant tan, som anat a la farmàcia i ho he consultat amb un vellet que hi trevalla i m'ha fet tanta por que arrivant aquí // l'hi he posat el termòmetre i passava dels 40. M'en som anat a consultar amb el metge. M'ha animat i promès que aquet vespre vindrà. Som anat i tornat plujabatent sempre.

Han vingut na Carmeta Bach i els companys. Per lla les set el metge ha vingut. Ha visitat na Maria i ha dit que demà tornarà.

4. Na Maria ha passat bona nit. Té el xarrampió ben sortit i la temperatura ha baixat bastant. L'hi he fet un mig mucadó blanc i l'hi he lligat an es cap a tai de aragonès. He posat una cortineta vermeia an els vidres del balcó com és costum aquí con hi ha la verola o xarrampió. El metge ha vingut i s'ha despedit puig ha dit que na Maria està fora de perill. Na Montserrat tus i estornuca. El metge ha receptat una cosa peraquè la prengui a fi d'allunyar el xarrampió.

5. Na Maria no s'ha tornat enfebrar.

Per lla les onse som anat a fer una visita al // s[enyo]r rector puig el seu amic d[octo]r Fuster m'ho va encarregar. Hi he estat poc i m'ha animat mol amb que tot anirà bé.

Han vingut els amics i na Carmeta.

Na Maria està forsa aixerida. D'en tot avui no té febre.

6. Els de la Lliga Regionalista avui fan un àpat monstre.

Na Maria ha passat bona nit i se trova mol animada.

Rebem carta d'en Domingo Avellí. És per en Lluís. Diu que està mol bé i que trevalla molt. També n'hem rebuda d'en Dalmau des·de Melilla.

Han vingut els companys Serra, Llorens, Alcàntara, Víctor i na Neus.

Som de nits. En Lluís i na Montserrat són amb un concert.

7. És per·a nosatros un dia de trascendència. Jo estic trista i anguniosa fins que els metges de la Diputació hagin resolt lo referent an en Serafí. Som anat a missa de sis i a combregar. Aixís ben enfervoritzada unida sagramentalment amb Jesús me sento més animada esperant les hores que // mancan. Qu'en són[,] de llargues[,] Déu meu![,] que n'estic[,] d'atribulada! És ben trist que amb tot i la pena de tenir-lo malalt encare m'el vulguin pendre. No ho permeteu[,] Jesús meu! Deixeu-me'l que jo el curaré i li salvarem el cos i l'ànima!

Són tres cuarts d'onse de la nit. No he reposat ni un sol instant. A dos cuarts de deu del dematí en Serafí ha arrivat de la Diputació. Encare no savia el resultat. L'hi han dit que a dos cuarts de dotse hi tornés. Ell s'ha cregut que seria per poca estona. Hi ha

anat i mai ni mai no tornava. Eran tres cuarts de dues qu'encare no havia tornat. Ha vingut un jove i ens ha dit que el tenim al Cuarter del Pare a la sala d'observació. Que l'hi portéssim dinar puig ell no podia pas sortir. He plorat mol. El pobre![,] tenir de passar la nit allà i tan delicat que se trova. Ell que té de fer tots els àpats amb tanta puntualitat i avui per ell ha estat un dia de lo més esvalotat. Amb en Lluís ens hem animat i hem anat a trovar-lo que bé prou ens ha costat. Sort d'un soldat que // ens ha indicat ont era. Una sala interminable. Uns llits de ferro tan repetits i sense cap brana que semblan unes graielles o un baiart. Cuixins plens de paia i una màrfaga de lo mateix sense matalàs i una manta de bou per tot abric. Que n'era[,] de glassat[,] tot allò! Hem trovat <un> en Serafí que ja havia fet coneixensa amb companys de cautiveri. L'hi he donat diners perquè anés a la cantina a dinar i ens en hem entornat perquè an en Lluís se l'hi feia tart. Amb tots aquets enrenous na Maria s'ha llevat i quissab les estones que ha estat llevada.

Per lla dos cuarts de set m'en som anat al cuarter a portar sopar an en Serafí. Per tota llum tenian dos llumots de petroli que semblavan dues cuques de llum. Ben poc ha menjat. Tot hi fa fàstic. Diu que hi ha moltes xinxes. I com qui diu han de menjar a les fosques... Se queixaba de mal de cap[,] pobret! Tan que m'el han atropellat avui. Tots estavan de mal humor. Aviat m'en som entornat perquè a les vuit tancan. Con jo m'en anava han arrivat en Lluís[,] na Montserrat i en Manel que venian a veure'l. Con hem arrivat // a casa na Maria era totassola. Ens ha dit que mentres éram fora en Serra ha trucat i ella s'ha aixecat del llit, ha arrivat a la porta i en Serra l'hi ha manat que no obrís sinó que s'entornés al llit. Déu vulgui que en surtim bé[,] d'aquet fet!

Per lla dos cuarts de nou som anat a casa del d[octo]r Fuster i per pega no l'hi he trovat. La seua senyora[,] mol atenta[,] m'ha dit qu'ella no en sab res[,] de lo de les quintes. Lo que sab és que el seu marit ha escrit an el s[enyo]r rector de S[ant] Pere, que demà hi torni i parlaré amb el d[octo]r. Pobre senyora! M'ha vist tan atribulada i m'ha animat com ha pogut. Quina nit passarà al cuarter[,] pobre fill meu! Que n'he plorades[,] de llàgrimes[,] avui!

8. Continuació del cautiveri d'en Serafí. A tres cuarts de vuit he surtit per anar al cuarter ont m'hi tenen encaixonat el meu pobre malalt. M'hen som endut "La Vanguardia"[,] qu'és dels militarots, i l'esmorsar. Una truiteta d'aquelles que na Montserrat li sab fer i ell les trova tan bones, i hi som afegit // un ala de gallina del caldo que faig per na Maria i unes ampolles de cervesa. A un cuart de nou hi arribava.

L'escala anava plena de soldats. Air vespre era tan fosc que no trobava l'escala. Anava amb un·atre senyora germana d'un atre soldat malalt i jo vaig dir[:] «Qu'és fosc! No veig l'escala.» Els soldats varen respondre'm[:] «Vingui amb nosatros, no tingui por de res que tots som gent de bé i fills de mare!» Amb una mirada d'agraïment els hi vaig respondre bo i estimant-me'ls. Avui era ben clar i som anat pujant barrejada amb més de cincuanta soldats i junts hem entrat an aquelles grants sales[,] o més ben dit[,] presons. I això que diu són els més nous[,] nets i airejats de Barcelona. Som arrivat ont són els soldats malalts. Uns s'estavan estirats al llit, atres deien mil pestes de tots els sargents haguts i qu'encare han de néixer, qui feia broma, qui esmorsava. En Serafí també feia broma esperant l'esmorsar. Havian apropat cuatre llits a fi d'estar més junts. Estava resicnat i feia el cor fort a fi de no donar-se tan comte del lloc que ocupava. Ha esmorsat bé. Com que air // gairebé se pot dir que no va menjar res. La sala avui no m'ha fet tan de mal efecte com air. Era ben regada i escombrada. Han contat quissab les entremaliadures que han fet durant la nit que ja no podian dormir. M'hen som anat ben atribulada. Hem quedat que si a dos cuarts de dues no l'havian deixat anar li portaria dinar.

A la plassa de S[ant] Pere he comprat per dinar.

A un cuart de dotse som anat a preguntar an el s[enyo]r rector si havia rebut la carta del metge que ens va recomanar. Ell mateix me l'ha llegida. Hi deia que no havent-lo pogut visitar ell, forsosament hauria hagut de passar a la observació. M'ha animat i m'ha dit que gairebé estava segur que an el cuarter d'observació no hi hauria d'estar més de vint-i-cuatre hores. Ho ha endevinat puig con som arrivat a casa en Serafí ja hi era. Portava una pesseta i un pa de munició. Ell mateix en feia broma. De pans en portava cuatre pro n'ha donats tres an els atres soldats. El que s'ha quedat diu qu'el tindrà per memòria. El guarderan // al Casal Canigó. Ha tornat tan atropellat que tota la tarde ha dormit. Han vingut en Pep i na Neus i els companys. Na Neus ha rebut carta de na Gracieta i jo[,] d'en Busquets i d'en Pau.

9. An en Serafí l'hi han tret un caixal.

Jo he retornat a les meues devocions matinals que ja era hora que me preocupés de la meua pobre animeta. No sempre hem de tenir l'atenció ocupada en les coses corporals. Hem de preocupar-mos de la part espiritual qu'és l'aliment de l'ànima. No sé con feia que per atendre els meus estimats malalts no me cuidava de la vida piadosa.

En Serafí no se sent gaire animat. És qu'el varen atropellar una mica massa.

A la tarde ha vingut en Xavier Illa de Vich. Ha dit que con ell va quintar va tenir també de passar vint-i-cuatre hores an el mateix cuarter que en Serafí i que va ser la nit més dolenta que ha passat a la seua vida. Som enviat postal an en Pau.//

En Lluís ha escrit an en Busquets.

Na Maria s'en ha anat al llit amb fret.

10. Som oït missa d'onse a la parròquia de Sant Cugat. De pas he comprat lo que necessitava.

En Serafí no se trova gens animat. Des de dilluns que ni menja ni està tranquil i me té tota aclaparada. Déu ens ajudi!

Han vingut na Neus, en Pep, na Carmeta Bac[h] i en Llorens. Rebem carta d'en Pau.

Som escrit an els d'Amèrica.

A dos cuarts de deu de la nit som anat a veure el d[octo]r Fuster per lo de la quinta d'en Serafí. M'ha assegurat que aviat estarà enllestit i que el donaran per excluït del servei militar. Avui encare ha hagut d'anar al cuarter d'observació. És lluny i se cansa.

11. Som escrit an en Pau i a na Gracieta. Hem rebut carta d'ella i d'en Flor.

Na Montserrat ha comprat una clavellina i un lliri.

A la tarde amb en Serafí hem tornat a cal metge. L'ha tornat a pesar. Amb un mes ben just fa avui que va amb el d[octo]r Pi i Gibert ha aumentat dos kilos de pes. Han vingut en Pep i en Llorens.

A les vuit del vespre han portat la capelleta de la Sagrada Família. Hem resat el sant rosari fent-e-li devota companyia.

En Serafí no està animat ni té gana. Som anat amb dues farmàcias[:] una per medicina i l'atre per ingectables tot per a ell a veure si el refem.

12. En Lluís ha rebut carta de na Gracieta. Diu que tenen en Domingo i en Flor allà.

Tota la tarde he cusit fent companyia a la Sagrada Família. Bo i trevallant anava meditant la vida santa i quieta que obserbavan els sants esposos i el bon Jesús. Me semblava veure la santa casa de Nazaret comvertida amb un cel inmaculat dirigit per la Verge[,] primera Mestressa de la sabiduria i ciència // de Déu. Tan pobrets i tan felissos i units amb Déu. Jesús Nen diví el més modest i angelical.

Rebem carta d'Arenys. Diu qu'el padrí està completament restablert i que ja va per defora.

Es dematí en Serafí ha tornat a la observació. Ha dit que ni tant·sols ha vist cap metge. L'hi han dit que dimarts hi torni.

Els barcelonins estan mol amoïnats amb els madrilenys. Que hi torni l'Orfeó Català are. Diu qu'el ministre s[enyo]r Alba els hi ha dit «que todo lo que viene de los catalanes es sospechoso y que hay que vigilarlos mucho». Com rundina en Pol de "La Veu". Què se creien? D'atre manera se queixaran!

13. Després de cumplerts els meus deures de bona cristiana, con me decidia anar a comprar yogurt per en Serafí, ha arrivat un home de Sant Vicents a fer-mos una visita de part d'en Pau. Els nois han sortit. Han tornat portar el canari. En Serafí l'anyorava. Canta mol.//

Som fet un escrit censurant els maliavèlics [sic] propòsits d'en Romanones de treure la doctrina de Crist de les escoles. Quin home més satànic!

Tota la tarde els companys Serra[,] Llorens i Alcàntara amb en Lluís han fet companyia an en Serafí. D'això sí qu'en dic amics. En Serafí se queixa de mal de caixal. Sempre té una cosa o l'atre qu'el molesta. Are arriva en Lluís i diu que a Madrit han intentat assessinar an el Rei. L'hi han tirat tres trets i cap ha fet blanc. Sortia de la jura de la Bandera.

14. Com cauen les sentències! Air a la tarde jo escribia protestant de treure la doctrina de Crist an els nois, i mentres ho anava escrivint i comentant, un deixeble de la tristament escola sense Déu, posava amb pràctica el crim que no va causar el desenllàs que l'assessí se proposava, qu'era matar al Rei. Els periòdics d'avui no parlan d'atre cosa. Diuen que el regicida sosté que volia matar // al Rei per a venjar la mort d'en Ferrer i Guàrdia.

Na Francisqueta Llorens ha vingut de pas de les Planes ont hi va a ser padrina d'una filleta de l'Orfèlia.

Som escrit an el padrí i a na Lluïseta Rocas.

En Lluís ha rebut carta d'en Flor.

15. Anit no he dormit gaire. No sé què tenia.

Ha vingut en Llorens[,] en Pep i na Celina. Aquesta ve de tan en tan a contar-me la

mar de peripècies que li passan. Ha plorat mol contan<t>-me la mort d'una seua germana que jo coneixia mol bé. Pobre Celina! És mol romàntica, pro jo la estimo i compadeixo. Sempre procuraré consolar-la i donar-li un bon camí si puc.

En Serafí ha anat al cuarter com l'hi varen manar. Mai·més s'acavan[,] aquets camins.

16. Avui na Gracieta cumpleix trenta anys. És una edat qu'els pensaments atquireixen la soltura necessària per·a resoldre les coses amb la // deguda serenitat. La experiència va d'aument. Déu permeti que els trenta els vegi triplicats ben acompanyada d'una munió de descedents que alegrin la seua vida, i ella amb claretat de coneixements els pugui ben estimar i d'ells ser estimada junt amb el seu estimat Joan.

17. Ha vingut en Xavier Piera. Té una paràlissis an els nervis d'una galta. Té la cara tota torta.

Som escrit an els meus d'Amèrica.

En Serafí ha tornat a l'observació. Se trova una mica més animat.

18. Dematinet som anat a missa. He parlat amb el s[enyo]r rector. Hem conversat d'una pila de coses referent a relligió. Hem parlat de la quinta d'en Serafí, de literatura, i hem donat un repàs a la part espiritual que tot plegat m'ha produït un conhort gran // que mol necessitava.

Han vingut la colla de costum, més en Xavier Piera. Havent sopat, en Manel[,] les noies i en Serafí han jugat a cartes.

19. També avui en Serafí ha anat al cuarter. N'està ben cansat[,] el pobre.

Han vingut la mare i la germana d'en Llorens i na Carmeta Bach.

20. Les meues devocions forsosament se tornan rutinàries. Cumplir com a bona cristiana i prou qu'els malalts s'en emportan totes les atencions. No obstant, l'animeta meua s'en anyora! Tan dolsa qu'és la quietut i la meditació piadosa! No la puc fruir. Déu ho vol aixís!

En Lluís amb els companys han anat d'excursió a Begues i Sitges. Han estat fora tot el dia. Diu que s'han perdut i han hagut de caminar molt.

En Xavier Piera ha vingut a dinar i ha fet // companyia an en Serafí fins al vespre.

Cap el tart som anat a visitar la bona amiga Celina. Ha plorat mol contan-me la mar de contrarietats que l'hi passan. És mol dissortada! Déu l'ajudi!

Amb les noies anit hem assistit amb una vetllada helènica a la Casa de Família. La festa era a benefici dels pobrets que recull m[ossè]n Pedregosa. Som complagut na Montserrat[,] que tan i tan ho volia. De tan en tan s'ho mereix[,] que se l'hi permeti algun divertiment. La funció ha estat mol ben interpretada.

21. Després d'haver enllestit an en Serafí i haver esmorsat m'ha arrivat la mestra de Sant Antoni. És una cosina meua. La som acompanyada per les cases de labors i de flors artificials i eran dos cuarts d'una con hem estat llestes. La som acompanyada fins amb una fonda de devant l'Estació de Fransa. Ens hem despedit i ella s'en haurà anat cap a Sant Antoni.//

A la tarde han vingut na Cristina, na Neus, en Pep[,] n'Hermínia de Sarrià i el seu marit. Ens han obsequiat amb una capsa de confits. També han vingut en Llorens, en Manel i na Carmeta Bach. Sembla la casa de tothom. Sian ben_vinguts ja que són bons amics.

22. Plou i en Serafí també ha d'anar al cuarter. Ha tornat tot amoïnat perquè junt amb un atre malalt, a l'atre l'han despatxat i an ell no. Què hi farem!

23. De bon dematí les noies han anat a la comunió de la capella de Sant Jordi. Hi han trovat en Manel que els hi ha comprat clavells, roses i de tota mena de flors pròpies del tradicional dia. Més tart hi som anat jo amb en Serafí i en Xavier Piera. Fa una impresió mol agradosa veure el pati del Palau amb tanta munió de flors de tota mena i que tothom en compra. Hem pujat a l'ample escala que condueix a les galeries i a la // esglesieta. Amb un replà de l'escala hi havia el popular Ceguet dels Segadors, nom que l'hi donan perquè gairebé no fa atre cosa que cantar el nostre cant gloriós i ferm. Aixís se guanya la vida cantant i tocant un violí. Hi guanya la mar de centimets.

Som oït missa de dos cuarts d'onse a la mateixa capella. N'hi celebravan cada mitjora. Els mossos de l'Escuadra feian guàrdia. Feien un efecte mol bonic. Amb na Neus i les noies hem recorregut les sales de la Diputació. Elles s'han quedat a l'ofici solemne que ha celebrat m[ossè]n Pedregosa.

Hem rebut carta d'en Flor i d'en Pau.

24. Encare avui en Serafí ha hagut de tornar al cuarter d'observació. Ha vingut tot amoïnat perquè no sé què s'han tingut amb el metje militar. Pobre fill, encare no en té prou de mal que'l volguessin enmatzinar amb l'aire pestilent que hi ha per aquells corredors. Amb ell i un atre els hi han fet treure tota la roba del cos i amb el gec sobre ses espatlles nues, han hagut de passar per uns corrents d'aire // gelat per anar a la sala dormitoris, i que sent allà, caminessin de·pressa amont i avall fins a cansar-se i després els visitaria. Ells diu que con han estat a la sala s'han assegut i el company diu que ha dit «que camini la seua mare»[.] Déu s'el en guart qu'el militarot l'hagués sentit. Ja con els hi ha manat, el nostre Serafí s'ha resistit pretextant que el metge li té proibit cansar-se, a lo que l'hi ha contestat «haga V. lo que le mando»[.] Quina barra! Semblava un butxí!

Som escrit an en Flor esplicant-e-li que me sembla necessari qu'en Serafí fassi un viatge cap amb ells. Potser navegant se posarà més bé.

Han vingut els companys de sempre i na Carmeta. Are resulta que en Manel arriba a la mida pro com que els metjes li trovan palpitacions ha d'anar a passar dies an aquells cuarters que tan m'han fet plorar an·e·mi i tantes molèsties hi ha passat en Serafí.

A les nou de la nit som anat a veure el d[octo]r Fusté i l'hi he contat lo que ha passat avui // amb el metje militar. M'ha donat una carta de recomanació perquè demà el vagi a trovar i ha dit qu'entre tots ja en surtirem.

25. Quin dia més enrevessat! Són les onse i quissab ja les peripècies que som hagut de passar amb aquets enrenous de la quinta. M'he llevat a les cis i som oït missa de set. Després som anat a casa del d[octo]r Páquez[,] qu'és el militar que visita an en Serafí. He trucat, ha sortit la minyona i m'ha dit ben resoltament que no me molestés per a veure el s[enyo]r perquè és fora i fins de dues a tres de la tarde no reb a ningú. Jo bé som insistit amb que ja m'esperaria perquè me convenia mol veure'l, pro ella res, ni un mot d'encoratjament. Era ben natural[,] pobre noia[,] que si aixís l'hi havian manat aixís ho fes. N'he sortit tota contrariada perquè fora no ho era el d[octo]r[,] només que no me volian rèbrer. No savent a quina paret tocar m'en he tornat a casa del d[octo]r Fusté. Estava tan afligida que tenia una necessitat grant de donar llivertat a les llàgrimes que tan abundoses // m'anavan cara avall. Hi he pujat i m'ha rebut la seua senyora. M'he assegut amb un banquet del bestíbul i sense dir-li res he plorat a llàgrima viva quissab el rato. La bona senyora[,] tota carinyosa[,] m'ha preguntat si el noi s'havia posat més malalt o quina era la causa del meu dolor. L'hi som esplicat lo que m'acabava

de passar a casa de l'atre metje i lo atribulada que estava de tenir d'anar d'un lloc a l'atre per·a obtenir lo que tan desgraciadament era ben just i de llei que concedissin sense que s'haguessin de menester recomanacions. Me veia tan sola an el món que a Déu tan·sols veia an el meu camí. La senyora m'anava parlant amb dolcesa per animar-me. De totes maneres volia que prengués alguna cosa que me refés que jo[,] bo i agraint-li[,] no li som aceptat. Mentrestant el s[enyo]r s'ha llevat i m'ha aconsellat que hi tornés a casa del metje militar, i que insistís amb que me convenia veure an el d[octo]r i si no ho podia obtenir que no m'hi capfiqués que de tot surtiríam. Una mica refeta i animada // som tornat an aquella casa ont no feia gaire tan malament m'havian rebut. M'ha overt la porta una senyora vella[,] mare del d[octo]r que jo buscava. Més tonta i mal educada no podia pas ser. M'ha rebut més malament que estones avans la seua criada. M'ha dit que la primera vegada que hi som anat, el seu fill no era pas fora, pro que llavors sí que ho era. L'hi he deixat la recomanació que portava del d[octo]r Fuster i m'en som tornat aburrida de sentir-li dir bestieses. Hem quedat que hi tornaré de dues a tres. A les nou arribava a casa ben trista i amoïnada.

A la tarde hi he tornat. El d[octo]r Páquez m'ha rebut amb bastanta indiferència, pro jo no m'he donat per entesa. Som com qui diu parat l'atre galta humillant-me comprenent qu'era la única manera de *domar-lo*. Amb ajuda de Déu i la meua tossuderia defensant la nostra tan justa causa, he obtingut posar-lo més moix que un gat xurriacajat. M'ha promès que amb el tot i que no té gaire mal el donaran per excluït total del servei militar. Ben de mala // gana m'ha parlat. Prou ho he vist. Com que jo savia bé que amb recomanacions o sense, la llei era de la meua part, m'he fet volguer i no l'hi som oferit diners ni l'hin donaré cap tampoc. Més m'els estimo per en Serafí. Pobre de mi que m'hagués acobardit!

Sortint d'allà estava tan aturdida i m'en som pujat a casa dels bons amics Alcàntara a reposar. El s[enyo]r Manel plorava. És qu'els hi pesa qu'el seu fill tingui d'estar dies i més dies al cuarter. I així ha finit aquesta diada tan revolta.

26. De matinet he parlat amb el s[enyo]r rector. Més tart li som enviat un escrit detallat de tot lo dels metjes d'en Serafí.

La mare d'en Manel ha vingut tota amoïnada amb lo que li passa amb el seu fill.

27. Les noies han anat a la missa de Sant Just. Han portat els tradicionals pomellets de rosetes blanques i boix autèntic de <la montanya de> // la montanya de

Montserrat.

Han vingut tots els amics i la mare i la germana d'en Manel. S'ha rebut carta d'en Flor i de na Gracieta. Na Montserrat ha rebut moltes felicitacions.

28. Na Mersè i na Florinda han vingut.

29. En Pep ha rebut carta d'en Flor. En Serafí encare ha hagut d'anar a la observació. L'hi han donat el *pase* definitiu. Ja no hi té de tornar pro encare no han fallat del tot.

Na Mersè i na Florinda han vingut a dinar. Aquesta nit volia anar a cal d[octo]r Fusté i no m'he vist prou animada. És que ja no puc més. La lluita m'ha aclaparat tan que ja no puc combatre més. Que fassin lo que vulguin.

Na Celina ha vingut. Sempre conta penes[,] la pobre. Com més dissortada la veig més la estimo i la compadeixo. Amb mi sempre hi trovarà un bocí de cor. Jo sé bé lo qu'és sofrir desaires i el mal que fan. Per això jo no en donaré.//

30. En Serafí ha anat a casa del d[octo]r Pi i Gibert. Comensa a tenir gana.

Na Carmeta Bach ha vingut a despedir-se. S'en va a Vich una temporada amb la seua germana Mersè.

Han vingut la mare i la germana d'en Llorens.

Som escrit an en Pau.

Maig

1er. La Ascensió gloriosa de Jesús.

Som oït missa de vuit. Desseguit he tornat per·a no deixar en Serafí. Les noies s'hi han quedat. Diu que la festa ha estat mol lluïda. Era una comunió general dels nens i nenes de tots els colegis catòlics d'España com a protesta de la satànica proposició d'en Romanones.

A la tarde hem anat als cuarters ont hi ha en Manel i l'hi hem fet companyia. En Serafí s'ha quedat fent-e-li companyia en Serra i en Botes.// Hem estat amb en Manel fins que ha estat hora qu'ell s'en entornés a la caserna. S'en hi ha anat tot aburrit caminant d'esma. No s'ha girat ni un moment. Qui l'hi hagués vist el cor. Llavors sí que les palpitacions devian anar a tota màquina!

2. Ben dematinet som oït missa i som anat a combregar. A la tarde les noies han assistit a la professó d'homenatge al Sant Crist de Lepant. Tots els colegis catòlics de Barcelona hi han acompanyat llurs deixebles (noies només). Unes vint mil nenes han desfilat devant la venerada imatge obsequiant-la cada nena amb un pomellet de flors bo i saludant-la amb la paraula de «alabat sia Jesucrist». A totes els hi donavan com a record una estampa de la antiga imatge amb uns versos de m[ossè]n Cinto.

Som escrit an en Flor.

3. En Manel encare el guardan a la caserna[,] qu'en diu ell. Ha demanat permís per anar // a fer-se afeitar i ha donat una escapada cap aquí que s'hi han trovat amb la seua mare.

Avui han estat els nois de les escoles catòliques de Barcelona que han acudit a portar flors al Sant Crist de Lepant. És un alivi per els nostres cors amarats d'amor diví veure a Jesús obsequiat amorosament per la mainada que tan Ell estimava mentres va ser a la terra.

4. Diumenge de Jocs Florals.

Hem anat a la missa de vuit.

A la tarde ens [h]em acoblat amb els germans Pahissa que viuen al 3er[,] la germana d'en Manel, les noies de casa[,] en Serafí i jo. Tots hem anat a la festa dels Jocs Florals. També com l'any passat, els han fets al Palau de la Música Catalana. Ens hi hem trovat amb en Pau, el Costa i el Peret de Sant Vicents. Ens tenian lloc reservat. Al entrar ens han ofert pomellets de flors. Avui els indispensables urbans del plomai blanc no s'hi han pas adormit // com l'any passat, pro un d'ells s'el veia amoïnat perquè una fuia o més ben dit branca de palmera l'hi feia maljocs a la cara. No sé si l'aburriment o la mandra (l'any passat va ser la son) ha fet qu'el sabre l'hi ha caigut de les mans. Santa mandra gloriosa m'us gordi de trevaià etc. (paraules d'en Meliton de Llufriu). La festa no m'ha agradat gaire. El discurs del president[,] curt i mol floralesc. Ni de Catalunya ha parlat. La poesia de la Flor[,] forsa sentida. Les de la Viola i Anglantina[,] fluixetes (al meu entendre). "Sant Antoni de Gener"[,] de m[ossè]n Antoni Navarro, mol sentida i ben llegida com ho sab fer ell.

En conjunt ha estat una festa poc animada. Ni un visca Catalunya!![,] res. Després els *jovenets* (qu'els hi diu "La Veu") han cantat els *seus* Segadors i dic els seus perquè són nous i a mi no m'agradan tan com els antics. Els nous són plens d'odi i jo no tinc

odi a ningú.

Les noies amb en Serafí han anat al Parc // a veure descubrir el bust d'en Maragall.

Més tart han vingut tots els de casa, els de can Llorens, els pares i la germana d'en Manel. Ell no perquè encare el tenen a la caserna. També han pujat en Pau, el Costa, el Peret i el Capmany de Sant Vicents. Érem disset de colla. La germana d'en Llorens ha tocat el piano. El Capmany ha volgut que toqués un ball popular de Sant Vicents qu'en diuen "La Disfressada". L'ha ballat amb na Montserrat de casa. Ell tot sol ha ballat el *pilé*. A dos cuarts de nou s'en han anat els de Barcelona quedant-se els de Sant Vicents. Llavors han menjat un bocí i han vegut i a dos cuarts de deu s'en han anat ben contents de la diada.

Avui a Barcelona hi ha hagut una festa piadosa mol solemne i grandiosa amb motiu del acabament del tridu al Sant Crist de Lepant. Han fet una professó que hi han concorregut més de trenta mil persones. Portavan triomfalment pels carrers de la // ciutat[,] seguint el mateix curs que la professó del Corpus, la venerable imatge del Sant Crist de Lepant. Hi anaven les mateixes banderes de la antiga batalla i una munió d'atres de totes les parròquies. Ha durat cinc hores no havent passat cap cosa anormal. Donat lo eccitats qu'estan els ànims no hi havia pas tota la confiansa. El Sant Crist ha volgut ser obsequiat amb una pau tranquila. Els balcons i finestres de tota la ciutat han estat endomassats tot el dia. En Romanones pot fer-se càrrec que no tothom pensa tan diabòlicament com ell. Totes les grants festes que s'han dedicat al Sant Crist de Lepant, han estat com a protesta dels seus propòsits. Aixís ho volia també en Canalejas i va morir a les mans d'un asessí.

Rebem carta d'en Flor.

5. En Pau ens escriu que de matinada amb es carro del Capmany varen arrivar a casasseua trovant mort es burret i es gos.//

6. Avui només ha vingut en Pep. Con no ve ningú sembla que reposo bo i trevaiant. Un bé se'ls estima[,] els amics, pro també se necessita una mica de descans.

En Serafí s'ha pesat i diu que amb vuit dies ha aumentat mitg kilo. Are té gana.

Al vespre ha vingut el s[enyo]r Alcàntara tot amoïnat amb lo d'en Manel. Jo crec que aviat acabarà.

7. He parlat amb el s[enyo]r rector i m'ha dit que no fa gaire que va parlar amb el

d[octo]r Fusté i que l'hi va donar bones fianses amb lo de la quinta d'en Serafí. Tots en donen[,] de fianses! La qüestió[,] qu'els fets responguin a les promeses.

He comprat un llibre de cuina per a buscar menjars variats a fi qu'en Serafí mengi. També he comprat una resma de paper d'escriure, tinta. una capsa de plomes i un ram de flors per el mes de Maria del colegi.

Avui han lliurat an en Manel. Ha vingut, s'ha portat el sopar i ha sopar aquí amb en Serafí. Mentres sopavan na Carmeta Bach ha arrivat. Estava tota amoïnada amb tot lo que l'hi passa. El germà grant del seu cunyat de Vich s'hi volia casar i an ella no l'hi agrada i s'en ha hagut d'anar perquè hi estava violenta. Sempre l'hi passan desastres. Tan jove i tenir de fer via sola pel món!

8. A dos cuarts i mitg de set ja tornava ser a casa fetes les meues devocions.

Som allargat un vestit de batista brodada que fa cinc anys qu'el portan. Quissab els surgits que té, pro ben planxadet fa un efecte com si fos nou.

En Serafí s'en ha anat a passejar cap al moll. Hem rebut carta d'en Domingo Avellí per en Pep.

Avui les noies de casa amb les del colegi que va na Maria, han anat a veure una exposició de peixos i no sé què més al Parc. Me plau la seua mestra[,] que les // porta tot sovint amb llocs ont s'hi poden instruir. Les noies i en Lluís han enviat postals an els de Trenque Lauquen.

9. Un dia ple d'impresions. M'he llevat a les cinc. Som aconduït en Serafí i m'en som anat a missa. Per lla les dotse en Manel ha arrivat amb la ditxosa nova de que l'havian *deixat anar* (qu'en diu ell)[.] Tots n'hem quedat alegrats de que no hi hagi de tornar. L'estimem mol. És un ànima delicada. S'ha quedat el pobre de tantes humillacions que els metges l'hi han fet passar. Són uns butxins! Ha volgut ser tan esplèndit que ha demanat fer tots una excursió per les diversions del Saturn Park. Hi hem anat amb la seua mare, sa germana, ell, en Serafí[,] les noies de casa i jo. Ens hi hem distret forsa. Hi ha la mar d'esbarjos i trencacolls que la jovenalla s'han divertit de debò. Arrivant a casa hi hem trovat en Serra, Llorens i en Sellarés[,] que amb // en Lluís feian la broma esperant que arrivéssim del *homenatge* (qu'en deian ells) dedicat an en Manel.

10. En Serafí s'en ha anat una estona cap al port. Ha dit que fins s'ha passejat amb

una golondrina. Aixís se distreu i agafa gana.

Han vingut en Busquets de pas per la seua *rectoria* (escola)[,] en Llorens i na Carmeta Bach.

11. Fan unes nits una mica pesades.

A la vetlla mentres els companys feian conversa amb els nois de casa, les noies i jo hem assistit amb una funció que han fet els joves aficionats del Esbarjo Dominical. Han representat "Víctima del deure" i una pessa mol xistosa sobres d'un canvi de barrets que no me recorda quin nom té. Jo aviat m'en som anat.

A les vuit han portat la capelleta de la Sagrada Família. Tots junts l'hi hem rosat el Sant Rosari.//

12. M'he llevat a dos cuarts de set. Som enllestit en Serafí i m'en som anat a missa. En Serafí ha surtit per anar a can Saubà que tots estan malalts. Na Montserrat ha anat a fer la mitjora de vetlla. En Serafí i companys han anat a la plassa de Toros amb una festa musical que hi han donat els lionesos que tenim a Barcelona. Després han anat als Dependents de Comerç[,] qu'els han obsquiat amb unes sardanes. Els francesos diu que les volian ballar i no en sabian. Jo m'he ben amoïnat perquè en Serafí no ha arrivat fins vora dos cuarts de nou. Ell sab que té de ser a casa aviat i no escarmentarà mai. Jo no he sortit. He fet companyia a la Sagrada Família.

13. M'he llevat a les sis. Fetes les meues devocions m'en he vingut i ploinejava.

En Busquets ha vingut de pas cap a Manresa.

Rebem carta d'en Flor i postal de na Gracieta.

Vespre de tot han vingut els companys i na Carmeta.//

14. M'he llevat a les sis i som anat a missa de set.

En Busquets ha tornat de Tarrassa i s'en ha anat a Roses.

He surtit i he trovat per_tot un fanc molestós.

Som anat al Arxiu del carrer Argenteria i a can Subirana.

En Lluís ha fet el 1er examen. L'han aprovat. An en Sallarés també.

Rebem carta de na Florinda i postal d'en Pau.

En Domingo Tuset ha vingut. Diu qu'en Pau està tristoi i anyorat.

15. Plou mol. Som escrit extensament a Trenque Lauquen. Els hi parlo d'en Serafí. També som escrit an en Flor i a na Lluïseta Rocas i a na Lluïsa Cantó de Sant Antoni. Li som enviat un catàlec de preus perquè fassi lo que més bé l'hi sembli.

En Lluís s'ha examinat de dibuix. No sab encare com l'han calificat.

16. El recader de Vich m'ha portat una // carta de na Mersè Bach. L'hi he contestada desseguit. També som escrit an en Pau.

En Serafí ha trovat na Sara i en Manel.

Avui en Lluís s'ha examinat d'un atre mena de dibuix. Encare no sab el resultats.

17. Ben dematinet som enllestit en Serafí i m'en som anat per les meues devocions. Hi havia una solemnitat de 1a comunió que no m'hi he quedat. En Serafí me necessita i no estic per·a res més.

18. La festa de la Santíssima Trinitat. En Serafí ha anat a combregar en nom de Déu.

Les noies i jo hem anat a missa aviat. Elles s'hi han quedat per la festa de 1ª comunió dels nens i nenes de les Escoles parroquials.

En Busquets ha vingut a escriure. Després en Mane<t>l també ha vingut per lo mateix. A casa sembla per·a tothom. Què hi farem!

En Manel s'en anava a Sabadell al homenatje que se fa avui a la distingida patriota // s[enyo]ra Armengol de Badia. Després ha vingut el seu pare tot encaparrat amb lo de la quinta.

19. A les onse som anat a fer la mitjora de vetlla voreta del sacrari. Una colla de vellugadissos nens i nenes resaban el rosari mentres se celebrava la missa de onse. Després el s[enyo]r rector els ha sermonejat preparant-los per a la 1ª comunió que la celebran dimecres vinent.

A la tarde me semblava que podria reposar, pro ni pensar-i! M'ha arrivat una portera que havíam tingut al carrer de Diputació. M'ha vingut a demanar com ho té de fer per·a tancar un dels seus fills que no saben què fer-ne de tan dolent. De petit me recorda que tot l'hi deixavan passar i are és un pillet. L'hi he promès que miraré que pugui entrar als P[ares] Salesians.

En Lluís ha portat aprovat de dibuix.

20. Tot avui es peus me fan mal. Sento mal temps.//

Han vingut la tia Cristina, na Neus, en Busquets, en Llorens i darrerament en Mingo de Sant Vicents. M'ha portat una carta d'en Pau que m'hi diu que s'en va a la romeria de Lourdes.

Rebem una carta d'en Joan.

21. Es dematí ha vingut una senyora de Mongat que té un germà aquí i fou company d'en Serafí a la caserna militar durant les vint-i-cuatre hores de cautiveri. M'ha demanat coses referents a la quinta.

Han vingut dues senyores amb una nena. Són d'Arenys i veïns de cal padrí. En Busquets dues vegades. Ha dit que s'en anava a donar una conferència an els nens de l'<e>Escola M[ossè]n Cinto.

He cusit i planxat mol. Na Montserrat és al llit.

He rebut postal de na Gracieta i cartes d'en Flor i d'en Domingo Avellí. Se veu qu'està content.

22. Diada de Corpus. Les nenes de l'Escola que va na Maria han fet la 1ª comunió. Hi havia preparatiu de ser una festa mol lluïda. No // m'hi he quedat perquè en surtan massa tart. La mestra m'ha fet ofrena d'un pomellet de flors que hi havia amb dues paneres. Les donavan com a record de la bonica festa.

Som escrit an en Florenci.

Sento la música militar que passa per la Ronda de S[ant] Pere i fa un rebombori que no me deixa escriure res de bo. Al menjador no se sent ni un piu!

23. Som entrat a la missa del mes de Maria.

Avui en Lluís s'ha examinat de problemes de geometria. L'han aprovat[,] gràcies a Déu.

En Llorens és aquí i fan broma del seu barret tan suat, que del llart que s'hi porta s'hi porian fregir mongetes. Ell se burla de tot i fins d'ell mateix.

En Serafí ha portat fotografies dels seus trevais d'escultura.

Na Montserrat ha vingut de S[ant] Pere tota contenta perquè el s[enyo]r rector les ha obsequiades amb una agüia d'or de Toledo en agraïment d'haver contribuït amb les cansons del mes de maig. Tots diuen que té mol bona veu.//

24. No he sortit. Tot avui he cosit i planxat. Els vestits blancs per veis que siguin fan bonic pro portan molta feina.

25. A dos cuarts de nou en Serafí s'en ha anat a Sant Vicents dels Horts amb els companys Manel i Llorens. En Lluís ha volgut fer matinada.

Jo som assistit a la comunió general de Filles de Maria. Les noies hi cantavan.

Vespre de tot els nois han arrivat de S[ant] Vicents. Han portat flors del jardí de can Pau i molta genesta.

26. Dematinet les meues devocions. Eran dels aimants de Jesús.

A la tarde som cusit.

27. Vespre de tot som anat a conferenciar amb el d[octo]r Fusté. M'ha dit que vagi en Serafí a la tinència d'arcaldia i li sabran dir quin dia se té de presentar a la Diputació perquè fallin.

Fa forsa calor.//

28. La calor va d'aument.

En Lluís s'ha examinat d'inglès i l'han aprovat.

En Serafí ha anat a la tinència i l'hi han dit que el dia 5 de juny els de la Diputació fallaran.

Rebem carta d'en Florenci. Fa broma an en Lluís.

29. M'he llevat a les cinc. Som cridat en Serafí, l'hi he cuit l'esmorsar i a tres cuarts de sis s'en ha anat a la Estació del Nort per anar a Baleñà i d'allà provablement a Viladrau.

Han posat una persiana an el balcó d'en Lluís.

A la tarde a casa era ple. Hi havia na Carmeta Bach, na Neus, en Pep, en Busquets, en Llorens i en Manel Alcàntara. Tothom felicitava an en Lluís per el seu nou triomf d'estudiant o sigui la nota sisena que l'hi han aprovat. Com qu'és curs d'ingrés no donen atres notes que aprovat. Era tan el rebombori que feian que la gent de l'escala se creian que na Gracieta havia arrivat. Quina manera de cuidar-se dels atres!

Els amics han portat un ram de genesta de Vallvidrera.//

30. Hem rebut carta d'en Serafí des de Viladrau. Diu que allà també hi fa calor pro que tira aire fresc.

Han vingut els companys de costum. Han portat moltes fotografies del seu casal.

Som a la nit i en Lluís diu que l'*amo coix* (en Romanones) ha caigut del seti presidencial. No haurem perdut gran cosa. Algun atre en pujarà que no valdrà més qu'ell.

31. Dia d'emocions falagueres. En Lluís ha acabat d'examinar-se amb la joia de tot el curs d'ingrés aprovat. Alabat sia Déu! En Lluís ha trevaiat de ferm i are en recull els fruits. Està que no hi quep de tan content. Tots el felicitem.

An en Manel l'han excluït total del servei militar. Esperem el fallo per en Serafí.

¡Alabats sian els Cors de Jesús i Maria!

¡Visca Catalunya!

Les notes segueixen en el IV volum.//

Volum IV

1913 a 1915

1913

Juny

1er. Anit ha plogut i ha fet vent molt fort.

Hem anat a missa de vuit.

Rebem carta d'en Serafí. Se veu qu'està content. Som escrit an els meus trenquelauquins.

En Lluís ha surtit i ha tornat ben moll.

Cap al tart som assistit a la funció del Sagrat Cor a S[ant] Pere. M'ha agradat. Els nens cantaven forsa bé. Les meditacions[,] totes ben catalanes i el s[enyo]r rector amb el sermó molt inspirat.

Arrivant a casa hi havia els companys Serra[,] Alcántara i Llorens que féian una broma d'allò més. En Manel havia comprat caramelets, i amb ells feia una dolsa i furiosa batalla mentres a fora plovia a bots i barrals. En Manel ha llegit moltes coses referents a m[ossè]n Cinto.

2. Hem rebut carta d'en Martí de la // Habana amb una lletra de 1.023 pessetes. Tota la nit ha plogut.

Na Maria estrena un devantalet lila i blanc.

Segons llegeixo a "La Veu" en Romanones torna seure a la cadira de la presidència. Tot això me creia. No li fa. Tan val l'un com l'altre.

Ha vingut la germana d'en Pau. És la de Sant Vicents. S'ha quedat a dinar. Després amb na Monserrat l'hem acompanyada a fer compres.

Rebem carta d'en Florenci.

Han vingut en Pep Serra, Manel, Llorens i en Busquets. Un municipal ha portat un paperot perquè en Serafí dijous vinent vagi a la Diputació.

3. Rebo carta de na Lluïsa Cantó de Sant Antoni i de na Rosalina d'Arenys. Les cartes de les dues germanes han arrivat juntes bo i visquent elles tan separades. Ha estat ben casual.

A la tarda en Pau ha passat per·qui devant. Anava amb es carro d'en Capmany. En Pep i jo hem baixat a saludar-lo. Mentres enraonàvem // s'hi ha anat reunint en Busquets, en Llorens, m[ossè]n Tries, el Capmany i les noies de casa. Con ha estat hora cada u s'en ha anat per les seues, i en Pau amb el bon amic Capmany cap al seu poble. En Mingo de S[ant] Vicens també ha vingut. Mentres sopàvem en Serafí ha arribat. Ha dit que a Viladrau hi fa fret.

4. Amb na Montserrat hem anat a comprar una capsa per·a posar-i la feina.

He presentat la lletra a can Rosés.

Al vespre han vingut tots els companys de costum.

5. Són les deu tocades i estic tan frenètica que ni sé 'l que me faig. Estic tremolant com una fuia d'abre. De fret? No. Ni pensar-i. Are els metjes de la Diputació tenen el fallo de la quinta a les mans. Avui ho desideixen. Déu volgués que fallessin amb justícia. Prou i massa que n'està[,] de malalt[,] pobre Serafí! No obstant jo sé que de més malalts qu'ell els han donat per útils.// Are en Lluís s'en hi va. Quissab lo que decidiran! No puc seguir escrivint de tan frenètica que me trovo. Qu'en té[,] de passar[,] de sotracades una mare que com jo fa via pel món. Déu ho vol!

Are mateix arriva en Lluís. Ell va dur-me la mala nova con en Serafí va quintar i are me la porta de que és ben lliure i excluït total del servei militar. Bon Déu! Tan qu'he pregat avui per ell! Are lo que tenim de fer és procurar per a la salud d'en Serafí. Amb tot i que amb justícia ho desitjàvem que'l deixessin lliure, ell pobret diu que s'ha afectat bastant. Els companys i en Lluís se l'han endut al Riche Bar. Han dit que ho anaven a *regar*. Perllà la una han arribat tots. El recader de Vich ha portat una carta de na Mersè Bach perquè la fes a mans de na Carmeta.

El s[enyo]r Crusells ha vingut amb la seua nena grant. Ha pres la llissó a les noies de casa.

Després hem anat a cals Alcántaras. En Serra hi ha vingut. Hi hem anat a peu. Hem estat una // hora pel camí. Hi hem estat mol animades. La senyora amb mi i les noies elles amb elles. Allà mateix som escrit postals per els nostres d'Amèrica fent-els-i avinent que tenim ja ben enllestit l'enrenou de la quinta. A un quart de deu de la nit arribàvam a casa. Hi havia el s[enyo]r Alcántara, en Llorens, en Pep, en Domingo de S[ant] Vicents i més tart ha arribat en Manel. Hem anat a dormir ben cansats de tantes emocions rebudes.

6. 1er divendres. Dematinet a les meus devocions.

Es dematí han vingut els companys i na Carmeta Bac. En Serafí ha volgut fer-se visitar per el d[octo]r Pla i Armengol. Té unes coses[,] aquet metge[,] que no m'acàvan de fer el pes. L'hi ha fet massa por. Són una colla que Déu m'els aparti ben lluny.

7. Tot avui som estat forsa trista. He procurat parlar amb el s[enyo]r rector[,] que m'ha donat una bona dossis de coratge per·a continuar amb // el calvari de la malaltia d'en Serafí. Dels seus consells, amb en Serafí hem decidit anar amb el d[octo]r Rossell. M'ha dit que ens donarà una recomanació a fi de que s'hi fixi bé i el tracti com amic.

A la tarda hi hem anat a casa del esmentat d[octo]r i no ens ha pogut rebre perquè s'en tenia d'anar a fora de la ciutat. Hem quedat que dilluns hi tornarem.

Han vingut els companys de costum.

A la tarda cap al tart me som arrivat a veure la bona amiga Celina[,] que sempre passa tribulacions.

8. Hem anat a missa de sis. Després hem agafat l'esmorsar i èm anat a la plassa de Catalunya a trovar-mos amb la família Alcántara i amics per anar a Vallvidrera al Aplec de la Sardana. A dos cuarts de nou hi arribàvem. Hem baixat a esmorsar a la típica font de la Teula d'aquelles muntanyes. Després hem assistit al ofici a la esglesieta del poble. Al presbiteri <hi> hi féian gala catorse banderes de les cuatre barres de distintes societats de Barcelona i pobles comarcans.// Acabat l'ofici han cantat el "Virolai" de m[ossè]n Cinto. Mentres els abanderats treien llurs senyeres de la església, l'armònium tocava els Segadors despedint-los.

Tots els de les banderes s'han parat a la plasseta, i junts els abanderats i jovenalla i fidels cantàvan acompanyant els acords de l'armònium. Llavors la cobla de Perelada ha tocat una sardana que s'en diu del ofici qu'el jovent ha puntejat amb delit, i nosatros anàvem pujant la muntanya dret a la venerable Torre Joana[,] ont va donar el darrer sospir el nostre malaguanyat poeta m[ossè]n Cinto. Érem a centenars que hem pujat aquelles escales i hem passejat aquelles espaioses sales tan soleiades. Tot ens recordava els seus darrers moments. A la cambra ont va finar <hi havia> hi havia el seu mateix llit. Moble humil com ho havia estat el qui hi va dormir el darrer son. Al costat una tauleta de nit amb les tasses de broc; una de vidre i l'atre de porcelana i l'escupidera de ferro esmaltat, mol petita. Tots els mobles, alguns cuadros i fotografies de diferentes edats de

m[ossè]n // Cinto. Inscripcions, autògrafs d'ell, la llibreria amb poquíssims llibres. Lo que me va entristir més va ser aquella cadira de jonc. Semblava talment que l'hi veia an ell mateix reposant del fatic de la malaltia. Pobre m[ossè]n Cinto![,] pobre no sigui devant de Déu! Are que no té vida per·a enriquir-mos de joies literàries i precioses cansons, i gosar amb nosatros que tan l'estimàvem, tot són homenatges que Barcelona en pes l'hi dedica. Que Déu l'hagi acollit en son redós que tan s'ho mereixia és lo que més li desitjo!

Avans d'entrar an el seu dormitori tan venerat, hi ha un oratori dedicat a sant Ramon. La tribuna de la Torre amb uns moments va quedar magestuosament coberta amb les banderes que havian pujat del poble. Tots els finestrals lluïan endomassats de les cuatre barres catalanes. Els de Perelada ocupàvan la endiumenjada tribuna i el vent feia vellugar tanta senyeres. Una tota estel·lada com un cel, un·atre de fantàstica amb una manassa ensangrantada que amb els cuatre dits sagella las cuatre barres. (Era // la de Renaixement). Totes boniques i portades per·a joves aimants de la Pàtria i de la nostre dansa[,] la bonica i airosa sardana[,] i cofats amb llurs barretines qui vermeia quins musca i ben plegada a tai de pagès de muntanya.

A l'era de la Torre Joana s'hi varen ballar les sardanes del dematí.

Els que constituïem la nostre colla vàrem anar baixant primer i pujant després amb un sol qu'ens hi rustíam, pro jo sempre amb la ombrel·la plegada fent-la servir de bastó perquè m'ajudés a pujar. Bé prou que m'en anyoro[,] de no veure mai el sol. S'hi sentia uns refilets de rossinyols qu'enamorava. Jo encare aquest any no n'havia sentit cap.

Vàrem anar a dinar al Hotel Buenos Aires. Hi vàrem trovar en Serafí. Vàrem dinar. Érem trenta-vuit de colla. En Serafí va tenir molta gana. Havent dinat vàrem pujar an el lloc ont s'hi ballàvan les sardanes de la tarde. Hi queia un sol que aturdia. També hi havia les banderes del dematí. Hi havia llocs que hi venian // rams de clavells lligats amb cinteta barrada. No hi havia ningú que no portés el llasset catalanista an el pit. Ens hi vàrem trovar amb els parents de Sarrià. Tots ballàvan les sardanes amb els nostres. En Lluís amb en Pep varen arrivar més tart. An en Lluís mai l'havia vist tan content.

Amb la nostre colla hi havia una família recent arrivada de Buenos Aires[,] parents dels Alcántaras. Se quedàvan encantats devant una tan bonica i animada festa.

Jo m'hi vaig distreure quelcom que bé ho necessito amb tantes sotracades que tinc a sobre i amb l'amargor que hi havia amb mi de veure en Serafí tan aclaparat per la por que l'hi va fer el d[octo]r Pla i Armengol. Mai·més el deixaré anar tot sol a cal metge.

9. Ha vingut una germana d'en Pau. La de San Vicens. S'ha quedat a dinar. Ella con els nois de casa van allà els ha reb i obsequia de lo més bé. Aixís que s'ho mereix tot de nosaltres.//

A la tarda amb en Serafí hem anat a cal d[octo]r Rossell. És mol atent i tracta els malalts amb dolcesa! Escolta i anima qu'és un conhort per als que sofrim. Ens ha tingut vora dues hores fent-mos moltes esplicacions i donant-mos la mar de consells. Estem decidits a seguir-lo al peu de la lletra puig ens ha fet mol bona impresió.

10. Avui el nostre nen cumpleix cinc anyets. Qui el pogués veure! A la comunió he pregat per a tots ells i per el bon record del nostre m[ossè]n Cinto. Avui fa onse anys que va morir. Al cel sia. En Miquel Serra ha pujat uns moments.

11. En Lluís ha estrenat un vestit i un barret de paia. Quin goig que fa de veure'l!

Estic trista perquè ha arrivat correu d'Amèrica i jo no he rebut cartes. Quissab els dies que fa que no he rebut cap lletra dels de Trenque Lauquen. Som tan pessimista que desseguit me sembla qu'estan malalts.//

Som anat a pagar el vestit d'en Lluís. També som anat a can Rosés a cobrar la letra. Després me som arrivat a parlar amb el d[octo]r Rossell. De nou m'ha deixat tota animada.

Som escrit llargament an en Flor.

En Serafí és a Pineda. Han vingut els companys. També ha vingut na Carmeta Bach tota atribulada.

12. Dematinet a les meues devocions. Fa calor.

Rebem cuatre mots d'en Flor. Dels trenquelauquins ni una lletra. Quina mandra!

Han vingut la colla d'amics, i en Domingo de Sant Vicents amb el seu germà capellà. També han vingut en Batista (germà d'en Pau) amb un seu nevot i un xofer i una nevoda. En Pep ha fet anar a comprar una panereta de dolsos per a obsequiar a tanta colla. Ni cabíam a taula. En Serafí era a Pineda i en Lluís amb en Sallarés a passeig.

La reunió a casa hi era per·a despedir an en Pau[,] que s'en va a Lourdes. Tots els hi desitjàvem // un bon viatge.

Tanta animació i moviment i la capelleta de la Sagrada Família s'estava sola. Després l'hem ben acompanyada. No se pot estar per tot.

13. Rebem postal d'en Pau. És de Girona. També rebem carta d'en Flor. Ens hi dóna una conferència de pipes. Quina broma!

Som comprat roba de punt per en Serafí.

14. Som planxat unes tres hores ben de bon dematí perquè després amb tanta calor és impossible. Han portat un catafal de cargols de Sant Vicents junt amb un pa moresc.

A les cuatre en Serafí ha arrivat de Pineda. Ha portat un boluminós ram de flors que l'hi ha regalat la Francisqueta. Té tos en Serafí i amb en Pep han anat a cal d[octo]r Rossell. Ha receptat una cosa que ho ha de repetir. Després amb en Pep han anat a comprar una maleta i tot lo que necessita // per el viatge.

15. La nostre Miria cumpleix cuatre anyets.

Ha vingut la germana d'en Pau (la de Sant Vicents) i dues de les seues filles.

Rebem postal d'en Pau ja des de Lourdes. Diu que han arrivat bé.

El pobre Serafí té tos i no té gana.

Hi ha mol males noves del Marroc i a Madrit diu que no se saben entendre.

16. En Serafí té molta tos. L'hi he fet aiga d'arrels de malvi, regalíssia, sucre candi i goma aràbiga. N'ha veguda i ja no en té tanta. Are reposa. Bé ho necessitava[,] pobre fill!

Som escrit an en Pau. N'hem rebut tres postals. Una per en Lluís, una per en Manel i l'atre per en Llorens. Se veu que a Lourdes hi disfruta mol a pler. Quin entussiasme que se l'hi veu[,] pobre amic! Jo l'hi aprovo que busqui llocs ont hi trovi esplai. Prou trista és la vida!//

17. Per lla les deu el nen grant de la bugadera m'ha vingut a buscar perquè el seu germanet és mort. Hi som anat i m'he convensut de la gran misèria que hi ha an aquella casa. El nen que s'ha mort ben tuberculós tenia nou anys.

A la tarda na Carmeta Bach ha vingut a cusir i m'ha contat moltes tribulacions que l'hi pàssan. Déu l'ajudi!

També ha vingut la pobreta Celina. Bon Déu. Tothom gemega!

En Serafí no s'en pot anar al Montseny perquè té massa tos. Fa molta calor.

Rebem carta d'en Pau des de Lourdes.

18. Dia de revolta. Anit diu que hi ha hagut molts trets per causa de la vaga de tipògrafs. Tot ho porta la guerra del Rif. Ben pocs diaris s'han publicat avui.

A la matinada diu que han embarcat soldats cap al Marroc i a la tarde també. Tinc por que la cosa s'enverini massa.//

Anit jo he dormit ben poc. A dos cuarts d'una en Serafí ha tingut molta tos. L'hi he portat llet ben calenta i s'ha calmat. A dos cuarts de sis hi ha tornat pro no tan fort. Na Montserrat l'hi ha anat a buscar un pagat porós i s'el ha posat. No té gana.

Sempre estic trista devant el seu estat. Mentres dinàvam no he pogut continuar a la taula per l'abundor de llàgrimes que no podia dominar. A la tarda l'hi som indicat que anés a cal metge i no hi ha volgut anar. Hi som anat jo. L'hi he ben esplicat tot i m'ha dit que demà hi vagi ell i que demapassat s'en vagi al Montseny que hi agafarà gana[,] li passarà la tos i s'hi reforsarà.

Arrivant a casa hi he trovat en Pau i en Mingo (el seu company de nit).

En Serafí tenia dolors de ventre. Li he fet aiga de camamilla i n'ha presa amb aiganaf. S'ha tranquilitzat.

A les sis el Batista de cal Sagarra ha vingut a buscar an en Pau.

En Lluís és per fora i no hi ha gaire bones noves. //

19. Anit en Serafí ha tussit poc. Ha surtit a comprar-se quelcom que li manca per anar-se'n. A la tarde a casa era ben ple. Valga'ns Déu! Tots tenian humor per a fer xibarri i jo[,] ben adolorida[,] de tan en tan mirava el pobre Serafí atropellat de tan riure i fer el plaga bo i empassant-se una bona dossis de tristesa íntima. Ha anat a cal metge. Li ha dit que s'en vagi al Montseny com més aviat millor.

Hem rebut carta d'en Flor i de na Gracieta.

Vespre de tot[,] con la colla de companys han estat fora[,] els nois han arreglat la maleta. En Serafí s'ha animat fent els preparatius. Encara té tos. Ha enviat les fotografies del Canigó an els d'Amèrica. En Lluís ha escrit an en Flor.

Avui han tornat a surtir tots els periòdics. Diuen que la vaga de tipògrafs ja està llesta. Del Marroc hi ha males noves.

20. Avui amb el tren de les set trenta, han surtit en Serafí i en Lluís. S'en han anat a Santa Fe del Montseny. A les cuatre m'he llevat <per> // per donar llet an en Serafí. Plovia molt. Jo l'hi he dit que amb tan mal temps no s'en podrian anar i ell m'ha respost

que amb pluja o sense s'en anirian, i si plovia massa se quedarian a Gualba fins que fes bon temps. Per fi el dia s'ha llevat i han pogut sortir. En Serafí[,] acompanyat d'en Lluís[,] s'en anava forsa animat. Deia que no anant-se'n sol, li semblava que no s'allunyava de nosatros. M'ha afectat mol la seua sortida. Déu l'hi retorni la salud[,] tan tems que fa la té perduda.

Més tart han vingut en Serra, en Manel i en Llorens[,] que havian acompanyat els nois de casa fins al Clot. Després ha vingut na Carmeta Bach[,] en Busquets i en Domingo de S[ant] Vicents.

A les sis he surtit i som anat a casa del d[octo]r Fuster a remerciar-li tot lo que va fer per la quinta d'en Serafí.

Som anat a la funció de S[ant] Pere. El predicador, bo i ser un dels de més fama[,] no m'ha pas fet del tot el pes. És el p[are] Cubí. Per a fer un sermó com cal referent a la sagrada eucaristia se té de sentir mol. La ciència tota sola és esquifida si no va acompanyada del sentiment, puig aquet tot sol comunica més facilitat de desenrotllar els temes que totes les ciències juntes. El nostre s[enyo]r rector no té ni ribets d'orador; pro té uns dies tan escullits i encertats que per mi tenen més valor les seues cuatre paraules que tot lo que ens pugui dir un predicador que no hi posa tot el sentiment.

A la vetlla en Manel ha vingut i ens ha llegit una colla de rodolins humorístics inspirats amb motiu del seu rescent cautiveri mèdic i de les supostes palpitacions que l'han excluït totalment del servei militar. Hi hem rigut mol. Deia que tot anant cap al Clot els ha llegit an els nois i que els hi ha fet tanta gràcia.

21. Dematí les meues estimades devocions. Més tart en Sallarés ha portat una // postal d'en Lluís escrita des de <Lleida> Gualba. Nosaltros n'hem rebuda una d'en Serafí. Els dos dónan comte de l'arrivada i que s'hi han hagut de quedar a dormir perquè no han trovat matxo per pujar a Santa Fe. En Lluís diu que s'en va a buscar quelcom de botànica o que té recullits dos exemplars de minerals. En Serafí me diu que s'en va a provar l'hamaca. L'any passat buscava bestioletes, aquest ha de reposar.

Hem rebut carta d'en Flor i postal d'en Mingo Avellí. Tot era per en Serafí. També per·a ell hem rebut una capseta certificada que ve de na Gracieta. A dintre hi havia unes corbates de ganxet qu'en fa ofrena an els cinc socis de Canigó. Els hi prega qu'els ha llueixin i que ballin una sardana per comtes d'ella. Les ha lligades amb una cinta de les cuatre barres.

22. Som assistit a les funcions matinals.

Som escrit a m[ossè]n Joan Llombart felicitant-lo.

"La Veu" ve tota plena de noves dolentes.// Diu que anit passada, a la sotirda d'un mitin que s'ha fet a la Casa del Pueblo, s'han comensat a esvalotar i vinga trets amb la policia. Hi ha hagut una colla de ferits i atres han estat presos. Tot és portat per els disgustos amb motiu de la guerra de Melilla. Ja és ben sensible[,] pobres joves!

A la vetlla els joves amics han vingut. En Manel estava tot content perquè amb els seus rodolins ha guanyat una bonica Muratxa an els Jocs Florals humorístics de S[ant] Bartumeu de la Cuadra. La simpàtica Murratxa era ben proveïda de anissat qu'en Llorens se cuidava tot sovint de allaugerir-la. Després en Manel n'ha taiat tots els brocs que anavan degudament lacrats.

23. Som assistit an els exàmens que han fet les deixebles de l'escola que va na Maria. S'han examinat les petites. El s[enyo]r rector de S[ant] Pere junt amb dues professores que de tan en tan hi donen conferències han presidit la festa. Era an el jardí de l'escola.// Amb una paret, hi havia un domàs pintat que representava sant Jordi matant la fera. Amb un cantó havian improvisat un altar amb mates de flors naturals i la Verge de la Mercè[,] qu'és la patrona de l'escola. Més avall el piano. Tot artísticament combinat, flors[,] nenes i aucells que les acompanyavan cantant al so del piano. Han cantat amb gestes la cansó de «*la sireneta em fa ballâ / con jo la veig vermellejâ*». Totes portàvan un penjoi de sireretes an el pit, amb una cinta qu'els hi voltava el coll. Tot plegat ha estat mol bé.

Rebem una bonica extensa i mol detallada carta de na Gracieta. Hi parla llargament dels seus nens.

24. D'en tota la nit no he dormit amb tan enrenou de la revetlla de S[ant] Joan B(aptista). Aquí no acàban mai l'humor de fer gatzara. Quissab les tradicions que tenen i que no les deixen mai enrera. Per Santa Creu tenim // els nens i nenes <an> per el passeig de Gràcia[,] Rambles i pels indrets ont hi circula més gent, i amb el tradicional platet guarnit de roses saludant les senyores amb aquelles paraules de «vostè[,] senyora Rosa[,] que té la cara tan hermosa[,] un dineret per la Santa Creu» An els senyors els hi diuen[:] «Vostè[,] senyor Galant[,] que té la cara de diamant, un dineret per la Santa Creu.» La farigola del Divendres Sant, els panellets de S[ant] Blai, etc.

A la tarde he tornat als exàmens de l'escola que va na Maria. Avui han estat les grants. El tribunal el formaven tres professors, tres professores i el s[enyo]r rector presidia. De noies mai havia sentit uns exàmens tan lluïts. Na Maria també s'ha esplicat mol bé.

Som anat a demanar camí an el s[enyo]r rector per·a posar na Victòria amb un lloc de curació. M'ha indicat lo que tenim de fer. Lo que manca és que fassin una determinació ben resolta. Jo bé sé que no la pendran perquè no són mai prou decidits // pro tan han insistit pregant-me que els hi busqués un camí que ho he fet i Déu disposi.

En Manel diu qu'els que han donat les notes a la senyoreta *Tramuntana* (na Maria) s'han equivocat ja que és tan endiastrada i l'han distingida massa bé. No n'han feta poca[,] de broma. Prou són amb tota forma i baix programa[,] aquets exàmens[,] i no és pas la mestra que fa les preguntes sinó els del tribunal. Si no ho hagués vist jo mateixa no ho creuria.

25. Rebem carta d'en Pau i d'en Serafí. Aquet diu que se reforsa mol i qu'està tan animat. Poques lletres pro totes pórtan la joia de que va bé. Ditxoses i estimades montanyes[,] que tenen la virtut de retornar la salut.

En Serra i en Sallarés vénen tots els dies.

Avui les noies amb en Busquets han anat a veure uns exàmens de sorts muts. Diu que els de la junta felicitàvan an en Busquets per tenir unas *hijas tan lindas*. Quina broma[,]// pobre Busquets! Diu que s'en ha vist un bull.

26. Som escrit an es nois, an en Pau i an els de Trenque Lauquen. Els hi som inclòs <un> la colla de ratlles curtes i humorístiques d'en Manel i les cartes d'en Serafí perquè estiguin al corrent de tot.

Han vingut en Sallarés, un Serra amic d'en Busquets, en Serra *nostre*[,] en Llorens i en Manel.

Les noies han anat a can Crusells.

27. Som anat a la ferreteria Ràfols a comprar un got d'alumini per en Serafí. Rebem carta d'en Pau. Suscrivim en Serafí a "La Veu"[,] que l'hi enviaran al Montseny. En Serra i Rabert ha vingut a despedir-se que s'en va a estiuejar a Bañoles. Som escrit una postal per en Flor.

28. Fa calor. M'he llevat dematí i m'he posat a planxar fins a dos cuarts de deu. Després m'he pentinat i som llegit "Renaixement" dedicat a m[ossè]n Cinto.// Déu el tingui a la Glòria.

Hem rebut carta d'en Lluís. Diu qu'en Serafí té gana i se va reforsant.

Han vingut na Carmeta Bach amb la seua germana Mersè, i el nen petit de la seua germana Angeleta.

Són dos cuarts d'onse de la nit i quissab el xibarri que hi ha amb motiu de la revetlla de S[ant] Pere. Al mitgdia les campanes han refilat de debò anunciant la festa de demà.

29. Amb les noies hem anat a la Sagrada Família. Hi féian com tots els anys: la festa reparadora de la blasfèmia. Amb tot i que no ha pas estat tan lluït com atres anys n'hem tornat agradosament impresionades.

Les campanes repícan recordant-mos que fan festa solemne. Semblem amb un poble.

A la vetlla les noies han assistit al teatre de les escoles parroquials. Jo m'he quedat perquè en Lluís arriva aquesta nit. A les onse ha // arrivat. Després som anat a buscar les noies. Llavors acabavan de representar "Lo forjador d'hacer". Quina cosa més tràgica! Després "La fantasma de S[ant] Telm". És molt divertida. Hi tenen molta trassa. Han acavat a dos cuarts d'una.

30. M'he llevat a les set. Noies… matons! Aquell crit és a dos cuarts de set en punt. L'he sentida[,] la venedora; <i> he fet una mica el mandra i després com diuen es pagesos "cossa als llensols! que no és pas festa". Després de llevada i enllestida amb en Lluís hem parlat llargament d'en Serafí, i a les onse som anat a la mitjora que cada dilluns dedico a fer companyia a Jesús an el sacrari.

A la tarde han vingut en Sallarés i na Carmeta Bach. Dos homes l'hi han portat aquí una calaixera i cuatre cadires que m'ha demanat si l'hi vui guardar. També una imatge de Jesús crucificat. És colocat amb un peu de suro. Un rellotge de menjador // d'aquells rodons amb marc negre. Tot és de na Carmeta[,] que l'hi ha tocat amb la repartició de mobles que varen fer amb les seues germanes. Ella demà s'en anirà a Vich. Déu li do salut.

El mes de juny se despedeix mol calurós.

¡Visca el Sagrat Cor de Jesús!

¡Visca Catalunya!

Juliol

1er. Dematinet som anat a missa i he parlat amb el s[enyo]r rector.

Na Carmeta i na Mersè Bach s'han vingut a despedir.

Fa una calor insoportable.

2. Quin dia més animat. Hem rebut carta mol ex//tensa de na Gracieta per mi, i d'en Flor per mi i per en Manel. També n'hem rebuda d'en Serafí.

A la tarde ha fet forta gropada i ha plogut.

3. Fa una calor espantosa. Som escrit mol.

Som enviat fotografies meues an els de Trenque Lauquen. També som escrit an en Dalmau a Melilla, i a na Rosalina d'Arenys.

Hem rebut carta d'es Noi. Diu que al Empordà ha fet una tramuntana tan furiosa que ha espolsats ses garbes llensant-les de ses garberes, ha fet caure la fruita i ses alibes i que no se cullirà cap raïm.

Diu també que <s'>ha mort el vell Pere Frare (a c s). Tenia vuitanta-un anys.

Rebem lletres d'en Pau. Diu que la Nuri està malalta de xarrampió.

Han vingut en Manel, la seua mare, la seua germana, en Llorens, en Busquets, el seu amic Serra i en Mingo de Sant Vicents.

A casa és la pairal de la colla d'amics.//

4. Amb goig som assistit a la funció de 1er divendres. Som escrit an en Serafí. En Manel m'en ha portat una carta que n'ha rebut. Diu que se va animant forsa.

5. Avui no he sortit. Rebem carta d'en Pau. La Nuri ja va bé. En Serafí diu que al Montseny hi ha arrivat una caracana composta d'una vintena d'alemanys i alemanyes. Les dones diu que aviat han guillat. Havia de ser graciós sentir una conversa de parla tan enrevessada per aquelles montanyes.

6. M'han portat un llibre qu'el s[enyo]r rector n'ha fet ofrena d'un exemplar a cada congreganta dels Dolors. Dintre les seues planes s'hi trova una dolcesa benefactora que hi ha sabut comunicar al conjuminar-lo. Ell[,] tan inspirat i fervorós devot de la

Verge, hi ha vessat una deu de sentiment que convens i anima. Per molts anys el pugui llegir.//

Han vingut els dos germans Josep i Quimet de can Paulí. El primer es veu qu'està forsa delicat i han vingut per anar a consultar amb un metge.

Hem rebut carta de na Florinda amb la mala nova que sa pedregada que ha caigut ens ha veimat tots es reïms.

També hem rebut carta d'en Serafí. Diu que va guanyant forses i té més gana. L'hi som escrit an ell i a na Florinda.

Havent sopat en Manel ens ha vingut a buscar i amb ell i les noies èm anat a les sardanes dels dependents del comers.

Èm estrenat la clau d'alumini. És de la porta de baix. És mol grossa pro no pesa.

7. A les onse som anat a la mitjora de vetlla. A la tarde som acompanyat na Neus a cal dentista. L'hi ha tret un caixal. Som escrit an en Serra. És a Bañoles.

Rebem carta d'en Ton de casa esplicant-mos el gran desastre de la pedregada.//

8. Rebem carta d'en Pau, postal d'en Sallarés des de Talamanca i de na Francisqueta Llorens[,] que diu són a la casa de la Verge del Pilar a Sant Gervasi a fi que apliquin corrent elèctrica, per si se li allaugereix el dolor que tan molesta a la seua mare.

9. A tres cuarts de vuit tocats hem sortit de la Estació de Fransa fent via fins Arenys trovant el padrí i les noies bé de salut. Hem anat a l'ofici que hi ha predicat el d[octo]r Mas.

La fira[,] no tan animada com atres anys. La professó[,] bastant migrada. Els focs artificials[,] bonics i variats pro han durat poc.

A la plassa hi tocava una cobla *melí* d'aquí que tocava unes coses de mal empassar pro forsa aplaudides. An els entremitjos el popular Noi de Tona s'esgargamellava fen discursos i amonestant an els pagesos que no paguessin les contribucions an el govern. Perquè el sentís tothom va pujar amb un guardarrodes vora d'un abre. Va reunir mols oients.//

10. A les set som oït la missa que ha celebrat el padrí.

Som escrit an els d'Amèrica.

A la tarde ha vingut un amic del padrí que ha estat molts anys per les Amèriques. Ens ha esplicat com trevàllan l'agricultura. Diu qu'ell hi té unes propietats mol extenses.

Les noies s'han firat. Hem susitat a la família Sans i Bori. Animats com ho són sempre.

11. Per lla les dotse hem anat a veure el ball dels rams. Consisteix amb que els joves cómpran un pomellet de flors i l'ofereixen a la noia que més els hi plau, i junts bàllan una americana. Cap jove pot ballar si no ha oferit un ram a la seua balladora.

A la tarde amb aquell senyor americano, les nevodes del padrí i les noies de casa vàrem fer una excursió mol bonica. Jo no coneixia bé aquells indrets pro són atraients de debò. Na Montserrat s'hi entussiasmava tan que deia «que hi vagi qui vulgui[,] a l'envelat[;]// això és més bonic». Trobàvem uns garrofers centenaris plens de fruit i de verdor. Vàrem recitar poesies, vàrem cullir flors, vàrem parlar d'una infinitat de coses, les noies féian jocs de mans que aquell bon senyor en sabia i els hi esplicava, varen cullir ballanes tendres, i amb el cor vessant de joia, tornàvem ser amb el nostre vellet estimat, i ell content con unes pascues donava mersès an el seu bon amic que amb tan bon humor ens havia obsequiat acompanyant-mos.

12. Amb na Enriqueta i na Montserrat hem oït la missa que ha celebrat el padrí. Després hem anat a la capella del Santíssim[,] que hi havia un casament. Hi havia la cerimònia del *pa* d'ànsies[,] que a Barcelona no ho fan, i na Montserrat deia que a Arenys els càsan amb llonguets.

A la tarde hem visitat la fàbrica de genres de punt del s[enyo]r Daniel.

També hem parlat amb un capellà fill de can Mamet de Pals i un atre de Peratallada.//

Més tart ens èm despedit del padrí i cap a la estació manca gent. Pel camí del costat de terra, hi havia unes nuvolades gegantines que tapaven el sol que s'anava acugant darrer les muntanyes. Arrivant aquí vàrem trovar carta d'en Serafí i d'en Florenci i postal de na Gracieta.

13. És diumenge. Som anat a missa i tot el dia el som empleiat escriguent.

14. Som anat a fer la mitjoreta de companyia a Jesús an el sacrari.

També som anat al Banc Español. Hi havia dos que se despedian i m'ha fet molta gràcia. S'han donat la mà mentres un deia a l'atre «*tanto guto no? que tenga buen viage no? adió no?*» (No el casaran pas mai si sempre diu *no*).

Som escrit an en Pau, an en Serafí i a n'Enriqueta d'Arenys.

També som anat a visitar a la mare d'//en Joan. Està forsa bé gràcies a Déu.

15. Hem rebut postal d'en Pau i de na Gracieta. Diu que han tingut el nen malalt. També hem rebut carta d'en Serra des de Bañoles, d'en Domingo Avellí per en Pep i d'en Flor per nosatros.

16. La Verge del Carme. Amb les noies hem anat a missa de set. A les noies els hi han regalat un llibre.

17. Som escrit an en Domingo Avellí. Hem rebut carta d'en Serafí per mi, i d'en Sallarés per en Lluís[,] Manel i Llorens. Són unes postals mol extravagants. Ha escrit des de Bayona.

En Serafí vol tornar, pro ja s'ho veurà si en fa de calor. En Lluís ha enviat an els nostres d'Amèrica unes notes que va fer a Santa Fe els dies que va fer companyia an en Serafí.

Cap el tart hem anat a cals Alcántara pera posar-mos d'acort per anar a la festa // de Sant Vicens[,] que na Teresa hi vol venir.

Mentres hem estat fora de casa diu que hi ha anat en Manel Serra i la senyora Fermina.

18. Tenim una feinada a cusir i planxar. Na Montserrat m'ha ajudat forsa.

Hem rebut postal de na Gracieta. Diu que el pobre nen té la diftèria. Déu ens ajudi! També n'hem rebudes d'en Sallarés des de Sant Sebastià i de les montanyes de Pau. Són per en Lluís i diu que'ls hi envia unes vistes tan precioses per a fer-li denteta.

En Serafí ha escrit que demà arriva per·a passar un dia amb nosaltres.

19. Avui també hem rebut postal d'en Sallarés. És de Luchon. Arriva avui. Qui aturarà en Lluís d'anar-lo a esperar!

En Serafí diu que ell arriva avui vespre. Fa un disbarat que no deuria fer, pro s'anyora tan i vol venir i entornarsse'n.//

Són les onse tocades. Are els nois arrívan. En Lluís puja la maleta. En Serafí està forsa millorat, cremat del sol i mol aixerit. M'amoïna perquè té una mica de rugai. Diu ell que no és res més qu'el calor i el trasbals del camí. Un mes ben just farà demà que va surtir d'aquí.

20. Amb i ser diumenge m'he ben afanyat a rentar la roba bruta que en Serafí va portar. Aixís s'en podrà entornar ben aviat.

A la tarde els nois han anat a l'avinguda del Tibidabo, i nosatros a casa dels Llorens.

21. Avui tot m'ha anat al revés. Tenia roba estesa i ha plogut. La planxadora m'ha dit qu'els dilluns no planxa i ho he hagut de fer jo. Som anat per pendre número perquè el d[octo]r Rossell visités en Serafí i és fora de Barcelona. Quissab les estones que m'he hagut d'esperar a la plassa de Tetuan perquè no passava cap tranvia. Con n'he baixat un marrec m'ha trepitjat ses faldilles // i m'els ha trencades de dues bandes, i per més pega sa mare era castellana i per lo tan ho deuria ser ell també. Bon profit l'hi fassi! Arrivo a cals Aymat i totes les llissons que m'han donat per a l'anada d'en Serafí a Sant Joan del Herm han resultat inpracticables. No hi pot anar. Perquè tot sortís fracassat, per comtes de pujar al tranvia del Consell de Cent he preferit el de Bilbao i quissab les estones que m'he hagut d'esperar ja que con som arrivat a la parada en passava un que he fet tart per a pujar-i. Vora 'l carrer de Claris de poc l'hi ha anat com no tombem un carro. Sort qu'el tranvia ha parat en sec i de poc els passatgers anem a tombaions.

Som arrivat a Sant Pere ben just per la meua mitjora de vetlla. La capella del Santíssim era un terrabastall amb una colla de paletes. Jo estava enlluernada i no veia res.

A la tarde tot m'ha anat més bé. Som ben arreglat la roba d'en Serafí perquè s'en // pugui anar avui mateix.

A les dotse ha vingut en Xavier Piera.

Rebem carta d'en Florenci; obtimista com sempre. Déu li conservi.

Ha vingut na Quimeta de S[ant] Vicents perquè les noies de dalt l'hi fassin un vestit per la seua filla.

En Serafí[,] acompanyat d'en Lluís i d'en Serra[,] ha tornat a marxar. Jo m'he quedat mol trista amb la ferida al cor veient allunyar al pobre fill enmalaltit i no joguer-

lo [sic] acompanyar. Són creuetes que Déu m'envia que ben_vingudes sian. Els companys han vingut a fer-mos companyia.

22. Anit jo no podia dormir pensant com s'ho hauria fet el pobre Serafí per a treginar aquella maletassa per les estacions. Tan que pesava! Déu volgués que la estada al Far li fos agradosa; pro tinc por que s'ens hi anyorarà. L'hi som escrit perquè no se trovi tan sol.

Fa una calor forta per tantes boires.//

23. En Lluís ha pintat unes aliguetes.

Na Gracieta ens ha enviat un periòdic vasc. Hi ha escrit unes ratlles diguent qu'els nens ja estan ben restablerts.

Fa una calorassa que sembla qu'ens afoguem. Bo i estant núgul no se pot viure de calor.

Han vingut en Sallarés, en Llorens, en Pep i en Mingo de Sant Vicents. Les noies han enviat postals a na Cristineta[,] nevoda d'en Pau[,] i a la nostre. Que n'estarà[,] de contenta!

24. Tot avui cuso. Han vingut en Sallarés i en Pep. També ha vingut un senyor de Santa Coloma que demanava an en Busquets. N'hem rebut carta mol animada. També hem rebut postal d'en Serafí des d'Olot. Més ben dit[,] des de Amer.

Na Montserrat ha escrit an Angeleta i na Maria an en Flor.

25. Dematinet en Lluís amb els companys s'en ha // anat a Sitjes.

Amb les noies hem surtit per comprar tovalloles, mucadors de butxaca i mitxons pels nois. Ha vingut en Xavier Piera. Han surtit amb en Lluís con ha hagut tornat de la excursió. S'ha amoïnat perquè abitllat d'excursionista uns xicots l'han confós amb es bescuits (boiescaus).

26. Rebem carta d'en Pau i de Rosalina d'Arenys. El primer diu que demà vindrà a dinar. Han vingut en Pep, en Xavier Piera, en Serra, un Castanyer de Palafrugell i en Manel.

En Lluís i companys són amb els de la Unió Catalanista.

Hem escrit an en Serafí. Fa calor forta.

27. Quin moviment avui a casa!

Som oït missa a S[ant] Francisco. El s[enyo]r rector ha fet la plàtica del evangeli pro no toca pas pilota amb el de S[ant] Pere. El nostre ens exorta, ens anima, si tan convé fins sembla que ens reña // sempre amb aquella unció evangèlica que corprèn i edifica. Are és amb un poblet a reposar.

Per lla les onse han arrivat en Pau[,] na Cristina i el tartaner. Tots han dinat a casa. Havent dinat ha vingut tanta gent que no cavíam an el menjador i hem passat a la sala. A més dels que havian dinat amb nosatros han vingut els germans Xavier i Ernest Piera, en Castanyer, en Pep, el pare, la mare i la germana d'en Manel. La colla jove s'en han anat[,] nois i noies[,] al Saturn Park fins l'hora d'entornar-se'n a S[ant] Vicents. Aquí ens hem quedat en Pau, el matrimoni s[enyo]rs Alcántara i jo. Per lla dos cuarts de vuit el jovent ha arrivat i els de S[ant] Vicents s'en han anat. Havent sopat, en Lluís amb en Pep s'en han anat al Royal (cafè) i diu que hi hagut pinyes. Era cuestió de la exvaga de cambrers. Ja fa algunes nits que hi ha maror.

Hem rebut carta d'en Serafí. Diu que se trova millor pro jo conec que s'anyora. Fa molta calor i no és possible que torni encare.//

28. M'he comprat una cadena de ràfia negra per sostenir el vano.

En Lluís ha vingut tot amoïnat perquè diu que han pres el director de "Renaixement". Demànan dues mil peles (pessetes) de fiansa. No sé pas com s'en sortiran. Són joves i s'arriscan massa i després ho tróvan.

Al vespre en Serra ha vingut malcontent dels seus *engalonats amos* perquè li fan fer *armes soldats* i ni en sab ni li plau saber-ne. Si fos quelcom profitós prou s'hi lluiria. Quin un de tan llest, pro amb això s'hi enrabia i té raó. No sé què hi ha al Rif que no sigui a ca nostre i tot ho déixan en herm. Són aixís!

Air a Ripoll se va celebrar la festa de la Fe.

29. Tot avui m'afanyo a cusir. Ni temps he tingut pera llegir "La Veu".

30. A les cis hem sortit de casa per anar a S[ant] Vicents. El tragecte ja des de la plassa de // Catalunya ha estat fresquet i bonic. Passant per devant de cals Alcántara na Teresa s'ens ha ajuntat a la colla. A les set hi hem arrivat.

El xicot que de nit fa companyia an en Pau ens ha vingut a rèbrer a la estació. Hem trovat en Pau qu'ens esperava tot content. Hem anat a l'ofici[,] que ha resultat bastant ensupit. Els cantors[,] desafinats, els músics ítem, i el sermó mol pobret. Què hi farem!

Hem assistit amb un joc de pilotaris que han trevaiat forsa bé.

Al vespre ens han arrivat quissab la gent de Barcelona. Érem una taulada mol llarga i hem sopat an el jardí. Després hem anat al Centre Catòlic.

31. Air vàrem anar a dormir de matinada i per acavar-o d'adobar a les cuatre el sereno picant per totes les portes anunciant l'hora. Després les campanes repicant tocant a la missa primera, junt amb // el burgit de la gent que se retirava.

He fet bona coneixensa amb <el> un capellà de Hospitalet mol amic d'en Pau que se diu m[ossè]n Aulet. És poeta i mol amable. Con ell ha estat fora amb les noies hem anat a veure l'envelat. A la nit no èm sortit.

Des de can Pau hem escrit an els meus d'Amèrica.

Agost

1er. Divendres.

Amb les noies de casa i na Teresa hem anat a combregar. També hi ha vingut una nevoda d'en Pau.

Arrivant m'he trovat amb una carta d'en Serafí. Diu que no vol estar més al Far.

Volíam sortir amb el carret d'en Pau, pro la calor forta que fa ens ha acobardit.// Ha fet una gropada mol forta amb uns trons i llamps qu'esparberàvan.

Anit tampoc no hem volgut surtir.

2. Hem anat a missa i a combregar celebrant la diada santa del Jubileu. Con tornàvam ens ha fet gràcia veure una finestra mol petita amb un trasparent d'aquells tan pintats. Arrivant a casa en Pau ja comensava a tenir xicots. Hem esmorsat a la glorieta i ens hi hem quedat conversant de coses, de lletres i dels bons amics. Mentrestant tot sovint vénian amb queixes. «Senyô *Puet*[,] el Murral me diu esgarrapacristus.» En Pau per consol l'enviava a bombar an el pou. N'entrava un atre. «Senyô Puet. El Fart de Cols me vol escanyâ.» Atre cop a la bomba cum l'atre. No sé pas l'estona que ha durat que se pegàvan cosses, cops de llibre, etc. Cada un d'ells s'esplicava trovant tanta trascendència amb els seus fets com nosatros amb la nostre // conversa. Jo m'hi divertia.

A la tarde hem anat a la Resclosa. Hi feia una fresqueta bonica. De nou com l'any passat m'ha fet recordar aquells pahissatges tan bonics d'es Molí d'en Colls i ses muntanyes des de l'Estartit fins a Tamariu. Papiol me recordava Pals. Mentres menjàvam nissus i vebíam aiga fresca sota les acàcies florides, contemplàvem una posta de sol fantàstica, preciosa com mai n'hagués vista cap de tan daurada. En Pau i jo fruíam aquell encís i jo despedia l'astre lluminós que s'en anava a donar la besada an aquelles terres llunyanes que me retenen els meus tresors anyorats.

Era tardet con hem tornat ser a can Pau. Hem sopat alegrement i mentres el *serè* (qu'en diria "La Veu") tot presumit cantava les *onse* i *tres cuartos* ens en anàvem a dormir.

3. Hem anat a missa i en tornant en Pau ens ha donat la correspondència. Carta d'en Lluís i d'en Manel, postals del s[enyo]r Alcántara i d'//en Pep tot enfutrat perquè en Pau[,] distret amb la festa·major[,] no li enviaba vi. En Lluís me deia que a la tarde vindria a buscar-mos. Aixís ha estat.

Per lla les cuatre ens han arrivat en Manel, en Cases de "Renaixement", en Pep i en Lluís amb una calor que ni respiràvan. Joves i noies s'han fet un tip de jugar i corre per el jardí d'en Pau mentres els grants els aplaudíam al veure'ls-i tanta joia i delit de corra. El pobre Cases ens ha esplicat detalladament com li va anar el seu empresonament. Tothom estava animat i ningú se recordava qu'era hora d'anar-mos-en. En Pau ha fet unes boniques toies de flors, amb què ha obsequiat na Teresa i les noies de casa. El Capmany també hi era. Per fi amb molta recansa ens hem despedit del bon amic Pau, i ell pobret tot s'ha entristit veient que de nou la solitut l'aplanaria. Hem anat desfilant cap a la estació mentres en Pau amb el carret també hi ha vingut. Con èm estat // tots reunits a la estació i ens anàvem despedint del bon amic i dels seus parents, ell pobret[,] tot conmogut des de dal d'es carro amb el uis espurnejant[,] ha esclamat[:] «Ai senyô! Sí, el tren me s'endú tota l'alegria i me torno a quedar ben solic, sí!» Quina compació tan gran qu'ens ha fet.

A les <deu> set deu hem sortit d'allà i a les nou arribàvam a casa.

4. Som escrit an en Serafí. Li som enviat unes calses noves i vint naps (duros). Tot plegat ho som portat amb un recader del carrer d'Assahonadors. Ell és a las Planes esperant pogue anar-se'n de nou a Santa Fe del Montseny. He volgut passar per el carrer mitjà de S[ant] Pere per fer més dret, pro ja l'he pagada. Tot el carrer era ple

d'escombraries com uns femers de pagès. Diu que hi ha quissab els dies qu'els escombriaires no trevàian. Els carrers plens de fems i tanta calor com fa! Se diu que van a la vaga general i que hi ha molta // maror. No obstant se té confiansa amb el sanguinari que ens capitaneja (en Weiler).

5. Estic tota amoïnada perquè els d'Amèrica no m'escriuen. Què'ls hi costaria i no ho fan.

El temps és de lo més calurós. La tropa passejant-se a peu i a cavall. La vaga segueix pro ningú té por sinó en Pep[,] que ha omplert el pis de queviures. Les noies hi han anat a dinar perquè és el sant de na Neus.

En Pau ha enviat un bé de Déu de pebrots i tomàtecs. És que les de S[ant] Vicents són mol dolces. Som anat a buscar les noies a can Saubà. Ens hi hem trovat junts una pila de cosins. Érem catorse[,] tots fills de cuatre germanes que al cel sian totes elles. Érem els cuatre saubans, els de Sarrià, en Perico de la tia Cristina amb la seua muller, en Lluís de casa[,] les noies i jo. Tothom estava animat cumplimentajant na Neus. Hem tornat amb tranvia perquè fa tanta calor.//

7. A tres cuarts de dues de la matinada me som aixecat perquè sentia ploure i tenia por qu'el pobre canari era al balcó i se muiava. Aixís ha estat. El som recullit[,] pobret[,] i el som portat al menjador. Féian un espatecs de trons i llamps que feia por. Plovia.

Hem rebut carta d'en Serafí des de las Planes.

Hem escrit a Buenos Aires i an en Serafí.

Som a la nit. El <se> cel està serè com un ui de peix. Els estels tremólan com una nit d'hivern.

En Lluís té mal de caixal.

La vaga segueix pro quieta.

8. També avui en Serafí ha escrit des de les Planes. He surtit i con som estat al carrer m'he trovat amb la policia que menava divuit presos enmanillats d'en dos en dos. Eren revoltosos. M'han fet compació. Potser no tenen ells tota la culpa. En Lluís ha dit que són els més exaltats, que se reunian secretament i m'els han pescats.

Hem rebut carta d'en Flor per en Lluís i de na Gracieta per en Manel.//

9. No he sortit. La vaga continua pro pacífica. Han vingut en Serra[,] en Pep i en Llorens.

10. Dematinet som anat a Sant Francisco.

Som escrit an en Pau.

Amb na Neus i les noies hem anat a visitar la família Perandones.

La nova llei amb els escombriaires no sembla que hagi estat ben rebuda pro no té por ningú sinó en Pep Saubà. Tan valent…

11. Rebem carta d'en Martí per na Neus.

Avui mentres feia la mitjora de vetlla som vist la cerimònia de tres casaments.

A la tarde amb na Neus hem anat a conprar mobles per ells. Dos balancins i mitja dotzena de cadires. També hem comprat granes de flors per el padrí i per na Gracieta. Són clavells i malva-real.

Mentres passàvem per la plassa de Catalunya hi havia la gran manifestació de // protesta (pro quieta) que féian homes i dones que pertanyen a la vaga. Surtint d'allà tots i totes s'en han anat a la Casa del Poble. Déu els hi do seny. A tots plegats els compadeixo.

Arrivant a casa, hi he trovat an Llorens, en Manel i en Pep. Tots ells amb en Lluís i les noies jugàvan a cartes.

12. Avui tinc una alegria interior. Sento una pau santa dintre mi que no és ponderable am res de la terra. Cincuanta-dos anys fa avui que som filla de Jesús! Cincuanta-dos anys que som cristiana! És grant i sublim recordar la trascendència d'aquell acte. M'hen havia endut el llibre devot ont hi són les oracions referents a renovar les promeses del sant batisme. Per·a res l'he necessitat. Allà dins la capella del Santíssim, hi estava tan absorta que fins me semblava que hi era tota soleta amb Jesús i la seua santa Mare, i les pregàries i accions de gràcies junt amb fervoroses pro//meses, afluian abundosament amb mi, i m'han semblat més oferibles a Déu que les del llibre[,] que[,] pobret[,] s'ha quedat dintre del moneder.

Con n'he sortit, a la plassa de S[ant] Pere hi havia una dotzena de soldats que dóna senyal de que la vaga no està pas llesta del tot.

Som anat al centre de recaders del carrer de la Princesa a portar un paquet per a el padrí. Tot avui per·qui devant pàssan soldats d'a·pæu i de cavall. Se veu que no hi ha

confiansa del tot. Per les Rambles hi ha molta gent armada. Per els mercats també diu que hi ha tropa.

Hem rebut carta d'en Serafí des de las Planes. Diu que s'en va a Santa Fe.

Han vingut els companys de costum.

13. De bon dematí des del llit ja he sentit el trip-trap dels soldats que passàvan pel carrê. Con m'he llevat al carrer de Mendes Núñez hi havia parelles de soldats de cavall. Deuen defensar la fàbrica de qui dalt.//

Mentres escric (les set del dematí) sento passar cavalleria. Veiam qu'en resultarà[,] d'aquet enrenou.

Som assistit amb un funeral d'una senyora mol piadosa (a c s).

El s[enyo]r rector m'ha enviat a buscar per demanar-me una recomanació per un seu germà que s'en va a Buenos Aires.

Els amics han dit que per dintre de Barcelona la tropa, civils i policies hi són com es cabeis an es cap. Les dones són furioses. Ningú trevaia. Els carrilaires se tórnan moure. Que fassi vaga qui vulgui menys jo.

14. Hem rebut carta d'en Florenci i de na Gracieta i d'en Pau. En Lluís ha escrit a Trenque Lauquen i jo an en Flor.

Per lla les onse hem tingut la alegria de la visita de m[ossè]n Joan de Corbera. Feia tems que no ens havíam vist.

Avui no he vist soldats. Per·qui devant no n'han passats. No obstant diu que // pels afores[,] que hi ha moltes fàbriques, tot n'és ple i la vaga segueix.

15. Avui també som anat a les meues devocions a San Francisco.

Som comprat molta roba per una camisa d'en Lluís.

Es dematí hem rebut postal d'en Serafí des de San Marsal i a la tarde des de Santa Fe. Diu que se trova mol bé. No el crec gaire, pro ho sabré bé amb en Lluís.

En Pep[,] na Neus i les noies han anat a Badalona. Des dels balcons de casa he contemplat un *globo* ¡vic! que s'enlairava amb tota magestat. Qui l'hagués pogut seguir i fruir com ell l'encant d'una natura bonica ben lliure!

Tots els companys, el matrimoni Saubans i les noies han arrivat una mica amoïnats perquè no han pogut ballar sardanes.

Han anat al Versalles (cafè) i no han pogut tenir conferència perquè hi mancava // en Llorens i n'hi sobrava algun atre. M'han pregat si diumenge que ve a la tarde jo els hi vui precidir i la tindran a casa. Som accedit amb mol de goig.

16. Per lla tres cuarts de cuatre som cridat an en Lluís peraquè pogués sortir de la Estació de Fransa amb el primer tren. A un cuart de cinc ja en Pep tenia un cotxe aquí. Ha picat i ha esvalotat tota l'escala. Poc després s'en han anat. Déu volgués que trovessin en Serafí aixerit! Amb les noies hem anat a comprar pesses de música.

17. Som oït missa a S[ant] Francisco. Arivant he comensat d'endressar i posar amb ordre una pila de llibres que el llest d'en Lluís va escampar per sobre del desert llit d'en Serafí. La mandra m'ha arreplegat i no ho he fet. Som llegit un llibre que en Manel va comprar a les noies titulat "Cuentos de color //

A Josep i Maria buscant al Nen Jesús

¿Ont aneu[,] santa pareia[,]
tan sols, tan apesarats?
El tresor que tan aimàveu
¿a ont és? vos ha deixat?
El fillet que sempre vèieu
tres dies ha l'èu perdut
no'l troveu?[,] ningú sap dir-vos
que l'ha vist ple de salut?
Pobre Mareta anyorada[,]
pobre Josep Sant Espòs[,]
tres dies crudels pasàreu
buscant-lo sense repòs.
Per tot arreu lo cridàveu[,]
vostre Jesús no respon[.]
És que fa feina an el Temple
instruint savis del món.

Irene

Barcelona 15 agost 1913.//

de rosa". N'he llegit un que es titula "La madastra" M'ha fet recordar con els meus fills éran petits i tan enfutimats, i jo de tan en tan els apalisava. Ells cridaven i el seu pare (a c s) me deia[:] «Corriu[,] que corri el metge, porteu draps i venes[,] que n'ha ferit algun. Són cosses de mare!»

A la tarde en Manel i en Llorens han vingut[,] han comensat una partida de eskaks; pro com qu'és un joc tan ensopit hem determinat tots junts amb en Serra d'anar-mos-en a la estació de Sarrià a reunir-mos amb els pares i la germana d'en Manel i pujar al Tibidabo. La excursió ha estat bonica. Si volia esplicar les impressions que tan m'han atret no acavaria mai. Ans de surtir de la muntanya hem escrit una postal an els nois de casa a Santa Fe. A tres cuarts de deu de la nit arribàvem a casa una mica cansades pro mol contentes. Hi ha uns dies que la calor apreta.

18. Som posat amb ordre una pila de correspondència.// Hi he tingut feina perquè en Serafí tot lo seu ho tenia barrejat com un olla de cols. Amb la seua paperalla hi havia una carterota més bruta que lo que recúllan es drapaires des sac; ben lligada amb una berla que ni he pogut definir què venia a ser. Amb lletres vermeies hi deia que a dintre hi havia notes interessants de la seua vida. Jo[,] creient que havia fet com l'any passat[,] que va tenir el bon humor de fer notes de les seues impresions mentres va ser fora, i l'hi vaig recullir i endressar dintre d'un sobre per recort, <i> are anava a fer lo mateix. Obro l'esmentada llibreta tota plena de fuis… pro tots en blanc. Quina pensada! Només podia sortir d'ell! Lo que hi havia també un bocinet de "Renaixement" que contenia uns versos d'en Manel i uns atres d'en Delclòs i Dols. Eren íntims i preciosos dedicats a sa esposa i xamosos fillets. Aquells esclats d'un cor grant com se veu qu'és el seu, n'hi ha prou peraquè els bons amics nostres que tanta tírria tenen <al> // al sant jou del matrimoni s'hi enmirallin i comprenguin les dolceses qu'enclou i fruieix una bona família dintre la llar amorosa.

Na Neus m'ha portat una carta que ha sabut dels de Santa Fe. Diu que varen arrivar bé trovant en Serafí mol millorat.

Al vespre els companys han vingut a continuar el joc dels "esca c s". Tots esperàvan en Lluís[,] que no ha arrivat.

Fa molta calor i boira espessa.

19. De bon dematí m'he posat a escriure. A tres cuarts de vuit en Manel ha pujat. Portava una rosa mol maca per oferir a na Montserrat. Ella era a missa i aviat ha arrivat. Encare hi havia en Manel. A la tarde rebem carta de na Carmeta Bach. Diu que no fa via de refer-se. Déu l'ajudi!

Les lletres rebudes avui dels nois diuen que a Santa Fe hi fa molta fresca.// Bon profit els hi fassi! Nosatros aquí ens quedem xafats de tanta calor.

Han vingut la família Perandones. També han vingut els companys. Som escrit a Santa Fe.

20. Avui tinc un dia ple de cabòries. Déu meu! El repòs no s'ha fet per mi! Hem rebut carta d'en Flor. Déu ens do un bon acert que veig mols cambis devant meu.

Hem rebut una panera de metlles, tomàtecs, flors i pa moresc que ens envia en Pau.

He desfet unes faldilles de n'Angeleta que fan més de curanta pams d'ample. Servirà per vestits per les noies.

21. Na Maria no se trova gaire animada. Jo no he dormit sempre rumiant els camvis que tenim de fer.

Na Montserrat s'ha volgut llevar a les cuatre per veure sortir el sol.

En Lluís diu que arriva avui.//

Aquet temps tan xafagós comunica una mandra i una mal humor del diastre.

En Lluís no ha pas arrivat. Li deu recar deixar el Montseny que hi fa bo d'estar.

22. Na Maria tot avui ha estat prenent medicina, pro are ja està forsa millor gràcies a Déu. Som escrit a Trenque Lauquen.

23. Avui me s'han trencat ses uieres.

El tems és tan calurós que ningú té esma per trevaiar ni jo tampoc. Planxar és lo de més mal fer pro no hi ha més remei. S'ha de fer.

Per lla les onse m'ha arrivat un estudiant de capellà mol jove qu'en Pau ens l'ha enviat. És mol llest i enraona més qu'en Llorens.

Els del Montseny diu que arrívan avui sens falta. Tampoc han arrivat. Diuen que fins dimecres.// Els companys han portat lletres d'en Serafí. Se veu que ja sent l'anyorament que l'hi deixaran. Diu que se trova bé.

24. Bo i havent plogut la calor no cedeix.

Ha vingut m[ossè]n Brau i hem decidit que demà anirem a veure en Pau.

Na Maria ha estrenat una bruseta que s'ha fet ella mateixa a dalt amb la s[enyo]ra Balbina.

Per fi hi hem anat avui[,] a S[ant] Vicents. Hi hem anat m[ossè]n Brau, una seua germaneta que té onse anys[,] els s[enyo]rs Alcántara i la seua Teresa, les noies de casa i jo. En Pau ha quedat molt sorprès puig no en savia res[,] de la nostre anada allà. N'ha estat mol content. Hi hem estat fins a les set i deu[,] que ha estat hora d'anar a la estació. Hem passat una tarde mol distreta. A tres cuarts de nou arribàvam a casa. Desseguit han arrivat en Manel, en Serra i en Llorens. Han dit que havian passat una tarde tan ensopida sense nosatros. Hi han estat fins a les deu.//

25. La vaga és acavada. Déu vulgui que furi forsa la pau que tan convé.

Voldria fer feina, pro la xafagor que fa comunica un ensopiment que no deixa fer res.

Na Neus ha portat un cantiret d'aiga beneita de la Mare·de·Déu de la Salut. L'ha regalats a les noies. Després ha vingut el capellà jove m[ossè]n Brau i amb en Serra i en Llorens han discutit molt.

Les noies han anat als banys amb la s[enyo]ra Balbina.

26. Dematinet les meues devocions de costum.

Som resposta una carta a na Francisqueta Llorens rebuda air.

A la tarde amb les noies hem anat als banys. Ha vingut el m[ossè]n jove. Ha portat llibres per els companys. Hi han vingut en Serra i en Llorens.

Hem rebut una carta d'en Flor i dues de na Gracieta, <que> una és per na Neus i l'atre per els amics Manel i Llorens. Hi havia fotografies dels nens per en Llorens i per // en Serra i una postal per mi escrita dels nens.

No fa gaire que ha passat un cotxe que portava Nostramo amb un malalt. El to solemne i acompassat de la benhaurada campaneta m'ha alegrat, <i> tot seguit som encès tots els llums que tenim a les habitacions que donen al carrer. Eren les onse tocades de la nit. Les noies ja dormian. Me som ajoneiat an el balcó del mitg com a finestral preferit i som saludat al meu Estimat diví[,] que an aquelles hores anava a

comunicar conhort amb un pobret mol malalt puig mol ho devia estar qu'el viatiquessin an aquestes hores de nit.

27. Encare no havian tocat les sis que ja corria per aquí. He llegit el diari i m'he convensut que la vaga no és pas ben acavada. M'ho vaig pensar air veient passar tanta policia de cavall que a galop corrian cap a l'Arc del Triomf. Are són els patrons que són tossuts. Tots deuen tenir culpa. Lo mal[,] qu'els trevaiadors ho pà//gan més car perquè no tenen per viure.

Rebo carta de na Rosalina d'Arenys.

A la nit en Lluís i en Pep han arrivat del Montseny. Semblàvan uns escapats[,] amb tanta indumentària i armats amb tants bastons. Són ben cremats del sol, pro amb aspecte sa de montanya. En Pep vestit de blanc, pro més brut que sa ximeneia. A casa hi han trovat el m[ossè]n jove, en Manel, en Serra i en Llorens. Han portat bones noves d'en Serafí. Quin enrenou hi havia a casa.

28. Avui ha fet una calor espantosa.

Al mitgdia som anat a <ca> acompanyar la propietària del nostre pis a buscar cèdula a Ca la Ciutat ja que ella no savia com ho tenia de fer.

A la tarde ni ànim per a escriure an els meus de d'allà el mar he tingut. No se té ànim per a fer res. El calor ens té ben atuïts. He llegit dos volums de "Hivanoe". No me plauen del tot[,] aquets // llibres dels caballers del Sant Sepulcre perquè se matàvan com formigues. No puc sofrir odi a ningú i ells n'éran plens.

Cap al vespre s'han deixat caure aquí els bons amics de sempre i l'espirant de capellà. Fa pler de sentir-los discutir tan amigablement. Cada u se esplica i d'aquesta manera se comunícan la llum instructiva i benefactora que tenen. El futur capellà amb en Lluís han acordat que demà aniran a visitar el museu del Seminari.

29. Sant Joan i festa de Llufriu.

Som escrit an en Fullà i a Trenque Lauquen.

Al mitgdia som anat a *menjâ arròs* a Ca la Ciutat. (És una dita popular de Llufriu anar a *menjâ arròs* per anar a la Casa de la Vila).

Som anat a buscar-hi les cèdules de can Saubà i les nostres. Hi som anat a peu i he caminat estudiant una mica aquells carrerots tan entrincats, que només s'hi pot anar de

dies, com són Correus Vells i companyia fins a la plassa de Antonio López.// Allà som pujat amb un tranvia i cap a casa.

Som llegit una mica d'una pastoral del d[octo]r Torres i Bages. És escrita expressament per a les mares vigatanes i per·a las que no som de Vich. És una joia de debò! Quin home de més aplom i ciència!

En Lluís[,] en Pep i m[ossè]n Brau han anat a veure el museu del Seminari i a comprar coses qu'en Serafí demana amb carta rebuda avui.

Tots els companys s'han reunit aquí. En Lluís i en Pep han anat a Tarrassa.

30. A dos cuarts de sis m'he llevat. Som contestat una carta a na Carmeta Bach.

La vaga segueix i la calor també. No's pot viure.

Hem rebut un plec del Institut de la Llengua Catalana. Conté instruccions per a la nova orientació que han pres a fi de donar algun pas més per a el Diccionari de m[ossè]n Alcover. Bé és quelcom enrevessat pro amb ajuda de Déu i bona voluntat nostra, mirarem de sortir-ne.

Na Carmeta Bach ha vingut. Encare no // havia tirat la carta escrita es dematí. S'ha quedat a sopar i a dormir. A la tarde ella amb na Maria han anat a Santa Coloma de Gramanet a parlar amb el seu tutor.

31. Amb na Carmeta èm anat a missa a S[ant] Francisco, i després la som acompanyada als claustres de la Catedral a trovar-se amb dos cunyats seus. Tots tres han trovat el tutor d'ella i han conferenciat. A la tarde na Carmeta s'en ha tornat cap a Vich. Les noies i jo ens hem trovat a can Llorens amb en Lluís que celebràvan la festa de les dues Roses[,] mare i filla. També hi han vingut els de cal Alcántara[,] el professor de la noia Llorens amb la seua dona i un fillet, i un<s> germà de la s[enyo]ra Llorens qu'en els seus bons anys era ballarí de teatre. Tots plegats[,] una colla d'artistes. La germana d'en Llorens toca el piano atmirablement. Amb el cant és més fluixa. El seu mestre semblava que manés amb una mula. Quina poca atenció. Quin brètol!//

Setembre

1er. Quin istiu més desastrós. La calor és imponderable.

Som anat a la Diputació a demanar el document d'exclussió total del servei militar d'en Serafí. M'han promès que el dia 15 endevant m'el donaran.

Després he pujat al Institut d'Estudis Catalans i no hi he trovat cap dels nostres mestres. Han dit que d'aquí alguns dies hi trovaré el d[octo]r Barnils, o el d[octo]r Griera i ells me donaran instruccions per·a omplir el bloc de fulles darrerament rebut.

A la tarde quissab la gent que ha vingut. Els companys Manel, Llorens, en Mingo de S[ant] Vicents, el mestre s[enyo]r Serra amic d'en Busquets, n'Hermínia amb el seu marit, en Víctor, en Pep i un amic del padrí. Sembla l'aixopluc de tothom[,] a casa. Tant·sols de bon dematí tinc les hores meues! Què hi puc fer! A tots concedeixo generosa acullida segura que Déu accepta la caritat qu'el meu cor reparteix en els nostres bons amics. Ells també ens estíman a nosaltres i aixís la vida no és tan pesada. L'escampar bones màximes no costa gaire.//

2. Tinc un dia gris! Potser només m'ho sembla.

Rebem carta d'en Flor i de mossèn Brau. Se veu qu'està enzizat de les belleses de montanya. Que s'hi aprofiti. Ditxós qu'en pot surtir d'aquet calor.

Amb na Maria hem anat al Centre de Recaders a portar un paquet per en Serafí.

3. Hem rebut carta d'en Domingo Avellí.

Som anat a l'escola de na Maria i la seua mestra m'ha ensenyat la bandera que fan per·a el seu colegi. És bonica.

Rebem impresos de na Gracieta i una carta d'en Pau. Han vingut els companys i en Recasens. <i> Encare hi heren tots que arrivat m[ossè]n Brau[,] que venia de montanya.

Som escrit a na Mersè i an en Ton de casa.

4. M'he llevat a les cinc. Hi havia una boira tan espessa que no se veia res. Semblem malalts de tan ensopits.

En Lluís s'en vol anar per les montanyes properes // i té por que plourà. Ha pogut sortir. Ha plogut tot el dematí pro a la tarde ha fet bo.

Som escrit a na Gracieta. Hem rebut postal del nen i na Maria l'hin ha enviada una de mol maca.

5. 1er divendres.

Amb les noies hem anat a combregar en nom de Déu. El s[enyo]r rector m'ha demanat de nou per·a encaminar el seu germà[,] que s'en vol anar a Buenos Aires.

Han vingut tots els companys. El s[enyo]r Alcántara ha vingut a despedir-se.

6. Vaig depressa preparant les coses per·a surtir amb puntualitat. A les dues i minuts hem sortit de la Estació de Fransa, en Pep les noies i jo. En Pep s'ha quedat a San Celoni per anar al Montseny. Nosatros hem continuat fins a Flassà sense gens de calor. A tres cuarts de nou del vespre hem arrivat a Llufriu sense el més petit contratemps ni haver trovat cap conegut.//

7. A la matinada han fet uns trons espantosos. Jo tenia pena per en Lluís perquè a la mateixa hora ell i companys se tenian d'embarcar.

Amb les noies èm anat a Palafrugell. Hem entrat a can Piera. En Xavier amb la seua germana petita i les noies de casa han anat a Llafranc. Na Maria Piera i jo hem anat a Calella trovant es Noi i tots els seus bé de salut. Mentrestant han arrivat els que havian anat a Llafranc. La jovenalla han anat una estona a barquejar. A un cuart de vuit hem sortit de Calella amb una tartana d'en Rovira. N'hi cavian vuit i n'hi ha entafurats dotse. Semblàvem unes fotografies que ens varen enviar els trenquelauquins qu'eren carros tots engingolats de llebres. Aixís anàvan engingolats els homes a la tartana. Lo pitjor[,] que el cavall no podia tirar avant i tots teníam por al cos.

Tota la nit ha plogut, i jo patint per als pobres excursionistes que navegàvan per la Costa Brava fins a cap de Creus amb un llamp de // tramuntana que feia por.

8. Ens hem llevat dematí i èm anat a missa i a combregar. Hem parlat amb m[ossè]n Carlos Janoher.

Amb na Florinda, les noies de can Piera, en Víctor, <i> els germans Recasens, les noies de casa i jo hem pujat an el tren qu'ens ha portat a Palamós. Hem anat al Port. El temps era esplèndit. Ni una onada se movia! Jo tenia el cor trist recordant que per allà mateix va perdre la vida el pobre Emilio Avellí (a c s). Vaig enlairar un fervorós prec al cel pel nostre cosí estimat.

Des de Port hem contemplat les barriades de Sant Antoni, Fanals i la vileta de Calonge[,] bressol dels nostres avantpassats de la família Bassa de Llufriu.

Hem preguntat amb un carrabiner si savia el lloc ont desembarcaria el vaporet "Vicents Salines". Ens ho ha indicat i presisament no n'estàvem gaire allunyats. Un mariner ens assegurava que arrivarian a les onse // i el carrabiner que a dos cuarts de deu. Mentrestant la gentada de la vila s'anava reunint an el moll esperant als simpàtics

turistes. Semblava festamajor. La punta més avensada de les roques ens pribava d'allargar la vista mar enllà i això va impedir que poguéssim ovirar de lluny la silueta del vaixell esperat qu'ens tornava l'atrevit Lluïsot i els seus companys Manel i Llorens. Tot d'una uns homes que coneixian l'interès que teníam de veure els nostres estimats i companyia ens avisa que el vapor entra al Port. Descriure la emoció i joia que vàrem sentir en aquells moments és impossible. El port semblava un formiguer de tanta gent que hi havia a esperar-los. El vapor[,] tot endiumenjat[,] anava virant mentre el Pràctic l'hi donava la entrada. Aquet amb el capità se barallàvan perquè arribàvan amb una hora de anticipació. Mentres anàvan maniobrant i acostant-se el poble de Palamós en massa s'anava reunint desitjós de saludar als excursionistes. Tan vora el vàrem tenir, que hi vàrem conèixer an els nostres.//

Ells varen quedar agradosament impresionats puig no savian res de la nostre anada amb ells. El barco va atracar i tots baren baixar ben impresionats de la excursió marítima. Un fotògraf va enfocar-mos i la nostre colla va ser la que va quedar millor. Hi havia amb nosatros en Lluís Lladó[,] fill de n'Enrica Avellina[,] qu'és president de la Junta d'Atracció de Forasters. Ens va venir a trovar i jo no'l coneixia. En Lluís nostre tenia mol mal de caixal i en Lluís Lladó el va acompanyar amb un dentista. Es va tranquilitzar desseguit. Ens vàrem reunir tots an el Casino del Puerto. Aviat ens en vàrem anar a la estació perquè ens teníam d'anar. Hi vàrem trovar dos germans Roquer de Mont-ras.

Els companys i en Lluís varen seguir fins a Girona per a l'endemà anar-se'n al Montseny a reunir-se amb en Serafí i en Pep; <i> nosatros vàrem baixar a Palafrugell, i vàrem anar a dormir a Calella.

9. Dematinet vàrem passejar una mica per el poble // amb es Noi i les seues filles. Vàrem enviar postals i vàrem pendre viatge per·a l'endemà surtir de Calella. Tot el rest del dia ha tronat i plogut mol.

10. El dia s'ha llevat de lo més serè. Es Noi té un llibret de cansons argentines i ens els ha llegides. Tot eren *piropos* dels pagesos a les seues damisel·les.

Les noies amb les seues cosines han anat a banyar-se. A les set una tartana ens ha portat a Llufriu. Arrivant a casa els mashovers estàvan tots amoïnats perquè havian perdut un porc que aviat el varen trovar.

Vàrem passar comtes, va demanar-me rebaix perquè la pedra l'hi havia xafat el blat·de·moro i l'hi vaig rebaixar vint pessetes. Els gastos varen pujar vint-i-tres duros entre contribucions i adobs per la vinya; i com que sa pedra va xafar tots es raïms la qüestió que amb vintisset rals (els ingresos) <vint-i-cinc> sis pessetes amb setanta-cinc cèntims.//

11. Amb en Ton hem anat a veure la destrossa de la vinya per causa de la pedra.

Les noies ens han vingut a esperar cap a can Font. Elles s'han soplujat a casa de na Julieta puig s'ens ha posat a ploure uns ruixats mol forts.

Con ha parat de ploure, amb les noies hem anat a can Garriga. La dona d'en Lluís ens ha convidat de llangonissa dolsa i de coenta, metlles[,] pa mol ben pastat i vi blanc. Unes estovaies netes com una neu, bona cara i tan recontenta que hi hàgim anat a veure'ls. La casa sembla un enderroc pro tan neta encanta. Tenen vaques i badells, porcs[,] un euga mol valenta[,] oques i gallines. Varen arrivar en Lluís i el seu germà en Peret que venian del bosc. Ens varen volguer ensenyar les seues cullites. Fins varen volguer que anéssim a veure l'hort. Déu els hi ajudi[,] pobres joves!

En tornant vàrem anar a visitar a m[ossè]n Lluís. Està mol content del benifet que l'hi han donat. Vàrem parlar d'una pila de coses totes // referents a Llufriu. De llops novells, de músics, d'en Busquets[,] que are és el s[enyo]r arcalde. Dels mitins nocturns celebrats a la plassa[,] que dúran fins a la una de matinada, cridant tots qui més podia perquè no se savian entendra amb les ballades de la festa·major. Me sembla que amb el capellà que han fet el cambi prou l'hi deu haver pintat els feligresos com de mel i sucre i ales de papalló rosat. Pobres feligresos seus[,] que poc els hi dol que s'en vagi. Déu volgués qu'en vingui un qu'els estimi i condueixi per un camí suau i ple de caritat[,] que ja és difícil.

Ha vingut un home de Regincós que l'hi hem arrendat es camp de Bonida.

Na Maria amb en Tim Piriu han anat a sa riera a pescar granotes. Na Montserrat i jo hem llegit paperalla antiga.

12. Amb na Mersè hem anat a visitar les germanes de cas Franc[,] que totes dues han quedat viudes. // La petita m'ha demanat consell per lo que té a la Habana. També hem anat a visitar les viudes de can Jofre de Llufriu[,] que viuen vora de les Frares. També hem vist la dida d'en Flor.

13. Som anat a veure la meua fillola Irene. Té uns nens de lo més aixerits.

Les noies de can Piera amb les nostres fins han pujat dal d'es campanar de Palafrugell. Jo m'estava esperant-les a can Piera[,] que tenen un enrenou amb la quinta de l'Ernest que ni sé com en surtiran. Tot per una badada del seu pare. Els hi he donat camí i Déu hi fassa més que nosatros.

A un cuart d'una la central d'en Pagès ens ha portat a la estació. Ens hi ha despedit na Mersè, na Florinda i es Noi amb sa dona i filles. Tots ens han obsequiat molt.

Fins a Flassà hem anat amb coneguts de Palafrugell. An el tren de Fransa hi hem trovat dues dones franceses. A Girona // han pujat \d'atres/ que han baixat a Empalme. Con han estat fora, ses gavatxes (franceses) ens han parlat puig entenen el català i pàrlan l'español.

Arrivant a Barcelona m[ossè]n Brau ens esperava. Per ell <var> hem sabut qu'en Lluís encare és al Montseny.

Bo i essent ben rebudes i obsequiades d'amics i parents, veure'm de nou a casa, tota m'en som retornat i les noies també.

14. Encare tot lo de casa sembla mitg destornillat[,] tants dies de ser fora.

Han vingut el jove m[ossè]n Brau i na Neus. Hem menjat una xíndria i tots plegats èm anat a la estació a esperar els que tórnan del Montseny. Veiam si encare no arrivaran.

Cap a mar hi ha una negró qu'espanta.

Ja els tenim aquí. Són en Lluís, en Manel[,] la seua mare i en Pep. En Lluís porta un tany d'abet an es capell. Hem decidit d'//anar a saludar l'imatge-monument o estàtua d'en Rafel de Casanova[,] qu'estava tota coberta de flors i brancam i cintes barrades. Per més que ho hem mirat mol, no hem sabut conèixer quina de les branques d'abet era la que havian enviat els nostres des del Montseny. N'hi havia tantes que s'ha fet difícil distingir-la.

Arrivant a casa s'han repartit els recorts que els hi portàvan d'Arbúcies. Per les noies uns cabacets plens de bombons, i per na Neus i per mi cuieres de boix mol ben brunyides.

15. En Lluís té fort mal de caixal.

Ha vingut un germà del s[enyo]r rector que s'en va a Buenos Aires.

També ha vingut una dona que l'he contractada per bugaderia. És castellana i sembla un homenot. Som anat a consultar amb el d[octo]r Rossell i amb lo que li he pogut esplicar referent an en Serafí m'ha aconsellat que s'estigui al Montseny forsa temps[,] l'hivern i tot[,] i aixís reposant, ell tot //sol se curarà. Quina salut comunícan aquelles montanyes!

16. Are sí que el calor ens ha ben deixat.

Les mosses me tenen ben amoïnada amb tan xibarri. Na Montserrat amb l'escopeta d'Arbúcies i l'atre amb una música qu'en Pep li va portar. En Lluís és a matricular-se.

Mentres dinàvem ha fet una tempestat enorme. Fins diuen que ha caigut pedra.

Hem rebut carta de na Gracieta i de na Paquita Llorens. També hem rebut un programa de les festes Constantianes que faran a Capellades. És m[ossè]n Tuset que ho envia.

El s[enyo]r Alcántara i sa filla han escrit des de Montpeller.

Jo som escrit a n'en Serafí i an es Noi.

M[ossè]n Brau ha volgut menjar xíndria i les noies n'han anada a comprar una de mol grossa.

Ha fet ofrena an els nois d'un *vano* fenomenal tot ple de *toreio*. Mideix 5 pams (un metro) de llarc per setse (uns tres metres) de // volta. Llàstima de les curses de braus, pro com qu'és m[ossè]n *ídem* qui els hi regala el posaran al museu del seu casal. A la vetlla han jugat a brisca. En Lluís i el capallanet s'han deixat guanyar per na Montserrat i en Llorens.

17. Ja m'ha arrivat la bugadera nova. És aragonesa. Pobre dona! M'ha esplicat que fa un any que una seua filla amb tres criaturetes se l'hin va anar a Buenos Aires i mai·més n'ha sabut res. Sempre plora[,] pobreta. M'ha fet tanta compació, que l'hi he promès que buscarem la seua filla i que tingui paciència i confiansa que la trovarem. No sé pas com intentar-o pro s'ha aconsolat i potser mentres espera i confia li arrivarà alguna nova. Res més no se pot fer no savent a quin lloc de la Argentina radica.

Som acompanyat na Neus amb el d[octo]r Xercavins. Déu volgués que seguís les seues instruccions.

Hem rebut carta del s[enyo]r Alcántara i sa filla des de Beziers, d'en Pau i d'en Sallarés per en Lluís.//

18. Som escrit extensament a na Gracieta. En Lluís també l'hi ha escrit.

He comprat una paiella i un girapeix.

Som a la vetlla. En Lluís i m[ossè]n Brau júgan a cartes.

19. Amb na Montserrat hem anat a can Debray a buscar una dotsena de plats planers, una de copes petites i un gerret.

Som anat a la Diputació a buscar el certificat d'exclusió total del servei militar d'en Serafí. Ja el tenim. Ha costat, pro s'ha obtingut. Som oït missa d'onse a l'altar del S[ant] Crist de Lepant. Quina devoció tan gran que fa!

Rebem postals del s[enyo]r Alcántara i carta d'en S(erafí).

20. Avui he rebut noves que no me les esperava. Es dematí dues postals de na Gracieta. Són per els nois. Pregava an en Serafí que anés cap amb ells. A la tarde rebem més cartes. Una és d'en Joan per mi. Diu que en Flor no pot venir encare. Tan que me creia que amb n'Angela // ja éran embarcats. Aquet desengany m'ha fet plorar molt. En fi[,] els homes propósan i Déu disposa. En Joan i en Flor també prégan an en Serafí que vagi cap amb ells.

En Lluís amb els companys i les noies han anat a la estació a esperar els Alcántaras[,] que arrívan de Fransa. Han arrivat mol bé.

21. Han vingut els Alcántaras i na Neus.

A la vetlla amb en Lluís i les noies hem anat a les sardanes dels dependents del comers. Ens hi hem trovat amb en Manel[,] els seus pares i germana.

22. Avui hi ha hagut un enterro d'upa. Era un carlí el difunt. Vivia aquí devant. Hi havia el Requeté en massa.

La tia Cristina ha vingut. A la vetlla els companys de costum.

Rebem carta d'en Serafí.

23. Hem rebut carta d'en Domingo Avellí.// Ens envia el seu retrat. S'ha fet mol guapo.

Som escrit an en Manuel Llorens recomanant-li el germà del s[enyo]r rector.

En Lluís i companys són al Tívoli.

24. Rebem postal d'en Pau, d'en Sallarés i d'en Serafí. Aquet diu que no vol tornar perquè allà hi fan dies de sol i s'en vol aprofitar encare que s'hi acava de quedar sol.

Som escrit an en Joan i an en Florenci. A tots dos els hi recomano el germà del s[enyo]r rector, i els hi faig avinent la meua resolució de camviar d'apoderat amb lo que tenim a la Habana.

He comensat els blocs per el Diccionari de m[ossè]n Alcover. És una feina fàcil i distreta.

25. Ha vingut un amic del padrí. Després ha vingut m[ossè]n Brau i en Serra.

Estic amoïnada perquè no rebem diners de la Habana.

26. Ha vingut en Xavier Piera.//

Vaig continuant els blocs per el Diccionari. No sé pas si hi faig uns bunyols d'allò més grossos.

Rebem postal de na Neus des de Palafrugell i una carta d'en Serafí que diu que l'hi envian "La Veu" an en Serafí Bassa *p(re)b(e)re* Santa Fe! Qu'en va deixar[,] el Rei Herodes! En Lluís i en Pep l'hi ha enviat una postal a mossèn Serafí Bassa. N'hi ha per riure!

S'ha rebut una postal d'en Sallarés des del seu poblet de Talamanca, una <postal> d'en Pau i un·atre de l'Alcoverro des de Santa Fe per en Lluís. He fet unes ratlles rimades amb una pobre cigala que cantava amb un abre d'aquí devant. Semblava que s'anyorés.

28. Quin dia més revoltós! Trona, llampa i plou sense parar. A Montjuic no pàran de tirar canonades i les campanes de la parròquia repícan qu'és un goig.

El pis és fosc i la meua butxaca gairebé ben escurada. Els de la Habana <no> // arríban i tanta falta que ens fan.

Són dos cuarts d'una de la tarde i els tranvies van amb els llums encesos.

29. Tota la matinada ha tronat[,] llampegat i plogut. Tinc ànsia pels del Llobregat. Déu els ajudi!

Som anat a l'Institut d'Estudis Catalans. Hi he trovat el d[octo]r Barnils i hem conversat molta estona[,] sempre de filologia. Resulta que els blocs pel Diccionari diuen que els faig massa bé i tot. Déu n'hi do! M'ha promès una visita. Sia ben_vingut.

Som comprat granes de flors per enviar a B.A.

30. Els diaris vénen plens de disbarats per causa del mal temps que ha fet. El dia s'ha llevat lo més aixerit. Mai havia vist el cel tan blau.

He fet un paquet peraquè el germà del s[enyo]r rector s'el emporti a Buenos Aires. Li // he donat una carta recomanant-lo an en Manuel Llorens. Déu l'hi do sort.

Ha vingut el d[octo]r Barnils. És de Centellas. Hem fet petar bona xerrada quedant que un·atre dia la continuarem si a Déu plau. M'ha dit que amb el Diccionari hi puc fer moltíssim per tan cabal filològic que sé i puc trasmetre. L'hi he promès fer lo que bonament pugui encare que dupto de que tan serveixi la meua feina. M'ha dit que vindrà sovint perquè li recordo la seua mare con també com jo li conta coses antigues. Que vingui[,] que la seua conversa me plau.

Els periòdics de la nit vénen plens de males noves. Sant Vicents dels Horts diu qu'és el poble que ha estat més castigat.

Octubre

1er. En Lluís ha anat a veure en Pau.// El tren de Magòria ha quedat interromput. En Lluís s'en ha hagut d'anar per Molins de Rei. Con ell era fora rebem carta o postal d'en Pau qu'ens hi conta una pila de misèries. Diu qu'el riu <s'>ha trencat invadint el poble i que a casa seua l'aiga ha arrivat fins sobre la taula del menjador i fins al replà de l'escala. Ni els més veis havian vist mai un disbarat semblant. Amb tot i que l'aiga ha baixat are té la casa plena de fanc perquè no té l'entrada enrajolada. Tot el pla del Llobregat és ben perdut.

2. Rebem carta d'en Flor i de na Gracieta.

A la tarde les noies hem anat al "Doré". M'hi he ben aburrit. No m'esplico qu'el públic de Barcelona aplaudeixi aquestes funcions tan neules!

3. Som assistit a les devocions de 1er divendres. Després m'he passat bona estona escrivint per // el Diccionari. Al vespre m[ossè]n Alcover i el d[octo]r Barnils han vingut. Quines converses més reboniques qu'hem tingut. I totes tan casolanes, tan

interessants i que tan ens complavian! No n'em capgirada poca[,] de ciència popular! Quins tips de riure que s'hi feia m[ossè]n Alcover!

4. Dematinet les devocions predilectes i de costum.

Ha mort el d[octo]r Falp i Plana[,] el gran vegetarià. Deu haver mort d'un empatx de rabaquet. Amb en Serra hem anat a buscar les noies a can Crusells i junts tots cuatre hem vingut tot xano-xano cap aquí.

5. Les germanes Barbarà m'han portat una carta de n'Angeleta.

Som escrit an el s[enyo]r Colomines de la Habana proposant-li si vol esser apoderat nostre. Ja no podem aguantar més en Martí.

Hem assistit a la festa del Roser. El s[enyo]r rector ens ha pregat que no deixem // passar cap dia sense resar el sant rosari pregant sempre per els nostres difunts. Han cantat amb tota solemnitat els goigs del Roser ben acompanyats d'instruments de corda. És estada una funció mol lluïda.

6. Quin dia més atrafegat[,] Déu meu! El carter m'ha portat carta d'en Ton de casa que diu qu'el *tràmpul* (vent fort) ha fet malvé un teulat de la Barceloneta i ha derrocat sa feixa d'es ceps i no sé què més s'en va emportar una rierada que va pujar molt el dia 30 del mes passat. Carta d'en Joan per mi, postal de na Gracieta per en Serafí i postal de na Carmeta Bach amb la bona nova que la seua germana Mersè té un noi que Déu l'hin do goig.

Som acompanyat na Neus amb el d[octo]r Xercavins. He rebut diners i som enviat dues-centes pessetes an en Serafí perquè pugui anar tirant.

Som escrit an en Pau[,] an el padrí a Pineda i an en Serafí. No fa fret.//

He rebut una carta d'en Busquets. Se queixa que la seua xicota Macdalena Rossell no li escriu. Bé farà prou si la pesca! No fos tan trapella, ja l'hi està bé. Qui *mal anda* etc.

7. Han portat una carta de l'Alcoverro i postals d'en Pau amb les vistes dels aigats. Pel carrer de casasseua l'aiga pujava fins a la finestra del menjador. Quin tràfec[,] pobre gent!

Llegeixo "Història de Catalunya" d'en Borí i Fontestà.

Ha vingut la s[enyo]r(e)ta Aimat, na Celina i en Llorens. He trevaiat mol pel Diccionari.

8. M'he comprat uns lentes. Potser hi gasto masses diners i tan pocs qu'en tenim![,] pro hi ha vegades que sembla que tenim manies! No me posaria un medalló, unes arrecades maques ni un vestit de color, pro una montura d'or m'agrada lluir-la. Trovo que fa veneració veure una senyora amb // lentes i montura d'or an els ulls. La meua no és pas d'or massís. Enxapat i encara gràcies pro ja fa l'efecte com si ho fos.

Som assistit al dia o més ben dit tarde de retir a S[ant] Agustí. Unes hores dedicades a la nostra patrona santa Mònica gloriosa. El nostre president canonge d[octo]r Mas ens ha sermonejat una mica. Quines raons i quins consells tan sublims ens ha comunicat!

9. Rebem carta d'en Serafí. Demana més diners.

Som escrit a na Mersè Bach felicitant-la per haver deslliurat un robust noi que Déu l'hin do goig.

Amb la mare i la germana d'en Manel i les noies de casa hem anat al Tíboli. Èm vist trevaiar els del Circ Ecuestre. N'he vistor d'atres que trevaiaven millor. Èm passat la tarde distretes.

Surtint d'allà, èm anat a la Sala Parés; hem voltat cap a les Rambles i cap a casa.

Som escrit dos mots an en Serafí i li som enviat 50 pessetes.

10. Som oït missa de nou. He llegit bona estona i som escrit.//

11. En Serafí diu que arriva demà.

Som surtit i de pas he recollit les noies a cal s[enyo]r Crusells. Con hem estat a casa ens èm trovat qu'en Serafí havia arrivat. Sembla en Bardera. Porta una barbassa que no li està gens bé. El pare d'en Llorens diu que sembla un <m>Mosso d'Escuadra. Està gras i vermei com un pagès.

12. San Serafí gloriós. A casa s'ha omplert de gent. Dematí ha vingut n'Hermínia. Per lla les onse han arrivat en Pau amb el seu cunyat Josepet. Després en Manel i cap hi ha trovat an en Serafí. S'ha llevat, ha esmorsat amb bona gana i s'en ha anat per les seues. A dinar hi ha hagut els de Sant Vicents.

Les noies amb els Alcántaras han anat als Jocs Florals de les Corts. Jo m'he quedat <amb> amb en Pau, en Pep, na Neus, en Serra, en Llorens i la s[enyo]ra Balbina.

A les nou de la nit s'en han <anat> anat els de S[ant] Vicents i després els atres. Con tothom // ha estat fora ha arrivat en Manel. Ja no portava *esmokin*. És que ha estat secretari dels Jocs Florals de les Corts.

Quin dia més atrafegat[,] Déu meu! Tenir a casa la visita domiciliària de la Sagrada Família i no poguer-li fer companyia. El cor prou hi era, pro el món és exigent.

13. Som anat a cal dentista a pagar l'adobar els caixals d'en Lluís. He anat a buscar número peraquè el metge visiti en Serafí.

Després he pujat a les oficines dels filòlecs del Institut d'Estudis Catalans. Hem parlat una estona. Uns moments a l'iglésia de Sant Jaume. Atre moment a la casa de les màquines de cusir Wilson a buscar aguies antigues per enviar a Palafrugell. I a peu fins a casa.

En Serafí no té tanta gana com dies enrera. Només d'arrivar aquí ja pert el que havíam guanyat. Amb ell èm anat a cal metge. Ha dit que s'en torni una temporada més a Santa Fe, ingectant-se més tuberculina i que a primers d'any nou // se podrà embarcar. Tan rebé que va arrivar i are veig bé que tornem enrera. No menja res i jo m'afligeixo molt. Tant de mala gana que s'en va i tant que ho necessita! Si no s'en va, no sé què serà d'ell. Déu meu[,] ajudeu-mos!

14. Estic tota amoïnada! Res ens va bé! Res m'anima! Els núvols van d'aument i no tenim forsa per·a esbargir-los. Are se lleva en Lluís. Tots estan capficats devant tantes tribulacions. Tot és trist menys el cel[,] qu'és blau i puríssim!

Som comprat rogerets per en Serafí. Arrivant m'he posat al llit unes estones puig no m'aguantava. Tenia necessitat de repòs i de donar llibertat a un devassall de llàgrimes que s'empenyian i lliscàvan cara avall. Després m'en he trovat més allaugerida. Per·què he plorat tan? Ho sé que no ho tindria de fer, pro con el cor està tan rublert d'espines totes l'adoloreixen. En Serafí no té gana, i fins veig que la pena s'el menja. Ha anat a visitar // la família d'en Serafí Gili. Aquet encare és a Santa Fe. També pàssan el seu calvari.

En Serafí nostre ha anat a pendre's la mida d'un vestit i s'en entornarà com més aviat millor. No pot estar aquí. Les noies tócan unes coses mol boniques.

15. Santa Teresa de Jesús. Ditxosa d'ella!

En Serafí s'en ha anat a Pineda.

Rebem postal de na Gracieta per en Manel i carta d'en Flor per en Lluís. Gairabé tota se refereix an en Domingo. Diu que fa bondat. Millor.

Rebem carta d'en Martí des de la Habana amb un giro. En nom de Déu que bé prou ha trigat.

A la tarde ha vingut un senyor d'Arenys que el som endossat an en Lluís perquè jo tenia feina. Som escrit a Bolivar i a Trenque Lauquen. A tots els hi parlo del progectat viatge d'en Serafí cap amb ells i que tan an·e·mi em preocupa. Quissab si ho encertarem! Déu ens ilumini!

El senyor d'Arenys ha portat un bàlcem que l'enviaré a Pineda per a que la mare d'en // Joan provi si li cura el dolor que té an el jonei. Amb les noies hem anat a felicitar mare i filla Alcántara per esser la seua festa onomàstica. Hi ha vingut en Serafí. Érem molta colla de amics i coneguts.

16. He cobrat la lletra a can Rosés. M'afanyo a preparar tot lo que en Serafí necessita i que s'en pugui entornar ben aviat ja que aquí no li prova. El s[enyo]r Crusells ha vingut a donar la llisó a les noies i el volia veure i l'ha trovat fora. L'entremaliat amb en Pep han anat al Tíboli. Poques metzines no màtan; pro és preferible no provar-les. Na Montserrat l'hi ha anat a comprar tot lo que necessita i ell i jo a la vetlla hem enllestit el maletí i un paquetet amb tot lo necessari. Se sent costipat i voldria esser ja de nou al Montseny. Diu que l'aire d'aquelles montanyes li cúran tots els mals. Per això sol ja me les estimo. Beneïda influència que tenen.//

17. Ens hem llevat dematí[,] he donat d'esmorsar an en Serafí i ben de·pressa ens ha deixat de nou. Els companys Manel i Llorens han anat a la estació a despedir-lo. Ha sortit amb el tren lleuger i diu que ha fet ben just. Diu que s'han animat i l'han acompanyat amb el tren fins al Clot.

Rebem carta d'en Pau. Diu que tenen una invasió de mosquits que tàpan el sol, produïda per tantes pluges i aigües enxarcades i corrompudes. Encare si són solsament mosquits! La qüestió[,] que no s'hi barregi quelcom més dolent.

18. He portat el rellotge adobar.

Mossèn Brau ha vingut a donar-mos la nova que demà l'hi dónan el nomenamén de subdiaca. Déu el fassi un bon ministre.

Rebem carta d'en Serafí. Diu que ha arrivat bé del tot i que les Trompes (mestresses del hotel) s'en volen anar aviat.

He demanat instruccions de la vila de S[ant] Feliu // de Codines per si convé que hi vagi en Serafí.

19. He oït missa de vuit. L'ha celebrada un capellà argentí de la colla que varen arrivar air.

Rebem carta de na Gracieta per en Serafí, i d'ell per nosatros. Diu que ja no està costipat i que ni tos l'hi ha quedat. Quins aires tan recomanables!

A la tarde amb na Neus i les noies hem anat al Palau de la Música Catalana. Hi ha celebrat la festa de la Caritat última de les festes Constantinianes. La de la Fe fou celebrada a Ripoll i la de la Pàtria a Montserrat.

M'ha agradat, pro podia haver-me agradat mol més si no hi hagués hagut tan castellanisme. Comprenc que havent-se escaigut ha haver-i tants argentins que acompanyàvan el s[enyo]r bisbe hagin hagut de cambiar el programa pro ho han fet massa fort. Aquell "viva España!" que han cridat els bisbes argentins hi era de massa puig res tenia que veure España amb la festa que celebràvam.// La festa era relligiosa i hauria escaigut mol més un crit de "visca la Creu de Jesucrist!" De totes maneres la festa ha resultat interessant. Les composicions[,] totes catalanes. El Chor de Gràcia (nois i homes[,] nenes i noies grants) han cantat cansonetes catalanes que han estat mol aplaudides. M[ossè]n Brau ha vingut a dir-mos que ja no pot tornar enrera amb la seua carrera de capellà i que n'està mol content.

20. El meu sant. Som oït missa del rosari.

El carter m'ha portat carta de n'Angeleta, postals d'en Manel i de la seua mare i germana des de Palafrugell. Carta de na Rosalina d'Arenys. Hi manca la felicitació d'en Pau. És que air era fora del poble i deurà arrivar de nits.

Ben dematí en Manel m'ha vingut a felicitar. Venia de montanya de fer un passetjet matinal. M'ha ofert una sola flor de genesta que portava. Diu que no n'ha trovada cap més.

La carta de n'Angeleta ha vingut acom//panyada d'una fotografia seua amb la petita Sara. Han quedat mol rebé. La gran gandula! Feia més d'un any que no m'hus

havia escrit i lo més curiós és estat arrivar-me pel meu sant i ni tant·sols m'en parla. Casualitats!

Per lla les onse he donat un farcell amb un mosso de corda perquè el portés a la plassa del Rei an el recader de Sant Celoni i aquet an en Serafí. Amb na Montserrat hem anat a comprar domassos de les cuatre barres.

Han vingut na Neus, en Pep, en Llorens i del cap d'una estona ha arrivat la seua pobreta mare tota cansada[,] pobreta[,] perquè s'havia perdut i ha hagut de demanar que l'encaminessin cap aquí. Més tart ha vingut en Pepito Recasens i la germana d'en Llorens. Hem menjat uns dolços i s'en han anat. Darrerament ha arrivat en Manel[,] que portava una carta per na Gracieta. Som escrit an en Serafí i aixís ha finit la festa meua.

21. Avui els balcons de casa han relluït // de debò! Amb na Montserrat els hem endomassat amb la bandera catalana. Barcelona està de gran festa. Quins homenatges a la Verge de la Mersè! No hi he pogut assistir. Na Montserrat ha anat a ciutat i s'en ha aprofitat. Han estat moltíssimes les cases que han posat domassos.

Per lla les cinc som anat a ciutat. Passant per l'Orfeó Català som vist un cartell que anunciava la vetllada que faran divendres. Deia qu'els programes són a can Dotessio. Som anat a buscar-ne un. Som arrivat a la iglésia de la Mersè. I som entrat uns moments per·a saludar a la Verge amb motiu del homenatge i m'en som anat aviat.

He fet cap a la Rambla, he pujat amb un tranvia fins al carrer de Provenza. He baixat i som anat a visitar la bona amiga Celina[,] que avui és el seu sant. No ens avenim gaire amb res, pro sé qu'és un cor llatzerat i és per això que me la estimo i faig els possibles per aconhortar-la. Tenia moltes amigues que la rodejàvan.

Hem rebut carta d'en Florenci amb po//quíssimes ratlles. El veig trist i jo no ho voldria[,] que ho estigués. Ja l'animaré si Déu ho vol.

22. Anit feia un vent que les persianes petaven i m'he llevat a recullir-les. Tocaven les cuatre a S[ant] Pere. A les onse som passat per devant les Mares Reparadores, hi som entrat, he oït missa i dit cuatre amoretes a Jesús Sagramentat (alabat sia per sempre). He rebut la felicitació d'en Pau. Carta d'en Serafí i d'en Francisco de las Planas des de Pineda. Encarrega an en Lluís que li prengui entrades per el concert del divendres. Na Montserrat ha rebut postal de na Teresa Alcántara des de Palafrugell. En Manel ha portat unes postals referents a la Mancomunitat. En Llorens m'ha portat una felicitació mol bonica. És una postal que hi ha una Puríssima de mol

gust. Déu li pagui el seu bon recort encare que endarrerit. Les noies han anat a la festa de la Mersè. En Pep ha dut estampes del homenatje.//

23. Tot es dematí he cosit an els domassos de les cuatre barres. Hi he clavat betes i fet bores.

Som anat a que el d[octo]r Rossell me visités. M'ha donat els seus consells I faré el que pugui per·a seguir-los i arrivaré ont Déu voldrà.

Som escrit an els d'Amèrica.

24. Festa de la Mancomunitat.

També avui els balcons nostres han anat vestits de festa. Na Montserrat ha sortit amb la s[enyo]ra Balbina i han tornat totes animades devant tan de moviment. En Lluís també ni savia com esplicar tan de moviment estudiantil i revoltós. Sempre els estudiants! Ja se sap que són tremendos i és per això que ningú els ha destorbats per més que estava privat de cridar crits subversius. Que cridin senyal que tenen bon humor. Han anat a l'Escola de Comers i el director no els hi volia donar la bandera. Han protestat i ell ha tingut de rèbrer i per fi els hi ha donada. Han surtit cridant i aplaudint // tots els domassos catalans que veien i així han arrivat a la plassa de Sant Jaume. Diu que suaven com uns carreters. A la tarde les noies han sortit amb la s[enyo]ra Balbina i jo he surtit sola perquè tenia d'afanyar-me puig en Francisco de les Planes venia a sopar. Som anat pel Saló de Sant Joan fins al carrer de la Princesa[,] que estava gurnit de cap a cap i ben ple de gent que anava d'un lloc a l'atre com jo mateixa curiossejant-o tot. A la plassa del Àngel i carrers afluients era una marabella de tanta festa. De pas he deixat un encàrrec al recader de San Seloni. A la plassa de Sant Jaume mai hi havia vist tanta gent, tants domassos i banderes.

És que dóna la casualitat que avui és el cumpleanys de la Reina Victòria, i els edificis públics roba vermeia estesa an els balcons i tot plegat fa la festa més lluïda. Quina malícia deu tenir el sanguinari Weiler tenir de barrejar els seus drapots amb els nostres. Tan enemic enrevessat qu'és de les llivertats // de Catalunya!

Des del cantó de can Lafont a l'atre costat de carrer de Ferrand hi havia una bandera catalana fenomenal. An els balcons del Saló de S[ant] Jordi n'hi havia una de mol valor i mol grossa així com uns domassos preciosos. He voltat pel carrer de Sant Honorat retornant a la plassa de S[ant] Jaume ben atestada de gent que amb tots els trevais he pogut obrir-me pas per entrar al carrer de Ferrand. Aquet mai l'havia vist tan

atapeït de banderes de tots els gremis. A la fatxada de la iglésia de Sant Jaume n'hi havia una que per comtes de semblar-se amb el valerós i afortunat apòstol semblava el cavall de *bastos* de les cartes. Totes les botigues tancades com si fos festa i el jovent de ambdós sexses tots a la manifestació.

Som arribat a la Rambla. Els tramvies amb els imperials plens de gent; els abres i taules de les floristes també plens de badocs. Fins els batallons de pardalets a dalt dels abres xisclaven tots entussiasmats. A la Porta Ferrissa som // trovat la comitiva devantera de la manifestació amb la bandera de Casa de la Ciutat, municipals de gran gala muntats seguian als presidents de vàries societats i agrupacions polítiques, i a continuació una colla de gremis de diferents oficis.

Després els dependents del comers i a darrera els estudiants[,] que han estat més mansos qu'es dematí. Amb ells hi anaven el Requeté Jaumista i una colla de noies *requeteres* qu'els hi diuen Dames Blanques. Tancava la comitiva un·atre colla d'estudiants. Quina gentada!

No he vist res més. M'en he vingut a fer el sopar. Els que han anat a la plassa de Sant Jaume han pogut contemplar i aplaudir als *grossos* que han parlat encare que ben poc valents s'han demostrat per·a obtenir lo que en nom de Catalunya demànan. Això de «si no ens ho donen ens tornarem a reunir» és tenir mol pocs bigotis. *Ho volem <pesi> pesi a qui pesi, i ho obtindrem a les bones o a les males*. És així que tenian de parlar // els presidents de les cuatre províncies catalanes. Sempre tenen por qu'els hi cremin ses *garberes*. Tot el tragecte des de la plassa Catalunya fins a la de S[ant] Jaume, els manifestants no han parat d'aplaudir. Com que la majoria d'ells eren joves potser lo que de més bon grat aplaudian eren les noies dels balcons[,] que n'hi havia moltes. Visca la joventut riallera i animada!

En Francisco ha vingut pro no s'ha volgut quedar a sopar. Havent sopat, amb les noies hem anat al Orfeó Català. El concert era per obsequiar an els assambleistes. Tot han estat cansons catalanes. Era ben ple i han estat mol aplaudits. De crits de *visques* i *moris* n'hi ha haguts per tots els gustos. Con els grossos han sortit i se repapàvan a les seues luxoses jardineres han estat mol victorejats i aplaudits.

25. En Francisco ha vingut. L'hi he donat el bàlcem perquè la mamà Llorens el provi. Déu volgués que se millorés.//

A la tarde ha vingut en Serafí Gili. Demà s'en entorna a Santa Fe. Benhaurades muntanyes que a tots dos els hi enforteixen llurs cossos delicats! L'hi he donat el rellotje del nostre malalt.

26. Som oït missa ben dematí. El s[enyo]r rector ens ha fet la plàtica de l'evangeli. M'ha agradat mol tot lo que ens ha esplicat. D'aquell passatge ne ve aquelles dolces jaculatòries que diem a Jesús avans d'unir-mos-hi sagramentalment.

Per lla cuarts de dotse han pujat na Montserrat Segarra amb sa filla petita, na Cristineta de Sant Vicents i el seu pare. No s'han quedat a dinar.

Mossèn Brau i un seu amic han vingut a portar invitacions per si volem assistir a la overtura de l'Art Cristià. En Serafí hi fos prou que hi aniria. No hi anirem pas. Les noies són a Sant Pere i jo prefereixo reposar. He donat les invitacions an en Lluís i potser amb algun dels companys hi aniran.// Hi ha tantes coses aquí per·a vèurer que no se pot donar l'abast.

Els diaris d'avui diuen que el *coix* de Madrit ha caigut escales aball de la presidència del Ministeri. Lo més graciós és qu'el pobre Rei l'hi ha acceptat el comiat. Són molts que ho esperaven. No crec que valgui més el que pujarà que 'l que ha baixat. Are mateix crídan que ha pujat en Maura.

27. Avui he rebut impresions que ben poc me convenien. Bé prou que n'estic sempre[,] de aclaparada, i per embaumar les meues ferides… Déu meu![,] sempre me passa que a les penes hi trovo amargors. Beneïdes sien! Ningú és perfet. De·vegades penso que tot el trevai que me dono amb les meues expansions literàries més valdria que no ho fes, i que ofegués tot lo que passa dintre del bell fons del meu cor atribulat; aixís si no som compadida no seria censurada. No ho faré perquè els esplais també hi trovo conhort poc o molt que sigui, i Déu me do serenitat.//

Rebem carta d'en Flor, de na Gracieta i d'en Fullà. A les onse som anat a fer mitjora de companyia al Estimat del Sagrari. Estava tan afligida que no he tingut ànim per·a resar ni una paraula. Muda i absorta amb els meus pensaments. Ell hagi acollit les meues tribulacions.

Surtint, he fet cap a les golfes del Institut d'Estudis Catalans a trovar els filòlecs. Hi he trovat el d[octo]r Barnils. L'hi he deixat dos blocs plens pel Diccionari, hem enraonat i després n'he sortit per l'escala lletja i cap al Patí dels Tarongers devant la Capella de Sant Jordi. He baixat i he sortit al carrer del Bisbe. M'he asserenat una mica

puig tot allò desperta pensaments <pensaments> i somnis hermosíssims que fan olvidar les amargors de la vida. Pel carrer, de nou m'ha enbolcallat una tristesa que m'entel·lava la vista.

Mentres dinàvem hem rebut una carta d'en Serafí. Demana una pila de coses i la maleta. En Lluís i les noies tenen feina i no // he tingut atre remei sinó tornar a ciutat a comprar tot lo que en Serafí demana.

28. Som fet els mucadors d'en Serafí marcats i tot. Na Montserrat ha fet la maleta. A un cuart de dotse un mosso de corda l'ha vinguda a buscar. Hem rebut una fotografia d'en Fullà.

No és en Maura que ha pujat an el seti principal sinó en Dato. Bon profit l'hi fassi.

29. Tot es dematí plou. A les nou tenim el llum encès. Trona i plou molt.

Som anat a visitar el d[octo]r Badosa[,] qu'és un del Concell de Família de na Carmeta Bach. M'ha atès mol bé i n'he surtit contenta. M'ha donat una pila de consells perquè els hi trasmeti.

Avans havia entrat a les Reparadores i som demanat a Jesús ben fervorosa que me concedís serenitat per·a exposar les meues raons devant un senyor que jo mai hi havia parlat. Ho he obtingut puig ha estat per mi de lo [més] amable.//

Na Montserrat ha escrit an en Flor.

30. A la nit amb les noies hem anat al Orfeó Català a sentir un concert de música relligiosa. Hi he trovat el d[octo]r Rossell. Èm parlat d'en Serafí i m'ha donat esperanses mol falagueres. Ha dit que tota la millora que nosatros li hem trovat exteriorment ell l'hi ha trovada interiorment. Ha dit també que totes les funcions que pot hi assisteix al Orfeó. És un bon catòlic. M'ha fet conèixer al seu germà capellà. Físicament són ben iguals[,] petits com una engruna.

També hi havia m[ossè]n Vicens Piera, el s[enyo]r bisbe d'aquí i el de Buenos Aires. Mai hi havia vist tants de capellans.

El concert[,] atmirablement executat. En Millet és un home ple de glòria. És inmortal hi ho serà la seua memòria. Aquella seua gloriosa batuta parla. Quin artista més pur! Déu l'ha dotat d'un ànima privilegiada per·a fer-li sentir l'amor patri // i relligiós i d'una intelligència imponderable per·a buscar i recollir i sublimar tantes

cansons antigues que mai·més moriran. Déu el conservi molts anys per glòria seua i de Catalunya.

En Manel ens ha acompanyat fins aquí. Quina nit més ben aprofitada.

31. Aquell senyor d'Arenys s'ha vingut a despedir. De nou s'en entorna cap a l'Amèrica. Déu l'hi do bon vent i salut.

Na Montserrat s'ha acavat el vestit. L'hi fa un goig com si fos de mol preu. Pocs cuartets i ben gastats.

Tot aquet vespre en Lluís ens ha mort es cuc de s'aureia perquè l'hi ajudin a preparar lo que necessita per a la excursió de demà.

Ha desaparegut "La Rialla"[,] periòdic humorístic pesat i de mal gust. Ha viscut un mes.

Alabat sia Déu!

Novembre

1er. Surt el primer número del periòdic humorístic titulat "L'Hereu". Si no és brut Déu li do vida.

He tingut de fer de *serè* (qu'en diria "La Veu") per cridar en Lluís puig ell tenia por de no saber-se despertar. L'he cridat al punt de les cinc. Con ell ha estat fora m'en som tornat a dormir. He tingut uns sòmits tan esverats que més hauria valgut que no m'en hagués tornat al llit de tan atropellada que m'han deixat. M'havian camviat el moneder deixan-me'n un que semblava un murral d'anar a captar. I de trens pels boscos i per les escales i que me corrian al darrera… En fi un enrenou de mal pair.

Amb les noies èm anat a missa de nou. Na Montserrat ha estrenat el vestit.

Som escrit a m[ossè]n Tuset, an el padrí, an en Ton de casa, a la s[enyo]ra Fermina i a na Carmeta Bach. Les Alcántaras mare i filla han vingut. En Lluís no ha tornat de Santa Fe.

2. Som oït missa de set. El s[enyo]r rector ens ha predicat l'evangeli. Ha versat sobre els perills // mundanals qu'ens amenàssan. Jesús[,] salveu-mos que trontollem amb tan males onades!

Rebem carta d'en Florenci. M'hi parla del germà del s[enyo]r rector. Diu que l'han recomanat an el germà d'en Joan.

En Pep està desesperat. Si d'ell dependís, sense cap escrúpol penjaria tota la Lliga. Pobre Pep![,] tanta llenga i tan cubert com seria si se presentés un cas de debò!

Amb les dones Alcántaras i les noies de casa hem anat al Esbarjo de Sant pere. Ens ha interessat. Al mitgdia per qui devant han passat una colla de joves que cantaven els Segadors i cridaven "¡visca Catalunya!". Ells mateixos s'aplaudian. Devian tornar del mitin que han celebrat. Quins núguls més negres hi ha a la política espanyola! Ja ens en penedirem!

3. Per haver-se encertat a ser Dia dels Difunts en diumenge se celebra avui. M'he llevat a les vuit. Estava cansada d'air. En Lluís no va arrivar // fins a dos cuarts de dotse de la nit. Ha portat mol bones noves d'en Serafí. Diu que no té tos i té molta gana. Aixís va bé.

Som oït la missa de nou i les atres dues més que acontinuació ha celebrat el s[enyo]r rector cumplint com tots els capellans estan obligats de celebrar tres misses el Dia dels Difunts.

A la tarde amb les Alcántares i les noies de casa hem anat al carrer de Petritxol a comprar capells per les tres noies. Mol sensills pro de gust i econòmics. Com més va més bonics se pórtan.

Han vingut els amics de costum.

"La Veu" va plena d'enrenous electorals.

4. Rebem una pila de correspondència americana. Amb una revista hi ha unes ratlles dedicades a na Gracieta que m'han omplert de goig. També hi ha una poesia seua mol sentida que m'ha fet recordar mols episodis riallers uns grisos els atres que tots plegats m'han fet plorar. Pobre filla anyorada! Quin cant més // trist i resicnat. És de lo millor que l'hi he llegit. De joveneta cantava l'espinós calvari que passava: are bo i tenint més llivertat i acompanyada de qui tan l'estima, sent l'anyorament patri amb tota la forsa. Alabat sia Déu que aixís ho permet!

En Sallarés ens ha portat una perdiu. Ha vingut mol refet de les montanyes.

A les dotse m'en som anat a ciutat. Hi he anat a peu. Som entrat uns moments a la Catedral. He pujat a les oficines del d[octo]r Barnils[,] que no l'hi he trovat. L'hi he deixat els blocs i m'en he tornat. He caminat una estona i a tres cuarts d'una arribava a casa.

Han vingut en Pep i en Sallarés. He rebut postal de na Carmeta Bach[,] que me diu que demà anirà a la estació a esperar-me.

5. M'he llevat dematí. Som oït missa de dos quarts de set. A les nou tocades hem surtit de la Estació del Nort. El tragecte m'ha animat devant tanta natura per uns paratges // que no conec gaire. Quines muntanyes tan pelades que passàvem! Ni els pins s'hi fan. Pugen com un fill i sémblan palumides. Les estacions totes a pareis o de tres pobles i fins que n'hi ha de cuatre. El poble que m'ha agradat més ha estat la Garriga. És tot ple de xalets. Se veuen uns putxets tots estranys que no semblen naturals pro ho són. Semblan piràmides. Són a Tona[,] poble del popular *Pepet*. Des d'allà a Vich el tren corra que sembla qu'el vent s'el emporta. A les dotse hi hem arrivat. Na Carmeta m'hi esperava. A cal Illa és a deu minuts de la estació. Vich és una estació tota quieta. La quietut a mi sempre m'atrau mol més que el rebombori. Arrivant a cal Illa hem passat per el magatzem que tenen an els baixos. És de tota mena de coses del ram de construcció. An el pis hi viuen la família. Na Mersè, el seu home, la seua sogra, el germà grant solter exestudiant de capellà, i una germana aireferida que té trenta-un anys i viu mol // resicnada. Va molt coixeta i gairabé no pot utilitzar un bras. El nen de na Mersè dormia. Els germans d'en Pepet varen arrivar del trevall. En Lluís (el més grant)[,] en Xavier i en Joan[,] qu'és el més petit. Té disset anys. Tots estàvan contents i animats. En vaig quedar mol contenta[,] de tota aquella família. Quina santa pau hi ha amb tots ells. Tants de germans[,] tots units respectant i estimant an el més grant[,] que els hi ha fet de pare des que se'ls hi va <p> morir. Per això va deixar els estudis del Seminari. Déu els ajudi.

Havent dinat hem donat un tom per la ciutat. Hem entrat a la Catedral, hem anat al Seminari a conèixer el d[octo]r Griera. Hi èm enraonat una estona i m'ha fet ofrena d'un opúscol seu que se refereix als aucells de Ivissa (Balears).

He conegut una germana d'en Pepet Illa casada a Vich mateix.

He vist una pila de seminaristes amb el barret de copa i la capa arrebossada[,] qu'és l'indumentària dels estudiants de capellà vigatans. Are // no pórtan espardenyes com avans. Poden usar sabates. El d[octo]r Torres i Bages els hi ha permès.

La plassa Major és la més extensa que jo he vist. A dos cuarts de set sortíam de Vich arrivant a Barcelona a dos de nou. Tot el camí ha plogut. Arrivant he trovat els bons amics Manel i Llorens. M'he cansat. És massa ràpit tot amb un dia.

6. No he sortit. Encara estic cansada. Fa un vent fret que no se pot anar en_lloc. Encare sort que no vaig quedar-me a Vich[,] tan que ho volian els de cal Illa pregant-me que ja telefonarian a casa perquè no en passessin ànsia. Jo necessito ser a casa. Ja els havia vistos i prou.

Han vingut en Pep Saubà, en Llorens, m[ossè]n Brau i un atre capellà jove que no conec.

Hem rebut carta d'en Serafí. Demana coses. Som escrit an en Flor i a n'Angeleta.

7. Som assistit a les funcions de 1er divendres de mes. A la tarde he caminat tot ple. Som anat a comprar // ampolles de perfumeria i esperit de vi que demana en Serafí i blancs per·a tirar trets. Des·de la Rambla m'he enfilat per la Portaferrissa i he trovat una *romaguera* que m'ha entretingut.

Som entrat a la Llibreria Catalana a encarregar targes. M'en anava al Institut d'Estudis Catalans i al carrer de la Cucurulla he trovat el d[octo]r Barnils. Hem enraonat i aixís no som anat al Institut.

8. Hem rebut carta d'en Flor i d'en Serafí per en Lluís i d'en Flor per en Manel i uns catàlecs per en Lluís.

M'havia posat a cusir i una noia de la porta de aquí devant m'ha vingut a destorbar contant-me un feix de tribulacions que l'afligeixen. L'he aconsolada, l'hi he donat els consells que milló m'ha semblat i mentrestant si bé és veritat que he fet un acte de germanor pro la feina meua no s'ha fet.

9. Quin dia de més tràfec! A casa sembla la de // tothom. Dematinet som anat a missa i a combregar en nom de Déu.

Avui és dia revoltós. Hi ha eleccions per a regidors. Mai havia vist la cosa tan esvalotada ja de fa molts dies; amb tot, avui és estat més quiet que ningú se pensava. Córran per qui i per lla cada u trevaiant per a els seus ideals pro amb tranquilitat.

Per lla les onse en Pau ha arrivat. Les seues nevodes Cristina i Nuri han dinat a can Sagarra. En Domingo s'en ha entornat a Sant Vicens.

Havent dinat han vingut en Pep[,] en Llorens i en Manel. Si en Serafí hagués estat aquí ningú l'hauria aturat de corra tot el dia.

Els companys amb en Serra i en Boter han anat per fora, i al tornar no han portat cap resultat concret. "La Tribuna" (periòdic) pressent que guanyaran els lerruxistes.

La s[enyo]ra Balbina també ha baixat. Els nois han tornat a sortir i ens hem quedat en Pau[,] en Josepet i les seues filles. No s'en han anat fins a dos cuarts de deu.//

10. Els regionalistes han guanyat, pro els lerruixistes els hi van fer frec a frec. L'Esquerra catalana ha quedat derrotada per complet. Poc s'ho pensava l'*auster*! Els carlistas[,] moixos com un gat xurriacajat. Els lliberals ítem, i tots els atres partits lo mateix. Lo que me dol[,] que hi hagi tanta forsa lerruixista.

Som comprat roba per camises d'en Lluís. He anat a pagar el vestit d'en Serafí.

Hem rebut tres postals d'en Pau: una per mi, per en Lluís i per en Llorens.

11. Rebem carta del s[enyo]r Colomines des de la Habana. Acepta els poders que l'hi hem oferit. Quina ànsia me dóna de fer poders nous! Tinc por que tampoc aquet se portarà bé. Estic tan escarmentada.

Ha vingut na Sagarra (germana d'en Pau). Bé ha plorat. La passa mol grossa[,] pobre dona. Aquella seua filla grant tan desgraciada i dolenta.

12. Som oït missa de dos cuarts de set a la <cp>// capelleta del Santíssim. Feia una devoció tota mística plena de reculliment amb tanta quietut, que comunica tota la dolsor que l'ànima necessita. M'hi sentia enfervoritzada i el meu esperit s'envolava cap a les regions de la Pàtria benhaurada ont tot és pau[,] goig i amor sublim. Deslligada de tot lo de la terra qu'és tan àrit i trist. Me sentia allunyada de la prosa de la vida ont hi tenim de lluitar tan i tan. Déu meu![,] i que bé gosava voreta el sagrari havent hostatjat a Jesús! Aviat m'he donat comte de que se feia tart i no podia continuar la contemplació que tan ditxosa m'hi sentia.

Som anat a la plassa del Rei a portar un paquet an el recader de San Celoni.

Som anat a buscar unes targes que havia encarregat i resulta que les han fetes castellanes i no els he volgudes. Com qu'ells en tenen la culpa, no s'han fet pregar a ferne de cap i de nou.

Som anat a la rectoria a demanar si me savia un notari que no tingués massa *gana*. // M'ha encaminat amb el d[octo]r Casades i Vehils.

Hem rebut carta d'en Serafí per en Lluís i dues d'en Domingo Avellí que són per en Pep Saubà i per en Perico de la tia Cristina.

Som acompanyat na Neus amb el d[octo]r Xercavins. També som anat a visitar la família d'en Serafí Gili. Quina velleta més simpàtica és la seua mare! Té 72 anys. Han estat mol amables.

13. Som oït missa de dos cuarts de vuit a la capella del Santíssim. No m'ha enfervoritzat tan com air perquè hi havia massa gent.

A un cuart de deu m'en som anat a casa del s[enyo]r notari d[octo]r Casades i Vehils. Hi he trovat un escrivà castellanot i un de jove català. He parlat amb el notari[,] l'hi som encarregat lo que necessitem i m'ha dit que dissapte ho tindran a punt de firmar.

En Lluís m'ha arrivat a les dues tocades. Ha dit que venia de la Comandància de Marina. Que s'havia anat a allistar-se com // a soldat de Marina. Ell ho ha volgut i ha obrat ben lliurement. Sembla que així va bé; i tan si hi va com si no hi va ja està fet. Som anat a casa de na Celina a contar-li lo d'en Lluís per si volen fer igual amb en Faust.

Som escrit an en Flor i an en Pau. En Lluís[,] postal a Trenque Lauquen i carta an en Serafí.

14. He comprat un pa gros que sembla de pagès.

15. Dematinet les meues devocions de costum. Així tot el dia estic més contenta i asserenada.

Som anat a firmar els poders. El notari m'ha dit que hi torni dimarts que ho tindrà tot a punt de portar a el cònsul de Cuba perquè hi posi el *visto bueno* (i cuatre betes lluentes que m'en cobri vint peles). Llamp qu'el peli!

Rebem carta d'en Serafí.

Llegeixo les "Confessions de sant Agustí". És un llibret ple de ciència. Jo voldria que el llegissin molts qu'en treurian bon profit.//

16. Som oït missa de vuit. Les noies han cantat a la de dos cuarts de nou.

A la tarde som escrit an en Serafí nostre i an en Serafí Gili. S'ho mereixen, tan bons companyons que són an aquelles muntanyes!

17. Som fet les meues devocions matinals.

A la tarde som acompanyat na Neus amb una agència de pisos.

18. Rebem carta d'en Joan i d'en Flor.

M'he llevat con he sentit la dona que crida els matons amb tanta mandra com la que usa per a caminar. És qu'el cistell l'hi pesa[,] la pobre.

Som anat a casa d'es notari a buscar els poders que ja tenia llestos. Els he portats al consulat de Cuba. Els hi he deixats perquè me tenia d'esperar massa estona.

A la tarde som acompanyat a la noia d'aquí devant a visitar la s[enyo]ra Monserdà i demanar-li si pot fer quelcom perquè pugui encaminar-se amb l'art // de pintora[,] que hi té molta devoció. Ens ha rebut mol amablement com ho sab fer ella sempre. M'ha promès que m'enviarà un llibre seu peraquè l'envíem a na Gracieta. És una senyora mol santa i jo la estimo molt.

19. Me sento quelcom refredada.

Som anat a les oficines de la Companyia Pinillos a demanar un catàlec de preus i instruccions per·a el progectat viatge d'en Serafí. També per lo mateix som anat a la Companyia Trassatlàntica. Rebem carta d'en Serafí. He comprat per ell una màquina de retratar an en Sallarés.

Hi ha un enrenou estudiantil de mil diastres. S'han esvalotat perquè el tren de Sarrià ha mort un home. La policia ha agafat l'estudiant més bèlic arengant als atres[,] que ha resultat ser en Vidal de Llobatera. Sempre és ell el xef de les revoltes.

20. Quin dia més revoltós ha estat avui a Barcelona.// Ja ens en recordarem[,] provablement. Els avalots d'air s'han tornat organitzar i ho han fet tan fort que fins la Guàrdia Civil d'a·peu i de cavall i policies de tota mena han entrat a la Universitat, i trets per aquí, cops de sabre per allà tot ha anat a tombaions, amb abundància de cops de pedra, maons i tot lo que han trovat a mà. La Universitat és tancada i lo més aviat que se deurà obrir deurà ser dilluns. Tot avui que per aquells indrets hi ha hagut corredisses.

Som anat al consulat a buscar els poders.

Som escrit an en Joan[,] an en Flor i an en Serafí. He passat un disgust fenomenal. En Lluís tenia les carteres de dibuix no gaire ben endressades i jo som anat a escriure an el seu cuarto. Hi som agafat fret an es peus i m'en he volgut anar a escriure an el menjador. Som agafat les meues llibretes amb el tinter a sobre amb tan mala sort que el tintê se m'ha tombat dintre de les seues carteres. Les tenia plenes de dibuixos i tots poc

o mol han rebut. M'ha disgustat tan que ni savia què es//crivia an els nois. Amb això en Llorens ha arrivat. L'hi he contat el fet, i m'ha dit que amb tot i el disbarat era gros potser no ho era tan com jo temia, pro que de totes maneres en Lluís se disgustaria forsa. Con aquet ha arrivat l'hi he contat i m'ha dit qu'és ben poca cosa lo que el perjudica. Jo ho crec del tot: lo qu'ell[,] el pobre[,] ha volgut atenuar perquè m'ha vist el disgust que jo passava. M'ha dit qu'ell tenia por que se l'hi cremarian, i aixís escarmentarà per·a tenir-los més ben endressats.

21. Rebem carta de na Gracieta tota amoïnada perquè en Serafí encara no és embarcat. L'hi responc desseguit que no som jo qui en té la culpa. Ja hi anirà con el metge ho permeti. El d[octo]r diu que prefereix que estigui un temps més al Montseny i se pugui embarcar ben reforsat.

Els estudiants continúan essent fustigats de per tot arreu.

22. "La Veu" va plena d'esvalots. La Universitat // segueix tancada. En Serra i en Sallarés han vingut. Han dit que per fora hi ha molta bulla.

23. Avui a Sant Pere m'han robat el moneder. De diners ben pocs n'hi tenia. Lo que més m'ha molestat és que hi tenia la cèdula.

A la tarde les noies han anat a la festa de la benedicció de la bandera del colegi. Les Filles de Maria també n'han estrenat[,] un de penó.

Han vingut na Mersè Bach amb el seu home i el seu fillet.

En Manel m'ha portat una carta que ha rebut de na Gracieta. També m'hi fa càrrecs perquè en Serafí no s'embarca.

Som copiat els poders que enviem a la Habana. Aquets mateixos dies cumpleix set anys que vàrem fer els atres anteriors convensuts de les bones cualitats d'en Martí i ens en hem enportat un desengany fenomenal.

24. Som portat un paquetàs an el recader de San // Celoni. Hi havia roba i tot lo de fer fotografies. Pesava mol. Hi he arrivat mol cansada i surtint d'allà per a reposar una mica som entrat a la Catedral. He fet un rato de companyia al Sant Crist de Lepant[,] que me fa molta devoció. Aquí diu que les més devotes de la esmentada imatge són les modistetes puig sempre n'hi ha que l'hi fan companyia. No sé per quin motiu han escullit aquell Crist tan gloriós. És el Crist de les batalles[,] sobretot de la de Lepant[,]

que per això porta aquet nom. Jo no som modisteta ni modistassa, i no obstant l'hi tinc molta devoció. Per quelcom el veneràvan els veis i va ser la imatge predilecta per·a portar-lo triumfalment pels carrers de la ciutat no fa mol con les festes Constantinianes. He passat devant d'una casa que venen estampes. Hi havia una santa Cecília que m'agradava mol. He demanat el preu. Quinse pessetes. He fuit com si m'haguessin tirat un còdol per es cap. Colsevol gasta ses pessetes aixís! Tan rebonica que era la imatge, pro no la varen fer per sa meua bossa.//

Pel carrer de Boters he trovat m[ossè]n Joan de Corbera que sortia de una cereria. Ell anava al Palau del s[enyo]r bisbe. Hem enraonat uns moments.

Som anat a la Casa Gran a demanar com ho he de fer peraquè me tornin donar cèdula ja que la autèntica me la varen robar junt amb el moneder a la iglésia de S[ant] Pere. Els empleats d'aquella Casa de la Ciutat se veu que tots tenen gana. Con he demanat instruccions tots semblava que venian de l'*hort* i amb ganes d'engegar-me a pastâ fanc, pro con han comprès que hi hauria propina el que m'atenia ha estat la mar d'amable. Les seues atencions m'han costat una pessetona. M'ha dit qu'ell mateix s'en cuidaria i que d'aquí uns vuit dies la puc anar a buscar.

Tota la tarde he cusit. Hem rebut \noves/ d'en Pau, en Pep[,] d'en Flor i en Llorens d'en Serafí. Han vingut en Llorens, Pep i Manel. Som escrit an en Pau, i en Lluís a na Gracieta.

25. Som oït missa de dos cuarts de vuit.

Rebem carta d'en Pau per mi i de na Gracieta per // en Lluís. He comensat d'escriure an en Martí i an el s[enyo]r Colomines de la Habana i m'en som deixat perquè no feia sinó bunyols. No me va bé d'escriure castellufu. Demà potser estaré més inspirada.

L'enrenou dels estudiants no s'acava. Encare s'enreda mol més.

26. Som assistit a la Comunió dels Amants de Jesús. Després som escrit les dues cartes d'en Colomines i Martí que air no volgueren sortir com jo volia. És dues vegades violent, tenir d'escriure castellà i haver de mentir dient a en Martí que li treiem els poders tant·sols per alleugerir-lo suposant que l'hi ocasionem perjudicis i que quedem completament agraïts de la seua bona administració i honradesa etc. És clar que no li podia pas clavar barres avall qu'el destituïm per manca de formalitat com és aquesta la veritat, pro el nou apoderat ha exigit que despedíssim an en Martí amb molta decència

ocultant la veritable causa. Aixís ho he fet. Quissab si ell se portarà pitjor. Ja ho veurem.//

Per lla dos cuarts de dotse en Serra ha vingut. M'ha fet el sobre monumental que conté cartes i 'ls poders i ell mateix (Déu li pagui) s'ha encarregat d'anar-o a certificar a Correus.

El recader de Artés ha portat un esquirol dintre d'una capsa. Va dirigit an en Serafí a casa nostra. La bestiola és morta i no sabem qui la envia ni què en tenim de fer. Ni coneixem la lletra de l'adressa ni res. En Lluís l'ha portat a can Soler del carrer de Rauric i mentrestant potser s'aclarirà aquet misteri. Som anat a preguntar el preu d'un moneder que havia vist l'atre dia que m'havia agradat mol. Disset pessetes! Jesús Maria Josep! Que s'el mengin que no fa pas per casa.

Hem rebut carta d'en Serafí per en Lluís.

Aquesta vetlla han combregat al s[enyo]r bisbe. Diuen qu'està mol mal. Déu l'ajudi.

27. Som escrit an en Flor.

"La Veu" també diu que el bisbe està mol mal. No sé que ho fa que a Barcelona els bisbes s'hi // moren aviat. An el seu difícil càrrec hi ha moltes espines. La bulla dels estudiants no té cara de arreglar-se.

28. Ha vingut m[ossè]n Tuset de Capellades.

Som anat a caminar cap al carrer de Viladomat. He volgut travessant carrers per anar a sortir a la ronda de Sant Antoni i m'he perdut. Som fet cap al carrer del Marquès del Duero. Estava cansada i no veia cap tranvia conegut per mi. Per fi he vist un vint-i-nou i ja m'he vist salvada. Hi he pujat i he vingut fins aquí la vora.

29. Avui m'he quedat per cusir. Amb na Montserrat hem fet les creus per·a cusir-les an els domassos de les cuatre barres.

30. Diumenge. Festa Constantiniana.

Hermosíssima festa que ha celebrat la ciutat de Barcelona. Els balcons endomassats i fins hem assistit amb una professó mol solemne.

Rebem carta d'en Serafí i d'en Ton de Llufriu // i una circular del Institut d'Estudis Catalans per a mi.

Ha vingut un m[ossè]n Ramon qu'és un capellà que tenen a les Planes per·a ensenyar an els nois. És sensill[,] tot poruc[,] propi de la vida quieta que pórtan per aquelles montanyes. Hem enraonat una mica i ens ha promès que ans d'entornar-se'n a montanya vindrà a despedir-se.

¡Visca la Creu santa de Jesús!

Desembre

1er. Quin sol més esplèndit! Per·què no'l puc gaudir? Perquè tant·sols podem aprofitar el que sobra an els que tenim al devant de casa[,] que hi toca de ple i reflexa quelcom cap a nosatros // pro d'una manera pobre i esquifida. L'astre lluminós se deixonda, els vidres dels nostres balcons són ben glassats i nosatros també. Hem de buscar un hestatge amarat de sol puig estic convensuda que aquí és poc saludable. Les comoditats que tenim de pis baixet i cèntric ens han enganyat. Què hi farem! Si tinguéssim sol no'l camviaria per cap més. Estem cèntrics sense viure massa dins de la ciutat, pro si cambiem penso buscar-lo lluny d'aquí[,] cap al Hospital Clínic[,] aixís ningú m'hi vindrà a buscar i me deixaran amb el meu repòs desitjat. Tan rebé que s'hi està a Barcelona fruint una independència que mai se pot ovirar visquent amb pobles petits[,] nius inacabables de trapaceries. Si un hi pogués viure sol, ben allunyat, conversant tant·sols amb els llibres, amb els ocells, les flors, els pins, i allargar la vista plans enllà i la pensa per tot ont se tenen sers estimats… Que rebé s'hi estaria fora de l'enrenou de ciutat! Pro què en faig[,] de somniar? Aquesta vida solitària aquí també si volem en part podem fruir-la.//

A les onse som anat a la meua mitja horeta de companyia a Jesús i després a caminar fins a la una. Som escrit an en Ton de casa. Rebem carta i les primeres fotografies d'en Serafí. Les ha tretes amb la seua maquineta. També hem rebut un paquetet d'en Pau. M[ossè]n Ramon de les Planes s'ha vingut a despedir.

2. Avui cumpleix 5 anys que som a Barcelona.

Hem rebut carta de na Carme Bach. Diu que a Vich hi fa molta fret. Tan bon temps que fa aquí! Cap al vespre ha vingut la <Serafí> mare d'en Serafí Gili. És una velleta mol simpàtica. Una miqueta sorda pro com qu'enraona mol, se pot dir qu'ella sola porta la conversa.

3. He fet molta feina. Som escrit an en Pau, an en Mingo Avellí, an en Flor, a Trenque Lauquen, an en Xavier Illa de Vich i no sé a qui més. Som anat a la plassa de Tetuan a buscar la antiga bugadera. Després a can Pinillos a preguntar quins vapors surtiran per·a l'Argentina.// El que més ens convé no surtirà fins el 23 de gener. Mentres passava per la plassa de Sant Just he sentit les campanes de la Catedral. En aquell mateix moment passàvan unes dones que deien que feia poc el s[enyo]r bisbe havia mort. Totes les campanes de la ciutat tocaven un plany que conmovia. Amb tot i que no me simpatitzava gaire, m'en he dolgut de la mort d'una persona de tanta dicnitat. Déu l'hagi perdonat. No era gaire entussiasta de la nostre causa, pro era mol bo per els pobres. Els trovaran mol a mancar ja que s'havia fet mol popular.

Som anat a la plassa del Bon Succés a buscar un llibre que no he trovat.

Hem rebut carta d'en Joan i d'en Flor[,] totes dues per en Lluís[,] i una de na Gracieta per en Manel.

Are mateix na Montserrat ha trovat una *marieta* i la volia endussar a la seua tocaia Maria, i aquesta tota s'ha esverat devant la pobre bestioleta.

4. Som anat al mercat de Sant Antoni per una // pell qu'ens han encarregat de Palafrugell. A la tarde les noies amb na Neus han anat a veure el bisbe mort.

En Manel m'ha portat la llargaruda carta que ha rebut de na Gracieta. Renoi![,] quin missal!

5. Som assistit a la missa de l'Apostolat.

M'he comprat unes sabates de castor ben forrades per a espantar la fret.

Hem comprat paper i sobres.

Na Montserrat ha rebut una carta-sermó d'en Flor. En Manel n'ha rebuda un·atre de na Gracieta i jo d'en Pau.

6. Són tres cuarts de deu del dematí i fa una fret que pela. El dia s'ha llevat rúful i amb cel de neu. Som oït missa de vuit i el vent era fort i fret com si fos tramuntana.

El pobre canari ha passat la dit defora. Ell sí que no té pas d'anar al Montseny a respirar aires frets[,] pobre bestiola! Tantes // nits l'hi ha tocat passar-les a fora que no l'hi ve de una. Com que no veu mai el sol ja no l'anyora. Are canta amb tot el refilet dels seus diminuts pulmons.

No he deixat llevar na Montserrat perquè té molta tos. Ella s'amoïna perquè voldria anar a veure l'enterro del s[enyo]r bisbe. Jo no ho vui. Primer és la salut que lo demés. Córran uns refredats que déixan una tos tremenda. Passo pena per el pobre Serafí[,] que deuen estar plens de neu. N'hem rebut fotografies. Hi ha un remat de xais i una vacada amb el seu aixerit pastor, que l'hi diuen el pastoret de les pipes. Un·atre fotografia qu'és un bosc amb la Teresita que sembla una porqueirola i un atre que hi són en Serafí i la Teresita. Totes estan inmillorables. Som escrit an es Noi i a m[ossè]n Tuset.

Han vingut na Sufia i la seua filla. M'han demanat un favor que no he pogut complaure-les. Trevais tinc a surtir dels meus gastos i no puc afavorir a ningú. Tothom gemega. Tot aquet vespre fa un vent que espanta.//

7. Tota la nit el vent ha tirat fort. A les tres m'he despertat. Som cridat an en Lluís i m'ha dit que tenia mol mal de cap i que se podia pas llevar. A les cinc l'he tornat cridar i tampoc s'ha llevat. A dos cuarts de set hi he tornat. M'ha dit que se trobava millor pro que volia reposar i dormir per·a retornar-se del desvetllament de la nit. Llavors m'en som anat a missa. Un noiet mol repetit ha anat a combregar i després l'hi he donat una estampeta mol bonica perquè m'ha fet pensar amb el nostre petit Joan.

Arrivant a casa m'he afanyat a escriure an els companys i an en Serafí perquè sàpiguen el motiu qu'en Lluís no hagi anat amb ells. La he tirada a Correus perquè surtís amb més puntualitat. En Lluís s'ha estat al llit tot avui. Al mitgdia ha pres rubinat. Na Montserrat també segueix al llit. Vol aiga freda i jo no l'hin vuit donar perquè té tanta tos.

Som escrit an el nen i l'hi som inclòs estampes.//

8. La Puríssima. Som oït missa de vuit.

Som anat a la plassa de Moncada a portar diners i un paquet per en Serafí an el recader de Sant Celoni. He tractat amb ell mateix.

Hem rebut carta d'en Joan i d'es Noi de Palafrugell. Ha vingut la bona amiga Celina.

9. Som oït missa de deu. He rebut unes lletres de la s[enyo]ra Monserdà pregant-me que hi anés avui a la tarde amb la nostra veïna[,] la jove Pilar Solanelles, per·a veure si se l'hi trova algun medi d'encaminar-se. Hi hem anat. Quina senyora més santa i

sensilla per·a tots els desvalguts! Ens ha encaminat al carrer de Rosselló confiant que l'hi trovaríem trevai. Pro resulta <que> que[,] pobre Pilar, Déu no l'ha favorescuda físicament i crec qu'el s[enyo]r Mas[,] al veure-la tan lletjeta i remigrada[,] no l'hi ha fet el pes i ha buscat el pretest de que ans de atmètrer-la s'havia de posar d'acort amb Dª Dolors. Paciència! No crec que fem res.//

Arrivant aquí en Sallarés feia companyia an en Lluís[,] qu'encara no està bé.

A la vetlla han vingut en Manel i en Llorens a portar-me bones noves d'en Serafí.

Som escrit an en Ton de casa. Avui diu que m[ossè]n Lluís s'en va de Llufriu per a sempre. Deuran haber ballat sardanes perquè se'ls hin va, i ell atre tan de poguer-ne surtir.

10. Déu meu[,] quin dia més atrafegat! Sempre els ditxosos o més ben dit desgraciats malalts de casa. Som anat a cal d[octo]r Rossell. En Lluís no va bé. Anit ha tingut molta tos i me tinc por que està més malalt que air. El d[octo]r ha vingut a dos cuarts de onse. L'ha visitat escrupulosament i jo li he conegut que l'hi trobava forsa mal. Diu que té una grippe mol forta. Ha receptat dues medicines i uns catxets. M'ha encarregat que l'hi fes aiga de liquen, malvi i sucre candi i que li pintés el pulmó esquerra i que l'hi fes bafos de eucaliptos. Se veu que hi // ha mol mal. La medicina cada hora. M'ha cobrat 10 pessetes. Déu ens ajudi!

A tres cuarts de dotse he surtit. Som pujat a l'Institut d'Estudis Catalans. Hi he deixat els blocs llestos i m'en som tornat desseguit. He pujat al entressol de Ca la Ciutat i m'han donat un certificat de cèdula per la que havia perduda. Som anat al banc a buscar els darrers diners que hi teníam i per últim som entrat amb una farmàcia a comprar tot lo que necessito per en Lluís. A la tarde li hem posat el termòmetre i tenia 38 i dècimes. A vespre ha passat dels 39. El som anat cuidant i no m'he ficat al llit fins a les dotse tocades i encare sense despuiar-me. A les dues m'he llevat i ja no he dormit més.

11. No he sortit. No puc deixar an en Lluís. Es dematí ha estat forsa bé. D'en tota la nit no ha tingut tos. A la tarde se queixaba que estava cansat de jaure.

Som escrit an en Flor i an els de Trenque.// An en Flor l'hi som enviat una fotografia d'en Serafí rebuda avui. Cap al vespre en Lluís s'ha posat més malament. Les temperatures han pujat.

12. En Lluís ha passat bona nit. A un cuart de nou som anat a cal d[octo]r Rossell a fer-li esplicació de com anem. M'han dit que se lleva tart i he deixat recado que passés a visitar-lo.

Som entrat amb una farmàcia a comprar herbes i a can Rivier una ratera, i a can Ràfols per pots i tot lo que necessito per·a les medicines i aigües per en Lluís. Ha seguit tranquil fins per lla les onse que la febre ha pujat fins als 38 i dècimes. Jo estava espantada. Per lla les dotse ha tingut una emorràgia mol forta pel nas. Veient que no anàvam bé i el metge no venia me'n hi som anat per lla les tres. M'ha dit lo que teníam de fer i que el vespre vindria a visitar-lo. N'he sortit mol trista. Quins pressagis més negres que m'ha fet! Veient-me inpotent per·a soportar tanta cosa he pujat a casa // de la bugadera a pregar-li que vingui dues hores als dematins per anar a la plassa i arreglar el pis. Na Montserrat i jo cuidarem tan bé com podrem an el nostre malalt. M'en he vingut amb un cor més negre que una nit de trons. Amb tot, he demostrat serenitat per·a no enfosquir l'estat de tots els atres. Els uis sempre entelats per el dolor, pro tenia de animar an els atres i fer el cor fort.

Han vingut en Llorens, Serra, Sallarés i Manel. Aquet darrer hi era con el metge ha vingut qu'eren un quart de deu de la nit. Després de visitar amb molta atenció ha dit que s'hi ha barrejat pleurèsia. Diu que ve amb pausa, i amb pausa s'en va. L'he vetllat fins a la una.

Hem rebut carta d'en Serafí.

13. No he pogut anar a missa i combregar en recort de la defunció de la meva estimada mare com ho tinc per costum tots els anys. No vull deixar en Lluís. M'he llevat ben aviat i tenia la companyia de la Sagrada Família // dins de la seua capelleta. Els hi he resat una part del rosari bo i meditant els misteris de goig. La nit[,] tan quieta i amb la companyia de la Trinitat de la terra és mol sublim. A les sis som donat una purga an en Lluís.

He rebut carta de m[ossè]n Tuset i de la s[enyo]ra Monserdà. En_mitg de tantes contrarietats m'ha semblat una guspireta de llum que Déu m'ha enviat veure'm honorada amb la carinyosa amistat de la esmentada senyora ben confirmada. Déu la conservi molts anys. És una veritable joia[,] devassall de caritat per·a els desvalguts.

Han vingut Na Neus, en Manel, en Llorens i en Serra. A les nou del vespre ha vingut el d[octo]r Rossell. Ha dit qu'en Lluís té els dos pulmons congestionats. No sé com ne surtirem. Déu m'hos ajudi! He plorat mol. El d[octo]r Rossell i els joves amics

m'han animat tan bé com han sabut. Lo més trist és veure'm tan sola! Si els meus allunyats ho sabessin[,] les tribulacions que passem! Ni el pobre Serafí ho pot // saber perquè voldria venir i el d[octo]r no ho vol perquè hi ha tanta passa de bronconeumonies i en moren molts i ell no ho resistiria.

14. Anit he vetllat fins a dos cuarts de una. No tenia son. Només pensava amb l'estat greu que té en Lluís. El d[octo]r m'havia manat que des de mitja nit no el vetllés, sinó que dormíssim ell i jo. M'he ficat al llit mitg despuiada. M'ha costat mol d'adormir-me. El desvetllament em dominava per complet. Tenia el cor destrossat veient qu'en Lluís tenia tan de mal, pro devant d'ell tinc de fer el valent i ocultar l'espina que tan fort m'adoloreix. Per fi la son m'ha vensut i he dormit. M'havia posat el despertador a les tres, pro a dos cuarts ja era de peus. L'hi he donat veure. Ell estava tranquil. Sempre ho està. Tan de mal que té i ni s'en adona. Pitjor fóra que barrinés. Sempre fa xistos[,] pobre Lluís. Déu meu!//

A la tarde han vingut els Saubans, la tia Cristina[,] en Manel i el seu pare. Al vespre les dues germanes Pahissa del 3r[,] en Sallarés i en Boter. Cap dels que han vingut han entrat a l'arcoba d'en Lluís, puig se bé que necessita repòs. Els més íntims éntran un moment a saludar-lo i con s'en van atre moment a despedir-se. Déu els hi pagui la companyia que me fan. En Serra m'ajuda a posar-li les compreses. Al vespre m'ha ajudat en Sallarés. En Manel m'ha anat a buscar unes pastilles i un termòmetre. Tots se'm pórtan de lo més bé.

He sortit a comprar coses per en Lluís i som entrat a S[ant] Pere. He parlat amb el s[enyo]r rector. L'hi som esplicat lo que ens passava. Jo plorava i ni savia com esplicar-li. M'ha animat com ho sab fer ell i m'ha dit que disposem amb tot lo qu'ell i la seua germana puguin. Ni ànim per·a resar tenia. Déu[,] que sab amb la resicnació que prenc aquestes contrarietats[,] haurà recullit el dolor que l'hi oferia uns //

A Jesús crucificat

Ben sola amb Vós estic[,] oh Jesús meu[,]
vetllant mon fill qu'està en estat greu
no tinc ampar ni conhort ni redós
arredorsada tant·sols estic amb Vós.
A Vós que sou dols Amic de ma vida[,]
fidel Company que mai m'haveu deixat[,]

mon càlser ofersc adolorida[,]
bo i contemplant lo vostre Cos llagat.
Volgueu-m'i[,] amb Vós[,] companyia amorosa,
també heu sofert mol sol i desolat
tant·sols amb vostre Mare carinyosa
i l'Apòstol felis i ben aimat,
trovaren els vostres Ulls amb qui mirar-se
parlant els cors tots ells ben destrossats
com are el meu devant les vostres llagues
que us han ferit les mans[,] peus i costat.
Irene

Barcelona. Matinada del 15 desembre vetllant la malaltia d'en Lluís (a c s) tenint per companyia una imatge del Crist. 1913.//

moments que l'hi he dedicat.

A les vuit el d[octo]r ha vingut. Conec qu'el mal d'en Lluís va d'aument. Té pulmonia i pleurèsia gripal. M'ha manat que'm procurés conyac per de tan en tan donar-ne an en Lluís. Llet barrejada amb aiga d'ordi, i un rajolí de cafè. Ha receptat uns catxets per aplacar-li la febre. L'hin som donat un que l'ha fet suar copiosament. I ell tan tranquil en_mitg de tan mal com té. El d[octo]r m'ha dit que provablement l'hi entrarà desvari, pro que no m'esveri per·a res[,] que amb tot i tan de mal, de per_tot surtirem si Déu ho vol. Quina dossis de serenitat necessito[,] pobre de mi!

15. Matinada del dilluns.

Són tres cuarts de tres. No tinc son. En Lluís reposa. He sofert tan que fins he fet versos. Hi he vessat la fel que m'aclaparava. Quin desvetllament tinc[,] Déu meu! Ja ho trovaré! Déu ho vol aixís. Res pot // comparar-se al dolor que sent el cor d'una bona i carinyosa mare vetllant a l'espona del fill malalt. No obstant me resicno a la voluntat de Déu. Tinc confiansa que no m'el pendrà, pro si el vol és seu. Manca un cuart per la medicina. Ell provablement dorm puig si no fos aixís m'armaria escàndol perquè no m'en vaig a dormir, cosa que no faré fins qu'ell estigui ben aconduït. És la mare que té de vigilar tots els estats del malalt. Aixís ho podré esplicar tot an el d[octo]r.

La matinada és fresca. Som recullit el pobre canari de defora[,] qu'estava tot arraulit de fret. Con s'ha vist a dins s'ha vist que n'ha estat tot content. S'ha posat a la menjadora i ha *mort es cuc* com un pagès afamat. Are se pentina i vui pensar-me que aviat cantarà i tot. Salta i juga per la gàvia com si fóssim a ple dia. També me fa companyia en aquestes hores tan angunioses[,] pobret. No tinc ningú que m'<h>acompanyi. Estic aquí a la taula del manjador. Pobre Lluís![,]// qu'en té[,] de mal! I jo tan sola i cap més fill pot ajudar-me! Si tingués en Serafí amb salut tant·sols![,] ni que vingui puc permètrer. Aquí ben sola amb una imatge de Jesús Crucificat, passo les hores plenes de misteri vetllant la febre d'en Lluís esperant que sigui de dia peraquè algú m'ajudi.

El dia s'ha anat llevant i en Lluís aixeribint-se sense que per un voler de Déu s'hagin presentat els senyals funestos qu'el d[octo]r m'havia dit que podian arrivar. Tot el dia l'ha passat millor i al vespre el d[octo]r ha trovat millora. No hi podia mancar l'espina. Con tothom ha estat fora, en Lluís s'ha queixat de fret. Ja m'he vist el núgul negre a sobra. La febre no ha baixat.

16. Matinada del dimarts.

No he tingut ànim per·a anar escriguent com ho vaig fer l'atre nit. Estava cansada i apesarada devant l'estat d'en Lluís. A les cinc tenia molta febre i estava // mol atuït. Tot el dia ha continuat amb temperatures altes. En Sallarés i en Serra m'han ajudat a cuidar-lo. Se veu qu'el d[octo]r air ho va dir per aconhortar-me que anàvem millor. Ja ho veia ell que no era aixís.

Hem rebut carta i fotografia d'en Serafí. Quina lluita[,] Déu meu! Ell vol venir i no pot ser devant l'estat d'en Lluís. Me demana diners per·a pagar l'hotel. Tenim uns gastos imponderables. Déu do vida an el pare d'en Manel[,] que més s'ha ofert per·a tot lo qu'el pugui fer per·a nosatros.

A les nou del vespre el d[octo]r ha vingut i l'ha trovat més mal. Prou ho he vist jo tot avui. M'ha profetitzat una pila d'estats alarmants que poden presentar-se an en Lluís, recomanant-me que per·a res del món jo me deixi dominar del pessimisme. Qu'estigui preparada i que no m'espanti de res, que tot passarà. Quines glopades més amargues!

Ha vingut el pare d'en Manel.// En Manel i en Pep s'han volgut quedar de totes maneres. Amb lo que havia amenassat el d[octo]r no han volgut que me quedés sola. En Lluís ha reposat bastant. Se veu que les compreses l'allaugereixen. A les cuatre de la matinada s'en han anat. S'han despedit d'en Lluís i ell amb una tranquilitat que sembla

impossible els hi ha fet tot ple de xistos. Ans d'anar-se'n en Manel l'hi ha posat el termòmetre i tenia 37 i 4 dècimes. Per lla les cis ha pujat més.

17. A les nou na Montserrat l'hi ha pres la temperatura i tenia 38,7. A les dotse 38. Are són dos cuarts de dues i reposa. Les compreses d'aiga[,] vinagre i alcofoll l'han rebaixat considerablement. Tota la tarde ha estat an el 38. A les nou del vespre ha pujat als 38,8. A dos cuarts de deu el metge ha vingut. L'ha trovat més bé que air. No ha camviat res.

Han vingut els Saubans[,] la s[enyo]ra Balbina i en Josepet de Sant Vicens. Hem rebut // postal d'en Pau i carta d'en Flor. A dos cuarts de tres de la matinada en Lluís té 38 ½ . A l'arcoba seua tant·sols hi estan els més íntims i imprecindibles.

18. A dos cuarts de sis he portat medicina an en Lluís. Estava forsa tranquil. Del cap de mitjora tenia 37,8. Jo no reposo. Ja reposaré con en Lluís no necessiti cuidados. Fa fret. Els nois de "Canigó" m'han portat el braser antic perquè a la nit pugui escalfar-me.

Són tres cuarts de vuit i el canari refila amb tota la joia. En Lluís té 38,3. A les nou posarem la primera compresa. Ell sí[,] pobre xicot[,] que per desgràcia pot dir qu'és ben comprès! Massa i tot. A la tarde les tempertures no han pujat tan com air.

Rebem carta i una pila de fotografies d'en Serafí. Insisteix per·a venir i no pot ser de cap manera per·a molts motius. No té llit per·a dormir puig en Lluís an el seu hi passa // la malaltia. Ni a cap dels dos els hi convé rebre emocions fortes i ho serian si se véian. El d[octo]r no vol que torni perquè aquí hi ha tan de grippe. Bon Déu! Tot plegat m'ha entristit tan, que he fet uns versos plens de fel perquè la pena m'hi porta. Con estic tranquila no en faig mai[,] de versos. Lo que més faig, rimar alguna humorada que fa riure. Han vingut la família Llorens, en Manel, en Serra, Saubans i tia Cristina. Fins la carnicera que hi comprem ha vingut[,] pobre dona.

A la nit fins a les tres hen vetllat amb en Manel. A la vetlla, el d[octo]r ha vingut i l'ha trovat quelcom millorat. A les tres con en Manel s'en ha anat en Lluís estava mol rebaixat de febre. Hem passat la nit mol ben acompanyats. És un àngel[,] pobre Manel.

Som escrit carta an en Serafí i postals a Bolíbar, a Trenque Lauquen i a na Mersè, preguntant-li si allà hi ha pesta de grippe com hi ha aquí. Si no n'hi ha en Serafí hi anirà ja que no pot continuar al Montseny perquè // volen tancar l'hotel.

Durant la nit ha plogut molt.

19. Amb tot i que m'he ficat al llit a les tres, de tan en tan m'he llevat a vigilar els estats del nostre malalt estimat. Ha dormit bastant. A les vuit tenia 37,8. És el dia més lleu an aquesta hora. Ha menjat un coll de gallina que li ha anat mol bé. Amb tot i que veiem que va bé, avui té un mal humor de mil diastres. És el dia que m'ha amoïnat més, pro paciència i procurar que no ho entengui[,] que molesta, perquè si ho sabés s'afligiria i no convé. També he fet ratlles curtes ben amarades de dolor. Sembla que així me sento més allaugerida. Acavo de quedar sense un cèntim i amb tants de gastos devant meu. El pare d'en Manel m'ha deixat 50 pessetes. Ben poc m'allargaran, pro mentrestant potser n'arrivaran d'algun atre lloc. Els de la Habana no arríban.//

Han vingut els dos germans Serra, en Sallarés, en Boter, en Manel, en Llorens, els Saubans i na Cristina de San Vicents. A vetllar no s'ha quedat ningú.

Al vespre en Lluís continuava millorant-se.

Són la una de la matinada i mentres en Lluís dorm, jo amb la sola i estimada companyia d'una imatge de Jesús crucificat, l'estic vetllant bo i escriguent aquestes notes tan amargues peraquè quedin arxivades anys i panys an els plecs d'aquesta llibreta. A més de la companyia de la imatge de Jesús tinc devant meu un·atre de mol curiosa. Consisteix amb el diminut i estimat canari[,] que dorm ben arraulit amb el caparronet sota l'ala, amb l'esquirol d'en Serafí que avui l'han portat de can Raurich. L'hi va donar un company seu d'infortuni qu'és de Monistrol i a l'istiu va anar a Santa Fe. M'ha costat set pessetes de fer-lo dissecar. Més m'hauria estimat no haver-les de gastar pro no hi ha pas més remei. Les coses vénen així s.

També tinc una parella de ratolins (o ratinyols) // que s'han deixat pescar per lleminers. S'em menjàvan papers de les caixes i ja no hi tornaran. Els ha pescats na Maria[,] que no hi quep de contenta. Són dos ratinyols de lo més bufó. No en fan poc[,] de trapeci[,] per·a lliurar-se del empresonament. El més grosset mou <la> el morret com si me demanés ajuda peraquè els alliberi de la seua presó *model*. Mai s'hi havian trovat[,] de no poguer entafurar-se per_tot, rampinyant tot lo que poden ficant-se per l'armari i l<a> caixó de les escombraries. El seu devergonyiment havia arrivat que tota la nit rosegàvan el pa de caliu que varen donar an en Serafí i que el guarda com a recort. Are me'ls estic contemplant les maniobres que fan, sobretot el petit[,] que no para de fer gestos per·a guillar de la seua nova casa, que no se devia \haver/ aturat més des que va fugir de niu. El més gros dóna voltes i mira el cos del delicte que l'ha temtat. El petit s'hi ha arrapat menjant i s'hi ha ben atipat. És allò de *mori martri mori farti*.// Quina

nota més llarga inspirada ben pobrement. Are són dos cuarts de tres de la matinada. No tinc ni son, ni fret, ni gana. En Lluís té 37,4.

20. Avui he rebut un mocadoret de butxaca que m'envia la nostre petita rebufona Miria. Quin obsequi tan preciós! La voreta del mucadó no me queda cap dubte qu'és feineta seua. La marca se fa més difícil de creure que ho hagin fet les seues diminutes mans i encara vui fer-me la ilusió que sí que tot és obra seua. És un dols recort qu'estimo amb tota l'ànima. M'ha arrivat en moments tan atribulats, que m'han enbaumat quelcom la pena. Tot avui ha estat obgecte de felicitació de tots els bons amics que ens acompànyan.

Són les deu del dematí. En Lluís té 38. Ha esmorsat bé. Are que sembla qu'el mal cedeix, ell se trova més aplanat. Prou que ho preveia jo[,] això. Déu meu[,] quina fret fa! An aquet pis tot sembla humit!// Si pogués gaudir del sol que fa, m'escalfaria el meu cos entumit de tan vetllar i viure sobressaltada amb tan de perill com ha passat en Lluís. Tan rebé qu'ens hi trobàvam[,] primé an aquet pis, i are voldria sortir-ne ja que no hi tenim salut. Sento una fret per tot el cos qu'em glasso. Sortosament en Lluís millora.

A la tarde no hem anat tan bé. A les tres el termòmetre marcava 38. Volia posar-li compresa i ha comensat a queixar-se que les compreses el refrédan i no l'hi he posada. Del cap de poc ha pujat als 38,6. Llavors li hem posada. La febre no ha baixat fins a les deu del vespre. El d[octo]r l'ha trovat com air. Ha suprimit les medicines. Ha dit que només li convé aliment i un catxet cada nit per·a fer-lo suar. A dos cuarts de onse de la nit li he posat una compresa i ha pres un catxet. Ha suat mol fins a dos cuarts d'una que l'hi he tret tot i li he cambiat la roba. Sempre vetllo sola. Are ni a la matinada <aniré> // aniré a dormir. Vull alimentar-lo nit i dia perquè si bé és veritat que ha de descansar som averiguat que els dematins se trova mol dèbil.

Han vingut m[ossè]n Brau, en Llorens, en Manel, en Pep i en Sallarés. Ens fan companyia. Li faig uns draps per·a les compreses. Tenen de ser groixuts i que s'empapin bé els líquits. De bona gana m'en aniria a dormir, pro no pot ser de cap manera. Ja dormiré con en Lluís estigui fora de perill. Are és qüestió de cuidar-lo com un rellotge.

Diuen que les montanyes són plenes de neu.

21. Acàban de tocar dos cuarts de cuatre de matinada an el rellotge de S[ant] Pere. Són hores de misteri![,] hores sublims! Fa soletat[,] tanta quietut per fora. La ciutat[,]

tan moguda en tot el dia, are resta adormida… Cap tranvia no se sent. De tan en tan se sent un xiulet de màquina de tren que deu ser del del Nort. Are el dia se deixonda i jo estic aquí ben sola amb Jesús // crucificat que m'acompanya. Pobres fills meus[,] tan allunyats de mi i no podeu ajudar-me! Jesús meu! Vós també volguéreu que la vostra adolorida Mare us seguís an els vostres martiris i vàreu donar-li a sant Joan peraquè no quedés tan sola! A mi també m'envieu bons amics que de dies m'acompànyan. Pobre Manel[,] amic dolcíssim qu'embauma tot lo que pot la meua tribulació. Totes les nits se queda fins a les dotse, i les de més perill fins més tart. Me fa l'afecte que sustitueix an en Serafí. Are en Lluís reposa i dorm i jo el vigilo amb tot el comte a veure si conseguim que la febre no el venci.

Són tres cuarts de cinc de la matinada. Té 37,5. L'hi donaré una mica de caldet i una cullerada de conyac. Llavors m'en aniré a dormir un parei d'hores amb repòs.

He passat la nit cusint draps per·a les compreses, he fet un agafadô per la planxa, som endressat la roba de la setmana i he llegit una estona el "Nou Testament"[,] qu'és un llibre // mol important i que hauria de ser en totes les cases. Are deixaré una *mariposa-àngelus* que vagi cremant an els peus del meu <c>Company de nit. Bon Déu! De dies a casa sembla una agència de noves! Tothom demana per l'estat d'en Lluís. Lo qu'és de companyia diürna no me puc pas queixar pro a la nit… la gent té mandra. Ja sé que ningú té obligació i per això no me queixo i que ja puc resistir les hores de vetlla. Només que les nits són inacabables… Si tenia els fills aquí no ho permetrian[,] de que no reposi mai. Déu ho vol aixís!

Són tres cuarts de nou del dematí. En Lluís té 37,7. Fa una fret intensa. El malalt reposa. No som anat a dormir fins a les vuit. Ni m'he despuiat. De colsevol manera dormo[,] tanta és la necessitat qu'en tinc. S'ho mereix tot[,] pobre Lluís[,] puig si fos colsevol de nosatros que estigués malalt totes les atencions li semblarian poques. Tan que me compadeix con està bo, i are tinc de fer esforsos titànics per·a cuidar-lo bé.//

Som oït missa de dos cuarts d'una.

En Pau ha vingut. Se li veu que pren bona part amb les nostres tribulacions.

El senyor Manel Alcántara ens ha fet un favor mol gran que Déu li pag[u]i. Ens trobàvam apuradíssims i jo no savia com aguantar aquet dolorós calvari.

Han vingut a buscar an en Pau el seu company de nit, la seua germana i fill<es>s tots tres. Han vingut també m[ossè]n Brau, els Saubans, en Serra, en Sallarés, en Boter i més tart en Manel[,] que venia de Vinyoles. M'ha portat un branquilló del llorer que hi va plantar m[ossè]n Cinto (a c s).

En Lluís tot avui segueix encalmat bo i posant-li les compreses com va indicar el d[octo]r. És que fa una fret rigurosa. Per_tot ha nevat.

22. Són tres cuarts de tres de la matinada. Afora no se sent res més qu'el cant dels galls que hi ha per el barri i algun xiulet // de tren. Els tranvies d'aquí devant ja són a dormir fins a les cinc. Aquí dintre del pis no se sent res més sinó l'acompassat tic-tac dels dos rellotjes que guardem que no són nostres. Són recorts de bons amics cuals alages tenen a casa dipositades. El més gros[,] qu'és de menjador[,] és de na Carme Bach i l'atre despertador d'en Ton de les Planes.

En Lluís reposa. El cuido jo sola com totes les nits. Hi ha dos dies que no hem avensat res. Sempre les mateixes temperatures. Les matinades bàixan pro no s'hi pot confiar perquè sent de dia tórnan a pujar. De son en tinc una pila pro no pot ser[,] d'anar-me'n a dormir[,] perquè en Lluís ha d'anar cuidat amb mol ordre. Aquesta malaltia ens esbuia l'embarcar-se en Serafí. Com ho faria jo[,] amb en Lluís tan delicat! Jo acavo les forses i tan sola no puc resistir més.

Són un cuart de cinc del dematí. Tot resta quiet. Vaig cuidant i alimentant el // nostre malalt tan estimat. Si tingués a qui confiar-lo, de bona gana m'en aniria a descansar puig no sé de con que no m'he despullat per·a ficar-me al llit. Fills meus! Tots els que me poríau allaugerir, res sabeu del meu calvari, i les petites poc poden ajudar-me. Unes hores que a la tarde poria descansar, me desvetlla la tos d'en Lluís i no puc dormir. Si tingués els meus fills aquí ens ho partiríam i jo reposaria. Are no, és impossible. La pobre Montserrat fa lo que pot per ajudar-me, l'atre… és petita i res pot ajudar. Les nits són fredes[,] llargues[,] inacabables. Tant·sols amb Jesús crucificat puc dirigir la mirada demanant-li amor i coratje.

D'en Serafí dies fa que no en rebo cap lletra. Estan plens de neu i incomunicats. Quines festes de Nadal més grises.

A tres cuarts de sis m'en vaig a dormir.

23. A les vuit m'he aixecat. He cuidat an en Lluís. Les temperatures 37,9. Vaig a posar-li // compresa. No avensem per causa de la fret o no sé per·què. Sembla que té de nevar. En Lluís reposa. Aqueixa seua gran quietut em fa por que no sigui aplanament. Air me deia que havia somiat que pujava al Montseny amb bicicleta i plens de neu. A la tarde el repòs d'en Lluís ha continuat. Som anat a dormir una mica. Mentres hi era han portat una carta d'en Serafí. Confirma que són tan atapaïts de neu.

En Víctor ha portat la nova que tenen un hereu que Déu lu fassi ben grant.

Han vingut també en Serra, Sallarés, m[ossè]n Brau, en Pep, en Llorens i en Manel. Les temperatures no han passat de 38. El d[octo]r ha dit que pot menjar lo que vulgui pro que n'hi ha per dies. L'he vetllat fins a tres cuarts de tres de la matinada.

24. A les vuit he comensat a posar les compreses. Les temperatures ni vol que se li prenguin. Ha esmorsat bé. Fa un dia rúful.// Fret humida, cel gris, tan gris com el meu cor, que ho està sempre des que ens ha caigut aquesta nova desgràcia a sobre. Pobre Lluís![,] el més robust de tota la colla! Qui m'ho havia de dir[,] qu'ell també cauria!

Tot avui que m'arriven felicitacions nadalenques que me dónan més tristesa. Air per la escala nostra hi pujava un home tocant cosetes de Nadal amb un fluviol. Avui n'ha passat un atre amb un violí. Tots demànan almoïna en memòria de la vinguda al món del Bon Jesús.

Avui les temperatures no han pujat tan.

Han vingut m[ossè]n Brau, en Manel, en Llorens, en Boter i un amic d'en Lluís que se diu Bufarull. Més tart ha vingut en Serafí Gili mol millorat. Arribava del Montseny.

25. Nadal. Per nosatros és mol trist. En Lluís no fa via d'anar bé i jo acavo les forses. Anit no he pogut anar a dormir.

A la tarde en Lluís s'ha aixeribit.// No l'hi hem posat compreses perquè la febre no ha pujat. Jo he dormit unes dues hores. Han vingut tots els companys de costum. Molts dies vénen dematí i tarde. Són les dotse de la nit. Vaig cuidant en Lluís. Are són dos cuarts de tres de la matinada. Després d'haver enllestit i posat el termòmetre que ha baixat fins a 36,9, m'en vaig a dormir unes hores.

26. A dos cuarts de set m'he llevat. He posat una compresa an en Lluís. Té 37,5. Hem trovo mol malament. No puc més. A la tarde en Pau ha vingut i s'hi ha estat fins a un cuart de vuit. Els s[enyo]rs Alcántaras han vingut a buscar les noies. Han vingut els companys de costum. Al vespre fins hem tingut humor per anar una estona a la sala[,] que dies feia no hi havíam estat. Les noies tocàvan el piano, en Llorens fent de pallasso i en Lluís des del llit feia broma. Jo m'estava tota abrigada perquè me sento // un refredat i no m'el podré cuidar.

En Lluís ja no té temperatures. Menja[,] reposa i està de bon humor. A mitja_nit m'en som anat a dormir.

El recader d'Arbúcias ha portat un gat masqué. A Llufriu en diem un gat baire. En Serafí l'envia des del Montseny. El portarem a can Soler del carrer de Rauric.

Hem rebut carta d'en Ton que diu han renyit amb na Mersè per cuestions d'es trull.

27. M'he llevat a les sis. En Lluís estaba tranquil. Ha ben esmorsat. Hem rebut una pila de fotografies d'en Serafí. Totes són de la neu.

Al vespre el d[octo]r ha vingut. Diu que amb tot i que anem bé, en Lluís ha d'estar deu dies més al llit. Han vingut els companys de sempre i un amic d'en Lluís que se diu Huguet.

Som escrit an en Serafí[,] a na Mersè i an es Noi. També som escrit an el s[enyo]r rector demanant-li un favor que me sembla que m'el farà.//

28. En Lluís segueix bé. Som portat un encàrrec a la plassa del Rei. Els companys de casa han anat a Torrelles i els hi ha agradat mol.

Les noies amb en Manel i en Llorens júgan al *hosset* an el cuarto d'en Lluís.

29. M'he llevat a les sis. He donat la llet an en Lluís i he sentit el canari que cantava. Era que havia passat la nit al *ras* (a defora). I tanta fret que fa. Pobre bestiola![,] viu al sistema reyp.

Som escrit a na Carmeta Bach.

El carter m'acava de portar felicitació del s[enyo]r Florenci Alibés, de la Francisqueta Llorens, cartes i fotografies d'en Serafí. La senyora Emília Llorens i sa filla Sara diu que no estan gaire bé. És un hivern dolentíssim. Avui fa tramuntana forta i fredíssima. Jo no me sento gens bé. Al vespre me faré uns bafos d'eucaliptos per afrontar la tos tan forta que tinc arrapada de no poguer-me cuidar.//

30. A dos cuarts de set m'he llevat i he comensat de cuidar an en Lluís. Després he cusit una mica[,] que quissab els dies que no havia tocat aguia. M'he arreglat una jaqueta de panyo i me l'he posada. Rebem carta de na Florinda. Diu que espéran l'arrivada del *trullaire* (en Serafí).

Ha vingut en Serafí Gili. Ha portat unes fotografies del Montseny.

En Víctor de Sarrià ha vingut a veure an en Lluís. Ha portat un dietari.

Na Maria fa puntes, na Montserrat friquesseja per la cuina, en Lluís *clapa* (dorm) i jo no tinc humor per escriure més. Tinc molta tos. Me faré un bany de peus i bafos d'eucaliptos.

31. El dia darrer de l'any el trovo sempre tristoi. L'any que dintre \poc/ finirà, per·a nosatros ha estat mol poc simpàtic. Malalties amb els nois i xarrampió amb na Maria qu'ens ha fet gastar un pou de diners. La quinta d'en Serafí amb tots els entrabancs. Un sens fi de contrarietats // que ens fan progec<tesc>tats camvis que si Déu ho vol portarem a cap l'any que comensa demà.

Els fets una mica bonics que ens han passat durant l'añ són: en primer lloc el curs aprovat d'en Lluís amb totes les assicnatures d'ingrés a l'Escola d'Enginyers. Lo de la quinta d'en Serafí va sortir bé degut a la desgràcia de estar enmalaltit dels pulmons. Això no és bonic: tant·sols han obrat amb justícia. He fet bona amistat amb la senyora Monserdà. D'això sí que n'estic ben contenta.

De calamitats més val que no en parli més perquè no acavaria. Jo voldria veure l'horitzó nostre quelcom esbargit i no li veig. Manca una hora per·a que fineixi l'any que ens deixa sense salut ni diners ni goig de cap mena. En Lluís[,] delicat i per dies n'hi té per bé que vagi. Les noies acàban una bonica labor per·a obsequiar an el s[enyo]r rector de S[ant] Pere. S'ho mereix perquè és el nostre puntal ben ferreny que de per_tot ens treu. Ens va guiar amb lo de la quinta, ens ha encaminat amb els metges i ens ha ajudat eco//nòmicament sempre que hi hem acudit. Tot l'hi hem anat retornant, pro encara gràcies que con ens trovem apurats hi hagi qui ens tregui d'apuros. Déu li pagui cent per u.

Acabem l'any amb una forta anyoransa de cartes dels nostres anyorats d'Amèrica.

Fa una fret desvergonyida. En Lluís segueix bé. Rebem carta d'en Pau i felicitació de m[ossè]n Tuset i de la mestra de na Maria.

Me despedeixo de l'any 1913 tan funest.

Barcelona 31 desembre al carrer de Trafalgar 58.

¡Alabat sia Déu!

¡Visca Catalunya!

Irene//

Gener 1914

1er. Són les deu de la nit. He passat un dia mol atrafegat. Ha estat el dia més fret de l'hivern. Per tot arreu glassa. Anys fa que no n'havia feta tanta.

M'he llevat a dos cuarts de set. Som anat a missa i a combregar[,] que feia mol que no hi havia pogut anar. A les deu en Pau ha arrivat i s'ha quedat a dinar. Ha portat un parei de colomins. Hem dinat ell i jo ben sols. Les noies han anat a dinar a cals Alcántara celebrant els sants Manels.

En Lluís va bé. Jo tinc una tos fenomenal.

He rebut carta de na Lluïsa Cantó de Sant Antoni de Calonge. De na Carmeta Bach que m'ha emocionat mol. D'en Serafí des del Montseny i del senyor rector nou de Llufriu. Jo voldria rèbrer dels d'Amèrica. Sémblan muts. Tan de bé que me farian. Atres vegades ho han fet pro no ho necessitava tan com are.

Han vingut els companys i els Saubans.

2. És primer divendres de mes i som anat a combregar // en nom de Déu. Tot el dia som estat ensopida de tanta fret. "La Veu" no parla de res més. Som escrit a na Carmeta Bach i an en Florenci. Al vespre ha vingut el d[octo]r i s'ha despedit d'en Lluís. Encara no em pensava qu'en surtíssim tan aviat. Els d'Amèrica no escriuen. També deuen estar malalts.

3. Són tres cuarts de deu del matí. Fa un sol esplèndit. El cel és d'un blau tan pur que no hi ha ni una terenyina que l'enteli. Bon Déu![,] nosatros semblem ocells fredolics! Semblem presoners que van a llurs finestrons de les humitoses cel·les, i búscan un ratg de sol que escalfi els seus membres entumits! També apuntem el cap an els vidres glassats dels nostres finestrals, recullint els reflexes de sol que sóbran dels d'aquí devant[,] que poden pagar més bons lloguers que nosatros, i tenen sol, mol de sol. Déu els hi conservi.

En Serafí no arriva. Que bonic deu ser el Montseny amb sol i tan nevat!//

Som escrit a na Mercè[,] a m[ossè]n Llombart i a na Celina.

4. Som oït missa de dos cuarts de vuit. A dos cuarts de deu en Serafí ha arrivat. No sembla el mateix. Ha millorat mol i mol. Al veure'l, m'he emocionat i he plorat mol bo i contant-li tot lo que hem passat amb en Lluís. Tenia el cor tan amarat de anyoransa, i veure'l tan refet, m'he impresionat mol. Pobreta de mi![,] quina influència més poderosa tenen amb mi els meus fills! Tant·sols per ells vui la vida.

Ha anat a veure en Serafí Gili. Han vingut els companys, na Sagarra i la seua filleta.

Les noies han acavat la labor que han fet per el s[enyo]r rector. Ho tenen amb capses boniques que fan mol goig. Crec que li plaurà.

Rebem carta d'es Noi des de Palafrugell. Diu que li dol mol lo que ens ha passat amb en Lluís i aprova que en Serafí vagi uns dies amb ells.

Rebem felicitació de m[ossè]n Alcover.

En Serafí ha anat a dormir a can Manel.//

5. Som oït missa als Agonitzants (P[ares] Camils).

He besat la imatge del Nen Jesús.

A la vetlla, en Serafí amb les noies han anat a portar el regal an el s[enyo]r rector. En Serafí encare no el coneixia. N'ha estat mol content[,] de coneixe'l. Diu com jo dic sempre[,] que és un sant home.

En Lluís avui s'ha comensat a llevar.

6. A tres cuarts de sis m'he llevat. Som anat a missa i a combregar en nom de Déu.

En Serafí dorm a cal Alcántara. Amb ell i en Manel <h> ens hem trovat a la Estació de Fransa. Ells han fet tart i hem hagut de esperar una hora més a surtir. Ells han anat a Santa Maria. A les nou hem sortit. Feia mol bon sol i ens hem posat del costat del mar. Arrivant a Premià, no hi hem trovat tartana i hem hagut de pujar a peu fins a Premià de Dalt. Hem buscat una caseta per arrendar i no l'hem trovada. Tot era llogat ja.// Els Reis han portat una pandereta per cada xicot dels que vénen a casa.

A la vetlla m'en som anat al llit aviat. Entre tanta fret i la nyonya de no tenir salut ni diners, fa que passi uns dies mol grisos. Ni rebem carta diners de la Habana ni noves dels de l'Argentina, i entre una cosa i l'atre estic neguitosa.

Rebem felicitació del d[octo]r Griera des de Vich.

7. Encare estic cruixida d'air. M'he llevat a les nou tocades. En Serafí ha anat al Masnou. Ha retornat a la una sense haver-ne trovada cap. Hem rebut impresos i una postal de na Gracieta i una carta d'en Pau per en Serafí i de na Carmeta Bach.

En Serafí és a veure el d[octo]r Rossell.

8. Tot el dia som estat al llit.

S'ha rebut carta d'en Flor i postal de na Gracieta i d'en Pau i carta d'Arenys. En Serafí s'en ha anat a San Vicents.//

9. A dos cuarts de dotse m'he llevat, pro no he pas tingut ànim per a fer res. Som escrit dues cartes que convenian molt. L'una per un jove de Roda i l'atre \a/ na Lluïsa Cantó de S[ant] Antoni. Aviat m'en he tornat al llit.

10. M'he llevat a les onse. Ha vingut el s[enyo]r Manel. A la tarde no me trobava prou animada i m'en volia tornar al llit. Ha arrivat en Manel Serra i ens ha contat el daltabaix de les Planes. Pobre gent! Encare ens varen enviar felicitacions per Nadal i amb una setmana han mort el s[enyo]r Florenci[,] la seua senyora i un germà del senyor que vivia a Olot i accidentalment se trobava a les Planes[,] ont hi ha trovat la mort. Tots els atres diu qu'estan malalts. Déu hagi acullit l'animeta dels difunts, i ajudi als sobrevivents. Tanta mainada que queda[,] pobrets[,] i el més petit dels avis[,] que té un mes i mitg. N'Orfèlia haurà de fer de mare an els seus i an els cunyats. Són set de colla!//

11. Dematinet he pres purga. A dos cuarts d'onse m'he llevat. En Serafí s'en ha anat a passar uns dies a l'Empordà. Em vaig refent pro la tos no cedeix. Vull seguir el regiment del d[octo]r Peruga[,] que me sembla me va millor qu'el del d[octo]r Rossell.

12. M'he llevat a les deu tocades. Estic més dèbil i cruixida que air. Han vingut els companys i m'han trovat ben arraulida amb un balancí fent aquesta nota sobre sa falda. Tinc peus i cames ben embulicades amb una manta i encare tinc fret i molta tos.

Són les vuit del vespre. Els amics júgan a cartes amb na Maria i ella tota s'hi amoïna.

13. L'he passat al llit tot el dia. M'han vingut a veure la s[enyo]r(e)ta Aimat i na Celina.

Rebem lletres d'en Serafí.

14. M'he llevat unes hores. En Serafí diu que a Llufriu és ple de neu. Aquí també // ha nevat poc o molt.

Han vingut els Saubans, na Pilar d'aquí devant, en Sallarés i en Manel.

15. Estem plens de neu. Hem rebut carta de na Gracieta per les noies, d'en Francisco de les Planes contant-mos la mort dels seus pares. D'en Pau acusant rebut d'es gat qu'en Serafí va portar del Montseny i que jo no vui an el pis. I per últim de na Lluïsa Cantó plec certificat, amb tots els documents i diners perquè li prenguem passatge per el seu fill Joan Ribes[,] que se vol embarcar i anar-se'n a la Habana. L'hi he contestat i som escrit a la seua germana d'Arenys i an els de Trenque amb unes notes mol grises.

Fa una fret aclaparadora. Els diaris en vénen plens. Hi ha molta misèria amb tanta fret. Tants diners que se gàstan supèrfluament i tantes famílies que no tenen diners ni salut ni roba per abrigar-se! Els meus peus se glàssan. Ditxós serà el dia que surtirem d'aquel[l] lloc // ont n'hi han fet tants mals jocs!

Havia escrit una carta per a els de Trenquelauquen i he decidit no tirar-la. N'he fet curanta·mil bocins. Per·què entristir-los? Val més que ens ho passem sols. Con la carta hauria arrivat allà provablement ja estaríam més ben impresionats.

16. No se pot resistir la fret. A les galeries d'aquí devant hi pénjan uns carmells de gebre que sémblan cristalls. No fa sol i sembla que ha de tornar a nevar. Els d'aquí devant també tócan es vidres glassats. Avui ells tampoc tenen sol perquè no en fa. Són com *nos* pro l'ase els toc![,] que són ricatxos i deuen tenir bones estufes a manca de sol. Bon profit els hi fassi!

Som escrit al d[octo]r Rossell demanant-li si se pot esperar a cobrar les visites que ha fet an els nois. També som escrit an en Busquets recordant-li el favor que fa tants anys li vaig fer i li demano si me pot enviar quelcom que mol ho necessito. Som escrit a na Lluïsa // Cantó de Sant Antoni que ja tenim pres el viatge per el seu fill. S'en ha cuidat en Sallarés.

17. M'he llevat a les nou i he pujat an es tarrat a pendre el sol. En Lluís ha sortit per primera vegada després de la malaltia. Fa mol bon sol.

Rebem carta d'en Serafí i diu que més fret a Llufriu que al Montseny. També n'hem rebuda d'en Pau i del capellà de les Planes.

Are en Manel se baraia amb les noies i en Lluís perquè diu que no fa fret. Na Maria li diu unes bogeries que fan por.

Som escrit a m[ossè]n Alcover i a m[ossè]n Griera de Vich. Tots dos se diuen Antoni.

18. Són dos cuarts de cinc de la tarde. M'estic an aquet menjador tan fosc, amb el llum encès[,] ben arraulida i bauba que la ploma me cau dels dits. Tinc els peus sobre d'una cassola d'aiga exbullenta que me comunica // una mica de escalforeta per·a poguer resistir aquesta fret tan rigurosa. En Lluís[,] pobret[,] se cuida gelar. Dempa si Déu plau li compraré uns peücs i espardenyes a fi que no pateixi tanta fret. Avui fa bon sol pro com que an aquet pis no ens hi toca és igual com si no en fes.

Som anat a missa de onse. M'he quedat una estoneta a la capella del Santíssim. Ho necessitava. Havia plorat mol. Unes estones al bell costat del sacrari meditant i esplaiant les meves penes a Jesús, puig tant·sols vora d'Ell se pot trovar quelcom de repòs. L'hi he pregat mol com també per a 'l d[octo]r Rossell[,] de qui acabava de rèbrer resposta d'unes lletres que li vaig enviar avans-d'air. Déu li pagui la dolcesa que les seues lletres \m'/han comunicat diguent-me que no tingui pena per no poguer-li pagar encare les visites que ha fet an els meus fills tan enmalaltits. Me diu que no me preocupi ni poc ni molt per el comte i que en Lluís hi vagi dimecres per·a // visitar-lo una vegada més i saber si va del tot bé de la pleurèsia. Are s'en anirà un mes a Alemània.

Som anat al Saló <qu> de Sant Joan a caminar i pendre el sol. El passeig era massa regat i feia un fanc relliscós que m'en ha tret aviat. He trovat na Montserrat que s'en anava a fer la meua mitjora de vetlla. L'acompanyava en Serra vestit de soldat. Con ens hem trovat, ell ha reculat i m'ha volgut acompanyar fins a casa. No ha pujat. Ens hem aturat uns moments a la porta. Llavors el carter ha passat i m'ha portat una carta d'en Serafí. Diu que a Llufriu hi fa tanta de fret i que si no fossin les sabates de llaurar que l'hi ha deixat en Joanet Garriga, no poria surtir per tanta fret i fanc que hi ha. En Garriga trevaia an es trui de ca na Mersè.

19. M'he llevat a les vuit. Som anat a caminar pel carrer de Comers fins al de la // Princesa, plassa del Àngel, Reforma, Alta de S[ant] Pere, Cameros, Trafalgar i cap a casa. Encare que no feia gaire sol pro caminant la fret m'ha ben passat. Encare hi ha molta neu.

Arrivant a casa na Montserrat estava tota enfredorada. S'ha posat l'abric i s'en ha anat a caminar. Rebem carta de na Carmeta Bach. Diu que a Vich tenen un pam i mitg de neu per tot i 20 graus sota *cero* i que estan amoïnats. Ha vingut la germana d'en Pau, en Sallarés i la bona amiga Celina.

Els dies són curts; pro per mi són llarcs i de mal passar-los. Cada dia me sembla un any. Quin mes més trist per·a nosatros!

20. També avui m'he llevat a les vuit. Aviat la fret m'ha envolcallat de cap a peus. Per lla les onse m'en som anat a caminar. No feia sol i feia fret[,] que m'he fet passar caminant. Som arrivat fins a Santa Maria del Mar. Hi som entrat uns // moments a fer una visita a la gloriosa imatge de s[ant] Serafí. Hi havia molts ciris que cremàban devant de s[ant] Sebastià per a ser la seua diada. La imatge de s[ant] Serafí té una cara tota lletja. El nom no li escau. Ell i un·atre que no recordo el nom són dos bustos de plata que acompànyan amb una Dolorosa mol antiga qu'està als peus de un Crist també antic. Més avall hi ha un purgatori que mai n'havia vist cap com aquell. També hi ha santa Llúcia. Hi som resat una estona. Han tocat les dotse i han celebrat una missa al altar de la Verge de Montserrat. El celebrant deu ser castellà puig ha resat les avemaries castellanes. Semblava un agravi a la nostra gloriosa patrona. Ho semblava pro no ho era puig Déu i la seua santa Mare estíman an els catalans i an els que no ho són, mentres l'estimin de tot bon cor.

En sortint d'allà, he retornat per mateix camí que hi havia anat. Som arrivat aquí // a tres cuarts d'una forsa cansada. És que encare no estic refeta de tot lo que hem passat. Tinc d'anar per fora a esbair la fret i la tristesa que tanta presa ha fet amb mi. Tots els moments de la meua vida són grisos. El meu cap adolorit no pot reposar en cap lloc que no hi trovi espines. No veig lluir ni un estel![,] tant·sols nuvolades negres veig qu'entelen el meu camí. Cada dia espero… espero… i res ens arriva. El cap em fa mal. Me sento una neuràlgia que al vespre ajudant Déu procuraré dominar amb uns bafos de eucaliptos.

En Lluís surt tots els dies. Déu volgués que el seu mal hagués quedat ben resolt.

Hem rebut carta de m[ossè]n Tuset des de Capellades. De cartes dels bons amics en rebo prous. Si sabessin les contrarietats econòmiques que passo… quissab![,] potser me deixarian. Hi ha tan egoisme en el món. Tant·sols se rendeix acatament amb una bona bossa o que ho sembli. Més valdria viure'n ben allunyat.//

21. Avui fa un mes que vivim del bon cor dels amics; que Déu els hi pagui. Un mes de angúnies inacabables. Bé n'ha estat[,] de llarc! M'he llevat a dos cuarts de deu. Som oït missa de dotse a Sant Pere. Hi havia les Curanta Hores. Feia una devoció dolcíssima. Acavada la missa som anat a caminar fins al Institut d'Estudis Catalans. He pujat fins a les golfes[,] ont hi són els filòlecs. He conversat una mica amb el d[octo]r Barnils i junts èm surtit tot caminant fins a la plassa de Catalunya.

Rebo carta de na Gracieta i del d[octo]r Griera.

Som comprat dues camisetes per en Lluís i unes mitjes de llana per mi.

Ha vingut la tia Cristina. Som escrit an en Serafí. En Lluís a anat a pendre's la mida d'un abric.

22. Rebem una carta de na Gracieta qu'és per na Victòria. Ha arrivat sense sagells i m'ha costat dos ralets (50 cèntims). També n'hem // rebuda d'en Florenci per en Serafí i d'aquet des de Llufriu. Tot avui plou.

23. Quin moviment avui a casa! Tot·just m'havia llevat que m'han arrivat els de Sant Antoni. Llavors s'han llevat les noies. En Lluís no s'ha llevat fins que tots han estat fora.

Som anat a la missa de la Congregació dels Dolors. El s[enyo]r rector ens ha dit cuatre paraules mol encertades. Ens ha encarregat a nosatros[,] mares[,] que fem disposicions de les nostres coses mentres tenim vida a fi que els nostres fills després de la nostra mort, no tinguin motiu de baralla i respectin la voluntat nostra. Deia que no vol pas dir que fem testament devant d'un notari; sinó que bàstan unes paraules escrites i firmades peraquè tinguin prou forsa.

No s'havia pas acavat la funció que m'ha arrivat na Maria a buscar-me. M'ha dit que a casa hi havia un matrimoni de Sant Vicents que les venia a buscar de part d'en Pau.// He decidit que hi anés na Montserrat.

A la tarde han vingut m[ossè]n Brau i un seu company seminarista. A casa hi havia dos pagesos, dos capellans, en Serra vestit de soldat, en Sallarés abrigat amb una

capa dels cotxers de casasseua i tots nosatros formàvam colla de tots estaments. Els pagesos s'en han endut na Montserrat. Na Maria[,] bo i dolent-li[,] s'ha quedat resicnada sense protestar. Tan ple qu'era a casa i amb un moment s'ha quedat na Maria sola. En Serra se l'in burlaba perquè s'ha hagut de quedar. Ella li deia[:] «I bé[,] millô.»

No sé pas avui lo qu'he pagat de medicines!

24. En Lluís ha estrenat l'abric. Avui també a casa hi ha mol de tràfec; i el que'ms espera per·a demà! Som oït missa de nou. Arrivant a casa hi he trovat n'Enriqueta d'Arenys i una seua nevoda de Sant Antoni. Després han arrivat els seus pares i en Joan. Ells han volgut anar a escampar la boira (passejar) i jo no // en tenia ganes. Els ha acompanyats na Maria. Tan poruca qu'és, que mai vol anar sola, hi ha anat tota contenta. Li semblava qu'ells l'acompanyàvan an ella i era al revés, pro no s'en donava comte.

Les noies s'han quedat a dinar[,] sopar i dormir. N'he quedat mol cansada i per demà que hi seran tots som avisat la bugadera que me vingui ajudar. Jo no puc resistir tant de tràfec!

Hem rebut carta d'en Serafí, i del Acoverro.

25. Continuació del trasbals d'air. A les set ens hem llevat. Hem oït missa de vuit[,] que ha estat mol lluïda. Era del Evangeli.

Arrivant a casa no sabia com conjuminar la feina. Hem tingut tanta gent a dinar i tan aviat que ni ens hi enteníem. Després hem anat acompanyar en Joan Ribes al vapor. Ens hem cansat mol. Hem anat i tornat a peu. A les cinc tornàvem ser a casa. Havent reposat, els d'Arenys i Sant Antoni s'en han anat.

Rebem carta de na Montserrat. Diu // que està mol divertida i que té tanta gana.

26. Dematinet amb na Maria hem pujat amb un tranvia que va a Magòria. Després hem pujat an el tren i aviat hem estat a San Vicents. Amb en Pau hem conversat bona estona vora del foc. A la tarde amb les nevodes d'en Pau i les noies de casa hem anat al pobre de Torrellas. Bé s'en tróvan[,] de montanyes[,] ans no s'hi arriva! Me féian recordar les de Llufriu. Hi ha uns camins que sémblan ses costes de s'Alioua. La carretera, are pujant, are baixant, reblincons i terraplens sempre frec a frec d'una riera fins que s'arriva al poble[,] que és enclavat amb una fenomenal montanya ben soleiada[,] per cert. Baix del poble continua la riera fins… no sé. La iglésia i rectoria

són noves. Hem preguntat si hi havia alguna casa per a llogar i la pobre gent semblaven muts i espantats. Ningú en savia cap. Després n'han surtides més de vuit que no // n'ha agradada cap. Ja ens en veníam sense haver fet res, con ens han dit que a can Brilles era per llogar i que el s[enyo]r rector tenia la clau. De part de fora la casa m'ha agradat perquè té més aspecte de casa pairal de pagès que de pretencions com solen ser les noves. Hem anat a la rectoria, hem demanat per·a veure l'iglésia i també a can Brilles. Han anat a buscar el s[enyo]r secretari del poble[,] que junt amb el s[enyo]r rector s'en cúidan. Mentres_tant nosatros hem donat una vista a la iglésia. Con el s[enyo]rs rector i el secretari han estat reunits ha resultat qu'era el Ros que tenia la clau de can Brilles. Eran les cinc tocades i no podíam fer més estaries. Hem visitat la casa ben depressa, que sembla que tota cau de tan vella i descuidada. No obstan<t> si l'arreglessin una mica i no en volian masses diners la poríam llogar.

Ens hem trovat qu'era el segon dia de festa major. Les noies s'han firat d'unes tonteries.// A dos cuarts de sis hem sortit d'allà. Sort que tot és carretera, pro hi havia fanc. Aviat s'ens ha fet fosc. Les noies per espantar la por cantàvan. Era negre nit i el camí desert. A tres cuarts de set arribàvam a can Pau i a les set surtíam amb el tren arrivant a casa a tres cuarts de nou forsa cansades.

Hi he trovat una carta de na Gracieta amb una pila de esplicacions de la malaltia que ha passat en Flor allà. Déu meu[,] i que n'ha tingut de mal ell també![,] i diu que s'ho va haver de passar ben sol.

27. Escric an el capellà de Torrelles. Ans que els nois hi vagin convé saber si són gaire exigents amb el preu.

28. Rebem carta d'en Pau, de na Carmeta Bach i d'en Colomines de la Habana[,] que diu no pot obtenir la possessió dels poders nostres perquè l'apoderat vell no vol cedir. Veurem.// Han vingut els Saubans, Sallarés, Manel, Llorens, na Sagarra i una celadora.

Som escrit an el s[enyo]r rector de Vidrà per un cas que passa a na Carmeta Bach.

Estic amoïnada perquè res ens va com deuria. Un hivern tan cru és dolent per a tothom. Anys feia que no n'havíam passat cap de tan dolent.

29. Rebem carta d'en Serafí. Diu que arriva dema·passat.

30. M'he llevat a un cuart de vuit. Som pintat s'esquena d'en Lluís.

Han vingut unes senyores per a veure el pis.

A la tarde som anat a Sarrià a veure el nen de n'Hermínia. És mol refet. Se sembla mol amb ella. Déu l'hin do goig.

Som escrit an en Pau. Tinc molta tos.

Són vora les onse de la nit. En Lluís surt.

31. He comprat una flassada de llana vermeia.//

Ha vingut el pare d'en Manel. Vol qu'en Serafí vagi a domir a casasseua. Si jo tingués diners l'enviaria a Viladrau. Ha arrivat refredat i me fa por que s'enmalalteixi més. Ha arrivat a les tres amb el tren lleuger. I per més encara demà vol a anar a Torrelles. Mai puc viure amb repòs per tants de malalts. Na Montserrat té mal d'estómac. Na Maria se trova bé, pro a ratos és ben tossuda. Avui he tingut poca tos.

Febrer

1er. M'he llevat a dos cuarts de set. Som fet l'esmorsar dels nois, els he cridats i a tres cuarts de vuit s'en han anat a pujar a la plassa de Catalunya fins a la riera de Magòria i allà al tren fins a Sant Vicents. El Capmany amb la seua tartana an ell i an en Pau // els ha portats a Torrelles. A la una i minuts ja tornaven ser a casa.

Som a la nit. Na Montserrat i en Lluís júgan a cartes i fan broma.

2. El propietari de la casa que vàrem mirar a Torrelles ha vingut amb el secretari del poble. En vol mols diners i bé farà prou si tractem.

He rebut una mol atenta i afectuosa carta del s[enyo]r rector de Vidrà.

Han vingut els companys de costum.

Som escrit an en Ton, manant-li que tregui tot el bestiar que cria dins de la casa[,] que bé en té prous[,] de corts. És intolerable lo que fa. N'ha abusat massa[,] de la meua paciència. La carta no s'ha tirat perquè es nois han dit que era massa verinosa. Mol i mol més se l'ha mereix. Sembla mentida lo infelís que s'ha tornat. Avans era un home pobre pro honrat i volgut de tothom i are només és amic amb els més // trinxeraires del poble que tant·sols Déu sap d'ont s'han plogut.

3. En Serafinot fa tot ple de fotografies de Llufriu. Segueix bé i amb bona gana. No fa fret.

4. Hem rebut postal de na Gracieta per en Llorens. Han vingut els companys i n'Hermínia amb el seu pare i el seu marit.

5. Tot avui<t> estic de mal humor. Estem sense salut ni diners i no sé com cuidar els pobres nois. De la Habana ni tant·sols lletres.

Na Maria té mal de coll. Sempre entrabancats. Rebem carta de na Carmeta[,] que diu se'ls hi ha mort el nen de la Mersè. Un àngel més!

6. M'he llevat ben dematí i som assistit a la funció de 1r divendres de mes.//

En Serafí ha anat a Premià de Dalt per si trova alguna caseta per·a llogar. Res ha trovat. Malsagunyats diners del viatje.

Na Montserrat té mal amb un dit i na Maria an el coll. N'Hermínia ha vingut i ha portat el nen. Han vingut els companys. La nostra situació és inaguantable. Tants de gastos i pocs recursos. Bon Déu! Jo veig que en Serafí si tinguéssim el menester, aquí també hi estaria bé.

7. Avui en Serafí ha volgut anar a Alella i tampoc hi ha trovat res.

Són un cuart de deu de la nit. Na Maria renta els plats i es nois amb na Montserrat se diverteixen mirant fotografies llufriuenques.

En Lluís espera en Llorens per anar amb una conferència que donarà en Boter aquesta nit. Rebem poca correspondència i ni humor tinc per·a contestar-la. Els diners que me costarian els sagells els necessitem per atre cosa.//

8. Som oït missa de set. Era del evangeli. Per lla les onse he surtit a caminar una hora ben justa. Els peus i tot el cos me s'han escalfat i fins m'he distret una mica. És tan fonda la meua tristesa, que me domina per complet. No veig sinó un atapaïment de nuvolades negres i ni un petit bocí d'horitzó asserenat.

A la tarde les nenes han anat amb una festa que han fet a la Escola Dominical.

Som contestat carta an en Pau i a na Carmeta Bach. Han vingut en Sallarés, Pepet, Manel, Boter i en Llorens. Tots hi eren a plegat.

No fa fret.

9. No surto per si be el propietari de aquella casa de Torrelles. Ens convé surtir d'aquí com més aviat millor. Els pobres nois amb els dormitoris florits, necessítan anar amb un lloc qu'els hi escalfi i reforsi els seus cossos enmalaltits. Pobres fills meus!//

"La Veu" porta els fets tràgics d'air diumenge. Diu que mentres el passeig de Gràcia per lla la una era més concorregut, els lerruixistes varen tirar una traca de trets. Els tiràvan an els mauristes. Diuen que d'aquets darrers n'hi ha un qu'és de categoria que està greument ferit.

A la tarde ha vingut en Brilles[,] propietari de la casa de Torrelles. És un tipo mol pretenciós i poc simpàtic. L'atre dia ens la donava per 40 duros i are en vol 50. Que se la mengi. Casa trovarem si Déu ho vol.

He surtit a caminar fins al carrer de Girona. Som entrat a les M(ares) Reparadores. Con estic tan abatuda, amb els ulls fits amb Jesús Sagramentat (alabat sia per sempre) penso, medito i les ideas se'm acudeixen per·a continuar el meu calvari. En surto asserenada i no sofreixo tan. Sortint d'allà som anat al carrer de Provenza 206, amb una casa de conductores a preguntar pactes i condicions i preus que tenen per·a guardar mobles. Sempre he ca<p>minat.//

10. Som oït missa de onse. Surtint he caminat fins al carrer del Bisbe. Som entrat al Institut d'Estudis Catalans a portar els blocs que tenia escrits. Amb el d[octo]r Barnils hem enraonat una mica. A la tarde mentres cusia, <els> en Serafí i en Lluís tots contents m'han portat una carta amb un giro. De ben poc mal ens cura, pro alabat sia Déu.

En Serafí acabava la medicina, en Lluís fa dos dies que la havia acavada i no prenia ous perquè no podíem pagar-los.

11. A tres cuarts de set m'he llevat. Som enllestit en Lluís i m'hen som anat a missa.

A la tarde som pagat el pis.

Rebem lletres d'en Pau i de m[ossè]n Alcover.

Pobre Pau! Ell vol que anem a Torrelles i nosatros no en tenim gaires ganes. És mol desert. Tantes tartanes, i el propietari tan pretenciós i la manca d'aiga que hi ha an aquell poble ni plassa per anar a comprar tot plegat no resulta. Són tan poques les seues comoditats!//

12. Els nois han sortit a les sis per anar a S[ant] Feliu de Codines. Ben aviat de la tarde han tornat sense haver trovat res per·a llogar.

Som anat a visitar a la família Pereira. Tots estan malalts. També tenen un pis sense sol i més humit que tota la roba se'ls hi floreix. Varen fer un disbarat de deixar la torre del carrer de les Monges[,] tan soleiada i bonica!

13. Avui tenim la capelleta de la S[agrada] Família. A la tarde amb els nois hem comensat de preparar el canvi. Hem classificat i ordenat la correspondència separant lo que té d'anar a Llufriu i lo que s'ha de quedar. La maleta d'en Ton Alibés (que no la vol) n'ha quedat ben plena. Només ha vingut en Llorens.

14. En Serafí ha fet unes fotografies an el port. Som escrit amb una persona de enlairada categoria, parlant-li d'un·atre que necessita la seua bona direcció. Déu ho beneieixi!//

15. En Serafí i en Manel han anat a Cabrils. Hi ha vist unes cases per·a llogar que els hi han agradat. Prou convindria.

A la tarde hem anat al Orfeó. El concert[,] mol encertat. La cobla de Perelada ha tocat tres sardanes que tan les han aplaudides que les han hagudes de repetir totes tres. Les noies de casa amb na Teresa Alcántara i alguns joves les han ben puntejades.

16. Amb el tren de les vuit, na Neus[,] en Lluís i jo hem anat a Cabrils. Hem vist les cases que els nois havian recomanat. El camí és deliciós. Hem pujat amb una tartana des de Vilassar de Mar fins al poble. El tartaner[,] mol complacent[,] ens anava instruint de les costums d'aquell poble. Mentres anàvem pujant tot vorejant la riera contemplant llimoners, tarongers, aliberes i amatllers florits com una nevada. Més amont hi ha molts garrofers. Tot plegat és bonic. La casa que més ens ha plascut és amb una // montanya. Al darrera la casa vinyes[,] pins i garrofers i al devant bosc de pins[,] suros i dos fenomenals garrofers que són una maravella. A sota dels mateixos hi ha uns pedrissos per·a reposar. Carcat de retxat i pilans i un portal de ferro, hi ha un jardí per ont s'entra a la casa. Hi ha unes palmeres, i rosers i junquillos, violetes i quissab les atres flors amb uns terraplens (parterres) mol llarcs. Hi ha un safreig cubert que té una aixeta que raja aiga neta contínuament. És aiga de mina, riquíssima per·a veure. Té una vista preciosa. Hem vist un·atre casa al poble més luxosa pro no ens ha pas agradat tan.

Hem visitat la iglésia. La capella del Santíssim és una joia. Tenen la Santa Creu per patrona i fan la festa·major per santa Elena.

Hem entrat amb una casa a comprar llangonissa, pa i caramelos per la jovenalla. Hem baixat amb la mateixa tartana contents de la excursió i animats amb llogar la casa de la montanya que popularment s'en diu can Clavell // pro el propietari vol que en diguin mas Rosés. A la una hem arrivat a casa. A les tres en Serafí i jo hem anat a Masnou per·a tractar amb el propietari de la casa de Cabrils. L'hem hagut d'anar a trovar al cassino. Allà mateix hem parlat del nostre afer i encare que no s'ha pas decidit del tot pro hem filat que li plavíam. Ell i la seua dona ens han acompanyat fins a la estació i con ja anàvem a pujar ens ha cridat per·a dir-mos que demà dematí ens portarà la resposta. Li hem vist ben clarament que té ganes de tractar pro no s'ha acavat de decidir.

17. A les nou del dematí ja hem rebut la visita del *capità de barco* (el propietari de la casa de Cabrils). Ens ha dit que s'ho havian ben enraonat amb la seua Paquita (muller) i havian decidit que quedés per a nosatros. Ha accedit a tot lo que li hem demanat. És un home de bona fe. Cap al vespre ha vingut el propietari de la casa de Torrelles. El tracte era que havia de // venir air. Con l'hi he dit que ja teníam casa i que per·a res necessitàvem la seua ha quedat *fret*. Qui tot ho vol tot ho pert. Tan ha donat voltes que ja s'en pot tornar cap a Llavaneres ben tranquil (que és ont viu). No hi teníam cap tracte resolt i hem obrat com ens ha convingut.

18. Som anat a les conductores i hem acordat que farem el cambi el dia 26.

Som entrat a despedir-me de la família Aimat. La mare i la germana de en Manel han vingut. Som escrit an en Florenci esplicant-e-li lo de la nostre surtida. També som escrit an en Miquel Serra i an el amo de la casa de Cabrils peraquè en nom nostre se posés d'acort amb el recader d'allà.

19. Hem rebut carta d'en Joan, d'en Flor i del s[enyo]r Rosés del Masnou.

Han vingut la tia Cristina, m[ossè]n Tuset, en Llorens i els germans Xavier i Maria Piera.//

20. M'he llevat a les cis. Som enllestit els nois i m'en som anat a S[ant] Pere. He parlat amb el s[enyo]r rector. Ja se'm acava.

El carter ha portat un certificat d'en Martí.

Som anat a la banca Rosés a cobrar.

Les noies han anat a passejar amb na Maria Piera. Jo som anat a la Tinència a buscar permís per treure els mobles. Som pagat l'abric d'en Lluís[,] suscripció de figurins i d'una revista "La Família", i m'he comprat una capsa de pastilles D[octo]r Amargós.

Han vingut a casa en Pep, en Xavier Piera, un cobrador de Santa Mònica, la mare d'una celadora de Filles de Maria, les Fortuny, en Llorens, en Manel i en Sallarés. Se veu que pobres amics no s'ho saven acavar[,] que ens en anem. Déu ho vol.

21. Els germans Piera han vingut a dinar. Hem rebut carta de na Gracieta amb unes lletres del nen. Són una joia mol // preuada per·a mi.

Som escrit al capità s[enyo]r Grau Rosés i a na Carmeta.

22. Hem oït missa de vuit. La comunió ha estat mol concorreguda. Hi havia molta jovenalla i senyors. Som escrit an en Ton de casa i a Bilbao per una suscripció d'una revista de missions.

Rebem carta d'en Joan i d'en Flor.

23. Tenim molta feina. A dos cuarts de onse amb na Maria hem surtit a comprar-li unes sabates. He comprat roba de punt de llana per els nois. He comprat estovaies i tovaions. Som anat al Institut d'E(studis) C(atalans) a portar els blocs escrits. Som oït missa de onse a la Catedral i som anat a Correus a certificar una carta. Sempre a peu. Essent a casa[,] con es dinar m'ha anat fent tot sol, som arrivat a despedir-me del s[enyo]r rector i de la seua germana i els hi he retornat un bocí de *pa* que feia temps m'havian deixat. Déu els hi pagui el bé que ens varen fer. Amb // la seua ajuda en Serafí va poguer anar-se'n del Montseny i passar-hi comtes. M'ha donat una pila de consells que procuraré seguir.

Les noies han anat a dinar a casa dels Alcántara.

He comprat roba per·a fer cobrellits i una pessa de angelina dels tres OOO (marca) per·a fer cuixineres i lo que convingui. He proveït de beta[,] fil i aguies etc.

Han vingut na Carmeta Bach amb la sogra i una cunyada de na Mersè. Al moment que elles han estat fora han arrivat tots els de cal Alcántara[,] na Mersès Vidal, les noies de casa i en Llorens. El menjador era ben ple.

24. Dematí plou. Carnestoltes molles. A tres cuarts de set he cridat an en Lluís. Ha volgut anar a S[ant] Vicents.

Air vàrem rèbrer carta del s[enyo]r Colomines de la Habana. Diu que s'ha fet càrrec dels poders. Se queixa del masover de la nostre casa // perquè no paga amb tota puntualitat pro diu qu'és un bon home. Tot vol paciència!

Hem assistit a la Comunió de desagravis amb les noies de casa i na C<c>armeta.

Som anat a la casa de labors Burgaroles a comprar àlbums de lletres i cutó de tota mena. També som comprat aguies de estendre roba.

Han vingut els Pieres, tots els companys dels nois, la senyora Guillermina, les de cal Illa de Vich i no sé pas qui més.

25. Hem anat al llit a les dues de matinada. A les dotse de la nit hem oït la missa 1a de la entrada de Curesma. Han fet una festa lluïda com l'any passat. A un cuart de dues en posàvan la benhaurada cendra al front després d'haver combregat i acavat la missa.

He comprat caixes de fusta amb un estanc (cigarreria). Som escrit a Trenque, Bolívar i Pirovano.

Som comprat corda per a estendre roba i uns capdells de fil d'empalomar i curdill.//

26. Ens hem llevat a les cis. En Lluís i les noies han surtit amb el tren de les vuit per anar a Cabrils. En Serafí i jo ens hem quedat per els mobles. A les nou han arrivat cuatre homes de les conductores amb els llivants i coves que semblaven mals esperits. Al mateix temps arribava el recader de Cabrils amb el seu carro per·a carregar lo que tenia destinat allà. Hem passat dues hores de enrenou que tan·sols ho sab qui s'hi ha trovat. A dos cuarts de dotse ho teníam fora tot.

En Serafí i jo hem anat a dinar a casa de na Neus. M'he despedit dels veïns de la nostra escala.

Havent dinat som anat a les oficines de les conductores a firmar el convènit.

A les cinc ens hem trovat al 58 de Trafalgar per·a recullir tot lo que hi teníam. En Serafí[,] en Xavier Piera i en Pep amb un auto de la seua companyia (sic). Ens hi vàrem encaixonar junt amb es canari i els farcells.// Jo estava molt afligida d'haver de fer aquet canvi per manca de salut.

A les set arribàvem a Vilassar i la tartana de Cabrils ens hi esperava. Vàrem pujar ben a les fosques. Tan·sols ens enllumenava el fanaló de la tartana. Arrivem al poble ben fosc. Les noies amb la senyora Paquita (muller del propietari) i la seua filla ens esperàvan. El senyor havia pujat amb la tartana amb nosatros. En Lluís era dalt la montanya a descarregar lo que havia portat el recader. En Serafí hi va pujar i després varen baixar junts. Hem sopat a la fonda del poble. Havent sopat el s[enyo]r Rosés va encendre un fanal i amb els seus i nosatros, tricu-tricu pujant el bosc i cap dalt la torre. A dos cuarts de onse ens ficàvem al llit ben cansats. Des del llit veia estrelles i montanyes tot bonic.

27. Anit he dormit poc. M'ha pegat un desvetllament imponderable. Si_no que els paletes me varen dir que a les set serian aquí hauria fet matinada pro no ha pogut ser. Com // que els propietaris tenes unes habitacions a la mateixa casa qu'els habítan, pro totalment separades de nosatros; fins tenen porta d'entrada ben seua i nosatros un·atre. Doncs ells han enviat un xicot a buscar pa, ous, etc. Un home m'ha portat carbó i ja hem anat fent.

28. En Serafí ens ha fotografiat.

Som baixat al poble a passar comtes del sopar d'air[,] he comprat i cap aquí.

Mars

1er. Diumenge. Amb na Montserrat hem anat a missa 1a. Hem comprat i hem pujat cap aquí passant pel bosc. Hi havia gelada.

He rebut el bloc pel Diccionari.

A la tarde en Manel ha vingut. Ha estat el 1er amic que ens ha vingut a veure.// Som escrit an en Pau, a na Neus i a la propietària del pis que ens estàvem.

En Manel s'ha quedat a sopar. Con s'en ha anat, en Serafí, en Lluís i na Montserrat l'han acompanyat fins al poble. En Lluís s'en ha endut el Moreno (gos que l'hi ha deixat un seu amic de ciutat).

2. Rebem carta de na Florinda. Havent dinat he donat un tom per el bosc. Ha caigut calabruixó.

3. Dematinet na Montserrat ha anat a missa i de pas ha comprat.

Hem rebut carta d'en Florenci[,] postal d'en Manel, "Capello" (revista de Capellades) i el "Sigle de les Missions".

En Serafí ha anat a Barcelona.

Havent dinat, amb la família Rosés hem donat un passeig per la seua propietat. El mar és d'un blau puríssim. Fa tramuntaneta fina i sol calent que ens retorna. En Serafí ha dit que l'havia vist sortir des del mar.//

4. Fa mol bon dia. Les noies han baixat a comprar al poble.

Hem rebut carta d'en Lluís Garriga. Diu que tenen un hereu que se diu Daniel. Déu l'hin do goig. També n'hem rebuda de la senyora Basart, "La Veu" i una postal d'un amic dels nois.

Som escrit a Trenque Lauquen i an els Perandones.

5. El carter ha portat carta i postal de na Neus. Som escrit an en Martí i an en Colomines, tots dos a la Habana. També som escrit a la mare d'en Joan i a la bona amiga Celina. Tots els dies els peixaters ens pújan el peix aquí dalt. N'hi ha un qu'és valencià i li diuen en Curenta.

6. 1er divendres de mes. Amb les noies hem baixat al poble, hem fet les nostres devocions, hem comprat i cap aquí.

Hem rebut carta d'en Sallarés.

Som escrit a m[ossè]n Brau i an el padrí.//

Les petites sàltan i júgan i s'amàran de sol.

Som fet una cortina per en Serafí. L'hi he fer una abrassadera per con la vulgui recullir.

7. Dematí amb na Montserrat hem anat a missa i a comprar. Hem rebut molta correspondència. Carta d'es Noi de Palafrugell, d'en Pau, d'en Manel, de les germanes Colomines de San Feliu de Guíxols, postal d'en Llorens, dues "Veus", "Sigle de les Missions", "Esclat" i "Patufet".

8. M'he llevat a dos cuarts de cinc. He cridat les noies i desseguit m'en he baixat al poble a encarregar lo que necessitem. Aquí la gent matineja i després no se trova res.

A les sis han comensat la missa.

Con tornàvem hem entrat a can Xurroia a comprar un cuní. Són uns veïns nostres.

Hi ha molta boira avui. Aquí es dematí la gent va a comprar i vendre a Vilassar de Dalt. Hi ha bona carratera i veiem la gent // que hi va i que en torna des de casa.

9. En Serafí ha anat a Barcelona perquè té es caixals dolents. No ha volgut esmorsar perquè ha dit que volia anar a combregar a San Felip Neri. Diu que hi anaven avans amb en Tonet Alibés.

Na Montserrat i jo hem assistit amb un ofici de funeral per l'ànima d'una filla dels s[enyo]rs Rosés.

He fet un cobrellit nou i l'hem posat an el llit d'en Lluís.

"La Veu" està tota contenta per el nou triomf electoral. Estan de joia.

Hem rebut un catàlec del Printems.

10. Dematí com de costum. Amb na Montserrat hem anat a missa i a comprar. Hem rebut carta del s[enyo]r Crusells. Som escrit an en Francisco de les Planes, al s[enyo]r rector de Llufriu i a m[ossè]n Lluís Homs.

Tenim bugada mol grossa. Fa un vent que apesta. És que lluita amb la boira.//

11. Tota la nit ha plogut. Ni hem baixat al poble. Fa fret. Hem rebut carta de na Neus i en Pepet Gassiot. Bulletí de la parròquia de S[ant] Pere i figurins.

12. Torna fer bon tems. A la tarde les noies, els nois amb el s[enyo]r Rosés han anat amb alguna font.

El canari de casa és el més cantaire de la colla. El s[enyo]rs Rosés en tenen molts i més macos qu'el nostre pro sembla que tinguin peresa de cantar. El nostre refila qu'és una maravella.

Rebem carta de na Maria Carulla.

13. Amb na Montserrat i la senyora Rosés hem anat a comprar a Mataró. He surtit a les sis amb una tartana que hi va els dies de mercat i hem tornat ser aquí a les dotse. Hi he comprat un cistell ben fort.

Hem rebut carta d'en Flor, de na Gracieta, de la mare d'en Joan, d'es Noi, de na Teresa Alcántara, d'en Sallarés, "Renaixement" i "La Veu". N'hi ha hagud per·a tothom.//

14. Com de costum. Amb les noies a missa i a comprar. Fa un dia lleig per tan de vent.

Hem rebut “La Veu” i un atre imprès.

15. Ben dematí les noies amb en Serafí han anat a Barcelona. En Lluís i jo hem anat a missa primera.

Per lla les onse ens ha arrivat en Sallarés. De cap manera s’ha volgut quedar a dinar.

Hem rebut un imprès.

16. Tot avui escric. Carta an en Pau, a m[ossè]n Joan de Corbera, an el s[enyo]r rector de Vidrà, an el de Sant Pere i a ningú més. A la tarde he baixat a tirar-les i comprar lo que se necessita.

17. Tot avui estic enfeinada amb la roba pro <la som> la som aixugada tota.

A les set del vespre ha arrivat en Serafí. A les nou en Lluís, amb en Pep Saubà tots carregats d’endròmines de fer química. En Lluís no ha pogut veure el metge i hi haurà de // tornar divendres. En Serafí també hi ha de tornar.

Hem rebut carta de la mare d’en Manel. Diu que ha acompanyat na Montserrat amb un metje peraquè li visités el dit malalt. Ha dit que li curarà pro que hi ha de estar uns dies.

Som escrit a Sarrià i a m[ossè]n Brau.

18. Es dematí plou. En Pep a la tarde s’en ha anat. L’haver d’anar a baix del poble a comprar és una mica carregós pro també aqui·dalt hi estem mol bé.

He planxat mol. La roba m’agrada no vèurer-la rodar. Neta i allisada i ben endressada.

19. Sant Josep gloriós. En Serafí s’en ha entornat a Barcelona. He baixat al poble, he comprat i he portat es cistell al estanc. És una mena de can Cardelús en petit. Som oït missa de vuit. Era de comunió en obsequi al nostre gloriós patriarca. Ha estat una festa mol lluïda. Hi havia molts homes a combregar i amb un ordre que ja voldria que hi fos a // les parròquies de Barcelona. Se veu que an el seu s[enyo]r rector se l’estíman mol. Hi

pàrlan amb confiansa i ell amb ells també. Ens ha fet una plàtica tota fervorosa amb un floriment de paraules que m'ha emocionat. És això que necessítan els pobles. Sentir la veu encoratjadora del seu Pastor que els encamina cap a les veritats eternes i el remadet no s'esgarria.

En Sallarés avui s'ha quedat a dinar.

Hem rebut "Renaixement", "Capalló", i postals de na Montserrat i de na Carmeta Bach.

20. A dos cuarts de sis he cridat an en Lluís. A les sis s'en ha anat a Barcelona. M'ha dit que arrivant a ciutat s'en airia a la parròquia de S[ant] Jaume a combregar.

Som escrit an en Florenci.

A la tarde han fet uns trons i llamps i ha caigut calabruixó. Des de qui dalt esveraba. A les set ha arrivat en Lluís sense les noies ni en Serafí. Diu que arrivaran demà.

En Lluís està content perquè el metge li // ha dit que té el mal ben resolt que no l'hi ha quedat res dolent. Ha portat coses per fer química.

21. A tres cuarts de sis m'he llevat. Cap abaix del poble a cumplir les meues devocions[,] comprar i cap aquí.

Cap el tart han arrivat en Serafí amb les noies de casa i na Teresa Alcántara.

Hem rebut carta d'en Florenci i del d[octo]r Homs.

22. A les cinc m'he llevat. No he cridat les noies perquè fa fret i estan custipades. Con he tornat del poble he cridat a la colla.

Fa fret sense sol. A tres cuarts de nou en Llorens i en Manel han arrivat i s'en han anat a l'ofici amb les noies. Havent dinat la jovenalla s'en han anat a passejar per el bosc.

A les sis ha caigut un ruixat de calabruixó barrejat amb aiga i vent que no se pot estar a defora. Després ha lluït l'arc de bonansa i sant Martí tot ho ha aclarit. Que en feia[,] de temps[,] que no l'havia vist!//

23. Fa un dia esplèndit. No fa ni vent ni fret.

Hem rebut carta de… ningú. És estrany.

24. Amb les noies hem baixat al poble, hem oït missa, comprat i cap aquí.

Hem rebut carta del s[enyo]r rector de Vidrà. Se veu que ha vist el que havia de fer amb les pretencions d'en Lluís Illa per na Carmeta. Ha obrat amb encert i delicadesa. Aixís ho esperava d'ell.

També n'hem rebuda d'en Busquets, dues d'en Manel per en Serafí i una de una amiga de na Montserrat. A la tarde les noies han anat per el bosc. Jo som endressat la roba.

25. M'he llevat a dos cuarts de sis. He portat una tassa de llet an en Serafí. Després som anat al poble. Avui és el sant de na Gracieta. Mol he pregat per·a ella. Som oït missa i anat a combregar.

A la una, la mare d'en Manel ha arrivat. Hem conversat i a tres cuarts de sis hem // baixat al poble, hem pujat a la tartana, i les hem acompanyadas fins a Vilassar. Després hem pujat a peu.

Som escrit a na Gracieta.

26. Avui fa un mes que som aquí. També era un dijous. Feia més bon temps llavors. Are cada dia fa vent fort.

Hem rebut postal d'en Serra.

27. Continuació de les devocions, comprar i tot igual. He fet una pila de draps de cuina veis.

Hem rebut lletres d'en Manel.

28. Igual com tots els dies. A missa, comprar i cusir roba veia. Are ve reformar i allargar la roba d'istiu. Mai s'acava.

Dies enrera "La Veu" portava la mort del grant Mistral. Déu l'hagi coronat de glòria eterna.

Vaig fent blocs pel Diccionari.

En Serafí és a Barcelona. Hi ha anat a sentir un concert de música.//

29. Sempre fa mal temps. Si no és boira és un vent enmatzinós que no se pot aguantar.

M'he llevat a les cinc. He cridat la colla i han vingut al poble una mica més tart. Surtint de missa he comprat i una venedora m'ha dit que havia vist en Lluís a missa, i que era el més ben plantat de tota la iglésia. Ja ho sabíam primer qu'ella[,] que és ben guapo. Arrivant a casa, bo i donant-e-li coca dolsa jo l'i anava esplicant, i ell m'ha dit que res de estrany que fos ell el més ben plantat perquè éran pocs els homes que hi havia.

En Serra ha passat tot el dia amb nosatros. No han pogut anar a passejar per tanta boira.

Som escrit an en Pau, a na Carmeta Bach, an el s[enyo]r rector de Vidrà, an en Busquets i an en Ton de casa.

Hem rebut carta d'en Manel i de na Carmeta.

En Serafí ha arrivat de ciutat.

30. El s[enyo]r rector és al veí poble de Cabrera a fer *coques* (qu'en diuen aquí). Volen dir que ha // anat a confessar els feligresos que no volen confessar-se amb el confés del seu poble. Per tots els pobles se fa un dia o dos ans d'arrivar al Ram. En diuen les Confessions. Aquí en diuen anar a fer *coques*. A Llufriu en diuen la Fira d'es burrecs de l'any. Volen dir dels que no van a confessar sinó per la curesma.

An aquet poble anit han fet una vetllada dedicada a la memòria del nostre gran m[ossè]n Cinto. Els joves i noies han llegit trevais del gran Poeta. No hi hem pas anat. No vui comensar, que portaria amistats i ja en tenim prous. Ens convídan per totes les festes, ens afalàgan mol. Jo m'escuso amb que som massa lluny del poble. Diu que ha estat mol animat. Crec també qu'els pagesos devian estar contents perquè sentian ploure, i ho desitjaven molt.

Aquesta tarde mentres cusia una funda per un maletí, ha vingut una noia d'Olot. Passa temporada aquí i no té gaire salut. M'ha contat una pila de tribulacions que passa que m'ha fet molta compació. Malaventurat qui té d'anar sol pel món i no té salut ni diners!//

31. M'he llevat con he sentit es xiulet de la fàbrica. Dos cuarts de sis. Me ve ben just. Vestir-me, portar la llet an en Serafí i baixar cap al poble. Feia un dematí de lo més aixerit. Un dematí de primavera. El cel i el mar[,] d'un blau puríssim. El bosc muiat relluïa amb els primers raigs de sol i una munió de xerradissa de ganfarronets que tot ho alegràvan. Encare no se séntan rossinyols.

Hem rebut postal d'un amic d'en Lluís. Som escrit an el s[enyo]r rector de Torrelles. Amb carta rebuda d'ell fa uns dies, se veu que li dol que no ens decidíssim d'anar allà. Convé més aquí. Hi ha moltes comoditats i en Serafí ho trobava mol desert[,] allò. Aquí tot és poesia, flors, mar i distraccions. Amb un salt som per tot ont convé. La jovenalla allà s'hi haurian aburrit. Jo per_tot estic bé. La manca d'aiga era lo pitjor.

¡Alabat sia Déu!//

Abril

1r. El carter ens ha portat lletres d'en Florenci. Som escrit al d[octo]r Griera de Vich, al s[enyo]r Crusells i al s[enyo]r Serra. També som escrit a m[ossè]n Lluís Granés comunicant-li la nostre nova residència. An en Florenci també li som escrit.

2. En Serafí ha anat a Barcelona. Hem escrit a na Francisqueta Llorens felicitant-la.

Som assistit al ofici de difunts que s'ha celebrat a l'iglésia d'aquet poble. Som pregat per l'animeta del meu pare que Déu tingui al cel. Avui fa catorse anys que va morir. La missa que s'haurà celebrat avui a Llufriu haurà estat per el seu bon descans.

Hem rebut Bulletí del Diccionari, "Sigle de les Missions", "Renaixement", figurins, Bloc del Diccionari, un imprès de Buenos Aires, intencions del Apostolat, carta de na Teresa Alcántara per na Montserrat i d'en Sallarés per en Lluís.

En Serafí ha arrivat a les nou tocades.//

3. 1er divendres de mes. Festa dels gloriosos Dolors de la Mare de Déu. Amb les noies hem anat a missa i continuat les devocions de 1er divendres. Na Maria ha rebut felicitació d'en Manel, d'en Llorens, del d[octo]r Homs i s'en Sallarés. Carta de Sarrià, d'en Flor, "Feminal" i no sé contes coses més. Entre totes onse. El carter ballava per un peu de tan content. M'ha costat una pila de cèntims. Es dematí feia fret i el mar era blau i pur que encantava. Se veuen passar vapors, barcos de vela i pareias del bou.

Aquella noia de Olot ha tornat venir.

Som escrit a na Doloretes Serra i a la s[enyo]ra Monserdà felicitant-les.

Els nois i les noies han anat a fer una excursió a Montcabré.

També som escrit a na Maria Carulla i he fet trevai de bloc per el Diccionari.

4. M'he amoïnat amb unes faldilles de na Montserrat que no volian anar bé.//

Hem rebut més felicitacions per na Maria, carta d'en Pau i d'en Ton de casa i impresos. Estic intranquila perquè no rebem lletres de Trenque Lauquen. M'he distret omplint fuis del bloc del Diccionari.

Som enviat una postal *cabrilenya* a la mare d'en Joan felicitant-la per demà[,] qu'és el seu sant.

5. Diumenge de Rams. M'he llevat a les cinc. Som cridat la colla i els he deixat perquè trigàvan. Han vingut després.

En Serafí de bon dematí s'en ha anat a Barcelona per assistir al mitin catalanista. Fa un dia bonic. Rebem carta del s[enyo]r rector de Torrelles i dos impresos.

Som anat al ofici. La benedicció dels Rams ha estat mol bonica. Mai ho havia vist que m'agradés tan. No hi havia cap palmó. De palmes gurnides dues només, ben iguals. Petites. Encare no midàvan un pam i mitg. Tot lo atre eran unes fenomenals branques de llor que la quitxalla tenia feina per a treginar. No hi portàvan cap tortell, ni rusquilles, ni rosaris de sucre ni // enfilades de pinyons ni dolsos de cap mena. En canvi les portàvan curulles de flors, moltes flors. Era curiós veure una branca de llorer plena de flors blaves[,] grogues o vermeies. I tants com n'hi havia[,] de rams. Se vellugaven contínuament fent una remor sorda i ensizadora com qui diu acompanyant els cants del celebrant i dels homes del poble que ajudàvan. Els que portàvan rams féian dues fileres al bell mitg del temple des de la porta de entrada fins a la barana dels escalons del presbiteri. Con la benedicció ha estat acavada el celebrant ha anat treient manyoquets de llor lligats que els tenia dins d'uns coves an el presbiteri i els ha anat repartint an els fidels un a cada u. Acavada la professó rams i xicots han desaparegut. Només quedàvan els dels grants. Acavada la missa ens ha repartit palmes.

En Serafí ha tornat i ha dit que a Barcelona amb motiu de la festa de la Unió Catalanista hi ha hagut trets i corredisses.//

6. Dematinet les devocions i camins de costum.

Hem rebut carta del s[enyo]r Colomines esplicant-mos detalladament les trapalleries d'en Martí. Prou m'ho pensava. Per això l'hem destituït. L'hi he contestat avui mateix. Rebem també postal de la Sara Llorens. No plou i els pagesos se quéixan.

7. Avui ha fet calor. Tornant de missa som entrat a can Xurroia. Són els propietaris del bosc que atravessem con passem per dret per baixar al poble. Poc podia pensar-me la sorpresa bonica que m'hi esperava. Avui és la ceremònia del Salpàs. La casa tota neta, ben escombrada i a l'entrada una taula amb unes tovalles netes que la cobrian, i a sobre unes atres plenes de puntes. Al bell mitg un plat soper ple de sal ben apilada i assimada, i al bell cim una candela nova mol bonica. Darrera del plat dues tasses també plenes de sal i al cim encastada una moneda de 10 cèntims. Ben a la voreta tres ampolles d'aiga clara destapades. Una d'elles era de les que avans se // usaven per·a portar aigua a taula. Les atres dues eren més petites. Allà vora mitja dotsena d'ous, una branca de taronger curull de taronges. El restant de la taula era cubert de pomellets de flors de tota mena. Hi ha cases que hi pósan també una imatje o cuadro lo millor que tenen. Tot aquell bonic parament esperava la piadosa visita del s[enyo]r rector del poble[,] que acompanyat de aixerits escolans anaven de veïnat en veïnat a beneir les cases, i la sal i aiga, senyalant les llindes de les portes en memòria dels fets que conta la Història Sagrada en temps de Moisès. A cada veïnat, i a cada carrer, només hi ha una casa que *para la taula* (com ne diuen ells). Els veïns hi porten els plats de sal, ampolles d'aiga, i ous, o diners que són la almoina que fan a camvi de la cerimònia. El s[enyo]r rector dóna la benedicció an els obgectes exposats i a tots els habitants de la barriada. Les flors les guàrdan per·a posar an el Monument.

Arrivant a casa ho he esplicat a la colla i en Serafí ha anat per treure'n unes fotografies // i ja ho tenian desgurnit. S'ha vist que li dolia.

Hem rebut carta de la petita Hermínia de Peratallada, una d'en Manel i "Esclat".

8. Fa un temps mol variable.

En Lluís és a Barcelona per es caixals. Hem rebut dues postals de na Gracieta. Som escrit an ella i an en Florenci i an el s[enyo]r Sebastià Prats.

Són les nou i en Lluís no ha arrivat. Sempre fan tart. A un cuart de deu ha arrivat. Feia un bon clar de lluna.

9. A les set amb les noies hem baixat al poble. Les cerimònies del ofici les han fetes com a Llufriu. A la nit hem anat a l'hora santa. Ha estat sublim. Quin reculliment més fervorós hi havia! Els intermitjos de les meditacions, l'orga tocava unes notes que emocionaven molt. Tots els anys ens recórdan lo mateix i sempre sembla nou. Són actes sublims que no hi ha lletres ni paraules que puguin satisfer ni esplicar les emocions

dolsament sentides per el cor aimant de Jesús en la seua // dolorosa passió. Hi ha mol tema per·a desenrotllar en aquets dies tan grants.

Anit tot el poble va a Vilassar a veure la professó. Nosatros no hi anirem pas.

Som escrit a na Neus per un assunte urgent.

10. Divendres Sant. Diada trista. La d'air tenia la nota del gran Misteri, del Manament del Amor; avui tot és trist ja des de tota la nit. La institució de la Eucaristia Santa, a la que nit i dia, en tot tems i en tots moments és venerada i celebrada per <a>els veritables aimadors de Jesús, ens queda peraquè no defallim en el camí de la vida[,] tan ple de desenganys i espines. Ja Jesús ha fet tot lo que calia en aquet món, i entra de ple a la seua passió dolorosa. Són sublims totes les hores! També ho són les de la nit amb la soletat de la Verge.

Ben dematinet hem seguit la professó del Viacrucis. El dia comensava esplèndit.// Tot comvidava a seguir la piadosa colla que caminàvem per els carrers de aquet poble. La mar i el cel d'un blau puríssim, tot semblava que oferia amorós vassallatge al Màrtir de la Humanitat. Al punt de un cuart de set la professó surtia de la iglésia. Les dones devant de tot. Després els homes i a continuació els que portaven el Sant-Crist acompanyats de homes amb atxes, uns joves que cantaven; un fiscorn i dues flautes. Tot plegat imposava. A cada estació ens ajoneiàvem i trobàvem la terra sorrencosa qu'el sol la omplia de mirallets. De banda i banda dels camins tot semblàvan jardins. Els abres florits i tot brotat i preciós. Tot cantava un imne a Jesús Màrtir[,] que el portàvan per els carrers del poble amb tota la veneració possible. Les cantúries d'una munió d'aucells armonitzàvan amb el cant tristoi de passió i els instruments funeraris. Jo m'hi sentia de lo més bé. Con hem estat an aquella estació del viacrucis que Jesús va trovar a les dones que compadint lo ploràvan, i <e>Ell les va consolar encarregant-//<t>els-i que no ploressin per Ell sinó per elles i els seus fills, les llàgrimes meues anaven cara cavall mentres oferia un fervorós prec al cel pregant per a tots els meus i per a mi mateixa.

A un cuart de vuit hem arrivat de nou a la plassa. Hem pujat a la iglésia i amb devoció hem resat a les amoroses llagues de Jesús.

A les deu hem anat al ofici. L'acte de descubrir la <v>Vera Creu era tan imposant que el s[enyo]r rector s'ha emocionat tan, que no ha pogut acavar el darrer cant. Amb això n'hi ha prou per·a convèncer a tots els seus feligresos de la pietat que té, i de la seua fe ben arrelada. A la nit hem assistit a la funció de la Soletat de la Verge.

11. Dissapte Sant. No he surtit ni hem rebut correspondència.

12. Una diada tan santa i jo per cert l'he passada tan atrafegada que ni de meditar-la // tenia ocasió. A dos cuarts de deu ens han arrivat en Manel, na Hermínia, el seu home i el seu fillet. A la una en Llorens. Tots menys en Manel s'han quedat a dormir.

13. Dematí a missa a combregar en nom de Déu i comprar. Un dia de lo més atrafegat. A més dels que teníam han vingut en Víctor de Sarrià i la família Alcántara.

Són dos cuarts de deu de la nit i tothom és fora.

14. Avui amb el s[enyo]r rector d'aquí parlàvem de caràcters i ell deia que no serveix per res. Que colsevol cosa l'emociona i no pot dominar-se. Jo li deia que de cap manera és censurable això, puig és una prova que té un ànima grant i que no se pren les coses de rutina. És qu'és mol modest i sensill.

Som escrit an el s[enyo]r Pereira[,] al d[octo]r Rossell, an en Pau, an en Florenci i a n'Angeleta.

15. Tot com de costum. Hem tingut una gran feinada amb la roba de bugada.//

Hem rebut tres postals dels nanos escrites per ells mateixos. El nen fa molta via d'escriure. La Miria no tan pro és petita[,] pobreta. Jo m'els estimo mol[,] pobres criatures. Tenir-les de mi tan allunyades! Déu ho vol aixís. Fasse's la seua voluntat sempre.

16. Som anat a missa. He pregat mol per na Gracieta ja que avui és el seu cumplianys. Tan anyorosa de la Pàtria que se trova sempre[,] la pobre! De pitjors en passarà si viu! Déu i l'àngel bo li comuniquin coratge. És lo que més he demanat per ella avui a la comunió[,] única font de conhort que hi ha en aquet món tan ingrat.

He rebut carta de m[ossè]n Joan de Corbera.

En Lluís té un tumor a la cara. En Serafí sempre se queixa dels caixals i li cauen. Déu m'hus ajudi.

17. Dematí com sempre. Hem rebut lletres de convit de la exmestra de na Maria peraquè assistim a la festa escolar que fan diu//menge vinent. No és possible complàurer-la. Li contesto excusant-mos.

En Lluís ha anat a Barcelona per els caixals. Demà hi ha de tornar. El dentista li ha fet por i una mica de mal. Mai podem sortir-ne.

18. Avui amb na Maria hem anat a Vilassar de Dalt. Mai hi havia estat. Hi hem comprat badella i algunes coses que aquí no hi són. Una regadora, un pot i una paiella petita.

Hem entrat a la iglésia. M'he fixat que a la portella del sacrari hi ha una imatge en relleu que representa el Bon Pastor[,] que si allò és art, jo no hi he sabut veure gens ni mica de sentiment. L'he trovada bulgaríssima i no fa gens ni mica de devoció. El Sant-Crist encare Déu n'hi do, pro la Dolorosa no va ni amb rodes. L'han feta massa jove. Tota la capella del Santíssim és ben nova i l'altar del Sagrat Cor també. Tot lo demés de la iglésia és antiquíssim. L'altar major és fosc i negre // com tots els atres. És tot de pintures de màrtirs. Per més que vui creure que pot tenir mol de valor a mi me fa tristesa pensant que quissab els anys que hi ha que dura i les generacions que s'han aplegat an aquelles parets venerables.

A les nou tornàvem ser a casa.

Hem rebut "Patufet", "La Família" i una carta d'en Sallarés per en Lluís.

19. Avui ha estat un dia tot ple animat. Atre tems tot m'alegrava, are tot m'entristeix. Les festes me pórtan una mena de grissor que no me complauen. Les espines van adolorint-me cada dia més. Déu ho vol.

A dos cuarts de deu han arrivat la s[enyo]ra Teresa i sa filla. A hora de dinar en Manel. Hem dinat i després ens en hem anat amb un aplec catalanista a la capella de la Verge de la Sisa. És al terme de Premià de Dalt. Hi ballàvan sardanes. Les noies s'han divertit bé. Hi havia moltes colles amb banderes catalanes.// M'he alegrat una mica. Avans hauria tingut més goig pro are estic massa bastonejada per les contrarietats i tan·sols vora Jesús i amb el pensament enlairat vers Ell me sento enfortida. Després… l'esperit meu de nou decau atribulat per les penes de la vida. Jo no ho voldria pro no hi puc fer més. Acavades les sardanes les cobles han tocat els Segadors[,] que les colles de excursionistes han acompanyat cantant. Uns animats visques han acavat la patriòtica festa.

20. He comensat un vestidet per na Maria.

Hem rebut una extensa carta de na Gracieta amb algunes lletres dels nens.

Avui ens han posat la cuina econòmica.

En Lluís ha anat a Barcelona perquè l'hi treguin un caixal. N'ha arribat tot reposat amb el caixal que tan el feia sofrir fora. Ha arribat amb el cap ben arranat. Ho ha fet perquè de resultes de la passada malaltia els cabeis li quéian. Tan jove i tants sofriments.//

21. De bon dematí plou i fa fret. En Serafí és anat a Barcelona a trovar el metge. Ha arribat tart.

22. Tot avui trevaiem per acavar el vestit de na Maria. Ens va mol bé i queda una monada.

Fa vent mol fort.

23. Sant Jordi gloriós. A les cuatre ens èm llevat i a les cinc les noies i jo hem baixat a peu fins a Vilassar. Un dematí preciós. Totes les vores del camí plenes de rosers florits i acàcies florides com una nevada. A les sis hi hem arribat. Hem estat bona estona contemplant ben d'a·prop les ones esvalotades batén-se i abraonant-se unes amb atres. Feien un efecte fantàstic amb uns espatecs furiosos que semblaven vora un castell. Que'n té[,] d'atractius[,] la mar! Tan si està quieta com esvalotada sempre és gran!

A les sis i minuts hem pujat an el tren i una hora més tart ja ens trobàvem vora el Palau de Sant Jordi. A cada poble // hem contemplat la feina dels pescadors que arribàvan amb l'art.

Arrivant a ciutat lo primer som anat a la farmàcia Salamó a fer preparar unes ampolles de vi reconstituient per en Serafí. Les noies han anat a casa els Alcántara, i jo a la Capella de S[ant] Jordi. Ens hi hem trovat tots junts. Hem oït missa de la Lliga de la Mare de Déu de Montserrat que l'ha celebrada el d[octo]r Tenes. El sermó[,] mol patriòtic i encertat. Ha pecat quelcom massa llarc. És que s'ha entussiasmat tan[,] el pobre[,] que ni se donava comte del temps que passava.

Sortint, la s[enyo]ra Teresa s'en ha endut les meues noies amb la seua i jo m'en som anat per dilligències. En Manel ens ha obsequiat amb rams de roses. Un per cada noia, un per a la seua mare i un·atre per mi. És complacent en extrem. A la missa, els de La Lliga han cantat cansonetes de m[ossè]n Cinto, els goigs de S[ant] Jordi i una salve a la Verge.

He fet via cap al carrer del Call i Banys // Nous passant per devant la casa Baltà[,] que me recorda el nostre Salvi Bassa tan estimat que va morir tan jove i estava a la casa esmentada. Amb el pensament he oferit una pregària per la seua animeta (a c s). Som entrat amb una xacolateria del carrer d'en Petritxol. Hi he pres un bocí. A la Portaferrissa hi som comprat roba per remendar camises d'en Lluís.

He pujat al despatx de la parròquia de Sant Pere. He conversat una estona amb la germana del s[enyo]r rector i després amb ell i tot. S'ha vist ben conegut que els hi ha agradat mol la meva visita. Tinc por que no té gaire salut ni l'un ni l'atre d'ells dos.

Surtint d'allà, som anat a cal d[octo]r Rossell. M'he tingut d'esperar més d'una hora pro he obtingut parlar-i. M'ha donat bons consells referents a la salut dels nois i m'ha animat bé[,]que mol ho necessitava.

Som anat a recullir els específics per en Serafí al carrer de Aussies Marc. Volia entrar a la // capella de M[ares] Reparadores i no he pogut perquè se feia tart. Con érem a ciutat hi entrava per poc que fos. Unes estones de coloqui amb Jesús Sagramentat (alabat sia per sempre) i en surtia ben enfortida per·a la lluita meua inacab<l>able. En cap més lloc del món hi trobava repòs com allà. Jo voldria que tots els que pàssan penalitats hi sabessin el camí i que com jo hi trovessin el conhort. Mai n'hauré parlat prou.

Som entrar a la farmàcia, he recullit tot lo que calia. A dos cuarts de dues arribava a cals Alcántara. Ens hi hem trovat amb les noies[,] que amb la Teresa han anat per les seues. A les set del vespre hem sortit de Barcelona. A Vilassar hi hem trovat la tartana d'en Mas que ens hi esperava.

He passat un dia forsa distret[,] que bé me convenia.

24. A un cuart de sis m'he llevat i con he tingut lo de per·qui enllestit som anat // a baix del poble. Enllestides les meues devocions he comprat i cap aquí.

He decidit que una o dues vegades la setmana aniré a comprar a Mataró. Allà no hi manca res. La cuina econòmica és un veritable descans.

25. M'he llevat avans de les cinc. He llegit una estona i un cuart de set som baixat al poble. Hem rebut carta de la propietària de l'Hotel Villa Teresita del Montseny.

26. Na Montserrat i en Serafí són a Barcelona des de bon dematí. Tota la nit à plogut copiosanén. Con ha sortit el sol ha sortit també l'arc de S[ant] Martí pro ja li hem ben pogut parâ es *bassi*[,] com diuen es pagesos. Han caigut uns xàfecs mol grossos.

Som escrit an en Pau i an en Pere Mujal. Na Montserrat ha rebut una pila de felicitacions. A tres cuarts de nou ha arrivat amb en Serafí mol ben impresionats de // les festes catalanes que avui han celebrat a Barcelona.

27. Rebem una postal d'en Serra per na Montserrat. És una felicitació enderrarida.

M'he taiat una jaqueta d'una mantellina veia. M'ha quedat forsa bé.

28. Na Montserrat ha anat a comprar.

Hem rebut carta de na Carmeta Bach. Se queixa perquè no l'hi escric sovint. M'esplica una pila de tribulacions que passa[,] la pobre. Na Montserrat ha escrit a na Gracieta i na Maria an en Florenci.

29. Hem rebut postal d'en Ton de casa i de les germanes Lluïsa i Caterina Rocas.

Les noies van a la rectoria a ensajar cansons.

30. Avui sí que som baixat al poble. Som entrat amb una casa que tenen malalts. Els he som animat tan bé com he sabut i // Déu els hi ajudi.

A la tarde ha tornat venir aquella noia d'Olot. Me sembla[,] la pobre[,] que està mol delicada i lo pitjor[,] que no té ningú que miri per ella. Quina compassió que me fa!

Maig

1er. Divendres.

He continuat les meues devocions matineres.

Sembla que tots anem enfortint-mos amb aquets aires tan esplèndits. Jo are dormo bé i no me canso tan.

Hem rebut carta d'en Florenci, d'en Pau i d'en Pere Mujal per mi, de na Gracieta per en Manel, una postal de na Montserrat petita de San Vicents, "Sigle de les Missions" i el carnet del Diccionari per omplir-lo.

La nena Comajuncosa s'esplica mol bé.//

Al mitgdia <han vingut> han vingut dos *massips*. Són de la comissió per·a convidar els veïns del poble per·a contribuir amb algun donatiu per·a la festa·major

petita[,] qu'és per Santa Creu. Els hi he promès un nap en metàlic (moneda de plata que val 5 pessetes). Bona falta me farà pro «terra que vas[,] usansa que hi troves». Més m'hauria estimat que no ens hi haguessin comvidat. Bé prous en tenim[,] de gastos.

2. Les noies amb atres del poble han anat a enramar la iglésia per la festa de demà. Veig que hi ha mol enrenou amb l'indispensable envelat.

3. Santa Creu.

Quin tràfec hi ha pel poble![,] i a fe que jo en tinc ben poc! Tan se m'en fum[,] de la gent de Cabrils! Les noies han anat a veure beneir el terme. Amb elles i en Lluís èm anat a l'ofici. En Serafí ha volgut anar a Barcelona per assistir als Jocs Florals.

Tota l'iglésia atapaïda de flors honorant // la ensenya victoriosa del suplici del nostre Jesús Martiritzat per tots nosatros.

Ans de anar a l'ofici som caminat pel bosc a cullir un ram de genesta, exebares i atres flors del jardí natural que tan me plau a mi. L'he posat a la taula del menjador.

A la tarde les noies han surtit amb els senyors Rosés. Jo no he tingut humor per·a surtir i baixar a les mundanals diversions. He tornat al bosc a cullir més flors deixant ben lliures les que hi ha an el jardí[,] que són mol abundoses i esquisides. De les del bosc n'he fet un ram mol gros amb branquetes de avellaner bort[,] genesta[,] exebares que hi ha vora del torrent i el som acavat amb una nevada de branques de acàcia[,] que són ben florides. Tot el ram l'he posat amb un gerro antic que tenim an el cuartet de fotografia d'en Serafí. Con ha arrivat de Barcelona n'ha estat joiós.

4. M'he llevat a les cinc. Ben soleta // i amb la quietut matinal m'he posat a fer comtes comensats air a fi de mirar de introduir economias ja que no sé pas com n'hem de surtir. El nou apoderat sembla que també se fa el plaga. Si tothom cumplís no se passarian tantes lluites. Per lla dos cuarts de set he plegat i m'en som baixat cap al poble. Bé n'hi ha[,] de refilets de rossinyols, bé n'és[,] de florit[,] el bosc, bé n'estan[,] de festa[,] el poble i fins des del llit he sentit els cants estridents d'una atrevida i divertida merla; pro res m'alegra. Els cants dels aucells són tristos, les flors són mudes i totes tenen espines. Tot lo bonic i atraient només m'ho admiro per·a oferir una pregària a cel al màrtir de tots els màrtirs[,] a Jesús martiritzat per·a nosatros.

5. No he sortit per·a res. He cusit forsa.

Hem rebut carta d'en Sallarés per en Lluís i un imprès. Som escrit an en Pau.

6. Anit les noies han surtit una estona amb els senyors d'aquí al costat. Jo no me trobava // prou animada.

Som escrit an el s[enyo]r Colomines de la Habana, a na Carmeta Bach, postal an en Flor i a n'Angeleta.

Na Montserrat renta la roba de la setmana.

7. A dos cuarts de cinc m'he llevat. A dos de set he baixat al poble. Na Montserrat també hi ha vingut. Els peus me fan mal.

Hem rebut carta d'en Pau i d'en Manel i postal de na Florinda.

8. No he baixat al poble perquè plovia molt.

Hem rebut postal d'en Llorens i un imprès.

9. He parlat amb el s[enyo]r rector (el d[octo]r Lluís[,] que li diuen aquí).

Hem rebut carta de la petita Hermínia. Diu que aviat celebrarà la festa de 1a comunió.

10. Aquí avui fan la festa del Roser.// Amb en Serafí hem anat a la missa primera. Després ell s'en ha anat a caminar per aquets boscos i jo tenia feina amb la roba.

Les noies amb en Lluís han anat a l'ofici.

Hem rebut carta d'es Noi.

A la tarde m'han tentat d'anar a veure els exàmens dels pàrvuls del colegi de Dominiques. M'hi som avorrit bastant devant tanta castellaneria. No en surtirem mai[,] de tanta calamitat. Com que no hi tenia veu ni vot, no he protestat. Són a casasseua.

11. Tot com de costum. Hem rebut carta d'en Lluís Garriga. Ens hi diu qu'el seu hereuet és mol bon minyó que fa tanta bondat. Déu els hi'n do goig.

Na Montserrat també ha rentat la roba de la setmana.

12. Es dematí com sempre. Al vespre ens ha comparegut en Tonet Alibés. Diu // ha passat moltes peripècies per trovar-mos. Ens ha donat molta sorpresa de tenir-lo aquí sense haver-mos avisat.

En Lluís ha rebut una carta de l'Escola Nàutica. Déu ens comuniqui el do d'acert.

13. A la tarde amb els nois i en Tonet hem anat a caminar per aquestes muntanyes. Encare jo no havia surtit cap dia. Des d'un lloc que hi hem reposat, hem contemplat una infinitat de montanyes lluny[,] mol lluny. Éran tan altes que sobrepujaben a la boira. La posta de sol enclotada de montanyes era espatarrant. No m'he cansat.

14. En Tonet s'en ha anat.

15. He oït missa al altar de Sant Isidro.

Hem rebut carta d'en Manel per en Lluís i postal d'en Pau per mi.

Per tornar del poble he passat per uns // camins quelcom solitaris i mol bonics des d'ont podia contemplar a tot pler els boscos plens de verdor i flors i uns camps de tarongers florits que comunicàvan una aroma deliciosa. I de rossinyols s'en sentian una infinitat. Quin concert matinal més maco! Feia una fresqueta bonica i jo anava caminant embadalida contemplant prats i muntanyes. Qui tingués goig cumplert per·a fruir tantes belleses!

16. Quins dies[,] Déu meu! Tot és gris i no veig relluir cap estel per·a nosatros. Els dies se pàssan i per més economies que introdueixo no puc sortir de res. Es de la Habana sémblan embruixats. En Lluís ha escrit an en Florenci.

17. Tota la nit ha plogut. Tots hem anat al ofici.

La cuina econòmica va mol rebé. Anant-li donant carbó i combustible per coura. Des de les deu que la som encesa hi he fet l'escudella, hi he bullit bròquil[,]// una olla de trunfes per sopar[,] un·atre de ranxo per es gos, un ensat de retxos mol bonics qu'en Lluís ha trovat an es bosc de can Xurroia. An es forn hi tinc aiga que se mantingui calenta. És per mi una veritable joia[,] la cuina econòmica. Fa molta feina i ben feta i mol estalvi de carbó d'alsina.

Les noies han anat a veure els exàmens de les noies grants de les monges.

Hem rebut carta d'en Sallarés per en Lluís i d'en Pau per mi. Tinc una pila de cartes per contestar i no tinc pas humor. Som escrit an en Fullà, a la seua mare i a na Carmeta Bach. És fosc. Plego perquè tinc fret als peus.

18. Al rellotje de Cabrils tócan un cuart de sis. He llegit uns versos de na Gracieta a “Catalunya Nova”. He vist el títul i ja he conegut que era cosa seua i efectivament firmava “Mireya”. Eren unes “Engrunes del Esperit”. Bé en té[,] de raó[,]// recomanant que tingui vanitat de lo que sab, ni enveja al que sab més. Modèstia amb lo nostre, atmiració amb lo dels atres i caritat amb l’icnorant. És aquesta la veritable germanor que Déu recomana.

Na Montserrat tot avui renta.

19. Fins a les vuit no he pogut baixar al poble per tan com ha plogut.

Hem rebut carta de na Teresa Alcántara per na Montserrat i una postal d’un amic d’en Lluís.

La vaga marítima segueix amb tota la fúria.

Som escrit an en Florenci i postals a na Gracieta. En Lluís ha escrit amb un amic seu.

20. Avui ha fet calor. Hem rebut carta d’en Sallarés i de na Francisqueta de Olot fent-mos sabedors del seu pròxim casament pro no m’hus diu amb qui se casa.

La roba s’ha ben aixugat. Al vespre la tenim neta[,] repassada i endressada.

Se séntan unes cantarelles de gripaus[,]// granotes, lluerts i demés cantaires nocturns. Tot canta alabanses a Déu. Amb la dolsa quietut de la nit sentir aquells crits tan rítmics i animats, sembla que tots plegats tenen converses que tant·sols ells comprenen. És sublim el misteri d’una nit quieta.

21. M’he despertat tota contenta enlairant un prec de joia a Jesús bo i recordant la seua Ascenció gloriosa. En_mig de la pena que sempre me té dominada me sentia enfervoritzada després d’haver rebut a Jesús. A la capella del Santíssim hi havia una gran quietut que comunicava un reculliment dolcíssim. L’enzís m’ha continuat durant tota la missa. La missa matinal és per a mi la preferida. És més grant que les atres, o bé ho sembla encare que no sigui aixís. Les campanes assenyalen amb els tocs si la festa és solemne o si no ho és tan. És amb una hora lliure de trencacaps mundanals, un hi va descansat // i pot dedicar l’estona amb el cervell asserenat i l’ànima deslligada de l’enrenou que necessàriament ve després. Ditxosa missa matinal!

El carter ha portat una carta amb un giro.

En Lluís i les noies han anat a l'ofici. A la tarde els nois i les noies s'han divertit amb els nostres veïns germans Pepet i Angeleta Papaloli. Les noies tocaven el piano. Se veia que n'estàvan tots encantats.

22. Tots els dies repasso la llibreta de gastos que porto ben exacta i no puc introduir economies i visc espantada amb tants de gastos.

En Serafí s'en ha anat a Barcelona. Diu que allà hi fa molta més calor que aquí.

He llegit mol de "Catalunya Nova" que na Gracieta ha enviat.

23. M'he llevat a les cinc. Som fetes les meues devocions, comprat i cap aquí.

De dos vestits de batista de les noies lo que // hi puc aprofitar en trec una bruseta per na Montserrat. Rebem carta de m[ossè]n Brau i de la mare d'en Fullà des de Hostalrich.

24. Avui els nens i nenes de aquet poble han celebrat la seua 1a comunió. Entre els nens n'hi havia un de Vilassar que se deia Joan Bassa.

Hem rebut carta del s[enyo]r Sebastià Prats.

25. Plou i no puc baixar al poble.

En Serafí ha anat a Barcelona pels caixals.

Tenim el pobre canari malalt. Tan ho està que no tinc cap esperansa que ho conti. És una bestioleta que tots ens l'estimem molt. Ens dol que s'ens mori. Tot avui que no té ni ànim per·a pujar a ses canyetes. No obstant continua feréstec com sempre fent cara i embestint a qui se l'hi acosta.

26. Res de nou. Temps humit.

Na Montserrat ha escrit an en Flor.//

27. Rebem carta d'en Pau.

Som contestat una carta a la petita Hermínia. També som enviat vistes de casa al s[enyo]r rector de Sant Pere i an el padrí.

He comprat unes estovaies i tovaions amb un marxant de Vilassar que li diuen en Marceneta.

28. Els propietaris[,] donant l'estiueig per acavat[,] s'en van al Masnou. Ens dónan el galliner grant i com qui diu ens han obligat a que els hi comprem la colla de polletes que hi déixan. Ben cares ens les han cobrades, pro paciència. Mentres s'en vagin se pot fer colsevol sacrifici. Sols estarem millor. La mestressa és més formal i m'és mol més simpàtica.

Hem trevaiat tot ple amb la roba. Al vespre la tenim neta, repassada, planxada i endressada.

29. M'he llevat a dos cuarts de cinc.

El canari s'ha aixeribit tot ple. Ja puja a les canyes més altes. En gran mal Déu ajuda.//

Avui a Barcelona han posat la primera pedra al monument del gran mossèn Cinto.

Per lla tres cuarts de vuit amb les noies hem pujat amb una tartana que ens ha portat a Mataró. Mentres hi hem estat ha fet una furiosa gropada de trons i llamps. El temps s'aguantava sense ploure i nosatros anàvem fent lo que calia. A les onse tocades n'hem surtit i tot el camí uns trons i llamps que retunyian i espantàvan. A un cuart de dues hem arrivat aquí sense que hagués plogut. Per lla les tres de la tarde s'ha posat una tormenta tan forta com mai jo hagués vist. Jo m'estava a·baix cusint i els nois i les noies des de dalt contemplaven la inplacable gropada que anava avensant amb tots els espatecs haguts i per inventar. Ha comensat a caure calabruixó i n'ha caigut tan que n'ha omplert es teulat i com que anava barrejat amb aiga no l'ha poguda engolir, ha entrat a dintre que s'hi plovia com a defora. Amb paraigües estesos hem tingut de cambiar // els mobles de lloc quedant-mos amb tots els llits plens de aiga. Els calaixos de la calaixera i del pentinador, llibres, pesses de beta, medalles, etc., tot fet una sopa. Totes les sabates i espardenyes, tot lo de per sobre les tauletes, la llibreria dels nois tot amarat d'aiga. L'hi ha anat de poc com no se pert tot lo de fotografia d'en Serafí. Ja no estarem més tranquils an aquesta casa[,] qu'és una desferra feta. Colsevol dia ens hi quedarem colgats[,] sota d'aquet sostre. Tot plegat ens ha donat molta feina i fins pèrdua i tot. Amb tot aquet tràngul els amos han baixat pel camí del bosc amb es carro de mobles. El cavall[,] amb tanta pedra que li petava per sobre[,] estava esverat i no volia tirar.

Les montanyes han quedat blanques con una nevada. Les vinyes han rebut quelcom.

Hem rebut carta d'en Sallarés. Diu que s'ha examinat i ha quedat mol content.

30. El dia avui també és esvalotat. També trona. Les noies han anat al poble a comprar.//

31. També som anat a missa primera. Si tingués prou humor n'escriuria quelcom.

A les nou na Teresa i en Manel han arrivat. A la tarde les noies han anat amb les cabrilenyes al Mes de Maria, els nois a passejar per el bosc. En Manel i en Llorens s'han quedat a sopar i na Teresa fins a dormir.

És festa anyal[,] avui. La gran diada dedicada al Esperit Sant. Con m'he quedat sola a la tarde he meditat els misteris de la gran festa bo i demanant al Esperit Diví que me concedeixi la llum benefactora de la nostre relligió santa.

Juny

1er. Han vingut els pares d'en Manel a buscar la Teresa. Són uns bons amics.

Rebem un giro de la Habana. Tot és anar fent.

Els bons amics se'n han anat plujabatent.//

2. No hem fet sinó remenar roba.

3. En Serafí s'en ha anat a Pineda.

Na Montserrat s'ha despertat amb un fort mal de caixal que la feia sofrir mol. L'hi he posat una desfila empapada d'un calmant qu'en Serafí té per aquí i ha reposat.

Hem rebut postal de na Gracieta per en Serafí, "Catalunya <nova> Nova" per mi, postal de na Cinteta Torné per na Montserrat, una carta de n'Angeleta i figurins. N'Angeleta me diu que va a cantar a la iglésia de Trenque Lauquen.

En Sallarés ha vingut tot content perquè té el curs acavat. Sia la enhorabona!

4. En Lluís s'en ha volgut endû es gossos a Barcelona. Baldament no el tornés! Al vespre m'ha comparegut amb un gos blanc que li diuen Turc. El Moreno l'ha deixat.

5. De bon dematí som ensès la cuina, he // posat a coure una pila de coses. Després amb na Montserrat hem anat al poble a combregar i a missa. Com hem estat a casa el caldo era fet, les patates cuites i tot ens anava endavant. Hem tornat a baixar i hem pujat a la tartana fins a Mataró. Quin camí més deliciós hem passat. Feia sol i el

mar era hermosíssim. Arrivant a Mataró èm anat a casa d'un dentista que li ha tret dos caixals. A la una arribàvam aquí.

6. A les vuit hem baixat al poble per anar a Vilassar i de dret a Barcelona. A les nou hi hem arrivat. Som anat a cals Alcántaras, a casa de na Neus i a fer preparar específics per en Serafí. Quissab lo que som rodat per trovar un moneder perquè havia anat al banc i anava pels carrers amb les mans plenes de bitllets que no savia què fer-ne. Al carrer d'en Petritxol n'he comprat un. M'ha costat de decidir-me perquè les deu pessetes me dolian, pro m'agradava mol i[,] què re//dimontri[!,] allà·van i prou.

Som anat a dinar a can Manel. A dos cuarts de cuatre n'he surtit. Me quedàvan dues hores justes. Som anat a comprar unes pesses de música i unes sabates de lona per mi.

Som entrat uns moments a les Reparadores. Ho anyorava. Són els ratos més felissos que frueix la meua vida atribulada. Allà hi trobo placidesa dolcíssima, enzís, coratge i les raons més lluminoses que puc necessitar. Déu permeti que pugui visitar-lo per molts anys per·a honor i glòria seua.

A les set tornava ser a Cabrils.

7. Conclusió del Mes de Maria.

Una festeta aixerida com totes les que fan an aquet poble.

Les noies han rebut una capseta d'en Manel que contenia pomellets de roselles i espigues. Són de les que se repartiran avui a Ballvidrera amb motiu de l'Aplec de la Sardana.//

8. Sempre me llevo a dos cuarts de cinc. A dos de vuit he baixat a Vilassar per anar a Arenys. He tingut unes combinacions per·a obtenir bitllet d'anada i tornada.

Som trovat el padrí mol content a la seua nova hestada. Han llogat una casa mol bonica. A les cinc n'he sortit amb temps fret i plujós i el mar mol esvalotat. L'atre dia m'agradava contemplar-lo platejat per els lluminosos raigs de sol, i avui l'admirava per lo superb, escupint i rebregant l'aiga bruta barrejada amb la sorra i escumoses montanyes lluitant furioses com feres gegantines. Lla d'enllà al horitzó hi havia dues barques que tan aviat suràvan com semblàvan enfonsades.

Hem arrivat a Vilassar plujabatent i hem hagut d'esperar qu'el tren arrivés de Barcelona perquè la tartana m'hus traginés a Cabrils. Avui m'han clavat una espina mol

fonda an el cor. Lo mal[,] que no som jo sola que la porto. Veig venir nuvolades mol negres.//

9. M'he llevat dematí[,] som anat a missa i a comprar. Volia consultar un assunto important i no ha pogut ser perquè tenia d'anar a sagramentar una velleta malalta. Fa fret. Semblem hivern.

10. He rebut carta del s[enyo]r rector de Sant Pere.

An aquet poble hi ha una mena de gentota maliciosa, hipòcrita, insolent i egoista. De tots els que conec no hi tinc cap simpatia, i suposo que els que no conec deuen tenir el mateix valor. Déu els coroni de glòria si se la mereixen.

11. La festa de Corpus. Dematinet som anat a combregar celebrant la gran diada. A un cuart de vuit ja tornava ser a casa. Després hem anat al ofici[,] que l'han cantat homes del poble. Ha estat molt fluixet.

He comprat 14 pollets.

12. Un dia ple de tribulacions i contrarietats que em martirítzan nit i dia. Déu // me do serenitat per·a trepitjar tantes espines.

13. Continua la grisor de sempre. Per més creu[,] ni els d'Amèrica m'escríuan.

Tart de tot s'ha rebut postal de na Gracieta per en Serafí. En Flor no sé de con que no n'he rebut cap lletra. Tinc el cor ple de fel que no trasmeto a persona vivent. Tant·sols Déu ho sab. Cap al vespre m'he animat una mica i fins he tingut humor per escriure an el bloc del Diccionari[,] que quissab el temps que fa que no l'havia overt.

Són vora les deu de la nit. Passa un vapor que porta una pila de llums encesos. Tots ens hi hem encantat.

Les noies júgan amb els gats petits i les crido per anar a dormir.

Les respostes del qüestionari del bloc se refereixen totes a llums fins dels fastés etc. Els fastés han desaparegut. Tan // sols créman els de la Sagrada Família de Barcelona la nit de Sant Pere per ballar les sardanes. Aquells són moderns. Avans pels pobles en tenian a les plasses, i també servian per els pescadors a l'ensesa. Are hi van amb acetilè.

14. M'he llevat a dos cuarts de cinc. Essent a baix som dedicat unes ratlles a Jesús amb un llibret que no hi parlo de ningú més.

Per lla les vuit ha vingut m[ossè]n Brau. Del cap d'una estona ha arrivat en Manel i a l'hora de dinar en Llorens. Tots han dinat aquí.

Hi ha hagut una posta de sol mol bonica.

15. No he sortit. He dibuixat tubaions i estovaies. Hem rebut una postal d'en Manel que per badada dels empleats de correus per comtes de venir de dret aquí s'en va anar a Cambrils de Tarragona.

16. Som escrit an en Flor i con l'havia // tirada n'hem rebuda una de seua per en Lluís i una d'en Manel per mi.

He trevaiat tan que ni m'aguanto. Què hi farem!

17. Na Maria ha anat al poble a comprar i na Montserrat als fogons. Jo no podia més. He cusit i aixís he reposat.

Al caure la tarde en Lluís i les noies han anat a Montcabré.

Hem rebut carta d'en Pau amb la mala nova de que la pedra que va caure dissapte els hi va destrossar horts[,] fruites i vinyes.

18. Igual com tots els dies. Tot ensopit.

19. Un dia de gran solemnitat relligiosa. L'he passat mol trist. La lluita meua és imponderable i no puc més. La joventut costa mol de fer-la anar per bon camí.

20. Tinc un cap tan adolorit que no m'aguanto.// Quin cel més ennuvolat és el nostre!

Hem rebut noves dels nostres estimats argentins.

21. Amb les noies hem anat a la missa primera.

En Lluís ha rebut una pila de felicitacions. Cap al mitgdia en Pep Saubà ha vingut. Tart de tot ell i en Lluís s'en han anat a Barcelona.

22. Na Maria renta. Com que no en sab, hi té uns catifets no·pas petits. Ja és hora que comensi. Som escrit a m[ossè]n Joan Llombart felicitant-lo per la seua propera festa onomàstica. Hem rebut recordatori de la mort de la madrastra d'en Pep i "Esclat".

He llegit a la "Fulla Agrícola" que a l'Empordà <e>la tramuntana ha espolsat tot el blat i ha fet caure alibes i fruita.

23. Som escrit postals a Trenque Lauquen i a Bolívar. Del cap d'una estona de ser llevada, amb tot el goig he contemplat // el poètic despertar a la llum del dia d'una formosíssima rosella del jardí. No puc ni sé com esplicar quines coses tan boniques me deia aquella flor tan atractiva mentres esbardellant se anava descloguent els seus pètals per·a saludar i glorificar junt amb totes les coses criades a tot un Déu de cels i terra. Llarga estona m'hi som estat embadalida forjant-me tot un mont de misteris, mentres la meva blanquíssima predilecta s'anava desfent i tot d'una ha llensat el \vert/ envoltori, que fins llavors la tenia protegida dels perills que podian perjudicar la seua creixensa. Ella venia a la vida amb tot l'orgull i encant jovenívol junt amb atres companyones que feia poc s'havien deixondat i llensat la vestimenta qu'els oprimia. Al costat d'aquelles tan ufanoses n'hi havia una que pocs dies fa també exibia tota la seua bellesa, i are la pobre se colltors de veia, i les fulles li cauen i ha de fer lloc a les // altres perquè el seu regnat ha finit ja. Les atres l'han eclipsada com ho seran elles també. Són moments plens de misteri. Alabat sia Déu!

Na Maria ha anat a comprar i na Montserrat renta la bugada. A la tarde elles i en Lluís han anat a Barcelona.

24. He fet un cobrellit de ruans vermei. He passat un dia tota enmalaltida.

25. He pres rubinat. No tinc ànim ni per cusir. Estic afeblida i no puc més.

Hem rebut "Renaixement", figurins i una carta d'en Xicu Gall de Llufriu qu'ens hi diu qu'el dia de Sant Pere vol ser amb nosatros per·a comunicar-mos quelcom de trascendència. Si no és que s'en vulgui anar cap a l'Amèrica no sé de què vol tractar.

26. M'he llevat a les cinc. No·pas que me trovi gaire animada, pro en Serafí s'en // vol anar i el tinc de enllestir.

Hem rebut lletres de na Montserrat. He fet anar una veïna tota bogeta a comprar al poble. Per recaderota servei<z>x.

27. El tems és mol variable. Som anat al poble a encarregar lo que necessitem. No m'he vist amb ànim que ho pogués portar, i m'hu pujaran tot. Són mol atents[,] els de les botigues. És que hi ha competència.

Hem rebut carta de na Gracieta amb 30 cèntims de recàrrec. Tot sovint m'hi trovo. També hem rebut postal de la Paquita Llorens, d'en Pau i un imprès del Institut d'Estudis catalans per mi.

Cap al vespre han arrivat les noies de casa acompanyades de la mare d'en Manel.

28. M'he llevat dematí i som anat a missa primera. He comprat i a les set ja tornava ser aquí dalt. Hem mort una polla // de les nostres. He tingut una gran feinada a la cuina. Havent sopat hem sortit voltant el garrofer i les noies amb en Lluís s'han engrescat a fer es foc de Sant Joan (Sant Pere). No tenian llenya i la bona veïna Laieta els hi ha deixat forques i demés eines per·a trencar gatoses[,] janestes i uns fenomenals bardés que tenian darrera de cassaseua. Mentres el<s> nostre foc i els dels atres cremaven, en Lluís i les noies tiràvan trets amb un revòlver. Tot era animació tan poc comú amb nosatros en aquet poble. En Papaloli també s'hi ha ben divertit. Ens hi han tocat les dotse de la nit i el sereno ha pujat amb el seu indispensable fanal que feia ganyotes an el nostre estrenat avui que lluïa penjat amb una branca de garrofer. Llavors ens hem despedit amb els Papaloli i cada u s'en ha anat a dormir.

A dinar hem tingut en Sallarés. Ha vingut amb bicicleta i a la tarde quissab lo que s'hi han divertit i jo amb bona por que s'//en airian timpes avall. Són joves!

29. Sant Pere gloriós apòstol de Jesús.

Com que hem anat tan tart no m'he sabut despertar dematí com ho tinc per costum. "La Veu" diu que han assessinat l'hereu i la jove de la casa imperial de Àustria morint tots dos. Déu els hagi perdonats. És la sort que ja fa temps toca an els sobirans. A aquets els han tocat ben de dret. Han pres els assessins.

Amb la s[enyo]ra Teresa les noies i en Lluís hem anat al ofici.

Han vingut n'Enriqueta d'Arenys amb el seu cunyat en Xicu Gall de Llufriu. Des de que és viudo sembla ben tarumba. Ha vingut a demanar-me concell per anar-se'n a<l> Buenos Aires. Això d'aconsellar-lo fa de mol mal fer. Bé m'en he prou guardat. Què sé jo com és allà?[,] i què sé jo ell què hi pot anar a fer? És delicat[,] això.//

He fet una fenomenal cassolada d'arròs i hem dinat tots junts. Fa una calor mol forta.

Al caure la tarde s'en han anat els volguts hostes.

30. El dia se presenta amb una calor tremenda. No he baixat al poble perquè en puc prescindir i el calor ens té atuïts.

Hem rebut una carta mol ensupida d'en Flor. No diu res. Repeteix tot lo que deia l'atre dia. Ni sé què pensar-me'n.

Juliol

1er. M'he llevat a dos cuarts de cinc i he cusit unes calses d'en Lluís. A un cuart de set he baixat al poble. He comprat i cap aquí. No hi havia missa.

Na Montserrat ha rentat la bugada.

Tanta calor oprimeix les energies.

A les set en Serafí ha arrivat del Montseny.// Ha dit que allà no s'hi trobava gaire bé.

No sé què ho fa; tinc pressentiments que durant el semestre que comensem avui tindré més coses per escriure que an el que acabem de finir. Anant tot com ho progectem, encare aprofitarem algun mes de vida ciutadana on hi pàssan més aconteixements que poden anotar-se. Déu disposi.

2. Es dematí tot lo de costum. En Serafí no fa via de posar-se bé. El calor el té atuït.

Del correu res.

3. He continuat les meues devocions de 1er divendres de mes, que tan agrada a Jesús que se l'hi dediquin obsequiant-lo amb la sagrada comunió. Avui fa sis anys que vaig comensar-los a Olot i gràcies a Déu no he deixat des de llavors cap 1er divendres de mes sense anar a combregar. <gràcies> Arrivant a casa he dedicaat uns versos amb una imatge de Jesús coronat d'espines i amorosament abrassat amb la creu.// Na Montserrat no se trova gaire bé. Deu ser que air va trevaiar massa.

He passat un fort disgust. No puc viure sense tribulacions. Déu ens ajudi!

Mentres dinàvem progectavem d'anar-mos-en tres mesos a Llufriu[,] que potser allà hi estaríam més tranquils que an aquet poble. No hi podem posar afecte de cap

manera. La gent és dolenta com mai jo podia imaginar. L'anyorem[,] el nostre poblet. Lo mal és tenir la casa nostra amb masovers. Si no hi hagués ningú no hauríam hagut de venir an aquet poble. El nostre el coneixem i sabem de qui ens tenim de apartar. Aquí com qui diu del llop n'hem fet pastor i are ho trovem.

Déu meu![,] són les onse de la nit i vinc del bosc d'aquet maleït poble. ¿A·unt tinc els nois?[,] els he buscats i no he tornat fins que els he sentits. N'estic ben convensuda[,] que era la veu d'ells. Són… no ho sé… al bosc d'aquet poble tan funest! La gent // d'aquet poble és vil i traïdora. No fa gaires estones que he vist qui amb el més inponderable desvergonyiment ens assaltava la casa. Qui era?[,] un llop rapàs que voltava. Un atrevit[,] un… (els nois arrívan). No eren les onse que han tocat; eren les deu. Els nois han tingut serenitat i al infelís atrevit tant·sols li han donat una llissó de paraula. Déu el perdoni com el perdono jo de tot cor; pro amb tot i perdonar-lo voldria no veure'l més. Després amb els nois hem enraonat mol sobres el fet, pro no hem pres cap resolució. Val més raonar con estiguem més tranquils. Are anem a dormir i Déu ajudarà. El cop és fort.

4. D'en tota la nit no he pogut dormir. El fet d'air me tenia desvetllada. Són cops massa de mal empassar. Fan mol de mal a qui li toca passar-los. Semblava que veiés un esparver vigilant la presa. No en parlem més. Déu hi posarà un bon remei.//

Aquesta nit és preciosa. Fa un clar de lluna preciosa. He sortit i m'he quedat extassiada mirant el mar reflexant-s'i l'astre nocturn que semblava un passeig platejat. El cel i el mar se confonian; era un enzís mol grant el que tenia jo i me l'han vingut a treure els avalotats crits de les granotes. Llavors m'he distret amb elles[,] pobres bestioles! Sembla que tenen variació de veus que tant·sols elles s'ho deuen entendre.

5. És ben trist que ni a casa se pugui estar segur. La estada en aquet poble no ens era pas del tot agradosa, pro com qu'era amb un lloc d'aires purs i aigues bones, ens hi havíam resicnat. Are s'ha fet impossible[,] insoportable i tots ens hi enmalaltim. I amb tot i les tribulacions cal procurar-mos una bona dossis de serenitat i confiar que ja arrivarà l'hora de pendra resolucions. Are és impossible.

Amb les noies hem anat a missa primera.// Mentres ha durat la missa les llàgrimes meues quéian ben abundoses, que amb tota la meva ànima oferia a Jesús ja que no he pogut anar a combregar. Com més penes passo més vora d'Ell me sento. A dos cuarts de nou han arrivat en Serra[,] en Manel i en Llorens i en Boter. Tots plegats amb es nois

s'en han anat al ofici. S'han quedat a dinar i a sopar. Pobres amics estimats. Ells ens alégran amb les seues converses. Con s'en han anat n'hem quedat anyorats.

6. Som passat una nit mol desvetllada. Cada nit em passa lo mateix.

7. Som fet les devocions de costum[,] comprar i cap aquí. És costós pujar lo que se compra.

Som escrit an en Pau, a na Carmeta Bach i postals an els de Trenque i Bolívar. N'hem rebuda d'en Ton de casa.

Al vespre per lla dos cuarts de deu amb en Serafí passejàvem per aquí defora // contemplant els bellíssims paissatges explendorosament enllumenats per la argentada lluna i fins m'he tingut d'abrigar les espatlles per la tramontaneta fina que feia. Fins fret als peus he tingut.

8. Dematí ben dematí som escrit an el padrí. Quin rodolí que m'ha sortit sense pensar.

Ningú de casa té gana. Els dies[,] amb tot i que hi ha tanta boira[,] pàssan fresquets.

9. Quin dia més atrafegat! De bon dematí som ensès la cuina i he posat a coure tot lo nostre i del bestià, he preparat lo que els nois necessitàvan el dematí i amb les noies hem baixat a Vilassar amb la tartana de Cabrils. Hem anat fins a Mataró i allà hem esperat el ràpit qu'ens ha portat fins a Arenys. Hi hem arrivat a tres cuarts de deu. El padrí i les noies bé. Hi havia molts amics seus a casasseua. Sempre ho té ple. Jo som anat al ofici. Les noies // han tingut mandra. Ha fet el sermó el s[enyo]r rector de Campins. Ha versat sobres la vida i miracles del seu gloriós sant Zenon patró de la vila d'Arenys. Ha comensat donant moltes respallades an el senyor rector i companys de *ministeri* al *ilustríssim* (o no sé quin títul li donen) ajuntament i a tots els fidels que l'escoltàvem. Els arenyens en tenen mol orgull[,] de les gestes del seu sant predilecte. L'ofertori ha estat amb tots els *ets* i *uts* (*cerimonial*) de costum amb els regidors[,] serenos i demés *samarugues* del poble.

Havent dinat hem anat a veure la fira. Ens hi hem trovat amb la familía Sans i Bori. A la tarde hem vist la professó i ja és estat hora de sopar. Havent sopat hem sortit

a veure els focs artificials[,] que han resultat més bonics que cap més any. No hem vist res més de la festa.

10. Anit no he dormit gairebé gens.// Primer no m'han deixat amb repòs les colles que anaven a teatro, i a la matinada els que en tornaven. He contat totes les hores i cuarts que el rellotje del campanar ha tocat. Per fi con han tocat les cinc m'he llevat i con som estat llesta, amb el padrí ens en hem anat cap a missa. Aviat han tocat la campaneta anunciant que anaven a donar la comunió. Hi som anat i n'Enriqueta també hi ha vingut. Tornant ben depressa som anat cap a la estació. A les set el tren surtia i a tres cuarts de vuit arribava a Vilassar. Les noies s'han quedat a Arenys uns dies. Jo arrivant a Cabrils he comprat i a tres cuarts de deu arribava aquí dalt. He trovat tot ple de correspondència. A la tarde he dormit.

11. Hem rebut carta d'en Flor i de n'Angeleta. Aquesta[,] mol animada.

12. Com sempre. A dos cuarts de cinc m'he llevat.// Som oït missa primera[,] he comprat i cap aquí. A tres cuarts de set ja tornava ser a casa.

En Lluís és a Barcelona a veure en Pau[,] que ha anat a dinar a cal Alcántara. En Serafí ha anat a Arenys a buscar les noies.

Fa molta calor pro aquí hi fa vent fresc. Crec que com a lloc, no n'hi ha pas de millor an aquet poble.

Som escrit llargament amb un bon amic de casa i an en Ton. També som escrit an en Pau i a la mare d'en Manel. En Serafí i les noies han arrivat. En Lluís s'ha quedat a Barcelona.

13. Ben dematinet he surtit per tot lo que me mancava i cap aquí que més tart fa calor. Aquí dalt no en sentim tanta.

14. Tenim en Lluís i en Pep aquí des d'air a la nit. Varen arrivar que jo ja era a dormir. Fa una calor espantosa.// No tenim esma de fer res.

Som escrit a na Carmeta Bach felicitant-la. També som escrit a Trenque Lauquen.

Els nois i en Pep han anat a Vilassar a banyar-se.

15. Avui la calor és més passable. No som anat al poble ni hi ha res per·a dir. Som escrit an en Florenci i n'hem rebuda d'en Pau. Tothom <g>jemega![,] tothom s'anyora! El món és un calvari que tots hem de pujar tan suau com sigui possible.

16. La Verge del Carme. Ben poc l'hem obsequiada. Les coses vénen com Déu vol i tenim de ajupir el cap asserenats perquè no s'ens fassin més doloroses les espines. Amb les noies i en Pep hem anat a missa i a comprar. A la tarde els nois i en Pep han anat a Vilassar de Dalt. En Serafí ha fet algunes fotografies mol encertades.

Ha fet un dia fresquet. Al vespre m'he // tingut d'abrigar una manteleta.

Hem rebut carta de na Carmeta Bach per mi, de l'Alcoverro per en Serafí, i postal de na Gracieta també per mi.

17. També avui fa fresca. Poca cosa tinc per dir. Prou m'he esgargamellat amb na Maria perquè no s'afanyava anar a baix del poble a comprar. Beneïdes criatures! Rantells (mosquits) i mosques m'estan molestant. Deuen sentir la pluja.

18. Tot és de lo més ensupit. Tot avui cuso.

19. No ha variat res dels atres dies.

He continuat el bloc del Diccionari.

20. Rebem postal de na Gracieta i carta d'en Flor. De nou parla del seu entorn. Hi ha tan temps qu'en parla que ja no en faig cas. Ha plogut.//

En Pau diu que vindrà per la festa de S[ant] Jaume.

21. Anit ha plogut molt. No fa tanta calor. Som escrit an en Pau, a la senyora Teresa i a na Gracieta. M'he hagut d'abrigar les espatlles.

22. Quina tristesa[,] Déu meu! En Serafí no té gana i estem progectant que s'en vagi una temporada al Montseny. Ell és un gamarús; veu que li convé i no hi ha maneres de decidir-se. També el pobre veu la nostra situació econòmica[,] no massa esplèndida, i li dol fer gastos extraordinaris. També ho veiem nosotros, pro ho necessita per la seua salut[,] que no és tan bona com deuria. Anem fent preparatius a fi de convence'l.

Hem rebut carta d'en Manel per en Lluís, de m[ossè]n Homs per les noies i d'en Manel Serra per en Serafí.

A la tarde han vingut unes amigues de Barcelona que estiuéjan aquí.//

23. Segueixo preparant lo que en Serafí necessita. Tot ho té a·punt. A dos cuarts de set l'he cridat an ell i an en Pep. Encare s'ha fet pregar per·a decidir-se. Cada vegada fa lo mateix. Sembla que el traiem de casa per forsa. Si jo no veiés lo bé que li va allà, no insistiria pas tan. Me fa molta pena tenir-lo de treure perquè no torni enrera pro no hi ha cap més camí. Quina vida més trista[,] la nostra![,] tants diners que gastem i no veure un bon profit. Per això no tinc un moment d'humor ni puc tenir-lo. A la tarde m'he fet un tip de rentar que n'he quedat ben atropellada. I amb tot i trevaiar no arribem en_lloc. Déu ens ajudi!

Aquet vespre també m'he hagut d'abrigar. Se veu que aquí dalt no hi ha gaire calor. Si tot ens hi hagués anat com esperàvam, Déu n'hi do de lo bé que hi hauríam estat.

24. Per no tenir bugadera hem hagut de // rentar molt. Ho hem aixugat tot.

A la tarde en Lluís ha baixat a Vilassar a buscar an en Pau. Ha vingut amb un auto de la seua germana Montserrat Sagarra. L'han acompanyat el seu germà Batista i el seu cunyat de Sant Vicents en Josepet, el seu fiol Feliu i un xofer. En Comajuncosa i companys s'en han entornat desseguit.

Hem sopat i jo m'en som anat al llit primer perquè estava mol cansada.

25. M'he llevat dematí[,] som fet les meues devocions[,] he comprat i cap aquí.

En Lluís amb els companys Manel, Llorens i en Jaumeandreu han surtit amb el primer tren per anar d'excursió a Montnegre i els seus voltants.

Les noies i en Pep han anat a la missa de comunió. Jo m'he quedat a fer companyia an en Pau. Aquí avui fan la festa del Sagrat Cor. A la tarde hi ha hagut // professó. Les noies hi ha anat. En Pep, en Pau i jo ens hem quedat. Mentres contemplàvem des de qui dalt el pas de la professó, hem tirat alguns coets enlaire per·a obsequiar al nostre Jesús en la seua magestat divina. Tart de tot les noies han arrivat amb dues amigues seues que tot seguit s'en han entornat. Havent sopat, hem anat a passar la estona sota d'es garrofers i hem continuat la festa nocturna amb un espetec de llum de *mangala* (qu'en diuen els nostres veïns Papaloli)[,] rodes i mistus d'en *Gribaldi*

que tot Cabrils s'en podia extremir. Els darrers eren en obsequi an en Lluís[,] que anava pujant des de Vilassar cap aquí. A tres cuarts de dotse ha arrivat.

En Pau vinga contar fets tràgics i beneiteries de homes que menjàvan per cent i vevian tan com volian i que tot era fet per art del dimoni; el pobre Pepet Papaloli s'hi quedava entussiasmat repetint amb // tot l'aplom «ja ho pot ben dir». Ens feia molta gràcia. Han simpatitzat mol amb en Pau. Tothom l'estima!

Hem rebut carta d'en Serafí des·de Arbúcies i a la tarde de Santa Fe. Totes dues diuen que se trova mol millor. Alabat sia Déu! També n'hem \rebuda/ d'en Manel per en Lluís i d'en Sallarés. Totes per en Lluís.

26. No he pogut anar a missa primera. Hauria descansat poc. Amb les noies, en Pep i en Lluís hem anat al ofici deixant en Pau tot sol. A la tarde hem fet una excursió que s'ens ha aigalit. Hem anat un hora lluny d'aquí. Essent a mig camí s'ens ha posat a ploure i ningú portava paraigues. No n'hem fet cas creient que no seria res i hem seguit muntanyes am<o>unt. Si no hagués plogut hauríam passat una tarde deliciosa. Bo i plovent hem continuat fins amb unes feixes de can Genís i hem arrivat a la font.// Plujabatent hem tornat empendre el camí de tornada. Ens hem assoplujat a can Genís. Ha parat una mica i hem reprès el camí mentres el carro que portava an en Pau ja quissab ont era. Tots molls fins a la pell hem aconseguit es carro. Hi hem pujat jo i una senyora amiga nostra. Les noies i una filla de la senyora també éran amb nosatros. Hem arrivat a casa ben xopes. Tots ens hem hagut de cambiar de cap a peus.

27. M'he llevat ben dematí per planxar la roba muiada d'air. En Pep estava amoïnat perquè no arribava cap auto dels *seus* a buscar an ell i an en Pau. Per lla les nou s'en han anat en Pau, en Pep i en Lluís, amb el carret i la burra d'en Pau Mascluta (un veí) fins a Vilassar. Allà han telefonat a can Sagarra de Barcelona perquè anessin a la estació amb un auto a l'arrivada del tren. En Lluís al vespre ha retornat.//

Tot avui m'adormo. És del cansament d'air.

Hem rebut lletres d'en Serafí. Diu que té gana i se troba bé.

Ha vingut una bugadera nova. És lletja com un pecat, mira de gairell i renta mol *brut*. M'han avisat que cal que conti bé les pesses que l'hi dono a rentar. Tota ella és un farcell de bruta i malforjada. Què hi farem! No n'he trovada cap més. Pel temps que ens hi queda!

28. M'he llevat dematí perquè la cabrilenca tenia de venir a aclarir la bugada. Tot avui plovisqueja pro amb el vent i algunes uiades de sol s'ha aixugat.

29. El temps segueix plujós i fa fresqueta.

"La Veu" porta males noves. Diu que per fi la guerra austro-sèrvia ha esclatat. Sembla que hi ha mol pànic. Déu ajudarà!

Som escrit an en Serafí i hem rebut carta d'en Pau. Diu \que/ va arrivar bé a Sant Vicents. A la tarde ha plogut molt.//

Les noies bródan tovaions.

Són les nou del vespre. En Lluís ordena cartes antigues, na Montserrat toca el piano i na Maria llegeix, jo escric, els gatets júgan i sa mare els hi *renya*.

Fa un rato que en nom de Déu hem resat el sant rosari.

He passat unes estones llegint les notes de l'any passat per aquets dies. Per cert[,] que éran més animades que les d'are. Déu volgués que ben aviat fos un fet tots els progectes que se pórtan entre·mans si convé. També com are esperàvem l'arrivada d'en Flor i va fallar.

30. Con he sentit el xiulet de la fàbrica m'he llevat i m'hen som anat a comprar.

El carter ha portat una carta d'en Flor per mi, un plec d'impresos per en Serafí i un rebut del Butlletí del Diccionari.

En Flor se veu qu'està mol confiat amb el seu pròxim retorn. A la tarde // hem rebut carta d'en Serafí i dues "Cataluña Nova". Una d'elles porta el retrat de na Gracieta. No s'hi assembla pas gaire. En Serafí diu que té molta gana, dorm bé i està mol tranquil.

Han vingut unes amigues de les noies amb la seua mare. Les noies han anat a passeig cap a Vilassar i les velles ens hem quedat.

Són dos cuarts de deu de la nit i tinc fret als peus.

31. Avui hem tingut la visita del mestre de Pineda. Viuen aquí la vora amb una casa que hi tenen. Venian de part de la mare d'en Joan[,] que diu són mol amics.

També ha vingut un mosso d'escuadra. M'ha preguntat si tenim algú qu'ens molesti a les nits o de dies, i que amb tota confiansa podem comunicar-li colsevol novetat que ens passi. Mai n'havia vingut cap. Sembla com si algú l'hagués enterat de lo que ens va passar no fa gaires dies. No he volgut senyalar a // ningú. Val més

perdonar i no moure fressa majorment con se sab el motiu que condueix a fer el bèstia nocturn. El mosso ha dit que de tan en tan passarà.

Han vingut les amigues de les noies. També ha vingut mossèn Brau. Hi ha estat poc. Venia de Mataró[,] ont hi resideixen els seus pares i germana.

Agost

1er. També avui com sempre dematinet al poble[,] a missa[,] comprar i cap aquí.

Hi ha boires i el sol és fort. No obstant aquí dalt no fa calor.

"La Veu" ve tota plena de males noves. Sembla que no ens escaparem del daltabaix europeu. El conflicte és greu i els ànims exaltats.

Som arreglat roba de les noies. A la tarde súrtan una estoneta cada dia.//

2. M'he llevat con he sentit les campanes que repicàvan[,] qu'era el primer toc de missa primera. L'ofici és més solemne i si fóssim baix al poble hi aniria totes les festes, pro havent anat a la missa primera. An aquella hora tan quieta, com qui diu sense haver tingut cap pensament mundanal que hagi comensat l'enrenou de les obligacions imprescindibles. Sembla que un se sent deslligat de preocupacions, i pot complaure's meditant el pas de la missa i anar a combregar amb l'ànima unida completament amb Jesús. Quines estones més sublims! Si oïm missa més tart forsosament ja tenim el pensament més ocupat amb atre cosa que no se refereix a l'animeta nostra que Déu ens ha donat peraquè li retornem pura i hermosa a fer-li companyia an el darrer cel. Ditxós qui pot anar sempre a la missa primera!

Avui hem fet les visites per·a guanyar el Sant Jubileu, ofert tot a les ànimes dels nostres difunts estimats.

És el sant de la nostra Angeleta[,] que tan // allunyada tenim de nosaltres.

Are acavo de fer enfadar a na Maria perquè se vol posar un vestit que jo no ho vui. És més burra que un madrileny! (no sé pas si ho són).

També avui "La Veu" porta males noves. A més dels autría c s i servis, s'hi van a barrejar alemans, russos i francesos. Déu meu[,] quins odis!

Hem rebut carta d'en Serafí amb una fotografia de les ballades de la festa·major. Diu que són deu o dotse joves i també fan dos partits. A la fotografia només hi ha dues parellas que bàllan. Sembla que són amb una era.

Avui[,] acavada la missa primera, han fet una petita professó portant la petita imatge de la Verge del Roser. Hem voltat l'iglésia i després an l'altar seu han cantat els goigs fins allà ont hi diu «Preservau Verge Maria / los confrares del Roser».

Som escrit a na Carmeta Bach, al s[enyo]r rector de Vidrà i a n'Angeleta.

La nota d'avui és llarga perquè és diumenge.//

3. No he baixat al poble. Hi som enviat la *tieta* (una dona tota tonta que viu aquí la vora).

Som fet quissab la feina. He preparat cinc alfombras totes de trossos vells que no servian. Un ribetet bonic tot voltant i a sota saca. De dues calses més n'he fet devantals de cuina i aixís ho aprofitem tot. En Lluís és a Barcelona a veure si en Pep té algun calé. Ha portat 50 peles.

"La Veu" continua mol esverada amb lo de la guerra. Els tenim lluny, pro encare són massa a·prop.

4. La bugadera renta. Arribo del poble.

Hem rebut carta d'en Serafí. Demana una pila de coses. Diu que està bé.

A la tarde amb les noies i unes amigues hem anat a la font de can Bergai. El camí, a trossos és bonic sobretot con s'ha passat la casa. Hi ha unes alzines que quissab les generacions que han vit passar vora d'elles, i els amos que han tingut. Vora la font hi ha uns castanyers alts com uns roures centenaris.// Hem passat una tarde distreta. M'he cansat.

"La Veu" continua portan males noves de pròxima guerra. Tothom se queixa.

5. Som escrit an el s[enyo]r rector de Sant Pere. Demà és el seu sant.

"La Veu" porta tres planes que no pàrlan de res més que de la guerra. Espanta de pensar-i.

Les noies han surtit amb les amigues.

Hem rebut "Capalló", un atre imprès i carta de en Sallarés.

Anit passada na Montserrat tenia mal de ventre. És que air va menjar pomes verdas. Are ja li ha passat.

6. Are me llevo sempre con sento el xiulet de la fàbrica que crida an els seus companys i companyes que l'hi vagin a fer companyia. Baixo a comprar i les noies

vénen a esperar-me an es bosc de can Xurroia i em pújan lo que som comprat. Aixís no me canso tan.//

Hem rebut carta de na Carmeta Bach amb la mala nova de la mort del pobre Joan Illa de Vich. Tenia 18 anys. Era el més animat de tots els germans.

De la guerra ni cal parlar-ne de tan negres que vénen totes les notícies. Sembla que tot el món s'hagi esvalotat i preprara les seues forses per·a lluitar desesperadament. Lo que més sento és la por qu'en Flor s'hagi embarcat i se trobin amb algun perill per la mar. Mai se pot estar tranquil.

7. He continuat les devocions de 1er divendres de mes. Con tornava, he trovat na Montserrat que me venia a esperar per·a pujar es cistell i el mucadó del pa.

Hem rebut carta d'en Pau i d'en Pep[,] que diu han cambiat de pis. Ja era hora.

Les noves de la guerra cada dia són més negres. Avui porta combats mol sacnants entre alemanys i francesos per mar, i dels primers amb els belgues per terra. Per_tot han estussat de mala manera an els alemans.// A mi me té mol aclaparada[,] tot això. Me dol mol que se perdin tantes vides útils i sense culpa que sémbran la desolació per tot arreu. Contas llars que plóran i vestiran dol sempre més! Contes dones hi perdran fills i marit! Déu s'en compadeixi!

En Manel ha enviat un plec de paper d'escriure junt amb un llibre.

8. Som escrit a la mare Illa de Vich acompanyant-la en el seu dolor per la pèrdua del seu fill Joan (a c s).

Na Mariota ha anat al poble a comprar.

Hem rebut postals i carta d'en Serafí. Diu que per lla·dalt també estan espatarrats per la guerra. Veurem demà quina atre nació s'hi haurà afegit per anar contra Alemània. Quina surra qu'els hi donaran!

Lo que em martiritza és no rèbrer lletres d'Amèrica, i no saber lo que Florenci haurà decidit. Tan difícil que diuen qu'és // passar l'estret de Gibraltar!

Són les nou de la nit. En Lluís diu que no fa gaire ha vist passar un vapor. Bé poria ser portador de bones noves! Déu m'els deixi veure arrivar sans i bons!

9. Som anat a missa matinal, he comprat i a les set estones feia que tornava ser a casa.

En Manel ha vingut. Amb en Lluís han anat amb una font. Nosatros hem anat a visitar una família coneguda.

Lo de la guerra s'embulica de mala manera. Són tres cuarts de nou de la nit. Na Montserrat va triant la roba bruta per la bugadera i na Maria la està contant a la llibreta. Totes s'hi baràian. Fa un clar de lluna preciós.

10. Jo no puc dormir. És impossible. No és que res me fassi mal pro estic intranquila per no saber si en Florenci s'ha embarcat. Per fi m'he llevat i he comensat de traficar per qui. He cusit un vestit de na Maria que air // fent el beneit amb en Manel se'l va estripar.

Aviat el carter arrivarà. Portarà les noves que tan desitjo? [,] s'aclarirà què s'ha fet d'en Florenci? Si vingués colsevol contratemps del viatge se passaria millor; pro si ve amb n'Angeleta i se tróvan amb perill… pobres de nosatros! Res hem rebut que ens tregui de pena!

De la guerra ni val la pena de llegir-ne res puig cada u defensa el seu tros. De totes maneres la situació de Europa és greu.

11. El meu cumplianys: 53. No he pogut anar a missa. Hi aniré demà si Déu ho vol.

En Lluís s'en va a Barcelona per ajudar an els Saubans a fer el cambi.

12. Pàssan uns dies mol calurosos. La bugadera se deu haver dormit puig encare no ha arrivat. Are arriva. Ha fet un hora tart.

Bon Déu! [,] sem<p>bla que totes les fúries se despértan en contra de nosatros[,] an aquet poble!// Tampoc se m'ha portat bé Barcelona, pro aixís i tot me la estimo més que cap més lloc. Té per mi un enzís imponderable i amb tota l'ànima desitjo tornar-i com més aviat millor.

Són les deu del vespre. El carter m'ha portat diners que mol bé me vindran, pro jo voldria lletres dels d'Amèrica que[,] pobrets[,] segurament també pateixen per nosatros[,] amb tants enrenous de guerra. Are s'hi ha ficat els italians. Llegir es diaris no s'en treu res amb net. Lo que un telegrama diu, l'atre ho desfà i aixís anem. Rebem carta d'en Serafinot amb unes fotografies que hi és ell amb una segada i daia com el primer. Els segadors li han dit que no és pas la primera vegada que maneja sa daia.

13. Cap nova he rebut que aclareixi el meu turment produït per el perill que corra en Flor si s'ha embarcat.

Hem rebut carta de la Paquita Llorens convidant-mos a la seua festa·major.// També hem rebut recordatori de la mort d'en Joan Illa de Vich (a c s)

Aquesta nit és hermosa i clara. E<e>ls estels tremólan i de tan en tan en fuig <quis>cun que sembla un cuet d'aquells que xíulan. Deuen profetitzar el sol de demà. Les nits[,] quietes i desennuvolades per tot arreu[,] són enzisadores i per això no és gens estrany qu'el cel de Cabrils també el trovo bonic[,] més i tot que el de Barcelona perquè aquí cap fum l'emboira.

En Lluís no ha tornat.

"La Veu" diu que hi ha vint millons d'homes preparats per a fer guerra.

14. Avui no som anat a·baix per·a res.

Hem rebut carta d'en Lluís. Diu que vindrà demà amb els amics. És que aquí no hi té res a fer, i allà ajudarà an els Saubans amb el cambi. Lo de la guerra està que bull. Anit passada al bell punt de les dotse diu que la Fransa ha declarat la guerra a Àustria.// Jo no sé per·què hi ha d'haver tants odis, qu'els homes se converteixen amb feres famolenques devorant-se sense tenir-hi cap dret, puig les nostres vides són de Déu[,] que ens les ha donades per·a estimar-mos els uns amb els atres. Sembla que totes les fúries infernals hagin posat un plet a la pau santa que va manar Jesús tinguéssim! Tots els elements trontóllan i estan a punt de estimbar-se.

15. Ben dematí cap a la missa primera. Aixís he pogut obsequiar a la Verge en memòria del seu gloriós trànzit. Els companys Manel i Pep, en Lluís, na Teresa Alcántara i les noies han anat al ofici.

He mort una polla i un pollastre.

A la tarde les noies han baixat al poble amb les seues companyes. Jo amb els nois hem anat a la font de Cabrera. No crec que tingui ganes de tornar-i. És lluny i hi ha mal camí, i con s'és allà no hi ha pas atractius com per cridar l'atenció. Hem cullit genesta i mores vermelles que hem juntat tot un ram que les // noies al vespre portaran a la mare d'en Manel. També hem cullit cualbres blanques. Aquí en diuen colomes.

Pel camí en Lluís ha intervingut amb una lluita feréstega entre dos petits insectes ben diferents l'un de l'atre encare que tots dos éran alats. Una petitoia i blanquinosa papallona que se revolcava dolorosament per terra batent ses aletes sense repòs, i no

podíam endevinar quin era el motiu de tanta desesperació. En Lluís amb la punta del bastó no ha parat fins que ha descubert una rabiosa abella que amb son desvergonyit fible estava destrossant el pobre papalló que amb prous feines s'en ha retornat. Després la invassora abella, amb tota la fúria volia repetir la escomesa contra la pobre martiritzada i en Lluís l'ha exterminada amb el bastó a fi que no ferís a ningú més. ¿Què haurà estat del indefens papalló? És provable que hagi finit la vida al costat del seu atversari. Ens ha fet avinent l'enrenou <de> // la guerra actual[,] que cada dia se torna més negre. Per lla les set en Pep, en Manel, la seua germana i les noies de casa s'en han anat cap a Barcelona.

Hem rebut carta d'en Pau.

16. Avui no he pogut anar a missa primera. He fet uns minuts tart.

Som escrit an en Serafí, a la mare d'en Manel i postal a la Maria Mujal felicitant-la.

Hem rebut una carta d'una excondeixeble de les noies.

Que bé estem solets amb en Lluís! Les hores vólan.

17. A dos cuarts de cinc ja era a·baix. M'he posat a taiar trossets de retais de vestits que fa anys i panys que no existeixen. De recorts m'en han portat molts. Els he ben planxats tots i m'he cansat. Se veu que no estic forta ja que colsevol cosa me cansa.

18. Santa Elena gloriosa. És la festa·major d'aquet poble. Som anat a missa primera.// No tinc humor ni alegria per·a veure ningú. Quin temps tan calamitós és per·a nosatros[,] Déu meu!

Són les cinc de la tarde. Tinc un mal de cap insufrible. En Lluís és a Barcelona per dilligències que ben poc me plauen se tinguin de fer. Are arriba. El meu cap no s'aguanta.

19. Diada de agradoses sorpreses. M'he llevat mol dematí perquè no podia dormir.

El carter ha vingut i m'he trovat amb el desengany de tots els dies. Quin martiri! Tants de vapors que arrívan i no arribar-mos ni una guspira de llum benefactora que ens digui què ha estat d'ells!

Som anat a buscar aiga a la font d'en Roura i con he tornat, en Lluís anava mudat com per anar-se'n a Barcelona. L'hi he preguntat la causa i m'ha llegit una carta a la que havian escrit en Pep, en Manel y en Llorens, insistint amb que anés a Barcelona com més aviat millor perquè havia arrivat vapor. És clar // que desseguit hem cregut que se tractava de la tan esperada arrivada d'en Flor. Jo volia anar a Barcelona amb en Lluís i ell m'ha convensut amb que era millor que me quedés a casa. Ell s'en ha anat, i con ha estat fora m'he entristit mol considerant que tots éran junts tot el dia, i jo me tenia de estar sola an aquet poble que tan poca simpatia hi trovo, i no poguent resistir més, m'he vestit de·pressa i m'en som anat a peu fins a Vilassar i he pujat amb un tren i cap a Barcelona. Hi havia una gropada tremenda. Des·de Vilassar al Masnou ha plogut a bots i barrals. Hem arrivat a ciutat en nom de Déu. He pujat amb un tranvia fins a la plassa de Catalunya. Som anat de dret a casa de na Neus. M'han overt la porta les noies de casa i na Neus. En Florenci i en Lluís éran fora per dilligències i con som estat dintre, m'he trovat amb la forta sorpresa del amorós abràs de n'Angeleta[,] que ha arrivat amb en Florenci. Ni l'una ni l'atre no podíam dir-mos // paraula, tan forta era la emoció que ens dominava. Refetes que hem estat, hem conversat i del cap de poca estona han arrivat en Lluís i en Florenci. En Manel també hi era. De nou hem passat emocions mol poderoses. Jo no me savia treure la mirada d'aquells dos fills que veia devant meu i que tants trencacaps m'havian donat.

Vàrem dinar plujabatent tots a casa de na Neus. A dos cuarts de sis, n'Angeleta[,] na Maria i jo ens en vàrem anar a la estació i a les vuit arribàvam aquí plujabatent com tot el dia. Els nois i na Montserrat varen venir amb un tren més tart. A dos cuarts de una anàvem a dormir. Aixís se va acavar la diada de la arrivada d'en Florenci i n'Angeleta amb el vapor "Reina Victoria Eugenia" havent invertit 17 dies en el viatge.

20. Ben dematí som baixat a comprar i con som // tornat tots éran llevats. Hem tingut feina a desfer els baguls i hem rebut la carta que ens hi déian que éran embarcats. Se veu que ha vingut amb el mateix vapor.

En Lluís i en Flor han anat pel bosc.

21. Con he tornat del poble tothom dormia.

"La Veu" porta la mort del Sant Pare. Se veu que no ha pogut resistir el daltabaix de la guerra. Hem rebut carta d'en Fullà i d'en Sallarés i postal del s[enyo]r Crusells des de Sant Feliu de Codines.

Els nois i les noies han anat a Moncabré. N'Angeleta i jo hem cusit forsa.

22. Els nois i les petites han tornat de Moncabré. Hem rebut carta d'en Fullà.

23. Som anat al ofici amb les noies. No he tornat a sortir. En Pep ha vingut.
Hem rebut postal dels Alcántaras.//

24. Han vingut unes visites que m'han entrebancat la feina. Hem rebut postals de na Paquita i de la Sara Llorens. En Manel i en Llorens han enviat felicitació a na Maria amb motiu del seu cumplianys.

A la tarde nois i noies de casa han anat al castell de Burriac, i a la font de Cabrera. N'Angeleta i jo ens hem quedat.

25. Quin feinada amb la roba!
A la tarde he retornat la visita an el s[enyo]r Mestre de Pineda i a sa família.
Hem rebut carta de l'hereu Gall de Llufriu.
26. Hi ha molta boira i tinc mal de cap.

En Manel Serra ha vingut. Cap al vespre en Lluís i en Florenci l'han acompanyat fins a Vil<l>assar. Hi han trovat en Serafí que arribava del Montseny. Està una mica delicat del estómac. Ell diu qu'és produït per la impresió forta que va sentir al llegir la arrivada dels seus germans.// A la nit con m'he vist amb la meva colla reunida a taula no sé quina tristesa tan gran m'ha dominat recordant temps passats… que ja no tornaran.

27. Anem al llit tart i no sé llevar-me dematí per anar a missa com ho feia avans. La feina ho mana tot. Les noves de la guerra són horroroses; fan escruixir. Som escrit an en Pau, a na Florinda, a la Dida, an es Noi i a m[ossè]n Tuset.

28. Tota la nit ha plogut. Es dematí el sol ho feia relluir tot com a l'hivern.

Som anat a comprar i al comensar la pujada del bosc he trovat en Flor i en Lluís que ho han carregat tot. Hem rebut postal d'en Pau i d'en Manel.

Es Truc (gos) s'ens ha mort. Pobre bèstia![,] feia dies que la portava a sobre. Es nois i na Maria l'han anat a enterrar an el bosc.

29. Sant Joan de Llufriu. Ni a missa he pogut anar per causa de la inacabable feina.//

30. Som anat a missa primera. En Manel ha vingut. Amb els nois i les noies han anat a passeig cap als Cuatre Camins. N'Angeleta i jo ens hem quedat. Amb l'últim tren en Manel s'en ha anat. L'han acompanyat fins a Vilassar en Flor i en Lluís.

Fa un clar de lluna preciós lluint una estel·lada riquíssima. Els cantaires nocturns se diverteixen de debò. Pobres bestioles! En cap lloc n'havia sentits tants. Són per mi mol més simpàtics que la gent d'aquet poble.

31. En Serafí ha anat a Barcelona per dilligències. Ha dit que hi fa una calor horrorosa.

Fa pena llegir els periòdics per lo que se refereix a la desastrosa guerra. Déu ens ajudi.

Aixís acavem aquet mes abundós de fets que temps feia esperàvam.

Alabat sia Déu.//

Setembre

1er. Avui la entremaliada petita ha anat a baix al poble a fer les compres. Jo tenia feina amb la roba. En Flor ha anat a Pineda.

M[ossè]n Delfí Tuset ens ha vingut a veure. Diu que a Vilassar de Dalt li agrada molt.

Fa molta calor i a casa ningú té gana. Les impresions de per tot arreu són dolentes. Hem rebut carta de na Florinda i també tot lo que ens conta és extremadament pessimista exceptuat de la festa·major de Llufriu[,] que diu va ser mol lluïda. Hi havia al ofici dues cobles i onse capellans. Que content devia estar el nostre sant Joan Babtista! En Flor diu que és mol possible que al ofici hi hagués deu oients i potser té raó, ja que les dones i noies tenen feina als fogons i amb la roba, els homes a donar una bona regada an els horts per la set que passaran mentris duri la ballaruga, recullir verdures i fruita per el consum d'aquets dies. El jovent té feina amb els derrers tocs del indispen//sable envelat, i els forasters no arrívan fins hora justa de dinar amb el bastó a la mà i el gec (saco) a sobre del muscle. Això fa que a l'ofici, tant·sols hi van els que no serveixen per·a fer feina i els pabordes. És ben trist que qui deuria de ser més homenatjat[,] qu'és el sant[,] per qui va tota la solemnitat de la festa[,] se trovi sol amb

companyia tant·sols de vells i criatures! Els capellans[,] acavad<a> l'ofici[,] càntan els goits del nostre venerat màrtir, i tot sovint no hi ha fidels que sàpigan el responament i queda complert amb els estridents tocs de la cobla. Si an aquella hora hi hagués ball ningú trovaria res que l'estorbés d'assistir-i…Què hi farem!

2. Avui a comprar hi som enviat una recadera més burra que en Toni Banyeta de Llufriu. És sorda i beneita.

En Flor ha arrivat de Pineda.

Rebem carta d'en Pau i d'en Sallarés.//

3. Avui som oït missa. Dies feia que m'en pairaba. Fa molta calor. La guerra segueix enverinada.

4. He continuat les devocions de 1er divendres de mes. Ja tenim Sant Pare nou. Se diu Benet XV. Sustitueix a Pio X, de felís memòria. El nou té 60 anys. Si Déu l'hi concedeix salut podem tenir-lo per alguns anys. Amb situació ben esvalotada ha entrat.

5. Som escrit a Sant Feliu.

Com de costum som anat a comprar i els nois m'han vingut a buscar, i han carregat lo que jo no podia pujar.

6. Air en Serafí ens va fotografiar sota d'es garrofer. Érem tots els de casa, els veïns, els propietaris, la seua filla, i una amigueta seua. Avui tots hem anat a missa primera.

No ha vingut ningú de Barcelona.

Hem llegit que an els bons amics Pereira // se'ls hi ha mort el noi grant. Tenia 11 anys. Al cel sia. Quina pena n'hauran tingut[,] pobres! També a "La Veu" he llegit la mort del s[enyo]r Rovira. Era un senyor mol adicte a la parròquia de Sant Pere. Feia moltes caritats. Déu l'hagi perdonat. Era forsa vellet.

7. Diada de trista memòria per·a tots nosatros. Ben dolorosament l'he comensada. M'he disgustat mol i molt. Déu meu[,] què té de ser de mi! Som cremat una pila de fuis d'una llibreta que contenia infinitat de llàgrimes que amb tot el meu cor atribulat ofereixia a Jesús crucificat tots els dies. D'atres en cremaré! Per a res vull exterioritzar

més els actes de la nostra vida sola i adolorida, i per tot lo que m'ha passat que no m'ho mereixia, poso fi avui a les meves notes[,] únic esplai que trobava en aquet món esquifit. Aixugaré mútuament tantes llàgrimes com pugui, empassant-me jo tota la fel de les meues i tot sia per amor a Déu.//

12. S'ens ha mort el canari.

25. En Lluís s'ha matriculat.

27. Som llegit disbarats de la guerra.
Hem rebut un giro de la Habana.
Hens hem vist acompanyats de tota la família Alcántara i d'en Llorens.

29. Na Neus ha vingut.

Octubre

2. En Lluís s'en ha anat a ciutat a comensar el curs. Déu li do salut!
Comenso un bloc del Diccionari.

3. En Serafí ha anat a cobrar la lletra // darrerament rebuda de la Habana.

4. El Roser de tot lo món. És una diada mol solemne. Nosatros l'hem passada tan ensopida com totes les atres. Amb les petites hem oït missa i prou. Ni a combregar hem pogut anar.

Els nois[,] bo i essent dia de precepte[,] no han anat a missa. Per·què? Val més no parlar-ne i encomanar-ho tot a Déu.

5. En Serafí s'en ha anat a Llufriu i en Lluís a Barcelona a ca na Neus i estudiar.

No sé per·què he tornat a comensar de fer notes tenint-les de fer tan grises! Ho necessito. Són els meus esplais i encare que tristos pro m'aconsólan escribint-les. Aixís no sofreixo tan. Déu ens dongui millors dies si els mereixem.

6. No estic gaire bé. La medicina que en Flor me va portar de Vilassar me va allaugerint. Estic quieta i estic millor.//

9. Som oït missa del rosari. Res de nou.

10. No rebo cartes de ningú ni jo tinc humor per escriure tampoc.

11. Amb les noies hem anat al ofici a Vilassar de Dalt. Mossèn Tuset de Sant Vicens ha celebrat. Mentres dinàvem en Lluís ha arrivat. Es dematí ha dit que havia anat a can Pau a Sant Vicents. A mitja tarde en Pep Saubà ha arrivat que venia de Pineda. Ell i en Lluís han dit que en Ton de casa ja s'hi avé anar-se'n a viure a can Saubà com més aviat millor. Aixís casa nostra queda ben lliure per nosatros. L'haguéssim tinguda con vàrem venir aquí! Per lla les set en Pep i en Lluís s'en han anat cap a Barcelona.

12. Sant Serafí gloriós. Mol solets l'hem passat. En Serafí ha arrivat con jo ja era al llit. Avui he pogut anar // a combregar. Mol he pregat per en Serafí i per tots els atres.

S'han rebut una pila de felicitacions serafines.

13. Hem rebut lletres dels anyorats. Sien benvingudes. Hem tirat una pila de progectes llufriuencs que Déu els beneieixi.

14. Tot avui plou. He felicitat les Tereses.

15. Fa un temps tot gris. Ben bé cel de tardor. Comunica tristesa. Estic preparant lo que necessito per demà anar cap a l'Empordà. De bona gana hi enviaria un missatge pro no pot ser. Si m'hi pogués quedar amb tot repòs que no hi hagués mashovers me plauria més, pro no demanem lo que de moment no podem obtenir. Sigui amb tot la voluntat divina.

16. Tota la nit ha plovisquejat. Con m'en volia baixar a Vilassar per surtir amb el // primer tren plovia, tronava i feia vent mol fort. Devant tan mal temps he decidit surtir a la tarde. Amb tot i el mal temps he sortit amb el correu. Fins a Flassà no he conegut ànima vivent ni som dit cap paraula. <A> Arenys he comprat coques. Són mol bones. Des·de Sant Pol a Calella, he pogut esplaiar la vista fins a can Carreres i amb el pensament he saludat els nostres bons amics que hi resideixen. El camí se m'ha fet inacabable. A Empalme hi hem estat molta estona esperant el tren del interior que

maimés arribava. Fins a Girona hem anat abarrotats. Allà hem afluixat bastant. Amb un cotxe dels llarcs fèiem ben bé l'escala de la vida. Un matrimoni de casats de nou que devian tornar de fer el viatge de nuvis. Anàvan mol acaramelats. Vora d'ells un·atre matrimoni que jugaven amb un tendre fillet. Al mitg, uns negociants que sostenian animada conversa, i jo[,] la més vella de tots[,] que passaba els rosaris mentres els casats de nou se deien // amoretes, els pares jugaven amb el seu tresor, i els negociants discutian les finances.

Al passar per Girona vaig saludar-la; amb el pensament li vaig dir[:] «Adéu[,] ciutat del fanc!, bruta i intransitable.» Mai n'havia vist tan i tan negre. Així s hem arrivat a Flassà. Fins a Palafrugell tampoc he conegut ningú de'n tot el camí. A l'estació, es Noi m'hi esperaba. Vaig sopar i dormir a casasseua. Na Neus hi va venir i vàrem decidir que l'endemà aniríam a Llufriu per·a lligar caps amb en Ton. Ella va anar a dormir a ca na Mercè.

17. Per lla dos cuarts de vuit amb na Neus i es Noi vàrem anar a Llufriu. Vàrem entrar a ca na Mersè. Després a casa. En Ton no hi era. Havia anat a trevaiar a sa Trivana (nom d'una vinya d'en Busqueta). Vàrem entrar uns moments a la rectoria i a la iglésia. Visitàrem detingudament la casa pairal de la meua mare (a c s)[,] o sigui[,] a can Saubà.// Últimament vàrem anar cap a cas Marxant[,] que feia molts anys que jo no hi havia estat. Varen acudir-me una bona pila de recorts de con jo hi vivia i creixia an aquell joliu recó de bosc tan benhaurat. Fins me recordava el lloc hont hi dormia amb un llitet de canyes qu'el meu enginyós pare (a c s) m'havia fet. Que n'era[,] d'interessant[,] tot allò!

Tots tres ens en vàrem tornar cap a Palafrugell i amb el tren de les tres amb na Neus vàrem tornar a Llufriu i amb en Ton vàrem comensar de contractar la seua estada a can Saubà quedant-se encare amb la terra de casa, pro deixant la casa per nosatros.

18. Vaig llevar-me dematí i m'en vaig anar a missa i a combregar en nom de Déu. Sortint vaig anar a ca na Mersè i hi vaig trovar una dona de can Jofre de Llufriu. Vàrem enraonar una estona amb mol de goig.

En Ton va venir a cas Noi i vàrem acavar de resoldre els tractes amb ell i na Neus.// A la una m'en vaig anar a la Bisbal a demanar consell an el s[enyo]r Vàsquez per un assunto que portava entre·mans. Com que no ho podia tenir llest fins l'endemà,

vaig dormir a la Bisbal. Cap al vespre vaig anar a la funció relligiosa que féian a la parròquia. Hi predicava un frare jove que ho va fer mol rebé.

19. Vaig llevar-me a les cinc. Vaig anar a la primera missa i a combregar en nom de Déu. Con va ser hora, vaig pujar les escales de Casa de la Vila a trovar en Vàsquez. Va acompanyar-me amb el s[enyo]r Escoda a consultar-li lo que ens passava, ens va donar els camins que jo necessitava i jo an ell dues pessetes[,] que és el preu corrent de les consultes an els advocats. Surtint d'allà, en Vàsquez[,] com a secretari qu'és del Ajuntament, m'ha donat camí per·a pendre cèdula ja que a Barcelona ja s'ha acavat el temps i me costarian moltes pessetes per el recàrrec.

M'ha fet acompanyar per un agutzil a // la plassa Nova amb una casa vella[,] llet<g>je i humida que m'han donat cèdula de tranzeünts per·a mi i per els nois. Hem quedat crec domiciliats a la Bisbal. Déu li pagui[,] pobre amic!

Vaig dinar i escriure an en Lluís i a les dues sortíam de la Bisbal arrivant a Flassà sense conèixer ànima vivent. Vaig anar fins a Premià perquè savia que a Vilassar no hi trovaria tartana per pujar a Cabrils. A tres cuarts de nou <con> hi arribàvam. El tartaner, jove mol atent, à pres un fanal i m'ha vingut acompanyar fins aquí. Eren dos cuarts de deu trovant la meua colla ben tranquils.

Contant fa<c>ssèsias de Llufriu hem anat a dormir a dos cuarts de dotse.

20. Diada del meu sant. Ben magre l'hem passat. No hem fet ni el més petit senyal de festa perquè la bossa no ho permet. Ni tenim diners ni tampoc humor.

21. He rebut una pila de felicitacions. Air també // s'en varen rèbrer.

Es dematí con anava al poble he sentit com un tron i fins pensaba que no fos alguna barrinada de les pedreres, pro després han dit que havia estat una sotragada sísmica. En Serafí ha dit que el seu llit s'havia mogut.

22. Tot com els atres dies. He rebut felicitació d'en Lluís.

23. He rebut una carta de la senyora Trinidad Rovira de Barcelona.

A la tarde amb en Florenci i les noies hem anat a Montcabré. Mai hi havia estat ni me sembla que tingui ganes de tornar-i. És massa lluny. És un lloc mol bonic. Si és un dia clar se veu tota la planúria des de Premià fins a Mataró i el mar des de Monjuïc fin a

la punta d'Arenys, tot Barcelona i una infinitat de montanyes. M'ha fet molta devoció contemplar l'instrument de la nostre redemció venerat an aquell cim de montanya // ont el poden reverenciar la gent de mar i de terra. Tant·sols hi manca un far que ompli de llum tota l'encontrada tan bonica. S'ens hi ha fet tart i hem tornat[,] hem passat per un·atre camí a fi de passar per la font de can Tolrà[,] que jo mai hi havia estat. Hem passat per devant del cementir. No l'hem vist gaire perquè ja era fosc. Hem arrivat aquí a dos cuarts de set ben cansats pro contents de la bonica excursió.

24. El dia s'ha llevat aixerit pro a la tarde s'ha posat tan mal temps que feia feresa. Vespre de tot ha fet una forta tronada i ha plogut a bots i barrals tota la nit. En Florenci i na Montserrat han trovat molts bolets. En Lluís ha tingut festa.

25. Me sento custipada. Tantes humitats no poden portar res de bo. En Serafí també se queixa.

26. El meu costipat segueix. No surto de casa.//

Avui fa vuit mesos que som an aquesta casa. Aviat en surtirem si Déu ho vol.

27. Tampoc surto per causa del refredat que passo. Hem rebut carta d'en Pau i d'en Llorens.

28. Tota la nit i tot avui plou sense parar. Cap al vespre s'ha asserenat i are fa un clar de lluna preciós. El refredat comensa de cedir.

El carter no ha portat ni tant·sols diari. No deu haver baixat a Vilassar per mal temps.

En Serafí té tos.

29. Fa una mica de fret. Els dies són curts i grisos com tot lo que ens envolta. En Serafí no millora i res ens va bé.

Són les vuit del vespre. Els nois i les noies distreuen l'anyorament jugant a cartes, i jo m'en vaig a dormir per no agafar fret als peus.

En Florenci ha anat a Vilassar a tirar correspondència i ha portat un reconstituient per // en Serafí. Ni a missa tots els dies vaig perquè és massa fosc. La diuen dematí i el dia és curt i fredolic.

30. Ens hem despertat sentint ploure copiosament. Ha continuat fins al caure la tarde.

Avui hem pres resolucions per·a surtir d'aquí com més aviat millor. Què hi fem? En Flor no fa res, en Serafí hi està més delicat, i en Lluís estudiant i visquent a can Saubà no va pas bé. No podem continuar aquí de cap manera. Déu ens do un bon acert amb totes les nostres coses sempre entrabancades.

31. Avui fa un dia esplèndit. Amb en Serafí i en Florenci hem anat a caminar fins als Cuatre Camins. Des d'allà amb uns binocles d'en Flor hem contemplat els cimals nevats de les montanyes del Montseny. Semblava que ens hi trobàvem. Tot era claró lluminosa que enbaumaba la nostra tristesa.

M[ossè]n Tuset ha vingut.//

Novembre

1er. Els dies[,] curts i boirosos. Tot és ensopit.

Hem rebut carta del s[enyo]r Serra i Pagès. Ja era hora. Me la devia des dels primers dies que som aquí. És tota plena de escuses. Pobre amic, prou ho crec que no li sobra temps.

En Florenci n'ha rebuda d'en Gassiot i en Lluís m'en ha portada una d'en Manel Alcántara. Pobre Manel! Déu li pagui el bé que m'ha fet. Quin ànima tan grant!

2. En Lluís és amb nosatros des d'air. He rebut carta del pare d'en Manel. Tots ells no s'ens poden portar millor. No tenim més remei sinó acceptar les seues generoses ofertes.

A Barcelona hi ha una peste de tifus mol forta. La jovenalla mor que fa dol.

3. Fa un dia esplèndit. En Flor i en Serafí són a Vilassar a visitar a m[ossè]n Tuset[,] que els acompanyarà a veure un castell antic.

Rebem postal de na Florinda i carta d'en Pau.//

4. A tres cuarts de set he surtit i m'en som anat a Vilassar de Dal<t>. Feia una fresqueta bonica. Si hagués estat de bon humor tota m'hauria alegrat. A dos cuarts de vuit hi som arrivat. He tingut de esperar mitjora. Un cuart avans de surtir la tartana,

tócan un corn tres vegades a fi que els que volen surtir se vagin reunint. A les vuit hem surtit en nom de Déu. Ben encaixonats amb tots els paquets i alforges, tot dins de la tartana que no hi teníam pas fret. Are feu-se endevant, are tireu-se endarrera segons les pujades o baixades del camí, i dispensi si la molesto, si fumo o si la trepitjo. Una mica de conversa del tifus barceloní i de la guerra; i que *mecagum dinou* (renec suau) qu'és tart, fuetada ve fuetada va, i dindament de esquellincs d'es cavalls, i aixís hem arrivat a Premià con encara mancava bona estona per la arrivada del tren. Les onades del mar[,] un bon xic esvalotades, l'aiga d'un blau marí de debò, el sol que relluïa i escalfava, tot convidava serenor i joia. Jo m'he allunyat // quelcom de l'atre gent caminant per un tros d'andén una mica soliu. Tenia necessitat de esvahir la tristesa que m'aclaparava. Contemplant tantes belleses me distreia forsa. Tot somreia menys el meu cor ple de tribulacions. Déu ens ajudi!

El tren ha arrivat, he pujat i m'he posat del costat que feia sol. A les nou i minuts hem arrivat a Barcelona ciutat pera mi tan estimada amb tot i els mals jocs que m'ha fet.

Som passat pel carrer de Girona i som entrat uns moments a les Reparadores a visitar a Jesús Sagramentat (alabat sia per sempre). Després de fetes algunes dilligències som arrivat a cals Alcántaras[,] ont hi he dinat ben obsequiada dels nostres bons amics.

He caminat de les cuatre fins a dos cuarts de sis buscant pis que no he trovat. He pujat a casa de na Neus a reposar una mica puig no m'aguantava. Aviat n'he surtit i som fet cap a la Estació de Fransa[,] ont hi he trovat en Lluís i en Pep. A les set ens hem // despedit. Ells s'han quedat i jo he pujat al tren i cap aquí. Pel camí som llegit una llarga carta de na Gracieta per mi, i una postal per en Flor i ja hem estat a Premià. Hem baixat del tren, tenint de fer un salt com unes cabres. Si és de dies se pot baixar del cantó del mar, pro al vespre bon goig d'espavilar-se[,] que l'atre tren està pròxim i no val a badar. De nou ens hem trovat amb els companys del dematí dins d'aquella tartanassa, tapada de devant i de darrera, ben encaixonats com un casco d'arengades, i tira cap a Vilassar de Dalt amb la mateixa humorada del tartaner de feu-se endarrera o endevant; no pensaba l'home que era del tot impossible cambiar de posició, pro és la seva costum de imposar-se i què li podem fer! A dos cuarts de nou hi arribàvem. En Flor m'hi esperava. Feia un clar de lluna fantàstic. A un cuart i mig de deu arribàvem aquí.

5. He baixat al poble. He passat comtes amb tothom que els hi devia i en paus.//

17. Torno a rependre notes que els cambis havian interromput. De nou som a la meua tan estimada Barcelona des del dia 10. Vivim al carrer de Còrsega[,] amb un barri completament desconegut per mi i per tots els meus. Hi hem vingut perquè aquí no està infectat de tifus. La part dreta del Aixamplis és lo més castigat. Sempre hi havíam viscut.

Som escrit an es Noi, a na Mersè, an en Miquel Serra, an en Ton de casa, an en Víctor de Sarrià i no sé a qui més.

En Flor és a Pineda. Hem enviat dues caixes d'enredos a Llufriu.

La guerra segueix enverinada, i el tifus aquí matant la pobre joventut.

Hem rebut carta de na Gracieta i de una senyora amiga de les noies.

18. Som escrit una pila.

Som oït missa a la iglésia del Cor de Maria al carrer de Rosselló.//

19. Avui som oït missa als Caputxins. No hem fa pas molta devoció.

20. Som oït missa als Pares Paüls.

S'ens ha mort m[ossè]n Brau. Pobre jove![,] are que ja tenia acavada la carrera que amb tants afanys i lluïment havia estudiat. Fins i tot per haver-la acavada ans dels 25 anys havian hagut de demanar permís al Papa per cantar la seua primera missa, quin permís tenian ja obtingut[,] padrins triats i dia determinat per·a la seua festa solemne; i ha vingut a replegar-lo la funesta invassió del tifus i també el pobre ha sucumbit deixant els seus pobres pares desconsolats. Déu hagi acullit l'animeta del nostre tan estimat amic.

21. Air feia una fret que gelava. A Terrassa hi va nevar. Avui[,] encare qu'està mol núgul[,] el temps és més benigne.

La epidèmia continua furiosa.//

En Lluís han llogat un taller al mateix pis que hi tenian l'atre Tantarantana no recordo el número. Tan ell com els seus companys universitaris, trovo que han tingut mal gust de llogar taller amb un lloc tan infectat per la epidèmia.

El bisbe nou[,] d[octo]r Reig[,] avui ha fet la seua entrada solemne a Barcelona. Déu li do salut i acert amb tot lo del seu càrrec.

22. Diumenge. Som oït missa de vuit als Paüls. Les noies als Caputxins. Els nois… Bondéu![,] avans prou que hi anàvan!

Les noies surtint de missa han anat a "Cultura Musical Popular".

A la vetlla han vingut els bons amics Manel, Llorens i Serra grant. Han estat bona estona amb nosatros. Són bons tots ells.

23. Som anat a l'Unió (no·pas catalanista). Dels cupons que tenia, m'han donat dues olles.//

Hem rebut carta de na Carme Bach.

24. Air vespre en Josepet de Sant Vicents ens va venir a veure. La epidèmia segueix fent víctimes i la guerra també. Som escrit a na Carme Bach i an en Pau. Quines notes més curtes! Sémblan les de Cabrils. Més extenses ni boniques no poden ser.

25. Som oït missa de set al Paüls. No sé si és perquè he surtit massa dematí i la fret m'ha arreplegat que tot avui tinc tos.

Han vingut en Domingo Tuset i en Manel Serra. Aquet s'ha quedat a sopar i a dormir.

26. No he sortit fins cap al migdia. Som anat a comprar i feia bon sol.

Totes les converses que se senten són grises. Tothom gemega. Quines calamitats!

En Manel Serra ha dinat amb nosatros. Al vespre s'en ha anat a Pineda. La bugadera m'ha rentat tota la roba.// Amb el cambi n'hi havia moltíssima.

27. Tot avui tinc tràfec amb la roba. Es dematí no tenia prou aiga. Després ens han tancat el gas i tan apurats estem econòmicament, tot plegat fa estar de mal humor. Quin dia serà venturós que lluirà per·a nosatros? Déu ho sab. És migdia tocat. Les petites són amb en Flor a caminar. En Lluís és per les seues. En Serafí tot empiocat. Ha anat a veure el d[octo]r Rossell. N'Angeleta arregla el pis.

28. Tot avui que no reposo. He planxat mol. Sempre estic aclaparada! Tan·sols Déu sab la pena que passo sense ni un moment de descans. Bon Déu![,] quin any més gris. Tanta joventut que s'en va al clot! Quina pesta ens assota! En Serafí no se trova bé.

29. Diumenge. M'he llevat dematí. Les noies han oït missa als Caputxins.// Jo més tart som anat a Sant Pere a demanar an el s[enyo]r rector si me podia deixar algunes pessetes fins dilluns en vuit, a fi de surtir millor del pas dolorós que estem passant. Déu li do salut que de creus no l'hin màncan pas tampoc.

30. Som anat a la casa Debray i amb cupons m'han donat un tapet per la taula del menjador i un gibrell.

A la tarde som anat a veure la bona amiga Celina[,] que viu vora de casa. Amb ella hem surtit i hem arrivat amb una casa que havian posat anuncis al diari per·a feina a casa mol ben retribuïda. Ha resultat que ensényan de fer brodats amb colors mitjansant el preu de 25 pessetes. Venen la maquineta de brodar i la feina cada u se l'ha de buscar. No m'ha pas fet el pes. És gastar els diners que no tenim sense seguritat del èxit.

Girem de full.//

Desembre

1er. Tot avui l'he passat cusint.

2. Pàssan dies de bon sol. Res no hi ha que assereni el nostre cel ennuvolat. En Flor no trova feina ni arríban recursos de cap lloc.

3. No savent pas de què fer mànigues (com sortir-ne) som anat a veure la bona amiga Celina si ens pot deixar alguna cantitat. Sempre se m'ha ofert i mai l'hi havia demanat res. Déu li pagui el favor que m'ha fet i que ben aviat li poguem tornar. La nostra situació és dolentíssima.

Som anat a trovar una senyora per si tenia alguna influència per·a trovar colocació per en Florenci trevaiar. No m'ha pas animat gaire. Ja m'ho temia. Ho sabem prou que tot trevai està paralitzat i ningú pren empleats. I quins temps tan calamitosos! Els nois per·a distreure l'aburriment estan fent progectes per posar un negoci de // gallines i abeies tot a la moderna.

4. Som practicat les meves devocions de 1er divendres. Els nois continúan portant catàlecs d'agricultura.

5. Tot avui he planxat i cusit. Aquet pr[inci]pal és fosc. És massa luxós i no fa per casa. Ja l'hem pres mentres en busquem un del nostre bras.

No fa gens de fret; fins gairabé és un temps massa calent i tot.

Hem rebut carta d'en Xavier Illa de Vich, que diu torna ser a Olot.

Continua fortament la malura del tifus aixís com també la guerra.

No rebem cartes de ningú. Tampoc jo escric perquè ni tinc humor ni diners per sagells.

6. Diumenge. Som anat a missa a Jesús.

A la tarde es nois han anat d'excursió amb els companys. Les noies[,] amb els Alcántaras al Orfeó Català. Vespre de tot el menjador // de casa era veritablement un centre d'amics. Hi éran tots els de cal Alcántara, un seu parent português, en Llorens i en Serra Rabert. El s[enyo]r Alcántara feia la mar de broma de les costums portugueses.

7. Som anat a fer mitjora de companyia a Jesús a la parròquia de S[ant] Pere. De pas som entrat a can Jaumeandreu (fabricant de roba de punt) a demanar-li feina de ganxet que no m'han donat. M'han encaminat amb un atre fàbrica de lo mateix a la Rambla de Catalunya que tampoc m'en han donat, pro també m'han dit que anés amb un·atre del carrer de Balmes. Semblava que demanés un bocí de pa de casa en casa! Lo mal[,] que amb tot i el buscar res he trovat qu'ens ajudés a passar aquesta temporada tan difícil que estem sofrint.

Ha vingut un fill de na Celina diguent-me que la seua mare està malalta i que // la vagi a veure. Hi som anat i l'hi som anat a comprar tot lo que li feia falta i hem quedat amb que demà hi tornaré per lo mateix.

Passa un temps primaveral. Bon sol i gens de fret.

8. Diada de la Puríssima. Els nois Florenci, Serafí i Manel han surtit. Jo som anat a Jesús a missa i a combregar celebrant la solemnitat del dia. Hi tinc molta devoció[,] a la nostre parròquia. Sembla la casa pairal dels cristians, ja que hi coménsan i acàvan els nostres actes de vida piadosa.

Les noies han anat als Caputxins. Es iglésia de moda per·a la joventut.

Al migdia a casa era ple. Hi havia na Hermínia amb el seu marit i fillet, en Manel i un home que ens ha portat 45 pans *morenos* que'ls nois en volen menjar. Sembla fet de farina d'aglans. L'home se creia que tenim una escola[,] demanant tans de pans.

El temps continua sense ni una engruna de fret.//

9. Som anat a comprar per nosatros i per na Celina. Després me som arrivat a Gràcia[,] que hi viu el procurador de la casa que estem. Li som anat a demanar si podia esperar uns dies per·a pagar-li el lloguer del pis. Déu meu![,] és ben trist que ja el primer mes no el poguem pagar! L'home ha estat mol atent i m'ha dit que no me preocupi per·a res que tot ho trovarem.

A la tarde na Celina m'ha enviat a casa de un dependent del seu corredor perquè li enviés cuartos. L'he trovat mol mal de tifus. M'ha fet molta compació veure'l. Semblava finat[,] el pobre! Casat de nou i amb la seua esposa, el pare i una germana que l'acompanyaven. Ell, abatut i esmortuït[,] sense ànim ni forses per·a parlar. Déu meu[,] quines tràgedies de la vida! Con un veu penes tan grants sembla talment que la creu nostre no pesa tan. Hi som estat poc puig he considerat imprudent sense necessitat continuar al costat d'un malalt infectat // que tant·sols m'hi lliga la germanor espiritualment de part de Déu. Jo a casa tinc una pila de gent jove que tinc d'allunyar tot contacte perillós. Els he animat com he sabut[,] bo i compadint-los mol[,] i m'en som anat plujabatent fins a casa, arrivant ben cansada i dolorosament impresionada.

10. He continuat comprant per ni i per na Celina. De nou m'ha enviat a casa d'aquell malalt. L'he trovat forsa millor que air.

Tot avui fa una tramontaneta fina que gela i fa arreplegar els abrics.

Mentres era fora, en Flor ha rebut un giro de Buenos Aires. Ens treurà de pena per un temps. Déu volgués que tot s'ens anés aclarint.

11. En Flor ha anat al banc i ha cobrat. Hem retornat tots els diners manllevats. Hem rebut carta d'en Sallarés per en Lluís i de n'Elvireta de les Planes per n'Angeleta. Hem vist un pis, pro no fa per nós.//

12. M'he llevat a les sis. Som anat a missa i a comprar. Rés més hi ha per dir avui.

13. Els nois han anat a Sant Adrià. Les noies al ofici i jo a missa de set.

14. Som anat a Sant Pere. A la tarde amb n'Angeleta i na Montserrat hem anat a can Vila pel seu aparato i amb una mestra de fer flors artificials.

15. Amb els nois volíam veure un pis d'aquí la vora i no ha pogut ser perquè la portera no tenia la clau.

16. En Manel Serra ha vingut. S'ha quedat a dormir. Amb na Montserrat hem anat amb una casa del carrer de València que ensényan de fer rosaris i provarem si guanya quelcom. Al vespre he passat un fort disgust. Déu m'ajudi[,] que mol ho necessito.//

17. Avui m'he cansat molt. Veient que no podíam veure el pis del xanfrà perquè la portera no té la clau, hem decidit anar a parlar amb el marit de la propietària, enterar-me dels pactes que volen perquè si el pis ens agrada ja tinguem aquesta feina feta. Mentres hi som estat (baixada de Cervantes 3) han portat les claus a la portera. Les noies han pujat a veure'l. Després hi hem pujat en Serafí i jo. El pis és aixeridot, pro no m'ha pas entussiasmat. De totes maneres provablement ens el quedarem. Som anat a Gràcia a pagar el lloguer del mes que som aquí. Els nois han anat a llogar l'atre pis[,] o sigui[,] el del xanfrà. L'amo[,] o millor dit amo *consorte*[,] és de Massanet de la Selva. Se veu qu'és de la *virgen del puño*. M'ha simpatitzat ben poc.

En Manel Serra encare és amb nosatros. Hem rebut postal d'una amiga de Trenque Lauquen per n'Angeleta i carta per mi d'en Miquel Serra de Ribas.

18. M'he llevat dematí perquè no podia dormir.// Fa mol temps que només dormo el primer son i prou. Després un desvetllament imponderable. Ho fa les contrarietats tan fortes que passem fa un temps. Ja ho sé que no hi curo res, pro no hi puc fer més. Una dona fa la neteja del pis que hem llogat. Mai havíam estat amb cap xanfrà.

19. Som anat a "Feminal" a donar la nova adressa. També som avisat les conductores.

Arrivant a casa hi he trovat una bona senyora que venia a veure si ens podia obtenir una colocació per en Flor. Déu ho volgués.

20. Diumenge. Som oït missa a Jesús. A la tarde ha estat un dia de visites. Han vingut en Llorens i en Manel i amb els nois de casa han anat a veure el <el> nou pis. Després hi ha anat les noies de casa amb na Teresa Alcántara. En Manel hi ha portat el canari. Sera el primer que hi habitarà. Han vingut les Pall·llaris d'Olot i més tart dues

germanes Aimat. L'Ana // ens ha donat una adició de piano que ha sigut la despedida d'aquet pis tan luxós[,] fosc i poc atractiu per·a nosatros. El darrer visitant ha estat el s[enyo]r Alcántara[,] que ha vingut a buscar la seua filla.

21. Som caminat tot ple. A les deu som acompanyat na Montserrat a la casa que hi aprèn de fer rosaris. Som fet la mitjora de vetlla que me pertoca tots els dilluns.

A la tarde ha vingut una senyora de Manresa. Hi ha estat estona, m'ha torbat perquè amb l'enrenou del cambi jo no estava per ella. En Lluís s'ha enfadat perquè no s'en anava veient que teníam tanta feina. Na Neus també ha vingut.

Hem rebut carta del procurador de la Habana amb pocs diners i males noves que són precursores de noves tribulacions per·a nosatros. Diu qu'és per raó de la guerra.

22. Hem cambiat de pis. Hem tingut l'enrenou // que era d'esperar. Dematí plou. Tot avui que entre fusters, llauners, empleiats de gas i electricitat, recaders i repartidors i demés plagues que vénen a buscar la propina nadalenca, me tenen el cap i la butxaca sense repòs. Són els seus dies. Els nois i les noies s'i diverteixen comentant les estravagantes dècimes. Només una de catalana.

23. Segueix el trasbals de colocar coses. En Lluís posa fils i bombetes elèctriques.

24. En Serra Rabert ens ha vingut a veure.

Al vespre amb na Maria hem surtit per·a comprar-li unes sabates. Com que té els peus grossos no trovem calsat que l'hi vagi bé, puig les de nena l'hi van petites i les de grant no van per la seua edat. Els hi han de fer a mida. Amb tot i la guerra i tifus estava de lo més animada. Les dones amb llurs cistells plens de teca i la indispensable mata // de àpit qui més grossa la podia portar[,] costum tradicional barcelonina per aquesta diada. Algunes amb la monumental cassola de terrissa per·a rustir la viram. Les senyores amb els marits i les criatures carregats uns i atres de bombes del Siglo i de cases de cartró per el pesebre. Tot era animació i espentes que no se podia passar en_lloc.

A les dotse m'en anava a dormir mentres sentia les campanes de la nostre parròquia que repicàvan de joia cridant als fidels a la missa del Gall, a·ont de bona gana hauria assistit si la feina i circunstàncias m'ho haguessin permès. El meu cor s'ha alegrat una mica i amb tota l'ànima som enlairat el pensament cap a·unt no hi ha penes

ni desenganys recordant la benhaurada nit santa que Jesús nasqué per·a tots nosatros an aquella ditxosa coba de Betlem.

25. Amb tot i haver anat a dormir a les dotse m'he despertat aviat. No necessito despertador puig el vigilant prou s'en cuida[,]// d'això. Per lla dos cuarts de sis ja comensa de fer xibarri despertant els veïns que li tenen encarregat. A cap d'ells els crida de la mateixa manera. Amb el bastó truca a les portes: a l'una uns pics, a l'atre uns atres, a l'atre bastonada seca i amb atres els hi passa el bastó de cap a cap que fa un rrrrac… desastrós, i cada u s'espavila per desvetllar-se i anar per les seues. Jo m'he llevat a les sis: som cridat les noies, i els nois s'en han anat cap a les munyanyes de Vallvidrera. Jo som anat a Jesús. Més tart hi han vingut les noies. Elles s'han quedat al ofici. A la tarde han anat a Sant Pere. Jo no he sortit.

26. Som escrit an el nostre apoderat de la Habana. Les noies han anat a ballar sardanes. Han portat pomellets de flors que els balladors els hi'n han fet ofrena.

27. Avui les petites amb els nois han anat a Sant Martí a ballar sardanes. També han // portat rams. A la tarde han anat a Sant Pere a veure els "Pasturets". Jo m'he quedat a casa amb els nois, en Manel, en Llorens i en Boter.

28. A tres cuarts de onse som anat a Sant Pere. He fet la meva mitjora de vetlla i surtint som anat a buscar na Montserrat a la casa dels rosaris.

A la tarde som anat a can Saubà per un assunte de molta importància. Déu els encamini[,] pobrets! Con som arrivat a casa, estava tan cansada que reposant amb un balancí m'hi som adormit i els nois m'han despertat per por que me refredés. Una enfredorada aixís és mol dolenta.

Han vingut en Serra Rabert i el s[enyo]r Serra i Pagès. Temps feia que no l'havíam vist.

29. També avui som trastejat. Han vingut m[ossè]n Tuset i el Capmany de Sant Vicents.

Som anat a casa de na Celina per un assunte d'en Pep i na Neus. Déu volgués que el cel se'ls hi desennuvolés! Tothom gemega!// La malestruga guerra en té la culpa.

Som escrit an en Pau, al d[octo]r Homs, al s[enyo]r rector de Sant Pere i an el padrí.

30. Som entrat al forn i hi som trovat m[ossè]n Llombart. Hem enraonat bella estona.

A la tarde ha vingut na Pepeta Porxes d'Olot. Fa pocs dies que ha arrivat de Buenos Aires. M'ha fet molta compació. Tant·sols penalitats m'ha contat que li han passat des que allà se li va morir la seua mare. Morta que va ser tots els atres la varen aburrir i treure-se-la del devant embarcant-la. Ha quedat com aturdida i espantada. Diu que s'hi anyorava tant que només amb el pensament que tornava va passar el camí més animat. Deia que la joia se li va fer mol més grant <con va> veure de nou les montanyes catalanes.

31. Acavo de llegir la nota que vaig fer l'any \passat/ per el darrer dia. Veig que també era trista com ho són totes les que faig d'un temps cap // aquí. L'any passat teníam els nois malalts: are tampoc estan bons. No teníam recursos: are en tenim pro de ben poca cosa ens treuen. La guerra ens destrossa. Som vora la fi d'aquest 1914, que tantes tragèdies m'ha portat i que tantíssimes de llàgrimes me costa! Me dóna tristesa aclaparadora veient tantes tribulacions devant nostre i ni el més petit estel que aclareixi l'horitzó de la nostra vida. Contes famílies plóran la pèrdua d'algun ser estimat que els hi ha pres la epidèmia de tifus que tantes vides plenes d'esperansa ha segat. El pobre m[ossè]n Brau és un d'ells! Tan que l'estimàvem perquè era tan bon xicot. Déu l'hagi perdonat.

El retorn d'en Florenci i n'Angeleta ens han vingut amb un temps ple de calamitats que encare continúan i tan·sols Déu sab ont tenim d'anar a parar. Hem estat nou mesos fora de Barcelona i hem tornat amb plena pesta de tifus. Al poble hi he passat de tota mena de disgustos i de mol forts. Se'ns va morir el tan estimat canari de Vich.// Tan ens l'estimàvem que l'hem fet dissecar i el guardarem.

Fa deu dies que som an aquet pis que és mol[,] massa alt[,] per els meus malalts i per n'Angeleta.

Avui na Montserrat ha comensat de fer els rosaris tota sola pro és un jornal petitíssim.

Porto una vida tan atrafegada que fins al vespre no m'he donat comte de la trascendència que té l'acabament d'any. Sembla talment que acusa de tots els actes comesos com destriant lo que ha d'anar al cove.

Alabat sia Déu!

Barcelona[,] petit reconet del pis 4rt 1a porta del xanfrà Universitat 98, a tres cuarts de \onse/ la última nit de l'any 1914 mentres aquí vora meu na Montserrat i en Lluís fan rosaris i fan broma.

Irene

¡Visca Catalunya!//

Janer 1915

1er. Divendres.

Tota la nit ha fet un vent mol fort que feia petar les portes. M'he llevat dematí i som surtit sense cridar a ningú. Més tart som anat al ofici. Al ofertori m'he emocionat veient maretes que portàvan llurs infantons adorar la imatge del Nen Jesús. M'he recordat de con jo també hi portava els meus amb tan de goig, i con han estat grants s'han apartat de Déu, donant-me un disgust que no m'en puc aconsolar. La seua indiferència relligiosa em fa mol mal. Nit i dia és el meu torment.

A la tarde amb les noies hem anat a felicitar els Manels Alcántara. Els nois hi han anat a dinar. Fa dia rúful.

2. No he sortit per a res. He tingut una gran feinada amb la roba.

3. Fa mal temps. En Manel Serra ha vingut a dinar. El sabater de n'Angeleta ha // vingut a pendre-li la mida per unes sabates.

A dos cuarts de deu del vespre han arrivat els nois de casa, en Manel Serra, en Manel Alcántara i en Llorens. En Manel Serra s'ha quedat a sopar.

4. Tot avui fa una forta tramuntana freda com ella mateixa. Sort que fa sol.

Es dematí som anat a Sant Pere, \(carrer de)/ al Sant Pau a comprar una ampolla de xaro<p>b per la tos.

Con he arrivat a casa hi havia en Serra Rabert. A la tarde han vingut na Neus i na Victòria i la Quimeta de Sant Vicents (germana d'en Pau). Avui en Flor s'ha colocat a Sant Adrià del Besòs. Ha comprat una cosa de vidre blanc per muiar sagells.

5. Segueix la fret. He surtit per dilligències i m'he muiat mol.

Som anat a portar la feina de na Montserrat. Arrivant hi he trovat en Serra.//

6. A les sis m'he llevat. El primer pensament que he tingut ha estat enlairar un dols recort cap al cel[,] ont hi són els tres monarques més felissos del món, que varen ser tan obedients al estel que els hi va aparèixer, seguint-lo fins a trovar a Jesús rescent nat a la tan ditxosa cova. Jo no tinc mirra, or ni encens per oferir a Jesús, pro de tot cor l'hi faig ofrena de tots els meus planys i afectes que pugui Ell inspirar-me bo i saludant la Trinitat de la terra amb una de les més hermoses jaculatòries: Jesús, Josep i Maria, vos dono el cor i l'ànima mia. Si més tenia més vos donaria!

A les onse amb les noies hem anat a la plassa de Catalunya. Ens hi hem trovat amb el s[enyo]r Alcántara i la seua filla i junts hem anat a la coperativa La Mutual Catalana a fer-mos-en socis.

A la tarde a casa semblava que hi havia un concert de debò. Hi havia els Saubans, els senyors Alcántara i fills, en Llorens i en Serra. Han cantat i han ballat al so del // piano que n'Angeleta tocava.

7. Som anat a tornar la feina de na Montserrat. Ho pàgan poquíssim.

Ha vingut en Xavier Illa de Vich.

8. Encare estic cansada de tan caminar air.

He rebut lletres de m[ossè]n Alcover que m'han encoratjat molt.

9. Hem rebut un periòdic trenquelauquín que porta un discurs mol interessant d'en Joan nostre. Aixís me plau que ho fassi. Que defensi els ideals del poble ensorrant als cacics. A la vetlla l'he llegit devant de la colla i ha conseguit un aplaudiment unànim.

10. Diumenge. A dos cuarts de set he sortit i feia una fret que pelava. He parlat amb una persona dicníssima, que les seues raons m'han comunicat \conhort/ tan grant, com ho era la pena // que jo passaba. Els seus benhaurats consells han asserenat els impertinents núvols que tan entelàvan la meva vida atribulada. Déu li pagui com jo desitjo.

Al migdia som anat a ciutat. He fet uns encàrrecs a la Mutual, i som entrat a can Vila a despertar-li la mandra que té amb la sabata de n'Angeleta. Els nois i els companys són a Sant Vicents a veure en Pau. Hem rebut carta de m[ossè]n Gelada d'Olot. He fet moltes paperetes pel Diccionari.

11. M'he suscrit a "Vida cristiana" i a les noies a "La veu del Àngel de la Guarda" i som anat a fer la mitjora de vetlla. Després he pujat a visitar el s[enyo]r rector de Sant Pere. Déu li pagui els bons consells que m'ha donat.

12. He caminat forsa. Som anat per dilligències del gas, per la feina de na Montserrat, a can Patufet i a renovar la suscripció de "La Família". Hem rebut un "Independiente" que porta un artigle d'en Joan. Se veu que trevaia!//

Era mol tart que ha vingut en Sallarés. Feia temps que no l'havíam vist.

13. He tornat amb els del gas i res he obtingut.

14. Rebem carta del d[octo]r Griera. Are viu aquí a Barcelona.

He comprat un abric a na Montserrat.

15. Amb na Montserrat hem anat a la casa que li donen feina que me sembla no li pagaran gaire bé. Què hi farem!

16. Som escrit tot ple. He felicitat a m[ossè]n Alcover i al d[octo]r Griera per·a demà que és el seu sant.

17. Sant Antoni gloriós i diumenge.

Amb les petites hem anat a missa de Jesús. Era del Apostolat.

Elles han anat a cal Alcántara amb en Serafí i després a les sardanes. Diu que han // anat a veure la festa que la mainada barcelonina han fet en homenatge an el rei moro exsoldà Muley Afit, agraint-li la promesa formal que ha fet de comprâ'ls-i un nou "Avi del Parc" (elefant). L'atre que hi havia se va morir. Bé està prou d'humor.

A la tarde les tres noies de casa han anat a visitar la família Aimat.

Han vingut en Pep i en Manel.

18. Fa molta fret, pro aixuta i el cel està ben serè. Per lla dos cuarts de deu he sortit i feia un *airillo* que pelava. Som anat a la casa que dónan feina a na Montserrat i amb tot que diuen que fa la feina més ben feta de la casa, la pàgan tan i tan misserament que no seguirà pas trevaiant. Ho sento pro no hi guanya ni l'aiga que hi veu ni les sabates que romp fent-i camins.

Som anat al Institut d'Estudis Catalans. Hi he trovat el d[octo]r Griera i he fet coneixensa amb m[ossè]n Clascar.

A la tarde ha vingut en Pepet Gassiot.// També ha vingut en Dalmau de Cassà.

En Serafí ha passat una nit mol pesada i ha anat a veure el d[octo]r Rossell. Déu ens ajudi! L'hi ha dit que passa una pleurèsia.

19. Segueix fent forsa fret. Are som an es Sants Barbuts. Ben arrivats sian. No em plau gens la fret. Fa un vent fret i que no té redós en_lloc.

A la tarde som anat a peu fins a cal d[octo]r Rossell[,] que viu a la plassa de Tetuan. M'ha encarregat que no deixi de donar reconstituients an en Serafí perquè pugui vèncer la malaltia. L'hi he <comprat> posat una compresa de alcofoll.

20. M'he llevat a les sis. Fa una fret rigurosa. El cel és clar com el somriure d'un àngel. Estic tota amoïnada amb aquet pis perquè no té sol. Ens ha ben enganyat. Tot plegat sembla una nevera. Els cos se gela.

21. Na Montserrat se queixa de reuma.// En Serafí[,] custipat. No hi ha mai repòs. La manca de salut amb la gent jove és un dol massa fort. Ditxós qui la té ben censera! No hi ha ni un moment de la meua vida que no sigui afligit i tinc de fer via bo i trepitjant espines sempre que me destróssan l'ànima i no hi sé veure solució.

En Manel Serra ha vingut.

22, Fa una fret desastrosa. Tramontana de ses neus[,] en diríam a Llufriu.

Les noies de bon dematí han anat a festa·major petita a Sant Vicents dels Horts.

Som comprat un brasé.

Som anat al Institut d'Estudis Catalans. Hi he trovat m[ossè]n Alcover i el s[enyo]r Massó i Torrents i hem enraonat bona estona.

Tart de tot, un noi de can Sagarra m'ha portat una postal d'en Pau diguent que les noies s'hi quedàvan.

23. És el dia més cru de tot l'hivern. Tramuntana // forta i freda. En aquet pis no s'hi pot viure. Les noies han arrivat mol contentes.

En Serafí s'amoïna perquè la *teneduria* diària no li va bé. Quin caixer! Tots plegats semblem una colla de tanoques. Hem estrenat es braser.

24. Diumenge. Res de nou. Han vingut els bons amics Boter, Serra, Llorens, Manel i en Pep[,] que sempre hi fa paper de pallasso.

25. Avui tampoc res de nou. Som anat a missa a Sant Pere tot caminant. Aixís m'ha passat la fret. He comprat uns molls per la cuina. Les noies han anat a l'Unió a buscar un paraiga amb cupons.

26. Ensupit com tots els atres. No poguent soportar la fret d'aquet pis siberià, m'he posat a planxar tot es dematí. Aixís he lograt escalfar-me. Quin hestatje més de mal pair és aquet pis. Semla que vivim as bell // cim d'es puig de ses Marietes. A la tarde volia continuar planxant i m'ho ha impedit la visita de na Celina. Pobre dona![,] m'ha contat una pila de coses que li pàssan que amb el seu temperament comprenc li fan mol mal. Li he donat consells que me sembla faran efecte. Déu l'ajudi com a mi mateixa.

Ha vingut en Serra i en Pep. Som escrit an en Ton de casa.

27. Cada dia me tinc de llevar dematí per arreglar l'esmorsar d'en Florenci. Avui és un dia rúful. Per nosatros sempre és com negre nit. Tots els dies són rúfuls. Avans tenia esperansa; are amb les malalties dels nois no veig res qu'ens aclareixi. Ha fet molta fret avui. Fins ha caigut neu glassada.

28. Segueix la fret. M'he posat una samarreta de llana d'en Serafí qu'ell <Serafí> no la vol perquè és massa groixuda. Mol bé m'ha vingut.

Vui comprar-me unes sabates ben forrades que m'abriguin bé els peus. La fret se filtra fins el moll dels hossos i fa tristesa. Bé prou // en tenim el cor ple! Anit m'ha acudit un pensament que ajudant Déu portaré a cap aviat. Ell hi dongui la seua benedicció!

Hem rebut carta d'en Joan per en Flor, de la família Gibert per n'Angeleta, d'en Mingo Avellí també per en Flor i d'en Pau per mi.

Amb na Maria hem anat a plassa a comprar i hem tingut molta fret. Les verdures són caríssimes perquè totes s'han gelat i no n'hi ha. Mai ho havia vist tan car tot. Vespre de tot neva.

29. Les muntanyes de Vallvidrera són totes blanques de neu. Aquí n'hi ha una mica per les teulades. En Serafí nostro amb en Serafí Gili han anat a fer fotografies de la neu. Han tornat contents i en Serafí de casa ha tingut bona gana. Sembla ben refet de la pleurèsia.

30. Fa un dia esplèndit i un sol que retorna. Si no haguéssim tingut tan mala *pata* amb aquet pis sense sol gairebé tot el dia ens hau//ríam pogut escalfar de casa estant.

En bona memòria de na Martina (a c s) som anat a missa a Jesús. Hi havia funerals solemnes, pro som oït missa resada al altar del Santíssim[,] que fa més devoció. He passat unes estones amb molta devoció meditant els misteris que representa la santa missa, i amb els uis de la meva ànima, contemplava a Jesús crucificat an aquet món, i radiant i gloriós sobre tots els sants del cel i dels poderosos de la terra, unint-se amorosament amb dolsa abrassada amb tots els que l'estimem i coneixem, i amb els que el búscan i encare no el coneixen. Quins moments més sublims!

Arrivant he trovat les noies fora. També s'en havian anat a pendre el sol.

En Serafí fa via de refer-se. Té gana i s'ha animat tot ple gràcies a Déu. Sempre surt i se distreu.

31. Diumenge. Fa bon sol. No he surtit sinó per anar a missa. Tant·sols els diumenges hi puc.// Ditxós qui hi pot anar tots els dies amb sant repòs sense fer falla a les seues obligacions. Com que jo no puc complaure-me'n, m'en anyoro. Hi ha qui diu que tot això és fanatisme. No ho és pas amb mi[,] fanatisme. Qui és fanatisat amb una cosa ha perdut el coneixement de la mateixa i no sab discórrer amb serenitat. Jo sé bé que els meus sentiments relligiosos són ben allunyats del fanatisme que se l'hi vol atribuir. Tan de·bo Déu me concedís la ciència i trassa de poguer trasmètrer una guspira de la sublimitat d'aqueixos sentiments que jo amb tant de coneixement i claretat sento i que me comunícan un consol que no pot oferir tot el món enter.

Les noies[,] en Flor i en Pep són a Sarrià. En Serafí amb en Manel i en Llorens a passejar i en Lluís an el seu cuartet d'estudi. Vespre de tot nois i noies i companys han arrivat. Els nois s'han estat aquí bona estona com ho fan sempre bomejant de debò. En

Manel fent companyia a les noies a la cuina, ajudant-els-i a fer la sopa, pro al cap i la // fi m'hi som hagut de posar jo.

Hem rebut carta d'es Noi que l'hi he contestat desseguida. També som escrit a m[ossè]n Joan de Piera.

Febrer

1er. Rebem lletres de l'Elvira de les Planes[,] que diu arriva dissapte. Ens plau molt.

No he pogut anar a Sant Pere perquè no tinc la pell.

2. Festa suprimida pro aquí se celebra com avans.

M'he llevat a les sis i he cusit un estrep de les calses d'en Lluís produït segurament per algun àccit que haurà caigut fent experiments de química.

Som oït missa a Jesús. Tornant, pel passeig de Gràcia hi feia un sol calent que rebifava tots els membres del meu cos fredolic. Ja el buscaré jo un pis que hi toqui de ple el sol.

A la tarde amb les noies hem anat a visitar la família Alcántara. El s[enyo]r Manel amb // les noies han anat a passejar, i la senyora i jo hem vingut cap a casa.

3. Som oït missa de 10 a Jesús. Vaig a comprar a la plassa de Gràcia i la parròquia de Jesús em va bé.

Som trovat la senyora Ramona Net i hem enraonat bona estona.

M'he cansat molt perquè els peus me fan mal. He cuidat no arrivar a casa.

Na Neus i en Pep han portat panallets de Sant Blai. És tradició barcelonina.

4. El dit de na Maria no va pas bé. Per lla 'l migdia la som acompanyada amb un metge que va curar el dit de na Montserrat. Ens ha donat remei. Hem tornat a peu i això que viuen mol lluny[,] el metge. Carrer Manso vora el mercat de Sant Antoni.

Han vingut mare i filla Alcántara amb una filloleta de na Teresa.

En Serafí ha anat amb un curs Ramon // Llull. Ha tornat tot amoïnat perquè el donàvan castellà. Vespre de tot ha vingut en Cumané.

5. Som anat a Jesús a celebrar les devocions de 1er divendres. Fa un dia ple de boires. El dit de na Maria dóna senyal de reventar-se. L'hi he fet madurar amb cataplasmes de pa cuit amb aiga timolada i posar-li ben calent entremig de dos draps.

Na Montserrat ha taiat patrons dels figurins. Ha taiat una gorreta de nina i una jaqueteta. Després ho ha cusit i hi ha fet un festonet vermei. Cap el tart na Maria ha

sofert mol del dit. N'Angeleta ha anat a veure la modista que avans hi anava a cusir i han acordat que hi anirà una temporada més.

6. El temps plujós. En Flor no se trova bé.

Som al dia 8. Han passat aconteixements variats. Al migdia del dia 6 vaig acompanyar na Maria amb el metge. Se veu que li va fer mal afecte perquè va dir que se li // tenia d'obrir i que era millor fóssim a casa per lo que pogués ocurrir. Hem va fer mala espina puig no me creia que el mal d'un dit portés tan mala estrugància. Per lla les dues varen arrivar en Tonet i la Elvira. Amb mal dia varen trovar-mos. Del cap d'una estona va arrivar el metje[,] va posar-li una ingecció per adormir el dit i va posar-se a trevaiar treient-li l'ungla i fent-e-li el dit com un carnicer. Quissab la destrossa que li va fer. Lo que hi tenia era un *panadís*. Aquí en diuen un *voltadits* i a Llufriu una *rastella*. No li ha fet gens de mal i demà tornarà.

Con ha estat fora hem obsequiat els nostres hostes tan estimats i en Serafí ha arrivat. S'ha engrescat per·a seguir els de les Planes i s'en han anat a dormir a Vich.

Na Maria ha passat bona nit.

7. Ha vingut en Josepet de Sant Vicens. A la tarde s'han reunit tota la colla d'amics i han jugat a la quina. En Manel Serra ha // vingut a dinar[,] sopar i dormir.

El metje ha tornat; dóna unes raons que no me plauen gaire. Tenim de passar uns dies més ans de veure el resultat. Quina pila de diners que costarà.

Avui per totes les iglésies catòliques d'Europa s'han celebrat solemnes pregàries per obtenir la pau tan desitjada. Ells vingués i perdurés per moltíssims anys!

8. Som anat a la mitjora de vetlla.

A la tarde en Manel Serra s'en ha tornat a Pineda. El metge ha tornat i no ha pas donat solució. Tant·sols ha dit que anem bé.

En Serra ha vingut dues vegades.

El temps abonansa.

9. Avui no he sortit. Es dematí ha vingut na Neus. A la tarde en Pep i en Llorens.

Hem rebut un plec imprès argentí, i carta de na Carmeta Bach amb la nova que na Mersè és mare d'un robust i xamós nen que va néixer diumenge passat i que pocs moments després // rebia la visita d'en Tonet, d'un seu cosí i d'en Serafí nostre. També hem rebut una postal d'en Manel Serra per en Flor que s'habia de rèbrer diumenge passat.

N'Angeleta ha tornat comensar d'anar a cusir.

El metge ha vingut per el dit de na Maria.

10. Dematí a missa a Jesús i a comprar a Gràcia.

A la tarde a la reunió mensual de Mares Catòliques de Santa Mònica a Sant Agustí. Som acavat d'arrivar-me al Institut d'Estudis Catalans per qüestions del Diccionari. Hem rebut un butlletí per lo mateix.

Han vingut en Serra i el metje.

11. No he sortit. Na Montserrat ha anat a comprar. Els diners s'ens acàvan i no sé pas de ont n'han d'arrivar. Temps fa que tot ho tenim entrebancat.

Hem rebut carta d'en Serafí des de les Planes. Diu que tots estan bé.

A la tarde ha vingut l'*indispensable* Pep Saubà, el metge i la senyora Alcántara amb // la seua filla.

Na Montserrat m'ha apedassat una camisa i ho ha fet mol rebé. Les costures quelcom grosses pro…

Ha vingut en Serra i Rabert.

12. Tampoc avui surto. Les noies han anat al ofici a la Catedral honorant a la nostre patrona Santa Eulària. Han portat goigs i estampes. A la tarde han anat a passejar per les montanyes properes.

Han vingut el metje, en Pep i en Serra. Aquet està tot tristoi i en Pep mol obtimista. Són els dos extrems.

13. Fa un dia mol boirós. El bon temps no podia durar. Som escrit a na Carmeta Bach.

El metge ha vingut i ha dit que demà no vindrà. Deu voler anar a la rua (corso). Bon profit li fassi.

14. Diumenge. Ja som an els dies esbojarrats. Aquest any sembla que l'entussiasme carnestolenc sigui més furiós. An els temples hi // afueixen molts fidels a fer companyia a Jesús en aquets dies tan funestos per·a les ànimes que de tot cor l'estimem. Aquets dies espiritualment no m'apartaré del soliu sacrari ont hi reposa el nostre Eucarístic adorat, olvidat i escarnit per ànimes que ans i després d'aquets dies l'estíman i honóran. No tenen de mancar ànimes devotes que[,] apartades del enrenou mundanal[,] acompanyaran al Aimant dolcíssim[,] amorós i anyoradís[,] que amb el seu voler ens uneix amb Ell comunicant-mos un doll de amor de cel tan dols que res del món pot oferir-lo.

Som oït missa de set i som anat a combregar. Arrivant a casa m'he amoïnat devant la mandra que corra. Matinejar soluciona totes les feines del dia, i un s'en sent tot

satisfet con veu que tot fa el seu curs. Una mica de sacrifici, i del cap de poc s'hi trova la compensació con tot porta el seu itinerari. L'ordre, amb una casa és una veritable joia.

M'han avisat de nou que na Celina està malalta. Hi som anat i de debò crec que està delicada.// Té un feix de disgustos a sobre que li fan mol mal. A la tarde les noies amb els Alcántara han anat a veure la rua. Cap el tart les han vingudes acompanyar. Els nois de casa i en Manel han arrivat de montanya. Vora les onse de la nit tots tres han anat a la <e>Estació de Fransa a rebre els companys que venien d'una excursió. Tot avui fa un vent enmatzinós que molesta.

Som escrit an en Pau Modolell.

15. També avui fa un vent mol fret i molestós. Som oït missa als Paüls. He comprat per nosatros i per na Celina. A la tarde amb na Montserrat hem anat a visitar la família d'en Llorens. La seua mare havia sofert un atac de nervis mol fort. L'èm trovada forsa refeta gràcies a Déu.

16. M'he llevat con han tocat les sis. He fet l'esmorsar i el dinar d'en Florenci, i m'en som anat a missa als Paüls. Les noies han anat // a Jesús, en Flor a trevaiar i en Lluís allà ont li ha plagut.

En Serra amb en Pep i les noies han anat al teatre del colegi de Sant Miquel a veure una funció. Diuen que s'han divertit molt.

17. M'he llevat dematí com tots els dies. Som anat a missa de Jesús. M'han posat el polset de la benhaurada cendra an el front que ens recorda lo que un dia o una hora ha de ser de nosatros[,] que de res venim i a res hem de tornar. Després hi han anat les noies.

Hem rebut cartes d'en Joan i de na Gracieta per en Flor, un llibre per mi i una carta; tot m'ho envia el s[enyo]r rector del Bruch.

Som a la tarde. Na Montserrat amb na Neus són a veure la professó de la Bona Mort que surt de Sant Felip Neri. En Lluís amb els amics[,] a passejar per les montanyes properes. N'Angeleta, na Maria i jo ens hem quedat perquè el metge ha de venir. A l'"Independiente" de Trenque (segueix an el V volum).//

Volum V

1915 a 1917//

Febrer 1915

hi he trovat dues traduccions en vers.

Al vespre han vingut la família Alcántara.

En Flor ha rebut un giro de Buenos Aires.

18. Hi ha boira. No surto per·a res.

He rebut una carta dels pares del nostre malaguanyat amic m[ossè]n Brau (a c s).

19. Tampoc avui he sortit. El metje ha vingut i diu que anem bé. A mi ja me té tipa de veure'l per qui, i ell diu que va per salvar de que no se li hagi de treure cap hosset. Quina pila de pessetes costarà aquet redimontri de dit!

Som escrit an en Teodor Mercader de la Bisbal. Dies feia que ho havia de fer.

20. Fa un temporal que tot s'ho emporta. No se pot anar pel món. Per lla les tres de la tarde ha parat del tot. He pujat al terrat a estendre la roba i amb dues hores s'ha ben aixugat. Llavors el vent ha tornat a // xiular desesperadament. Hi havia uns núguls de posta de sol mai vistos de tan feréstecs. N'hi havia un que embestia cap a Vallvidrera que talment semblava que tenia la boca d'un drac famolenc que s'empassava uns joguinosos aladets que voleiàvan per l'espai anant a caure dins d'aquella bocassa de fera, lluint unes mol punxagudes dents i una llenga de llagardaix, i cap i cua tot plegat d'uns colors blaus, verts, grocs i vermeis, tons que li comunicava l'astre celest que s'en anava a la posta. Gairebé tots els dies des d'aquí las fruïm unes postes de sol precioses. Les noies han anat a Jesús i ha vingut en Serra. En Serafí no ha arrivat.

21. El dia[,] fredot i quiet. He sortit dematí mentres les noies arreglaven l'esmorzar dels nois. Després elles han assistit amb un ofici que la junta de la escola M[ossè]n Cinto junt amb els pares dels deixebles ofereixen en acció de gràcies a Déu puig 14 nois de la escola // foren atacats de la epidèmia de tifus rescent passada, i tots per la voluntat divina estan bons i sans. És un cas providencial. Mentres va durar la malura, tots els dies els xicots estudiants resàvan an el seu patró de l'escola[,] nostre plorat m[ossè]n Cinto, i estan amb la convicció de que els seus precs trovaren

aculliment dalt del cel, ont hi reposa dolsament de les fatigues i tribulacions que va sufrir aquí baix. La festa ha acavat amb un solemne tedèum. Alabat sia Déu!

Fa un vent tan fort com air.

Han vingut el d[octo]r[,] cansoner com el dit de na Maria, en Serra[,] en Pep[,] na Neus i tres germanes Aimat. Con tothom ha estat fora som arrivat a veure na Celina[,] que me sembla que està forsa malalta. He conversat amb el seu fill grant.

Arrivant a casa hi he trovat en Manel i en Llorens que venian d'un concert.

22. Fa un vent furiós. Ha tirat teulades a // terra, parets i vestiments. Sembla una tramontanassa ampurdanesa.

Hem rebut carta d'en Serafí[,] que ens fa saber que na Orfèlia té un·atre nena. Déu la fassi una santa. Ell no ve encara perquè estan plens de neu.

En Serra avui ha fet de metje dels dits de les noies. A la tarde també ha fet vent mol fort. N'Angeleta per això no ha anat a cusir.

Tart de tot som anat a veure na Celina[,] que la som trovada millor.

En Flor diu que el vent ha fet disbarats a la casa que trevalla.

23. "La Veu" porta una pila de desgràcies ocasionades per el temporal d'air. Hi ha morts i ferits. Fins va tombar un cotxe de la companyia La Tatarsal. Quissab els disbarats que va fer! Tota la nit ha continuat. Ara són les deu i encara continua. Els barcos del port diu que saltàvan i se batian que feia feresa.

De la guerra segueixen les atrocitats en // llurs costats. Els italians sembla que s'hi volen enredar també. Deurà ser per donar l'última garrotada an els pobres alemanys[,] que amb tan de braó se bàtan. Sols Déu sap quina ha de ser la sort de uns i altres. Lo més sensible és la pèrdua de tantes vides. Lo demés tot té remei. L'enrunament de les llars sí qu'és sensible. Déu els perdoni.

Hem rebut lletres de na Francisqueta Llorens. Ens diu que demà serà amb nosatros.

Amb les noies de casa i una seua amiga hem anat al Institut Agrícol de Sant Isidro. En Folc i Torres hi ha donat una conferència. Ha versat sobres de l'art a les masies. Amb breus i boniques paraules ha comensat diguent que lo que ens anava a esplicar era aprofitat d'unes petites excursions fetes per els voltants de Barcelona, d'alguns pobles de la costa i fins d'alguns dels Pirineus. Ens ha obsequiat amb algunes progeccions de masies amb sos jardins i interiors amb mobles antics i de moderns fent-

ne les esplicacions de tot, amb aquella trassa que hi té sempre.// Quins joves tan aprofitats! N'hem surtit mol ben impresionades i amb ganes de tornar-i. Això no és tems perdut, sinó que un s'hi sent ple de sentiment rural, d'aquell tan dols i quiet que jo mai he pogut assolir i que ni tant·sols l'oviro.

24. Fa un dia fresquet i ple de llum. Per mi tots són grisos. Les espines de la meua vida se fan més espesses, i més fondes les arrels que fereixen el cor meu de mare sacrificada inútilment. En fi Déu els perdoni com els perdono jo totes les fletjes que tinc d'empassar-me sola com un abre feble que el vent fa trontollar perquè no troba res per·a estintolar-se. És això lo que se recull an aquet món tan ingrat i orgullós. Déu m'ajudi!

N'Angeleta i na Montserrat han anat a la Estació de Fransa a esperar na Francisqueta Llorens. Ha sopat i dormit a casa.

En Manel Alcántara ha portat una carta d'en Serafí que m'ha donat mol de goig. Diu que se trova bé i animat, que ni se recorda // que hi ha guerra, ni diaris, ni res més per contemplar sinó les belleses inacabables d'aquelles hermosíssimes montanyes.

25. Ben dematí som acompanyat la Francisqueta fins a la Estació del Nort[,] ont ens hem despedit. Som arrivat a veure na Celina[,] que encara no està del tot bé. A la tarde som anat al Banc Español a buscar 100 pessetes, i he fet cap a las oficines del gas. Hi he pagat les 17 pessetes que no vaig volguer pagar l'atre dia. Vaig protestar el rebut i m'he queixat perquè van tan barroers amb contar els metres. Mai s'equivócan en perjudici seu. M'han dit que aquesta vegada tinc de pagar lo que deia el rebut, pro que el mes que ve me rebaixaran lo que me sembli a mi que m'han cobrat de més. Se veu que ha fet bon efecte puig aquet mes me cóbran 12,50 i encara són masses pessetes.

Som anat al número 10 del carrer de la Canuda a comprar un llibre i som arrivat a can Puig // i Alfonso, he pagat la inscripció dels figurins i hi som suscrit la Francisqueta Llorens[,] que m'ho havia encarregat.

D'allà he fet via al carrer de Lladó al convent de San Rafel, per si podian proporcionar-me una minyona per na Celina. M'han dit que dissapte provablement ja la tindrà.

Som comprat paper fi per treure patrons i un carnet. Después al carrer d'Escudellers a les oficines de "La Veu". A la Rambla he pujat amb un tranvia fins al carrer de Proven<s>za. Som entrat a casa de na Celina a donar-li comte de lo de la minyona que vol llogar.

Hem rebut postal de les Planes amb la nova del naixement de la tan repetita nena que tenen.

26. Fa un dia esplèndit que no sembla d'hivern. Res de nou per anotar.

27. Encara avui el d[octo]r ha vingut i no dóna per acavat lo del dit de na Maria.//

Hem rebut lletres d'en Serafí i de la Francisqueta Llorens. El primer diu que està bé i que aviat tornarà.

28. Ben dematinet he pogut practicar les meues devocions. M'havia posat a escriure an els pares de m[ossè]n Brau (a c s) i m'ha arrivat na Rosalina d'Arenys. Ha dinat amb nosatros. Havent dinat, amb na Maria l'hem acompanyada fins a les sis[,] que ha sortit de nou cap Arenys.

N'Angeleta i na Montserrat han anat amb un centre de cultura.

Tart de tot ha vingut el s[enyo]r Alcántara a consultar quelcom amb en Florenci.

Avui els tranvies han comensat de portar bussons per·a correspondència.

"Acabat el febrer lo curt pitjor que turc". És una dita popular dedicada an el mes curt i fret.//

Mars

1er. Mars marsot mata a la veia i a la jove si pot.

Amb na Montserrat hem anat a la Diputació per un document d'en Florenci. També hem pujat al Institut d'Estudis Catalans. Hem passat una mica de conversa amb el d[octo]r Griera. Sortint hem arrivat al convent del carrer Lladó.

Hem comprat un tros de xarol per empaquetar el dinar d'en Florenci.

Hem rebut carta d'en Serafí[,] que diu no està gaire bé. Són espines que m'adoloreixen cada dia més!

Som acavat la carta per el s[enyo]r Brau i n'he escrita una an el s[enyo]r Rector del Bruch.

2. Som anat a veure na Celina. Li he cumplert un encàrrec. Després som anat a cals Alcántara.

3. Amb na Montserrat hem anat a comprar.

A la tarda som anat al convent dels Caputxins per un encàrrec de na Celina.

Hem rebut una carta de na Carmeta Bach.//

4. No he sortit de casa. Tot avui plou.

5. Un dia esplèndit que convida a surtir a pendre sol. Som practicat les meues devocions matinals. Som escrit an en Pau i a l'apoderat de la Habana. Hem rebut carta d'en Teodor Mercader.

6. Amb les noies hem anat a can Dotésio a comprar unes pesses de música. També hem comprat fil de fer puntes.

En Serafí no torna. Tin por que s'hagi enmalaltit.

7. Diumenge. Ben dematí som anat a missa a Jesús.

Hem rebut carta d'en Serafí. Diu que està bé i que no torna encare perquè ha de representar an en Joan per apadrinar la nena petita de n'Orfèlia. També hem rebut cartes de na Gracieta per en Flor, per n'Angeleta i per mi. Totes mol animades. Alabat sia Déu!

Han vingut en Manel i en Boter. M'han privat d'anar a Jesús. Són mol bons amics!//

8. Som anat al banc a buscar 100 pessetes per ajudar an els Saubans[,] que pàssan moltes tribulacions no rebent lo que deurian de la Habana. Tot sovint ens hi trovem nosatros.

Som acavat un bloc pel Diccionari que correspon al mes de febrer. Mai m'en queda cap d'endarrerit.

Aquesta tarde na Montserrat s'ha afanyat a cusir.

9. Diu que air va caure calabruixó. Som al mes més variable del any.

Hem rebut carta d'en Pau i uns impresos.

A la tarde amb les noies hem anat amb un·atre conferència del Institut Agrícol de Sant Isidro. Han parlat de la nostre pagesia[,] sobres accidents que poden ocórrer an els pagesos i la manera de curar mentres se espera que arrivi un metje.

Sortint d'allà per poc me prenen el moneder. He sentit que m'el tiraven i fins m'el han overt. Res hi he trovat a mancar, pro no se pot badar.

En Pep ha regalat unes arrecadetes a na Maria que són una monada. Eren de con na Neus era // petita. Són una preciositat.

10. Per lla les vuit som anat al convent dels Caputxins de Pompeya per un encàrrec de na Celina. En Florenci ha rebut cartes d'en Manel Serra, de na Gracieta i d'un seu amic també de l'Amèrica.

11. Ha vingut en Miquel Serra de Rives amb un seu company.

Hem rebut una carta de la s[enyo]ra Gibert per n'Angeleta.

He trevaiat an el bloc pel Diccionari.

12. Tot avui he cosit roba veia.

He rebut una carta del d[octo]r Mas. És elegit bisbe de Girona.

20. Tampoc he sortit. La ditxosa feina me té atuïda. La roba dolenta no se pot aglomerar. Tenint-la sempre arreglada totes les setmanes, amb menos n'hi ha prou i no hi ha recons.

En Pep ha vingut tot decidit per a vendre's // el rellotje d'or de na Neus a fi de poguer menjar. Ella diu que hi consent pro que plora molt devant aquesta necessitat. Jo no ho he volgut. Els he ajudats i Déu ens ajudarà a tots.

14. Diumenge. Gran rebombori polític amb motiu de les eleccions per a diputats provincials. Al vespre no sabem res de lo ocorregut[:] ni qui ha guanyat ni qui ha perdut. Si en Serafí fos aquí ningú l'hauria aturat d'anar a mirar com està la cosa.

En Lluís amb els companys han fet una excursió a Begas. Volia escriure avui i no ho he fet. Només he llegit. Vespre de tot n'Angeleta ha anat a la funció de Jesús.

15. "La Veu" porta una victòria colossal obtinguda air amb les eleccions. Ho porta amb unes lletres de pam. Han ben xafat el cap a la fera lerruixista. Que per molts anys quedi ensorrada.

Hem rebut el primer nombre de "La Llar". És un butlletí-anunci de la cooperativa // La Mutual Catalana.

16. Per lla les vuit som oït missa a Pompeya. He parlat amb el p[are] Rupert de Manresa per encàrrec de na Celina. Aquesta està quelcom millorada. L'hi he donat comte d'haver cumplert la seua comanda.

Han dit que a la nostra escala hi ha tifus.

També avui amb les noies hem assistit amb un·atre conferència del Institut de Sant Isidro. L'ha donada l'Eladi Homs[,] jovenet mol educat i sensill. Amb escaienta conversa ha proposat una pila de temes que no'ls ha pogut desentrotllar tots per manca de temps.

No obstant, qui ha volgut i s'hi ha ben fixat ja ha pogut fer-se'n un enfilai interessant per a saborejar-lo íntimament amb repòs destriant les raons per ell exposades.

Surtint d'allà hem anat a "La Veu".

A un cuart de nou arribàvem a casa.

17. Som assistit al dia de retir mensual de Mares // Catòliques de Santa Mònica. El canonge d[octo]r Mas s'ens ha despedit per haver-li pertocat la mitra de la seu de Girona. Amb tendríssimes paraules i paternals consells, ens ha encoratjat a continuar la nostre obra de peregrinació maternal, fent-mos avinent la sublimitat de la mare catòlica i bona cristiana. Ha tocat uns punts tan interessants que m'arribàvan fins al fons del cor recordant els meus fills tan dolorosament equivocats en qüestions de relligió. Déu és amb les que deplorem, sofrim i preguem contínuament per·a ells com ho feia la nostra gloriosa patrona santa Mònica Viuda.

He fet una suscripció a "Patufet" i un·atre als figurins per a na Teresa Alcántara.

18. Ben dematinet som anat a Sant Pere. He parlat i felicitat an el s[enyo]r rector[,] que avui és el seu sant.

He comprat pa integral.

Ha mort una jove de 18 anys de la família que viuen an el principal d'aquesta escala.// Déu l'hagi perdonada. Era filla de Peratallada. Havia vingut per·a casar-se i el tifus l'ha morta.

19. Sant Josep gloriós. Ell ens alcansi una mort santa.

Hem rebut lletres d'en Pau. Els amics han vingut.

N'Angeleta ha assistit a les funcions relligioses pròpies del dia. Les petites a la tarde han surtit amb en Florenci i ha plogut.

20. Amb na Montserrat hem anat a La Unió a buscar unes vinagreres que ens han donat amb cupons. Hem comprat butons de fantasia i hem arrivat a la Mutual Catalana. Hem fet cap a la ronda de Sant Pere a comprar pa integral i a la tintoreria Gallart.

A la tarde som anat a la Estació del Nort a esperar a la Francisqueta i en Serafí que arrívan de les Planes. En Serafí s'en ha anat a casa i jo som acompanyat a na Francisqueta amb una visita que tenia de fer, i a la Estació de Fransa. En Serafí ve forsa millorat gràcies a Déu.//

21. Diumenge. Som oït missa als Paüls. Les petites amb en Flor i en Lluís, en Manel i na Teresa han fet una excursió per tot avui fins a Centelles. En Serafí[,] amb en Llorens a les costes de Garraf. Tots m'han arrivat que eren més de les nou.

22. Són dos cuarts de deu. Les noies i en Serafí encara dormen. En Lluís ara se lleva. Les excursions no diré que no fassin bé, pro l'endemà se trova tot. Som anat a la mitjora de vetlla i som pujat a veure la Maria Mujal.

He comprat un bloc per apunts i una llibreta per escriur-i les cartes de sant Pau copiades de les Fulles Dominicals traduïdes al català. És un trevai que me plau fer-lo per lo encertats que són els comentaris que hi fan.

23. Quin dia més atrafegat[,] Déu meu!

Hem decidit d'anar a cal metje amb na Maria a veure si ens despedeix ja que n'estic tipa. Ha dit que ho té ben resolt. M'ha cobrat // 12 durets (60 pessetes) el murri!

A la tarde[,] amb les petites i la noia del forn, hem assistit amb una vetllada al Institut de Sant Isidro. L'ha donada la venerable senyora Monserdà. Ha versat sobres la pagesa catalana antiga, la actual i la futura. La sala estava plena de gom a gom (a vessar). Ha estat mol i mol aplaudida.

25. Festa suprimida. No ho deuria de ser[,] doncs és el primer aconteixement de la era cristiana. És el dia més grant de la preciosa vida de la Verge, el dia més grant del poble cristià sens el cual no podíam ser redimits. Hi ha mol per·a meditar que ajudant

Déu n'escriure quelcom fora d'aquesta llibreta. He fet les meues devocions com si fos festa, pregant per na Gracieta i tots els seus ja que avui és el seu sant.

A la tarde m'havia posat a escriure a la s[enyo]ra Monserdà felicitant-la per demà qu'és el seu sant i per la seua conferència, i na Celina // amb una nevoda seua han vingut i m'han torbat i no ho he pogut fer.

26. La festa dels Dolors. Amb na Maria hem anat a la comunió general de Jesús. Som anat a la plassa de Gràcia i pel camí he trovat els amics Perandones.

En Serafí passa un periodo dolent. No té gens de gana. Li busco tots els menjars que me sembla li poden plaure i no en puc obtenir res. Un dia bo no el puc pas tenir mai al veure'l trist i de mal humor.

Som felicitat a la senyora Monserdà. S'han rebut algunes felicitacions per na Maria. També hem rebut lletres trenquelauquines.

27. M'he llevat a les sis. S'han rebut més felicitacions per na Maria. Són d'en Manel i de la seua germana i de Palafrugell.

En Manel Serra ha vingut a sopar.

28. Diada de Rams. Som anat als Paüls. Hi havia a centenars de criatures totes mudades i // vellugadisses[,] quines carregades amb les seues palmes i <ra> rams de llor, animaven recordant-mos la entrada gloriosa de Jesús a Jerusalem avans de la seua dolorosa Passió.

Feta la benedicció dels rams, la mainada s'en han anat tots. Hi ha hagut una missa resada amb quietut[,] qu'era lo que més jo desitjava. Una bona senyora m'<h>ofert generosament un manyoc de llor, alibera i romaní tot beneït. Mol li som agraït (i això que era castellana).

Les noies han anat a Jesús.

En Manel Serra ha vingut a dinar.

A la tarde n'Angeleta i na Montserrat han anat amb una festa de "Cultura Musical Popular". El s[enyo]r Serra hi dóna conferències de cansons populars i les Aimats hi prenen part.

Al vespre han vingut en Serra, Manel, Llorens i Boter.

29. Som anat a ciutat per dilligències.

A la tarde en Serafí s'en ha anat a Vich. És un beneit. Perquè s'havia d'esperar massa a la estació ha tornat i ens l'hem ben rifat.//

Som escrit a la llibreria Bonet d'Olot per si tenen uns llibres de tai i confecció que ells en tenien dipòsit ja fa anys.

Som acavat el bloc del Diccionari; pertany al mes de mars. Anant-se fent cada mes va mol bé.

30. Amb tot i que és setmana santa no m'és possible oir missa. Se fa lo que se pot.

A la vetlla ha vingut en Pepet Gassiot. Hi ha estat bona estona pro no s'ha volgut quedar.

En Serafí a les vuit ha anat a Vich. No ha tornat. La tentació el deu haver fet pujar al Collsacabra.

31. Som anat a la parròquia de Sant Pere. A peu sempre. Crec que hi som estat més de mitjora. És bonic un passeig matinal pels amples llocs de la rambla de Catalunya i passeig de Gràcia. De tan distret que és, no se trova llarc ni pesat puig se pot veure el despertar del poble que trevaia[,] que va amb el paquetet de la minestra // sota del bras o a les mans, amb pas acelerat cada u a la seua feina, la major part d'ells vestits de blau com hi anava anys enrera el nostre Lluís. Les modistetes o d'altres oficis també pórtan el paquetet del esmorsar a la mà, pro no van tan a l'ideia (depressa i pensatives) com els joves. Són més vellugadisses, s'acóblan colles de cinc o sis[,] totes agafades del bras barrant el pas als tranzeüns, bogejant i rient de qui s'hi amoïna. Tot se'ls hi perdona i fins se'ls hi aplaudeix degut amb que la joventut sempre està de broma. Són aprenentetes des dels 10 anys als 16. Tot el sant dia tenen de fer de recaderetes com llensades al abim i encara vestides amb ben poca decència. És ben trist[,] pobretes!

Hem rebut carta d'en Pau[,] que ens convida a veure la professó del Dijous Sant.

Tot avui tinc una tos que'm martiritza. Mol temps feia que m'en escapava. Me faré un bany de peus. N'Angeleta i na Montserrat arréglan un vestit de na Maria. És vei i nou. Queda bé. Tot se té d'aprofitar.//

Abril

1er. Dijous Sant.

Diada solemníssima per·a tots els que coneixem i sentim la seua grandesa, dolguent-mos molt dels nostres estimats que camínan d'esma sense la llum benefactora

de Jesús[,] *únic redós per l'ànima que navega per els turbulents mars de la vida* (paraules del d[octo]r Torres i Bages) que en té[,] de raó[,] aquet s[enyo]r bisbe de Vich[,] a qui Déu ha donat tanta intelligència per·a conèixer i desenrotllar la ciència de Déu i transmetre-la a nosatros devots i atmiradors seus! Totes les seues lletres són una escola abundosa de conseis amorosíssims que ells sols ens transpórtan cap a·un no hi ha tenebres ni discussions, odis ni duptes puig tot és amor i claretat infinita. Alabat sia Déu!

Són les deu del dematí i plou copiosament.

Som anat a combregar als Paüls. Les noies són a Jesús. A la tarde han anat a veure monuments. Jo som surtit sola i m'he entristit veient a tot un poble llensat pels carrers i passeigs entrant an els temples sense cap decència ni respecte.// Éntran per una porta i súrtan per l'altre peraquè és tanta la aglomeració que han de voltar pera fer-se lloc. Les dones, les més, sembla que vagin a *los toros* amb aquells caps que sémblan es *molí de vent* i les mantellines que sémblan es cases dels urbans. Vestits escotats[,] carregades de clavells que donen pena vèurer-les. Quin poc reculliment[,] pobres. Déu els hi concedeixi una guspira de llum evangèlica.

2. Divendres Sant.

Amb na Montserrat ens hem llevat a les cinc. Hem anat per la rambla de Catalunya i passeig de Gràcia avall, llocs ben solitaris an aquella hora[;] avui que és dematí ningú trevaia. Hem anat a Sant Pere a reunir-mos amb els fidels de la parròquia per·a seguir la professó del Viacrucis[,] que ha durat fins a dos cuarts de nou. Després, hem anat a veure els monuments de la Catedral i Santa Clara. Aquest any per manament del s[enyo]r batlle no s'ha permès el trànzit rodat per el centre de la ciutat. N'Angeleta i na Maria han // anat al ofici a Jesús. A la tarde n'Angeleta[,] na Montserrat i els Saubans, han anat a les funcions de Santa Anna. Sempre són les més suntuoses de Barcelona. Tenen els millors oradors, com els cants i música sagrada.

A la nit en Serafí ha arrivat.

3. Jo bé voldria fer notes de glòria, pro com que no la sento no la puc escriure. Espiritualment sí que la sento i me dono comte de les solemnitats i de totes les litúrgies. Bé en tinc sort!

Ara mateix se sent un rebombori que fa por. Aquí bai<g>x hi ha una botiga de ferrer i l'amo ha posat uns ferros al carrer. Desseguit s'ha omplert de entremaliats

bailets, picant an els ferros amb masses que semblàvan una pila de campanes que repicàvan sense solta ni volta. De per els terrats se sentian trets i tot plegat un burgit que aixordava. Tot era en homenatge a Jesús vencedor dels turments més heroics que han passat tots els màrtirs de la terra fins a // morir per redimir a tot el món.

Hem rebut lletres de la Habana amb pocs diners.

4. Tota la nit hi ha hagut músicas i caramelles pròpies d'aquesta festa. He dormit poc. M'he llevat dematí i som anat a les meues estimades devocions a Jesús. Con hi som arrivat semblava que totes les imatges estàvan contentes i vestides de festa sense aquell vel morat que tenian des del Diumenge de Passió. Hi he sentit una alegria espiritual inesplicable, com una auriola de consol que per uns moments enbaumés les amargors que contínuament flagéllan el meu cor de mare atribulada devant l'enteniment ofuscat dels meus estimats fills. La meua dolsor no podia durar... M'he recordat que ells[,] pobres fills meus[,] avui no fruiran l'encant que jo habia fruït, i que de bona gana de ser possible els hi hauria trasmès an ells la part més grossa. Bon Déu! Al posar els peus an el temple vostre tot era amarat de flors i cants de aleluya que comunicava un goig inmens.//

A la tarde han vingut els pares i la germana de m[ossè]n Brau (a c s). Hi han estat bona estona. La seua filla amb les petites de casa han anat al Esbarjo Dominical de Sant Pere.

Vespre de tot han vingut els amics i han dit que en Serra està mol greu.

5. Amb na Montserrat hem anat a la escola M[ossè]n Cinto a recullir les entrades per a el pròxim concert. A la tarde han vingut tota la família Alcántara i en Llorens.

Hem rebut els poders que na Gracieta ha enviat. Tot avui tinc una tos mol forta.

6. Som anat a la <e>Escola de can Batlló i m'han donat un programa de lo que necessitem. Resulta que l'empleat principal és parent de m[ossè]n Alcover. Som escrit an en Colomines de la Habana.

7. Els nois han determinat d'anar a casa a Llufriu a posar el seu progectat negoci.//

Déu ho beneiexi tot! Jo no ho voldria! És massa lluny d'aquí. M'he contrariat molt i no m'en puc avenir. No puc estar mai tranquila. Ara que teníam determinat que na Montserrat aprofités aquet curset que dónan per apendre bé la manera de fer capells

de senyora, tot va daltabaix. Bo i no donar-me cap goig el negoci, que van a perdre els pocs diners que tenim, prefereixo a casa que en cap més lloc. És a casa nostra i no se gàstan ni es pósan tants diners.

Es dematí som tornat per les matrícules. Som donat de baixa a na Montserrat. Tant·sols n'Angeleta s'en aprofitarà.

8. Avui estic més animada. Som anat a matricular n'Angeleta per els capells. M'hi he trovat amb na Mersè Padrós. Ella s'hi ha matriculat per el curset de química i física junt amb atres professores.

9. He taiat roba blanca per na Montserrat. Hem rebut un plec de llibres de l'Avens,// lletres dels Jocs Florals, cartes de na Gracieta per mi i per en Flor i no sé què més.

Sempre estic anguniosa veient que a casa ningú fa la seua via[,] ningú. Un ensopiment ens té a tots completament aclaparats.

10. D'en tot avui no me trovo bé. Si no fos la feina de bona gana m'en airia al llit. Tot es dematí he tingut fret i tristesa.

11. Amb les noies hem anat a missa de nou a Jesús. Hi érem totes tres i jo.

A la tarde per veure si me distreia quelcom som assistit a la festa que han celebrat l'Orfeó M[ossè]n Cinto al Palau de la Música Catalana. S'han portat mol bé[,] pobres criatures! Hi hem anat amb les noies de casa, la del forn, <i> una seua tia i na Neus, els de cal Alcántara[,] una germana de la senyora Teresa amb sa filla. A tots ens ha agradat mol.

Arrivant a casa hi havia els amics.//

12. Som anat al Institut d'Estudis Catalans. He parlat amb el d[octo]r Griera i n'hi havia un atre que se diu Torres qu'és de Martorell i també hi trafica.

A la tarde n'Angeleta ha comensat el curs dels capells. A veure què en surtirà.

13. En Serafí s'en ha anat al Montseny. Déu hi fassi més que jo[,] que no l'he pogut convèncer amb que no hi anés. La joventut és irreflecsiva. Tot ho veu del color que s'ho imagina, i poques vegades vol veure la realitat. Els bons conseis de la mare[,]

que és qui més els estima[,] van al cove, enlluernats per qui els enganya amb bones raons i males intencions. Aixís li passa an ell. Jo no ho voldria que s'en anés ajupir-se devant qui tan de mal l'hi ha fet.

Ja veurà quin desengany es portarà. És humillar-se una mica massa devant qui no s'ho mereix. És un papalló, adelarat per la faroreta que ha ovirat i n'ha sortit com he dit enlluernat.

A la tarde en Pep Saubà ha vingut tot enrabiat contra la pobre Neus perquè no vol donar la // firma per el negoci dels autos que fins aquí tan funestos han estat. Ben fet que fa ella. Jo li aprovo ben bé. Per res del món ha de fer malvé el bocí de pa que els hi va deixar el seu bon pare (a c s). Som escrit an en Pau, al s[enyo]r Crusells i an el s[enyo]r rector de Sant Pere enviant-li el nom del específic que pren en Serafí que m'el havia demanat.

14. Amb na Montserrat hem baixat a ciutat. L'hi he comprat batista per una bruseta i roba blanca per cusir.

A la tarde som anat a can Saubà per si els poso a l'hora[,] que ja és dir molt.

N'Angeleta continua amb els capells.

15. Ha vingut na Neus i la som acompanyada amb un notari a consultar el testament del seu pare (a c s) i li ha aconseiat com tots nosatros[,] o sigui[,] que no dongui cap firma perquè l'enredarian. Ella segueix indecissa devant la insistència del seu home[,] que mai tindrà ceny.

Hem rebut carta d'en Pau i una revista d'agricultura de Vich.

16. Amb na Montserrat hem anat amb una ferreteria a comprar lo que necessítan a Llufriu.

S'ha despedit del d[octo]r Homs.

Jo he cusit amb la seua roba i som enviat les caixes d'utensilis a Llufriu.

17. No he sortit. Tenia feina a cusir. Na Montserrat amb les atres noies han anat a despedir-se d'alguns amics, a la granja i a la Sala Imperi. Som enviat un bagul i una caixa de queviures a Llufriu perquè vagin fent els primers dies sense preocupar-se de comprar.

18. Diumenge. En Pau i sa nevoda Cristineta han passat el dia amb nosatros. Cap el tart a casa ni s'hi cabia de tanta gent que hi habia. Els Saubans, Alcántaras, en Llorens, Boter, Pellicer i no me recordo qui més. Déu els // hi pagui l'afecte que ens tenen.

Jo de cap manera sé animar-me. Aquesta surtida me don una tristesa mol grant. No hi sé veure cap atractiu ni cap ganància. Ells dos déixan un lloc animat i ple de camins sensills i bonics, relacionant-se amb persones de cultura i que ens estíman, per anar-se'n a viure vora d'una colla de gent odiosa plena d'enveja del que guanya i enfonsa al que cau. Són icnorants, maliciosos[,] malparlats etc.[,] i pensar que hi vaig a confiar lo que més estimo del món... Estimo la terra, els boscos i els aires i els aucells de Llufriu pro que pogués portar la casa al bell cim d'es puig de ses Marietas ben allunyada de tothom. La gent del poble... *lliberamus Domine*[,] ben pocs n'hi ha que siguin com cal, i encare ben triats també m'els emportaria a ses Marietes a fi d'establir una rassa nova superior a tota l'atre gent que no sap què és tenir un bocí de cor no visquent sinó envejant al qui té més. D'amics[,] amb pocs i ben escullits n'hi ha prou.//

19. Quin dia més trist per mi i memorable per·a tots!

El cop és fort! He sofert mol separant-me dels meus fills estimats! Ells s'en han anat tranquils en apariència pro ben cert que no ho estàban tan com semblava. En Serafí m'ha fet més compassió que na Montserrat puig encara que ella serà la primera que sentirà la solitut, ara no la veu tan com nosatros. Si Déu i l'àngel bo li ajúdan han donat un pas que mol de bé els hi pot produir per enrobustir els seus cossos que tan ho necessítan. L'impresió de moment és bonica que junt amb el repòs i natura plena de flors i cants d'ocells, els hi alegrarà la vida soliua al nostre casal, embellint-lo amb esquisidesa com ho saben fer ells dos. Con s'en han anat he plorat molt. El cor s'em destrossava veient que me separava d'uns fills tan estimats i que per manca de salut han hagut d'ensorrar els seus més preuats ideals que tanta ilusió els hi feia. N'Angeleta i na Maria els han acompanyat a la estació amb un cotxe de la agència que els ha vingut a buscar. En Lluís s'ha quedat a fer-me // companyia. Segurament que si m'hagués vist més animada també hi hauria anat. A la estació s'hi ha trovat amb en Manel i en Llorens[,] que junts amb les noies els han acompanyats fins al Clot.

Cap el vespre en Manel ha vingut. Estava tot tristoi. Fins deia que de bona gana els hauria seguits fins a Llufriu. En Lluís també ho ha dit. En Serafí s'ha descuidat del abric i per l'Empordà encara hi deurà fer fret.

20. Faig un paquet del abric i atres cosetes per els de Llufriu. Ho he portat al recader de Palafrugell. Els hi he enviat els mobles que necessítan i després els hi he <portat> <enviats> escrit a Llufriu. Na Maria m'hi ha fet burinots diguent-els-hi que n'Àngela no escribia perquè tenia d'anar a casa d'un mestre cantaire que hi ensajava de fer *galls* sense *incubadora.* Ens ha fet riure molt el seu acudit. Sempre està de broma. Si no fos n'Angeleta s'anyoraria molt. Ara ho té de més bon passar. Ella diu que també hi airia[,] a Llufriu.//

21. Tot avui faig cuixineres per enviar als de Llufriu.

He surtit per dilligències que no m'han surtit bé.

Comensa a fer calor.

22. Hem rebut carta dels nostres aixerits pagesets. Demànan una pila de coses. Diuen que varen arrivar bé i que tenen molta feina.

A la tarde som anat a la Torre Melina per averiguar el motiu de que no remétan la incubadora, i resulta que avui l'han facturada, pro amb tan mala pata que només fins a Flassà. Som anat a la agència Aixelà i tampoc he pogut aclarir el fet. Som acavat d'arrivar a can Nonell a comprar grana de aufals i unes xaiotes[,] qu'és lo que demanàvan els nostres de Llufriu. Som entrat a Santa Maria i la capella del Santíssim estava tancada i barrada amb panys i furriats. Som anat a visitar el bust de sant Serafí demanant-li una pila de gràcies per aquell meu fill que porta el seu nom. He seguit per la ciutat buscant una pila de coses que me demànan i que // no he trovat. A dos cuarts de vuit som arrivat a casa ben cansada. Les noies han anat a sentir un concert al Palau de la Música Catalana.

23. Sant Jordi gloriós. Les noies han anat a missa de set a la capella del Palau. Jo hi som anat a les deu. N'Àngela s'hi ha quedat. Na Teresa i na Maria amb en Pep en Lluís i no sé qui més s'han quedat fent broma per els claustres. Jo som anat a comprar plumes i demés obgectes d'escriure i un despertador per enviar a Llufriu.

A la tarde hem anat a cals Alcántaras i ha plogut molt. En Manel ha vingut i ha passat part de la vetlla amb nosatros. Ell i en Llorens han enviat roses de Sant Jordi an els nostres anyorats pagesos.

23. Rebem carta de Llufriu i una esquela de la mort de l'avi Gassiot (a c s).

Es dematí he surtit per a recullir lo que em mancava per a fer el paquet per enviar.//

Na Neus ha vingut perquè busqui feina per na Victòria[,] que diu se vol dedicar a clavar botons a les cartes (cartrons) per les botigues que en venen.

Hem rebut carta d'en Pau. Som escrit an els de Llufriu, postal an en Pau i carta a la senyora Vilaseca de Cabrils, enviant-li el nom del reconstituient per a la seua filla.

25. Som oït missa de vuit als Paüls. Era de la Medalla miraculosa. El sermó, mol bé i emocionant per un floriment de paraules i raons bellament desentrotllades i sàviament sabudes per el predicador. Això ha fet que tingués tan acert a trasmetre'm les dolceses eucarístiques. Per mol ben empleiat he tingut l'estoneta que hi he dedicat.

Cap al migdia hem rebut carta d'en Serafí per en Flor. Diuen que estan mol contents. Han vingut en Manel, Llorens, Pep i na Celina amb la seua nevoda.

26. M'he llevat a les cinc. Hi fa bo llevar-se // dematí an aquet temps. A dos cuarts d'onse som anat a Sant Pere. Feta la meua mitjora de vetlla som anat a ciutat. Hi havia mol de fanc. Som escrit a na Montserrat avui qu'és la festa de la seua patrona.

27. No he sortit.També m'he llevat a les cinc.

Som acavat la brusa de na Montserrat i escrit an en Pau.

28. M'he llevat a les cinc i he cusit tot avui.

Els Saubans han portat una hermosíssima carta de na Montserrat. Hem rebut felicitació per ella de na Carme Bach. Jo som escrit an aquesta. He continuat el bloc del Diccionari.

29. Vaig al banc a buscar lo poc que ens hi queda. Sembla mentida lo que ha costat la surtida d'en Serafí i na Montserrat. Prou que jo ho veia venir lo que ara ens passarà!

Na Celina ha vingut a demanar-me si m' // vui endú la seua nevoda al Empordà. Be farà prou! En té poques ganes[,] la noia[,] de surtir de Barcelona.

Som caminat molt, pro arrivant fins el cap me rodava de tan cansada i sobretot l'escala de casa[,] que és dolenta i llarga. He comprat un jessamí avidat per·a portar a

Llufriu. És obsequi a na Montserrat per el seu sant[,] qu'era air. Rebem carta d'ells per en Flor.

30. He caminat molt. Som anat a la Sagrada Família caminant sempre. Arrivant a la iglésia som baixat a la cripta fins al altar del Santíssim. He <he> resat una estona ben totassola. Del cap d'un rato ha arrivat un senyor que s'en ha entornat primer que jo, i m'he tornat quedar sola. Con jo pujava l'escala, baixaven dos senyors més.

Des d'allà som anat a la escola de la senyora Baldó[,] qu'és allà la vora. Li he demanat on té la casa que venen tot lo que pertany al ram de les abeies. M'ha fet acompanyar // on ho tenen i ho he comprat tot.

Per fi la nevoda de na Celina ve amb mi al Empordà. És de Peratallada. Hem decidit la sortida per a demà.

Maig

1er. Mol dematí som baixat a ciutat buscant un llibre que en Serafí demana i que no he trovat. Per fi a can Puig i Alfonso en tenian. Era referent a les abeies.

A la una ben carregada i amb la nevoda de na Celina hem fet cap a la Estació de Fransa. Hem pres els bitllets, hem pujat al tren i con anàvem a surtir ha arrivat en Llorens[,] que ha vingut fins a Moncada.

No hem trobat cap persona coneguda fins a Flassà. El camí no tenia atractius perquè hi havia boira. A la Bisbal ens // hem trovat amb en Ton Feliu. La nevoda de na Celina hi ha trovat el seu pare i el seu germà[,] que l'han recullida.

A Llufriu hi he trovat en Serafí que m'esperava i na Montserrat s'havia quedat a fer el sopar. L'hem trovada cap a ca na Mersè que venia a esperar-mos. Nosatros dues, en Serafí, en Ton i en Lluís Xico, hem arrivat a casa sense cap contratemps gràcies a Déu.

2. Tota la nit he sentit un animadíssim cant de rossinyols. He sentit els xiulets del primer tren que passa per lla les tres de matinada. Després a missa primera, senyal (toc segon) i bataiades (toc tercer i últim). Eren dos cuarts de cuatre i la missa la coménsan a dos de cinc. Som anat al ofici. Na Montserrat[,] a Palafrugell a comprar i a missa.

A casa hi han vingut homes del poble que amb en Serafí i na Montserrat hi simpatísan tot ple. A la tarde som anat a la // funció del Mes de Maria. Mai havia vist tanta mainada a l'iglésia de Llufriu. Diu que han arrivat a ser més de setanta. Surtint, a

la plassa quissab les dones que s'hi ha reunit cumplimentant-me. Déu els hi pagui[,] pobres dones! Encara que con jo vivia a Llufriu amb elles no hi intimava gaire, pro totes me volien. Sempre tenia per a elles un bon consei, una paraula amorosa o fê'ls-hi serveis si eren malalts o necessitàvan un cop d'estisora per un vestidet, camisa, devantal etc. Fora d'això elles a casa seua i jo a casa meua.

3. Santa Creu. Amb na Montserrat hem anat al ofici. La Creu era tota ben enramada de gotxus i lilà i sobre el retaula ple de violes triades de colsevol manera. Feia bonic i sobretot an·e·mi que feia tants anys que no ho havia vist. Sortint, ens hem parlat amb algunes velles del poble i arrivant a casa hi hem trovat en Xavier Piera. A la tarde hem anat a vespres i professó llarga trovant-i a mancar aquell preciós tabernacle // que tantes funcions havia fet lluir. Diu que és tot corcat. Amb una fusta plena de flors hi portaven una maredededeueta del Roser. La portaven nens del poble a la professó.

Han vingut en Noi i la seua dona. Hem passat la tarde alegrement i ha arrivat en Serafí[,] que havia anat a ses muntanyes buscant aixams que no ha trovat. Hem escrit a na Gracieta.

4. Avui l'he passat a Palafrugell. Primer som oït missa i combregat a Llufriu en memòria de la no[s]tra atvocada santa Mònica.

Amb el tren de les vuit som anat a la vila. Som vist tota la família, som dinat a ca na Mersè, he visitat m[ossè]n Emili i la família Piera. He comprat lo que se necessita a casa, i ben tardot som arrivat aquí.

Na Mersè no va pas prou bé. M'ha fet molta compació.

5. M'he llevat avans de les cinc. He cusit // una estona. En Serafí amb en Tonet Frare han anat a brescar i no han trovat mel.

A la una m'en som anat de Llufriu. En Serafí ha volgut acompanyar-me fins a Torrent. Som arrivat aquí a les set sense novetat gràcies a Déu i he tingut una feinada esplicant coses.

6. Poca feina he fet avui. Na Maria ha anat a teatre amb els Alcántaras.

7. M'he llevat a les cinc. Sempre plou. Som oït missa de vuit a Jesús. És primer divendres. Rebem carta d'en Serafí.

8. He somiat que en Serafí s'havia examinat de teneduria i havia estat el segon de la colla. Quin negociant!

A la tarde som anat a Sant Vicents dels Horts trovant an en Pau mol aixerit. Hem conversat bona estona. A les sis hem sopat. A les vuit sortíam de la estació de Sant Vicents arrivant a // casa a tres cuarts de nou amb vent i pluja.

9. Som oït missa de nou als Paüls. Les noies a Jesús. A la tarde na Celina ha vingut. Ha plogut mol. A la nit en Flor i na Maria han anat a ballar sardanes als dependents del comers. Han portat un esquisit pomellet de flors lligat amb una cinteta de les cuatre barres. A la cinta hi havia escrita el dia, mes i any. Era un obsequi que feien a totes les damisel·les.

10. Quissab lo que he rodat buscant a can Gustau Gili, i després som averiguat que són an el carrer nostre.

Som anat al Institut d'Estudis Catalans a portar el bloc del mes passat i recullir el del present. Som anat al carrer de la Canuda per un encàrrec de Llufriu. Som entrat al "Arxiu" d'en Joan Batlle[,] que m'hi som quedat encantada devant tants de llibres, per mi tan venerats! Qui els pogués comprar tots!

Rebem carta d'en Serafí per en Florenci[,]// una fulla de Correus també per a ell i una postal d'en Pau plena de por que el riu els emvesteixi d'un moment a l'atre. L'hi he respost desseguit junt amb en Serafí.

A les 10 han enterrat una senyora de pis 3er de la nostra escala. La setmana passada va morir la del 4rt 2a. Déu els hagi perdonades.

11. A la vetlla d'avui han vingut els germans Manel i Bernat Serra i <Rarbert> i na Francisqueta Llorens. Havian anat a casament del seu germà Miquel[,] que s'ha casat avui a la Sagrada Família.

12. Per lla les deu del dematí han tornat na Francisqueta i en Manel. Del cap d'una estona han arrivat en Miquel amb la seua joveneta Delfina. A les dotse s'en anaven.

13. La Ascenció gloriosa de Jesús.

Fins el dia s'ha llevat quelcom aixerit[,] al revés dels altres[,] que tan temps fa ens tenen amoïnats // amb tantes plujes.

Som oït missa de nou amb les noies.

A la tarde n'Angeleta ha anat al Hospital de Sant Joan de Déu a sentir un concert. Na Maria s'ha quedat. He comesat a traduir epístoles de sant Pau tretes de les "Hojas Dominicales".

14. Tot avui he cusit. Comensa a fer calor.

15. He cusit forsa amb una cutilla de n'Angeleta que me sembla no anirà pas bé.

16. Diumenge. Som oït missa a Jesús.

Acavo de llegir unes ratlles del Evangeliari de m[ossè]n Clascar. Diu així: «Els qui foren amb Jesús del comensament ensà de sa vida pública. Els qui foren testimoni ocular de la seua vida de santetat i gran poder, els apòstols qui el tractaren íntimament i foren companys de sa missió viva, enrobustits are pel testimoni humà, històric, qui junt amb el testimoni diví cons//tituirà la doble forsa de la divinitat de Jesús i sa esposa sa Iglésia. Per més que fassin els heretges i enemics de la fe de tots els temps, no se pot aclucar els uis devant d'aquests testimonis. La energia comunicada al home per l'Esperit Sant i la confessió de sanc del deixebles del Crist, energia i confessió que contínuan sense interrompre's en el món, i per so tots els qui persisteixen en la negació conscient i rebeca del error, són culpables i pécan contra l'Esperit Sant, perquè aclúcan els uis a la veritat per no vèurer-la.

»La existència, la aparició de lo sobrenatural en el món, és un fet històric: tot aquell qui voldrà, podrà treure'n una visió clara, i una demostració positiva i aquesta visió del fet sobrenatural, si no és la productora de la fe, hi porta a la fe, perquè la gràcia de la fe no és una imposició cega, no rebaixa la nostre dicnitat racional, sinó que la suposa i s'hi fonamenta. Els creients som fills de la llum, no sols perquè ens illumina la llum de la veritat revelada, sinó també per la llum de la his//tòria dels fets positius: no somiem, no; no som uns *illuminats* en el sentit corrent i despectiu del mon [sic], sinó que som conscients i toquem i palpem i hem vist i oït i fins hem gustat i olorat la realitat vivent de lo sobrenatural. Aquesta visió no sols divina sinó també humana de lo sobrenatural, és lo que ha omplert el catàlec gloriós del nostre martirilogi. Contra

aquesta convicció divina i humana, no hi valen ni hi poden res l'escarni, ni 'l foc, ni l'espasa, ni totes les maquinacions de la impietat ofuscada.»

Res més hi afegeixo a lo que queda anotat del nostre savi i trevaiador m[ossè]n Frederic Clascar.

Hem rebut cartes d'en Serafí per en Flor. Totes dues són *comercials.*

Han vingut na Neus i la família Alcántara. Més tart en Llorensó ha vingut a buscar an en Flor i les noies per assistir amb un concert als dependents del comers. En Lluís i jo ens hem quedat.

17. Som anat als magatzems del Barato a comprar roba de 15 cèntims el metro. Som anat // i tornat a peu.

18. No he sortit. M'he llevat ans de les cinc. M'he afanyat a cusir.

Les noves de la malestruga guerra cada dia se tórnan més negres. Itàlia sembla decidida a pendre les armes a favor del aliats.

A Portugal hi ha molta revolta. Diuen els periòdics que hi ha molts morts i ferits.

Déu meu![,] ningú està content! No hi ha una engruna de caritat. Tot és enveja.

19. Rebem carta d'en Serafí[,] que diu que en Pep per fi a venut es pins de sa seua pineda. M'encarrega que vagi a ca na Neus a buscar diners i a la Torre Melina a buscar ous i petroli. Hi som anat i m'han assegurat que demà mateix li enviaran. En Serafí diu que tenen un batalló de cunillets.

20. Som comprat un llibre de instruccions // cunilleres per enviar an en Serafí.

Som anat a veure na Sofia de Sarrià[,] que no està gaire bé.

21. Vora les onse som anat a portar un paquet an el recader de Palafrugell.

He cusit amb un vestit de na Maria que de tants afegits del revés sembla un mapa, pro del dret ben planxadet no se coneix.

22. He tingut una feinada a cusir un gec i una ermilla d'en Florenci.

A la tarda som anat al banc, a ca na Celina i a comprar unes floretes per els capells de na Maria i n'Angeleta. Per la primera, han estat un pomellet de gallarancs i per la segona dues rosetes.

23. Cincugesma. Festa de molta trascendència per a tots els catòlics que ens sentim afavorits per l'abundor de dons espirituals[,]// claró benefactora que ens comunica visió celestial i ens obra de bat a bat les portes de la ciència divina que envaeix les nuvolades tristes de aquet món tan esquifit.

M'he llevat a les sis i me som encaminat cap a la nostre parròquia de Jesús tota animada devant la grandesa d'aquet dia tan solemne. Som anat a la Sagrada Taula i he rebut l'influència poderosa que comunica la unió santa amb Jesús Eucaristia. Som oït missa de les set en la que s'hi ha fet la esplicació del sant evangeli.

Som a la tarde. El sol lluieix. Les noies i els nois són al Turó-Park. Han assistit amb una festa patriòtica tota flors i poesia a benefici de les Escoles Catalanes.

24. Anit eren més de les dues con hem arrivat de la festa als dependents del comers. Han tocat una pila de sardanes que la jovenalla ha puntejat amb ver delit.//

25. No he sortit. En Manel Serra s'en ha anat. A la tarde han vingut na Neus i na Victòria. La primera tota enmalaltida i la segona tota enmaniada. Per fi després de mol discutir hem resolt deixar-la que vagi sola per la ciutat. Devant la seua persistent tossuderia, hem cedit i sant Antoni i l'àngel bo la guardin de pendre mal. Ens dóna cuidado pensant que és enterament sorda.

En Llorens ha vingut a contar-mos les peripècies ampurdaneses que li han passat aqueixos dies que hi ha estat.

26. Som anat a Sant Pere. Feia fresqueta. Con vaig per aquells barris tan estimats sempre em pórtan recorts de la nostra estada allà, encare que no hi vàrem ser gaire sortosos per les malalties dels nois, pro s'hi està tan be vora d'una parròquia que un practica les devocions sense fer falla a casa.

Els italians s'han ficat a la guerra. Els que fan més pena són els pobres belgues[,] que // s'han hagut de defensar devant la atrevida invasió alemanya. Els pobres francesos també quin remei els hi queda sinó defensar-se. Ells[,] que encare no estan refets de l'atre guerra, de nou han de lluitar en defensa pròpia.

El Sant Pare últim va morir de dolor devant la g\r/ant desfeta, i l'actual no se cansa d'amonestar-los devant tanta destrucció de vides!

27. Rebem carta de na Montserrat[,] que demana venir a passar uns dies aquí[,] cosa impossible de complàurer-la amb la situació econòmica que estem. Cap al vespre en Manel ha portat una carta monserratina demanant lo mateix. No pot ser. La nostre lluita econòmica és inacabable. En Manel s'en ha emportat na Maria al Auditòrium a veure els "Savis de Vilatrista".

28. Som anat a portar un paquet a \l recader de/ Palafrugell. Som anat a les oficines de "La Veu" // per·a buscar una nova que havia llegit fa uns dies i li he trovada.

29. Han vingut mare i filla Perandones.

30. Festa de la Santíssima Trinitat.

Amb les noies hem assistit a la comunió de conclusió del mes de Maria. Hi havia una comunió d'obrers catequisats per unes relligioses nomenades "Dames Catequistes". Mol m'ha emocionat el relligiós acte que han realitzat, seguríssima de que no'ls hi han de mancar benediccions abundoses per a ells i llurs famílies. Ditxosos ells, que se déixan instruir ambles nostres vritats santes no escoltant els cants de sirena que ofereix el món amb tota mena de lletres i tentacions. Jo tingués tanta sort que pogués comunicar la llum de la fe an els meus estimadíssims[,] que tan allunyats ne viuen.

Avui mateix llegeixo amb una fulla impresa una pila de raons que jo fa mol temps // tinc ben compreses i fixades. Són com segueix: «No és pas que la raó humana hagi pogut per si sola compendre això (se refereix al misteri d'avui): jamai sense la Revelació hauríam pogut arrivar a tan grant altura. Cap filòsop va concebir la Trinitat divina com l'ensenya el docma cristià. Per·a conèixer la Trinitat fou necessari que ens fos revelada. La fe és llum, és claror abundosa que aixampla l'horitzó de la vritat. El creure no impideix raonar les coses. No està pas prohibit discurrir sobre els docmes catòlics amb tal que aquets s'acceptin amb sumissió.»

La epístola d'avui és referent al amor que Déu ens mana tenir-nos.

«L'amor ofereix als nostres ulls infinites prespectives, és una llum potent i prodigiosa que ho traspassa tot i fa que tota cosa opaca sia transparent. La fe sense la caritat diem que és morta, i en_mig de la llum serian cegos. Sense la caritat no hi veiem: el món sobrenatural s'amaga i desapareix. Per això perdem a Déu // quan per el pecat quedem sense amor. L'amor és intuïtiu i ens relleva de llargues disquissicions: un ànima sensilla i pura, iluminada per l'amor, té més visió de Déu i de les coses sobrenaturals

que el teòlec suptil que ha gastat la vida estudiant. I per això veiem que els savis teòlecs, després que han trovat alguna de les lleis que regúlan la vida de lo sobrenatural, míran de comprovar-la amb les visions i intuïcions i vida pràctica dels sants. I és que a Déu se'l estudia i se'l busca allà ont és, an els quins han viscut de caritat, és a dir, del Esperit que ens dóna Déu. Visquem del amor de Déu i se'ns obriran les potències sobrenaturals de l'ànima. Quant s'ens enfosqueixi la vista espiritual, examinem-se com ens trovem de caritat i veurem desseguida que estem posseïts d'un humor malicne.» Fins aquí de la fulla d'avui.

He rebut lletres de la senyora Monserdà.

31. Es dematí som anat a ciutat i a la tarde també. He buscat mostres de llana per la Francisqueta Llorens.//

Juny

1er. Som escrit llargament a Llufriu i an en Pau. N'he rebuda una de mol animada de na Montserrat. Tota m'ha alegrat.

Al vespre he plorat molt. Beneïdes llàgrimes que acudeixen amb mi a totes hores que recordo la pèrdua de la fe an el cor dels meus fills estimats! Res més demano a Déu[,] bo i oferint-li totes les penes que me martirítzan, sinó que ilumini les seues intelligències tan ennuvolades.

2. Avui sento serenor espiritual. Volia anar a veure el nostre amic Serra Rabert[,] que està forsa malalt[,] i la pluja no ens ho ha permès.

Han vingut les germanes Fortuny i na Celina.

3. Festa de Corpus. Ben senzillament l'hem solemnitzada. Sort de llevarme dematí.

Con a la tarde escrivia a na Gracieta he sentit les tradicionals canonades a Monjuïc; m'he emocionat dolsament puig an aquell moment solemne el Rei de tots els reis i emperadors que llúitan // bàrbarament, sortia triomfalment passejat i ben acompanyat pels carrers de la nostre ciutat. Jo també espiritualment l'acompanyava. En tot lloc i en tot moment per·a sempre alabat sia la Santíssim Sagrament.

4. Som anat als Paüls per primer divendres.

Per lla les dotse han vingut en Pep i na Florinda. A la tarde som anat per dilligències a peu sempre. Quissab lo que som caminat. He fet una feina que Déu vulgui que porti quelcom de claror benefactora. Tart de tot som anat a ca na Neus[,] que no està gaire bona. Hi havia la tia Cristina amb la seua jove, na Mersè, na Florinda, n'Angeleta, na Maria i tots els de can Saubà! Déu els ajudi!

Hem rebut lletres de na Gracieta per en Flor. Ell se l'ha quedada i res ha dit del seu contingut. Això a casa mai havia passat. Avans, con rebíam cartes d'Amèrica ens anàvem passant els fulls l'un de l'atre i tots la llegíam. Això tot s'ha acavat. A casa semblem forasters. No hi ha la intimitat dolcíssima // que fruíem avans. Tot són espines que m'adoloreixen. Per·què no puc saber lo que diu na Gracieta? Vui pensar-me que be ens deu enviar tansolsament recorts... Què hi farem. Paciència!

La guerra no te repòs. Semblen una colla de feres desesperades. Mai l'història havia registrat uns fets tan tremendos.

5. Un dia de tràfec. Na Maria s'en ha anat a Llufriu. La seua sortida no m'ha fet cap pena perquè sé que no és definitiva i que dintre poc hi anirem nosaltres tots els que poguem. Na Maria s'en ha anat amb na Mersè i na Florinda.

6. Diumenge. Som anat amb una missa que hi havia el Santíssim exposat.

A la tarde som anat a veure na Neus[,] qu'està malalta.

7. Som anat a comprar un vestit per na Francisqueta Llorens. L'hi he portat al Centre de Recaders peraquè li portin a Pineda.//

8. M'he llevat a les cinc i m'he posat a cusir. No tinc mai repòs. Sempre tanta feina.

A la tarde amb la senyora Alcántara hem anat a veure el pobre Serra Rabert. Encara va amb un bastó i una crossa. Hem conegut els seus pares.

Som anat i tornat a peu.

En Lluís avui s'ha examinat de química. Ha dit que l'han aprovat amb el número 14. Ja en té una de llesta. Déu l'ajudi.

9. Tot avui cuso. Hem rebut postal de na Francisqueta Llorens per mi, i d'en Domingo Avellí per en Flor, un imprès de B[uenos] A[ires] i carta d'en Serafí.

10. M'he llevat a un cuart de cinc i m'he posat a cusir. Som anat al Siglo a comprar un vestit de bany per en Flor. Sempre a peu.

11. Som oït missa de dos cuarts de sis als Paüls. N'Angeleta ha anat al ofici[,] que diu ha estat mol solemne. Som portat un farcell an // el recader de Palafrugell. Després al banc a cobrar una lletra. Tregino un refredat com una casa. Som comprat una pessa de roba blanca per calsotets i cuixineres. Som llegit el "Gènesi" i som escrit amb una persona que no se cuida prou bé de les coses que li són confiades. Déu m'hagi escoltat i li toqui el cor per·a obrar com deu.

Avui en Lluís s'ha examinat no sé de què. Ha quedat bé. Només l'in manca una i llest el curs. En Flor ha anat a fer-se visitar per el d[octo]r Rossell. Li ha dit que lo que té no té cap perill. És un reuma.

12. Amb na Angeleta hem anat a Sant Gervasi. Li han pres la mida d'una cutilla.

Som anat a veure na Celina.

Rebem carta de na Maria. Diu que els nois de can Riembau varen anar-la a esperar per veure-li es barret.

13. Diumenge. Na Neus està millor.

Fa molta calor.//

14. Som anat a fer la vetlla al Institut d'Estudis Catalans a buscar unes targes per els companys d'en Lluís i a cal recader. Na Neus encara no va bé ni na Sofia tampoc. Fa molta calor.

15. Han vingut mare i filla Alcántara.

Na Neus està millor.

16. Tot avui he cusit. En Lluís s'ha acavat d'examinar. Ja té tot el curs llest.

17. També he cusit molt. Faig calsotets.

Ha vingut m[ossè]n Tuset. M'ha dit que el director de la Editorial Ibérica m'enviaran una pila de llibres per·a que els ha fassi avinents a la Junta de Ensenyansa

Catalana i els atres me'ls puc quedar. N'estic tota contenta, puig si tingués diners, oi m'en compraria[,] de llibres. Are no pot ser.

18. Hem rebut lletres del rector de Llufriu // i d'en Pau. Els amics Manel i Llorens han vingut.

19. En Lluís s'en ha anat a Llufriu.

20. M'he llevat a dos cuarts de sis. Estic quelcom asserenada d'un fort disgust que vaig passar air. Tant pocs que som i... alabat sia Déu! No en parlem[,] de coses tristes. N'hi ha prou amb que tinguem serenitat per·a soportar-les. Déu perdoni com el perdono jo a qui en té la culpa. Som ben sola. Unes hores ben meues solitàriament passades m'allaugereixen el pes de les afliccions. Són tan poques les hores que puc dedicar a fer córrer la ploma que me sémblan momentets i prou, i ni sé per ont comensar els esplais. Ara mateix per qui devant han passat un autos amb unes bocines més escandaloses que sémblan udols de feres, quines més escandaloses.

Tantes coses que tinc an el magí per escriure de totes menes i no les puc esplaiar. Són els millors moments de la meua vida[,] escriure... escriure! res me dóna // tan de goig. Cediria de bona gana totes les funcions, passeigs i converses per·a reposar amb un reconet del pis, amb una tauleta per modesta que fos, tenint-i una imatje venerada gurnida de flors naturals, com sigués un pomellet de flors colocat amb una aguia o d'atre manera si pot ser. El pensament s'envola fora del món tan esquifit que compació fa i res més. Vestideta ben neta[,] com més blanca millor. Sembla que el lloc ont s'hi escriu sigui un temple ple d'intimitats, una escola ont l'ànima trevaia, s'enlaira, gosa bo i sofrint i enlairant un prec amorós cap al cel[,] lloc ont no hi ha llàgrimes, ont tothom estima a Déu amb la plenitut de goig, sense dubtes de cap mena puig tots els vels han desaparegut i se té tota la ciència divina, que si Déu no la comunica no la poden obtenir els savis més envejats del món.

N'Angeleta és a Mollet amb els Aimats i les de Cultura Musical Popular. Han arrivat a tres cuarts de deu de la nit.

Han vingut en Boter[,] en Llorens i en Manel. En Flor i companys han anat a visitar la // Escola Batlló. Els hi ha plascut molt.

21. Sant Lluís.

Mai escarmentarà[,] aquell infelís de Pep Saubà. Lo mal que les conseqüències no les passa ell sol. Anit per comtes d'anar-se'n a dormir s'en ha anat a rondar i li han vispat 61 durets sense quedar-los-i ni un cèntim per·a menjar. Lo que me dol són les pobres noies! Quin mal tipo!

La s[enyo]r[e]ta Pujades m'ha donat el diploma dels exàmens de na Maria.

22. Tan que me pensava reposar i no ha pogut ser.

Per lla les dotse som anat a la Editorial Ibérica a demanar l'adressa de m[ossè]n Eudalt Serra. D'allà som arrivat a can Saubà[,] que els he trovats més morts que vius. En Pep m'ha encaminat cap a can Condomines perquè me donguessin diners que no m'han volgut donar. Com que tan val l'un com l'atre d'ells dos, prou m'ho pensaba que no m'en donaria cap de fals. Quins sorges!//

A les set del vespre som anat a visitar i conèixer m[ossè]n Serra. Hi som estat poc i m'ha semblat una bellíssima persona. Hem rebut carta d'en Pau i de na Montserrat.

23. En Pau, el Capmany i el vicari de Sant Vicents han vingut. No han pujat. N'Angeleta i jo hem anat a saludar-los a·baix. M[ossè]n Emili és mol simpàtic.

Per lla les dotse som anat a can Saubà. Els hi he llogat un piset més econòmic que el que habítan. És mol vora d'aquí. Som hagut d'anar al cap_de_mont del Torrent de l'Olla per trovar el procurador i fer tractes. Som arrivat a casa a dos cuarts de tres, acalorada, cansada, amoïnada i acandida. Qui ho farà si no ho faig jo?

Som escrit a mossèn Joan Llombart felicitant-lo.

24. La revetlla no ha tingut èxit. Els trons i els llamps semblava que tot ho encenian. Ells sols féian la festa.

Som anat a missa de sis. Con he tingut llestes les meues devocions, m'en som anat al n[úmer]o 180 // del Torrent de l'Olla. Encare era tancat. Som entrat amb una vaqueria a veure un got de llet i mentrestant a cal procurador han overt. Hem enllestit la contracte del pis i m'en som anat a can Saubà.

Na Neus i jo hem vingut cap aquí.

Al vespre els nois companys han vingut.

25. He arreglat un bagul i una caixa per enviar a Llufriu. Na Celina ha pujat uns moments.

Un noiet de la Editorial Ibérica m'ha portat una pila de llibres piadosos que m'ofereix el seu propietari. Els he fullejats.

26. Per lla les nou som anat a les oficines del gas perquè el posin a ca na Neus. Al carrer dels Arcs per la electricitat. Érem convidades amb un ofici a Santa Anna i no hi hem pogut anar. Era per l'ànima de la ilustre escriptora senyora Massanés amb motiu de posar el seu retrat amb una sala del Ajuntament.

Som enviat tot ple de coses a Llufriu.//

27. Diumenge. Després de cumplertes les meues devocions obligatòries i voluntàries m'he posat a posar llibres amb ordre. Cap al vespre han vingut en Manel, Llorens i Boter i han trovat la taula del menjador plena de llibres de tots tamanys que tots s'hi divertian bo i fent-i els seus variats comentaris.

28. Els Saubans han cambiat de pis.

Som acavat una pila de calsotets per tots tres nois. En tindran per temps.

Són vora les onse de la nit i se sent un espatec pròpia de la revetlla de Sant Pere. Se retórnan de no haver pogut fer la de Sant Joan per causa de tanta pluja com va fer.

29. Som anat a l'ofici solemne a la parròquia de Sant Pere. Celebrava el s[enyo]r rector. L'altar major ont s'hi venera el sant relluia de debò. Els escolanets anaven amb vestits blancs, faixa i esclavina vermeia. Vellugadissos anaven d'un lloc a l'altre. Un portava la panera amb els ornaments[,]// atres portaven les campanetes fent-la dindar com qui no s'en dóna comte, atres el missal i faristol, mirant-se i xiuxiuejant-se a l'orella lo que tenian de fer, i tot anava completant-se. Del cap d'una estona han arrivat els s[enyo]rs de la junta de l'obra de la iglésia i han pres seient amb unes luxoses cadires que per·a ells éran posades al presbiteri. El primer que ha surtit ha estat en *Lari*[,] amb una gola ben planxada que li adornava la gorja i la tradicional porra. Darrera d'ell, escolans i ministres que precedian al s[enyo]r rector tots vestits de pontifical. Féian molta patxoca pro de calor... no en parlem, tan ben abrigats.

La junta els ha rebuts a peu dret. Acte seguit ha comensat l'ofici. El temple[,] ple de gom a gom. Ha fet el sermó el canonge d[octo]r Portolés. No m'ha pas agradat. Sembla que sant Pere no li sigui gaire simpàtic, o tenia el cap a passeig. Parlant de la negació, l'ha tractat de covard. Jo no el judico pas tan malament. Si va negar conèixer al

Fill de Déu no crec que ho fes per covardia, sinó que s'havian de cumplir les profecies, i per això va // tenir uns moments ofuscats que se li varen aclarir al cantar el gall, tal com Jesús l'hi havia predit que passaria. El predicador ha parlat malament de sant Pere tractant-lo de covart i orgullós, perquè deia que con Jesús era aclamat, no se donava de menys ser de la seua colla, i con el va veure pres el negava. També el va defensar dels jueus con anaren a pendre'l tallant l'oreia de Malcus d'un cop de coltell. No sé, pro me sembla que el d[octo]r Portolés tenia mal dia perquè si ha acusat al sant, devia vindicar-lo. Sant Pere, el pecat de la negació el va plorar mentres va viure i li va valer tota la confiansa de Jesús nomenant-lo representant seu aquí a la terra, fins a la fi del món.

30. He taiat cuixineres i he cusit forsa.

Som anat a veure na Celina al seu nou hestatje Montaner 1. És a la plassa de Sepúlveda.

Som escrit a m[ossè]n Serra agraint-li els llibres que m'ha ofert.//

Juliol

1er. M'he llevat a les cinc i desseguit m'he posat a cusir.

Hem rebut postal d'en Pau, carta d'en Serafí i d'en Colomines de la Habana amb *mig bocí* de lo ens pertocaria rèbrer. Diu que el nostre masover va endarerit i que allà tot va malament per causa de la guerra. Ha enviat 744 pessetes. Déu n'hi do!

2. Ha arribat el nunci apostòlic.

Som anat als Paüls a cumplir les devocions de 1er divendres. Som oït missa de dos cuarts de sis. No he tornat a surtir perquè fa molta calor.

3. He rodat no·pas poc perquè al Banc Ispà Americà me paguessin la lletra. Per fi som anat a la direcció[,] he donat les meues raonables queixes i ben depressa i ben moixos que m'han pagat.

He comprat roba per camises dels nois.

Vespre de tot na Carmeta Bach ha vingut que venia de Tarrassa[,] ont hi viu la Roser.

He rebut una luxosa invitació a la festa de la consagració del nou bisbe de Girona d[octo]r Mas.// La festa se fa a Mataró.

4. No surto. M'afanyo a cusir. Han vingut els Saubans, Manel, Llorens i na Carmeta Bach. S'han divertit fent broma com uns beneits. Havent sopat n'Angeleta, na Carme i en Florenci feien jocs de mans.

5. He portat el despertador adobar i som anat a Correus a girar 50 peles (pessetes) an en Serafí.

Hem rebut cuatre mots seus pidolant cuartos, pro ja eren enviats.

Som al dia 11 i a Llufriu.

Tots els dies anteriors he tingut una feinada grant preparant la sortida. Divendres vaig treure les cèdules. Air dissapte a les dues i minuts amb n'Angeleta vàrem surtir de Barcelona. En Manel va acompanyar-mos fins a Moncada. A Flassà vàrem trovar-mos amb els germans Martí i Manel Sagraret i junts vàrem fer el camí arrivant aquí a dos cuarts de nou del vespre sense cap contratemps.// Amb les noies hem anat al ofici. Érem colla a combregar. Hem oït missa i un noiet ha repartit fulles dominicals catalanes. Tot és sembrar llavor a major glòria de Déu.

Les impresions rebudes amb aquet retorn a la comarca natal, no han estat fortes puig ja sé que jo me sento bé per tots els llocs que pugui reposar i donar esplai als sentiments de l'ànima. Sobretot aquesta quietut que ompla de placidesa, i fins les cigales i aucells que càntan me sembla que em perteneixen.

Han vingut m[ossè]n Emili Cusi i un noiet.

12. M'he llevat dematí i con han tocat a missa hi som anat. Era jo ben totassola. Tornant, hem anat posant les coses an el seu lloc. Els nois trafícan fent una canyeria perquè l'aiga que va an el pati no enmalalteixi an es polls. En Lluís ha fet un pou sec an es tarongers, i l'aiga hi va.

13. Avui no he anat a missa. Han tocat mentres hem vestia. Ha vingut en Ricardo Fina amb el secretari // del jutje de pau.

14. Res de nou. En Serafí ha posat la gerra de na Neus a la cuina. Som escrit a na Neus, an en Flor i a la s[enyo]ra Alcántara. Fa molta calor.

15. M'he llevat a dos cuarts de cinc, som anat a missa que amb l'*hermano* de can Estela hi érem ben solets. Som felicitat a m[ossè]n Camil Rossell.

16. Amb n'Angeleta, una de les mestres i l'hermano Estela, hem oït missa i anat a combregar en aquesta gloriosa diada de la Verge del Carme. Na Montserrat i na Maria han anat a la vila.

17. Les devocions de sempre. Na Montserrat hi ha vingut. En Serafí amb en Tonet Franc i l'Ernest de can Estela han anat a fer una excursió a Aiga Blava. Hem llegit, que el tren de poc mata na el Capmany de Sant Vicents dels Horts.

Som escrit a na Carmeta, Manel i Llorens.// També som escrit an el Capmany felicitant-lo per haver surtit viu del perill que va corre.

18. Som anat a missa primera.

Hem rebut carta de na Neus i d'en Pau.

Ha vingut na Florinda i una de can Genís, gent de poble, i darrerament Peret Licus a pendre la mida per fer una sabata a n'Angeleta.

19. Res de nou. Hem rebut figurins, "Renaixement" i carta d'en Florenci.

20. Han vingut na Mersè i na Florinda.

En Serafí te mol de tràfec amb la pila de la cuina grant. Hem rebut carta d'en Pau i de na Carmeta. Diu que està mol trista.

21. Com els atres dies. Som escrit na en Manel i an en Llorens. Potser trobaria coses per dir pro aixís reposo.

22. Som acavat el bloc del Diccionari i el som enviat // junt amb una carta per na Celina.

23. Hi ha molta boira i fa un vent humit i pesat.

Les petites han anat a la vila. N'Angeleta i jo, hem anat a missa com ho fem sempre que se pot. Aquí com a Barcelona me plau llevar-me dematí per atmirar les belleses que ofereixen les hores matinals. Aquesta tarda me complavia contemplant

unes frondoses margenades que hi ha a ses hortes d'es Frare sota es quintà de cas Marxant que m'hi embadalia. El sol no les toca mai i fins al temps sec se mantenen curulles de verdor i floretes blanques engingulades amb genestes que acàvan florida, i pel mig unes canyes que sémblan palmeres que van pujant amb un jardí camperol! Alabat sia Déu[,] que ens ha fet amos de tanta magnificència. Es dematí, sembla que les flors treuen ses gales <amb> més <mar> primoroses, i amb aquell enzís, toca la campana cridant-mos a missa. Ens en hi anem amb n'Àngela i de·vegades hi ve na Montserrat. Tot plegat comunica una dolcesa i fervor intens.// Sembla que un se trovi a les regions del cel des de quin llocs no voldria retornar-ne. La unió santa amb Jesús és més íntima amb aquella quietut que no se trova an els temples de ciutat. Acudeixen al pensament totes les necessitats espirituals d'una mare amorosa que amb imponderable torment té de veure la equivocació dels seus fills. Hores plenes de sublimitat i de misteris ont s'hi cobsa i frueix a doll el consol que res més del món pot comunicar. Beneïdes hores matinals plenes d'enzís sempre!

El puig de n'Enric és cobert de boira precursora de pluja. Cap a tramuntana puja una gropada. Hem rebut carta d'en Llorens Artigues i postal de na Gracieta.

24. Poca cosa hi ha per dir. Fa fresqueta.

Hem rebut carta d'en Manel per mi i d'en Pellicer per en Serafí i tot ple d'impresos.

25. Som anat a missa primera.

Hem rebut carta de en Manel per na Maria.//

Som escrit a m[ossè]n Serra, an en Pau i a na Celina.

26. Els nois amb en Riembau han anat a buscar el suro.

Arrivant han fet una cargolada de 300 cargols. S'hi han menjat un pa de pagès.

Som escrit m[ossè]n Tuset, al d[octo]r Homs i an el rector de Sant Pere[,] qu'és a Collsabadell.

Hem rebut figurins i carta d'en Llorens per en Serafí.

27. Hem rebut carta d'en Flor per mi i una postal d'en Pau que diu arrivarà dijous aquí.

Aquesta vetlla s'han reunit els joves del poble per·a tractar d'unir-se per la qüestió de la ballaruga de la festa·major. Fins a les nou tocades m'han estat matant es cuc de s'oreia. Tots cridaven com si fossin amb un era. S'han tirat tots els mals dicteris que han sabut, pro se veu que ja hi estan fets, i no s'hi han pas amoïnat gaire. Per fi crec que han entrat amb tractes.

28. Res de nou. Hem rebut carta de na Celina.//

29. Tot avui tenim enrenou preparant l'arrivada d'en Pau. Hem rebut carta d'en Llorens per les noies. Els nois han anat a esperar en Pau[,] que no ha vingut. Hem rebut un telegrama dient que el tren li ha escapat i que arrivarà demà.

30. A les vuit els nois han anat de nou a Flassà a buscar en Pau. Ans de surtir, en Xavier Piera ens ha portat un telefonema també d'en Pau.

Per lla les deu s'ha posat una gropada de trons i llamps que esparverava. Per fi en Pau, els nois i les noies de casa i na Cristineta, i els nois de can Riembau amb es carro han arrivat.

Amb el tren de la una som anat a la Bisbal. N'he tornat amb el de les cinc havent fet la feina que m'hi portava.

31. No ens hem mogut de casa. Els nois i les noies han anat a la font de la Teula.

En Lluís ha rebut carta d'en Manel.

Aixis ha finit el mes de juliol tot fresquet.//

Agost

1er. Diumenge. Som oït missa primera.

El dia és pesat per la boire. No hem sortit.

Hem rebut carta d'en Manel per en Serafí i na Montserrat.

2. Ens hem llevat a un cuart i mig de cuatre. Vora les cinc, els nois i les noies de casa, amb en Pau i sa nevoda Cristineta, amb es carro d'en Riembau, han anat a Sant Sebastià. Per lla les dues han estat de nou aquí ben impresionats d'haver fruït tan precioses vistes.

Hem rebut una pila de felicitacions per n'Angeleta.

3. Les noies han anat a voltar cap a cas Marxant i a la font d'en Busqueta. En Pau no s'ha mogut.

4. A les vuit, en Pau i na Cristineta amb es nois de casa i es carro d'en Riembau, s'en han anat a Palafrugell a pujar al auto d'en Rovira, i d'allà cap a Barcelona i a casasseua. Es nois de casa han tornat.

Hem rebut cartes barcelonines. Som escrit a na Gracieta i a na Neus.

5. Som escrit al s[enyo]r rector de Sant Pere i al ecònom // de Jesús amb motiu de llurs festes onomàstiques. També som escrit a l'apoderat de la Habana.

Han vingut unes dones del poble.

6. He celebrat la devoció de 1er divendres a Llufriu. Les noies han anat a Palafrugell. He copiat uns goigs del altar major de Llufriu.

Hem rebut carta d'en Pau que li he resposta.

7. Avui en Lluís cumpleix 21 anys.

Hem rebut carta de na Gracieta, postal de la petita Sara, carta d'en Llorens per les noies i de n'Anita Perendones per n'Angeleta.

A la tarde han vingut na Mersè i na Florinda.

8. Som anat a missa primera. Hi ha dos dies que fa calor. Rebem postal d'en Sallarés per en Lluís, un anunci de la Torre Melina per en Serafí i un paquet que conté pomellets de flors, roselles, genesta i espigues autèntiques, obsequi que en Manel Alcántara fa a les noies de casa. Grans mersès. Som escrit a na Carme // Bach i a m[ossè]n Camil Rossell.

Han vingut dues de les mestres que viuen a la Barceloneta. Són mol amables. Quin bé han fet an aquet poble.

9. Res de nou i pocs diners. Sempre patim el mateix flagell. Rebem postal d'en Florenci.

10. Les boires pórtan forta calor. Hem rebut carta d'en Manel[,] que diu arrívan dissapte amb sa germana. Sien benvinguts tan estimats hostes; pro ens tróvan amb mala situació econòmica. Què hi podem fer! No en tenim nosatros la culpa.

11. Res de nou. Tot és gris com els atres dies.

En Lluís ha rebut carta d'en Llorens i en Serafí postal d'en Flor. Segueix la calor forta.

12. No he oït missa perquè el rector és a Torrent.

Del correu res. Cusim forsa.

Avui han sagramentat la pobre Julita. Hi hem assistit. M'he emocionat al retornar a les nostres // solemnitats piadoses. Tan de bo tots els que se tróvan an el darrer curs de la seua vida tinguin vora d'ells qui resi per la seua felicitat eterna i amb caritativa germanor els hi procuri unes hores de reconciliació espiritual, a fi que puguin surtir d'aquet món ple de misèries i envolar-se cap a les regions glorioses sent ses últimes paraules un cant de joia a Jesús com ho fou la mort dolcíssima del meu estimat pare (a c s). Ell sí que va fer la mort del just morint amb ple coneixement del seu estat i entonant unes estrofes dels goigs del Santíssim.

13. Les petites han anat a la vila.

S'ha rebut carta d'en Manel per en Serafí.

Han vingut na Mersè i na Florinda i dos aplegadors de les monges Caputxines de Girona. El més vei jo me creia que anys feia que era mort. M'ha portat una pila de recorts de anys enrera. Portaven uns monumentals paraigues tancats amb candaus ben reforsats. Mai ho havia vist sinó an ells.

Han vingut a buscar el suro nostre i d'en Saubà.//

14. Preparem l'arrivada d'en Manel i la Teresa. En Serafí els ha anat a esperar a Sant Climent. Per lla tres cuarts de nou de la nit han arrivat. Tota la nostra casa i tots nosatros respiràvem joia, embellint la nostre estada amb profusió de flors i llum com si fos festa major. Els estimem tan an aquests bons amics que tot és poc per lo que voldriam fer.

15. Festa anyal i de les principals. ¿Qui pot acceptar el més petit dupte \de/ que fou transportada a la glòria amb cos i ànima? Si no hagués estat així, hauria esdevingut una dona com les atres dones. Ella no ho era pas[,] com les atres. Ella fou preservada de tota màcula a fi de que pogués ser mare de Déu, i no va ser esclava del malicne esperit ni per un sol moment de la seua vida mortal. Sent així era just que no fos tractada com els atres mortals i fos enlairada com ho havia estat el seu Fill.

A la tarde d'avui, amb les petites, es nois, na Teresa i en Manel, hem pujat fins as puig de ses *Marietes*[,] que si encara hi són, nosatres // no les hi hem pas sabudes trovar, i això que mol les hem buscades. Hi hem reposat una estona al bell cim de tot, contemplant mars i montanyes, plans i collets i pobles i carrateres[,] que de tot se veu des d'aquella alta montanya. Hem retornat timpes avall pel mig d'una espessor infranquejable d'argelagues, romagueres i espines de tota mena, sense corriols, exposats a rodalar fins a can Garriga. Hem arrivat al poble passant per darrera de l'iglésia, pel mig de la plassa i cap aquí. N'Angeleta s'havia quedat i feia anar el sopar endevant. Arrivant, nois i noies s'han posat a regar l'hort i ses flors. Hem sopat alegrement tot fent comentaris de la bonica excursió que havíam fet. Jo no me trobava gens cansada.

Hem rebut lletres dels s[enyo]rs Alcántara.

16. M'he llevat a dos cuarts de tres per cridar an en Manel[,] que s'en havia d'anar amb el primer tren. Els nois l'han acompanyat a la estació.

He rebut carta del d[octo]r Homs des de Sant Joan // del Herm. Que rebé s'hi deu estar alla·dalt.

17. Continua la fresca. He rebut carta de m[ossè]n Delfí Tuset.

Les noies han anat a passeig cap al Pont grant.

18. Els nois, na Teresa i les petites, han anat cap a can Climent. Han arrivat contents tocant fluviols de canya.

19. S'ha rebut carta dels pares de na Teresa.

A la tarde tota la meua jovenalla han anat a Fitor. N'Angeleta i jo ens hem quedat.

Llegeixo per segona vegada "Eugenia de Guerin". M'hi sento atreta amb la manera de sentir i les costums de l'autora del llibre. Fins hi ha vegades que no estem ben bé d'acort amb l'estada a poble. "Àngelus domine anunciavit Maria". És una

devoció santa i agradable a la Verge recordar-li l'hora felís de ser saludada per l'àngel anunciant-li que era <e>Ella la escullida per a esser mare de Jesús saludant-la amb tres avemarias i un fervorós prec.//

Vespre de tot, la meva colla han arrivat de lo més contents pro quelcom cansats.

20. Avui la jovenalla no han sortit. Han vingut na Mersès Vidal per veure na Teresa, i en Modest Hernández[,] company universitari d'en Lluís.

21. Na Maria ha rebut carta d'en Manel.

N'Angeleta fa uns capells d'excursionista per les petites. Uns són forrats de vermell, atres de blau i de color de rosa. Són mol bonics.

22. Ben dematí a missa primera. Fa tramontana mol forta. Per lla les onse han vingut n'Ernest de can Estela amb en Meliton de can Xicu a convidar-mos per les balles de festa·major.

Avui na Teresa i na Maria s'han vestit amb els vestits de seda de les nostres àvies. En Serafí ha retratat na Teresa.

La tramontana és tan furiosa que tot ho destrueix. Hem rebut carta dels pares de na Teresa // per ella i per mi, i d'en Manel per na Montserrat.

23. Avui la meua colla han anat a Aiga Blava. He regat les flors que[,] pobretes[,] totes plegàvan les fulles de tanta set que tenian. La jovenalla no s'en cúidan gaire. He contemplat la sortida del sol radiant i potent com mai li hagués vist. Ha sortit d'un costat d'es puig de n'Enric que talment semblava que surtia d'un cau que comuniqués dintre de la montanya bagurenca.

Són les set. Ara mateix arrivo de missa. Hi hem anat amb n'Angeleta.

A les tres han arrivat els excursionistes.

24. Na Maria cumpleix 15 anyets. Ha rebut felicitacions ben humorístiques d'en Flor i d'en Pep. Ha vingut una Vidal a buscar na Teresa per alguns dies. Hem rebut carta d'en Pau.

Amb en Serafí hem parlat detingudament de la nostre situació tan entrebancada i hem pres resolucions que ens encaminin millor.//

25. He rebut carta dels s[enyo]rs Alcántara i del s[enyo]r ecònom de Jesús.

26. Aquí avui ha passat una desgràcia. La pobre Julita s'ha suïcidat. S'ha tirat an el safareig de casasseua i ha mort negada. No sé què han dit que tenia an el cervell. Quina pena fan aquets fets tan tràgics. Déu m'hos conservi l'enteniment!

27. Som assistit al enterro de la pobre Julita (a c s).

28. Hi ha molta boira. Tot són preparatius de festa·major.

29. Som anat al ofici[,] que ha resultat forsa solemne. Molts sacerdots i la cobla de Palafrugell i la de Verges. Hi he sentit emocions mol doloroses per una pila de recorts. Les llàgrimes devallàvan quedant-se an els plecs de la mantellina. Ningú s'ha adonat del meu torment que m'arribava al bell fons de la meva ànima. Beneïdes llàgrimes a Jesús oferides!

A dinar tant·sols hem tingut na Teresa.// A la tarde no he sortit. Han vingut na Mersè, na Florinda i na Emília Naua amb la seua filla[,] xamosa nena de 13 anys. Totes han anat a les sardanes menys na Mersè i jo[,] que ens hem quedat. Seiem al padrís de l'era.

A la nit he surtit una estona amb les noies. Primer hem anat a can Cinto. Han ballat una sardana a l'aire lliure per es mig de la carretera. Després han comensat les ballades a dins la sala. Ens hem quedat a fora per tenir més fresca. Des d'allà contemplava la ballaruga i feia els meus comentaris. Les mares que les seues filles no havian trovat balladó dormian amoïnades, i les que veien puntejar les seues filles estaven més desvetllades que un ui de peix con surt de l'aiga. Les mares que ara seien, fa uns quinse o vint anys també puntejaven polques i mazurques, i les que avui bolten la sala amb alegrois, d'aquí quinse o vint anys també estaran arraulides a sales de ball o envelats contemplant el puntejar de llurs filles i les que seien fa vint o trenta anys enrera ara van amb es morro al sol o són a fê baumes. L'escala femenina de la vida, que hi som que no ens en // donem comte. Bé poríem fer memòria d'aquell memorable festí que ens fa memòria l'evangeli d'avui. També llavors hi havia ballaruga i el premi d'una dansa primorosament ballada, va fer degollar <la> al precursor de Jesús[,] nostre venerat sant Joan Batista[,] quina festa celebrem avui. Quantes Herodies segurament trovaríem encare avui!

30. A la tarde a casa era ben ple de gent portats per una furiosa gropada i uns ruixats que deixava la gent ben molla. Han hagut de fugir de plassa a més corre músics i jovenalla i tothom ha corregut cap aquí. Han <reda> repartit uns programes-carnets redactat en català.

31. Res de nou. Na Teresa s'en ha anat a Llafranc amb els de can Vidal.

¡Alabat sia Déu!

Setembre

1er**.** Les noies amb en Serafí han anat a la festa de Torrent.

2. He reprès les meues devocions matinals. A la tarde hi ha hagut gropada feréstega.

Hem rebut postal d'en Flor per en Lluís, carta dels pares de na Teresa i unes lletres del d[octo]r Bonet.

Hem fet foc i tots[,] inclús na Teresa[,] anàvem calsats d'esclops. An ella es bufafurats li féian por.

3. Fa tramontana freda tot avui. Hem escrit a Trenque Lauquen, a na Neus i als Alcántaras.

M'afanyo amb les camises d'es nois.

Na Teresa és a Palafrugell fins a demà.

4. Han vingut na Mersè i na Florinda. Hi ha poquíssims raïms. D'alibes n'hi ha alguna.

5. Diumenge. M'he llevat a les cuatre. He preparat algunes coses i som anat a missa primera i a dos cuarts de vuit amb na Teresa i en Serafí hem anat a Girona a trovar-i el s[enyo]r Alcántara.// Hem anat a missa a la parròquia del Mercadal. Mol m'hi he recordat de na Gracieta i en Joan contemplant l'altar del gloriós patriarca sant Josep[,] lloc ont els hi varen donar la benedicció de Déu.

Després ham anat a la Devesa a trovar-mos amb el s[enyo]r Alcántara i en Serafí. Junts hem anat a visitar la Catedral i a dinar a la antiga fonda de Sant Antoni. A dos

cuarts de cuatre, ells han sortit cap a Barcelona i nosatros després de passejar unes estones per la Devesa hem fet cap a la estació. An el restaurant de la mateixa, hi hem trovat en Pep Gassiot. Hem enraonat una mica i cada un se'n ha anat per les seues. A dos cuarts de nou arribàvam a casa. Jo me trobava forsa cansada. He reposat tan aquí, que are el burgit me fa mal. S'ha rebut una postal de na Gracieta.

6. Res de nou. S'ha rebut un·atre postal de na Gracieta. Demana patrons de juntes sensilles que suposo són per la petita Miria[,] que diuen és tan espavilada.//

7. Totes hem anat a missa i a combregar per el bon recort del aniversari del nostre estimat difunt (a c s).

Aquí hi ha mol de tifus. Els tenen dues noies de can Torres.

8. Festa suprimida. A missa hi havia forsa gent. El naixement de la Mare de Déu és de molta trascendència, i per més que els teòlecs i poetes n'hagin escrit, mai s'haurà ponderat prou la seua grandesa. Ella va ser la que va venir al món a preparar els camins que més tart havia d'ajudar-la, el seu Fill amorosíssim. Diada santa plena de unció evangèlica.

Hem rebut carta d'en Serra i Rabert i postal de na Teresa. Som escrit a na Celina.

9. Res de nou. Hem rebut postal d'en Pau.

10. Havent sopat es nois han anat a la estació i han portat una pila de correspondència. Carta de Trenque Lauquen[,] que diu som àvia una vegada més d'una xamosa nena vinguda al món avui fa un mes. Déu la fassi // una santa. Van aumentant la colla i passant anys allunyats de nosaltres. Tot són espines!

També hem rebut lletres dels bons amics Manel i Llorens des dels pobles que recorren.

11. En Serafí ha anat a la Bisbal per instruccions.

Gloriós recort de gestes catalanes.

Vespre de tot hem rebut una carta d'en Joan per mi amb una pila de detalls del naixement de la petita nounada.

12. Diumenge. Avui és estat el primer diumenge que el nostre s[enyo]r rector ens ha predicat l'evangeli. Ben cert que hi té mol poca trassa.

La epístola d'avui és referent a la constància que deu observar tot cristià per entrebancs que trovi an el camí de la vida. No me detindré parlant-ne més perquè ja el tenim al evangeli de m[ossè]n Clascar que tots els dissaptes al vespre tinc la piadosa costum d'estudiar junt amb l'Evangeli. Sant Pau per mi va ser <e>l'escriptor més grant que he llegit.//

Ha vingut en Xavier Piera. Amb els nois han anat a la font de la Teula.

Ha vingut na Mersè i hem enraonat de coses interessants.

13. M'he llevat con han tocat l'oració matinal. Tenia un desvetllament que m'amoïnava i[,] no poguent dormir[,] m'en he vingut aquí a fer córrer la ploma an aquets fuis de llibreta que tants esplais tanquen. No sé pas si són les cinc, puig el sol encara deu ser de l'atre banda del mar enllumenant... No sé què hi deu haver d'atre banda; no som pràctica de geografia. Si tingués aquí en Boter o el s[enyo]r Serra m'ho dirian. Vaig a rentar-me la cara i pentinar-me i ja deurà ser ben clar. Déu m'hus do bon dia en honor i glòria seua i nostre.

Hem rebut una pila de lletres per a tots. Carta d'en Flor i postals dels amics Manel Boter i Llorens.

14. He sortit amb el correu i som anat a la vila <a> a conferenciar amb un senyor per·a nomenar-lo procurador nostre de lo que tenim aquí.//

A ca na Mersè hi ha vingut en Serafí, es Noi i en Pep Gassiot.

Som anat a can Piera. Fins demà no lligarem caps amb el futur procurador.

15. Som escrit dues cartes demanant detalls amb centres d'ensenyansa.

Per lla les deu, ha arrivat l'Artizà i hem determinat les bases que necessitem peraquè se cuidi de lo nostre.

Han vingut dones del poble.

16. Tot avui fa una tramuntana forta i cremanta que tot ho resseca.

Rebem carta de na Neus.

17. Passem els dies més calurosos de tot l'istiu.

Hem rebut plec certificat que conté els poders que envia na Gracieta, una escriptura del s[enyo]r Planells, i una pila de lletres d'en Florenci. Tot és per·a poguer donar comiat de la terra an en Ton.//

18. Som escrit per les matrícules dels capells.

Són vora les dotse i les campanes repican de debò pel bateig d'un noi d'en Lluís Garriga. Déu el fassi un sant i que les aigues del sant batisme li produexin el fruit de la gràcia regeneradora per lo que fou establert aquet primer sagrament que rebem[,] qu'és la porta de tots els atres que rebem en el curs de la nostra vida. Les petites han volgut venir a missa primera. Mai hi havian estat a Llufriu. Han volgut enterar-se d'aquelles cerimònies de les dones que fan llum durant la missa per els seus difunts.

Arrivant aquí, han netejat la casa i cuidat les flors del jardí. Ara totes entremaliades són a dalt d'es campanar repicant en obsequi del nen d'en Lluís Garriga perquè és un cosinet seu.

En Serafí és a Palafrugell.

19. Han vingut na Mersè i na Florinda. Amb elles hem anat a veure sa pineda d'en Saubà[,] rescent venuda i que ja coménsan a taiar.

Avui a casa hi havia quissab les dones.// La Pepa Sabatera, la seua jove, l'àvia Sagrera i una neteta seua. Quina colla! La Pepa portava un cistell de figues salianes. M'hen ha convidat i hi he fet el meu paper. Com en Ton encare té la terra, les nostres ens les tenim de mirâ. Ha vingut la Dida amb sa filla i néta. Es Gall, na Feliua, en Joan Garriga amb sa dona i un fill, na Carmeta Sagrareta, i sa nevoda Nisseta i no sé qui més. Les noies s'han enfilat dalt ses figueres de sa Llubatera d'es Sabaté.

20. Amb el tren de les nou som anat a Palafrugell per·a fer els poders amb tota forma. Han mancat un document, i no els hem pogut fer. Amb el tren de les cinc hi he tornat i ho hem enllestit a casa del notari s[enyo]r Cumané.

Hem recullit es raïms. N'hi ha hagut 13 arrobes per casa. L'atre meitat són per Ton. Ben poca cosa és pel gasto que hi hem posat dins l'any. Na Mersè ens els ha comprats.

L'apoderat se diu Pere Artizà[,] per motiu // *es Manco*[,] perquè només té un bras.

21. Sant Mateu apòstol i evangelista.

Es raïms han valgut 37 pessetes amb 65 cèntims. Una calamitat, que hi hem perdut diners si contem lo que hi hem gastat. Hem rebut un giro.

"La Veu" diu que m[ossè]n Alcover està greument malalt[,] viaticat i tot. Déu l'ajudi!

22. Rebem una llarguíssima carta d'en Llorens esplicant les peripècies passades an ell i companys d'excursió.

23. En Lluís i na Montserrat s'en han anat a Barcelona amb l'auto d'en Rovira passant pel cantó de Sant Feliu. A la tarde, amb na Maria hem anat a Mont-ras a visitar la família Cantó. S'ha vist que n'han estat contents.

"La Veu" diu que a Barcelona air hi va caure una mànega d'aiga que va negar el Museu.

Hem rebut lletres de na Gracieta qu'ens hi diu que la petita se diu Irene.//

24. A tres cuarts de cuatre ja era a·baix. Entre mosquits i desvetllament no podia dormir. Som encès una espelma i m'en som vingut aquí al escriptori[,] lloc predilecte per mi.

Som escrit a na Montserrat.

Som anat a veure na Garriga[,] que la pobre en té un feix entre la feina i els dos menuts.

Hem rebut lletres d'en Lluís. Està mol content. Diu que avui na Montserrat amb els Alcántaras han anat a Sant Vicens.

Es dematí an el cel hi havia unes montanyes de núguls estupendes. N'ha sortida una que l'he ben contemplada arrivant de missa que magestuosa anava pujant fins que ha arrivat al astre lluminós. Llavores ha pres una forma punxaguda i al seu bell cim, tot d'un moment s'hi ha quedat el sol que la coronava. Semblava que representava la montanya santa del Tabor amb tants raigs de sol que la reflecsava fen-la tornar negrosa i a bocins lluminosa. Era colossal. Un poeta s'hi hauria entu//ssiasmat i quissab lo que n'hauria escrit. Jo tant·sols n'he pogut donar gràcies al cel d'haver fruït tan grant espectagle.

25. Tota la nit ha plogut[,] tronat i llampegat, i nosatros teníam tot tancat i barrat. Això fa que una nit aixís sentint ploure s'adorm amb tot el goig i placidesa.

He llegit a “La Veu” que el nostre m[ossè]n Alcover s’ha agravat molt.

A la tarde hi ha hagut gropades. Cap al vespre ha \surtit/ l’arc de Sant Martí, bonic com mai l’hagués vist. Comensava a Cramany acavant ben just sobre de cas Marxant. Cap amb l’arc, s’hi envolàvan una pareia de negríssims corps, quins <s’>anaven sermonejant, o potser se tiràvan amoretes. Devian discutir ont anirian a falconar polls. Pobres pageses!

26. Hem donat comiat de la terra an en Ton. En Serafí no se trova gaire bé. Se queixa des ventre.// Amb na Maria hem anat a missa primera, i a la tarde a Peratallada.

27. Hem enviat es trastos a Barcelona. En Serafí està millor. Han vingut na Mersè i na Florinda.

28. N’Angeleta ha anat a visitar parents i amics, i al convent de les relligioses Carmelites. A la tarde ha tornat amb na Maria Piera.

He rebut carta dels de la colla de Investigació Pedagògica contestant-me’n una de meua. També n’hem rebuda dels nostres barcelonins.

N’Angeleta i na Montserrat han pogut entrat a la matrícula dels capells.

29. Sant Miquel Arcàngel[,] príncep de la milícia celestial. És atvocat contra la supèrbia. Demanem-li cada dia que ens acompanyi a la nostre hora postrera i ens encamini cap a la glòria.

30. Fa fresqueta. N’Angeleta i na Maria are // mateix s’en han anat a Palafrugell a pujar al auto d’en Rovira fins a Caldes i d’allà a Barcelona. Ens hem quedat en Serafí i jo.

Hem rebut carta de na Neus tota plena de penes. Pobres! També en pórtan un flajell ben gros.

Ditxós qui pogués fer vida solitària com sant Geroni[,] quina festa celebrem avui. Ell havia seguit tots els plaer mundanals[,] a quins va despreciar, retirant-se amb un desert passant la seua vida llegint[,] escriguent i meditant. Ditxós d’ell!

Octubre

1er. Quin dia de tardor que fa avui! Tramontana fresqueta i forta. Bon sol que convida arreserar-se i gaudir-lo a tot pler. És un dia que si no tingués tanta feina m'arrauliria derrera es vidres d'algun balcó, i bo i sentint els cruiximents que fan com queixant-se de la furiosa tramontana, jo fruiria de la escalforeta del sol, llegiria o cusiria ben // quieta meditant i fent voleiar el pensament pertot ont tinc sers estimats, anyorant-los i pregant per ells.

Un dia com avui, que cauen les fuies, i a tombaions rodolan per qui i per lla, i les flors tardorenques quédan martiritzades i colltorsades, i els pobres aucells córran estartarits amagant-se allà ont pódan, penso amb els pobres malalts[,] quins amb dolorosa tristesa veuen atansar-se l'hivern implacable, amb les nits llargues, i fins el sol tot sovint sembla que també està malalt i no té prou forsa per esclafar els seus membres afeblits. Si els que estem bons també el veiem arrivar temerosos, que no els pobres vells i malalts.

Som anat a missa continuant la devoció de 1er divendres. Hi era ben sola.

Amb en Serafí hem omplert una pila d'ampolles de tomata que deixarem aquí ben conservada. Després tot se trova.

2. A la matinada he passat per un esglai no pas petit, ocasionat per unes pobres aurenetes que air amb la fret s'havian ficat an el meu dormitori, i con s'han despertat[,] com que tot era tancat[,] no podian fugir i // topaven fortament an els vidres creient-se que res les impedia de pegar vol. Jo me creia que només n'hi havia una i m'he vist que n'hi havia una negró que totes revoletejaven com un cam de batalla. Els hi he overt la porta d'es terrat i no n'han sabut sortir. Llavors els hi he overt el balcó i tot xisclant han pres vertiginosa volada acoblant-se amb atres companyones xerrotejant totes contentes. Durant la missa ha passat atre tant amb un·atre colla que també segurament air s'hi devian haver arrescerat. Corrian desorientades desde la corda del *salamó* (llàntia central) al cim de tot dels reflecsos del Esperit Sant, xisclant i queixant-se de no trovar un forat que els hi permetés fer com les de casa. Tenian al pobre Marc (l'escolanet) desballestat que ni de la missa se recordava[,] entussiasmat amb els vellugadissos oronells.

Avui és la festa del Àngel de la nostre guarda. Ell sia el nostre redós, i resem-li tots els dies aquelles tendres paraules[:] «Àngel de la Guarda / dolsa companyia / no'm desampareu / que jo en perderia.» A la tarde en Serafí amb // l'apoderat han anat a passejar per tota la nostra propietat a fi que la sàpiga ben d'aprop.

Hem rebut carta d'en Lluís, d'en Florenci i de l'apoderat de la Habana amb un petit giro per anar fent. Cap el tart han arrivat en Serafí amb l'Artizà i en Peret Avellí de Palafrugell.

3. La festa del Roser. Aquí ben ensopit. El s[enyo]r rector és a Mont-ras. A combregar hi ha vingut na Gràcia Estela.

En Serafí amb en Xavier Piera han anat a Begur. Han vingut uns seus amics que m'han torbat.

4. Hem rebut carta de na Carme Bach amb la mala nova que se'ls hi ha mort el nen de na Mersè. Pobre gent![,] amb tan pocs temps tots dos fills al cel.

Som escrit a na Gracieta.

5. Avui han comensat sa paret petita. La fa en Joanet Perla. El Francès fa de manobra i en Joanet Parlabà es portalet. En Serafí ha anat a Regincós a parlar amb l'home que ens trevaia es camp de Bonida.// Ha vingut na Caterineta Naua amb el seu home i per fi hem fet contractes.

Som escrit a na Celina i a na Carme.

6. Fa un dia d'estiuet. L'airet de tramontana i bon sol. Han acavat sa paret petita. Hem venut sa pullaia an en Reimbau. Es masover de Bonida ha vingut a pagar es camp. Na Mersè també ha vingut. He trasplantat flors.

En Serafí és a Palafrugell per dilligències.

15. El no tenir la llibreta m'ha impedit continuar les notes diàries. Ja de nou som a Barcelona. El divendres dia vuit amb en Serafí vàrem lligar tots els caps. Jo hauria volgut escriure les meues darreres impresions rebudes a Llufriu i no me va ser possible. Vaig matar un pollastre dels millors, vaig netejar-lo i m'el vaig endû cap aquí. El dissapte en Serafí amb l'auto de les nou s'en va anar a Caldes i Pineda.

Jo amb el correu vaig anar a Palafrugell.// Vaig portar sa cardina a na Florinda i les claus de casa a na Mersè, un<a> contracte a l'Artizà i acavar les dilligències. Amb el tren de la una vaig anar a la Bisbal. Vaig deturar-m'i fins a surtir amb el de les tres. A Flassà vàrem haver d'esperar més d'un hora. Uns anaren a passejar per l'andén i atres ens vàrem quedar a dins de la estació. Va fer-se fosc i ni per això varen encendre cap

llum. La companyia deu eser pobre. Jo m'estava ben soleta amb un banc i com que l'estar a les fosques no me venia malament, vaig resar el sant rosari, sentint-me enfervoritzada i amb molta facilitat de meditar les sublimitats dels misteris. M'acudian unes ideies plenes de llum cristiana que ja voldria tenir prou trassa per a trasmèter-les, pro hi ha coses tan grants i sublims, que un se les té de quedar i fruir-les a tot pler sense poguer-ne oferir ni una petita espurna a ningú bo i desitjant-o. És lo que an·e mi me passa tot sovint. No s'em varen fer llargues les estones allà passades. Con varen encendre els llums (de petroli) vaig despertar del enzís que tan me complavia. Beneïda soletat![,] que n'és[,] de grant! Són les millors hores!// El cos reposa i l'ànima s'envola encel·lant-se fins a les regions plenes de llum que res del món pot oferir el goig que produeixen. Con un se desperta, tot ho veu gris recordant lo passat, quedant-ne tant·sols les engrunes. An el tren, fins a Girona vaig conversar amb uns joves mol atents i amables que venian de la Bisbal. Varen baixar i me vaig quedar sense ningú conegut d'en tot el camí.

El camí s'em va fer llarc. No podia llegir perquè trontolla tant, i això que me recorda que con era petita me déian que an el *tren gros* fins s'hi podia escriure[,] de tan sistent que anava.

A dos cuarts de dotse arribàvem aquí trovant en Lluís, les petites i en Pep Saubà que m'hi esperàvan. A les dotse arribàvem aquí dalt del pis sense son ni gana i amb una pila de coses per a contar.

El diumenge varen venir tots els amics. A casa era ben ple de gent.

Els atres dies hem anat fent. En Serafí va arrivar també i tot torna encaminar-se.

16. Fets variats que no tenen importància.//

17. Na Montserrat ha anat a ensenyar la doctrina a la parròquia. Se recorda de con ella hi va fer la primera comunió i li ensenyaven la doctrina.

A la tarde es nois han fet un enrenou de mobles que no els hi he pas tocat res. Diuen que els hi fa l'efecte que cambiem de pis.

N'Angeleta i na Montserrat han anat a la funció de la parròquia dels Josepets. En Serra i en Manel han vingut a felicitar-me per endevant perquè el dia del meu sant la feina no els hi permetrà venir.

Som escrit a na Carmeta Bach.

18. Som anat a la mitjora de vetlla. Després als claustres de la Catedral, ont ens hi hem trovat amb na Montserrat i juntes hem pujat al Institut d'Estudis Catalans. Hem pujat a les oficines del Diccionari recorreguent totes les sales amb el d[octo]r Griera[,] que ha estat mol amable. Baixant l'escala del Institut hem trovat el s[enyo]r Massó i Torrents. Hem conversat una estona. A dos cuarts de dues arribàvem a casa. Hem anat a peu sempre.//

19. Som oït missa de les sis al Paüls.

Hem rebut carta d'en Pau. Ja ha retornat de Montserrat.

20. Hem rebut postals d'en Pau, de les seues nevodes, d'en Manel i d'en Pompei Reimbau. També he rebut una llarguissima i encoratjadora carta de na Gracieta. Quin bé que m'ha fet. Feia temps que no m'havia escrit. En Sallarés ha vingut i m'ha portat un paquet de bescuits de Cardedeu. Ha estat tot content puig diu que no savia que fos avui el meu sant. És un·atre casualitat com la de rèbrer avui la carta de na Gracieta. Na Montserrat ha anat a comprar i m'ha fet ofrena d'un ram de flors. Con ha arrivat amb la toia que ha dit era per la mare les noies li deien[:] «que sigui en nom de totes[,] ho sents?»[,] a lo que ha accedit. A la tarde han vingut la família Alcántara i en Llorens amb la seua tan diminuta mare. També han vingut els Saubans.

Hem comprat unes galetes i en Pau ha enviat unes ampolles de vi blanc. No hem fet res més d'extraordinari. Totes les atencions rebudes m'han // comunicat intensa joia[,] qu'és lo que convé.

21. Avui és el sant de la bona amiga Celina. Hi som anat. Érem una colla d'amigues i els seus fills.

Som escrit an en Pau i an el d[octo]r Griera posant-mos d'acort per anar a Sant Vicents.

22. Som anat a can Jaumeandreu a comprar roba de punt per en Serafí. Sempre a peu i és lluny.

Na Montserrat ha rebut carta d'en Peio Reimbau donant-li comte de lo mol que creixen els polls que ens varen comprar i de les flors del jardí. Diu que tot és vert i florit.

Les meues notes no tenen suc ni bruc. Les aniré continuant per a pler meu i aburriment de qui tingui prou paciència per·a llegir-les. Són els millors consols que tinc. Aquets i els de la capella del Santíssim[,] ont no hi trovo res que me molesti.

23. Som anat a les Corts de Sarrià. En tornant he comprat a la plassa del Ninot.//

24. He passat mala nit. Per lla les tres m'he sentit com si m'hagués de desmaiar. He passat unes estones enguniosa. Després ha passat tot i he reposat bé gràcies a Déu.

Avui les noies de casa i na Teresa Alcántara han comensat d'apendre de dibuix tenint per mestre en Llorens. Bé s'hi esgargamellava[,] el pobre! Li he promès que diumenge vinent li tindré una copa amb *bolado* i en Lluís deia que si de cas fos *bolado purgant*.

A la tarde els nois de casa i les noies, amb en Manel i en Llorens han anat a passejar cap a la carretera de Sarrià. En Flor avui trevaia per manament del seu burgès.

25. Som anat a la Estació de Fransa a esperar els de les Planes[,] que no han arrivat. Ens hi hem trovat amb en Serafí puig aixís ho havíam pactat.

Som anat al Institut d'Estudis Catalans. He conferenciat amb el d[octo]r Barnils, m'ha donat les instruccions que necessito i llestos. Després a la Unió Catalanista[,] que hi havia en Manel Alcántara. L'he felicitat per la preciositat // dels seus inspirats "Esguarts" de "Renaixement". Diu que varen esdevenir per una baioneta que en Serafí va veure a cas ferrer de Barceloneta i que servia per·a espavilar es foc de sa fornal.

Hem rebut una postal d'en Francisco[,] que diu no han pogut sortit per mal temps.

26. Hem rebut una tristíssima carta de na Carmeta Bach fent-mos avinent la dolorosa mort de la seua germana Angeleta. Era una màrtir. Tothom plora! Tothom gemega!

27. Som anat a pendre el sol per la Rambla.

A la tarde ha vingut na Cristina de Sant Vicens amb la seua mare, i na Francisqueta Llorens amb la Pepeta Alibés. És una nena de lo més escutarida. Aquell cervell no reposa mai. Han sopat aquí pro han anat a dormir a la fonda. En Serafí les ha acompanyades.

28. Les petites han anat a conèixer la mainada de // les Planes i han passejat unes estones per el Parc. Diu que movian mol de xibarri cridant al veure tantes bèsties. Diu que tots són mol vius.

A la tarde som acompanyat la tia Paqueta (que li diuen els seus nevots) primer al Sigle. Després als Magatzems de Santa Eulària a provar-se un vestit. Ha comprat mate. A la fonda La Peninsular, a casa d'una seua amiga, i darrerament a la estació. A les sis ha surtit per Pineda, i jo cap aquí després d'haver cumplert una dilligència que na Francisqueta m'havia encarregat.

29. He parlat amb m[ossè]n Camil Rossell. Tan repetit com és de cos aquell bon senyor, i tanta ciència com estotja! És una santa persona.

30. No he sortit ni hi ha res de nou.

31. Som oït missa a Jesús. Tenint present les esplicacions del evangeli i epístula un oieix la missa amb mol més devoció. No puc utilitzar // l'Eucologi perquè qui el va conjuminar no devia ser vell i va fer una lletra per a mi invisible. El comentari del evangeli d'avui que se refereix a la cura de la filla del paire. Jesús va dir[:] «no és morta la noie[;] està adormida» i la va despertar. Aixís espero jo que <els> la fe dels meus fills no és morta del tot sinó adormida i que Déu permetrà que se desperti com el passatje del evangeli.

Novembre

1er. Totsants. M'he llevat demati per enllestir l'esmorsar d'en Lluís. Tots volian anar a barcajar. A mi no me venia bé que hi anessin perquè fa un temporal mol fort. Justament havia somiat que les onades eren tan furioses, negres i tan fenomenals, que arribaven fins an el nostre xanfrà. Semblava el somni de sant Joan Apòstol i Evangelista, tan feréstec ha estat el meu sòmit. De cap manera els he pogut // convèncer. Han sortit tots[,] inclús n'Angeleta. Primer han anat a missa al paüls. Per lla les dues han anat arrivant tots. N'Angeleta diu que s'ha marejat. He rebut cartes de Trenque Lauquen.

2. Dia de recort dels nostres estimats difunts. Tots els dies els recordem pro avui és el dia an ells dedicat .

Som oït les tres misses als Paüls[,] som anat a combregar[,] he fet visites de Jubileu i tot sigui pels que tan estimàvem i ens han deixat.

3. Fetes les meues devocions matinals m'he posat a llegir. "La Veu" diu que anit passada s'ha cremat el Teatre Principal d'aquí. Diu que ha estat a la matinada i per això no donen detalls. En Serafí i les noies han anat a veure el sinistre.

Som anat al Consell d'Investigació Pedagògica, a demanar instruccions de l'escola Montessori. Som anat a Casa de la Ciutat (de Gràcia) a provar si lliurava els Saubans d'un enredo que tenen amb les cèdules. Sempre els hi pàssan coses.//

Avui estic mol trista. Sempre ho estic pro avui no sé què ho fa que ho estic molt més. El cor plora a doll sense conhort de persona nada. Estic sola sense cap redós que pugui sostenir el meu cap adolorit. No sé què té de ser de mi! Pobres fills meus![,] malalts, i tot sovint sense recursos per a sostenir-los i animar-los. Quin dol és per·a mi!

Som anat a l'escola Montessori i he <su> inscrit les petites a les conferències que donaran fins al mes de gener. M'ha costat 5 pessetes per totes dues, igual que si només hagués estat una sola.

4. "La Veu" porta detalls del incendi del Teatre Principal. Sempre en pàssan.

Són les nou del vespre. Na Neus ha vingut tota amoïnada perquè na Victòria encare no ha tornat. En Lluís hi ha anat. Després del mal rato que hem passat tots, i en Flor i en Lluís estar decidits a fer-la buscar, a dos cuarts d'onse ha comparegut tota contenta i encare rifant-mos per el maldecap que passàvem per ella.//

5. 1er divendres. He practicat les meues devocions als Paüls. En Serafí s'en ha anat a passar temporada a les Planes. No ha trovat colocació i allà se distreurà. Déu sab la pena que m'ha fet con l'he despedit. Les nostres calamitats són inacabables i lo pitjor és no tenir salut.

A la tarde som acompanyat na Montserrat amb el d[octo]r Rossell. Ha dit que té l'estómac espatllat, i ens ha aconsellat que la veiés un oculista.

Hem anat amb el d[octo]r Arruga i li ha receptat unes uieres blanques.

6. Amb en Manel i na Montserrat hem anat a esperar na Francisqueta Llorens. Ha dinat amb nosatros.

Hem comprat les uieres de na Montserrat. Han costat 20 pessetes.

7. Els nois i les petites han anat al cementiri nou. He parlat amb m[ossè]n Eudalt Serra. Diu que trevaia animat fent relligió i pàtria. Té un tracte senzill que corprèn.//

8. Som anat a cal d[octo]r Arruga. Diu que la vista de na Montserrat no corra perill.

9. Na Montserrat tot avui fa llit.

Rebem postal de na Gracieta per na Maria.

10. A les sis de la tarde som acompanyat a les noies a l'escola Montessori. N'Angeleta ha fet una bella caminada. Ja li va bé.

11. Hem anat a cals Alcántaras. Hi havia la mare d'en Llorens[,] d(ony)a Rosa Artigues.

12. Som anat a la "Ilustració Catalana" a pagar una suscripció de la mare d'en Joan. Passant per el passatge dels Cams Eliseos som entrat un moment a la capella de les Relligioses Missioneres. Sempre tenen el Santíssim exposat.

Després som entrat a la Editorial Ibérica.

He caminat sempre i no m'he cansat. De cansament moral en tinc contínuament pro físic // poques vegades.

Déu meu![,] que n'està[,] d'esvalotada[,] la guerra! I qu'en moren[,] d'homes! Sembla que arrivem a les profecies de sant Vicens Ferrer[,] que profetizava unes guerres que no quedarian homes i que les dones surtirien de la *pastera* per·a veure'n un (sic).

13. Les noies han anat a veure una exposició artística. Jo m'he quedat i som escrit amb alguns amics.

14. Avui[,] diada d'eleccions municipals.

Són les deu del vespre i no sé pas com van.

A la tarde hem anat a cals Alcántara. Hi havia en Pau i el seu cunyat[,] Josepet Comajuncosa.

15. Som anat al Institut a portar el bloc del Diccionari. Hi havia la famosa calaixera de m[ossè]n Alcover. Hem fet una mica de broma amb els filòlecs.

Som anat a Sarrià a veure n'Hermínia[,] que és mare d'un atre fill. El més grant // és una monada. El més petit no s'en pot dir res puig només te 3 dies.

"La Veu" porta que aquesta vegada també ha triumfat la Lliga Regionalista. Millor. Aixís els d'en Lerroux no manaran tan. Masses que n'hi han quedat a remenar l'olla de Ca la Ciutat.

16. Les devocions matinals de costum.

Na Celina ha vingut a provar-se una bata.

17. Les noies assisteixen a les conferències de l'escola Montessori.

Rebem carta del Artizà de Palafrugell.

18. Dia tan gris com tots els atres. Ni sol fa, i encare que en fes tampoc no ens escalfaria. Aquet pis no té cap atractiu. És lluny, fret i massa alt. No hi hem tingut sort.

19. Som oït missa a Pompeya. Hi havia les Curanta // Hores. Tenen una Custòdia riquíssima. Rebem carta d'en Pompei Reimbau contant-mos una pila de coses de Llufriu.

20. Hem rebut carta d'en Serafí. Diu que al Collsacabra estan plens de neu i que ell se trova mol bé[,] content i fort.

21. Diumenge. Som oït missa de vuit als Paüls. Les noies a Pompeya, i els nois... com sempre[,] pobres fills. Després tota la jovenalla de casa amb na Teresa i companys, han anat al Museu i a veure l'homenatge que han fet a la memòria del pintor olotí s[enyo]r Vaireda (a c s). Diu que el bust és completament idèntic amb el que fou en vida. Hem rebut carta de na Gracieta.

A la vetlla d'un a un, àn<at> anat vinguent tots es companys.

22. Els del Institut d'<es>Estudis Catalans m'han obsequiat amb un plec de llibres <per> // \per paga/ dels meus trevais cooperant amb la feina del Diccionari. He quedat mol contenta. Hi ha el Gènessi de m[ossè]n Clascar, dos volums del Diccionari Aguiló,

<i> un llibre del Congrés de la Llengua Catalana i uns exemplars de les Normes Ortogràfiques. Lo que és les *normes*, ho sé prou que hem calen, pro també sé que no les estudiaré perquè atre feina tinc. Encare gràcies que bé o malament pugui anar escribint, robant les hores de feina i les de descans. Ni els llibres que m'han donat podré llegir per manca de temps. Necessito totes les hores de la nit i del dia.

A la nit en Lluís i n'Angeleta han anat amb un concert a la Sala Mozart.

23. D'en tot avui no he sortit. Hi ha un enrenou estudiantil que fa por. Dies feia que no estàvan contents, pro la cosa no estava tan esvalotada com avui. Volen fer festes ans d'hora. En Lluís ha dit que la Universitat és tancada per ordre major.

Hem rebut carta de na Florinda.

Han vingut en Sallarés i en Manel.//

Avui an aquesta escala ha mort un nen sense veure la llum del món. Nat i mort al mateix temps. Encara no hi ha un any que hi som hi ha hagut cuatre morts entre veis[,] joves i nens.

24. No sé per quin motiu els queviures pújant tant! Un no sab què comprar.

Les noies anit van amb un concert al Orfeó Català. Hi van amb la família Alcántara.

Han vingut mare i filla Perandones, na Neus, en Serra vestit de soldat i en Llorens.

25. En Manel ha anat a passeig amb les noies.

La Universitat continua tancada.

26. Som anat a caminar. El pis nostre era fosc per tanta boira com hi ha.

En Florenci ha arrivat mol tart perquè a la casa que trevaia s'hi ha calat foc. Diu que no ha estat res.

27. Som assistit amb un ofici solemne als Paüls.//

28. Diumenge 1er d'Atvent.

Tot el dia ha estat núgul i fins semblava que havia de nevar. Fret quieta i sorna.

La epístula d'avui és curta pro tota plena de savis consells com ho és tot lo que diu sant Pau. Les seues atvertències són dirigides als romans pro foren escrites per·a tots

els cristians. Sols Jesucrist és la llum. Ell sol és prou, i és dicne d'il·lusionar les ànimes i de ennoblirles amb la virtut sòlida, qui no poseeix a Jesucrist viu amb tenebres[,] dormit i atontat.

«Creure i despertar. Despertem-se [–]diu l'Apòstol[–], so és, creiem i amotllem amb tal manera els nostres actes i les nostres costums a la moral santa, que pugui dir-se no tan·sols que estem d'acort amb Crist, sinó revestits del Crist. Tot cuant respiri sensualisme, egoisme, materialisme tendeix a endormiscar i ensopir l'esperit.»

Tornant de missa he trovat el d[octo]r Griera. Hem enraonat una mica.

El diari diu que m[ossè]n Toni Alcover està restablert del tot de la marfuga (enfermetat).//

29. Hem rebut tot ple de fotografies de la nostra mainadeta. N'hi ha per tots els gustos. Hi ha un giro d'en Joan per en Florenci.

30. Les noies amb en Lluís han anat al Banc Español. Na Maria i jo hem anat a Sant Gervasi.

Desembre

1er. Dematinet som anat a Jesús. He parlat amb m[ossè]n Rossell. He llegit "La Vanguardia" i hi som trovat que en Joan Rius ha demanat a na Caterina Rocas. Més tart he rebut carta d'es Noi confirmant-me la notícia. L'hi he contestat avui mateix.

He voltat per aquets indrets buscant pis que no he trovat. No anem de·pressa.

2. Som assistit amb una missa de funeral per una germana de la s[enyo]ra Monserdà.//

Som escrit an en Serafí.

També som entrat a la Editorial Ibérica a buscar calendaris catalans.

A la tarde na Neus i na Cristina han vingut.

Na Cristina volia sentir tocar el piano. També ha vingut la s[enyo]ra Alcántara. La seua filla amb les noies de casa i en Llorens han recorregut exposicions artístiques. Hem rebut lletres de m[ossè]n Alcover. Totes eren curulles de simpatia per a nosatros.

3. Som anat a Jesús a cumplir la devoció de 1er divendres. Som anat a buscar més calendaris. Un per cal Alcántara, un per les Planes i un·atre per Trenque Lauquen. Hem rebut carta de na Florinda.

Na Maria ha estrenat un capell que li ha fet na Montserrat.

4. Hem enviat el calendari d'es bous a Trenque Lauquen i a les Planes.

5. Diumenge. Les noies han anat a missa de dos // cuarts de set. Després amb en Lluís[,] en Manel i na Teresa han anat a barquejar. N'Angeleta i en Florenci no hi han volgut anar.

Som oït missa al Paüls.

Hem rebut carta del apoderat de la Habana amb un giro de 631 pessetes 55 cèntims. Poca cosa!

Ha vingut en Manel Serra.

Ara en Manel i en Llorens júgan als esca c s i na Maria els hi esbuia el joc. Les dues grants són a Jesús a cantar.

6. Amb na Montserrat hem anat al banc i a la Mutual Catalana i al Institut d'Estudis Catalans a buscar el bloc. També hem anat a can Jorba a comprar roba per un vestit per na Maria. Hem anat al carrer d'en Petritxol a comprar coses per·a fer capells, i travessant carrers hem anat a veure en Manel a l'Unió Catalanista, i d'allà als claustres de Santa Anna per anar a raure a la plassa de Catalunya[,] que hem pujat amb un tranvia fins al carrer Còrcega.//

7. En Romanones torna governar.

A dos cuarts de vuit han combregat a dos germans del p(rinci)pal d'aquesta escala. Un jove i una noia[,] pobrets[,] que con nosatros vàrem arrivar an aquesta casa estaven en apariència plens de salut. Tot sovint donaven reunions, balls i festes. Quins cambis[,] pobre gent! Diu que els dos estan tuberculosos.

Som escrit als nostres apoderats de Llufriu i de la Habana[,] respectivament.

En Manel ha trovat una colocació per es nois de casa. Hem escrit an en Serafí sobres això. Vespre de tot també li ha escrit en Florenci per això mateix.

8. Festa de les principals de l'any. Amb na Maria hem anat a missa i a combregar. En tornant hem posat el domàs barrat an es balcons. A tres cuarts de vuit som anat a comprar uns tortells i he pujat an el tranvia de la riera de Magòria**.** Ens hi hem trovat amb en Florenci, en Lluís i na Maria. Al carrer de Rocafort, s'hi han afegit els s[enyo]rs Alcántara, la seua filla i en Llorens.// A la estació de Sant Vicents hi hem trovat en Pau amb una tartana d'allà mateix que ens hi esperava. També hi havia en Josepet Comajuncosa amb les seues filles, en Domingo Tuset i un xicot. El Capmany ha posat el seu cavall per arriata. En Pau, la senyora Teresa i jo hem pujat a la tartana fins que hem trovat massa mal camí que hem seguit a peu tots menys en Pau[,] que no ha baixat. Hem arrivat fins dalt la ermita de la Verge del Remei. La jovenalla també pujaven. Feia un dia esplèndit. Des de dalt de tot hem fruït d'unas vistes mai somniades allargant la vista contemplant pobles, carreteres, muntanyes i turons i els bells cims monserratins que ens enviàban una alenada olorosa de romanins i boixos que ens deixaven embadalits. Devant l'ermita hi ha una mena de plassa que bé s'hi podrian ballar sardanes. Hi hem reposat amb uns pedrissos ombrejats per unes centenàries alzines que quissab els hostes que han soplujat. Allà mateix han fet foc i amb unes fenomenals graielles han cuit custelles[,]// botifarres, pinatells i rubaions en grant que en Josepet havia buscat per aquells boscos. Quin bo feia respirar aquells aires de pins i escoltar aquella remoreta tan dolsa que fan. Ens hem atipat com uns llops. De primer ningú<t> tenia gana i quissab la brossa que hem entrapat. Qui ha volgut ha ben xerricat amb ses ben inflades botelles i qui no n'ha volgut, ha pogut veure aiga cristallina d'una font que hi ha vora l'ermita. Érem vint-i-un de colla. Hem entrat a la capelleta a visitar la Verge tan estimada i venerada de per tots aquells encontorns, com ho demóstran tantes de prometenses de tota mena que hi ha. La imatje és mol lletja. Mira malament i té la boca com si estigués enfadada. El Fillet encara és més extravagant, i per fi de festa van vestits de blanc[,] pro quissab els anys que no l'hi han rentat. Els homes de Sant Vicents han cantat els goigs acompanyant-los en Lluís de casa i en Llorens. Després el Capmany i en Domingo han cantat cansons de Lourdes. Ens n'hem despedit de // la Verge resant-li els Àngelus Domini etc. Hem anat retornant, arrivant al poble a les tres de la tarde. Hem reposat a can Pau, i ha vingut tanta gent qu'el menjador era ben ple. Con han estat fora hem sopat i aviat ha estat hora d'anar a la estació. Hem arrivat a casa a dos cuarts de deu. En Manel Alcántara hi havia anat a dinar amb n'Angeleta i na Montserrat. Així ha acavat la diada de la Puríssima sense fret ni cap entrebanc gràcies a Déu.

9. A les vuit som anat a can Serafí Gili i ja era a trevaiar. Hem passat una estona de conversa amb la seua velleta mare.

A la tarde ha vingut el seu fill, i com que no m'ha pas donat cap esperansa de millor plassa per en Serafí nostre, ben segur que si pot pendrà la que li ha trovat en Manel.

10. Tot avui remendo roba. Les camis<s>es dels nois els ha vaig aguantant com per miracle.

Han vingut na Neus[,] en Manel i en Serra.// Hem rebut lletres d'en Serafí tot ple animat per·a fer quelcom. Déu m'hus ajudi!

11. En Serafí ha arrivat bé gràcies a Déu.

12. Diumenge. Poso diumenge per complaure an en Lluís. Som oït missa de set a Jesús.

Les noies <han> han assistit amb un concert a Belles Arts. En Flor ha anat a Gràcia per apendre d'impressor. Unes hores cada setmana trovo que són poques per·a poguer apendre bé. En Serafí ha parlat amb qui li ha de donar la feina i després diu que també ha anat a Belles Arts. En Lluís ha assistit amb una junta que han tingut els socis del Clup Nàutic. Cada un d'ells ha anat per el seu cantó.

Mentres éran fora han vingut en Serra i en Pep Saubà. Na Montserrat ha anat a la parròquia a ensenyar la doctrina. Ha arrivat tart perquè diu que han tingut junta. Els nois de casa amb en Manel i en Llorens // han anat a voltar una estona. N'Angeleta i na Neus han anat a Jesús. Tot avui hi ha hagut moviment d'amics a casa. És amb motiu del retorn d'en Serafí.

13. A un cuart de set som anat a missa als Paüls. Les noies han anat a Jesús[,] que hi fan feste solemne dedicada a santa Llúcia.

En Serafí ha anat a la casa que li proporciónan feina. Diu que li han fet unes raons que me sembla que ho veig perdut.

14. A dos cuarts d'onse m'en som anat de casa perquè no podia resistir la fret. Aquet pis és glassat i lo pitjor[,] que tots els vents hi tócan i les portes no ajústan bé, i

xíulan com unes boges. Semblem amb un barco que passa temporal. Rambla de Catalunya avall hi feia un vent fort pro el sol era mol calent.

Som tirat un bloc de calendaris i "Feminal" i demà que s'en vagi mars enllà.//

Som anat al banc. He comprat paper fi, dues flassades petites i un olla.

La fret m'ha passat del tot.

15. Fa bon sol per qui en pot gaudir. El dia tan curt no se té tems de res.

16. Tota la nit ha plogut. En Flor ha vingut ben moll. En Serafí no perquè li han deixat paraigues. En Lluís ha arrivat avans de ploure i na Montserrat amb una paraig<u>a de cal Alcántara. Hem rebut carta de na Gracieta per en Flor i de la Sara per en Serafí.

17. No fa un puny de dia. Amb en Serafí i en Lluís hem conversat sobres la nostre situació. Ells[,] pobres fills, estàvan mol abatuts i jo he procurat animar-los amb que s'instrueixin i no se deixin vèncer per les contrarietats, puig fins aquí de per_tot hem surtit i de per_tot surtirem amb ajuda de Déu. Quissab Déu // per·què els hi posa tans entrebancs! Potser que si la colocació d'en Serafí hagués sortit bé, tantes hores tancat amb un escriptori l'haurian enmalaltit més. Val més que segueixi estudiant quelcom i se distreu.

Hem rebut carta d'en Peio Riembau. Diu que el seu pare i m[ossè]n *Fasulicu* varen venir a Barcelona i no varen venir a casa perquè no'ls hi va recordar ont som. No li ve tan d'aquí!

18. Hem anat a comprar sabates per les noies amb una fàbrica de calsat a la riera de Sant Miquel.

Hem rebut lletres de na Florinda. En Serafí li ha contestat.

19. Diumenge. Som oït missa del evangeli a Jesús. Quina plàtica més interessant ens ha fet el s[enyo]r ecònom. Ja te raó que amb una mica de sacrifici i bona voluntat podríam perfeccionar-nos vivint vida cristiana com és el fi per·què Déu ens ha criat. Animem-se tots a ser bons cristians! Hem rebut carta de na Francisqueta Llorens.//

A la tarde la jovenalla han assistit amb un concert musical a can Granados. Vespre de tot s'han reunit a casa i en Manel Serra ha sopat amb nosatros.

20. Per lla les deu som anat a cal d[octo]r Rossell a buscar número de consulta.

També som anat al Institut de Cultura. He parlat amb la senyora presidenta. M'ha estat mol atenta. Hem parlat d'una pila de coses i hem quedat <quedant> que ans de Capdany ens tornarem a parlar.

21. Sant Tomàs apòstol de Jesús.

No he sortit. M'he disgustat molt veient que cap camí bo hi ha per a nosatros. Sempre el mateix mal humor, sempre espines i entrebancs.

El d[octo]r Rossell m'ha dit que tinc de pendre medicina per·a combatre el dolor, i que el tinc de atacar exteriorment també, i que no m'hi adormi si vui tenir bona salut.//

22. Som anat a can Viladot de la rambla de Catalunya. Tan net i bonic qu'és aquell carrer tot l'any, ara des del carrer d'Aragó fins al de les Corts Catalanes semblava el mercat de la Bisbal amb tanta munió de pullaia barrejada amb paia i les seues correspondents pageses, fent plata amb els caps de bestiar que hi venen destinats al sacrifici nadalenc. Era de veure els *senyors Esteves* com s'hi lluian acompanyats de ses dones, ses dides, i ses criatures, comprant els tradicionals galls d'indis. Bon profit els hi fassi. Tot plegat m'ha entristit, considerant l'estat nostre tan gris i entrebancat que no em permet conèixer cap festa de res. Arrivant a casa la meva tristor anava aumentant semblant-me que no hi havia ningú més dissortat que nosatros i Déu m'ha portat a la memòria els dos malalts que viuen al pr(incip)al, desvalguts i joves i que[,] com jo, la seua pobreta mare passa les de Caín, no rebent els interessos que deuria obtenir de Puertorrico. Diu que de·vegades està més de tres mesos que no pot pagar el pis. Llavors // jo mateixa m'he censurat el meu defalliment.

Hem rebut lletres d'en Joan per en Flor.

Ja han comensat de portar *dècimes* nadalenques. Són del nostre *servei domèstic* (o per domesticar) puig el *sereno* és *mut*, i l'escombriaire de·vegades se passa una setmana sense pujar i el carter no sé què se fa de les cartes. Encare en màncan alguns que no s'en descuidaran pas de portar aquelles ratlles curtes i fins de massa llargues, i per més pega forasteres totes. Hi pórtan uns ninots que sémblan bestioles. Avui fa un any que vàrem tenir la mala ocurrència de venir an aquet pisot tan mal engiponat[,] alt i fret.

Les noves de la guerra contínuan desastroses.

23. No he sortit. El dia és curt i no hi ha temps de fer res. Les noies han anat a conèixer la d[octo]ra Montessori[,] que avui ha arrivat de Califòrnia.

Han acavat el capell de na Francisqueta Llorens. Ha quedat mol maco. La seua tia Ramona l'ha vingut a buscar per endur-se-l'en demà // que va a Pineda. L'han adornat amb unes precioses plumes d'un gall que varen matar els del Pineda.

24. Dematinet som anat a Sant Pere. He donat un camí pels carrers del d[octo]r Dou i de Fortuny[,] que encare que són cèntrics són amples i espayosos i no he vist la cara de cap pis per a llogar.

A la nit hem assistit a la missa de dotse a Jesús. El temple era ben ple. Hi he vist molts senyors que han anat a combregar i al ofertori. El s[enyo]r ecònom estava mol emocionat amb la plàtica que ens ha fet ans de combregar. El meu goig hauria estat més complet si no hagués sentit el dolor de les espines que tinc ben clavades an el meu cor i que tant·sols les pot treure qui me'ls hi ha posades... Ells[,] pobres fills[,] no hi donen importància, i tanta que deurian donar-n'i.

A les tres de matinada arribàvem a casa satisfetes dels actes que acabàvem de practicar.

25. Nadal. Diada plena de llum evangèlica.// L'he passada forsa encasulada. Ha vingut molta gent. Els atres tenen més alegrias perquè tenen bona salut i econòmicament... Déu els hi mantingui. Ni ànim tinc de presidir les reunions jovenívoles de casa com ho feia avans. Voldria poguer-los-i trametre la llum de la fe que jo veig tan perfectament, i no m'és possible. Are discuteixen de receptes culinàries. Hem rebut carta de na Hermínia de Peratallada i d'en Pei Riembau.

Som felicitat an el padrí. De bona gana hi hauria anat com ho tenia per costum en la seua diada de Sant Esteve[,] patró seu, pro la situació de casa no ho permet.

26. A missa al Paüls, comprar i no m'he tornat a moure. He llegit tot ple el "Gènessi" de m[ossè]n Clascar. El som entès perfectament i me plau posseir-lo.

Ha fet un dia primaveral.

27. No he sortit de casa. Anit en Lluís ha passat un tropell mol fort. Després s'ha tran//quilitzat i are està bé del tot.

Les petites[,] amb na Teresa Alcántara, han anat a comprar un maniquí. Ha costat vuit pessetes. És bonic i va mol bé.

28. Els Sants Icnocents. Ditxosos d'ells que sofriren el martiri per Jesús ans d'ofendre'l.

Som escrit a na Hermínia de Peratallada.

Hem rebut felicitació de m[ossè]n Tuset i carta d'en Joan per en Florenci. Diu que envia una pila de llibres propietat d'en Florenci.

29. Les noies súrtan es dematí. Van a missa i a comprar. Aixís jo no tinc de sortir.

A la tarde han anat a la Unió Catalanista, a cusir paquets que remeten an els pobres soldats que combaten a la desastrosa guerra. És un acte bonic i recomanable.

30. Tot avui he cusit. Hem rebut carta d'en Pau. Na Montserrat fa unes faldilles plegades. Són // per na Maria. Quédan mol bé.

31. Darrer dia de l'any que tan pocs atractius hi hem trovat. Bé n'hem fets[,] de cambis, bé n'hem provades[,] de coses... totes han fracassat. Si passem una mena de balans, lo de les gallines va costar una pila de cuartos i férem com en *Robert* amb ses *cabres.*

Ens ha nascut la petita Irene[,] un dels pocs goigs que hem fruït i encare des de ben lluny.

Són tres cuarts de dotse de la darrera nit de l'any que per minuts finirà. Les petites són amb un concert del Orfeó Gracienc. N'Àngela[,] a dormir i els nois també. Jo m'en he vingut aquí al escriptori a escriure les postrimeres ratlles que escriuré aquest any. Es dematí som anat a combregar fent una mena de balans espiritual i despedint l'any.

Ara mateix tócan les dotse campanades[,] que sémblan cops de martell tristos donats an el cap de l'any vei per fer-lo caure. Me sembla un venerable vellet que[,] trist i resicnat[,] abaixa el cap, se fon com un núgul // i desapareix en la inmensitat, fent lloc amb un infant joguiner i atrevit que neix a la vida.

Barcelona 31 desembre 1915

Reconet del 4rt pis del carrer Universitat 98.

Irene

¡Alabat sia Déu!

¡Visca Catalunya!//

Gener 1916

1er. Són les onse de la primera nit de l'any comensat avui. Are les petites amb la colla de companys i en Lluís, són al dependents del comers a veure "Mar i cel". A la tarde han anat a Belles Arts, air al Auditòrium i mai en tenen prou. Na Maria ha estrenat un vestit de marinera que l'hi està mol bé. Li hem fet amb na Montserrat. Avui Catalunya celebra la festa de la Llengua Catalana.

Tots els de casa menys en Flor[,] que ha hagut de trevaiar[,] hem anat a cumplimentar els Manels de cals Alcántara ja que és la seua festa onomàstica. Avui amb motiu de la festa de la Circuncisió de Jesús, he llegit que el sacerdot que el va circuncidar era mol humil i que durant la cerimònia, tot ell va sentir-se embolcallat d'una emoció mol santa, i posseït de llum divina va dir an els sants esposos Josep i Maria, que tan se sentia ple d'un goig per a ell desco//negut i que estava cert que aquell infant que tenia an els brassos esdevindria un gran profeta. Que ell sentia una revelació divina que li prometia uns grants prodigis i que cuidessin mol la criansa d'aquell noi oferint-se ajudar-los amb tot lo que pogués. Ditxós d'ell que va tenir la sort de contemplar-lo a tot pler. També nosatros podem tenir-lo tots els dies pro les complacències per el món ens en apàrtan tot sovint.

Ha fet un dia esplèndit. Air també.

Hem rebut carta d'en Pompeio de Llufriu.

2. Diumenge. Avui [han] tornat comensar de portar "La Veu". En Serafí és a Pineda des d'air.

Som enllestit dos blocs pel Diccionari.

Som escrit an en Peio i a na Hermínia de can Nau de Peratallada.

He llegit tot lo de la gran festa d'air. S'hauria de celebrar tots els anys[,] aquesta festa tan bonica i catalana.

Ha fet un dia preciós i la nit és esplèndida.//

3. S'ha mort un atre nen del d[octo]r Lacalle que viuen a la nostre escala.

No fa ni una engruna de fret. Semblem a plena primavera.

Som anat a can Jaumeandreu a comprar roba de punt per es nois. Ha vingut na Celina. Avans plorava ella i jo l'aconsolava... are ploro jo nit i dia i no trovo conhort ni amb ella ni amb ningú. Els seus fills practícan la relligió com a bons cristians [i] els meus n'estan allunyats i són el meu martiri.

El d[octo]r Sardà i Salvany ha mort (a c s). Deixa molta feina literària relligiosa feta. Ell sí que deixa un bon recort de la seua vida aprofitada.

Som escrit a na Gracieta.

4. Som escrit forsa aquet matí. A la tarde no sé què tenia. La son me dominava sense volguer-o. Som escrit a na Caterina de can Nau. Hem fet un paquet de juguets per les seues criatures.

5. He caminat molt. A les deu he surtit i som // anat a peu fins a la fonda ont posa el recader de Palafrugell. He oït missa d'onse a Betlem. A Canaletes ens hem trovat amb n'Angeleta com ho teníam convingut. Juntes hem anat al Institut de Cultura. Hi hem associat les noies totes tres. Les he posades sòcies protectores[,] que costa una pesseta cada mes.

A la ronda de Sant Antoni aprofitant la gran rebaixa de preus he comprat un vestit per n'Angeleta.

6. Diada dels sants Reis. Un dia clar i serè sense ni una engruna de fret.

Ja de bon dematí córran es xicots amb indumentària de militars. Com si no n'estéssim prou tips[,] de guerra, sabres i milícia i guerres inacabables. Quins gustos tan ridículs! Bé prou els hi vindrà la seua hora militar de bon grat o per forsa!

Els Reis[,] plens de saviesa divina[,] varen comensar la costum de obsequiar an els nens per aquet dia. És un somni de cel[,] el recort d'aquells afortunats savis. Els petits els coneixen per lo que tots als anys els hi pórtan, i els grants meditant // la sublimitat del acte. Demanem al Bon Jesús que ens comuniqui una guspira d'aquell goig que sentiren els seus afortunats vassalls, quins des de tan llunyanes terres anaren adorar-lo.

Les noies han anat a la parròquia del Pi, puig tots els anys hi fan una festa mol solemne.

7. Hem rebut carta d'en Peio Reimbau i d'en Pau des de Pineda.

A les set som assistit a la funció de 1er divendres als Paüls.

Som anat al carrer de Lladó a visitar la Mare Miquela Soldevila. Anant i tornant a peu.

8. A la segona porta del nostre replà tots estant malalts. Aquesta escala sembla un lloc apestat. Amb un any que hi som, hi ha hagut una pila de defuncions.

Hi ha rumors de vaga general per dilluns.

9. Diumenge. Som oït missa ben dematí.//

En Manel Serra ha vingut a dinar. Les petites i en Lluís han anat a les golondrines.

A la tarde n'Angeleta ha anat a visitar la Mare Miquela del carrer de Lladó.

Hem rebut postals dels nens de Trenque Lauquen.

Els periòdics vénen mol alarmats.

10. Som anat al Institut d'Estudis Catalans i n'he surtit per el pati dels Tarongers.

A la tarde som anat a visitar la Mare Consell de les relligioses vetlladores d'aquí mol a·prop. És una dona mol bona i m'ha donat una pila de bons consells. Ja fa temps que ens coneixem.

La vaga continua, pro pacífica. Sempre hi comensa. Els ànims estan exaltats amb motiu dels succesos de la Casa Gran (Ca la Ciutat). Els lerruixistes em fan por.

11. Dematinet som anat a Jesús, i per devant dels P[ares] Caputxins de Pompeya hi havia guardiacivils de cavall. Al passeig de Gràcia // n'hi havia molts més. Ja m'ho semblava que la cosa no anava prou bé.

He parlat amb m[ossè]n Rossell i amb el s[enyo]r ecònom. Tots dos m'han donat els concells que necessito.

Fan uns dies explèndits. En Serafí segueix a Pineda fent companyia a la Sara.

Som anat per primera vegada amb un colegi de relligioses de la Sagrada Família que viuen al carrer d'Avinyó. Hem enraonat tot ple de n'Angeleta, i m'han dit que demà hi anem amb ella. A la vetlla n'hem parlat llargament amb els nois.

12. Amb n'Angeleta hem anat al carrer d'Avinyó. Han estat mol amables. Si no vénen entrabancs, tot anirà bé pro va llarc.

13. A dues o tres portes de casa ha mort un jove de vint-i-tres anys. Ha mort repentinament. Diu que a mitja_nit se despedia de la seua xicota (nòvia) que viuen a la mateixa escala, i a les tres ja era difunt. Avui lluïm i demà pudim.//

14. Dematí a missa als Paüls. No he tornat surtir. Segueix el bon temps.

15. Divendres va venir en Teixidó d'Olot amb el seu germà capellà[,] que no el coneixíam.

16. Diumenge. En Teixidó ha dinat amb nosatros. Les noies han anat a la Sagrada Família amb les de Cultura Musical Popular i veure ballar l'Esbart de Dansaires.

17. Sant Antoni gloriós. És un dels sants barbuts, i per are no ha pas vingut amb sa caputxa posada puig no fa gens de fret. Na Montserrat ha surtit i diu que no ha pas vist res dels tradicionals Tres Toms. Tampoc jo he vist res de la festa del gloriós anacoreta. En Sallarés ens ha obsequiat amb uns paquets de panallets propis de la festa, per esser dels seus gremis de cotxers. És bonic observar les costums antigues i a Barcelona n'hi ha moltes.// Hem rebut carta del nostre Joan petit. Comensa explicant que ha mort un *escuerzo verde*[,] *feo y que daba miedo.* A continuació diu que per la Puríssima farà la primera comunió i que la seua mare va guanyar dos premis al Casal Català de Buenos Aires i acaba desitjant a la tia Angeleta 365 dies de felicitat comensant el 1er de gener. Encare que sembla que només els he desitja an ella no és pas aixís. És que tota la carta és per ella.

18. Hem rebut carta d'en Peio Reimbau. Diu que la setmana passada un carro va esclafar l'avi Bernat[,] que va morir l'endemà.

Han vingut en Llorens, en Manel[,] la seua mare i la germana.

19. Festa de la Sagrada Família.

N'Angeleta ha anat a la comunió del colegi de la Sagrada Família del carrer d'Avinyó. Jo als Paüls. Na Montserrat // s'ha quedat al llit mol custipada i na Maria ha fet l'esmorsar de tots.

Hem rebut una carta de na Carme Bach que m'ha entristit mol. No pot viure segura en cap lloc. Avui mateix som anat a consultar el seu fet amb el d[octo]r Badosa

de la plassa de Tetuan, qu'és del consell de família de les menors Bach. Hem acordat demanar al tutor de na Carme que la deixi passar aquí, a fi de no estar més amb l'estat violent que li porta l'estada a Vich.

20. Dia explèndit com tots els atres. Con ha surtit el sol, les muntanyes de Vallvidrera semblava que hi reflexàvan els focs de tan clar qu'estava el cel. Segons la tradició popular si per Sant Sebastià[,] que és avui[,] fa bon temps és auguri d'anyada bona de blat.

Na Maria ha fet l'esmorsar. Na Montserrat tampoc avui s'ha llevat. N'Angeleta i jo hem assistit amb una missa que han resat an el pis 2a porta d'aquet replà. El celebran // ha estat un P[are] Camil[,] relligiós dels Agonitzants. Imposava veure un hestatge tan modest convertit amb temple de Déu. Per les escletxes del balcó entràvan raigs de sol ajuntant-se amb el sol de cels i terra que eclipsava el primer per la seua majestat divina. Tot era placidesa i tots plegats enlairàvam fervorosos precs per la pobre malalta per qui se celebrava aquella missa en la seva cambra tan humil. La malalta i nosatros hem combregat allà mateix. D'aquesta solemnitat en servaré bon recort. A la tarde som anat a conferenciar amb un capellà (el d[octo]r Miret) que és el president del consell de família de can Bach.

Rebem lletres d'en Pau i de m[ossè]n Tuset.

21. A les deu m'he som entrevistat amb el d[octo]r Miret. L'hi dit lo \que/ convenia i Déu hi fassa més que nosatros. És una mica tossut.

22. Les noies han anat a festa·major petita a // Sant Vicents. Continuan els bons dies.

He tingut un enrenou d'allò més. Som anat a buscar coses per el recader de Malgrat i les hi he portades. Som anat a parlar amb el tutor de na Carme Bach. Crec que l'hauré convensut.

23. A les cuatre he cridat an en Lluís[,] que també ha volgut anar a Sant Vicents. Hem dinat en Flor i jo tots sols.

Hem rebut carta de n'Hermínia de Peratallada i de na Carme Bach.

En Lluís ha tornat sense les noies. S'han quedat allà per passar la festa de Sant Pau.

24. Segueix el bon temps. Llegeixo un llibre titulat “La Patria de Jesús”. Si no fos que porta dedicatòria de na Gracieta per na Victòria, de bona gana m’el quedaria. És interessant. Quina trassa ha tingut l’autora desenrotllant la seua excursió a Terra Santa. Ho llegeixo embadalida fruint-ne guspiretes // com si també hi hagués anat, cosa que sempre he somniat, pro ben convensuda amb que no passaria de somni. Alabat sia Déu!

Els forners fan vaga. Ditxoses vagues!

En Pep Saubà ha vingut. Diu que han rebut *manels* (plata) de Cuba. Bona falta feia.

Me sento refredada.

25. El cel blau i puríssim com tots els dies. Les montanyes de Vallvidrera sémblan enllumenades artísticament de tan precioses. Que bé s’hi deu estar alla·dalt amb tan de sol. El sol és mitja vida i jo l’anyoro molt. Allà ont hi entra de ple, fins sembla que comunica alegria, i sense sol tot és trist i lleig.

La vaga segueix pro pacífica. Déu no permeti que els ànims se exaltin, puig d’odis bé prous i masses que n’hi ha. Tan hermosa que és la pau i tan sola i arreconada que se la deixa! Tot és enveja i odis.

Les noies han arrivat mol contentes.//

26. Hem rebut postals d’en Peio Reimbau i de na Carme Bach i carta del s[enyo]r rector de Ferrerons[,] ont na Carme hi ha passat temporada amb la sogra de na Mersè. Me parla de na Carme i del tripijoc que li passa amb els rampells *amorosos* d’en Lluís Illa per a ella. El s[enyo]r rector esmentat, també com jo sent vivament lo que passa. També aprova les resolucions de na Carme. Si no li agrada prou, deixar-o corre. Bon Déu! Tothom gemega i jo també pro sola, ben sola. Que s’en treu[,] de exterioritzar les penes? També les tenim de passar igual.

27. Dies fa que me sento refredada i per això no surto de casa. Vaig seguint els remeis que me va indicar el d[octo]r Rossell. Veurem si me cura l’espatlla. Bé farà prou!

Llegeixo “La punyalada” d’en Vaireda (a c s). Les coses tan tètriques com hi trovo no m’acàvan de fer el pes. Compadeixo als vensuts i als vencedors. Jo no voldria que hi hagués odis ni venjanses, ni vanitat del que és // més fort. És per això que

històries tràgiques no'm complauen. Quissab si fins l'autor de "La punyalada" al desenrotllar-la hi va arreplegar el desequilibri cerebral que li va ocasionar la mort!

Els dies segueixen bonics, i ni els venerables *barbuts* ens han portat fret. Per mi la fret ja pot quedar-se allà ont li plagui[,] que per·a res la necessito.

28. Les vagues segueixen i el meu refredat també. Amb la s[enyo]ra Alcántara hem anat a veure una seua parenta que té una filleta malalta d'una paràlissis. An aquesta escala també hi ha malalts.

29. Hem rebut carta d'en Pau, d'en Serafí i de la s[enyo]ra Monserdà convidant-me a la seua conferència.

30. Diumenge. L'evangeli d'avui[,] aixís com també l'epístola[,] són preciosos. Recomana l'amor al pròxim, manament el més important que Déu va posar. I tan poc observat com és aquet manament. Si se seguian els manaments de Déu ja en aquet // món hi fruiríam el cel.

31. Som anat al Ateneu Barcelonès a buscar entrades per assistir a les conferències que avui coménsan. Hi he trovat les Aimats i la s[enyo]ra Freixes. Acavem un mes de gener primaveral.

Febrer

1er. Amb na Montserrat i una senyora que viu a la nostre escala hem assistit a la conferència que s'ha donat al Ateneo. M'ha agradat molt i molt. Primer ha parlat el s[enyo]r Climent i Terrer. En castellà i tot, pro mai m'hauria cansat de sentir-lo. Ha dissertat sobres l'influència, l'astúcia, la sabiduria i 'l valor que tenim les dones des de la primera Eva fins a nosatros presents. Quin floriment de paraules i encertades raons! Hi he parlat alguna vegada[,] amb el conferenciant // i ja l'havia filat que valia molt. Bé voldria extendre'm bé sobres l'esmentada conferència pro seria massa llarc. Ajudant Déu en faré un escrit de totes les que hem anat a sentir.

Acavat el parlament del conferenciant, tres senyoretes han divertit l'auditori tocant pesses amb violí, violoncel amb acompanyament de piano havent estat mol aplaudides.

Darrerament un jove mallorquí ha llegit un discurs de la s[enyo]ra Karr forsa arrodonit pro que no ha pas entussiasmat tan com el primer. N'hem sortit mol ben impresionades.

Ha mort una noia del 1er 2a. Temps feia que estava mol malalta i el seu germà també ho està. Tots dos són tuberculosos. Un té 22 anys i l'atre 24. Pobre mare seua[,] quin dol! Les malalties llargues atuieixen totes les cases.

2. En Sallarés ha volgut acompanyar les noies a Pompeya amb el seu autocar o no sé com s'en diu[,] d'aquella mena de // panera de sàlics que hi porta. Ha tornat amb l'Huguet, i tots tres amb en Lluís han pujat an aquell vehícol i camins enllà fins que s'han perdut de vista. N'Angeleta s'ha quedat al llit. Les petites amb en Manel són a veure exposicions artístiques. Cultura lluminosa, sol de la ciència divina i humana que vivifica tot el nostre ser. Aquets esbarjos són sempre ben empleiats i enbàuman les penalitats del esperit.

Fa frescoreta. Està núgul. El sol lluita per guanyar i no se veu de qui serà la victòria.

3. Som caminat tot ple. He comprat Sabañol i pastilles per la tos.

Amb les petites hem assistit amb un·atre de les conferències que se van donant al Ateneo. L'ha llegida la conferencianta s[enyo]ra Cerdà. Tota ben castellana. Ha explicat les seues impresions rebudes amb viatges d'estudi que ha tingut la sort de poguer fer. Fins era massa científic i s'hi presumia massa.// La segona part ha estat a càrrec de la s[enyo]ra Domènec de Cañelles. Catalana i mol pràctica. Tot lo que deia era de la seua cullita[,] ingènuament esplicat i de fàcil compendre.

Entremig uns senyor i senyoreta Sala, amb violí i piano, han tocat escullides pesses que han estat mol aplaudides.

Durant els actes hi ha hagut senyores desmaiades per part del públic, degut me sembla a la calefacció i manca d'aire. Després han engegat es ventais i tot ha passat.

Sortint hem trovat an en Manel[,] que ens ha acompanyat fins aquí. Hem anat i tornat a peu. Hem rebut lletres de m[ossè]n Antoni Griera.

4. Tot avui cau una pluja petita que els pagesos agrairan. Hem practicat les devocions de 1er divendres als Caputxins de Pompeya.

Al vespre amb les noies plujabatent hem anat a escoltar un·atre conferència. Malaguanyat temps que hi hem empleiat i mala//guanyada remullada. Res de lo que han dit m'ha interessat. Per més pega les dues conferències d'avui totes dues castellanes, donades per escriptores catalanes. Què hi farem!

5. Som escrit llargament a na Gracieta.

Amb na Neus i les noies de casa, hem assistit a la darrera conferència[,] donada per la s[enyo]ra Monserdà. Ha estat catalana[,] tema relligiós. Mol encantada i aplaudidíssima. Després, la colla de la s[enyo]ra Freixes han cantat cansons catalanes mol antigues que me les cantava en Toni Baldirano con jo tenia 5 anys i ell més de 80. Ha tancat la festa el s[enyo]r rector de la Universitat[,] d[octo]r Carulla[,] amb un discurs mol catòlic i ben trovat.

En Lluís amb les petites anit han anat als dependents del comers.

6. Diumenge. A dos cuarts de set he fet l'esmorsar d'en Flor[,] que ha hagut d'anar a // trevallar. N'Angeleta ha anat a cantar a la parròquia de Jesús. Jo també m'hi trobava. Com no havia llegit l'evangeli d'avui, no savia de què parlava i he meditat el del diumenge passat. El trobava tan semblant amb les coses de casa! També jo com els benhaurats apòstols exclamava[:] Jesús[,] salveu-mos[,] que ens perdem tots! Encare retruny dintre mi aquell esclat de precs que se m'han acudit com un volarat de fuies de bauma amorosíssima que m'anava suavitzant tantes espines que adoloreixen el meu pobre i llatzerat cor. La fe dels nois és perduda o adormida i la de les petites... trontolla.

7. Estic més asserenada. He caminat molt.

8. "La Veu" porta la defunció del d[octo]r Torres i Bages. A cel sia tan bon prelat. Ja el ploraran els vigatans. Tenian una joia. Tenia 70 anys. Deixa molta feina escrita. Era aimant de Catalunya i pastor mol zelós del // seu remat.

Som escrit a la s[enyo]ra Monserdà felicitant-la.

9. Rebem carta de na Carmeta des de Vich.

10. Han vingut la mare i germana d'en Manel, en Llorens i en Domingo de Sant Just. Ens ha obsequiat amb dibuixos seus.

Som anat a visitar a la s[enyo]ra Monserdà per asuntos de molta importància. N'he tornat mol ben impresionada de la seua afectuosa rebuda. M'ha dit que té 71 anys.

11. Som anat a Jesús i he parlat amb m[ossè]n Rossell.

S'ha calat foc aquí la vora.

12. Som escrit a na Carme Bach.

Les petites han anat a visitar santa Eulària.

13. Diumenge. Quin savi tan grant era l'apòstol sant Pau. Empresonat i tot, escrivia i exortava // an els seus subordinats[,] que éran molts.

Per lla les onse les noies han anat al Palau de Belles Arts a sentir un concert de la banda municipal. Éran les dues tocades que han arrivat amb en Lluís. A la tarde o[,] més ben dit[,] havent dinat, ells tres, amb na Teresa Alcántara, en Llorens i en Manel, han anat a fer una excursió per les montanyes de Sant Pere Màrtir, i n'Angeleta amb les seues relligioses del carrer d'Avinyó.

14. Cap a les onse som anat a Sant Pere. Feia un sol que retornava. Con he sortit de la iglésia ens hem trovat amb la s[enyo]ra Domènec de Canyelles. Ella no me coneixia, jo la he saludada perquè la recordava de con va donar la conferència al Ateneo. Jo[,] tota decidida[,] li he dit[:] «La conec a vostè[,] senyora.» Ella[,] tota estranyada[,] m'ha dit[:] «Jo no que no la conec a vostè.» «Vostè és la senyora Domènec de Canyelles?» «La mateixa, i de què // me coneix?» «De la conferència tan interessant que va donar l'atre dia.» «Som la mare de na Gracieta Bassa.» «I a·ont és? Encare és a l'Amèrica? No vol tornar? Que ningú li va parlar de mi a Vostè? L'istiu passat vaig venir a casa seua i no la vaig trovar. Varen dir-me que éran fora de Barcelona.» «Doncs aviat rebrà una carta meva que he tirat a correus avui felicitant-la per la seua conferència.» «Mol bé. Con l'hagi rebuda la vindré a visitar.» Aixís hem acavat la primera conversa.

A la tarde han vingut l'Anna Aimat amb la seua mare.

Al vespre se veuen dos estels que van junts. Ells dos sobressúrtan per sa brillantor. Un d'ells rellú mol més que l'atre. No sé quin nom tenen.

15. No he sortit ni hi ha res de nou.

16. Som escrit na Gracieta. Som anat a pagar un comte al passeig de Colón.//

17. Som anat a la Torre Melina del carrer de Nàpols. És quelcom desert.

18. Hem rebut carta de la Torre Melina amb el preu que dónan de la incubadora. També n'hem rebuda de na Carme Bach.

En Lluís i companys dibúixan per Ca la Ciutat. Les petites han anat als funerals del bisbe de Vich a Sant Just.

19. Fa un vent mol fort que fa petar es vidres. A la tarde amb les petites hem anat a casa de la s[enyo]ra Petx[,] que és la modista de capells ont na Montserrat anirà apendre la confecció. Hem tractat, amb tot i que ha estat bastant exigenta. La qüestió és apendre quelcom pràctic.

20. Diumenge. Som oït missa del evangeli. A la tarde les noies han anat a la Unió Catalanista a fer paquets de cosetes per els soldats catalans que llúitan a les trinxeres.// Entre set i vuit, en Llorens i en Serafí han <anat a> arrivat de Pineda. Després ha arrivat en Boter i a·poc a poc han arrivat tots els atres.

21. Na Neus m'ha portat una carta mol extensa de na Gracieta[,] que hi esplica un fet que els hi va passar anant amb auto cami de Pirovano. Me'ls va atrapar una furiosa tempestat, amb l'auto sense benzina i se varen haver de quedar a dormir amb una casa de pa<j>gès dormint com varen poguer. Amb un sulquí els tingueren de treginar treient-los del mig de l'aiga. Després més tart també varen haver d'aturar-se amb un·atre casa d'uns hortalans i per fi bons i sans varen arrivar al lloc de destí.

Avui en Serafí ha cobrat l'incubadora. N'han donat 27 duros. Mai es perdreu tot. En costava 30.

S'ha fet soci del Club Nàutic.

Vaig continuant els blocs del Diccionari.

22. Les tres noies han anat a cal d[octo]r Arruga // per la vista de na Montserrat. Encare ha de portar uieres una temporada.

El d[octo]r Fargues ha mort (a c s).

23. En Serafí ha quedat atmès a la feina de l'Unió Catalanista.

24. Les montanyes de Vallvidrera són blanques de neu. "La Veu" diu que anit passada a les deu nevaba tan que tot va quedar blanc. Els barcelonins, el dia que neva per ells és un aconteixement. Tothom se tira al carrer i puja a les montanyes per fret que fassi a fi de contemplar la bellesa puríssima de tanta flor esfullada com ens ha deixat caure l'espai.

No ha seguit nevant. Les petites, en Llorens[,] en Serafí i na Teresa, han pujat per les montanyes a veure la neu de Vallvidrera i al Pantano. Diu que han fet una fenomenal escultura de neu. Han arrivat mol ben impresionats. N'Angeleta ha anat a cal Aimat.// En Domingo Tuset ha vingut a veure'ns de part d'en Pau. En Manel Serra ha sopat amb nosatros.

25. Un vent mol furiós ha desvetllat les montanyes. Han vingut uns pagesos de les Planes.

Som anat a visitar la noia Perellada.

26. Ha vingut en Tonet de les Planes. Tan i tan ha insistit per endur-se'n les noies a casasseua, que m'ha convensut i les noies[,] ben contentes. Hi passaran uns dies.

27. Diumenge. Hem rebut carta de na Gracieta amb unes fotografies dels dos grants vestits de pagesos de la Pampa.

A dos cuarts de cinc del demati, les petites han sortit acompanyades d'en Lluís. Han anat a missa als Jesuïtes del carrer de Casp, i després a trovar-se a la Estació del Nort amb en Tonet i els guillaires. Aquets són companys d'en Tonet que tots els anys màtan // totes ses guilles que pódan amb llurs cries, i les pageses els hi'n pàgan un bon preu perquè ses guilles se'ls hi mengen tota la viram. A més[,] treuen diners també de ses pells, i de lo que han guanyat en fan un viatge a Barcelona. Es dematí d'avui feia molta fret. A la tarde han vingut els Saubans i les amigues de can Pall·llari d'Olot. Viuen al carrer d'en Dou.

Els nois i companys han anat d'excursió per les montanyes properes. Vespre de tot, a casa era ben ple. En Pellicer, en Roig, Manel, Llorens i en Boter. Tots estàvan animats. En Pellicer fa uns xistus tan ben trovats que tot ho aníman. Ditxosa joventut!

28. Avui en Serafí comensa a trevaiar a la Unió Catalanista. Guanya poc pro no hi té gaire feina. Som escrit a na Carmeta Bach, i som anat a S[ant] Pere.

Ens han pujat el gas 10 cèntims per metre. Tot ho apújan: no sé pas com en sortirem.// Som acompanyat na Neus amb el d[octo]r Martí i Julià. És un senyor mol atent i d'una bondat com poques s'en trovin. Té una dolcesa que corprèn.

29. Tota la nit i tot avui plou. Es pagesos ruiran. Vespre de tot en Manel ha vingut a buscar en Serafí. A la tarde[,] per distreure la pobre Neus, hem llegit els blocs del Diccionari. S'hi animava i s'hi ha alegrat forsa. Era lo que jo desitjava[,] puig si pot passar un rato bo, mol ho necessita.

Mars

1er. Des del llit per les escletxes de les persianes he pogut entreveure la blavor del cel puríssim. Això vol dir que no m'he llevat gaire dematí. Eren tres cuarts de set.

Hem rebut carta de les noies des del Collsacabra i d'en Pompei Reimbau de Llufriu.// Diu que se cuida tan bé del jardí i que d'aquí poc donarà goig. Qui hi pogués anar a pendre el sol! Les noies diuen que estan mol contentes.

Avui ha mort un atre jove de la escala nostra. És germà de la noia que va morir l'atre dia. Un mes just hi ha hagut d'interval. Pobre mare seua. Mai·més s'en pot retornar. Sembla l'escala funerària[,] la nostra. Poc més d'un any que hi som i hi ha hagut més de set difunts de totes edats. Al cel sian tots!

2. He portat un paquet per les noies al recader de Vich. Na neus ha vingut mol aclaparada. Té motius de sobres per·a estar-ne.

3. 1er divendres. He practicat les devocions als Paüls. Les meditacions han recaigut sobres con Jesús[,] camí del calvari[,] va trovar unes piadoses dones que[,] veient-lo sufrir[,] ploràvan i Ell les va aconsolar amorosament diguent-els-i que no ploressin per Ell, sinó per elles i els seus fills.// Mares atribulades que teniu els fills indiferents, pregueu sens descans ben segures que els nostres precs tart o d'hora seran escoltats i els vels aclarits. Jesús és amb vosaltres; no vos desanimeu per dura que us sigui la tempesta! Totes aquestes raons que feia el que llegia m'arribàvan al fons del cor.

A dos cuarts de vuit arribava aquí mentres aquí al costat hi havia un enrenou de platets[,] <i> timbals, i fiscorns, i cavalls enjoiellats, i carrosses luxosament abitllades i sarrons de ceda de tots colors plens de paperets uns, i de caramelos atres. Moviment de xicots i mosses, i fins alguna dona grant que s'esparrucàvan per a cullir els grapats de caramelos que els hi tiràvan. Éran una de les tradicionals colles de San Medí que venian a buscar l'abanderat que viu aquí a la vora. Són boniques[,] les festes populars. Al mateix temps na Neus me venia a contar una infinitat de vituperis que passa. Déu els ajudi!

Vespre de tot en Lluís ha vingut tot // content perquè portava diners guanyats pel seu trevai de dibuix per la futura exposició de obgectes elèctrics que se celebrarà a Monguïc.

Air vaig rèbrer un plec que va portar-me un jove convidant-me a colaborar al Arxiu Folklore de Catalunya. És a la Universitat. Ja me plauria forsa, pro no sé si tindria prou trassa i prou lleure per fer-i quelcom. Potser ho provaré i tot, i veuré si en surtiré. És una cosa tan bonica que me tenta.

4. Els periòdics pórtan unes noves esgarrifoses de la guerra. Els morts per ambdues parts són inombrables i la victòria no se decideix. Ningú vol esser vensut. Pobres i malaguanyades vides![,] i també és mol trist la colla que no moren, pro quédan inutilitzats per·a sempre. Quines responsabilitats tan grants per·a els causants d'aquesta guerra!

5. Diumenge. He rebut un desengany que m'ha posat de mal humor. Pensàvem rèbrer carta // de l'apoderat de la Habana i no ha arrivat. No sé com n'hem de surtir[,] amb tants de gastos com tenim. Per més pega l'Artizà demana cuartos per els gastos de lo de Llufriu. Quines tribulacions[,] Déu meu!

A la tarde[,] barrejada amb tanta tristresa[,] tenia una fret que me glassava tot el cos. Som anat a caminar an el sol, i tota m'en he retornat. Som entrat a Jesús[,] que hi havia el Santíssim exposat. No m'hauria cansat mai de meditar el gran misteri.

6. He caminat tot ple. Som anat a Sant Pere, al Institut d'Estudis Catalans[,] que no hi he trovat els filòlecs, i aixís n'he sortit més aviat.

Per tot arreu hi havia guàrdia armada temerosa de la vaga. A la tarde han circulat ordres majors proivint la tradicional Rua (Corso). Diu que els vaguistes han fet plegar a

tots els de Sans, les Corts i Gràcia. En Lluís ha dit que per_tot se veuen soldats de cavall. Tot lo demés està pacífic en apariència.

Les noies diuen que tenen molta fret.//

7. Ben demati som anat a missa al Caputxins de Pompeya. Per tot arreu hi havia guàrdia.

Llegim que el vapor "Príncep d'Astúries" de la Companyia Pinillos ha anat a fons amb una trussada (topada) amb un baix. Hi ha moltes persones negades. Això és lo més sensible. Anaven a Buenos Aires. Hi anava una carta per els nostres estimats.

La guerra continua amb tota la feresa. "La Vanguardia" porta una carta d'en Gaziel escrita des del front que espanta de llegir-la.

Hem rebut carta d'en Pau. Jo no \tinc/ humor per a escriure a ningú.

Tampoc avui s'ha permès fer la Rua al passeig de Gràcia. Diu que l'han feta al Parc.

La vaga segueix i la fret també.

Avui, con tornava de missa, passant per el passeig de la Diagonal amb un vent gelat que hem corglassava i la tristesa que me feia anar tota esmortuïda, he trovat unes disfresses vellugadisses i enjogassades. Tot d'una[,]// amb aquella veu de carota (la portàvan negra) m'han dit[:] «Ont aneu[,] mestressa[,] tan pensativa?»

Amb tot i la fret i la tristesa que arrossegava, m'han arrivat a fer riure.

8. Dematinet som anat a la cerimònia de la imposició de la cendra beneïda. Fa molta devoció. A la tarde a les Curanta hores a la parròquia.

9. He caminat molt. Al tornar, de bona gana hauria tornat amb tranvia pro els 10 centimets m'haurian fet falta per atre cosa.

Hem rebut carta de les noies pidolant vuit dies més per estar a les Planes perquè diu que no han pogut fer cap excursió per causa de la neu. Els hi he contestat accedint.

Som escrit a na Mersè i Florinda.

Som baixat a ciutat a peu sempre bo i resant una part del sant rosari. El resava amb una devoció com poques vegades. Per més que passava molta gent i per lla vora el Cine // Cursal tot era vellugadissa, jo caminava tan abstreta, que devant meu tan·sols me dava comte dels passos dels misteris de goig que avui tocava de meditar. Aixís el meu estat anímic s'és anat asserenant. Al carrer de Rosselló som acavat el quint misteri, i

havia arreplegat un ànim tan grant, que ni de mi semblava. Havia meditat unes coses tan sublims que devant d'elles tot lo del món és pobresa. També la Verge amb el seu Fill i sant Josep se trobàvan sols i ben pobres i units amb Déu[,] que quedava <d'> satisfet d'aquella humilitat que amb tanta fe soportaven. Ells éran el nostre espill ont ens podem enmirallar.

10. Som anat a Jesús. Pel camí hi havia molta guàrdia civil de peu i de cavall. Això vol dir que la vaga encare no està llesta.

Som escrit a la Universitat an el d[octo]r Carreres i Artau, contestant-li una carta que fa uns dies n'havia rebut convidant-me a colaborar a la secció de folklore. Me plau.//

11. Diu que a la Diagonal hi ha hagut una topada de tranvies. Hi ha una pila de ferits.

També diuen es diaris que Portugal ha declarat la guerra a Alemanya. Quina fam que tenen les nacions!

12. Diumenge. Som oït missa de set. No m'hi sentia gaire bé. És que sempre estic anguniosa devant tants malalts i que tot ens va malament. Déu ajudarà. «Ell aixopluga amb les ales santes del seu amor a qui de tot cor l'imboca. La seua <v>Vritat li servirà de poderós escut, i com que la <v>Vritat és llum veritable, no sufrirà el just els terrors nocturns, això és, les tenebres que del error esdevenen i que ofúscan, atóntan i esmortueixen l'esperit. Veurà clar el camí que a la salvació porta, i se salvarà perquè la fortalesa divina el farà invulnerable contra les sagetes dels dubtes.»

Fins aquí els fracments que no he tingut prou trassa a traduir de la Fulla Dominical d'avui.

Rebem carta de na Florinda.//

13. He fet dilligències per·a remeiar la nostre situació econòmica i totes han fallat.

Els nois han vingut tots entussiasmats perquè han trovat un pis que faria per nosatros. Se necessiten diners per·a camviar i no sé pas ont són.

14. Som escrit a les petites, a na Mersè i a na Carme. Na Neus me té aclaparada a més no poguer.

15. Quin tip de rodar m'he fet avui. M'he llevat a les cis, i m'he arrivat fins al Consell de Cent al pis que els nois havian vist qu'era per llogar. Con hi he arrivat he vist qu'encare hi havia papers. La porta era tancada. Era massa demati i m'en som anat a missa al convent de la <Esperansa> Enseñansa. Con hi he tornat la portera s'ha fet pregar per deixar-me vere'l, pro tan som insistit que m'ha donat la clau i l'he recorregut tot. Amb tot i que també té inconvenients[,] sobre_tot cuina i menjador[,] que són una miniatura, pro tot plegat resulta. Amb es nois i n'Angeleta // hem decidit llogar-lo si trovem qui ens ajudi per la part econòmica. Na Celina ens ha tret d'apuros. Més n'hagués necessitats. Déu li pagui.

Som anat dues vegades a cal procurador del pis, i per més que ha dit que som estat la darrera de posar-lo en preu, i devant d'una bona colla que el pertenian ha quedat per nosatros. Després m'ha dit el procurador que me'l havia cedit perquè li he fet cara de bona dona. Què hi farem!

16. Hem enllestit contracte i tot lo referent al nou pis del Consell de Cent.

Som a les onse de la nit del dia 20 i han passat una pila d'aconteixements.

El dia 17, a les cinc m'en vaig anar dret a la Estació del Nort. Pel passeig de Gràcia tant·sols circulaven vigilants i serenos. Des del carrer d'Aragó per avall ben a les fosques perquè els fanals eren apagats. Feia una matinada preciosa. El cel[,] atapaït d'estels // que junts amb la lluna enllumenaven el passeig. A tres cuarts de sis arribava a la estació. A les sis el tren arrencava trovant-i les molèsties pròpies de qui viatja econòmicament com ho feia jo. Havia comprat "La Veu"[,] que no vaig poguer llegir perquè el tren trontollava massa. Feia fret i teníam les finestres tancades i els homes fumaven i feia mol de mal viatjar. Tot era blanc de gelada. Fins a la estació de Seba, Tona, Balenyà i Taradell (tots cuatre pobles tenen una sola estació) el cel estava serè i tot relluïa. Allà va comensar de escampar-se boira tan espessa que tot ho tapava. A les nou arribàvem a Vich[,] ont hi vaig trovar na Carmeta que ens hi esperava. Uns moments a cal Illa i cap a la tartana del Esquirol que no me deixés. Passàvem pel mig del poble de Roda i puja que pujaràs ben enquivits i que no teníam pas fret. La boira se va espargir i contemplàvem els pobles i montanyes i ermites a tot pler.

Al Esquirol hi vàrem trovar els germans Alibés[,] les noies de casa i la Pepeta Guix que // m'esperàvan. A les dues de la tarde vàrem arrivar a les Planes trovant

n'Orfèlia i n'Elvira que ens venian a esperar. Els nanos uns eran al colegi[,] atres a jugar. Com vàrem haver dinat i ben reposat vàrem donar un tom per Can Toni Gros. A la vetlla enrondàvem aquella venturosa llar tota la família, mossos, guardaboscos, pastors, minyones, gats i gossos que feia pler d'estar en aquell foc tan animat.

El dissapte dia 18 al despertar-me vaig sentir les minyones que bo i feinejant cantàvan cuplets. Després vaig sentir el rellotge del poble. Feia un dia de primavera. Havent esmorsat, amb en Francisco, en Tonet, n'Elvira i les noies de casa vàrem anar a la Foradada. Hi ha un salt d'aigua furiosa i abundant que bat unes fenomenals roques caient an el bassal que diuen és mol fondu, un color verdós que enllumenat per el sol era del tot fantàstic. Tota una montanya de roques que tenen una mena d'arc que per això deu tenir el nom de la Foradada. Vàrem cullir flos, falguerina i atres herbes que he replantat aquí.// Vàrem anar amb atres fonts que tenen per lla la vora. Allà sí que la vista podia complaure's.

19. Diumenge i festa del gloriós patriarca.

Va comensar un dia dolent, bufant una tramontana més freda que la del Ampurdà.

Vàrem oir missa a la parròquia i a la tarde de nou vàrem empendre el retorn. N'Elvira va acompanyar-mos fins a Vich. Hi vàrem trovar na Carmeta Bach i vàrem anar a casa de na Pepeta Guix i a cal Illa. A tres cuarts de set sortíam de Vich. Tot el camí va ploure a bots i barrals. Dintre del tren s'hi plovia com a defora. Per broma els passatgers obrian els paraigues. A les nou arribàvem a Barcelona i a dos cuarts de deu aquí trovant-i en Manel i en Llorens.

20. Som comensat les dilligències que convenian.

21. Avui na Montserrat ha comensat d'//anar a trevaiar amb els capells al carrer dels Bañs. Jo som contractat les conductores i he parlat amb els del gas, i he llogat una dona peraquè ens netegi el pis nou, puig com que és tot ben restaurat hi ha molta brutícia. Hem rebut carta d'en Peio Reimbau i d'en Manel Serra[,] totes per en Serafí.

Som al dia 26. Nou interval de notes per causa del camvi de pis. Som amb un que té més bones condicions que cap dels que havíam llogat. Ja no anyorarem més el <p> sol dels veïns puig an el nostre piset hi toca el sol, garbí, tramontana i marinada en

grant. Me fa bona impresio i fins me sembla que hi estarem molts anys. Ben grant, i atre tan distribuït, forsa cèntric i ben situat. A cada replà hi ha només una porta que permet estar amb més independència. La mena de balcó rodó que te pretencions de tribuna, quissab les vegades que jo n'havia fet broma. Com més va més me plau el nostre hestatge. L'enrajolat una mica revellit, els papers bastant pagesos // pro forsa clars i nous de trinca. Totes ses portes rescent pintades de blanc. De claus i poms no n'hi hem trovat gairebé cap. De vidres trencats una pila, pro tot ho van arreglant, encare que amb molta mandra. Voldria que haguessin acavat perquè no me fessin més nosa. Vàrem camviar el dia 23. Sant Josep Oriol. Era dijous. El diumenge, a casa era ben ple de jovent. En Serafí, en Lluís, en Manel, en Llorens, en Serafí Gili, en Roig i les petites de casa varen anar d'excursió a Vallvidrera. En Flor se va quedar aquí amb un seu company de trevai. Després també varen anar a passejar ells dos. També va venir na Neus i vàrem decidir portar a cap un progecte per a ells.

27. Som acompanyat na Neus al Mont de Pietat. És al carrer de la Palma de Sant Just. Hi ha anat a empenyar les seues joies i el rellotje del seu pare (a c s). L'hi ha donat 30 duros del rellotge i 12 de les joies seues. Trist és tenir // d'arrivar an aquets extrems, pro més ho és qui ni això pot fer. Som anat a visitar la s[enyo]ra Verdaguer.

28. Han vingut tota la colla de manyans, lampista, fusté més mal orientats que ni s'hi entenian.

29. He tingut un somni mol bonic. Vivíam a Llufriu pro el nostre joliu poblet estava situat pel cims de les roques del Pedraforca. Teníam un casal venerable, i na Filomena Bañeres mol malalta amb un llit que l'hem ben gurnit de flors i gasses blanques perquè l'havíam de combregar. Al costat del seu llit n'hi havia un·atre de tan maco com el seu que hi dormian na Ció de can Xicu i na Maria de casa. No hi dormian[,] puig eren elles les encarregades de vetllar a na Filomena. Per fi ha arrivat el viàtic, que nosatros esperàvem amb profusió de llum i amb devot reculliment. Jo no m'en savia avenir[,] de veure desplegar tan de luxe al bell cim d'aquelles montanyes. Fins la mateixa Filomena ha fet xistos com ho // té per costum. D'això hi ha una pila d'hores i encare hem dura l'enzís.

Som anat a comprar a la Boqueria passant pel carrer de Balmes, travessant el de Pelai, Jovellanos, Ramalleres, Xuclà i m'he trovat a la iglésia de Betlem.

30. No me moc de casa per atendre an els que restàuran el pis.

31. Tota la nit ha fet un vent fort com si fos tramontana. El mes de mars se despedeix malhumorat i rebel.

Abril

1er. Continua el vent fort, pro com que totes les overtures tàncan ermèticament no molesta. Som baixat a saludar la família que viuen // a sota nostre oferint-me per si han de menester alguna cosa. Me sembla que ens haurem ben entès, i que cada una se estarà a casasseua si·no ens tenim de menester.

Ha vingut en Xavier Illa de Vich. Hi ha estat poc. Na Neus em fa molta compació. Quin calvari té[,] la pobre. Mai les seues queixes m'havian fet tan mal efecte com ara. Entre lo seu i lo nostre en tinc un bon feix.

Hem rebut lletres d'en Pau i de Pineda.

2. Tots els dematins vaig a missa a Betlem i a comprar a la Boqueria. Aixís me va mol bé. No tenim d'anar mai amb tranvia ni cansar-mos perquè tot ho tenim ben a·prop.

A la tarde na Teresa Alcántara amb les noies de casa[,] els companys i en Lluís, han anat a passeig per la escollera. N'Àngela[,] al convent de Avinyó, en Flor no ha sortit i en Serafí per les seues. A la vetlla tots han comparegut.

3. He rentat. Tenim molta roba endarrerida.// Encare tenim els restauradors del pis.

4. Som comprat una corda per estendre roba. He fet tenyir una mantellina que m'havia tornat ben roja de tan rentar-la i usar-la.

Som escrit a na Gracieta.

5. Hem rebut carta del apoderat de la Habana amb un *rosegó* de pa que Déu n'i do, i un devassall d'esplicacions que de res ens cúran. Les obres de la sanitat s'ho han menjat tot segons ell. Veient això ens hem quedat aturdits. També hem rebut carta de Trenque Lauquen amb una pila de ratlles curtes de na Gracieta. Entre elles n'hi ha una

que diu hi ha pescat una medalla d'or del Centre Català de Mendoza. Totes aquestes noves han embaumat quelcom l'amargor produïda per la carta d'en Colomines.

Som anat a passar unes estones amb na Celina. Estic quelcom més animada. És *romansera i romàntica* en extrem. Si no fos tan bona per mi...// no seria possible soportar les seues raons[,] mol tontes tot sovint. És que ha sofert mol[,] sobretot moralment.

6. Som escrit a na Mersè, an en Colomines, a na Carme Bach, a en Francisco de les Planes i an el Artizà. Hem rebut carta de n'Elvireta Alibés.

Les noies de casa fan un capell per la Sara Llorens.

N'Angeleta i na Maria són amb un concert al centre de la Verge de la Mersè.

7. 1er divendres. Som practicat les devocions pròpies del dia amb una esglesieta d'aquí la vora. És d'unes relligioses que vétllan malalts.

Som anat per cobrar la lletra i no me l'han pagada perquè no tenian avís. Ni mai que s'hagués inventat la moneda, qu'és a lo únic que se rendeix culte i és senyora i majora del món.

8. Rebem lletres d'en Pau[,] que diu estan esverats per el perill que el riu els invadeixi.

Tinc una feinada amb la roba que no en surto.//

9. Diumenge. Diada de rebombori electoral. Mai havia vist tanta efervecència ni tants candidats en doina. Són les sis de la tarde i com que no he sortit no sé com ha anat. Llúitan dos partits només, pro els dos arreplégan escamots de tota mena. Llúitan lerruixistes i regionalistes. Sembla una comèdia veure que van junts els que l'any passat se tiràvan els plats per es cap. La qüestió és acavar amb la peste lerruixista. Vespre de tot, diuen que ha guanyat la Lliga Regionalista. Els lerruixistes també han obtingut una pila de vots.

Les noies i en Serafí han assistit amb un concert al Palau de la Música Catalana.

10. He surtit a comprar una pila de coses que na Francisqueta Llorens m'havia encarregat. Ho som hagut d'anar a buscar al Àguila a la plassa Reial. Ho som portat al recader de Pineda. He girat 50 pessetes al Artizà. M'he cansat molt.//

11. Som anat a l'Unió a buscar coses per la cuina que m'han donat amb cupons.

12. Som tornat acompanyar a na Neus amb el d[octo]r Martí i Julià.

13. Som anat al banc a buscar 100 pessetes. Són les que m'hus pertócan cada mes fins al mes de juliol. Som oït missa a Santa Anna. L'ha celebrada el s[enyo]r rector. És un venerable vellet ple de ciència i caritat. La capella que se veu hi té més predilecció és una que hi ha l'enterrament de Jesús. Hi ha dos apòstols i les Maries. Que en tenen[,] d'anys! Són unes cares lletjes i extravagants que fins fan basarda. Tota la capella sembla una casa de pagès antiguíssima. Sempre que som oït missa del s[enyo]r rector l'ha celebrada allà, i fins hi té el confessionari. Després som anat a can Jorbà a comprar un fogonet de gas.

Som felicitat a la s[enyo]ra Monserdà.//

15. Tots els dies me llevo a les cinc.

Vespre de tot ha vingut un jove de Sarrià amb la mala nova de que s'ha mort un nen de n'Hermínia. Ditxós d'ell! S'haurà escapat de sufrir humillacions i desaires[,] única cosa que se trova en aquet món esquifit. Malesaguanyades llàgrimes del bressol! Cap mare hauria de plorar els angelets que Déu els hi pren. El món és un monstre que fereix a tot ser vivent. Ditxós mil vegades qui no hi té cap obligació.

16. Diumenge. Ben demati som anat als Escolapis de Sant Antoni. Mai hi havia estat. Sortint som entrat a comprar a la plassa i m'he desorientat prenent el carrer de Tamarit per el d'Urgell i no savia trovar la casa que hi havia encarregat el prestatje de fusta blanca i no m'el havian portat. Hi he trovat i m'han dit que llavors éran a portar-lo.

Con tenia més feina m'ha comparegut l'Artizà de Palafrugell[,] que m'ha torbat tot ple.// M'ha demanat més diners. Sempre les mateixes dificultats amb la part econòmica.

Per lla el migdia han arrivat els nois amb en Pau i una seva nevodeta. Havent dinat han vingut tots els de cal Alcántara, en Roig, el pare d'en Llorens i un amic d'en Pau.

17. Som anat al Institut d'Estudis Catalans i a Sarrià a donar el condol a n'Hermínia i demés família.

18. M'he llevat a les cinc i desseguit m'he posat a rentar. Per lla les onse m'ha comparegut en Florenci amb la mala nova de que l'han despedit de la casa que trevaia. "Qui no vol creure la bona mare, ha de creure la pell d'una cabra". Ell no m'ha volgut creure de poc a poc buscar una casa més formal per a trevaiar, i ara ho trovarem tots puig havent-lo despatxat no trovarà qui el prengui. Ja li havia profetizat jo que li passaria!// Una creu més que ens ha caigut a sobre.

Ha vingut na Francisqueta Llorens. S'ha quedat a sopar i a dormir. Amb ella, les noies i en Florenci hem anat al Orfeó Català a veure la película piadosa "Cristus". Ens ha interessat molt. Ho escriuré en lloc a·part.

19. Som anat al banc a buscar algun cuarto que ens ajudi a passar aquet mal temps.

A la tarde na Francisqueta s'en ha tornat a Pineda. Les noies l'han acompanyada. Jo no tinc humor ni temps per a res. Con vaig pels carrers vaig tan absorta i afligida, que ni m'adono dels tranvies ni de res que me pugui perjudicar ni de lo que passa entorn meu. No veig sinó les nostres montanyes de núgols negres que m'atorméntan a totes hores i en tots llocs.

Passant per devant del Hotel Colon un home m'ha donat un paperot. Me l'he posat dins del moneder amb l'intent de llegir-lo con seria a dintre del banc mentres esperés que me paguessin.// Ni valia la pena de posarme ses vidrieres an els uis per·a llegir semblant bestiesa. Deia la fulla que an el carrer de la Lleona, hi ha una senyora que cura tots els mals que jo pateixo. Som fet trossos el paper, preferint soportar amb la possible resicnació les penes que Déu m'envia.

20. Som anat a combregar als Paüls puig avui per ser Dijous Sant tan<t>sols hi ha una missa per totes les iglésies. L'any passat vaig escriure quelcom amb una llibreta a·part referent a lo que aquí se fa i no se deuria fer per aquesta diada. Era mol sol... i mol trist, apesarat i de mal empassar. No és més rialler ni confortador aquest any, i amb fe i bon exemple de Màrtir de la Creu, ho vaig sofrint. Alabat sia Déu!

21. M'he llevat a un cuart de sis i m'en som encaminat cap a Sant Pere per acompanyar al viacrucis com ho faig tots els anys.

Cuant tornava, a la ronda de Sant Pere <he> // he sentit els refilets dolcíssims d'un engaviat rossinyol. M'ha portat una alenada llufriuenca.

Avui i air s'ha permès el trànsit rodat (circulació de tranvies i cotxes), pro els barcelonins, fidels a les seues tradicions, van a peu. Van a peu des de la dama més aristocràtica a la humil dona de poble.

Aquest any les dones les he vistes més rarament vestides que els atres anys passats. Van amb vestits mol amples i curts i la solemnial mantellina amb les fenomenals pintes, que an es cap sembla que hi pórtan es *puig Granell* de Llufriu.

Tota la tarde he rentat, bo i meditant els fets inolvidables ocorreguts aquella tarde de Divendres Sant, fa tans sigles i que ni la impietat ni la indiferència han pogut fer desaparèixer.

Cap el tart som anat a portar uns paquets an el recader de Vich peraquè ho porti // a les Planes. És lo que la Francisqueta va encarregar-me que comprés.

22. Per lla les nou he sentit les tradicionals canonades a Monjuïch anunciadoras del cant de aleluya gloriosa que \a/ tots els temples catòlics entónan. He pujat an es terrat a estendre roba i he sentit totes les campanes de la ciutat que repicaven. Tot era burgit de mainada que per les galeries picaven amb masses, llaunes i tot lo que tenian a mà. Tot plegat m'ha alegrat una mica portant-me cap als llocs venerats de Terra Santa ont s'hi varen desenrotllar les escenes que recordem amb veneració.

Hem rebut carta de na Gracieta amb fotografies dels dos més grants.

23. Pascua florida i Sant Jordi gloriós.

Som oït missa i demés devocions a Betlem[,] que és la nostre parròquia. N'Angeleta a Jesús i les petites a la capella del Palau // de Sant Jordi. Han vingut carregades de denolls propis de la diada. El jovent obsequia a les damisel·les que van a la missa de comunió amb pomells de flors, atjuntant dues coses mol boniques que són flors i joventut.

Per lla la una han arrivat la Sara amb en Manel i en Florenci. Entre tots dos l'han ajudada a pujar l'escala. Tots hem estat contents de veure-la tan animada. Portava el capell que li han fet les noies de casa. Li escau mol. Han dinat amb nosatros. El pis els hi ha agradat mol. Amb això hi hem tingut sort, i encare sempre tinc por que hi hagi gat

amagat (quelcom desagradable que no se veu). Amb els de Pineda hem fet una fotografia del menjador.

Som anat a can Saubà. Na Victòria està forsa malalta. Tinc por que siguin tifus!

Han rebut un anònim dient que en Ton se'ls hi'n va de la casa de Llufriu i demana que ho lloguin a les senyores Sans[,] que fan escola a<l> Barceloneta.//

24. Som oït missa a les Cerves de Maria.

Barcelona avui fa festa.

Hem rebut lletres del Artizà de Palafrugell.

25. Ha vingut un home amb la mala nova de que el padrí està forsa delicat. Té 79 anys i això ja és un feix de mal portar.

Som escrit a l'Artizà, a na Mercè i a Arenys.

26. Som oït missa d'onse a Sant Agustí.

Fa mol vent i plou.

27. La Mare de Déu de Montserrat.

Les petites han anat a la festa relligiosa de la Lliga Espiritual <de> ha celebrat a la parròquia de Sant Just. N'Angeleta a les Missioneres i jo a les Cerves de Maria.

Han vingut na Teresa Alcántara i en Sallarés. S'han rebut felicitacions per·a na Montserrat. N'hi ha una d'en Pompei Reimbau. Quissab les coses que conta de Llufriu.//

28. Sempre impresions dolentes. No podem ovirar un estel que ens alegri que no surtin les fenomenals nugulades i l'amaguin!

29. Avui ha vingut la mijordona de Llufriu.

Som anat al banc a buscar tot lo que hi teníem. Sempre les nostres coses fracàssan.

30. Diumenge. M'he llevat a les cinc i som oït missa als Paüls. Després som anat a la Estació de Fransa passant per uns carrers tan bruts que fins l'atre dia que hi vaig passar varen fer-me gràcia els seus noms tan poc apropiats que tenen. Passava amb un

que va de la plassa de la Llana al carrer de Carders. Era ple de fems, desferres i escombraries, un dels més bruts de Barcelona, i per curiositat vaig mirar el seu nom i me vaig trovar amb que se deia Flor del Lirio. Si els fems són *flors* i *lliris*...!

Vaig passar el de Moncada tot de cap a cap i fins m'hi vaig entristir. Hi ha // moltes cases senyorials que anteriorment devian pertenèixer i ser habitades per la antiga noblesa de Barcelona i are tots aquells suntuosos casals que tantes belleses deuen tenir a dintre, convertits amb imprentes, cotxeries, magatzems etc. N'hi ha alguns habitats per monges[,] com són el Montepio de Santa Madrona i me sembla un·atre alberc de nens pobres. Aquets... ja lluieixen quelcom més que els atres plens de pols i trenyines. Jo[,] bo i passant[,] me preguntava ¿ont són els propietaris d'aquets suntuosos palaus? ¿És possible que tots s'hagin tornat pobres i hagin hagut d'abandonar llurs hestatjes? ¿S'en hauran anat a construir-ne de nous al airejat Aixamplis? Tot pot ser, pro a mi me semblava que <des> les portes i entrades d'aquelles cases abandonades, a totes hores llensen doloroses queixes de solitut i anyorament de millors temps.

Fins a Mataró som estat del costat del mar. Era un dematí d'aquells que no somriu a ningú. Les montanyes boiroses i el mar tot gris. Al horitzó s'hi veia un vaixell que devia fer via // cap a Gènova. Ni pescadors hi havia.

A dos cuarts de deu arribàvem Arenys trovant la meva estimada cosina Enriqueta que m'esperava. He trovat el padrí mol aclaparat i na Rosalina també. He passat el dia amb ells sense anar a fer cap més visita. A les cis de la tarde n'he sortit. El camí l'he passat forsa quiet. A tres cuarts de vuit hem arrivat a Barcelona. Jo portava un paquet de taronges, un ram de roses i una mata de revoltosa que tot plegat m'ho havian donat les meves cosines.

A un cuart de nou arribava aquí trovant la <n>colla sense novedat.

¡Alabat sia Déu!

Maig

1er. Es dematí som anat a Sant Pere i no he tornat surtir. He taiat una jaqueta per n'Angeleta.

2. Som oït missa d'onse a Sant Agustí.

Con som estat a casa hi som trovat la Quimeta Comajuncosa de Sant Vicens. És germana d'en Pau.

3. Santa Creu. L'any passat era a Llufriu. Aquest any som amb un pis nou. ¿A·unt serem l'any vinent per Santa Creu? Déu ho sap.

4. Santa Mònica patrona de nosatros viudes. Som oït missa a les Missioneres del carrer dels Camps Elíseos. D'allà he fet cap per·a esbrinar com tenim la cuestió del trevai d'en Flor. M'ha semblat en bon camí si no surt l'entrabanc per haver-lo despatxat a can Miquel. Aquí és mol difícil colocar-se de nou al que l'han despatxat.

5. 1er divendres. L'he celebrat a les Cerves de Maria. No he tornat a surtir.//

6. Avui no he sortit per·a res. En Manel Serra ha vingut a dinar.

7. Diumenge. Estic refredada. Tota la nit el pit m'ha fet mal. Ben abrigada som anat a missa. A la tarde amb les petites hem anat als Jocs Florals. Fa tres anys que no hi havia estat. Com més va menys m'interéssan. Les composicions que premian són bastant fluixes. El president[,] en Joan Alcover de Mallorca[,] no sé per quin motiu no ha pogut venir i ha delegat un que tenia la veu afònica, no s'ha sentit bé, i el públic[,] poc indulgent[,] s'ha cansat de tenir quietut i ha resultat que l'home llegint i els oients sens escoltar-lo. El s[enyo]r secretari tampoc tenia veu i no s'ha entès de res[,] i això que lo poc que en som entès me semblava que anava bé. El guanyador de la Flor Natural ens ha llegit el seu trevai[,] que podia tenir més valor. Després la Reina i endevant. La segona composició // semblava la segona part de la primera. Dues més que no s'han llegit perquè els poetes no s'han presentat. Un·atre titulada "El temple devastat". Ha caigut tan rebé que a precs del públic l'autor l'ha tornada llegir. Versava tota sobres les destrosses ocasionades per la guerra. Un·atre titulat "Bacus" (no sé què més). L'ha llegida el seu autor. El darrer era d'un jovenet de Premià. Se titulava "La cascata". Se veia que les onades i tota la inmensitat del mar el tenian corprès dels que n'havia conjuminat un trevai llarc i ben arrodonit. Han premiat un·atre trevai amb un accèssit a la Viola que jo de bona gana li hauria donat el premi i no l'accèssit. No me recorda el túrul. Era de m[ossè]n Antoni Navarro. Ell mateix se l'ha llegit amb aquella trassa que hi té sempre. Era un somni de les montanyes, com el jovenet l'havia sentit per el mar. El comiat ens l'ha donat m[ossè]n Casaponce[,] del Rosselló. Ha estat mol acertat i aplaudit.

En Serafí també hi ha anat[,] als Jocs.

Ans de ficar-me al llit m'he fet un bany de peus.//

8. No he sortit. El refredat cedeix.

Som escrit a na Mersè, a l'Artizà i an en Peio.

9. M'he llevat tart respectant el refredat. No he sortit. Hem pagat el pis.

10. Avui ens han pujat el pa 5 cèntims el kilo.Tota la ciutat està de mal humor. Hi ha mals pressagis. Tot són rumors de vagues i esvalots.

Tot lo que ens envolta són espines... res més!

11. M'he llevat a les cinc. Fetes les meues devocions i comprat no he sortit més.

Tot lo que esperàvem de feina per ajudar-mos ha fracassat.

12. Som oït missa a Jesús i he parlat amb el germà del d[octo]r Rossell.

Vora les deu amb n'Angeleta hem anat al convent del carrer Avinyó. Volíam parlar amb la r(everen)da mare general i no // ens ha estat possible. Tot va coix[,] a casa!

En Serafí no se trova bé.

Som escrit al d[octo]r Llombart i a m[ossè]n Alcover. N'Angeleta renta. Té bon delit que Déu li conservi.

13. Na Montserrat ha estrenat una bruseta blanca <que> que teníam per fer des de l'any passat. Hi ha estrenat un collet de batista blanca amb topets blaus. Tot ho hem fet a casa i ha quedat mol bé.

14. En Lluís no se troba bé! En Serafí tampoc. Són les meues espines més fondes.

Som assistit amb un ofici al Bon Succés. Hi ha predicat el p[are] Miquel d'Esplugues. Ha desenrotllat el tema[,] qu'era referent al Sant Crist. Ho ha fet amb molta facilitat i ben arrodonit, pro Déu que me perdoni si l'ofenc censurant un seu ministre, m'ha semblat no trovar-i sentiment. No hi he sabut endevinar l'emoció dolcíssima d'un cor enamorat compadint-se de les doloroses angúnies del *monarca indiscutible*[,] com l'anomenava ell.// Sortint he tirat 5 centimets a la safata que hi havia

sobre d'una taula i m'han donat un pomellet de flors i una estampa de Jesús crucificat. He passat unes estones una mica reposada[,] que prou ho necessitava.

A la tarde amb les noies i els Alcántaras hem anat amb un concert de violí i piano a la Sala Mozart. La violinista que donava el concert és nevoda i fillola del d[octo]r Martí i Julià. En Lluís s'ha quedat a casa perquè no està gaire bé. En Serafí s'ha aixeribit i amb en Flor han anat a Sant Vicens a la festa conmemorativa d'en Ferrer i Costes.

15. Hem posat compreses an en Lluís perquè té por de pleurèsia. Lo pitjor és ser tan vora els exàmens. Quin torment és per mi tot plegat!

16. M'he llevat aviat per cuidar an en Lluís. Veient que no anàvem prou bé som anat a consultar amb el d[octo]r Rossell. Ha dit que deurà // ser grippe[,] lo que té en Lluís. Diu que n'hi ha molta passa. M'ha dit que li posem compreses de alcofoll i aiga a fi de dominar la febre.

Han vingut a veure'l en Sallarés, en Serra xic i en Catarineu.

17. Are mateix tots estem malalts. Les petites no estan bé. En Lluís ni avan ni enrera. Tots estem atuïts per no veure un bon camí net de barrancs.

Som vetllat an en Lluís.

El recader de Pineda ha portat una capsa plena de cireres. Lo mal[,] que tots estan malalts i no en poden menjar. Ens les repartirem amb algú.

En Francisco de les Planes ha vingut a dinar.

Han vingut a veure an en Lluís en Serra grant, Sallarés, Llorens[,] Manel i cinc companys d'aula.

18. Res de nou. En Lluís millora una mica.

19. En Lluís va millorant pro poc. Som anat a conferenciar amb el d[octo]r Rossell i m'ha dit que no se mogui del llit que la grippe va reduint-se.//

Som acompanyat na Montserrat amb el d[octo]r Soler per l'estómac. Passant amb el tranvia del Consell de Cent som sentit un cant de rossinyol. Devia ser un gemec anyorívol. Engaviat i sol[,] devia cridar els seus imaginats companyons que no li responian!

20. No he sortit per a res. Hem trovo molt cruixida. L'amargor me té atuïda. No sé fer atre cosa si_nó plorar... plorar molt. En Lluís s'ha llevat unes estones. A la tarde la temperatura ha pujat una mica.

21. Diumenge. En Manel Alcántara ha vingut a dinar. En Lluís s'ha llevat una estona. A la tarde de nou la temperatura ha pujat als 39. Són senyals dolents.

Hem rebut una pila de lletres dels nostres anyorats trenquelauquins. M'han trovat amb poc goig[,] molts malalts i sense recursos. Tinc de posar compreses an en Lluís i // no tinc diners per l'alcofoll ni per els remeis per na Montserrat. Quina situació més negre!

Junt amb les fotografies hi havia la de la petita Irene, que mai l'havíam vista. Avui als Paüls hi féian una funció dedicada al Sant Crist de l'Agonia. Semblava feta per mi. Les seues meditacions me pujaven cap ont no hi ha negrors ni tribulacions ni desaires ni misèries! Uns moments d'alivi i descans de la meua dolorosa lluita.

També hem rebut una fotografia d'en Joanet de primera comunió. Quin posat més piadós[,] pobre àngel! Pobres criatures predilectes de Jesús! Com s'i deu complaure[,] atjuntant-se amb aquets cors tan tendres i icnocentons. Que Jesús sia sempre el seu més gran amic i defensor de tota la seua vida plena de perills!

En Lluís se trova forsa aclaparat. Enfebrat i dèbil per a resistir! Déu ens ajudi!

22. Tot avui me sento mol xafada. No tinc esma per·a fer res. Sembla que me llígan i entumeixen // tots els membres del meu cos. En Lluís està quelcom millor pro me fa enfadar perquè no se vol estar de fumar. Després ve la tos i no sab de què. La temperatura no ha arrivat fins als 38. S'ha llevat una mica i prou. Déu ens ajudi!

23. Com tots els dies, m'he llevat a les cinc. El vigilant an aquesta hora truca a la taverna de Cal Nasi[,] titulada darrerament amb La Música Moderna. Quin títul més poc amb consonància amb una taverna[,] si no és el *manubri*. El vigilant fa petar dues bastonades i un rrrac esgarrifós a la porta mentres el rellotje de la Universitat toca les cinc campanades i del cap d'uns moments passa el primer tren del carril de Sarrià. Llavors me llevo i vaig a donar lo que en Lluís necessita. Durant la nit s'en cuida en Flor. S'ha llevat una estona, pro a la tarde ha estat amoïnat i se queixava del costat dret. En Flor ho ha anat a esplicar an el d[octo]r Rossell. Ha dit que vindrà a // veure'l. És

ben trist que un jove an els seus millors anys tingui d'estar al llit entrabancat dels seus ideals! Això és lo que passa an els meus pobres Serafí i Lluís.

La guerra segueix enfurestida com uns lleons. A Fransa es bàtan amb tota la feresa. A Verdun hi ha quissab els dies i mesos que dura i cap se rendeix! Una infinitat de morts de les dues bandes!

24. Bo i cuidant-me d'en Lluís, escrivia a la taula del menjador. Eren unes estones boniques. Tots els dematins ho són[,] de bonics. M'hi he distret una mica.

Per lla les onse el d[octo]r Rossell ha vingut a veure en Lluís. Ha dit que se té de reforsar i que amb tems i paciència tot anirà bé. Con ell ha estat fora som acompanyat na Montserrat amb el d[octo]r Soler. M'ha pressagiat coses tan negres referent a la salut de na Montserrat que som quedat mol desconcertada. Ens ha aconseiat que anem amb un metje que li posi els rayos X i aixís estarem segurs de lo que té[,] puig ell tem que te no sé què m'ha dit a la vena horta que la pósan // amb un perill de morir repentinament.

25. En Lluís se va refent. El s[enyo]r Alcántara ha vingut avisar an en Flor que vagi a la Canadiense per veure si el colócan. Déu ho volgués.

Na Montserrat s'ha fet un capell blanc mol bufó. Amb na Maria i en Serafí han anat a veure "Nausica".

26. Llevada més dematí que els atres dies[,] puig la pena per lo de na Montserrat no me dóna repòs. Avans de gastar diners amb els rayos X he cregut més encertat acompanyar-la amb el d[octo]r Rossell. L'ha visitada ben detingudament i ha dit que el d[octo]r Soler és un *ase* per haver-me espantat tan[,] puig no hi ha la més petita senyal de aneurisme. És sensillament que està delicada del estómac i ha de tenir comte amb lo que fa i lo que menja. M'ha retornat de mort a vida. En Lluís se va reforsant.

En Flor ha comensat d'anar a fer pràctiques // a la Canadiense.

Jo no sé com sortiré; tot són prescripcions i receptes i jo encaparrada sempre. Diuen que els diners no fan la felicitat a ningú, pro la manca d'ells enmalalteix a tothom.

27. En Lluís va millorant cada dia més.

28. Diumenge. En Lluís ha sortit unes estones.

Jo a les set ja era a casa després d'haver fet les meues devocions i comprat lo necessari.

La epístula d'avui és preciosa i mol recomanable i ben poc practicada. No és de sant Pau. És de sant Jaume. Se refereix al bon exemple que devem donar sempre.

29. En Lluís segueix bé.

Amb n'Angeleta hem anat al convent de Montció. Hem parlat amb la mare priora. És d'Hostalrich i fa vint-i-nou anys que va ingressar a l'esmentat convent.// És mol agradosa i se veu que si voler fos poder, acceptaria a n'Angeleta desseguida. És cuestió de vots i quissab com aniran. Déu decidirà.

30. No hi ha res de nou per anotar. Fa bon temps, en Lluís va bé i les noies van fent.

Les noves de la guerra[,] dolentes com sempre.

31. Com a coronació de les devocions del mes de maig avui fan funcions mol solemnes per_tot. Jo no assisteixo amb cap. Som oït missa[,] he combregat i encare que devocions curtes pro dolcíssimament sentides.

Segueix el bon temps i els malalts se van refent poc a poc.

¡Alabada sia la Verge Maria!

Juny

1er. La Ascensió gloriosa de Jesús. Ne som escrites algunes ratlles que no tenen cap valor. Si les hagués pogudes escriure es dematí hauria fet millor feina. Som escrit a na Carme Bach, a m[ossè]n Piera i a na Florida.

2. En Flor ha començat de trevaiar a la Barcelonesa.

3. Som oït missa al convent de les Dames Negres.

He rebut una carta de la s[enyo]ra Monserdà.

Som anat a veure na Celina.

Avui els porters de casa s'en han anat i n'han vingut uns atres.

4. Diumenge. Som oït missa a la parròquia. Sempre me plau més de bon dematí.

A la tarde les noies i els nois han anat al Park Güell a la festa d'Infants i Flors.

Jo m'he quedat. Som escrit a la s[enyo]ra Monserdà per si ens dóna un camí per na Carmeta Bach. És una senyora mol sensilla i compassiva.//

5. Els senyors Curet han vingut.

Som anat a conferenciar amb el tutor de na Carme.

Llegim que hi ha hagut un gran combat naval entre anglesos i alemans.

6. M'he llevat a tres cuarts de set. Massa tart i tot avui la feina me va endarrera.

Ha vingut una senyora d'Arenys amb una filleta i un seu germà.

7. Som anat a fer una visita an el s[enyo]r ecònom de la parròquia de Jesús. És una bellíssima persona. M'ha fet un encàrrec de molta trascendència.

Som entrat a Montció a parlar amb la mare priora. Sembla que tot va bé. I per últim som anat a casa del organista de Jesús per un assunte de n'Angeleta referent a la música.

8. Som anat a les relligioses del Servei Domèstic per un bon camí per na Carme Bach. Elles no poden colocar-la, pro m'han indicat ont // tenim d'anar per això.

9. Som anat a veure el d[octo]r Homs. Entre tots si Déu ho vol trovarem lo que cal per·a na Carme.

No rebem cartes de Trenque Lauquen. Jo tampoc tinc humor per escriure.

10. En Lluís m'ha escrit a la llibreta. Sempre és ell qui més la llegeix i m'hi fa lletres. Avui li ha donat per anotar que el nen de na Gracieta cumpleix 3 anys.

11. Diumenge. Ben dematí som anat a les meues devocions a S[ant] Pere. És tot lo que som pogut oferir a Déu en agraïment del recort de la vinguda del Esperit Diví al cenacle, comunicant la llum evangèlica als apòstols i deixebles que acompanyaven a la Verge Maria. És una festa mol grant.

Per lla les deu m'ha comparegut na Carmeta Bach. Faig per ella tot lo que puc.

Les noies i en Serafí han anat amb un concert a Belles Arts. A la tarde els mateixos i na // Carme han anat a passejar per l'escollera.

12. Les petites amb na Carme han anat a S[ant] Pere per una dilligència. Des d'allà na Carme s'en ha anat a Badelona amb sa germana Roser.

Som caminat mol. Dels vint cèntims que som estalviat de tranvies m'he comprat dues mates de flors plenes de ponselles que faran bonic al nostre balcó. En Manel me deia que \en/ aquet acte meu s'i veu la economia i el bon gust.

13. Sant Antoni de Pàdua. És un sant mol popular. No sé per·què jo el conec mol poc. Diuen que és el patró dels paletes.

Han vingut na Carme Bach amb na Roser, el seu home i els fillets. Més tart, som anat a veure el seu tutor i posar-mos d'acort perquè ella se vol colocar amb un lloc o l'atre perquè no pot continuar a Vich. Farà mol bé.

14. En Lluís s'ha examinat.//

Amb na Carme hem anat a buscar la germana del tutor i hem mirat d'anar amb una casa que ens n'havian parlat. Ni tant·sols hi hem pujat de tan males referències que ens n'han donat. A la tarde les tres hem tornat a surtir per lo mateix. Na Carme s'ha quedat a sopar i a dormir.

15. Hi ha vaga de teixidors i teixidores.

No trovem lo que ens convé per·a na Carme.

16. Som anat al Institut d'Estudis Catalans. Hi he trovat el d[octo]r m[ossè]n Alcover. Hem enraonat bona estona. Quin senyor més sensill i comunicatiu.

17. Han vingut en Manel i en Llorens. Sempre fan bona colla a casa.

18. Diumenge de la Santíssima Trinitat.

Si m'hi pogués esplaiar, mol me plauria escriure'n alguna cosa per la grant trascendència pro ara cuatre mots i prou. La feina no ho permet. Avui és l'Aplec de la Sardana. No // hi hem pas anat perquè no tenim ni salut ni humor ni ganes de gastar diners amb festes.

Les petites el dematí han assistit a la solemnitat de la primera comunió de les nenes del Colegi Barcelonès. A la nit han volgut anar al Turó Park. Han ballat sardanes i ballets populars i focs artificials. Ben tart hem tornat aquí a peu sempre.

19. Avui no he sortit. N'Àngela m'ha anat a fer la mitjora de vetlla a Sant Pere.

Ha vingut n'Adelita Genís de Palafrugell.

He continuat escrivint an el bloc del Diccionari.

20. Hi ha vaga i sembla que té mal aspecte. Des del balcó del menjador hem vist una colla de vaguistes que anaven cap al passeig de Gràcia. També han passat guàrdia civil de a cavall. Devian anar cap a les fàbriques de Sans.

Rebem carta de m[ossè]n Alcover i d'en Pau.//

21. Amb les noies hem anat a missa en obsequi al gloriós patró de la joventut. Ell intercedeixi devant de Déu per·a la salvació del meu Lluís i dels atres que no pórtan el seu nom.

En Serafí ha dit que na Mersè amb na Florinda i el seu masover han arrivat aquí. Han portat un ram de flors de casa de Llufriu.

22. Corpus. A casa tot són defalliments que m'omplen el cor de tristor. M'he llevat a les cinc. He regat les flors i a dos cuarts de sis he surtit per anar a missa a Betlem. Per aquets barris he vist un revolotegament de girapadassos i he sentit unes cantúries d'aucells que m'han alegrat una mica. Tan dematí no he volgut passar per els carrers bruts i deserts de Ramalleres i Xuclà. He passat per la rambla de Canaletes fins a la parròquia. Tenia esperansa que aquet tros de carrer m'animaria i res d'això he obtingut. Si an els abres de la Rambla hi ha pardals, o dormian, o són muts, o jo no els he sentits. Algun carro de flors i prou.

Som oït la missa primera. M'he assegut // amb un dels bancs ont hi seuen les més pobres i més arreconades des de ont podia oir la missa amb més quietut. És tot lo que he pogut fer per Jesús en la seua grant diada.

Amb en Flor i na Neus hem anat a cala tia Cristina a veure na Mersè i na Florinda.

23. Hem rebut carta del apoderat de la Habana amb un giro rebé massa petit. Som anat al Banc Hispà Americà. He parlat amb el s[enyo]r director del banc demanant-li

<qu> si me volia recomanar amb els empleats perquè me paguessin i no m'anessin amb més retòriques. Ho ha fet i llestos.

Na Mersè i na Florinda han vingut a dinar. Després han vingut la tia Cristina[,] na Neus i en Pep.

Som de nit i se senten un espatec de focs i trons i llamps que esparvera. He notat que aquí hi ha més rebombori que al carrer de Còrcega. Hem menjat la tradicional // coca de Sant Joan.

24. Avui som escrit an el s[enyo]r bisbe d'aquí, fent-e-li una petició per obtenir un favor que únicament ell pot resoldre. Déu hi fassa més que nosatros!

25. Diumenge. Res de nou. La epístula i l'evangeli d'avui són preciosos.

26. Avui he fet una feina que m'ha pesat mol tenir-la de fer. La situació de casa és tan dolenta que ens ha fet pendre resolucions que mai hauria pogut imaginar. Qui m'ho hagués hagut de dir que arrivaria un dia que hauria de pujar les escales d'una casa ont s'hi empényan tresors tan estimats...! Hi he vist cares de tota mena d'estaments. Uns me feien compassió, atres els mirava amb recel... En fi, de compassió m'en feien tots perquè vui pensar-me que com jo mateixa les proves que hauran sofert ans no s'hauran decidit entrar an aquell lloc.// Si no ho fes, com <h> retornaria en Lluís i na Montserrat de les seues enfermetats? I an el pobre Serafí[,] que mai el puc perdre de vista cuidant-lo i alimentant-lo tan com m'és possible? Quin dol és per·a mi tot plegat! És per això que m'he decidit a portar les meues joies nuvials junt amb atres que en teníam i uns binocles d'en Florenci a la casa Mont de Pietat perquè me deixessin uns cuants duros per anar aguantant la mala situació. Ho puc treure con tingui els diners que m'han deixat, i si no, d'aquí sis mesos puc prorrogar i cada sis mesos puc fer el mateix. Allà dins, m'he tingut de esperar molta estona perquè me toques el turn (o la tanda[,] que és més català) i anava observant tot lo que hi passava. Una senyora que portava un paquet gros se queixava perquè ens feien esperar tan. Deia: «Si no fos que m'ha costat tan de decidir-me i are ja som aquí, m'entornaria ja que se me fa massa tart.» Per fi li ha tocat d'entrar an aquella portella que // ni mai hagués hagut de veure ni ella ni jo. Con n'ha sortit... *consumatum est.* Ja no portava el paquet. Ja tenia fet el sacrifici a cambi d'algunes pessetes que anirà gastant. Si ella s'hagués pogut pensar lo que mútuament l'he compadida! Hi havia joves. Per·què hi eren[,] aquells joves? No fa gaire bon senyal.

Jo hi he portat les joies nuvials que amb tant de goig vaig rebre-les! Per·què m'en varen comprar[,] de joies[,] si tan poca m'en han donada[,] de joia? Joies: per·què s'en cómpran[,] de joies? Con jo era joveneta varen alegrar-me i les vaig lluir una pila de vegades. Llavors per mi tot ho era[,] de joia. Aviat s'em va acavar per <a> camviar-la amb tribulacions continuades sempre més!

27. Res de nou. Els Perandones han vingut. An ells sí que totes els hi ponen! Què hi farem!

28. He parlat amb el s[enyo]r rector de Sant Pere i amb el s[enyo]r Crusells. Hem parlat de coses de trascendència amb tots dos.//

29. Som anat al ofici solemne a la parròquia de Sant Pere. És la seua festa·major. El predicador s'ha esplicat mol millor que el de l'any passat. Si jo tingués temps i trassa en parlaria llargament a fi de comunicar llum evangèlica com ho ha fet ell. No hi arrivo i m'en tinc de quedar amb les ganes.

A la tarde les noies han assistit amb un concert al Esbarjo Parroquial de Sant Pere.

En Mingo de Sant Vicens ha dinat amb nosatros.

30. Avui[,] acavament de les funcions que tot el mes s'han dedicat al Sagrat Cor. Som fet les meues devocions matinals als Paüls.

S'han acavat les festes com deixo dit. Imitem a m[ossè]n Cinto amb el seu gloriós cant. «En tot lloc i en tot moment / procurem que alabat sia / lo Santíssim Sagrament. Lloc de conhort per·a les ànimes atribulades. Lloc ont hi és tota la ciència divina i humana.»

¡Visca Jesús en nostres cors!//

Juliol

1er. Som anat unes estones a fer companyia a na Celina. De diners en té per tot lo que necessita i més i tot, pro com és tan romàntica i supertissiosa i plena de manies, també passa els seus disgustos. És allò de qui no té maldecaps, ells se'ls busca. Hagués de passar per el meu camí: trovaria que els seus disgustos són flors!

2. Anyorem noves dels nostres trenquelauquins. No sé per·què no escriuen! Tots estem mal humorats i tristos perquè res va bé.

3. Hem rebut un giro que ens ajudarà quelcom. Som escrit a m[ossè]n Alcover, al d[octo]r Carreres i Artau i al s[enyo]r Serra i Pagès.

Som anat a la Normal de mestras, al Institut d'Estudis Catalans i a can Jorba. Hi he comprat un vestit de piqué blanc per na Montserrat que m'ha resultat baratíssim.

4. He sortit unes estones. Na Celina ha vingut. La compadeixo encare que tingui molts diners.//

5. Som anat a veure els Alcántaras.

6. Fa calor pro an el pis nostre no n'hi fa.

7. 1er divendres. Som oït missa de dos cuarts de sis als Paüls. Hi ha vuit anys justos, avui els cumpleix[,] que no he deixat cap 1r divendres de mes d'anar a combregar continuant aqueixes devocions tan recomanades. Tot sia a major glòria de Jesús.

A la tarde amb n'Angeleta hem anat a Montció. Anem embastant l'entrada seua an aquell lloc si Déu l'i vol.

8. Per lla les set n'Angeleta s'en ha anat a la Estació del Nort i d'allà cap a la montanya de Montserrat. Hi ha anat amb una colla de catequístiques de la parròquia de Jesús. Déu vulgui que tinguin bon temps.

9. Diumenge. Som oït missa de set a Sant Pere. El sermó evangèlic dels pescadors <de> // Galilea m'ha entussiasmat. Benhaurats sermons tan casulans com sensills, pro són els que tenen més valor. Aquets no tenen cap desitg de ser aplaudits ni felicitats ni retribuïts de cap mena, sinó el goig d'haver cumplit la obligació de catequisar als feligresos. Ditxós qui s'en aprofita[,] del sermó del evangeli. Es matinal ple de unció paterna i zel de Bon Pastor.

Som escrit llargament. En tinc sort[,] dels meus esplais epistolars. Ells me cúran o enbàuman tots els mals.

10. Quin tip de rodar m'he fet avui. Som anat a ciutat. Som acavat el vestit blanc de na Montserrat. Ella i na Maria s'han examinat de francès a la Universitat. Tart de tot som anat a la Estació del Nort a esperar a n'Angeleta[,] que arribava de Montserrat amb les seues companyes. A tres cuarts de deu de la nit han arrivat. A dos cuarts de onse arribàvem a casa. Som anat a buscar les petites als exàmens i les he trovades que en surtian. No savem el resultat fins diumenge vinent.//

11. Som escrit an en Joan. Na Montserrat no se trova bé. Som anat a can Rossell a buscar número perquè demà la visiti.

12. Avui han vingut n'Enriqueta d'Arenys amb un seu germà i la germana més petita. És ben tísica[,] pobreta. Ni s'ha vist amb ànims per a pujar l'escala de casa.

Hem rebut carta d'en Joan per en Flor i d'en Pau per mi.

<3>13. Hi ha vaga de ferroviaris. Des d'avui estem en estat de *seti*. La malestruga nova ha caigut com una llosa de plom. Ningú està content.

Som anat a visitar els senyors Curet al carrer del Hospital.

14. Les vagues continuan i la censura i moviment de soldats carrilaires també.

15. Avui comenso el trevai de Folklore per a l<a>'//Arxiu que hi ha a la Universitat. Ho faig per amor a les tradicions tan boniques dels nostres passats. Aixís me fa l'efecte que els hi oferim un homenatje.

16. Diumenge. Som oït missa a la Catedral, i som demanat ont resideix un mestre de cant gregorià peraquè dongui llissons a n'Angeleta ans d'entrat al convent. Resulta que viu no gaire lluny d'aquí. Hi hem anat i ell tenia molta pressa i hem quedat que demà ho acabarem de resoldre.

A la tarde han vingut ses Patllàries d'Olot. Més m'hauria estimat que m'haguessin deixat sola. Se reposa més.

17. A la tarde ha vingut el d[octo]r Elies[,] qu'és el que donarà tres llissons setmanals de cant gregorià a n'Angeleta.

18. Som anat a Sant Pere a buscar un document que m'ha fet el s[enyo]r rector. És el permís que dono jo a n'Angeleta per a entrar relligiosa.// L'han firmat el s[enyo]r rector[,] m[ossè]n Massip, m[ossè]n Llorens i jo.

19. N'Angeleta ha comensat les llissons gregorianes.

Som anat a veure la família Alcántara. Hi ha vingut la Rosita Llorens. Quin contrast fan amb n'Angeleta de casa! Totes dues aprenen el cant per·a dedicar-s'i. Totes dues tenen llurs aficions, mol allunyades i diferents! Mentres la Rosita ja li sembla trovar-se al teatre cuberta de flos[,] joies i aplaudiments, n'Angeleta s'en va a lluir els seus refilets amb un benhaurat convent destinada a les solemnitats corals, ont no hi ha de copsar cap corona mundanal, oferint a Déu totes les seues glòries i moments de joia que sens dupte <cup> sentirà esplaiant els seus ideals artístics en_vers Déu i ses germanes en relligió. Sia per totes dues ben pròsper l'esdevenir.

20. A la nit hem anat a les sardanes dels Josepets. Na Neus ha vingut tota intranquila.// No sé pas què deu portar-se entremans en Pep. Quelcom no gaire net ni recomanable[,] ben segur.

21. Hem rebut noves de Trenque Lauquen. N'Angeleta ha anat a Montció i n'ha tornat tota contenta.

22. Les vagues són arrenjades.

Fa una calor forta. Les noies han anat als banys.

23. Diumenge. Som oït missa de sis a Sant Agustí. No he tornat a surtir. N'Angeleta ha anat al convent de la Punxa (Adoratrius). En diuen de la Punxa per la forma del edifici.

Les petites no han sortit.

24. Som anat a Sant Pere i al conservatori del Liceo. He entrat a la secretaria a preguntar lo que se necessita per·a ingressar i apendre el violoncel. L'empleat ha estat mol amable.

25. Som estrenat un matiné de batista negra // que sembla de ceda. S'hi va mol fresc.

Han vingut les germanes Cristina i Montserrat de Sant Vicens. Han esmorsat aquí.

Som anat a ciutat i con n'he tornava estava tan abismada amb la tristesa que mai m'abandona que m'he desorientat i no savia ont era. Al carrer d'Aribau, som entrat amb una merceria, he comprat dos pareis de mitxons per el nois. Com som estat fora la tenda, ben cert que no he sabut ont me trobava. Anava d'esma amb ple convenciment de que m'havia perdut a ple carrer d'Aribau[,] tan conegut i prop de casa. Quina pena me feia veure lo poc que som! Com era possible que no sabés ont me trobava? I verament no ho savia. Llavors m'he recordat que cantonada al nostre Consell de Cent hi havia un \lloc/ de *xurros*. Ells m'havian d'orientar. Si caminant els trobava[,] bé, si·no, no savia anar a casa de cap manera. Els he vist i he tornat en si del meu ensopiment.

Al vespre en Lluís se'n ha anat a dormir // a Sant Vicents per·a demà surtir amb en Pau a la progectada excursió. S'en ha anat mol content.

26. No he sortit. No hi ha res per·a contar.

27. És el dia més calurós d'aquest any. Fins an aquet pis n'hi fa. Ha fet una gropada fenomenal pro no ha passat de molta fressa. Fins el vent que feia era calent.

Se sent un gramòfon que fa uns bruels esgarrifosos.

28. Tothom se queixa de tanta calor. Hi ha gropades seques que recréman més la temperatura.

29. Com tots els dies, m'he llevat a les cinc. A dos cuarts de set ja tenia es tarrat ple de llensols.

A la tarde han arrivat na Sara i en Manel. Per lla les onse de la nit el d[octo]r Pla i Armengol ha vingut a visitar la Sara. Na Neus ha vingut a contar-me coses // que m'han entristit mol. Ens donaran mol que fer amb el poc ceny del seu home.

30. Som oït missa de dos cuarts de set a les Cerves de Maria. Les noies, de vuit allà mateix. No hem tornat a surtir per tanta calor. N'Angeleta ha anat a cantar a Jesús.

En Manel i la Sara continuan amb nosatros. Vespre de tot el d[octo]r Pla l'ha tornada visitar. Han vingut els Alcántaras.

No rebem cartes de ningú. Ni en Lluís ens diu res. Se diu que les gropades han fet mol de mal fora d'aquí. Han caigut fortes pedregades a la Garriga i atres llocs.

31. Na Sara se trova millor. Continuan aquí. He comprat una galleda per l'aiga bruta del rentamans. He suat com un carreter mentres feia el sopar. Cap dia havia suat tan.

N'Angeleta va construint la seua entrada a Montció.

Agost

1er. Calor com sempre. Som anat a la Boqueria a comprar i passant per aquells carrers d'en Xuclà el sol hi queia com brases de foc.

Se m'han trencat les uieres. Res més em mancava.

En Lluís diu que hi estan tan rebé[,] a les Planes. Qui hi pogués fugir. L'istiu, a ciutat no s'hi està bé.

2. El sant de n'Angela. Ha rebut una pila de felicitacions. La Sara Llorens li ha fet ofrena de uns tortells, i les relligioses de Montció[,] d'un dols forma de peix fet per elles mateixes. És de cudeny i mol ben encertat.

Hem cumplert les devocions del Jubileu.

Avui surtint de la plassa també m'he desorientat. He surtit per una porta que mai m'en havia donat, i con som estat a defora no he sabut ont era. El rètol del carrer hi deia Jerusalem. Mai n'havia sentit a parlar. És dels més lletjos de la ciutat. He vist el tranvia del carrer del Carme i ja he sabut ont caminava. Som arrivat a casa que ni respirava // de tanta calor. No he reposat perquè el dinar havia de estar llest a les dotse. Han vingut na Francisqueta Llorens amb en Pep Gassiot. Gairebé no els he vistos perquè tenia el temps just per el dinar. A dos o tres cuarts d'una s'en han anat la Sara i en Manel amb una calorassa que axficiava. S'en han anat a les Planes amb na Francisqueta i la minyona de la Sara.

A la tarde he ben reposat[,] que mol ho necessitava.

3. Ni podem dormir de tanta calor. Suava copiosament. Tot el dia ha semblat una fornal que no donava repòs.

Som escrit an els nens de Trenque Lauquen.

4. Som anat als Paüls de bon demati. No m'hi sentia gens bé. Ni ànim tenia per·a resar. Si no hagués estat 1er divendres no hi hauria pas anat. El cor i l'esperit enlairat prou li tenia, pro me dominava un estat d'ànim // produït per·a l'indolència del cos[,] que me tenia tota esmortuïda.

5. No he sortit fins a la tarde i encare per compromís. Ni mai sabés lo que són els deures! Viuria més lliure sense haver de tenir atencions a ningú. Som anat a veure na Celina. Air de nou se li va embarcar el seu home. Ella està més contenta.

Les noies han anat a ballar sardanes als Josepets.

6. Diumenge. La festivitat d'avui és sublim. Si tingués més repòs m'en donaria més comte[,] de les solemnitats evangèliques. La transfiguració del Senyor. Ditxosos i privilegiats apòstols que la varen contemplar! Que Déu ens comuniqui la llum veritable que resplandeixi en els nostres inteligències per·a compendre tota la sublimitat de la festa d'avui. Som felicitat al s[enyo]r rector de Sant Pere per la feste seua onomàstica que celebra avui.

En Manel Alcántara ha vingut a dinar. No fa tanta calor.//

7. En Lluís cumpleix 22 anys. Encara és a les Planes. Avui hem rebut cartes de la Sara i d'en Pau que diuen s'hi està tan bé allà·dalt. Aquí torna fer calor que no se pot respirar. He fet una cortina per el nostre cuarto per·a poguer dormir amb la finestra overta. És d'un devantal meu i unes faldilles de n'Angeleta.

8. Anit no se podia viure de tanta calor. Entre això i malsdecaps per·a fer cara a la situació econòmica no tinc mai repòs. M'he llevat a tres cuarts de cinc. El cel[,] *apedassat* tètricament que profetiza tronades per la tarde. Temps rigurosos com aquet solen acavar malament. Que fassi lo que li *roti*[,] diu en Pep Saubà.

9. Dematí s'ha posat boira espessa, lletja i negra, pressagi de calor axficiant. No surto.

10. Tots estem ensopits menys n'Angeleta[,]// que diu veu les coses rosades per el seu pervindre. Té tot el motiu, puig el camí que vol empendre no el trovarà sembrat de tantes espines com l'he trovat jo. Encare que el món s'en burla, i ridiculitza la vida del

claustre, és reposada, sense maldecaps per·a posar pa a la taula ni obligació de vetllar per les ànimes que Déu ens ha posat entre mans.

Jo puc exclamar com la honorable poetesa mallorquina na Maria Antònia Salvà. Diu aixís[:] «El repòs que jo voldria / an el món no'l trovaré. / Jo voldria, jo voldria / el cel con me moriré.»

11. M'he llevat mol dematí. Con al rellotje de la Universitat ha tocat les sis ja tenia es terrat ple de roba estesa. La sortida del sol ha estat preciosa com mai li hagués vista. Un turonet de núguls daurats que enlluernava deuran ser precursors d'una gropada que no ha vingut, pro ha vingut en Manel Serra.

12. Boires i calor que no deixa fer res.//

13. Diumenge. M'he llevat a les cuatre. No se podia estar al llit de tanta calor. Som oït missa de dos cuarts de sis. La lluna se veia cap a Sans con m'he llevat. Semblava plena de foc.

A la tarde[,] con més embadalida estava amb els meus estres d'escriure an el escriptori d'en Lluís i avans de na Gracieta, m'ha arrivat en Pep Saubà contant-me una pila de misèries que pàssan perquè no'ls hi arríban diners de la Habana. Déu meu! Som agafat un mucadó de farcell [i] li he omplert de comestibles peraquè mengin. Ara són tres cuarts de sis de la tarde i m'en hi vaig per veure si consolo la pobre Neus[,] víctima de totes les capgrossades del seu infelís...

Per lla dos cuarts de sis en Manel s'en ha anat cap a Pineda.

14. A tres cuarts de sis m'he llevat. A les onse som anat a Sant Pere. Som felicitat a la Maria Mujal.

Tot fa estar ensopit i malaltús.//

15. Som oït missa de dos cuarts de set a les Cerves de Maria. Amb N'Angeleta hem anat al ofici a Montsió. Les monges cantàvan. Era ofici solemne. Al fons de la capella hi havia un túmol regi preciós del tot, ont hi havia una imatje de la Verge Maria en son llit de difunta. Hi havia uns angelets que tocaven violins i atres que ploràvan, i moltes flors i llum i molts devots que hi resaven. Tot era bonic. Les festes de la Verge me plauen totes, i més la d'avui per haver assolit tanta glòria com el seu Fill, essent

transportada com Ell al cel en cos i ànima. Tanta glòria no va assolir-la, puig Ell va envolar-se'n amb sa pròpia virtut i Ella[,] per mitjà dels àngels que la varen transportar plena de llum i glòria a les regions eternes ont hi és glorificada contínuament enviant-mos benediccions abundoses. Sigui are i sempre la nostre amorosa atvocada, intercedint al Altíssim per·a nos<t>atros[,] pobrets desterrats en aquets llocs de tribulacions.

16. Hem rebut carta del apoderat de la Habana.// Diu que no reb les meues cartes. Bé és prou estrany! No se m'en pert mai cap. Se perdran només les que escric an ell? Si som escrit amb sobre certificat.

17. Mare de Déu! Llegeixo una llibreta de 1910 i trovo que no podia tocar aiga, que me costipava tan sovint i a tot temps i que per això vaig haver de llogar bugadera. Bé se m'han cambiat es comtes. Ara rento més que una bugadera, i suo trevaiant més que cap jornaler, i no me custipo tan sovint. Bé m'hen dec haver tornat[,] de forta. Sort n'hi ha que jo m'aguanto! Passem un istiu de lo més rigurós. Ni plou ni refresca la temperatura. El vent que fa és calent: sempre boires que fan enmalaltir an els que no podem surtir de ciutat per manca de lo indispensable.

Avui a la Gran Via vora el passeig de Gràcia hi havia els autos dels escombriaires. L'Ajuntament de Barcelona s'ha // pres el luxe de posar autos que escombrin els nostres carrers. Estàvan parats. Els xofers, alguns dormien, atres llegian, atres dinaven, i fins amb un hi havia una dona joveneta i pobrement vestida, asseguda al lloc del xofer. Aquet no hi era. Qui ho hagués hagut de dir trenta anys enrera con els carrers més principals eren escombrats per una corda de presos, cada un d'ells amb la fenomenal escombra i la corda lligada al bras. Tots amb el mateix ritme de mandra i indolència, pro anaven fent. La manera d'escombrar moderna és més justa.

Passant per lla mateix m'he fixat amb uns cartells del cine que anunciaven "Mater Dolorosa". La protagonista és la venerable Sara Bernart. És una tragèdia.

18. Anit des de la meua finestra he pogut contemplar una sortida de llum preciosa, com no s'en hagin vistes de millors. Semblava que de la plassa de Catalunya en surtia una fenomenal montanya negra, tota escai//xalada com roques cantelludes que anaven pujan fistonades d'uns preciosos ribets d'or d'uns resplandors atmirables. La brillantor anava aumentant. Tot plegat anaba enlairant-se vetllant suaument els lluminosos estels que impotents devant tanta magnificència restaven avergonyits i amagats.

Per fi d'un puntet de les daurades punxes ha clarejat una <puntet> guspira del astre de la nit que per un moment m'ha deixat embadalida. De per tota la montanya de núguls sortian resplandors de llum i amb un moment fantàstic ha aparegut la encantadora lluna com hòstia oferida al Déu tres voltes sant. Quina macnificència![,] quins cants se podian enlairar a Déu per haver-mos donat tantes preciositats!

Ara som a la tarde. Hem rebut carta d'en Pau per en Serafí. Diu que demà arríban. Ha vingut una senyora del carrer del Hospital qu'és germana del senyor Curet. Ha portat una fotografia dels nens de can Gibert de Trenque Lauquen. És mol maco.// Porta un violí que li està mol bé.

19. Per lla la una han arrivat en Pau amb els nois de casa. Venian de les Planes. Ha dinat aquí. N'Angeleta amb na Neus han anat a Montsió. Jo m'he quedat amb en Pau. Cap al vespre l'han vingut a buscar i s'en ha anat cap a Sant Vicens.

Som escrit a na Florinda.

20. M'he llevat a les cinc com de costum. He portat llet an en Lluís.

Som oït missa de dos cuarts de set a Betlem. A tres cuarts i mig de vuit arribava a casa amb l'ànima asserenada i tranquila d'haver cumplert les meues obligacions espirituals i temporals, ja que si no \n'/hagués tingut de les darreres m'hauria estat més estones a l'iglésia, pro con la feina me crida sem<p>bla que sento punxes que m'encamínan cap a casa.

L'epístula d'avui se refereix als coneixements que l'Esperit Diví ens comunica i la obligació // que tenim de fer-ne ús cada cual per lo que se senti inspirat, ja sigui per mitjà de la paraula o dels escrits, o lo que sigui, puig tots tenim un do sobrenatural que ens dicnifica i fins d'aquet do Déu ens demanarà comte del ús que n'hàgim fet encare que no n'hàgim fet cap mal: tan·sols no l'hàgim utilitzat. ¡Com n'hauríam d'estar al corrent d'aquestes coses!

L'evangeli se refereix dels dos homes que anaven a resar an el temple. També are per desgràcia hi ha molts faritzeus i pocs publicans. Cada u donarà el seu comte.

Són les deu del dematí. He llegit un llibre dels Jocs Florals del Casal Català de Buenos Aires del 1908. N'hi ha una pila que els he llegit amb goig. Mentrestant, al carrer de Balmes un fonògraf baladreja furiosament. Ha tocat "La Santa Espina", "Montanyes de Canigó" i una pila de cansons i més esvalotades troves, <trobes> que si no fossin de la terra me farian nosa sentir-les.//

21. Amb n'Angeleta hem anat a Montsió. Ha cantat tot ple pro una mica espantada veient-se devant del *tribunal* que la té de judicar. N'hem vistes moltes[,] de monges blanques dominiques.

Som anat a cal d[octo]r Rossell. Feia una gropada tremenda que pujava de cap a Vich negra i lletja com un pecat. Llampegava contínuament.

Hem rebut un giro petit. Alabat sia Déu!

22. Som anat a Jesús a buscar un certificat de bona conducta de n'Angeleta i un·atre per lo mateix de m[ossè]n Camilo Rossell.

23. Mare de Déu[,] que som trevaiat avui! He rentat des de bon demati i som estès tota la roba. Després[,] a cal d[octo]r Rossell[,] que ens hi hem trovat amb n'Angeleta. L'ha visitada i ha fet el certificat que exigeixen les monges ans de votar-la. Ho he portat junt amb els atres documents tot a<l> Montsió.//

S'han rebut una pila de lletres dels amics Llorens i Manel[,] que són a les montanyes de Ull de Ter, Mare de Déu del Mon, Baget etc. A Girona diu que militars i paisans han tingut una topada. Dissapte passat diu que els ànims estaven mol exaltats.

24. Sant Bartumeu. Na Maria cumpleix 16 anys. Espigada i feinera[,] com li diu la Sara.

25. Anem rebent postals dels excursionistes.

26. S'han rebut lletres del convent de Montsió. La qüestió de la entrada de n'Angeleta està encalmada. A la voluntat de Déu! Qui som nosatros?

27. Diumenge. M'he llevat mol dematí per unes dilligències urgents. Som anat a Jesús. He parlat amb m[ossè]n Rossell i m'ha donat els conseis que d'ell necessitava. Déu // li pagui tot el bé que m'ha fet.

L'evangeli ens l<a>'ha esplicat el s[enyo]r ecònom. Ha versat sobres el passatge d'aquell sortmut que Jesús va curar. Quins comentaris més ben trovats! Lo que és a mi m'arribàvan al fons del cor referint-se an els indiferents. Per això m'anava tan de dret perquè hi veia els meus pobrets fills.

Are mateix na Maria acava de llegir que el s[enyo]r Crusells és mort de mort repentina. Quin esglai, Déu meu! Qui li havia de dir are[,] que tot li anava vent amb popa! Tan que havia lluitat, havia vensut, i amb un badai ho ha deixat tot. Quédan la viuda amb tres filletes i la seua pobreta mare[,] que mort el seu fill ningú més del món s'en cuidarà ni l'estimarà. Quin torment[,] pobre dona! Que Déu hagi acullit el seu fill, i <an> ella trovi qui l'ampari. Hem perdut un ferm catalanista i bon catòlic i la jovenalla que tan l'estimàvan el trovaran molt a faltar. Era boníssim, llest i atractiu. Jo l'apreciava molt. Malaguanyat!

Ha vingut na Rosalina d'Arenys amb el seu // nevot l'hereu Gall de Llufriu i un home que els acompanyava. Les noies de casa han surtit amb ells.

Han arrivat els excursionistes Manel, Boter, i Llorens.

28. Som anat a visitar la família del s[enyo]r Crusells[,] que estan sense consol. Déu les ajudi!

A la tarde quissab la gent que ha vingut. Primer el matrimoni s[enyo]rs Arriazo[,] que dintre poc s'embàrcan per Buenos Aires. Després[,] mare i filla Alcántara i darrerament na Celina. Aquesta crec qu'està ben neurastènica.

Quina variació d'escenes s'han desenrotllat devant meu avui! De tots istils i colors, amb els amics i coneguts que han vingut! Primer he presenciat la gran desfeta de cal s[enyo]r Crusells[,] mort repentinament en_mig d'un carrer sense el consol de tenir en_torn seu cap cara amorosa que vetllés els seus darrers moments. Catorse hores que la seua esposa, filletes // i amorosíssima mare[,] no sabent que és estat d'ell, buscant-lo nit i dia per tota la ciutat, i per últim <consol> trovar-se amb el seu cadàver al Hospital Clínic, que ningú el coneix, ni s'en fa cap cas! No va tenir tems ni de dir Jesús! Quina llissó!!

A la tarde els Arriazo. Ell[,] tot *quecu* i esvalotat, amb tota la dentadura d'or, parlant mig català mig castellà, fet un enza. Fill de pares espanyols, criat i casat amb una argentina mol llesta que sembla que tot ho mana i dirigeix. Tenen onse fills que segons s'han esplicat no els hi donen pas gaire feina. Les cuatre més petites les tenen amb un pensionat de relligioses franceses. La més petita l'i varen portar que tot·just tenia vint mesos. Encare no caminava. No és gens estrany que fassi via tan joiosa. Físicament se sembla molt amb na Dora de can Bernat de Llufriu.

Con ells han estat fora, ha vingut en Serra Rabert. Després[,] mare i filla Alcántara. Aquestes venian plenes de goig com és de suposar, pro[,] quissab[,] tart o

d'hora si també hi trovaran // espines[,] an el seu camí tan ben encatifat de flors que veuen are. El matrimoni és un llibre tancat que s'hi entra trovant les primeres llissons mol boniques, pro vénen aquelles tan intrincades que totes les noies haurien de saber llegir bé ans d'entrar a la lluita. Na Teresa amb el seu futur Roig veuen el seu cel ple de perfums rosats. Que per molt temps els hi perduri és lo que més els hi desitjo. Mentres hi éran elles, ha arrivat la bona amiga Celina. L'he rebuda en un lloc soliu peraquè pogués llensar tota l'amargor que li produeix el llibre de què parlo al comens d'aquesta plana. Ella n'ha provada[,] de fel, fins a lo més enllà del estat del matrimoni[,] i ha hagut de sofrir crudelment, lo que la fa viure amb un estat que Déu ne tingui compació. Té sort del fill grant sobretot, que li embauma tan com pot les seues ferides! Quina vall de llàgrimes és el món! N'Angeleta ha visitat una família atribulada que se'ls hi ha mort un angelet de cuatre anys // que nit i dia plorava engelosit d'una seua germaneta més petita i que aquet torment l'ha portat al cementiri. Devant tants llibres, el meu ha restat tancat amb pany i clau i no pas que an els seus fulls no hi hagi potser més fel que els dels atres, sinó perquè a ningú tinc d'esplaiar-lo si no és amb Jesús adolorit, únic que pot oferir-me conhort que an el món, ni n'hi ha ni l'en vui. Tot és mentida. Tothom plora, i el que riu, plorarà con menys s'ho pensi. Jo hi ha molts anys que vaig copsant desaires, desenganys i solitut, que vaig acceptant amb serenitat encare que ni me la mereixo ni la esperava. Sia ben_vinguda. Déu tant·sols, és el meu far poderós que de per_tot m'ha tret fins are.

29. Avui els periòdics pórtan que a la desfeta mundanal s'hi ha afegit Rumania. Air Itàlia declarava la guerra a Alemània i avui Rumania a Àustria. Dintre poc seran els grecs que s'hi afegiran. Odis, enveges, egoismes inacabables i tot lo més inhumà que se pot intentar s'ha // portat a cap per·a destruir-se uns amb atres, i les víctimes cauen com les fuies de tardor al impuls de la fúria d'un ventanal. Pobres joves![,] pobres mares![,] pobres viudes, orfes, invàlits i desgraciats per sempre més!

30. Som oït missa d'onse a Betlem. \Som anat/ al Arc de Santa Eulàlia a veure un professor de música. També som pujat al Institut d'Estudis Catalans a portar-i els blocs llestos. Mai els tinc endarrerits.

A la tarde hem anat a felicitar les Roses Llorens.

31. L'enrenou de la guerra s'ha enredat molt. Sembla la Torre de Babel.

Som anat a buscar mostres per·a fer camises an en Flor i an en Serafí. Més tart els hi he comprades. Els barcelonins són uns badalassos. Devant la botiga de can Pantaleoni no se podia donar un pas per tanta gent encantada amb uns maniquins vestits de nuvis.// Després[,] devant del kiosk de La Tribuna també una pila de badocs, i per fi devant de can Valentí joier hi havia un auto que hi anava un negre que feia cara de cuartets. Era en <G>Jonson[,] que també tenia la mar de gent encantada amb ell. I se burlarian dels pagesos perquè no saben pujar al tranvia si no està aturat!

Les noies van amb un concert a la plassa de Catalunya. En Lluís té tos. Què deurà ser?

Diuen que ha descarrilat un tren a la estació de Mataró i que hi ha morts i ferits. Sempre anem amb la vida al encant.

He comprat camises per a tots tres nois i calsotets per en Serafí. Quina feinada a cusir-o tot que hi tindré!

Acabem el mes d'agost amb quelcom de fresca[,] que ja ens convenia!

¡Alabat sia Déu!

Setembre

1er. Divendres. M'he llevat dematí i som anat a les meues devocions a les Serventes de Maria. Fa fresca. En Serafí i en Lluís tenen molta tos. Déu meu[,] quina creu!

2. Tot avui cuso amb la roba dels nois.

N'Angeleta no pot entrar a Montsió. Han votat totes les relligioses i han empatat. Ella n'està mol afligida.

3. Diumenge. Som anat a la parròquia dels Àngels. He parlat amb un capellà que coneix na Neus, i m'hen ha fet unes profecies que temps ha les veig venir!

Escric a Trenque Lauquen.

4. Amb na Montserrat hem anat per lo dels calats. Rebem postal dels trenquelauquins per en Lluís. El felicítan pel seu cumplianys. La tos no és tan forta.

Hem anat a cals Alcántara.//

5. No he sortit. Air vaig anar a buscar papereta per en Lluís a cal d[octo]r Rossell.

Hem rebut carta d'an Pau convidant a les noies a la festa de la Senyera del Orfeó.

6. Hem rebut lletres de na Florinda que avui mateix li he respost. També som escrit al Artizà per lo de la propietat nostra de Llufriu.

En Lluís ha anat a cal d[octo]r Rossell. L'ha visitat i li ha proibit que comensés el curs. És lo que me temia. Al estat que fa dies que me'l veig, considerava una temeritat matricular-se sense que el metge el veiés. Si tenim prou serenitat de per_tot surtirem si Déu ho vol. Tot vol temps i paciència. Quines joventuts tan tristes! Pitjor són els pobres que llúitan a la guerra! Tantes mares que plorem! Déu ens ajudi!

7. Trist aniversari! Les noies[,] recordant al seu pare que al cel sia[,] han anat a missa i a combregar. De bona gana hi hauria anat jo també. M'en // han privat les meues obligacions de casa. Si no he pogut oferir missa i comunió per descans de l'ànima del nostre estimat difunt, som ofert a Déu ben de bon cor les penes i tribulacions que passem[,] que trevais tenim a suportar-les.

Per lla les onse amb na Montserrat hem anat a visitar el professor de violoncel. M'ha recordat aquells patxes antics amb es cabeis llarcs i esvalotats amb una gola ben planxada, vestits virolats, calsa curta, mitxa blanca i sabates amb xibelles. És un tipo per l'istil. Un vellet castellà que té cara de bon home i pocs diners a la bossa. Cada vegada que hi he parlat m'ha fet l'efecte de noble antic. Se diu *Señor de Castro.*

Hem comprat el tan desitjat violoncel·lo. Arrivant a casa he trovat n'Angeleta tota entussiasmada contant-me que havia anat al convent de relligioses Dominiques de clausura dels Àngels. Ha dit que tan bé l'havian rebuda i animada. Veurem! Atres vegades ho ha semblat. Quin contrast[,] ella i na Montserrat!// L'una[,] cant i música per tancar-se i l'atre per exibir-se. Aixís va el món!

Na Neus ha vingut tota amoïnada de na Victòria perquè vol que jo l'acompanyi amb un metge. Té la mania de volguer-se tancar amb un alberc de pobres al Parc. Només hi recúllan gentussa perdulària i ella hi vol anar. Diu que per are l'han convensuda amb que no s'ha de tancar i menys allà ont vol ella. Pobres nevodes! No sé què m'en tinc de veure!

8. M'he llevat a les cinc i m'en som anat a Betlem. Era tan aviat i no he volgut passar per els carrers de Xuclà i Ramalleres perquè sempre són plens de carretons i no deixen el pas lliure.

Les grants botigues tancades i barrades amb fenomenals portes de ferro, els escombriaires anaven fent la feina dels passeigs ont no hi tenen entrada carros ni autos de la neteja pública. Els tranvies lliscaven vertiginosament puig ningú els feia parar an aquella hora. Ni les tavernes, ni vacaries (lecheries) éran overtes.// És bonica la quietut barcelonina en les hores matinals con el dia se deixonda. I pensar que aquells mateixos llocs tan sols[,] muts i deserts, del cap d'algunes hores hi ha un enrenou que ningú pot badar si·no el xàfan com una formiga. Els pardals, an els abres de la Rambla i féian vellugadissa bo i xerrotejant contínuament. Ja tórnan estar-i instalats. Ja de nou són atapaïts de robustes branques i fullam que aviat anirà desapareixent.

Som oït missa a Betlem. És la nostre parròquia. Fetes les meues devocions he tornat qu'encare era mol aviat. Les noies han anat a Sant Vicens a la festa del Orfeó.

En Lluís se trova millor gràcies a Déu.

9. Les noies encare no han arrivat. En Lluís ha sortit dematí i tarde. Es dematí aviat ha tornat perquè ha dit que no savia ont anar. A la tarde con ha tornat, m'ha dit que se ficava al llit perquè havia tingut // molta tos i emorraja pel nas. Ja ho he pensat que m'enganyava per no alarmar-me. Ens hem enganyat mútuament. El seu tropell ha estat per la boca. Quines tribulacions[,] pobres de nosatros! Con ha estat al llit la tos no li donava repòs. Després fins ha sopat bé. Mentres sopàvem nosatros, ha cridat an en Flor. Ha tingut uns tropells d'emorraja que l'han atuït molt. La nit l'ha passada reposant.

A la tarde les noies han arrivat de San Vicens mol ben impresionades.

10. A les cinc m'he llevat i feia mol de vent. Nois i noies tots dormien. De bona gana m'en hauria anat a missa, pro no m'he mogut per a cuidar en Lluís con se despertaria. Tot avui ha reposat forsa. No ha tingut gaire tos. M'he distret una mica apuntant corrandes i adagis. Aixís no me adoloreixen tan les penes.

En Manel Serra ha vingut a sopar.

11. Anit diu que hi ha hagut rebombori devant // l'estàtua d'en Rafel de Casanoves.

En Lluís ha dormit bé tota la nit. És bona senyal. An en Serafí el teníam de fer dormir amb catxets que receptaven i encara hi teníem trevais. Tot avui diu que hi ha hagut corredisses no deixant en pau a qui veneraba els bons patriotes morts fa tants anys per les llibertats nostres.

12. Amb na Neus i na Montserrat hem anat a matricular na Montserrat al conservatori del Liceo. Déu li do salut i sort!

Hem rebut carta del Artizà. Diu que hi ha bona anyada de reïms i que se pàgan regular. Li he contestat i som escrit a Trenque Lauquen.

13. Han vingut en Manel Serra[,] la Francisqueta Llorens i la Pepeta Alibés. No s'han quedat perquè tenim en Lluís tan delicat. Han vingut a veure'l en Sallarés, Lluna, Serra xic, Catarineu i en Pep Saubà. En Lluís se va reforsant poc a poc. Avui no ha tingut temperatures.//

14. Som anat a la parròquia dels Àngels. He parlat amb m[ossè]n Viladoms per lo de n'Angeleta. A la tarde amb ella hi hem anat al convent de les Dominiques dels Àngels. Hem parlat amb una colla de les de la junta que l'han feta llegir i cantar llatí i castellà. Surtint d'allà, hem trovat de nou m[ossè]n Viladoms i hem enraonat bella estona dels progectes monàstics de n'Angeleta. De nou ens ha donat una pila d'instruccions. En Lluís s'ha llevat moltes estones i li ha provat.

Vespre de tot ha vingut na Celina. També se queixa sempre. Té tants diners com necessita; més i tot. Els fills, sobretot el grant, entenimentat i ple d'energies i bon cor per la mare a fi d'enbaumar-li les amargors que ha de passar produïdes per el seu desconcertat casament. Déu li ajudi!

En Flor ha rebut postal de la Sareta.

15. En Lluís s'ha llevat.

Hem llegit que uns cassadors de Peratallada junt amb en Mateu de Sant Climent havian anat a la cassa del sanglà (jabalí) // i per una equivocació, pensant matar an el sanglà varen matar al pobre Joanet Mateu. Al cel sia[,] pobre jove!

16. Anit hi ha hagut corredisses de *requetés* (carlinots) i *jóvenes bárbaros* (lerruixistes). No sé en Maura què deu haver dit en el seu famós i comentat discurs que hagi mogut tan esvalot. Diu que ha dit que l'estat español ha de ficar-se també a la guerra. Lo més gracios és que avans, els lerruixistes omplien les parets de *Maura no!* i es carlins hi posàvan *Maura sí!* Tots els carrers n'anaven plens. S'havia fet tan popular que era la broma dels transeünts. Ara és al re<b>vés. Els lerruixos volen en Maura

perquè volen anar a la guerra i els carlins no el volen perquè no volen la guerra. És per això que els joves dels dos bandos se estan batent.

En Flor ha dit també que se preparàvan. Ell i en Serafí han sortit. Potser els espavilaran. Na Montserrat ha comen//sat d'anar al conservatori del Liceo.

17. Diumenge. M'he llevat a les cinc i m'en som anat a cumplir els deures de bona cristiana.

Tot avui policies i guàrdias·civil de cavall patrúllan d'un lloc a l'atre de ciutat.

La epístula d'avui és referent a la vida quieta i modesta que devem portar. L'evangeli és referent a les masses preocupacions que tenim per la vida temporal que ens impossibilítan la bona estada del camí espiritual. Ja ho sabem que *un dia o l'atre plourà si no hem camviat d'amo*, com diu aquell pagès de m[ossè]n Clascar, pro també sé que aquet bon sacerdot no passa pas els misteris de dolor que tinc de passar jo per posar pa a la taula i procurar la salut dels meus fills enmalaltits. Bé massa ens en tenim de preocupar per·a el nostre pa de cada dia!

Vespre de tot ha vingut na Celina. Ha sofert mol, pro mai li ha mancat un duro per tot lo que ha hagut de menester, i és allò // que se diu que trevais amb pa fan de bon passar.

En Lluís ha estat llevat tot avui. Amb els nois han jugat al dòmino.

18. Na Montserrat continua amb els seus ideals. Hermosa és la música i mol més si s'en fa bon ús. Al donar-li el tan desitjat consentiment ho he fet de bon cor, pro voldria que mai de la vida li fos motiu de ser rebaixada la seua i nostra dicnitat[,] quin patrimoni té més valor que totes les arts hagudes i per inventar.

Hem rebut carta d'en Reimbau que demana si li volem arrendar es quintà. No estem decidits.

En Lluís avui està tot trist. Ha estat llevat poques hores. Que n'és[,] de trist[,] tenir de passar els millors anys de la vida malalt. Vint-i-dos que en té[,] pobre fill meu! Els que llúitan al front de la guerra? Pobres màrtirs!

No tinc esma per escriure a ningú. Per contar calamitats i misèries, val més que no digui res i quedin ensorrades amb nosatros.//

19. En Lluís ha passat mal dia. Ha tingut tropells. Aquestes emorrajes l'atueixen!

N'Angeleta no pot entrar al convent dels Àngels perquè va coixa. El món rebutja als coixos i \a/ Jesús sempre el seguian. Jo d'ella no en buscaria cap més[,] de convent. Per_tot se pot viure vida piadosa[,] recullida i cristiana.

20. En Lluís ha passat mol mala nit. Molta tos i emorrajes. A la matinada ha reposat pro de dia li han repetit els tropells. A la una el d[octo]r Rossell ha vingut. Déu li conservi la tàctica que té per a tractar els malalts. Con ha arrivat jo[,] tota afligida[,] li he dit[:] «Ja ho veu[,] senyor d[octo]r![,] ja ho veu si tinc motiu per ser la *mare espantada*[,] com me diu vostè.» «És que no se necessita gran cosa per espantar a vostè (m'ha respost)» i acte seguit ell tot sol s'en ha anat cap al cuarto d'en Lluís tot bromejant i preguntant[:] "Ont són els espantats d'aquesta casa? Espantats[,] ont sou?» Ha visitat an en Lluís que el pobre, ell i nosatros ja ho crec que n'estem[,] d'espantats! El // d[octo]r ha tingut el do d'acert de tranquilitzar-mos a tots inclús an en Lluís[,] que l'ha retornat de mort a vida bo i tenint el mateix mal i perills que avans de venir el d[octo]r. Beneïda trassa i paraules amorosides del metge que retórnan la pau espiritual i fins sembla que un pren coratge per·a soportar amb més repòs les doloroses embranzides. Ha donat ordres que amb l'ajuda de Déu cumplirem tan bé com sabrem. Tot avui les temperatures han estat pujades. El d[octo]r ha donat direcció per na Montserrat i en Serafí.

Han vingut els companys d'en Lluís, Sallarés, Lluna i Caterineu.

21. En Lluís ha passat la nit mitjanament. Per lla les <c>sis ha tingut emorraja pel nas i per la boca. No n'ha tinguda cap més d'en tot el dia. Les temperatures no baixen prou. A la tarde en Sallarés i en Serafí han posat un timbre elèctric per en Lluís. És el mateix que ell va comprar i posar a la porta del pis que // teníam al carrer Trafalgar.

Hem rebut un petit giro. Tot ajuda.

22. En Lluís ha reposat. Les emorrages no han tornat des d'air dematí. Al migdia som anat a comprar coses que se necessítan per la seua malaltia que m'han costat forses diners. Les temperatures han baixat. Tots estem cruixits soportant aquet cataclisme que ens ha caigut a sobre.

23. En Lluís està encalmat. Ni guanya ni pert. Sempre amoïnat i rumiant, cosa que li fa mol mal. Déu meu! Jo sembla que perdo l'enteniment. No trovo repòs en_lloc! Per

a mi tot és fosc! Vespre de tot han vingut la s[enyo]ra Ramona Net amb la seua filla a fer-mos avinent que ha acavat la carrera de mestra. Ja té els seus anyets.

24. Diumenge. A les cinc m'he llevat i he fet cap al dormitori d'en Lluís. L'he trovat tot aixeribit. En Flor i en Serafí li varen donar // lavatives d'aiga cuita amb sucre roig. És lo més indicat per·a combatre el restrenyiment per fort que sigui. An en Lluís li ha anat mol bé i fins li han fet baixar les temperatures. Ha dit que el coll no li fa tan mal ni la llenga tampoc, ni té tanta tos ni ha tingut cap més emorraja. Se trova bé pro mol dèbil. Quins mals més dolents atàcan amb un jove. Ell avans tan fort! Ja ho tornarà ser si Déu ho vol.

A la tarde les temperatures han passat dels 39 durant molta estona. En Flor s'ha passat a dormir an el cuarto d'en Serafí.

Som oït missa d'onse al convent de les Adoratrius. L'epístula tracta de la indulgència que ens hem de tenir uns amb atres puig ningú pot dir que sigui perfet. Conta raó té! Si tingués temps hi faria un comentari tan bé com sapigués. Si jo no fos indulgenta amb tants desaires com tinc d'aguantar no sé què seria de mi! L'evangeli és de la resurrecció del fill de la viuda de Naïm. Pobre mare![,] sembla // que fos fet exprés per mi[,] l'evangeli d'avui! Quin passatge més adolorit! També jo amb tot el meu cor destrossat pregaba a Jesús mentres se celebràvan els actes més sublims de la santa missa, que no me deixi sense el meu fill malalt puig si la viuda de Naïm només en tenia un, jo tan m'en estimo un com set qu'en tinc. Amb tot[,] que se fassi la seua santa voluntat!

25. En Lluís se queixa mol del coll i les temperatures pújan. Jo entre una cosa i l'atre sempre estic disgustada i atuïda. En Serafí també té mal de coll. Avui la febre d'en Lluís no ha passat dels 39. En Serafí ha anat a cal d[octo]r Rossell. Li ha receptat pel coll i una purga.

En Lluís sua tot avui i el molesta.

26. M'he llevat a les cinc. A la nit vétllan en Lluís n'Angeleta i en Flor una estona cada un. A les set li he donat una purga d'oli de resina. 30 grams. Les temperatures a les dotse éran 36,9. Després han passat dels // 37. Avui no sua tan ni té tanta tos ni el coll li fa tan de mal.

Hem rebut carta del Artizà per mi, i postal de la Sara per en Flor. El primer diu que ha venut es raïms a set pessetes i mitja el quintà.

A la tarde la febre ha pujat fins als 38,8.

27. Som escrit a la Habana, Artizà, Mersè i Pau. En Lluís se trova millor. Vespre de tot el d[octo]r Rossell ha vingut. Diu que ell s'en va al estranger i que enviarà un atre metge. No ens plau[,] això.

28. A les cinc he donat medicina an en Lluís i m'he quedat a fer-li companyia perquè tronava mol fort i no el volia deixar sol. Els trons ni res que els assusti no convé an els malalts.

Vespre de tot l'ha visitat el d[octo]r Pla i Armengol. Per bé que vagi diu que n'hi ha per mol temps. Ha rebutjat totes les prescripcions del d[octo]r Rossell i n'ha dictades de noves. Déu hi fassi més que nosatros[,] que de feina ja n'hi tenim.//

29. Sant Miguel Arcàngel[,] príncep de la milícia celestial. Ell sigui qui en la nostra hora postrera ens encamini cap a la entrada felís de la pàtria dels justos. Som anat a dormir a les dotse tocades per deixar an en Lluís arreglat. A les cinc li he donat medicina i purga d'oli de recino amb cervesa. Ara reposa i jo[,] bo i vetllant-lo[,] he resat el sant rosari. Avui tócan els misteris de dolor que per mi sempre són els companyons.

Avui és un dia que comensa esplèndit. Un dia de tardor d'aquells que convida sortir a pendre el sol. Dematí he pujat a estendre roba al terrat i feia bo estar-s'i encare que fos amb el cor afligit. M'alegrava contemplar tantes montanyes i el mar blau i pur, poguent-se allargar la vista fins a les colles de poblets de la costa. Tot plegat me comunicava un somriure agredols que embaumava quelcom la grisor de la meva ànima plena de dol i penalitats.

En Lluís are mateix no l'entenem de res de tan afònic. En Serafí ha buscat un especialista de malaties del coll i li han dit // que és a Figueres. El d[octo]r Pla ens l'ha recomanat.

30. Sant Geroni gloriós. Modest i ple de sabiduria, va deixar una pila d'escrits plens de llum divina. Sempre sol llegint, escrivint i meditant. Quina vida més aprofitada! Qui el pogués imitar!

En Lluís sembla que va millorant encare que poca cosa s'hi coneix. No s'entén de res absolutament de tan afònic. Va recobrant forses.

Octubre

1er. Diumenge. En Lluís està tot amoïnat. Ja te raó[,] pobret! Ha pres purga d'oli de resino amb cervesa. Són un cuart de deu del demati. Ell dorm i jo m'estic aquí an el seu escriptori anotant tots els moviments que li fa donar la malestruga malaltia que ens el té postrat al llit fa tants de dies.

Les noies són a missa i els nois dormen. Jo // dormo poc, mol poc. Tantes calamitats me tenen desvetllada sempre.

Són les set del vespre. Han vingut els companys de costum i la s[enyo]ra Net amb sa filla. En Lluís va seguint, no empitjora pro no avensem.

Som oït missa de dotse als Paüls. Hi he passat unes estones de conhort meditant els passos de la missa. Al ofertori semblava que me quedés per uns moments deslligada per complet de les fileres d'espines que m'envolten i adoloreixen cada dia més. Quant he vist enlaire el càlser que el sacerdot oferia, m'ha semblat tot d'una que hi ajuntava jo també totes les meues llàgrimes quedant-me'n allaugerida. Alabat sia Déu! Bo és en_mig de tantes amargors respirar colors de cel que embaumin les ferides del cor atribulat!

2. Tots els dematins en Lluís està ensopit i amoïnat. Hem anat preparant tots els remeis que se li fan durant el dia. Les temperatures no han passat de 37,5. Ha vingut en Pla.//

Les petites han anat apendre de fer calats a casa d'una parenta dels Alcántaras.

N'Angeleta m'ha dit que havia parlat amb la superiora de les relligioses eucarístiques del passatge dels Cams Eliseus. N'ha tornat mol esperansada. Veurem!

3. Un despertadoret que tenim m'ha indicat l'hora de llevar-me. Pobre moble![,] are mateix no s'aguanta de tantes caigudes com ha tingut, i no obstant fa el fet i no se rendeix. Deu fer com els seus paisants els alemanys, que are mateix llúitan desesperadament contra mitja humanitat. Un rellotjer que el va adobar m'ho va dir que és alemany. Per això és tan tossut de no rendir-se amb tantes trucassades com té!

En Lluís va millorant-se.

4. En Lluís ha passat bona nit. A dos cuarts de cuatre tenia 36. El d[octo]r Pla diu que el perill ja ha passat. Passa una tardor esplèndida.//

5. Res de nou. En Lluís segueix millorant pro poquíssim. El d[octo]r Pla ha vingut i no ha camviat res.

6. 1er divendres. Som practicat les meues devocions a la parròquia dels Àngels.

Rebem un giro de la Habana.

En Lluís va passant només. Sembla tan encalmat que si avensem és mol poc. El Capmany de Sant Vicents l'ha vingut a veure.

7. Seguim igual. Encalmats sempre. A mi sembla talment que me llígan tots els membres del meu cos amb cordelles ben estretament. Els peus no poden aguantar-me de tan mal que'm fan. El dia avui és gris, mol gris[,] com ho són totes les meves coses! El d[octo]r Pla ha visitat en Lluís. L'ha trovat quelcom millorat gràcies a Déu. Ha dit que pot menjar tot lo que li plagui, i fer els àpats com els que estem bons, i no el tenim de vetllar tan atentament com avans. És poc lo que hem guanyat pro Déu n'hi do.//

8. Seguim bé. Hem rebut postals de la Sara i en Manel des de Ribes. També hem rebut noves d'es Noi, i d'en Joan. Jo segueixo amb cruiximent d'ossos com air o més. Rebem un petit giro.

8[sic]. Ha vingut el Capmany de Sant Vicents, en Llorens, Boter, Serra i Rabert, Manel i els seus pares i en Roig. El menjador era ben ple. En Lluís ha seguit bé i parlant clar de tan en tant.

9. El dia[,] esplèndit. Jo me trovo millor i en Lluís encara que lentament pro va fent.

Tócan dos cuarts de vuit. Vaig a cridar la colla.

10. Tot el dia en Lluís ha seguit bé. El d[octo]r Pla ens ha manat que compréssim una cadira de lona, ben llarga i se podrà llevar més aviat. Bon Déu![,] també an en Serafí li vaig tenir de comprar la cadira llarga de lona! Déu volgués que la d'are fos la darrera! És clar que hi reposarà!//

11. En Lluís segueix bé i amb temperatures baixes. Ha ben dinat i reposa.

12. Sant Serafí gloriós. Com que som hagut d'anar al carrer del Consulat i no és gaire lluny de Santa Maria, som fet una visita al sant patró del nostre Serafí. Al carrer del Consulat hi he comprat la cadira per en Lluís.

Després som anat a can Vila per l'aparato de n'Angeleta. Som entrat a La Mallorquina a comprar secalls (bescuits dolsos) per en Lluís, i a can Perramon a pagar una part del violoncel de na Montserrat[,] que el vàrem <pagar> \comprar/ a plassos.

Vespre de tot ha vingut en Manel Serra. Diu que són aquí amb la Sara. No està gaire bé d'una enteritis. A les nou ha vingut el d[octo]r Pla.

13. Són dos cuarts d'onse de la nit. En Lluís segueix bé. Are conversa amb els nois. A la tarde li he posat una compresa com ens ho va manar air el d[octo]r Pla. Consisteix amb una // cosa com mitja ermilla i aixís la nomena el d[octo]r Pla. Té tres forros perquè s'empapi bé el líquit. Té la forma de torera pro de darrera baixa fins sota la paleta de l'espatlla. Primer ben muiada d'aiga, i ben ampapada d'aigarràs, i posada a la pell que li abrigui bé el pit i el costat dret[,] que és el que té delicat. Del cap d'un cuart de portar-lo ja el feia xericar i aviat li he hagut de treure. Les temperatures bàixan, té bona gana, menja de tot i se li assenta bé.

14. En Serafí s'en ha anat a Llufriu. Déu sigui amb ell. En Lluís s'ha llevat una estona i li ha provat. Som anat a consultar un assunto an el d[octo]r Casades i Vehils.

15. Diumenge. Con he tingut en Lluís aconduït, som anat a missa de dos quarts de set als Àngels. La epístula d'avui és preciosa. Tota ella és iluminada per el felís coneixement de Jesús. Diu que la desgràcia més grant és no coneixe'l ben // íntimament. Ditxós sant Pau[,] que tan el coneixia! Per això ens en trasmet tantes cartes. Qui tingués prou ciència per·a meditar-les!

Som escrit an el s[enyo]r rector de Sant Pere.

Les noies són a felicitar les Tereses Alcántaras. N'Angeleta ha dit que s'en anava a la funció teresiana de la parròquia de la Concepció. En Flor i jo fem comapanyia an en Lluís i en Serafí és a Llufriu.

Hem de posar un·atre compresa an en Lluís. Les temperatures no pújan. S'ha llevat una estona.

Són dos quarts d'onse de la nit i fan uns trons i llamps i pluja que esparvera. Una nit espatarrant. Fa por de tanta tempesta. En Lluís m'ha dit que li apagués ell lum per a veure milló es llampecs. A mi em dolia deixar-lo tot sol, i ell s'ho rifa. Val més aixís!

16. En Lluís també s'ha llevat una estona. El d[octo]r li ha renyat perquè no se està més estones llevat. No li permet encare caminar. Del llit a la cadira o al balancí i prou.// Demà passat un·atre compresa d'aigarràs, la magnèsia tots els dematins i lavativa a la tarde. Anafímia[,] que diu que va tan bé junt amb la compresa per anar posant de nou el pit com cal. Té gana i està tranquil. El termòmetre no ha passat dels 37. Hem rebut postal de na Gracieta per en Flor i carta de na Hermínia de Peratallada.

17. Tot com els atres dies. En Lluís segueix bé. En Josepet de Sant Vicents ha vingut a veure'l.

En Serafí ha arrivat de Llufriu. Estava cansat i no hem parlat de res.

Han vingut la s[enyo]ra Piñol i la seua filla.

18. En Lluís va millorant.

Som comprat una paiella grant i una escurridora de ferro estanyat que té tres peus. M'ha agradat forsa.

En Serafí ha contat una pila de llufriuades.

19. En Lluís segueix bé. El d[octo]r ha vingut.//

20. El meu sant. L'he passat de mal humor per una pila de coses que més val no les exterioritzi. Som anat a missa i a combregar, únic esplai que he tingut. He rebut felicitació de m[ossè]n Tusset, d'en Manel, d'en Llorens, Teresa, Pau i Carme Bach. Han vingut en Reimbau amb els seus fills Pompei i Anicet. Aquet s'embarca per la Habana. Hem fa compació[,] tan jove! Té catorse anys. Han vingut unes noies de Sant Antoni que estudian la carrera del Magisteri a la Normal. Una d'elles és cosina meua. Tanta gent i tan poc humor com tinc! Després han vingut en Llorens amb sa diminuta mare i la s[enyo]ra Alcántara. També havia vingut el s[enyo]r Manel. Vespre de tot ha vingut na Celina.

Aixís ha finit la diada del meu sant.

21. Espines, moltes espines he trovat avui an el meu camí. Sempre n'hi trovo, pro les d'avui m'han adolorit tant, que no puc més, i me sento mancada de forses per·a trepitjar-les. En Lluís va bé!

22. Diumenge. En Lluís[,] bo i millorant[,] encare // no ha sortit del cuarto.

Han vingut na Panxita Net a preguntar com seguim i en Domingo de Sant Vicents amb una seua germana. A la tarde m'he entristit tant que no trobava distracció ni llegint ni res del món me donava goig. Som pres el bloc del Diccionari i m'hi he distret tot ple. Bé n'he tingut sort![,] si·no no sé què havia de ser de mi! Bon Déu![,] tant que he lluitat a la joventut! Beneïdes llàgrimes![,] éran mol amargues! Les d'ara ho són mol més! Qui m'ho hagués hagut de dir!

22. En Lluís s'amoïna amb uns dies tan ensopits. Con eren esplèndits, ell estava més malalt i no s'en podia aprofitar. ¡Què hi farem!

Jo me sento tan trista com mai ho hagués estat. Ni esma tinc per anar a Sant Pere a la meva mitjora de vetlla de cada dilluns. Espiritualment acompanyaré a Jesús des de casa.

23. En Lluís segueix bé pro encare té tos. El d[octo]r ha dit que pot caminar per tot el pis.//

25. En Lluís ha caminat un mica voltant el pis. Encare té tos. Li posem compresa dia per atre. Són de aigarràs.

26. Seguim bé. Han vingut a veure'l en Sallarès, Uguet i Llorens. Havent sopat hem tingut un llarc i interesant parlament de coses de trascendència. Déu ens ajudi!

27. Som oït missa als Àngels i he parlat amb m[ossè]n Viladoms.

En Lluís ha dinat a la taula amb nosatros. És la primera vegada des de la malaltia.

Som anat a casa del d[octo]r Homs. Hem conversat molt.

28. No he sortit ni hi ha res de nou.

29. Diumenge. Un dia esvalotat com ho són a casa totes les festes. Jo les voldria ben meues per·a reposar i és impossible. Sembla la casa de tothom. Ha vingut una

amiga de n'Angeleta perquè li busquem una casa per·a servir mentres no pot entrar de relligiosa.

Ha vingut na Neus per·a escriure una carta.// Encare ella era aquí, que ha arrivat n'Hermínia de Sarrià amb el marit i el seu fillet. Darrerament[,] bo i essent-i els atres[,] ha arrivat na Celina. És completament impossible atendre a tots con hi ha tantes visites. Tart de tot han vingut els companys.

30. Avui m'he pesat. Peso 75 kilos. Ja procuraré caminar per abaixar-ne alguns. Amb la malaltia d'en Lluís som hagut d'estar massa a casa i no convé. Aixís va passar-me al carrer de Trafalgar amb l'atre malaltia d'en Lluís. Vaig arrivar a pesar-ne 81. Han portat una esquela mortuòria convidant-me an els funerals del malaguanyat s[enyo]r Crusells (a c s).

31. Som assistit an els funerals. Hi havia molts dels seus deixebles. Mol he pregat per l'ànima del nostre plorat difunt i per el consol de la seua atribulada família[,] sobretot la seua velleta mare[,] que maimés s'en retornarà!

Novembre

1er. Festa gloriosa. Con \he/ tingut en Lluís enllestit, m'en som anat a cumplir les meues obligacions de cristiana. He passat per la Rambla. Hi havia molt moviment amb motiu de la diada de les flors destinades an els difunts. Fins la contemplació de tantes fenomenals corones esquisides, colocades amb teixits de canyes sobre dels carros, i paneres portades al cap d'una munió d'homes que féian cap an el tros de Rambla destinat per·a lluir i captivar l'atenció dels que passegen feia tristesa, puig encare que les flors sempre són boniques, les d'avui tots els anys són les mateixes, boniques i res més. Ni una engruna d'aroma que les fassi atractives. Crissantems de tota mena i colors, predominant els blancs. Artísticament combinades, pro no vos hi acosteu massa, que el mal olor que us donaran faran recordar que els qui n'hauran obsequi[,] també com les flors: han lluït i ara apesten. Amb flors o sense, recordem-nos dels nostres difunts estimats enlairant a Déu fervoroses pregàries[,] que són les millors corones que els hi podem oferir. Avui és un dia gris. No hi ha motiu peraquè ho sigui. Que ho sigui demà, mol rebé![,] pro avui no.// Avui és dia de goig per·a tot bon cristià. Tots els nostres suspirs i deliquis deuen pujar-se'n a la Jerusalem celestial, felicitant aquells benaventurats germans nostres que en atre temps també com nosatros feren via per

aquets mons de Déu lluitant amb braó, i per fi alcansaren el seu premi merescut. Felicitem-los efusivament ja que passaren desapercebuts i Déu els va premiar tal com se mereixian. Ditxosos d'ells[,] que sense ostentacions, potser plens de contrarietats sufrides amb cristiana resicnació, a la seva fi trovaren gràcia devant de Déu[,] que els ha enlairat i glorificat per·a sempre.

Cap al vespre han vingut la família Perandones. Ditxosos d'ells[,] que viuen amb opulència sense cap contrarietat.

2. Amb les petites hem assistit a les misses de Betlem. En Serafí ha donat la primera ingecció an en Lluís.

3. Amb en Serafí hem respost una carta al Artizà referent a les finques que tenim a Llufriu // i que amb gran necessitat decidim posar en venda. Som anat a casa del notari d[octo]r Casades i Vehils.

Vespre de tot ha vingut en Manel Serra. També ha vingut na Celina tota enmalaltida i enmaniada. Món de la mona fet a barrancs!

He comprat vuit gots que Déu els hi do llarga vida.

4. Ha vingut un m[ossè]n Emili que va ser vicari de Sant Vicens i era mol amic d'en Pau i dels nois de la casa.

He comprat un bloc de calendari català per l'any vinent.

5. Diumenge. Un·atre dia ple de gent que no m'han donat ni un moment de repòs.

Ha vingut en Pau, el Capmany, s[enyo]r Alcántara, en Llorens, les noies de Sant Antoni amb una seua tia i després na Neus. Vespre de tot tenia el cap tan atribulat que no m'aguantava ni savia lo que me feia. Jo voldria els diumenges més quiets, i que me pogués dedicar als esplais íntims de la meua ànima allunyada de tota conversa mundanal, que no hagués de tractar amb lo que el món en diu // societat, que no fan més que ocupar-se dels ausents i no pas sempre amb caritat. No la puc obtenir[,] la soletat que tan repòs comunica.

6. Quina pena tinc jo de no poguer dormir d'en tota la matinada! Faig lo que s'en diu el primer son i prou. Després comenso a contar hores del rellotge de la Universitat fins que me llevo per en Lluís. Les desgràcies de malalts i dificultats econòmiques me

desvétllan i perjudícan d'una manera imponderable. Ditxós qui pot atendre totes les seues necessitats! No sap pas lo que té!

7. Continuem el camí espinós i difícil. El d[octo]r va venint i en Lluís[,] restablint-se poc a poc.

8. Res de nou. Pàssan dies de bon sol.

9. Els estudiants s'han esvalotat perquè volen festes.

10. Continua l'enrenou dels estudiants.//

Hem rebut carta de na Elvira Alibés. Diu que dilluns arrivarà. Li he contestat an ella i an en Juanola d'Olot[,] que dies enrera ens va escriure que dintre poc se casa convidant-mos a la festa. Per festes estem!

11. Els estudiants continuan belicosos. Són joves i no tenen serenitat.

12. Fan uns dies propis d'estiuet. A la tarde[,] amb les petites i les de Sant Antoni, tot caminant hem arrivat al Turó Park. Na Montserrat ha ballat dues sardanes. Na Maria no n'ha volgut ballar-ne cap. Les noies de Sant Antoni no són balladores de sardanes. Con hem arrivat a casa hi havia ses Patllàries d'Olot, el d[octo]r Pla, en Llorens, en Serra, Manel i Boter. No tinc temps de escriure ni a persones que hi estic obligada i que ben be s'ho mereixen. Per fer cuatre mots barruerament val més no posar-s'i, pro el temps se passa i les amistats i bones influències s'en ressenten.

El d[octo]r ha dit que en Lluís pot anar per fora // pro ell no hi vol anar perquè encare té tos.

13. N'Elvira Alibés ha arrivat. Amb n'Angeleta l'hem anada a esperar a la Estació del Nort. També ha vingut na Cristina de Sant Vicents i una seua germana. Aquí era ben ple.

14. A la tarde amb n'Elvira hem anat a S[ant] Vicents.

15. Res de nou.

16. N'Elvira s'en ha anat a Pineda.

Ha vingut el d[octo]r, l'Uguet i en Sallarès.

17. Som anat a buscar medicina a can Vidal i Ribes. M'han dit que en tenia per un'hora i jo necessitava distreure'm i no savia com. Som entrat al Siglo i he rodat totes les dependències ben sola contemplant tanta bellesa d'artigles exposats. Quina riquesa i variació. Només manca moneda. Ja n'hi ha que en tenen prou!//

Amb en Serafí hem escrit an en Pepito Mansió de Palafrugell per si vol tramitar les dilligències per·a obtenir el permís judicial per·a vendre quelcom de propietat de Llufriu. També hem escrit a l'Artizà.

18. Tot avui fa un vent furiós. En Serafí ha dit que el mar està mol esvalotat.

Som encarregat "aiga tenebrosa" per en Lluís.

19. Diumenge. Vaig a missa de·pressa com qui va a robar. No tinc repòs ni festes ni dies de trevai. Aquesta tarde, no he surtit i això que som quedat malament amb una bona senyora que li havia promès que li faria companyia.

Som escrit a m[ossè]n Alcover.

Anit en Serafí i na Montserrat aniran amb un concert de violoncel. El dóna en Pau Casals.

20. Els escombriaires estrenen uniformes.

Som anat a la plassa de Sant Jaume i d'allà a la de Sepúlveda i he tornat sempre a peu.// N'Angeleta ha anat a les Missioneres Eucarístiques[,] que si hi vol entrar, l'atmeten.

21. Som anat a la Casa de caritat amb un ofici de funeral del s[enyo]r Carlets Galí. (L'amo de can Roig de sa Franga de Llufriu (a c s)).

A la tarde som acompanyat na Maria amb el d[octo]r Pla i Armengol perquè la visités. L'hi ha receptat anafímia com an en Lluís a fi de defensar-la del maleït contagi que s'ens ha ficat a casa. Els curarem si Déu ens ajuda i podem!

Hem rebut carta de na Gracieta per en Flor. També hem rebut un petit giro.

22. Tota la tarde som rentat.

En Manel Serra ha vingut a dinar.

23. Els periòdics pórtan que ha mort l'emperador d'Àustria. Era vell i desgraciat.

En Lluís ha pujat an es terrat. El d[octo]r ha vingut. Avui fa fret.//

24. Els dies pàssan esplèndits. El sol entra per les habitacions[,] que Déu n'hi do de la tebior que comunica.

Els estudiants continuan tossuts.

25. També avui fa un dia preciós. Cap el vespre han vingut els nuvis d'Olot. Hi ha estat bona estona.

26. Diumenge. Som oït missa de dotse a Betlem. Som anat a can Sagalà a buscar anafímia.

Les petites amb en Flor han assistit amb un concert del Orfeó Gracienc.

Estic mol refredada i no surto més avui.

27. El meu refredat continua. No he sortit per res. El pit me fa mal de tanta tos.

28. Tot avui tinc un rodament de cap que no m'aguanto. No surto.

Avui s'ha inaugurat el tranvia nou del carrer de Balmes. Són mol macos.

A Madrit diu que hi neva. Tenim l'hivern aquí.//

29. Fa molta fret i en Lluís no s'ha llevat. Jo tampoc em sento gaire bé. Som anat trevaiant amb un abric de na Montserrat que únicament una mà experta el pot treure. És d'un vestit de panyo de n'Angeleta que el deixa per dolent. Girat del revés i ben aprofitat farà el fet. Es cap me roda. En Serafí està refredat. Tócan dos quarts d'onse de la nit i la bombeta del menjador fa el ximple.

El d[octo]r Pla ha vingut i ha dir que en Lluís estigui al llit avui i demà. Fa mol mal temps.

Els estudiants han guanyat el plet. An el rector d[octo]r Carulla el fan jugar cum un ninot.

Jo are hauria d'estar al llit: no hi vaig perquè no tinc son ni ganes de jaure. Anit passada no estava bé al llit i ara me passaria igual. Tomba per qui, somia per lla, la roba pesanta perquè la lleugera i que abriga bé, ha de ser per els malalts. El vent bufa com si fos tramuntana del Ampurdà i no vull anar a dormir fins que la son me venci.

30. Quin humor air vespre d'estar-me escrivint // beneiteries fins a les onse tocades. Ja tenia raó de no tenir son. Devia pressentir la tormenta que per lla les dues de matinada ha caigut. Les portes, balcons i persianes movien un burgit de mil diastres. Trons i llamps i pluja barrejada amb calabruixó que petaba pels vidres que esveraba. En Lluís, en Serafí, na Maria i jo estem millor dels nostres respectius mals. A casa sembla un hospital.

En Serafí ha retratat al s[enyo]r Alcántara.

Hem rebut un paquet de Pineda per·a donar an els s[enyo]rs Curet, i ells portar-lo an els nostres de Trenque Lauquen. Si ens trovéssim amb millor situació també els obsequiaríam amb una pila d'obgectes. No obstan quelcom els hi enviarem.

Ha vingut na Carme Bach. S'en ha anat a sopar i dormir a casa del seu tutor. Ha vist lo malament que estem, i s'ha convensut que era millor no quedar-se. Més tart han vingut tres companys d'en Lluís.

Hem acavat el mes no gaire bé.//

Desembre

1er. Divendres. Les devocions que practicava també han fallat, quedant de vacanses fins que Déu ens concedeixi més repòs. Avans, totes les contrarietats i feines eran aplanades, i les devocions anaven juntes amb tot lo atre i tots estàvem més contents, i tothom cumplia millor que are les seues coses. Hi havia més germanor, més fe i més repòs. Alabat sia Déu!

2. M'he llevat a les deu. Me sento més malament que no·pas air. No m'aguanto.

3. Diumenge. No me veig amb ànim de sortir. No podria pas pujar l'escala.

Hem rebut carta de l'Artizà i postals d'en Pau i de na Florinda. Diu que la s[enyo]ra Mersè de can Gori és morta (a c s). Era una bona senyora!

4. Valga'm Déu![,] i que n'hi ha[,] de malalts[,] a casa! El d[octo]r Pla ha trovat na Montserrat no gaire bé del pit. També com na Maria ha de pendre anafímia. Ha dit que totes dues tenen pre//disposició a la maleïda pesta que ens ha entrat a casa. Sobretot na Maria, ha dit que encare que el mal no hi és, pro que ja té el lloc senyalat ont flaqueja. A mi m'ha dit que vagi prenent medicina dos o tres dies més, i el mal cedirà. He quedat esglaiada. Pobres fills meus!

5. Fa un dia bonic. Una mica de ventijol fi que taia, pro el sol és calent i no hi ha ni un núgul.

En Lluís se trova forsa bé. Tot avui sermona que vol surtir per fora. Hi deurà anar demà. Sembla una mania que té[,] de volguer surtir precisament avui, i ell diu que és perquè ja se sent prou fort per·a surtir. Ja fa dies que puja an es terrat i diu que no se cansa. Les noies han anat a despedir n'Elvira i na Pepeta Alibés[,] que vénen de Pineda i s'en tórnan a les Planes. Jo me sento més bé, pro no tinc gens de forsa. Hi ha més de vuit dies que no he sortit de casa.

Are n'Angeleta és a Sant Gervasi.

6. En Lluís ha sortit per primera vegada després de la malaltia. Tres mesos fa avui que va // anar a casa del d[octo]r Rossell. Tres mesos de penalitats. Be n'hem passades[,] de trifulgues[,] amb aquets tres mesos! Enlaire els cors[,] que gràcies a Déu hem vensut!

Hem rebut un voluminós plec de folklore que m'han enviat els del Arxiu de la Universitat. Són qüestionaris per·a respondre. Sian benvingudes per a mi tan estimades lletres. Elles tancaran una pila de recorts de llurs comarques que fan reviure la poesia i ciència popular arreconada i fins ridiculitzada per molta jovenalla que no coneix el seu valor. Jo, de tot cor estimo els nous avensos, pro sense deixar de banda les costums antigues, puig sempre s'hi recull algun exemple per·a imitar.

7. He rebut lletres de m[ossè]n Alcover.

Quin dia més bonic! Fa sol i ens toca de ple. Esmorsant ens tocava a la taula. No he sortit perquè no he tingut prou ànim. En Lluís sí que ha surtit i li ha provat.

8. Festa solemne per tot el món cristià.//

Si hagués tingut humor hauria posat els domassos, pro devant tants de malalts, tan pocs recursos i jo tampoc no trovar-me gens bé, he desistit d'endiumenjar la nostre hestada. Ni a combregar he pogut anar de tan enmalaltida que me sentia. És per·a mi una festa que encare que el cor plori abatut per tantes tribulacions, sent una joia íntima oferida a la benhaurada Verge Inmaculada. Era tan lo que tenia an el cap ja des d'air que a la nit l'he somiada pro tan enriquida, que tota ella anava cuberta de pedres precioses que relluïan com uns sols. Semblava coronada d'estels lluminosos, i el vestit que vellugadissos àngels li posaven, era tot de sarrells daurats com cap princesa de la terra s'hagi presentat mai tan enzisadora. Quant m'he despertat m'he quedat tota tristoia devant lo poc que som i valem.

Hem rebut lletres d'en Joanet i na Miria. Quissab si hauran fet la primera comunió! Qui els pogués veure. És un martiri tenir-los tan lluny.

A la tarde he trevaiat amb el folklore.

Estic millor i més distreta.//

9. No m'he vist amb ànim de sortir.

En Pep ha vingut tot alarmat perquè te na Neus malalta.

10. Diumenge. Avui ha pogut arrivar fins als Ànjels. A la tarde amb n'Angeleta hem anat al convent de relligioses franciscanes de clausura. És a Sant Gervasi. Van amb un vel a la cara. No hi hem fet res de profit.

Som escrit una pila de cansons populars per l'Arxiu.

11. No he sortit. El temps és fret[,] no me sento gaire valenta, i els disgustos i desaires són amb mi sense interrupció, que no me déixan avensar per enfortir-me. A casa no hi ha mai repòs.

12. Sembla que té de nevar. En Lluís també ha surtit. N'Angeleta és a cuidar na Neus. Sembla que un mal aire ens ha tocat a tots. Na Celina ha vingut. Sembla que neda amb totes les delícies. Déu li conservi. Ja n'ha passats[,] de disgustos[,] també!

13. Per el bon recort de la meua dolsa mare som anat a missa i a combregar.

Els peròdics vénen plens de noves que els alemanys demànan la pau an els aliats. Tan·de·bo fos possible pro no hi crec.

Es dematí queia aiga glassada.

Ha vingut na Treseta Granés de Palafrugell.

14. M'he cansat mol avui. Som anat al carrer de Làuria, a la plassa de Santa Anna i al carrer de la Palma de Sant Just a prorrogar les joies per sis mesos més. M'han cobrat cuatre pessetes amb curanta cèntims. Con n'he sortit som entrat a Sant Just. Hi havia un casament. El nuvi[,] tot ensopit i la nòvia sumicava. Quin parei de beneits.

Som pujat al tranvia ja que la marfuga passada m'ha tret totes les forses i energies. Tot avui me ressento del cansament del dematí.

Ha vingut na Carmeta Bach amb la dona del seu tutor. Anaven a casa del d[octo]r Tarruella[,] que la té amb cura per l'estómac.// El d[octo]r Pla avui s'ha despedit de fer visites a casa. En Lluís anirà a casasseua. Tres mesos fa que el visita aquí.

La desitjada pau europea sembla que ni somiar-la. Els aliats no cedeixen.

Vespre de tot han vingut una colla de companys d'en Lluís.

15. Res de nou. No he sortit.

16. Som anat al Institut d'Estudis Catalans. He pujat a veure els filòlecs. Hem enraonat bella estona amb el d[octo]r Griera. Se li ha mort la seua mare i un germà tots de tifus an el seu poblet de Sant Bartumeu me sembla de la Cuadra.

Na Neus va seguint enmalaltida i n'Angeleta la cuida.

17. Diumenge. Ha plogut molt.

Som escrit llargament sobres una imatje de la Mare de Déu del Raïm. La Antiga <de> // de Llufriu també en porta un[,] de raïm negre[,] i el Fillet porta un colom que pica el raïm.

18. Som anat a fer la mitjora de vetlla a Sant Pere. Fa més de cuatre mesos que no havia pogut cumplir aquesta petita obligació que voluntàriament vaig contraure.

Som anat a visitar una senyora viuda de quina n'he rebut molts favors que amb tot el cor agraieixo. Fa poc que se li ha mort el marit.

19. Avui en Lluís ha comensat d'anar a casa del d[octo]r Pla i Armengol. Li dóna ingeccions. Vespre de tot han vingut a veure'l una colla de companys. Tinc molta tos. N'Angela continua a casa de na Neus cuidant-la.

Hi ha vaga general pro pacífica.

20. Han comensat de portar felicitacions domèsticas. És la cantarella de tots els anys. Lletres mal fetes i espolsan ses butxaques. Són els seus dies i no hi podem fer més.//

22. Fa un dia explèndit pro jo no he sortit.

Res de nou ni de bo.

23. Na Neus segueix al llit i n'Angeleta cuidant-la. Tants visitans que tenim a donar-mos les bones festes i tants de maldecaps que passem per·a passar-les bones o dolentes! Les veig atansar més negres que mai. Tant·sols la salut que va recobrant en Lluís és una nota bona. Avui ha tornat amb el d[octo]r Pla.

24. Diumenge. Tornant de missa al carrer de Balmes he trovat la venerable s[enyo]ra Monserdà que[,] acompanyada de una dona, s'en anava a cumplir les obligacions de bona cristiana. Ens hem aturat uns moments.

Són vora les deu d'aquesta nit benhaurada que ens recorda les penalitats que varen passar aquells sants esposos no trovant qui els volgués acullir, i desenganyats i adolorits dels afronts i desaires que rebian, s'en anaren a la venturosa cova de pastors, lloc que per miracgle, sortosament va recordar sant Josep que el coneixia // de con ell era jove, que si feia mal·temps hi tancaven els remats durant la nit. Aquell fou l'únic refugi per·a acullir la venerada família i descansar-i amb santa pau i consol de la Verge[,] que allunyada dels mundans donava a llum l'Infantó ignorat i soliu[,] el més pobre del món. Com més pobres i aburrits som, més ens apropem a la Sagrada Família aquesta nit santa.

25. Nadal. No crec que cap any de la meua vida l'hagués passat tan trist com el present. A dos cuarts de set he surtit de casa ben totassola. Tant·sols Déu i l'àngel bo m'acompanyaven. Ells no me desemparin mai i siguin qui recullin el meu darrer suspir!

El camí fosc i solitari, amb el cel atapaït de nugulades negres que feien pressentir mal dia. Els fanals del carrer de Balmes tots apagats i els de Ramalleres i Xuclà deserts i inacabables. No hi havia atre senyal de vida que el carro del escombriaire que anava recullint les desferres de tantes bèsties sacrificades, i el pobre cavall tan mansoi que amb un petit crit o senyal del seu amo se // aturava o seguia.

En tornant plo<b>vinejava. M'he cansat mol. Tot m'entristeix i no hi puc fer més. Espines per tot arreu trepitjo. Tot repòs s'allunya de mi! Totes les portes que porian allaugerir la nostre situació són tancades i barrades, i res del món les pot obrir. Tots els apoderats que tenim se fan el plaga. Res ens va bé, ni sabem com ho tenim. Tant·sols sabem que no podem contar amb res que ens porti una engruna de goig. Prou. No vull continuar les queixes inacabables.

Hem rebut carta de l'Artizà, de n'Hermínia de Peratallada i d'en Pompei Reimbau.

Hem escrit a la Habana i an el padrí.

26. Na Montserrat no se trova bé. An ella i an en Lluís els he hagut de cuidar. Som escrit folklore mentres els cuidava.

Pàssan uns dies bonics.

27. Res de nou. Segueix el bon temps. Na Montserrat està millor.//

28. Els periòdics senyàlan que hi ha fonament de comensar de tractar la pau. Mol convindria pro no hi crec encare. No tindran prou serenitat per·a perdonar-se. Hi ha massa mal i malifetes per·a reparar perquè hagi pogut arrivar l'hora de negociacions! En fi; tan de bo fos un fet! Hi hauria d'haver un bon esclafeig i destrucció de combustible i metralla, perquè se quedessin impossibilitats de tornar-se batre. Quin escarment per els que se creien ser tan forts! L'home proposa, etc.

Acavem un any de lo més ingrat per·a nosatros.

29. Som anat a veure na Neus. Està millor.

Sembla que de pau per ara no n'hi haurà.

30. En Serafí ha portat 50 pessetes que ha guanyat. En Flor ha fet dilligències peraquè no ens haguéssim de vendre lo de Llufriu i res n'ha tret.

31. Som anat a missa a Betlem. Era de bon dematí. Tot era desert. Tan·sols trobava serenos, vigilants i els de la neteja pública. Al carrer de Pelai // era més animat de minyones de servei que anaven a missa.

Som escrit a la s[enyo]ra Monserdà, an el rector de Sant Pere i an en Pau.

L'any que s'en va a finir ha estat pròdic de penalitats per·a nosatros. N'Angeleta per_tot l'han rebutjada perquè va coixa. Per l'abril en Flor va quedar sense trevai. A primers de juny se va colocar a la Barcelonesa. El mes de maig en Lluís va estar malalt. El mars vàrem venir an aquet pis. Per l'agost la casa de la Habana va quedar desllogada quedant-mos a deure una pila de mesos que encare els deuen. El setembre en Lluís va caure greument malalt. Va estar al llit fins a mitjants octubre. El dia 6 de desembre va comensar de surtir una mica. Hem passat unes calamitats econòmiques com mai les havíam pasades ni somiades havent-nos de empenyar les meues joies i lo que teníam de valor. Hem comensat de fer dilligències per·a vendre o empenyar alguna de les finques de Llufriu.// En Serafí ha comensat de trevaiar a la Unió Catalanista. Na Montserrat s'ha matriculat al conservatori del Liceo i va apendre de fer calats a màquina. Jo he pres part amb el folklore del s[enyo]r Carreres i Artau.

Moltes calamitats[,] poca salut i pocs recursos. És tot lo que hem atquirit durant l'any que finirà per moments. Amb tota l'ànima demano a Déu que aculli les animetes dels que moren a la guerra i consoli les seues famílies.

Ara arriba en Serafí tot amoïnat perquè no s'ha recordat d'endur-se'n les claus. En Flor[,] per mitjà d'un curdill[,] havia enginyat una cosa per obrir-li la porta del llit estant.

Van a tocar les dotse campanades del darrer dia del any 1916.

Petit cuartet d'estudi d'en Lluís.

Barcelona[,] Consell de Cent 291 A 3er.

Irene

¡Alabat sia Déu!//

Gener 1917

1er. He sentit tocar les dotse campanades, les darreres de la nit del any que finia. Amb la quietut d'aquella hora, he sentit una colla de rellotjes de les parròquies barcelonines junt amb el de la Universitat que se despedian. Semblava un adéu solemne que se donaven l'any que moria, an el seu sustitut desitjant-li els 365 dies de felicitat. Hores misterioses a propòsit per enlairar precs fervorosos i adormir-se amb pau espiritual, per·a despertar-se a les hores matinals bo i meditant la trascendència de la festa d'avui.

Som oït missa de set a les Serves de Maria. Les relligioses semitonaven alabanses glorioses a la Sagrada Família. Els seus resos me molestaven perquè no podia estar atenta per·a les meues devocions. No obstan i paciència[,] que elles són a casasseua i jo no.//

En Flor, Serafí i les petites han anat a dinar a casa de la família Alcántara celebrant la festa dels Manels. Jo hi som anat cap el vespre. En Lluís s'ha quedat. En Serafí i les petites a la nit han surtit.

2. Avui n'Angeleta s'ha despedit de can Saubà perquè na Neus ja està bona.

3. Hem rebut lletres de na Francisqueta Llorens des de les Planes. Diu que n'Orfèlia té un nen. Quina colla.

4. Hem rebut lletres de cal Alcántara, d'en Pau de les Planes, de m[ossè]n Tuset i de na Celina. Per lla les onse he surtit per una dilligència que no m'ha surtit bé. M'en tenia por.

5. 1r divendres. Som practicat les meues devocions als Paüls.

Som anat a can Saubà a cumplir un encàrrec que m'havian fet per a ells. Na Neus // me sembla que no va pas prou bé.

A la tarde hem rebut una extensa carta del apoderat de la Habana amb unes noves tan negres que no sé què té de ser de nosatros. Entre atres desastres diu que hem estat a·prop de que ens enbarguessin la casa perquè l'arrendatari no havia pagat un rebut al

Ajuntament. Calamitats a gavells! La casa és desllogada i quissab con se llogarà i amb quines condicions. Som escrit an en Pau i an en Francisco Alibés. He pujat a la Unió Catalanista per parlar amb en Serafí.

He pogut donar gràcies a Déu d'arrivar a casa sencera, puig mai havia vist tants autos, cotxes i vehicles de tota mena. La gent[,] apinyada an els aparadors que no se podia donar un pas. La <V>vigília dels Reis a Barcelona és una bogeria. Tothom se llensa al carrer.

6. Som oït missa a les Cerves de Maria. Hi ha hagut adoració de la imatge del // Infant diví. No he vist cap més solemnitat pròpia del dia. Volia escriure quelcom i me sentia ben inspirada i no ho he pogut fer. En Flor escribia sol amb un dels cuartets. M'en he vingut a la taula del menjador ont hi ha la jovenalla que fan broma. Som escrit cansons i rondaies per l'Arxiu de la Universitat.

7. Som anat a Sant Vicents dels Horts a conversar amb un home que s'en va a la Habana. Hi ha estat molts anys i tot ho coneix bé. He trovat en Pau fent l'esmorsar amb una foganya de tòries, estelles i pinyolada que retornava de mort a vida. Hem dinat an el cafè de la seua germana. Després d'haver conferenciat amb aquell *americano* ha estat hora d'anar a la estació. Hi hem anat amb en Pau, les seues nevodes petites[,] es carro i sa burreta que ens tirava. Al pujar prou el tren anava buit, pro a Sant Boi s'ha omplert d'excursionistes que el passadís del mig n'ha quedat atestat. M'han impedit veure les // darreres llambregades de la posta de sol.

Dintre del tren era una ximeneia humana que me feien axficiar i tussir bàrbarament. Són les delícies que se troven viatjant de pobre com hi anava jo. No me plau rodar trens.

8. Vaig comprar un fugó. Estic refredada.

9. En Manel Serra ha vingut a dinar i a sopar.

10. Hem rebut carta d'en Joan. No sé pas què seria dels meus pobres malalts si no fos la seua benefactora ajuda! Déu li do salut[,] pobre fill tan bo. Amb na Carmeta Bach i la seua germana Roser hem anat al Hospital de Sant Joan de Déu. Hi tenen el seu

nevodet que té mal de pot. Quina pila de misèries hi hem vist[,] pobres lissiats! Els relligiosos els cúidan amb una paciència i afecte atmirable.

A dos cuarts de sis tornavem ser a la plassa de Catalunya. Ens hem despedit.//

11. He pagat el pis. Na Neus no va pas prou bé.

12. Fa fret forta. Tots estem refredats i fins en Lluís no fa via de·pressa com dies enrera.

Rebem carta del Artizà i diu que no pot activar les dilligències perquè els compradors no pórtan pressa.

En Serafí ha escrit an en Pepito Alibés perquè vagi tramitant el permís judicial.

13. Fra fret pro fa sol. No he sortit.

14. Diumenge. Fa mol mal temps. Ni a missa som pogut anar perquè estic refredada i les mullenes fan més mal. N'Angeleta ha passat mala nit i tampoc ha pogut sortir.

15. Sembla que tingui de nevar. Rebem carta de na Elvira Alibés. Diu que estan plens de neu. Al Tibidavo hi ha nevat.

He rebut lletres de m[ossè]n Alcover. Són des de Manacor.//

16. Segueixo escribint folklore. Tota m'hi distrec[,] que bé ho necessito.

En Lluís degut a tanta fret ha tingut més tos.

17. No he sortit per causa del refredat i perquè fa tanta fret. Bé són prou tossuts[,] es sants de la barbassa!

18. Ha vingut na Cristina de Sant Vicents. Ha dinat aquí i l'hem acompanyada a fer compres. L'últim tren li ha escapat i s'ha hagut de quedar a dormir.

Hem rebut carta de na Gracieta amb un retrat de la petita Sara. Juga amb una nina que va amb un cotxet.

19. És la festa de la Sagrada Família. Sia per sempre glorificada! No he sortit.

20. Sant Sebastià gloriós. He llegit que la ditxosa dona que va recullir-lo con l'havian deixat per mort lligat amb un abre i cusit // de fletxes, se deia Irene.

Escric a la taula del menjador. Unes llambregades de sol[,] tot esmortuït i malalt eclipsat per la persistent boira[,] m'escalfa quelcom. Que en fa[,] d'anys[,] que no havia pogut escriure al sol! Unes habitacions soleiades retórnan de mort a vida!

21. Diumenge i festa del nostre patró màrtir sant Fructuós[,] venerat a Llufriu.

Les petites amb en Serafí han anat a sentir un concert al Orfeó Gracienc.

Som acavat un plec folklòric per el d[octo]r Carreres i Artau. Hi passo estones mol distreta. Tant·sols per això, ja dono el temps per ben empleiat.

22. Som anat al Arxiu de la Universitat. He conegut personalment an el d[octo]r Carreres i Artau. M'ha rebut mol amable. Quin enfilai de mèrits m'atribueix! No sé pas què hi veu[,] amb mi! M'ha felicitat per la meua trassa amb esplicar les coses, per el meu // entussiasme amb tot lo bell. M'ha dit que les dues cartes que temps enrera li vaig escriure, totes dues referents a folklore, s'havia permès llergir-les públicament entre la colla de folkloristes i que havian estat tan aplaudides i que tots són de mi tan devots i atmiradors. No sé què més m'ha dit que m'ha alegrat una mica[,] ja que visc amb tantes tribulacions. Si Déu m'ha afavorit amb algun<a> do l'agraieixo al Esperit Sant, puig és Ell que els comunica. Ja que no tinc interessos mesquins que els meus fills puguin heretar, que trovin els meus manuscrits que de tot cor els hi dedico. Me considero ben pagada amb l'agraïment que me tenen de les meues colaboracions, i al mateix temps tinc unes influències poderoses que si les necessitava estic certa no'm fallarian. La senyora Monserdà me diu que les meues cartes se podrian imprimir per lo expontànies, sensilles i ben inspirades que són. Bé m'en guardaré prou! Si Déu ans de la meua fi me concedeix un temps de veritable repòs i me // conserva la claretat de coneixements, cosa que amb tot el fervor demano, escriuré molt. De temes, en tinc una pila que se quédan sense desenrotllar per manca de lleure.

N'Angeleta ha trovat unes cansons antigues que m[ossè]n Piera hi va posar música fa algun temps. Som anat a la mitjora de vetlla a Sant Pere. Hi he contemplat un acte que m'ha emocionat. Mentres se celebrava la missa de dos quarts de dotse, essent vora la comunió del celebrant, ha arrivat una dona pobrement vestida. Se podia dir arreglada i prou. Com que venia de defora se veu que estava enlluernada. S'en ha anat ajoneiar-se al banc de marbre per·a combregar. Amb ella hi han anat dues senyores més.

Ella era la que observava més reculliment. Quant el celebrant ha comensat *el jo pecador etc*., ella ha baixat del ajoneiador i s'ha posat en posició piadosa fins que els hi han donat la absolució en nom de la Trinitat santa. Llavors <q> com qui se sent més dicna, ha tornat a pujar acostant-se // al banc combregador, i juntes amb les atres dues han combregat. Quant s'en ha tornat m'he donat comte qu'era de rassa negra. M'he recordat de quant éran esclaus, i he pensat mol amb la grandesa de Déu i amb l'ànima tan hermosa com devia tenir aquella dona tan negra.

Ha vingut en Pep i ha dit que na Neus no està gaire bé. N'Angeleta tampoc ho està. Sempre malalts.

Som enviat un plec de cansons i corrandes. De les primeres un centenar, i de les segones unes cent·cincuanta i una pila de cosetes curtes.

23. Ha vingut na Carmeta Bach. Diu que la fan de bo amb un megicà qu'és millonari. Diu que sempre va amb auto. Renoi!

24. Hem rebut cartes de na Gracieta, d'en Joan i del Artizà. Elles pórtan una mica de conhort a la nostra llar atribulada.

Som anat al banc i a ca na Neus.//

25. Som anat al Institut d'Estudis Catalans. He parlat amb m[ossè]n Alcover <de> i demés filòlecs. També he parlat amb un bon senyor a qui he demanat una pila de conseis que caritativament m'ha donat. Déu els hi pagui! Som anat a casa del d[octo]r Casades i Vehils per els poders que tenim de fer per lo de Llufriu. I darrerament som entrat al mercat de la Boqueria, he comprat i cap a casa trovant n'Angeleta que s'en havia hagut d'anar-se'n al llit amb febre.

Hem rebut carta d'en Pepito Mansió.

26. Som tornat a casa del s[enyo]r notari d[octo]r Casades.

N'Angeleta no s'ha llevat d'en tot avui. La s[enyo]r(e)ta Aimat l'à vinguda a veure.

27. He tornat a cal s[enyo]r notari a firmar els poders. N'Angeleta tampoc avui s'ha llevat.

28. Ditxosos diumenges! Tota la setmana l'espero[,] la tarde del diumenge[,] per·a fruir unes estones ben meues, i ben pocs diumenges ho obtinc.// He donat oli de resina a n'Angeleta i mentres el caldo s'anava fent, som anat a missa i a combregar a les Cerves de Maria. Tenen per patrona la Verge Maria baix el títul de "Salus Infirmorum". És la que més me plau a mi devant tantes malalties corporals i espirituals com tenim a casa.

N'Angeleta s'ha llevat unes estones. Una seua amiga l'ha vinguda a veure. També ha vingut una bugadera que havíam tingut fa temps. Te un fill de 17 anys donat per tísic. Temps enrera se l'in va morir un que tenia 9 anys, i té una filleta de vuit anys que també està atacada del <p> mateix mal. Tan robustos que semblaven els seus fills! Quina compassió m'ha fet[,] pobre mare atribulada! M'ha demanat si la volia recomanar al s[enyo]r rector de Sant Pere[,] puig són feligresos seus. De bon grat ho he fet. Són mol pobres. Més tart ha vingut la bona amiga Celina. Com sempre, molts diners pro sempre gemega.

Els periòdics de la nit pórtan no sé què d'un atentat contra el rei d'España.//

29. Lo del rei no ha estat res. Varen posar barres de plom o de ferro an els riells del tren reial mentres tornava me sembla de Còrdoba.

30. N'Angeleta no s'ha llevat. En Serafí tampoc. Val més que no allargui la nota. Lo passat i lo present és negre[,] negríssim...

31. Els periòdics vénen plens de terratrèmols, explossions, sinistres marítims, topades de tranvies i no sé què més dimonis encadenats que la gent hi mor com formigues. Semblem el sigle funerari.

Som anat a buscar els poders a cal notari d[octo]r Casades i Vehils. Feia un vent fret i enmatzinós. N'Angeleta continua delicada.

Ja tenim el mes dels gloriosos i benaventurats *barbuts* passat. Ens han portat una fret que bé s'en podian estalviar.

¡Alabats sia per sempre!

Febrer

1er. Som anat a la Fonda de Padre a portar els poders i 100 pessetes an el recader de Palafrugell. Som arrivat a la Estació de Fransa. Ens hi hem trovat amb na Montserrat

que esperava na Rosalina d'Arenys. La hem acompanyada a casa d'una seua amiga que la acompanyarà amb un metge.

N'Angeleta s'ha llevat una estona.

2. 1er divendres. Som oït missa a les Cerves de Maria. És festa suprimida i mol preciosa. Aquet any ni candeles he vist.

A la tarde ha vingut molta gent. Les noies de Sant Antoni i la bugadera amb el seu marit i una filleta. Els companys de costum.

Som escrit al que havia estat s[enyo]r ecònom de Jesús[,] rescentment nomenat de la parròquia de la Mersè.

3. No tinc humor ni diners. En Lluís té tos i me sembla que no avensa del seu restabliment. El temps no ho acompanya i la enfermetat seua va ser mol forta. N'Ange//leta se lleva pro fa poca via.

4. Diumenge. Acàvan de tocar les onse de la nit.

A casa avui hi ha hagut mol més moviment que els atres diumenges. M'he llevat dematí[,] som enllestit lo que calia i amb les petites hem oït missa de dos quarts de nou a Betlem.

A la tarde han vingut les noies de Sant Antoni, els companys de sempre i el d[octo]r Pla[,] que ha visitat a n'Angeleta. Mentres la visitava ha arrivat en Manel Serra i s'ha quedat a sopar. Mentres sopàvem han tornat en Manel i en Llorens i amb en Serafí i en Manel Serra han surtit. M'han amoïnat de sentir-los dient tantes tonteries referent a relligió, profanant-la i ferint els meus sentiments de ferventa cristiana. Malsaguanyades intelligències tan equivocades!

Els venedors de periòdics crídan la gran ruptura dels Estats Units amb Alemània. El motiu diuen que és perquè els alemanys s'han apropiat i fets amos de tots els mars del món // declarant la guerra supmarina a totes les vies perquè ningú pugui navegar tranquil i no se pugui transportar res. És mol greu[,] tot això!

5. Les amistats dels Estats Units segueixen trencades amb els estats centrals. Devant les resolucions marítimes adoptades per aquets darrers, tot el món s'ha esverat. N'hi ha per això i mol més.

N'Angeleta va millor. Tothom està aburrrit de tan mal temps.

En Manel Alcántara ens ha obsequiat amb bombons festejant els seus vint-i-cinc anys.

6. Mentres en Flor esmorsava queien bolves de neu. El cel és mol gris.

L'espectació de la guerra va seguint.

Els tranvies de Sarrià pórtan les teulades cubertes de neu. Per_tot se llegeix que hi ha nevat. Quin hivern més cru!

N'Angeleta i en Lluís van seguint bé.

Som escrit una pila de folklore per el d[octo]r // Carreres i Artau. He respost una pila de preguntes d'un qüestionari referent a bruixeries, trons, llamps, plujes, boires i tot moviment atmosfèric.

7. Pluja tot avui. Tothom n'està tip.

Som escrit an en Pau i a m[ossè]n Piera.

8. Les montanyes de Vallvidrera encare blanquéjan. En Serafí i les noies hi han anat. A les dotse m'han arrivat portant una bola de neu per a mostra.

De per_tot els cantons d'España se llegeixen noves de la neu. És bonica, pro entumeix les mans i porta fret.

He sortit. M'he muiat, m'he cansat i he comprat per tot demà.

9. En Serafí conta braveses del mar[,] tan esvalotat per una forta gargalada.

10. "La Veu" va tota plena de disbarats marítims. El temporal no amaina. Estic refredada.//

11. Diumenge. Som oït missa a les Cerves.

A la tarde som escrit forsa folklore. Les petites amb en Serafí han assistit amb un concert del Orfeó Gracienc. N'Angeleta ha surtit.

12. Na Carme Bach ha vingut a contar-me una pila de trifulgues que li pàssan. Té tota la raó. Tot són penes! Ha de fer via sola i amb l'entrabanc del seu tutor[,] que més valdria que no en tingués.

He rebut el 3er i 4rt fascicle del Diccionari Aguiló.

13. Tot ensopit com de costum. Per·a no donar-me tan comte de les penalitats trevaio sempre cusint, llegint, escriguent o surtint de casa.

14. No vui escriure res fins al vespre.

En Florenci ha anat a Tarrassa per una dilligència per la casa que trevalla.

Els periòdics diuen que uns aigats enormes // han fet mol mal a Palamós.

15. No sé pas con temps fa que plou.

Quina distracció més poderosa comunica el trevall. El trevall sempre dóna conhort a les penes i goig per el fruit que s'en treu. Escriure notetes, llegir quelcom recomanable, cusir, netejar la casa, fresquejar per_tot, fent anar la cuina, remendant, allisant i endressant la roba de la setmana[,] bo i enlairant l'esperit i la pensa lluny... lluny ont hi tenim els nostres sers anyorats de quins ens en sepàran mar i terres fa tants anys! Desitjar veure'ls i jugar amb aquells angelets de Déu i nostres, ara que són tan icnocentons! Qui els pogués veure ben <d> a pler[,] pobres nétets meus! Sort de la benhaurada esperansa que ens assegura que d'aquí uns anys... pro sempre les coses vénen al revés de lo que un voldria. Alabat sia Déu!

16. No fa gaire que aquí devant, he contemplat l'acompanyament de dol al cadàver d'un noiet.// Des del balcó he vist com un de la funerària ha posat el bagulet an el cotxe. Després hi ha distribuït tres boniques corones de flors naturals totes ben blanques combinades amb fulles verdes. M'hi he emocionat, i tota sola anava sermonejant[:] «Cubriu-lo de flors / ell juga amb els àngels / cubriu-lo de flors / ell no sent dolors.» Després han sortit la comitiva que formava l'acompanyament presidits per el pare del afortunat angelet. Se l'hi veia el dolor que el turmentava i és mol natural que aixís fos. Moltes vegades des dels nostres balcons l'havia contemplat joiós rodejat dels seus petits fillets de quin petit estol n'ha volat un. Que cubreixin de flors les despulles d'un angelet me plau, pro que hi cubreixin les dels grants... no ho censuro, pro me dóna pena puig quissab allà a lo infinit lo que hi passa mentres an el món és tot pompa dedicada al ser estimat que ha deixat d'existir.

Som anat al convent de Bella_fila a de//manar consell per lo que les noies de Sant Antoni necessítan. A l'esmentat convent no en tenen[,] de noies a pensió. M'han encaminat a un convent de relligioses de la ordre de la Mersè que resideixen a la plassa

Reial. Hi som anat, m'han esplicat els seus pactes[,] que no m'han pas fet el pes. Un entressol al número 14[,] qu'és al bell recó del fons. A dintre tot són patis amb teulats de vidre. M'ha semblat poc airejat i no convé, com tampoc per la part econòmica.

Som anat amb una casa del carrer de Boters a demanar si donen feina de puntes de ganxet i de boixets. M'ha dit que sempre que vulgui m'en donaran. Som arrivat a casa cansadíssima. Sempre som anat a peu. Sacrifici inacabable.

17. Som escrit una postal an en Pau que si la entén ja farà prou.

He sortit per dilligències i m'he deixat caure (arrivat) a la deserta i mol fosca parròquia dels Àngels. He parlat amb m[ossè]n // Viladoms. Hem parlat mol dels catifets mongils de n'Angeleta.

Passant pel carrer de Xuclà he sentit una música melodiosa poc comú an aquells carrers que hi viu gent alegre. No m'esplicava que semblant armonia se deixés sentir tan dolsament. Semblaven una missa a ple carrer, o que ensagessin passatjes litúrgics. Era darrera dels Magatzems del Siglo. Un pobre vellet i sa companya. Ell assegut, i amb un armònium devant anava desgranant tocates. Al seu costat la seua velleta amb un moneder overt sostingut amb llurs mans[,] bo i donant febroses uiades a tots els tranzeünts per si veia caure algun centimet a la famolenca bossa. M'han fet molta compassió[,] aquella pareia! Quissab quina historia tenen ells i el enrogallat instrument o moble que'ls acompanya! Tots tres feien la mateixa impressió! Tots tres veis, tots tres pobres. El moble semblava afònic. Devia estar assedegat d'una mà benefactora que li alimentés lo que tingui // dintre el seu *cos* filarmònic. Quantes glòries potser haurà enlairat cap al cel amb funcions solemnes en sos millors anys juvenils! Quantes mans i peus l'havian fet trevaiar i quantes vides haurà mantingut!

18. Diumenge. Som oït missa al Bon Succés. Celebraven comunió general, i els cants i macnificència me feien plorar \en/ silenci. Vivia amb un sant reculliment que me feia donar llivertat a les abundoses llàgrimes... Llàgrimes que si eren plenes d'amargor, per atre cantó éran dolcíssimes. Fruïa el ple coneixement de la grandesa de Déu i de les mesquineses del món en aqueixos diabòlics dies. Qui no tingués atre ànima que la seva per·a salvar i fruís a ple do de coneixement gloriós de les coses infinites! Tindria el cel ja en aquet món. Res me poria desitjar i amb goig veuria atansar-se l'últim moment de la vida ben segur del premi que l'espera. Els que tenim tantes vides estimades que trontóllan, patim un inacabable calvari. Déu ens ajudi!

En Lluís fa dies que no surt. No se sent animat.// En Francisco de les Planes ha vingut a dinar i a sopar. Avui fa bon temps.

19. Com que ha fet un dia explèndit en Lluís ha sortit. Les mares <d'una> de les noies de Sant Antoni han vingut i hem anat a caminar per la ciutat. Elles han volgut anar al convent de la Sagrada Família del carrer d'Avinyó per si porian posar llurs filles al pensionat. No han tractat. Hem anat fent via fins a les Rambles en_mig d'una nevada de paperets de tots colors. Hem travessat com hem pogut i hem anat a raure al passatge de la Normal de mestras. Així les meues companyes s'han pogut fer càrrec del lloc ont hi estudian les seues filles. Hem surtit per el carrer de Fortuny entrant al del Notariat fins devant de la Misericòrdia. Hem tombat al de Ramalleres, Tallers, plassa d'Universitat, Aribau[,] Diputació i a casa. Eren un quart de nou.

Hem rebut carta de l'Artizà. Diu que // els aigats que han caigut han desgraciat es camp de Bonida i are el comprador s'en ha desdit. Coses de casa. Tot ens fa el mateix camí. Malalts, mal humor, sense recursos ni per atendre els pobres delicats que no se poden refer. Lo de la Habana[,] paralitzat amb tota mena de gastos i cap entrada. Semblem morts en vida.

20. Hem rebut una carta de na Gracieta per mi. Hi havia una fotografia de la petita Irene. Han portat una engruna de conhort a la nostre llar atribulada. Diu que la Miria s'ha examinat de piano amb tant d'èxit. Déu els hin do més goig que a mi[,] dels seus fills. Are tot són esperanses que se converteixen amb desenganys moltes voltes.

Volia escriure més i no ho puc fer perquè sento uns brams escardalencs d'un castellanot que sembla que canta la borratxera.

21. Som oït missa a les Cerves. Ens han posat la benhaurada cendra an els nostres fronts. Ens recorda que haurem de tornar-mos un grapat de pols.//

En Tonet Alibés ha vingut.

Hem llegit el trevai que han premiat a na Gracieta an els Jocs Florals de Buenos Aires. Se titula "La estrella de la tarde". Tot ell és un cant d'anyoransa. M'he emocionat molt.

22. En Tonet ha vingut a dinar. Han vingut mare i filla Alcántara.

En Lluís i na Montserrat han anat a cal d[octo]r Pla. Sempre malalts!

23. Avui a totes les parròquies s'han comensat missions. Ditxós qui s'en pot aprofitar.

Avui aniríam per la qüestió de les puntes, pro no tenim diners per patrons[,] fil i aguies!

El recader de Palafrugell ha portat la instància que en Ferrer ha fet fer per a obtenir permís judicial per·a vendre. L'han hagut de firmar els cuatre menors.

Ho som retornat enllestit an el recader.

Som escrit 450 paperetes amb dites i adagis per // el s[enyo]r Carreres i Artau.

24. En Pepet Gassiot ha estat una estona amb nosatros. Tots estem afadigats amb tanta lluita. Egoisme nu i cru és lo que se trova per tot arreu. El món no en vol escoltar[,] de queixes![,] no en vol aixugar[,] de llàgrimes! Tant·sols veu amb goig interessos mesquins als que rendeix inacavable homenatge. I pensar que tot té fi, menys la nostra animeta, única cosa que s'assembla a Déu[,] que la va criar i enriquir de preciositats exquisides a fi d'emportar-se-la cap amb Ell! Quins abims tenim de trepitjar[,] tan plens d'espines que ens fan dur els peus i el cor ensangrentats ple de torments. Sol de la vritat![,] divina llum que cures les llagues que ens ofereix el món! Sies ben_vinguda!

25. Diumenge. M'he llevat amb un mal de cap que no m'aguantava. Amb na Maria hem anat a missa de vuit a les Cerves de Maria. N'Angeleta[,] a les Concepcionistes.// Na Montserrat s'ha llevat tart perquè no se trobava bé. Jo tenia un rodament de cap que no podia més. Quant m'he posat a escriure encare me durava i are gràcies a Déu me trovo perfectament. Agafant la ploma i els paperots me se'n van tots els mals.

26. Som anat a Sant Pere anant i tornant a peu. Arrivant a casa hi he trovat na Carme Bach i na Rosalina d'Arenys. An aquesta amb na Montserrat l'hem acompanyada amb un metge.

27. Fa un sol preciós. Ell vivifiqui els nostres cossos a fi que poguem soportar aquet dolorós calvari de penalitats que ens aturdeixen.

Rebem una carta del apoderat de la Habana que diu que la nostra casa és arrendada. Vora un any sense cobrar-ne ni un cèntim. Cuatre \mesos/ i mig de desllogada, i are ho és guanyant 140 duros \anyals/ menys que avans, i amb contracte per cuatre anys. A la fi és llogada i // no ho perdem tot. Amb totes les badades del apoderat li quedem a deure una pila de diners que se'ls anirà cobrant de lo que la casa rendeixi. Fins al juliol no en deurem cobrar cap.

28. Som comprat medicines i reconstituients per·a tots els malalts.

Mars

1er. Som portat un plec de folklore enllestit an el d[octo]r Carreres i Artau. És professor de Filosofia i Lletres a la Universitat. N'ha estat mol agraït i content del meu trevall. Li semblava una lleminadura.

Les noies de Sant Antoni han vingut totes amoïnades perquè la seua dispesera els hi ha atrapat (trovat) cartes dels seus pares referent a les dilligències que fem per anar a dispesa amb un·atre lloc, i els hi ha dit que s'//en vagin com més aviat millor. Mirarem d'enquibir-les lo més bé i promte possible.

2. He rebut carta del pares de les noies de Sant Antoni encarregant-me que els hi busqui lloc com més aviat millor per a camviar de dispesa. A la tarde les he acompanyades a casa de la s[enyo]ra Monserdà i li hem demanat si ens les vol recomanar al Montepio de Santa Madrona. Ho ha fet mol amablement. Déu li pagui el favor que ens ha fet. Després amb elles hem anat al convent del carrer de Moncada i desseguit han quedat atmeses. Demà hi aniran. Arrivant a casa som escrit an els seus pares.

Anit s'ha estrenat "Jesús que torna" d'en Guimerà.

3. Els periòdics pórtan comentaris de "Jesús que torna". N'hi ha per tots els gustos.

Les noies de Sant Antoni han vingut i les he acompanyades al convent de relligioses franciscanes de la Concepció[,] carrer de Moncada[,]// 19[,] ont hi estaran a dispesa ben cuidades i alimentades econòmicament, mersès a una colla de bones senyores barcelonines que sostenen aquell refugi per·a acullir les noies de fora que trevàian o estudian aquí. La mare superiora mol amablement ens ha fet recorrê els

espaiosos llocs de la casa. Hi ha uns menjadors mol grants. Les noies s'han quedat aturdides amb aquelles taules de marbre tan llargues. Totes dues han exclamat[:] «Sembla el menjador de Sant Sebastià.» Les he deixades mol contentes fruint un benhaurat repòs com necessitaven. Que Déu i l'àngel bo sigui sempre amb elles i les meues.

4. Diumenge. Som anat a missa primera a les Cerves de Maria. Hi som estat molesta tota l'estona per causa de tantes minyones de servei que hi havia i feien xibarri.

Les noies han anat a la Concepció.

A la tarde he tingut la sort que no vingués ningú i me som animat escriguent. Som // enviat carta an els de Sant Antoni i an en Pau. Ha vingut na Celina ja era tart.

En Pep Saubà me sembla que vol fer algun enredo que no convé a cap d'ells.

Els nois de casa estan mol engrescats amb política.

5. Som assistit amb un acte de missió a les Adoratrius. Predicava m[ossè]n Jordi Canadell. Hauria volgut poguer-i portar tots els meus fills. És un savi i mol sensill[,] el d[octo]r Canadell.

6. Na Carme Bach ha vingut a dinar. A la tarde na Roser l'ha vinguda a buscar i l'ha acompanyada a cal d[octo]r Tarruella.

Hem rebut un giro petit. Alabat sia Déu!

Diuen que \ha mort/ la senyora del 1er. No la coneixia. A cel sia!

7. Espines inacabables i res més hi ha entorn de nosatros i més feréstegues que mai! Si no fossin els malalts no m'hi afligiria tant!//

8. Les noies han anat a veure les seues amigues de Sant Antoni trovant-les mol contentes.

9. Som anat a veure na Mersè Padrós. Me fa compassió. No és gens felís! Porta un feix de cuatre jous que mol li pésan. Els seus dos fillets[,] que per ella (i és mol natural) són dos ídols, són dos entremaliats i tan jueus que Déu m'en reguart de tenir-los vora meu tot un dia. El seu jou[,] tan enfilosofat que ni se recorda d'ell mateix, i aquí tenim la pobre Mersè[,] qu'entre els jous petits, el grant i el sant *jou* del matrimoni, no pot

amb tots. Si visquessin més a la vora de tan en tan l'aniria a reconfortar, pro viuen al comens del carrer de Diputació[,] qu'és ja de Sans i no puc anar-i.

He rebut carta de la mare de la Benita.

10. Res de nou que valgui la pena.

11. Arreu de les parròquies solemnítzan la conclusió de les misssions. Tan·de·bo donessin el // fruit necessari. A les Adoratrius ens han donat un llibret com a recort de la missió allà celebrada. És ont ha estat més a·prop.

12. Els periòdics vénen plens de noves de les eleccions d'air. Al carrer de Montaner hi va haver una pila de trets. Amb els primers nosatros hi passàvem. No en férem un gros cabal creient-mos que eren petarts que les criatures tíran an els riells. La Lliga Regionalista ha obtingut un gros triomf. Com més va més forts són.

13. Tinc un refredat com una casa.

Som escrit a na Mersè Padrós. Li he donat una pila de consells que si els vol seguir li poden fer mol de bé.

14. En Serafí és a Tarragona per encàrrec de la Unió Catalanista.

Avui els Saubans han mantllevat 400 duros hipotecant la propietat que tenen // a Llufriu i a Palafrugell amb unes condicions ben poc acceptables.

15. El meu refredat continua més tossut que una banya de bou. Crec bé que tants refredats com he pescat aquet hivern són deguts a tants disgustos com passo[,] que no permétan reforsar-me[,] i un petit aire, una petita cosa que atres vegades no me faria res, are m'aclapara i no me deixa refer.

Amb Na Montserrat anem embastant vores de mantos negres que després hi fan calats a màquina. Ho pàgan bé sinó que la feina va a estrabades. Quant n'hi ha, hem de trevaiar nit i dia. Què hi farem!

Avui he rebut una invitació per assistir amb una conferència de folklore a la Universitat. La donarà el venerable mestre s[enyo]r Farnés[,] a qui no conec personalment, pro el conec per les lletres. No hi podré anar per el refredat que no me deixa sortir.

Han vingut en Serra Rabert[,] en Manel i na Neus. Si veu qu'està capficada.//

16. Continuem amb la feina dels mantells de dol.

El refredat cedeix una mica, pro semblo sorda i tonta.

Els periòdics diuen que Xina ha renyit amb Alemània. Quant se cansaran de tanta lluita?

17. Els diaris pórtan la revolució de Rússia. El zar ha dimitit i han empresonat la zarina.

18. Diumenge. Ni a missa he pogut anar. No m'he vist amb ànims de resistir ni el camí ni l'aire. Me sento mol malament.

Les noies de Sant Antoni han vingut.

19. Perquè és la festa de sant Josep gloriós he fet l'ardidesa d'anar a missa a les Adoratrius i m'he cansat mol. Déu vulgui que me vagi bé!

He rebut carta de n'Enriqueta d'Arenys amb la mala nova de que na Rosalina està forsa malalta. Se veu que a la Estació de Fransa el mateix mal aire ens va enmalaltir.//

20. He sortit i l'aire m'ha reprès. M'he sentit fret an es cap i a tot el cos.

21. Hem sento més cruixida que air. No som forta ni puc fer el valent.

Hem rebut carta de na Gracieta des de Pirovano. Som escrit a na Mersè i an els s[enyo]rs Perandones felicitant-los per el casament del seu fill Tonet.

22. Les montanyes de Vallvidrera són blanques. És una fret fora de temps i no va bé per ningú.

A casa sembla un hospital. N'Angeleta te no sé què, na Maria s'ha quedat al llit, els atres tenen tos, mal de caixal etc. Déu m'hus do paciència!

En Pep Saubà diu que an <e>la catequística li han confiat una colla de bailets per ensenyâ'ls-i doctrina titulats *El pelotón de los tontos o torpes*. Són indicats: *gento* con *gento*.

23. Avui fa un any que vàrem venir an aquesta // casa. Té<nim> bones condicions, bon sol i esbargida. Som vora de per_tot i no necessitem tranvies. És un barri cèntric, pro hi ha massa gentussa.

Arenys diu que hi ha passat un cicló que tot ho ha devastat. Les tartanes que de la estació van a Arenys de Munt els ha volcades i els passatjers s'han hagut d'agafar-se fort uns amb atres fent muralla humana per arrivar als seus pobles.

24. Hem rebut carta de na Florinda. M'he animat una mica. Anit he somiat moltes flors esquisides com mai s'en hagin vistes. Tot una toia preciosa. No sé qui me les havia donades. N'estava tota joiosa. Sempre tinc somnis rosats i realitats negres. És passar la meitat de la vida rioler i l'atre meitat desolat. Unes vegades somio que navego amb uns vaixells preciosos que me transpórtan mars enllà... pro sempre me desperto ans d'arrivar ont són els meus anyorats!// A[t]res vegades[,] que tenim una casa petita i quieta amb uns jardins ben cuidats i que tots estem bons i contents i me desperto... Ja s'acavat l'enzís, convertit amb penalitats inacabables. A voltes somio coses terrorífiques que m'espàntan i crido, i fins la pobre Angeleta s'espanta i me desperta trovant-me cansada de la lluita sostinguda bo i dormint.

25. Diumenge. El sant de na Gracieta. Hem rebut una carteta de la xamosa Miria. Ens esplica com li han anat els exàmens de piano. Li varen donar sobre i menció honorífica. Tan repetita i tan trevaiadora. Set anys i mig tenia al examinar-se. Diu també que són a l'Estancia Montserrat i que la s[enyo]ra Francisqueta li plauria coneixê-mos. Ella fa d'àvia an els seus i an els meus nétets tan estimats. Les anyoranses són mol més sentides con se pàssan tantes tribulacions.

26. He sortit una estona a caminar. Amb els Subans hem anat a triar coses amb cupons.// Feia vent tan fret i aviat hem tornat.

27. Fret i sempre fret. Avui és fret negra sense sol. Quina mena de primavera!

28. Som oït missa d'onse al Bon Succés. Era dedicada a sant Josep. Ha versat sobres la seua preciosa mort assistit de Jesús i Maria.

He portat un plec de folklore al d[octo]r Carreres i Artau. Hi he conegut en Batista Roca de Palamós. És un folkclorista.

29. Amb na Neus i na Victòria som anat al Palau de la Música Catalana a veure la película “Cristus”. L’any passat també la vaig veure. Aixís que no m’ha agradat tan com la primera vegada.

30. Avui és el sant de na Maria. Ha rebut una pila de felicitacions. Dematinet amb ella hem anat a Betlem a combregar.// A la tarde han vingut en Manel amb una paperina de bombons per na Maria. També han vingut la seua mare i germana a felicitar-la.

Hi ha rumors de vaga general.

31. Amb n’Angeleta hem anat a can Perandones i a la tarde[,] a la torre dels s[enyo]rs Mata.

Som escrit an en Pepito Ferrer de Palafrugell.

Abril

1er. Diada de Rams. Som oït missa de set a la parròquia. Les noies[,] amb un convent d’aquí la vora. Si no hagués estat per la vellugadissa de palmons que som vist, no m’hauria donat comte de cap solemnitat del dia.

Les noies han anat a veure la película “Cristus”.

2. Air vàrem rèbrer carta d’en Pepito Ferrer tota plena d’escuses. És un deixat i ple de mandra.//

3. Som oït missa a les Cerves de Maria.

He taiat cossets de roba veia.

Som escrit a na Florinda.

4. Dimecres Sant. Som oït missa al Bon Succés. Hi havia funerals.

Les històries evangèliques d’aquets dies són terrorífiques. Sembla que are se van cumplint.

Hem rebut carta de n’Elvira Alibés per n’Angeleta.

5. Dijous Sant.

M’he llevat dematí i som anat a combregar als Paüls.

Na Montserrat se queixa mol del coll.

A la tarde amb na Maria hem anat al convent on són les noies de Sant Antoni. Hi hem estat con han picat els Fasos. M'ha recordat el dolorós acte de quant els jueus prengueren a Jesús amb tanta fúria.

Hem vist els monuments de Santa Maria,// Sant Just, la Catedral, Santa Clara, Betlem i Bon Succés. El més bonic ha estat el de Sant Just.

Na Montserrat continua amb mal de coll. N'Angeleta ha visitat els monuments de S[ant] Pere de les Puelles, Gerònimes i Cerves de Maria.

6. Divendres Sant. Dematinet he seguit la professó del viacrucis de la nostra parròquia. Ha durat dues hores. Hem seguit rambla de Canaletes, Pelai, plassa de la Universitat, Corts Catalanes, passeig de Gràcia, plassa de Catalunya, Rambla i retorn a la parròquia. Som entrat un moment a visitar el monument de la Misericòrdia. No he tornat a surtir. A la tarde he llegit un llibre piadós que fa referència dels fets evangèlics propis del dia.

7. Dissapte de Gloria. Som anat a conferenciar amb el s[enyo]r Castro. És mestre de música de na Montserrat.

Les noies han anat a cal d[octo]r Pla i Armengol.//

8. Pascua Florida. Som oït missa al Bon Succés. A la comunió dos homes aguantaven la tovallola. Semblaven pagesos. Amb el mateix ordre han donat la comunió a les dones. Els homes cantaven cansons llatines i catalanes. Han estrenat un altar dedicat a Maria Reparadora. El predicador ha acavat, els homes cantaven "Regina Celi", i nosatros responíam el dolcíssim cant d'Aleluya. Tot plegat imposava.

"La Vanguardia" d'avui diu que són quinse les nacions qu'estan amb guerra. Diu que fins els cubans han declarat la guerra als alemans. Quina desfeta tan grant!

Som escrit a na Florinda, i en Serafí an el s[enyo]r Ferrer de Palafrugell.

Con anava a missa he sentit cantar una grébia.

9. Are me llevaré a les cinc tots els dies. El dia és llarc i s'ha d'aprofitar per·a fer feina. Som oït missa al Bon Succés.

Són les sis de la tarde. Som només en // Lluís i jo. Els atres nois són fora. N'Angeleta[,] amb una seua companya d'ideals mongils, són a passejar i les petites[,] al

carrer de Moncada amb les de Sant Antoni. Na Montserrat està millor del coll. Na Maria té tos. Jo m'estic an el cuartet d'estudi d'en Lluís.

10. Amb na Maria hem anat a veure una película de la guerra europea. Mai havia vist tanta metralla. Se veia com hi havia tanta gent empleiada trevaiant municions. N'hi havia unes piles que féian feresa.

11. Som assistit a la funció de la Bona Mort al Bon Succés. Hi som estat poc. Se' m feia tart.

La qüestió de la guerra s'emberina molt.

12. Tampoc avui tinc res que valgui la pena per anotar aquí. Tot és encalmat com sempre.

22. Mare de Déu! Aquesta llibreta meua ha dormit mentres jo som anat al Empordà per // despertar an els que ens pórtan les coses i no se'n cúidan prou bé.

El dia 13[,] qu'era un dissapte[,] vaig anar a despedir-me de na Celina per si volia res dels seus parents ampurdanesos. El diumenge a casa varen venir en Cantó de Montras amb un seu nevot de Pals i les noies de Sant Antoni. Darrerament na Celina. Me vaig despedir de tots i a les dues i minuts surtia de l'Estació de Fransa. El camí s'em féu mol llarc i res de lo que veia me donava goig. Era que me dolia haver hagut de gastar per el viatge lo que necessitàvem per atre cosa més imprescindible. Si el que debia fer les gestions hagués cumplert, jo no m'hauria mogut de casa.

Vaig anar de dret a Palafrugell. M'hi esperava la nevoda Lluïseta Rocas. Vaig trovar els seus pares i germana contents de la meua arrivada.

L'endemà dilluns a casa de na Mersè vàrem camviar impressions amb l'apoderat.// Per lla les onse amb na Florinda vàrem anar a casa del atvocat encarregat de fer les gestions. Va quedar aturdit i ni savia lo que se deia. Tot eren escuses, pro era que no s'habia cuidat de res. Ens vàrem tornar parlar amb l'Artizà i ens vàrem posar d'acort. No era pas ell que en tenia la culpa[,] de l'encalmament. Prou ho vaig veure[,] que era en Ferrer.

El dimarts dematinet m'en vaig anar a la Bisbal. El primer que vaig anar a trovar va ser el bon amic Vásquez. Va donar-me alguns consells que Déu els hi pagui. Com que per anar a parlar amb el procurador s[enyo]r Nicolau \era aviat/, vaig entrar a la

iglésia parroquial i ben arredorsada voreta el sacrari[,] amb una mitja claror i una quietut santa i dolsa, vaig encomanar les meues entrebancades coses a Jesús Sagramentat (alabat sia per sempre) demanant-li serenitat i coratje per a anar a trovar els que tenian d'encaminar-me. Ben poc goig me feien i me sentia defallida sols de pensar-i. No en coneixia cap. A les onse pujava l'escala del s[enyo]r Nicolau. Hem va // fer bona cara. Va dir que ens mancava un document sense el cual no podíam tirar les gestions endavant. El tal document no el teníam ni el podíam obtenir, puig va anar amb els que vàrem enviar a la Habana con la repartició de la herència i no el varen retornar. Devant això, el procurador va resoldre que els dos anéssim al jutjat i procuraríam surtir-ne d'una manera o l'atre. Nois!! Al jutjat semblava a cal drapaire! Tot brut i descuidat. Uns homes que no me feien gens de goig, pro no tenia més remei sinó abaixar el cap. Quant ne vàrem surtir el procurador me va dir que tot ho teníam llest en favor nostre. Tornant ser a casasseua vàrem enraonar d'enfermetats, de climes i de metjes puig ell[,] el pobre[,] també està forsa delicat del pit, pro trevaia per els seus tres fills petits[,] que no tenen mare. <puig> Aquell senyor va quedar viudo mol jove. Va ser un senyor per a mi mol amable quedant-ne jo de lo més agraïda.

Con tot ho vaig tenir llest, vaig anar a visitar uns parents de na Celina i uns atres de meus i ja va ser hora d'anar a la estació i retornar a Palafrugell. A la estació m'hi esperava na Florinda. Va donar-me una carta que havia rebut d'en Serafí per mi. Esperant l'hora de sopar vaig anar a visitar una tia de les noies de Sant Antoni que viu a Palafrugell. El dimecres <vaig> ens vàrem veure amb l'Artizà quedant que a la tarde amb ell i la seua senyora aniríem a Llufriu. Vaig anar a casa del atvocat s[enyo]r Ferrer a enterar-lo de les meues gestions fetes a la Bisbal. Eren les que hauria hagut de fer ell, pro no s'en havia cuidat[,] el grandíssim pocassolta!

A la tarde amb els s[enyo]rs Artizà i la seua minyoneta vàrem anar a Llufriu. No hi vàrem estar gaire. Con vàrem tornar ser a Palafrugell vaig anar a visitar uns meus nevots pobres i malalts. Ja hi havia anat de bella arrivada. El dijous hi vaig tornar i ens vàrem trovar amb atres nevodes que tinc casades per lla.

A la tarde amb na Mersè i na Florinda vàrem // tornar a Llufriu. Vespre de tot vaig anar-me a despedir de l'Artizà encarregant-li tot lo que calia fer.

El divendres a les nou del dematí vaig pujar al auto d'en Rovira fins a Sant Antoni. Arrivant, \vaig baixar/ amb un hostal que en diuen a cal Ermità i vaig anar a visitar llurs famílies de les noies Benita i Pepeta. Vaig dinar a casa de la primera[,] que són cosins meus. Des de la taula vàrem contemplar com arribava un vaixell al port de

Palamós, i com els pescadors llensaven llurs embarcacions a l'aiga en busca de peix[,] que és el seu pa de cada dia. La casa dels meus parents[,] que són els mestres de nois i noies de Sant Antoni, està de lo més ben situada, ben airejada i soleiada, i de per tots indrets se poden contemplar a pler extenses plans i montanyes, mars inacabables que un s'hi queda embadalit. A la nit des del tarrat contemplant el cel serè i curull d'estels que enllumenaven tot el mar. Fins semblava reflexar-s'i un // atre cel tant lluminós com el de dalt. No crec que mai hagués fruït d'unes belleses tan esquisides! Ni un se recorda que tingui penes!

A la tarde vàrem volguer acompanyar-me amb una font que en diuen la font del Conde. En tornant era vespre i vèiem la llumeneta del far de Sant Sebastià amb ses variacions més o menys flamejants segons els cristalls que donaven la vertiginosa volta. Arrivàrem a Sant Antoni negra nit. Vàrem entrar a can Catoni, que són uns parents llunyants meus i jo no coneixia. Són pescadors d'aquells tan ferrenys. Tots se varen alegrar de conèixer-m. Desseguit me varen tractar de *tu* amb tot el goig. Vaig sopar i dormir a casa dels pares de la Benita. El dissapte el dematí, vaig imbertir-lo entre les dues escoles de nens i nenes dirigides per els meus parents, trovant-m'i mol bé en_mig d'aquell estol de mainada. Vàrem visitar les obres de la iglésia que van construint de soc_arrel puig mai n'havian tinguda.

Vaig dinar a casa dels pares de la Pepita. Tots // se desfeien per·a cumplimentar-me. Ho podian fer puig lo que jo havia fet per les seues filles, difícilment ells ho haurian obtingut. Ho vaig fer sense egoismes, solsament amb l'afany de fer els favors que puc com ho faig sempre.

A les dues vaig pujar amb un auto, amb una pols que se veia un bou a tres passes i aixís arrivàrem a Sant Feliu de Guíxols. Allà vàrem camviar de *carrossa* engaviant-mos amb un de brut i mig desconjuntat. Ben estivats com arengades an es cascos, totes ses finestres ben tancades i els homenots fent més fum que una màquina de tren (perquè no m'hus curquéssim) amb una pols que esparveraba i una calor que ens colltorcia, anàvem fent camí mig a tombaions sempre que trobàvem algun reblincó. Hi vaig sofrir d'una manera horrorosa. Gemegant i patint vàrem arrivar a Llagostera. Allà varen entatxonar-n'i mitja dotsena més, i fins una pobre senyora va haver d'anar dreta al mig. Del cap d'una estona de donat voltes per // aquell[e]s inacabables i desertes suredes, tot amb un cop ens vàrem quedar parats en sec per una averia del atropellat vehícol. Vinga provar. Baixant-ne uns, renegant els atres, i tots plegats queixant-mos de les males condicions que tenia aquell auto tan esgabellat que cruixia tot ell xericant com si pressentís

desconjuntar-se, i nosatros allà contant rondalles per comtes de fer camí cap a Caldes. Coixejant, coixejant hi vàrem arrivar a temps que el tren de Fransa no havia passat, pro mol aviat va arrivar. Vàrem pujar-i, i a dos cuarts de set arribàvem aquí no trovant ningú que m'esperés i això que anava mol carregada. Arrivant aquí només hi vaig trovar n'Angeleta. No havia passat res anormal mentres jo havia estat fora. Alabat sia Déu.

22. Som oït missa a Betlem. Encare estic cansada d'air. A la tarde amb n'Angeleta hem anat al convent de Sant Pere de las Puelles de Sarrià. N'han surtides una pila de monges que l'han // volguda conèixer. També hi havia el pare Simó de Montserrat. N'Angeleta ha cantat sola i amb elles. M'han simpatizat forsa[,] aquelles dones. Mol més que les de Montsió. Déu ho beneiexi! Hem rebut l'exorto (document) de la Bisbal.

23. Déu meu![,] quin tràfec! Per lla les nou he sortit amb el plec bisbalenc a les mans. Som anat a demanar an el s[enyo]r notari ont el tenia de presentar. M'ha encaminat al Palau de Justícia. M'ha ben enterat de lo que tenia de demanar i com ho tenia de fer. Quina montanya tan escabrosa veia devant meu! Som entrat a la parròquia de Sant Cugat. De dret m'en som anat a la capella del Santíssim. Allà ven voreta de Jesús Sagramentat (alabat sia per sempre)[,] bo i contemplant-lo clavat en creu junt amb sa Mare adolorida al seu costat amb una espasa que li flagellava el cor, m'hi he sentit confortada demanant que me concedissin serenitat i ànim per·a cumplir les meues obligacions de mare // atribulada. Amb tota la fe que Déu m'ha concedit demanava a Jesús que ja que Ell és jutje indiscutible de vius i de morts, sacerdot dels sacerdots i Rei de tots els reis, que no se mou una fulla que no sigui per·a Ell autoritzada, que no me desamparés en aquells moments tan atribulats per·a mi! Que trovés un bocí de cor an aquells senyors que tenia d'anar a trovar a fi de que no m'aturdís més del que ho estava. Després de reposada dels meus esplais anímics vers Déu, allà ben soleta, vaig sortir-ne ben encoratjada semblant-me talment que anava acompanyada d'un magistrat que me senyalava totes les portes que havia d'anar a trucar.

A la primera que vaig anar hi havia un policia que me va dir que no era pas allà que me tenian de despatxar lo que jo portava. Va indicar-me per ont havia de passar i el lloc que necessitava. Vaig pujar les escales, vaig entrar trovant un guàrdia civil més tou que una estopa. Ni em va voler atendre ni savia de què anava. Devia ser perquè li vaig parlar català, el mol llus!// Un jove que passava va dir-me el que tenia de fer i a quina porta tenia d'anar. Que m'afanyés i potser encare hi seria a temps. Arrivant an aquell despatx indicat per aquell jove, l'empleat va dir-me que havia fet tart, pro va repensar-se

i compadint-se me va despatxar el document que jo portava, encarregant-me també que m'afanyés a anar amb un·atre sala que potser encare la trovaria overta com així va ser. També me varen enllestir tots mol atents i amables. Varen cobrar-me dues pessetes. Del cap de mitjora, un dels empleats me va acompanyar a l'atre costat del edifici i[,] recomanant-me amb un·atre, vàrem arrivar amb una sala que hi vaig tenir d'estar bones estones mentres anaven tramitant el meu exorto. Llesta d'aquell lloc, els del despatx varen acompanyar-me amb un·atre sala que va esser la darrera. Allà hi va venir un dels sacrapassos més grossos. Quina alegria per mi! Parlava un català de Lleida. Era jove i de bon aspecte. An els seus companys els // hi anava diguent «pobres de nosaltres!». Feia una broma parlant en català sempre. Hem va retornar de mort a vida. Va pendre una ampolla vestida, com si fos d'anissat, i en va anar treient boles, sortejant els documents que s'havian enllestit. Aquell senyor jutje no infundia gens de temor. Era tan jove, amb una carona d'estudiant de capellà que feia! Tan vermell i peladet! M'ha encarregat que demà hi torni amb els menors i m'ho donarà llest. Déu els hi pagui an aquella bona gent. Més complacents no podian ser.

A la tarde som anat a Sant Gervasi buscant el domicili d'una senyora i no l'hi he trovat.

Som anat a visitar la senyora Monserdà. L'hi he fet unes estones de companyia. Després he pujat a ca na Celina a contar-li noves de les seues nevodes i germanes de la Bisbal.

Així som empleiat la tradicional diada de Sant Jordi sense anar-lo a visitar. Les noies han vingut amb roses i atres flors.

En Serafí no se sent gens bé, pobret!//

24. Amb en Serafí, Lluís, Montserrat i Maria hem anat al Palau de Justícia a firmar l'exorto i ens l'han donat ben enllestit. L'he remès an el s[enyo]r Nicolau de la Bisbal.

També som escrit a l'Artizà per lo mateix.

25. Na Carme Bach ha vingut.

En Serafí continua tot empiocat.

Som escrit an en Pau.

26. Rebem carta de l'Artizà i del s[enyo]r Nicolau. He tornat a Sant Gervasi trovant la senyora que buscava l'atre dia. Hem parlat d'una finca que fa per ella arrivant amb un acort.

27. Som escrit al Artizà per lo de Llufriu.

Avui és el sant de na Montserrat. No està gaire bona. Ha rebut felicitacions.

Som entrat a la nostra parròquia. Som visitat l'imatje de Jesús Crucificat privilegiada per tots els divendres de l'any. Després[,] a Jesús // Sagramentat (alabat sia per sempre) i per fi a la Verge de Montserrat que tenian al altar major pregant-li per n'Angeleta que avui les monges benedictines de S[ant] Pere de les Puelles de Sarrià tenen decidit votar-la per si queda atmesa o no an aquells benhaurats claustres. La Verge de Montserrat és la seua patrona. Cap al vespre s'ha rebut la nova de que ha quedat atmesa per majoria de vots. Està contentíssima. Déu i la Verge de Montserrat no la desemparin.

28. Na Montserrat s'ha posat mol malalta del coll. En Serafí tampoc va bé. Som anat al Orfeó Català a portar una carta per el mestre s[enyo]r Llongueres a fi que se fes càrrec del estat d'en Serafí. Som entrat a Sant Just a visitar la Verge de Montserrat[,] qu'és la patrona d'aquella parròquia. Hi he resat agraint el favor concedit a n'Angeleta.

Som anat a cal d[octo]r Pla a demanar-li si vol venir a visitar la colla de malalts. Ha vingut a la nit. Ha dit que na Montserrat té // angines, i en Serafí, no sap lo que té.

Han vingut mare i filla Perandones.

29. Na Montserrat té xarrampió surtit. D'aquí tantes febrades i angines.

N'Angeleta[,] felís i contenta, tot avui és al convent. Hi ha portat un ram de clavells blancs i quelcom rosats. Eren preciosos.

Som pogut arrivar anar a missa d'onse a les Adoratrius.

Són quarts de vuit del vespre. A casa hi ha les noies de Sant Antoni, els amics Boter, Llorens, Manel, Domingo de Sant Just. En Serafí i en Lluís espéran la visita del d[octo]r Pla.

Ja ha vingut. Lo d'en Serafí és produït per un pulmó i no se pot ocupar de res. Ha de reposar completament.

30. Els malalts van fent i prou.

Hem rebut la fe de batisme de n'Angeleta per portar-la a ca les monges.//

El d[octo]r Pla al vespre ha trovat els meus malalts tot ple amoïnats. Tenen tota la raó!

Ha vingut en Dalmau de Cassà. Una estona només.//

Maig

1er. Hem rebut el certificat de confirmació de n'Angeleta. Ha vingut d'Olot[,] ont i fou confirmada.

Els malalts van millorant.

3. Festa de Santa Creu. Sempre és la meua patrona.

Ha plogut molt.

4. Santa Mònica patrona gloriosa de nosatros viudes[,] que com ella tenim els fills equivocats. S'entén equivocats perquè no creuen. Baldament fóssim sortoses com ho va ser ella que va convertir al seu fill sant Agustí!

Som fet dilligències per·a obtenir la do//cumentació parroquial que necessita n'Angeleta i no m'ho han acavat d'enllestir. Demà ajudant Déu hi tornaré.

He rebut una pila de retarts de la mainadeta trenquelauquina. Són grants i preciosos! Molt me plau veure'ls aixís[,] pro qui els pogués veure'ls personalment! Quina anyoransa tan forta!

També hem rebut una mica d'ajuda que Déu n'hi do i ajudi al nostre benefactor!

5. Avui a la parròquia nostre de Betlem han extès el consentiment que dono jo a n'Angeleta per entrar relligiosa. En Manel Alcántara i en Llorens Artigues han estat testimonis.

N'Angeleta ha portat tota la documentació al convent. Hi han afegit una instància que ella mateixa ha tingut de fer al s[enyo]r bisbe per·a que \li/ dongui permís per a <entrar> ingressar an el convent. Tot plegat ho ha retornat per·a portar-ho an el palau bisbal.

Rebem carta del Artizà[,] que diu ha buscat // i ha trovat els testimonis que se necessítan an el jutjat de la Bisbal per·a encarrilar tot lo nostre. Diu que hi aniran dilluns.

6. Els Jocs Florals de Barcelona. Les noies hi han anat.

7. Res de nou. Tenim la mar de feina.

Som al dia 12. Des del dilluns no he tingut un moment per·a venir-me'n an aquet lloc dels meus esplais, ont hi arreplego orientacions que bé les necessito. Tota la setmana som estat enfeinada amb la roba de n'Angeleta[,] que temps feia era comensada i ningú tenia esma per acavar-la. No és pas que li fassi ni tant·sols lo indispensable, pro no se pot fer més de lo que se fa. Déu ens ajudarà!

Air va portar la documentació al convent ben llesta i aprovada per el representant del s[enyo]r bisbe ja que aquet és a Roma. Cualsevol dia pot entrar al convent per ella elegit[,] ont hi és ben amorosament atmesa per tota la comunitat.// Varen obsequiar-la amb un monumental ram de flors cullides an el jardí de la clausura. N'hi havia de totes menes i colors. Sobretot roses de variats tons.

En Serafí continua quiet sense sortir per manament del d[octo]r. Na Montserrat surt, pro se li han de donar ingeccions per·a enfortir-la.

13. Tot segueix encalmat.

Les solemnitats litúrgiques d'avui són precioses pro ni per·a meditar-les tinc repòs. Tan l'epístula com l'evangeli són de molta trascendència.

Al migdia les noies han anat amb un concert, i a la tarde na Montserrat i en Flor han anat a veure "L'auca del s[enyo]r Esteve" d'en Russinyol. Amb quelcom han d'ensorrar el mal humor!

Vespre de tot al menjador de casa hi havia molta jovenalla discutint i profetitzant lo que els hi deurà pertocar an els respectius exàmens. Hi eren en Boter, Manel, Llorens, i les noies de Sant Antoni. Tots[,] inclús en Lluís[,]// tenen d'examinar-se. Déu els hi do sort.

14. Som escrit a la Bisbal i a Palafrugell per si n'acavem de surtir.

15. En Serafí avui ha comensat a surtit per fora. Se va trovant millor.

16. Rebem carta del s[enyo]r Nicolau. Demana un certificat del d[octo]r Pla que justifiqui l'estat dels malalts. Ja el tenim i el som remès a la Bisbal.

17. La Ascensió de Jesús.

No tenim ni una gota d'aiga. Les noies han baixat a la font i tampoc n'hi ha. Ens hem de morir de set i de brutícia. Ni aiga per rentar-mos les mans.

18. He rebut lletres de la Bisbal que m'han animat poc. Bé farà prou si no ho tenim de nou entrabancat! Què hi farem!//

A la tarde amb n'Angeleta hem anat al seu convent. Hem continuat lligant caps.

19. Som contestat a la Bisbal. Rebem carta de l'Artizà. L'hi he contestat avui mateix. Som escrit també an en Pau perquè no enviés vi.

Rebem carta de na Carme Bach.

En Xavier Illa de Vich ha vingut.

20. Quines festes tan grisses que tenim!

Juny

11. Mare de Déu! Tants dies sense escriure ni una nota! i tantes coses que han passat i de molta trascendència!

Veig que teníam lo del Ampurdà entretingut. Després se va arreglar i jo hi vaig tornar. Vàrem obtenir el desitjat permís judicial.// Llavors els compradors se varen desdir dels tractes. Lluitant molt, vaig lligar caps amb un que no era de gaire importància. En fi[,] una pila de fets que aniré desgranant si me recorda.

El dia 1er d'aquet mes[,] que era \un/ divendres[,] vaig acompanyar n'Angeleta a Montserrat anant i tornant amb un mateix dia. Vaig passar un dia distret i ben empleiat encel·lant els pensament vers les regions ont no hi ha llàgrimes ni tribulacions. A un quart i mig de sis vàrem surtir de casa. A la plassa de la Universitat vàrem pujar amb un tranvia de circumvalació fins al Arc del Triomf i d'allà a peu fins a la Estació del Nort. A les sis i minuts sortíam fent camins que feia molts anys no hi havia passat. Pel cantó de Sardanyola i més enllà, tot éran vinyes plenes de verdor que no me cansava de contemplar. Passat Tarrassa, Viladecavalls, Olesa i Vacarisses, ja se veuen les glorioses montanyes tan aviat d'un cantó com de l'atre fins que s'arriva a Monistrol. Allà vàrem baixar del tren per·a pujar an el de cremallera. Semblava // una joguina. Tan repetit amb cortinetes blaues i vermelles mol net i curiós. M'ho semblava tan perquè el que havíam deixat és dels més bruts i desmanegats. El tren petit va anar pujant montanyes amunt

com una sargantaneta. Vàrem arreplegar el costat dels feréstecs precipicis que ben a pler podíam contemplar. Eren vora dos quarts de deu con vàrem arrivar a Montserrat. Hi havia 35 anys que no hi havia estat i encare hi vaig reconèixer les revellides Hospederies de Santa Escolàstica. Arrivant a la iglésia comensaven un ofici solemne. Estàvem dejunes. Les dues anàrem a pendre la comunió celebrant el primer divendres de mes. Vaig quedar-me ben totassola a la capella del Santíssim. Amb tota la meva ànima llatzerada, pregava a Jesús i a la seua Mare[,] la Verge dels Dolors[,] que vestideta de color gris imposava contemplant-la sobre del sacrari. Li demanava una pila de benediccions per·a tots nosatros. Na Angeleta va volguer anar-se'n a la nau grant[,] ont s'hi celebrava l'ofici. A // plena llum podia contemplar la Moreneta agraint-li d'haver-la acceptada per filla entre les relligioses benedictines. Des de la capella ont era jo vaig embadalir-me sentint cantar el credo a l'escolania. Quin afinament de instruments de corda! Semblava que ens trobàvem a regions glorioses plenes de llum i glòria divina. Acavat l'ofici vàrem pujar al camarí de la Verge. Vàrem besar les mans d'Ella i del seu Fillet. Ambdós tenen unes faccions mol boniques.

Sortint d'allà vàrem anar amb una font. Vàrem desdejunar-mos i de·pressa vàrem anar a visitar al pare Simó, prió de la comunitat benedictina de Montserrat. Al moment que varen tocar les dotse ens vàrem despedir del esmentat relligiós i ens en vàrem anar a menjar lo que portàvem. Vàrem asseure'ns <en> amb un marjanet per estar amb més comoditat. Vàrem comprar un paquet de caramelets[,] recort modestíssim[,] pro atre cosa no podíam fer. N'Àngela va comprar-se una imatje de la Verge. Va costar 90 cèntims.

Havent dinat vàrem seguir les estacions del // viacrucis. Ens acompanyaven les cantúries de tota mena d'aucells que fan niu per aquell[e]s frondoses encontrades. Hi predominen les grébies i els rossinyols. N'Angeleta estava cansada pro felís, contenta i emocionada per haver pogut resseguir amb mi aquells llocs tan preciosos.

Llavors ella s'en va anar a la cap[e]lla a fer companyia a la Verge i jo vaig tenir el goig d'anar a la venturosa cova ont fou trovada per aquells afortunats pastors. Hi vaig anar i tornar ben totassola. Aixís el goig que vaig fruir va ser tot ben meu. Vaig anar resant el sant rosari[,] bo i contemplant cada un dels quinse misteris que se van trovant per aquelles enrocatades giragonses.

Uns moments ans d'arrivar a la cova, se trova un pou amb un saplà. Hi ha una curria, una cadena per llivant i un cantiret de llauna fermat a la cadena. El caminant pot satisfer la set que li ha ocasionat el camí de pujades i baixades per aquells escabrosos

entorns. Jo no vaig veure perquè ni que tingués set me // recordava. Al altar major de la capella hi ha la autèntica imatje que varen trovar els pastors guardant els seus remats. És tota d'escultura. El cimbori del altar és la mateixa roca ont hi és encastat tot el material de construcció de la mateixa nau. De cada costat de l'altar hi ha les imatges dels germans bessons sant Benet i santa Escolàstica. Els dos foren els fundadors de la ordre benedictina. A les parets hi ha cuadres pintats que recórdan passatges de la Sagrada Família.

Con vaig ser defora vaig contemplar les gegantíssimes roques que cobreixen la capella. Una d'elles me feia l'efecte d'un monumental pit de mare alimentant an els seus fills. Com si la abundosa roca estigués damunt del teulat de la capella i per una claraboia trasmetés an els fidels la fe que sadollés de llum evangèlica els seus cors ennuvolats[,] o més ben dit les seues intelligències ennuvolades. Que en surtissin catequitzats, alimentats per aquella gegantina roca. És que tot allà és grant[,] sever i imposa.// Vaig promètrer que no hi tornaria si no hi podia anar amb companyia de na Gracieta.

De retorn a dalt era tart. Feia una fresqueta bonica. Vaig anar a buscar n'Angeleta[,] que reposava bo i fent companyia a la Verge an el seu suntuós palau.

Vàrem surtir a caminar una estona més. Vàrem cullir un manyoc de boix lligat amb una pela d'eura. Per darrera vegada vàrem entrar uns moments a despedir-mos de la gloriosa patrona dels catalans.

A tres quarts de sis pujàvem de nou an el diminut tren de cremallera que timpes amon i timpes avall ens va retornar a Monistrol. Vàrem passar an el lloc que hi ha el popular gosset que saluda i presenta la bandera. És una tentació i fins atracció, puig el tren sempre s'hi atura i el propietari del gos hi recull una pila de centimets.

A les deu de la nit arribàvem a casa ben impresionades del nostre viatge.//

El dia 2 era un dissapte. Amb n'Angeleta vàrem inbertir el dia entre Arenys i Pineda. El dematí vàrem anar a despedir-mos del meu padrí i cosines nostres. Amb el correu de la tarde vàrem anar a Pineda. Hi vàrem estar unes dues hores. Hi vàrem trovar en Serafí. Ell s'hi va quedar i allà se varen despedir amb n'Angeleta.

Recort memorable. 3 de juny 1917.

Érem el diumenge de la Santíssima Trinitat. A la vetlla[,] mentres anàvem preparant lo que ens en teníam d'emportar[,] n'Angeleta se va fer un tip de tocar el piano com per despedir-se'n. (Això era la nit del dia 2 després d'haver retornat de

Pineda i Arenys). Va tocar una pila de pesses del seu repertori. Semblava que se despedia de un ser vivent tant era lo que se'l estimava[,] aquell moble que per a ella va ser comprat.

El diumenge dia 3 ens vàrem llevar dematí. Per lla les vuit varen arrivar dos cotxes de can Sallarés. Se varen quedar parats de//vant la porta de casa. N'Angeleta se va despedir d'en Florenci i en Lluís. En Serafí era a Pineda. Les petites[,] n'Angeleta i jo vàrem pujar an els dos cotxes i vàrem anar a buscar na Neus[,] que també va venir amb nosatros. Feia un dematí preciós, sense fret ni calor ni cap núgul que entel·lessin la llum matinal que tot ho desvetlla.

Al punt de les nou arribàvem a la plassa de Sarrià. Els cotxes se varen aturar uns moments a fi de deixar reposar els animals. Al mateix temps totes les campanes de la parròquia de Sarrià varen posar-se a repicar com si donguessin la benvinguda a n'Angeleta[,] que anava a pendre possessió de la seua hestada an aquell poble. El repicar de les campanes no tenia res que veure amb el nostre aconteixement. Era sensillament el primer toc del ofici.

De nou reprenguérem el camí i amb uns moments vàrem arrivar al convent de Sant Pere de las Puelles. Vàrem entrar a la capella per oir missa[,] puig tant·sols n'Ange//leta hi havia anat. Mentres se celebrava l'ofici les monges cantaven. Acavat l'ofici vàrem encaminar-mos a les habitacions del convent a fi de contemplar l'acte que dies feia preparàvem. De nou n'Angeleta va anar a demanar si la atmetian a la comunitat. Tots ens trobàvem an el locutori de la senyora abadesa. Vàrem activar els moments de la entrada solemne de n'Angeleta amb les seues germanes de relligió puig s'ens feia tart. Varen obrir una monumental portalada que s'hi puja amb alguns escalons. Els dos batents overts de bat a bat deixaven veure un joliu lloc tot voltat de claustres. Al bell mig dels mateixos hi comensa un ample passeig que arriva fins al extrem del jardí que té tota una man<z>sana. Totes les arcades éran vestides d'enginguladores flors, que com tot lo atre comunicava joia, pau, reculliment i un sant repòs per aquelles afortunades relligioses que s'hi aixoplúgan. Tot m'ho contemplava amb afecte encare que mol impresionada. Encare que no m'era permès posar-i ni un peu, l'esperit // meu s'hi envolava participant d'aquell lloc de repòs i benhauransa. Considerava que dintre breus moments hi donarian entrada a la filla meua tan estimada com desvalguda. Amb tot i que la separació m'adoloria infinitament, estava resicnada i ben resolta amb que se cumplís la voluntat de Déu i el desitg de n'Angeleta. Va ser un cop mol fort per·a totes dues. Ens vàrem despedir tendrament barrejant el devassall de

llàgrimes que ens afluian abundants i dolcíssimes per haver obtingut la fortalesa de separar-mos per·a sempre més en aquet món. Vaig pujar fins an el darrer escaló a fi de presenciar ben d'a·prop lo que s'anava esdevenint. N'Angeleta ens va deixar. Ben resolta i decidida[,] va traspassar el llindar d'aquell portal que per a sempre més la tenia de separar del món. Les monges estaven amb dues llargues fileres, una de cada costat del passeig del mig del claustre. Amb un cap de filera de monges hi havia // la senyora abades<s>a, i a l'atre la senyora mestra de novícies. Comensant per la senyora abadesa[,] de una a una de les monges totes les va abrassar. Con va ser a l'atre cap de la fil·lera va retornar amb les mans plegades fent la mitja rialla i comensant per la senyora mestra de novícies també va abrassar-la i va fer lo mateix a totes les que quedàvan fins a la darrera de la fila. Cuant les va haver saludades a totes, va fer una solemnial salutació a totes nosatros. Les atres també ens varen saludar i la mestra de novícies envoltant-la amb els seus brassos se l'ha va endû cap a dins. Al moment la campana del convent va fer un toc de joia senyalant la entrada de una nova germana a la comunitat. Mentrestant n'Angeleta amb la mestra de novícies éran a visitar la Verge de Montserrat[,] que la tenen amb un departament de la casa i s'hi oferia per·a esser filla del ordre benedictina.

La senyora abadessa i atres relligioses // ens feien companyia i del cap de poc ens varen cridar al locutori[,] que ja hi trovaríam n'Angeleta de retxes endins. Ens varen obsequiar amb un licor riquíssim que elles mateixes prepàran. Vàrem conversar una estona. Bo i dolent-me[,] vàrem haver de determinar el retorn cap a casa. Ens vàrem despedir forsa tranquilitzades unes i atres, puig el cop fort ja era passat.

Aixís va acavar la solemnial diada de la Santíssima Trinitat i l'entrada de n'Angeleta al convent de relligioses benedictines de Sant Pere de les Puelles de Sarrià.

Déu li do salut!

A la tarde vaig escriure extensament a na Gracieta[,] que feia temps no li havia escrit. També vaig fer els preparatius per el viatge que tenia de fer l'endemà de bon dematí a Palafrugell.

4. Amb el tren de les cinc del dematí m'en vaig anar a Llufriu. Quines rodades!// Amb l'Artizà vàrem fer moltes gestions.

5. El dimars vàrem fer l'escriptura de venda d'un tros de penyassegat que hi havia alguns pins. Ho va comprar l'hereu Roch. Ens en va donar 50 duros.

El mateix dia vaig anar a la Bisbal a buscar un document al registre de la propietat. Ens mancava per acreditar que les finques eren lliures i registrades a nom nostre. Amb el correu vaig tornar a Palafrugell. No reposava ni un moment.

6. Vàrem fer l'escriptura de venda d'es camp de Bonida. El va comprar en Sarradera de Torrent. A la tarde vaig tornar aquí.

7. Festa de Corpus. Vàrem passar-la mol ensopida.

8. Preparant coses per portar a n'Angeleta.

9. La vàrem anar a veure per primera vegada, trovant-la mol contenta. L'hi vàrem portar lo que li mancava.//

10. Res de nou. Tot soliu i tristoi.

11. Tampoc hi ha res per contar.

12. Vaig anar a Horta per unes dilligències per na Maria. L'Escola Domèstica me va plaure molt. El preu \no/ era per la meua bossa, pro me va semblar que ben discutit rebaixarian quelcom.

13. Res que valgui la pena.

14. Tampoc.

15. Vaig anar a trovar la s[enyo]ra Verdaguer. Va rebre'm mol atenta prometent-me fer tot lo possible en favor meu davant les Dominiques de Horta.

16. Vaig anar a veure n'Angeleta trovant-la encare millor que l'atre dia.
En Lluís s'anava examinant.//

17. Festa d'Infants i de Flors. Amb les petites i els Alcántara i una colla d'amics i parents seus vàrem assistir a dita festa al Parc Guell. Una festa bonica.

18. Vaig anar a can Serafí Gili i només hi havia la minyona.

19. Amb la mare d'en Serafí Gili vàrem anar a cals s[enyo]rs Balcells i no els hi vàrem trovar.

20. De nou amb la s[enyo]ra Gili vàrem anar a la casa Balcells a demanar-los-i si volen ser apoderats nostres de la casa de la Habana. Varen aceptar cobrant el 5 per cent d'administració. El s[enyo]r Colomines ens cobra el 10 i no pot fer feina més dolenta de la que fa.

Va morir el d[octo]r Martí i Julià (a c s).

21. Sant Lluís. El tenim a Pineda.

Estic reformant un vestit per na Montserrat. En Serafí i en Flor han assistit al enterro del d[octo]r Martí i Julià. L'enterro[,] catòlic.//

22. Som anat a conferenciar amb la s[enyo]ra Verdaguer. He comprat anafímia i l'he portada an el recader de Pineda per en Lluís.

Na Montserrat s'ha examinat de violoncel al conservatori del Liceo. S'ha espantat una mica. La nota és notable.

23. Amb na Montserrat hem anat a casa del notari d[octo]r Par[,] carrer d'Aussies Marc 24. Ens hi hem trovat amb una senyora que ens compra un tros de terra. En Serafí també hi ha vingut.

A la tarde som anat a parlar amb el notari de Sarrià[,] d[octo]r Bellido. El necessitem per·a fer els poders an els Balcells. No ho pot fer cap notari de la ciutat perquè s'huran de fer al convent per la firma de n'Angeleta i Sarrià és un municipi independent de Barcelona. Ja me sembla que suarem. El vell notari de Sarrià me sembla bastant tossut i poc entès. Quina llàstima que no els pugui fer el d[octo]r Casades i Vehils!

Les notes continuan an el VI volum.//

Volum VI

1917 a 1921//

Juny 1917

23. Som anat a veure n'Angeleta trovant-la contenta com sempre.

Són les deu de la nit i se senten uns espatecs propis de la revetlla de Sant Joan.

En Flor, en Serafí amb els companys Manel, Llorens i Juliacs, han anat a fer una excursió cap a Girona i Sant Feliu de Guíxols. En Lluís ha arrivat de Pineda.

24. Diumenge. Amb les noies hem anat a missa d'onse al Paüls.

A la tarde les noies amb en Lluís han anat a passejar cap al port. És el lloc predilecte que té en Lluís.

25. Som anat a Sant Pere i de pas, som entrat a la casa Balcells[,] que tenen les oficines al carrer de Trafalgar. He fet una pila de dilligències. Han vingut en Francisco Alibés amb na // Orfèlia[,] el nen petit i una minyoneta. L'he acompanyada a fer compres.

26. He tornat a Sarrià per cuestions dels poders que ens ha de fer el s[enyo]r notari. Quines ciències córran per aquets mons de Déu! Més valdria que agafés una fanga o el bastó per anar a passeig que no·pas la ploma. No ens ha estat possible posar-mos d'acort de cap manera. Després som anat a veure n'Angeleta[,] que està mol contenta. Les monges m'han fet un encàrrec d'unes ulleres.

Arrivant a Barcelona som anat a conferenciar amb el notari d[octo]r Casades i Vehils. M'ha fet cuatre mots per el de Sarrià a fi que per comtes d'uns poders no fassi un bunyol cum una casa. He rebut carta de la s[enyo]ra Verdaguer i Callís.

27. He tornat a Sarrià per els ditxosos poders. Aquell notari, <o> és boig o el fa.

Som portat una planteta que l'havíam duta de les Planes \al convent/. L'he deixada an el torn del // convent i an ella ni l<a>'he vista.

Som anat a veure els nostres parents. En Víctor està malalt i un dels nens de n'Hermínia també.

28. En Flor i companys són d'excursió.

Hi ha rumors de revolta política. Han sospès les garanties.

Som acompanyat na Maria al d[octo]r Pla i diu que la troba millor.

29. Amb les petites hem anat al ofici al convent de n'Angeleta. Ha estat mol solemne. Ha estat celebrand el reverendíssim pare abat de Montserrat. Una pila de servidors l'han revestit mentres ell s'estava assegut an el seu sitial ricament endomassat i pulidament brodat d'or i pedreria. Feia mol goig i molta calor. Tota la seua colla l'hi ajudaven. Un li portava la mitra, l'atre la crossa (bàcul), l'atre li aguantava el riquíssim missal, i per fi l'atre li apuntava la // *llissó* que tenia de cantar. Tot el presbiteri relluïa de debò. Tant l'altar major com tots els atres tenian profusió de flors ben combinades no mancant-hi la preciosa serra monserratina, sinó que no <e>ra d'or com \la/ que va veure el nostre m[ossè]n Cinto que els àngels hi serràvan. La d'avui era tota de floretes blanques i fullam vert. Les tribunes éran gurnides amb domassos de vellut vermell amb serrells d'or. Les tovalles amb puntes dorades i una munió de llum elèctrica. L'iglésia[,] plena de gom a gom.

Hi havia la capella de música de la parròquia del Pi. És la millor de Barcelona.

Les monges hi han pres poca part[,] amb el cant[,] avui. En dies tan solemnes elles càntan poc. Va predicar el canonge d[octo]r Vilasseca.

Varen repartir uns recordatoris preciosos catalans com ho foren les invitacions que dies enrera varen repartir per la festa d'avui.

Varen beneir dos altars dedicats un al Sagrat Cor i l'atre a sant Josep.

Sortint del ofici vàrem parlar amb n'Angeleta.// Arrivant a casa vàrem trovar en Serafí assegut a la porta esperant que li obríssim.

30. He tornat a cal s[enyo]r notari d'aquí a demanar-li instruccions per a els poders que el de Sarrià no en sab sortir. A la tarde ens hem reunit tots al convent de n'Angeleta per a firmar-los. Essent tots junt amb el notari de Sarrià al convent, aquet ha comensat de llegir-los. Ell en va llegir la primera part i en Flor lo que mancava. Al final no els hem vulguts firmar perquè no estaven com devian. Tot plegat ere un disbarat i no l'hem volgut atmètrer. Els testiminis, notari i nos<t>atros, ens en vàrem entornar sense haver fet res de bo ni d'utilitat. Colsevol firma un document de tanta trascendència sense estar ben fet. Vaig portar els malaventurats poders an el notari d'aquí, que els va *apedassar* (corretgir) a fi que estiguessin bé.

Avui en Flor ha surtit de les oficines \de La/ Barcelonesa.//

Juliol

1er. Diumenge. Diuen que Grècia ha declarat la guerra Alemània.

En Flor air va ser el darrer dia de trevaiar a La Barcelonesa de Electricitat. Avui ha comensat de trevaiar an el garage Vila de la plassa dels Josepets (Lesseps).

Som portat el plec dels enrevessats poders an el pobre notari tan tonto perquè ben corretgits els aprofiti si és possible. És tan infelís[,] aquell vellot, que me s'ha enrabiat molt, tractant-me de tot, tan an·e·mi com an es nois de casa. Déu lo fassi bo[,] que de tossut i rebec no pot pas esser-ne més. De cap manera ha sabut entendre lo que l'atre notari hi havia corretjit. Ha dit que enviarà un dels seus empleats al d[octo]r Casades perquè l'i aclareixi i miràrem si n'arribem a surtir.

Som arrivat al convent i la s[enyo]ra abadessa m'ha rebut mol atentament.

També som anat a veure els nostres cosins i m'he trovat que n'Hermínia té un·atre nen. El més grant està forsa malaltet.//

2. Som anat a Sant Pere. He parlat amb el s[enyo]r rector. Feia temps que no ens havíam vist.

3. Avui na Montserrat ha comensat de portar monyo (rodete). N'estava tota contenta.

A la nit amb les noies, la família Alcántara, el promès de na Tresa i en Llorens, hem anat amb un concert de piano en record del malaguanyat mestre Vidiella. Han descubert el seu bust de marbre que amb un dels replans de l'escala del Orfeó Català hi era amb una munió de flors naturals de tota mena que semblava convertit amb un altar.

4. Res de nou. Fa molta calor.

5. <H>amb en Flor i na Neus hem anat a Sarrià. Ens hem encaminat cap al convent i ens hi hem trovat amb el notari <per> i els testimonis a fi d'enllestir els malgirbats poders. Ens han plagut i els hem firmats. Ja era hora. N'Angeleta estaba mol contenta.//

6. 1er divendres. He continuat les meues devocions pròpies del dia.

7. En Lluís ha arrivat de Pineda. Ha dinat i se'n hi ha tornat. Ha dit que havia vingut per parlar amb el metge i fer alguns encàrrecs per la Sara.

8. Tota la nit un furiós piano de maneta m'ha estat matant es cuc de s'oreia. Devian fer ball al aire lliure.

Amb les petites hem anat a missa a les Concepcionistes. A la tarde he trevaiat per el Diccionari.

9. Amb les noies i en Serafí hem anat al Orfeó.

10. Som anat a buscar plats amb cupons.

Anit passada mentres érem al Orfeó Català ha plogut a bots i barrals. El concert l'ha donat el mestre Joan Llongueres amb la seua colla de grants i petits de la gimnàcia rítmica. M'han agradat més els petits que els grants.//

11. Res de nou. Tinc feina a cusir.

12. Amb na Montserrat hem anat a cal dentista.

Som anat a Sarrià a buscar els enrevessats poders que hem fet per els s[enyo]rs Balcells de la Habana. Han costat 87 pessetes i una pila de camins i mals humors perquè el notari no savia fer-los. Sembla mentida que ocupin un lloc de tanta trascendència i no sàpigan surtir-se d'un document que deurian saber fer a la lleuga. Si hi hagués pogut anat el d[octo]r Casades i Vehils, amb poques estones ho hauríam enllestit, pro \Sarrià/ és independent, i els notaris de cap més lloc hi poden fer cap document. Clandestinament se fa i tot, pro el d[octo]r Casades és un home mol recte i no hauria trepitjat la llei per <cap> res del món. Prou ha fet que ens ha encaminat, que sense els seus consells no n'hauríam surtit i no m'ha volgut cobrar res del seu trevall. Déu li pagui.

Les monges estan preocupades per les males noves de política que corren. Hi ha maror.//

13. Tant enemistada i divorciada que havia estat "La Veu" amb "El Poble", i aquet, avui li ha parat les espatlles peraquè l'atre pogués sortir. Com que a "La Veu" per qüestions polítiques l'han sospesa fins per quissab quant, ha sortit amb texst seu i

vinyeta del “Poble Català”. L’olla política bull tan desesperada que fa preveure algun daltabaix. Déu dongués serenitat an els que governen. Air vespre corrian unes fulles impreses firmades per una pila de diputats catalans, amb unes amenasses, que no sé pas els de Madrit com s’ho pendran!

A la tarde amb na Montserrat hem tornat a cal dentista. Li ha fet forsa mal i tots dos s’han amoïnat.

En Lluís ha vingut de Pineda. Fa bona cara.

En Serafí va als banys.

14. Són dos quarts de sis del dematí. Han passat guàrdies civils de cavall que devian anar a rellevar companys seus. Ja fa dies que ho fan.

Avui han portat mig fui de “La Veu” també // amb vinyeta d’“El Poble Català”. La d’air va quedar sospesa. De mig dematí per mon també han retirat la mitja fulla d’avui. Tot seguit han fet circular un·atre número amb el nom del “Poble” extraordinari. “La Publici<d>tad” tampoc ha pogut sortir. “El Progreso” dies ha que no surt. Tothom viu amb por. Els convents diu que estan mol fortificats.

Amb les noies hem oït missa al carrer de València.

A la tarde hem anat a visitar els bons amics Perandones. Hem tornat a peu. El passeig de Gràcia era tan concorregut de la plana major del luxe, que semblava festa grossa. Ho censuro amb tota la meua forsa. Això és fer encendre més i més la malícia popular regularment sempre amb tota la raó de sublevar-se.

16. El peu de l’aiga me fa mal. Hi ha moltes boires que fan la calor més forta.

Avui tampoc hi ha periòdics. El “Poble Català” s’aguanta no sé per·què. “La Veu” // ha sortit amb el títol del “Baluart de Sitges”. Passa clandestinament sense la *multura vermella* (censura). En Serafí n’ha portat un exemplar. Si no fos lo dels periòdics, tot té aspecte normal.

També avui som acompanyat na Montserrat a cal dentista. Amb ella i na Maria hem anat a missa i a combregar per esser avui la Verge del Carme.

Som anat a casa del notari d[octo]r Par a buscar uns documents que me tenia.

17. Per qui devant, avans de les sis han passat una colla de civilutxos que anaven a rellevar els seus companys. Després ha passat un piquet de soldats de cavall. La sospesa de periòdics segueix igual. Tot lo demés en apariència és tranquil. Ni per les Rambles ni

en cap lloc hi ha revolta. Amb tot, ningú veu el cel serè. Els núvols hi són pro no se veuen.

18. El "Baluart de Sitges" tampoc pot surtir. Circúlan fulles clandestines atacant el go//vern d'en Dato. Com més ens anem acostant al dia fixat per els assambleistes, més tothom tem un disbarat gros. Aquesta nit "La Veu" ha sortit amb el nom de "La Veu de Ponent".

Ens troven econòmicament amb ben mal estat perquè els de l'Ampurdà no envian lo que deurian.

19. Tots els carrers més cèntrics estan guardats per policia i guàrdia civil tots de cavall. Pels carrers del Bisbe, plassa Nova, i de Sant Jaume, la guarnició militar era mol nombrosa. No hi havia <un> res del exèrcit. Tant·sols era la guàrdia que sempre predomina a la ciutat. Hi ha moltes fulles fixades per diferents llocs firmades per l'Abadal, per els senadors, en Cambó i demés diputats. Recomànan an els catalans que de tres a sis de la tarde restin a ses cases ben quiets i confiats amb que els parlamentaris reunits salvaran a Barcelona. Que no cridin res, i que s'apartin dels que llensin crits subversius. Que deixin lliures la plassa de Sant Jaume // i carrers afluients, que se tanquin les botigues, que tallers i fàbriques segueixin trevallant i que tot vagi amb serenitat[,] que d'ella depent la tranquilitat del poble.

De tres a sis de la tarde els establiments han tancat en senyal de homenatge als parlamentaris. Es nois han dit que per tot arreu de la ciutat els establiments de tota mena éran tancats.

Els parlamentaris s'han reunit amb una sala del Par<c>k. Es dematí també diu que s'han reunit no se sab de fixe a quin lloc. Hi ha versions de tota mena. Se diu que el governador hi ha enviat un delegat i no l'han deixat entrar. Després diu que hi ha anat el propi governador i no l'han deixat entrar com a tal sinó com a diputat. Ca la Ciutat era tancada amb pany i clau i guardada per policies i guardiacivils. L'Ajuntament s'havia de reunir avui i no els hi han volgut obrir les portes. Con els parlamentaris han acabat l'assamblea, <han> amb automòvils han desfilat <per> // les Rambles. Diu que eran atapaïdes de tranzeünts curiosos de veure com els aconteixements s'anaven desenrotllant. Cada auto dels assambleistes anava escoltat per un·atre de policies. Els parlamentaris saludàvan al públic de Barcelona[,] que ple d'entussiasme els aclamava

contínuament. Hi ha hagut molta serenitat obeint les fulles que els parlamentaris havian escampat per tot arreu de la ciutat des de bon dematí.

"La Veu" ha seguit <p> surtint amb el nom de "La Costa de Ponent". Diu qu'és el nom d'un periòdic que se publica a Vilanova de Sitges.

20. Segueix l'espectació i comentaris de lo d'air. Hi ha una pila de periòdics sospesos. Ha sortit el "Poble Català" sense passar per la censura. Amb un lloc del diari hi diu «*aquet periòdic ha estat passat per la rotativa*». Bé farà prou si no li costa estar dies sense veure sol ni lluna.

A casa han portat "El Correo Catalán" suposem que per encàrrec de "La Veu". Jo he // comprat "La Vanguardia" pro m'hi som enfadat perquè és tan caciquista. Els que no han passat per la censura són els únics que diuen la veritat de tot lo ocorregut.

Anit els policies han atrapat amb uns tranzeünts que portaven fulles impreses. Hi ha hagut trompades i dels de les fulles hi ha un mort, un de mal_ferit i una criatura de deu mesos també ferida. El s[enyo]r batlle ha dimitit.

Els periòdics[,] fent comentaris de la munió de curiosos que hi havia per les Rambles[,] se varen fixar amb que no hi havia dones. Tan que abúndan per tot arreu. Ben fet[,] que se quedessin a llurs cases.

Aquesta tarde els venedors de periòdics cridàvan la fulla extraordinària de "La Veu". Ha semblat que ressucitàvem nosatros i el periòdic que tants dies havia estat suspès. Quant hem anat al kiosk, hem demanat "La Veu" i era "La Costa de Ponent". Ho era només de nom l'atre. Encare segueix castigada.//

21. Quina nit més pesada[,] Déu meu![:] calor i desvetllament que no m'han donat repòs. A la sortida del sol s'han sentit canonades a Monjuïch. La reina Cristina deu cumplir anys.

Hem rebut lletres trenquelauquines. Totes són per en Florenci. Hi ha postal d'en Tonet Perandones per en Serafí. Hem rebut un giro petit.

Tart de tot en Lluís ha arrivat de Pineda. No se trova gaire bé.

Hi ha rumors de vaga revolucionària per·a dilluns propvinent. Mai podem viure tranquils.

22. Diumenge. Avui ni "La Costa de Ponent" ha pogut sortir. No ens han portat cap diari. He comprat "La Vanguardia". Els kioskos tenen els periòdics amagats i els

venen sense fer soroll. Els pocs que se publícan no diuen res. La implacable censura no els hi permet.

Hem rebut carta de l'Artizà que li he resposta desseguit.

Avui la calor no és tan forta. Se respira.//

23. L'espectació tot avui ha durat tement la vaga revolucionària. Res anormal ha passat.

El d[octo]r Pla ha vingut a visitar en Lluís.

Som anat al convent de Santa Clara a conèixer una monja que és filla de la portera del de Sant Pere de les Puelles.

He comprat roba per a fer camises an en Lluís.

Som anat a Sant Pere, a ca na Neus, a can Sallarés i al consulat de Cuba. A peu sempre. Per l'ample passeig de Gràcia hi feia fresqueta, pro al entrar amb algun lloc semblava una fornal. És el seu temps.

24. He tornat al consulat de Cuba i m'han donat els poders firmats. M'ha costat dinou pessetes i mitja. Renoi![,] jo també en donaria[,] de firmes[,] per aquet preu!

No se permet la publicació de cap periòdic dels que estem suscrits. "La Veu" diu que en tenen una pila de fetes a nom de "La Costa de Ponent" i no les poden treure perquè la policia // no ho vol. Llegim "La Vanguardia".

Amb na Montserrat hem reformat un vestit seu.

25. Tampoc avui hi ha diaris dels nostres.

Na Montserrat porta el vestit reformat[,] que li queda mol bé. És de are fa dos anys. El vàrem fer a Llufriu.

Hem oït missa als Paüls i després hem anat a portar una postal a na Cristina de can Saubà. Air era el seu sant i no hi vàrem poguer anar. La postal era una nòvia en miniatura. N'ha estat tota contenta.

Ha vingut en Xavier Illa de Vich.

En Llorens ha portat un "Resurgiment" de Buenos Aires. Hi diu que els *nobilíssims* esposos Llorens els han anat a visitar i han fet petar bona enraonada.

26. Hem rebut 300 pessetes de Palafrugell.

S'han enviat els poders a la Habana.

Per fi “La Veu” ha pogut sortir.//

27. Tot avui fa calor forta.

El dentista ha tapat un caixal a na Montserrat. Avui “La Publicitat” ha tornat surtir després de tants dies que ha estat suspesa per uns enginys i geroglífics que va publicar que no varen plaure prou a qui governa.

28. Fa calor xafogosa i cremanta. Vaig cusint les camises d’en Lluís.

29. Som escrit mol per el Diccionari. Hem oït missa a les Concepcionistes del carrer de València.

30. Hi ha hagut molta tormenta atmosfèrica. Ha plogut i refrescat quelcom.

31. Na Carme Bach ha vingut. Han sortit amb les noies. Després s’en ha tornat a Sarrià.

Hem rebut una fotografia que hi ha na Gracieta amb na Miria, n’Irene, un nen Palau i una minyoneta. M’han donat mol goig.//

Agost

1er. Amb les noies hem anat a visitar la família Alcántara.

2. Na Montserrat no se trova bé i s’ha quedat al llit. Amb na Maria hem anat als Paüls a guanyar el Jubileu si Déu ho vol. Hem comprat a la plassa del Ninot i hem arrivat a casa ben molles.

A la tarde hem anat a veure n’Angeleta. Hi ha vingut na Teresa Alcántara i una filla de la bugadera de casa. Cada vegada que hi vaig en torno contenta perquè veig que ella ho està tant. Hi hem trovat n’Hermínia amb els seus nens i la seua mare. N’Angeleta ens ha contat una pila de coses de com se diverteix amb les atres novícies. Ben fet que fan. Hem entrat a la capella. Hi tenian sant Francès tot atapaït d’alfàbrega i unes plantetes que semblaven xifrés petits. En diuen mirambells. A la porta de la iglésia hi hacia un escolanet que repartia brots d’alfàbrega a tots els fidels. És una de tantes tradicions barcelonines. A la parròquia dels Àngels // avui també en reparteixen[,] d’alfàbrega.

3. 1er divendres. No he pogut assistir a les meues devocions.

Som escrit a Trenque Lauquen.

4. He trevaiat molt. Sempre la ditxosa feina. És que el trevaiar treu l'aburriment que produeix la penosa vida que tenim de trepitjar.

5. Diumenge. Amb les noies hem anat a missa als Paüls i hem acavat d'arrivar a veure na Neus avui que és el seu sant. Pàssan moltes tribulacions econòmiques. En Pep ha trevaiat un mes i s'ha quedat sense feina.

Som escrit an el s[enyo]r rector de Sant Pere felicitant-lo per·a demà que és el seu sant.

6. Som anat a ciutat. No fa calor.

7. En Lluís cumpleix 23 anys. Déu li do salut!//

Hi ha rumors de vaga de carrilaires. Cada any per aquet temps pórtan enrenou.

La censura periodística torna funcionar.

8. He rebut una carta de la s[enyo]ra Verdaguer. Amb un periòdic d'Hostalric hi som llegit uns versos quelcom esdrújuls. Són de na Gracieta.

9. Na Maria té mal amb un dit. En Flor ha estrenat una camisa que jo li he feta. La vaga de carrilaires se va arreglant.

10. Els meus 56 anys m'han arrivat trovant-me amb bona salut i molts trencacaps.

He rebut felicitació d'en Manel[,] que sempre està d'humor. M'hi diu que no sab quin enginy tinc que[,] amb tot i que els anys s'em van posant[,] no me torno veia. Crec que ho fa que trevaio molt i la feina me dóna goig i distracció. Aixís no me dono tant comte de les tribulacions. Alabat sia Déu.//

11. Tanmateix diu que els ferroviaris volen anar a la vaga. Encare no ho crec. El comers i tot hom en surtiria massa perjudicats. I més are que per mar no se pot contar

amb gran cosa. No obstant els diaris en vénen plens, i mol més deurian dir si no fos la inplacable censura. En Serafí fa fotografies per l'amo d'en Flor.

12. Avui[,] aniversari d'haver-me batejat. Després de la comunió som donat un recort a tots els que prengueren part an el meu trascendental acte. Ben pocs n'hi ha[,] de vius. El més vei és el meu padrí i la meva germana. Hem figuro lo diminuta que deuria ser jo essent germana bessona (melliza). L'atre nena no va poguer obtenir les aigües del sant batisme. De tot cor dono gràcies a Déu per el favor que va fer-me escullint-me a mi per·a sobreviure an el difícil part de la meva mare mol estimada[,] que per poc perd la vida per·a donar-me-la an·e mi. Al cel sia. Ja era velleta ella i junt amb el meu pare // me varen tenir mimada sempre com si hagués estat el primer fruit de benedicció.

Na Neus està malalta. Va quelcom millor.

La vaga de ferroviaris va continuant.

13. Comensament de revolta. Som anat a comprar a la plassa de la Concepció. Com més som anat caminant més negre he vist la cosa. He trovat una colla de paletes amb tots els utensilis del seu ram. Amb un·atre colla que continuaven trevallant els han fet plegar. Han dit que s'hi han afegit fusters i manyans. Els tranvies circulaven tots. Per dins la plassa tot eren fer comentaris amb veu baixa. Hi havia molts homes amb vestits blau de mecànic.

Con he arrivat a casa m'han dit que els cotxes de les Catalanes havian plegat. Després han anat plegant tots els tranvies. Els del carrer de Balmes han estat els darrers de plegar. Cap el mitgdia s'han sentit trets del cantó de la plassa de Sant Antoni. A la // tarde els tranvies del carrer de Balmes han tornat a circular custodiats per individus de tropa. Per aquí devant era tot mol quiet. De tant en tant passàban pareias de guardiacivils. Cap el tart s'han sentit més trets cap al mateix cantó. Al comensar la tarde s'han publicat i fixat els bandos d'estat de seti. Totes les botigues han tancat, i les de queviures amb les portes a mig lloc a punt de baixar-les si convenia. No se sentia sinó el xiulet del tren del carrer d'Aragó.

En Florenci ha dit que al carrer Grant (Major de Gràcia) hi ha molta bulla. En Serafí també ha portat les seues impresions, pro cap de falaguera. La vaga general és un fet.

He rebut Bulletí i postal de m[ossè]n Alcover. Som escrit a n'Angeleta i a la senyora mestra de novícies. A la primera perquè estigués tranquila per lo nostre i a la segona felicitant-la per la seua festa onomàstica.

14. Es dematí tot era quiet. Semblava impossible // que estiguéssim a plena vaga. Jo he sortit ben dematí. He comprat bacallà, ous i tot lo que me mancava. En Flor a l'hora de sempre s'en ha anat a trevaiar. Ja s'havian sentit trets a diferents indrets de la ciutat[,] sobretot del cantó dels carrers del Carme, Ponent i mercat de Sant Antoni. En Serafí també ha volgut surtir. Per lla les onse se sentian trets per_tot i jo m'he esverat pensant que tenia es nois a fora. A la tarde la cosa s'ha posat més sèria. Hi ha hagut trets, alguna canonada i ha estallat una bomba no sé a quin lloc que ha produït mol pànic. En Serafí era fora i jo de nou m'he assustat perquè és tan atrevit i ha dit que es dematí ha recorregut els llocs de més perill. L'home fort!

Tart de tot se contaven una pila de noves esgarrifoses. En Flor ha dit que devant del garage ont trevaia han tirat una canonada que els hi ha trencat tots es vidres.

15. La Assunció de la Verge. També m'he lle//vat ben dematí. Amb les noies hem anat a les Cerves per·a no anar a missa més lluny. Se sentian les campanes de totes les parròquies que convidaven an els fidels a cumplir les obligacions de cristians. Cuant hem estat a devant del temple de les Cerves, a la porta hi havia dos joves vestits de soldats. Els hi hem demanat si hi hauria missa de dos quarts de set. Ens han assegurat que n'hi hauria, pro que el capellà encare no havia arrivat. Deien que viu a Sant Martí[,] lloc ont hi ha molta agitació, pro que és mol valent i que creuen no mancarà. Se'ns feia tart i hem decidit anar als Paüls. No havíam caminat cincuanta passos, que ens han cridat que ja el capellà era allà i que la missa anava a comensar-se. El m[ossè]n ha arrivat vestit amb trajo blau i gorra blanca, i na Maria no volia creure de cap manera que fos clerga. Hem oït missa i anat a combregar celebrant devotament la festa del gloriós trànzit de la Verge demanant-li una pila de // benediccions per·a mi i per·a les persones de mi més estimades. Al sortir no hi havia el més petit senyal de revolució. Només que no circulaven els tranvies en cap lloc de la ciutat. Som anat a comprar. He trovat de tot pro caríssim. Tothom està esglaiat. Han dit que hi ha uns bandos fixats, manant que a les nou totes les portes siguin tancades i que no surti ningú per els terrats ni balcons. S'han posat a fer uns llamps i trons que semblava desafiessin an el trèngol ciutadà. S'ha posat a ploure. Eren les deu del dematí. Are són les dotse i tot està encalmat. No se sent

cap tret enlloc. És que fan festa els barcelonins. Per lla les onse jo[,] trovant estrany que en Serafinot no mogués xibarri, he preguntat si encare dormia i els nois m'han dit que mentres jo era a missa i a comprar s'en havia anat a Vich i les Planes.

Millor. Aixís no me farà patir per atrevit. Han passat uns carros dels que van a buscar carn al matadero. Anaven custodiats per soldats de cavall. Tot està quiet.// Les campanes de la parròquia de la Concepció repícan de joia senyalant la seua festa.

Avui només han sortit els periòdics "La Veu", "Dia Gràfic" i "Correo Catalán". No diuen res. "La Publicitat" ja air no va surtir.

Hem rebut telefonema d'en Serafí des de Vich. Diu que ha arrivat bé.

La plassa de Catalunya des d'ans d'air està convertida amb cuarter general. Tenen canons als cantons que aflueixen an els carrers de Fontanella, Pelai, Rambles, etc. Per lla les dues s'han sentit alguns trets i res més d'en tot avui. Res, que els revoltosos el dia de festa no volen brocs. Per la setmana tràgica feien igual.

16. La bugadera ha vingut i conta una pila de disbarats d'aquets dies.

Avui també semblava que res havia de passar. Veient tanta quietut air i avui, amb les noies hem determinat d'anar al carrer d'Aribau a veure na Teresa[,] que amb en Manel estan a // casa d'una seua tia mentres els seus pares són a Sant Vicents de Castellet. Poc m'hos podíam imaginar lo que ens ha passat. Per lla les sis, s'han comensat de sentir trets i més trets. Nosaltres[,] assustades[,] ens hem recullit al fons de la casa esperant que la tempesta amainés. Llavors en Manel ha arrivat. Tot ha estat tancament de portes i corredisses. Els tranvies[,] que primer anaven plens, desseguit s'ha vist que no hi anava ningú. Els soldats que els custodiaven apuntaven els fusells cap a les cases. Avans de la broma, els cafès tenian tauletes a les aceres i els clients fumaven i vevian i xarraven ben tranquils. Tot ha desaparegut amb un moment. Quant Déu ha permès una mica de repòs, nosatros tres[,] acompanyades d'en Manel[,] hem tornat ben de·pressa cap aquí, passant pel carrer d'Universitat que no hi ha tranvies. Llavors ja no en circulava cap. Els tranzeünts portàvem un mucadó blanc a les mans com a senyal que no érem revolucionaris. Arrivant aquí la porta de baix era tancada. La portera // ens l'ha overta, hem entrat i en Manel s'en ha entornat ben de·pressa sense pujar ni res. En Florenci i en Lluís jugaven a les dames. Han hagut de portar una tauleta al bestíbul perquè al menjador no hi podian estar de tan de trets que se sentian. Diu que hi havia un xiulament de bales que esparberava. Quin pànic!

Hem escrit an en Pau, a les Planes i a n'Angeleta. Res en sabem.

Han pres en Marcelí Domingo i molts atres.

17. També avui se lleva mansoi. Tots els carros van i vénen tranquils. Cada dia és igual es dematí. No se veu ni un capellà ni una monja que donguin senyals de vida relligiosa. És que *ells* i *elles* van vestits de paisans.

Air vàrem rèbrer postal d'en Pau. Diu que no saben res de lo que passa aquí.

Amb tant de sol com fa i tenim totes les persianes tancades. Per lla les onse la portera ha pujat a enterar-mos que per ordre major // les obríssim de bat a bat. Diu que així ho manava el famós bàndol del capità general s[enyo]r Marina. Som anat a comprar. Se trova poca cosa i mol cara. Han vingut en Manel i en Llorens.

Som anat a veure na Neus[,] que no està bé.

18. Sembla que de debò tot és acavat. Aixís fos! Fins els cotxes de Les Catalanes tórnan circular. Hem rebut carta d'en Serafí. Diu que con va ser a la Estació del Nort no se les tenia pas totes de tan moviment que hi havia.

19. Diumenge. L'estat popular reposa. La revolta diuen que ha estat per tot España.

Hem anat a missa a Betlem. Els tranvies que fan els tra<j>gectes del Paralelo i Arenes anaven amb policies o soldats.

Avui ha tornat surtir "La Publicitat". Feia vuit dies que no podia sortir. És estrany[,] sen castellana[,] que l'hagin castigada tan durament. Deu haver estat per massa revoltosa.//

En Lluís avui ha sortit una estona. D'en tots aquets dies que hi ha hagut revolta no s'havia mogut tement alguna corrida de mal gust.

20. He comprat pota de badella per fer-ne caldo an en Lluís. El d[octo]r ho ha recomanat. A la tarde m'he arrivat a veure n'Angeleta trovant-la com sempre mol contenta.

Hem rebut una pila de lletres dels nostres anyorats d'Amèrica. Tots estan bons.

21. M'he cansat mol. Som agafat una pila d'ampolles vuides i les he portades al carrer de Gicnàs. Eren d'anafímia. Plenes me costaven una pila de pessetes i buides m'en han donat una amb curanta cèntims[,] que junt amb vint més que en tenia que

m'els havian donat a can Falp i Plana de dos pots de Vigor buits, n'he tingut per comprar el dinar. Alabat sia Déu! Bé he // suat per aquells soleis de la Reforma carregada a més no poguer, pro anava resicnada a trepitjar tantes espines com trovi an el camí del meu calvari. Som anat a veure na Celina i Déu li pagui el favor que m'ha fet.

22. A les cinc del dematí ja tinc el balcó del menjador overt de bat a bat a fi que hi entri la fresqueta matinal pura i saludable no absorvida ni viciada si no és per algun *tronera* o la guàrdia nocturna de la ciutat. Tot reviu[,] an aquelles hores. La quietut dolsa de per tot arreu, el vellugueig de les fuies dels abres, com el despertar dels engaviats i petits cantaires entre quins hi sento una divertida guàtllara cantant la joia del seu *blat segat*. De·vegades la sento del llit estant. Tan dematí, els únics tranzeünts solen ser aquells homes captaires amb el fenomenal sac a l'esquena que van a cullir papers an els muladons d'escombraries, i els vigilants i serenos que s'en van a dormir.// Del cap d'una estona el barri se va deixondint. S'obren els balcons i s'hi entreveuen homes que se van vestín i fins súrtan al balcó bo i posant-se els elàstics i cordant-se el coll de la camisa. Les dones amb el miramones (mirais) penjats de part de dintre del balcó mateix, pentinant-se i fins les grandíssimes putineres tíran el manyoquet de cabells a baix arreplegant-los qui menys ho desitja. Mai havia estat amb cap barri tan poc escrupulós com aquet. Per·què no se vesteixen dins de llurs habitacions com és el seu deure?

23. Hem rebut carta de les relligioses Dominiques de Horta atmetent a na Maria a la Escola Domèstica de Santa Marta. Podrà comensar per lla l'octubre.

24. Na Maria ha rebut algunes felicitacions per ser avui el seu cumplianys. En Manel li ha regalat una capsa-secret // plena de bombons i en Llorens[,] un dibuix d'en Domingo de Sant Just. És un baturro cavalcant un ase. Som anat a les oficines de can Batlló. Buscava el s[enyo]r Rubí i no l'hi he trovat.

He visitat la mare priora del convent de Montsió. Hem conversat una estona.

Després[,] a veure na Neus[,] que encara no està restablerta del tot.

25. El dia[,] tot fresquet. Res hi ha per·a dir.

26. M'he llevat a les cinc i del cap d'una estona m'he posat a rentar es plats. He sentit un veí que se queixava perquè no el deixava dormir. Ell anava rondinant i jo he

pensat que con ells arrívan de matinada de llocs que res en tinc de fer, les seues dones buiden el safreig deixant anar el rajolí cansoner, pújan o bàixan persianes fent tot el xibarri que els hi va bé i mai m'he queixat. Si no pot dormir que se llevi i s'en vagi a passeig. Ja s'apanyarà si vol!//

Aquesta tarde aquí devant han passat més de curanta guardiacivils de caball. Són tipus que no me cuàdran. Són aucells de mal auguri. Déu vulgui que no farume<j>gin noves revoltes. Estem massa escarmentats.

27. Res de nou.

28. Som anat al Consell d'Investigació Pedagògica. He parlat amb uns empleats.

Som anat a Sant Gervasi a veure si cobro unes pessetes que m'han de donar. M'han dit que me les donaran dijous.

29. Ha vingut el d[octo]r Mies[,] suplent del d[octo]r Pla. Som anat a comprar a la Boqueria i de pas a ca "La Veu" i a "Les Notícies" per un encàrrec de les Dominiques d'Horta. No he trovat cap dels que buscava. Vespre de tot hi he tornat an aquell carrer tan desert de "Les Notícies". És al carrer d'en Guàrdia. Hi viu gent // pobre i del *puñal* i la *daga*. Fins hi he tingut basarda a les nou del vespre i amb els homenots i gentussa de tota mena que hi havia. Som entrat a "Les Notícies". El que jo demanava ha resultat ser un castellanot vei més covart que una gallina molla. He tornat a casa sense haver fet res de profit de lo que necessitava.

30. En Lluís va fent. Les temperatures pújan.

31. Som tornat a ca "La Veu" i m'han encaminat a la Lliga Regionalista a fi de parlar amb un jove poeta que jo necessitava. Això era es dematí i tampoc l'he trovat. M'han dit que el trovaria a la tarde com aixís ha estat. Per lla les sis he tornat a la Lliga i ens hem posat d'acort per a lo que se té de fer. Som entrat a "La Vanguardia" a preguntar ont viu el d[octo]r Climent i Tarrés. El necessitava també per les Dominiques d'Horta.

El d[octo]r Pla ha vingut a veure en Lluís.//

Setembre

1er. Les pessetes que m'havian promès pagar-me avui me les han estafades. Eren vint-i-una i cèntims. Res hi puc fer. Déu la perdoni.

Som entrat a conèixer el d[octo]r Climent. És colaborador de "La Vanguardia" en la qüestió de pedagogia. Tots els artigles que d'ell he llegit m'han convensut mol. Ha estat mol amable. Quina persona més sensilla i quin talent que té! M'ha embaumat el mal humor que portava de l'estafada que acabàvan de fer-me.

2. En Lluís segueix al llit.

3. Som anat a Sarrià. He trovat n'Angeleta plena de joia de tota mena.

He buscat la s[enyo]ra Monserdà i no la he trovada.

Amb na Maria hem anat als banys.

4. També avui som acompanyat na Maria // als banys. Per tornar hem anat amb una golondrina que porta des de la Barceloneta fins al monument de Colon. Després hem vingut a peu.

En Lluís continua al llit.

5. En Lluís ha passat mala nit.

6. He passat mol mala nit. Pensava morir-me. Un dolor d'estómac insufrible. Fins a la matinada no m'he tranquilitzat. En Flor i en Serafí m'han hagut de vetllar. Després he reposat. He quedat mol aclaparada de resultes del gran sufriment.

En Pla ha vingut. En Lluís no se lleva.

7. Res hem pogut oferir per el bon recort del nostre estimat difunt. Jo no m'aguanto del malestar d'air. Na Montserrat ha de carregar més feina que no pot fer i na Maria carregada de tumors o vespés sota d'es brassos que no pot fer res. En Lluís passa // unes escomeses que l'atueixen i no se pot refer. Un any fa avui que s'ens va tan enmalaltir. Na Carme Bach ha vingut i tampoc està bona. Tems ha que la porta.

Air vàrem rebrer un llibre d'una Rosa Garcia Costa. És mol amiga de na Gracieta. Hi ha una dedicatòria de l'autora. Bo i <ag>agraint-li mol[,] no m'ha produït el goig que deuria. Estem massa atribulats amb en Lluís.

8. A la matinada con m'he despertat som enlairat el pensament recordant el felís aconteixement de la Nativitat de la Verge. No he pogut oir missa. En Lluís no se pot deixar i a casa hi ha una feinada que espanta.

El d[octo]r Pla ve tots els dies. Air vespre va camviar totes les coses. Na Montserrat ha anat a buscar tot lo receptat i s'ha muiat fins al moll del ossos. Es nois[,] ítem de xops. En Lluís avui reposa més. El d[octo]r no ha camviat res. Ha recomanat molta quietut i // mol de repòs. Han vingut els companys i na Celina. Diu que té contrarietats econòmiques. Qui no en té? Ells tenen salut i bon humor. Déu els hi aumenti.

9. Diumenge. Bo i essent dia de precepte no he pogut oir missa. Ni me sento prou forta ni en Lluís se pot deixar. El d[octo]r tampoc avui ha camviat res. Les temperatures no han pujat tan com air. Reposa més.

10. En Lluís segueix igual. Avui aquí a la porteria ha passat una desgràcia. Una motocicleta no sé què ho ha ocasionat, ha pujat a la cera de casa i ha fet mal amb tres nenes que hi jugaven. Una era filla de la nostra portera.

En Serafí no se trova bé.

11. A la Catedral s'han celebrat els funerals d'en Prat de la Riba.

El governador ha manat an els que portin flors o atres recorts a l'estàtua // d'en Rafel de Casanoves que no cridessin res.

En Serafí segueix enmalaltit. Som cuatre[,] de malalts. El mal de na Maria tampoc no cedeix.

12. En Lluís[,] igual. El d[octo]r Pla ha receptat per na Maria, ja que els golondrinos (vespés) no se li cúran.

13. Ple d'espines que m'adoloreixen. No dormo ni reposo devant tantes tribulacions. Tants de malalts i totes les portes dels recursos són tancades fins per lo més indispensable. En Lluís segueix encalmat sense avensar res.

14. Tan en Lluís com els atres continuan encalmats. Bé n'arrívan[,] de vapors! Per·a nosatros tots van buits. Déu meu[,] quines tribulacions!

15. En Lluís[,] amb febre alta i lo demés[,] pèssimament. El d[octo]r Pla ve tots els dies.// Se burla de les orenetes dels brassos de na Maria. Ell les tingués!

16. En Serafinòrum cumpleix 25 anys.

Som oït missa de les deu als Paüls. Feia dos diumenges que no hi podia anar.

En Lluís sembla com si hi hagués una espurna de millora. Se li ha infectat una ingecció amb un bras. Li curem amb cataplasmes de farina de llinet.

17. Tot segueix igual. Els dematins hi ha boira.

Un municipal ha portat dues fulles. Una per en Florenci i l'atre per en Serafí. Són perquè puguin anar a votar. "Qui bota no sopa ni tasta el vi de la bona bóta".

18. En Lluís[,] sempre encalmat. Totes les tardes la febre puja. El d[octo]r Pla ha manat que li posem ventoses per allaugerir-lo. Ell[,] pobret[,] té la paciència d'un màrtir.//

19. En Lluís segueix igual. En Serafí li ha posat les ventoses. Na Maria segueix sofrint amb la colla de vespés sota l'aixella. Se li revéntan i li'n tórnan a surtir.

Ens arriva poquíssim gas i tot lo demés ni val la pena d'esmentar-o. Paciència i prou.

Tart de tot[,] mentres el d[octo]r era aquí, en Lluís ha tingut una emorraja mol forta.

Barcelona a les fosques. Anit és la primera que no s'han encès es fanals per economisar gas. Els atracadors estan contents.

20. Anit he dormit poc. A dos quarts de dues m'en anava al llit i a les cuatre ja tornava ser llevada. Per lla les tres en Lluís ha tingut un tropell. El cuidava en Flor. Per tot arreu m'adormo. De dies els tropells d'en Lluís no han estat tan forts.

He rebut carta de la s[enyo]ra Monserdà[,] que diu no està gaire bé ni ella ni un seu nét de 19 anys que hi ha cuatre mesos reposa // amb una cadira. M'ha fet molta pena. Tothom plora. Pobre joventut!

21. Anit en Lluís ha dormit bé. A la tarde la febre ha pujat bastant com sempre. No té tanta tos i les emorrages han cessat.

22. El sol s'ha deixondat de sota la espessa boira. També farà calor forta.

En Lluís millora una mica.

23. Diumenge. Som oït missa a Betlem.

En Lluís va fent via poc a poc.

24. En Serafí s'en ha anat a Pineda.

En Lluís es dematí estava tot animat. A la tarde amb la tremenda pujada de la febre s'ha amoïnat forsa. Tots estem atribulats devant el seu estat. El d[octo]r diu que no perdem res, pro que no fem la via que deuríam. Déu ens ajudi!//

25. Molta boira[,] qu'és dolenta per tothom.

Quines creus[,] Déu meu! En Lluís segueix encallat. Ni avant ni enrera. Al vespre el d[octo]r Pla li ha cenyit tot el costat dret del pit amb tires d'esparadrap a fi de dominar-li la persistent sortida d'esputs sanguinosos. Li'n ha posades a biaix totes des de devant a la espinada i algunes fins al muscle. Mai ho havia vist.

26. Hem rebut carta de na Gracieta per en Flor i na Maria. Una fotografia dels nens per na Montserrat i un giro d'en Joan per mi. Que Déu els hi pagui el consol que tot plegat ens ha portat. Fins m'he animat una mica per anar fent el vestit de na Maria. És d'un que n'Angeleta en va deixar. També s'ha rebut carta de na Gracieta per a n'Angeleta. L'hi som enviada al convent.

En Flor m'ha arrivat malalt. Li he posat una compresa d'aigarràs. Aixís ho ha volgut ell. Aviat li he haguda de treura // perquè el feia xericar.

En Lluís avui no ha tingut tanta febre. Bé massa n'ha tinguda[,] no obstant. El d[octo]r ha vingut al migdia perquè a la nit ha d'anar a fora amb una consulta. Ens ha manat que a la nit cambiéssim les tires d'esparadrap per unes de més fortes. Aixís ho hem fet. Ell segueix igual.

27. Tota la nit jo m'he cuidat d'en Lluís. Estic tota ben aixafada i no puc reposar.

En Flor ja està bé. A la tarde la febre d'en Lluís ha pujat com cap dia. El d[octo]r ha dit que la furiosa pujada de la febre té por que és deguda a unes ingeccions que possiblement no són lo que deurian ser. Sempre fracassos.

28. Som anat al laboratori que varen fer les ingeccions que el d[octo]r donava la culpa de la pujada de la febre. M'he queixat i el propietari de la farmàcia[,] que jo no savia pas quin era de la colla, m'ha cridat amb un // despatx seu particular i m'ha demanat què me lligava amb el malalt de referència. Quant jo a llàgrima viva li he dit que se tractava d'un meu fill, ha abaixat el cap i ha respectat el meu dolor i les meues queixes. M'ha assegurat que no era cert lo que jo suposava de què si no tenen lo que el d[octo]r recepta hi pósan un·atre cosa. Diu que encara que amb el trasbals de la gran guerra no sempre tenen lo que necessítan pro que primé no prepàran les medicines si no les poden fer com és degut. M'ha dit que si no fos que som la pròpia interessada del malalt m'hauria fet retirar les acusacions, pro que devant la mare afligida m'ho perdonava tot. Jo parlava per les paraules dites del d[octo]r Pla, a qui no vaig voler fer càrrecs devant del farmacèutic perquè tanta bondat té l'un com l'atre. Qui ho paga és el pobre malalt.

Are mateix tócan les dotse de la nit. Estic vetllant el nostre malalt tan estimat mentres dorm ell i tots els atres de casa. El d[octo]r // ha receptat uns caixets que se li han de donar cada tres hores. Cal tenir mol comte per veure si obtenim vèncer el mal. No el deixem sol ni nit ni dia.

Avui som anat a Sant Gervasi per un encàrrec d'en Joanet Garriga. La senyora amb qui tenia de parlar l'he trovada al llit mol malalta.

En Lluís s'ha despertat amb una mica de tos.

29. Sant Miquel gloriós[,] príncep del Cel. Arcàngel privilegiat per aixafar el cap a la supèrvia. Siguem-li devots fervorosos i al crit seu de «qui com Déu?» responguem-li que «ningú» Ell ens acosti al costat de Jesús en la nostre hora postrera!

En Lluís sembla qu'estigui quelcom millor que air. Tan·de·bo els caixets ens el encarrilessin! Al vespre el d[octo]r Pla ha portat uns tubos de suero i li'n ha fet pendre un.

30. Diumenge. En Flor s'en ha anat a Pineda. Jo tota la nit som anat vetllant en Lluís donant-e-li l'aliment necessari i els caixets cada // tres hores. Són tres quarts de set del dematí. A les set donaré el caixet an en Lluís.

Som oït missa a la Concepció, he comprat fruita per en Lluís i som anat a la farmàcia a fer-li fer ingeccions. A tres cuarts de nou ja tornava ser a casa.

Són les vuit del vespre. En Lluís[,] pobre fill[,] està mol abatut per la gran febre. Déu ens ajudi amb tans trevais!

A les dues de la nit en Flor ha arrivat de Pineda. En Serafí no ha vingut per no viatjar tan de nit. Tornarà demà si Déu ho vol.

Octubre

1er. En Lluís ha passat bona nit. L'he vetllat fins a les dues tocades. Es dematí som anat a la farmàcia Oliver (ont anem senpre per els ingectables). L'hi n'he fets fer com també medicina. El d[octo]r Pla li // ha renovat les benes d'esparadrap per·a sucgectar-li la respiració del costat dret[,] que és el malalt.

Vespre de tot la febre ha pujat de·pressa pro no ha pujat tan com els atres dies. A dos quarts de nou de la nit som anat amb un laboratori de farmàcia al carrerot brut desert i fosc de Gi<g>cnàs i els seus medicaments han fet més bon afecte que els mateixos preparats amb farmàcies de luxe i fanfàrria.

En Serafí ha arrivat al migdia. Avui ha comensat de trevaiar a "La Protectora d'Ensenyansa Catalana". A un quart d'una m'he ficat al llit.

2. En Lluís ha passat bona nit. Cap al vespre la temperatura li ha pujat d'una manera enorme. Tantes coses que fem per·a combàtrer-la i no la podem vèncer!

3. Les temperatures avui no han pujat tan com batudes tot el dia amb ingeccions i caixets. Som escrit a Trenque Lauquen.//

4. Tot com els atres dies. En Lluís[,] encalmat.

Han vingut en Domingo de Sant Vicens i el de Sant Just.

5. En Lluís[,] si bé és veritat que el d[octo]r l'à trovat millorat, del cap d'uns moments qu'ell ha estat fora, la febre ha pujat als 40 i 1 dècima. Aviat ha baixat.

Per lla les deu del vespre he contemplat una sortida de lluna fantàstica. No m'hauria cansat de mirar les variacions que feien les fenomenals nugulades envoltant l'astre de la nit. Prenian una pila de formes gegantines i vellugadisses que encantaven.

6. Hem rebut carta dels nous apoderats de la casa que tenim a la Habana.

En Lluís se trova tot ensopit com tots els dematins. Té una paciència atmirable! En Serafí diu que si ell hagués de passar tants dies encallat com en Lluís ja li // hauríam hagut de fer la caixa. Quissab lo que faria si se trovés an el seu lloc!

7. En Lluís segueix igual. A la tarde les temperatures pújan fins als 40, i de·vegades pàssan i tot. Si no fos això ja aniria per_tot.

8. A les cinc he donat la llet an en Lluís. He resat el sant rosari i la Corona dels Dolors de Maria. No puc dormir. L'estat d'en Lluís me té desvetllada sempre. Ja dormiré quant ell estigui bo. Som anat a casa dels s[enyo]rs Balcells a demanar-los-i un favor que han accedit a fer-me'l. Déu els hi pagui.

9. Avui han vingut na Catalina Rocas amb la seua mare. No s'han quedat a casa per la pena que passem amb la malaltia d'en Lluís. Pósan a ca na Neus.

Jo no estic per ningú. El nostre tan compadit i estimat malalt està bé tot el dia.// Cap al vespre mai s'escapa d'arrivar als 40. Déu meu![,] com l'atueix tanta febre!

En Serafí m'ha esplicat uns propòsits que m'han agradat mol. Si Déu volgués que se poguessin portar a cap, pro tenim tan poca sort!

10. Me sento custipada.

En Lluís segueix igual. Cada vespre arriva als 40. Avui li ha durat més estona. Pot haver influït la furiosa gropada que hi ha hagut. Ha tronat i plogut molt. El meu refredat va seguint.

11. El dia se lleva serè i fa com una mena de tramontana. El sol és viu i ja plau la seua escalforeta. Sia benvingut.

12. Quina diada de Sant Serafí! L'any passat la vàrem tenir grisa. Aquest any[,] negra. Sempre per causa de les malalties d'en Lluís. No puc anar a visitar el sant a //

Santa Maria del mar com ho faig tots els anys. En Lluís està tan delicat que per·a res del món <vui> vui deixar-lo. Avui ha passat el dia més febrós perquè no li hem donat res per·a combatre la febre. Aixís ho va manar air el d[octo]r Pla. Vespre de tot ha arrivat als 40 i 2 dècimes. El d[octo]r s'hi trobava i ha receptat uns caixets que en Manel ha anat a buscar. Hem rebut carta del s[enyo]r Colomines de la Habana amb la conformitat de la destitució d'apoderat nostre.

13. A les cinc del dematí en Lluís estava tot ensoniat. Suava bastant. S'ha pres la temperatura. Havia baixat forsa. Ha pres llet amb cacao i s'ha tornat adormir. El refredat meu cedeix. Fins les dents me fan mal.

Al migdia les de Palafrugell han vingut. Les he ateses poc perquè totes les hores i moments són per en Lluís. Ho necessita! Tot avui ha estat rebaixat de febre per causa del caixets que puan. Ha estat forsa // ensopit. Les temperatures han pujat als 3<8>9. Si no fossin es caixets no sé ont hauria arrivat. Quina pena[,] Déu meu!

14. Diumenge. Som pogut oir missa a la nostre parròquia. Tems feia que no hi havia estat[,] a la iglésia de Betlem. El camí l'he trovat inacavable. Hauria preferit passar per uns deserts que tant·sols hi hagués hagut sol i cants d'ocells. Els carrers ciutadants[,] atapeïts de transeünts esbojarrats uns i indiferents els atres. En_mig de tan burgit, jo anava ben sola. Tantsols Déu i l'Àngel bo m'acompanyaven fent-me de Cireneo an el meu dolorós calvari. M'he posat ajoneiada ben voreta del altar ont s'hi celebrava <la> perquè res m'enlluernés ni entel·lés la meua mirada fixa amb els misteris sublims <de> que la santa missa representa. Quant el celebrant ha aixecat el càlser oferint-lo, m'ha semblat que mol li pesava. Quissab per·què? Devíam ser molts que com jo hi ajuntaven // el doll de llàgrimes que en aquell moment ens afluian! Beneïdes sian. Elles enbaumin les ferides que adoloreixen tot el meu esser.

Con som arrivat he trovat en Lluís tot amoïnat per l'aplastament que li càusan els caixets que se li dónan per·a combatre la febre.

Avui és la Verge del Remei. Un de ben bo ens n'enviés per ell. No té gana[,] pobret, i jo'm moro d'angúnia perquè no sé què donar-li que li vingui bé de alimentar-se. El meu cap està tan atribulat que no me ve res a·tom de tan cansada que estic de la lluita. I quissab lo que manca fer!

15. Santa Teresa gloriosa.

En Lluís ha passat el dia forsa abatut. Febre i sempre la malhaurada febre que ens el té abatut. Les de Palafrugell s'han vingut a despedir. No estic per elles ni per ningú devant la pena que me dóna el pobre Lluís. Déu meu[,] quin calvari.

En Serafí ha comensat d'anar a les // llisons de l'Escola dels Bells Oficis. Hi estudia jardineria.

16. Avui hem posat compresa d'aigarràs an en Lluís. Tot el dia havia estat forsa aixeribit. Per lla les nou del vespre ha tingut unes palpitacions de cor que l'han molestat bona estona i a mi m'han esglaiat. Li hem donat una ingecció d'oli canforat i aviat s'ha calmat en nom de Déu deixant-lo mol abatut.

Han vingut mare i filla Alcántara. Hi han estat poc perquè jo era sola i no podia estar per elles. També han vingut la dona d'el Capmany de Sant Vicents i una germana d'en Pau. Ja s'estíman[,] les visites, pro jo no estic per·a complaure-les quant tinc d'atendre els malalts. Són ells els preferits. Prou ho necessítan.

Na Montserrat té una feinada embestant mantos que li pàgan bé.

17. En Lluís no ha passat gaire bona nit.// La febre no ha baixat gaire. Són un quart de set i dorm ben reposat. A les sis li havia portat llet. No se volia despertar pro necessitava aliment. Are que reposi en nom de Déu.

Pàssan uns dies preciosos. Jo no m'en dono comte devant la gran desgràcia que ens ha caigut a sobre. Pobre Lluís![,] pobre fill meu!

Trist desenllàs!

19. És un quart de nou del dematí. Aquesta matinada en Lluís ens ha deixat! En Lluís és mort! Pobre fill meu[,] que no he pogut recullir el teu darrer sospir! Els nois li feien companyia perquè jo anés a descansar unes hores[,] que tan ho necessitava amb tantes nits i dies que el cuidava! En Florenci tot sol s'ha trovat am el seu darrer moment. Ha cridat en Serafí i ells dos li han tancat els ulls! Air va venir un pare paül a aucsiliar-lo. Air dematí sofria mol de palpitacions i ofec. El d[octo]r li va donar ingeccions,// va reposar i fins jo me creia que el perill havia desaparegut. Tot el dia va estar calmat i jo no tenia cap por. Si m'ho hagués pensat[,] lo que ens havia de passar[,] per res del món hauria anat a dormir. Quin despertar[,] el meu[,] pobre de mi! Hem fet per·a ell tot lo que ha convingut[,] amb tot i les calamitats econòmiques amb què hem hagut de lluitar.

Tant·sols Déu ho sab! Quina desgràcia tan gran ens ha caigut a sobre! Jo no sé què té de ser de mi devant el meu dolor! Déu t'hagi acullit[,] fill meu estimadíssim!

Ha finat a les tres de matinada sense cap demostració de sofriment. Els nois han quedat esglaiats i no m'han volgut despertar! És estat un moment[,] mentres en Flor li havia donat quelcom que ell mateix havia demanat. Sembla impossible que l'hàgim perdut. Tant que l'estimàvem! Al cel sia després de tants dies[,] setmanes i mesos que ha durat la seua enfermetat soportada amb tanta serenitat seua!//

Are en Florenci i en Serafí amb un de la funerària dispósan l'enterro. Se fa lo més modest que hi ha. Pobres som. Prou aniquilats ens quedem per sortir-ne. Tota esplendidesa se té de pagar mol cara i nosaltres ni podem ni volem ostentacions vanes.

Bon Déu! Encare air el d[octo]r Pla va dir que si el podíam refer amb les disposicions que va donar en sortiria. Jo hi tenia confiansa perquè tot air va reposar i respirar bé sense cap mena de cansament. Quina recansa de no haver-lo vist an el seu darrer moment!

20. Quin dia del meu sant tan trist! Quin dol i quina memòria en servaré sempre més! Tots estem abatuts devant aquesta pèrdua! Tot air a casa va ser ple de bons amics que ens han acompanyat amb les hores de torment tan greu i tanta desolació! Anit s'han quedat en Pep Saubà[,] en Manel i en Llores. Els bons amics s[enyo]rs Alcántara ens cedeixen un nincho de la seua propietat. Aixís el nostre difunt estimadíssim no descansarà en lloc icnorat. Encare el tenim // a casa. He passat la nit reposant al dormitori de les noies. Dormir m'és impossible!

Som al 31 de desembre i no he tingut esma d'escriure cap més lletra an aquet llibre des que ens va caure a sobre la irreparable desgràcia. Jo sembla talment que tinc deu anys més a sobre! No puc més! Amb aquets dos mesos i mig que han passat, hem estat una temporada a les Planes. Les noies i jo hi hem reposat i fins la mainadeta d'allà i tot tan camviat sembla que m'aconsolava quelcom.

Na Maria[,] amb no gaire salut[,] és a passar uns dies a Sant Antoni amb les noies Benita i Pepita. Na Montserrat ha passat uns dies a Sant Vicents dels Horts. Jo m'he quedat per·a cuidar els nois. Tinc una tos tan arrapada que no me deixa respirar. És la de tots els hiverns pro aquet m'ha atrapat mol més aixafada. Per tot arreu ha nevat. No vui detallar els fets de durant // l'any que fineix; prou que els recordarem sempre més. La

única nota de goig és estada la entrada de n'Angeleta al convent de monges benedictines. Que hi sigui per molts anys si Déu ho vol.

No acabaré les notes a les dotse de la nit com ho feia sempre. No tinc humor ni salut. Déu ens ajudi! Som un menys que l'any passat! Al cel sia aquell meu fill que anyoraré tota la vida!

31 desembre 1917.

Irene

Consell de Cent 291, A, 3r

¡Alabat sia Déu!//

Gener 1918

1er. Tot air va plore. Ja feia dies que feia una fret intensa. Havia nevat per tot arreu. Fins a Mallorca[,] que no hi neva mai. L'any se va despedir bort, fret i moll.

Avui ens hem llevat amb un cel esplèndit. Tot el dia encare que fredot, pro el sol donava una escalforeta que convidava aprofitar-se'n.

No som pogut anar a combregar. Més de deu anys feia que per aqueixa diada no havia deixat d'anar-i. No puc sortir dematí perquè tinc tanta tos. Som oït missa de dotse als Paüls. El temple era ben ple i no he pogut obtenir lloc ont me plau a mi. A l'ofertori hem besat els peus de la imatge del diví Infantó. Tota la missa som estat abismada de recorts que m'adolorian fins al fons del cor. Hi he plorat molt. Tant sols Déu sab lo que sufria sense esma per·a resar ni la més sensilla pregària! Les llàgrimes meues a bell doll que jo // anava oferint a Jesús en penyora i bon recort de les que va plorar Ell amb la cerimònia de la circuncisió i les de la seua Santa Mare recullint les gotes de sanc preciosa quines tovalloletes degué guardar com un riquíssim tresor.

A la tarde m'havia posat a escriure i na Celina ha vingut i no he pogut continuar. Mes·tart han vingut el s[enyo]r Llorens amb sa filla Rosita, en Manel i en Boter. Aixís hem passat el 1er dia de l'any. Na Maria encare és a Sant Antoni.

2. Air vespre a les deu tocades varen arrivar-mos n'Hermínia de Peratallada amb una seua amiga d'allà mateix. Totes dues han dormit a casa.

3. Avui a l'iglésia dels pares paüls s'hi han celebrat cin<g>c misses resades per el descans de l'animeta del nostre estimat Lluís (a c s). Cosa mol molesta pro tot lo de casa ho és[,] de modest. Devant de Déu tots som iguals.//

A la tarde ha vingut na Carme Bach.

Som escrit llargament a na Gracieta.

4. 1er Divendres. Les devocions mol matineres les tinc de deixar. M'ho impadeix la tos i la debilitat que sento. Trigaré a ser lo que era avans!

Som anat a veure la s[enyo]ra Verdaguer.

La nena de Peratallada continua amb nosatros.

5. Hem rebut un telefonema de na Maria des de Sant Antoni. Demana si ha de venir. És que per allà hi deu haver pànic amb lo del llicensiament dels sargents.

Hem rebut carta de na Gracieta. Tinc molta tos.

6. Som oït missa de onse a les Adoratrius. La manca de salut no m'ha permès anar a combregar.

A la tarde s'en ha anat la nena de Peratallada.

Na Maria ha arrivat amb les noies <de> // de Sant Antoni. Na Maria s'hi ha millorat molt. Diu que pesa setanta quilos.

7. La meua tos[,] tossuda com sempre. He sortit una estona i m'he cansat molt. Som oït missa d'onse a Betlem. La tarde l'he passada aquí a casa amb les noies de Sant Antoni.

8. Es dematí he sortit. Feia vent fret que no me plavia massa. Som anat a l'Unió a buscar mocadors de butxaca per els nois a camvi de cupons.

A la tarde na Neus ha vingut.

9. Hem rebut carta de la Habana. Sembla que ho tenim ben encarrilat. Han girat al 22. Què hi farem![,] la guerra en té la culpa. Som anat al Banc Español i m'han pagat la lletra. Avui ha vingut en Francisco de les Planes. Conta barbaritats de tanta neu. Anit passada aquí ha caigut neu i calabruixó. Diu que la plassa de Catalunya // ha quedat ben blanca.

10. Na Cristina de Sant Vicents ha vingut.

Els carboners no volen vendre carbó. Les dones per aquet motiu diu que s'han sublevat.

11. No tinc tanta tos. Na Cristina segueix amb nosatros. Som anat a can Jorba a buscar coses que màncan per na Maria.

Cap al vespre les dones corrian pels carrers <f>totes esvalotades. Han trencat els vidres de les portes del Siglo i volian fer plegar les dependentes.

Han vingut les germanes Carme i Mercè Bach.

Are en Serafí amb les noies i na Cristina han surtit.

12. Na Cristina s'en ha anat.

També avui hi ha avalot de dones per es carrers. Pórtan dos cartells plens d'amenasses an els acaparadors. L'un diu «*abajo las subsistencias*» i atres tonteries per l'istil. Si troven dones que pacíficament van per els carrers les fan afe//gir a la manifestació tan si volen com si protéstan. Si no volen seguir les agàfan i les fan anar al mig diguent-els-i unes cosasses que esparvéran. No he sortit. No vui bromes!

13. Diumenge. També avui som oït missa d'onse a les Adoratrius. Són tan a la vora i no me canso tan. No puc fer més per manca de salut.

A casa a la tarde era ple. Hi havia les noies de Sant Antoni, na Carme Bach, en Teixidó d'Olot, en Boter, Manel i Llorens. Tota la tertúlia jove.

14. A la tarde he surtit i tota me som cansat. De rebombori *femení*, no n'he vist res. Amb una carboneria del carrer d'Aribau potser hi havia més de dos-centes persones esperant tanda perquè els hi donessin carbó. Diu que no n'hi ha hagut per qui ha volgut.

Avui na Neus ha anat a Llufriu per·a vendre suros i aliberes. Déu sigui amb ella!//

15. Les noies amb en Llorens han anat a veure una exposició de dibuixos d'en Domingo de Sant Just.

Tot avui les *dones* córran esvalotades, amb els cartells de consuetut. Han saquejat una pila de botigues de queviures i de pa. Han entrat per els mercats arreplegant lo que més els hi ha plagut. Sémblan ben bé les mestresses de la ciutat. Al Govern Civil éran tantes que fins han fet caure la brana de l'escala. N'hi ha més de vint ferides.

16. El carbó escasseja. A la carboneria d'aquí devant aquet dematí hi havia una cua tremenda per a poguer-ne haver. Nosatros no en teníam ni per a cavar de coure es dinar. Veient tanta cua que esperava m'he enginyat entrant a la carboneria. Com que no portava res per posar-lo[,] el carbó, les dones m'han deixat passar sense protestar. Con som estat a dins m'en han omplert el devantal. M'ha costat propina per el carboner, pro no som hagut de fer cua. A les tres de la tarde ja hi tornava haver més de dos-centes per//sones fent cua, i fins a les cis no han donat carbó. Jo he tractat amb la carbonera amb que li donaria dos rals més (50 cèntims) i m'en reservaria una arroba per·a portar-

me-la a la nit ben d'amagat. Quant per lla les sis el beneït carro del indicat combustible ha arrivat a la carboneria, li han fet una ovació que ni que haguessin vist passar al s[enyo]r bisbe. Crits, xiscles i picaments de mans que tot ho atronàvan. És clar[,] pobres. Feia més de tres hores que estaven esperant allà plantats amb un aire humit que hi feia bo per·a gelar els millors pulmons. I lo pitjor és que bona colla dels que esperaven no n'hauran pogut obtenir, perquè un carro de carbó per tanta gent no arriva en_lloc per més bé que el distribueixin.

Les coses se veuen negres. Mol negres. Hi ha moltes fàbriques que plégan.

17. Avui a la tarde som acompanyat a na Maria al convent de Dominiques d'Horta. Ho anava portant des el mes de juny.// Al mes d'agost va quedar acceptada per recomanació de la s[enyo]ra Verdaguer i per la meitat del preu mensual que elles havian indicat. Hi havia d'entrar el dia 17 de setembre pro una pila d'entrabancs no han permès que hi entrés fins avui.

El dia[,] núgul i mol gris. Hem anat fent via cap allà. An el tranvia ella estava una mica tristoia i anyorosa pro s'ha animat al arrivar allà i veure en_tot tanta pulidesa de mobles sense mancar-i ni el més petit detall encare que tot mol sensill[,] propi de jovenetes. A més de lo que deixo esmentat hi ha trovat unes cares alegres i que li han donat mol bona acullida. Déu li do salut!

Som arrivat a casa tart, hi he trovat na Montserrat no gaire bé. Desseguit s'ha ficat al llit.

L'esvalot de dones continua. Éntran per lla ont els hi plau i tot s'ho empórtan.

18. Avui les dones revoltoses han donat una conferència pública devant de casa. Uns homes que les escoltaven hi volian pendra // part i elles no ho han permès. Quant han acavat el parlament, una d'elles ha entrat a la taverna a saciar la set que havia agafat predicant. És ben popular[,] això!

A les carboneries no hi ha carbó, i les esvalotades dones no perdónan el carro que en porta; per més ben custodiat que vagi li prenen.

19. No he sortit fins cap al vespre a comprar cuatre tonteries pel barri. Fins que hi hagi pau no vui anar lluny.

Na Montserrat ha anat a donar la llissó i res de mal li ha passat.

Els periòdics diuen que air *les dones* varen fer disbarats entrant an els mercats. Alguns varen tancar.

20. Els periòdics pórtan que la qüestió de les subsistències està arreglada. Hi ha un bandos fixats que pórtan el preu de tots els comestibles. Les *dones* s'hi han avingut, pro are // és el gremi de venedors al detall que no s'hi avé. Els detallistes de queviures diuen que ans no cumpliran el manament del governador tancaran les portes. Veurem lo que en surtirà.

Som oït missa d'onse a les Adoratrius. Després som anat tot caminant pel carrer de Casanovas passant per devant de la famosa Casa del Pueblo[,] que era completament tancada i barrada. He travessat el carrer d'Aragó passant pel popular pont del Micu fins a la plassa del Ninot.

Som contestat una carta als bons amics Turull i sa esposa Na Lluïsa Serra i Moret donant-els-i el sentit condol per la pèrdua del seu fill, un xamós nen de nou anys que se'ls hi ha mort fa tres dies.

Na Carme Bach ha vingut. Vespre de tot s'han reunit la tertúlia de cada diumenge.

21. De rebombori popular per l'abaratament de les subsistències també n'hi ha hagut pro es diaris no ho diuen tot perquè no se'ls // hi permet. Hi ha molta boira.

22. No tenim ni una brasa de carbó ni n'hi ha en_lloc. Amb prous feines he pogut coure es dinar i encare cremant fustes veies. Per coure el sopar no sé com m'ho faré. Hem sopat com hem pogut[,] mig cuit mig cru. Hem fet quissab les proves comprant coses que cremessin i res hi ha valgut. Mai m'hi havia trovat.

23. Amb les sobres d'un grapat de carbó que me va donar air la portera i que vaig tenir bon comte de colgar-lo dins d'un ensat, he fet l'esmorsar d'en Florenci. Desseguit, sense pentinar-me i amb uns xarraquets d'espardenya, ben endejun, som agafat un cabàs, i a fer cua a cal carboner a per veure si arreplegava carbó. Hi som estat hora i mitja. Hi som tingut una fret que bé farà prou si m'he escapat d'un refredat que me farà tussir quissab els dies. Amb penes i trevais[,] barrejada amb la turba de cridaneres i malparlats, he portat una arroba de // carbó petit engrunat i moll. Del pes, ni cal parlar-ne. La qüestió[,] que hem tingut una faldada de carbó per anar fent. La pobre portera m'en ha recullida una arroba i mitja més que som estès al balcó perquè s'aixugués i el

poguéssim fer servir. Quins enrenous! La guerra en té la culpa[,] de tots els nostres mals.

El carboner d'aquí la vora, fins a les vuit del vespre no <p> ha parat de pesar carbó. Diu que l'han denunciat per tenir mercaderia dolenta i perquè no donava el pes. Si és així, l'hi està bé. Tot avui *les dones* han estat saquejant botigues de queviures que els hi han vingut a mà. Con estaven ben proveïdes de tot, engegaven les aixetes d'oli, vessaven les saques d'arròs, sucre, etc. Elles govérnan.

24. Les coses segueixen malament igual. Han destituït el governador. L'interí segueix amb els mateixos ordres i manaments que l'atre. *Les dones* éntran per_tot deixant les // botigues buides. Amb una de les d'en Monegal hi han entrat. No se sab de cert si una imprudència d'elles o un cop de gènit de la dependència: la qüestió[,] que ha esclatat alguna bombona d'algun àccit i *les dones* han rebut de debò. És que han anat a la casa de drogues. A can Vicens Ferrer han hagut de tancar per·a no permètrer que els hi entressin i ho tiressin tot a rodar com és la seua dèria. Per un miragle hi han estat a temps[,] a tancar[,] salvant els cristalls de llurs aparadors.

Al kiosk de la rambla de Canaletes no hi han deixat *viu* cap dols ni licor. S'hi han aferrissat com unes desanimades.

Som anat a Horta i pel tragecte totes les botigues de queviures eren tancades i barrades. Les dones se reuneixen a milers tenint tot l'atreviment que volen. El seu tema és fixar-se els preus elles mateixes. Si no els hi volen vendre s'ho prénan. No hi val els civils ni ningú que governi.

Som anat a veure na Maria. No està // gaire bé. Prenem paciència!

25. Estem en estat de guerra. Per molts llocs hi ha guàrdia militar. Diu que s'ha decretat a la matinada. Així *les dones* quédan amb menys llivertat d'acció. Els diaris ni en parlen. Tot avui hi ha hagut repòs amb lo que se refereix al esvalot de les dones obreres. Diu que s'han reunit a la montanya de Monjuïc.

Som anat a la parròquia de la Mersè per un asunto que no he pogut resoldre perquè no hi era el s[enyo]r ecònom.

26. He tornat a la Mersè. El s[enyo]r ecònom m'ha donat el concell que necessitava. Sense tornar a casa som anat a veure n'Angeleta. Estava tota joiosa perquè air va passar per nova votació i el resultat va ser favorable per a ella quedant atmensa a

la comunitat per·a vestir-li els hàbits monacals com més aviat millor. Ditxosa d'ella[,] que està // tan contenta amb la seua sort.

27. Tot segueix tranquil. Ben segur que ho devem a la situació militar[,] que ha fet por a *les dones*.

A la tarde les noies de Sant Antoni amb na Montserrat han anat a veure na Maria. No han pas vingut més ben impresionades que jo l'atre dia. Quina creu!

He passat la tarde omplint blocs per el Diccionari. Temps feia que no habia tingut humor per tocar-ne cap. Quissab lo enderrerit que ho tinc!

28. Ha vingut el d[octo]r Griera[,] del Institut d'Estudis Catalans. Hem parlat d'una pila de coses.

29. Hem rebut carta de na Gracieta. També n'hem rebuda de n'Angeleta[,] plena de goig intens<ts> per haver trovat lo que tan desitjava, que era padrins per·a la seua festa de vestir-la de monja. A la tarde hi som anat i hem fet una pila de determinis.//

3[0]. Ha vingut na Rosalina d'Arenys amb una seua nevoda que fa temps està malalta.

M'he cansat mol avui.

31. Som visitat les monjas de Montsió. Encare que algunes d'elles (que no conec) varen rebutjar n'Angeleta, les de la junta la volian, i després la varen ben recomanar a Sant Pere de las Puelles. Na Montserrat ha anat a Horta a veure na Maria. Se queixa mol del estómac. És que allà és mol humit i no li deurà provar.

Febrer

1er. Res de nou. La tia Cristina ha vingut.

2. Som oït missa a la nostra parròquia.

Na Montserrat amb els Alcántaras han anat a Horta i han retornat amb na // Maria. Amb tot i que no li probava gaire d'estar al convent, m'ha sabut greu que el s[enyo]r Manel l'hagi treta. Ell s'ha cregut que jo l'havia posada allà d'una manera violenta i no era pas aixís puig tots hi veníam bé. An aquell Escola Domèstica de Santa Marta hi podia fer un camí ben profitós per a ella i valia la pena de pendre paciència una

temporada. És clar que ella s'hi trobava tancada amb gàvia daurada[,] pro ja hauria passat això. Alabat sia Déu![,] ja està fet! Dia vindrà que ella compendrà que ha obrat massa a la lleugera. Quissab potser que tampoc els nostres mitjants no haurian permès que hi continués!

3. Diumenge. Som oït missa al Bon Succés.

Escric a na Gracieta.

4. En Francisco de les Planes ha vingut. També ha vingut en Víctor de Sarrià. En Pep Saubà ha vingut desesperat.// Ha dit que si no paga el pis avui (el del mes passat) van al desauci. Li he deixat els diners i que pagui. Sempre estan igual.

5. Res de nou. Sempre hi ha boires.

6. Som anat a veure n'Angeleta. L'he trovada contenta com sempre.

Els de Pineda m'han enviat una saca de carbó. En aquet temps és or[,] el carbó. Precisament com l'he rebut no savia pas com arreglar-me per coure es dinar sense carbó ni gas.

7. Som anat a veure es Saubans. Quines calamitats. En Pep està malalt. Té el mal de con no té diners.

8. Res de nou.

9. En Serafí s'en ha anat a les Planes.

10. Diumenge. Som oït missa al convent de // les Concepcionistes del carrer de València.

A la tarde som trevaiat an els blocs del Diccionari.

Han vingut els bons amics Teixidó d'Olot i en Boter. S'ens han despedit. Van a París per llurs pervindres. Déu els hi do salut!

També ha vingut na Carme Bach. Ha surtit una estona amb les noies.

Hem rebut carta de la Habana amb uns giros endarrerits. Hi ha un mes que els teníam de rèbrer. El que deuríam de rèbrer are no ha arrivat. Tot va endarrerit per causa

de la guerra. Els vapors no poden surtir i fer la seua via per els grants perills que córran. Els alemans no ho volen. Hem contemplat un aeroplà que volava.

11. Fa un dia de primavera. Som caminat molt. Al Institut d'Estudis Catalans hi he conegut en Manuel de Montoliu.

A la tarde som anat a veure la s[enyo]ra Alcántara[,] que està forsa delicada.

No fa gens de fret. M'espanta a mi[,] la fret. // És la pesta dels veis i persones delicades.

Seguim amb estat de guerra. A més de la manca de carbó, are no hi ha carn. Se té de fer cua per·a poguer-ne obtenir. Ben dematí se compra quelcom: qui no matineja ho trova tot endressat com si ni carnicés hi hagués.

12. Som anat a casa dels s[enyo]rs Balcells. Tampoc ells reben cartes dels seus de la Habana. Som anat a comprar i no he trovat gairebé res. Quines carnestoltes més fredes! Amb prou feines patates podrem menjar. Aquet dimoni de guerra ens atueix a tots! Lo pitjor és que no se veu cap camí que ho aclareixi. Fins que no quedin homes per·a seguir matant i morint.

13. Som anat als p[ares] paüls a missa[,] combregar i abaixar el front per·a rèbrer el polset de cendra benhaurada.

Amb na Montserrat hem anat a veure una exposició de pintures d'en Domingo de // Sant Just. Hi ha un cuadro que és na Maria de casa. Amb les mans joguineja amb la seua famosa trena. Porta un cos vert. En Domingo la va pintar de memòria. Ha tingut un èxit colossal. Crec qu'el cuad[r]o és venut.

14. Amb na Maria hem anat a la Escola de Bibliotecàries. Ens han donat alguns detalls pro encare no en tinc prous. Som escrit a m[ossè]n Griera demanant-li una conversa referent això.

En Serafí ha arrivat.

15. Som rebut contesta de m[ossè]n Griera. A la tarde ha vingut. Hem parlat de tot lo que calia, pro m'ha dit que preferia enterar-se'n bé i m'escriurà.

16. No sé pas quins disbarats sento que llegeix na Maria. Deuen referir-se a la malestruga guerra. Pobres homes!

Som anat a la parròquia dels Àngels.//

17. Diumenge. Som oït missa a les Dames Negres.

18. Fa molta fret.

19. Som oït missa als p[ares] paüls. Ens portaran la capelleta de la Sagrada Família novament un dia cada mes com al carrer de Trafalgar.

La guerra pren mala cara. Com més va més s'enrédan. Sémblan una colla de feres!

20. Amb les noies de Sant Antoni hem anat al convent de la Sagrada Família del carrer d'Avinyó.

Na Neus de nou està malalta.

21. Na Neus avui se llevarà en nom de Déu. Hem rebut carta de la Habana amb un giro de 89 pessetes. Lo poc que la casa ens produeix quant ha passat per tantes mans no n'hi ha per·a res de lo que queda. Tan que costa de girar diners cap aquí!// Alabat sia Déu! Mol temps hem estat que no ha arrivat res degut a mala atministració!

Hem rebut lletres de n'Elvira de les Planes. Diu que arriva aquest vespre. És tan bona amiga que fins sembla que siguem parentes.

També hem rebut una carta mol bonica de n'Hermínia de Peratallada. Escriu forsa bé.

22. Som anat a cobrar la lletra rebuda air.

Hem rebut una pila de lletres trenquelauquines. Carta i postal de na Gracieta per mi i una carta del nen per en Florenci. Totes són plenes de promeses d'un pròxim retorn. Haguessin vingut l'any passat! Hi érem tots. La joia hauria estat completa. Are no! Quin goig n'hauria tingut[,] el nostre Lluís al cel sia[,] de veure'ls! Déu no ho ha volgut!

N'Elvira segueix amb nosatros.

23. Tot avui trafico amb el fogó per·a tenir gas. Amb diners i paciència ho he lograt.//

24. Diumenge. Diada de rebombori electoral. A la tarde m'han portat la mala nova de que s'ens ha mort el meu estimat padrí. A les sis he surtit per Arenys. He trovat les noies mol ben acompanyades. M'hi he quedat per la nit. Hi he trovat en Climent Cantó[,] germà de les noies. An el padrí (a c s) l'han vestit amb els ornaments de sacerdot-celebrant. Ben bé semblava que dormia. Totes les criatures de la vila[,] a quines ell estimava tan, l'han volgut veure. Bo i contemplant-lo se miraven uns amb atres i anaven dient «no ho és pas[,] de mort; és que diu missa dormint». N'era mol devot[,] de la mainada. Sempre hi jugava. Tenia humor per a entendre'ls i ells també el tractaven com un nen grant. Quant encare anava a celebrar missa a la parròquia, sempre volia per escolà el més petit de tots encare que no arribés a girar el missal de lloc. Això s'ho feia ell mateix.

Tota la vila[,] sense distinció[,] ha sentit la seua pèrdua. Hi havia 45 anys que hi era.// En tenia 81[,] d'anys[,] i conserbava la claretat de coneixements com un jove. Per tots els afligits tenia paraules de consol i un bon consell, repetint a doll la caritat espiritual i material. Un sacerdot exemplar. Els homes més descreguts l'estimaven i deien que si tots els capellans fossin com m[ossè]n Esteve creurian. De Déu n'haurà rebut el seu premi!

25. A les onse han donat sepultura a les despulles del nostre estimat vellet. Ha presidit el dol tot l'Ajuntament en pes; un capellà, els nevots del difunt, i tots els homes del poble. Mentres_tant nosatros <a> hem resat el rosari pregant per l'etern descans de l'ànima del difunt. Érem molta colla que acompanyàvem les noies. Després amb elles i els seus germans Climent i Esteve junt amb el promès de n'Enriqueta hem dinat.

Amb el correu del vespre jo m'en he tornat cap aquí arrivant a tres quarts de vuit.

Som anat al Montepio de Santa Madrona a portar un encàrrec de na Benita.//

26. Na Cristina de Sant Vicens ha vingut.

27. Amb n'Elvira hem anat a veure n'Angeleta trovant-la mol bé i contenta.

28. Som anat a veure el d[octo]r Visa. Li he portat la mala notícia de la defunció del padrí (a c s). Feia molts anys que era el seu metge i ens el portava atmirablement.

Vespre de tot ha vingut un jove de Collsacabra. És un veí de les Planes.

Mars

1er. Fa molta fret. Al Tibidabo hi ha neu. En Serafí amb els de l'Escola dels Bells Oficis han anat a las Planas de Vallvidrera. Diu que tot era blanc de neu.

Som anat a les relligioses C. del carrer de Lladó.//

2. Na Cristina de Sant Vicens s'en ha anat.

Les noies han anat a les Planes de Vallvidrera. Diu que mentres hi eren nebava tot ple. N'Elvira m'en ha portat una branqueta de gatosa florida mol opulenta i formosa[,] que en diria "La Veu". A mi no m'escau a escriure aquesta paraula. N'Elvira deia que li semblava trovar-se a les seues[,] de *Planes*.

3. Som oït missa a les Dames Negres.

A la tarde havia comensat una carta pels de Trenque Lauquen i na Celina ha vingut. M'ha contat una pila de penalitats que l'atorméntan. Econòmicament res li manca pro no s'escapa de tribulacions. Faig lo possible per tranquilitzar-la. També ha vingut na Carme Bach i amb les noies han sortit una estona.

N'Elvira segueix aquí mol contenta.

4. Tampoc avui he pogut escriure an els meus anyorats d'Amèrica. Ha vingut la s[enyo]ra Alcántara i l'he cumplimentada com se mereix.//

5. Fa fret. No he sortit. Vespre de tot s'ha posat un ventanal mol fort i ha caigut calabruixó.

6. Per causa del mal temps no he pogut anar a plassa a comprar. He comprat per el barri a les tendetes que dels *rals* s'en pàgan *pessetes* segons rodolins d'en Llanes (a c s.) No va bé: no i no. S'ha d'anar a comprar an els mercats. Hi ha més abundància i se compra millor i més econòmicament.

Els periòdics pórtan que al Clot hi ha hagut una topada d'un tren amb un tranvia. Hi ha morts i ferits. Lo més sensible és que les víctimes són jornalers que havent acavat, s'en anaven a descansar. Tot ha estat per un descuit dels encarregats dels encreuaments.

N'Elvira i na Maria han anat a San Vicens dels Horts.

7. No he sortit per·a res. A la tarde pensava cusir amb tot repòs, i han vingut n'Hermínia de Sarrià amb els seus xamosos fillets.//

8. Som anat a fer una visita i conèixer el matrimoni que seran padrins de cerimònia de la vestició monacal de n'Angeleta. El senyor no hi era. La senyora m'ha rebut mol amablement. Són els s[enyo]rs Montal i Fita. Viuen al carrer Aussies Marc 22, 1er.

9. A Madrit hi ha maror. Tot el ministeri han dimitit.

Som anat a veure n'Angeleta. He conegur d(ony)a Maria Soletat[,] qu'és germana del senyor que serà padrí de n'Angeleta.

En Tonet Alibés ha dinat aquí. Després amb na Montserrat han anat a Sant Vicens a buscar a n'Elvira i na Maria.

10. Diumenge. Som oït missa a les Dames negres. Na Neus ha vingut. La pobre sempre carregada d'escrúpuls i manies!

11. Avui en Tonet i n'Elvira han estat // tot el dia amb nosatros i fins s'han quedat tots dos a dormir.

12. També tenim amb nosatros els nostres estimats hostes.

El vapor "Nuevo Ampurdanés" avui ha topat amb un·atre que se diu "Mar Negro". La topada ha estat a la costa devant Mataró. El primer s'en ha anat a fons. Diu que l'havian venut i feia el darrer viatge. Sortosament no hi ha víctimes del sinistre.

13. De bon dematí n'Elvira i en Tonet s'en han anat cap a Vich.

A les vuit jo he sortit cap Arenys. S'hi han celebrat els funerals del meu padrí (a c s). El promès de n'Enriqueta m'esperava a la estació. A les deu han comensat el 1er ofici. Air diu que hi havia l'Ajuntament en ple. Avui només hi ha hagut dos oficis. El

s[enyo]r rector de Mont-ras[,] lloc d'ont era // fill el padrí, <re>presidia el dol. Ha dinat amb nosatros i després amb el correu de la tarde s'en ha anat. Amb el del vespre jo he retornat.

14. Avui som comprat lo que se necessita per·a fer els rosaris monacals de n'Angeleta. Els hi farà na Montserrat.

15. En Miquel Serra ha vingut a dormir.

En Serafí trevaia an els llibres de la cooperativa La Mutual Catalana.

16. En Manel Serra ha vingut a dinar. En Serafí i companys d'aula junt amb el seu mestre (un Folc i Torres[,] no sé quin) han anat a Tarragona. S'en ha anat mol content.

17. En Pep Saubà ha vingut mol entussiasmat perquè diu que fa uns negocis colossals. *A la vejez*…

18. Els periòdics pórtan que els cossos de Correus // i Telègrafs estan disolts i les cases[,] ocupades militarment. Air dematí va ser el darrer repartiment de correspondència. Are la reparteixen els municipals. Pobres adresses catalanes!

Som anat al convent. Passant amb el tranvia per devant la casa de telègrafos que dirigeix el s[enyo]r Marc a la Bonanova, una parella de guardiacivil guardava la porta.

Som anat al Montepio de la Palma de San Just a buscar les meves joies a fi que n'Angeleta les pugui lluir a pler el dia que la vesteixin de benedictina. Junt amb els rosaris que li ha fet na Montserrat li he portat al convent.

19. Sant Josep gloriós. Són vora les sis de la tarde. Les noies són a veure les noies de Sant Antoni i felicitar la Pepeta. Mentres el sopar se va fent jo m'en he vingut aquí al escriptori d'en Florenci pregant a Déu i a tots els sants que <no> ningú me vingui a torbar aquesta estona de // repòs. El rebombori de Correus segueix igual. La poca correspondència que se reparteix ho fan municipals i soldats que el govern ha cridat. A Telègrafos no funciónan i ho guàrdan parellas de guardiacivils. Aquet dematí som anat a la Fonda del Padre per el recader de Palafrugell i m'han dit que com qu'és dilluns i festa no ha vingut. Li donaran demà \una carta/. Air vespre de tot en vaig rèbrer una amb tres dies de retràs.

Dematinet som oït missa a les Cerves de Maria. He parlat amb m[ossè]n Fané fent-e-li avinent la vestició de n'Angeleta[,] de lo que n'ha estat mol content.

A dos cuarts de deu he sortit de casa. Som entrat amb un jardí i ha fet conjuminar un ram de violes blanques[,] lliris de Sant Josep i violetes. N'he fet modesta ofrena a la Paquita Flo[,] que avui ha entrat relligiosa postulanta al convent de n'Angeleta. Hi som arrivat con tota la colla éran reunits junt amb la nova postulanta al locutori de la s[enyo]ra abadessa. Del cap d'una estona han obert la monu//mental porta del claustre. La noia s'ha despedit de la seua mare i germans i de tots nosatros i ha fet la solemne entrada de la mateixa manera que ho va fer n'Angeleta l'any passat. Hem tornat al parlador, hem vegut un licor que ens han oferit les monges i mol aviat ha comparegut ja de part de dins la nova postulanta la mar de contenta de trovar-se an el lloc que tan temps feia ho desitjava. Amb n'Angeleta éran amigues d'infortuni rodant convents i trovant per_tot les portes tancades. Les dues han tingut molta alegria.

Som estat la primera de desfilar puig se'm feia tart. He pujat al tranvia fins a la plassa de Catalunya i de nou m'he trovat bregant amb la imprescindible lluita mundanal. A la una arribava a casa.

20. Som acompanyat la pobre Neus amb un especialista per malalties nervioses i del cap. Sempre que tinc d'anar a casa de semblants homes // m'entristeix veient tanta humanitat enmalaltida. Hi hem estat molta estona. Déu volgués que encantés un bon remei.

Lo dels correus[,] encalmat com sempre.

De nou el ministeri ha caigut. En Maura[,] que semblava l'indicat per apedassar la situació[,] diuen que també ha fracassat.

21. *Festa de bon recort*

He passat un dia de variades i fortes emocions. Esplicaré lo millor que sàpiga lo que m'ha afalagat si és que un bri de goig me sigui concedit gaudir, i me quedaré les espines ben amagades al fons del meu cor tan llatzerat i martiritzat en tots els actes que se van desenrotllant des d'un temps cap aquí. Per·què exterioritzar les sacnants ferides i desaires rebuts de qui més consol deuria comunicar-me? Ningú en vol sentir[,] de queixes, i per això mateix a ningú les contaré deixant-les clavades al fons del meu cor per sempre més // oferint-les a Jesús[,] que sé seran generosament rebudes i convertides amb rosada suau que embaumarà les meues penes.

M'he llevat a les cinc. Som practicat les meues devocions a les Cerves de Maria. Amb les noies i na Cristina de Sant Vicens hem fet via cap al convent de n'Angeleta. Hi hem arrivat just que anaven a comensar l'ofici. Hi hem trovat na Neus, la jove de la tia Cristina amb una seua amiga[,] en Pep[,] els s[enyo]rs padrins i una pila de gent que ni jo la coneixia.

L'ofici ha comensat per la capella de música de la parròquia de Sant Jaume. La missa era de la festa del gloriós p(are) sant Benet[,] fundador de la ordre benedictina. Els s[enyo]rs padrins ocupaven dos sitials al presbiteri.

Hi havia tres capellans i tres escolans: un de grant i dos de petits. Vestian sotana negre, roquet i guants blancs. De les tribunes penjaven domassos de vellut vermei amb // sarrells i galons daurats. La gloriosa imatge del p(are) sant Benet[,] que avui és el seu sant[,] era venerada al altar major i no era tapada com les atres que ho són per escaure's en setmana de Passió. Hi havia molta llum. Unes palmes daurades gurnian l'altar major, únics i severs adornos que hi havia. Amb un costat hi havia una tauleta i una custòdia que devia guardar rellíquies del sant que se honorava. Una riquíssima alfombra encatifava tot el presbiteri.

Mentres cantaven el credo s'ha verificat una cerimònia que m'ha afectat molt. Un dels escolanets ha presentat una panera an els s[enyo]rs padrins. Contenia els hàbits benedictins que dintre poc havian de vestir a n'Angeleta. Eren tots coberts de flors i fulles i branquillons de boix. Els padrins s'han aixecat. Ell portava la panera. Junts han caminat de l'atre costat del presbiteri ont hi seien el celebrant i els seus ministres. La s[enyo]ra padrina s'ha ajoneiat i el padrí // ha posat la panera an els seus brassos, presentant-la ella an el celebrant[,] que ha beneït els sants hàbits en nom de la Trinitat Santíssima. La missa ha anat continuant. Con el celebrant ha hagut combregat[,] una monja ha overt la finestreta ont hi combrégan, han encès els ciris i n'Angeleta ha combregat. Les monges l'acompanyaven amb ciris encesos fent respectuosa professó; tot en el corredor intern. Acavada la missa han tocat la marxa pontifical.

Hem entrat a la sacristia i hem menjat uns dolsos, licor o una tasseta de suculent caldo. Mol me convenia a mi puig m'havia emocionat mol durant l'ofici. Recordava els que ens han deixat. Jo hauria volgut que amb ulls corporals haguessin pogut contemplar aquesta festa acompanyant-mos. Jo[,] fugint de les coses d'aquet món tan esquifit, m'enbolava ont hi són tots ells semblant-me talment que també participaven del nostre aconteixement.// A Llufriu avui hi haurà hagut missa en memòria seua. És tot lo que podia fer per a ells.

Les monjas han o<b>vert la portalada de la sala capitular. De part de dins de la iglésia hi havia dues fileres de sitials per·a seure i contemplar fins als més petits detalls de l'acte. Primer hi han anat els tres sacerdots i un monjo que expressament havia vingut de Montserrat. Després els s[enyo]rs padrins[,] que han tingut la amable atenció de volguer-me acompanyar portant-me en_mig d'ells dos. Aixís[,] ben ordenats[,] hem passat als llocs reservats vora les portes del capítul. Tota la sala capitular estava severament alfombrada. Vora nosatros (pro dins la sala) hi havia el sitial de la senyora abadessa i una monja que li aguantava el bàcul. Missenyora anava de pontifical ostentant la blanca estola de diaca i el pectoral de abadessa amb una preciosa cadena d'or. Quina magestat que feia! És esbelta, i el seu posat inspira respecte confiat. Té un talent privilegiat[,] mol bona i sensilla. És nevoda del // malaguanyat d[octo]r Robert (a c s).

Les monges formaven dues llargues fileres totes amb un ciri encès a la mà. Al cap_de_vall hi eren les postulantes i novícies. Aquestes[,] amb toca i caputxeta blanca. Ja tot distribuït amb la esmentada forma[,] ens va aparèixer la *magestuosa* Angeleta lluint un luxós vestit de seda negra amb una llarguíssima cola que la monja que l'acompanyava tenia cura que quedés ben estesa peraquè fes més bon efecte. Un mantell de tul blanc tan llarc com la cola del vestit. Mol ben pentinada amb el sarrellet rissat que li cubria el front i una corona de núvia que li voltava el cap. Una branqueta de flors blanques com les de la corona la portava an el pit. Completava la luxosa vestimenta les meues joies nuvials que ella lluïa mol contenta. Tal com acavo d'esplicar[,] i acompanyada de la mestra de novícies[,] va presentar-se an els peus de la senyora abadessa.// Missenyora li ha preguntat què volia i com se deia. N'Angeleta[,] al donar-li el nom i fer la petició[,] Missenyora li ha demanat si estava ben resolta a deixar el món i totes ses pompes. La noia ha contestat que estava resolta a fer vida al claustre. Llavors Missenyora li ha dit: «Quedes atmesa a la nostra comunitat. D'aquí avan tindràs per nom Montserrat.» Llavors s'en ha anat a seure al bell mig de la espaiosa sala amb una preciosa cadira. Al seu devant hi tenia un gran coixí de vellut per·a descansar-i els peus. Portava guants blancs i aguantava un llibre.

Amb posat piadós i recullit, escoltava el sermó que ens ha fet el pare Simó de Montserrat[,] vingut espressament per aquest acte. El sermó ha versat sobres la vida i miragles del seu gloriós fundador encarregant a la que dintre moments passava a ser germana seua en relligió, que fos relligiosa exemplar, mol dòcil i indulgent amb totes les seues germanes recordant el manament del seu p(are) san Benet // de que si [hi

havia] alguna desavinensa durant el dia[,] que no s'hagués post el sol sense haver retornat la pau. Li ha encarregat que fos caritativa i que pregués molt per la seua bona mare[,] ja que tan desinteressadament s'havia després d'ella per·a fer-ne generosa ofrena. Que pregués per tota la nostre família i per els seus padrins d'aquell acte que se verificava, ponderant-li la sort que Déu li ha donat una felís vocació relligiosa que li permet viure espiritualment unida amb Déu fruint les dolceses infinites del cel que desgraciadament n'hi ha tants que les desconeixen.

Acavat el sermó, n'Angeleta va aixecar-se i va venir fins vora de nosatres sempre acompanyada de la relligiosa mestra de novícies. Va fer una reverència a Missenyora i amb un ciri encès a la mà va caminar fins a l'atre cap de sala. Després va anar tornant aturant-se per tres vegades. Cada vegada cantava unes coses en llatí que les // monges li responien de la mateixa manera. Després s'ha ajoneiat de nou als peus de la abadessa i aquesta[,] amb un llibre a les mans[,] li anava sermonejant coses. Enllestit això, dues monges li han comensat a treure les gales nuvials. Primer les joies, corona i branqueta de flors de llimoner. Vestit[,] guants i mantell. Quant només li ha quedat una bata negra li han posat un pentinador blanc[,] li han desfet el pentinat quedan-li la cabellera trenada. La trena li han tallada caient amb una safata que una monja aguantava. Ja no li quedava res mundanal. Desseguit una monja ha portat aiga i una tovallola i la abadessa s'ha rentat les mans per haver tocat els cabeis. Durant totes les cerimònies n'Angeleta reia i se li veia que estava mol contenta. El públic que ho contemplava, d'en baix en baix se sentia que deien[:] «Mira com riu. Bé n'està prou[,] de contenta».

Con li han hagut tret tot, li han vestit els draps d'estamenya i les toques blan//ques del pit i caputxeta també blanca, junt amb la cogulla benedictina que només ho pórtan per anar al chor. Té unes mànigues llargues, de forma acabades en punta que arrívan fins baix del vestit. Con l'han tinguda vestida de monja la senyora abadesa li ha donat un abràs i la nova monja (novícia encare) ha donat una abrassada a cada una de les germanes en relligió. Totes anaven cantant cansons llatines i els sacerdots cantaven un solemne tedèum acompanyats de la capella de música que hi havia. Jo estava emocionadíssima. Tothom me felicitava. Quin goig tan complet hauria tingut si no hagués portat tantes ferides que m'adolorian!

Acavat tot, èm passat al locutori de la senyora abadessa a despedir-mos de d(ony)a Montserrat (n'Angeleta). Érem una colla de parents i bons amics.

Ens han obsequiat amb un bonic ram de flors[,] que són les que cubrian els hàbits // de n'Angeleta. També ens han obsequiat amb un paquet de boniques paperines de confits com a recort nuvial. A dos quarts de dues arribàvem a casa.

A la tarde som anat al Institut de Cultura cridada per la presidenta i fundadora[,] senyora Verdaguer i Callís. M'havia demanat que hi anés a esplicar-li costums antigues referents a casaments i vestits usats llavors. Vàrem conversar bona estona amb ella i el s[enyo]r Labarta[,] que encare és més vell que jo. Tots dos en savíam prou per·a complaure a la bona senyora.

22. El sant de na Maria. Ha anat a missa i a combregar.

El conflicte dels correus continua entrabancat. En Maura ha tornat constituir ministeri. Són una colla de caps de partits[,] els ministres. Ha estat ben acullit per·a tothom. Déu fassi que tinguin ceny.

23. Lo dels Correus ha quedat enllestit.//

Com a diada de Sant Josep Oriol, avui s'ha beneït la nova parròquia que porta el seu nom.

Na Neus m'ha vingut tota desatinada de na Victòria perquè està tan nerviosa i enmaniada. És el mal de totes dues. Déu <e>l\e/s encamini!

24. Els nois han anat a passar tot el dia a can Pau. Som oït missa a la nova parròquia de Sant Josep Oriol. És el primer dia de celebrar misses allà. La tenim ben a la vora. Han fet la benedicció de les palmes i rams pròpia del dia. La mainadeta anaven pobrement vestits. Armaven un xibarri que encare que propi de tots els anys pro se veu que tot era nou per·a ells i que no tenian costum d'anar-i. Fins s'hi esbatussaven. Igual que si fossin al carrer.

Amb les noies i na Neus hem anat al teatre Romea a veure el drama d'en Guimerà "Jesús de Nazaret". M'ha agradat molt. Ho escriuré ajudant Déu a la llibreteta de la película "Cristus".//

25. Som oït missa i combregat a les Concepcionistes. Som anat al convent de n'Angeleta a buscar les meves joies[,] que els hi tenia de con la varen vestir de monja. Els hi he portat un mucador de farcell ple d'astelletes que jo havia comprat con no hi

havia carbó i que are per a res les necessito. Les monges m'han tornat el mocador ple de verdures de la seua horta.

Tota la tarde i a la vetlla som trevaiat amb una camisa de dormir d'en Serafí. És blanca i li he fet espinetes de cotó blau.

26. Som portat de nou les joies al Montepio de Sant Just.

A les sis en Serafí s'en ha anat al Montseny amb els de l'Escola dels Bells Oficis.

N'Enriqueta i na Rosalina d'Arenys han dinat aquí. La grant està forsa delicada.

27. Hem anat a veure la película "Cristòfol Colom". Hen parlaré en atre lloc.//

He fet molta feina. Bé en tinc sort que me sé distreure fent dilligències i trevaiant molt. He sortit a les deu tocades. He pujat a casa del s[enyo]r Condomines. Hem parlat de les corts nostres[,] que diu té intent d'arrendar-les. Som anat a veure el d[octo]r Grífols i el d[octo]r Visa. Tots dos metges han visitat a na Rosalina d'Arenys. N'Enriqueta me va encarregar que hi anés a preguntar quin concepte en tenen[,] de la poca salut de la primera. Tots dos m'en han donat males llissons. També som anat a can Juncosa del passeig de Gràcia \per/ una adressa d'Arenys que la necessito.

Ha vingut un home que volia li tractés les corts del pati. Li he dit que tornés a la nit que hi seríam tots. Ha tornat i hem tractat en nom de Déu.

28. Dijous Sant. Som fet les meues devocions matinals a Sant Josep Oriol.

Som escrit a l'Artizà per lo de Llufriu.// Més tart he visitat alguns monuments.

Hem rebut lletres de na Gracieta confirmant el seu pròxim retorn. Bé farà prou! No pot anar cap vapor cap allà! Com han de tornar-ne? La malestruga guerra tot ho té encallat. No van vapors ni a Cuba ni a l'Argentina perquè els que fan la guerra no ho permétan.

29. M'he llevat a les cinc. A dos quarts de sis he sortit per anar acompanyar el viacrucis de la parròquia de Sant Pere. Hem seguit els barris més pobres de per lla·baix. La gent sortia per finestres i balcons abrigats amb llensols o cobrellits. La professó matinal ha durat dues hores. Arrivant som esmorsat i m'en som anat al ofici al convent de n'Anjeleta. Hi havia un monument preciós i gens pagès. He sentit cantar n'Angeleta.

30. En Serafí ha tornat del Montseny. Té un *naño* amb una galta i un ui de vellut.// No sé què li deu passar!

La guerra s'ha esverat tan que sembla no hagi de quedar cap home censer.

31. Diumenge.

Estic passant uns estats anímics tan grisos que me fan mol mal. No puc dominar-los i sofreixo molt. Som anat a missa i combregar a la nostre parròquia. L'ha celebrada el s[enyo]r rector amb una capelleta mol solitària que s'hi venera la Puríssima. A les set arribava a casa.

Ha vingut na Celina amb una nevoda.

Abril

1er. M'he llevat a les cis. Lo primer que he contemplat ha estat les venerables figures de Jesús i sant Francès[,] que les tenim amb un cuadro mol modest. Les veia amarades // de llum que els hi comunicava un raig de sol que entrava per la finestra a mig obrir. Bo i contemplant el bellíssim espectagle som enlairat un fervorós prec al cel glorificant la privilegiada hora concedida a sant Francès.

Per lla les vuit feia sol mentres queia un polsim de neu que ha durat poc.

Amb les noies hem anat a veure n'Angeleta. Hi hem trovat na Neus. Li hem portat esqueixos de clavellines. Ella contenta com sempre.

2. A la tarde som tornat a veure n'Angeleta. Avui hi som estat amb repòs perquè no hi havia tanta gent. Tot lo que conta de la seua estada al convent no pot ser més falaguer. Raó tenia air na Neus[,] que deia que mentres som allà dintre sembla que estiguem deslligades de les engúnies mundanals i l'esperit reposa; pro que només de sortir ja tot és esvaït. A mi també me passa. No en surtiria mai[,] d'aquelles retxes.//

3. Som anat a casa de la s[enyo]ra Verdaguer i Callís i no l'he poguda veure perquè el seu espòs està greument malalt. Lo que li volia consultar ho som anat a esplicar a la seua secretària al Institut de Cultura.

4. Som escrit extensament a na Gracieta.

5. Som anat al convent de relligioses del carrer d'Avinyó. Hi he parlat amb na Maria Rossell d'Olot. Amb ella hem pujat a visitar a la seua mare[,] que està per uns dies a casa del seu fill en Màrtir. Ell ha arrivat aquell moment. Hem parlat d'una pila de coses[,] sobretot de cultura. M'ha fet ofrena de un llibre seu titulat "Diferències entre catalans i castellans. Les mentalitats específiques".

6. Tots els periòdics de Barcelona pórtan la mort del s[enyo]r Verdaguer i Callís. La seua mort // ha estat la del just. Fins a l'últim respir ha conservat la claretat de coneixements morint confortat amb els ausilis de la relligió catòlica, ben convensut i resicnat. Al cel sia tan bella persona. Som enviat lletres de condol a la seua atribulada viuda.

He pujat al Institut d'Estudis Catalans. Hi he deixat uns blocs que tenia llestos. Aixís me vaig distreguent[,] que bé prou ho necessito.

7. Diumenge. Som anat a missa primera a Sant Josep Oriol. Atres vegades surtir de bon dematí me distreia i alegrava una mica. Are ni això obtinc. El goig s'allunya de mi, i s'atansa la tristor inacabable que me domina veient que després de no haver pogut defensar de la mort aquell meu fill tan estimat, encare ens hem quedat plens de deutes que difícilment podem satisfer per causa de tantes contrarietats econòmiques. Això i atres coses que adoloreixen el meu cervell // fan que no tinc humor per·a res.

8. Diu que els vapors de la Trasantlantique ja tórnan navegar. Déu ho volgués.

La guerra continua desesperada sense ventatge per cap dels fronts que llúitan.

9. Som anat a la Mutual Catalana i al Montepio de Santa Madrona. Les noies de Sant Antoni no hi éran.

10. Som anat a visitar a la s[enyo]ra Monserdà. Ja feia dies que hi havia d'anar per·a determinar de quina manera enviarà els seus llibres a Buenos Aires. M'ha ensenyat una carta de na Gracieta[,] que també li assegura el viatje cap amb nosatros.

11. He caminat mol avui. Som acompanyat na Neus amb un especialista per malalties del cap. Després som anat a saludar i portar un bri de consol a la s[enyo]ra viuda d'en // Verdaguer i Callís (a c s). Hi som estat poc. Era tanta la afluència de

visites que del cap d'uns moments teníam de fer lloc ans els que entraven. Semblava ben bé la volta que se dóna con se visítan els monuments per Setmana Santa. Era inacabable el moviment d'entrar i sortir d'aquell palau tan ple de dol.

M'he encaminat al Montepio de Santa Madrona a veure els trevais que les noies de Sant Antoni prepàran per a fi de curs.

12. Som assistit amb un ofici de funeral de en Verdaguer i Callís.

Si air vaig caminar molt, mol més he caminat avui. Els entrebancs ens tenen atuïts.

Som anat a casa de s[enyo]r notari d[octo]r Casades a consultar-li un fet. M'ha dit que res podíam fer sense pendre possessió de la part de herència que pertocava an el nostre plorat Lluís. Desseguit som anat al jutjat municipal a buscar la partida de defunció. Tant·sols Déu sab la pena que som passat an aquells bruts[,]// indecents i rumàtics llocs que sembla mentida que Barcelona no tingui uns departaments més com cal per·a tantes dilligències importants com se tenen de fer allà. L'empleiat que m'ha anotat els noms he conegut que se compadia de la tribulació que me dominava. Me deia que no podia donar-m'o llest fins d'aquí vuit dies. Li he indicat la necessitat que jo tenia de que fos fet amb urgència. M'ha cobrat 5 pessetes prometent-me que dilluns estarà llest.

Arrivant aquí som escrit al procurador que tenim a la Bisbal que tan bé l'any passat ens va tramitar lo dels permís judicial demanant-e-li si are també ens ho vol tramitar.

Som anat a consultar l'estat de na Neus amb el metge que vaig acompanyar-la.

13. Rebem lletres de la s[enyo]ra Llorens de Pineda. Diu que en Joan li ha escrit que pensa celebrar la festa del seu sant aquí. Déu ho volgués pro amb més seguritat de navegar que are.// Desitjo rèbrer carta amb noves concretes.

Hem reformat un vestit de na Montserrat.

14. Diumenge. Som oït missa a la nostre parròquia. La colònia valenciana hi celebrava la festa de la seua patrona[,] la Verge dels Desemparats.

També és la Divina Pastora. L'evangeli era del Bon Pastor. Totes tres solemnitats eren per demés interessants. Després d'haver combregat m'he quedat uns moments

espiritualitzada pregant a la Pastora Divina que recullís les ovelles allunyades i les retornés als seus voltants.

«Pastora Divina / qu'esteu en lo Cel / qui amb Vós s'encamina / sense cap recel / la féu presonera / dins de vostre estol / de les ovelletes / que Jesús tan vol.»

Per lla les deu les noies de Sant Antoni han vingut amb un telegrama del germà de la Benita que diu és embarcat. El telegrama és de Cádiz. Hem quedat sorpreses.

A la tarde han vingut la s[enyo]ra Rossel <d'>// d'Olot amb la seua filla Maria.

15. Hem rebut documents del s[enyo]r Nicolau.

En Joan Ribes ha arrivat de la Habana. Està quelcom delicat. M'ha fet pena veure'l tan jove i malalt.

16. Anit passada a tres cuarts i mig d'onse diu que la plassa \de Catalunya/ era plena de gom a gom per a veure com avensaven l'hora. Han tocat les dotse. Les onse… la lluna se les ha vegudes. Diuen que s'estalviarà llum pro lo qu'és a mi per are no'm convencen. Hem faran llevar un hora més aviat, i encare que al vespre la trovaré[,] l'hora que me prenen el dematí, no és pas igual. El cos és un rellotge i ja el tenia acostumat a les hores distribuïdes i are tot m'ho capgíran.

Na Benita i el seu germà han dinat aquí. La guerra continua furiosa per tots els costats. Les matanses són desastroses.//

17. També avui hem tingut en Joan Ribes a dinar. A un quart de cuatre han arrivat na Benita i el seu pare[,] que també està malalt. Quins dols! Els he deixats perquè tenia d'anar-me'n a veure el notari per·a consultar-li una carta que acabàvem de rèbrer del procurador que tenim a la Bisbal. El d[octo]r Casades i Vehils m'ha aconseiat que val més que ho arreglin a la Bisbal mateix. Per a no perdre més dies som enviat telefonema al s[enyo]r Nicolau perquè avui mateix ho pugui posar en moviment.

Quant he tornat ser a casa semblava de les conferències. Hi éran els de Sant Antoni i na Carme Bach. Després m'he quedat sola. He reposat.

18. Hem rebut carta del procurador. Li hem enviat plec certificat amb els documents que demanava. També hem rebut lletres de l'Artizà. Diu que en Panron de Torrent ha comprat la pineda. A la vetlla con // hem estat sols hem fet un document referent a la venda de la pineda.

19. Ni mai que l'haguessin canviada[,] l'hora! Hem llevo dematí i no me serveix per·a res.

Hem tornat rèbrer carta del s[enyo]r Nicolau. He tingut de tornar a cal notari a demanar instruccions d'una nova llei que ha surtit que encare a la Bisbal no n'han fet ús. Som escrit al s[enyo]r Nicolau esplicant-li com ha de tramitar l'assunto nostre.

20. Diuen que al Tibidabo hi ha neu.

A la tarde som anat a visitar la família Alcántara. Ha mort la mare del s[enyo]r Manel. Feia temps que era impossibilitada i residia a casa d'una germana del s[enyo]r Manel.

21. Hem rebut carta del s[enyo]r Nicolau. Diu que la qüestió que ens té entre mans anirà bé.

Ha vingut na Neus. En Joan Ribes també.//

22. Un empleat de correus ens ha portat 370 pessetes[,] que és la meitat del preu que s'ha tractat la pineda.

23. Ni la festa del gloriós Sant Jordi ha estat prou peraquè m'animés a sortir. No tinc humor per·a res. Que s'ha fet temps que amb tant de goig visitava <e>la tradicional acumulació de roses i clavells an el Pati del Palau, i ben contenta i afanyosa pujava la espaiosa escala que porta al petit i venerat temple ben enjoiellat de flors i ricament endomassat [que] estotja les santes rellíquies del jove màrtir i patró de Catalunya! Les boniques tradicions catalanes sempre m'han entussiasmat, pro a la fi les inacavables espines que me martiritzen han acavat les meues energies. Anys enrera érem una mica més sortosos que d'un temps cap aquí. Per aquesta diada i per Santa Creu en Serafí[,] que sempre ha estat el més rialler dels nois, surtia fent via cap ont hi havia flors referents a la diada. Retornava portant-ne un pomellet an el trau de la solapa // i m'en donava un altre an·e·mi amb posat tot alegroi, enamorat de les festes tan simpàtiques que s'han conservat a Barcelona. Jo no deixava passar aquesta festa no la de la Verge de Monserrat a Sant Just, sense assistir a la comunió dels pomellets de roses i boix relligats amb cintetes dels colors de Catalunya. Déu meu! Quins temps foren aquells! Mai·més trepitjaré camins tan ben encatifats com allavors! D'espines no m'en mancaven pro éran

més suaus i per si soles desapareixian. Are tinc el cor adolorit contínuament i les festes[,] per més solemnitat que tinguin[,] no m'atrauen. Tant·sols ben sola enlairant l'esperit atribulat cap a les regions infinites trovo repòs. Des de la meva estimada soletat veig millor els meus sants predilectes, perquè els contemplo amb els uis de l'ànima que no m'entélan la visió de res <mundanal> mundanal. Per tot arreu trovo a mancar la essència pura i espiritualizada que necessitem per·a fer via vers la // veritable llum divina.

24. Han vingut en Francisco de les Planes[,] una dona i un noi. No he sortit de casa per·a res.

A la tarde ha vingut na Neus. Sempre gemega.

Avui na Maria ha comensat d'anar apendre l'idioma <i>anglès. El seu professor se diu Mudd, pro diu que se llegeix i nomena *Mat*. Per recomanació de la s[enyo]ra Verdaguer el referit professor cobra ben poqueta cosa, pro gairebé sempre és la seua senyora que fa la classe a na Maria.

25. Han robat a baix a la porteria.

Els dies són grisos. El temps[,] plujós i la guerra mai crec que hagués estat tan encarnissada com are. En màtan de tots costats i sembla que de pau… lo més calent és l'aiguera.

Na Neus ha vingut a cusir.

Som assistit amb una conferència de folklore a la Universitat. El conferenciant era vasc. L'he trovada quelcom pesada.// Potser hagi estat perquè era castellana. Hi he notat bastant ensopiment per part del auditori. Malaguanyada hora que he perdut!

He rebut carta de la Habana amb un petitíssim bocí de *pa* que Déu n'hi do! Han girat al vint-i-vuit per cent. Fa pena veure lo que are produeix amb lo que avans rendaba.

26. Som cobrat la lletra. Hem rebut carta de na Gracieta. També promet el seu pròxim retorn.

27. Les noies han anat a veure n'Angeleta. Jo hi som anat a la tarde. Com sempre que hi vaig. M'en he portat bones impresions. De pas som anat a veure els nostres parents de Sarrià que no estan gaire bé de salut.

Con som arrivat m'he amoïnat perquè no podia entrar per una badada d'en Serafí[,] que ha tancat de cop deixant totes les claus a dintre. Per sort hem overt amb una clau veia dels porters. En Manel Serra ha dormit aquí.//

28. Les noies han assistit a la comunió general que a Sant Just hi han celebrat els de la Lliga Espiritual de la Verge de Montserrat. Han portat un pomellet de roses i boi<g>x de la montanya de Montserrat.

A la tarde han vingut na Neus, les noies de Sant Antoni, na Carme Bach, en Rigol i en Joan Ribes.

29. De la mitjora de vetlla del dilluns s'en cuida na Maria.

A la tarde som acompanyat na Montserrat a casa del d[octo]r Obrador. És especialista per l'estómac i fill d'Olot.

De nou na Gracieta confirma el seu retorn. Déu m'els deixi veure amb bona salut. Me preocupa el viatge tan esposat que van a passar.

30. S'ha acavat el mes d'abril. Gairebé cada dia ha plogut. Avui fins ha caigut un ruixat de calabruixó.//

Maig

1er. Ha fet un dia esplèndit.

2. Som assistit amb una conferència que ens ha donat el d[octo]r Carreres i Artau. M'ha agradat forsa. Ens ha donat una pila d'instruccions per·a colaborar a la feina de arreplegar folklore. Són coses mol boniques.

3. Res de nou.

4. Som assistit amb una festa a Montsió. Han vestit els hàbits blancs amb una postulanta. Era amiga de n'Angeleta. Ha estat mol més sensilla la cerimònia que con la nostra va passar per aquet pas.

Som arrivat a la Boqueria a comprar i a visitar santa Mònica gloriosa a la iglésia de Sant Agustí. És la patrona de nosatros viudes.

5. Diumenge. Ha plogut molt.

Les noies han anat als Jocs Florals.//

Han vingut en Mirambell, Rigol, na Carme, <i> les noies de Sant Antoni i una minyona de la Maria-Dolors Masdevall. Sembla a casa de les consultes. Aquí s'hi reuneixen tots els que necessítan consells que no escatimo mai. Atre cosa no tinc per a donar. Alabat sia Déu! Jo també necessito que de tan en tan me donguin la mà!

6. En Mirambell ha vingut dues vegades. És que no se trobaven amb en Serafí.

7. Les noies han anat a la Escola de Bibliotecàries. En Serafí les ha obsequiades amb un ram de flors dels jardins de l'Escola dels Bells Oficis.

8. Sempre plou i no hi ha res per anotar.

9. Tanta cosa que hi ha per·a comentar referent a aquesta diada de la gloriosa Ascenció de Jesús i no tinc esma ni humor per a escriure'n // res. Som escrit a m[ossè]n Alcover.

10. Res que valgui la pena d'esmentar.

11. Com que lo que podria escriure és gris, no val la pena d'amoïnar-s'i.

12. Diumenge. Som oït missa a les Dames Negres. Una nena de set anys hi ha fet la primera comunió. Se deia Caterina. M[ossè]n Griera ha fet la plàtica[,] bastant encertada per lo que la petita nena podia capir.

Tota aquesta setmana se en veuen[,] de nens i nenes de primera comunió. Som an el temps de flors[,] cants i festes. Tot plegat a mi m'entristeix recordant que els meus també varen celebrar festes semblants i n'han copsat uns fruits tan esquifits que enterboleixen el poc o molt goig que jo pogués sentir. Tot voltant de la meua existència m'enbolcalla un vel tan negre com els vestits que porto i portaré sempre més.//

En Manel Serra ha dinat amb nosaltres. M'en vaig a escriure per el Diccionari. Aixís me distrauré[,] que bé ho necessito. Tan de·bo no vingués ningú. El bloc que anem omplint fa referència a tota mena d'ocells. És el més maco dels que hem escrit.

Si fos a Llufriu m'ajudarian els diminuts cantaires. Tot ne deu ésser ple. Qui els pogués sentir!

No ha vingut ningú gràcies a Déu!

13. A la tarde han vingut han vingut na Neus i la tia Cristina. Són els dos extrems. La primera que a la seua joventut hauria de tenir <*il·legible*> ànims i salut per·a vendre i la pobre are·mateix no té esma de pensar ni de caminar. La segona té vora vuitanta anys i és més valenta i entenimentada que els joves. Déu li mantingui!

14. Ha vingut la s[enyo]ra Alcántara. També se queixa! És que no té gaire salut!

15. Les noies no tenen massa salut i tinc de fer // tota la feina. Què hi farem!

16. Diu que tenim gran conflicte a la porta. Els <e>Estats Units no volen enviar més cotó i Barcelona sense cotó és cos sense vida.

21. Cinc dies que no he posat aquí ni una lletra. No tinc humor ni per continuar els meus esplais. Aquesta tarde me sento mol nerviosa. No sé què tinc! Bon Déu! A mi que mai els nervis m'atuian! No sé què té de ser de mi! Me sento dominada per una tristesa aclaparadora! Hi ha dos dies que no me trovo bé de salut i per repòs passo uns disgustos que m'acàvan d'adolorir. Are mateix que me trovo ben sola no he sabut trovar res que allaugerís el meu torment sinó fixar-lo aquí perquè s'hi quedi per sempre més.

Quina variació de noves hi han passat avui per casa! Primer he llegit que el dia 15 del corrent va de Buenos Aires el vapor // Infanta Isabel de Borbón. S'hauran embarcat els nostres? Déu ho sab. Ja feia dies que vigilava la \seva/ sortida. Després hem rebut postal d'en Manel Serra diguent que venia a dormir. No hem trigat gaire a rebre'n un·atre diguent que no ve perquè na Sara s'ha enmalaltit. Han vingut mare i filla de Sant Vicens dels Horts. Mentres hi éran han arrivat n'Enriqueta d'Arenys amb el seu Pepet casats de nou. Tot plegat resultava un enrenou a casa que jo no tenia esma d'atendre per lo dèbil i enmalaltida que me trobava. Hi ha una passa de grippes com lo que jo estic passant. Per are són benicnes.

La Pepita Huguet de Girona és morta (a c s).

24. Segueixo tota enmalaltida. No tinc esma de fer res. Avui al carrer d'Aribau he trovat un passabetes. És antic i no val gran cosa pro m'ha fet gràcia semblant trovalla.

Som escrit al Artizà.

Som al dia 30. Nova calma meua.//

És diada de Corpus. Són dos quarts de nou del vespre. Fa poc que s'han sentit les tradicionals canonades del <c>Castell de Monjuïc. Assenyalaven que la custòdia entrava a la catedral. He passat la tarde amb na Neus i en Serafí. Escric sobre de la màquina de cusir. La tauleta d'escriure d'en Florenci és al cuarto que hi escriu en Serafí. És tan ple de recorts[,] aquell lloc[,] que no hi puc estar. Si hi entro, m'atormenta un dolor imponderable i tinc de sortir-ne[,] si·no no sé què seria de mi.

A la matinada quant m'he despertat el pensament s'ha embadalit amb la sublimitat del dia. Això m'ha animat una mica. M'anava endintzant comprenent bé la sublimitat del Sagrament instituït per el mateix Jesucrist la darrera nit d'estar amb els seus apòstols. La fe santa[,] que amb tanta abundor Déu m'ha concedit, m'enfervoritzava semblant-me que no era jo sola sinó que una poderosa forsa sobrenatural // me comunicava llum esplèndida del goig intens que va sentir Jesús després d'haver instituït el sagrament de la Eucaristia.

Diumenge proppassat era festa de la Santíssima Trinitat. També és de molta trascendència honorar les tres divines persones que tantas gràcies ens comunícan. Vaig anar a vèurer n'Angeleta en memòria de que per aquesta festa va fer l'entrada al convent. La vaig trovar com ho està sempre: plena de joia i de salut, encantada de la vida monàstica. Que per molts anys li perduri.

Air vaig assistir amb una adició de cansons populars mol antigues. N'hi havia de catalanes, aragoneses, gallegues, extremeñes, andaluses i mallorquines. Les va cantar la s[enyo]r(e)ta Badia acompanyada al piano per un·atre senyoreta. Eren del recull folklòric del venerable mestre s[enyo]r Pedrell. El s[enyo]r Carreres i Artau m'hi va presentar[,] amb el s[enyo]r Pedrell.

Hi havia el s[enyo]r Serra i Pagès. Va quedar tot sorprès de veure'm barrejada amb aquella // colla tan distingida. Ell no savia que jo els conegués. En vaig sortir forsa impresionada. Va costar-me de decidir-me per anar-i. Me dolia perdre l'estona i també que no estic per cants ni festes, pro el dematí havia rebut una carta mol afectuosa del d[octo]r Carreres i Artau. Insistia tant amb què hi anés que va obtenir fer-me decidir. Valia ben bé la pena.

Juny

3. No fa gaire hem rebut telegrama des de Canàries amb la nova de que tenim els nostres estimats mol a la vora. M'he impresionat mol. No savia desfer el telegrama bo i tenint-lo a les mans. No savia lo que me passava i he cridat an en Florenci perquè m'ho aclarís. Encare me sembla un somni. Que en seran[,] de llarcs[,] aquets dies!//

4. Tenim la capelleta de la Sagrada Família. Quina companyia que fa. En Serafí diu que si tingués diners m'en regalaria una que fos més ben conjuminada que la que han portat[,] puig l'escultor que la va fer hi va tenir poca trassa. No li fa!

Els nostres anyorats no arrívan fins dijous.

En Manel Serra ha vingut. També ha vingut na Neus.

5. Diuen que els nostres arrivaran demà a primera hora. Bé podian arrivar per lla les deu del dematí! Haurian contemplat a pler la costa catalana amb ses precioses montanyes! Haurian saludat a Catalunya uns moments tan sublims com són al despertar el dia. Bé podian haver vingut l'any passat. Érem per aquet temps que el nostre Lluís estimadíssim que Déu tingui amb <e>Ell, s'anava refent de la forta malaltia. Vaig llegir "El Convalescent" d'en Suriñac Senties. Més ben dit[,] en vaig llegir la crítica que en va fer "La Veu" i no vaig poguer continuar perquè ho recordava // al peu de la lletra[,] lo que passa el convalescent. Tantes vegades li havíam vist convalescent. Per això vaig viure tan enganyada amb la seua darrera malaltia que jo confiava que com les atres vegades també resistiria. Qui el pogués veure reunit amb tots nosatros! Amb l'espai d'un any a casa han passat tres aconteixements de recort inesborrable! El que tan m'adoloreix és la pèrdua d'aquell fill que tan jo volia! Què me s'en donava[,] dels deutes, ni de quedar-mos sense camps ni vinyes! Tot ho vàrem sacrificar per ell i és l'únic consol que en tenim.

He fet una nota massa grisa quant el cor se sent quelcom animat esperant fills i néts tan estimats. Això mateix fa que estigui tan fortament impresionada devant la realitat del fet, pro voldria que hi fóssim tots. N'Angeleta no hi serà. En té recansa, pro diu que ens acompanyarà en esperit. Ditxosa d'ella[,] que viu sadollada de llum[,] cants i flors. És lo que més li plau.//

Jo no sé què sento dintre de mi mateixa! Som aquí ben soleta explaiant les meues impresions. Res més sabria fer. El cor s'alegra i el pensament s'en va lluny ont són

aquelles mans i aquell monumental palau que me'ls retorna. Gran Déu! Vós me concediu el goig que pugui veure tots els meus néts que no conec i tant estimo! Us demano amb tot el fervor que siguin el goig dels seus pares[,] que tan generosament se sacrifícan per·a ells.

M'he complagut esplaiant els meus sentiments tan íntims an aquestes llibretes amigues meues volgudes, a les que confio totes les meues coses!

9. Han passat ja els moments d'arrivada dels nostres tan estimats. Amb prou feines els hem vistos! Han fet com qui diu una ganyota i han fugit. El dijous dematí amb en Manel Serra, els Saubans, les noies de casa i jo vàrem encaminar-mos fins al port. Del cap d'unes estones ens hi vàrem trovar amb tots els fillets, <i> n'Orfèlia i en Francisco. Després varen // arrivar els nois de casa. Eren les dotse tocades i el vapor no arribava ni s'en veia rastre. Vàrem anar a dinar. Érem quinse de colla. Havent dinat vàrem tornar al port i fins a les cuatre de la tarde no vàrem veure el monumental vaixell que ens els retornava. Feia un efecte fantàstic veure venir aquell gegantí palau ple de presoners que desitjaven fugir i donar volada cap amb els seus. Jo tremolava com una canya con fa tramontana, bo i esperant amb desig poder veure'ls ben d'a·prop. Ells des de dalt del vapor i nosatros des de baix ens vàrem saludar coneixent-mos perfectament. A un quart de sis ens trobàvem tots reunits. El desig que tenia en Joan de re<b>veure mare i germanes[,] que no havian pogut venir aquí, va fer que essent tan tart, ja des del port amb uns cotxes ens en vàrem anar a la Estació de Fransa i encare vàrem poguer surtir amb el darrer tren i arrivar a Pineda. Els nois i les noies de casa se varen quedar aquí.

Arrivant a Pineda vàrem trovar la Sara // forsa delicada. Els nens nostres amb els de les Planes i els de l'Adela Carreres jugaven molt.

L'endemà, a les nou en Joan s'en va anar a Barcelona per dilligències. A la tarde vaig tornar jo. Na Gracieta[,] perquè no els anyoréssim tant[,] m'en va deixar endû la Sarota. Tot el camí va estar de lo més contenta. A Mataró va pujar un passatger estan el tren en marxa i se va fer mal. Ella[,] pobreta[,] me deia[:] «Yo no quiero que ese hombre que dicen se muere! Es que yo no quiero que nadie sufre ningún mal! Quiero mucho a Jesús i no quiero que esté nunca enfermo. El diablo sí: que se muera![,] que se muera!» An el tranvia se fixava amb les noies que anaven tan *paquetas*. Del cap d'unes estones que va ser aquí va comensar de preguntar[:] «Cuando iremos a la ota caza donde está mamá?» S'ens va posar amb uns plors que res de món la podia consolar. Les noies

la varen portar a la estació[,] que hi varen trovar an el seu pare i se la va entornar a Pineda. Quin sarau ens hauria donat!//

Avui[,] 12 de juny[,] som dedicat unes ratlles amb una estampeta. Diuen com segueix. «Verge miraculosa! Vui que sigueu venerada an aquesta llibreta meua, en memòria \del meu/ tan plorat fill Lluís, ja que en els seus darrers moment[s] va besar la vostra gloriosa imatge en la medalla miraculosa. Amb Vós[,] o[h] Mare dels afligits, tinc tota la confiansa, que m'el vàreu acullir i presentar al vostre Fill ja que amb tant de fervor i llàgrimes, tantes voltes us ho vaig demanar mentres s'anàvan desenrotllant els fets per·a nosaltres tan dolorosos d'aquell dia».

Pregueu per nosaltres Santa Mare de Déu!

Barcelona 12 juny 1918.

Irene

Sempre deixo passar dies sense escriure. Avui passo una tarde mol grisa. Potser més hauria valgut que m'en hagués anat i m'hauria distret quelcom. No m'ha vingut bé d'anar-me'n. Ben soleta aquí amb la meva confidenta[,]// amiga fidel a quina esplico les meves coses, única que mútuament m'aconhorta i enbauma les espines[,] estic millor. Beneïts esplais de les meues estimades llibretes! Elles saben totes les meues llàgrimes[,] siguin de goig o de dolor.

He trovat la tarde llarguíssima. No he tingut esma ni de cusir, ni llegir, ni res me distreia. Com tinc de distreure'm ni alegrar-me devant l'anyorament que me martiritza? Què n'he tret[,] d'ovirar els meus fills si tampoc els puc veure? És raonable i tot lo que fan pro nosatros n'estem anyorats[,] de la seua companyia! Els hem vistos i prou. Qui m'assegura que no estan malalts? Cada dia, cada hora, cada minut que passa és un sigle. Sort que tenim el noi amb nosatros mol content. Bé va anar que ho decidíssim[,] de quedar-mos-el. Jo estic anguniosa per tots cantons! Déu meu![,] que no pugui veure lluir cap estel sense que un atapaïment de núguls m'el amagui! Ont sou[,] fills meus? Per·què heu vingut i jo no us veig? Què se m'en donaria[,] a mi[,] de la feina // i enrenou que me donguéssiu? Tant·sols la vostre desitjada companyia me retornaria de tot!

Són vora les vuit de la nit. Ni han vingut ni res en sabem! Ni els blocs del Diccionari me distreuen. Tot ho veig fosc i ple de dol! No vui escriure més notes tan grises!

Agost

12. Som a Llufriu. Dos mesos justos que no som escrit res en aquesta meua confidenta. Veig que me queixava perquè no teníam els nostres amb nosatres. Des de llavors han passat una pila de fets variats. Vàrem estar uns dies tots junts a Barcelona. El dia 14 del mes passat, na Gracieta, Sara, Irene, les noies i jo vàrem venir aquí. Del cap de poc hi varen venir en Serafí, la Miria i els dos Joans, i dies després en Florenci[,] que venia de les Planes.// Na Maria va estar uns dies a Sant Antoni. Diumenge va fer vuit dies s'en varen anar a Pineda en Joan i na Gracieta amb les dues petites, deixant-mos en Joanet i la Miria.

Na Montserrat fa uns dies que és a Peratallada. Avui a casa del notari s[enyo]r Cumané hem firmat l'escriptura de venda de la casa de Barcelona i sa pineda de Torrent. Mol m'he emocionat i entristit sentint llegir llurs escriptures. Les dues diuen que únicament el jutje ha concedit el permís de vendre per causa de no poguer atendre els malalts, i per pagar metges i atres deutes que les malalties han ocasionat. Bon Déu![,] no me dolen les finques que hem perdut. Me dolen les inacavables enfermetats que ens envolten[,] a més de la grandíssima pèrdua d'en Lluís[,] que Déu tingui amb Ell.

Na Gracieta és a Pineda esperant l'hora de felís deslliurament. Que Déu i la Verge l'i concedeixin.

Som al dia 25. Des del darrer dia que // vaig anotar coses n'han passats de tota mena.

Els dies 13 i 14 vàrem tenir en Joanet Perla a trevaiar de paleta. Ens va fer un pedrís a la cuineta per·a tenir els fogonets solts. També ens en va fer un[,] de fogó[,] per·a cuinar-i amb llenya. Va mol bé. Aprofitant una cosa de fusta que hi penjàvem les paielles, a la cuineta també n'hem fet una mena d'armari que hi convenia molt.

El dia 18 al vespre vàrem rèbrer carta d'en Joan amb la tan esperada nova del naixement de la petita Emília Lluïsa Maria. Que Déu li do llarga vida. Era un diumenge mentres se celebrava l'ofici. Diu que va anar tan de·pressa que gairebé ningú hi va ser a temps. La carta també va anar de·pressa com calia.

El dilluns, amb en Joan petit vàrem anar a Palafrugell a pujar al auto d'en Rovira[,] que surt a les nou. A Sant Feliu, vaig deixar en Joan a casa de la seua tia Matilde.

Jo vaig seguir viatge fins a Pineda passant per Caldes. A les sis hi vaig arrivar.// Con jo surtia de Sant Feliu hi arribava en Gassiot amb la Miria.

A Pineda els vaig trovar plens de goig per haver surtit de perill i contar amb una nena més a la colla. Hi vaig estar fins al dimecres al migdia[,] que vaig tornar cap aquí. A la Bisbal vaig trovar en Serafí[,] que hi havia anat per dilligències. Vàrem arrivar aquí plens de pols i de calor després de passar un camí ple de molèsties.

Avui en Serafí s'en ha anat a Barcelona i després a Pineda fins haver celebrat la festa del bateig de la nena. Ell i la mare d'en Joan han de ser padrins.

28. Són les cuatre de la tarde. Les noies[,] na Benita Ribes i jo ens en anem a Sant Sebastià a passar els dies de festa·major d'aquí. Jo no puc sentir gresca ni músics recordant els dies tristos i adolorits que l'any passat ens varen comensar[,] o més ben dit empitjorar[,] amb la lluita de les malalties del nostre mai prou plorat Lluís (a c s).//

Setembre

1er. No sé quin hora és. Ja fa estona que he sentit la campana que a Palafrugell assenyalava les onse i se sent el tren correu que xiula cap a Torrent. Portarà noves dels meus anyorats?

Des d'air an aquesta mateixa hora que estic sola an aquet casal. Avui no som anat a missa primera. Estava endarrerida de dormir i m'he llevat tart.

Dimecres passat, com deia: vàrem anar a Sant Sebastià amb les noies de casa i na Benita Ribes. Hi vàrem anar a peu[,] arrivant allà a la posta del sol. Estàvem una mica cansades. Desseguit ens varen fer el sopar, ens varen donar les claus de les celdes i vàrem anar a dormir aviat. Els noms dels dormitoris éran de Sant Baldiri per·a les noies i de Sant Telm per mi puig que an el de les noies totes no hi cavíam. L'un era al bell costat de l'atre. Elles tenian la finestra sobre del terrat de baix. Tenia una vista esplèndida dominant tanta mar com els uis podian abarcar. Jo tenia una porta que donava al terrat // de dalt[,] tenint també bona ocasió de contemplar mars i montanyes, pro me plavia més estar amb les noies. La nit va ser de molta tempestat. El vent xiulava fent traquetejar \les portes/[,] que com que són tan velles engàlsan ben poc. Els trons i llamps no <han> parauen ni un moment. Amb aquell devassall de tormenta ens vàrem llevar quedant-mos unes estones a la celda de les noies[,] ja que no podíam anar a passejar.

Des d'allà vèiem passar vaixells que lluitaven furiosament amb les ones esvalotades. En varen passar una pila. La tempesta era tan feréstega que na Monserrat i dues noies més que hi havia a l'ermita s'ens varen esglaiar i[,] grogues com un pa de

cera[,] vinga plorar i no saber com refer-les. Tots els que ens trobàvem allà ens vàrem reunir al menjador ben espantats esperant que abonancés. Tan que jo el dia avans havia dit que una tempestat vista des de lla dalt havia de ser fantàstica, bé m'en vaig poguer convèncer! Fins massa i tot.

Per fi va amainar una mica i vàrem anar // a buscar un canti d'aiga a la popular font dels Ermitants. Mentrestant s'anava formant una nova gropada del cantó de Bagur. Era negra com una gola de llop. Va anar voltant i tronant pro no·pas amb la fúria del dematí. Per lla mitja tarde va surtir l'arc de Sant Martí. Mai l'havia vist tan viu i lluminós. Feia sol i plovia. Quant la gropada va haver donat la volta per tot l'horitzó va aclarir-se exclatant una furiosa tramontana forta i freda. Tota la nit va xiular. L'endemà[,] diada de Santa Rosa, semblava un dematí de tardor. El mar[,] blau i cabrejant, fent saltironar una pila de petites embarcacions que amb una vela passaven arredorsades del vent sota les roques de la mateixa ermita. Va passar un vapor que anava cap a Fransa i també frec a frec de la muntanya del valerós Soldat Romà. Anava a tota màquina desafiant el vent de proa[,] que no el deixava fer camí.

A la tarde la tramontana va amainar.// Lluny al horitzó vàrem veure passar un comvoi de uns quinse o setse vaixells que anaven cap a Barcelona. Imposava[,] veure'n tants.

El dia de Santa Rosa, l'ermita era ben plena de gent. No hi havia prous fogons ni prous taules ni s'hi entenien per·a enquibir-se. La placeta del Padró era atapaïda de carros, tartanes, autos i no sé què més. Havent dinat tothom s'en baixava cap a Llafranc. Nosatros ens vàrem quedar a la ermita. Llavors hi havia més quietut.

A la vetlla ens vàrem acoblar devant les habitacions del Far. Érem molta colla. Tots els ermitans[,] que són bona colla[,] entre veis i joves i criatures. Eren uns divuit entre tots. El matrimoni mallorquí s[enyo]rs Orfila (farolistes) també eren amb nosatros. El s[enyo]r Orfila[,] con ens en vàrem despedir[,] va oferir-mos si volíam que ens cridaria a *ses sinc* con apagaria *sa* farola.

Els ermitans ens varen donar la clau perquè con ben dematí ens n'aniríam no haguéssim de despertar-los. Per lla les cuatre de mati//nada, va arrivar un auto gros dels d'en Rovira. La colla de gossos de l'ermita els hi va lladrar desesperadament i els *matiners* dels auto vinga fer xibarri. Llavors vaig sentir el xiulet del tren[,] que devia ser a Palafrugell. Vaig llevar-me[,] vestir-me i pentinar-me i vaig cridar les noies que ronsejàvan perquè deien que no éran pas *ses* cinc perquè *sa* farola encare era encesa. Aquell mateix moment la varen apagar. Llestes que vàrem estar vàrem obrir les

portalades del santuari. Nosatros vàrem surtir i aquella colla *rodamons* (atorrantes) que s'esperava feia tanta estona varen poguer entrar.

Vàrem baixar a peu fins a la estació de Palafrugell. Vàrem pujar an el tren de les set que anava forsa ple dels que havian passat la nit a Llafranc.

Al baixar nosatros varen pujar al tren una música de regiment que venia de tocar a la festa de Santa Rosa. Segurament que mai a Llufriu hi havia pujat tant passatge amb un plegat. Aixís vàrem passar la festa·major.//

Amb el correu, les noies i na Benita varen anar a Sant Antoni.

A la tarde vaig rèbrer carta d'en Xavier Piera notificant-me la pèrdua del seu pare (a c s).

Are mateix rebo carta d'en Serafí des de Pineda. Diu que batejaran demà, i que ell no fa via d'enrobustir-se. Vaig a contestar-li are mateix.

Som ben sola. Ni m'en recordo. Tanco ben aviat i qui vulgui alguna cosa que vingui de dies.

15. Avui en Ricardo de can Licus ha posat el pany de seguritat a sa porta forana. Aixís es lladres no hi tornaran entrar.

Rebo carta d'en Serafí des de les Planes. Diu que va arrivar-i bé.

22. De nou som a ciutat. Dijous proppassat amb les noies vàrem surtir de Llufriu deixant la nostre tan estimada llar solitària fins… tan·sols Déu ho sab. Mai de la meua vida l'havia deixada amb tanta recansa.// ¿Per·què? Què sé jo! Hi he reposat. Hi he fruït poques alegries. No les anyoro i fins les he perdudes de vista. El goig que hi he copsat ha estat la nova del naixement de la petita i preciosa Emília. Tres anys enrera hi rebérem a Llufriu la de haver vingut al món la entremaliada Irenita.

A Llufriu s'hi han enrobustit ella i la Sarita, que no sémblan les mateixes de con varen arrivar. Les noies de casa també s'hi han refet molt. Na Maria hi ha deixat els fastigosos vespés (golondrinos)[,] que aquest any li havian rebrollat de nou. Si en Serafí hi hagués arreplegat salut ni tan·sols hauria pensat retornar a viure a Barcelona. A Llufriu hi té tos i sense un bri de gana.

Avui venint de missa per tot arreu veia balcons endomassats amb motiu de les festes de la Mersè. Atre temps a casa hi havia humor per endomassar els nostres[,] de balcons. Are… res. Tot s'ha acavat. Sembla que de casa n'hagi desaparegut tot rastre de benhauransa. La Verge de la Mersè[,] pa//trona dels esclaus[,] sia la deslliuradora del

nostre esdavatge. Qui pogués reposar amarat de sol i quietut! Estic esperant noves d'en Serafí i dels atres que tan anyorem!

Per fi hem rebut carta d'en Serafí des de les Planes. Diu que va millorant. Déu ho volgués!

24. La Mare de Déu de la Mersè. Avui acàvan les suntuoses festes del centenari. Han estat mol lluïdes com mai s'hagués vist aquí! Poca cosa n'he vist. No tinc ni un bri d'humor que alegri el meu esperit. El meu pensament està fixat sempre amb els malalts i la part econòmica.

Hem rebut lletres que diuen que per fi s'ha decidit que na Gracieta i els nens se quédan.

Aquesta nit hi ha hagut sardanes a totes les plasses de Barcelona amb motiu de les festes de la Mersè. Fins a la del d[octo]r Letamendi n'hi ha hagudes. Tanta joia ciutadana i tan poca que en tinc jo!

Dematí som anat a combregar al Bon Succés.// Allà s'hi venera la Mare de Déu de la Mersè. És un convent de Pares Mercedaris. Amb tot el fervor de la meua ànima he pregat a la deslliuradora dels esclaus que ens redimeixi a tots a fi que no siguem esclaus del malicne esperit.

Dies fa que no sabem res d'en Serafí.

Air vaig anar al convent. Vaig parlar amb n'Angeleta i vaig felicitar a la senyora abadessa.

28. Fa dos dies que tenim en Serafí amb nosatros. No està prou bé. Mirarem que se vagi restablint. En Joan també ha estat aquí uns dies buscant casa i escoles.

Hi ha dos dies que no tenim aiga.

Air vaig portar un plec de folklore an el d[octo]r Carreras i Artau. Va dir-me que degut a tanta pesta gripal com hi ha per tot arreu, provablement no s'obrirà la Universitat. Quines calamitats[,] Déu meu!

Amb les noies hem anat a veure la película "Fabiola". M'ha agradat mol. L'han // feta al Orfeó Català.

Octubre

4. Avui na Gracieta amb en Joan i les nenes Sara[,] Irene i Emília s'en han anat a les Planes. Han estat uns dies aquí tots. Són de lo més divertit.

6. Avui a les onse de la nit ens tornaran l'hora que ens havian avensat.

Estic mol refredada. En Joan i la Miria van a les seues escoles.

La pesta gripal fa disbarats per tot arreu.

La guerra sembla que té cara d'acavar-se.

En Manel Serra ha vingut.

En Serafí se va millorant mol poc a poc. Segueix estudiant encare que amb poques forses per causa del seu estat delicat.

Notes curtes i poques. Atre cosa no puc fer. No tinc humor per res. He deixat "La Veu". Hem dol pro costava tres pessetes cada mes. No era pas un preu exagerat puig ens donaven totes les setmanes <una> dues revista\s/ <o fulla> agrícola\s/ <i dues> // i dues de literàries. Per a mi és un sacrifici no tenir-la, pro és un que afegeixo an els que mai s'acàvan. Els gastos de casa újan i les entrades bàixan. Els periòdics vénen amb una pila de noves que fan ovirar la tan desitjada pau. Déu i la Verge del Roser[,] qu'és avui la seua festa, ens la donguin com més aviat millor. Els centrals quédan versuts del tot.

La maleïda pesta de grip tot ho assola. No és pas aquí tant·sols, sinó que és per tot arreu. N'hi moren de rics i pobres i de totes edats.

7. Ja tornem tenir l'hora antiga. Tot el dia sembla que se reposa més i se té més temps per·a fer les coses.

13. Tota la setmana no som escrit res aquí.

Hi ha dos o tres dues que els periòdics pórtan que l'Alemània ha demanat la pau. A la primaria ningú s'ho creia, pro sembla que se va cobrant esperansa. Diu que els alemans se veuen perduts i accéptan la pau de colsevol manera // que sigui. Tan de bo fos un fet.

La pesta gripal va tan d'aument que s'han tancat els llocs d'instrucció fins que abonanci. Air va venir la Pepita de Sant Antoni que s'en anava a casasseua fins que la Normal se torni obrir.

Ha mort en Pella i Forgas.

En Serafí té llest l'examen d'ingrés i la assicnatura de geologia. Air era el seu sant i ni ens en vàrem donar comte. Ell té una mica de tos i jo en tinc forsa. Des de dilluns no he tornat a surtir per por d'enmalaltir-me més, i bé massa que ho estic.

Ha vingut en Manel Serra.

19. Aniversari de la nostre gran desgràcia. Cumpleix un any que en Lluís tan estimat ens va deixar. Al cel sia[,] pobre fill meu! Som anat a missa i a combregar en memòria seua. Na Maria també hi ha vingut. Na Montserrat s'ha quedat perquè està refredada. Bon Déu![,] no tenim guerra pro quina pesta tan furiosa assola tot el món! Fa moltes víctimes. Dies enrera na Maria // al carrer de Ferrand va veure tres cotxes de la funerària que esperaven carregar tres difunts d'un mateix pis. Allà mateix hi havia un carro amb els tres fèretres i com aquell cas n'hi ha de pitjors. Tots els dies s'en cóntan. Un d'aquets dies me trobava dalt del terrat contemplant la gran ciutat aparentment plena de vida. I no és plena de vida activa[,] no. És plena de dol. Per tot arreu la implacable destructora aboca el cop mortal! Barcelona plora. Tanca les seues aules i els joves s'enmalalteixen i moren! La gent va per els carrers endolada i aturdida no sentint-se atres converses sinó de la malaurada epidèmia! En Serafí i els dos grants, des de dijous que són a les Planes de Collsacabra. En Joan dimecres al vespre va sortir per Madrit i Galícia. Air en vàrem rèbrer lletres. Diu que se trova bé continuant viatge. Amb salut pugui tornar!

Are en Florenci s'en ha anat amb una agència de pisos per veure si en trova un per na Gracieta.

20. El meu sant. No tenim pas goig per·a festes.// Jo no en tindré pas mai·més. Estic resicnada a la voluntat divina, pro de festes no en fruiré pas més. Som oït missa i anat a combregar als mercedaris del Bon Succés.

21. Na Cristina de Sant Vicens ha vingut.

En Pep Saubà ha dit que na Cristina de casasseua està malalta.

Tot avui hi ha tormenta de trons i llamps. Feia por.

22. En Joan ha arrivat del viatge. Està tot aturdit de tanta pesta com ha trovat per tot arreu. Are és al Collsacabra per uns documents que li màncan. Na Cristina s'en ha anat.

28. Som estat uns dies a can Saubà perquè tots estàvan malalts. Air en vaig tornar perquè ja coménsan d'anar bé. La epidèmia està tan estesa que fa viure espantat a tothom. Amb lo que va de mes n'han mort una pila de totes edats pro s'en moren molts

més dels 16 als 40 anys. Hi ha famílies que se móran tots els joves // quedant els vells i infants. Lo del tifus de are fa cuatre anys no va ser res en comparació d'are. És una epidèmia escampada per tot el món.

En Serafí, na Gracieta i els nens són a les Planes. En Joan[,] a Pineda. Avui tenia de ser aquí i no ha vingut. Me fa por que s'hagi enmalaltit.

Els periòdics diuen que les invasions i defuncions van de baixa.

29. En Joan ha tornat de Pineda gràcies a Déu. Se viu esverat sempre devant tanta mortandat de jovenalla. Els periòdics continuan anunciant la encalmamenta de grip.

30. Segueix la bonansa epidèmica. Llegeixo que air en varen morir 110. Hi ha hagut dies que en varen morir 198. En estat normal diu que en moren de 40 a 60 cada dia.

També pórtan els periòdics l'enderrocament de Àustria-Ungria. Se veu que la pau no està lluny. Air llegia una carta d'en Gaziel <que> espli//cant qui és en Foch. Diu que a més de grant pensador és un censer i fervorós catòlic. També diu que en Foch tan sia amb les prosperitats com en les atversitats, sempre anava a l'iglésia a recullir-se per arreplegar coratge i resolucions. Hi anava a les hores quietes dels capvespres. Quin exemple per a tot l'element militar! Diu que no té cap vanitat ni desitja copsar llorers segons paraules seves. Tant·sols l'amor a la pàtria el guia. A la guerra hi ha perdut l'únic fill que tenia. Això fa que visqui sense ambicions de glòria per a ell. Diu que no se preocupa de res més que de la direcció de tots els exèrcits aliats quins se mouen tant·sols al seu manament. És mol interessant la ressenya que en fa en Gaziel de la seva estada vora el mariscal Foch.

¡Alabat sia Déu!//

Novembre

4. La epidèmia va baixant de invasions i defuncions. La guerra també va prenent cara d'acavar-se. Els aliats han firmat l'armistici amb Turquia i Àustria. Tant·sols manca que Alemània cedeixi i tot seguit veurem comensar les dilligències per·a la tan desitjada pau.

Han destronat l'emperador d'Àustria.

Air vespre varen arrivar en Serafí, en Joan petit i la Miria. Na Gracieta amb les nenes petites continuan a les Planes. Anem per llogar un pis. En Joan Ribes ha estat amb nosatros. Air s'en va anar a Manresa a fer el servei militar.

Aquest any[,] amb motiu de tantes defuncions i enrenou pels cementiris, els governadors de les províncies han proibit visitar-los per les diades de costum. També s'han proibit totes les festes majors que s'han escaigut per aquet temps.

Avui he llegit que a Palafrugell n'hi ha una pila[,] de malalts de grip. Diu que air hi havia dos-cents curanta-sis malalts. Són molts malalts per el poble que hi ha.//

6. En Serafí s'ha hagut de ficar al llit. Ha anat a casa del d[octo]r Raventós. Li ha manat que se posés quiet[,] se fes un bany de peus ben calent, se fiqués al llit i prengués medicina cada hora.

7. En Serafí ha fet la valentia de volguer-se llevar i s'en ha hagut de tornar al llit.

8. Ben aviat som anat a casa del d[octo]r Raventós. M'ha promès que a la tarde vindria. Ha vingut i ha ordenat que segueixi al llit. També han vingut un professor i dos companys d'escola a veure en Serafí. Som acavat de llogar un pis per na Gracieta i els nens. És al carrer de Gravina n(úmer)o 8, 2on 2a. Lo millor que té[,] que és mol grant i té molt de sol. És cèntric i esbargit pro no té vistes boniques que complaguin. Tot no se pot obtenir.

9. En Serafí s'ha llevat i ha dinat amb nosatros. Se trova millor gràcies a Déu.

Els periòdics vénen plens de noves de la guerra.// Aquí hi ha rebombori perquè el govern ha dimitit i ningú vol formar ministeri. Per fi torna a governar en Romanones. Poc temps me sembla que governarà. Desseguit que se reuneixen se baràian i se tíran es plats per es cap!

Ha vingut el s[enyo]r Paituví. Me sembla qu'és de Vallgorguina.

10. Els periòdics pórtan la abdicació del kàiser i la renúncia del seu fill[,] el Krompins.

A Alemània hi ha una revolució tremenda. Una comissió de plenipotenciaris alemanys són <a> amb el mariscal Foch a demanar-li la pau. Quins daltabaixos!

Tot avui en Serafí ha estat llevat. Han vingut en Rigol i na Carme Bach.

Amb en Joan i la Miria hem anat a missa a Sant Josep Oriol.

Air en Pompei Reimbau ens va enviar un cistell de pinatells i rubaions preciosos. N'hem menjat d'escalibats i de tota manera.//

La epidèmia gripal és passada gràcies a Déu.

11. Dels aconteixements ocorreguts avui s'en parlarà molts anys. A les cinc del dematí s'ha firmat l'armistici dels aliats amb els alemanys. A les onse han cessat els combats per tots els fronts. Els alemanys han quedat completament vensuts i per això s'han rendit totalment. El kàiser i tota la seua descendència han quedat destronats. Hi ha un daltabaix fenomenal.

Per tota la ciutat de Barcelona hi ha bandere\s/<tes> de tots colors i de tots els països que formaven la colla d'aliats vencedors.

Hi ha hagut corredisses i cops de sabre per part de la policia devant l'esvaramenta popular de crits de *visques* i *moris*. Encare quissab lo que se espera de tot aquest enrenou.

12. En Serafí ha anat a casa del d[octo]r Raventós. N'ha tornat mol adolorit per lo que li ha dit referent a la seua malaltia. Déu meu!// Mai podem reposar! Li ha dit que s'en té d'anar de Barcelona i que pot seguir estudiant. He procurat animar-lo com he pogut. Quina pena en tinc[,] Déu meu!

13. Rebem carta de na Francisqueta Llorens i d'en Joan Ribes des de Tarrassa. Se veu que la vida de sorge (soldat) no li plau.

He sortit per veure si llogava una noia per na Gracieta i he fet tart. Ja era llogada.

14. En Joan grant, na Gracieta amb les nenes, en Francisco i una minyona han arrivat de les Planes. A les sis s'en han anat a Pineda.

15. Sempre plou. No surto de casa.

En Francisco ha vingut a dinar i a sopar. En Manel Serra també ha vingut una estona.

16. Avui Catalunya està de festa. Si jo estigués més de bon humor també en participaria.// Are no hi ha res que m'alegri. Tot m'és del mateix color gris. No hi puc fer més.

Una comissió de tots els ajuntaments de Catalunya s'han reunit a la plassa de Sant Jaume amb el poble, i han pujat a la Diputació a fer entrega de un plec que conté les firmes de tots demanant la autonomia atministrativa. Diu que hi ha hagut molta animació, amb tot i que plovia mol. No sé si ho esplico bé[,] amb el poc humor que tinc.

Diuen <d> que l'autonomia és un fet. N'hi ha molts que no n'estan contents. Són els del *tot* o *res*. Si se obtingués l'autonomia ja hauríam donat un pas de gegant a la causa. Qui tot ho vol tot ho pert.

17. Fa mal temps.

Som al dia 22. Esperàvem els nostres[,] que són a Pineda[,] i només ha vingut en Manel Serra. Air vaig fer dilligències encaminades a lo que necessítan na Gracieta i els seus.// He passat un dolor de dents mol forts. Avui no me fan tan de mal pro tinc els llavis inflamats.

De Pineda han portat bulets.

Estic adolorida per l'estat d'en Serafí.

Desembre

9. Bé n'han passades[,] de coses[,] i res som apuntat. No puc arreplegar humor per a res.

El dia 28 del mes passat na Gracieta amb en Joan i els nens varen anar-se'n a viure al seu pis del carrer de Gravina n(úmer)o 8, 2on 2a.

En Serafí continua delicat. Anit passada l'hem vetllat amb en Flor.

15. Diumenge. Hi ha mol rebombori. Per tot arreu corra policia de peu i de a·cavall. Fa dos o tres dies que entre vuit i nou de la nit hi ha corredisses per les Rambles.//

En Serafí se va preparant per anar-se'n a montanya. A la tarde han vingut na Celina, na Carme Bach, els nens de casa, en Rigol i en Llorens.

En Serafí ha surtit una estona i ha contat una pila de disbarats ocorreguts amb motiu de la revolta política que hi ha des de fa dies. Diu que hi ha morts i ferits.

16. Tócan tres quarts de nou del dematí. En Serafí[,] acompanyat de na Gracieta, en Joan, la Miria i en Pep Gassiot[,] s'en ha anat a la Estació del Nort. S'en va a

montanya a provar si els seus aires purs li retornaran la tan desitjada salut. És un dematí gris, ple de boira[,] que produeix més tristesa la separació. Are el sol lluita per a obrir-se pas i fins sembla que guanyarà el plet. Tant de·bo! Aixís en Serafí i en Joan[,] que l'acompanya[,] gaudirian de la contemplació dels bellíssims panorames que trovaran an el tragecte. Encare sento entre les meues la seua mà freda i denerida que m'ha ofert al despedir-se[,] pobre fill tan dissortat!// Amb tot, alabat sia Déu[,] que m'ha permès fer per·a ell tot lo necessari en_mig d'una situació tan precària. Déu do vida i salut an en Joan[,] que tan bé se porta com a bon germà! No els he anats acompanyar per no donar-li més pena, ni agreujar la meua. Devant d'ell he fet el cor fort a fi d'animar-lo[,] bo i passant unes tribulacions que no sé ni com resistir-les. Con han estat fora he plorat mol!

23. En Serafí escriu des de Bagà.

Air al migdia vàrem rebrer un giro de la Habana. Tota la setmana passada som estat fent gestions a fi de trovar trevai per·a ajudar a soportar tanta tribulació. També vàrem rèbrer carta de l'Artizà dimitint del seu càrrec d'apoderat nostre. No dóna cap detall del motiu per·què ha adoptat la resolució. Què hi farem!

25. Diada Santa de Nadal.

Dematinet he oït missa al Bon Succés. A la tarde han vingut en Joan, en Manel // i en Francisco de les Planes. Ens havíam despedit i ja éran an el vapor. Han tornat perquè an en Joan li han permès que passés la nit a fora mentres demà al dematí fos de nou an el vapor. Hem sopat tots aquí i havent sopat els nois han sortit unes estones. Les noies els hi han anat a fer els llits an el pis de Gravina. En Joan, en Manel i en Francisco hi han anat a dormir.

En Mirambell ha vingut. Tampoc està massa bé de salut[,] el pobre. Ha tornat tenir la passa.

Hem rebut lletres d'en Serafí.

26. A dos quarts de set les noies han anat a cridar els del carrer de Gravina. Els hi han fet l'esmorsar. Havent esmorsat en Joan s'en ha anat a embarcar-se. Les noies s'han quedat allà per enllestir el pis. Jo no hi he volgut anar perquè no me plau despedir-me dels estimats. Entristeix massa, i de penes prous que en tinc devant meu que ni sé com soportar-les.

També hem rebut carta d'en Serafí. Diu que se va refent i que té por se girarà fret forta.// Li som escrit.

27. Som anat a veure n'Angeleta. Fa més de dos mesos que no l'havia vista. Estàvan de lo més animades fent-se els Icnocents. Ditxosa d'ella!

28. En Manel Serra ha vingut a dinar de pas cap a Vich. Hem rebut dues postals d'en Serafí. Diu que air s'en va anar cap a Saldes i que que si se trova animat avui pujarà a Gósol. Hi fa un fret rigurós. S'en ha endut un poncho gros d'en Joan per abrigar-se bé anant amb els matxos.

Són vora les onse de la nit d'avui dimarts dia 31 de desembre. Un any més també tètric com ho són des de fa mol temps. Sempre vivim rublerts de contrarietats econòmiques i malalties en grant.

Amb tot i tantes calamitats hem fruït el goig de veure n'Angeleta vestida de monja. Pel mes de juny l'arrivada tan desit//jada de na Gracieta i en Joan amb tots els nens. Per l'agost a Pineda hi va néixer la petita Emília. Vàrem anar una temporada a Llufriu.

Darrerament en Serafí s'ens ha enmalaltit mol més, i ha hagut d'anar-se'n a montanya.

Na Gracieta han anat a viure al carrer de Gravina. En Joan de nou fa via cap a l'Amèrica.

Van a tocar les dotse campanades de l'any que va a finir. Déu ens el concedeixi més passable el que per moments va a comensar.

Avui dimarts 31 desembre 1918.

Irene

Barcelona Consell de Cent 291, A, 3er.

¡Alabat sia Déu!//

Gener 1919

1er. Som oït missa a les Cerves de Maria.

En Manel Serra ha dormit i dinat aquí. A la tarde amb en Flor hem anat a cumplimentar a la bona i estimada família Alcántara. Hi hem estat poc puig la nostra visita ha estat per·a cumplir amb motiu de la festa onomàstica dels dos Manels. No tenim goig per·a frecuentar llocs d'alegria[,] nosatros.

Na Gracieta i tres de les petites han arrivat de Pineda.

2. Avui en Flor s'en ha anat a viure a ca na Gracieta peraquè estigui més acompanyada.

L'Andarín de Sant Vicens dels Horts (un recader) ens ha portat la petita i aixerida Nuri.

Som anat a la Estació de Fransa a // recullir el cotxet que des de Sant Feliu ha enviat la Matilde per·a la Emília petita de na Gracieta.

Na Montserrat ha anat a l'escola Montessori per·a fer-i quelcom. Poqueta cosa hi podrà fer i encare no sé si en surtirà de lo que li han indicat.

3. Per fi s'han rebut lletres d'en Serafí. Són les primeres de Gósol. Diu que coneix que se va millorant. Som escrit an en Joan.

4. Les noies han anat a l'Unió a buscar un paraigues amb cupons que tenian recullits.

Han portat la capelleta de la Sagrada Família. M'he comprat unes sabates de castor. Abrígan mol. L'any passat d'unes iguals me varen costar 6 pessetes i mitja. Aquest any 8. Si no s'hagués fet la pau quissab ont hauria arrivat.

5. Na Montserrat, na Maria i l'Irenita han anat acompanyar la Nuri a Sant Vicens.// He rebut carta d'en Serafí. Diu que hi fa molta tramontana. Demana <que> la maleta. Diu que segueix bé i que més tart anirà a Tuixent.

6. La Sarita està al llit mol refredada.

Els Reis han vingut a portar cosetes a les nenes de casa.

Tots els dies rebem carta d'en Serafí. Diu que va bé.

9. Per fi he obtingut que els del Diccionari ens donguin trevai per·a fer a casa.

10. Som respost una carta als s[enyo]rs Balcells de la Habana. Avui n'hem rebuda una d'ells datada el 4 de novembre.

Som anat al Institut d'Estudis Catalans. Encare no tenian feina preparada.

11. Res de nou. No podem trevaiar encare per l'Institut d'E(studis) C(atalans). Són una colla de mandres.//

12. Amb les noies de casa, en Joan, na Miria, Sarita i n'Irene hem anat a Romea a veure els Pastorets. Són nous. L'autor és en Folc i Torres. La mainada s'hi han entussiasmat de debò. Els aplaudiments moltes voltes se comprenia bé que solsament eren mans petites que aplaudian. Hi ha hagut ballets populars, sardanes i tota mena de divertiments bonics. Les decoracions[,] precioses. Al final han aparegut ses magestats del Orient i han repartit bombons als petits espectadors.

15. Som anat a Sarrià a veure vestir els hàbits monacals amb una companya de n'Angeleta.

Per fi al Institut de E[studis] C[atalans] ens han donat feina per el Diccionari. Hem fet unes paperetes de prova. Les hem presentades i han dit que estaven mol reben·fetes.

16. Amb na Montserrat hem comensat la feina del Institut. Hem escrit una pila de paperetes. Les paraules les treiem de llibres d'en Ramon Llull. Are en copiem del // llibre nomenat "Fèlix".

Som anat al convent de n'Angeleta. Anem preparant la primera seua professió.

El nen està una mica malalt.

Rebem noves d'en Serafí.

17. Per qui devant han passat una colla dels Tres Toms. Portàvan una bandera blanca. És una tradició bonica. Tot sia honorant a sant Antoni.

18. De nou tenim pels cantons de la ciutat els fastigosos bandos de *ordeno y mando*, la suspención de garanties en Barcelona i su provincia. Mai podem gaudir repòs!

19. Diumenge. Som oït missa als Paüls. La festa era tota dedicada a la Sagrada Família. Ha fet el sermó un pare paül mol jove. Amb tot i castellà ha desenrotllat atmirablement el tema referent a la imitació que devem tenir observant vida piadosa com // la dels Sants Esposos a Nazaret.

No tenim vaga de carters pro és com si hi fos. No reparteixen ni la meitat de la correspondència que arriba. Mai en podem surtir. Hi ha molta maror. Tots els dies hi ha trets i corredisses amb un lloc o l'atre de ciutat. Són la policia contra la nostre gent patriòtica. Avui han mort un jove i n'han ferit un atre. Els militars han escampat unes fulles desesperadament subversives contra Catalunya i tots els seus nobles fills.

20. Som anat al Institut a buscar paperetes en blanc per anar trevaiant.

A la tarde som anat al Institut de Cultura a visitar a la s[enyo]ra Verdaguer. També som anat a les oficines de la Trasatlàntica a veure si a les pizarres hi trovaria l'arrivada de l'"Infanta Isabel" a Buenos Aires. No la porta encare. Hem rebut lletres d'en Serafí.

21. Cap al vespre som anat a portar un plec // amb un recader per en Serafí. També som anat a preguntar com segueix la nostre tan estimada velleta s[enyo]ra Monserdà. M'han dit que hi ha millora.

A la Trasatlàntica tampoc hi havia noves.

Amb na Montserrat hem embastat mantos i fet paperetes pel Diccionari. Na Maria és al llit malaltussa.

22. Per fi hem llegit la felís arrivada del vapor "Infanta Isabel de Borbón" a Buenos Aires.

23. Tot avui plovisqueja. Som anat al convent.

24. Fa fret intens. Les montanyes del Tibidabo són blanques de neu.

Tot Barcelona està entussiasmat esperant la desitjada autonomia. La concediran[,] a l'atre banda? Quelcom deuran donar. Algun *os* de mal rosegar!

Per tot arreu hi bràndan domassos i banderes barrades amb motiu de la reunió dels parlamen//taris. Els homes pórtan barretina.

Avui ha vingut en Meliton de can Xicu vestit de soldat. S'en entornava a Maó acavar de fer el servei militar. Estava mol content.

26. Diumenge. Segueix l'entussiasme patriòtic. Fins a casa[,] que fa tan temps no s'havia posat cap senyal de joia[,] hi hem posat el domàs barrat. Ho he promès per complaure a na Gracieta veient-la tan ardida. Som anat a fer companyia an els nens perquè na Gracieta pogués anar al Orfeó Català amb en Flor, en Francisco de les Planes i un seu parent. La pobre Irenita s'ens ha enfebrat mol i per lla les nou del vespre hem hagut d'enviar a buscar en Serra. Ha manat que la fiquéssim al bany i que li poséssim aigua sedativa an els polsos. A més ha receptat una medicina. Diu que n'Irene té un grip mol fort. Na Gracieta també està mol afònica.

Som escrit llargament an en Serafí. Se queixa que no reb lletres de ningú. Se li nota // un anyorament irresistible. Què hi farem!

Tots els dies aquí hi ha morts i ferits, pro la implacable censura no permet dir res. Els joves pórtan barretina i armats amb uns grants garrots per·a defensar-se de la policia[,] que brutalment els persegueix i maltracta. Tota la jovenalla, nois i noies[,] pórtan llassets, corbates, butons, plastrons i demés lluïments de la nostra causa. Pels carrers no se senten atres converses. Fins els ceguets no tócan atre cosa que els Segadors i la Santa Espina. Aquesta sardana també l'han *excomunicada* per *subversiva*. Avui[,] mentres a les Rambles hi havia un gros avalot cantant l'esmentada sardana i els policies, espanyolistes i catalanistes[,] anaven a pinyes, hi ha passat en Guimerà. Diu que l'han ovacionat amb deliri. És mol bonic[,] això.

30. Hem fet un paquet de 2.000 paperetes pel Diccionari. Si les paguen aniríam bé.

31. Som portat les paperetes als filòlecs i no m'//han pagat. Mal comensament.

El ceguet dels Segadors és mort (a c s).

Hem rebut lletres i fotografies d'en Serafí. Diu que hi fa una fret bàrbara. També diu que s'hi engreixa molt. Diu que sembla un burgès.

Febrer

2. Fa dos dies que fa fret humida. No fa sol. Som oït missa a les Dames Negres. Han fet una funcioneta bonica. Primer han beneït les candeles que hi havia al presbiteri amb unas safatas. Una tenia les blanques i l'atre de color. Després de la benedicció, el celebrant (era el d[octo]r Griera) n'ha presa una de les blanques, l'ha besada. N'ha donada a besar un·atre al escolanet i aixís ha repartit totes les candeles a les relligioses i deixebles de l'escola. Després amb el mateix ordre ens n'han repartit a nosatres.// Acabat de repartir-les, el celebrant, escolanet, relligioses i deixebles, han fet una professó bo i cantant "Avemaria Estel·la". Me semblava que érem a Llufriu. Tota la missa m'hi he sentit enfervoritzada i amb esperit recullit tornava sigles enrera meditant amb devoció la escena verificada per la Sagrada Família devant el gloriós vell Simeon. Amb tota la fe que Déu m'ha concedit pregava a la Verge en son cuart misteri de goig, que d'aquella llum divinal que va innondar de celestial claror les intelligències dels afortunats Simeon i Anna la profetisa, n'afavorís d'alguna guspira a la gent d'avui en dia[,] tan mancada de coneixements evangèlics.

3. Som anat a cal recader a portar 175 pessetes que per en Serafí <en> m'han donat na Gracieta.

6. Som escrit a m[ossè]n Alcover demanant-li camins que jo no sé trepitjar tota <s>sola.

Som anat al Institut d'Estudis Catalans.// M'han donat dos libres del beat Ramon Llull perquè les noies els vagin copiant. N'hi ha un per cada una[,] m'han dit. També m'han dit que fan la feina mol reben feta.

7. Al vespre som anat al Institut d'E[studis] C[atalans]. M'han pagat 52 pessetes 45 cèntims del trevai fet i entregat.

Diuen que de nou hi ha grip. Fins fa calor.

8. Hem rebut carta d'en Serafí. Se queixa de tanta neu i fret. De salut va bé.

9. Avui fa fret quieta. De tan en tan guspireja com si volgués nevar.

Som assistit amb un ofici solemne a S(ant) Sever. S'hi celebràvan els 25 anys de vida del Círcol de Sant Lluc. Hi cantava l'Orfeó Català. Mai m'hauria cansat de sentir-los.

Som escrit an en Serafí, an en Joan Ribes i a la s[enyo]ra Monserdà. Després he trevaiat amb el folklore per el s[enyo]r Carreres i Artau.//

10. Som anat a casa del d[octo]r Reventós. M'ha donat una postal per en Serafí, que la som inclo<l>sa amb una carta meua.

Amb les noies hem anat al Palau de la Música Catalana. Hi havia la película "Jerusalem alliberada". Ens ha agradat mol. Quina menes de guerrejar que feien!

He rebut lletres de m[ossè]n Alcover donant-me camí per la professió de n'Angeleta.

11. Som anat a Correus a certificar una carta per en Serafí.

A la tarde som anat a comversar amb el d[octo]r Homs per lo que se té de tramitar per la professió de n'Angeleta.

12. Avui he caminat molt. Dematinet som anat al convent de les Salesses. He parlat amb un representant del s[enyo]r bisbe a fi d'enllestir lo de la professió de n'Angeleta. M'ha dit que lo més encertat és demanar dispensa // [a] Roma. Som anat al convent. An ella no l'he vista. Amb la s[enyo]ra abadesa ens hem posat d'acort. A la tarde per lo mateix he tornat a parlar amb el d[octo]r Homs. M'ha donat els conseis que necessito per a presentar la instància al s[enyo]r bisbe i després a Roma.

Mai puc reposar. Encare Déu n'hi do, si surt bé!

13. Al migdia som anat al palau del s[enyo]r bisbe. No he pogut tirar endavant perquè me mancava un document. A la tarde som anat a buscar-lo al convent.

14. No rebem lletres d'en Serafí. Deuen estar incomunicats per la molta neu.

Avui he continuat les dilligències per a la professió de n'Angeleta. A les onse he tornat a les oficines del palau bisbal. Hi he portat el plec de documents entre els cuals hi havia una instància que la senyora abadessa va fer air per el s[enyo]r bisbe demanant-e-li que[,] tota vegada que a n'Angeleta no ens és possible fer-li entrega del dot tot de moment[,]// se dicni ordenar precs a Roma a fi que li permetin professar sense el dot, ja

que fou atmesa a la comunitat per la seua bona veu i demés qualitats que Déu li ha concedit, que la fan ser estimada i mol contenta al convent. El encarregat de tot això m'ha rebut mol amable. Ell mateix m'ha acompanyat an el que li som hagut de fer el dipòsit de les 25 pessetes per·a enviar el document a Roma. L'encarregat d'aquesta secció[,] que tinc entès té un caràcter forsa estrany, he tingut la sort de trovar-lo de bona *lluna*. Aixís és que tots m'han assegurat que la cosa anirà mol de·pressa. N'he sortit forsa confiada.

Mentres hi anava m'he trovat amb un esvalot d'estudiants que omplian tot el carrer de Pelai. Després han seguit Rambles avall.

Surtint del palau bisbal som anat als Jesuïtes a portar una carta que les monges m'havian encarregat peraquè els hi portés.

A la tarde han vingut na Neus, na Gracieta amb l'Irenita que li havian taiat es // cabeis. Era una monada.

Per lla les vuit del vespre anat a la Universitat. Hi havia una pila de molts estudiants que féian un foc, bo i cantant i ballant el *Tio fresco*. Diu que han volgut fer festa amb motiu dels luctuosos fets de Granada. Tan de bo que demà hi hagués pau.

15. Som anat a comprar coses que en Serafí demana. La carta rebuda avui m'ha adolorit. El mal hi és que un no s'en adona i costa de treure'l.

16. Diumenge. Res de nou. Som escrit an en Serafí i a Don Toni de Mallorca.

A la tarde som anat unes estones a fer companyia a na Gracieta.

17. A la tarde amb n'Irenita hem anat a veure n'Angeleta. Hi ha xerrotejat d'allò més i ha jugat d'allò més amb una nina petitíssima pro mol ben abitllada.

Deia que volia demanar a la seua mamà // que la deixés entrar allà dins i que li possessin una cucurutxa llarga i blanca com la de la tia. Les monges li han donat galetes (macites[,] que en diu ella). Al tranvia s'hi ha adormit. El revisor se l'im burlaba. No fa gens de fret.

18. He portat un plec an el recader per en Serafí. Hi havia pastilles de cals i *otras hierbas*.

19. La Miria està forsa malalta.

20. A més de la Miria ho està el nen[,] de malalt. Jo m'en som endut les dues Sara i Irene per evitar el contagi.

Anem rebent noves d'en Serafí[,] que diu se va refent gràcies a Déu.

De nou hi torna haver grip i s'en moren molts. Mai se pot estar tranquil.

21. Les noies han acavat de copiar un·atre llibre d'en Llull. Han fet un plec de // 2.760 paperetes. Si les pàgan aviat prou anirà bé.

A la vetlla tots els que tenim la llum de la Canadiense ens hem quedat a les fosques. No anava cap tranvia. Els seus empleats fan vaga.

22. La Miria i en Joan segueixen malalts. La primera va millor. En Joan empitjora. Els atres[,] mol bé.

A la tarde som anat a Sarrià a buscar na Carme Bach. De resultes del grip ha quedat delicada i m'ha demanat si la volia uns dies aquí a casa a veure si se refà.

La qüestió de la llum se va arreglant. Circúlan alguns tranvies. Es dematí en circulaven poquíssims. A la vetlla també ens hem quedat a les fosques.

Con som arrivat aquí hi he trovat en Joan Ribes. Li han donat dos dies de festa i els ha vingut a passar amb nosatros.

M[ossè]n Clascar és mort. Al cel sia.

23. Diumenge. El nen continua amb el mateix // estat. La nena millora. Circúlan més tranvies, pro no·pas tots. També han surtit tots els periòdics. Air varen quedar sense surtir "La Vanguardia", "El Correo Catalán" i no sé quins més. Sembla que tot el món estigui revolt. Si llegim els periòdics no hi trovem sinó noves dolentes. Tot són assessinats i gent descontenta.

24. A dos cuarts de sis en Joan Ribes s'en ha anat. El nen va millor.

Som portat el paquet de feina feta al Institut.

25. Som assistit al aniversari que les noies d'Arenys han fet celebrar per el padrí (a c s).

He sortit a les vuit del dematí i he tornat a les set del vespre. Ha fet un dia esplèndit. Arrivant som pujat a les oficines del Institut a cobrar les paperetes que han escrit les noies.

26. No se pot llegir cap periòdic amb repòs. Tot el món sembla un daltabaix fet.//

27. És cert que ja no tenim gas. Ens l'han tancat per cuestions de la vaga. Diuen que tampoc hi ha aiga. Nosatros n'anem tinguent per lo molt que l'estalviem.

28. Ha vingut na Cristina de Sant Vicens. Portava un nen mol entremaliat. És de na Quimeta Sagarra. També ha vingut la s[enyo]ra Torner a consultar-me l'estat de la seua filla grant[,] que està forsa malalta. Tot són penalitats.

Tot avui tinc mal de cap. Crec que en té la culpa tenir de cuinar amb carbó.

Mars

1er. He caminat tot ple. Som anat a la cúria per les dilligències de n'Angeleta. A la tarde[,] a casa del notari de les monges. Viu devant del convent dels Jesuïtes del carrer de Casp. Hi som entrat uns moments.//

2. Diumenge. Som assistit a la comunió del apostolat a Sant Pere.

Se veu que les carnestoltes són mol *fredes*. La gent té atres maldecaps.

Hem rebut 541 pessetes de la Habana.

3. Som anat a can Balcells a cobrar el giro.

Hem rebut carta d'en Serafí. Diu que va bé pro amb molta calma. Amb na Gracieta hem anat a casa del d[octo]r Reventós a consultar-li la carta que per·a ell enviaba en Serafí i hem tingut la pega de no trovar-l'i. Llavors hem anat a can Serra i tampoc l'i hem trovat. Hem entrat a casa de na Celina i hem estat una estona.

A les vuit del vespre som anat al despatx d'en Serra. Ha ben examinat les cartes d'en Serafí. S'ha encarregat d'escriure-li aquesta mateixa nit donant-e-li instruccions.

4. Tenim la Sagrada Família. Va bé tenir-la[,] amb uns dies tan esvalotats.//

5. Tot avui plou. A la tarde som anat a casa del d[octo]r Raventós a portar-li la carta que per a ell havia enviat en Serafí. L'à llegida i m'ha dit que ja li escriuria. No m'en he fiat gaire[,] de la seua promesa. Li he demanat quin dia la tindria feta[,] que jo passaria a recullir-la i me cuidaria d'enviar-li. M'ha dit que hi torni dema·passat. Tan que en Serafí necessita saber el que ha de fer i tan poc que se preocupa per·a indicar-li. Que se vagi arreglan tot sol. Malaventurat qui l'ha de menester[,] an aquet diastre de metje! Sort de les instruccions que de moment haurà rebut del bon amic Serra. Déu els hi pagui cent per u.

6. 1er divendres. Ben dematí he practicat les meues devocions a les Cerves de Maria.

Al Institut d'E[studis] C[atalans] m'han pagat 31 pessetes i cèntims del trevall de les noies.

Som cusit amb un vestit vei de na Maria. L'he girat de costat.

Els venedors de periòdics crídan la vaga de carrilaires. Aixís tothom fes vaga!//

8. El carril de Sarrià el ménan soldats.

A la tarde som anat a buscar la carta a cal d[octo]r Raventós i lo més calent era l'aiguera. Me som esperat fins que me l'ha donada. Som anat a que na Gracieta la llegís. Entre totes hem tingut trevais per enténdrer-la. Allà mateix som escrit an en Serafí enviant-e-li les dues cartes.

Aprofitant la rebaixa de preus he comprat un vestit per na Montserrat. És roba de fantasia.

Som anat a pagar la suscripció dels figurins. Ens els han aumentat de preu i són més reduïts.

9. Res de nou. Ha vingut la Pepita de Sant Antoni. La Benita Ribes estudia a Girona.

10. "La Veu" porta que al carrer de Còrzega vora el de Provenza ha esclatat una bomba. És a la Diagonal. Hi ha molts ferits.

Hem rebut carta d'en Serafí. Diu que vol venir pesi a qui pesi. Què hi puc fer!

Som escrit an els s[enyo]rs Balcells de la Habana.//

11. Som anat a certificar una carta per na Neus.

Ha mort un dels ferits de la bomba d'air.

12. Som taiat un vestit de jaqueta per na Montserrat. "La Veu" diu que anit passada hi ha hagut una pila d'explocions de gas. Amb aquestes explocions subterrànies, s'han reventat les canyeries de les aigues i per tot arreu l'aiga escapava que els carrers semblaven sa riera de Llufriu con va de bora a bora. No hi ha hagut desgràcies personals, pro hi ha molts desperfectes per els llocs ont hi ha hagut explocions.

D'en tot es dematí no han circulat tranvies. A la tarde n'han surtits guiats per soldats. Per qui devant han passat molts piquets de guardiacivils de cavall. Hi ha tres dies que no hi ha bou ni badella. Els ànims estan exaltadíssims.

13. De nou tenim estat de guerra. Els pocs <soldats> tranvies que circúlan són guiats per soldats.// Han camviat el governador i el cap de policia.

14. Hem rebut carta d'en Serafí per na Gracieta. Diu que trigarà uns dies més a baixar. Se veu que les aigues d'allà no li proven. Na Maria li ha escrit. Li hem enviat 100 pessetes i una capsa de pastilles.

15. Hem rebut carta d'en Serafí confirmant la seua pròxima tornada cap a terres més baixes que les que habita. Li he respost.

M'he fet un tip de caminar. Per ont som hagut d'anar no hi pàssan tranvies i encare que n'hi passessin no hi hauria pujat. Els ménan els soldats i no ho entenen.

Som anat al Institut d'Estudis Catalans. Després[,] a la cúria. M'han assegurat que dilluns sortirà l'instància de n'Angeleta cap a Roma.

Des d'allà som anat al carrer de Valencia // i a ca na Gracieta i cap aquí caminant sempre.

16. Avui no hi ha hagut cap diari. Diu que hi ha vaga d'impressors. Tot plegat és un daltabaix fet.

Som oït missa als Mercedaris del Bon Succés. L'evangeli és hermosíssim. Ditxós qui el pogués meditar amb sant repòs! Se refereix a la gloriosa transfiguració de Jesús a

la venturosa montanya del Thabor. Sempre m'entussiasma[,] aquet passatge del evangeli.

Per lla la una ens ha arrivat en Serafí. Ha vingut forsa millorat. A la tarde han vingut na Gracieta, en Flor i tota la mainada. També ha vingut en Llorens i Artigues. En Serafí se trova mol animat.

17. Tampoc avui s'ha publicat cap periòdic. Diu que no és pas que hi hagi vaga d'impressors. És cosa dels sindicalistes.

En Serafí segueix bé. L'han vingut a veure el s[enyo]r Galí, en Rigol, en Llorens i el s[enyo]r <Nu> // Nubiola. Tots són de l'Escola dels Bells Oficis.

18. Ha vingut en Manel Alcántara.

Han sortit tots els diaris. Diuen que l'avenència d'amos i trevaiadors és un fet. Pau que duri!

19. Sant Josep gloriós. Som oït missa i demés devocions a Sant Josep Oriol.

En Serafí va seguint bé. A la tarde l'han vingut a veure na Gracieta amb tota la mainada, en Florenci, en Llorens, Serra i Rigol.

Encare no circúlan tots els tranvies.

23. En Serafí ha sortit cap a Sant Marsal. Tots aquets dies ha estat mol animat.

De nou tenim vaga de carters. Tampoc tenim gas perquè els trevaiadors de la casa Lebon fan com are mateix tothom que se revolta. Les vagues no dónan ni un moment de repòs.

24. Per més que air asseguràban que avui hi hau//ria vaga general, per are l'aspecte de la ciutat és el<a> dels dies normals. De pànic n'hi ha molt.

Som a la nit. Des del migdia que no circúlan els tranvies. Ni els del carrer de Balmes. No s'ha notat cap més anormalitat.

25. Avui[,] festa grant i gloriosa per els misteris sublims que ens recorda, també és estada suprimida. M'he llevat dematí i des del menjador he vist que an el forn hi havia *cua* per arreplegar pa. Desseguit m'en hi som anat a fi d'arreplegar-ne algun. N'he pogut obtenir un. Demà Déu ajudarà.

Som oït missa a Sant Josep Oriol.

He comprat una planteta florida per a obsequiar a na Gracieta amb motiu de ser avui el seu sant.

La pobreta Sara no està bé dels uis. Air la varen portar amb un especialista.

Lo de la vaga s'ha estès per complet. Ningú trevaia ni circúlan atres vehícols sinó els // carros de la llet.

Són les set del vespre. Se sent xiular un tren. La cosa se deu anar normalitzant.

Avui no ha sortit cap periòdic. Se séntan bocines d'autos, pro són de soldats. La llum la tenim preciosa com si vaga no hi hagués.

Per lla l' migdia he passat per la plassa de la Universitat. Hi havia uns quants soldats de cavall tots amb llurs sabres desenvainats que lluian com si anessin a fer el ball de Sant Farriol.

A la plassa de Catalunya hi ha ametralladores i a la d'España[,] canons.

Millor que en Serafí s'en anés.

Air a la tarde vàrem contemplar un aparell aeri que magestuosament donava boniques volades. Semblava una miloca con vol falcunar algun poll, i primer dóna volades per veure <primer> ben bé ont <s>és la presa que desitja.

Avui[,] amb tot i el pànic, i la vaga, la gent se passeja com si encare fos festa. Ningú diria la revolta que hi ha a Barcelona.//

26. També avui som hagut d'obtenir pa fent *cua*. Nit i dia patrúllan colles del somatent <armats> armats. Pórtan brassals vermeis. La ciutat resta quieta, pro diu que agafen molts vaguistes. Tots els trevais segueixen parats.

27. Avui per a poguer obtenir pa som hagut d'estar parada dues hores. Dues hores paldreta. A un quart de sis ja hi era i fins a les set no han overt. N'he pres dos. Aixís demà en tindrem. Hi feia fret matinal forsa molestosa.

Avui els del somatén pórtan el brassal groc. Diu que són la burgesia de Barcelona que s'han tirat al carrer units amb els militars a fi de combatre als vaguistes.

Ningú està content i se concrian una pila d'odis que un dia o l'atre explótan. Segueixen agafant vaguistes. Al carrer d'Aribau diu que n'han presos una colla.

28. Seguim amb els avalots. Avui per aquí // devant han passat més de vint-i-cinc carros dels de la carn. Els menaven soldats. Tots anaven al escorxador (matadero).

Per els periòdics de Madrid savem poc o molt lo que passa aquí a Barcelona.

Avui tots els establiments, inclús els bancs[,] són overts. N'hi ha alguns que trevàllan.

Els del somatén avui també van grocs. Hi ha gent armada de tots els estaments de mar i de terra. A la plassa de Catalunya no hi pot entrar ningú. És presa militarment. L'estació del tren de Sarrià és convertida amb cuarter, i una casa particular[,] amb ambulància. Han requissat tots els autos particulars. Van dirigits per militars o indivíduos del somatén. Els andens de la estació de Sarrià són plens de soldats artillers. Hi tenen també els estres de artilleria.

Aquesta tarde per aquí devant ha passat un tanc. Era mol vermei. Anava amb poca velocitat. Devia ser perquè tots els // *badocs* el poguéssim ben contemplar. El seguia una munió de criatures. Mai n'havia vist cap.

La correspondència cada u se l'ha d'anar a recullir an els llocs que les autoritats indícan. Ni als difunts entérran. N'entérran alguns de bella nit portats a pes de brassos o de la manera que pódan.

29. La cosa segueix igual que els atres dies. Avui els senyors del brassal el pórtan blau clar. En pàssan unes colles nombroses. Al vespre[,] avui qu'és dissapte[,] els vaguistes han anat a casa dels seus amos i els hi han pagat la setmanada. Se diu que dilluns trevaiarà tothom. Tan·de·bo!

El nen té xarrampió. N'està ben cusit. Sembla que se presenta benicne.

Hem rebut carta d'en Serafí. Diu que se trova mol millorat.

30. L'encallament popular segueix igual. Els senyors del somatén també avui van blaus del bras. Ells rai[,] que no hi van de butxaca[,]// blaus (patos). Lo mal és que hi anem nosatros![,]<de blaus.

Abril

1er. Mol poc hem guanyat amb la qüestió de les vagues. La correspondència Déu sab ont navega! Fins avui cada u se la tenia d'anar a buscar allà ont el capità general disposava. Avui veig que els senyors del somatén la pórtan a domicili. Fa riure veure uns senyorots encopetats, amb les mans plenes de cartes trucant pels pisos des de baix de les porteries com si fossin escombriaires!

Diari cap. Tranvia tampoc.

De nits recúllan les escombraries, pro no se régan ni escombra cap carrer. Com que fa prou vent, aixeca una polsaguera de brutícia que fa por d'anar per la ciutat.//

En Llorens ha arrivat de Sant Marsal. Diu que ha deixat an en Serafí mol refet.

2. Avui han circulat alguns tranvies. Els del somatent pórtan el brassal blau del mig i vermell dels dos ribets. Encare continuan repartint correspondència. El camvi de colors del brassal diuen qu'és degut a que els vaguistes s'el posaven i se confonian. Aixís és una mena de *sant i senya*. Hi ha alguns obrers que han tornat a llurs trevais. No tenim gas ni periòdics. Per tot arreu hi ha militars.

3. Circúlan més tranvies.

Com que ha plogut no he sortit. Tinc molta feina a cusir vell i nou.

An el "Sol" de Madrit hi he llegit que air varen enterrar a la nostre tan estimada s[enyo]ra Monserdà. Que Déu hagi acullit aquella tan piadosa dama. Tots l'anyorarem!

Na Montserrat à anat al Institut d'E(studis) C(atalans) a portar un plec de paperetes llestes.//

13. Diada del Ram.

Quants de dies sense escriure res de lo que passa. Encare no tenim periòdics i quissab con n'hi haurà. Lo demés aparentment sembla normalitzat pro no surtim de les aparències.

Tots els nanos han passat el xarrampió menys n'Irene[,] qu'és a Pineda.

Aquesta setmana varen venir n'Orfèlia amb en Francisco i tots els seus fillets.

En Serafí escriu des de Sant Marsal que se va refent. La feina nostre[,] mig ensopida[,] i l'estat econòmic[,] bastant apurat. Ens quedam el pis amb 20 pessetes més de lloguer mensuals pro no ens en podem escapar perquè no n'hi ha[,] de pisos per·a llogar.

14. Som anat per trovar més feina a fi d'enrobustir quelcom el nostre estat econòmic i no he trovat a qui buscava.

M'he arrivat a la cúria a preguntar si el plec de Roma havia arrivat. M'han dit // que fa dos o tres dies que el tenen pro que és millor hi torni demà que me'l donaran.

Vespre de tot, na Maria ha passat un tropell de rodament de cap i mal d'estómac. Fins a la mitja_nit no s'ha calmat.

15. Avui han reaparegut es diaris. Des del 24 del mes passat no surtian.

Som anat a la cúria a buscar el document amb el permís papal a fi que n'Angeleta pugui professar ben aviat.

Fa un vent insoportable. A mi sembla que m'hagin garrotejat tot el cos. No tinc esma de fer res. Tinc una son fenomenal.

Les noies han anat a Sarrià a portar la bona nova a n'Angeleta. En Serafí diu que cada dia se sent millor. Na Montserrat embasta mantos de dol que li pàgan bé; pro n'hi ha poca feina. Na Maria està millor gràcies a Déu.

Som al dia 20[,] diada de Pasqua. Han trans//corregut els dies de Setmana Santa amb bon temps. El Dijous Sant a la tarde vàrem anar al convent a sentir n'Angeleta com refilava. Són dies plens de misteris i recorts tan sublims que tot lo que s'en escrigui és poca cosa comparat amb lo que se frueix meditant els aconteixements ocorreguts fa tants segles i que perduraran eternament en la fe dels cristians. La nit del Dijous Sant, tots els aimants de Jesús hauríam de passar-la en vetlla seguint al peu de la lletra les hores del rellotge de la Passió de Jesús. Era tan lo que m'hi sentia abstreta, i desitjava tan que arribés la matinada del divendres que fins me va passar un fet que m'en recordaré sempre més.

La professó del viacrucis del dematí del Divendres Sant, a Sant Pere sempre surt de la parròquia a les sis. Com que amb el cambi d'hora tenia de llevar-me a les cinc (que no eren més de les cuatre) de totes maneres era fosc. Vaig sentir tocar el rellotge de l'Universi//tat i[,] endormiscada[,] me va semblar que tocaven les cinc. Vaig llevar-me, vaig enllestir-me i[,] ben convensuda que tocaven un quart de sis, i m'ho confirmava l'haver sentit xiular el tren de Sarrià[,] que a les cinc comensa a circular tots els dies. Vaig encaminar-me cap a la Rambla de Catalunya. Passant per el carrer de Diputació vaig sentir el rellotje de l'Universitat que tocava tres quarts de sis (segons jo). Feia matinada quieta i un clar de lluna preciós. Una nit santa com esqueia per el seu bon recort. Pels solitaris carrers del meu tragecte no se trobava ànima vivent. Algun ferroviari, vigilants nocturns, molts d'ells amb llurs fanals a terra i ells dormint arraulits a la portalada de ferro. Per el passeig de Gràcia i plassa Catalunya hi havia els carros que arréglan la electricitat. Per la plassa d'Urquinaona i ronda de S(ant) Pere no hi havia ni els vigilants tant·sols. Tot estava mut i quiet. Lo més estrany[,] que com més anava, en lloc de tornar-se clar se tornava fosc. M'estranyava també no trovar atres devots i devotes que com jo acudissin als // viacrucis de llurs parròquies. Com seria que tothom

hagués fet tart? Per ventura s'hauria retardat l'hora de surtida de les piadoses colles? No m'ho esplicava. Vaig arrivar devant la porta principal de la parròquia de Sant Pere i tot tancat i barrat. Tocaven dos quarts de set (segons jo) i ni senyals de res. «Què hi faré, aquí parada[,] esperant l'hora d'obrir?», aixís pensava jo. Més val que t'en vagis a Sant Francisco i allà[,] menys mandrosos[,] ja hauran overt i seguiré el viacrucis seu. Vaig encaminar-me pel carrer Alt de Sant Pere, desert i fosc com una gola de llop. En tot el tragecte no vaig trovar ànima vivent. Vaig passar devant d'una entrada mol grant i un gos enorme va assustar-me amb els seus lladrucs i ganes d'abordar-me. Sort que estava lligat. Vaig arrivar a la parròquia de Sant Francisco i també tancada i barrada. Com rediastre aquí tampoc han overt? No tens atre remei sinó arrivar-te a Betlem. Si allà no han overt, t'arrivaràs a Sant // Josep Oriol i seguiràs el viacrucis seu. Vaig travessar la reforma, a la plassa de Junqueres (ja no ho és) i travessant aquells enderrocs cap al carrer Comtal[,] més desert que cap dels que havia passat sense veure ni un ànima. Vaig travessar el portal del Àngel amb el cel ple de serenor, pro no se feia clar. Vaig entrar per el carrer de Santa Anna. Devant d'una fonda vaig veure un cotxe que deuria anar amb alguna estació. Per fi vaig ser a la Rambla. Vaig fixar-me amb el rellotge de devant la parròquia de Betlem. Eren tres cuarts de cuatre de la matinada. Llavors tant·sols vaig donar-me comte de la meua gran badada i dels perills que acabava de córrer. No vaig pas quedar-me tan tranquila com ho havia estat quant recorria aquells carrerots que moltes vegades fins de bell dia són deserts i perillosos. Jo sí que l'havia avensat[,] el meu viacrucis. Ben de·pressa m'en vaig entornar cap a casa. Resultava que el tren de Sarrià que havia sentit hores avans i que vaig pendre com al primer del dematí, era l'últim de la nit. Passant de nou // pel carrer de Balmes, tornava trovar els vigilants fent bacaines, i llurs llanternes a terra vigilant… elles soles. A les cuatre arribava a casa ben persuadida de la meua badada. No m'en vaig donar comte d'en tot el tragecte fins que vaig veure l'hora del rellotge de la Rambla. I encare amb l'hora que ens han pres, no eres les cuatre sinó que n'eren tres. Vaig rodar pels carrers de Barcelona des de les dues de matinada fins a les tres amb tota confiansa com qui ve als seus quefers. Arrivant a casa de nou vaig ficar-me al llit, i vaig dormir com una santa fins a un quart de set. Bé m'ho mereixia després del passeig matinal que acabava de fer. A dos quarts de set ja era a la parròquia de Sant Josep Oriol, i sortia amb la devota colla del viacrucis. Varem recórrer els carrers de la barriada. Va durar un hora i mitja. No vaig cansar-me gens. Sense tornar a casa, al carrer de Montaner vaig pujar al tranvia i m'en vaig anar al ofici

// al convent de n'Angeleta. Les noies també hi varen venir. A la tarde no vaig sortir. Vaig quedar-me a casa meditant la soletat de la Verge.

El dissapte vàrem rèbrer carta d'en Serafí i del Artizà. Cap el tart vaig acavar un vestitrei de na Maria i vaig anar a veure na Gracieta.

23. N'Ernest de can Estela ha vingut a dinar. Ha contat moltes coses de Llufriu.

24. Avui hem tingut la desgràcia que un tren del carrer de Balmes ens ha fet mal an el nen. Ell[,] pobret[,] tornava de l'escola i anava tot distret. El tren anava poc a poc perquè arribava al baixador del carrer de Provenza. Li ha fet un trenc an el front. Hem passat per un susto mol grant. Si Déu ho vol no serà res pro deurà quedar assenyalat per tota la vida.//

Maig

3. Hem rebut carta i un giro (ben petit[,] per cert).

Els s[enyo]rs Balcells ens fan proposicions per a vendre la casa de la Habana. Entre tots ho discutirem i farem lo que més convingui.

4. Som anat al convent.

5. En Serafí ha arrivat de Sant Marsal. Quin goig que fa de veure'l! Mol de temps feia que no havia fet tants bons colors i les galtes tan rodones.

6. Som comprat samarretes de llana per en Serafí. Ell ha dinat a ca na Gracieta. Segueix bé[,] amb gana i bon delit.

7. Ja fa dies que tenim les nenes a dormir perquè a ca na Gracieta són tants que no hi québan.

13. Avui ha volat un aparell italià.// Mai n'havia vist cap de tan llest i tan bonic. Feia uns capgirells que si no hi van ben lligats poden fer tumbaions.

14. Avui hem contemplat un foc horrorós. Ha estat a lo que havia estat Sala Imperi. Diu que els bombers no hi han pogut fer res perquè l'aiga no tenia prou forsa i les mangueres se reventàvan.

Coses de sempre! Atre vegada estem amb un conflicte. No hi ha farina. S'ha de fer *cua* per arreplegar un pa que no se pot menjar.

18. Diumenge. Tenim en Joan malalt. Té angines. Are diu que té una erupció com si fos la *rosa*. Avui som anat al Institut de Cultura a cantar cansons antigues. El mestre s[enyo]r Vicens M(aria) de Gibert les ha <posades> musicades. Érem ell, la s[enyo]ra verdaguer i jo. La s[enyo]ra n'ha estat tota agraïda.

Tenim de menjar pa de farina de blat de moro.

22. Avui a la matinada ha mort en Perico // de la tia Cristina. Amb la seua mort s'estingueix el nom dels nostres Romaguera de Llufriu. No deixa fills i ell era el darrer. Al cel sia. Era mol popular an el seu barri de la ronda de Sant Antoni.

24. En Serafí s'en ha tornat al Montseny.

La Sarita ens n'ha feta una com un cove. Ha volgut obrir la porta i ha trencat la clau del pany de seguritat. Fins passades les onse de la nit no hem pogut entrar i encare hem hagut de fer venir un manyà a espanyar la porta. Quins enrenous hem tingut.

31. Avui la nostra entremaliada Sarota ha fet la primera comunió, a la capella de l'escola Montessori de la Diagonal. Com que fa mols dies que a casa de na Gracieta tenen malalts i fins ella també <ho> està amb angines que li donen fortes febrades, nosatros tenim la Sara i n'Irene. A na Sara l'hem vestida // aquí mateix. Na Montserrat l'à acompanyada. Jo no hi he pogut anar perquè fa dies que tinc un fort dolor an els ronyons que me fa sofrir molt.

A la tarde la Sara i n'Irene amb les noies de casa han anat a Sarrià a veure la seua padrina monja.

N'Angeleta diu que n'ha tingut molta alegria. Des d'allà han tornat a l'escola Montessori. Aixís ha acavat la festa de primera comunió de la Sara amb poca joia per manca de salut i sobra de contrarietats econòmiques.

Hem rebut lletres d'en Serafí. Diu que arriva dilluns.

Hem acavat el mes de les flors. Per mi ha estat ple de doloroses espines com ho són tots els de la meua vida atribulada.

¡Alabat sia Déu!//

Juny

1er. Diumenge.

Avui són les eleccions per a diputats a Corts. Mol renyides se preséntan. Bé farà prou si la Lliga no les pert.

El meu dolor no cedeix. No me sento gaire bé.

5. El triomf electoral va ser per la Lliga Regionalista. Ans d'air en Serafí va arrivar.

Hem rebut carta de n'Angeleta. Diu que amb la votació que varen tenir, els vots favorables varen ser gairebé unànims. Per lo tant queda atmesa a la comunitat per·a professar. Que sigui l'enhorabona!

10. Avui a barcelona no hi ha cap fleca que hagi pogut fer pa perquè no hi ha farina. En teníam un de kilo i l'he <g> donat gairebé tot a la minyona de na Gracieta. Demà diuen que n'hi haurà.

Avui el nano cumpleix onse anyets. S'espiga que és un goig.//

12. A la una en Serafí s'en ha tornat cap a Gósol. S'en anava forsa animat.

El pa aquí és poc i dolent. Fa molta calor.

13. La qüestió del pa continua amb les mateixes dificultats. Qui en vol dos s'ha de consolar amb un o mig, i qui no hi va dematí no en trova ni poc ni molt.

A la tarde som anat amb una torre del <Sant> barri de Sant Josep de la Montanya. Hi viuen uns estrangers que anem fent gestions per·a llogar-i na Carme Bach.

23. Són les onse de la nit. Per tot arreu de la ciutat hi ha xibarri celebrant la nit santa del neixement de Sant Joan Babtista.

Hi ha dos dies que vàrem rèbrer carta d'en Serafí. S'hi anyora pro si trova bé. Na Neus passa per unes fortes tribulacions. Per fi hem portat a cap les dilligències de na

Carme Bach. Hi ha més de vuit dies // que no reposem a fi d'enllestir la documentació. Tenim bones referències de la família amb qui s'en va.

La professió de n'Angeleta serà si Déu ho vol el dia de Sant Pere.

28. Na Carme Bach avui ha surtit camí de Suiza amb els seus amos. Són un matrimoni amb una filleta de dos anys i mig. No té de fer res més sinó cuidar la nena. Déu li do salut.

Juliol

3. Som a Llufriu.

Diumenge prop_passat era la festa del gloriós S(ant) Pere. N'Angeleta va fer els vots primers de relligiosa. Tant que ho desitjava. Se li veia que en tenia un goig inmens.//

Varen ser padrins del acte els mateixos s[enyo]rs Montal i Fita. La festa va ser a les deu mentres se va celebrar l'ofici dedicat al sant patró del convent. Hi vàrem assistir na Gracieta, na Montserrat, na Maria, tots els nanos de na Gracieta menys la Emília perquè és massa petita i hauria mogut enrenou. Els recordatoris són preciosos. Pórtan unes inspirades ratlles curtes de na Gracieta. El sermó[,] forsa fluixet. Era el capellà major de les monges i no en sab gaire. Plegadeta dins d'una safata i rublerta de nevades gardènies hi havia la caputxa negra que li havian de posar treient-e-li la blanca que portava des que li havian vestit els hàbits fa un any. Mentres cantàvan el credo el <s>celebrant va beneir la esmentada caputxa. Amb el mateix ordre de con la varen vestir de monja li varen posar la caputxa negra. Uns moments avans varen fer una cerimònia. Al mig de la sala capitular hi tenian un grant coixí de vellut carmesí. Va ajaure's a terra amb la cara i cap sobre del coixí.// Les monges li varen posar uns ciris encesos de cada costat. Ella estava inmòvil com si fos morta. Mentrestant les monges cantaven les lletanias majors responent sempre «pregau per ella». Després se va aixecar, va anar ajoneiar-se als peus de la senyora abadessa[,] que li va preguntar algunes coses que no vàrem entendre. Ella s'en va anar de nou a la cadira al mig de la sala i va llegir un pergamí ont hi havia escrit ella mateixa la carta-professió dels vots sensills que anava a verificar. Llavors li varen treure la caputxa blanca i li varen posar la negra. Con tot va ser llest, la capella de música va entonar un solemne tedèum en acció de gràcies per l'acte que s'acabava de verificar.

Darrerament vàrem passar al locutori de la s[enyo]ra abadesa a felicitar n'Angeleta i a totes en general. Ens varen donar bosses de confit, recordatoris i unes gardènies blanques que cubrian <e>la caputxa negra con la varen beneir. Con ja ens en volíam // anar va arrivar la Nica[,] que ens portava la rebufona i petita Emília peraquè n'Angeleta la veiés per primera vegada. Les monges varen repartir bombons a tota la canalla.

Aixís va acavar la festa de la primera professió de n'Angeleta.

7. Són les vuit del dematí. Tócan a mort per un fill de n'Esteve Parlabà. Déu el tingui al cel[,] pobret. Tenia 18 anys. Fa pocs mesos que se'ls hi va morir el grant[,] que en tenia 20. Pobres pares tan desolats!

Des del 1er d'aquet mes na Maria i jo som aquí. Reposem en nom de Déu. Are mateix sento una munió d'aucells que càntan. Tot és vert i bonic. No fa calor.

Diumenge varen venir l'Artizà amb la seua senyora i la minyona. No he vist ningú més de Palafrugell.

Air "La Veu" portava que a Barcelona amb les eleccions de diputats provincials, la Lliga Regionalista va tenir <un> // un grant triomf.

Avui hem enviat un cistell d'abricocs a na Gracieta.

12. Rebem carta d'en Serafí i de na Neus. Totes dues m'han agradat molt. Na Neus se veu que amb tot i la gran contrarietat que han sofert està forsa animada. En Serafí diu que a Gósol hi tenen fret i que ell se va reforsant. Envia una fotografia d'ell i companys de l'escola. Ell va a·cavall d'un matxo. Sembla un artiller.

13. Air vespre va arrivar na Montserrat. Està forsa escanyolida. Déu vulgui que aquí se reforsi. Ha portat una pila d'enredos que li pesàvan molt. També ha portat lletres d'en Serafí i d'alguns amics.

16. Avui som caigut. Me som deslloriga un dit de la mà esquerra. No // és que me fassi mol mal pro me molesta perquè no puc fer res. Tanta feina que tinc i amb prou ganes de fer-la i no m'és possible.

Som escrit a n'Angeleta i a la tia Cristina a Blanes.

20. Encare tinc la mà malalta. Som escrit an en Serafí i a na Carme Bach. Air en vàrem rèbrer carta des de Ginebra. S'hi trova anyorada. Lo pitjor és que no entén a ningú. Diu que de salut està mol millor.

Avui hi ha hagut gropada forta. Les noies han anat a Palafrugell i s'han muiat. Na Maria encare té els vespés (golondrinos) que la moléstan bastant. Are en té un de mol enverinat. La fan sofrir molt.

22. Res de nou[.] Comensa a fer calor.

23. Hem rebut un giro de 542 pessetes i // cèntims. Ve de la Habana.

24. Som anat a Palafrugell a cobrar la lletra. Després he visitat a la dida d'en Florenci. Hi som dinat. He retornat amb el tren de les tres. Rebem carta de na Carme.

25. Festa del gloriós apòstol sant Jaume. El venero devotament, no·pas perquè sigui elegit patró d'<e>España, sinó perquè ell i el seu germà Joan Evangelista éran tan estimats de Jesús i la seua Santa Mare. Tots dos éran mol joves[,] fills d'aquells afortunats pescadors de Galilea. Sant Joan encare gairebé era un nin. Portava túnica blanca i mantell rosat i tenia una rossa i ondulada cabeiera que semblava un àngel (aixís anava amb el drama "Jesús de Nazaret" d'en Guimerà). Els seus pares eran Maria Salomé[,] joveneta p<a>eixetera casada amb un simpàtic vellet[,]// el bon Zebedeo, que amb tot se deixava regir per la seua jove i aixerida esposa enamorada dels seus dos fills i del seu espòs. DItxosos d'ells[,] que varen conèixer[,] estimar i tractar ben d'a·prop Jesús.

27. Les noies i na Benita de Sant Antoni han arrivat de festa·major de Mont-ras.

Som escrit an en Serafí. També som contestat an els s[enyo]rs Balcells de la Habana.

Hem rebut carta d'en Pau des del Collsacabra. Diu que la seua germana Quimeta està mol malalta.

28. Avui hi ha hagut un grant espatec de trons i llamps. De per tots costats ha gropejat; pro ha plogut poc.

Han vingut la meva cunyada Rocas amb les seues filles. Els ha acompanyades el jove propietari de Santa Margarida[,] me sembla de can Barrull. Se diuen Vehí. Vestia tot ben blanc com // un colom. Han vingut amb la seua tartana.

30. Air vespre vàrem rèbrer carta d'en Serafí. Diu que se va millorant i que ja no s'hi anyora tant.

Rebem carta d'en Flor. Ens dóna la mala nova de la mort de na Quimeta Comajuncosa de Sant Vicens. En Pau i les pobres noies la trovaran mol a mancar. Era l'ànima de tota aquella família. Els hi som escrit[,] aixís com an en Flor i an en Serafí. Vespre de tot rebo una carta de na Gracieta. Està tota anguniosa perquè diu que l'hi han dit que he caigut i m'he romput una mà. Quina manera de dir les coses!

31. Som anat a Palafrugell. Hi som anat per·a consultar lo de la meva caiguda an el d[octo]r Reixac. M'ha dit que no hi ha res més sinó que m'ha quedat delicada i que tot passarà. M'ha cobrat 3 pessetes.// M'hi he aconductat. Per 15 pessetes l'any té l'obligació de visitar-mos sempre que l'haguem de menester; i si no el necessitem igualment li pagarem lo pactat. Si no fem aquets pactes i ens ha de venir a visitar a Llufriu, cobrarà 5 pessetes cada visita. Trenta o més anys enrera ja en cobraven 3, de pessetes per visita. Ni mai l'hàgim de menester.

Som escrit a na Gracieta. Hem enviat un llibre enllestit a l<a>'Institut d'Estudis Catalans. N'he enviat un atre a la Diputació de Barcelona. Se refereix a usos i costums rurals.

Agost

1er. Les noies amb na Benita han anat a mercat a la Bisbal.

Hem rebut lletres de na Teresa Alcántara. Som escrit a n'Angeleta felicitant-la // i a na Neus responent-li'n dues.

2. Fa molta calor.

4. El jutjat de la Bisbal ha vingut a embargar (o més ben dit[,] a pendre possessió de la propietat que té na Neus aquí i a Palafrugell. Res més s'en podia esperar[,] d'aquell cap de trons del seu marit.

5. Ha vingut la germana de na Benita.

Hem rebut postals d'en Flor i de na Gracieta. Som escrit an en Pau i an en Gassiot.

6. Na Benita i na Maria han anat a Sant Antoni. El cap me roda. No sé què tinc!

8. Som anat a Girona. He sortit de casa a tres quarts de cuatre de la matinada. Una nit serena i bonica; quieta del tot // i des del camí sentia xiular el tren que devia corra de Mont-ras a Palafrugell. Des de casa a la estació som anat desgranant les denes dels meus ferrenys rosaris de catxumbo construïts per un p(are) caputxí d'Arenys. Quant som arrivat a la estació el rellotje de Torrent tocava les cuatre. Sempre va quelcom avensat dels atres. Com que no hi he trovat cap banquet per seure som anat caminant amon i avall devant la estació. Hi feia una fresqueta amorosida que retornava. Una munió d'estels de tan en tant donaven vertiginosa llambregada i corrian apagar-se com qui fineix avans d'hora. S'en podia dir pluja d'estels. Un poeta s'hi hauria entussiasmat. Ja som sentit el tren que bufava de debò pujant es *surà* d'en Geli. Aviat ha voltat can Avellí. Llavors som encès un cap d'espelma que ja portava exprès per això, única manera d'obtenir que el tren s'aturés.

Tot mansoi, ha anat rebaixant la grant // embranzida que havia pres des de can Avellí. En nom de Déu m'he engaviat amb un cotxe que tothom dormia menys dos homes (els que tenia més a·prop) que fins a la Bisbal m'han estat matant es cuc de s'aureia parlant de mules, cavalls i eugues i de tota mena d'animals de *carrera*. A la Bisbal he baixat a buscar bitllet d'anada i tornada per Girona. He pujat amb un·atre cotxe per no continuar sentint conferència animalesca. Els meus nous veïns tots dormian ajeguts als seient. Mentrestant en treien la pols. Essent cap a Terra Negra hem comensat de llucar una mica de sol. Els homes s'han anat deixondant bo i rundinant del *carretó* que maimés acabava d<F>'arrivar a Flassà. Hem arrivat a la estació de Púbol, la Pera i Rupià (totes englobades amb una sola). Vora l'estació, a la carretera que va al poble[,] hi havia una pila de badells // tots enmurriats perquè no podian seguir viatge fins que el tren hagués passat.

Desseguit hem arrivat a Flassà[,] ont hi hem hagut d'estar més de mitjora. Tots en queixàvem de frescoreta an els peus. Per fi ha arrivat el convoi que ens tenia de treginar i amb poca estona hem arrivat a Girona. Encare no éran les set que ja hi hem estat. Tot era tancat. Som entrat en una vaqueria i som esmorsat. Som oït missa a la Catedral.

Després he pogut parlar amb qui necessitava. M'ha atès mol amablement i m'ha encaminat cap amb qui jo tenia d'anar a conferenciar. Era el canonge d[octo]r Rialp i m'han dit que fins a dos quarts d'onse no hi podria parlar.

Sense saber camí ni carrera som anat a Sant Daniel a conèixer les monges benedictines d'aquell monastir. He conegut la senyora abadessa, la s[enyo]ra mestra de novícies[,] una postulanta, una relligiosa filla de Palafrugell i d'atres. Totes estàvan contentes de la meua improvisada visita. Després // d'haver conversat m'en he despedit i m'en he tornat a la ciutat passant per un·atre camí del que hi havia anat. És més bonic perquè és un caminet seguint la pendent de la montanya. Feia mol de sol. He reposat amb una font. Hi he vegut aiga. A dos quarts d'onse ja tornava ser devant del palau del s[enyo]r bisbe. He parlat amb el seu secretari. El coneixia de con ell era rector del poble del Bruc. Ens havíam escrit algunes vegades. Acavada la conferència que hem tingut ja tenia la feina que m'havia portat a Girona tota enllestida. Som dinat al Peninsular. Tenia una gana fenomenal que no sé lo que m'hauria menjat. M'han donat un bon dinar, pro m'han cobrat ben carot. Un dia és un dia[,] diuen es pagesos! Aixís ho dic jo. Ni en seré més pobre tampoc! Fins a les sis de la tarde ben bé no savia pas com passar-les. Es dinar m'havia fet set.//

Som anat a les Adoratrius per veure la petita Naua i les monges no ho han volgut. Tenia una son fenomenal. Buscant buscant, he trovat la casa que construeixen mobles i hi és casada una de les Pall·llàries d'Olot. Hi som anat. Amb ella i la seua mare hem passat les hores distretes fins a les cinc. Som anat a la estació i aviat hem surtit. Per aquells indrets de Pedret dins a Cel<r>rà semblava qu'el dimoni s'ens emportava. Vaig arrivar aquí ben catrequejada.

9. Hem rebut carta de na Neus i postal de na Gracieta.

10. Sant Llorens gloriós. He practicat les meues devocions de cumplianys i de la festa del màrtir diaca de les catacumbes.

Hem rebut carta d'en Serafí i d'en Roig i Trius. Fa una calor pròpia del temps. Ni ànim tinc per anar a caminar.//

15. Som anat a la vila. Amb el correu han arrivat na Teresa Alcántara i el seu Roig. A la tarde amb les noies han anat a passejar per les properes montanyes i cap a Barceloneta.

La diada d'avui és mol santa i les funcions piadoses[,] de molta trascendència. Aquí no s'en entén res. Ningú els hi esplica i no saben atre cosa sinó que és la Mare de Déu d'Agost, que a les set ja és fosc.

16. De bon dematí els nostres hostes amb les noies de casa han anat a Sant Sebastià. Entre l'ermita i les platjes properes hi han passat tot el dia.

17. Diumenge. Els nostres amics ens han deixat. Na Maria els ha acompanyats fins a Sant Antoni.

Ha vingut l'àvia Naua i ha dinat aquí.

Na Montserrat no està gaire bé.//

18. Avui la petita Emília cumpleix un any.

22. Els diaris de Barcelona diuen que fa curanta anys que no havia fet tanta calor.

24. Na Maria cumpleix 19 anys.

Som escrit an en Joan.

Han vingut els de Peratallada.

29. Tants dies sense fer cap nota. És que no passa res de nou. Hem tingut una feinada grossa amb reformar els vestits de les noies.

Som anat al ofici. Mol fluixet ha resultat. Les cerimònies[,] forsa barrueres.

A la tarde ha vingut na Rosita Riera. Des del migdia tenim la Benita de Sant Antoni. A la nit som acompanyat les noies al embalat. Ha resultat una cosa per demés tètrica. Feia una furiosa tramontana que feia espategar totes les teles del envelat. Me feia l'//efecte que estava embarcada. Que feia temporal i esvalotava el velatje; tan fort era el petament de les teles que cobreixen l'envelat. Tots els llums éran a terra. La jovenalla ni s'en donava comte.

30. Ha vingut n'Emília de can Nau. A la tarde ha vingut tot ple de gent. A la nit hem tornat a surtir. Hi havia poca gent pro feia bon temps. Surtint de l'embalat tocaven a missa. Hi hem anat totes cuatre.

31. A la tarde les noies amb na Benita han anat a festa·major a Sant Antoni.

Hem passat un mes d'agost mol calurós. De salut estem forsa millorades.

La festa·major per nosatros ha estat poc animada degut a l'espina que contínuament fereix el meu cor adolorit. La més fonda de totes. La pèrdua del meu fill estimadíssim que mai·més podré olvidar!//

Setembre

1er. Som escrit llargament a na Gracieta i an el d[octo]r Griera. A la tarde tot caminant som arrivat a casa de na Caterineta Naua. M'hi he fet un tip de xíndria.

2. Som escrit a l'Artizà, a na Carme Bach[,] <i> a na Gracieta i a na Neus. Hem rebut postal d'en Pau des del Collsacabra.

3. Na Gracieta me diu que de nou són a Barcelona. Som escrit an en Serafí.

4. Som escrit an en Joan i a la Habana.

5. Som anat a la vila. Després som escrit <a> an en Pau, a na Neus, a la tia Cristina i postal a Sant Antoni. Les noies encare hi són.

6. Ha arrivat na Maria amb la Paquita de Sant Antoni.

Hem rebut una extensa carta de na // Gracieta i postal d'en Pau.

8. Aniversari de trist recort per·a nosaltres. N'Hermínia de Sarrià ha vingut amb el seu marit i fillets.

9. Na Montserrat ha arrivat de S(ant) Antoni.

11. Dematí sento cantar un joliu rossinyol. Canta tot sol. Quissab si són cants d'anyorament els que llensa pels aires! És una mica estrany[,] un rossinyol de tardor. I refilar tot sol. ¿Ont seran els seus companyons que no li responen? Quissab!

Comenso trevai folklòric per el s[enyo]r Carreres i Artau.

12. N'Hermínia de Sarrià amb els seus s'en han anat. La Paquita de S(ant) Antoni segueix amb nosaltres.

Hem rebut carta del s[enyo]r Carreres i Artau // i de na Carme des de Ginebra. Se veu que s'anyora molt.

13. Som respost an el d[octo]r Carreres i Artau. Vaig trevaiant an el seu folklore[,] que resulta mol atractiu. M'hi distrec molt.

14. Ha fet molta tormenta.

15. Na Paquita de Sant Antoni s'en ha anat. Na Maria l'ha acompanyada.

Segueixo escrivint coses antigues per l'Arxiu de la Universitat de Barcelona.

17. Som escrit an en Serafí i an els de Barcelona. Hem rebut una carta dels apoderats que tenim a la Habana. Diuen que s'ha presentat comprador de la nostre casa.

18. Amb les noies hem anat a passar el dia a Calella. La nostre família els // hem trovats bé de salut. Hi hem passat tot el dia. Cap al vespre hem tornat a peu passant per dresseres.

19. Avui els del nostre tren petit han comensat de fer vaga. Circúlan guiats per reservistes manats.

20. Continua la vaga del tren. Avui n'ha passat un. El correu quissab a quines mans navega. Ha vingut na Mersè.

21. Han sortit *dos sols*. Diuen que és pressagi de fret. Fa tramontana. Ha passat un tren. Hem rebut un recordatori del casament de l'Alfredo Palau.

22. Som escrit a na Carme Bach i a la s[enyo]ra abadessa per la seua festa onomàstica.

23. Amb na Montserrat i en Paco hem // anat tot passejant amb una montanya nostra que hi ha pins. No m'he cansat gens.

Hem rebut postal de na Gracieta, de m[ossè]n Alcover i de n'Hermínia de Sarrià.

24. Plou suaument. És aquella benefactora pluja de tardor que cau amb tanta quietut i fa recordar tants episodis íntims de atres tardors tristes com totes les tardors.

25. Air amb les noies vàrem anar a can Estela. Dies feia que els hi havíam promesa la visita. Ens varen obsequiar molt.

Som escrit a la Habana. Hem rebut carta d'en Flor.

26. Hem rebut lletres d'en Barnils.

Som escrit a na Gracieta, a la s[enyo]ra abadessa i a na Celina.

27. Hem enviat plec d'impresos an en Serafí.//

A la tarde amb les noies hem anat a Palafrugell. Elles amb en Paco i les meues nevodes han anat a Almadàs. Jo m'he quedat a casa d'es Noi esperant-les.

28. Diu que totes les màquines del tren són inutilitzades. Les úniques que éran passables també diu que són a la Bisbal espatllades. El correu el pórtan amb una tartana.

30. Hem rebut carta d'en Serafí i d'en Roig. A tots dos he contestat avui.

Octubre

1er. Avui a la una ha passat el correu. Anit ha fet una tempesta mol forta. La pedra i l'aiga petava per els balcons acompanyada de trons i llamps que tot ho aixordava. Feia un vent uracanat.//

Som escrit a m[ossè]n Alcover, a na Gracieta i an en Pau.

2. Hem rebut carta de la s[enyo]ra abadessa. Li he respost avui mateix. El tren ha fet un camí.

3. Ens hem llevat sentint xiular la tramontana. Semblem a ple hivern.

No ha passat cap tren.

4. A les nou hem pujat an el auto d'en Rovira. Volta per qui salta per lla, crits i reblincons[,] hem arrivat a Caldes. Hem pujat al tren de Fransa arrivant a Barcelona per lla les vuit. Ens hi esperava en Roig. Hem anat a ca na Gracieta trovant-los bé a tots.

5. No he pogut fer res per tanta pluja. A la nit hem anat a les sardanes de la plassa Catalunya. Hi tocaven les cobles de la Bisbal i la de Perelada. Totes han tocat unes sardanes mol maques.// Han estat mol aplaudides i puntejades. La més bonica ha estat una titulada "La jove". Era dels de la Bisbal. Na Gracieta s'ha entussiasmat tant, que n'ha ballada una amb la que hi ballaven les noies. Varen tocar "La Santa Espina". La tocaven les dues cobles a plegat. Darrerament les dues cobles han tocat també juntes els "Segadors" acompanyades d'una explo<z>ció d'aplaudiments.

6. Som anat a casa del notari. Després a la cúria a buscar el permís que el s[enyo]r bisbe ha concedit a n'Angeleta per·a firmar els poders. A la tarde he tornat a casa del notari. N'he surtit tart.

Una estona he pujat al Institut d'Estudis Catalans. He parlat amb els filòlecs.

7. Se llegeixen desgràcies produïdes per els aigats. Som anat al convent de n'Angeleta.//

8. He portat tots els documents a casa del notari. Som hagut d'anar a la casa Balcells. Han estat mol atents i amables.

9. Diu que per causa dels aigats s'ha trencat el pont del Tordera entre Hostalric i Breda. A Girona també els rius s'han barrejat. De Sant Quir<z>se a Ripoll també hi ha un pont trencat. Del Llobregat atre tant.

Hem escrit an en Pau. Han portat n'Irenita de Pineda.

10. Anit han tirat una bomba al passeig de Gràcia. Na Montserrat i jo ho hem sentit. Amb les noies hem anat a dinar a casa dels amics Alcántara.

Vespre de tot som anat a veure el bon amic Serra i Rabert.

11. En Serafí ha arrivat de Montanya. M'ha fet bona impresió. A la tarde tots junts hem anat al convent de n'//Angeleta a firmar els poders peraquè els s[enyo]rs Balcells puguin vendre la casa de la Habana.

12. La Verge de Pilar i Sant Serafí. Hem dinat tots a ca na Gracieta. Havent dinat en Serafí ens ha acompanyat a la Estació de Fransa. Ell s'ha quedat. Les noies i jo hem pujat al tren de marina fins a Caldes. No hem passat per l'interior perquè la via està interrompuda. A Caldes ens hem espavilat i hem arreplegat bon lloc a l'auto d'en Rovira. Hi estàvem premsats. A Llagostera encare n'hi han entatxonat alguns més. Plujabatent, fosc i giravoltant d'un lloc a l'atre, hem arrivat a Sant Antoni[,] que n'hi hem deixats una colla. A Palamós han buidat i tornat omplir de nou. Ha pujat l'Ernest de can Estela. Arrivant a Palafrugell plovia molt. Amb l'Ernest hem llogat una tartana d'en // Rovira. Ens han cobrat 6 pessetes. Hem arrivat a casa de lo més bé.

13. Som escrit an els meus de Barcelona, a na Neus, an en Pau i a mossèn Alcover.

14. Les noies escriuen paperetes per l'Institut d'Estudis C(atalans).
Hem estrenat un llum de gas acetilè que vàrem comprar a Barcelona.
Tenim una invasió de cuques mai vista. Se ménjan el fals i tot lo que tróvan.
Som escrit a na Celina.

15. Santa Teresa gloriosa. Na Montserrat fa confitura. Are amb na Maria i en Paco són a buscar bulets. Ja han arrivat ben mu<y>iades, pro també han portat bulets. A mi la pluja m'ha tret de cullir olibes. Hem rebut postal de na Gracieta.

18. Hem rebut carta d'en Serafí. Diu que el d[octo]r Reventós li ha dit que s'ha millorat tant // que pot quedar-se i fins estudiar. Aquesta nova m'ha enbaumat quelcom el dolor que sento del recort de dos anys enrera per aquestes diades.

19. Són les set del dematí. Tócan el primer senyal de la segona missa. Fa bon sol. És un dia de tardor quiet i amorosit que fa recordar tants cossos enmalaltits, que uns van tirant, i atres cauen com va fer el nostre tan estimat Lluís que Déu tingui amb Ell. Quins dies més adolorits per mi! Vaig recordant fins els més petits detalls dels darrers moments que va ser amb nosatros! Quin dol[,] Déu meu! Quant donaria per·a veure'l! Qncare que no me quedés ni un bri de res. Quissab ont és la seua animeta! Tant·sols Déu ho sab! Vui viure confiada amb que Déu el té amb Ell. És l'única cosa que

m'aconsola. El retorn de la salut an en Serafí també m'en dóna[,] de consol. Déu volgués que no recaigués.

20. Ni a missa som pogut anar per oferir quel//com en bé de l'ànima del nostre estimat.

Rebem lletres de m[ossè]n Alcover. Diu que ens donarà feina i que la pagarà.

He rebut felicitació de na Neus. Li agraieixo el seu bon desitg pro de felicitacions per el meu sant no voldria rebre'n perquè són dies massa atribulats per mi.

25. Hi ha dos dies que vaig escriure an els apoderats de la Habana. Els hi atjuntava el plec de poders que tots junts vàrem fer a Barcelona al convent de n'Angeleta a fi de poguer vendre la nostre casa de la Habana.

Les noies van trevaiant an el Diccionari.

He rebut una carta del Institut de Cultura convidant-me a la audició de cansons que hi cantaran demà diumenge. N'hi ha algunes de meues. Que les cantin. Aixís fan reviure l'alegria que devian tenir qui les va inventar (a c s).

30. Air vàrem rèbrer lletres de na Gracieta i de l'Institut de Cultura. Totes m'esplícan // l'èxit que varen tenir les meues cansons. Gràcies a Déu. N'estic contenta.

Ans d'air amb les noies vàrem anar <a> fins a Peratallada.

31. Amb l'auto de les set, na Maria ha anat a Girona a esperar na Gracieta i els nens. Amb el tren de les vuit del vespre han arrivat. Plovia, feia una fosca tremenda i una tramontana ídem. Quin verduiament de mainada hi ha per casa! Els Riembaus els hi han portat esclops a tots i fan un rebombori que ningú s'hi entén.

En Serafí diu que s'en ha anat a Collsacabra amb els seus professors i companys d'aula.

Tant soletes i anyoradisses que ens trobàvem i are tot reviu a casa. Bé és veritat que fa mal temps pro no hi ha marfugues (malalties) que la canalleta puguin arreplegar. Si tenen fret farem un bon foc i els escalfarem.

Aquet mes s'ha publicat un llibret de versos de na Gracieta. Si no hi haguessin posat // una mena de presentació tan xavacana m'hauria agradat de debò. El text del llibre és escullit. Que per molts anys en pugui fer forses.

Novembre

14. Bon Déu![,] mai puc estar amb repòs! Hi ha quinse dies que tenim na Gracieta i la mainadeta amb nosatros i avui hem rebut un telefonema (ben endarrerit[,] per cert). Diu que en Serafí està malalt i que na Gracieta hi vagi com més aviat millor. Tant contents que estàvem! Jo hauria volgut anar-i també, pro de moment m'he resicnat a quedar-me perquè aquí hi necessita una persona grant. Qui pogués volar a ciutat i veure com està el meu malalt!

El dia 5 vàrem fer una excursió a Ampúries. Érem na Gracieta, en Joan i la Miria, na Montserrat i jo. Feia un dia de lo més gris. El mar estava de lo més esvalotat. Unes feno//menals onades d'aiga revolta i bruta quéian sobre del rocam, tirant ensà i enllà aquells ruixims d'escuma. Semblava que tot s'ho havian d'engulir. A mi em feia feresa bo i contemplant aquell[e]s antiquíssimes sepultures. Tornava una pila de centúries enrera i tot ho veia tètric. Semblava que els elements esvalotats ens retornaven aquells aconteixements tan enfurismats. Crec bé que un dia explèndit no m'hauria fet tan bon efecte.

Després vàrem anar al museu[,] que no me va entussiasmar tan com lo de fora. Un guia que se diu Batista ens va acompanyar an el lloc que hi guàrdan els mosaics del sacrifici de Efigènia. És un trevai preciós. Sempre va anar plovisquejant. Con ho vàrem haver vist tot se va posar a ploure més. Vàrem dinar al poble de l'Escala. Havent dinat vàrem anar a conèixer a la tan celebrada escriptora Víctor Català. Ens va rèbrer mol amablement. Va oferir un llibre seu a na Gracieta per en Joan.

A Tarruella vàrem baixar a fer una visita // a na Gracieta Janoher. Hi vàrem brenar. A les set en sortíam i a les nou arribàvem aquí ben impressionades de tot lo havíam vist. Hi vàrem anar amb una tartana d'en Rovira.

El dia 6 vàrem anar a Sant Sebastià tots[,] grants i petits[,] fins n'Emília. La Lola Reimbau també hi va venir. Han fet excursions petites.

El dia 8 tots[,] amb na Gracieta i les noies[,] varen anar a Peratallada el dematí. A la tarde[,] a Cruïlles i la Bisbal. El diumenge aquí tot el dia va ser ple de gent del poble que volian veure na Gracieta i els nens. Déus els hi pagui les atencions que tothom li ha tingut.

Avui 15 hem rebut telefonema que diu que en Serafí està fora de perill.

Després d'una pila de dies que hem estat sense periòdics, de nou se publícan tots. Diuen que a Barcelona de nou hi ha tranquilitat.

16. La Nica amb els nens s'en han anat de nou a Barcelona. Na Maria els ha acompanyats // fins a Girona. Fa tramontana fredíssima.

17. Som escrit a na Neus, al Institut de Cultura, a na Celina i a m[ossè]n Alcover.

18. Som escrit an en Pau, an en Serafí i a na Gracieta. Hem rebut carta d'en Serafí. Hem fet arrob de cireres d'arbós.

29. Avui ha mort i l'han enterrada la popularíssima (en el seu temps) Pepa ermitana de Sant Llop. Déu l'hagi perdonada. Plou i fa tramontana. Fins el dia dolent ha volgut irritar-la. Anit passada <ha> s'ha sentit un terratrèmol. També devia ser *parent* amb la Pepa de Sant Llop.

"La Veu" esplica una pila d'explossius (en parla) que han esclatat que no han fet mal per un miracle. N'han trovada una an el monument del d[octo]r Robert. Tants de pobrets que hi van a pendre el sol![,] i tants trevaia//dors que dínan asseguts an aquells escalons! Molt de perill han corregut!

30. Fa mal temps. La fira de Sant Andreu haurà estat esgarrada.

Aquesta setmana na Gracieta amb els nanos i els nois de casa han anat a viure an el nostre pis. Déu els hi do salut. De bona gana hi aniria jo també!

Desembre

1er. Avui han arrencat dos matllers veis i grossos. Éran ben morts. N'hi queda un que també s'està morint. Bé farà prou si lleva cap més metlla.

Avui fa un sol bonic que fins convida anar a caminar.

Air vaig enllestir una pila de trevais de folklore per·a l'Arxiu Etnogràfic de la Universitat de Barcelona. Si fos allà me // donarian trevai d'escriure que m'el pagarian bé. Aquí no me'l poden donar perquè se té d'enllestir allà mateix.

Are mateix m'arriba la petita Irene. Està de lo més contenta perquè li han posat una medalla honorífica perquè sab les lletres majúscules del abecedari fins a la H. Les

ties l'han obsequiada amb carmelets. Pobre nana![,] no hi quep de contenta. Ho vol escriure an el *papà*.

5. Som anat a la vila a continuar les devocions de 1er divendres de mes.

A Barcelona hi ha un daltabaix gros perquè els amos han tancat les indústries tota vegada que no se saben entendre amb els obrers. Ningú trevaia i tothom té por. Han fet una pila de disbarats colocant explossius.

Hem rebut postal que en Serafí arriva. Ben fet que fa. Aixís tots vinguessin si hi ha d'haver burgit. Les noies han anat a esperar-lo i no ha arrivat.//

7. Diumenge. Dematinet[,] tramontana sense sol. Després tramontana més forta, i unes nuvolades negres la feian més freda. Ha fet una migdiada esplèndida plena de sol. Cap el tart unes fenomenals nuvolades blaues i vermeies s'han agrupat cap a Sant Sebastià que semblaven la venturosa montanya de Montserrat. L'embellian mol més uns recargolats llampecs que hi féian. Eren a la sorda sense trons.

En Serafí encare no ha arrivat. Segons lletres seues rebudes avui, arrivarà aquet vespre.

A Barcelona continua el mal humor social. Lo pitjor[,] que <e>l'encomanen a tot arreu.

8. Diada mol santa siguin com siguin les situacions. Dematí a missa i a combregar i res més he pogut fer per honorar a la Verge.

En Serafí encare no ha arrivat. Lo qu'és avui millor perquè fa una tramontana que tot s'ho emporta.

9. Segueix la tramontana encare que no tan enfurismada com air. Som escrit an en Florenci[,]// a n'Angeleta, a m[ossè]n Alcover de Mallorca i an en Montoliu del Institut d'Estudis Catalans.

10. Air molt de nits en Serafí va arrivar. Li va passar lo que jo pressentia. Ell[,] creient-se que trovaria tren a Flassà[,] va quedar enganyat. L'auto desseguit queda ple. Ell va tenir de llogar una tartana que el portés aquí. Va arrivar forsa millorat.

13. Santa Llúcia gloriosa. Hem oït missa. Veig que la devoció a la donzella martiritzada per sostenir la fe de Jesucrist no ha pas mimbat. Hi havia molta més gent a missa que els dies de precepte. A la tarde han vingut les meues nevodes Rocas.

14. Diumenge. Hi ha un bateig. Resulta que tot el convit és a l'iglésia i no hi ha ningú que sàpiga o vulgui trillejar (repicar). Na Ció ha vingut. Diu que té el seu fill fora i no sabent a qui demanar per cumplir lo que // ell hauria de fer. Ha demanat a na Montserrat si volia anar a tocar a bateig i així ella quedaria bé. Ja ho crec que hi ha anat, i ben contenta.

22. En Serafí amb en Paco, en Lluís Xico i en Peio Reimbau han plantat dos nisprés aquí devant sota la brana. També ha gurnit un jardinet amb baixos que ha portat de l'<e>Escola dels Bells Oficis i ginebrons que hem arrencat per es boscos de per aquí.

24. Són les deu de la nit santa[,] plena de llum evangèlica. Nit que en atres temps millors, la gent celebrava amb bons tecs i cants de joia. Aquest any és gris a més no poguer. La guerra social ho té tot invadit i no hi ha pau en cap lloc. Are mateix tot Catalunya i tot lo món enter llúitan patrons i obrers.

Glòria a Déu en les altures i pau a la terra per els homes de bona voluntat. Ont són aquets? No ho sé perquè per tot arreu se bàtan com a rabiosos. Déu meu!//

25. Som oït missa primera i a continuació la del alba. Na Montserrat ha anat a la vila. Na Maria des del dia vint és a les Planes amb na Gracieta i la mainada. En Serafí i n'Irene continuan amb nosatros.

A la tarde hem assistit amb una funcioneta que les mestras han fet a can Mingo de la Barceloneta. La nostra petitona Irene també hi ha pres part. Feia de Marededeueta. Un noiet del seu edat feia de sant Josep. Tots dosets estàvan al <portal de> portal de Betlem fent companyia a Jesús. Una colla de nenes cantàvan i ballàban perquè Jesús era nat. Després ha sortit la casa de Nazaret. La nostre petita filaba. Sant Josep i el Nen Jesús feien de fusters. Serràban. Un nen ros i hermosícim convertit amb àngel escombrava. Tot plegat ha resultat una festeta bonica.

Hem rebut una carta dels apoderats de la Habana.

26. Ha vingut na benita de Sant Antoni.// En Serafí segueix bé distraient-se per aquí.

27. Els Sants Icnocents. El s[enyo]r rector a missa portava ornaments vermeis com de màrtirs.

Hem rebut carta de n'Angeleta. Contenta com sempre. Que per molts anys li perduri.

Ha vingut la meva cunyada Rocas amb una amiga seua. També ha vingut en Paco.

Hem rebut felicitacions dels Alcántaras. Són de Sitges.

31. Som vora les dotse de la última nit del any que finirà per moments.

Dono fi a la present llibreta que vaig comensar a Barcelona i l'acavo aquí a<n>l escriptori dels nostres avis que Déu tingui a la glòria.

M'acompanya<n> en aquets moments la imatge de sant Pere Màrtir que tenim sobre del moble indicat. Els atres dormen.

Som aquí en Serafí, na Montserrat, n'Irene i jo. Na Gracieta amb la seua mainada i na Maria són a les Planes, en Flor a // Barcelona i n'Angeleta an el seu convent.

Les coses van malament per_tot. Patrons i trevaiadors no se saben entendre. Ningú trevaia.

La professió de n'Angeleta i la primera comunió de la Sara són els dos aconteixements de més trascendència que ens han passat durant l'any.

Hem tractat la venta de la casa que tenim a la Habana.

El llum de gas acetilè fa com l'any. Dóna les darreres llambregades. Tinc de plegar.

Llufriu 31 desembre 1919.

Irene

Alabada sia la Sagrada Família de Nazaret.//

1920

Gener

11. En nom de Déu comenso la llibreta.

Ja no tenim en Serafí. De nou és a Barcelona.

El dia de Reis el vàrem passar na Montserrat, n'Irene i jo totes soles vora 'l foc ben tancades i barrades de tanta tramontana i pluja que feia.

Hem rebut lletres de na Carme Bach i de na Maria.

Air amb na Montserrat vàrem acavar de cullir ses alibes.

12. La tempesta barcelonina segueix. Hem rebut lletres d'en Serafí. Diu que se trova bé.

13. Hem rebut carta de na Maria. Hi ha mol de grip. A Llufriu no. A Palafrugell // i a Barcelona en móran molts. Diu que ha mort la s[enyo]ra Ramona Net (a c s).

15. Som escrit al d[octo]r Griera i a m[ossè]n Alcover.

16. Ens han desfet ses alibes. Hi ha hagut un maial d'oli.

17. Rebo lletres de m[ossè]n Alcover.

18. Diumenge. Som anat a la vila.

Are mateix na Montserrat i n'Irene petita s'en van cap a Barcelona.

Estic forsa cansada. Els matllers són ben florits. Tot sembla que fa olor de primavera. És que fa un temps tan suau que no és del temps.

Avui celébran la festa de Sant Antoni[,] que era air. Som anat a vespres. Hi mancava l'avi Bernat i companys seus[,] que al cel sian.

20. Som rebut carta de na Montserrat.// Diu que dijous arrivaran totes dues.

21. Sant Fructuós. Hi ha qui en diu Fruitós, atres Frictós i fins n'hi havia un a Llufriu que s'ho deia i li deien Pitoia. N'hi ha un·atre que li diuen en Tossa. An el calendari és Fructuós. Era fill de Tarragona. Som anat al ofici.

22. Les noies han arrivat bé.

25. Na Montserrat ha comprat cunís. Llàuran es quintà. Avui han tocat a peix.

26. Som anat a la vila. Com que el d[octo]r Reixac va morir, ens hem aconductat amb el seu sustitut. És el d[octo]r Quintana. Són amics amb en Serra Rabert. Varen estudiar junts.

29. Hem rebut carta d'en Serafí. Hi parla llargament dels Saubans.

30. Som anat a la vila i contestat an en Serafí.//

Febrer

6. Avui han vingut els pares d'en Paco Aymerich. Hem formalitzat el progectat casament de na Montserrat amb el seu fill. No s'ha fixat data.

9. Som escrit a la Habana.
Air hi va haber eleccions per·a la renovació dels ajuntaments.

10. Som anat a la vila a conferenciar amb l'atvocat d[octo]r Peia sobres lo de can Saubà. Entre uns i atres me tenen ben amoïnada. En Pep per·a fer donar la firma a na Neus i manllevar la mar de diners que s'ha reventat amb companys la major part, va aprofitar aquella setmana per·a mi tan funesta de la pèrdua del nostre Lluís (a c s). Va veure que jo no estava per ells ni per ningú i… Déu m'hos guart d'un ja està fet!

Are ni han pagat interessos ni retornat el capital i mentrestant tenen tota la propietat embargada. Som escrit an en Serafí amb les raons que m'ha fet el nostre parent atvocat.// La Lliga Regionalista diuen que ha obtingut un triomf colossal. Sempre guanya.

11. Som rebut carta d'en Serafí i de la Habana amb un giro de 626 pessetes. Lo de la venda de la casa diu que està encallat.

12. Som anat al Banc de Palafrugell a cobrar el xec rebut air.

13. Som escrit an en Serafí, an en Joan i a la tia Cristina de Blanes.

14. Tot avui ses campanes no repósan. Quant han tocat la oració matinal han tocat a mort. Era un home jove malalt de tota la vida. Deixa esposa, tres fillets i la seua pobreta mare. Per lla les vuit han tocat a missa. A les nou han tocat a combregar el pobre Mariano de la *Papaua*. Per lla les onse han tocat a peix i a les dotse migdia.// A la una han tocat a morts per el pobre Mariano i a la tarde han tornat tocar a mort per l'enterro del que ha mort anit passada. Déu els hagi perdonats. En Mariano tenia 25 anys.

Hem rebut carta d'en Serafí i de na Gracieta.

15. A les deu hem acompanyat an en Mariano al cementiri. Hi ha hagut un dol nombrós. Hi éran tots els de la germandat qu'ell n'era soci. A més tenia una colla de parents joves i tots hi éran.

Al caure la tarde som anat a Palafrugell a buscar les noies. En Paco ha vingut acompanyar-mos fins als burots (colecta de consums).

16. Avui el tren a tornat comensar de circular. Som anat a la vila. Hem enllestit comtes amb l'Artizà, he comprat i cap a casa. M'he cansat una mica.//

17. Som oït missa aquí. L'han celebrada al altar de la marededéu Antiga. Era de difunts.

18. Som anat a pendre cendra en nom de Déu. Després he pres les butlles.

22. Hi ha cuatre dies que no arríban diaris. Diu que per causa dels aigats les vies han sofert molt i no se pot passar ni per l'interior ni per el litoral.

Hi ha tres dies que fa una llevantada que ha fet mal per tot arreu. Feia por de sentir xiular el vent i petar es vidres com si no n'hagués de quedar cap. Un temporal furiós.

Som escrit a la mare d'en Joan, a la tia Cristina i an en Pau.

25. Avui han tornat portar periòdics. Diuen que a Calella i Sant Pol la via és aixecada i que el pont d'Hostalric a Breda de nou és trencat.

Hem rebut carta de Sant Antoni.// Esplica els disbarats que hi ha fet l'aiga. Les onades diu que mai havian arrivat tan enllà de la platja. Una tormenta furiosa.

També hem rebut lletres de m[ossè]n Alcover i de na Gracieta.

29. Hem rebut lletres d'en Serafí, de na Gracieta i de la tia de Blanes. En Serafí no ve encare perquè diu que té mal de caixal.

Som assistit al viacrucis.

Som escrit a m[ossè]n Alcover.

Mars

1er. Aquet dematí ha vingut en Xico Gall. Parla una mena de patuà que les noies en fan broma. Ell el parla ben formal.

2. Avui na Maria saltant un rec s'ha fet mal amb un peu. Amb prous feines ha po//gut arrivar a casa.

La s[enyo]ra Dolors Piera ens ha deixat per sempre (a c s).

3. El d[octo]r Quintana ha vingut a visitar el peu de na Maria. Ha dit que no serà res. És qüestió de uns dies de repòs.

Estem fent paperetes per m[ossè]n Alcover.

N'Hermínia de can Nau ha vingut a dinar.

4. Som anat a fer companyia a la bona i amiga família Piera.

6. Som assistit an els funerals de can Piera,

Hem rebut lletres d'en Serafí[,] que diu arrivarà dilluns. Sempre hi ha inconvenients que no el déixan venir. També hem rebut carta de la s[enyo]ra Alcántara. Fa una ponentada furiosa.

7. Amb l'auto del dematí na Montserrat ha surtit per Barcelona. Hi va per coses seues. Air se va comensar el novenari.

M[ossè]n Alcover de nou m'assegura que me // pagarà el trevai de les paperetes.

8. Al vespre ens han arrivat en Serafí i la entremaliadota Sara. En Serafí porta lletres de la Habana que me fan anar a Barcelona.

21. Un dia des anteriors vaig anar a la Bisbal a fer enllestir un document que no estava prou bé.

El dijous amb l'auto de la una vaig anar a Barcelona. Con hi vaig arrivar, per una badada meua per comtes de pujar al tranvia que passa per les Rambles m'en vaig anar al Paralelo. Quant m'en vaig donar comte vaig baixar i per càstic vaig anar a peu fins a casa.

L'endemà vaig anar a conferenciar amb el d[octo]r Casades i Vehils. Després[,] a la cúria i al notari de les monges. Quan vàrem fer els poders jo vaig dir que no anàban bé. Que nosatros féiem uns apoderats i n'Angeleta uns atres, i ningú me va volguer creure. Com que ella va tenir de fer un document a·part amb permís // del s[enyo]r bisbe, hi varen posar que feia apoderats an els s[enyo]rs Balcells del Comers, i nosatros an els Balcells particulars. No resultaven els mateixos encare que veritablement ho éran. D'aquesta clàusula, encare que semblava que no tenia interès, jo en vaig tenir por. El notari de les monges va obrar a la lleugera i are de nou n'Angeleta ha de fer un·atre document autoritzant an els s[enyo]rs Balcells particulars. Mentrestant[,] rodades i molèsties per part meua més que per ningú. Sempre rodant com una llensadora del convent a la cúria i a cal notari que no he tingut repòs. Con ho he tingut tot enllestit, una nit amb na Gracieta, en Flor[,] na Montserrat i en Manel Serra vàrem anar amb un teatre de la plassa d'España a veure "L'ànima és meva" d'en Guimerà. També vàrem veure "El carro del vi" i "Mestre Olaguer". Ens va agradar.

Un·atre dia vàrem anar al Orfeó Català.

Vaig anar a visitar el d[octo]r Griera[,] que havia passat la malaltia de la son. Estava mol delicat. Diu que l'ha atuït molt.//

23. Avui ha comensat la vaga de ferroviaris. Aquí no en fan perquè ja la varen fer. No van ni autos ni recaders ni tenim correus ni res. De nou estem incomunicats. Sort

que vaig afanyar-me a tornar de Barcelona després d'haver enllestit els tràmits notarials que m'hi havian portat.

24. La qüestió ferroviària s'està arreglant. Vespre de tot han portat la correspondència.

25. Festa suprimida. El s[enyo]r rector és fora i ni missa hi ha hagut. Estem ben bé als llims.

La vaga ferroviària està acavada.

En Peio Reimbau s'ha fet mal.

30. Som anat a la Bisbal per arreglar un document. Hem sembrat el fals al tros que quedava.

En Paco ha vingut. En Serafí és a la vila.

31. Hem fet els tradicionals brunyols. La // petita Sara diu que són tan bons que s'en menjaria una saca plena.

Abril

1er. Dijous Sant. Que en feia[,] d'anys[,] que no l'havíam passat aquí. Jo voldria veure tant·sols continuat l'entussiasme que tenian aquells venerables vellets que al cel siguin tots. Are tot ho fan de rutina sense donar-se comte de la trascendència que enclou. Quina pena fa!

2. Divendres Sant. La mateix rutina o pitjor que la d'air. Què hi farem!

4. Som anat a la vila. M'he cansat molt. Arrivant aquí hi he trovat n'Hermínia de can Nau i el seu pare. Han dinat amb nosatros.

8. Avui fa un mes que en Serafí va arrivar i avui s'en ha tornat. Ha estrenat un // vestit que li han fet a can Piera. Ell n'està tot content. A mi ja feia uns dies que m'entristia veure'l com anava sembrant granes de flors i arbustos, repartint la feina que vol deixar llesta.

La setmana passada amb en Lluís Xicu varen replantar eucaliptos.

Al migdia ha arrivat en Paco. Are és agafar guàtllares.

"La Veu" i la "Publicitat" pàrlan de m[ossè]n Alcover. Discuteixen la colla de mils pessetes que li ha promès el govern. La renyida d'ell amb els de l'Institut d'Estudis Catalans és mol forta.

9. Hem venut la màquina de ruixar ceps de na Neus. Ens ho tenia encarregat.

10. He caigut an es marxapeu de sa porta. M'he fet forsa mal amb un jonei.

11. N'Hermínia de Peratallada ha vingut.//

12. Na Marieta Reimbau amb el seu fill han anat a Barcelona.

13. Hem venut el fals amb un vaquer de Palafrugell. N'hem tret 75 duros.

Som escrit a na Neus i a m[ossè]n Alcover.

Avui ha llampegat, tronat, plogut, fet tramontana i ha caigut calabruixó.

Som escrit a na Carme Bach.

16. Avui na Gracieta cumpleix 37 anys. Déu l'in deixi cumplir atres tants que ja li pesaran amb l'arrencada que porta. Que en fan via[,] els anys. Sembla que vólan.

17. Llegim an els periòdics que el s[enyo]r bisbe de Girona és mort (a c s). Feia temps que'l rodejava i diuen que «llarga malaltia parenta de la mort». Al vespre les campanes de totes les parròquies del bisbat han tocat a morts. Pocs anys haurà disfrutat el seu càrrec. Se veu que la mitra li pesava.//

18. A les 10 també han tocat a mort pel s[enyo]r bisbe. Era l'hora indicada per enterrar-lo.

Som anat i tornat de la vila a peu i m'he cansat forsa. No ho puc fer. Per més pega tot el camí ha plogut.

Han portat de Barcelona dos llits amb els matalassos.

Tenim 5 pollets que na Maria els ha comprats a na Marieta Reimbau. Van mol escutarits.

21. Des d'air que fa tramontana freda. Ha caigut pedregada. Sort que no ha durat.

Tenim 6 pollets quelcom més avensats que els 5 primés. Ens màncan un parei d'ànecs. Els comprarem si Déu ho vol.

22. Fa tramontanassa freda. Som enviat un paquet an en Serafí.

24. La furiosa tramontana tot ho resseca.

Na Montserrat ha arrivat de Barcelona.//

29. Are mateix arribo de missa. És Sant Pere Màrtir i han fet la tradicional benedicció dels branquillons d'alibera. Totes en portàvem un manyoquet.

Hi ha unes cantúries d'aucells que alégran tots aquets vols. S'en séntan de tota mena.

30. Hem comprat dos ànecs petits, mol petitons.

Maig

1er. Els periòdics barcelonins estan entussiasmats amb la visita que tenen d'en Jofre mariscal. Les noies han anat a fira a Peratallada. Na Maria s'hi ha quedat.

2. Mol dematí som anat a can Tauleret per mirâ de llogar una de les noies per na Gracieta.

A la tarde a casa s'hi han reunit tots els homes de Llufriu. El motiu era pendre acorts i fundar una societat de cultura // i nomenar directores de l'escola de Llufriu a les actuals germanes s[enyo]res Sans. Han presidit la reunió dos indivíduos de la junta d'instrucció pública que perteneixen a <P> al Ajuntament de Palafrugell. Ells han fet el parlament i lo que poden fer en pro de la esmentada societat. De primer tot ha anat ordenadament pro després uns quants dicidents (poquíssims per cert, capitanejats per el tristament cèlebre Cinto) han armat un esvalot que ningú s'hi entenia. No obstant, la societat se constituirà, nomenant la junta que farà uns estatuts i els presentarà a l'Ajuntament de Palafrugell. Els aprovarà i subvencionarà l'escola amb 500 pessetes anyals[,] que és la quantitat que dónan a Calella, i s'hauran acavat les baralles que tan temps fa que dúran entre uns i atres qu'és una vergonya.

Al cap_de_vall de l'entrada les noies havian posat una tauleta amb flors i recado per escriure si se prenian acorts.

Després han vingut la dida d'en Flor amb sa filla Marta i els seus fillets. Més tart // han vingut en Paco i en Medir.

Tart de tot, he tornat a can Tauleret, i som acavat de llogar la noia grant per na Gracieta.

"La Veu" ve plena de disbarats polítics. Rebem carta d'en Roig i na Teresa i ens esplícan lo que la censura no permet dir. Amb motiu de l'estada del mariscal Jofre a Barcelona, hi ha hagut topades fortes de policies amb els Mossos d'Escuadra.

En Manel Serra ha escrit que ens arriva demà.

3. Avui és Santa Creu. El s[enyo]r rector va volguer fer la festa air que era diumenge. El poble no ho vol[,] que li capgirin les coses. A les funcions relligioses d'air gairebé no hi va anar ningú. En canvi, avui per tornar-li la *pilota al joc* (venjar-se) han ballat sardanes a plassa, balls de vetlla i de nit com era de costum. Què hi farem!

En Manel Serra ha arrivat. La gent del poble se creia que era el promès de na Maria. Com que ha acompanyat les noies a les sardanes i al ball de vetlla, ja n'hi ha hagut prou // per·a fer tota mena de comentaris.

4. Mare de Déu![,] quins esvalots diu que hi ha hagut a Barcelona! Rebem carta de na Gracieta i una de mol llarga d'en Serafí tota referent als aconteixements amb motiu dels Jocs Florals. El mariscal Jofre era president i la mariscala[,] regina de la festa. Diu que hi va haver mol enrenou. "La veu" d'avui, mereix ésser guardada per la seua trascendència.

Es dematí amb l'auto de les nou, na Montserrat ha a<p>companyat la noia de can Tauleret a Barcelona.

Amb el de la una s'en ha anat en Manel Serra.

Hem rebut carta d'en Joan. Sempre està de broma. Diu que de la llana que ha remenat s'en porian fer més de 50.000 matalassos.

N'hem rebuda també de na Gracieta, de na Neus, d'en Serafí i d'un canonge de Girona. La d'en Serafí és tota plena d'aconteixements de color barrat. Se veu que la visita d'en // Jofre a Barcelona ha despertat entussiasme patriòtic per un cantó, i bèlic per part dels elements militars que ménjan ses garrofes a Barcelona. Ja seria hora que tanta posterma de policia forastera, sempre aburrida dels barcelonins, que més s'estíman

pau que cops de sabre, se fongués com la neu a la montanya que mai més s'en veiés planta ni pols.

13. L'Ascenció de Jesús.

Tenim la noia de can Nau des de diumenge. Amb les noies de casa han anat a fira a Palafrugell. Una diada tan santa, i aquí ha estat celebrada amb menys solemnitat que un diumenge. Tot és aspre i fredíssim. L'anyoro[,] la vida piadosa que podia fruir a Barcelona. Alabat sia Déu[,] que el trovo per tots els llocs!

Na Montserrat ha anat a buscar la partida de naixensa d'en Serafí al jutjat de Palafrugell. Som escrit an ell i a na Gracieta.

A Madrit diu que s'ha constituït una societat titulada Lliga de l'Espardenya.// Tots els socis s'oblígan a portar espardenyes sempre. Si no en pórtan han de pagar no sé contes pessetes de multa. Diuen que és per·a fer abaratir les sabates.

16. Avui han arrivat la s[enyo]ra Teresa Alcántara amb la seua filla. Déu volgués que aquí hi retrovessin la salut que ha perdut na Teresa filla.

Hem comprat cuatre ànecs més.

No plou i les viandes se moren d'aixut.

He rebut lletres de m[ossè]n Alcover. Me diu que fassi tanta feina com pugui que la pagarà bé.

23. Diumenge de Cincugesma. Diada santa plena de llum evangèlica. Que l'<e>Esperit diví comuniqués la claror que tan necessitem és lo que més he demanat avui a la comunió. És tot lo que se pot fer.

Ditxosa n'Angeleta[,] que Déu l'ha portada amb un lloc de vida contemplativa!

31. El mes de les flors se despedeix amb tramontana.//

Juny

1er. El mes ha comensat amb una furiosa tramontana que tot ho resseca. La gent s'afanya a segar a tot dai. Tota la fruita cau.

Avui del cantó de Sant Llop hem vist un foc mol gros.

2. El s[enyo]r Manel Alcántara ha arrivat.

3. Una festa de Corpus ensopida com mai l'hi hagués vista. Ni professó hi ha hagut.

4. Es dematí som anat a la vila. A la tarde hem anat a la font d'en Jofre. Tothom sega tan com pot. El blat ha mort avans d'hora.

5. El s[enyo]r Alcántara s'en ha entornat a Barcelona.

6. Avui han daiat el fals per segona vegada.

10. Anit passada amb les noies hem anat al teatre a Palafrugell. Han representat "Nostre Parla" de n'Ignaci Iglésies. Hi hem hagut // d'anar a peu perquè el tren ha quedat encallat. A dos quarts de deu arribàvem a ca<n>s Noi. En Paco ens hi esperava. La funció ens va plaure molt. A les dues arribàvem a casa. Hi hem anat amb l'Ernest de can Estela i en Claudi de na Rossenda i hem tornat amb els mateixos, més en Joanet Perla[,] que ens ha fet llum amb el fanalet de la bicicleta.

11. Som anat a la vila. A la tarde han vingut la s[enyo]ra del metge d[octo]r Vidal amb una de les seues filles. Han vingut a visitar les Alcántares[,] que són amics ja de joves.

15. Avui en Julià de Roma ha fangat sa feixa de baix de l'hort.

18. Amb les noies hem anat a les sardanes a Palafrugell. Tenim n'Hermínia de Peratallada.

19. En Jesús ha vingut a sembrar fals a sa feixa // de sota l'hort.
Tenim un gatet mol petit i maco.

21. Avui amb el tren de la vetlla ens han arrivat en Joanet i la Miria. Han comparegut més contents i aixerits que ni savian lo que els hi passava. Ens han sorprès.

22. Encare tenim n'Hermínia de Peratallada. Sempre està d'humor. Mai s'en aniria d'aquí!

23. Som anat al gir postal a cobrar 100 pessetes de trevais que he fet per a m[ossè]n Alcover. Hi som anat i tornat amb l'auto d'en Rovira. Al vespre els nanos han fet el tradicional foc de Sant Joan.

Les noies amb n'Hermínia i jo hem anat a Palafrugell[,] que hi havia molta animació.

27. Air al migdia varen arrivar en Roig amb na Gracieta i tota la mainada. La taula del menjador era ben plena entre grants i petits. Anys feia que no havíam estat tanta colla.//

28. Som arreplegat un refredat. Ja de tota la setmana passada que no vaig prou bé. Tot avui no tinc ànim per·a fer res. La calor ens té atuïts.

Avui n'Hermínia s'en ha anat.

29. Na Gracieta amb les noies[,] na Miria[,] en Joan i la Sara, amb en Paco i en Bofill, han anat a fira a la Bisbal. A la nit han anat a les sardanes del Casal a Palafrugell. Jo m'he quedat amb les petites i les senyores Alcántaras. En Roig s'en ha anat.

30. A la tarde ha plogut copiosament[,] sobretot con na Gracieta s'en anaven. Semblava talment que els treguéssim de casa. Els nens eren arreglats[,] tot enpaquetat i llest per·a surtir. Amb la inseguritat del dia de l'arrivada d'en Joan ha anat millor que s'en anessin.

Tota la tarde semblava que ens havian robat les criatures. Hi havia una quietut que no era la costum.//

Juliol

7. Dilluns vàrem tenir en Manel Serra.

Avui hem rebut lletres d'en Serafí des de Gósol. Diu que se va trovant millor. També n'hem rebudes d'en Pau, de m[ossè]n Alcover i de na Gracieta.

Som escrit an el d[octo]r Griera.

Es cunillets se moren. Diu que se móran per_tot.

Som al dia 13 i la llibreta reposa tancada.

Diumenge dia 11 va morir l'àvia Cantona de Mont-ras. Era parenta nostra. Al cel sia. Avui hi som anat a fê'ls-i companyia.

Som escrit an els s[enyo]rs Balcells de la Habana.

19. Per carta rebuda avui saber que air en Joar air va arrivar a Barcelona amb el vapor "Martín Saenz" de la companyia Pinillos. Sia benvingut. Lo mal[,] que ens veurem poc. Alabat sia Déu! Dies fa que no me trovo gaire bé.

25. Avui[,] Sant Jaume Apòstol gloriós de Jesús. Fa una calorassa que no comunica forsa per res.//

26. En Roig s'en ha anat de nou a ciutat.

27. "La Veu" porta una ressenya dels temporals que han fet una pila de disbarats a Barcelona. Diu que va ser una cosa mol forta.

Agost

3. Hem acavat el mes de juliol i comensat l'agost sense que hagi passat res que valgui la pena d'escriure. Poca cosa de les que escric la val[,] la pena[,] pro uns dies se té més humor que els atres. No som escrit an aquet lloc d'esplais meus, i això que me passo els dies amb la ploma a les mans com qui diu sense parar. Ni així escric a cap persona volguda. En atre temps més rialles per a mi sostenia extensa correspondència aixugant tantes llàgrimes com podia an els bons amics que plens de tribulacions amb mi acudian. Bon Déu![,] la nuvolada // negra i espessa que temps fa veig créixer, are la veig tan escampada i tan a·prop, que me fa entristir cada dia més. Fills i néts meus[,] que tan de goig me doneu[,] què vol dir que voleu deixar-me?

6. Avui hem rebut carta de la Habana. Diuen que ho tenim venut i tot enllestit. Al vespre m'han arrivat tota la meua colla estimada.

17. Han passat tantes coses que no sé si me recordaran. Com que són de trascendència miraré que no fallin.

El dissapte na Gracieta i en Joan varen fer excursions per aquets voltants. El diumenge dematí varen anar a Tamariu, Sant Sebastià i demés platges boniques de per allà. El dilluns, en Joan, na Gracieta, en Joan petit, la Miria[,] na Montserrat i jo vàrem pujar amb un auto d'en Rovira que ens va venir a buscar i vàrem fer una excursió bonica. A dos quarts de sis del dematí vàrem surtir. Varem anar dret a Tarruella. A les sis hi arribàvem. Varem pujar uns moments a // visitar a na Gràcia Janhoer. Surtint d'allà, vàrem fer camí dret a Figueres, amb una velocitat bonica que permetia contemplar a ple goig tants de camps sembrats d'arròs i demés llegums ben assahonades a punt de recullir. És mol interessant un viatge matinal per aquells plans inacabables curulls de blat de moro, fesolets, camps de mill, panís i melca, tot a mig granar. Vàrem travessar una pila de pobles contemplant-ne molts més per tots indrets. En Pepito Alegria (el xofer) savia el nom de tots i ens ho esplicava. Feia fresqueta.

Al arrivar a Figueres, vàrem baixar i menjar un bocí. Aviat de nou vàrem empendre la surtida dret a Roses. Passant per Castelló d'Ampúries vàrem baixar. L'auto ens va treginar passant per aquells carrerons tan antics i estrets fins a la iglésia principal[,] que és una veritable joia. Mai podíam somiar trovar tan bell tresor. Hi ha una maredédéu preciosa. És tota de pedra \alabastre/. Sobretot al altar major hi ha mol per mirar. Tota l'escultura de la fatxada també val mol.//

Roses és una vileta bonica arran del mar. Ans d'arrivar-i hi ha unes muralles antigues, i castells, i uns lla c s i corrents d'aiga del mar que deu ser de con tot era mar. Hi havia una munió de bestiar boví que hi pasturàban. A Roses no hi vàrem baixar perquè teníam el temps curt. Ens en vàrem tornar fins a trovar la carretera que va a Cadequés. El camí de Roses a Cadaqués mai s'acava. Reblincons i més reblincons, tot anant serpentejant montanyes i roquissers. Vegetació[,] poca. Tot és llècol (mena de pedra) i roca pelada. Ans de la invasió de la filoxera totes les montanyes éran aprofitable per vinyes. Els ceps nous no hi poden arrelar. Are tot són aliberes. La pobre gent ha tingut la paciència d'anar recullint les pedres i fer feixetes de terra lo més neta possible. Amb les mateixes pedres, han construït barraques per estar a sota sopluig con és necessari trovant-se allunyats de llurs cases. Puja que pujaràs, travessant una multitut d'aliberars que la carretera hi passa pel mig, vàrem arrivar dalt de tot // de les montanyes deixant les de Santa Caterina tan endarrera que amb prous feines les vèiem. Si n'érem[,] d'hores[,] lluny de casa. Per fi arrivàrem a Cadaqués. Se trova situada part

amb una montanya i part a la platja tota vorejant-la. No me va agradar tant com Roses. No se veu fins que s'hi és. Una riera travessa la vila. Els carrers de sobre la riera tots són de pujada[,] ben atapaïts de pedres posades d'una manera que per més anys que hi tranzitin no les gastaran. Sembla mentida que els veis d'aquella barriada puguin pujar per anar a missa puig l'iglésia és al bell cim de la montanya ont acava el poble. Tots són pescadors i alguns que llueixen amb xalets bonics són *americanos* o capitans de marina retirats. També hi ha alguns edificis de gent barcelonina que hi passa l'istiu.

Vàrem dinar amb una fonda que ens varen canâ de debò (cobrar car).

Havent dinat vàrem anar a visitar una família que en Joan i na Gracieta tenian de veure. Una cosa mol antiga consérvan les // dones de Cadaqués. Des de nenes, a les dones més veies totes van a buscar aiga a la font amb unes gerres que varian de tamany segons l'edat de qui les usa. Tenen tres nances. Una de cada costat i una que va solta. Són vernissades. Totes les que jo vaig veure éran de color vert. Les dones pórtan una capsana (mena de tortell de roba que fa cuixí an el cap). Quant van a la font s'hi pósan la gerra ageguda. A la font l'omplen d'aiga i se la pósan dreta dalt d'el cap. Camínan, enraónan, gíran es cap d'aquí i d'allà sense mai aguantar-se la gerra. Camínan tan sistentes que ni sembla que se moguin. De les esmentades gerres en diuen *dolls* i si són petites[,] *dulletes*.

A les d<e>u\es/ en sortíam i férem cap a Port de la Selba. Hi feia molta calor. És una vileta molt ben situada sobre d'unes roques i part plana vora la sorra del mar. Té un golf que sembla una joguina. Un port petit i rodó com fet expressament. Les montanyes n'hi ha de escabroses i de frondoses. A les primeres hi ha (que no // se veu) la Sel<v>ba de Mar. És un poblet amagat que tot sovint el confonen amb Port de la Sel<v>ba. Al bell cim d'una grant montanya hi ha me sembla qu'és un castell nomenat Sant Salvador de Roda. A mitjant montanya hi ha el monestir de Sant Pere de Roda. Està caient[,] malaguanyat.

Vàrem visitar la mare i germans d'en Nadal i Mallol. Una mare velleta i simpàtica, plena de bondat. Trista i anyorada del seu Pol que té a la República Argentina ja fa temps. És un dels seus cinc fills. En té dos, que li fan companyia. Són uns joves que desseguit se'ls hi veu la seua grant bondat. Són gent de mar, pescadors torrats del sol[,] mol amables; pro se'ls hi nota que no s'han mogut gaire de pel seu poble. No pas que siguin rucarols. Això de cap manera; només que són tan de les seues platges, de les seues vinyes i montanyes, que amb la seua conversa un no en pert el més petit detall. M'hauria agradat poguer estar allà un parei de dies per·a // fer-i una pila de

notes de les costums d'aquella bona gent. Ans de despedir-mos a la platja vàrem fer fotografies de nosatros i la família Nadal. En Joan amb els germans Nadal varen anar a veure una xarxa que tenen per a pescar tonyines. En diuen l'*art gros*. La tenen me sembla al arxiu de la iglésia i perteneix a tots els habitants del poble.

Vàrem surtir d'aquella xamosa vila mol ben impresionats. Vàrem passar per la carretera tot vora del mar entre_mig de vinyes que verdéjan. Passàvem de nou per sota el monestir de Sant Pere de Roda. Ben vora teníam les montanyes franceses.

Travessàrem la vila de Llansà i amb na Gracieta en vàrem recordar de la antiga cansó de la esmentada vila. Travessàvem plans i montanyes fent camí com el vent. A Figueres no ens hi vàrem aturar. A les vuit del vespre arribàvem a la Escala. Volíam veure la Víctor Català i era fora. Mol aviat en vàrem surtir arrivant a casa a les nou del vespre.//

El dia 10 era el meu cumplianys i de la petita Irene. Vàrem fer una mica de festeta com a bon recort.

El dia 11 amb el primer tren en Joan i jo vàrem surtir per Barcelona. Durant el tragecte enraonàvem poc. Preferíam contemplar els camps sembrats i vinyes i boscos. Després ho comentàvem. A Pineda va pujar en Manel de la Sara.

Arrivant a Barcelona amb en Joan vàrem anar a la casa Balcells a cobrar la quantitat que ens tenian del import de la venda de la nostre casa de la Habana. Després vàrem anar an el pis. M'hi vaig quedar sola esperant en Joan i en Flor. Vaig passar unes estones mol tristes. Una tribulació que me martiritzava. Pobre fill meu![,] per_tot el veia![,] per_tot hi havia el seu recort! Pensava que havia de deixar aquell pis que tants recorts m'hi quédan. És el que més llàgrimes i penalitats hi he passat vetllant les hores atribulades dels meus fills tan estimats com dissortats. Penalitats de tota mena hi he passat.// Les malalties d'en Lluís (a c s). La seua dolorosa pèrdua i aquell cuartet ont va donar el seu darrer sospir, voldria que fos meu, ben meu a fi que fos venerat per·a tots els que tan l'estimàvem! Quissab amb què serà convertit! D'aque<t>ll lloc, d'aque<st>lla casa, va sortir n'Angeleta un dematí de diumenge[,] festa de la Trinitat. A<quí>llà han viscut els meus fills i néts que tants anys feia no havia vist! Hi hem viscut ells i nosatros i allà els hauré de despedir… Quin torment més viu és per·a mi! Pensar que tinc de treure'n els mobles, tot lo que hi ha; fer un acte de forsa de voluntat i

permètrer que uns atres ocupin aquells llocs per·a mi tan venerats i que ni tant·sols hi podré entrar mai·més.

Tots aquets pensaments me transtornaven i me trastórnan sempre que hi penso.

En Joan i en Flor varen arrivar i junts vàrem anar a dinar al carrer d'Aribau.

Amb en Joan vàrem anar a veure en Gassiot i consultar-li quelcom que no enteníam bé. A la tarde en Joan i jo vàrem anar plujabatent // al Banc Español del Río de La Plata a depositar el xec que ens havian donat a can Balcells. Al vespre no m'aguantava. Vàrem sopar en Flor i jo.

El dia 12 vaig fer dilligències per·a preus i condicions de les conductores. Vaig anar a comprar i a veure na Neus. Vàrem sopar a casa. Vaig anar al convent.

El dia 13 es dematí vaig anar a confessar i a combregar als Àngels. Vaig comprar-me una mantellina per tot ús a fi de guardar la de blonda. Vespre de tot varen arrivar na Gracieta amb els dos grants. Vaig anar a posar-me d'acort amb na Celina per a la nostre surtida de Barcelona.

Dia 14. El vaig passar fent dilligències.

Dia 15. La gran festa de la Verge. Vaig oir missa i combregar als Paüls. A les onse vàrem dinar en Flor[,] na Gracieta[,] els nanos i jo. Ells s'en varen anar a pujar al tren del nort i jo an el de Fransa.// Ens hi vàrem trovar amb la bona amiga Celina i vàrem fer el camí juntes. Ella se<n> va quedar a dormir a casa. A la estació hi havia tota la jovenalla. Les nenes i amigues Alcántara, totes bé.

16. Amb el tren de migdia vaig anar acompanyar a na Celina a Palafrugell. A can Rovira va llogar una tartana que la va portar a Sant Sebastià. Jo vaig tornar cap aquí amb el tren de la una. Les noies i joves i la Sarola, varen anar a festa·major a la Bisbal.

17. Avui les noies han anat a Tamariu a preparar lo que se necessita per·a nosatros passar-i uns dies, an aquella quieta platja.

24. Des del divendres que som an aquesta quieta platja de Tamariu. És un veïnat de pescadors i alguna família de Palafrugell que hi reposa. Hi som amb les noies de casa

la Sara, n'Irene, la Mima i la noia de can // Tauleret. La casa que ocupem <és> la mare d'en Paco la va llogar. Com que no hi van, ens l'ha deixada per uns dies. Hi estem mol bé.

En surto ben poc. No me plauen les visites i converses, puig diu bé la mare d'en Joan que embrútan la conciència. Hi tenim amics[,] aquí.

Avui na Maria cumpleix anys. No fa gaire que s'ha llevat. Jo li deia que tant de bo els veiés cumplir cuatre vegades més els seus vint anys. Aixís encare que fos més vella que jo i els anys li pesessin, podria donar bons conseis per la copiosa experiència que tindria. Aquí, estic feta una veritable anacoreta. An aquet reconet de món tan joliu, no hi ha ni temple ni ermita ni rellotje. No se sent ni la més petita remor de vida activa si no és a la nit con els pescadors prepàran els urmeigs de pesca[,] únic medi que tenen de guanyar el nostre pa de cada dia.

Ni llegeixo periòdics, ni sé si n'hi ha. Mai sé quin hora som. Are ho comenso de // entendre regint-me amb els cants d'un gall que hi ha per aquí la vora i que està quelcom afònic. Ell me serveix de brúixula per·a saver mica més mica menys l'hora que som. Ni m'hi amoïno. No li ve d'un hora.

Les noies totes prenen banys[,] grants i petites. Totes hi tenim bona gana gràcies a Déu. Els joves de tant en tant ens hi vénen a visitar. En Paco tots els dies.

A casa de Llufriu hi hem deixat les amigues s[enyo]res Alcántaras. M'en vaig a escriure'ls-i an elles[,] an en Pau i an en Flor.

A les nits unes estones anem a veure triar sa xàb<u>aga (ret d'agafar peix). Hauen poc peix. És bonic[,] aquell moviment.

26. Són les set del dematí. Vinc de veure arrivar l'art a terra. Portàvan forsa peix bo. He comprat dos kilos de peix de fregir qu'encare saltava. He vist fer la repartició del peix an els que havian tirat de les cordes. A cada un d'aquets, con van a tirar els hi donen una contrassenya. Les contrassenyes consisteixen // amb qualsevol tros que els hi donguin. Una sabata dolenta, un tros de carta, un brot de lo que sigui, un tros de plat trencat etc. Cóntan bé cons n'han donats i fan tants muladonets de peix com contrassenyes han donat. Després els de les contrassenyes van a cobrar el peix que s'el venen allà mateix o se'l mengen. Si no pórtan contrassenya no hi ha peix per·a ells.

Fa tramontaneta pro fa bon temps. La mar cabreja. El sol és viu pro aquí no hi fa calor.

Avui en Reimbau ens ve a buscar. Les nenes s'han banyat tots els dies i tenen molta gana i delit per·a jugar. No sémblan les mateixes de tan refetes. Jo de bona gana m'hi passaria tot l'istiu[,] amb aqueixa quietut.

La Sara diu que se prepara la pistola ben carregada per si pel camí ens súrtan *bandidos*. Ella els allunyarà i potser en matarà algun. És de lo més endiastrada!//

Setembre

1er. Hem passat els dies de festa major. L'ofici va ser mol pobret. Mai l'i havia vist tant. A la tarde no hi va haver sardanes ni res que fes oloreta de festa·major. Tart de tot els joves se varen animar i varen llogar la cobla de Pals per la ballaruga de la nit. Varen ballar amb una cuadra de cal Frai. Els atres dies s'hi acullen tota mena de bèsties. Nosatros sèiem amb una estable, i els joves penjaven llurs gorres i capells a les estaques que serveixen per·a fermar els animals. No sé pas ont devian dormir[,] pobres bèsties[,] aque<st>lla nit. Amb cuatre taulons penjats, varen conjuminar un lloc per a la musicalla que prou els hi devian treure la son la vellugadissa de pois de gallina que hi devian trovar, puig diu que és el lloc ont hi dormen les esmentades bestioles. Hi vàrem estar poc.

L'endemà vaig acompanyar les noies a Santa Rosa de Llafranc. S'hi varen divertir molt.

El dia 31 vaig anar a Palafrugell per la qüestió del empadronament i les cèdules.

De bona gana reposaria deixant tant enrenou // de festes[,] que totes m'hi sóbran, pro la joventut no s'ho mira pas aixís. Se volen divertir.

23. Mare de Déu![,] quants dies sense escriure! Miraré d'anar desgranant tots els aconteixements que ens han passat des de la darrera nota.

El dia 4 amb el tren correu vàrem sortir d'aquí les noies de casa, la Sareta, n'Irene, la Mima i na Mercè Tauleret. Arrivant a Palafrugell les vàrem acompanyar a despedir-se de ties, oncles i cosines. Vàrem pujar al auto de dos quarts de dues. Fins a Palamós vàrem anar amb tota comoditat. Allà, ens fèren canviar colocant-mos amb un atre que ja gairebé era ple, fins a Sant Feliu de Guíxols. Varen descongestionar el comvoi posant un atre auto. Per fi entre pols i salts i una pila de molèsties més que ocasiona el viatjar, vàrem arrivar a Llagostera[,] ont hi varen enquibir tota una cobla amb tots els instruments que els varen posar a sobre del auto. Feia bon temps. Vàrem arrivar a Caldes.//

A Pineda vàrem deixar na Mersè i les nenes. Ens hi esperàvan en Joan grant, en Francisco de les Planes i els seus fillets. Arrivàrem a Barcelona bé trovant na Gracieta i en Flor enfeinats preparant el viatge.

El diumenge en Serafí va arrivar de Gósol. A la tarde s'hi varen reunir una colla d'amics. El dilluns en Joan grant va arrivar de Pineda per acavar d'enllestir lo del passatge. Aquell pis semblava un magatzem de tants baguls[,] maletes i enrenous. Al vespre na Gracieta i en Joan varen anar a Pineda. El dimars a les dotse varen tornar tots[,] grants i petits.

A la tarde ens vàrem reunir tots <a> els germans i jo unes estones. Havíam d'acavar d'enllestir lo de la herència del seu pare. L'endemà… Quin dematí va ser per·a mi! Quin torment per la meua ànima atribulada! Plena de recorts que tots m'adolorian. Aniversari de la pèrdua del cap de casa que tot ho regia a voluntat seua (a c s). Catorse anys cumplia que m'havia quedat sola amb la colla de fills estimats, i tan poca sort que hi he tingut. En aquells moments // havia d'allunyar de mi les tribulacions sentimentals per·a donar lloc a la serenitat que necessitava a fi de repartir la herència que perteneixia an els meus fills. Precisament moments ans de separar-mos potser per·a sempre més! Vaig plorar molt, pro molt. ¿Per·què plorava? Tot plegat m'adoloria! Són moments tant solemnes que 'l cor de mare més insensible s'hi conmou. Com no m'habia de entristir jo[,] que sempre som estat tota ben seua no desitjant atre cosa que la seua salut i felicitat? Com ho havia de soportar veient la vellugadissa dels nanos que per tants temps anyoraré! I pensar que anant bé els veuré tots camviats. Allunyats dels anys d'infantesa[,] que són els més hermosos! Tots aquets pensaments tan plens de tendresa tenir-los de barrejar amb repartició d'herència i no tenir més remei sinó tirar de banda els primers i semblar-me que ni jo era la mare ni ells éran els meus fills estimadíssims, veién-me obligada a tractar amb ells interessos[,]// contractes i pagarés i rebuts que entre mare i fills no deurian d'existir. Hauria de bastar la conciència de cada un. Tot plegat per mi va constituir una nota tan dolorosa que mai més olvidaré. Vaig anar-me'n amb un lloc ben sola a fi de donar lli<b>vertat an el meu doll de tristor que no podia dominar. Na Gracieta va trovar-m'i i va compendre el meu estat tan afligit. Les dues vàrem juntar la pena i ens la vàrem alleugerir lo possible. També ella és mare!

Del cap d'unes estones vàrem baixar l'escala d'aquell pis de Consell de Cent 291 A 3er, lloc que tants recorts hi tinc i que mai·més hi tornaré. A baix hi havia les germanes d'en Joan[,] Matilde i Orfèlia[,] amb els seus marits i fills. Allà varen despedir-se dels seus fills i néts. Jo vaig volguer anar fins al port. Mai havia estat tan

àrdida! Crec bé que el sofriment tan fort que encare tenia del aconteixement de feia poca estona me donava coratje. D'atre manera no m'esplicaria la meva serenitat.

Era tardíssim. Els que se tenian d'embarcar[,]// junt amb en Flor i en Serafí, varen pujar amb dos autos i nosatros amb dos cotxes. Tots plegats cap al port. Arrivant allà, els meus estimats ja éran an el vapor. Durant les estones que hi vàrem estar els del barco i els de baix tréian fotografies. S'hi veu com n'Irene té el bracet enlaire despedint-se. Aixís va comensar el primer xiulet de la furiosa sirena i el vaixell va comensar de moure's. Nosatros despedint-mos i en Flor enfocant-los bo i fent voleiar els mucadors fins que ja no ens coneixíam. Lo darrer, en Joan va aixecar la petita Emília ben enlaire com a recort. Aixís va acavar la nostre separació fins… quissab! Tant·sols Déu ho sab. <Déu> Ell m'els guardi nit i dia.

Amb molta colla dels que <ll> havian anat a despedir-los vàrem retornar fins a casa.

A dinar sopar i dormir s'hi va quedar en Manel Serra. L'endemà va arrivar na Carme Bach. Jo no tenia esma de fer cap dilligència. Estava mol desolada.//

El dijous vaig anar a veure n'Angeleta. Els dies passàvan tan calurosos que no se podia anar pel món.

El dissapte amb les noies[,] na Carme i en Serafí vàrem anar a veure els jardins de Monjuïc. Al vespre ens varen arrivar pare i filla de can Nau.

El diumenge al dematí vaig anar a portar els diners (o més ben dit[,] un xec) a n'Angeleta i a la tarde a Sant Vicens dels Horts.

Els atres dies anava fent pro no podia fer gran cosa perquè ningú s'en anava i no podia desfer els mobles. El dimecres de bon dematí s'en varen anar els Naus i na Montserrat. El dijous na Carme Bach, i en Serafí el divendres.

El mateix dia vaig enviar un carro de mobles a Pineda. Quant vàrem poguer, vàrem anar triant[,] desmuntant i classificant els mobles que tenian de quedar-se a ciutat i els que tenian de <anar> venir a casa de Llufriu. Vaig endur-me'n una feinada mol grossa. El dissapte al dematí per lla les nou va arrivar la conductora, els homes i llivants i curriola, i amb poques estones // ho varen tenir carregat. Tot ordenadament, ràpit i amb ordre. No varen trencar res.

A les deu varen acavar i llavors va arrivar el camió d'en Rovira. Els mateixos homes de la conductora varen carregar el camió i a les dotse ho teníam tot carregat. Tant·sols quedàvan els mobles d'en Flor[,] que a la tarde un mosso de corda els va venir a buscar.

Vaig anar a la casa de les conductores, vàrem enllestir l'inventari i pagar tota la feina que havian fet aquell dematí. Estava cansadíssima. Vàrem dinar amb na Maria i na Mersès Tauleret al menjador del pis. Elles assegudes a terra, amb un diari per estovaies i jo seient amb una cadira d'en Flor.

A la tarde amb les noies i jo vàrem [anar] a les Planes de Vallvidrera. Mai hi havia estat. A la nit vàrem dormir amb un matalàs que ens va deixar la portera. A dos quarts de tres ens vàrem llevar, sortint del pis a un quart de cuatre. Vàrem oir missa a // Betlem. Vàrem pujar an el primer tren fins a Caldes. Allà vàrem pujar amb un auto que hi anàvam com premsats. A Llagostera ens vàrem trovar amb el camió dels nostres mobles. Nosatres vàrem continuar viatge fins a Palafrugell. Vàrem pujar al tren de la una arrivant a casa quant descarregàvan l'últim paquet del camió. En Reimbau els hi ajudava.

27. Tota la setmana l'hem passada endressant coses. El dijous s'en va anar la s[enyo]ra Alcántara i air diumenge en Roig i na Teresa.

Avui amb na Montserrat hem anat al Banc de Palafrugell a cobrar el xec de la part d'herència que li ha pertocat. Ho invertirem amb valors. No ho tenim ben decidit.

A la tarde som anat a fer companyia a la dida i als seus fills. Se'ls hi ha mort la aixerida filleta de na Marta. Tenia nou anys. Des que na Gracieta són embarcats n'hem rebut una pila de noves[,] totes inmillorables. Darrerament hem rebut una postal // de Pineda. Diu que han rebut radiograma dient que passàvan l'ecuador amb tota felicitat.

28. Som escrit an en Serafí. Amb les noies hem resolt assuntos de interès per·a totes.

N'Hermínia de can Nau és amb nosatros.

29. Som escrit als s[enyo]rs Balcells de la Habana i a na Carme Bach.

Torno a comensar d'escriure per el Diccionari. Fa més de dos mesos que no hi he pogut fer res. Are potser reposaré.

Octubre

1er. Volia anar a la vila i el mal temps no ho ha volgut,

A Palau amb una casa hi ha caigut un llamp i ha mort 5 vaques.//

2. Avui s'ha casat n'Enric Janoher.

Hem rebut carta d'en Serafí des de les Planes.

També n'hem rebuda de la s[enyo]ra Teresa.

M'estic fent un vestit negre per anar a casament.

3. Som escrit an els meus de l'Argentina.

4. Amb na Montserrat hem anat al Banc de Palafrugell per acavar d'enllestir la colocació dels seus diners.

5. Som escrit a na Neus.

6. Avui m'acavo el vestit.

7. S'ha casat avui na Lluïseta Rocas amb en Ricardo Fina. Érem més de 130 de colla. Quin goig que feien. Estàvan contents tant ells com els avis, cunyats i la família tota. Que per molts anys els hi perduri. L'avi Rocas no quevia a la pell.//

9. Avui en Serafí ha arrivat de les Planes. Està forsa bé de salut.

Tenim n'Hermínia. És la que fa més broma.

10. Som anat a la vila. M'he cansat molt. Hi he trovat na Benita de Sant Antoni i hem vingut cap aquí. A la tarde amb les noies de casa i n'Hermínia de can Nau han anat a Palafrugell.

He portat un plec al recader. Era per l'Institut d'Estudis catalans. Tenim feina per a ells i per a m[ossè]n Alcover.

11. Vespre de tot he rebut un paquet de 7.000 paperetes en blanc. Hi haurà feina.

Sempre plou. Fins les plantes tórnan florir.

19. De tristíssim recort. Estic esperant per si puc anar a missa i a combregar en memòria del nostre Lluís tan estimat (a c s). Tres anys fa avui que ens va deixar. Ja som tornat de missa // en nom de Déu. El sol de tardor és preciós. Fa bo d'estar-i.

Na Montserrat ha anat a Peratallada. En Serafí a montanya. Ha dit que la pineda se fa mol rebonica. Hi farem taiar llenya per l'hivern.

Som escrit al d[octo]r Griera.

20. El meu sant. No he pogut oir missa perquè no hi han tocat. He rebut felicitació de na Neus i de n'Hermínia de Peratallada. Avans en rebia moltes. Are ni les desitjo. Amb l'adolorit recort qu'en tinc[,] d'aquestes diades[,] no me plauen les felicitacions. Alabada sia la gloriosa patrona meua santa Irene.

21. En Serafí ha anat a Perpiñà a fer compres.

22. Ja ha tornat. Ha portat impermeables.

30. Sempre deixo passar dies i més dies sense escriure a les planes d'aquesta llibreta!// Tan bona confidenta com és per·a mi!

És que no tinc temps. Trevaio per el Diccionari. He volgut repassar roba veia i tot plegat fa poc dia i no se fa gran cosa.

Els periòdics ja fa dies que pàrlan del sacrifi heroic del batlle de Cork. Déu el tingui a la glòria. Era bon patriota i catòlic fervorós. Tan de bo que el seu martiri servís per quelcom profitós!

Dimecres passat vàrem rebrer les primeres lletres de na Gracieta. Eren poques, pro deia que havia escrit extensament an els nois encarregant-els-i que me la remetessin. Com que els correus no van a l'hora, això ho deu fer que no s'hagi rebut.

Hi ha més de quinse dies que plou. Sa riera ha vingut grossa. La resclosa de can Candalé fa una fressa fantàstica. Quines fires de Girona! En Serafí s'en voldria anar i no pot per tant de mal temps. Na Maria és a fira a Peratallada. No sé com s'ho // faran per tornar.

En Serafí fa un covenet. Ha sortit l'arc de Sant Martí. Era petit pro mol ben *pintat*. Feia sol i plovia. Tan com plou i no se fan bulets. Totes ses alibes cauen.

31. Mare de Déu si va ploure air! Fa molts anys que no havia plogut tant. Ens ha fet tot ple de disbarats. Ha tirat un bon tros de paret del hort de dalt a terra cap a can Moragues. D'esllavissades n'hi ha una pila. El correu no ha pogut passar a can Roig de sa Farga i Brugueres per tanta aiga que passava per la carretera. Sa riera ha passat per

sobre del tros de cap a can Candalé. Avui fins a la una no ha passat cap tren. En Serafí hi ha sortit. A Pals diu que l'aigat s'en ha endut el cementiri. Diu que ossos humans estan escampats per tot que fa llàstima.

El jove rei Alexandre de Grècia ha mort. Li ha causat la mort una mossegada d'un // mono. Mai se té prou escarment.

A Barcelona hi ha molts assessinats. Hi ha vaga d'una pila de rams (oficis). Els tranvies estan a les cotxeres i els arreconats Riperts (cotxes antics menats per mules) tórnan fer el servei junt amb camions.

Novembre

1. Totsants. Un dia gris, sol[,] molt sol. Cap al vespre ha fet una tormenta de trons i llamps que feia por.

7. Diumenge. Tota la setmana sense escriure res. Divendres vaig anar a la Bisbal. Allà hi vaig practicar les meues devocions de 1r divendres. Vaig comprar un sac de blat de moro. També vaig comprar un despertador que me va costar 16 pessetes. Vaig comprar un llum i una manteleta per mi. És de llana. Vaig tornar amb el tren correu.//

Air les noies varen sortir amb el primer tren i varen anar a Barcelona a proveir-se de roba d'hivern. Allà hi ha més per triar. Varen tenir la pega que el tren va descarrilar com ho té per costum. El segon tren també va quedar encallat. Tot air varen anar malament.

Avui som estrenat el reclinatori que vaig encarregar construir a Palafrugell. És modest pro revingut (fort). M'ha costat de obtenir-lo perquè no me decidia. Per ajoneiar-me i aixecar-me tenia dificultats. Are estaré millor. És sense pintar. La fusta blanca me plau més. Aixís no deixa mai.

La bullanga barcelonina continua. Quissab els dies que fa no circúlan tranvies i hi ha a milers de operaris en vaga. Tots els dies hi ha assessinats de patrons o trevaiadors que no volen rebelar-se. «Les ordres del Sindicat lliure no es discuteixen» (són paraules dels sindicalistes que mànan). Quin Sindicat més lliure! Ni tant·sols permet que els associats s'ho meditin o enraonin. No sé ont anem a parar!

La epístula d'avui és un enfilall de consells // tan suaus… tant dolsos i tan interessants que comunícan fervor i llum divina més clara que tot lo que el món pot oferir. Tant de bé que se poria fer amb la ploma de bons autors! Aixís seguirian els

consells epistulars del gloriós apòstol sant Pau[,] que mana que tots tenim obligació de propagar la fe divina segons els medis amb què Déu ens ha afavorit.

Amb el correu les noies han arrivat. Han comprat tot lo que necessitaven. Han parlat amb en Serafí. Diu que de nou avui s'en va a montanya. Tan·de·bo li anés bé.

A Barcelona avui els tranvies hauran tornat a circular i els metalúrgics demà dilluns rependran el trevai. Un pedàs més a la qüestió social. El governador s[enyo]r Bas ha dimitit.

Hem rebut carta de na Carme des de Sabiñánigo (poble del Aragó)

Vaig llegint d'en Ramon Llull. M'interessa.

8. Fan dies esplèndits. Comensa l'estiuet // de Sant Martí.

9. Hem cullit alibes corcades i mig pudrides per causa de tanta pluja. No se fan gaires bolets.

16. Avui hem enviat un plec de paperetes lulianes a m[ossè]n Alcover.

Hem rebut carta de n'Hermínia. Diu que en Serafí li ha escrit des d'Arbúcies.

17. Som escrit a m[ossè]n Alcover i an el s[enyo]r Montoliu del Institut d'<e>Estudis Catalans.

19. Amb el darrer tren en Serafí ha arrivat de Sant Marsal. Fa bona cara.

He comprat un faussot (faus petita).

22. Som anat a la vila. Som fet una llista de noms per el Diccionari. He fet l'autòpsia an es guié d'una gallina que està força malalta. Li som tret tota la brossa // estantissa que hi tenia, li he ben rentat amb aiga timolada i li he cusit la ferida amb seda. Després tan el cusit com la ferida li he ben untat amb un ungüent fet amb sutge i oli i l'hem posada amb un lloc sola que ningú la molesti i *Déu hi farà més que nosatros deia en Tomaz Paó que curava amb oracions*. Veurem si ho pairà. Ho he fet atres vegades i sempre m'ha anat bé. Avui ho he fet com qui diu morta per morta puig estava mol acavada.

26. Cada dia plou. Són les vuit del dematí i l'aiga cau a samalades.

Sa gallina operada va tirant.

Aquets dies hem rebut carta de na Gracieta. Avui n'hem rebuda de m[ossè]n Alcover. Diu que remet un gir.

Són dos quarts de deu de la nit. Estic escriguent per el Diccionari. No fa gaire he sentit dos trets. Devian ser als lladre//gots de gallines.

28. Hem enviat un plec de paperetes pel Diccionari del Institut d'Estudis Catalans.

Desembre

1er. Hem estrenat un llum que va amb benzina.

2. Hem rebut carta d'en Flor.

3. He contestat an en Flor i som enviat carta a n'Angeleta.

De Barcelona arríban noves alarmants. Han assessinat an en Lairet. El terrorisme mana i fa moltes desgràcies.

4. Avui no han arrivat periòdics. En Flor ha escrit que a Barcelona hi ha revolució. Ell també ha hagut de plegar per manament // del sindicat.

Tenim na Benita Ribes i n'Hermínia de can Nau. Anem cullint alibes.

5. Amb les noies de casa na Benita i n'Hermínia hem anat al teatre de Palafrugell a veure "Terra baixa" d'en Guimerà. Els artistes han treballat bé. En Borràs sempre ho fa inmillorable. L'obra m'ha agradat molt.

6. Na Maria amb na Benita han anat a Sant Antoni.

Som escrit al Institut d'Estudis Catalans i a m[ossè]n Alcover.

De Barcelona poques noves i dolentes. Tant·sols ve la "Publi" perquè no és associada.

7. Som anat a la Bisbal. M'he comprat unes sabates de castor ben forrades. Avui hi havia una gelada que semblava tot nevat. Després ha fet bon sol.//

També avui només ens ha arrivat la "Publi". Cap més periòdic ha vingut. Ni d'en Flor hem rebut carta. Me preocupa bastant.

8. La festa pobríssima[me]nt celebrada aquí de la Puríssima. Sia per·a sempre beneïda i alabada.

Tota la tarde aquí ha estat ple de gent. És lo de les festes. A ciutat me passava lo mateix.

10. Avui hem acavat de cullir ses alibes. Fa un dia rúful. Tramontana fina[,] petita[,] pro d'aquella que taia. El cel gris com si tingués de nevar. De tan en tant guspireja.

Air varen tornar portar "La Veu". Des d'avui fa vuit dies que no surtia per causa del gran rebombori de la ciutat.

Avui han nascut una pila de cunillets.

11. Amb el correu del vespre hem rebut carta de na Gracieta per en Serafí.

Vaig fent feina per el s[enyo]r Carreres i Artau.// No la pàgan, pro me plau fer-la. Aixís veurem les tradicions[,] usos i costums dels nostres passats que Déu tingui al <c>Cel. Jo voldria que no quedés ni una engruna de lo que ells coneixian que no fos apercebuda. Hi ha encare molta cosa amagada que convindria que surés.

14. En Serafí ha plantat tot ple de ginebrons. Avui ens han desfet ses alibes.

17. Hi ha una glassada que Déu n'hi do!

Escric an en Florenci.

18. Ens hem llevat i tot era ben blanc de neu. Tot avui neba sense parar. Fa fret intens.

19. Tota la nit ha seguit nevant. Després ha plogut tan fort que sa riera ha vingut grossa i bruta que feia por de mirar-la. Són les tres de la tarde i sembla que hagi de tornar caure neu. Fa molta fret.//

Avui són les eleccions <municipals> de diputats a Corts.

Som escrit al s[enyo]r Carreres i Artau.

20. Na Montserrat ha anat a portar-me un plec de floklore a Correus. Fa tanta fret que no se té ànim de fer res.

Escric a na Carme Bach.

21. Sant Tomàs gloriós apòstol de Jesús. Fa un sol esplèndit. En Serafí ha anat a fira a Palamós. Ha comprat un·atre llum per·a benzina. És més gros que l'atre. També ha portat un arbust-mimosa avidat.

24. Hi ha dos dies que passo un refredat fort. El temps és inmillorable.

En Serafí amb en Lluís Xicu han plantat la mimosa i arréglan el jardí.

25. Diada santa de Nadal. El meu refredat continua. Amb prous feines a missa // i a combregar he pogut anar. Aquí tot és fret i àrit. No se fa cap solemnitat. Tot amb rutina barruera i prou.

26. Hem rebut felicitació dels Alcántaras. El meu refredat no cedeix.

27. Anit ens han robat 4 gallines i un gall preciós. Han deixat la gallina malalta[,] que està forsa millor[,] i una lloca am<p>b pollets. Ens hem tret bona rifa. Tot plegat valian una pila de pessetes. I els ous que haurian fet.

28. Tinc molta tos que m'ha deixat el refredat. Avui s'en ha anat n'Hermínia.

30. Som escrit a na Gracieta. L'hi hem enviat <un> un calendari gros d'en Manelic.

Hem rebut carta de na Carme. Diu que no vindrà fins diumenge.//

31. Es cunís petits se moren. Les noies i en Serafí per qui vora d'es foc els hi donen llet.

No tinc tanta tos. Tin una feinada amb el Diccionari de m[ossè]n Alcover.

En Reimbau ens ha portat parés de la Bisbal.

En Serafí fa un covenet i un biombo i ompla tot per qui de ginebrons de tota mena.

L'any que s'en va a finir ha estat de molts moviments. Hem venut la casa de la Habana, repartint a cada u lo que li pertocava. Hem deixat el pis del C(onsell) de Cent. Els nostres estimats s'ens han embarcat de nou.

Vaig a plegar despedint-me de l'any, i que s'en vagi a fi de donar entrada an el nou.

Llufriu 31 de desembre 1920.

Vora el foc de la llar de casa nostra.

Irene

¡Alabat sia Déu!//

1921

Gener

2. Diumenge. Comenso les notes en nom de Déu i la verge amb una llibreta que va ser de la nostra aixerida Sara con anava a l'escola de les s[enyo]ra Sans. Hi ha encare una pila de *qüentes* que hi deixaré per·a memòria d'ella. Per a mi tenen més acceptació que si fossin d'un advocat. Hi ha un ninot dibuixat que me fa cara de ser de mans de la seua mare. Veig qu'encare no s'en ha curat[,] de fer ninots.

Vespre de tot ens ha arrivat na Carme Bach. En Serafí ha anat a esperar-la a Flassà. Té bon aspecte de <S>salut.

3. La boira que feia tants dies ens enboltava ens ha deixat. Bon vent i barca nova!

En Serafí i en Peio fan un biombo.//

15. Amb l'interval de tants de dies tant·sols hi ha per contar d'haber rebut una extensa carta de na Gracieta per en Serafí. Jo n'he rebudes de na Neus, de m[ossè]n Alcover i del s[enyo]r Carreres i Artau i d'en Florenci.

El dia 4 va morir la pobre Cristina (a c s).

El dia 12, amb na Montserrat vàrem anar a la rectoria a despatxar documents.

16. Avui a missa primera han publicat la primera amonestació per·a el pròxim casament de na Montserrat. Fa tramonana seca.

17. Sant Antoni gloriós. Hi ha hagut ofici celebrat al mateix altar del sant.

A la tarde en Serafí s'en ha anat a Barcelona. Les noies amb na Carme l'han acompanyat fins a Torrent. Na Maria i n'Hermínia fins a Sant Climent i des d'allà elles s'en han anat a Peratallada.

19. Fa molta tramontana. A Barcelona tots // dies hi ha assessinats de caràcter social. És un veritable terrorisme. A ple dia, a la nit i per tots els carrers hi ha trets, morts i ferits. Per_tot diuen que és igual. Ningú està content.

20. Continuem amb tramontana pro no tan forta.

21. Diada del nostre gloriós patró i màrtir s(ant) Fructuós. Tenim un s[enyo]r rector que acaba de deixar de banda totes les festes.

22. Amb na Carme hem anat a la Bisbal. M'hi he comprat una pell. Hem tornat amb el correu. En Serafí diu que el d[octo]r Pla i Armengol li ha dit que acava d'estar bé del tot. Tant de bo fos aixís!

23. A la tarde na Carme, n'Hermínia i les noies de casa han anat a Palafrugell. Tinc mal de dents.

24. En Serafí ha arrivat mol content.//

27. Rebem carta de na Gracieta.
Som enviat un plec de 3.000 paperetes a m[ossè]n Alcover.

28. Som escrit algunes cartes fent avinent el pròxim casament de na Montserrat.

Febrer

2. Som anat a la única missa que hi ha hagut. Han beneït candeles.
Som escrit a na Gracieta.

6. Diumenge. Els dies són fredíssims.
Ha vingut na Benita de Sant Antoni.

7. Na Benita s'en ha anat. Som anat a la vila. He convidat na Mersè, na Lluïseta Rocas i an els seus pares i germana.
Na Maria té febre. Un emberinat flemon // amb una galta l'i produeix.

9. Fa molta fret. Tot avui arriva gent esperant la festa del casament. Amb el tren del vespre ha arrivat en Manel Serra. A sopar éram bona colla i fèiem un bon foc.

Per lla dos quarts d'una de la matinada d'avui dijous, han arrivat dues tartanes, amb les que hi ha vingut en Paco amb els seus pares i alguns parents seus. Del cap d'unes estones ha arrivat la tartana de can Fina amb el s[enyo]r Manel, el seu fill Ricardo i l'agutzil del jutje.

Tota la colla ens hem encaminat cap a la iglésia. Eren cap a la una. Era mol fosc i feia fret.

La jovenalla feia broma. Els nuvis cada un d'ells anava amb els seus més íntims, encare que tots fèiem una sola colla.

Arrivant a la santa casa de Déu he passat per una impresió mol forta. Me dominava una grisor extensa veient que l<a>'aconteixement se tenia de verificar no tant·sols amb sensillesa // puig aqueixa me plau sempre, sinó fins s'en pot ben dir amb pobresa ridícula. Jo hauria volgut que l'acte s'hagués celebrat a Girona amb poc convit. Els pares d'en Paco també ho desitjaven, pro no érem nosatros que ens havíam de preocupar d'això perquè els nuvis, i tant·sols ells[,] s'ho determinaven. Ningú els hi treia del cap voler fer una bona festa matinal, amb parents i amics, sobretot jovenalla. Deien que sense forsa colla no semblaria festa, i que per a ells era la més grant de la seua vida. Aixís, que ells varen disposar. Si hagués estat de dies també ja era un·atre cosa. Un hora tan soliua i quieta. Durant la cerimònia ens enllumenava tant·sols la llàntia del Santíssim i dos ciris indispensables que varen encendre. El s[enyo]r rector[,] no sé si ensoniat o de mal humor. Els nuvis varen ajoneiar-se, acompanyats cada un dels seus més apropats. Per esser tant de nits que no hi havia els escolanets, va servir-ne un dels del convit. Com que no era temps de velacions, no hi va haver missa. Tot va ser enllestit amb poques estones. Tots plegats // vàrem entrar a la sacristia i se va firmar com és de costum. Havíam convingut que prescindiríam de les costums novament establertes de fer demostracions d'afecte[,] abrassant-se[,] plorant i atres ximpleries per l'istil. Totes les esmentades demostracions pórtan estats anímics que no convenen a ningú.

Enllestit tot, ens en vàrem entornar cap a casa amb la mateixa fret i la mateixa fosca matinada, i la mateixa colla que hi havíam anat.

Arrivant a casa ja tenian dues taules llargues al menjador totes plenes de un bé de Déu de jonquillos que ho perfumaven tot. També hi havia el desdejuni ben preparat[,] que s'hi varen ben lluir na Maria[,] n'Hermínia i na Caterineta. Una taula la presidian

els nuvis i l'atre na Maria amb n'Hermínia. Els Fines, pare i fill[,] varen volguer quedar-se an es foc fent torrades[,] rustint arengades i trumpinant vi blanc junt amb l'agutzil i es tartanés.

Tota la nit fins a la sortida del sol hi va haver un bon foc de tions i estelles com // se necessitava amb una nit tan crua. El desdejuni se componia de xacolata, dolsos i vins de diferentes qualitats, junt amb cuatre confits perquè no s'acavi la bonica costum que tan va caient en desús.

Con va ser hora de que els nuvis s'en anessin a la estació per·a surtir amb el primer tren, tota la jovenalla els varen acompanyar.

Durant el refresc hi va haver dos parlaments. Primer en Manel Serra[,] que va comensar mol ensopit, pro se va anar descapdellant que al fer esment dels nostres estimats que tan allunyats tenim, l'emoció que vàrem sentir va ser tan forta que tots vàrem acavar per plorar. Beneïdes llàgrimes d'anyorament tan sentit! Tots dos parlaments varen ser mol aplaudits.

Quant la jovenalla varen tornar de la estació enfredorats a més no poguer se va armar la ballaruga. Na Maria tocava el piano i a l'entrada s'hi divertian ballant vells i joves i tots els que tenian fret i ganes de ballar. A dos quarts de sis s'en varen anar // la primera colla[,] que encare pensaven dormir unes hores essent la nit tan llarga. També s'en va anar la tartana de can Fina. La jovenalla no en tenia[,] de son; i no hi va haver manera de que desfilessin. Varen ballar unes estones més i rendits de fret que ni la ballaruga els hi feia passar, varen venir-se'n vora del foc. Vinga contar coses i fer broma.

El sol sortia con s'en varen anar la darrera colla. Jo vaig ser la darrera d'anar-me'n al llit.

Aixís va acavar la festa dels enamorats esposos Montserrat i Paco. Déu els hi permeti fer una pila d'anys d'amorosa companyia i que vegin en_torn seu fins a la tersera o la cuarta generació. Amén.

18. Hem rebut lletres dels nuvis i d'en Flor. Totes pàrlan del viatge de noces. Dimars prop_passat se varen embarcar cap a Mallorca.

Air amb na Carme vàrem anar a Esclañà. Al migdia na Maria va arrivar de Pera//tallada. Fa fret i està núgul.

19. Avui amb en Serafí[,] na Carme i na Maria, hem fet una excursió bonica. Ha fet un dia esplèndit. Fins hem tingut calor i tot. Hem sortit amb el tren de les nou fins a Sant Joan. D'allà a peu hem anat fins a la platja de sa Fosca. Mai havia estat. En Serafí ha tret algunes fotografies. Ell amb les noies han buscat un lloc que hi hagués roques per·a fer una vista bonica. Jo m'he quedat reposant amb un seient d'una frondosa pineda, contemplant embadalida les enfurismades ones, rebatén-se unes amb atres sense donar-se repòs. Hi he resat els catorse parenostres del viacrucis. Aquell moviment del mar convidava a enlairar l'esperit cap al cel comunicant bellíssimes emocions ben allunyades del burgit mundanal. El mar és bonic sempre. No me cansaria mai de contemplar-lo.

Quant hem sortit d'allà, per uns caminets enroquissats hem fet via dret a Palamós. Arrivant allà hem passejat una mica i ja ha estat hora <d'>// d'anar a la estació per·a tornar cap a casa. Una excursió bonica pro feta massa de·pressa.

20. Air vespre va comensar el novenari per·a les ànimes dels difunts d'aquet poble. Va fundar-lo aquella tan estimada cosina Pistola (a c s).

Hem rebut carta de na Montserrat. Són a Montserrat. Haurà ben pogut contemplar a la seua patrona d'ella i de tots els catalans.

21. Hi ha unes boires fenomenals i lletges. Plou.

22. Na Maria ha surtit per Barcelona[,] ont s'hi trovaran amb na Montserrat i en Paco.

24. Tenim cunís petits. Segueix plovent.

26. Amb el tren de les set en Serafí s'en ha anat a Barcelona. Hem rebut lletres de les noies i en Paco, escrites a la tartana mentres pujaven de Vich al Esquirol. Els temporals han // fet mol mal per tot arreu.

27. Fa un dia esplèndit. Conclusió del Novenari.

Som soles amb na Carme.

28. Amb na Carme hem anat a Palamós amb el tren de les nou. Tot caminant hem acavat d'arrivar a Sant Antoni. Hem dinat allà amb la Benita i la seua mare. A la tarde hem passejat per Palamós.

L'auto que tenia de sortir a les set, per causes imprevistes no ha pogut sortir fins a dos quarts de nou. A un quart de deu arribàvem a la estació de Palafrugell i a les deu arribàvem a casa ben soletes sense gens de por, amb tot i que feia fosca bastant negra. Hem sopat i de dret a dormir ben impressionades de l'excursió.

Acavat el mes curt pitjor que turc.//

Mars

1er. Segueix el bon temps. Hem rentat molta roba.

2. Rebem carta de m[ossè]n Toni de Mallorca. Diu que els nostres nuvis hi han anat. Me felicita per lo bé que diu que estan els trevais que li remeto. El seu primer secretari, diu que tot s'hi entusiasma i que no sab d'ont me trec *sa* memòria. Benissim! (que en diu ell). Que si faig la feina, sigui millor pagada és lo que convé.

Som escrit a na Gracieta. Aquesta setmana no n'hem rebuda. Quissab per·què?

N'hem rebuda d'en Serafí i de na Maria.

Els pares d'en Paco han vingut.

4. Som anat a Palafrugell. Hi he practicat les devocions de 1er divendres. He tornat amb el tren del mercat.

A la tarde m'he trovat forsa malament. El dinar m'ha fet mal. Després he reposat.

5. Rebem carta dels nuvis. Encare no saven con tornaran.//

8. Tot avui fa tramontana forta i freda.

9. Air diu que varen assessinar an en Dato. Era president del consell de ministres. Ja s'ho arreglaran.

Avui som anat a Palamós a recullir un paquet certificat de paperetes en blanc que m[ossè]n Antoni m'hi ha remès. Diu que <no> a correus de Palma no li han volgut atmetre per cap més lloc. És que a Palafrugell paquets que pesin no els volen perquè els carters no volen anar carregats.

Avui ha fet mol bon dia. Ha arrivat en Serafí. M'ha portat un llibre d'en Valeri Serra i Boldú. Els nuvis encare no arrívan.

10. Per fi a la nit els nuvis i na Maria han arrivat mol ben impresionats del viatge. Devant l'estació de Palafrugell s'hi veu un foc mol gros. És un dipòsit de suro.

14. Na Maria i n'Hermínia de can Nau són Almadàs, a la festa de matâ porc <a> // a casa d'una seua tia.

15. Rebem fotografies dels nanos, d'en Manel i d'en Joan.

Som anat a la vila. He cobrat 300 pessetes de trevais fets per a m[ossè]n Alcover.

Aquesta tarde els civils han pres an en Pere Garriga. Diu que s'havian batut amb el seu germà Lluís.

17. Som escrit an el s[enyo]r rector de Sant Pere.

He rebut qüestionaris de l'Arxiu de la Universitat.

18. La Verge dels Dolors. No hi ha hagut missa.

Som escrit a na Mersè Padrós contestant-li'n una de seua.

20. Diada del Ram. Aquí no hi ha cap festa solemnitzada com se deuria. Jo que a ciutat les he vistes tan esplèndidament celebrades, trovo un buit i una fredor que // m'adoloreix tota. Jo voldria que per tot arreu fossin ben conegudes i celebrades com se mereixen.

23. Anit ha mort el pobre Tonet Frare. Tenia 30 anys. Feia molts mesos que estava enllitat. Ha mort tuberculós. Deixa la seva joveneta viuda. Feia un any que s'habian casat. Déu l'hagi acullit. En Serafí ha anat al dol.

Hem fet brunyols que han resultat mol bons. Pórtan molta feina pro si resultan bé ja no dol tan el temps que s'hi posa.

24. Dijous Sant. Hem anat al ofici. Tot fet amb barroeria glassada. Tanta trascendència que tenen aquets recorts d'avui puig encare que siguem amb un poble se deuria de donar-li la solemnitat que hi donaven anys enrera aquells nostres venerables

vellets guiats fervorosament per la devoció que Déu els hi comunicava! Al cel sian tots ells. Ja no en queda cap <de tots ells>.

Aquella cura que tenian amb que no hi manqués // res i acompanyant contínuament al Santíssim mentre és al Monument rellevant-se l'un amb l'atre cuidant qu'els ciris cremin i no regalimin. Prenent i anant colocant els que els devots hi van portant amb aquella varietat de candelers qui de terrissa vermeia amb serpetes grogues, o groc amb serpetes vermeies. Atres de cristall o de llautó qui més pot gastar per a comprar-lo. Tots amb el paperet <de> rodonament taiat i ple de forats petits que fórman dibuixos i sarrellet rissat ben posat sobre del candeler que li han passat per el broc i cau fins baix de tot a fi de defensar-lo de les gotes de cera que puguin caur-i. Are tots els ciris pórtan una floreta artificial que la dónan con se compra. Avans era més bonic. Tots anaven gurnits amb flors naturals. A més, qui tenia prou humor, hi penjava cadenes, relliquiaris, i fins n'he vistos que hi posaven alguna fotogràfia ben estimada rebuda d'algun fill o germà que tenian a l'Amèrica. Com que era un recort tan preuat, el féian posar amb un cuadret amb vidre i // el tenian penjat amb algun lloc mol vistós o preferit de la casa, pro el dia del Monument el penjaven an el candeler i el portaven a fer companyia a Jesús. L'hi posàvan com a lo que més estimaven. Eren devocions casulanes pro que Déu devia estimar molt.

25. També hem assistit a la conclusió de festes de Setmana Santa. A Llufriu con el Monument és desgurnit, ja no hi ha res més a fer. Què hi farem!

Hem rebut carta d'en Joan petit. Ens conta com li van els trevais escolars. Déu li do salut i èxit amb tot lo seu.

Avui és el sant de na Gracieta, pro no se celebra fins no sé quin dia per haver-se escaigut amb Divendres Sant.

26. Hem rebut postal de na Gracieta.

Som escrit al convent felicitant-les per aquestes festivitats.

27. Diumenge de Pasqua Florida. Fa tramontanassa.//

Hem anat al ofici. Desert i fret com tot lo que se fa aquí.

Abril

2. Som enviat un Costumari d'Estudis Jurídics a la Mancomunitat ben enllestit. A cambi me donaran un llibre.

Som escrit i enviat plec imprès a na Gracieta. Hem venut el fals an es masover de cas Marxant. Ha valgut 90 duros.

Na Montserrat i en Paco han comprat una cabra.

3. Som anat a Palamós. Celebràvan un ofici molt solemne. Hi cantava una secció de nois que ho han fet mol bé. Després he comprat i a la una som arrivat. Hem rebut carta d'en Flor.

4. Som anat a la vila a Correus a cobrar un gir.// He tornat amb el tren de la una. A la tarde he fet una pila de greix. Sempre fa tramontana forta.

7. Na Maria ha anat a Esclañà a comprar un xai. Se li ha posat a ploure tan fort que no l'ha pogut portat i encare ha arrivat ben molla.

En Serafí i na Carme han anat a Peratallada.

8. Tot avui plou i fa temporal.

9. La tramontana tira i ha aclarit el mal temps.

10. Diumenge. Tot avui de cap a cap ha plogut.

11. Tot avui en Serafí trevaia. Ha conjuminat un torn que va dintre un dipòsit grant de zen per·a treure la mel de les bresques dels ruscos moderns. El dipòsit el va comprar a Palamós. Tot plegat és pulit, pràctic i curiós. També ha fet un cercat de canyes a l'era que bé farà prou si la tramontana l'hin deixa cap.//

13. Na Maria ha anat a buscar es xai. És blanc[,] mol manyac i bonic. Se diu Tit.

14. En Serafí s'en ha anat a Barcelona. Na Carme, n'Hermínia, na Maria i en Bofill han anat a la Bisbal.

22. Han passat dies de fret i molta tramontana. En Serafí va arrivar ans-d'air.

Avui escriuré an el s[enyo]r rector de Fitor i a es Patxei de Tamariu i an en Serra Rabert.

Han vingut es Noi amb el seu cunyat *maricano*.

24. Na Maria té una llocarada de polls.

Segueix la furiosa tramontana.

26. Som anat a la Bisbal. He trovat el camí de lo més atractiu. Sobretot passant per es boscos de Torrent tots ben florits d'estèpes, mòdagas, brucs, argelagues, etc. De tan en tan hi havia uns arns amb profusió de branques plenes de floreta // blanca que semblava una nevada. Tot feia oloreta de primavera. Som anat a visitar el bon amic s[enyo]r Vàsquez.

Amb el correu he tornat.

27. Som anat a la vila. Bé m'en dónan prous[,] de mal_de_caps[,] els de la Casa Grant. Mai m'hus tenen prou escanyats. Tot són repartos i rep qui rep.

28. Avui m'he disgustat mol amb les injustícies que fan els de l'Ajuntament de Palafrugell. Ben cara la pago de viure[,] an aquet desert. M'he queixat i no som estat degudament atesa. Són uns pois ressucitats, que air com qui diu anaven a captar, i avui perquè han pogut escalar un tros de cadira del Ajuntament vcan rublerts de ridícula vanitat. Déu els hi perdoni el mal que m'han fet!

30. Fet i fet, som hagut de pagar les 53 pessetes al Ajuntament de Palafrugell. Si no hagués pagat m'esposava a un embarc de lo que tenim a casa i amb una enrabiada més forta // que la que passo are. Déu els perdoni!

Acavem el mes d'abril amb una forta tramontana que dies fa ens obsequia. Quin hoste més molestós!

Maig

1er. Diumenge. Som anat a missa primera. Feia mol temps que no hi havia anat tan dematí. Les noies i en Paco han anat a fira a Peratallada. Han arrivat vespre de tot amb n'Hermínia de can Nau. Ditxosa criatura! Sempre està de bon humor que Déu li conservi.

2. Han vingut na Lluïseta Rocas amb el seu marit i ’l seu oncle maricano.

3. Festa de Santa Creu. Tant lluïda que era a Llufriu aquesta festa dedicada a la Verge del Roser i també el s[enyo]r rector l’ha supri//mida o per lo menys li ha tret tota la macnificència que tenia. Are, a les cis resa una missa al altar de la Verge (que no hi va gairebé ningú)[,] beneieix el terme sense cap senyal de festa i llestos. Bon Déu[,] quina poca llum de bon pastor! Jo amb el tren de les nou m’hen som anat a Palamós. Poc podia pensar-me lo que m’hi he entussiasmat. Fa tan temps que vivim an aquet recó de món tan fret i mut! Si no fos l’animació <de> boscatana de flors, aucells, sol i tramontana, semblaríam momificats. Ja me plau la quietut d’aquí, pro de les solemnitats relligioses que gaudia a ciutat, m’en anyoro molt. És per això que de tan en tan, m’escapo amb algun lloc que pugui complaure’m poc o molt.

Avui al ofici solemne de Palamós me semblava que hi sentia l’Orfeó Català. Ben lluny deu ser-ne[,] de per aquí! No obstant els que cantaven[,] que devian ser “L’Aucellada” nois![,] quines veus![,] que dolsament emocionada m’hi he sentit tota la missa! Feien la gran festa de la Santa Creu. Els cantors[,] acompanyats d’instruments de corda i flautes.//

Tots els passatges de la missa éran preciosos. Semblava que retornava de nou com anys enrera que podia gaudir hores hermoses i dolcíssimes, que un \no/ viu aquí baix ensorrat, sinó que s’envola cap amb un lloc ple de gloriós descans ont l’ànima hi reposa suaument. L’ofertori[,] quelcom migrat. Molta mainada de les escoles. Una veu sola mol potent ha cantat cansons catalanes alusibes al acte.

La venerada imatge del Crist, lo que forma el Cos sembla de bronze. Les cames són negres. A Palamós i sa comarca és mol venerada per una pila d’episodis piadosos que s’en cóntan.

El sermó[,] fluixet. Ha tingut algun moment interessant que no ha durat gaire. Tant de tema que hi ha per·a desenrotllar el sermó d’una festa com aquesta!

Éran ben vora les dotse con n’hem sortit.

He comprat unes frioleres i de dret cap a la estació. Som arrivat aquí mol ben impresionada del meu viatge i amb ganes de tornar-i.

Solemnitats com la d’avui en pàssan poques!//

4. Ajudo a na Carme[,] que se fa un vestit de jaqueta.

5. La Ascensió gloriosa de Jesús. Som anat a missa primera i després som donat els darrers tocs an el vestit de na Carme perquè el pogués estrenar avui. Amb el tren de la una s'en ha anat a Barcelona. Les noies de casa han anat a fira a Palafrugell. Vespre de tot han retornat. Amb elles hi ha vingut n'Hermínia de can Nau amb un jove de Vilafranca del Penedès que s'hi ha promès. Déu li do una bona companyia que bé se l'ha mereix[,] pobre noia! Tant bona[,] dòcil i trempada, que fa viure animats a qui l'acompanya!

6. Cusim amb uns vestits-sastres de n'Hermínia i na Maria.

7. Avui s'ha casat na Pilar de can Tauler. Ha vingut la mare de n'Hermínia. S'ha quedat a dormir.

9. Preparem l'arrivada de les s[enyo]res Palaus.//

10. Ja de bon dematí tresquem per a completar els darrers detalls a fi de rèbrer de la millor manera possible a les bones amigues Palaus. Per lla les nou un auto de can Rovira ha vingut a buscar an en Serafí per anar a Flassà a buscar-les. Per lla dos cuarts d'una han arrivat. Feia uns quinse o setse anys que no m'hus havíam vist. Les he trovades forsa camviades. La senyora mare, com és de suposar; els anys se l'hi han posat a sobre i va quelcom pesada. Encare Déu n'hi do[,] de lo qu'és valenta. És una senyora tota quieta i reposada. Poc enraonadora. Déu li concedeixi viure forses anys per·a tenir el goig de veure's ben acompanyada de tantes filles. La Fanny l'he trovada forsa jove. La Sara[,] ben conservada i tranquila com sempre. La Paulina me sembla igual com quinse anys enrera. La Cèlia sí que com és mol natural l'he trovada mol canviada. Quinze anys enrera portava uniforme de colegiala i una mata de cabeis escampada per tot el cos. Devia tenir uns dotse o tretse anys. Are és una senyoreta mol elegant.// Na Carme també ha arrivat amb elles.

Hem dinat alegrement i després hem donat un passetget pel poble, hem anat a visitar l'iglésia, hem caminat fins a sa figuera de la creu, i cap a·baix de sa riera vora la resclosa de can Candeler. Allà hi hem reposat una estona cullint flors, enraonant i fent broma.

Cap el tart, les Palaus amb en Serafí i na Carme s'en han anat a la ermita de Sant Sebastià.

Quin moviment funerari que hi ha hagut avui a Llufriu! Es dematí na Adelaida Frictosa ha anat a portar un feix de llenya a Palafrugell i a la casa que hi ha deixat es feix, ha tingut un atac de feridura tant fort que ha mort repentinament. Aquesta mateixa tarde l'han enterrada aquí a Llufriu. A les cinc de la tarde ha finat la pobre Tereseta Catxaia. Tenia 27 anys. Ha mort tuberculosa. Déu la tingiu al cel.

11. He rebut cuatre mots dels empleats dels Estudis Jurídics de la Mancomunitat // agraint la meva colaboració de respondre a les enqüestes del Costumari Català.

A la tarde les noies han anat al aplec de Sant Pons a ballar sardanes. S'hi han trovat amb les Palaus. An en Serafí l'han trovat a Palafrugell.

12. Per lla les onse han arrivat les Palaus amb en Serafí i na Carme. Aviat s'en han anat cap a les illes Medes i demés poblets ampurdanesos. A la tarde en Pepet Nau ha vingut a conèixer el seu futur gendre. Havian comvingut que se trovarian aquí. El promès de n'Hermínia passa uns dies a casa d'una seua tia de Tamariu.

Avui ha mort l'avi Campané. El cèlebre an el seu bon temps de joventut Marcelino Tupí. Era dels més distingits del poble i triava les millors noies per·a divertir-se. Un ball·llarí i festejadó de lo més pulit (a c s).

15. Cap el vespre en Serafí i na Carme han arrivat amb l'auto que els havia portats a fer la bonica // excursió. Estaven mol ben impresionats.

16. Tot avui trevaio per·a enllestir un plec de 3.000 paperetes per·a enviar a m[ossè]n Alcover.

17. En Serafí m'ha portat el plec a Correus.

Divendres passat vàrem comprar ànecs a can Riembau.

18. Avui el d[octo]r Quintana ha vingut a visitar na Carme.

19. En Serafí s'en ha anat a Barcelona.

20. Som anat a Palafrugell per uns documents que som remès a Barcelona.

21. Som escrit a n'Angeleta.

22. Diumenge. Som anat a la Bisbal. El viure tan anyorosa de festes piadoses ha fet que m'hagi complagut mol la missa de conclusió del Mes de Maria. Som assistit a la // comunió general. Predicava un p(are) jesuïta que ho ha esplicat de primera. Ben pocs n'he sentits[,] de tan eloqüents. La festa que celebrem avui és de la Santíssima Trinitat. Me plau mol endinsar-me meditant de les tres divines Persones. No ho sé pas escriure[,] lo que hi veig i contemplo espiritualment. És massa grant, és massa sublim. Me sab mol greu no poguer trasmètrer l'abundor de llum i goig que frueixo ensimismant-me amb la festa d'avui. Cuatre anys cumpleix que per aquesta diada n'Angeleta va entrar al convent. Aquell any se trobava el dia 3 de juny.

Con he surtit de l'iglesia i de nou m'he trovat amb la prosa de la vida, no era la mateixa. Ho he trovat pesat i trist. El camí preciós, sobretot passant per es boscos de Torrent. Tot plegat és un jardí de flors boscanes de tota mena i colors. Hi havia unes matarrades atapaïdes de floretes blanques que penjaven per sobre d'es marges pelats que encantava.

Mòdagues de tots colors, janesta que comensa // a florir, ses argelagues ben grogues de flors, gatoses[,] tumanyins, romanins, què sé jo..! Els moradencs tumanyins sémblan que hi siguin per·a la gent que està trista. Tenen unes flors totes rares, flurint vora d'es xuclamels que entrellígan totes ses mates fent-ne una variació qu'és una maravella.

Tots es suros, pins i alsinots, abres i roures, tots curulls de brotada frondosa d'uns tons variats. Avui lluïen mol més per causa de la pluja que hi havia caigut. Tots es marges eran plens de corrajola broda amb ses flors de campanetes rosadas. Espines blanques, pastanagues lletatreses, curibells etc. Si jo pogués sortir tots els dies… que bé m'aniria! No ho puc obtenir. La feina me té dominada sempre.

26. Diada santa de Corpus. Aquí l'hem passada ensupida com totes les atres festes. És lo de costum an aquet poble. Alabat sia Déu!

27. Som anat a la vila. Hem comprat dues oques.

28. Tot avui plou. Amb el tren de la una // na Carme s'en ha anat a Barcelona.

Na Montserrat i en Paco, tot avui tenen feina empaquetant i arreglant caixes i mobles. Per lla les cinc en Reimbau amb es carro els ha carregat. Ells i trastos (mobles i caixes) s'en han anat cap a Mont-ras a comensar la seua feina. Me dol mol la que han escullit. Que Déu sigui la seua guia en_mig de tantes espines com hi trovaran. Ont no n'hi ha[,] d'espines?

29. Avui na Montserrat cumpleix 23 anys. Han inaugurat la casa amb diada senyalada. A la tarde na Maria hi ha anat. Ha dit que hi havia fet molta feina.

30. Som rebut lletres de m[ossè]n Alcover. Diu que les paperetes meues són mol ben fetes. Aixís les pagarà millor.

Som escrit an en Pau.

31. Avui en Reimbau ha acavat de portar // a Mont-ras tot lo que els hi quedava. Es cunís grossos dins d'una saca, es petits dins d'un cistell tapat amb un drap cusit. L'ànec gros dins d'un cabàs cusit. Els 12 ànecs petits dins d'un cistell grant, i un gat dins d'una saca. El gos també se l'han quedat. Al pati de casa, i quédan per a nosatros 12 polls, cuatre ànecs, dues oques, cuatre cunís, una cunia i es xai de na Maria[,] que sant Antoni el guarda.

Juny

1er. En Serafí ha arrivat.

5. Diumenge. Avui la mainada de Llufriu han fet la 1a comunió. Han fet una festa mol bonica. És l'única que val quelcom i encare només cada dos anys. Hi havia noiets de Palafrugell a cantar. També hi havia l'armònium. Els nens i nenes[,] mol contents.

6. En Serafí ha brescat. L'han pessigat <de> // de mala manera. Hi ha hagut molta mel que ha arreglat amb potets de vidre de diferents tamanys. Hi han vingut tot ple de gent[,] a veure-u. És que la gent de Llufriu no havia vist res de les maneres de brescar a la moderna ni el torn de purificar la mel.

Na Maria és a Peratallada.

8. En Serafí està mol delicat. Se veu que tot lo que va fer amb la mel l'ha perjudicat.

Amb el tren correu s'en havia anat a la vila i arrivant a la estació s'ha sentit mal i ha llogat una tartana d'una casa de \per lla/ vora peraquè el retornés aquí. Amb la mateixa tartana som anat a Palafrugell a buscar lo que calia per curar-lo. He passat per una pena mol grant.

9. En Serafí tot avui està al llit.

10. En Serafí està millor. Tenim la petita Maria Buixeda per ajudar-me. Ella se // cuida del pati. Na Maria grant encare no ha arrivat. No li som escrit que en Serafí estigui malalt.

12. Diumenge. Air vespre na Maria va arrivar.

En Serafí va seguint millor.

Avui hi ha hagut eleccions de diputats provincials. Han estat elegits l'hereu Pla de Llufriu i en Roger i Crosa de Palamós. En Pla és mol jove pro se veu qu'és aixerit, i mimat de la comarca.

13. Al vespre na Carme ha arrivat. Comensa fer calor. Som anat a la vila.

18. Avui en Serafí i na Carme s'en han anat. M'ha fet una desolació mol forta de despedî'ls-a. Déu volgués que en Serafí a montanya hi trovés un bon remei! Atres vegades hi ha estat atropellat com are i a montanya hi ha cobrat forses i vida! S'en hi hagués anat ell mig any enrera! Ningú vol creure!

Tot avui fa mal temps. Estic mol trista!//

19. Avui na Maria i jo comensem de fer vida soles. Are reposaré[,] que bé ho necessito.

A la tarde hi ha hagut tormenta. La furiosa tramontana tot ho resseca. No ha plogut.

20. Continua fortíssima tramontana que fa caure la fruita, desfà ses garberes, llensa ses garbes allà ont li be, espolsa el blat i fa la mar de disbarats. Els pagesos estan desatinats.

22. Ja fa dies que tinc dolor a la cintura. Atres vegades n'he tingut i m'ha passat.

Som anat a Palafrugell. He comprat i amb el correu som anat a Mont-ras. Estan mol animats. Hi he dinat i havent baixat el sol, amb ells dos (na Montserrat i en Paco) hem vingut cap aquí. Arrivant ens hem trovat amb una carta d'en Serafí des de Lleida. Diu que se troba bé i segueix camí de Panticosa.

23. Són dos quarts de deu de la nit. Hi ha // unes estones que som contemplat alguns focs. Avans s'en feien molts més.

Hem trovo ben sola an el nostre casal. Na Maria és a Mont-ras. Amb en Paco i na Montserrat aniran a passar la nit a Palafrugell. Hi ha sardanes i diversions tota la nit amb motiu de la revetlla del gloriós s(ant) Joan B(aptista).

Som rebut carta de na Carme des de Vich. Are n'acavo de rèbrer una d'en Flor[,] que me diu que demà arriva aquí.

Trovo la nit que me sembla és més bonica que totes les atres. És plena de atractius recordant la nativitat gloriosa del Sant Precursor. Que n'és[,] de grant[,] aquesta nit!

24. Amb el correu en Flor ha arrivat. Hem dinat, ell ha donat un passeig per es quintà i l'hort i després s'en ha anat a Mont-ras a veure na Montserrat i en Paco. A les onse de la nit ha tornat. Ens fa participants del seu prometatge amb la Cèlia Palau. Déu // li do una bona sort. Are na Cèlia és lluny. Viatja amb la seua mare i germanes. N'estic contenta i en dono mersès a Déu.

25. De bon dematí en Flor amb en Peio Reimbau han anat a Aiga Blava.

Hem rebut carta dels argentins.

26. Fins a l'hora de sopar no hem tingut an en Flor.

27. Amb el primer tren en Flor s'en ha anat.

28. He fet cuixins de la tela d'una màrfega dolenta.

29. Sant Pere gloriós. Ells ens obri la porta de la glòria. Som escrit a n'Angeleta com a recort de la seva professió.

He rebut lletres de m[ossè]n Alcover. Feia dies que les esperava.

30. He rebut carta d'en Flor que li he contestat // avui mateix. També som escrit an el s[enyo]r Carreres i Artau.

Hem cullit ses trumfes d'es quintà. N'hi ha hagudes poques. Les del hort encare no les hem tretes.

Hem acavat el mes de juny. Are sí que reposo. Bé me convenia! Només anyoro les solemnitats relligioses. Sembla que vivim amb un desert.

Juliol

1er. Divendres. No he pogut celebrar-lo com jo hauria volgut. Hem rentat i m'he cansat. El dolor de nou me molesta. La meua espinada no se vol ablincar.

Trevaio pel Diccionari.

En Serafí no escriu. Això me fa espina.

4. Rebem carta d'en Flor. Diu que en Serafí és a Panticosa i que hi té molta gana. Tan poca que en tenia aquí[,] pobre!//

Diumenge vaig escriure a na Gracieta. M'estic fent un matiner de crespó de seda. És un vestit que va deixar na Gracieta.

Na Maria no té gana. Sent l'istiu.

7. Som anat a la vila. He rebut carta d'en Pau. Cullim ses trumfes. Déu n'hi do de les que n'hi ha.

Avui els trens han camviat l'horari. També han aumentat amb 5 cèntims el preu de Llufriu a Palafrugell. Are ens cóbran 30 cèntims.

8. Som anat a Mont-ras. He passat el dia a ca na Montserrat. Cap el tart som arrivat a can Cantó. Hi som estat poc perquè he vist que els destorbava. També som anat a visitar una senyora qu'és de la meva edat i feia moltíssims anys que no ens havíam vist. És viuda i viu a Barcelona. Are és a Mont-ras per els seus fills quelcom delicats. Totes dues ens hem alegrat de // tornar-mos veure després de tants anys.

He tornat aquí amb el darrer tren. Portava una pila de cotxes i jo sola de passatgera. Va a buscar els passatger del exprés del vespre.

10. Hem rebut carta de na Carme. És Alpens amb la seua germana Mersè i els nens.

Cap al vespre ha arrivat n'Hermínia de can Nau.

A "La Veu" hi he llegit l'esquela de la defunció d'en Serafí Gili (a c s). Me dol molt. Era un bon amic d'en Serafí nostre.

12. Hem rebut carta d'en Serafí, des d'un poble del Aragó. Diu que se trova millor i s'en va a Espot. És un poble de Lleida.

Seguixo trevaiant per el Diccionari de m[ossè]n Alcover.

14. Som escrit a na Carme.

A la tarde som anat a Sant Antoni. Els he trovat bé a tots. Hi feia fresca[,] allà.//

15. Na Montserrat ha vingut. Venia de mercat de la Bisbal.

16. La Verge del carme. Aquí no se celebra res. No hi ha festes. Tot és sempre tancat i ensopit.

Hem mort es xai de na Maria. L'hem venut al detall a can Reimbau. Bé n'ha passat[,] de disgust[,] pobre Maria! S'els estima mol[,] les bèsties.

19. N'Hermínia i na Maria són a Peratallada. També hi hauran anat n'Andreu Castells amb la seua mare a fi de concertar el casament.

20. Segueix fent calor forta. Hi ha una sequetat espantosa.

Festa·major de Palafrugell. Hi han anat n'Hermínia amb na Maria.

He rebut carta de na Neus i d'en Flor.

21. Fa una forta i calenta tramontana que tot ho abrusa. No se pot anar pel món. Tot crema.//

He llegit a "La Veu" que el nostre bon amic s[enyo]r Perandones va morir a Olot. Al cel sia!

Hem rebut postal d'en Serafí des de Biescas (Aragó).

23. He contestat an en Serafí.

24. Hem mort el primer ànec dels que creixian an el pati. Han batejat la nena de can Janoher.

Amb el darrer tren s'ha rebut una carta urgent d'en Serafí. Me demana que hi vagi que no va bé.

25. A les onse m'han portat un telefonema d'en Flor que diu també que en Serafí està mol delicat. Del cap de poc[,] carta amb detalls que ben poc m'han alegrat. Vaig preparant el viatge.

26. Amb el primer tren som surtit de Llufriu arrivant a Barcelona a tres quarts d'onse. Som anat de dret a casa dels s[enyo]rs Alcántara. Avent dinat amb en Flor hem fet algunes compres de lo més imprescindible. A les sis arribàvem // a la Estació del Nort. A dos quarts de set hem sortit de Barcelona. En Flor[,] con m'ha tingut enquibida al tren, s'en ha tornat a ciutat.

Hem passat una pila d'estacions. Tan com la llum del dia ha durat som contemplat pobles i paisatges que anàvem deixant enrera. Al passar per Monistrol, encare he pogut entreveure les punxagudes crestes de les glorioses montanyes de Montserrat. A la una de matinada hem arrivat a la ciutat de Lleida. Aviat hem comensat de trovar de trovar pobles aragonesos. Som sopat an el tren. Anava sola amb un reservat de senyores. Per lla entre dues i tres de la matinada ha entrat un passatger que m'ha fet mala espina. A les bones, pro decidida, l'he obligat a que me surtís del devant puig an el meu departament no tenia cap dret d'estar-i. Ha protestat ell, i jo també pro he obtingut que me deixés en pau. És que en Flor m'havia avisat que de mitja_nit per enllà no m'adormís, puig són les hores escullides dels lladragots.

A les cinc del dematí, hem arrivat a Tardienta.// Hem baixat i del cap de poc hem pujat al tren de Jaca. Se veu que cap dels que viatgàvem estavem al corrent de lo que havíam de fer i hem pujat amb un tren mixte de lo més desconjuntat. Ens hi han traquetejat que semblàvem dins dels laberints del Turó Park de Barcelona. Hem quedat desconjuntats. Si ho haguéssim sabut podíam esperar surtir a les vuit[,] que en surt un de passatgers que s'hi va amb tota comoditat. En fi ja hi hem estat i ens han ben tret la

son tampastejant-mos. Tots els plans i montanyes que hem passat eran erts i pelats sense cap vegetació. Havian segat els blats que no féian ni dos pams. Ni remats, ni vacades, res que comuniqués vida. Les gegantines montanyes se podian contemplar per tots els voltants ben completament pelades i amb uns rocams que féian llàstima. Aixís hem arrivat a Huesca. És una ciutat petita. L'estació queda quelcom apartada.

Lo que m'ha entussiasmat de debò ha estat el canal. Quina cosa més fantàstica. Després de passar uns llocs tan enroquissats i pobres trovar-se amb aquells encontorns exuberants de // vegetació. An el llac hi havia barquetes. Fins arrivar an aquells llocs, tots els pobles que havíam vist eren pobres, menys un que se diu Ayerbe. Aquell té abres, jardins, i bon aspecte. Diu que hi van a estiuejar. Totes aquelles encontrades crídan l'atenció i treuen la tristesa rebuda avans. Hi ha uns salts d'aiga capritxosos que encàntan. Sempre anàvem vorejant un riu camí de Jaca. Hi corrian unes soques que anàvan a parar a llocs que de cap més maneres hi podien ser transportats. Me recordaven rodellers de m[ossè]n Cinto.

Hem dinat a Sabiñánigo. Hem hagut d'esperar el tren correu de Jaca. Fins que ha arrivat i els passatgers han hagut dinat no hem pogut sortir amb els autos que van a Panticosa. Era el tren que teníam d'haver pres nosatros si haguéssim estat prou enterats. Jo[,] com que viatjava sola i amb uns llocs desconeguts, m'ha enganyat poguer surtir dematí sense calor i creguda d'arrivar aviat a Biescas. Hi hem arrivat a les cuatre. Desseguit ha vingut a rebre'm la senyora jove del Hotel[,]// d(ony)a Josefina. M'ha animat de l'estat d'en Serafí i an ell l'ha previngut de la meua arrivada. Quina señora més bona i compassiva!

He trovat en Serafí forsa delicat pro[,] pobret[,] content de veure's amb mi acompanyat. He passat per una forta emoció al veure'l tan atropellat. Pobre fill meu! Quines mirades d'agraïment me donava. Tot s'ha aixerivit pro semblava un aucell aireferit. Tots els del Hotel l'estíman i compadeixen. El propietari del mateix és un d[octo]r de molta fama i el visita a totes hores. Ell i la seva jova esposa el cúidan com amb un germà. Déu els hi pagui[,] que jo no podré pas mai. El som anat cuidant i animant que bé ho necessitava. A mitja_nit m'he ficat al llit. Amb tot i la necessitat que tenia de repòs, \no/ he dormit degut amb una juerga de tranquils que tota la nit han fet murga.

28. Segueix fent molta calor. Avui fa un vent fort que sembla la nostre tramontana.

En Serafí se va refent gràcies a Déu. Degut // a unes ingeccions que li varen tenir de donar, se queixava de dolor an els peus. El d[octo]r li ha receptat unes friccions d'alcofoll canforat i no li ha anat d'aument. S'ha llevat una mica.

Som escrit an en Flor, a na Montserrat i a na Maria.

29. Avui en Serafí ha passat mol mal dia per tanta calor com ha fet. No s'ha llevat gens.

Som escrit a na Carme, an en Flor, a na Maria i an en Pla i Armengol.

A la tarde he sortit uns moments amb una senyoreta barcelonina que també està delicada. Mentrestant d(ony)a Josefina feia companyia an en Serafí.

30. Anit i tot avui en Serafí reposa més. No ha tingut cap emorraja. Jo procuro encoratjar-lo que mol ho necessita. Havia portat feina del Diccionari i no la puc fer per causa del estat tan delicat d'en Serafí. Fa un dia mol ensopit.

Som escrit an en Flor i a na Carme.//

31. Tota la nit he vetllat en Serafí. Fa dues nits que no me trec sinó la cutilla. A les tres m'he tirat unes estones sobre el llit. Bo i cuidant en Serafí he dormit quelcom. En vaig tan endarrera[,] de descans[,] que de colsevol manera me quedo dormida.

Amb tot i la pluja i tronades d'air, la temperatura no ha refrescat. Avui presenta un dia de molta calor.

Hem rebut carta d'en Flor.

Agost

1er. Avui és el dia més calurós que ha fet des que som aquí. Boires escampades i vent calent. En Serafí no avensa per l'eccessiu calor que fa.

Avui ens han camviat d'habitació. Resulta més espaiosa i té vistes a la montanya que con en Serafí se pugui llevar estarà una mica més distret. No millora ni poc ni molt.

Hem rebut carta de na Maria i de na Carme. Na Maria diu que amb n'Hermínia estan bé i mol animades. Són elles soles a casa.//

Ditxós serà el dia que amb el meu estimat malalt hi podrem tornar! Déu meu![,] que n'hi ha aquí[,] de joventut delicada. Uns enmalaltits com el nostre, atres convalescents i atres ben vora de restablerts o *apedassats*. Uns arríban i aviat s'en cànsan i van cap amb atres llocs buscant fresca que no troven. Els autos que bénen de

Sabiñánigo, arrívan atestats de passatgers que búscan un alè d'aire fresc que no se trova en cap lloc.

Que en som[,] de lluny de casa! Les lletres de les noies m'han alegrat.

2. Que n'hi ha[,] d'anys[,] que per aquesta diada no havia deixat d'anar a combregar aprofitant-me del Sant Jubileu! Alabat sia Déu! No vui deixar an en Serafí per·a res.

Des de la finestra veig unes eres que hi bàtan. Homes i dones trevàian mol. Les dones, an el cap per·a resguardar-se del sol, hi pórtan una caputxeta blanca que els hi arriva només fins a les espatlles. Se la fíxan an el cap amb imperdibles.// N'hi ha moltes de velles que pórtan uns mocadors d'es cap mol llarcs de darrera, recullits els panys i puntes del devant, <i> lligats an es clatell. Qui no té carro per·a treginar ses garbes, les carrégan amb uns matxos o burras. Els hi pósan uns ganxos com es que portava sa burra de na Caimeta de Llufriu (a c s). Atres tenen un carretó de mà. Amb un drap més gros que un llensol, l'omplen de garbes, el llígan dels cuatre panys i el carrégan an el carretó de mà i cap a l'era. La paia també la tregínan aixís.

Es batadós tenen un pes que no he vist d'a·prop. Una mena de cilindre pro que no hi arriba pas. Són pobres i icnorants. Me sembla que deu ser ferro o pedra pesanta sense pulir. Ho lligan a *sus dos yeguas* i ells a·cavall de l'estre. Sembla que patínan sobre la batuda bo i guiant els animals.

Les dones réntan amb uns recs que pàssan plens d'aiga. No pícan la roba ni càllan mai bo i rentant.

Anit té cara de ploure. Tant de bo que ho fes! Estic convensuda amb que en Serafí se // milloraria. No va més malament pro no guanyem res. Ell s'amoïna perquè no pot surtir del llit.

Hem rebut carta d'en Flor, de na Carme i del d[octo]r Pla i Armengol. Som escrit a casa.

3. Dematí s'ha format una gropada mol grossa. De per tots indrets tronava i llampagava. Ha plogut poc i no se posa fresca. Tan que ho desitjem. He sortit a veure el temps. A fora feia una mica de fresca. Som anat caminant bo i cullint floretes de per ses vores. Tronava i llampegava. S'han posat a caure un ruixat de gotes grosses i m'en he tornat. Hem escrit an en Flor i a na Carme.

A la tarde ha fet una tramontana forta i freda. Aquí <en> diuen que *sopla el Puerto*.

El d[octo]r avui an en Serafí li ha posat una ingecció i ha dit que demà se podrà llevar unes estones. Vespre de tot s'ha custipat una mica. El d[octo]r ha tornat i ha dit que el refredat no té cap importància. Ell[,] pobre[,] s'havia espantat veient-se un refredat a sobre. Ans d'adormir-se li he posat // una cataplasme de mostassa.

4. Hem passat la nit bé i fresca. En Serafí[,] si no fos que tot l'amoïna i tot el cansa[,] aniríam més endavant. Amb tot i el refredat d'air, crec que a la tarde se llevarà.

Llegeixo "Cuadros europeos" de <en> José Ma Salaverria. Hem fa pensar amb les notes d'en Gaziel a "La Vanguardia". No s'ha llevat[,] en Serafí. És millor que trigui un dia més. Hem rebut carta de n'Hermínia. Me demana consell per el seu tripijoc. És que are no li ve bé de casar-se amb l'Andreu. Sembla que té po a la sogra.

5. En Serafí té dolor amb un costat. L'hi hem aplicat una planxa calenta. Are reposa. Per fi s'ha llevat. Hi ha estones que seu amb una cadira llarga que han portat de Jaca. Are mateix ha entrat la *marquesa de Zayas*. És de Navarra. Té unes propietats mol extenses per aquets llocs. Ha estat mol amable, animant an en Serafí. Aquet ha estat unes 6 hores llevat i li ha provat. Hem escrit an en Flor, Carme,// Hermínia i a Queralt. Hem rebut carta de na Montserrat, de na Sara Llorens, de na Carme i d'en Flor.

6. De nou fa una calor horrorosa. Diu que aquí no s'havia vist mai una calor tan forta. En Serafí s'ha llevat més aviat. Hem escrit a la Sara Llorens, Florenci, Carme i no sé a qui més. Hem rebut carta de na Carme i de na Maria.

7. Diumenge. D'en tota la nit no hem pogut dormir per un gosset que han deixat a dintre i tota la nit ha xericat. Quina malícia! En Serafí no ha pogut descansar i tot avui està mol aplanat. Fa llàstima de veure'l tan atuït i demacrat.

Som anat a missa. L'iglésia és moderna. Els escolanets han donat a besar la pau. És una costum antiga mol piadosa. Jo me recorda que a Llufriu també se donava la pau. Hi he vist una neneta que m'ha recordat la nostre aixerida Irene. Portava un capellet semblant al que portava ella con se va embarcar. Éran una colla de germanetes. Entre elles n'hi havia una que me recordava la Miria.//

Som escrit an els de can Nau, a na Maria i a na Montserrat. En Serafí[,] a na Carme i an en Flor.

8. Hem passat la nit bé. Molta calor, molta, molta. En Serafí va seguint bé. El d[octo]r ha dit que si refresqués podria surtir per fora i tot.

Rebem carta de na Carme. Hem escrit an en Flor, Carme, Pau Modolell i al d[octo]r Quintana. He trevaiat pel Diccionari bo i fent companyia an en Serafí.

Els periòdics van plens de noves del Rif. Demànan la mar de reservistes que gairebé tots són casats.

9. Continua la calor. En Serafí està mol aburrit perquè no pot surtir per tanta calor.

Hem escrit a na Carme i an en Florenci. Hem rebut "Baix Empordà" i carta de na Carme. Segueixo trevaiant lo que en Serafí me deixa lliure.

10. Qui m'havia de dir que cumpliria els 60 anys en aquestes montanyes aragoneses i amb tan poc goig! Aixís Déu ho ha permès. Què savem mai nosatros?//

Hi ha una tormenta mol grossa. En Serafí està indisposat del ventre. Hem escrit a na Florinda, Carme i an en Flor. N'hem rebuda de Queralt, de na Carme i d'en Flor.

11. Tot avui gairebé fa fret. En Serafí continua no gaire bé del ventre. Molts dels que són aquí s'en queixen. Ha caigut aiga glassada. Rebem carta de na Carme. Hem escrit an ella, en Flor i na Neus.

12. A fora hi fa fret. Quins camvis més bruscos! Voldria ser fora d'aquet país. En Serafí ha passat bona nit. Segueixo fent paperetes a tota màquina. Tenim tants de gastos i no hi ha més remei. El Diccionari m'ha de seguir per tot arreu.

Som a la tarde. En Serafí se queixa de dolor an els peus i amb un caixal. Si pogués sortir unes estones cada dia s'aniria enfortint. Ell està amoïnat. Quina pega hem tingut que en Serafí vingués per aquets indrets!

14. Déu meu! Fins que som vist que la gent anava // a missa no m'he recordat que fos diumenge. Quin dia més apesarat va ser air per·a mi. No vaig tenir esma de fer cap nota. Des d'ans-d'air al vespre en Serafí no va tenir ni un moment de repòs! Un dolor irresistible a tots els membres dels seu cos l'atormentava contínuament. Me mirava

desolat com buscant aliví i consol an els seus sofriments. Jo moralment sofria tan com ell físicament i no podia allaugerir-lo. Veient-lo tan aturdit[,] el d[octo]r li va aplicar una ingecció d'oli canforat i a continuació un·atre de Pantopor a fi d'aconseguir una mica de repòs an els seus imponderables sofriments. Tot era produït per unes ingeccions de Hemostyl que se li varen aplicar a fi de retenir les emorrages que el tenian tan atuït. Ja ho savia jo[,] que passaríam per aquets fatics i engúnies, pro també savia que el d[octo]r m'havia assegurat que se'm moriria allà, si no aturàvem les contínues emorrages. Aixís el vàrem salvar de la mort. Anit ha reposat. Lo que me té intranquila és que air amb tan de torment s'ens va enfebrar i avui que no sofreix tant encare té febre. Tin por que se quedi amb algun membre inpossibilitat tan és lo que air va sofrir tot el seu cos. Quins recorts més // amarcs ens en portarem d'aquet poble!

Air vàrem rèbrer carta de na Carme, Flor i de na Maria. Hem escrit a na Carme i a na Maria i al convent de n'Angeleta.

15. La Assunció de la Verge. Ni a missa som anat. Are mateix se senten totes les campanes de les dues parròquies. Hem passat mala nit. En Serafí patia un desvetllament crudel. Ni ell ni jo hem dormit. Avui fins he fet portar el menjar aquí. Amb tot i la mala nit, de dies no té mal aspecte. La febre a la tarde no ha pujat. Unes dècimes tant·sols que han baixat desseguit. Li he donat lavativa d'aiga bullida i dues cullerades grosses d'aiga oxigenada. Més tart s'ha queixat de palpitacions. Rebem carta de na Carme, d'en Flor i d'en Manel Serra (són d'air). Avui n'hem rebuda de na Maria i de la mare de n'Hermínia. Vol que aconselli a la seua filla que no deixi a l'Andreu Castells. Bé m'en guardaré prou! Ja s'apanyaran. Són coses massa delicades!

Les notes continuen an el VII volum.//

Volum VII

1921 a 1923 fins tot 1927//

Agost 1921

16. Hem passat millor la nit. Són dos quarts de deu. L'hi he posat una lavativa, després l'esmorsar i are reposa. S'ha llevat i are reposa. Pobre Serafí![,] quin mal recort en tindrem[,] de la nostra estada a Biescas! Ni mai s'hagués mogut de les montanyes de la nostra Catalunya! Barroeries de metges que tan se'ls hin dóna dels malalts com de res. A Panticosa hi poden anar els que no tenen la enfermetat tan crònica! Li ha anat forsa bé de llevar-se. Ho ha estat fins al vespre. Hem escrit an en Flor, Neus, Carme i a na Montserrat. Hem rebut carta de na Carme i d'en Pau.

17. Tota la nit en Serafí ha estat desvetllat sense poguer dormir. A les cuatre de la matinada després d'haver pres aliment ha dormit fins a les vuit.

Ha fet una tormenta de trons i llamps i pedregada que feia por. Això devia sentir anit en Serafí. Són dos quarts de deu. La tormenta ha amainat. He donat lavativa an en Serafí, hem esmorsat aquí mateix an el cuarto i ara llegeix "La Veu".// S´ha llevat a les deu i ho ha estat tot el dia. Més tart la gropada ha refermat amb molta fúria. Ha plogut a bots i barrals i ha caigut molta pedregada. En Serafí se queixa de dolor a la pleura. Ha escrit an en Flor, Carme i a Caralt. Ans d'adormir-se li he passat suaument una planxa calenta per el costat de la pleura i li he donat una tassa d'aiga de tila.

18. Hem passat bona nit gràcies a Déu. Con ens hem llevat tot estava ple de boira espessa. En Serafí ha reposat com un sant. Ara són les deu. Li he posat la lavativa de costum[,] aiga bullida i aiga oxigenada. Ha esmorsat bé. Tot el dia hem seguit bé, pro en Serafí s'amoïna perquè no m'hus en podem anar d'aquí.

Hem rebut carta de na Carme. Hem escrit an ella i an en Flor. N'hem tirada una per el d[octo]r Carreres i Artau que dies feia la tenia feta.

19. El cel continua amb boires[,] humitat i fret.// Estem ben aburrits d'estar an aquet poble. Sempre fem progectes per·a surtir-ne com més aviat millor. Som a la tarde. En Serafí se trova bé. Hem determinat sortir demà per poc qu'el temps ho permeti. El d[octo]r diu que no hi ha cap inconvenient.

Hem rebut carta d'en Flor i dos "Baixos Ampurdans".

Hem escrit a na Carme.

Tot avui plou molt. No passa cap dia bo.

20. El dia presenta plujós. Si cabem al auto guillarem. En Serafí ha passat bona nit, i jo també he dormit bastant. Déu ajudarà!

Som al dia 24. De nou som a casa·nostra amb en Serafí. Déu ha permès que després de tantes tribulacions poguéssim tornar. En Serafí està vora 'l foc com si fóssim a l'hivern. Na Montserrat ha vingut. Hem rebut carta de na Maria des de Sant Antoni. Diu que allà hi ha agafat gana i se trova forsa bé. Jo ja tota la meva estada a Biescas la vaig passar // malament del ventre i des que som aquí atre tan. En Serafí està força animat.

Dissabte passat dia 20, vàrem quebra al auto i per lla les dotze sortírem de Biescas. Tota la gentada de la fonda ens despedian desitjant-mos felís camí i bona arrivada. Després de les emocionants paraules de comiat de tota aquella hospitalària gent, a qui agraïm infinitament en Serafí i jo tants de favors com ens han fet, surtíam travessant pedregals, rius i frondosos marges plens de llentriscles i arbustos de tota mena engingulats de branques de biadelles florides i sedoses que semblava una nevada. Acabats es boscos i marges de Biescas, vàrem comensar de trovar camps de conreu, també mol bonics. La carretera bona i ben conservada amb arbres de cada costat. Vàrem arrivar a Sabiñánigo sense cap contratemps. Allà vàrem deixar l'auto i vàrem pujar an el tren que venia de Jaca. A l'andén, s'hi veien multitut de cares demacrades, cossos enmalaltits, jovent alaferit[,] pobrets[,] que com el nostre havian pujat i baixat aquelles // montanyes de Panticosa buscant alivi a la seua salut perduda. A Sabiñánigo hi vàrem trovar un jove de Badalona que ens va ajudar a pujar maletes i maletins i fins an el mateix Serafí[,] que no <f> tenia forses per a res de tan delicat que estava.

El tren era mol decent i s'hi viatjava amb comoditat. Ja no trobàvem margenades exuberants com havíam deixat. Tot lo que passàvem era pobre i dolent. Els poblets que anàvem passant eren negrosos i tristos, com tot lo que vèiem. Unes fenomenals montanyes cairudes i estranyes sense vegetació. Hores i hores de trepitjar camps que no hi arrelava res sinó alguns brins d'espígol migrat. De tan en tan se veia algun clap de terra conreuada, amb algun arbre, pro pocs[,] mol pocs. Fins el canal que tants atractius hi havia trovat a l'anada, ara era aiga tèrbola i fangosa per causa de tantes plujes. Allà hi ha unes montanyes de rocam que sembla que les han partides a cops de mall. Sembla

que hi varen obrir un ample pas entre montanya i montanya // i que de[s] d'allà, s'hi veu una plana. És una vista mol extravagant.

Passàrem per Huesca. A les sis arrivàrem a Tordienta. Fins a dos quarts d'onse no passava el correu que venia de Zaragoza. Vàrem entrar al restaurant de la estació. Vàrem demanar un cuarto amb un llit per en Serafí i un balancí per a mi. A les vuit vàrem sopar. A dos quarts d'onse pujàvem an el tren del nort. Tota la santa nit traquetejant, passant pobles i extensions de planúries. Grupos de llumanetes indicaven que allà hi havia un poble. Com que feia nit quieta i un clar de lluna preciós permetia allargar la vista ben enllà. Tots els pobles tenian el campanar mol alt.

Per totes les estacions hi havia baraies perquè la gent que volia pujar no trobava lloc. Corrian amon i avall i se ficàvan ont podian. No sé per·què no podian posar més cotxes. Prou dolent que és el material i encare l'escatimen.

Ni a l'anada ni a la tornada, vaig poguer // fer-me càrrec de com és la ciutat de Lleida. Me sab greu. Dues estacions ans d'entrar a Catalunya els que pujaven al tren parlaven català. Va fer-me impresió mol agradosa després de tants dies de no sentir-lo parlar. La darrera estació aragonesa és Tamarite. La primera de Catalunya és Almacelles. Avans de sortir el sol, l'horitzó semblava tot encès de cap a cap. Era un despertar del dia preciós. Des de mol lluny oviràvem les encrespades montanyes de Montserrat. Vaig saludar a la patrona de Catalunya amb una enfervoritzada salve per haver-me alcansat del seu Fill amorosíssim que pogués retornar a Catalunya amb en Serafí ja que tan de perill havia passat allunyat de casa·nostre.

Con el sol va surtir, per el costat del Tibidabo s'hi veien uns nuvolets que jo vaig dir an en Serafí que amenassaben gropada. No vaig pas equivocar-me.

A dos quarts de nou arribàvem a Barcelona cruixits i ensuniats de haver perdut la nit.// Hi vàrem trovar en Flor i el s[enyo]r Alcántara que ens hi esperàban. Vàrem pujar amb un cotxe i tots cuatre vàrem anar a cals amics Alcántara. Això era el diumenge dia 21. La mateixa tarde, de trons i llamps en grant, i a la vesprada i a la nit va continuar la tormenta i va ploure molt. Vàrem reposar allà tot el dilluns i a la nit. El dimarts a dos quarts de nou del dematí pujàvem al exprés de Fransa. Tanmateix era un·atre viatjar que amb el del nort. A dos quarts de dotse arribàvem a Flassà. Una tartana d'en Rovira m'hus hi esperava. Tot lu camí va ploure. A les dues arribàvem aquí. No hi havia ningú. La clau era a can Reimbau. Na Maria feia dies que havia anat a Sant Antoni per·a pendre banys de mar.

Vàrem trovar una pila de disbarats que havia fet un cicló el dia avans. Havia arrencat arbres, tirat teulades a terra. La figuera de la Creu, tan popular com és, i tan corpulenta com antiga[,] no la va pas arrencar, pro se // la va endû la meitat o més. Va arrencar-mos aliberes i un atre figuera negra d'ui de perdiu que tenia les figues de lo millor. Tant·sols els rebrots hi varen quedar. Fins l'eucalipto més macu el va ajaure que no sé pas si ho contarà.

En Serafí[,] amb tot i que com jo està forsa aplanat dels viatjes, i fa tants dies que no estem bé del ventre, ell està relativament bé.

L'endemà na Montserrat va tornar.

Som al dia 27. Na Maria diu que arrivarà.

Han fet uns dies de tramontana.

Anem rebent cartes de per_tot.

Som al dia 31. Hem passat els dies de festa·major que de ser possible els hauria passat millor ben allunyada del burgit. No som assistit a cap acte de festa ni relligiosa ni profana. Con no hi ha salut hi manca tot.

N'Hermínia de Sarrià amb el seu Pepito i els nens han vingut tres vegades.

Avui ha vingut el d[octo]r Quintana. Ni en // Serafí ni jo fem via d'anar bé. A Biescas ens vàrem atropellar tan que Déu sab con ens en refarem! De totes maneres ser a casa és atre cosa.

Setembre

1er. Quin mal comensament de mes tenim[,] Déu meu! Tot avui en Serafí se queixa de dolor amb un costat. Ni tintura de yodo, ni draps calents ni la planxa li cúran. Està tot de mal humor[,] pobret! Som escrit a la Josefina de Biescas. Va ser per a nosatros com una germana. És la senyora del d[octo]r Fernando Clement<a>e. Tant ell com ella com la mare del senyor se varen portar mol bé. Varen cobrar una mesquindat per lo que podian demanar. Hi ha molta boira que fa més mal an en Serafí.

2. Continua la espessa boira. En Serafí ha passat mala nit. Ara són dos quarts de vuit i dorm. Quin calvari tenim!//

3. En Serafí reposa. El dolor li ha calmat i ha millorat gràcies a Déu.

4. Som escrit a m[ossè]n Sastre de Mallorca.

6. El d[octo]r Quintana ha vingut per en Serafí. No fa via. Què hi farem.
Tenim aquí n'Hermínia de can Nau.
Jo m'afanyo tan com puc a fer feina per el Diccionari.

7. Aquí hi ha mol pànic amb motiu de la guerra del Marroc. De Llufriu hi ha en Lluís de can Estela, en Pelaio Sagraret i en Joan de can Licus.
En Serafí continua delicat.

8. Festa suprimida. Air i avui per·a nosatros és un aniversari de tristos recorts.
En Serafí està millor. S'ha llevat pro no ha baixat. Tot avui plou.//

9. Fa mol mal temps. Segueix la millora del malalt.

10. En Serafí s'ha llevat, pro encare no ha baixat.
Els diaris pórtan males noves de la guerra.

11. Diuen que en Joan de can Licus ha mort al Rif. Al cel sia[,] pobre xicot.
Hi ha molta boira. Això impedeix que en Serafí fassi via de refer-se. Té molta tos.
Na Maria ha arrivat de Peratallada. Feia dos dies que hi era.

12. Segueix la espessa boira. És dolenta per a tothom. En Serafí ha passat més bona nit.
Na Florinda ha portat l'import de la mel que ha venut: 30 pessetes i cèntims. És dels ruscos moderns.
Hi ha una invasió de rantells (mosquits) que fa por.

13. Ha fet dia de calor. No me trovo gens bé. Som acavat d'enllestir un paquet de 3.000 // paperetes per m[ossè]n Alcover.

14. He passat mala nit. Es meu ventre no se vol curar. Tot avui segueixo enmalaltida. No tinc ànims per a fer res. Prenc medicina.

He rebut carta de m[ossè]n Alcover des d'Olot. Diu que vindrà dilluns. Amb mala temporada ens trovarà. El meu ventre bull com una olla de cols. En Serafí se queixa que les ingeccions que se dóna li fan mal.

Som al dia 20.

Air vàrem tenir amb nosatros m[ossè]n Alcover de Mallorca, m[ossè]n Benàssar [Benejam] d'un poble d'Eiviza i un jove exseminarista que els acompanya. Se diu Joan [Francesc] B. Moll. Tots tres mol contents. Ja voldria la meitat de la seua joia tant·sols, a fi de desennuvolar el meu feix de tribulacions. Varen arrivar amb el tren de les vuit del dematí. Venian de Palafrugell. En Peio Reimbau els ha va anar a esperar a la estació // i els hi va portar les maletes. Amb tot i que la pena no me deixa mai, vaig alegrar-me una mica. M[ossè]n Alcover m'ho havia promès ja l'any passat[,] que vindria. M'hauria trovat de més bon humor. Varen dinar aquí i varen anar-se'n amb el tren de les tres. Després d'haver dinat en Moll va tocar el piano, mentres na Naua petita cantava. Després va tocar na Maria. Els vàrem acompanyar a la estació. Con ells varen pujar na Montserrat i en Paco baixaven. Veient que s'havian vist tan poc rato varen acompanyar-los fins a la Bisbal. Vàrem passar unes hores distrets i ben acompanyats. És tan monòtona i solitària aquí la vida!

En Serafí i jo anem millorant mol poc a poc. Les boires contínuan i els temps és dolent.

21. Segueix la boira i xafagor.

També segueix la desastrosa guerra del Marroc i les tribulacions per les cases que hi tenen fills. En fújan molts i fan bé. Tan de goig que fan // i tenir-los de donar com si no els estimessin. És desastrós. Els pobres presoners, és pitjor que si morissin de ses bales. Els martirítzan que fa dol.

22. Hem rebut carta de na Gracieta. Ens hi diu que pel pròxim novembre espéran el naixement d'un atre fill. Me combida per padrina amb en Joan petit. Déu li do una bona hora i ben curta.

23. Avui en Serafí s'en ha anat a Pineda. Déu volgués que hi agafi forses per·a restablir-se del tot! Na Montserrat ha vingut con tornava de mercat de la Bisbal. Diu que

ha rebut carta del Nen. Diu que un auto li va fer mal amb un jonei i cama que fins ha hagut de fer llit alguns dies. No escarmentarà mai! Diu que creix molt.

24. La santa patrona de Barcelona. Ella sigui qui porti la pau amb es moros. Aixís s'acabaria la matansa de tants joves.//

25. Som anat a missa i a combregar gràcies a Déu. A la tarde aquí, an el meu íntim amic, l'escriptori dels meus avis, hi som passat moltes estones ben soleta amb Sant Pere Màrtir. Ell amb el seu llibre overt que deu contenir la regla dels seus relligiosos dominics, i jo omplint el meu llibre[,] que és de les meues confidències.

He llegit poesies de na Gracieta. N'hi havia de catalanes i de forasteres i fins amb les seues hi he trovat unes notes meues més o menys rimades de con tenia el nostre plorat Lluís que al cel sia tan delicat de la pulmonia l'any 1913. Qui m'hagués hagut de dir les penalitats que m'hos esperaven!

Aquí al escriptori, per sola que me trovi a casa, les hores me pàssan de·pressa, mol de·pressa. Ni m'hen adono. Si anés per mi no me recordaria ni de menjar. És tan dolsa[,] la soletat! L'ànima reposa, i l'esperit se concentra, medita i frueix lo que ni amb tot l'or el món pot oferir. Si pogués reposar, hi estaria bé[,] a casa. Tenint // una persona tan delicada per·a cuidar, amb un poble és difícil estar bé. Se gasta mol i no se tróvan els requisits variats que se necessítan. La meua pena i sofriment més intens és con tinc en Serafí aquí. Què li donaré per menjar? No té gana i res li ve bé! Ell s'amoïna i jo també. Si tots els dies pogués anar a la plassa potser veuria quelcom que li vindria bé per a menjar. Els trens no vénen bé i a peu m'és impossible. Un malalt necessita atencions que amb un poble no se li poden donar. Qui els cuida en sofreix i els malalts també. Déu me do salut i feina i que poguéssim refer-lo!

26. Per fi he rebut ordre d'anar a cobrar un giro de 250 pessetes que m'envian de Mallorca. Ja era hora.

27. Som passat tot lu dia a Mont-ras.

28. Hem rebut carta de n'Angeleta. Quissab // les coses que ens explica, totes mol boniques.

29. Som cobrat les 250 pessetes del Diccionari de m[ossè]n Alcover. Hi trevaio sense repòs. Ho pàgan bé i potser no durarà[,] aquesta font.

"La Veu" porta que a París s'han cremat els grants magatzems del Printemps.

Avui[,] diada del gloriós sant Miquel Arcàngel. M'el figuro un jove adolescent ple d'entussiasme i amor a Déu. Va adorar a Jesús-Home moltes centúries avans de la era cristiana. Diu que Déu an els àngels, els hi va profetitzar que an el món hi neixeria un home que seria tan com Déu, i més que tots els àngels a qui totes les gerarquies celestials adorarien. Seria Jesús fill de Maria Inmaculada. Una colla d'àngels se varen revelar dient que no adorarien cap persona humana ni permetrian que fos de més categoria qu'ells. Diu que encarant-se amb Déu li varen dir «No en serviam». Sant Miquel Arcàngel va enlairar l'espasa al crit de «qui com Déu?» i els àngels // fidels a coro varen respondre[:] «Ningú». Va ser nomenat príncep de la milícia angèlica. Ell ens obrí el camí d'arrivar a la celestial glòria i com ell alabar a Déu per un eternam. «San Miquel Arcàngel / estimat de Déu / que presenteu les ànimes a Déu / presenteu la meua / a la Mare de Déu. / Qui com Déu? Ningú.»

Estic trista perquè no rebo carta d'en Serafí. Me fa por que hagi pitjorat.

30. Rebem carta. Diu que no fa via de refer-se. La seua carta m'ha entristit més encare. Li som contestat. També som escrit a na Carme i an en Florenci.

La guerra del Rif segueix mol esvalotada.

Octubre

1er. Me faig una jaqueta. Era de na Gracieta. Era blau·marí i l'he feta tenyir a negre.

He rebut carta de na Neus.//

Na Maria es a Peratallada. El sol crema.

2. He rebut carta d'en Flor. Som escrit a na Gracieta.

3. Hem rebut carta d'en Flor, d'en Serafí i de na Carme. Totes tres m'han portat unes espines que no sé com suportar-les. Alabat sia Déu[,] que me comunica serenitat per·a tantes tribulacions com tinc devant de mi que tan he sofert per als meus fills. Com més veia me faig més desenganys trovo a la vida. Quina tardor més ennuvolada!

4. Déu meu![,] qu'he plorat[,] avui! Tothom està trist amb tan males noves de Melilla. Jo no tinc ningú a la guerra del Rif i també n'estic mol[,] de trista. Les meues penalitats auméntan. És tot lo que se trova fent via pel món.

He rebut una carta de Biescas. Hi havia una pila de fotografies totes de mi mol conegudes. En tinc uns recorts tan tristos de Biescas! No obstant, els recordo i estimo a tota aquella // bona gent per tanta companyia i consol que hi vàrem trovar amb en Serafí.

Som escrit an en Flor. Fa molta humitat.

7. Tres dies sense posar ni una lletra. Ni paperetes per el Diccionari he fet. No tinc humor ni me trovo bé. Temps fa que passo un dia regular i dos de dolents. La porto de Biescas. A més, els disgustos no màtan pro atropéllan. En Serafí air vespre va arrivar. Està una mica millor.

Els dies continúan calurosos amb sol que crema i boires que córran.

De Melilla, batalles i més batalles. Pobres vides taiades con fan més goig!

10. Air vespre na Carme va arrivar. Na Maria continua a Peratallada. Me trovo millor.

11. N'Hermínia i na Maria han arrivat.

12. Sant Serafí! Hem mort un pollastre i na // Carme ha fet un mató.

Hem rebut postal de m[ossè]n Alcover des de Falset.

Na Maria ha surtit per·a Barcelona.

Som escrit a les nenes de Biescas. Una se diu Pilarín i per lo tant avui és el seu sant.

També som escrit an en Serra Rabert.

14. En Serafí se queixa del estómac. Som anat a Palafrugell a buscar-li lo que més necessita. Pren yugurt. He comprat un cabàs per anar a comprar. Som escrit a les amigues Alcántaras[,] que demà és el seu sant. També som escrit a na Maria. La calor que fa no és pròpia del temps.

15. Avui també som anat a la vila. M'he cansat mol. Rebem carta de na Maria.

Avui na Roseta Bardera s'ha casat.

16. Diumenge. Es Noi amb la seua dona ens han vingut a veure. Està tot joiós amb els seus 78 anys que acava de cumplir. Quina sort // de sentir-se tan àgil i fort com un roure. Que per molts anys.

17. Na Carme s'en ha tornat a ciutat.

18. Som anat a la vila. Hi som anat a peu. Per comprar lo de la plassa els trens no vénen bé. No m'he cansat tan com l'atre dia. Fins anava amb sabatilles.

A la tarde el d[octo]r Quintana ha vingut a posar ingeccions an en Serafí.

Na Montserrat i en Paco han vingut.

19. Tristíssim recort per·a nosatros. Ni a missa he pogut anar. No hi puc fer més. Som escrit a na Maria. Segueixen les boires i la calor.

20. Tampoc he pogut oir missa. Al migdia som anat a la vila. A la tarde na Mersè ha vingut.

He rebut carta de na Maria. Demana roba que li som enviada avui mateix.

He rebut felicitacions que benvingudes sien // pro a mi me càusan pena. En tindré dolorós recort sempre més[,] de la meua diada. Són espines que no se treuen.

24. Air vaig rebre carta de na Maria. Va fer un dia de calor forta. Avui fa una tramontanassa forta i freda que tot ho fa anar enrenou. M'hus ha trencat un dels eucaliptos més bonics. En Serafí ha fet foc i fins hem hagut de posar el biombo.

25. Segueix la forta tramontana.

Som escrit a Biescas i a na Maria.

28. En Serafí s'en ha anat a Barcelona.

Som portat un paquet an el recader. És per·a na Came. Rebo carta de na Maria.

30. Som anat a la vila. Sempre tramontana.

He rebut dues cartes d'en Serafí. Diu que se va refent gràcies a Déu.//

31. A la tarde som anat a la vila a portar al recader un paquet de coses qu'en Serafí me demanava. Li som escrit an ell, a na Neus i an en Pau.

Vaig trevaiant per el Diccionari.

Na Maria escriu des de les Planes de Collsacabra.

Totassola an aquet nostre casal som acavat el mes del Sant Rosari!

¡Alabada sia la Verge del Roser!

Novembre

4. Segueixo totassola. Air vaig rèbrer carta d'en Flor. Me demana un document indispensable per a casar-se. És el del consell que li tinc de donar peraquè prengui el sant jou del matrimoni. Són requisits establerts i s'ha de passar per·a ells. Som anat al jutjat de Palafrugell per·a enllestir-o i hi mancava el cocnom matern de la Cèlia <mare> que jo no he sabut i no he pogut tirar endavant. Som escrit an en Flor per·a que ho remeti. Som anat i tornat // a peu. A la tarde na Montserrat ha vingut.

Trevaio mol per el Diccionari.

5. He rebut carta d'en Serafí. Diu que s'ha fet visitar per el d[octo]r Corratjé. Li ha aconseiat que vagi a Sant Feliu de Codines. Diu que se va refent. Demana la maleta i quelcom més.

6. Me som tancat a dins peraquè ningú me vingués a molestar. Som ordenat un plec de 3.000 cèdules per el Diccionari de m[ossè]n Alcover.

7. Som anat a la vila a certificar el paquet de paperetes per·a m[ossè]n Alcover. També som anat i tornat a peu. Som escrit a m[ossè]n Toni i preparat coses per enviar an en Serafí.

8. Fa una tramontana de les més furioses que jo havia vist. Som anat a portar la maleta d'en Serafí an el recader de Palafrugell.

Rebo carta d'ell i d'en Flor. En Serafí me // diu que ha anat a Sant Feliu de Codines. Me demana si hi vull anar a fer-li companyia.

Som contestat an ell i som escrit a na Maria i a la s[enyo]ra Verdaguer.

9. Continua la tramontana forta i freda. Som rebut "Àmfora". És un periòdic dels "Pomells de Joventut". No sé qui m'el envia. Deurà ser un reclam perquè m'hi suscrigui.

Tot avui apedasso roba d'hivern.

Som llegit que m[ossè]n Piera és probable entrarà al Institut de Cultura. Farà bé d'obrir-se camí a ciutat. Era malaguanyat que continués ensopit per Palafrugell.

10. Som anat i tornat de la vila a peu. No m'han enllestit encara el document per·a en Flor. Fins dema·passat no estarà.

Som rebut postals de Biescas i carta de na Maria. Fa fret fina. Aquet dematí fins ha glassat i tot. Hi ha molts refredats.//

Amb el darrer tren na Maria ha arrivat. Tenia molta fret.

11. Fa fret com si hagués de nevar.

Som anat a Mont-ras.

12. He passat al jutjat a recullir el document per en Flor. Déu els ha fassi ben felissos.

Anem preparant la sortida de Llufriu.

13. Continuem els preparatius. Na Maria és a la Bisbal. Fa bon temps.

14. Avui he tingut el goig de conèixer al jove Armand Langlois du Feu. Ens ha vingut a veure i a demanar formalment a na Maria. És un jove mol educat i se li veu molta bondat. Té molts ideals que Déu coroni amb un bon èxit. M'ha agradat forsa. Na Maria ja fa temps que el coneix. Les varen conèixer an el tren. Jo li vaig renyar perquè s'ho havia // pres en sèrio amb tanta facilitat i ella diu que l'ha anat tractant i no hi ha trovat amb ell res censurable. Déu els fassi ben felissos!

18. L'Armand ha passat uns dies entre la Bisbal i Palafrugell. Tots els dies ha vingut un hora o l'atre. Con més l'he tractat més qualitats recomanables li he trovat. Avui amb na Maria s'en han anat a Barcelona. Ella passarà temporada a ca na Neus. Jo espero ordres d'es nois per·a fer el cambi.

He rebut carta de na Neus. Me demana un document que necessita amb urgència. Li he remès desseguit.

Som anat a Barceloneta a demanar noms de les eines i trevais de fuster i ferrer.

19. Som escrit a na Gracieta i a Biescas.

Vespre de tot plou mol. Negra nit rebo una carta d'en Serafí que m'hi diu han llogat una casa Alella i que hi vagi com més aviat millor. El mar, no sé si anirà prou bé!//

26. Som Alella. He passat vuit dies sense posar cap lletra aquí.

El diumenge dia 20 vaig acavar d'enllestir lo que necessitava endur-me'n. El dilluns es dematí en Reimbau amb es carros va portar-me tots els bultos a la estació de Palafrugell. Ho vàrem facturar i jo vaig sortir a la una. A Barcelona per haver arrivat el tren més aviat del comte no vaig trovar ningú a esperar-me. Hi varen anar na Carme, na Maria i l'Armand pro tots varen fer tart. No trovant ningú a esperar-me, vaig trovar tranvia[,] hi vaig pujar i de dret m'en anava a cals Alcántara. Per una grossa casualitat, del cap de pocs moments de ser al tranvia hi vaig veure en Flor que anava al mig dret puig el tranvia anava abarrotat. Ell no me veia. Jo el vaig cridar i tot sorprès me va dir que a cals Alcántara era ple i que no hi podia pas anar a dormir. Vàrem baixar del tranvia i me va acompanyar fins a ca na Neus. Llavors na Maria i l'Armand me // buscàvan a cals Alcántara. Semblava que jugàvem a la cuit. Vaig dormir a ca na Neus.

L'endemà dematí amb na Carme vàrem venir aquí Alella i a la tarde a Mollet. El dimecres dematí vaig fer dilligències a ciutat i a la tarde amb na Maria vàrem anar a veure n'Angeleta. Vàrem trovar-la mol bé de salut i mol contenta.

El dijous a les vuit sortia de l'Estació de Fransa. Arrivant aquí vaig posar-me a desenpaquetar coses i posar-les amb ordre. Per lla les onse varen arrivar na Maria amb el seu promès i varen ajudarme a colocar roba i coses. Vàrem dinar i encare érem a taula que varen arrivar en Serafí i na Carme.

Vespre de tot na Maria i el seu promès s'en varen entornar a Barcelona.

Air i avui l'hem passada acavant d'enllestir coses. Som escrit a Palafrugell i an Reimbau. Sempre plou.

Del poble no en conec res. No he sortit per mal·temps i perquè tinc feina.//

27. Diumenge. Tota la nit ha fet tormenta de vent, trons i pluja. Passava tanta aiga per tot arreu que no me vist amb ànim per·a anar a missa. Per lla les deu han arrivat la nostra pareia de Barcelona. Han pujat a peu des del Masnou perquè no hi han trovat tartana. Tot el dia han estat aquí. Vespre de tot feia bon temps i s'en han anat.

28. Atre vegada plou. Som escrit a na Montserrat i an en Serra Rabert.

29. Anit també ha plogut. He rentat bugada i som anat a comprar. He traficat mol i estic cansada. No ho puc fer.

Na Carme se'n ha anat uns dies a Badalona.

30. Som enviat la nostre adressa an en Lluís carter. No n'hem rebut res encare.

Desembre

1er. Tota la nit ha plogut. Des que som aquí que plou. El trovo mol tristoi[,] aquet poble. Ara mateix m'arriva una carta de na Maria i l'Armand que tota m'ha alegrat. Ho necessitava molt. Tots ens hi anyorem[,] aquí. Sembla un desert. Beneïda casa nostra! Tan bé que s'hi està. L'esser tan lluny i an en Serafí no provar-li d'estar-i és una pena.

Hem rebut carta de na Gracieta i de na Montserrat. Dintre de la primera hi havia una labor de canyamàs que ha fet la petita Irene.

Un germà d'en Roig i Truis ens ha vingut a veure. Fa un vent que no se pot anar pel món.

2. Fa bon sol. Sembla que retorna.

Rebem carta d'en Reimbau. Diu que a can Estela han tingut una noia que ha mort del cap de cuatre dies. La seua mare diu que ha estat a les portes de la mort pro ara va bé. També diu que va morir l'àvia Sagrera.

3. Fa tramontana fina pro bon sol.//

Hem rebut carta de na Carme, de Biescas i de M[ossè]n Alcover.

4. Diumenge. Som anat a combregar en nom de Déu. Dies feia que no podia ser.

Han vingut na Carme, na Maria i l'Armand. En Serafí ha estat tot animat. Ha menjat mol més que els atres dies. La jovenalla tot ho anima.

Som anat a missa primera[,] qu'és a les sis. Han fet l'esplicació del evangeli.

Per lla les deu na Maria i l'Armand han sortit a passeig per aquets voltants. Diu que són mol bonics. Na Carme des de Masnou també ha hagut de pujar a peu perquè no hi havia tartana. A la tarde veient en Serafí content, animats tota la jovenalla han fet broma. Ens ha arrivat el vespre que no ens n'hem adonat. Na Maria i l'Armand s'en han anat a Barcelona i na Carme s'ha quedat aquí. Ha estat un dels dies que més animat ha // estat en Serafí.

5. Rebem carta d'e·n\a/ <Serafí> Montserrat. Està mol anyorada de tots nosaltres.

En Serafí se queixa de dolor amb un costat. Li hem posat una tàpsia. Na Carme a les deu s'en ha anat a Badalona. A la tarde en Serafí estava bé, i som sortit a caminar un hora. Sempre pujades i baixades forsa soptades. Tot és ple de vinyes. Som arrivat amb un lloc que hi ha una capelleta. A dins hi ha un Sant Crist. La capella és tancada amb un retxat de ferro. Hi he resat un credo i una oració a Jesús crucificat demanant-li una pila de favors. Som continuat caminant, resseguint una hermosa propietat voltada de jardins i abres corpulents. He seguit fins que el camí me s'ha acavat. He contemplat una pila de torres unides unes, i d'atres de mol esbeltes. He quedat maravellada no poguent pensar si allò era un veïnat habitat per·a gent d'upa, o si era un barri aristocràtic dels barcelonins. En fi[,] tot plegat // semblava un petit poble. Fins un grant rellotge que tocava les hores i tots el quarts amb tota puntualitat. Era un dia boirós i no se veia el mar. Arrivant de nou al poble m'han dit que tots aquells grants edificis que tant m'han cridat l'atenció és un convent de pares escolapis.

6. Som escrit a la tia Cristina, an en Pau, an Joanet Perla i a na Montserrat. He rebut una mol atenta carta d'en Flor.

Vespre de tot na Carme ha arrivat.

7. Fa una fret que gela. Després farà bon sol.

Tenim bugadera.

Es dematí na Maria ha arrivat. Més tart ha arrivat l'Armand. A la tarde amb ells hem anat a Barcelona. Arrivant allà ens hem separat i cada u s'en ha anat per les seues. Jo som anat de dret a cals Alcántaras. Després som anat a comprar un pitet de llana per en Serafí i uns guants per·a mi. He sopat a cals Alcán//taras i dormit a ca na Neus.

8. No he dormit gaire anit. M'he llevat a les sis. He sortit a la galeria. El cel estava tot estrellat com ho sol ser tots els anys. És nit plena de llum i no hi pot haver trenyines rugalloses que cubreixin ni un bocí de cel puig ha de lluir inmaculat com Maria Inmaculada. Fins el meu cor adolorit per punyentes espines, avui estaba asserenat com el cel que contemplava. Me sentia contenta i agraïda a Déu del acte que dintre poques estones anàvem a contemplar. Què més podia jo desitjar per el meu fill estimat, que veure'l unir amb una noia tan piadosa i recomanable! Som anat a oir missa i a combregar als P[ares] Paüls del carrer de Provenza. L'altar major, en lloc del gloriós sant Vicents de Paül hi havia la Verge miraculosa. Avui fins semblava que els raigs de llum de les seues divines mans éran més abundosos. Que l'hin he demanades[,] de benediccions per·a tots // els meus fills, i sobretot per al que avui prenia el sant jou del matrimoni!

Surtint de missa som entrat amb una vaqueria, he desdejunat, i tot camina[n]t som arrivat a cals Alcántara. Tots estàvan llevats. Aviat han arrivat els cotxes. En Florenci i jo hem pujat amb un i el s[enyo]r Manel, en Roig i na Teresa a l'atre i junts férem cap al temple de la Sagrada Família. Hi vàrem trovar els fills d'en Gassiot.

Després varen anar arrivant amics i parents que assistian a la esperada cerimònia. També hi varen venir na Neus, en Pep, na Maria i l'Armand. En Víctor de Sarrià també hi era. A les nou i minuts varen avisar-mos que ja podíam passar an els respectius llocs. La s[enyo]ra Palau i el s[enyo]r Pereira acompanyant a la Cèlia. En Joan Gassiot i jo acompanyàvem an en Florenci. El s[enyo]r Pereira i en Joan Gassiot eren padrins de boda.

El s[enyo]r vicari va llegir lo que calia, que tots vàrem // escoltar devotament i varen venir les solemnials paraules pronunciades mol serenament per·a els dos que unian les seues vides ben resolts i contents. Mentres va durar la cerimònia la s[enyo]ra Palau i jo estàvem an el presbiteri acompanyant els nostres fills al acte solemnial tan volgut per·a ells dos. Déu i la Verge no els desamparin mai, i la Sagrada Família sigui el seu model en la seua llar amorosa!

Llest que va ser tot ens en vàrem entornar cada u per les seues ja des de l'iglesia.

Jo m'en vaig anar amb na Maria, l'Armand, en Pep i na Neus.

Aixís va acavar la benhaurada cerimònia del casament d'en Florenci a la edat de 32 anys[,] 10 mesos i cuatre dies.

Vaig comprar algunes frioleres i amb na Maria, l'Armand i en Pep Saubà vàrem venir a dinar aquí. Vàrem trovar en Serafí i na Carme que m'hus esperaven per dinar.

Fins vàrem comprar confits per·a no deixar acavar de perdre la costum tan bonica. En Serafí // va estar forsa animat.

11. Som escrit a n'Angeleta, Gracieta i a na Montserrat contant-els-i la cerimònia del casament d'en Flor.

He rebut una postal de na Maria i l'Armand des de Mataró.

Estic forsa refredada. El temps és lleig.

12. El refredat cedeix i el mal de dents també.

13. Amb tot i ser l'aniversari de la pèrdua de la meua mare (a c s) no he pogut oir missa. Si no estigués costipada, m'hi hauria escapat de bon dematí. Aixís no m'hi som atrevit. Fa massa fret.

Na Carme s'en ha anat a Badalona.

Hem rebut postal de na Maria i l'Armand des de Sabadell. Per tot ont té d'anar ell per els seus afers, hi van tots dos. Que se diverteixin; prou trista és la vida.//

14. Fa fret seca. Bufa un vent fort que sembla tramontana. He sortit a les set i mitja. An aquet redimontri de poble s'ha de comprar mol dematí, o no se trova res. Més tart he tornat a surtir. Allà ont el vent no hi toca s'hi està bé, pro si el sol no hi toca gela.

Estem progectant surtir d'aquí.

Hem rebut carta de l'Hermínia de Peratallada. Ens convida an el seu casament per el dia 22 del corrent a l'iglésia del Mercadal de Girona. Se veu que vol invitar na Gracieta.

15. Fa molta fret, està núgul i fins sembla que hagi de nevar. Volia anar a Barcelona i no me veig amb ànims. El fret me fa por.

16. Avui fa bon dia. Som anat a peu fins al Masnou. Caminant per Barcelona fins he suat. M'he comprat roba de punt i una bufanda negre. Sembla de rector.

Vespre de tot som arrivat aquí amb un camió de mala·mort. Arrivant aquí en Serafí havia // rebut carta de la Sara Llorens, donant-mos la felís nova del naixement d'un atre fill d'en Joan i na Gracieta. M'ha tret un pes de sobre. Dies feia que estava enguniosa esperant el felís deslliurament. Ja està passat gràcies a Déu. També diu que

en Ton de las Planas <se> està pròxim a casar-se, pro no·pas amb una pubilla ricatxa com eren els seus divertits propòsits, sinó que se casa amb una noia mol humil pro mol bona minyona. Déu els beneiexi!

17. Han vingut el s[enyo]r Manel i la s[enyo]ra Teresa.

En Serafí està aburrit d'haver-se d'estar aquí tancat i barrat. El temps no és bo per·a surtir. A més an aquet poble tot són recs, pedres, pujades i baixades.

18. Diumenge. Avui a casa ha estat un dia de expansions íntimes. Tant·sols mancaba que en Serafí hagués estat més animat per·a completar el goig. Ha vingut en Florenci amb // la seu Cèlia tan estimada d'ell i de tots nosatros. També han vingut na Maria i l'Armand. Tots plegats a dinar omplian la taula. Hi mancava en Serafí[,] que no ha estat prou animat per·a baixar. Havent dinat les dues parelles han surtit a caminar aprofitant el bon dia que feia. Es dematí havíam rebut una carta d'en Joan amb la felís nova del naixement del nostre petit Lluís. Que Déu el fassi esser un bon minyó és lo que més desitjo an aquet meu fiolet que per tants pocs anys tindrà padrina. Tinc una pila d'anys i forsa atropellats.

Som oït missa de vuit i som anat a combregar en nom de Déu. Visc mol allunyada de les meues devocions que avans tan m'hi complavia. Déu ho vol aixís i no pot ser d'atre manera.

19. Continúan els dies bons. Som anat a caminar per la carretera. No m'ha agradat tant com l'atre dia que vaig anar a la montanya.

20. Som escrit an el d[octo]r Carreres i Artau.//

No som anat a caminar perquè som tingut feina amb sa bugada. En Serafí ha estat llevat forses estones. Fins ha surtit i tot. Ha dit que havia anat al cafè.

21. Hem rebut carta de la Habana.

Han vingut na Maria i l'Armand[,] que junts amb na Carme fan dilligències per·a trovar un·atre casa que convingui més que la que vivim.

23. Hem rebut carta de na Montserrat.

24. Són les onse de la nit santa de Nadal. Aquí Alella, poble que no me simpatitza perquè en Serafí no s'hi refà i perquè tenim de sofrir tantes molèsties essent rellogats an aquesta casota[,] única cosa que se va poguer llogar.

Avui hi tenim na Carme i na Maria. L'Armand també ha vingut. És a dormir amb una casa d'aquet mateix carrer. Hem sopat i menjat dolsos i xampany que ha portat l'Armand.//

Hem rebut felicitació de na Angeleta.

Na Maria està forsa refredada. Avui és estat el dia més fret del any.

25. També avui fa molta fret. Amb na Carme hem anat a missa de vuit i a combregar. Ens han donat a besar l'imatge del Nen Jesús amb un bressolet. Ha estat missa resada.

Na Maria no s'ha llevat fins hora de dinar. Havent dinat s'en ha tornat al llit. En Serafí no ha baixat. L'Armand ha anat al ofici. En Serafí vespre de tot ha tingut uns dolors de ventre molts forts. Fins hem hagut d'anar a la farmàcia a buscar una medicina que l'ha calmat forsa aviat.

Jo a la tarde estava tan enfredorada que he surtit una estona a caminar.

26. Air vàrem rebre carta de na Gracieta i unes fotografies de la Mima tota sola i la Miria amb el petitet Lluís[,] que tenia 6 dies.// És robust[,] el nen. En_mig de les meues inacabables tribulacions m'han comunicat consol. En Serafí diu que avui baixarà a dinar. Aixís estarem més animats. També avui l'Armand ens ha obsequiat amb dolsos[,] turrons i xampany.

Na Maria està millor del refredad.

27. Na Carme és a Mollet, Barcelona i Badalona. Ha anat a consultar l'estat d'en Serafí amb un metge i per atres assuntos.

Jo aprofitant el bon temps som surtit unes estones a caminar. Hi ha vingut una noieta de la casa que comprem els comestibles i dos germanets seus. Hem anat a casa d'un seu oncle i hem passejat per uns fruiterars que m'han encantat. Tants tarongers, llimoners i tantissimes pomeres, matllers i demés arbres. Mai havia vist tanta fruita. Som escrit a na Montserrat. Hem rebut carta de la Josefina de Biescas.

Tócan un quart d'onse de la nit. Escric amb es peus am<p>bulicats amb sa pell d'es xai de na Maria.//

28. També avui aprofitant el bon temps he surtit a caminar. Una estona ben curta. Som arrivat amb un lloc que en diuen la Creu de Pedra. Des d'allà he contemplat unes extensions de vinyes, tarongerars i llimoners i molta mar[,] tanta com la vista podia alcansar. M'he distret i he tornat tota animada.

En Serafí també ha arrivat fins al cafè. Avui està més animat

29. Ha fet un dia dels triats. No ha fet fret ni dematí ni vespre. Al pic del dia el sol era mol calent. Jo som anat a caminar amb un lloc qu'en diuen el passeig del Marquès. Com som estat al cim més alt, fins veia la montanya de Monjuïc i un tros de ciutat de Barcelona. Una vista explèndida. El mar[,] mol quiet. S'hi veien una pila de barquetes que devian ser de pescadors.

En Serafí també ha sortit una mica. No ha anat gaire lluny.

Vespre de tot hem estat amb ànsia perquè na // Carme havia d'arrivar i no ha estat aixís. No sé què li deurà haver passat.

Són les deu de la nit i fa vent mol fort.

30. Som rebut carta del d[octo]r Griera i un llibre del Institut d'E[studis] C[atalans].

Som anat a passejar cap als P[ares] Escolapis i he baixat per una riera que no hi havia estat mai.

En Serafí ha anat a Barcelona i han tornat amb na Carme. Està tractant de comprar una caseta a Tiana. També avui ha fet bon dia.

31. L'any se despedeix un dissapte mol explèndit. Fins fa calor. Quin temps si pot durar!

Na Carme és a Barcelona continuant dilligències per la compra de la casa de Tiana.

En Serafí avui no ha baixat. Està cansat d'air. Jo estic trista recordant l'any passat per aquets dies que tot eren progectes rosats... i tant sols Déu sab la fi que tindran. Vaig tancar la llibreta 1920 a casa a Llufriu. Qui m'hagués hagut de dir ont la // tancaria aquest any. Les sotracades d'en Serafí han esborrat tot el goig que m'hagin donat el naixement del petit Lluís i demés aconteixements que han passat durant l'any. Les festes han estat moltes més de negres que de passables. Bo i demanant a Déu un bon

camí que tan necessitem se van acostant les dotse campanades que finiran l'any present per·a donar entrada al nou. Som rellogats i entristits an aquet poble que tan poc s'hi ha refet en Serafí. L'any vinent: ont tancaré la llibreta de les dotse campanades? Quissab si tindré aquet afany! Plego donant l'adéu al any que mor bo i saludant an el que neix.

Alabat sia Déu.

Alella 31 desembre 1921 a les dotse de la nit.

Irene

1922

Gener

1er. Ha fet mol bon dia. Comenso l'any al poble d'Alella. Ens hi trovem en Serafí, na Carme i han vingut na Maria i l'Armand.

Som anat a missa i a combregar i no he sortit més de casa.

2. Segueix el bon temps. Na Carme ha anat a Mollet i a Tiana.

Hem rebut carta d'en Ton de les Planes convidant-mos an el seu casament. Diu que serà el dia 12 del corrent mes. Déu li do bona sort.

3. Avui no ha passat res que valgui la pena.

5. Som a la nit. Dos dies d'enrenou fent el cambi de casa i de poble. Som a la Colònia Arbó de Tiana. És un poble que mai hi // havia estat. Fa una tramontana forta i freda. Semblem a Llufriu. En Serafí està amoïnat perquè fa tanta fret i aquí el sol no hi entra. En fa per tot arreu[,] de fret.

Air amb na Carme vàrem estar tot el dia trevaiant colocant coses. Per lla les deu en Serafí s'en va anar a Barcelona. Va caure neu glassada. A les primeres hores de la tarde na Carme s'en va anar d'Alella. Jo m'hi vaig quedar unes estones més esperant que el carro vingués a buscar tot el fato. A un quart de cuatre jo també sortia del esmentat poble. Vaig anar a peu fins al Masnou i de Montgat aquí dalt. Arrivant vaig trovar en Serafí, l'Armand i les dues noies trevaiant tots contents. Jo no m'aguantava de tan cansada.

Vespre de tot na Maria s'en varen entornar cap a Barcelona.

Avui continuem la taifa d'endressar coses. Segueix el vent fort i fret. Na Carme és a Badalona. Són les deu de la ditxosa // nit de Reis. Des d'aquí sento els bufets estridents d'una cometa. Han tirat una pila de trets. Deu ser que al poble van a esperar els tres reis del Orient, o d'allà ont vinguin.

Aquesta casa m'ha agradat, pro me dol que no hi toqui el sol, i en camvi hi tócan tots es cuatre vents. El sol volta pro no hi entra. Per això i perquè cap overtura ajusta bé

sembla una gelera. No és a·propòsit per en Serafí. També me sap greu ser tan allunyada del poble per·a comprar i anar a missa. Encare menys mal que tenim la parada del tranvia aquí devant. En fi si la casa anés bé per en Serafí tot lo demés ho passaríam.

Alabats sian els gloriosos Personatges que tan de goig comunícan an els petits i fins an els grants.

6. El dia comensa mol fret. Dematinet na Maria i l'Armand han arrivat de lo més contents. Amb ells hem anat al ofici. Ha estat mol solemne. Fins hi havia tot l'Ajuntament // i el sereno del poble. Hi tocava l'armònium i cantava el *coro* del poble. El s[enyo]r rector ha fet una mol sentida plàtica pròpia del dia. Al ofertori i adoració del Nen Jesús han cantat cansonetes pastorils. El tenian dintre d'un bressolet. He passat unes estones distreta de les tribulacions que ens envóltan contínuament.

Hem comprat pa, turrons i neules. Hem baixat a peu sentint una tramontaneta que ens glassava es clatell. Hem dinat tots junts. Aquí en Serafí no té de pujar ni baixar escales.

Al vespre na Carme s'en ha anat a Badalona amb la seua germana Roser i na Maria amb l'Armand a Barcelona. Ens hem quedat en Serafí i jo sols.

7. Fa cel de neu. En Serafí és anat a Barcelona. Tinc molta tos i el pit carregat. Deu ser perquè tinc de traficar massa amb aiga. Tants de canvis tampoc me van bé.

Som escrit an en Pau.//

8. Diumenge. Fa bon dia. Na Maria i l'Armand han vingut. A la tarde han vingut en Roig i na Teresa.

Hem rebut carta d'en Flor, de na Montserrat i d'en Reimbau. És la primera correspondència que rebem aquí.

Som anat al ofici. Ha estat missa resada.

9. Avui he rodat forsa. A un quart de 10 he baixat a peu fins a Mongat. Feia un sol preciós. He pujat al tren fins a Barcelona. A la mateixa Estació de Fransa he pujat al tranvia fins al Arc del Triomf. He baixat i dret cap a la Estació del Nort. He pres bitllet per a Mollet. Aviat hem sortit, arrivant allà a dos quarts de dotse. Hem dinat en Flor[,] na Cèlia i jo. M'han donat lo que en Serafí demanava, i m'hen he tornat cap a ciutat. He

comprat lo que feia falta i cap a la estació de Fransa fins a Mongat, i d'allà fins aquí amb el tranvia Mongat-Tiana.//

13. Una colla de dies sense escriure res. És que no passa res que valgui la pena. Escric amb les mans ben baubes. Tenim una estufa nova que <q>no la podem fer servir perquè no m'hos pórtan llenya.

Rebem carta de na Montserrat que li contesto desseguit A la tarde he baixat a les Mallorquines. És ont hi ha la estació de Mongat. El poble del mateix nom és quelcom separat. Aquell és el veritable Mongat. Les Mallorquines és un veïnat que perteneix al municipi de Tiana. Del túnel cap a Masnou és Mongat i del túnel cap a Badalona[,] les Mallorquines. L'estació és Mongat-Tiana. D'allà surt el tranvia.

14. Som escrit a m[ossè]n Alcover felicitant-lo per el seu pròxim Sant Antoni.

Sembla que té de nevar.

15. Som assistit amb una comunió general del apostolat. Després de la missa he comprat i he baixat a peu. Hem rebut carta de na Gracieta.//

16. Passo un refredat mol fort. El dia fret[,] sense sol. Sembla que hagi de nevar.

17. El temps segueix fret i amb cara de neu.

Som escrit al d[octo]r Griera. Avui és el seu sant. Aquí fan molta festa, pro com que no vivim al poble no n'hem vist res. Des d'aquí sento ses campanes com repícan.

26. El dia 22 va morir el Sant Pare Benet XV. Al cel sia.

Som a Mont-ras amb na Montserrat i en Paco. Vaig arrivar dissapte passat. Vaig tenir bon camí, passant per Sant Feliu de Guíxols amb l'auto d'en Rovira. Arrivant aquí els vaig trovar mol bé i contents.

El diumenge aquí cobraben la contribució territorial i el cobrador va dinar amb nosatros. A la tarde[,] no poguent resistir el fum que per tot arreu de casa feien els homes, m'hen vaig anar a voltar per fora. Arrivant vaig pujar a dalt // fins que no hi va haver tanta concurrència.

Tota la nit d'avui dijous ha plogut i tot el dia.

Anem preparant tot lo que se necessita esperant un deslliurament ràpit i felis de na Montserrat.

Aquí no parlen de res més que d'eleccions municipals. Ni d'es camps, ni de si no plou, es pagesos no pénsan amb res més que amb eleccions. Són de lo més renyides.

27. Som anat a la vila trovant tots els parents bé de salut.

Hem rebut carta d'en Serafí, postal de m[ossè]n Alcover i de na Celina.

Tot avui fa un vent furiós.

28. Amb na Montserrat, tot avui trevaiem amb una pantalla de setí groc i roba de fantasia.

29. Som a Llufriu. He vingut amb el tren de la una. Som escrit a Tiana i a Barcelona. Som sopat totassola vora d'es foc. Per causa // de la forta ponentada que fa, hi ha fum. Són tres quarts de nou. Sento el tren que xiula cap a can Roig.

Com som entrat aquí he rebut mol forta impresió de trovar-me tan sola dintre d'aquet nostre casal. Semblava que fins les parets me renyaven per haver-lo deixat sol i fret un lloc tan venerable! Bo i totassola hi estic bé. Ara na Montserrat li fa companyia a na Caterineta. Els diumenges tarda i nit no hi puc estar[,] allà. El fum dels homes m'afoga.

30. Som enviat una caixa d'objectes a Tiana.

A la tarde he tornat a Mont-ras a peu. M'he cansat mol. Fa vent fret i moll.

31. Ha fet bon dia i no ha passat res de nou.

Finit el mes de gener.

Febrer

1er. També avui fa bon dia.

5. Diumenge. Aquí avui és un dia de mol enrenou.

Hi ha el cobrador de la contribució. La cobra an el menjador grant. És ben ple d'homes. Hem dinat an el menjador petit.

És dia d'eleccions municipals. Hi ha una lluita mol forta. Tot Mont-ras bull. Tenim dones a cuinar i fer la feina. Diuen que a dinar serem molta colla i a mi me molesta tan moviment.

Na Montserrat va fent lo que pot, pro va mol pesada. No se senten atres converses que de vots, odis i mals humors populars.

Avui no vaig a Llufriu perquè el temps és plujós i la tos me va calmant.

Rebo carta de Tiana. Diuen que el d[octo]r Rofes de Mongat ha pujat a visitar na Maria i que va quelcom millor. Els hi som escrit.

Són les dues de la tarde. M'estic an el meu cuarto perquè a·baix és ple de fum.// Segueix plovent. Rebo carta d'en Pau. A·baix hi ha unes baraies electorals que de poc s'esbatussen i tot. En Paco els ha trets a fora. Quins odis[,] Déu meu!

6. Fa una rabiosa tramontana forta i freda. Encara pàrlan de les batusses d'air. Els ànims continúan exaltadíssims. Anaven amb uns garrots de ruc i d'arbós que feien por. Són mol belicosos[,] an aquet poble.

7. Hi ha una glassada que Déu ni do.

11. Com que no passa res de nou, res apunto.

He rebut noves de Tiana. Diuen que na Maria està bé del tot i en Serafí forsa animat gràcies a Déu. Na Montserrat va esperant l'hora.

Som al dia 17.

Diumenge passat dia 12, a un quart de dotse de la nit na Montserrat va donar a llum // un nen mol maco i mol sa. Tot va anar mol bé i aixís continuem gràcies a Déu. L'endemà dilluns vaig escriure a tots els germans, a na Neus i als Alcántara. Tothom s'ha afanyat a contestar felicitant a tota la família.

Som al dia 28.

No he tingut temps de fer notes. Som a Llufriu. Aquet vespre he rebut impresions de tota mena. He rebut carta de n'Elvira Alibés. Me diu que dintre poc se tanca relligiosa filipensa. Li som contestat aquí mateix. Som escrit an en Pau, a Barcelona i a Tiana.

Mars

5. Som a Llufriu. Som vingut a buscar coses que tinc de portar a Tiana. També som anat a la rectoria a buscar la fe de batisme de na Maria. També som tret la del jutjat de Palafrugell. El s[enyo]r rector de Mont-ras ha // fet el document referent al permís que jo dono a na Maria per·a casar-se.

Dijous passat dia 2 vàrem celebrar les festes solemnes del bateig del nen de na Montserrat. Tot ha anat amb el goig que se desitjava.

El pare d'en Paco va ser padrí i jo padrina. Se diu Francisco de Paula. Mentres el batejaven, el rotllo de campanetes dona<v>ba voltes i més voltes repicant de joia mentres les campanes grosses no paràvan de trillejar. El nen estava de lo més espavilat mentres li tiraven l'aiga beneïda an el cap, i en nom de la Trinitat Santíssima el batejaven. No va plorar ni un moment. No se va tirar bateig perquè és una costum deixada. Tan bonica qu'era.

A dinar érem més de vint. Tothom estava content de la festa.

Air dissapte na Montserrat va anar a missa, a oferir a Déu el seu primer fruit de benedicció. Vaig tenir el goig d'acompanyar-la recordant-me dels meus nou fills que també // cada un d'ells vaig oferir i presentar a Déu amb tota la fe i goig de la meva ànima. Mol vaig pregar per tots ells.

Avui som assistit amb una comunió general del apostolat a Palafrugell.

Se fa fosc. Vaig a replegar lo que necessito i cap a la estació, pujar al tren i cap a Mont-ras.

Demà si Déu ho vol m'entornaré a Tiana.

11. Dissapte.

Dilluns passat vaig sortir de Mont-ras amb l'auto de les nou del dematí, arrivant a Barcelona a les tres de la tarde. M'hi esperaven en Serafí, l'Armand i na Maria. A les cinc i vint minuts amb en Serafí vàrem surtir de Barcelona i a Badalona va pujar na Carme.

Dimars a la tarde na Maria i l'Armand varen venir aquí a Tiana. El dimecres vaig anar a Mollet. Els vaig trovar bé de salut. Hi havia la Sara Palau.

A dos quarts de vuit vaig sortir de Bar//celona. Arrivant a Mongat no hi vaig trovar tranvia i vaig pujar a peu.

A Mollet, amb en Flor i la Cèlia vàrem anar amb una fàbrica de pintes que hi vaig fer una pila de notes per al Diccionari.

El divendres vaig anar a Barcelona a despedir-me de les s[enyo]res Palaus. Després de fer algunes dilligències, a les cinc vaig tornar cap aquí. Tota la tarde va ploure.

Avui na Carme ha anat a Barcelona a despedir-se de les senyores Palaus. Avui mateix s'han embarcat. En Serafí també hi és[,] a Barcelona. Ha anat amb el d[octo]r Baleta perquè el visités. N'ha vingut forsa entussiasmat.

Som pujat al poble a comprar.

16. Sempre intervals.

Diumenge dia 12, na Maria i l'Armand varen passar la festa aquí.

Rebérem lletres de na Montserrat diguent que tots segueixen bé. Bona durada!//

Dimarts vaig rèbrer carta de na Maria i l'Armand[,] que diuen han determinat casar-se dimecres que ve.

Air en Serafí va tornar amb el d[octo]r Valeta.

He rebut un llibre de la Diputació que m'han oferit per <es>ser colaboradora del Costumari Català. Són uns llibres mol interessants.

17. No fa gaire que som arrivat del poble. Hi he pujat a peu. An el meu pas, no m'he cansat. Som anat a missa i a combregar, he comprat i a peu he tornat fins aquí. Són les nou tocades. És bonic[,] un passejet matinal. Ara m'en he vingut al dormitori d'en Serafí des del cual veig montanyes i vinyes d'aquet poble. Avui fa un dia esplèndit. Fa oloreta de primavera.

18. Som anat a Barcelona. He dinat amb l'Armand i na Maria i després tots junts hem anat a visitar la bona amiga Celina.

A dos quarts de set sortia de ciutat. An el tren hi anàvem premsats. El tranvia de Mongat[,]// abarrotat com el tren.

19. Festa del gloriós patriarca s[ant] Josep.

M'he llevat dematí, i plujabatent som anat a missa de dos quarts de set a Tiana. A mitjant matinada na Maria i l'Armand han arrivat i han passat la festa amb nosatros. És el darrer dia que els tenim aquí solters. Estan de lo més contents. Déu els hi do molta ditxa[,] que bé se la mereixen per lo mol que s'estíman.

20. He rentat roba i vaig preparant lo que m'en tinc d'endû demà.

21. He surtit amb el tren que <surt> arriva a Barcelona a les vuit. Som anat de dret a ca na Neus. He trovat na Maria fora. Havia anat a confessar i a combregar als caputxins de Pompeya. Ha arrivat tota aixerida. Na Celina li ha vingut a portar un obsequi de boda.

Per lla les dotse han arrivat n'Hermínia de // can Nau amb el seu Andreu.

Na Maria i l'Armand, no s'hi entenen de feina preparant tot lo que necessítan per a demà. Han dinat a fora. Jo he dinat a casa de na Neus. Del cap d'unes estones han arrivat els cuatre[,] o sigui[,] n'Hermínia, na Maria, l'Andreu i l'Armand. Han tornat a sortir tots cuatre i a dos quarts de deu de la nit m'han vingut a buscar. Hem anat a la fonda a deixar tots els paquets. Plovia molt. Era un quart d'onse. No savíam ont anar a sopar perquè s'havia fet tan tart. Ningú tenia res per menjar perquè era fora d'hora. Per fi hem determinat d'anar a la antiguíssima i popular posada Can Culleretes. És amb una travessia deserta que va des del carrer de Ferrand al de la Boqueria. Allà amb pocs cuartets hi hem ben <dinat> sopat els cuatre joves i jo. Hem celebrat l'àpat de comiat de solters de na Maria i l'Armand[,] que passava un mal de caixal forsa fort que el feia sofrir de mala manera. N'hem sortit qu'éran ben bé les dotse.

Nosatros cuatre, o sigui[,] els nevots[,] Hermínia // i Andreu[,] na Maria i jo hem anat a dormir amb una fonda al carrer del Hospital ont hi teníam els paquets. L'Armand s'en ha anat a casasseua.

22. *Memorable cerimònia*.

Tota la nit ha plogut. Ens hem llevat aviat a fi de tenir temps de tot sense tenir de córrer. Na Maria estava de lo més animada. Jo veient-la contenta ho passava millor.

Ella amb n'Hermínia i n'Andreu han anat amb una vaqueria que hi ha devant mateix de la fonda. Han pujat coques, ensiamades i xacolata. A les nou un cotxe ens ha vingut a buscar. El temps seguia plujós.

Na Maria portava un vestit de seda marró fosc. Hi portava una faixa de lo mateix amb un serrell als caps. El vestit[,] llarguet. El cos[,] cenyit avall cap a les caderes. El cos resultava fluixet. Les mànigues llargues i l'escot tancat amb un coll tombadet. Portava la // meva aguia nuvial. Capell negre adornat amb una rosa d'or antic combinat amb tul negre. Voltant la copa de seda un plegat de la mateixa. L'ala de guipur[,]

voltant-la un ribet de seda negra. S'ha abrigat les espatlles amb una preciosa pell blanca qu'és la seua joia predilecta. Tota plegada feia mol goig.

Hem sortit de la fonda, hem pujat an el cotxe i com que era tart no hem passat per les Rambles per anar per camins més drets. Hem fet via per els carrerots antics de la Riera Alta, i hem anat a raure an el llargarut i popular carrer de Ponent. Era tart, i aquell ditxós carrer mai s'acabava. Ens entrebancaven carros de tota mena, conductores, i els fenomenals carros moderns dels escombriaires. Com que difícilment hi poden passar dos carros junts que vagin mol embalumats, resultava que conductores i carros de la neteja pública ens barraben el pas. A més hi havia clots overts del gas, una munió de criatures, en fi no se podia donar un pas. Amb penes i trevais hem arrivat a // la ronda de Sant Antoni i al carrer d'Aribau i per_tot hi havia continuat moviment. Essent a la gran via Diagonal, vàrem anar de dret al carrer de Muntaner, i com que ve de pujada i plovia molt, tampoc fèiem gaire camí. N'Hermínia[,] com que sempre està de broma, amb el seu marit féian la mar de xibarri. Na Maria estava de lo més animada. Tots tres me distreien de la tristesa tan fonda que tenia. L'estat d'en Serafí és una espina que adoloreix totes les hores de la meua existència. No hi puc fer més.

Per fi vàrem arrivar a la plassa de la Bonanova. L'Armand amb els seus, ja hi eren. Ens vàrem conèixer les dues famílies. En Flor amb la Cèlia i en Serafí amb na Carme també hi éran. Tots estàvem reunits al cansell de la iglésia de la Bonanova. Ens vàrem posar cada u amb qui li corresponia i vàrem pujar escales amon del cambrí de la Verge. Al ser devant de la sacristia, els nuvis i testimonis hi varen entrar a firmar l'acte del jutjat. An el cambrí // de la Verge de la Bonanova se va celebrar la cerimònia. Les paraules que en nom de Déu pronunciava el sacerdot varen emocionar-me molt. Pregava amb tot fervor perquè fossin model de bons esposos i que la seua llar amorosa fos sempre un lloc de pau ont tothom s'hi pogués enmirallar. Com que per esser en Cuaresma no hi havia vetllacions, no hi va haver missa i la cerimònia va ser curta. La germana de l'Armand va plorar molt. Deia que plorava perquè la seua difunta mare no hi podia ser. L'Armand també s'en planyia[,] d'això. Se veu que tenian una mare que els estimava molt, i amb una acte tan grant la recordàvan amb molta recansa. Vaig compadî'ls-e.

Vàrem sortir del temple amb el mateix ordre que hi havíam pujat i al carrer ens vàrem despedir plujabatent. Els nuvis varen anar a casa de l'Armand peraquè aquet se tregués els vestits *aristocràtics* propis del acte. En Flor i la Cèlia s'en varen anar per les seues. En Serafí, na Carme, els de Vilafranca i jo, vàrem anar al hotel ont havíam

dormit.// Aviat els nuvis hi varen venir. Na Maria va posar-se un vestit de viatge i aviat s'en varen anar perquè volian surtir amb el tren de la una. Fins llavors vaig estar serena. Ells[,] felissos com mai els hi hagués vist, se despedian des del cotxe. Passàvan per la Rambla que amb prous feines els vèiem i encara feien voleiar els mucadors saludant. Jo estava mol emocionada. Era un membre més que de mi se desprenia i en sentia un dolor viu... mol viu. Tan que m'havia costat de fer-la grant. Som hagut de fer-li de pare i de mare i de tot i are tan joveneta, la que s'ha després de mi més jove, fuig també del niu i Déu sap què serà d'ella!

Varen venir al hotel a despedî'ls-a el pare, la germana i una tia del Armand. S'en varen anar mol aviat. Ens vàrem quedar a dinar els de Vilafranca, en Serafí[,] na Carme i jo. Avent dinat, na Carme va anar a cals Alcántaras, en Serafí a cal d[octo]r, n'Hermínia[,] l'Andreu i jo a ca na Neus. A les cinc i vint minuts, en Serafí, na Carme // i jo vàrem surtir de Barcelona arrivant aquí sense cap novetat. Els nuvis varen anar-se'n a la nostra casa de Llufriu fins que surti un bon camí per·a tots dos. Aixís va acavar el casament de na Maria amb el seu Armand, pobrets i alegrets encantats de la vida. Déu els hi conservi la joia que tenen.

23. Segueix plovent i fent fret. Per tot arreu se llegeix que ha nevat copiosament .

Hem rebut una extensa carta de na Gracieta. Ens hi explica moltes graciositats de la Mina i de la seua manera de parlar. Na Gracieta diu que se trova millor.

24. Seguim amb molta fret.

25. Rebem postal de na Maria. Diu que han anat a mercat a la Bisbal com a bons pagesos.

26. Som escrit a na Gracieta, a Llufriu i a la // Josefina de Biescas.

29. Som anat a Barcelona. Rebem poques cartes dels nuvis. Hi deuen estar bé[,] a Llufriu.

Abril

1er. Som anat a Barcelona. He vist a n'Angeleta que no podia desitjar trovar-la millor, Sempre està bé i contenta. També som anat a parlar amb el d[octo]r Griera. Me convenia veure'l. Hem conversat poc per manca de temps. Som enviat postals de nens.

Tot avui fa un vent enmatzinós.

Air vàrem rebre carta de Mont-ras.

9. Diumenge de Rams.

Air vaig quedar-me tot el dia al llit. He pescat un refredat mol fort. Tot el dia vaig suar. Me sento mol dèbil.

Air vàrem rèbrer carta extensa de na Gracieta.// Amb tot i ser avui diada que tanta joia porta an es petits i fins an es grants, no he pogut anar a missa. És lluny[,] el poble[,] i no me trovo gens animada.

Les vinyes verdegen i els abres també treuen brotada. No sento rossinyols. Els anyoro. Ells han estat alegres companyons meus en dies atribulats. Tots els anys els recordo i no tinc la sort de sentir-los. Beneïts aladets que tan alegreu amb les vostres cantúries!

Fa bon temps, i segons la astronomia popular durarà curanta dies puig diu que la temperatura que fa con càntan la Passió el dia del Ram dura curanta dies. Són experiments mol antics.

10. He volgut sortir que no estava prou refeta i de nou m'he refredat.

11. El meu costipat fa el seu curs. No baixa. Aquí semblem desterrats. La casa sembla feta de joguines. No hi estem gens bé.

12. He surtit només per pendre la correspondència // an el carter i he refermat el refredat. Mai m'havian durat tant.

13. Dijous Sant. No he pogut assistir a cap acte propi del dia per ser tan allunyats del poble i sentir-me tan refredada. Tinc una tos mol forta i amb res la puc combatre.

En Serafí no se trova bé tampoc. No avensem res.

14. Divendres Sant. Tampoc avui he sortit de casa. La meva tos no cedeix i me sento mol aclaparada. No sé que mai de la vida per aquestes diades hagués estat sense veure monuments.

15. No he sentit ni un pic de campana que toqués a dissapte de Glòria. Deu ser que no podem sentir ni un petit bri[,] de glòria. Mentalment he meditat els fets evangèlics que Jesús va celebrar i res més. Tots plegats aquí hi sentim una solitut forta. Tot és gris. Ni ens sabem animar uns amb atres. Encara en Serafí s'animés!//

16. Pasqua. Ens és igual que els atres dies. Tampoc he pogut anar a missa perquè és massa lluny. Avui que tots els temples ofereixen tanta joia, conmemorant els fets tan sublims, me tinc d'estar aquí tancada i barrada sense ni poguer allargar la vista, si no és des de les portes mal ajustades que donen a defora[,] que no n'hi ha cap que tanqui bé. Quina tristesa tan fonda!

Avui na Gracieta cumpleix curanta anys. Sembla que era air que va venir al món! Curanta anys que vaig ser mare per primera volta! Tan sublim qu'és ser mare i tants desenganys que produeix! Ditxoses mares que teniu els fills petits![:] goseu are, que ja se us acavaran els goigs! No hi ha res al món tan grant com el ser mare! Per això estimem tant i tot ho sufrim amb paciència i resicnació. Ditxosos infants que tantes molèsties doneu a la mare! Les recompenseu amorosament con sou petits i adolescents, després... tot és fum que el vent s'en emporta. Alabat sia Déu!

Som al dia 22. Esti[c]·a Llufriu des de dijous.// En Serafí és a Mollet.

Sempre fa mal temps. La primavera no pot encatifar de flors ni se senten les animades cantúries de tota mena d'aucells com és el seu temps per causa de la pluja[,] que fa tenir fret i comunica tristesa con ja la terra no la necessita. Se sent algun rossinyol, poquíssims. Tenim una cardina que ens l'ha deixada en Peio mentres estem aquí. No s'entussiasma gaire a cantar. Deu anyorar-se.

Air vaig donar un passeig per l'hort[,] feixes i quintar. Vaig cullir espàrrecs i carxofetes.

Escric a Mollet.

29. Segueix el mal temps. Fret i pluja.

Encara no hem venut el fals. Segueixo trevaiant per el Diccionari.

30. Diumenge. Som anat a missa primera. És l'evangeli del Bon Pastor que deixa les noranta-nou ovelles per·a buscar la que fa cent que l'ha perduda. Som escrit an en Serafí.//

Maig

Som anat a la vila. Anant a peu i tornant amb el tren. Con hem estat a la estació i ja érem dalt del tren, ha caigut un fort ruixat de calabruixó bastant granat. Es camps han quedat ben blancs.

Hem venut el fals.

4. Sembla que farà un bon dia. Encare air vaig tenir de fer foc i posar-me es braseret an es peus per·a poguer escriure.

5. Atre vegada avui ha plogut mol.

He vist un parella d'areoplans. Volàvan mol baixos. Els hi relluïa no sé què. Semblaven dos coloms grossos.

Trevaio amb les paperetes de m[ossè]n Toni.

6. Tinc dolor amb una mà. Serà de tan escriure? Han daiat el fals per primera vegada. Éran cuatre daies. Semblaven uns desesperats.

7. Dematí som anat a la vila. Anant a peu i tornant amb el tren de la una.//

8. Som anat a la vila i a Mont-ras. Tots estan bé i el nen creix i se fa maco.

13. Ja fa dies que de nou som a Tiana. Avui som anat al poble a missa a combregar i a comprar. En Serafí ha llogat una casa a Sant Feliu de Codines. Sempre camviem de lloc i mai en trovem cap que vagi bé.

14. Diumenge. M'he llevat dematí i som oït la primera missa. És a les sis. He comprat i he baixat amb el tranvia.

A la tarde som anat unes estones a caminar. He portat un ram de genesta i xuclamel.

Tenim un cunillet blanc mol bufó. És de rassa porquí. El varen donar a na Carme. Corra tot sol per el jardí i per tot casa. És mol petitó.

15. Ha plogut tot lu dia. Fins fa fresqueta. Són un quart de deu de la nit i no tinc son. Continuaria escrivint pro no tinc humor.//

16. Som anat a Barcelona. Fins m'hi som aburrit. Primer perquè de la una a les tres per_tot és tancat. Després perquè fins a les sis no he pogut parlar amb el d[octo]r Palau Rabassó i després perquè fins a les vuit no podia tornar surtir de Barcelona i trovar tranvia a Mongat.

Som passat bones estones a l'iglésia del Pi. Hi fan festes de Sant Pancràs, que dóna feina a cada u del seu bras o del seu ofici. Are li estan construint un altar mol luxós.

M'he cansat mol per ciutat. Som anat a peu passant per la Reforma, des de la plassa del Palau fins al carrer de Casp i fins a la plassa de Sant Jaume i al Banc Urquijo i al carrer del Cardenal Cassanyes. Se pot dir que he caminat tota la tarde perquè tenia la feina dins la ciutat i no me venian bé de pendre tranvies.

He comprat roba per fer camises an en Serafí.

17. En Serafí se queixa que no se sent bé.//

18. He tornat a Barcelona. Tart de tot[,] mentres esperava l'hora d'anar a la estació som entrat unes estones a Santa Maria del Mar. Hi feien el mes de Maria. El sermó[,] castellà. No obstant m'ha interessat i fins m'ha aconsolat de les tribulacions que mai me déixan tranquila.

19. Avui fa calor. Aquí devant és bonic. Les acàcies són verdas, se séntan molts rossinyols.

Hem rebut "Ressorgiment" de Buenos Aires. És un periòdic que el fan els catalans que viuen allà. Hi he llegit uns versos de na Gracieta dedicats an en Serafí. Se refereixen al Vallès i al Montseny. M'han fet recordar tantes coses de la meua vida que m'he emocionat i fins he plorat. Hi parla del meu tan estimat pare i de lo mol que els estimava an ells. Al cel sia ja que tan santament va morir edificant-mos a tots nosatros.

Con se té el cor amarat de tribulacions cualsevol cosa que se llegeixi dels seus estimats emociona // i conmou! Qui els pogués veure! Per·què els tinc de tenir tan escampats?

24. Tants dies sense escriure res. Ni pel Diccionari escric. De moment no tinc paraules recullides. Estic fent dilligències per·a obtenir uns llibres que hi trovaria feina a fer. Tot vol paciència. Diumenge passat vaig anar al Masnou per lo mateix i res en vaig treure. Air vaig escriure an el propietari dels llibres. Veurem què diu.

25. La Ascensió gloriosa de Jesús. No he pogut anar a combregar perquè els tranvies no vénen bé. Per pujar a peu a Tiana fa tanta calor que no m'hi he aventurat. A la missa de vuit la mainada han fet la primera comunió. No hi he pas assistit.

No tinc tema ni humor per·a escriure res. Con som a Llufriu, me tinc de tancar a dins sola perquè la gent no me vinguin a destorbar i escriuria dies sencers. Aquí, com que // no hi coneixem a ningú, ni ganes, tinc llibertat d'escriure pro no sé què posar. Tot és gris.

De na Gracieta poca cosa en llegim. Alguna postal i prou.

Res va com deuria per causa de la fenomenal crissis i cuestions econòmicas que sofreix tot lo món en pes. Ningú té fe ni esperansa ni caritat. Aquestes tres virtuts teologals que trovem al petit catecisme del p[are] Claret, elles soles ben conegudes i practicades bastarian per·a resoldre el daltabaix mundial. Treurian més profit que totes les conferències que celébran els homes de tot el món.

Avui a la Conraria, s'hi ha reunit la colònia alemanya. Diu que éran més de 1.500. Per aquí devant n'han passats de totes edats i estaments. Veis, joves i criatures. A peu, amb tranvies i camions. Per sa riera, per la carretera i per el camí de Badalona i de per tot arreu n'han sortits. Tenen un traspàs que fan més camí que un cavall. Quines ganes de rodar amb tanta calor com fa!//

31. Rebo carta de na Maria i l'Armand. Ella està malalta. És de tanta calor que fa.

S'acava el mes de Maria i de les flors. Per mi totes tenen infinitat d'espines.

¡Alabat sia Déu i la Verge Maria!

Juny

1er. Som anat a Barcelona per dilligències.

He pujat a peu des de Mongat i m'ha cansat. El paquet que portav<e>a era pesant.

2. Tot és ensupit igual. He tornat a Barcelona a casa de les senyores que tenen els llibres que necessito per·a trevaiar per el Diccionari. M'han dit que són al Masnou[,] els llibres. Elles hi van tots els diumenges, i diumenge vinent si hi vaig m'els donaran.

Pel camí el carter m'ha donat una carta de na Montserrat.

Na Neus segueix malalta.//

3. Avui en Serafí ha rebut carta de na Gracieta. Jo no fa gaire també en vaig rèbrer. Som escrit an ella, a na Montserrat i a na Maria. Passen bons dies.

4. Diumenge. Cincugesma. Som anat a missa de sis. És bonic[,] el poble de Tiana[,] a la primavera. Llàstima viure'n tan allunyats. Mai havia vist jardins tan atapaïts de flors com aquí. Roses de garlanda i de tota mena i colors cubreixen parets i retxes. Abres plens de fullam, i nius i aucells que refílan. Uns panorames inacavables de vinyes exuberants de vida i unes montanyes completament grogues de genesta florida, és tot lo que se veu per aquestes boniques encontrades. Amb tot i tanta bellesa per mi no té cap atractiu. Vivim massa allunyats del poble i no tenim cap comoditat. Preferiria viure a Llufriu.

A la tarde som anat al Masnou, i per fi m'han \deixat/ dos llibres grossos que fórman tot un Diccionari Català forsa antic i mol extens. Déu vulgui // que hi arreplegui forses paraules que me serveixin.

Han vingut la Roser amb els seus fills.

5. He trevaiat amb els llibres. Crec que en treuré profit.

6. En Serafí és a Mollet.

A Barcelona avui hi ha mol moviment perquè hi ha el Rei. Avui hi ha arrivat.

7. Rebem postal de na Gracieta des de les muntanyes de Córdoba (Argentina). Diu que sortosament en Joan se va refent.

També n'he rebuda de l'Armand. Diu que na Maria si bé va millor pro no està bé encare. Hi ha molta gent malalta del gran calor que fa.

8. Fa calor forta. Vaig trevaiant amb els llibres. Vull mirar de tornar-los aviat. Déu m'en guart que m'hi passés res de mal. Són mol luxosament encuadernats i no són meus.//

Con no ha fet calor som anat a caminar bona estona per un lloc que en diuen les Bateries. És bonic. Hi ha uns fenomenals fossos degut a tanta pedra com n'han tret. Se veu una inmensitat de mar tan com la vista allarga. Avui l'aiga estava ben quieta. Quissab les embarcacions petites que se passejaven. Era un aspecte mol atractiu. He cullit un ram de genesta, flors d'escabiosa i unes branquetes de flors blanques. Tot plegat un ram ben bonic. Després s'ha posat boira a la Conraria.

9. No he sortit. Ha plogut.

10. Som escrit a n'Angeleta.

He continuat treient paraules dels llibres i aquelles m'en feien recordar d'atres.

11. Diumenge de la Santíssima Trinitat.

Som anat a missa de sis i a combregar en nom de Déu. El celebrant ha fet una bonica plàtica pròpia // del dia. És un dia per·a mi de recorts agradosos. L'he passat forsa distreta. Cumpleix cinc anys que n'Angeleta va entrar al convent. Érem per la festa d'avui, sinó que com és movible no se trobava an el mateix dia.

12. Anem preparant la sortida d'aquet poble. Con hi vàrem venir en Serafí estava mol delicat. Encare ho està, pro Déu n'hi do de lo que s'hi ha refet. És pesat tenir de fer tants canvis! No reposem mai!

13. Sant Antoni gloriós. An aquet poble fan molta festa. Són els de la Germandat.

Som anat a Barcelona. Després d'enllestir lo que m'hi havia portat som anat a veure n'Elvira de les Planes. És postulanta felipense. Està de lo més contenta i fins s'ha tornat guapa. N'he surtit mol ben impresionada. El noviciat el tenen amb una torre mol esplèndida de Sarrià al carrer de Nena Cases 42.

A les vuit amb en Serafí hem surtit de l'estació arrivant aquí sense calor. Na Neus // està forsa millor gràcies a Déu.

14. Avui ha plogut molt. Semblava pluja d'hivern.

15. Diada de Corpus. No som assistit a cap solemnitat pròpia del dia. An aquet poble en fan[,] de festes relligioses boniques[,] pro n'estem massa allunyats.

A entrada de fosc, en Serafí no s'ha trovat bé i som anat a Tiana a buscar-li medicina. A tres quarts de nou arribava aquí amb una fosca com una gola de llop. Ni m'en adonava. La qüestió era portar alivi an el nostre estimat malalt.

No rebo carta de ningú, ni jo tampoc n'envio. No tinc humor.

16. De correspondència, avui no puc queixar-me. Rebem carta de na Gracieta, de na Maria, de n'Angeleta i de na Mersè Padrós. M'envia recordatori de la primera comunió del seu petit Llorenset.

També n'he rebuda d'en Pau.//

Segueixo fent notes per el Diccionari. No <és> \són/ pas de primera *categoria* i per això no l<a>es pagaran tan bé com l<a>es d'avans. Quelcom hi guanyaré. De totes maneres ho pàgan bé més que els del Institut d'Estudis Catalans.

17. Som anat al poble a comprar. Fa fresqueta bonica. A dos quarts de cuatre de la tarde som pujat al tranvia fins al poble. Som fet una excursió llarga i m'ha agradat mol. He pujat a la Conreria[,] que no hi havia estat mai. Anant som pujat per dret i n'he fet més avia. Hi som estat tres quarts al meu pas. Hi ha unes pujades mol dretes que fins no gosava embestir-les. Tot pujant tenia el convent de la Cartuja mol a la vora. He pregat per tots els relligiosos que viuen an aquella solitut fruint les dolceses del allunyament del món. Ditxosos ells mil vegades que obtenen el benhaurat repòs que no podem gaudir els que corrim pel món. Som anat pujant. De tan en tan m'aturava per·a contemplar una inmensitat de mar <qu> una mica picada i al horitzó boirosa. De l'//atre costat de la Conreria se veien infinitat de montanyes i a·baix als seus peus la vila de Mollet. Més enllà del edifici, caminant amb bona carretera amb abres de cada costat i boscos frondosos de ginebrons[,] arbossos, jinesteres, rudó, xuclamel, brucs etc. se trova la font de les Monges. Jo buscava una font rústica, i amagada com ho és la font dels Ermitans a Sant Sebastià, i m'he trovat amb que hi ha restaurants, jardins i pa<v>bellons, cafès i totes les tentacions que no són pròpies del nom que porta la esmentada font. Hi he menjat xacolata que ja portava de casa. També portava un got d'alumini i he vegut aiga fresquíssima que <qu> dóna contínuament un rajolí del bell mig d'aquelles pedres cantelludes. Hi ha un bust de pedra picada que no sé qui és.

Tornant de la font som entrat al edifici de la Conreria. És antic. Jo no hi he sabut veure res de notable a la seua construcció. Hi entenc poc[,] amb això. De totes maneres lo ben situat fa que atregui per a pujar-i. Té una vista explèndida de mars i montanyes[,] pobles i masies. Val la pena de // fer-i un camí. Hi ha progecte d'allargar la via per a pujar-i amb el tranvia des de Tiana o de Badalona. Llavores serà mol més concorregut.

Hi ha uns claustres que vóltan un gran pati. Les habitacions dels claustres les llógan. És un edifici mol grant. Al devant hi ha una monumental plassa-mirador. Per tots aquells boscos i pinedes hi ha una pila de xalets luxosos i de variades construccions. Per tot arreu hi ha restaurants i llocs de vegudes.

He comprat postals que són vistes de tot lo més notable que hi ha per lla. Les som escrit allà mateix. Les som enviades an els meus anyorats de Buenos Aires. Hi som estat un hora i mitja segons el meu rellotjet. Me feia una mica l'efecte que me trobava a Montserrat. Un s'hi sent bé. Poden contemplar-se tantes inmensitat[s] de belleses des de lla·dalt. N'he sortit mol ben impresionada. He baixat per la carretera fins a Tiana bo i cullint flors. Con som arrivat al poble el tranvia de Mongat arribava. Hi he pujat i a les vuit som arrivat a casa ben contenta del // camí que som fet. Portava un ram de genesta, floretes blanques i mansamilla borda. L'he donat an en Serafí. Ell[,] pobre fill, ha celebrat el meu passetget.

Mare de Déu! Som al dia 27 i no he posat cap més lletra. Des de dissapte passat que som a Sant Feliu de Codines amb en Serafí i na Carme.

Vàrem surtir de Barcelona a dos quarts de deu pel tren del nort. Vàrem baixar a Mollet. Hi vàrem trovar en Flor i la Cèlia. En Serafí <s'> s'hi va quedar, i va pujar aquí amb una tartana llogada a fi que no se traquetej<e>às tan pel camí.

Na Carme i jo vàrem pujar amb un tren que va de Mollet a Caldes de Montbu<i>y. Passàvem uns llocs forsa variats. Tan aviat pinedes i alzinars com vinyes frondoses i ballanedes i mall·llaredes, hortes i poblets. Anàvem pujant, i la màquina del tren amb prou feines podia treginar-mos. Con era pla prou que corria. Me feia l'efecte de *sa cuca de llum* del Baix Empordà.//

Arrivant a Caldes vàrem pujar amb un auto gros com els d'en Rovira i amb cuatres gambades ens va tenir aquí. La vileta de Sant Feliu de Codines m'agrada forsa. Hi ha com uns camps de roca pelada. Tenen d'aprofitar la terra perquè és mol rocosa. Un fenomenal torrent travessa la població de cap a cap. De cada costat de torrent hi ha una pila de feixetes ben aprofitades. Les conreuen bé i hi fan horts. També hi ha abres

fruiters a les esmentades feixetes. Un bocinet de terra de conreu com un llensol ja hi sémbran blat, cebes, patates etc. Are que encare és tot vert és atractiu. L'hivern me sembla que ha de ser insoportable. Hi ha uns carrers construïts a la montanya que tot són costes i pendents i roca. Si jo hi pujava no me veuria capassa de baixar-ne de tan cantelluts que són.

Per aquets voltants diuen que hi ha moltes fonts.

Diumenge vaig anar a missa de vuit. Sant Sebastià hi té altar propi ricament construït. El de la Divina Pastora.// La Verge del Carme també té altar propi amb cambrí de llum. D'aquí ont vivim és lluny[,] l'iglésia[,] pro hi ha un camí mol bonic.

An aquet poble tenen una parla tota pagerola. Sémblan es de Peratallada.

29. Última professió relligiosa de n'Angeleta. Som a Barcelona des d'<h>air. A les set del dematí surtia de Sant Feliu amb un autobús fins a Caldes de Montbuy. Allà vaig pujar amb un atre fins a Sabadell. Vàrem passar per el poble de Setmanat o (Santmanat[,] no me recorda bé). És l'únic poble que se trova. Una hora justa des de Caldes a Sabadell. El camí[,] bastant monòton[,] puig tant·sols se troven pinedes i més pinedes de cada costat de carretera. Dies enrera hauria estat més atractiu que la genesta era florida.

La ciutat de Sabadell la vàrem travessar de cap a cap fins arrivar a la estació del tren de les Planes de Vallvidrera. Llavors comensa // el camí bonic. La primera estació que se trova és Sant Quirze. Després la de Sant Cugat i cap més fins a les Planes.

La festa de \n'/Angeleta[,] o siguin els seus últims vots, hi va haver la mateixa solemnitat, amb els mateixos padrins que per les atres dues festes. Va cantar amb una serenitat i afinació, que conmovia a tothom que l'escoltava veient-la tan contenta i resolta. Va donar-me mol de consol a les meues tribulacions[,] el seu acte. Acavada la cerimònia vàrem passar al locutori de la s[enyo]ra abadessa a felicitar-les a totes, especialment a n'Angeleta puig amb aquelles seues renúncies al món quedava amb vida de claustre com totes les atres monjas.

A la tarde vaig anar a cals Alcántara per un assunto de en Serafí i na Carme.

30. Som anat a visitar la família Piera. A tots els he trovat mol contents.

A les cinc sortia de Barcelona fent camí // fins a Mollet. Allà vaig pujar an el tren de Caldes. I per fi l'autobús que de Caldes de Montbuy va fins a Castelltersol va portar-me fins aquí. Vaig trovar en Serafí i na Carme bé.

Aixís hem acavat el mes de juny.

Juliol

[?] Som escrit al d[octo]r Griera i a Mont-ras.

7. 1er divendres de mes. He practicat les meues devocions que temps feia no m'era possible.

Air vaig anar a trovar una gent d'aquet poble que me varen donar una pila de paraules seues que me vénen bé per el Diccionari. Érem amb una pahissa mentres plovia molt. S'els hi veia que n'estàvan joiosos[,] amb que m'interessés lo seu.

8. Atre festa per·a mi mol trista.

Hem surtit de Sant Feliu en Serafí na Carme i jo. Hem anat a Barcelona passant per el cantó de Sabadell. Al ser vora Sant Quirze el tren // s'ha parat en sec perquè no tenia corrent. Hem estat parats uns quinse minuts.

Arrivant a Barcelona devant mateix de l'estació de Sarrià, els tres hem pujat amb un cotxe que ens ha portat a la parròquia de Jesús. Hem anat al altar de la Verge del Carme. Allà un sacerdot de la mateixa parròquia ha unit amb el sant jou del matrimoni an en Serafí i na Carme. En Pep Saubà, en Manel Serra i en Manel Alcántara han estat padrins de boda. Ens acompanyaven en Flor i na Cèlia[,] que ja viuen a ciutat. També hi havia en Fidel Riera, na Teresa Alcántara i jo. Del costat de na Carme hi havia la Roser[,] que li és padrina, i la esposa i filla del seu extutor. Vàrem dinar a can Flor tots cinc.

Jo me vaig quedar a ciutat per dilligències i els nuvis a la mateixa tarde s'en varen <anar> venir de nou aquí <San>.

16. La verge del Carme. En Flor i la Cèlia han vingut a passar el dia.//

20. Som assistit amb una excursió. M'hi han convidat els propietaris de la casa que vivim. Hem anat amb una font qu'en diuen del Funoll. És un hora lluny del poble. M'he distret una mica.

21. Vaig sortir d'aquí amb l'auto de les set del dematí. Essent a Barcelona anava fent dilligències i me preparava per anar a passar uns dies a Llufriu i vaig rebre un

telefonema urgent per·a que tornés aquí, que na Carme se sentia malalta. La mateixa tarde vaig retornar trovant na Carme forsa bé.

25. Veient que na Carme estava bé del tot vaig decidir novament el viatge a Llufriu. Ho necessitava tan[,] reposar uns dies! Ja tenia na Carme que se cuidava d'en Serafí, i jo podia descansar uns dies.

A les set vaig sortir de Sant Feliu. Arrivant a Barcelona vaig oir missa a la parròquia de S[ant] Pere. Després de fetes algunes dilligències, a les dues i minuts vaig pujar al tren de // Fransa. A Flassà vaig trovar na Maria i l'Armand que venien de veure un mas, que no els hi va agradar prou per·a llogar-lo.

27. Amb na Maria i l'Armand hem anat a can Tarruella de Fitor. Hem arrivat aquí ben fosc, pro jo m'he distret forsa. Hi havia tants anys que no hi havia estat per ses montanyes de Fitor que m'ha vingut bé la caminada.

28. Som anat a Mont-ras. En Paco era d'excursió amb l'arcalde del poble. Han anat amb una platja. És que en Corradó hi viu per lla vora el mar. Són mol amics i és client seu.

Na Montserrat i el nen estan forsa bé. El nen és petitó pro mol maco i espavilat.

29. He tornat a Mont-ras. Hi he vist els nostres cosins d'Arenys amb les seues xamoses nenes. A la tarde amb el tren de les cinc hi ha vingut l'Armand i na Maria. Junts hem // anat a fer una visita an el s[enyo]r rector de Mont-ras. Ha estat mol amable.

30. Diumenge. Som anat a combregar en nom de Déu. Hem mort un ànec.

31. Hem rebut lletres de m[ossè]n Alcover. Diu que remet un gir postal.

Hem anat a casa de na Caterineta de can Nau. Tenen mol de bestià.

Agost

1er. No ha passat res que mereixi esmentar-se.

2. Hem posat dues lloques.

Som escrit a n'Angeleta felicitant-la.

Aprofitant el dia del Jubileu som anat a combregar en memòria dels que ens han deixat (a c s).

3. Som escrit llargament a Buenos Aires.//

4. Som anat a Palafrugell a la devoció de 1er divendres de mes. Amb el tren de dos quarts de vuit he tornat. A la tarde na Montserrat ha vingut amb el nen. És primet, viu i mol maco.

Hem felicitat a na Neus.

5. Avui he fet una feina que feia molts anys no havia feta. Som enforcat cebes.

Hem mort un ànec.

He cobrat un gir de Mallorca.

6. Diumenge. Som anat a missa primera. El misteri d'avui és sublim. Ens recorda la transfiguració de Jesús a la gloriosa montanya del Thabor. Quins moments més felisos deurian passar els afortunats apòstols que varen extassiar-se contemplant tanta macnificència! Ditxosos d'ells mil i mil vegades! Devian quedar santificats per·a sempre més. Tota la benhaurada montanya devia quedar plena de llum. Jesús meu! En memòria d'aquell acontei//xement tan important, us demano que permeteu fer arrivar una guspireta de la vostra transfiguració gloriosa a les intelligències dels meus fills a fi que us coneguin i estimin.

Avui s'ha calat foc an es boscos d'en Climent. Ha arrivat fins an es de lo d'es Frare i de can Jofre. El vent fort que feia impedia apagar-lo.

Som escrit a Mallorca.

7. Segueixo trevaiant per el Diccionari.

8. L'Armand ha fet unes gestions <amb> amb l'advocat Martí Pla per si obté cobrar la part que li correspon de la seva mare (a c s).

9. Hi ha vaga de carters. Ells recúllan la correspondència, pro no la reparteixen. Aixis que fan com el gos del hortalà[,] que no menja ni deixa menjâ. També diu que

n'hi ha de telègrafs. Mai podem estar en pau. El de Llufriu[,] de carter[,] no ho està[,] en vaga // o[,] més ben dit[,] ho està forsosament perquè la correspondència no arriba.

10. Cumpleixo 61 anys. Som anat a dinar a ca na Montserrat. Els he trovats bé de salut i mol animats. Rebem carta d'en Serafí. Diu que té dolor amb una cama. Na Maria també esta malalta i amb tanta calor com fa jo no m'atreveixo a posar-me en camí per·a retornar a Sant Feliu encare. Els hi he contestat que con pugui deixar na Maria aniré amb ells.

11. En Peio ha batut ses metlles. N'hi ha uns dos cops. Déu n'hi do!
L'Armand ha anat a consultar progectes amb el s[enyo]r Tonet Pla.

13. Na Maria ha anat a Sant Antoni a provar si els banys de mar la curaran.

14. Rebo carta d'en Pau i d'en Serafí. Són // mol endarrerides per causa de la vaga que hi ha hagut. En Serafí me demana si vull anar a Olot a llogar una casa. En parlarem entre tots. He comprat i tornat a peu. M'he cansat molt. És que no puc refer-me.

15. Som oït missa primera i anat a combregar en obsequi a la assunció gloriosa de la Verge Maria.

17. Som escrit an en Serafí.
Na Montserrat amb en Paco i el nen han vingut a brenar. El menut se va refent que dóna goig.

18. Atre vegada hi ha vaga de correus.

19. Hem mort el darrer ànec de la colla.
Continua la vaga de correus i la calor forta.

20. Diumenge. Calor i ensopiment tant·sols hi ha. Na Maria va millor.//

21. Na Maria se queixa de dolor amb una espatlla. L'Armand li ha fet una bona pintada.

Segueix la vaga de correus.

22. Avui cumpleix un any que vàrem arrivar de Biescas. Des de llavors han passat aconteixements mol importants. Lo mal és la poca salut. A la tarde ha vingut el s[enyo]r rector de Mont-ras amb un home de Peratallada que té un mas a Fonclara i potser faria per casa. Han quedat per anar a veure'l el dia 3 del pròxim mes.

23. Han nascut 17 pollets mol macos.
Som escrit an en Flor.

24. Hem mort una oca. Han nat més polls.

26. En Peio Reimbau s'ha casat amb una noia de Palafrugell. Eren molta colla i s'han divertit mol. Déu els fassi ben felisos.//

27. Avui s'ha casat en Joanet Perla amb sa Mussola. És una noia mol bufona. Som anat a missa primera i els he vistos casar. Quin moviment matrimonial a Llufriu!

28. Hem mort un ànec i un oca.
Na Maria s'ha refet forsa bé gràcies a Déu.

29. S'ha casat n'Emília de can Tauler amb un germà del home de na Pilar. Dos germans s'han casat amb dues germanes. Ells són de Fontanies (vora Tarruella).

Amb l'Armand i na Maria hem anat al ofici. Ha estat forsa lluït. Hi tocava la cobla de la Bisbal i hi cantaven 9 capellans. Hi havia molta concurrència de fidels. Con tot ha estat acavat, no se podia surtir de l'iglésia perquè plovia molt. Ha fet tan de temporal que ha destrossat l'envelat d'una manera que diu que no servirà mai·més. Era fosc i la tempestat furiosa.// Per a fer l'arròs hem hagut de carregar el llum de carburo. Fins al migdia no s'ha espargit una mica. Llavors han ballat la sardana nomenada del Ofici. Entre la tenora, fluviol, trons, i que les campanes tocaven migdia, feien uns variats sons que ni s'hi entenian. Els sentia des de la cuina. Música, trons i campanes feien efecte fantàstic.

A la tarde des de dins de casa he sentit les sardanes. Melodioses i animades. Amb tot, a mi m'encomanaven una gran tristesa pensant amb el meu pobre malalt. Les

sardanes escoltades una mica allunyat del lloc que les tócan fan recordar ballets i cansons antigues.

No ha vingut ningú. A la nit l'Armand ni na Maria no han sortit.

30. Avui na Montserrat amb el nen i en Paco havian de venir a dinar i no ha pogut ser perquè la mare d'en Paco va caure i se va fer mal i no pot caminar.

També avui des de casa som escoltat les sardanes.//

31. Es dematí <feia> feia fret. Hi havia núguls grossos i negres com al hivern.

¡Alabat sia Déu!

Setembre

1er. Divendres. Som anat a la vila i m'he cansat mol. He fet les meues devocions i he retornat amb el tren de mercat.

2. La nit *pr[òxi]ma p[assa]da* ha mort na Ció de can Xicu. Al cel sia[,] pobre Ció. Feia mol temps que la portava. Patia molt.

Som escrit a Buenos Aires i a Mallorca.

3. Hem mort la darrera oca de la colla que havian crescut a casa.

4. Fa un temps suau. Ni fret ni calor.

He fet dos sarronets per·a guardar coses i he vestit una post de planxar.//

5. He tingut un sòmit mol bonic. Sempre en tinc[,] de somnis rosats. Lo mal[,] que les realitats són negres i plenes d'espines. A casa, s'hi celebrava una gran festa, no sé de quin sant ni per quin motiu. Hi havia molta mainada: totes portaven vestits de gassa blanca. A la taula[,] unes grans safates plenes de pastells i dolsos de tota mena. Vins i licors per·a tots els gustos. En Serafí ens ha arrivat ple de salut que feia goig. S'en ha anat a comprar un olla a can Riembau i l'ha omplerta de mel. Na Carme no hi era. Tots estàvem contents de veure'l curat. Jo vinga preguntar-li qui l'hi havia encertat tan bé els remeis, i ell ni savia com esplicar-ho. Bon Déu![,] m'he despertat, trovant-me amb les angúnies de sempre i el desengany de les penalitats que mai m'abandónan.

9. De nou som a Sant Feliu de Codines. Dimecres proppassat vaig tornar del Empordà. El dimarts amb na Maria i l'Armand havíam d'anar a veure una propietat a Fonclara, i vàrem rèbrer un avís, diguent que el propietari de la mateixa[,]// amb qui ens havíam de trovar[,] té tifus i no hi podíam anar.

El mateix dia vàrem rèbrer un telefonema d'en Flor diguent-me convenia molt que tornés aquí perquè en Serafí estava forsa delicat. Vaig preparar lo que m'en tenia d'endû, i el dimecres[,] o sigui l'endemà[,] a les tres de matinada sortia de casa per·a sortir amb el tren que combina amb l'exprés de Fransa. El tren del Baix Empordà anava forsa ple de gent que anava a beimar a Fransa.

Al exprés hi feia fret humida. Hi havia molta boira. Encara el sol no era sortit. Ans de la boira, les hores de matinada éran clares i lluminoses per un clar de lluna explèndida. L'exprés anava com un llamps sense aturar-se en cap lloc. A tres quarts de vuit ja érem a Barcelona. Devant l'Estació de Fransa, allò semblava una bogeria de cotxes, autos, mossos de corda, tranvies etc. Me vaig veure negra per pujar amb cap tranvia. Vaig decidir anar a pujar a la plassa del Palau per·a més // comoditat. Vaig pujar amb un fins al Arc del Triomf. D'allà a la Estació del Nort hi vaig anar a peu. Mancava molta estona per·a el tren i m'en vaig anar a caminar per el jardí de la estació. Quin floriment de coronados, semprevives i crissantems de tots colors. Era una preciositat. A dos quarts de deu sortíam cap a Mollet. Vàrem baixar tots els que teníam de pujar del cantó de Caldes de Montbuy. Mai me vaig treure la pell de les espatlles per no tenir fret.

A Caldes vàrem pujar al auto de Castelltersol arrivant aquí a dos quarts d'una ben atropellada de tantes hores de rodar amb tota mena de locomoció. De les tres de matinada fins a dos quarts d'una, n'hi ha un bon tip. Vaig trovar en Serafí forsa refet.

El metge ve tots els dies.

Tot el dijous vaig planxar. Hi havia quisssab la roba enrenou.

Air[,] diada de la Mare de Déu, tenia una trisesa mol fonda. Cumplia 17 anys que // faig via pel món amb la colla de fills tan poc sortats per manca de salut. Per més pena vaig rèbrer una carta de na Gracieta mol trista. Tot plegat[,] junt amb l'estat d'en Serafí[,] m'adoloria. A fi de distreure'm vaig sortir a caminar cap a la carretera de Sant Miquel del Fai. El camí era esplèndit. De sota i de sobre tot eran feixets de verdor que creixian. Va fer-se'm vespre i vaig haver de tornar enrera con el camí era més bonic. En Serafí se va millorant gràcies a Déu.

10. Tot avui plou. Som oït missa de dos quarts de set. En Serafí esta aburrit perquè no pot sortir de casa.

11. Tot el dia de cap a cap ha plogut. Fa fret.

En Serafí avui se queixa del ventre.

12. Avui sí que fa un dia explèndit.

He rebut carta de na Montserrat i postal de l'Armand. Se veu que estan animats.//

En Serafí continua mol delicat del ventre.

Som escrit a Mont-ras i a Llufriu.

Tot avui he planxat.

Aquet poble si en Serafí hi hagués trovat una mica de repòs, m'hauria agradat. Hi ha moltes fonts i llocs atractius. Lo que hi sobra és la colònia barcelonina (encare que siguem uns dels tants). Fa pujar els queviures fins als núguls.

Fet i fet estàvem millor a Tiana, i fins en Serafí hi estava millor. Aquí és lluny i de mal anar per_tot. Allà jo anava a cullir rams de flors i me distreia. En Serafí amb més facilitat donava alguna escapadeta a Barcelona que l'animava quelcom. Des que som aquí gairebé no ha sortit de casa. Tot són pujades i baixades i roquissers. Sempre plou i no puc sortir de casa.

Avui m'han comvidat per anar amb una vinya plena de raïms. No tinc humor per anar-i. Són les deu de la nit. En Serafí se queixa de dolors a tot el cos. Déu meu!//

14. A la tarde he surtit per Barcelona. Hi som anat per si puc llogar una torre per la montanya. En Serafí no vol estar més aquí.

La casa dels autobusos els tenen tots espatllats i ens han engaviat amb un camió que venia de Castelltersol. Hi hem pujat amb una escala com si fos un vaixell. Semblàvem una colla de xais. Fins a Caldes hem anat de·pressa com un llamp. A un quart i mig de cuatre arribàvem a ciutat.

Som anat a can Gassiot creient-me trovar-i an en Flor i no l'i he trovat. En cambi hi he trovat unes fotografies del petit Lluïset[,] que ha quedat de lo més maco.

D'allà som anat a can Flor i tampoc l'he trovat. Llavors som anat a comprar lo que me convenia, i ja ha estat vespre i hora de tancar les botigues.

15. M'he llevat una mica tart. He fet un paquet i l'he portat an el recader.// Som anat al pis nou d'en Florenci. Avui s'han canviat al carrer del Bruc 160, 4rt. Ells m'han aconsellat que anés al Coll a parlar amb un procurador de una torre que hi ha a Vallcarca. Hi som anat i m'ha donat les senyes per·a vèurer-la de part de fora puig encara hi ha la gent que hi viuen i que quissab si se la tornaran quedar. És mol difícil llogar res perquè tot esta vispat. La torre del Frare[,] com l'anomenen perquè al bell cim del terrat hi ha un frare caputxí de tamany natural que assenyala els vents. És massa encatauada i té poc sol.

Som anat a peu fins a l'avinguda de la República Argentina i he pujat amb el tranvia 22 fins a Provenza. Els peus me féian un mal que no m'aguantava. M'he comprat unes sabatilles de vellut amb sola d'espardenya i aixís som pogut caminar millor.

Havent dinat som agafat "La Vanguardia" i he fet algunes notes de torres per·a llogar. Som anat al carrer d'en Pere Serafí (a Gràcia) a demanar informes d'una de les que m'ha // semblat convenian, i al carrer de les Madalenes per a un atre. Llest això he pujat amb un tranvia dels que van a Horta i som anat fins al barri de la Font d'en Fargas. Con he vist que les torres eren construïdes per la montanya ni tant·sols n'he volguda veure cap. En Serafí no hi pujaria pas[,] allà. A més, m'ha semblat un lloc humit i poc soleiat. M'en he tornat a ciutat. He pujat al tranvia del Consell de Cent fins al carrer d'Urgell i Sepúlveda. Allà he baixat anant-me'n a peu fins al carrer de Viladomat 86 pr(incip)al[,] que hi ha una agència de pisos i torres. No m'han volgut donat cap raó de pisos si no dipositava 20 pessetes per endevant, i jo no ho he volgut fer. Ja es dematí lo del Coll m'en havia costat 5[,]de pessetes.

De tranvia en tranvia, i a trossos a peu, he tornat a can Florenci. Li som esplicat lo que me passava i m'ha dit que ell era associat a la agència que jo havia anat. Bé m'ho podia haver dit avans[,] que m'hauria estalviat // tan de rodar. M'ha donat la seua tarja recomanant-me a l'agència. Ja era tart i no hi he pogut tornar. He fet dilligències. Som anat al a<d>tvocat d[octo]r Palau Rabassó per un document que ens tenia. A les nou de la nit arribava a ca na Neus ben cansada i sense cap profit. És de mal resoldre llogar res. No n'hi ha.

16. En Serafí cumpleix 30 anys.

Per lla les nou he tornat a la agència d'air. M'han donat l'adressa d'un propietari d'una torre. Era al carrer de València 310. M'ha indicat ont és la torre. Hi som anat amb

el tranvia de can Gomis, i d'allà a peu fins que hi som estat. Encare que una mica lluny, la torre és ben situada. Té uns aires que Déu n'hi do i una vista que atre tant. Se veu tota la ciutat i el port i mar i montanyes, pobles etc. Som tornat amb el propietari i hem mig tractat. En Florenci ha quedat encarregat d'acavar-la de llogar. L'hi he donat // 25 pessetes per avensat. Eren les dues de la tarde i encare no havia dinat. Con he arrivat a dinar a ca na Neus eren les tres. No m'aguantava. Hi he dinat i ben aviat som anat a l'Estació del Nort. A un quart de sis hem sortit de Barcelona. A Mollet hem pujat al tren fins a Caldes i allà han estat els trevalls per·a cabre an els autos per tanta gent que anava a festa·major a Sant Feliu. Amb penes i trevais hem arrivat aquí trovant en Serafí relativament bé.

17. Diumenge. Air per·a solemnitzar el cumplianys d'en Serafí vàrem matar un ànec que la propietària ens el va donar mol petit i el teníam dins d'una caixa. No havia crescut gaire.

Som anat al ofici. Ha estat mol solemne. Hi havia l'Ajuntament, una cobla, molts capellans i cantors. Al *orate frates* els pabordes han tret atxes fent honor a Jesús Hòstia. Hi ha hagut sermó, han tocat les cam//panetes del rotllo i no hi ha mancat res que fes lluïment. Acavat l'ofici han fet una professó. Hem arrrivat fins a una plassa que en diuen la Sagrera. Allà els cantors acompanyats de la música i devant les relíquies del seu gloriós sant patró, han cantat un tedèum.

Ara som a la tarde. Se senten les sardanes. Havia sortit al balcó per escoltâ'ls-a des d'aquí i uns cants mol esvalotats d'una *raspa* (joveneta) de per aquí la vora no m'els ha deixat sentir.

En Serafí passa dies forsa bé.

18. Pàssan uns dies esplèndits sense fret ni calor. Ara s'hi està bé[,] aquí.

Rebem carta d'en Flor confirmant haver acavat de llogar la torre que vàrem emparaular l'atre dia.

Demà jo hi vaig a preparar el cambi. Estarem més vora d'amics i parents.//

Octubre

Som al dia 7, al vespre.

Des del dia 3 que som al camí de Sant Genís n(úmer)o 41, Vallcarca, en Serafí, na Carme i jo. El dia 19 del mes passat, vaig sortir de Sant Feliu de Codines, a fi de

preparar tot lo que convenia per·a instalar-mos al barri dels Penitents, lloc ont en Flor i jo havíam llogat una casa que ens semblava hi estaríam bé. Ens vàrem ben senyar amb la mà esquerra! Què hi farem! El dia 21 vaig anar a Mollet a buscar els mobles que hi havíam portat al surtir de Tiana. A Mollet, hi teníam un cuarto (pessa) llogat per·a tenir-i els mobles.

La conductora des de Mollet als Penitents va costar 115 pessetes.

El mateix dia a la tarde varen arrivar en Serafí i na Carme. Ell se queixava de dolor a tot el cos. Ells <se> varen dormir a la casa que havíam llogat, i jo a ca na Neus. L'endemà con hi vaig arrivar els vaig trovar mol amoïnats perquè no havian pogut dormir // de tantes xinxes. Un auto els va venir a buscar i s'en varen anar al Hotel Ambos Mundos. Allà el d[octo]r Cairó va comensar de visitar an en Serafí. Hi varen estar dos dies o tres amb les seues nits mentres jo feia dilligències per·a obtenir del propietari que ens cumplís la promesa que ens tenia feta de restaurar la torre inmediatament. Se veu que vàrem tractar amb un esbirro, i[,] tossut amb que a nosatros ens tocava fer a la casa lo que volguéssim[,] se va desentendre i desdir de tot lo promès. Llavors ja ens hi tenia[,] el murri! Fins li vaig dir que l'emblanquinaríam tot el dins i no posaríam cap paper a les parets. Aixís amb la cals allunyaríam tanta brutícia. Va dir-me que pobres de nosatros que ho féssim perquè li desmilloràvem la casa. Parlava amb uns mals modos que jo m'hi enrabiava de debò. Veient que al hotel gastaven tants diners i que amb el propietari difícilment ens entendríam vàrem decidir de moment tornar a la torre de les xinxes. Vàrem montar tant·sols un llit per en Serafí. Na Carme i jo dormíam a la galeria amb // un somier cada una. Una nit va fer una tempestat que espantava. Feien uns llampecs i uns trons que no paràban un moment i m'hus quedàvem glassades. Darrerament en va fer un de tan fort que segons varen dir l'endemà va caure per lla la vora. La galeria era tancada solsament amb vidres i quedàvem ben enlluernades amb els llamps. Tan espantades estàvem que ens vàrem aixecar i cap al dormitori d'en Serafí a fer-li companyia i ell[,] pobret[,] amb tot i el mal s'ens rifava com un beneit.

El d[octo]r Cairó venia tots els dies.

Del cap de poc, en Flor va venir a dir-mos que an el camí de Sant Genís hi havia uns baixos per·a llogar. Mol nets i soleiats. Ell i na Carme hi varen anar i aviat varen ser nostres.

El dia 3 hi vàrem venir. Hi estem forsa bé i som més vora de per_tot.

Con vaig anar a portar la clau an aquell poca-solta de propietari de l'atre torre, va quedar desesperat. No s'ho podia acavar.//

Avui en Serafí se queixa mol. Diu que unes ingeccions que li va posar el d[octo]r li adoloreixen tota la seua persona. A més, té una infecció an el ventre que li fa tenir temperatures i el té de mol mal humor.

Ha plogut mol. Es dematí som anat a certificar una carta per·a m[ossè]n Alcover. M'he muiat mol. L'avinguda de la República Argentina[,] qu'és el que passem amb els tranvies 22 i 26[,] anava ple d'aiga com una riera que va de vora a vora.

Hem rebut carta de na Gracieta.

8. Fa mol mal temps. Pàssan unes nugulades negres que de tan en tan déixan caure ruixats forts. Tota la nit ha tronat.

Som oït missa de dos quarts de vuit amb una capelleta que hi ha an aquesta barriada. En diuen Sant Jordi, pro al altar major hi ha un cuadro que hi ha sant Camil. El celebrant ha fet una sensilla i ben trovada plàtica del evangeli. Ha estat de con Jesús va curar un paralític a Cafarnaüm.//

Ha vingut en Pep Saubà. És la primera visita que hem rebut aquí.

En Serafí continua amb febre. Se lleva unes estones cada dia.

Som contestat una carta a na Gracieta.

9. Som oït missa de vuit i he pogut anar a combregar en nom de Déu. Quina devoció que fa sant Camil! És el patró dels <de> enfermés de la Creu Roja. Tots els relligiosos del ordre de Sant Camil van a vetllar malalts i pórtan una creu vermella an el pit. És un tros de roba vermeia en forma de creu. La pórtan cusida a la sotana. Tenen una iglésia al carrer Baix de Sant Pere. En diuen l'iglésia dels Agonitzants. La d'ara és nova puig per la Setmana Tràgica també la varen cremar.

En Serafí[,] pobret, avui no s'ha llevat. Està amb molta febre.

Són les vuit del vespre i en Serafí està forsa forsa delicat. Are na Carme és a consultar // amb el d[octo]r Cairó.

A la tarde som arrivat a veure n'Angeleta. Estava amoïnada perquè es peus li fan mol de mal. Fins ha de caminar amb un bastó. Té dolor. No obstant està animada. M'ha donat uns escapulariets per el futur infantó d'en Flor i na Cèlia.

Som anat a casa d'un llauné i a casa d'un plats-i-olles a comprar una tasseta de broc.

Arrivant aquí he trovat na Carme tota amoïnada perquè en Serafí tenia tanta febre.

A les onse de la nit, el d[octo]r Cairó ha vingut. Ha dit que en Serafí te una mica de congestió per causa del fret d'avui. Ha receptat i donat ordres de lo que tenim de fer.

10. Al pis de sobre sembla que hi ha un batalló de soldats de tanta fressa que fan. Hi ha una pila de criatures que córran pel pis i fins sembla que fan rrossegar tots els mobles que tenen. Ja tot air que entre ells i tots els del veïnat semblaven un terratrèmol. Què hi farem!//

No tenim aiga. Som hagut d'anar aquí al costat a buscar-ne una galleda. He pujat una pila d'escalons carregada amb sa galleda que no sé com no m'hi he trencat la nou del coll. Hi tenen un llivant que s'acava de rompre. Sempre plens de entrabancs.

11. Tot avui hi ha unes fenomenals nugulades que van d'un lloc a l'atre. Encara no tenim aiga. A la tarde n'ha vinguda.

Ha vingut el s[enyo]r Manel Alcántara.

En Serafí s'ha llevat una estona.

12. Avui és Sant Serafí! No ha passat gaire bona nit. Devia sentir el temps humit que fa.

Are mateix sento cantar un nen dels de dalt. Si no fos que me desperta en Serafí, l'aplaudiria perquè és tan petit i entona tan bé. Qu'en són[,] de macos[,] els infants!

Som oït missa a Sant Camil.

13. Anit en Serafí no ha reposat gaire. Ha tingut // molta tos. Tot avui té molta febre i no s'ha llevat. Hi ha boira i fa xafagor.

14. En Serafí continua amb molta febre. El metge air va dir que te el pulmó dret congestionat. Li fem una pila de remeis i cap dóna resultat, sinó que empitjora. Déu m'hus ajudi. Na Carme és a consultar amb el d[octo]r Cairó. En Flor ha vingut. També han vingut na Neus i en Pep. Més tart ha vingut el d[octo]r. Ha receptat i donat ordres i receptat. La febre ha pujat molt.

Són dos quarts d'onse de la nit. S'han sentit trets. És quelcom desert[,] aquest cantó.

En Serafí reposa.

Llegeixo un llibre titulat “Jörn Uhl” traduït per en Manuel de Montoliu. Aixís me distrec una mica.

15. Festa de la gloriosa santa Teresa de Jesús. Som anat a buscar coses que necessitem per en Serafí, i tota m’he muiat. Es peus i cames,// baixos de fandilles i tota jo he quedat xopa. Per més pega, con anava a la farmàcia[,] qu’és al carrer dels tranvies avinguda de la República Argentina, un auto m’ha ben ruixat de fanc i aiga bruta, tot es costat dret, cap i cara, i con baixava que tornava de la farmàcia i de comprar tot lo que convenia, un atre auto m’ha enpastifat el costat esquerra. Tota jo he quedat esquitxada de fanc. Jo a peu, carregada com una burra, molla com un pop, i encara som agut de rèbrer el fanc que m’han tirat els opulents amb llurs rodes de cotxes bruts. «Hasta pels camins / ho coneixereu[:] / els rics a·cavall / els pobres a peu!»

Tot avui ha plogut. En Serafí segueix igual.

1<7>6. Novament m’he muiat pro no tan com air. No tenim qui pugui anar per fora i tinc de surtir jo fassi el temps que fassi.

En Serafí segueix com air. Quina creu!

17. Avui no ha plogut. Grosses i negres nugulades // corrian d’un lloc a l’atre deixant lluir un sol calent. No he sortit per la grant feinada que he tingut aixugant roba de molts dies.

En Serafí està quelcom millor. Les temperatures no han pujat tant.

Han vingut na Roser Bach i en Flor.

2<2>0. He deixat passar dies sense escriure per manca de tems. Avui ni air[,] que són aniversaris tan adolorits per mi, he pogut oir missa. La feina sempre me té aclaparada. En Serafí va millor. El d[octo]r ens ha dit que ha passat una pulmonia que no se pensava pas que ens la contés. Alabat sia Déu! La convalescència és lenta, pro va fent camí.

Són dos quarts de set del vespre. Se senten les campanes de la parròquia dels Josepets. Fan un toc tan trist que m’arriba al fons del cor. Quin so tan planyívol! Mai les havia sentides. Potser senten mal temps.

21. Tot avui plou copiosament. Are m'esplico // lo que profetisaven les llastimoses campanes dels Josepets air vespre con tocaven a morts.

Deu ser com quan<t> a Llufriu sentim les de Fitó a Vall·llobrega.

He rebut carta de na Montserrat i na Maria felicitant-me per el meu sant. Déu els hi pagui el seu bon desig encare que la diada de la meua santa patrona mai·més la puc celebrar amb goig per el dolorós recort que en tinc.

En Serafí continua millorant. Tots els dies se lleba unes estones. Avui ho ha estat forsa[,] de llebat. El d[octo]r Cairó ve tots els dies. Li posa ingeccions.

Vespre de tot el d[octo]r ha manat a na Carme que se fiqués al llit i sués. Res més mancaba. No sé pas com en tinc de surtir.

22. Diumenge.

Per lla les deu he tornat a sentir les campanes de la parròquia dels Josepets. De nou deuran sentir pluja. Are li costa poc.// Havent de cuidar els dos malalts no he pogut oir missa. Alabat sia Déu!

23. Air va venir en Pep Saubà i el d[octo]r. En Serafí no va estar gaire animat. Les temperatures varen tornar pujar. Tot el dia i aquesta nit se va queixar del coll. Tampoc avui està gaire animat. He rebut carta de la Josefina de Biescas.

24. També avui les temperatures han pujat. Amb tot, ha estat més animat que els atres dies.

Els diaris vénen amb noves mol negres del terrorisme. Anit passada volian assessinar al governador. Pels carrers de Anselm Clavé, Dormitori de Sant Francisco, Avinyó i Regomir, hi ha hagut corredisses, trets i morts. Han mort un policia i dos terroristes. Estan amenassats de mort en Cambó, el governador i el comte de Cert. Semblem a Rússia.

25. Tots els diaris pàrlan de la destitució del // governador s[enyo]r Martínez Anido i del cap de policia s[enyo]r Arlegui.

En Serafí se va refent encare que mol poc a poc.

26. M'hus hem llevat amb tramontana forta i freda. Som anat a ciutat a comprar roba d'abric d'en Serafí.

Ho deu fer que no surto gaire que m'he cansat molt. Del cap d'unes estones que som caminat, semblava que tot me rodava i que ses cames me s'ha ajocaven. Fins me penedia d'haver-me'n anat de tan malament que me trobava. Després m'he anat asserenant i m'he sentit mol més àgil. És que entre una cosa i l'atre no reposo i les tribulacions m'aclapàran.

A la Rambla, mentres esperava el tranvia ens hem trovat amb el popular *hermano* Blas. Tants anys que no ens havíam vist, i l'he conegut. Ell a mi no me coneixia. Hem parlat de Llufriu i de Palafrugell, dels nois i les noies de casa, i d'una pila de fets ocorreguts ja // fa molts anys.

En Serafí segueix estacionat amb les inacavables temperatures. Ell s'amoïna i te raó.

27. També avui som anat a Barcelona i m'he cansat molt. Feia cel d'hivern negre i a punt de ploure.

28. En Serafí ha passat mala nit. La febre ha passat dels 39. S'ha amoïnat molt. Sempre està aburrit i de mal humor[,] el pobre[,] veient que no fa via de refer-se, sinó que empitjora i pert les forses, i no trova cap posició bona per·a reposar. Quin calvari[,] Déu meu!

Avui hem rebut una pila de fotografies de na Gracieta i del petit Lluïset. Està de lo més maco.

He rebut lletres d'Artà (Mallorca). És una revista de folklore. M'hi publícan una cansó que els hi vaig enviar ja fa temps. Era una variant d'un·atre que n'havian publicada. M'hi donen el calificatiu de folklorista. Si me llegués, prou que ho seria.// Ara no puc fer res. Ni pel Diccionari.

29. Diumenge. Avui he pogut oir missa. Dies feia que ni es diumenges hi podia anar.

Ha fet una posta de sol preciosa. Qui l'haurà poguda contemplar del bell cim d'una montanya encare l'haurà trovada més bonica. Tota la tarde i vetlla en Serafí està de mal humor perquè no trova cap posició que li vagi bé per descansar.

30. Dematinet fa fresca com tots els dematins i vespres de tardor. Hi ha boires que el vent fa corre i arredorsa cap al mar.

31. Fa tramontana forta i freda com al pic de l'hivern. En Serafí segueix millor. Acavat el mes del Rosari!

Novembre

1er. Gloriosa diada de Totssants.

M'he llevat dematí i som anat caminant fins a la parròquia dels Josepets. Feia bon sol i encare que sa tramontana tirava, com que tot el camí és baix i ben arredorsat feia bo de caminar. Som oït missa de vuit i he pogut anar a combregar en nom de Déu.

Si no hagués estat que se me feia tart hauria tornat també a peu passant per baix com a l'anada. He cregut millor pujar al 22 fins al port. No m'he cansat gens.

A la tarde som anat a can Flor a buscar una medicina per en Serafí. De la Diagonal anar i tornar de can Flor a peu i el camí d'aquí al port, m'he cansat. Els peus me feien mal. En Serafí ja fa dies que se queixa mol d'es coll.

Som escrit al d[octo]r Griera.

2. Conmemoració dels nostres difunts tan estimats i anyorats. També ben demati som anat als Josepets. Passant per la riera som estat just un quart. Me va bé.// He tornat amb el tranvia i a les vuit ja era de nou a casa. Feia tramontaneta sense sol. Ha fet una tarde grisa, mol grisa[,] pròpia de la diada. A casa, temps que fa que tot ho és[,] de gris ben gris. No hi ha salut, i mancant aquesta no hi pot haver joia de cap mena.

En Serafí no avensa. Sempre està trist i és mol natural que ho estigui. Fa compassió veure una joventut tan amargada per manca de salut, i tants anys que lluita! Alabat sia Déu!

3. 1er divendres. Ben demati som anat a les meues devocions als Josepets. Som anat i tornat a peu. M'he cansat mol perquè anava de·pressa per a ser aquí aviat. A tres quarts de vuit ja havia fet l'esmorsar d'en Serafí i tot. Se lle<v>ba una estona tots els dies, pro no avensem.

4. Tota la tarde som planxat. Vespre de tot el d[octo]r ha vingut trovant en Serafí mol amoïnat per tantes coses que el moléstan junt // amb una tos que no el deixa reposar ni nit ni dia. He rebut carta de na Montserrat.

5. Diumenge.

Som anat a missa de dos quarts de vuit. La tramontana tirava fina i sense sol. Després ha fet un dia forsa benicne.

Estem mol sols. No ve ningú a veure'ns. Alabat sia Déu! Amb el poc humor que té en Serafí i la poca joia que tenim tots plegats, potser és millor que no vinguin els amics. Els hi encomanaríam la tristesa.

Avui, jo n'hi porto[,] d'espines clavades al fons del meu cor atribulat! Més val que no n'arrenqui cap, esperant que Jesús crucificat[,] a qui únicament n'he fet ofrena generosa[,] de totes les meues tribulacions, ne teixeixi cadena amorosíssima que m'apropi cap amb Ell. Bon Déu! Encare que an en Serafí li convé mol de repòs, això no vol dir que no li alegrés una mica la seua vida solitària // i plena de molèsties la amorosa visita d'algun company o amic! Malaventurat qui no té energies ni dies de joia! Tothom s'en aparta i l'olvídan! Què s'és fet anys enrera con a casa tot feia oloreta de joventut ardida i riallera! Els mateixos amics que llavors se reunian a casa trovant-i germanor i benhauransa, are també hi són[,] a Barcelona, i ni tant·sols s'en recórdan de l'amic que sofreix abatut i s'anyora! Encare que se trovi acaronat dels dos afectes més grants que té an el món, som sempre les mateixes cares adolorides que veu, i tot be que cansa amb una persona delicada. Cares noves, converses agradoses, un bocí de cor d'amic que fassi companyia, sembla que endolceix les inacabables hores del que sofreix. El món és egoista. Prefereix assistir amb llocs d'esbarjo que no·pas al costat del desvalgut. Que n'és[,] d'ingrat[,] el món !

Som negra nit i ni una cara d'amic ha vingut a trucar a la porta de casa. Ont són els amics? Ni els parents vénen.//

En Serafí s'en plany[,] de que l'abandonin. Me deia[:] «Què n'he fet[,] de tornar a Barcelona[,] si també me déixan tan sol?»

Jo avans, con tenia més humor, repartia les cartes amb frasses de conhort per tot ont savia que hi havia penes, comprenent les tribulacions i apaivagant-les tot lo que podia. Moltes vegades jo plorava més que ells mateixos. Les meues llàgrimes les tancava dintre mi amb pany i clau, com ho faig are, i més avui que en tinc el cor tan ple que no m'hi québan...!

Qui pogués volar a reposar a casa·nostra! No pot ser, pro m'en anyoro mol. Si la meua estada aquí pogués retornar la salut i joia an el meu tan estimat com disortat fill, ho donaria tot per ben empleiat com ho dono ara també, pro tot lo que fem no dóna cap profit puig ell ni s'anima ni se cura. No obstant, amb la companyia nostra ho passa

millor. El torment tan fort que me fereix a totes hores i moments, no l'embauma res. Ni llegint ni escriguent ni res asserena el meu // cervell ennuvolat. Abaixo el cap i Déu disposi. Atre cosa no puc fer.

9. Hem anat passant els dies grisos com sempre. Avui m'he cansat. Som anat a comprar a Gràcia. Som escrit a M[ossè]n Toni.

En Serafí[,] encalmat com sempre.

10. Som llegit a "La Veu" que han combregat a la s[enyo]ra abadessa de Sant Pere de les Puelles. Ara mateix escric a la s[enyo]ra priora.

Rebo carta de na Maria. Me diu que la s[enyo]ra Lola del Artizà va morir (a c s).

En Serafí segueix igual, sense millora notable. Viu mol apesarat. Són malalties enterament massa tremendes puig van minant fins l'últim membre del cos.

Havent dinat he surtit unes estones aprofitant el bon temps. Som cullit unes branques de gatosa atapaïda de flors que semblava un maig per portar al monument.// M'hi som ben espinat es dits. Amb es gabinet de la cuina som trencat ses branques i tret ses espines. Aixís les podia portar a les mans. Essent aquí les he posades amb un gerro, barrejat amb unes boniques branques de garrabera que tenian moltes com pomes de pastor. M'he distret una mica[,] que bé ho necessito amb tantes calamitats com m'envóltan i espines tant·sols trepitjo. Déu me comuniqui serenitat per·a <trep> no defallir.

A la tarde som anat a Barcelona. He pujat a can Florenci per un recado d'en Serafí. Després[,] a cal d[octo]r Cairó i amb una agència de Sant Feliu de Codines que la tenen al carrer Més Alt de Sant Pere. M'he cansat mol. El moviment de ciutat me sembla convertit amb un manicomi. No voldria haver-i d'anar mai. Prefereixo anar a caminar per les montanyes properes que me diuen més coses boniques que l'aldarull barceloní! Les montanyes, els camins, marges i flors, abres, aucells i demés coses de natura // ofereixen pau al esperit i un benhaurat repòs. En cambi, el moviment mundanal comunica nerviositat i tristesa i sempre se va amb el perill de que un se trovi al Hospital Clínic per comtes de tornar a casa.

En Serafí se queixa d'una pila de dolències que contínuament el moléstan. Déu m'hus dongués un bon remei com més aviat millor.

He sabut que la s[enyo]ra abadessa de Sant Pere està mol mala.

11. Vespre de tot en Pep Saubà ens ha portat la nova de que en Flor i la Cèlia són pares d'una robusta nena. Que per molts anys visqui i sigui la felicitat dels seus pares.

12. Diumenge. Es dematí he surtit tart. Som oït missa als Josepets. Després som anat a veure la meva petita neteta. És mol vermeia[,] que vol dir que serà moreneta. Te una abundosa cabellera negríssima. M'ha fet // bon aspecte[,] aquella criatura. És mol ben feta i té les faccions boniques que la fan mol atractiva. Amb tot i que ara no és gaire maca, com que camvian mol, se sol dir que lletjos a la faixa, bonics a la plassa. Demostra ser mol sana i robusta. Pesa tres quilos i mig. L'hi ha posat els noms de Cèlia[,] Manuela i Carme. Déu la fassi una santa.

Som escrit a Llufriu i a Mont-ras. Na Carme ha anat a veure la petita Cèlia.

En Serafí segueix igual i mol malhumorat degut a tantes molèsties que no li donen repòs. Necessita molta paciència.

13. Ha vingut un jove de Badalona. Ens ha portat la mala nova de la defunció de la nena de la Roser. Tenia 15 anys i era de lo més robusta. Ha mort del apendicitis. Ara na Carme hi es.

A la tarde han vingut en Manel i la Sara. Mai els havia vistos tan plens de salut, sobretot ell. Ella també dintre el // seu estat delicat està forsa bé. Feia temps que no m'hus havíam vist. Aquí no m'hus hi ve a veure ningú. És també que no ens hi saben.

14. Avui ha fet un dia triat. Un sol esplèndit i ni un núgul que l'amagués.

Na Carme ha anat als funerals de la seua nevodeta que Déu tingui al cel.

19. Diumenge. D'en tota la setmana no som pogut posar ni una ratlla.

Dijous vaig anar a caminar cap al barri dels Penitents. Feia una fret que pelaba.

Divendres per lla les deu vaig anar a ciutat. Vaig anar a peu fins a ca na Neus. Hi vaig estar un hora justa d'aquí allà.

Vespre de tot na Maria i l'Armand varen venir una estona. Havian vingut a Barcelona per dilligències. Estaven de lo més contents perquè portaven el nomenament de comissionat del Sindicat de Banyoles per anar a // Fransa a comprar cavalls[,] mules i matxos per·a el referit Sindicat. Lo que me dol és que na Maria estava refredada i anar-se'n a Banyoles[,] que hi fa tanta fret[,] no sé com li anirà.

Air vaig rèbrer carta de na Montserrat. De lo que més me parla és de les graciositats del seu nen. Diu que estan bons.

Hi ha dues o tres nits que en Serafí se queixa que té dolor amb un costat i res de lo que li fem li va bé. Air a la tarde vaig anar a consultar amb el d[octo]r. Anit l'ha passada mol malament. Les temperatures han pujat mol. Déu tingui pietat de nosatros.

20. He tirat carta a na Montserrat. N'he rebuda de n'Angeleta.

Per lla un quart d'una la son m'ha rendit i m'he adormit. M'ha agafat fret tot el cos i els peus que no m'aguantava. He decidit surtir a caminar a fi de pendre calor. He caminat dues hores per aquets prats i marges // d'aquí devant. He vist un camp mol ben llaurat i trevaiat ple de mates de violetes florides. També amb un lloc arredorsat ben soleiat hi he vist janesta florida que no som pogut trencar perquè hi havia moltes espines. Som arrivat mol cansada. Con som ben reposat som anat al convent a preguntar per la salut de la s[enyo]ra abadessa. Han dit que sortosament s'ha millorat. M'han obsequiat amb reïms i palosanto.

En Serafí està una mica millor, dintre el seu estat tan delicat. Avui no té tanta febre.

21. Continúan els dies bons. Avui no he sortit.

Na Carme ha anat a Sant Cugat del Vallès a veure si trovaria una casa per·a llogar. Sembla mentida que no poguem estar quiets en cap lloc. Aquí en Serafí no hi vol estar més perquè diu que és massa humit. Ha passat el dia forsa molestat amb tantes angúnies pròpies de la seua llarga malaltia.//

22. Diumenge. En Serafí ha passat mol mal dia.

25. El sant de la meva estimada mare (a c s).

No passa res diferent de tots els dies. Sempre la mateixa tristesa, la mateixa monotonia i la mateixa pena dels sofriments i manca de salut d'en Serafí. Aquet vespre té la cara com unes flames de foc i els peus i les cames i brassos inflats. Ell se preocupa de tot això i és mol natural que li produeixi angúnia. Sempre té fret, i tots estem tristos veient que no millora. Ningú m'hus ve a fer companyia! Ni els parents! Ni els germans...! Que n'és[,] de trist i sol un jove malalt! No hi ha dret a tenir tan poca caritat! Con a casa hi havia salut, tothom venia. Se veu bé que ningú en vol[,] de gemecs.

26. Avui he caminat molt. Som anat a tirar una carta a l'Estació de Fransa perquè sigui ben segur que surtirà amb tota puntualitat. Som comprat una ampolla // d'aiga de Sant Daniel. M'havian dit que la trovaria al n[úmer]o 2 del carrer de Ponent, i que aquet carrer comensava an el de Sant Pau. De cap manera ho sabia trovar. Ho he demanat amb un <u>Urbà i m'ha dit que comensa al carrer del Carme. Resultava que el tenia bastant lluny encare. Demanant diu que se va a Roma i aixís jo he trovat el fastigós i brut carrer de Ponent. He trovat el carrer, pro l'aiga de Sant Daniel no hi era i l'he trovada al carrer de Pelai.

Després de tan rodar som anat a la Fonda del Padre per si hi tenia un paquet del recader que no hi era. M'han dit que provablement era al carrer del Rech. M'ho he deixat córrer per massa lluny i massa tart. A un quart de tres arribava aquí.

En Serafí avui no s'ha llevat. El d[octo]r li ha dit que estant-se al llit els peus i les cames se li desinflarian, pro no ha pas estat aixís. Està mol abatut i nosatros també.//

Per les Rambles i passeig de Gràcia hi havia mol enrenou dels estudiants. Captàvan per els pobres damnificats de Chile. Sembla mentida que un terratrèmol fassi tan de mal.

Som escrit a Artà (Mallorca) i al d[octo]r Carreres i Artau.

27. El d[octo]r Cairó ha dit que air al port de Barcelona hi va passar un fet mol funest. Un escampavies va tombar una de les golondrines que els dies de festa transpórtan gent que se passegen des de la Barceloneta fins a la porta de la Pau. El de la Tabacalera el va agafar per un costat, la barqueta anava plena i amb facilitat la va enfonzar. Hi ha molts negats. An aquell moment de la desgràcia, jo hi passava amb el tranvia. Prou vaig veure que hi havia una munió d'homes que hi érem a cents. Va cridar-me l'atenció, pro com que els dies de festa hi ha gent per_tot i els barcelonins per colsevol cosa s'ajúntan bona colla no en vaig fer gros cabal.// A més[,] tenia el cor adolorit per tot lo que ens passa i anava pensant[:] «Bon Déu! Tanta gent reunida! Quissab lo que passa!» I precisament allà mateix els homes estaven contemplant la horrible tragèdia dels nàufrecs. Aquesta tarde hi he tornat passar amb el tranvia an aquell mateix lloc i també hi havia molts homes.

28. Rebo cartes del Ampurdà. Diu que tots estan bons i animats gràcies a Déu.

Desembre

1er. Els periòdics van plens de detalls de la ecatombe del port. Els morts són 10. N'hi ha una pila que jauen al llit malalts a causa del espant i la remuiada. Diu que se va lluitar amb veritable braó i s'en varen salvar molts dels que varen caure al mar. Eren 150 passatgers i tots varen caure // al aiga. Quin desastre[,] Déu meu!

Na Carme ha anat a Sant Cugat i no ha pas trovat lo que se pensava per·a llogar.

La seua germana Roser ens ha vingut a veure. En Serafí continua mol delicat. Encara que l'inflamació dels peus ha baixat una mica, no obstant anit ha descansat ben poc.

2. Tot avui plou. Som anat a Caldes de Montbuy a veure una casa que anunciàban a "La Vanguardia". No fa per nosatros. A la estació de Mollet hi feia una fret mol crua. Hi som arreplegat un refredat mol sèrio. Són les sis de la tarde. En Serafí té molta febre. Sempre anem pitjor.

3. Diumenge.

En Serafí no s'ha llevat. Na Neus i en Pepe han vingut.

Al pis de dalt sembla que hi passa un terratrèmol. Som els dos extrems.// A dalt és una llar plena de vida i de moviment. Les cinc criatures que tenen sémblan una colla de butxins jugant i saltant. El dia que plou, que l'assistent no els pot portar per fora, no se pot aguantar l'enrenou que fan. Ditxosos d'ells! Val més aixís! A casa és tot al revés. Ningú crida, ningú puja, ningú canta! Estem massa plens de tribulacions. Tots els dies, totes les nits, totes les hores de la nostre existència són grises i funestes. No tenim ni el més petit bri de consol ni esperansa!

4. El dia és esplèndit sense la més petita trenyina que entel·li el blau puríssim del cel. Una tramontaneta fina comunica serenor per tots entorns, menys a casa[,] que sempre és ple de núguls negres. No tinc esma per escriure a ningú. Estic massa trista, i de tristeses no en vol ningú.

7. Na Maria i l'Armand han vingut.// Amb ells som anat a ciutat i hem buscat una casa peraquè na Maria hi estigui mentres l'Armand és a París amb els de Bañoles. Potser no és a París que van a comprar animals. No sé ben bé a quin lloc de Fransa. Demà hi van.

Na Maria se queda amb una casa del carrer del Pi que tenen gent a pensió. Són francesos amics de l'Armand.

En Serafí continua amb febre tots els dies. Jo avui m'he trovat forsa malament. He passat mala nit. El malestar m'ha durat tot avui. Ara som a la nit. He pres aiga del carme i me trovo millor.

Demà serà una festa mol grant, pro per nosatros no variarà dels atres dies. Alabat sia Déu i la Verge Maria!

8. Dia de la Inmaculada. Com és costum gairebé tots els anys, el dia s'ha desvetllat serè amb un airet que taia<v>ba. És una festa plena de llum. Are que // els que tenen jardins saben tenir flors fins al pic de l'hivern per més fret que fassi, enriquéixan els temples amb profusió de flors a la Verge Maria Inmaculada. Fins els que sufrim tribulacions inacabables sembla que per unes hores s'allaugereixin recordant el grandiós misteri bo i enlairant fins al cel una fervorosa felicitació a Maria Inmaculada.

No he pogut anar a combregar. Molts anys feia que per aquesta diada no havia deixat d'anar-i. No puc sortir de bon demati per el costipat que m'ha arreplegat tan fort.

Som oït missa de dos quarts d'una als Josepets. Avui a dos quarts de cuatre de la tarde hauran batejat la filleta d'en Florenci i la Cèlia. L'haurà batejada m[ossè]n Vicens Piera al temple de la Sagrada Família. De casa no hi ha anat ningú. Déu la fassi una santa.

En Serafí segueix mol atuït. Tot avui té febre. Està mol amoïnat per una // pila de sofriments que l'envóltan. Té peus i cames, mans i brassos de nou inflamats. Amb na Carme estan decidint d'anar ben aviat a la casa que han llogat a Caldes de Montbuy. Déu m'hus comuniqui coratge[,] que bé prou el necessitem.

9. Na Maria ha vingut a fer-mos companyia. M'he fet una mena de camisa de dormir d'una flassada de llana.

10. He sentit una fret que me gelava. Era es dematí con m'he llevat. És que el meu dormitori és an el lloc més fret de la casa. Han dit que hi ha molta glassada.

Som anat a missa als Josepets. Ens hi hem trovat amb na Maria. Després les dues hem vingut a peu perquè tots els tranvies anaven plens. Ha fet un dia preciós.

Air des de casa contemplava un holm com s'anava despuiant de tot l'atapaïment de fuies grogues que tenia. Era gegantí[,] l'//abre. Una voleiada que s'escampàvan com nevada groga empenyuda per furiosa tramontana semblava pluja. La mala_estruga tardor despuia els abres, cauen ses fuies, i amb elles cauen moltes vides de joves que[,] pobrets[,] anys fa llúitan i quédan vensuts. Pobres vides precioses segades al temps que més goig donarian. La tardor[,] precursora del hivern, <que> també apaga la vida dels pobres vellets! Quina por me fa sempre a mi l'hivern! No voldria que n'hi hagués cap. Sempre és llarc. Are hi som pel mig. El sento sobre de mi, i ja el temia des de l'istiu. Si me pogués cuidar seria atre cosa pro és impossible. Llevar-me tart, surtir a caminar si fa sol, no tocar aiga freda, pro res d'això puc fer. I tants cambis de llocs m'atropéllan. Encare hi veiés un bon remei! Sembla una bogeria[,] lo que fem. No tinc humor per a res. En Serafí segueix atuït.

11. M'he comprat unes sabates d'hivern i // mèdula de Vaca. Me canso mol.

12. Som caminat mol. Som anat dues vegades a ciutat. En Serafí continua mol abatut. Les nits les passa sense descansar per tanta tos.

13. Tot avui preparem la surtida per Caldes. En Serafí segueix mol mal queixant-se mol. Quina por me fa aquet camí que haurà de fer!

Som a Caldes de Montbuy. En Serafí, na Carme i na Maria hi varen venir divendres dia 15 amb un auto. Jo vaig venir dissapte al migdia. A la tarde, devant l'estat delicadíssim del pobre Serafí, va venir el s[enyo]r rector, va confessar-lo i extremaunciar-lo. Se va telefonar an en Flor, a na Maria i a la Roser Bach. Air diumenge varen venir tots tres trovant en Serafí una mica millorat. Avui de nou ha empitjorat. L'anem allaugerint donan//t-e-li aire amb oxigen. Aixís se refà una mica. Són les onse de la nit. A la vetlla el d[octo]r li ha possat una ingecció de morfina. Are reposa pro[,] pobret[,] està gravíssim. Déu salvi la seua animeta, el cos és impossible. Estem acompanyades de la germana del pintor artista Francesc Domingo i una senyora veïna nostra. Que Déu els hi pagui la companyia que ens fan amb tanta tribulació com passem. Pobre fill meu! Tants anys que hi ha que sofreix! Trista de mi[,] que vaig a quedar-me sens ell!

19. Són dos quarts d'onse del dematí. El nostre tan estimat continua mol greu. Té una fatiga que el fa sofrir inponderablement. No hi ha la més petita esperansa de millora. Déu m'hus ajudi! Fa mol mal dia. Està núgul i fa mol de vent.

Are mateix pórtan a enterrar un sereno, que la primera nit del nostre tràngul[,] o // sigui[,] del dissapte al diumenge, tan m'hus va animar, i tan se va oferir per tot lo que necessitéssim. Qui li hagués hagut de dir que l'endemà moriria jugant al cam d'esports! Avui lluïm i demà pudim! Diu que era l'home més fort de tot aquet poble. Déu l'hagi perdonat.

Rebem carta d'en Flor per na Carme i de na Maria per mi.

Amb oxigen hem retornat en Serafí. Encare quissab. Per lla les tres ha demanat dinar. Ha pres una sopeta i unes cullerades de crema que li hem fet perquè és un menjar que tan lo plau. Are reposa.

Air vaig escriure a na Montserrat i a n'Angeleta.

Som a la nit. Pobres de nosatros! En Serafí és mort! Som ben soles de la família per·a soportar aquet dol tan grant. Tan que m'hus semblava que s'havia refet i a les cinc de la tarde d'avui dimarts // ha finat. Vint-i-cuatre hores de agonia crudel amb el sol interval de les hores clares que ha tingut per·a demanar dinar. Quina reviraia tan crudel ha estat per·a nosatros! Ens ha deixat amb diada assenyalada per·a mi! Avui cumpleix 5 anys i dos mesos que ens va deixar en Lluís. Pobres fills meus! Tan que m'ha costat de veure'ls grants i no m'en he vist goig! Tan bons que éran i tan que m'estimàvan! Quines ferides tan fondes quédan an el meu cor! Mai·més se curaran. Alabat sia Déu[,] que m'els ha presos! Ell m'els aculli ben vora seu. Quin mal recort en tindré[,] d'aquet poble! I tan soletes que ho tenim de passar! La bona gent d'aquí ens acompànyan. Déu els hi pagui. No puc continuar. No sé què tinc ni lo que té de ser de mi!

1923

Gener

Som a Llufriu.

1er. Mai m'havia passat que no pogués tancar la llibreta el 31 de desembre. Aquest any per·a mi d'un acabament tan funest, no he tingut humor per·a escriure res des del dia de trista memòria que ens va deixar el nostre Serafí tan estimat. Quin dol tan grant per·a nosatros dues[,] pobretes atribulades! Tenir-lo allà i que no ens podia aconhortar, ell que tan bé sabia conversar amb nosatros! Per un desperfecte o no me recorda per·què va ser, que fins l'endema·passat no varen venir els nostres de Barcelona. Una de les dues nits que el teníam encare, ens varen fer companyia en Manel Alcántara amb el seu cunyat en Roig. Ningú més va pujar. La bona família d'en Francesc Domingo no ens varen deixar mai. Sort d'ells i les veïnes que feien totes les dilligències que calian. Va morir el dia 19 i a<quí>llà hi ha unes costums com per tots els pobles i un s'hi ha d'amotllar. Fins el dia 21 no se li va donar sepultura // al cementiri de Caldes de Montbuy. Na Carme hi va comprar una propietat i així ningú ens el podrà treure mai·més. Con tot va ser enllestit, la mateixa tarde vàrem surtir tots d'aquell poble que tantes tribulacions hi havíam passat. En Flor s'en va anar sol primer. Jo amb na Maria[,] que semblava que Déu l'havia portada a Barcelona aquells dies tan adolorits per a mi. No sé què m'havia de passar sense ella. El dia que el meu pobre fill (a c s) va tenir la mala ocurrència de surtir de Vallcarca per anar a morir a Caldes, amb un estat tan greu que tot sovint tenia el cervell tan atribulat que no coneixia als que l'emboltàvem, ni sabia bé lo que volia esplicar, amb tot el perill de morir-se pel camí, ningú més que na Maria va oferir-se per acompanyar-lo. Si no hagués estat ella, na Carme i el pobre malalt havian de fer el camí de tantes hores d'auto ben sols. Bé ho // vàrem demanar als amics i parents. Tots varen tenir trevais i ocupacions imprescindibles que els impedian acompanyar aquell meu fill tan desvalgut! Tant·sols na Maria[,] que accitentalment se trobava a Barcelona[,] va acompanyar el germà moribont, reconfortat amb una ingecció d'oli canforat que li va aplicar el d[octo]r ans de surtir. Na Maria i na Carme varen passar aquell camí de calvari amb el perill d'un desenllàs que Déu no va permetre ocorregués. Jo no hi podia anar perquè me tenia de quedar per aviar els mobles i deixar

la casa del camí de Sant Genís. Això era el divendres. El dissapte al migdia vaig arrivar a Caldes i ja a la tarde ens crèiem veure el trist i acavat moment. Vàrem passar una nit d'aquelles tan desolades. Soles amb fret i pluja tota la nit. Va ser la que el sereno[,] que se moria l'endemà, ens va trucar moltes vegades. Més ben dit[,] entrava sense trucar per·a no mortificar el malalt que tan sufria. Teníam la porta overta tota la nit, i el // sereno ens tenia indicats els llocs ont seria a totes hores per si el necessitàvem. Era la única ànima que se preocupava del nostre tropell de tribulacions que passàvem. I tota la nit plovia a més no poguer!

El dia del enterro na Maria va ser la primera d'arrivar. Va trovar-me sola amb un lloc de la casa. Aquella gent semblava que per·a ells no hi hagués la mare que se quedava sense 'l fill. Tant·sols compadian la viuda. Què hi farem! Vaig veure'm tan poc compadida del meu dolor, que per això, pretextant que no me trobava bé, vaig preferir estar sola que amb companyia que no comprenian que una mare hagués de ser tan compadida com una viuda. Així me va trovar na Maria. Ella va aixugar les meues llàgrimes i va embaumar el meu torment. Quin dia més atribulat[,] Déu meu! Amb el doll de llàgrimes que m'afligian, i solsament amb na Maria vaig // retornar a Barcelona que ni savia ont passava. Amb tot i tenir allà tants amics i parents, vaig haver de estar-me a la casa de pensió que estava na Maria. Ningú va oferir-me un bocí de cor ni de hestatge per·a refer-me de les engúnies que passava junt amb un refredat, uns disgustos i una tos que tot plegat acabava la meua vida. La pobre gent d'aquella pensió, entre els cuals hi havia cuatre capellans, feien tots els possibles per aconhortar-me. Déu els hi pagui.

Vaig anar a veure n'Angeleta, vaig anar al d[octo]r Arruga per·a que m'indiqués les ulleres que necessitava, les vaig fer muntar i con ho vàrem tenir tot enllestit, el dia 27 vàrem surtir de Barcelona per·a venir aquí a casa·nostre a reposar[,] que bé ho necessito després de tantes tribulacions de tota mena que som passat amb la possible serenitat i resicnació. L'Armand des de Fransa va escriure a na Maria que me fes tota la companyia possible i que me tingués totes les aten//cions que el meu estat necessitava com ho faria ell si fos vora nostre, i que apressuraria el retorn tan com pogués per a estar amb nosatros en dies tan apesarats.

Are ja de nou és amb nosatros. Divendres va anar a Bañoles. Tan ell com el s[enyo]r Tonet Pla en varen tornar no gaire ben impresionats. Diu que el Sindicat no podrà portar a cap el progecte de la compra d'animals perquè contava amb una bona firma i ha fallat. El Sindicat Agrícol de Bañoles diu que està mol endeutat i contaven

refer-se amb el negoci de bestiar, pro no el poden fer per manca de cabals. Aixís que l'Armand no sols no hi ha guanyat sinó que fins hi ha perdut, puig encare que el delegat que l'acompanyava va pagar els gastos de viatge, sempre s'en gasta algun[,] de diner[,] anant pel món. És ben trist are que ho tenian ben embastat. Ja hi estem fets[,] a desenganys.//

Gener

2. L'Armand amb el s[enyo]r Tonet Pla han formalitzat el negoci dels fosfats.

3. Na Montserrat amb el nen i una dona que té llogada per·a guardar-l'i han vingut a passar el dia. Han dinat aquí. El nen està mol refet.

4. Hem rebut un plec de documents d'en Fort de Mayà.
Han arrivat els trastos de Caldes de Montbuy. Un bagul[,] roba i l'escriptori.

5. Ha vingut el s[enyo]r Pla. Després l'Armand ha surtit per dilligències.
Fa molta tramontana.

6. Diada de joia infantil. Som soles na Maria i jo. No he vist ni sentit ni una paraula ni un senyal de festa de Reis.// Cap criatura n'ha parlat. Semblem ben bé als llims. Som anat a combregar en memòria de la venturosa sort dels tres Magos i de la refulgent estrella que els va guiar al portal ont hi trovaren la Sagrada Família, a la que varen obsequiar amb suntuosos regals per·a l'Infanto diví.

Cada un de nosatros té també la llum d'un estel, que ens inspira lo que tenim de fer a fi de donar goig a Jesús en aquet món tan esvalotat. Seguim-lo.

7. Diumenge.
Segueix la tramontana.
Amb el tren de les cinc l'Armand ha arrivat. Som escrit a m[ossè]n Toni Alcover.

8. Avui plou.

11. Intervals. Com que no passa res diferent l'un dia de l'atre no val la pena d'escriure.//

14. Rebem una carta d'en Pep Saubà. Diu que amb na Neus són pares d'una nena i que tot ha anat mol bé. Déu els hi deixi veure ben grant i bona minyona.

17. He rebut carta de m[ossè]n Alcover. No se pot dir res més sinó que nit i dia fa tramontana.

18. Avui no en fa[,] de tramontana. Han vingut la s[enyo]ra Consol Fina amb el seu fill Ricardo a fer-mos \saber/ que na Lluïseta espera ser mare. Déu li do una bona hora.

19. De nou tornem a tenir tramontana forta com mai l'hagués sentida.

Estic refredada.

20. Sant Sebastià. Gloriós capità de la guàrdia pretoriana i màrtir per la fe de Jesucrist. Ditxós d'ell!

21. Diumenge. És tan forta sa rema//leïda gabatxassa (tramontana) que ni a missa som pogut anat perquè no m'he vist amb ànim per·a passar sa paret petita fins a can Reimbau. He tingut por de caure.

Mentres m'estava posant correspondència ben catalogada, en Lluís carter m'ha portat dues cartes que m'han fet molta companyia. Una de mol extensa de n'Angeleta que conta la mort de la senyora abadessa que al cel sia. Diu que va morir el dia de Nadal a les cinc i minuts de la tarde. Bon Déu![,] amb sis dies de diferència del nostre estimat Serafí. Tots dos portaven llarga malaltia i sempre l'un me preguntava per l'atre. La vigília dels Reis diu que va ser elegida la nova abadessa recaiguent el càrrec a d(ony)a Assuncion Carmona. Que per molts anys!

L'atre carta era d'en Joanet. Jo voldria que el retratessin. Té catorse anys i diu que pesa 65 quilos i que mideix 1,75. Déu m'el deixi tornar a veure[,] que ja és demanar.//

El refredat meu comensa de ser passable.

22. El refredat va amainant pro tinc molta tos.

23. Na Montserrat ha vingut amb el nen. És un enrefutimat que només vol anar amb la seua mare. És petitó i maco com un àngel.

24. Sempre tramontana forta.

Acavo de rèbrer una pila de fotografies dels nens meus de Buenos Aires. Que en són[,] de grants. El nen és mol espigat[,] fet tot un jovenet. Qui els pogués veure!

25. Havia comensat un dia quiet i esplèndit. Per lla les 10 s'ha aixecat una forta tramontana qu'encare dura. Quina mania hi té[,] de visitar-mos! És un mal hoste.

El meu refredat ha cedit mol, pro la tos és forta.

27. Fa un dia clar i suau sense tramontana.//

28. Diumenge. Fa un dia mol cluc (núgul). No fa ni sol ni vent.

29. Avui sí que fa un dia triat. Hem aixugat molta roba.

30. "La Vanguardia" porta una esquela anunciant que a la parròquia de Santa Anna de Barcelona s'hi hauran celebrat misses de funeral per l'ànima del meu tan estimat Serafí que al cel sia. Ho portava el diumenge passat "La Vanguardia" pro jo no ho he sabut fins avui que una persona amiga m'ha portat l'esmentat periòdic i amb tota la meva pena ho he llegit. Ningú de la família m'hen ha dit res. Si ho hagués sabut, el dia del funeral hauria anat a oir missa i combregar. Alabat sia Déu. Aquet desaire m'ha adolorit mol. No m'ho mereixo. Sort de la meua serenitat amb rèbrer cops amargs que ja hi estic feta. Déu ho perdoni com ho perdono jo de tot cor.//

31. Avui és el primer dia que tenim en Miquelet de l'estació. És petit pro mol espavilat i fa molta companyia.

Per tot arreu fan pregàries per·a obtenir la benefactora pluja que tanta falla fa.

Febrer

1er. Continúan els dies amb bon sol i sense fret.

Estic forsa distreta de tota manera. Cuso roba veia, llegeixo o escric, trevaio per el Diccionari i surto estones a caminar.

2. Som estat a la Bisbal amb el tren de les set. Tots es boscos de Torrent són atapaïts de gatoses florides que sémblan un mes de juny amb genesta. Gatoses i romanins propis de la festa d'avui. Les festes de la Verge sempre fan florir els romanins.

He retornat amb el correu amb una pols com a l'istiu.

3. Continua el bon temps. He tenyit un vestit // que m'ha quedat mol bé. He fet bullir unes estones dues flassades a fi de desinfectar-les.

4. Diumenge. Aquí es diumenges són els dies més ensopits. Som oït missa i anat a combregar en nom de Déu.

5. Torna a fer tramontana. Som escrit mol.

6. Som passat el dia a Mont-ras ajudant a cusir a na Montserrat. El nen creix i se fa mol maco. És mol espavilat.

Diuen que avui ha vingut aquí la mestra que ha de ensenyar a la mainada del poble.

7. També avui som passat el dia a Mont-ras.

8. Avui també som trevaiat cusint tot el dia a Mont-ras. Mai s'hi acava[,] la feina.

9. No he sortit de casa ni ha passat res que valgui la pena. Aquí se reposa per tots <e>istils.//

11. Diumenge.

La epístula d'avui és preciosa. Diu que si no tenim caritat encare que féssim miracles no ens podem salvar. Bon Déu![,] i tan poca que en corra pel món[,] d'aqueixa virtut! Odis i envejes és lo que se trova per tot arreu i fins dintre el cercle de les famílies.

13. El nen de na Montserrat no està gaire bé.

14. Som oït missa, he combregat i rebut \e/l<a> polset de benaurada cendra an el meu fron com a recort de lo poc que som i a lo que estem destinats. Alabat sia Déu!

Per lla les deu som anat a Mont-ras. El nen està forsa millorat. Com que avui allà és un dia de molta feina, l'hi he fet companyia tota la tarde. Vespre de tot na Maria amb en Miquelet m'han vingut a buscar i he tornat a casa amb ells dos. Sempre veu nius per_tot. Jo no sé d'un se trova es cargols, nius, espàrre<s>cs i de tot. La seua mare és igual.//

15. Tot avui he cusit roba veia. Ha fet un dia esplèndit amb un sol mol calent. Ni totes les pregàries hi valen per·a obtenir la desitjada pluja.

22. He deixat passar dies sense escriure. És que tots els dies són iguals i tant·sols els fets atmosfèrics hi ha per comentar. Què hi farem!

Som anat a la vila per uns rebuts de la contribució. Per lo mateix som anat a la Barceloneta.

23. Som anat a Mont-ras. Mai hi acavo la feina de cusir.

25. He tornat a la vila per lo mateix dels rebuts i no n'he tret res amb net. M'he cansat molt. Tot me cau a sobre. No sé per·què els han de barrejar i cambiar[,] els rebuts. Són una colla de barroers[,] els recaudadors de la contribució!

26. Som anat a Mont-ras a guardar el nen. Na Montserrat i en Paco <són> han anat a Palamós.//

27. En Paco amb na Montserrat i el nen han vingut. He rebut carta de na Neus parlant-me llargament de la seua estimada filleta que Déu els hi conservi. Diu que és mol maca i espavilada.

També n'he rebuda de la Gabina Gibert i de la petita Miria. Totes dues cartes m'han emocionat mol. Pobre Gabina![,] m'envia un mol sentit condol de la nostra pèrdua tan grant.

28. No plou. Els pagesos estan amoïnats.

Mars

2. 1er divendres. Som anat a Palafrugell a les meues devocions pròpies del dia. Al pujar al tren he badat i per comtes de pujar an el que venia cap a Llufriu he pujat an el que anava cap a Mont-ras. Com m'en he donat comte ja no ho podia resoldre. Els de Mont-ras me s'han ben rifat i n'han estat ben contents. Amb el tren de la tarde // he tornat cap aquí.

10. Han comensat el novenari. Predica un p[are] carmelita.

11. Ha mort l'avi Catxai. Plou tots els dies.

12. Sempre tramontana forta. Tinc dolor a les dents.

13. Han nascut 10 cunillets.
El mal de dents encare me dura.

17. El torment que tinc a la boca no me deixa fer res. Passo males nits i mals dies. És un sofrir mol fort. He resolt pendre espirina i m'ha passat una mica el torment. Entre l'espirina i el mal m'ha deixat amb una debilitat que no m'aguanto. No he pogut assistir als actes del Novenari.

18. Encare que el dolor ha passat, no obstant // no estic bé del tot. Bo i essent diumenge i conclusió de Novenari no he tingut ànim per·a surtir.
Som escrit a na Gracieta.
Tenim tres lloques posades. Dues de polls i una d'ànecs. Mai ho havíam provat.

19. Diada del gloriós patriarca. Tampoc he pogut sortir. Amb tot i el pagat que vaig posar-me a la cintura el dolor no cedeix.

20. Me trovo una mica més animada. El dolor de la cintura m'ha passat. No tinc ànim per·a trevaiar. Tot plegat m'ha atuït.

21. Vaig seguint bé.

25. Diada del Ram. Som anat al ofici. Hi havia molta mainada que portaven monumentals rams de llor. Mai n'hi havia vistos tants. He rebut carta de na Gracieta. Ha arrivat amb diada senyalada sent avui el seu sant.// Avui a la tarde faran la feina de tots els anys per aquesta diada. És típica la dita *penjar es jueus*. Si sabés fer-ne un escrit l'en faria. És posar les teles pintades an el lloc que hi haurà de haver el monument. No sé si per tots els pobles en diuen *penjar es jueus*.

26. Na Montserrat ha vingut amb el nen. Jo després la som acompanyada fins cap a cas Gabatx[,] que hi havia en Paco amb es boscatans que pelàvan escorxa.

Tornant cap aquí, per es bosc som cullit un ram de bruc, tumanyins, rumanyi i gallarancs. Tota m'hi som espinat, pro m'ha donat goig cullir flors del jardí olorós dels aucells. És un jardí inmens, i no hi ha cartells ni *guardaparcs* que renyin si se tréncan flors com ho fan a Barcelona. Quines olors més fines tenen les branques de brucs florits!

28. Diada dels tradicionals brunyols. A casa // no en farem pas. No tinc pas humor.

29. Funcions barroerament celebrades han estat avui a Llufriu. El monument[,] sensill pro conjuminat amb gust. Molta llum. És dels anys que més n'hi he vista.

30. Som escrit a la Gavina Gibert i an en Joan petit. Fa un dia primaveral.

31. Han nat 16 polls. Són bonics.

El camí de la vida és un Calvari
d'espines i d'arestes tot sembrat:
mes la Via és Jesús, qui per pujar-hi
Veritat, Camí i Vida ens ha ensenyat.

Arthur Masriera (mestre en gai saber)

Abril

1er. Diumenge de Pasqua. A Llufriu[,] amb tot i ser una festa tan grant[,] no ha variat res dels atres diumenges. Una missa després de la 1a i que ben pocs l'han vista comensar. Som als llims. El dia[,] completament primaveral. Tota l'encontrada somriu. Jo tot ho veig de color de cendra. És aixís i Déu ho vol!

2. Avui els trens pàssan enflocats. És amb motiu d'una festa dedicada a la vellesa que se celebra a Palamós.

3. Som anat a Palafrugell i a Mont-ras. He comprat una goma de cop per a el nen de na Montserrat.

Na Maria te grippe. N'hi ha una pesta.

M'he comprat dos pareis d'espardenyes.

M'he cansat molt.

4. Els meus joves fan llit tots engripats. Fa vent moll i fret.//

5. Els grips segueixen amb els meus. Ha plogut molt.

6. 1er divendres. Per causa de la pluja no he pogut anar a les meues devocions.

El petit Miquel també jau ben engripat. A cada casa n'hi ha que jauen pro és benicne.

7. Na Maria s'ha comensat de llevar. Fa vent fort i fret.

Ha mort la Pepa Sabatera (a c s).

8. Diumenge. Som anat a la vila amb el correu i he tornat amb el tren de la una. S'han posat a caure uns xàfecs tant forts que tots es carrers anaven plens de vora a vora. No se podia donar un pas sinó tirant-se al aiga. Feia tramontana forta barrejada amb aquells ruixats tan forts. La riera ha esdevingut mol grossa.

Si m'ho hagués pensat no m'hauria pas mogut de casa. Han nat 16 polls negres.//

12. He sembrat cuatre regues de fasoles al hort. Són d'uis de fesol.

13. Avui estenent roba he sentit el primer rossinyol. Sian ben arrivats els meus alats companyons de primavera.

14. Coménsan de néixer ànecs.

15. Som anat a la vila amb el correu, he comprat i tornat amb el tren de la una.

16. Tenim 12 ànecs mol espavilats.

18. Hi ha un xerroteig d'aucells que encanta. En refílan de tota mena. Séntan <tramontana> primavera.

19. Na Maria[,] l'Armant i l'Ernest Estela han anat a Bagur.

21. Avui ens han arrivat fosfats a Palafrugell.//

22. Diumenge. El comentari del evangeli d'avui hi ha unes paraules que m'arriva al fons del cor. Diu aixís: «La creu és nostre goig; el dolor, nostre escola; la aflicció, nostre esperansa.» Aquestes raons sensilles i tan eloqüents me comunícan ànim per·a seguir sense defallir a la meua vida atribulada. A Déu deman que me dongui belles i confortadores resolucions, molta serenitat i claretat de coneixements, a fi que no me deixi dominar per el pessimisme.

Ara tócan segon senyal de la segona missa. No fa gaire som baixat al hort. He cullit fuies, som enllestit la viram del pati i he trencat un ram de brotets de magraner tots rosats de gotes matinals. Tenen uns tons vert fosc, vermei i groc del mig que els fan ser mol bonics. Mentres els trencava m'enbadalian uns jolius refilets de rossinyols que m'han recordat la companyia que anys, molts anys enrera, me féian. Llavors també plorava! Bon Déu! Qui m'hagués hagut de dir que al tornar a sentir-los també me trovarian adolorida!//

Som a la tarde. Ha fet gropada forta. He llegit una estona "Elisabet Leseur. Diara i pensaments de cada dia". Hi he trovat unes màximes plenes de saviesa i pietat. Combat els odis i se queixa que hi hagi tan poca germanor i promet ser apòstol incansable, reconciliant desavinenses, predicant o aconsellant sempre el cumpliment sant del

Manament d'Amor que va fer Jesús ans de la seua Passió dolorosa. És un llibre mol interessant. L'han recomanat fent-ne un bell parlament molts periòdics.

23. Han nat 12 cunillets.

És la gran diada del patró de Catalunya. Anys enrera[,] con tenia els fills que he perdut plens de vida i de joia, aquesta diada la solemnisàvem tots. Assistíam a la capelleta del Palau de la Diputació. Hi anàvem a oir missa i a combregar. Hi estàvem apilats els devots del valerós màrtir. Ens hi obsequiaven // amb pomellets de roses i clavells de Sant Jordi! Bon Déu![,] tan de goig llavors, i are[,] pobres fills meus[,] m'han deixat i amb ells s'en hi ha anat tot lo que me podia donar alegria. Estic resicnada i prou. Que Déu en sa misericòrdia infinita els tingui ben vora a la celestial pàtria dels benaventurats és lo que més li demano.

24. Hem sembrat granes de carbassa[,] mulons i xíndries. Hem replantat cebes del arol nostre.

He rebut carta de n'Angeleta convidant-mos a la festa de ordenar a la nova abadessa.

25. Fa pena llegir de la manera que el terrorisme fa tants disbarats a Barcelona.

A Rússia hi ha una persecució de catòlics que fa por.

26. Escric a n'Angeleta.

És la Mare de Déu de Montserrat. En atre temps que tenia goig de la vida obsequiaba // la patrona gloriosa de Catalunya. Anava a missa i a combregar. Aquí un no se pot complaure amb cap devoció. No per això deixo de recordar a la Verge venerada als bells cims de Montserrat. Des del cel a tots escolta i agraieix les fervoroses pregàries.

30. Escric a la Maria[,] a la Sara i a les petites.

Hem fet una arroba de trumfes.

Maig

1er. Som anat a la vila amb el tren de les nou. He pogut practicar les meues devocions, he comprat i ens hem trovat amb na Florinda.

2. M'he llevat demati i he sentit tocar a missa. Hi som anat[,] que ben poques vegades hi tócan. Som anat a voltar es quintà observant bé el fals com està a fi de posar-i preu. He cullit un ram d'escardots que m'han // ben espinat les mans. Després he cullit flors de malva i borrages. De tot n'he fet un ram i l'he posat a la taula del menjador.

3. Malagunyada festa que han deixat perdre.

4. Santa Mònica gloriosa, patrona de les viudes.
Fa calor i la terra és ben resseca.

5. Tot avui hi ha boira espessa.

6. Diumenge. La epístula d'avui es de sant Jaume apòstol de Jesús. Com totes les atres, és preciosa. Llàstima que la gent no les conegui totes[,] les epístules. Tot lo mundà prou que s'estudia pro la llum evangèlica se desconeix i tanta ciència que enclou. Ditxós qui en pot viure ben amarat de actes piadosos.

Cap al migdia som anat al bosc. No sé què ho fa pro an aquet temps els boscos // tan florits sembla que tenen una mena de conversa tan dolsa que un no s'en mouria. He cullit moltes flors[,] gallarancs i espàrrecs. Aquí devant a sa finestra del menjador, hi tenim una mata de genesta ben florida. És el primer any que floreix. Al cel sia qui la va sembrar. Cada un dels abres que embelleixen la propietat és un recort seu. Hi tenia un deliri[,] amb les flors i els abres i tot lo que tenia bellesa! I tan poc que va poguer gaudir els seus ideals! Pobre fill meu! Pobres vides amargades i segades a la flor de la joventut. La pèrdua d'ells dos, ho ha acavat tot amb mi. Resicnada a la voluntat de Déu i prou. Al cel sian tots dos!

7. Avui l'Armand i en Pla han enviat a buscar un·atre vagó de fosfats.

8. Hem plantat cols gegantes. Són unes cols que donen moltes fuies i com més s'en treuen // més la mata va pujant. Hi ha vegades que mideixen més d'un metre d'altes sense espigar-se.

9. Han nat 14 pollets dels negres. Hem posat dues lloques. La grisa grossa, i la pigallada.

L'Armant i el s[enyo]r Pla han enviat a buscar més fosfats.

10. La Ascensió gloriosa de Jesús. El dia presenta revoltós. Hi ha núguls lletjos i ha caigut algun ruixat. Som es dematí. Veuré lo que podré afegir a la nota d'avui. Diada grant per el grant misteri sublim, pro a Llufriu és com els diumenges. Les solemnitats relligioses és lo que més anyoro en aquet recó de món.

11. Avui en Martinet Serra ens ha obsequiat amb una pareia de coloms. En tenian dos de petits. Un ha mort al<s> posar-los dins d'una saca que els han portats. L'atre no sé si viurà. Els seus pares estan mol esvalotats i probablement l'aburriran. Ja se poden avidar.//

Aquí devant na Maria hi ha replantat tot ple de flors. Hi ha posat un rest de pedres que hi fan tot ple de goig.

No rebo cartes de ningú, ni jo tampoc escric. No val la pena. Ja estic bé aixís sense ningú. Que s'ha fet temps que a casa hi havia tanta correspondència!

12. L'Armand i na Maria arréglan tot ple de cuadros. Quédan de mol gust.

13. M'han enviat dos llibres del Institut d'Estudis Catalans.

14. Ha fet una gropada mol forta. A Palafrugell hi ha caigut pedra.

15. Sant Isidro patró dels pagesos.

17. Llegeixo un pensament d'una dona que com jo vivia plena de tribulacions. Diu aixís:// «*Hi ha instants de la vida que no convé mirar ni cap endarrera ni cap endevant ni cap als costats, sinó contemplar únicament la creu, la que Déu ens ofereix, i de la qual regalaran gràcies inmenses per·a nosaltres i per els altres*.»

Tant·de·bo la meua serenitat i paciència acceptant les inombrables creuetes que contínuament me fereixen, fos arrivada fins al cel i devallessin les benediccions per·a quin dels meus està més apartat de Déu.

18. Han nascut 11 pollets. Són els primers dels ous de casa.

Han vingut a mercadejar el fals. Tart de tot crec que l'haurem <b>venut.

19. Hem fet una tanca de canyes peraquè es pollets puguin corra més que ses gallines.

20. Cincugesma. Are mateix ses campanes repícan en senyal de grant festa. Ho és // sense cap dubte, pro a Llufriu la gran festa no passarà de la que han fet les campanes anunciant-la. Tot serà com un diumenge. Si tingués més alegria m'en aniria al ofici a Palafrugell. Valdrà més que m'ho deixi corre i aumenti la concurrència de fidels a la nostre petita colla de Llufriu. Entristeix no veure cap solemnitat relligiosa per petita que fos! Esperit diví![,] devalleu sobre les animetes que tan jo estimo. Comuniqueu'ls-i una guspira d'aquell foc d'amor i ciència divina que tan a pler vàreu comunicar an els apòstols, i que els meus també quedin amarats de coneixements i llum evangèlica! Tots formaríam un sol cos i un sol Amor cap a Vós!

Ha fet un dia esplèndit.

Un peixater m'ha portat 200 anxoves. Les he confitades.

21. El fals se l'ha quedat en Junqué.// Han vingut na Caterina Rocas i l'Ampar Català de Palafrugell.

Hem rebut carta de na Gracieta.

23. Avui han daiat el fals per primera vegada. Hi han portat una màquina i tot seguit han estat llestos. Nosatros tres hem trevaiat per l'hort. Hem plantat les darreres cebes.

24. Avui som anat a la Bisbal per dilligències que m'ha encarregat la bona amiga Celina.

Som anat amb una blanqueria. Mai havia vist de quina manera arréglan ses pells des que arríban en brut fins que estan a punt de trevallar-les els sabaters o basters. L'amo de la blanqueria ha estat de lo més amable. No ha quedat un recó del edifici que no m'hagi fet veure donant-me noms i esplica<d>cions de noms que hi donen.

També som anat a casa d'un baster que m'ha dit trobava mol estrany que fos // una dona que fes recull per a un diccionari. Mol amablement m'ha donat tots els datos

que ha sabut. També som anat a casa d'un esperter que també m'ha donat forses paraules.

He tornat amb l'últim tren.

25. Som escrit llargament a na Celina. Tot és referent a unes obres que ha de fer amb una casa que té a la Bisbal. Hi vol fer un hestatge per·a ella passar-i els istius.

La vaga de transports a Barcelona continua ferma. També hi continua el terrorisme. Cada dia hi ha assessinats. Fa llàstima llegir els odis tan rabiosament demostrats. Ningú estima al seu pròxim com Déu mana.

26. Avui han vingut a proposar-mos si volem donar la firma perquè aquí hi posin electricitat.

Hem comprat dues oques avidades i cuatre de mol petites que solsament tenen dies. Hem posat dues lloques d'ous de can Junqué // i de can Sàbat de Torrent.

29. Amb el correu som anat a Palafrugell i he tornat amb el de les tres. Després he traficat per l'hort. Hi he tirat fosfat i ho he ben preparat per·a sembrar-i fesols.

Van neixent polls. Són d'ous de casa i mol bonics. Els ànecs tot lo dia estan buscant cargolets. Se fan mol macos.

30. Som sembrat es fesols.

31. Diada de Corpus. Som anat al ofici a Palafrugell. Ha fet el sermó el d[octo]r Doy d'Arenys de Mar. M[ossè]n Lluís Granés feia de mestre de cerimònies. Entre ell i una pessa de violoncel que han tocat, m'han portat una pila de recorts emocionants tots ells. Anys enrera na Montserrat també la tocava mol afinada lo que han tocat avui al ofici. Are... val més no pensar-i.//

L'estat terrorífic i les vagues continúan amb tota la forsa. Tot el món és un desgavell fet. Anem a parar malament, i hi anem a passos de gegant si Déu no envia un sant remei.

Aquest any a Llufriu han fet professó llarga. An el tragecte han trencat un barra de tàlem.

Som comprat una ruixadora i una pala d'es foc.

Juny

1er. Divendres.

Som anat a les meues devocions matinals.

He certificat un paquet i escrit llargament a na Gracieta.

Han nascut 23 polls. Són de lo més viu. Hem comprat planter d'hortalisses.

2. He traficat per l'hort. M'he cansat una mica pro m'hi distrec i tot trevall comunica goig i repòs moral. A la tarde hem // plantat cols, tomateres, pebres, ensiam i àpits.

3. Diumenge. De Barcelona se llegeixen noves dolentes.

4. Som rebut carta de na Neus. Som escrit a m[ossè]n Antoni. Estic bé, dintre les espines que de fora m'arrívan tot sovint. Dintre de casa no ens en oferim mai d'espines, encare \que/ les coses no vagin com voldríem. Cap del tres en té la culpa. Tots fem lo possible per encaminar bé els progectes i és per això que si fàllan, procurem encoratjar-nos i així vivim units i contents de la nostre sort. Alabat sia Déu! Les enveges sempre són dolentes i fan mal a qui les te, i allà ont les dedica! Què hi puc fer! Amb tot, jo me sento més bé de salut que no havia estat de molts anys. És que aquí reposo forsa.

5. He vist segar un camp de civada.

6. Els periòdics pórtan una pila de disbarats.// Han assessinat el cardenal arquebisbe de Zaragoza. No hi ha detalls.

7. Som escrit a na Neus. Fa bon dia.

8. La festa del Sagrat Cor de Jesús. Som anat a missa i a combregar. No hi puc anar tots els dies per una pila de motius.

A la tarde hem plantat més tomateres i aubergínies. Hi hem posat tanys de mòdaga com a ombrela perquè el sol de demà no els ha rusteixi ans d'hora.

9. Som cavat mulons i xíndries i he tingut forsa calor.

10. Avui diumenge quinse nens i nenes han celebrat la seua primera comunió. Els hi ha fet una petita plàtica un frare carmelita i l'Escolania Carmelitana han cantat una pila de cansons a la seua patrona la // Verge Carmelitana. El poble[,] orfe de festes solemnes[,] estava avui mol content i entussiasmat. Hi ha hagut molta concurrència de fidels. A mi m'ha adolorit, recordant a tots els meus que també han celebrat semblant festa... tan santa i que tan poc profit hi han copsat. Déu tingui amb Ell els que m'ha cridat con menys jo esperava.

11. He replantat tumateres de penjar. En Lluís Carter ens les ha donades.

12. Continua la verinosa tramontana. La gent comensa a segar.
De les cuatre oques petites, s'en han mortes tres.

17. Res de nou ha passat des de la darrera nota. Han nat 12 polls dels de can Junqué.

18. L'Armand està forsa amoïnat de la poca paraula que tenen els homes per abonar les quantitats tractades. Som amb un temps // que el no pagar lo que se deu és una cadena interminable i tothom en va malament.

19. Comensa el dia amb una fortíssima tramontana. La gent s'afanya tan com pot a segar, amb tot i que el vent els molesta, pro els hi espolsa el blat i val més agarberar-lo.

20. Hem trevaiat tot ple per l'hort.

21. Tota la nit ha plogut. Va bé[,] aquesta pluja. Are torna fer tramontana forta.
Aquet dematí ha vingut un home que ha dit que era belga. Se queixava de no tenir feina del seu ofici. Diu que fa de fuster. Venia a peu des de Sant Feliu de Guíxols. Ha dit que no havia menjat res d'avui. Ha esmorsat aquí i com que anava amb documents mol ben despatxats, l'Armand li ha donat unes lletres de recomanació per el s[enyo]r director del tranvia[,] que és de naciona//litat belga[,] demanant-e-li si el podia colocar.

22. Som al segon dia d'istiu i la calor apreta.

De Barcelona se llegeix que continua el daltabaix de vagues i terrorisme i atracos a ple dia i al mig de la ciutat. Dies enrera a dos quarts de deu del dematí al carrer Ferrand, pistola en mà, varen robar 72.000 pessetes amb un empleat del Ajuntament. Els lladres encare fugen. A tot_hora, no importa el lloc[,] róban i màtan. Ningú és capàs de posar-i ordre. Llegeixo que a les deu del dematí a la plassa d'Urquinaona han assessinat un que té una fàbrica de productes químics. Un quart després assessinaven un·atre al carrer de les Freixures i un·atre no me recorda a quin cantó de la ciutat. El governador i capità general són a Madrit.

Hem rebut una llarga carta de na Gracieta i un·atre de na Neus. Totes dues m'hi pàrlan extensament de les graciositats i agudeses dels seus fillets.//

Demanaren a un bon pare
quin dels fills amaba més?
«Tots, com els ulls de la cara,
tan els grants com els darrers
-digué-, mes de tot cor, jo
estim més lo més menut
fins que el veig del tot crescut,
lo malalt fins qu'està bo,
l'ausent fins que m'ha tornat,
lo polit, savi i valent,
tan com lo pobre icnocent
que m'ha nascut esgarrat.
El que es trova sens ventura
fins que millora de sort
i estim fins la sepultura
dels fills que m'ha pres la mort».

Copiada d'un calendari de S[ant] Isidro de l'any 1858.

Jo penso i obro igual com diu l'<aut>autor d'aqueixes ratlles[,] qu'és un bon pare.//

23. Segueix fent forta tramontana. Are mateix ha passat un home que ven peix. Li he comprat surell. No fa gaire som arrivat de recullir herba, pèsols i mates de pèsols

secs que vaig arrencar air a la tarde. Recullia tot lo que anava trovant. Patates com nous i ballanes, un llabsó, cargolets pels ànecs etc. De tot omplia sa falda. Diu un adagi que "a casa, qui res no porta, res hi trova".

24. Diumenge. A missa gairebé no hi havia ningú. És que la gent està enfeinada per es camps recullint els fruits de l'anyada.

Han nat cunís.

25. Hem lligat ses cames a ses dues oques grosses perquè fugian i no menjaven. Posem una cadira i un devantal, que sembli hi ha una persona que fa companyia an els ànecs i oques i aixís se quédan pasturant. Si no se fa aixís tornen a casa perquè soles no hi volen estar. També els hi tenim un gib<l>rell d'aiga.//

26. Dematinet el cel pregona gropada. Som anat al hort. He cullit carbassons, ensiam, cargolets, cols i panissola. An es canyés hi he cullit un ram d'escanyagats (pèsols de bosc) i unes branquetes curulles de flors moradenques semblantes a la "reina de les violetes" que hi ha per es jardins.

27. Se móran cunís i polls i fins algun colomet. La calor els atueix. Si tot fossin ganàncies aniria mol bé. Aviat seríam rics.

28. Escric a n'Angeleta.

29. Sant Pere. Res de nou. Hem mort es primer ànec de la colla.

30. Som escrit a la petita Sara.

Fineix el mes de juny amb algunes contrarietats passades amb santa pau i serenitat.

¡Alabat sia Déu!

Juliol

1er. Diumenge

Són les deu del vespre. Som sola. Els meus joves fa poc que han anat a Palafrugell a divertir-se unes hores. Ben fet. No tots els moments de la vida han de ser atribulats.

Avui ha vingut un home tan desagraït d'una pila de favors que se li han fet, que tots plegats ens hi hem amoïnat. No se pot tenir ni un bocí de cor. Els favors els pàgan amb la més negra ingratitut. Què hi farem! Ja hi estem fets[,] a tractar amb gent desagraïda. Con son servits no volen recordar-se de les ofertes que han fet mentres es trobaven encallats. El negoci dels fosfats sembla que promet, pro jo sempre tinc por que surtin núguls que ho tirin tot a rodar.

2. Avui no me trovo gaire bé. Me sento molt atuïda. Deurà ser degut a la calor. Reposaré i Déu ajudarà.

3. Estic forsa millorada. M'he llevat con // passava el tren de les set.

Els polls se móran. Quina pega! Tantes coses que provem per evitar-o i no ho conseguim.

He rebut unes lletres que per anar tan soles m'han fet plorar molt. Quissab! Potser ha estat millor que anessin soles que acompanyades d'atres que m'haguessin afligit més! De quines mans han vingut? De qui deuria aconhortar-me i me martiritza a desaires sense cap respecte. Amb tot el fervor, demano a Déu que el perdoni i l'estimi com jo l'estimo i perdono. Res més puc fer!

4. El dia comensa amb una calor mol forta.

5. Han segat el fals per segona vegada.

Air vespre vaig rèbrer una carta de n'Angeleta i una d'un jove empleat de la Mancomunitat que me demana colaboració a trevais que fan.

La carta de n'Angeleta, com totes les que // rebo d'ella[,] va donar-me mol de goig. Va ser un bon remei per·a embaumar quelcom les ferides que havia rebut avans. No tot han de ser espines.

6. A Barcelona cada dia estan pitjor. La vaga s'ha estès al ram de autos i cotxes de lloguer. Hi ha una infinitat d'obrers sense trevai. Diu que hi són a mils.

7. Les boires fan aumentar la calor[,] que de debò apreta. Tot queda ressecat.

He fet uns musquers. Són de papers de diaris.

8. Avui han portat una màquina d'escriure. No és pas nostra. El s[enyo]r Pla i l'Armand l'han llogada. Si el negoci dels fosfats tira, aviat serà nostra. Na Maria hi escriu forsa bé. Encare que trepitjant una infinitat de entrabancs que ens adoloreixen anem tirant i vencent. La lluita és dels valents i Déu ajudarà.//

14. Els periòdics diuen que tots els enrenous de Barcelona estan arreglats. Els obrers han cedit una mica i els patrons també, i després de més de dos mesos de lluita s'han arreglat.

La màquina d'escriure de casa fa molta feina. Envian circulars a tots els sindicats agrícols.

15. Continua la calor forta.

25. Sempre intervals. I els que hi haurà! Com que aquí no passa res diferent de tots els dies un fins sembla que s'hi enmandra[,] amb l'escriure.

Avui és una diada grant de la festa del valerós apòstol de Jesús.

Hem rebut carta de na Gracieta i dels seus fills Joan i Sara. També n'he rebuda d'en Pau. Som escrit a m[ossè]n Alcover.

31. Air vora l'estació de Vall·llobrega va passar una desgràcia. El tren va topar amb una fusta [i] va descarrilar. Diu que hi ha morts i ferits.//

Agost

1er. Som escrit a na Gracieta. Fa una calor que espanta.

2. Som anat a practicar les devocions del Jubileu.

Hem arrencat ses cebes del hort. Són fenomenals. N'hi ha hagudes moltes que pesen un kilo. Se veu que els fosfats els hi han provat...

3. Hem comprat dues galledes i un sac de blat·de·moro. Va millor que comprar-lo al detall.

4. Rebo carta de na Neus. Els meus joves fan trescar la màquina d'escriure.

5. Diumenge. Segueix la calor ensupidora. No se té ànim per·a fer res.

Hem rebut la nova del felís deslliurament de na Lluïseta Rocas. Diu que tenen una nena mol robusta i que tot ha anat mol bé. Déu els hi'n do goig.

6. Dia de misteri sublim en la Transfiguració.// La calor és insoportable. Hem posat una lloca. Estic amb el ventre tot malalt.

7. Amb la medicina que vaig pendre, m'he ben curat.

M'afanyo a enforcar cebes.

És tanta la calor que fins sopem a defora, que hi fa una mica de fresca.

Avui m'he taiat una bata. És negre amb ratlles blanques.

He rebut lletres mallorquines.

8. Seguim sopant a defora.

L'Armand ha anat a Burdils.

9. Avui ha vingut en Pagans de Celrà. Ha vingut per negocis de fosfats.

He llegit que es lladres a les dues de la tarde varen entrar amb una fonda que hi ha a Barcelona devant l'Estació de Fransa, i tranquilament varen robar als que dinaven.// A la una de la tarde uns atres lladres varen entrar amb una casa que hi cobraven la contribució (me sembla al carrer Avinyó) i varen robar tot lo que varen poguer. Unes cent mil pessetes.

10. Avui cumpleixo 62 anys.

L'Armand va encaminant el negoci dels fosfats[,] que per are pórtan bon nort.

11. Han nascut dos colomets. Dinem al mig de l'entrada i sopem an el carré. Aixís no tenim tanta calor.

12. Diumenge. Som anat a missa i a combregar com ho faig totes les festes. Avui hi som anat per ésser cumplianys d'haver-me batejat. He fet memòria dels meus pares, i padrins, i de tots els que varen pendre part amb la festa del meu bateig a la nostra joliua parròquia de Llufriu. Que Déu hagi acullit les seues animetes és lo que fervorosament he demanat.// Hem rebut carta d'en Pau des de les Planes de Collsacabra.

15. Han nat 7 polls. Són dos quarts de deu de la nit. És una nit tenebrosa. Trona i llampega per tots cantons. Fa una calor horrorosa. Cap a la font de la Teula hi ha un foc que l'airet de tramontana l'empeny i espanta de veure'l.

16. Ha mort la pobre Dèria (a c s).

Som assistit a la cerimònia del bateg de la primera néta del meu germà. La joia li traspuava que donava pler contemplar-lo. No hi hauria anat si no fos estat per acompanyar-lo amb un acte de tanta trascendència i veure'l avi per primera volta als seus vora vuitanta anys. La nena se diu Maria Lluïsa. A l'iglésia hi hem anat amb un auto gros de can Rovira que ens ha vingut a buscar a can Fina. A l'iglésia de Palafrugell han // overt les portes de bat a bat. L'ha batejada el d[octo]r m[ossè]n Lluch[,] cosi·germà de l'àvia Fina. La nounada per batejar-la lluïa un riquíssim vestit de blonda de seda blanca amb visu de setí blanc. Un vestidet llarc i dues capes. La preciosa gorreta també era de la mateixa blonda. Era de una mantellina de les nomenades *madrileñes* que havia pertenescut amb una de les vesàvies de l'àvia Fina. Con tot ha estat llest amb el mateix ordre que hi havíam anat ens en entornàvem mentres totes les campanes repicaven de debò. Tot el camí hem sentit el mateix toc de joia. Repicaven totes[,] grosses i petites. Que Déu fassi una santa a la filleta dels meus nevots.

Hem dinat fent dues taulades de comvidats. D'alegria n'hi havia per tothom menys per mi, puig encare que som assistit an aquesta festa, el meu dol és inacabable. Mai·més en tindré[,] d'alegria. Són massa fondes les espines del recort. Al cel sian[,] pobres fills meus!//

Amb el tren de dos quarts de sis juntes amb una senyora de la bisbal hem surtit de Palafrugell. Arrivant aquí som anat a fer unes estones de companyia an el pobre Martí Deri. Hi tenia els seus germans i nevots pro tots plegats estaven atribulats amb la mort de sa germana.

17. Som assistit al dol de can Deri. Hem tingut una calor insoportable. Els de Llufriu, hem arri<v>bat fins a Brugueres. Allà els capellans i el dol de Palafrugell s'en han fet càrrec. Els de Llufriu ens n'hem entornat cap aquí.

A la tarde he cusit.

19. Diumenge. Tot avui que fa tramontana forta. Tot està ressecat de tan temps que no ha plogut. La calor segueix forta.

20. Som passat el dia a Mont-ras. El nen gràcies a Déu està millor. La calor ens té atuïts a tots. No vol ploure.//

21. Avui entre migdia i la una ha fet una uiada de sol mustiua pro vermeia que semblava un eclipse, pro no hi havia res d'eclipse. El sol tenia un color vermei com foc pro una mica vetllat. Vora seu hi havia una nugulada boirosa d'un to rosat fosc. Un veritable fenomen. Mai ho havia vist.

22. Es dematí hi havia senyals de gropada. Ha tronat i plogut pro poc. La tramontana tot ho ha esbargit. Jo m'he afanyat trevaiant per l'hort confiant que plouria i he tingut el desengany de no veure confirmats els senyals de pluja.

He batut fesoles.

Es demati l'Armand amb en Pagans han anat a Calell<e>a a trovar-se amb en Pla a fi de posar-se d'acort per a fer la somniada societat dels fosfats.

23. El dia se veu que no està per pluja. Tan que convindria i només fa calor.//

24. Avui és el cumplianys de na Maria. Hem mort un pollastre gros. Ella ha anat a segar fals a ses feixes de baix i s'ha taiat un dit.

Hi ha hagut una gropada mol grossa i fins han plogut alguns ruixats. Després[,] com de costum[,] ha entrat una furiosa tramontana que ha fet fugir tots es núguls.

25. Segueix fent tramontana forta.

26. Diumenge. Torna fer calor. Van neixent polls d'una cuarada d'ous de casa.

Som anat a missa aquí. Hi havia poca gent. La epístula d'avui és mol interessant. Se refereix s[ant] Pau a la lluita que sostenen la part espiritual i la terrenal. Aconsella esser fort an el combat a fi que n'hagiu l'esperit tota la victòria i visquem purs i amics privilegiats de Jesús per haver seguit les seues santes inspiracions. Bon Déu![,] i pensar que vivim amb una corrent tan apartada de // espiritualitat que ni esperit ni ànima

sembla que tinguem! Tota mena d'enveges, vicis, odis i poca fe és lo que corra pel món! Déu se compadeixi de nosaltres!

27. Avui ha vingut la bugadera[,] que feia dies no podia venir per tanta feina com tenia ajudar a recullir tot lo de la terra.

28. Hem mort una oca blanca mol grossa i un ànec. No vindrà pas ningú de fora pro en tindrem per anar tirant nosatros.

Fa temps fresc. Està ben núgul com si tingués de ploure.

Vespre de tot hem rebut es cartells francesos de l'anunci dels fosfats de Languedoc. Són de colors. Representa un agricultor que tira guano a la terra. Amb una mà sosté una bossa del referit adob químic i a l'atre el seu barret ple de pessetes i monedes d'or que súrtan de la terra que conreua. Les monedes sàltan enlaire i voléian com un // ruixat de pedregada i van a caure dintre del seu barret[,] que ja no n'hi québan més i tot n'està ple. A·baix del cartell hi ha un escrit en francès que diu que els abonos produeixen una fortuna que surt de la terra ont s'hi tíran. Els cartells han vingut de Carcassone[,] que és d'ont vénen els fosfats. L'Armand n'ha de fer imprimir una pila traduïts al català <a>i al español a fi de posar aquets anuncis an els llocs més concorreguts.

29. Festa del gloriós màrtir s[ant] Joan B[aptista].

Som assistit al ofici solemne que hi ha hagut. No he vist res més de festa. Massa i tot que m'han aixordat balls i sardanes. A la tarde per·a distreure'm he ordenat una pila de postals que rondaven escampades. Les he posades an els àlbums. Aixís no m'he donat tan comte dels recorts que tan m'adoloreixen.

30. Air tot el dia va tirar una garbinada // tremenda. Aquet dematí tot estava ben serè amb un sol que cremava. Som a la tarde i tot està núgul. Tan de bo que plogués forsa. La terra ho necessita.

A Calella cóntan que hi ha passat una gran desgràcia. Air a la tarde[,] amb tot i la garbinada que feia, una colla varen anar a barquejar. La barqueta se va tombar i un home se va negar. No se sap què ha estat d'una noia de Girona que també era de la colla. Tenia disset anys.

31. La noia de Girona diu que l'han trovada entre l'Estartit i Bagur. Sort que sabia de nedar i diu que el vestit li feia de vela. L'han trovada i recullida en vida pro mol atropellada. L'han portada a Bagur, l'han assistida i un auto l'ha portada an els seus pares a Calella.

Avui sí que ha plogut molt. Unes gropades aconseguian les atres i els llamps i trons no paraben mai. Cap el tart la tramontana ho ha aclarit tot. Aquet correu no he rebut carta.//

Setembre

4. En Peio Reimbau fanga l'hort.

5. Fa una tramontana de les més fortes.

6. Som anat a la vila. He portat cols, bledes, bròquils i escaroles. Tot per replantar. A la tarde ho hem plantat tot.

El diari ve ple de desgràcies ocurregudes al Japó. Ciutats senseres s'han cremat i les ones s'en enduien pobles i gents arrasant-o tot. Les persones mortes hi són a milions. És una catàstrofe de les més grosses que se coneixen. Volcans i terratrèmols i no sé pas quines atres endiabladures hi ha passat.

Italians i grecs tampoc se saben entendre. Tot el món és un dalta<t>baix fet.

7. Hem posat una lloca d'ous de can Garriga. He fet comprar una cuartera de blat de moro i una saca grossa de sagon.

La calor apreta fort. El sol crema. Semblem // encare a ple istiu.

He practicat les devocions de 1er divendres de mes.

8. Festa suprimida. Jo no l'hauria suprimida, l'hauria aumentada a la categoria de festa anyal. Si ho és la de la Assunció de la Verge, per què no ha de ser la de la seua Nativitat gloriosa? Jo li donaria tota l'esplendor possible. Som anat a missa i a combregar en nom de Déu i de Maria. Air i avui totes les meues devocions han estat per el bon recort del meu estimat que vàrem perdre en aquestes diades (a c s).

Pàssan uns dies d'un sol tan fort que no sé pas si l'hortalissa darrerament plantada ho resistirà!

Hem rebut carta dels de les mines dels fosfats de Carcassone.

9. Diumenge. Mentres espero l'hora d'anar a missa, llegeixo la epístula de la present dominica. És interessant com tot lo que el gran apòstol sant Pau va deixar escrit perquè ho // practiquéssim. Ditxós d'ell[,] que Déu li va concedir tan grant claretat de coneixements que l'han fet savi sobre tots els savis. Les seues epístules han servit sempre de tema an els grants predicadors i han estat llegides i comentades en tots temps trovant-i sempre una deu abundosa de caritat i consells que amb tot i tants de sigles com han passat ningú ho arrecona per anticuat, sinó que s'hi fan uns sermons plens de sàvies raons, indiscutibles totes i encaminades al bé del pròxim i de la nostre relligió tan poc compresa, ni meditada ni practicada. Ell, escrivia des de les presons, en_mig de penalitats, i con no era empresonat no reposava, anant d'un lloc a l'atre predicant sempre la paraula del màrtir diví. Con l'empresonaben, escribia an els sers estimats que Déu li havia confiat. Quin exemple hi troven els ministres de Déu i els pares de família!

Avui és Sant Pere Clavé[,] fill de Verdú i apòstol dels negres. Si tots els jesuïtes fossin com ell, serian veritables imitadors de Jesús.// He llegit la seua vida incansable de fe i caritat. Va trevaiar sense parar mai, estimant sempre an els seus negres. Quina corona de glòria s'haurà teixit!

10. L'Armand ha anat a Celrà a trovar-se amb en Pagans. N'ha tornat ben impresionat del camí que va fent el negoci dels fosfats.

11. He passat mala nit degut a la invasió de rantells (mosquits). Són les deu del demati i està tot atapaït de boira.

12. Encara dúran ses boires. No és boira baixa. Són unes nugulades gegantines i negres.

A la tarde en Pagans ha vingut. Amb l'Armand han anat a Palamós a camviar la màquina d'escriure. Després han anat a Calella a conferenciar amb el s[enyo]r Pla.

Estic contenta dels acorts comercials que s'han pres avui si no hi ha gat amagat. Déu volgués que no hi hagués entrabancs.//

13. Avui l'Armand ha comensat de viatjar fent propaganda de les variades classes de fosfats que tenen per·a vendre. Ha comensat per Tarruella i ha dit que aniria a

Verges, Albons, Camallera, Sant Jordi, Flassà i que dissapte farà cap a Celrà a trovar-se amb en Pagans. Déu i l'àngel bo l'acompanyin.

Amb el tren de la una som anat a la Bisbal a visitar la bona amiga Celina. L'he trovada mol contenta reposant an el piset que s'ha fet arreglar amb una de les seues cases.

Con ha estat hora som anat a fer algunes dilligències. Llampegava mol, pro la gropada devia ser lluny, perquè no se sentia cap tron. Eren entre sis i set i ben fosc. Con som estat a la estació es llampecs s'han fet més espessos i se sentian trons. A dos quarts i cinc de vuit amb el tren hem sortit de la Bisbal i encara no havia comensat de ploure. Con hem estat entre Gurpella<t>c i Sant Climent s'ens ha posat una pluja de trons i llamps i // aiga i calabruixó que petava per les finestres. Tot plegat una furiosa tormenta que con hem estat per mig d'es boscos de Torrent feia basarda. El tren patinava, no avensàvem i la tempesta aumentava. La colla de companys de viatge[,] gairebé tots coneguts[,] desafiàvem el pànic que ens comunicava el mal temps de negre nit, discutint i comentant les noves de la embranzida militar contra el ministeri. Jo[,] com que no havia llegit cap diari, no savia res i m'ha vingut tot de nou. No he pres part amb la conversa, pro no n'he perdut ni una paraula. Era massa gros lo que contaven.

Arrivant a l'estació de Torrent ja no plovia tant. Des de Torrent a Llufriu ha plogut poc, pro es trons i llamps encare duraven. A Llufriu hi he trovat na Maria calsada d'esclops i amb paraigües per totes dues. Feia una fosca horrorosa. Si·no haghuessin estat es llampecs que m'hus enllumenaven no hauríam vist res del camí.

Arrivant hem sopat hi he llegit quelcom // de les noves que portava el diari, que no eran pas tan extenses com les que esplicaven an el tren pro deixaven entreveure que hi ha algun daltabaix mol gros.

14. Tot està mol aplujat. Ara se mourà el negoci nostre. Quissab el pobre Armand ont l'haurà trovat la pluja! Sort del impermeable. M'hagués cregut[,] d'endur-se'n caputxa i tot[,] pro es joves mai tenen por.

El diari va ple del cop d'estat donat air a Barcelona per el general Primo de Rivera secundat per tot España. Que governi bé és lo que més se necessita.

15. Amb el correu de la nit l'Armand ha arrivat content de la pila de notes que ha fet amb el guano que ha venut. En Pagans diu que se li ha portat mol bé.

16. Les noves polítiques són de que en Primo // de Rivera es constituït *amo* i director per·a governar tot el recne d'España mentres no se nomeni ministeri nou. Ell i alguns atres militars i algun (poquísims) que no ho són, van reconstituint el nou castell que ha \de/ governar. Déu <li> els hi do ceny[,] que bé se necessita.

17. Tot avui es meus joves trevàian amb la correspondència comercial dels abonos.

18. En Pagans ha vingut a buscar l'Armand per anar de viatje de propaganda per els fosfats. Estan mol animats.

Llegim el decret de disolució de les Corts. Veurem com sortiran els nou diputats. Diu que van a donar una autonomia a cada regió. Que treuran la Mancomunitat i hi haurà tant·sols una Diputació. A Catalunya també: autonomia i una Diputació. Els seus propòsits no sémblan tan descabellats si cumpleixen lo que prométan. Els gover//nadors civils també desapareixen.

Per lla les onse en Pagans ha vingut a buscar l'Armand. A les vuit del vespre han arrivat mol contents de les partides que han venut.

19. El dia comensa bonic. L'Armand amb el correu ha sortit de viatje pel cantó de Llagostera i una pila més de pobles. Alabat sia Déu! Tant de temps que ho desitjàvem[,] trovar una persona de capital que ho tirés endavant!

Han nat una pila de polls.

20. Som anat a la vila. He comprat hortalissa i granes que amb na Maria ho hem sembrat al hort.

Hem rebut carta de na Gracieta. Diu que tots han estat engripats i que hi ha fet molta fret. La petita Irene també m'ha escrit. N'hi havia una per na Lola Reimbau. Diu n'Irene que me vol fer un abriguet pel coll. Pobre nana! Qui els pogués veure!//

21. Sant Mateu apòstol de Jesús.

El diari porta que els pistolers han atracat <el banc> i robat la Caixa d'<e>Estalvis de Tarrassa. N'han agafat un.

22. Rebem carta de<s> l'Armand des·de Figueres. Diu que amb en Pagans hi han nomenat un representant seu, i que arrivarà demà.

23. Diumenge. A la tarde han arrivat l'Armand amb en Pagans. Estan contentíssims de la feina fructuosa que han fet gràcies a Déu. Se veu que aquet negoci porta bona empenta.

24. L'Armand avui tenia d'anar a Cervera i no ha pogut ser perquè els trens no han anat a l'hora.

25. El diari diu que diumenge dematí varen cumplir la sentència de mort que va recaure a dos dels atracadors de la Caixa d'Estalvis // de Tarrassa. Els atracadors de Valladolit i no me recorda quins atres, no havent-i hagut assessinat de mort com hi va haver a Tarrassa, els han sentenciat a catorse uns, i disset anys els atres[,] de presó i trevais forsats.

Segueix la persecució separatista.

Diu que per els vols de <Zaragoza> Tarrassa la Guàrdia Civil va trovar un auto que portava dues caixes abarrotades de bombes Orsini. Se diu que anaven destinades a explotar el dia que varen matar els lladres de Tarrassa. Tenen presos els xofer i els que anàban al auto.

26. En Pagans amb l'Armand han arrivat després d'haver fet un recorregut per la comarca olotina.

27. Van neixent polls mol grossos i vellugadissos.

28. Som anat a la vila. Els divendres són el dia més a·propòsit per·a obsequiar a Jesús // tota vegada que és el dia que ens recorda la seua dolorosa mort. He retornat amb el tren de mercat.

29. Festa del gloriós arcàngel s[ant] Miquel.

L'Armand ha anat a Girona a trovar-se amb els Pagans pare i fill per qüestions de negoci. Ha portat targes i sobres timbrats. Demà diu que enviarà el paper d'escriure. Han tingut mol bon gust amb la redacció. És forsa modernista.

30. Ha fet el sol tan cremant com al mes de juliol. No obstant i la calor crec que tenim el temps canviat. Air es peixaté va portar agüies que no en vaig volguer comprar perquè són de mala qualitat. Diuen que assenyalen pluja i mal temps.

També avui diumenge m'ha entussiasmat la epístula recomanant mol i mol la caritat. Diu que si algú sent odi pel seu proisme (ell en diu el seu germà) que no se pongui el sol sense que la pau hagi retornat.// Si sant Pau tornés al món i veies tants odis com hi ha, me penso que encare en faria de més ardides[,] d'epístules. Mai me canso de llegir-les i comentar-les.

Són les deu de la nit. A les nou es galls han cantat[,] que és cosa ben certa que séntan el temps canviat.

Acavem el mes de setembre bo i dedicant un afectuós recort i enlairant-li una <a>fervorosa pregària al gloriós sant Geroni ja que era tan savi i devot de Déu i la Verge.

Octubre

1er. Avui és el Sant Àngel Custodi del Regne. Ara més que mai necessitem que ens alcansi de Déu tota la serenitat i el do possible d'acert an els que govérnan ja que s'ho han pres amb tan de pit. Molta feina hi tenen.

2. Na Maria ha rebut carta de na Gracieta.//

3. He sembrat faves i pèsols al hort. Hi he posat guano del nostre.
Som escrit a na Gracieta i li som enviat grana de cuscunia.

4. Som anat a la vila. Cap a migdia s'havia format una gropada mol forta que sa tramontana l'ha ben vensuda.

5. 1er divendres. No he pogut continuar les meues devocions pròpies del dia perquè no hi ha hagut missa.

7. Avui és la festa dita del Roser de tot lo món. Per més que varen cambiar algunes de les festivitats de la Verge[,] inclús la d'avui, els devots del Santíssim Rosari la celébran avui i amb la mateixa solemnitat d'avans.

La manca de festes a la nostre tan dissortada parròquia fa viure'n anyorós. Cap al tart de la tarde he sentit bell // repicament de campanes a Palafrugell. Eren anunciadores de la gran festa que s'hi celebra. Ditxosos d'ells! Aquí ni rosari sensill hi ha hagut. A Mont-ras celébran la festa del Roser i s'hi reuneixen els capellans veïns peraquè la solemnitat sigui més lluïda. És mol trista la vida[,] sense alguna solemnitat que alienti l'estat de la nostre animeta! És clar que lo mateix podem enlairar els nostres precs i salutacions a la Verge a casa com a la iglésia, pro fa més devoció trovar-se uns quants devots reunits devant la seua preciosa imatge com ho és la de Llufriu envoltada dels quinse misteris dels fets ocorreguts a la Verge durant el curs de la seua vida. Sembla que fins Ella s'en pot sentir més obsequiada. Alabat sia Déu!

Avui l'Armand arriba de Cervere.

10. Hem tingut en Pagans a dinar. A la tarde amb l'Armand han surtit per anar a Carcassone. Hi ha anat amb el Citroën d'en Pagans.// Som respost una carta a na Francisqueta Llorens. Han portat una pila de fu<l>lles de propaganda dels sulfats traduïdes del francès al español i català.

11. Amb el tren de les set som anat a Girona. Hi som anat acompanyar en Peio Reimbau i la seua dona. L'assunte que els hi portava, anava recomanat amb un senyor que no ens ha pogut atendre perquè se l'hi ha mort un amic mol íntim i no estava per a res. Ens ha rebut mol amable encarregant-mos dia peraquè hi tornéssim que ens acompanyaria amb mol de gust.

Portàvem dinar d'aquí, i hem anat a menjar-lo a la devesa vora d'una font que tenia l'aiga mol bona. Allà[,] encare que mortificats per no haver pogut obtenir lo que ens hi havia portat, hi hem reposat puig estàvem cansats de tot i no teníam ganes d'anar en cap lloc. Havíam passat un camí aburrit. És que aixís com la primavera és florida, fresca i enriallada, la tardor no ofereix sinó despulles // i an els camps poca cosa hi creix. Els abres[,] amb poques fuies groguenques i enmalaltides i tot plegat encomana tristesa.

Fins a la Bisbal hem anat amb comoditat per el poc passatge que portava. Allà s'ha ben omplert que fins n'hi ha haguts que no hi han pogut entrar. A Flassà hem deixat molta gent perquè era la festa·major. Fins a Celrà el camí és bo, pro lo que toca des del Pont fins a Girona, hi havia una pols fenomenal. El sol picava com a ple istiu. El tragecte des que se baixa del nostre tren fins a Girona és llarc i brut. Crec que és el barri

més pobre de la ciutat. Hi havia la mar de gitanos amb el seu corresponent *sèquit*. Hi ha més d'un quart per arrivar al carrer me sembla de les Ballesteries, i per arrivar al centre[,] mitjoreta.

A les dues curanta en tornàvem surtir amb més calor[,] pols i aburriment que es dematí. Com més vora de Flassà érem més el tren s'ens anava omplint fins que plataformes // i passadissos de dintre el cotxe quedàban ben atapaïts de passatge que anaven a festa·major a Flassà.

Hem arrivat aquí bé, pro jo estava més cansada que si tota la tarde hagués cavat l'hort. No sé què hi trova la gent que desitja viatjar! Potser si haguéssim anat de 1a no m'hauria oprimit tan i hauria arrivat a ciutat una mica més decenta, pro nosatros hi hem arrivat que fèiem por. El meu manto, tan net i ben planxat que m'el havia posat es dematí, arrivant a Girona semblava que el treia de cal drapaire. Quina vergonya haver d'anar per els llocs arrugats i plens de pols. Si m'hagués ficat amb una fonda i hagués demanat una habitació per·a poguer-me netejar i presentar-me quelcom decenta, quissab lo que m'haurian cobrat. A més, que no anava sola i no podia separar-me dels que jo acompanyava. Hem hagut de recórrer aquells llargaruts i escalonats carrers fets uns trinxeraires (mena d'apatxes). ¡Alabat sia Déu!

12. El dia comensa calurós com tots els atres. No plou, i les viandes de per es camps se moren. Per lla les nou l'Armand i en Pagans han arrivat mol cansats del viatge, pro ben impresionats. A la tarde l'Armand ha anat a la Bisbal a buscar un llibre que necessita.

14. No passa res de nou. Som escrit a n'Angeleta.

15. Hem embotellat el vi que vàrem fer de ses parres del hort.

16. Aquet dematí m'he donat un mal gest a l'espinada i tot avui hi sento dolor. Fins som encarregat un pagat que m'el posaré demà. A la tarde han vingut en Pagans amb el representant que tenim a Tarruella i junts amb l'Armand han anat a can Pla.

18. Tot air vaig cusir roba veia.

Avui he passat el dia a Mont-ras. El nen // és mol entramaliat. Xarroteja i tot ho diu pro a la seua manera.

19. Aniversari que adoloreix tot el meu cor. Que Déu tingui al cel el meu fill tan estimat que fa sis anys avui va deixar-mos. Som pogut oir missa i combregar. L'Armand ha anat a Celrà a trovar-se amb en Pagans i junts anar a Figueres per assuntos del negoci. Avui diu que a la estació de Sant Jordi hi havia cuatre vagons de fosfats destinats a la comarca de Tarruella.

20. El meu sant. No som pogut oir missa. Air vaig rebre carta d'en Pau Modolell. Se l'hi veu que passa una tristesa mol grant que l'aplana. Se sent massa sol i les molèsties que li càusan la seua paràlissis de tants anys fa lleuga per hora. Procuraré escriure-li sovint per veure si obtinc que se reanimi. Ho necessita i devem ajudar-li a soportar els seus anys de solitut que tan // l'aplànan[,] el pobre !

21. Diumenge. Mare·de·déu![,] i quin vent i boires grosses i espesses ha fet tot avui! Més valdria que plogués i no ho sab fer.

En Lluís carter m'ha portat una carta que ha rebut de na Gracieta. Aixís aquet correu jo no en deuré rèbrer. Diu que s'han mudat de casa i viuen amb un pis. Ja planyo als que viuen a sota d'ells. Són al carrer de Rivadavia 7.365. És un carrer que té molta nomenada. Me fa l'efecte que aquet número s'ha de trovar amb un ex<p>trem de ciutat. Quissab per això! Com que allà diu que es carrers són tan llarcs.

Som anat a combregar en nom de Déu.

La epístula d'avui, recomanable com totes les atres dominiques. És plena de manaments i consells de sant Pau als seus devots. Recomana sobretot la caritat als germans i la perseverància a obrar bé. Ditxós qui sap aprofitar-se de tan belles raons.//

22. Fa mol vent i un dia mol pesat. Tots es senyals són de pluja i no plou. I tan que convé!

23. Avui he rebut carta de n'Angeleta que m'ha portat mol de consol. La veig com sempre, mol contenta i animada.

24. Ja de bon demati fa un vent enmatzinós. Tot sembla que s'en hagi d'anar amb pluja i de segur que no caurà cap gota.

Els periòdics pórtan la mort del d[octo]r Carulla i d'en Planes i Casals. Al cel sian. Tots dos déixan una estela de recorts profitosos. El d[octo]r Carulla encare podia donar més, puig ha mort als 59 anys. En Planes i Casals en tenia vora 80. Era de la campanya d'en Cànoves del Castillo.

Jo no sé pas què tinc. Hi ha uns dies que sempre me trovo cansada, tinc son i no tinc ganes de fer res.

31. No sé pas que m'he pescat d'estar tants // dies sense escriure re. Dissapte passat va ser el sant de l'Armand. Vàrem matar l'oca petita i tres coloms. En tindrem per alguns dies.

Ans d'air vaig rèbrer carta de la petita Sara amb cuatre mots de la seua mare. La petita me diu que el seu pare és a comprar llana amb uns pobles tan extravagants. Diu que dórman sense llensols perquè no en tenen i qui en té són blaus o vermeis. Diu que en diuen Santa Isabel i el seu pare no hi havia estat mai. Deuen ser mig salvatges.

Jo ara si no fos que es dematins el reuma m'atueix , tot m'aniria bé. Es dematins sembla que una bruixa me rosega l'espinada i els ronyons. A la tarde no me dol res. Serà segurament per el moviment de tot el dia.

No plou. Boires i res més. Si cauen cuatre gotes ja entra sa tramontana i tot ho resseca.

El dia de Sant Narcís va fer un dia esplèndit. S'ha acabat el mes del Rosari.

¡Alabat sia Déu!

Novembre

1er. Festa de Tots·sants.

Es dematí som anat a missa i combregar a la vila. Enllestit tot, som entrat una estona a ca's Noi. Està de lo més joiós dels seus 80 anys cumplerts. Sembla que només en tingui 50 de tan animós i content qu'està. A la tarde som assistit a la funció relligiosa que solsament ha consistit amb resar tres parts del Rosari. Després el s[enyo]r rector ha sermonejat unes absoltes i res més. Que s'ha fet temps que per aquesta diada hi havia vespres de *vius* i de *morts* (qu'en deien). Les vespres eren cantades per homes del poble acompanyats per el seu venerat pastor. Tot fuig!

2. Dia de difunts i 1er divendres. Mol dematí hi ha hagut les tres misses resades que després d'haver anat a combregar som oït tan atentament com he sabut en recort de

les animetes dels nostres estimats que hem perdut. Avui per totes les parròquies hi ha Jubileu aplicat a les ànimes. Al cel sian totes a fruir les belleses infinites. Escric a na Gracieta.//

3. Segueix fent una mol furiosa tramontana.

Vespre de tot, con ja m'hos en anàvem a dormir, ens ha arrivat en Pagans. Han parlat d'una pila de progectes que ajudant Déu aniran posant amb pràctica.

4. Diumenge. A la tarde <na> els meus joves han anat a Sant Sadurní. Hi ha venut abonos. Tots dos estan costipats.

Som respost una carta a na Mersè Padrós.

5. Vespre de tot ha vingut en Pagans. S'ha quedat a sopar. Amb l'Armand han anat a Palamós. El negoci dels abonos va bé.

6. El dia comensa amb vent de pluja.

S'ens ha <p> mort una lloca. Malaguanyada! L'Armand ha portat una pila de firmes de compradors dels nostres abonos, que tots donen coneixement dels bons resultats obtinguts an els seus respectius conreus. Amb en // Pagans no repósan trevaiant el negoci. Tart de tot amb l'auto d'en Pagans han surtit per·a demà anar a Barcelona.

7. Anit han plogut cuatre gotes que la tramontana ha fet via de secar. Fa fresqueta i fins ha glassat.

8. Amb el correu l'Armand ha arrivat mol ben impresionat de lo que amb en Pagans van fent. Tant de·bo vagi bé.

11. Anit ha seguit plovent i encare hi ha cara de ploure més. El "Baix-Empordà" porta que dimecres proppassat a la matinada se va sentir una lleugera sotragada sísmica. Que varen ser pocs els que s'hen varen donar comte. Jo sí que la vaig sentir. Me va semblar que per un moment el llit se movia, pro va passar com un llampec.

Escric an en Pau[,] a na Neus i a la Sara Llorens.//

12. Tota la nit ha anat plovent.

13. Fa un sol que enamora. Ja ha plogut prou i ara el bon temps va bé. L'escalforeta d'aquet sol benhaurat retorna i aixís no fa fret. M'en vaig a oir un ofici de funeral de la pobre jove de can Roc (a c s).

14. Avui som anat a caminar unes estones a l'hora del sol. He voltat cap a cas Marxant. Feia molts anys que no hi havia estat. Feia un sol hermosíssim que tota me retornava. He trencat un ram de flors de sap que són de lo més bonic. Sembla bruc rosat.

15. Cap al vespre l'Armand amb en Pagans han anat a Selrà.

16. El dia presenta maco. Han tocat a combregar. No sé a qui combrégan.

M'estic conjuminant un abric vei.//

17. Es dematí a l'era de casa hi ha parat un auto gros. N'ha baixat un senyor que no he conegut.

18. Diumenge. Segueix el bon temps. Tots els dies vui surtir a pendre el sol i cullir flors.

19. Anit passada de nou s'ha sentit un moviment sísmic. El llit ha trontollat per dues vegades i ha fet un tron. Molts hem estam que ens n'hem donat comte.

Som al dia 25. Tants de dies sense posar aquí cap lletra! És que estem passant una tribulació mol grant. Déu tant·sols sab com se resoldrà.

Air vaig plantar ensiam i escaroles.

Vaig rèbrer una llarga carta d'en Joan petit. Ja no li podem dir més el *nen* puig diu que és tan alt com el seu pare. Escriu mol bé el català. M'hi parla exten//sament d'ell i de tots els seus germans i m'hi fa un *plano* de la distribució de les habitacions del nou pis que han llogat.

Per lla 'l migdia som anat amb un bosc de vora can Riereta i som trencat un brassat de flors tot de branquetes de sap florit i preciós. No hi ha flors de cap més mena. Les diminutes floretes bronzejades amb el vent que elles mateixes pórtan fan un conjunt

mol bonic. Ni se sécan ni cauen. Sémblan semprevives. Les flors són per·a mi sempre mol volgudes i en porto un ram amb mol goig.

26. Quin desengany tan crudel ens n'hem endut[,] d'en Pagans! Mai ho podíam creure! Ja ho savem que el pobre sempre és trepitjat pro no hi ha dret a ser tan vil! No se pot fiar de ningú. Ens deixa[,] el pocavergonya. Ens deixa con hem estat a punt de formalitzar-o tot. Val més perdonar-lo. Els odis Déu no'ls perdona. El desengany és tremendo.//

Esclats de dolor

Quant al horitzó s'hi veien
uns claps plens de serenor
han sortit núguls mol negres
que m'han dut molta tristor.
De llàgrimes mol amargues
els meus ulls n'han anat plens
al veure tantes desgracies
devant meu en tots moments.
Tant·sols amb Déu se pot creure;
els homes són uns farsans
engoleixen el més dèbil
omplint-lo de desenganys.
Els meus fills air cantaven
amb esclat de joventut;
avui plóran la tempesta
que un home fera ens ha dut.

Irene
Llufriu 26 novembre 1923//

27. Encare estic nerviosa del disgust rebut air. Ni l'esperàvem ni ens el merexíam. El cor plora l'agravi icnominiós que acavem de rèbrer. Air vaig fer versos. És mal senyal. Tant·sols en faig con estic mol afligida. Voldria comunicar conhort an els meus

fills atribulats i no ho puc obtenir. Mai podia somiar lo que ens ha passat. Ningú és formal. Tot lo del món és mentida. El pobre no va enlloc. Per tot arreu el trepítjan. Havíam confiat amb un llop vestit amb pell d'ovella i ens ha engolit. Ja no el necessita per·a res a l'Armand[,] en Pagans. Ja ha estat tan confiat, que l'ha presentat a la casa dels fosfats a Carcassone, ha fet propaganda i obtingut una pila de clients, han vingut els fosfats i com que la bossa d'en Pagans arriva per·a tot i la nostre no va enlloc, el més fort s'aprofitarà. Té tots els datos i el negoci ben mogut. Totes les seues promeses són al cove, i ell pot fer lo que li plagui i nosatros[,] ensorrats.//

Que n'ompliria[,] de fuis amarats de queixes i amarganta veguda! És que tinc d'empassar-me'n tanta que el cor ja no pot més i posant-la aquí a la meua llibreta confidenta, sembla que ho conto amb una bona amiga. Ho és[,] amiga meua[,] aquesta llibreta puig li conto totes les meues coses ja siguin negres o rosades (si possible és que n'hi hagi per mi[,] d'aquestes últimes). És parlar amb una cosa muda esplicar les coses amb una llibreta. Millor, així no ho contarà a ningú. Quedarà tot confiat i esplaiat i m'en quedaré allaugerida. Ningú sabria entendre lo que passa dintre de mi. És mol greu.

Déu meu![,] perdoneu-los tan de mal com ens han fet.

No vui escriure més queixes. Déu ens ajudi!//

Queixes de dolor

Quina gentussa corra pel món
escampant pobres, com fers lleons.
Són uns canallas, són uns mesquins,
pel qu'és més pobre són uns butxins.
La gran sentència del evangeli
que als poderosos Déu va donar:
que al Cel no hi entra qui al pobre occirà
com va passar-li a Baltasar.
Ja les cavernes[,] presons terribles
ont s'hi recréman rics Epulons
que al pobre Llàtzer fins li negaven
gotetes d'aigua i els rosegons.
Encare dúran mala nissaga
que als pobres Llàtzers van escanyant

dant-los martiri, atropellant-los
i de ses burles en fan el blanc.
Jesús dolcíssim Rei de la Glòria,
deu-nos la joia d'anar al Cel
ja que en la vida tan oprimida
tant·sols s'hi trova amarga fel.

Irene
Llufriu 30 novembre 1923. //

Planys del cor

Tant·sols aquí ben sola desgranant queixes
reposa 'l cor,
que adolorit no trova com necessita
suau dolsor.
Misteris dolorosos del Sant Rosari
ne són avui
per mi mai són de glòria, fuis de calvari
en mon desvari tant·sols recull.
A Vós Jesús dolcíssim i a vostre Mare
dels set Dolors
ofereixo les espases tan afilades
qu'el món me dóna sense repòs.
Aconorteu-me 'ls pobres fills de ma ànima,
que amb mi sofreixen crudel destí,
que la tempesta fugi de vora nostre
que vingui l'auriola de Sant Martí.

Irene
Llufriu 30 novembre 1923
Alabat sia Jesús i la seua Creu amorosa.//

Desembre

3. Estic pasant un refredat mol fort.

No fa gaire que ha vingut na Marcelina de can Nau a fer-mos sabedors de que el seu pare és mort. Al cel sia.

Air vaig escriure a na Gracieta.

La nubolada negra que fa dies va caure sobre nostre encare persisteix. Alabat sia Déu! Un dia o l'atre relluirà el nostre sol, tal com ho necessitem i ens ho mereixem de veres. La poca formalitat dels homes fa que no se pugui decidir per no tornar topar amb un atre llop vestit d'ovella com el que amb tanta hipocresia ens va enganyar. Ens afalagava i ens ha traït vilment. Tots els trevais nostres sense la més petita recompensa. Ens ha fet mol de mal. De ont surtirà l'atre llop que ens persegueix? És que are, ni els que conec per bons me fan cap goig. El s[enyo]r Pla no té fondos per·a tirar el negoci com ho haurian fet tots tres. Bon Déu![,] tanta caritat que vàreu recomanar que se tinguessin // els redimits amb la vostre Sanc preciosa i l'un se menjaria el fetge de l'atre si pogués! Perdó[,] Déu meu[,] per·a ells i per·a tots!

5. Anit passada ens han robat es llivant d'es pou.

Des de dilluns que passo una pena mol gran. Qui li havia de dir[,] pobre amic Vàsquez[,] que havia d'acavar tan tràgicament! Dilluns a les nou del dematí, deixant una mol sentida carta per els seus fills, s'en va anar a l'escala de l'Hospital, i allà va posar fi als seus dies quedant sense vida allà mateix. Ho sento infinitament. Era un bon amic. Tants favors que ens havia fet indicant-mos camins que nosatros no sabíam! Tan bon home que era i tothom l'estimava! Era secretari del Ajuntament de la Bisbal i perquè no devia tenir els comtes prou a grat del directori ha pres la terrible resolució. No és estat l'únic. D'atres han fuït o els han engarjolats. Tots els ajuntaments tremólan i procúran tenir-o tot bé.//

6. El dia comensa bonic i el sol calent pro sota hi té unes nuvolades negres que llúitan per embolcallar-lo.

8. Avui[,] diada santa de la Puríssima. Regularment sempre el dia se desvetlla esplèndit[,] preparat ja des de la nit clara i estrellada. És que fins el cel que veiem nosatros o que com a tal el nomenem, ja des de les quietes i fredíssimes hores matinals saluda amb goig a Maria Inmaculada. Jo, des que tinc ús de raó[,] he vist solemnitzar aquesta festa amb esplendor, i per més agoviada de tribulacions que m'hagi trovat, al

despertar-me he oferit un pensament de joia a la Verge. D'Ella espero el coratje necessari per·a trepitjar tantes espines com trovo an el meu camí de la vida.

Amb el tren de les dotse som anat a la vila. He tornat a peu i els peus me feien mol mal. He cuidat no arrivar a casa. Feia un vent fort i fret que molestava.//

9. Tota la nit ha plogut. Això devia sentir air amb tan torment que tenia an els peus. Fa fret, plou i fa tramontana.

15. Fa molta fret i el meu refredat no se cura. L'únic dia bo que ha passat va ser el de Santa Llúcia gloriosa. Els aplecs varen poguer ser concorreguts. He rebut lletres de m[ossè]n Alcover. No escric a ningú perquè no tinc humor.

Avui a la una ha arribat la s[enyo]ra mestra oficial de Llufriu.

19. Amb tot i el meu 1er dolorós aniversari de la pèrdua del meu tan dissortat, compadit i estimat Serafí que al Cel sia, no he pogut oir missa ni oferir-li atre cosa que els meus anyoraments de vida piadosa. Un any que ha passat com aureneta perduda. Un any de variats aconteixements que un temps han estat plens d'esperansa falaguera desentrrollan-se el nostre camí lliurement per // al final trovar-i espessa barrera que ens tancava el camí no poguent arribar amb un acavament ple de profit. Alabat sia Déu. Ell ens encamini de nou amb persones més recomanables.

20. Mare·de·déu! Quina tramontana tan forta fa! No se pot anar pel món!

Llegeixo alguns exemplars del "Mundo Científico". Al Cel sia el meu estimat Lluís[,] que els va comprar. S'hi troven notícies interessants. Aixís me distrec. Si Déu permetés que de nou m'hus poguéssim encaminar, tenint com tenim tanta pau que ens uneix amorosament a tots tres, estaríam amb un petit cel. A casa, amb tot i tantes contrarietats que ens envóltan, tenim bona voluntat tots tres units amb un sol pensament[,] qu'és de caminar vers la llum d'un far potent que ens fassi trovar camins desembrossats, allunyant-mos de males persones que amb capa d'amistat ens traiexin com ho ha fet qui menys ho crèiem.//

21. Sant Tomàs gloriós apòstol de Jesús.

Avui fa un any que varen donar cristiana sepultura an el meu tan estimat fill. Déu el tingui amb Ell.

Fa un mal temps que fa por. Continua la fredíssima i furiosa tramontana. Per lla les nou fins ha nevat bo i fent sol. Jo anava cap a can Busqueta i veia ses montanyes de Santa Caterina tapades que no atinaba què ho podia fer. Aquella atapahida nuvolada s'ha corregut cap a Cramany resseguint ses montanyes de Regencós i Bagur fins a Sant Sebastià, deixant anar una polsimada de neu que ha arribat fins aquí. Segurament que una rebolsada de la forta tramontana deu haver desviat una nugulada de neu deixant-la caure ont li ha vingut bé. Quin hivern més cru!

23. Air amb el correu del vespre vàrem rèbrer una carta comercial que sembla té bons auguris. És de València.

Vespre de tot la lluna ha sortit de lo més llampanta al bell cim del castell de // Santa Reparada de Bagur. Semblava talment foc que surtís de les runes de l'esmentat castell. Devia ser el palau de ses fades de Cremany con tota la nit filàvan i teixian amb capdells de fil d'or, capdellant i filant tota la nit fins que el sol sortia del mig del mar, i elles fugian per·a no esser vistes de persona nada. Elles també devian tenir servei domèstic que rentaba la roba amb el clar de lluna, puig segons antigues tradicions no se deu de picar la roba con se renta a la nit perquè és imitar ses goges (modernament fades).

25. Fa un dia preciós. Els meus joves han anat a la missa del gall als Carmelites.

Jo som anat a missa a la mateixa capella pro més tart. Som anat i tornat a peu. M'he cansat una mica pro feia tan bo caminar amb tant de sol, que ni m'en he donat comte que me cansava. Els Car//melites tenien l'imatge del Bon Jesús amb un bressolet. He besat els seus peus amorosament recordant les escenes del portalet ditxós.

Aquet correu els meus de Buenos Aires no m'han escrit. Si poguessin pensar lo que m'hen anyoro con passo un correu sense carta seua!

26. Han tocat a mort per l'avi Banyeta (a c s).

Vespre de tot al cel semblava que s'hi calava foc. Eran resquícies d'una fantàstica posta de sol que un poeta o pintor n'hauria tret notes atmirables. No m'en savia anar de l'era contemplant el cel amb aquelles monumentals branques enceses que surtian del fons de ses montanyes de cap a can Janoher i pujaven amon escampades que semblaven montanyes de foc.

29. Avui torna bufar sa furiosa tramontana, pro fa bon sol. L'any s'acava amb mal temps. He rebut carta de n'Angeleta. M'ha enviat el seu recort en aquets dies.//

28 [sic]. Llegim que han pres an en Manel Alcántara i que el tenen incomunicat. Que n'hi ha de gent que per una cosa o l'atre plora! Els seus pobres pares, quina compació me fan! A tots els compadeixo i faria lo que pogués per allaugerir el seu dolor.

30. Diumenge.

Tot avui fa forta i freda tramontana.

31. Tot el sant dia ha durat la tramontana pro no tan forta i freda com air.

Són entre onse i dotse de la nit darrera del any que mol aviat finirà. Per a nosatros ha estat ben poc raonable. A mi fa molts anys que no m'en passa cap de rialler, ni m'en pot passar mai més cap per causa de les pèrdues irreparables que he sofert. Aquest any, hi puc afegir una pila de desenganys i desaires de qui menys els esperàvem. Han de passar per nosatros aquet càlser // d'amargor que Déu ens envia. Ell ens comuniqui salut i serenitat per·a resoldre bé les coses i trovar bones i honrades persones amb qui poguem confiar.

No vui allargar més la darrera nota del any que va a finir. Déu ens en do de millors.

Irene

Llufriu 31 desembre 1923.

¡Alabat sia Déu!//

Gener 1924

1er. Aquesta llibreta que comenso avui[,] 1er dia de l'any[,] serà la meua més amiga i confidenta de tots els meus fets i dels que ocorrin an els meus estimats. A Déu demano un bon do d'acert amb tot lo que progectem i la serenitat possible per·a afrontar les contrarietats que sens dubte trovarem durant l'any que avui comensa.

Comenso la llibreta a Llufriu amb un escriptori que si no és luxós, jo m'el estimo perquè ha pertenescut an els meus fills difunts (a c s).

El dia ha comensat mol ensupit i encare hi continua. Sembla que tingui de nevar. Som anat a missa i a combregar en nom de Déu. Se pot fer tan poca cosa aquí!

Som escrit an els meus de Buenos Aires. Ells aquet correu m'han deixat sense carta i m'en anyoro molt. Desseguit penso que algun d'ells està malalt.//

2. Som anat a Mont-ras[,] que no tenen el nen gaire bé. Estaba forsa ensopit, pro a la tarde estaba millor.

Ha fet un dia primaveral.

Ha mort el tristament cèlebre i funest Cinto. Que Déu li hagi perdonat els mals camins que va portar a la jovenalla gairebé adolescent de 15 anys enrera.

3. Llegim que el nou govern empresona molts homes.

Air vàrem rèbrer carta d'en Pau i d'una casa comercial de València. Avui[,] postal de la Sara Llorens.

11. Amb el camí que vaig, d'aquesta llibreta en tindré per dos anys si no me moro primer. Tot sia a la voluntat de Déu. He deixat passar tants dies perquè no tinc humor ni temes per escriure.

Ans-d'air vaig anar a Mont-ras. Sortosament el nen estava forsa millor. És una criatura que me té preocupada per lo denerit. Se refà pro[,] com que és un ninet[,] colsevol febrada de nou l'atueix. És mol espavilat.// Air la mestra va obrir l'escola de Llufriu.

18. Nou encalmament. Què hi farem!

L'Armand ha fet un viatge a València. N'ha tornat animat devant l'entussiasme d'aquells pagesos arrocers amb provar els abonos francesos. L'èxit sembla mol provable, pro estic tan escarmentada de lo que és la gent i del valor dels seus actes que me costa creure amb ningú. En porto tants[,] de desenganys[,] a sobre. Res m'anima. Potser que sí aniria bé que ens en anéssim a viure a València. És un país tebi que 'l fret no és tan fort com aquí i és lo que jo necessito. La fret enmatzina la bronquitis que fa tants anys guardo.

El dia 16 vaig escriure a Buenos Aires.

El mateix dia varen enterrar l'àvia Gràcia Estela (a c s). Tenia 80 anys.

Estic trista. No sé què passa amb mi que m'he posat an el cap que a no tardar (Déu no ho permeti) me tinc de tornar amb el ceny perdut. Només de pensar-i m'espanta.// Més valdria morir. És que el meu cervell no reposa.

19. He rebut una carta d'en Flor. També impresos de B(uenos) Aires amb unes ratlles de na Gracieta. Tot plegat m'ha retonat de mort a vida. M'han animat tan que fins he tingut humor per anar a cullir un ram de branquetes de gallarancs.

21. El nostre s[ant] patró. El s[enyo]r rector d'aquet poble se veu que no està per festes.

Som anat a Mont-ras. El nen està bé del tot gràcies a Déu. Com que el dia és esplèndit som anat i tornat a peu.

22. Sant Vicens també porta un dia dels triats. Els de Regincós tindran festa lluïda.

L'Armand, de nou va encaminant la qüestió dels fosfats. Si els homes fossin més formals no hauria hagut de sostenir tanta lluita.

31. Per fi l'Armand no és amb cap de València // que portarà el negoci a cap sinó amb un senyor amic del seu pare que ha trovat una mà benefactora que hi posarà tot el capital necessari.

Dimarts vaig anar a Palamós a buscar un plec certificat que m'envia m[ossè]n Alcover. Enterraben el s[enyo]r rector. Vaig oir l'ofici de funeral[,] que va ser mol solemne.

Anit ha nevat una mica. Ses montanyes de Fitor i Bagur blanquéjan. Hem comprat estelles d'alibera.

No rebo cartes dels de Buenos Aires. Tan de bé que me fan i tan que me les regatéjan!

Hem acavat es mes d'es gats i per cert que es de casa fan uns marranyaus de lo més escandalós.

Alabat sia Déu!//

Febrer

1er. Divendres. No he pogut anar a combregar. Ja hi estic feta[,] d'anyorar-me'n.

A la tarde ha vingut una senyora amb dues filletes seues i un gossàs remaleït que m'hus ha mort dues gallines. Malsaguanyades!

2. La Candelera. També avui ha fet un dia primaveral. Som anat a missa i a combregar. Han fet la tradicional benedicció de les candeles. Han suprimit tantes festes dedicades a la Verge i a mi me sab greu. Con jo era jove, per aquesta diada no hi havia casa que no portessin un grapadàs de candeles a beneir lligades amb una pila de pams de bleba i un ram de junquillos o violes lligat an el manyoc de candeles. Posaven un dels escambells dels escolanets al mig del presbiteri an el darrer escaló. A sobre s'escambell un drap blanc amb puntes ben planxades i una panereta amb un·atre drap com el primé dintre de la panera, que hi posaven els // manyocs de candeles i flors. El celebrant ho beneïa, i acabada la benedicció, cada u retiraba el seu grapat i n'encenia una. Tots[,] grants i petits[,] en portaven una d'encesa a la professó i durant la missa. Quant les compràvem, ja procuràvem que n'hi hagués alguna de ben guarnida amb paper daurat o platejat o de colors virolats a fi que les cremessin la mainada que hi feien mil endiabladures pròpies dels seus pocs anys.

4. Amb na Maria hem tenyit un vestit de cotó. Els dies continúan bons. Molta fret, al dematí amb gelades que sémblan una nevada pro durant el dia fa temps explèndit.

Som copiat una pila de fórmules casolanes.

7. Acavo de rèbrer una mol bonica invitació de les mon<g>jes de Sant Pere. Me convídan a la festa solemne de benedicció i inauguració del nou altar major. La

esmentada invitació és ben catalana[,] cosa estranya amb // els mals vents que córran contra tot lo nostre. Si fóssim més a la vora ja ho cec que hi aniria. Are no pot ser.

10. Som anat al ofici com ho tinc per costum. M'hi som amoïnat tan amb el terratrèmol que feien la mainada que mentres fassi bon temps m'aniré a missa primera.

12. Amb el primer tren l'Armand ha surtit per qüestions del negoci que Déu permet vagi trevaiant de nou. Si té la sort de tenir salut i tractar amb persones com cal tot anirà bé.

17. L'Armand escriu que han firmat contracte amb l'amic del seu pare. Alabat sia Déu que de nou ens encaminem. De moment el professor de llengües de l'Escola Massé[,] qu'és a la Rambla cantonada a Canuda[,] els hi deixa una sala que han amoblat modestament i tindran allà el despatx.

22. Rebo carta de na Gracieta. Envia una postal del retrat d'en Siset guiant un auto. És mol // remaco[,] el nen. No hi podia mancar una mol dolorosa espina. Na Gracieta està malalta ja fa temps. Escriu des de Trenque Lauquen[,] que diu hi és a reposar. Viure tan separats és un fatic. Que Déu li retorni la salut perduda és lo que més li demano. Amb tanta mainada en té un feix que no el pot portar!

Estic fent preparatius per·a la sortida d'aquí. Na Montserrat ha vingut amb el nen[,] que és de lo més entremaliat i graciós. Té una llengota que no calla mai!

27. He deixat passar tants dies sense escriure per massa fret i poc humor. Avui fins ha nevat. Fa forta i freda tramontana de ses neus. Tot lu sant dia glassa.

Els meus han llogat una torre a Sant Cugat del Vallès. Déu ens hi do salut. És un poble qu'en Serafí (a c s) l'estimava. Per això també l'estimo jo.//

Mars

19. Som a Barcelona. He deixat tants dies sense escriure per l'enrenou del camvi. Havíam d'anar a viure a Sant Cugat i el propietari de la torre se va desdir dels tractes llogant-la amb atres llogaters. Després de moltes engúnies per la manca de pisos per llogar vàrem decidir venir aquí a casa del pare de l'Armand[,] Verdi 217, bis, fins que

trovem lo que necessitem. Are mateix l'Armand ha surtit per València a fer propaganda amb els arrocers que hi coneix i que tan els hi varen plaure els abonos francesos.

Avui[,] diada del gloriós patriarca sant Josep, som anat a combregar en nom de Déu. Han fet una plàtica que m'ha emocionat mol sentint comentar amb mol acert la vida que feien en aquet món la Sagrada Família de Nazaret. Hi ha molt per·a meditar.

Un d'aquets dies som anat a veure la petita Neus[,] que és mol bufona.

23. Som anat a veure n'Angeleta. L'he trovada contenta com sempre. Air vaig anar // a can Flor. La nena és mol bona minyona i espaviladeta. Li he portat un collaret de gallarancs combinats amb canonets de canya finíssima. Tot és cullit an es canyés de casa. A més li he portat un cistellet que jo he fet. Anava ple de confits. Tot plegat li ha fet molta ilusió. Tan·sols Déu sab lo que me l'estimo.

30. Deixo passar els dies sense escriure perquè no tinc humor fins Déu vulgui estiguem prou ben instalats. L'atre dia a can Flor vaig veure el retrat de la Sarita[,] que no la vaig conèixer de tan grant que s'ha fet. Quin torment tan viu és trovar-mos tan allunyats els uns dels atres. I més are que fa tems que ni m'escriuen! Si poguessin pensar el mal que me fan!

¡Alabat sia Déu!

Abril

14. Diumenge de Rams.

Som oït missa de dotse a Betlem. Anant an el tranvia fins a la Rambla era mol distret veure la vellugadissa de criatures ben mudadetes i joioses portant palmes mol guarnides i palmons amb monumentals llassades de colors variats. No n'he vista cap de les cuatre barres. Deu ser prohibit...

Are vespre de tot an el Turó Park tíran molts qüets.

Som tornat a veure la Celieta.

Hem llogat un pis junt amb un matrimoni que no tenen fills. L'hem llogat al carrer de Corts Catalanes 548. Demà si Déu ho vol ens hi passarem.

Aquesta tarde han vingut na Neus[,] en Pep i la nena. És de lo més entramaliat. Ja me sembla que els hi farà ballar els uis verts!

Divendres passat era el sant de na Maria. Li varen regalar moltes flors i la seua cunyada un brassalet.

Ans-d'air an el metropolità hi va passar una desgràcia. Hi ha morts i ferits[,] tots trevaiadors.//

Maig

11. Vora un mes sense escriure. Mai tinc un moment bo per dedicar a fer córrer la ploma.

El dia del Dimecres Sant vàrem venir a residir an aquet pis.

Les coses s'ovíran mol boniques, pro jo sempre tinc por d'entrebancs que con és hora de recullir els fruits fugen de les mans. El fals de casa (cosa que des que el tenim sembrat mai havia passat) n'han donat 25 pessetes. És una misèria! Divendres passat a Madrit varen donar garrot amb tres lladres que varen robar el correu del exprés d'Andalusia i varen assessinar als dos ambulants.

Avui el diari porta que al Marroc hi ha hagut unes mol renyides batalles que n'hi han mort mols dels nostres. És ben trist[,] pobres!

18. Sempre intervals. He rebut una extensa carta de na Gracieta. Està malalta i tenir-la tan allunyada de mi! M'hi parla llargament dels seus fillets. Qui els pogués veure!//

Els reis d'España ja fa dies que estan aquí. La reina Cristina també hi és.

Avui som assistit a la missa de vuit als P[ares] Esculapis de Sant Antoni. Hi havia una 1era comunió dels seus deixebles. La plàtica era més adecuada per gent grant que per els petits. Tractava del mútuo amor que devem professar-mos uns amb atres. Pobres de nosatros[,] amb tantíssimes rencúnies que hi ha per tot arreu, i fins a les mateixes famílies! Sembla que la rassa dels Cains envejosos i plens de malícia hagi rebrotat per tot arreu! Déu ne tingui compassió!

20. Som llegit un arti<c>gle que en Vicents M[ari]a de Gibert dedica a les melodioses cansons de m[ossè]n Cinto. Quines notes més sentides li dedica! És amb motiu de la festa darrerament celebrada per la inaguració del monument que Barcelona ha ofert a la memòria del inmortal i dolcíssim poeta. Que bé escauen aquets bons recorts en el temps de les flors i en memòria d'haver deixat aquesta vida // en aquet tems de primavera plena de flors i de llum.

27. Els dies pàssan i no escric ni a qui deuria escriure. No hi puc fer més.

Ans-d'air vaig assistir amb un ofici als P[ares] Escolapis. Hi cantava una secció del Orfeó Català. Va plaure'm molt.

29. Diada de la Assenció gloriosa de Jesús. Som oït missa a Sant Josep Oriol. Som anat a combregar en nom de Déu.

Escric a na Gracieta.

S'ha acavat el mes de les flors.

¡Alabada sia la verge Maria!

Juny

5. La carta que deia feia per na Gracieta se va quedar sense fer. La vaig fer ans-d'air.

Diumenge passat va venir na Neus i me va esplicar la gran desfeta de les Planes. No en savia res. Pobre Orfèlia i els seus fillets! i fins pobre Francisco[,] que s'hagi deixat dominar per el vici i hagi arrivat a tals extrems! Déu els ajudi!

8. Avui[,] festa anyal per esser Cincugesma. La vinguda del Esperit Sant. Dematinet som anat a missa i a combregar als Escolapis. Després som entrat a la plassa[,] he comprat i cap a casa.

A Santa Anna tots els anys per aquesta diada hi fan funció mol lluïda. Hi hauria anat pro fa molta calor i es peus me fan mal.

Estic amoïnada de sentir un gramòfon que mai calla. Ha cantat una pila de cuplets i mai acava el repertori.

He demanat gas per a cuinar i mai l'acàvan de posar. Va tan bé[,] el gas.//

Ans-d'air vaig anar a can Flor. Ell no hi era. Dintre poc van a fer un viatge a Buenos Aires. Ditxosos d'ells[,] que fan lo que volen. Déu els hi mantingui!

M'hen vaig a llegir les primeres llibretes de notes que vaig fer a fi que en pugui fer una en conjunt de tot lo més interessant.

9. No ho vaig fer[,] de repassar les llibretes, amb tot i que les vaig treure d'ont les tenia. Dintre de totes elles hi hauria llegit tantes coses dels nostres estimats que hem perdut i no me vaig sentir prou animada per·a soportar la pena que hauria passat. Esperaré tenir bona dossis de coratje o que hagin passat més anys. Ho vull fer, i Déu m'ajudarà a portar-o a cap un dia o l'atre.

He rebut una llarga carta de na Montserrat. M'esplica una pila de cosetes del nen. És mol maco[,] pobre menut. També esplica extensament la misèria que hi ha // en aquella comarca per causa de forta seca que hi ha. Diu que no s'ha cullit res.

12. Aquí devant avui hi han passat els reis d'Itàlia. Ell és mol lleig i ella no massa bonica. Anaven a Monjuïc. Amb ells hi anaven una pila de servidors seus.

14. Arrivo de veure n'Angeleta. Bé n'està de contenta. Que per molts anys hi pugui estar tan felís com fins are. Que m'en dóna[,] de goig[,] con la veig tan animada dins del claustre! Ditxosa d'ella!

Es caixals me fan mal. No és un dolor fort pro molesta.

15. Diumenge de la Santíssima Trinitat. He practicat les meues devocions als Escolapis de Sant Antoni. Hi preparaven una missa que deurà haver estat mol lluïda que no m'hi he quedat.

16. Som anat a veure n'Elvira Alibés.// Ja va vestida amb els hàbits de relligiosa pro encare porta la caputxa blanca de novícia. Està de lo més contenta i forsa bé de salut. Ditxosa d'ella que ha deixat el món tan ple d'espines. M'ha obsequiat amb un ram de mimoses. Surtint d'allà som anat a ca na Neus. La seua nena m'ha fet molta alegria de vèurer-la tan divertida.

17. Som anat a can Florenci. Hi havia na Neus amb la nena. Els hi he portat una pilota de bailet per cada una.

En Flor m'ha dit que el mes entrant s'embàrcan per Buenos Aires. Alabat sia Déu! Aquesta surtida me dóna un cop mol fort. No hi puc fer més.

18. Avui és el cumplianys de l'Armand. Tots tres hem anat a celebrar-lo a casa del seu pare. Érem nosatros i el pare[,] la germana i una tia de l'Armand.//

19. Diada de Corpus. Dematinet som fet les meues devocions als Escolapis. Hi havia una gentada que feia por. No he tornat a surtir. Si hagués volgut hauria anat a veure la professó des del despatx que tenen l'Armand pro he preferit quedar-me.

Som escrit una carta per els pares d'una noia que serveix an aquesta escala. M'esplicava que s'hi anyora tan[,] aquí. És de la ciutat de Huesca. No sab de lletra i m'ho agraieix mol que li escrigui les cartes per els seus pares.

30. Som a la Junquera des d'air. Amb na Maria vàrem surtir de Barcelona a les set del dematí. El camí va ser ben poc distret. Totes dues teníam son i estàvem mol ensupides. A més feia molta calor. De Flassà cap aquí els camps ressecs i ses garbes fora de ses garberes llensades furiosament per sa malestruga tramontana. A Figueres vàrem baixar del tren i vàrem pujar amb un auto gros com els d'en Rovira que ens va portar // fins aquí. Vàrem dinar i a la tarde varen acompanyar-mos a donar una volta per el bosc.

Juliol

1er. Som escrit a Buenos Aires. Avui hem donat un bonic passeig per una montanya d'aquet poble que ells la noménan Canigó. El seu propietari ha tingut la bona pensada de convertir-la amb un parc deliciós ple de flors i de fruiterars de tota mena.

2. Ha fet mal temps i no hem sortit. Som enviat postals d'aquí a Buenos Aires i a na Neus.

4. Hem anat amb una casa de pagès d'aquí. Hi hem menjat pa moreno i hi hem vegut aiga mol bona. Hi som aprofitat una pila de paraules per el Diccionari.

5. Hem anat a caminar per les montanyes properes.//

6. Avui som anat a missa i a combregar en nom de Déu. L'iglésia, de part de fora té aspecte ruïnós pro a dintre tot és modern.

A la tarde amb els nostres amics i na Maria hem fet una excursió mol bonica. Hem pujat al bell cim d'una montanya que hi ha un veïnat que en diuen el Canadal. Hi ha una capelleta que s'hi venéran les imatges de sant Jaume i santa Cristina. Al devant hi ha un cementiri que hi entérran els difunts d'aquet veïnat perquè an el de baix la vila no hi poden anar amb carro. Al bell mig del cementiri hi ha una tomba d'una família francesa mol ben adornat, amb una corona de flors. Està voltada de tela metàlica i hi creixen rosers, mimoses i un gessamí mol florit. També hi ha ninxos i creus de pedra.

Des d'aquelles montanyes tan altes hi veiem el pla d'Ayats, Puig Sacalm i Santa Macdalena. Unes vistes precioses. Hem caminat unes dues hores ben aprofitades.

Hem passat per una font d'aiga sulfurosa.//

7. Som escrit an en Pau, Sara[,] Celina i Neus.

13. A la tarde hem pujat amb un castell que data del temps de la guerra civil. Hi hem entrat a dins. Està forsa enrunat. Imposa veure un lloc que hi varen morir tants homes defensant la vila.

16. Avui també hem fet una excursió bonica. Hem pujat fins a l'ermita de Santa Llúcia. Una hora i mitja de caminar amb roques, caminets intransitables, pujades i pujantons, clots i baixades que promte se convertian amb costes que feien suar de debò. Fins per lo més alt i secanyós que sembla no hi hauria d'haver-i vegetació, s'hi tróvan mates de jonques tendres i potentes com si fossin amb llocs fresquívols.

Les montanyes són plenes d'uns rocams que mai ho havia vist. N'hi ha que són només apuntalades[,] les roques. Sembla que estan a punt de caure i quissab els sigles que // hi ha que estan amb la mateixa posició. Atres fórman monuments capritxosos, taules, coves, etc. Pel camí que va a Santa Llúcia, a les roques hi ha unes creus blanques que indícan el camí que s'ha de seguir. Hi són fetes amb guix.

A l'ermita hi ha una iglesieta, que s'hi venera santa Llúcia i sant Miquel amb l'espasa trepitjant el dimoni que el té fermat amb una cadena an es coll. Vora l'ermita hi ha una font qu'és construïda de l'any 1864. És arrapada a una corpulenta alzina que deu contar una pila de sigles. A les parets de la font hi ha un escrit mol rescent que diu *veu i tapa*. És un avís de que a la font no hi ha gaire aiga. Se ressent de la seca tan grant que hi ha.

22. No poso notes perquè fa tanta calor que un no té ni esma de fer res. Tots els dies cap al vespre surtim una estona pel bosc, fonts o per la carretera.

Avui llegim la mort del excels Guimerà,// glòria de les lletres catalanes (a c s).

23. Avui hem fet un·atre excursió mol bonica. Volíam anar a Sant Julià i no ens hem vist prou animades. Hem entrat amb una casa de pagès que ens han donat brenar de coca i mel. Ens han deixat que brenéssim soles i ells s'en han anat a cuidar del bestiar

Pel camí hem contemplat mars i montanyes catalanes i franceses. Se veia el cap de Creus i viles de per els encontorns, San Pere de Roda. Bo i caminant, ses montanyes anaven camviant de forma. Tot plegat era fantàstic.

26. Llegeixo que ans-d'air el vapor "Vasco Núñez de Balboa" va arrivar a Montevideo i lligo caps que ja són a Buenos Aires. Els hi som escrit felicitant-se i fins en esperit me semblava que me trobava amb ells. Després amb na Maria i unes amigues hem anat pel bosc. Jo m'he quedat amb una // casa i elles han pujat unes roques mol escabroses.

29. No hem sortit perquè anit ha fet forta tempestat, el riu va gros i tots els recs i regarots serian de mal passar. Llegeixo forsa. Are són uns llibres de l'any 56 de la passada centúria. Se refereixen a la guerra civil que hi va haver llavors. Eren carlistes i cristinos. Uns i atres[,] fervorosos devots del seu rei i reina. De llegir les espantoses escenes fa por. En Cabrera[,] per·a venjar la afrentosa mort que varen donar a la seua mare[,] puig la varen fusellar a Tortosa, fa matar a batallons <de> censers de soldats i voluntaris del exèrcit de la reina governadora d(ony)a Cristina. És mol trist de llegir les penalitats del pobres presoners. Patian fam i fret i garrotades. Els que no podian seguir de tan extenuats els fusellàban allà mateix ont quedaven ressagats.

31. Continuem les excursions per les enrocatades montañes.//

Agost

1er. Som oït missa a la capella de les relligioses franceses.

Som tret mostres de ganxet que enviaré a na Gracieta. Aquí en faig[,] de ganxet. Potser fa més de vint-i-cinc anys que no n'havia fet.

Som escrit a n'Angeleta felicitant-la per la seua festa de demà.

2. Som practicat les devocions del Jubileu en bon recort dels nostres estimats difunts (a c s).

Som escrit a Buenos Aires.

3. Avui quissab lo que hem caminat i no m'he cansat gens.

4. Dematí som anat amb una casa de pagès que hi ha una velleta mol simpàtica que me conta moltes coses antigues. Hi recullo molta cosa per el Diccionari.

Hem surtit unes estones pel camí de Canta//llops. Hem passat per una casa espatllada que en diuen el mas de la Por. Més d'una hora de caminar i no m'he cansat gens.

8. No hem sortit cap dia per tanta calor.

Avui hem pujat a l'ermita de Sant Julià. Quins camins tan escabrosos.

11. La colla han anat amb un banys qu'en diuen Els Banys de la Mersè. Hi ha anat amb un auto gros que venia del Portús. Jo he preferit quedar-me.

15. No fa gaire que som arrivat de missa. Som anat a combregar en nom de Déu recordant el dolcíssim trànzit de la Verge felicitant-la per el seu goig inmens passant d'aquet món a l'atre en cos i ànima a reunir-se amb el seu Santíssim Fill. Ella sia la nostra intercessora en al darrer instant de la nostra vida.//

21. Tots els dies plou i no podem surtir perquè es boscos són molls. Avui amb na Maria totes dues soles hem fet una de les millors excursions. Hem caminat dues hores sense aturar-mos ni errar cap caminet dels inacabables que se troven per es bosc. Ella ha pujat al bell cim d'una montanya de rocas i s'ha assegut a la més alta de totes. Semblava la estàtua de la Llivertat iluminant el món. Només li mancava la Llanterna de Diògenes. Excursions com la d'avui van mol bé. Fins he cullit una lleterola vermeia.

22. He rebut carta de n'Angeleta. M'ha alegrat mol veient-la tan contenta. Sempre hi està[,] de contenta[,] al convent.

28. Avui hem anat a Agullana. És de més importància que la Junquera. Hem anat i tornat a peu. Una hora i mitja per anar i atre_tan per tornar.//

Setembre

1er. He rebut una carta d'en Manel Serra[,] que me diu que la mamà Llorens va morir el 14 del mes passat. Al cel sia tan bona i santa senyora. Jo me la estimava molt.

Se veu que no ha pogut soportar la dolorosa desfeta de las Planas. Avui mateix li he contestat condolén-me de la seva desgràcia.

Pàssan una colla d'homes i dones que van a beimar a Fransa. D'aquet poble hi va gairebé tothom.

8. Avui és la festa·major. Som anat a l'ofici. Hi tocava la cobla de Palafrugell.

Cumpleix avui cuatre anys que na Gracieta me va deixar. Que de llàgrimes hem plorat ella i jo des que no ens hem vist! No sé per·què pressento que moltes més en plorarem ans no tindrem la sort de tornar-mos a veure si és que Déu ho permet. Viure tan allunyats és un calvari.

Llegeixo un volum d'un llibre titulat "Los Hijos del Pueblo". Hi som trovat // la mort al patíbul de Maria Antonieta[,] reina de Fransa. Contes víctimes inmolades!

17. No fa gaire estona que he vist passar un cotxe funerari que venia del Portús. Portava el cadàver d'un jove pobret. Al cel sia. Formàban la comitiva del dol, una tartana i un auto plens de acompanyants i sis homes a peu. Han dit que éran de la part que pertany a Catalunya al Portús.

Rebo lletres de Pineda que me convídan als funerals de d(ony)a Emília (a c s).

28. Sempre deixo passar dies. Segueixo llegint "Los Hijos del Pueblo". Are som al 4rt volum. Els fets pàssan a Fransa. Hi he llegit tot lo referent a la heroïna Joana <d'>Darc. També hi he llegit de con se va fundar la relligió protestanta. Va ser Joan Calvino el fundador. I la Companyia de Jesús per sant Icnasi de Loyola i sis companys seus. Un español, tres por//tuguesos, un francès i un saboyano. Totes dues coses foren fundades en un mateix any[,] 1534, i amb un mateix lloc[,] que era una pedrera de Montmartre. Els uns amb unes coves, i els altres amb unes altres se reunian sense saber-s'o uns dels atres i totes dues colles ben resolts. Déu els hagi acullit a tots ja que tan convensuts trevaiaben cada u pel seu cantó.

Octubre

6. Air vàrem anar al Portús. La carretera és mol deserta. Sempre al costat del riu, i de cada banda unes fenomenals montanyes pelades i enroquissades que fan fredat. Al Portús, és construït de cases de cada banda de carratera. A la meitat són les fronteres. Tot el primer tros pertany a Catalunya. Pàrlan català i tenen els negocis rotulats en

català. Acava amb un estanc. Passat el cual els ròtuls són en francès i ses veies i fins de joves pórtan la enmidonada i ben planxada // còfia. Ja s'és dins de Fransa. El poble és forsa modern. Les cases són enclavades a la montanya tota de roca. A feixetes ben aprofitades hi fan jardinets que hi floreixen baladres, rosers, mimoses[,] etc. Atres menys entussiastes de les flors, hi fan hortets. Hi veiem penjar una munió de carbasses vermeies que donava goig. El poble[,] enclavat en_mig de fenomenals montanyes[,] té l'aspecte trist i humit i mol fret puig el sol hi toca poc perquè ses montanyes el tàpan. Avui aquí fan una festa cívica. Conmemóran l'aniversari d'una batalla carlista. Hi varen morir carrabiners, gent de poble i fins una dona que portava menjar an els sitiats amb un castell. Hi ha hagut ofici de difunts amb cantors i instruments de corda. Ha fet el sermó el s[enyo]r ecònom. Se li veia que el castellà se li entrevessaba i ho havia de fer aixís perquè hi havia mol element militar.

15. Santa Teresa de Jesús. Ditxosa d'ella[,]// que el va estimar tan! Ja frueix la seua glòria inacabable. Qui tingués tanta sort de saber conèixer i estimar tan a Jesús com ella, ja res li mancaria i podria esclamar joiosament com ho feia ella amb el seu «*Nada te turba / nada te espanta / quien a Dios tiene / nada le falta / solo Dios basta*.» És cosa certa. Els moments més profitosos són els que Déu ens concedeix aquella claretat de coneixements per·a estimar-lo. Acudeixen una sublimitat de pensaments que un se sent fora d'aquet món ple de desenganys. Are escric poc. Ni segueixo amb gaire puntualitat les notes d'aquesta meua benhaurada llibreta. Llegeixo forsa. Sobretot els fets històrics m'atrauen, m'enforteixen devant els sufriments que amb tanta resicnació passaven els màrtirs que combatian contra dels enemics de Déu. Quins heroismes per ambes parts! Si jo m'hi trovés, me sento prou valenta per afrontar tot lo que se oposés a les meus creències, puig amb l'ajuda de Déu, ningú és capàs d'enderrocar la meua fe. La meua // fe és i és estada mol grant. Ella m'ha alentat amb tots els entrabancs que se m'han posat an el meu camí de la vida. Sens ella hauria sucumbit. N'estic ben certa. Encare 'n veig venir més[,] de contratemps, pro animada amb la fe santa de Jesucrist no temo res. De per_tot surtiré lluitant fins a la meua darrera hora. Sigui ella amb coneixement i claretat assistida de un ministre de Déu.

26. He rebut una llarga carta de na Gracieta. Està més animada. Se veu que se va trovant millor gràcies a Déu.

Desembre

De nou som a Barcelona. He deixat passar el mes de novembre sense fer cap nota.

De nou he rebut carta <q> de na Gracieta[,] que veig no té la salut que jo voldria.//

Acavo l'any. No puc tancar la llibreta a les dotse de la nit com ho tinc per costum tots els anys. M'ho inpadeix un refredat mol fort que tinc. No estic pas al llit.

L'any no ha estat gaire pròsper per·a nosatros. No obstant he tingut salut i pau amorosa amb els fills Maria i Armand[,] quins m'acompànyan.

Rebo una mol afectuosa carta de na Gracieta.

Avui a Barcelona s'ha inagurat el Metró.

Alabat sia Déu!

Irene

Barcelona 31 desembre 1924

Verdi 217, bis, 1er//

Gener 1925

1er. Ja tenia raó de pensar que de la llibreta en tindria per més de dos anys. És que no tinc gaire humor per·a escriure lo que ens passa. És tan poc atractiu! Déu ho vol així s i fasse's la seua voluntat.

3. Som contestat a na Gracieta.

Hem rebut lletres del nen de na Montserrat. Me diu que fa molta bondat i jo no ho crec perquè és mol pillet.

Tinc molta tos.

6. Som anat a veure n'Angeleta. Contenta com sempre. M'han obsequiat amb una diminuta monja vestida amb hàbit de benedictina. És una monada.

7. Som anat a caminar per la montanya del // Calvari. He pujat mol amon pro com que no la conec bé, no som arrivat fins dalt de tot perquè temia que una tanca de tela metàlica que veia me privaria el pas. Som tornat baixar per els mateixos enderrocs per ont havia pujat. No tenia bastó i a fe que m'hauria fet bon favor. Era bonic tot lo que la vista podia alcansar. Se veia tot Barcelona de cap a cap, amb els seus pobles i la montanya de Monjuïc, turons de Moncada etc., i tan de mar que fins enlluernava. No m'hi podia mancar una nota trista. Hi he trovat un jove reposant, resguardat del sol per un paraiga estès. Llegia[,] pobret! Res li he dit. M'he pensat que era un malalt que allà tot solet hi estava per a respirar aires purs per els seus pulmons enmalaltits. M'ha recordat els meus tan estimats fills que al cel sian bo i demanant a Déu que li tornés la salut[,] cosa poc provable amb el posat que feia.

Tenia el suntuós temple de Sant Josep de // la Montanya mol vora meu.

He rebut una mol afectuosa carta de la bona amiga s[enyo]ra Anita Sans. M'ha alegrat mol. Viu a Girona i diu que se guànyan mol bé la vida gràcies a Déu.

9. Avui he trencat un tinter i vessat tota la tinta. Els superticiosos diuen que vessar tintar i trencar el tinter és preludi de futures desgràcies. Són uns beneits d'es cabàs. Lo

que de veres m'ha molestat, ha estat quedar-me sense tinta ni tinter i amb les regoles empastifades; lo demés tot són tonteries. Què hi farem!

He caminat mol i no m'he cansat. Prenc mèdula de vaca per a combatre la tos.

Han vingut dues dones a demanar consell sobres d'un soldat que ha d'anar al Marroc i està malalt. La seua dona m'ha fet molta compació. Té només disset anys i ja és mare d'un infantó de dos mesos.// Plorava[,] pobreta[,] perquè ha de quedar-se sense el seu marit estimat. Pobre parelleta, tan que s'estíman!

14. Som rebut una extensa i afectuosa carta de na Montserrat. Quissab les graciositats que m'hi conta del seu fillet.

25. Diumenge. Som assistit amb un ofici solemne. Han beneït una imatge de sant Joan B[aptista] de La Salle, fundador de les Escoles de la Doctrina Cristiana. El sermó l'ha fet un capellà antic alumne de una de les escoles. Tot plegat m'ha agradat.

He rebut lletres de m[ossè]n Alcover.

Febrer

2. Som assistit a missa al convent de n'Angeleta. Han cantat un ofici mol bonic. Ella dirigia el coro de monjas. Mai l'havia sentida que m'agradés tant. Acavat l'ofici hi he // parlat una estona. Com sempre, encantada de la seua vida monacal. Mai hauré donat prous gràcies a Déu del bé que me va fer cridant-me-la an el claustre i que hi estigui tan a gust seu.

Feia un dematí de tramontana fina pro sol mol calent. N'he tornat mol contenta.

Som escrit a na Gracieta.

La Marededéu riu. Deurem tenir molta fret. N'Angeleta m'ha donat un grapat de candeles beneïdes. N'hi havia de tots colors.

9. Rebo un avís de n'Angeleta que me convida a l'ofici de demà que és Santa Escolàstica fundadora de les monges benedictines.

10. Rebo una llarga i afectuosa carta de na Gracieta.

11. Avui amb na Maria hem anat al cine. Han fet dues películes que m'han distret // forsa. Eren instructives i forsa morals. Aixís me plau el cine.

12.

27. El dia 12 no sé què devia passar. Res de nou ni que valgués la pena puig no vaig escriure res més que la data.

Han passat els dies mundanals amb vent fredíssim, més o menys plujes i moltes carrosses a les tradicionals rues (corsos). Res n'he vist. Que hi vagin els que tenen bon humor. Tots els dies som anat a missa i a combregar en nom de Déu, i el dimecres a oferir el nostre front a la beneïda imposició del <la> polset de cendra que ens recorda lo que som, lo poc que valem i a lo que hem de tornar. Si les persones de tan en tan se recordaven del grapat de pols amb què ens havem de convertir, de segur no hi haurian tants odis, tants robatoris ni tantes venjanses i viurian més units com a bons germans.//

He rebut fotografies dels meus néts tan estimats. No sé treure la vista de tots ells, tan és lo que m'encàntan. Tan grandets que són! Déu vulgui que la seua mare no hagi de passar per els anyoraments de tenir-los allunyats d'ella com ho tinc de passar jo.

Alabat sia Déu[,] a qui ofereixo totes les penalitats que m'envia.

Oració a Jesús

«*Fasse's la vostra voluntat.» Això diguéreu[,] diví Jesús, al Etern Pare a l'hort de Getsemaní i devant el càlzer d'amargor.*

Fasse's la vostre voluntat[,] repeteixo jo[,] Jesús estimat, i ho repetiré sempre en les adversitats de la vida. Si la sanc i aigua que derramàreu junt amb els martiris que poc després sofríreu varen servir per a redimir-mos, que serveixin per·a purificar la meua ànima, les angústies[,] penes i desenganys que Vós permeteu adoloreixin el meu esperit, i que devant la tribulació, jo a semblansa vostre sàpiga pronunciar aquelles paraules: «Amarga és // la veguda però[,] Senyor[,] fasse's la vostre divina voluntat.»

D'una estampeta.

Mars

1er. Diumenge. Som anat a can Florenci. La nena ha estat amb mi una mica sèria. Han dit que era degut a que se deixava de dormir.

2. Tot avui plou. Som escrit a na Gracieta. També n'he rebuda de na Montserrat.

5. Un home ens ha portat el Uyp (un gos).

12. Rebo carta i impresos de na Gracieta i una carta de la aixerida Miria.

Si tingués prou humor per escriure parlaria llargament del nostre Llufriu. Hi tinc afecte al nostre estimat reconic d'Empordà. Amb tot, no me plauria pas d'estar-m'i sempre. És massa sol i fret i no té // cap comoditat. Me plauen els boscos florits[,] les montanyes[,] tot lo que no sigui el trapasseig de la gent. Hi passaria dos o tres mesos d'istiu i prou. A Mont-ras, si no hi tingués na Montserrat no me cridaria res per anar-i. No té voltants tan bonics com Llufriu. Ni l'iglésia de Mont-ras me plau tan com la nostra, i això que aquella és de més categoria. La Verge del Roser de Llufriu, té una cara la més preciosa que hagi fet cap escultor. És atraienta que sembla que parla. I els quinse medallons dels misteris que la emvóltan, i els dos rosers pintats dintre la capelleta i els dos sants fundadors del Sant Rosari, i més amon els pares de la Verge[,] gloriosos sants Joaquim i Anna. Avans al mig hi havia sant Josep. Ara l'han tret del seu lloc primitiu posant-i santa Teresa de Jesús. Sant Josep l'han posat ont era santa Teresa.

15. Dematinet som oït missa i anat a combregar en nom de Déu. Després he sortit a caminar.//

25. La Anunciació. No puc sortir perquè fa tan mal temps. Pàssan uns dies frets i humits que m'enmalalteixen. No voldria cap hivern.

Avui és el sant de na Gracieta. Air en vaig rèbrer cuatre mots. Diu que tots estan bons. És lo que més m'alegra.

29. Estem a punt de llogar una casa al poble de Sarrià. És amb un extrem del poble. Jo encare no l'he vista.

31. La torre de Sarrià no l'hem llogada. Estem amb tractes per·a llogar-ne una vora Sant Josep de la Montanya. Té un jardinet mol ben cuidat, dos matllers, un taronger, un pruner i un cireré. Un galliner preciós i un colomar. El preu és de 25 duros mensuals.

Alabat sia Déu!//

Abril

1er. Tampoc hem llogat la torre que anàvem tractant. Els aragonesos són de mal farrà. Una o atre llogarem. N'hi ha moltes.

Som escrit a m[ossè]n Toni i a na Montserrat.

3. Els Dolors de la Verge. Entre set i vuit han caigut uns ruixats i trons i llamps que esfereïan. Entre dotse i una ha refermat la gropada i de nou ha caigut aiga i calabruixó amb una audició de trons i llamps com primer.

Volia escriure a na Gracieta i no tinc paper. Ho faré demà si Déu ho vol.

4. Tampoc avui som escrit a na Gracieta per manca de temps.

5. Diumenge de Rams. Som anat al ofici. Mai havia vist tantes palmes i palmons a grans i criatures lluint els millors vestits, barrets i mantellines. És la diada santa que després // de tants sigles el poble fidel continua oferint homenatge a la venturosa entrada de Jesús a la ciutat estimada.

9. Des d'air que me sento un fort costipat de pit.

He rebut una llarga i afectuosa carta de n'Angeleta que me convida a le seues festivitats. Mol m'hauria agradat poguer-i anar pro tinc por d'aumentar el refredat. Per aquet motiu me quedo a casa. Aquí també puc meditar i recordar les hores de Jesús tan an el Sagrament d'Amor com contemplant la seua dolorosa Passió.

10. Tampoc avui he pogut sortir de casa per assistir a cap devoció pròpia de Setmana Santa.

Air vespre el tren de les Planes va descarrilar vora el pont de Sarrià. Hi ha una pila de morts i ferits.

17. Tenim un piset llogat amb una torre de vora la Bonanova. Jo encare no l'he vist.

Air vaig anar a vèurer la película // nomenada "Honrarás a tu madre". M'hi vaig emocionar molt. Recordava aconteixements meus semblants an aquella heroica mare que tenia sis fills que li donaven molts maldecaps. Con va ser viuda cap fill la volia mantenir i fins va haver d'anar amb un alberc. Per fi un dels seus fills va arrivar després

d'haver emigrat i la va anar a buscar al alberc omplint-la d'atencions que ni ella savia com agrair-li. És que aquet, con era fora enviaba diners an els germans peraquè tinguessin la mare ben atesa i ells se'ls quedaven sense fer cap cas de la seua mare. Con la varen veure rica al costat del fill únic que l'havia estimada tots varen anar a demanar-li perdó. Va agradar-me mol.

Som escrit a na Montserrat i a n'Angeleta.

21. Des del dia 18 que som amb un piset mol maco al carrer del D[octo]r Carulla. Se trova uns pams endins del terme de Sarrià.

23. No he sortit de casa. Es peu me va // millor. Me l'he curat amb banys d'aiga de frigola. M'ha tret tot l'enflamatori que hi tenia i m'ha anat resolguent la llaga que me s'hi feia.

25. He cullit un ram de opulentes roselles i atres flors de cam. Vespre de tot, des de la cuina he sentit uns russinyols que refilàvan.

26. Som anat al ofici mol solemne al convent de n'Angeleta. Hi he parlat uns moments, poc perquè se feia tart. D'aquí al convent hi ha només un quart.

Maig

7. Sempre deixo passar dies. El dia 4 vaig escriure a na Gracieta. Air vaig rèbrer carta de na Montserrat que li he resposta avui mateix. Cada dia vaig a cullir flors. Ara és de nit i se séntan granotes i gripaus. També se senten russinyols. Mai havia viscut // amb cap lloc de Barcelona que n'hagués sentits[,] de russinyols.

8. Som enllestit un paquet de cèdules pel Diccionari i he escrit a m[ossè]n Alcover.

Fa un temps deliciós[:] ni fret ni calor. Es meu peu encare no està resolt del tot. No me fa mal.

31. Diumenge de Cincugesma.

Som assistit amb una missa resada, d'un convent de relligioses vetlladores que tenim aquí la vora. Som anat a combregar en nom de Déu i després som anat al ofici a la parròquia de la Bonanova[,] que no és gaire lluny d'aquí.

Tots els que tenim la sort d'haver rebut la llum benefactora de les veritats eternes, deuríam de celebrar fervorosament la present diada agraint al Esperit diví que ens hagi acullit i aixoplugat sota les seues amoroses ales. Molt he pregat avui perquè de les seues ardentes flames n'arribi alguna guspira a tots els meus vius // i difunts. Així sia!

Dies enrera vaig rèbrer una fotografia del nen petit de na Gracieta i la nena d'en Flor. Na Gracieta me prega mol que fassi un esfors i me desideixi anar a passar una temporada amb ells. Déu ho vulgui que hi pugui anar! Si la situació nostre Déu volgués que se posés an el lloc tan ovirat com merescut, m'embarcaria ben resolta. Per are és del tot impossible. També na Montserrat insisteix tota carinyosa perquè vagi amb ella i de moment tampoc la puc complaure.

Alabat sia Déu[,] que tantes espines me posa an el meu camí! Sien benvingudes i oferides a Jesús Redentor nostre.

Juny

1er. Som anat a cullir un ram de flors per el camí de Sant Lluís. N'hi ha de mol boniques per ses vores d'es camins. Mai me canso de trencar-ne. M'en emporto ses estisores // de la cuina i així no m'espino tan. Mai des que som a Barcelona havia viscut amb un lloc que m'hi sentís tan bé.

2. Som escrit a na Gracieta. Li som inclòs la lletra d'una sardana mol bonica.

4. Rebo carta d'en Joan petit.

El rei diuen que ha anat a Palafrugell a inaugurar les Escoles Torres Jonama.

5. He rebut carta de na Montserrat i de na Francisqueta Llorens. Totes dues[,] mol afectuoses[,] me prégan mol que hi vagi. Pobres noies! Miraré de complaure-les.

6. Avui som enllestit un paquet de paperetes per al Diccionari de m[ossè]n Alcover. Les som anades a certificar a Sarrià. Són les últimes que enviaré. Hi ha més de un any que no n'havia enviada cap.//

He fet unes cortines per els vidres de la galeria. Han quedat mol bé.

7. Som assistit al ofici al convent de n'Angeleta. Ha cantat i com sempre ho feia mol bé. Sortint de l'iglésia les senyores me felicitaven per tenir una filla que canta tan bé. Totes ponderaben la trassa de d(ony)a Montserrat. Que per molts anys puguin felicitar-me.

També avui som anat a cullir flors. Lo que més hi ha són escabioses. Per aquets voltants n'hi ha unes margenades mol florides, i ses flors són mol opulentes. Per qui la vora es camps són plens de clavellines, violers, crissantems[,] etc. És un goig contemplar tants roserars, mimoses, lliris, de tot. Quin goig veure tantes flors.

9. Som escrit a na Montserrat i a m[ossè]n Alcover.

13. M'estic preparant per anar-me'n a Mont-ras.//

Setembre

12. Tres mesos farà demà que no som escrit cap nota. Vaig anar-me'n a Mont-ras[,] ont hi som estat bona temporada[,] i quinse dies a Pineda fent companyia a les germanes i nevodes d'en Joan. Totes han estat amb mi mol amables.

Avui som anat a casa del d[octo]r Arruga. M'ha assegurat que tinc la vista mol ben conservada i que <se> continuarà molts anys sense perdre's-se més. Crec bé que ho dec a portar ulleres per fora.

24. No sé què pesco. Mai havia anat tan poc orientada amb les notes.

¡Alabat sia Déu!//

Octubre

24. Un mes just que no he fet cap nota. Som estat quinse dies més a Mont-ras. A la tornada vaig quedar-me unes hores a Girona per·a visitar a les bones amigues germanes Sans. Trevàian mol animades i se guànyan mol bé la vida.

25. Som anat a missa i a combregar a la Bonanova. Sortint som anat a veure en Miquel de la estació de Llufriu. S'ha fet mol grant. Per lla 'l migdia m'ha passat un gran desastre que m'ha donat mol quefer. Tota distreta m'en som anat a comprar. He deixat les claus a dins i he tancat amb pany de cop. Per sort som atinat a demanar amb un xicot

del colmado (almacén) si volia entrar per una finestra. Ho ha fet i m'ha overt la porta. Li he donat dos ralets (50 cèntims). He rebut carta de na Francisqueta Llorens. Me demana si vui anar uns dies a fer companyia a n'Orfèlia. Aixís ella aniria a Olot. No hi tinc cap inconvenient.//

Desembre

7. Mare de Déu[,] con de tems sense contar cap nova de les que pàssan!

No fa gaire que som arrivat de Pineda, ont hi era feia molts dies. He fet companyia a n'Orfèlia i els seus fills mentres na Francisqueta ha estat fora a Olot. M'he distret mol amb aquella mainada[,] que són de lo més moguts i entremaliats. Allà m'hi han arrivat lletres de na Gracieta[,] de na Montserrat i de na Maria. No hem pogut fer excursions perquè sempre gairebé ha fet mal temps. Pel camí m'he distret contemplant el mar cendrós i quelcom mogut. Del atre costat[,] les terres ben conreuades i curulles de fruit i esplets que van creixent

A la estació hi havia na Maria que m'hi esperava. Pel carrer de Ganduixer ens ha aconseguit un dels autos que ens ha portat fins a casa. Ara sí que desitjo reposar que fa massa temps que la volto pel món.//

Se séntan uns animats repics de campanes anunciant la gran festa de demà.

8. Festa de la Puríssima. Molts anys fa que no havia vist una diada tan lletja. Tot el dia ha estat plujós. És estrany perquè sempre acostuma fer bon dia. Al comensar la vetlla s'ha ben asserenat. Ha acavat la festa lluint estels ja que no ha pogut lluir el sol. De festa relligiosa n'he vista poca i de mundana cap. Som assistit a la comunió general de la parròquia de la Bonanova[,] que ha estat mol i mol nombrosa. Les filles de Maria cantaven cansons de m[ossè]n Cinto.

Som escrit a na Gracieta.

9. M'he comprat un braseret per els peus.

Som escrit a na Montserrat.

13. Santa Llúcia gloriosa. Amb tot i ser l'aniversari de la pèrdua de la meua mare estimada (a c s) no he pogut oir missa perquè tot // avui ha plogut.

15. Els periòdics pórtan la mort d'en Maura[,] ocorreguda a Madrit. Tenia me sembla 78 anys. Al cel sia. Era un fervorós devot de la monarquia española.

22. He rebut cartes de na Gracieta i de na Sara de Pineda. M'han agradat mol. Dic de Pineda pro are ben repapada que se deu estar per Bon Aires no tan frescos com aquí.

23. Som acavat un trevai de ganxet que ha resultat mol esquisit.

Som escrit a Pineda i a Mallorca i som anat a can Florenci i a veure na Victòria[,] que avui és el seu sant. An ella i a na Neus petita els hi he portat un nino de xacolata que va vestit de bolquers. N'han estat mol contentes. A la Celieta li he portat un russinyol de terrissa.//

25. Diada de Nadal.

Tota la nit cada vegada que me despertava enlairaba un dols recort a Jesús, transportant-me espiritualment a la gloriosa coba del portal de Betlem en companyia de la Verge i sant Josep. Hermoses festes plenes de llum evangèlica que el món celebra amb devoció que bé s'ho mereix el bon recort de la Trinitat de la Terra. Som oït missa i combregat a les relligioses josefines d'aquí la vora. Després som anat a caminar bona estona per els carrers de Sant Gervasi i fins m'hi he perdut, i de cap manera savia trovar el de Montaner per·a venir cap aquí per la travessia dita del Barranc. Per fi l'he trovat.

Hem mort dos ànecs mol macos. Aixís celebrarem el Nadal nostre. Lo millor que tenim per a celebrar-lo és la nostre santa pau i unió que ni amb les més grants tribulacions ha fallat mai. Déu ens la conservi.

31. Ja tenim un any més passat. Dintre poques hores finirà. Se despedeix quiet, suau i dols.// No fa ni una engruna de fret. Després de tanta fret com va fer dies enrera are pàssan uns dies primaverals. El cos se revifa i fa de més bon passar. Avui he rebut carta de na Lluïseta Rocas que m'hi conta la pèrdua del seu sogre[,] el s[enyo]r Manel Fina. Era mol popular a la nostra comarca. Al cel sia.

Sento les campanes de Sarrià i les de la Bonanova que tócan l'oració de la darrera nit de l'any que s'acava. Sempre el trovo trist[,] el darrer dia de l'any. Hi ha tans aconteixements[,] amb el transcurs d'un any! Me sembla que som unes bestioletes que anem fent via tapat<a>s d'uis, fent la mar de propòsits, com ovirant l'horitzó serè, per·a després trepitjar contínuament espines que el vel de la joventut amb uns, i de la viesa an

els atres no permet preveure els desenganys que se trovaran fins que la realitat punyenta fereix de dret deixant-mos aturdits i atribulats. Beneïdes ferides portades amb resicnació i serenitat!// Fem via contents a la nostre llar amorosa. Anant tirant i prou. Moltes vegades ens ha semblat veure lluir el nostre arc lluminós, pro sempre unes fenomenals nugulades han estorbat el nostre cel serè. Alabat sia Déu! Acavem l'any amb bona salut gràcies a Déu i amb l'esperit enlairat vers les regions infinites ont no hi ha odis ni enveges ni el més potent aterra 'l més dèbil.

Xamós piset baix i soleiat del carrer del Marquès de Carulla lletra H, terme de Sarrià.

Barcelona 31 desembre 1925

Irene

¡Alabada sia la Sagrada Família!//

Gener 1926

1er. Divendres.

L'any comensa gris[,] ple de boira[,] pro no fa fret. Som anat a combregar en nom de Déu.

Som entrada de fosc i els veïns de la primera porta fan una gatzara que dóna goig. Són un matrimoni que el marit té més de 60 anys i la dona una trentena. Viuen tan santament units que donen goig. Are mateix ells dos càntan mentres el senyor acompanya amb la guitarra. La filleta que tenen de pocs mesos deu dormir a l'atre cap de pis. Déu els hi conservi l'alegria i pau santa que frueixen[,] que és la millor sort. No la senten ni disfrútan pas millor ells que nosatros encare que nosatros i ells siguem pobrets. Potser si fos possible penetrar íntimament dintre dels suntuosos palaus, no hi trovaríam tan goig com aparéntan tenir.

L'Armand ha anat al consulat de // Fransa a felicitar la seua colla. Ha dit que hi havia una suscripció per a una pobre viuda i que els mínims donatius éran de 5 pessetes. Ell ha donat la esmentada quantitat[,] que potser bona falla ens farà[,] pro atre cosa no devia fer. Ha arrivat de lo més content com ho està sempre.

He rebut unes fulles de mostra del Diccionari de m[ossè]n Alcover. Els he llegides. Mol sovint hi surten paraules de Llufriu que jo les hi he enviades.

2. Escric a la petita Irene i a la seua mare.

Vaig fent unes bosses de drap cru per·a les nenes Celieta i Neus. Són per anar d'excursió. A la que som comensat avui hi brodo un burro de lo més ben conjuminat. També hi ha un gos amb posició de lladrar an es burro i una pareia d'aucells que vólan. A l'atre bossa hi he dibuixat un cargol amb unes fenomenals banyes. També hi ha una llebrassa que corra al darrera d'una tortuga que vol amagar-se dins un retxat de fustes.//

5. Som anat a veure n'Angeleta. Encare que va mol pesada perquè diu que té reuma an els peus i an el cos, no obstant està mol contenta.

Sento les campanes de Sarrià i de la Bonanova que repícan. Fan alegria. Deuen anunciar la festa de demà! Que l'estel diví ens comuniqui la llum benefactora en memòria dels gloriosos Monarques d'Orient.

6. Som anat al ofici al convent de n'Angeleta. Avui sí que refilava com un russinyol. Han cantat un ofici nou mol maco.

He rebut carta de na Montserrat.

7. Cap al vespre som anat a portar la bossa a la Celieta. Ha estat mol contenta. És vellugadissa i riallera, engogassada i se'm fa mol amiga.

11. Som portat la bossa a la Neus petita i no l'i he trovada. No sé quin efecte li haurà fet.//

13. Mare·de·Déu quin mal temps que fa! El Tibidabo i Vallvidrera blanquéjan de neu.

14. Encare fa més mal temps que air. La neu de les montanyes properes s'ha glassat i la que cau are també ho és[,] de glassada. Diuen que a Tarrassa hi han comparegut llops que fugen de ses montanyes. Fa fret testa. Air vaig rèbrer carta de na Gracieta amb una de n'Irene. Diu que ja està bona gràcies a Déu.

17. Diumenge. Avui és un atre sant barbut que fa companyia al mol savi i gloriós sant Pau. Ens han portat fret rigurosa. Hem passat dos dies d'unes glassades com poques vegades se veu aquí. La fret és intensa. Avui fa una ponentada que fa por. Els periòdics vénen plens de desgràcies de tota mena, per mar i per terra. A Calella se varen negar sis pobrets pescadors. Passem un hivern de lo més perro. No s'està bé en_lloc si·no és al llit. És el seu temps. Ja vindran dies bons!//

23. Hem passat uns dies primaverals[,] sobretot air. Vaig assistir al ofici a la parròquia. Era la festa del seu patró sant Vicens Español. No li escau pas això[,] d'*español*[,] amb un poble tan catalanista com és Sarrià.

Un d'aquets darrers dies he rebut carta de na Gracieta. Amb totes les seues lletres m'hi recalca el desig de que hi vagi! Bon Déu! Els pogués veure sense tenir de fer un camí tan radical! No obstant en tinc moltes ganes[,] de veure'ls. És trist viure tan separat dels que tan s'estíman.

25. Som a la vetlla. Ara mateix he baixat d'es terrat. He contemplat bona estona un dels més lluminosos estels que lluïa sobre del bell cim de la montanya de S[ant] Pere Màrtir. Semblava talment un far construït a la mateixa ermita. Era tan potenta la seua llum que fins semblava que cubrís d'una nebulosa trenyina a tots els atres estels.// M'ha fet recordar l'estel que na Gracieta veia i estimava con era mol joveneta.

Air vaig passar la tarde copiant remeis i cuinats.

Pàssan uns dies preciosos.

26. Rebo carta de Na Montserrat i de na Francisqueta Llorens que me prega hi vagi una temporada més a fê'ls-hi companyia.

27. He contestat a na Montserrat.

Segueixen els dies bons.

30. Avui fuiejant llibretes de fa deu anys m'han entristit molt. Totes elles, des del comens de les malalties dels nois[,] que al cel sian, són plenes de fel. Llavors era jove i tenia braó per afrontar les penalitats. Tinc deu anys més a sobre, i amb aquets deu anys han passat pel meu devant una pila de fets que m'han adolorit més i més...! Això fa que are no sigui tan ardida com llavors. Are tot m'acobardeix // i m'espanta! Les situacions han continuat bastant entrabancades per la manca de formalitat de les persones que no cumpleixen res de lo que prometen. M'he quedat acompanyada dels més petits, més pobrets i no gaire sortats fins al estat present.

31. Air a la tarde estava mol trista. Quina nota més grisa vaig fer! Val més passar-les de llarc i Déu ajudarà!

Febrer

3. Som escrit a na Gracieta, a la Sara grant, a la Mima i an en Lluís.

Air volia anar a veure n'Àngela i va fer mal temps.

Tots els periòdics pàrlan dels aviadors que van a la República Argentina.

11. Es diaris van plens de l'arrivada del "Plus Ultra" // a Buenos Aires. Hi va arrivar air.

18. L'atre dia vaig anar a veure n'Angeleta. Estava forsa millorada del reuma. Va dir que pren remei interior que sembla li va mol bé. Gràcies a Déu. Arrivant aquí, vaig sentir-me un refredat de pit que no me donava repòs. No odia parlar de tan afònica que estava. Som estat tres dies al llit i me trovo forsa millorada. Si no fos la tos que m'ha deixat estaria forsa bé. Hauré d'acudir a la mèdula de vaca. És el meu únic remei.

24. Amb tot i lo que m'he cuidat, encare no estic ben refeta del refredat. Tinc tos i no me sento forta.

Des de dissapte que no he vist cap diari.

28. Som oït missa a la Bonanova. Era de les Filles de Maria i de la Lliga Espiritual de la Verge de Montserrat. Hi havia uns // cants mol animats. M'han tornat una pila d'anys enrera[,] con els meus éran més devots que no·pas are. Les noies llavors també cantaven i prenian part a les funcions relligioses.

A tots els que hem anat a la comunió general ens han obsequiat amb un petit devocionari català titulat "Eucoloqui de Montserrat". Con pujaba pel carrer de Ganduixer feia un sol preciós. No fa gens de fret.

Mars

13. Estic ben sola. Els meus joves són per els afers de vendre autos. Sempre estic bé encare que estigui sola. Fins si trúcan faig el sort. Aquí rai[,] que no tenim portera que descobri, ja se pot fer. A la vetlla és con estic millor, ben segura que ningú vindrà amoïnar-me. Com que el pis és tan llarc, reso caminant d'un cap a l'atre del corredor. Aixís no tinc fret als peus ni an el cos. Ni llum gasto //

[Nota inserida en full solt]

Esplais de dolor devant l'imatge del Crist

Contemplava adolorida
vostre cos agonitzant,
ferit amb la crudel llansa
pels homes tan inhumans.
Mon pobre cor us mostrava
adolorit pel torment

que li donen les ferides
qu'el món li causa greument
ajuda us demanava
qu'em féssiu de Cireneu
que mon dolorós calvari
pogués pujar Jesús meu
que vostres claus i espines
i tots els vostres dolors
i els de la vostra Santa Mare
m'unissin als vostres cors
continuant ben ardida
i amb el cor asserenat//
fent mon camí de la vida
tan ple de penalitats.
Tots els dies fervorosa
mon Jesús crucificat
adoraré les cinc llagues
de vostre Cos llatzerat.
I la corona d'espines
que us donava tan torment
contemplaré compadint-vos
amb tot el meu pensament.
Pomells de flors oloroses
a vostres Peus portaré,
bo i besant-los amorosa
fins que al cel us trovaré.

Irene
Juliol 1926//

[continua del text anterior] puig me comunica tot el que necessito el de l'escala. Semblo una monja de clausura. Encare més qu'elles, ja que tenen un bon jardí i jo no. I tan que m'agradaria tenir jardí! Les flors les estimo molt. Infants i flors són cosa per·a mi preferida.

23. Na Maria i l'Armand reben carta de na Gracieta. Aquesta <els> agraieix a l'Armand unes inspirades ratlles curtes que temps enrera li va dedicar. Només que les hauria preferides franceses que castellanes. Què hi farem!

Aquí s'acaven les notes de l'any 1926. Lo que vaig escriure després ho tenen les noies. Hi ha d'haver el cambi de surtir de Carulla i anar al carrer de la Mare·de·Déu del Coll.

¡Alabat sia Déu!//

Octubre 1927

Comenso aquesta llibreta a Barcelona.

Demà farà quinse dies que vaig arrivar de Mont-ras. Hi era des del mes d'abril. El dia de Corpus va néixer el petit fillet de na Montserrat. El varen batejar del cap de quinse dies amb els noms de Lluís[,] Joan i Montserrat. És robust, mol maco i divertit. En Francisquet l'estima molt. Aquet és mol entremaliat i també mol maco. Tot ho aprèn amb molta facilitat.

L'endema·passat d'haver arrivat aquí vaig anar a can Florenci, trovant el xamós Florenciet que caminava com una fura. No me vol conèixer[,] pobret! És clar[,] m'ha vist tan poc! La nena creix potser massa i tot. Els hi vaig portar boletes de cristall de colors. Els hi varen agradar molt.

Amb en Flor anem preparant els // documents que necessito per embarcar-me. La nostra sortida està fixada per al dia 11 del mes que ve.

23. Avui som anat a casa de n'Orfèlia i no els hi he trovats. M'han dit que éran a can Flor a visitar en Pau Modolell. Després som anat a can Gassiot trovant-els-i tots. En Pepet està al llit ja fa dies a causa d'un atac d'asma. Sortosament està millor. M'han fet promètrer que dijous hi aniré a dinar.

24. Som anat a can Flor. El nen avui cumpleix un anyet. És viu com un gínjol i corra com un araña. L'han retratat amb una barretina vermeia. La nena la portava musca (morada).

Som anat a ca na Neus a portar-li uns paquetets i despedî'ls-a. Demà deixaran la ciutat de Barcelona per anar a residir novament a Llufriu. Déu els hi do salut i repòs, ja que tan poc n'han fruït a ciutat.

26. Llegim l'enfonsament del "Mafalda".// Quina desgràcia tan grant i a plena nit! Demà hi haurà més detalls. No obstant, no me fa pas mala impresió per acobardir-me del meu pròxim viatge. Serà lo que Déu voldrà!

27. Avui vaig a dinar a can Gassiot. Així veuré els de n'Orfèlia sent dijous que no van a l'escola.

28. Air no els vaig poguer veure[,] tots els de n'Orfèlia. En Joan i n'Emília éran fora i tornaven tart. Vàrem quedar que el dia de Totsants hi aniré a dinar a fi de veure'ls a tots. Els que som vist m'han fet mol bona impresió. Són mol crescuts i fan cara de salut. Fins el denerit Florenci s'ha refet forsa. Pobre colleta aixerida! S'han fet forsa macos. De petits no ho eren tan. Que Déu l'in dongui bon goig de tots ells[,] que bé s'el mereix[,] és lo que més li desitjo.

30. Avui[,] festa universal dedicada a Crist Rei. A la nostre parròquia s'ha celebrat // amb molta solemnitat. Han estrenat unes estovalles al altar major brodades amb l'any i bon recort de la festa[,] tot treballat a la mateixa tela. Som assistit a la missa de comunió. El poble[,] junt amb els del cor, cantaven l'himne ben català compost exprés per·a les festes del Crist. L'altar major era gurnit amb els domassos millors que tenen. Una gran profusió de llum de tota mena, i una invasió de flors totes blanques. Tot plegat relluïa que era un goig. El sermó ha versat tot referent a la caritat, fins amb els nostres enemics. Per la ciutat hi ha molts balcons endomassats amb l'emblema de "Glòria a Crist Rei"!

El Papa actual trovo que va tenir una gran pensada con va instituir aquesta festa que tots els anys clou el mes del Rosari[,] puig és establerta per·a ser celebrada el darrer diumenge d'octubre.

An el jardí de casa he replantat una branca o[,] més ben dit[,] esqueix de margarida que // fa les flors mol grosses. La vaig portar de Mont-ras.

Air amb na Maria, vàrem anar a veure una película titulada "La tia Ramona". Tot són episodis que pàssan aquí a Barcelona. Fins hi va surtir la cèlebre popular Moños amb les seues flors i llassos al cap. També hi surt la velleta i tan popularment celebrada professora an el seu bon temps la Pauleta Pàmies. Tenia tot un estol de bailarines vaporosament vestides a quines dirigia amb un bastó llarc. Semblava que engegava els ànecs. Hi havia la Font del Gat, les Caramelles, la fira de palmons i benedicció dels mateixos, la fira de bens, sardanes etc.

Novembre

1er. Som anat a dinar a casa de n'Orfèlia. Així els he vistos tots. La petita Montserrat era al llit una mica febrosa. Cap el vespre hi ha vingut en Juancito Llorens amb en Josep Gassiot i les germanes Emília i Matilde.// Tots plegats han armat un ball mol animat al so del gramòfon. Bé s'han divertit la entremaliada jovenalla. Ben fet que fan!

6. Avui he tornat a casa de n'Orfèlia. Hi som anat a veure la Sara, Francisqueta i Manel. És que no he pogut anar a Pineda a despedir-me i així ens hem vist. Volian que m'hi quedés a dinar i no ha pogut ser. Els hi he promès que hi aniré un dia ans d'embarcar-me. Així enraonarem llargament.

7. He rebut uns versos d'en Joan Llorens petit. M'han sorprès puig no savia que el meu nét més grant sabés rimar tan bé. Es testos retíran ses olles. Tota m'han alegrat.

10. Avui a casa de n'Orfèlia s'hi ha celebrat un dinar de comiat an els que anem a passar el mar. Érem molta colla. N'Orfèlia estava tota contenta veient-se tan ben acompanyada. Hi havia la Sara, en Manel[,]// la Francisqueta, en Juancito Llorens, les tres germanes Fanny, Sara i Paulina Palau, jo i n'Orfèlia amb tots els seus fills. Mentres dinàvem hi ha vingut el senyor Serra i Pagès a despedir-se. Havent dinat s'han llegit els versos que en Joan m'ha dedicat amb motiu del meu pròxim viatge, i hem contemplat dibuixos del petit Lluïset. Tots han estat mol aplaudits. La colla tothom ben animat.

Arrivant a casa he arreglat les maletes. Tart de tot l'Armand m'ha portat els documents[,] que els tenia a can Florenci.

Surtida de Barcelona

11. Ens hem llevat dematí a fi de no fer tart. Amb na Maria i l'Armand hem fet cap al port. Feia fret. Hem buscat an en Manel Serra[,] que havíam quedat que ens hi trovaríem i no l'hem trovat en_lloc. Hi havia un enrenou no·pas petit. No podíam obtenir cap // mosso de corda per·a pujar-me les maletes al vapor "Infanta Isabel de Borbón"[,] qu'era 'l que m'hi havia d'embarcar. Per fi els tres hem pujat i per una equivocació del majordom del vapor no ens hem trovat amb en Florenci. El majordom ens ha dit que a dalt, hi havia la família Serra que ens hi esperaven. Hem cregut que se tractava d'en Manel, en Flor i demés colla. Vinga buscar-los per_tot i no trovar-los.

Amb això han tocat <e>la primera campanada de senyal peraquè els que no seguian viatge s'en anessin. Llavors ens hem trovat amb l'Issolina i els seus, i el majordom s'ha donat comte de la seua gran badada. Ens havia dit que era la família Serra, i era la família Torres que ens buscaven. Llavors ja era massa tart i se feia impossible trovar-mos. Al contrari que en el lloc de poguer-mos reunir tots an el barco, ha estat hora de separar-mos per l'avís que ha llensat la segona campanada. Ha passat el moment dolorós, i quant na Maria i l'Armand anaven a baixar l'escala, s'han adonat de que en Flor amb na Celieta, en Manel Serra[,]// la Francisqueta Llorens, Pepeta Alibés i n'Emília, el s[enyo]r Alcántara i no sé qui més, estaven amb un lloc contemplant el moviment d'aquella hora que recordaré sempre més. Els meus Maria i Armand, han baixat i s'han anat a reunir amb l'atre colla i han estat junts fins que els hem vistos només com una boirina. Mentres han estat visibles, ens anàvem saludant contínuament. En Manel Serra amb el s[enyo]r Alcántara i un amic seu que accidentalment se trobava amb ells, han vingut sota o[,] més ben dit[,] vora del barco a despedir-se. Lo darrer que som ovirat ha estat el llas vermei del cap de la Celieta[,] que el seu pare l'alsava enlaire i ella anava saludant amb el mocadoret. Quins moments més emocionants! Tenint prou serenitat és un acte que aconhorta. Jo donc per ben empleiat. Són llàgrimes que uneixen íntimament els sers que adolorits se sepàran.

La petita Montserrat Julià no s'ha separat ni un moment[,] pobreta[,] també afectada // de la separació amb els seus oncles i tia.

Passades aquestes emocions, amb la meva petita companya hem baixat al nostre camerot a deixar cosetes que portàvem i hem pujat a dinar. Tenim una taula petita ont hi mengem les cuatre amigues que són l'Issolina Tries de Torres amb la seva filleta, la Montserrat Julià i jo.

Hem dinat mol rebé. Bo i dinant, el barco com més anava, més se movia. Les onades s'anaven fent més grants amenassant ballar de ferm. Com més ha anat més el mar s'esvalotava i ningú estava d'humor. Uns tirats per les cadires, atres als camarots i atres fent l'ànec. Jo vaig estirar-me amb una de les cadires i tenia fret. La Monserrat Julià també havia estat una estona mig marejada pro aviat li va passar, i se passejava del bras d'una de les relligioses dominiques que era més valenta que les atres puig algunes d'elles tampoc s'aguantàban. Com que la Montserrat ja estaba bé, va anar a buscar-me l'abric al camarot, vaig ben abrigar-me quedant-me ben quieta i encodormida.// Aixís vaig passar aquell tràngul marítim que tan ens feia ballar.

Hi havia germans maristes que acompanyaven una colla de xicots, alguns dels quals <h> estaven del tot marejats i havian hagut d'anar als camarots de tan marejats que se trobaven.

La Júlia va ser mol valenta. Com que a la nit encare la tempestat durava, jo no vaig sopar i m'en vaig anar a dormit aviat. Ella va ben abrigar-me a la llitera i s'en va pujar a sopar amb bona gana. Vaig trovar-me mol millor descansant bo i sentint la fressa del mar i el bressoleig fort que feia el vapor.

La nena Júlia havent sopat va venir a dormir ben tranquila. Quina companyona més animada que vaig tenir. Ella[,] que havia fet el viatge d'anada amb el mateix vapor, savia tots els recons, i tothom dels empleats la coneixia. Era de lo més divertit.

An el camarot hi teníam per companyes una senyora que portava una nena mol petita // i una francesa. La primera va baixar l'endemà dematí a Almeria. La segona[,] el vespre del mateix dia a Màlaga. Aquesta, tota la nit va fer xibarri queixant-se dels valencians perquè an el golf de Sant Jordi havíam ballat tant. És que no s'havia embarcat mai hi va tenir mal aprenentatge. No l'enteníam de res més, sinó con deia a grants crits «qui pogués trovar-se a la plassa de Catalunya o als boulevarts de París!». No sé per·què se tenia d'esvalotar d'aquella manera! No la vaig veure marejada ni un moment mentres va ser a la llitera. Quin gènit més ximple. Si s'havia marejat primer, que suposo era això lo que la tenia de mal humor, no hi havia dret per·a cridar d'aquella manera. Com més quiet i calladet s'està més bé un s'en trova en aquelles hores de mal passar. Nosatros[,] sentint-la[,] s'ens la rifàvem lo qu'ella no podia pensar.

L'endemà dematí vàrem arrivar a Almeria amb un temps esplèndit. Un sol bonic sense cap núgul. Donava goig contemplar el moviment del port. Hi havia molta pobrissalla.// Uns cotxes arrussinats que sémblan del drapaire, amb uns cavalls pencos, plens de tires de cascavells per tot el seu cos que de tan secs semblava que portaven cutilla ben embranillada. Sémblan d'es gitanos. D'autos s'en veien poquíssims. La ciutat sembla un jardí. Hi ha molta vegetació.

A·baix hi ha venedors de fruita. Tenen uns cistells que els llígan amb una corda. Tíran un cap an els passatgers del vapor. Aquets tíran de la corda i el cistell puja la fruita i baixa els diners. El negoci el fan amb els de 3a. Hi van famílies enteres amb sa c s i paquets de tota mena. Tot ho embàrcan. Tots els que han pujat són de 3a. Fins s'en empórtan es gossos. An el moll hi ha unes estibes d'espart que fa por. És el principal negoci crec de per aquí.

Are mateix som escoltat una conversa que tenian una colla de vascos que no hi som entès ni un mot. Quina parla més enrevessada! Aquí, es carros tots pórtan pals com a Llufriu ses carretes. Ara passa una mena de // landó amb senyores. Deuen ser gent d'upa.

Els que s'embàrcan van carregats com uns burros.

Veig un lloc que hi venen canya de sucre, castanyes, cadires etc. Hi ha moltes gitanes que càptan.

Les montanyes són enterament pelades. Hi ha pedreres i unes fenomenals montanyes amb fortins. També se veuen uns volarats de gavines precioses. Veig uns que pórtan una canya llarga. Amb un cap hi tenen una mena de paperina de roba. És que càptan. Pésan la fruita amb una romana. Els venedors de baix amb els compradors de dalt d'el vapor s'entenen amb sicnes.

Vespre de tot hem arrivat a Màlaga. No n'hem vist res perquè és de nits.

Un capellà que ha baixat aquí, aquesta tarde tocava el piano i cantava mol bé. Ha cantat l'ay ay ay! i l'ay del ay! Tothom l'ha ben aplaudit.

Han vingut una colla de pobretes que càptan. Anaven brutes i carregades de criatures. Els passatgers els hi tiraven cèntims i panets. Les pobretes s'hi baraiaven i esgardifaven.// Quina misèria s'hi nota en aquets països!

Avui ens han donat cuní de bosc estofat i alioli. Tot mol ben encertat.

Tota la nit se sent la grua que trevaia. A dos quarts de tres de la matinada hem surtit.

13. Diumenge.

M'he llevat a dos quarts de set. A dos de vuit som oït missa dels de 3a. L'han celebrada a cuberta de 2a. Feia vent fret. Amb les relligioses i atres senyores ham anat a combregar en nom de Déu. Acavada la missa contemplàvem el Peñón bo i passant l'estret de Gibraltar. Fa un dia plujós. Hem vist una població mol blanca que han dit qu'era Algeciras. Se véian bé les montanyes de cada costat del mar. La mar era lletja i l'aiga bruta.

Després he oït missa dels de 1a. L'altar l'han improvisat amb un saló. Hi havia un imatge del Crist i un·atre de la Verge del Carme. Han llegit els manaments. Mai // els havia sentit en castellà. Hi havia violins. De cada costat del altar hi havia un mariner jove vestit de gala. Imposava oir missa bo i contemplant el mar. Se veuen daufins que sàltan com unes cabres.

Són vora les onse i plou. Han baixat una tela peraquè no ens muiéssim. Ens hem hagut d'arredorsar a la sala de fumar.

Ja no plou. La mar està mol quieta. Al horitzó hi ha molts núguls. Veiem mols vapors de cada costat del nostre. També se veuen mols de pobles grants i blanquíssims. Sémblan una nevada.

Hem dinat mol rebé. Hem menjat un arròs fet a la marinera que encantava de tan bo.

De lluny veiem Cádiz[,] que és mol bonic. Que n'hi ha[,] de barcos[,] per aquets voltants!

Arrivem a Cádiz. L'aiga s'ha tornat tota roja. Diuen qu'és perquè la quilla del barco tocava la sorra. Uns vaporets ens van remolcant fins al port.

Hi ha uns carros mol grants tancats. Tenen una tenda com unes tartanes grosses.// També hi ha cotxes com els de Almeria. Fa un sol esplèndit. Els que pújan an el barco nostre fan l'aspecte pobre com els de Almeria. Hi ha una mena de camionetes tirades per matxos. Aquí són pescadors puig se veuen xarxes esteses.

Els carros grossos que sémblan tartanes són els que pórtan l'equipatge d'alguns que s'embàrcan a 3a. Air amb la Montserrat Julià i una senyora vàrem donar un passetget per la ciutat. Vàrem entrar a la Catedral. És un edifici mol important. Vàrem baixar a la cripta[,] que retruny com jo mai ho hagués sentit. Hi ha unes sepultures de gent d'upa.

Després hem pujat amb un departament que hi ha uns armaris mol antics que guàrdan unes joies riquíssimes.

Ara passa un home amb un burro. Porta botetes d'olives. Ara veig un auto. És l'únic que he vist. Pàssan uns carros que sémblan bruts de fems. Van carregats de trastos dels // de 3a. Are mateix la grua ha pujat una cosa com una balansa feta de teixit de llivant plena de sa c s de correspondència. Hi ha un home que puja a 3a que porta unes alforges com un ermità.

Fa un sol que crema. El sol de Andalucia. La balansa de teixit de llivant no para mai ni un moment de pujar i baixar plena de caixes, saques etc. que la grua posa a les bodegues. Sembla una puntorra més que una balansa, pro hi ha les cordes posades a tai de balansa.

Are arríban dos autos que són dels hotels. Van plens me sembla de passatgers per embarcar-se. He vist una senyora que és la mateixa estampa de na Catrina d'en Ton Feliu.

A les deu del dematí hem sortit. Anit han fet ball amb instruments de corda.

16. Dematinet vaig a missa i combregar.

Arribem a Tenerife. Al camarot fa calor pro a fora fa fresqueta. Se veuen unes fenomenals montanyes. Des d'air que ens // [han] cambiat <de camarot> l'hora.

Han pujat uns mercaders que ha fet una exposició d'obgectes i fan com una fira. Tot són coses de Canàries. Mantons de Manila, llenceria, binocles, bisuteria etc. Els homes són més negres que els gitanos. No són de rassa negres puig no en tenen els cabeis. He comprat una coseta per la petita Montserrat.

Carrégan carbó[,] fruita i aiga. L'aiga la pórtan unes llanxes que tenen uns dipòsits i unes mangueres que comunícan amb el vapor nostre. Van buidant-se de la llanxa an el vapor. N'hi ha unes de cada costat. Les mangueres sémblan serps. Les llanxes se vellúgan molt.

No veig que hi hagi platja. Les montanyes que tenim més a la vora són enterament pelades i totes, plenes de cataus que deu ser de resultes d'algun volcant.

Som escrit a les meues noies, a na Matilde i a n'Orfèlia.

Som a la tarde i encare carreguen aiga.// Els mercaders ja són fora.

He vist uns homes amb calsotets només que se tiraven a l'aiga, fent capbussons i nedant per·a cullir monedes de plata que els passatgers del vapor els tiraven a l'aiga.

Tart de tot hem sortit de port. Hem contemplat les montanyes una mica emboirades. El bell cim del puig del Teide[,] qu'és la montanya més alta[,] quedaba lliure de la boira.

A la nit ens han fet cine. Bastant dolent[,] per cert. Tant·sols m'ha agradat veure les montanyes i costums vascas.

17. Avui ens han revisat es patracols (documents). Anit hi ha hagut ball amb violins, cant i piano. Han tocat el "Saltiró de la cardina"[,] que cap català s'ha sentit prou patriòtic per ballar-lo. En canvi un matrimoni vasc han punte<g>jat la jota mol rebé i han estat mol aplaudits. Després s'hi ha afegit més colles que tot ho han animat.//

18. Anit pasada a na Montserrat i a mi ens han passat a dormir amb un camarot de 1a. Hi estem mol rebé.

Som oït missa. Hi feia molta calor. Els ventiladors no paràban mai de donar voltes a fi de refrescar quelcom.

Mentres oïa la missa, he sentit un dels cambrers que xiulava una cosa que els músics de Palafrugell ho tocaven a Mont-ras per la festa·major. M'ha fet gràcia.

Se veuen uns volarats de peixos petits que sémblan ocellets. Hem vist un vapor de càrrega.

19. Avui ens han retrassat un·atre hora. Anit feia una calor horrorosa. He suat mol, no se podia dormir ni respirar.

20. Diumenge. Som oït missa a coverta de 1a. Som estrenat un vestit.

La sala de música és tota gurnida. Curulla de flors i penjarelles de paper. Me fa recordar // la sala de can Vidalet per la festa·major. Hi ha uns fanalets mol bonics. Diuen que promte passarem l'ecuador. A la nit hi ha hagut cine i ens han donat xampany.

Passem un camí mol bo i quiet. No obstant tots estem ensopits.

21. Dematinet[,] a missa a la capelleta del vapor. Després he fet bona coneixensa amb un matrimoni català. La senyora és germana d'en Ramón Serra i Zetrà. Aquet és un jove que estudiava d'enginyer amb el nostre Lluís (a c s). El senyor és me sembla de Manresa. La senyora coneix mol an els Llorens.

Han passat una colla dels de 1a que tócan campanetes, ferrets i panderos. Celébran la proximitat de passar la Línea.

Tot avui de cap a cap plou i estem forsa ensupits. Hem passat devant d'unes roques qu'en diuen els illots de Sant Pere i Sant Pau. No són habitats. L'"Infanta" els // ha saludat amb uns udols tristos amb la sirena. No tenen ni llums ni res que les assenyali i cap barco hi ha topat.

Amb motiu de passar la Línea ens han donat xerès (que no he provat) i xampany que he trovat mol suculent.

Fa mol de vent i el barco cabesseja. Tothom està ensupit, fins semblem unes mòmies.

22. Amb la petita Montserrat hem pujat a dalt. Hi hem trovat el 1er oficial[,] que és un seu parent[,] i ens ha fet una fotografia. Jo buscava el s[enyo]r capità del vapor per·a donar-li una carta que per a ell me va donar en Gassiot. Devant lo difícil de veure'l, he decidit donar la carta al 1er oficial peraquè li fes a mans.

Diuen que passem vora unes illes que són el penal del Brasil. No les veurem perquè en passem massa lluny.

Diuen que a la matinada ens hem creuat // amb el vapor \“Reina/ Victoria Eugènia”. Anit passada aquí s’ha fet molta festa. Els cambrers[,] disfressats[,] han fet riure a tothom. Són “La Murga”. Les senyores anaven mol ben vestides. Tot era senyal de festa. Els oficials del vapor han obsequiat a totes les senyores i senyoretes i nenes que n’han volgut, d’un capells de paper fi de coloraines mol ben fets i extravagants.

23. Ara mateix a 1a tócan un armònium que fa venir son. Una senyoreta mol animada, tota sola ha ballat un charleston mol ben ballat i que l’han aplaudida molt.

24. Tota la nit he suat com es batadors. Fa molta xafagor. A la tarde han vacunat. A mi m’han posat fora de concurs per anticuada. Un passatger m’en fa broma. Diu que m’han deixat perquè han conegut que som de la famosa quinta d’en Castelar. Sempre està de broma[,] ditxós d’ell!

La amiga Montserrat grant té el nen <més> // més grant forsa enfebrat. I tanta calor com fa! Jo hauria d’escriure i no puc dominar la mandra.

25. Santa Caterina[,] vulgarment dita favatera. S’en diu perquè escau al temps de fer faves. Avui ens han retrassat un atre hora. Els temps és plujós. Passa un barco gros vora nostre.

Som escrit an en Flor, Montserrat i Maria. Som a la tarde. Hem trovat dos vapors. Un passava mol a la vora. Era anglès.

Plou molt i tenim fort vent contrari que fa cabessejar fortament el barco. Hi ha molta gent marejada. Jo estic perfectament.

Are mateix els mariners pújan i baixen de ses cordes que no sé com no cauen tots i se tréncan la nou del coll. El barco tan com se mou, i ells s’enfílan com uns micus. Fa mol mal dia. Demà diuen que arribarem a Rio de Janeiro.

Som a la nit. Fa fret i plou. M’hen vaig a dormir. Deixo la petita Montserrat <en>//encarregada al majordom. Ella vol veure el cine. No he sopat. Fa temporal.

26. Són les sis del dematí. La tormenta ha cessat. He passat mol bona nit. Pujo a dalt i contemplo les montanyes del Brasil frondoses[,] exuberants. Són vora les vuit. Entrem a Rio de Janeiro. Se veuen unes illes que són montanyes plenes de verdor. Són a

tocar la costa. S'en veuen unes atres[,] de montanyes[,] que són fantàstiques[,] punxagudes. Al bell cim diuen que hi ha un hotel que s'hi va per mitja d'uns vagons penjats amb uns cables. Sémblan uns cistells que pàssan d'una montanya a l'atre. Del hotel en diuen El Pan de Azúcar. N'hi ha un·atre[,] de montanya per aquell indret, no tan alta pro mol més punxaguda que la primera que al bell cim hi ha un far i la imatge del Sagrat Cor. És lo que jo fa molts anys voldria veure al bell cim del Tibidabo. Tinc el pressentiment que uns o atres amb el temps ho faran! Glòria a Jesús!//

A dintre del port hi ha com un parc-jardí vert i preciós. Totes les montanyes sémblan jardins. Són plenes de xalets que ho fan tot mol atractiu. Mai havia contemplat tanta bellesa.

D'un costat a l'atre de ciutat la gent hi va amb unes golondrines que sémblan tranvies.

Avui l'aiga del port és verda.

Ha vingut una llanxeta a buscar la correspondència. Ara acàban de donar-mos l'entrada. Primer ha pujat la policia amb una llanxa particular. Després els de la sanitat i no sé què redimontri més. Sembla que siguem un vaixell de lladragots. Are donem la volta per·a entrar. Devant nostre tenim un barco mol gros que un remolcador el treu de port. Hi ha mol moviment marítim.

Sembla impossible que an el món hi hagi llocs més hermosos que al Brasil. Diuen que tant·sols és comparable amb Constantinoble. Al bell mig del mar hi ha un edifici que sembla una iglésia tota voltada de // jardins. Ara veiem un home que se passeja amb una balsa vermeia. Sec com un gaig, amb trajo de bany, i la seua balsa i rems vermeis sembla un fenomenal llagostí que corra per l'aiga.

Tot plegat és espatarran de tan bonic. Hi ha una munió de barcos que éntran i súrtan. Ara en surt un de mol gros. És alemany. Se diu "Cap Polonio". Ens salúdan i despedeixen. Hi ha mol passatge. Totes les embarcacions van amb motor per petites que siguin. Jo m'hi quedo encantada. Qui no ha vist això no ha vist res.

Vora el vapor nostre hi ha unes barquetes que venen fruita. Per sobre nostre vola un aparell. Per transportar lo que cal, hi ha uns cotxets menats per unes muletes que sémblan cabre.

Hem anat a la ciutat. Érem l'Isolina amb la seua nena[,] la petita Montserrat i jo. Tots els carrers són mol nets. Les construccions són mol modernes i capritxoses. Si haguéssim pogut recorrê tots els llocs amb un auto, encare hauríam quedat més enterades[,]// pro no ha estat possible per una pila de motius. Dones soles no convé.

El sol picava de ferm.

La parla brasileña s'entén forsa. Els rètols éran español-portuguès.

Hi hem vist molts negres. Anaven luxosament vestits. També n'hem vistos que anaven com de trevaiadors i obreres, tots ben vestits.

La seua moneda són reis. Els cóntan per mils. Cualsevol cosa val una pila de reis.

Cridaven periòdics de Buenos Aires i també an el vapor en venian.

Aquí s'ens ha acavat el valor de la moneda española.

La surtida del port[,] com que és vespre[,] no m'ha entussiasmat tan com l'entrada.

27. Diumenge 1er d'Advent.

Som oït dues misses. A la major[,] que era a cuberta de 1a[,] hi tocaven els músics. La presidia el s[enyo]r capità. Han // tocat la pregària a la Verge de Montserrat. És del mestre s[enyo]r Governa acompanyada de cant. Era traduïda al castellà. El seu autor la va compondre una vegada que se trobava embarcat i amb un temporal tan tremendo que ningú pensava contar el fet. M'hi he emocionat mol recordant n'Angeleta[,] que ho tocava al piano i ho cantava mol afinat.

Després del evangeli el celebrant ens ha fet un sermonet propi del dia. Mai havia sentit predicar l'evangeli en castellà.

A la tarde amb el capellà del barco hem tingut belles estones de conversa. Resulta que és de Biescas[,] cosí germà de la mestressa del hotel que estàvem amb en Serafí (a c s). Quina casualitat!

Des que hem sortit de Rio de Janeiro tenim un temps esplèndit. Les gabines no ens han deixat. Tanta por que ens feia el golf de Santa Caterina i el passem de lo més bé. És que portem relligioses dominiques i // la seua patrona santa Caterina ens protegeix. Èm contemplat una posta de sol espatarrant. Semblava talment que l'astre rei s'hagués enfonsat dintre del mar deixant una estel·la d'or i nugulets d'argent. Enlluernava de tan grant. No m'en savia avenir.

28. M'he llevat dematí per·a veure surtir el sol i els que fan la neteja m'ho han impedit. No és que m'hagin barrat el pas amb paraules[,] pobre gent. Jo mateixa m'he acovardit devant el perill de relliscar.

M'estic al saló de fumar[,] que sembla una cort de tanta brutícia.

Con ens crídan a menjar o veure a pic de campana, me sembla que som una colla de bous que ens van abeurar o donar llubins. Aviat s'acavarà!

Are ens han tret del saló de fumar. Hem sortit a defora[,] que hi fa una tramontana que semblem a Llufriu. És forta i freda // pro ens empeny i fem més camí.

El sol me sembla que ha sortit cap a ses Medes. Som hagut d'arredorsar-me ont hi fa bon sol i sa tramontana no hi toca. Sembla la del Ampurdà.

Som a la nit. Bressolem molt. Fan ball i darrerament cine. El cine[,] bastant dolent. El ball no n'hem vist res. Si no fos per la petita Montserrat totes les nits m'en aniria a dormir a les nou com les hermanes.

29. Des del camarot he sentit els xiulets de la sirena i el barco[,] parat completament. He pujat tota contenta, ben convensuda que havíam arrivat a Montevideo i m'he quedat tota sorpresa con m'han dit que des de les tres de la matinada que estem parats per causa de tanta boira. La sirena del vapor cada moment xiula per·a cridar l'atenció dels barcos que puguin estar vora nostre a fi d'evitar una trucassada que Déu no permeti. Estem mol vora de Montevideo // i la prudència per el perill que corrim impadeix fer camí. L'aiga ni es mou. Semblem dins el port. La sirena continua xiulant. El sol vol surtir. Lluita amb la boira i no obté d'esvargir-la.

Contemplo episodis de passatgers de 3a. Un home jove, tenia un infant adormit a la falda. Li ha gurnit un jas amb una cadira, li ha llevat les calsetes, l'ha ben abrigat i l'ha posat a dormir a la cadira. L'hi ha posat una manta com fent-li toldo per·a resguardar-lo del sol. Aixís l'ha deixat i el nen se rebentava plorant tot sol an el jas. Una velleta mol pobrement vestida va d'un lloc a l'atre donant la mà amb una guiadora. Van bruts que fan por. Se pentínan i màtan es pois. Mai·més se deuen haver cambiat la roba des que són embarcats. Pobre gent! Pórtan coves i cistells amb queviures barrejat amb utensilis domèstics, sabates, paielles, ampolles, pa etc. Tots els dematins els hi netéjan // el pis, i a la tarde sembla un dipòsit de tanta brutícia com hi tíran. Molts desperdicis els porian tirar al mar i no ho fan. No se dónan comte que poden relliscar i trencar-se la nou del coll.

Al final a popa hi van els de 3a preferent[,] que són més decents i cuidadosos i fan més goig.

Les jovenetes de 3a se llógan amb senyores de 1a i de 2a. Aixís[,] arrivant a Buenos Aires, unes i atres de moment ho tindran resolt.

Dos homes de 3a s'han baraiat i esbatussat. A la matinada diuen que ha mort un pobre jove tuberculós. Diu que té la família a Montevideo. Un dia més de vida que hagués tingut i hauria pogut morir amb els seus. Quin dol[,] pobre gent! Diuen que sent tan vora de port no el tiraran an el mar sinó que el donaran a la seua família. Al cel sia!

Són les onse i continuem parats per la boira. La sirena continua els xiulets.

Som a la tarde. La boira s'ha esbargit una mica i tornem fer camí. La mar // està ben llisa. Fa fresca humida. A dos quarts de cuatre veiem la illa de los Lobos. També veiem la illa de Flores. Plou. Hem contemplat el virolat i preciós arc de Sant Martí. A popa se veu un cel mol negre. La posta de sol[,] bonica i vetllada per un furiós núgul que de tan en tant els raigs del sol l'esparreca i se deixa veure resplandent i lluminós. El sol s'acuga amb sac[,] pluja pes cap. És senyal de pluja per demà.

Són les set del vespre. Estem mol vora de Montevideo. L'aiga del mar és revolta i bruta. Uns diuen que n'és causa la barreja d'aiga del mar amb el riu. Atres diuen que és que hi ha molta sorra i poc fons. Res hi puc dir perquè no ho entenc.

Veiem la llum d'una montanya que en diuen el Cerro. Hem parat de fer camí. Ha arrivat una llanxa que hi va el pràctic.

Han penjat una escala de corda amb un costat del barco nostre, s'hi ha enfilat // i ja l'hem tingut dins a dirigir l'entrada. La llanxa del pràctic té moltes llumenetes.

Són les vuit. No poso detalls perquè som de nit i no conec res.

El marit de l'Isolina ha vingut aquí a rebre-la. Quina alegria que han tingut!

30. Tota la nit la grua ha trevaiat. Molts passatgers han anat a passar unes hores a terra. Jo no m'he mogut.

A les cinc del dematí hem sortit.

L'aiga del riu està mol quieta. Estem vora Buenos Aires. Si no hagués estat la boira d'air hi hauríam arrivat a les vuit. Are diu que seran les tres de la tarde.

Els de 3a tíran tota mena d'obgectes a l'aiga. Lo primer que he vist caure ha estat una sabateta petitíssima. Al darrera seu, una munió de cadires, cistells, sabates, barrets, vestits, flassades etc.

Per·a no esser menos qu'ells, seguint el seu // exemple jo[,] ben inconcientment[,] també hi he tirat les uieres de mirar de lluny.

Una bestiola com una vespa grossa m'ha vingut an els uis, l'he volguda esquivar i ho he fet tan barroerament que les uieres m'han caigut i jo[,] tota amoïnada perquè no he pogut veure res de lluny al arrivar. Tothom comentava lo que se veia i jo[,] que ho

hauria volgut[,] no podia veure res. Sort que feia poc encare havia vist Quilmes i La Plata.

A les tres de la tarde <hem> hem arrivat al port. Hi havia na Gracieta amb tots els seus fills, en Manel Llorens amb la seua Maria i dos dels seus fills que els hem trovat després. Tots plegats m'han donat una bella alegria. Els he trovat tan grants que de tots solsament hauria conegut la Miria[,] que amb tot i la gran crescuda no ha cambiat físicament.

La nena Júlia també ha trovat els seus pares i germanets i la seua padrina.//

Mentres despatxàvem a l'aduana, s'ha posat a ploure. Després ho ha fet tan fort, que tots es carrers anaven plens d'aiga. Les plassetes que fórman les travessies (cuadres) semblaven l'*estany de Banyoles*. Els autos se tenian d'aturar perquè tenian aiga fins a ses branes. Jo estava de lo més espantada tement que no arrivaríam vius a casa. Tanta mar com havíam passat, i mai he tingut por de negar-me, pro a la ciutat de Buenos Aires el dia de la meua arrivada vaig tenir-ne. Mai havia vist una cosa semblant. A Barcelona con plou tant, com que no és tan planera la ciutat com aquí, resulta que l'aiga corra i no se fan acumulacions d'aiga com aquí.

Passaven es carros grossos amb tres, cuatre o més cavallassos que sémblan els antics i populars matxos d'Olot, amb el seu caminar calmós plantant ses potes fortament per l'aiga i m'hos esquitxaven que semblava una nova pluja de gotasses brutes que ens entraven an els autos. Quina arrivada més feréstega. Allà ont s'hi veie<n>m ses barreres que hi ha per els tranzeünts // travessar es carrers, jo no savia què venian a ser. Mai ho havia vist. En fi[,] que la meva mala impresió d'aquesta ciutat va ser mol forta i m'en recordaré sempre més. Per fi vàrem arrivar a casa sense cap més cosa desagradable que el meu esglai i la remuiada.

Aquí hi he trovat una mol afectuosa carta d'en Joan des de Victorica.

També hi he trovat la Maria Nadal i la Joaquina Llorens. He tingut mol goig de conèixer a les dues bones amigues. La Llorens és cosina germana d'en Joan.

Aixís ha acavat el meu llarc viatge marítim comensat el dia 11 i acavat el dia 30 de novembre. És dia curt i fret i fira a Tarruella.

El dia de la meua sortida de Barcelona cumplia 46 anys que arribava a la Habana amb un vaporet de la llavors companyia catalana nomenat "José Baró". Era petit com una nou comparat amb l'"Infanta // Isabel de Borbón"[,] amb quin acavo de venir de Barcelona. Tots dos viatges els he trovats suaus i divertits. He volgut anotar tot lo

pertanyent an aquet meu darrer viatge per el bon recort de tots els episodis. Ho escriuré tot a les meues noies que he deixat a Catalunya[,] que els hi plaurà llegir.

Desembre

1er. Som escrit an els meus cuatre fills de Catalunya.

2. Som estrenat ses uieres. Som escrit a n'en Pau, Neus, Matilde, Orfèlia i a Pineda.

Sento un esmolet. Xiula com a Barcelona.

4. Diumenge. Amb la Sara hem anat a missa amb un convent que hi ha aquí devant. No me fa 'l pes.

5. En Joan ha arrivat. L'he trovat mol millor que no'm pensava, i mol més que con era a Catalunya amb nosatros.//

6. He sortit dematinet. Som oït missa amb un·atre convent que m'agradat mol és que el de l'atre dia. Surtint plovia mol. Tot es dematí que hi ha hagut tormenta. Feia una mena de vent com la nostre tramontana.

7. He tornat a missa al convent d'air.

He tingut molta fret. Som vist molts jardins. Les flors són igual que les que tenim a Catalunya. Les herbes també. Currajoles, llabsons, calsides, etc.

8. Diada de la Puríssima. Som oït missa al mateix convent.

Avui som estat l'encarregada de fer l'arròs. Déu ni do de lo ben encertat que ha estat.

A la tarde ha vingut la família Julià. També ha vingut el matrimoni s[enyo]r Pagès amb la seua senyora. Crec que són de Masnou i resideixen a Mendoza.

A la nit amb el so del gramòfon <han> han ballat sardanes. S'han divertit mol.//

9. Hem rebut la agradosa visita de la s[enyo]ra Emília Serra i Setrà amb el seu marit.

Ens n'ha passada una cum un cove. En Lluïset i la Mima estaven cusits ben plens de pois de esquena. Quin fàstic! No tenian repòs[,] pobres criatures! I nosatros no poguer pensar d'ont havian surtit tanta brutícia. Per fi hem averiguat que éran amb un cul de saca que l'escombriaire (basurero) havia portat amb terra per·a plantar flors. Vespre de tot en Joan s'en ha anat als seus negocis.

He rebut una carta de na Maria. Són les primeres lletres que m'arríban de Catalunya.

10. Som caminat mol. Som arrivat fins a la parròquia de Flores. Som anat i tornat a peu i no m'he cansat gens.

11. Som escrit a na Maria.

També som anat al mercat d'aquí la vora. Aquí en diuen La Feria. Hi venen de tot.//

13. També avui som anat a Flores a missa. És Santa Llúcia i he volgut oir missa per el bon recort de la meua bona mare (a c s).

Tenim n'Irene amb xarrampió.

Air vaig plantar cabesses de jonquillos i lliris que vaig portar de Llufriu.

14. N'Irene segueix amb molta febre. Air el metge va venir. Té el xarrampió mol fort.

17. Tres dies sense posar cap nota. És que estic mol refredada. Contemplant una bonica posta de sol an es tarrat, vaig tenir fret, i encare que vaig baixar desseguit, pro se veu que ja havia rebut.

18. Anit aquí hi ha hagut molta festa. Han vingut una colla de gotxés. Són els catalans que fórman l'orfeó del Casal Català. Portaven una mol enflocada cistella amb penjarelles de cascavells. La nansa de la cistella era lligada amb una llassada de cin//ta de les cuatre barres. Per mitjà d'un enginy, la cistella s'abaixava del pal segons convenia. Han cantat moltes cansons de la nostre terra amb acompanyament de piano, violins i violoncel. Tots portaven barretina musca. Con han entrat al menjador per·a rosegar quelcom i remuiar la gorja, s'han descovert el cap, posant-se l'airosa barretina

com ho feien els braus i antics catalans \posada plegada a l'espatlla/. Eren més de trenta. Per cantar han entrat al saló ont hi ha el piano. Ells i nosatros a peu dret. Ells cantant i nosatros escoltant devotament a fi de no perdre cap de les seues ben trovades estrofes, algunes d'elles ben adressades a la *senyora Gracieta* i al *senyor Joan Llorens*. Uns i atres estàvem contents i animats, escoltant i aplaudint. Lo únic que hi mancava era la presència de en Joan[,] que aixís la bonica festa hauria estat més completa. Tots els cantaires demanaven per ell, trovant un gros buit no ser amb nosaltres. Han cantat "Per tu ploro"[,] que no era an el programa. Quant tot ha // estat acavat, la cistella s'ha abaixat fins an els xamosets Lluís i Mima. Hi han tirat uns quants pesos en bona paga de tan gaia festa. Un de la colla dels cantaires ha ofert una bonica toia de flors naturals a la senyora mestressa d'aquesta casa, fent vots tots per·a llurs prosperitats tan particulars com de la nostre tan oprimida i estimada Pàtria, oferint-o tot per a glòria de Catalunya.

Eren les dues de la matinada con han baixat l'escala despedint-se ben joiosos. Con han estat a·baix del carrer, saludaven de nou an els de casa[,] que eren an els balcons. Ells han pujat amb un redimontri d'autobús que semblava una galera terrestre, i un auto més petit. Ja éran a dalt de llurs cotxes que encare cantaven i saludaven a la nostre gent deixant dolsa aroma de flors, cants i rialles.

18. Som anat a missa de deu i he tingut fret. És lo que menys me convenia. Tinc por d'haver // refermat amb el refredat.

19. Un dia ple de recorts apesarats. 5 anys que vàrem perdre aquell fill meu tan estimat. Al cel sia.

Tot avui fa molta xafagor.

Air llegia que a Barcelona hi fa molta fret i que estaven a punt de quedar blancs de neu. Quin hivern més cru se'ls hi presenta con tan aviat hi fa tanta fret.

21. Som escrit a na Montserrat i an el farmacèutic s[enyo]r Suñer de Palafrugell demanant-e-li la fórmula de fer la mèdula de vaca.

22. Som escrit an es Noi (germà meu).

25. Diada Santa de Nadal.

Som oït missa a La Buena Esperanza. Volia anar a la parròquia i m'ho he deixat córrer perquè vàrem anar a dormir massa tart. Va venir l'amic Grau i Elies. Ens va portar // un bonic ram de flors que tota la casa omplia de flaire. És el millor obsequi que ens podia fer. A la tarde hem trobava tan cruixida que no m'aguantava i m'he ficat al llit. Després ha fet una tempestat tremenda. És lo que devia sentir el meu cos aparentment enmalaltit.

26. En Joan ha arrivat del cam. Sembla que tot ho anima[,] la seua arrivada.

A la tarde amb na Gracieta, n'Irene i la Mima hem sortit. Després de passejar bones estones per la ciutat contemplant l'animació de carrers i botigues, hem anat a trovar an en Joan al seu escriptori, i junts hem conversat una mica. Ell encare no estava llest per·a surtir i hem anat amb una mena de bar bastant luxós que hi tocava una orquesta. Les petites tenian gana i hi hem brenat. Després hem tornat al despatx, i hi hem trovat el d[octo]r Amequino. És un senyor mol divertit. Hem passat una tarde mol ben distribuïda. Surtint del // escriptori, hem pujat amb un auto que ens ha passejat bo i contemplant els principals edificis ben enllumenats[,] que eren doblement atractius.

Hem colocat l'àmfora que han portat de Pineda. És una bona joia, grant[,] censera i antigua. Els pescadors de Pineda degueren quedar parats al pescar semblant estre. Déu la guardi d'un patac massa fort[,] a tan memorable gerra pescada al fons del mar. S'en troven poques de tan grants!

Som escrit a na Lluïseta Rocas i he rebut carta de na Maria.

28. Tenim una gran feinada preparant roba per en Joan petit perquè pugui passar les vacances a Victorica.

31. Seguim amb la feina de cosir.

Acavo les notes del present any aquí. Vaig comensar-lo a Barcelona al carrer de Nostra S[enyo]ra del Coll. Per l'abril vaig anar-me'n a Mont-ras. Pel mes de juny // va néixer en Lluïset de na Montserrat. Aquet aconteixement, el del meu viatge com també l'haver arrendat tot lo de Llufriu an en Reimbau ecceptuant la casa, era i jardí[,] que ha quedat lliure per si algun dels germans ho necessita, són els tres actes de més trascendència que han ocorregut durant l'any que finirà aviat.

Llegim an els periòdics d'aquí, que a Europa hi fa una fret mol crua. Que hi ha temporals de neu i plujes que tot ho fan malbé.

És de nit, i fins aquí[,] que som a ple istiu[,] hi fa fret. Diuen que és provable que fins hagi glassat i tot. Mai hauria observat uns cambis tan bruscos de temperatura.

Jo[,] amb tot i el gran cambi que forsosament he trovat aquí, m'hi trovo inmillorable. Tinc bona gana i bon delit gràcies a Déu. L'hivern sí que el veig venir am<p>b por. És l'enemic pitjor i més aburrit que tinc. Com que a dintre casa hi estic bé, no trovo res estrany. Si anyoro els bocins de cor que // he deixat a Catalunya, fent voleiar el pensament traspasso mars i terres i els trovo figurant-me'ls sempre de la manera que els voldria veure. Aixís som amb els d'aquí i amb els d'allà[,] ja que no pot ser d'atre manera.

¡Alabat sia Déu!

Irene

Última nit, 31 de desembre 1927.

Nazca 982

Buenos Aires

Les notes segueixen en el VIII volum.//

Nadalenca

Unt aneu[,] Mare de Déu?[,]
unt aneu tan afligida?
Vaig a veure els meus parents
i amics que tinc a la vila.
Els hi anem a demanar
si m'hus volen acullir-mos
per aquesta santa nit
que <e>'l meu Fill ve a redimir-mos.
No hi aneu[,] Mare de Déu[,]
no hi aneu pas a la vila
que 'ls vostres parents i amics
no us daran pas acullida.
Les portes no us obriran
oh[,] dolsa Verge Maria[,]
parireu Jesús Infant
allà 'l peu d'una establia[.]

Palletes per matalàs
que sant Josep recullia[,]
vostres brassos per cuixí[,]
sant Josep per companyia.//
Entre la mula i 'l bou
escalforeta us daria
un volarat d'angelets
a mitja_nit cantarian
despertant a mols pastors
perquè us cantin a matines
Entre tots us faran foc
i un niu de flors us teixian[.]
Cantaran també els aucells
de tota la rodalia
per adormir al bon Jesús
a la felís establia.

I mentres_tant la ciutat
de Betlem se divertia
sens donar aculliment
a la Sagrada Família[,]
que 'n lo portal mol ditxós
a Jesús Infant rebia
a les dotse de la nit
amb dolsa pau i alegria//
acompanyats de pastors
i àngels que del cel venian
per adorâ<r> 'l Rei de reis
amb sant Josep i Maria.
Si Jesús tornés venir
cap redós no trovaria
per passar una santa nit
de fret, de neu i fatiga
perquè el món tant·sols està

<està> per diners i divertir-se
envejant al que té més
mirant si pot engulir-se'l
coronant al més pobret
amb flagellantes espines
que 'l Bon Jesuset recull
amb sant Josep i Maria
perquè al pobre despreciat
Jesús és qui més l'estima
la nit Santa de Nadal
a la felís establia.

Llufriu 25 desembre 1923.
Irene//

Recordant n'Irene petita
Avui mol de matinet
amb un reconic de casa
he trovat uns esclupets.
Eren teus[,] Irene maca[,]
mol i mol m'han entristit
tan de tu me recordàban
que m'ha semblat que t'he vist
saltant per tota l'entrada.
Aquell cri-crec tan rimat
per lla les cinc de la tarde
con venies a brenâ
alegrava la teua àvia.
Aquella escola de nins
de casa 'ls teus revesavis[,]
ont lluïes ton saber
rumbejant-i la medalla
per haver tingut la sort
d'arrivar fins a la H

del enrevessat cartell[,]
are és tancada.//
Els teus petits companyons
i amiguetes estimades
que tenies a Llufriu
van a un·atre aula
d'una mestra que ha vingut
d'unes montanyes
ont la neu no s'hi fon mai[.]
Sempre són blanques
i 'ls nins pórtan esclupets
salta que salta
joguinejant amb la neu
que 'ls dits enrampa.
La trovalla dels esclops
m'ha deixat mol anyorada
del aucellet fuit del niu
del Casal de la teva àvia.

Irene
Llufriu 26 desembre 1923.//

Desembre 1913

Quina colla de festes piadoses hem celebrat a la catòlica ciutat de Barcelona! Les Constantinianes tan brillantment concorregudes! Encare hi ha fe! Encare és estimada i compresa la relligió santa del Crist. Els sacerdots joves, són una creuada d'apòstols ardits i encoratjats a trevaiar per atraure's els menuts i els jovenets quin esplet pot donar fruits profitosos. Jo els estimo molt[,] als que tan de ferm trevàian la vinya que Déu els hi ha confiat! Ells són els capdavanters del exèrcit de Jesús que tan atreia a la gent humil. És un gran bé per·a desvetllar l'estat de indiferència relligiosa que tan de mal produeix a les ànimes que[,] bo i tenint un cor ple de caritat sublim, no senten ni coneixen d'a·prop les dolceses que fruïm els que tenim la sort d'haver copsat la Llum corprenedora i felís del Amor de Jesús. La seua Escola santa és un lloc que qui hi entra una vegada ja mai·més en vol surtir. És un lloc ple d'atractius ont s'hi copsa tota la gran ciència que el món no pot trasmetre perquè no la coneix. És plena de Llum, plena de caritat // i d'un consol imponderable. Ditxós mil vegades qui hi pot reposar. Ja no anyora res més, perquè allà hi trova tot lo que pot desitjar. Jesús és el nostre Mestre estimat que ens comunica una font abundosa de tresors ont l'ànima s'hi complau a tot pler.

Irene

Trafalgar, 58, 2on 2a, Barcelona

Esplai de Setmana Santa

Mare meva dels Dolors! Contemplo vostre cor ferit per espases crudels que li donen torment! Han baixat el vostre fill del afrentós patíbul ont ha mort per a nosaltres! Ell[,] que tan de bé habia fet a la humanitat, l'han sacrificat sense compació, i ha donat l'últim sospir pregant al seu Pare celestial que perdonés als butxins que el cruficicàban com també a tots els que quedàvam redimits amb la seua dolorosa Passió. És l'Anyell inmaculat, és tot un Déu que mor aburrit de tot el seu poble no tenint atre consol sinó de la seua adolorida Mare i del apòstol estimat sant Joan.

Mare estimada![,] jo vos compadeixo amb tota la meva ànima, i vos oferesc tots els torments de la meva vida atribulada demanant-vos pietat per els meus // fills que tan allunyats viuen de Vós i del vostre Fill santíssim. Ells són morts espiritualment de la

vida piadosa. Una mirada piadosa vostra por retornar-los al camí de la veritat que amb tanta pena per mi han deixat. El vostre Fill va vèncer al món i sos atractius. Els meus són vensuts per males lectures que han ofuscat els seus coneixements deixant-los equivocats i amb l'ànima enmalaltida.

Per el recort dolcíssim del més sant de tots els misteris, constituït en aquestes nits santes, jo vos demano que comuniqueu la Llum benefactora de la Fe de Jesucrist an els meus fills. Vós[,] que sou Mare[,] coneixeu més que jo el meu torment. Presenteu-lo al vostre Fill agonitzant al hort de Getsemaní i com Ell va alcansar un tan dolcíssim consol del arcàngel sant Gabriel amb la copa que li oferia en nom del seu Pare celestial, alcanseu-me també una guspireta d'aquell conhort que séntan les ànimes que viuen unides a Vós i al vostre Fill crucificat per a tots nosaltres.

Irene
Barcelona[,] 1er abril 1915
Carrer Universitat, 98, 4t 1a//

Volum VIII

1928 a 1930//

Gener 1928

1er. Anit passada ha fet forsa fret. Per aquet motiu no vaig decidir-me a pujar dalt d'es terrat com ho varen fer na Gracieta i les dues noies grants a fi de donar comiat al any que finia. Elles són joves i no córran perill d'enmalaltir-se tant fàcilment com jo. No vui fer la beneiteria com dies enrera[,] que per·a tenir el goig de contemplar una preciosa posta de sol vaig arreplegar un refredat que m'ha durat bé massa. Lo que no puc entendre[,] que a ple istiu fassi fret.

Ben dematinet amb na Gracieta hem anat a missa a Flores. En tornant feia bo de fruir l'escalforeta del sol. Fa un dia clar, fresquet i bonic. Un bon comensament d'any que comenso a la ciutat de Bons Aires. Ont l'acavaré? Déu sab si tindré aquest afany. Alabat sia per sempre!

A la tarde, en Joan, na Gracieta[,] Mima[,]// Irene i Miria han anat a ballar sardanes al Casal. Na Sara[,] en Lluïset i jo hem anat a can Nadal. Hem anat i tornat a peu. No m'he cansat gens.

5. En Joan petit ha sortit per Victorica.

6. Dematinet la gent menuda i fins la gent grant fan xibarri amb motiu dels obsequis que han rebut dels Reis *Macos*.

En Joan grant ha arrivat del camp.

Som a la tarde. Fa molta xafagor.

En Joan, na Gracieta, n'Irene i la Mima són al Casal.

He rebut carta de na Maria.

7. Som acavat de fer un pijama per en Joan grant. Cap al vespre s'en ha tornat a Victorica.

8. Som a la tarde. Al migdia ha fet una tormenta que feia por. Sort que no ha durat.//

15. Tota la setmana sense escriure. És que tenim feina a cusir i no passa res de nou.

Avui a la tarde amb en Joan i na Gracieta hem fet una passejada mol bonica. Fins al Centre, hem anat amb tranvia i sute. A la plassa de Maig hem pres un auto que ens ha portat amb un passeig nou <vor> tota vora del riu. És mol bonic i promet ser-o mol més d'aquí uns anys, quant els abres siguin crescuts.

Hem arrivat als banys. Hi havia criatures que se banyaven. No m'ha pas fet el pes[,] tot allò dels banys. És mol brut i no fa per una ciutat com Buenos Aires. El passeig i jardins de sobre, sí que m'ha agradat.

Con hem sortit d'allà (en Lluïset també hi venia) hem pres un·atre auto i hem anat amb un lloc que me sembla que en diuen Barracas o Las Barracas. És un barri que hi viuen trevaiadors del port. Tot són cases de fusta. El barri que se trova vora el port m'ha fet recordar Barceloneta de Barcelona. A continuació hem passat per un lloc que en diuen // El Riachuelo. Diu que és el lloc que hi acava un riu petit dels que se fórman per fora. Fins hi hem vist el dipòsit ont en Joan hi tenen la llana.Tot aquell cantó[,] de tan moviment i tan diferent de lo atre de la ciutat[,] ens ha plagut mol conèixer. Hi ha molta vida i moviment marítim. A les nou arribàvem a casa mol ben impresionats.

16. Avui ha fet una gropada mol forta. Ha fet un tron tan fort que semblava que ens enfonsava la casa. El llamp semblava que encenia tot el cuarto ont cusia. La Rita rentava, la Miria era al telèfon i totes ens hem esverat. Hem corregut al cuarto de na Gracieta i ella vinga rifar-se'ns. Ditxosa d'ella[,] que ha estat més valenta! Després hem sabut que el llam ha tocat amb una carniceria d'aquí mol a la vora. Semblava talment que se veia el foc del llamp.

19. Som escrit a les noies.//

29. Tinc una mandra imperdonable[,] deixar passar tants dies sense escriure. No és que passin coses que cridin poderosament l'atenció per a ser escrites, pro el diari se fa o no se fa.

Dies enrera en Lluís va ser tan llest que ell mateix va telefonar an el seu pare al escriptori. Havia demanat un autet a la seua mare. Se veu que era el seu somni daurat. Ja fa temps que el demanava i el passaven de noves, puig an els infants si se'ls hi vol complaure tot lo que demànan seria cosa de mai acavar. Una tarde va sortir amb la seua

mare. No gaire lluny de casa varen passar devant d'un aparador que hi havia juguets. El xicot va veure el seu autet predilecte i va demanar a la seua mare que li comprés. La seua mare li va prometre que li compraria al Centre i l'autet no se va comprar ni amb un lloc ni a l'atre. Bé en va veure[,] de juguets bonics pels aparadors! La seua mare després li va preguntar què li havia agradat més de tot lo que havia vist aquella tarde // i ell sense rumiar gaire li va respondre que l'autet de ca la Turca. Era el que havia vist aquí a la vora de casa. Devant tants desenganys[,] pobre nano, va parlar amb el seu pare per telèfon i li va demanar que li comprés un autet i que s'ho apuntés a la llibreta de notes peraquè no s'en descuidés. Agraït de la aixerida conferència, el seu pare al vespre va arrivar portant-li un bonic autet que donant-e-li corda corria com un desesperat. No estaba més joiós el nen que el seu pare! De bella nit, tots dos varen pujar an es terrat a fer corra la miniatura.

Aquesta nota tan llarga vagi per les falles de tants dies sense posar res.

Air vespre rebérem carta d'en Flor i de na Maria.

30. M'he llevat dematí i som anat a missa amb una iglésia que no hi havia estat mai. És al carrer d'Avellaneda i dedicada a la Candelera. Sobre la casa rectoral hi he vist un escrit que porta la data de 1888. Aixís és // que hi ha 40 anys que <es> l'edifici és comensat i lo pitjor[,] que no sembla pas que tingui cara de continuar-se. No és ni rebatuda per dintre. El campanar tampoc és acavat. Fins els fidels que hi assisteixen també tenen aspecte mol modest. M'he recordat de con a Barcelona anaba a missa al temple de la Sagrada Família[,] també a mig fer[,] i les dones que els dies de trevai anaven a la primera missa semblaven de Llufriu. La d'avui[,] d'iglésia[,] és d'apariència forsa senzilla. L'altar major i tots els atres són d'estil gòtic. Al bell cim del altar major hi ha la Verge amb el Fillet agegut an els brassos. Amb una mà sosté una mena de ciri que té una bombeta elèctrica que la encenen durant totes les misses. Mai havia vist cap imatge de la Verge representant el Misteri de la Purificació. També nosatros[,] mares, con popularment s'en diu[,] *surtim a defora* o anem a missa després d'uns dies d'haver donat a llum, al oferir a Déu el nostre infantó com a membre de la Iglésia Catòlica sostenim unes candeles o ciris[,] que és la oferta // en memòria de la que va fer la Verge[,] que segons se llegeix foren una parella de tórtores.

Som anat i tornat a peu i no m'he cansat. Pel camí feia com ho tinc per costum: contemplava jardins que són curulls de flors quines més belles. Som escrit a n'Angeleta, a na Maria i a na Mersè Padrós.

Tota la tarde en Lluís fa xibarri. Fa lladrucs com un gosset que se sent no mol lluny. El nostre Lluís lladra i el gosset se deixa enredar i li respon. Fa de tota mena de lladrucs i me pregunta quins són més bonics. Corra de cuatre grapes i descals.

31. Hem tingut la agradosa visita de la s[enyo]ra Pepa Antic. Ha vingut amb un bailet viu com sa tinya i negra com un gitano.

Llegeixo que a Barcelona hi ha vaga i que té trasses <Ll> de fer-se general. El govern ha posat un descomte an els jornals dels obrers que guànyan més de 10 pessetes diàries, i els trevaiadors protéstan // com és mol just que ho fassin.

També llegeixo que a tota la Península hi fa molta fret. És el seu temps.

Febrer

1er. Som escrit a n'Orfèlia.

Som acavat un vestit de na Gracieta. A la tarde l'ha estrenat i han sortit amb en Joan. Han tornat tots carregats de paquets. M'han obsequiat amb un tros de otoman de ceda negra per a fer-me'n un tapado. És un genre preciós. M'ha agradat mol. No tant la roba de teixits que m'han comprat per·a una bata per estar per casa. La trovo massa blanca. També m'han portat unes mitges que m'han vingut bé i uns mocadorets de butxaca que he refusat per massa bonics i petits. Me plauen més blancs i del tamany per a home. Déu els hi do forsa salut an els meus fills.

També han portat aguies i de tota mena de fils.//

Avui tot d'amagatotis diu que el s[enyo]r Macià i el s[enyo]r Gassol han entrat a Buenos Aires. Feia dies que eren a Montevideo perquè el govern argentí no'ls volia donar permís per·a entrar en territori nostre o[,] més ben dit[,] argentí. Tota vegada que han entrat, ja no s'amàgan de la policia ni de ningú. Són amb un hotel. Anit els meus valents catalanistes han anat a saludar-los al Casal Català. Sien benvinguts!

2. La Candelera. Aquí no poden pas dir com a Catalunya que si la Candelera plora el<a> fret és fora i si riu <l>el fret és viu. Riure o plorar és si plou o fa bon dia. Ho trovo una cosa rara fer tanta calor el mes de febrer. Tot avui plovisqueja i fa vent. Volia anar al ofici i el maltemps m'ho ha impedit.

Vespre de tot en Joan s'en ha anat.

Els periòdics pàrlan de l'arrivada d'en Macià.

3. 1er divendres. Som oït missa a la mateixa // iglésia de la Candelera.

Per_tot tenen les seues tradicions i encare que el poble sigui relativament modern se celébran les seues pràctiques segons les diades. Dies enrera vaig adonar-me que vora l'altar del Roser hi havia una imatge d'un bisbe mol venerat. Avui al bisbe en qüestió li féian més festa que els atres dies. Vora seu hi cremaven una pila de bombetes elèctriques. De tan en tan una colla de fidels s'ajoneiaven, i hi anava un sacerdot amb roquet i estola. A les mans hi portava una mena de [dibuix d'una creu inclinada a l'esquerra] feta amb dues candeles groixudes i mol ben brunyides i pintades de vert rosat i vermei. Ho passaba per el coll dels fidels i aquets la besaven. He preguntat de què anava i m'han dit que era una devoció a sant Blai[,] que guarda de mal de coll. M'ha agradat la devoció. A Barcelona avui me sembla que és a la parròquia dels Àngels o de Sant Pau[,] no me recorda bé quina: hi reparteixen panallets de San Blai.

A Llufriu coneixem a sant Llop contra el // mal de coll.

Els periòdics d'aquí pàrlan llargament de l'arrivada del s[enyo]r Macià, i de la vaga de Barcelona. Els pobres obrers se queixen i tenen tota la raó.

4. Rebem carta de les noies des de Pirovano, del seu pare i no sé de qui més.

Hi ha noves de l'estada aquí del s[enyo]r Macià i de la vaga barcelonina[,] que segueix enmaranyada. Fins s'hi havian barrejat les dones i les han fetes retirar.

5. Som anat a missa a Flores.

La casa que dies enrera vaig veure comensar d'enderrocar poca cosa hi queda en peu. Tot aquell jardí i suntuós palau són un munt de runes. És al carrer de Bacacay cantonada a Bolivia.

Avui a dinar hem tingut dues cosines d'en Joan. Fa molta calor.// Són les deu de la nit. Na Gracieta amb la Sara i el nen són al Casal Català[,] que hi fan una bonica vetllada dedicada al venerat s[enyo]r Macià.

6. M'he taiat un vestidet per·a portar sota del abric con fa tanta calor. És d'un manto de etamine.

Els periòdics vénen plens de comentaris bonics de la festa d'anit passada al Casal. El nen diu que no va tenir gens de son.

7. Som escrit a les noies Monserrat i Maria.

Anit se sentian trets. Han dit que ho fan com per·a cridar la gent del barri per·a reunir-se a fi de tractar quelcom referent a política. Els periòdics van plens de resultats de les votacions. Hi ha molta maror.

8. Avui a la nit el s[enyo]r Macià devia donar una conferència. Per lla les vuit del vespre, sis agents del govern argentí[,] obeint ordres[,] han detingut al nostre venerable s[enyo]r // Macià. S'han valgut d'un engany, pro no n'hi havia necessitat, perquè amb engany o sense devant la despòtica forsa, l'icnocent hauria estat obligat a deixar-se aconduir al lloc que no s'el mereixia. Per causa de lo ocorregut a casa hi ha hagut un bat_i_bull no·pas petit. Na Gracieta ha estat cridada al telèfon per el s[enyo]r Buixader (actual president del Casal Català) notificant-e-li que feia pocs moments que el s[enyo]r Macià havia estat detingut i que ho fes sapiguer an en Nadal. La nova[,] com és de suposar, per més que gairebé ja hi contàvem ens ha sorprès i desseguit na Gracieta s'en ha anat a can Nadal. Nosatros hem estat esperant-la fins a dos quarts de dotse o més. Per fi ha arrivat ben acompanyada amb la Maria Nadal, el seu nen grant i la seua germana Glòria. Fet i fet éran dos quarts d'una con hem anat a dormir.

Ho escric avui dia 8, pro tot això va passar air dia 7. Avui els diaris en vénen plens.// Pórtan tots els detalls del fet i plens de censures per la manera tan injusta com ho varen fer puig diu que no hi ha cap llei que obligui a lo que varen fer per atormentar i allunyar la pobre víctima. Diu que el portaven com qui diu de tribunal en tribunal com un ajusticiat i per fi varen obligar-lo a embarcar-se de nou i que s'en entornés a Montevideo. Tota la colla de faritzeus se va anar posant d'acord obligant-lo a surtir d'aquí. Ell, diu que ple d'agraïment des del vapor va donar un fervorós crit de "visca el poble argentí!" que fou sorollosament aplaudit pel mateix públic que expontàniament s'havia reunit allà honorant i acompanyant el venerat esclau de la nostre Pàtria. Que Déu li comuniqui fe i serenitat per·a soportar aquesta icnominiosa afrenta és lo que més l'hi desitgem tots.

Tot avui no sé treure'm del pensament lo que ha passat i me faig jo mateixa comentaris de l'estat anímic del s[enyo]r Macià.

Anit na Gracieta i la Sara pujabatent // han anat al Casal. Amb tot i lo que ha passat, s'ha fet la conferència que s'havia promès encare que amb conferenciants improvisats. Diu que s'ha rebut un radiograma del s[enyo]r Macià animant-los a que se reuneixin igual com si ell els presidís. Aixís ho han fet.

La Sara ha estrenat un vestidet mol xiroi.

A la bogeria, un pobre boig ha mort amb un metge jove, valent-se d'un mànec de cuiera que amb paciència havia convertit amb eina de tai.

9. Els periòdics contínuan comentant els fets referent an el s[enyo]r Macià.

Aquesta tarde an en Lluís li ha caigut un·atre denteta que ha posat sota l'armari del meu dormitori perquè una rateta s l'emportés i li deixi a cambi una moneda de plata. Santa icnocència! Les ratetes volen les dents per·a fer-se'n casetes. Quins palaus més esquisits!

Han vingut les germanes Joaquina i Victorina // Llorens. S'han quedat a dormir.

Hem rebut carta d'en Joan petit amb unes lletres del s[enyo]r Macià remerciant-li un telegrama de benvinguda que en Joan li va adressar al Casal des de Victorica.

10. Fa fresqueta. Are mateix en Lluïset corra pel pis de lo més content perquè an el lloc que hi va deixar la denteta hi ha trovat 10 centaus. Diu que una rateta (pro una sola) hi ha anat poc a poquet i s'en ha endut la dent deixant-i la plata. Diu que per cada dent que troven hi déixan 10 centaus o més. Segons la bossa ratera.

22. De nou he deixat passar una pila de dies sense escriure res aquí. He tingut molta feina amb l'abric. Dilluns passat el vaig estrenar i m'hi trovo vestida mol decentment.

Dies enrera vaig rèbrer una llarga carta de na Montserrat amb una pila de fotografies dels nens. Vaig quedar mol ben // impressionada. Avui els hi som escrit.

Ans-d'air vaig rèbrer carta del farmacèutic s[enyo]r Suñer de Palafrugell. M'hi inclou la fórmula de mèdula de vaca que li vaig demanar peraquè aquí també me tregui la tos.

Diumenge proppassat vàrem anar a dinar a casa dels bons amics Nadal. Hi vàrem estar fins a entrada de fosc. Són tan bona gent que un mai se sent cansat de les seues converses. En Lluïset se va divertir mol amb els xamosos nens Nadalets.

A la nit na Gracieta amb la Sara varen anar al corso a Viladevoto. La Sara anava vestida de Manola. L'hi estaba mol bé. Anava tota carregada de clavells. Portava tot ple de ninots de celuloide vestits de bailarinas que els camviaben amb els joves. Diu que an el corso la joventut tenen el privilegi de donar-se el tractament de *tu* (o més ben dit[,] de *vós* barrejat amb *tu* com ho saven fer ells). M'ha costat d'entendre-u.//

A la tarde[,] seguint la costum[,] que hi ha aquí uns xicots li varen tirar aiga que li varen deixar tot el cos moll com un pop. Trovo que és una costum mol tonta. En Lluïset[,] amb <un> un globet de vidre ple d'aiga que ja els venen expressament[,] ha muiat les noies de baix. N'ha cridada una per vidrieres del pati, i mentres li preguntava «*como le va el carnaval*» li ha engegat l'aiga. Elles vinga riure perquè en Lluís les havia enganyades. Sort que som a l'istiu!

Anit passada han sortit tots. Jo m'he quedat amb la Joaquina i la Rita.

Per lla dos quarts d'una han arrivat mol contents. Han portat un ram de flors i la Sara[,] una pipa que l'hi han donada a cambi de no sé què.

Tots aquets dies tan esvalotats som anat a missa i a combregar en nom de Déu.

Avui també i al mateix temps a la imposició del polset de cendra beneïda. Abaixem el front i rebem-la devotament.//

Hem rebut carta de la Miria des de l'Estancia. Estava tota animada i plena de joia esplicant les maneres que tenen de divertir-se. Elles sí que han passat unes vacanses ben boniques! Ditxosa joventut tan ben aprofitada. També en vàrem rèbrer de en Joan. Cuatre mots com sempre i no·pas gaire animats.

Ja fa dies que som acavat de llegir un llibre titulat "El Sinaí. Viadge per la Aràbia Petrea, cercant les petjades de Israel". L'autor és B. Hubach, S.O.B. de Montserrat. M'ha entussiasmat molt.

Are llegeixo "Maria Antonieta íntima. Obra escrita per Juan B. Enseñat C. de la Academia de la Historia". En coneixia quelcom pro no·pas tan detallat. Pobre reina[,] tan jove i dissortada. Més hauria valgut ser pobre.

23. A la tarda amb na Gracieta i en Lluïset hem anat al centre. Avui hi hem anat // amb autobús fins al final. M'he donat més comte de lo lluny que vivim. Mai·més acabàvem d'arrivar bo i travessant i seguint una bella pila de carrers. Essent a ciutat hem pujat amb un auto llarguíssim que en diuen bañaderes. És descubert i té molts bancs travessers i cada un d'ells té una porteta per a colocar-se. Hi queben 50 passatgers. Fa camins que dúran un hora recorreguent uns tragectes preciosos. Primer hem anat del costat del riu. Hem donat una volta per l'avinguda Costanera contemplant el moviment del port. La bañadera anava poc a poc a fi que poguéssim esplaiar la vista. Després ha agafat l'arrencada fins als jardins de Palermo. No hem baixat puig des de l'auto podíam contemplar tantes maravelles com hi ha. És una delícia veure aquells boscos i jardins amb tanta variació d'abres i de chalets. Avui no hi havia gairebé ningú

que hi passegés. Els dies festius diu que hi ha molta concurrència. He // passat una tarde mol distreta.

Arrivant novament a la ciutat m'he sentit tota desorientada. Semblava que ses cames me s'ajocaven. És que tot el rebombori ciutadà me queia a sobre. Sémblan una munió de mals esperits que una forsa oculta els empeny. Mol me plau viure a ciutat a fi d'aprofitar-me de les comoditats que hi ha i de la independència que s'hi té; pro viure quieta dins de casa o surtir a caminar amb llocs que no hi hagi aldarulls.

24. Avui hem tingut la visita d'una família que fa pocs dies han arrivat de Barcelona. Ens han portat recorts d'en Flor, Cèlia i fills i de na Carme. Aquesta envia un cuadro per·a calendari tot fet de suro. És mol maco. Hi ha sant Jordi i l'escut de Catalunya. També envia un àlbum de vistes de Montserrat, i un brotet de boix autèntic de les montanyes de la Verge bruna. Tot plegat és interessant. Déu l'ajudi[,] pobre Carme!//

26. Avui aquí és l'últim dia de Carnaval. Anit passada hi ha hagut corso. Tota la tarde pàssan autos i disfresses. Cap al tart i tota la vesprada, fins ben entrada la nit, per aquet carrer hi ha hagut molta broma d'autos gurnits i disfresses de tots estaments. De casa no ha sortit ningú.

He contestat una carta al s[enyo]r Suñer de Palafrugell agraint-li l'atenció que ha tingut d'enviar-me la recepta de la mèdula de vaca.

27. "La Prensa" d'avui porta la mort d'en Vásquez Mella (a c s). Era fervorós devot d'en d[on] Carlos de Borbó. També diu que air a Barcelona hi va fer un gran temporal de vent i aiga i que el mar estava mol brau. Fins se temia per les embarcacions que hi havia. Havia de ser imposant veure'l tan fer!

Quines colles que deurian anar al *rompeoles* a contemplar tanta fúria! Ho he vist infinitat de vegades. És una cosa fantàstica veure el tràngul de fenomen<t>als // montanyes d'aiga bruta i escumejanta rebatent-se unes amb atres com feres surtides del mar. Diu que no se sab que hagi pres mal ningú.

Hem rebut carta de les noies des de Pirovano. Que rebé va que n'Irene vagi aumentant kilos.

Som escrit al pare Hubac de Montserrat.

Mars

1er. La Sarola amb la seua mare han tornat del centre mol contentes. La primera amb la famosa guitarra sota el bras. Veurem si en surt una eccelent guitarrista.

2. Han vingut la s[enyo]ra Nadal i s[enyo]ra Seras, amb els seus xamosos fillets.

Avui s'ha inaugurat el correu aeri des·de Fransa aquí. Un avió ha sortit d'aquí cap a Fransa, i l'atre de Tolosa cap aquí. Déu els hi do sort! Diuen que faran el tragecte amb vuit dies.//

3. En Joan (fill) ha arrivat de Victorica molt content de les seues acavades vacanses.

La Sara ha comensat d'anar al conservatori per apendre la guitarra. Porta es cabeis a lo Valentino.

Llegeixo que a Catalunya hi fan uns grants temporals. Diuen que el pont de Tordera s'ha enderrocat per tantes plujes. Tants anys que feia que no plovia! Els pagesos estaran contents.

4. Escric a les meues noies de Catalunya.

Avui ha fet una tempestat de trons[,] llamps i pluja que esparberava. Arremolinava terra i papers enlaire que no se veia res. Després ha fet una posta de sol de lo més bonic que jo hagués vist mai. Lo mal[,] que ploïnejava i no m'hi he pogut estar. Gairebé valia la pena de deixar-se muiar per·a contemplar una cosa tan bonica.

5. Han arrivat un plec de publicitats. Jo estava tan trista, perquè feia dies que // no rebia cartes de na Maria. A fi de distreure'm, som accedit d'anar al cine amb na Sara i la Rita. M'hi he distret quelcom encare que de tan en tant el dolor de l'anyoransa de noves m'atormentava.

He contemplat una cinta ont s'ha vist un grant sacrifici de una mare viuda.

Arrivant aquí, m'havia posat a fuiejar publicitats i el carter m'ha portat la tan desitjada carta que feia més d'un mes esperava. M'escriuen des de Llufriu[,] ont diuen que hi han anat a passar una temporada. Temps feia que ho desitjaven.

Avui en Lluïsó ens n'ha feta una com un cove. Cada dia se torna més entramaliat. Volia fer petar una paperina[,] que hi té una gran ilusió amb les paperines. La Rita no ho ha volgut perquè <ho> la necessitava. Després no sé què s'ha tingut amb la Sara i ell

s'ha enfadat mol. S'ha enfadat tant, que s'ha tancat a la cuina amb pany i clau. Tenia // la clau a les mans i no volia obrir ni a la seua mare. Per·a ell tots teníam culpa amb que no hagués pogut fer petar la paperina. Deia cridant dins de la cuina ben *parapetat* que estava més enfadat que un cavall i que ho estava com un lleó. Era hora de posar el dinar a taula, i ell amb la clau a la mà fent cara a tots i sermonant que no donguessin dinar a la Rita ni a la Sara perquè éran tan dolentes. Tan ha durat que a la fi han hagut de cridar al seu pare que li fes obrir a la forsa. El seu pare li ha manat que obrís i ja ho crec que ho ha fet. El seu pare li feia cara sèria bo i no poguent-se aguantar el riure.

6. En Lluïset està tot amoïnat perquè ha d'anar a l'escola. Busca totes les raons per·a escapar-se'n. Hi posa cara tota tristoia perquè diu que té por de trovar una senyoreta de mal gènit. Diu que tan li fa saber lletra com no, que lo principal és no // tenir d'anar a l'escola. Diu que encare que tingués de fer de *basurero* ho preferiria. Me feia gràcia i compassió con el veia tan pensatiu[,] pobre nano!

7. Per fi en Lluïset ha guanyat el plet. Perquè no hi ha lloc disponible per·a ell a l'escola no hi anirà. Jo li he preguntat què l'hin semblava i ell m'ha contestat[:] «¿Què més volia jo?» El mol pillet n'està de lo més content. Aixís pot jugar i cantar tot el dia.

9. Les noies han arrivat de Pirovano mol contentes. Totes tres vénen millorades. Ja de nou a casa hi ha crits, cants, música i moviment que dóna goig. La jovenalla tot ho aníman. Sense la colla estàvem tots ensupits.

He llegit "Marcos Villarí" de Bartolomé Soler. El llibre és mol tràgic. Els fets pàssan a Palau Solitar. És un poblet que se trova passant amb el tren des de Mollet // del Vallès a Caldes de Montbuy.

També som llegit "Espigues en flor" de na Maria Antònia Salvà de Mallorca. L'he trovat qu'és una veritable joia literària. Déu li do llarga vida per·a seguir tan preciosa tasca.

10. En Joan (pare) ha arrivat de Trenque Lauquen. La Fanny ha vingut a dinar.

Han portat una caixa de reïms i una llauna de mel. Fa més d'un mes que ho esperàvem.

11. Diumenge. A la tarde amb na Gracieta i la mainada hem anat al cine. Han fet una cinta de moros i francesos. Ha estat mol tràgica.

12. Som escrit carta a na Maria, i postals a na Celieta, nena de can Fina[,] i an en Francisquet Aymerich.

Han vingut na Montserrat Julià amb la seua mare i un germanet. Tenen el més // grant forsa delicat. Déu els ajudi!

Som al dia 25.

Tants dies sense escriure. És que no ve bé. Fa una pila de dies que tenim amb nosatros els caps de brot de la desitjada independència de Catalunya. Ells dispósan de tots els utensilis d'escriure, i la mainada han de fer els seus deures escolars. Tot plegat fa que no hi hagi manera de continuar les notes.

El dia 15 vaig llegir que varen inaugurar el tren des de Girona a Bañoles.

El dia 20 vaig rèbrer carta de n'Angeleta, d'en Francisquet Aymerich, d'en Pau i d'una de les noies Gassiot.

Avui és el sant de na Gracieta.

Llegeixo un llibre titulat "L'àvia". Els fets pàssan a Txecoeslàvia. Hi trovo moltes coses semblants a les nostres.

26. Som a la nit. Acavo de rèbrer carta de // na Maria. Se veu que està mol contenta. Feia dies que no n'havia rebuda.

A casa en aquet moment hi ha una colla de catalans que han vingut a cumplimentar els nostres hostes.

29. En Joan ha arrivat de viatge. Se veu que el camp li prova molt. M'ha donat molta alegria veure'l tan bé de salut. Sembla mentida lo bé que s'hi posa sempre a fora.

30. Avui érem catorse de colla. Som estat l'encarregada de fer l'arròs per·a tots. M'ha sortit de lo més bo. I això que per a tants és més difícil.

Els menuts sempre tenen la dèria de fer dibuixos. Hi tenen trassa. Are sento que els hi fan broma proposant-els-i fer una exposició de cuadros. Mol rebé! El festiu Gassol s'hi diverteix mol amb els nens. Hi té molta gràcia. Sembla que se torna petit com ells pro qu'és el més llest.//

Abril

1er. Diada de Rams. Som oït missa a les relligioses d'aquí devant. No hi he vist ni un brot de llor ni palma. Tot eren manyocs de branquillons d'alibera. Aquí no hi ha la nostra bonica costum catalana de que els nens i nenes portin rams i palmes a beneir. Trovo que aquí la benedicció de rams és una festa mol tristoia.

He rebut carta de na Maria i de n'Orfèlia. La primera no sab com ponderar la gran joia que sent a casa a Llufriu. Diu que tot és tan bonic i que fa olor de primavera. Que els abres dels voltants de casa són tan frondosos i que s'hi passa la vida encantada. Millor aixís[:] la casa no estarà tan soliua.

2. Vespre de tot els dos Joans[,] na Gracieta i la Miria han assistit al casament de la Ebelia Barreiro. Ja era ben *assahonada*. Diu que hi havia molts comvidats.//

3. Tinc una feinada a cusir la roba d'en Joan (pare). Li faig calsotets blancs.

4. Acavo unes cartes de les noies Alibés i de na Maria. Els hi incloc dibuixos d'en Lluïset.

5. Som anat al ofici a Sant Josep de Flores. Ha estat mol solemne. Hi havia dotse escolans. Cuatre de petites amb sotana, esclavina i solideo vermeis. La esclavina té una mena de caputxa que els hi cau del clatell a l'esquena. Portaven uns roquets tots de punta. Cuatre escolanets més, abitllats com els anteriors pro de color blau·cel. Dos més de més grants amb sotanes vermeies i un riquíssim roquet tot de punta blanca. Atres dos més com aquets pro de color blau·cel. Aquets cuatre no portaven solideo ni caputxeta. Eren els que se cuidaven de mantenir caliu an els incencers. Tres capellans i un·atre que feia de mestre de cerimònies. Al bell mitg del presbiteri // havian improvitzat una taula-altar per a celebrar la missa. Darrera hi havia una monumental cortina negra amb una gran creu vermeia al mig. Con la missa ha estat acavada, per mitjà d'unes cordes posades amb unes corrioles han fet baixar la curtina i ha aparegut el monument[,] mol bonic i ben arreglat. Tot ben blanc, amb una escaleta al mig que arriva fins dalt de tot. Tot plegat m'ha agradat mol. Els homes que portaven el tàlem, tots portaven una esclavina morada voltada de un galó <neurat> daurat.

Se veu que són mol devots an aquet país. Tenian raó aquells que cantaven (molts anys enrera): «*Buenos Aires gran país / mucha fe para rezar* etc.»

A la tarde amb en Lluís hem anat a veure els monuments de La Buena Esperanza, el del convent de la Sagrada Família i el de les religioses Salesses. Tots veig que són per l'istil dels Catalunya.//

6. Som anat al ofici a La Buena Esperanza.

Ha tronat i plogut molt. Con he sortit ja no plovia pro per tots es carrers hi havia molta d'aiga que no deixava pujar a les aceres. Som caminat fins darrera l'hospital de Sant Eduardo. Per sort allà hi he trovat una fusta que feia de palanca. Hi he passat amb no pas gaire confiansa perquè no era pas mol forta que en diguem.

A la tarde som tornat a la mateixa iglésia. Hi han practicat la devoció del viacrucis. Han vingut la família s[enyo]rs Rabassa. Viuen a La Plata. Són mol fervents catalanistes. Eren el matrimoni amb dues filles i un nen. Han vingut per·a veure al s[enyo]r Macià.

7. A la tarde he surtit una estona amb les petites.

A la vetlla ha vingut l'amic Grau i Elies a fer-mos saber que se casa dissapte vinent.

12. Pàssan uns dies esplèndits. Hem anat <e>al // port a esperar el fill grant d'en Manuel. Retorna del seu llarc viatge per Europa. Érem més de curanta a rebre'l i més de seixanta con tots plegats hem estat reunits a casa de la seua tia Joana. Gràcies a Déu ha arrivat ple de salut i contentíssim dels seus afers i passejades.

13. Avui hem anat a visitar la família Julià. És ben al revés de la medalla de tot lo d'air. En Julià són una família pobre i ben poc sortada amb tots els seus camins. Què hi farem! Uns hi troven espines i atres[,] clavells! La pobreta Montserrat Julià enllitada amb la cama trencada, pro amb aquella serena resicnació i confiansa amb que dintre poc tot haurà passat. Alabat sia Déu! Si envia dolors van unides amb la pau santa que deuria de tenir tota ànima cristiana.

15. He rebut carta de les noies. Totes contentes.// Som escrit a na Matilde i a la Sara de Pineda.

16. Avui és el cumplianys de na Gracieta. Ja li he dit que l'hin desitjo més de curanta-cinc \més/, o sigui[,] atretants dels que cumpleix avui.

17. Som oït missa a la parròquia de Flores. Hi havia uns funerals mol solemnes. Que n'hi ha[,] de temps[,] que no havia sentit uns cants i música funeraris que m'atreguessin tan com lo d'avui!

Hi ha dos dies que a la tenda de baix d'aquesta casa hi ha remate judicial.

22. Diumenge.

Som a la vetlla. Tot avui plou. Ja tot air denotava que teníam el temps a la boja. Feia una calor sofocant com al bell pic de l'istiu. Jo estava refredada i no podia anar massa a la fresca, i la roba me feia una calor fenomenals. Anit passada he suat més que un carreter. Fins els diaris avui pàrlan // de la gran calor d'air i d'anit.

Na Gracieta amb la Miria, una colla de catalanistes i els s[enyo]rs Macià i Gassol, han anat a la ciutat de La Plata. Que poc s'hauran pogut lluir amb tanta pluja.

Hi ha dos dies que els nostres hostes tenen la llivertat de recórrer la nació per lla ont vulguin. Are resideixen al hotel. Sobretot en Gassol, a casa hi estava mol bé i era mol bon companyó. El s[enyo]r Macià també[,] pro amb mi no va simpatitzar tan com en Gassol.

Are estic amb ànsia per la gent de casa[,] que són fora i encare llampa i trona mol. Déu vulgui que no s'hagin trovat amb cap perill.

He llegit els tres volums d'un llibre titulat "Els promesos" de A[lessandro] Manzoni i traduïda per na Antònia Salbà de Mallorca. Els fets pàssan a Milan<s>. "Discursos de m[ossè]n Cinto". Are llegeixo un llibre d'en Pla, "Història de Manolo"[,] contada per·a ell mateix.//

Are surt en Joan (fill). S'en va al Casal a veure què se sab de la seua mare, de la Miria i demés excursionistes.

23. Sant Jordi gloriós patró de Catalunya.

En Joan (pare) ha arrivat del camp mol content. Té mol bon aspecte.

Hem tingut a dinar el s[enyo]rs Macià, Gassol, i en Juancito Llorens. La jovenalla sempre està contenta.

Som escrit a na Montserrat i acavat un vestidet d'en Lluís. Era d'un de les noies.

24. La família Palau ens telefónan que han rebut telegrama d'en Flor amb la bona nova del naixement d'un·atre nena que se diu Maria. Déu la fassi ben grant i bona minyona.

25. Amb en Joan (fill) i la Sara, hem anat a veure la película "Napoleón". M'ha agradat[,] pro no tan com jo me creia.//

Quant hem surtit per anar a buscar n'Irene al conservatori, tot aquell moviment ciutadà m'ha aturdit. Tot me semblava una bogeria. La gent s'enfila pel mig dels autos que sémblan corrues de formigues. Ni sé com en súrtan vius. Estic millor quieteta an aquet barri i encare m'hi sobra moviment.

26. Avui he fet l'ardidesa de parlar per telèfon. La bona amiga Isolina[,] que tan jo anyoraba i que ja no pensava veure més[,] m'ha telefonat des de casasseua. Resulta que viuen vora de casa. M'ha dit que aquet vespre el seu marit i un seu cunyat vindran a visitar-mos. Jo no m'en savia avenir d'haver-la retrovada. El seu cunyat s'en entorna a Barcelona.

29. Diumenge. El fet ocorregut avui serà recordat sempre més.

Per lla les dotse han operat la Miria de l'apendicitis. Tots estàvem tristos devant d'//aquesta contrarietat. Tot es dematí ha estat en moviment de practicants i metges i una enfermera i trastos i de tota mena de utensilis que se necessitaven per·a la operació. Hem passat unes hores angunioses fins que el d[octo]r Carlos Rosasco (qu'és el que l'ha operada) ens ha dit que ja la operació era feta, felisment sense cap contrarietat. Alabat sia Déu! Encare que queda molta cosa a resoldre durant la convalescència, lo més important ja està passat. Are necessita molta quietut. Hi ha una enfermera que la cuida nit i dia. Encare tots n'estem aturdits[,] pobre Miria!

Jo es dematí som oït missa i som anat a combregar a Flores i tots els meus precs han estat per el bon resultat de l'operació de la Miria.

30. La Miria ha passat la nit bastant agitada degut a la primera ingecció que varen tenir de donar-li a fi de calmar-li els nervis. No pot pendre res ni per menjar ni veure.

Aixís ho va manar el d[octo]r. A la tarde està // millor pro bastant abatuda.

He rebut cartes de na Montserrat, de na Maria i de na Caterina Rocas.

Aixís acavem el bonic mes d'abril[,] que a mi me sembña que som al acavament de octubre. Tots els jardins estan plens de crissantems.

Na Maria me diu que els lilàs de casa coménsan a florir i que les frondoses margarides són florides com una nevada.

Des d'air que tenim els nois a Temperley i les nens a can Manuel. La Sara s'ha quedat per ha fer-mos companyia i ajudar a lo que convingui. En Joan (fill) també va venint. Tot air i a la nit i tot avui hi ha la Fanny.

Maig

1er. Avui aquí sembla festa popular.

La Miria va seguint bé. Han vingut la mar de visites amigues i parentes.

Vespre de tot rebo carta de na Maria des de // Barcelona. Se veu que estan mol contents i plens d'esperansa per l'avenir. Que Déu els hi deixi veure coronades del èxit més falaguer. Moltes vegades l'han vist desennuvolat[,] el seu cel; pro no ha lluït el seu venturós arc de S[ant] Martí!

2. Fa un dia gris i plujós. A la tarde ha plogut forsa i suau sense trons ni llamps.

Ha vingut la Maria d'en Manuel Llorens.

La Miria segueix mol rebé. El d[octo]r li ha tret les puntades i ha dit que pot menjar lo que li vingui de grat.

Som escrit a les noies i an els nens d'en Flor felicitant-los per la germaneta que Sant Jordi els hi ha portat.

Són dos quarts d'onse de la nit. Na Gracieta amb en Joan (pare) són al Casal Català. Els atres dórman i jo també m'en hi vaig en nom de Déu.

14. Tants dies sense escriure an aquesta llibreta // per·a mi tan estimada. És que tot segueix normalment sense cambis i no val la pena de esplicar lo que no va ni ve.

La Miria s'ha anat llevant. Hi ha vuit dies que no tenim l'enfermera. Els parents i amics van venint a visitar la nostre estimada malalta. Alguns[,] mol amables[,] l'obsequian amb bonics rams de flors. Els bons amics s[enyo]rs Macià i Gassol, moments ans d'anar-se'n a Rosari varen venir i varen portar-li un ram de clavells com a bon recort.

Dies enrera vaig conèixer l'Antic. Sembla una pilota de tan gras i curt. No té pas aire de fer molts anys. S'adorm tot sovint.

17. L'Ascenció gloriosa de Jesús.

Avui "La Prensa" porta el fallo de la qüestió Macià-Gassol. Sortosament ells han guanyat el plet i són completament lliures. Tan que els hi ha costat! Ja era hora que // recullissin els llorers que amb tanta constància <han> han discutit i defensat. Are són a Córdoba a fer propaganda. Déu els hi do salut.

Un d'aquets dies a Barcelona han representat el drama "La Dolorosa" d'en Ventura Gassol. Si la "Publi" en fa alguna ressenya ja ho llegirem.

Els aviadors italians vólan amb sort cap al Polo Nort. Ho segueixo amb goig. Tants anys que fa que els ha segueixo[,] an els exploradors que van al Polo! Veurem si troven atres coses que no siguin palaus de gel. Déu els hi do sort! Tants que n'hi han anat i hi han trovat la mort més afrentosa!

Som visitat l'Isolina trovant-els mol contents de veure'ns.

19. Estic una mica refredada.

Air vàrem tenir el goig de conèixer al s[enyo]r Torres[,] marit de la Maria Baldó. Ha vingut a posar-se d'acort per a la pròxima visita que pensen fer aquí els futbolistes del Barcelona. Quina batalla que tindran!//

Llegeixo "Els sants de Catalunya" de m[ossè]n Llorens Riber. Are som al volum III i trovo que Carlemany amb prous feines savia llegir i escriure pro que ho va pendre amb molta fúria, buscant totes les maneres d'instruir-se. Fins i tot diu que a sota del cuixí hi tenia unes fulles a fi d'exercitar-se a totes hores. Tot lo que hi llegeixo és mol interessant.

Vespre de tot s'ha rebut una carta de na Montserrat i un atre d'en Flor. La primera ve tota plena de noves tristes per la persistent malaltia del petit Lluïset. Tan grassonet i maco que el vaig deixar!

En Flor ens comunica el felís aconteixement de la vinguda al món de un·atre filleta seua. Que Déu la fassi ben grant i bona minyona per alegria de tots els que la estíman.

20. Encare estic refredada, i com que el dia està plujós no som anat a missa. He rebut una bonica i animada carta de na Maria.//

En Lluïset avui no s'ha llevat perquè té tos i està refredat.

Som escrit a na Montserrat.

Avui el metge s'ha despedit i la Miria s'en ha anat a Temperley. Han vingut tota una invasió de cosins i cosines amb la bona tia Fanny[,] que s'ens ha endut la Miria.

22. Avui al consulat italià ha esclatat una bomba. Diuen que hi ha sis morts i molts ferits.

23. Rebo carta de na Maria.

Segons notes telegràfiques italianes d'avui, a les dotse vi[n]t-i-un minuts de la nit el general Nobile amb el seu dirigible "Itàlia" ha deixat caure la bandera <pontifícia> tricolor i la creu que li va donar el Papa, iniciant tot seguit el retorn del Polo. És el pas més important que s'ha donat an aquells enderrocs de gel.

25. A la matinada m'han despertat (o aixís m'ho // sembla) canonades que devian ser tocs o senyals de glòria nacional d'aniversari de la seua conquerida llibertat.

M'he sentit adolorida de la cintura com me passa de lluny a lluny. Are me feia temps que en reposaba. Veurem si me passarà.

Anit passada, els Joans, na Gracieta amb la Mima i n'Irene han anat a veure les enllumenacions ciutadanes. Les petites no fa gaire que han arrivat de cantar l'himne argentí a l'escola.

Han arrivat el s[enyo]rs Macià i Gassol.

26. M'he posat un pagat pel reuma.

Ha vingut l'Isolina amb la seua nena. S'han conegut amb na Gracieta.

Vespre de tot en Joan s'hen ha anat a Victorica.

27. Cincugesma.

Fa un dia mol lleig. Es dematí ha fet molta tempestat i ha plogut molt.

He llegit que no se sab res del dirigible "Italia". Tan rebé que anava explorant lo inconegut i are hi ha una grant preocupació mol grant perquè no s'en té cap nova.

Som escrit a n'Horfèlia.

29. Air varen venir els s[enyo]rs Ugalde. Varen despedir-se puig s'en van a Europa.

Res se sab del "Italia". Quina pena si s'han perdut!

Air vàrem rèbrer cartes de la Francisqueta.

Avui escric a na Montserrat perquè és el seu cum[p]lianys. En cumpleix 30.

Na Gracieta fa un vestit vermei per la Sara. Resulta mol elegant.

30. Rebo carta de na Lluïseta Rocas. Segons s'esplica sembla que tot els hi va bé. Me diu que han comprat una botiga mol acreditada de merceria i genres de punt a la rambla de Catalunya. La conec[,] la tal merceria. No és pas bon punt[,] la rambla de Catalunya[,] per·a obgectes com el seu ram. Queviures i amb prous feines.//

31. Rebo carta de na Maria. Animada com sempre. Déu els acompanyi sempre ja que són pobrets i amb poca cosa se complauen.

Fa una fret que gela.

Del dirigible "Italia" no s'en sab res.

L'avió "Jesús del Gran Poder" ha sortit de Sevilla. Veurem com els hi anirà! Trovo ridíc<u>ol que l'hi hagin posat aquet nom tan venerable. Si falla serà mengua per haver-lo profanat. No me plauen noms tan sublims per a coses trencadisses. Diuen que fa el vol fins a la Índia. A tots els aniré acompanyant des d'aquet bocí de món llegint lo que m'en dirà "La Prensa". M'intéressan[,] aquets fets.

Acabem el mes de maig amb una fret com si fóssim a Catalunya el mes dels sants barbuts.

Juny

1er. Tenim un braser encès al menjador ont hi trevallem totes. Aquí no podem dir "pel juny, la faus // al puny". El blat[,] si és que han sembrat[,] tot just deu verdejar. És com si fóssim al comensament de desembre.

2. El cel és gris. Si fóssim a Catalunya diríam que ha de nevar. Fa fret quieta i sorna sense aire ni res.

Del "Italia" encare no s'hen sab res. Hi ha mol moviment per·a buscar-lo. Déu els ajudi!

"Jesús del Gran Poder" ha hagut d'aterrissar amb un desert perquè no sé què té an el motor que no va prou bé. «Però va! Coses d'España. Quin país més divertit!» (Això ho déian uns comentaris que fa molts anys vaig llegir amb un periòdic amb motiu d'una

exposició, que España hi tenia obgectes tan barroerament colocats que tot era una barreja sense solta ni volta.

3. Avui fa bon sol pro encare fa fret. Na Gracieta, la Sara i en Joan són amb un àpat de comiat que els devots dels s[enyo]rs Macià i Gassol els hi dedícan. Aviat ens deixaran per anar-se'n amb atres països a continuar la pro//paganda catalana. Que Déu i l'àngel bo siguin amb ells.

7. Diada de Corpus.

Tot avui fa un dia mol gris. Escric a na Maria.

Som oït missa a Flores. No hi he vist cap senyal de festa grossa com fan a Catalunya.

9. M'acavo una manteleta de llana negra. Rebo una mol carinyosa carta de l'Armand des de Llufriu.

10. Diumenge. En Joan cumpleix els seus jolius vint anys.

Després de tants dies de preocupació mundial per no saber res en concret dels exploradors italians Nobile, s'han rebut noves seues confirmades de que tots són vius. Aviat els trovaran.

11. Fa bon sol. Havent dinat, el som aprofitat per anar a fer una caminada pel carrer de Gaona // d'un costat que no hi havia estat mai. Som arrivat amb un lloc que hi ha una horta grant que conté tota una man<s>zana. M'he fixat mol amb les verdures que hi creixian. Faves mol petites pro mol refetes amb unes fuies i branques robustes que si es puagó, frares, o una gebrada no les mata produiran molt. Un inmens arol de ceba per·a replantar. Cebes tendres que se veia són de grills entarrats. Pastanagues en grant, atres fuies que no he conegut pel nom i fins unes feixes de funeis mol ben conreuats. Aquí se'ls ménjan com si fossin espina c s.

Con vaig arrivar aquí, hi vaig trovar una senyora de la Pampa que són amics nostres. Portava un nen de dos mesos mol espavilat. La Miria hi estava tota entussiasmada.

Som escrit a les nenes Celieta i Maria Lluïsa Fina Rocas. Els hi som enviat una postal[,] dibuixos d'en Lluís i figuretes.

12. Se reben noves mol tristes dels aviadors italians. Se sab ont són; pro tinc por que // no se portarà prou pressa per a salvar-los. Diuen els periòdics que no són tots amb un mateix lloc i que se tróvan mancats d'abrics, remeis i queviures. Les tempestes de neu i boires no permétan als que van ausiliar-los atansar-s'i.

Som tret una mostreta de punta de trenzilla.

13. Sant Antoni de Pàdua.

Torna fer boira i plovisqueja. Les noves d'en Nòbila continúan dolentes. Diu que se quédan glassats de peus i mans. N'hi ha que no saben ont són perquè l'aparell se va partir i els que varen quedar a dintre han desaparegut amb el tros <d'> que els tenia empresonats. Els que han desembarcat viuen amb una cova que han trovat a les mateixes montanyes de gel.

Acavo de llegir un llibre titulat "El monestir de Poblet". M'ha interessat molt.

Are llegeixo una petita explicació dels monuments que hi ha a Girona. És d'en Raola. És una conferència que va donar.//

15. La nostre Miria cumpleix 19 anys. N'està tota contenta. A la tarde han vingut unes seues cosines i s'han divertit tot ple. Vespre de tot, el s[enyo]r Macià ha vingut a portar-li un bonic ram de clavells.

17. Air vaig rèbrer carta de na Maria.

Tocan les cinc de la tarde i no m'hi veig.

Aquet dematí, en Joan ha arrivat de la Pampa. Sempre arriva content. Are som a la tarde i an aquesta casa[,] que sempre hi ha xibarri, hi ha una grant quietut. Som sols en Lluís i jo. Ell[,] pobret[,] se queixa que té fret i és que ha porquejat amb aiga. Are s'escalfa les manetes an el braser.

No fa gaire que he contemplat una posta de sol macnífica. És gairebé ben fosc i encare l'horitzó resplandeix, pro a sota hi ha una mol atapaïda boira que a la nit deurà espamparse. Jo escric amb un coixí de llana sota dels peus i un atre a sobre i aixís espanto la fret. Aquí no fan tants // dies clars com a Catalunya. Cap el vespre el sol s'espavila, dóna cuatre llambregades i unes postes fantàstiques.

Are en Lluïset dibuixa.

D'en Nobile se sab que són tres colles. Uns són amb el tros de dirigible. Res se sab d'ells. Els atres s'en varen anar sols, i els que són amb en Nobile[,] que són els únics que se sab ont són.

Vaig a escriure a na Maria. És una sort que estigui tan bé de salut i tan contenta.

18. Escric an en Tian Llorens. Déu volgués que se curés ben aviat. Se veu que els aires de les montanyes de Còrdoba l'enforteixen.

19. Les notícies d'en Nobile són que <e>ls que vólan en busca dels aviadors perduts, han volat per sobre d'ells i no els han vistos. Lo més xocant és que els de baix, o sigui[,] la colla d'en Nobile veien els aviadors que els ha buscaven, i els hi feien la mar de senyals que // els de dalt no han pogut veure perquè el sol fort que feia els enlluernava i priva de veure els que tréscan per les montanyes de gel. Aquets diu que han de lluitar amb uns óssos que els persegueixen, i no tenen armes per a defensar-se.

21. Sant Lluís G[onçaga]. El nostre Lluïset està mol content perquè és el seu sant. El seu pare li ha donat un bitllet de 5 pesos. La Rita[,] caramelets. La Joaquina[,] un plec de paper de fer-i dibuixos i jo[,] unes figuretes. La seua mare air li va comprar unes sabatetes.

El temps és mol boirós. Air vaig sortir una estona i vaig tornar amb un peu ben enfangat d'un fanc negre que vaig haver de mudar-me mitges i tot. És que vaig volguer anar per uns barris mol pobres que no hi ha aceres ni empedrats. Les cases són fetes de desferres de llaunes i fustes dolentes. És ont m'agrada més d'anar i en vaig sortir malparada.

Per fi els aviadors varen trovar an en // Nobile i companys. Varen poguer-los-i deixar caure provisions, remeis, armes i tot lo que necessítan mentres espéran que els vagin a recullir. Són cinc. Búscan els atres[,] que no els tróvan de cap maneres. Lo que és més de dolre, és que un dels aviadors més pràctics[,] que se diu Admursen[,] també ha sortit per·a buscar els de la expedició accidentada i no s'en sab res. Hi ha molta por que s'haurà perdut també. Hi ha uns trevais imponderables.

24. Sant Joan petit[,] en diuen a Pineda.

Som oït missa a la Sagrada Família.

Air i avui han fet uns dies esplèndits. Bon sol i gens de boira. No obstant feia un airet fi que allà ont no hi tocava el sol hi feia fret.

He llegit que fa dos dies que des de Montevideo s'han vist uns icerbecs que se movian per el riu. No sé si serà broma.

Dels pobres aviadors del Polonort no hi ha res de nou. Van comunicant-se amb en Nobile pro no poden aterrissar per a treure'ls d'aquells // endiablats gels. Demà farà un mes que varen caure.

La Joaquina Llorens acava de cridar per telèfon. És la primera vegada que me decideixo a respondre totassola. Hem celebrat la bonica festa dels nostres Joans a can Nadal[,] ont hi han comvidat els s[enyo]rs Macià i Gassol. En Joan grant s'ha lluït fent l'assado d'un xai, un porquet com una llebra i un pollastràs mol bonic. L'àpat l'hem cruspit a l'aire lliure an el jardí de can Nadal. Tots hem tingut bona gana i atre_tanta joia i germanor. En servarem bon recort. Érem tots els de casa, els nostres capdills. En Seres amb la seua dona i filleta i tots els de can Nadal. Are les noies grants i en Joan (noi) són a casa de la seua padrina s[enyo]ra Juana Palau a festejar-la per el seu sant. En Joan grant[,] na Gracieta i les nenes són al Casal. El petit s'ha volgut quedar a jugar amb els nens de can Nadal. Jo he preferit venir-me'n cap aquí. He vingut a peu per·a fer-me passar la fret dels peus. Are els tinc abrigats amb un coixí // de plumes. Fa fret pro sana i bonica que no enmalalteix com quant és humida.

Som escrit a les noies.

25. Avui he rebut fotografies de les nenes de na Lluïseta Rocas.

Fa fret sense sol. Diuen que és el dia més cru. Les germanes Fanny i Sara Palau han vingut a dinar. Després han vingut la Juana i la Maria Palau amb la Chola (filla de la primera).

He llegit que per fi els aviadors han salvat a en Nobile. De moment an ell tot sol. L'han portat an el vaixell "Cità de Milano". En Nobile diu que té una cama trencada i tot el cos deslloriga t. Diu que el dia que varen caure un gran tros de gel li va anar a sobre que el va deixar mig mort. Are sí que deuran quedar ben convensuts d'haver explorat bé tots aquells enderrocs puig l'atre dia vaig llegir que són dotse colles que búscan als aviadors perduts i sis nacions que han pres part amb la feina de buscar-los.// Val a dir que s'ha demostrat que hi ha germanor.

Air llegia lo útil que resulta fer la petita esplicació dels fets que van ocorreguent. Diu que la mare de Lamartina també ho feia resultant després una història de la família

que encare que literàriament no tingui valor, en té per el coneixement que reporta recordant els aconteixements sobretot con se tracta de una nombrosa família que han viscut allunyats uns dels atres. Aixís ho he considerat jo, i per això des de fa tant tems he tingut la paciència i voluntat de anar escrivint tot lo que ens ha passat. Jo en trovés[,] d<e>'escrits[,] de la meva mare tan estimada (a c s). Ella no savia d'escriure ni de llegir. Si jo pogués guardar recorts escrits de la seua mà serian un gran tresor per a mi!

26. Avui "La Prensa" diu que l'intrèpit aviador que va salvar an en Nobile ha repetit el vol de salvament amb tan mala sort que l'aparato se l'hi ha inutilitzat i ell ha quedat allà amb els companys d'en Nobile esperant que // algú més sortós els vagi a deslliurar d'aquells enrevessats gels. Tot plegat és un enrenou mai vist ni somniat.

Avui els s[enyo]rs Macià i Gassol han vingut a dinar. Ha fet un dia primaveral. Hem celebrat la festa de comiat. S'en van mol aviat de per aquestes terres que tants entrebancs i afala c s hi han trovat.

Havent dinat ha vingut la Maria Nadal amb la seua germana i una amiga seua. Érem molta colla.

27. També avui fa un bon dia. El nostre menjador està ple de sol. Que rebé un s'hi sent!

Air a la nit en Joan grant s'en va anar.

Avui han portat un paperot referent a la quinta d'en Joan.

Som estrenat unes sabates d'abric. Són de panyo ben forrades de baieta.

Tot caminant som arrivat a casa de l'Isolina. Té la nena malalta.//

Dels aviadors perduts poca cosa s'en diu. De la colla d'en Nobile diu que con varen caure an el fel en va morir un. Tot plegat és un fet mol tràgic.

28. Avui en Joan ha passat per el reconeixement corporal per si serveix per els militars. L'han donat per·a bon soldat. Ell n'estava tot content.

A la tarde som anat a pendre el sol.

29. La festa dedicada a sant Pere i sant Pau.

Som oït missa a Flores. Feia un sol mol calent. El celebrant portava una casulla d'una forma que jo mai n'havia vista cap. Semblava una capa o dalmàtica. Quieia fins an els colses igual de l'esquena que de devant. Era mol original.

He retornat amb tota la calma aprofitant l'escalforeta del sol. Per lla ont encare no hi tocava se veia tot blanc de gelada.

He vist un home que tiraba un carretó amb cacauets, figues seques i unes garrofes estupendes. Tan bones que són les garrofes.//

Som de nit. Na Gracieta amb en Joan (noi) i la Miria, <són> són a escoltar els bons patricis catalans que demà s'en van definitivament d'aquesta ciutat. Déu els hi do salut!

Som llegit un llibre mol interessant titulat "De esclavo a catedrático: autobiografia de Booker Taliaferro Washington".

30. Vaig llegint "L'Estevet" d'en Russinyol. Sempre està de broma.

Avui no he sortit a pendre el sol perquè era ben totassola a casa. Tots: fins en Lluïset i la Rita eren a despedir els nostres hostes estimats que potser mai·més veurem. Déu i l'àngel bo els acompanyin i que per tot arreu ont vagin hi siguin ben obsequiats i volguts com aquí, que bé s'ho mereixen els seus inacabables sacrificis.

De la tragèdia gelada del pol res en concret. Sempre la boira, neu o temporals s'opósan an els bons progectes que amb tant d'afany conjumínan els abregats aviadors per·a buscar els // pobres desapareguts i els de la colla d'en Nobile que[,] bo i haver-los trovats[,] encare no han pogut ser alliberats. Tant·sols ell ha estat recullit i cap més. Tots els atres[,] inclús l'arriscat que va salvar-lo[,] estan detinguts allà an els gels. Déu els ajudi.

Acavo de rèbrer una bonica carta de na Maria. Me diu que el popular avi Busqueta va morir (a c s). També diu que aquest any per Corpus varen fer professó llarga passant per sa figuera de la Creu i cap a can Riera. Diu que hi fa forsa calor.

Juliol

1er. Diumenge. Tot avui plou.

Tinc tot ple de pallarons a les mans.

Som oït missa a les monjas d'aquí devant. Era solemne per·a ser la festa de la Visitació de la Verge a la seua cosina santa Elisabet. Cants i música m'han agradat pro res més. Molta iluminació i moltes flors totes blanques.

Ha vingut na Montserrat Julià amb el seu // germà petit.

3. De la tragèdia polar, resulta que s'ha perdut un aviador rus nomenat Rabusckin. Des del dia 29 que no s'en sab res. És un dels que també busca els pobres desapareguts.

4. Acavo de rèbrer una carta del pobre estimat Tian Llorens. Fins m'ha fet plorar bo i recordant les temporades aburrides que passaven els nostres estimadíssims malalts que hem perdut (a c s.)

Som escrit a les noies.

6. L'aviador rus diu que ja l'han trovat.

7. Han pogut salvar l'intrèpit aviador que va deslliurar dels gels an en Nobile, i que el dia següent[,] volguent anar a salvar atres de la colla, se li va inutilitzar l'aparato quedant-se detingut amb perill de la mateixa sort dels atres. Un seu company[,]// suec com ell[,] l'ha salvat. Are en manca un que se diu Sora[,] que amb atres ambregats i germanívol afecte havian anat en busca de l'Atmussen i companys desapareguts també mentres buscaven als que no se sab ont són del dirigible "Italia" tan tràgicament fracassat.

Uns italians. Des de Roma han donat un vol fins a les costes del Brasil. Se diuen Ferrarin i Delprete.

8. Diumenge. Avui som anat a missa a Flores. M'he cansat forsa.

Han vingut uns parents d'en Joan. Se diuen Casals. M'han simpatitzat.

De la tragèdia polar[,] res de nou. Van preparant per·a buscar els que màncan i van perdent els buscadors i tot.

He llegit que s'ha perdut un barco de guerra chilè. S'hi han negat 291 persones. Diu que era vei i no ha pogut resistir un temporal que ha trovat. S'els hi ha // romput el timó, i la nau s'ha anat a estrellar amb unes roques morint gairebé tots els que hi havia. Tant·sols s'en han salvat cuatre nedant. La desgràcia va ocórrer entre mitja_nit i la una.

9. Gran festa patriòtica d'aquí.

Acavo una vànova de llana de colors. Hi màncan tant·sols les borles. Mentres hi treva<j>iava m'han portat una carta de na Montserrat i un·atre de na Maria. La primera diu que el petit Lluïset està forsa refet. És una carta mol extensa. Si no escriu sovint, con s'hi posa ho fa bé. Me plauen perquè m'hi conta tantes coses detallades.

Na Maria també quissab lo que m'hi conta i finalment[,] que ha hagut de fer matar la pobre Mirca (una gosseta) perquè se tornava rabiosa. Tan vellugadissa que era!

11. Han vingut el matrimoni s[enyo]rs Santacana // amb una neteta mol espavilada. Tots tres s'embàrcan diumenge amb el vapor "Cabo de Palos". S'en van a Catalunya.

11. Continúan els dies esplèndits. Aquí en diuen "El veranito de S(an) Juan".

Tot caminant som anat a visitar la família Isolina. Tots estan engripats.

Avui a n'Irene, l'in ha passada una com un cove. Ha pujat an el tarrat a buscar roba neta i aixuta. Ha badat tant que ha ficat un peu dintre d'una cassola que hi havia confitura. Ha vessat el dols, ha abonyegat la cassola, s'ha escaldat es peu i ha embrutit l'escala i la roba malaguanyada! Quina badada!

12. Escric a n'Angeleta i a na Maria.

A España diu que hi ha hagut molta bullanga per·a enderrocar an en Primo de Rivera. Han estat els gallecs per un cantó i els barcelonins per l'atre. Diuen // que era complot comunista i que n'hi ha més de 500 d'agafats[,] entre ells el popular Ángel Pestaña.

També porta "La Prensa" que un aviador rus ha trovat tres dels que s'havian separat de la colla d'en Nòbila con la gran caiguda del "Italia". Ja se donaven per morts.

13. Avui "La Prensa" ve amb una pila de noves sobres la tragèdia de l'"Italia". Diu que els aviadors russos han salvat tots els del grup d'en Nobile, i els tres que se consideràban perduts i que s'havian separat con la gran desfeta. Dels tres n'hi ha un de mort ja fa trenta dies i els seus companys no l'han volgut abandonar ni mort ni viu. A més n'han trovat un·atre colla entremig de les montanyes de glas que encare no han ben averiguat qui són. Per tots aquets aconteixements anit passada "La Prensa" ha engegat la sirena que només la fan tocar con hi ha fets mol importants. Al sentir els seus xiulets desseguit ha estat ple de curiosos a fi de // saber de lo que se tractava. Diu que els aviadors que troven tots[,] pobrets[,] són més morts de vius. De totes maneres sigiu com se vulgui arrivaran amb les seues famílies i els podran cuidar i refer-los. Totes les nacions[,] ben unides[,] han afrontat penalitats i sacrificis buscant aquella pobre gent.

Som llegit un llibre de la centúria passada titulat "Mil hombres". Se refereix a les memòries d'un gran guerrer tan devot de d[on] Carles com després de la retirada d'aquet, va servir a les files de la reina d[ony]a Isabel 2a.

També som llegit “El poble gris” d’en Russinyol. Air el diari portaba que està greument malalt. Avui no en parla. Deurà estar millor.

14. Fa molta fret. Som pujat an es terrat i som caminat mit<g>jora per·a escalfar-me es peus. Després som acavat del tot el cobrellit de llana de colors. Fa mol efecte. És fet amb molta variació.//

La Maria Nadal ha vingut. És una bona dona i amb un temperament ple de duptes d’ella mateixa produïts per una grant dossis de modèstia i sensillesa.

Les noves polars continúan obtimistes. Sortosament han anat trovant els *buscadors* que se créian desapareguts i morts per aquells enderrocs de montanyes de gel. En Sora i ’ls seus companys[,] que és un dels humanitaris que buscaven als desapareguts i que feia dies no s’en savia res, han estat recullits i portats al barco trencagels rus nomenat “Crassin”. Aquesta feta ha portat glòria an els soviets per haver estat ells els afortunats que n’han salvats tants. Déu els hi recompensi tanta germanor.

15. Quin dia més esplèndit fa avui! Un sol calent que enbauma les alenades d’aire fresquet que fa! Sembla aquella tramontana tan fina de ses neus.

Na Gracieta amb les dues noies grants són al port a despedir el matrimoni s[enyo]rs Santacana. Avui surten amb el vapor “Cabo de Palos”.// Déu els hi do un bon viatge i estada a la nostre i seua Pàtria. Hi trovaran una calor que Déu n’hi do!

Segueixen les bones noves dels aviadors perduts. Els d’en Sora diu que portaven nou gossos dels que dedícan an els trineus; i com que[,] pobres bèsties[,] tenian una fam que s’entenian de raons, en varen matar sis, a fi d’alimentar-se ells i els gossos que quedaven. És en extrem trist llegir les penalitats que han hagut de passar[,] pobrets. Són molts els que llúitan plens de caritat germanívola, posant les seues vides en perill per a salvar les del pròxim! Així sí que són mèrits! Llúitan heroicament fislandesos, noruecs, suecs i russos desafiant tota mena de perills.

16. La Verge del Carme.

Som anat a la “Sagrada Família” per a oir la missa de nou, i ha sortit una relligiosa a dir-mos que no hi havia missa perquè el capellà que la tenia de celebrar està malalt. Feia tan bon sol que comvida<v>ba a // caminar. Som arrivat fins al temple de La Buena Esperanza[,] que hi ha hagut ofici solemne. He passat unes hores de lo més bé.

17. Avui na Gracieta amb en Lluïset i la Mima són a Temperley.

Som anat a veure l'Isolina. Tan m'han insistit peraquè anés al cine amb ella i la seua nena que som accedit. Hi som anat, pro verdaderament estic convensuda amb que el cine no s'ha fet per a mi. Lo que no és brut, és tètric i no s'hi pot aprofitar res. Que hi vagi qui bulgui.

18. Amb una publicitat hi he llegit la defunció de d[ony]a Lluïsa[,] relligiosa del convent de n'Angeleta. M'ha sorprès i entristit mol. Me l'estimava perquè tenia un caràcter dòcil i atractiu amb tot i ser mol recte i judiciosa. Al cel sia. Avui mateix som escrit a la señora abadessa condolent-me de la pèrdua de tan bona i sensilla relligiosa. A mi sempre m'havia tractat // amb moltes consideracions en els tràmits que han hagut de resoldre.

De la tragèdia del "Italia"[,] res de nou. En tenen una colla de salvats, pro encare en màncan bé masses. Hi ha 13 barcos i atres tants aparells aeris que els estan buscant enviats de Rússia, Suècia, Itàlia i Fransa. Tots amb germanívola cooperació i armonia.

He llegit a "La Prensa" que han assessinat al futur president de la República de Mègic[,] s[enyo]r Obregón. Era elegit per·a con en Calles hagués surtit. Va morir al acte. No sé pas quin *tipo* era.

19. Està núgul i fa fret. Escric a na Montserrat i a na Maria.

A la tarde amb les noies i la Joaquina Llorens hem anat al cine a veure trevaiar al "Chiquilín". Feia de "botones". M'ha agradat mol. Hi havia molta mainada que l'han aplaudit de debò. L'havia vist trevaiar a Barcelona i també va plaure'm molt. No tot lo del cine<s> és paia o frèvol.//

20. En Joan ha arrivat del camp mol content i amb bona salut gràcies a Déu. Amb ell i n'Irene hem anat a Temperley. El camí l'he trovat mol distret. Des de la surtida de la ciutat fins al poble indicat sempre hem anat trovant que tot està poble. Sémblan aquelles barriades dels afores de Barcelona. Tot ple de casetes de fustes i llaunes. Les que són construïdes d'<hi>obra m'han fet recordar les dels guardaaguies dels trens nostres. N'hi ha a piles[,] de casetes completament iguals. Sembla impossible que hi quebi tota una família. Diuen que hi viuen els que avans vivian amontonats per els Conventillos. Una pessa sola per cada família. Allò serveix de cuina[,] menjador i dormitori. Pobrets!

Feia forsa fret. La bona família Palau[,] mol contents i amables de la nostre visita. Hi hem dinat. Avans de dinar hem donat un passeig per la seua bonica quinta. Ditxosos d'ells[,] que tenen totes les comoditats! Hi tenen flors de tota mena i molta varietat d'abres fruiters i que no ho són, mol sol i tot lo que cal.// Amb tot, ja estic segura que ells hi deuen desitjar quelcom que no hi tenen, puig en aquet món ningú està satisfet amb lo que té. Tots voldríam la lluna perquè és impossible obtenir-la.

En Joan s'en ha anat desseguit d'haver dinat. Més tart ens n'hem anat na Gracieta[,] en Lluís i jo, deixant allà n'Irene i la Mima.

Con varem ser a l'estació d'aquí, en Lluís se va amoïnar no pas poc perquè no volia anar amb tranvia, sinó que volia que prenguéssim un auto. Com que ell proposava i la seua mare disposava[,] va haver de cedir, i de bon o de mal grat pujar al tranvia 84, que ens va portar mol vora de casa. Tot el tragecte va estar enmurriat. La seua mare i jo contemplàvem una esplèndida posta de sol, i a sota una nugulada que ens feia recordar la forma de la montanya del Far sobre la població d'Amer. Quina mena de fantaziar![,] convertir una nugulada al bell lluny del horitzó, amb una montanya catalana!//

21. Na Gracieta se posa malalta de grip.

22. Diumenge. El s[enyo]r Moi ha vingut a dinar. Na Gracieta s'ha volgut llevar i ha recaigut.

23. A la tarde ha vingut una amiga de la Miria que se diu Julieta. És mol divertida i toca mol bé el piano.

24. Avui és en Joan grant que s'ha quedat al llit. El grip ens ha entrat a casa. No serà res si Déu ho vol.

25. Sant Jaume. Aquí diuen que no és festa.

Ha arrivat el vapor "Infanta Isabel de Borbón" i amb ell els *Nois catalans* de Barcelona. Vénen a jugar a pilota amb els d'aquí.

Me sento refredada i la Sara més que jo.

26. En Lluïset[,] tot enfebrat[,] s'ha quedat al llit. Jo també m'hi he quedat. Els atres córran // pro tots estan alatrencats. La Miria i la Rita estan bé. Cap al vespre les petites han arrivat de Temperley mol contentes.

27. Sentint-me millor m'he llevat. La Sara s'ha quedat al llit. Ha fet bé.

Rebo carta de na Maria. Contenta com sempre.

De la tragèdia polar[,] res de nou. No se té cap notícia del Admudsen i companys de germanor vers el desgraciats aconteixements. Tampoc se sab res dels que varen quedar al envoltori del avió. Els salvats van camí d'Itàlia mol ben cuidats i atesos sense atmetre intervius de cap mena.

28. De nou m'he quedat al llit. Fa fret. Ha caigut una petita pulsimada de neu. No s'ha arrivat a notar blancor en cap lloc. No obstant, aquí els hi sembla un aconteixement.

A la nit en Joan (noi) i la Miria han anat al Casal.//

29. No m'he llevat. Som una colla d'engripats.

30. Som escrit a na Maria. Segueix fent fret.

Llegeixo que dotse frares de Montserrat varen ser els primers evangelisadors del Nou Món. El primer governador de terra ferma diu que va ser en Pere de Margarit. El Pare Boyl anava amb els dotse frares.

31. En Joan s'ha examinat d'una assicnatura.

Aixís acavem el mes de juliol forsa fredot aquí, i a Catalunya diu que hi fa una calor que no s'hi pot viure.

Alabat sia Déu!

Agost

1er. En Joan grant se lleva i la Mima se queda al llit. Té tot·ple de febre.

L'Isolina amb la seua nena ens han vingut a veure. També ha vingut la Maria Nadal.//

4. Avui els Nois catalans han jugat amb els d'aquí. Els *nostres* Nois han rebut forta palissa dels argentins. Han ben anat a tornajornals, puig fa poc temps que els d'aquí varen anar a Barcelona i els Nois barcelonins els varen derrotar. Cada u a casasseua sembla que sab més lo que fa. Are estan en paus. Els argentins estan mol contents. En Joan (noi) amb la Miria i la Sara hi han anat i han dit que els catalans tenian un dia mol desacertat.

Acavo de llegir "Catalunya en temps de la Revolució Francesa". És d'en Miquel S[ants] Oliver. M'ha agradat mol.

5. Diumenge. Hauria volgut anar a missa i no m'he vist amb ànim. Sembla mentida lo que aquet grip m'ha deixat atuïda. He pujat al terrat i som hagut de baixar desseguit no poguent soportar l'aire tan fret que hi feia. Avui diu que els pilotaris tórnan a jugar. Ja han jugat. Diu que han empatat. És que venian mol confiats.// Are les noies grants amb el seu pare i la seua mare són al Casal Català.

Els s[enyo]rs Julià i la seua filla han vingut.

6. En Joan (noi) se queda al llit. També el grip l'ha arreplegat.

Llegeixo que no se sab com desenmaranyar la qüestió del gran trànzit que hi ha per els carrers del centre. Si tindré raó jo de queixar-me lo molestós que me resulta l'anar en_mig de tan enrenou de gent, autos grossos i petits, i tranvies i bicicletes, motos, i tot lo que sembla que un sol motor invisible ho remou, fent-e-li fer una pila de bruels que n'hi ha per·a tots els gustos. Que hi vagi qui vulgui, que jo per gust no hi vui anar.

7. Rebo carta de na Maria. En Janic en reb de na Montserrat i d'en Flor.

8. Avui fa bon dia. Amb en Lluïset hem anat a pendre el sol una estona. S'ha divertit molt.// Hem passat per uns aparadors plens de juguets i ell no s'en savia moure. Tant s'hi ha entussiasmat, que fins me deia que li semblava que de bona gana trencaria es vidres i s'hen emportaria totes les joguines que veia. Jo li he dit que si ho fes m'hos agafarian i ficarian a la presó. Ell[,] pobret[,] m'ha dit[:] «És que no ho faré pas mai[,] de pendre res de ningú.»

He contemplat una pila de verdures que creixen amb un horta, i jo an en Lluís li feia esplicacions de tot lo que vèiem, que ell escoltava mol content. Unes estones ben aprofitades.

La Miria ha estrenat un vestit sastre que li escau mol bé. És blau marí. Hi porta un capell negre que ella mateixa s'ha conjuminat de un del seu pare. Hi ha tingut molta trassa.

Se veu que a Itàlia estan de pega (poc sortats). Primer per el gran fracàs de la colla d'en Nobile. Are un supmarí que hi han mort 27 homes. S'ha enfonzat. I per fi de // festa, els tan poc afortunats aviadors que amb tants aplaudiments havian arrivat des de Roma al Brasil amb un sol vol, air se varen aixecar de nou amb el mateix aparell i varen caure quedant tots dos mol mal_ferits.

9. Avui torna fer fret. Fa un vent mol lleig. Na Maria l'atre dia me deia que a Barcelona hi va fer una tan forta tempestat que amb un hora tant·sols que va durar diu que les botigues de les Rambles varen quedar plenes d'aiga i fins l'iglésia de Betlem va quedar ben anaigada. Hi degué entrar l'aiga per les portes que donen a la Rambla.

Són més de les deu de la nit. En Joan i na Gracieta són a teatre. En Joan (noi) també ha sortit. Fa bé d'aprofitar-se.

10. Avui cumpleixo 67 anys. Som comensat d'escriure amb unes llibretes grants lo que tenia posat de tants anys amb atres de diferents // tamanys.

N'Irene avui en cumpleix 13[,] d'anys. Se fa alteta, bufona i tota presumida. Are mateix la Sara i la Miria estudian guitarra la primera, mentres l'atre l'acompanya al piano.

Fa una fret de boig. Mai·més s'acavarà l'hivern. N'estic ben cansada.

Som escrit a Mont-ras i a Llufriu.

Tinc molta tos produïda per la fret.

11. Avui de nou els Nois catalans han tornat a jugar i <de> també han rebut una tremenda palissa dels d'aquí. Estan ben de pega.

12. Han vingut la Rosa Garcia Costa, un seu germà i una seua germana mol joveneta. S'han quedat a sopar.

A la tarde han vingut les filles de la Juana Palau i un dels fils d'en Manuel Llorens. Tart de tot en Joan grant s'en ha anat a la Pampa. Seguim amb fret sorna i dolenta.//

Llegeixo que del costat del Pirineu, per lla Agullana, Pertús i Cantallops, hi ha un fenomenal incendi, que el vent (deu ser tramontana) ajuda a estendre's que fins fa por. Diu que créman les montanyes de Recasens, Bellesguart, etc. Si m[ossè]n Cinto tornés!

13. Avui[,] aprofitant que fa bon dia[,] amb en Lluís hem sortit. Encare que el sol és calent, allà ont no hi toca hi fa fret.

14. Hi ha molta boira. Els de baix de la tenda han comensat d'entrar mobles.

15. Gran festa dedicada a la Verge. Som anat a Flores a peu anant i tornant. No m'he cansat pas gaire.

Arrivant aquí, amb una "Publicitat" he llegit la trista nova que hem perdut la nostre bona i estimada amiga la s[enyo]ra Teresa Alcántara (a c s). Ha ben acavat les penalitats d'aquet món[,]// causa de la seua mort. Hem sofert una mol dolorosa sopresa puig ens l'estimàvem molt.

Estic llegint la gloriosa mort de la Verge Maria. És mol interessant lo que se llegeix referent a la reunió de tots els apòstols per·a despedir-se de la seua venerada Mare i directora.

Des d'aquí he sentit uns forts aplaudiment a la ràdio. Deuen celebrar alguna nova derrota dels nostres Nois catalans. No sé què els hi passa. Potser estan assustats o no valen lo que se deia d'ells. S'han ben lluït!

16. De nou llegeixo lo dels boscos dels Pirineus. Diu que la pobre gent del Pertús fugian cap a la Junquera, devant el perill de quedar entremig de les montanyes que cremaven. Diu que hi varen acudir soldats senegalesos de Fransa, tots els carrabiners i soldats del batalló de Sant Quintí destacat a Figueres. A més[,] tots els veïns dels pobles i res hi podian adobar devant la furiosa // tramontana. Un·atre crema de boscos diuen que hi ha hagut an els termes de Cassà de la Selva, Sant Martí Vell i Madremanya. Diuen que s'han cremat moltes vessanes de bosc i que la ermita de Montnegre fins i tot les campanes han caigut quedant del tot destruïda.

Are mateix han portat un periòdic que hi ha un gravat referent a tot el fet. Les montanyes de les Gabarres créman tota una extensió de 15 kilòmetres per 8 d'ample. Afegeixen que hi ha mort l'ermità. Ha volgut imitar els braus marins i militars que moren al peu del canó defensant els baluarts, o s'enfónsan amb el vaixell que coman<d>àvan.

Totes aquestes noves les pórtan els periòdics d'aquí. Som escrit carta de condol an el bon amic Manel Alcántara.

17. D'aquells dos aviadors italians que varen quedar tan malferits al Brasil, n'ha mort un.//

18. Els Nois catalans avui tórnan jugar.

Avui la nostre aixerida Mima cumpleix 10 anys. Si continua robusta com are, con serà grant semblarà "La ben plantada" d'en Xènius.

19. Els Nois catalans avui han jugat a Rosari i han perdut. Air aquí varen guanyar els Nois.

Som anat al ofici solemne a les monges d'aquí devant. Avui és la seua patrona i fundadora santa Joana Francisca Fremiot de Chantal.

Tot avui plou i fa fret.

21. Plou i fa fret. Escric a na Maria.

Demà diu que els Nois catalans jugaran per darrera vegada. Lo que és d'aquí s'en empórtan pocs llorers.

22. Els Nois no han volgut jugar perquè diu que no estan prou preparats. Al vespre s'han embarcat per Montevideo i ja no tornaran més aquí. Se veu que s'en empórtan un fort // desengany que no s'el esperaven.

Avui en Joan ha arrivat de la Pampa. Està mol bé de salut i de bon humor com ho està sempre.

23. He llegit un llarc escrit d'en Cambó.

S'ha rebut carta del s[enyo]r Torres Ullastres. Se despedeix mol lacònic. Se comprèn el seu estat d'ànim.

Hem rebut carta de les petites de l'Orfèlia i del s[enyo]r Alcántara.

24. En Joan grant de bon dematí canta i predica. Se deu rifar… no sé a qui li toca el rèbrer.

Llegeixo "Nocions de arqueologia sagrada catalana" de m[ossè]n Gudiol de Vich. És un llibre mol extens i interessant ont s'hi llegeixen coses mol antigues i rares. No me canso mai de llegir-lo.

Avui és Sant Bartumeu. Na Maria meua cumpleix 28 anys. Tants com el sigle.//

25. A la tarde hem surtit amb la Mima i en Lluís. Hem anat a visitar la bona amiga Isolina. Jo me creia que amb ella i la seua nena aniríam a passejar per la espaiosa plassa d'Irlanda com aixís havíam quedat dies enrera; pro com que tenian entrades preses per anar al cine no he pogut protestar i de bon o de mal grat som accedit a portar als nens amb un lloc tancat no guanyant res ni amb salut ni amb cultura, puig encare que dintre lo que corra, han donat unes cintes bastant decentes[:] no convé encaixonar els petits en semblants llocs. Hi feia una calor que molestava. Vespre de tot he rebut carta de na Maria.

26. Segueixen els dies una mica pesats. Els abres dels carrers ja coménsan a treure brotada. Avui he vist un presseguer petit ben atapaït de flors. És el primer i únic que som vist. No he vist cap matller florit. Diuen que aquí no n'hi ha. Tants que n'hi ha a Catalunya! Al cel sia el nostre Serafí estimat que hi // tenia un deliri[,] a fotografiar matllers florits. Al mes de gener[,] que és con floreixen, és una vista riquíssima contemplar una matllareda ben florida. Sembla una nevada, i atre_tan con desfloreixen i una ventada els hi fa caure les fulletes blanques. Al seu darrera vénen els presseguers amb l'enramada color de rosa mentres els matllers que ja no tenen flors, verdéjan de copiosa fullada. Con els presseguers desfloreixen i se vesteixen també de verdor, llavors floreixen es parés. É<l>s la flor més preciosa de tots els abres fruiters. Per a comparar la boniquesa d'una noia, se diu qu'és maca com una flor de paré. Aquestes flors ja van juntes amb la verdor de les fulles, i ja tenim els prunés, abricuqués, cudenyés, tarongés i llimonés que floreixen i donen fruit llarga temporada. En conjunt dura dos o tres mesos que entre la florida i verdor dels boscos, dels camps[,] horts i vinyes, Natura ens ofereix un bonic i aromàtic jardí.

I de les cansons dels diminuts boscatans?// Els rossinyols que càntan i refílan amb delit nit i dia. Des de casa[,] durant les hores quietes de la nit, els sentim que càntan una colla des de cap a can Climent fins a sa resclosa d'en Candalé. I més avall deuen anar continuant el concert sinó que no podem sentir-los. Tot plegat és fantàstic[,] que en diria el bon amic Gassol.

Avui hem rebut carta de la pobre Carme. Se veu que no està gaire animada! Que Déu l'ajudi és lo que més li desitjo.

Són les vuit del vespre tocades. Na Gracieta amb les noies han anat al Casal Català i are trona i plou molt. Ben cert que se muiaran. Acaven de dir que els Nois catalans han jugat a Montevideo i han empatat. Almenys no és completa derrota com aquí.

27. Rebo carta de na Maria.

Avui aquí és festa pàtria. És aniversari d'haver-se firmat la pau amb el Brasil. També avui és el dia destinat a la firma // del pacte Kellogg contra la guerra. El firmaran a París. No hi tinc gaire confiansa[,] amb aquet fet. Tan·de·bo portés algun profit. Déu disposi. Escric a na Montserrat. Tot avui plou.

28. Sant Agustí gloriós.

En Joan grant té el bon acert i bon humor de procurar que els seus fills parlin amb facilitat, i per això fa com qui diu concursos de paraules antigues i extravagants. Qui les diu més clar i més de·pressa els hi dóna premis. Air vespre va guanyar la Mima. Varen comensar amb allò d'«un plat pla, ple de pebre negra està». «En cap cap cap, lo que cap en aquet cap.» «El que roba una aroba una roba de roba, no roba la aroba, que roba la roba», i així van fent pràctica de parlar més de·pressa. Encare en té d'atres de preparats que els trova amb una revista de folklore rescentment arrivada de Barcelona.

Avui els periòdics pórtan detalls del grant solemne acte de firmar el pacte contra la guerra.// Déu volgués que tingués tota la forsa que cal. L'han firmat quinse nacions. D[octo]r Gustavo Stresemann per Alemània. Conde Manzoni per Itàlia. Augusto Zalcovoski per Polònia. Vizconde Uchida per el Japó. W. L. MacKencie King per Canadà. Paul Haymans per Bèlgica. C. J. Parr per Nova Zelàndia. R. MacNeill per Inglaterra i la Índia. Leig MacLaghlan per Austràlia. Eduardo Benes per Checcoeslovàquia. Aristides Briand per Fransa i Frank B. Kellogg per Estats Units. El pacte <de la gue> contra la guerra és obra de Kellogg i s'ha firmat a París. Diuen que hi

ha 60 anys que cap funcionari d'importància alemany havia estat a París. Are s'han barrejat els que se batian amb la gran guerra. El fet de la solemnitat d'air podrà de moment no assegurar la pau mundial, pro de totes maneres és un pas donat de molta trascendència.

29. Som anat a caminar per aquets voltants. Fent bon temps surto tots els dies. Lo mal[,]// que no en pàssan gaires dies de sol.

Avui modernament és el <primer> segon de la festa·major de Llufriu. L'any passat va ser el primer any. Ho varen fer perquè la festa de Santa Rosa de Llafranc els hi desmereixia el segon dia de la nostra.

30. Som anat al ofici a Flores. Era mol solemne en obsequi a la gloriosa santa Rosa de Lima patrona de tota l'Amèrica i particularment de la independència argentina.

31. La Miria arriba mol contenta del tennys. Som escrit a na Maria. Fa bon temps.

Setem<p>bre

1er. Avui m'estava al tarrat i som vist un llorer aquí a la vora ben florit. Are aquí tots els abres en són[,] de florits. Tot fa oloreta de primavera.//

2. Anant a missa som vist dos gats d'Angora. Un era ben blanc i fins me sembla que no és ben autèntic del tot. Un·atre que n'he vist era fantàstic. Dels més grossos que jo hagi vist. Color gris fosc.

A la tarde en Joan ens ha acompanyat a Palermo[,] ont hi hem contemplat una gran exposició de braus de diferents rasses, tots ells exemplars tremendos. N'hi havia molts de venuts i alguns de distingits amb variats premis. També hi hem vist bestiar de llana de rasses que jo mai havia vist. Tenian un tou de llana finíssima. Éran unes bestiasses enormes amb el cap tot cubert de tofes de llana completament rissada que els hi tapaba els uis i amb prous feines se'ls hi veia unes puntetes d'oreies que els hi surtian. Tant·sols tenian de llis el morro i el nas. Eren de lo més esquiu. En Joan probava de tocar-los i feien giravols per no deixar-se amoixar. De braus n'he vist una rassa que tenian tota la cara plena de pel rissat formant-els-i uns rulls que els hi baixaben fins par // deball dels uis. N'hi havia uns atres completament negres amb el pèl mol llis, el cap petitó i no tenian banyes. Els més distingits tenian el pèl entre blanc i

marró forsa rissat[,] cosa que tinc entès és fet a·propòsit amb ses pintes a fi que resultin més atraients. N'hi havia de blancs, ben blancs, i de marró fosc; tots de diferentes classes.

Hi havia burros que hi féian un paper tot encantat. Aquí no s'en veuen que tirin carrets com a Barcelona o serveixin d'arriates devant una colla de matxos o cavalls.

També hi he vist uns marrans grossos amb un llam de banyasses cargolades que feien por. Hi havia unes aboies i marrans, que perquè fossin més boniques els hi havian tenyit <a>la llana d'un color groc.

Hi havia unes cabretes d'Angora que tenian el pèl llarc i rissat com una llana sedosa. Totes eren completament blanques. Hem anat amb un·atre lloc que hi havia // animals de ploma i cunís, de grisos i de blancs. Això no cridava gaire l'atenció perquè no n'hi havia gaires exemplars.

Hem anat a veure es cavalls. N'hi havia pocs. També hem entrat amb un lloc que hi havia unes grants incubadores i mols pots de mel.

Amb unes vitrines hi havia les montanyes de los Andes mol ben imitades i plenes de neu.

Hem entrat amb una petita sala que hi havia cuadros pintats. Eren epissodis i costums de la gent del camp argentí. Tot eren caricatures. Un dels cuadros figuraba lo que fan con se'ls hi mor un infant. Quines costums més tontes i ridícules! Celebrar la pèrdua d'un ser tan estimat amb tanta murga.

Per lla devant hi havia un home vestit completament de gaucho.

De maquinària n'hi havia per·a tota mena de trevais agrícols. Tantes coses hi hem vist que se'ns hi ha fet vespre. Encare que els peus me feien mal som passat una tarda mol bé // puig tot lo que he vist m'interessaba.

Hem menjat una mena de blat·de·moro cuit que semblàvan trossets de midó. Encare que tenian gust de blat de moro, també semblava gust de nous. En diuen popchoclo.

Érem tanta colla que a l'anada hem hagut de pendre dos autos.

Al sortir d'allà en Joan grant, na Gracieta i la Mima s'en han anat al Casal Català, i nosatros cap aquí.

3. Tota la nit ha plogut i fet tormenta. Això devian sentir els meus peus.

4. Avui he caminat mol. Havent dinat he surtit i tot xano-xano, he caminat onse cuadres retornant amb la mateixa catxassa. Una mica cansada. Amb tot i lo que som caminat no som pogut arrivar al lloc que jo volia. Dies enrera des d'es terrat de casa havia vist una colla d'abres molt alts que me semblava // no éran mol lluny. Som arrivat fins ont me semblava que éran i mai·més hi arribava. Con som estat a una cuadra només, no hi he pogut arrivar per tan de fanc que hi he trovat. Are ja sé ont són. Un·atre dia hi aniré de dret.

He vist llorers completament florits. Aquí els abres a fi de presservar-los (no sé de què) els emblanqueixen tota la soca i les branques. Els abres emblanquinats aixís i ben florits sémblan un maig a punt de portar al monument. Les branques[,] plenes de flors rosades (són els presseguers) aquell atapaïment de flors sobre la blancor de la cals és de lo més bonic que se pot contemplar.

No passa cap dia de sol. Sempre boira o pluja o núgul, amb trons o sense.

5. Es dematí se lleva mol tapat de boira. El sol lluita per sortir pro la boira és vencedora.

6. Tot el sant dia fa fret. Quin hivern inacabable. Vespre de tot fa un vent que no se // pot resistir de tan pudent. Diuen que és que créman escombraries.

7. 1er divendres. Se reben cartes d'en Flor i d'en Pep Gassiot. El primer diu que la pobre Celieta vespes i abeies la varen pessigar de mala manera.

8. Vaig a missa a les monges d'aquí devant. Encare que sigui festa suprimida, és mol grant la sublimitat de la diada per·a deixar-la de banda. La gran festa solemne és a la parròquia de Montserrat al centre de la ciutat. No hi som estat mai. An els periòdics anuncian la festa. De bona gana hi aniria, pro sola no hi puc anar. És massa lluny.

9. Avui a la capella de la Sagrada Família, hi som trovat una companya de viatge de l'"Infanta". Se diu Viviana. Resulta que viu no gaire lluny d'aquí.//

A la tarde han vingut el matrimoni s[enyo]rs Llonc. El senyor ens ha llegit molts episodis de la comèdia "Jesús de Nazaret" d'en Guimerà. La vaig veure representar a Romea fa 10 anys. Tots els actes me recordaven perfectament.

10. Som al dematí. En Lluís fa mol de xibarri perquè vol anar a estudi. És el primer dia d'anar-i. Veurem lo que durarà el seu entussiasme. Estic fent una carpetita. Hi tinc molta feina. Veurem <q> si quedarà bonica. És de ganxet imitació malla. És un trevai mol distret.

Som a la tarda. En Lluís no podrà continuar anant a estudi, perquè la senyoreta professora ha dit \que/ són mol avensats del curs i que més val que no hi torni. Pobre bailet![,] tan entussiasmat que n'ha tornat! S'ha fixat mol amb lo que els hi esplicava la senyoreta[,] aixís com també amb unes nenetes tan remaques, sobretot una d'elles que tenia uns *rulitos* que la feien semblar un angelet.// Quin mussolí que en surtirà! Tindrem un Joan segon a la colla? No seria res d'estrany. Ditxosa joventut!

11. Llegeixo a "La Prensa" que are li ha tocat el rèbrer an "El Progreso". És un diari d'en Lerrouix. L'han sospès per un temps indefinit per haber publicat quelcom censurant el fundador de les "Camises Negres"[,] o sigui[,] an en Mussolini i al seu govern. També se deurà publicar<t> encare que sigui amb diferent nom.

Se veu que els italians estan de pega. Després de lo d'en Nobile i d'en Delprete al Brasil, are amb una cursa d'automòvils, un de la colla, tan va volguer córrer que fins va embestir les tribunes del públic morint ell i 22 dels espectadors i 36 de ferits, 9 dels quals tan greus que difícilment ho contaran.

"Crítica" d'aquesta nit amb unes lletres de pam i mig porta la fracassada intentona d'un moviment subversiu contra // l'*invensible* amo d'España. Coses d'en Primo! Diuen que an el complot hi havia militars i tot. Se suposa que estava conjuminat d'acort amb tota la nació. No serà res d'estrany que tot fossin fantasies d'en Primo!

Són dos quarts d'onse de la nit. Na Gracieta amb els tres grants són al Casal Català a conmemorar la gran jornada de trista memòria de l'any 1714. Déu tingui al cel les animetes de tots els que varen perdre la vida an aquelles grans lluites. Per a l'esmentat acte na Gracieta <n'> ha escrit cuatre paraules. Jo no hi he volgut anar perquè aquestes diades tan patriòtiques me recórdan anys enrera con jo tenia als meus fills (a c s) i Catalunya tenia més llivertat d'acció bo i engrillonada encare que no tan com are.

12. Rebo carta de na Maria. Ha estat un mes just per arrivar.

13. Tot avui plou tan com ne pot donar.//

"La Prensa" diu que a España han agafat molts polítics complicats amb la intentona de rebelió. Diu que han pres an en Lerroux i en Vinoixa, i els directors dels periòdics "El Diluvi", "L'Aurora" i "El Progreso". Diuen que fins en Cambó hi està compromès, pro com que és prou viu ja ha guillat (fugit) al estranger, ont hi són els antics polítics[,] des de ont trevàian contínuament per enderrocar al govern actual.

14. Fa sol pro una fret que pela.

16. Quina fret tan múrria que fa avui!

M'he llevat forsa dematí i som anat a missa de set a les Salesses. Con hem sortit de casa feia un airet tan viu i gelat que taiava. No s'ha amorosit d'en tot lo dia.

Per lla les nou amb en Joan grant, n'Irene, la Mima, en Lluís i jo, èm pujat al tranvia que passa aquí devant, i en ser a Rivadavia // hem pujat amb un atre que hi hem anat tres quarts. Fins al port allà ont s'acava el tragecte. Hem entrat a veure l'estació[,] que té una grandària fenomenal. Hi feia tanta fret que semblàvem a la Sibèria. Aviat n'hem sortit. Hem caminat unes estones per el port. Hi havia el vapor italià "Diulio"[,] que és tan grant com l'"Augustus". D'un vapor de Nort-amèrica descarregaven unes fenomenals caixes que a dintre hi havia autos.

Hem arrivat fins a l'avinguda Costanera, hi hem estat una estona, pro n'hem hagut de sortir per tanta fret que hi feia. La mainada s'han divertit molt. A dos quarts d'una tornàvem ser aquí.

Hi som anat per·a distreure'm del trist recort que tinc del nostre estimat Serafí (a c s). Avui fa trentassís anys que va venir al món a passar-i una vida plena de tribulacions i desenganys. Que Déu l'hagi acullit és lo que més he demanat avui amb les meues pobretes oracions.//

Segueixo llegint "Nocions d'arqueologia sagrada catalana" de m[ossè]n Gudiol de Vich. Are som al capítul de campanes. Hi he llegit que al sigle XIV a moltes campanes s'hi llegia «Cristus venit in pace, Deus homo factus est: Cristus vincit, Cristus regnat, Cristus imperat». M'ha fet pensar que aquet cant tan escullit i que amb tanta devoció i goig càntan els catòlics de les parròquies de Barcelona esdevé de les esmentades inscripcions.

També hi he trovat que l'any 1470 una abadessa nomenada Alionor de Corbera va donar la crossa abacial de Sant Pere de les Puel·les.

18. Tot caminant som arrivat a visitar els bons amics que tenim al carrer de Gavilán.

19. Som acavat un trevallet de ganxet que m'ha quedat forsa bé.//

20. Tot avui plou. A la nit, tots hem anat al cine a veure la película titulada "La cabaña del tío Tom". Els fets pàssan en temps de la esclavitut. M'ha interessat mol i fins hi he plorat veient com maltractàvan els pobres esclaus com si no tinguessin ànima!

22. Air 21, totes les escoles feien festa celebrant l'arrivada de la primavera.

23. Mai havia conegut un país tan variable de temperatura. Som a la primavera. Fa vuit dies que varen fer dos dies de fret negre. Air feia calor i avui de nou fa fret negre. Amb la calor que va fer air, avui m'he tret unes mitges (puig en porto dos pareis) i are les trovo a mancar. Demà me les tornaré posar i potser farà calor.

24. La Verge de la Mercè. Gran festa de Barcelona. Hi tenen molta devoció.//

"La Prensa" porta que a Madrid hi ha passat un fet mol tràgic. Diu que s'ha cremat el Teatro de Novedades. Hi ha molts morts i ferits. Espanta llegir tan horrorosa desgràcia. Pobre gent![,] haver surtit de casa per a divertir-se i quedar allà mort, cremat o de trepitjades. Déu hagi acullit els difunts.

26. Avui "La Prensa" porta més detalls del gran incendi de Madrid. Diu que hi ha més de 80 <ferit> morts i més de 300 de ferits. Lo que més[,] dones i criatures.

Dematinet som oït missa aquí devant i després som caminat unes estones per Nazca. No m'he cansat gens i es dematí fa bo a caminar. És distret veure el moviment matinal. Aquí hi ha molts venedors ambulants. Els jardins fan oloreta de primavera. Are veig els brucs ben florits pro no són iguals com els que tenim an els boscos de Catalunya. La mata és ben igual pro la flor és una nevada d'es//trelletes blanques.

27. Com si no fos prou grossa la desfeta del teatre de Madrid, avui el diari porta que vora Melilla ha esclatat un polvorí que ha ensorrat el poble de Cabrerisses. Hi ha més morts i ferits que en el sinistre del teatre. Quins daltabaixos! Malaventurat qui s'hi trova. Preguem per ells.

Avui fa un dia bonic que el som aprofitat per anar a missa al temple de Belleszarfielt[,] o sigui[,] la Candelera. S'hi venéran els gloriosos sants metges dits Cosme i Damià. És lluny; som anat i tornat a peu i no m'he cansat gens.

A la tarda n'Isolina ha vingut amb la seua nena. Està forsa atribulada[,] la pobre[,] perquè els negocis no els hi van prou bé. Els compadeixo mol[,] pobres joves! Tan ben units com viuen bo i no tinguent gaire sort!

28. Aquest dematí som anat a Flores. Air a la Candelera hi vaig veure un // vellet que portava unes anelletes a les orelles. Con jo era petita, els que rodaven el món portant un manubri petit i vistes de ciutats i batalles, animals raros, etc., en portaven una només[,] d'anella petita[,] amb una orella. La portaven a dalt, no an el lloc que les portem les dones.

29. Festa del gloriós arcàngel s[ant] Miquel príncep de les gerarquies angèliques. Ell sigui el nostre protector a la hora de la nostra mort.

«*Lo arcàngel sant Miquel / lo poder de Déu alcansa / puig lo pes de la balansa / nos eleva fins al cel[.] / Siau nostre protector / puig eccés poder teniu / a les Ànimes oïu / que crídan "ai que dolor!"*» (ho cantava l'home dels salms).

30. Diumenge. Acavo de llegir un·atre pila de desastres ocorreguts a España. Ja s'apanyaran. Que en fan pocs[,] de dies de sol[,] aquí!

Som anat al ofici solemne que en honor dels sants metges se celebrava a la parròquia de // Veleszarfield. Som anat i tornat a peu.

Hem tingut a dinar els germans Estelarre de Temperley. Are són a fer una visita al vapor "Infanta Isabel de Borbón".

L'ofici d'avui semblava ben bé de pagès. Els dos pavordes dels sants Cosme i Damià han passat la safata[,] que devia ser de fusta o de cartró[,] puig con hi queien les monedes feien *catrac*. No eren pas tan maques com les de Llufriu[,] que són de llautó ben relluentes, i es cèntims hi díndan que és un goig. Jo me recordo que con se feien més funcions que are, ses pageses s'hi lluïan tirant les monedes a les bacines perquè dindessin ben fort.

Con hem sortit de l'església al devant tot era ple de banderes de les diferentes associacions que hi deu haver a la parròquia. Hi tocava una música militar que tot ho atronava. Éran de veure els aplaudiments que donàvan la colla d'espectadors.

Al altar major hi tenian els gloriosos sants // amb una mena de tabernacle ben atapeït de flors, bombetes elèctriques[,] ciris i una petita custòdia o rellicari que devia hostatjar algunes venerables rellíquies dels benhaurats doctors aràbics germans segons ens ha esplicat el predicador. Tenia un accent marcadament italià. També avui és el sant del gloriós sant Geroni. Qui sapigués portar la seua vida i estimar tan a Déu com ell!

Octubre

1er. Avui ha plogut molt.

Dematinet he sortit per anar a missa i de pas comprar un gabinetet, una cullera i una forquilla de fusta, tot per la cuina. Con som estat fora han caigut uns ruixats que amb pocs moments han convertit les vores de les aceres amb uns rierals que ni savia ont posar els peus que no els omplís d'aiga.

He rebut una carta de na Montserrat // que m'hi conta una pila d'episodis populars d'aquella bona gent de Mont-ras. També hi havia unes mol maques fotografies de la colleta de cosins i netets meus mol estimats.

He llegit a "La Nación" que air dematí a la plassa de Maig s'hi varen reunir unes 30.000 nens i nenes de les qatequístiques. El s[enyo]r arquebisbe va celebrar una missa al aire lliure i va fecilitar i beneir tan bell estol de mainada junts amb qui els acompanya<v>ba.

2. He llegit que s'han perdut tres aviadors italians. El seu aparell ha caigut amb un riu i de cinc que eren s'en han salvat dos. Pobres abnegats plens de germanor! Venian de les búsquedes dels infortunats Alexandrini de la expedició Nobile i d'Admussen i companys que també han desaparegut víctimes del sentiment germanívol en_vers els pobres desapareguts d'en Nobile. Quins desastres!//

Are mateix en Joan acava de telefonar que amb una clínica acava de morir un fillet de l'Alfredo Palau. Tenia 5 anyets i diu que era una criatura mol xamosa. Ditxós d'ell! Lo que dóna més pena i fan compació és la desolació dels seus pobres pares. Que Déu els hi concedeixi resicnació és lo que més per a ells demano.

3. Avui plou. Es dematí som anat a Flores. Anant i tornant a peu, i arrivant som fet es dinar[,] que hem estat pocs per·a menjar-lo.

Els dos Joans, na Gracieta i la Miria són a fer companyia als pares i demés família de l'angelet que han enterrat avui.

Escric molt. Aixís no me dono comte tan fort de la manca de noves de na Maria. Un no se pot acostumar a coses que donguin goig que con màncan les anyora molt. El tenir-me acostumada a rèbrer cartes seues mol sovint, are que fa dies que arrívan correus // i no m'arrívan les seues cartes, les anyoro i me faig uns pensaments i comentaris tan pessimistes que me fan mal.

Tantes llàgrimes que vaig plorar a Barcelona con els d'aquí m'estafaven alguna carta! Sembla mentida les engúnies que passa una mare per els seus fills anyorats!

Fa fret. Sembla que aquí no fassi primavera. Hauria de fer un temps tebi i bonic pro no és aixís. Avui al carrer de Terrades he vist una mata de bruc de jardí explèndit i florit com una nevada. A Catalunya no en vaig veure en cap jardí[,] d'aqueixa mena de bruc. Aquí els hi retàian els cimsarols i quédan com unes paneres completament blanques d'aquella profusió de floretes petites. Fan una tan riquíssima olot que fins els brots o *cimes*[,] que en diem a Llufriu[,] fan olor com les mateixes flors.

Dies enrera al carrer de Gaona hi vaig veure un tarongeret ben fet com un // petit arbust que tenia més flor que fuies. Mai havia vist un abre tan ben fet com aquell.

4. El temps continua ennuvolat i amb fret.

5. 1er divendres. Som oït missa a la Buena Esperanza. En Joan m'ha portat una carta de n'Angeleta. Ja era hora. Quina mandra té per escriure! Se veu que està contenta i bé de salut. Se queixa que hi fa un istiu tan insoportable. És que no hi ha plogut. I això que el seu convent està ben situat i airejat.

6. També avui he sortit de bon dematí. Som oït missa, he comprat, i cap aquí a fer el dinar.

He rebut una carta de l'Armand que m'ha retornat de les inquietuts que tenia per manca de lletres seues. Escriu des de Llufriu. M'envia una fuia de falguerina d'es pou de casa dels meus pares (a c s). També envia un programa de la festa·major de Llufriu.//

Som escrit a n'Angeleta.

7. Som fet una caminada mol llarga. Som anat amb una iglésia que no hi havia estat mai. Té per nom La Virgen de los Buenos Aires. És dirigida i habitada per p[ares] mercedaris. No és acavada de construir i mol que l'hi manca. La imatge de la Verge és preciosa. Porta un vestit de color *granate*. Un mantell an el coll que sembla que li cau.

És d'un color blau amb flors daurades i un de més grant tot blanc posat an el cap que l'abriga tota. El blau el porta recullit amb un prenedor mol maco. També porta unes arrecades antigues.

Hi som anat amb el tranvia *[il·legible]* i he tornat a peu. Hi ha una pila de cuadres.

8. Avui no he sortit. Som escrit a na Maria. Rebem carta que ens anuncian visites de fora.

9. Som oït missa de set a Flores. M'he cansat.//

Se veuen molts jardins amb genesta florida, roserars i de tota mena de flors que me fan denteta. Qui pogués conreuar un jardinet ple de flors! Les estimo tan que sémblan sers vivents. Aquí les flors tenen un enemic implacab[l]e que les destrueix famolenc. Són les formigues.

10. Llegim la gran pèrdua de n'Icnaci Iglésies. Ha mort a Barcelona[,] ont residia. Al cel sia. Les lletres catalanes han perdut una joia. Era mol aplaudit per els teatres i el seu valor[,] mol conegut i estimat.

11. Vespre de tot han arrivat la s[enyo]ra Gabina Gibert amb les seues dues filles i el seu fill més grant. Vénen amb motiu de les festes de la *Raza* i cambi de president de la República.

12. Avui és la Verge del Pilar i San Serafí. Per la memòria del nostre tan estimat (a c s) som oït missa i anat a combregar. És un dia // de recort dolorós per a mi.

Hem estat bona colla a dinar. Érem setse de grants i dues criatures. Som fet l'arròs[,] que m'ha resultat mol bé. Tothom hi ha tornat. Això prova que era bo.

Tot avui la ciutat està de gran festa. S'ha celebrat l'acte solemnial de cessar el d[octo]r Alvear a la presidència i entrar el d[octo]r Irigoyen<t>. La cerimònia s'haurà verificat a les tres de la tarde.

Llegim alguns detalls del enterro del grant dramaturc Icnaci Iglésies a Barcelona. Diu que més de cent mil persones acompanyaven les seues estimades despulles. Les corones de flors naturals eren més de dos-centes. Una vegada més el poble de Barcelona ha demostrat que sab estimar als homes que són ben seus i que Déu ha afavorit amb un talent privilegiat. Al cel sia tan bon patrici!

13. Els periòdics vénen plens de detalls de l'acte celebrat air amb motiu del cambi de // president. La gentada que hi va acudir diu que era enorme.

14. Con anava a missa he vist uns nugulets que amenassaven trons. No ha tronat, pro per lla les onse s'ha format una gran gropada i ha plogut calladet sense trons ni llamps.

Amb un jardí he vist un arbust que se diu "bola de neu". Aquí no sé quin nom li donen. Era tot ben florit com una nevada. També hi havia lilà que tenia flors forsa migradotes.

La Gabina amb les noies han arrivat de Temperley. Han portat un bonic ram de flors de tota mena. Fins uns brots de lilà d'un color morat fosc i uns atres de blanc.

A dos quarts d'onse de la nit, la família Gibert s'en ha anat de nou cap a Trenque L[auquen].

15. No sé què tenim avui a casa. Sembla que hi ha passat un mal vent. Tots se queixen que els ossos els hi fan mal o que tenen son.// És que con se tenen convidats la vida és més moguda i tothom surt dels seus costums.

16. Llegim que el dirigible "Conde Zepelin" ha fet el primer vol des de Alemània als Estats Units amb 112 hores i 30 minuts. Ha corregut 9.016 kilómetres. Hi anaven 60 persones entre oficilitat i passatgers. Hi anava una senyora anglesa que és corresponsal de "La Prensa".

Vespre de tot en Joan s'en ha anat [a] Victorica.

17. Fa un dia gris i pesat. A les primeres hores de la tarde ha plogut molt.

18. Que n'he vistes[,] de flors[,] avui! En veig de mol maques que a Catalunya no n'havia vistes.

Som oït missa aquí devant i con n'he sortit he caminat fins al carrer de Bolivia i d'allà he tombat fins al de Gaona i cap aquí. M'ha anat bé[,] aquet caminet matinal.

Avui és Sant Lluc gloriós evangelista i // escullit patró dels artistes[,] sobretot dels pintors. A Barcelona els socis del Círcol de Sant Lluc celébran un ofici mol solemne honorant el sant an el temple de San Sever.

19. Onse anys cumpleix avui que ens va deixar aquell meu fill tan estimat! Quin despertar va ser el meu! Ni mai els hagués creguts an els atres[,] d'anar-me'n a dormir o tant·sols reposar unes estones. Bé és veritat que el meu cos afeblit per tan de vetllar, i adolorit devant tantes penalitats de tota mena necessitava descans; pro qui m'hagués hagut de dir que en l'interval de tan poques hores, havent deixat el meu estimat malalt aparentment sense cap perill inminent, i no tornaria a veure'l més! Pobre Lluís! Quins anys més apesarats vares pasar. Ple d'ideals nobilíssims i de desenganys per traïdora enfermetat. Que Déu hagi acullit la teua animeta és lo que més li demano.

Tot avui fa un dia gris com ho són tots els meus // pensaments amarats de recorts tristos!

Na Gracieta no s'ha llevat. Se queixa que el coll li fa mal.

21. Dos dies que no reposo ni tinc humor per a res. Tinc el cor amarat de dolor i de torment. Qui m'ho havia de dir que rebria noves tan tristes! Nit i dia tinc el pensament fixe sempre amb la mateixa cosa. Que Déu hi dongui un sant remei és lo que més li demano. L'Armand[,] forsa malalt! Pobres fills meus! Quin flagell us ha caigut a sobre! És massa feixuga aquesta contrarietat. I lo pitjor[,] trovar-me d'ells tan allunyada per·a ajudar-los a soportar tanta tribulació. N'he rebut forsa pena i n'estic tan aturdida que sembla que surto d'una malaltia. Pobre Maria![,] pobre marit seu! Tan que s'han estimat i tan poc sortats com han estat! Set anys fa que se coneixen i han passat una pila de desenganys que han soportat amb serenitat, pro aquet cop és massa // crudel per·a resistir-lo.

23. \La senyora Ramona/ ha arrivat de Trenque Lauquen amb un nen i una nena mol aixerits. Pocs cumpliments els hi puc fer, puig no estic d'humor per·a ningú. La meva tribulació és imponderable. No sé com ho tinc de resistir! Ans de rèbrer la mala nova els jardins atapaïts de flors propis de la primavera m'alegraven. Are tot me sembla que exclata amb plor com el meu cor adolorit. Déu meu! Comuniqueu-me forses per·a resistir aquet cop!

25. Amb tot i el poc humor que tinc, amb na Gracieta hem decidit anar a Liniers a visitar la família Vicens de Palafrugell. Temps feia que hi teníam d'anar. Ells sí que estan amb totes les ditxes i felicitats. Déu els hi conservi. No ha pas de plorar tothom.

26. Escric a na Lluïseta i a na Catalina Rocas.// Rebo carta de n'Emília Alibés, de na Maria i del seu Armand. Si en tenen[,] d'influència sobre mi[,] les seues lletres! Amb tot i que m'ocúltan la pena que pàssan, bo i sabent-la sembla que fins obtenen convèncer-me i tranquilitzar-me una mica. Me diuen que el pobre Ernest Estela passa una gran desgràcia. Arribava del molí amb es carro, el seu nen de tres anyets[,] pobret[,] va anar a esperar-lo amb tan mala sort que una de les rodes li varen passar per sobre del cap quedant mort a l'acte. Quin esglai[,] pobre Ernest! Prou poca sort que té amb totes les seues coses, pro aquesta és massa sèria. Déu els hi do resicnació per·a soportar tan de dol.

28. Avui és la festa dedicada a Crist Rei. Som oït missa a les Salesses. Tot el dia han tingut el Santíssim exposat.

Jo en aquet periodo afligit que estic passant, si alguna resolució arribo a conjuminar, és sempre els dematins a missa amb // la quietut santa del temple, reunits pocs fidels, sempre els mateixos, amb l'unió santa eucarística de Jesús. Aquelles estones comunícan reculliment i coratge contra les escomeses d'aquet món esquifit. Ditxosa mil vegades n'Angeleta que en va fugir! La seua resolució va ser un dels meus pocs goigs copsats a la meua vida tan atribulada! Què hi fem lluitant sempre an el món? És un desvari que un no fa res més que trepitjar espines punyentes, inacabables.

29. Sant Narcís[,] patró del bisbat de Girona. Som oït missa a Flores. Hi som anat a peu i tornat amb tranvia.

Som entrat amb una llibreria de la plassa de Flores a comprar estampilles. Tenia les mans suades i he pregat an el jove que me les donava si volia posar-me'n una an el sobre de la carta. Ho ha fet i s'ha ben fixat amb l'adressa bo i exclamant «¡Catalunya!». Tot emocionat m'ha preguntat si jo era catalana.// Vist el seu interès he cregut que també ell era català. Hem enraonat i m'ha dit que és de Barcelona i que aquí s'hi anyora mol i que no hi trova cap atractiu. Encare menys mal que \té/ tota la família aquí, pro resulta[,] m'ha dit[,] que s'anyóran tots. M'hen he despedit prometent-li tornar-lo a veure alguna atre vegada.

Tot avui fa una calor tremenda.

30. Són més de les vuit de la nit. Are mateix s'en acava d'anar la s[enyo]ra Ramona Álbarez i els seus fillets. S'en tórnan a Trenque Lauquen.

Novembre

4. Cons de dies sense escriure. No tinc humor. Estic resicnada a la voluntat divina pro estic trista totes les hores de la meua vida. Des del dia de Totsants que tenim la Miria a Temperley i en Lluïset a casa de la seua tia Maria. Amb tot i que con crídan // tan me moléstan, con no són aquí els anyoro. M'els estimo tant!

El dia dels Difunts vaig anar al Jubileu a Flores. Tot sia en bon recort dels nostres estimats que hem perdut.

6. A la tarde ha fet un vent mol fort.

La Sara tot avui és d'excursió amb la seua escola. Han anat a Luján. Cap al vespre ha arrivat una mica cansada. Ha portat unes petitíssimes medalles de la Verge.

Vespre de tot rebo carta de na Maria. Avans, les seues cartes m'alegràvan; are no hi trovo cap nova que comuniqui cap goig. Amb tot i que ells[,] pobres dissortats meus[,] fan lo que poden per·a ocultar-me les seues penalitats, no per això quédan per·a mi amagades. La carta és llarga, tota plena de noves populars com per allargar el tema. Déu els ajudi[,] pobres fills! Inclouen una historieta de colors per·a en Lluïset.//

7. Aquesta tarde som acompanyat la Mima a veure una cinta de cine que han donat gratis a \n'/els escolars. Consistia amb el viatge que va fer a Europa la fragata "Sarmiento". Era mol important tot lo que hem vist; només que operàvan massa ràpit i un no se podia donar comte dels passatges. Tot plegat ha resultat essent sorollosament aplaudit per els nens i nenes sobretot con veien onejar la seua bandera argentina. Allò era un deliri fet.

Películes com aquestes me plauen puig són sèries i instructives.

8. Fa fret. Es dematins con surto per lla dos quarts de set, fa un aire fret que sembla tramontana. Avui semblava lo que a Llufriu en diem vent de dalt (del sut) que toca per_tot. "Vent de dalt no té abric / home pobre no té amic" (dita popular).

Volia caminar, i no m'he vist amb ànim.

9. També avui com tots els dies. M'he llevat // a dos quarts de sis. El carro que porta les ampolles de la llet me serveix de vigilant. Ells tenen una clau. Obren, deixen les ampolles a baix a l'escala, tórnan a tancar i el cavall arria de nou. Llavors me llevo, me vesteixo, rento la cara, me pentino i con estic llesta m'en vaig a missa aquí devant a les Salesses. Hi ha una quietut santa, sempre les mateixes devotes i dos o tres devots. Cap criatura ni res que destorbi la devoció. Són unes estones completament tranquiles que ofereixo al cel, bo i demanant una pila de favors que mol necessito.

Vaig traspassant les notes que vaig comensar dinou anys enrera. Quins anys llavors tan felissos amb tot i que trevaiaba d'una manera que fins sembla impossible que ho pogués resistir. Rentava, cusia i planxava per a tots. Seguia les meues devocions ben fervorosa, tota la nostre modesta hestada relluïa, i tot m'anava com una seda fins que els nois (a c s) varen enmalaltir-se. Tan de goig que me donaven! Tenia fe amb Déu // i amb mi mateixa i tot ho trepitjava plena de zel i ben encoratjada. Quin temps[,] aquell!

Avui se'n n'ha anat la Rita. Per are no en trovem cap més. No n'hi ha[,] de minyones de servei. Totes volen anar a la fàbrica[,] que tenen més llivertat.

Són les onse de la nit. Fa un vent tan fort que tot lo que hi ha per es tarrat va d'un lloc a l'atre. S'ha sentit una trencadissa de vidres que deurà haver caigut alguna ampolla.

10. Ha plogut tota la nit.

"La Prensa" porta que anit passada ha esclatat una bomba amb un lloc vora de la Catedral. Hi ha hagut trencadissa de vidres i lo pitjor[,] que hi ha mort un tranzeünt que per allà passava. És horrorós[,] lo que passa amb les bombes. Sempre ho paga el icnocent. Vora la parròquia de Flores n'han trovada un atre que no era tan poderosament preparada, puig la primera diu que // era carregada de balins, vidres i no sé què més.

11. Sant Martí. Tapa la bóta del bon vi.

Som a la tarde. Estic amb la Mima i en Lluís. La Mima està al llit perquè té unes dècimes de febre produïdes per una mica de dolor amb una glàndula. En Lluís no fa gaire que ha atès el telèfon. Hi té més trassa que jo. Pobre fill![,] porta la paiama que li va comprar la seua mare, de lo més content. S'ha quedat per a fer d'enfermer i companyia a la Mima. Els tres grants són a Temperley. La seua mare i n'Irene són al Casal Català.

Anit passada hi han anat els tres grants i han portat les dues copes d'en Joan i la Miria que han guanyat jugant al tennys. A la Sara l'han obsequiada amb un petit estoig en forma de cor. Hi ha un mirallet. És mol bonic i capritxós.

Un any fa avui que vaig sortir de la meua estimada ciutat de Barcelona. És una ciutat // plena de recorts de la meua vida. Hi he viscut amb goig que ben poc va durar-me. Hi he passat tribulacions de tota mena, i no obstant sento dintre mi un afecte tan gran per la meva Barcelona que mai·més s'apagarà encare que mai·més hi tornés. Té un enzís que corprèn i fa estimar-la.

12. Avui fa un dia xafagós i pesat. A la tarde s'ha format una furiosa gropada que feia por de tan negra i mal_carada. Voltava per tots costats acàvan per cenyir tots els horitzons. Per fi s'ha posat un vent fort acompanyat de llamps i trons i uns ruixats que feien corre els tranzeünts. Tots els òmnibus i tranvies portaven els llums encesos i això que éran dos quarts de sis. Després ha anat amainant. Al acugar-se el sol, el cel semblaven montanyes de foc. Érem an el terrat contemplant el fenomen, les noies, na Gracieta, en Joan (noi) i jo. Lo més curiós és que ens hem adonat amb molta sorpresa que // els cabeis d'es cap primer de n'Irene i després de tots nosatros se tenian de punta enlaire com sostinguts per la forsa oculta de l'atmòsfera tan carregada d'electricitat. Les noies semblava que portaven un girassol sobre del cap. Això sí que s'en podia dir tenir es cabeis de punta. Hem baixat i con hem estat a dins els cabeis ja no estàvan esverats.

13. Avui sí que ha fet un espatec de llamps i trons i pluja. Fins ha caigut calabruixó. Hem hagut d'encendre tots els llums.

Fa poca estona que ha vingut un jove català qu'és empleat al Casal. Hi ha dos o tres mesos que va arrivar i s'anyora molt.

14. "La prensa" porta que hi ha hagut un sinistre marítim mol desgraciat. S'ha enfonsat un barco anglès titulat "Vestris". Venia dels Estats Units al Brasil i aquí. S'han negat // més de cent persones. Quin esglai[,] pobres!

També porta que a la província de Córdoba hi ha passat un cicló que tot ho ha destruït. Hi ha dues ciutats mol esgalabrades. Hi ha morts i ferits. Déu els ajudi[,] pobre gent!

15. En Tian Llorens ha vingut a passar el dia. Està forsa bé.

16. Rebo carta de na Maria. Des que l'Armand està malalt que totes les cartes que rebo d'ells, els entenc per lo que no me diuen. La d'avui, me sembla que hi oviro quelcom de millora. Déu ho volgués.

17. Avui el nostre Lluïset maco cumpleix set anyets. Ell n'està tot joiós.

18. En Joan ha arrivat de la Pampa. Feia un mes just que s'en havia anat.

Som oït missa a la Sagrada Família.// Anant i tornant semblava que me lligaben ses cames. M'he cansat molt.

19. Aquet dematí na Gracieta s'en ha anat a Pirovano. Hi reposarà uns dies.

Vaig fent un vestidet per en Lluís.

20. Tenim una feinada preparant la roba d'en Lluís i del seu pare. Fa poc rato que han sortit per Victorica.

Avui ens han posat els fogó de gas. Va mol rebé. No ens hi entenem de tan ràpit que va. Jo com que el coneixia de Barcelona ja no me sorprèn tant.

Les noies han acavat el curs escolar. La Mima no ha passat de grau. No està gaire bé. Se queixa de dolor a les oreies. La Miria l'ha acompanyada amb un metge. Ha dit que no corra cap perill.

21. La Mima continua queixant-se de les oreies.//

22. Anit passada s'ha calat foc al teatre Maypú. S'ha cremat tot l'escenari. El foc hauria estat més extens a no ser per una felís ocurrència d'un dels vigilants. No ha pres mal ningú perquè s'ha tingut serenitat. Les artistes amb els seus companys han pogut sortir per una claraboia. Les primeres vestides de bailarines ben a la fresca. Diu que els hi han deixat *tapados* per a *tapar-les*.

Som a la nit. La Mima té molta febre i se queixa de fort dolor a les oreies. Fa pena[,] pobreta!

A la ràdio se sent la declamadora Berta Singerman. L'aplaudeixen molt.

23. Pàssan uns dies pesadíssims. Una xafagor que no se pot resistir.

La Miria ha portat la Mima amb un especialista. Ha dit que lo que té és a conseqüència d'un grip mal portat. Ha manat una pila de coses que la Miria // procura cumplir.

La calor fa una mandra fenomenal.

Acaven de tocar les deu de la nit. Han caigut cuatre gotes, i s'ha girat un airet petit i fresquet que ses alenades retórnan el cos esmortuït per la calorassa.

La ràdio no para. Are se sent una guitarra i una dona que per comtes de cants semblen gemecs o que la trepítjan.

Hem rebut cuatre mots de na Gracieta. Diu que passa una mena de grip pro suau. No obstant fa llit i té febre. La Mima està forsa tranquila. Els tres grants són amb un concert.

25. Som escrit a na Gracieta. Li incloc una carta i una postal d'en Gassol rebudes avui.

La Mima va forsa bé.

26. Rebo carta de l'Armand, amb un dibuix // d'es campanar de Llufriu, i un d'es cap de na Maria que m'ha entristit mol. Té un posat forsa pessimista. Una fuia d'eucalipto[,] recort dels que creixen vora casa i que tants recorts tenen per mi del nostre malaguanyat i tan estimat Serafí (a c s).

27. Rebem carta de na Gracieta. N'hi ha per·a tots. Nosatros li ocultem les contrarietats que anem passant a fi que ella se distregui i reposi.

Fa una calor insoportable.

La Mima segueix estacionada.

28. Avui som estrenat una bata de roba fina. Hi vaig fresca. La jovenalla[,] que sempre estan d'humor[,] me felicítan perquè tróvan que vesteixo elegant. *A la ve<g>jez* etc.

29. Segueix la calor forta.

Llegeixo que a la Costa de Llevant per lla la montanya de Sant Mateu[,] qu'és vora Cabrils, s'han sentit uns moviments // sísmics. A Mataró[,] que és la població que tenen més a la vora[,] diu que s'ha esquerdat una casa en construcció, i que l'han

d'acavar d'enderrocar per lo perillosa que ha quedat. No hi ha desgràcies personals. L'any catorse[,] con nosatros hi eren[,] en va passar un atre que se va sentir perfectament.

La Mima no va del tot bé. Se queixa de mal de cap i dolor al oïdo. Tots els dies té febreta. Avui ni la Miria se trova bé.

30. Un any cumpleix avui que vaig arrivar aquí. El temps vola! Sembla que ocultament hi ha un motor que amb vertiginosa forsa dóna voltes i més voltes, deixant els dies, els mesos, els anys enrera, fosos, perquè no tenen temps d'aturar-se en cap lloc. Sembla que hi ha forsa invisible que mana, que crida que no ens podem aturar, ni a contemplar ni a meditar, ni censura, ni aplaudir, ni gosar, ni recullir res de lo que dóna voltes // i se pert per·a no tornar esser mai·més. Semblem un exèrcit que marxa a cuatre de fondo, a embestir ¿què? ¿a qui? No ho sab ningú, sinó que sembla que tots anem a caure al abim insondejable.

Aquesta és la vida ciutadana. Jo[,] que l'he trepitjada tants anys, m'he convensut amb que com més avensos ha fet la ciència, i com més invents s'han fet per a obtenir les coses amb més facilitat, m'ha semblat que menys hem reposat i que més vertiginosa ha estat la carrera que fem cada u an aquesta vall de penalitats sens mida.

L'estada al camp també s'ha ajustada forsosament amb la vida ciutadana. Tot són motors i reducció d'hores de trevai, pro tampoc l'agricultor reposa com avans. Ha de combatre tot lo del seu ram, i si no, és home al aiga.

Jo[,] amb un poble[,] si no fossin les xafarderies crec que hi estaria millor que amb tantes fúries ciutadanes. Viure com més // sola millor, amb flors i aucells, i conversant tant·sols amb Déu i els nens i nenes com més petits siguin millor. Ditxosos infants que tan Jesús estimava!

He passat un any aquí amb bona salut gràcies a Déu. Si no fos l'hivern implacable que per tot arreu ont m'atrapa me posa una barrera per·a no tirar endevant. L'hivern[,] enemic de nosatros vells! Amb tot i la forta calor que fa, no me perjudica tan com la fret.

Avui en Joan grant ha arrivat.

La Mima va seguint amb les seues molèsties produïdes per la enfermetat del oïdo. Els atres seguim bé.

Desembre

1er. El dia fresquet que fa de bon trastejar. Escric a n'Orfèlia i a la seua Emília. Sembla que un se retorna sense tanta calor.//

2. Avui amb la colla de casa[,] el seu pare i en Juancito Llorens, hem anat a passejar per Palermo. Érem vuit de colla, amb dos autos. Con hem estat allà hi feia molta calor. Els cuatre grants de casa amb el seu cosí, han anat a caminar per aquells boscos. En Joan grant, la Mima i jo també hem caminat una mica. A la Mima es nas li ha sacnat mol fort i hem hagut d'anar a seure i reposar. Mol aviat hem decidit el retorn.

Amb l'auto que hem pres, hem donat un tom per els llocs més bonics, i a les set ja tornàvem ser a casa ben impressionats de tot lo que havíam vist. Lo mal[,] que feia molta calor. Els camps i hortes amb els seus molins de vent, me recordaven es sembrats i hortalisses de Pineda.

Les colles que veia ajassats per aquells boscos junts amb gossos, carros etc. me recordaven lo que se trova es diumenges per les montanyes de Vallvidrera properes // a Barcelona que hi van a reposar tots els diumenges.

En Julià ha vingut a sopar.

3. Som escrit a les noies que tinc a Catalunya. A Chile els terratrèmols segueixen fent disbarats. Quissab els morts que diuen hi ha. El rei Jordi V de Inglaterra està mol greu. Déu l'ajudi!

4. Llegeixo que a Rio de Janeiro ha caigut un avió al mar i s'han negat tots els que hi anaven. Eren catorse. L'aparell desseguit va anar a fons i no se va salvar ningú. Tots éran gent d'upa i fins hi havia una dona. Al cel sian.

Avui en Joan ha surtit per Victorica.

Són les onse tocades de la nit. Tinc la colla al teatre San Martín. Hi represen[ten] el drama "La Dolorosa" d'en Gassol. Jo m'he quedat amb les dues petites[,] que estan // una mica malaltes.

A la tarde ha vingut la bona amiga Isolina amb una seua cunyada. És casada amb un germà del marit de la primera. Fa poc que són casats i que són aquí. També han portat la petita Carme.

5. Rebo carta de na Maria. Diu que l'Armand està millor. Els veig quelcom més animats.

6. Rebo carta de na Montserrat. M'esplica una pila de fets del poble i de tota la seua colla.

Rebem carta d'en Flor. En Manel Llorens també diu que n'ha rebuda diguent-els-i que per el mes de febrer pénsan ser aquí. Sien benvinguts.

7. Torna a fer calor com dies enrera. La Sara està una mica malalta i no vol medicines.

8. No sé avenir-me que la festa de la // Puríssima esdevingui amb tanta calor. És festa d'hivern, i a mi me sembla que és un·atre festa de la Verge Maria. Som oït missa de set a Flores. Era de comunió general de Filles de Maria. Hi havia nens i nenes que combregaven per primera vegada. Per més solemnitat que aquí donguin a les festes no són pas lluïdes com a Barcelona. Bon tros s'en manca.

Han portat una caixa de gallines vives. Els envia la s[enyo]ra Ramona Álvarez de Trenque Lauquen. A la tarde n'he morta una. Hi ha hagut tormenta forta.

9. Som oït missa a la Sagrada Familia. Al carrer del General Artigues amb una mena de pati mol grant hi he vist un envelat que m'ha fet recordar les festes majors dels nostres pobles de Catalunya. Tenia ratlles blaues, blanques i rosades. Al bell cim del pal[,] la bandera argen//tina. Al carrer, devant del portal hi havia dos camions que descarregaven tota mena de combustible per la dent. Mitjes badelles, caixes de fruita i d'ampolles etc. Tot indicava que dintre l'envelat s'hi celebraria un àpat ben abundant i suculent. Tot això era con jo anava a missa. Con en tornava, encare entraven pitansa al envelat mentres un home amb un guix escrivia an el portal que allà s'hi celebraria un homenatge amb un s[enyo]r Arturo (no me recorda què pro estic certa que era italià). Déu els hi do bona gana[,] que de vianda segurament o els hi'n faltarà pas.

Éran dos quarts de set i feia un vent del sut fret com la nostra tramontana.

11. Acàvan de tocar les deu de la nit. Des d'aquí se sent un concert de la ràdio. És de violoncel. Ha estat mol aplaudit.

13. Tot avui tenim enrenou preparant el camí // de na Miria i n'Irene. Totes dues s'han examinat de música.

Vespre de tot rebem telegrama de Victorica que demà arríban en Joan i en Lluís.

13. Santa Llúcia gloriosa. Ella sí que hi va veure ben clar con va triar el martiri deixant aquet món fals i esquifit.

Per lla les set les noies han surtit per Pirovano a l'estancia de les seues ties.

La Sara ha anat acompanyar-les fins a la estació, i la seua mare[,] a buscar en Lluís. Déu volgués que no ens el portin malalt. L'anunci tan soptat ens va sorprendre. Déu decidirà. Fa molta fret. Semblem a ple hivern. La tramontana és fina que comvida arredorsar-se ont hi toca el sol. Aquí en diuen vent del sut.

Ja tenim de nou aquí en Lluïset bo i aixerit gràcies a Déu. Porta 60 centaus que diu els ha guanyats *venent revistes*. Se veu que // per lla s'hi han divertit amb el nostre pobre nano. Ell se convertia amb un bailet del carrer venent periòdics i revistes que li compraven els propis amos que les havian comprades. Aixís les pagaven dues vegades. Hi ha deixat tres dentetes. Jo l'hi faig broma perquè en té menys que jo. An ell li tornaran i a mi no!

La fret continua. Diuen que a la Cordillera hi ha nevat.

Avui aquí hi ha arrivat el president electe dels Estats Units m(iste)r Hoover. "Crítica" en parla tot ple. Diu que aquet gran home va néixer amb un poble mol petit i que el seu pare era ferrer. De mol petit, ell i un seu germà varen quedar orfes anant a parar a casa d'un seu oncle pobre que se dedicava a l'agricultura. Més tart, els va amparar un atre oncle que me sembla era metge d'un poblet i ells havian de conreuar les terres; pro ell[,] ple d'ideals i de talent[,] a les hores de descans va anar estudiant // fins a obtenir la carrera d'enginyer de mines i ja va tenir camí overt que ha seguit amb sort fins a pujar l'escaló més grant que podia desitjar.

15. El mal de caixal me va d'aument.

S'han rebut postals de Catamarca.

16. Fa una fresqueta bonica. Bon temps si pot durar. La calor ens atuïa.

Aquet dematí el distingit hoste de Nort-amèrica s'en ha anat a Montevideo.

17. "La Prensa" va plena de noves referents a la topada Bolívia-Paraguai. La cosa de moment està mol enverinada.

19. Avui amb més sort que l'any passat he pogut anar a missa i a combregar, per el recort tan trist de la pèrdua del nostre tan estimat Serafí (a c s). A les cinc de la tarde // ha cumplert sis anys que ens va deixar a Caldes de Montbuy. Estic trista i anyorosa d'aquell fill que tan estimàvem tots.

20. També avui totes les meues oracions han estat ofertes per l'animeta tan hermosa del nostre Serafí. Que Déu les hagi acullides amorosament és lo que més desitjo.

21. Sant Tomàs gloriós apòstol de Jesús. És atvocat dels que tenen dubtes i no veuen les coses ben clares. Ell obt[i]ngué del Esperit diví tota la llum benefactora de les vritats santes de la relligió catòlica.

Sis anys cumpleix avui que no hem vist an en Serafí. Des d'aquell dia, les seues estimades despulles repósan al cementiri de Caldes de Montbuy. El dolor de la seua pèrdua perdura viu, sepultat dintre el meu cor de mare afligida. Déu m'el va voler. Ell l'hagi acullit. Totes les meues // devocions d'avui han estat dedicades a la seua animeta.

A la tarde ha vingut la s[enyo]ra Júlia Vicens de Palafrugell. La seua visita m'ha distret. Hem parlat d'una pila de coses.

22. Are he sabut el motiu de la visita de la s[enyo]ra Vicens. Na Gracieta acava de dir-me que va portar-mos la mala nova de la mort del meu únic i vellet germà, ocorreguda el dia 16 del mes corrent. Al cel sia. Tenia 85 anys. Feia temps que no tenia gaire agilitat a les cames. Are tan·sols me queda l'àvia Naua[,] que també passa dels 80.

Alabat sia Déu! Benvinguda sia aquesta nova tribulació an el meu camí. Hi ha la dita que de joves en moren alguns i de vell no en queda cap. Ben content ha pogut deixar el món aquell meu germà després de tan llarga vida i tan ben assistida veiesa puig tenia esposa i filles que el portaven com // un patriarca. Per això ha fet tants anys.

23. Anit ha fet una tempestat mol forta. Som oït missa a la Sagrada Familia. Totes les meues devocions han estat oferides per l'ànima del meu estimat germà[,] a qui nomenàvem es Noi amb tot i tenir tants anys.

24. Avui no he sortit. Tinc mal de caixal. Me produeix una mena de neuràlgia a tot el cap.

Som escrit a na Lluïseta i a la seua mare amb motiu de la pèrdua seua i meua.

25. Som oït missa a la Sagrada Familia. He cregut que era el temple més a·propòsit per la festa d'avui. Una pila de nens i nenes han celebrat la seua primera comunió. No hi ha hagut plàtica preparatòria. Devia ser per a no entretenir tanta estona als pobres petitons. N'hi havia de nens i nenes mol petits que han combregat.// Han cantat l'Adeussiau a la Verge i una pila de cansonetes que ja les cantava jo con era petita i anava a costura.

A Barcelona en càntan moltes de catalanes i alguna de castellana pro mai les vaig sentir tan antigues com les d'avui.

Con tot ha estat llest hi ha hagut l'adoració de l'imatge de Jesús Infant.

Aquí no hi ha l'entussiasme que hi ha a Barcelona per aquesta diada. Suposo que deu ser perquè hi ha gent de per tot lo món i cada u té la seua manera de fer les coses. A més se trov[e]n a ple istiu i hi ha molta gent fora de la ciutat.

Acavo de rèbrer carta de na Maria i som escrit a na Montserrat.

26. En Joan ha surtit per Trenque Lauquen.

27. Són vora les onse de la nit. Tinc l'escriptori ple de bestioletes com musquits. Senten tormenta. El meu caixal no s'acava de resoldre.//

29. El caixal segueix entossudit a fer-me mal. Una mica d'aire me torna enmalaltir-lo i fins sembla que tinc espines a tot el cap i que m'estíran es cabeis de un a un. Anar amb un dentista no m'acavo de decidir perquè tenen mals jocs. Tabletes de cafiespirina són la meua salvació. Déu i santa Apolònia m'ajudaran.

30. Anit ha fet una tormenta furiosa. No he pogut dormir de tanta calor. Es musquits m'atormentaven que no tenen perdó. Entre una cosa i l'atre he ben perdut la nit. M'he llevat a les set i som oït missa a la Sagrada Familia. He sentit l'aire fret i m'he hagut d'abrigar amb la mantallina i el coll del abric.

Me sentia cansada i ni esma tenia per a resar. Estava tota distreta i amb el cap adolorit. Som a la tarde i encare l'i tinc. I això que he ben reposat i fins dormit i tot. Tot avui fa xafagor.//

31. Són vora les onse de la nit. Per fora se sent mol enrenou. Aquí se veu que hi dónan molta importància[,] als dies d'avui i demà. No és importància relligiosa recordant els passos de Jesús Infant. És del món, del camvi d'any i encare que sigui aixís tot sia a major glòria de Déu. Ell coneix bé la brúixula del món com <se> camina puig no se mou una fulla sense el seu manament.

L'any que finirà aviat ens ha portat pocs fets bonics. La operació de la pobre Miria, la mort del meu germà, la malaltia de l'Armand, que Déu volgués curar-lo.

Per l'abril el naixement de la petita Maria Bassa Palau[,] que no hem vist mai encare.

No estic gaire d'humor per allargar la nota darrera d'aquest any.

La Sara ha portat un paquetàs de brunyols de can Nadal. Hem comprat tres ampolles de zidra i aixís hem celebrat la festa de fi d'any. La nit és serena amb un cel atapaït d'estels // que rellueixen d'allò més.

Se senten una munió de petarts com a Barcelona la verbena de Sant Joan Batista.

Els petits volen fer-me pujar an el terrat a sentir la sirena de "La Prensa" i jo no hi vui anar perquè el vent que fa és fort i fret.

L'últim dia de l'any me comunica tristesa recordant els fets ocorreguts.

Déu me dongui forses per a seguir-lo amb tot el cor i bona voluntat.

Irene

Nazca 982

Buenos Aires[,] 31 desembre 1928.

¡A major glòria de Déu!//

1929

Gener

1er. Anit he dormit poc degut al gran burgit que tota la nit hi ha hagut per tot arreu de la ciutat. Havent tocat les dotse campanades agòniques del any que finia, durant molta estona l'enrenou ha estat mol més fort. El continuat i estrident xiulet de la sirena de "La Prensa", unida al so de tantes campanes de rellotjes que despedian l'any vell tot plegat imposava, puig venia a ser la desapareció de l'any vell i el naixement del nou[,] que era saludat amb aplaudiments ciutadans de tota mena.

El dia és esplèndit. No fa ni fret ni calor. Estic més animada que air. M'he hagut d'abrigar la manteleta llana.

Som oït missa de vuit a la Sagrada Familia. Hi he vist preparatius d'alguna cerimònia mol solemne i m'hi he quedat. Ha resultat ser la de donar possessió del càrrec de rector de la nova parròquia de la Asunció de la Verge[,] a quina parròquia perteneixem des d'are. Diumenge prop_vinent comensaran de celebrar-i la primera missa.

Anit passada en Lluïset i la Mima no sé pas quines hores éran que encare corrian per·qui esperant sentir la sirena de "La Prensa". Han vingut aquí ont jo escrivia i[,] pobrets[,] volian que els acompanyés a dalt d'es terrat a veure les lluminàries. No'ls he pogut complaure perquè feia vent mol fret. Després ha arrivat en Joan i s'en ha fet càrrec. No han volgut anar a dormir fins que l'han sentida.

Avui sopant en Lluïset ens ha fet riure. Ha dit que an el pesebre de les monges d'aquí devant hi ha un àngel que vola penjat per un fil. M'ha semblat que veia un aucell amb un fil lligat amb una poteta. Ho ha dit ben convensut.//

2. Dematinet en Joanet s'ens en ha anat al cuarter. Del cap d'una estona ha arrivat el seu pare i s'ha ben vist que anyorava no haver pogut veure al seu fill, ans de marxar al servei militar. Per sort mentres dinàvem el noi ha tornat i ha dinat amb nosatros. Havent dinat s'en ha tornat al cuarter.

Fa fresca. Sembla hivern. Segueixo abrigada amb la manteleta de llana.

Acavo de enllestir les cartes de na Montserrat i na Maria peraquè demà surtin amb vapor italià puig hi aniran ràpides.

Acavem els preparatius per·a la Sara.

3. Dematinet la Sara s'en ha anat a Pirovano mol contenta. Del cap de poca estona en Joan s'en ha anat al cuarter i ja no ha tornat.

4. En Joan no ha tornat. Els milis el tenen engarjolat per dies. Bé hi estigués ell!//

Llegeixo a "La Prensa" que a Catalunya hi fa molta fret. A Barcelona hi ha nevat. També he llegit que al Mitdia de Fransa hi fan unes tramontanes furioses, i per lo tant el nostre Empordà deurà haver quedat ben esventat. Quin mal vent per es pobres veis! Després vénen les enormes glassades que entumeixen tots els membres i no se pot estar sinó amb algun ressés ben assoleiat, al llit o vora es foc.

En Lluïset jugant amb un vidre s'ha fet un tai amb un peu. Sempre mira quina en farà.

5. Air, al comensar la nit feia vent mol fort. Això ha fet que no hi ha hagut mosquits i he dormit bé. L'atre nit semblaven mals esperits.

6. M'he llevat mol dematí. Els petits dormian. És estrany que no voltessin desvetllats per·a saber la generositat dels Reis *Macos*.

He sortit dret a la nova parròquia que avui s'ha beneït i inaugurat. Fins els pals dels telègrafs estaven ben guarnits amb banderetes argentines.// Hi som arrivat aviat i he pogut arreplegar bon lloc i seure. Hi havia armònium i instruments de corda. Mentres han durat les cerimònies, la banda municipal tocava al carrer. Hi ha celebrat el s[enyo]r arquebisbe monsenyor De Bottaro. Tot plegat una festa bonica. Déu i la Verge permetin que la relligió del Crist sigui compresa i ben estimada per tot lo món.

Surtint d'allà som anat a visitar l'Isolina[,] que viuen mol a la vora. Tots plegats[,] pobre família[,] m'han fet molta compassió perquè m'he convensut amb que van mol malament.

Som arrivat a casa forsa cansada i el cansament m'ha durat tot el dia.

Na Gracieta amb els dos petits són a veure una comèdia de nens.

7. Al rentar-me la cara he trovat l'aiga freda com al hivern. No deixo la manteleta.

8. Rebem carta del nostre soldat. Està // bastant animat[,] pobre <v>bailet.

En Lluís ha rebut una carta de Victorica. Diu que li envian una caixa de llauna amb un aucell a dins. Els Reis li han portat allà.

Som a la tarde. Ha arrivat la caixa amb el *carpintero* a dins. Té les ales taiades perquè no fugi. Pobre bestiola![,] que en passarà[,] de martiris!

11. Han passat els dies sense res que valgués la pena d'escriure. Air en Lluís va rèbrer una carta del mateix rei Baltasar esplicant-e-li que li portaven molts de juguets, pro que l'auto seu no va poguer passar el Río Salado quedant-i encallat. Aquell greu percàs va fer que tant·sols li hagin pogut enviar el Carpintero de Santa Isabel. El tal hoste ja el tenim, i és de lo més simpàtic. Mai vol estar sol.

Avui han vingut el matrimoni s[enyo]rs Rafecas de Montevideo. Són bons catalans.

A la vetlla han vingut els Nadals.

Rebo carta de na Maria. Diu que l'Armand // de nou trevaia i que s'ha millorat mol. Déu vulgui que no s'en penedeixi, pro ja veig que atre remei no li cal. El pobre, o cau del tot, o trevaia.

12. A mitjanit dematí, en Joan ens ha comparegut vestit de *meli*. Encare sembla més alt. Portava tants enredos que junt amb la seua indumentària li feia una calor insoportable. Vestit de dril, color de llinet. Bombatxes i jaqueta llarga overta de darrera i apretada fins al coll amb més botons que no hi ha amb una merceria. Un cinturó de cuiro amb una gran xibella. Un llam de sabatarres i polaines que li *abrigaven* ses cames, i per fi una mol elegant gorra de *plat* que li donava un pam més d'alsària de la que té. Tenia una calor horrorosa[,] el pobre. Avui segons se llegeix ha estat el dia més ensupit i xafagós del istiu.

An en Joan li donen festa fins a demà a les deu del vespre.

Ens fem un tip de suar com uns carreters.//

13. Som a la nit. En Joanot s'en ha anat al seu Campo de Mayo. S'en anava tot anyorós[,] pobre xicot!

14. Anit ha fet forta tormenta. Les portes i finestres petaven com desesperats. Air la porta del sol ben vermei va ser abrigat amb una llarga nugulada que a Llufriu en diem *sac*. Se veu que l'adagi popular no ha mentit. "Con el sol s'acuga amb sac, pluja p'es cap".

15. Avui sortint de missa som arrivat fins al carrer d'Avellaneda. Hi he portat una casserola adobar que tenia un forat.

20. He deixat passar dies de tanta calor que ni esma per escriure he tingut. És tant fort que no se té ànim per·a fer atre cosa si·no ésjaure i veure.

Air a la tarde varen venir les amigues s[enyo]res Nadal i Seras. Cap el tart va arrivar el nostre estimat soldat. Ens el déixan // amb nosatros fins a la nit.

Són les cuatre de la tarde. Els dos Joans, na Gracieta i els petits són a dinar al Casal Català. Jo no hi he volgut anar perquè fa massa calor.

Vespre de tot, en Joan s'en ha anat a La Pampa. Més tart el noi s'en ha tornat al cuarter fins a dissapte si Déu ho vol.

22. Llegim la mort d'en Manel Folc i Torres. Tenia cincuanta-un any. Al cel sia.

25. Rebo carta de na Maria que m'ha alegrat.

26. Faig una faixa de ganxet per el fill del bon amic Grau i Elies. El seu nen[,] que només té dies[,] se dirà Martí, en memòria del que fou rei Martí l'Humà.

Som a la nit. En Joan, com tots els dissaptes, els militars l'han deixat venir. Està ensupit perquè li han posat la vacuna antitífica. Està forsa prim i cremat del sol.//

27. Som anat a la fira. He comprat ensiam, escarola, tomates, raïms, carn, tallarins i bolets secs. M'amoïna no tenir un estra per·a posar-i les coses que compro. No me vingueu amb paquets. Tot sembla que cau i no se tenen les mans lliures. No se pot escullir bé lo que se compra. Ja m'en guarniré un jo.

Som oït missa al convent d'aquí devant. Celebraven la festa del gloriós sant Francisco de Sales[,] que és el seu sant fundador. És un sant de la meua devoció. Qui tingués prou fermesa per a imitar-lo.

Som escrit al matrimoni Josep Gassiot i Matilde amb motiu del casament de la seua filla Teresa.

29. Som oït missa aquí devant a les Salesses. Unes noies (bastant assahonades[,] per cert) hi cantaven. A mi me moléstan els cants i armònium a les misses resades. Com més quietes millor. Tanta fressa distreu l'atenció que un pugui tenir. Els oficis solemnes són // adecuats per a cants i música. El celebrant ens ha fet una sensilla esplicació del evangeli. Ha versat sobres l'amor al pròxim. Tots tenim defectes i per això tenim de tolerar no donant-i importància. Pobre del que se creu no tenir-los. De segur que n'està rublert.

30. Som a la nit. Fa una tempestat furiosa. Tot avui ha fet una calor mol forta. Cap al tart ha parat el vent i no se podia respirar. Anava pujant una grant gropada i de cap a cap no paràban els llampecs. Després ha arrivat la ventada forta que ha aixecat un núgul tan espès de terra que no se veia res. L'admòsfera era dolenta. Se sentia una fortor que molestava. El núvol de terra era tan espès que no se veia ni l'iglésia d'aquí devant, ni l'Hospital Israelita. Espantava de veure tanta revolta atmosfèrica.

Hem llegit a "La Prensa" que air a Barcelona hi va passar un fet mol patriòtic. Diu // que els advocats se trobaven reunits (no diu a quina iglésia). Hi celebraven un ofici fúnebre per els que havian mort durant l'any. Quant se va comensar el sermó castellà, tots els assistents varen surtir de l'iglésia sense esperar l'acavament del ofici. Es diu que tots els anys se celebra l'ofici per els difunts companys, pro sempre el sermó havia estat català. Quina protesta tan bonica!

31. A la tarde amb na Gracieta i els petits hem anat al port a despedir a m[ossè]n Fosses[,] capellà del vapor "Reina Victoria Eugenia". Jo no el coneixia. És un senyor mol sensill. Ens ha dit que na Teresa Gassiot se casa el dia de la Candelera. Déu els fassi ben felissos. El m[ossè]n ens ha carregat d'estampes, bombons, juguets i programes de la futura exposicions.

Els periòdics vénen plens de noves de la fracassada revolució española. Que s'apanyin! Ja tenen raó de no estar contents!//

Febrer

1er. Som oït missa aquí devant. Si no hagués estat 1er divendres no m'hauria pas llevat tan dematí. Me sentia cansada i tots els ossos me féian mal. Les senyoretes cantaven i tocàvan l'armònium aumentant el meu estat malaltís. Tenia el cap adolorit. Amb el mateix ensopiment he continuat tot el dia. No tenia esma de fer res. Bona culpa en tenia la surtida d'air. Com més va menys ganes tinc de veure les multituts d'anants i vinents i vellugadissa de vehicles de tota mena i estaments que me fan un vèrtic i adoloreixen el cervell. A casa hi estic millor. Va agradar-me de surtir per·a conèixer aquell bon senyor. Tot lo demés no m'interessaba per mol que valgui.

El temps continua amb calor forta. En Joan des de La Pampa, escriu que se cúidan axficiar.

Na Gracieta m'ha comprat tira de goma per·a fer-me una faixa.

2. La Candelera. Som oït missa a les monges // veïnes. Aquí no diuen que siguin Salesses sinó que són de La Visitació. De totes maneres va ser el gran bisbe que va dirigir la seua institució. Avui el sacerdot que feia la cerimònia de la benedicció de les candeles, se li veia que no podia resistir la calorassa que feia. Se deixava caure la capa i semblava un malforjat. M'hauria agradat d'anar a Velezzarfield pro no m'he vist amb ànim. El calor tan forta me té atuïda. Allà hi haurà hagut ofici solemne dedicat a la seua santa patrona la Candelera.

Tenim una plaga de mosquits que tota la nit ens dónan batalla.

A mitja tarde en Joan (noi) ens ha arrivat tot esmortuït per la calor.

3. També avui dóna febre de sortir de casa. Volia anar a la feria, i no m'he vist amb ànim. M'havia fet una bossa per anar a comprar pro ja hi aniré con no fassi tanta calor.//

"La Prensa" diu que el 29 del mes passat a España hi va haver enrenou perquè en Sánchez Guerra en combinació amb una colla de militars volian fer caure la dictadura. L'han pres an ell i al seu fill i no sé com acavarà.

Ha vingut en Grau i Elies, i li he donat la faixa per el seu hereuet.

4. A Barcelona diu que hi fa una fret de lo més cru que s'hagi vist.

5. Amb na Gracieta hem anat a comprar un capell per mi.

6. Som estrenat la faixa de tira de goma. Me va mol bé.

La Mima ha fet una mayonesa de lo més encertada. En Lluïset ha netejat el bestíbul tan bo com ho hauria fet un de grant. Llegim que anit ha mort la reina Cristina, mare de n'Anfós XIII d'España als 70 anys.// Al cel sia tan santa i piadosa dama.

Llegeixo "Bellezas de la historia de cataluña" d'en Víctor Balaguer.

Fa dos o tres dies que varem llegir que a Los Andes el vent i la neu va matar 12 arrieros que venian de Chile. Éran 22. N'hi ha tres de desapareguts. Els atres pocs més, amb penes i trevais varen surtir-ne vius. No se llegeix sinó disbarats.

7. A la tarde amb na Gracieta, en Lluís i la Mima i jo, hem anat al port a esperar l'arrivada del vapor "Florida" amb el que hi venian en Flor amb la Cèlia i els nens seus. Al port hi havia una gentada enorme puig també arribava el "Conte Rosso". El "Florida" havia arrivat puntual, i con hi hem arrivat nosatros ja era fondejat. Érem una vint-i-cinquena a esperar-los. Els nostres estimats de Catalunya han arrivat tots inmillorables gràcies a Déu. Fan un goig que encàntan. M'he impresionat molt. Recordava que justament avui fa 40 anys // que varen batejar an en Florenci i que vàrem fer una gran festassa.

Enllestit que ha estat lo de l'aduana tots hem fet cap a la casa de la Juana Palau[,] ont hi hem sopat i s'hi han quedat els rescent arrivats. La seua mainadeta són de los més divertits. La petita se fa amiga amb tothom. El nen primer plorava mol[,] pobret, al veure tanta gent no volia deixar an el seu pare. La Celieta se fa alta i primeta, mol espavilada. Amb tot i que hi ha tan temps que no m'havia vist m'ha conegut desseguit.

Els hem acompanyats fins per lla quarts d'onse. Hem tornat amb auto, siste i 84. Arrivant a casa, en Lluís s'ha enfadat mol perquè havíam anat amb tranvia. Ell sempre vol auto llogat o autobús. En Joanic no ha pogut sortir del cuarter.

8. En Lluïset té dècimes. És del cansament d'air. L'enfadamenta ja devia ser que no se // trobava bé.

A la tarde en Flor ha vingut amb el d[octo]r Carlos Rosasco.

9. En Joan ha arrivat del camp, mol bé de salut. Tot avui són al centre a cumplimentar i despedir als nous arrivats de Catalunya. Avui surten per Pirovano, ont els hi espéran la mamà Palau i tota la colla de parents. Na Gracieta amb la Mima també són a despedir-los. En Janic suposo que, encare que vestit de *caloyo*[,] també hi deurà

haver anat[,] a despedir-los. Jo m'he quedat soleta amb en Lluïset[,] que ha fet molta bondat. El seu pare l'hi ha portat una bonica cotorreta de Santa Isabel, i una nina mol maca per la Mima.

10. Anit som anat a dormir a les dotse. A casa hi ha hagut moviment fins tart. En Juancito Llorens ha vingut a sopar i hi ha hagut gresca per les bogeries que passàban per qui // comensant el diabòlic carnaval.

A les "Publicitats", hi he llegit dues noves que totes dues pertanyen a Mont-ras. Una d'elles diu que amb un bosc de per lla la vora hi varen trovar una dona morta. Que no saben qui és perquè es gossos se l'havian menjada a trossos. Déu meu![,] quines coses tan esgarrifoses!

L'atre nova és de que el seu s[enyo]r rector nou[,] m[ossè]n Lluís G. Pla[,] ha organitzat una missió a fi d'encaminar bé les ànimes dels seus feligresos. Déu l'ajudi! Hi ha molta feina a fer an aquell poble.

11. Avui a Roma s'haurà firmat l'acte de reconciliació entre el Vaticà i el Quirinal, o sigui entre el Papa i els reis. Des de l'any 1870, essent llavors vicari del Crist Pío IX. Els Papes quedaven empresonats dintre del seu palau i no en podian surtir. Jo me recordo del fet ocorregut llavors com si fos are. Anava a l'escola de religioses // carmelites de Palafrugell, i ens feien cantar cansons planyívoles dedicades al opimit Pío IX. Éran precs al cel a fi que trenqués les cadenes que el tenian esclavitzat. Llavors jo era una nena. Qui m'hagués hagut de dir que veuria l'acavament del cautiveri papal con seria veia! Alabat sia Déu! Jo en sento goig[,] de tot aquet fet, i en dono gràcies a Déu. Que per molts anys duri la pau. Visca Pío XI.

12. Avui s'ha rebut de Victorica una gran capsa ben lacrada que contenia una pila de choclos. Tot era oferit an en Lluïset. Després s'ha rebut per ell una carteta de la s[enyo]ra Antonia[,] que és la senyora que el tenia con va anar a La Pampa. Se veu que s'el estíman mol aquella gent.

Anit ses remaleïdes formigues s'ens han menjat unes precioses clavellines plenes de ponselles.

13. He passat una nit enguniosa. De primer // es carnestoltes[,] que feien xibarri per fora. Han tocat les dues i encare hi havia la mar d'enrenou. Feia un vent que totes

ses portes petaven. No se podia tenir tancat per la calor, i overt tot brandava. El clima d'aquí és mol dolent i variable.

Som oït missa de dos quarts de set aquí devant. Con he sortit al carrer he sentit l'aire moll i fredíssim, i a dins l'iglésia suava. El capellà[,] mol jovenet, ha beneït la benhaurada cendra que després ha posat an els nostres fronts recordant-mos lo poc que som i a lo que anirem a ser.

Fetes les meues devocions he vingut tota melindrosa. He llegit "La Prensa". A Europa continúan amb un fret viu insoportable. A Barcelona diu que gairebé no s'hi ha conegut carnaval perquè hi feia un vent mol fort i fret. Diu que hi ha més de cent anys que no havian passat un hivern tan rigurós.

Na Gracieta amb els nens són al cine.//

14. Anit ha estat la més axficiant de totes.

15. Les noves d'Europa són de que se mor tanta gent de fret. Fins en alguns llocs han hagut de tancar els centres d'ensenyansa. És mol nivellat.

16. D'Europa se llegeixen noves fantàstiques de tanta fret. Amb un poble d'Alemània diu que ni poden enterrar els morts. És terrible.

17. Com que a la matinada ha fet tormenta i ha plogut mol, amb els petits[,] la seua mare i en Janic hem anat a missa d'onse.

19. M'acaven de dir que els dos grants d'en Flor tenen xarrampió. El deurian pescar an el vapor. Diu que n'hi va haver alguns cassos.

20. Ha vingut la Maria Nadal.

Els periòdics pórtan males noves d'España. La broma és amb els artillers.//

22. D'Europa se llegeixen disbarats grossos que hi fa la fret. El Danubi està mol fortament gelat. Diu que hi han hagut d'empleiar barcos trencagels per·a rompre'l.

Na Gracieta no està gaire bé.

23. Rebem carta d'en Flor des de Pirovano. Diu que tenen totes tres criatures amb xarrampió.

En Joan ha acompanyat na Gracieta amb el d[octo]r Ameguino.

24. Som oït missa aquí devant i després som anat a la feria. Avui ha estat el primer dia que l'han feta al carrer de Gaona, des de Nazca fins a Helguera. Som estrenat una bossa de cretona tota ramejada que vaig fer dies enrera.

En Nadal ha vingut a sopar.

25. Avui ha vingut en Gonzal Lloveres. És casat amb una noia de Barcelona.//

Na Gracieta ha rebut carta de na Teresita Piera. Diu que el mes que ve se casarà amb un jove de San Feliu de Guíxols. Se instalaran a Granollers.

27. Air no vaig escriure res.

Avui en Gonzal Lloveres ha tornat amb la seua senyora. És una noia mol amable i sembla de molta bondat. M'ha agradat forsa. Se veu que s'avenen molt. Déu volgués que se poguessin encaminar!

28. La s[enyo]ra Antich ha vingut amb un noiet que se diu Sunildo. S'han quedat a sopar. A la nit les noies han arrivat de Pirovano. Totes tres amb cara de salut. S'han millorat bastant.

Mars

1er. Divendres. He practicat les meues devocions aquí devant. Les Salesses.

A la tarde han vingut les germanes Eraclia i Ebelia Barreiro.//

Escric a les noies Montserrat i Maria.

2. Tot casa llueix. Les noies treuen tota la pols que hi havia. A la tarde en Joan ha arrivat del cuarter. Fa mol bona cara. És que no fa tanta calor, i ell està més animat perquè veu que se li va acavant el cautiveri.

3. En Joan Llorens ha vingut a dinar. Està quelcom animat.

4. Les petites han comensat el curs escolar.

6. “La Prensa” diu que air va ser el dia més calurós d’aquest istiu.

Amb una “Publicitat” hi hem llegit que va morir el s[enyo]r Serra Pagès. Al cel sia. Moltes vegades va donar-me camins que jo mol necessitava amb motiu de la instrucció de la meva colla. Són malsaguanyades[,] aquestes persones que deixen una estel·lada de // actes profitosos. Déu ajudi a la seua filla[,] que molta falta li farà el seu pare.

7. Avui en Lluïset s’ha enfadat tan, que no se li pot dir en Lluís maco. Con ha sabut que fèiem escudella de verdura ha agafat una valenta rabieta. Ha rondinat una estona i con ha vist que no se li feia cas, ha pujat an el dormitori de la Rita i vinga plorar. La Miria li ha proibit que continués plorant. Estava furiós perquè no se podia baraiar amb ningú puig no se li feia cas. No ha volgut dinar i el seu pare li ha promès que a la tarda li donarà una purga d’oli de castor i aixís li ha passat l’enfadamenta.

8. Tot avui les coses me van al revés. Sembla que m’hagi senyat amb la mà esquerra. No he sabut quina hora era per·a llevar-me dematí perquè el rellotge de la cuina no caminaba. Era tart, i no podia anar // amb cap iglésia de per aquí la vora. He decidit anar a la de N[os]tra S[enyo]ra de los Buenos Aires. He tingut de pujar amb un tranvia que anaba ben ple i som hagut d’anar dreta tot el camí a la plataforma amb una colla de trevaiadors mol atents que Déu els hi pagui. El guàrdia cobrador del tranvia no ha sabut ont és la plassa d’Irlanda per·a jo baixar[,] puig amb tanta gent jo no ho veia. Ell no ho ha sabut, el grandíssim poca-solta[,] i hi passa no sé contes vegades cada dia.

Con som estat devant de la capella de la Verge no he trovat cap porta lliure per·a entrar-i. He voltat i res. He preguntat amb una senyora i m’ha indicat que passés per l’escola que hi tenen els p[ares] mercedaris. Jo[,] que no savia ont era la capella de l’escola ni trobava res que m’ho indiqués, som entrat per ont he trovat portes overtes. Un pare que trevaia<v>ba amb un escriptori m’ha clavat un escàndol perquè me ficava ont no devia.// No hagués tingut ses portes overtes! Tota moixa li he contestat que me perdonés[,] que jo buscaua la capella. Per fi l’he trovada, hi som entrat i comensaven una missa. Volia meditar el viacrucis per esser divendres de Cuaresma i no tenian posats els cuadros de les catorse estacions. Tot plegat m’ha amoïnat i no som anat a combregar.

Fetes les meues devocions[,] no gaire fervoroses per cert amb tantes contrarietats, som tornat a peu fins a la plassa d'Irlanda, i con ha passat un tranvia que jo he pensat era el 84, hi he pujat i el grandíssim òliva m'ha portat per uns llocs completament desconeguts per a mi. He baixat semblant-me que era a Gaona i Nazca. Al embestir el carrer que me semblava me portava cap a casa, m'he donat comte que no coneixia res de tot lo que veia. M'he parat una estona per veure si m'orientava i de cap manera he sabut ont me trobava. Una senyora que estava esperant un tranvia, li he preguntat com ne deien[,] d'//aquell carrer, i m'ha dit Donato Álvarez i que Nazca o Gaona ho tenia mol lluny. Per més pega només portava 10 centaus. La culpa era meua[,] de no portar plata. Mai ne porto si no la necessito. Si no m'hagués perdut fins els 10 cèntims que tenia me sobraven. He vist que no tenia més remei sinó pujar amb un taxímetro que me portés fins a casa. Aixís ho he fet i he contemplat uns passatjes preciosos pro la badada ha costat 2 pesos 10 centaus. La Sara con ha pagat an el xofer li ha preguntat ont m'havia trovat, i ha dit que a La Paternal. Alabat sia Déu.

Després som anat a comprar tallarins i he perdut es mocador de butxaca.

He rebut carta de n'Emília Alibés. Una carta mol extensa. M'hi explica festes·majors d'istiu i que se diverteixen mol. M'ha alegrat forsa.

Tenim bugadera nova. Se diu d[ony]a Beatriz. Quin luxe de nom de reina.//

9. En Joan grant cada vespre fa fer una mena d'examen de tots els actes bons i dolents que han fet durant el dia n'Irene, la Mima i en Lluís. Té una llibreta a la que hi anota lo bo i lo censurable. Al cap del mes sumarà els actes bons i els dolents i a cada un d'ells donarà lo que mereixin. Va bé això, puig s'en recórdan i procúran cumplir per no tenir males notes.

Al caure la tarde en Janic ha arrivat del Campo de Mayo. Estava forsa cansat.

10. Avui m'he confessat amb un capellà irlandès. Crec bé que en aquesta ciutat hi ha gent de tot lo món. Al notar que l'entenia tan bé, li he preguntat si era español i m'ha dit que era irlandès. M'ha simpatisat de que sigui de la Irlanda alliberada.

A la tarde tothom s'en ha anat. M'he quedat ben sola. No me ve bé de sortir. S'i està tan rebé[,] a casa! Con han arrivat en Joan amb els tres petits, en portava dos de ferits.// Els tres amb la Glòria de can Nadal han anat amb un lloc que hi habia un tubogan, i s'han fet mal an els brassos. És poca cosa gràcies a Déu.

Llegeixo “Los mártires o El triu\n/fo de la religión cristiana” por Chateaubriand. Els fets pàssan en temps dels grants savis sant Agustí i sant Geroni. Diu que éran companys íntims. És preciós. Mai me canso de llegir-lo. Lo que m’amoïna[,] que té la lletra mol petita.

Els estudiants de Madrit estan mol esvalotats. Hi ha dos dies que “La Prensa” en parla llargament.

Ha vingut el bon amic s[enyo]r Algaró. M’ha agradat de coneixe’l. Boníssim i mol ben educat. Artista, amb una cultura delicada. Hi ha molts anys que és fora de Catalunya, no hi ha tornat més, i parla i escriu el català perfectament. És poeta i té moltes abtituts totes boniques.

A la tarde som arreglat el paquet de roba que en Joan s’en ha d’endú al cuarter.//

11. Hi ha noves d’España. Els estudiants seguéixan mol es<b>valotats. Sempre són ells que mouen la llebra.

13. Avui na Gracieta amb en Lluís han surtit per Pirovano.

Segueixen els avalots a Madrit i Barcelona.

Som escrit a les noies. A na Montserrat[,] postal amb *clave*. Aixís no li som hagut d’escriure castellà i serà més segur que la rebi.

A la tarde ha vingut la s[enyo]ra d’en Gonzal Lloveres. Amb les noies de casa han simpatitzat mol. És llesta i escaienta, mol instruïda i sensilla.

14. Al vespre en Joan s’en ha anat de nou a La Pampa. Hem quedat les cuatre noies i jo. Segueix fent calor.

19. Amb n’Irene hem anat a combregar en obsequi al gloriós patriarca s[ant] Josep. He rebut carta de na Lluïseta Rocas.//

20. Fa fret. Bufa un vent fort i fret que sembla la nostre tramontana. Un temps mol variable. Estic anguniosa perquè na Montserrat no m’escriu. Entre tants anyoraments no estic mai de bon humor. Procuro ocultar la meua pena a les noies puig cap culpa tenen elles amb les meues tribulacions. En Flor varen venir. ¿Què n’he tret[,] de que hagin vingut, si amb prous feines els he vistos? Tothom ha fruït el goig, donant-se comte de les agudeses i jocs dels meus néts tan estimats menys jo[,] que hi tinc tan o més dret que

els atres! Són creuetes i espines que ningú s'en adona, i a mi me fereixen dolorosament. A Déu siguin oferides ja que així ho vol, totes les meues penalitats i desaires resicnadament sofertes.

21. Sant Benet gloriós. Espiritualment me som unit a totes les solemnitats celebrades en totes <e>les comunitats de la benhaurada ordre. Fins he pregat per el descans de l'animeta d'un oncle que vaig tenir con jo era mol // petita que portava el nom del gloriós fundador de la ordre benedictina.

Llegim a "La Prensa" que air va morir el valent mariscal m(onsieu)r Fernand Foch. Militar francès de grants ideals catòlics, i meritíssim per a la guerra. Ell coman<d>taba tots els exèrcits aliats. La seua divisa era imitar a Joana Darc, que també deia que els homes fan la guerra i Déu la dirigeix. Al cel sia tan grant personatge.

22. Som escrit a totes tres noies.

23. En Joan ha vingut. Aquesta mateixa nit s'en ha de tornar al cuarter.

A Rio de Janeiro hi ha febre *amarilla*. Els vaixells que hi tócan no poden entrar al <d'> port d'aquí, fins haver fet els dies de cuarentena que marca la llei. Hi ha onse barcos procedents d'Europa que la junta de sanitat no els hi permet entrar. Fan bé. Per més que se fassi tota precaució és poca.//

24. Diumenge de Rams. Ens recorda la entrada triumfal de Jesús a la ciutat de Jerusalem.

Com que aquí no hi ha la costum tan bonica de Catalunya de portar branques de llor i palmons no fa l'efecte bonic que allà per aquesta diada. Aquí beneixen manyós d'alibera[,] sicne de pau. Cada u se l'ha porta.

25. Acavo de llegir que l'avió español "Jesús del Gran Poder", air va sortir de Sevilla, fent camí pels aires dret a Rio de Janeiro.

A les vuit he cridat les noies com m'ho varen encarregar air. A fi que s'espavilessin la son, els hi he esplicat la esmentada volada del esmentat avió, i la Sara m'ha respost[:] «Que s'en vagi a la gran flauta[,] l'avió.»

Rebo una mol animada carta de na Maria.

26. Córran males noves del “Jesús del Gran Poder”. La Sara diu que no ho ha entès bé lo que en deien els venedors de periòdics, pro se sab // que l’hin ha passada alguna.

Som a la nit. Hem llegit que el “Jesús del Gran Poder” no ha pogut arrivar a Rio de Janeiro per causa de haver-se enmalaltit el pilot s[enyo]r Giménez. Han aterrissat a Baia Blanca. Diu que hi reposaran dos dies i tornaran aixecar el vol per arrivar a Rio de Janeiro.

Quin enterrament tan distingit han fet an el mariscal Font a París! Bé s’el mereixia. Diu que hi havia més d’un milió de persones. Ni el d’en Napoleon va ser tan lluït. Hi va assistir el príncep de Gales i el rei de Bèlgica. S’hi varen reunir representants i personal de vint nacions. Mai s’havia vist un entussiasme tan grant. Déu l’hagi acullit. Era un bon cristià, i guerrer valent i decidit, acertat amb lo que disposava. Tant modest com era! Ben diferent de Napoleó, que amb totes les seues ardideses, era vanitós i forsa brusc. En Foc meditava quietament i no s’equivocava. Aixís ha estat com ha // mort[,] ple de glòria, i en Napoleó tots sabem prou com va acavar per atrevit i poc sortat. Déu hagi acullit als dos herois de la Fransa.

Amb un periòdic de la nit, hi he llegit que la petita república de Andorra, mol promte va a convertir-se amb un nou Montecarlo. Beneïdes montanyes![,] és una llàstima que tinguin de ser prostituïdes per tota mena de llibertinatge.

27. En Joan cap al vespre ens ha comparegut amb tots els paquets i trastos que tenia al cuarter. Haurà acavat les molèsties de servei militar. Déu permeti que no hi hagi cap complicació política a la nació que hagués de vestir de nou el trajo de los *valientes*.

Crec que dormirà dos dies i dues nits sense menjar ni veure per·a retornar-se dels aburriments que ha passat aquets tres mesos.

28. Avui[,] diada santa que ens recorda els misteris més sublims de la nostre relligió del Crist.//

Som oït ofici solemne a la capella de les monges d’aquí devant. Hi havia cinc escolanets amb sotana vermeia, roquet blanc i esclavina també vermeia amb caputxó del mateix tirada enrera. Guantets blancs. Semblaven uns petits patges dels celebrants. Tres ministres al altar. Un escolà grant[,] jove d’uns divuit anys[,] amb roquet i sotana. També hi havia el sacristà de sempre, que mai li he vist portar ni tant·sols roquet que indiqui el seu càrrec. És un vellet d’uns setanta anys o més, simpàtic i mol presumit. Té

els cabeis tots ben blancs pro no és calvo ni poc ni molt. Al contrari, que porta un pentinat mol pulit, amb el *tupè* que s'estilava an el seu bon temps. Va mol net i ben arreglat. Na Gracieta diu que sembla en Maura (a c s).

Ans de comensar l'ofici l'armònium ha tocat una cosa mol bonica. An el Glòria campanes i campanetes, cantors i armònium han donat una nota que transpuava alegria i la comunicava a doll. Benaurades // celebrades gloriosament per·a tot el món catòlic. Ha fet un dia d'hivern. Núguls negres, gropada de trons, llamps i pluja, i després fret esdevinguda sense amenassar.

29. N'Irene i la Mima han anat al ofici a la Bona Esperanza. Han tornat encantades de les funcions tan lluïdes que hi han fet.

30. En Joan ha arrivat de Victorica. Ha portat un gat masqué. A Llufriu en diem gat baira. És mol petit pro se veu que és de la rassa. Té mal geniot. Ha ben esgarrapat la Sara. Ha estat la que més hi ha volgut intimar.

31. Pascua de Resurecció. Festa sublim per·a tots els fidels que coneixem el valor dels actes ocorreguts sigles enrera referents a la Passió de Jesús i la soletat de la Verge Maria. Som oït missa primera a Les Salesses. A la comunió, ens han obsequiat amb una estampeta // a tots els que hi hem anat.

A la tarde en Joan ha sortit amb les seues cuatre filles. Han anat a caminar. Cap al tart han retornat carregats de tortells[,] macites i merengues. En Joan (noi) també ha sortit.

Air vaig rèbrer una llarga i bonica carta de na Montserrat. Gràcies a Déu se veu que està mol animada. Diu que tots estan bons i tirps de l'hivern.

Abril

1er. No ha passat res que valgui la pena.

2. Vespre de tot, en Joan s'en ha tornat a La Pampa. En Janic ha anat al cuarter per darrera vegada. Ja ho té tot ben acavat i passa a la reserva.

Hi ha una invasió de mosquits que fa por.

3. Me sento refredada. Me sembla que serà // benicne. Pendré un caixet per espantar-lo.

4. El refredat va d'aument. He fet preparar la mèdula de vaca. A més[,] una capsa de pastilles. Aquesta tarde ha aterrissat aquí l'avió "Jesús del Gran Poder". Déu els hi do sort!

5. Tenim en Tian Llorens a sopar i dormir. Té cara de salut. Déu volgués que s'acavés de restablir[,] tan estudiós i bon jove que és!

6. Bo i tenint mosquiter, no sé per ont m'entraven es remaleïts, que d'en tota la nit no m'han deixat dormir. Amb tot i la medicina i pastilles que prenc, tinc el pit forsa carregat. Jo que creia seria un refredat suau! Si me descuido…! Alabat sia Déu!

7. Amb tot i ser diumenge, no m'he vist amb ànim d'anar a missa. He passat mala nit. M'he llevat a les vuit per a cridar les noies.//

8. Som a la nit. Na Gracieta i en Lluís han arrivat de Pirovano. El nen està flacot. No obstant té bon aspecte. Es dematí, na Sara ha trovat es gat masqué escanyat. Pobra bestiola! Ja val més que s'hagi mort, que no·pas aguantar les engúnies que passava oprimit dins d'un caixó. Són bèsties que volen llivertat.

9. Estic mol trista. Què n'he tret de que en Flor hagin vingut? Per mi millor hauria estat que no haguessin fet el viatge. De què m'ha servit? Tothom pondera les graciositats dels seus fillets fins els més petits detalls, i jo amb prous feines els he vistos. Pobres netets meus, que són la nineta dels meus uis anegats en plor d'anyorament d'ells. Tan que me plauen els infants i me veig privada de veure els meus a qui tan estimo i tan a·prop que els tinc! Són creuetes que m'adoloreixen d'una manera inponderable. Voldria tenir prou virtut per·a soportar aquet meu torment sense queixar-me, pro no puc més. La pena pot més que la resicnació, i aquí // ben soleta fent corre la ploma i desgranant les meues ferides, sembla que ho passo més lleugera. Quant he plorat avui considerant lo que me passa. Déu meu![,] envieu-me un àngel que amb copa daurada deixi caure gota a gota el bàlcem de resicnació i amoroseixi el meu torment. Jo

els vui[,] els meus néts. Pobres infantons![,] quina culpa tenen ells de la negra indiferència que me tenen els seus pares! Alabat sia Déu!

En Joan ha anat a Temperley a passar-i dies. El refredat encare dura. La tos[,] molestosa i forta. Quin hivern m'espero!

11. En Florenci ha vingut a dinar. Havent dinat hem mirat fotografies.

A la tarde ha vingut la s[enyo]ra Comorera amb una seua amiga[,] senyoreta Raola. La primera s'ha despedit. Dilluns s'embarca amb el "Cabo de Palos". Ha rebut males noves del seu pare[,] que ha tingut un atac de feridura.// Tan contents que se varen embarcar els dos vellets emportant-se la filleta de la senyora que ha vingut avui.

Per fi la Rita torna ser la nostra minyona.

A la vetlla ha vingut l'amic Nadal.

El meu refredat entossudit no vol acavar de marxar. Tinc por que la fret arrivi i encare no m'hagi restablert del tot. La tos m'atropella mol.

12. Han vingut el matrimoni s[enyo]rs Vicens de Palafrugell. Hem conversat mol de la nostre terra.

13. A les set i mitja na Gracieta i la Miria ha sortit per anar a Rosari. Na Gracieta hi donarà una conferència referent a n'Icnaci Iglésies (a c s). En Janic ha anat a despedir-les a la estació. Hi ha anat des de Temperley[,] ont hi ha passat uns dies. També ell s'ha pogut divertir amb els meus petits i volguts néts. Tan contenta que estaria jo de veure'ls uns dies i veure'ls jugar!//

14. Avui he pogut anar a missa.

A la tarde ha vingut un jove de Victorica que fa el servei militar aquí. Se diu Bucna. És més alt i gros que el nostre Joan. Me sembla que se diu Clemente.

La meua tos segueix entosudida i res la treu.

15. Na Gracieta i la Miria han tornat de Rosari mol contentes de la seua excursió. Han portat una panera de esquisides flors naturals que els nostres patriotes rosarins els hi'n han fet generós obsequi.

Amb la Sara han anat a can Nadal i també n'han portat un bonic ram de flos.

16. El cumplianys de na Gracieta. Els seus fills li diuen que és veia. Jo no hi vui[,] que l'i diguin. Si ella és veia, ont vaig jo? L'hem obsequiada amb una bona plata de crema. Per una casualitat ha rebut una postal de la seua filloleta Roser.//

17. Avui a la tarde en Lluïset maco ha comensat d'anar a l'escola. N'ha tornat mol content. Ha dit que li diuen "el niño nuevo". M'ha dit que ha jugat mol amb els seus petits companyons. Me deia[:] «Àvia, m'agrada mol d'anar a estudi.» Pobre angeló! Déu volgués que en surtís un estudiant ben aprofitat.

18. Som a la nit. La ràdio ens dóna coses delicioses. Na Gracieta amb en Janic i la Miria són a La Filarmónica a sentir un concert.

19. En Lluïset no està gaire bé i no ha anat a l'escola.

20. A les onse, en Joan ha arrivat del cam mol content i amb cara de salut gràcies a Déu.

Han vingut uns senyors del Casal Català. Som de nits. Fa una tormenta de llamps i trons i pluja que fa por. És hora d'anar-me'n a dormir i no me decideixo per tanta tempestat.

Hi ha una invasió de bestioletes petites de // grop, que se pósan per la cara i per el paper d'escriure. Mai ho havia vist en_lloc. Tothom dorm menys jo[,] que els trons me tenen desvetllada.

21. He passat mala nit de calor i mosquits. Com que feia tanta tormenta, he tancat la finestra i tenia calor.

Som oït missa de dos quarts d'onse. He sentit l'aire fret, i si passaba del costat del sol sentia calor. El refredat no ha desaparegut del tot.

22. Rebo una mol extensa i bonica carta de na Montserrat. Lo mal[,] que diu que l'avi Cosme s'ha ferit. Déu volgués que s'apadessés puig és el segon atac i sembla que ha estat sèrio.

23. Llegim que al carrer del General Artigues[,] vora l'estació de Flores, un tren elèctric ha topat amb un autobús que travessaba la via en el moment que passava el tren. Hi ha sis morts i catorse ferits. Quines desgràcies!//

En Joan va arrivar mol bé de salut.

Des d'air que tenim la Miria a Temperley.

24. Quins dies més esplèndits que fan! Na Gracieta diu que no havent plogut gaire l'istiu passat ni are a la tardor, és pro<v>bable que tinguem un hivern de lo més cru. Bé podria passar de llarc l'hivern, la fret i els dies curts!

25. Al vespre en Joan s'en ha anat a La Pampa.

26. El dia encare que fresquet pro esplèndit. Som acavat una faixa de ganxet per la Maria Nadal[,] que espera un nou fillet. L'hi'n he fetes dues, totes mol boniques.

27. Fa bon temps amb tendència a fret. Anit diuen que ha glassat. En cambi he llegit a "La Prensa" que a València han demanat permís per·a tancar les escoles de tanta calor que hi fa. La calor hi ha arrivat ràpida.//

28. Amb tot i que fan dies bons no surto a caminar. Ho vui rependre. Comprenc que no convé estar massa encauada. Som oït missa aquí devant. L'estar tan allunyada de les parròquies no permet portar vida piadosa com a mi me plauria. Alabat sia Déu!

En Janic i els tres petits són a Temperley. Avui en Lluís a missa m'ha sentit tussir i ha dit an en Janic[:] «Hi ha l'àvia. Sents com té tos?» Molts anys enrera la meua jovenalla a Barcelona coneixian si jo era amb una iglésia con me sentian tussir. És que hi ha molts anys que en tinc[,] de tos.

29. He sentit fret i tinc por d'haver-me tornat a refredar. Si aixís anem, no sé què faré al hivern.

A la ràdio hi he sentit la <ràdio> marxa reial española. Devia ser amb algun acte en obsequi an en Millán Astray.

Llegeixo "La Voz del Nilo". És de l'Àngel de Estrada (fill). Els fets pà//ssan al Cairo. Són unes notes de viatje precioses.

30. Avui he fruït unes estones el goig de veure ben d'a·prop els meus néts que tan anyoro i estimo. El goig no era tan gran com l'aturdiment que me dominava veient que[,] pobrets[,] no me coneixen i me míran amb una indiferència que me gela el cor. Per·a ells no som l'àvia. Som una de tantes que veuen. Quin dolor més viu en sento! Han dinat i passat la tarde aquí. He conegut l'Aida Palau. Feia molts anys que no l'havia vista. Quina dolcesa que comunica la seua conversa! Se fa estimar.

Acabem el mes d'abril. Les fuies dels abres groguegen i coménsan a caure. Les flors que a Catalunya fan companyia an els difunts, are aquí estan amb exuberant florida. Beneïts crissantems!

Al cel sian els nostres estimats difunts amb flors o sense.//

Maig

1er. Un dia gris, boirós, amb quelcom de pluja menuda. Les escoles fan festa i els trevaiadors també. Se veuen passar joves i noies i pareies de casats ben mudadets que s'en deuen anar al cine.

Som fet una carpeta de ganxet. M'ha quedat bé. Som a la nit. Are mateix en Nadal i la seua Maria s'en acàvan d'anar. Han vingut a passar la vetlla.

2. Demà farà un mes que vaig arreplegar un refredad. Con l'acabava de tenir curat, n'he agafat un atre. I això que no fa fret. Què faré a l'hivern. Na Gracieta, tart de tot s'ha hagut de ficar al llit. Hi ha molta humitat.

6. Som estat al llit dos dies. He suat a fi de fer cara an aquet nou refredat. Ja l'acavo de tenir passat. M'ha deixat poca tos.

En Lluïset ha portat el carnet escolar. Diu que és fill de Juan *Lorenzo* y de Graciela. Quina manera d'estrafer les coses!//

7. Estic forsa millor gràcies a Déu.

Na Gracieta és a Temperley a veure la Miria. És cosa de temps i paciència.

8. Avui plou. Estic millor. Fins he tingut humor per·a cusir un estona.

Llegeixo "Napoleó i el món" d'en Frederich Camp. El gran Emperador, semblava que tingués un motor elèctric an el cervell que no li donés mai repòs. En va fer de mol

remarcables i crespes, i de tots colors, sense ovirar mai la trista fi que se li esperava. Al cel sia!

9. Dematinet a can Nadal han telefonat que la Maria anava de trànzit. Na Gracieta hi ha anat. Con ha vingut a dinar ens ha portat la gran nova de que tenen una preciosa nena. Amb els dos nens que tenen fa alegria dels afortunats pares i de tots la família. Déu els hi'n do goig!

A la tarde ha vingut en Florenci.//

Avui és la festa de la gloriosa Ascensió de Jesús. Com que encare no he sortit, ni a missa he pogut anar. Alabat sia Déu!

11. La Miria ha vingut. Té un aspecte mol agradable. L'he trovada tota animada. Fins té color i se li veu alegria. A Temperley ha aumentat dos kilos i mig. Déu volgués que se reforcés ben bé com necessita.

També han vingut la Cèlia i la Fany. Amb elles la Miria s'en ha tornat a Temperley. En Janic també hi ha anat. No tornarà fins demà. La Mima està refredada. Air el coll li feia mal. En Lluïset no té gana. Semblem una colla d'embruixats.

12. Avui he comensat de surtir.

La Sara i en Lluïset també són a Temperley. Som oït missa a la Bona Esperanza. Ha estat ofici solemne. Hi cantaven les Filles de Maria. Vespre de tot ha vingut en Grau i Elies.// Està tot cofoi amb el seu petit Martí. Se li veu relluir tota la joia de pare felís. Són un matrimoni de lo més felís, i això que són pobres. Són més rics que els millonaris. Se guànyan bé la vida.

Escric a na Montserrat.

13. Estic millor i fins tinc més gana. Els dies[,] esplèndits. La Mima està delicada del oïdo. Té 39,10.

14. La Mima està millor.

Llegeixo "Sueños y realidades" de Juana Manuela Gorriti. Editat l'any 1907. Els fets pàssan aquí i al Perú. És bastant tràgic.

15. Fa fret de debò. La Mima segueix bé.

Som taiat calsotets llarcs per en Joan grant.

16. Avui ha arrivat de la Pampa amb uns colorets que Déu n'hi do.

Havent dinat[,] aprofitant el dia esplèndit som surtit a caminar. He caminat unes // catorse cuadres i no m'he cansat gens. Som arrivat fins a Boyacá entre San Eduardo i Morón. Al número 521, departament 2on hi he trovat els bons amics Isolina marit i filleta. Estan mol contents i animats.

Han vingut la senyora Julià amb la seua filla i el nen petit.

Na Gracieta amb en Joan i la Sara, han anat amb un concert de guitarra.

17. Avui he caminat dotse cuadras. Des de Gaona fins a Orán, retornant per el mateix camí. He passat per un horta que avans hi havia la mar d'hortalissa que creixia ben conreuada i are sembla un ermot. No hi ha res sembrat.

Vespre de tot ha vingut el d[octo]r Fablet. Ha dit que la Mima junt amb l'enfermetat de les oreies té una mica de gàstrica. Diu que no és tan forta i sana com a nosatros ens sembla.

18. Avui he caminat per Gaona fins al // carrer de Bolivia, decantant fins a Neuquén i cap a casa. Total[,] vuit travessies.

A casa sembla que hi corra un mal vent. La Miria a Temperley continua delicada. El nen d'en Flor engripat, amb molta febre i no sé si fins té pulmonia. La Mima amb dolor a les oreies. Na Gracieta, are al llit, are llevada. Per fi de festa avui la Rita s'ha quedat al llit amb un grip com una casa. La Sara, el refredat l'ha passat lleuger. Jo vaig fent i prou.

19. Avui els periòdics pórtan noves de la Exposició de Barcelona. Diuen que se inaugurarà definitivament demà a les dotse del dia. Déu vulgui que sigui un acte d'un èxit ben lluït.

El d[octo]r Fabrés ha vingut a dinar. Té més de setanta anys, i va de lo més trempat. Té tos com la meua. Dinant, jo li deia quin remei hi ha per·a que no tinguéssim tos al hivern. M'ha respost que visquent amb un lloc que no hi fassi fret. Crec que té raó.//

20. Les noves referents a la inauguració de la Exposició de Barcelona són estupendes i fantàstiques. Aixís ho esperava i desitjava. Que la nostre ciutat estimada sempre, sobressurti en_mig de tantíssimes dolors com ha de sofrir. ¡Glòria a Barcelona!

El nen d'en Florenci segueix mol delicat. Té bronconeumonia.

Are mateix m'acavo d'enclavar el dit gros de la mà esquerra. Me produeix un dolor mol fort.

23. El nen d'en Flor continua forsa malaltet. La Mima millora una mica. Els dies segueixen bonics i jo vaig a caminar unes estones.

Les noves que llegeixo de l'Exposició de Barcelona són fantàstiques. M'omplen de goig. Fins els futbolistes catalans que aquí varen tenir tan gran derrota, an els Olímpics de la Exposició de Barcelona han guanyat als italians i anglesos. Beníssim! qu'en deia m[ossè]n Alcover. A la gran Exposició hi han pres // part 50 nacions.

25. Festa pàtria. És la més grossa d'aquí de tot l'any. Air vàrem rèbrer males noves de la malaltia del nen. Avui hi han anat els dos Joans i la Sara. Tart de tot han arrivat i han dit que tres metges han fet no sé què an el nen a fi de impedir que no sobrevingui un atac cerebral. Pobret, en té un bon feix per·a surtir-ne.

La Mima encare té febre. I en Joan grant[,] arrivant aquí, s'ha ficat al llit. Ja air vespre la Sara li havia posat ventoses. Na Gracieta tan aviat se lleva com està al llit perquè tampoc està bé.

26. Avui fa un dia cru i viu de fret forta. El pobre nen va aguantant. Diuen que no és un cas desesperat, amb tot i que té mol de mal. En Joan petit no se mou de Temperley al costat dels malalts.

Som escrit a n'Angeleta.//

27. Ha caigut aiga glassada. Semblaven bolves de neu. El nen segueix igual.

28. Segueix fret forta. El nen diuen que sortosament millora. En Joan (fill) ha retornat.

La Mima segueix igual.

Vespre de tot ha vingut en Nadal.

29. Els malalts continúan en el mateix estat. El nen d'en Flor és el més delicat. En Lluís i la Sara també tenen febrota.

30. Diada santa de Corpus. Un dia ple de sol, pro no té forsa perquè fa un aire fredíssim. Tan entussiasme que hi ha Catalunya per aquesta festa i aquí n'hi ha, pro no molta. He llegit que a la Catedral faran professó més o menys lluïda. Nosatros en tindrem un dolorós recort[,] del Corpus d'aquest any. Hem sofert la pèrdua del xamós fillet d'en Florenci. Era l'encant de tothom qui el veia.// Alabat sia Déu que ens l'ha volgut! Ditxós d'ell que ha sortit d'aquet món, ans de comensar les penalitats que de segur hi hauria trovat. La pena més grant que passo jo és no poguer allaugerir el torment que pàssan els meus tan estimats fills devant aquesta desgràcia tan grant. Déu ens ajudi! Els atres malalts van fent.

31. Continua la fret. Som caminat dotse cuadres i me son escalfat el cos i es peus.

Els dos Joans han anat a Temperley per acompanyar el nostre estimat fillet d'en Flor i la Cèlia. Quin cop tan fort[,] pobres fills meus!

Llegim que air de matinada a Mendoza hi va haver un fort terratrèmol que va fer mol de mal.

Al barri de Liniers el tren va xafar a set persones quedant tots morts al acte (a c s).

Acabem el mes de maig amb fret i tribulacions.//

Juny

1er. Els malalts s'han llevat una estona. Na Gracieta amb en Joan grant han anat al centre a fer compres.

Vespre de tot ha vingut la Rosa Garcia Costa. Amb tot i tenir l'estufa elèctrica encesa feia molta fret.

2. Avui també fa un dia humit i fret. Som oït missa de nou aquí devant i no he tornat a surtir. Els petits no s'han llevat ni la seua mare tampoc. No sé pas com acavarem.

A Mendoza hi ha hagut més enfonsaments. Diuen que un poble ha rebut mol i no s'hi pot anar a socorrê'ls. Estan incomunicats[,] pobre gent. Hi ha molts morts i ferits.

Ha vingut el matrimoni s[enyo]rs Julià.

He llegit "La Madre Naturaleza" de d[ony]a Emilia Pardo Bazán.

També ha vingut en Gonzal Lloveras amb la seua senyora. Estan contents. Guanya quelcom amb les comissions.//

3. He sortit a caminar una estona i m'he cansat mol. En Lluís i la Mima s'han llevat. A la Mima l'han acompanyada a cal d[octo]r per el mal de oreies. La seua mare no s'ha llevat.

En Janic, la Sara, i n'Irene són a sentir la Wanda Landovoska. És el 2on que dóna. És de clavicèmbal i piano.

4. Na Gracieta ha anat a cal d[octo]r Ameguino. Li ha dit que només té un grip mol fort. Que se cuidi bé i no serà res. Els nens segueixen bé. He caminat deu cuadres. No m'he cansat.

5. El vent[,] humit i fret. Amb tot i que no tenia ganes de surtir perquè els meus peus me feien mal, m'he decidit convensuda de lo que convé an el cos una caminadeta. Aviat he tornat. Els peus me feien mal.

He rebut carta de na Montserrat. Està contenta i animada. Conta moltes coses dels seus nens. Sobretot d'en Francisco.//

Na Gracieta i en Lluís continúan al llit. La Mima s'ha llevat una estona.

La Sara té una feinada gran camviant un forro amb un abric del seu pare. S'hi ha guanyat un rellotget de pulsera petit i mol maco. No hi quep de contenta.

La Miria continua a Temperley.

Llegeixo un llibre d'en Pla, titulat "Pla-Cambó". Se refereix als moviments catalanistes de trenta anys cap aquí.

6. Com que ha fet un dia mol dolent, no s'ha llevat cap dels malalts.

7. La Miria ha vingut de Temperley. No trovo que hagi avensat. És que amb tantes tribulacions com han passat tots, s'en ha ressentit. Aquesta tarde amb en Janic, volen anar a sentir la clavincemblista polonesa.

8. Tot avui plovineja. L'humitat que fa // se filtra fins al moll dels ossos.

Na Gracieta s'ha llevat unes estones.

Vespre de tot, en Joan i la Miria s'hen han anat a Victorica. Pare i filla s'en anaven mol contents. Déu volgués que els aires de la Pampa li enfortissin el cos.

Som anat al ofici a Les Salesses. Celebraven la festa del Sagrat Cor. Ha estat mol solemne. Hi havia cantors, instruments de corda i un predicador mol jove. Semblava un seminarista. Ha desenrotllat el tema inponderable de l' <la> Amor que ens té Jesús. Tenia una facilitat asombrosa. Deia que sant Joan Evangelista era l'apòstol de l'Amor per tant com l'in havia comunicat Jesús la nit santa de la Cena, mentres li va tenir el cap amorosament recostat en son pit. Ha trovat un floriment de paraules oportunes referents al Amor al Sagrat Cor de Jesús. Ditxós d'ell!

10. Avui el nostre Janic cumpleix 21 anys.// Li som donat una estampeta com a bon recort. El temps[,] fret i moll. No sé pas de con no fa sol.

Dissapte vàrem rèbrer una caixeta certificada que contenia dos ànecs morts[,] plumats i netejats. Els enviaba la senyora d'en Manuel[,] germà de la Joaquina Llorens. Se va rèbrer una carta de la senyora dient que els ànecs éran per la Mima i en Lluís, un per cada u. Com que ells dos estan malalts, els vaig rostir tots dos i ens els vàrem cruspir que varen ser mol bons.

La Rita ha acompanyat la Mima a cal metge.

11. Anit he sentit passar un auto de bombers. Imposa a la nit sentir la estridenta i vertiginosa bocina tocar sense parar bo i corrent com ànima que s'en emporta el diable. I pensar que és que amb algun lloc hi ha trevais!

Som escrit an en Pau Modolell.

12. Per lla les onse de la nit vaig sentir cantar galls de per aquet barri. Vaig pen//sar que el mal temps encare no era acavat i ho vaig endevinar. Hi ha molts dies que plou.

13. Hi ha una boira tan espessa que no se veuria un bou de tres passes lluny. Ni a la posta s'ha aclarit.

Hem rebut carta de Victorica. En Joan diu que amb el seu nevot Juancito Llorens van a Santa Isabel per pocs dies. La Miria està mol contenta. Diu que tothom l'ha mol ben rebuda. Déu volgués que se refés bé del tot.

Avui la Sara està amoïnada perquè diu que no sab ont, ni qui li ha bispat 5 pesos del moneder. Se pensa que ha estat a la acadèmia de dibuix. Sempre l'hin pàssan de fresques.

14. Som caminat 5 cuadres i atres tantes de tornada.

15. Avui la nostre Miria cumpleix 20 anys. Com que és fora no hem celebrat res de festa.

16. He contemplat una sortida de sol mol // bonica. Ha comensat de lluir al bell cim del campanar de l'iglésia de N[ues]tra S[eño]ra de los Buenos Aires. Era vermei com a l'istiu, i a sota hi havia un cel tan apedassat, que mol aviat ha quedat cubert de núguls, i ja no l'hem vist més d'en tot el dia. Una dona que ha vingut ha dit que si el sol con surt és vermei profetisa pluja. Ja hi estem fets.

Les noies Sara i Irene han anat a passar el dia a Temperley. En Janic ha anat al dol d'una senyora viuda Palau.

Ha vingut en Nadal i la s[enyo]ra Maria Ros.

Fa fret d'aquella sorna.

Som oït missa aquí devant. M'he confessat amb un confès que no sé si era alemany, rus, o irlandès. Amb prou feines l'he entès. Tots som fills de Jesús crucificat!

17. Avui[,] amb tot i que fa sol, fa fret testa. He caminat 5 cuadres d'anada i atres tantes de retorn. A la vetlla, per tot arreu // feia fret i ni l'estufa era prou per·a escalfar.

18. Avui fa tanta fret que fins l'oli s'ha glassat. Som caminat les deu cuadres de costum a fi d'escalfar-me els peus[,] que els tenia gelats.

Lle<ix>geixo el Quixot. Mai l'havia llegit. És mol divertit. Quines bogeries!

19. De nou som escrit an en Pau Modolell. Com que per complaure en Florenci no li parlava de la dolorosa pèrdua del nostre petit tan estimat, are que ja és permès escriure'n, ho he dit an en Pau.

Na Gracieta ha anat a Temperley.

20. Som contestat a na Miria, a Victorica.

21. Avui és el sant del nostre Lluïset. Li som donat una figureta retallada que és sant Lluís. N'ha estat tot content.

L'Arturo Carreras li ha portat caramelos.//

22. "La Prensa" diu que air el hidroavió "Júpiter" va sortir de Los Alcázares (Cartagena) capitanejat per en Franco. Déu els hi do un vol magnífic.

En Joan ha arrivat mol content de La Pampa. Ha portat un estre per agafar cucaratxes. M'ha obsequiat amb una pessa de madapolam finet peraquè m'en fassi camises. Déu li pagui. Li som ben agraït. Ha dut bones noves de la Miria. Diu que se diverteix mol i que se trova millor.

Som a la nit. En Joan i na Gracieta són a Temperley. En Janic i la Sara[,] al cine. Els petits i la Rita[,] a dormir.

Fa dos o tres dies que "La Prensa" portava que con el ministre alemany m(iste)r Stressemann va arrivar a Barcelona tornant de Madrit, el poble barceloní[,] entussiasmat per lo que havia dit referent a Catalunya i Bascònia, el varen anar a rèbrer aclamant-lo pel camí de la Exposició i del Ritz bo i cridant: "Visca // Catalunya lliure!" En els temps tan oprimits que passem ja és tot un aconteixement. Lo mal és que al pobre que la policia hagi arreplegat és probable que en passi un mal jaure.

23. Som assistit amb un ofici solemne a la capella de la Sagrada Familia. Ha predicat el p[are] Virgilio Filippo. És un orador d'aquells que un mai se cansa de sentir-lo. Tanta és la facilitat que té per·a desenrotllar uns temes lo més sublims. És un pou de ciència, i una primera celebritat per a trasmètrer-la. És jove i mol sensill. Pot fer molta feina a la vinya del Senyor.

"La Prensa" diu que hi ha un pànic gros perquè no se sab res de la volada d'en Franco.

Are mateix sento un dels de baix que canta un tango. Li deu plaure puig com que és gallec i la cansó comensa aixís: «*En un pueblito d'España etc.*» Sempre // canta i xiula coses de trenta o més anys enrera. Se veu que les coses li van bé. Déu li conservi.

Are arrívan les noies. Vénen de can Nadal. Hi han anat amb en Lluís.

24. Aquí la festa del gloriós Precursor no se coneix per·a res. Tot s'ho gasten per a les seues festes pàtries.

Els periòdics vénen plens de inquietuts perquè no se sab res d'en Franco i companys de volada. Les noves de Mègic són glorioses ja que la pau entre els relligiosos i el govern és un fet. Air a les dotse del dia, les campanes de cinc mil iglésies que fa tres anys que estaven tancades, totes varen repicar de joia anunciant an els fidels que de nou se celebrarien les funcions relligioses. Més de cent mil devots varen visitar la Verge de Guadalupe en agraïment d'haver-se acavat la guerra que tenian. Uns aviadors varen volar per els llocs que encare hi // havia *cristeros*. Els hi varen tirar fulles i periòdics a fi que quedessin enterats de la pau. Varen donar llivertat an els presoners i tot sembla apaivagat gràcies a Déu.

25. Són les deu de la nit. No fa gaire que en Joan s'en ha anat a Trenque Lauquen.

Rebem carta de la Miria. Està contenta.

Dels aviadors Franco, res s'en sab. S'els haurà engulit l'Atlàntic? És lo més provable. Hi ha mol moviment que'ls búscan.

26. Avui ha vingut la Maria Nadal amb en Janic seu, la nena i la Glòria.

D'en Franco res. Hi ha mol pessimisme.

He rebut una carteta d'en Francisco que tots hem aplaudit i rigut amb les seues expontànies i sensilles explicacions. Entre atres coses me diu que ses cardines de *sa càcia* refílan i es rossinyols de l'hort[,] també. Que amb paietes de civada agàfan sargantanes.// Amb tot lo que conta hi té molta trassa.

27. En Joan ha arrivat de Trenque Lauquen.

Som escrit a na Montserrat i a na Lluïsa Rocas. A la nit en Joan ha surtit per Victorica.

28. L'Arturo Carreres ha vingut aquí a celebrar el seu sant aquí. Ha portat una fenomenal coca dolsa amb pinyons que fa recordar les de Barcelona per Sant Joan i Sant Pere. Pobre Arturo, és un bon home.

29. Som oït missa aquí devant. L'ha celebrada un capellà que semblava rus. Ni sé d'ont se'ls treuen. Cap diumenge és el mateix.

Res se sab d'en Franco.

Al migdia ha surtit un nombre extraordinari de “Crítica” que assegura que un barco anglès els ha trovats vius i els ha recullits.

30. Els periòdics van plens de detalls de la // felís trovalla d’en Franco i tots els seus companys. La nau anglesa que els ha recullits se diu “Eagle”. És un portaavions. Els ha va trovar en el mar del costat sud-oeste de les illes Azores. Air a les set i mitja del dematí, la sirena de “La Prensa” va donar dos llarcs i forts xiulets després d’haver rebut la nota oficial dels fets. Alabat sia Déu[,] que s’ha compadit d’aquells pobres perduts per la inmensitat dels mars.

Aixís acabem el mes de juny dedicat al Sacratíssim Cor de Jesús.

Juliol

1er. Avui na Gracieta ha acompanyat la Mima amb un especialista per l’oïdo. Diu que l’hauran d’operar del coll. En Lluís s’ha refet mol.

2. He sortit una estona. Som entrat a Les Salesses[,] que tenian el Santíssim // exposat. Rebem carta d’en Joan que dóna mol bones noves de la Miria. Diu que les temperatures han desaparegut per complet. Se veu que els aires d’aquella Pampa li proven mol gràcies a Déu. S’hi diverteix mol.

5. Tres dies sense escriure aquí. És que no passa res.

Avui de dues a tres he fet vetlla a Jesús Sagramentat (alabat sia per sempre). Hi he sentit tan de goig que me semblava que tornava molts anys enrera con perteneixíam a la parròquia de Sant Pere. Vivíam al carrer de Trafalgar. Mai·més he pogut fruir la dolcesa de poguer-me aprofitar de funcions relligioses. Era una delícia per a mi.

Som fet cossets per en Lluís i per les noies. Rebem bones noves de la Miria. Se diverteix que és un goig, i està mol contenta.

7. Som anat al ofici solemne de Les Salesses. Era la festa de la Visitació[,] que és la seua // ordre relligiosa.

Havent dinat he sortit a caminar per·a fer-me passar la fret.

Totes les nits somio coses que pàssan a Llufriu. Gairebé se pot dir que dormo a Catalunya i vetllo aquí. Hi ha molts anys que me passa això. A la matinada ens ha

arrivat en Diego Gibert. A la tarde ha vingut el s[enyo]r Pablo de la casa que tenim a Victorica.

Air a la vetlla va venir en Grau i Elies.

10. Are mateix en Flor s'en acava d'anar després d'haver passat unes estones amb nosaltres. La Mima ha anat amb ell a Temperley. Hi passarà uns dies are que tenen vacances d'hivern.

Air aquí era festa pàtria. Va ploure tot el dia. Vespre de tot en Diego Gibert s'en va entornar a Trenque Lauquen.

Som rebut una carta i fotografies de na Montserrat. Se veu qu'estan bons i // animats gràcies a Déu. Quissab les coses que m'hi conta de Mont-ras.

12. Avui he caminat set cuadres d'anada i atres tantes de tornada sense reposar i no m'he cansat. En Joan s'ha examinat d'una matèria que li han aprovada.

13. En Joan grant arriva de la Pampa. Ha portat inmillorables noves de la Miria. Amb poc més d'un mes diu que ha aumentat tres kilos. Tots n'estem contents.

Som a la nit. En Joan grant, na Gracieta, la Sara i n'Irene són al Casal Català. En Janic i en Lluïset s'han quedat.

14. En Joan i na Gracieta han anat a Temperley, ont pénsan estar fins dimecres. Tots els atres fins en Lluïset són al cine. M'he quedat ben sola an aquet pis. No me fa res.

La Mima continua també a Temperley.//

Som oït missa aquí devant. Les senyoretes que càntan me moléstan. Crídan massa.

16. Amb tot i ser la Verge del Carme no som pogut oir missa. Les diuen massa dematí i tinc por de refredat. A la parròquia és massa lluny.

17. En Joan i na Gracieta han tornat de Temperley. Han portat un ram de jonquillos.

Vaig cosint la roba blanca que en Joan m'ha regalat el finet madapolam. Tot ho guarneixo amb una punteta de ganxet que som anat fent. Déu li do molts anys de vida

an en Joan. Som de nits. Are mateix en Lluïset m'ha vingut a donar la joliua «bona nit[,] àvia».

18. Avui sí que fa fret. He caminat unes estones per agafar <fret> calor an el cos, i si bé ho he obtingut, sentia l'aire fredíssim. Semblava la nostre tramontana. Aqui en diuen vent del sut. Devem estar capgirats.//

"La Prensa" diu que a les montanyes de Catamarca s'hi han trovat unes mines d'or, plata i platino. En Joan vespre de tot s'en ha tornat a Victorica. La Mima ha tornat de Temperley.

Som de nits. Na Gracieta amb en Janic, Sara i n'Irene, són a veure una comèdia (no sé ont).

En Janic s'ha examinat d'un·atre matèria que li han aprovat.

19. Els russos i xinos no se saben entendre. La cosa sembla que va sèria. Déu m'hos do pau llarga.

24. No passa res diferent per anotar.

En Janic és a Temperley. Na Gracieta amb la Sara i n'Irene són al cine.

25. Festa del gloriós sant apòstol de Jesús. Aquí no és festa.

Avui a Roma an el Vaticà s'ha celebrat la gran professó eucarística per·a memòria de la primera sortida del Papa Pio XI. Fa 29 // anys que els pontífices no podian surtir del seu palau. Déu vulgui que no se torni enredar la troca revoltosa.

Some escrit an en Narcís Tauler. He rebut carta de na Maria. Me diu que la seua tia Mersè és morta. Al cel sia[,] la pobre. Haurà acavat els sofriments d'aquesta miserable vida.

Avui han operat a la Mima.

26. Rebo tot ple de correspondència catalana. Na Montserrat diu que ha tingut els nens amb xarrampió, pro que ja estan bons.

Na Maria me diu que m[ossè]n *Fasulico* (Frederic) s'en va de Llufriu. Déu li do lo que li convingui. A rellevar-lo hi ha anat un senyor vicari que està a Figueres i és de Camprodon. Tan·de·bo hi fes bona feina.

27. Novament rebo carta de les noies i de <Sa> l'Armand. El "Conte Rosso" ha estat bon minyó que m'ha portat tanta correspondència. Na Montserrat me // diu que en Lluïset ha quedat mol atuït de resultes del xarrampió. En Francisco ha agafat molta gana. A fi de refer-los, han llogat una barraqueta a la platja de Salguer. És vora sa Fosca. Quina mala pesta[,] pobres nanos!

Som escrit a totes tres noies de Catalunya.

Agost

1er. Rebem telegrama de na M<a>iria que diu se passeja per els pobles de La Pampa qu'és un goig.

Han vingut uns joves de Carroquemado. Jo ni els havia vistos. No han pujat.

2. Com que els dies segueixen tan esplèndits som anat a Flores. Som anat i tornat a peu. Els jardins tenen poques flors.

Ha vingut un fill de la Juana Palau.

Avui el d[octo]r ha despedit a la Mima donant-la per llesta de tots els seus mals. Ja era hora. Quins espolsa_butxaques! Per una // operació tan sensilla com és la del coll ha tingut la barra de demanar 500 pesos.

5. Air diumenge vàrem anar a dinar a can Nadal. Vaig passar una tarde mol distreta.

Avui na Gracieta i en Janic són a Temperley.

El "Graf Zepelin" ha fet una volada mol lluïda des d'Alemània als Estats Units. A la matinada d'avui hi haurà arrivat.

6. Na Gracieta i en Janic continúan a Temperley. Han telefonat que la nena petita d'en Flor anit passada tenia<n> molta febre. Amb tot, diu que no és cosa per alarmar-se perquè diu que li produeix el fort grip que ha passat.

S'ha rebut una carta de la Miria des de Trenque Lauquen. Ens hi diu que mol aviat tornarà donant per acavada l'excursió. Els Gibert han enviat una caixa amb 50 perdius mortes i estripades. La Sara i la Rita les han plumades i preparades // per a conservar-les.

A la nit han anat a veure la cinta cinematogràfica "La tia Ramona".

7. Les noies han dit que la película barcelonina els hi ha plagut mol.

Han vingut un matrimoni de Victorica. El senyor és un dels socis d'en Joan, i la senyora va tenir en Lluís uns dies a casasseua. És la s[enyo]ra Antònia que en Lluís li cuidava els canaris.

8. Som a la nit. Gairebé fa calor. Ni semblem a l'hivern.

La Miria ha arrivat de la Pampa mol contenta i cremada del sol.

Rebo carta d'en Pau i de na Maria.

10. Avui cumpleixo 68 anys, i n'Irene 14. Han vingut les noies de la Juana Palau i la Nina Llorens. Han obsequiat a n'Irene. En Joan segueix a Temperley.//

Escric a les noies. No fa gens de fret.

11. Des·de la matinada que plou. M'havia tret les sabates bones de la capsa per·a lluir-les avui amb la mantelli[na] de blonda. Amb una paraula: volia posar-me de *pontifical* per anar a missa i a combregar en memòria del meu cumplianys. La pluja ha impedit que anés mudada. Som fet les meues devocions aquí devant. M'he posat les sabates veies i l'abric de cada dia. Lo bonic ha quedat endressat esperant dies més com cal. He pregat per tots els que varen contribuir amb els meus primers actes. Déu els tingui a la glòria.

L'iglésia era ben fosca per causa de la tormenta. Amb tot i que éran les nou, les bombetes elèctriques eran enceses. Con <estàvem> més estàvem resant o meditant, ens han clavat uns trons d'aquells tan llarcs i esquerdats que han fet retrunyir ses voltes de l'iglésia. Hem quedat distrets puig no hi contàvem.

En Joan grant ha arrivat bé de salut.//

Are mateix na Gracieta s'en va al Casal. Les noies grants i en Janic són a Temperley.

12. En Lluïset està mol refredat. A la tarde li ha entrat febre.

Tenim mol enrenou preparant el viatje de la Miria.

13. Avui hem estat molta colla a dinar. Hi han vingut en Florenci, la Cèlia, la Celieta, la nena petita d'en Manuel Llorens, les germanes Sara i Fanny Palau, la Joaquina Llorens i tots els de casa. Jo he fet l'arròs. He passat un dia mol atribulat, no

per la feina, sinó per el meu estat moral tan adolorit per una pila de coses esdevingudes que val més no pensar-i. Han de passar per mi. Déu me do paciència i serenitat per·a soportar-les.

14. Continuan els preparatius per·a la sortida de la nostre estimada Miria. A mi me // dóna una tristesa mol grant. És clar que ja ens havíam acostumat a no tenir-la, pro no s'en anava tan lluny. Les coses d'aquet món donen uns toms, els que menys podem imaginar. Aquesta noia era la animació de casa, l'alegria de tots i no se portava res a cap qu'ella no hi dongués el seu consell. La seua mare, are no s'en dóna tan comte[,] de la falta que li farà[,] perquè està enfeinada cusint. Li fa dos vestits de seda preciosos.

A dinar hem tingut en Sito Gibert i en Tian Llorens. Estic una mica refredada.

15. A casa hi ha un enrenou mol gros. El telèfon no reposa. El timbre de la porta fa igual i per no esser menys, fins la màquina de cusir que avui deuria d'estar quieta per la solemnitat del dia, també pren bona part amb els preparatius de llarga separació.

Con els fills fan goig, vénen els destins que Déu ens porta, i ens hi aboquem a ulls tancats, com si una forsa poderosa ens hi tirés // sense tenir ni temps de donar-mos-en comte. Les hores pàssan vertiginosament i ens trovem empresonats amb un ja està fet que no ens en adonem.

Ha vingut el s[enyo]r Casals amb una seua filleta que té nou anys. També han vingut unes amigues de la Miria a despedir-se. Darrerament els amics Nadal. S'en han anat a un quart d'una. La Glòria de can Nadal s'ha quedat a dormir. Amb les noies han enllestit baguls i maletes. Els vestits també han quedat llestos.

16. Som soleta amb en Lluïset[,] que 'l pobre està mol engripat ja fa dies. Tots els atres són a despedir la nostre tan estimada Miria, que junt amb en Flor i la Cèlia i filletes seues s'hauran embarcat amb el mateix vapor "Florida" que els va portar cap aquí. Bon Déu, amb tan goig que vàrem anar a esperar-los el dia 7 del passat mes de febrer. Era aniversari de haver batejat an Flor, i amb tanta // pena que s'en tórnan sense 'l fillet estimat que ha volat al cel. I encare hauria estat mol pitjor si no hi anés la Miria. Amb tot i que no té la salut que convindria, la joventut sempre està d'humor i comunica joia per tot arreu. Quin bé tan gran els hi haurà produït an els meus fills tan atribulats que deixen aquí el bocinet de cor que tanta felicitat els hi donava. La companyia de la festiva Miria serà lo més encertat que podian imaginar per·a la seua distracció i conhort

del anyorament que haurian passat durant el viatge si ningú de la família els hagués acompanyat. Tant·sols aquet pensament és per·a·mi un motiu que fa desaparèixer quelcom el dolor de la separació amb la nostra tan estimada joia que ens ha deixat avui. Déu vulgui que tinguin tots plegats un viatge tranquil i reposat sense mareig ni contratemps de cap mena.

Jo me sento refredada fa dos o tres dies, pro amb aconteixements aixís un fa el cor fort i va tirant. Després ve que un no pot més i cau.//

21. El refredat segueix tossut. Vaig pescar-lo el dia que vàrem ser tanta colla. Me fan mal tantes impresions. Necessito molta quietut tan per el cos com per l'esperit. Anar fent sense emocions i prou. Els vells fem com les criatures. Ens convé vida ordenada i quietut. Alabat sia Déu! S'hi fa lo que se pot.

Des que els nostres són fora, hem rebut telegrama i carta de Montevideo. Telegrama de Rio de Janeiro, de quin lloc n'esperem carta. Totes les noves rebudes d'ells són inmillorables gràcies a Déu.

Hem tingut els tres petits malalts de grippe. En Lluís i n'Irene, de nou van a l'escola. La Mima té algunes dècimes i encare no se lleva. Jo encare no surto.

He rebut noves de na Maria meua, de na Francisqueta Llorens i de la canalla de l'Orfèlia. Tinc molta tos que no aplaca ni les pastilles Valda ni la poderosa mèdula de vaca. El refredat ha estat massa fort.

No fa gens de fret.//

Air varem tenir a dinar en Tian Llorens, i ans-d'air el seu germà en Milo. En Sito Gibert se va despedir.

23. Hem tingut el d[octo]r Fabrés a dinar. Quin senyor més animat! Ell comunica coratge als que defallim an el camí espinós de la vida. Que Déu li conservi per molts anys les energies i bon humor és lo que més li desitjo.

24. Rebo carta de na Montserrat. Esplica la gran feinada de la festa·major. Are diu que són a sa platja de Salguer amb els nens. Are m'agradaria de sentir el petit Lluïset perquè diu les coses tan enrevessades. Diu que en Francisco el fa dormir cantant-li cansons i que ans no s'adorm càntan tots dos. Beneïts infants! Són lo més bell.

25. Només som amb n'Irene, la Mima i en Lluís. Tots els atres són a Temperley.// Som assistit amb un ofici solemne aquí devant a Les Salesses. Celébran la festa de la seua fundadora santa Francisca.

Som escrit an en Flor i a tots plegats. Ha vingut un jove de La Pampa que se diu César. Se veu qu'el pobre està xiflat per la Miria.

27. Pàssan poques coses que valguin la pena d'esser contades. A Palestina, moros i judius s'esbatússan cada dia mentres van a celebrar solemnitats relligioses cada u pel seu cantó. A la ciutat de Jerusalem i la de Hebron és ont hi ha més batalla. Fa una pena que no tinguin més caritat uns amb els atres. Unes ciutats que tan s'haurian de venerar i són ocupades per gent terca i poc civilitzada. Déu s'en compadeixi!

El "Graf Zeppelin" està donant un vol mol gloriós. Els alemanys se llueixen amb l'aviació. El comandament Ekener[,] qu'és el que dirigeix[,] és un home de gran serenitat amb tot i que té seixanta anys o més. Hi van els passat//gers Ladi Grace Drumond Hay, Wilkins i Wiegan<t>d. A "La Nación" d'aquí hi envian unes cròniques encare que curtes pro mol ben esplicades. Els hi manca poc per haver donat la volta al món. Avui he vist presseguers florits. Fa un temps que semblem veritable primavera.

Vespre de tot rebem carta de la Miria des de Rio de Janeiro. Diu que an el golf de Santa Catalina s'han marejat. Tant·sols qui ho ha passat, sab <e>la gran molèstia que produeix el mareig. En aquells moments si possible fos, un fugiria del barco ben de·pressa. Sortosament és un mal qu'encare que molesta pro no perjudica. Con ha passat no deixa ni rastre de murria. Mentres dura, comunica un mal humor que un se vol estar sol i no se recorda de ningú.

28. "La Prensa" d'avui porta l'avinensa de les sis potències que fa tants dies discuteixen els deutes contrets amb la última guerra. Anit passada han arrivat amb un acort. Bé n'//han remenat[,] de milions de dòlares[,] amb llurs converses! Semblava una guerra diplomàtica. Són les nacions de Fransa, Alemània, Itàlia, Bèlgica, Japó i Anglaterra. Déu permeti que la troca no se torni enmaranyar.

29. Com se deuen afanyar a Llufriu avui! El s[enyo]r rector nou se deurà lluir.

30. Santa Rosa de Lima. Aquí diuen que és festa. Les escoles són tancades.

Na Gracieta s'ha quedat al llit refredada. A la tarde en Joan s'ha divertit amb la mainada. Amb la Mima i en Lluís han anat a can Nadal a buscar els nens i la tieta Glòria. Arrivant aquí els ha obsequiats amb un pastell que ha fet ell mateix amb xacolata desfeta. Han estat animats. En Joan presidia la taula. Després han anat a comprar macites i han jugat al dominó.

La Sara i n'Irene eran al Casal Català.//

El "Graf Zepelin" felisment ha donat la volta al món amb 21 dies[,] 7 hores i 34 minuts. El tragecte ha estat de 32.000 kilòmetres. He guardat uns impresos que pórtan el viatge completament detallat.

31. Avui "La Prensa" porta confirmada la total avinensa de les sis nacions que tan han discutit i no se savian entendre. Ho han firmat amb una pluma d'or, ofrena dels anglesos.

Setembre

1er. Llegim que els nostres el dia 30 varen arrivar i sortir de Les Palmas

Air vaig rèbrer una postal d'en Francisquet Aymerich. És escrita el dia del meu cumplianys. Me felicita en nom de tots.

En Lluïset està malalt. Air tenia tos forta i febre alta. Avui està millor. La seua mare ha passat dos dies al llit forsa engripada. Mai acavem els malalts.//

Ha vingut un home de Victorica amb una seua filla que és empleada de la casa de comers que hi tenim.

2. M'han obsequiat amb un bonic despertador. Aixís es dematins puc llevar-me savent l'hora.

3. Quina pega! Prou m'he llevat dematí, pro de missa de vuit al carrer de Gaona i Gavilán no n'hi ha hagut. Som anat a la Sagrada Familia. He caminat unes 19 cuadres i no m'he cansat. En Lluïset no té febre.

4. Avui som anat a missa a Flores. L'anada a peu i tornant amb tranvia.

5. Faig una carpeteta com unes que en vaig fer a Barcelona.

Llegeixo el II volum de les Obres Completes d'en Joan Maragall (a c s). Té per nom "Ernesto Hello. Fisonomia de Santos". Hi ha un // pròlec del p[are] Antoni Ma(ria) de Barcelona OMC. Hi he llegit unes referències de s[ant] Joan Crisòstomo que són un esclat de sabiduria i bellesa mol popular.

6. Dematinet som oït missa aquí devant. A la tarde de dues a tres he fet un hora de companyia a Jesús Sagramentat (alabat sia per sempre). Un hora de reculliment amb la quietut del temple i sublimitat del gran Misteri. Són estones que un surt del món espiritualment bo i agraint a Jesús la institució del seu manament tan gran i saludable per les ànimes nostres. En tot lloc i en tot moment / que per sempre alabat sia / el Santíssim Sagrament.

7. Rebo carta de l'Orfèlia i de la seua xamosa Montserrat. També n'he rebuda de n'Angeleta i de la senyora abadessa. A casa hi ha una pila d'engripats. En Joan grant és al llit. En Joan (noi) hi va estar tot air i la Sara corra pro // més valdria que se cuidés bé el refredat. La Rita també està malalta.

8. Som oït missa a les Salesses. El celebrant ens ha fet un sermonet mol ben trovat. S'ha referit a la caritat que devem tenir-nos uns amb atres sense la cual no m'hos podem salvar. Diu que si algú guarda algun odi vers el seu pròxim, Déu no 'l voldrà amb Ell puig vol que ens estimem tots com a germans de Jesús. Ha trovat unes paraules tan sublims que un s'hi sent ben convensut. Na Gracieta i la Sara han anat a La Plata. N'han tornat ben impresionades.

14. No passa res diferent d'un dia a l'atre. Per anotar que fa fret o calor no val la pena.

De nou estic costipada. En Joan grant me s'en burla. Me diu si no m'en dono vergonya[,] a la meua edat[,] de no tenir més experiència i no deixar-me agafar per els gripps. Ja en té[,] de raó, pro més culpa tenen aquestes corrents // d'aires que hi ha per tota aquesta casa.

15. El meu refredat no cedeix i fa fret. Ni a missa som anat. En Joan grant s'en havia d'anar a Trenque Lauquen, i no ha pogut surtir perquè de cop i volta s'ha sentit

mol refredat. Ja tenia pres camarot i la Sara ha anat a l'estació i li han tornat els diners. Con ell s'atura és que se sent mal.

16. Tot avui en Joan s'ha estat al llit. Jo tampoc he sortit. Quins mals vents! Me sento una neuràlgia al costat dret de la cara.

17. En Joan continua al llit.

18. Llegeixo els grants temporals del migdia de la Fransa. Me fan pensar amb la tramontana que haurà fet al Empordà.

Na Gracieta i en Joan (noi) són amb un enterro d'una de les germanes Barreiro (a c s). A la tarde en Manuel Llo//rens ha vingut a veure el seu germà.

Rebem carta del s[enyo]r Alcántara.

Tin una tos que m'esberla el pit.

19. "La Prensa" diu que air a Barcelona va fer un temporal mol fort que va anegar la part baixa. En Tian Llorens i la Joaquina Llorens han vingut a dinar. En Joan no s'ha llevat.

Jo segueixo amb tos mol forta. Les pastilles m'enbrútan l'estómac i me fan mareig. El peu de l'aiga me fa dolor.

21. San Mateu gloriós apòstol i evangelista. Aquí les escoles fan festa en obsequi a l'entrada de primavera. Ha fet tan poca fret que no se coneix gaire el cambi d'estació.

22. Fa un dia tan dolent que no me veig amb ànim d'anar a missa. Tinc els peus gelats.

24. Tota la nit i tot avui ha plogut. El vent // que entra per les overtures, o més ben dit[,] per les escletxes de les males juntures, xiulan com si fóssim amb un vaixell. No sé si són gemecs o crits de joia. Cantan o ploran?

A la <t> vetlla hem rebut una carta i postal de la Miria escrita hores ans d'arrivar a Las Palmas. Està tota entussiasmada amb les belleses que ha contemplat a Rio de Janeiro i als seus voltans. No sab com esplicar la bona impresió que li va fer.

En Joan des d'air que va per fora. Jo no som tan valenta com ell.

Fai<g>x una carpeteta de ganxet per el convent de n'Angeleta. Me queda forsa bé.

26. Segueix la fret. Ens ha arrivat la s[enyo]ra Antònia. És casada amb un dels socis de la casa de Victorica. Ha vingut de La Plata[,] ont hi ha passat la convalescència d'una operació de l'apendicitis. La varen operar amb una clínica d'aquí. La s[enyo]ra Antònia amb la Sara i la seua mare han anat a veure una cinta parlada.//

28. Hem rebut carta de la Miria. Esplica que va anar a Pineda tota sola sense haver-los avisat. Des de l'estació va seguir pel carrer del Mar observant el moviment matinal. Al arrivar a la plassa, va veure dues nenes i un nen que seien amb un banc. S'hi va atansar i els hi va preguntar si la coneixian. «No senyora[,] no!» (varen respondre). Resultava que éran les xamoses Monserrat i Roser Alibés amb el seu germanet Florenci. Tots junts varen anar a saludar a les ties[,] que varen quedar completament sorpreses. Quina alegria tan gran per·a elles!

29. Qui com Déu? Ningú. Sant Miquel Arcàngel sia el nostre gloriós protector en la nostre hora postrera.

Com que encare no me sento prou refeta del darrer refredat no som pogut anar a combregar. No m'he vist amb ànim.

Tart de tot, a la vetlla, s'en ha anat la s[enyo]ra Antònia cap a Victorica. S'en anava // mol contenta. És mol bona i educada.

30. Sant Geroni gloriós solitari del desert. Allà va copsar la veritable sabiduria vers Déu, millor que en la seua passada joventut de vida llicenciosa a les bacanals romanes. Era company inseparable de sant Agustí. Tots dos varen tenir la sort de donar-se comte a temps d'abandonar les vanitats mundanes, recullint-se a la vida relligiosa[,] ont hi varen obtenir felicitat ja en aquet món. Ditxosos d'ells!

Octubre

1er. Llegim que a la Exposició de Barcelona diumenge passat[,] o sigui el dia del gloriós arcàngel s[ant] Miquel, s'hi va celebrar un ofici mol solemne. Diu que hi havia uns 80.000 assistents i 20.000 cantors[,] 20 bisbes presidits per el cardenal d[octo]r Vidal i Barraquer. Va celebrar el s[enyo]r bisbe de Barcelona d[octo]r Miralles i va fer el sermó el bisbe de Bolívia[,] que és fill // de la montanyosa vila de Rupit. Diu que an

el solemnial i sublim acte de la elevació, els 20.000 cantors varen cantar una salve. Ben allunyada de la esmentada festa, m'hi uneixo amb tota la meva ànima. Dirigia els cants l'Escolania de Montserrat. Quin recort més grant déixan semblants festes!

En Lluís, la seua mare i jo, tots tres tenim tos mol molesta.

2. Hi ha pànic per la sort que hagin tingut els aviadors francesos Costes i Bellonte. Se tem que s'hauran perdut per la Sibèria.

3. Llegim a "La Prensa" que se'ns ha mort el savi diplomàtic aleman m[iste]r Gustavo Stresemann. És una desgràcia mundial que hagi desaparegut una intelligència tan privilegiada. Tenia un talent com pocs ne corren. Se pot ben dir que ha estat una víctima // del seu zel per·a salvar la seua pàtria. Homes com ell no haurian de morir mai. Tenia 50 anys. Al cel sia l'ànima de tan grant personatge.

4. Som oït missa a la Bona Esperansa. He vist moltes flors. Els jardins són una maravella.

Som escrit an els dos Franciscos Aymerichs.

5. Els tranvies pórtan unes banderetes dels colors nacionals amb les lletres de Dom Bosco amb motiu de les festes que aquí se celébran dedicades a la seua beatificació. Per aquet motiu tenim amb nosatros la Maria Lluïsa Bucna de Victorica, que ha vingut aquí amb les relligioses salesianes.

6. La nena de Victorica a les onse s'en ha anat. Gairebé tot avui som escrit. Som acavat de copiar la vida de santa Francisca Romana, fundadora dels Oblats Benedictins, junt amb sant Enric Emperador.//

Vespre de tot, en Joan[,] ben restablert del darrer grip, s'en ha anat a Trenque Lauquen.

Som oït missa de nou a les Salesses. El celebrant ens ha fet un sermonet mol sensill i ben desenrotllat, referent a la obligació que tenen els pares d'encaminar als seus fills cap a Déu. És un capellà irlandès mol piadós.

7. Són tres quarts de set del vespre. Fa poc que na Gracieta s'ha ficat al llit. Déu vulgui que no empitjori. A casa sempre hi ha algun malalt. Les noies van a cal dentista.

8. De nou me sento refredada. Sembla que en faig colecció. Mai m'havia passat. És que la casa que vivim és mal construïda. Sempre un o atre estem malalts.

9. Ha vingut un català de les Borges. No s'en savia anar sempre parlant amb gran elogi de les belleses de la nostre istimada // Catalunya. És viatjant de mitges d'una fàbrica de Tarrassa.

10. Rebem cartes de la Miria, del s[enyo]r Alcántara, de na Maria i de na Montserrat amb una pila de fotografies dels nens. Són de la platja de Salguer. Estan[,] pobres bailets[,] que sembla que pàrlan.

11. Els petits Lluís i Mima aquesta vetlla m'han demanat el despertador perquè se volen llevar a les dues de matinada, per·a veure surtir el sol el dia de la festa de la *Raza*[,] que és demà. Se deuen pensar que surtirà de color blau…

12. En Joan grant ha arrivat de Trenque Lauquen. També deu volguer celebrar la gran diada. Són festes modernes que no sé quin fi tenen.

El meu refredat segueix tossut.

Rebo una extensa i mol afectuosa carta de l'Armand i na Maria. Estan bé de salut i mol animats amb els seus camins gràcies a Déu.// També n'èm rebudes de la Francisqueta de Pineda, de la Teresa Gassiot per n'Irene junt amb cuatre mots del seu Santiago.

13. Ahir vàrem tenir en Tian Llorens a sopar. Va quedar-se a dormir i encare el sento que fa broma amb les noies.

No m'he vist prou animada per anar a missa. Els refredats me fan tan mals jocs que sempre vaig amb por. Aquet pis és dolent per·a tots. No té condicions bones. Tant·sols té sol i aire pro tot mal distribuït.

15. A la nit en Joan ha sortit per La Pampa.

16. Ha vingut la bona amiga Rosa Garcia Costa. No m'atreveixo a surtir perquè tinc tanta tos. Els costipats són una pesta. Mai·més s'acàvan.

17. Després de tants dies que no havia sortit per causa dels refredats, havent dinat he resolt // surtir una estona. Bé l'he pagada! M'he cansat i som agafat una calor, que are són vora les deu de la nit i encare me dura.

Anit passada i aquesta tarde al centre de la ciutat hi ha hagut bulla. El poble argentí no està content del seu president. Els del seu partit van a trets amb els contraris. Mitins, crits i enrenous que tenen mala cara. Els governants dolents màtan an els pacífics ciutadants.

18. La bulla popular continua. Air a la tarde a la Plaza del Once se feia un mitin contra el president, i la policia va permètrer que una colla, partidaris del govern[,] tiressin trets a tort i a dret resultant un mort i un ferit dels que hi éran reunits.

Fa calor sofocant. Per lla la una de la tarde ha caigut un xàfec de gotes grosses que ha fet córrer mitja humanitat.

Jo de la surtida d'air, tinc la cara ben cremada. Ha fet molta tempestat.//

19. Avui cumpleix 12 anys de la pèrdua del nostre Lluís estimadissim. Déu el tingui amb Ell a gosar de la seua glòria. El cor plora adolorit.

Hem rebut cartes de la Miria, una per mi de na Florinda Bassa i un·atre de na Catalina Rocas.

20. Dia de la meua patrona santa i de n'Irene. Som pogut anar a missa i a combregar. Quin clima més estrambòtic! Dies enrera feia una calor com a ple istiu, i avui fa calor com a ple hivern. Mai havia estat amb un lloc tan variable.

21. Llegim que han fet unes fortes glassades que han destruït fruites i hortalisses. El temporal vora 'l riu hi ha fet mols estralls. La pobre gent que viu per aquells llocs han hagut de fugir i han perdut tot lo que tenian.

L'avi "Tigre" de Fransa diuen que està mol greu. Amb la pau de Déu s'en vagi si és arrivada la seua hora.//

23. En Clemenceau va tirant. És una pell de veritable tigre[,] com se li diu per motiu. En Briand i el seu govern han caigut. Han perdut per pocs vots.

Som caminat moltes estones per es terrat. Hi feia bon sol i un airet bonic. Prefereixo passejar aixis que per els carrers. Puc allargar mol més la vista i no corro perill de pendre mal. El sol i l'aire me refan lo mateix.

24. Mare de Déu![,] quina febre popular hi ha aquí! Els ànims estan exaltadíssims. Que Déu dongui ceny i serenitat ambdues parts, si·no tots ho plorarem. No hi ha pau en cap lloc. Dies enrera vàrem llegir que havian intentat assessinar al president de la República de Chile. L'arma els hi va fallar. Tot són calamitats i misèries! Ningú canta els goigs del Roser, com deia aquella bona feligresa del m[ossè]n Joan d'Osor.

25. Avui hi afegim el fracassat intent d'//assessinar l'hereu d'Itàlia. El fet ha passat a Brusel·les. El príncep hi era a verificar el prometatge seu amb la princesa Maria José de Bèlgica. Un fet tràgic més.

En Joan ha arribat bé de La Pampa. Vespre de tot s'en ha tornat.

A la tarde han vingut la Fanny Palau amb la s[enyo]ra Victoria Estalarre i un nen de l'Aida Palau.

27. Sempre dies sense escriure. Tenim en Lluïset amb tos i febre.

Avui és la festa de Crist Rei. Som oït missa a Les Salesses. A la tarde de dues a tres he fet vetlla a Jesús Sagramentat (alabat sia per sempre). Ara tócan Angelus Domine.

28. El pobre Lluís continua delicat.

Rebem carta de la Miria. Diu que el d[octo]r Serra li ha manat que estigui dos mesos entre el llit i amb una cadira // llarga. M'ha adolorit mol[,] això. Tantes que en vaig comprar jo[,] de cadires de lona! Pobres fills meus (a c s)[,] que n'hi varen passar[,] de fatics[,] an aquelles cadires! A Biescas també en vaig comprar una que la varen enviar de Jaca. Quines joventuts[,] pobrets!

29. En Lluís segueix enfebrat. Li va apuntant xarrampió. Té una tos que no reposa. Ha vingut el d[octo]r Fablet.

30. Air la posta de sol era preciosa. Una gran nuvolada l'abrigava donant-e-li formes rares mentres s'anava enfonzant al horitzó. Aquí no podem dir al fons de les montanyes, perquè no s'en veu cap. Be n'hauríam de caminar[,] d'hores i hores[,] per a

veure'n cap. I això que n'hi ha de mol grosses. Per això no és tan bonic aquí com a Catalunya perquè tot és enterament igual. Amb tot també alegra aquí veure tants abres an els jardins.

En Lluís continua enfebrat i amb mol xarrampió. La tos ha cedit una mica i reposa.// Està quiet i pren tot lo que li dóna la seua mare.

Novembre

1er. Som oït missa a La Bona Esperansa.

En Lluís segueix convalescent. La Mima amb febre i molta tos que la té al llit. Jo no sé pas quin mal vent ha tocat an aquesta casa que sempre hi ha malalts.

2. Avui con anava a missa feia un aire gelat. Quéian gotes de verinada com si fóssim al mes de mars a Catalunya.

He rebut una bonica carta de na Miria. Diu que fa uns dies que és amb ells na Montserrat i els nens. Hi ha anat a veure l'Exposició. En Francisquet m'escriu una carteta a màquina. L'he poguda llegir.

Els nostres petits segueixen al llit.

3. Tota la nit ha plogut. Som oït missa // aquí devant. Més lluny no hi aniria per por de caure. Hem rebut carta de la Miria per la Rita i per la seua mare. Se veu que s'anyora. M'ha encomanat una forta tristesa. És ben pesat que assedegada de contemplar tantes belleses com hi ha vora d'ella, se tingui d'estar a dintre reposant. Sembla talment pobreta que conta els dies amb els dits per·a tornar cap aquí. Els joves, tantes atractius que tenen, i que els tinguem de compadir enmalaltits i anyorats! Li som escrit llargament a fi d'animar-la.

8. En Joan ha arrivat de Victorica. Dóna goig de veure'l amb tanta salut com demostra tenir. El camp és el seu millor remei! M'ha comprat una llibreta grossa, un bloc de paper i una capsa de plomes. Som estat tota contenta. Me deia que colsevol dia me comprarà una imprenta perquè no me tingui d'amoïnar tan escriguent a mà. Sempre està de broma.//

Els petits estan forsa bé. N'Irene avui amb tota la seua escola han donat una volta per la ciutat. Éran cinc bañaderas ben plenes de nens i nenes. Anaven de lo més contents. N'han passades dues més d'un·atre escola que també feien la mateixa ruta.

9. Som a la nit. En Joan s'en acava d'anar a Trenque Lauquen.

Hem rebut carta del s[enyo]r Carbó, de la Miria i de na Maria meua. Diu que una fura va entrar al pati de casa i va matar 80 pesses de viram de na Marieta Reimbaua. Quina pèrdua[,] pobra dona!

La Mima i en Lluís tenen dècimes de temperatures.

10. Tot avui fa xafagor. A la tarde ha fet forta tempestat. Un vent i pluja que xiulava an es vidres com furiosa tramontana. Na Gracieta amb n'Irene havian anat al Casal, i el comensament de la tormenta // les ha atrapades pel camí. En Janic ha arrivat fet un pop de tan moll. Aquí no en fan cas[,] d'això. Corran i se muian i prou.

11. Avui cumpleix dos anys que vaig embarcar-me. Som escrit a n'Angeleta i a na Maria.

A Mendoza han assessinat un polític que no era adicte an el president de la República. Se deia Carlos W. Lencina.

15. Ha vingut la s[enyo]ra Maria Rodríguez de Trenque Lauquen.

Les noies Irene i Mima, aixis com en Lluís, tenen llurs cursos aprovats.

Na Gracieta m'ha comprat una panereta de cusir mol maca. Hi tindré els útils.

17. Escric a na Montserrat i a n'Angeleta i a na Francisqueta Llorens.

En Lluïset avui cumpleix vuit anys. És de lo més escutarit. Avui s'ha quedat a // dormir a can Nadal per a jugar amb els nens. Ha après de xiular i sempre xiula.

19. He rebut carta i fotografies de la Miria. Encare continua cumplint ordres de repòs manat per el d[octo]r Serra. Diu que hi ha molta millora, gràcies a Déu.

20. En Lluís i la Mima avui a dalt d'es terrat s'havian gurnit casetes de fusta velles a fi de preservar-se del sol. En Lluïset[,] no trovant prous fustes, s'ha contentat amb posar-se una cadira de mimbre per toldo, pro ell de panxa an es rejols ruents del sol. S'hi ha dormit i se veu que el sol l'ha mig cuit[,] puig del cap de poc li ha entrat febre. La seua mare li ha donat una purga d'oli de castor. Veurem lo que serà. La Mima

plora perquè diu qu'ella en té la culpa per haver-se quedat amb totes les fustes a fi de fer la caseta més esplèndida.//

21. A la pujada del sol, les temperatures d'en Lluís han pujat mol i estava mol abatut. Han anat a buscar gel i li han posat an el cap. S'ha millorat, pro no·pas bé del tot. Ha fet una gropada forta. Ha plogut mol.

Na Gracieta amb la Sara han anat al casament d'una Barreiro. És nevoda d'elles.

22. En Lluís segueix millor. Les temperatures no han pujat tan pro no han desaparegut. El mal aviat hi és, pro costa de treure'l.

Rebem carta de la Miria. Diu que va guanyant kilos ràpidament. En pesa vora 70. N'aumenta 3 cada 15 dies. Ja va…

Fa calor i hi ha bestioles de gropada.

23. Rebem més cartes de la Miria. Totes diuen que se va posant mol millor.

En Lluís també va bé. Ara és n'Irene que ens ha caigut malalta. Té una erupció com si fos escarlatina. Té poca febre.//

He llegit a "La Prensa" que el d[octo]r Farran ha mort a Barcelona. El coneixia. Alguna vegada havia visitat an en Serafí (a c s). Tenia 78 anys.

En Joanic avui ha tret un·atre matèria de la seua carrera de dret. Va fent.

24. Els periòdics pórtan la mort del venerable Clemenceau (el "Tigre"[,] com li diuen). Era un bon patriota[,] tossut i rebec com una banya de bou. Tenia 88 anys. Haurà anat a esgarrapar adversaris seus a l'atre món (a c s).

En Lluís i n'Irene segueixen al llit.

En Milo Llorens ha vingut a dinar.

25. En Lluís tot el dia ha estat llevat. Té una gana fenomenal. N'Irene continua fent llit amb algunes dècimes. La erupció no ha desaparegut del tot.

Llegeixo un llibre del s[enyo]r Ernesto Morales. És de llegendes guaranies. Temps enrera en vaig llegir un atre del mateix autor // titulat "Pacaric". Són mol graciosos els fets que hi conta. Tot són coses de metamorfossis. M'agràdan aquets llibres. Tot és folklore indi. Quina trassa hi té a explicar les coses.

26. N'Irene i en Lluís estan bé del tot gràcies a Déu. En Lluïsot te una gana fenomenal. Rebem carta de na Miria i de na Maria. La Sara ha vingut tota engripada. Diu ella que a casa hi ha *bruixes* que pórtan els mals. Avui bufa el *pampero.*

28. En Lluïset segueix bé. La Mima i n'Irene[,] enfebrades de galteres. És lo que diu la Sara. Estem embruixats tots. Jo[,] per no esser menys, tinc mal de caixal.

En Joan avui ha donat la darrera matèria del segon any de dret. Té tot el curs aprovat gràcies a Déu.

29. He passat un mal de caixal mol fort.// M'ha calmat glopejant aiga oxigenada. Les noies estan millor.

Pàssan uns dies de gropadas secas que fan una xafagor mol forta.

30. En Joan ha arrivat bé de Victorica.

Na Gracieta amb en Janic són a portar un coixí mol maco an el vapor "Reina Victoria E[ugenia]". És una labor que na Gracieta destina amb una tómbola benèfica que hi fan.

Desembre

1er. Comensa a fer fret i hauria de fer calor. A missa hi havia moltes senyores que anaven carregades de pells. Jo tot avui porto la manteleta de llana i no me fa calor.

Hem rebut carta de la Miria per en Joanic. En Milo Llorens ha passat aquí tot el dia. És un jove boníssim, amable i mol estudiós. Tots ells ho són.//

3. Vespre de tot en Joan s'en ha anat.

Hem donat un paquet per n'Angeleta amb un senyor que demà s'embarca amb el "Duilio". N'Irene ja està bé del tot. La Mima no encare.

4. Som escrit a la s[enyo]ra abadessa de Sant Pere.

5. En Joanic té angines. Està tot enfebrat. A casa con un s'aixeca, l'atre se fica al llit.

6. Seguim amb les angines d'en Joan i el mal d'orelles de la Mima.

"La Prensa" diu que els reis d'Itàlia han fet una visita oficial al Papa Pio XI. Hi havia seixanta anys que no se visitaven. Des de Pio IX.

7. La Sara ha arrivat de Temperley. Se va girar un peu i va coixa.

8. En Lluís sembla un colomet. Porta un // vestit de seda blanca que la seua mare li ha fet. Mitxonets, sandàlies i el llas de la comunió an el bras. Tot blanc. Està de lo més joiós des ha que li anaven preparant tot. La festa solemne s'ha celebrat aquí devant a la capella de les Salesses. Unes senyoretes, entre les cuals n'hi ha una de catalana[,] els han preparats per·a tan magnífic acte. L'hem acompanyat la seua tia Maria d'en Manuel Llorens amb els seus fills Tian i Milo. La Sara nostre, n'Irene, la Rita, na Gracieta i jo. Tots hem anat a combregar. M'hi som emocionat mol considerant la grandesa del acte i amb el posat piadós que pobre fill ha anat a rèbrer a Jesús per primera vegada. He pregat mol per ell en aquet dia tan sublim de la festa de la Inmaculada.

En Lluís avui deia que mai havia fet tan goig ni vestit tan elegant.

Les nenes totes portaven un lliri a les mans.// A la sortida, les senyoretes els han obsequiats amb un desdejuni de xacolata i dolsos. Tot dintre unes habitacions del convent.

A la tarde hi han tornat. Han cantat una pila de cansons, els han inscrit al Apostolat, han renovat les promeses del Sant Batisme, els hi han posat medalles i demés insícnies, recomenant-els-i la pràctica de devocions piadoses i que fossin bons minyons. Els hi han repartit cosetes com a premis d'aplicació durant el temps que han vingut preparant l'acte. An en Lluïset li han donat un llibret amb el nen Jesús. Era de pasta mol ben encertat. Un cuadro conjuminat amb tires de paper bristol que hi ha el cuart misteri de dolor. Una pilota de goma, una creueta amb llasset blanc de cinteta, un *detente* (estampeta del Sagrat Cor fixat amb un trosset de panyo vermei). Era de forma ovalada, llibres i no sé què més. Es dematí, una medalla de níquel amb llasset de cinteta blanca, uns rosariets negres i un devocionari també negre.// Tota la família li hem oferit estampetes dedicades. Tot plegat ha estat una festa mol bonica. En Sito i en Tian Llorens han dinat amb nosatros. Han sortit amb les noies, en Tian i en Milo. S'ha posat tan mal temps que s'han hagut de quedar a dormir.

9. En Lluís ens ha portat un gatet que ha trovat pel camí. No calla mai. Deu anyorar-se.

10. Rebem cartes de les noies. Na Maria diu que va caure i se va fer forsa mal amb un jonei, pro que sortosament li va bé.

Na Montserrat me parla llargament dels seus nens i de l'Exposició de Barcelona.

11. La Sara té angines. Li surt el caixal del ceny. Està tota amoïnada pro no vol remeis. Diu que aquesta casa és embruixada. No pot anar amb cap de les acadèmies. En Joanic amb els companys han anat // al Tigre. No hi som estat mai.

N'Irene ha estrenat un vestidet que li està mol bé.

15. Hi ha mol enrenou estudiantil.

Escric a la Miria, Catalina Rocas, Montserrat i Maria meues.

16. Quin temporal tan fort i lleig ha fet avui! Bé n'aixecades[,] de carreteres de terra! Després han caigut cuatre gotes.

Des de diumenge que tenim en Lluïset a can Nadal. No s'en mouria mai. Tenen tan d'esbarjo per·a jugar amb els nens! Van mig despuiats. El nostre sembla que va a la torre o quinta[,] que en diuen aquí.

17. La bulla dels estudiants se va arreglant.

19. Quin recort tan apesarat! Som oït missa i combregat a La Bona Esperansa.

En Joanic també hi ha anat. Con l'he // vist atansar-se a la Sagrada Taula, amb posat tan piadós m'ha emocionat de debò. Ell i jo hem oferit les nostres humils devocions per l'animeta del nostre estimat Serafí (a c s). Avui a les cinc de la tarde cumpleix set anys que ens va deixar. Déu l'hagi acullit.

20. També avui som anat a la mateixa iglésia a practicar les meues devocions. En Janic també hi ha vingut. Mentres se celebrava la missa se sentia un joliu cant d'aucell que semblava endolcia la grisor del cel i meua. Tota la missa s'ha sentit el seu refilet. De tot cor li agraïa puig semblava que me comunicava dolcesa. Després he sabut que era un cardenal. Tenint un nom tan enlairat ja podia refilar tan bé.

Llegim a “La Prensa” que a Gelida un tren va envestir amb un òmnibus que anava ple de passatgers. Hi ha molts morts i ferits greus. El guardabarrera no havia posat la cadena // i la topada va ser inevitable. Diu que venian de mercat de S[ant] Sadurní de Noia.

Na Gracieta s’afanya a fer vestits per les noies.

21. També avui som anat a missa i a combregar en memòria del nostre estimat. A les nou del dematí cumpleix set anys que li varen donar sepultura al cementiri de Caldes de Montbuy. Al cel sia aquell meu fill que amb tanta paciència va soportar la seua llarga i dolorosa malaltia.

Na Gracieta i la Sara són a Temperley.

Tot avui fa fret amb tot i ser el primer dia d’estiu.

22. He fet coneixensa amb una noia catalana. És instructora a la catequística del temple de les relligioses d’aquí devant.

23. Rebem cartes de la Miria. N’hi ha una per mi. Va aumentant kilos. En pesa 71 i pic. Sembla que ens l’hagin cambiada. Ella n’està amoïnada[,] de pesar tant.//

24. Han intentat matar an el d[octo]r Irigoyen. Han tingut mala punteria. Els trets han trencat els vidres del auto, han ferit un dels policies que hi anava, i el president de la República[,] per qui tiraven es *confits*, no ha rebut ni una esgarrapada. Deu portar defensiu. No és que cap mal li desitji, pro crec que gran cosa no hauríam perdut si l’haguessin mort. L’agressor era italià. Allà mateix ha caigut ferit i diu que els pesquisses l’han acavat de rematar.

25. Volia oir missa a la Sagrada Familia i no m’he vist amb ànim. Ha fet una nit pesadíssima. Una calor que axficiava i una munió de mosquits que no donavan repòs. A més[,] tota la nit an el carrer hi ha hagut fressa. Semblava que tota la locomoció de la ciutat passés per aquí. Som oït dues misses a la capella d’aquí devant. A la segona els nens i nenes han fet la segona comunió. Tots anaven ben abitllats com el dia de la 1a.// Cantaven cansons i estaven mol enfervoritzats. Acabat ens han donat a besar la imatge del diví Infantó.

Els nois i noies, tots menys n’Irene han anat a Temperley. Han arrivat de nits.

26. Som escrit a n'Emília, Montserrat i Roser Alibés. N'Irene s'ha examinat de violí.

27. N'Irene ha tret mol bones notes. I a·fe que ha estudiat forsa barroerament. Això vol dir que si hi hagués posat una mica el coll s'hauria pogut lluir de debò.

Llegeixo un llibre mol interessant. Se titula "Una excursión a los Indios Ranqueles". És escrit per el coronel Lucio V. Mansilla.

28. A la vetlla la Mima s'<h>en ha anat a Pirovano amb les ties. Aquest any hi <h>anat ella sola. És la que més ho necessita. S'en anava de lo més joiosa amb el vestit nou.// // La Rita també s'en ha anat avui.

29. En Joan ha arrivat de Trenque Lauquen.

La Rita ha vingut a despedir-se. M'ha obsequiat amb uns petitíssims esclopets pintats de violetes. Un és estoig per·a el didal, i l'atre té un coixinet de vellut carmesí per apuntar-i aguies. Són lligats amb un cordonet de seda vermell. Una miniatura preciosa. Jo li havia fet una carpeta de ganxet. S'en va a passar l'istiu amb els seus pares. Qui la pogués seguir! Allà amb tanta quietut ha de retornar la vida.

Som oït missa a la Sagrada Familia. Tenen un pesebre forsa bonic. Aquí no n'hi ha[,] de bonics. Feia fresca.

Cap al vespre s'ha gurnit una gropada que se veia de mol lluny. Abarcava una extensió mol grossa a tot l'oest. Llampagaba sense parar de tal manera, que entre llamps i llums de tota mena de colors, i el reflector que donava boltes, feia una nit fan//tàstica. Del cap d'una estona ha comensat d'arrivar el vent i pols precursor de la pluja que ha caigut.

En Milo Llorens ha passat la tarde amb nosatros. No s'ha quedat.

31. Tot avui fa calor forta. No se trova remei en_lloc. Se sua sense moure's per·a res. A la vesprada, he pujat an es terrat. An aquella hora tan bonica i quieta (dintre la possible quietut d'aquí) fa fresca i dóna goig caminar i allargar la vista.

L'any que va a finir no ha pas estat gaire bondadós per·a nosatros. Hem perdut el tan xamós i estimat fillet d'en Florenci i per poc perdem també la nena petita[,] que n'ha

surtit per un voler de Déu. Tot l'any hem tingut la Miria malalta i encare ho està. Varen operar la Mima, i entre any hem tingut una pila de malalts.

Hem passat un hivern templat. No obstan // he pescat una pila de refredats i darrerament neuràlgies que mai me s'acàvan.

Tócan les onse de la nit.

En Primo de Ribera diu <diu> que n'està tan desagraït[,] de l'any que acavem, que fins ha dit *que se lo lleven los demonios!* Quin tipo!

Que s'en vagi allà ont vulgui[,] l'any vei, i dongui entrada an el nou[,] que potser serà més bon minyó.

Ben fervorosament demano a Déu ilumini tots els meus actes i propòsits, a fi que siguin per Ell ben rebuts, i m'hos concedeixi una bona dossis de Fe[,] Esperansa i Caritat, sense quals virtuts no podem salvar la nostre animeta.

Mentalment, estic unida i al costat de tots els meus grants i petits, vius i difunts en aquestes hores pera mi tan soliues, i tan esvalotades per tot lo món. Pàssan de·pressa, fugen per·a no tornar mai·més. El pensament meu també corra i vola vers les llars estimades, i fins traspa//ssa les parets fredes de les sepultures que guàrdan les tan estimades despulles dels nostres estimats que hem perdut, mentres faig arrivar una pregària dolcíssima a Jesús demanant-li que m'els hagi acullits a la Glòria.

Darrera nit de l'any que fineix.

Irene

Buenos Aires 31 desembre 1929.

Carrer Nazca 982

Alabat sia Déu!//

Gener 1930

1er. Tot avui fa tormenta. És el dia que ha plogut més de tot l'istiu.

He passat la nit desvetllada per tanta de remor que sentia. Al bell punt de les dotse campanades, s'ha ben sentit el xiulet de la sirena de "La Prensa". Ha xiulat fortament molta estona. Semblava que totes les sirenes del port s'hi aplegaven, i totes ses campanes tocaven juntes i petarts i tota mena d'enrenous que no me deixaven dormir. Del cap de poc han passat una colla cantant i tocant un acordeó. Els homes de baix de la tenda La Reinita xiulaven i cantaven aires de les regions estimades que han deixat. Pobres *muñeires*! (cansó gallega). En Tian Llorens dormia aquí i també se queixava que no el deixaven // dormir. Mai per aquesta nit havia sentit tan de xibarri.

Som oït missa aquí devant.

A la migdiada en Nadal i Mallol ha vingut a felicitar-mos. Ha passat amb nosatros bella estona.

2 [1?]. Som a la tarde. Arrivo de les meditacions d'un Hora Santa aquí a la capella de les Salesses. Per anar més lluny fa calor.

Air els periòdics [deien] que el Govern Español ha acavat els *cuartos*[,] o sigui que ja no sab ont arreplegar un cap de llivant per·a no deixar el govern sense ofegar-se.

Avui[,] com és costum de tots els anys, no hi ha periòdics matinals.

2. Llegim que air un auto gros que hi anaven nou individus, tots de la mateixa família en viatge d'excursió per els voltants de la ciutat, al passar amb un pas // al nivell, per una badada del guardabarreres i la copiosa pluja que queia, un tren que anava a tota velocitat va embestir-los, morint tots nou inclús el xofer. No sé pas la pila de desgràcies que som llegit que no són tan negres com aquesta pro mol dolentes!

3. 1er divendres. Som practicat les devocions pròpies del dia al temple de la Bona Esperansa.

A la tarde han vingut unes noies cosines. Una de Victorica, la Tita Bucna[,] i l'Elissa de Carroquemado.

4. Rebem carta de la Miria i d'en Pau Modolell. La Sara cumpleix 18 anys.

5. Som a la tarde. Ben sola. Som escrit a na Maria. Llegeixo “Canigó” de m[ossè]n Cinto.

El celebrant de la missa que som oït ens ha fet un sermonet mol interessant. Ens deia que la Fe i pràctiques de vida cristiana // comunícan molta llum evangèlica. Que els que no creuen és perquè no practícan i són semblants amb els de la terra ont nasqué Jesús. No en sabian res[,] de que hagués nat, i era perquè només se preocupàvan de les coses mundanes, no cuidant-se de saber lo que els profetes de Déu havian assegurat del temps i lloc que havia de néixer el Messies. Els reis d’Orient éran creients, i per això Déu va enviar-los la lluminosa Estrella peraquè guiats per·a ella trovessin al Rei de Reis an el portal de Betlem.

És cert que estem obligats a escoltar la veu de Déu quant ens crida i acondueix cap al bon camí ont s’hi tróvan resolucions les més enlairades.

6. Fa un dia de Reis bastant xafagós.

Som oït missa a la Sagrada Familia. Con tornava no podia passar per les aceres de tantes criatures que hi jugaven amb les joguines que els hi havian portat els Reis.//

En Lluís ha estat de lo més content puig a més de lo que li han portat aquí, els Reis de les Salesses han rifat un violí de juguet mol maco i li ha tocat per sort.

A mi, m’han portat un bloc de paper d’escriure i sobre. A la Sara[,] eines pera fer de tallista. A n’Irene[,] un anell de plata i atres tonteries de menys valor i bombons. An en Lluís, uns patins mol macos, un mariner que està borratxo i fa tintines, un aeriplà petit que <cor> per comtes de volar corra cum una rata, i una mitxa de tul plena de juguets. Metlles de sucre per·a tots.

Aquí és la darrera festa nadalenca. A Barcelona dúran fins a la Candalera. Fins passat la Candalera no se desfan els pesebres. És natural que aixís sia puig la Verge amb el Bon Jesús i sant Josep no varen empendre la fugida a Egipte fins passada la Purificació[,] qu’és la Candalera.

Na Gracieta és anada a Temperley.//

L’Arturo ha enviat una rosca de Reyes. És mol generós[,] l’Arturo Carreras.

Som escrit a Verdi i al Aymerich petit.

Les noies i en Lluís han anat a can Nadal. Han tornat a les onse tocades acompanyats del matrimoni s[enyo]rs Nadal. Eren ben vora les dotse de la nit con s’en han anat.

7. Tenim la Tita (Fidela) Bucna de Victorica.

8. Llegeixo que a Girona degut a que la forsa del aiga va fer caura una roca que pesava 3 tonelades (quissab qui la va pesar) i la va espènyer Ter enllà fins a topar amb un dels pilastres del pont que se trova a la sortida de Girona. El pont diu que va quedar partit. L'exprès de Fransa anava a passar. Un ferroviari va tenir la serenitat de posar-se al mig de la via del pont trencat evitant la terrible desgràcia de que el tren caigués daltabaix del riu.//

9. A la matinada en Janic a sortit per Pirovano. Hi haurà anat amb l'auto d'un seu amic. Hi estaran fins dilluns.

Llegim a "La Prensa" que air se va efectuar el casament de l'hereu dels reis d'Itàlia amb una princesa de la casa reial de Bèlgica. El matrimoni reial jove se diuen Umberto y Maria José. Déu els fassi ben felissos.

10. Rebo carta de na Maria. Segueixen obtimistes.

11. Fa una calor que no se pot respirar. Tota la tarde ha fet tempestat sense un alè d'aire. Era fosc i no se podia viure. Ha plogut pro poc.

Na Gracieta amb en Lluís han anat a Ramos Megía a visitar els Grau Elias.

Les noies són al cine i jo m'estic aquí ben aburrida amb tanta calor que no se té ànims per·a res. Con no trovo distracció ni amb llegir ni escriure, és ben bé que no se pot més.//

12. Fenomenals montanyes de boires fan *rabiar* el sol que crema cum brases de foc. Quin *motor* més potent deu portar an es *clatell*!

Anit tampoc se podia resistir la calor.

13. Dematí fa fret. M'he rentat es cap i tinc por d'haver-me refredat. Tot avui el sol fa companyia. Air ens rustíam i avui he tingut fret an es peus i a tot el cos.

14. Escric a na Maria. Li incloc una carta d'en Lluïset. Air a la tarde va venir la Julieta. Va donar-mos una audició de piano que ja li va ben treure la son i el rubei. Temps feia[,] pobre piano[,] que ningú li deia *¿què fas*?

Vespre de tot ha vingut el matrimoni Nadal. Era mitja_nit con s'en han anat.

En Janic va arrivar mol content de la excursió a Pirovano.

15. Avui s'haurà clausurat l'Exposició de // Barcelona com a universal, restant overta com a nacional.

19. Som oït missa primera aquí devant. Feia aire fresc i bonic.

Avui s'en ha anat la noia Fidela Bucna de Victorica. És més llarga que un gegant.

Air vespre la Cristina Brizuela va venir amb una noia de Catamarca bastant lletgeta amb tot i que se diu Azucena. Estarà amb nosatros fins que la Rita torni. Azucena Romero[,] se diu. Tant la flor com l'herba olorosa amb ella és mol poc frondós puig és petita[,] raquítica i malalta. Déu li ajud, que me sembla ho té mol negre[,] de trovar casa per llogar-se con s'en vagi d'aquí. Tothom les vol robustes per·a fer feina, i aquesta pobre necessita bons aliments i poc trevai. Malaventurat qui és pobre i no té salut. No n'hi hauria d'haver cap[,] de pobre[,] de malalt.//

Som ben sola. Les noies i en Lluís han anat a dinar a can Nadal. Na Gracieta[,] acompanyar la noia Bucna a despedir-se de les seues parentes i en Joan ha surtit a divertir-se.

20. La nova catamarquenya va fent pro és mol assustadissa (poruca buscatana). És mol natural que ho sigui puig ha vingut d'uns llocs pitjors que Fitor. En Lluís li fa de petit *ciceronne*.

21. Rebem carta de la Miria amb una fotografia seua que hi fa molta patxoca. Diu que pesa 72 kilos i que va camí dels 100.

22. Avui ha vingut un jove de Victorica. Se diu *Tomasito*. És empleat de la casa de negoci que hi tenim.

A la nit les noies amb la seua mare han anat al cine. Hi han portat l'Azucena[,] que no n'havia vist mai cap.

Llegeixo “Les cartes de santa Teresa de Jesús”.// És mol interessant tot el seu text. Se veu que les devia escriure amb el castellà que llavors se parlava a Castella la Vella. Bé en portava prou[,] de rem[,] amb tants monesteris com va fundar! Quina autoritat i influència més poderosa que tenia amonestant[,] dirigint i aconsellant priors, arquebisbes i fins al mateix rei en Felip II. Sensilla i modesta pro mol valenta con convenia. Ditxosa d’ella que va guanyar-se tanta glòria en aquet món i a l’atre.

24. Air en Joan va arrivar del camp. Ve negre i cremat del sol.

Rebo carta de na Maria. Inclou una postal i estampa per en Lluís i una postal per la Mima.

Llegeixo que el d[octo]r Miralles[,] bisbe actual de Barcelona[,] està mol greu.

25. Els estudiants españols estan mol esva//lotats. Sempre són ells que mouen la llebra.

La Sara ha vingut tota espantada perquè diu que ha explotat una bomba vora d’ella.

Vespre de tot en Joan s’en ha anat a Trenque Lauquen.

En Manuel Llorens amb un accident d’automòvil se va trencar dues costelles. Va millor.

26. El p[are] Fosses[,] capellà del “Reina Victoria Eugenia”[,] ha vingut a dinar. És un apòstol convensut, ple de caritat i abnegació vers els pobres desvalguts. Ens ha donat animada conversa sobres la seua vida tan aprofitada. Déu li pagarà tan de bé com comunica moral i materialment a les ànimes necessitades.

29. Per fi en Primo de Rivera ha caigut de la cadira grossa. Bé n’ha tirades[,] de cosses[,] ans no s’ha rendit. Ha pujat a rellevar-lo el general Berenguer. Un pedàs a la monarquia! Quin bat_i_bull!

Han vingut unes senyores mare i filla de Carroquemado.//

30. Avui hem tingut l’Antich a dinar.

Aquesta nit en Joan s’en ha anat a La Pampa.

31. Les noves d’España acusan tranquilitat.

Febrer

1er. Fa un dia mol xafagós. Boirina sense un alè d'aire. Ni a defora s'està bé.

Ha vingut uns moments la s[enyo]ra Gol (la modista).

2. A la segona missa de les Salesses han beneït candeles. Som anat a combregar en nom de Déu. Som a la tarde. N'Irene i jo. Els atres són al àpat del Casal i an el bateig del petit Martí Grau i a Ramos Megía.

3. Rebo carta de n'Angeleta. Envia dues estampetes pera en Lluïset. També s'en ha rebuda de la Miria i de la senyora Gassol. La calor és tremenda.//

8. No pàssan fets que valguin la pena.

Un d'aquets dies varen assessinar [sic] an el nou president de la República de Mègic. El varen ferir lleument i prou.

També varen atentar contra el vicepresident del Brasil ferint-lo crec que tampoc de gravetat. Hi ha 5 morts i nombrosos ferits. Sembla que estiguin de moda[,] els atentats. Els grants mandataris sembla que s'en riuen puig en súrtan bastant bé. Deuen portar defensiu.

9. Acavo d'arrivar de missa.

Na Gracieta amb n'Irene, el nen i la Azucena han anat a la Avenida Costanera. Han contat una pila d'episodis de les diferents atraccions que hi han vist. La Sara ha anat a can Nadal. Jo m'he quedat aquí sola. No he tingut calor.

10. Avui amb na Gracieta hem anat amb una dentista que hi ha amb un pis de la Esmeralda.// M'ha registrat la boca i ha dit lo que bé prou me pensaba, o sigui[,] que m'han de treure molta cosa, que tot ho tinc en mol mal estat. Demà me comensarà de fer l'estropici. Déu i santa Apolònia[,] qu'és invocada contra el mal de caixal[,] fassin que la senyoreta dentista tingui mà benicna i suau. Se diu Lina Gentilini.

11. Som anat a la dentista. M'ha tret un caixal dolent i uns trossets de dent. Tot de baix.

Ha vingut un Bucna. És mecànic aviador.

13. En Joan ha arrivat bé de La Pampa.

La dentista m'ha tret un caixal i un uial. Té mol bona mà. No fa gaire mal.

Hi ha una invasió de mosquits que no deixen viure. La calor apreta de ferm.

Els estudiants de Barcelona estan mol esverats. El d[octo]r Asuero volia donar una conferència a la Sala Mozart i ells ho han impedit pretextant que la tenia de do//nar amb un lloc d'estudis i no amb un de conferències artístiques com ho és la esmentada sala. El cèlebre i distingit d[octo]r s'ha enfadat, pro aneu'ls-i al darrera amb un furbiol sonant[,] an els estudiants. Mentrestant han surtit amb la seua.

14. Ha vingut la Maria Nadal amb els nens i la petita. L'havian bacunada. És divertida i se fa mol maca. La Sara ha portat un dibuix mol maco i ben fet. És un bust de frare amb posat mol piadós. Una cosa preciosa. Tots n'estem contents i ella bo i dient-e-li mil penjaments, pobre frare, per els trevais que li ha costat de fer-lo, també n'està satisfeta.

15. Avui an en Lluís la seua mare li ha donat el títul de *d[octo]r honoris causa* perquè ha sabut fer una truita a la francesa ell ben tot sol. Li diem que si és d[octo]r ho és amb *honoris* i *causa*. Pobre bailet!

La endiablada dentista avui m'ha tret // dues pesses més de la boca, una d'elles bastant forta. No m'ha fet gaire mal.

Rebo carta de la Miria.

16. Són les dotse del dia. Are mateix s'en acàban d'anar el s[enyo]r Algaró amb un seu amic que donarà llissons de tallista a la Sara. Li ha celebrat el dibuix del frare. És clar que hi ha trovat alguna imperfecció pro això no li treu pas el mèrit per ser fet d'una aprenenta.

La Sara[,] n'Irene i en Lluís han anat a dinar a can Nadal. Després tots han fet cap al Casal, ont s'hi hauran trovat amb la seua mare i en Janic. Ens hem quedat sols en Joan grant i jo.

18. El petit se va quedar a can Nadal. La Glòria avui ha vingut a buscar-li roba. En Joan grant ha telefonat que l'Antich ha tingut la desgràcia de suï//cidar-se amb un lloc del Hotel de Maig. Quina resolució tan desastrosa! Hi han anat na Gracieta amb en

Janic. En Tian Llorens ha vingut. Ha sopat i amb la Sara també han anat a fer companyia a la s[enyo]ra viuda del difunt.

La dentista m'ha tret un uial de dalt i una arrel d'una dent.

20. Avui han donat la primera llissó de la fusta a la Sara. N'està mol animada.

La dentista m'ha tret una dent i una arrel que li ha costat Déu i ajuda. Era la que me donava més cuidado que me la tregués. Hi ha tingut una feinada. Sort de l'ingecció!

21. La Sara va trevaiant uns trossets de fusta de cedro. Hi té unes fuies dibuixades que hi ha mol de trevai.

Na Gracieta ha anat a visitar una família de Carroquemado. El s[enyo]r està quelcom aireferit. El d[octo]r Ameguino el visita.//

22. Tinc el llavi de dalt inflamat que fins faig por. Som anat a la dentista i m'ha dit que fins a dimarts (avui és dissapte) no me treurà res més. Paciència i fer *buches*.

El mestre tallista avui ha tornat.

Vespre de tot en Joan ha surtit per Trenque Lau[quen].

23. Som a la tarde. Segueixo amb la cara inflada amb tot i tenir la cara mig cuita de glopejar aigües cuites mol calentes. Ja s'abaixarà con serà hora.

Som oït missa aquí devant.

"La Prensa" diu que a España hi ha el propòsit de fer que les vies dels trens siguin com les de Fransa. Aixís els pasatjers no hauran de transbordar. Ja seria una cosa mol beneficiosa.

24. Han vingut la s[enyo]ra Huarte amb sa filla Elisa. Són de Carroquemado. Demà s'entórnan cap a la Pampa.

Rebem carta de la Miria. Jo n'he rebuda del nen grant de na Montserrat.//

25. La dentista m'ha tret una arrel d'un caixal. He rebut una carta de la meua tan estimada Celieta. Com les estimo[,] les lletres dels menuts!

A la tarde ha vingut el mestre tallista. També han vingut els casats de nou Paquita Pous i el seu marit. Són de Montevideo.

26. Escric a na Maria i al Aymerich petit.

27. Som al caure la tarde. Ha plogut mol. Tan ha plogut que l'aiga pujava per les aceres. Na Gracieta i la Sara han arrivat en_mig d'un diluvi. Ni el dia que vaig arrivar va ploure tant. La gent corra esverada i té trevais a travessar del carrer a les aceres per tan bell doll d'aiga que hi passa. La Sara no portava impermeable i s'ha hagut de camviar de cap a peus puig tota ella era amarada d'aiga bo i anant fent *muac muac* com si fos un ànec. Jo per lla les tres som anat a // la dentista. M'ha tret un caixal.

28. Tota la nit ha continuat plovent. Som a la tarde i encare plou. "La Prensa" porta una pila de disbarats de la pluja.

Tenim en Lito Llorens i la Joaquina a dinar.

<Febrer>Mars

1er. La dentista m'ha tret una dent de bai<g>x.

El mestre que ensenya a trevallar la fusta a la Sara avui ha tornat.

Cap al vespre ens han robat els visillos de la porta de l'escala. Éran un recort de la s[enyo]ra Guillermina[,] tia d'en Joan.

2. Diumenge de carnaval i dia d'eleccions per·a diputats a Corts. Són mol renyides. Cap al vespre aquí devant hi havia un auto aturat. Uns policies i senyors hi han // carregat tres urnes que contenian els vots per a els candidats. Eren unes caixetes de fusta ben lacrades i segellades. Tots han pujat al auto per·a custodiar les urnes.

Acavat l'enrenou de les eleccions han comensat de passar autos ben gurnits de festas carnavalenques.

A la tarde amb motiu de les eleccions no hi havia funció amb cap cine ni teatre. Després tot s'ha deixondit. Han vingut a dinar els germans Lito i Tian Llorens i a sopar els mateixos i la s[enyo]ra Joaquina Llorens.

Per lla les vuit del vespre s'ha posat una gran gropada i ha plogut. Ha esbuiat els corsos.

3. Som oït missa a Les Salesses. Érem pocs. Hem combregat amb les monges.

Avui la Sara s'ha vestit de xicot que ningú la coneixia. Era una mala pinta.// Ha assustat a la Azucena de mala manera. Portava un vestit marró d'en Joan. S'ha mascarat

un bigotet i unes patilles que la feien un homenot repulsiu. N'Irene s'ha vestit de dona grant, tota pagesa amb mocador al cap i al coll i faldilles llargues plenes de farvalans. Feien parella i s'hen han anat a can Nadal. La Maria Nadal no les coneixia.

En Janic amb en Lito Llorens han anat a ballar al Casal Català.

4. En Joan ha arrivat de La Pampa. La bugadera ens ha vingut a contar una pila de tribulacions que passa. L'aigat del dijous s'els i'n va endû tot lo que tenian i lo poc que els hi ha quedat és inservible. Fins 25 gallines que tenia totes se li varen negar. De poc li va anar com no se négan tots. Varen tenir sort d'un veí que // va salvar a molta gent. Va ser una cosa horrorosa. L'arroyo Maldonado va trencar no poguent engulir tanta aiga com hi passaba.

Som escrit a la Miria i a la Celieta.

5. Ben dematí[,] com també air[,] som oït missa i som anat a combregar aquí devant. Ens han posat el polset de cendra beneïda an els nostres fronts. Hi ha molts anys que mentres la salut m'ho hagi permès hi assisteixo. Hi ha mol per meditar en aquet acte tan sensill pro ple de trascendència.

6. Som tornat a la cansuneria de la dentista. Bé dura prou! M'ha tret un caixal i una arrel d'un atre. No m'ha fet mal pro després ha durat una estona que m'en feia la ferida. Fins semblava mig atontada. Tot ha passat i cap al vespre ja me sentia bé.

En Lito Llorens està tot animat // per disfressar-se. Se fa un vestit d'espillera.

7. Avui a la taula dinant érem dos Litos, dos Joans i dues Irenes.

Som fet un hora de companyia a Jesús Sagramentat (alabat sia per sempre).

8. Rebem cartes de la Carme, de la Miria i de na Maria meua amb una postal per en Lluïset. La de la Miria ens ha omplert de goig. Diu que amb l'Emili Roig i la seua Teresa varen anar als Pirineus fins a la Molina. Que ells i atres turistes varen quedar bloquejats per la neu bo i estant dintre del tren. Ho havíam llegit a "La Prensa". No sab com esplicar la joia que va fruir. Millor ja que és allà que se diverteixi.

A la nit, la Sara vestida d'home amb en Lito Llorens vestit de noia han anat a ballar al Casal. Portaven una màscara negra que els hi tapava els uis.// Ningú els ha coneguts. Quina broma! En Lito feia molta patxoca.

Hem llegit que a Barcelona s'ha representat "La Dolorosa" d'en Ventura Gassol.

9. Som oït missa de nou a Les Salesses.

Are som a la tarde ben sola amb l'Azucena. Els atres són al Casal i n'Irene a can Nadal. Air a sopar va venir un jove de Victorica. Se diu Tomasito. És mol quietet.

Acaven de tocar les onse de la nit. No vaig a dormir perquè me passarà com l'atre nit que no vaig poguer dormir fins a la una tocada per tan enrenou carnavalenc. Crits, pican amb llaunes, xiulets, autos i bocines i totes les endiabladures que hi ha per·a fer fressa i qualsevol pot dormir.

Fa un vent mol fort que deurà portar pluja.

Anit en Joan s'en ha anat a Trenque Lauquen.//

10. Quina pluja va portar el vent d'air!

Avui s'han overt les escoles. Han comensat els cursos escolars.

En Lluís no s'ha llevat. Està refredat.

11. Tota la nit ha fet temporal. Són les nou del dematí i no para de ploure. Som a la nit i continua plovent. Tot avui fa vent fort amb trons i llamps.

En Joan ha arrivat de Trenque Lauquen. El arroyo Maldonado ha trencat.

12. He tornat a ca la dentista. M'ha tret un caixal. Poca cosa queda per treura.

En Joan ha tornat.

13. La Mima ha arrivat de Pirovano. Ha aumentat 5 kilos. Està forsa aixerida. Ha vingut la Juana Palau i la seua petita.

Llegeixo "Historia de un quinto de 1913". És de Erckmann-Chatrian. Traducció de // Manuel Azaña. És interessant.

14. La dentista m'ha tret les arrels del caixal del ceny. Me va néixera con tenia 29 anys. Me se va comensar de corcar con ne vaig tenir 50 i m'el treuen als 68.

15. Passem una contrarietat mol grant ocasionada per el suïcidi de Antich. Déu i l'àngel bo ho solucionin bé com necessitem.

Les noies van al Casal amb vestits de cretona. Han quedat mol elegants. Són de forma antigua.

Estic molesta per les arrels del caixal que me varen treure air. Va ser una extracció quelcom difícil.

16. Fa una calor molestosa. Hi ha senyals de gropada.

En Lito Llorens ha vingut a dinar i a sopar. Han anat al Casal i després // ha vingut a dormir.

A la tarde ha vingut el seu germà Milo.

Rebo carta de na Maria.

En Joan ha dit que en Primo de Rivera és mort. Ja ho llegirem.

17. “La Prensa” dóna una pila de detalls de la solitària mort d’en Primo de Rivera (a c s) Quin exemple per els que viuen rodejats de tota mena d’atencions i han escalat llocs i categories com ell! Amb un badai tot ho ha deixat. Ha mort sol[,] ben sol[,] uns moments que els seus fills i filles l’havian deixat ben convensuts de la millora tan gran que semblava hi havia amb la seua enfermetat. Al tornar a l’habitació del malalt ja era difunt. Precisament a la tarde del mateix dia de la seua mort (que va ser a les deu del dematí) donava un te de comiat als seus amics mentres se disposava // a anar a Alemània per·a curar-se la diabetis tan arrapada com tenia. Diuen que tenia el pressentiment de la mort, pro li feia molta por. Ell volia viure a·pesar de tenir tan de mal que no s’ha volgut cuidar. Amb la mort no s’hi juga. Aixís li ha passat an ell[,] que ha manat i trepitjat a tothom qui se li ha presentat i no ha pensat com ell. La mort li ha dit: prou! i ha sucumbit com un pollet, el que volia ser com un gegant. Avui lluïm i demà pudim. És ben cert[,] l’adagi català. Que Déu hagi tingut misericòrdia de la seua ànima és lo que més desitjo bo i perdonant-e-li tot el mal que ben convensut va fer a Catalunya. No li hem de guardar rencor puig els seus actes ja són judicats an el tribunal de Déu.

La dentista m’ha tret una dent. És la última. Ja no me quédan sinó els cuatre caixals últims com per·a afermar la dentadura que me faran. Tan de bo // la dentista hi tingui la trassa que ha tingut amb les extraccions[,] que amb tot i haver-me’n tret 18, cap d’elles ha portat complicacions sinó que han fet el curs normal de curació que causa la ferida.

Lo pitjor és que aquesta mateixa tarde me sento refredada. Mol aviat comenso les molèsties dels refredats aquest hivern. L'any passat, el primer el vaig pescar el 3 d'abril, 15 dies més tart que l'any present.

18. El meu refredat va d'aument.

Faig una faixa de ganxet de fil les 3 lletres D.M.C n[úmer]o 10. No me resulta. Va millor el n[úmer]o 20 del mateix fil. Queda més bonic el trevai.

19. Sant Josep gloriós. El refredat no m'ha permès oir missa. Me sab mal pro no hi puc fer més.

A dinar han vingut les germanes Fany[,]// Paulina i Sara Palau.

Fa fret. Les dones van amb pells i tapados.

Avui a Madrit han enterrat en Primo de Rivera. L'han ben passejat[,] el seu cadàver[,] des de París[,] on va morir.

21. Sant Benet Abat i fundador. Hauria volgut oir missa i el refredat m'ho ha impedit. Encare que no fassi fret s'ha d'anar amb comte.

25. El refredat m'acava de passar. No sé si en tinc un atre en prespectiva. M'ho sembla.

Avui una festa de tanta trascendència[,] bo i sent suprimida[,] i tampoc he pogut oir missa. Les misses de per aquets voltats les celébran massa dematí, i no m'animo a surtir de casa. No obstant[,] moltes vegades durant el dia som enlairat el pensament cap al cel felicitant a la gloriosa Verge Maria per el goig intens que va sentir al saludar-la l'arcàngel Grabiel // quedant dicnificada amb la més alta gerarquia celestial després de Déu i el seu Fill.

A la tarde han vingut les germanes Fanny, Paulina, Sara i Aida Palau amb dos fills de l'Aida.

27. Na Gracieta s'ha quedat al llit. Passa un refredat. El meu va continuant.

Llegeixo el 1er volum de "Vides paralelas de los hombres ilustres". Plutarco. Licurgo va governar com una mena de dictadura d'aquell temps. Quin atractiu que tenia![,] i com l'obeian els seus vassalls. Era mol inteligent. Va ben fer la repartidora

que no hi hagués pobres i rics. Are el voldria a la sardana mundanal. Potser si fos viu resoldria el plet de les nacions que no se saben entendre.

28. Segueix el bon temps i el meu costipat. Tota la nit he suat. M'he llevat a les // deu. En Macuca (Josep Maria) Llorens ha vingut a dinar. S'ha despedit puig diumenge s'en va a Córdoba (Argentina) a comensar el noviciat amb els p[ares] jesuïtes. Que Jesús no el desempari mai ja que ha escullit la seua Companyia és lo que més li desitjo. Temps feia que ho progectava. És mol jove. Té disset anys. Fa un posat com un santet.

29. En Milo Llorens ha vingut a dinar.

Na Gracieta s'ha llevat unes estones.

Som acavat una faixa de ganxet i n'he comensada un atre.

30. Amb tot i ser diumenge no m'he vist amb ànims per anar a missa. He tingut por de l'aire. Na Gracieta s'ha llevat una estona.

Han vingut el matrimoni Lloveres.

31. Som anat a la dentista. M'ha tapat // un caixal dels cuatre que me va deixar.

Rebo carta de na Maria amb un retrat seu i uns ninots per en Lluís i la Mima.

Acabat el mes de s[ant] Josep gloriós. Ell sia amb nosatros en el nostre derrer suspir.

Alabat sia Déu!

Abril

1er. Escric a na Maria.

Fa una xafagor insoportable.

2. També avui fa un dia pesadíssim. Una atmòsfera carregada que no deixa respirar. Hi ha gropada lletja i seca. No se té ànim de fer res. Comunica tristesa i ensopiment. Quina mena de tardor!

Avui en Lluís preguntava a la seua mare si tota vegada que s'ha inventat un aparato per·a rentar vaixella i coverts, si s'en ha // inventat algun que[,] com aquell renta la vaixella automàticament, <ren> parés la taula també i aixís ell no ho hauria de fer. És que con fa alguna entremaliadura el castígan fent-e-li parâ la taula.

Han plogut dues gotes. Només han fet enverinar més la calor.

3. El temps ha refrescat quelcom.

4. Segueix la fresca.

Ha vingut el s[enyo]r Cunill[,] rescent arrivat d'Europa. Ha fet uns grants elogis de la ciutat de Barcelona[,] d'ont n'és fill.

Air i avui el president dels Estats Units ha parlat per telèfon amb tots els presidents de les repúbliques americanes.

6. Som oït missa a Les Salesses. Con n'he sortit m'he trovat amb una velleta que ha dit que té 89 anys[,] mol vora dels 90. Cus sense uieres, no té cap dent i té la // dèria de menjar crostes. Ve a missa de bastant llunt. S'enfila al tranvia i cap a missa. De·vegades va fins a la parròquia de Flores. Devant aquella dona gairebé m'he trovat jove. Si jo visqués 20 anys més! Que en contaria[,] de coses[,] si tenia la claretat de coneixements que té ella! És mol piadosa. Combrega sovint. Ditxosa d'ella[,] que a les acaballes de la vida cuida tan bé la seua animeta. Àgil no hi va molt, pro va fent i no s'atura. Pateix d'una nerviositat que les mans li tremólan com si fos ferida. Va sense bastó.

7. Avui he tornat a la dentista. Amb tot i tantes extraccions encare havia quedat una petita arrel d'un caixal que avui me l'ha treta. M'ha acavat de curar un dels cuatre que m'ha deixat. M'hi ha posat un tap de porcelana. M'ha recomanat que *haga buches*. Un got d'aiga bullida i tirar-i mitja cuieradeta d'alum.// Glopejar una o dues vegades al dia ben calent. Això m'ha assegurat que avensarà la cura de les genives a fi de poguer posar la dentadura més prest.

8. A la tarde han vingut les germanes Maria i Glòria Nadal amb el nen grant i la petitona[,] que se fa maca i mol espavilada. Han portat un ram de roses, dàlies i flors de temporada. També han portat un paquet de diaris catalans i un atre de xurros que han comprat pel camí.

9. Tota la nit he somiat que uns frares havian inaugurat una universitat a sa montanya de s'Alioua de Llufriu. És un tros que va vorejant una riera. Té una pujada

tremenda i trossos de bosc frondosos que són bonics per tantes mates florides fins a enpalmar les dues rieres. Tot era comvertit amb unes planúries inmenses. La gent hi era a mils // i feien una sardana única i nombrosa. De per_tot hi afluian colles i moltes criatures luxosament vestides. Semblava que tot lo bo i millor de la comarca s'habia acoblat allà. Tan aquí com a Barcelona, somiant he passat les nits a Llufriu o pels seus voltants i de dia tan allunyada!

He surtit a caminar. Cuatre cuadres d'anada i atres tantes de tornada. M'he cansat.

10. Avui he caminat d'aquí fins a Canalejas, i d'allà fins a Cuenca i tornar. He vist moltes flors que me feien denteta. Mai he pogut tenir el goig de conreuar un jardí. És el meu somni predilecte. Al carrer de N[os]tra S[enyo]ra del Coll en teníam pro con donava flors m'en tenia d'anar a ca na Montserrat. Allà també en tenen pro com que hi arribava a l'istiu aviat el seu jardí com boscos i margenades se secaven i bona·nit flors. El pou llavors // havia baixat mol i estalviàvem l'aiga. Are diu que hi plou més que llavors. Els jardins són un petit cel.

Vespre de tot en Joan ha surtit per Victorica.

11. Som oït missa a la Bona Esperanza. Avui és la festa dels Dolors de la Verge Maria. Aquí no veig que fassin aquesta festa gaire esplèndida. A totes les parròquies de Barcelona la celébran mol solemne.

Torna fer calor.

Tornant de missa he cullit flors de les que súrtan per les retxes dels jardins. En portava un pomellet que el som oferit a la Sara. N'ha quedat tota contenta.

12. Llegeixo que ha mort el d[octo]r Muñoz[,] exbisbe de Vich (a c s)

El matrimoni Sebastià Vicens à[lies] Barberillo amb la seua senyora han vingut a despedir-se. Dimecres s'embàrcan amb // junt amb el seu fill i el germà Francisco[,] que viu a Rosari. Tots plegats s'en van primer a Alemània i Palafrugell i atres llocs. Ditxosos d'ells[,] que la sort els ha ben encaminats i han fet molta plata. Déu els hi do un bon viatge!

13. Diumenge de Rams. Som oït missa aquí devant. He portat un manyoc de brots d'alibera a beneir. Tan animades que són les palmes i rams de llor a Catalunya! Aquí no n'he vista mai cap de palma ni ram gurnit. No s'estila.

Som escrit a na Montserrat.

Na Gracieta és al Casal Català.

14. A la vetlla en Nadal i Mallol ha vingut.

La Sara s'ha comprat algunes eines de fustera pulida. El professor seu diu que hi té bona mà[,] a trevaiar.//

15. Som oït missa a la Bona Esperansa. No m'he cansat gens. Voldria animar-me i sortir tots els dematins i no ho sé fer. Tan de bé que me faria al cos i al ànima! Estic de lo més acobardida.

Llegeixo mol. Som acavat el llibre "Facundo" de D.F. Sarmiento. Els episssodis pàssan aquí i al camp argentí. Els protagonistes són Facundo Quiroga[,] de motiu "el Gaucho malo" i "el Tigre de los Llanos". L'atre[,] el tristement cèlebre Rosas[,] que tantes atrocitats va comètrer.

També llegeixo "Blanquerna" de Ramon Llull. És el revés de la medalla de l'atre llibre. An aquet s'hi troven unes esplicacions que fan tornar bo, i meditar els desenganys de la vida, trovant-i consells imponderables per·a totes les tribulacions.

L'Arturo Carreras ha vingut. També han vingut els germans Estelarra de Temperley.

16. També avui som oït missa a la Bona Esperanza. Con he sortit l'aire era fret.// Després tot el dia ha fet xafagor pesada.

17. Quina nit tan múrria! No se podia viure. Els mosquits[,] desesperats i famolencs[,] no donaven repòs i la calor axficiava. Una suor anguniosa invadia tot el cos. Era pressagi de la gran tormenta que ha fet després.

Per lla tres quarts de vuit he sortit. Feia vent fret, fort i moll. El cel[,] atapaït de núguls que amenassaven tempesta pròxima. Som anat a les funcions pròpies del dia aquí devant. Hi havia molta concurrència. Les funcions litúrgiques[,] forsa migrades. Què hi farem! La comunió general[,] forsa concorreguda[,] aixís com també la professó.

Mentres hem estat al ofici ha tronat i plogut molt. Are són dos quarts de dotse i encare plou.

A la tarde som anat unes estones a visitar el monument de les monges d'aquí devant i a la Bona Esperansa.//

18. Dematí[,] també a les funcions d'aquí devant. A la tarde hi he tornat al viacrucis. Hi feia una calor insoportable. Les senyores que portaven ventall el féian servir amb tota la fúria. Dins l'iglésia hi suàvem bàrbarament i sortint a defora ens teníam d'abrigar el coll perquè feia un vent fret i moll. Con som estat aquí, he llegit un llibre que esplica ben detallats els passos de la Passió i mort de Jesús. M'ha fet l'efecte que assistia amb un sermó.

Voldria poguer trasmètrer i escriure les emocions dolcíssimes que m'ha produït la lectura i meditació de la diada santa[,] pro m'és del tot impossible. Aixís que tot l'enzís queda per mi. Tant·sols puc enlairar un fervorós prec al cel demanant a Jesús i a la seua Santa Mare que en memòria de les penalitats que varen passar per·a nosaltres ens comuniquin serenor i resicnació a les engúnies // que ens dóna aquet món tan esquifit.

19. Som a la tarde. Hi ha el mestre que dóna llissons a la Sara. És un jove educat i sensill, mol amable i té molta paciència per·a encaminar els trevais de la noia. Are són al cuarto d'estudi. Sento que té animada conversa amb les noies en Janic i la seua mare. Ella tota s'hi distreu sentint-li llegir trevais que escriu per·a teatre. És molt llest i agradable.

20. Diada santa i de goig espiritual meditant la sublimitat de la resurrecció gloriosa del Màrtir diví nostre Jesús estimat. Som oït missa primera aquí devant. Tot mol pobret, pro devant de Déu tenia el mateix valor d'una funció suntuosa. A mi, un ofici solemne me plau molt, pro que hagi oït un atre missa quieta sense soroll. Sense cants ni // música, l'anima medita amb més llivertat perquè res l'interromp.

Hem rebut una pila de lletres estimades de Catalunya. La Miria fa unes esplicacions interassants, boniques i detallades de les seues excursions a les montanyes de la neu. Fa bé d'aprofitar-se de tot lo que li vingui a mà. Les meues noies m'envian cuatre mots només. Diuen que estan tots bé de salut. És lo que més desitjo. Totes estan mol animades. Déu els hi conservi. Me dónan goig perquè diuen totes qu'estan mol bé de salut.

Llegim que amb un poble de Rumania divendres passat mentres se celebraven les funcions pròpies del dia s'hi va calar foc i més de 150 persones varen morir cremades. L'iglésia diu qu'era de fusta, mol antiga i corcada i amb poca estona va quedar tot destruït per complet. Diu que allà mateix ont era el temple destruït obriran una fossa i hi

enterraran totes les víctimes.// Al cel hagin entrat tots ja que varen trovar la mort en un lloc ont havian acudit a pregar en diades tan solemnes.

També he llegit que als Estats Units amb un accident de aviació va morir el comte de Valux, gran figura de la aviació francesa. Déu l'hagi acullit. Només llegim disbarats.

21. Avui a la Catedral han confirmat a la Mima i en Lluís.

Som anat a la dentista. M'ha provat uns motllos que no sé de què són.

22. Avui he caminat mol. Som oït missa aquí devant. Con he surtit som anat a caminar fins a la plassa d'Irlanda passant per Gaona. He retornat pel mateix camí a peu sempre. Són una pila de cuadres.

He llegit que amb una presó me sembla dels Estats Units s'hi va calar foc. Hi varen morir cremats uns 300 presos.// Sempre sinistres!

Després de tres mesos de llargues discussions ha estat firmat a Londres el tractat del desarmament naval les cinc potències: Fransa, Inglaterra, Japó i els Estats Units.

23. Gran festa del nostre gloriós sant Jordi patró de Catalunya. A Barcelona aquest any s'haurà celebrat la diada explèndidament. Llegim que va celebrar l'ofici solemne a la capella del gloriós màrtir l'arquebisbe de Tarragona, cardenal d[octo]r Vidal i Barraquer. Diu que el Palau de Sant Jordi tot el dia va ser mol concorregut amb la fira de les tradicionals roses, clavells i atres flors. A la plassa de Sant Jaume hi varen ballar sardanes. En Santiago Alba[,] rescent arrivat de París, des d'un balcó de Casa la Ciutat contemplava l'animació ciutadana. Els de la plassa el varen ovacionar amb mol entussiasme. Ell[,] tot emocionat[,] va parlar mol // favorablement de la causa catalana. Com cambian de pensar[,] els homes! Tan poc que s'els estimava avans an els catalans[,] l'exministre d[on] Santiago Alba!

24. Avui ha arrivat aquí el famós d[octo]r Asuero. Els periòdics en pàrlan molt.

Som anat a la dentista. M'ha fet una prova.

25. Han vingut a dinar les germanes Fanny i Sara Palau. També hi era la Joaquina Llorens.

Són vora les onse de la nit. Trona i plou molt. No me fico al llit perquè no puc tancar ben fosc i es llampecs me moléstan. Quines modes de finestres i balcons que no

tenen portetes que se pugui tancar ben fosc. Fan uns trons de lo més esquerdats que fan por. No tinc son. Cualsevol dorm amb tanta tempesta.

Som acavat una bruseta per en Lluís. Jesús[,] quina por! San Marc, santa Creu,// santa Bàrbara[,] no me deixeu![,] diuen a Barcelona con fa tempesta forta. A Llufriu diem "Sant Pere / màrtir gloriós"! Con jo era petita amb un esclat de llamps i trons com fa aquesta nit del gloriós evangelista sant Marc, enceníam el ciri beneït del monument (el trosset que havia quedat)[,] posàvem brotets de llor també beneït an es caliu i tots plegats resàvem el Trissagi a la Santíssima Trinitat fins que la tempesta havia passat. Era una devoció mol piadosa. Imposa un temporal com fa aquesta nit. Ja tenen raó con compàran la lletgesa d'una noia lletja com una nit de trons.

26. Encare dura el mal temps. Tota la nit i tot el dia ha durat el temporal.

27. Avui s'ha inaugurat el correu aeri des de Nova Yor<c>k a Buenos Aires amb 7 dies. N'és encarregat el coronel Lindberg.//

La Miria va enviar un paquet certificat que s'ha rebut avui. Conté una camisa de color lila amb brodat de colors. Ella l'ha brodada dirigida per na Benita Ribes. Entre atres coses hi ha un retai del "Matí" que diu que a Llufriu varen celebrar la festa del nostre venerat patró s[ant] Fructuós. Feia forses anys que l'atre senyor rector l'havia deixada en desús. Diu que hi cantaven homes i noies del poble. Tota m'en som alegrat. Pobre poble nostre! Déu volgués que el nou pastor restauri l'ànim i devoció que tenian els nostres vells al cel sian tots. Quin goig tan gran comunica tot això! Alabat sia Déu!

28. Tot avui plou. Som anat a la dentista. Amb una mena de cubeta plena de guix m'ha tret el motllo de les genives de baix. Ha quedat perfectament. El que me va treure l'atre dia no serveix.// Se va engrunar d'un costat. El d'avui ha quedat sencer.

Na Gracieta fa confiruta de cudenys[,] que en diuen "japonesos". Són d'un tamany fenomenal.

29. El jove Tersol ha vingut a despedir-se. Dema·passat s'embarca junt amb la seua mare i un germà. Aquets varen fer el viatge amb mi con vàrem venir aquí. S'entórnan a Balaguer[,] qu'és el seu poble. Déu els hi do bon viatge[,] forsa sort i bona salut.

El s[enyo]r Huarte va morir air (a cel sia). Are na Gracieta i en Joan són a fer companyia a la família.

30. La dentista m'ha amotllat les genives de dalt. Ho ha fet també amb guix com l'atre dia. Ha quedat bé.

Aixís acava el suau mes d'abril.//

Maig

1er. La Sara trevaia amb una capseta de fusta blanca destinada a la Miria. Hi fa un trevai mol esquisit.

Avui n'hem rebut carta[,] de la Miria. Escriu des de Pineda. Està mol contenta.

3. Som anat a la dentista. M'ha ben <atmo> amotllat les genives de dalt i de baix amb cera. M'ha dit que quedaba mol bé.

4. Som oït missa primera a Les Salesses. L'ha celebrada un p[are] mercedari. Ens ha fet l'explicació del evangeli. És del bon pastor, que guarda cent ovelles. N'ha perduda una i en té tanta pena que deixa les noranta-nou i no reposa fins haver-la trovada. Se la carrega a les espatlles i ple de goig la retorna amb la companyia de les atres. Hi ha tema mol extens amb aquet passatge del evangeli. Som nosatros[,] aimants // de Jesús[,] les seues ovelles predilectes. Seguim-lo sempre confiats fins a la nostre darrer moment i Ell ens encaminarà a la glòria.

Ha vingut una amiga de la Miria que dintre de poc s'embarca per Europa. S'en endurà la bonica capseta.

Escric a la amiga Celina. Els seus fills d'aquí m'ho varen encarregar.

5. Llegim que air a Barcelona varen celebrar els Jocs Florals amb tota tranquilitat presidits per l'Ajuntament i la Diputació. No s'habian celebrat més des de la dictadura.

6. "La Prensa" diu que l'Orfeó Català va anar a cantar a Sevilla.

7. Som anat a la dentista. M'ha provat una dentadura tota de cera. Com que m'anava mol bé, amb aquella faran la que me tenen de posar. Bé dura prou!//

8. Sempre trona, plou i fa temporal. Fa <por> por tan de mal temps. Els llampecs enllumenen tota la casa. Quina nit[,] Déu meu!

9. “La Prensa” diu que a Cartago amb motiu de celebrar-se allà el Congrés Eucarístic, unes 5.000 nens i nenes varen combregar per primera vegada. Les 5.000 criatures varen desfilar per l’anfiteatre romà en homenatge als primers màrtirs destruïts per les feres i atres torments.

Som a la nit. El temporal segueix amb tota la fúria. Fan uns trons que sembla ho hagin d’ensorrar tot. La pobre gent de vora l’arroyo Maldonado no dormiran pas tranquils! Jo aquí escrivint estic ben assustada. Sembla que la casa s’hagi de ensorrar. Prou me ficaria al llit, pro amb aquesta tempestat colsevol dorm. Tenim mala casa con fa temporal.

10. A Pèrsia hi ha passat un terratrèmol // que ha fet més de 2.000 víctimes.

11. Vora Montevideo, un avió ha caigut al mar. Hi han mort tres aviadors i un passatger. Un·atre passatjer s’ha salvat nedant. L’avió portava 40 saques de correspondència que tota ha anat a l’aiga. Al cel sian els que han sucumbit.

“La Prensa” diu que a Cartago s’ha celebrat una missa solemne al anfiteatre romà en veneració dels primers màrtirs.

12. Un·atre avió ha caigut al mar devant de Costa Rica. Els dos aviadors han mort al acte (a c s).

Llegim la gran festa dedicada a la valerosa donzella de Orleans santa Joana d’Arc. Diu que 20.000 joves catòlics francesos varen desfilar devant del monument de la santa.

13. En Joan ha arrivat de Trenque Lauquen.// Ha portat un gall d’indi preciós.

Som anat a la dentista. Per fi m’ha posat la dentadura nova. Tinc por que no m’anirà pas bé. No hi sé parlar ni hi sé menjar. És bonica i me fa semblar més jove, pro si con hi estaré acostumada no me va pas més bé, no m’entussiasma pas del tot.

15. Som escrit a les noies.

Llegim que en Cambó està mol greu. És a París. Si se mor, Catalunya perdrà un fervorós devot de l’autonomia.

La meua dentadura ha sofert una composició. La chapa de baix no me va bé. Hi faran quelcom per arreglar-la. La de dalt va inmillorablement.

16. Som assistit a la professió de vots solemnes d'una jove relligiosa de Les Salesses. M'ha agradat. Ha estat forsa més sensilla que la de la nostre Àngela.// La professa estava mol animada i contenta aixís com la seua mare i dues seues germanes relligioses paüles que també assistien a la festa. Li ha estat padrina la seua mare i un seu nevodet.

Després d'acavades les cerimònies, hem passat al locutori a felicitar a la jove professa. Portava una corona de flors blanques. Les relligioses han obsequiat a qui n'ha volgut de xacolata, cafè amb llet i dolsos. Que per molts anys la nova relligiosa de la Visitació pugui estar ben contenta al claustre de sant Francisco de Sales i de la fundadora del ordre[,] santa Francisca Fremiot de Chantal.

A la nit en Joan s'ha examinat d'una assicnatura de 3er any de Dret quedant aprovat.

17. Som oït missa a la Bona Esperanza.

A la vetlla han vingut el matrimoni s[enyo]rs Roca i un seu fill de 26 anys. És un jove que físicament la sort no l'ha afavorit // pro és d'un temperament artístic i reuneix mols mèrits que el fan atractiu. S'ha esplicat tan bé que mai m'hauria cansat de sentir-lo. A la mitja_nit s'en han anat.

18. Diumenge. El "Graf Zeppelin" ha surtit de Friedrichshafen per arrivar demà a Sevilla.

A la tarde han vingut el matrimoni Gol-Sagrera i la mare de la Rosa. Tots ells són mol bons i amables. Amb la senyora Sagrera hem simpatizat forsa.

19. Som anat a la dentista. Amb ella hem decidit que jo vagi uns dies sense la dentadura a fi que se resolguin del tot les petites llagues que m'ha fet a la boca. Glopejo aiga-sal calentona. Tanta nosa que me féian de primer les chapes i are no sé anar-ne sense.

Tots els dies con surto del consultori vaig a caminar unes cuatres. M'escalfo els peus.//

20. Llegim que el "Graf Zeppelin" air va arrivar a Sevilla amb tota facilitat.

Faig una labor de brodad richelieu. És per un llum elèctric. Mai n'havia fet. És un trevai bonic i senzill.

Fa bon temps. A Europa diu que ja tenen calor. Tenim una cotorreta que no calla mai.

21. El "Graf Zeppelin" passa per Canàries.

22. Arrivan a Pernanbuco. L'aviador Ramón Franco diu que l'èxit del Zeppelin no és tan gros com diuen. Que si s'en entorna pel mateix camí té mol de mèrit[,] pro si no ho fa, tan·sols és passable.

23. La cotorra ha caigut daltabaix d'un dels balcons i ens l'han presa. La Sara diu que tan·de·bo qui l'ha cullida i se la ha enduta tingués un atac de psitacossis. Sort que pobre Sara té tan // poder per maleir com per beneir... La culpa és nostra per no haver pensat que la bestiola podia caure al carrer.

24. Rebem cartes de Catalunya.

25. Fa una humitat tremenda. Sembla que hagi plogut. El sol lluita per a sortir.

Gran diada nacional. Tots els periòdics no pàrlan de res més sinó de les seues glòries noblement conquerides.

He llegit els dos volums del poema "Jerusalem Llibertada". Fa molts anys que la vaig veure amb cinta, pro no m'en recordava res. Quina fe tan grant tenian els guerrers d'aquells temps tan belicosos!

Porto la dentadura nova. Bé me costarà prou de saber-la portar! Encare això paciència, pro no hi sé menjar.

26. Hi ha una jove anglesa que és tan va//lenta amb la aviació que fa la pols an els homes del seu ram. És filla d'una família mol humil i ella és taquígrafa. Ha fet tans gran proeses am l'aviació que és felicitada de tota la plana major anglesa. Déu i sant Antoni la guardin de caure.

"La Prensa" diu que el príncep d'Astúrias air va tenir una conferència telefònica amb l'ambaixador español a Chile.

27. El “Graf Zeppelin” air va arrivar a Rio de Janeiro. El d[octo]r Eckener diu que contemplat des de l’aire, el Brasil és lo més impresionant que ha vist. Diu que ha vist moltes belleses pro cap l’ha impresionat tan com Rio de Janeiro. Ladi Dumond[,] que és passatgera del Zeppelin[,] diu que califica la ciutat de Rio, la més hermosa de les que coneix.

29. L’ascensió gloriosa de Jesús. Encare que no // visquent vora d’una parròquia no he fruït el goig d’unes festivitats solemnement celebrades, jo me les imagino tan interessants com són, i sento dintre mi la dolcesa d’acompanyar a Jesús i a la seua santa Mare i a totes les persones que varen contemplar el misteri d’aquesta gran festa que celebrem avui.

El Zeppelin vola magestuós cap a la Habana. Déu li do bon vent.

Hem tingut a dormir l’aixerida Nina Llorens. Ella i en Milo han sopat aquí.

30. La dentista m’ha colocat la chapa de baix. Are no me fa mal pro no hi sé menjar. Jo m’havia fet l’ilusió de que amb la dentadura nova hi menjaria bé desseguit i m’en he dut un desengany. Potser m’hi acostumaré amb el temps.

Ha vingut una amiga que se diu Bernardina.

31. Res de nou.//

Juny

1er. Tota la nit ha plogut. Som oït missa de nou aquí devant. Han fet les devocions del Sagrat Cor. Tot senzillíssim. Alabat sia Déu!

Llegim que el “Zeppelin” no ha anat a la Habana i que els passatgers n’estan descontents. El d[octo]r Eckener dóna les seues excuses i tots fan mutis abaixant el cap. Han arrivat a Lakchurst i se prepàran per·a el seu retorn a Europa. Deurà ser demà.

6. Interval. És que no passa res que no sigui com els atres dies. Rebem cartes de la Miria i jo n’he rebuda una de l’Armand des de la Bisbal. Se li veu que està encantat amb els camps i flors i tot lo que fa olor de primavera. També m’hi esplica la joia que va tenir de conèixer a la Miria. No sab com ponderar-la. És mol just, puig tots els que l’han coneguda s’esplícan igual.

Som tornat a la dentista.// Quin plet tan llarc. La dentadura me va millor pro tinc dificultat per a menjar.

7. Aquesta matinada ha sortit un avió que portarà la correspondència a Europa amb cuatre dies. Hem enviat carta a la Miria felicitant-la pel seu pròxim cumplianys.

Air de nou el "Graf Zeppelin" va arrivar a Sevilla i va sortir desseguit dret a Friedrichshafen. (Si ho sé dir que'm pengin).

8. Gran festa del Esperit Sant. Som oït la missa de nou aquí devant. Una festeta senzilla com totes les que s'hi fan. No li fa. La qüestió és sentir fervorosament la sublimitat del acte gloriós, agraint a Jesús de tot cor que per mitjà del Esperit Sant ens hagi comunicat la visió clara de la llum de la fe que ens fortifica en tot temps i tribulacions.

Escric als nens de na Montserrat.//

9. En Joan petit ha comensat de fer pràctiques al despaig del jutge d[octo]r Abelenda.

Ha vingut en Lluís Serra. És un cosí d'en Ricardo Fina de Palafrugell rescent arrivat de Catalunya. Ha portat unes lletres de na Lluïseta Rocas demanant-mos que fem per·a ell lo que poguem. Mirarem de complaure an els meus nevots que tan interès tenen per a l'esmentat jove.

10. Som escrit a la Sara Llorens de Pineda. He caminat una pila de cuadres contemplant molts jonquillos florits.

En Joanot cumpleix avui els seus 22 anys.

11. Llegim que air a les dotse del dia, de nou la bandera catalana va lluir lliurement a tot Catalunya. ¡Visca!

12. La carta que vàrem tirar perquè surtís amb l'avió i fos a Catalunya amb cuatre dies, llegim que no ha pogut sortir // de Natal perquè no és lloc a·propòsit per a empendre volades. Un o atre li portarà!

13. Rebem cartes de la Miria, de n'Angeleta, de na Montserrat i d'alguns amics.

14. Na Gracieta ha estrenat un abric de color marró. Li està mol rebé.

15. Som oït missa aquí devant. És la festa dedicada a la Santíssima Trinitat en nom de qui comensem totes les coses que més interéssan. Hi tinc devoció predilecta per esser la gerarquia més enlairada del cel i de la terra. Per aital diada els apòstols varen celebrar la primera missa inspirats per la gràcia del Esperit Diví i acompanyats de la Santíssima Verge Maria.

Som escrit a n'Angeleta. És el tretzè aniversari de la seua entrada al convent. Llegim que a Barcelona air hi va fer un // temporal mol fort.

Al <b>vestíbol de casa hi ha un enrenou de jovenalla i criatures que fan un xibarri d'allò més. Hi ha tots els de casa, els nens de can Nadal, na Glòria Burc, en Milo Llorens i no sé qui més.

Avui la Miria cumpleix 21 anys. Li hem enviat una postal felicitant-la. Va firmada per una pila. Que per molts anys.

16. Acavo les bosses per·a guardar tovallons. N'he fetes dues. Una trevallada amb cotó blau. Hi ha pensaments. L'atre amb cotó vermell. Hi ha un molí de vent.

Avui amb la Maria Nadal i na Gracieta hem anat a visitar la família Gol-Sagrera amb motiu del naixament de la seua petitíssima filleta Àngela. Com que no surto mai, l'anar tanta estona amb autobús m'ha tratetejat molt. Per mi no hi ha res com la quietut del tranvia. És mol lluny ont hem anat.// A la avinguda de Montes de Oca hem baixat d'un tranvia ont hi havíam pujat feia poc i ens hem trovat amb un enrenou de vies overtes, clots i embarrassos que per·a travessar ens hi veiem negres.

Llegim que amb una festa a la exposició de Barcelona hi varen pendre la comunió 30.000 criatures. Diu que éran 70 sacerdots <d> que la repartian. Beníssims angelets de Jesús que s'en recordaran tota la vida.

17. Escric a les noies.

18. Som escrit a l'Armand. És el seu cumplianys.

19. “La Prensa” porta que al recinte de la exposició de Barcelona s’hi ha celebrat una festa del foc i de l’aiga que ha estat mol lluïda. Éran de nits. Hi havia més de 200.000 espectadors. Aixís ha finit la festa dels hotelers.//

Avui[,] diada de Corpus[,] fa un dia macnífic. Som oït missa aquí devant. Al centre s’ha celebrat la professó tan solemne com s’ha sabut, pro li manca mol per arrivar a la suntuositat de la de Barcelona.

20. Llegim que per tot arreu del món catòlic s’ha celebrat la festa de Corpus amb mol de lluïment. La professó de Barcelona la va presidir el capità general.

Tots els diaris van plens de queixes dels nous i extremats aranzels que han posat els afamats dels Estats Units. Volen menjar-se el món senser o a trossos. Fins ells mateixos s’hi baràian com uns desanimats. Res és prou per a saciar-los.

21. Sant Lluís G[onçaga]. He donat una estampeta an el nostre Lluïset. Li han comprat unes sabatetes que n’està de lo més content. El seu pare air va // sortir per Trenque Lauquen.

22. Tanta boira que hi havia air, i avui fa un dia serè amb frescoreta i bon sol. Som assistit amb una missa aquí devant que hi han combregat una pila de criatures. Éran d’una catequística de per aquets vols. Portaven un pendonet. Un violoncel i dos violins acompanyats per l’armònium i cants feien relluir la festa dels petits nens i nenes.

A la tarde de dues a tres he fet companyia a Jesús Sagramentat (alabat sia per a sempre).

23. En Joan ha tornat de Trenque Lauquen.

La Fanny Palau ha passat el dia aquí.

24. Festa del gloriós s[ant] Joan B[aptista][,] nascut a les montanyes de Judà. Quina joia devian tenir el venerable i sant matrimoni // amb el naixement del seu fillet santificat ja avans de veure la llum del món. Ditxosos i sants esposos Zacarias i Elisabet! Quina veiesa tan felís contemplant al vostre fillet a les postrimeries de la vostre vida!

Tots els de casa menys en Lluïset han anat a felicitar a la s[enyo]ra Juana Palau. Mentres éran fora ha vingut la Maria Nadal amb els seus nens i la nena. Ha portat uns impresos i una carta de la Miria. Som anat a la dentista. Som escrit a na Maria.

26. Dematí som anat a missa a la capelleta de la nostre parròquia del carrer de Gaona cantonada a Gavilán. Con tornava feia un aire de ponent gelat.

27. Tarde i dematí som assistit a les funcions del santuari de La Bona Esperanza. A la tarde m'he muiat cum un ànec. Som hagut de tirar-me // de peus amb un dardoll d'aiga que passaba a fi de pujar a l'acera i arrivar fins aquí. Tot el camí ha plogut.

Llegim que al bell cim de la montanya <de> més alta de Montserrat hi llueix una bandera catalana. Beníssim! Que per mols anys hi pugui tremolar!

28. Llegeixo "La gloria de d[on] Ramiro" del autor Enrique Larreta. Els fets pàssan a España en temps de Felip II. No m'entussiasma gran cosa.

Som anat a la dentista. Ens hi hem trovat amb el mecànic que construeix les dentadures. Entre tots èm acordat que s'ha de fer una chapa nova a baix. La que ha fet és impossible utilitzar-la.

29. Gran festa en memòria del martiri dels gloriosos apòstols sants Pere i Pau sacrificats a Roma per ordre del sanguinari // emperador Neron.

30. Res hi ha per·a contar d'avui.

Juliol

1er. Air va sortir l'últim francès de la Renània cumplint aixís el pacte tingut amb els alemanys. De una a una varen baixar les banderes francesa, britànica i belga bo i cantant l'himne de cada nació de les tres. A les dotse de la nit que acavem de passar, Alemània ha pres completa possessió del territori fins are ocupat per els exèrcits aliats.

Llegim també que a París s'hi han reunit representants de catorse països per·a estudiar els mitjants de defensa contra els nous aranzels dels Estats Units. Són Alemània, Àustria, Bèlgica, Grècia, Hungria,// Itàlia, Holanda, Polònia, Rumania, Suïza, Checoeslovàquia i Yugoeslàvia.

2. Fa molta fret. Som anat a caminar per el carrer de Gaona fins al de Concordia. Temps enrera hi havia un horta que m'hi complavia contemplant els esplets com hi creixian. Avui m'he trovat que tot és edificat.

Na Gracieta s'ha quedat al llit.

5. S'ha calat foc al cuartet de planxar. Sortosament jo m'en som adonat i no s'ha cremat gran cosa. La causa ha estat que la planxa estava roenta i la roba la tocava.

Som anat a la dentista. Ens hi hem trovat amb el mecànic. Mai n'acavem de surtir! També avui som fet llarga caminada per a fer-me passar la fret. En fa molta.

6. Rebem cartes de la Miria, Neus i Hermínia de can Nau de Peratallada. La Miria // diu que el dia de Corpus al ofici va tocar l'armònium acompanyant el chor de fidels aficionats del nostre poblet de Llufriu. Quin canvi s'ha operat allà amb l'ajuda poderosa d'aquell bon senyor rector que Déu els hi ha enviat! Que per molts anys pugui ser el bon pastor d'aquell remadet que tant temps feia estava dispersat per manca de direcció santa i evangèlica. Bé podrian nomenar-lo rector propietari de la nostre parròquia!

Han vingut el matrimoni s[enyo]rs Llonc. També han vingut els germans Rosa, Artemisa i Martí Garcia Costa amb un seu nevodet.

7. Rebem carta i fotografies d'en Flor.

8. Rebem cartes de la Miria.

Som anat a la dentista. M'ha posat una xapa nova a les genives de baix.

Rebo carta de na Maria des de Sant Feliu de Guíxols. Hi ha anat a pendre // banys. No està gaire bé de salut. Tan que semblava robusta i se veu que la seua apariència enganyava. Déu vulgui que se refassi. Lo que més sento és no ser vora d'ella. Alabat sia Déu! No hi puc ser!

9. Escric a na Maria. Encare fa fret.

10. Ha fet una gropada forta i ha plogut.

Faig unes carpetes brodades amb fils de color. N'hi ha de tots tamanys.

Tenim els dos petits a casa de la seua tia Maria. Vespre de tot han arribat.

11. Ens ha arrivat en Diego Gibert.

12. Fa fret negre. Na Gracieta s'ha quedat al llit. Té angines.

Han vingut el matrimoni Ferrer-Curet de Trenque Lauquen. Mal dia ens han trovat. En Joan grant, na Gracieta i en Lluís // no s'han llevat. Tots estan engripats.

Llegim que al Riachuelo hi ha caigut un tranvia amb més de setanta passatgers i que només s'en han salvat dos o tres. Tots inclús el maquinista s'han negat. Pobres![,] eren trevaiadors que anaven a la feina!

13. Segueix la fret forta. Avui fins ha caigut neu glassada. No poguent resistir tanta fret, a les vuit de la vetlla m'en vaig a dormir.

18. No tinc ni esma d'escriure amb tanta fret. Si fa sol tots els dies surto. És l'única manera d'escalfar-me els peus i el cos.

A Montevideo celebran el centenari de la seua gloriosa independència. Avui aquí també fan festa prenent part a la seua glòria com a bons veïns.

19. La fret ha passat i jo he pescat un refredat encare que sembla benicne.

Diu que hi ha una banda de lladres // aquí, que atracan i roban a tota persona, a tots els establiments i fins an els mateixos vigilants nocturns. Els desarmen, els hi pegan, els hi prenen el xiulet d'alarma i diners si en portan. No sé ont arribarem!

20. Com que estic amb el refredat no m'he vist prou animada per anar a missa.

Les dues grants han anat a dinar a can Nadal. Sempre hi van contentes.

Llegim que el dia 15 del corrent se va clausurar oficialment la exposició de Barcelona. Air la Sara va acavar un trevai destinat a la seua tia Maria Palau. Va resultar un trevai mol bonic. El seu professor la va felicitar. Ell també mereix part de la glòria per les llissons que li ha donat.

21. Aquesta nit la lluna me feia ganyotes des del seu lloc encel·lat. He tingut de tancar la finestreta de la persiana per alliberar-me del seu *atreviment*... Ha tingut sort que la tenia lluny!

22. Rebem carta de la Miria. Animada i fent excursions que és un encant.

23. Rebo carta de na Montserrat. M'esplica detalladament la festa de la primera comunió d'en Francisco. Quin noi més llest que té! Déu li deixi veure ben grant i bon minyó!

Segueix fent fret i plou.

24. Novament rebem cartes de la Miria. Jo en rebo una de la bona amiga Celina.

Llegim que a Nàpols hi ha passat un terratrèmol que ha assolat molts de pobles. Els morts hi són a milers.

26. Les germanes Sarita i Elena Carvajal han vingut a dinar.

27. Han vingut les nenes i en Carlitos d'en Manuel.// També han vingut el matrimoni s[enyo]rs Lloveres. Llegim que a Barcelona hi ha mort en Narcís Oller a la edat de 85 anys. Era una glòria de les lletres catalanes.

28. La Sara està malalta. Con ella s'atura és mal senyal. S'ha quedat al llit. No serà gran cosa si Déu plau.

Som escrit una pila. A la Miria, Montserrat, Maria i a la senyora abadessa de Sant Pere de les Puelles.

Som acavat una carpeta de ganxet.

29. Hem rebut fotografies dels nens de na Montserrat. En Francisco abill·llat de 1a comunió. Va vestit de llarc i a mi m'agraden més els nens amb pantaló curt. M'ha emocionat tan que ni savia lo que me passava ni ho puc esplicar. El seu posat tan atraient i rialler i formal al mateix temps. Que Déu li conservi l'esperit piadós com té are és lo // que més li desitjo. La seua mare devia gosar íntimament[,] sobretot ella que tan a fons coneix la sublimitat del acte dels seu estimat fillet. El petit també fa mol goig, pro no és tan maco com el grant. En Francisco diu que va aguantar la tovallola[,] que allà és una distinció mol grant. La tenen els que durant la preparació saben més doctrina. També diu que a la tarde a la professó va portar el penó i que va tenir-lo de cedir amb un atre noi perquè pesava massa. Era el més petit de la colla.

30. Llegim que a Barcelona hi passa una ola de calor que no se pot resistir. És a tot Catalunya que és tremenda la calor.

He tornat a la dentista. No hi ha maneres d'obtenir que la chapa de baix me vagi bé. Ens hi èm trovat de nou amb el mecànic i anem fent proves. Tot vol paciència i jo no me donaré per <l> rendida fins que me vagi bé. El mecànic se veu que hi pesca la fresca.

Han vingut les germanes Maria, Fanny // i Sara Palau. Després[,] la s[enyo]ra Bucna de Victorica amb un seu fill aviador i uns nevots també de la Pampa.

A Montevideo ja fa dies que hi ha interessants jocs de pilota. Avui era el joc final per·a guanyar el campionat mundial. Han jugat disputant-se'l argentins i uruguayos. Els argentins han perdut. Per lo tan els seus atversaris han quedat campions mundials.

31. Escric als nens de na Montserrat.

Tinc una tos que no me dóna repòs. Crec qu'és degut a tanta humitat com hi ha. Anit no podia dormir ni respirar. M'he llevat ans de les sis. M'he fet un bany de peus. Encare me sentia millor els dies de tanta fret. Hi ha una mullena com si hagués plogut. La boira era tan espessa que l'atre nit els vapors que van d'aquí a Montevideo no podian fer camí per por d'una topada. El "Duilio" va varar unes hores. És dolenta // i fastigosa[,] la boira.

Hem tingut el goig de la visita dels matrimonis pares i fills s[enyo]rs De Trinxeria d'Olot. Vivian a Mendoza. Are van a posar un negoci a la ciutat de La Plata. Déu sigui amb ells.

Agost

1er. Dia dels comunistes. Aquí ha passat normalment com els atres. I això que aquí de comunistes crec que n'hi ha molts perquè no van a mirar gaire prim a recullir als estrangers.

Dies ha que fa un temps ple de boira més dolenta que un mal gra.

2. La Sara ha anat amb un oculista.

Llegim que en Gassol va intentar passar la frontera i el varen pendra i portar al castell de Figueres.

3. Rebo carta de l'Armand des de s'Agaró.// Diu que na Maria se va refent i que té més gana. Escric a n'Angeleta.

4. Tinc una tos mol forta. M'atropella molt. A Temperley han rebut telegrama d'en Flor amb la bona nova que la Cèlia ahir va donar a llum una nena que porta el meu nom. Déu la fassi ben bona i sana. Que sigui el consol dels seus pares és lo que més els hi desitjo.

5. Estic atuïda per tanta tos.

Torna fer un dia dels més frets.

Llegim que han donat llivertat an en Gassol.

6. Torna fer boira espessa tan dolenta.

La Sara ha tornat amb l'oculista. Li ha dit que provablement haurà de portar uieres sempre.

Som escrit a na Maria.

Avui és la grant solemnitat de la Transfiguració de Jesús. Ditxosos apòstols seus // que varen tenir la joia de veure'l per uns moments radiant de llum divina!

Han alliberat an en Gassol. Va arrivar a Barcelona[,] ont diu que eren a centenars els seus devots que l'esperàvan. Déu volgués[,] pobre amic nostre[,] que per molts anys pugui viure quiet i felís a la seua llar estimada. "La Nación" diu que els seus adeptes el votaran per Borges Blanques i an el s[enyo]r Macià per Balaguer i Barcelona. Ja tenen l'acte segura. La qüestió[,] que la puguin utilitzar. Déu sobretot!

La princesa de Bravante[,] futura reina de Bèlgica[,] diu que s'ha convertit al catolicisme. Que Déu i l'àngel bo fassin que la conversió sigui ben resolta és lo que més demano.

7. Quin temporal de trons i llamps i pluja!

La meua tos no cedeix.

9. Comenso a pendra xarob Famel. Potser aixís treuré de mi la tos que tan m'atropella.// Na Gracieta ha acompanyat la Sara amb el d[octo]r Ameguino. Diu que té el mal an els intestins. No pot menjar ni carn ni ous. No sé com ho passarà! La jovenalla

argentina no vol menjar sinó carn. Tot lo atre per a ells no té cap valor. Les verdures les rebutgen. I tan nutritives que són!

10. Sant Llorens gloriós; diaca, metje i màrtir de Jesucrist. Ditxós ell que amb tot i la joventut i títols que tenia, tot ho va sacrificar fins a sofrir el martiri! Decidit i valerós <qu> amb qui podem enmirallar-mos!

Cumpleixo 69 anys que me pésan com una montanya. Som anat a combregar en nom de Déu. Lo que més he demanat a Jesús ha estat que, ja que m'ha concedit aquesta pila d'anys, segueixi concedint-me la claretat de coneixements a fi que pugui estimar-lo i cumplir els meus deures de bona cristiana tot lo que me queda de vida.//

Voldria saber escriure bé, a fi de trasmètrer an aquestes planes tot lo que sento referent a la relligió catòlica. No ho sé desenrotllar i per lo tant queda dintre mi sentint-ne goig intens bo i donant-ne gràcies a Déu.

Na Gracieta ha rebut una carta del bon amic Tersol. Diu que ha anat a Mont-ras a veure la nostre Miria i que els dos n'han estat mol contents. Escriu encantat de les maravelles que ha copsat durant el viatge. En fa un elogi mol grant.

Llegim que aquets dies a Barcelona hi ha passat una ratxada de fret. És una raresa que hi hagi hagut un cambi de temperatura tan fort. N'Irene n'està tota contenta[,] de cumplir els seus 15 anys. És l'edat més riallera. Ella encare ho veu tot rosat! Déu volgués que mai ho hagi de veure negre!

També diu que cumpleix els anys avui el president dels Estats Units m(ister) Hoover. Diuen els diaris que no podrà fer festa perquè té tanta feina. No hagués pujat tan alt que no en tindria tanta. Bé té prous mossos.//

He llegit episodis de la vida del gran Balmes. Entre atres diu que con estudiava, en les vacances agafava tots els ocells que podia. Con les aules se tornaven obrir els hi donava la llivertat. Quins companyons més simpàtics! Ell sí que ben jove va acavar les penalitats i desenganys d'aquesta vida! Diu que per·a meditar i resoldre bé les qüestions, se tancava ben fosc i aixís veia les coses ben clares. És cert que l'estar ben sol[,] encare que sigui de nits i ben fosc, acudeixen les visions més sublims. Llavors quissab lo que s'en escriuria!

12. A la vetlla han vingut el matrimoni Nadal i Mallol. Mentres estàvem animats enraonant, an en Joan (pare) li ha vingut una rampa amb una cama i cuixa que l'ha fet sofrir molt. Després li ha passat pro segurament degut al gran sofriment que ha passat,

ha esdevingut blanc com si hagués tingut un desvaneixement. És que se trova mol cansat.//

13. A les set de la vetlla som anat a la dentista. De nou ens hi hem trovat amb el mecànic.

14. Som volgut anar a la parròquia de l'Assunció i m'he cansat mol. És que encare no estic refeta de la tos produïda per el refredad.

Som acompanyat en Lluïset a la dentista. Li ha tret una punta de caixal.

Na Gracieta ha surtit a passar la festa de demà amb les noies Palaus i la seua mare ja que aquesta celebra la seua festa onomàstica.

15. Som oït missa aquí devant. No he tornat a sortir perquè fa molta fret.

16. Avui encare fa més fret que ahir. Cap al vespre na Gracieta ha retornat de Temperley. Ha portat un ram de mimosa preciós i unes capses de dolsos.

17. Segueix fent fret negra. Rebem carta de // la Miria des de Barcelona. La Mima i en Lluís han rebut postals de l'Armand i jo una carta; tot des de la platja de s'Agaró, de Sant Feliu de Guíxols.

A la tarde han vingut les germanes Sara i Fanny Palau. Han vingut a buscar la Sara nostra perquè passi uns dies allà.

18. Som escrit a les noies. Segueix el fret rigurós.

Llegim amb una "Publicitat" del 15 del mes passat que el diumenge avans a l'estadi de l'exposició de Monjuïc, s'hi varen reunir 51 orfeons de Catalunya. Éran 6.000 cantors que varen cantar tots junts sota la batuta del inmortal mestre Lluís Millet. Diu que varen cantar maravellosament cansons populars que varen ser mol aplaudides. A més, hi havia 5 orquestes: Mongrins de Torroella de Mongrí, La Principal de Cassà de la Selva, La Principal de Santa Coloma de Farnés, Unió Artística d'Olot, i Unió Artística de Vidreres. De la direcció de les cobles s'en // va encarregar el mestre s[enyo]r Pujol. Per en Millet hi havia una tribuna devant mateix de tota la massa coral a fi que els pogués dirigir millor. Varen cantar primer de tot[,] com és de costum[,] el "Cant de la Senyera", "Sota de l'om", "L'hereu Riera", "Muntanyes regalades", "Els

fadrins de Sant Boi". Acabà la 1a part del concert cantant "La sardana de les monges". Les cobles varen tocar les sardanes "Per tu ploro" de Pep Ventura, "Juny" de Garreta i la "Santa Espina" de Morera[,] que fou repetida entre grans aplaudiments. La darrera part del concert era integrada per les tres cansons populars "Els contrabandistes", "Muntanyes del Canigó" i "Les nines de Cerdanya"[,] composta per en Francesc Pujol. Totes cantades amb acompanyament de cobla. La "Marinada"[,] sardana de Pérez Moya[,] "Sant Jordi triumfant" de Pujol i "La balanguera" de Vives. Totes foren acompanyades per les cobles. Varen ser tots mol aplaudits. Una festa mol lluïda. Glòria a Barcelona // i a tots els cantors de Catalunya! Déu conservi al gran mestre Lluís Millet!

19. A les set del vespre som anat a la dentista. Ens hi èm trovat amb el mecànic. M'ha posat la xapa de les dents de bai<g>x. Aquesta vegada hi tinc confiansa encare que no·pas tota. Veurem! També avui fa molta fret.

N'Irene ha comensat d'anar a dibuix a l'acadèmia del s[enyo]r Cossio. Li he preguntat si li feia muntanya l'acadèmia i m'ha dit que no sols li feia montanya sinó que li semblava la Torre Eifel. Lo primer sempre costa més. Déu li do salut!

20. En Joan ha surtit per Trenque Lauquen.

21. Som assistit a la inauguració de les reformes de la capella de les relligioses d'aquí devant.

22. Avui ha vingut la s[enyo]ra Dolors viuda de Ugalde amb els seus nevots pare i filla Goi//coechea. La noia és mol divertida.

N'Irene ha portat el seu primer dibuix fet a l'acadèmia Cossio. És una fu<l>lla de parra forsa encertada.

24. Sant Bartumeu gloriós apòstol de Jesús. Na Maria meua cumpleix 30 anys. Déu li do salut per a cumplir-ne forses més.

En Joan ha surtit per Santa Rosa de Toay.

25. La Sara ha tornat de Temperley. No trovo que hagi millorat. Vuit dies és poc.

26. Rebem carta de la Miria. La nena d'en Flor va néixer el dia 3 del corrent mes. Se diu Irene Sara Joana. Diu qu'és mol maca i fereta. Déu els hi'n do goig!

He rebut carta de na Lluïseta Rocas. M'hi conta la mort de la seua tia Júlia (epd). Qui li havia de dir[,] pobre senyora[,] con se varen venir a despedir per embarcar-se! Tan contenta que estava i tant·sols li quedàvan tres // mesos de vida! Semblava radiant de salut! També m'esplica el casament de la seua germana Catalina amb el seu cosí Ernest. Déu els fassi ben felissos.

27. Escric a la Celieta, Lluïsa Rocas i a na Maria.

28. Fa fret negra pròpia del temps.

Comenso a llegir el 1er volum de la "Historia de la ciencia política en sus relaciones con la moral", por Paul Janet. És interessant.

Aquí, sembla que vólan imitar al Perú fent revolució. Els revoltosos peruans han obtingut que el seu president s[enyo]r Leguía dimitís, i això voldrian els d'aquí. Ningú està content de la manera de governar del s[enyo]r Irigoyen. Anit passada hi ha hagut mol enrenou. El primer magistrat i els seus companys no han pas dormit. Tot estava preparat a fi d'evitar el cop d'estat que se preparava. Una colla d'exaltats han cremat el kiosk del carrer de Naz//ca i Gaona. Aquí a dues passes. He sentit passar l'auto dels bombers que anava apagar el foc. Fa basarda de nit sentir el vertiginós auto i la bocina que no para d'avisar a fi d'apartar tot lo que li fa nosa per·a córrer com un llampec. Fins si és de dies també imposa.

29. Avui en recort i honor del martiri del gloriós precursor de Jesús sant Joan Babtista se celébran festes majors a Pineda, Foixà, Llufriu, etc.

En Joan s'ha examinat d'una matèria de Dret quedant aprovat gràcies a Déu.

A la vetlla en Joan grant ha surtit per Trenque.

Els ànims populars segueixen exaltats contra el president Irigoyen i els seus magistrats. Des d'aquí se séntan mols trets que anuncian mítins nocturns per aquet barri.

30. Santa Rosa de Lima[,] patrona de tota l'Amèrica com també de Llafranc.

Com que fa tanta fret no surto de casa. Des d'aquí sento que les campanes de la // parròquia de Flores convídan an els fidels per assistir al ofici. Alabat sia Déu!

El vent del sud bufa fort i sense sol. Ve a ser un dia de tramontana sense sol en el nostre Empordà.

Han vingut la Elena Carvajal i el s[enyo]r Escarano.

En Joan ha surtit per Trenque Lauquen.

Are sí que la dentadura me va ben bé. Ja era hora. Tot vol enginy i paciència!

31. Tota la nit ha fet temporal. Som oït missa aquí devant. Mentres hi anava m'ha arreplegat un ruixat de gotes grosses que m'han ben muiat.

Setembre

2. En Joan ha arrivat de Trenque Lauquen. Ha portat un xai mort i ben net.

Llegim que uns pescadors de foques a les terres polars varen trovar els cadàvers de tres aviadors que fa 33 anys havian surtit amb un globo i mai·més s'en havia sabut res. Dels tres han pogut // identificar a Andree. Se suposa que els atres són els seus acompanyants d'aquella empresa exploradora. També han recuperat el diari i utensilis dels aviadors tot mol ben conservat i cubert de gel.

Aquí passem uns dies de moltes precaucions per part del govern perquè té por de revolució. El president de la República no ha cumplert els seus deures amb la nació i el poble que amb els seus vots el va posar a la cadira presidencial tracta d'enderrocar-lo. El pobre vell diu qu'està tot engripat. El ministre de la Guerra ha dimitit.

3. Llegim que els intrèpits aviadors francesos Costes i Bellonte han fet el vol directe sense etapes des de París a Nueva York amb 37 hores 18 minuts. Quina volada més ràpida! Avui fa bon sol i sense fret. Ja era hora.

4. Rebo carta de na Maria des de Sant Feliu de Guíxols. Gràcies a Déu diu que se va reforsant i ha agafat gana. Se veu que està contenta.//

En Joan s'en ha anat a Victorica.

Hi ha mol moviment popular. En Joanic ens ha telefonat dient que li passa res mal.

5. Anit passada no he dormit gaire. Per lla les dotse he sentit una pila de trets que m'han desvetllat. Pensava amb el perill que corria en Joan nostre barrejat amb els atres estudiants. Con ha arrivat li he preguntat si encare era viu i m'ha dit que venia no

tant·sols viu sinó sa i bo gràcies a Déu. Llavors he reposat. Era la una. Ha dit que havian mort un estudiant. Pobre jove víctima de la revolució popular contra el govern.

Som oït missa al santuari de la Bona Esperansa. He comensat la devoció dels nou primers divendres. Déu m'els deixi acavar.

Llegim que un fortíssim huracà ha enderrocat la ciutat de Santo Domingo. Els morts hi són a milers i els ferits[,] mol més nombrosos. Quines calamitats[,] Déu meu!//

Llegim també que l'aviador Costes des de Nueva York ha conversat llargament amb la seua esposa a París. Lo que pot la ciència!

En Lluïset arriba de lo més content. Diu que la seua mestra li ha dit que ja que escriu tan bé amb llapis, pot comensar d'escriure amb tinta.

6. La revolta estudiantil continua. Diu que 5.000 estudiants tirats al carrer demànan la dimissió del actual president de la República. Darrerament en Joan ens ha telefonat que el president Irigoyent ha declinat el càrrec an el vice d[octo]r Martínez. Aquet ha decretat l'estat de siti per 30 dies. Darreramén diuen que estudiants i militars s'han avingut per·a enderrocar el govern. Per Gaona pàssan molts soldats d'Infanteria i Cavalleria. Les escoles han plegat ans de les 11. Ho han fet perquè diu que al centre ha esclatat la revolució. Es dematí des del tarrat hem vist vint aeroplans que volaven <per> // per sobre la ciutat. Feien dues colles. Una éran nou i l'atre[,] onse. Totes dues colles volaven de tres en tres. Tiraven proclames an el poble perquè estigués confiat puig l'exèrcit prometia salvar a la nació. Els dels cuarters de Campo de Mayo i els de Liniers[,] ben uniformats i equipats[,] han anat a la ciutat. Primer hi han enviat una colla de cadets com per a explorar la cosa. Aquets[,] barrejats amb els estudiants i una part de poble[,] han rebut les patacades puig els del president efectiu tenian ametralladores i han tirat barroerament. Hi ha morts i ferits. Han arrivat els militars i junt amb el poble i estudiants han entrat a la "Casa Rosada". Hi han trovat el govern reunit. El jefe dels militars[,] general Uriburu[,] ha exigit la renúncia del càrrec al vicepresident. Aquet s'ha resistit no accedint fins a la tercera vegada de intimar-lo. Moments avans els de la Casa Rosada havian issat una bandera blanca[,] o sigui de // al bell cim del teulat de la referida Casa. Llavors militars, estudiants i poble[,] tots barrejat[,] han pres possessió de la <c>Casa del Govern. La colla popular[,] enardits per la victòria[,] han assaltat la casa del carrer del Brasil ont hi té el domicili el d[octo]r Irigoyen<t>. Han tirat al carrer tots els mobles, cuadres, llibres i tot lo que hi habia. Hi han calat foc. També han anat a la casa ont s'imprimeix "La Época" (periòdic del Irigoyen). Tots els escriptoris, taules i

fins portes, finestres i persianes ho han tirat al carrer i també n'han fet un foc. A la confiteria El Molino, convensuts amb que d'allà havia sortit infinitat de metralla contra el poble, hi han entrat i no han deixat res en peu. Tot ho han destruït. A "La Época" els cuadros amb fotografies de l'Irigoyen, els tiraven al carrer i el públic els trepitjava amb tota la fúria. Entre aquets n'han trovat un de l'Alem (a c s) i no han permès que se cremés. L'expresident ha fugit a La Plata.// Arrivant allà el pobre diu que tenia 40 graus de febre i ha demanat que li preparessin un llit puig no s'aguantava. L'han portat amb un cuarter. Allà li han exigit la renúncia de president de la nació i si no quedava pres. Ha renunciat per escrit. Diu que té 80 anys.

7. Tot avui llegim noves de lo que està passant. Els periòdics són presos dels curiosos que no n'hi ha per qui en vol[,] bo i que en cóbran 50 centaus cada exemplar. Ni els que som suscriptors en tenim. Els repartidors se'ls venen. Hem comprat "La Nación" pagant-ne també 50 centaus. Diu que de la revolta hi ha quinse morts i un centenar de ferits. La ciutat està tranquila. L'Uriburu[,] president actual[,] ha posat un bàndol mol enèrgic.

Avui fa fret negre.

8. Avui[,] festa suprimida. Per mi mentres pugui // no ho serà mai[,] de suprim[i]da. Tots els bons aimants de la Verge Maria hem de celebrar amb goig el seu gloriós natalici. És el primer pas de la nostre redemció.

Som a la tarde. Na Gracieta amb na Sara i n'Irene són al centre a presenciar la solemnitat de la jura del govern provisional presidit pel tinent general d[octo]r Uriburu. Són: aquest president. Secretari de Relacions Exteriors i Hisenda d[octo]rs Bosch i Pérez. Secretari de Guerra general Medina. De Marina contralmirant Renard. De Obras Públiques, enginyer Pico. Vicepresident s[enyo]r Santamarina. Secretari de Justícia i Instrucció Pública d[octo]r Padilla i de Agricultura d[octo]r Beccar Varela.

Mentres se celebrava l'acte de la jura dels magistrats, 18 aparells donaven vols per sobre de la ciutat. El poble està mol content. Déu comuniqui el do d'acert an els nous governants. Avui és dia feriado.

Escric a les tres noies i a la Miria.

Som de nits. Diuen que hi ha contrarrevolució.// Des d'aquí no sabem ben bé lo que hi ha. Els homes córran cap al centre. El telèfon és un disbarat fet i no se pot saber res en concret. Per qui ni per Gaona no circula cap autobús ni cap tranvia. Els cines i

teatres tots han plegat ans d'acavar-se llurs funcions. Tenim en Tian Llorens amb nosaltres. Ell i el nostre Joan voldrian anar al centre i nosatros no ho volem. Tenim sort que no córran tranvies ni autobusos i per anar-i a peu no s'hi decideixen.

Són les dotse tocades de la nit. Tinc un desvetllament propi del estat d'ànim que produeixen les revoltes. Amb son o sense m'en vaig a dormir. Déu ajudarà! Van passant autos particulars, colles de curiosos i algun cotxe de l'Assistència Pública.

9. Lo de la nit passada no ha revestit l'importància que semblava tenir. Res hi havia de contrarrevolució. Una confusió entre militars i paisans que desgraciadament va // fer que hi morissin algunes malseguanyades vides! Ahir a la tarde a la jura del govern provisional hi varen assistir més de 300.000 espectadors. Se veu que tota la nació està de la seua part. Els discursos que varen pronunciar hauran estat escoltats per tota l'Amèrica, Europa i per tot el món per mitjà del "Broadcasting" radiotelefònic. Mai habia passat un acte com el d'ahir.

En Lluís ha estrenat un vestit que sembla en Sunildo de la Pepa Antich. Prefereixo veure'l vestit de marineret.

S'ens ha mort el canari. Tan que cantava[,] pobret!

10. "La Prensa", "La Nació" i la "Crítica" d'anit vénen plenes de noves referents a la gran solemnitat del acte celebrat amb motiu de la jura del nou govern. També dónan detalls de la falsa alarma de la nit següent.

Bon Déu![,] encare no fa dos anys que el president caigut[,] també acompanyat del entusiasme del seu poble quin amb els seus vots l'//havia enlairat novament a la presidència[,] va jurar solemnement per Déu Nostre Senyor i els Sants Evangelis observar i fer cumplir la Constitució i vetllar per la nació argentina. Afegia que si no cumplia, Déu i el poble argentí l'hi'n demanessin comte, com aixís ho han fet. Are se veu aturdit, bescantat i humillat i fins enderrocat per el mateix poble que va escullir-lo. Aixís acàvan els que despòticament se déixan vèncer per mals amics convertits amb sangoneres de la nació.

"Crítica", amb tot i que és un periòdic forsa exaltat[,] aquesta vegada hi ha fet molta furroia. Una nit de les del rebombori fins s'en varen pagar 7 pesos d'un sol exemplar. Sempre ha estat perseguida pel govern caigut i la que ha fet més enorme tirada publicant les notícies per negres que hagin estat.

En Joan ha arrivat de Victorica.

11. Faig un coll de tul per la Miria.

(*Les notes segueixen al volum IX*)//

Volum IX

1930 a 1932

Setembre 1930

12. Llegim que a Barcelona després de set anys de veure's privats de homenatjar la estàtua del valent En Rafel de Casanova varen desfilar per devant del monument amb tota llivertat sense registrar-se cap esvalot.

També llegim que el barco de guerra "General Belgrano" va surtir del port de La Plata portant detingut al president derrocat, un metge, i no sé qui més.

13. "La Prensa" diu que al expresident, continúan tenint-lo an el barco de guerra "General Belgrano" fondejat entre el port de La Plata i el d'aquí, esperant l'esdeveniment dels fets que se van desenrotllant. És com a presoner.

14. Som a la tarde. En Joan i na Gracieta són al Casal Català. La Sara i n'Irene a can Nadal i els dos petits aquí.//

15. Tota la nit ha fet un vent fenomenal. Els trastos que els petits tenen per jugar an el terrat corrian d'un lloc a l'atre empaitats per el temporal i no me deixaven dormir. A "Cares i Caretes" hi llegim un conte que na Gracieta va traduir. Se titula "El pecat de la novícia". És una novícia que[,] enamorada d'un amatller florit per·a contemplar-lo a pler, trenca la clausura essent portera. El fet figura que passa al convent de benedictines de Sant Daniel vora Girona.

16. En Joanic[,] després del grip que tan l'ha atuït, avui ha comensat d'anar per fora. Té molta tos[,] pobre bailet. És que porta el feix de ja fa temps i ve un dia que tot se trova.

Llegim que a Barcelona hi ha vaga del ram de construccions. Diu que són uns 30.000 homes que no trevàian.// Encare que la vaga és pacífica en apariència, pro té mal aspecte de convertir-se revolucionària. Me té amb cuidado.

17. Avui som enviat una carta amb el coll de tul a dintre per la Miria. M'ha quedat forsa bé. Estarà contenta.

Llegim que la vaga de Barcelona abarca a més de 60.000 obrers. Són molts que estan lligats al ram de construcció. Déu els hi do ceny.

18. Avui en Lluïset amb els nens de la seua escola han fet una petita excursió. Han anat a veure la zoologia de Palermo. Hi han anat amb dos cotxes del tranvia. Han tornat mol contents.

En Joanic té molta tos.

A España avui han suprimit la censura periodística. A Barcelona // encare dura per causa de la vaga tan tossuda. Diu que els carrers de la ciutat són amontonats d'escombrarias que fa por.

19. Llegim que la vaga barcelonista està resolta. Se pot dir que els obrers l'han guanyada.

Avui han portat un escriptori de Trenque Lauquen. És mol gros.

En Joanic ha comensat un repòs absolut per vuit dies. El d[octo]r Ameguino ho ha aconsellat devant tanta tos com té i que res la pot resoldre. Déu ens ajudi! La joventut sempre perilla.

Ha vingut la Maria Nadal amb la seua mainadeta. Han portat un devantal mol florejat per·a la Sara.

20. Plou. Els dos Joans s'han quedat al llit. Aixís repósan. En Joanic ha tingut molta tos i temperatures. Ha passat mala nit de tanta tos.//

Són dos quarts d'onse de la nit. Na Gracieta amb la Sara i n'Irene són al Casal Català. La Sara fa un llum. Hi posarà cuatre frares aplegadors. Tots portan ses alforges i allàrgan la mà com demanant almoina. Són cuatre vells. Resulta modernista. Es frares són de fusta tallada. El seu professor li ha celebrat l'acudit.

21. En Joanic sembla que va millor gràcies a Déu. Anit ha reposat més. A la tarde han vingut visites, ha enraonat massa i ha tornat amb la tos i temperatures. Vespre de tot li ha entrat un refredat de cap. Ha vingut a veure'l en Nadal i Maiol. S'ha quedat a dinar. A la tarde ha vingut en Milo Llorens amb les seues dues germanetes.

22. En Joan grant vespre de tot ha surtit per Trenque Lauquen.//

Ha vingut en Lleonart. És empleat del Casal Català. Li diuen "l'Avi".

23. A la matinada ha fet tempestat. Tot avui ha continuat plovent molt.

En Joanic segueix al llit amb molta tos. Tot ahir va fer calor forta i xafagosa. Devia ser preludi de la tempestat d'avui.

25. Na Gracieta ha anat al Hospital Israelita a que li posessin una ingecció. En Joanic va millorant. No obstant, amb els dolorosos escarments que portem, no cal viure massa confiats.

Som fet una petita labor de setí vert amb fulles i margaridetes. És dedicat a la petita Celieta.

En Lluís aquet dematí tenia un got amb un través de dit de vi i gairebé ple d'aiga. N'estava tot satisfet. Ha aixecat el got en actitut de brindar bo // i dient «a la salut de la Miria». Jo li he dit «home![,] a la salut d'en Nadal, ja que per a ell vàrem comprar aquet vi que tu en veus ses escurrialles».

26. Fa molta fret. En Joan arriva de Trenque Lauquen.

Llegim que en els illots de Sant Pere i Sant Pau hi han posat una farola.

27. Ahir vàrem llegir que el s[enyo]r Macià[,] burlant la policia de la frontera[,] va entrar a Catalunya arrivant felisment a Barcelona. Avui llegim que de nou l'han engarjolat amb un auto de la policia i a tota màquina l'han portat a Perpiñà a fi que no tornés a Catalunya. No sé quin enginy té per a passar fronteres. Aixís ho va fer des de Montevideo per a entrar aquí i de la mateixa desvergonyida // i poc escrupulosa manera que ho han fet ara la policia barcelonina, ho va fer llavors la d'aquí remetent-lo de nou a Montevideo.

28. En Joanic[,] pobret[,] està forsa delicat. Déu ens ajudi[,] que amb temps i paciència ja el curarem. Han vingut a veure'l els bons amics s[enyo]rs Algueró i Grau Elias. A la tarde han vingut el matrimoni Lloveres.

29. Festa del gloriós arcàngel s[ant] Miquel. Som oït missa a la capella d'aquí devant.

Acavo una petita labor per les noies. Els hi escric[,] com també a la Celieta.

30. El s[enyo]r Macià de nou és a Bèlgica.

En Joanic ha anat amb el d[octo]r Ameguino.

Escric i rebo carta de la s[enyo]ra Celina Roig.//

Octubre

1er. Anit ha fet un furiós temporal.

En Joanic no s'ha llevat. Encare té tos.

2. En Lluïset plora. Ahir va portar tres gatetes mol petites. Éran de casa un seu amic. Com que féian tan enrenou amb els seus marramius, a la nit la Sara els hi va llensar al carrer. Con s'ha llevat i s'ha trovat sense les bestioletes no s'en podia aconsolar[,] pobre xicot. La Mima també plorava. La Sara els ha apaivagats prometent-els-i que els hi comprarà una rateta blanca. El prometre no fa pobre, pro els ha convensuts.

3. 1er divendres. Som oït missa aquí devant. Fa forsa fret. N'Irene i la Sara tenen mal de coll. En Joanic ha anat al d[octo]r Badia. Sortosament sembla que né te tan mal com temíam.

Na Gracieta tots els dies va al dentista.//

Cap al vespre ha vingut la Maria Nadal. Ha portat un ram de lliris d'aiga. Aquí en diuen *calas*.

4. Fa un dia explè[n]dit.

Ha vingut en Grau i Elies.

5. Rebem una postal de la Miria des d'Olot. Hi es amb la seues ties Francisqueta i vella tia Pepeta i la Pepeta Alibés. També s'ha rebut una carta d'en Joan Alibés per en Joan petit i una de na Maria per mi.

En Lito Llorens ha vingut a fer companyia an el nostre malalt. Encare no se lleba.

Les noies grants han anat a dinar a can Nadal. De dues a tres he fet companyia a Jesús Sagramentat (alabat sia per a sempre) fa fret negre. Avui és la festa popularment dita del Roser de tot lo món. Sempre és el 1er diumenge d'octubre.//

6. El dirigible britànic R-101 ha fet explosió. S'ha cremat per complet. Hi ha vora cincuanta morts. Uns pocs sobrevivents que se varen tirar daltabaix sense paracaigudes

estan ferits. La desgràcia va passar a la matinada. Feia temporal de vent i pluja. Se trobaven al nort de Fransa i anaven a la Índia. Quin desastre!

Ha vingut el s[enyo]r Roviralta.

7. Avui llegim que a Dresde ha caigut un avió postal. L'aparato ha quedat destrossat i vuit homes que hi anaven, inclús el mecànic i el pilot, tots han mort.

Fa fret negre. Semblem a ple hivern.

8. Tenim els dos Joans al llit amb febre. Mai en podem surtir. En Manuel Llorens ha vingut a sopar.

9. Escric a les noies. De na Montserrat en rebérem ahir amb unes fotografies del // nen petit fetes a la platja de s'Alguer.

10. En Lluís avui també s'ha quedat al llit. Tots tres homes de casa jauen.

11. Avui ha vingut el d[octo]r Galatoire. És especialista per els pulmons. Ha visitat an en Janic i ha dit que li convé mol anar una temporada a reposar a les montanyes de Córdoba a fi d'enrobustir-lo i defensar-lo del mal que lluita per·a enmalaltir-lo. Temps ha que jo predico que el tenim a la porta. Desgraciadament estic massa escarmentada. Al cel sian aquells meus fills tan estimats!

Els periòdics vénen plens de noves de la revolució del Brasil.

12. Com que el temps està quelcom amorosit de nou som anat a missa primera. Hem passat uns dies tan frets que ni // semblava primavera.

En Lluïset també ha surtit i ha anat missa. Ahir vaig acavar uns tovallonets de betes per la nena de can Nadal. Hi ha ànecs, peixos i cunís. Tots brodats de colors.

Avui aquí fan la festa dita de la *Raza.*

S'ha inaugurat el telèfon amb Alemània.

Han vingut les germanes Fanny i Carme Palau amb l'Estela Garciamata. Venian a veure en Joanic i ell era fora. Cap el tart ha arrivat.

També ha vingut en Nadal. Hem comversat d'una pila de coses. Lo que més [h]em tractat ha estat referent a la pesca.

13. Llegeixo que an el sigle XVIII l'abat de Saint-Pierre intentava la pau perpètua mitjansant un pacte que firmarian tots els governants d'Europa. Seria una aliansa. Entre atres bases se comprometerian a renunciar per a sempre per ells i els seus // sucessors l'ús de les armes. Al mateix temps, en les dificultats o perills de desavinenses, procurarian pendre sempre la via de la reconciliació. Si algun dels aliats preparés tractats contraris o fes preparatius de guerra, la Gran Aliansa s'armaria procedint contra la nació rebel fins obtenir subgectar-la de nou. Hi hauria una assamblea permanent a fi de discutir les qüestions que sobrevinguessin. En fi[,] és llarga l'explicació del pensament bellíssim de l'esmentat abat. També deia que amb tot i que (llavors els monarques éran absoluts) no considerava prou just que el rei obrés i manés per si sol amb tota l'autoritat sinó que hi hagués una colla de consellers del rei que vigilessin i discutissin els actes que pertanyian al bon desenrotllo de la nació i que si el rei anava equivocat, aquells homes, a les bones amb sàvies raons tractessin de persuadir-lo del seu error. Ja perveia la pau mundial com // l'estudian ara la Societat de les Nacions. Se veu que era un savi de bona fe. Ho he llegit a la "Historia de la ciencia política en sus relaciones con la Moral" por Paul Janet.

En Manuel Llorens ha dinat aquí.

En Joan petit ha surtit. El grant s'ha llevat.

14. Llegim que a ple dia ahir se veia bé l'estel Venus. Els periòdics pórtan gravats ont s'hi veuen els tranzeünts embadalits contemplant tanta bellesa.

En Joan grant ha surtit per primera vegada després de la grippe.

Avui plou. A España hi ha moviment revolucionari. Les vagues no se resolen.

Ha vingut la Rita Brizuela. De nou ha quedat sense amo. Sense nosatros no sap avenir-se amb ningú. Ningú la tracta germanívolament com nosatros amb ella i ella amb nosatros. A cualsevol // preu se quedaria a casa i no pot esser de cap manera de complàurer-la. Les nostres coses encare no són prou ben solucionades i hem d'anar amb peus de plom. Déu ens ajudi an ella i a nosatros!

15. A Barcelona una colla d'estudiants s'han esvalotat furiosament. Han destrossat un retrat del rei d'España. El governador ha fet tancar l'Universitat.

16. Avui a la capelleta d'aquí devant han comensat les festes. Celébran la consagració de la iglésia restaurada totalment.

Hem rebut una postal de la Miria des de la Vall d'Aran.

A la vetlla en Joan ha surtit per Tr[enque] L[auquen]. En Tian Llorens à sopat i dormit aquí.

17. Na Gracieta amb la Sara i n'Irene han anat a San Francisco a sentir la // Capella Sixtina. En Joanic també hi ha anat amb la seua promesa. Mentres éran fora han vingut les germanes Fanny[,] Paulina i Sara Palau. Hi han estat poca estona.

A la vetlla han vingut el matrimoni Nadal i Maiol a despedir-se d'en Joan petit. També ha vingut la Joaquina Llorens.

18. La Fanny ha tornat. Hem acavat d'enllestir la roba per en Joan petit. Li he fet dues pijames que Déu vulgui li serveixin. No va bé de fer les coses tan a corre-cuita. Sempre necessito anar fent i prou.

A la nit ha surtit per Capilla del Monte. Déu vulgui que recuperi les forses que necessita el seu cos enmalaltit. Sembla un gegant i hem de procurar que no sols ho sembli sinó que ho sigui. El seu pare ha tornat de Trenque Lauquen. Ha portat un xai mort overt i ben net. És un obsequi // de la família Gibert.

En Joan grant diu que ha perdut l'abric de gabardina. Mentres_tant te un rogai que sembla que ha vist el llop. Mai perderan ses *oreies*! Li he renyat perquè no s'està al llit i m'ha dit que demà surtirà per Victorica. No reposa de la furiosa lluita que porta ja fa temps. Déu hi posi un sant remei! A mi tot plegat m'entristeix. Tants de malalts i tantes tribulacions devant nostre! Tot atapaït de nuvolades negres. Alabat sia Déu! Voldria ja ser a les montanyes amb tota la colla de desvalguts confiant amb que aquells aires purs els hi reforsaran els seus cossos afeblits.

19. Avui és aniversari de la pèrdua d'aquell Lluís nostre tan estimat (a c s). Totes les meues devocions han estat oferides per el descans de la seua preciosa animeta. Tretse anys // cumpleix avui que a la matinada Déu ens el va pendre. Ell l'hagi acullit.

A la capella d'aquí devant a la tarde avui s'han acavat les festes solemnes. El sermó que més m'ha agradat de tots va ser el d'ahir. Alegrava i confortava al mateix temps acudint a la meva intelligència unes idees i pensaments emocionants i maravelloses. Aquella estona me semblava que no era an el món. Quins propòsits més resolts de fer lo que aconsellava el predicador! Ja que el gloriós arcàngel san Gabriel va ser l'afortunat missatger de totes les embaixades des de l'Encarnació del Fill de Déu,

com dels cònsols prodigats a sant Josep en les seues hores atribulades devant l'estat de la seua puríssima Esposa, com així mateix va avisar lo que prengués el Nen Jesús i la seua Santa Mare i de bella nit fugissin a Egipte lliurant-lo de la persecussió del malvat rei Herodes en la mort // de tants mils infants Icnocents, i finalment en la Passió de Jesús mentres feia oració al hort de Getsemaní que va arrivar a l'agonia demanant ajuda al seu Pare celestial, també va ser el gloriós arcàngel s[ant] Gabriel qui li va oferir el càlzer de passió confortant-lo i consolant-lo. Ditxós i benaventurat missatger celestial! També nosatros ens podem convertir amb gabriels del món visquent espiritualment units a totes hores al Sacratíssim Cor de Jesús.

Avui amb una iglésia del centre s'hi ha celebrat la festa dels Nens. Més de tres mil han combregat unint-se amb Jesús[,] que tan estimava als nens. Com més petits i icnocentons són més m'atrauen.

A la nit en Joan ha surtit per Victorica.

20. La meua patrona santa Irene me perdoni // si no estic tot lo tranquila que cal per a recordar-me'n com ella se mereix. Recorts que m'adoloreixen i al mateix temps tribulacions mol fortes que passem me tenen sempre afligida. Contrarietats de tota mena ennuvólan la meua vida. Déu ho vol així, fassi's la seua santa voluntat i no la meua. Ell me fassi de Cireneo a fi d'arrivar a la montanya del meu calvari.

Les noies i en Lluís amb els de l'escola han anat a passejar per l'avinguda Costanera. Éran cinc bañaderas ben plenes. Tenian una alegria mol grant. El dia[,] explèndit.

Llegim que a les províncies de Barcelona i Tarragona hi fa un temporal mol fort. A la segona hi ha uns quants morts, ferits i desapareguts. Aquets darrers éran[,] pobrets[,] pescadors que la tormenta els va sorpendre en alta mar.

També hem llegit que en Weiler és mort.// Al cel sia. Tenia 92 anys i havia fet *tronar* i *ploure*. Era un general de lo més sanguinari. Mallorquí de socarrel. Ha mort a Madrit. Ha disposat un enterro de lo més modest sense honors de cap mena. Amb això ha estat just.

22. Rebem carta d'en Joanic. Se veu que s'anyora. La qüestió[,] que millori. L'anyorament ja li passarà.

Llegim que Alemània en una mina hi ha hagut una explossió. Hi han mort cent i pico. Quines desgràcies!

Are tots els dies vaig a missa primera. Hi va una senyora mol velleta. És mol devota. Com que no té gaire forsa les mans li tremólan. Les joves la prénan per la mà i l'ajúdan a pujar els dos escalons per anar a combregar. La espéran i també l'ajúdan a baixar. Va tota encongida pro sense uieres. N'està tota contenta i agraïda[,] de la // simpatia que li demóstran les dones joves. És mol censurable despreciar amb una persona perquè és vella. A nosatros[,] vells[,] ens han de tractar com an els nens. Tothom hauria de compadir-mos puig els anys de vida nostra són contats per salut que tinguem. Tots hi volen arrivar[,] a vells, i con hi som no volem renys ni desaires. <que> Ens fan mal. Encare que de tan en tan censurem lo que fan els joves, no és perquè no els estimem; mol al contrari[,] és per la gran experiència que tenim que ens fa preveure les coses.

24. Se réban cartes d'en Joan, Miria[,] Angeleta, s[enyo]ra abadessa i Maria meua.

Llegim que a Girona hi ha fet un temporal mol fort. Tots els anys per aquet temps n'hi fa.

També llegim l'enterro del s[enyo]r Díaz de Mendoza[,] artista español de fama. Amb una mina d'Alemània hi ha hagut un ensorrament que hi han mort // uns 258 operaris. Hi ha alguns desapareguts que no s'han pogut treure encare. Pobres minaires![,] després que trevàian en les entranyes de la terra encare hi pérdan la vida.

25. Tota la nit ha fet temporal. Això devia sentir jo ahir que no tenia ànims per a res. Semblava que tenia tot el cos garrotejat. Al convent dels frares franciscans de Asís, avui s'haurà casat la princesa Joana de Saboya[,] filla dels actuals reis d'Itàlia amb el rei Boris II de Bulgària. Déu els fassi ben felissos que d'espines encare que siguin soberans no els hi'n mancaran.

Els revolucionaris del Brasil han guanyat el plet derrocant al president que tenian junt amb el seu govern.

Aquet demati les aceres semblaven nevades. Éran blanques de flors de les acàcies que el temporal els ha fetes caure. Aquí devant n'hi ha una de mol ben feta.// Era ben feta i ben curulla de flor. El temporal li ha trencat flors i brots que no sembla la mateixa. Be porian tenir nius de cardines com la del jardí de na Montserrat[,] que tots els anys n'hi fan. Quines cantúries!

En Joan ha arrivat de Victorica. Encare està forsa acatarrat. Jo també estic forsa refredada. S'ha arrapat an el pit i jo el combato amb aspirina, eucaliptos, macnèsia i no surtir. Lo mal és tenir habitacions fora. He comensat de pendre xarob Famel.

26. Aquí la festa del Crist Rei no se celebra gaire. No estan per reis. Som oït missa aquí devant com ho tinc per costum, pro no·pas la primera. No m'he sentit prou valenta. El refredat encare que no mol fort, pro m'ha atuït bé massa.

Una granada tirada des d'un fort de Rio de Janeiro va caure dintre del vapor aleman "Baden". Va fer mol mal.// Hi ha 25 morts i 35 ferits[,] gairebé tots españols. Hi ha moltes dones amb les víctimes.

27. Avui és el sant de l'Armand. L'he felicitat. Aquí s'en búrlan[,] de la costum de felicitar per el sant. És moda felicitar per el cumplianys. No en protesto si se celébran les dues diades i fins l'aniversari gloriós d'haver-nos batejat en nom de la Trinitat Santíssima. Ella sigui sempre el nostre far poderós que ens porti a la felicitat eterna. El fer grant festa solsament pel cumplianys ho trovo quelcom d'herència pagana. Què hi farem!

Ahir en Joan va anar a consultar el seu estat amb el d[octo]r Fablet. El va animar molt. Déu li pagui (a més d'en Joan).

28. Som escrit una pila tot referent a calamars, cèpia i llagosta. Són notes que la Miria ha recullit amb els pescadors de Pineda.// Són per·a el s[enyo]r Escarano[,] mestre tallista de la Sara nostra.

Rebem lletres d'en Joanic. Està millor gràcies a Déu. Na Gracieta ha anat amb el d[octo]r Ameguino. És un romanso inacabable a casa[,] consultar amb tants doctors. Déu volgués que ben aviat poguéssim donar volada a les benaurades montanyes de Córdoba a fruir un descans complet ben deslligat dels quefers i enrenous ciutadans que enmalalteixen a tothom. Sol i aire pur, aigües recomanables és lo que més necessitem. Sembla que a casa hi ha tocat un mal aire.

He llegit que a Barcelona se va calar foc a la fàbrica de xacolata marca Nelia. És la preferida dels de Mont-ras. Fins an en Francisquet els nanos de l'escola li diuen Nelia.

Avui fa calor. Som estrenat un bloc per escriure que me plau mol. El paper és bo i la pluma corra de·pressa.//

29. Sant Narcís gloriós patró del bisbat de Girona. Era diaca i metje. Sempre porta pluja benefactora per els sembrats. La tradició conta que una vegada un soldat francès va entrar a la cripta ont hi és el cos sant del gloriós màrtir. Com que els valents geronins se varen haber de rendir, els francesos varen entrar i se feren amos i senyors de la inmortal ciutat. Se'ls hi va ocórrer entrar a la cripta i profanar les venerables despulles del sant. Diu que al moment varen surtir una munió de mosques tan verinoses que cada fiblada que donaven an els francesos era mortal, i d'aquí vénen les mosques de s[ant] Narcís.

30. Fa molta calor. En Joan i jo no parem de tussir. Ens té ben atuïts.

31. A Itàlia hi h hagut nous terratrèmols. Hi ha algunes víctimes i ensorrament d'edificis. Més enfonsaments de mines, desca//rrilaments i no sé pas quines atres fúries. Si els morts no hi són a centenars ja gairebé no s'en fa cas. D'avions caiguts i demés ecatombes és el nostre pa de cada dia.

A la tarde na Catalina Rocas ha telefonat. Na Gracieta l'ha atesa. Han enraonat bella estona. Diu que han vingut amb el "Cap Arcone". Un dia l'anirem a visitar.

Han vingut les germanes Glòria i Maria Nadal amb els nanos i la nena.

Segueix fent molta calor.

En Joan i jo[,] amb la desastrosa tos. Res hi val per apavaigar-la. En Joan està afònic de tan tussir.

S'ha rebut carta d'en Janic. Està quelcom més animat gràcies a Déu.

Acavat el mes d'octubre[,] forsa revoltós per·a nosatros.

Alabat sia Déu!

Novembre

1er. Gloriosa festa de tots els Sants que gloriosament fruieixen la Pau del Senyor. Ben fervorosament els hi he pregat a tots que m'acompanyessin al acte de la comunió a fi que fos més dicna i agradable a Jesús.

"La Prensa" porta detallades noves del casament del rei de Bulgària Boris II amb la princesa Joana de Saboya[,] filla dels soberans d'Itàlia. El casament catòlic se va celebrar a la ciutat de Asís. Les noves que porta are són del ritual ortodoxo a la catedral de Sofia. Déu els fassi ben felisos!

Han vingut el matrimoni s[enyo]rs Gol amb la seua diminuta filleta infantona de cinc mesos. Sembla una nineta de tan petita. És bonica i mol espavilada. Amb ells ha vingut també la mare de la senyora. Com que na Gracieta s'en ha hagut d'anar perquè s'havia de trovar amb en Joan, jo els hi som hagut de fer conversa. Érem la Mima i jo. Els atres éran a can Nadal.//

La festa d'avui con jo era jove, a Llufriu per aquesta diada acavades les vespres el s[enyo]r rector amb les vestidures de dol cantava unas absoltes per dins de l'iglésia i amb els escolans surtian a cantar-ne més an el cementiri mentres ses campanes tocaven a morts. Déian que éran vespres de vius i de morts. Els fidels portaven una almoina a la caixa de les ànimes. Cada família a la vetlla reunida a la llar resaven les tres parts del Sant Rosari. Després torràban castanyes, feien torrades de pa blanc que sucàban amb vi del millor que tenian. Ja de temps el guardàvan per aquet dia i en deien vi de castanyes. Vi i pa blanc a dojo aixís com castanyes tan com ne volian. Per Tots Sants els carnicers de Palafrugell comensàban <de> la temporada de vendre carn de porc fresca (rescent morta). En venian i matàvan fins a Pascua. Llavors // plegàban de matar porcs perquè entrava l'istiu. Durant la major part de la nit del dia de Totsants les campanes tocaven a morts en recort dels difunts de la parròquia. Éran dos campaners que s'ajudàban i no se movian d'es campanar fins que consideràban que tota la gent del poble éran a dormir. Els hi pagàban amb castanyes i pa blanc. El vi bo ja cada u s'el tenia.

Era mol respectada la festa de Totsants. Encare que tots els diumenges hi hagués ballaruga, en tal diada no se permetia fer ball i encare que n'haguessin fet no hi hauria anat cap noia.

El dia de <d>Difunts encare que plogués, la gent assistia a les tres misses. Si pensàban que el bestiar n'havia d'anar malament, algun dels de la casa s'en anava acabada la primera o la segona. Tothom cremava candela tota la missa. Si hi ha ofertori dónan un petit tros an el celebrand. Acavades les tres misses // se canten les absoltes igual que la tarde de Totsants mentres les campanes tócan a morts.

2. Diumenge i per lo tan no pot ser dedicat an els Difunts.

3. Avui sí que s'han celebrat les tradicionals cerimònies pròpies del dia dedicades an els nostres tan estimats difunts. He fet les meues devocions a la capelleta d'aquí devant.

Na Gracieta i en Joan han anat a consultar amb el d[octo]r Badia. Amb tot i la gran tos que té en Joan sortosament no té l'importància que temíam. És produïda per el grip que va tenir. No té cap perill. Només és pesat per lo que an ell el molesta. S'ha animat mol gràcies a Déu. La seua salut i la de tots plegats és lo que més se necessita.

Ell i jo no reposem de tanta tos.//

4. A la matinada ha fet una tempestat mol forta. Quin temporal[,] Déu meu!

A la vetlla en Joan s'en ha anat bon xic animat cap a Victorica.

5. Llegim que al Rosselló hi ha fet un temporal mol fort. A Perpinyà hi ha nevat. Quelcom n'haurà tocat a l'Empordà.

6. Als Estats Units a Ohio en una mina hi ha hagut una forta explosió. Hi ha uns 150 morts.

Fa vent fret i moll. La meva tos va cedint.

8. Llegim que han suprimit l'entrada a la dàrsena del port. Per·a obtenir permís s'ha de pagar 5 pesos. Diu que donat el gran moviment de vapors que hi ha, se feia molestós i difícil el despatxar a l'aduana. Qui governa mana i el poble té d'obeir.//

9. Som diumenge. Tinc tota la meua colla a dinar a can Nadal. No m'he sentit prou animada per anar-i.

S'ha rebut carta de la Miria per en Janic.

10. Avui han trasladat al expresident des del barco de guerra "General Belgrano" al "Buenos Aires" junt amb el exministre de la Guerra d[on] Elpidio González.

Les noies estan de mal humor i quelcom enmalaltides. Semblem embruixats.

Llegeixo "Figuras de la Pasión del Señor", obra d'en Gabriel Miró (a c s). És un llibre interessant i mol ben escrit.

12. Han vingut la s[enyo]ra Roig amb la seua filla Consi (Concepció).

A la nit ha fet una tormenta mol forta. Ha tirat la mar d'abres a terra, torres de la ràdio, teulades, etc. Tot sovint hi som[,] an aquet país.//

13. La aviadora francesa Maryse Hilsz va empendre el vol sola amb un aparell seu. És de 100 cavalls. Va a Saigon.

14. Llegim que a Lió s'ha esllavissat una montanya i ha ensorrat tot un barri. Hi ha una pila de morts i ferits.

Fa una fresqueta agradable.

A Madrid hi ha revolta entre els obrers que han anat a acompanyar els cadàvers d'uns seus companys que varen morir colgats amb una casa en construcció i va ensorrar-se. Hi ha morts i ferits.

15. Avui s'ha acavat els curs escolar. N'Irene ha acavat l'instrucció primària. La Mima ha surtit del 4rt grau i en Lluïsó ha acavat el 1er superior. El mestre tallista que dóna llissons a la Sara l'ha felicitat i li ha preguntat què pensa fer sense tenir d'anar a l'escola. En Lluís li ha contestat[:]// «Sí[,] esperar los Reies.» Quin acudit més encertat. Tots li han celebrat.

En Joan ha arribat de Victorica. Té bon aspecte[,] poca tos i molta gana.

16. Llegim que a Madrid hi ha vaga general bastant revoltosa.

En Joan amb na Gracieta i en Lluís han anat a dinar a can Nadal. Havent dinat les noies i jo també hi hem anat a passar la tarde. Han tret una pila de fotografies.

17. En Lluís cumpleix nou anys. Ell n'està tot joiós. M'ho deia tot content i jo li he dit que encare en tinc seixanta més que no·pas ell.

A Barcelona també hi ha vaga mol enverinada. Hi ha morts i ferits.

18. En Joan ha surtit per Santa Isabel.//

19. Ha fet una tormenta furiosa. Corredissa de núguls negríssims pro no ha plogut mol.

Tart de tot na Gracieta ha sortit per Córdoba. En Joanic escriu tot anyorat. Continúan els esvalots barcelonins.

Rebo carta de les noies. També s'ha rebut una carta de Pineda per en Joan i una postal del s[enyo]r Alcántara firmada per ell, la seua filla, en Roig i la nostra anyorada Miria. És des de Montserrat.

20. Escric a les noies.

En Lluís te un mussol. Les noies li fan broma que té *un ojo en compota*. N'Irene ha anat al enterro de la seua tan estimada amiga Rico. Al cel sia tan bona noia. Tenia 15 anys com la nostra. Éran companyes de grau a l'escola. Han anat al enterro la seua professora i moltes noies del grau. Les més amigues l'han volguda portar a pes de // brassos de la casa de la difunta fins a Gaona i Nazca.

21. Rebem dues cartes de na Gracieta i una d'en Janic. Demà n'esperem més que ens aclareixin les nuvolades de les d'avui.

A España i Catalunya continúan les revoltes entre obrers[,] policia i guardia·civil. Els dos sindicats no se saben entendre i ho pàgan els pobres obrers esbatussant-se uns amb atres. Malaguanyat bastó per els dirigents!

22. De nou rebem lletres de na Gracieta. Ha cambiat d'hotel. Ara diu que hi està bé. També diu que en Joanic l'acompanyarà buscant poble i casa que ens convinga.

A Barcelona s'ha apaivagat mol la enverinada maranya de la vaga.

23. Diumenge. Són dos cuarts de cinc de // la tarde. Fa un dia bonic sense fret ni calor. La meva colla<ta> són ben escampats i jo m'estic aquí ben sola fent córrer la ploma esplaiant les meues ideies. He llegit bona estona variats escrits de "La Prensa" i de "La Nación" i folletins piadosos que ens han donat surtint de missa.

La Sara amb n'Irene, la Mima i en Lluís havent dinat han anat a casa dels bons amics Nadal i Maiol. Són els que tinc més a la vora. En Joan grant[,] a La Pampa. En Joan (fill)[,] a Córdoba amb la seua mare i la Miria amb tots els atres meus estimats fent via per la nostra tan aimada Catalunya. Tant allunyats uns dels atres! Mes tenim la sort de poguer fer córrer l'imaginació per tot arreu del món trasladant-mos al costat dels nostres ausents anyorats. Els portem al lloc que més ens plau junts o separats, tots o els // que en aquells moments desitgem. És un gran bé que ens permet Déu de poguer conjuminar els llocs i amb els uis de l'ànima poguer contemplar als nostres estimats ausents. Quina placidesa produeix[,] encare que un estigui sol[,] fer córrer el pensament sa i enllà amb tota llivertat. És per això que no m'hi sento mai sola. Sempre m'acompanya qui jo desitjo.

De les noves que llegim ni cal parlar-ne. Inundacions a Fransa i Alemània. Terratrèmols a Itàlia i Albània. Descarrilaments a Fransa, sinistres marítims i per els aires ect [sic]. Tot el món sembla mogut per una màquina destructora que no fa sinó víctimes. Sort que a España i a Catalunya de moment sembla que les revoltes siguin apaivagades. No obstant tinc por que amb aquesta situació hi ha *gat amagat* que treurà les urpes con li convindrà i menys ho pensarem. En Franco diu que ha assegurat que farà la "vaga de la fam".// Per haver exterioritzat els seus ideals antidinàstics li han clavat vuit mesos de presó. He llegit que és possible que el llibertin ans de Nadal. No els hi convé tenir empresonat un as de l'aviació com és ell. És tossut i juga les cartes com vol i li plau. Ja ho sab que amb tot i que el castígan com un nen revoltós pro el volen.

Han vingut la meua nevoda Catalina Rocas amb el seu marit i el seu sogre. Han estat aquí bona estona i hem enraonat de moltes coses. M'ha fet mol bon efecte. Està feta una elegància. Sempre ho ha estat[,] elegant. Ningú li faria els anys que té. El jove matrimoni estan mol joiosos pro el seu pare viudo[,] mol apesarat. No se pot acavar la pèrdua de la seua esposa[,] tan ben units que vivian. Sort d'haver casat el fill amb la nevoda. Aixís li sémblan fills tots dos. S'ha passat mol el vell. Déu l'aconsoli.//

24. Rebem carta de na Gracieta des de Córdoba. És mol llarga. Hi parla d'en Macuca (el fill d'en Manel Llorens que fa el noviciat de jesuïta allà). En fa uns grants elogis, que segurament són esquifits per lo que el jove se mereix. El vaig veure con va venir a despedir-se i me va simpatizar molt.

S'ha perdut l'avió "Cóndor" de Bolívia. Va caure al departament de Victoria[,] província de Entre Ríos. Se va cremar morint-i els aviadors bolivians Luizaga, Vázquez i Borde Monge. Al cel sian.

26. Llegim que l'aviador español Ramón Franco s'ha escapat de la presó de Madrid junt amb un militar que se diu Reyes. Tots dos són comandants del exército español. El darrer no és aviador. A Fransa, Alemània i Bèlgica les inundacions hi han fet mol mal. A les costes angleses també hi ha molts negats.

La aviadora alemana Maria Wolff va // aterrissar al aèdromo del Prat (Barcelona). La aviadora francesa Maryse Holz vola contínuament. Are és a Calcuta. Crec que vólan amb més serenitat i precaucions que els homes, puig d'aviadores o sigui [com] que no són tantes com d'homes no pàssan tants accidents.

27. Al Japó hi ha passat un furiós terratrèmol. Diu que hi ha més de dos mil morts.

En Franco i el seu amic Rada diu que són a Portugal.

Anem rebent carta de na Gracieta tots els dies. Avui ha vingut la senyora d'en Manuel Llorens. Ens ha ajudat mol. Jo no puc fer res de tan refredada que me sento. Rebem carta i telegrama d'en Joan des de La Pampa.

28. Llegim que la famosa aviadora Ruth Alexander[,] al intentar un vol des de Califòrnia a Nueva York se li va destrossar // l'avió morint-i ella. Al Cel sia ja que volaba tant alt. Jo que deia que les dones tenen sort!

30. Festa del gloriós sant Andreu apòstol de Jesús.

Ha fet un dia fret. Anit al ficar-me al llit fins he tingut fret als peus. La tos meua no cedeix. Estic completament afònica. Sort que vaig prenent el xarop de Tomillo Eristroso. En Lluís tus mol.

Han vingut el matrimoni Lloveres. Són uns matrimoni pobres i felissos. Déu els hi mantingui. Prous n'han passadas[,] de tribulacions!

La vetlla passada se va casar una filla del senyor Casals. És un parent d'en Joan. Hi han anat en Joan i la Sara.

Llegim que ahir varen portar l'expresident d[octo]r Irigoyen a la illa de Martín García junt amb l'Elpidio González.

¡Alabat sia Déu!//

Desembre

1er. Fa fret que semblem hivern. Segueixo ben afònica. En Lluís té molta tos. Sort que té gana.

Escric a les noies.

Avui aquí han avensat una hora. L'hora d'istiu. És la primera vegada que ho fan. Per a nosatros europeos ja és vei.

2. Dematí na Gracieta telefona des de Córdoba. Diu que té casa llogada a Argüello.

3. La aviadora alemana Magdalena von Etsdorf Wolf va aterrissar al aeródromo de Tablada (Sevilla) procedent de Madrid. A les 11.30 continua novament el vol en

direcció Rabat[,] ont baixarà per·a proveir-se de combustible. Des d'allà s'en anirà a les illes Canàries. Déu li do bon vent!

A casa hi ha un enrenou que fa por. De tots els camvis que he vist és el més gros. En Lluís s'ha llevat. Ho ha estat tot el dia. No té tanta tos.//

4. En Lluís va mol millor. Jo estic mol aclaparada. La tos m<e>'atropella sense repòs. No puc ajudar amb res del camvi i de segur que estic tan o més cansada que ells, que no repósan. Hi ha un enrenou de caixes imponderable.

5. 1er divendres i dia indicat per·a la sortida definitiva d'aquet pis que tan poc me plau. Som oït missa a la meva estimada capelleta de les monges d'aquí devant. He continuat les meues devocions del 1er divendres. Con som arrivat a casa ja tots havian esmorsat i no s'havian recordat que jo era fora. No quedava llet ni utensilis per·a pèndrer-la. Som anat amb una vaqueria del carrer d'Argerich i m'he desdejunat en nom de Déu. Con tots els mobles han estat fora han arrivat les germanes Fanny i Sara Palau. La seua germana Maria hi era de tot el dematí. Amb dos autos hem sortit tots fent cap a can Manuel Llorens[,] ont hi // hem dinat tots. Havent dinat la mainada de casa amb les nenes d'en Manuel han anat a despedir-se de la Aida Palau. Per lla dos cuarts de set han arrivat. Tots junts hem surtit amb dos autos fent cap a la estació. Hi havia un gran moviment despedint al d[octo]r Alfredo Palacios[,] que com nosatros també surtia per Córdoba a fer propaganda per el seu partit del tot oposat al govern actual.

A nosatros també hi va venir molta gent[,] a despedir-mos. Parents i amics. N'hi havia molts. Ben agraïts[,] ens vàrem despedir i a les vuit el tren arrencava. En Joan pare estava tan afectat que ni se va despedir. Va pujar an el camarot a fi que no ens manqués res, i tot seguit de nou se va barrejar amb els parents que ens despedian.

Surtírem de Buenos Aires la Sara, Irene, Mima, Lluís i jo. Desseguit se va fer fosc i vàrem haver de tancar les finestretes. Feia un clar de lluna preciós. No ens vàrem aturar // amb cap estació fins a Rosari. Allà aturats, vaig sentir uns xiulets que no podia atribuir què venian a ser. Me recordàvan es cavall d'en Pacoli (el nom verdader és Pigot). Érem cinc, i an el camarot només hi havia cuatre lliteres. En Lluís i la Mima varen dormir tots dos amb una. Un al cap i l'atre als peus. Encare el sol no era sortit que ens vàrem desvetllar a fi de contemplar <e>l\e/s planúries inmenses, els sembrats, blatsdemoro, camps segats, montanyes de paia, arbredes frondoses i cases mol clares de l'una a l'atre per cert. Anàvem veient pobles que no donàvan cap senyal de gust de

construcció. Sort de tants abres que les animaven. Moltes bèsties que pasturàvan i carros, autos i cavalls etc. que seguian la carretera que hi havia ben vora del camí de ferro.

Un camaré ens va improvitzar una taula, vàrem desdejunar-mos allà mateix i a les nou del dematí arribàvem a Córdoba. Hi vàrem trovar en Joan amb na Gracieta // [*Argüello* a dalt de tot de la pàgina] que ens hi esperàvan. En Joan se va quedar a fi de despatxar els bultos i mobles que varen fer el camí amb nosatros. Na Gracieta va pendre un taxis. Hi vàrem pujar i ens va portar aquí Argüello. La casa, i els abres, jardí[,] tot plegat ens va plaure. Hi vèiem quelcom més d'expansió que tancats amb un pis. Feia bon efecte veure tanta fruita que tota era nostra. Els inconvenients i falles de la casa, de moment no els hi veiem. No hi podian mancar.

L'aiga per veure[,] d'una cisterna. Mai és neta. La de netejar el pis, d'un pou que hi va d'un regarot ple de bestioles. A més totes dues se tenen de pouar, una amb galledes, i l'atre a fi d'omplir el dipòsit que hi ha dalt del teulat que és instalada a la casa, se poua amb una petita bomba de mà. Això és quelcom costanamon. Me sembla que portarà moltes baralles. Què hi farem!

Essent aquí, de nou he sentit aquells xiulets de la estació de Rosari. Són uns // ocells que se diuen ¡*bicho feo*! Hi ha atres ocells, pardals i merles[,] que aquí en diuen tordos. Al fer-se fosc, se veuen una munió de llumanetes que se vellúgan contínuament per els prats i pels abres. N'hi ha uns de més potents que els atres que fan uns vols llarcs i alts. Pújan mol més que els abres. Mai havia contemplat una semblant maravella. Els abricoquers estan atapaïts de fruit riquíssim. En mengem tants com volem. Hi ha presseguers, parés i cudenyés.

Tenim una terrassa bonica. Hi hem trovat posada una placa del Sagrat Cor. Ell sigui la nostra ajuda.

Uns roserars de variats colors i unes enredaderes fan sombra. Tot voltant de la casa hi ha un jardinet de roses, lliris alegrets i margarides mol opulentes. També hi ha alguna espasa de flors mol esquisides. Abres de sombra, truanes i voreres de vert retallat. Hem dinat aquí mateix. Uns fiambres, pa, llet[,] vi i tot lo que ens ha semblat.//

Devant la finca hi passa una carretera mol ben asfaltada que va de Córdoba a les poblacions de montanya. Les montanyes les veiem no mol lluny. També hi passa un tren que s'en diu "el trencito de las sierras". Sembla *sa cuca de llum* del Baix Empordà.

Com que és un poble petit i construït de cuatre dies no hi ha metge ni iglésia. Això és un atre inconvenient.

7. Diumenge. Amb na Gracieta i la Mima hem anat a Córdoba a fi de oir missa. Va resultar que ja totes eren acavades. El camí fet en·va.

A la tarde han vingut la família s[enyo]rs Petrini de Córdoba. Són uns amics que se coneixen ja fa anys. Tenen uns nens preciosos i mol vius. Han vingut amb el seu auto. El senyor va arreplegar la mainada seua i nostra, una seua nevoda, en Joan i la Sara, tots grants i petits i amb el seu auto varen anar a // passejar carretera enllà. La senyora Petrini i una seua germana se varen quedar amb nosatros. Mentres han estat fora ha<n> fet una tormenta furiosa i ha caigut un ruixat de pedregada que esparverava. Tota la nit ha durat la tormenta.

8. Gran diada de la Purísima. Aquí no la celébran pas tan entussiasmats com a Catalunya. Amb en Joan i la Sara hem tornat a Córdoba. Hem oït l'ofici a la catedral. Som combregat en obsequi a la Verge Inmaculada.

A la tarde també ha fet una furiosa tormenta i tota la nit ha plogut a bots i barrals. Plovia tant que les canyeries no podian engulir l'aiga. Les noies s'han hagut de llevar perquè se'ls hi plovia per_tot. El teulat de casa sembla una escurridora.

Llegim que a Bèlgica, nort de Fransa, Inglaterra i no sé ont més, hi ha una pesta de malalties, que els atacats moren a les tres hores de ser atacats amb els pulmons // desfets. Diu que n'és causa una boira espessa i freda. També ataca al bestiar.

11. Han portat els mobles amb dues conductores.

12. Tota la nit ha plogut. He sortit una estona i me <e>s'ha posat a ploure. Mai havia vist tantes flors de cam com aquí. N'hi ha de mol boniques que jo mai havia vist. He vist un forn que se veu és construït de mans barroeres.

Avui no hi ha *tucos* (llumanetes).

Som a la vetlla. En Lluís té 39,3 de febre.

Som escrit a Catalunya.

A la nit con jo era al llit han vingut els s[enyo]rs Petrini de Córdoba.

14. Hem anat a Córdoba. Mentres hi érem ha plogut. Hem oït missa als Mercedaris. Han fet una bonica professó portant la Verge de la Mersè, bo i cantant l'avemaria.

Avui fa fresca.//

15. Llegim que a Jaca (Aragó) hi ha hagut revolució. La batalla va ser a Ayerbe[,] població que s'hi passa amb el carril de Tardienta a Jaca. És un poble preciós. El més bonic que se trova. Tot lo atre, Huesca i tot és trist i lleig. Ho vaig conèixer con vaig anar a Biescas a cuidar el nostre estimat Serafí (a c s).

16. Llegim que a España hi continua l'esvalot. Hi ha amenassa de vaga general per tota la nació com a protesta dels dos militars que han fusellat.

Na Gracieta, Sara i Lluís són a Córdoba.

Ahir vespre va morir el senyor d'aquí al costat (a c s). No els coneixem. Cap consol els hi podem donar. Déu els ajudi!.

17. La revolució española ha fracassat per complet. En Franco, Rada i dos generals més havian volat sobre Madrid tirant proclames revolucionàries. Calladament s'havian // apoderat del aèdrom de Madrid pro l'artilleria els va acobardir. Vistes això varen fugir a Portugal. N'han agafat molts.

Som escrit a la Catalina Rocas i a la seua mare.

18. Com que llegim els periòdics de Buenos Aires sempre amb un dia de retràs avui llegim les noves de la revolució española. Cinc avions han fugit a Portugal. Allà els han presos. Diu que els llibertaran pro que retornaran els aparatos a España. Els fugitius se declàran responsables dels fets. Diuen que varen fracasar perquè no se varen entendre bé amb els de Jaca. Aquets varen avensar el cop i va fallar. An el rei d'España sembla que un àngel bo li aparta tots els paranys que li pósan els seus enemics. Millor per ell.

En Poncaré va millor.

Som escrit a la Joaquina Llorens.

19. Llegim que el dia 17 una escuadrilla composta // de 14 aparells aeris italians varen surtir de Obretello per arrivar a Rio de Janeiro fent etapes. Vuit d'ells varen arrivar bé a Cartagena. Els atres sis varen trovar fort temporal i amb tot i que anaven tots junts, els darrers se varen desviar anant a parar a Mallorca.

Avui a les cinc de la tarde cumpleix nou anys de la pèrdua del nostre Serafí tan volgut. Al cel sia[,] pobre fill meu!

20. Fa molta calor. Escric a la dentista i a la s[enyo]ra Celina. Cap al tart som anat a caminar. Som arrivat mol lluny. He cullit flors de marge mol boniques. No m'he cansat gaire. Ha fet temporal i ha plogut.

21. Quina nit hem passat[,] Déu meu!

Una furiosa tempestat ha portat una forta pedregada que petava per el teulat de zen desesperadament. Les // habitacions s'hi plovia com a defora. Les noies han hagut de fugir dels dormitoris per tantes goteres que hi tenian. Trons i llams i pedra mol grossa que semblava que havia d'enfosar es teulat. Ens ha fet caure la mar de préssecs, tots els abricocs, m'ha destruït totes les flors de la part del oest de la casa. Lliris, roses i mates de violetes. Tot engrunat. Sota dels abres hi havia una destrossa de fuies que feia por. Na Gracieta ha anat a queixar-se amb el propietari per lo que ens ha passat anit. Ha enviat un germà seu, ha pujat an es teulat, ha picat tots es claus i resultava que teníam la teulada tota fluixa i desclavada. Quina barra que tenen d'entregar una casa amb tan mal estat! Després feia fret. No hem pogut oir missa bo i sent diumenge per tanta pluja. Es diumenges aquí són llarcs i aburrits. A B[uenos] Aires, els diumenges teníem molta // correspondència, molts impresos per·a llegir. Aquí el diumenge el carter fa festa i no tenim cap periòdic.

Escric a na Florinda Bassa i an en Gonzal Lloveres. Aixís he passat la tarde.

22. Tota la nit ha plogut. Escric an en Pau Modolell.

23. Llegim que la escuadra aèrea italiana se varen juntar tots i han sortit de Cartagena, arrivant a Keritra (Marroc francès). La Verge del Loreto[,] qu'és la patrona dels aviadors[,] els acompanyi!

He sortit a caminar. He passat per devant d'un *rancho.* Tenian moltes vaques i entre tantes tan·sols una portava esquella. Vaig preguntar an els homes que trevaiaven per allà què volia dir que només una vaca portava esquella i varen dir-me que no en tenian cap més. Entesos. Es gossos m'abordàvan.//

He vist un home i una dona que desfeien el forn tan bonic que vaig veure l'atre dia. Hi som entrat (al jardí) i els hi he preguntat el motiu de la destrucció del forn i m'han dit que perquè els hi resultava massa grant, que el tornarian construir pro més

petit. La dona m'ha volgut obsequiar amb un ram de flors. Eren espuelas. Aquí en diuen pajaritos. De la passionària en diuen biricuyá.

24. Escric a les noies. Acavo una bruseta per en Lluís. És d'una camisa vella d'en Janic.

A les Índies holandeses un volcà ha mort més de 700 persones.

La escuadrilla aèrea italiana va seguint bé.

25. A tres cuarts de set amb en Janic hem pujat al òmnibus per anar a Córdoba. Hem oït missa als Mercedaris. Hem combregat en nom de Déu, hem visitat el pesebre no pas urmejat amb gaire gust. A dos cuarts de nou // ja tornàvem ser al òmnibus que havian arrivat els atres de casa. Tots fins en Lluís han anat a combregar en nom de Déu.

Llegim que an el poble de La Poma[,] província de Salta[,] hi ha passat un terratrèmol que ha arrasat tot el poble. Els morts hi són a centenars.

"La Prensa" esplica que a Belén ahir els pelegrins hi éran a millers, arrivats de tota la Palestina. Varen arrivar fins al lloc ont va néixer Jesucrist Redentor del món. Se va celebrar una solemne missa amb assistència de més de tres mil persones. Glòria a Jesús! Encare hi ha fe!

Rebo carta de na Lluïseta Rocas. És la primera que m'arriba aquí.

<8>

26. La escuadrilla italiana va sortir de Kenitra. Van a Bolama.

Marise Hiltz ha aterrissat a Constantinoble.

Leviston (Idaho). Llegim que una pila // de pobles han sentit com un terratrèmol acompanyat d'una forta explossió, atribuïda a la caiguda de un meteoro. Diu que amb tot i que era de nit va quedar la regió tota enllumenada com si fes sol. Va donar la tal llum amb un tragecte de més de 60 milles. La explossió del bòlid fou comparable al tro que fa con esclata una pessa d'artilleria de gros calibre.

27. La escuadrilla italiana son a Bolama. Rebo carta de na Maria feta del 20 novembre. Porta una munió de catxets del timbre. Encare gràcies que m'hagi arrivat.

A la nit han vingut la família Petrini de Córdoba.

M'han comprat roba per·a fer-me una bata. És massa bonica per mi. Fons negre amb floretes morades.

28. Dia que ens recorda el martiri dels infants // sacrificats per a Jesús a fi que morís ell també. Pobres mares d'aquells màrtirs tan icnocentons! Quines llàgrimes més sublims deurian plorar bo i desprenent-se dels seus bocinets de cor! Quin rei més crudel i ambiciós fou Herodes! Déu no va permetre que el seu Fill santíssim nat de pocs dies patís l'afrentosa mort dels atres infants! Quina lluita tenian les pobretes mares per·a defensar els petitons i no poguer-los llibertar! Ditxosos ells mil vegades.

Fa una calor insoportable. Les mosques hi són a milions.

29. Llegim que el mariscal Jofre està mol greu. Segueix la calor rigurosa. Ja fa massa que dura. Ha plogut pro mol poc.

Al poble de La Poma de nou trontolla.

30. Segueix plovent i fent calor.

31. Dematí fa una calor tan forta que // no se pot resistir. Ni un aleta de vent. Tot crema. A la tarda hi ha hagut forta gropada i ha plogut molt. Després ha refrescat una mica. Tota la vetlla segueix plovent i tronant. Són les nou de la nit. Anem acavant l'any. Fàltan poques hores. No firmaré pas \a/ la darrera hora com ho tinc per costum. L'acavo l'any ont menys podia pensar-me. El que finirà aviat per·a nosatros ha estat bastant dolent. Molts de malalts. És lo que més ens ha perjudicat junt amb uns contratems econòmics mai somiats. Lo únic bo remarcable va ser la 1a comunió d'en Francisquet Aymerich i el naixement de la petita Irene Bassa Palau. Va néixer el dia 3 d'agost. Res més de bo hem pogut aprofitar en els dotse mesos de l'any que acava la vida. La manca de salud ens ha tret de la ciutat de Buenos Aires portan-mos aquí a provar si els de Córdoba d'aires seran millors. Déu i la Verge ho volguessin! No hi coneixem // gairebé a ningú. Sort de la bona família Petrini, que han simpatitzat amb nosatros. Na Gracieta i en Janic hi coneixen alguns del Club Català de Córdoba.

Aquí an el meu cuartet-dormitori[,] amb un escriptoriet que ni sé cons amos ha tingut[,] escric la darrera nota del any que fineix. Déu me do salud per·a que l'any que comensarà dintre poques hores sigui més pròdic \en bé/ amb tots nosaltres. Fasse's la voluntat de Déu!

L'àvia Irene

[Firma]

Argüello (Córdoba)[,] 31 desembre 1930

¡Alabat sia Déu!//

Gener 1930

1er. Nit de poc dormir per tanta festa popular.

En Nadal i Mallol ha dinat amb nosaltres.

Ha fet una forta tormenta.

En Tian Llorens ha dormit aquí.

3. Varen venir la Elissa Huarte de Carroquemado i la Fidela Bucna de Victorica.

9. En Janic va anar a Pirovano amb uns amics que tenian auto.

11. Na Gracieta amb en Lluís varen anar a Ramos Megía.

14. Va venir la Juliet, amiga de la Miria.

15. Se va clausurar la exposició de Barcelona com a universal, quedant overta com a nacional.//

19. Vàrem tenir uns dies la Fidela Bucna.

Va venir la sustituta de la Rita Brizuela. Era una noia també de Catamarca com ella. Se deia Azucena Romero i era lletja com un pecat.

20. En Lluïsot dirigia a la minyoneta nova.

22. Va venir un jove de Victorica que és empleat de la nostra casa de negoci. Se diu Tomàs.

25. El germà d'en Joan se va enfonsar una costella amb un accident d'un auto.

26. El pare Fosses va venir a dinar.

29. Llegim que en Primo de Rivera va dimitir el càrrec de dictador d'España.

Varen venir unes noies de Carroquemado.

30. El s[enyo]r Antich de Trenque Lauquen va venir a dinar.//

Febrer

1er. Va venir la modista s[enyo]ra Gol.

2. Na Gracieta amb en Lluís varen anar a bateig a Ramos Megía.

8. En Juanito Llorens va venir a sopar i a dormir.

10. Amb na Gracieta vàrem anar a la dentista d[octo]ra Lina Gentilini per primera vegada.

11. La dentista va comensar la feina de les meues dents. Hi anava sola.
Va venir el mecànic aviador Albert Bucna.

14. La Sara va portar un bust de frare mol ben fet.

15. En Lluís va fer ell tot sol una truiteta a la francesa mol ben feta. Per això l'han nomenat *d[octo]r honoris causa*.//

16. El s[enyo]r Algaró ens va presentar al s[enyo]r Escarano.

18. El s[enyo]r Antich se va suïcidar.
Vàrem tenir en Tian Llorens a dinar.

20. El s[enyo]r Escarano va donar la primera llissó de tallat de fusta a la Sara.

24. Varen venir la s[enyo]ra <Dolors> Huarte amb la seua filla Elisa.

25. Va venir la Paquita Pous de Montevideo amb el seu marit.

Mars

1er. Ens varen robar els visillos de la porta de l'escala. Éran un record de la s[enyo]ra Guillermina[,] tia dels Llorens.

3. La Sara va vestir-se de xicot.//

4. Un furiós aigat va fer trencar l'arroyo Maldonado i va fer mol mal.

10. Se varen obrir de nou les escoles donant el curs per comensat.

13. La Mima va arrivar de Pirovano.

15. Comensem les tribulacions per causa de la desgraciada resolució del Antich.

17. Llegim la mort d'en Primo de Rivera (a c s).

25. Amb tot i les angúnies que passàvem vaig fer ofrena dels volums meus a na Gracieta. En Joan estava malalt.

28. En Macuca (Josep Maria Llorens) va venir a despedir-se per·a ingressar de novici amb els p[ares] jesuïtes de Córdoba.//

Abril

4. Va venir el s[enyo]r Cunill rescent arrivat de Europa.

Ahir el president dels Estats Units va parlar per telèfon amb tots els presidents de les nacions americanes.

12. Els amics matrimoni s[enyo]rs Vicens varen venir a despedir-se. S'en anaven a Europa.

15. Varen venir els germans Estelarra. També va venir l'Arturo Carreres.

21. A la Catedral hi varen confirmar a la Mima i en Lluís.

24. A Buenos Aires hi va arrivar el d[octo]r Asuero que va portar mol enrenou.

27. Se va inagurar el correu aeri entre Novayork i Buenos Aires.

Rebérem un paquet que va enviar la Miria. Hi havia una camisa per la seua mare.//

29. El bon amic Tersol va venir a despedir-se. Amb la seua mare i el germà s'en anàvan a Catalunya.

Maig

13. En Joan va portar un gall·dindi de Trenque L[auquen].

Varen posar-me la dentadura.

17. A la vetlla varen venir el matrimoni s[enyo]rs Roca amb un seu fill<s>.

18. Varen venir el matrimoni Gol-Sagrera i la mare de la Rosa.

20. Teníam una cotorreta.

23. La cotorra va caure del balcó a baix i no la vàrem veure més.

30. La Bernardina ens va portar una panera de crissantems artificials.//

Juny

7. Vàrem enviar una carta a la Miria per correu aeri.

9. En Joan fill va comensar d'anar a fer pràctiques a casa del jutge d[octo]r Abelanda.

16. Amb na Gracieta i la Maria Nadal vàrem anar a visitar la família Gol-Sagrera amb motiu del naixement de la seua filleta.

Juliol

6. Varen venir el matrimoni s[enyo]rs Llonc-Fonteva. També varen venir els germans Rosa, Artemisa i Martí Garcia Costa.

11. En Diego Gibert va arrivar.

12. Varen venir el matrimoni s[enyo]rs Ferrer-Curet de Trenque Lauquen.
Un tranvia ple de passatgers va caure al Riachuelo.//

15. Se va clausurar la exposició de Barcelona oficialment.

26. Les germanes Elena i Sarita Carvajal varen venir a dinar.

27. Varen venir en Carlitos, Nina i Chela Llorens.
Llegim la mort d'en Narcís Oller.

29. Rebem el retrat de 1a comunió d'en Francisco Aymerich Bassa.

31. Varen venir la família s[enyo]rs Trinxeria.

Agost

4. De Temperley telefónan que en Flor tenen un·atre nena que se diu Irene.

9. El d[octo]r Ameguino va visitar a la Sara.//

14. Varen treure un caixal an en Lluís.
Na Gracieta va anar a Temperley.

17. La Sara passava uns dies a Temperley.

22. Varen venir la s[enyo]ra Dolors Ugalde amb els seus nevots, pare i filla Goicoechea.

Setembre

2. En Joan ha portat un xai mort i net. És un obsequi que ens fan la família Gibert.

5. En Lluís a l'escola hi comensa d'escriure amb tinta.

6. Gran revolta popular que enderroca al president Irigoyen i a tots els seus ministres. Va pujar el general Uriburu.

8. El nou govern va fer el solemne jurament.//

9. S'ens va morir el canari.

11. Feia un coll de tul per la Miria.

15. "Cares i Caretes" varen publicar una traducció que va fer na Gracieta titulat "El pecado de la novicia". El fet passava al convent de les Danieles de Girona.

18. En Lluís amb els nens de la seua escola varen anar a veure les bèsties de<l> Palermo.

19. Varen portar l'escriptori gros de Trenque Lauquen.
En Janic va comensar el repòs manat per el d[octo]r Ameguino.

21. En Nadal i Mallol va venir a veure en Janic i se va quedar a dinar. Les nenes i en Milo Llorens també varen venir.

22. Va venir el s[enyo]r Lleonart del Casal Català. Li diuen *l'Avi.//*

25. Na Gracieta va anar al Hospital Israelita que li posessin una ingecció.

28. En Janic estava mol delicat i trist. Varen venir els amics s[enyo]rs Algueró i Grau Elias.

30. En Janic va tornar amb el d[octo]r Ameguino.

Octubre

2. En Lluís plorava perquè havia perdut els seus tres gatets.

3. En Janic va anar amb el d[octo]r Badia. Na Gracieta[,] amb un dentista.

La Maria Nadal va portar un ram de lliris d'aiga (calas). Va venir en Grau Elies.

6. Va venir el s[enyo]r Roviralta.

8. Teníam els dos Joans pare i fill al llit.//
En Manuel Llorens va venir a sopar.

10. Tenim tots tres homes al llit. Els dos Joan i en Lluís. Semblava un hospital.

11. Va venir el d[octo]r Galatoire a visitar en Janic. Va aconsellar que el noi anés una temporada a Capilla del Monte.

13. A ple dia se va veure el planeta Venus.

16. En Juancito Llorens va venir a sopar i dormir.

17. Na Gracieta amb la Sara i n'Irene varen anar a San Francisco a sentir la Capilla Sixtina. S'hi varen trovar amb en Janic i la Sara Planas.

18. A la vetlla en Janic va sortir per Capilla del M[onte].

20. Llegim la mort del general español Weiler.//

Novembre

1er. Varen venir el matrimoni Gol-Sagrera amb la seua filleta i la mare de la Rosa.

3. En Joan i na Gracieta varen anar a consultar amb el d[octo]r Badia.

8. Llegim que han suprimit la entrada del públic al port. Cada bitllet d'entrada costa 5 pesos.

12. Varen venir la s[enyo]ra Roig amb la seua filla.

15. Se varen acavar els cursos escolars.

19. Na Gracieta va sortir per Córdoba.
Va morir la Antoñita Rico.

23. Varen venir la Catalina Rocas amb el seu marit i el sogre d'ella.

30. La Sara amb el seu pare varen anar a casament.//

Desembre

1er. Varen posar l'hora d'istiu.

2. Na Gracieta va telefonar que tenia casa llogada a Argüello.

5. Surtida definitiva del pis del carrer de Nazca amb tots els mobles, i la vetlla[,] surtida de Buenos Aires.

6. A les nou del dematí vàrem arrivar a Córdoba.

7. Varen venir i ens vàrem conèixer amb la família Petrini. Va caure una tormenta de pedra.

8. Amb en Janic i Sara vàrem anar a missa a Córdoba. A la nit s'ens va ploure per tot casa.

11. Varen portar els mobles.//

21. A la nit[,] trons i llamps i pedregada.

25. Dematinet amb en Janic[,] a missa a Córdoba.
Rebo la primera carta aquí. Era de na Lluïseta Rocas.

27. Na Gracieta me va comprar roba per una bata.

28. Vaig anar a Córdoba tota·sola.

Alabat sia Déu!

Argüello 1930//

//

Argüello[,] gener 1931

1er. L'any ha comensat mal_humorat. Tota la nit ha tronat i plogut**.** Volia anar a missa a Córdoba i no m'he vist amb ànim prou valent. Mol me dol. No sé que mai de la meua vida hagués deixat d'oir missa per aquesta diada. És cert que mai havia viscut tan allunyada del temple de Déu. Prou hauria volgut obsequiar a la Santa Família de Nazaret en la gloriosa festa d'avui pro no m'ha estat possible. Més tart m'he trovat millor.

La família Petrini de Córdoba han vingut a dinar. Han portat molta carn per a fer l'*assado* i fins unes graielles que hem unit amb unes de nostres i n'han gurnit unes atres de filferro. Fins han portat una minyona per ajudar. Hem portat dues taules sota dels abres per a dinar a l'ombra i quebr-i tots. Han tirat qüets i hem fet la mar de barrila. Hem enviat una postal <ane> a la s[enyo]ra Estalarra de Temperley // amb la firma de tots[,] fins del petit Jorgito. La mainada han jugat i els grans s'han divertit. Jo m'he animat una mica.

2. Continua la gran calorassa. No se pot resistir. Enmalalteix i sembla que paralitza tots els membres. No se té ànim de fer res. Les cigales tot el dia i més cap al vespre càntan com unes desesperades. Mai les havia sentides cantar tan fort com aquí. Coménsan el cant com qui fa petar castanyoles i acàvan amb uns xiulets com una bocina d'automòvil. Con al caure la tarde crídan tan fort profetísan el sol fort del dia següent.

3. Som escrit a na Lluïseta Rocas, a les amigues de la Capella de La Visitació de Buenos Aires i no sé a qui més.

4. M'he llevat dematí i amb l'òmnibus primer // som fet camí cap a Córdoba. El camí[,] deliciós. Feia frescoreta. Tot era bonic i ple de flors. A les set ja hi era. He tingut la sort de trovar un confessor català. Ell ha conegut que jo no som de per aquí, i m'ho ha dit. Con li he dit que som catalana he conegut que n'ha tingut mol goig. M'ha dit que és fill de Barcelona, que hi té la família i que fa poc que va arrivar. Deu haber tingut bones recomanacions que tan aviat hagi obtingut l'empleo de vicari de la Catedral. Déu li do salud i un bon acert amb tot lo seu. Procuraré anar-lo a trovar de tan en tan.

Tot avui continua la gran calor. Ens martiritza sense repòs. Pàssan uns volarats de papallons que hi són a mils. Gairebé tots són blanquinosos.

En Janic, Sara i Irene han anat a Córdoba. Ha fet tormenta forta.

5. Fa molta fresca. També avui llegim que // el mariscal Joffre va morir dissapte passat dia 3 a les vuit 23. Al cel sia.

6. També avui som oït missa de set a Córdoba. Som pogut combregar i meditar quietament la gran trascendència de la festa d'avui. Que els gloriosos monarcas siguin la nostra llum, com ells varen seguir incondicionalment la que Déu els hi va enviar per·a guia felís a fi de trovar al Reiet de cels i terra i adorar-lo com a Rei, Sacerdot i Profeta sobre tots els reis[,] sacerdots i profetes. Se sab que ans de morir varen ser batejats per les mans del gloriós apòstol san Tomàs.

Con som arrivat aquí els *Reis d'Argüello* havian passat. En Lluís estava mol agraït de les eines que li han portat junt amb un camió ple de bombons.

Som escrit an els nens de na Montserrat. Ans de dinar som anat a cullir flors del bosc. N'he posades dins de la carta // del nens Aymerich Bassa.

Rebem unes fotografies de la petita Irene Bassa Palau. Se veu que té molta salud que Déu li conservi.

Ha vingut un català[,] o més ben dit[,] dos[,] que viuen a Córdoba. Han obsequiat na Gracieta amb una preciosa tortada i una ampolla de vi d'Alella. Un d'ells coneix mol les lletres que escriu na Gracieta. Se veu qu'és mol entussiasta catalanista. Beníssim!

7. La Mima i n'Irene are mateix vénen a ensenyar una <g> aguia de pit que s'han urmejat amb espigues de panissola. Ja ho crec que se'ls hi ha ben enganxat a la roba.

Fa fret de debò. Rebo felicitació de la meua dentista.

Rebem un *pan dulce* que ha enviat en Joan. L'Arturo Carreres n'havia portat un a Nazca i no ens hi va trovar.// En Joan no sé amb qui se va menjar el de l'Arturo i ens n'ha enviat un atre.

Tot avui està a punt de ploure.

Faig una bruseta de ceda per en Lluïset. És d'un vestit de n'Irene.

La escuadrilla italiana, a les dues de la matinada del dia 6 varen surtir de Bolama dret a Natal.

Els aviadors francesos Le Brix y Donet amb el radiotelegrafista Codou varen surtir de Istres amb l'avió "Trai<d >t d'Union". Avui es que han surtit a les 16.29 amb 800 litros de nafta. Se propósan superar el *rècord* de distància en *circuito* tancat.

8. Diuen que anit passada prop del kilòmetre catorse dos trens han topat. No sabem res en concret.

10. Dels avions italians hi ha males noves.// Al Atlàntic hi han trovat mol mal temps. A Natal n'hi han arrivat deu[,] d'aparells. Dos de la colla al sortir de Bolama se varen encendre morint-i cinc dels aviadors. Ni els cadàvers s'han pogut trovar, suposant que han estat[,] pobrets[,] devorats per els tiburons. Al cel sian! Dels atres dos, un va tenir de baixar vora els illots de Sant Pau i l'atre també en alta mar. Els homes els va salvar el barco que anava amb ells per·a protegir-los.

La topada del kilòmetre catorse va ser amb un pas al nivell entre un tren i un auto. Era d'una família de Santa Fe. Els del auto éran tres. Un germà i dues germanes. Tots tres estan ferits. Un d'ells diuen que està mol greu. Els han portat a l'hospital de Sant Roch de Córdoba.

11. També avui com cada dia \de festa/ som anat a missa a Córdoba. Anit han vingut la família Petrini. Air a la tarde na Gracieta // amb la Mima havian anat a visitar-los i després el senyor amb tots els seus les va portar aquí amb el seu Krisler. A tres cuarts de dotse s'en anaven i a les dotse nosatros anàvem a dormir. No obstant, m'he llevat a tres cuarts de sis (hora <f> oficial) i del cap de una hora o menys pujava al òmnibus Calera-Argüello-Córdoba. A les set ja hi érem.

12. Han vingut dos catalans que viuen a Córdoba. Són en Pujol i en Badiella. Hi han estat molta estona conversant amb nosatros de costums catalanes, de política i d'una pila de coses més. Són mol ama<v>bles.

13. Na Gracieta ha parlat per telèfon amb la s[enyo]ra Victoria Estalarra, que ha arribat a Córdoba i es a casa de les seues germanes Petrini.

Els aviadors italians han sortit de Natal <per> i han volat fins a Bahia Blanca. Han perdut un·atre aparell pro sortosament // els homes que hi havia s'han salvat.

Na Gracieta ha comprat un gall mol bonic. Som fet vuit bossetes per a guardar tovallons. M'estic fent una bata de tobralco fons negre i floretes blanques.

14. Les nou del dematí. Are mateix arrívan en Joan nostre amb en Tian Llorens. Aquet ve de Buenos Aires. Està quelcom delicat i ve a descansar. Déu volgués que se refés amb els aires d'aquí!

16. Poques coses hi ha per·a contar. Aquí és tot monòton, i com que fa tanta calor no se pot surtir de casa. Vespre de tot he sortit fins no gaire lluny. Amb una bassa gran d'aiga he sentit uns cants o no sé si éran gemecs puig bé ho semblaven. No som entès bé quina mena de bestiola era que tan se queixava. Una mena de planys que comunicaven tristeses anyorívoles.// Volia preguntar-o amb un matrimoni pobre que viuen a les últimes cases, pro he vist que tenian un fogó encès al carrer amb una paiella que anava coguent el sopar, i no he volgut destorbar-los. De cap manera me plau molestar a ningú ni un sol moment.

Els aviadors italians han arrivat a Rio de Janeiro[,] la última etapa. Llegeixo que el govern de Brasil *compra* tota la flota aèria i els aviadors s'en entórnan el mes de febrer amb el "Conto Rosso". El govern italià fa dos negocis a plegat. El de la venda dels aparells i de la *suposada* glòria, i dic suposada perquè hi han mort cinc homes i han perdut tres aparells.

17. Llegim la mort de l'Emili Junoi. Amb tot i que no era pas de la meva devoció cristianament li desitjo que Déu l'hagi acullit[,] ja que tan apartat en va estar a la seua vida. Era d'ideals lerruixistes.// A Barcelona li deien "el negre Junoi".

Hi ha una boira fenomenal. Fa calor.

18. Anit llampegava i tronava. Jo somiava que anava a missa a Regincós, pro hi havia la iglésia de Palafrugell que semblava la catedral de Girona. Hi féian una professó de gitanos uniformats no me recorda de què. Jo hi era i m'he cansat mol seguint-la.

No m'he animat per anar a Córdoba amb el primer òmnibus per por de pluja. Hi som anat amb el de les vuit. Som fet les meues devocions a l'iglésia dels p[ares] j[esuïtes]. M'ha vingut ben just per·a poguer tornar amb l'òmnibus que arriba aquí a les deu. Al pujar allà, m'he trovat amb un jove català. Ha estat mol amable. Hi ha tres o cuatre anys que està per aquí. Viu a Calera.

Segueix la calor per causa de tantes boires. Ahir va passar un home que menava un puma. Encare era cadell pro roncava.//

19. Anit passada a les deu, el príncep de Gales amb el seu germà el príncep Jordi, han sortit de Santander amb el vapor "Oropesa". Vénen a Buenos Aires per cuestions comercials de les dues nacions.

Els aviadors italians se diu que amb els del Brasil han cerrat el tracte dels avions dels primers a cambi de 5.000 sacs de cafè que els brasilencs tenen a Gènovo ja fa temps. Sembla que vénen els aparells a preu de ferro vell com es gitanos. Ja s'apanyaran!

Llegim que a la estació de Martínez hi ha hagut una forta topada de trens. Hi ha més de 60 ferits. La desgràcia per part de les víctimes podia ser mol més forta segons se diu.

20. Festa del gloriós màrtir s[ant] Sebastià. Han vingut a dinar les dues germanes Victoria i Emma de Alta Córdoba amb un fill de la primera. Han cantat i tocat el piano. Fins con han cantat "La campana de San Just" m'han emocionat mol. S'els hi notava lo // que els afectava l'anyorament de la seua pàtria estimada que provablement mai·més veuran. Tart de tot s'hen han anat.

La calor apreta fort i no plou. Tot acava amb boiras. Alabat sia Déu!.

21. Air a Buenos Aires varen explotar tres bombes. Una a la estació del subterrani del ferrocarril Oeste amb un comvoi que arribava. La segona a la via del ferrocarril Central Argentino cerca la estació del parc 3 de Febrero amb un cotxe elèctric i la tersera a la estació Constitució. Hi ha onse víctimes. Sortosament són poques per lo que podia ser. De totes maneres compadim els pobres caiguts.

22. Rebo carta de na Montserrat.

Una gallina impertinent per a pondre a dintre de casa ha fet l'ou an el llit de la Mima. Quina broma! Un ou és de bon aprofitar pro que la gallina sigui // tan pretenciosa que esculleixi un niu tan luxós com és un llit!

23. Llegim que España vendrà locomotores i barcos al <l> govern argentí a camvi de blat de moro. Se diu que faran un contracte per tres anys.

A Bruseles de nou hi ha aparegut la boira mortífera que tantes víctimes hi va fer no fa gaire.

Air a Buenos Aires diu que hi va fer un temporal mol fort. Va fer caure la torre.

A Córdoba diu que tenian 38 graus de calor. No se podia resistir.

24. He llegit un llibre de versos dedicats a les bestioletes. Tots són exquisits. Un dels que més m'ha entussiasmat és el dedicat a l'araña. El llibre se titula "Bones històries. Volum 1er. Cuques de llum". De Salvador Perarnau.//

Llegim a "La Prensa" que el dia 22 a Madrit varen inaugurar el servei telefònic amb les Illes Canàries. Hi ha 1.800 kilòmetres de distància. Sempre avensant.

Hem tingut la mar de visites. Primer una colla que no coneixíam. Són una família de Rosari. Se diuen Pastura. La senyora, tres filles i un fill. Els han presentats la s[enyo]ra Victoria Estalarra i sa germana Emma. Mentres elles éran aquí, na Gracieta era a Alta Córdoba a casa de la família Petrini. A la vetlla l'han acompanyada amb el seu auto. Éran el matrimoni Petrini amb sa nevoda Teresa. El seu nen Rinaldo no ha vingut perquè té paperes i està quelcom enfebrat. S'en han anat a les onse tocades. Tot avui plou.

Mentres dinàvem ha passat un auto dels bombers de Córdoba. Anavan a Saldán[,] ont diuen que s'hi ha negat un home que havia anat a banyar-se.//

26. La Victoria de Estalarre amb el seu fill Aramis i una senyoreta parenta seua que se diu Teresa han vingut a dinar.

Vespre de tot he surtit a caminar una estona. He cullit un bon ram de "Dondiegos de noche". Aquí en diuen "buenas noches". N'hi havia de tots colors i fins de virolats de lo més bonics. No he pogut anar gaire lluny perquè hi havia moltes vaques i me féian poc goig.

27. Rebo carta de na Maria. Des del dia 17 que rondava per Buenos Aires. Devia recordar que arribava el dia de S[ant] Antoni d'es burros i degué determinar fer els Tres Toms com els de Barcelona. Tanmateix estar 10 dies per venir de Buenos Aires aquí és fer el plaga. Escric a na Montserrat, Maria, Pau i a la Isolina.

Tinc les carpetetes rosa[,] vermei i blaues llestes.

28. Rebo llarga carta de l'Armando des // de Llufriu[,] ont amb na Maria hi ha anat a passar les festes de Nadal. M'inclouen una bonica fotografia que hi ha na Maria amb la seua Kiki[,] una seua amiga i la filleta d'aquesta. Ha quedat totes inmillorables. La postal és feta a la devesa de Girona. També me diuen que han llogat pis a la esmentada ciutat.

Llegim que els estudiants españols estan mol esvalotats. Sempre búscan broma.

29. Amb una "Publicitat" he llegit que a Mont-ras la pobre Teresa Cuadreta va morir carbonitzada. Diu que era al llit i tenia una espelma encesa que va encendre la roba del llit i la dona hi va morir (a c s). Va ser el 31 de desembre proppassat.

31. La Sara amb en Tian Llorens han anat a passar el dia a casa dels bons amics Petrini de Alta Córdoba.//

Febrer

1er. Diumenge. Fa una calor insoportable. Llegim que de Bengassi va sortir una caravana composta de 3.600 camells que portaven a 1.600 alarbs natius de la tribu de Moaba escoltada per tropes colonials. Van amb direcció al oassis de Cufra. Porta la caravana queviures i provissions per·a 50 dies.

4. No passa res de nou. Avui sí que n'he feta una com un cove. Des de casa no puc veure les boniques postes de sol. He determinat anar una mica per avall per·a contemplar-la. Ja era massa tart i gran cosa no he vist. Con m'en he tornat m'he distret tan que sense donar-me'n comte m'he ficat a la casa del costat. No hi he entrat del tot perquè la senyora estava apoiada amb un pedrís de la terrassa. No ens coneixem ni poc ni molt. Jo[,] ben conve[n]suda que era a casa nostra, he dit a la senyora «*Déu la guart;// ¿que no la atienden?*» Ella m'ha mirat sense contestar-me. Jo de nou li pregunto «*si ha llamado y no la habrán oido*». Nou encantament per part d'ella. Llavors he cregut que se pensava que jo també anava allà com ella per alguna dilligència i ben clar li he dit que jo era de la casa. La pobre encare més compungida m'ha preguntat si jo era la patrona (mestressa). Jo li he dit que no[,] que ho era «*mi hija por haber alquilado la casa a su nombre*. *Que yo era la abuelita y madre de la patrona*». Ella llavors com qui veu visions i les seues filles també han surtit, m'ha preguntat si jo era del *almacén* Los Nogales (són els propietaris de les tres cases). Llavors mateix m'he donat comte de

la gran badada meua. Quina vergonya m'en he donat! Li he demanat que me perdonés[,] que tot era motivat per una equivocació meva puig resideixo a la casa del costat i m'havia equivocat ben distretament. Hem rigut no poc del fet. M'han dit que res // m'havian de perdonar puig ells algunes vegades han encarat l'auto cap a casa·nostra ben convensuts que era la seua. Mol amables m'han demostrat el goig que tenian d'haver-me conegut i que fins s'alegràvan de la meua badada sense la cual no ens hauríem tractat. Con som estat a casa ho he explicat a la meua colla que sopaven i m'en han fet una broma fenomenal.

A la vetlla han vingut els s[enyo]rs Petrini de Alta Córdoba.

7. Tot avui fa tempestat i plou.

En Nueva Celàndia hi han fet uns grans terratrèmols. Hi ha molts morts. Cuatre trens hospitals arrivaren a Palmerston amb ferits que foren inmediatament atesos i hospitalitzats. Napier és el lloc que més ha rebut. Tot és enrunat.

Cap el tart ens ha comparegut una lloca amb sis pollets negres i tres de grocs. No // sabem pas ont els ha cuats. Són de lo més escuterits.

Som surtit unes estones i he cullit un pomell de flors de maresselva. Els camins en són ben plens. Som visitat els bons amics veïns d'aquesta bandada de cases. Ja tenen el nou forn ben acavat. És petit com una joguina. La pala d'enfornar el pa sembla una pala de rentar roba. Són mol amables.

A la vetlla en Janic[,] amoïnat del inacabable concert dels gripaus, ha determinat remoure'ls-i l'aiga de la cèquia (rec) a fi d'obtenir que callessin. De moment callaven pro desseguit un o atre tornava a cantar com a protesta. Jo li deia que no hi té cap dret a destorbar-los puig són an els seus *palaus acuàtics*. Ell és un invassor i les bestioles protéstan.

8. Diumenge. És tan poderosa la meua anyoransa de oir missa els dies de precepte que m'he decidit emprendre el camí del convent dels p[ares] mercedaris. He sortit de casa a les <set> sis vint-i-cinc o una cosa aixís.// M'he calsat unes espardenyetes negres que m'ajustàvan bé els peus i tira cap allà. Mai hi havia estat. El camí és distret encare que se pot dir que tan dematí ben poca gent tranzita. Amb tot i aquelles hores matinals jo sentia calor. Con he estat ont hi havia menys abres m'he donat comte que estaba quelcom boirós. Llavors ja era lluny d'aquí <hi> i he seguit endevant. Con el sol ha sortit era una cosa fantàstica. En_mig de la boirina del espai el sol ha sortit com una

brasa de foc vermell. He pensat lo que me tocaria suar a la tornada pro avall va com qui no s'en adona. Caminava tranquila amb poquíssims autos que me molestessin. Durand el dia passar per la carretera és anar amb la vida al encant. He passat per unes inmenses torres (quintes[,] que en diuen aquí). Bon profit els hi fassin pro de bona gana hi passaria la vida amb uns palaus com aquells.// Com que no savia el camí que portava al convent dels p[ares] mercedaris ho he demanat amb un home que anava amb un sulki. Precisament llavors havia arrivat al lloc que havia de deixar la carretera per anar per la de Villa Allende. Tricu-tricu som anat trovant dones amb la mantellina al bras que amb això he conegut el camí que habia de seguir. Havent trencat la segona carretera el camí no era asfaltat, quelcom estret i hi passàvan els autos dels senyorassos de les opulentes quintes que anaven a oir missa com nosatros mateixos, pro te raó la dita que "hasta pels camins ho coneixereu: els rics a cavall, i els pobres a peu". I no és això lo pitjor[,] sinó que nosatros pobres[,] a fi de fer lloc als luxosos vehícols[,] ens muyàvem i enfangàvem mentres ells[,] més repapats que nosatros[,] semblava que ens féian pam i pipa. Què hi farem! Déu els coroni de glòria a l'atre món ja que en aquet també la tenen.//

Jo[,] a més del goig que he fruït poguent satisfer el meu desitg de oir missa com a bona cristiana, m'he divertit contemplant tantes belleses d'arbres centenaris o milenaris com hi ha a la carretera de Villa Allende, Cosquín i Riocevallos. La carretera és ample i mol ben conservada. La capella dels p[ares] mercedaris és nova. Al altar major només hi ha la imadje de la Verge de la Mersè. Un·atre dia m'hi fixaré més. Avui tenia calor. Som arrivat aquí a tres cuarts de nou. Una mica cansada pro és camí que se pot fer.

Som a la tarde. Trona i plou. D'aquí la calor xafagosa del dematí. Encare he tingut humor per cullir unes semprevives. Les vores éran engingulades de roses de garlanda. No n'he pogut cullir cap pomell perquè un enorme rec ple de fanc o aiga m'en separaven.

He vist un carro d'un panader que hi deia // Mercadal Hnos. Villa Allende.

Som acavat de llegir un llibre de "Madame Stael". Esplica les penalitats que li va fer passar l'emperador Napoleó per·a no volguer adular-lo. Una escriptora colossal (a c s).

9. La jovenalla de casa ells amb ells es dónan llissons d'anglès. En Tian Llorens fa de mestre major. Diuen unes beneiteries que jo ni a pena de la vida entendria. M'han donat el bon dia en anglès, i a mi m'ha semblat que deien o parlà<b>van d'un *borni*.

Llegim que el govern español ha indultat an el s[enyo]r Macià.

10. Llegim que la aviadora francesa Maryse Hilz va recorra sola amb el seu avió la distància de 23.000 kilòmetres.

Rebo carta de la Maria Nadal. M'inclou una fotografia del seu pare amb els dos nens i la nena. Estan mol bé.// Diu la Maria Nadal que va córrer la bola que l'aiga de Buenos Aires estava enverenada amb cianuro. Déu m'en guart!

12. Escric a les noies. Avui llegim la gran nova de que el Sant Pare estrena ràdio i parlarà a tot el món. La seua salutació serà feta en llatí i un dels seus ajudants ho traduirà a totes les llengües del món catòlic. Per tot arreu hi ha inundacions. Fins a Córdoba han passat trevais.

Som surtit a cullir un bon ram de semprevives. He vist un camp de blat·de·moro mol ufanós tot engingulat de campanilles florides. Éran potentes[,] boniques i de tots colors. Com que encare el sol no era sortit éran florides exuberants.

A la vetlla ha vingut la família Petrini. Era el 1er cumpliany del petit Jorgito. La señora ha tingut un desmai aquí a casa. La Sara amb la Mima hi havian pa//sat la tarde festejant el petitó.

14. Han vingut el s[enyo]r Dionisio Estalarre amb la seua filla Hedit (per sobrenom Chicha). També hi ha vingut la família Petrini[,] cunyats del s[enyo]r Dionisio.

15. Avui som oït missa a Córdoba. A dos quarts de set pujava al òmnibus. A les set arribàram a la plassa de San Martín. He oït missa, confessat i combregat a la Catedral. Quina sort he fet de trovar un sacerdot català que hi pugui tenir santa i profitosa conversa! Discutim de relligió, de política española i argentina. Parlem de docmes, de misteris de fe[,] d'una pila de coses que mai acavaríam. És una hora quieta que res l'estorba. Con an el sacristà li he demanat si <me> volia cridar al s[enyo]r teniente cura al confesionario, al mateix temps li he demanat si volia obrir la porta que dóna a defora // perquè encare era mol fosc. No ha overt pro ha encès una llàntia. Ningú s'esperava per·a confessar-se i hem tingut tan temps d'esplaiar les nostres impresions tan d'aquí com de la nostre Pàtria estimada. Entre totes les meues devocions he empleat un hora i mitja. Con som arrivat a la parada dels òmnibus ben just he tingut temps de pujar i ha arrencat desseguida. Feia un<a> dematí bonic. Ni fret ni calor. Con tornàvem

hem trovat un dels òmnibus del Calera que havia topat amb un de petit. A més dels dos hi havia també parat el de Rioceballos. Demà deurem llegir com ha anat. A les nou som arrivat a casa ben contenta del meu camí.

Llegim a "La Prensa" que se calcula que foren uns 300.000.000 catòlics que air oïren les paraules del Papa trameses amb la radiotelefonia des de la estació del Vaticà. La trasmició va ser oïda en tots llocs.//

16. Quina sorpresa! M'estava planxant roba de llit con m'ha arrivat en Joan grant. Té un aspecte mol agradable. Tems feia que no l'havia vist tan bé. Quin goig m'ha donat de veure'l tan robust i animat. Déu li conservi la salud[,] que bé ho necessita. No en savian res[,] de la seua arrivada. Aixís la sorpresa és més bonica.

Are som a la tarde. Ell, na Gracieta, Sara, Irene, Mima i Lluís, han pujat al òmnibus Calera i s'en han anat a la població de id. Are han arrivat mol contents.

Llegim a "La Prensa" que el gabinet español presidit per el general Berenguer ha dimitit i que el rei ha aceptat la dimissió. Per lo tan no hi ha res d'eleccions per·a diputats a Corts[,] que se tenian de celebrar el 1er. de mars. Ha lluitat ans no s'ha rendit pro no tenia atre camí. La madeixa estava massa enredada. Veurem els nous governants què faran. Deu els hi do bon acert.// També he llegit que 'l govern de l'Uriburu ha posat un aument de 5 centaus a les cartes. Tems feia que jo els hi profetizava i ningú me volia creure. Déian que no podia admetre's. Potser no que no passarà avant, pro és més segur que sí que no pas que no.

<Avui>

16. El president s[enyo]r Uriburu avui ha passat per aquí. Anava a Salta amb avió. Eren dos els aparells que conduïan an ell i la seua comitiva. La seua família hi ha anat a Salta amb tren especial.

Cap el tart en Tian Llorens ha tingut un tropell que li ha repetit fins a la matinada.

17. En Tian reposa. A la tarde ha vingut un metge de Córdoba. Més ben dit[,] a Córdoba tant·sols hi té el consultori. Ell viu amb un suntuós palau al kilòmetre 14. El d[octo]r Brandán l'ha visitat[,] an en Tian. Ens ha animat molt. Ha dit que ell no el // pot atendre perquè té molta feina, pro que ens indicarà qui pot cuidar-se'n[,] que és persona de tota confiansa. No ha volgut cobrar la visita. Ha dit que tant·sols ha vingut per·a fer-mos un servei com a veïns que som encare que d'aquí a la seua casa hi ha més

de mitjora. Déu li pagui la atenció i el consol que ens ha donat. Ha receptat i ens ha donat direcció fins que <b> vingui l'atre metge. En Tian està més tranquil.

Hi ha bestioles de totes castes. Moltes cabres llosques de tots colors. També hi ha llagostes que éntran per els dormitoris. Amb ses estisores he volgut matar una de les cabres. L'he partida amb dos trossos i encare no ha mort.

18. Som a la tarde. Tot avui trona i plou. Na Gracieta amb en Joan són a Córdoba. Ell no tornarà sinó que a la nit empendrà viadje a Buenos Aires. Na Gracieta portarà resolucions del d[octo]r Brandán per·a veure quin s'ha de // cuidar del nostre malalt.

A España encare no tenen resolta la crissis política. Com que sempre llegim les noves un dia retrassades no sé si en Sánchez Gerra ha obtingut constituir ministeri.

Quin temporal més fort que fa!

He llegit un drama titulat "Tupac Amaru". Els fets pàssan al Perú, l'any 1821. No se sab del cert qui és l'autor. És *fantàstic, formidable*[,] que en diria el nostre amic Ventura Gassol.

Rebo carta de la meua Maria.

Som a la nit. Com que sortosament en Tian va refent-se i no li ha repetit el tropell, el d[octo]r ha dit que no hi ha per ara de moment necessitat de que el vegi cap més metje.

Avui[,] primer dia de cuaresma. Molts anys feia que acudia a la imposició de la beneïda cendra. Aquí no he pogut practicar aquesta devoció. Déu ho vol aixís. Per a mi és un sacrifici més que ofereixo a Jesús en me//mòria de les seues privacions al desert.

20. Per fi a España tenen ministeri nou. N'Alfons ha lluitat fortament tenint continuats parlaments amb els polítics més coneguts de tots els colors. Té molta diplomàcia, i ans no deixarà caure la corona la defensarà tossudament. Els nous governants són exministres de la política antiga. Si no són massa dictadors, i el rei afluixa la corda i tots plegats obtenen simpatizar amb el poble (que ja és demanar molt) aniran bé i és probable que de nou s'encarrilin bé les coses[,] tan desorientades com estan des de la primera dictadura. Déu hi posi un sant remei.

Escric a Barcelona i a Girona.

Na Gracieta ha acompanyat la Sara amb el d[octo]r Brandán. Té el consultori a Córdoba. A la nit el referit d[octo]r ha vingut a visitar an en Tian.

21. Llegim que el s[enyo]r Macià ha surtit ja de // Bèlgica camí de París i a Barcelona. Quin goig en tindrà[,] de poguer-se reunir amb els seus sense por de que el molestin com ho han fet fins are!

Aquí, sobretot a les montanyes, la copiosa pluja que cau nits i dies hi ha fet molts desastres. Els rius no podian engulir l'aiga i pedres, animals i abres que obligaven a esbotzar totes les defenses que trobaven. A Cruz Grande hi ha quissab els edificis ensorrats, pèrdua dels animals[,] mobles, robes, etc. Hi ha tres morts i un ferit greu. Diuen que a Río 1o s'hi ha negat un jove de divuit anys. Era un gran nedador i feia ardideses travessant el riu nedant. Quissab les vegades que ho va fer i sempre li va surtir bé. No se sap quin motiu hi hagué que va causar-li la mort. Al cel sia.

A Buenos Aires hi ha hagut intent de revolució que ha estat descobert enseguida i agafats els complicats. Devian aprofitar are que l'Uriburu és a Salta. Entre els revoltosos hi havian quinse militars.//

22. M'he llevat de bon dematí. A un cuart de set he sortit de casa. Encara fosquejava. És que era veritablement una hora més aviat perquè encare tenim l'hora d'istiu. Quin camí més tranquil sense la munió d'autos que tot el dia i vetlla tréscan per la carretera! D'aquí fins a la <de> que va a Rioceballos no he trovat sinó l'òmnibus de Calera, un auto que portava gel i un carro de unes lleteres. Vora de la esmentada carretera, des de una opulenta quinta n'ha surtit un[,] d'auto[,] que el menava una noia. Anaven com jo a missa al convent de p[ares] mercedaris, amb la diferència que elles (tot el passatge éran dones) les múrries anaven a·cavall i jo a peu. Bon profit els hi hagi fet. Aixís con hem estat a la capella he fruït del descans més que elles que no s'havian molestat caminant. Jo no n'estava gaire[,] de cansada. Hi ha mitjora justa d'aquí allà. Quissab lo que han trigat a comensar la missa. Crec bé que no me sento tan cansada per el goig // que sento poguent complaure'm d'oir missa i combregar en dies de precepte. Potser no que visquent tan allunyats de ont s'hi celébran misses no hi estem obligats anar-i, pro i el goig que se sent poguent fer les nostres devocions a la casa de Déu no existeix? Jo n'estic contenta i fins sembla que no me sento de la llarga caminada. Avui tornant lo que més me molestava era que el sol picava bastant i la carretera no té abres com la de Rioceballos. Allà no que no hi penetra el sol. A la tornada som entrat amb un almacén a comprar postals per·a nens i nenes. En diuen la asserradera de Juan Pirola. Som anat vinguent amb calma. He cullit un bon ram de flors i a un cuart de deu arribava

a casa. Si m'hagués afanyat hi podia arrivar mol més aviat. He comensat de llegir "Mis montañas" de Joaquín V. González. Con l'hagi llegit en diré quelcom.

Are mateix na Gracieta m'ha portat // unes postals de l'any 1916. Una és a can Janoher de la Buranca (veïnat de Llufriu per l'iglésia i de Peratallada per el Registre Civil). Hi ha n'Angeleta de casa i na Gracieta Janoher. Deu fer mol sol que les dues estan sota d'una sombrilla. Junt amb elles hi ha la meua Montserrat que sembla una mosca. Are penso que no és de la que parlo que porta data de l'any 1916. És un·atre de las Planas que també na Gracieta me l'à portada. Els darrers fan una sardana. Hi he conegut la Sara Llorens, l'Orfèlia amb totes les criatures que tenia llavors, n'Elvira Alibés, la Pepeta Guix de Vich (a c s) i les atres no les he conegudes. En Ton de las Planes i la Francisqueta Llorens els hi fan música amb una guitarra cada un. També m'en ha portada un·atre[,] de postal[,] ont hi ha una vista d'un interessant *rancho* de La Pampa. Quin contrast de les diferentes vistes!

26. No sé com m'he passat tota la setmana // sense fer notes. He tingut molta feina a remendar i planxar roba i no m'he fixat amb res que valgués la pena d'anotar.

Llegim que 12 avions anglesos han escoltat an els dos prínceps hereus de la monarquia anglesa mentres arribàvan a Buenos Aires.

28. En Joan (fill) surt per Buenos Aires. En Tian ha passat mol mala nit. Ha tingut fortes hemorrages. Per sort teníam aquí la família Petrini de Córdoba amb la s[enyo]ra Estalarra de Temperley. Ells ens han ajudat. El s[enyo]r Petrini ha anat a buscar el d[octo]r Brandán[,] que ha vingut desseguida. Després han anat a Córdoba a buscar les medicines que calian. Déu els hi pagui tot lo que per a nosatros han fet.

Mars

1er. El s[enyo]r Petrini ha telefonat an el seu cunyat s[enyo]r Estalarra, peraquè telefonés al pare d'en Tian a Buenos Aires a fi que estiguessin enterats del estat delicat del seu fill. Han contestat que anit se posaran en camí per·a arrivar aquí demà dematí. Avui a la tarde o[,] més ben dit[,] per lla les dotse ens han arrivat el matrimoni s[enyo]rs Llonc-Fontova. Tan contents que arribàvan, tan bons amics, i tan atribulats que ens han trovat! Ells pàssan l'istiu a les seues possessions de Valle Hermoso i havian decidit venir a passar la festa amb nosatros. Portàvan un bailet mol entenimentat que junt amb

el s[enyo]r Llonc guiàban l'auto amb què han fet el camí. Con han vist les nostres tribulacions, s'en han fet càrrec i aviat d'haver dinat s'en han entornat.

2. Hem passat mala nit. A la vetlla els s[enyo]rs Petrini han tornat. Han vingut a // despedir-se puig van uns dies a Mar del Plata. En Tian continua mol delicat. Per lla les deu els seus pares han arrivat. La calor forta enmalalteix mol més an en Tian. El seu pare ha anat a Córdoba per dilligències.

Rebo carta de na Lluïseta Rocas. M'hi parla de tots els seus d'allà i llargament de la seua germana que té casada aquí.

3. En Tian ha passat mol mala nit. Està nerviós[,] trist i amoïnat. Pobre Tian![,] tan jove és ben trist que tingui de lluitar amb tan poca salud! Tot avui el seu pare va d'un lloc a l'atre a fi d'obtenir que el visiti un especialista. Per lla les nou del dematí ha vingut el d[octo]r Brandán<t> i s'han posat d'acord peraquè el d[octo]r Sayago de Córdoba vingui a veure en Tian. Ha vingut per·lla les vuit del vespre. L'ha fet posar amb una posició assegut al llit a fi que tingués el cos ben dret per·a evitar si és possible // les hemorrages. El calor és fort i per are és l'enemic més fort del nostre pobre malalt. Dies enrera (\en/ fa dos o tres) que a Buenos Aires estàvan a 38,9 a la sombra i durant tota la nit. Diu que no s'hi podia viure. Diu que no hi havia prou gel i que les dones anaven al darrera dels carros que en pórtan demanant un bocí de gel com qui demana una almoina. Alabat sia Déu!

4. O sigui perquè anit no ha fet tanta calor, o les prescripcions del metge, la qüestió[,] que el nostre malalt ha passat millor nit. Ha fet tormenta i ha plogut.

Estic fent un camí de taula per la nostre Miria. És blanc i ple de fuies de castanyer.

Escric postal a la Catalina Rocas.

Des del dia 25 del mes passat que el govern del s[enyo]r Uriburu ens ha clavat doble estampilla a les cartes. Tot ho inventa a fi d'introduir economias.//

5. Una enfermera ha vingut a possar una ingecció an Tian. Anirà continuant posant-els-hi. Els hi posa entre les venes. És cosa delicada i no la poden fer els que no siguin tècnics. Déu hi posi un sant remei!

Segueix la calor rigurosa.

Avui he fet un viatge mol interessant. A es deu i minuts en Manuel, la Sara[,] en Lluís i jo [h]em pujat an el tren devant de Los Nogales. Del cap de poc hem arrivat a Calera. Mai hi havia estat. Seguint camí fins a Cosquín. Calera és una població al peu de la montanya i vora del Río 1o. Hi ha una infinitat de *sauces llorón*. Són deliciosos[,] tots caiguts com enormes cabelleres. Els diferents salts d'aiga aixís com el dique fantàstic de San Roque són coses veritablement grandioses. A S(an) Roque ens han fet camviar de tren. Ens han encaixonat amb un·atre. Hi hem buscat lloc en el cotxe-menjador. No podíam trovar-lo millor. Aviat ha estat hora de dinar. Entremès de pernil dols i patates fredes. Sopa de verdures. Sandvig bifes amb patates, costelles de xai amb verdures,// raïms, plàtans (bananas), préssecs etc. Cafè o lo que volíam. Bo i dinant anàvem contemplant les belleses que hi ha per aquelles pelades i escabroses montanyes borejant sempre el riu. Hi pasturàvan moltes cabres, vaques, gallines, ànecs, burras i colles de banyistes dintre del riu. Un dels diques tira un devassall d'aiga de cada costat tota feta de blanca i llarga escuma que sembla un mantell de tul d'una nòvia. Vora del riu del costat que no hi passa el tren hi ha moltes casetes de fusta arrapades a la montanya. Gairebé sempre se passa en_mig de dues montanyes en_mig de les cuals hi ha tan·sols la via del tren i el riu. Els poblets[,] tots mol semblants i espessos. Poca vegetació a les montanyes. No s'hi veuen atres abres que el espinós aromo. En cambi vora el riu i pel mig de l'aiga abunda el milenari sauce llorón. Hi havia pescadors de canya. Amb una estació que en diuen Cassa Vamba hi havia moltes criaturetes, nens i nenes petits, bruts, descalsos i mig despuiats que venian peperina culantrillo (falgu<e>rina) i helechos (falgueres). Els cèntims els hi quéian espessos. Me recordaven // aquell gos de la montanya de Montserrat que con hi passa el tren presenta la bandera i recull la mar de cèntims.

A Cosquín hem baixat. Hem anat a visitar la família s[enyo]rs Goicoechea. Estan forsa bé de salut dintre la poca que tenen[,] pobres joves. Són els pares, una filla, un fill i la senyora del fill. Mol amables tots amb nosaltres, ens han obsequiat portant-mos a donar un passetget per els voltants de la vila tot vora del riu. Tenen una montanya alta i punxaguda que en diuen El Pan de Azúcar. A l'hora d'anar al tren, ens han acompanyat amb l'auto donant una volta per dintre de la vila. A les tres i minuts pujàvem de nou al cotxe-menjador del tren. Hem pres unes voils (o no sé com s'en diu) i de nou contemplant les mateixes maravelles que a l'anada hem arrivat a San Roque. També hem hagut de camviar de tren arrivant aquí a les sis de la tarde ben impresionats del viatge. No hem tingut calor bo i fent-ne molta. El tren prenia aire i els ven//tiladors del

menjador no paràvan mai de voltar. He portat un ram de flors a casa els bons amics que ha arrivat aquí tot esmortuït.

6. La enfermera també ha vingut. El d[octo]r Brandán ve tots els dies. El malalt segueix bé.

Rebo carta de na Maria. Me diu que va passar el grip mol fort, que va fer vuit dies de llit amb molta febre que fins delirava. Li va deixar molta tos i mol debilitada. L'Armand la cuidava. Ell també se va enmalaltir pro ho va passar més fluixet que no·pas ella. Diu que se tróvan mol millorats tots dos.

Ha plogut. En Manuel i la Maria són a Calera.

7. Som escrit a les noies i a na Lluïseta Rocas.

Hem mort es gall gros. Pessigava es pollets. A la tarde en Manuel, la Maria, amb n'Irene[,] la Mima i en Lluís han anat a passejar a Unguillo, Villa Allende i Río Ceballos. Han tornat mol ben impresionats. El temps ha refrescat.//

He tirat un plec d'imprès a na Montserrat.

8. Tota la nit ha plogut. No m'he vist prou animada per anar a missa. Hi aniré con Déu vulgui que fassi bon temps.

9. En Lluís comensa d'anar a l'escola d'aquet poble. Hi va mol content.

Després d'una calor tan insoportable que hem arrivat als 38 a la sombra, tot plegat ens arriva fret com si fóssim a ple hivern. De 38 ha baixat a 9. Amb un dia baixar-ne 19 és fer el ximple. I pensar que tornarà pujar com si jugués al trapeci.

Avui s'en va el pare d'en Tian.

11. No sé ahir lo que degué passar. Res de nou segurament. Aquesta nit és clara com un ui de peix. Els estels llueixen i tremólan maravellosament. Jo m'hi quedo embadalida. Hi ha com una petita clapa de lo // que a Catalunya en diem "carretera de Sant Jaume" (Via Làctea). Aquí al contemplar el bocí blanc de *carratera*, s'hi veu una clapa negra que té la forma de una bossa o una botella grant. En diuen "la bolsa de carbón". Ben a la vora hi ha unes estrelles que fórman una creu. Són cuatre tan ben distribuïdes. En diuen "la cruz del sud" i més amont en_mig d'un clap que no hi ha estels i la blavor del cel és més forta hi ha com una taca de nebulosa blanca. En diuen

"la mancha nebulosa". Són moltes les nits que m'hi passo unes hores a defora des de la casa a la carretera d'aquí devant bo i resant les meues devocions vespertines. Ben fervorosa agraieixo a Déu que ens hagi concedit tantes belleses i sobretot que a mi m'hagi donat tanta salud i agilitat a tots els meus membres. Alabat sia per a sempre. Mentres frueixo del encant nocturn regularment passa el d[octo]r Brandán[,] que ve de atendre el seu consultori de Córdoba i s'en va a passar la nit a casasseua amb la // família. Tots plegats resideixen amb una macnífica quinta que tenen al kilòmetre 14. Algunes nits con passa baixa del auto i entra a casa a visitar al pobre Tian[,] que encare no està bé. L'atén mol bé.

12. Na Gracieta és a Córdoba a preparar els estudis de la Mima.

N'Irene se queixa de mal de cap.

13. Rebo una llarga i animada carta de na Maria.

14. La Sara queda acceptada a la matrícula de l'Escola de Belles Arts a Córdoba. Llegim que a Shangai el vapor "Pachi" amb 350 persones *a·bordo* va ser volat per una explosió. Diuen que hi ha 225 morts entre passatgers i tripulants. La causa del sinistre va ser la imprudència d'un fumador que va tirar un misto encès amb unes bales de cotó.

El general español d[on] Emili Barrera va // resultar mol mal_ferit amb un accident d'automòvil me sembla per els voltants de Igualada. Venia de Madrid i anava a Barcelona. Déu l'ajudi!

A Buenos Aires avui s'ha inaugurat la exposició britànica.

15. La calor ha tornat. En Tian ha passat mala nit. El d[octo]r Brandán ha vingut a visitar-lo.

Hem llogat una noia de Catamarca. Mol ens convenia.

16. La Sara i la Mima avui coménsan els seus estudis. La primera a l'Escola de Belles Arts i la segona al colegi de relligioses de Jesús Maria. Hi va pensionista externa.

17. De nou tots els dematins ve una enfermera a posar una ingecció a les venes d'en Tian. Déu m'hos ajudi!

A les set del vespre ha vingut el d[octo]r Sayago de Córdoba a visitar en Tian. És un // especialista de les enfermetats dels pulmons.

Rebo carta d'en Gonzal Lloveres. Na Gracieta n'ha rebuda de la Miria i d'en Joan petit.

18. Tot avui fa tormenta. A la vetlla han vingut la família s[enyo]rs Petrini. En Tian millora.

19. Festa del gloriós Patriarca sant Josep. El mal temps i viure tan allunyats dels temples de Déu ha impedit que pogués sadollar-me de les meues predilectes devocions piadoses. Què hi puc fer! Així ho vol Déu! Fasse's la seua voluntat i no la meua.

Llegim que avui a Buenos Aires a la Avenida del Trabajo entre els carrers Larrazábal i Escalada a les 19.30 l'intendent apagarà l'últim fanal de petroli. Serà una mena de cerimònia popular.

Ahir varen castigar an en Lluís perquè conversava massa. El varen fer quedar una estona més a estudi. No obstant va portar bones notes.//

21. En Milo Llorens ha vingut.

Ens han portat la cuineta a nafta. És de dues hornalles. Llegim la desgraciada fi dels aviadors italians. Els pilots Maddalena i <c>companys. <Eren tres> Cecconi i el mecànic Damonte. Varen caure al mar vora de Pisa. Tots éran joves.

22. Avui[,] Diumenge de Passió[,] som oït missa als Mercedaris del kilòmetre 14. Encare era fosc con vaig surtir de casa. Vora la carretera que va a Río Ceballos l'auto d'una quinta m'ha aconseguit. Avui les noies que el guiàvan han estat més amables que l'atre dia. Han aturat l'auto. M'han preguntat si jo anava a missa i si volia pujar. He acceptat la generosa oferta i amb un moment hem arrivat a la capella. Els hi he ben agraït. Hi havia un pare que confessava. M'hen som aprofitat. Així som pogut anar a combregar.

En tornant he cullit flors per en Tian.//

Som escrit a n'Angeleta i a na Maria[,] com també a na Teresa Gassiot.

En Milo Llorens avui s'en ha anat.

Ahir els prínceps britànics varen surtir de Buenos Aires.

23. Llegim que amb una setmana han mort onse aviadors de diferents llocs.

24. Ens arriba en Janic. Era a Buenos Aires.

26. Avui a Córdoba el d[octo]r Quiroga han fet la radiografia an en Tian. Fins avui tots els dies l'enfermera ha vingut a posar-li una ingecció.

27. Ha arribat en Manuel Llorens per atendre les diligències de la enfermetat del seu fill Tian.

28. Rebo carta de na Maria i un plec // de periòdics de Palafrugell que m'ha enviat na Montserrat.

A España hi ha mol rebombori polític.

29. També avui[,] diada de Rams[,] som oït missa de nou als Mercedaris. Ens han obsequiat amb una fulla de palma beneïda. He cullit un ram de rosetes de garlanda de les vores del camí. Arrivant aquí l'he oferit an en Tian.

Som escrit a les noies. Cap al vespre han vingut la família Petrini de Córdoba.

30. Som acavat un camí de taula pera enviar a la Miria.

Ha fet tormenta admosfèrica.

31. He planxat mol. Val més surtir-ne d'una vegada i endressar la roba.

Els pares d'en Tian avui han anat a Calera i han tractat amb una casa de pensions per·a anar-i una temporada // el malalt amb la seua mare. Els aires d'allà són millors que els d'aquí per la seua malaltia. Ara mateix el seu pare s'en ha anat de nou a Buenos Aires.

Diumenge vaig rèbrer carta de na Montserrat.

Abril

1er. L'Uriburu ens ha retornat l'hora que en habia pres. Are tenim de nou l'hora nostra. Llegim que a Nicaragua hi ha passat un fort terratrèmol. La ciutat de Managua ha estat la que ha rebut més fort puig diu que gairebé ha quedat destruïda. Hi ha més de mil morts i moltíssims ferits. Déu els ajudi.

2. Dijous Sant. Amb l'òmnibus primer que passa per aquí a dos cuarts de set som anat a Córdoba. Pel camí es camps es véian clapejats de gelada (*escarcha*[,] que en diuen aquí). El sol ha sortit fort i potent que tot ho ha animat.// He vist camps plens de crissantems florits com una nevada. Les fulles dels abres cauen com una pluja seca. Sol calent[,] dia curt pro clar i esplèndit.

Som fet les meues devocions a la Catedral. És un dia de molta trascendència avui per anar a combregar. En aquells moments tan sublims, avui més que els atres dies un se sent emocionat i unit amb els benaurats apòstols de Jesús la nit santa de la Cena[,] quins combregaren per primera vegada. Tants sigles com han passat, i la devoció, fe i respecte per aquet Sagrament adorable no ha minvat; mol al contrari[,] que tots els anys se celébran reunions de persones sàvies i devotes de Jesús en <e>la Eucaristia, enlairant-la fins a les regions més revolucionàries i poc afectes a la religió cristiana. Avui a la Catedral, com que se esperava que se celebrés l'ofici solemne propi del dia[,] he pogut contemplar amb goig tantes colles de joves i senyors que han anat a combregar. Les comunions han estat mol concorregudes. L'ofici ha estat celebrat pe el bisbe mon//señor Lafitte. Mai l'havia vist. És una persona d'aspecte venerable amb tot i que és relativament jove per·a ocupar un lloc tan distingit. Alt i primet i la cara pàlida. Amb tot m'ha semblat que el seu aspecte és de bona salud. Con ha arrivat, el precedian una colla de joves seminaristes amb roquet, i la comunitat de canonges i demés clergues <q> de la Catedral. El prelat anava vestit de color vermell-magenta. Un dels seminaristes portava el casquet de borla grossa al mig amb una safata de plata. An el cap li quedava el solideo. Tot del color del vestit. Guants blancs i l'anell del pescador posat sobre els guants. Sabates blanques brodades. Lo primer[,] arrivant, ha anat a resar uns moments devant del sagrari. Per això l'i tenian posada una cadira-reclinatori mol bonica. Després ha fet cap an el setial que li tenian preparat an el chor dels canonges. Tots s'han colocat per ordre. Un dels sacerdots era mestre de cerimònia. Portava una batuta de plata lligada amb una cinta // de color blau·cel. El s[enyo]r bisbe s'ha revestit com per a celebrar, i després de llegir no sé quines litúrgies amb uns llibres de tapes vermeies que els seus patjes li aguantaven, li han posat la mitra, li han donat el bàcul i ben acompanyat s'hen ha anat a comensar la missa. Quin tresor de ornaments portaven tots! Quines brodadures d'or tan exquisides! Allà no hi mancava res. Al toc de Glòria que ha estat un moment tan solemne, totes les campanes i campanetes i l'orga junt amb els cants de tots els que prenian part amb la celebració del acte, han donat la nota de \l/'alegria que correspon an

aquesta diada tan gran! Ans la missa no s'ha acavat el prelat ha beneït el crisma i sants olis que serveixen per·a les necessitats litúrgiques de tot l'any. Ha durat molta estona[,] aquella solemnitat. Hi han pres part tots els assistents clergues que <prenian> ajudaven la missa. Acavat, uns seminaristes han portat un gerro de plata amb aiga, una safata del mateix metall i una rica tovallola. Monseñor // s'ha rentat les mans. Llavors han retirat totes les coses que havian servit i s'ha acavat la missa. Desseguit ha comensat la professó per·a portar la Sagrada Forma al Monument que estava preparat a la capella del Santíssim. He tingut el goig de seguir la professó. He resat uns moments an el Monument ja ben instalat. Era sensill pro conjuminat amb mol de gust. Tot blanc. Moltes corones de testos amb mates de esparraguera fina de jardí. Uns atres testos (jardineres) amb profusió de fulles fines que cauen i per fi uns àngels que portaven unes grans corones de flors blanques i fullam vert. Amb tanta profusió de llum tot resaltava d'una manera maravellosa.

A les dotse menys minuts he sortit de la Catedral. He vist que l'òmnibus encara era a la plassa de San<t> Martín i m'en hi som anat. M'ha vingut de primera. Del cap de pocs minuts hem arrencat i cap Argüello manca gent. He quedat mol contenta del // dematí que he dedicat a la contemplació de la festa litúrgica pròpia del dia.

3. Divendres Sant. No he pogut anar a cap funció matinal. A la tarde som assistit a la de les set paraules que Jesús digué a la Creu en les tres hores que va durar la seua dolorosa agonia.

He retornat amb un dels òmnibus de Calera. Me sentia cansada i he aprofitat l'ocasió que en passaba un per el kilòmetre 14.

4. Llegim que a Tucumán hi ha passat un terratrèmol de bastanta intensitat. No hi ha desgràcies personals. Diu que la gent se va espantar mol. Que les cases trontollaven i fins algunes les parets s'esquerdàvan.

5. Pascua Florida. Aquí no se pot pas aplicar aquesta paraula. El blat encare no l'han sembrat. Aixís que tant·sols és Pascua de la resurrecció gloriosa de Jesús.// Som oït missa de set a la capelleta dels p[ares] mercedaris. He combregat en nom de Déu. No m'he cansat gens. Feia un temps esplèndit. En tornant, el sol era alt, calent[,] pro no molestava. No he cullit flors perquè éran molles de rosada.

Encara que tingui la missa lluny de casa de tot cor donc gràcies a Déu que a la me<u>va edat permeti an els meus membres fer aquestes caminades que assústan an els joves.

A les onse d'aquet dematí un auto ha vingut a buscar el nostre estimat Tian Llorens. Amb la seua bona mare, en Joan petit i la Sara han anat acompanyar-lo a Calera. Els metjes que l'han visitat durant aquesta temporada tots estan d'acord amb que els aires d'allà són més purs que els d'aquí puig allà ja comensa la montanya. Els nostres tornaran, i la seua mare el cuidarà allà mateix amb una casa de <cura> pensió. La seua sortida m'ha impresionat molt.// Malaguanyat jove! Tan bo, tan intelligent i tan fort que semblava! Que Déu li retorni la salud és lo que més li desitjo.

Rebo carta de la meua cunyada viuda Rocas i de na Montserrat. M'inclou una fotografia <de> dels nois d'estudi amb el seu mestre. Hi ha en Francisquet i en Lluís Aymerich Bassa. "La Prensa" porta detallada la topada del portaavions anglès "Glorious" amb el vapor francès "Florida". El sinistre fou ocasionat per una espessa boira. El "Florida" navega<v>ba amb poca marxa avisant amb tocs de bocina o[,] més ben dit[,] sirena, que l'atre contestava. Aquet va em<v>bestir a l'atre amb un cop de proa que el va agafar pel mig. Del francès hi ha 32 morts i 25 ferits. Encara no se sap bé del tot. El barco va quedar mol malparat. El fet va ocórrer a curanta milles de Màlaga. El barco anglès va recullir el passatge del "Florida" portant-lo a Màlaga. Dos remolcadors varen portar // el "Florida" a Màlaga.

Som escrit a la senyora abadessa del convent de Sant Pere de Sarrià de Barcelona.

7. Rebo carta de na Maria. Sempre estan animats, gràcies a Déu. Aixís la vida els hi és més amorosa.

8. Llegim que al poble de Curico (Chile) se va sentir un terratrèmol petit, sense consecuències.

També diu "La Prensa" que del 1 al 5 de juny del present any a Lille s'hi celebrarà l'octau Congrés Eucarístic. Se conmemorarà el cincuantenari del 1er congrés internacional eucarístic que se va celebrar an aquella ciutat. A més del cardenal que presidirà el congrés, hi assistiran 50 arquebisbes i bisbes i tot l'episcopat belga[,] presidit per el cardenal Malinas[,] monseñor Van Roey i el bisbe de Namur[,] monseñor Haylen. Unes 100.000 persones assistiran a la professó. Glòria sia donada per a sempre al Santíssim Sagrament en tot lloc i en tot moment.//

Tot avui sembla que està a punt de ploure. A la tarde som agafat una xada i he trencat moltes herbasses que feien nosa. M'hi he carregat de punxes i panissola. Que en feia d'anys que no havia tocat semblant eina! Són mol diferents de les de Catalunya.

Som escrit a na Maria.

9. No continuo trencant herbasses perquè les noies diuen que hi ha aranyes grosses verenoses. No fos cas que m'enviessin an el via<a>tje que no s'en pot retornar.

10. Llegim que el d[octo]r Alvear[,] expresident de la nació[,] avui s'ha embarcat amb el vapor "Cap Arcona".

12. Avui amb na Gracieta hem anat a missa a Calera. Al mateix tems hem visitat en Tian Llorens i la seua mare. Estan forsa animats. Per anar-i hi ha uns camins mol desguitarrats. Se passa per un lloc ple // de reblincons que en diuen "el cargol".

Han vingut la família Petrini.

13. El s[enyo]r Llonc ha passat per aquí i ens ha deixat l'auto i el xofer, un bailet de tretse anys de lo més esquirquillat. Ha dinat amb nosatros. Cap el tart el s[enyo]r Llonc ha vingut amb l'auto del s[enyo]r Cases de Córdoba. Del cap de poc de conversar els primers s'en han anat cap a Valle Hermoso. El s[enyo]r Cases ha estat una estona més aquí. La Mima no va a l'escola perquè té mal de coll. Deu sentir l'hivern.

14. Llegim que els republicans españols junts amb els socialistes han guanyat les eleccions per·a regidors. Vespre de tot les noies han arrivat de Calera amb la nova de que el rei d'España ha dimitit el seu càrrec.

He rebut una llarga i mol afectuosa carta de l'Armand des de Girona.//

15. És certa la notícia que d[on] Alfons XIII de España ha deixat de ser rei de la seua nació. Com que els periòdics de Buenos Aires les tenim de llegir un dia enderrerides i les de Córdoba són poques, no sabem gran cosa. Diuen que s'ha proclamat la república española i la catalana. El s[enyo]r Macià és president d'aquesta darrera. Qui ho podia somniar[,] que la cosa anés tan ràpidament favorable! Algun núbol surtirà que no sigui certa tanta *belleza*. Els españols... no m'en fio gaire. En fi, tan·de·bo els nous governants d'un lloc i de l'atre tinguin prou ceny.

Som a la tarde. En Lluís té un devocionari petit que hi ha la missa. Ho va llegint bo i cantant. Hi diu unes llatinòrum que de tan desastroses ens fa riure com unes beneites.

Ha vingut el matrimoni s[enyo]rs Reig. Viuen a Córdoba. El senyor és de Barcelona i la senyora[,] d'un poble de Lleida.//

16. Na Gracieta cumpleix 48 anys. La manca de noves de la Miria la té neguitosa. És mol natural que així sigui. I lo pitjor[,] saber que té poca salud.

Ha rebut un telegrama d'en Lito Gibert felicitant-la per lo de Catalunya. Lo mal[,] que anem llegint que de independència no n'hi haurà! Una autonomia administrativa i prou. I encare quissab si con serà ben discutit per el Parlament ens en retallaran quelcom. Déu ajudarà!

18. Rebo carta de l'Armand. Escric a na Maria. Na Gracieta s'ha comprat un vestit de seda marron.

19. Escric a l'Armand. Som oït missa als P[ares] Mercedaris. És l'evangeli del Bon Pastor. El comentari és interessant. El Bon Pastor és Jesús. Les ovelles[,] nosatros.// Ell va morir per amor nostre. És el nostre Pastor. Recomana el zel que han de tenir els governants de les nacions, els bisbes, rectors així com els pares de famílies a fi de que cada un d'ells[,] convertit amb Pastor del seu remat grant o reduït[,] el comporti i defensi del llop encarnissat que[,] famolenc[,] vigila com podrà ferir i engolir les ovelletes esgarriades.

Plou una plujeta suau pròpia de tardor. Escric a na Montserrat.

La família s[enyo]rs Petrini han vingut a portar-mos na Gracieta i en Lluís[,] que \hi/ havian anat a dinar.

20. Rebem carta de la Miria i del seu promès. Les seues animades lletres ens han tornat la pau al cor. Han amorosit l'estat frenètic nostre produït per la manca de noves seues. Déu els fassi ben felissos ja que tindrem d'estar allunyats de la nostra Miria[,]// tan volguda com anyorada.

21. Llegim que a Barcelona hi ha caigut una pedregada mol forta. Pels carrers diuen que n'hi havia més d'un pam de gruix.

Les noves referent als aconteixements polítics tan a España com a Catalunya se van desentrotllant tranquilament. Me sembla que tenim república de pau a tots dos llocs. Tan de·bo els de ponent (Madrid) no treguin massa el gènit belicós com ho han fet amb els vascos. Llegim que 122 ajuntaments varen presentar-se a Euskadi i varen ser rebuts a la plassa plena d'ametralladores. Com qui diu[,] enfront d'un arsenal de guerra. Una fanfarronada madrilenya. Ja hi estem fets[,] a soportar-los-hi bestieses. Una més una menys. No obstant i la mala barrera que varen trovar, no s'han pas rendit. D'aquesta feta quelcom obtindran. Segurament les mateixes llivertats que els catalans. Are també se mouen els gallegs // i fins els aragonesos[,] que tan entussiasmats i contents havian estat fins are de ser españols.

23. Han vingut el matrimoni s[enyo]rs Reig. Han avisat a na Gracieta que el Club Català de Córdoba ha determinat ajornar la festa vuit dies més. Són un matrimoni de lo més simpàtic.

Llegim la defunció de la infanta Isabel de Borbon[,] ocorreguda a París. Al cel sia tan bondadosa dama. Se veu que no ha pogut resistir el daltabaix dels seus nevots. Tenia vuitanta anys. Estava impossibilitada i el viatge la deu haver agreujada junt amb la forta tribulació. Tenia disset anys con el govern español, o bé l'exèrcit, o el poble, o tot plegat va destronar la seua mare. També llavors va tenir de fugir. Era la filla més grant de n'Isabel II. Els diaris diuen que ha mort relativament pobre perquè feia moltes caritats. Protectora inacavable dels artistes[,] a quins ajudava molt. Era de tothom estimada.//

27. He deixat passar tants dies sense fer cap nota. Res de nou passava. Avui som escrit a la Joaquina Llorens. Hi ha dies que no en sabem res.

29. Llegim que els vapors españols de la Compañia Trasadlàntica que vénen aquí tots els messos se'ls hi cambian els noms. El "Reina Victoria Eugenia" des d'ara se nomenarà "Argentina". L'"Infanta Isabel de Borbón"[,] "Uruguay".

30. Rebem carta d'en Gassol per na Gracieta i de la seua senyora per mi. Totes dues mol animades i afectuoses. Jo n'he rebuda de na Maria meua. M'hi inclou una fotografia rescentment treta. M'ha fet mol bona impresió per el seu estat de salud tan perfecte. Déu els ajudi[,] pobres fills meus[,] ja que no els puc veure d'a·prop.

Acavem els mes d'abril amb temperatura benicne. Na Gracieta està una mica pioca. Sort que els del Club Català ajórnan la festa que volian celebrar diumenge pròxim!//

Maig

1er. Festa dels obrers civilment obligatòria.

Llegim que al Brasil hi ha esclatat un obús que ha fet moltes víctimes. Hi ha més de 150 morts.

2. Comensa a fer fresca. Els dematins sobretot i durant el dia si el vent del sud tira.

3. Per lla les vuit he surtit. Som assistit a missa als P[ares] Mercedaris. Hi habia una gelada que semblava tot nevat. L'aiga dels bassalots de la carretera[,] convertida amb una teula de cristall. Les montanyes[,] serenes i vives. El sol les enllumenaba fent-les lluir a tota maravella. Quin camí més bonic! He vist una munió d'abres espessos i corpulents que vistos de lluny semblaven una montanya de genesta florida. Jo no atinava què venia a ser aquella teulada tan groga! Després m'he donat comte que lo que jo suposava flor era el mantell de fuies grogues dels abres a punt de quedar despuiats a la primera ratxa de vent fort.// Els arbustos estàvan tots atapaïts de flors de campanetes cluques i mortes per la glassada. Ja fins a la pròxima primavera no podré contemplar les voreres dels camins enjoiats de tanta variació de flora que tan m'encantava anant per la carretera! Què hi trovaré are? No ho sé, perquè el cam argentí are el conec poc a poc. Tot lo que hi trovi serà pobret. Atre cosa no pot oferir l'hivernada. He vist uns volarats d'ocells petitons verts i negres i <glo> grocs. Semblàvan cardines pro no tenian el collar negre[,] blanc i vermei de les de Catalunya. Volàvan d'un costat a l'atre de carratera enfilant-se an els *alambres* dels pals.

Els jardins de les opulentes quintes del kilòmetro 14 són plens d'una mena de bruc vermei. La mata és verda tota, pro els cimarols comensen de tornar-se vermeis, i la vermeió va baixan que sémblan tenyits amb vi negre.

Aixís[,] caminant i joiosament contemplant els paisatges, som arrivat a la capella que encare mancava un rato per·a comensar la missa. He // vist que un dels relligiosos era amb un confessionari. <Se> Confessava una senyora. Hi som anat jo també. Hem estat uns minuts amb santa expansió. Fins hem parlat dels aconteixements de la nació

española. Jo li he confiat lo quelcom intranquila que me té per part de lo que pot perjudicar a n'Angeleta nostra. Ell m'ha dit que a Barcelona hi te un germà relligiós al convent del Bon Succés i que no té pas por que els hi passi res de mal. Diu que encare que els nous dirigents tinguessin intenció de molestar a les comunitats relligioses s'en guardarian de portar-o a cap, perquè la república ha entrat amb pau, i ells s'en portarian les responsabilitats. Alabat sia Déu!

No han predicat l'evangeli. Tan interessant com és avui! Se refereix a la pròxima festa del Esperit Sant. De con Jesús ho anunciava als seus apòstols, que con Ell no'ls acompanyaria els hi enviaria l'Esperit Diví[,] que els hi comunicaria la poderosa Llum evangèlica a fi que fossin animats per·a predicar la // vida de Jesús amb tota la seua lluminosa doctrina. Des de llavors han passat una pila de sigles i per voluntad de Déu, continua una mateixa fe i una mateixa doctrina encare que combatuda, pro sempre defensada per els catòlics regits amb l'autoritat que sobre tots els cristians del món te el succesor de sant Pere apòstol i primer representant de Jesús en <el mo> tota la terra. Un sol Pastor i un sol Remat.

Som escrit a les tres noies meues.

Llegim que el dia 1er a Barcelona hi va haver mol enrenou bèlic entre una colla de sindicalistes-anarquistes, amb els Mossos d'Escuadra, Guàrdia Civil i policia. Els primers volen que el govern desarmi la policia i la Guàrdia civil. Són una colla d'aixelebrats que mouen brega. Hi va haber algun mort i ferit. A Bilbao varen moure burgit els comunistes.

A Mendoza diu que hi passa una plaga de llagosta que tot ho destrueix. És desastrós el mal que diu que fa.//

4. Santa Mònica viuda gloriosament complaguda per Déu, ella que amb tantes llàgrimes i precs li demanava la conversió del seu fill. Aixís va obtenir que fos un gran apòstol de Jesús junt amb la seua santa mare. Ells siguin els nostres protectors que ens obrin les portes de la benaurada glòria.

He sortit a caminar una estona. Feia un sol fort que convidaba pro no s'hi podia estar parat.

5. Quina matinada tan freda! No m'he vist amb ànims de cusir, i això que tinc una fenomenal feina a remendar. Som anat a pendre el sol una estona. He cullit un bon ram de nebulosa que he posat amb un gerret que hi tinc semprevives cullides ja fa temps. Ja

que no hi ha flors per fora, el ram de semprevives i nebulosa seca durarà fins a la primavera.

Havent dinat de nou he sortit a caminar. Els dies tan esplèndits se tenen d'aprofitar. Som arribat fins a la estació d'Argüello. No hi havia estat mai ni savia ont era. Com // siga que fora de la carretera, o hi ha espines o roderes dels carros que fan mal an els peus[,] he decidit no embrancar-me fora del camí pla. No m'he cansat. Arrivant aquí m'he trovat amb una carta de la Joaquina Llorens i un·atre de l'Armand des de Madrit. S'hi trobava el dia de les famoses eleccions que varen destronar n'Alfons XIII.

Llegim que a Barcelona el dia 1er[,] que va ser el de les batusses populars, els revoltosos portàvan uns cartells que déian "*abajo el clero y las comunidades religiosas*". Demanàban poguer-se repartir tot lo que és de propietat dels relligiosos i que ningú els pogués castigar. Portàban una bandera vermeia i negra i amb els estandarts belicosos i la bandera esmentada volian entrar a la Diputació (Generalitat[,] que en diuen are). L'Avi (Macià) no hi era[,] a l'esmentat palau[,] i els mossos d'escuadra[,] que des de molts anys són els guardadors del palau del carrer del Bisbe[,] no els varen // permetre que entressin amb la bandera, fins arribar a destrossar-la. Llavors varen ser els trucs i patacades i més de tres-cents trets per amb_dues parts deixant morts i ferits tan de la Guàrdia Civil com policia i revoltosos. Quin 1er de Maig tan sinistrament observat. Déu hi posi un sant remei.

6. També avui fa un dia escullit per·a fruir l'escalforeta del sol benefactor. Són les nou del dematí i m'en vaig una estona.

Ja he tornat. No podia pensar-me que amb l'estona que som estat fora pogués contemplar tantes coses boniques com he trovat. Buscava ous per posar amb una lloca. Anava d'en casa en casa i ningú en tenia. Tothom me deia que les gallines no ponen. Quina pega! Les nostres pónan pro esgarrian els ous. Per fi he pujat un trosset de camí que temps feia volia enfilar-m'i pro no m'hi animava per por de vaques, gossos o que me fiqués ont no me perteneixia.// Me cridava l'atenció perquè hi veia tanta variació d'abres. Tot plegat denotava que hi habitàvan persones de gust esquisit. Com més pujava més m'atreia tot lo que hi trobava. Al arribar a la casa he trovat una noieta. Li he preguntat si tenian ous, pro se pot dir que ni que ous existissin me recordava devant tantes coses boniques com tenia devant meu. Una munió de gàvies amb tota mena d'ocells. Una de grant amb canaris de diferentes rasses. Una merla (aquí en diuen

tordo). Un·atre gàvia amb una parella que semblàvan cardines, pro no tenian el collar vermei. Un·atre de tórtores, no sé cons cardenals, lloros, perdius, colomets, gallinetes i gallines de diferentes menes[,] gats, gossos, un cavall, aboies i ni sé quines atres bestioles que en conjunt semblava el paradís terrenal. La dona pastava. Quina amabilitat que m'ha tingut! Resultava ser a casa del carter d'aquet poble. Con la senyora ha entès jo // a quina família perteneixia encare ha simpatitzat més amb mi. Ha volgut acompanyar-me a visitar el jardí i tota la propietat. Tenen flors de totes menes mol ben cuidades. Arbres gegantins, arbustos variats, enredaderes o[,] més ben dit[,] engingulades, llorers, marialluïsa (aquí en diuen *cedrón*) de tota mena d'abres fruiters. La bona dona (ben índia quítxua) morotcha, d'uns uiassos negres i expressius que inspíran afecte i confiansa, m'ha omplert d'atencions i de flors que de tot l'hi'n som quedat ben agraïda. He retornar a casa de lo més contenta.

7. Llegim que d[on] Alfons renuncia a favor del seu fill Joan[,] al que constitueix hereder de la corona de España.

He surtit a trencar una branca d'espines per·a defensar de les gallines un lliri que ha nascut an el jardí. És des que vaig portar de Llufriu. He cullit la primera violeta de les de casa. Era tota migrada. Les endiablades gallines no // déixan viure cap flor.

10. Dos dies sense notes. No val la pena.

Avui fa un dia rúful. Tot ennogulit. Som oït missa als Mercedaris. El camí no m'ha cridat l'atenció si no és a la carretera de Rioceballos[,] que una ratxa de vent fort ha espolsat els abres i per uns moments semblava una pluja espessa de fuies grogues de tots tamanys.

A les dues carreteres hi habia carreres d'automòbils. Con hi he passat jo, en corrian pocs per sort meua. Aixís he pogut arribar a casa més segura.

He trencat un ram de rosetes i poncelles que som ofrenat a la noia malalta d'aquí al costat. La seua mare m'ha enviat un ram de crissantems grocs. Ha quedat contenta del obsequi que he fet a la seua filla.

Per lla dos cuarts de una un auto de // Córdoba ha vingut a buscar a na Gracieta per assistir al àpat de germanor que celébran avui els del Club Català. El s[enyo]r president i un dels socis han tingut la gentilesa de venir a buscar-la. En Joanic l'ha acompanyada. Veurem com haurà estat rebut el discurs que tenia preparat per·a llegir a la festa. Ha estrenat un vestit de seda color marron que li estaba mol bé. Hi ha tingut

molta trassa[,] a fer-lo. Tot ha estat com a celebrar la joia del esdeveniment dels gloriosos fets referent a Catalunya.

Som a la nit. No fa gaire que els nostres han arrivat de Córdoba. Els mateixos que els han vinguts a buscar els han tornat. Els catalans han obsequiat a na Gracieta amb una toia de variades flors mol boniques. Anàban dins d'una panera amb llassades de cinta catalana i una tarja dedicada a la distingida // *poetesa*. La tarja lluïa cintetes catalanes i argentines. Diuen que el discurs que ha <f> llegit na Gracieta ha emocionat i que fins molts homes somicaven. És que era forsa ben arrodonit. Alabat sia Déu! Ell és qui l'ha inspirada per·a desenrotllar el tema sentit de la pàtria anyorada. Con s'en és allunyat, sembla que tot lo seu se recorda amb més afecte.

L'evangeli d'avui[,] com tots els de durant l'any, és mol interessant. El comentari[,] també mol encertat. Se refereix a les coses que demanem a Déu per mitjà de Jesús. Deia Jesús als seus apòstols que demanessin en nom seu i tot ho alcansarian. Esplica amb la forma que tenim de demanar a Déu les coses. Que hem de tenir fe, esperansa i al mateix temps constància a fi de obtenir les gràcies que demanem. Pondera el valor que tenen els nostres precs vers Déu si preguem // atentament bo i considerant que oran<d> parlem amb les gerarquies més poderoses. És cert, pro som tan distrets i rutinaris que al pregar no hi sabem veure la grandesa de la oració i això fa que lo nostre valgui ben poca cosa. No obstant Déu ho acepta<t> i dicnifica donant-e-li el valor que no hi podem donar nosatros. "Ora et labora". Déu ens escolta.

11. Tot avui plou. Som contestat la carta que l'Armand va escriure'm des·de Madrit. Se posa fret.

12. Per fi el diari de Buenos Aires "Crítica" per haber publicat tantes noves contràries al actual govern provisional que presideix l'Uriburu. Com van les coses! Els dies de la revolució de setembre de l'any passat "Crítica" era la gran entussiasmada per a defensar-la i ajudar-la a triomfar. Are darrerament no perdonava res con tal de vilipendiar an els que avans posava fins als núvols. És que l'Uriburu no ha sabut o no // ha pogut continuar amb el favor i contentament de tot un poble com va ser al derrocar l'Irigoyen. Aixís va la política. Are a les mateixes oficines de "Crítica" publicaran un·atre periòdic que se nomenarà "El Sol".

D'España llegim fets *vandàlics*[,] que en deia "La Veu de Catalunya" dels de la Setmana Tràgica de Barcelona l'any 1909. Are els fets vandàlics han passat a Madrit.

Els anarquistes varen cremar un convent de p[ares] carmelites, un de maristes i un·atre de jesuïtes. A més[,] l'Institut de Arts i Oficis[,] dirigit també per p[ares] jesuïtes. Tots aquets disbarats els féian al crit de "*abajo el clero*". No contents i saciats de fer mal[,] varen cremar un kiosc ont s'hi venia el diari madrileny "ABC". Varen anar a les oficines del nomenat diari, aixís com a les de l'atre "El Debate" (tots dos de tendències catòliques i monàrquiques) i varen cremar totes les edicions. També hi va haber una batussa mol sèria entre monàrquics i anarquistes. Hi // va acudir la policia i Guàrdia Civil. Hi va haber alguns morts i ferits de tots els bàndols. Els revoltosos no volen policia ni Guàrdia Civil. Volen[,] diuen ells, guàrdia republicana. Aquesta els hi deuria permetre fer tot el mal que volguessin sense trabes de cap mena. El fill d'en Pi i Margall[,] que va ser president de la primera república española (de trista memòria)[,] diu que la república d'are comensa mol mal. És cert. Jo mai he vist amb bons uis la república. Si fos formal i cristiana la prefereixo a monarquia, pro les que han recnat a España totes són dolentes. L'actual govern provisional español és passable. Temo més per el que vindrà al seu darrera i per el Parlament pròxim[,] que mol bé pot portar unes renyines i revoltes ferotges. Déu hi posi un sant remei!

13. Llegeixo a "Los Principios" (diari de Córdoba) que no sols a Madrid han estat els deplorables fets vandàlics sinó en atres capitals d'España. Sortosament per are Catalunya s'ha escapat de les mans infernals dels comunistes i anarquistes.// Ahir llegíam que tres convents de Madrid havian estat cremats. Avui hi tinc d'afegir a Màlaga la crema d'un convent de jesuïtes i el palau del s[enyo]r bisbe i les oficines del diari monàrquic "La Unión Mercantil". A Alicant varen cremar set convents. A Cádiz foren cremats els convents de carmelites i de dominics. A Zaragossa intentaren cremar el seminari i el palau del s[enyo]r bisbe. La Policia i Guàrdia Civil ho impediren. A Sevilla els revoltosos volian cremar un convent on s'hi recullan relligioses velletes fins a la seua mort. Elles[,] pobretes[,] varen poguer escapar-se per una porta *falsa* (amagada) i varen fugir a recullir-se a casa d'amics o parents seus. No sé per quin motiu no els hi varen cremar l'edifici. A Sevilla varen cremar tres convents[,] una iglésia i una capella amb tots es ornaments litúrgics. Dels convents no va quedar res sencer ni de culte sagrat ni privat. El Sant Pare ha pres cartes en els fets. No sé com acabarà.// El govern dóna la culpa an els monàrquics, comunistes i anarquistes. La cuestió[,] que qui hi ha rebut ha rebut. Hi ha una pila de millons de pessetes destruïdes que no se recuperaran mai·més. Encare que se recuperés la plata, mai tindrà el valor dels

documents i joies cremades, destruïdes miserablement. El govern ho lamenta. No n'hi ha prou amb que ho deplori. Ho podia preveure i evitar. Quins pressagis! Hi ha una pila de monàrquics presos.

14. Continuan els fets luctuosos a Alicant, València i poblacions de Andalucia. A València sol, han cremat quinse convents. A Burgos i no sé quines més capitals[,] lo mateix. De per_tot els relligiosos han hagut de deixar llurs cases amenassats de quedar-i cremats. La policia i la Guàrdia Civil són impotents per a dominar les fúries dels revoltosos tirats al carrer. El govern ha hagut de declarar l'estat de guerra i d'aquesta manera queda defensada // la nació de nous atropells. Lo mal és que hi posa el remei con el mal ja està fet. Tot plegat és un desastre.

Les montanyes llunyanes són plenes de neu. El Pan de Azúcar (montaña de Cosquin) també n'està plena i encare neva a les més altes. Aquí no neva pro el cel no profetiza atre cosa. Fa molta fret. El termòmetre està a 2º sobre cero. Jo se pot dir que d'en tot ahir no vaig moure'm de la meua celda. Ben abrigada, un rajol calent an els peus i un coixí de plumes a sobre d'es peus, i el dimoni que estossegui! Fins na Gracieta m'hi <h>va portar el sopar. Tot el dia vaig passar-lo llegint i cosint. De fret no en vaig sentir.

Aquet dematí he sortit fins al primer rebolt de la carretera com qui va cap a Calera a fi de contemplar bé la serradera de montanyes totes blanques de neu. Era una delícia. En Janic amb en Lluís // també han anat a veure les blanquíssimes montañes. Encare hi ne<v>bava.

Som entrat a visitar un matrimoni que són pares per primera vegada. Tenen un infantó de poques setmanes. Els he felicitats coralment desitjant-els-i que frueixin per molta anys la ditxa de contemplar al seu fillet. «Com se diu el nen?»[,] els hi he preguntat. «*José León*»[,] m'han dit. Estan la mar de joiosos. Agraïts de la meua felicitació[,] m'han volgut obsequiar amb una copeta de licor de te. És una veguda que ells mateixos la prepàran. L'he trovat deliciós. Com que estava dejuna m'ha recorregut tots es *corriols* que ha trovat an es meu ventre. Déu els hi pagui[,] pobre gent, la bona acullida que me dónan. Jo m'els estimo molt perquè me sembla que són bons i felissos.

Ahir vaig rèbrer un plec de diaris que na Montserrat ha enviat. Són de Palafrugell. En Paco és regidor dels de l'Ajuntament de Mont-ras. Quina broma!//

15. Continúan els desastrosos fets dels comunistes o qui sigui que creman iglésies i convents a España. A Màlaga sol n'han cremats 22. Quin mal record en tindran els relligiosos[,] de la segona república! Ja la primera va fer la mar de disbarats contra la relligió. La segona semblava més formal i fins crec que no tots els que la compónan tenen males ideies pro lo que ha fet el govern se'l pot calificar de descuidat o covard. Ha comès un pecat d'aquells que un s'en fa reo sense cometre'l. No ha fet el mal, pro no l'ha evitat poguent i tenint obligació d'evitar-lo. Déu els perdoni!

16. Avui en Lluís ha vingut d'estudi de lo més content. D'escritura ha portat un 10. És la nota més alta que se dóna an els graus de les escoles. No l'han pas distingit per bona lletra ni per ordenat sinó perquè éran una colla de noms quelcom enrevessats i no hi ha fet cap errada. Beníssim[,] Lluís!//

17. A les eleccions per·a nou president de la República Francesa ha triunfat Mr Doumer per una pila de vots contra Mr Briand. El elegit té 74 anys. Té un aspecte venerable. Una barba blanca mol ben cuidada. Tot en ell demostra bondat i simpatia. Diu que després de ser nomenat, s'en va anar al lloc ont hi té cuatre fills seus enterrats[,] tots ells víctimes de la desastrosa guerra. Déu li do serenitat per a afrontar els camins espinosos que sens dubta haurà de trepitjar si té la sort de viure els anys que li pertócan de president.

19. Avui en Janic m'ha posat un enchufe al meu cuarto peraquè pogués planxar sense tenir fret. Una araña m'havia teixit un fil gairebé invisible des d'un clauet fins al cuadret de la "Verge de la Cadira". Semblava que hi habia d'estendre els brotets de nebulosa que tinc amb les semprevives. Quin acudit de la petita i atrevida filadora! Ella se deu haber amagat amb algun niu invisible.//

21. A les vuit del dematí han surtit onse avions repartits amb tres volarats. Han anat a Buenos Aires. L'Uriburu els ha fets construir an els tallers de Córdoba. N'estan tots orgullosos[,] de la seua habilitat.

22. Rebo carta de na Maria meua i de na Lluïseta Rocas amb una carteta de la seua filleta més grant. Me convida a acompanyar-la a la seua 1a comunió.

23. Arriba en Manuel Llorens.

24. Vaig a missa a Córdoba. M'hi he quedat al ofici. Ha estat forsa solemne. Som pogut combregar. Avans he parlat una estona amb el vicari de la Catedral[,] el bon sacerdot català que tan bons consells me dóna sempre. Déu els hi pagui.

La solemnitat litúrgica d'avui és mol grant. Tota se refereix a la llum // benefactora que Déu ens concedeix referent al coneixement dels misteris més sublims de la relligió cristiana. Aixís com l'<e>Esperit Diví va omplenar i aclarir les intelligències dels apòstols en el cenacle també a nosatros ens instrueix amb santes inspiracions comunicant-mos la ciència divina a doll, que és la felicitat més grant que se pot fruir en aquet món.

En Manuel ha dormit a casa. Amb en Janic, en Lluís, Sara i Irene han surtit d'excursió a les montanyes de Calera. A la tarde uns joves amics han vingut i han invitat a na Gracieta i la Mima també a pujar a les montanyes. Han anat fins al Pan de Azúcar. Han fet tot ple de fotografies. Hi han anat amb auto. Totes dues colles han tornat contents de llurs camins.

25. Tenim molta feina preparant tots els // arreus que en Janic necessita per la surtida a Santa Fe.

En Manuel s'en ha anat amb la seua Maria. Han deixat el seu fill Tian a Calera forsa millorat gràcies a Déu.

26. Llegim que a Madrid mentres l'orador s[enyo]r Mequíades Álvarez feia un discurs, que ja feia rato que durava, i precisament mentres <d> acabava de dir que hi ha necessitat urgent de disminuir les ordres monàstiques perquè España està convertida en un inmens cenobi, va caure en desmai. El varen portar a casasseua. Els metjes varen donar mol males impresions. És possible que allò mateix que predicava li fes conciència o remordiment i li ocasionés l'accident. Déu l'ajudi!

Diumenge passat a Barcelona va haver-hi les eleccions de diputats peraquè conjuminin les bases de lo que hauran de discu//tir el Parlament a les Corts centrals referent a les llibertats de Catalunya. Els del s[enyo]r Macià han guanyat per una pila de vots. Els regionalistes no han votat.

Avui en Janic nostre ha surtit per S[an]ta Fe.

28. He portat una gorreta de ganxet de llana amb un nin que té només dies. Els seus pares han estat de lo més agraïts.

Dóna pena llegir lo que passa a Roma entre joves fascistes i catòlics. Els primers crídan subbersivament contra el Papa per enfonsar la Acció Catòlica que tants beneficis ha de reportar defensant la nostra relligió. Que Déu concedeixi la llum de la veritat an els devots del satànic dictador és lo que més li demano. El Papa passa per unes tribulacions que no sé com s'en surtirà.

29. Llegim que l'aviador americano del nord // capità Hawts[,] popularment nomenat "la bala humana"[,] s'ha desdejunat a Londres, ha dinat a Berlín i ha sopat a París. Va volar a una velocitat de 304 kilòmetres per hora. Dimoni d'home![,] ni sa furiosa tramontana corra tan!

El s[enyo]r bisbe de Vich va visitar al s[enyo]r Macià. Va portar-li onse mil firmes demanant que els jesuïtes no siguin llensats de Catalunya. Tarragona i atres importants poblacions també han protestat del suposat acord. Els jesuïtes se quéixan que els hi han destruït biblioteques que tenian un valor imponderable i atres coses que ni a pes d'or se podrà adquirir.

A Buenos Aires en la cuarta exposició nacional de avicultura que s'ha fet rescentment un gall ha obtingut el preu de 320 pesos al ser subastat. És Rode Island Reed. No sé pas de què deurian mantenir-lo tan bella bèstia.//

30. A Barcelona aquest any no s'aníman a fer la professó del Corpus. Segurament han pensat bé, puig amb els mals vents que hi córran és possible que s'en hagués seguit algun mal que se pot evitar. Tan bella festa que se celebrava tots els anys! No són covarts els dirigents catòlics. Són prudents.

Na Gracieta avui ha rebut una carta de n'Angeleta. Diu que amb tot i el perill que córran de ser perseguides, que no estem intranquils que ja saben lo que els hi cal fer si la cosa se presentés del tot negra[,] que Déu no ho permeti. Fa mal temps i jo estic quelcom refredada. El vent tira.

31. Tot avui plou. No he sortit de casa.

Som escrit a les meues tres noies, a la nena grant de na Lluïseta Rocas i a la Maria Nadal. Tota la tarde som escrit.//

Juny

1er. Els periòdics vénen plens de noves dolentes per tot arreu. El més descarat i atrevit és el dictador d'Itàlia Benet Mussolini. Sembla que sigui l'imvensible. Déu el perdoni[,] que de malifetes en va ple.

2. Llegim que el dictador italià ha fet tancar i sellar tots els centres catòlics que no siguin del partit fascista capitanejat per el despòtic dictador. Tenen una batalla amb el Papa que no sé com s'en surtiran. Tems fa que no van d'acord. Devant tan rebombori, el Papa ha dessistit celebrar la professó de Corpus ni el congrés eucarístic ni enviar representant a la festa del centenari que s'ha de celebrar en bon record de s[ant] Antoni de Pàdua. An en Mussolini diu que li dol que el Papa s'ho prengui aixís i se posi tan retret. La nació hi pert per la gran afluència // de forasters que hi haurian acudit.

3. El Papa[,] devant les profanacions que hi ha[,] prohibeix totes les professons del recne d'Itàlia. De totes maneres se sab que els dos barallats procuran arreglar les coses per la via diplomàtica. Déu hi possi un bon remei.

4. Som assistit al ofici solemne a la catedral de Córdoba. Ha celebrat el s[enyo]r bisbe d[octo]r monseñor <Delfín> Fermín Lafitte. Ha durat dues hores. L'iglésia era pleníssima. Tan l'orga com els cantors[,] admirables. Han cantat els Kiries i el Glòria aixís com el cant de Seqüència[,] que ha anat a càrrec d'una sola veu potenta i ben ajustada. Tot plegat era colossal, formidable[,] mol grant. A les dotse surtia la professó. El s[enyo]r bisbe portava la Custòdia sota tàlem portat per sacerdots i uns senyors que ostentàvan // unes bandes que els hi voltaven el pit. Eren vermelles amb un càlzer dorat. És possible que fossin del Apostolat de la Oració o tinguessin algun càrrec distingit. La concurrència[,] mol nombrosa. Hi havia càntics mol animats acompanyats de la banda de la ciutat i de la dels Salesians. Mols de colègits i relligiosos de tota mena. Hem voltat la plassa de San<t> Martín. Acavat[,] el prelat ha donat la benedicció amb el Santíssim a tots els que érem a la plassa i voltants de la catedral. Per això habian improvitzat un altar de part de fora del temple que dominava tota la plassa i els seus voltants. Tot plegat ha estat un acte de fe que imposaba. Bona necessitat n'hi ha a fi de reparar tants ultratges com se cometen contra lo més sant i sagrat. A la una pujava al òmnibus ben contenta dels actes que habia assistit.//

A la tarde som escrit an en Pau Modolell.

5. He llegit que una comissió de empleiats de Nabarra han telegrafiat al president del govern provisional d'España fent-li avinent que si desideix fer surtir de la nació els relligiosos, la esmentada comissió representa a vuitanta mil famílies que surtiran a defensar-los oposant-se rotundament a semblant diabòlic propòsit. De tot cor els aplaudeixo.

Llegim també que el submarí "Nautilus" va surtir per a Provincetown. Fa la prova en les afores de Cabo Cod. Un destroyer <com> l'acompanya com a acte de cortesia de la armada. És probable que verifiqui la travesia del Atlàntic fins a Londres. Sir Hubert Wilkins és qui ho dirigeix tot. A veure que en surtirà.

Na Gracieta després d'acompanyar la Sara amb el d[octo]r Brandán ha surtit per Buenos Aires a despedir a les señores Palau.// Les raons que el d[octo]r ha donat de la salud de la Sara me plauen poc. El seu caràcter no és apropiat per estar delicada. Té un mal crònic an es budells. Mirarem de fer-la creure. És cosa llarga[,] provablement.

6. N'Irene fa de cuinera. Avui ens ha fet un escudella de 1a. Tot s'ho ha engiponat ella sola.

Llegim que a Barcelona han fet un homenadge a l'Apeles Mestres. Bé s'ho mereix. Tems fa que li haurian d'haver fet. Té més de vuitanta anys. Tan que ha trevallat amb les lletres. Diu que han fet una exposició dels seus trevais literaris i artístics. Déu el coroni de glòria an aquet món i mol més a l'atre.

Continúan les queixes de Pío XI cont[r]a del govern d'en Mussolini. El Papa diu que el dia del seu cumpleanys[,] ocorregut fa pocs dies[,] va ser el sia més trist de la // seua vida degut als desaires rebuts de les joventuts fascistes. Bon Déu[,] com van les coses! En Mussolini an el Papa li haurà donat el dia més felís com ho degué ser el que varen firmar la seua llivertat a Letran. Qui li hagués hagut de dir que passarian pocs anys que el mateix funest home, sense cap respecte a edats ni gerarquia li donaria tan gran disgust com li ha donat are. És crudel en Benito Mussolini[,] amo i senyor del recne d'Itàlia. El seu exèrcit és més poderós que el de la nació. No obstant trigar pot, pro no s'escaparà del càstic que mereixen els seus actes tan imprudents contra totes les persones que no li fan acatament. Déu l'ilumini!

7. Continúan els dies humits sense sol ni vent ni pluja. De tan en tan plou pro no se pot dir que sigui pluja continuada. La gent de per aquí diuen que mai havian vist un

hivern tan moll i brut.// Rebem una carta d'en Janic des de Corrientes. Ens ha omplert de goig. Se veu que allà l'han considerat bé com se mereix i li han donat un càrrec que Déu n'hi do, ben retribuït com mai podíam esperar bo i mereixent-lo. Els seus actes són recomanables sempre. Ell practica devocions de bon cristià. En la carta diu que el seu principal va donar-se comte que el dia de Corpus havia anat a combregar i que se veu que li va plaure mol. També a mi me plau mol que sigui un jove piadós i recomanable per tots istils. És una veritable joia.

A España no sé què péscan. El govern se preocupa de voler treure els relligiosos. En camvi[,] fa retornar els desendents dels jueus que fa tantes centúries els Reis Catòlics varen desterrar. Què hi farem! Els que govérnan Catalunya, amb tot i que no són pas adictes an els meus ideals, pro els hi aprovo que siguin sèrios // i formals. El cèlebre aviador Ramón Franco hi ha anat i entre atres coses ha dit que la República Catalana és més ben centrada que la española i que li pot servir de exemple. És que "escombra nova sempre escombra net"[,] diu l'adagi. A España ja és vei que mai se saben entendra. Els catalans són més ferms i decidits. Con hi ha rebomboris sempre són forasters que els pórtan.

Escric a na Caterineta de can Nau.

8. En nom de Déu ha surtit el sol. Vuit dies que no l'havíam pogut fruir.

9. Rebo una llarga i afectuosa carta de l'Armand. També en rebem de na Gracieta. He surtit a caminar aprofitant el bon sol. Som arribat fins a can Pirola.

10. No fa tanta fret amb tot i la forta i abundanta gelada. El sol retorna de debò. Escric a l'Armand a Girona.//

11. Avui ha fet un dia esplèndit. A la tarde ha vingut el s[enyo]r Reig. Ha dit que sabent que som tan sols ens ha volgut fer companyia unes estones. L'hi'n hem estat ben agraïts. És una bellíssima persona.

Llegim que a Madrit[,] amb motiu d'haber permès el retorn dels jueus a España, s'hi va celebrar un casament de jueus aristocràtics. Hi va anar a casar-los un capellà jueu vingut expressament de l'Àfrica. <F> Des de l'any 1492 que éran fora de la nació espanyola. N'hi ha tornat molts.

12. A España[,] amb la nova llei de eleccions a diputats a Corts poden ser elegits capellans i dones. Poden ser diputats i diputades pro no tenen vot. Diu que hi ha un moviment mol gros per·a presentar-se candidats i candidates. Ha de ser curiós un Parlament ont hi tinguin veu i vot dones, capellans, bisbes i homes civils. Quin mercat!//

13. Els comunistes a España se mouen per tots cantons. Ja cal que el govern se calsi bé ses espardenyes i vagi llest per·a acobardir-los, o si·no faran lo que més els hi plaurà.

14. Rebo llarga i afectuosa carta de l'Armand.

Avui és el dia més fret. Con m'he llevat he trovat l'aiga d'una tasseta que tinc a la taula ben glassada. No per això me som acobardit. Per lla les vuit m'en som anat a missa als P[ares] Mercedaris. Els camps semblava que hi habian sembrat farina de tanta gelada (*escarcha*). Som oït missa i combregat en nom de Déu. No tenia gens de fret. Ara no hi ha rosetes de garlanda an els roserars de vora 'ls camins. Tot és podat o ressecat de la fret. En tornant de missa el sol no tenia forsa. Les boires corredisses el tapàvan i feia vent humit i fret. Els peus no me feien mal i som anat vinguent ben totassola. He vist set nius. Cuatre d'ells eran de gentils i hàbils // horneros. Quina trassa i paciència tenen fent els niuets de fanc tan ben arrodonits, enclavats an els pals de telègraf. Els atres tres no sé de què deurian ser. Éran grossos, fets de branquillons no gaire ben teixits. Eren amb abres polls. Som arrivat a casa ben contenta de la manera que som empleat el dematí.

En Capseta ha estat unes estones amb nosatros. Després s'en ha portat en Lluís a Calera amb el seu autet.

Som escrit a na Gracieta, an en Janic, a l'Armand i an els nens Francisco i Lluís Aymerich.

15. Fa tanta fret que l'aiga de les canyeries és glassada. Fa fret negre.

Avui s'hauran embarcat les tres noies Palaus amb la seua mare. S'en van amb el vapor francès "Campana". Déu els hi do un bon viadje i que trovin a tots els nostres amb bona salud. Lo que és provable[,] que trovin la revolta política // mol enmaranyada. Mai havia vist les nacions de tot el món tan desballestades com are.

Llegim que a Europa hi fa una calor imponderable. Se veu que s'ha adelantat.

16. Un barco anglès diu que ha vist unes illes no mol lluny dels illots de S[ant] Pere i San Pau. Perteneixen al Brasil.

A Nantes pàssan per una desgràcia mol grant. Un vapor que anava carregat d'excursionistes que retornaven d'una illa que hi habian anat a passar el dia. S'els hi va possar un temporal amb tanta fúria que va fer ca<b>pbussar el barco enfonzant-se ràpidament sense donar lloc a que la gent se salvés. Hi ha vuit sobrebi<b>vents i uns cinc-cents de negats. Al cel sian[,] pobres germans nostres!

A Córdoba hi ha vaga d'estudiants. De poc ens màtan la Sara. Déu ens en guart! Diu que s'ha trovat amb un remolí de joves que anàvan en direcció contrària d'ella. Els cossacos perseguian als revoltosos i s'han topat amb ella. Res greu li ha passat gràcies a Déu.//

A Buenos Aires hi ha mol enrenou popular terrorista. A La Plata els estudiants s'han revoltat i els de la capital federal els ajúdan. Els terroristes atràcan a tots els que els hi vénen entre·mans robant lo que pórtan per poc que sigui.

El submarí "Nautilus" està a mersè de les onades de sota aigües marines. Té els motors espatllats. Uns barcos de guerra són a la seua vora pro no li poden ajudar per causa del temporal. L'oriéntan amb els llums que pórtan. És ben tràgic trovar-se al bell fons del Atlàntic a la deriva sense govern ni guia esperant qui els hi pugui donar un cap a fi de assegurar-se.

A la nació argentina s'hi està organitzant la "Legión Cívica". Hi éntran homes, dones i gairebé fins criatures. A les escoles els oblígan a ensenyar quelcom d'instrucció militar a fi que els bailets con siguin grants sàpigan defensar-se. Si això no és una mena de feixisme com a Itàlia bé. Hauria de ser per·a defensar-se del comunisme desballestat que amenassa devorar tot el món.//

A Girona tenen la llei marcial. Els obrers sindicalistes s'han revoltat contra el governador perquè habian pres un dels companys que era acusat com a lladre dels que varen assaltar un banc a Bilbao. Han declarat la vaga general fins que donguin llibertat an el detingut. La República Española[,] amb dos mesos que té de vida[,] no sap pas com treure's els entrebancs del seu camí. Mai hi habia vist tants aldarulls. La primera va durar deu mesos. Aquesta no li garantizo ni mitg any de vida. Ni saben lo que se péscan. Un batlle de poble diu que va prohibir an el *sereno* que con a la nit cantaba les hores i anunciaba si era nú<b>vol o serè, acabés el cant saludant a la Verge dient "avemaria Puríssima" com ho tenia per costum. Del cap de tres dies l'esmentat senyor batlle se moria. Déu li hagi perdonada la seua fúria.

20. Quina boira tan espessa. No fa mai bon temps. Con la boira s'ha aclarit tot el dia ha fet un vent fort i fret.//

21. Sant Lluís G[onçaga]. No som oït missa. Les noies i en Lluís hi han volgut anar a Córdoba i no tanquem mai. Som obsequiat en Lluís amb estampes i figuretes. Are ell i n'Irene i la Sara són a veure an en Tian Llorens a Calera.

Som escrit an el bon amic Nadal, a la meua amiga Celina Roig i an en Janic nostre.

22. Llegim que en Lerroux ha anat a fer propaganda política a Barcelona. Se diu que a les pròximes eleccions per a diputat anirà unit amb la Lliga Regionalista. Qui ho habia de dir anys enrera[,] que sempre éran adversaris! Are don *Lacandru* (Alejandro) ha esdevingut d'upa. Ja no pot dir com ho deia avans que la propietat és un robo. El tristament celebrat s'ha enriquit i ja no recomana desgavells an els seus *jóvenes bárbaros* dels que n'era el gran *caudillo. Lacandru*[,] li deien els seus devots[,] pobres analfabets i enlluernats amb la seua inponderable xarrameca i pilleria que // encare li dura. Les entén totes i les sab mol llargues. No és pas fàcil que mai l'atrapin desprevingut. Que fos ell qui governés mentres ho fes bé.

Llegim també que el explorador Wilquins amb el seu rebel submarí "Nautilus" no pot seguir endavant perquè els motors no funciónan.

23. El sol surt vermei com unes brases de foc. És que hi ha una forta nuvolada que sembla una montanya encesa. És espatarrant.

El "Nautilus"[,] remolcat per un acorassat del seu país[,] ha pogut arrivar a <Wy> Cork. Allà adobarà els desperfectes que té a les màquines. Durant el tragecte per sota les aigües ha estat mol accidentat. La tripulació s'ha intoxicat de resultes dels menjars poc sans.

24. Nativitat del gloriós s[ant] Joan Batista. Are aquí no en tenim cap[,] de Joan.

25. A la tarde s'ha posat un vent mol fort.//

26. L'aviador español Ramón Franco estaba fent un mitin electoral a Sevilla junt amb atres oradors. La tribuna ont estàvan se va enfonzar i en Franco se va trencar una cama. Hi ha un Galán, deu ser germà del que varen fusellar a Huesca, que també està mol mal_ferit. Aquets féian propaganda revolucionària contra el govern de la República perquè diuen que és un govern de la República burgesa. Al hospital ont l'han internat hi està com a presoner devant les seues ideies comunistes. L'han donat de baixa al exèrcit.

27. Continua la gran efervecència electoral a España i a Catalunya. Diu que are no estan prou contents del s[enyo]r Macià. En Lerroux li fa la contra a Barcelona. Tots els que govérnan are provisionalment se veu que la glòria els ha enlluernats. És una llàstima que els homes valguin tan poc! Que no pensin que la glòria mundanal an // el temps que som és potenta com una columna de fum que colsevol vent la esvaieix.

He rebut carta de na Montserrat i de na Maria i dos plecs de "Publicitats" endarrerides. Na Montserrat m'hi diu que les monges de Sant Pere varen haver de surtir del monestir avisades que junt amb atres convents els hi cremarien llurs hestatjes. N'Angeleta diu que va passar els dies més anguniosos a casa d'en Flor. Després, mol aviat les coses se varen apaivagar i varen poguer tornar a les seues cases sense més consecuències que la por. Sembla que tot no éran atres coses sinó alarmes de persones mal_intencionades. No en varen cremar cap[,] de convent[,] a Barcelona. Ho he anat llegint més detallat a les "Publis" rebudes darrerament. Era el 14 del mes passat que molts relligiosos a Barcelona varen corre fort perill i varen surtir de llurs cases.

28. Aquet dematí con per lla les vuit <he> // he sortit de casa els camins, boscos i camps éran ben blancs de gelada (*escarcha*[,] que en diuen aquí). No he tingut gens de fret. En tornant m'he cansat una mica.

Volia escriure a les noies de Catalunya i no m'he sentit prou animada. Estaba tota enguniosa pensant amb les enmaranyades eleccions que avui se fan a España i Catalunya. Galícia[,] tota esvalotada[,] s'ha cri<ll>dat republicana separatista perquè no volen continuar les obres d'un ferrocarril que el seu paro deixa a molts trevaiadors a la fam. Sevilla revolucionada per les proclames que els aviadors extremistes tíran al crit de "¡*viva Andalucía libre*!" Tot plegat és un daltabaix més gros que en temps de la monarquia. A Catalunya hi ha la mar de partits tots contra el del s[enyo]r Macià. Aquet ha fet com el president provisional español. No saven veure els entrabancs que tenen a la vista i se dormen sobre els llorers.// Veurem demà lo que haurà esdevingut avui! I

pensar que l'evangeli d'avui, tan severament que recomana la caritat! I tan poca que n'hi ha en els tems que corrim! L'odi i enveja tot ho domínan sense pensar que avui lluïm i demà pudim!

Dues colles d'aviadors dónan la volta al món amb tota felicitat. Uns són americans i els atres irlandesos. Déu els hi do sort!

29. Festa dedicada a la memòria dels màrtirs dels benaventurats apòstols de Jesús sant Pere i sant Pau. També com ahir som anat a missa als Mercedaris. Avui les nostres oracions i demés actes piadosos van oferits a Déu a intenció del Papa[,] tan combatut per a el sectari orgullós Mussolini[,] cap de la nació italiana.

Llegim que a España han guanyat les eleccions els socialistes. A Catalunya[,] els del partit del s[enyo]r Macià. Déu li do serenitat i paciència[,] que d'entrabancs no l'hi'n mancaran pas. Molta glòria // i atre_tanta responsabilitat.

Rebo carta de na Montserrat i de na Maria. Som a la vetlla. Les noies han anat a Calera a veure en Tian Llorens. Va refent-se.

Juliol

5. No sé pas com m'han passat els dies sense escriure ni una nota.

Els aviadors americans Post i Gatty han donat la volta al món amb 8 dies i 15 hores. Quina volada tan feliz!

Rebem carta de na Gracieta des de Buenos Aires. Diu que el dia 1er un auto li va fer mal al costat dret[,] bras[,] cama i cara. Que no és cosa greu pro que no podrà venir encare com ho tenia progectat. Ha escrit amb la mà esquerra.

També n'he rebuda de n'Angeleta[,] que se queixa de les males passades que an els relligiosos els hi va fent la república.// M'esplica que varen tenir de surtir de la clausura i que va passar sis dies a can Florenci. Que se va encarinyar tan amb les nenes que no volian que s'en entornés. Alabat sia Déu!

Fa un dia escullit. Som oït missa com de costum als P[ares] Mercedaris. Quina devoció fa aquella missa oïda i meditada amb tanta quietut. Encare que és a les nou pro en aquet tems és dematinet encare. Som pocs els fidels que hi acudim pro no hi ha remor de res i se pot complaure la imaginació seguint els passos litúrgics meditant la sublimitat dels episodis que ens recórdan tots ells la vida[,] mort i passió de Jesucrist. L'evangeli d'avui se refereix a la multiplicació dels pocs pans i peixos que varen alimentar an els oients de la predicació de Jesús. Contemplem la Verge de les Mersès[,]

redentora dels esclaus i patrona de Barcelona. Ella sigui qui intercedeixi amb el seu Santíssim Fill a fi que tanta // munió d'esclaus com hi ha per les nacions que se diuen *lliures*. Quina mena de llivertat és la que corra avui? És una esclavitut per a la gent catòlica i atre mena d'esclavitut pera els revoltosos extremats que voldrian llivertat per a portar a cap el desordre més imponderable. No quedaria ningú viu de les seues mans. Ni ells mateixos perquè també se destruirian per cualsevol pretext. I pensar que tots som germans redimits amb la passió de Jesucrist. Els hi manca la llum de la fe de Déu. Preguem per a ells i que Jesús els perdoni ja que també va redimir-los.

6. Llegim que el Papa ha escrit una protesta en forma d'encíclica contra les diabòliques fetes del desvergonyit Mussolini. El document pontifici, a fi d'evitar la censura, que no li hagués permès circular com se necessitava, és estat portat a París per // mitjà d'un sacerdot. Ha estat traduït amb anglès, aleman, francès, español i fins de llengües populars a fi de que s'en enteri tot el món. Déu hi posi un sant remei. Cap mal li desitjo an el orgullós fundador i xef de les camises negres. Tant·sols voldria que fos més raonable i no tingués tanta vanitat.

Escric a les cuatre noies meues. Potser no m'hi habia trovat mai[,] d'escriure a totes amb un dia.

7. He llegit que amb la colla de diputats que han de formar les noves Corts españoles hi ha 38 metges. Amb les fortes discussions que deuran tenir con se reuneixin ja és provable que en necessitin algun. Aquesta vegada me sembla que no sols se tiraran ses campanetes de cridar al ordre sinó quelcom més de mal pair. Déu els hi do paciència.

Rebo carta de na Maria meua i d'en Janic des de Corrientes. Quina sort que té! Diu que pot menjar tan de peix fresc com vol perquè el péscan tots els dies allà.//

8. Som surtit a caminar fins a casa d'un remendon de calsat que no l'i he trovat. Quissab els nius que som vist pel camí dels abres despuiats de fuies. Els últims que les han perdudes han estat els sauces llorón. El *palau encantat* del pobre sabater és un desastre. Hi he donat la volta i per una petitíssima finestra[,] si aquet nom mereix, me som enterat de lo que hi habia dins. Una habitació que serveix de dormitori. Són dos companys italians que hi viuen. Hi habia dos catrets. Amb un només hi habia una màrfaga mol bruta. Sense llensols ni coixins ni abrigais. Hi dormian uns gats. L'atre

catret era tapat amb un tros de roba. Un rellotge de butxaca penjat amb un clau. Un quinquè de petroli. Un gramòfon sobre d'una cadira espatllada. Uns baguls que tréian el cap de sota del llit. Trastos veis mutilats per tot arreu. Una mena de cort de porcs que encare // hi havia un bassi pro sense bestiar. Moltes parets de fanc a mitg fer. La porta forana amb unes anelles per un candau que no hi era. Per lo tan crec que la porta estava solsament ajustada. Hi havia un paper escrit amb italià que no hi som entès res. Devant la porta els estres de sabater ben bé a mersè de qui els volgués. Per els voltants de la casa una munió de trastos inútils. Dos jocs de rodes de carret, olles, cassoles i orinals que habian tingut porsellana i are éran ben abonyegats. Una pila de nius per aquells arbustos de espinillos i un bon tros de terra sense conreuar ben malaguanyada. Vora del camí hi havia un jove que llauraba. El fet de que portava unes calses amb padassos an els joneis, m'ha fet pensar que no era argentí. A les dones argentines de pura rassa no els hi plau[,] de clavar pedassos. Con el llaurador ha donat la volta li he // preguntat què pensava sembrar a la terra que conreuava. M'ha dit que de moment res pro que ho preparava per·a les viandes del estiu. També li he preguntat d'ont era i ha resultat cordobès pro español. L'última pregunta ha estat com s'en diu dels ocells que pasturàvan ran de la terra qu'ell removia. Han resultat ser segons ell *urracas.* No sé per què aquí tenen tan poca atenció amb els noms d'ocells. Lo qu'ell m'ha dit que són urracas no són pas com les de Catalunya. Les de avui era[n] mol grosses, amb el pit mol groc. Les catalanes són forsa blanques i negres i les d'aquí no tenen pas el cant com les d'allà. Resulta que merles i torts, aquí de totes dues en diuen *tordos*. Què hi farem!

10. Diu "La Prensa" que el Banc de Catalunya ha fet suspensió de pagaments.// Que a Barcelona amb aquet fet hi ha mol pànic i que el govern ha sospès tot el moviment bursàtil barceloní. Quins cracs!

11. He fet una carpeteta vermella que m'ha quedat forsa bonica. L'enviaré an en Janic a Corrientes. Hem rebut cartes de la seua mare que ja són escrites amb la mà dreta. Això indica que sortosament i gràcies a Déu va millorant.

Des del dia 9[,] festa pàtria[,] tenim la Mima i tots els escolars amb festa. El mateix dia patri vàrem rustir un pollastre dels més grossos. Va resultar inmillorable. Les noies se varen animar. Varen fer un postre de fruita amb sucre i oporto i fins cafè per·a tots. El nostre petit grop o[,] més ben dit colla[,] ens vàrem lluir.

12. Avui diumenge com de costum.// A les vuit he sortit fent cap a la capelleta del Mercedaris. Els peus me féian mol de mal. En nom de Déu he practicat les meues devocions de bona cristiana oint missa i combregant. L'evangeli se referia avui an els hipòcrites. Déu no els vol. Tenim de ser sincers. Honrats i bons en tots els nostres actes. Practicar les bones costums devant del món i en la vida privada. No semblar bons i obrar mal. No tenir odis, ni occir al desvalgut. Quin passatge evangèlic més interessant. Si així se fes totes les intrigues mondanals serian acavades.

Acavo de llegir una conferència que va donar un s[enyo]r González Arrili al Institut Popular de Conferències a Buenos Aires. Va versar sobre "Indios de América". M'ha fet l'efecte que habia assistit a la conferència.//

13. En Lluís ha portat un nino de cartró que ha fet a l'escola. És pintat tot de negre. Un negrito amb bona panxa.

Escric a les noies i an en Janic a Corrientes.

14. Avui s'óbran les Corts españoles després de vuit anys que no n'hi havia. Déu els hi do ceny i paciència!

15. Fa una calor com al bell pic de l'istiu. El sol és mol fort.

Llegim que els diputats españols s'han baraiat fortament. D'atres en tindran! Els catalans van mol units a fi d'obtenir lo que tan desítjan i se mereixen.

16. Ha vingut el s[enyo]r Reig de Córdoba.

17. La Sara amb n'Irene han anat a cal dentista. A la primera li han tret el caixal del ceny. Li han adormit // perquè el tenia mol difícil de treure. Estava enclavat an els ossos. A la tarde la galta se li ha inflamat i ha sentit mol de dolor. Ha pres aspirina i ha reposat.

Llegim que dos pilots úngaros[,] Jorge Wndres i Ale<g>jandro Magyar[,] han volat directament des de Terranova a Budapest amb l'avió "Justicia de Ungría".

Un fort terratrèmol va destruir la ciutat de Latunga (Ecuador)[,] població de 15.000 habitants.

A la iglésia de Sant Pere del Vaticà els policies hi ha trovat una bomba. La varen portar an els jardins ont va explotar. Quins actes més barbres!

18. La Sara ha passat bona nit. Glopeja aiga oxigenada amb aiga natural. Ha passat el dia forsa bé. La galta segueix inflamada.

Fa molta calor. Llegim que amb un // poblet de vora Madrit un d'aquets dies hi va nevar. Això sí que és fer el món al revés!

19. També avui[,] amb tot i que ha fet vent fort[,] feia calor. Som anat a casa del carter. Hem passat bona tarde amb ells i els seus pares. M'han obsequiat amb un ram de junquillos i jacintos blaus.

L'evangeli d'avui se refereix a l'obligació rigurosa que tenen els poderosos de fer caritat. En té tothom[,] d'obligació d'afavorir lo possible al desvalgut. Diu l'evangeli "si tens mol dóna mol i si tens poc dóna poc, pro dóna lo que puguis". La caritat obrirà les portes de la glòria a qui s'hagi compadit i afavorit al pobre. Tan combatuda qu'és la relligió, i si se seguís els seus preceptes, no hi hauria guerres ni odis ni vagues ni revolucions socials ni econòmiques.//

20 [passatge ratllat]. Hi ha boira mol espessa.

21 [passatge ratllat]. Sant Lluís. Les noies amb en Lluïsó han volgut anar a missa a Córdoba i jo m'he quedat per no deixar la casa sola.

Som escrit an en Joan a Corrrientes.

22 [paràgraf ratllat]. Llegim que el "Nautilus no pot seguir navegant sota l'aiga perquè té els motors espatllats [fi del ratllat].

Quina badada. Tenia notes que són del mes de juny i ara som a juliol.

Juliol

20. Escric a na Maria Nadal i a na Gracieta.

21. La Sara va al dentista.

Rebo carta d'en Pau[,] de na Maria des de Girona i de l'Armand des de Barcelona. El dia 20 a París s'hi varen reunir 23 ministres diplomàtics que representàvan a 7 nacions. Déu els hi do ceny i conciència recta. Molta feina hi tenen.//

22. A España hi ha un enrenou de vaguistes que fa por. Cada dia hi ha morts i ferits sobretot a Andalusia. Sevilla és la més revoltosa.

Llegim que a Corrientes hi ha hagut revolució. Ha fracassat. Hi tenim en Joan. No li ha passat res de mal gràcies a Déu.

23. Els periòdics argentins pórtan la nova de l'arrivada d'en Nadal a Barcelona.

24. El "Graf Zepelin" ahir va sortir cap a les regions del gel. El mena l'Huc Eckener. Déu els hi do bon viatge!

25. Sant Jaume gloriós patró d'España. A Mont-ras deuen lluir de debò.

26. Santa Anna gloriosa mare de la Verge Maria. Festa major de Blanes. Santa Cristina és nostra[,] diuen els de Lloret[,] i Santa Anna és vostra an els // de Blanes mentre se tróvan les dues profesons que fan an el mar per aquestes diades. Al trovar-se les dues professons adóran llurs glorioses rellíquies de les seues santes patrones. Déu conservi les tradicions tan boniques que omplen l'ànima de goig intens.

Fa molta fret. He vist mol[s] presseguers florits. És una maravella veure'ls amb la soca ben emblanquinada que la munió de flors hi ressalta mol més.

27. Des de la meua finestra veig que està núbol i el sol s'ha format un finestronet a fi de lluir que sembla una brasa ben encesa o un fanal.

28. Els diaris diuen que l'Uriburu ha dit a l'Alvear que comensi de fer les maletes i toqui el dos. Quin contrast[,] tan poc que hi ha que va venir. Li deu fer nosa an el president actual. Rep qui rep!// Tan que va molestar el s[enyo]r Alvear an els nostres con era president[,] qui li hagués hagut de dir que vindria un dia que també ell seria allunyat i detingut per indesitjable!

29. Avui ha surtit de la nació el s[enyo]r Alvear. Diu que se quedarà al Brasil.

El "Graf Zepelin" vola magníficament i el "Nautilus" corra per sota de l'aiga com un tiburó (sinó que no mossega).

Lindberch vola amb la seua dona. Déu els hi do bones ales!

30. Escric an en Gassol a Mont-ras i a Girona. Fa un vent fort i fret que no se pot resistir. Han nascut 10 pollets. Vuit de negres, un de negre amb el pit blanc i un de blanc. Són de lo més escutarit.

31. Sant Ignaci de Loyola fundador de la Companyia de Jesús tan combatuda.// La Mima ha tingut festa de la seua escola en memòria de la seua fundadora. La Companyia de Jesús és tan combatuda perquè no la comprenen. Tanta ciència com escàmpan per tot el món!

Agost

1er. Estic fent unes labors destinades una a n'Angeleta i l'atre a la s[enyo]ra abadessa del seu monastir.

2. Diumenge. La Mare·de·déu dels Àngels. Aquesta festa data des del sigle II. Som oït missa a la capelleta dels Mercedaris. L'evangeli avui pega an els hipòcrites. Se refereix an aquell faritzeu que anava a pregar amb una vanitat mol grant, humillant un atre de menys categoria que amb gran modèstia també pregava. Déu la condemna la vanitat aixís // com la hipocresia. Siguem sensills i amb serenitat \i/ confiansa preguem a Déu que ens concedeixi el do de humilitat i saviesa vers Ell i que mai la vanitat ens domini.

3. Sant Esteve gloriós. Ell fou el primer màrtir de Jesús. Va morir apedregat bo i demanant a Déu clemència per a els seus butxins.

4. Sant Domingo fundador del Sant Rosari. Som escrit a la senyora abadessa del convent de Sant Pere de Sarrià i an el s[enyo]r Searano felicitant-lo per el seu efectuat casament.

6. L'aviador nord-americà Lindbergh i la seua dona fan un vol llarc tots dos junts. Volen arrivar fins al Japó.

Avui se celebra la gloriosa transfiguració de Jesús a la montaña del Tabor acompanyat de sant Pere i sant Joan apòstols seus quedant extasiats devant tanta // macnificència. Quina felicitat tan gran els embolcallà que no volian surtir-ne de tan maravellats que quedaren.

7. Quins dies tan bonics pàssan després de tanta fret. Avui som sortit a pendre el sol. Els jolius cants d'uns ocells m'han temtat i seguint la seua refilada els he vistos amb un jardí. Una senyora llegia bo i prenent el sol. L'hi he preguntat el nom d'<aque>aquells ocells tan negres. M'ha dit que éran tordos del Chaco. Són merles pro aquí ho capgíran. Dels tords en diuen *merlos* i de les merles[,] *tordos*. Tan m'ha pregat la bona senyora que entrés, i tan me cridàvan l'atenció aquells ocells amb els seus xiulets tan vius i variats que hi som entrat. En té molts[,] d'ocells[,] pro cap m'ha cridat tan l'atenció com la pareia de merles que tan bé cantàban. Ha dit la senyora que fins imítan <le>els sons de música.//

Som escrit a na Montserrat.

Som vist mols presseguers florits. Els sauces[,] que han estat els últims de perdre les fuies, són els primers de treure brotada de ou. És rara la ocurrència. Resulta deliciós la oloreta primaveral.

8. Rebo carta i una mol bonica fotografia d'en Janic nostre. Quin goig que fa. Tota m'en som alegrat. Es veu que s'hi anyora amb tot i que tantes diversions hi trova.

Tenim una fret sana pròpia del temps. Avui a les set i mitja del dematí diu que estàvem a 5 sota cero. Després fa un temps suau. La glassada era mol forta. Fent el valent per donar menjar i veure a les gallines tan dematí, he pescat un senyor refredat que ja el portava ben preparat des d'ahir.

A la nit prenc dues tauletes d'espirina.

9. Continua pujant el meu refredat i jo el combato amb cafiespirina. Que s'en vagi.//

Les noves de Barcelona tenen mala cara. Les inacabables vagues ho malmétan tot.

10. El[s] meus setanta anys que cumpleixo avui m'han trovat quelcom enmalaltida per el refredat que estic passant. La Sara m'ha obsequiat amb una capsa de fil de fer ganxet i una munió d'aguies de cap negre per afermar la mantellina. A n'Irene[,] que també avui cumpleix els seus setse anyets, li ha comprat una paperina de bombons. Avans, con vivia més a·prop de les iglésies, celebrava el meu cumpleanys mol més solemnement. Aquí si no l'he celebrat amb solemnitat, ho he fet ben íntimament unida amb Déu agraint-li de tot cor tot lo que m'ha concedit en aquets setanta anys que tinc de

vida, sobretot d'haber fruït la dolcesa infinita del coneixement de les vritats santes de la relligió catòlica, tan combatuda i mai vensuda des que fou instituïda per Jesucrist en la montanya del Calvari.//

11. Rebo carta de les meues noies de Catalunya.

Escric an en Janic i a la seua mare.

13. Llegim que el mol celebrat aviador Lindbergh amb la seua dona vólan per la Sibèria.

14. Rebo una mol afectuosa carta d'en Janic. Han vingut el s[enyo]r Reig i un seu company. Llegim que avui el s[enyo]r Macià amb la seua dona i una de les seues filles han arrivat a Madrit. Va també acompanyat d'alguns diputats catalans i consellers de la Generalitat. L'obgecte del viatje és entregar el plec del Estatut Català an el president de la República Española a fi que aquet el presenti an el Parlament de diputats peraquè l'aprovin (que Déu ho vulgui tan com jo).

15. Amb tota la meua recansa, no he pogut oir missa. El refredat si bé no és furiós, no s'hi pot jugar. Se veu que aquí ho passaré <mol> // mol millor que a Buenos Aires.

La festa de la Verge Maria és avui de molta trascendència. Tan·de·bo fos compresa la gran glòria que enclou. Preguem a Déu a fi que aclareixi els vels que entélan les inteligències que no arríban a compendre bé la sublimitat de la Assunció de la Mare de Déu.

16. Rebem avís telefònic que per fi demà ens arriva na Gracieta. Ja era hora.

També rebo carta de na Maria. Ha vingut amb el vapor francès "Massilia".

L'aviador Lindbergh i la seua dona dónan la volta al món volant. Ella també és aviadora. Ditxosos d'ells!

17. Per lla les <un> nou ha arrivat na Gracieta. La Sara i n'Irene l'havian anada a rèbrer a la estació de Córdoba. Està forsa animada.

18. La Mima cumpleix 13 anys i pesa 75 kilos.//

19. Tenim una lloca amb una colla de pollets la mar de bonics. Sempre ho són[,] bonics[,] con neixen.

20. He vist una cotorreta posada sobre d'una troana. Quina sorpresa més bonica m'ha fet de veure aquell ocell tan pintat! Diuen les noies que dies enrera en varen passar tot un vol que féian mol de xibarri.

Rebo carta del s[enyo]r Scarano.

21. Llegim unes noves tan esvalotades d'España que si resúltan certes, elles soles denótan la poca tàctica del govern español. Búscan i la trovaran[,] la guerra civil. Sembla que no fan sinó copiar els desacerts de la 1a República i que tan cara la va pagar. És una llàstima! Tan bé que se podria consolidar una república d'ordre que fóra tan bonica i acatada per a tothom.

22. El matrimoni nort-americà[,] aviadors els dos[,]// Lindberch amb el seu avió dónan la volta al món. No sé què els hi ha fallat i navégan amb el vapor "Shinshiu Maris" i els hi remolca l'aparato. Són a Tòkio.

A Barcelona els metalúrgics estan furiosos. Els vaguistes són a mils. Sempre són els que tenen més forsa[,] el seu ram.

23. Rebo carta de na Maria meua i de l'Armand. Estan mol contents.

L'aparell aeri "Jesús del gran Poder" ha volat fins a Roma.

24. Quina nit més revoltosa. Un concert de marramaus, i al darrera un·atre de trons i llams i cuatre gotes al darrera.

A España continua la revolta contra la relligió catòlica. El govern ha sospès 12 periòdics de les Vascongades perquè defensaven la seua fe amb Déu. Diu que en el món tant·sols hi ha sis nacions que // tinguin una constitució satànica com voldrian implantar a España[,] que són Mèxic, Rúsia, El Salvador, Guatemala, Hondures i Portugal.

25. Continua la revolta al Parlament español.

26. Acavo de presenciar l'heroisme de mare amb una lloca. És la primera vegada que té pollets. Ella els va cuar i no va deixar-los fins que tots varen ser nats. En té onse.

S'hi veu la mar de joiosa. No fa gaire que l'he sentida amb uns clocs esgarrifosos i continuats. Hi som anat a veure què venia a ser. Era que els pollets l'havian deixada sola del costat de casa i passant per l'alambrat havian fugit al camp de l'atre costat[,] ont ella no hi sabia passar. Ella[,] desesperada[,] els cridava. Per sort n'ha entrat un tot muiat. La lloca[,] con l'ha vist, bé li n'ha fetes[,] de carícies[,] a la seua manera.// Amb el bec procurava aixugar-li les plomes muiades i amoixar-lo. Semblava que li deia la mar de cosetes de tan contenta d'haver-lo retrovat. Semblava que no se recordés dels atres que havia perdut. Del cap de poc ha comparegut la més contenta amb tota la seua fillada molls i bruts i afamats pro ella els tornava tots.

No se sap res del <subp> submarí "Nautilus" d'en Wilkins.

Com a senyal de primavera i de que ha plogut una mica, a la nit se senten gripaus.

El s[enyo]r Macià amb alguns consellers de la Generalitat han retornat de Madrit[,] ont hi ha anat a presentar el plec gloriós del Estatut de Cataluña. Diu que éran més de 70 mil persones a rebre'ls.

27. A Mègic els diputats en plena reunió al Parlament, tan se varen barallar per cuestions de relligió que s'hi varen fer a trets.// En varen resultar dos morts i dos més ferits greus. Els vascos devant l'actitut del govern español han acudit a la Lliga de les Nacions.

Llegim que la aviadora i el mecànic del aparell "Chingolo II" han caigut vora San Juan morint tots dos i l'avió destrossat.

28. Tot comensa a fer olor de primavera.

Avui[,] Sant Agustí gloriós i festa major moderna de Llufriu.

Ahir teníam 32 graus de calor. Avui estem sota zero. Quin temps!

Han vingut el matrimoni s[enyo]rs Goicoechea. <L'evangeli>

29. Festa en memòria del martiri de sant Joan Batista. Va ser degollat per reprovar els actes d'una dona adúltera.

30. Santa Rosa patrona de la Amèrica.

Diu Jesús a l'evangeli d'avui que qui vol servir a dos senyors a un o l'atre ha de faltar.// Vol dir que no ens desviem del bon camí ni amb un sol acte de la nostre vida.

Som oït missa als Mercedaris del kilòmetro 14. En tornant m'he cansat forsa. He cullit un grapat d'aromes que m'hi he ben espinat. Els he repartides amb les tres cartes que som escrit a les meues tres noies. He rebut una postal d'en Nadal des de Palafrugell. Han vingut els s[enyo]rs Petrini. Llegeixo que els metalúrgics de Barcelona dónan la vaga per acavada. Han pactat amb els patrons unes bases mol encertades.

31. La Sara amb la seua mare han anat a cal oculista[,] no recordo quin nom té.

Acavem el mes d'agost amb bon temps. L'hivern que acavem ha estat forsa raonable i poc fret.

Alabat sia Déu!//

Setembre

1er. Per fi el Papa i el dictador Mussolini han arrivat amb un acord. Mussolini ha cedit mol més que el Sant Pare i entre l'un i l'atre han tornat les coses al seu lloc.

2. Escric a la meua nevodeta M[ari]a Lluïsa Fina Rocas i a la seua àvia materna.

3. El "Graf Zepelin" ha volat des d'Alemània fins Arrecife amb un sol vol. Hi ha estat menys de tres dies.

A Barcelona 300.000 vaguistes revolucionaris àrman un enrenou de mil dimonis. L'atre dia els presos varen calar foc a la presó a fi de poguer fugir. No ho varen lograr. Volian incendiar també una capelleta que hi ha a la barriada de Collblanc i no varen poguer perquè els habitants d'allà[,] que són tots obrers[,] no ho varen permetre. És mol nou[,] tot allò.//

6. Han trovat el submarí "Nautilus"[,] que navega per les mars gelades.

Continua la revolució a Barcelona.

Avui som oït missa primera a la capelleta del kilòmetro 14. En tornant som cullit també un grapat d'aromes que les he incloses amb una carta que som escrit a la meua nevoda Caterina Rocas de Vicens. Com que tornant de missa he pujat a l'òmnibus no me som cansat gens. Un camí no me cansa pro anar i tornar a peu sí que me cansa molt.

L'evangeli d'avui és la resurrecció del fill de la viuda del poble de Naïm. Jesús se va compadir dels plors i desolació d'aquella pobreta mare que no tenia al món sinó el

seu fill i el portaven a enterrar. Trovaren a Jesús amb els seus companys i al veure el dol de la mare, Jesús va retornar a la vida al fill tan volgut i plorat. Ditxosa d'ella!//

7. Llegim que la revolta de Barcelona és acavada.

Aquí ahir era dia de gran festa aniversari de la revolta de l'any passat enderrocant al vell Irigoyen<t>. Diu que ara se tramava una gran conspiració per·a assessinar a l'Uriburu, i no els hi ha surtit bé.

Escric a n'Angeleta. Encara que diu està mol animada pro val més escriure-li sovint. Are mateix na Gracieta m'ha donat una fotografia per a n'Angeleta. Hi són ella, en Joan, la Maria Palau amb les seues Nina i Chela. Són a Luján.

8. Festa suprimida, que ens recorda el feliz naixement de la Verge Maria. En molts moments durant el dia he meditat la sublimitat del gloriós aconteixement bo i demanant fervorosament a Déu que ens afavoreixi amb la seua paternal benedicció.

El "Graf Zeppelin" de nou és a Alemània.//

Avui fins fa calor. A Córdoba ahir estàvan a 30 graus de calor.

Tenim una de les lloques que només té tres pollets. Ja els habia deixats pro aquet vespre[,] que sobtadament s'ha posat fret[,] ho ha conegut i de nou els abriga. Cada dia me convenso més amb lo mol que se pot estudiar de la inteligència dels animals.

11. No passa res que valgui la pena.

Avui rebo carta de l'Armand des de Girona.

12. Rebo carta de na Lluïseta Rocas que li responc avui mateix. També responc la de l'Armand. An els dos els hi incloc aromes cullides en les voreres dels camins.

Un matrimoni amics meus que som aquí, m'han obsequiat amb un pan casero.//

14. Avui hem posat la lloca batarassa.

Llegim que a Barcelona se va celebrar l<a>'aniversari del 11 de Setembre. Devant el monument del màrtir Casanova hi varen assistir els consellers de la Generalitat i mol de públic amb més de 150 banderes, 395 corones de flors i una infinitat de discursos foren pronunciats en el mateix lloc. Feia anys que no ho podian celebrar.

Els aviadors francesos Le Brix i un atre aviador company seu varen morir amb un accident. L'aparato va caure. Un tercer va tirar-se amb paracaigudes i no se va fer cap mal. Le Brix era un *as* de la aviació francesa. El fet va passar a Rúsia.

17. Llegim que 400 alcaldes vascos dilluns vinent aniran a Madrid a presentar el seu Estatut. Hi van amb tren especial.

A Itàlia amb un poble hi ha arrivat un home exsoldat de la Gran Guerra. Feia 17 anys // que no s'en savia res. Era presoner dels rusos. Amb aquets anys va poguer reunir cabals per·a retornar al seu poble[,] que el donàvan per mort. Lo curiós és que els seus parents diu que s'havian repartit ja la seua propietat.

A la illa de Rodas s'hi ha inaugurat un congrés eucarístic. És mol concorregut.

En Joan arriva. Les noies estan contentes amb el seu pare aquí.

18. Na Gracieta amb en Joan han anat al consultori del d[octo]r Brandán. Ha dit que la caiguda si Déu ho vol no portarà cap contratemps. Que amb repòs tot anirà bé.

19. El "Graf Zeppelin" de nou vola des d'Alemània a Arrecife. Quina sort que té!

20. Quin dia més esplèndit[,] avui! Som oït missa als P[ares] Mercedaris. L'evangeli de la present Dominica ens diu que tenim d'//estimar a Déu i al pròxim amb totes les nostres forses. És el manament diví que enclou a tots els atres. I tan poc com és observat!

La família Petrini han vingut a dinar. En Joan els ha obsequiat amb un *asado*. Escric a les noies. Hi van impresos.

21. Festa del gloriós apòstol s[ant] Mateu[,] patró del poblet de Vall·llobrega. Per <es>ser el 1er dia de primavera fa un ventot fret[,] lleig i moll. En Joan amb les noies són a passejar per els poblets de la rodalia.

Rebo carta de na Montserrat des de Llufriu. Porta la data de la vigília de la festa·major. Diu que amb els seus fillets hi passa uns dies.

Na Gracieta n'ha rebuda del s[enyo]r Macià[,] de carta.

Han passat algunes llagostes mol \poques/ grosses.

22. Rebo carta de la Joaquina Llorens.// La pobre se queixa que no reb lletres meues. Té tota la raó. Miraré de complàurer-la. Ho necessita[,] pobre Joaquina.

Estic fent brusetes de camises veies per en Lluís.

23. Bon Déu! El món s'ha convertit amb una veritable torre de Babel. Les nacions diplomàticament s'enfonsen unes amb atres sense compassió ni conciència, amb tota la mala fe que no se pot fiar de ningú. La Societat de les Nacions a Ginebra no fan sinó discutir sense arrivar a cap solució profitosa. I tan bells sous com cóbran[,] els murris!

24. Som assistit a la missa de comunió als Mercedaris del kilòmetre 14. He vist un nen que potser no tenia més de dos anys vestit de frare blanc mercedari. No li manca cap detall. He preguntat an el seu pare si era qüestió d'una promesa que el nen // hagués estat malalt que l'hagin vestit aixís i m'ha dit que no. Que havia estat sensillament voluntat dels seus pares. El nen se diu Jorgito. Aquí n'hi ha molts[,] de Jordis.

Pel camí he cullit moltes aromes.

A la tarde som anat a Córdoba. Feia temps que no hi havia estat. He volgut veure la festa que fan que en diuen Libertad de los Presos. Hem estat molta estona a la gran basílica dels P[ares] Mercedaris. Hi habia el Santíssim exposat. Molta llum i moltes flors, domassos i banderes argentines. Un pare ens ha llegit la gran victòria obtinguda per el general Belgrano per mediació de la Verge de la Mercè. La portàvan amb un tabernacle. El general li va donar el seu bastó de *mando* fent-la encarregada de dirigir la batalla i[,] com se suposa[,] guanyar-la[,] com aixís va ser. Me sembla que déian que avui cumpleix 900 anys que // va passar el fet a La Tablada (avui un barri dels afores de Córdoba). Des de llavors la Verge de la Mercè és titulada patrona de tots els exèrcits argentins.

Acabada la funció va sortir la professó. Hi habia una infinitat de pendons de diferentes associacions relligioses. A més[,] els homes portaven devant una imatje de sant que suposo seria san Pere Nolasco[,] fundador de la orde mercedària. Després hi portàvan també uns homes (tots sense les punxagudes vestes negres[,] que aquí mai he vist) hi portàban com deia l'imatge de la Verge de la Mercè. Presentava mol jove i escaienta. Amb llarga i ben rinxolada cabaiera i uns mol ben fets tirabuixons dels seus mateixos cabells. Era preciosa. No portava fillet. Era de veure la devoció dels fidels cordobesos tot allargant llurs mans per arrivar a tocar el vestit de la venerada imatge. Cantàban goigs dedicats a la mateixa.// La professó va anar de dret del Cabildo a la

plassa de San Martín. Allà hi ha el cuarter de la policia i la presó. Els homes que portàban la maredeéu la entraren a la presó per a llibertar els presos que habian complert els seu temps de cautiveri. La Verge els hi donà la llibertat i els alliberats prenian les andes del tabernacle de la imatge i la portaven presidint la professó fins a ser de nou a la basílica. Varen passar per els principals carrers de la ciutat i sempre els alliberats portàvan la imatge de la Verge llibertadora dels esclaus. Al ser dins de la iglésia i després d'acavades totes les funcions litúrgiques, els alliberats se quedàban a sopar al convent ben servits per els relligiosos. A la vetlla els primers varen representar una comèdia que ja portàvan ben estudiada des de la presó. I acabat tot s'en van de nou per les seues i Déu els hi do un bon arrepentiment a fi de no tornar merèixer l'esclavatge.// Les esmentades cerimònies se fan tots els anys per aquesta diada. La professó se fa i la maredeéu va a llibertar els presos aquet dia per més que plogui troni o llampi. És una cosa mol curiosa.

He comprat figuretes i periòdics.

27. En Joan s'en va. Ha passat un refredat pro ja està bé del tot. S'ha distret mol per aquí trastejant.

Escric a les noies. Me sento un refredat. És possible que el pesqués a la plassa de San Martín[,] que esperant l'òmnibus vaig sentir fret a tot el cos.

28. Som tres engripats. En Lluís[,] n'Irene i jo. És sèrio[,] aquet refredat. No ho semblava.

29. Fa boira espessa. Han portat una planxa elèctrica nova. Déu li do llarga vida i poques badades per part nostra.//

30. Sant Jeroni gloriós. Les escoles fan festa honorant el savi i sant Doctor. Amb tanta soletat com vivia allunyat del món, copsava la plenitut i saviduria que l'Esperit Sant li comunicava. Ditxós d'ell que s'en va aprofitar.

Octubre

1er. A la nit tots es gripaus de la comarca fan concert.

M'han comprat un rellotje. Quina companyia que me fa! Sembla un esser vivent que comunica ordre complet a tot lo que se té de fer. Are sé a quina hora vaig a dormir i

fins per disciplina encare que no tingui son obligo al cos al descans que no demana. S'ha de ser metòdic tot el possible amb tot.

2. El meu refredat és més tossut que una baña de bou.//

3. Quin espectagle hem presenciat avui! Ha passat una mànega de llagosta saltona. Mai ho habia vist. Els pagesos[,] homes i dones i criatures armats amb llaunes de petroli feien un enrenou desastrós. Era a fi d'assustar els volarats de llagosta que passava més baixa i se posava per els abres que fa poc han tret brotada. Les bestioles és cert que amb tanta fressa fugian sense repòs. Les que volàvan entorn del sol semblàvan una pluja de pètals de flors de matller o una nevada amb ple sol. El vent la empenyia en totes direccions. El sol ha quedat com si eclipsés parcialment.

4. Rebo una extensa carta de l'Armand des de Girona datada el 14 del passat. Diu que els ha sorprès una ratxada de fret.

Llegeixo que a París hi ha mort soptadament el pretendent a la corona de España d[on] Jaume de Borbó[,] fill de d[on] Carles.//

La família Petrini han vingut. Tenen el fillet mitjà Davidito tot malaltet. El menut Jorgito me diu Nona (àvia en llengua italiana).

Tin una tos mol forta. El refredat m'ha deixat estenuada. No tinc ganes de fer res. No puc estar al llit perquè no hi estic bé. Els ossos me fan mal de jaure i tinc un furiós desvetllament que no sé com combatre'l. Ni tinc gana ni ànim per a res.

5. Rebem carta i postal d'en Nadal.

En Tian Llorens ve a passar uns dies. Està mol refet gràcies a Déu i als aires sanitosos de les montanyes de Calera.

7. Escric a la Joaquina Llorens, a la Caterina Rocas i an en Gonzal Lloveres.

8. Rebo un paquet de mitxes i carta d'en Joan grant des de Victorica.

La meua tos no cedeix. És tossuda.//

10. Rebo un paquet de revistes. M'ha arrivat ben destrossat. Aixís me va passar dies enrera. Hauré d'avisar-los que hi posin faixa de paper més resistent.

11. Tampoc avui puc oir missa. No me sento prou animada.

En Lluïset és a contemplar les carreres d'automòvils. El senyor d'aquí 'l costat l'i ha convidat. Hi ha anat tan content que ni sa<v>bia lo que li passava. Ha estrenat un vestit i una gorra. Tota la setmana que no parlava ni pensava amb res més sinó amb les carreres. Cap el tart ha arrivat tot content de lo que ha vist pro diu que no ha obtingut el premi el <que> seu preferit. S'el han endut un Ford. Tot·just súrtan de la clova i ja se donen comte de les preferències que tenen! Són homes petits!

12. En Lluís ha fet un costurer. L'ha // fet a l'escola. Les noies se l'hi'n búrlan perquè va rengo. I tan entussiasmat com hi està ell!

Avui a l'hora del sol som anat a caminar una estona. Les vores dels camins ja treuen la mar de flors. El sol cremava.

Avui amb una montanya de la badia de Rio de Janeiro s'haurà celebrat la solemníssima inauguració de la gran estàtua erigida a Crist Redentor. La fantàstica iluminació haurà estat verificada per Marconi des de Roma. No totes les nacions són ingrates i enemigues de Déu com ho és are la desventurada España. Encare hi ha fe en el món. Crist vens, Crist recna, Crist impera amb tota la seua divina autoritat! Res hi poden els infelissos sectaris que no el coneixen i per això no l'estíman. Preguem per ells[,] pobres germans nostres[,] menys afortunats que nosatros puig no tenen la llum de la Veritat de Déu. Que l'Esperit Sant els hi comuniqui la fe que no // tenen és lo que més els hi desitjo.

Are mateix en Lluïsó me compareix amb el seu costurer. Diu que m'el regala perquè jo el guardaré bé. Pobre criatura! No hi quep de content. Are només li manca forrar-lo de cretona. Avui ho farà a l'escola. Jo l'i ben agraieixo i li dic que tota vegada que li faig les brusetes és bonic que ell me fassi l'obsequi del costurer.

13. Anit ha fet forta tormenta. Avui no fa calor. Estic mol millor.

14. Hem tingut la visita del matrimoni s[enyo]rs Reig de Córdoba.

15. Santa Teresa de Jesús. Aniversari de la meva sortida de Barcelona en viadje a la Habana. D'això fa 49 anys.

Llegim que l'Alcalá Zamora[,] president provisional de la República Española[,] ha // dimitit del càrrec devant els escandalosos fets discutint la constitució que se va conjuminant. Mitg any de governar amb totes les dificultats que el feien estar violent

sempre. En Maura[,] ministre de Governació[,] ha dimitit també. Els dos són catòlics i no podian avenir-se a tanta persecució relligiosa.

Avui ens han posat l'hora d'istiu.

Fa calor que no és del temps. Tota la roba fa nosa. Assenyala pluja pro no plou.

16. Rebo dos plecs de "Matins". La Maria Nadal m'els envia.

17. Avui rebo carta de la Maria Nadal. Diu que estan tan contents perquè el seu Nadal està per arribar.

18. El temps tan poc segur m'ha privat d'anar a missa. A l'hora de surtir plovinejava. El tems ha refrescat.//

Són vora les cuatre. Acavo d'arrivar de donar un passetget cullint flors. Les petites són més boniques. La cantina ja passa. He cullit floretes vermelles que a Llufriu en diem bervena. N'hi ha de vermella i de rosada.

Som escrit a Girona[,] an en Joan grant i a Mont-ras.

19. Trist aniversari. Al cel sia el nostre tan estimat Lluís[,] que avui cumpleix 14 anys que ens va deixar.

En Tian Llorens ha vingut. Rebo carta d'en Gonzal Lloveres.

20. Ahir va morir Edisson[,] el gran descubridor o[,] més ben dit[,] inventor de la electricitat. Diu que moments ans d'entrar en agonia deia que veia l'atre vida resplandent i preciosa. Tenia 84 anys. Tot el món ha sentit aquesta pèrdua. Al cel sia. A Chile al cumplir-se 24 hores de la mort del gran savi, per uns moments han tancat // la llum en senyal d'haver-se apagat la vida del que va donar la llum elèctrica. A Nova York han fet igual. A la Argentina a la mateixa hora han fet trontollar totes les làmparas.

21. Llegim que a España han suprimit el periòdic "Ejército y Armada". Això indica que l'exèrcit no va gaire d'acort amb la república. El govern ha dictat uns ordres tan severs per a qui no fassi lo que ell vol que són més dures que cap dictadura.

23. Ha vingut el senyor Llonc.

24. En Nadal i Mallol avui deurà arrivar a Buenos Aires de retorn del seu viatge a Catalunya.

25. Rebo carta de l'Armand i la meua Maria. Som pogut anar a missa 1a. He sortit mol dematinet. Hi havia una // rosada espatarrant. Les acàcies[,] florides i ben engingolades de maresselva també ben florida. Hi ha un mes just que no havia pogut oir missa. Tenir l'iglésia tan lluny és una pena i anyorament. Després de la missa he confessat i combregat i fetes les meues devocions he surtit de la capelleta[,] que hi era ben sola. Quina devoció fa oir missa matinal! Aquella quietut tan dolsa fa que un sembla que se sent més unida amb Déu. Avui és la gran festa novament instituïda per el Papa felisment recnant Pío XI dedicada a Crist Rei universal i de cels i terra. Enlairem precs i lloances a glòria seua en tan solemne diada.

Con he surtit de missa les voreres dels camins estàvan plenes de terenyines ben teixides per les enginyoses aranyes. Amb el sol i la rosada que encare hi havia era una perfecta maravella. He cullit un pomellet de maduixes. Aquí en // diuen frutilla del campo. Essent a la carretera ha passat un òmnibus que anava buit i hi som pujat. Aixís no m'he cansat tan.

L'evangeli d'avui se refereix a que tenim de donar a Déu lo que és de Déu i al Cèsar lo que és del Cèsar. És cosa que no observa ningú. L'egoisme impera per_tot com fera famolenca.

26. Han vingut el s[enyo]r Llonc i el matrimoni s[enyo]rs Cases de Córdoba. He rebut un paquet de periòdics.

27. Rebo carta de l'Armand quelcom retrassada.

28. Bon temps i calor forta. Ahir 1er dia d[ony]a Mauricia.

29. Ha passat llagosta voladora. L'espàntan fent-e-li molta fressa de llaunes.

Hi ha uns dies que a la nit se veuen alguns tucos.

Faix uns colls de seda blanca per a na Sara i n'Irene. Són brodats amb seda blau clar.//

Novembre

1er. Diumenge i la bella festa de Totsants. Som oït missa de nou als Mercedaris. Feia fresqueta degut a la tormenta d'ahir. Hi som arrivat aviat amb tot i que per el camí no som anat de·pressa contemplant la munió de tota mena de flors que adórnan les voreres dels camins. Els escardots treuen opulenta florida. Són preciosos. Aquí en diuen cardos. Avui a missa hi havia més concurrència que avans. Se veu que els estiuejants ja són a llurs cases de temporada. Hi ha hagut dos evangelis degut a la festa dedicada a tots els sants de la glòria, que no tenen diada assenyalada. L'evangeli de la present Dominica fa explicació dels dos grants miragles que va fer Jesús[,] que foren la resurrecció de la filla del Jairus i la curació del fluix de sanc que una dona patia feia més de 12 anys.// Aquesta va quedar sana només amb tocar el mantell de Jesús, tanta fou la seua gran fe. Ella pensava que si podia arrivar a tocar un bocí del mantell se curaria i Jesús en premi de tanta fe va obrar el miracle. Tinguem fe amb Ell i ens salvarem.

He cullit un pomellet de roses de garlanda i l'he portat a la noia malalta d'aquí al costat. He tornat amb un dels òmnibus.

Som escrit a les noies meues de Catalunya.

En Tian Llorens ha vingut.

2. Avui no puc anar a guanyar el sant Jubileu oferit an els meus difunts tan estimats. Alabat sia Déu!

El temps amenassa tormenta. El peu me fa mal i córran unes nuvolades negres.

3. La Mima avui no s'animava a passar per els carrers de la docta Córdoba amb un grapat de canyes destinades a servir de // armes antigues en una funció del teatre que tenen a la seua escola. En Lluïsó hi ha anat mol content per ajudar-la. Tots dos han pujat al òmnibus i con hauran baixat el bailet haurà portat el grapat de canyes fins a l'escola. Després ell ha tornat tot sol amb l'òmnibus. Estava de lo més joiós d'haber estat tan decidit. Jo sempre li dic *milhomes*[,] que se diu an els petits que volen tenir ribets de grants.

Cap el tart na Gracieta ha assistit a la festa de l'escola de la Mima. Aquesta hi feia de soldat.

6. Cons de dies sense escriure. Avui ha fet una furiosa tormenta de vent, trons, llamps i pluja. En Tian Llorens ha surtit per Buenos Aires.

Llegim una gran valentia d'una dona de 77 anys que de nit amb el clar de lluna // va matar un puma que havia pujat dalt d'un tala mol gros. Ella va pujar dalt d'un forn per a arrivar-i. Morta la fera, la dona va pensar que allà aniria a parar el mascle puma. Habia arrivat l'atre nit i no arribava. La vella valenta habia portat el seu llit de ferro defora la caseta (rancho) i habia posat una trampa lligada an el seu llit a fi que con <e>la bèstia quedaria entrampada fent forses dongués senyal que ella sentiria. Aixís va ser. Cap a la matinada, la vella se va aixecar i amb una mà de morter de les que tenen al camp, a cops de mà va donar mort a la fera. Ella[,] contenta[,] s'en entrava al rancho i con més confiada estava va veura que en sortia una enorme serpassa negra que va matar amb la mateixa mà de morter que habia mort al puma *macho.* L'endemà els veïns varen *asar* la furibunda parella de feres repartint-se-la alegrement.// La valenta matadora havia guanyat cent pessos per les dues feres mortes.

Llegeixo "Historia de los Indios en las provincias del Rio de la Plata por el Dr. Vicente G. Quesada". És interessant.

7. Tota la nit ha plogut. Vespre de tot he rebut carta de na Maria i l'Armand i de n'Angeleta junt amb un plec imprès i cartes de les noies Palau per na Gracieta. Aqueixes diuen que la Miria ha estat malalta, pro no diuen quina malaltia ha passat. Que ha estat vint dies al llit pro que con escribian ja sortosament estava convalescent.

8. Diada de eleccions a president de la nació argentina.

Tot avui fa fret negre. No he sortit de casa per a res. Som escrit a Girona. La fret és rigurosa.//

9. Ja tenia raó la fret d'ahir. Avui ens hem llevat amb les montanyes plenes de neu. No és propi del temps que som. La fret segueix. A fi de fer cara a la fret tan forta he sortit a caminar. He passat per uns llocs que mai hi habia estat. Sense dar-me'n comte m'he trovat amb que passava per devant l'escola d'en Lluís. Aquet no hi habia anat perquè tenia mal de coll. Després me som ficat per un lloc de moltes espines buscant-i flors i me som esparrecat es vestit i m'ha quedat embadurnat d'unes coses que deuen ser pois de bosc. No sabia ni com treur-o de la roba, tan arrapats hi estàvan. I lo pitjor[,] que no he trovat flors. Després n'he trencades[,] d'enredaderes grogues.

10. Han vingut el matrimoni s[enyo]rs Llonc. Cóntan la gran nevada que varen tenir a Valle Hermoso.

He sortit a escalfar-me els peus. També avui som caminat per uns llocs desconeguts per mi.//

11. San Martí gloriós. Cuatre anys fa avui que me vaig embarcar amb el vapor "Uruguay" (que en diuen are). I en fa 49 que vaig arrivar a la ciutat de la Habana.

Llegim els grants estralls que la fret ha fet a Mendoza.

Fa bon temps. Tenim una cuarentena de pollets petitons de diferentes lloques.

12. Avui la Sara amb la seua mare han anat a cal d[octo]r Brandán.

13. Fa una calor mol forta. Cap el tart ha fet una gropada furiosa. Un temporal imponderable.

Han vingut el<s> jove matrimoni Goicoechea de Cosquín. Són mol amables.

14. Tanta calor que feia ahir! avui tenim fret. Tota la nit i tot avui plou. Els pollets van tots esmortuïts.//

15. Diumenge. Avui som pogut oir missa a la capella del kilòmetre. Som anat i tornat a peu. En tornant m'he cansat. L'òmnibus no passava i som anat vinguent. He trencat un bon ram de cantina. He vist un tamariu de color rosa ben florit. Bé n'ha tingut sort que tenia els rams ben alts! Si no, n'hauria trencat una branca. És fina i mol olorosa[,] la flor del tamariu. A Cataluña, de tamariu rosat tant·sols n'hi ha per els jardins. L'atre és blanc. A la nostra propietat de Llufriu n'hi tenim en grant vora d'es canyés.

He passat per un lloc que hi ha una margenada gran plena de cicutes florides que sémblan una nevada. D'en_mig en súrtan les més altes flors d'escardots rosades i potents que fan relluir la blancor de les <b> cicutes o julivertasses[,] com crec que en diuen aquí.

Devant tanta macnificència com ens // ha estat concedida, hi ha sobrat motiu per a enlairar el cor a Déu que tan ens estima. Agraïm-li tot lo que de Ell hem rebut! Si aquí en aquet món de penalitats ens obsequia amb tantes maravelles, què no serà con el

podrem contemplar rodejat de tanta macnificència sense les amargors que aquí ens rodegen? Pensem-i sovint!

Som escrit a Girona i a Sarrià (Angeleta).

Na Gracieta amb n'Irene i en Lluís han anat amb una festa del Casal Català de Córdoba. Era la festa de les roses. En tenim moltes i de tots colors.

16. Avui han vingut els nous veïns. Que els hi sigui agradosa l'estada aquí.

17. Han vingut els vells Goicoechea de pas per a Buenos Aires.

18. En Lluís cumpleix 10 anys. Li he donat // estampetes i cromos retallats.

Rebem una carta referent a la poca salud de la Miria. Hem passat un fort disgust. Qui ho havia de dir[,] pobre noia!

19. Rebo carta de na Montserrat amb unes fotografies de la seua estada a Salguer. Els nens s'hi bànyan i júgan.

20. En Lluís comensa les vacances. Han fet exposició dels trevalls manuals que han fet durant l'any. Hi han anat a vèurer-la na Gracieta i les noies. En Lluís hi té un costurer de fusta forrat de cretona. Les cames són de mànecs d'escombra pintades de negre. També hi te un penjarrobes petit, una capsa doble per·a posar *yerba mate.* És feta de dues capsetes de *Te Sol* clavades amb una fusta. Són pintades de blau fosc. A més[,] un nino de cartró mol panxut. És negrito.// Un marc de cretona amb un retrat de la Miria. Un cuadern de figures geomètriques fetes amb paper de colors i un·atre de fuies autentiques qu'en diu herbari. Ell ha obsequiat a la seua mestra amb un obgecte de cristall de color rosat per a posar-i flors i a la directora un bonic ram de flors naturals. Han quedat mol contentes. S'ho mereixian puig sobretot la jove professora (té divuit anys) hi té molta tàctica[,] a ensenyar. En Lluís ha fet bé el 2on grau. Per lo tan passa a 3er.

22. Rebo carta de la Teresa Gassiot. Està mol contenta de ser mare de dues filletes que se pórtan poc temps de diferència. Ho està[,] de contenta[,] per tot lo que la envolta. El seu Santiago té mol de trevai i les coses els hi van vent en popa gràcies a Déu.

23. Som anat a veure un nen d'uns veïns // que està forsa malaltet. Li donen aigua de arrels de *quiebraarados*. Diu que és un gran remei per·a combatre els desarreglos dels intestins.

24. Escric an en Pau Modolell.

25. Santa Caterina gloriosa. Som escrit a na Caterineta de can Nau. Hem enviat una postal amb lletres de felicitació a la Catarina Rocas. Totes dues nevodes meues pórtan el nom de la meua mare estimada (a c s). Plujabatent han vingut el s[enyo]r Llonc amb el s[enyo]r Cantus i un senyor que també és català que viu a Córdoba. És afinador de pianos. Venian d'examinar les deixebles de música que tenen a l'escola de les relligioses de Cosquín.

26. Fa una calor insoportable, sense vent.

27. Continua la calor forta. Avui fa vent.//

28. Segueix la calor rigurosa.

Hi ha molt<e>s cucs de llum que vólan. El meu dormitori a les fosques sembla que volen estels fins dalt la volta.

29. Diumenge 1er d'Advent. Som anat a missa 1a a la capelleta dels Mercedaris. He sortit d'aquí a les sis (hora d'istiu, pro éran les cinc). El sol ha sortit con feia poc que caminava. Era vermei com una brasa de foc. He pogut combregar en nom de Déu. Encare que tinc la missa tan lluny, no obstant hi aniré mentres pugui. Pels camins pensava amb tantes ànimes bones que hi anirian si poguessin, com també amb tants atres que hi poden anar i no hi van. Això m'ha enfervoritzat agraint a Déu que a la meua edat me concedeix bona salud i ardidesa per a empendre el camí bo i contemplant les maravelles de la naturalesa[,] que en aquet temps són moltes. En tornant // he pujat amb un dels òmnibus.

Avui segurament que tenim 38 graus de calor. És irresistible i anirà d'aument fins que plogui. Senyals n'hi ha molts pro no plou.

30. Dia del gloriós apòstol s[ant] Andreu. Tanta fret que fa a Llufriu i tanta calor aquí! No éran 38 els graus de calor d'ahir. Han dit que éran 40. A Buenos Aires fins va passar i tot.

Desembre

1er. Rebem un telegrama d'en Flor i un·atre de la Miria. Tots dos des de Barcelona. Tos dos afírman que la Miria no vol tornar aquí a curar-se com li havia telegrafiat el seu pare. Ella sabrà els motius que té. Respectem-los interinament [i] esperem noves més extenses.//

2. Ens arríban en Tian Llorens amb les seues dues germanetes Nina i Chela.

Ha fet una furiosa tormenta. El temps ha refrescat per complet.

3. Els gripaus fan uns gemecs acompassats que sembla que els púnxan o que \se/ senten adolorits. És que séntan més pluja.

4. Rebem carta de la meva nevoda Catarina Rocas de Vicens. El seu sogre s'ha ferit. Va millor pro amb molta calma. Déu l'ajudi. Mai podem estar bé!

Anit passada per lla les onse mentres l'òmnibus de Calera passaba per Dumesnil, tres homes varen atracar-lo ferint un dels empleats i robant joies i diners a tots els que hi habia. Els lladres han fugit.

5. En Tian Llorens s'en ha anat a Capilla del Monte. Hi ha anat per una temporada.//

6. Diumenge. No puc oir missa. Després d'una setmana que no he tingut el ventre gaire com cal i no he menjat, no m'he vist prou animada per caminar tanta estona.

Les nenes Llorens de Buenos Aires estan aquí de lo més contentes. Córran i júgan que és un encant. Mol de bé els hi fa aquet esbarjo!

Avui cumpleix un any de la nostre arribada an aquet joliu poble.

6. Escric an en Joan petit i a Girona.

7. Rebo una extensa carta de la nostre estimada Miria. Entre atres coses m'hi diu que junt amb una colla de ties i cosines i l'Alfons han anat a fer una bonica excursió a Llufriu, Mont-ras, Calella, Palamós etc. que s'hi ha divertit molt. La joventut sempre és animada. Ben fet. Els hi vagarà de passar tribulacions. Déu volgués que ben aviat se posés bé de salud.//

8. Festa de la Inmaculada. He pogut oir missa als P[ares] Mercedaris. No hi ha hagut cap senyal de festa extraordinària. Tot com els diumenges. Alabat sia Déu i la seua puríssima Mare. He combregat, oït missa i ja som quedat satisfeta. La quietut de la petita iglésia ja comunicava fervor per a enlairar felicitacions a la Verge per la gran distinció obtinguda de Déu havent-la lliurada del esclavatge amb què naixem tots. Ditxosa Ella[,] única que ni per un moment va ser esclava del mal esperit. Visca Maria Inmaculada. Al camí, mentres esperava l'òmnibus he vist uns abres tots plens de flors vermelles. Els mirava de lluny i tenia una gran curiositat per·a saber com se nomenàvan. Ha passat un home i l'i he preguntat. M'ha dit que són ceibos. Quina preciositat!

Som escrit a Mont-ras. Na Montserrat escriu poc. No li vaga.//

9. Fa una calor insoportable. El sol crema.

10. Plou tot avui. Això profetizava el calor.

11. Rebem una carta per avió. És d'en Florenci. Ens hi diu que pénsan embarcar la Miria amb el vapor "Uruguay". No fem gran cas d'aquesta nova. El telegrama rebut ja fa dies era posterior a la carta rebuda avui.

Avui a España han votat el president de la República. Per unanimitat ha resultat ser a favor del s[enyo]r Niceto Alcalá Zamora. Jo n'estic ben contenta que hagi recaigut el nomenament al distingit personatge[,] home de nobles ideals i de fermesa catòlica. Déu sigui amb ell per·a governar amb justícia tot lo que d'ell esdevingui. No li han de mancar enemics furibonds que li amargaran la enlairada vida que li ha recaigut.

12. Quina fresqueta! Prou convenia.//

13. Diumenge. Les carreres d'autos m'han privat d'anar a missa. Avui s'escau Santa Llúcia gloriosa[,] protectora de la vista en memòria del seu benaurat martiri. Diu

la tradició que tenia uns uis tan hermosos. Un jove de la noblesa va enamorar-se bojament d'ella pro ella tenia atres amors promesos a Jesús. Diuen que al veure que no podia vèncer la boja follia del seu enamorat jove i savent que els seus uis éran lo que més \l'/encisavan, a fi de que la deixés tranquila i la despreciés veient-la sense lo que més la embellia, va sostenir el martiri de treure's els uis i fer-ne ofrena an el seu pretendent. Jesús[,] agraït de tan gran sacrifici[,] va fer el miracle de donar-li uns atres uis mol més bonics que els que tenia avans. Ells degueren ser el seu martiri o aixís ho suposo. Ella[,] que tanta gràcia va trovar devant de Déu, ens conservi la vista clara tan espiritual com temporal.// La festa de la santa me recorda la pèrdua de la meua mare tan estimada avui fa 34 anys (a c s). No he pogut oferir-li sinó l'anyorament de no poguer practicar les meues devocions.

Tot avui se sent el rebombori dels autos[,] motocicletas i bicicletes que córran desesperats a fi d'obtenir els respectius premis. Tres avions fan esquisits vols seguint la ruta dels de la terra.

L'evangeli d'avui se refereix a la necessitat que tenim de conèixer i estimar a Déu[,] únic fi perquè som criats. El coneixement de Déu i de les seues veritats santes comúnican caritat, fervor, perfecció en les nostres coses, consol en les adversitats i coratge en les lluites que tenim en_torn nostre.

14. Ens han portat una geladera petita i bufona. És una joia.

15. Fa calor axficiant. Unes fenomenals boires fan el sol que crema.//

16. Continua la forta calor. A la vesprada les cigales xíulan. Coménsan com qui toca castanyoles i acàvan amb uns xiulets precursors de la gran calor del dia següent.

Llegeixo el llibre titulat "La Raça". L'autor és en Màrtir Rossell i Vila, fill d'Olot. Un llibre mol interessant.

17. M'estic fent una bata. És de batista tota florejada amb fons negre. L'enjardinat és petit de floretes blanques i liles.

18. Crec que estem a 40 de calor.

19. Diada de trist records. Avui cumpleix nou anys de la pèrdua del nostre tan estimat Serafí. Al cel sia.

20. Tota la nit ha fet tormenta forta. Per aquet motiu no he pogut oir missa.//

Les noies, en Lluís i la seua mare tenian d'anar a passar el dia amb un bonic lloc no mol lluny d'aquí convidades per la colla del Casal Català de Córdoba. El mal temps no ha permès que hi anessin es dematí. Després tot s'ha asserenat i hi ha anat a passar la tarde. Han tornat de lo més contentes.

Som estrenat la fresqueta bata que en Joan va enviar-me la roba de Victorica. Som escrit a les meues tres noies de Catalunya i a la s[enyo]ra abadessa del convent de n'Angeleta.

Rebem dues cartes que va rèbrer en Joan grant. Totes dues han vingut en avió. Una és d'en Flor. L'atre[,] de la Miria. Cap d'elles dóna solució completa referent al viadj<a>e que el seu pare progecta ja fa dies.

A Madrid diu que tenen 22 graus sota zero.

22. Llegim que l'arquebisbe de París[,] d[octo]r cardenal Verdier[,] ha disposat construir seixanta iglésies.// Quina bella pensada! Aixís donarà trevai a una pila d'homes que tan ho desítjan[,] pobres! La Diputació i el Senat li ha donat un vot de gràcies. Déu li do vida.

23. Tota la nit ha fet tormenta forta. Era bonica. Tot el cel enllumenat contínuament vellugant-s'i de tan en tan les engingolades cintes elèctriques. El tro no parava ni un moment. Jo m'estava per fora contemplant el fantàstic espectagle. Ha durat fins a la matinada junt amb una munió de cants o gemecs dels gripaus[,] que éran un batalló per tots aquets voltants. A la matinada ha comensat de ploure torrencialment i aixís ha durat tot el dia. Som escrit a na Catalina R[ocas] de Vicens. Rebem cuatre mots d'en Joan. Se va examinar obtenint la bona nota de distingit. Na Gracieta amb <el Dr. B> la Sara han anat a cal d[octo]r Brandán. Feia mal temps.//

24. Llegim que la biblioteca de la sala Sixtina del Vaticà s'en ha enfonsat més de la meitat. Va ser construïda l'any 1565 <recordo>. Al ocurrir el sinistre feia 10 minuts que el Papa n'havia sortit.

25. Plou des de dimecres. El mal temps \ens/ ha impedit oir missa. No se pot anar a cap lloc. Crec que mai de la meua vida havia deixat d'oir missa per aquesta diada.

Rebo carta de la meua Maria.

26. Encara plou. Escric a na Maria i a la seua amiga Celia Fernández de Picó.

Llegim que la nit santa de Nadal o sigui[,] l'atre nit, els fidels que se trobàvan a la iglésia de Sant Tomàs de Novayork al punt de la mitjanit varen tenir la joia de sentir perfectament el repicament de campanes de Betlem mitjansant trasmissions elèctriques des d'una distància // de 11.200 kilòmetres. Éran les set del dematí d'ahir festa de Nadal a Palestina un capellà nort-americà Charles Bridgmant tocà un botó elèctric i se va comensar la transmissió. És la primera vegada que des de la terra que hi va néixera Jesús se trasmeten directament les salutacions de Nadal an els creients del atre banda del Atlàntic. Quina joia[,] Déu meu!

27. Avui també plou. No he pogut oir missa. A la vetlla al meu dormitori hi ha una invasió de bestioles que persegueixo amb flit. Séntan pluja novament. Vólan al voltant del llum i per les parets. Fins n'hi ha uns de verts petitons com mosquits que des que som aquí mai n'havia vistos.

28. Felicitem la colla d'icnocentons que aquell envejós rei Herodes va sacrificar a fi que ningú li prengués la corona.// Tots aquells petits màrtirs sempre més han cantat glòries i alabanses a Jesús[,] que se va escapar del martiri que tan rabiosament volia donar-li l'esmentat i odiós rei. Jesús fou l'únic \infant/ que va quedar amb vida bo i havent estat decretada la degollació de tots els nens de dos anys per avall a fi que Ell no s'escapés... Junt amb sant Josep i la Verge varen fugir a Egipte fins que Herodes fou mort. L'Herodes que an <e>la Passió de Jesús el va fer vestir de boig era fill del que va fer morir tantíssims infants quina memòria celebrem avui. Ditxosos d'ells!

Escric a la Maria Nadal i a la Joaquina Llorens. Com ens deu anyorar[,] la pobre!

A la matinada d'ahir un llamp va caure amb una de les torres de la catedral de Córdoba i va enderrocar-la. Ningú va pendre mal gràcies a Déu.

En Joan pare ha enviat un telegrama rescentment rebut del Alfons ont hi diu que considera una gran imprudència que // la Miria s'embarqui el dia 5 del pròxim mes amb l'estat de debilitat que se trova. Déu hi fassi més que nosatros.

30. La Chela està pioca. Se queda al llit. No serà res si Déu plau.

31. Avui fa un dia mol boirós i pesat. Una calor que no se està bé en cap lloc. La Chela Llorens ja està del tot bé. La Mima ha rebut una carta de la Miria. Na Gracieta[,] una de la Rosa Garcia Costa i un·atre de l'amic Nadal i Mayol. Jo n'he rebuda una de mol animada de l'Armand. Déu els hi do salud i feina.

L'any que dintre poques hores finirà, per a nosatros ha estat ben poc generós. Tant·sols uns aires de joia catalana que ben poc varen durar vàrem tenir el mes d'abril. Éran massa falaguers. Aviat // mals vents varen enterbolir la glòria que entrevèiem i que la negra nu<b>volada no ha pas desaparegut encare. Déu sobretot!

Hem tingut molts malalts. Encare en tenim. Vàrem tenir en Tian Llorens aquí mol delicat. La Miria[,] també malalta a Barcelona lluitant per·a decidir el seu retorn o quedar-se allà ont hi té qui tan la estima. També la estimem nosatros. Això la té intranquila per no poguer animar-se del tot a empendre el viatge. Lo mal és no estar bé de salud.

En Joan (fill) va anar a Corrientes. Semblava una bona ocasió que se va tornar fum i res més. Tot el món navega amb temporal econòmic. Els governants no se saben o no volen entendre's i sémblan una colla de llops famolencs a punt d'engolir-se al *pueblo soberano*. L'engànyan[,]// el martirítzan fent-el morir de fam. No pénsan que lo que no vulguis per a tu, no ho vulguis per a ningú. No cumpleixen els manaments de les taules de pedra, que els deu s'enclouen amb dos[:] "amar a Déu i al pròxim com a nosatros mateixos". Si hi hagués un bocí de cor a cada persona i obréssim amb la germanor que Déu mana, no se necessitarian exèrcits ni armaments de defensa. La Llum de la Fe sigui sempre el nostre far aquí en la terra i ella ens obrirà les portes de la celestial eternitat.

L'àvia Irene

Argüello[,] 31 desembre 1931

¡Alabat sia Déu!//

1931

Gener

1er. Els matrimoni s[enyo]rs Petrini d'Alta Córdoba varen venir a dinar celebrant la festa del present dia. El petit Jorgito encara no caminava.

3. Vàrem llegir la defunció del mariscal Jofre, tan estimat dels catalans.

14. Ens va arrivar en Tian Llorens.

18. Vaig tenir un somni mol estravagant.

19. Vàrem llegir que a la estació de Martínez hi va haver una forta topada de trens. Hi va haver més de 60 ferits.

20. A dinar vàrem tenir la senyora Victoria Estalarre amb el seu fill Aramis i la seua germana Emma.//

21. Vàrem llegir que el dia avans a Buenos Aires varen explotar tres bombes. Una al ferrocarril Oeste, l'atre al Central i l'atre a la estació Parc 3 de Febrero.

22. El dia avans se va inagurar el telèfon Madrit-Illes Canàries.

23. Vàrem llegir que a Brussel·les hi havia boira mortífera.

24. A Saldán s'hi va negar un home.

26. Varen venir a dinar la senyora Estelarre amb el seu fill y una nevoda.

Febrer

4. Per equivocació vaig anar a la casa del costat pensant-me que era aquesta.//

8. Va ser el 1er dia que vaig oir missa als P[ares] Mercedaris del kilòmetre 14.

9. En Tian Llorens donava llissons d'anglès a les noies de casa.

12. Vàrem llegir que el Papa Pío XI va estrenar la ràdio. Va parlar a tot el món.

14. Va venir el s[enyo]r Estelarra de Temperley amb la seua filla.

15. 300.000.000 de catòlics varen oir les paraules del Papa.

16. Ens va arrivar en Joan grant.
En Tian va tenir un tropell.
Va venir el d[octo]r Brandán de Córdoba.

18. En Joan petit s'en va anar a Buenos A[ires]. Vàrem passar mol mala nit amb en Tian.//

Mars

1er. El s[enyo]r Petrini des de Córdoba va telefonar an els pares d'en Tian perquè vinguessin.
Varen venir el matrimoni s[enyo]rs Llonc.

2. El matrimoni s[enyo]rs Petrini varen venir a despedir-se. S'en anàban a Mar del Plata. Els pares d'en Tian varen arrivar.

26. El d[octo]r Quiroga de Córdoba va fer la radiografia an el nostre Tian.

3. El d[octo]r Sayago va visitar an en Tian.
Vàrem llegir que a Buenos Aires estaban a 38,9 a la sombra.

5. Va venir una enfermera per en Tian.
Vàrem anar a Cosquín.

9. En Lluïset va comensar d'anar a l'escola aquí Argüello.

El pare d'en Tian s'en va tornar a B[uenos] A[ires].//

14. La Sara va quedar aprovada d'ingrés.

16. La Sara i la Mima varen comensar les aules.

17. El d[octo]r Sayago va tornar visitar an en Tian.

19. Vàrem llegir l'episodi d'apagar l'últim fanal de petroli a Buenos Aires.

21. Va venir en Milo Llorens. Ens va portar una cuineta a nafta.

22. En Milo s'en va anar.

24. En Joan petit va tornar de B(uenos) A(ires).

27. De nou va arrivar el pare d'en Tian.

31. El pare d'en Tian s'en va tornar.//

Abril

1er. Varen tornar-mos l'hora.

5. En Tian amb la seua mare varen anar-se'n a viure a Calera.
Vàrem llegir la catàstrofe del vapor "Florida".

12. Amb na Gracieta vàrem anar a Calera.

13. Varen venir els s[enyo]rs Llonc.

14. Destronament de n'Alfons XIII.

15. Llegírem tot lo que feia referència a España i Catalunya per l'adveniment de la República an els dos llocs.

Maig

10. Gran festa patriòtica al Casal Català de Córdoba ont na Gracieta hi va pendre part.//

23. Va arrivar el pare d'en Tian Llorens.

25. Els pares d'en Tian s'en varen anar a B[uenos] A[ires].

26. En Joan (fill) va sortit per Santa Fe.

29. Gran aconteixement aeri.

Juny

5. Na Gracieta va surtir per Buenos A[ires].

7. Vàrem rebre carta d'en Joan (fill) des de Corrientes.

Juliol

5. Rebérem una carta de na Gracieta escrita amb la mà esquerra. El dia 1er havia caigut d'un òmnibus.//

6. Vaig escriure a les meues cuatre filles.

13. En Lluís va portar de l'escola un nino de cartró tot ben negre que habia fet.

17. A la Sara un dentista li va treure es caixal del ceny.

Agost

17. Na Gracieta va arrivar de Buenos A[ires].

28. Varen venir el matrimoni vells Goicoechea de Cosquín.

31. Na Gracieta va acompanyar la Sara amb un oculista.

Setembre

17. En Joan (pare) va venir.//

24. Vaig assistir amb una tradicional festa dels presos a Córdoba.

Octubre

3. Va passar una màniga de llagosta voladora.

5. En Tian Llorens va estar uns dies a casa.

20. Vàrem llegir la mort del savi Edisson.

23. Varen venir el s[enyo]r Llonc i els s[enyo]rs Casas.

27. Va comensar de venir a rentar d[ony]a Mauricia.

29. Va tornar passar la llagosta voladora.

Novembre

1er. En Tian va passar uns dies aquí.//

3. La Mima amb la seua mare varen assistir a la funció de vetlla de l'escola.

7. Rebérem lletres de les noies Palau amb la mala nova de la malaltia de Miria.

9. Les montanyes properes eran blanques de neu.

13. Varen venir el matrimoni jove Goicoechea de Cosquín.

15. Na Gracieta amb en Lluïset i n'Irene varen assistir a la festa de les roses.

17. Varen venir els vells Goicoechea de Cosquín amb la seua filla.

18. Se va rèbrer una detallada carta d'en Flor referent a la malaltia de la Miria. Va venir per correu aeri.//

Desembre

1er. Se varen rebre dos telegrames de Barcelona referents a la Miria.

2. Ens varen arrivar en Tian Llorens amb les seues germanetes Nina i Chela.

5. En Tian va surtir per Capilla del Monte.

14. Varen portar una petita geladera.

20. Les noies assisteixen al picnic.

25. Els feligresos d'una iglésia nord-americana a la mitja_nit varen sentir les campanes de Betlem de Palestina.

28. Vàrem rèbrer un telegrama de l'Alfons Musterós des de Barcelona.

31. Rebem una pila de variada correspondència.

¡Alabat sia Déu!//
¡Glòria al Infant Jesús!//

Argüello[,] gener 1932

1er. El dia ha comensat esplèndit. A les sis he sortit. Feia una fresqueta bonica. Hi habia una rosada fina que amb el sol semblaven perles les gotes de les mates. He fet camí cap a la meua capella predilecta d'aquell mig de camps del kilòmetre 14. He comensat l'any contenta de poguer assistir a les funcions relligioses pròpies del dia que he meditat a pler amb la quietut d'aquella casa de Déu. Som anat a combregar en nom de Déu. He pregat a la Verge barcelonina peraquè redimeixi tants esclaus com hi ha an el món.

Les noies hi han vingut, pro han fet tart. He tornat amb l'òmnibus.

No ha vingut ningú de fora. Hem dinat sota dels abres a fi de sentir quelcom de fresca. El dia a causa de fortes boires és calurós en extrem.

Som escrit a Mont-ras i a Girona. Els hi som enviat un tuco gros.//

2. La Sara ha rebut lletres de la nostre tan estimada Miria.

3. Diumenge. A les sis junt amb la Mima[,] en Lluís i les nenes Llorens hem surtit per anar a missa al kilòmetre 14. Feia una fresqueta mol bonica. Ells i jo tots hem combregat celebrant la festa del Santíssim nom de Jesús.

Hem tornat amb l'òmnibus que arriva aquí a dos quarts de nou.

Del cap d'una estona ens han arrivat la Glòria Burc amb els seus dos nevodets, fills del s[enyo]r Nadal i Maiol. La Sara i n'Irene els han anat a buscar a la estació de Córdoba. Som onse de colla. Fa una calor insoportable.

4. Avui la nostre Sara cumpleix vint anys.

5. Som agafat un tuco gros mol maco.//

Han vingut els vells s[enyo]rs Goicoechea de Cosquín amb la seua tia v(iu)da Ugalde.

D'un tros de vestit vell de n'Irene qu'era de fil color blau n'he tret sis tovallonets de te. Han quedat mol bé. Are estic fent mamelucs per en Lluís.

6. Diada santa i mol ben rebuda per·a grans i petits. Som oït missa a la capelleta com de costum. Mol he pregat als gloriosos savis del Orient peraquè intercedeixin en favor de tot el món esvalotat i dalt la carena a punt de precipitar-se al abim. Manca la fe i tot trontolla.

Arrivant a casa he trovat a grants i petits entussiasmats amb els presents reials que han trovat al llevar-se. A mi m'han portat un bloc de paper i sobres.

7. Avui han vingut la s[enyo]ra Petrini amb dos dels seus nens, sa germana Emma[,]// sa nevoda Chicha i tres cosines d'aquesta.

Som enviat el tuco que vaig agafar l'atre dia an els nens de na Montserrat.

Hem rebut carta de l'Alfons. En Joan l'ha enviada. Era pel seu pare.

8. Torna fer molta calor. Nois i noies de casa tots els dies van a banyar-se al canal.

Ha vingut un paleta valencià que se diu s[enyo]r Bondia. Hem posat una cortina grossa.

9. La calor aumenta. No s'està bé en_lloc.

10. També avui som oït missa a la capelleta. Els atres dies a l'anada trobava una fresqueta bonica. Avui pel camí, moltes vegades me venian tentacions de tornar enrera. No se podia respirar. Feia unes alenades de vent calent que ofegava. He vist dos camps de blat de moro que vuit dies enrera eran una maravella // de tan frondosos. Avui era[n] plens de llagosta que menjava desesperadament. No hi quedava res. Les mates de pel camí també n'eran ben plenes. Quina pesta[,] Déu meu!

11. En Tian Llorens ens arriva de Capilla del Monte. Va a que el d[octo]r Sayago el visiti.

Llegim la defunció del d[octo]r i canonge m[ossè]n Alcover de Palma de Mallorca. Al cel sia. No ha pogut veure acavat el seu Diccionari Català-Valencià-Mallorquí que tants afanys li costava. Algú l'acavarà!

12. Fa una calor insoportable. Hi ha tormenta.

13. Escric al bon amic s[enyo]r Moll de Palma de Mallorca, amb motiu de la pèrdua del nostre malaguanyat m[ossè]n Antoni Alcover (a c s).

14. Rebem cartes d'en Flor que hi parla de la Miria.//

Han passat unes tonteries familiars que han disgustat mol a na Gracieta. No s'ho mereix per les moltes atencions que té a tots els parents. Què hi farem! Lo mal és que tot això l'enmalalteix dolorosament. I tant de repòs i tranquilitat com li recomana el d[octo]r Brandán! La seua inacabable bonesa fa que en resulti una víctima. En nom de Déu perdonem les ofenses.

15. Ahir en Tian s'en va tornar a Calera. El d[octo]r Sayago li va manar devant tanta salud com hi va copsar darrerament.

16. En Lluís té febre. Tot avui té mal de cap.

17. Sant Antoni Abat. Tanta fret que porta a Catalunya i tanta calor com porta aquí! Diuen que no mol lluny d'aquí ha mort un home d'insolació. Tenim 40º a la sombra. Per els voltants de Córdoba hi ha peste bubònica.//

18. Llegim noves invacions de bubònica.

Ahir a Carlos Paz s'hi varen negar un jove i una noia. Eran cosins i cordobesos.

19. Rebem una llarga carta de Miria. Ha vingut per correu aeri. Encare no està decidida del tot per a embarcar-se.

A España de nou creman convents. Hi ha mol rebombori polític. Des que tenen la república no hi ha hagut pau. Són una colla d'esvalotats que la governan. Els extremistes encenen iglésies i el poble s'afanya apagar-les.

20. Na Gracieta ha rebut una bonica carta d'en Màrtir Rossell i Vila.

La propietària d'aquesta casa ens ha obsequiat amb un cistell de préssecs preciosos. Són de la seua collita.

21. Rebem cartes de la Miria des de casa l'Orfèlia.//

22. Avui refresca quelcom. Hi ha cara de pluja. Amb tot i tanta calor, tret del dia que en Lluís va estar quelcom enfebrat, tots estem bé i ningú ha perdut la gana. Les

criatures jugan mol. Avui l'han donada per matar gripaus i capsgrossos (renacuajos[,] que en diuen ells). Diuen que aixís no cantaran tan. Són a centenars els que han mort. Grandíssims putiners! Res els hi fa fàstic!

23. Vespre de tot rebo una carta de na Montserrat amb un trevai escolar del seu fill Francisco. Quina criatura més aplicada!

24. La insoportable calor ha impedit que me decidís oir missa. Tenir la capella tan lluny és un opstagle per·a que pugui practicar les meues volgudes devocions de bona cristiana. Tants graus de calor aturdeixen.

He rebut carta de la Maria meua i del seu Armand. Déu els hi do salud.//

25. Anit ha fet tormenta mol forta. La calor mimva.

Llegim que el president de la República Española ha firmat el decret d'expulsió de tots els jesuïtes d'España. Totes les seues propietats l'Estat se les fa seues. Sempre és perseguida[,] la Companyia de Jesús. No sé per quin motiu. Déu no els deixi de la seua Mà poderosa. Poc saben lo que han fet els que avui regeixen la República Espanyola. Ells sí que la perjudican de debò! El decret ha sortit a la Gaseta de la nació. Hi ha moltíssimes de protestes. Alabat sia Déu!

2<5>7. Plou i fa tormenta.

28. Calor mol forta. A España hi ha revolució d'anarquistes i comunistes. A Catalunya la revolta és a les mines de Súria i a les fàbriques de Tarrassa i Manresa[,] Fígols, Olot, Sant Martí etc.

Tenim una calor que diuen no s'en havia // sentida de tan forta des de l'any 17.

Hi ha una invasió de llagostes que destrossan els camps de blat de moro i deixan els abres pelats. Són grosses com aguies d'estendre roba. A la nit per_tot ont veuen llum s'hi fican desesperadament.

29. Tota la nit ha fet tormenta forta. Ha plogut molt. Refrescarà una mica.

30. Llegeixo que el govern español concedeix algunes peticions del Estatut català, pro tot lo que donan és tan poca cosa que no va en_lloc. Tot és a basa de deixar-i camí

per·a posar-i ses urpes españoles a la primera ocasió. Pobre Catalunya! Sempre oprimida i martiritzada!

31. Diumenge. Avui sí que he pogut oir missa. He combregat amb tota la meua colla. Tornant de missa érem deu de // colla que hem pujat al òmnibus.

L'evangeli d'avui bé podem meditar-lo amb atenció. Els catòlics que veiem la persecussió relligiosa an el nostre país, també com els apòstols de Tiberiades con lluitavan amb els elements enfuriats i clamavan[:] «Jesús[,] salveu-mos que ens neguem!» «Homes de poca fe!»[,] els hi va dir Jesús[,] que dormia tranquil dins la barca[.] «Com heu de pensar que jo permeti que us negueu? No saveu que amb un moment faig calmar la tempestat?» Aixís ho va fer. Va manar an els vents i ones esvalotades que se calmessin, i el mar se va posar quiet com si res hagués passat. Aixís hem de confiar que passarà en la lluita abraonada que sostenen els sectaris de la República Española. Jo he vist la nació mol més enverinada contra la relligió catòlica de lo que ho està are, i tot ha passat lluint de nou l'arc de sant Martí o sigui[,] la benhaurada pau.//

Febrer

1er. Avui el s[enyo]r Reig de Córdoba ha vingut a portar la camisa que la Nina Llorens va guanyar an el picnic, enfilant una agulla de cosir bo i corrents. Era destinada al *novio* de la agraciada, o bé a qui ella volgués. L'ha oferida amb un dels seus germans. Me sembla que an en Lito.

A la nit veig i contemplo amb goig l'estel tan bonic com potent "Marte". Chinos i japonesos se bàtan rabiosament. Fa una calor insoportable.

Ha passat una mànega de llagosta.

2. La nit ha estat mol calorosa i pesada. Avui és festa suprimida. El cuart misteri de goig ens la recorda, aixís com també la cerimònia que fan els sacerdots con una dona surt defora per 1a vegada després de donar // a llum. Regularment oieix missa que és celebrada a intenció seua per el bé de la seua animeta i la del seu fill oferint-lo a Déu com ho va fer la Verge el dia de la Purificació[,] que és avui.

Llegim que ahir a Rio 2o se va negar un noi de 15 anys. Al cel sia.

Continua la forta calor i la enmaranyada guerra chinojaponesa.

3. Llegim que ahir a Ginebra s'hi varen reunir delegats de 64 països. El principal assunto que estudiaran serà la reducció d'armaments. D'aquí hi ha anat un d[octo]r Bosch. Quin honor per els catalans!

4. Estem invadits per una munió de llagosta voladora. Quin fàstic! La calor no se pot aguantar. No se té ànims per a fer res. La Chelita Llorens té mal // de orelles. Li fan remeis.

A Santiago de Cuba hi ha passat un fort terratrèmol. Ha fet mol mal.

5. Plou. Els abres estan cusits de llagosta. Destrossan els abres. Els deixan sense fuies. Semblem a ple hivern amb els abres despullats. I tanta calor com fa!

6. Ahir a la vetlla no vàrem poguer estar a defora per tanta porqueria com deixa. Els camps de blat de moro estan tots menjats. Tenen una bella pensada[,] les remaleïdes llagostes. De dia[,] que el sol pica tan[,] se quedan dal dels abres rosegant i a la nit[,] que fa fresca[,] aixecan el vol i se passejan com unes desvergonyides.

7. Amb tot i la gran calor he decidit anar a missa. Hi ha vingut n'Irene, la Chelita Llorens i la Glòria Burc.//

És un dia avui que Jesús an al Sacrari se queda forsa sol i els que tan l'estimem l'hem d'obsequiar tan bé com sabem.

Tan que m'atreia avans l'anar a missa primera contemplant arbres, camps i flors, ara amb l'embestida de la malvada llagosta no ha deixat ni un ram vert. Sembla<n> que una furiosa pedregada ho ha destrossat tot. Quina tristesa que fa! La calor apreta. No se reposa en_lloc.

8. A la tarde han vingut el matrimoni s[enyo]rs Llonc. Han vingut a buscar na Gracieta a fi de que passi uns dies amb ells a Valle Hermoso. Hi ha anat amb la Glòria i el seu nevodet Roger. Ben justets cavian a l'auto. La senyora Llonc pesa més de cent vint-i-cinc. Ella sola ompla l'auto.

9. Tot bull. La calor ens té atuïts. La Mima segueix al llit amb temperatura.//

10. Acavo de llegir els dos volums de “Sanc nova” d’en Marian Vayreda. És mol interessant. Ja l’havia llegit feia temps. És un llibre que con se torna llegir sembla que és la primera vegada.

Estem a 40 graus a la sombra.

11. Trona[,] fa vent i plou. La calor mimvarà.

Llegim que el poderós Musolini va visitar al Papa. Va ser rebut amb totas les *campanetes* amb què se reb a un gran personatge. Trovo que el Papa ha fet bé, puig amb tot i que el dictador italià és mol poc recomanable, no obstant i l’atreviment que va tenir l’any passat desafiant com qui diu al venerable vellet cap de tot el món catòlic, are com atre fill pròdic ha anat a humillar-se als peus del qui amb gran atreviment temps enrera hauria trepitjat si hagués pogut. El Papa amb serenitat[,] diplomàcia // i autoritat, va obtenir fer-lo tornar enrera. El pare d’aquell fill pròdic també el va rèbrer amb els brassos overts i va fer una gran festa per haber vist entrar a casa seua el fill estimat que donava per perdut. El Papa Pío XI ha rebut la 1a visita oficial d’un *quefe* del govern italià des de l’any 1870. Amb aquet fet s’ha comprovat una vegada més la grandesa del soberà del món catòlic. El mateix dia el cardenal monseñor Pacelli[,] secretari d’estat del Vaticà[,] va tornar <la visita> la visita an el Duce en representació del Sant Pare.

12. Les nostres turistes han tornat de Valle Hermoso mol ben impresionades.

La Mima segueix amb tos i dècimes.

La llagosta per fi ha fugit. N’i han quedat algunes de ressagades que cauen mortes pels camins. Se fican per les cases mig atuïdes. Quin fàstic!//

14. Dematinet som anat a missa. Era ben fosc. He combregat i oït dues misses que han dit ben vora l’una de l’atre. A la tarde han vingut els s[enyo]rs Petrini amb els seus tres nens.

15. Rebo carta de na Maria. Sempre animada i contenta amb el seu Armand.

Torna fer una calor espantosa. No vivim. A Europa hi passa una ola de fret que fa basarda. Neva per tot arreu.

Del govern español, res de bo ni de Catalunya tampoc. Tot són vagues, odis i revolució.

La Mima segueix al llit. Avui no té febre. Li costarà de refer-se.

16. Ahir teníam 39 graus de calor. Avui 20. Quins camvis!

La mainada arrencan yuyos. Hi fan una broma d'allò més. Han trovat un niu de 9 ous. Corran i saltan com cabrits. Que s'aprofitin.//

19. La Mima s'ha comensat de llevar.

20. Avui és el canvi de president de la nació argentina. L'Uriburu ha donat el càrrec al general d[on] Agustín P. Justo. A la nit han donat la llivertat an el s[enyo]r Hipòlit Irigoyen[,] que feia temps estava presoner a la illa de Martín García.

21. Escric a les meues tres filles de Catalunya. De per allà se reben noves terroristes. Hi ha un revoltori imponderable. Comunistes, anarquistes i sindicalistes tenen la nació espantada. Quina república tan democràtica! Acavaran malament. Hi ha la mar de pistolers compromesos a fi de matar el ministre de la guerra i el president del consell[,] d[octo]r Azaña.//

21. Dies enrera vàrem llegir que a Córdoba varen morir sols[,] abandonats per els carrers[,] dos homes tuberculosos. Tots dos habian anat an els hospitals a fi que els recullissin i ningú en va tenir compassió. Pobres germans nostres! Quines misèries se passan per el món! I tants caudals de moneda com se malgastan! Déu hagi acullit les seues animetes ja que el món va desamparar els seus cossos afeblits[,] pobres i desvalguts.

22. Avui aquí han tret l'estat de siti que tenia posat el dictador Uriburu.

24. Llegim el gran entussiasme paludista. Lo mal que ha governat l'Uriburu ha despertat la devoció novament an els adeptes de l'Irigoyen. Déu volgués que hi hagi pau!//

25. Quin temporal tan fort ha fet avui! Rebo cartes de na Montserrat i de na Maria. La mainada fan un enrenou fenomenal. El verduler ha portat batatas i li han dedicat unos ¡hurras! tan forts que se sentian del Sorrento.

26. Escric a les meues noies.

27. Llegim que al Congrés de Diputats de Madrit, un xicot de vint anys des de les tribunes del públic va tirar una pedra an els ministres i diputats que si en toca un el fa borni. Diu que de rebot va tocar un vidre d'un centímetre de gruix i en va fer trossos.

28. Diumenge. La meua colla han anat al Saldán a passar el dia. Un jove parent dels veïns d'aquí al // costat els hi ha portats amb un auto. També hi ha anat la nena Pochola dels mateixos simpàtics veïns nostres. Tots han dinat a fora. Jo he preferit quedar-me.

Han vingut la família s[enyo]rs Petrini. Tornem a estar invadits de llagosta.

29. A les costes del Brasil s'hi ha perdut l'avió correu francès "Late 28". Les saques de correspondència s'han salvat totes. Hi han mort el pilot, el telegrafista, el mecànic i un passatger. Al cel sian.

A les dotse de la pròxima nit tornarem tenir l'hora oficial.

Mars

1er. Llegeixo "Visión de Paz". L'autor és Ángel de Estrada (hijo). M'ha interessat mol per lo ben escrit.//

2. Són a Capilla del Monte Sara, Irene, Mima, Lluís, Glòria, Nina, Chela, Roger i Janic. Hi han anat amb el coche-motor.

Rebem carta de la Miria. Continua indecisa del seu viatge.

La colla de turistes de casa han arrivat de lo més ben impressionats.

3. El matrimoni s[enyo]rs Ramon i Teresa Cases amb una seua filleta ens han vingut a saludar. També ha vingut d[ony]a Antònia.

4. 1er divendres. La Glòria Burc i les noies de casa han anat a combregar a la capelleta del kilòmetro 14. Con han arrivat els hi teníam preparat un suculent xacolata. Hem estrenat unes precioses tasses i platets que la germana de la Glòria havia regalat a na Gracieta poc avans de anar-mos-en de Buenos Aires. Tots estàvam animats i contents.//

Hi ha boires corredisses i fa calor. El sol crema. Les cigales xiulan.

5. El dematí ens arriban l'Artemisa i en Martí Garcia Costa. Més tart en Tian Llorens. Vespre de tot els nens Nadal amb la seua tia Glòria i les nenes Llorens han surtit per Buenos Aires donant per acavat l'estiueig. S'en van contents i animats.

6. Diumenge. He pogut anar a missa i a combregar gràcies a Déu. L'evangeli d'avui és del grandiós miragle dels pans i els peixos. Jesús se va preocupar de que an els devots que escoltant-lo no se recordavan del temps que passava ni de procurarse aliments, no patissin per necessitat multiplicant els pocs pans i peixos que varen comprar amb un bailet que en venia.

Avui na Gracieta amb els germans Garcia Costa han anat a Cosquín. A la nit s'han trovat amb un contratemps degut a que un // tren de càrrega habia descarrilat per lla vora Casa Wamba. No ha pres mal ningú. Tant·sols els ha molestats tenir d'estar tantes estones allà parats i a les fosques.

Som escrit a na Lluïseta Rocas, a na Maria meua i a na Glòria Burch.

Ans de migdia en Tian s'en ha anat a Calera.

7. Llegim que el gran estadista \francès/ Mr. Arístides Briand ahir va morir d'un atac al cor. (Al cel sia). També per la seua salvació he pregat avui com tinc per piadosa costum cada nit ans d'adormir-me i cada dematí al llevar-me, de pregar per la salvació de les ànimes dels pecadors que <han> estan a l'agonia i han de morir durant la nit o durant el dia. Com jo, sé que són innombrables els fidels que tenim la caritat de pregar per els vius apartats de Déu, i per els que moren. És una de les obres de misericòrdia que practiquem en bé dels nostres germans.//

8. Llegim que diumenge proppassat, mentres el president de la República del Perú era a missa un jove li va tirar uns trets que el varen ferir encare que no greument. A la iglésia mateixa per aquest motiu varen camviar-se una pila de trets, quedant ferides una pila de persones. Que Déu en tingui pietat!

Ahir a la nit s'en va anar en Martí Garcia Costa deixant-mos la seua germana.

13. Som el dia dotse i no he posat cap més lletra aquí des de fa tants dies. No passa res diferent un dia de l'atre. Calor sempre. De lo que llegim de per tot el món, res de bo s'hi pot aprofitar. Odis discutits tan diplomàticament com poden tots els que ens

governan i res més. Ahir amb el vapor "Cap Arcona" se va embarcar el president provisional de la nació[,] general Uriburu[,] amb tota la seua família. Deixa mol mal record de la seua governació. [Frase anotada al marge] Ahir varen venir a passar el dia d[ony]a Enriqueta Goicoechea i d[ony]a Dolors viuda de Ugalde.//

Som oït missa a la capelleta del kilòmetro 14. Som combregat en nom de Déu. L'evangeli d'avui, principalment se refereix a discussions que Jesús va tenir amb els que governavan llavors. Les raons que Jesús feia no els convencian pro no les savian combatre. Entre això hi ha el passatge del fet de la dona adúltera que el poble va conduir-la als peus de Jesús peraquè sentenciés la seua mort apedregada. La resposta de Jesús els va confondre: «El que sigui net de pecat, que tiri la primera pedra.» Això ens ensenya que no devem censurar els actes del nostre pròxim puig ningú és perfet ni impecable.

Fa vuit dies que els periòdics vénen plens de noves referent al *secuestro* del fill del gran aviador americà coronel Lindbergh. No el trovan de cap manera.

14. Llegim que Alemània de nou ha // estat elegit el mariscal Hidemburg. Dic elegit i deuria dir reelegit puig és ell qui fa anys presideix la nació alemana. Fins proposavan elegir-lo president vitalici. Are ho deurà ser puig té vuitanta-cinc anys. Déu li conservi la claretat de coneixements per·a regir i manar amb acert.

Escric an en Joan grant demanant-e-li fil per·a continuar la punta comensada que no puc continuar per no trovar a Córdoba el que necessito. En Lluís comensa de nou el curs escolar i el 3er grau.

15. Ahir a la vetlla no podiam estar tranquils per causa d'una invasió de bestioletes de totas menes i tamanys. Segurament pressenten temporal. Fa una pesada xafagor.

Avui la Mima ha comensat el curs escolar al colegi de relligioses Adoratrius a Córdoba. Fa el 5[è] grau.//

Llegeixo que un rei de Portugal tenia 9 filles mol precioses. Entre elles santa Quitèria. El rei les feia vestir de blanc amb llassos de cintes rosades al cap i sabatetes del mateix color. No vindrà d'allà la costum de vestir els infants, color rosa les noies? Totes nou filles foren martiritzades per el sanguinari rei Castelio[,] el seu propi pare[,] l'any 3er de la era cristiana. A santa Quitèria la va fer morir destrossada per els seus

gossos folls. Per això és advocada contra la ràbia. «Gloriosa santa Quitèria / volgueu-nos afavorir / guardeu-nos del mal de ràbia / que és mal que no's pot sofrir.»

L'Artemisa Garcia Costa continua aquí encantada de tot lo que ens envolta.

17. Uns homes han vingut a escurar l'algibe.

18. Rebem impresos de Catalunya. Entre els mateixos n'hi ha uns que semblan <l'>// l'antiga revista setmanal "¡Cucut!".

19. No podem obsequiar al gloriós patriarca sant Josep anant a missa perquè des de la matinada que fa un furiós temporal amb pluja mol copiosa. La tempestat ha durat tot el dematí.

20. Diumenge. Diada del Ram. Som oït missa a la capelleta. Ens han obsequiat amb un manyoquet de palma beneïda. Vespre de tot s'en ha anat l'Artemisa Garcia Costa. Amb les noies de casa han anat a Calera i amb en Tian Llorens i la patrona de la casa de pensió ont està han passejat per els llocs més bonics de per aquets voltants. Després han arrivat aquí tots junts.

21. Escric a n'Angeleta amb motiu de ser l'aniversari de vestir-la de monja // benedictina. Cumpleix catorse anys avui festa del gloriós sant Benet. Ahir vaig escriure a na Montserrat.

22. Rebem lletres d'en Janic nostre. Diu que se va examinant de matèries de Dret amb bona sort gràcies a Déu.

Som arreglat una faixa de la Sara que sembla nova. Tota ben desfeta, ella la va rentar, va planxar es trossos i l'he tornada juntar amb lligues i cordó nou i que no hi manqués res. Ella n'ha quedat tota contenta.

23. Per·què escriure que som estat remendant roba tot el dia? No val la pena, pro la val el profit que dóna conservar-la[,] la roba.

24. Dijous Sant. Som anat a Calera. Les funcions pròpies del dia han estat celebrades al convent de relligioses de Jesús Maria. La comunió[,] mol concorreguda.//

El camí[,] tristoi. Poques coses se trovan que cridin l'atenció. Els boscos[,] forsa pelats. M'ha semblat que hi ha rumaní. Voldria anar-i un dia per a fer-me càrrec de les mates que no tenen espines.

A la tarde no surto. Aquí soleta meditaré els misteris que ens recordan la passió de Jesús. Gran i sublim és la festa d'avui. Ella ens manté la fortalesa de la fe catòlica meditant les confortadores paraules que deia Jesús als seus companys ans de patir mort afrentosa. Si an el món s'observessin els consells i manaments de Crist[,] que consistian amb practicar l'amor de germans, la família humana <seria> vessaria caritat per tot arreu, i no se coneixerian els odis infernals que recnan contínuament sense tenir un bocí de cor per a compadir al que sofreix. Al contrari, si el que sofreix és pobre s'el trepitja; si és ric, s'el assessina.//

25. Divendres Sant. No he sortit de casa per·a res. Déu està per_tot, i he meditat els passos de la Passió a casa mateix. Per_tot ont hi ha funciones pròpies del dia és lluny.

Rebo carta i impresos de la meua Maria.

2<7>6. Per més Dissapte de Glòria que sigui, a mi me sembla que tot avui cal meditar la soletat de Maria puig Jesús no va ressucitar fins a la matinada del diumenge com ho celebra la litúrgia.

27. Avui sí que sento el goig de la resurrecció de Jesús. El cant d'¡aleluya! és alegre i consola l'esperit atribulat. Llegim que la ciència ha progressat tan que amb 5 dies rebem la correspondència des d'Alemània a B[uenos] A[ires].

A la tarde han vingut el matrimoni s[enyo]rs Petrini de Córdoba amb els seus nens i un nevodet seu.//

28. La Sara comensa el curs escolar. La Mima estrena un rellotget de pulsera que el seu pare li ha enviat. N'està tota joiosa. Mol ho necessitava tenint d'anar i tornar amb els òmnibus.

Abril

2. Qui ho diria[,] que he deixat passar tants dies sense escriure an aquesta llibreta ont tantes coses hi tinc explicades!

No passa res que mereixi dedicar unes estones. Tots els dies són iguals. Han nascut pollets de dues lloques. Entre ells n'hi ha dos que tenen el coll pelat. Són lletjos. Diuen que la seua carn és mol fina. Avui[,] diada del gloriós sant Francisco de Paula. L'esser tan lluny de les iglésies fa que no me dongui conte de cap solemnitat piadosa. M'en anyoro molt. Semblem als llims.//

No vui parlar de polítics perquè totes les nacions han perdut la carta de navegar.

4. El "Graf Zepelin" de nou vola cap a Pernanbuco. Entre els passatgers hi ha un nen de 5 anys. Va sortir del seu poble d'Alemània amb avió fins a trovar el Zepelin que el deixarà a Pernanbuco i un atre avió el portarà a Buenos Aires ont hi ha els seus pares. El nen se diu Rudi Lang.

La ciutat italiana nomenada Santo Stefano, s'enfonsa. Els habitan<t>s han fugit i viuen amb carpas que el govern els hi ha facilitat. Diu que s'hi sentan sorolls supterranis.

7. A España tot són revoltes. A Barcelona els separatistes varen fer una gran manifestació pública. Cridavan «mori Macià! mori la Generalitat!» Portavan una bandera separatista que la policia els hi va pendra. Hi ha molts detinguts. És que // hi ha una gran protesta enfront de la suposada cobardia dels diputats catalans que no han sabut defensar l'Estatut tan combatut i ridiculitzat per el govern central.

Per fi tenim resolt el cambi de casa. Desseguit que poguem ens passarem a viure a la casa del costat aprofitant l'oportunitat de beneficis que ens ofereix el señor de la família que hi estavan.

Comenso una samarreta de punt. És de llana veia, pro en bon estat. Aixís espantaré la fret del pròxim hivern.

8. Llegim que a la petita república de Andorra uns esvalotats volian fer una vaga. Aquella petita nació no té exèrcit. Si se presenta un cas com el d'are, els homes dels pobles tenen el deure de fer-se la justícia i resoldre les revoltes com ho han fet are. An els revoltosos[,] que eran uns 400 tots ells españols[,] els han fet fugir custo//diats fins a la frontera[,] ont la policia española s'en ha fet càrrec, quedant Andorra tranquila i neta de revoltosos.

A Rumania les plujes han fet disbarats mol grans. Els rius han anegat poblacions enteres. Hi ha moltes víctimes. Més de setanta morts.

A Vich diu que les mares, ressentides de veure que ha desaparegut tota senyal catòlica de les escoles, i que han desaparegut les imatges del Crist que presidian les mateixes, han determinat posar an els seus fillets uns petits crucifics an els seus pits en forma exterior. És afrontar la satànica disposició ministerial tan desballestada. Al qui no vol brou... dues tasses.

9. Marconi ha obtingut que cap barco ni res estorbi la televisió. Ell ha telefonat an els seus a Nova York veient-los perfectament.

10. Diuen de Itàlia que Santo Stefano ha desaparegut i que van a reconstruir la // esmentada ciutat amb un lloc determinat.

Fa pocs dies uns bandolers varen assaltar un tren vora Ginebra. Varen robar als passatgers tot lo que portavan. Un que se va resistir el varen ferir greument.

A Santa Fe no fa gaire que varen seqüestrar dos joves de 16 i 17 anys. Avian sortit a donar un passeig amb un<a> auto petit i res se sab d'ells.

Llegim que el govern d'aquí deu més de cent millons de pesos als empleats del Estat. Hi ha uns enrenous imponderables perquè la pobre gent que viu del seu sou i no els pagan, no pot continuar perquè els hi han retirat el crèdit de tota mena de queviures i demés necessitats imprescindibles. Tot lo món és una torre de Babel.

Comensa de fer fret. Ja en van dos diumenges que la pluja no me deixa anar a missa. Avui és l'evangeli del bon pastor. Hi ha un comentari sublim.//

11. El nen que ha vingut des del seu poble amb avió i que ha viatjat amb el "Graf Zepelin" va arrivar a Buenos Aires de lo més content. Diu que con va haber vist els seus pares, s'en volia tornar volant de nou cap a casa dels seus avis ont vivia amb un poble de Alemània. A Pernanbuco li varen donar una pilota i un gatet.

Queda confirmada la victòria per a la presidència de la República Alemana per el vell mariscal Hidemburc.

A Madrit els lladres varen atracar la sucursal del Banc de Vizcaya. S'en emportaren 70.000 pessetes.

Llegim que a Mendoza els volcans de la cordillera de los Andes estan en erupció. Els pobles de Malargüe, 25 de Mayo, Punta de Vaca i General Alvear, els habitans han fugit.

Ahir (avui) som contemplat la feina que feia una màquina de desgranar // blat de moro. Quina feina que en feia! Després he caminat i cullit flors.

12. Llegim que per tota la república hi ha caigut una pluja de cendra vinguda dels volcans en moviment. A Buenos Aires tot va quedar blanquinós de tan bell tou que n'hi havia. El sol diu que era tot groc i con s'acugava donava resplandors lluminosos de tots colors produïts per les matèries cristalines de què se compon la cendra que queia.

13. Anit passada per lla les nou i mitja se va sentir un lleuger moviment sísmic. Va ser de poquíssima importància. A casa tant·sols en Lluïset i jo ens en vàrem donar comte.

També aquí cau cendra pro poca. No arriba a fer blanquejar la terra. No obstant priva la llum del sol[,] que se'l veu // tot pobret i acobardit. Tot el dia sembla que fa una boirina. És la cendra que[,] com no fa ni un aleta de vent[,] s'aguanta enlaire com si fos boira. Tot el dia ha continuat aixís. Si se posa un drap negre a defora aviat s'hi nota el polsim de la cendra. També aquí[,] com deia de Buenos Aires, la posta de sol és d'un to groc estrany produït per les matèries que conté la cendra sospesa i la que va caient.

14. Segueix la caiguda de la cendra amb poca forsa com ahir. L'han analitzada i diuen els químics que conté principalment «feldesparto, cristales de augita y de hor\n/blenda, como también cuarzo y predomina el vidrio[,] que es incoloro[,] y la obsidiana[,] que tiene una tonalidad verde-oliva. Es el componente cuales individuos tienen mayores dimensiones. Se observan también algunos interesantes // esferolitos[,] que a la luz polaritzada muestran una cruz de sombra característica. El tamaño de los granos de ceniza oscila entre individuos apenas visibles ni con aumentos fuertes, y un valor máximo de un tercio de milímetro». (Tot ho he llegit amb un periòdic de Córdoba).

15. La boirina de cendra encare continua. El sol[,] sense forsa com si sofrís un eclipse. Tot el dia està igual. A la nit, la lluna i els estels també són boirosos. Les montanyes també ho són.

16. Rebem cartes de Buenos Aires. Com que allà hi ha caigut tanta cendra diu que la gent la cullan i l'utilitzan per la neteja de metralls i utensilis de la cuina. Aquí no ho

hem fet perquè n'ha caiguda tan poca. En alguns llocs de la Pampa n'ha caiguda tanta, que al fer vent // molesta i fins els animals han quedat cegos i no han pogut menjar res perquè els pastos estan cuberts de la pols, i contenint vidre perjudica sembrats i animals.

17. Avui gràcies a Déu he pogut oir missa. Hi hem anat amb en Lluís. L'evangeli fa referència al moment que Jesús preparava els seus apòstols per·a despedir-se'n. Quina pena tan grant tenian ells tenir de perdre el contacte amb el seu tan estimat Mestre. Mentrestant s'acostaven els dies de la Passió. Jesús els animava i confortava puig també Ell s'en dolia[,] de deixar-los.

19. Llegim que an els galpons de Marina de la estació del Retiro s'hi va calar foc. Les pèrdues diu que són uns 50.000 pesos.

Diuen els químics que la cendra que ha caigut dels volcans no perjudica les terres. Mol al contrari. An els llocs que // hi va ploure aviat ha resultat un abono de molta importància.

21. Ahir diu que va plegar el ferrocarril Trasandino. Quedan 600 empleats sense feina.

22. A Bastia (Còrcega) va caure un sostre de la sala de audiències del palau de justícia. Hi varen morir els magistrats i advocats que s'hi trovaben presents. Han tret 5 morts i segueixen activament buscant per si hi ha noves víctimes. Darrerament diuen que els morts són 15 i més de 30 ferits.

Acavo de saber que una veïna nostra ha mort de part. Al cel sia. Deixa 12 fills.

Contemplo l'estel de la tarde. Té una bonica esfera nebulosa. Llueix molt.

23. Una dona alemana que se diu Ella Reinhorn, aviadora mol ardida, des de Austràlia ha dit que amb el seu aparell // visitarà tota la Amèrica del Sur. Surtirà de Sidney cap a Valparaíso, Santiago, Buenos Aires, Montevideo, San Paulo i Pernanbuco. Quines ales més lleugeres. Déu li do bon vol.

23. Tenim 28 graus de calor. Ahir vaig rèbrer cartes de l'Armand i de na Montserrat. També en vàrem rèbrer de la nostre anyorada Miria. Se veu que està contenta i esperansada a restablir-se aviat. Déu ho volgués tan com nosatros. Pesa 82 kilos.

24. Encare fa calor. Amb en Lluïset hem anat a missa al kilòmetro 14. Feia xafagor. Hem tornat amb l'òmnibus.

25. Avui en tenim 30 de calor. El sol crema. Les postes són com una nugulada de foc. Les fulles dels abres cauen de·pressa collsecades per el sol tan fort. A terra n'és tot ben groc. Un tou de fulles seques // que no poden fer sardana com les d'en Morera (me sembla qu'és) perquè no fa vent ni per fer-les caure. Cauen soles.

26. En Atacama (Chile) ha fet un moviment sísmic de 17 minuts. Tenim 32 de calor.

En Villa Las Perdices (província de Córdoba) de nou hi cau molta cendra.

27. Tenim 30 graus i mitg de calor.

28. Continua la calor fora de temps. Vaig fent un cuixí de llana de colors.

29. Llegim que a la matinada ha mort el general Uriburu. Ha mort amb una clínica de París, després d'aver-lo operat d'un càncer an el estómac. Al cel sia. La mainada cantan i riuen perquè tenen festa escolar en senyal de dol. Les noies de casa ho aprofitan per a traginar coses a la casa del costat. Aquí també cau cendra pro poca.//

30. Tampoc avui la mainada poden anar a l'escola.

Ha mort el governador d[octo]r Emili Olmos. Els diaris no parlan de res més que de les dues pèrdues tan poderoses. Déu hagi acullit les seues ànimes. Tanta glòria i grandeses i tot ho han acavat. També el governador ha mort d'un càncer.

Maig

1er. Festa del Trevall. No circulan els òmnibus. No ha vingut cap repartidor.

Llegim que un tifon assota amb fúria al mar de Zulú. El poblet de Jolo ha quedat completament destruït. Un sinistre enorme. No se sab el nombre de morts.

A Buenos Aires s'ha cremat el ferogrífic La Negra. S'han cremat dotse mil caixes d'hossos. Les pèrdues total diu que són de trenta mil pesos.

Ahir a la capital federal diu que deu mil estudiants feian vaga i mogueren // escàndol. Quisab els petarts que varen explotar. Volen fer 24 hores de vaga tots els estudiants de la nació. No sé de què protestan. Lo que sé és que entre ells no estan d'acord. Els més sèrios no volen la vaga pro són els menos. És possible que sent minoria els hi toqui rèbrer. Del nostre Janic no en sabem res.

L'evangeli d'avui porta una pila de consells referents als precs que fem a Déu en nom de Jesús. Tenim de pregar amb fe i perseverància sense por de que resem fredament o poc atents. Lo que manca de part nostra Jesús ho supleix puig sab bé les nostres flaqueses i per això la nostra oració tant·sols amb la nostra bona intenció al dirigir-la al cel Déu hi fa més que nosatros. No ens tenim de cansar ni acovardir mai encare que les nostres oracions semblin distretes puig no tenim el do que tenian els sants perquè no ens ha estat concedit. Això fa que la nostra humilitat // sia de Déu ben rebuda. Resem mol amb devoció o sense. Hi estem obligats. Mentalment també val mol la oració. Déu escolta els nostres precs vocals i els mentals.

Llegeixo "Sesenta años de vida íntima[:] Tomás Alva Edison". Escrita en anglès per F.A. Jones i traduïda al español per Josep Pérez Hervás. Me plau mol saber totes les peripècies del gran home. Quina constància més tossuda tenia per tirar avant els seus progectes.

2. Avui en Lluïset ha anat a Calera ben tot sol. Hi ha anat a portar una carta an en Tian Llorens. Després han tornat junts. El petit de lo que l'hi ha sobrat del peso després de pagar bitllet d'anada i tornada, n'ha comprat macitas. Estava de lo més content.

Activem el cambi de casa. Les noies s'afanyan a treginar coses i mobles.

En Tian no s'ha quedat. Està bé de salut.//

3. Anit ja hem dormit a la casa nova. No és nova[,] la casa. Per a nosatros ho és puig sortim d'una de més vella que aquesta. Al capvespre amb les gallines hi ha hagut un enrenou de mil diastres. Elles[,] les pobres[,] estavan ben amples dormint a les espaioses branques dels abres de vora casa. Les hem tretes amb violència dels seus llocs predilectes i per més rebombori els hi hem taiat ses ales perquè no poguessin fugir com ho varen fer dies enrera algunes que hi havíam portat. A més, quedavan recloses per una tira d'alambrat que no les deixava lliures com ho estavan abans. Era de compadir el seu estat anguniós buscant *dormitoris* que no trovaren. Tota la nit han estat protestant de l'empresonament. Ja hi posaran pell morta!

4. Avui ha plogut molt.//

5. L'Ascenció gloriosa de Jesús. Festa plena de lluïment litúrgic que ens recorda la glòria de Jesús encel·lant-se per sa pròpia virtut deixant als apòstols anyorosos de la companyia dolcíssima del seu Mestre tan estimat.

Tot avui fa una fret negra. Tira el vent del sud fort i sense sol.

6. Llegim que la Companyia Trasatlàntica española ha dit al govern español que si no l'ajuda el 1er de juny plegarà de navegar a la Amèrica del Sut. No pot continuar fent els viadjes perquè hi pert diners.

A Calcuta hi va passar un *tornado* que va matar trenta persones. A Bengala els ferits hi són a centenars.

Un ciclon ha fet moltes desgràcies a Salta Uruguayo. Fins s'enfonzaren alguns barcos. Cases ensorrades, teulats de zinc que han volat a un kilòmetre de distància. Hi ha moltes víctimes.// Tan enrabiats que se batian chinos i japonesos <i> per fi han fet les paus. D'are endevant diu que seran de lo més amics. Els japonesos... alguna s'en pensan!

Per a demà s'anuncian terratrèmols lleugers. Tot el món està revoltant.

El sol de Napoleon. Diu que tots els anys el dia 5 de maig el sol toca de ple dintre l'arc de triomf que va fer construir el mateix Napoleó. Una sola vegada a l'any a la posta de sol com he dit hi entra íntegrament. El 5 de maig és també l'aniversari de la mort del emperador. Per aqueixes dues circunstàncies se'l nomena la posta de sol de Napoleó.

De Barcelona llegim que a la montanya del Guinardó s'hi descubreix una antiquíssima ciutat. Diuen que és del sigle III ans de la era cristiana.

7. Un metge rus avui ha assessinat // al president de la República Francesa[,] Mr. Paul Doumer[,] mentre se trobava a la exposició del llibre. Del cap d'unes hores d'haver estat ferit ha mort. Al cel sia. Era forsa vellet. Devia tenir uns setanta-cinc anys. L'assessí ha estat detingut.

Dies enrera el tren de Córdoba que surt de Cruz del Eje essent vora Capilla del Monte uns vagons de càrrega varen desenganxar-se del convoi i varen descarrilar.

Anaven carregats de vi que se va vessar tot. Diu que els habitants de Capilla anaven a beure vi i a recullir-ne. Del fet en varen surtir una pila de borratxos. És curiós el cas.

8. Avui sí que som pogut anar a missa. Els camps i les voreres dels camins eran ben blancs de gelada. El sol no tenia forsa. Unes terenyines el vetllaven.

L'evangeli d'avui continuava referint-se an els paternals consells que Jesús donà an els seus apòstols i deixebles ans de deixar-los.// Els hi deia que per a defensar la nova doctrina serian perseguits i morts pro que contarian sempre amb la poderosa ajuda del cel. Que encoratjats aixís mai sucumbirian. Que per aburrits i despreciats que fossin no tinguessin mai odi a ningú ni an els seus mateixos butxins. Que per la germanor que se tindrian donarian un poderós exemple al món. Bon Déu! I pensar que vivim en_mitg d'un sigle que només hi ha odis, envejes i traïcions! Ont és la germanor? Difícilment existeix.

Avui hem tingut a dinar la nena dels que estavan aquí ans de nosatros. Tanta fret que teníam a l'atre casa i aquí lo que és jo no n'hi sento gens. Quina diferència! Podem ocupar els llocs o habitacions que allà eran una geladera. I lo pitjor[,] que refredavan tota la casa.

Som escrit a la Joaquina Llorens.

Ahir vaig rèbrer una carta d'en Francisco // Aymerich. Pobre netet estimat! Quin cuidado passan per lo que ens hagi pogut passar amb els aconteixements volcànics de fa dies! Per qui més se preocupan és per en Joan grant creient-se que encare tenim la casa de Santa Isabel. Vaig a contestar-li[,] pobre vailet.

9. A Chile hi ha passat un fet mol tràgic. Se va calar foc al palau del bisbe i el pobre prelad hi va morir cremat. Diu la notícia que tots els esforsos que se varen fer per·a salvar-lo de la mort foren inútils. Al cel sia. Diuen que va ocasionar el sinistre un cortocircuito. Era a <de> Valdivia.

També llegeixo que els mariners de dos barcos a Lima se varen revoltar empresonant als oficials. Se va saber a tems i l'exèrcit hi va anar i l'aviació també hi va ajudar aixís com un submarí. Entre tots varen acobardir els revoltosos portant-los presos. Els hi fan causa ràpida i diuen que els mataran a tots.// Diuen que la revolta és comunista. Havian posat bandera vermella. El moviment subversiu habia de estallar també en tota Sud-Amèrica.

Una aviadora[,] s[enyo]r(e)ta Mariz Hitz[,] ha volat des de París a Madagascar i retornar a París.

A Madrit hi ha mol enrenou per causa de discutir l'Estatut català. Com ens el regategen! Ens tractan de tot lo que els hi ve al pensament. Que diguin lo que els hi *roti* mentres cedissin. Ja costarà[,] d'arrencar-lo! Ja que els catalans segons paraules españoles són tan mal patriotes[,] rebels i dolents, bé porian engegar-los ben lliures i no els molestarian més! La poma camosina que produeix Catalunya és sabrosa. Per això els españols no la volen cedir ni tant·sols un petit bocí. Tot el món és una torre de Babel. I tantíssims homes sense feina!

10. El dia 8 se varen sentir temblors de terra a Mendoza, San Juan i en alguns pobles d'aquelles rodalies.

A Sant Javier (territori de Missions) el tinent de fragata d[on] José Andrés Gastañaga ha estat assessinat per Joan Walkoski. No se sab el motiu.

El president de la República del Perú ha fet tancar la Universitat de Sant Marc perquè el professorat ensenya les doctrines del comunisme. Se fican per_tot con tal de fer adeptes. És una mala pesta[,] la comunista. És pitjor que la bubònica.

No sé si és efecte de lo dels bolcans que les sortides i les postes de sol són maravelloses. Sembla talment que el cel és abrandat de foc. Una extensió lluminosa domina l'horitzó. Tota vermella primer (el dematí) i després quan el sol va pujant pren un to groc mol serè i resplandent. Al vespre és groc primer i després vermei com foc.//

La Sara avui ha anat amb l'oculista d[octo]r [s'omet el nom]. Li ha receptat uieres de cristalls quelcom foscos que haurà de portar sempre. Pot continuar anant a Belles Arts[,] ont és deixeble mol aprofitada.

Rebem lletres d'en Joan petit amb la bona nova que s'ha examinat d'un·atre matèria habent resultat aprovat. Va fent camí bé. Faix un·atre cuixí de ganxet de llana. És una estrella.

En Lluís s'en ha anat a estudi amb una pala per conreuar el trosset de jardí que li ha estat assenyalat a la seua escola. Va dir que el que ho fassi millor li donaran una entrada per el cine. Mol bé.

Tenim una parella d'ànecs i una de cunís. Un de blanc i l'atre cendrós o gris.

11. Continuan els temblors de terra a Mendoza. A Calcuta hi ha tocat un atre tornado. Hi ha moltes víctimes i els presos han // fugit aprofitant la confusió popular.

Un jove armeni nomenat Dodosian ha atentat a la vida del vicari apostòlic de Egipte.

Mr. Albert Lebrun ha estat nomenat president de la República Francesa.

A La Rioja hi ha passat un fet mol tràgic. Amb un dels seus hospitals un metje va firmar la defunció d'una malalta. La varen posar amb una caixa mortuòria, la varen tancar i la varen portar a la morgue. La malalta habia encarregat a una de les relligioses que la asistian que després de morta la vestís amb l'hàbit de la Verge del Valle. La relligiosa va anar al dipòsit per·a cumplir l'encàrrec. Se va trobar amb la difunta de boca en_baix amb la cara completament esgarrapada, els cabells esbuiats i les robes estripades. Llavors sí que era morta pro la varen amortallar amb vida. La relligiosa inmediatament en va donar part. Li varen encarregar que no ho digués a ningú. Quin espectagle!//

Llegim que als Estats Units han decidit treure de la nació a tots els comunistes forasters a fi de netejar quelcom de la invasió de gent dolenta que tenen.

De Buenos Aires llegim que l'intendent d[octo]r Naón donarà el veto a la diabòlica proposició de treure les Hermanes de la Caritat dels hospitals. La protesta és general a tota la ciutat.

12. A Córdoba tenim vaga de panaders.

Uns bandolers han assaltat uns homes que anavan a pagar jornalers del ferrocarril central de Buenos Aires. Els hi han robat vora 43 mil pesos.

Ahir teníam 24 graus de calor.

El "Graf Zepelin" volant se va trovar amb un gran vol de colibrís.

Are mateix en Lluís està fent un problema de *ovejas y chanchos*. Hi te uns tràfecs que no sab com surtir-ne.//

13. Després de tantes pesquisses durant més de dos mesos s'ha trovat el cadàver del petit fillet de l'aviador Linberhc. Mig soterrat amb un bosc mol espès vora unes mates. Li manca una cama i una mà. Quin horror! Tot el món ha quedat adolorit devant un fet tan trist! No pararà aquí[,] això. Are no reposaran fins haver trovat els desanimats que tal atropell varen comètrer.

A Rio de Janeiro mentres un avió volaba, a uns 50 metres, se <li> va encendre, va caure i hi ha dos capitans i un sargent morts. Anaven amb una festa al Paraguay.

14. L'aviador español s[enyo]r Rei fa un vol des de Madrit a Manila.

Llegim que se va cremar la Universitat de València. No se sab com va ser. Diuen que s'han perdut veritables joies artístiques. Se va salvar la biblioteca. Els estudiants varen fer esforsos titànics per·a defensar-la fins exposant la vida. Sort d'ells.//

15. Diumenge de Pentecostés i Sant Isidro[,] patró dels pagesos. Festa litúrgica de molta trascendència. Per ella que és dedicada a l'Esperit Sant podem meditar la sort que tenim de compendre les veritats eternes, essent-nos donada la llum de la fe catòlica que comunica fortalesa a tots els que militem a les files de la bandera de Jesucrist. L'Esperit diví vulgui comunicar la poderosa llum evangèlica a tots els nostres estimats que encare són orbs.

Amb en Lluïset hem anat a missa a la capelleta del kilòmetro 14. Avui que no hi habia humitat hem passat per un camí nou que han overt rescentment. Hem tornat amb l'òmnibus. Hi habia amb nosatros en Tian Llorens[,] que ahir va venir per·a passar una temporada aquí amb nosatros.

Ara són vora les cinc de la tarde. Arriban la família Petrini de Córdoba. Quins nens més aixerits! Han estat aquí bella estona amb agradosa conversa.//

16. Llegim que han assessinat el 1er ministre japonès.

A Casablanca una ola de calor ha fet encendre l'alquitranat dels carrers. Les flames diu que pujavan més de 10 pams d'altura. Els carrers eran plens de foc. Era un espectagle fantàstic.

17. A les illes Celebes hi ha passat un maremoto. Hi ha moltes víctimes.

18. El vapor francès "Philippas" se va encendra. Hi varen morir moltes persones entre cremades, negades i segurament devorades per tiburons puig diu que an el lloc del cinistre (Cap Aden) n'hi ha molts. Déu hagi acullit les ànimes de els pobrets que hi han sucumbit.

19. A plassa Huincul han explotat els tanques de petroli. S'han perdut més de 5 milions de litros. No hi<s> ha sinó una víctima. És el que va ocasionar l'explossió. Després se va matar. Era polak.// A Rosari un desgraciat ha mort una relligiosa de un dels hospitals. L'ha morta a trets. Després s'ha suïcidat.

20. Segueixen els sinistres. A Andaluzia la policia ha trovat un dipòsit de 700 bombes destinades a fer volar tot lo que fa nosa an els revoltosos.

A Córdoba (Argentina) hi ha un enrenou estudiantil que no sé com s'en surtiran.

Sembla mentida que hi hagi tants odis i ganes de fer mal.

21. Llegim que el Pontífice recnant, adolorit devant tanta revolta mundial[,] ha manat a tots els catòlics del món, que junts amb els que sentan la necessitat de pau, preguem fervorosament a Déu que ens la concedeixi, aixís com que els revoltosos deposin la seua equivocada actitut i els poderosos prenguin de la mà als que sofreixen i els // ajudin amb els seus cabals. Tan·de·bo se fes aixís!

22. Festa de la Santíssima Trinitat. Som escrit a n'Angeleta. Cumpleix quinse anys que va entrar al convent. Una vegada va tenir de surtir-ne per una falsa alarma de que anavan a cremar el seu convent. Varen estar fora uns dies. Sortosament res de mal els hi va passar poguent-se tornar reunir totes felisment.

Avui hem anat a missa amb en Lluïset. Feia fresqueta aixuta. A la missa d'avui hi ha dos evangelis. El 1er és referent a la potestat que Jesús va donar als seus apòstols de ser sucessors seus en tot lo que pertany a la relligió de Crist. Els hi va prometre que els acompanyaria fins a la fi dels sigles. El segon és referent al gran sermó de les Benaventuranses predicat per el mateix Jesús redentor nostre. Si el món seguís les normes de la fe tot aniria com cal. Alabat sia Déu!//

Una senyoreta aviadora (me sembla alemana) Amelia Earhat Pulnam vola per sobre l'Atlàntic. Déu li do bon vol! Acavo de llegir que és nord-americana i que no és una noia sinó una senyora casada. Ha fet el vol ben totassola. Ha estat mol felicitada.

23. Per fi després de tants dies de no tenir-se ni la més petita senyal del lloc ont se trobavan els dos menors secuestrats de Santa Fe, avui per un descuit dels secuestradors han pogut fugir. Eran a Marcos Suarez amb un soterrani d'una barberia.

Els vuit-cents homes que han trevaiat 113 hores sense parar a fi de salvar la vida de 42 companys seus ensorrats dintre un túnel Las Perdices a la frontera de Chile i Argentina, han tingut la sort de trovar-los vius a tots.

24. A San Salvador hi ha passat un terremoto // mol fort. Hi ha moltes víctimes.

24. Anit ha fet un vent mol fort. Cuan ha estat el sol sortit s'han vist les *Sierras Grandes* i les petites blanques de neu. Aquí també diu que n'ha caiguda. A Córdoba diu que els carrers han blanquejat. Després feia un aire mol fi. Sort del sol que escalfava de debò.

25. Diu que la policia ha pres els secuestradors dels xicots de Santa Fe. Els tenen tots.

Avui hi ha hagut una enorme glassada.

Molta animació amb motiu de la festa de la pàtria. El dia[,] esplèndit. Som anat a caminar bona estona.

26. Diada santa de Corpus. Per tot el món catòlic fan gloriós homenatge a Jesús Hòstia. ¡Alabat sia per sempre!

Som escrit a una señora de Girona i a la meua Maria. Va plec imprès.//

26. Unes nenes han portat una parella d'ànecs. La femella és blanca. Han vingut amb una mula de mala·mort. Semblava d'es gitanos. La jovenalla de casa s'hi ha ben divertit anant a·cavall bones estones voltant la casa i el jardí.

Avui amb el vapor francès "Adlantique" haurà harrivat a Buenos Aires les despulles del general Uriburu. Qui li habia de dir que del cap de tan poc temps d'haver-se embarcat per anar a Europa habia de tornar difunt. Tanta glòria, tanta autoritat ont és? Ha fet com en Primo de Rivera. Va anar a morir a París. L'Uriburu també[,] pro mol diferent l'un de l'atre. El primer va morir com un pollet. Ben tot sol. Uriburu va morir rodejat de doctors i de la seua família. Déu els hagi acullit tots dos. Com acavan els poderosos. Els dos habian governat llurs nacions. L'Uriburu amb més llivertat que en P(rimo) de Rivera[,] que tenia // d'obeir al soberà rei absolut. Aquet també ha pagat cara la seua presunció de que mai se li acavaria la forsa. S'ha de viure per a veure moltes coses.

27. Llegim que ahir a les set del dematí estàvem a 3 graus sota cero. Fret crua del tot.

Avui a Buenos Aires han enterrat el general Uriburu. No se parla de res més.

28. He sortit unes estones a pendre el sol. No som anat gaire lluny perquè vui avensar la jaqueta de n'Irene. He vist un ocell mol bonic. Del tamany d'una tórtora pro tot ben blanc amb una ratlleta negra a les ales. Mai n'havia vist cap com aquell.

29. Avui som pogut oir missa, confessar i combregar en nom de Déu. L'evangeli és d'aquell opulent <que> pare de família que va fer un gran // festí comvidant molta gent. Els convidats se varen excusar i no varen acudir a la festa. Aludeix al convit de la Eucaristia[,] que tants n'hi ha que no volen atansar-s'i. Per cualsevol escusa deixen passar el temps sense aprofitar-se de la felicitat que comunica l'unió de l'ànima devota amb Jesús Hòstia. Qui pogués fer ofrena poderosa de la profusió de llum evangèlica que gaudim els aimants de Jesús en la Eucaristia!

Escric a na Montserrat. Fa bon temps.

He preguntat quin nom té la colometa blanca i negra que vaig veure ahir i m'han dit que *la llaman* "*mongita*".

Juny

1er. Som anat a caminar. He cullit granes d'enredaderes silvestres que enviaré a les meues filles de Catalunya. També <he> // portat un *bicho canasto* per a enviar als meus néts de Mont-ras. M'he quedat ben carregada de les punxes nomenades *amor seco.*

2. Com tots els dies un camí d'unes cuantes cuadres fins escalfar-me bé els peus. Mentrestant reso les meus devocions bo i caminant.

3. Festa dedicada al Sagrat Cor de Jesús. Vivint tan allunyada de les iglésies no n'he vist cap senyal de festa. Espiritualment he viscut unida a la Humanitat gloriosa de Jesús.

Llegim que a España continua la tempesta revolucionària[,] sobretot a Madrit i Andalucia. Les discussions del Estatut català són mol renyides. És combatut enormement. No l'entenen.

4. Rebo dos plecs de revistes ilustrades i periòdics de Catalunya.

Avui con som anat a passejar he // passat un esglai no pas petit. D'un jardí ha sortit un fer gossàs policia. No m'ha mossegat pro m'ha abordat amb tota la seua fúria canina. San Roc ens ajudi!

5. Per lla les vuit m'en som anat a missa. Feia aire fi. Sort que m'he ben abrigat les mans, peus i tot el cos! Amb el camí nou que han overt fa poc, no m'he cansat tan i he pogut anar i tornar a peu. Quin passatge del evangeli més interessant hi ha avui! Diu que con Jesús anava pel món, els poderosos li censuraven perquè era amic dels proletaris poc escrupulosos amb els seus actes. Jesús els hi va respondre que preferia els que pecavan públicament que no als hipòcrites que semblavan uns sants i privadament feien més mal que els pobres perseguits per els poderosos. Ells els catequisava i l'estimavan més que els privilegiats plens de vanitat.//

Avui d[ony]a Mauricia ha comensat de venir a trevaiar tot el dia. És un bon descans.

Llegim a "La Nación" que un jove mallorquí nomenat Ricard Ordines[,] de 23 anys[,] ha escrit l'Estatut qual text<e> consta de cuatre mil dues-centes cincuanta-cuatre paraules, al damunt d'una cartolina del tamany d'un paper de fumar. Aquest exemplar[,] posat en una cartereta de pell, l'autor el dedica al president de la Generalitat. Segons manifestà el jove Ordinas als periodistes, per a redactar aquest exemplar hi esmersà quinse hores. Ultra l'Estatut[,] el s[enyo]r Ordinas ensenyà un llumí damunt el qual hi anava escrita "La Santa Espina" amb un text de cent cincuanta paraules. Preguntat el temps que hi esmerçà en escriure-la, digué que uns quinse minuts. I per últim ensenyà un gra d'arròs on estava escrit amb seixanta-dues paraules el parenostre. Provablement avui serà lliurat l'Estatut microscòpic // al president s[enyo]r Macià. Ho he llegit a "La Nación" pro ho extret del periòdic barceloní "El Matí". Quina paciència i vista més clara té l'autor *microscòpic* mallorquí! Benissim!

6. Rebo una mol extensa i afectuosa carta de l'Armand.

Na Gracieta ha acompanyat en Lluís amb el d[octo]r Brandán de Córdoba. El concepte que té del estat del vailet no és tan dolent com ho va ser el del d[octo]r Montarser de Calera. D'aquí un mes el tornarà veure.

N'Irene avui ha comensat d'anar apendre el corte i contecció [sic] de vestits i tot lo que perteneix al ram de cosir. Les llissons els hi dóna una senyora de Córdoba. És catalana com també ho és el seu marit. N'Irene n'ha tornat mol contenta i animada. Diu

// que la senyora Mingot és mol bona professora i que amb poc temps pensa avensar molt.

7. A Mègic hi ha passat un terratrèmol mol fort. Hi ha a centenars de morts i ferits.

M'arriba una encomienda. És un vestit d'en Joan grant que junt amb un atre els tenim de remendar bé perquè acavin de servir per tot l'hivern.

8. N'Irene està de lo més contenta perquè la bruseta que se fa li va tan bé. Hi té molta trassa[,] a cusir.

9. Avui na Gracieta i les noies cantaban "L'emigrant". Mai l'havia sentit cantar que m'entristís tan! No l'han acavat de cantar. Segurament que a na Gracieta també li comunicava una pena mol gran d'anyorament. La pàtria s'estima // mol més con s'en és mol lluny.

10. Avui mentres caminava vora un camp que hi habian cremat la paia de blat de moro hi he vist més de dos-centes merles (torts negres[,] que en diuen aquí).

11. Quina colla de refredats hi ha a casa! No sé pas d'on els treuen. Les tres noies i en Lluís. Uns refredats de lo més tossuts. Faig una *colcha* per la *cuna de d[onya] Carmen*. Hi poso una pila de capdellets de llana vella que s'arnaba i de ben poca cosa servia. Tot ho aprofita[,] pobre dona. És tan bona com pobre pro són un matrimoni de lo més ben avinguts. El nen[,] mol divertit. Déu li concedeixi a la jove mareta un part ràpit que la poguem reveure contenta i lliure de perill. El més grandet encare no camina. És de lo que s'en diu bon minyó.//

12. Els peus me fan mal. He volgut tornar de missa a peu i he cuidat no arrivar a casa. Amb el camí nou ens acursa l'estona i no val la pena pujar al òmnibus. Avui en Tian no hi ha vingut.

L'evangeli és de con Jesús va fer que els pescadors tiressin les xarxes a la mar en hora fora de costum i després d'haver trevaiat tota la nit sense pescar res. Varen obeir-lo i diu que els ormeigs de pescar se'ls hi trenvaven de tan replets de peix que anavan. Fou

un miragle tan portentós que els pescadors quedavan aturdits. D'allà va comensar de conjuminar-se l'apostolat.

Rebo carta de la Catalina Rocas. Me diu que la seua germana ha estat mol greu.

13. Escric a les meues nevodes germanes Rocas.

16. Escric an en Joan grant.

Arrivan les noies i en Tian Llorens. Cridan i fan xibarri. Na Gracieta és al llit des d'ahir.//

17. Na Gracieta no s'ha llevat. Jo que semblava que m'habia escapat del contagi gripal com ho explicava ahir an en Joan, encara la carta era al bussó que jo ja estava atacada del refredat. No pot haver estat res més sinó el contagi. He pres totes les precaucions a fi d'escapar-me'n, no fa fret i no obstant m'ha arreplegat i amb cara sèria. Procuraré combatre'l amb tots els mitjants que me vinguin a mà.

18. El refredat meu segueix fort. No fa gens de fret. Escric a l'Armand. Avui cumpleix añs. Rebo carta d'en Pau Modolell i de la Maria Nadal.

19. Segueixo encatauada. El refredat cedeix quelcom. En Lluís i la Mima han passat el dia a casa dels bons amics Arpene. En Tian[,] a Calera. Jo no menjo a taula fins que estigui refeta d'aquet endiablat refredat.//

El temps sembla plujós. Fa temps que no plou. Mol convindria que plogués.

Prenc xarob de *tomillo erytroso compuesto*. És recomanable per a combatre la tos i asma.

L'evangeli d'avui tot és referent a la caritat que ens hem de tenir uns amb atres. Segons el manament que Jesús va donar als seus apòstols deia aixís[:] «El més grant entre vosaltres sia com el darrer, i el que governa com el qui serveix.» Si fos observada aquesta llei no hi hauria guerres ni revolucions.

20. El refredat cedeix quelcom.

Rebem extensa i afectuosa carta de la Miria. Esplica que fa uns dies que és amb un convent de relligioses carmelites, del poble de Moyà. Se dedican a cuidar senyores i noies que necessiten respirar aires de montanya. Està contenta gràcies a Déu.

Llegim que avui s'haurà inaugurat a Dublín el grandiós <gr> congrés eucarístic. Promet un èxit sublim.//

21. Sant Lluís G[onçaga]. Som obsequiat el nostre petit amb estampes i figuretes retaiades.

A General Alvear hi torna ploure cendra. Carrers i camps hi blanquejan.

A les Illes Orcades estan a 37 sota cero.

A Londres han trovat una potenta bomba sota el catafalc que hi debia predicar el vell Lloid Jorge.

22. Tinc una tos tremenda. Estic mol dèbil.

23. Na Gracieta amb la Sara i n'Irene són a Córdoba. Faran compres i dinaran a casa dels bons amics Petrini.

24. L'Estatut català a Madrit va fent camí. Avui llegim que han concedit amb que la llengua catalana sigui la oficial.

El congrés eucarístic segueix amb molt lluïment. 250 mil homes adictes al Papa han firmat i jurat obeir els seus consells.// Eran presidits per monseñor Lauri[,] representant del Pontífice. Hi ha hagut missa pontifical a les 0.30 de la matinada.

Llegeixo que la missa major a celebrar-se el 29 a la basílica de S[ant] Pere a Roma serà trasmesa per la estació radiotelefònica del Vaticà entre les 9.30 i les 10.30.

Ahir aquí hi hagué 26 graus de calor. Avui[,] cambi de temps. Temporal d'aiga, vent i calabruixó (*granizo*).

Festa del naixement de s[ant] Joan Batista. Visquent tan allunyada de parròquies no n'he fruït sinó recordant la sublimitat del acte ocorregut fa tants segles a Palestina. És un passatge de la història bíblica mol important. El seu pare[,] s[ant] Zacarias[,] era mut i a fi de donar-li el nom de Joan com li habia manat l'àngel de Déu. La Verge Maria va ser la primera de tenir-lo en els seus bra<s>ços. Ella li habia laborat la robeta per a vestir-lo. Santa Isabel era velleta con // va ser mare felís i gloriosa de sant Joan.

25. Avui ha plogut. Mol poc. Tot és sec.

26. Fa fret. No puc sortir. Encare tinc molta tos. Ahir a Buenos Aires hi va ploure tan que el temporal va impedir que els vapors de la carrera no varen poguer anar a Montevideo. El port d'aquesta ciutat va quedat tancat per tan temporal.

27. Quines cròniques més interessants llegim referents al congrés eucarístic que se celebra a Dublín! Diuen que és estat el més concorregut de tots els que s'han celebrat. Irlanda catòlica i ardida per tot lo que li pertany! Al acavar-se les funcions eucarístiques, el Papa[,] per mitjà de la radiotelefonia[,] des del Vaticà va adressar-los un discurs en llatí i en anglès que va ser escoltat i felisment entès per la multitut // reunida, rebent tots la benedicció papal allà mateix. Homes, dones, nens i nenes hi eran a mils. Déu vulgui que produeixi el fruit desitjat devant tanta icnorància i malícia com hi ha per tot lo món.

El congrés eucarístic que se celebrarà dintre dos anys oficialment està decidit que serà a Buenos Aires. Déu sobretot!

28. No plou. Tots els senyals són borts. El meu refredat poc a poc va cedint.

Rebo carta de Gonzal Lloveres des de B[uenos] A[ires].

29. Avui és record del martiri de sant Pere i sant Pau[,] apòstols de Jesús. Ditxosos ells que varen trevallar fins a sofrir mort afrentosa decretada per aquell emperador tan infelís incendiari com fer contra qui no l'adulava contínuament. I tan covartment com va acavar la seua desgraciada vida. Déu el perdonés ja que tan mal va fer mentres va viure. Qui mal *anda* mal acava.//

Escric a la nostra estimada Miria, a n'Angeleta i contesto a Gonzal Lloveres.

30. Rebo dues cartes de l'Armand i un voluminós paquet de revistes ilustrades.

Juliol

1er. Anit ha nevat. Les montanyes dels voltants són blanques. El fret és viu.

Ens portan la mala notícia de que ahir a la vetlla va morir d[ony]a Ana Herrera. Al cel sia. Era una velleta mol bona, valenta i simpàtica. Un acte seu de valentia l'ha portada a la mort. Poc s'ho podia pensar ella que per anar a recullir una lloca i pollets s'havia d'enfredorar tan que no ho pogués resistir! Vivia delicada del cor i ja havia

tingut alguns atacs dels que s'en havia defensat. Are els seus fills són amos de la casa que ocupem.//

Rebo carta de la meua Maria. Totes tres han navegat amb el mateix vaixell francès "Atlantique".

2. Avui fa un dia esplèndit. En Lluís s'ha llevat. Ha fet dos dies de llit per tanta tos com tenia. Ara no en té tanta ni jo tampoc. Ell[,] mentres ha estat al llit ha estudiat un vers que haurà de recitar a l'escola el dia 9 del present mes.

3. També avui el cel és del tot blau puríssim sense ni una terenyina que l'entel·li. Ni un bri d'aire que molesti. Tenim un dia de sol calent després d'una glassada fenomenal.

Diuen que els ànecs són lo més tonto del món de la ploma. Avui he presenciat un episodi que m'ha convensut de que tenen també sentiment i intelligència. En tenim una parella. L'ànega corria lliure i l'ànec havia quedat dins el galliner. Tots dos se cridavan desesperadament ben segur per anar junts a nedar a l'aiga corrent // de la sèquia. La pata de part de fora del galliner i el pato de part de dins, tot eran exclamacions de pena. Quan la pata ha vist que tot era inútil s'en ha anat a nedar. Mentrestan el pato seguia el teixit d'alambre que volta el galliner mal_humorat de no poguer surtir. La Sara s'en ha compadit i l'hi ha donat la llivertat. Desseguida ha corregut a la sèquia a cridar la companya. Ell ñic ñic ñic, ella muac muac muac. Ell no ha entrat a l'aiga fins que l'ha trovada. Era de veure les festes que s'han fet i els alegrois que han demostrat sentir bo i banyant-se i amb el cap tirant xorros d'aiga en_l'aire. A la seua manera s'esplicaven el desastre que havian sofert. M'han divertit una estona bo i observant ont arriba la *ciència* irracional.

L'evangeli d'avui se refereix als falsos profetes que hi ha pel món. Diu que són llops rapassos que van vestits amb pell d'ovella per a // amb bones paraules embaucar la gent incauta. Masses que n'hi ha per desgràcia! Déu m'els aparti ben lluny!

4. De nou el volcà Descabezado bufa.

Fa un sol que crema. Semblem a Llufriu. No fa el temps que li pertoca. He surtit a caminar i he suat no poguent resistir el sol an el cap.

7. No ha passat res que valgui la pena de fer-ne una nota. La calor segueix.

8. N'Irene ha fet un vestit mol bufó i ben fet per la Mima. Are vol fer-me un bató per mi i un abric per la seua mare. Hi té trassa i gust[,] a fer els vestits. No para mai de taiar-ne. Con no són de roba els taia de paper.

Avui en Lluís ha recitat un vers a l'escola. Diu que ha estat mol aplaudit. Ell n'estava tot content.//

9. Gran dia de festa pàtria. Som arrivat a veure'n unes banderetes que portaven els òmnibus de Calera. Les noies amb en Tian han anat a passar la tarde a Córdoba.

Tot avui tinc el cap emboirat. És que no fa el temps que deuria. Tot el dia ha fet calor. Sol i vent calent.

A Madrit s'ha constituït la Lliga del Dimoni. Una colla[,] a fi de ridiculitzar les senyores que portan creues an el pit, ells hi portan figures de dimonis. Quines tonteries de fer!

Llegim que Fransa i Alemània han arrivat amb un acort. La última s'ha compromès pagar 3 mil millons (deuen ser de marcs) com a indemnisació de guerra. S'ha enfonsat un <sulz> supmarí francès. Hi ha uns seixanta o més de negats. Són dòlars lo que ha de pagar Alemània. Diu que és un xavo per cada dòlar que deuria pagar. Si aixís hi hagués pau! Ho han // firmat a Lausana. Déu els hi do ceny!

13. Quans dies en blanc! He tingut una feinada ajudant a fer la tricota d'en Tian i encare no se l'ha poguda endû. No hem tingut prou llana i a Córdoba no n'hi ha més d'igual. Avui s'en ha anat a Buenos Aires en Tian.

Els periòdics portan que la nació argentina ha topat amb l'Uruguay. Una imprudència d'un general exilat de la nació Argentina resident a Montevideo i la la lleugeresa uruguaya de permètrer lo que no debia n'ha tingut la culpa. El president de la República Uruguaya[,] s[enyo]r Terra[,] ha estat lleuger precipitant el rompiment sense motiu. Segurament tot s'arreglarà pro no se debia arrivar a tan enllà les coses. Déu do ceny!

17. Més dies sense escriure. Tampoc avui he pogut oir missa. Amb tot i que ni plou ni fa fret el temps no és prou bo per jo anar pel món.//

He meditat l'evangeli d'avui i prou. Se refereix al mal majordom que estafava els interessos del seu senyor. I amonesta a tots els habitants del món a fer bon ús de les

qualitats amb què Déu ens ha afavorit. Si és amb bones fortunes repartint-les bé amb els necessitants i siguin quines siguin fer-ne caritat de un bon consell, de germanor caritativa o de cualsevol obra que comuniqui bé espiritual o corporal en_vers el nostre pròxim. Si se seguian les normes que Jesús deixà establertes, per a res necessitarian les conferencies tan hipòcrites i fantasioses dels que fan la guerra diplomàtica a Ginebra i Lausana.

Ahir[,] aprofitant un dia esplèndit com va fer[,] vaig donar una bonica caminada per un barri que mai hi habia estat. S'en diu El Bajo. Hi viu la bugadera nostra[,] d[ony]a Mauricia[,] amb els seus fills. Vaig veure molts nius i ocells. Els presseguers floreixien que és un encant. No fa fret.//

18. Me s'han trencat les uieres per veur-i d'a·prop. Tenian més de 10 anys. La Sara les ha portades a un òbtic de Córdoba. Eran tan atropelladas i han aprofitat els vidres pro han camviat la montura per una de nova. A veure si tiran 10 anys més. És mol demanar[,] ho comprenc[,] pro Déu té mol per donar. Lo felís és que la vista meua s'hagi aturat fa tants anys i no protesti, sinó que cumpleix la profecia del oculista d[octo]r Arruga de Barcelona[,] que va prometre'm que tindria la vista igual per molts anys.

19. Les noies amb la seua mare han anat a Córdoba a sentir un concert. Han tornat entussiasmades. No savian com esplicar la joia que han copsat.

Llegeixo dos llibres del pulcre escriptor i poeta Joaquim Ruyra. "La cobla"[,] tot de versos[,] i "Montserrat i Mn. Jacinto Verdaguer".

20. A la ciutat de Bella Vista diuen que // hi ha passat una voluminosa mànega de llagosta que tapava el sol.

A Alta Gracia també s'han vist sorpresos per la fastigosa nugulada de llagosta. Com que no fa fret acampa com a ple estiu.

21. Ahir a la vetlla també per ací va passar llagosta. Avui no s'en veu rastre.

Llegim que a Castella estan a 10 graus sota cero. Deurian tenir-los sobre cero.

La Sara diu que el *secretari* del que governa les regions del *infinit* ha perdut la carta ja que ho fa tan malament.

A Córdoba ahir estaven a 22 sobre cero. Deuríam estar a alguns sota.

22. Ahir el d[octo]r Marcel T. De Alvear va arrivar a Buenos Aires procedent d'Europa[,] on hi residia exilat per la passada dictadura. Diu que eran més de cent mil persones a rebre'l amb profusió de // banderes, flors, cants i aplaudiments. Sia benvingut mentres porti pau al país.

Fa vuit dies que s'ha perdut el trimotor "San José". Són molts que el buscan per tota la Cordillera. El temporal furiós que hi ha ho dificulta. Els vint vaqueanos que se donaven per perduts han retornat sense cap notícia del aparell perdut.

23. Rebem lletres d'en Joan. Ha aprovat un·atre matèria de la carrera de Dret. Carta extensa de na Montserrat meua.

24. Tampoc avui m'he vist prou animada per anar a la capelleta del quilòmetro. No fa fret pro tampoc bon temps. Vent fort moll i boires.

L'evangeli avui se refereix als catòlics hipòcrites i <val> vanitosos. Déu no vol que ho siguem orgullosos de la nostre devoció. Hem de ser humils i purs. L'orgull és superb i la supèrbia és el primer dels set pecats capitals. El catòlic que és orgullós Déu el reprova.//

Som escrit a la Maria Nadal, a la nostra Miria i a na Montserrat meua.

A la Societat de les Nacions un francès s'ha baraiat amb uns italians. S'han dit paraules mol dures i dels crits han passat als cops de puny i bofetades. Sort que <q> no han adoptat armes de foc. No obstant han quedat mol enmaranyats. Que prenguin til·la!

25. Sant Jaume gloriós apòstol de Jesús i mol estimat de la Verge Maria.

A Corrientes i Entre Ríos diu que hi ha passat una nuvolada de llagosta que abarcava una extensió de 50 kilòmetres. Ha engolit tots els sembrats.

Llegim que a París estan a set graus sota cero. Aquí[,] a 22 sobre cero.

26. Santa Anna gloriosa mare de la Verge i àvia de Jesús. Patrona de Blanes.

A Itàlia han construït el "Neptunia".// És un vaixell tan ràpit que diuen farà el tragecte d'allà a Buenos Aires amb set dies. Gairebé tan com amb avió. El 5 d'octubre surtirà per 1er viatge. Tindrà cambres de 1a i de 3a solament.

En el pico de la Paloma a 4.000 dos-cents metres han trovat el trimotor "San José"[,] que era perdut des del dia 15. Diu que se veu un tros d'ala. Lo demés és tot

cubert de neu. La pobre gent deurà ser ben difunta. Les tormentes de neu, vent i pluja dificultan la feina de treure'l. La Cordillera està intransitable per l'aire i per terra.

De les baraies de francesos amb els italians aquets últims diu que se retiran de la Societat de les Nacions. La cosa no deurà pas acabar aquí. Tan·de·bo hi acabés!

27. Dematins i vespres fa fresca. De dies un sol esplèndit. He sortit a caminar bona estona i fins he tingut calor. He vist a mils de *gilgueros*. Tots junts feien un vol. Tan aviat se posavan a terra com enfilats // pels abres com donaven una baixa i vertiginosa volada. Mai n'havia vist tants.

Els álamos de per el beïnat del Bajo[,] que és per on som anat, estan ben coverts de verdor aixís com els *durazneros* ben florits.

28. Avui dematí hi ha una glassada mol forta. El sol sembla de primavera. Fa un dia preciós. Ahir teníem 25 graus de calor.

29. He vist la nounada dels nostres veïns. Una neneta preciosa. Que Déu la fassi una bona i santa noia! Se diu Ana i Camila.

Ahir 24 graus de calor. No plou ni fa fret.

30. La Mima i companyones d'escola han anat a passar el dia a Ascochinga.

Are resulta que l'avió perdut a la Cordillera i que se assegurava haver-se trovat, o s'ha covert totalment de neu, o eren fantasies de qui deia haber-lo trovat.//

31. A Europa tenen una fenomenal ola de calor. Aquí deurem tenir-la de fret puig som esperimentat que con allà fa fret, aquí fa calor o al revés. Avui aquí fa una espessa boira com tots els dies. Cap a la tarde se deurà esbargir i fer sol cremant. La fredor humida d'aquet dematí m'ha acobardit per anar a missa. Que Déu me perdoni, pro no m'he vist prou animada per caminar tanta estona. La humitat de les herbes no m'hauria permès passar per la dressera i hauria hagut de fer molta volta. He llegit l'evangeli. Avui conta el fet de la cura maravellosa que va fer Jesús amb un sord_mut. El comentari fa referència an els sords_muts espirituals que no volen oir les gràcies de la relligió del Crist. Aquí podem exclamar com m[ossè]n Cinto trovant-se amb una iglésia de la ciutat de Berlín entussiasmat oint els cants dedicats a la Verge del Bell Amor. "Oh fe! Oh dolsa fe catòlica! Que són de plànyer els que no't comprenen! Que sords són els que no

volen escoltar el teu llenguatge celestial! Que cegos els que no volen veure tes obres!" Déu hagi // coronat de glòria la gran fe catòlica de m[ossè]n Cinto Verdaguer[,] que tantes cansons va escriure per ser cantades a Jesús i a la seua Santíssima Mare!

Són dos quarts de dotse del matí i la espessa boira no cedeix. Fa fret humida.

El nen petit de d[ony]a Mauricia ha portat un ocellet tot estrany. Té el ventre i pit quelcom rosat. Al bell cim del cap hi té un clap de plumes ben vermelles. Segons els seus moviments les colors vermelles quedan amagades. No li saben el nom perquè diu<en> el Pilluelo (el nen que ens l'ha portat) que és ocell foraster. Deu ser de passada[,] com les orenetes.

Are mateix arrivo de caminar bona estona. El sol crema. Les boires han fugit. Si el dematí hagués fet temps bo aixís, ben contenta m'en hauria anat a missa.

Acavem de rèbrer carta de la Miria per la Mima i d'en Janic per la seua mare. Escric an en Pau Modolell.

Paraguay i Bolívia s'estan batent.

Agost

1er. Escric a la s[enyo]ra abadessa de S[ant] Pere de Sarrià (Barcelona).

2. Nostra S[enyo]ra dels Àngels. Som escrit a n'Angeleta nostra felicitant-la.

3. Festa del gloriós sant Esteva[,] 1er màrtir del cristianisme.

4. Avui és la del gloriós sant Domingo[,] fundador del Sant Rosari.

5. Un òmnibus dels que van de Córdoba a Capilla del Monte al perillós lloc anomenat El Cajón ha sofert un contratems mol gran. Els frens han fallat i el vehícol ha anat a topar amb una gran roca. Hi ha una persona morta i catorse o quinse ferits[,] dos d'ells mol greus.//

Rebem extensa carta de la Miria.

Un nen<s> de la bugadera ha portat un ocell que se diu "reina mora".

6. La gloriosa transfiguració de Jesús a la montanya nomenada Tabor. Ditxosos apòstols s[ant] Pere[,] s[ant] Jaume i s[ant] Joan que varen extasiar-se contemplant tanta macnificència.

7. Avui he pogut oir missa. Hi habia moltes festes que no hi habia pogut anar. He anat i tornat a peu. M'he cansat forsa. Els peus me feien mal.

L'evangeli d'avui se refereix al manament que Jesús va fer an els que li preguntaven què s'habia de fer per a salvar-se. Consisteix en estimar a Déu amb totes les forses i al pròxim com a si mateix. Déu no vol odis, ni enveges, ni hipocresies, ni mentides, ni traïcions[,] etc.//

Les nacions de Bolívia i Paraguay estan abordant-se que fa por. Dinou <nacions> països de Amèrica[,] o sigui[,] tot<s> el continent els hi ha manat que suspenguin les hostilitats. Paraguay està conforme amb tot, admetent arbitratge. En camvi Bolívia diu que no vol escoltar ningú que se interposi sinó que vol anar a la guerra pesi a qui sigui. Be és prou belicosa!

Aquesta tarde la Sara amb la seua mare han anat a Calera a visitar una família.

Som escrit a la s[enyo]ra de Rosario i a na Maria meua. Van els "alguaciles".

8. El temps continua amb la tebior de sempre. Ahir teníem 32 graus de calor. A la vetlla hem contemplat un foc cap al indret del convent dels Salesians. Sembla que eran abres i maleses que cremaven. No feia vent.//

9. Ahir 14 màxim i 3 mínim.

En Tian Llorens arriva de Buenos Aires.

10. N'Irene i jo cumplim anys. Ella un 1 i un 7, jo un 7 i un 1. Quin contrast. Els mateixos números. Rebem una extensa carta de la Miria. Està més contenta.

11. Rebem felicitació d'en Joanic per mi i per n'Irene. Jo en rebo una de mol inspirada de la Maria Nadal. Hi esplica moltes graciositats de la seua filleta. La Glòria ha enviat un suèter de llana mol maco per a la Sara.

Llegim que a España ha esclatat la revolució. És de caràcter militar. No ha reixit. El general Sanjurjo la comanava. Han agafat molts militars i gent \de la/ noblesa española. Ha estat una gran equivocació i temeritat. No sé què hi veien. S'en penediran[,] d'aquesta escomesa.// Diuen que hi ha 10 morts i més de 1.090 ferits.

12. Ahir 16 graus de calor. A la matinada 4.

13. El diari “Los Principios” diu que ahir hi havia 12 graus de calor i que aquesta matinada ha caigut garrotillo (neu glassada).

14. També avui gràcies a Déu he pogut oir missa i combregat. No m’he cansat tan com l’atre diumenge. Després s’ha posat fret fina. L’evangeli fa referència als 10 leprosos que Jesús va curar. Diu que de tots ells, un tan·sols va tenir la generositat de remerciar la curació. No era jueu. Era samarità. Aquets eran tinguts com a rassa inferior als jueus. Per lo tan la seua finesa de humillar-se a donar gràcies per el benefici rebut va ser ben agraït de Jesús puig tan estimava a uns com als atres.//

Som escrit an en Joanic nostre. Li som inclòs una carpeta que vaig acavar ahir.

Fa fret quieta pro negre. Sembla que hagi de nevar. Per uns moments hem contemplat un bell espectagle. Un abre que encare no ha tret fuia estava negre de ocells. Semblava ple de fuies.

Avui un noi ha portat una parella de “siete colores”. Són uns ocells verts, blaus, grocs i vermells. Quina preciositat!

La Sara ha fet uns bunyols riquíssims. N’Irene l’i ha ajudat. Hi tenen molta trassa. El forn va bé.

Ahir teníam 9 graus sobre cero. Mol baix comparat amb els atres dies.

15. Amb tot i sentir bellament la joia de la festa d’avui recordant el gloriós trànsit de la Verge Maria deixant aquet món no m’he vist prou animada per a caminar fins a la capelleta i oir missa. Feia molta // fret. Som escrit a la s[enyo]ra abadessa de Sant Pere i a la Miria nostra i an en Pau Modolell. A la Miria li som enviat una carpeteta voltada de sis espiadimonis (o a<g>lguaciles[,] com en diuen aquí).

17. No sé ahir què passaria. Res que fos diferent dels atres dies[,] segurament.

Avui he llegit que el govern español, a precs del d’aquí, s’ha decidit permetre que novament els vapors de la Companyia Trassantlàntica fassin la travessia des de Barcelona a Buenos Aires com avans.

18. Bolívia amb el Paraguay se clavan les pinyes tan dret com saven. Se veu que tots reben de mala manera. Sembla que els bolivians són més belicosos.

19. Al Chaco diu que una gran *manga* de mosquits malicnes ho ha invadit i ha produït febre amarilla i verola negre.//

La Sara ha fet una tortada esplèndida. Bona era l'oca sinó que ha estat poca. Ha estat tant·sols una prova que li ha surtit bé.

En Tian ha guarnit la ràdio. Se sent mol bé. Hi he escoltat un cant acompanyat de guitarra que m'ha agradat mol.

20. Amb el títol de "Golondrinas que vu[e]lven" he llegit a "La Nación" que mol promte els vapors de la Trasatlàntica española de nou faran els viatges com avans. Amb la revolta española haguda darrerament han agafat dos germans Ibarra que són amos de la flota de vapors del mateix nom. Com que l'intent del govern español és de incautar-se de tot lo que pertany an els que resultin conplicats, és possible que se fassi seus els vaixells de la Ibarra. Quins enrenous! Lo que més me plau és que els catalans no s'han enredat amb res d'aquet fet tan peliagut. Se veu que // atres maldecaps tenen amb tot lo seu.

El professor belga August Ricard amb el seu globo va obtenir 16.690 metres de altura. Després de 12 hores de volar va baixar a Itàlia.

21. Avui he pogut oir missa a la capella del kilòmetro. Feia un dematí esplèndit. He pogut fruir el goig de combregar[,] cosa que amb tota la meua ànima desitjaria per·a tots els dies. És un anyorament intens[,] viure tan allunyats d'una parròquia. Mai n'havia estat tan apartada.

A la tarde la Sara amb la seua mare han anat de visita a Calera. Han vingut els s[enyo]rs Petrini amb els seus tres nens i dos nevodets.

Tenim nova de la trista mort de l'avi Gibert. Déu l'hagi acullit. Anys feia que era mort amb vida per haver perdut l'ús de la raó. Ha mort a la bogeria als 80 anys.

22. Som sola amb en Tian Llorens. Les noies amb la seua mare són a Córdoba. En // Lluís és a l'escola. Fa bon temps.

23. Na Gracieta ha despatxat d[ony]a Mauricia i a la seua filla.

Llegim que un tinent del exèrcit espanyol vivia a Moyà. Tenia 3 gossos. Amb un li deia Macià, a l'atre Gassol i a l'atre Azaña. Trovant-se per els carrers de la esmentada vileta els cridava pels seus noms cridant l'atenció del públic. Li han posat 500 pessetes

de multa. Ben poca cosa representa donat el gènit del s[enyo]r president del ministeri español[,] que per un tres i no res empresona als que no pensan com ells.

24. Festa del gloriós apòstol de Jesús. San Bartomeu.

25. Al general español Sanjurjo l'indultan de la pena de mort per la cadena perpètua. Ben negra la passarà[,] el pobre!//

Les notes segueixen al volum X.//

Volum X

1932-1933-1934//

Agost 1932

26. De nou me toca planxar la roba de la setmana. Les noies no tenen temps, la seua mare tampoc i un o atre ho ha de fer.

Llegim que una societat d'aquí han decidit contractar dos-centes famílies holandeses a fi d'explotar uns terrenos que no me recorda a quin cantó de la província de Córdoba perteneixen. Els sense feina d'aquí protestan. És natural que ho fassin. Els que vindran potser s'en portaran un fenomenal desengany. Moltes coses els hi prometan pro el prometre no fa pobre. Agricultors de fora aquí, lo qu'és are que no hi ha res que tingui valor, gran cosa no avensaran.

La ràdio sembla una bogeria. Con ha donat una pessa de música bona ens surt amb tota mena de comestibles, vestits i sabates. Els anuncis treuen l'encís de l'armonia.

A Barcelona volian cremar l'iglésia del Pi.

27. Rebem la esperada nova de que en Flor i // la Cèlia tenen un·atre nena que se diu Montserrat. Va nèixer el dia 29 del passat juliol. Que Déu la fassi una santa i sigui l'alegria dels seus pares és lo que més li desitjo.

Ahir teníam 25 graus de calor.

A Buenos Aires diu que ha sortit un nou diari que se diu "Camisa negra".

A Rússia amb una setmana han fusellat 33 persones. S'hi pensan poc!

A Buenos aires diu que les bombes explotan per tot arreu. Fins n'han trovades sota 'ls seients dels òmnibus.

Som a la vetlla. S'ha posat un vent fortíssim. Ens ha apagat tots els llums.

29. Festa recordant el martiri del gloriós s[ant] Joan Babtista.

A San Juan ans-d'ahir diu que hi va fer un fortíssim i calurós vent del nort. Diu que una gran columna de terra i cendra proscedent del sur va invadir tota la ciutat // quedant completament a les fosques obligant a encendre els llums dels carrers. Era a ple dia. Va durar 15 minuts. Després va produir-se un brusc canvi de temperatura i va sentir-se un mol fort olor de sofre. Moments després a S[an] Juan, La Rioja i San Rafael hi va caure pluja de cendra que va durar tot el dia.

30. El Descabezado Grande de nou està en erupció.

Setembre

1er. Faix una carpeteta de tres gatets mol macos.

2. He sortit a cullir unes violetes.

La ràdio canta l'Avemaria de <J>Gunot.

3. Llegim que <h> el bisbe de Girona és mort. Hi era des de l'any 1925. Al cel sia.

4. Avui he pogut oir missa gràcies a Déu. L'evangeli se refereix als orgullosos. Jesús els // amonestava censurant la hipocresia i la vanitat.

5. Ens arriva en Joan. El trovo desmillorat. Feia més d'un any que no l'havíam vist. També ha vingut la noia que vaig llogar ahir. Déu vulgui que sigui més com cal que la que teníam.

En Joan m'ha portat unes estisoretes de brodar. Mol les necessitava. Són un obsequi de la Sara Planas.

6. Ahir[,] 32 de calor. Semblem istiu.

Han vingut el matrimoni s[enyo]rs Gallego. La senyora és belga. Mol amable. Són joves. Viuen a Calera.

8. Festa suprimida fa alguns anys. Potser va ser millor que treguessin la obligació d'oir missa. Aixís no s'ha profanat més. De totes maneres qui és devot de la Verge Maria també pot obsequiar-la com se mereix.//

Havent dinat he surtit a caminar. Buscava aromes. N'he trovades poques. Som seguit un camí que mai s'acabava i m'he trovat vora d'una casa grant i el camí seguia per uns llocs plens d'espines que ni savia com surtir-ne. Per fi som arrivat amb un camí de carros que m'ha portat el camí dels òmnibus i ja som sabut per ont navegava. Som arrivat a casa mol cansada. No hi tornaré pas més[,] tan lluny.

9. Faig una bonica carpeta per la Sara Planas.

10. Llegim que Catalunya ha obtingut quelcom de llivertat, pro no·pas ni la meitat de la que se mereixen i desitjan. El govern de Madrit els hi ha concedit un *estatut* tal com els hi ha plagut. El que varen presentar al Parlament ha quedat mol retallat. Quina manera de regatejar. Semblan negociants. Què hi farem! El donar fa ser pobre[,] diu l'adagi.

Bolívia i Paraguay segueixen les batalles. Per cuatre fortins que discuteixen.//

11. Gran diada dedicada a la memòria dels nostres germans catalans que moriren defensant la nostre Catalunya.

Som oït missa i combregat pregant per la glòria dels caiguts a Barcelona l'any 1714.

A la capelleta del kilòmetro he assistit a la cerimònia de batejar una neneta de set setmanes que té catarro (tos convulsa). Està mol atuïda[,] pobreta.

Rebo carta de la Miria i de na Lluïseta Rocas. Li he respost a ella i a la seua germana Caterina. Són mol atentes amb mi[,] aquestes nevodes meues.

12. Na Gracieta se fica al llit mol refredada.

13. Fa mal temps. Mol de vent i pluja.

Tenim la peste de la llagosta saltona a la província de Córdoba.

Diu que la nació argentina i l'Uruguay de nou són amigues. Pau que duri.//

A la presó de La Plata després d'haber fet un túnel mol ben conjuminat han fugit 34 presos.

España han comensat de deportar nobles. De moment n'han sortit 32.

A Entre Ríos amb un alberc hi ha una velleta de 118 anys. Diu que té una memòria poderosa.

Ahir teníam 25 graus de calor. Avui en devem tenir 10. Potser menys.

14. A la Plata els estudiants de medicina s'han atacat formant dos bandos. Dintre l'universitat mateixa han anat a trets. Ningú els podia apaivagar. Varen tancar les portes i ells[,] amos de l'edifici. Hi varen enviar molta policia que no va tenir èxit. Llavors la policia se va retirar i els nois varen obrir les portes i se varen dispersar. Per tot arreu els estudiants són belicosos. Els deportats españols a Villa Cisneros (Àfrica) de moment són uns 150.

15. Avui a Sant Sebastià de Vizcaya el // president de la República Española haurà firmat l'Estatut que el Parlament ha donat a Catalunya. No és de mol tros el que havian presentat els diputats catalans. Tot ho han regatejat com qui mercadeja a la fira. Are Catalunya ha de lluitar per·a conquerir tot lo que no li han volgut donar.

Ahir teníam 29 graus de calor.

16. Llegim a "La Nación" que a Buenos Aires[,] reunit el *Concejo Deliberante*, mentres estaven deliberant, del públic varen caure una pluja de patates *dedicades* an els consellers. Una va caure fortament an el cap d'un d'ells. L'home se va posar tan furiós que va fer amenassa de treure's un arma. Els companys varen lograr tranquilitzar-lo.

Ahir vaig escriure a la Miria.

Fa una calor insoportable.

17. Ahir[,] 35 de calor. A Buenos Aires 23.//

18. No he pogut oir missa. Tot ahir me vaig sentir pujar un fort refredat que som anat combatent amb espirina i caldo de llensols. M'he llevat a les deu i no he sortit de casa. Fa molta calor i vent del nort fort i calent. Ahir també teníam 35 graus. Llegim que la llagosta desova amb molts llocs de la província de Córdoba. I això que els abres tot·just treuen fuies. Tant·sols els sauce-llorón són plens de brotada. Els atres són borromats a punt de brotar. La invassora no hi deixarà res.

20. La senyora de Antunia ha vingut a dinar. Després amb les noies han recorregut el poble buscant casa per la senyora. Are viu a Calera amb la seua mare i el seu fillet. És simpàtica[,] la senyora.

Rebo carta de n'Angeleta.

21. Sant Mateu gloriós apòstol de Jesús. El va estimar tan que tot ho va deixar per·a seguir-lo. Ditxós d'ell!//

1er dia de primavera.

Ahir el Mhatma Ghandi va comensar la vaga de fam com a protesta perquè no volen donar les mateixes facultats que tenen ells, an els seus semblants nomenats intocables. Sempre els ha defensats.

24. Tants dies sense notes. El refredat m'ha atuït. La tos me deixa desfeta.

Avui[,] tan bella festa i no l'he poguda fruir si no és meditant-la tan per a recordar els fets ocorreguts aquí amb motiu de la batalla de Tucumán defensada per l'inmortal Belgrano[,] de gloriosa memòria per la nació argentina, com per les glòries barcelonines dedicades com les d'aquí a la protecció de la Verge de la Mercè. Amb dos fets Ella fou la vencedora. Demanem-li fervorosament que en tots moments de prova defensi els oprimits ja que té el bastó de comanament de les batalles.//

A la tarde la senyora Pilar d'Antunia ha tornat amb el seu nen. És un pibe xamós i entramaliat. Crec que haurà trovat una casa que fa per ella.

25. El meu refredat à cedit pro tinc una tos fenomenal. Fa fresqueta amb tot i que fa mol bon sol.

Llegeixo que a les Illes Bermudes un home nomenat <Hamilton> d[octo]r Bebe, ficat i ben tancat dintre una esfera <de> d'acer[,] ha baixat a 668 metres al fons del mar. L'esfera esmentada és semblant a la barqueta utilitzada per el professor Picard per el seu viatge a la estratosfera. El primer va volguer esperimentar les sensacions que se produeixen a tal profunditat i l'atre a la major altura.

He sortit uns moments. Som arrivat a casa dels nostres veïns[,] que ans-d'ahir s'els hi va morir una neneta de dos mesos. Tenia la tos convulsa i va morir d'un atac cerebral. L'havian batejada avui fa 15 dies a la capelleta dels Mercedaris. Un àngel més!//

26. La Sara ha portat de Córdoba les últimes fotografies que va treure l'atre dia. Estan forsa bé. A mi me va pescar fent ganxet. Les noies i en Lluís[,] en Joan i en Tian també han quedat bé. La seua mare no va ni amb rodes. No és fotogènica.

27. Llegim que el Mahatma Ghandi, després de 6 dies i 5 hores ha sospès el dejuni. El ministre anglès ha concedit lo que el primer demanava. Are resulta que ha quedat tan debilitat que perilla d'una paràlissis. Pesa 92 lliures. Ha comensat d'alimentar-se amb suc de taronges. Li fan massatges.

28. Escric a les meues tres filles de Catalunya. Els hi incloc una fotografia meua a cada una.

29. Llegim que a Atenes un fort terratrèmol hi ha fet la mar de disbarats. Hi ha més de 300 morts. La illa Amogiana ha desa//paregut completament aixís com tot un poble.

Avui[,] festa del gloriós arcàngel sant Miquel. Ell fassi que al comparèixer al tribunal últim de les nostres obres, la balansa caigui a favor nostre.

30. Sant Geroni gloriós[,] patró de la docta Córdoba. La ràdio ens ha donat una part del ofici solemne que s'ha celebrat a la Catedral. Les escoles han fet festa honorant el bon record del Sant Doctor.

Octubre

1er. Més disbarats produïts per un cicló a Puerto Rico. Hi ha més de 3.000 ferits i més de 200 morts. 75.000 sense trevall i no sé cons sense hestatje. Jo no sé com va tot el món. Paraguays i bolivians batent-se <com> rabiosament. Els primers clavan unes fenomenals palisses // an els segons. Crec que se la mereixen.

A Salònica és tanta la destrucció produïda per els continuats terratrèmols, que fins les fonts desapareixen i en surtan de noves. La terra té unes grietes de més de 15 <metres> quilòmetres de llarc per més de tres d'amplària. La gent fuig sense nort ni guia atontats[,] pobrets!

Tota la nit aquí ha plogut i tot avui continua. Ha vingut l'amigueta Pochola amb el seu pare.

2. Llegim que per via aèria amb cinc dies tenim la correspondència des d'Alemània a Buenos Aires. El "Graf Zepelin" la porta fins al Brasil i un·atre aparell aeri la recull i la porta a Buenos Aires.

Tot avui plou. No he pogut oir missa. La temperatura ha baixat. Ahir la més alta va ser de 17 graus.

La festa d'avui és dedicada a l'Àngel de la Guarda que tenim tots els cristians // des del dia i hora que som batejats. Ell sia la nostre guia de salvació eterna.

L'evangeli d'avui conta el guariment que va fer Jesús an el fill d'un oficial de Cafarnaüm. El miracle va fer que se convertissin el pare, la mare i tota la família junt amb tots els criats confessant a Jesús com al messies promès. Tots ells varen quedar plens de fe.

Tinc un trevallet comensat que són una colla de rates que van amb un molí a fi de trovar farina. Són mol boniques.

Fa fret. D'en tot avui no ha sortit el sol.

4. Ahir[,] 18 graus i a la vetlla 4. El sol durant el dia cremava.

9. Hem arrivat al diumenge sense cap nota que fassi referència d'actualitat. Avui he pogut anat a missa i saciar-me de les meues devocions. He trovat els abres més vestits de fullatge. Les acàcies[,] mol florides[;]// els rosaris de les margenades dels camins[,] florits completament. Tot reviu al escalf de la primavera.

L'evangeli d'avui la seua part més essencial se refereix al perdó de les injúries. És un passatge ple de caritat i germanor. Tan de bo fos més conegut i degudament practicat. Amb això sol bastaria per a evitar tantes guerres i contratemps mundials.

Arrivant aquí m'he trovat amb l'agradosa sorpresa de l'arrivada d'en Joan grant. M'ha dit que no trova que m'hagi envellit des que no m'havia vist. Hi ha més d'un any que no havia estat aquí. Ell també té cara de salud que per molts anys Déu l'i conservi.

10. Escric al s[enyo]r Trincheria.

11. Fa molta calor. 34 graus a la sombra.

12. En Joan amb les noies han anat a Urquielo.// La Pochola ha vingut a dinar. La jovenalla tenen festa amb motiu de la de la rassa.

Vespre de tot en Joan s'en torna a Buenos Aires. Hi havia una fenomenal i negríssima tormenta pro anava voltant. El pobre Joan s'en anava tot tristoi. Ha vingut amb una temporada que és tota atraienta. I ell de nou ha de bregar amb tota mena d'entrebancs lluitant i vencent tot lo possible. Déu li do salud!

13. Tota la nit ha plogut. La temperatura refresca.

14. Ahir[,] 19 graus de calor. A l'Uruguay hi ha passat una tan extensa mànega de llagosta que fins va fer parar un tren.

Els bons amics s[enyo]r i s[enyo]ra Gallegos han vingut a despedir-se. S'en van de Calera. Pobre matrimoni[,] jove i tan poc sortats! S'en van amb els pares d'ell a Santa Fe. Que Déu els ajudi és lo que més els hi desitjo. Surtan diumenge a la nit.//

15. Festa de la gloriosa santa Teresa de Jesús. Cumpleix 50 anys que vaig embarcar-me a Barcelona per anar a la Habana.

A Buenos Aires hi ha plogut mol i hi ha passat una mànega de llagosta.

16. Anit a Córdoba han explotat tres poderoses bombes. Hi ha alguns ferits greus.

Llegim unes noves de la nació española que són mol negres.

No he pogut anar a missa per tan mal temps. Tota la matinada ha plogut. L'evangeli d'avui se refereix a aquell fet de preguntar a Jesús si devian o no pagar <les> els tributs del Cèssar. I Jesús va fer aquella contesta tan resolta de donar a Déu lo que és de Déu i al Cèssar lo que és del Cèssar. Si tot anés d'aquesta manera per·a res s'haurian de menester intervencions que són del tot inútils. S'ha perdut tot respecte humà i diví. Com més civilitzats semblem més ignorants som.//

La Mima va carregada de mussols. En té uns com uns sigrons.

17. Tot avui plou.

18. Tot avui fa fret i plou. És la festa del gloriós evangelista sant Lluc[,] patró dels artistes. Ell conegué la Mare de Déu i va tenir la sort de pintar alguns cuadros amb la seua venerada Imatge. Ditxós d'ell, que no sols va ser afavorit[,] nomenat i autoritzat per·a publicar l'evangeli junt amb sant Marc, sant Joan i sant Mateu, sinó que la Verge li va permetre guardar record de la seues divinas faccions, a fi que les generacions trovessin un autèntic testimoni per·a confeccionar llurs imatges. Venerem-les per el valor que tenen.

19. Bon Déu! quin dia més trist és per a mi! Quinse anys cumpleix de la pèrdua del nostre // Lluís tan estimat (a c s). Si visquéssim més vora d'alguna iglésia hauria anat a missa i ha combregar. No ha pogut ser. Na Gracieta m'ha llegit uns versos que m'han entristit encare més de lo que ho estava. Eran un plany d'anyorament de la seua tan estimada Miria. És un dia tot gris!

20. Santa Irene gloriosa. També avui recordo amb grant dolor el darrer dia que en Lluís pobret va estar amb nosatros ja difunt. Encare que m'esdevinguessin totes les fortunes que el món pot oferir, aquestes diades serian per a mi plenes de tristesa. Al cel sia aquell meu fill i l'atre, i tots els nostres sers estimats que ens han deixat.

22. Rebem cartes de la Miria, dels meus Armand i Maria i d'una amiga meua mol antiga. Vaig a visitar una velleta com jo, que ha vingut amb uns netets seus que tenen tos convulsa.// És andalusa. És mol conversadora i amb encertades paraules. Complauen[,] les seues esplicacions. Els ninets[,] també mol simpaticons.

23. Com tots els diumenges: plou i no me deixa anar a missa, avui tampoc hi he pogut anar. És una pena a la meua edat tenir d'estar allunyada de lo que més me plau. Alabat sia Déu! És aixís i no pot ser d'atre manera.

Som escrit a na Maria, a na Montserrat, a la s[enyo]ra Celina i an el seu fill Gonzal. Déu i l'àngel bo fassin que els meus escrits d'avui donguin el fruit desitjat.

El temps[,] frescot.

L'evangeli d'avui[,] escrit per sant Mateu, ens conta els fets de la curació d'aquella pobre dona que feia dotse anys que patia una malaltia i s'ajuntà com va poguer a la gloriosa colla que seguian a Jesús bo i pensant ella que si tant·sols // tenia la sort de poder tocar un petit bocí del vestit de Jesús quedaria curada. Aixís ho va fer. Va arrivar a tocar la franja del mantell de Jesús plena de fe, i al instan se va sentir alliberada del mal. També ens recorda la miraculosa resurrecció de la filla del Jaire. Aquí podem meditar el triomf de la fe, i en el segon cas el despertar d'una persona que a causa de diferents motius viu allunyada de la fe catòlica. Té l'ànima dormida i Jesús també com a la filla del Jaire li diu[:] «Desperta't[,] ànima adormida. No ets morta encare; només dorms.» Hi ha un record també a l'evangeli d'avui referent a sant Mateu. Diu que estava atrafegat recaudant i posant amb ordre els llibres de la banca que tenia, i va passar Jesús. Se varen creuar una mirada dolcíssima i Jesús li va dir «segueixe'm». Inmediatament l'home va // deixar les ocupacions per·a seguir a Jesús. Amb aquest motiu diu que va celebrar una gran festa de comiat a totes les seues activitats, on hi varen assistir Jesús i els que el seguian. Deuria ser dels poderosos[,] que seguís les costums de societat ja llavors! Quins passatjes més interessants se troven amb els evangelis de les dominiques de tot l'any!

24. Vora de la ciutat de Marcos Juárez uns maffiosos han secuestrat un fill del ministre d[octo]r Hueyo i un seu company nomenat Abel Ayerza. Són fets de costum. Ni hi ha seguritat en cap lloc.

25. Els secuestradors han lliberat al fill del ministre, pro s'han quedat amb el jove Ayerza. Aquest és fill d'una senyora millonària. Demanan 120 mil pessos per el rescat. No se poden llegir diaris perquè tant·sols s'hi llegeix tragèdies de tota mena. Res de bo.//

Rebo un plec de "Vanguardies" que m'envia la Miria. Tot són fulles gràfiques.

En Lluïset fa un *felpudo* que com per trevall de mà ha de presentar a la exposició escolar. És teixit amb cordill fluixament teixit <també>. Li queda mol ben fet.

A Córdoba s'hi està celebrand la setmana evangèlica. Hi ha mol entussiasme.

Des d'aquí per la ràdio hem escoltat uns *coros* de la Scala de Milán. Quines veus! La Sara nostra té golondrinos que la fan xericar de debò.

28. Tres dies muts. La ploma no tenia res per esplicar. Lo que passa no hi ha perquè un s'hi mati fent-ne esplicacions. Guerres, odis[,] traïdories i poca fe per tot arreu.

Avui fa un dia esplèndit. 28 graus.

29. Sant Narcís. Gloriós patró de la província de Girona i atvocat contra les mosques.//

30. Festa dedicada a Crist Rei. A Córdoba, l'han celebrada amb mol entussiasme. A la plassa de Vélez Sarsfield[,] on s'hi han reunit tots els colegis catòlics, amb assistència de les autoritats eclesiàstiques[,] militars i civils, havent-i conjuminat un altar, el s[enyo]r bisbe d[octo]r Fermín Lafitte ha celebrat un ofici solemne on hi cantaven els seminaristes i nois i noies dels colegis entre els que hi ha pres part la nostre divertida i entussiasmada Mima. Hi han assistit ella, n'Irene i la Sara. En Lluís, la seua mare i jo, hi hem pres \la/ part que ens ha concedit la ràdio que tenim a casa. Ens hem enterat perfectament de tots els actes. Se veia que cantaven de·pressa a fi que la multitut no se molestés tenint que estar dreta i a ple sol. Sort que feia vent i refrescava una mica. Tots els cantaires[,] que diu eren mil cinc-cents[,] cantaven de lo més ajustat. Ens ha plagut mol poguer oir tot l'ofici com si fossin aquí mateix. Acavat l'acte // de la missa un canonge ha fet una curta pro mol sentida prèdica que hem escoltat també des d'aquí.

Darrerament ha parlat el senyor bisbe. Respectant la seua paternal gerarquia, les seues paraules no han pas tingut al meu entendre la trascendència del primer. Han cantat himnes dedicats a Crist Rei i l'últim el de la Pàtria. Bellíssima festa! Cristo vens, Crist regna[,] Crist impera eternament!

Les noies amb en Tian Llorens han arrivat mol contents del aprofitat dematí. Que Crist recni sempre en els seus tendres cors és lo que més els hi desitjo.

L'evangeli d'avui és de sant Mateu. De la fi del món.

31. Últim dia del mes dedicat a la Verge del Roser. Fa molta calor. El sol fort i vent del nort.

Estic treballant amb una punta per estovalles d'altar del Santíssim. Hi tinc una feinada pro el faig mol a gust meu.

Som escrit a la meua nevoda Catalina Rocas.//

Novembre

1er. Festa dedicada a tots els sants. Felicitem de tot cor an els benaventurats que en el món feren el mateix camí que hi fem nosatros i meresqueren la glòria de ser admesos a la gràcia divina. Déu fassi que siguem com ells.

Som oït missa a la capelleta del kilòmetro 14. Diumenge proppassat també hi vaig anar. Avui hi he passat unes fenomenals trifulgues. Havian donat l'aigua del Canal Mestre i en alguns llocs els regarots estaven embossats i l'aiga ha trencat pel tota la carretera. S'hi passava ben bé com travessar una riera d'aiga corrent. He omplert els peus d'aiga i com encare fosquejava no veia bé on posava els peus, que m'han resultats ben mullats. Vora la casa on viu la nostra serventa, no podia saltar la cèquia de tan plena que anava. Una bona dona m'ha donat la mà i ha pogut descompassar l'aiga. Hi ha // moltes llagostes. Som estat a punt de tornar enrera devant tans entrabancs.

En tornant, m'han posat una fusta i he pogut passar ben bé. En el lloc que hi passava tanta aiga, ja no n'hi passava tanta. A les dotse de la nit passada ens han adelantat una hora. Diuen que el dia 28 de febrer ens la tornaran.

Per lla les onse de la nit, hem escoltat uns mítins que els devots partidaris del actual president de la nació, han donat al barri de Boedo de Buenos Aires. Quins crits, i avalots, protestes, i aplaudiments. Una colla de ximples!

Llegim que Mr Herriot[,] president actual del ministeri francès, se trova a Madrit. El govern li dedica grans festes, mentres els estudiants fan vaga mentres el Mr permaneixi a España. Quina protesta!

Som preparat un paquet de estampilles usades per enviar-les a La Plata. Són per // ajudar a les missions. Déu acepti l'obsequi tan petit. No costa res de guardar-les.

Tot avui se sent mol rebombori de llaunes a fi d'allunyar la llagosta devoradora.

2. Molt he recordat als nostres estimats difunts. No he pogut oferir-los res del Jubileu que hi ha abui a totes les parròquies i oratoris públics per no poguer assistir als mateixos. Són lluny i en surto mol cansada. No hi puc fer més. Quan hi era a·prop, m'en aprofitava.

3. Llegim que s'ha encertat a conjuminar un fluït per·a matar la devastadora llagosta. És obra de la Defensa Agrícola. Amb menys de mitjora en fa una matansa imponderable. Tan de·bo fos cert! La preparan a la fàbrica Oficial del Tigre.

Rebem cartes de la Miria des de Moià. La Sara i la seua mare han acompanyat en Lluís a l'especialista per malalties // del cor al d[octo]r Martínez de Córdoba.

5. Tenim 32 de calor.

Determinem resoltament tornar a Buenos Aires. Les circunstàncies aixís ho aconsellan. Esperem noves ordres dels nostres Joans pare i fill.

6. Una matinada de trons, llamps i pluja m'impadeixen anar a missa. No puc ni mitjanament complaure les meues necessitats piadoses. M'en anyoro molt.

Tot el dia segueix plovent. El temps refresca quelcom.

7. Els mafiosos fan mal per tots els pobles. Són el terror de per_tot on no s'els castiga. Llegim que a Montevideo han escrit amb una senyora que si no els hi don 50.000 pesos li mataran els fills.

8. Han secuestrat el jove advocat s[enyo]r Agustí // Nores-Martínez. Habia desaparegut el dissapte a la vesprada. Ahir a la tarde un seu oncle va rèbrer un telefonema dient-e-li que si el volian trovar viu que anessin al Cerro Los Gigantes. Hi varen anar i efectivament allà el varen trovar agegut, sense ànim d'aixecar-se. Per aliment durant el temps que fou seqüestrat li varen donar un bocí de pa i un got d'aiga, ben lligat de peus i mans amb cordes mullades. Diu que hi porta els senyals de les lligadures. No han demanat preu pel rescat. Això fa que se suposa hagi estat cosa dels

estudiants revoltosos. Del secuestrat jove Ayerza no s'en sab res. La policia no ha trovat cap pista segura d'èxit.

També llegim que a Catalunya a la ciutat d'Arenys uns emascarats hi varen entrar \en un banc/ empunyant pistoles per assustar els empleats, pro aquets varen cridar i els lladres varen fugir. Deurian ser nous.//

8. Som anat a l'escola que va en Lluïset per a posar-mos d'acord de lo que necessita per la festa dels exàmens. Ell hi ha de pendre part amb diferentes seccions. Anant he passat per un caminet mol emboscat pro que hi va ben de dret. Hi queia un sol que torrava s'esquena. En tornant no m'he vist prou animada per passar per el mateix camí de cara al sol. Les mestres m'han parlat mol bé del nostre bailet. N'han fet la mar d'elogis. Deien que és el més ben educat de l'escola i que si alguna vegada fa alguna entremaliadura és ben bé degut al ambient que se veu l'envolta. Una de les professores m'ha dit[:] «*Lástima de compañeros que tiene aquí! Él tan finito[,] tan simpático y educadito*».

Al tornar, i passant per la casa on viu la filla del s[enyo]r Ramon Cases, hi som entrat // a fi de reposar una estona. Són mol amables. Tenen una nena que té un any i és de lo més viva que jo hagi conegut.

Avui la ràdio ens ha donat música i cant de la Simfònica de Filadèlfia i després[,] de la russa. Totes m'han agradat preferint la primera.

Na Gracieta ha anat a Córdoba a visitar la família s[enyo]rs Ramon i Cases.

A les eleccions dels Estats Units ha triomfat la candidatura presidencial de mister Franklin Roosvelt.

Avui caminant per un lloc que hi ha molts jardins he vist un abre ben florit i molt bonic que jo no coneixia. Amb les esplicacions que n'he donat a casa m'han dit que era un ceibo[,] quina flor és calificada nacional. És preciosa.

11. Ahir a Córdoba hi va sentir-se un terratrèmol de poca forsa i durada.//

11. Avui cumpleix cinc anys que vaig sortir de Barcelona i me sembla que cincuanta que vaig arrivar a la Habana amb el meu Joan (a c s).

12. Ahir diu que teníam 34 de calor.

A la illa de Cuba hi ha passat un maremoto que s'en ha emportat tota la ciutat de Cruz del Sur. A Camagüey també hi ha tocat mol. Hi ha més de dos mil morts i una

munió de ferits. Cruz del Sur, una fenomenal onada va arrestrar al mar cases[,] bèsties i persones. És un fet que espanta de contar-lo.

A la vetlla els Petrinis han vingut.

13. A Manila hi ha passat un tifon que ha fet la mar de disbarats.

També llegim que uns desertors bolivians varen entrar en territori argentí perseguits per oficials seus. Entre aquets i la guarnició ar//gentina varen tirar-se alguns trets quedant els bolivians presoners dels argentins. Déu vulgui que la cosa no passi més enllà. Els de Bolívia[,] com que reban tan fenomenals palisses dels del Paraguay, buscan el cos dels argentins a fi de que hi hagi més bronca.

Fa una calor horrorosa. Tot bull.

14. La calor forta ens ha portat tormenta. Tota la nit ha tronat i plogut. Som a la tarde i segueix plovent.

15. A Cuba hi ha passat un maremoto que ha destruït per complet la ciutat de Santa Cruz del Sur. És al Camagüei. Hi ha més de dos mil morts i una infinitat de ferits. A Buenos Aires han descobert un complot terrorista. Tenian el *cau* dels explossius i fàbrica dels mateixos al Pasaje Sin Nombre me sembla de Villadevoto. Diu que volian enderrocar el Poder Ejecutivo i // atres autoritats.

Tot casa és invadit de bestioletes. Senten la pluja. A la vetlla i tota la nit hi ha concert de tota mena de variació de cants i gemecs de *sapos*.

16. En Lluís va a l'escola a ensajar tot lo referent a la festa escolar.

17. Avui en Lluís cumpleix 11 anyets. Li hem oferit un bonic llibre de Rolando que li ha fet molta alegria.

18. Festa escolar. En Lluís hi ha pres molta part. Lo principal ha estat que ha recitat uns versos per cert no gaire ben escullits pro mol ben recitats. Hi han anat la seua mare, la Sara i en Tian. N'han tornat mol ben impresionats. Diu que ha estat una festa mol lluïda i que en Lluís ha estat mol aplaudit. Hi té trassa[,]// a fer discursos. Sempre és ell l'escullit per això a l'escola. Ha passat del 3er grau d'instrucció primària. És el primer de la colla que ja té lo del present any escolar enllestit.

19. En alguns llocs de la província és tanta la invasió de llagosta que el tren que ve de Buenos Aires ahir diu que va arrivar dues hores més tart per causa de no poguer fer camí degut a tanta llagosta que passant per Santiago Temple feia patinar el tren.

20. Encare plou. Vuit dies que fa mal temps.

Avui són les eleccions de Catalunya. Les primeres que tenen de nomenar el Parlament català. Són mol renyides i animades.

L'estar el temps tan plujós ha impedit poguer contemplar la anunciada pluja d'estrelles matinals nomenades Leònides. Havia de ser de les tres a les cinc. És un aconteixement que passa cada 32 anys.//

Mentres dinàvem, ha vingut un nen que ha dit és de Catamarca. Demanava *comida*. Tindria uns vuit o nou anys. Mai he vist una criatura més espavilada. Venia herbes de montanya bones per mal.

La ràdio ens ha donat una pessa titulada "El carnaval de los animales" acompanyats al piano. El que més s'hi ha conegut ha estat els udols dels lleons i el cant del cucut.

21. Anit una fortíssima ventada del sud ens ha portat novament pluja de cendra.

22. Acavo una carpeta per la s[enyo]ra Petrini.

Anit els gats s'ens han menjat els ocells. Tan que cantaven[,] pobrets!

23. Exàmens de la Mima. Té bones notes.

Han portat en Lluís al d[octo]r Martínez[,] que li ha fet la radiografia.

Han vingut el s[enyo]r Llonc i dos senyors // més, una senyora i cuatre filletes seues. Com que m'han trovat sola, aviat s'en han anat. Venian de Cosquín.

L'ocell Rei Moro s'ens ha mort.

Llegim que a Catalunya han guanyat les eleccions del 1er Parlament català el s[enyo]r Macià i el s[enyo]r Cambó. El 1er té les majories i el segon les minories. Encare que l'Esquerra capitanejada pel s[enyo]r Macià tingui majoria, no obstant des de les eleccions darrerament ha rebaixat una infinitat de vots que la Lliga Regionalista (partit de dretes) ha guanyat. En Macià ha perdut un 25 per cent de vots i Cambó n'ha

aumentats un 30 per cent. Els dos partits són amos de Catalunya. Déu els hi do ceny i pau, per a bé de la nostre Pàtria.

24. La Mima va examinant-se amb bones nostres.

25. Sara i Mima aproven llurs cursos.// Estan de lo més contentes. Tots tres de casa han surtit bé gràcies a Déu. En Joan a Buenos Aires fa lo mateix.

26. La Sara amb unes companyes de la Acadèmia, la Mima amb la seua amiga Pochola, n'Irene i en Lluís han anat a dinar al riu com a expansió de fi de curs escolar.

Llegim que a Buenos Aires han trovat un dipòsit de 1.500 o més bombes. Totes eran destinades a actes de terrorisme.

27. Fa una calor insoportable. He volgut anar a missa a la capelleta del Kilómetro. Tornant feia un sol que cremava. No puc retornar-me de la gran soleiada.

Avui[,] 1er diumenge d'Advent. Comensa la temporada d'esperansa del Naixement de Jesús. La litúrgia va tota plena de precs al cel, demanant que ens plogui // la rosada benèfica del Messies promès. Esperem amb fe i goig espiritual les tradicionals festes que tots els anys la iglésia ens recorda.

28. A Buenos Aires han trovat més bombes.

No se pot resistir la forta calor. A Buenos Aires tenen 34 graus a la sombra. A Trenque Lauquen[,] 41 a la sombra. És una ola insoportable. Només fem que veure.

29. Les noies amb en Tian comensan d'empaquetar llibres. Anem preparant la sortida.

30. A Chile i Mendoza i San Juan ha fet un fort terratrèmol. A Córdoba també s'ha sentit.

Desembre

1er. Després de tormenta seca i de tanta // calor per fi ha plogut refrescant una mica. Ens retornem de mort a vida.

2. Llegim que a San Juan una família passan per la pena de haver-se'ls-i desaparegut 4 fillets. El més grant de deu anys i el més petit de cuatre. És el nostre pa de cada dia[,] els secuestros. Ha desaparegut també el temor a Déu i a la justícia de la terra. Aquesta fluixeja per tot arreu. La família Ayerza ja fa quinze dies que han pagat els cent vint mil pesos per el rescat del jove seqüestrat i lo pitjor[,] que no apareix. Pobre mare seua! quin dol!

3. Ja fa dies que visitem un ninet d'un veïns nostres que està forsa malaltet.

Avui el tren Trasandino ha comensat novament de circular fins a Chile. Feia temps que no feia els viadjes.//

4. El temps de plujes també ha impedit que anés a missa. He passat unes hores vora els nostres veïns que tenen el fillet tan malalt. Hi ha vingut el pare de la senyora i tot formal m'ha contat que quan ell era petit com seu nét malalt, va arrivar tan greu que ja tenian preparat el ball i les guitarres per·a celebrar la seua mort honorant al *angelito*. M'ha fet tanta gràcia que li he preguntat com s'ho podian mirar els seus pares[,] tanta música i ballaruga per la pèrdua d'un infant. Ell m'ha respost: «*¡Qué quiere*[,] *señora! Era la costumbre*». La seua filla li ha dit que semblava mentida que hi hagués unes costums tan poc recomanables i que ella, si se li moria el nen, no permetria semblant cosa. «*Qué quieres*[,] *hija mía*[,] *era la costumbre*». Hi estava completament identificat. Lo més estrany és que a la festa hi posaven el petit difunt que la presidís tot guarnit de flors naturals // o artificials. El posaven assegut amb un lloc de preferència i ben lligat perquè no caigués. Me plau tenir converses amb aquell home perquè conta unes lluerteries* garrafals. Me deia que la seua mare va morir als cent i onse anys.

Cumpleix dos anys avui que vàrem sortir de Buenos Aires per a venir aquí.

Ahir a Córdoba hi va explotar una bomba. Diuen que és cosa d'estudiants. A Buenos Aires ans-d'ahir va explotar una amb un òmnibus. Diu que l'i va deixar un passatger. El cotxe va quedar estaballat. El xofer[,] ilès.

Som a les cuatre de la tarde. Acava de caure un xàfec mol fort barrejat amb calabruixó.

L'evangeli d'avui és del evangelista sant Mateu. Esplica que sant Joan[,] bo i empresonat per Herodes, feia propaganda censurant els vicis mundanals.// El poble creia que ell era el messies promès i ell amb molta humilitat deia que no era ni dicne de desfer les corretges de les sandàlies de Jesús. Amb tot això, aconsellava no tenir vanitat

puig Déu prefereix la sensillesa i mansuetut a l'orgull i vanitat. Tots els consells evangèlics van curulls de sans exemples. Tan·de·bo els sapiguéssim seguir. Tanta ignorància evangèlica com hi ha, fa que ningú s'entengui. Bé se reuneixen constantment els homes escullits de les nacions a fi de trovar resolucions per apaivagar odis, pro com més parlan menys s'entenen.

Continuem els preparatius per a la sortida.

5. Rebem una mol extensa i animada carta de la nostra anyorada Miria. Diu que està restablerta del tot gràcies a Déu, i que amb el seu futur estan d'acord amb tot i van preparant-se per·a efectuar el seu progectat casament mol aviat. Que // Déu els fassi ben felissos és lo que més els hi desitjo. Bé s'ho mereixen per la constància que han tingut en saber trepitjar tants entrabancs com han trovat en els seus progectes de tan temps ovirats.

6. Tots els dies vaig a visitar els nostres adolorits veïns. El nen els hi va millor. Si en surt com ho esperem, haurà vensut de ferm. La seua mareta tan atribulada encare té dol de la pèrdua d'una filleta de dos mesos no fa molt. Me contava que quan se li va morir, la seua mare i les seues ties li deien que no plorés, puig les seues llàgrimes mullavan l'ala del angeló i no podia volar al cel tan prest. A més, que li descontava glòria amb els atres àngels. ¡Pobres dones! quines tradicions més interessants! D'aquí ve, per tanta joia com produeix la mort d'un infant[,] que la celebrin encare amb alguns llocs amb balls[,]// guitarres i la mar de demostracions d'alegria.

7. Avui han vingut dues colles de catalans del Casal Català de Córdoba. Han sabut que ens en anem i la bona gent han vingut a despedir-se. Mentres em estat aquí ens han demostrat molt afecte. Ens han visitat de tan en tan, complavent-se conversant amb nosatros.

També ha vingut la s[enyo]ra Larpín i la seua filla petita, que ha dinat amb nosatros.

8. Avui[,] festa de tanta trascendència per a tots els enamorats de la Verge puríssima. Tot el món catòlic la celebra amb entussiasme grant. També jo la sento i venero amb tota la meva ànima de devota cristiana. Déu me deixi arrivar a viure amb un lloc on pugui saciar-me de vida piadosa[,] únic plaer que desitjo per els anys que me

quedan. La pena i anyorament que en sento aquí és incurable. Encare que sé bé que Déu està per_tot,// no obstant, l'ànima piadosa necessita alimentar-se de vida divina, com el cos de vida humana. Mai havia viscut tan orfe de vida i costums cristianes. No per això visc menys unida amb Déu i els seus sants, pro no és pas igual.

Fa un dia de lo més calurós.

10. Quina pedregada tan seca i abundosa ha caigut avui! Feia una calor insoportable. Tormenta negra i forta. Vent que tot ho feia voleiar. Fins a les vuit del vespre els òmnibus no han circulat.

11. Un diari de Córdoba porta una infinitat de disbarats que va fer ahir la tormenta. El arroyo La Cañada va desbordar-se entrant l'aiga per les cases emportant-se'n mobles[,] gallines i tot lo que trovaba. Diu que hi ha trenta anys que no havia fet un temporal tan fort. Arbres aterrats, adoquins per tot arreu escampats,// un veritable desastre. Sense llum, sense telèfon, tot espatllat. Sortosament no hi va haver cap desgràcia personal.

Avui torna fer calor. Na Gracieta amb la Mima són al Casal Català de Córdoba. S'hi celebra un "àpet de joia" solemnitzant la constitució del primer Parlament Català[,] que de tants anys desitjava la nostre pàtria anyorada.

Tampoc avui he pogut oir missa degut al mal·temps que hi havia el dematí. L'evangeli és de sant Joan. Recomana que no tinguem vanitat del nostre valer puig la ciència o coneixements que tinguem, encare que siguin superiors i mol enlairats, no devem publicar-los, sinó agrair-los a Déu que ens els ha concedits i emplear-los en bé nostre i del pròxim. Les virtuts i valers que tinguin els nostres semblants, devem escampar-los, no perquè en tinguin vanitat sinó perquè demostrem l'afecte que els hi tenim. Aixís ho feia Joan Batista parlant de Jesús quan li preguntaven qui era // ell. Bé savia que era el gran Precursor; pro no en tenia vanitat. Aprofitem les ensenyances evangèliques tan santes, amoroses i sensilles. Estudiem-les i amb elles hi trovarem tota la ciència divina.

Som a la nit. Han vingut una pila de visites. Totes de bons amics. El matrimoni s[enyo]rs Cases, s[enyo]rs Petrini, Emma i fillets Petrini. Per últim uns atres ens han portat na Gracieta i la Mima que venian de la festa del Casal. Han tornat mol ben impresionades de tots els detalls. La Mima diu que s'hi ha divertit molt i la seua mare[,] mol aplaudida del seu discurs tan patriòtic. Alabat sia Déu! En_mitg de tantes

contrarietats com tenim a sobre, sempre produeix quelcom de distracció compendre l'agraïment del esfors que se fa per acompanyar els nostres germans i pendre part amb llurs festes.//

Haedo

21. Hem arribat a la festa del gloriós sant Tomàs Apòstol gloriós de Jesús. Han passat deu dies sense posar ni una lletra en aquet per mi tan estimat llibre confident de variats fets de casa i de fora. Miraré d'anar recordant les noves que han passat durant aquets dies.

El dia 14[,] després de carregar els mobles i despedir-mos dels veïns i bons amics, vàrem surtir del xamós poblet de Argüello. Un auto ens va portar a Córdoba a na Gracieta, a mi, una gàvia d'ocellots i totes les maletes i farcells. Les dues noies grants encare se varen quedar unes hores per acavar d'enllestir detalls que mancaven. La Mima i en Lluís dematinet varen anar al Cerro de las Rosas a casa la família i bons amics s[enyo]rs Larpín. Amb na Gracieta vàrem arrivar a casa dels bons amics s[enyo]rs Petrini[,] on vàrem dinar amb tota la seua família.// Tart de tot ens varen arrivar la colla i amb un taxis varen anar en Lluís, en Tian Llorens i una pila de bultos. El s[enyo]r Petrini amb el seu auto ens va enquibir les noies de casa la s[enyo]ra de Petrini, Emma sa germana, na Gracieta jo i els ocellets. Per última vegada recorríam els animats carrers de la ciutat de Córdoba i arrivàrem a l'estació. Hi vàrem trovar un matrimoni conegut que venian a despedir-nos. Encare que desitjosos de reunir la nostre llar tan escampada, no obstant ens dolia deixar allà tan bones i franques amistats com hi teníem.

Al punt de les vuit la màquina xiulava anunciant la surtida. Feia una calor insoportable. Per_tot hi havia fenomenals montanyes de núvols lletjos i amenassadors de tormenta. Amb un adéu a les benhaurades serres de Córdoba que tanta salut tornan als cossos febles i enmalaltits, ens en despedírem i mol aviat se va fer // fosc. En Lluís i en Tian Llorens tenian un camarot de dues lliteres i nosatros un de grant. Els ocellics[,] encabits amb una capsa de capells ben foradada perquè hi poguessin respirar. A més jo portava mates de lliris llufriuencs que com jo mateixa rodan d'un lloc a l'atre. Encare que els pobres posan arrels, no han tingut poru ànim per·a treure florida. També portava unes enredaderes camperoles mol esquisides. De totes les flors n'he fet ofrena a la s[enyo]ra Maria de Nadal peraquè les encabeixi an el seu jardí. Ja que té casa pròpia pobres mates no hauran de rodar més d'un lloc a l'atre.

Com que no teníam son, després d'haver sopat vàrem contemplar els focs de brossa seca que hi havia per els camps. Vàrem resar el sant rosari, i en nom de Déu vàrem descansar quelcom. Feia una calor mol forta. Els ocells que portàvem se vellugaven. Se veu que se sentian oprimits pro // paciència! Havian de seguir la nostra sort. Per lla les cinc del dematí del dia 15 les noies i jo ens vàrem desvetllar, rentar la cara[,] pentinar-mos i aprofitar la fresqueta que feia contemplant tot lo que ens permetia la vista. Els diminuts engaviats varen comensar de fer trontollar la capsa i cantar saludant a Déu i la sortida de sol. Tota la matinada havia fet un clar de lluna bellíssim. Una gran variació d'ocells de tots tamanys. Moltes colles de vaques, cavalls, ect [sic] que menjavan contínuament. Arbredes exuberants, ranchos d'aspecte pobríssim, aiguas enxarcades que semblaven canals, barreres per defensar els sembrats, camps inacavables de blat de moro vert i potent, atres camps de blat segat i la paia apilonada. De tan en tan algun lingera* ben abrigat que dormia al sol de<l> les marjanades. Uns arbustos petits de mates de ceibo ben florides. Mol bonics.//

Aixís vàrem arrivar als pobles ja vora relativament de la capital. Vàrem desdejunar-mos al camarot mateix i ja vàrem arrivar a la enorme ciutat on ens hi esperavan en Joanic nostre, la seua tia Maria amb les noies Nina i Chela, Juana Palau i les seues filles Chola i Estela i no recordo qui més. Amb dos autos ens varen enquibir juny amb tots els bultos. Vàrem anat tots dret a Yerbal 53.

Quina gràcia me varen fer aquella mena de trones construïdes per a lloc dels guardes indicadors del trànsit! Quan n'havíam surtit dos anys enrera no hi eran.

Sara i Irene s'en varen anar a can Nadal. A dinar a Yerbal hi va venir en Joan pare. Eran tres Joans. A la tarde ens varen portar les dues gàvies de gallines. Quins tripijocs! A la galeria feien nosa. Varen posar les pobres bestioles dins de bolses. Les gàvies buides les varen portat al terrat. I després de nou hi posaren les gallines totes // ben capgirades. Tenian una set desesperada. Allà ja estavan relativament bé. Les matinades armaban uns crits i enrenous que despertaven el veïnat. Paciència! També a mi els del veïnat me despertaven amb tanta música i ballaruga! Varen venir a visitar-mos Juana Palau i les seues filles. Els nostres varen acavar de llogar casa.

Nit del 15 al 16[,] revolució a la capital. Varen fer una agafada de capitostos compromesos. Entre ells hi habia el s[enyo]r Marcel T de Alvear, Hipólito Irigoyen i atres de la seua categoria.

Dia 17. Va venir Carmen Palau. Lluís i Mima, Sara, Irene tots a can <Pa> Nadal. Calor forta. No se pot dormir ni reposar.

Nit del dissapte i matinada del diumenge, plou molt.

Diumenge 18. No surto[.] Plou. Ni a missa vaig. L'evangeli d'avui és segons sant Lluc. Preparació de la festa de Nadal. Alegrar-se espiritualment.//

El temps se va fer suau i fresc. Continuaven empresonant polítics radicals.

Dilluns dia 19 de trista memòria. Al cel sia el nostre tan estimat Serafí[,] que avui cumpleix deu anys que ens va deixar. L'he recordat molt.

Anit aquí han declarat l'estat de siti.

A la tarde na Gracieta i jo vàrem sortir de Buenos Aires. Per els carrers de la ciutat jo ni savia on era. Tot el món me queia a sobre. Un desitg mol grant de repòs em dominava al mateix temps que desitjava trovar-me amb un lloc ben nostre[,] quiet i sol. El moviment de la ciutat ja no és per a mi. En nom de Déu arrivàrem aquí Haedo. Era tan lo que m'havian ponderat la lletjesa de la casa que encare la vaig trovar forsa passable. Alabat sia Déu! De moment no s'en va trovar de millor. Veient l'iglésia tan a la vora vaig animar-me i hi vaig anar una estona. Una dona va avisar-me que m'en tenia // d'anar perquè era hora de tancar. Arrivant aquí hi havia dues conductores. Els homes descarregaven els mobles i les gallines. Els ocells els havíam portat novament amb la capsa de capells. Mentres vàrem ser a Buenos Aires els nois Llorens els varen posar a les seues gàvies.

Els homes per acavar de descarregar varen tenir de aprofitar la llum d'espelmes. Quins enrenous! Va arrivar en Joan grant. Per lla les deu de la nit[,] Sara i Irene. Les gallines havian surtit de les gàvies i se varen escampar per el jardí. Com que per ajudar-mos varen venir en Milo i en Carlitos Llorens entre tots varen improvisar un galliner, varen agafar les gallines i de nou empresonades. Les pobres no són les mateixes opulentes de Argüello. Totes semblan enmalaltides.

Dia 20. Dematí vaig anar a missa. Vaig poguer-me confessar, combregar i oir missa. Tot oferit per l'animeta del nostre anyorat.// La iglesieta[,] gairebé aquí devant mateix. És dedicada a la Sagrada Família. Hi ha un lloc separat dedicat a babtisteri. Allà mateix hi ha un altar dedicat al Sagrat Cor. Un altar de la Puríssima. Atre[,] a la Verge

del Carme. Una imatge de Crist crucificat. Un gran cuadro també dedicat a la Verge i el seu Fill. Amb un lloc solitari entrant a mà esquerra també hi ha una maredédéu petitona que no recordo bé de quina devoció. Ho iré indagant. Les dones a missa totes portaven mantellina. Cap capell.

Sortint de missa sense venir aquí som comprat tres gàvies per els ocellets.

Are que és de dia, la cosa m'agrada més. Els nois Llorens s'han quedat a dormir. En Milo avui s'en ha anat de nou a ciutat. En Carlitos s'ha quedat fins a la tarde. Després també s'en ha anat. Cap al vespre en Joan grant ha sortit per Trenque Lauquen. Està mol content.//

21. Com indicava al comensar. Avui[,] festa de sant Tomàs gloriós. Volia oir missa conmemorant el record del nostre estimat difunt ja que cumpleix avui deu anys que se li va donar sepultura al cementiri de Caldes de Montbui. Al cel sia! Ahir vaig tenir fret. Cap al vespre me vaig sentir \un/ refredat. Vaig pendre una espirina i avui me trovo forsa millorada gràcies a Déu. Per això no he surtit dematí. Encare fa frescoreta.

L'aiga d'aquesta casa és bona i natural puig la poua un molí de vent. Are ja tenim llum. Un jardí per cert mol abandonat, pro se veu que an el seu bon temps era de gent d'upa. Hi ha abres de tota mena[,] vells i descuidats[,] que ningú els *pentina*. Tinc esperansa amb que hi estarem bé. Me sembla un lloc sa, i és mol bonic. No tenim d'anyorar Argüello.//

En Lluís i la Mima encare són a can Nadal esperant que tinguem la casa quelcom decenta. Passejant per el jardí he trovat un gripau. Mirava amb uns uis més esverats…!

Ja tinc tinta bona. Per fer la esplicació del viadje i lo demés som aprofitat la d'una ampolleta que hi havian deixat els que habitaven la casa. No té dolenta marca, pro prefereixo la que som comprat després. És la que uso sempre.

Are mateix arrivo de caminar una mica. És mol bonic[,] aquet poble. Hi ha uns jardins mol ben cuidats i uns abres fenomenals ben podats a fi que treguin opulenta brotada. M'hi sento mol bé.

Les noies s'afanyan a posar les coses en ordre[,] que prou convé.

22. El geniol \(aspirina)/ que vaig pendre ahir a la nit va aturar-me el refredat. Som anat a missa. No he tornat a sortir. En Joan ha aprovat // un·atre matèria.

En Lluís i la Mima han vingut. Ja no tenen d'estar més a can Nadal.

23. La policia ha trovat més bombes i segueixen agafant més complicats.

24. El Papa ha demanat a les nacions de Bolívia i Paraguay que sospenguin les batalles des de la nit d'<el>avui, a la nit de demà respectant tanta solemnitat com representan les hores dels dos dies. Les dues nacions com a bones catòliques han accedit a la petició i per lo tan, des de les 22 hores d'anit vinenta a les 22 hores de la nit de demà no tindran batalles al Chaco. Glòria a Déu en el cel i pau a la terra.

Forsa dematí en Joan ha arribat. En Joan petit <s'>ha aprovat una matèria de la carrera de Dret.

A la nit al toc de Àngelus repican // les campanes anuncian la gran festa de demà. Quan de temps feia que no sentia tocar campanes! Quina joia comunican! Benaventurats sons que ens acompanyan en tots els actes trascendentals de la nostre vida des de que naixem fins que morim!

25. Diada santa plena de llum divina! Som oït les dues primeres misses. Hem estat molta colla a combregar. Hi havia un mol petitó pesebre que la colla de fidels grants i petits s'afanyaven a visitar.

A dinar hi érem tots. És clar que hi mancava la nostre anyorada Miria, pro ja sabem que amb ella no hi podem contar. Anys feia que no ens reuníam tants de la família per aquesta diada.

A la tarde han vingut la Maria d'en Manuel amb les seues filles Nina i Chela i la seua nevodeta Estela. Més tart ha vingut en Juan Llorens.//

26. Tota la nit ha plogut. Fa fret.

Llegim que ahir a Barcelona se va calar foc als grants magatzems del Siglo. Se va cremar tot enterament. Diuen que les pèrdues arrivan al valor de curanta millons de pessetes. Amb tot i que era assegurat[,] se tem que les pèrdues són majors que les cuantitats amb què estava assegurat. És un sinistre mol gros, puig era la casa de comers més important de Barcelona.

27. Han vingut la s[enyo]ra Nadal amb els nens i la nena i la seua germana Glòria. S'han divertit molt.

28. Avui la Maria P. de Llorens amb <e>les seues filles i no sé qui més de la família han surtit per Pirovano. Déu els hi do salud.

29. Quin ceny que demostran tenir els propietaris dels magatzems del Siglo a Barcelona!// Amb tot i les pèrdues que els hi ha ocasionat l'incendi, inmediatament improvisaran el negoci en dos edificis que han trovat mentres reconstruiran la mateixa casa cremada de la Rambla. D'aquesta manera no quedaran sense trevall <la> els mils empleats que tenia la casa. Una de les cases que van a instalar és al carrer de Pelayo i l'atre els hi facilita la Generalitat o l'Ajuntament. No recordo bé qui.

En Joan grant ha surtit per Victorica.

30. Llegeixo que a Barcelona amb una casa del carrer de Mallorca hi han trovat 1.000 bombes i no sé quins més explossius. Era laborat tot per·a fer una revolució anarcosindicalista. Mai acavan de pensar amb el cap!

Segueixo oint missa tots els dies. Me retorna de mort a vida.

31. Com que cada tarde me dedico a // treure tantes herbasses com hi ha al jardí resulta que el diminut i completament invisible *bicho colorado* em dóna un tripijoc no·pas petit. Sort que no li faig cas. Ni tan·sols uso l'untissal recomanat per aquets cassos. Ja s'hi acostumarà la pell.

Avui[,] últim dia de l'any, are que som a la vetlla, aquí hi ha un enrenou de petards que me recorda les revetlles de Sant Joan i Sant Pere a Barcelona.

Si m'entretinc a repassar els fets ocorreguts durant l'any pròxim a finir entre la nostre família, ben pocs n'hi trovo d'interessants. Els dos són primerament el naixement de la meva estimada neteta Montserrat. L'atre se refereix a la salud de la nostre anyorada Miria. Durant l'any ha passat temporades indecisses de si s'embarcava o no decidint quedar-se a Catalunya de complet acord amb el seu promès. Després va anar a residir a la vila de Moià[,] on hi // és encara a fi d'obtenir restablir-se completament. L'últim fet ocorregut ha estat el canvi nostre de residència. Fa quinse dies que vàrem sortir d'Argüello per·a venir-mos-en aquí Haedo[,] que Déu ens hi do salud i bon acert amb tot lo que hi decidim. A Córdoba les noies han donat fi al curs escolar quedant mol bé totes elles de llurs estudis. En Lluís a l'escola d'Argüello hi ha cursat el 3er grau d'ensenyansa primària.

Si em poso a desgranar la situació política de totes les nacions del món, ni sabria com comensar puig tot plegat és una bogeria inaca<b>vable. Val més que ho deixi per quan Déu permeti posar un sant remei a tanta anarquia i mala voluntat com recna per tot arreu. Encare s'ha de desenganyar més el món. Han de passar més sinistres portats per la mala fe dels homes que governan: uns adormits, atres plens de vanaglòria i atres o tots plegats impotents per·a dominar tan terrorisme com hi ha.// Alabat sia Déu. Ell permet tanta tribulació a fi que obrim els ulls i retornem al bon camí on hi trovarem la pau que tan necessita el món enter.

Vàrem comensar l'any a Argüello i l'acavem en aquet joliu poblet de Haedo. Déu m'hos hi do salud i pau.

L'àvia Irene

Haedo[,] 31 desembre 1932.

¡Alabat sia Déu!

¡Visca Catalunya quelcom alliberada!//

1932. Argüello

Gener

3. Varen arrivar la Glòria Nadal amb els seus nevodets Roger i Janic.

5. Varen venir el matrimoni s[enyo]rs Goicoechea i la s[enyo]ra v[iu]da de Ugalde. Tots de Cosquín.

6. Vaig fer 6 tovallonets blaus. Eren d'un vestit vei de n'Irene.

10. Vaig veure les primeres llagostes que se menjaven un camp de blat·de·moro i tot lo que trobavan per les vores dels camins.

11. Vàrem llegir la mort de m[ossè]n Alcover de Mallorca (a c s).

16. En Lluís tenia febre. Feia una calor horrorosa. Va morir un home d'insolació. Teníam 40 graus a la sombra.//

18. Per els pobles de la província hi ha peste bubònica.

28. Una gran invasió de llagosta no dóna repòs.

Febrer

1er. Va passar una gran màniga de llagosta.

5. Els abres estan cusits de llagosta voladora.

8. El matrimoni s[enyo]rs Llonc varen venir a buscar a na Gracieta, la Glòria i en Roger.

Teníam 40 graus de calor.

20. El general Uriburu va donar possessió de la presidència de la República al general Agustín Justo.

22. Treuen l'estat de seti.

29. A les dotse de la nit ens varen retornar l'hora.//

Mars

4. La Glòria Burc va fer la seua 1a comunió a la capella dels P[ares] Mercedaris del Kilómetro 14.

5. Varen arrivar els germans Artemisa i Martí García Costa.

El mateix dia s'en varen tornar a Buenos Aires els nens Nadal amb la seua tia Glòria i les nenes Llorens.

7. Vàrem llegir la mort del cèlebre polític francès Mr Arístides Briand.

A la vetlla s'en va anar en Martí Garcia C.

8. Varen venir d[ony]a Enriqueta Goicoechea i la s[enyo]ra Dolors v[iu]da de Ugalde.

15. La Mima va comensar el curs escolar a les relligioses adoratrius de Córdoba.

17. Uns homes varen escurar i limpiar l'algibe. Hi habia la mar de llagostes.//

20. A la vetlla l'Artemissa Garcia Costa s'en va anar encantada de tot lo d'aquí.

24. Dijous Sant. Vaig anar a missa a Calera.

27. Varen venir el matrimoni s[enyo]rs Petrini de Córdoba amb els seus nens i un nevodet seu.

28. Aquell dia la Sara va comensar el 2on curs a l'Escola de Belles Arts de Córdoba. La Mima va estrenar un rellotget de pulsera.

Abril

12. Per tot arreu plovia cendra. Aquí en va caure poca. A Buenos Aires quedava blanc com una nevada.

19. Llegírem que an els galpons de Marina de l'estació de Retiro s'hi va calar foc. El ferrocarril Trasandino ha plegat.//

25. Gracieta \va/ acompanyâ a la Mima i en Lluís al d[octo]r Montarsé a Calera.

29. Vàrem llegir la mort del general Uriburu ocorreguda a París. La mainada escolar tenen festa en senyal de dol (a c s).

30. Tampoc avui hi ha classes escolars degut a la defunció del s[enyo]r governador de Córdoba d[octo]r Emilio Olmos (a c s).

Maig

1er. Festa del Trevall. Tampoc les escoles tenen classe. La canalla estan de sort.

Vàrem llegir l'avalot que deu mil estudiants ahir diu que feian a Buenos Aires. Se va cremar el firoglífic La Negra. Dotse mil caixes d'ossos.

2. En Lluís va anar a Calera tot sol.//

3. Ens vàrem passar a viure a la casa del costat.

7. Vàrem llegir l'assessinat del president de la República Francesa[,] Mr Paul Doumer.

10. La Sara <ha> va anar a l'oculista d[octo]r [nom omès].

En Lluís s'en va endur les herramentes de trevaiar la terra a fi de conreuar el tros que té cada escolar.

15. Varen venir la família Petrini de Córdoba.

Juny

6. Na Gracieta va acompanyar en Lluís an el d[octo]r Ramón Brandán de Córdoba.

N'Irene va comensar d'anar a la acadèmia de tall i confecció sistema Mingot a Córdoba.

20. Rebíam carta de la Miria. Deia que feia // pocs dies que se trobava descansant amb un convent de relligioses carmelites de Moià.

Juliol

1er. A la nit va nevar. Va morir la propietària de la casa que vivíam[,] d[ony]a Ana v[iu]da de Herrera (al cel sia).

19. Les noies amb la seua mare varen anar a sentir un concert a Córdoba.

30. La Mima i companyes escolars junt amb algunes relligioses varen anar a Ascochinga.

Agost

7. La Sara amb la seua mare varen assistir amb una festa benèfica de Calera.

19. En Tian Llorens ens va gurnir la ràdio.//

21. Ens varen donar la nova de la defunció del vell Gibert (a c s).

27. Rebérem la nova del naixement de la nena Montserrat Bassa Palau[,] nascuda el 29 de juliol.

Setembre

3. Llegíam la defunció del bisbe de Girona.

5. Ens va arrivar en Joanic nostre.

6. Varen venir el matrimoni s[enyo]rs Gallegos.

10. Catalunya obtingué un migrat Estatut.

12. Na Gracieta va ficar-se al llit.

16. Varem llegir a "La Nación" que a Buenos Aires reunit el *Consejo Deliberante* // mentres estava deliberant, el públic li va engegar una pluja de *patates* dedicades als consellers. Una va caure sobre del cap d'un d'ells que el va posar mol furiós.

20. Va venir la senyora Pilar de Antunia.

24. Va venir la mateixa senyora amb el seu nen.

30. Festa escolar honorant al d[octo]r sant Geroni patró de <les> la Docta Córdoba.

Octubre

9. Ens va arrivar en Joan grant.

12. Les noies amb el seu pare <ha> varen anar a Urquillo.

16. A Córdoba hi varen explotar tres poderoses bombes. La Mima tenia mussols.//

25. La Sara[,] plena de molèsties per els golondrinos.

30. Vàrem escoltar des de casa la missa de campanya de Córdoba. La ràdio la va trametre.

Novembre

1er. Anit passada ens han avensat una hora.

3. La Sara i la seua mare han acompanyat an en Lluís al especialista de malalties del cor doctor Gregorio Martínez de Córdoba.

12. A la vetlla varen venir els s[enyo]rs Petrini.

18. Gran festa escolar a fi de curs. En Lluís hi ha pres molta part.

23. Varen fer la radiografia an en Lluís.
Varen venir el s[enyo]r Llonc i uns amics seus.//

25. La Sara i la Mima varen aprovar llurs cursos.

26. Les noies amb amigues varen anar a dinar al riu.

Desembre

4. Va caure molta pedra.

7. Varen venir dues comissions del Casal Català de Córdoba. També va venir la s[enyo]ra Larpín amb sa filleta Pochola.

10. Va caure una mol sèria pedregada.

11. Gran inundació a la ciutat de Córdoba.
Na Gracieta amb la Mima varen assistir amb una festa del Casal Català de Córdoba.

14. Nosatros, gallines i mobles varem sortir d'Argüello. Nit al tren.

15. Arrivada a Buenos Aires.//

21. Vàrem arrivar a Haedo.

25. Varen venir la s[enyo]ra Maria P. de Llorens amb les seues filletes i l'Estela Garciamata i el seu fill Juan.

26. Vàrem llegir que El Siglo de Barcelona s'ha cremat tot.

27. Varen venir la s[enyo]ra Nadal amb els seus fills i germana Glòria.

30. Vàrem llegir que amb una casa del carrer de Mallorca (a Barcelona) hi varen trovar 1.000 bombes.

31. Última nota de l'any 1932.
¡Alabat sia Déu!//

Haedo 1933

Gener

1. Fa fret. Som oït missa i combregat en nom de Déu. El sermó ha versat sobres l'aprofitar o perdre el temps. El capellà d'aquet poble se li veu que té molta ciència. Esplica les coses amb un aplom que edifica. És jove encare.

Han vingut el matrimoni Lloveras amb la seua filleta mol espavilada. Quina criatura tan entramaliada!

2. Som escrit a en Pau Modolell. Les ulleres de mirar de lluny se m'han trencat. Som anat a la farmàcia peraquè me posessin una montura nova. Els cristalls no s'han trencat.

He trevallat forsa treient herbes del jardí. Fa tot un atre goig tan net. Les mates comensan a treure flors.

Avui he vist un nano autèntic. Perteneix al circ que hi ha aquí. Semblan de joguina. Amb les cames tan curtes.//

3. La montura de les ulleres ha costat 6 pesos.

He rebut lletres de la Miria i un plec d'impresos de Girona.

Els atracadors han assaltat la sucursal del Banc de Londres al carrer de Rivadavia 7446.

Llegim que a Sans (Barcelona) han trovat un cau de 185 bombes.

5. "La Nación" porta la tràgica nova del incendi del gran i luxós vapor francès "Adlantique". Hi ha 17 negats. Els atres els han salvats barcos holandesos i alemans. No hi havia passatge. Era al canal de la Mancha. Tan nou era el vaixell que encare no tenia un any. Havia fet només deu viadjes.

6. Els reis han estat mol raquítics. Què hi farem! Recordem amb fervor la tradició litúrgica d'avui amb un prec als felissos // reis magos tan afavorits per Déu.

7. Escric a la Miria i a la meua Maria.

8. Festa de la Sagrada Família. És la festa major d'aquet poble. Els nens i nenes han fet la seua primera comunió. Eran molta colla. L'ofici solemne de després ha estat mol animat. Ha predicat un pare agustí que té mol nom i que bé s'el mereix. Hi havia uns cantors mol encertats aixís com els instruments de corda.

9. Les noves de Barcelona són plenes de terrorisme. Hi ha revolució sindicalista.
S'ha cremat un atre vaixell francès.
Escric a la amiga Celina Roig.

10. Segueixen les males noves terroristes a Barcelona i a España.
En Joan grant ha arrivat el dematí i al vespre s'en ha entornat.//

11. A Catalunya i a España hi ha morts i ferits tot produït per la vaga revolucionària.

12. Sortint de missa m'he trovat amb una senyora que com jo és oblata benedictina de la Congregació de Victoria de Entre Ríos. M'ha donat un bolletí dels que publican mensualment. No m'acava de fer el pes.

14. Ha fet una tormenta.

15. Avui el s[enyo]r rector ens ha fet un sermó interessant com tots els que d'ell he sentit. S'ha referit als deures que tenim vers Déu els que hem nascut amb país catòlic i hem copsat la llum evangèlica.
Avui és Sant Maur[,] fundador de l'Escolania Benedictina. Ell i sant Plàcit<t> foren dos nens que sant Benet va escullir per companyia i instruir-los com ho fan els p[ares] o monjos benedictins de Montserrat.//
A la tarde han vingut els Nadals amb els nens.

16. Plou i fa fret. Rebem cartes d'Argüello que diuen una pila de penalitats produïdes per tanta llagosta saltona com tenen que se'ls hi ha menjat tot lo que tenian sembrat.

Llegeixo “Amalia” per José Marmol. Són episodis de la època de Rosas.

Han vingut la Glòria Burc i el seu nevot Janic. Se quedan uns dies.

17. Sant Antoni Abat. Ditxós d’ell que va donar-se comte del error amb què vivia i va fer-se relligiós fent penitència fins a la seua gloriosa mort quan ja era mol vell.

18. Llegeixo que a Europa hi ha una invasió de grip malicne que moren molts vells i joves xacrosos. L’hivern enemic.

19. Ha vingut la Rita Brizuela. Demà // s’en va a Santa Fe amb un dels seus germans.

Rebo carta de la meua Maria i d’en Pau.

20. Tenim 37 graus de calor.

21. Arriva en Joan grant.

22. També avui fa molta calor. No plou.

El sermó d’avui ha versat sobres el trevall. Qui no trevaia s’aburreix i fins sembla enmalaltit. Tot trevai distreu i alegra.

Avui és festa del gloriós sant Fructuós[,] fill de Tarragona i patró de Llufriu.

23. Amb 56 hores de volar des de Istres a Buenos Aires avui ha arrivat l’aparell francès “Arc-en-ciel” comanat per l’aviador Mermoz.

En Joan ha conjuminat un camp petit que hi ha sembrat granes de nap i raves i cols etc.

Tota la família Nadal han sopat aquí.//

La Sara amb la seua mare han anat a Temperley a visitar la família Carvajal.

24. En Joan s’en va novament als seus afers. Llegim que a Córdoba tenen 42,5 de calor a la sombra. Que hi fa vent calent que no se pot resistir.

26. Avui ha fet una furiosa tormenta. No obstant ha plogut poc.

Els nous veïns han inaugurat la casa del costat. No els coneixem.

A la vetlla, el camió que rega els carrers s'ha cremat no lluny d'aquí. Hi ha tres ferits greus. Déu els ajudi.

27. Han vingut la família Vicens. Mentres han estat aquí ha fet tormenta i ha plogut mol.

28. Continua el temporal i plou molt.

He llegit que una senyora dels Estats Units // avui ha arrivat a Buenos Aires. Viadja sempre pels aires i va de ciutat en ciutat recullint orquídeas que posa dintre pots de cristall. Els té destinats a una exposició de flors que hi ha a Miami. Quina sort té la bona senyora de poguer recórrer el món cullint flors!

29. Segueix el mal temps. Som sola amb en Lluís i la Mima. Les noies amb la seua mare són a can Nadal. En Joan grant pels seus afers del camp i en Joan petit pel centre. A casa hi ha una gran quietut.

Febrer

1er. Som assistit amb una missa de funeral. Era aniversari de la mort d'una pobreta mare que va morir al donar llum una filleta. La criatureta també hi era[,] a missa. Quin desconsol ha tingut al sortir de missa la mare // de la difunta! Les senyores s'en compadian bo i comentant la gran desgràcia. He preguntat si havia passat algun accident desagradable i m'han enterat de tot lo que deixo esplicat. Després som anat a correus a posar una carta per la Lluïsa Rocas i un atre per la seua mare.

2. Quina nit de temporal! Hauria volgut anar a missa pro impossible. Tot lo que ens envolta és una mar d'aiga. Al carrer, de banda a banda de les aceres hi passa un dardoll* d'aiga que no se pot passar. Encare que avui és festa suprimida, els bons devots de la Verge la celebrem fervorosament recordant la seua humilitat presentant-se a la purificació, cerimònia que devant de Déu n'era ben glorificada.

En Joan grant ha arrivat de Victorica. En Joan (fill) l'hi ha anat a buscar la maleta a l'estació.

Tot és amarat d'aiga. El temporal segueix.//

En Joan quan ha arrivat ha tingut la sorpresa de veure els porotos i els arols de hortalisses que va sembrar dies enrera crescuts. Jo l'hi'n faig broma. Li dic que sembla

un camp petit conreuat per un xicot. Quan jo era petita, els meus pares i germanes (al cel sian tots) me donaven un bocí de terra ben meua per·a fer-i hort i camp, i un atre per a fer-i un jardinet. Hi trebaiava amb un goig com el més orgullós propietari.

En Joan m'ha portat roba per a fer-me un vestit. És d'una mena de seda. Color fons negre amb un sembrat de fulletes blanques. Jo li dic que és massa bo per dur-lo per casa. Ell m'ha dit que m'el posi per a surtir a passeig.

5. He comprat una remesa de llanes de colors. Són per·a teixir. Era una ganga que me resultan a mig preu. Prou les necessitava. Tiraré endavant la *colcha* que tinc comensada i la que vaig prometre a la s[enyo]ra Petrini de Córdoba.//

6. He vist una carreta plena de rejols tirada per tres parelles de bous. Uns bous grassos i potents que s'en podian fer uns bifes admirables.

En Manuel Llorens (pare) ha vingut a sopar i dormir.

8. Hem tingut l'agradosa visita del bon amic s[enyo]r Cunill. Quin home més animat!

9. En Lluís té febre. La Sara també se queixa. Com si a casa hi hagués passat un mal aire.

10. Anit passada l'"Arc en ciel" s'en ha entornat cap a Fransa. Déu li do un felís vol!

11. En Lluís encare té febre.

Han vingut la Joaquina Llorens amb un seu nevot jove mol aixerit. Han sopat aquí. Mentrestant s'anava fent una tormenta forsa lletja que no ha passat de // molta fressa. La lluna ha sortit que semblava una brasa de foc.

N'Irene s'en ha anat a can Nadal per a demà assistir amb un picnic que han determinat els del Casal Català.

Llegim que a Rosari, la crissis és tan forta que una vaca de la major qualitat se ven a cinc pesos. A Salta han hagut de cremar un sens fi d'ovelles perquè no les podien mantenir ni trobaven qui els hi comprés ni per la pell. Cada dia l'agricultura cau de més mal lloc. No se veu un remei en cap lloc. Tot és misèria.

12. Dematí s'ha posat un temporal mol fort. Els fenomenals arbres dels voltants trontollaven que feia basarda. Ha plogut pro poc. Hem anat tots al ofici. A la missa primera era impossible. L'evangeli d'avui és segons sant Mateu. Se refereix a l'home que tenia una vinya i va llogar treballadors.// Tot el dia s'en varen presentar i quan els hi va pagar el jornal, a tots va pagar la mateixa quantitat com si tots haguessin fet el mateix jornal sencer. Aquesta paràbola se refereix a la quantitat de glòria que Déu donarà a tots els que morin en gràcia seua: tan si han estat tota la vida adictes seus com si s'han convertit a la vellesa com si a l'hora de la mort. No hi ha ningú que un temps o l'atre de la seua vida, per mitjà d'algun episodi ocorregut, o d'algun favor de Déu, no hagi estat favorescut amb destells de la llum divina, a fi que comprengui bé la veritat cristiana. N'hi ha de tan sortosos, que des de petits o des de la primera comunió, ja no s'apartan més dels camins que van vers Déu. Atres que per mitjà d'un llibre o d'un sermó i fins per haver sofert pèrdues doloroses com són la mort inesperada de persones mol volgudes. És lo que va passar-me a mi. Quan varen morir-se les meves filletes Aniceta i Ernesta[,]// de cuatre i dos anys respectivament, mentres tenia na Gracieta que en tenia sis, i estava sens esperanses de vida, la qual Déu va permetre que curés de tantes malures com també l'havian afectada; llavors vaig tenir la sublim visió clara i perfecta dels misteris i solemnitats aixís com d'una fe tan gran que ja mai·més he desconegut. Tot això ho tenia com adormit dintre de mi. Creia; obserbava tot lo que l'Iglésia ordenaba pro \era/ com una costum establerta. No profundisa<v>ba detalladament afavorida com ho vaig ser llavors per una claror tan sublim de tot lo que fa referència a les festivitats dedicades a la Verge Maria. Resava el sant rosari, pro no meditava els quinse misteris tan plens de glòria[,] fins i tot els més dolorosos. Des de la mort dels meus tan volguts angelets, Déu va comunicar-me a doll les hores de llum evangèlica que mai·més m'ha deixat. És un consol tan grant, que no se pot obtenir ni se cambiaria amb tot l'or ni amb tot el món.// I com que Déu és tan misericordiós, és impossible que no concedeixi un temps o atre de la vida la sort de veure clar els misteris de la fe, a fi que tots els homes puguin redimir-se fruint la glòria que ens va guanyar el Crist amb la seua dolorosa Passió. Aixís sia.

Tot el dia[,] plujós. Ha vingut en Ricardo Bucna de Victorica. Pobre noi! Se deu haber aborrit soberanament. Jo no savia quines converses donar-li. Què hi farem! La Sara i la Mima tenian feina i els atres no hi eran.

13. Tota la família Serdó han vingut a visitar-mos. La senyora és germana d'una monja del convent on hi ha la nostre Angeleta. Tots mol amables. El senyor és mallorquí i la senyora[,] de Sitges. Els seus cuatre fills catalans uns i argentins atres.

També ha vingut la Glòria Burc.

14. Han portat la xamosa nena Nadal.//

16. Perú i Colòmbia s'estan esbatusant com uns gats enrabiats.

Llegim que han atentat contra el president electe dels Estats Units[,] Mr Rooselvet [sic]. No l'han tocat. Han ferit greument l'arcalde de Chicago i atres entre ells una dona que estaven amb el grup del president. Han pres l'assessí.

18. España i l'Argentina han convingut <que> que camviaran blat de moro d'aquí per·a riells de ferro españols. Mol bé.

Tenim pollets. Són els primers nascuts a Haedo.

Bo i cosint, des de la terrassa he contemplat l'autojiro; diuen que és el d'en Lacierva.

19. Avui l'evangeli és de sant Lluc. Se refereix al blat sembrat en diferents indrets d'un lloc i del resultat que va donar. Procurem que les nostres obres totes siguin agradables a Déu i donaran el fruit del bon blat del // evangeli que va caure en terrer fèrtil i va fructificar cent per u.

22. Sempre intervals. No li fa. Llegim que la policia després de tants mesos del secuestro del pobre jove Abel Ayerza han trovat el seu cadàver enterrat a Corral de los Bastos. Ha causat terror i molta pena per la víctima i per la seua pobre mare. Sembla que per fi se resoldrà alguna cosa referent a la pena que mereixen aquets atentats de la Maffia tan criminal i que tan abundan en la nació argentina.

Han acompanyat en Lluís al consultori d'en Lito Garciamata. Li han de tornar quan la seua mare estigui bé de salud.

23. En Ricardo Bucna ens ha obsequiat amb un cistellat de verdures de la seua granja. Són mol variades. Uns molonets i zapallitos. Venia mol cansat.//

24. Na Gracieta ha anat al dentista. Li han tret dos caixals.

Llegim el gran enterro del infortunat jove Abel Ayerza. Al cel sia.

25. Quin temporal tan fort ha fet tot avui!

Rebo carta i postal dels meus Maria i Armand amb fotografies.

26. Evangeli de sant Lluc. Recomana atenció amb els resos procurant compenetrar-se bé dels misteris de la fe, així com de les solemnitats litúrgiques sentint coneixement íntim de Jesús i de la seua santa doctrina.

A dinar érem colla. En Joan ha arrivat del camp i ha portat un xai. Després de pelat i ben netejat l'ha pos<s>at al *assador*. L'ha rostit a l'aire lliure amb estelles que ha portat <e>l'almacener. Teníem dues gallines cuites. Tot plegat un bonica festa. Les noies han fet clericó* mol ben encertat. A dinar hi havia // els de casa, tots els Nadals i fins un jove amic que també és de Port de la Selva com ells. Han cantat i ballat una pila de sardanes. Després han anat a caminar fins a la granja del s[enyo]r Pelufo[,] que és forsa lluny. Jo no hi he volgut anar. Na Gracieta també ha preferit quedar-se. Quan han tornat estaven cansadíssims. Han portat moltes roses i penques de figues de moro. S'han quedat a sopar. Eran més de les deu quan s'en han anat.

27. Avui hem anat a Luján. Mai hi havia estat. En Joan (pare) ha llogat un auto grant, i ens hi hem enquibit ell, na Gracieta, Glòria Burc, Sara, Irene, Mima i jo. La tarde[,] macnífica. Mai havia vist tantes vaques, cavalls, volarats de coloms i nius an els abres. Amb un tros de camí, no me recorda el nom, els abres eren sense fulles. Se veu que les llagosta hi havia fet destrossa. Quina mala visita!//

Hem passat una pila de poblets molts d'ells nous, puig s'han construït amb motiu d'haver-se fet la carretera. Al bell mig hi passa una franja negra com per·a límit dels dos costats que perteneixen als vehícols que van o que tornan.

La població de Luján és bastant extensa. La basílica encare no està acavada del tot.

Jo no sabia que la Verge de Luján fos tan petitona. Potser fa un pam i mitg. I tan ricament obsequiada! Al cambrí seu, hi ha banderes de totes les nacions del món. Contínuament entraven i sortian devots visitant i pregant a la diminuta Mare. Entre tants hi vaig veure un home ben pobrement vestit que era el que resava amb més fervor. Quissab les peticions que li feia, o les gràcies que li donava. Mol ens hauria plagut

poguer escoltar les melodioses notes de l'orga. Un·atre dia serà si Déu ho vol. Les campanes[,] al tocar hores o quarts, donen la nota del Ave // de Lourdes. Me feia l'efecte que era a Montserrat o a la ciutat de Lourdes[,] que tan·sols he vist amb película[,] pro tot mol detallat sobretot lo que fa referent al santuari.

A Luján vàrem demanar per·a vèurer el museo, pro vàrem tenir la ocurrència d'anar-i un dilluns i és l'únic dia de la setmana que és tancat. No obstant, com que en Joan va donar propina als empleats, vàrem poguer-lo vèurer; pro per a mi[,] que mai l'havia vist[,] va resultar-me poc agradós tenir de visitar-lo tan de·pressa que no vaig donar-me comte de les preciositats que hi ha per la rapidesa que va ser tota la visita. Recorríam les sales com qui va apagar foc perquè així ho manava la senyoreta que ens guiava. Lo primer que se veu per lla els llocs dels jardins i passadissos, eren uns canons antics posats allà a·punt de fer guerra. N'hi havia de tots tamanys. Hi ha <les> unes estàtues figurant les cuatre // estacions de l'any. Han vingut de Barcelona. Arbres i flors ben conservats. La primera sala conté la primera locomotora \argentina/[,] titulada "La Porteña". Hi ha la campana[,] bastant grossa per cert. Vora d'aquella sala hi ha un dels coches que pertany a <la> "La Porteña". Sembla que hi havian de pujar amb escala. Hi ha les cortinetes i tot lo que llavors era de bon gust. Amb un·atre sala, una grant vitrina. Dintre hi ha un cavall blanc, marrón i gris que sembla viu. Un <indi> gaucho mol ben abitllat li té la brida. Les parets d'aquella sala contenen una pila d'armes antigues, així com boleadoras i saetes i demés armes petites que usaven els indis per a la seua pròpia defensa. També hi ha de tota mena d'ornaments per a les cavalleries. Totes han pertenescut a diferents defensors de la nació. Vàrem veure un cacic \o inca/ que anava mol luxosament vestit. Unes sales que hi ha mobles perteneixent a famílies antigues.// Una sala que amb una vitrina hi ha com un pessebre. És la plassa de Maig tal com era ans de la independència. Hi ha uns vianants que semblan ninots de celuloide. Al mateix saló, quelcom més enllà hi ha tot un moviliari xinesc. Allò és una maravella de trevai. La forma dels mobles no crida l'atenció pro tan pulidament trevallat. Un·atre sala on hi ha reunits dos grupos de senyores i senyors antics ricament ataviats uns i atres. Quina profusió de joies[,] peinetes i vestits! Pro tot vist tan de·pressa que me feia pena. Tan bé que m'hi hauria entretingut jo! Un·atre saló dedicat a Manuelita Rosas. Tants de ventalls primorosament trevallats! Una vaixella daurada preciosa. Allà també de bona gana hi hauria passat bona estona pro la senyoreta anava com un llampec. Uns calabossos que me varen donar molta pena. Un pres tenia el cap ficat dintre un // forat d'un soc. Un·atre[,] els peus premsats. Un·atre mitg penjat i no sé què més. Val la pena d'esser

persona honrada per·a no tenir de sofrir aquells torments. També vàrem veure una secció de trevais dels indis. Tot era interessant. Un petit rancho i dintre una índia picant <garrofa> maiz a el morter per a fer locro. Seients de caps de bestiar. Portes de pell de vaca. Un forn per·a coure pa. Uns monumentals carros que avans eran de la única manera que se podian transportar les coses i persones d'un lloc a l'atre. Uns morters grandiosos per a fer locro. El primer tranvia \que hi va haver a Buenos Aires/ que anava arrastrat per cavalls. Fins hi havia el corn de banya que usaven per bocina. Una barca que no recordo lo que va fer. Una estàtua d'una índia. Hi havia moltes sales tancades que no vàrem poguer vèurer. Varen quedar-me moltes ganes de tornar-i amb repòs // per a fer-me càrrec de la seua trascendència. Amb el mateix auto vàrem tornar aquí sense cap contrarietat gràcies a Déu.

28. Últim dia de Carnaval. N'Irene i en Joanic han anat al Casal Català.

Mars

1er. Na Gracieta té enrenou per a inscriure les noies als seus llocs d'instrucció. La Mima ha inscrit en Lluís amb una escola d'aquí. En Lluís i en Janic Nadal, en Joan (pare) s'els ha endut a Luján a comprar bestiar. Hi han anat la mar de contents.

Dematinet som anat a missa. El capellà ens ha posat la benaurada cendra als nostres fronts. Tradicional cerimònia que feia temps no podia gaudir.//

2. Na Gracieta ha acompanyat en Lluís al hospital de José Ma R. Megía. L'han visitat bé ans de operar-li o bé treure-li les admicles (o no sé com se diu). Han dit que l'operaran de demà en vuit.

Fa frescoreta. Acavo un baberet per el futur fill de n'Emília Alibés.

Tinc el ventre malalt. No sé què li he donat! Ja estic millor gràcies a Déu i a la dieta feta.

Anit passada el ferrocarril del Oest ha descarrilat entre Luján i Jauregui. À topat amb un camió que anava carregat de nafta. El combustible ha explotat encenent-se i ha encès els cotxes del convoi. S'ha cremat el cotxe-menjador i alguns més. Uns nou o més. Les pèrdues són considerades a un milló de pesos. Hi ha alguns ferits. Un de mol greu. Era el tren que va o anava a Santa Rosa de Toay.

3. Tenim enrenou per·a colocar la colla a<n> // les escoles. La seua mare va d'un lloc a l'atre per lo mateix.

4. Avui la Glòria Burc s'en va. Dóna per acavades les vacances.

5. L'estiu va seguint suau. Les tormentes sempre refrescan quelcom.

L'evangeli d'avui segons s[ant] Mateu. Jesús en el desert. El mal esperit no'l coneixia i el volia tentar. Esplica la manera com tenim de vèncer les tentacions. Diu que l'evangelista sant Joan, en l'Apocalips<e>i va veure un animal mol fer que tenia set caps. Sicnificaven els set pecats capitals. Com que contra aquets set pecats hi ha set virtuts per·a combatre'ls, aprofitem-nos-en, seguint les virtuts a fi de vèncer a la fera de set caps.

La Sara amb la seua mare són a Temperley a visitar la família Estalarra.//

Els diaris portan mol de pànic sobres lo que passa als Estats Units. Ahir va entrar de president Mr Rooselvert [sic]. En atre tems hauria estat l'acte celebrat amb molta festa. Aquesta vegada tot ha anat forsa pessimista. Precisament el mateix dia aprofitant ser dissapte anglès i avui festa tots els bancs d'aquella nació varen tancar crec fins i tot demà i tot perquè se veuen atrapats devant tantes peticions de retirar interessos. Tot plegat porta una desconfiansa fatal. No sé pas com acavarà.

España el seu descabellat govern no sab a quina paret tocar. L'empaitan de per tots cantons. És que n'hi ha bones colles que també volen manejar les cireres i menjar-se les més bones.

6. Avui en Lluís i la Mima han comensat el curs escolar. El primer amb una escola // d'aquí Haedo. La Mima a l'Escola de José María Paz a Buenos Aires.

7. He trovat una senyora forsa velleta. És catalana. Me contava que no pot viure amb els seus, que no la respectan i quissab les queixes que en té. Per això ha determinat deixar-los i retirar-se amb un assil. M'ha demanat on és el d'aquet poble i no l'i he sabut dir. Hem anat a pregunat al almacén i ens han donat d'adressa d'un que és amb un atre poble. Jo a la pobre velleta la som ben animada a que per mica que pogués[,] si és que no li mancan els aliments necessaris[,] que prengui paciència al costat dels seus, edificant-los aixís. Que segurament en un alberc tampoc hi estaria amb la comoditat i

quietut que ella desitja. Pobreta! també se li han mort fills grants tuberculosos. Quan era jove feia de planxadora a Barcelona. Quines tragèdies!//

He llegit que els soviets són tan econòmics que no permeten més que el poble se posi dents d'or. D'aquí endevant els dentistas les hauran de posar d'acer.

Les noies de casa Sara i Irene <h> acompanyades de la seua mare han anat a fer-se visitar per un oculista. Els hi ha receptat ulleres a totes dues. La Sara temps fa que en porta. N'Irene mai n'havia dutes.

8. Continua el rebombori espanyol.

9. A la matinada ha fet una tremenda tormenta. El vent feia trontollar els corpulents eucaliptos com unes plomes.

Som escrit a n'Angeleta i als benedictins de Belgrano.

10. Avui al hospital de José Ma Ramos Megía han operat an en Lluís. Ja de tota la matinada feia un temporal mol fort // plovent a bots i barrals. Amb tot i el mal·temps la Mima ha anat a l'escola. Més tart[,] veient que el temporal aumentava, en Joan (pare) ha anat a buscar un auto que els portés a l'estació. Hi han pujat en Lluís amb el seu pare i la seua mare. Cap al vespre han retornat amb l'auto des de l'estació. Ell[,] pobret[,] arribava forsa amoïnat. L'operació ha estat sèria, pro ell ha tingut molta serenitat. Fins l'enfermera l'ha felicitat. Are tenen d'anar amb precaucions i un règim alimentici com cal el seu estat.

11. En Lluís segueix bé. No pot parlar.

12. L'evangeli d'avui és mol interessant. És escrit per l'evangelista sant Mateu. Se refereix al acte de la Transfiguració de Jesús en aquella venturosa montanya, ben acompanyat dels apòstols Pere i els germans Jaume i Joan[,] fills del Zebedeo. Quins moments // tan sublims! Els apòstols varen quedar com atontats devant tanta macnificència. Era tan gran el seu goig que varen demanar a Jesús que no tornessin a la terra. Que fessin estada allà amb Moisès i Elies. Ditxosos ells que ja en aquet món varen provar les delícies celestials per unes estones! També nosatros si obrem bé seguint i practicant les màximes i doctrines de Jesús, ja en aquet món gosarem de la dolcesa del ben obrar.

Sortint de missa m'he trovat amb dos cassos ben diferents, i tots dos acudian a mi peraquè els hi dongués consell. A tots dos som donat esplicacions tan encertades com m'ha semblat. Primerament era la velleta catalana de l'atre dia. M'ha contat que havia desistit d'anar al assil. Que tindria paciència i continuaria visquent amb els seus fills i néts. L'atre era una joveneta de dinou anys. La seua família són mol en contra de les pràctiques piadoses i ella és una santeta.// Tan enllà arri<v>ba la seua devoció que vol entrar en relligió. Diu que estudia el piano, i quan hagi acavat la carrera, després que també haurà après tall i confecció, vol entrar amb un convent de clausura a fi de pregar sempre per els nostres germans que moren cada nit i cada dia. Diu que són <e>les seues devocions preferides. Com que per arrivar a complaure's amb aquets sants propòsits encare n'hi ha per anys i és possible o que canviï de pensar o que tindrà de lluitar amb la seua família, també he procurat aplanar-li els seus temors, puig quissab lo que Déu li té destinat. El temps ho dirà.

Som estrenat un vestit de seda negra amb fulletes blanques. És un obsequi que me va fer en Joan portant-me la roba de la casa de Victorica. És massa maco per dur-lo per estar a casa. En Joan me diu que el porti per anar a passeig. Per això és massa blanc. Com que per casa faig poca feina, aixís el lluiré.

En Lluïset segueix bé. Està mol refet.//

Cap al vespre som anat al rosari com tots els dies. Arrivant aquí hi he trovat els bons amics Gonzal Lloveres amb la seua senyora i la nena. M'han obsequiat amb un obgecte artístic que consisteix un peu de fusta negra i un òbol de ònics que hi ha una imatge de la Verge de Luján.

14. A los Andes anit un l'avió Fairchild pilotat per dos nord-americans ha caigut. S'ha cremat i els dos pilots han mort cremats. Havia sortit de Mendoza.

16. Sempre dos dies d'interval. El 1er ministre anglès[,] Mr Macdonald[,] i Mr Simon han estat cridats a Roma per el 1er ministre d'Itàlia[,] s[enyo]r Musolini, a fi de conversar de la guerra europea que sembla inminent.

17. Avui n'Irene ha comensat d'anar a l'acadèmia Paula Albarracín de Sarmiento.// De moment hi aprèn de fer capells.

18. Quina tormenta tan furiosa.

En Lluís amb la seua mare han anat al d[octo]r. Ha dit que la operació no ha deixat res per fer. Per lo tan ha estat donat per llest.

Amb la tormenta un llamp ha tocat a l'iglésia. Sort del parallamps.

19. L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Esplica el miragle que va fer Jesús curant un home sortmut.

Avui és Sant Josep però per haver-se escaigut en diumenge la festa serà demà. Després de la segona missa hi ha hagut rogatives solemnes a fi d'obtenir un èxit felís el Congrés Eucarístic que se celebrarà <e>l'any vinent a Buenos Aires. Han donat la benedició amb el Santíssim.

Ha vingut una senyora amiga nostra que viu a Argüello. És de Gat i Chaves.// També han vingut la Glòria Burc i els seus nevodets Nadals.

En Joan grant ha vingut i a la nit ha tornat a surtir per Trenque Lauquen.

A Bahía Blanca hi ha hagut fortes innundacions. Hi ha cuatre víctimes.

20. Avui els ministres anglesos s'hauran trovat a Roma per·a discutir sobres de la guerra amb en Musolini. Van a tenir un bon acord les cuatre potències[,] Inglaterra, Itàlia, Alemania i Fransa[,] observant el pacte Briand Kellogg. Déu els ilumini.

Demà els ministres britànics faran una visita al Papa.

En Lluís avui per ser el millor del grau l'han obsequiat deixant-e-li portar la bandera de l'escola amb una festeta que han fet.

21. Llegim que el Papa Pío XI ha conversat hora i mitja amb els britànics.//

Festa de Sant Benet. Som escrit a n'Angeleta amb motiu del aniversari de la seua vestició de monja benedictina.

Som oït missa i combregat en nom de Déu.

22. En Lluís està mol content perquè la mestra diu que és el més adelantat del grau. Porta bones notes.

Ahir en Joan petit va aprovar una matèria de sisè curs de Dret.

Avui cumpleix onse anys que se va casar la meua Maria. Els hi som escrit. He rebut una llarga carta de l'Armand.

Tot avui plou. Jo he passat mala nit per causa d'una descomposició del estómac. Ja estic millor gràcies a Déu.

Rebo una extensa carta de l'Armand. Sempre contents i animats amb la seua i meua Maria. Déu els ajudi! Avui cumpleix onse anys que se varen unir a l'iglésia de la Verge de la Bonanova de Barcelona.//

23. De la conferència que han tingut a Roma els dos ministres britànics amb en Musolini se nomena Club de la Pau. Tan de bo fossin ells o atres que la conseguissin[,] la pau a tot el món!

24. Avui la festa litúrgica és dedicada al gloriós arcàngel sant Gabriel[,] afortunat embaixador enviat per Déu a les persones atribulades. La més important fou sens dubte la salutació a Maria anunciant-li el celestial goig de ser Mare·de·déu. Ell desennuvolà els dolors de sant Josep en la seua gran tribulació. Ell fou qui li va manar de part de Déu que fugís a Egipte amb el Nen Jesús i la Verge a fi de que Herodes no el trovés i per fi el mateix arcàngel va ser qui estant Jesús tan atribulat i adolorit fent oració al jardí de Getsemaní li oferí el càlser de conhort que l'ajudés a soportar les engú//nies de la seua pròxima Passió i mort. Siguem ben devots de l'esmentat embaixador celestial a fi que ell sia qui ens comuniqui coratge en les nostres tribulacions. Al mateix temps imitem-lo en els seus actes aconhortant tan com poguem als que sofreixen.

25. Festa suprimida. Per els bons catòlics aimants de l'alegria de la Verge al saver-se escullida d'entre totes les dones per a Mare del Fill de Déu, no ha de suprimir-se mai. Tots els anys per aquesta diada ens tenim d'unir en el goig de celebrar aquesta festa tan gran i gloriosa. Jo doblement per esser la patrona de la nostra Maria de Gràcia.

En Joan grant ha arribat a l'hora de dinar. No ho savíam. Ha portat un corte de vestit mol bo com a obsequi del sant de la seua Gracieta. Seua, meua, i de tots. A la nit amb n'Irene han anat al Casal Català[,] que va celebrant festes de les seues // bodes de plata. Que per molts anys!

A Barcelona hi ha hagut mol enrenou amb motiu de tan terrorisme com hi ha. Els pistolers varen atracar uns joiers pare i fill que portaven joies d'un lloc a l'atre. De resultes varen matar el fill. Al enterro d'aquet hi varen anar l'arcalde, regidors, cap de policia, president de la Diputació[,] consellers, etc. També diu que hi varen anar uns vint mil ciutadants censurant a grants crits als membres del govern barceloní perquè en lloc d'assistir al enterro de la víctima no castigan durament la pandilla de terroristes que se la campan com volan ben lliurement causant tan mal com poden. Cap al vespre diu

que una colla de uns set-sents varen anar a la presó. Volian que els hi obrissin les portes per a entrar a linchar els assessins del pobre jove joier. Atre colla varen anar a protestar devant el Palau de la Generalitat i una comissió va entrar a parlamentar amb // els concellers demanant un càstic com se mereixen. Tot el món està ple de gent dolenta.

26. Tota la tarde som sola dins d'aquet gran palau. És gairebé vespre i no m'arriva ningú. Prova que estan bé on són. Jo també ho estic aquí. Que se diverteixin. N'hi ha tan pocs[,] d'aconteixements que ofereixin goig[,] que cal aprofitar-los. Les noies i en Lluís[,] amb els Nadals bons amics de sempre.

L'evangeli d'avui[,] escrit per sant Joan[,] ens fa memòria del prodigiós fet de la multiplicació dels pans i dels peixos a fi d'alimentar tanta gernació com va acudir a escoltar la paraula de Jesús. Estaven tan encantats que no se donaven comte del temps que passa<v>ba i se trovaren que el vespre arribava i no tenian menjar. Jesús[,] compadit de tots ells[,] els va alimentar el cos i l'ànima.

27. Rebem una carta aèria. És de l'Alfons.//

A Califòrnia un avió ha caigut sobre d'unes cases. S'ha encès i escampat. Hi ha moltes víctimes.

28. En Joan ha aprovat una matèria de la seua carrera de Dret.

29. Llegim de Brusel·les que ha caigut un avió i s'ha cremat. Hi ha quinse víctimes. Tots han mort cremats o empresonats amb els ferros del aparato. Déu els hagi acullits.

30. En arriva en Joan grant.

31. En Joan petit aprova un·atre matèria. Ja se l'hi <ha> acava en nom de Déu.

Abril

1er. Me sento un refredat. He pren un geniol. Rebo un paquet d'impresos catalans.//

2. Diumenge de Passió. Cumpleix 33 anys que el meu mol estimat pare va morir santament. També com aquest any, el dos d'abril era Diumenge de Passió. Al cel sia l'animeta del meu pare que va morir cantant els goigs del Santíssim.

L'evangeli d'avui[,] escrit per sant Joan[,] ens recomana que siguem creients en tot lo que pertany a la relligió del Crist. Que no tinguem la fe a mitjes sinó ben arrelada estimada i ben compresa. Així la professó jo i amb ajuda de Déu la seguiré fins a la mort. Déu ho mana.

S'ha rebut una carta dels pares de l'Alfons Musterós. Demanan oficialment a la nostra Miria per al seu fill Alfons. També n'hem rebuda una de la mateixa tota plena de bonics progectes que portan la tan bonica parella. Que Déu i l'Àngel bo siguin la seua guia are i sempre és lo que més els hi desitjo.//

El geniol que vaig pendre ahir vespre m'ha alleugerit el refredat. Estic mol millor.

3. S'ha rebut la mala nova de la mort del bon amic Valentí Gibert. Al cel sia. En Joan grant i na Gracieta anit surtan per Trenque Lauquen. Faran companyia a l'atribulada família.

4. El refredat meu el sento al pit. També el combatré com el del cap. Geniols i tabletes d'espirina i que s'en vagi aviat.

5. Verge santa[,] quins estralls aeris! Dos dirigibles han caigut al mar. Tots dos de nació americana. El "Akron" era la nau aèria més gran i moderna de tot lo món. Volaba amb tota seguritat. Va trovar un temporal furiós, <qu> un llamp el va tocar i el va encendre caient al mar. Hi varen morir 74 persones. Un·atre que anava a // ausiliar-lo també va caure i de cinc homes que se componia en varen morir tres. Uns desastres tremendos.

En Joan petit avui ha aprovat un·atre matèria. Ja ho acava.

6. Avui tots els devots de Crist conmemorem l'aniversari gloriós de la institució del sagrament de la Eucaristia fa 1.900 anys. Aquí deixo el full de "La Nación" que detalla les funcions celebrades pel Sant Pare al Vaticà.

7. Fa una furibunda tormenta.

8. Fa una calor que no se pot resistir. A l'hora de resar el sant rosari la petita iglésia d'aquet poble feia un goig d'allò més. Tota gurnida de palmes per·a la festa de demà. A més hi habia una alfombra des de la porta fins al presbiteri.//

9. Diada solemne que ens recorda la entrada triunfal de Jesús a Jerusalem.

Llegim que a Tucumán un tren ha descarrilat estimbant-se daltabaix d'un terraplè de tres metres fondo. Hi ha mort el maquinista i un ferit greu.

A Andorra diu que hi ha revolució. Volen el sufragi universal com tenen les atres nacions. Diu el telegrama que ho han obtingut. Fins are diu que tant·sols votaban els caps de família.

10. En Joan grant va arrivar ahir.

S'ha rebut una carta aèria de la Miria demanant documents.

Segueix la xafagor. Tot fa angúnia.

A la tarde ha fet un temporal furiós.

11. Després de tanta tormenta avui fa un dia explèndit.//

14. Som els dies de la Setmana Santa. En aquet poble les cerimònies pròpies de la mateixa són celebrades amb poca solemnitat. No sé bé qui en té la culpa. El temple[,] ple de fidels. Alabat sia Déu! Pitjor fóra que ni el poble acudís a les festes litúrgiques d'aquets dies. Hi hem assistit tot lo possible. Són de molta trascendència per a no acompanyar-les. Què hi fa que no tinguin la deguda explendor? Devant de Déu tenen el mateix mèrit. Avui també ha estat forsa pobret tot lo que s'ha fet durant l'ofici. Ahir i avui dos relligiosos maristes han ajudat al senyor rector del poble. Tot se fa com se pot.

En Joan grant ahir vespre va sortir per Victorica. El temps segueix dolent.

Acavo una tricota per en Lluís. L'abrigarà bé. Ell ahir s'en va anar a can Nadal a jugar amb els nois. La nena hi està // tota encarinyada[,] amb en Lluís.

A la tarde som assistit al sermó d'agonia. El predicador no ha pas estat a l'altura de ciència prou gran per·a exposar un acte com el que se refereix a la mort afrentosa de Jesús. Més bé s'hauria esplicat el nostre senyor rector. Ell sí que desenrotlla els temes amb facilitat.

Els peus me feian mal. Acavat de seguir les estacions del viacrucis m'en he vingut. A la funció de soletat de la Verge dolorida no m'he vist amb prous ànims per assistir-i.

Llegim que tot el món catòlic ha celebrat les festes actuals amb mol explendor. Aquí a Buenos Aires, ahir els obrers catòlics junt amb una colla de centres catòlics i les obreres i empleades varen fer una professó cantant himnes a Jesús Eucaristia. Hi eran a mils que omplian els carrers per on passaven. Que Déu els hi dongui el premi que se mereixen per ser tan fervorosos devots del Màrtir del Calvari.//

16. Festa gloriosa de la resurrecció de Jesús. Aquest any s'ha escaigut ser el dia que na Gracieta cumpleix mitja centúria de existència. Llàstima que no hem pogut estar junts en diada tan senyalada. Ens han acompanyat a la taula la Glòria Burc i el seu nevodet Janic Nadal.

Avui el senyor rector d'aquet poble ens ha fet un sermó magistral. Jo pensava que és malaguanyat home que no ocupi un lloc de més categoria. L'iglesieta era plenissima de fidels. Les comunions[,] mol concorregudes. Hi han combregat una pila de vells i joves i petitets. Alegrava veure tanta devoció. Que per molts anys perduri en aquet poble l'esperit piadós per a glòria de Déu.

20. Cuatre dies muts al quadern de les notes. És que no passan coses que me cridin l'atenció per a escriure-les. Si volia posar les extravagàncies, fets catastròfics, crims, robatoris,// i demés misèries mundanals, n'ompliria tots els fuis. En llegim a gabadals, pro no me pagan la pena de perdre el temps per a escriure coses tan ridícules. La política, per tot lo món és una farsa i els que governan les nacions, uns hipòcrites que no tenen conciència.

Avui en Lluïset n'ha feta una d'home valent. La Sara li deia que ha fet un acte de *caballero*. El bailet, quan tornaba d'escola, ha trovat dues noies que s'esbatussaven amb tota la fúria. Una tenia uns dotse anys. Era la que pegava fort a l'atre[,] que en tenia uns vuit. El nostre Lluís les ha separades bo i increpant a la més grant per atrevida de atropellar a la més petita. Finalment diu que en Lluís ha dit a la grant que se batés amb ell[,] no·pas amb una noia més petita. La culpable diu que ha fugit cames ajudeu-me presa de por d'una palissa d'en Lluís.//

21. En Joan grant ha arrivat de Victorica.

22. Som ben acavat la tricoteta d'en Lluís. M'ha quedat maravellosament bé. L'abrigarà molt. Ell n'està mol content.

Are sí que tinc unes estisores per a taiar brots i branquetes del jardí. Quina neteja que hi faré. La llàstima[,] que m'han robat es cabic! L'aixada pesa massa per a manejar-la. A més, es cabic s'afica per tot i no fa malvé les mates de les flors.

23. Sant Jordi gloriós[,] patró de la nostre estimada Catalunya. To<t>tes les meues devocions han estat oferides al gran cavaller i màrtir per Jesucrist pregant-e-li que ja que va aixafar el cap del dragó, are destrueixi la fera que tan aterroritza la nostre pàtria. Que llueixi el sol de la pau vencedora de tanta destrucció i fassi allunyar a tans forasters com hi ha a la nostre terra[,] que només <hi> // hi són per aterrar-la. No en són[,] de catalans[,] els terroristes que hi ha allà. Que cada nació se'ls guardi i castigui els seus ben desats que no puguin sembrar més discòrdies.

L'evangeli d'avui <es> se refereix a l'apòstol incrèdul sant Tomàs. No va creure amb la resurrecció del seu Mestre fins que va veure les sicatrius de les seues glorioses llagues. Siguem creients amb tot lo que la fe cristiana i catòlica ens ha revelat, que és cosa certa i mol santa. La fe de Jesucrist que tenim des de que tenim ús de raó la tenim de conservar fins a patir mort per·a defensar-la.

Avui aquí, a la parròquia de Montserrat els socis i famílies del Casal Català hi han celebrat un solemne ofici cantat per els *coros* de la entitat del mateix. A més, han fet encare més festes en obsequi al nostre gloriós patró de Catalunya. Hi han anat les noies i en Lluís. El seu pare i tot.

Vespre de tot han tornat tots ben impresionats.//

24. A Barcelona hi ha vaga mol enverinada. Són a centenars els empresonats. Les presons en són plenes. El governador ha fet preparar un vaixell a fi de tancar-i els que no queban a les presons.

25. San Marc gloriós evangelista.

26. Llegim que els maffiosos han mort un atre home que tenian secuestrat.

Per fi na Gracieta avui ha arrivat de Trenque Lauquen.

Rebo carta de la Miria i del seu Alfons. Quina joia que té de tenir àvia novament. Les seues pròpies al cel sian. Diu que hi ha vuit anys que se li varen morir.

27. Na Gracieta i la Sara han anat a veure una casa d'aquí d'aquet poble. Els hi ha agradat forsa. És gairebé segur que la llogarem. És mol bonica.//

28. Na Gracieta amb la Sara han fet dilligències per entrar amb una acadèmia de dibuix. El que la regeix és català. N'han tornat mol ben impresionades. També han anat a parlar amb l'amo de la casa que varen veure ahir.

29. En Joan grant ha arrivat. Entre tots hem resolt llogar la casa del s[enyo]r Pelufo. El tracte ja és fet. Ahir hi vàrem anar a veure-la amb la Mima. Ens va plaure molt. Tindré l'iglésia lluny pro no se pot tenir tot. Si Déu me conserva l'agilitat que m'ha conservat fins are hi aniré a missa tan com pugui. Si no ho fes aixís seria una desagraïda.

Rebem lletres de la Miria per els seus pares i de la meua Maria per mi.

30. Comensem l'enrenou del canvi. Sembla mentida que no posem arrels en cap lloc.// Semblem el jueu errant. Sort que l'amo de la casa que em llogat ens obliga a residir un any i mitg a la seua casa. Si·no fos aixís quissab d'aquí un any on navegaríam.

L'evangeli d'avui és del Bon Pastor. És Jesús enamorat de tots els habitants del món[,] per quins va sofrir mort afrentosa.

Siguem ovelles seues ben devots estimant-lo i cumplint tan bé com poguem els deures de bons cristians. Siguem adictes al seu poderós Remat i Ell ens conduirà a la felicitat eterna.

Ha vingut la Glòria Burc. Se quedarà aquí per ajudar-mos tota vegada que demà ningú trevaia.

Maig

1er. Llegim que ahir fou assessinat el president de la República del Perú.// Va morir del cap de poques hores (a c s).

2. Tenim mol enrenou preparant el camvi.

3. Gloriosa festa dedicada a la Santa Creu del Redentor.

A la tarde les conductores han tret els mobles del carrer de Llibertat portant-los al de Caseros 39. Plovia. La nova casa fa mol bon efecte. Té moltes comoditats. Sobretot tan vora l'estació per els nostres[,] que tots els dies tenen d'anar al centre.

5. 1er divendres. Som continuat la devoció tan agraïda de Jesús dedicant-e-li les oracions[,] missa i comunió. Encare que tingui l'iglésia allunyada d'aquí procuraré seguir la bona costum d'oir missa tots els dies. Déu m'ajudarà a cumplir aquesta devoció.

6. Vaig arreglant el jardinet que hi he trovat.//

7. Avui en Joan ha donat la última matèria de la seua carrera de Dret. Gràcies a Déu i al sant patró dels a<dv>bogats. Me sembla que és sant Joan apòstol i evangelista. Ha trevaiat mol[,] pobre bailet. Ja és just que reculli els fruits.

L'evangeli d'avui és de sant Joan. Comunica coratge a seguir les doctrines del Crist a fi de cobrar-ne el prèmit que Ell ens té promès.

La Glòria Burc i sa nevodeta petita Nadal han vingut a dinar.

8. Llegim que ahir a un pas a nivell vora l'estació Pacheco un tren va embestir un auto destrossant-lo i tirant-lo amb un barranc. De set persones que eran varen morir-ne sis. El sobrevivent està tan greument ferit que a hores d'are deu ser mort. Al cel sian[,] pobres germans nostres.

11. La humida i espessa boira molesta de debò. De mitja cuadra no se veu res.//

12. Avui degut a la boira tan espessa diu que el tren ha mort un jove de divuit anys.

13. Llegeixo un llibre del temps de la última guerra carlista. Els fets passan a les Vascongades. El llibre és fet per Ramón del Valle Inclán. Porta una barbassa que me recorda el popular s[enyo]r Matllaria de Palafrugell. Aquell, la barba s'hi feia un nus després de ben pentinada.

14. L'evangeli d'avui[,] escrit per sant Joan[,] ens esplica la tristesa que tenian els apòstols de tenir-se de separar amb el seu tan estimat Mestre. Jesús els anava preparant i ells s'en dolian molt. Els hi anunciava que els hi enviaria l'Esperit Sant a fi de que estiguessin ben plens de la divina Llum a fi de iluminar les inteligències del poble i que coneguessin i acceptessin la nova doc//trina de Crist. Quin passatjes més elocuents s'hi llegeixen[,] al llibre de les Homilies Evangèliques!

15. De nou tenim la malaurada boira espessa.

16. Estic acavant una bonica carpeta de etamine brodada amb llana de colors. Queda mol bonica. És per la Miria. La Sara Planas m'ha donat la roba i la llana per a brodar-la. A més fins me l'ha dibuixada i m'ha deixat la seua igual per·a copiar-la.

N'Irene fa uns clavells de roba que són una preciositat. Fa les fulles i tot.

17. Avui quan anava a missa, passant per l'estació del tren passavan uns vagons plens de badells. Els pobres feien uns bruels furiosos com a protesta de trovar-se encaixonats. Quina gana devian tenir! A més, sempre devian haver saltat amb llivertat ilimitada i de cop i volta se trobavan presos.//

18. Som acavat una colcha de llanes de colors teixida de ganxet.

Els companys d'aula d'en Joan l'han homenatjat amb un sopar celebrand el seu friomf [sic] d'haver acavat la carrera. El seu pare ha arrivat de la Pampa i a la nit de nou ha sortit per lo mateix.

19. N'Irene ha fet uns poms de rosetes de garlanda preciosos. De nou en fa de granes de carbassa i de abrojos. Hi té molta trassa. Hem contemplat tres colles d'aeroplans que anaven junts. Eran nou. Quina fressa que feian!

Una veïna m'ha obsequiat amb un pomell de ponselles de camèlies blanques. Són precioses. Fan companyia a l'imatge de la verge de Luján.

20. En Lluís està malalt. No sé què ho fa que tan sovint s'ens enmalalteix del estómac. Malaguanyada criatura que no // tingui més salud. Tan bon minyó com és!

Les noies i la seua mare estan enfeinades fent abrics. Quedan mol bé.

21. Som sola amb la Mima i en Lluís. Tots els atres són a Temperley. La senyora Carme Carvajal ha convidat a celebrar uns quans aconteixements amb una festa. Hi ha el prometatje de la seua filla Aidita, el d'en Juan Llorens Palau i l'aca<b>vament de la carrera d'en Joan nostre. Beníssim per a el matrimoni s[enyo]rs Carvajal.

En Lluís encare no s'ha llevat.

L'evangeli d'avui és segons sant Joan. Recomana la necessitat de pregar molt a fi d'obtenir de Déu tot lo que li demanem posant per intercessor a Jesús. Diu que preguem amb fe i constància.

Som escrit a la Miria.

22. Avui ans de la missa hi ha hagut rogatives.// M'han recordat les que se feien a Llufriu seguint el curs de la professó llarga. Quan érem a sa figuera de la creu d'es mas Farran, el sacerdot s'aturava i amb ell tota la professó. Ell pregava als sants Fabià i Sebastià i nosatros contestàvem «*orate pro·novis*». La professó continuava fins retornar a la iglésia. Des de on pregava als esmentats sants se veia la ermita de la montanya de S[ant] Sebastià.

Som reunit una colla de patrons tallats que varen comprar l'atre dia. Són per·a fer un vestidet a n'Irene. És una ganga[,] poder adquirir patrons per cada mida i per cada model. Costan un peso.

23. També avui a l'iglésia hi han resat lletanies. Són precs a Déu, a fi que en les pròximes ordenacions de sacerdots, siguin virtuosos i dicnes ministres seus.

Som escrit a l'Orfèlia Llorens felicitant-la de la seua categoria d'àvia.//

La Mima té uns catifets molt grossos a fi de construir un Cabildo que recordi els fets que varen esdevenir-se quan l'alliberament de la nació argentina. Ha comprat la revista "Billiken" perquè diu que portava un gravat del Cabildo. Era fet a bocins i se tenian de recullir i montar-los. Ella, ajudada de la destra mà de n'Irene, n'han sortit maravellosament. Demà podrà presentar l'*edifici* a la mestra com ho va encarregar a totes les deixebles.

Fa una calor impròpia del temps. No se pot respirar. Tot el cos queda entumit com si fóssim a ple istiu.

24. La Mima ha arribat contentíssima del seu èxit amb el Cabildo que ha presentat a l'escola. Ha estat l'única que l'ha presentat tot sencer, polit i ben acavat. La mestra

l'ha felicitada i li ha donat la més alta bona // nota en totes les matèries escolars. Quin honor per la família!

També avui fa molta calor. Llegim que ahir teníam 29,7 de calor. Diuen que no s'havia vist <an> mai en aquet temps una temperatura tan alta.

Avui fa tormenta forta. Ha plogut mol i fort. Tot el dia trona i plou.

El vestidet de n'Irene resulta una preciositat. Mol elegant.

25. Tota la nit ha durat la tormenta i pluja. Els mosquits no m'han donat repòs. Segueix plovent. Un dia lleig; així se veu que era el de la revolució victoriosa, puig en els gravats sempre s'hi veu el poble amotinat devant el Cabildo, amb una munió de paraigües.

He sentit les salves matinals[,] que recordaven les festes *mayas*. Avui és doblement festa per trovar-se amb la gloriosa // Ascenció de Jesús. Tan gran com la sento dintre de mi i no me serà possible oir missa per causa del mal temps. Alabat sia Déu! Ell sab bé lo que hauria gosat meditant els fets de tantes centúries enrera i unint-me amb Jesús Eucaristia. També ajudada d'Ell hi viuré ben unida tot avui ja que no puc sortir de casa.

26. Avui des de casa se senten les campanes. Deurà seguir plovent. A Llufriu si se sentan les de Fitor o les de Vall·llobrega[,] així com les onades de la platja de Palamós i llurs sirenes de les fàbriques, la pluja és ben segura.

Curiós aniversari. Avui cumpleix un any que va arrivar el cadàver de Uriburu. Al cel sia[,] el pobre. Va anar a París per a trovar la salud perduda i hi va trovar la mort. Avui arriba el vicepresident de la nació amb tota la colla que l'han acompanyat a Inglaterra. Vénen plens d'//entussiasme per haver obtingut un bon èxit amb les dilligències que hi han fet comercialment. Déu permeti que no hi surti cap destorb.

Ahir a la festa patriòtica hi va haver trets, dos morts i alguns ferits.

A Luján les crescudes del riu hi ha fet mol mal. L'aiga diu que va arribar fins dalt dels escalons de la basílica.

27. Quina tormenta més forta[,] Déu meu!

Quan més plovia ens han arrivat n'Irene amb la Glòria Burc i el seu nevodet Janic Nadal. Han dit que no podian creuar els carrers perquè eran plens d'aiga. S'han quedat a dormir aquí.

28. Fa fret. Som anat a l'ofici. No m'he vist amb ànim de sortir dematí. El s[enyo]r rector ens ha fet un predicot de lo més inspirat. Quina trassa hi té! L'evangeli és de s[ant] Joan.// El gloriós apòstol i evangelista ens esplica lo resicnats que varen quedar quan el seu diví Mestre al despedir-se d'ells els hi va profetizar les persecucions que sofririan i els martiris que se'ls hi vindrian per·a defensar la fe. Que confortats per la llum poderosa que els hi comunicaria l'Esperit Sant, s'escamparian per tot el món predicant la nova doctrina tal com Jesús els hi havia ensenyada. Encare perduran les persecucions i perduraran fins a la fi dels segles. Ja la poden perseguir. No la destruiran. Al contrari. Les persecucions avivan la fe, i els cristians se desvetllan sentint-se més devots que mai.

A la tarde per unes hores he quedat ben sola. Uns a teatre[,] atres al cine. Jo aquí ben soleta som escrit a na Lluïseta Rocas i an en Pau Modolell.

29. El fret ha ben entrat. Anant a missa anyorava els guants. Les mans me se gelavan. És que si no fa fret els guants me sobran.//

A la tarde cusint els peus me s'enfredoraven i he sortit bones estones a caminar. He vist moltes flors. Eran de jardins de les cases. Fins he vist la flor vermella de l'estrella federal. He caminat per els carrers asfaltats fins que trovaba els que tenian un tou de fanc i aiga que feia por. El jardí de la quinta d'aquí devant és una maravella. El nostre tan petitet hi plora devant el seu veí colossal.

He fet vora foradada a una pila de tovallons de tela de color. De la mateixa he fet també unes bosses per a guardar tovallons.

Avui ha fet un dia explèndit.

30. El dia[,] com ahir. Fret dematí i vespre. També com ahir. Dematí a missa. Cap el tart[,] a voltar carrers esquivant la fret.

31. Amb molt de goig he llegit els periòdics arrivats. Són de Palafrugell. Mol ben escrits. Són formals i gens odiosos.//

Juny

1er. Mes dedicat al Cor sacratíssim de Jesús. Tot el món catòlic solemnitza funcions honorant la Humanitat sagrada del nostre diví Mestre. Ja que tan ens ha

estimat[,] que va donar la seua vida plena de sacrificis per a nosatros, just és que li dediquem els millors i més sentits afectes.

Són les cuatre de la tarde. Ben soleta a casa. Tots són a fer dilligències. En Lluïsó[,] a l'escola. Aviat deurà arrivar. Llegeixo "Lecciones de Historia Argentina". Encare que és un llibre poc extens no obstant m'interessan les seues esplicacions. Compadeixo mol els primers expedicionaris. Els pobres varen passar moltes penúries i ben pocs èxits. La seua glòria ha estat coneguda i publicada després de morts uns tràgicament, atres de fatiga i atres no havent trovat aquí les riqueses somniades. Déu els hagi acullits al Paradís de la glòria.//

2. Avui a casa sembla que s'han senyat amb la mà esquerra. La Mima ha caigut aquí a l'acera del jardí. N'Irene a l'acadèmia i la seua mare al carrer de Florida un auto li ha clavat una trucassada* a la cama que sempre rep els cops. Ja ha rebut masses vegades des de fa vora dos anys que va caure d'un òmnibus i se va fer mal a diferents parts del cos, pro sobretot a la mateixa cama d'are. Haurà d'estar al llit una pila de dies.

3. Dematí gelat. Després[,] dia esplèndit.

He sortit a caminar una mica per·a treure'm la fret dels peus. He vist una teulada que hi havia un gat que mol bé podia dir-se'n un obgecte d'*art* bo per·a ser un premi en uns jocs florals humorístics. Era de terra cuita barnissat i mol ben fet. Semblava que defensava es teulat. Estava assegut amb un cap i orelles mol dretes.//

Rebo una mol extensa i animada carta de l'Armand amb cuatre mots també de la seua i meua Maria.

4. Diumenge i Pasqua del Esperit Sant. L'evangeli és de sant Joan. És mol llarc. El principal tema és de la llum divina que l'Esperit Sant va comunicar als apòstols i deixebles de Jesús congregats tots acompanyant a la Verge Maria en el cenacle. Tots ells varen quedar iluminats del do de la sabiduria i forsa cristiana per a predicar les doctrines del seu diví Mestre per tot lo món amb una mateixa fe i una mateixa doctrina. La relli[gi]ó del Crist que varen fundar ells, i que després de 1.933 anys de combats entre ells \i/ els seus suces<s>ors contra les fúries endemoniades, no han estat mai vensuts perquè encare que invisible sempre tenen a Jesús que els defensa. Visca la relligió catòlica de Crist! Ella ens salvi!//

5. El fret matinal segueix. Na Gracieta encare fa llit. La cama malalta no vol moure's. Ha de descansar fins a estar ben guarida. Rebem lletres de l'Alfons Musterós. Mol animat. Ahir en vàrem rèbrer de la Miria. Tots dos progectan la celebració del seu somniat casament per un d'aquets dies.

Avui les noies de casa han portat un plet o no sé qu'és peraquè en Joan advocad nou ho defensi. Déu li do sort. Deurà ser primer trevai que té ben seu per·a tramitar-lo.

6. Rebem extensa carta de la Miria. Ha vingut per correu aeri. S'ens despedeix de l'estat de soltera. Afirma que el seu casament[,] ajudant Déu[,] se celebrarà el dia 14 del corrent[,] vigília del seu cumplianys. La cerimònia se efectuarà a la parròquia de Sant Pere de las Puelles. És a la que perteneix ella mentres estigui a la casa que ocupa la seua tia Orfèlia. Tindrà missa, com // també la varen tenir els seus pares el dia del seu casament a la parròquia del Mercadal de Girona. La Miria ens esplica detalladament com anirà vestida i tot el ritual de la festa relligiosa a ells dos dedicada. És sensilla, pro no hi manca res de lo que perteneix an el seu bras. Se veu que la família del promès de la Miria són gent de prestigi i costums completament sociables dintre la formalitat severa pròpia dels antics barcelonins. És família completament barcelonina. Déu permeti que els nostres joves esposos Miria i Alfons siguin un matrimoni exemplar com ho són els pares de les dues rames. La única pena és no tenir-los aquí, o nosatros allà. Fasse's la voluntat divina en tot temps i ella <s> ens apropi com més aviat millor.

Avui hem sabut que el propietari d'aquesta casa[,] s[enyo]r Pelufo[,] ha mort. No ha tingut prou forsa de voluntat per a soportar fortes contrarietats econòmiques.//

7. Déu hagi tingut misericòrdia del pobre s[enyo]r Pelufo. Era persona de molta trascendència. Director d'una pila d'entitats mol importans. Tenia un rem de negoci mol extens en cuestions d'agricultura. Home mol conegut i considerat. Tot s'acava tancant els ulls de la vida. Ha deixat esposa i un fill<s> que de maldecaps és segur que en tindran una pila. Déu els ajudi! Segurament rebrà encare molts elogis de les societats que dirigia si ho ha fet com devia. La seua responsabilitat era mol grossa.

Na Gracieta segueix al llit. La topada amb l'auto va ser forta. Cal descansar i procurar la cura total.

Passan uns dies esplèndits. No semblan hivern.

8. Llegim que ahir les nacions Itàlia, Fransa, Alemània i Inglaterra varen firmar el pacte de no fer guerra durant deu anys. Aquet conveni va ser firmat a Venècia. Déu volgués que fos un acte cinser!

Avui han vingut la promesa d'en Joan i la seua mare.//

9. Les noves d'España diuen que ahir el ministeri presidit per l'Azaña va dimitir en ple. Si no desfan el Parlament tot quedarà com avans. Pujarà uns atres del mateix tipo dels que han sortit i llestos.

10. Avui el nostre Janic cumpleix vint-i-cinc anys. Com a record ha portat el títol de la carrera d'advocat. Ha estat en diada ben senyalada. Déu li do salud i feina.

El seu pare ha arrivat de La Pampa. Ha portat un *lechón assado*. Quin menjar més fi i apetitós!

11. Festa de la Santíssima Trinitat. L'evangeli 1er és de sant Mateu. El segon[,] de sant Lluc. Se refereixen a la fe gran que devem tenir i a la caritat vers el nostre pròxim. Són dues de les tres virtuts teologals que contenen una forsa imponderable per·a cumplir els nostres preceptes per·a Déu i per el nostre pròxim. Seguim-les.//

Rebo carta de la meua Maria.

Na Gracieta encare no se lleva. Quin patac va rèbrer!

Escric a les meues tres filles de Catalunya.

12. La Juana Palau ha vingut amb les seues filles.

13. Sant Antoni gloriós. És un sant mol popular.

14. A casa sembla un hospital. En Joan petit, en Lluís, el seu pare i la seua mare tots són al llit. Quina manera de celebrar el casament <que> de la nostre Miria! Ella segurament tan contenta, qui li digués amb la poca alegria que hem estat aquí! A la tarde en Joan grant s'ha llevat. A la vetlla el matrimoni Nadal i Mallol han vingut a sopar. Hem recordat amb goig <hem> els joves rescent casats, fent vots per la seua felicitat. Jo som oït missa i combregat pregant per ells, ja que no ens hem pogut reunir per acompanyar-los en tan ceremoniosa festa.

Han posat el llum al menjador.//

A la nit feia fret. M'he sentit refredada i he pres un geniol. Cal combatre'ls[,] els refredats.

15. Diada santa de Corpus. No m'he llevat. Quan jo el dia de Corpus me quedo al llit és que me veig atrapada. He pres geniols[:] un al dematí[,] un·atre a migdia i l'atre al vespre. Gràcies a Déu he vensut. Tot avui hem estat cinc al llit <tot avui>.

Llegim que a Londres, seixanta-cinc nacions discuteixen la manera de solucionar la crissis mundial econòmica. Déu els hi inspiri un bon acord lliure de traïdories.

La Rita Brizuela ha vingut.

16. Llegim que els diputats españols al Parlament s'hi fan a bofetades. Quina calor…!

17. Na Gracieta segueix al llit. Tots els atres hem guanyat la victòria. El meu refredat ha desaparegut gràcies a Déu i als geniols. Ni tos m'ha deixat. No fa gens de fret.//

18. Quin fret més viu! Som oït missa de les deu i quart. Feia un airet que gelava. Després el sol era calent.

L'evangeli d'avui se refereix an aquell pare o[,] més ben dit[,] senyor que va fer una gran festa convidant lo més distingit del seu poble i els convidats se varen escusar i no hi varen assistir. Llavors \va/ manar als seus criats que sortissin i li portessin a la taula tots els pobres i esgarrats a fi que <l> s'en omplís i s'aprofitessin del festí. És una paràbola que se refereix al convit de Jesús a la Sagrada Eucaristia. També la gent s'escusa com ho feren els invitats del evangeli. No siguem d'aquells. Atansem-nos sovint a unir-mos amb Jesús Hòstia i Ell ens portarà a la glòria eterna. És de s[ant] Lluc.

La Glòria Burc amb la seua nevodeta Nadal Burc han vingut a dinar. <És de sant Ll>

Escric a l'Armand. És el seu cumplianys.

19. En Joan petit ha portat un telegrama rebut ahir a l'escriptori de l'avinguda de Maig.// El varen enviar la Miria i l'Alfons dissapte rescent casats. Se veu que algun entrebanc els va privar de casar-se el dimecres com ho tenian progectat. Per fi are ja savem bé que el casament seu s'ha efectuat. Déu els fassi ben felissos.

Tenim tan·sols algunes dècimes de fret sobre cero. Ens ha ben arrivat!

20. Avui hem estat un grau sota cero. A Córdoba diu que estan a vuit.
Escric a la Miria i Alfons.

21. Sant Lluís gloriós. He donat una bonica postal mallorquina an el nostre Lluïset com a record del seu sant.

22. El s[enyo]r Cunill ens ha fet una visita.

23. Tenia tanta fret als peus i m'en som anat a caminar. Necessitava uns rajols per·a escalfar-me es peus, i \els/ som demanats // amb uns paletes que feien una casa. Com és mol natural, m'en han donats tans com hagués volgut. Va mol bé de fer-los escalfar al forn de la cuina econòmica. Després[,] ben embolicats amb un diari i els peus a sobre. Dura moltes estones[,] l'escalforeta. Som arrivat a casa que no tenia gens de fret. Tot lo que he vist caminant, no té cap atracció. És un poble aquet mol extens.

24. El naixement de sant Joan Batista. Aquí no se fa cap senyal de festa. Ni a missa he pogut anar per por a la fret forta dels dematins. Mol he recordat tot el dia al gloriós aconteixement dels vells esposos sant Zacaries i santa Elisabet[,] pares afortunats del sant Precursor del Messies.

25. Rebem carta de n'Angeleta meua i de l'Alfons Musterós, com també una bonica participació del seu casament.//

He pogut oir missa i combregar en nom de Déu. Feia un dematí fret i moll. Lleig i de mal empassar com ho són aquí els d'hivern.

El s[enyo]r rector ens ha fet tot el sermó referent a la vida de penitència que va fer sempre sant Joan Batista. Deia que alguns dels apòstols de Jesús eran ja avans deixebles de sant Joan. L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Se refereix a la sensillesa de Jesús fent bona amistat amb els més pobres[,] cosa que els faritzeus li censuraven. Aconsella tenir molta caritat vers els nostre pròxim per humil que sigui. El consell prou és recomanable, pro hi ha pocs que el segueixin. Seguim-lo. Seguim-lo de tot cor estimant als germans nostres com Jesús ens estima a tots.

En Lito Gibert ens ha enviat un porquet mort i ben netejat. Quina sort. En tindrem per uns dies.

26. La fret ha amainat. És més passable.//

En Lluís arriva mol content de l'escola. Diu que la mestra li ha dit que és l'únic de la classe que no és *nulo*. Que en totes les matèries contesta i fins en aritmètica tan enemiga dels pibes ell sobressurt. Quin honor!

27. Torna la fret més intensa. Els dies són clars pro dematins i vespres són fredíssims.

Rebo cartes de l'Emília Buixeda i dels meus Maria i Armand.

28. Quina glassada tan forta hi ha avui! Totes les flors del jardí són mortes.

29. També avui hi ha glassada furiosa. Estem a tres sota cero. No m'he vist amb ànim de surtir dematí per anar a missa de vuit. He sortit a les nou i mitja i encare feia una fret que pelava. Vent fret i totes les herbes blanques de gelada. Ni caminant els peus s'escalfaven. La Sara i la Mima // han anat al Riachuelo per·a fer croquis i la fret les ha acobardides. No han fet res de lo que intentaven. El passeig han dit que els hi ha plagut pro res més. Han contat que havian vist uns mariners amb una barca que bebian amb un porró. És possible que fossin catalans, encare que els mariners hi tenen afició[,] a veure amb porró.

Escric a la Miria i a Emília Buixeda.

Tart de tot, a la vetlla ens han portat la mala nova de la mort del bon amic Gonzal Lloveres. Al cel sia. Haurà acavat les penalitats de la vida[,] que tan poc li ha somrigut. La seua pobre viuda heroicament l'ha acompanyat sense defallir devant tantes tribulacions com han hagut de passar. Que Déu l'ajudi an ella i la seua xamosa filleta és lo que més els hi desitjo.

30. El fret és viu i fort. La Sara és al llit amb angines. Té trenta-vuit graus i dècimes. La seua mare se lleva tots els dies.//

Juliol

1er. La Sara segueix al llit. La febre ha baixat. Té taques blanques a la gorja. Se va curant.

Els seus pares han anat de visita a can Planes. Han obsequiat a la Sara Planes amb una petita joia com per afermar més i més els amors que tenen ella i el nostre Joan. Que Déu i l'àngel bo no els desampari mai és lo que més els hi desitjo. Salud i feina per a el nostre jove advocat és lo que convé a fi d'apressurar la solució dels seus progectes.

2. La Sara no s'ha llevat pro va mol millor. Rebem carta de la Miria. És feta pocs dies ans de casar-se.

No fa tanta fret. Som oït missa segona. Avui s'escau la festa de la Visitació de la Verge Maria a la seua cosina santa Elisabet. L'evangeli d'avui és de san Lluc. Se refereix al passatge on Jesús va predicar dal d'una barca pescadora de la propietat de san Pere. Va manar-li que tiressin // les xarxes al mar a fi de pescar. L'hora ja era passada puig era de dia. Habian trevallat tota la nit i res habian pescat. No obstan, varen seguir el consell de Jesús plens de fe en les seues divines paraules i varen fer una pesca tan abundosa que de tan com pesava les xarxes se trencaven. Això ens ensenya que tenim de seguir les inspiracions divines sense discutir-les. Elles ens portaran repòs i solució a les nostres coses.

Ha vingut la Glòria Burc amb la seua nevodeta nena Nadal. És aixerida i entremaliada.

3. Avui la Sara s'ha llevat unes estones.

4. Llegim que ahir va morir d[octo]r Hipólito Irigoyen. Al cel sia i Déu li do molts anys de ventatge. No ha pas fet res per mi.

Ha vingut el senyor Cunill. Ha portat remei de omeopatia per·a curar es mussols dels uis de la Mima. Ho provarà i veurem lo que en surtirà. És una pesta[,] tans mussols.// Avui en Lluís ha comensat d'anar a llissons d'anglès. N'ha tornat mol ben impresionat.

5. Quina tormenta[,] Déu meu! Que plogui. Temps fa que no ho ha fet.

L'ocellet que queda dels que vàrem portar de Córdoba comensa de nou a cantar. Se diu Reina Mora. El tinc aquí al meu cuarto. No fos cas que en atre lloc la fret

l'atrapés i els gats hi arrivessin i se'l mengessin com ho varen fer amb els atres[,] pobrets. Aquí me fa companyia i jo an ella. Se veu que li plau la companyia. Fa temps que no canta. Fins sembla que se l'hi haguessin olvidat els seus cants tan estridents. De tan en tan prova de conjuminar algunes notes, i ben <v>baixet va refilant. Quan ja va segura, canta el seu repertori[,] que és un goig.

6. Avui la Mima i n'Irene s'han quedat al llit amb molta febre. Mai en podem // surtir. La primera té un refredat i l'atre[,] angines. La Sara ha comensat les llissons d'anglès amb en Lluís. Van amb una senyora anglesa.

Ha vingut la Maria Nadal amb la seua filleta. L'hi som acavat la colchita per el seu llitet.

7. 1er divendres de mes. Som oït missa i combregat i assistit a les funcions pròpies del dia. Feia fret humida.

Com refila la Reina Mora! Com l'atre dia. Primer estudia el cant. Mai ho havia observat de cap ocell.

8. La Mima i n'Irene segueixen enfebrades. Totes dues amb angines. En Tian Llorens ha vingut.

9. Quin dia tan fret! Quina festa pàtria-julia tan poc simpàtica! *Helada negra* que espanta els pagesos perquè els hi mata els esplets. Què hi farem! El vent que fa és gelat. El sol[,] vetllat per fortes i espesses nuvolades. Tot plegat un dia rúfol.//

Som anat a l'ofici. No m'he vist amb ànim d'anar a la primera. L'evangeli és de sant Mateu. Combat la ira. No podem tenir ni una espurna d'odi a ningú. Si en tinguéssim, mentres duraria Déu no acceptaria cap devoció nostra vers Ell. Jesús va morir per tots els habitans del món i per lo tan no permet que ens odiem uns amb els atres sent aixís que tots em estat redimits per la seua afrentosa Passió. Seguim el manament que va donar al despedir-se dels seus apòstols. Estimem-nos els uns amb els altres com Ell ens ha estimat. Aixís cumplirem el seu precepte i tindrem goig de enlairar l'esperit al cel.

En Lluís i la seua mare són a visitar la afligida viuda Lloveras.

Les tres noies segueixen malaltes.

10. Avui ha vingut la d[octo]ra Faridone. És una joveneta mol amable i sembla aciensada. Ha receptat ingeccions per a la Sara[,] que se li forma un flemon a la gorja.//

La fret és intensa. Gelat tot. Quin hivern!

11. Escric al d[octo]r En Faust Lloveras donant-e-li el pèsam per la mort del seu germà (a c s).

Les petites se llevan. La Sara va millor. La primera ingecció ja va permètrer que pogués empassar-se la llet. Està tota animada gràcies a Déu. Rebem carta de Victorica. En Joan diu que se moran de fret. Que hi ha més de quinse anys que no n'havia feta tanta. Sempre estan a deu o dotse graus sota cero. Que com jo, també han adoptat el procediment de tenir rejols calents sota dels peus.

12. La Mima ha recaigut. Té molta febre. La d[octo]ra ha tornat. Diu que li posem ventosa i frotacions de vinagre perfumat an el pit. Qui s'en surt bé d'aquesta fret tan desvergonyida! A mi me té ben aclaparada.

13. Avui ha fet un dia explèndit. Bé podria // durar! Amb tot are que som de nit la fret és quieta i sorna.

Les noies Sara i Irene amb la Glòria Burc han anat a despedir a la senyora viuda Lloveras. Li han portat un paquet de coses per a la nostra tan estimada Miria. Són unes tovalles per a te que les noies han trevallat. Una labor per·a fer un coixí que va brodar la Mima a les Hermanas de Córdoba i una carpeta que jo he brodat com també un ram de flors d'escata de peix que va fer n'Irene. Són mol maques i ben fetes.

La Mima segueix bé de la recaiguda. Are la Sara[,] n'Irene i en Lluís arrivan de la llissó d'anglès. Hi riuen mol[,] amb les paraules que van aprenent.

14. San Bonaventura cardenal. Va ser un savi de gran veneració.

15. San Enric[,] emperador i fundador dels // oblats benedictins. En cap d'aquets dos dies he pogut oir missa per tan mal temps com fa. A tots dos sants tan gloriosos els he recordats ben fervorosament aquí ben soleta a la meva celda on hi passo tantes hores resant, llegint, escrivint, meditant o fent alguna labor.

Avui han arrivat a Chicago 24 aparells aeris italians baix la direcció del general Italo Balbo empleant 25 hores des de Berlín a Chicago[,] que hi ha 6.000 quilòmetres.

16. Avui amb tot i el dia lleig, som anat a l'ofici. Ha estat en honor de sant Bonaventura. El senyor rector d'aquet poble li té una mol gran veneració. Ha predicat les glòries de l'esmentat sant, un jove relligiós dominic. Que bé ha desenrotllat el tema! Feia temps que jo no havia sentit un sermó tan edificant. Entre una multitut de raons ben resoltes i inspirades deia que el sigle XIII habia estat fecont per a produir sabiduria. Ha citat una pila de celebritats entre les cuals s'hi contava el sant per qui era avui el lluïment.//

L'evangeli d'avui era de san Marc. Se refereix al gran miragle dels pans i els peixos que va fer Jesús en aquell gran sermó en una esplanada mol allunyada de cap poble. Hi eren a mils els devots que[,] embadalits escoltant-lo[,] no se recordaven ni de menjar ni de que se feia tart, ni de que després de tres dies que el seguian, habian acavat les provisions que portaven. També nosaltres hauríam de preferir seguir les doctrines de Jesús que les que ofereix el món tan fals i enlluernador. La vida[,] per llarga que sigui[,] és una llambregada que passa com un llampec.

La festa dedicada a la Verge del Carme aquí no ha estat pas lluïda. Cada devot seu ha pogut recordar-la íntimament segurs que la Verge haurà acceptat els obsequis ben agraïda. Ella sigui la nostra ajuda sempre.

17. El temps continua dolent. Quin hivern!//

18. La senyora Planas està mol greu. En Janic hi és. A la tarde hi han anat la Sara amb la seua mare. N'han portat mol males impresions. Té un atac de feridura.

19. A les sis del matí ha mort la mare de la Sara Planas. Al cel sia tan bona i estimada senyora. També hi han anat a ferlos-hi companyia la Sara nostra i la seua mare. Ha mort en diada assenyalada. Dia 19 i dimecres. Totes dues dades són de la devoció a sant Josep. Ell hagi intercedit per la salvació de la seua ànima.

També me recorda que els dos fills meus que Déu va pendre'm, els dos moriren en dia 19. També avui és San Vicens de Paül.

20. En Joan gran ha arrivat de Victorica. Ell, na Gracieta i la Sara han assistit a fer companyia a la atribulada família Planas. En Joan petit està també allà // amb una febre de bou ben atacat de grip. Les coses dolenes mai vénen soles.

El temps ha abonansat. Passan uns dies esplèndits. He caminat bones estones. Fins feia calor. Tots els jardins són secs de tantes glassades. No se veu ni una fuia verda.

21. En Janic va millor. Se lleva unes estones. També avui som anat a caminar. La senyora veïna més vora casa ha vingut per primera vegada. Jo no l'he vista.

22. Avui tot caminant som arrivat fins al poblet de Ramos Mejía. El camí és bastant distret. No m'he cansat.

S'han rebut una pila de cartes dels nostres estimats de Catalunya.

En Joan gran s'ha quedat al llit tot engripat. Té una tos mol forta. El seu germà ha vingut a dinar.

Estic fent unes carpetetes boniques.//

23. També avui fa dia clar i templat. Som oït missa primera. No he sentit gens de fret. He combregat en nom de Déu. Si la fret no torna aprofitaré de nou els dematins per·a oir missa tots els dies. Sols les obres bones són aprofitables. Tot lo atre té fi. L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Combat enèrgicament la hipocresia. Atverteix no confiar massa en les apariències. Recomana molta caritat, censura la vanitat, l'odi[,] la poca sinceritat i tot lo que dóna mal exemple. Tenim d'esser compassius i comunicar la virtut de la pau santa interior acceptant amb sumissió la voluntat de Déu. Si aixís ho fem arrivarem a la nostra fi ben resolts i animats entrant a la possessió de la Glòria que Déu ens té promesa.

Som escrit a la Via Layetana.

24. Per fi avui en Joan petit ha vingut a dormir forsa refet de la grip tan arrapada com tenia. Té una tos que fa compasió.// El seu pare segueix al llit tot engripat.

25. San Jaume gloriós. Va ser el primer dels apòstols que va sofrir el martiri per defensar la doctrina del seu diví Mestre.

Han vingut la Glòria Burc amb la seua nevodeta. Portava un vestit[,] abriguet i casquet tot de teixit de llana blau cel. Quin goig feia la presumida!

26. Santa Ana gloriosa mare de la Verge Maria. Com que a la matinada ha fet una furiosa tormenta no m'he vist prou animada per anar a missa honorant la ditxosa i santa esposa de san Joaquim i àvia de Jesús. Ella sigui advocada nostra per a entrar a la glòria.

Encare en Joan no s'ha llevat. Se queixa de dolor a les espatlles. Té molta tos. Quins refredats tan tossuts que dóna l'hivern.

El ministre aviador aleman Italo Balbo // amb els seus vint-i-cuatre aparells d'aviació s'en entornan cap a Obretello després d'haver volat fins a Chicago i Nova York. Quina excursió més bonica. Ja se pot ben tenir per sortós de la valerosa hazaña.

27. Tampoc avui m'he som animat de surtir dematí.

28. Avui és Sant Nazari. És el nom d'un veïnat de Calonge. Som anat a caminar del costat de Morón. M'ha agradat veure uns homes que llauraven. També he vist un camp de raves i escarxoferes. El sol era calent i <e>l'airet que feia era fi que taiava. He tornat ben de·pressa perquè el vent venia de cara i me molestava. Si no fos estat això hauria anat mol més lluny.

29. Fa fret molla i plou. Ha vingut en Lito Gibert de Trenque Lauquen.

30. La fret no m'ha deixat anar a missa primera. L'evangeli d'avui és de sant Lluc.// Conta el fet d'un majordom que enganyava an el seu amo. El compara amb el rigurós comte que nosatros haurem de donar a Déu del actes de la nostra vida puig al món hi som per amar a Déu i procurar la salvació de la nostre ànima. També recomana en gran manera fer caritat. El fer limosna ens obrirà les portes del cel.

En Joan ha comensat de llevar-se.

Som escrit a la s[enyo]ra abadessa de Sant Pere i an en Pau Modolell.

A la vetlla en Lito Gibert s'en ha anat.

31. En Joan de nou va per els seus negocis després de tans dies de estar engripat.

Avui en Lluïsó mentres li anava posant bé el coll del devantal blanc d'anar a l'escola m'ha dit <f> tot formal «àvia[,] ja us passo». Jo li he dit «home, no veus que jo me torno petita i tu te fas grant?» L'atre dia deia a la seua mare que aviat serà tan alt com ella.// Deia que només li passa un pam la seua mare a ell. Li sembla que un pam se creix amb un mes. Quines pretencions té el nostre nano!

Agost

1er. Estic molt enfeinada fent carpetetes per obsequiar a la colla que celebran sants patrons i cumplianys. Quedan forsa boniques.

2. Som anat a missa, a combregar i fetes les visites del Jubileu de la Porciúncula. Déu ho hagi acceptat amb l'intenció que he tingut recordant els sers estimats que ens han deixat.

Som escrit a la nostra monja Angeleta.

En Lluís ha anat a Morón. Diu que li ha agradat tan[,] l'excursió. Mentres li posava el cinturó i li arreglava el coll del devantal ell no hi cavia de goig // pensant amb el passeig que anava a fer.

3. Festa del gloriós san Esteve[,] un dels setanta-dos deixebles de Jesús. Va ser el primer màrtir de la fe de Jesucrist. Diu que tenia un caràcter mol dòcil i que la Mare de Déu l'estimava mol.

4. Escric a la Miria. Li incloc una carpeteta que hi ha llagostinets. En Joan quan l'ha vista ha dit bromejant «camarones!»

5. En Lluís té febre. S'ha tingut de ficar al llit. A la nit encare en tenia.

6. Festa de la gloriosa tranfiguració de Jesús a la venturosa montanya del Tabor. Ditchosos apòstols Pere, Jaume i Joan. Varen quedar abismats de veure el seu Mestre radiant i gloriós. Contemplem-lo nosatros en l'Eucaristia ben devotament encare // que no ens sigui permès amb els ulls corporals comtemplar-lo com ho feren els afortunats apòstols.

Som oït missa primera. He conferenciat amb el s[enyo]r rector. Quina ciència té aquet sacerdot! Ens ha fet un sermó admirable referent a la solemnitat que avui celebra l'iglésia. Ha versat també amb la manera que se deu educar als petits. Desenrotllava el tema d'una manera tan fàcil que de seguir els seus consells segurament en surtirian homes pràctics i formals.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. És de l'entrada triomfal que va fer Jesús a Jerusalem el diumenge de Rams. Hi fa referència a la expulsió dels mercaders del

Temple de Déu. Tinguem sempre el degut respecte al temple i procurem ajudar lo possible al seu enbelliment.

Fa calor. Una posta de sol espatarrant. L'astre era vermell com unes brases de foc.

Rebo carta de la mare d'en Gonzal (a c s). M'ha fet plorar considerant-la tan apesarada.//

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Explica com Jesús va profetizar la destrucció de la ciutat de Jerusalem. Que els seus habitans serien assessinats i que de la ciutat no en quedaria pedra sobre pedra. Se va cumplir la profecia del cap d'alguns anys de la passió i mort de Jesús Salvador nostre.

Fa calor. El sol quan surt i quan se pon és com unes brases de foc.

En Tian Llorens ha vingut.

7. El calor aumenta. Ahir teníam 27,2 de calor. Fan dies xafagosos com si fóssim istiu.

8. Escric a la mare i a la senyora d'en Gonzal Lloveres (a c s).

En Joan petit té febre i mol mal de coll. N'Irene també fa llit. Té mal de coll pro no tan fort com el d'en Joan. El d[octo]r Fassola ha vingut a visitar-lo.

En Tian i la Sara han comprat un aparato de ràdio.// Tindrem música a totes hores que volguem.

9. Han vingut les germanes Maria i Sara Planas.

Fa fret novament. El d[octo]r ha tornat. Els malals segueixen al llit.

10. La Sara Planas ha passat el dia amb nosatros celebrant el seu cumplianys, els de n'Irene i els meus. Han vingut l'Estela Garciamata i en Carlitos Llorens a cumplimentar els cumplianys. La ràdio ha fet els honors que li calian. Els malalts[,] al llit. El metge ha tornat.

11. Fa frescoreta. Els malalts[,] al llit. La ràdio ha tocat dues sardanes. Una se diu "El Cintet" i l'atre "En Puig".

12. Els noies se llevan restablerts del tot. Jo me sento malalta. Tot avui crec que tinc febre.

13. Me quedo al llit. En Joan gran arriva.// Tinc molta tos. Ni medicina, ni pastilles, res me la treu. He suat mol. No he pogut pendre els geniols com era degut i el refredat va d'aument. He passat un dia de lo més aborrit. No serveixo per estar al llit. He llegit tot avui el plec imprès que s'ha rebut es dematí. Tots els de casa l'han llegit. Hi habia un número de "Estampa" dedicat a Catalunya. Era mol interessant. Hem sentit l'hora catalana a la ràdio. De lo poc que n'he copsat des del llit, no m'ha pas acavat de fer el pes. La que canta ho fa barroerament. El cant de "La Farigola" de m[ossè]n Cinto[,] tan bonica que és ben cantada[,] també hi mancava tot el sentiment.

L'evangeli és de sant Lluc. Se refereix al publicà i al faritzeu que tots dos pregaven amb un mateix temple. El primer[,] ple d'humilitat[,] demanava a Déu que el perdonés puig era mol pecador. L'atre[,] ple de vanitat[,] donava gràcies a Déu per haver-lo fet tan perfet amb totes les seues obligacions. Deia que ell no feia com els atres homes[,]// que pecan i no cumpleixen ses obligacions vers Déu. La vanitat d'aquet, Déu la condemna, aixís com premià la humilitat de l'atre. No en vol[,] Déu[,] de vanitats. Detestem-la.

14. El dia és bo i[,] cansada del llit, m'he llevat. Amb tot, no m'aguanto pro el llit no me plau. La Mima fa dos dies que no se lleva. Ens anem rellevant. Quina calamitat!

15. La gran solemnitat de la gloriosa mort de la Verge Maria rodejada dels apòstols del seu Fill, i d'una munió d'àngels que cantaven himnes a la seva reina bo i pujant-la al cel en cos i ànima.

Ben pobretament l'he celebrada per causa del mal que me té ben atuïda.

16. La Mima segueix al llit. Jo me llevo tots els dies amb tot i que no m'aguanto. No hi puc estar[,] al llit. Sembla ple d'espines.//

19. Ni humor per·a posar cap lletra.

L'evangeli d'avui és de sant Marc. Jesús va curar un sortmut. Prou convindria deslligar la sordera i fer que les inteligències se despertessin de la sordera espiritual que se té als avisos i tocs de conciència amb què Déu ens crida durant la vida.

20. Veient que no me curo, m'han fet passar al dormitori dels nois. La Mima i la seua mare se passan an el meu. Estic ben desfeta.

21. Estic pitjor. Me posan unes ventoses a l'esquena i cataplasmes de farina de llinet al pit. Nit i dia me la passo tussint. No dormo. Estic suant contínuament.

22. Continuo malament. Ventoses i cataplasmes. No puc dormir. La tos no me deixa respirar.

23. Més ventoses. No tinc repòs ni nit ni dia.//

24. Reposo quelcom. Un dia passable.

25. Avui és per a mi un dia sense repòs. Ventoses.

26. Mima i Gracieta al llit. En Lluís ens cuida. Llegeixo que sant Lluc era metje. No ho savia. No devia ser cap celebritat en medicina puig és patró dels artistes. Tindria segurament més temperament artístic <que> que de metje. Coneixia i tractava personalment a la Mare·de·déu. Va pintar un retrato seu que va ser mol venerat fins que amb un incendi se va destruir. Quina llàstima!

Veient que no dormo ni nit ni dia he pres luminal.

27. He dormit tota la nit. Amb tot, me fa poc goig dormir narcotizada. No en pendré pas més. Si tingués com teníam a Catalunya arrel de valeriana i capses de cascall amb tila, m'en faria aiga, en pendria // i me faria dormir. Luminal… que s'el prengui 'l farmacèutic si vol. Si no puc dormir vetllaré. Déu m'ajudarà.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Recomana la caritat que devem tenir amb el nostre pròxim estimant-lo sempre i sofrir amb paciència els afronts i desaires. Corregir sense renyar. Mai deixar-mos dominar per odi ni supèrbia. Si fóssim tan perfets per a seguir les màximes que Jesús inculcava, tindríam el cel ja en aquet món.

A l'"Hora Catalana" han anunciat la conferència que anit vinenta na Gracieta donarà si Déu ho vol al Centre Català de Buenos Aires. Han cantat "La sardana de les monges". Un solemne bunyol. "La Mare·de·déu"[,] quelcom millor. Unes sardanes ben pobretes.

28. Sant Agustí. Festa moderna de Llufriu. Un dia avensada perquè la festa de Santa Rosa de Llafranc no la eclipsi. Han fet bé.//

29. Sant Joan gros[,] diuen a Pineda. Ens recorda el martiri de sant Joan B[aptista] sofert per l'atreviment d'una dona prostituta que no volia ser avisada de la seua indicna manera de viure.

Rebo una carteta de la petita Emília Buixeda.

30. Santa Rosa gloriosa patrona de Amèrica. Lima és el lloc on hi és més venerada. Aquí a ciutat hi ha hagut moltes festes solemnes honorant la relligiosa dominica. Les escoles i oficines del estat han fet festa.

La ràdio ens ha dat una bonica sardana.

La Mima segueix al llit amb alguna dècima.

Aquí al costat tot avui fan murga celebrant el prometatge d'una de les seues filles. Me tenen es cuc de s'orella ben mort. Tan com me costa de dormir i la murga ha durat fins a les onse. He dormit poc. La tos m'ha desvetllat.

31. He dinat a taula per primera vegada des que estic malalta. He dinat bé. La convalescència va // amb molta calma.

Han portat la Mima a la d[octo]ra. Ha dit que ja pot tornar a l'escola que tot està resolt.

Faig una manteleta per estar al llit.

Setembre

1er. Divendres. No he pogut assistir a la funció dedicada al Sagrat Cor. Un atre dia serà si Déu ho vol.

Avui me sento millor que ahir. Em costarà de tornar ser lo que era. La gripassa que tan m'ha atuït, me la figuro com una arañassa fenomenal que me té tot el cos arrapat. Tots els membres que tinc sembla que pesan com una llosa de plom. Tan és lo que me costa d'aixecar un bras com de caminar. Per_tot vaig pesada.

La Mima avui ha tornat comensar d'anar a l'escola. Ha tornat tota amoïnada de la mestra per la poca tàctica que té per a ensenyar.//

2. No avenso en reforsar-me. Tots els dematins estic abatuda sense forses per·a res. Les nits les passo desvetllades i tot el dia vaig morta de son.

Anit una colla de catalanistes obsequian al poeta s[enyo]r Geroni Zané. Li dedican un sopar en honor seu. Na Gracieta li ha fet una mol sentida poesia que junt amb atres han estat llegides a la festa. Ella hi ha anat amb en Joanic. N'han tornat mol ben impresionats.

Rebo una postal de na Montserrat felicitant-me per el meu cumplianys. La firman tots[,] fins els avis i tot.

3. Dies esplèndits. Na Gracieta amb n'Irene i en Joanic són al centre. A l'hora catalana des d'aquí amb les noies i en Lluís hem escoltat com na Gracieta ha llegit la poesia dedicada al poeta homenatjat ahir nit. Hi ha tingut molta trassa. S'han llegit i recitat trevalls de la festa.//

Estic quelcom animada sobretot a les tardes. L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Se refereix a la maravellosa cura que va fer Jesús a 10 leprosos que de lluny li cridaven que tingués d'ells misericòrdia. Varen quedar nets de la misèria tan horrible que sofrian. Tan·sols un d'ells va ser agraït postrant-se als peus de Jesús donant-e-li gràcies per tan gran favor. Quin mal cor! Sempre devem restar agraïts als favors rebuts en el curs de la nostre vida.

4. Na Gracieta s'ha ficat al llit. Té angines. Quin càstic és el de casa. Sempre malalts.

5. En Joan arriva de Victorica.

Na Gracieta segueix amb les angines. No s'ha llevat. No presentan ser fortes.

Han mort dos joves aviadors. Els dos eran argentins. Han caigut a les vies del tren. L'aparato destrossat i ells dos han mort a l'acte. Pobres joves! un tenia 22 anys i l'atre[,] 23.// No se llegeix res més que ciclons, huracans, terratrèmols i explossions volcàniques, junt amb descarrilaments, topades, etc. Dóna pena llegir.

6. *La música callada* / *la soledad sonora*. Lletres de s[an] Juan de la Cruz.

7. Llegim que ahir al Parlament de Buenos Aires els diputats varen repartir-se una infinitat de pinyes. Anaven a bufetades i cops de puny que era un camp de batalla. Quins homes tenim per·a governar el poble!

8. Diada santa que ens recorda el felís naixement de la Verge Maria. Ditxosos esposos Joaquim i Anna que varen tenir la glòria de ser pares de la que era destinada per a reina de cels i terra! Ells sia nostre celestial advocada en tots els moments de la nostre vida <u> i particularment en la hora de la nostre mort.//

Llegim que el Ministeri español del s[enyo]r Azaña ha dimitit en ple.

9. Martín Gil assegura que ans de gaires dies plourà mol. Tan·de·bo fos bon profeta! La sequia tan forta que tenim diu qe no s'havia sentit des de l'any 1916. Fa calor. Tenim 24 graus.

Han vingut la Maria Nadal amb la seua germana i sa filleta.

A la vetlla llampega per tots cantons.

10. El matrimoni Nadal amb els seus nens i nena han dinat aquí.

Tota la nit i tot avui plou. El savi M[artín] Gil ha encertat la profecia.

L'evangeli d'avui recomana sinceritat amb els nostres actes. És de san Mateu. Diu que no se pot servir a dos senyors sense faltar a un o a l'atre. Els que aixís ho fan són uns hipòcrites i Déu no ho vol que en siguem.//

11. Recordem els màrtirs catalans que moriren en defensa de la nostre pàtria. Ells sí que eran sincers puig donaren fins la vida per·a defensar les llivertats catalanes. Glòria eterna de cel i terra sigui per a ells[,] que bé s'ho mereixen.

12. Segueix plovent. En Joan gran ha arrivat mal_humorat perquè té febre i no pot surtir a les seues ocupacions. Se queixa que el coll li fa mol mal. S'ha ficat al llit. Semblem embruixats. Sempre malalts.

Llegim que el nou ministeri español és presidit per Don Alejandro Lerroux. Quin tipo! Ja suarà per a surtir-se'n.

13. Encare plou. Rebem carta de na Monserrat per en Janic.

Estic millor. He passat bona nit. Això me refà. La tos tossuda no desapareix. En Joan gran segueix al llit enfebrat. És un grip que ha pescat.//

15. En Manuel Llorens ha dinat aquí. En Joan gran segueix al llit encare que té poca febre.

Som acavat un trevall de ganxet de llana de colors. Servirà per abrigar els peus en el llit.

Jo segueixo bé gràcies a Déu.

17. En Joan va bé. S'ha llevat unes estones. Tot avui plou.

L'evangeli és del evangelista sant Lluc. Se refereix al miragle que va fer Jesús ressucitant al fill de la viuda de Naïm. Diu que en el món hi ha una infinitat d'esperits adormits i gairebé morts per causa de la seua poca fe. Que necessitan una mà poderosa que els desperti o ressuciti a fi que comprenguin el seu estat deplorable devant de Déu. Que són tan poc agraïts i poc celosos de la salvació de la seua animeta. Preguem a Déu que els desperti a fi que no sucumbin i se perdin per·a sempre.//

18. En Joan gran ha sortit amb na Gracieta. Han anat al centre per dilligències. El dia[,] fresquet.

Rebem carta de la Miria, del seu sogre i de l'Armand.

21. Jo no sé per·què deixo passar tants dies sense fer cap nota. No passa res que valgui la pena. Lo que diuen els periòdics? Tot plegat és una deu de desenganys i poca fe. Val més passar-o de llarc.

Cada dia plou.

Avui és la festa del gloriós apòstol de Jesús san Mateu[,] un dels cuatre evangelistes. Ditxosos ells que varen conèixer i seguir les doctrines del seu diví Mestre.

22. Festa del estudiant. Benvinguda sia la primavera. Quan no plogui aniré a veure arbres i jardins florits.

23. Sempre plou. Tan que havia trigat, are potser en farà massa.

Rebem molta correspondència dels nostres estimats.//

24. Festa de la Verge de la Mercè, patrona del exèrcit argentí i de la ciutat de Barcelona.

Ahir vàrem rèbrer el primer paquet de "Matins". "El Matí" és un diari que tan a na Gracieta com a mi ens plau molt. És catòlic sense ser fanàtic i sobretot mol catalanista.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. És del miragle que féu Jesús curant un hidròpic. Recomana molta caritat i compassió per els malalts i dissortats. Fem per·a ells lo que per a nosaltres desitjaríam si ho necessitéssim. Que en són[,] d'interessants[,] les màximes del sant evangeli!

25. Avui en Joan petit ha anat a la ciutat de Mercedes per afers del seu càrrec.

26. La bona amiga Rosa Garcia Costa ha passat el dia aquí amb nosatros.

27. Avui[,] festa dels sants i gloriosos metges Cosme i Damià. En atres cuaderns tinc es//plicats els actes de la seua vida. Ditxosos ells que amb tanta generositat curaven les dolències dels seus germans apestats.

29. Gloriós arcàngel sant Miquel, sigueu el nostre poderós protector en la nostre darrera hora. Si hagués tingut l'iglésia més a la vora hauria anat a visitar la seua diminuta imatge que a la nostre parròquia se venera.

30. Sant Geroni[,] patró de la ciència i de la docta ciutat de Córdoba.

Octubre

1er. Avui és la festa de la Verge del Roser. És el primer dia que m'he som animat a caminar fins a la iglésia per a oir missa. Som oït la última.

L'evangeli és de sant Mateu. Esplica que els faritzeus varen preguntar a Jesús // què tenian de fer per a salvar-se i Ell els s'hi va respondre que amar a Déu sobre totes les coses i al pròxim com a ells mateixos. És corprenedor llegir aquets dos manaments que tan poderosament recomanan l'amor a Déu i als homes! I pensar que el món està ple d'odis, ingratituts i poca fe! Déu ens ajudi!

Les noies amb la seua mare han anat al teatre Cervantes a veure la comèdia "Lo ferrer de tall". La representaven homes i dones del Casal Català. N'han tornat mol ben

impresionats. Aquí ens hem quedat en Lluís, el seu pare i jo. Quan han arrivat desseguit en Joan (pare) ha surtit per T[renque] Lauquen.

2. Hi ha rumors de complot revolucionari. Han pres alguns militars. La cosa ha quedat sense èxit. Temps fa que intentan moure brega i no els hi surt bé.

3. Ha vingut en Ricardo Bucna de Victorica.//

4. Quina colla d'epissodis ens conta la prensa! El ministeri español ha dimitit en massa degut a fortes baralles amb el Parlament. Ha tingut dos dies només d'actuació. Pobre Lerroux! Tan desitg de governar i tan aviat derrotat. A Catalunya també el govern de la Generalitat ha dimitit en ple. Jo no sé pas on hi ha serenitat ni bona fe.

A Viena un exsoldat ha intentat matar al canciller. L'ha ferit pro lleu. Al Japó un barco carregat de turistes ha anat a fons. Hi ha 37 negats, 27 desapareguts i 70 salvats.

A la Habana hi ha passat un cicló que ha fet mol mal. A Mègic[,] unes inundacions espantoses que han perjudicat fortament sobretot a Tampico. Al Ecuador[,] terratrèmols. I què més? Val més que plegui que no acavaria encare que escrivís tot avui.

Na Gracieta amb la Maria Nadal // han anat a visitar la família Gol-Sagrera. Cap al tart ha fet una furiosa tormenta de vent i terra, pro no ha passat d'això.

5. He llegit que a Catalunya vora Montcada han topat un tren mixto amb un de càrrega. Hi ha mort el guardafrè i uns dotse ferits. Més de cincuanta vagons destrossats. És una desgràcia més a les anteriors esplicades. Encare m'en deixo de més petites per no allargar la llista negra.

Ítem: a Los Angeles se va calar foc amb una pista. Crec que hi havia arbres i jardí. La qüestió que hi va haver més de cincuanta persones carbonitzades i no sé contes de ferits i desapareguts. Diu que mai s'havia vist un incendi semblant.

6. 1er divendres. No puc cumplir les meues devocions perquè plou. Ja ahir vespre hi va haver un temporal de trons i llamps.//

En un periòdic de la nit llegim que a España no ha maneres de constituir govern. Són una colla de desorientats i mal avinguts. Els de la Generalitat de Catalunya n'han format de consellers que tampoc segurament duraran gaire. Alabat sia Déu i paciència!

8. Vaig a la segona missa. L'evangeli és de sant Mateu. Jesús va curar un paralític. El comentari se refereix a la fe[,] que ella sola fa miragles. Amb fe, de per_tot surtirem victoriosos.

9. Per fi a España han constituït un govern lerrouxista sense en Lerroux. Si ell hagués obtingut del president de la República el decret de disolució del Parlament, no s'hauria hagut de barallar amb els diputats enemics seus. Va ser tan confiat i va caure d'esquena. L'hi'n cau un bon floc! Els homes han de tenir diplomàcia // i preveure lo que els hi pot esdevenir. Ja hi havia de contar[,] amb els atacs dels contraris, i si no se veia prou valent per·a defensar-se no s'hagués presentat.

10. Escric an en Pau Modolell. Rebem carta de Miria per en Lluís. Fa fret.

14. Quin descompassar dies! Rebem carta i fotografia de la Miria i l'Alfons. Jo en rebo de la meva Maria[,] de carta. Animada com sempre.

15. Santa Teresa de Jesús. He pogut combregar en nom de Déu. És la primera vegada després del grip.

Som quedat ben sola a casa. Tots els atres han anat a dinar a can Nadal.

He escoltat l'hora catalana a la ràdio. Han tocat la sardana "La Presumida" lletra de "La Filla del Marxant".// Un soci del Casal Català ha llegit una poesia de na Gracieta titulada "Miosotis". Quan han comensat la nota dels jocs de pilota he tancat l'aparato. Cap el vespre som escoltat un episodi de La Pampa forsa divertit.

16. De nou torno pendre les meues devocions matinals. Fa calor.

17. També avui he sortit el dematí. Feia calor com al pic de l'istiu.

Tenim el jardinet forsa florit. Fa goig. La Reina Mora refila que dóna goig escoltar-la. Pobre reineta cordobesa engaviada! em fa companyia.

18. La calor és xafagosa. Estem a 32,6.

19. Dia de tristíssim record. Cumpleix 16 anys de la dolorosa pèrdua. Tan com l'estimàvem[,] pobre Lluís! Que Déu hagi escoltat // els meus precs que ben enfervoritzada li he dedicat en bé de la seua animeta. Sortosament aquest any he pogut oferir-li la missa i comunió. Al cel sia.

Avui tenim 33,5 de calor. Hauria de ploure. Hi ha molts senyals de tormenta.

20. També avui he pogut oir missa i combregar en nom de Déu. Totes les meues devocions han estat per l'animeta d'en Lluís meu i per glòria de la meua estimada santa Irene[,] que va sufrir el martiri per·a Jesús. Han passat una colla de sis aeriplans. A la estació hi he vist una gàvia plena de porcs tan repetits que semblaven gats. Rundinaven com uns desesperats segurament de trovar-se tan oprimits. Pitjor sort se'ls hi espera. Deuen anar destinats al *asador*.

21. Després de tantíssima calor, la matinada // ha fet una furiosa tormenta i ha plogut mol. El calor ha amainat.

Llegim que a la illa Oguri de Tòkio s'hi va desencadenar una tan forta tormenta que hi han mort més de dos mil pescadors.

Rebo un paquet de "Matins". Hi llegeixo la mar de baraies del Ajuntament de Barcelona. Se veu que acavaran malament.

22. Fa mal temps. No m'he vist prou animada per a fer el camí d'aquí a l'iglésia. Amenassa pluja. Potser aguanti, pro si dongués per ploure, els carrers s'omplen d'aigua i no sabria com travessar-los. M'he quedat a casa. Quan fa bo ja hi vaig.

L'evangeli és de sant Joan. Se refereix al miragle que va fer Jesús curant un jove que s'estava morint. El seu pare[,] afligit[,] va anar a trovar a Jesús demanant-e-li que anés a casasseua a curar-li el fill que se li estava morint. Veient que Jesús no // s'afanyava a anar a curar el moribond, el pobre pare insistia perquè tenia por que no hi seria a temps i que el seu fill moriria. Llavors Jesús[,] compadit[,] li va dir que estigués tranquil puig el seu fill<s> ja era curat. L'home[,] content[,] s'en va tornar a la seua casa i pel camí va trovar els criats que li portaven la bona nova de que el seu fill estava curat. El pare va preguntar a quina hora s'havia curat i va coincidir amb la que Jesús li havia dit. Llavors agraïts ell, tota la família i criats se convertiren a la religió de Jesús. Ditxosos ells!

Avui llegim que la expedició del almirall Byrd va sortir en direcció a Dunedin[,] Nova Zelàndia. Va amb el Jacob Ruppert. Porta un aeroplà amb el cual l'almirall té el propòsit de continuar les seues exploracions en el Antàrtic. S'ha fet notar que la expedició durarà dos anys, i que no se fa amb el // propòsit de volar sobre el Polo Sur, cosa que ja se va fer; sinó per·a recollir noves informacions de la regió inexplorada quina superfície és gairebé tan gran com l'Amèrica del Sur.

La semana pròxima partirà el barco de abasteciments Bear of Oakland. Déu els hi do èxit en tan temerària empresa!

Llegeixo "Crestomatia catalana" de A[ntoni] Bulbena. Hi trovo uns epissodis mol interessants referents als catalans de mols segles enrera. Ells sí que tenian esperit català. Si tornaven de l'atre món, farian miques de la diabòlica colla que are són amos <y> i senyors de Catalunya i no serveixen sinó per <a> aterrar-la.

Escoltem un macnífic concert del Colón. Quin invent més gran és la ràdio! La pobre gent que viu solitària per La Pampa, amb semblant estra estan al corrent de tot com si visquessin a ciutat. Prou els hi porta vida comunicativa!//

23. Cap el tart hem escoltat la senyoreta Oliver. Quina cultura té l'esmentada senyoreta! Se veu que ha llegit i viatjat mol i que ja de si és aciensada. Déu mai tanca totes les portes. Ella ha estat amb una bona posició. Are possiblement no és tan rica com passa a tothom. És gairebé paralitzada. Sols té bé el cos i brassos pro un talent privilegiat. Diuen que li ve d'una paràlissi infantil. El seu pare (a c s) llavors podia ben gastar la plata i la va fer viatjar per tota Europa i va procurar-li una cultura com ella necessitava i mereixia. Se veu que s'en ha ben aprofitat.

24. Festa del gloriós arcàngel s[ant] Rafel. Ell sigui la nostre guia poderosa com ho va ser del jove Tobia.

Hem rebut una encomienda que hi havia nou perdius. Quin obsequi!//

27. Ni sé com m'han passat aquets dies sense escriure res. I això que de disbarats[,] descarrilaments, ciclons, naufragis i *otras yerbas* no n'han pas faltats. Tots els dies s'en llegeixen.

Avui pensava anar a missa i el temps m'ha fet por. Després ha explotat la tormenta que ha durat tot el dia. Ha plogut molt.

San Armando. Li he escrit felicitant-lo.

28. El pati de casa és ben cubert de floretes caigudes dels arbres nomenats "paraísos". Tenen una oloreta finíssima. És l'únic arbre que la llagosta rebutja per a menjar.

29. Rebo una mol extensa carta de l'Armand. Animat com ho està sempre. Déu li conservi l'obtimisme.

L'evangeli d'avui se refereix al perdó de les ofenses. Hem de tenir molta caritat al pròxim sense tenir el més petit odi ni a qui ens ha ofès. La relligió // del Crist[,] actualment tan aburrida i combatuda[,] és plena de màximes tan recomanables que[,] ben observades, elles soles portarian la pau a tot el món. És de san Mateu[,] l'evangeli d'avui.

També avui tots els catòlics del món celebrem la festa dedicada a Crist Rei. A Buenos Aires ha estat glorificat amb tot l'explendor que pot oferir la cleresia i el poble devot del Santíssim Sagrament (alabat sia per sempre). A la catedral s'hi ha celebrat el 3er centenari de la institució de l'*Archicofradía del Santísimo Sacramento*. Des de casa per la ràdio hem escoltat els actes de la gran missa solemne i el sermó que ha pronunciat monseñor De Andrea. Que Déu hagi acullit tots els obsequis que se li han dedicat. La professó de la tarde[,] mol concorreguda. El dia[,] macnífic. A la nostre parròquia també s'ha fet un petit acte d'amor a Jesús Hòstia.//

30. Quina matinada de tormenta! Ha plogut molt.

Llegim que a España hi ha un enrenou de preparatiu electoral que fa venir pell de gallina. L'efervecència és imponderable. Veurem la balansa per a on se decantarà. Votaran les dones de tots estaments[,] fins les monges. Capellans i frares també podran votar. A Catalunya[,] igual. Déu els hi do ceny.

31. A la vetlla estallan petarts. Són per·a cridar la gent al mitin electoral.

Novembre

1er. Festa dedicada al[s] gloriosos benaventurats que el Papa no els ha enlairats a la categoria de sants. Ditxosos ells que gosan de la felicitat eterna.

El tems és fret. Quin clima més variable. Tanta calor com feia dies enrera.//

2. Diada que tenim de pregar mol per els nostres germans difunts a fi que ells també obtinguin la felicitat eterna. He pogut oir missa o[,] més ben dit[,] les tres que ha celebrat el s[enyo]r rector. Avui tots els capellans estan obligats a celebrar-ne tres. He guanyat el sant jubileu que en aquet dia hi ha concedit aplicat a les animetes del Purgatori.

Rebo una extensa carta de na Montserrat.

1er divendres de mes. Molta fret. No obstant som anat a missa a fi de practicar les devocions dedicades al Sagrat Cor de Jesús. Ell hagi escoltat els meus precs! Rebo extensa i animada carta de l'Armand. Que Déu li ajudi ja que tan trevaia.

5. No sé ahir lo que degué passar. Res que valgui la pena que no ho anotés. La fret va continuant com si fóssim hivern.//

L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Se refereix en el passatje que diu s'ha de donar a Déu lo que és de Déu i al Cèsar lo que és del Cèsar. És com dir que tenim de cumplir els nostres deures tan espirituals com temporals.

Avui a la tarde m'he quedat sola amb en Lluís. Tots els atres de casa han anat a cumplimentar a la nòvia d'en Joan i a la seva bona família.

Es dematí han vingut en Lito Llorens amb en Quique Garciamata i un seu amic. Venian de Pirovano. Han reposat, s'han sentat i vestit decentment puig anaven com uns boemis. Han deixat l'auto aquí. Havian fet deu hores de viatge. Vénen amb motiu de l'arrivada de les seues ties i àvia Palau.

6. Quina furiosa tempestat ha fet avui!

7. Som ben sola. Tots els atres són a esperar // les señores Palau.

A les deu i mitja ha arrivat en Lluís. No ha pogut estar amb la colla perquè avui té exàmens. El dia[,] esplèndit. Ahir ans de la tempestat el calor va ser fort. Vàrem arrivar a 29 graus. Després feia fresqueta i avui[,] també.

8. Avui a la parròquia d'aquet poble s'han comensat les devocions del Mes de Maria. Hi som assistit. Feia anys que no m'era possible aprofitar-me'n.

9. La fresqueta segueix. Fa bo anar per fora.

10. Avui som escrit a n'Angeleta.

11. Sant Martí. Cumpleix sis anys que vaig embarcar-me per a venir aquí. Amb aquet temps que som fora d'allà han passat una pila de fets de tots colors. Ben pocs d'aprofitables. Sigui lo que Déu vulgui. Del món ben poca cosa s'en pot esperar.//

12. El dia presenta revoltós. Na Gracieta amb n'Irene[,] en Joan i la seua promesa, tots van al dinar de l'"Hora Catalana". Passaran un rato bo. Are mateix s'en van.

L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Se refereix a dos actes de pietat produïts per Jesús en dues persones mol distintes. Una dona que feia dotse anys que tenia una malaltia incurable. Ella tenia tanta fe amb el poder de Jesús que pensava: «si tan·sols puc arrivar a tocar la franja del seu mantell ja quedaré curada». Aixís ho va fer, i la \cura/ va ser momentània. La fe la va salvar. L'atre miragle va ser la resurrecció de la filla del Jairus. Procurem també nosaltres ressucitar la nostra animeta si la considerem morta per el pecat. Diguem com Jesús va dir al ressucitar aquella noia: «No és morta; dorm.» La nostre ànima no és morta, solsament és com adormida sota el pes de la nostra flaquesa espiritual.//

La Sara, Mima i Lluís són a casa la s[enyo]ra Juana Palau a veure unes películes que han portat de Catalunya. Que se diverteixin.

Han vingut dos noiets per a jugar amb en Lluís. També en Lito Llorens i Quique Garciamata. S'en han endut l'auto que varen deixar l'atre dia. Van a Pirovano.

Som dibuixat una carpeteta que hi ha sis espiadimonis en català (alguaciles en argentí). Són de lo més aixerit.

L'"Hora Catalana" avui ha estat més animada. Han cantat "L'emigrant"[,] que m'ha emocionat molt. No hi puc fer més. És un cant que comunica tristesa. Indica ben clarament l'anyorament irresistible que sentia m[ossè]n Cinto al allunyar-se de Catalunya engaviat amb un daurat vaixell.

13. He vist uns ceibos completament florits. Són preciosos. Mai cap abre florit m'havia fet tanta impresió bonica // com el ceibo. Se mereix bé la distinció d'arbre de flor nacional com ha estat calificat aquí. És cosa esquisida.

Els nostres veïns s'en van. Les dues cases són buides.

He comprat un tambó mol petit. És de joguina. El necessitava per a fer les carpetes petites. Ha costat 50 centaus.

15. Han portat dos llibres dels que ha fet imprimir na Gracieta. Són sensills pro fan bon efecte. Quina florida de versos! No en va l'ha titulat "Branca florida"[,] el seu llibre. Jo no sé què me fa que me dol lo que fan els poetes! Amb els seus versos descobreixen l'estat d'ànim seu. És una cosa tan íntima i pròpia que jo prefereixo guardar-la completament oculta sofrint o gosant ben a pler sense fer-ne oferta a ningú. És tan propi d'estat d'ànim que produeix els esdeveniments que // transplantant-lo amb un llibre que va a la vista i judici del públic sembla profanar els sentiments més íntims. A "Branca florida" hi ha poesies que m'han fet plorar recordant sers estimats que ens han deixat i d'atres que plens de vida són de nosatros mol allunyats. En conjunt el llibre m'ha agradat molt.

16. A "La Nación" hi he llegit un escrit referent als sapos (gripaus). A la província de Santa Fe n'hi ha mols[,] de gripaus[,] i els cassan per vendre'ls per la pell, que l'envian a la capital federal per a fer-ne carteres i no sé pas què més. Els pagesos santafecins en protestan[,] de la destrucció de les cries gripaues. Diuen que són uns animals que fan tan de bé a l'agricultura destruint moltes bestioles i cucs que perjudican els sembrats. Era un artigle mol ben conjuminat.//

En Lluís diu que el dia de la festa escolar ha de ballar la tarantela.

17. Santa Gertrudis gloriosa. En Lluís de casa cumpleix 12 anys. Li han comprat un trajo de bany. N'està tot joiós.

Avui he vist el ceibo més frondós i florit que alguna mà destructora l'ha esbrancat. No hi queda sinó la soca. Malaguanyat!

18. De tan en tan la ràdio dóna uns valsos de lo més escullit. A mi[,] no sé què ho fa[,] un vals me comunica tristesa. Sempre me ve a la memòria aquelles noies de la aristocràcia antigua que el ballaven. Me sembla que veig un saló suntuosament abitllat amb riques alfombres i que les parelles voltan i llueixen vestits preciosos desafiant a ses amigues per qui estarà més ricament enjoiada. Tot són nius d'odis i enveges que les allunyen de Déu.//

També hem escoltat un sermó italià. Tot ell se referia a la grandesa de la eucaristia. Quina inspiració tan gran tenia el bon sacerdot! Comunicava fervor i devoció al sagrament eucarístic.

19. Tinc la colla d'excursió. Són me sembla a Vicente López. Hi han anat amb les del Casal. Hi són na Gracieta amb les noies i en Lluís. En Joan pare ha arrivat de Victorica. L'atre Joan també és fora a ciutat. Ha vingut una noia de la estació de Victorica. Té el seu pare malalt dels pulmons. Quines tragèdies!

La ràdio i els periòdics de la nit donen noves de les eleccions españoles efectuades avui. La cosa va mol renyida. A Barcelona al exconvent dels p(ares) jesuïtes del carrer de Casp diu que han trencat tres urnes. No ho estranyo. És un lloc que hi viuen gent d'upa. Devian guanyar.// A Tarrassa un nevot del abat de Montserrat portava unes monges amb el seu auto. Les acompanyava a votar. Els extremistes han tirat trets an el cotxe ferint greument l'aludit jove s[enyo]r Mercat. Diuen que està gravíssim. A Barcelona hi ha vaga de moviment rodat. Circulan alguns tranvies menats per mariners. Veurem demà què diran els diaris.

L'evangeli d'avui se refereix [a] l'obligació que tenim d'estar íntimament units a Déu oferint-li penes i goigs aixís com de demanar-li ajuda en les nostres tribulacions. El s[enyo]r rector del poble ens ha fet un sermó admirable referent an això. Tan de bo els sabéssim seguir[,] els seus bons i paternals consells.

20. A España diu que han guanyat les dretes. A Tarragona també. Els vensuts donan la culpa de la seva derrota al vot de les dones. No se sabrà el resultat definitiu fins el dia 3 // del mes que ve. En alguns llocs les eleccions s'hauran de repetir perquè segons la llei no tenen prous vots per a ser elegits.

20. Avui les germanes solteres Palau han passat el dia amb nosatros.

21. El globo Settle en la Unión ha pujat a 18.000 metres.

22. Fa molta calor. Hi ha forta tormenta.

23. Tota la nit ha tronat i plogut.

Les noves de España referent a eleccions ens arrivan mol confoses. Les de Catalunya encare més. Avui diuen una cosa i demà un·atre. De totes maneres els de les

esquerres estan aturdits de la derrota. El govern no's dóna pressa per·a donar noves concretes. Diu que hi ha sis ministres derrotats. A la segona elecció s'ho deuran fer al seu gust.//

Ha caigut l'avió K7, el més gran aparato del món. Tenia sis motors. Podia portar 128 persones. Hi ha catorse morts. Era rus.

24. Els periòdics contan mols epissodis referents al vot de les dones españoles. En fan una broma fenomenal.

25. Santa Caterina gloriosa[,] vulgarment dita favatera per trovar-se a ple temps de sembrar les faves. Això és a Catalunya.

Amb n'Irene hem anat a felicitar la meua nevoda de Liniers. Hi hem dinat. N'Irene s'en ha anat aviat perquè aquí hi tenia feina. Jo m'hi he quedat fins al vespre que els nevots amb el seu pare[,] tots amb l'auto seu, m'han acompanyat de retorn aquí. Hem passat un dia forsa animat. Quan veníam cap aquí hi havia una posta de sol espatarrant. Era una veritable fornal daurada i resplandent com no s'en veuen gaires. Jo els hi deia que portarà pluja. Ells no hi entenian res. Hem arrivat // aquí contents trovant la nostre colla agradosament sorpresa de la visita. Hi han estat una estona. La Catalina ha tocat una mol airosa sardana al piano. Na Gracieta l'ha obsequiada amb una rajola del "Déu vos guart" com la que tenim en el vestíbol.

26. La pluja no'm permet oir missa. La posta de sol d'ahir no ha mentit.

L'evangeli d'avui és l'últim de la temporada. És de sant Mateu. Se refereix al judici final. Aconsella estar sempre ben preparat per a l'hora de la nostra fi, puig en aquells moments les molèsties corporals impadeixen preparar-se. La fi del món podem considerar-la amb la de cada u quan acava la seua vida en aquet món. Pensem-i sovint.

Som escrit a Palafrugell i a Granollers.

27. Ens llevem amb forta tormenta. Ha plogut mol. M'han portat un paquet de roba per a fer // vora foradada. Són corporals de batista de fil. Van destinats al futur Congrés Eucarístic que se celebrarà a Buenos Aires. Tots hi tenim d'ajudar qui amb trevai qui amb plata a fi que les festes dedicades a Jesús Eucaristia resultin lluïdes tot lo possible.

En Joan gran diu que ha llogat una estància per els vols de Trenque Lauquen.

28. Avui en Lluís ha seguit el seu pare a La Pampa. S'en anava de lo més content. Els Nadals han vingut a passar la vetlla.

29. Bufa un pampero de lo més fret.

30. Sant Andreu gloriós apòstol de Jesús. A Llufriu hi deu fer forsa fret.

Comenso de trevallar en els ornaments destinats al Congrés Eucarístic que està progectat celebrar-se per l'octubre del pròxim any. Hem sentit recitar l'himne // que cantaran per aquelles festivitats. Hi ha hagut un concurs a fi d'escullir el més sentit i ben trovat. El premi ha estat per una senyoreta Montes de Oca. És de B[uenos] Aires. És un trevall macnífic.

Desembre

1er. Divendres. Som assistit a les funcions relligioses pròpies del dia.

2. Tot avui plou i fa fret.

3. El pampero continua obsequiant-mos.

Som oït missa primera. L'evangeli és de sant Lluc. Som al 1er diumenge d'Advent. El senyor rector ens ha fet un sermó interessant com ho són tots els seus. Diu que tan·sols Déu és bo i recompensa l'afecte que li tinguem. Tot lo de món són desenganys. Que en té[,] de raó!//

Vuit (no[,] quinse) dies fa que se varen celebrar les eleccions españoles. Llavors varen guanyar-les les dretes. Avui en alguns llocs que no estavan prou bé els han repetides. No sé què haurà passat, pro la ràdio ens acava de dir que s'ha rebut telegrama urgent de que tota la nació española està en estat de guerra. Els vensuts amenassavan fer revolució. Veurem demà què en diran els periòdics.

4. Se confirma la victòria de les dretes españoles en les eleccions d'ahir. Els extremistes havian amenassat la revolució en senyal de protesta per el triomf de les dretes. Per això el govern ha pres tantes precacions. De totes maneres és difícil que els partits de l'esquerra se quedin convensuts i quiets de la derrota.

5. Dematinet en Joan ha arrivat de // Victorica. Ens ha portat una noieta de catorse anys peraquè ens ajudi a fer la feina de casa. És morocha i té bon aspecte. Se diu Teófila. Diu que a casasseua li deien Vica. El seu germanet no li savia dir el propi nom tan enrevessat i per això li donaren aquet motiu. Aquí[,] veient que ho prefereix[,] també l'i diem.

Aquets dies a Montevideo s'hi celebra la sèptima conferència panamericana.

6. Avui aquí hem observat un camvi admosfèric que no té raó de ser. Per lla les onse i dotse feia una calor xafagosa que no se podia resistir. El sol cremava. A la tarde s'ha posat una fret que semblàvem a ple hivern.

7. El matrimoni s[enyo]rs Lindberch amb 16 // hores han fet un vol des de l'Àfrica a Natal. Volaven a 187 kilòmetres per hora. Avui he vist set avions de rengle que volaven. Era mol curiós.

Tota la vetlla des d'aquí se sentan les bombes que esclatan a Morón en senyal de la gran festa de la Inmaculada. És la gloriosa patrona de l'esmentat poble veí nostre. Quin entussiasme!

8. Aquí la festa d'avui ha estat forsa migrada. Les Filles de Maria han cantat la missa de comunió. Un coro bastant pobret.

En Joan (pare) ha arrivat del camp.

Rebo un número extraordinari del periòdic "L'Autonomista" de Girona. És forsa interessant.

9. Llegim <a> a España i a Catalunya ha una revolució sindicalista.// També diu "La Nación" que ahir a Madrit se va reunir el nou parlament havent estat presidén D. Santiago Alba. Déu els hi do ceny.

Som escrit a la Miria nostra.

9. A España continuan els aldarulls subversius. Els anarcosindicalistes s'han llensat al carrer i fan tota mena d'atrocitats. Fins han tallat la via fèrrea del tren me sembla de Bilbao a Zaragoza. L'exprès ha descarrilat. No se sab el número de víctimes. On hi ha més brega revolucionària és a Logroño, Zaragoza, Huesca, Calatayut i Barcelona. A Sans, San Martí i Hospitalet sobretot en aquet darrer poble la Guàrdia

Civil i d'assalt hi han tingut molta feina. Hi ha una pila de morts i ferits per els dos bàndols.//

10. Les noves d'España diuen que el govern ha decretat l'estat d'alarma a tota la nació. Mai havia sentit nomenar tans estats com are. Primer declaran el de prevenció, després el d'alarma i finalment quan els revoltosos han fet prous estropicis declaran l'estat de guerra[,] únic que fa quelcom de respecte. Ans de la república, inmediatament de aparèixer les revoltes se donava l'estat de guerra i les revoltes eran dominades amb més facilitat.

Avui he pogut oir missa i combregar en nom de Déu. L'evangeli és de sant Mateu. Se refereix a Jesús i Sant Joan B[aptista] de la manera tan suau i amorosa com <q> catequisaven al poble amb les seues sàvies doctrines i bon exemple.

Aixís ho hem de fer nosaltres amb els nostres germans que icnoran el<a> gran doll de felicitat que produeixen conèixer i practicar les veritats divines.//

A la vetlla he llegit a "La Razón" que no gaire lluny d'aquí, un camió amb cuaranta persones ha volcat. Hi ha catorse ferits. Cuatre d'ells estan gravíssims. Quin desastre[,] pobre gent!

11. Llegim que les revoltes españoles continuan mol enverinades.

Ahir la mestra que ensenya anglès a les noies i an en Lluís va rèbrer una carta d'aquet. Ens la va enviar perquè veiéssim els avensos que hi ha fet el nostre nano. Hi havia una tal barreja de castellà, anglès i quelcom de català que feia riure a tots de l'atreviment que va tenir de fer una tan extensa carta en anglès. Quin xicot més llest!

12. Comenso una carpeta que fa una bonica garlanda de roses. Queda forsa bé. Sempre me plau tenir feina comensada.//

13. Santa Llúcia gloriosa. Som oït missa i combregat oferint les meves devocions en memòria de la meva estimada mare (a c s).

Rebo extensa i animada carta de l'Armand i un paquet de "Matins" amb tots els detalls de les últimes eleccions.

14. Anem rebén cartes d'en Lluís. Està mol content.

Les revoltes españoles continuan.

Aquesta nit vinenta al Casal Català llegiran el llibre de na Gracieta.

15. Esplican l'èxit sorollós que ha tingut el llibre. Les composicions[,] mol aplaudides.

16. Cap al vespre ens arrivan la Glòria Burc amb la seva nevodeta Nadal.

17. Escric a Granollers, a en Lluís nostre i a la señora abadesa de Sant Pere.//

L'evangeli d'avui és de sant Joan. Se refereix al Precursor i a la seua gran humilitat amb tot i la seua gran gerarquia. La seua ciència era portentosa. Amb tot i que era el primer després de Jesús no va fer cap demostració de tenir d'Ell la gran confiansa, sinó que amb tota humilitat va declarar que no era dicne ni de desfer la corretja de les sandàlies del Messies. Aprenem amb aquet exemple de ser humils recordant la gran màxima evangèlica de que l'humil serà enlairat.

18. El dia presenta calorós. Llegim que ahir a La Plata un tanque de petroli va explotar. Varen morir set persones.

Les noves de Catalunya diuen que el s[enyo]r president de la Generalitat està greument atacat d'apendicitits. Pobre s[enyo]r Macià! Déu li dongui un bon remei per el cos o per l'ànima o per a totes dues.//

En Joan avui ha sortit per Bahía Blanca. Fa calor forta.

19. Trist aniversari per a nosatros. La missa i totes les meues devocions han estat oferides a Déu en memòria de la irreparable pèrdua del nostre tan estimat Serafí (acs). Onse anys fa avui que ens va deixar a Caldes de Montbui.

Na Gracieta m'ha obsequiat amb un exemplar del seu llibre titulat "Branca florida". Serà per a mi un record mol estimat. En Joan gran m'en fa comentaris humorístics. Me diu que el llibre és un nou nét, ja que és un fruit de la meua filla.

Anit vinenta les nacions Paraguay i Bolívia[,] que tan tems fa estan en desastrosa guerra, <en> a les dotse de la nit comensaran l'armistici. El pacte és que ha de durar fins al dia 30.// Mentrestant les atres nacions americanes reunides a Montevideo des de fa dies aniran discutint la manera perquè del actual armistici n'esdevingui la pau i que perduri. Tan un país com l'atre han perdut una pila de vides[,] que és ben de dolre.

Les noves que llegim referent al s[enyo]r Macià són en extrem pessimistes.

20. Calor forta. De l'Avi de Catalunya[,] males noves. Prou s'en deurà fer la pell! Llegim que Lerroux és president del Consell de Ministres españols.

21. Primer dia d'istiu. Festa del gloriós apòstol sant Tomàs.

A Los Andes hi ha fet un terratrèmol. Ja hi estan fets. S'ha sentit a Mendoza, San Juan i no sé on més. Ahir teníem 33 graus de calor. Cap el tart les cigales cantaven totes entussiasmades.//

22. A la tarde per mitjà de la ràdio hem escoltat una mol esvalotada sessió dels membres del *poder ejecutivo*. Bé feian repicar la campana pro no hi havia qui obeís. Se barallaven com unes peixeteres. És moda.

23. També avui ses cigales xiulan.

Amb un poble que se diu Santa Lucía are hi ha plogut per primera vegada en tot lo va d'any. Onse mesos sense ploure. Diu que han sembrat tres vegades i que sempre en va. Sembran cotó, tabac i blat·de·moro.

Aquí avui plou.

Del s[enyo]r Macià[,] mol dolentes noves.

24. "La Nación" diu que han extremaunciat al s[enyo]r Macià. Després la ràdio ha dit que sembla que va millor.

De Fransa diuen que els \dos/ expressos de Nancy i el d'Estrasburg han topat a causa // d'una mol espessa boira. Diu que hi ha uns 200 <f> morts i més de 300 ferits. Quina topada més furiosa. Els dos anaven a més de 100 kilòmetres.

Avui al poble del Palomar han posat la primera pedra de una iglésia parroquial dedicada a la Verge de Luján.

Tots els de casa [h]em dinat i passat el dia a can Nadal. [H]em sentit una audició de cants litúrgics cantats per els monjos i l'escolania del monastir de Montserrat. Era l'"Hora Catalana" de cada diumenge. Després han donat mol males noves del curs de la malaltia del s[enyo]r Macià. Tart de tot, en Joan gran, na Gracieta la Vica i jo ens n'hem vingut cap aquí. Hem tingut la pega de descuidar-mos de la clau. En Joan ha tornat a can Nadal a buscar-la. Les noies s'hi han quedat.

25. Diada santa que ens recorda les glò//ries de la venturosa família de Nazaret. Ells[,] per a cumplir les lleis de llavors establertes, se varen trovar allunyats de la seua alegre caseta, i la Verge va donar a llum al seu Nen Jeús amb una cova del portal de Betlem. Ben felissos[,] els sants esposos varen gosar de la glòria més grant que hagin sentit cap atre matrimoni del món. Sols, amb el diví Infantó, allunyats del moviment mundanal que hi havia a la ciutat, ells gosaven de la companyia angèlica que cantava "Glòria en el Cel i pau a la Terra". Recordem amb goig espiritual els gloriosos aconteixements i acompanyem a la Sagrada Família junt amb els afortunats pastors de Galilea que varen ser els primers de adorar a Jesús rescent nat.

La ràdio ens ha donat la mala nota de la mort del s[enyo]r Macià (a c s). No ens ha sorprès. La vèiem venir de // ja fa dies. Ha mort a les onse del matí d'avui. Déu hagi acullit la seua ànima.

En Joan gran ha arrivat de Bahía Blanca. Diu que ha anat amb un lloc que hi havia més de set mil ovelles. Quins remats! Eran escampades pels boscos.

26. A Córdoba diu que hi ha caigut una pedregada tan forta que ha trencat tots els vidres de la ciutat. Una de les pedres va tocar tan fortament amb un noiet de onse anys que va morir a l'acte.

Avui[,] festa del gloriós sant Esteve[,] 1er màrtir després de Jesucrist.

27. Festa de sant Joan apòstol i evangelista. El més jove i més estimat de Jesús. Era cosí seu. Ditxós d'ell que va tenir tanta glòria ja en aquet món fins a sustituir a Jesús convertint-se amb fill adobtiu de la Verge.//

Anit ha fet tormenta furiosa. Durant el dia feia una xafagor insoportable. A la tarde el temporal ha refermat i ha caigut molta pedra barrejada amb aiga.

Som acavat una carpeta que hi ha àngels i flors. És bonica.

28. Sants icnocents. Quin dolor varen sofrir[,] pobres mares seues[,] al veure córrer la sanc dels seus infants sense poguer-los defensar del punyal fer que els devoraba! Mes quina corona de glòria varen merèixer d'esser màrtirs per <d>el Nen Jesús per quina causa el funest rei Herodes[,] foll d'enveja en saber que havia nat un nou rei, va tenir l'idea diabòlica de fer occir tots els nens menys de dos anys convensuts que hi moriria l'Infant Jesús. Com no pensava que Déu tenia a la seua disposició no

solsament un àngel sinó un exèrcit que defensarian a Jesús de les mans dels butxins herodians.//

29. La Sara m'ha portat feina per a el Congrés Eucarístic. És una estola de setí blanc. M'han donat el dibuix que he copiat. Tindré de brodar l'estola amb fil d'or i de plata i perles grosses i petites. Déu <h> me do trassa. Hi trevallo amb mol gust.

Tenim 33,6 de calor. El sol crema.

30. "La Nación" diu que hi ha declarat l'estat de guerra a tota la nació argentina. A Rosari i a Santa Fe hi ha revolució. Hi ha hagut 12 morts i molts ferits.

A Rumania han assessinat el president del Consell de ministres.

31. Ahir hi va haver una batalla al Paso de los Libres. Hi ha 40 morts i mols ferits. He llegit que segons una profecia de Wells, per una tonteria o sigui: que un polac que portarà dentadura postissa mal colocada menjarà una taronja, i un gra de // la mateixa que li haurà anat entre la dentadura i la geniva li donarà torment. Llavors ell[,] sigui per el dolor o per treure's el gra, farà unes ganyotes i contorcions, que un policia nacionalsocialista aleman que estarà amb el polac s'ho pendrà com una mofa a ell dirigida. Se comensaran de barallar. S'hi afegiran persones de les dues nacions. La discussió serà tan enverinada que del cap de poc esclatarà la guerra entre les dues nacions, convertint-se amb una furiosa guerra europea que durarà nou anys. La guerra comensarà l'any curanta i s'acavarà l'any curanta-nou. Diu que la guerra passada no era res en comparació de la de llavors. Que després vindrà la pau al món que durarà mols sigles. Sembla una rondalla[,] això que deixo escrit; pro diu que de trenta anys enrera ha passat exactament lo que el savi anglès ha profetizat.// Ho ha escrit a Roma Olindo Malagodi. Déu sobretot.

Evangeli de sant Lluc. És referent a la presentació o[,] més ben dit[,] Purificació de la Verge. Va ser per·a ella un espectagle mol dolorós al sentir la profecia que li va fer el vell Simeó. Ben resicnada[,] va escoltar-la i tota la seua vida va ser una continuació de tribulacions. Ella ens ha donat exemple de com tenim de acceptar les contrarietats d'aquet món.

Són les onse de la última nit de l'any que va a finir. Per fora se sent mol de burgit de festa com per·a despedir l'any ell i saludar al nou.

Vaig a donar un repàs als fets ocorreguts durant l'any que s'acava. Hi ha el casament de la Miria efectuat pel juny. El prometatje formal d'en Joan amb la Sara Planes. El títol d'advocat que va // obtenir el dia del seu cumplianys. "Branca florida" de na Gracieta i l'operació del coll d'en Lluís portada felisment; i el camvi de casa per el mes de maig.

No contem les desgràcies[,] que també n'hi ha hagudes. En primer la mort del bon amic Valentí Gibert, la caiguda de na Gracieta al carrer de Florida i per fi la defunció de la mare de la Sara Planes. <q> Al cel sian tan bonas i estimades persones. Preguem per la seues animetes!

Vaig a plegar i firmar l'últim dia de l'any. Déu ens concedeixi un any pròsper de salud i prosperitats i que siguem ben fervorosos a la fe de Crist.

Les onse i quart de la nit.

L'àvia Irene

Haedo[,] 31 desembre 1933.

¡Alabat sia Déu!//

Haedo 193<2>3

Gener

2. Vaig veure un home nano autèntic. Era de la colla que trevallaven al circ.

3. Varen asaltar la sucursal del Banc de Londres. Rivadavia 7.446.

5. Vàrem llegir el tràgic succés del incendi del vapor francès "Adlantique". El desgraciat fet va produir-se al canal de la Mancha.

8. Festa major d'aquet poble. 1a comunió dels nens i nenes.

9. Revolució sindicalista a Barcelona.
Se va cremar un atre vaixell francès.

10. Continuava la revolució a España i a // Catalunya[,] vaga revolucionària.

27. Varen venir la família Vicens.

Febrer

22. Varen trovar el cadàver del jove Ayerza.

24. Varen treure dos caixals a na Gracieta.

26. Férem un *asado*. Hi havia tota la família Nadal. Era a la Villa Lucila.

27. Excursió a Luján.

Mars

1er. Enrenou de camins i dilligències per a inscriure la colla a les escoles.
En Lluís i Janic Nadal amb en Joan varen anar a Luján.//

2. A la nit el ferrocarril Oest va topar amb un camió carregat de nafta. El tren va descarrilar, el camió se va encendre i va cremar una pila de cotxes.

6. En Lluís va comensar el 4 grau amb una escola d'aquet poble. La Mima[,] a la de José Mª Paz de la capital.

7. Sortint de missa vaig conèixer una catalana.

10. Al hospital Ramos Mejía varen operar en Lluís.

12. Varen regalar-me l'imatge de la Verge de Luján.

14. Irene comensa a l'acadèmia Paula Albarracín de Sarmiento.

20. En Lluís a l'escola va portar la bandera.//

25. El sant de na Gracieta. En Joan la va obsequiar amb un corte de seda per un vestit.

27. Vàrem rèbrer una carta aèria de l'Alfons.

Abril

2. Rebérem carta dels pares de l'Alfons amb la petició oficial.

3. Vàrem saber la mort d'en Valentí Gibert (a c s). Surtiren per Trenque Lauquen Joan i Gracieta.

5. Grans desastres aeris. Cauen al mar.

10. Carta aèria de Miria demanant documents.

26. Gracieta va arrivar de Trenque Lauquen.

29. Vàrem llogar la casa que vivim. Caseros 39.//

Maig

1er. Vàrem llegir que el dia avans varen assessinar el president del Perú, morint a l'acte.

3. Surtírem de Villa Lucila per·a venir a la "Tacuarita"[,] Caseros 39.

7. En Joan va donar la última matèria de la seua carrera d'advocat.

16. N'Irene feia clavells preciosos.

18. Els companys d'aula d'en Joan li varen donar un sopar de comiat.

19. Irene feia uns pomellets de roses de garlanda mol bonics.

23. La Mima va fer un Cabildo.

24. Éxit escolar per el Cabildo únic.//

Juny

2. La Mima va caure aquí, n'Irene a l'acadèmia i la seua mare al carrer de Florida.

5. En Joan re<p>b el 1er trevall d'advocat.

6. Rebérem carta aèria de Miria despedint-se de soltera.

8. La Sara Planes per 1a vegada va venir aquí amb la seua mare.
Va morir el propietari de la casa[,] s[enyo]r Pelufo.

10. Cumplianys d'en Joan. Va portar el títol d'advocat als vint-i-cinc anys.
En Joan grant ens va portar un lechón asado.

14. Tots malalts.

18. Rebérem telegrama de Miria i Alfons rescent casats.//

23. Fret forta. Demano tres rejols.

25. Rebérem una participació al casament de Miria i Alfons.

29. Va morir Gonzal Lloveres (a c s).

30. Sara[,] amb fortes angines.

Juliol

1er. En Joan i na Gracieta varen portar una petita joia a la Sara Planes.

4. En Lluís va comensar llissons d'anglès.

6. La Mima tenia angines. N'Irene[,] refredat. La Sara va comensar anglès.

9. Totes tres noies malaltes.//

10. Va venir una jove d[octo]ra a visitar la Sara.
N'Irene va comensar les llissons d'anglès.

18. La s[enyo]ra Planes estava mol greu.

19. A les sis del matí va morir.

22. Vaig caminar fins a Ramos Mejía.

29. Va venir el Lito Gibert.

Agost

8. El d[octo]r Fassola va visitar en Joan petit.
Vàrem comprar l'aparato de ràdio.

9. Varen venir les germanes Planes.

10. Cumplianys meu[,] d'Irene i de Sara Planes. Va venir a dinar.//

14. La Mima i jo estàvem malaltes.

20. Paso al dormitori dels nois.

26. Gracieta va donar una conferència al Casal.

Setembre

3. Na Gracieta va llegir a l'"Hora Catalana".

24. Rebem el 1er paquet de "Matins".

Octubre

1er. Varen fer la comèdia "Lo ferrer de tall".

24. Rebérem nou perdius.

Novembre

7. Varen arrivar les s[enyo]res Palau.//

12. Gracieta[,] Irene[,] Sara Planes i Joan varen anar al dinar de l'"Hora Catalana".

15. Rebérem els dos primers exemplars de "Branca florida" de na Gracieta.

19. Picnic a Vicente López. Eleccions españoles.

25. Passo el dia a Liniers.

28. En Lluís s'en va anar a la Pampa.

Desembre

5. Ens varen portar la Vica.

24. Vàrem sentir des de can Nadal cansons monserratines.

25. Va morir el s[enyo]r Macià.

30. Aquí se estaba en estat de guerra.//

Gener 1934

1er. Comensem en nom de Déu l'any nou. Per causa de tan rebombori com hi ha hagut tota la nit i he dormit poques hores no m'he sentit prou animada per anar a la missa primera com és per a mi la preferida. No he pogut combregar com era el meu desidg. Espiritualment he viscut unida amb Jesús meditant la solemnitat de la festa d'avui. Combregaré demà si Déu ho vol.

La fressa de petarts ha durat fins a la mitja_nit. Llavors ha semblat que tot explotava. La campana de l'estació ha repicat i totes les màquines dels trens han xiulat amb un plegat junt amb l'espatec de cuets i petarts, lladrucs de gosos, marranyaus i corredisses de gats i crits de transeünts. Semblava que el poble se tornava boig. Eren més de la una quan he trencat el son.

N'Irene era al Casal amb els Nadals.//

[H]em llegit que a Catalunya tenen en Companys de president de la Generalitat. No és sant de la meva devoció.

2. En Joanot[,] pobre bailet[,] està tot amoïnat perquè té un floronco que li dóna torment. Es dematí s'ha quedat al llit aguantant cataplasmes, pro a la tarde ha hagut d'anar al seu despatx.

Hem rebut una extensa carta de la Miria i un·atre de n'Angeleta.

Avui els diaris no han sortit. És que ahir varen fer festa celebrant el canvi d'any. Els rebuts avui[,] que són de Barcelona[,] contan una pila de disbarats que va fer la pluja. Sa riera de l'Aubi vora Palamós va trencar i va fer molts estralls per tots aquells pobles.

3. De la fracassada revolució han pres una pila d'homes sicnificats capitostos // del partit radical. Són a la illa de Martín García. Encare hi deuen tenir es plats i culleres de l'any passat[,] que per lo mateix que are hi varen tenir d'estar mols mesos. El d[octo]r Alvear, Puyredon i atres que no recordo el nom.

L'avió francès "Cruz del Sur" ha arrivat a San Luis del Senegal.

Fa fret. Ahir teníam 23 graus. Són pocs. La nit de Cap d'Any un globo va caure encès als magatsems centrals del Ministeri d'Obres Públiques de la illa Demerchi. Hi ha uns 300.000 pesos de pèrdues.

4. L'avió "Cruz del Sur" ha arrivat felisment a Natal. Volava a 200 quilòmetres per hora.

Avui la nostre Sarola cumpleix 22 anys. Ha vingut la Glòria Burc.

Rebem carta d'en Lluís. Diu que està mol content. Las senyores dels socis nostres diuen que fa molta bondat. Val més aixís.//

Tot avui sento una tristesa mol fonda produïda per l'estat en què veig que ha quedat la nostra Catalunya estimada. La governan uns homes que ells sols s'han fet unes lleis mol esvalotades i volen que tothom les segueixi al peu de la lletra com si només hi fossin ells. Pobre Pàtria nostra[,] tan vilment dirigida. Déu ne tingui compació. Sort que hi haurà algú que farà el que pugui per a salvar-la.

He llegit que en Pic i Pont és subsecretari de la marina civil i està mol animat junt amb el ministre[,] que també és barceloní[,] per a retornar el prestigi naval que tenian avans. Diu que no ha de quedar ni un barco fermat al port de Barcelona dels que el govern socialista va postergar. La marina catalana i española si se descuidan s'acavarà de perdre. En Pic[,] si no té instrucció ni cultura, té molta plata i farà com atre Noguer de Sagaró amb el seu // populós sarró d'unces d'or. Tan de bo tingui la sort de fer reviure la noblesa dels catalans.

5. "La Nación" esplica els esvalots que hi va haver al Parlament español. Un diputat de la passada dictadura d'en Primo de Rivera (a c s) va tenir l'atreviment de cridar «visca el rei i morin els catalans». Quina barra! Els atres diputats[,] ofesos per tots conceptes[,] anaven a agredir-lo. Diu que ell se va treure el revòlver. Aquí sortosament va acavar tot. Sembla mentida que sempre hi hagi qui busqui la manera de promoure escàndol.

Les cigales cantan la calor.

6. Diada santa i de joia per els grants i petits. Els generosos monarques tots els anys distribueixen obsequis de tota mena en maravellós record de les riquíssimes ofrenes que aquells sapientíssims Reis del Orient feren a Jesús al pobre i tan felís // portal de Betlem. Que siguin en memòria seua tots els juguets i lleminedures que

obtinguin tots els nens del món. Quans n'hi haurà[,] pobrets[,] en aquets tems tan calamitosos que no solsament no tindran juguets sinó que no tindran ni un mos de pa per alimentar-se. Que Déu porti una bona orientació a tot el món tan esvalotat és lo que més li demano.

7. Festa de la Sagrada Família. És la festa major d'aquet poble. Els nens i nenes han fet la 1a comunió. Hem estat moltíssims que hem acompanyat els pibes a la Sagrada festa. Que no n'hi hagi cap que s'aparti de l'escola de Jesús és lo que més li he demanat.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Aconsella respecte al Nom dolcíssim de Jesús al mateix temps que molta paciència en les contrarietats de la vida.//

Han vingut el matrimoni s[enyo]rs Grau i Elies amb els dos ninets i la filleta. Tots tres són una preciositat. Unes criatures de lo més viu que s'hagi vist. Mol simpaticons.

Fa molta calor.

8. Paraguay i Bolívia han tornat armar la guerra. No hi ha maneres de saber-se entendre. Quan hi ha tantes pèrdues per les dues bandes és mol de mal consolidar-les. Déu en tingui compació!

9. A la nit ha sortit la Mima per Pozo del Molle. És aixerida. Va sola de casa. S'en anava mol contenta pro quelcom emocionada. Quina tan gran alegria tindran les dues amigues!

Bé era prou valent en Roger de Flor. Diu que feia cara a qualsevol nació. Amb poc armament guanyava totes les victòries! Deia que devant les seues galeres no // «*ne sol no'm pens que galera ne altre vaixell gos anar sobre mar menys del guiatge del rei d'Aragó; ne encare no solament galera ni lleny, mas no creu que negun peix se gos alsar sobre mar si no porta un escut o senyal del rei d'Aragó en la coa*».

10. Estic fent un coixí brodat amb llana. Queda mol bonic.

Fa una calor desvergonyida.

Cap el tart he sortit una estona a caminar. La casa que vivim és encongida. No se veu ni un estel ni un núgul. És calorosa per demés.

Som a la nit. La gent de casa és al cine. Que se diverteixin! Són vora tres quarts de dotse i no tinc ni una engruna de son. No sé per què la son de mi tan s'allunya. Tota la vida he dormit poc.

He llegit que a Bagur el dia de les elec//cions per diputats a Corts españoles, una velleta de noranta-nou anys va anar a votar. Varen oferir-li portar-li amb un auto, cosa que va refusar. Va dir que votava per Déu i per la pàtria i ningú va saber quin nom tenia la candidatura que va posar a la urna. Benissim per aquella heroïna centenària. Ben decidida va fer un dels seus drets.

11. Quina pega tenim de no poguer contemplar la maravella d'estels que tan atrauen les nits clares! Arbres curulls de fullam i teulades per_tot, impedeixen allargar la vista. Avui he contemplat uns camps tots plens de flors de tota mena i colors. Perteneix a una gent que se dedican al ram florista. El extensíssim jardí se nomena "El Gladiolo". Som arrivat mol lluñ fins a un lloc que ja no hi havia cases. Hi ha uns forns de coure rejols.//

12. Rebem carta de la Mima des de Pozo del Molle. Està encantada de tan contenta. Val més aixís.

Llegim que a Mendoza i Los Andes hi ha plogut tan que els rius han trencat per_tot arrasant tot lo que trovaben. Hi ha mols disbarats i lo més sensible són les vint i tantes persones negades. Un veritable desastre.

13. Rebo una mol sentida i carinyosa carta d'en Francisquet Aymerich. Tot atent per la seua velleta padrina. És mol aixerit[,] aquell bailet.

La expedició Byrd segueix viadje a la Pequeña América. No veuen terra. La més a·prop diuen que és les del rei Eduard VII i de Marie Byrd. Que tot és oceà cubert de gel.

14. Ahir teníam 35,2 de calor. A Córdoba // en tenian 40. A La Rioja 43 i a Trenque Lauquen 39. No se pot viure.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Se refereix a la desaparició del Nen Jesús i el goig dels sants Esposos al retrovar-lo en el temple disputant amb el doctors de la llei. Recomana no perdre mai l'amistat amb Jesús[,] que és la més vàlida i recomanable devant Déu a fi de viure serenament en aquet món ben confiats amb la generosa recompensa que ens haurem guanyat.

La Glòria Burc ha vingut a passar el dia.

Som escrit a les meues Montserrat i Maria. Ahir rebérem carta d'en Lluís. També com la Mima: està de lo més content.

15. Llegim que a Catalunya les esquerres han guanyat les eleccions municipals. És una contrarietat mol forta per·a la gent d'ordre i per la relligió catòlica. M'ha // causat molta pena[,] la nova. No sé per quin cantó m'ho miro, pro veig venir una derrota republicana tan per la nació española com per la catalana. A España no hi pot recnar la república perquè els republicans la destrossan amb la seua manera de governar. La dinastia borbònica està al aguait i se veu que no pert l'esperansa de tornar a governar. És una llàstima puig si els governants primers de la República haguessin obrat amb més prudència no l'haurian destruïda. Are tan·sols Déu sab les coses com cauran.

L'avió francès "Emeraude" va caure a la neu. Va cremar-se. Hi varen morir 10 persones. El sinistre va ser de Marsella a Le Burguet. Feien la derrera etapa d'una pila de dies que volaban. Hi havia més d'un mes. Era un aparato gegantàs. Hi varen morir la plana més distingida de l'aviació francesa.//

16. Avui ens ha arrivat en Joan gran amb els dos germanets Lluís i Fernando Álbarez de Trenque Lauquen. Han fet viatge amb un auto. Són mol aixerits[,] els nanos.

17. La calor apreta fort. No vol ploure.

18. De Curicó informan que des d'ahir a la Cordillera hi ha columnes de fum que pujan cerca del Tinguirica.

Ahir teníam 35,2 de calor.

De Calcuta diuen que a la Índia hi ha fet un terratrèmol que hi ha més de cinc mil morts.

19. La Sara Planas ha vingut. Amb ella[,] na Gracieta i jo hem anat a fer una petita passejada resseguint pobles i carreteres. El poble més bonic i més important que [h]em trovat ha estat San Miguel.

L'aire que feia era fresquet. Manejava en Joan petit.//

20. Avui el termòmetro s'ha enfilat fins a 39,9.

21. Ben dematinet Sara, Irene i el seu pare amb en Roger Nadal han sortit amb un auto ben proveït. Van a escampar la forta calorassa que ens té atuïts. S'en anaven mol animats. Déu i l'àngel bo els acompanyi. Aquí ens [h]em quedat amb els nanos Álvarez.

Som oït missa primera. L'evangeli és de sant Joan. Se refereix a les bodes de Canà. Va ser el primer miracgle que va fer Jesús, convertint l'aiga amb un vi riquíssim.

El termòmetre ha pujat fins a 39,8. En diferents llocs ha pujat de 40 per amont. Una calor insoportable. Vespre de tot quan el<s> matrimoni s[enyo]rs Nadal era aquí amb nosaltres, ha fet una tormenta de vent i terra que feia por. Després ha plogut molt.

22. Tota la nit ha plogut. Ha refrescat // forsa. Sembla que revivim alleugerits de tanta calor. A Rosari i Villa Maria el temporal hi ha fet estralls. Els nostres s'hi hauran trovat.

23. Rebem carta dels nostres excursionistes. Com havíam suposat: varen trovar-se amb el temporal de Rosari. Diu que la polsaguera era tan espessa que cada dos per tres se tenian d'aturar perquè no podian seguir viatge.

Per fi varen dinar a un hotel de Carcarañá que no hi varen poguer continuar de tanta brutícia com hi havia. Varen surtir d'allà i varen anar a dormir a Cañada de Gómez. També diu que tot era brut i fastigós i una invasió de mosquits que els varen omplir de guiroles (ronchas). Firman tots cuatre i diuen que estan bons esperant continuar camí.

24. Llegim que degut a la neu, de Madrid a Santander va descarrilar un tren.// Hi ha cuatre morts i quinse ferits.

25. Fa una fresqueta bonica.

Rebem carta d'en Lluís. Diu que pensa arrivar aquí el dia 1er del pròxim mes.

Llegeixo que el dia 27 del passat, el tren de Flassà a Palamós va plegar definitivament tots els tragectes. Diu que de cap manera pot continuar, per manca de cabals.

Avui conmemorem la felís conversió de san Pau. Ditxós ell[,] que Déu el va cridar quan més guerra feia als cristians; i més ditxós d'haver tingut la sort d'escoltar-lo i

convertir-se amb un tan fervorós defensor de la relligió de Crist, que li valgué esser cridat al apostolat ocupant la vacant de Judes Iscariot.

26. Novament rebem carta dels nostres excursionistes. N'Irene[,] que és la cronista de tots, escriu des d'Argüello. Diu // que quan varen arrivar a l'estància dels s[enyo]rs Larpín, la Mima amb la Pochola i un atre eran a arriar unes vaques. Que quan els va veure no s'ho creia[,] que fossin ells.

Som ben acavat una estola blanca brodada amb fils i cordonets d'or i plata combinat amb algunes perletes. Ha quedat forsa bé.

27. He comensat una carta per la Miria. L'he deixada per dibuixar un carpeteta que l'hi he promesa. L'he brodada vert i groc ja que eran fulles com una branqueta de presseguer que té un préssec. També som anat a cal dentista. M'ha tret un caixal. Are només m'en quedan tres d'autèntics. Tot lo atre[,] postís.

28. Rebem carta d'en Lluís i de la Mima. Tots estan contents fora de casa.

Som acavat la carta de la Miria i n'he fet una per la Elsita Larpín.//

Fa molta calor.

L'avió italià "Savoya-Marchetti" ahir va sortir de [nom omès]. És correu aeri de Itàlia a Buenos Aires. És el primer viadje. Se veu que estan mol animats.

L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Se refereix a les dues maravelloses cures que va fer Jesús. Una amb un malalt de lepra i l'atre amb un criat d'un centurió. Un era gentil i l'atre[,] jueu. Jesús no ho mirava[,] això; sinó que estimava a tots i feia tantes curacions com se li presentaven. Aixís ho hem de fer nosaltres. No tenir ni una espurna d'odi sinó oferir la caritat abundosament com ho feia Jesús nostre Déu i nostre Mestre i Redentor.

29. Avui és Sant Francisco de Sales. Siguem fervorosos devots de tan gloriós // patró dels que tenen caràcter d'ira. Ell diu que en va ser mol dominat del <1er> pecat de ira i va tenir la virtut de dominar-la i ser tot un exemple de sensillesa i humilitat.

La calor aumenta. Ahir diu que hi havia 35 de calor. Avui haurà pujat mol més.

Rebem carta dels excursionistes. Diuen que se passegen per els bonics llocs de les montanyes de Córdoba.

30. L'avió italià "Savoya 71" de nit va aterrissar amb un lloc del Brasil. Anava desorientat i topant amb unes roques se va estaballar. Dels tres o cuatre que l'ocupaven n'hi ha dos de ferits. Diuen que gràcies a que havia acavat el combustible no se va encendre.

Ahir el termòmetro[,] 35,6.

Avui en Joan petit surt per Trenque Lauquen. Han vingut amb la Sara Planes.

31. L'avió "Cruz del Sur" ha surtit per la // seua nació francesa. Déu li do volada més segura que quan va venir. Se veu que els europeus estan de pega. Tan·sols els alemans tiran amb el seu Zepelin.

Un aeronauta rus[,] Fedosechko[,] ha pujat fins vint mil sis-cents metros. És el que ha obtingut major altura. Are no s'en reben noves i no saven ont és. Han mirat en el lloc que va prometre aterrissar i no en troven rastre.

Rebem telegrama de Victorica. Diuen que anit surt d'allà en Lluís.

Ahir[,] 38,9 de calor.

Febrer

1er. A dos quarts de nou ha arrivat en Lluís. Ha crescut i està mol content. Feia dos mesos qu'era fora. Ha portat un gos, dues cotorres i un chimango que té uis i bec de mussol.

Rebem carta de n'Irene. Diu que escriu des de Mina Clavero. Estan // encantats tots de les bellesas que gaudeixen per aquelles altíssimes montanyes.

Els aeronautes russos els han trovats morts i l'aparato completament destrossat. Després hem llegit que han estat 22.000 metres que varen pujar. Si han baixat els pobres per a morir al arrivar a la terra, més hauria valgut que no haguessin tornat. Potser allargant el vol més enlaire haurian trovat sant Pere[,] que els hi hauria overt la celestial i gloriosa porta.

2. Han portat vuit cadires noves per el menjador. Bona falta feien.

La calor aumenta. Ahir[,] 37,7.

Avui haurà sortit d'Alemània el correu aeri d'allà fins a Natal. El recullirà un atre avió i aixís de momén amb sis dies farà el tragecte des d'Alemània aquí. L'avió se diu "Heinkel".//

3. La calor aumenta. Ahir[,] 38,9. Aquí és més impassable 38 que en atres llocs 40. És que sempre hi ha una gran humitat.

L'evangeli és de san Mateu. Se refereix al sembrador que va sembrar les llavors en tres llocs; o més ben dit[,] amb un que tenia diferents cantons de terra. Unes llevors varen caure en_mig d'espines, atres en_mig de roques, atres en un camí, i per fi una petita quantitat en terreny fèrtil[,] única que va créixer i fructiferar. La paràbola se refereix a la bona llevor de la fe divina dels cristians sencers, que practican i creuen ben resolts la relligió del Crist. Procurem ser d'aquets i Déu ens acullirà.

4. Tota la nit ha fet temporal.

A la tarde ens han arrivat tots els nostres excursionistes. La Mima i tot. Vénen contents de tot lo que han pogut contemplar. A casa sembla un // mercat de Calaf. Quin enrenou! Ha vingut en Tian Llorens.

Som acavat una labor per la futura jove nostra. He rebut tres voluminosos paquets d'impresos. Tots de Catalunya. Ni sé per on comensar de llegir.

5. Ha refrescat tan que anit hem hagut de abrigar-mos amb llurs flassades. És lo que passa en aquet país tan variable.

Els nostres excursionistes han arrivat de lo més entussiasmats de tantes maravelles que han contemplat per les benaurades montanyes cordobeses. En Roger Nadal s'ha quedat aquí un dia més. Fins la Mima i tot ha retornat. Ha dit que a Pozo del Molle estaven a 45 graus de calor.

6. Llegim que a París hi ha una revolució mol enverinada. Totes les nacions estan descontentes de llurs governants. És que no n'hi // ha cap de bo. Castigan i oprimeixen el pobre poble. Ha de pagar i callar. Això fa que ve un dia que ja no pot més i se revolta.

7. La fresqueta continua. A la nit tenim roba al llit com a l'hivern.

8. Ahir diu que teníam només 18 graus de calor. Ens retornem de mort a vida.

La revolta francesa segueix i la española comensa. Ningú té serenitat.

9. Escric a Maria Nadal i a Lluïseta Rocas. Llegim que s'ha inaugurat la línea aèrea Córdoba-Buenos Aires. Varen surtir dos aparells del Palomar a les 9.50 arrivant a Córdoba a les 12.40. Un se diu Jorge Nevolary i l'atre[,] Dean Funes.

A la nit en Joan petit arriba.//

10. Avui ens han portat una parella de canaris de Victorica. Són petits i mol macos.

Na Gracieta i en Joan han comprat un armari mol luxós. Beníssim!

11. Ja han arrivat els dies esvalotats. Les noies són a can Nadal. A la tarde en Joan i na Gracieta amb en Lluís, els dos de Trenque Lauquen i la Vica han anat a veure l'exposició d'indústries. Jo no hi he volgut anar. Estic millor a casa. M'he quedat amb Nerón (el gos)[,] la Pepeta (la cotorra)[,] el Ximango (ocell malcarat i fer)[,] la Reina Mora (atre ocell vingut de les muntanyes de Córdoba) i els canaris que varen portar-mos ahir.

La colla m'han comparegut a les dotse de la nit. He llegit un llibre de l'Ernest Morales. Tot se refereix al Cuzco i a un español mol valent que se deia Pedro Sarmiento de Gamboa. Els fets són de 1571. N'hi ha de més vells i de més rescents.//

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Jesús amb els seus companys anaven a la ciutat de Jerusalem. Pel camí trovaren un cec que al sentir que passava molta gent va preguntar qui eran. Al dir-li que era Jesús, el pobre va cridar-li «Jesús[,] fill de Davit[,] tingueu pietat de mi!» Jesús li va dir «què vols?» i el pobre li va contestar «veur-i». I Jesús li respongué «veu-hi». I desseguit hi va veure. «Veu-hi. La teua fe t'ha salvat». Se refereix als que no creuen ni practican. També són cecs dels ulls de l'ànima. Preguem perquè com el cec del evangeli hi vegim espiritualment. La vista espiritual de les coses que pertanyen a Déu és una joia imponderable. Ditxós qui la té ben copsada.

12. La calor torna pujar. Molesta mol.

Ha vingut en Lito Gibert de T[renque] Lauquen.//

13. Llegim que a Àustria hi ha una formidable revolució. Hi ha mols morts i ferits.

Avui els nens Álvarez de Trenque Lauquen s'en han anat amb en Lito Gibert. Ell els <po> acompanyarà amb els pares dels primers.

14. Rebo una mol afectuosa carta de la superiora Rda. M. Arteaga del colegi del Sagrat Cor. Contesta una de meua. Me dóna moltes gràcies de l'ajuda meua als ornaments que se preparan per a el pròxim Congrès Eucarístic. Me diu que l'estola que he brodat és una preciositat i que denota que tinc mà<ns> trencada a primors. Que tenen moltes estoles per a fer i poques persones hàbils com jo en el ram dels brodats. Déu li pagui els elogis que me fa! No crec que el meu trevall pugi tan enlaire com ella afirma. És passable i prou. Ho sé bé. No tinc cap pretenció i solsament he fet la labor // tan bé com he sabut, amb la bona fe d'ajudar en lo possible al lluïment de tan interessant festa.

Acavo de llegir "Sarmiento de Gamboa" de Ernesto Morales. És un llibre mol interessant. Se refereix al gran navegant español del sigle XVI. Mol savi, bo i dilligent, com també atre_tan dissortat amb totes les seues aventures.

Som oït missa i abaixat el cap al rèbrer <la> el pols de la beneïda cendra que ens han posat ans de comensar la missa. Ella ens recorda lo poc que valem i el poc cas que tenim de fer de les vanitats mundanes. Tothom hi hauria de pensar!

15. Estic fent unes petites labors dedicades a la nostre tan anyorada Miria. Són carpetetes de fruita.

16. Avui han deixat per llest el nou // dipòsit d'aigua. S'haurà acavat la molèstia nostra de veure pèrdrer-la i corra inútilment per tot arreu.

17. Escric a la pobre amiga Celina. Ho necessita.

18. Avui s'en ha anat el s[enyo]r rector d'aquet poble i n'ha vingut un de nou. No l'he vist encare. La primera missa l'ha resada el vell. El nou haurà resat la segona. Déu concedeixi bon acert als dos sacerdots en llurs càrrecs. Bona dossis de paciència hauran de tenir a fi de portar i conduir els seus ramadets que Déu els hi ha confiat.

L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Se refereix a les males intencions de l'esperit del mal intentant tentar a Jesús quan estava retirat al desert. Ens aconsella imitar el bon exemple de no deixar-mos enlluernar per cap glòria ni èxit sinó acceptar les coses tal com vinguin ben // desinteressadament.

Llegeixo un llibre del gran escriptor català s[enyo]r Ruira. És una traducció d'una comèdia de Molière. Se titula "La escola dels marits". És mol divertida i escrita delicadament per tan pulcre escriptor. El títol crida l'atenció, i segons qui l'hagués

traduït segurament hi hauria posat paraules grolleres, pro en Ruira no és home per fer córrer la ploma de cualsevol manera. Un llibre seu el podem llegir ben confiats.

El telègraf anuncia la tràgica mort del rei de Bèlgica. Al cel sia. No dóna detalls. Ho hem sabut per la ràdio.

19. "La Nación" porta una infinitat de noves referentes a la desgraciada fi del rei Albert I de Bèlgica. Va morir *espanyat* (que en diem a Catalunya). Era un gran alpinista. Al meu con//cepte arribava a la temeritat, ja que un home de la seua categoria no devia exposar la vida com ho feia ell. No és pas que jo consideri de més mèrits la vida de un rei que la d'un pobre peó. Això de cap manera. Totes les vides són apreciables; pro un rei, sobretot aquell[,] que era tan estimat del seu poble i fins admirat de tot el món[,] no té dret a exposar la vida sense veritable necessitat. Ell va pujar sol on savia que hi havia perill inminent de estimbar-se i morir com així va ser. Si no hagués tingut tanta confiansa en si mateix no s'hauria aventurat a pujar sol a un lloc que savia bé \a/ lo que se exposava. D'això en dic temeritats, imprudències que se pagan cares com li ha passat a \n'/ell. Els homes no escarmentaran mai!

Al cel sia tan bon rei. Era un cristià convensut. Malaguanyat!

M'han portat cinc estoles per brodar-les. Quina feinada! Tot sia per Déu.//

20. Escric a l'Emília Buixeda.

21. En Joan gran arriba de Trenque Lauquen.

22. A San Juan hi ha revolució. Volen derrocar el governador s[enyo]r Cantoni. Ja tenen raó. És un dèspota.

23. Llegim que han assessinat el general Sandino. Nicaragua ha perdut un dels més valents i ardits que la defensaven.

24. San Maties apòstol gloriós de Jesús.

Han vingut la s[enyo]ra Antònia de Victorica amb una seua parenta de La Plata i una neneta.

Llegim la coronació del nou rei de Bèlgica Leopoldo III.

Rebo una mol afectuosa carta de la s[enyo]ra viuda Rocas.

La ràdio esplica el curs de les carreres.//

26. Al acavament de les carreres d'automòvils d'ahir hi va haver una gran desgràcia. L'auto d'en Blanco entre Resistencia i Paganini va atropellar una pila de persones. Ell no hi té culpa puig un home borratxo se li va entravessar en el camí i al embestir-lo, tanta era la velocitat que portava va tombar un atre cotxe i va matar nou persones i una munió de ferits.

Llegim que a Roma el S[ant] Pare ha declarat venerable al p[are] Claret de Vich.

27. Per lla les deu d'aquesta nit hem sentit uns homes que cantaven l'himne nacional. Han dit que era per celebrar l'unió de dos partits.

28. A les dotse de la nit ens tornaran l'hora. Va millor.

Les estoles me van mol bé. Hi tinc una fenomenal feina de paciència.//

Mars

1er. Estem fent dilligències per a llurs graus d'instrucció primària de la Mima i en Lluís. La seua mare no reposa.

2. En Lluís s'ha examinat a l'escola del centre on haurà d'estudiar. Ha fet un bon examen. Per això pot passar a fer el 5º *grado*. És aixerit[,] el vailet!

Llegim que el 30 del passat gener va morir al seu poble de Sabadell la esquisida poetesa s[enyo]ra Agnès Armengol de Badia. Al cel sia tan distingida senyora.

A España tornan estar de crissis.

3. Uns alpinistes polacs han pujat al bell cim del<l> Monte Mercedario. Diu que han arrivat on no hi havia arrivat encare ningú: 6.770 metres.

Avui ha estat la Mima que s'ha examinat de 6è grau. Ha passat. En nom // de Déu ha acavat l'instrucció primària. Rebo carta i periòdics de la meua Maria.

4. Avui[,] gran diada d'eleccions municipals i parlamentàries. Demà deurem saber-ne quelcom.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Parla dels grans miragles que feia Jesús. Aconsella la devoció a la Verge Santíssima.

Are a la vetlla a casa hi ha mol enrenou. En Joan gran ha sortit per Victorica. Han arrivat les noies i la Glòria Burc. Fan un xibarri fenomenal. Són joves!

Acavo un atre estola mol bonica.

A España novament governa en Lerroux. Ha camviat uns ministres i donarà un cop de *coll* més. És un ministeri que no crec pas que posi arrels. És un problema mol difícil[,] governar amb tanta marejada. El temporal polític és apestat a totes les nacions. A España el cavall de batalla més revoltós és la qüestió relligiosa.//

5. En Lluís avui ha comensat d'anar a l'escola de Leandro Alem. És mol vora l'estació de Flores. Hi van amb un noiet d'aquí al costat de casa. Tots dos són mol bon xicots. Estan de lo més contents de poguer anar junts. S'avenen mol. Mai renyeixen. Déu els hi do salud per·a poguer anar fent camí.

6. He llegit que a Barcelona els pistolers varen atracar a un cobrador de la Generalitat. Li varen pendra trenta-vuit mil peles. És el nostre pa de cada dia. Deuran servir per a la construcció de bombes i atres malifetes.

7. Festa del gloriós patró dels estudians catòlics s[ant] Tomàs de Aquino.//

8. Avui he conegut el promès de la Glòria Burc. És mol ben educat i mol formal. Que Déu els hi dongui salud i feina quan formin la seua riallera llar és lo que més els hi desitjo.

De les eleccions de diumenge no s'en sab res en concret. Hi ha moltíssims vots en blanc sobretot a la capital. A províncies estan més animats.

Tot avui plou. Hi ha temporal.

9. Vaig continuant les estoles. És per a mi un trevall mol agradable. Mai m'en canso[,] de trevaiar amb coses tan reboniques. Sobretot veient que quedan bé.

Continua el temporal.

10. La Mima té tots els documents preparats per a presentar-los a fi de poguer donar examen d'ingrés de batxillerat.

La Sara i n'Irene han anat a Temperley // a la festa del prometatje d'en Juan Llorens Palau. Déu els hi do sort.

11. Evangeli de sant Joan. Se refereix al miragle de la multiplicació dels pans i dels peixos a fi d'alimentar tantes de persones que havian seguit a Jesús escoltant devotament la seua autoritzada paraula.

Les vagues españoles no portan cara de resoldre's.

12. A Madrit tan·sols se publican "El Debate" i "El Socialista". Tots els atres periòdics no poden surtir per la vaga de tipògrafs. Hi ha un enrenou fenomenal. Mai estan contents.

13. Avui han operat de l'apendicitits a la Nina Llorens Palau.

Continua la pluja i temporal.//

Han vingut la Maria Nadal amb una noia amiga seua. S'en han endut la seua nena[,] que la teníam des del dissapte.

15. Paraguay i Bolívia no hi ha manera d'entendre's. Ni la Societat de les Nacions ni la bona voluntat dels països veïns <hi> poden obtenir que s'acavi la guerra. En vista d'això se proposa organitzar un front únic compost de totes les nacions americanes imposar-se resoltament i obtenir de les dues esmentades nacions fassin les paus.

16. Avui la Mima s'ha examinat. Fins el dia vint-i-u no sabrà el resultat.

17. La Sara Planes ha vingut amb en Joan i una seva nevodeta de lo més aixerit. M'han portat una capsa de fil macramé. És un obsequi que me fa la // mare de la nena. Mol agraïda li estic. L'empleiaré per·a teixir una carpeta gran que regalaré a en Joan i la seua promesa. De què en faria jo[,] del fil?

18. Diumenge de Passió. L'evangeli és de sant Joan. Recomana humilitat com la tenia Jesús bo i essent Déu. No volguem mai tenir vanitat dels mèrits que Déu ens ha concedit. Empleiem-los tan bé com sapiguem en ajuda del nostre pròxim i de nosaltres mateixos ben agraïts a Déu que ens hagi afavorit ja en aquet món.

19. Festa del gloriós sant Josep. Siguem-ne devots sempre a fi que ens acompanyi en la hora de la nostre mort.

20. Trevaio sense parar amb les estoles. Queden forsa boniques. És per a mi un trevai mol agradós. Quan el veig fet fa mol goig.//

21. Avui[,] festa del gloriós sant Benet. Som oït missa i combregat en memòria del dia que fa disset anys avui varen vestir de monja a n'Angeleta. He rebut una mol afectuosa carta de l'Armando. Sempre content i animat. Déu sigui amb ells que tan bé viuen. Som escrit a n'Angeleta pel felís aniversari seu.

22. Dotse anys cumpleix avui que na Maria meua i l'Armand se varen casar a l'iglésia de la Bonanova a Barcelona. Els hi som escrit recordant l'aconteixement.

23. Per fi tenim la sort que la Mima ha estat admesa al Liceo de Señoretes nº 2 per a estudiar el bachillerat. Diu que la tarifa de punts era de vint-i-cuatre i ella n'ha obtingut vint-i-vuit. S'ha aprofitat. Déu li do salud per·a seguir avant.

Llegim que per fi a Los Andes s'ha trovat el trimotor "San José" que s'hi va perdre el // mes de juliol del 32. Els cadàvers diu que són conservats degut a tanta neu com els ha sepultats.

Aquets dies una noia nort-americana sola ha volat travessant Los Andes. Ha aterrissat felisment a Morón. Diu que quissab els dies que vola en viatge de plaer. Que valenta! És la tersera dona sola que s'atreveix a creuar les montanyes andines.

24. Avui s'han rebut cartes de la Miria, d'en Francisquet Aymerich i de la meua Maria.

Plou. Som acavat les cinc estoles que me varen encarregar per a brodar-les.

25. Tota la nit ha plogut. A l'hora d'anar a missa primera encare plovia i no m'he vist amb ànim de sortir de casa. És la diada de Rams. En Lluís ha anat a la benedicció i ha portat un manyoc de llor i branquetes d'alibera. Ell portava impermeable // i ha pogut passar amb tot i la pluja. A l'ofici hi han anat les noies. El temps era mol lleig.

L'evangeli és de sant Joan. Expressa la gran solemnitat i entrada triomfal de Jesús a Jerusalem. També esplica que els faritzeus li deien que fes callar al poble que tan l'aplaudia i Jesús els hi va respondre que si Ell els fes callar fins les pedres parlarien en bé d'aquell acte.

Avui és la Anunciació de la Verge pro per trovar-se en Diumenge de Rams deurà celebrar-se passat Pasqua.

26. Avui no tinc res per a contar.

27. En Joan ha arrivat de La Pampa. Ha portat paquets de mate i pencas per a plantar. Les ha portades mol ben acondicionades. S'han fet la gran novetat. Què hi farem. I tantes espines com tenen! També n'hi ha que treuen unes flors mol esquisides. Sembla impossible tan males amigues // com són que ningú s'hi pot acostar i encare menys tocarles de tan males armes com tenen plantades a la pell.

28. M'han portat sis estoles per·a brodar-les junt amb una gran variació de fils d'or i de plata i perletes de tots colors i tamanys. Hi tindré molta feina.

A la nit per la ràdio hem escoltat el pare Andreu Azcárate[,] monjo benedictí del monastir que tenen a Belgrano. Ens ha esplicat tota la litúrgia de demà. És interessantíssima. També hem sentit cantar els benedictins del monastir de Solesmes (Fransa). Han cantat una pila de coses referents a la solemnitat d'aquets dies.

29. Missa a les nou. Mol concorreguda i solemne. Se veu que el rector nou d'aquet poble té mol de gust amb celebrar les festes. Moltíssima gent a combregar. A la // tarde el sermó eucarístic[,] mol ben inspirat.

A la nit el mateix pare benedictí ens ha esplicat la litúrgia de demà i els de Solesmes han cantat. Tota la nit la ràdio ha donat funcions pròpies del dia. També hi ha hagut fracments de la missa de Betoben. Tot mol interessant.

30. Divendres Sant. Missa a dos quarts de nou. Tan avui com ahir uns germans <d> maristes de Morón han ajudat al s[enyo]r rector en les funcions relligioses. A la tarde hi ha hagut sermó de la Passió i mort de Jesús. Després[,] un viacrucis mol solemne i últimament[,] sermó de la Soletat de la Verge.

A la nit el mateix p[are] benedictí ens ha esplicat lo de les funcions de demà i de diumenge. També els de Solesmes han cantat.

31. Tota la nit ha fet temporal. Ha plogut mol. Ahir teníam 30 graus de calor i avui[,] 22. Gairebé fa fret. Variable sempre.//

Abril

1er. Pasqua florida. Un dia fresquet i claríssim. Tot somreia aquet dematí quan anava a missa. Semblava talment que no hi hagués penalitats en cap lloc. És que no sé per·què tots els anys al veure les imatges tapades me fa molta tristesa. Recorda les penalitats que passava Jesús al desert preparant-se per a la seua dolorosa i gloriosa Passió. Des del Diumenge de Passió fins a Pasqua a l'iglésia tot fa soletat. Sembla que les beneïdes imatges ens acusan d'ingrats i no ens volen veure. Quan arriva la diada de Pasqua, els altars llueixen plens de flors[,] estovalles netes, les imatjes semblan enriolades i que ens perdonan oferint-mos novament la seua agradosa companyia. Tot és llum i goig de cel. Aquesta és la impresió que me fa tots els anys l'entrar a l'iglésia el dia de Pasqua. Avui més de cent persones de totes edats i estaments hem anat a // combregar. El s[enyo]r rector estava de lo més content i agraït de veure l'iglésia atapaïda de fidels. Mol amablement [h]a felicitat a tots per la cooperació que hem tingut en les festes d'aquets dies aixís com per tantes comunions. I això que ha tingut de trescar contínuament. Tans homes joves i nens, dones, noies i nenes. Tot plegat[,] un aconteixement sublim. Que arribi fins al cel l'entussiasme d'aquet poble vers les festes relligioses és lo que més demano a Déu.

A la tarde[,] funció dedicada a Jesús Eucarístic. També mol concorreguda. Alabat sia Jesucrist triunfant i gloriós!

Les estoles me surtan primoroses. Avui és la festa també de la canonisació de Don Bosco. Des d'avui és sant Joan Bosco. Ell sigui la guia dels estudiants ja que tan els estimava.

L'evangeli d'avui és de sant Marc. Tot fa referència a la resurrecció gloriosa de Jesús. Seguim sempre la bandera <f> seua tan honorable.//

Abril

¡Quina badada!

[entrada ratllada] 1er. Pasqua florida. A la primera missa l'iglésia d'aquet poble estava atapeïda de fidels de totes edats. La comunió ha durat molta estona. És un goig de veure com s'aplegan sota la bandera de Jesús ressucitat[,] triunfant i gloriós.

A la tarde també hi havia molta concurrència. Alabat sia Déu!

2. No surto de casa fins l'hora que no m'hi veig a brodar. Les estoles van seguint precioses. Mai havia fet un trevall tan delicat i amb tan de goig. Sembla que no som jo mateixa que faig anar enrenou tans fils d'or, perles i anticueles* de tots tamanys i colors. Déu me conservi la vista per·a poguer ser útil al seu sant servei.

Per lla les cinc i quart, surto de casa per caminar una estona. Vaig a l'iglésia. En aquelles hores quietes faig estona de // companyia a Jesús Eucaristia. Està tan sol! Aquell reculliment comunica una pau santa a l'ànima que res del món pot oferir. Me recordan els versos de m[ossè]n Cinto (a c s) que diuen *dintre 'l sacrari / tot solet jo ploro / homes ingrats / veniu-me aconsolar*. També recordo cansonetes que cantàvem a l'escola quan era petita. Eran referentes al Santíssim. Bellíssimes totes.

Quan torno és fosc. Els estels brillan i tremolan contínuament. La portentosa Creu del Sud formada per cuatre de mol bonics que forman una creu. Marte del cantó de Buenos Aires. Que n'hi ha d'anys que el segueixo! És fantàstic.

3. Fa una fresqueta bonica. Per això els caps vespres llueixen tan. Les postes de sol són espatarrants. Llàstima que la casa que ocupem tingui tan poc esbarjo. Des de casa no se veu ni un pam de cel. Els abres corpulents ho amagan tot.//

6. He rebut carta del convent del Sagrat Cor. Quins elogis fan del meu trevall! Déu els hi pagui el goig que m'han donat. No sé si les estoles són tan ricament trevaiadas com me diuen…! M'ho arrivaré a creure!

A la tarde som assistit a la funció de Hora Santa. Quines meditacions tan interessants hi ha hagut. Déu conservi i fins aumenti la pietat dels fidels d'aquet poble per bé d'ells i goig del s[enyo]r rector ja que tan se desviu per·a recullir al poble.

Han vingut la Joaquina Llorens amb la seua germana Alejandra.

8. Sempre salto dies. És que ni passa res que valgui la pena ni tinc temps de pensar-i. Avui l'evangeli és referent a sant Tomàs apòstol. No va volguer creure que Jesús s'hagués aparegut als seus companys fins que va veure'l de nou i va palpar les // cicatrius de les seves glorioses llagues. És escrit per l'evangelista sant Joan. Jesús vol que creguem tot lo que Ell va encarregar an els seus apòstols i que han anat continuant els ministres apostòlics.

9. Avui han vingut en Grau i Elies de Ramos Megía i el vell Cunill. Aquet ens ha obsequiat amb cuatre pinyes que va portar de Montevideo[,] on hi ha passat temporada amb la seua família.

10. A la vetlla la Sara, n'Irene i la seua mare han anat al centre a reunir-se amb la família Planes i junts assistir a una funció de circ. Que se diverteixin!

11. Tot avui plou. Novament refresca.
Escric a Pilar Pericàs de Barcelona.

12. Avui gairebé totes les poblacions argentines // fan vaga del ram de tot el comers en senyal de protesta per els extremats impostos que els hi ha posat el govern de la nació.

13. Llegeixo que sant Tomàs de Aquino era un pou de ciència com bé sabem. Diu que quan escoltava al mestre seu fra Albert Magne, els seus companys d'aula li deien "Bou Mut" per la seva austeritat, pel seu silenci i actitut sempre reflexiva. Un poeta el vindicà aixís «¿per·què el nomenem "bou mut" si Roma, ciutat de An\a/gari*, de Nàpols i París proclamen el seu geni?»

Visió beatífica. Dia 6 desembre 1273 estant celebrant el d[octo]r angèlic sant Tomàs el sant sacrifici de la missa a Sant Nicolau de Nàpols, fou pres en èxtasi i tingué una visió extraordinària… Què li passà llavors ja que des d'aquell moment ja no <pogué> escriure res la seua ploma i ja no dictà res al seu escrivent?// «Mestre (li deia ple de pena el seu estimat deixeble fra Reginald)[,] mestre: per·què no acaves la "Summa" empresa que emprengueres per a lloansa i glòria de Déu i per a llum de tot el món?» «No puc, no puc més»[,] contesta el Doctor Angèlic ple de profunda malenconia i de santa resicnació. «¿Com vols que escrigui si tot, absolutament tot el que he escrit no és més que palla comparat amb el que acavo de vèurer.» Després d'haver tastat quelcom del que és la visió beatífica morí d'anyoransa el gran d[octo]r. Tan segles com han passat i mai el troven vell[,] el seu text<e>. Ditxós i afortunat servent de Déu que tan va aprofitar la seua sabiduria!

Anit les tres noies[,] en Lluís i la seua mare han assistit amb un acte del Casal Català. Ahir en Joan va portar-me una mol bonica matra de Victorica. És a cambi de la colcha que jo li he teixit i regalat.

Llegim que a les Corts de Diputats de Madrit[,]// veient que no hi val l'autoritat del president per fer tenir el degut respecte que se mereix un Parlament, han decidit posar una mol potenta campana d'alarma a fi d'ofegar els aldarulls que sovint hi ha. Quin humor! És una bona pensada! Sembla mentida que se tingui de recórrer a semblant procediment.

15. Avui anant a missa feia fret. Bufava un airet del sud que gelava.

L'evangeli és <de> del evangelista sant Joan. És la dominica del Bon Pastor. Tots tenim obligació de vigilar les ovelles que d'aprop o de lluny ens són posades peraquè amb bon exemple, o amb bons consells els poguem encaminar cap al remadet de Jesús, que és el Bon Pastor de tots els habitants del món.

Som escrit a en Francisquet Aymerich i a la meua Maria.

18. Avui han vingut la Sara Planas // amb una seua cunyada i una nevodeta mol aixerida. Totes mol amables.

21. Llegim que al Parlament español tenen unes baraies fenomenals. Han arrivat al extrem de que s'han bofetajat, han anat de tumbaions i fins tinters i els gots que tenian devant per a veure han volat d'un cap a l'atre com els nens que fan una pedrega. Quina gent més assenyada governa la nació.

22. En Joan ha arrivat de Victorica. A la tarde ell amb en Gracieta i les noies han anat al cine. Jo no hi som volgut anar. A casa s'està més bé. Fa fret i un refredat costa poc de pescar-lo. Avui anant a missa hi havia una boira tan espessa que no se veia res.

L'evangeli és de sant Joan. Se refereix a la pena que tenian els apòstols de quedar-se sens la companyia del seu diví Mestre. Jesús els consolava diguent-els-hi // que la separació no duraria gaire i que soportessin les contrarietats amb resignació a fi de tenir mèrits per a guanyar la glòria. L'aflicció dóna seny, treu l'orgull i supèrbia del cor del home. Si tot ens surtís bé, tampoc estaríam satisfets puig demanaríam coses impossibles d'obtenir. Per això és que tenim d'estar sempre sumissos a lo que Déu disposi. La vida és un moment per llarga que sigui. Jo amb tans anys com tinc me sembla que era ahir que jugava de nena.

Som escrit a la Miria. He rebut una carta de n'Emília Buixeda. És una mosseta de lo més esquirquillat.

23. Sant Jordi gloriós patró de Catalunya. En atre temps era la festa d'avui un esdeveniment important. A la capelleta que té el sant al Palau de la Generalitat s'hi celebraven misses tot el dematí amb // assombrosa concurrència de fidels de totes edats i estaments. La de set era dedicada a la joventut. Hi havia comunió general per a la jovenalla. A cada un d'ells s'els obsequiava amb un pomellet de roses de Sant Jordi. Eran blanques i petites. A la sortida de l'esmentada missa els joves obsequiaven a les noies amb rams de clavells que compraven a la fira de roses i clavells que tots els anys hi havia instalada a l'entrada del Palau del nostre soldat gloriós. A les deu hi havia ofici solemne on hi assistian els senyors diputats i l'ajuntament. Eran tradicions en extrem animades, alegres i boniques.

Llegim que ahir a Madrit hi va haber una manifestació catòlica mol interessant. Més de curanta mil catòlics varen reunir-se a l'Escorial capitanejats per el president de Acció Popular[,] el jove Gil Robles. Tots varen jurar donar la vida si necessari fos per la relligió de Crist i per·a la seua Pàtria. El mateix feren a Barcelona // la Federació de Joves Cristians. També ahir varen reunir-se amb un lloc espaiós de la ciutat i varen tenir un congrés relatiu a defensar la relligió catòlica jurant donar la vida si convingués per a Déu i per Catalunya. Que el cel els ompli de benediccions és lo que més els hi desitjo ja que són tan decidits a defensar els seus ideals tan nobles.

25. Sant Marc Evangelista. Ell i els seus tres companys encarregats d'escriure els fets ocorreguts durant la vida pública de Jesús siguin els nostres defensors en la hora d'entrar a la pàtria eterna.

26. Llegim que el govern d'aquí ha decretat l'estat de setí. Mai podem estar tranquils.

27. Acavo les sis estoles que tenia per a brodar.

28. La Glòria Burc ha vingut amb la seua // nevodeta la petita Lluïsa Nadal Burc.

Avui entrada de fosc quan sortia de l'església per a venir-me'n cap aquí, unes nenetes m'han dit «*adiós corazón de arroz / que le vaya bien y que le pise un tren*». M'han fet gràcia. Els hi he dit «*¿cómo pueden desear que me vaya bien si me pisa un*

tren? ¿Tendré el cuerpo de hierro que todo un tren no me mate?» Les nenes han rigut de debò.

Som escrit al convent del carrer Callao.

29. Tot avui som sola amb la petitona Teófila. Tots els atres <són> han anat a la missa solemne que en honor a la Verge de Montserrat han celebrat els catalans devots de la Moreneta. Haurà estat un acte bellíssim. Ja que Déu vol que sojornem en aquestes hospitalàries i benvolgudes terres, just és que hi fruïm algun bon record de les festes relligioses i catalanes. Jo no hi he volgut anar perquè estic millor a casa. Quan era jove ja hi assistia[,] a les festes que se feien a les parròquies // de Barcelona. La festa que celebran avui els catalans d'aquí, l'he vista moltes vegades a l'iglésia dels Sants Just i Pastor de Barcelona. Anàvem a la comunió general i ens obsequiaven amb un pomellet de boix autèntic cullit a la pròpia montanya de Montserrat. Que Déu dongui la seua benedicció ben gloriosa als devots de la Verge Maria en tots els títols que l'hi han dedicat.

L'evangeli d'avui és de sant Joan. Continua lo del diumenge passat o sigui les exortacions que feia Jesús als seus tan estimats apòstols ans de patir la seua Passió afrentosa. Ells estaven tristos devant la realitat de perdre el seu tan volgut Mestre. Ell els confortava a fi que no perdessin les virtuts que tan els hi havia inculcat, com són la fe[,] la esperansa i la caritat. Aprenem també nosaltres a tenir-les presents a totes hores i moments de la nostre vida mortal. Si el món coneixia // i observaba les virtuts teologals que coneixem nosatros i que tan bé definia en el seu interessant i preciós llibret del catecisme el venerable pare Claret, no se necessitarian exèrcits ni canons per·a defensa de les nacions. Are en lloc de les indicades virtuts de fe, esperansa i caritat, segueixen els set pecats capitals, quins tenen en contra les set virtuts que el món aburreix. En el pecat hi trovem la penitència.

Jo no sé qui serà que tindrà mai la paciència de llegir els meus quaderns! És possible que molestin amb algú que no pensi com jo. No li fa. Els ideals que hi defenso i les coses que hi esplico ho tinc tan fixat al meu enteniment que me creuria responsable de no haver deixat escrit la meua fe en les coses divines tal com Déu me les ha inspirades. Aixís ho recomanava l'apòstol tan savi com ardit gloriós sant Pau. Deia que tots tenim obligació de trevallar per a inculcar les màximes relligioses als nostres // semblants sigui amb la forma que Déu ens ha concedit ja per mitjà de la paraula o per escrit.

30. He comensat un suèter de llana negra per a mi. M'abrigarà molt.

Maig

1er. En Joan grant ha portat una noia de La Pampa. És més grandeta que la que tenim. Val mol més. Té voluntat de cumplir. És per anar a servir a casa d'en Manuel Llorens. Déu li do salud i ganes de cumplir. És la més grant de vuit germans.

2. La calor d'ahir s'ha comvertit amb una forta gropada que ha durat tota la nit.

3. Festa gloriosa de la Santa Creu.

Avui cumpleix un any que vàrem venir // a viure en aquesta casa. No ho varem encertar prou bé. Totes tenen tac o bac. Fa fret.

4. Santa Mònica patrona gloriosa de les viudes. Ella ha de ser el nostre mirall, imitant-la pregant sempre per la conversió dels nostres sers estimats que viuen apartats de la relligió catòlica.

He cumplert les devocions pròpies del dia. A la tarde el s[enyo]r rector d'aquet poble ha fet una funcioneta dedicada al Sagrat Cor de Jesús. Ha estat mol interessant. Hora Santa! quines meditacions més sublims! quines emocions tan dolces comunicava! després la benedicció amb el Santíssim. Tot enfervoritza i acosta l'ànima cap al cel.

5. Han vingut els germans Chela i Tian Llorens. La noia s'ha quedat a dormir.

6. El fret va baixant. Divendres passat diu que estàvem sota cero. Els camps eran blancs // com una nevada. És fret viu i sol calent. A la nit, els estels relluen com si fossin esclaus d'un *motor* potentíssim.

L'evangeli d'avui esplica la manera com Jesús al despedir-se dels seus estimats apòstols els hi va encarregar que vetllessin; que no els hi descuidés de demanar coses a Déu en nom seu. Que preguessin mol a fi de totes les seues coses. Que tots estem rigurosament obligats a la oració composta per·a pregar i demanar a Déu tot lo que necessitem tan per l'ànima com pel cos. Encare que la nostra oració a causa de les

nostres contínues distraccions no tingui el valor que necessita, Déu l'accepta i li comunica la forsa deguda. Per cap motiu devem deixar-la.

Ha vingut en Diego Gibert de Trenque Lauquen. Té un quiste vora una orella i l'i tenen de treure. Déu l'ajudi!//

10. L'Ascenció gloriosa de Jesús. Ditxosa ciutat de Jerusalem que vares tenir la sort de presenciar tots els actes referents a la Passió de Jesús fins a pujar-se'n al cel ple de glòria per haver redimit a tot lo món.

No sé com m'ho faig deixant passar tans dies sense escriure aquí. És que totes les hores les tinc completament ocupades. Les estoles donen un trevai enorme. Sempre dibuixo les més difícils. Aixís lluiran més per la gran festa que trevallem. En tinc sis més entre mans. Tot sigi per a millor espledidesa dedicada a Jesús Eucaristia.

Poso aquet bocí de imprès que he retallat avui de la "La Nación".

13. I més intervals. Els dies són curts i no tinc temps de res. Ni escric a ningú. El meu trevall de les estoles no té gaire mèrit devant Déu perquè <el> me comunica un goig inmens. Ho faig com si fos amb un lloc d'una diversió que me plagués molt. És la feina per a mi més agradosa. A les vetlles cuso la roba vella i les mitxes.//

L'evangeli d'avui és de sant Joan. Se refereix a Jesús quan preparava als seus tan estimats apòstols per·a la vinguda del Esperit Sant. Els preparava per a la seua vida de predicació. Els animava profetizant-els-i que serian perseguits i aburrits i fins moririan martiritzats per·a defensar la nova relligió. Els hi prometia enviâ'ls-i la Llum de totes les coses divines per mitjà del Esperit Sant. Totes aquelles paraules tan plenes de zel vers els seus més estimats varen cumplir-se. Avivem la fe i la confiansa de saber seguir el camí del cel sense tórcer la nostre vida. Com els sants apòstols també nosaltres en Déu trovarem la valiosa recompensa.

Són les vuit de la vetlla. Fa poc rato que en Lluís[,] n'Irene, la Mima amb el seu pare i la seua mare han arrivat de passejar. Han anat pel Tigre. Feia una tarde esplèndida. Jo he preferit quedar-me amb la Sara, la Vica, els canaris, Reina Mora cordobesa, el gos, el ximango i la cotorra. La Sara ha fet dols de llet.

Som escrit a na Montserrat meua.//

14. Continuan els dies explèndits.

Ahir en Lluís va trovar un monederet que a dintre hi havia 5 pesos i quinse centaus i unes claus. Avui ho ha portat a la comisaria. Han pres dos testimonis, han anotat el nom i domicili d'en Lluís i l'han felicitat pel seu generós acte. L'han posat fins als núguls de tantes alabances. Això vol dir que ben pocs haurian obrat com ell. No ha fet sinó cumplir amb el seu deure, ja que res de lo va trovar li perteneixia. Si tots els que troven coses perdudes ho fessin aixís, no li haurian alabat tan el fet. Quin disgust deuria passar la persona que ho va perdra! Sobre_tot les claus[,] que bona falta li deurian fer.

Avui ha dit que per fi és un dels escullits per·a recitar uns versos al teatre Puigredon. Són cuatre bailets de l'escola. És mol ardit per això. Mai s'abatata*. En tots els colegis que ha anat ha hagut de recitar i pendre part amb totes les funcions. No s'acobardeix. Crida i té trassa a recitar.//

20. Una setmana sencera de mutis. Si no fos el propòsit que tinc de no deixar del tot les meues notes, valdria la pena de no posar-ne cap més. La feina me té totes les hores obligades. Tampoc passan coses que valguin la pena d'escríurer-les. Si volgués esplicar les peripècies, accidents i desgràcies que llegim d'enfonsaments de mines, explossions de bombes i demés disbarats n'ompliria un missal. No val la pena.

Ahir vaig rèbrer carta de Badalona.

En Lluís diu que no serà pas ell que <lla> recitarà al teatre Puigredon. És tan·sols un que surt a recitar. Eren ell i un atre que se disputaven l'honor i ha guanyat l'atre perquè té la veu més potenta. Si per alguna causa inprevista l'atre fallés en Lluís és el segon i per lo tan seria ell que recitaria.

La Sara ha debutat a "Resurgiment" com a crítica d'art. Ho fa forsa bé. Si fos més disciplinada seguiria per aquet cantó.// No té constància per·a seguir avant. És una llàstima ja que abtituts no li mancan.

Avui[,] festa solemníssima. El mal temps i el refredat no m'han permès oir missa. N'he tingut un fort anyorament. Des de casa he meditat la grandiositat que enclou bo i demanant ben fervorosament a l'Esperit Sant que comuniqui la llum de la fe divina a tans sers per a nosatros ben estimats que viuen allunyats de la nostra relligió defensada i propagada per els afortunats apòstols de Jesús i els seus sucessors. Tan de·bo els meus precs siguin escoltats! Seríam més colla al remadet escullit. La claretat i perfecte coneixement de les coses que pertanyen a Déu, comunica una forsa inponderable al mateix tems que aflueixen les idees santes i hermoses que no pot oferir aquet món tan esquifit.

Segueixo amb les estoles per futur Congrés Eucarístic. En tinc quinse. Són boniques totes. Hi ha mol moviment de per tot el món referent al progectat congrés.//

21. Are és na Gracieta que me segueix amb el costipat. El meu, combatut amb medicina, geniols i pastilles Valda va seguint pro no·pas verinós. Ni sé com l'he pescat.

22. He volgut fer el valent de deixar les potingues de farmàcia i el refredat ha tornat envestir com un lladre.

23. Na Gracieta fa llit. Jo no m'hi sé pas estar[,] al llit. Sembla que hi ha punxes.

24. He tornat rependre els remeis i de nou el refredat cedeix. És un problema[,] que s'el tingui de vigilar tan. Sembla un lladragot.

Avui ens ha arrivar en Lito Gibert. Are tenim els dos germans.

Avui s'haurà firmat l'acord de Lima i Colòmbia sobres el plet que tenian de Leticia. El firmaran a Bogotà. Perú i Colòmbia ho ententen millor que Paraguay i Bolívia.//

En Lluís amb els companys d'escola han anat al teatre Puigredon.

Avui fins fa calor. La Sara ha fet empanades. Han resultat delicioses.

La tos meua és desastrosa. La vaig combatén amb xarob Solución Imaz. Tot són remeis nous a fi de omplir el calaix de les farmàcies.

Hem llegit que a Barcelona hi va haber una topada de trens a Sant Boi. Un mal_entès dels dos maquinistes. Hi varen morir els dos. A més hi va haver onse morts i molts ferits.

25. Gran festa pàtria. No n'he vist res. La ràdio ens ha donat quissab les audicions del himne. Té una música mol bonica. Mai em canso de sentir-la. El dia[,] no gaire bo. Ha plogut.

26. Avui no hi ha diaris. És degut a que ahir no varen trevaiar. S'ha rebut una extensa carta d'en Josep Gassiot i Llorens. És per el seu padrí. Entre atres noves totes eccelents hi // <ha> la de que a imitació dels seus germans Joan i Emília, ell també s'ha promès. Déu els hi do bona sort que prou bé se la mereixen tots ells. Són una família ben recomanable.

27. Després d'una nit de pluja i temporal fa un dia explèndit. He pogut oir missa, pro la última. M'he cansat forsa. És que el refredat m'ha atuït. I això que no ha estat gaire fort.

L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Esplica com Jesús va donar tota la potestat i forsa an els seus apòstols i deixebles per·a propagar la seua relligió batejant i aplicant els sagraments a tots els descendents dels nostres primers pares. En cas apurat <se> pot batejar-se sense necessitat de sacerdot. Lo més important és dir «jo te batejo»[,] tirar aiga al cap tres vegades distintes i cada vegada dir «en nom del Pare», a la segona «en nom del Fill» i la tercera «en nom del Esperit Sant». Sempre tenint una devoció i intenció grant a la Trinitat Santíssima.//

Avui[,] festa de la Santíssima trinitat. No he pogut combregar en memòria de la entrada de n'Angeleta al monasteri de Sant Pere avui fa disset anys.

Are mateix les tres noies han sortit amb en Diego Gibert. Han dit que van a donar un vol per l'Avenida Costanera.

Amb na Gracieta [h]em trencat un pomellet de flors de gessamí que l'he posat al costat de la Verge de Luján.

Som el dia 12 de juny. He deixat passar tans dies sense fer notes, atrafegada per acavar una punta que tenia comensada ja des de quan vivíam a Argüello. Si na Gracieta s'embarca com així ho crec, se l'endurà per a posar-la amb unes tovalles dedicades al altar major de la nostre iglesieta de Llufriu. Ahir a la vetlla la vaig acavar. A més vui brodar una cortineta de seda per al // sacrari de la mateixa església. Ja que Déu m'ha concedit bona vista i trassa per a fer trevais pulits, vui dedicar-los a major glòria i bellesa de <la> les solemnitats relligioses.

També acavo de brodar una bonica estola dedicada a la senyora abadessa del convent on hi ha la meva Angeleta. Tot sia oferit a Déu en memòria dels meus estimadíssims difunts i per la conversió dels meus tan dolorosament equivocats que viuen apartats de la santa fe catòlica. Que Déu els hi comuniqui la llum divina que tan necessitan i desconeixen.

El dia cuatre del mes que som vaig ingressar al apostolat de la parròquia d'aquet poble de Haedo. Anys feia que ho som, però diu que sent estrangera ha estat millor que fes entrada nova en aquesta nació. Així ho he fet i Déu m'ho hagi pres bé.

A Catalunya hi ha mol enrenou amb motiu d'una descavellada llei que el seu Parlament ha votat i que el govern central no // permet que la posin en pràctica.

Ahir en el lloc de Junin Laguna Mar Chiquita un aparell aeri va capotar. Hi ha cinc morts. Al cel sian. Tan animats que varen sortir del Seis de Setiembre! Qui els hi hagués dit que tenian tan pocs minuts de vida. Anaven a Chile.

Llegim que a España un tren exprés va emvestir un òmnibus i va matar vint-i-una persones. De noves semblants els periòdics en van plens.

13. Festa del gloriós sant Antoni de Pàdua.

Han vingut dues noies de Trenque Lauquen. Mol simpàtiques totes dues. També ha vingut na Maria Nadal.

Continua la revolució catalana.

14. Ha mort el famós poeta Geroni Zanné. Al cel sia. Era devot fervorós de Catalunya.

15. Avui s'ha acavat de resoldre el viatje de na Gracieta a Catalunya.//

16. Fa molta fret. Segueixo fent la cortineta.

17. Avui fa una glassada furiosa. No m'he vist amb ànims d'anar a missa primera. En Lluís ha entrat a la Congregació de Lluïsos d'aquet poble. N'està de lo més content. Déu i el seu sant Patró li ajudin junt amb l'Àngel de la seua guarda peraquè sigui un bon minyó.

Per lla les onse la ràdio ens ha obsequiat amb l'himne del Congrés Eucarístic i ben sentit sermó de monseñor Dionisi Napal (me sembla). Ha versat sobres l'evangeli d'avui. És de sant Lluc i se refereix <a> en aquell passatge on Jesús va pujar a una barqueta de pescadors a fi que tots els que el seguian el sentissin bé. Després va manar que tiressin les xàvegas* al mar i varen pescar tanta multitut de peix que les maies se'ls hi trencaven de tan que pesava. <el> La fe que va tenir llavors sant Pere va ser premiada nomenant-lo cap dels apòstols i de la nova relligió que Jesús Redentor va fundar.//

Tota la meua gent són a can Nadal a fer la festa de despedida de na Gracieta. Jo com sempre. He preferit quedar-me a casa. Ben soleta estic millor. Llegeixo un artigle

de “La Prensa” que parla de les costums antigues de portar flors a la boca. És cert. Hi duien un clavell, violetes o bé fulles de malva d’olor.

18. Cumplianys de Armand. Ha vingut la Rosa Sagrera de Gol i na Rosa Grau-Elies. També ha vingut la Maria Nadal.

19. Plou. A casa hi ha mol moviment preparant el viadje de na Gracieta.

20. Fa un dia esplèndit. He sortit a pendre el sol una estona. Estic mol trista. El camí que fa na Gracieta em dóna molta pena. Les separacions sempre costan de passar. Ja hi hauria de tenir pell morta, pro no hi puc fer més. Ella era el meu bras fort. Allunyada del seu redós me sento feble.//

21. Sant Lluís G[onçaga] gloriós jove que des del cel presideix les congregacions jovenívoles a ell oferides. Al cel sia el meu fill estimat que portava aquet nom. Are me quedan dos néts que també el portan en memòria del seu oncle al cel sia.

He plorat mol avui! No sé acavar-me el viatje de na Gracieta. Són les cuatre de la tarde. És l’hora fixada per·a sortir el vapor “Cabo San Agustín” de la Compañía Ybarra que s’ens emporta el nostre cap de casa. Crec que a na Gracieta li farà bé pro a mi m’omple de tristesa. Els vells som criatures i necessitem d’alguna mà que ens porti, si·no defallim i perdem els ànims. Jo bé voldria pendre’m aquet fet serenament pensant que quan Déu ho ha portat aixís, no deu ser d’atre manera; pro el cos no té tanta forsa de voluntat com l’esperit que tan serè i judiciós ens guia. Aquet, acepta les coses tal com vénen per amor a Déu[,] que aixís ho disposa. Seguim-lo. No tinc // ànims de fer res. El pensament s’envola al port contemplant les onades del vaixell que me s’enporta lo que més jo estimo. Avui jo li deia a na Gracieta que fins el dia gris que fa entristeix mol més. Que ni el sol la volia despedir. Fa una estona que n’ha lluït unes llambregades ben pobretes per cert. Són les cuatre i quart de la tarde. L’hora anunciada per·a sortir del port era a les cuatre. Aixís és que les noies de casa[,] els nois i la Sara Planes are veuen com el vapor va allunyant-se. Quins moments més anguniosos! Les separacions de persones estimades tan que dolen. Jo que tantes vegades m’hi he trovat! Tan que hauria fet els més grants sacrificis peraquè na Gracieta no ho hagués de passar! I Déu ha volgut que ella també apurés la copa amarga de la separació amb la seua tan estimada Miria. Que Déu permeti arrivar a que ens tornem trovar reunits amb un lloc o l’atre i si no és

permès, que tinguem la resicnació que necessitem per a soportar aquestes proves. Pitjor són les que he sofert jo veient morir els meus fills tan estimats.//

22. Dia fredíssim. El sol no té forsa. No tinc ànim per a fer res. És que encare em dura l'aturdiment causat per la separació amb na Gracieta.

23. Tot avui plou. No fa tanta fret. Se van rebent cartes per la nostre ausent estimada.

La pobre cotorreta no està bé en_lloc perquè anyora les carícies de la seua mestressa. Busca el sol, ella, el gos i el chimango. Paciència que també el busco jo i avui no llueix. N'Irene ha cridat en Joan i no se sab despertar. Ella diu que li donarà una ducha per espavilar-lo.

Som escrit a la Miria i l'Alfons.

24. Festa del gloriós precursor de Jesús. Felís ell que a la falda de la Verge Maria va ser el lloc on va descansar primer després de nascut. Ella també va ser la que primorosament com ho mereixia la categoria dels esposos Zacaries i Isabel va preparar la robeta per·a vestir aquell gloriós infant santificat ans de veure la llum.//

L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Recomana caritat en_vers les ofenses rebudes i no covar odis de cap mena. Déu no els vol[,] els odis.

Avui he fet coneixensa amb un jove p[are] salesià del Institut Teològic de Ramos Mejía. Ha celebrat la missa dels nens a les nou. Al despatx de la parròquia [h]em enraonat bona estona. Quina sort de poguer enraonar tanta estona català. És fill de Llagostera. Sensill i amable que simpatisa mol de sentir-lo. Déu el fassi un sant.

Ha fet avui una posta de sol espatarrant. Els núbols semblaven montanyes de foc.

Som escrit a na Gracieta.

25. Llegim que el "Graf Zepelin" arrivarà fins a Buenos Aires. És esperat per a dissapte a les vuit del dematí a Campo de Mayo.

27. Rebem una pila de noves de na Gracieta. Són des de Montevideo. Bé han trigat // prou arrivar.

28. Avui hem despatxat la Vica. En Joan gran se l'emportarà a La Pampa i la tornarà a la seua família. És una noia malalta i de mal dirigir. Val més que la tingui la seua mare.

29. Festa dels gloriosos apòstols s[ant] Pere i s[ant] Pau en memòria del seu martiri. Ditxosos ells que varen donar la vida per a defensar la doctrina del seu tan estimat Jesús. Aprenem d'ells a deixar-o tot lo que no sigui oferible a Déu.

Quin fret més viu ha fet avui! Sort de que el sol era esplèndit.

30. Per fi l'aconteixement de l'arrivada del colós dirigible ha estat un fet. Tot Buenos Aires ha anat a rebre'l al Campo de Mayo. Les noies i en Lluís també hi han anat.//

Tot es dematí s'ha sentit enrenou i bocines d'autos que anaven i venian del lloc on ha aterrissat. Ha estat per lla les vuit i mitja. Diu que mai havian vist tans autos reunits. Que hi feia un fret que pelava. Sort que després ha fet bon sol. Rebo lletres de Badalona. També rebem carta de na Gracieta.

Juliol

1er. Diumenge. També avui sortint de missa som enraonat bona estona amb el pare Bassets. Per més que s'allargui la nostra conversa sempre ens sembla curta. Mai acavaríam de comentar les coses de comentar les coses de Catalunya que tan l'entussiasmen amb tot i haver-ne sortit als deu anys. Quina persona tan serena i entenimentada és aquell jove! Que Déu li dongui bona salud és lo que més li desitjo. És un talentàs i de lo més sensill. Que li'n pregunto de coses referent a relligió, i totes tan ben aclarides i amb tanta facilitat! És una sort per a mi poguer-me endinsar preguntant amb tanta confiansa!//

L'evangeli d'avui és de sant Marc. Se refereix al miracle dels pans i dels peixos. La seva multiplicació és comparable al Pa Eucarístic[,] aliment diví de les nostres animetes sense el qual defalliríam. Acudim sovint al preciós convit a fi de viure units sempre amb el Cor Sacratíssim de Jesús i obtenir la llum de la fe divina per als nostres sers tan estimats que viuen apartats de Déu.

5. Som arrivat a dijous sense fer cap nota. La feina me té sempre dominada. Are vaig brodant estoles sensilles. Veig que les difícils i complicades encare que resultan boniques pro m'hi passo dies i dies per acavar-les. Els dies són curts i la llum no dura.

Tot avui trona i plou. No fa fret.

Llegim la mort de Madame Curie. És la que amb el seu marit varen descubrir el<a> ràdio. Al cel sia tan ilustre dama.//

8. Quin dia més cru! Un vent gelat que entumeix els membres. Ni al sol s'està bé. El vent toca per_tot. Al pati de casa el vent no hi toca i s'hi està de lo més bé. Escric a E. Buixeda i a Maria Botana.

L'Evangeli d'avui és de sant Mateu. Combat els hipòcrites. Recomana sensillesa i prudència, defensar les faltes del pròxim i evitar les pròpies.

9. Gran festa de la nació argentina. Dematí estem a 2 sota cero. Després[,] dia de sol esplèndit. Tot el dia fins a les dotse de la nit s'han sentit colles cantant l'himne argentí. Ben fet. Que celebrin ben entussiastes les gestes dels grans batalladors que varen deslliurar la nació. Jo els escolto ben devota aplaudint els seus cants i discursos. Què més poden fer? Quissap la colla de nacions que han cantat els seus[,] d'himnes[,] i totes després del seu cantaven l'argentí.

A la tarde era una bellesa contemplar els volarats d'aeroplans que donaven voltes i més voltes per els aires amb temps macnífic.//

10. Llegim que el "Cabo San Agustín", diumenge prop_passat va sortir de Cádi<s>z i avui haurà arrivat a Barcelona. Na Gracieta haurà acavat les molèsties pròpies d'un <g> llarc viadje. Ja me sembla que llegirem uns missals ben interessants! Déu hagi permès que hagi trovat a tots amb alegria i perfecta salud.

Avui s'ha comensat la colecta popular del pròxim Congrés Eucarístic.

11. Quin enrenou de volarats d'aparells aeris hi ha tot avui! Diu que són per a glòria de Sanmartín. Tots van a la plassa de Flores[,] on hi ha el gran monument. S'en han vist seixanta-set. Era un bonic espectagle.

17. En Janic Nadal ha vingut a passar uns dies de vacanses d'hivern.

També en Joan ens ha portat una noia que va a servir a casa d'en Manuel // Llorens. És germana de la que ja tenen.

19. "La Nación" porta un telegrama lo més mal redactat referent a l'arrivada a Barcelona de na Gracieta. Sembla mentida lo malament que posan les coses. Donen ganes de no llegir res. Hi va arrivar el dia 10 i el telegrama diu que va ser el dia 18. Sembla amb lo que diu que aquí només hi va venir de passeix i que s'en entorna a Barcelona contenta de les impresions rebudes mentres ha estat aquí.

20. Avui és "La Prensa" de [sic] desbarra parlant de l'arrivada de na Gracieta a Barcelona. Diu que la poetisa Srta. Gracia B. de Llorens va arrivar allà i que la varen anar a rèbrer totes les autoritats. Quina *senyoreta*!

21. Ha vingut la senyora Nadal. El seu // fill en Janic se n'ha anat amb ella.

22. En Joan gran ha arrivat de Trenque Lauquen. En Tian Llorens ha passat el dia amb nosaltres. Ha fet un dia de primavera.

L'evangeli és de sant Lluc. Conta el fet de la profecia que Jesús va fer a la ciutat de Jerusalem que no hi quedaria pedra sencera i així va ser. També fa referència als mercaders del temple quan Jesús els \en/ va treure bo i recomanant que ajudem lo possible al lluïment i explendidesa dels temples de Déu.

23. Avui he passat tot el dia amb la família Planes. Amb en Joan petit hem sortit de casa a les vuit. A l'estació hi ha vingut també el seu pare i junts hem anat a ciutat. He tingut el goig de conèixer tota la família de la nostra futura jove.

He portat una pila de dibuixos que els bons amics guardan bé. Tots m'han simpatizat // d'allò més. Quina gent tan atenta i sensilla!

A tres quarts d'onse de la nit tornava ser aquí ben acompanyada amb en Joan. El seu pare ja era al llit i vinga fer-me broma perquè arribava a casa tan tart. Les noies igual. És clar; com que no surto mai semblava una calaverada. Ja hi poden estar bons[,] a ciutat. Que hi vagi qui vulgui. Al pobles s'hi està millor. Prefereixo la quietut que el moviment.

24. Els dies tan humits són xafagosos. Per la ràdio [h]em sabut que tenim 26,5 de calor i mínim 14. A Córdoba diu que han arrivat a 30.

25. Plou. D'aquí ve tanta calor.

Llegim que a Àustria han assassinat el canciller Dollfus. Em dol. Era un governant ple de zel i justícia i un ferm catòlic (a c s).

Avui volia oir missa obsequiant l'apòstol de Jesús i la pluja m'en ha privat. A la nit hem escoltat els himnes galleg i argentí com també la marcha de Riego[,] que serveix d'himne español.// De tots els que sento i a fe que la ràdio el dia 9 d'aquet mes en va fer sentir de totes les nacions europees i americanes; i la música del argentí per a mi és el més bonic.

Som escrit al s[enyo]r rector de Llufriu i a na Gracieta. Tota la vetlla som escrit.

26. Santa Anna gloriosa àvia de Jesús. Segueix plovent. Els diaris van plens de fets ocorreguts a Àustria. Totes les nacions estan contra d'Alemània. Caldrà que no es mogui i abaixi l'orgull despòtic que té qui la governa.

Som escrit a Mont-ras.

27. Les tres noies amb el seu pare i la Sara Planes han anat a escoltar una conferència que ha donat el bon amic d[octo]r Ameguino.

Avui hi ha hagut una senyora gelada. Tot era ben blanc. Després ha fet dia serè.

29. En Joanot ha vingut amb un refredat mol fort. Les noies li han fet els remeis que calan // i Déu hi fassa més que nosatros[,] deia en Tomàs Peó de Mont-ras quan curava amb oracions.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Se refereix al publicà i al faritzeu que pregaven. Un mol humilment i l'atre amb molta vanitat. Déu no la vol[,] la vanitat. Siguem senzills amb totes les nostres coses[,] així seran acceptades i recompensades.

A l'"Hora Catalana" han cantat "L'emigrant" i "Els segadors".

30. Avui la Sarola ha vessat tinta. Els quaderns de la Mima tots han quedat inservibles. A la vetlla entre les tres noies han tingut una fenomenal feinada per arreglar de nou el disbarat. Tot ha tornat quedar com si res hagués passat.

31. Torna fer calor.

Agost

1er. Ahir tanta calor i avui sembla que hagi de // nevar. Un cel plomís i plovisqueja. El fret és viu. Quins camvis admosfèrics!

2. Quina gelada més blanca hi ha avui! Després ha fet sol calent que feia bo pendre'l.

Som estrenat un abric que me va bé i defensa de la fret matinal.

A la comunió he pregat ben fervorosa per a la nostra estimada monja benedictina. Avui és el seu sant. Li som escrit.

3. 1er divendres de mes. Torno comensar-los. Déu permeti que pugui cumplir combregant els nou com ho desitjo. El nostre d[octo]r és a Trenque Lauquen.

Els diaris diuen que ha mort el president de la República Alemana[,] mariscal Hindenburg. Tenia vuitantasset anys. A cel sia.

4. Rebem dues cartes de na Gracieta. Una és del viadje i l'atre ja és de Barcelona. Va arrivar trovant la nostra parella anyorada,// contents i amb bona salud gràcies a Déu.

5. Avui han vingut els meus nevots de Liniers. Ens han convidat a fer un passeig fins a Luján. Tenen un auto nou mol maco. Hem visitat la basílica. Després [h]em entrat amb un cafè. [H]em pres llet i ja és estat hora de tornar cap aquí. Érem ells dos, la Sara, la <Irene> Mima, en Lluís i jo. N'Irene des d'ahir era a can Nadal. Mentres els nevots encare eran aquí de tornada ella ha arrivat.

L'evangeli d'avui és de sant Marc. Esplica la miraculosa cura que va fer Jesús amb un sordmut. Quants sordsmuds quedan que convindria curar-los! Sords són els que no volen escoltar les advertències referents al cumpliment de cristians; i muts[,] els que no pregan ni demanan res a Déu per la salvació de la seua animeta. Preguem i trevallem pel cos i per l'ànima. És aquesta la nostra obligació devant Déu i del món.//

6. Avui[,] festa de la Transfiguració. Ditxosa montanya que va quedar glorificada amb tan bell aconteixement i ditxosos apòstols que hi assistiren quedant extasiats amb tanta macnificència!

11. De nou una colla de dies muts. No tinc temps de res. Acavo les estoles.

Avui s'han rebut una pila de lletres de na Gracieta. Jo n'he rebudes de la meua Maria i del seu Armand. També he rebut d'ells mols impresos. Na Gracieta[,] amb tot i estar vora la seua tan anyorada filla[,] se veu que no està del tot animada. Se comprèn la causa. Jo que tans anys que ho sofreixo[,] d'estar allunyada dels fills[,] sé bé lo que se passa. És un anyorament que no té solució. Ditxosa la mare que té els fills colocats sigui on se vulgui pro que de tan en tan els pugui veure.

12. Dematí el correu ha portat més impresos.//

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Recomana mol estimar a Déu i al pròxim com a nosatros mateixos. Si aixís se fes el món seria un petit cel. Are és un gran infern. Preguem ben fervorosos a fi d'obtenir la pau tan vilment despreciada!

14. En Joan grant ha arrivat de Victorica. Ens ha portat una noieta. Se diu Juanita. És petita com una baldufa pro mol llesta i aixerida.

Llegim que a Àustria hi ha mort el fill més petit del ex_rei Alfons XIII. Ha mort amb un accident d'automòvil. Tenia dinou anys i estaba afectat de la emofília com els atres germans seus. Al cel sia tan dissortat jove.

15. Gran festa relligiosa honorant la gloriosa mort de la Mare·de·Déu. Ella sia la nostra advocada en nostra darrera hora. Hem passat el dia a casa de la família els bons amics Nadal. La senyora i la nena // celebraven llurs festes onomàstiques. Jo amb en Lluïsó i la minyoneta [h]em tornat primer. Arrivant aquí i gairebé tota la tarde he passat un tropell de tos que no m'en podia retornar. Després que som estat reposada som escrit al pare Bassets i a la senyora abadessa de Sant Pere. Som pres geniol i m'he trovat millor.

16. Tota la nit ha tronat i plogut i el temporal ha durat tot el dia.

17. Estic fent una corbata de punt de llana blanca per la Mima. Me queda mol bonica.

18. Cumplianys de la nostre petita. És la més alta i ben plantada de totes. Setse anys cumpleix avui que va néixer a can Llorens de Pineda. Ha rebut tot ple d'obsequis.

19. La Fanny Palau ha passat el dia amb nosatros. A la tarde han vingut en Joan amb // la seua novia. Un dia ben acompanyats.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Se refereix als deu leprosos que \Jesús/ va curar i que tan·sols un va ser agraït de tornar enrera remerciant el favor tan gran. Recomana que donem gràcies a Déu tots els dies dels beneficis i salud que ens ha concedit.

26. Arrivem en aquet dia sense haver fet cap més nota. La calma és deguda a la febrosa feina que he tingut. Aviat s'acavarà.

No fa gens de fret. Avui he conversat llargament amb m[ossè]n Abili Bassets. Quina joia poguer tractar tans de temes que jo no savia. Mai havia trovat una persona tan sensilla i aciensada que m'hi pogués confiar com amb aquet jove tan favorescut de la gràcia divina. Ell se complau i ompla de joia poguent tenir conversa llarga ben catalana. Que Déu li dongui llarga vida.

L'evangeli és de sant Mateu. No podem servir a dos senyors.

28. Llegim que la ciutat de Campana està // cremant. Els tanques de petroli han calat foc. És un desastre furiós.

29. Martiri del gloriós s[ant] Joan Babtista. Ditxós d'ell que va morir per a defensar la Fe de Jesucrist. Mol m'he recordat del nostre poblet de Llufriu.

30. Santa Rosa de Lima gloriosa patrona de l'Amèrica. A la Catedral s'hi ha celebrat un ofici eucarístic on hi han combregat cinc mil noies de les escoles de Buenos Aires. Des de casa la ràdio ens ha permès escoltar els cants eucarístics dedicats a Jesús. La Mima nostra també hi era.

31. Hi ha rumors de pau entre Paraguay i Bolívia. La proposan els Estats Units amb el Brasil i l'Argentina. Les tres nacions serian las que tramitarian les bases a fi d'acavar la matansa de joves de les // dues nacions tan batisseres. Déu volgués que fos un fet[,] la pau.

Setembre

2. L'evangeli d'avui és de la resurrecció del fill de la viuda de Naïm. Preguem a fi que conseguim el miragle de la resurrecció de tans infelisos que tenen l'ànima morta per no volguer redimir-se de l'icnorància voluntària amb què viuen.

M[ossè]n Bassets m'ha enviat una pila de llibres entre els cuals hi ha un devocionari per a la nostra Sara. N'ha quedat mol agraïda. És modern[,] fet de l'any passat. L'autor és un pare de l'ordre benedictina. És un valiós obsequi. Diu que l'i ofereix agraït per tan belles converses com anem sostenint de tan en tan. També a mi me fan mol de bé. S'en troban pocs[,] de talents com el d'aquet jove.

4. Rebem una pila de lletres dels nostres // estimats de Catalunya.

Tot avui fa un furiós temporal.

7. Sempre dies muts. No tinc ni un moment meu.

De nou rebem lletres catalanes. Na Gracieta diu que a Caldetes s'hi està tan rebé.

Avui és 1er divendres de mes. He continuat les meues devocions en nom de Déu.

8. Tota la nit ha fet un vent que tot ho feia tremolar. El<s> vapor de la Carrera no ha pogut sortir de tan fort temporal.

És festa suprimida. El naixement de la V[e]rge Maria tots els devots seus l'hem de recordar amb un goig intens puig va ser el comens de la nostra redemció.

9. L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Se refereix a la miraculosa cura d'un malalt hidròpic. Alabem a Jesús[,] que era tan misericordiós. Imitem-lo[,] al dols Mestre.//

Ahir en Lluís va venir tot joiós d'estudi. Va portar la calificació de "felicitado". El seu trevall va ser el millor del grau. Beníssim!

Avui la Mima ha assistit amb una funció escolar que s'ha celebrat al teatre Colom.

Llegim que a España hi ha un ringu-rango polític popular furiós. La situació pinta mol mal.

Les tres noies han fet una excursió ben llarga. Tot caminant han arrivat fins a Morón.

16. Som de nou diumenge. Vuit dies de vacances d'aquet quadern que sembla no acavar-se mai. És que tot és sempre de la mateixa manera. No passan episodis que

valguin la pena d'anotar-los. Un sens fi de ac<d>cidents llegim tots els dies. Un cop és un vaixell que s'hi cala foc i hi ha quissab les centes víctimes. Atres un terratrèmol que enfonsa ciutats senceres. Innundacions, revolucions, de tota mena. Les nacions han perdut la carta de navegar.// Aquí totes les mirades estan fixas en el pròxim Congrés Eucarístic. Que Déu ens ajudi a fi que tan bella solemnitat resulti gloriosament coronada amb l'èxit més complet.

L'evangeli d'avui és segons sant Mateu. Recomana l'amor a Déu sobre totes les demés coses. Tan·sols enamorats de la bondat infinita podem estar segurs de obtenir la llum benefactora <de> que ens condueixi al port de la glòria eterna.

Ahir se va efectuar la cerimònia del casament de en Jordi Carvajal i Palau. Hi varen assistir en Joan amb la seua Sara i n'Irene. Eran molta colla. Déu els fassi ben felissos.

Avui han vingut la Glòria Burc.

16. Llegim que el govern español busca a en Troski[,] rus comunista. Que ho demanin a na Gracieta nostra[,] que els hi dirà que el va veure // a la bonica platja de Tamariu.

20. A España no s'entenen. Han descovert i evitat la revolució socialista-comunista que havia d'esclatar un d'aquets dies.

21. San Mateu apòstol gloriós de Jesús i evangelista. Aquí avui fa frescoreta. És una revifalla de l'hivern. Se baralla amb la primavera[,] que avui comensa. Per aquet motiu és festa escolar.

Comenso de llegir el llibre "Los diputados católicos ante la Ley 1420". És ofrena de m[ossè]n Bassets[,] sacerdot salessià.

22. Llegim que al Japó hi ha passat un tifó. Que hi ha uns mil tres-cents cuarantassis morts i més de cuatre·mil ferits. Si volgués anotar coses per l'istil la llibreta n'aniria plena.

23. Evangeli de sant Mateu. Jesús va curar un paralític. «Aixeca't[,] pren la llitera i camina»[,] li // va manar. Ens recorda que també Déu ens crida amorosament a fi que

no ens quedem amb l'ànima enmalaltida. A n'els que l'i tenen, també els hi diu «aixeca't, deixa els mals camins i pren els bons, que te portaran a port segur».

24. Som acavat un preciós *cubrecáliz* dedicat a l'església de Haedo.

26. Avui han arrivat a Buenos Aires els bisbes del Paraguay i de Nicaragua. Vénen pen assistir a la festa eucarística.

27. En Lluís té un refredat. No és verinós. Una instantina i passat tot.

28. Les noies de casa diuen que a la ciutat és tot un comensament de la grandiosa pròxima solemnitat eucarística. Els escuts eucarístics són tan abundants que no hi ha tenda, ni casa de queviures, ni balcó <f> ni finestra particu//lar on no hi llueixi gran o petit el gloriós escut. En els autos, tranvies etc. en tots llocs s'hi veu la devoció i entusiasme. Aquí se veuen algunes cases que també demostran la seua devoció catòlica tenint en lloc vistós i preferit l'insícnia eucarística. Me recorda les llindes de les portes dels israelites de la llei antiga quan eren assenyalades amb sanc d'anyell a fi de ser coneguts els que tenian d'emigrar a la terra de promissió per ordre de Moisès. Ells pasaren el Mar Roig a peu aixut i [el] faraó amb el seu exèrcit va quedar sepultat a les aigües de l'esmentat mar.

29. En Joan grant m'ha comparegut amb una colla de mucadors de butxaca peraquè els hi marqués. Són de fil. Aixís és que se mereixen una marca ben bonica.

Rebem una pila de lletres de na Gracieta.

30. Avui l'evangeli és de sant Mateu. Se refereix a n'el fill d'aquell rei que se va casar i // el seu pare va fer un gran convit i no hi acudia ningú. Llavors va fer que hi anessin fins els pobres de per els camins. Els primers emissaris que va enviar a comvidar varen ser despreciats i fins alguns foren morts. Això representa un passatge de l'Antic Testament quan Déu enbiava profetes anunciant la vinguda del Messies. Per fi va arrivar i lluny de conèixer-lo i estimar-lo el varen martiritzar i matar en creu. Aconsella no fer el sort als celestials avisos que Déu envia a fi que visquem previnguts i disposats a deixar aquet món ben resolts. Avui festa del savi i gloriós s[ant] Geroni[,] patró de la docta Córdoba.

Octubre

1er. He comensat de brodar una cortineta per a el sacrari de l'església de Haedo.

2. Festa dedicada al nostre Àngel de la nostra guarda, dolsa companyia / no'm desampareu // de nit ni de dia / no'm desampareu / que jo em perderia. Estimem-lo[,] aquet gloriós company invisible que ens guia en tot acte recomanable que fem en aquet món.

3. Cada dia arrivan una infinitat de peregrins. Jo tallo els llocs de "La Nación" que fan llargues informacions <de> referents a les pròximes festes.

4. Les revistes setmanals vénen totes extraordinàriament amb motiu del pròxim congrés eucarístic.

Avui aquí s'ha comensat un triduo en honor i preparació de lo mateix. Aquet triduo se fa a totes les esglésies de la nació argentina i en uns mateixos dies.

Les noves d'España i de Catalunya són mol revoltoses. Quin contrast fa que la *mare pàtria* estigui contemplant els seus fills com s'estan destrossant mentres les seues filles emancipades de les Américas estan reunint-se plenes de glòria amb un cant de joia adorant // a Jesús Sagramentat alabat sia per sempre. Glòria a la nació argentina[,] que tan bellament s'ha preparat trepitjant tots els entrebancs que ha trovat en son camí. Que sigui exemple on s'hi puguin enmirallar i preparar-ne una de tan opulenta com la present amb algun atre lloc del món. Aixís aumenta la fe en el més grant de tots els misteris. Jesús[,] que va néixer pobre, i va viure pobre essent tot un Déu, els devots de la relligió per·a ell implantada, l'han posat per sobre de tots els reis i de totes les gerarquies més enlairades. Glòria sia donada al gran Fill de Maria, la fustera de Nazaret, Verge i Mare de Déu!

5. Continua la expectació dels fets que se van desenrotllant a España.

6. Les noves de España són mol negres. Hi ha molts morts i ferits. La vaga revolucionària s'ha tirat al carrer i fa mols estralls. Cataluña també // n'està infectada. I pensar que allà hi tinc lo que més del món estimo!

Avui som assistit a la funció de la benedicció de una bandera de les Filles de Maria d'aquet poble. És un pendonet mol bonic.

7. Llegim que els devots peregrins que van arrivant de tot el món tan per terra com per mar són a mils. Quin aconteixement més interessant s'ens atansa! Mentrestant a España se matan com uns desesperats. Temps feia que ho anaven preparant.

L'evangeli d'avui és de sant Joan. Conta el miracle de la curació d'un <paralític> jove que era donat per mort. L'insistència del seu pare va lograr que Jesús s'en compadís i li retornés completament curat. Aconsella tenir fe en el poder de Déu.

8. Continuació de la revolta española. A Catalunya també la cosa va sèria. Han arrestat el president i els seus consellers[,] que se feian forts // dintre de la Generalitat[,] com també han arrestat l'arcalde i alguns regidors. Els han portats tots al vapor "Uruguay"[,] convertit amb presó. Se veu que la cosa va mol sèria.

9. Avui ha arrivat el secretari privat del Sant Pare[,] el cardenal Paccelli. L'ovació que li han fet ha estat imponderable. Mentres la ràdio ens ho anava esplicant, han donat la mala nova que a Marsella, uns homes han assessinat el rei de Yugoeslàvia, i a Mr Barthou[,] que l'havia anat a rèbrer. Els dos primers han mort gairebé a l'acte. Déu els hagi acullits.

Rebo carta i impresos de Badalona.

10. Des d'aquí hem escoltat les solemnitats de Palermo. Una pila de sermons. Ha parlat el representant del Papa. Amb paraula clara i decidida ha fet un discurs mol inspirat. El cardenal arquebisbe monseñor Copello també // ha fet un discurs interessantíssim. Quina facilitat de paraula té aquell bon señor! Cinc-centes cincuanta veus han cantat vàries cansons litúrgiques coronades amb uns animats visques al Papa, al seu representant, a Crist príncep de la Pau, a tots els que han vingut a honorar aquesta tan lluïda festa i a la nació argentina. Monseñor Napal, amb veu potenta ens esplicava tot lo que s'anava desenrotllant.

Les noves revoltoses van continuant. Tendeixen a rendir-se per part dels revoltosos. De morts, ferits presos i desapareguts són a mils. Quissab com acavarà.

Les germanes Gibert de Trenque Lauquen han arrivat aquet vespre. Vénen a les festes eucarístiques.

11. Avui les principals solemnitats han estat dedicades als nens i nenes. <Set> Cent set mil nens i nenes dels set als quinse anys han combregat. Eren dos-cents cincuanta sacerdots que donaven comunions. Cada nen i cada nena ha fet una ofrena d'espigues i reïms en honor a la Sagrada Eucaristia. Hauran estat repartides les ofrenes an els nens i nenes que // no hagin pogut assistir a la festa per estar malalts. També com ahir. Durant la festa els cants i visques han estat mol animats. Comunicaven una emoció grandiosa. Si no fos l'espina de la revolució catalana i española que no me deixa un moment tranquila, avui hauria assolit una joia inmensa. Are ha estat vetllada; tement alguna desgràcia a la família tan estimada que tenim plena de perills.

Les festes, crits i festes com en el món no s'en hagin vistes de tan concorregudes per gerarquies de tot el món. Han dit que s'en farà una película sonora. Per mitjà de la ràdio tot el món haurà pogut sentir els animats cants i parlament d'aquet congrés eucarístic. El temps hi acompanya del tot. No fa ni fret ni calor. Jo no n'he vist res. Ho sé tot per els periòdics i per la ràdio. A els nens i nenes els hi han donat esmorsar allà mateix. A la tarde a Palermo s'hi han reunit els bisbes, cardenals i la junta del Congrés Eucarístic. Els discursos, entre atres // ha parlat l'arquebisbe de Manila. També ha fet referència a la revolució española. Anit vinenta és la festa de la comunió de tots els homes que vulguin assistir a tan solemne acte. A la plassa de Maig han improvisat tres altars. Les misses comensaran al bell punt de les dotse. Déu hi dongui la benedicció.

12. Anit passada a la plassa de Maig de Buenos Aires hi han combregat més de dos-cents mil homes. Ha durat dues hores la cerimònia de donar la comunió. Eran més de tres-cents sacerdots que la donaven. Diuen que era una cosa mai somniada.

El dematí la festa ha estat dedicada a professores i deixebles de les escoles. També ha estat un èxit complet. Lo mal és que hi queia un sol mol fort que ha produït una pila d'insula<d>cions. Tot era ben organitzat i els atacs han estat socorreguts desseguida. La missa ha estat cantada i ben de pontifical. El celebrand ha estat el bisbe de Oriuela. A la tarde quissab les reunions que s'han celebrat. Discursos per tots els gustos.//

13. Dia dels militars. La missa fou celebrada per el senyor arquebisbe de Lima monseñor Farfán. Una multitut de mils de soldats i oficials varen combregar. Alguns soldats varen demanar que els bategessin allà mateix. Ja venian preparats de feia dies. Després varen combregar com els seus companys. Jo no puc esplicar la grandiositat dels

actes per no haver-ne vist cap. No obstant al costat del aparato de la ràdio no he perdut ni un dels fets tan extraordinaris que s'han anat desenrotllant tots aquets dies gloriosos. A les tardes tot eran festes en diferentes entitats obsequiant als hostes cada una dels seus corresponents països. La ràdio no reposa. Hem tingut la sort de contar amb monseñor Napal que transmitia i guiava tot el moviment.

14. Avui[,] missa pontifical celebrada per el delegat del Sant Pare. El simpàtic purpurat és sorollosament aclamat per tot on passa. No li donen repòs. Monseñor Napal ha // dit que a l'altar de Palermo hi havia un milió de persones reunides. Els dies són esplèndits. A l'evangeli ha fet un sermó macnífic en español. Qui do té de expressar-se el cardenal Pacelli!

El gran Papa, per mitjà de la ràdio, diu que ha seguit totes les solemnitats que se van desenrotllant. A les onse i mitja s'ha sentit el parlament que ens ha donat el Papa des de Castelgandolfo. Ha estat un fet que ens ha emocionat vivament. Primer un dels que acompanyan a Pío undècim, ha parlat en español. Ha dit que dintre uns moments escoltaríam la venerable paraula del nostre tan estimat represantant del Crist aquí a la terra. S'ha fet un silenci complet. S'ha sentit un gran ruido com que la mar s'esvalotés, i després la clara i vibrant paraula tan devotament escoltada del nostre Papa. El discurs l'ha fet en llatí. Ha acavat donant la benedicció a tots els congregats a Palermo. Demà deurem llegir el discurs traduït a l'español. Tota la missa han cantat.// El públic acompanyava els cants litúrgics i populars relligiosos. Una festa extensament lluïda i animada. El senyor president de la República Argentina[,] general Justo, va fer un sermó. El cardenal Pacelli també en va fer un de mol inspirat, tot ell referent a la Santa Eucaristia. Va durar bona estona i amb español. La seua veu clara i la paraula[,] ben seguida. Té una facilitat oral assombrosa. Finalment va donar la benedicció papal a tots els assistents en aquella gloriosa solemnitat.

A la tarde s'ha donat fi a les festes del Congrés Eucarístic amb la professó tan concorreguda portant la custòdia sota tàlem el cardenal legat del Papa. Ha sortit de l'església del Pilar. Monsenyor Napal ens ha anat comunicant el curs de la professó i dels cants i entussiasme que ha recnat en tot el tragecte fins arribar al lloc on hi ha la gran creu a Palermo. Els visques i professions de fe han estat mol aplaudits. Han tocat l'himne pontifical i l'argentí,// tots mol aplaudits. Als jardins de Palermo homenatjant a Jesús Eucarístic hi havia reunits uns dos milions de persones. Quin record tan felís serà

per a la nació argentina! L'èxit ha superat extremadament en tots els actes[,] sobretot el d'aquesta tarde.

15. Avui la festa ha estat a Luján. Hi ha anat el cardenal Pacelli. Hi ha assistit una gernació imponderable. Els dies clars han ajudat a fer més importants els actes realitzats aquets dies.

I pensar que mentres aquí tot és glòria, quissab lo que sofreixen els nostres estimats amb la revolució tan verinosa com hi ha a España i a Cataluña! I no poguer saber res en concret de lo que hi passa! Que Déu i l'àngel bo ens els hagi preservats de tot mal devant tan de perill!

A Luján hi han anat en Lluís, la Mima amb la nena Nadal.

16. Avui s'en ha anat el cardenal Pacelli amb tota la seua comitiva. Li han fet un comiat tan grant com per·a la seua arrivada. La carrossa on // anava amb el president de la República diu que era curulla i atestada de flors. Quan ha estat dal del vaixell italià "Conte Grande" s'ha despedit dels argentins donant la seua paternal benedicció en castellà. L'ha feta efectiva a tots els que *me escuchan* (paraules textuals ben escoltades per els que eran al port i per a nosatros aferrats a l'aparato de ràdio. Que Déu li dongui un felís viadje a fi de que pugui donar el filial abràs al nostre Papa de Roma ja que tan ens ha distingit enviant-nos el seu secretari més vora d'ell.

17. Les noves que llegim referentes a la revolució española són que va acavant. Sols queda la montanyosa Asturias[,] que encare no s'han decidit a rendir-se del tot. Segons sembla la cosa va per lo sèrio. No sé com decidiran les sentències de mort que recauen a Catalunya i a Asturias. A la primera són dos militars i el caporal dels Mossos d'Escu[a]dra. Déu els perdoni // ja que les autoritats del món no els vol[en] perdonar.

18. Avui s'en han anat les noies Gibert de Trenque Lauquen.

Estic brodant una cortineta per el sacrari de Haedo.

19. De trista memòria. Al cel sia aquell meu Lluís tan estimat que fa avui disset anys que ens va deixar adolorits per la seua pèrdua. Totes les meues pregàries i demés actes piadosos que he fet avui són a ell oferits per l'etern descans de la seua animeta. Que Déu m'hagi escoltat és lo que més desitjo. El dolor m'ha privat d'escriure a ningú.

Hauria tramès llàgrimes que me produeixen l'anyorament del fill difunt i dels altres *que tinc de mi tan allunyats i plens de perill*. Vaig escriure a Badalona. Era el meu sant de trist record.

21. No recordo lo que va passar ahir. Avui s'ha rebut una extensa carta per el correu aeri. És la de Miria. Hi esplica els fets ocorreguts la nit de la proclamació de la República Catalana. La seua mare se trobava a Folgaroles. Dia // gràcies a Déu res de mal els hi ha passat. Espero noves dels atres fills. Tan·de·bo siguin també portadores de repòs per a mi.

"La Nación" porta una llarga informació del aciensat Gaziel de "La Vanguardia" de Barcelona (mol més recomanable que la de Buenos Aires[,] per cert). Gaziel, amb la seua humorística trassa esplica també com la nostra Miria els episodis <d> esdevinguts la històrica nit de la proclamació i derrota de la República Catalana per el seu propi president s[enyo]r Lluís Companys. Sembla impossible que en_mig de la batalla al so de les canonades poguessin radiar sardanes i cansons boniques d'en Clavé. "Les flors de maig", "La Santa Espina" els crits subversius i gloriosos barrejats amb l'estupor que ocasionava la crida d'ajud als anarquistas, separatistes, comunistes, etc. A tots els que se sentissin belicosos i forts a fer la darrera *banastrada* que els portés a l'atre // món o a la forca i per fi la vergonyosa rendició de tot el govern de la Generalitat. Aixís ho esplica en Gaziel. Diu també que mai·més de la seua vida podrà sentir el cant camperol i bonic de *sota d'un sàlzer sentada una nina / trena joiosa son ric cabell d'or etc.* sense recordar la tenebrosa nit barcelonina del 6 de octubre 1934.

Quin judici tan descabellat el d'en Companys i *ídem* que se trobaven al Palau de Sant Jordi. Are veurem lo que en sortirà… Res de bo per Catalunya. Lo més trist és que sense la barrabassada que acava de passar tampoc Catalunya vivia. Si vivia era dominada bàrbarament per una dictadura desfermada a perseguir tot lo humà que hi hagués existit. ¿Què passarà are? No gaire res de bo. Les dretes catalanes no estan gaire d'acord. Lliga Catalana[,] la més antiga de les entitats[,] ha desmerescut. El partit Acció Popular Democràtica Catalana són nous i no sé què faran. Són catòlics republicans i devots de Catalunya. Són la colla que jo prefereixo.//

22. Som arreplegat un refredat. Vaig afluxar-me de roba interior perquè feia calor. Som escrit a Barcelona.

23. Som escrit a la s[enyo]ra viuda Botana del Paraguay. Estic prenent Famel i instantines a fi de combatre el refredat. Som acavat una faixa de goma i cutí per·a mi. Me va mol bé.

24. Som escrit a la bona amiga Pilar Pericàs de Barcelona. Tems feia que li devia carta.

25. Avui li ha tocat el torn de lletres meues a la s[enyo]ra Celina Roig de la Bisbal.

El meu refredat cedeix.

Diumenge proppassat les noies varen assistir a una comunió organitzada per en Juan Llorens Palau amb motiu de despedir-se de solter. És una eccelent pensada. Que Déu el protegeixi per ser tan bon catòlic és lo que més li desitjo ben coralment.//

26. Escric a n'Angeleta. Ella té mandra er escriure.

27. Vaig arreglant-me un abric comprat a Córdoba. És nou. No l'he usat perquè mai m'anava bé. He resolt desfer-lo ben tot, tallar-lo amb els meus patrons i aixís deurà servir.

28. Diumenge. Festa de Crist Rei. Encare que és solemnitat nova ha pres molta volada per tot el món. Crist recna[,] Crist vens[,] Crist impera. No hi ha qui no senti un temps o atre un ver afecte diví que ens acosta cap a Déu. La festa d'avui és sublim.

L'evangeli és de sant Mateu. Se refereix a la resurrecció de la filla del Jairus. Jesús li va manar que se despertés quan era deixada per morta i va tornar a la vida. El comentari és[,] com deixo dit més amunt[,] referent als tocs de gràcia que Déu envia a totes les <homes> persones a fi que si van errats emprenguin el bon camí per el fi que som en el món.//

29. Fa molta calor. Deurà ploure.

30. Estic trevallant amb un drap negre que servirà per·a tapar un túmul quan hi hagi funeral solemne. Queda mol bé.

31. Aquet dematí s'ha casat en Juan Llorens Palau. Hi han anat la Sara i n'Irene amb en Joan i la seua promesa.

Anit vinenta avensem l'hora. Queda instalada l'hora d'estiu.

Novembre

1er. Festa dedicada a totes els sants del cel que no han estat declarats per tals.

2. 1er divendres i diada dedicada als nostres tan estimats difunts. He fet les devocions del Jubileu concedit per aquet cas.

Fa molta calor.//

3. Rebo un voluminós paquet d'impresos de Catalunya. Hi ha variació de periòdics. Tots portan ben detallada la revolució española i mol més la catalana. És una llàstima que hagin pensat tan malament els esvalotats que governaven Catalunya. Que poc l'estimaven que l'hagin ensorrada tan vilment! Que ho paguin ells no li fa. Lo mal és que ho pagarà qui mal no hi mereix. Ja està fet el mal.

Se veu que l'Ajuntament de Barcelona també va secundar la bogeria dels de la Generalitat ecceptuat dels regidors regionalistes i radicals. L'arcalde i atres regidors de l'Esquerra de Catalunya varen fer un document sicnat per tots. Els de Lliga Catalana no varen volguer firmar-lo. Llavors varen anar a vots. Els de Lliga Catalana varen votar en contra. L'endemà dematí[,] al saber que la Generalitat s'havia rendit, els de l'Ajuntament varen seguir el mateix camí. En els balcons de la Generalitat i Casa de la Ciutat hi varen posar bandera blanca i la batalla va cessar. Els militars varen // entrar en els dos llocs i varen arrestar an els revoltosos. Els de Lliga Catalana varen quedar de moment dintre de Casa de la Ciutat i després els hi varen donar la llivertat.

4. Diumenge. Avui he tingut la sort de poguer sostenir llarga conversa amb m[ossè]n Abili Bassets. Hem parlat de tot lo que ha passat a Catalunya deplorant els dos els resultats tan funestos que s'en resoldran. Retorna de mort a vida poguer desenrotllar i comentar els desastrosos episodis ocorreguts amb tan poques hores. Déu volgués que la solució fos serena i suau.

He rebut carta de na Lluïseta Rocas, de la nostre Angeleta i de la meua Maria. Les dues primeres les seues lletres portan data d'abans de la revolució. Na Maria m'esplica una colla de peripècies que <ha> varen passar a Badalona[,] on diu que hi varen

proclamar la República Catalana primer que a Barcelona. Els de la FAI (Federació Anarquista Ibèrica) // durant dos dies varen fer-se amos de la ciutat. En arrivar uns soldats allà, ja no s'en va veure més planta ni pols dels revoltosos.

Avui han vingut les germanes Maria, Caterina i Sara Planas. Amb elles i les noies [h]em anat amb una casa que se dedican a vendre flors. Hi [h]em comprat dos rams de roses de lo més bonic. Ha costat només vint centaus cada un.

5. Tot avui plou. No he sortit.

6. Som acavat el drap negre per a tumols.

7. La calor és mol forta. Cada dia plou.

Rebem una pila de lletres de na Gracieta. Moltes postals de la montanya. No diu ni paraula de la revolució. En Flor tampoc. Devian estar acobardits.

8. Avui he pogut oir missa i combregar.

Som escrit a la família Cerdó. Viuen al // carrer de Pedro Goyena. Casualment jo are estic llegint els inspirats discursos seus de l'any 1883 combatent l'escola laica.

Avui fa fret. Ahir no se podia viure ni respirar. Llegim que teníam 28,4 de calor.

Els petits se van examinant amb èxit. La Mima ahir va portar un 10. Déu i l'àngel bo els hi ajudi. Ho tenen ben a·prop d'acavar.

M'en vaig a escriure a les meues noies.

9. Ens habian promès un concert d'en Manén i l'Orfeó Català al Palau de la Música Catalana de Barcelona. Ho esperàvem amb ver entussiasme. Ha comensat pro no sé si per causa de la tormenta que hi ha o per·què, la <ce> qüestió[,] que no [h]em pogut aprofitar res. Quina decepció!

10. Rebo carta de la s[enyo]ra Antònia de Victorica. Me promet un canari mascle per aparellar amb les famelles que tenim aquí.//

Rebo carta de la meva Maria. Conta unes barbaritats comeses en Astúries per els revoltosos que fan horroritzar. No eran homes, eran feres. És on portan les propagandes extremistes tan dèbilment permeses.

A la mitja_nit ha arrivat en Joanot. Ha portat una mol llarga carta de la seua mare. També conta unes coses tan desastroses comeses per els revolucionaris en Astúries que fan plorar. Si arriban a guanyar no sé què haurien fet! Mol pitjor que a Rússia. Déu ha volgut aniquilar-los[;] lo mal ha estat deixar-los fer tan de mal. La ciutat de Oviedo ha demanat que se li concedeixi el títol de Màrtir.

11. Diumenge. Record bellíssim. A l'església d'aquet poble de Haedo ha estat batejada la nena de cinc anys Maria Lluïsa Nadal i Burc havent estat padrins na Gracieta nostra i en Tian Llorens. La nena n'està tota joiosa. Li han donat moltes estampes que ella ha // besat mol agraïda. A rebre el sagrament del batisme l'i han acompanyada les noies de casa Sara i Irene. La seua tia Glòria i el que l'ha apadrinada[,] en Tian, han contat que la nena en batejar-la no ha fet cap rebequeria sinó que mol atenta ha seguit ben decidida tota la cerimònia. El capellà diu que estaba content de vèurer-la tan bona minyona. Que Déu la fassi una santeta.

Escric a na Gracieta i a la meua Montserrat.

12. Fa molta fret. Deurà haver gelat.

Llegim que a l'Estancia Palau una pedregada ha arrasat i destruït les cullites. Sort de la previsió d'en Manuel[,] que va aconsellar als *colonos* que asseguressin els sembrats i aixís ho feren. Sempre salvaran quelcom.

13. M'han portat un canari *macho*. És mol groc. A veure si obtenim bonica // cria. Se barallan. Ja se faran amics.

14. Acavo un pijama per en Joan grant i un abric meu.

17. La ràdio toca una pessa que té un nom ben tonto. Se diu «*la cucaracha, la cucaracha / que no puede caminar / porque le falta, porque le falta / una patita de atrás*». Tots ho cantan. Ja no saben què inventar.

Llegim una gran victòria dels paraguays. Han pres un fortí. Han fet 7.000 presoners[,] entre ells tot l'estat major volivià. Bé podrian acavar la guerra!

18. Cumplianys d'en Lluís. En cumpleix tretse. Han vingut en Tian Llorens i la seua germana Nina.

Rebem cartes de na Gracieta. Jo en rebo de la Catalina i un gros paquet de periòdics españols. Contenen noves mol tràgiques.//

19. Enviem plecs de revistes. Són per els nostres tan estimats de Catalunya.

20. Avui en Lluís ha acavat els graus d'instrucció primària. És provable. Ha acavat i ben aprovat el quint. Si queda bé en <els> l'examen d'ingrés per a entrar al Nacional no haurà de cursar el sisè. Per haver aprovat el quint el seu pare li ha regalat cincuanta pesos per·a posar a la Caixa Postal.

21. Faig robeta per a la Juanita. La pobre va arrivar gairebé despullada.

22. Fa calor forta. El refreda<d>t m'acava de passar. Me queda forta tos que molesta.

23. Rebem extensa carta de na Gracieta.

Som a la nit. El poble sembla que s'enfonsa. Tiran unes bombes que deuen ser cridant els polítics a reunir-se per alguna conferència.//

Tot avui tinc com una pena fonda que me té com atontada. No hi ha res que me comuniqui una guspira d'ànim. Tot ho veig negre i atapaït de núvols. El cor plora. No veig lluir cap estel. Déu ho vol així. Les llàgrimes lliscan ben generoses com si una forsa interior les obligués. Totes les mares estimem els fills. Fins amb preferència de compasió els més dissortats i aburrits de la família. Únicament les mares estimem de veritat. Els atres amors són aire. Déu me do paciència i me fassi de Cireneo en el meu dolorós calvari. La meva tribulació és greu i dura. A Vós[,] Jesús crucificat per a tots nosaltres[,] sigui oferit el meu torment. Tot sia en desagravi de les ofenses que us he fet jo i tots els meus. Mol temps feia que no havia escrit una nota tan trista! Potser més valdria que me l'hagués empassada sense exterioritzar-la. Quan l'amargor és tan extensa vessa de per_tot i no se pot ocultar més temps. Ja ho sé que no per això m'en allaugereixo pro ja està fet i no torno enrera. Estic tan trista que fins faria versos.//

Som escrit i enviat plecs impresos a mossèn Bassets de Ramos Mejía i al pare Lorenzo Molinero del convent de benedictins de Belgrano. Alabat sia Déu!

24. Avui ha estat l'últim dia que la Mima han tingut classe. S'ha acavat el curs escolar seu. Are manquen els exàmens.

25. Al menjador de casa hi ha reunits els cuatre estudiants que celebran l'acavament de llurs graus aprovats d'escola primària. Són el veí Juli, <en> l'Alexandre[,] un·atre que no recordo el nom i el nostre Lluís. Bé n'estan[,] de contents!

26. Llegim que a Oviedo han arrestat el capdill més gros dels revoltosos. Feia dies que el buscaven. Romania amagat per les montanyes asturianes. Una dona[,] per cert catòlica[,] el tenia a sa casa.//

27. Com més va més feresa fa llegir les atrocitats comeses a Oviedo. Tinc unes revistes que ho esplican ben detallat.

28. Tenim uns dies frets com a ple hivern. El termòmetre ha baixat fins a 7 sobre cero.

29. En Joan arriba. Ha proposat a les noies per anar a passar dos mesos a Telén.

30. Festa del gloriós apòstol sant Andreu. Aquí gairebé fa tanta fret avui com a Llufriu.

Desembre

1er. Continuem les discussions per anar a Telén.

2. 1er divendres d'advent. L'evangeli[,] de sant Lluc. Recomana estar preparat per a la nostre última hora de vida. Al mateix temps hem d'esperar amb goig Nadal.//

En Tian Llorens ha portat uns rosariets preciosos per a la seua filloleta nena de can Nadal.

3. La Sara Planas ha vingut per ajudar a cusir a les noies.

4. Rebo una mol bonica postal de l'Armand des de Tortosa.

5. Tinc una fenomenal feina a cusir la robeta de la petita Juana. Li faig aprofitar vestits de les noies que li quedan la mar de bé. Li he fet tota la roba també ben nova per a la seua 1a comunió.

6. Res de nou. Només cusir contínuament.

7. Acavo les coses per la petita Juana. En Lluís s'ha examinat avui per a ingressar al Nacional. Ha fet bon examen gràcies // a Déu, als bons mestres que ha tingut i al seu trevall escolar. Ell s'ha portat bé preparant-se.

Han enviat la felís nova a la seua mare per correu aeri.

8. Gran festa mundial a la Verge Inmaculada. Felicitem-la de tot cor per haver estat distingida entre tots els fills d'Adam. Ella sia la nostre advocada en tots els moments de la nostre vida i en l'hora postrera.

La Juanita pampereta de casa ha combregat per primera vegada. Està de lo més contenta. És un goig de guiar-la perquè és tan agraïda. Que Déu i el seu àngel de la guarda la fassin una santa.

La festa a la parròquia ha estat tot lo lluïda que se pot desitjar donat l'importància tan petita que té el poble. Han estrenat una cortineta de sagrari que jo vaig brodar. Les perletes que hi vaig posar relluen de per tota l'església.//

9. Fa una calor insoportable per lo xafagosa.

L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Recomana preparar-mos bé i alegrement per·a la festa de Nadal.

Escric al p[are] Bassets de Ramos Mejía.

10. Escric a la señora abadessa de Sant Pere de les Puel·les de Barcelona.

11. Ahir a la vetlla contemplàvem un aparell que volaba. Tenia unes llums enceses que semblava un globo movent-se per l'espai. Ha de ser fantàstic quan són una colla de llumenetes que revolotejan.

12. Avui he llegit que tornem enrera puig les nacions adobtan la costum de fer les seues compres pagant amb espècies. El Brasil envia cafè a Hamburg a camvi de

material ferroviari. Polònia tramet grans quantitats d'oques, mantega i fusta, i per // pagar tot això Alemànyia tramet productes químics, perfums i aparells electrotècnics. España ha tramès a les terres del Rech pells per valor de tres milions i mig de marcs or, que es cobran a camvi d'articles manufacturats mol diversos.

Un vaixell noruec va solicitar a Hamburg (la premsa en va parlar com a cosa curiosa) que el pagament de les despeses de reparacions que li calian fer li fos admès de fer-o en oli de balena. Aquella proposta fou el comensament del que acavem de comentar. Alemànyia necessita margarina i oli de balena en un dels productes que entran en la seua fabricació. Aixís pogueren fer el camvi. Imitan lo que feian els habitans de Babilònia 4.000 anys abans de Jesucrist.

Se veu que tornem enrera sense por de fer com la dona de Lot.

13. Santa Llúcia gloriosa màrtir de Crist.

Les meues devocions d'avui han estat per el bon record de la meva tan estimada mare (a c s) traspassada de la vida a la mort avui cump[l]eix 37 anys. També he pregat per a l'èxit del examen que avui // li toca a la Mima. Vaig a escriure a la seua mare.

Som a la tarde. Els exàmens d'Història i de Ciència la Mima n'ha sortit mol bé. Està de lo més contenta.

14. Avui també la Mima s'ha examinat de Matemàtiques obtenint un èxit formidable. Els examinadors l'han felicitada. Beníssim! Ahir feia calor xafagosa. Avui crema. Avui cumpleix dos anys que vàrem sortir de Córdoba.

Llegim que a la Habana un home va morir de fret. Jo que hi vaig ser a ple hivern recordo bé la fret que hi feia. Era com un dia fresquet de primavera d'aquí. Han arrivat a 7 graus sobre cero i ja no poden resistir. Ho crec. Jo els recordo un dia de fresca queanaven esterterits ben arraulits per es carrers d'aquella ciutat. És que van amb roba finíssima i mig despullats.//

15. Llegim als periòdics catalans que allà de nou poden tocar les campanes de llurs parròquies sense pagar-ne contribució, cosa tan ridícula imposada per el govern de l'Esquerra. També estava prohibit que els cotxes funeraris portessin una creu. De nou hi són posades. Les processons per l'exterior dels pobles també de nou són permeses.

Alabat sia Déu! La primera República Espanyola també va perseguir la relligió cristiana com ho ha fet l'actual. La república no és dolenta. Ho són els que governan.

Rebem carta d'en Joan (Pare) dient que té ben resolta l'anada de nosaltres a Telén. Avui fa fret veritable. Dos dies de calor forta i avui tira el vent del sut que retorna de la gran calor. El sol fa servei.

16. L'evangeli d'avui és de sant [nom omès]. Se refereix a la humilitat de sant Joan Batista ocultant la seua santedat i l'influència // que tenia amb Jesús essent cosí seu i n estimat. Va ser degollat per a satisfer la [malí]cia que li tenia la dona adúltera perquè censurava la mala vida que portava ella [amb] el seu cunyat el rei Herodes. Recomana modèstia amb tots els nostres actes i no tenir vanitat de les dots corporals que Déu ens ha concedit.

Continuem els preparatius per a la sortida. Avui les noies han llogat un auto perquè les portés a can Nadal junt amb una gàvia amb tres canaris, un·atre amb la Reina Mora, un·atre amb la Cabecita Negra, i un·atre amb la cotorra. A més es gos i la peixera de cristall amb un peix vermell que va comprar n'Irene. El xofer quan ens ha vist amb l'exposició zoològica dins l'auto se moria de riure. En tornar portaven un bagul i maletes.

També avui fa fresca. És que a Tucumán diu que hi ha caigut un diluvi que han passat mols trevalls.//

Escric als nens meus Aymerich-Bassa.

22. Telén.

Des d'ahir a la una i mitja de la tarda som en aquet joliu poblet de la Pampa Central. Des del diumenge passat no he fet cap més nota. La feina preparant la sortida m'absorvia totes les hores. A més, hem passat el dolorós aniversari de la pèrdua del nostre tan estimat Serafí que Déu tingui amb Ell. Va ser el dia 19. Tots els dies som oït missa i combregat oferint a Déu totes les pregàries per el repòs de la seua animeta.

El dia vint a les vuit del vespre a l'estació de Haedo esperàvem el tren que ens portés aquí. Ens despedian la Maria Nadal amb el seu fill Janic i la seua nena i la seua germana Glòria. També hi havia els companyons d'en Lluís nostre Alejandro i Julio. La professora d'anglès i la senyoreta Zoraida.// En Joan (fill) també ens va despedir. Sortírem la Sara, Irene, Mima, Lluís, la morochita Juana, en Roger Nadal i jo. Ens ficàrem al tren i tricu-tricu des de les vuit del vespre fins a la una i mitja de l'endemà

passant pobles i camps a la llum de la lluna que va aparèixer amb tanta macnificència del cap de poc de ser al tren. Era una visió fantàstica que jo no sé pas esplicar. Hi havia una monumental nuvolada que anava extenent-se. La montanya de núvols s'anava tornant negrosa[,] plena de punxes que la resplandor de la lluna daurava explendorosament lluitant per a aparèixer radiant i orgullosa. Aixís va ser. Jo vaig cridar les noies a fi que contemplessin tanta maravella. Els hi assegurava que si la seua mare hi fos en faria un <[il·legible]> poema. Llavors podíam cantar com aquella cantora brasilenya que la ràdio ens fa sentir: «*Si la lua, si la lua*[,] etc.»

La nostra vista no podia separar-se de la // grandiositat de l'espectagle que contemplàvem. Sota la montanya negrosa de núvols hi havia una esplanada nuvolosa també que semblava una montaña nevada. La lluna li comunicava un enzís maravellós. Jo no sé com esplicar la grandiositat d'aquella nit de lluna. Durant la nit, a mitja llum, ja que la lluna de tan en tan llambregava o quedava vetllada, semblava la inmensitat d'un mar. Semblava que hi havia vaixells que fantasiaven d'un lloc a l'atre. Quan era un tros de blat a punt de segar i de l'atre banda la verdor de l'alfalfa verament semblava que el camp de blat era la platja i el d'alfalfa el mar. Quan tot era vert, fos alfalfa i maiz jo deia que la cansó popilar se podia reformar en «*La Pampa es un verde llensuelo*» en lloc de *pañuelo*.

Aixís vàrem anar passant una pila d'estacions. N'hi ha de totes categories però abundan més les pobretes. Lo que m'entristian // més eran aquells ranchitos tan repetits enmig de tantíssima solitut. Sense atres veïns que els seus xanxos i tota mena de bèsties barrejades amb tots ells. N'hi ha que tenen uns arbres per sombra; atres ni això. Llavors recordava les explicacions que m'en havia fet na Gracieta[,] d'aqueixes pobretes famílies que viuen tan solitàries. I encare ells viuen amb alguna manera de comunicació amb el tren que no passa mol lluny d'ells. Avans se veu que era un veritable desert.

Els blats a punt de segar eran un encant. Contemplar aquella inmensitat de fruit inmaculat, aquell ritme que semblava que hi havian passat una fenomenal planxa a fi que cap espiga pugés més que l'atre. Inmaculat també perquè semblava que des que varen sembrar el blat no hi havia entrat petxe que desviés el seu ritme. La mare naturalesa és qui més cumpleix les orientacions que Déu li té donades.// A més dels inacavables camps curulls de fruit, trovàrem inmensitats de terrenys sense explotar[,] tots ells emboscats d'arbres no mol opulents. Són llocs que si hi hagués prous brassos per a trevallar bé, i plata per a esperar <que> llurs resultats també produirian. Vaig observar alguns trossos que ho havian provat i també rendian profit.

Un dels pobles més importants que hi vàrem comensar de passar de clar va ser Pico. Luján el vàrem passar ja de nit. Vaig saludar la *Virgencita* amb una salve ben fervorosa. Per fi vàrem arrivar a l'estació de Victorica. Ens hi esperaven els dos socis d'en Joan[,] s[enyo]rs Pablo i Vidal[,] amb les seues esposes i fillets. També hi havia la mare de la Juanita[,] que pobre dona va fer-me molta compassió. Li vàrem deixar la seua filleta fins que de nou tornem a Haedo.

Del cap de pocs minuts vàrem arrivar aquí a Telén[,] última estació del FCO. Ens hi // esperava en Xicoi (l'amo del hotel). Amb un Ford dels més vells i atropellat ens varen portar fins aquí. El poble va fer bon efecte. Déu vulgui que tots hi tinguem bona salut.

23. Ahir a la tarde les noies amb els nois varen anar a Victorica. Varen tornar mol ben impresionades. Jo vaig quedar-me. Amb unes noies vàrem sortir a caminar una estona. Va fer una tormenta furiosa. Va caure molta pedra amb aiga. Després la nit[,] quieta. La meva colla varen anar a veure una laguna que hi ha aquí la vora. De Victorica varen portar rams de flors. Avui ens [h]em llevat amb un cel blau ben purificat per la tormenta de la vetlla. Feia una fresqueta bonica. El s[enyo]r Xicoi ha estat amable per acompanyar-me fins l'església[,] que potser jo no hi hauria trovat. La missa[,] poc concorreguda. Molta mainadeta a combregar. Déu i l'àngel bo siguin amb ells. L'església[,] no mol cuidada.// Tenen la Verge del Carme per patrona. Amb un altar petit hi ha Maria Ausiliadora i amb un atre l'imatge del Sagrat Cor. Sant Joan Bosco i santa Teresita ocupan un bocí de paret de cada costat d'altar major. A més hi ha sant Josep, san Francisco, sant Roc i sant Ramon. Un Crist petitó i la Verge de Lurdes. Estovalles ben brodades i alfombres a tots els altars.

24. També avui som anat a missa. He donat un passeig per els jardins de la plassa. Ahir varen venir els dos socis s[enyo]rs Pablo i Vidal amb llurs esposes i fills. El primer ens va acompanyar a conèixer la seua sogra i família que viuen aquí.

Avui cap el tart he surtit a caminar una estona. He tornat aviat perquè hi ha tormenta. Hauria volgut veure la posta de sol[,] que amb la negra nuvolada que l'enmantellava era fantàstic. No feia ni una aleta de vent. Els llampecs no paraven. He vist un ocell // bellíssim groc, mol groc.

Vespre de tot en Joan ha arrivat. Ha portat un auto que servirà mentres siguem aquí. Amb la meva jovenalla han surtit a veure la gran espectació de trons i llamps. Han

dit que per poc cauen amb un barranc ells i auto. Fa una fosca tremenda. Semblava la nit que buscaven en Bernat Xinxola.

Aquesta nit aquí hi haurà missa conmemorant la ditxosa hora del naixement de Jesús nostre Redentor adorable.

He rebut un voluminós plec d'impresos de Catalunya.

25. Diada santa plena de glòria cristiana. En Joan ens ha convidat anar a Victorica. Hem sortit d'aquí a les vuit. El camí[,] ple de sorra. Tots els camins en tenen un tou tan gran que no se pot donar un pas. Això esplica que aquí ningú vagi a peu. La casa Llorens m'ha fet mol bon efecte. Hem anat a veure la barraca de les llanes.//

Hem anat a l'ofici. L'església de Victorica és mol més neta que la de Telén. La Verge de la Mercè és la seua patrona. També com la d'aquí té sant Joan Bosco i Maria Ausiliadora.

Els socis i les seues senyores i fills[,] tots mol amables amb nosatros. Hem tornat a dinar aquí. Per lla les cuatre, tots [h]em pujat a l'auto fent via cap a Poitagüe. El camí[,] ple de sorra amb boscos de banda i banda plens de volarats d'ocells mol bonics. Cotorres en grant, ocells grocs, i de mol petits, i fins unes perdius ens estor<v>baben el pas ben poc decidides a fugir. Havent passat un lloc que hi ha un balneari que se diu Sant Emilio, l'auto no ha volgut tirar més. En Joan, vinga provar d'arreglar-lo i de cap manera ho conseguia. Devant el conflicte ha enviat la Sara i en Roger a Telén peraquè avisessin a la casa Chevrolet que posessin un auto i ens vinguessin a buscar. Ja feia estona que eran fora. Ha passat // un pagès a·cavall i en Joan li ha demanat si volia ell avisar a Telén peraquè ens vinguessin a buscar. Ben afectuós ha promès cumplir lo que li demanàvem. Menstrestant a l'auto li ha donat la gana d'arrencar de nou cap aquí. Pel camí [h]em recollit els nostres i [h]em arrivat aquí bé sense haver pogut fer l'excursió que volíam. Mentres estàvem lluitant amb l'auto descomp* en Lluís ha caigut i s'ha fet un trenc a la cuixa dreta vora el genoll. Se l'ha fet amb un ferro de l'auto. L'hem embenat amb un mocador i arrivant aquí l'[h]em acompanyat a la farmàcia. L'i han ben netejat i li han posat dos claus a fi de juntar la ferida. Uns quans dies de repòs bo i cuidant-li i llestos.

En Joan amb en Roger i les noies han jugat amb les pilotes. Dava goig veure en Joan; corria com una llebra per a empaitar la pilota que li tiraven les noies. A la nit ell i en Roger han anat a dormir.// Demà van a San Luis a comprar llana.

26. Avui he sortit a caminar a la montanya. He rodat bona estona. No m'he ficat a dins del bosc per por de trovar alguna bestiola verinosa que m'enviés a la farmàcia. He vist una mena de dragó que estava parat com en espectació. No tenia mal aspecte.

Hem rebut molta correspondència. La ferida d'en Lluís segueix bé. Encare va coix i envenat. Sort que té paciència.

27. Festa del gloriós sant Joan apòstol. Era el més jove de tots i el preferit de Jesús. Som oït missa i combregat com tots els dies. Mol li he pregat per a tots nosaltres.

Fa un vent fredíssim. Una matinada que semblem a Catalunya. La terra va d'un lloc a l'atre moguda per la forsa del vent. Les noies amb en Lluís jugan a cartes.

28. Festa dedicada als infantons sacrificats // per el sanguinari rei Herodes a fi de matar a Jesús[,] únic sobrevivent de la matansa. Ben lluny i ben defensat estava a Egipte.

Ens ha arrivat molta correspondència. També han arrivat les botes de montar de les noies. Han tret els ganxos de la ferida d'en Lluís. Encare no està resolt del tot. Durant uns dies li hauran de canviar la vena i curar-li. Amb tot i tanta paciència com té, segur que els dies se li fan llarcs no poguent corra com els atres.

29. Han portat dos cavalls més. Les noies han montat ben joioses. Hi he quedat encantada devant la trassa que hi tenen. Hauria volgut que la seua mare les hagués vistes. M'han donat mol de goig. Mai les havia vistes tan magestuoses. Han dit que s'han trovat amb uns pagesos que han aminorat la marxa de llurs cavalls per a saludar-les.

Tot avui fa molta calor. Hi ha tormenta mol lletja. És lluny. Per fi ha arrivat i // ha plogut molt.

30. Som soles amb la Mima. Els atres han sortit tots de bon dematí amb el seu pare i uns amics de Trenque Lauquen. Som oït missa primera. Som trencat un ram de flors de cardos. Eran mol atapaïts i grossos. He pujat al castell. Els que l'habitan[,] mol amables[,] m'han ensenyat tota la casa. Tenen vuit fills. Des de lla·dalt se veu un panorama macnífic. Lagunes, tot el poble i una inmensitat de terres que no se veu la fi. Els nostres excursionistes de casa a les deu de la nit han arrivat. Portaven deu perdius. Estaven de lo més contents.

31. Amb en Joan hem anat a Victorica. He passat tot el dia amb la família Xicoi. A la vetlla[,] per a solemnitzar la última de l'any que va a finir, hem menjat nous i metlles i ballanes i hem vegut dues ampolles de cidra. La conversa i companyia de les dones Xicoi m'ha distret de meditar recullidament // com ho tinc per costum tots els anys per aquesta diada. A les dotse m'en vaig al llit despedint-me de l'any vell bo i saludant el que neix are mateix. La novetat de més trascendència durant l'any ha estat el viatge de na Gracieta i el nostre aquí. Que Déu m'hos do un bon any que comensa és lo que més fervorosament li demano.

Telén[,] 31 desembre 1934.

A la memòria de la Sagrada Família.

L'àvia Irene

Gener 1934

9. La Mima va sortir per Pozo del Molle. S'en anava mol contenta pro emocionada de viatjar sola.

10. Feia un coixí de canyamàs de color brodat amb llanes. Era per en Joan i la seua Sara.

14. Rebérem carta d'en Lluís des de La Pampa. Estava de lo més content.

16. Varen arrivar aquí els germanets Lluís i Ferna[n]do Álvarez de T[renque] Lauquen.

21. La Sara i n'Irene amb el seu pare i en Roger Nadal, avui han surtit d'excursió a les montanyes de Córdoba. Portan una bona carpa amb catres per cada un.

23. Rebem carta dels excursionistes.// Diuen que s'han trovat emvoltats amb el temporal de vent i terra. Varen dinar a Carcarañá. Sopar i dormir a Cañada de Gómez.

26. Novament rebérem carta dels excursionistes nostres. N'Irene és la cronista. Escriu des de Argüello.

27. El dentista m'ha tret un caixal.

28. Rebérem carta d'en Lluís i de Mima.

29. Rebem carta dels que tenim a Córdoba.

31. Rebem telegrama de Victorica. Diu que demà arriva en Lluís.

Febrer

En Lluís ha arrivat mol bé i content. Feia dos mesos que era fora.//

Febrer

1er. Rebem carta de n'Irene des de Mina Clavero.

2. Varen portar vuit cadires noves per el menjador. Mol fortes.

4. Ens han arrivat tots els excursionistes. La Mima i tot.

10. Rebo els primers canaris de Victorica. Varen portar l'armari d'en Joan i na Gracieta.

14. Brodava la 1a estola per el c[ongrés] eucarístic.

Mars

2. En Lluís va examinar-se per entrar a l'escola de Leandro Alem.

3. La Mima va examinar-se del 6è grau.

5. En Lluís va comensar el curs.//

10. Mars. Sara i Irene varen assistir a la festa de prometatge d'en Juan Llorens Palau.

13. Varen operar d'apendicitis a Nina Llorens Palau.

16. La Mima se va examinar d'ingrés.

Abril

3. Varen venir les germanes Joaquina i Alejandra Llorens.

13. Vaig escriure sobres sant Tomàs de Aquino.

29. Missa solemne a la parròquia de Mons* per la Lliga Espiritual argentina.

Maig

13. En Lluís va trovar un monederet. Va portar-lo a la comisaria.//

24. En Lluís amb els de l'escola varen anar al teatre Puigredon.

26. Se va rèbrer carta d'en Josep Gassiot Llorens.

Juny

13. Varen venir unes noies de Trenque Lauquen.

14. Va morir en Geroni Zanné.

21. Na Gracieta se va embarcar.

24. Vàrem fer bona coneixensa amb el p[are] Bassets[,] sacerdot salesià.

30. Va arribar a Campo de Mayo el "Graf Zepelin".

Juliol

5. Vàrem llegir la mort de Madame Curie.//

11. Volaren 60 aparells.

23. Vaig passar el dia a can Planas.

Agost

4. Rebérem les primeres lletres de na Gracieta des de Barcelona.

5. Amb les noies de casa i els meus nevots de Liniers [h]em anat a Luján.

14. Ens portaren la Juanita.

Setembre

2. El p[are] Bassets ha regalat un llibre a la Sara.

15. Se va casar en Jordi Carvajal.//

Octubre

16. Se va comensar el Congrés Eucarístic.

31. Se va casar en Juan Llorens Palau.

Novembre

11. Varen batejar la nena Nadal.

13. Varen portar-me un canari.

20. En Lluís va acavar el quint grau.

24. La Mima acava el curs.

Desembre

7. En Lluís se va examinar per a entrar al Nacional.

13. La Mima se va examinar d'Història i Ciències.//

14. Avui la Mima s'ha examinat de Matemàtiques.

20. Sortida d'Haedo per Telén.

24. A Telén ens hi portan l'auto per fer excursions.

25. Anàvem a Paitagüe i l'auto va fallar. Vàrem tornar a Telén. En Lluís se va fer un trenc amb una cuixa. Va ser el [nom omès] del auto.

29. Les noies comensan de fer excursions a cavall. En Lluís no pot per la ferida.

30. Vaig pujar al castell. Té unes vistes mol importants.

Telén[,] 31 desembre 1934.
L'àvia Irene//

Bon Jesús[,] quan vàreu néixera
portàveu corona d'or[.]
Aquí la porteu d'espines
per nosaltres pecadors.
¡Jesús meu[,] misericòrdia!

L'àvia Irene
Haedo[,] 27 setembre 1936//

Volum XI

1935-1936

Per a tots els meus fills i néts

Telén-Haedo

Comens de la guerra española//

Gener 1935

Telén

1er. Anit passada hem contemplat un cel esplèndit amb la bossa de carbó, les taques blanques, la nebulosa carretera de Sant Jaume i la preciosa Creu del Sur. Embadalida de tanta maravella cèlica m'he ficat a la meua celda que era més de la mitja_nit. Tot lo que deixava semblava que cantava un himne a l'any que comensava.

Sortint de missa nois i noies amb el seu pare han anat a Victorica. Han pres part amb la festa d'un dinar que tots els anys per aquesta diada s'hi celebra tota la dependència amb els amos en la casa Llorens. Hi hauran anat els socis amb llurs esposes i fills. També hauran afavorit els pobres del poble. Jo m'he quedat aquí a l'hotel. Les festes són per als joves. Som anat a caminar per el bosc. He vist uns fenomenals nius // que després he sabut que són de cotorres. M'han esplicat que en fan un de molt gros ben fet a fi que encare que plogui no hi penetri l'aiga. Dintre del niu gros n'hi fan de petits i a cada un d'ells hi habita una família. Ve a ser una mena de conventillos. He cullit unes flors mol boniques. Són de tuna i només floreixen a la nit. Duran tota la nit i després se moran. Una d'elles he tingut la paciència de veure-la obrir. Els pètals de la flor una per una s'anaven descapdellant. Era una delícia. Lo mal és que tenen tantes espines. I la sorra dels camins.

Tart de tot han vingut el soci s[enyo]r Pablo amb la seua esposa i fillets. S'en han endut n'Irene i la Mina a la festa nocturna de Victorica. Hi ha festes de romeria.

2. La s[enyo]ra Albina ens ha visitat. És la mare de la s[enyo]ra De Pablo. És una velleta // mol animada. Tenen una panaderia aquí a Telén. És asturiana. Té sis filles i un fill.

Amb en Lluís hem anat a Correus. Pel camí [h]em contemplat unes maniobres que ha fet un escarbat buïné. Treginava un fem gros i sec. La càrrega era fenomenal per·a ell pro l'empenyia de ferm. No s'ha rendit fins que ha estat devant la porta del seu cau, convensut de que no hi entraria. Ha deixat el feix i ha entrat a la seua casa.

3. De bon dematí les tres noies han sortit amb el seu pare i un empleat de la casa de Victorica. Han anat del costat de Poitagüe, pro mol més lluny. Jo m'he quedat amb en Lluís i en Roger Nadal. Ells a la tarde han fet un bon passeig a cavall. Tart de tot han arrivat els de l'excursió mol ben impresionats, tan dels negocis que han fet com de lo ben obsequiats que han estat per_tot on han anat.//

4. 1er. divendres de mes. No puc continuar les meues devocions perquè el s[enyo]r rector és fora. De bon dematí les noies han surtit amb els cavalls per acompanyar el seu pare a Victorica. A les deu han tornat. Avui és el cumplianys de la Sara. Li he regalat una carpeteta. Res més tenia. N'ha estat mol contenta. Are està rentant.

Hem comprat una planxa de les que s'hi posa foc a dins.

5. Avui crec bé que som caminat més d'una hora per aquets boscos i camins. No he trovat flors. Som escrit a n'Angeleta i a la meua Maria. Encare que totes dues siguin meues les tinc de nomenar aixís perquè d'Angeleta només en tenim una i de Maries n'hi ha més. Vespre de tot en Joan ha arrivat.

6. Diumenge i festa de molta trascendència. Aquest any aquí ha passat desaper//cebuda tota la memòria de la tan gloriosa visita al portal de Betlem els reials personatges adorant el Diví Infant com a Rei[,] Sacerdot i Profeta sobre tots els reis[,] sacerdots i profetes. No hi ha hagut funcions relligioses perquè el s[enyo]r rector no hi és.

Tots nosatros hem anat a Poitagüe. L'auto ha quedat ben ple. Un dematí ple de sol. El camí[,] relativament bo. Tans de quilòmetres de terreno sense conreuar! Alguns animals que ben tranquilament pasturaven on hi estan nit i dia rosegant sempre. [H]em trovat uns homes que menaven un remat d'ovelles. Eran coneguts d'en Joan. Al trovar-mos amb un lloc on se podia allargar la vista ens hem aturat contemplant una inmensitat de Pampa sola, inabitada o poc s'en manca. Un rancho aquí, un més enllà. Unes estàncies amb les atres[,] com que tenen tantes lleugues de terres[,] tan·sols se comunican amb els seus chacareros[,] que són pocs, ja que prefereixen tenir // bona colla d'animals que els hi rendeixi bones rentes. Quina soletat tan callada! I encare sort d'haver-se inventat els autos que s'obren camí per tot arreu. Aquells solitaris paratges

no tenen cap variació. Tot és el mateix pastureig. Aquí colles de cavalls, més enllà de vaques, cabres i ovelles, etc. Així hem arrivat als camps de Poitagüe. Pel camí [h]em vist un avestrús. La gent que hem visitat ens han rebut mol bé. Eran bona colla. D[on] Eladi Díaz amb la seua senyora, nou fills i filles i un bailet recullit. A més[,] dos amics de la casa que hi eran a domar cavalls. L'impresió que se té arrivant allà no és pas dolenta. Se trova una laguna que te ànecs d'aiga i cisnes que majestuosos se passejaven per l'aiga. Unes extensions de pantano que are és aixut i no rellisca. Antigament diu que hi havia grans extensions d'aiga que no s'hi podia passar. La casa de d[on] Eladio així com la de d[on] Teófilo, ells mateixos se l'habian // construïda de fanc i com paia seca. Ve a ser com les antigues parets de tàpia de Catalunya. El pis[,] de terra com les antigues de Catalunya. Ben llis i aplanat, net i cuidat. Els homes tots amb bombaches ben cordades, mocador al coll.

Al arrivar allà teníem molta set. Tenian un aiga riquíssima que tentava a veure. La canallica corria contenta. El més petitó[,] esporuguit[,] pobret[,] s'amagava la cara amb un pany de devantal de la seua mare. Tots ells negríssims del sol, pro la pell fina i els cabells rossos. Quina preciositat de criatures! Dos nois. El més gran i el més petit com a casa. Entremitg set noies totes vestidetes com si visquessin al poble. Uns dormitoris nets i ben cuidats. Llensols brodats, cuixineres brodades i unes colchas a quines més boniques. Casa llarga. Només són els dormitoris i el garage. Teulat de zen. Tot el pis de terra ben regat i escombrat. Un·atre pessa[,] que era la cuina[,] també de // fanc i herba. Cap cadira. Bancs i banquets de totes mides que se fan ells mateixos. Se procuran totes les possibles comoditats. Cuina econòmica amb tots els llautons que relluïan com un or. Tenen un Ford de lo més modern. Antena i aparato de radio. Vàrem pujar als dos renomenats cerros de Poitagüe. Don Eladio (el masover) i tres de les seues filles ens feien de baqueanos (guies). Queia un sol de lo més fort. Camina que caminaràs. El cap abrigat amb una tovallola que va deixar-me doña Segunda (la masovera). Els pagesos de tot el món tenen una manera de midar les distàncies que són ben bé de multiplicar. Uns diuen mitja horeta de caminar, pro<se> se fa tan llarga que mai s'acava. Tot enbardissat a més no poguer. Les mitjes plenes d'espines, el sol fort. La Sara va trencar una branca a fi que me servís de bastó i m'ajudés a pujar. De tan en tan les espines de // les branques me feien caure la tovallola o me quedava penjada. Una vegada vaig donar un cop de cap amb un broc que surtia d'una branca seca que me va fer xisclar. La Mima darrera meu, queixant-se que tenia les cames plenes d'espines. No obstant avant i fora. És que ans de sortir de casa tots deien que *la viejita no llegaría al cerro*. Tan les noies

com el seu pare varen respondre de la meua valentia. De tan en tan la meua mirada fugia vers els <atres> arbres que tenian tans de nius. En_mig del bosc, no hi ha res que me cridi tan l'atenció com són els nius. La forma que tenen i de quina mena són construïts. També m'aturava quan trobava flors boniques. Unes de vermelles precioses. Vaig voler trencar-ne una branqueta i bon goig de deixar-la. Tota plena d'espines. Quina llàstima no poguer-ne fer un ram. Són de *mira i no'm tocs.* Per fi després de tanta lluita arrivàrem dalt del turó. Hi feia un aire fresquíssim ben a·propòsit per·a pescar-i un refredat. Ans d'//arrivar al bell cim hi ha un bell tros ple de pedregam i tan dret, que les noies s'hi arrapaven per arrivar fins a dalt. Vaig arrivar fins a dalt com els atres. Tots se varen asseure a la sombra d'un abre. Jo també uns moments, pro al sentir l'airet fi tan agradable vaig sortir-ne desseguit i amb mi tots els atres. L'aire fresc[,] quan s'està cansat, és un amic que traeix. Vàrem baixar per un atre camí més enrevessat que al pujar. Semblava que mai petja de persona hi hagués pujat. Els abres queien de vells enmaranyats de branques seques. Una munió de branques verdes i ufanoses que s'unian amb atres i formaven un pont ple d'espines que no savia com surtir-ne. Per fi vàrem arrivar a la tranquera. Hi havia l'auto nostre. Hi vaig pujar a descansar. Les noies varen anar a la laguna del manantial a banyar-se. El seu pare també hi era. Després tots varen venir i ben estivats a l'auto férem cap a la casa. Allà ja ens tenian l'*asado* preparat. Una // llarga taula sota d'un abre i un banc per a seure. Una plata de patates bullides amanides amb pebrot vermell escalibat, lletuga i seba, pa[,] vi i aiga riquíssima. Tots teníam bona gana. Era el cumplianys d'una de les noies d'allà. Havian fet uns *emparedados* mol ben encertats. Havent dinat, cada u va escullir el lloc que més li va plaure per·a fer la *siesta.* Jo vaig preferir l'auto. Hi estava més còmodament. Del cap d'un rato em va arrivar n'Irene que els ossos li feien mal de dormir a terra. Després varen venir la Mima i en Lluís perquè es tàbancs el pessigaven. En Roger[,] per lo mateix. Ja va ser hora del mate. La jovenalla va determinar surtir a cavall. Un·atre colla vàrem anar amb auto. Vàrem anar a casa d'un·atre gent. Tenian deu fills i un que no era seu pro criat amb ells. Tenen una cuina mol grant sostinguda per una fenomenal branca d'un abre que li fa de viga principal. En atre lloc també tenian els dormitoris fets de fanc i palla o herba seca.// Tots mol amables amb nosatros. La jovenalla amb d[on] Eladio Díaz, amb cavalls seus i de d[on] Teófilo Gallardo varen anar amb una cordillera de cerros mol extravagants produïts per les baixades de les a<u>igues. La tarde queia. Ens en volíam entornar pro encare faltava visitar un·atre matrimoni. Eran mol joves. També tenian una gran cuina i res més. Sostinguts per una gran branca que com a l'atre casa els

aguantava. Al bell costat hi havia un rancho enderrocat. Devian dormir a la cuina. Uns boscos de flors blanques mol boniques. Només floreixen quan el sol és post. Pels camins que passàvem hi havia moltes perdius. En vàrem matar deu. A les deu arribàvem aquí sense cap contratems gràcies a Déu. No hem menjat *rosca de Reyes*.

7. Ha fet una forta tormenta de pedra, vent i pluja. Rebem molta correspondència.//

8. Escric a Rosa Bassets. Faig paquet de periòdics per m[ossè]n Abili. Noies i noies han anat a la laguna a banyar-se. La Sara manejava. Ho fa mol bé.

9. Ha arribat la carpa. Ja poden fer excursions. Rebem carta d'en Joan gran des de Buenos Aires. Escric a Sara Planas. Un mecànic ha arreglat l'auto. Els camins són dolents.

Les noies han comprat cuatre loretes de lo més espavilat.

10. Les noies Sara i Mima amb en Roger i Lluís han anat a Victorica. Amb l'auto hi han passat la mar de peripècies. No obstan, han arribat sans i bons gràcies a Déu. N'Irene i jo hem anat a caminar per el *monte*. Hem fet visita a una velleta que se diu d[ony]a <Dorotea> Timotea. Viu amb un nét de dotse anys que se diu Pantaleón. Mai havia estat en cap lloc de noms tan estranys. La cuinera del hotel se diu Leonarda. La bugadera[,] Bartola. Un·atre[,]// Bonifacia i un recaderet que se diu Malaquies.

11. Donya Bonifacia diuen que té un gènit com una polbra. Aixís s'hauria de dir Malafacia.

La Sara i en Roger són a portar l'auto a Victorica. Li han de canviar una pessa que costarà vint pessos.

12. Cap al vespre amb n'Irene hem anat a caminar cap el rancho de d[ony]a Timotea. Diuen que és mol vella i bona dona.

13. Per aquí ha passat un enterro. Una velleta. La portaven amb un camió. Feian el dol gent a peu, i atres montats amb cavalls. Som escrit a les germanes Sara i Orfèlia

Llorens. La meva colla han anat a banyar-se a la laguna Santa Camila. A la tarde han tornat surtir. Diuen que han anat mol lluny.

14. Llegim que ahir a Europa hi va haver la votació // al Sarre a fi de decidir si quedaria de Alemània o de Fransa. La sort va afavorir la primera. Uns noranta per cent varen votar per esser súbdits alemans. No és estrany. Si són fills d'allà, encara que fa quinse anys que per cumplir pactes de la Gran Guerra perteneixian i eran governats per Fransa se veu que no han perdut l'amor a la seua pàtria. Les nacions europeas i fins les americanes demostran conformitat i goig, ja que això de moment allunya el perill d'una nova guerra. Déu volgués que la pau que ara s'ovira fos un fet.

Avui aquí ha caigut pedra ben granada i seca. Sort que no durat.

15. Tenim una calor que crema. La meua jovenalla tots els dies amb auto o amb els cavalls van a les lagunes a banyar-se.

A Catalunya ja tenen governadors. El s[enyo]r Portela Valladares. Ja ho havia estat atres vegades quan era jove i crec que amb no gaire plata a la butxaca ho va ser.// D'aquell fet en va sortir ben recomanat. Després crec que va fer un bon casament i sempre més crec que ha viscut a Barcelona. És gallec. Sembla que Catalunya l'ha rebut bé. Ha promès mol, pro tan·sols fes lo que pogués ell que coneix bé la gent que tracta. Déu li do ceny i paciència.

16. En Joan arriba de Buenos Aires. Les noies l'han anat a buscar a Victorica amb l'auto. Els nois i la Mima han sortit a·cavall.

Tenim cuatre loretes de lo més escutoridas. La Sara les ha comprades a en Pantaleón.

17. Avui ha estat el dia més calurós. Diuen que tenim 42 sobre cero. Hi ha hagut forta tormenta de vent i terra. Res més.

18. Nois i noies amb el seu pare han anat a Carro Quemado. Han arrivat aquí a les onse de la nit. Han portat perdius i // gallinetes. Acavo dues carpetes per a Elsita Larjún. Estarà contenta[,] pobre malalteta. Sortosament després de tan llarga malaltia are diu que està completament bé. Només diu que haurà de passar dos mesos al sanatori de Escochinga[,] ont hi ha fet la cura. Tanta paciència com ha tingut, are en trova el fruit.

19. Dematí fa vent del sud. És fredisssim. M'he hagut de posar un gersei. Ahir[,] 42 de calor. Avui fret. Amb tot i la calorassa que fa durant el dia, dematins i vespres són frescos. Totes les nits dormim amb flassades de llana.

20. Diumenge. Anit passada he dormit poc. La Sara, en Roger i en Lluís ens han donat unes hores ben engunioses. Després de tan esperar i fer quissab els pensaments i cap de bo, a les dotse de la nit ens han arrivat amb els cavalls i ben entussiasmats // del bonic passeig amb el clar de lluna. Han dit que havian fet ni sé quantes lleugues de camí. No hi ha dret a molestar d'aquesta manera. Sobretot a mi[,] que encare que perdi la nit sempre me llevo a l'hora que ho tinc per costum. Som anat a missa primera. La meva colla han anat a la segona. Després han decidit anar a dinar a la laguna La Pradera. Els he seguit per l'ilusió que m'ha fet estar vora del moviment de l'aiga. Arrivant allà no hem trovat cap tranquera overta (ni per obrir) per·a passar amb l'auto. L'[h]em deixat vora d'un arbre a la seu sombra. El sol cremava. Jo m'he vist negra per a passar l'alambrat i he voltat fins a trovar una tranquera. Era tancada amb candau pro al costat tenia els alambres abaixats i s'hi podia passar. Me semblava haver vensut, pro devant meu un atre alambrat que per sort tenia una tranquera overta. L'he passada sense veure que de nou tenia devant meu un tercer alambrat que he passat amb // l'ajuda de la mainada. Aixís som arrivat amb tota la meua colla[,] que estaven instalats amb un lloc ben voltat de frondosos tamarius que donaven bona fresca. Llavors anaven preparant foc per a fer l'*asado.* La laguna quedava quelcom apartada i separada per un atre alambrat que amb un extrem tenia una tranquera overta. Lo mal[,] que per anar-i el sol cremava. Tota la colla s'han banyat. El lloc on [h]em dinat perteneix amb un s[enyo]r Nicomedes (no sé el cocnom). És conegut d'en Joan. Un bailet que cuida aquell cantó no volia que ens hi quedéssim. No ens coneixia i deia que el seu amo li renyaria perquè no vol que s'hi aturi ningú. Allà hi havia un *bebedero* per els animals de l'estancia. Un molí de vent i un gran tanque i un pou proveixen d'aiga. En diferents llocs de la propietat hi ha grups de tamarius a fi que els animals hi sojornin ben resguardats del sol. El xicot que ho guarda hi té un ranchito mol ben fet de una sola pessa.// Tot fet de fanc i paia, cubert de lo mateix i teulada de zen. Al devant hi té una ramada que li serveix de cuina. Al bell mig hi té uns maons que sostenen dos ferros on hi fa bullir la pa<b>va per fer el mate. El xicot té quinse anys. Negre com una nit de trons. Uns uis com dues mones. Sota l'ui esquerra hi te una grossa marca produïda per una cossa d'un cavall. Amb una paret de la

seua caseta hi tenia penjat un collaret fet d'ous de perdiu, de gallineta, de tero de torcasita i no recordo de què més. Tot mol ben conjuminat. Me deia que estava ben aburrit d'estar tot sol. Tenia unes trampes per agafar pumes. No coneix una lletra ni sab un mot de doctrina. El seu pare se la campa per Poitagüe i la seua mare no ho sé. Deia que per allà hi ha avestrussos i lloros. Mentres els meus dormian per lla terra jo m'en vaig anar a dormir a l'auto. Hi vaig reposar mol bé. Contemplava la munió // de cabres totes amb els seus fillets acampant per el monte. Era de veure com els cabridets cridaven a les seues mares! Elles els hi responian esperant-los. Quan hi arribaven assedegats s'arrapaven a mamar donant cops de cap fins que la llet els hi permetia saciar-se. Lo que són les mares! Fins els animalets tenen ceny.

Tart de tot ens en vàrem entornar ben impresionats. Allà vaig aprendra bé de passar els alambres sola com els atres no semblant-me cosa tan difícil. Aixís ha acabat el diumenge.

21. San Fructuós bisbe patró de Llufriu. «En Tarragona nasquéreu / com a fruit baixat del cel. / En los dies que visquéreu / de Déu mostràreu gran zel. Aquet poble de Llufriu / havent-vos patró cridat / de tot fruit li habeu dat <en> en terreno tan secós. / Vullau ser nostre advocat[,] bisbe i màrtir Fructuós.»

22. Sant Vicens. «El sol toca per es torrents i allà // on el sol no hi tocarà / camp ni vinya no hi cal plantâ.»

Han portat un cavall blanc. Don Teófilo Gallardo me sembla que se diu. És de Poitagüe. S'en ha endut un dels cavalls de don Eladio Díaz.

23. Dematí feia fret de debò. La meva colla han sortit tots. Han anat a Victorica cada u amb el seu cavall. Han tornat mol contents.

24. La Sara, n'Irene i en Roger han anat mol lluny. Sort que manejava l'auto el seu pare que si·no amb tans entrebancs no sé com n'haurian surtit. Han anat a casa del pintor Ortiz Echagüe.

25. Avui tots reposan. Estan cansats d'ahir.

26. Acavo una carpeta per el cumplianys de la Elsa Larpín de Pozo del Molle.//

27. Hem fet la mateixa excursió que diumenge passat. Hem anat al mateix lloc. Hi hem menjat la nostra *chivita asada*. Érem divuit de colla amb dos autos. També hi hem trovat el bailet Roberto Quevedo que guardava el tros. Un dia bonic, clar i fresc. Molta animació i tothom s'ha divertit.

28. Escric a Elsa Larpín enviant-li les dues carpetetes ben iguals. Torna fer calor.

29. San Francisco de Sales. El s[enyo]r rector d'aquí com a bon salesià portava una casulla mol bonica com per·a celebrar la festa del seu Sant Patró. Mol ben brodada i amb unes perles blaues com unes turqueses.

30. Santa Martina gloriosa. Totes les meues devocions han estat oferides a la memòria d'aquella meua germana que portava aquet nom. Al cel sia amb la seua santa patrona. No li sé la seua vida i miragles.//

31. Les noies i en Roger amb tot i la calor han sortit amb els cavalls. Vespre de tot amb en Joan i la s[enyo]ra Aidé hem anat a la laguna Santa Camila. Feia fresca. Hi havia una invasió de gripaus i mosquits que feia por. De calàputs, dels cataus de les viscatches en sortian de grossos a gavells. De petits la terra n'era cuberta. Una vellugadissa tremenda.

Febrer

1er. Divendres. De nou he comensat la devoció oferida al Sagrat Cor. Ell permeti que pugui continuar-los. El dia comensa amb calor forta. No fa ni una aleta de vent. Dematins i vespres fa fresqueta pro durant el dia el sol crema.

2. La purificació de la Verge[,] o sigui la Candelera. Som oït missa com tots els dies. Les noies han anat al Club a jugar al tennys.// En Lluís és fora amb un empleat del negoci. És lo que més li plau. Anar per aquets móns de Déu amb els camions. Cap al vespre n'Irene, Mima, Lluís amb el seu pare i en Roger Nadal han surtit a passar dos dies a fora per La Pampa. S'en han endut la carpa. La calor és desastrosa. No se pot resistir.

3. San Blai. La calor tira furiosa. No se té esma de fer res. A la tarde s'ha posat un temporal de vent i terra que tot ho feia voleiar. Res més.

4. Anit han arrivat els nostres excursionistes. No han pogut continuar a fora per el gran temporal que els hi arrencava la carpa.

5. Avui hem anat lluny. Fins a Victorica en Joan ha manejat l'auto. M'han acompanyat a casa d'un vellet de Pineda que li diuen Xabran. Viu amb una filla i dos fills.// Cuidan una quinta d'una família que resideix a Victorica. Hem enraonat mol. Després hem anat a casa d'uns parents d'en Joan que viuen amb una chacra dels camps de Loventuel. La Sarola ha manejat sempre amb una soltura admirable. [H]em vist volarats de cotorres, palomitas de la Virgen i *jotes* que són el terror de les haciendas. Chimangos, torcasites etc.

La bona gent ens han rebut mol bé i han estat mol contents de la visita. Hi hem dinat.

6. Avui en Joan ha sortit per Buenos Aires.

7. Hem anat a dinar a casa de d[ony]a Albina. És una senyora mol espavilada. Ha trevallat molt. S'ha casat tres vegades. Ha tingut dotse fills i n'ha criats set més tenint-los fins que han estat grants. Tenen una panaderia que data ja del primer marit. Sempre ho ha dirigit tot el negoci. És asturiana. Tenen // una quinta que hi cullan de tot per·a ells i per vendre. Tenen de tota mena de viram. Crian ànecs i oques amb la parella a fi de tenir-ne més. Guanyan molta plata i ho portan mol bé. Ens han obsequiat molt. Mentres hi érem ha fet una tormenta de vent i aiga que feia por.

8. La meua jovenalla han anat a fer una festa a la laguna de Santa Camila. Hi ha fet un *asado.* Jo m'he quedat.

9. La Sara a més de manejar l'auto, l'ha donada per <la> cassâ. Té mol bona punteria.

Avui reposan. L'auto no reposa mai.

10. Diumenge. Avui som anat a l'ofici. Hi havia molta concurrència.

La Sara amb en Lluís i els senyors d'aquí al costat han anat a Poitagüe. Han portat una munió de perdius i torcasitas. El dematí han vingut una colla de noies de Victorica // cada una amb el seu cavall. Quan s'en han anat n'Irene[,] la Mima i en Roger també amb els seus cavalls les han anat acompanyar-les. Quina cavalgata més airosa. Diu que al arrivar a Victorica feien badar la pobre gent. Vespre de tot han arrivat mol contents.

11. Som tret una bonica mostra de ganxet. He fet una carpeta de molta feina. És dedicada a la s[enyo]r[e]ta Zorayda[,] mestra que ve a casa.

12. Faix una pila de carpetes dedicades a les meues amistats. Aixís passo el temps distreta. Som visitat la velleta d[ony]a Timotea.

13. Avui aquí a l'hotel hi ha mol moviment. Han vingut la dona i la noia Xicoy junt am una germana d'ell, <i> dues nevodes i un nevot. Érem tanta colla i hem dinat al menjador grant. A les tres s'en han anat la Sara i la Mima donant per acavades les vacanses.// Quan elles han estat fora hem conversat amb la família Xicoy, el s[enyo]r oficial i la seua senyora. Érem molta colla reunits. El s[enyo]r Besada ens ha obsequiat amb cervesa brindant per els que han marxat i per els que hem quedat.

14. Tot queda quiet. La Sarola tot ho animava. A mi no me feia massa goig l'afició que havia pres amb tirar a les perdius. Sempre tenia por d'un descuit amb l'escopeta. En Lluís també s'hi havia afissionat[,] massa i tot.

15. Ens llevem amb un dia fret. Rebem una carta de Pozo del Molle. És per la Sara. Estic amoïnada amb doloret dels pocs caixals que me quedan. Voldria ser de nou a Haedo per posar-me a la direcció del dentista d'allà.

16. Quina matinada més fresca! I pensar que a la tarde farà forta calor! El sol tots els dies crema com foc.//

17. Avui Sant Aleix gloriós fill d'Eufemiano[,] senador de Roma.

Som oït missa primera. Era dedicada a un matrimoni que celebraven les seues bodes d'or. Els acompanyaven fills i néts. Pares i fills han combregat a quin portentós acte els som acompanyat junt amb tota la mainada del poble. Ha constituït un bonic

homenatge. El capellà els hi ha fet una sentida plàtica alusiva a l'acte. Acavada la missa els ha felicitat a tots i ha repartit caramels als petits.

Som soles n'Irene i jo. En Lluís i en Roger són de viadje amb un empleat del negoci. Han anat mol lluny.

18. Ahir a la vetlla varen arrivar els nois amb tres empleats de la casa de Victorica. Han dit que havian menjat un asado macanudo i que havian passejat a cavall per uns boscos tan enmaranyats que sort del // guia, si·no s'haurian perdut. Que no hi havia huella ni rastre d'on tenian de passar.

Rebem carta de la Paulina Palau. Entre atres noves hi ha la del naixement d'un·atre nena Bassa Palau de Barcelona. Que Déu la fassi ben gran i bona minyona és lo que més desitjo. Are tinc tretse néts i nétes. El marit de la Miria els treu de mal número. Ell fa catorse.

19. El doloret de caixal segueix. El d'estómac també i el fàstic de tantes mosques *ítem*.

20. Els meus continuan passejant amb l'auto. En Lluís diu que maneja amb tanta serenitat no descuidant cap detall. Quin bailet més decidit.

21. Tan·sols visc de tasses de te. Si segueixo aixís aviat treuré bones ganyes*. Quina manera de empaitar-me els mals! Ni pa, ni llet, ni vianda. Sopa i te d'unes herbes conegudes.//

22. Avui he pres una copeta de Farnet. Mai n'havia pres. Té una <m> amargor que no molesta. Han vingut la morochita amb la seua mare. Han anat a la laguna Santa Camila a banyar-se. En Lluís[,] fent l'home manejant el volant. Hi han anat tots.

23. La calor apreta. El sol crema com foc. Fins el vent és calent. No plou. La nostra pena és que sabem <que> que en Joan gran està malalt a Haedo pro no sabem què té. Ens amagan la veritat i és pitjor. Més valdria saber bé lo que hi ha.

24. Ahir a la vetlla se veia un foc per la direcció de Poitagüe. La nit era clara. Els estels[,] brillants i tremolosos i la gloriosa Cruz del Sur[,] destacant-se vora les

nebuloses terenyines de la Via Làctea. De la part del noroeste hi havia una monumental nuvolada plena de llampecs precursors tot de // la calor que farà demà.

24. Sant Matias gloriós apòstol de Jesús. La calor forta com tots els dies. Som oït missa primera. He combregat ben contenta semblant-me que també jo estava unida amb els apòstols. Feia fresqueta. Després ha fet més calor que ahir. Anit passada en Lluís va tenir la gentilesa d'acompanyar n'Irene, en Roger, l'oficial i la seua senyora a la plassa a escoltar la radio de la farmàcia. El s[enyo]r oficial me deia que en Lluís manejant l'auto sembla una *caja de fósforos*. Que ho fa amb un aplom admirable. Que de lluny sembla que l'auto va sol perquè en Lluís és tan petit que no s'hi veu. Avui amb n'Irene també han anat a l'ofici amb auto. Ben fet. Així no han tingut calor. És una delícia veure un bailet de tretse anys manejar amb tanta serenitat. Que Déu ens el conservi sempre tan bo i inteligent és lo que més li demano.//

Ha vingut el soci s[enyo]r Pablo de Victorica. També ells saben que en Joan gran està malalt. Segueixo prenent Farnet tots els dies. Estic millor gràcies a Déu.

Són dos quarts de cuatre de la tarde. Els nois, n'Irene i una senyora amiga són a la laguna de Santa Camila. A mi em domina una pena mol grant. No sabem res referent a lo que té en Joan. Que el mal ha estat sèrio no queda dubte. Na Gracieta[,] tan allunyada quan més necessitat hi ha de que fos vora el malalt. Ben contenta disfrutant de les belleses de la nostra estimada Catalunya ben lluny de pensar lo que passa a casa! Déu meu[,] quin calvari!

25. Avui hem fet una excursió mol bonica. Hem anat a visitar la família Keni. Ha manejat un jove que amb la seua família viu amb unes habitacions del hotel. Se diuen Calderón. El camí a trossos és dolent pro // el paissatje és bonic sempre. Hi ha un tros que fins aquí tenen la pretenció de nomenar-lo Petit Palermo. Fins a l'estancia on hem anat hi ha cinc lleugues. Avans de pujar a la loma on hi ha la moderna i esbelta casa, se trova un net i extens llac <q> propietat de l'esmentada família. Ens han rebut mol amablement. Tenen moltes comoditats per·a fer-los agradosa l'estada en aquell apartat lloc. És mol ben situat i ben airejat. Són dotse germans i germanes. M'ha agradat mol tot lo que hi he vist. Hi hem pres el te amb un menjador tot modernament moblat. Tot lo d'aquella casa és fet a gust dels seus habitants. Des d'allà se pot allargar la vista explèndidament. Ells han dit que no s'hi fixan[,] amb les postes de sol[,] si són boniques o lletges. Déu dóna faves a qui no té caixals! Tan que jo les contemplaria de bona gana!

Les noies d'allà ens han obsequiat amb un ram de flors del seu jardí. Quan ha estat hora, després d'//haver conversat bona estona hem tornat pendra el camí. Era més bonic encare que a l'anada. Les floretes blanques[,] que tantes n'hi havia als camps de Poitagüe, eren totes overtes. Semblaven una nevada. De llebres que travessaven el camí, n'hem vistes moltes. A més[,] la pila d'ocells parats a la huella amb els uis que semblaven dos fanals. Diu que ho produeix el reflexe dels llums del automòvil. Quan l'auto s'hi acostava s'aixecaven d'una volarada. En diuen *durmientes*. Per lla les nou de la nit hem arrivat aquí sense cap novetat gràcies a Déu.

26. Han vingut el soci s[enyo]r Vidal[,] senyora i nena. Aquí hi ha uns còmics que rodan el món fent riure la gent dels pobles bo i fugint ells del calor axficiant de Buenos Aires. Són dos homes de cocnom català. Se diuen un Julià i l'atre Pelegrí. La senyora se diu Dupont. Sense ells també tenim bon // concerts nocturns de rates pinyades que fan niu i volan i cantan i fan barrila mentre sopem. Després entran uns exèrcits de calàpets (sapos) de tots tamanys. Se fican per les pesses com si fossin invitats. Quines atraccions!

27. Avui hem anat a despedir-mos de Victorica. Hi havia tormenta que no ha fet gran cosa. Mentres hem estat allà ha plogut no mol. Hem fet via de·pressa perquè els nois poguessin manejar i no hagués de venir un mecànic de la casa de negoci. Pel camí, anant, hem trovat un home amb una chatita que no sé lo que li devia haver passat. Estava fora del camí. En passar nosatros en Lluís li ha dit «precisa algo?» L'home se l'ha mirat rient. Devia pensar: «On va aquet mosquit?»

Hem arrivat aquí bé[,] sense pluja amb tot i que els llampecs que sortian de la furiosa gropada prometian descarregar ben aviat. En Lluís deia que eran llums dels aviadors.//

28. Anit ha plogut mol. La tormentassa d'ahir ha ben explotat.

Som a la nit i tot el dia ha plogut.

Mars

1er. Divendres. He continuat les meues devocions pròpies del dia. Jesús les hagi ben acullides per·a glòria seua.

Ha vingut la dona d'en Xicoi amb la seua noia i un seu nevot. També ha vingut un empleat de la casa de Victorica a recullir els arreus de la carpa i tot lo que tenim aquí. Ho haurà portat a la barraca dels dipòsits de llana a Victorica. Hem dinat acompanyats de la família Xicoi[,] que han vingut espressament a despedir-mos. Per lla les dues i mitja el jove nevot d'en Xicoi ha fet el primer viadje a la estació. Hi ha portat tots els bultos. Hi ha anat els nois a fi de tenir // comte a tot en el andén. El segon camí ens ha portat a mi i a n'Irene junt amb persones amigues que ens despedian. També venia amb nosatros la capsa amb el Tero. Pobre animalet[,] quin calvari per·a ell treure'l de la seua Pampa[,] *montes* i lagunes! En fi, de més negres en passarà. L'últim viadje que ha fet en Pedro ha estat portar més amigues a despedir-mos. Després s'en haurà endut l'auto nostre a l'hotel fins que se disposi què s'en ha de fer.

La senyora Albina amb la seua filla soltera també eran a l'estació. Ens hem despedit de tots els bons amics, hem pujat al tren amb una calor desvergonyida i tricu-tricu fent via cap a Haedo.

A Victorica ens esperavan els dos socis amb les senyores i fills com també la morochita Juana amb la seua bona mare. La petita ha pujat i en nom de Déu ens hem despedit de tothom. M'he posat vora una finestra a fi de contemplar // a pler els detalls del paisatje pamper que potser mai·més veuré. Hem surtit puntuals de Telén. A les tres de la tarde. La nit avans ens havian tornat l'hora. Ens quedaven més estones de clarors de dia. En Lluís vigilava els autos i camions que passaven per la carretera. Si eran Fords, era de veure amb l'entussiasme que els saludaven. La pobre gent segurament lo que menys pensava era d'on venian els hurras tan animats. Les finestres overtes. Entrava una munió de terra que ens deixava aturdits. Havíam de tenir paciència. Tancats no hauríem resistit la calor que feia. Quan s'ens ha fet fosc tampoc hem tancat. Passàvem pobles i més pobles. El tren s'aturava d'una manera que feia venir son. Després donava tal trucassada que semblava que tot s'havia estabellat. A Pico han posat el coche-comedor. La meua colla han anat a sopar. Jo[,] com sempre. La // meva tassa de cafè amb llet al mateix camarot i prou. La nit ha estat mol calorosa. No se podia dormir de calor i mosquits. Quan he pogut veure quelcom del paisatje, m'he rentat la cara, pentinat i a la finestra a contemplar la sortida del sol vermella com unes brases de foc. Volarats de tordos. Hi eran a milions. Feien unes filigranes donant vols llarcs, rodons i de tots els gustos. Devian buscar on fer-se passar la gana. Els chimangos[,] lo mateix. Amb un lloc vora Luján he vist uns garrofers que me sembla tenian fruit groc i

mol abundant. Des de la sortida de Telén som anat veient una munió de flors grogues mol boniques. Ja érem ben vora d'aquí que encare duraven.

Amb més d'una hora de retràs hem arrivat aquí a Haedo. Ens hi esperaven els de casa, la família Nadal i no recordo qui més. En Joan gran estava forsa millorat de la malaltia.// Ha vingut la Maria d'en Manuel. A la nit han arrivat la s[enyo]ra Gabina Gibert amb la seua filla petita. També com nosaltres portaven més d'una hora de retràs. Quina mandra!

3. Tot avui plou. No he pogut oir missa.

5. Avui dimars sí que som pogut oir missa i combregar en desagravi a Jesús per tantes ofenses com se li fan en el món en aquets dies tan diabòlics.

6. Dimecres de Cendra. També com tots els anys per aquesta diada som anat a oferir el fron per·a rèbrer la benaurada cendra. Ella ens recorda la nostra fi amb el seu poc valor.

7. Som tret mols dibuixos. En Joan continua bé. Ja va per fora.//

8. Comenso d'anar a cal dentista.

11. Tenim en Lluís malalt. També té congestió pulmonar. Té molta febre. Ve la d[octo]ra Faridone.

12. En Lluís segueix amb febre.

13. Rebem nova que el s[enyo]r Sebastià Vicens ha mort. Al cel sia. Surtim amb la Mima a fer companyia als meus nevots en la pèrdua del seu pare.

14. Enterro del difunt s[enyo]r Vicens. Amb tot i que plou també els hi he fet companyia tot avui. Ells ho han agraït mol. En Joan petit ha anat al dol.

Amb un setmanari de Palafrugell hi he trovat que el desembre prop_passat va morir m[ossè]n Lluís Granés Barneda. Havia estat vint-i-dos anys rector de Llufriu. Al cel sia. Me va batejar els cuatre fills últims. Tenia setanta-cuatre anys.//

15. En Lluís segueix amb la febre.

16. Avui no en té tanta. Fa calor mol xafagosa. La Mima s'ha examinat de castellà. Encare no sab el resultat.

17. En Lluís comensa de llevar-se. El seu pare és a una de les festas de la república nomenada Antiteca. Ha portat una medalla com a record.

18. En Joan surt de viadje per primera vegada després de la malaltia. En Lluís segueix bé. Sabem que la Mima ha quedat bé dels exàmens.

19. Festa del gloriós sant Josep. Plou tan que no he pogut sortir de casa.

20. En Lluís i la Mima han anat a la doctora Faridone.//

21. Sant Benet fundador de l'ordre benedictina. Som escrit a n'Angeleta en memòria de la seua presa d'hàbits benedictins per aquesta diada l'any 1918.

22. Escric al s[enyo]r Xicoi de Telén.

23. Escric a na Gracieta.

24. He passat tot el dia llegint periòdics que vaig rebent de Catalunya i no tinc prou temps per a llegir-los. Després de la missa no he fet res més. No ha vingut ningú.

25. L'Anunciació de la Verge. Ahir era el sant del gloriós embaixador celestial l'arcàngel s[ant] Gabriel. Ditxós i benaurat portador d'alegries a la Sagrada Família tota. Hem fet una postal firmada per tots i l'hem enviada a na Gracieta ja que és el seu sant.//

26. Han vingut cuatre homes a buidar es pou de les aigues brutes.
La Mima avui s'ha matriculat per 2on any.

27. També avui som anat al dentista.

Segueixo ajudant a fer un stor per la Sara Planas. Queda forsa bé. Fa xafagor.

28. Escric al p[are] Diego de Manresa. És a les missions de Etiòpia.

29. Avui li toca a en Domingo Avellí. Temps feia que no en sabia res.

30. I avui a m[ossè]n Ramon Garriga. Li vaig escriure des de Telén. Amb un Esplai hi vaig llegir que resideix amb un poblet de la falda del Montseny. Que hi fa cura de repòs. En els gravats s'hi veia ell que[,] pobret[,] va fer-me compasió recordant els meus fills. Li vaig enviar carta amb el convenciment de portar-li quelcom de vida animada. És // tan trist veure joves plens d'ideals i que han de plegar les ales i ajocar-se esperant millor temps. Are i sempre en memòria dels meus fills tan estimats que al cel sian faré tot lo possible per allaugerir el pessimisme que passan els malalts[,] sobretot els joves. Mossèn Ramon a correu seguit va respondre'm mol agraït de la meua animada conversa amb ell. Tota era de flors i ocells[,] cosa que sé bé li va plaure. Que Déu li retorni la salud perduda és lo que més li desitjo. Ja que ho necessita i agraeix avui li he tornat escriure. Si ell ho vol continuaré les cartes desitjosa d'alegrar-li la vida.

31. Tenim carta d'en Joan gran[,] que se passeja per la capital de Chile. Ben fet. Senyal que ja està ben refet de la malaltia.

Avui escric tres cartes a persones que portan dol. Sempre aixugant llàgrimes. N'he plorades tantes que les compadeixo totes.

Pobres mares que plorem la pèrdua dels fills!//

Abril

1er. Benedicció de taula

Déu lo Pare Omnipotent
amb sa divina paraula
beneiexi aquesta taula
i a tots nosaltres[.] Amén.

Gràcies després de menjar

Déu lo Pare Omnipotent
que ens habeu alimentat
sigueu per sempre alabat
de tots nosaltres[.] Amén.

Copiat de “El Matí”.

Som escrit al Paraguay.
Els dos petits Lluís i Mima comensan l’any escolar.

2. Som escrit a la s[enyo]ra Celina. Ho necessita. Ja no fa calor. Els nostres estudiants estan // mol ben impresionats de llurs centres d’estudi. Al Nacional en Lluís té un mestre que ja ho habia estat d’en Joan. Se diu Ford[,] com el cotxe.

El Tero crida com un boig. La pobreta loreta[,] única que queda, se li veu lo trista que va anyorant sa companya morta ahir. Convé mimar-la a fi que s’alegri. Els animals tenen també un cor o instint per estimar. Recordo a Telén que quan varen treure els dos cavalls que tenian la Sara i la Mima, els que quedaven els cridaven aturdits d’anyorament. Més encare. El dia que ens en vàrem anar, en Xicoi havia tret ja tots els cavalls. Hi quedava un xaiet petit i coix que sempre estava amb ells. No va parar en tot el dia de cridar-los. Tenia un desesper produït per la manca de la companyia. El Tero també crida perquè en sent un·atre del veïnat. Quin goig deurian tenir de poguer-se trovar ben vora l’un de l’atre! Si conegués els amos de l’atre me plauria // veure quin efecte els hi faria.

3. Els nostres estudiants avui han vingut mol mal_contents de llurs professors. En Lluís ha tingut mala nota de llatí. Diu que el seu mestre cridava com un boig i el xicot[,] assustat[,] no ha respost bé lo que se savia. L’han castigat fent-e-li escriure cincuanta vegades <e>les dues llissons. La Mima sumicava també per la poca paciència de la mestra d’anglès. Ja s’hi acostumaran[,] pobre mainada.

4. Avui les llissons han estat més ben rebudes per part dels mestres. Tot vol paciència.

Passen dies frets. El pare segueix a Mendoza.

5. 1er. divendres. Les devocions han estat mol concorregudes. Tot sia a major i glòria de Déu.

M'han provat la nova dentadura. No hi tinc pas tota la fe. Estic massa escarmentada. Tan·de·bo ho encertés.//

6. Pels carrers d'aquet poble hi ha uns cartells que pregonan una película nomenada "La montaña de las brujas". No deu pas ser la de Cramany! ni tampoc les bruixes d'are en el cine hi deuen buscar es diners amb una candela verda clamant «¡bons llamps i ben llarcs!» com ho feien <e>les d'en Riereta de Llufriu. Finalment ell deia que si hi eran[,] es diners a sa montanya de Cramany, encare hi deuen ser, ja que els seus buscadors no els hi varen pas trovar. Déu el tingui a la glòria[,] tan humorístic com era sempre!

7. Continuant lo que anava explicat[,] me som trovat amb una carta de na Gracieta que hi esplica l'enzís que va sentir passant per uns boscos de vora la carretera, o més ben dit, passant per la <la> carretera en uns boscos d'al<s>zines del terme de Vall·llobrega. Amb una de les alzines deia en Riereta que sense donar-se'n comte s'hi havia // trovat encamellat quan va anar a Palamós a consultar amb es bruixots perquè li diguessin on eran es diners de sa montanya de Cramany. Deia ell que es sacrapassos* eran es mateix Satanàs, i que no podia parlar de Déu ni de la Verge. Quan va arrivar l'hora que tenia de firmar amb la seua pròpia sanc, tot assustat va exclamar «¡¡Jesús Maria Josep!!» i com un llampec se va trovar encamellat dalt d'una alzina de can Cabré de Vall·llobrega.

L'evangeli d'avui Diumenge de Passió es de sant Joan[.] Aconsella no tenir vanitat de las virtuts que Déu ens hagi concedit. L'humilitat val més que l'orgull.

10. Avui m'han posat la dentadura nova. Hi puc menjar[,] cosa que no podia amb l'atre.

Escric a la Miria.

11. Per fi hem tingut la sort de fer conei//xensa amb la mare i la germana del pare Bassets. Quina tarde tan ben aprofitada! Unes dones de lo més agradables. Lo mal és tenir-les tan lluny. La noia amb n'Irene han simpatitzat mol.

15. Quans dies sense fer notes. Són tan tristes i doloroses per a mi que no he tingut ànim per·a escriure-les. Ha valgut més que tot el fel que m'han donat, l'hagi vegut i callat oferint-lo a Jesús per la conversió dels meus estimats orfes de fe cristiana que tan funest camí han emprès. Déu me do paciència! Jesús crucificat sia el meu Cireneo amorós que m'ajudi a ressitir, a fi de no sucumbir en el meu tan dolorós com inesperat calvari. Quin desengany he sofert! Quin ofuscament tan crudel ha sofert aquet meu nét tan estimat! És un atre. Aquell tan pràcticament catòlic ja no existeix. Que Déu ne tingui compassió i li obri els uis de l'ànima per·a tornar copsar aquella benaurada llum divina que tan abundosament transmetia als // pobrets que amb pietat cristiana visitava. Ara és ell que necessita que hi hagi qui li fassi la caritat de fer-li veure com s'ha encaminat cap a l'abim.

18. Dijous Sant. Han arrivat de nou les hores que tots els anys solemnitzem en memòria dels actes sublims que per·a la nostra redenció va sufrir nostre adorable Redentor. Quina responsabilitat tan gran tenim tots devant la Creu afrentosa on morí Jesús! Ni per un moment de la nostre vida deuríam descuidar els beneficis obtinguts en aquells memorables dies. ¿Se trovaria un·atre home al món que li fos possible soportar els torments que va sofrir Jesús? Veritablement que no. Ell pogué resistir-los perquè era Déu, i encare que en quan Déu no podia patir, no obstant tenia el poder diví que l'autoritzava per a tenir la forsa que cap més home podia tenir. Qui de nosaltres hauria sofert la dolorosa flagellació sense quedar mort? // I com si no fos prou, encare li carregaren la afrentosa corona d'espines i la feixuga creu en les seues adolorides espatlles per·a travessar-li peus i mans i enlairar-lo amb el pes del seu cos preciosíssim tot fet una llaga. Amb tot i tantíssims torments no moria... no moria per·a sofrir més, tan era lo que ens estimava. No eran prous tots els seus sofriments per a demostrar-nos l'amor entranyable que ens tenia. Ans de comensar d'entristir-se devant els torments que calia soportés, va volguer verificar el més grant dels seus miragles. Quedar-se amb nosatros en aquet món. Res va demanar al seu Pare celestial que no li concedís. Tots els miragles de la seua vida, els va fer demanant poderosa ajuda al cel. Cap d'ells va fracassar. Quan[,] afligit i feble per·a soportar els torments que calian, va demanar ajuda al seu Pare, no li va mancar el consol de l'afortunat arcàngel sant Gabriel, oferint-li el càlzer de dolor, pro confortant-lo. Com no l'havia de complaure amb l'institució[,]// admirable i gloriós misteri? Quina alegria hi degué haver al cel tan gran! Jesús[,] l'únic escullit entre tots els homes que va trovar gràcia devant Déu! Com no li havia de

concedir tot lo que li demanava! Acompanyem a Jesús en la divina Eucaristia, com en el monumental Calvari on va exalar el darrer sospir perdonant als que el crucificaven. Tinguem-lo a la memòria en tots els instants de la nostra vida per atribulada que sia. Com més atribulats serem, més vora d'Ell ens trovarem. Ell va prometre que en les mes grans tribulacions estaria vora nosaltres. Acudim a la seua poderosa protecció i resistirem totes les escomeses del món per dures que siguin.

Llegim que per fi el Govern español ha tornat l'autonomia a Catalunya. Ja era hora. Quelcom els hi ha tret, pro és allò que de lo perdut cal aprofitar lo que se pugui. Diu que a Barcelona hi ha una alegria mol grant. Podran celebrar amb goig la festa del seu patró gloriós sant Jordi. Ara Déu els hi do pau.//

19. Divendres Sant. Avui la litúrgia és mol trista. Ens recorda els camins i aconteixements de la Passió de Jesús. Les set amoroses paraules que va pronunciar en les tres hores de la seua mortal agonia. Totes set d'una trascendència incomparable. Les més, en profit nostre, les atres pel dolor seu. Que la seua afrentosa mort ens comuniqui pensaments ben agraïts a fi \d'/estimar-lo en tot lloc i en tot moment. Mentalment acompanyem la seua Mare adolorida de la mort del seu Fill.

20. Avui per més que s'anomena Dissapte de Glòria els que hem seguit els passos dels fets ocorreguts fa tantes centúries, venerem a la Verge atribulada sense la companyia del seu Fill. Contan que va passar el dia del dissapte fent buscar els apòstols que[,] espantats[,] s'havian dispersat temerosos de càstic per haver abandonat el seu tan estimat Mestre en les hores més amargues. La Verge els va reunir i apaivagar, amonestant-los a arrepentir-se amb // la seguritat d'esser perdonats. Acompanyem-la també avui amb el seu dolor.

21. Pasqua. Solemnitzem la gloriosa victòria de Jesús després de la seua Passió afrentosa. No trovo paraules per·a ponderar la trascendència d'aqueixa gloriosa festa. Atres vegades som estat més inspirada per·a exterioritzar el goig espiritual que comunican les meditacions sublims i abundoses que acudeixen a la nostre mentalitat en aqueixa diada santa en què s'hi celebra el gran misteri de la resurrecció del màrtir i fundador de la seua relligió tan sua i combatuda. Tan perseguida i befada per uns com celebrada amb goig per atres. Sempre lluitant per·a defensar-la i vencent en totes les batalles. Tan com món serà món serà combatuda i alliberada. És santa, divina i gloriosa

com també invencible. Lluitem[,] que Jesús Redentor està amb nosaltres. Preguem contínuament per els nostres estimats que en viuen allunyats.//

Avui l'esglesieta de Haedo era atapaïda de fidels. Les comunions[,] concorregudíssimes. En Lluís i la Mima mol demati han anat a combregar a la parròquia de Flores. La morochita (com li diu el s[enyo]r rector d'aquí) i jo [h]em anat a la parròquia nostre a combregar. Déu ens hagi escoltat les nostres pregàries!

En Lluís i la Mima contan que amb tantíssima aglomeració com hi havia a l'església de Flores, s'han perdut de vista. Ell portava els dos abonos del tren. La Mima ha tornat primer tota aturdida perquè ha viatjat sense *boleto* ni *abono* ni plata per arreglar el conflicte. El revisó ha passat, i ella diu que absorta amb la lectura bo i dient *abono*, pro l'abono el tenia en Lluís[,] que quissab on era. La cosa ha resultat bé, pro el pobre bailet buscant la Mima i no trovant-la ha tornat forsa tart. Si cada un d'ells hagués tingut el seu document res d'això hauria passat aquet conflicte.//

22. Llegim que a la illa Formosa hi ha fet un terratrèmol tan furiós que hi ha més de dos mil set-cents morts i més de onse mil ferits. Quin desastre[,] Déu meu!

26. Intervals sempre. Referent a la nostre família no hi ha novetats que valguin la pena. Si em poso a escriure les desgràcies que llegim en els periòdics, és un no acavar mai. Aparells aeris caiguts, els aviadors morts. Atracos a mà armada, n'hi ha per tots els gustos. Tot això ni val la pena d'esmentar-o. Cada u se sent de la part que li toca en les catàstrofes.

Avui a totes les parròquies del món s'ha comensat un tridu de pregàrias a fi d'alcansar de Déu la pau del món tan vilment amenassada. El lloc principal de reunió és a Lurdes de Fransa. Durant tres dies i tres nits hi celebraran misses sense interrupció pregant a Déu i a la Verge Inmaculada vulgui allunyar la espantosa guerra que tan se va discutint.// Sembla talment que se vagin a cumplir les sentències que llegim en els salms primers de les vespres dominicals. Diuen que el Senyor aixafarà a les nacions i les sembrarà de despulles. Atuirà els prínceps dels grans imperis de la terra. A tot això estem abocats. Déu volgués escoltar els laments de tantes ànimes devotes que viuen unides espiritualment enlairant piadoses jaculatòries al cel demanant perdó per tantes injúries com se fan en el món esvalotat i deïcida.

27. No fa gens de fret. A n'Irene el dentista li ha posat una corona de porcelana amb un uial. Li queda mol bé. La Mima m'ha dit que ella també té els trevalls del dentista acavat. En nom de Déu les tres haurem acavat de pujar aquella molestosa escala. Jo, amb tot i molta paciència[,] puc menjar bé relativament. Des que tregino dentadura postissa mai havia menjat tan bé.//

28. Diumenge. Quines solemnitats tan suntuoses hi ha avui a Luján i a Santos Lugares! Totes són unides a les de Lurdes. Aquí Haedo també les [h]em seguides tots tres dies tan lluïdes com s'ha pogut. Déu ens hagi escoltat.

Les noies, en Lluís amb el seu pare han anat al centre a visitar museus.

29. Segueix el bon temps. Tot avui cuso.

30. Avui a "La Nación" hi he llegit que el tan distingit enginyer català s[enyo]r Carlos Bohigues, inventor de les lluminoses aigues de la exposició de Monjuïc a Barcelona, ha obtingut del govern español un permís i l'ajut econòmic necessari per·a conjuminar una exposició flotant de productes españols amb una profusió també de fantàstiques lluminàries i atraccions que serà una maravella. El vaixell se nomenarà "Victoria" en memòria de la que Elcano va donar la volta al món.// El viadje diu que durarà set anys. Que Déu li do bona sort, i que el govern español no sigui massa egoista vers Catalunya en el progectat i gloriós espectagle inventat per un català és lo que més demano.

Maig

1er. Festes d'avui dedicades als gloriosos apòstols de Jesús sant Felip i sant Jaume. Ditxosos d'ells.

2. Encare torno al dentista. Bé costa prou obtenir que no em molestin les chapes noves.

3. 1er divendres i festa de la Santa Creu. Som assistit a les funcions piadoses pròpies del dia. El temps segueix amb bonansa i se pot caminar sense fret ni calor.

4. Santa Mònica gloriosa. No l'he obsequiada com se mereix per no trovar-me prou animada. Les penalitats no matan pro atueixen.//

5. Diumenge. Som oït la missa dedicada als nens i nenes de la parròquia. Quin floret de mainada hi acudeixen! Sortint, he parlat llarga estona amb el celebrant. Era el pare Bassets. Que temps feia no ens havíam vist. M'ha retornat de mort a vida. Ho necessitava mol[,] discutir els fets que tanta pena me donan i que ni els somniava! Que Déu concedeixi la llum de la fe a tots els meus que viuen orbs d'ella, és lo que més li demano amb tota la devoció del meu cor.

6. Segueixo amb la confecció de les mitxes de llana teixides a mà. Veuré si me recorda de tots els detalls per acavar-les. Tantes dotsenes de parells que en vaig fer de petita!

7. Hem anat a veure un chalet dels d'aquí la vora i està per llogar. N'hem vistos dos que tots són del mateix propietari. L'un sembla ideat amb els peus. L'atre[,] amb el cap.// El primer, per lo gran ens comvindria, pro la distribució d'habitacions està feta d'una manera desastrosa. L'atre[,] tan ben repartit pro no hi cavem.

Llegim que a España per fi s'ha conjuminat govern i de les dretes. En menys d'un any hi ha hagut nou ministeris. Aquet darrer, no ha durat ni un mes. Si els que han entrat are no adressan tanta cosa com s'en va a terra, tot s'en va a l'abim. Lo pitjor és per Catalunya. Ni els que han pujat ni tota l'endevallada que han anat pujant i baixant des de fa temps, no hi tenen cap interès. Encare ha de néixer l'español que senti un bri d'afecte vers la nostra Catalunya tan martiritzada fins per a els seus mateixos. Lo poc que s'havia obtingut ho varen llensar. Are és difícil reconstruir-o.

8. Segueixen uns dies primaverals. Tenim d'aprofitar-los. Una tardor deliciosa. Els ocells que tenim, refilan com de primavera.//

9. La Mima té una mata de sigrons dintre d'un got. Ella mai havia vist una cosa tan bonica. Un sol gra té quissab les branques. Quissab si arrivarà a florir i granar! És possible. Són esperiments escolars.

10. En Lluís[,] tot afanyat amb l'enrevessada llengua llatina. Are mateix s'en ha anat a demanar ajuda al s[enyo]r rector d'aquí. Quina broma li farà! Hi està tan encarinyat[,] amb el nostre petit! És que en lluís te un caràcter tan dòcil i una finura tan delicada que s'atrau a tothom que el tracta. Que Déu i l'àngel bo li apartin els mals camins a fi que no caigui a l'abim és lo que més li desitjo. Són uns temperaments de bon regir. Se va refent corporalment.

11. El govern argentí se va preparant per a rèbrer el president del Brasil. Tots els escolars // ensajan l'himne de l'esmentada nació.

Llegim que el gran Eckener[,] comandant del dirigible "Graf Zeppelin"[,] està greument malalt.

12. És mol valent el gran aviador alemany. Diu que ja està fora de perill. És un vell simpàtic. Ha fet cara i vensut la atrevida bronconeumonia que l'havia invadit.

13. Fa calor d'estiu. Ahir diu que teníam 32,5. Ja vindran els dies rúfuls. Aprofitem la bonansa.

La Catalina R[ocas] de Vicens ha vingut. Volia dibuixos per·a brodar una labor per·a posar a la tomba del pare del seu marit. Portava una carta de na Gracieta.

14. Escric a Montserrat, Miria i Maria. Llegim el sermó que se va fer ahir a la Catedral. Se referia a la vida exemplar de monseñor Bottaro (a c s). El vaig conèixer.//

15. Sant Isidro patró dels pagesos.

Llegim unes coses que fan una pena desastrosa. Els que governan i manan a Rússia han conjuminat una llei que ningú podia imaginar-la sinó aquella mala gent que després que ha pervertit a tot una nació, are vol fer efectiu el càstic més bàrbar que hagi existit des que món és món. La joventut i fins els que ni arriban a adolescents sembla que els pobres han surtit bons deixebles de les dolentes doctrines que els hi han inculcat i resultan una colla de perduts i criminals. Res més s'en podia esperar de la instrucció que han rebut. El Govern[,] no podent-los dominar[,] ha fet una llei de càstics tan rigurosos, que tots dels *dotse* anys ja hi entran. Aixís que des dels dotse anys entran a la pena de la vida com si fossin majors d'edat. Són els fruits recullits d'aquella desventurada nació.

La calor que fa és insoportable. Semblem a ple estiu. El termòmetre sempre passa dels 30.//

16. Continua l'insoportable calor. Ahir va arrivar a 32. A Córdoba[,] 34. La xafagor[,] mosques i mosquits són els hostes que no ens deixan.

17. Ahir a Córdoba[,] 35 de calor. A Trenque Lauquen[,] 34. Aquí[,] 31. Anit ha fet un temporal fort i ha plogut mol.

18. A Victorica diu que hi ha pesta bubònica.

El dia avui ha estat de lo més raonable. Dematí feia fret sana. Un airet viu. El cel sense ni una terenyina. Tot aquell malestar de dies enrera ha fugit. Havent dinat he sortit un rato a pendre el sol. He passat devant d'un jardí que hi havia un arbre ben curull de flors vermelles. És la Estrella Federal. M'hi som encantat i he preguntat el nom d'aquella flor tan esquisida. M'han complagut i obsequiat amb una flor. Semblen de setí i forman una veritable estrella de fulles vermelles que són la semblansa de la flor, pro // la flor autèntique és un grupo de floretes petitíssimes que no tenen cap atractiu i quedan al mitg de l'estrella.

19. L'evangeli d'avui és de sant Joan. Esplica la tristesa dels apòstols quan Jesús s'en anava despedint pocs dies ans de la seua Passió. Com l'estimaven tan, quedaven aturdits i espantats de pensar que els havia de deixar. Bon Déu![,] també nosaltres que hem rebut la llum de la fe divina, sens ella, caminaríam en perilloses tenebres. Mai haurem agraït prou la sort d'haver assolit la claretat del coneixement de Déu[,] a qui primer [h]em de perdre la <q> vida que deixar-lo.

20. Avui hem tingut l'agra[da]ble visita de la Catalina. Ha vingut a buscar dibuixos per una labor que vol fer. Hem passat bona estona.

21. Avui som nosaltres que [h]em visitat la Catalina i al seu marit. Li he portat un bloc // ple de refrans i dites catalanes. S'ha vist que n'ha tingut mol agraïment. No m'ha costat gaire de complaure'l. Jo m'hi he distret i som ajudat a fer reviure els usos i costums catalanes per mitjà dels refrans i dites. Que per molts anys el puguin guardar. Hi hem anat amb la Sara. També hem anat amb una sabateria de Liniers a que me

prenguessin la mida d'unes sabates. Ha resultat que l'empleat amb qui hem tractat és català. Ens ha obsequiat amb una agulla insícnia de la bandera argentina.

22. Tota la ciutat està en moviment amb motiu de l'arrivada del president de la República del Brasil[,] d[octo]r don Getulio Bargas. Sia benvingut. Fan bé de visitar-se.

23. La ràdio ens ompla d'himnes i discursos brasile<re>ñs i argentins. El del Brasil és mol sensill. No té res al costat de l'argentí. És el que m'ha agradat més de tans com n'he sentit. El més pobre és el d'España.//

24. Faix una estola morada. També som acavat les mitxes de llana. Quin guardafret que seran! Ja en pot venir. Potser se quedarà a Europa. Avui he llegit que aquets dies a València eran blancs de neu. Diu que ni els més vells habian vist mai tanta fret el mes de maig. I a València[,] que és un país tan templat!

25. La mainada tots han anat a dinar a can Nadal. Jo he preferit quedar-me i fruir de quietut. S'està tan bé sol, que la tarde passa volant.

26. L'evangeli d'avui continua les amoroses converses de Jesús amb els seus apòstols pocs dies ans de la seua dolorosa Passió. Aconsella pregar mol amb fermesa i esperansa. Deia: «Demaneu i se us concedirà!» Siguem devots de l'oració pregant i demanant a Déu tot lo que necessitem tan per l'ànima com per el cos.

Han vingut la Maria d'en Manuel amb les noies.//

27. Tots els dies hi ha mol enrenou ciutadà obsequiant al president del Brasil i llurs acompanyants.

28. De nou tenim dies calorosos. L'hivern no se presenta ni falta que fa.

Rebem carta de na Gracieta. És mol enderrarida. No parla del seu retorn.

29. A Buenos Aires hi ha reunits una comissió a fi de tractar de organitzar la pau entre Paraguay i Bolívia. Déu volgués que fos un fet. Tantíssimes vides sacrificades!

30. Llegim que han assessinat al president de l'Uruguay mentres estava junt amb el del Brasil. Se celebrava unas grans carreras de cavalls. Sortosament només l'han ferit lleument. El pànic ha estat gran.

Juny

1er. El president ferit, després d'extreta la // bala de la ferida diu que l'ha donada al president del Brasil com a record. Aquet pot pensar allò de quan veuràs la barba del teu veí cremar etc.

2. Diumenge. L'evangeli és de sant Joan. Jesús profetisava les persecucions que passaria la seua relligió pro que amb tot ningú podria destruir-la. D'això fa vint centúries i passa exactament com el mateix diví Redentor ho profetizava. Ditxosos els que amb tot i perseguits no s'acovardeixen sinó que segueixen amb valor i serenitat la llei que Jesús ens va inculcar per mitjà dels seus apòstols i successors que han anat passant.

3. Som anat a buscar unes sabates fetes fer a mida a fi que no me fassin mal. A veure lo que me duraran. Mitja dotsena d'anys per lo menys com les que acavo d'esquinsar.

He passat la tarde a casa la nevoda Catalina.//

4. A casa hi ha una pesta de grip que fa por. Fins la petita pampereta està engripada.

5. Rebo una maquíssima carta de m[ossè]n Ramon Garriga[,] d'un poble de vora 'l Monseny. Quines descripcions de primavera més boniques m'hi fa. És un veritable poeta. Me diu entre atres coses bosquetanes que els seus escolanets li han tirat una dotsena de granotes amb un petit llac que té en el jardí i que li fan concerts. Que <e>són la seua ràdio. M'hi parla de flors, de rossinyols etc. Que Déu li conservi l'humor i la salud[,] que ben precària crec que la té.

Avui tornant a casa he contemplat l'estel preferit de na Gracieta que estava a menys d'un metre de la lluna. Era tan brillant que gairebé eclibsava la taiada de muló de l'astre de la nit. Quina vista tan esquisida! M'hi he quedat embadalida.

6. Déu meu! Llegim que un terratrèmol // a la Pèrsia han mort 56.000 persones. De desgràcies s'en llegeixen tots els dies, pro grans com aqueixa en passan poques.

7. Llegim que per fi han sentenciat al <p> ex_president de la Generalitat de Catalunya junt amb els seus concellers a trenta anys de presó per la rebelió del sis d'octubre de l'any passat. És clar que el càstic és fort, pro ja vindrà alguna amnistia que els alliberarà.

8. He copiat una pila de dibuixos. Vaig preparant carpetes per a la Glòria Burc i la Rita Brizuela[,] que estan promeses formalment. Déu les fassi ben felisses.

9. Diada santa de la vinguda de l'Esperit Sant. Ells ens concedeixi la Llum clara i benefactora que necessitem tots. Els afortunats apòstols varen quedar plens de ciència tan clara que cap universitat pot oferir.

10. Avui hem tingut la visita de la s[enyo]ra Rosa[,] esposa del amic s[enyo]r Grau i Elies. Ha portat també la seua petita filleta Margarida. Per sobrenom li diuen Palomina. És de lo més divertit. La seua mareta m'ha contat una pila de tribulacions que passan. Qui no en passa en aquet món en temps tan difícil? L'he aconsolada com he pogut. Déu fassi que segueixi els meus consells si li convenen i si·no... paciència!

11. A la vetlla s'ha sentit la sirena de "La Prensa". La seua joia era produïda per haber-se obtingut l'avinensa entre les dues nacions veïnes de la República Argentina, Paraguay i Bolívia[,] que fa tres anys sostenen una rigurosa guerra matant-se com formigues.

12. A les dotse d'avui s'ha firmat solemnement la pau entre les nacions Paraguay i Bolívia. Que per molts anys perduri. Tan important document ha estat firmat a la // Casa Rosada del Govern de Buenos Aires. S'ha cantat un solemne tedèum a la Catedral. Al sortir-ne diu que les esposes dels cancillers de les dues nacions s'han donat un tendríssim abràs barrejant abundoses llàgrimes ja que les pobres totes dues ploran doloroses pèrdues dels seus tan estimats fills.

Ha fet una furiosa tormenta de trons[,] llams i pedregada.

13. Amb motiu de la celebració dels fets tan interessants referents a la pau de les dues nacions que tenian la guerra al Chaco s'ha donat festa nacional per tot avui.

14. Al bell punt de les dotse del dia hauran cessat els moviments belicosos de la guerra del Chaco. Déu permeti que sigui eterna. Tantes vides sacrificades i tantes pobres mares que ploran la pèrdua dels seus fills. Ja era hora que s'acabés!//

15. Estic fent una carpeta bonica dedicada a la bona amiga Glòria Burc amb motiu del seu cumplianys i prometatge amb el seu Agustí. Déu els fassi ben felissos per molts anys.

16. Som ben sola. Tota la meva colla són a cumplimentar la Glòria Burc. Hi passaran el dia.

L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Se refereix a Jesús Bon Pastor de les seues ovelles que som tots nosaltres redimits amb la seua preciosa sang.

17. He passat tot el dia triant dibuixos per una pila de labors que tinc de fer.

18. Escric a Badalona.

19. Rebo molta correspondència. Rebo una carteta de la Neus petita que m'ha omplert de goig. Tan petitona que la vaig deixar i tan aixerida. Li respondré enviant-li una carpeteta de gallines. Me diu // que encare guarda una bossa que li vaig fer que hi havia un burro i un gos. Que de tan utilitzar-la ja hi ha hagut de canviar les nances. També he rebut lletres de la pobre viuda Lloveres. Com sempre plena de llàgrimes recordant amb greu dolor la pèrdua del seu Gonzal (a c s). M'inclou dues fotografies de la seua petita filleta. Amb una d'elles porta la palma plena de coses pròpies de la diada.

L'atre carta rebuda també avui és del pare Diego de Manresa. M'escriu des de les Missions d'Antioquia. No el conec personalment ni ell a mi, pro ens apropa la amistat de les nostres respectives famílies Gibert- Llorens.

20. Festa gloriosa a tot el món catòlic. La festa del Corpus Cristi és avui. És solemnement celebrada en totes les nacions. A Europa se trova en primavera i poden //

obsequiar a Jesús Hòstia amb profusió de flors de tota mena. Aquí és trist Corpus a ple hivern. A la nostre parròquia ha estat com un diumenge.

21. Festa del gloriós jove jesuïta sant Lluís G[onçaga]. He donat una estampeta del seu sant patró al nostre Lluís i som escrit a l'atre nét meu de Mont-ras Lluís Aimerich. A la comunió he pregat mol per·a tots dos.

22. Avui a la nostre parròquia ha estat festa grossa tot el dia, amb el Santíssim exposat, cosa que mai s'havia fet. Ens donan permís per·a tenir-lo una vegada cada mes. Ell dongui la seua benedicció a tot aquet poble.

Som escrit a la Neus petita.

23. Avui al jardí del convent de les relligioses d'aquet poble hem celebrat la professó de Corpus. Ha estat mol lluïda. Molta concurrència i mol ordre.//

24. Naixement de sant Joan Batista. A Pineda en diuen Sant Joan petit.

Rebem carta de na Gracieta amb la mala nova de la mort de na Marieta Furota. Déu l'hagi perdonada. Na Montserrat meua la trovarà ben a faltar. Al cel sia. Era mol coneguda a la nostre comarca.

25. Rebo carta de la Catalina convidant-me a passar uns dies amb ells. Mol agraïda n'estic, pro no accepto l'invitació. No vui camviar les meues costums. L'hivern és un enemic dels vells i dels joves febles.

26. Tot avui plou. Ahir tornant de les funcions relligioses amenassava tormenta que per fi a la nit i tot avui ha durat.

Tinc una feinada fent devantals de cuina.

27. Avui he visitat per primera vegada a la capelleta que tenen les Germanes aquí. És de//dicada al Sagrat Cor de Jesús. Quin jardí tan explèndit i ben cuidat que tenen. Una quinta mol extensa. Tot el dia el Santíssim hi ha estat exposat fins a les tres de la tarde.

28. Festa dedicada al Sagrat Cor de Jesús. Tot el món catòlic la celebra cada any amb més solemnitat. Aquí mateix la ràdio ens ha fet escoltar una colla de parlaments de lo més interessants. Tots ells eran procedents de la Junta d'Acció Catòlica argentina. Han pogut ser oïts per tot lo món i a qui anaven sobretot dedicats era al papa Pío XI felisment recnant i que Déu ens el conservi per molts anys ja que és ell sol en el món qui regeix la nostra tan excelsa relligió del Crist. Pocs temas he sentit tan ben desenrotllats com el d'avui. Han llegit una mol sentida poesia dedicada a Jesús. Mol inspirada i atretan ben llegida. ¡Glòria per a sempre sia dada a Jesús!//

Llegim que a Barcelona de nou hi ha un terrorisme furiós. Al extrem que a ple dia al passeig de Gràcia han cremat un tranvia, qual encès i tot ha devallat fins a la plassa de Catalunya.

29. També avui és una festa mol celebrada. La dels gloriosos apòstols sants Pere i Pau quins martiris llegim que foren en un mateix dia a la ciutat de Roma en temps de Neró. Ells siguin un refugi que ens acostin a la glòria del seu i nostre tan estimat Mestre.

30. L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Se refereix al passatge on Jesús fou convidat a sopar a casa d'un príncep dels faritzeus i va preferir a taula la companyia dels pobres que no tenian instrucció, als potentats. Aquets el ridiculitzaven i <e>Ell va dir que els pobres eren els seus més grans amics. Quin exemple per a els orgullosos. Jesús no volia vanitat.//

Juliol

1er. Escric al pare Diego de Manresa.

No sé pas els dies que fa una boira espessa que no se veu un bou de tres passes.

Ahir a València i a Valladolid hi varen haver uns mítins monstres*. Batan el rècord d'afluència d'oients. La relligió catòlica hi fa prodigis. Alabat sia Déu! Amunt els cors!

2. No he sortit de casa per·a res. No se veuen les coses per tan espessa com és la boira.

3. Tinc una feinada a fer labors boniques. Les faig amb un goig inmens.

4. No surto. Segueixo trevallant. Sembla talment que l'agulla trevalli sola. Tems feia que la desitjava[,] la feina que tinc. Trevallar per fer relluir la casa de Déu és cumplir com a bona cristiana i la obligació rigurosa que hi tenim. Sobretot[,] que no me reporta cap gasto. Tot ho faig <d'unes> // d'una tela riquíssima que m'ha donat el s[enyo]r rector a fi que les aprofités per·a ornaments indispensables. Are brodo una funda de setí blanc que també m'ha donat el s[enyo]r rector per aprofitar-ho tot. Hi faig uns lliris d'or preciosos.

5. Primer divendres de mes. Som pogut assistir a la missa i a la funció de la tarde. Encare hi ha boira. Estem a vint graus de calor. No és propi d'aquet temps.

6. No hi ha boira pro la calor va d'aument. Avui[,] vint-i-dos graus. Hauríam d'estar a cero. Anit tota la meva jovenalla són al Casal Català. En Lluís i n'Irene han assistit primer amb una funció del Nacional on estudia en Lluís.

7. Diumenge. L'evangeli és de sant Lluc. Jesús predicava dalt d'una barca. Allà va // nomenar a sant Pere primer Papa. Un sensill pescador. Jesús no buscava els potentats si no era per renyar-los per la mala vida i mal ús que feien del seu estat i categoria. Els més humils eran els seus predilectes. Imitem les seues ensenyances. No siguem mai amics de la vanitat.

8. Han vingut les tres solteres Palaus amb la seua mare. Encare eran aquí que ha comensat una furiosa tormenta que ha durat tota la nit. Ha caigut molta pedra.

9. Festa pàtria. Escric a m[ossè]n Ramon Garriga.

12. Som acavat del tot una funda de setí blanc. És per a la parròquia. Hi posaran la custòdia ben resguardada de la pols. Ha quedat mol bonica. Una branca de lliris daurats d'un costat i branques de flors petites a l'atre. Hi som trevallat amb mol de goig. El s[enyo]r rector[,] encantat.//

13. Passan uns dies preciosos. No fa gens de fret. Les cales totes són ben florides.

14. L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Esplica que Jesús censurava l'odi. No permetia el més petit mal humor entre els seus apòstols i demés persones que l'escoltaven. Si el món observés les màximes del evangeli no hi hauria guerres ni venjances. La pau seria un fet i el cel ja seria establert en el món. Quin goig n'hauríam!

Agost

4. Bon Déu! Quans dies ha que aquesta llibreta és tancada! Bé n'han passats[,] d'esdeveniments importants, pro ni la seua trascendència ha estat prou per a animar-me a fer córrer la ploma. Tantes vegades que l'escriure m'aclaria les nuvolades que per la misericòrdia de Déu tenia devant // meu, i are ni aquet remei me crida l'atenció. De bona gana estamparia aquí les meues coses si sabés que un tan·sols dels meus tingués goig de llegir-les. Tinc por de fer-me pesada. Els pensaments plens d'esperiència de nosatros vells, són sempre oposats amb els de la jovenalla. Ells encare no són a les covertes del llibre de la vida, i jo ja som se pot dir a l'indeig. Que de profecies poria fer-los-i. Que sens dubte els hi passarà lo que menys preveuen és mol provable. Ja podrian estar contents amb que Déu els hi concedís una fe i una paciència portentosa com m'ha concedit a mi! Gràcies l'hi'n tinc de donar tot lo que me queda de vida. Si no hagués \tingut/ aquets dons, no sé què hauria estat de mi. La nuvolada negra no m'ha deixat mai. Això m'ha ensenyat a soportar-la i ella m'ha acostat més a Déu.

En aquets intervals hi ha el retorn de na Gracieta després d'un any de tenir-la fora.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Se refereix al mal majordom que va administrar // mol malament unes propietats a ell encarregades. Nosaltres també ens aprofitem poc de les gràcies que Déu ens concedeix a fi que fem via cap a Ell. La vida és curta i mal administrada. Si entre els habitants de Sodoma i Gomorra hi hagués hagut tan·sols unes poques ànimes bones, Déu no els hauria castigats. Are tot lo món és Sodoma i Gomorra. La justícia de Déu sembla que ens amenassa un cataclisme furiós. Siguem dicnes fills de la creu de Jesucrist. Ella ens embaumarà les ferides que tan ens adoloreixen.

Avui[,] festa de sant Domingo[,] fundador del Sant Rosari. Siguem-ne ben devots, ja que aquesta devoció tan excelent Déu i la Verge l'estiman molt.

Hi ha més de quinse dies que fa fret forta.

5. Segueix la fret. Sempre sota cero. Avui és la festa de la Verge de les Neus. Per això fa tanta fret.//

6. Avui és el gran i gloriós misteri de la Transfiguració de Jesús a la benaurada montanya, ben acompanyat dels apòstols Pere[,] Joan i Jaume. Si estimem de tot cor a Jesús la nostra ànima el contemplarà radiant i gloriós. És el premi que ofereix a qui l'estima amb tota la forsa del seu cor. Quina ditxa tan portentosa és no tenir cap dubte en tots els misteris de fe divina! Poguer conèixer i estimar a Jesús en tot lloc i sobretot al Sagrament august de l'Eucaristia. Tinc la sort de no sentir el més petit dubte i de posseir una llum tan gran, que m'aclareix aquet misteri tan sublim. És el goig més gran que me podia donar Déu. Només sento no poder-lo transmetre als meus tan estimats que viuen orfes d'aquet be de Déu.

Aquet vespre a la parròquia s'ha comensat la novena dedicada a la Asunció de Maria al cel en cos i ànima.

Ha vingut la Rita Brizuela. Li som donat una bonica carpeta com a ofrena per <el seu> // el seu pròxim casament. Déu la fassi ben felissa. El seu promès també com ella és de Catamarca.

10. Som arrivat als meus setanta-cuatre anys. Mol me pesan. Com més va més. De salud gràcies a Déu no em puc queixar. N'Irene n'ha cumplerts també avui vint.

A la comunió i a la missa, mol he pregat per tots els que acompanyaven a la meua tan estimada mare en l'acte de deslliurar a la meva personeta. No n'hi ha cap que no hagi fet el camí etern que tenim de fer tots, quan Déu vulgui. Al cel sian tots ells i la meva mare.

11. L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Esplica que Jesús, contemplant la ciutat de Jerusalem, va profetitsar-li la seua completa destrucció, tan de les persones com dels edificis. Que no quedaria pedra sobre pedra que no fos destruït, com aixís va passar anys després. Are també sembla que hagi de venir la destrucció de // tot el món. L'odi és entre totes les nacions de la terra. Les que avui fan aliansa demà la trencan; tot és enveja i poca fe. Déu s'en compadeixi!

14. Avui[,] baixant una de les escales de l'estació, baixaven també una senyora i una neneta d'uns tres anys. La petita se veia que baixar l'escala li feia por i volia una mà que l'ajudés. La bona senyora no podia perquè anava tota carregada de paquets. El vestit tan ajustat que portava impedia que la nena n'arreplegués un bocí que la guiés. Devant els seus conflictes, he oferit a la petita de donar-li la mà, que ella ha acceptat mol

contenta. Quan hem estat a baix, corria i saltava tota contenta. Li he preguntat com se deia i ha resultat que com jo se deia també Irene. Semblava un ocellet saltironant. Per a pujar l'atre escala per a res m'ha necessitat.

15. Gran festa de la gloriosa assunció de la Verge al cel en cos i ànima. La meditació // de la festa d'avui és sublim com totes les que fan referència a la Verge Santíssima. Ditxosa mil vegades per haber fet via en aquet món sense haver ofès mai a Déu. Com habia d'ofendre'l si ni per un moment va ser esclava del malicne esperit? Ella sigui el nostre far poderós que ens porti al port de la glòria.

17. Avui s'ha casat l'Elena Carvajal. Hi ha anat n'Irene amb la seua mare.

18. Avui la Mima cumpleix 17 anys. És una noia ben estudiosa i bona minyona.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Se refereix als dos homes que pregaven amb una església. Un ple de vanitat publicava en veu alta les seues virtuts i l'atre amb una gran humilitat s'exclamava que era un gran pecador. Déu va agrair més la oració del últim per a esser més sentida que la del primer[,] tan vanitosa. Déu no la vol.//

Som escrit a la senyora abadessa del convent de n'Angeleta. És el seu sant. Avans se deia Dolors i en relligió se diu Assunció.

19. Tinc una fenomenal feinada amb una punta per·a les tovalles per a l'altar major de Llufriu. Una senyora catalana s'embarcarà aviat i s'ho endurà.

20. Som anat a caminar. Fa uns dies fredolics. Diu que ha nevat al Tandil. Som caminat fins les primeres cases de Ramos.

21. Segueix la fret encare que fa bon sol. És fret de la neu que va caure.

22. Per fi som ben acavat i planxat la punta.

23. Som anat amb una casa que són brodadores de perfecció. Elles posaran la punta a les estovalles.

24. Sant Bartomeu gloriós apòstol de Jesús.//

Som escrit a la meua Maria. Avui cumpleix 35 anys. És la més jove de la colla.

25. L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Ens recomana tenir gran fe amb el poder que té Jesús i que mentres va ser en el món ho acreditava amb miracles, curant sortsmuts i cegs. Are ha de curar des del cel els sortsmuts i cegs morals[,] que el món n'és ple. Ditxosa llum divina que té més forsa que tots els descobriments més avensats que s'han fet i se faran en el món! Volguem-la i seguim-la. Ella ens aplanarà totes les nostres dificultats. Quanta necessitat en tenen[,] els polítics actuals de tot el món, que tan·sols se preocupan de preparar i descubrir coses per·a destruir-se uns amb atres. Que Déu ne tingui compassió!

26. També avui som anat a caminar. No hi puc fer més. Els peus se refredan i ja tinc fret a tot el cos. Un savi consell diu «si tens el cap fresc, el ventre net i els peus calents, despatxa al metge corrents».//

27. Avui sí que fa un dia com si fóssim ja la primavera.

Estic trevallant robeta blanca per·a les festes litúrgiques. Are són corporals i purificadors. Hi faig uns fistonets que quedan mol macos.

28. Avui ha fet una tormenta mol forta. Han caigut pedres forsa granades[,] un bon ruixat i ben seca. Els trons i llamps, per tots els gustos. Ha plogut mol. El pobre Nerón (el gos) xericava de debò quan li queian ses pedres per sobre s'esquena. El Tero ha corregut amagar-se.

29. El martiri de sant Joan B[aptista]. Are també en trovaríam[,] de joves mundanes que farian pampallugues als ulls dels que governan com ho va fer aquella infelissa Herodies que per haver enlluernat el rei amb la seua ballaruga, va obtenir que tallessin el cap de Joan Batista i li fou oferit amb una safata de plata. Aixís ho explica l'evangeli d'avui.

A Llufriu ja no celebran la festa major avui.//

També avui plou i pedrega.

La ràdio ens ha dit que en un accident d'automòvil hi ha mort la reina Àstrid de Bèlgica.

30. Festa de la gloriosa patrona d'Amèrica i de Llafranc. Santa Rosa gloriosa.

Els diaris vénen plens del dolorós accident referent als reis de Bèlgica. El rei guiava l'auto. Era en camí ample i ben asfaltat. El matrimoni regi i un xofer el cual no ha rebut sinó ferides lleus. El rei també està ferit pro no és gran cosa. Tota la nació belga està consternada. Fa dinou mesos que va morir el pare del rei també de desgràcia. Va caure d'una roca on com bon alpinista hi havia pujat. La reina només tenia vint-i-nou anys. Al cel sia. Diuen que era una dama mol sensilla i que tot el seu poble l'estimava. Deixa tres fills.

L'emperador d'Etiòpia ha fet un mal joc a en Musolini. Veient-se inminent l'atac d'aquet darrer, ha resolt vendre's la meitat de la seua nació a una companyia angloamericana a fi // que l'explotin com els hi plagui. El pacte és per 75 anys després dels quals la propietat venuda tornarà ser d'Etiòpia amb tots els descubriments i millores que s'hi hauran fet. Quin cop de pota haurà donat al orgullós dictador italià!

31. Els diaris portan la mar de noves tan de la qüestió italoetiòpia com de la difunta reina de Bèlgica.

Ha caigut un fort ruixat de calabruixó. La terra en blanquejava.

Septembre

1er. Sant Llop gloriós protector que ens guardi de mal de coll.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Tracta de com ho hem de fer per·a obtenir la salvació de la nostre animeta. Amar a Déu amb tot el nostre cor i amb totes les nostres forses i al pròxim com a nosaltres mateixos.// Si aixís se fes no hi hauria guerres i el món ja seria un paradís. Are és un infern.

4. Avui a la Juanita de casa li han posat unes ulleres per primera vegada. L'oculista ha dit que té una miopia tremenda. Ella està contenta perquè ara hi veu de lluny. Lo primer que s'ha fixat a estat que veu bé les rodes dels aeriplans.

La madeixa dels embulls[,] o sigui la Societat de les Nacions, no té prou forsa per apaivagar a Itàlia i convèncer-la de que no deu d'anar a la guerra. Musolini[,] belicós i ple d'enveja[,] no torna enrera sinó que prepara l'invasió a Etiòpia. Quin home, Déu meu!

8. Diumenge. Aquí s'hi ha celebrat una jornada eucarística. Ha estat mol lluïda. Ha vingut a presidir-la el s[enyo]r bisbe monseñor Martínez.// L'acompanyaven a centenars de membres de Acció Catòlica. La professó amb el Santíssim per els carrers d'aquet poble ha estat mol concorreguda. El prelad ha donat la benedicció a fora perquè dintre l'església era impossible quebr-i tanta gentada. Han posat la custòdia sobre d'un mol ben conjuminat tabernacle, ple de flors i de tovalles mol ben brodades. Acavades les funcions amb les benediccions de Roma, un jove sacerdot ens ha fet un bell parlament que ha entussiasmat a tot el públic[,] mol nombrós per cert.

Acavat tot, s'ha cantat l'himne argentí com ho tenen per costum en aqueixa terra per acavament de totes les festes.

9. Escric al s[enyo]r rector de Miramar. Li incloc una fotografia de sant Bonaventura rebut de l'església de Llufriu on hi és honorat. L'esmentat reverend n'és mol devot[,] del savi i gloriós cardenal.

Tenim molta fret i bon sol.//

10. Ahir diu que a Córdoba estaven a cuatre baix cero. Aquí un només.

11. Acavem de preparar el paquet per enviar a Barcelona. Avui[,] aniversari dels fets ocorreguts a Catalunya. El Casal Català no podrà celebrar la vetllada que tenia progectada. Ho impedeix la mort del pobre s[enyo]r Buixader. Al cel sia. Era un bon patriota relativament jove encare.

12. Avui surtirà el vapor "San Agustín". S'embarca una senyora barcelonina que va fer el viadje amb na Gracieta i ara s'en entorna. S'enportarà un paquet per la Miria.

He rebut una <b>voluminosa carta del s[enyo]r rector de Llufriu. Se veu que és mol instruït i bon sacerdot.

13. Escric a na Montserrat, a na Maria, a la Miria i al s[enyo]r rector de Llufriu.//

14. En Joan grant ha arrivat de la Pampa. Ha portat un *pavo* mol bonic bo i mort i netejat. Això i la meitat d'un porc que vàrem rèbrer ans-d'ahir de Trenque Lauquen ens ajudarà a fer bones cassoles de vianda. Si això és guerra... mai vingui la pau.

També en Joan ha portat unes boleadoras de pescar avestrussos.

15. L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Diu que no podem servir a dos senyors. No es pot fer cremar un ciri a Déu i un al diable. Hi ha molts que se diuen bons catòlics i ho fan aixís donant mal exemple. Déu no ho vol[,] això. Siguem verament tots adictes a la relligió del Crist i arrivarem a port segur.

20. Últim dia d'hivern. Per cert[,] que s'ha despedit ben enfredorat. Aquet dematí estàvem a sis dècimes sota cero. Clavem-li pota ben aviat i que s'en vagi cap a Europa. Aixís calmarà el foc que tenen dintre[,]// enmaniats a fer guerra. Les coses estan que saltan de tan enverinades. Déu calmi la febre mussolinenca. Si pogués se menjaria tot el món d'una bocada.

21. Primavera. S'ha presentat ben ennuvolada. Tot el dia fredot. Sant Mateu.

22. Avui sí que és primavera. Un dia clar i tebi que dóna goig. Rebem molta correspondència de Catalunya. Jo rebo carta i periòdics. Ho esperava.

Estic brodant una carpeta gran i blanca per el sacrari. Queda mol rebé.

L'evangeli d'avui és de sant lluc. Conta que quan Jesús anava per el món va ressucitar el fill d'una viuda a Naïm. Ple de compassió[,] veient-la sola i tan desconsolada[,] li va retornar el seu fill.

Are som a la nit. Les noies, en Lluís i els seus pares són al centre a veure // la película "Los Cruzados". Ben cert que deurà ser interessant.

Lo de la guerra s'aguanta per un fil. Itàlia vol apoderar-se de Etiòpia amb les armes. Cap nació està d'acord amb ells.

A España tampoc se saven entendre. Cada dos per tres camvian de govern. Are també el Ministeri en pes ha dimitit. Aquesta vegada en té la culpa Catalunya. Li volen retornar quelcom de lo que li havian pres, i els agraris no ho volen. Semblan una colla de gats.

23. La qüestió de la guerra va encalmant-se. Segurament que el colós Musolini té por als anglesos[,] que li han ensenyat les dents ben decidits posant-se de la part d'Etíope. Això ja no és heure-se-les amb africans.

Llegim que ahir per lla les dotse del dematí va caure un aeriplà vora Sant Just. Els dos <op>ocupants[,] pilot i un company, varen resultar morts tots dos. Diu que volaven mol // baix i se varen enredar amb uns abres.

Octubre

3. Ara sí que de debò hi ha moltes novetats per a escriure.

En primer lloc [h]em tingut en Lluís tot engripat. Are ja està bé gràcies a Déu. No s'ha llevat perquè la primavera ens regala una senyora fret desvergonyida. Los Andes diu que hi ha caigut una tremenda nevada i aquí ens en sentim. La Mima té angines. Jo me sento quelcom refredada. El combato amb instantines.

Avui, després de tan discutir unes nacions amb atres a fi de impedir la guerra que Itàlia insistia amb declarar-la a Etiòpia han comensat la batalla. Ja no hi ha cap esperansa de pau. Musolini[,] desafiant a tot el món[,] hi ha llensat tota la seua nació. "La Prensa" ha fet sentir la seua sirena que no xiula sinó quan passa algun fet // extraordinari. Ahir en Musolini va llensar un manifest a tots els fills d'Itàlia a fi que seguissin els seus manaments. Diu que eran més de dos milions de persones que l'escoltaven i tot el món va poguer sentir les seues paraules plenes de vanitat i obtimisme. Se veu que la família reyal no deu pas estar d'acord amb el Duce. A l'acavar el discurs ni es va cridar cap viva ni res. Lo més natural era que s'hagués cridat visques als reis i a la pàtria. Res d'això. És una guerra que l'ha portada l'orgull del sol home que domina tota la nació italiana, ja que cap atre nació ni la Societat de les Nacions volian permetre l'esclat d'una empresa tan poc com cal. Quina responsabilitat l'hi'n cau[,] de tantes vides destruïdes bojament. Déu el perdoni!

4. L'e<s>xèrcit italià amb els avions bombardegen les poblacions que van invadint. Diu que hi han fet enorme destrossa de persones i edificis. Hi ha mol[t]íssims // morts i ferits per ambdues parts pro els italians amb tots els armaments moderns guanyan totes les batalles.

Avui hi ha glassada forta. No és del temps. En Lluís gràcies a Déu ja està bé. Jo amb les instantines que he pres, el refredat ha fugit. No m'ha deixat ni rastra.

Avui he pogut cumplir la devoció de combregar nou primers divendres. Feia molts anys que ho desitjava. Des que els meus fills al cel sian se varen enmalaltir mai·més havia pogut celebrar-los. Aquí sempre una cosa o atre ho impedia. Tot va a major glòria del Sagrat Cor de Jesús.

5. Avui és Sant Plàcid. De petitó va ingressar a l'escolania benedictina junt amb sant Maur. Els dos petits feian companyia al nostre pare san Benet i de grants foren abats de l'orde del mateix sant. Ells ens portin a la glòria.//

Llegim que ahir teníam sis dècimes sota cero.

La guerra segueix enverinada com mai. Hi ha moltes pèrdues dels dos bàndols pro els italians avensan.

Som a la nit. En Joan i na Gracieta són al Casal Català amb motiu del seu canvi d'hestatge.

6. La guerra segueix i la fret també.

7. Re de nou. Tot segueix com ahir[:] tan guerra com fret.

8. La Societat de les Nacions declara culpable a Itàlia[,] que embesteix la nació africana[,] que no està a la seua altura en qüestió de civilització. No hi ha dret a oprimir al més feble. Musolini farà parlar de les seues barbaritats. Paciència!

9. La guerra se posa més sèria.

Ha vingut la senyora Ugalde amb una seua nevoda i una filleta de la nevoda. Seguim amb fret negre. Mata la fruita.//

10. La guerra segueix rabiosa. La Societat de les Nacions s'en veu un feix que no sab com portar-lo.

El dia[,] fredíssim. Aquet temps no és del seu.

11. Anit passada per lla les onse o més s'han sentit uns trets. Són ocasionats per la política. Estem vora eleccions.

12. Tot avui la ràdio ens dóna comte de les solemnitats que se celebran conmemorant les festes eucarístiques de l'any passat. El dematí a la plassa de Maig s'hi ha celebrat una comunió general d'homes sols en record de la que s'hi va fer la nit de l'any passat[,] que hi varen acudir tantíssims homes. També avui diu que ha estat mol concorreguda. Ha estat celebrand el s[enyo]r arquebisbe de Buenos Aires. Una colla de

sacerdots l'han ajudat a donar les comunions. A la tarde hi ha hagut una // solemníssima professó. Portava la custòdia el nunci apostòlic monseñor Cortessi. La ràdio ens ha donat extensament i ben detallades totes les festes celebrades. Glòria al Crist invencible i victoriós. Crist vens, Crist recna, Crist impera are i sempre.

13. Escric a la Celieta.

L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Esplica les maravelloses cures que feia Jesús durant el seu apostolat. Quina fe tenian els que el seguian. Si la fe aixeca montanyes, quan de bé deuria produir professant-la al bell costat de Jesús! També are el tenim vora nostre en tot lloc i en tot moment. Adorem-lo en la seua humanitat sagrada i en el sagrari[,] on ens hi espera i convida! Acompanyem-lo!

La guerra segueix enverinada. En moren molts de tots dos bàndols.

14. La madeixa guerrera s'enreda de // molt. No se sab res en concret. Segons d'on vénen les notícies són de lo més diferent. Cada colla les dóna a favor del seu costat. Inglaterra està que crema contra Itàlia. La tormenta se va tornant negra com gola de llop. Quin desastre!

15. Santa Teresa de Jesús. Valenta avilesa. Ell és el model de relligioses. Ditxosa mil vegades que Déu la va cridar al seu servei. Imvoquem-la sovint en les nostres contrarietats ja que ella en va tenir moltes i les resolia fàcilment afavorida pel seu estimat Jesús.

16. Tot avui plou i fa fret.

17. El mal temps continua. He comprat paper d'escriure i sobres.

Són cincuanta-tres nacions que censuran els fets d'Itàlia. En Mussolini sembla el general Goliat. Els pobres africans perdan.//

18. Sant Lluc evangelista. El mal temps dura i la guerra italoetíope també. Els pobres africans reban de mala manera. Els ametrallan i sembran les bombes dels aeriplans que m'els deixen aturdits. És una guerra completament cafre i injusta.

Avui han vingut unes noies de Trenque Lauquen amb un oncle i una cosina de Vicente López. Tots són mallorquins.

19. Dia per·a mi ple de records dolorosos. És una ferida tan gran que mai·més se curarà. Els divuit anys que han passat de la pèrdua d'aquell fill meu tan estimat no han esborrat el dol que m'afligeix. Totes les meues devocions d'avui, a la seua hermosa animeta són oferides. Déu el tingui ben vora seu ja que m'el va pendra quan tan de goig en tenia. Era un fill mol devot de la seua mare. Els afectes mundans encare no l'havian apartat dels materns. Alabat sia Déu que m'el va volguer.//

20. Santa Irene gloriosa. Mol de bon cor la venero, pro des del meu dol tan fortament sentit, no frueixo goig com avans de la meva desgràcia. Déu ho va volguer! Alabat sia per sempre.

L'evangeli és de sant Mateu. Se refereix a un rei que casava el seu fill i va fer un gran convit. Dels convidats no hi va anar-n'i cap. Va tenir de veure's acompanyat dels vianants que ni coneixia. Recomana escoltar les paràboles del sant evangeli i complaure a Jesús quan ens crida al convit eucarístic. Ens hi vol, doncs acudim-i.

He passat el dia combinant un dibuix per un mantelet per a posar la custòdia quan hi ha el Santíssim exposat. És de brodat anglès.

21. Res de nou. La guerra de l'Àfrica va d'aument. Els italians matan, moren i vencen. És clar. Ho tenen tot a la moderna i els atres a l'antiga. Guerra injusta.//

22. Ha plogut molt. He rebut un voluminós paquet de impresos. A dintre hi he trovat una capseta que hi havia una mol bonica llapissera de seda blaua i color d'or. La pluma[,] daurada. La Mima la volia perquè té els colors dels seus predilectes Boca Juniors. Estava tota entussiasmada. La bonica joia l'he estrenada per·a escriure a la meua Maria ja que és ella qui me l'ha enviada. Déu li pagués el bé que me fan les seues tan sentides lletres. És la que més se preocupa de allunyar-me tribulacions. Qui pogués viure al seu costat! Bé sé jo que no és possible! Me resigno a la voluntat de Déu[,] que aixís ho vol.

23. També avui ha plogut. El dia ha comensat explèndit i ha acavat ben moll.

És festa dedicada al Santíssim Redentor. La sola meditació de tan gloriosa memòria, enfervoritza i allunya del món tan esquifit. Felís qui s'hi endin<s>za[,] en //

semblants pensaments. Quan a·prop se sent de la grandiositat evangèlica, i mentalment s'omplena d'aquella llum espiritual que enbauma totes les penes.

24. Avui som passat tot el dia a Liniers a casa de la meua nevoda Catalina. Ells i jo hem sentit veritable alegria. Hi som anat tota ben sola. He fet una ardidesa d'anar-i sola. Mai surto del poble sola. Vespre de tot, en Lluís m'ha vingut a buscar. Els meus nevots tan amables m'han volgut obsequiar portant-mos aquí amb el seu auto. Han passat bones estones amb tots nosaltres.

25. Avui s'ha comensat el novenari en ajut de les pobres animetes que esperan les nostres pregàries a fi d'arrivar a la glòria eterna. El s[enyo]r rector ens ha fet unes meditacions mol sentides i ben trovades. Quina facilitat que hi té. Déu l'ajudi.//

27. Diumenge.

28. Avui he llegit que han arrivat rellíquies del cos del gloriós sant Martí bisbe de Tours. Seran venerades a la seua parròquia.

29. Hi ha mol enrenou electoral per a elegir governador. Se presenta mol enmaranyada[,] la cosa.

30. A España tenen un fet bastant curiós amb motiu d'haver-se deixat enlluernar per un viu que volia posar jocs prohibits. La plata els va fer flacajar. Devant els millons varen concedir permís amb un estranger nomenat Straus. Crec que el fet ve de Holanda. L'esmentat subgecte va allargar la plata i no ha pogut jugar. Resultan complicats bona colla de polítics d'upa. Que la paguin.

31. La guerra d'italians i etíopes està de lo més enverinada. En Musolini fa cara a tot lo món.//

Novembre

1er. Divendres. Festa dedicada a tots els sants de la pàtria celestial. Ditxosos ells. Els carrers van plens de flors. La gent les porta als seus difunts. Mol moviment polític.

Cada vetlla se senten trets. El d[octo]r Fresco se presenta candidat a governador. Li fan la mar de gatzara.

2. No he pogut sortir de casa. Tot avui plou.

3. Avui són les eleccions. Han sonat una pila de trets. Amb un veïnat d'Haedo hi ha un mort i dos ferits. Tanta ràbia popular i tan que l'evangeli d'avui[,] que és de sant Mateu[,] recomana tenir-se caritat uns amb atres! I perdonar de tot cor les ofenses!

4. Na Gracieta ha anat als funerals del s[enyo]r Sebastià Vicens (a c s).//

5. La guerra africana és desastrosa. El Papa demana que tots els catòlics preguem fervorosament per alcansar misericòrdia de Déu. Diu que són dies de torment.

6. Llegim que el correu aeri que anava d'aquí a Fransa s'ha perdut al Brasil. Els cuatre aviadors tots[,] pobrets[,] hi han mort. S'ha perdut molta part de la correspondència. Se deia "Late 28".

Al pati de casa hi ha un buit d'allò més. Una de les loretes s'ha mort. La cabecita negra ha fugit de la gàvia i hem donat uns dels tres Teros perquè esbatussaba als atres dos i a les loretes.

El rei de Grècia Jordi II ha guanyat el plesvicit que ha fet el seu poble. Aixís és que de nou serà coronat rei de la nació seua. Déu li aparti els seus enemics.

11. Tots aquets dies som estat atrafegada brodant un mantelet per el sagrari. M'ha quedat mol bonic. Avui l'he acavat. Avui cumpleix vuit anys que no som vist la // meua tan estimada Catalunya. A les deu del matí en vàrem surtir. En fa una pila d'anys[,] que vaig arrivar a la ciutat de la Habana. Hi vàrem estar tres setmanes.

13. Llegim la gran proesa aèria. En el globo "Explorer II", els capitans Stevens i Anderson varen pujar fins a 22.570 metres empleant 8 hores i 13 minuts.

14. Som oït missa i combregat per la glòria dels sants de l'ordre benedictina. Ditxosos d'ells que varen saber guanyar-se la sort que mai·més els hi pot fallar.

Som entregat el mantelet que som brodat per a posar al sagrari grant. Servirà per posar-i la custòdia quan hi exposin el Santíssim Sagrament (alabat sia per sempre). El s[enyo]r rector ha quedat de lo més agraït. Jo li he dit que les gràcies és a Deu que les ha de donar per haver-me concedit vista clara i bon gust // per·a triar els dibuixos que calen per semblants ornaments. Déu ens ajudi!

Liniers

15. Per lla les vuit del vespre la Catalina amb un noiet que se diu Lluís, ha vingut a buscar-me a fi que passi uns dies amb ella i el seu marit. Del cap d'una estona d'estar allà ha arrivat el seu Ernest. Estava mol cansat de visitar tans de malalts com avui li han calgut. Hem anat a dormir a més de mitja_nit.

16. No he pogut dormir d'en tota la nit. Hi ha tan de moviment en aquet ditxós carrer de Rivadavía que no dóna repòs. A les sis m'he llevat. La minyona dormia. Com que tenia les claus, no som pogut oir atre missa que la de les vuit. L'ha resada el pare Bassets. No hi he pogut parlar. M'ha sorprès. No hi contava. He passat el dia brodant una labor per enviar a l'església de Llufriu.//

17. També avui som oït missa de vuit. He continuat la labor d'ahir. Amb els meus nevots simpatisem d'allò més.

18. Com els atres dies. Som oït missa de vuit. Sant Cayetano[,] patró de la parròquia[,] va tot carregat d'espigues.

19. Ha fet mol de temporal. La missa d'avui també l'ha celebrada el p[are] Bassets. Acavada la missa hem enraonat una estona. Els dos n'hem tingut bella alegria. Quin jove tan instruït i senzill! És un talent privilegiat. Comunica mol afecte ben sentit i desinteressat.

20. Dematí no he sortit. Hi ha mol de fanc. Han vingut un matrimoni que tenen un noiet mol aixerit.

Rebo carta de la Miria i del seu nevot Jordiet Pigrau. És bonica[,] la del menut.//

Vespre de tot amb els meus nevots hem anat al centre. Anys feia que no hi havia estat. El moviment que hi ha si no és dintre d'un auto i ben manejat com ho sab fer l'Ernest, no m'hi atraparan pas. Ell sí que va segur.

21. No hi ha hagut variació. Som oït missa i trevaiat amb el cubrecáliz.

22. Fa fesqueta. Ha plogut molt.

23. A la missa de vuit som escoltat un sermó que el s[enyo]r rector ha fet amb motiu de la presa d'hàbits de tres jovenetes que han entrat germanes de l'ordre de Sant Cayetano. M'hi som emocionat recordant quan varen vestir la meua Angeleta. Que Déu hagi escoltat els meus precs per a les noves relligioses. A la nit he sortit amb els meus nevots.

24. Tot avui plou. No he sortit per a res.//

25. M'he comprat un moneder. Fa fret. Avui[,] Santa Caterina gloriosa.

Hem anat al zoològic de Palermo. Lo que m'ha agradat més ha estat<s> els ocells. Lo mal és que els peus me feian mol mal.

26. Som escrit a Palafrugell.

27. Hem anat al riu al lloc que en diuen Las Toscas. El camí és mol bonic. Lo millor és Los Olivos. Hi ha unes cases mol esplèndides. No té pas mal gust[,] el president de la República Argentina[,] residint allà. Tot aquell tros de Belgrano i [nom omès] també és bonic.

28. També avui hem anat al riu. Els guardes que cuidan de la direcció dels vehíguels me fan molta gràcia. Semblan un lloro dintre la gàvia. No obstant s'en té sort. Si no fossin ells, quina confusió hi hauria.//

29. Calor mol forta. Anem al riu i tot com ahir.

30. Festa del gloriós apòstol sant Andreu.

Desembre

1er. Plou molt. No podem sortir.

2. Rebo carta de la s[enyo]r[e]ta Rosa Bassets. En Lluís ha passat el dia aquí.

3. També avui hem anat als banys de Las Toscas. A la tornada per el carrer del Cabildo i en tots els més concorreguts del camí que [h]em seguit, era una maravella la gran vellugadissa d'anuncis elèctricament enllumenats amb profusió de coloraines. L'esmentat carrer de la barriada de Belgrano és de lo més bonic. Hi ha moltes cases de variats negocis. M'he fixat amb un d'animals dissecats. Estava bé.//

4. També [h]em fet el camí dels banys de Las Toscas. Se veu que tots aquells voltants són tentacions estiuenques. Abundan els nomenats *recreos*, que s'hi menja a gust del consumidor. L'aigua del riu segons els camvis de temperatura avensa o recula cap a la mena de platja. No hi ha sorra. Tan·sols terra que desseguit se posa dura. Mentres a la ciutat hi fa molta calor, vora el riu tenim d'abrigar-mos. Tots els dies porto la manteleta de llana que me fa mol servei. El matrimoni nevots meus tots els dies se banyan a les aigües del riu.

5. Llegim que al port de Barcelona l'arrivada del vapor italià "Augustus" el temporal era tan fort que els passatgers que desembarcaven ho varen tenir de fer ficats amb *cestas.* Quina manera!

Avui nens i nenes de la catequística // de Liniers cantaven cansonetes de 1a comunió. Són molta colla. Ha fet tormenta forta.

6. 1er divendres. A la parròquia ha estat celebrat amb molta solemnitat. Des de les sis del matí fins a les nou del vespre el Santíssim ha estat exposat. Hi he vist molts homes a combregar. Se veu que hi ha bona devoció. Que Déu aumenti la colaboració relligiosa d'aquella cristiana gent.

7. Sortint de missa, vora l'església de Liniers hi havia una dona que venia estampes de sant Cayetano amb les seues tradicionals espigues de blat.

8. Gran festa dedicada a la Puríssima Inmaculada Concepció de la Verge Maria. Vora tres-centes criatures aquí han pres la Sagrada Comunió per primera vegada. No som assistit a tan solemnial acte // perquè l'església del barri de L<e>iniers és petita per contenir tanta gent. Que fos avui per els petits i les seues famílies. És el seu dia. Moltes nenes vestian l'hàbit de la santa relligiosa carmelita. Els carrers[,] blancs de santes Teresitas.

9. Llegim que hi ha 500 intoxicats per efecte d'haver pres gelats.

10. A missa hi ve una senyora mol velleta. Tots els dies combrega. Una seua filla m'ha dit que té noranta-sis anys. És petita, petita. Llegeix sense ulleres. Quina vista tan portentosa. És italiana.

També avui el riu estava esvalotat. L'aigua havia avensat cap a terra. Els autos amb prous feines hi cabian.

11. Una de les branques de les meves ulleres s'ha trencat. L'hi han posada nova.//

12. La Mima s'ha examinat de francès amb nota alta. Déu l'ajudi ja que ha estudiat bé.

13. Santa Llúcia gloriosa. Totes les meues devocions han estat per el bon record de la meva bona i tan estimada mare (a c s). Avui cumpleix 38 anys que ens va deixar.

Na Gracieta ha vingut a dinar acompanyada d'en Lluís. Cap el tart les dues [h]em anat a visitar la família Bassets al carrer de Caseros de la ciutat. És lluny. Hem empleat ben bé una hora de tragecte amb tren fins a l'Onse, després Sute i per fi tranvia. Ben vora les nou en sortíam arrivant aquí a les deu. La coneixensa que hem acavat de fer amb tan bona i estimada família ha estat mol agradosa per a nosatros i per a ells.

14. En Lluís ha vingut. Unes estones ha seguit l'Ernest a fer visites als malalts.//

15. Diumenge de pluja. Tota la tarde no ha cessat ni un moment de ploure.

16. Fa fret. He comensat una bonica i explèndida carpeta de fil macramé.

17. També avui en Lluís ha vingut. Amb l'Ernest han anat a visitar malalts. Són mol amics[,] ells dos.

18. També avui en Lluís i el d[octo]r han fet la ruta. Quan l'Ernest visita el malalt, en Lluís li guarda l'auto. Fa calor forta.

19. Atre dia de records mol tristos. Totes les meues devocions han estat per l'animeta del nostre tan estimat Serafí[,] que avui cumpleix tretse anys que ens va deixar. Al cel sia aquell meu fill tan dissortat.

La calor aumenta. Avui el termòmetre ha pujat fins a 35,2 a la sombra.//

20. Segueix el meu dol de records tristos.

La calor aumenta. Ha passat dels 36. Ha fet forta tormenta.

21. Continua el dol meu. Sant Tomàs gloriós apòstol de Jesús. Aniversari d'haver donat sepultura a les tan estimades despulles del nostre tan anyorat difunt. Tots tres dies he resat únicament per la seua animeta.

22. Dematinet som oït missa i combregat en nom de Déu. Per lla més tart amb els meus nevots [h]em oït missa d'onse a l'església de Santa Maria de los Buenos Aires. Feia anys que no hi havia estat. Quan vivíam al carrer de Nazca de tan en tan hi anava. Llavors, l'estaven construint. És un bell edifici. Sortint [h]em acavat d'arrivar a la Chacarita. Els meus nevots han posat les flors a la tomba del seu pare. Hem resat per la seua animeta // i [h]em tornat cap a casa.

23. Tinc la carpeta mol avensada.

24. A les sis del dematí ha comensat una mol forta tormenta. El temporal era tan fort que els trens i tranvies elèctrics han estat interromputs més de dues hores. Tanta revoltura semblava que havia de rompre tots els arbres del carrer. Rivadavía ha quedat completament fet un riu. Els tranzeüns no podian creuar el carrer. Uns més decidits se tiraven a l'aigua. Atres han comvertit amb pont un colectiu que ha quedat parat. Atres els passaven els carros dels lleters etc. Era un desastre. Els òmnibus quan passaven aixacaven uns ruixims d'aigua que feia por. El tou que n'hi havia treginava branquillons

i branques grosses i tot lo que trobava per el seu curs. Després [h]em llegit que // Liniers i el poble veí de Ciudadela han estat on la tormenta ha estat més furiosa. No s'ha llegit cap desgràcia personal.

25. Som oït missa de vuit i les dues més que a continuació s'han resat. Hi ha hagut missa del Gall a la parròquia pro no hi hem pas anat. Una senyora jove l'ha oïda amb tres fillets seus forsa petitets. Ella i ells han combregat junts. M'han fet molta emoció. Mol he pregat per·a ells a fi que aquella bona mare Déu li concedeixi moltes benediccions ja que tan bé dirigeix la seua prole. Tan la mare com els fills anaven decentment vestits. Res els hi mancava. Els tenia devant meu. En diada tan santa, els detalls se veuen més. L'esmentada mareta últimament ha acompanyat els seus fillets a visitar el pesebre que hi ha a l'església. Ha comensat un bon Nadal. Si hi hagués moltes mares com la esmentada // la relligió del Crist venceria al món.

26. Sant Esteve primer màrtir per Jesús.

Estic brodant uns sobres per·a guardar tovallons. Tenen un dibuix forsa bonic.

27. Festa del gloriós i tan estimat apòstol de Jesús sant Joan. Era el més jovenet de tots. Ja que quan Cristo moria a la creu el va recomanar a sa <m>Mare que el prengués per fill i amb ell a tots nosaltres el tenim de venerar com a germà protector nostre.

De nou fa calor. Un aeriplà vola per aquets entorns. Va repartint felicitacions i anuncis d'una sabateria. Fa bonica impresió l'escampadissa de paperets. Semblan volarats d'ocells.

28. Sants Icnocents. Mol estimats de Jesús per haver sofert per a Ell el martiri imposat per Herodes el sanguinari.//

29. Diumenge. Som oït missa de vuit del pare Bassets. Després hem enraonat una petita estona. A la tarde la Sara ha vingut.

30. Fa forsa fret. Ens ha caigut un andiot. És d'uns veïns russos. Ha caigut de tan alt i no s'ha fet mal. Ha quedat com si res li hagués passat. A la tarde cridava mol i hem averiguat que de nou havia fugit del seu terrat i ha caigut al nostre. La serventa dels

russos l'ha vingut a buscar. Ha dit que els seus amos no li donen menjar i que tan·sols té els ossos i las plomes.

31. Dematí el pobre andiot del qüento estava ficat al dipòsit de la bassura. Quin destí més infelís, pobre bestiola.

Som oït la última missa del darrer dia de l'any. Som demanat al s[enyo]r rector de Liniers la benedicció i absolució de tots els meus actes durant aquest any. Ha estat // mol amable. Déu li pagui el goig que m'ha produït les seues paternals paraules. Aixís acavo l'any més unida amb Déu. Tart de tot, la Catalina amb la seua serventa i jo [h]em retornat aquí a Haedo. He trovat la meva gent contenta i amb bona salud gràcies a Déu.

Ara donaré un repàs als fets ocorreguts durant l'any que fineix. Ben pocs n'hi ha haguts[,] per cert. El naixement de la filleta més petita d'en Florenci i el retorn de na Gracieta. Sortosament jo he passat un hivern ben lliure de refredats que tan molestan quan s'arreplegan. Al despedir-se l'any, estem tots bé de salud gràcies a Déu. Els dos estudiants van fent ben decidits. Si no hagués estat l'encallament d'en Lluís amb el llatí, tot hauria anat com una seda. La Mima s'ha surtit bé de totes les matèries. És un descans no tenir de molre l'hossa estudiant en // les vacances. L'any passat ella va quedar aplassada de castellà. Un i atre ajudant Déu comensaran el nou curs ben aixerits.

No fa calor forta. Més bé fa fresca. Som de nit. Per fora hi ha un barrambori de petarts despedint l'any que esparvera. Lo mal és que tot fa urc de paganisme. Jo voldria que hi hagués coneixement i simpatia vers els fets ocorreguts vint segles enrera en aquell portalet ditxós santificat per la Sagrada Família de Nazaret. Donem llum evangèlica divina i edifiquem amb el nostre exemple, que Déu ens ho recompensarà. L'any se despedeix en moments que tot lo món està revoltat com una colla de llops famolencs.

L'àvia Irene

Haedo[,] 31 desembre 1935

¡Alabat sia Déu!//

//

Gener 1935

1er. Érem a Telen. La casa Llorens de Victorica varen celebrar un dinar en bona companyia d'amos i empleats. Les noies i en Lluís també hi varen anar.

4. Cumplianys de Sara.

6. Excursió a Poitagüe.

9. La Sara va comprar cuatre loretes.

13. Vaig contemplar un enterro a Telén.

18. Excursió a Carroquemado.

20. Excursió a la Pradera (Laguna).

24. Excursió a casa del pintor s[enyo]r Ortiz Echagüe.//

Febrer 1935

5. Bonica excursió a Loventuel.

13. Surtida de la Pampa. La Sara i la Mima.

18. Rebérem la nova del naixement de la petita filleta d'en Florenci i la Cèlia.

24. En Lluís feia l'home portant n'Irene a missa amb l'auto. Guiava com un home grant.

25. Excursió a lo de la família Kenni.

27. Ens despedírem de Victorica. En Lluís manejava mol formal.//

Mars 1935

1er. Vàrem sortir de Telén donant per acavat l'estiueig. Arrivant aquí en Joan grant estava convalescent de la malaltia.

8. Vaig comensar d'anar a cal dentista d'aquí Haedo carrer o avenida Leandros N. Alem.

11. En Lluís va posar-se malalt.

16. La Mima se va examinar de castellà.

18. Rebem la bona nota de la Mima.

26. La Mima va matricular-se de segon de *bachillera*.

28. Vaig escriure per primera vegada al p[are] Diego Gibert a Etiòpia.

31. En Joan gran era a Chile de turista.//

Abril 1935

2. Lluís i Mima varen comensar l'any escolar.

10. Varen posar-me la segona dentadura.

15. Nota mol trista.

18. Nota sentida.

27. Varen posar un uial de porcelana a n'Irene.

Maig

9. La Mima tenia una mata de sigrons dintre d'un got. També tenia una trumfa amb uns grills tan llarcs i espessos que semblaven una cabellera. Tot eran experiments escolars.//

Juny 1935

11. El xiulet de la sirena de "La Prensa" anunciava la pau en el Chaco.

12. Al bell punt de les dotse del dia d'avui s'ha firmat la pau els de Bolívia i Paraguay.

14. A les dotse del dia varen cessar les hostilitats de les nacions Bolívia i Paraguay.

Juliol

Vaig enviar la última carta al p[are] Diego de Manresa a Etiòpia.

Agost

Retorn de na Gracieta des de Catalunya. No sé fixament el dia.

6. Una nota bonica.//

Agost 1935

10. Cumplianys triplicat.

14. Nota curiosa.

17. Se va casar na Elena Carvajal.

Setembre

4. Varen posar les primeres ulleres a la petita Juana Rodríguez.

8. Gran jornada eucarística aquí Haedo.

12. Vàrem enviar les estovalles.

Octubre

La sirena de “La Prensa” va anunciar el comensament de la guerra italoetiòpia.//

Octubre 1935

13. Vaig escriure a la Celieta.

18. Varen venir unes noies de Trenque Lauquen amb una cosina seua i el pare d’aquesta. Mallorquins.

Novembre

15. Anada a Liniers.

25. Estreno moneder.

Desembre

5. Nota curiosa del port de Barcelona.

13. Amb na Gracieta vàrem visitar als Bassets.

31. Surto de Liniers i retorno aquí de nou.

¡A major glòria de Déu!//

Gener 1936

1er. Any nou[,] vida nova. Així ha de ser. Fem bona colla de bons propòsits i tinguem forsa de voluntat per a cumplir-los.

Comensem l'any amb una fresqueta bonica. Anit passada, fins a les dotse no se podia dormir per tan de xibarri com hi havia per fora. Al bell punt de les dotse ha estat mol més fort encare. Les campanetes de l'estació totes repicaven alegrement saludant al nou any. Que fos ben pròdic amb benediccions de tota mena convindria, pro és lo que no se deixa ovirar ja que tot el món està revoltat. Mai en tota la meua vida havia observat una situació mundial tan esvalotada. Déu hi posi un sant remei.

2. Segueix la fresca. En Lluís comensa de preparar-se per estudiar de ferm la assicnatura de llatí que no va passar.//

3. 1er divendres. Vaig continuant les devocions.

4. Cumplianys de la Sara nostra. Ha vingut molta gent. N'ha cumplerts vint-i-cuatre.

5. L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Se refereix a la festa del Sant nom de Jesús.

Hi ha dos dies que fa una xafagor que no es pot viure. Hi ha senyal de temporal. No se té ànims de fer res.

Escric a la s[enyo]ra Botana del Paraguay.

El temporal ha arrivat furiós. Estones avans, el carrer de Caseros era ple d'uns volarats d'espiadimonis que pressentian la tormenta. Aquí els hi diuen alguaciles. Crec que el seu veritable nom són libèlulas. Després d'un vent mol fort ha plogut mol i ha refrescat bastant.

Així acavem la bonica festa del Sant nom de Jesús[,] a qui devem reverenciar en tots els moments de la nostre vida.//

6. Festa que celebran grans i petits, tots entussiasmats uns i atres. Els antiquíssims i tan populars monarques sempre van amb les alforges curulles d'obsequis més o menys

esplèndits. Que la tradició d'aquells savis plens de fe i generositat perduri per un etèrnam per goig de pares i fills.

Som oït missa primera i combregat en memòria d'aquell tradicional passatge que coneixem des de la nostra infància quan «els tres Reis de nit i dia / caminaren sens parâ / tenint l'estrella per guia / per a Jesús adorâ<r> / oferint-li de bon cor / los seus dons rendidament. / Per sempre sia alabat / el Santíssim Sagrament».

7. La ciutat i els seus voltans estan mol enmaranyats. La vaga dels paletes que fa més de dos mesos que dura se va extenen. Avui hi ha vaga general. Els mercats són tancats aixís com totes les botigues de queviures, de roba i tot en general. Els trens van // però amb uns retrassos que tot ho destorban. Els òmnibus[,] parats. Veurem demà els diaris si surtan què ens esplicaran.

Ahir i avui fa una calor espantosa.

8. Són les dotse del dia. "La Nación" diu que la vaga general tan·sols tenia de durar vint-i-cuatre hores. Era de protesta perquè els paletes no poden obtenir tot lo que demanan. Jo crec que tenen raó. Que amb lo que els hi pagan no poden mantenir una família. Prometen avui circular novament tot el trànzit rodat. Els ferroviaris no s'han pas aderit a la vaga. Are mateix des del meu escriptori escolt<a>o un discurs que no l'entenc prou bé. Miraré d'enterar-me'n. Aquet dematí han portat llet, pa, comestibles, ect [sic]. Són les deu i quart de la nit. La maranya popular perdura. No circulan òmnibus ni colectus ni taxis. El govern // ha posat ordres sèries. No és fàcil que se cumpleixin. Per el nostre carrer ha passat algun auto particular. Ahir els vaguistes varen cremar autobuses[,] tirotejar tramvies i varen matar tres policies i alguns tranzeünts. Dels amotinats en varen matar un. Hi ha ferits.

Fa una calor horrorosa. Plou i no refresca.

9. "La Nación" promet que la vaga és acavada. Hi ha vora sis-cents detinguts. Hi ha també ordres sèries que Déu sab si se cumpliran. Ahir els revoltosos varen cremar alguns carros dels lleters, varen apedregar alguns òmnibus[,] colectius i taxímetres. Hi va haver alguns ferits i moltes corredisses.

10. Lo de la vaga general està resolta. Are solsament perdura la dels paletes, que està pròxima a resoldre's.

Avui fa fret. Llegeixo una rescent “Història de Catalunya”. És d’en F[erran] Soldevila.//

11. Tenim la petita Nadal amb el seu germà Janic i sa tia Glòria. Ella i la Sara i n’Irene totes han anat a la funció del Casal Català.

12. Diumenge. L’evangeli d’avui es refereix a la gran desolació de sant Josep i la Verge Maria quan tingueren el bon Jesús perdut durant tres dies. Tenia dotse anys. Nit i dia el buscaven no atinant que podia ser en el temple[,] en qual lloc el varen trovar dictant la Llei als vells i savis d’aquell temps allà reunits. Estaven aturdits i maravellats de la ciència que tenia un noiet tan jove!

13. Ens han deixat la nena Nadal. S’ha quedat lo més contenta. No dóna cap molèstia. És una criatura tota entenimentada. Surt amb uns acudits que ens deixa blaus. A mi me fa molta gràcia.//

14. N’Irene havia acompanyat la nena Nadal a casasseua com era aquet el tracte. Els seus pares[,] veient que a ella li plau tan estar aquí i que està forsa primeta sense gaire gana i que creix tan[,] l’han deixada tornar. Està de lo més contenta. Ha portat la petiteta guitarra que estudia i tan campanta aquí com si fos a casa seua.

15. Fa fresqueta. Un dia que no sembla d’estiu. En Lluís també creix i se fa mol bon mosso. Són les deu i quart de la nit. L’atapaïment de fulles dels arbres no ens deixan contemplar la puríssima estel·lada que rellueix aquesta nit clara i vellugadissa. Les cigales cantan a més no poder prometent un fort sol per a demà. Amb tot, es meu peu de l’aiga me dóna punxades. Això vol dir que els núguls deuen ser al riu a pouar la que ens obsequiaran quan ne tinguin ses mànigues plenes. Are en Joan, na Gracieta, la Mima, en Lluís, en Tian Llorens i la nena Nadal // han sortit a caminar aprofitant la nit explèndida i fresca que fa.

16. Estic fent una pila de purificadors de la tela que per això va donarme el s[enyo]r rector d’aquet poble. Són mol senzills.

17. Sant Antoni gloriós abat. Ells ens gordi de pendre mal.

Hem tingut l'agradosa visita de la senyora viuda del savi i malaguanyat s[enyo]r Moner i Sans. És una velleta mol aixerida[,] simpàtica i d'un talentàs que Déu li conservi. Ens ha recitat unes poesies seues mol inspirades. Dóna goig escoltar les seues tan ben trovades raons. N'hi ha poques de la seua talla intelectual, amb tot i que la corporal és ben curteta. És petitona com una baldufa. És ben bé allò de que en els pots petits hi ha la bona confitura. No sab com ponderar les gràcies de la // seva neteta de me sembla quinse mesos. Que Déu l'hi'n dongui goig per molts anys junt amb el seu fill i la seua nora.

18. També avui hem tingut un·atre visita per nosaltres mol estimada. La senyoreta Zoraida Leferrer. Ha vingut a despedir-se de soltera. Se mereix totes les atencions nostres per el gran bé que va portar als nostres estudiants Mima i Lluís quan necessitaven una mà protectora que els encarrilés bé amb l'ingrés de llurs estudis. Ella va saber tractar i disciplinar bé els tan diferents caràcters treient-ne el profit que calia. Que Déu li concedeixi un bon company per la vida i que puguin arrivar a celebrar bodes de diamants.

19. Avui[,] dia de tormenta admosfèrica. Tot el dia han durat les gropades. Ha fet molta calor pròpia de la pluja que havia de caure. Ara són les nou de la nit i encare plou.//

Avui l'evangeli és del més jove dels apòstols i evangelista. Sant Joan ens esplica el fet de les bodes de Canà de Galilea[,] ont Jesús a petició de la seua gloriosa Mare va comvertî l'aigua amb vi. Va ser el primer miracle que va fer. Ens anima a pregar a la Verge amb fe en totes les necessitats de la nostre vida.

20. Són les deu de la nit. Acaven de dir que ha mort el rei d'Anglaterra. Al cel sia. Tenia setanta anys. Ha estat un rei mol estimat del seu poble. Jordi V deixa me sembla tres fills i no sé quantes filles. Fa poc que se va casar l'últim dels nois seus.

Avui[,] festa del gloriós sant Sebastià[,] advocat contra fam, guerra i pesta. Militar de Roma[,] va morir màrtir per la fe de Jesucrist. Lligat amb un arbre[,] despullat i el seu cos cusit de fleches.// No obstant, no va morir de les ferides de tan dolorós martiri. Una estrofa dels seus goigs diu[:] «Deixat per mort a la nit / el trovà viu una dona / joiosa per sort tan bona / en sa casa el recullí. / Curat i convalescut / s'en tornà a

l'emperador.» No recordo la lletra. Sé que va manar que li tallessin el cap i així morí. Era mol jove i de molta categoria.

España i Catalunya se preparan per·a eleccions de diputats a Corts. Hi ha una efervecència tremenda. A les dues bandes se va conjuminant d'una manera a fi que lluitin dos fronts ben apuntalats. Seran furioses les escomeses. Déu els hi do ceny.

21. San Fructuós gloriós patró de Llufriu i fill de Tarragona. També honorant la seua gerarquia vers nosaltres som oït missa i combregat. Mol li he pregat per el felís resultat de les eleccions futures a fi que Catalunya no quedi presonera de revolucionaris.//

La Maria Nadal ha vingut a buscar la seua filleta. Després la tornaran. Li prova tan aquet poble que aprofitant les vacances escolars mirarem de refer-la.

Estic fent uns sobres per·a guardar tovallons. Són per·a la senyoreta Leferrer.

22. Avui sí que no sé pas què hi escriuré aquí. Tan·sols que fa una xafagor que no deixa respirar. Totes les coses del món van per un mateix camí. Vigílies d'eleccions per totes les nacions. Això porta molts odis. I pensar que ningú té confiansa amb els que governaran[,] siguin del color que siguin. Només desitjan el govern per atropellar els vensuts. La germanor! Ella sola resoldria tots els plets pro ningú la vol.

A la nació anglesa ja tenen nou rei. És el príncep de Gales Eduard VIII.

23. Amb molta raó ahir nit i tot avui // els senyals de pluja han continuat. Per final hi ha hagut un fort temporal. Fins i tot ha caigut alguna pedra barrejada amb molta aiga.

El d[octo]r Garciamata ha visitat en Lluís a fi de decidir quina gimnàcia li convé.

24. La xafagor apreta. Les cigales cantan que semblan unes castanyoles. La posta del Sol semblava una fenomenal brasa de foc. Tot és el preludi de la gran calor de demà.

Som acavat unes labors dedicades a la senyoreta Leferrer amb motiu del seu casament. Déu la fassi ben felisa.

25. Festa que ens recorda la gloriosa conversió de sant Pau. Seguim el seu exemple. Quan Déu ens cridi escoltem-lo i seguim les indicacions que la fe divina ens sugereix ben segurs de cumplir com a cristians de la milícia de Déu.

Rebo carta del s[enyo]r rector de Llufriu. L'i he resposta avui mateix.//

26. Diumenge. Som oït missa primera.

Arrivant aquí, m'he trovat amb una carta dels meus néts Francisco i Lluís Aimerich. Un paquet d'impresos de la Miria, i dos de la meua Maria. Amb un d'ells hi he trovat un exemplar de "L'esperit de sant Francisco de Sales". És un llibre que ja l'havia tingut fa molts anys. Ple de la abundosa ciència que tenia el referit d[octo]r de la església. Hi passaré ratos ben aprofitats.

En Lluís i la Mima han anat a Sant Miguel. Hi ha anat amb els del Casal Català. Han tornat mol ben impresionats de tot lo que hi han vist. S'hi han trovat amb el seu cosí Macuca. Els hi ha fet moltes esplicacions de la casa on resideix estudiant per sacerdot jesuïta. Per lo que més hi havian anat a Sant Miguel era per a oir esplicacions referents al observatori que hi ha allà.//

Som escrit a les meves filles Montserrat i Maria.

L'evangeli és de sant Mateu. Jesús cura un leprós i un paralític.

27. Quina nit[,] Déu meu! No ha parat ni un moment els trons[,] llamps i pluja forta. Tot el dematí igual. Som acavat set purificadors. Temps feia que el s[enyo]r rector d'aquí m'havia donat la tela per a fer-los.

Ni de la guerra ni de la política española ni cal parlar-ne. Lo primer, no s'en pot creure res. Les noves són del color del que les escriu. Tots diuen que han guanyat les batalles i jo crec que tots reben fortament.

Lo d'España i Catalunya veurem com caurà. Cada front se prepara. Tan·sols Déu sa<p>b com se desenrotllaran les eleccions properes. Hi ha una efervecència furiosa. Déu els hi do ceny.

28. Avui en Lluís ha anat per primera vegada a consultar el seu estat físic amb una senyora professora de gimnàsia.//

29. Festa del gloriós d[octo]r san Francisco de Sales. Entre atres virtuts va tenir la de saber dominar el seu caràcter furiós, convertint-lo amb una suavitat tan perfecta que atreia amablement les persones que tenian la sort de tractar-lo. Déu va afavorir-lo comunicant-e-li llum abundosa que va saber distribuir a doll en totes ocasions. Enmirallem-nos-i imitant-lo. Ditxós d'ell.

Som acavat un coixinet per a posar-i aguies. És destinat a la Elsa Larpin de Pozo del Molle. Demà és el seu cumplianys. L'i enviem junt amb atres obsequis que li han fet les noies.

30. Santa Martina. Nom que tenia una germana meua mol estimada (a c s).

31. Som escrit a la nostra anyorada Miria.
Fa un temporal furiós.
En Lluís ha anat a gimnàs al centre.//

Febrer

1er. Dematinet en Lluís aquí mateix fa la gimnàsia que li cal. Per aquet procediment els ossos de dalt l'espatlla li creixeran i obtindrà tenir el cos esbelt com li convé. Creix i fa molta bondat. Déu i l'àngel bo en els guardin a fi que sigui espill dicne de ser imitat.

2. La festa de la Candelera. Nou fills vaig posar al món i tots nou vaig oferir-los a Déu per mitjà de una cerimònia com la que avui representa. Del cap d'uns dies, quan estava refeta, un dematí amb companyia de la llevadora que me portava l'infantó nounat, oïa una missa. Primer el sacerdot resava unes oracions que en deien donar l'entrada, que era lo principal. La missa era a voluntat de la mare de infant, pro gairebé totes n'encarregàvem una que la oïam llavors mateix. Me sembla que era durant l'evangeli que la mareta tenia la criatura als brassos // bo i aguantant un ciri o candela encesa. Era una costum piadosa que practicàvem totes les mares després de batejat el fill i com dic primer[,] passats alguns dies. No se fixava quants.

Per la diada d'avui, avans era festa de precepte. Fa alguns anys va ser suprimida. La benedicció de candeles perdura com avans. L'evangeli d'avui, com a diumenge és el de quan estan Jesús dormint dins una barqueta, el mar se va esvalotar amb un temporal furiós. Els deixebles espantats \li/ cridaven que els salvés, que se morian ofegats per les gegantines ones. Va despertar-se. Al seu manament va apavaigar-se els elements i la mar va quedar del tot tranquila. Va renyar als seus companys per haver tingut tanta por tenint-lo amb ells i sabent el poder que Ell tenia. L'evangelista és sant Mateu.

L'atre evangeli se refereix a la festa // que celebrem avui. La Mare de Déu i sant Josep presentaven a l'infant Jesús al temple. Els sants esposos eran pobres i varen oferir

una parella de tórtores com era costum. Els rics oferian un anyell. Aquesta festa clou les de Nadal.

Avui a casa som sola amb la petita pampera. Tots els atres són a casa de la família Nadal.

Ha vingut el s[enyo]r Casals. És un parent de la família Llorens. Viuen Avellaneda. Volia saber noves de la seua mare[,] que viu a Barcelona i na Gracieta la va veure.

Vaig a escriure a les dues Neus Romaguera-Escarrà.

Avui la ciutat de Buenos Aires celebra amb gran pompa el cuart centenari de la seua fundació per d[on] Pedro de Mendoza.

3. Quina matinada més fresca ha fet avui!//

4. Continua la fresca. Quin repòs no fent calor.

5. Llegim que al Paraná vora Posadas un vaporet que anava a Corrientes va naufragar negant-se dinou persones. Diuen que la causa principal del sinistre va ser la càrrega mal estibada i portar massa passatje.

6. Les noves que ens arrivan d'Europa són mol poc falagueres. Musolini[,] el gran gegant[,] desafia a totes les nacions. No té cap escrúpol de sacrificar els seus homes i els de totes les nacions. És un llop famèlic que vol devorar nit i dia. La qüestió[,] que la madeixa cada dia s'enreda més. Serà possible que no hi hagi qui li piqui fortament es dits? Ganes en tenen, pro no s'hi atreveixen. És delicada la situació.

7. 1er divendres de mes. En Lluís i la Mima han comensat la devoció dels nou 1ers divendres.//

8. El temps se posa cada dia més fret. Semblem a Catalunya. La Glòria Burc és amb nosatros.

9. Avui a missa tothom anava amb pells i abrics. L'evangeli és de sant Mateu. Se refereix als trevalladors d'una vinya. Recomana portar una conciència ben recta i seguir

les inspiracions santes que Déu ens envia. No esperem la conversió per més tart puig quissap si Déu ens cridarà quan menys ho pensarem.

10. Santa Escolàstica gloriosa fundadora de les monges benedictines. Ella sigui la nostra advocada devant Déu a l'hora de la nostra fi.

Som acavat una carpeta que ha resultat maquíssima. Hi he tingut molta feina. Ara tinc uns sobres per a guardar tovallons. Són per la Catalina i l'Ernest. Hi brodaré cireres.

11. La Verge de Lourdes. Lloc de veritables miragles. Tots ells se verifican després de la benedicció amb el Santíssim (alabat sia per sempre).//

12. Ben poques coses hi ha avui per a contar. Res que valgui la pena. D'Europa, com sempre. Les nacions gastan una infinitat per armaments a fi de cada una defensar lo seu. El perill d'una guerra destructora no ha pas passat. Italians i etíopes moren com mosques, i lo pitjor[,] que no se poden creure les notícies de llurs fronts perquè cada un les conta falagueres pel seu cantó i destructores per l'enemic. Cada un s'ho passa com pot.

España està aferrissada preparant unes eleccions parlamentàries. Mai s'havia vist una efervecència com aquesta vegada. Són dues monumentals colles que van a disputar-se la victòria. Tots estan ben convensuts que la guanyaran, pro és de veure que tan·sols uns el tenen d'optenir. Se gastan la plata a milions de pessetes per a fer propaganda cada u per el seu cantó. És qüestió relligiosa més que atre cosa. El comunisme vol // ensorrar la relligió catòlica española. Mancan pocs dies. Diumenge vinent són les eleccions.

13. Tampoc avui hi ha noves fresques. Tot segueix el seu curs. Fa poca calor.

14. Ens hem llevat plovent. Les noies i la seua mare s'afanyan a cusir. Jo som acavat unes bosses per·a guardar tovallons. Han quedat boniques. Tenen un palloc* de cireres. Són per a la Catalina i el seu Ernest. He comensat una carpeta gran per·a la Glòria Burc. És complicada. Gènero blanc brodat amb groc taronja. Tot és brodat ple i pastora. Tot un mateix color.

15. La Mima ha recullit una cuca grossa, verda. Semblava de plomatje finissin. Aquí en diuen bicho que quema. És que si arriva a passigar sembla que ho ha fet amb un carbó encès. L'ha ficada amb un pot amb alcofoll.//

Madrigal atribuït a Frederic II de Hoestaufen. Emperador, rei de Nàpols i de Sicília (sigle XIII). Pare del rei Maufred de Sicília[,] succesor que fou de Pere el Grand d'Aragó.

Plazmi 'l cavalier francès
e la donna catalana
e 'l trovar provenzalès
e la cour di <c>Kastilyana.
Les mans e cara d'anglès
e lon donzel de Toscana
e l'ovrar d'el ginoès
e la dança trevisiana.

Com mostra del concepte en què es tenia a la dona catalana i de la llengua d'oc en aquells segles.

Haedo[,] 16 febrer 1936//

16. Diumenge. Són dos quarts de vuit de la tarde. Tot el dia l'he passat frenètic amb motiu de ser avui les eleccions españoles i catalanes. No sé el resultat pro no sé per·què no estic mol confiada amb el triomf que jo desitjo. És que hi ha tanta mandra per·a posar un vot a les urnes que sembla que pesi com una mola de molí. Si jo hi fos, no tindria pas son ni peresa. Un vot pot fer decidir la victòria.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Se refereix al sembrador que va sembrar llevor amb un lloc que va caure al camí i no va néixer. Atre amb un lloc d'espines. Va néixer pro no va créixer. Atre amb un lloc de rocs. Tampoc va néixer. Atre amb terra bona i va donar bon rendiment. Ho compara amb nosaltres que devem conreuar la fe i obres bones imitan la llevor que va caure en terra fèrtil. Després en cullirem fruit eccelent.//

He passat una pena gran avui. Tenia una cotorreta que m'el estimava molt. No·pas que fos mol manyaga. Al contrari[,] era mol esquiua. No obstant era bonica i simpàtica. A totes hores me venia a visitar quan jo cusia. És clar que no venia per mi sinó per

l'alpiste que jo li donava. Era mol viandana. Tot sovint fugia al jardí del costat de casa. Llavors la posàvem castigada dins d'una gàvia. Com que jo a les bestioles les estimo mol, me semblava que no li donaven prou menjar i tots els dies li donava unes hores de llibertat. Avui com de costum ha passat al jardí dels nostres veïns i uns gossos l'han atropellada[,] pobreta[,] que ha finit. Tenim un ocell Reina Mora que la vàrem portar de Córdoba. Canta i la cuido ben tendrament. Com que no surt de la gàvia ho passa de lo més bé. Ja fa tres anys que la tenim.

Avui novament la calor és xafagosa.//

17. Per lo que va dient la ràdio i els diaris sembla que les eleccions españoles van de cara al <trio> triomf esquerrà. Déu dirà.

18. Se confirma la tendència política española cap a l'esquerra. Les dretes també han guanyat en molts llocs, pro en definitiva segurament no obtindran tantes banques com els seus adversaris. Mol de ceny necessitan tots plegats per·a sostenir-se.

La calor xafagosa va d'aument.

19. Tot el meu esser està invadit d'una tristesa imponderable. Els fets rescents de la política española me té aturdida. Si no tingués la pobre Angeleta tan plena de perills, segurament no m'endinsaria tan poderosament les pròximes persecucions relligioses que van a ser furioses. Déu les ajudi[,] pobre filla meva! Tan contenta que està ella al claustre! L'ona del temporal és atapaïda d'odis a lo // més sant i sagrat. No tinc pas esperansa de veure relluir més el sol de la doctrina que Jesús va implantar amb la seua Passió dolorosa. Que els cristians siguin perseguits no és pas cosa nova. Cristians, catòlics i relligiosos hauran de contemplar ben enfervoritzats totes les befes i persecussions en memòria de les que Jesús va tenir de sofrir ja des del bressol per l'odiós Herodes. Fa feresa pensar lo que sens dubte passarà a España i a Catalunya tenint les rendes del govern mans tan pecaminoses.

20. Lluís[,] Irene i Mima han fet les últimes dilligències per a ingressar al Clup Oeste d'aquet poble. Encare no ho tenen ben lligat. Escric al pare Bassets amb motiu de la seua festa onomàstica[,] que és dissapte dia 22.

21. Escric a la s[enyo]ra Eugènia Rey de Barcelona.

Trevallo amb una bonica i complicada carpeta per a la Glòria Burc.//

22. Estava tan aturdida de llegir les noves que ens arriban d'España que fins havia fet propòsit de no llegir cap més periòdic. Tan·sols Déu sab el mal que me produïan. Quan som arrivat de missa, na Gracieta m'ha donat "La Nación" peraquè la llegís. Li he dit que no me sentia amb ànim de llegir cap més notícia de les eleccions españoles. Ella m'ha assegurat que les coses allà havian pres un caire forsa benicne donat el temporal polític que havia produït la derrota de les dretes. He pres el diari i efectivament, m'he donat comte de que el president del Consell de Ministres s'havia posat d'acord amb el capitost de les dretes i havian entrat amb armonia protegint-se mútuament ajudar-se a fi d'obtenir la pau de la nació i allunyar la possible intromició soviètica[,] que era lo que feia més por a la gent d'ordre. Alabat sia Déu! Només falta que Catalunya[,] que va a ser governada novament per la colla de desgraciats de 1934[,]// també comprengui el camí que té de fer procurant rependre energies perdudes per la manca de confiansa als que la governan, procurar la pau i repòs que tan ha fugit dels seus habitants.

23. Les noves españoles segueixen amb la mateixa preparació d'ahir.

Rebo carta i paquets impresos de la meua Maria. Ella tan contenta i jo tan poc. Quissab quan escriurà després dels fets polítics ocorreguts allà com s'ho mirarà.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Se refereix a l'últim miragle que <l> va fer Jesús durant el seu pelegrinatge. Va curar un cec que pel camí clamava[,] pobret[,] amb totes les seues forses peraquè el curés com així ho va fer. Quans segos espirituals hi ha al món! Que amb tot i posseir llum natural abundanta són orbs de la divina única que aclareix els camins plens de tenebres.//

Som escrit a les monges de Sant Pere i a la meua Maria. Envio una revista amb una noieta malalta de Badalona. Els pobres malalts joves tot és poc per complaure'ls i ajudar-los en ses tribulacions. Han de tenir una deu de paciència amb les seues enfermetats tan traïdores.

24. Sant Matias gloriós apòstol de Jesús.

Anit ha fet forta tormenta. Cap al tart de la tarde he volgut sortir a caminar i m'en som hagut d'entornar ben de·pressa. Les colles de disfresses rumbejaven per tots els carrers. Cap nosa m'hi feien pro prefereixo passejar amb quietut. Fins una parella que portaven careta m'han preguntat «*señora, cómo le va*?» a lo que he respost «*Bien.*

U[ste]des tan elegantes!» «*Sí? Muy elegantes*?» Han quedat contents i jo he picat vela cap a casa.

25. També avui els carrers dematinet estaven // plens de desferres carnavalenques. Els petits jugaven amb tires de serpentines. El dia és esplèndit. La temperatura puja.

Les noves de la nació española segueixen benicnes dintre l'avalot popular. El governs assegura que hi haurà respecte a tots els ideals. Tan·de·bo fos així. Hi ha rumors que el president de la República pensa dimitir. Segurament té por que l'obliguin a dimitir. Colla tan poc amb els que governan que no podrà tolerar-los. Ja s'ho mereix que el fastiguegin. Perquè disolvia les Corts anteriors. Ara ho paga ell i els que cap culpa hi tenen.

26. La calor novament apreta. Tenim amb nosaltres la Glòria Burc amb la seua nevodeta. Passan uns dies aquí.

27. Rebem carta del p[are] Bassets. L'han destinat a La Plata.//

Les noves españoles són poc falagueres. Era d'esperar. La bandera que governa és poc recomanable. Més valdria no llegir-ne res.

Al Japó ha esclatat una revolució. Han mort cuatre ministres del govern. Els han assessinat als seus mateixos domicilis. Se suposa que és causa comunista. Aquets se fican per_tot, enmetzinant tot lo que tocan. Valdria la pena de espiritualment viure allunyat del món[,] que només té desenganys per a oferir. Val més conversar amb els sants del Cel[,] que ja han vensut a totes les embestides de la terra. Lluitem aquí, com els israelites de Moisès quan sojornaven esperant entrar a la terra de promició. També nosatros som desterrats com ells.

28. Els dies són mol pesats. Una calor xafagosa que entumeix tots els ossos i no se té esma de fer res. Humitat i calor. Som acavat una carpeta gran de fil // macramé per la Glòria Burc. Ha quedat preciosa. L'han ben planxada i fa un goig d'allò més. També l'hi'n som acavada un·atre de tela que m'ha donat ella. És brodada color groc antic amb quelcom de negre. En tinc un·atre de comensada també de tela blanca. Serà més senzilla. Una punta de ganxet tot voltant.

Som assistit a la devoció del viacrucis. Hi feia una calor mol forta. Tots els divendres a la tarde obsequiarem a Jesús amb l'esmentada devoció.

29. Calor i sempre calor. No passa res de notable. A la nit ens tornaran l'hora que ens varen pendre. Això vol dir que els dies se tornan curts i que entrarem a la tardor aviat. Si no fos que darrera la tardor hi trovarem l'hivern tot aniria bé. És un mal sorge, enemic dels vells i dels malalts. Fins en els joves els persegueix.

Mars

1er. Diumenge de Cuaresma. Aquí se celebran les eleccions de diputats. No sembla pas que siguin renyides. En cap dels carrers que he passat he vist el més petit moviment referent al cas. Tan·sols a Correus, que hi ha una mesa constituïda. Allà hi havia alguns autos i forses homes. Que Déu els hi do més ceny que a España.

L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Ens recorda l'obligació que tenim de celebrar la Cuaresma ben devotament apartats tot lo possible de les vanitats del món en memòria dels curanta dies que Jesús dejunà en el desert preparant-se per·a la seua dolorosa passió. Acompanyem nostre diví Mestre en tots els moments del dia a fi de demostrar-li que tenim pena de les ofenses que contínuament se l'hi fan.

2. Dematí fa un airet pampero que retorna de la calor que acavem de passar. Era insoportable.//

El p[are] Aldao ha vingut a dinar. És un jove mol simpàtic i mol instruït. Amb el nostre Lluís hi ha una amistat mol íntima. Ell i nosatros hem passat belles estones. Ens ha tret una pila de fotografies. M'ha oferit un atre llibre que se titula "Belén o el misterio de la Santa Infancia". No en puc dir res perquè no l'he ni fullejat.

3. Fa forsa fret. Quin clima més poc formal! No té cap més escusa sinó haver entrat al mes de mars[,] que sempre és variable.

Avui en Lluïsó s'ha examinat de llatí. Ja ha passat gràcies a Déu, al p[are] Aldao que tan bé l'ha preparat i a ell[,] que ha estudiat de ferm.

4. La fret segueix forta per el temps que som. Ahir el termòmetre va baixar a 5 graus sobre. El més alt va ser [xifra omesa].

Avui segueix igual. El sol no fa nosa.//

En Lluís ha portat una pila de fotografies que va treure l'atre dia que va venir. Han quedat forsa bé. Un grup que hi som les noies, en Lluís, la seua mare, la Glòria Burc i jo

hem quedat de lo més bé. Fins jo sola[,] que rares vegades quedo bé, trovo que m'ha sabut donar una expressió perfectament natural de velleta com som. N'estic contenta. El pare Aldao és un artista per fotografia.

5. A casa hi ha moviment preparant les coses que la Sara necessita per estudiar a Córdoba. Déu li do salud i sort.

6. Quin enrenou hi ha a casa! Sembla un taller de confeccions. A més tot està revoltat per causa de les reparacions que se fan a la casa. La pessa de l'escriptori[,] desfeta. La cuina[,] sense res. Tots els utensilis de la mateixa escampats per tot arreu. Are pintan un tros de paret, ara un batent de porta i fan nosa per tot arreu.// Més valdria tenir la casa lletja que tenir de soportar dies i més dies tal desgavell. Han tret un ciraré que mai llebava fruit. Només servia per eclipsar-me la llum. Tot són sacs de guix, pots i potets de pintures i enrenous.

Avui és 1er divendres de mes. La Mima, en Lluís i jo [h]em continuat la devoció pròpia de l'Apostolat. A la tarde som assistit a la funció que hi ha hagut a la parròquia. La plàtica ha versat sobres el trevall. Ha estat mol inspirada. El trevallar produeix goig i salud.

7. Festa del gloriós patró de les escoles. Sant Tomàs de Aquino[,] home ple de ciència divina. Teòleg i mol afavorit de revelacions docmàtiques i doctor preclar de doctrines celestials. Ditxós d'ell que va saber fer bon ús del talent privilegiat que Déu li va concedir.//

8. Diumenge. L'evangeli d'avui és sublim. La transfiguració de Jesús a la montanya del Tabor. Sant Mateu ens conta l'encís que tingueren els tres afortunats apòstols sant Pere, san Joan i sant Jaume contemplant la resplandor de tot lo que els envoltava. La llum, més formosa que el mateix sol. Jesús, transformat amb una auriola de glòria tan gran que sant Pere[,] enlluernat i atontat, demanava quedar-se allà per·a sempre. Se veu que no savia lo que li passava. Com era possible quedar-se allà sense els atres companys i sense la aferentosa passió que Jesús tenia de patir? Ditxosos ells que ja en aquet món se'ls hi va avensar una espurna de la glòria celestial.

9. Estic fent labors per a la Glòria Burc. Ajudem-li a formar una llar ben xiroia.

10. Continuem les manteleries boniques que la Glòria va preparant.//

11. Passem una calor xafagosa. Els paletes van renovant la casa i fan nosa per_tot i nosatros a ells.

Rebo paquets i carta de la meua Maria. Els republicans españols creman temples i convents. A Cádi<s>z quissab lo que hi han destruït. No és pas la República que és dolenta; són els pobres malguiats que fan disbarats.

12. He dibuixat coses mol boniques. Carpetes, mantels etc. És una delícia ocupar el temps aixís. Lo mal és que fa tanta calor que ensupeix al més decidit.

13. Matinada de temporal. No he sortit. Els paletes avui s'en van. Bon vent i barca nova!

Ahir varen allistar en Lluís al 2on curs de bachiller. Avui a la Mima per el 3er de lo mateix. Quins estudiants més aixerits!//

14. La calor és insoportable. No es pot resistir. Tot crema. Ni a dins ni a fora se viu.

Avui és una data gloriosa per a la nació argentina. Ens ha arrivat el purpurat cardenal <Ll> Santiago Luis Capello[,] rescentment investit de tan alta categoria. Se li ha fet una mol grant arrivada amb tota la magestat pròpia del seu distingit nomenament. L'homenatge popular ha estat molt intens amb tot i la calorassa que feia. A les tres de la tarde era anunciada la seua arrivada. Durant mitjora totes les campanes de Buenos Aires han repicat.

Quin contrast fa tot el solemnial moviment amb lo que està ocorreguent a la *Madre Patria* española en aquets dies! Aquí tot és glòria cristiana. Allà tot és anarquisme i desolació. És la segona edició que se topan les dues nacions tan diferentment oposades. Per el gloriós Congrés Eucarístic també aquí tot era // glorificar a Déu i als seus ministres en les seues gerarquies. Allà cremaven els millors temples i assessinaven relligiosos, seglars i tota persona per·a ells sospitosa de tenir un bocí de cor i d'inteligència. Les noves que ens arrivan d'allà són de lo més esgarrifós. Déu s'en compadeixi!

Som escrit a la meua Maria. Li he remès una petita i bonica carpeta.

15. Quin temporal més furiós! La gent de casa anit ha volgut obsequiar la Sara acompanyant-la al cine a Liniers. Allà ha comensat la tormenta. El famós carrer de Rivadavía ha quedat ple de gom a gom fet un riu. No podian creuar. Fet i fet han arrivat molls fins als ossos. Això ho va portar la gran calor que anàvem suportant ja feia dies pro ahir era mol forta.

Avi la Sara ha surtit per Córdoba. Si pot, estudiarà a l'escola de Belles Arts // d'allà, continuant els cursos comensats quan hi vivíam. Déu li do salud que d'inteligència no l'hi'n manca, així com de serenitat per a fer via sola on li convinga. Per a empendra el viadje ha trovat un dia ben esvalotat de trons, llamps i pluja. L'han acompanyada el seu pare, la mare, n'Irene i la Glòria Burc. Diu que s'en anava mol decidida.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Se refereix a una maravellosa cura que va fer Jesús amb un mud i cec. La fe d'aquell home va fer que Jesús s'en compadís i el curés. La fe fa miracles sempre. Avivem-la en tots moments sense defallir mai.

16. Avui el temps és bonansa. Encara anit ha continuat el temporal. Ara tard de tot els núvols han fugit.

En Lluís[,] pobret, és a can Nadal. Jugant amb un trapecio la corda se va trencar. Ell va caure i se va fer mal amb una cama. El varen portar a la massatgista que el té en cura per lo de l'espatlla i va dir que tan·sols té un cop fort.// Avui li hauran fet una radiografia a fi de saber ben bé com ha quedat. Va fer-se mal trovant-se passant uns dies a can Nadal i allà està al llit fins que estigui resolt del tot.

"La Nación" porta noves españoles forsa sèries. Diu que ahir a Logroño hi va haber una batalla d'extremistes i una companyia de soldats. Els primers, esvalotats, varen cremar vuit temples i convents, i després varen anar atacar un cuarter amb intent de robar els armaments. La tropa se va fer forta i varen quedar onse morts i curanta ferits. Devant aquets aldarulls l'exèrcit va enviar un ultimàtum al s[enyo]r ministre de la Guerra[,] que és un general. Aquet el va trametre al president del Consell de Ministres[,] s[enyo]r Azaña. El document deia ben formalment que si el govern no posa mà al desordre actual, l'i posarà l'exèrcit, que si no se veu potent per·a dominar que ho digui. L'Azaña va cridar en Largo Caballero[,] capità de tots els revoltosos españols[,] i li va dir els ordres que tenia. Ell va // protestar dient que els socialistas (els seus) tenian dret a fer tota mena de manifestacions. L'Azaña li va respondre que des d'aquell moment tots

els desordres que se cometessin queian baix la seua responsabilitat. La resposta se veu que el va fer pensar, i va promètrer que donaria ordre a tots els socialistes d'España que no se moguessin fins nou ordre. Això vol dir que la nació española governada per revoltosos encare té qui la defensa. Alabat sia Déu!.

Escric al p[are] Bassets.

17. Són vora les onse de la nit. Fa una estona que han portat en Lluís amb un auto. Peu i cama enguixat i ben envenat. Ha d'estar quinse dies al llit. Déu vulgui que no n'hi afegeixin més. Lo mal[,] que estem tots vora l'obertura de les escoles i ell no podrà comensar amb els atres. Sempre li passan coses.

18. Acavem de rèbrer unes lletres de la Sara. Està contenta. Ha pogut inscriure's a l'Escola de Belles Arts.// A la tarde en rebem de més extenses. Se veu que està mol contenta i animada. En Lluís segueix quiet al llit amb la cama enguixada.

19. En Lluís ha vingut al menjador. L'hi han portat a pes de brassos, ja que ell no pot fer cap forsa amb la cama enguixada.

La festa d'avui[,] dedicada al benaurat patriarca sant Josep, aquí ha estat tot lo lluïda possible. Poca cosa se pot fer amb una parròquia tan pobre. No li fa. Pobre va viure tota la seua vida bo i tenint amb ell qui podia disposar de tot lo que en el món existeix. Aprenem de la Sagrada Família a saber viure modestament, ben allunyats de les vanitats del món[,] que no coneixen ni comunican cap repòs. Siem devots de sant Josep i ell ens guiarà fins a l'hora postrera obrint-mos les portes de la glòria eterna.//

20. Tinc una feinada que no m'hi entenc. Una pila de labors totes per·a brodar i coses boniques. Quin goig fan quan són acavades!

La matinada d'avui ha estat furiosa. Uns trons que tot ho estellaven. Ha caigut pedra seca. Sort que no ha durat gaire. Mol aviat s'ha sentit que era barrejada amb aiga.

Rebem lletres de la Sarola. Ja ha comensat d'anar a l'escola a dibuixar. Déu li do salud i paciència.

21. "La Nación" ve plena de desastres produïts per el temporal d'ahir.

La Sara diu que ja té casa on hi podrà menjar, dormir i estudiar.

Avui[,] Sant Benet gloriós[,] abat i fundador de l'ordre benedictina.

Escric a la meua Angeleta. Tots els anys per aquesta diada li escric com fent-e-li memòria del aniversari d'haver-li posat els hàbits de relligiosa benedictina.//

22. Diumenge. L'evangeli d'avui és de sant Joan. Esplica el miragle dels pans i dels peixos. Eran més de deu mil persones que l'escoltaven i encisats[,] ambadalits amb les seues paraules no se recordaven ni que se feia de nit ni que no tenian res per·a menjar. Jesús[,] compadit d'aquella pobre gent[,] va fer el gran prodigi d'alimentar-los amb sols cinc pans i tres peixos multiplicant els aliments amb la seua homnipotència. També ara ens alimenta en el Sagrament de l'Eucaristia miraculosament fent reviure les nostres animetes unides amb la seua divinitat i humanitat gloriosa. Adorem-lo en tot lloc i en tot moment com a Rei de cels i terra.

Som escrit a la Sara nostra.

23. Les germanes Maria i Glòria Burc han vingut a veure en Lluís.

24. Avui ha estat l'amic Aldao que // ha vingut a veure el nostre camaenguixat. Li ha portat una capsa plena de bombons. Ha volgut fotografiar-lo. També ha retratat n'Irene, la Mima i la seua mare. Jo no ho he volgut. Que retratin els joves[,] que fan més goig.

El tren de la nit s'en ha endut la Juri (gosseta) a Telén. Hi estarà millor que a casa.

25. Festa de la Anunciació. El temps insegur ha impedit que pogués oir missa. És la santa patrona de na Gracieta.

26. Han vingut a dinar la Glòria Burc i el seu nevot Roger Nadal. Aquet ha arrivat de Mar del Plata[,] on hi ha passat l'estiu.

27. Som acavat d'enllestir una colla de labors que faran lluir l'església d'Haedo. Anem rebent lletres de la nostra Sara des de Córdoba. Està contenta.//

28. Avui ha vingut la senyora d'en Manuel Llorens amb el seu fill Tian. Aquet fa experiments a la ràdio a fi d'obtenir que poguem sentir les audicions d'Europa.

Abril

6. Els dies han passat i jo no tenia ni un moment lliure per a posar lletres. En Lluís encare porta la cama enguixada. No obstant, pot caminar. Porta una sabata de sola d'espardenya. De totes maneres va coix.

La Sara va escriguent sovintet i se veu que està animada.

L'escola del Nacional tenen tota la setmana de festes.

Som acavat una mol bonica carpeta blanca. Hi he tingut una feinada fenomenal. Ha quedat forsa bé. Are hauré d'afanyar-me ajudar a la Glòria.//

El dia 3 del corrent varen posar calses llargues a en Lluís. Sembla mol més alt.

7. Som anat a missa i en tornant m'he ben muiat. Quina manera de ploure.

8. Avui com ahir també tornant de missa ha plogut pro no tan com ahir. Ans de sortir no sembla que hagi de ploure i després plou.

Les noves d'España són mol negres. El nou Parlament ha destituït al president de la República[,] d[on] Niceto Alcalá Zamora. Cap diputat de les dretes ha pres part amb el cas. A Barcelona estallan bombes i per tota la nació española hi ha pànic i revoltes.

9. Dijous Sant. El monument de l'església d'aquet poble aquest any és de lo més bonic. Senzill pro tot lo que hi ha és amb gust artístic. Fins la meua carpeta hi llueix que és una maravella. Molta feina hi he tingut.// No em dol la paciència que hi he esmersat con tal de ajudar al lluïment de les cerimònies relligioses. La festa d'avui és solemníssima. Hi queban totes les flors, brodats, llum i joia. L'institució de l'Eucaristia junt amb el Manament de tanta trascendència i tan poc observat per els habitants del món. Com més va més cas omís s'en fa. Sembla que talment tot sigui al revés. En lloc d'estimar-nos els uns amb els atres com va manar Jesús el darrer dia de la seua vida al despedir-se dels seus apòstols, els que governan les nacions aixís com els súbdits de les mateixes, tan·sols estotjan odis i envejes aprofitant les ocasions que buscan i troven per a eliminar-se i vèncer al més impotent. Que Déu ens deixi veure dies millors que els que contemplem ara, és lo que més li demano en memòria de la Passió dolorosíssima que per·a tots va sofrir Crist.//

10. Divendres Sant. També avui he assistit a les funcions pròpies del dia. Aquest any són més solemnes que l'any passat. Les meditacions de les Set Paraules que nostre amantíssim Jesús va pronunciar en aquelles tres hores de crudel agonia han estat mol sublims i emocionants. El sermó[,] ben sentit i esplicat. Tan·de·bo hagi produït els fruits que tan se necessita. La Soletat de la Verge[,] mol ben desenrotllada.

11. No he sortit. A "Revista Litúrgica" he llegit les funcions pròpies del dia. La ràdio ens ha donat comte de les celebrades a la parròquia de Santa Rosa de Lima. Mol suntuoses per cert.

A la nit [h]em sentit una part de la Passió. Devia representar-se al Teatre Colón. En un acte que repre[se]ntava la sentència firmada per Pilat, la seua santa esposa Pròcula li aconsellava que no sentenciés a l'icnocent, sinó que s'entornessin a Tarragona[,]// que era la seua pàtria. Ens ha fet molta gràcia que Pons Pilat fos català.

12. Pasqua florida. Un dia clar i serè i ben fresquet. L'aire fi del Su<t>d tira.

A la tarde ens hem quedat sols amb en Lluís. Ell no pot caminar gaire per causa del enguixat de la cama[,] que se li esclaveia i no convé. Ahir el varen portar a l'hospital i no l'i varen treure encare.

Tots els de casa han anat al Teatre Colón a sentir cantar un coro de nens austríacs. Diu que són una meravella.

La missa d'avui aixís com les comunions han estat concorridíssimes. Mai havia vist tanta activitat com avui. Alabat sia Déu! Glòria i alabanses eternes sian dades a Jesús Redentor i Rei universal de cels i terra.

13. Fa un dia d'hivern. Lluminós i fret. En Lluís encare no ha anat a estudi.//

14. En Lluís[,] acompanyat de la seua mare[,] avui per fi ha pogut comensar el curs escolar. Hi va tan·sols a les tardes. Es dematí també amb la seua mare han anat a l'hospital Ramos Mejía[,] on li curan la cama. Li han tret l'enguixat i li han enbenat amb una bena mol llarga: tot el peu i la cama fins al jonei. Passats deu dies hi ha de tornar.

Avui som enviat molta correspondència. Carta a la meua Maria. Imprès a ella, amb una seua amigueta malalta, als nens de la Montserrat meva i al s[enyo]r Edelmiro Bassets.

El temps continua fret. Dia claríssim. Convida a caminar amb tanta llum. Dies de tardor bonica.

15. Segueix el bon temps. M'afanyo amb les estovalles de la Glòria.

16. He passat el dia a Liniers. Som entrat amb // una tenda d'òbtica i m'han posat una nova montura a les ulleres de mirar d'a·prop.

Els meus nevots[,] encantats de la meva visita. Hi som estat fins al vespre. Tornant anava amb el mateix tren de na Gracieta i en Lluís pro no ens hem vist.

17. Han vingut l'Artemisa Garcia Costa amb una seua cosina de Saladillo. S'han quedat a sopar. Eran les onse quan han marxat.

A Madrit hi ha vaga mol enverinada. La protesta és perquè amb una batussa forana hi han mort dos extremistes.

18. La revolta española d'ahir sembla que va ser sèria. Els ricatxos de Madrit devant tantes revoltes diu "La Nación" que s'en van a viure a Barcelona[,] que per are tot està de lo més tranquil. Quin honor per Catalunya!

En Lluís amb la seua mare avui hauran anat a sentir els petits cantaires austríacs.//

19. L'evangeli d'avui és de sant Joan. Diu que els apòstols estaven reunits al cenacle. Tenian les portes tancades plens de por als jueus que els molestessin. Se'ls va aparèixer Jesús ressucitat saludant-los. «La pau sia amb vosaltres»[,] els hi digué. Llavors hi havia sant Tomàs[,] que no volia crèurer que el seu diví Mestre hagués ressucitat si no tocava les llagues de la Passió. Jesús li va dir que no fos incrèdul. Que toqués les senyals del[s] seus membres peraquè s'en persuadís. L'apòstol[,] tossut al veure la realitat[,] tot confós va exclamar[:] «Senyor meu i Déu meu!» Jesús va respondre que felís i ditxós qui creu i no veu. Que la fe dels fidels serà premiada. No imitem a sant Tomàs l'apòstol testarut sinó que hem de fer com sant Pau[,] que va humiliar-se al primer avís de Jesús posant-se a la seua completa disposició.

Avui ha vingut en Ricard Bucna.

La Mima ha entrat aspirant a la Congregació de Filles de Maria de Flores.//

Som escrit a m[ossè]n Birba de Llufriu.

20. M'he llevat amb l'intent d'anar a missa. Al sortir he vist el cel lleig. Com que era hora de sortir el sol, bo i tapat de núbols reflexava un to groc tot estrany. He dit a na Gracieta que no me veia segura per fer el camí. Que el temps era un enicma, pro que preferia no exposar-me a mullar-me. Per lla entre vuit i nou han comensat els trons i seguidament la pluja, que ha durat tot el dia. Els nostres estudiants també s'han quedat a casa. Les noies han fet unes pastes que m'els estimo més per a elles que per a mi. Són dures i la meva dentadura[,] encare que sigui feta de bocins de plats trencats, no vol saber res amb rosegar coses dures.

Rebem lletres de l'amic Aldao amb la bona nova de l'èxit dels seus exàmens. Que Déu i l'àngel bo no el desamparin mai ja que és tan bon cristià.//

21. Tota la nit i tot el dia ha seguit la copiosa pluja. Els nostres estudiants s'han animat i han acudit a les seues respectives aules.

Novament rebem noves de l'amic Aldao que ens comunican nous èxits amb els examinadors. Només l'hi'n manca un per haber assolit una pila de matèries aprovades. Amunt els cors que qui lluita amb fe, vens. És un eccellent amic.

Rebem lletres de la Miria i d'un seu cunyat. Són dels esports de neu.

22. També avui plou. Jo vaig trevallant a les estovalles de la Glòria Burc.

23. Sant Jordi gloriós patró de la nostra tan estimada Catalunya.

24. No surto. També plou. Ahir varen desenvenar la cama d'en Lluís donant-lo per ben resolt i curat, gràcies a Déu. Encare coixeja, pro diu ell que és el taló de la sabata.//

25. Festa del gloriós evangelista sant Marc. Aniversari del naixement d'una meva filleta que s'envolà al cel als cuatre anys i mitg. Se deia Aniceta.

He rebut una pila de correspondència de Catalunya. De la nostre monja i de la meua Maria. La meua monja ens esplica les peripècies que va passar per anar a votar. Sembla mentida que ni les monges enclaustrades puguin fruir de repòs! Amb tot i tans enrenous polítics diu que al convent hi entran algunes jovenetes. No tot són revoltoses.

26. Evangeli del bon pastor.

Ha vingut l'amic Santiago Aldao tot content del seu èxit complet amb els exàmens. Que Déu l'ajudi en tots els moments de la seua vida és lo que més li desitjo.

27. Festa de la Verge de Montserrat.//

Som escrit a les dues meues Montserrats. Aquí és la festa de la Verge de Luján.

28. Rebo extensa carta de la meua Montserrat de Mont-ras. Quina casualitat! L'he rebuda quan havia ja posat la meua per·a ella al correu.

Dies fa que na Gracieta té reuma amb una cama.

29. Se posa fret. Som escrit a la senyora abadessa del convent de n'Angeleta.

A Barcelona també els terroristes fan de les seues. Avui hem llegit que han mort als dos germans Badia. Un d'ells feia poc que hi era. Se va acullir a l'amnistia concedida darrerament. Més li hauria valgut que s'hagués estat a París[,] on hi era pròfugo dels fets de la revolució de l'octubre de l'any 34. Qui cau, cau i no s'aixeca.

Aquí s'ha fet bella i tot lo possible solemne festa del Patrocini de sant Josep. Ell sigui el nostre protector en l'hora de la mort.//

30. Som escrit a la mare de la Catalina.

Estic fent una carpeta bonica. És amb punt de creu. Hi ha un manyoc de roses[,] fulles i ponselles. És per·a la Glòria Burc.

Maig

1er. Divendres. Devocions pròpies del dia. En Lluís de nou les comensa. La trencadissa de la cama els hi va interrompre.

2. La Glòria i la nena Nadal s'en han anat. Havian passat la festa d'ahir aquí.

3. Santa Creu gloriosa. Ella sigui el nostre aixopluc en totes les tribulacions de la nostra vida mortal. Jesús va estimar-la fins a morir.

L'evangeli d'avui (n'hi ha dos). El de la presant dominica és de sant Joan. Esplica i aconsella que tinguem paciència en totes les tribulacions puig aquesta vida és un sol // moment comparat amb la eternitat que ens espera després de la mort. Imitem a Jesús i

als seus deixebles[,] que tots varen sofrir el martiri per a defensar la seua relligió implantada a l'arbre sant de la creu.

Les noves de tot el món són funestes. La guerra italiana acaba la fúria per haber destrossat vilment als pobres etíopes indefensos i sols. Quan va comensar semblava que totes les nacions compadint-los els ajudarian, quan han estat pel mitg tothom els ha abandonats, i com era de preveure, han sucumbit. Avui les noves són de que l'emperador amb tota la família i el seu sèquit han abandonat el seu país fugint dels <les> moderníssims medis utilitzats per l'invasor exèrcit italià.

D'España les noves també són cada dia més dolentes. Van de dret al comunisme si Déu no hi posa un sant remei. Catalunya se veu que segueix el mateix camí.

Escric a en Lluís Aimeric de Mont-ras.

4. Santa Mònica gloriosa patrona de nosatros // viudes i mare heroica de sant Agustí. Els dos ens alcansin de Déu la conversió dels nostres tan equivocats que viuen apartats de la fe de Jesucrist. Que obrin els ulls entel·lats per·a veure el camí que han deixat.

5. Els revoltosos españols només se preocupan de cremar convents, parròquies i centres de les dretes. No sé pas on van a raure.

6. Després de tantes plujes avui fa un dia esplèndit veritablement de tardor.

La església avui fa memòria del martiri del apòstol i evangelista sant Joan. Ell[,] que va obtenir ser el més estimat dels dotse per ser el més jove de la colla, \ell/ ens apropi a Jesús a fi d'estimar-lo cada dia més.

Llegim que ahir l'exèrcit italià va entrar a Addis Abeba[,] capital d'Etiòpia. Donan la guerra per acavada. La victòria total és del invassor. Itàlia pot estar orgullosa del // seu atreviment i proclamar-se la més bàrbara de les nacions europees. Bon profit li fassi. Estic convensuda amb que are comensa la batalla que han acavat les armes de les dues nacions que estaven en brega. Set mesos de batalles. Ara no poden concertar la pau perquè amb tot i tantes batusses no s'habian declarat la guerra. Itàlia diu que Etiòpia és tota seua. Les nacions que hi tenen colònies volen la seua part. Déu els hi do ceny.

10. Diumenge. Els dies han anat passant i jo no he posat res aquí. Com que tot va desballestat i cada dia més, no val la pena d'ocupar-se'n.

L'evangeli d'avui és de sant Joan. Se llegeix com Jesús[,] veient a·prop la seua gloriosa ascensió al cel, se despedia dels seus tan estimats apòstols. Ells estaven entristits de quedar-se sense la companyia del seu tan estimat Mestre. Els hi va promètrer que els hi enviaria l'Esperit Sant i serian // invadits d'una llum poderosa que els hi comunicaria una ciència mai somniada a fi que anessin per tot el món escampant les arrels de la relligió que Ell acabava de fundar amb la seua Passió dolorosíssima. Estimem-la i defensem-la fins a donar la vida per a ella si fos convenient.

Som a la nit. La tarde ha estat mol distreta. Han vingut l'amic s[enyo]r Aldao. En Joan i la Sara Planas. La jovenalla sempre està animada.

11. Llegim que ahir a Madrit varen proclamar al s[enyo]r Azaña president de la República Española. No crec pas que recni tans anys com el seu ante<s>cesor s[enyo]r Alcalá Zamora. Aque<t>ll no va cumplir els anys de presidència que li pertocaven i el nou els cumplirà menys. Els españols són esvalotats i cambian de governants com de camises. Mai havia vist la nació española tan bèlica amb ells // com des que hi ha la República. Tothom vol manar i ningú obeir. Déu hi posi un sant remei.

12. Avui al Vaticà s'ha inaugurat l'exposició de la Prensa Catòlica. És el cumplianys del Papa.

13. Al Hospital Álvarez del carrer de San Eduardo ha mort una meua amiga mallorquina. Se veu que no ha pogut resistir les ferides que a tot el cos li va fer l'auto que passava per devant de casasseua. Al cel sia tan bona senyora. Tenia setanta anys i mol robusta.

17. Sempre deixo passar dies sense escriure. És que no fa gens de dia i estic enfeinada amb les coses per a la Glòria.

L'evangeli d'avui és de sant Joan. Continuava Jesús despedint-se dels seus apòstols tenint tan a·prop el felís aconteixement de pujar-se'n al cel amb sa pròpia virtut.

Avui en Lluís amb la seua mare han anat // fins a Sant Miquel. El dia és estat bonic. Les noies també han anat al cine. En Tian les ha obsequiades.

Vaig a escriure a la Miria.

21. Festa de l'Ascensió de Jesús. Llegim que el diví Mestre s'en va pujar amb una de les més altes montanyes acompanyat de la seua santa Mare, apòstols i una munió de deixebles homes i dones que varen ser testimonis del grandiós aconteixement. Era Mont Olivet. Allà va verificar-se el fet més sublim i gloriós de tots els de la vida de Jesús. Pujar-se'n sol amb la seua pròpia virtut. Segurament no s'encel·laria sol sinó que el seu Pare celestial li deuria enviar una mol brillant escolta de munions d'àngels per a entrar junts a la Pàtria celestial. La seua Santíssima Mare amb els apòstols, amigues i deixebles quedarian embadalits i anyorats de tan agradosa companyia. Ja era comensada la era cristiana.//

22. Llegim que anit passada a la vetlla s'ha sentit un moviment sísmic. Gairebé només s'en han donat comte els aparells científics. Ha durat poc.

23. Mai de la vida havia conegut una tan gran humitat com hi ha avui. Totes les portes són molles. Els miralls riellan d'aiga. Per_tot on se posan les mans quedan mullades. Els marbres sembla que els han ruixat d'aiga. Forsosament ha de comunicar reumes, gripes i totes les malures imaginàries. A ratos plou.

A España hi ha una furiosa persecussió a l'ensenyansa relligiosa. Les autoritats llensan els relligiosos dels convents i de les escoles, apropiant-se dels edificis i materials escolars. Tot això en nom de la *llibertat* i *democràcia*. Forsosament acabarà mal. La gent dels pobles protesta, ja que fins els pares que perteneixen al partit del govern fa anar els seus fills a escoles relligioses comprenent que són les més recomanables per tots istils.//

24. Festa dedicada a Maria Ausiliadora. Són innombrables les escoles de relligioses d'aquesta ordre popularment nomenades salessianes. A tot el cam argentí estan distribuïdes a fi de inculcar bona dossis de cultura sana i profitosa per el cos i per a l'ànima.

A l'"Hora Catalana" de la ràdio, na Gracieta amb en Lluís hi han anat. Ella ha recitat unes poesies argentines traduïdes al català. Mol ben buscades i boniques. Com ser l'aniversari de la festa pàtria, els catalans han obsequiat els argentins amb profussió de cansons, poesias i fins s'hi ha cantat l'himne argentí. És un cant de lo més delicat i emocionant.

Rebem carta de la Sarola. Ens esplica com va sentir el terratrèmol de l'atre nit. Mai diu que n'havia sentit cap i no sab avenir-se que la taula on sopaven s'aixequés tota sola, les cadires se moguessin i fins unes figures que hi havia com adornos *ballessin* (com diu ella). Ja és curiós per qui ho contempla per primera vegada.//

L'evangeli d'avui continua les exortacions que Jesús feia als seus amics ans de deixar-los per a encel·lar-se. Els hi profetisava les persecusions que sofririan i fins el mateix martiri. Tot per a sostenir i escampar la relligió santa que Ell havia fundat. Hi ha d'això vint sigles i encara perdura la persecussió com també perdura ben forta i gloriosa la bandera del Crist. Siguem d'ella fins a morir per defensar-la. Déu ens ajudarà.

Escric a la nena de la família Rosario.

25. Gran festa pàtria. El dia[,] lleig com una nit de trons. Una humitat desastrosa domina tots els llocs. Hem sentit cantar l'himne algunes vegades. No m'ha entussiasmat tan com quan els cadetes de la armada varen jurar la bandera. Va ser sublim.

Les noies amb en Lluís han anat a passar la tarde al centre.

Vaig teixint unes mitxes de llana negra per a mi. Quedan mol bé.//

26. No hi ha periòdics degut a que anit han fet festa. Els kioscs eran deserts. Som visitat a la s[enyo]ra viuda de Pelufo. Mol amable i atenta i bona cristiana.

Són les deu de la nit. Fa un temporal de trons, llamps, aiga i pedra que fa por. La meua colla no reposan desenbossant la canaleta plena de fulles i troncs dels arbres que el vent fa caure. Si no ho feien, l'aiga ens entraria a les pesses.

27. Tota la nit ha tirat el temporal.

28. N'Irene i la seua mare s'afanyen a donar els últims tocs a una bruseta bonica.

29. Avui n'Irene va a dormir a casa les seues cosines Llorens per a demà poguer sortir dematí.

30. Quina colla de Llorens han surtit avui de la ciutat de Buenos Aires! Un colectiu // amb vint-i-un passatger. Arrivaran al poble de Gálvez (Santa Fe) tard de tot del dia. No sé que mai hagués vist n'Irene tan contenta com ahir quan s'en va anar. Que Déu els hi do un bon camí per·a poguer acompanyar en Lito Llorens i la seua Felisa el

dia de les seues noces i que siguin una parella ben felissos és lo que més demano a Déu per·a ells.

A les sis de la tarda [h]em escoltat una audició de folklore argentí. El bon amic s[enyo]r Jijena-Sánchez hi ha pres la part principal. Ens ha esplicat l'origen de la herba nomenada pepirina[,] tan estimada en les seues montanyes de Córdoba. Diu que antigament en un poble cordobès on s'hi trova l'esmentada herba, hi habia una noia mol bonica, presumida i enamoradissa. Que conquistava minyons i els enganyava. Un dia un d'ells la va festejar tan que quedaren que se trovarian amb un cert lloc de les montanyes. El jove hi va acudir pro la noia no. Quan se varen tornar a veure feren les paus i quedaren de nou trovar-se. Aquella noia va acudir // [al] lloc convingut i el galant per venjansa de l'atre dia la va convertir amb mata d'herba bona per·a curar enfermetats del cor. Li va posar el nom que porta de pepirina. El galan diu que era el diable disfressat. Han cantat cansons i ballets antics acompanyats al piano.

31. Diada gloriosa de l'Esperit Sant. Amb tot i que el dia era plujós som anat a missa 1a. No ha plogut. La missa d'avui és plena de goig contemplant i meditant la llum abundosa que comunica l'Esperit Diví a qui l'escolta. Quina pena fa veure tans infelissos germans nostres que són orbs de tanta resplandor sublim concedida a les ànimes devotes de la tersera persona de la Trinitat Santíssima! Quan he pregat avui per els meus tan estimats \i alluñats/ de Déu i de les seues veritats santes!

He rebut carta de la meua Maria. L'i he resposta. Som enviat plec imprès a ella i a les noies Rosario. Ahir vaig escriure a m[ossè]n Ramon Garriga.//

Juny

1er. Plou. Li costa poc. A la tarde[,] bon temps. He pogut assistir al comensament de les devocions pròpies d'aquet mes dedicat al Cor adorable de Jesús.

2. Avui fa un dia explèndit. Ja era hora.

3. En Lluís ha anat a fer-se visitar per la d[octo]ra Faridone. Ens el porta mol bé. Ha receptat a base de cals, ferro i no sé què més per ajudar a la creixensa que fa. Tot això acompanyat dels massatjes el posaran ben robust si Déu ho vol.

Som acavat les tovalles de la Glòria Burc. Are li brodaré les bosses per·a guardar tovallons. Vespre de tot ha vingut el bon amic Aldao.

4. Totes teixim o brodem. Na Gracieta se fa una capa per abrigar-se bé. És de llana de punt de mitxa. Jo[,] uns maneguins també teixits amb agulles. La Mima broda una carpeteta per l'escola. N'Irene m'ha volgut ajudar i m'ha fet // bunyols. M'ha escapat punts.

5. Primer divendres de mes. Som assistit a les devocions pròpies del dia, dematí i tarde.

6. No he sortit. El temps és revoltós.

7. Diumenge. Fa un dia explèndit. Som escrit a n'Angeleta per recordar la seua entrada al claustre de sant Benet avui fa dinou anys. La Santíssima Trinitat[,] quina festa celebrem avui[,] l'ajudin a cumplir com a eccelent relligiosa i concedeixi la llum del ben obrar als que governan Catalunya i España[,] que ho fan tan revoltosament.

L'evangeli d'avui és doble. Un de sant Mateu i atre de sant Lluc. Esplican bé el sermó de les benaventuranses.

En Joan, na Gracieta, Irene, Mima, Juanita i Lluís han anat al cine al centre. Contan // unes coses tètriques i esgarrifoses. La cinta era japonesa. Jo no he volgut surtir.

11. Solemníssima festa del Corpus Cristi. Avui les dones parlem llatí. En aquet poble que no és gaire devot, la festa ha estat mol pobreta. El nostre s[enyo]r rector ens ha promès un dia de festa eucarística a fi d'obsequiar a Jesús Sagramentat (alabat sia per sempre). Hi haurà gran festa i la professó que se tenia de fer avui. Allà on no hi ha devoció no cal fer-i sermó. Tenim de buscar la gent de fora que ens ajudin.

12. Avui s'ha casat en Milo Llorens. Hi han anat na Gracieta i en Lluís.

La Mima ha fet colla amb les seues companyes escolars. S'han adjuntat una pila d'estudiants amb llurs banderes i han fet una manifestació pels carrers i plassa de Maig. Celebraven l'aniversari de la pau pactada aquí entre els dos pobles beligerants. Els homes delegats d'ells[,]// dos ministres argentins, el president de la República del Brasil i no recordo qui més. Els estudiants en corporació han demanat solemnement que fos decretada festa nacional tots els anys per aquesta diada.

13. Sant Antoni de Pàdua. Va morir als 36 anys ple de glòria i virtuts cristianes. En aquet poble se li ha dedicat una bonica festa relligiosa. Ha anat junt amb la celebració de poguer tenir el Santíssim exposat tot el dia.

A la tarde unes hores hem tingut l'amic Santiago Aldao.

14. Avui fa un dia de lo més xafagós. Tot el dematí som estat atuïda sens ànims per·a fer res. Arrivant de missa no podia més. Una humitat que penetra fins al moll dels ossos. Tot lo que se toca és moll, fins la fusta.

Som escrit a en Domingo Avellí.//

15. Segueix la xafagor. No sé com no estem tots reumàtics. No se té ànim per·a fer res.

16. Per fi ha esclatat el temporal. Tota la nit ha plogut. Han fet uns trons que semblava que la casa s'estaballava.

Som a la nit. Tot el dia ha plovisquejat. Fa fret. Quins camvis admosfèrics tan dolents!

En Diego Gibert ens ha enviat una caixa plena de carn de porc. Mol gras i bonic. Déu n'hi do!

Cap dels dos lleters que vénen ens ha portat llet. Haurem de pendre mate per enganyar la tripa nostra. Sort que na Gracieta havia fet dols de llet! Barrejat amb mate *cocido* o cafè fa l'efecte de llet. Veurem lo que durarà la vaga.

A España les vagues estan amb tota la nota del dia. Viuen contínuament amb estat d'alarma i censura periodística. Tots els dies hi ha morts a trets, suïcidis i corredisses.//

17. Tampoc avui els lleters han vingut. Prenem llet de pot. És mol bona.

Escric a la nostre Sara. N'Irene amb la seua mare han anat a escoltar una audició de poesies del poeta s[enyo]r Carrizo. S'hi han trovat amb el s[enyo]r Jijena Sánchez. Els ha obsequiades amb estampes.

18. Tampoc avui he sortit de casa. Hi ha tan de fanc i tinc por de relliscar. A la tarde hem escoltat una secció de folklore argentí. Amb les endevinalles les noies de casa hi tenen premi. El s[enyo]r Jijena Sanchez ha recitat uns versos mol bonics. Una

senyora correntina ha cantat una cansó. La lletra[,] mol esquisida pro mol poc atraienta per lo mal cantada. Una mitjora deliciosa. “La virtud de la abuela” por el mateix Jijena, mol ben esplicada. Per lla les nou m’han arribat la colla tots mol ben impresionats. Han portat // estampes i un llibre de litúrgia.

19. Festa del Sagrat Cor de Jesús. Amb tot i la gran devoció que tinc per aquesta solemnitat ni el dematí ni la tarde m’he vist amb ànim per·a trepitjar tans bassalots, voreres dels carrers plenes d’aiga i fangals com hi ha per tot arreu. Que caminin els joves! Déu està per_tot i escolta els precs que devotament li fem en qualsevol lloc.

20. Rebem una pila de lletres catalanes. Carta de la Miria[,] de la meua Maria i de n’Angeleta. Més ben dit[,] un recordatori de unes bodes d’or d’una monja del seu monastir. Paquets de revistes i no sé què més.

Tota una setmana de pluja. Els lleters continuan no repartint llet. Hem de seguir amb mate i llet de pot. Els argentins són home a l’aiga sense llet.//

21. Sant Lluís G[onçaga], nom del nostre caganius.

L’evangeli és de sant Lluc. Diu que Jesús assistia a casa dels publicans que per els escribes i fariseus eran motiu d’escàndol. Els primers eren tinguts i ben considerats com a pecadors i Jesús menjava i conversava amb ells. Els buscava amb preferència a fi de comunicar-los bones costums. Al mateix temps donava exemple d’humilitat tal com Ell la recomanava.

Avui a la tarde han comensat de portar llet novament.

M’han deixat un llibre que se titula “Historia de la Pasión de Jesucristo”. El títol me plau. Veurem lo que hi trovaré. Vaig a llegir-lo.

22. Som a la nit. Després del fort temporal d’anit passada i tot es dematí, es núguls han fugit tots i fa una nit explèndida.

Avui de nou els lleters han repartit.//

23. Que poc ha durat la serenor de l’atre nit. A la matinada ha fet nova tormenta més furiosa que l’atre nit. Tot el dia ha fet bo.

24. Conmemoració del gloriós naixement de sant Joan Batista. Babtista se deuria dir[,] pro els noms se transforman per a millor facilitat de pronunciar-los. És el sant més enlairat de tots, ja que fou santificat en les entranyes de la seua mare santa Isabel. Contan que el seu pare sant Zacarias fou avisat per l'arcàngel sant Gabriel de que la seua esposa[,] tinguda per estèril, concebria un fill a quin posarian el nom de Joan. Que seria mol estimat de Déu i precursor del esperat Messies. Zacarias dubtà de la veritat de tanta felicitat i Déu el castigà privant-lo del ús de la paraula que no tornà tenir fins que els seu fill fou batejat. La família dels felissos esposos no volian que el nou_nat se digués Joan perquè no n'//hi habia cap a la família que s'ho digués. Varen acatar la voluntat del seu pare i aquet la del cel puig del cel venia el nom de Joan.

Avui fa fret. Una fret humida i sense sol amb amenasses de nova pluja. Ahir per lla entre nou i deu de la nit es galls cantaven. Això vol dir que ha de ploure més. La Mima diu que baldament se murissin tots es galls, que ja està més que cansada de tanta pluja.

28. Som arrivat al diumenge sense escriure res. Han passat dos dies fredíssims. El termòmetre baixaba com un desesperat. Ha arri<v>bat fins a cero-nou. Jo no tenia ànim per·a fer res més sinó estar al sol. Avui no en fa tanta. No obstan no'm som animat per anar a la missa primera[,] sempre preferida per a mi. Airé a la última.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc.// Se refereix a la miraculosa pesca dels apòstols de Jesús per haber obeït el consell del seu diví Mestre. Aconsella escoltar les inspiracions que Déu ens comunica i seguir-les sense mandra ni respectes humans.

29. Festa recordant el martiri dels gloriosos apòstols sant Pere i sant Pau. Aquí ha resultat mol solemne. La missa primera l'ha celebrada el s[enyo]r bisbe de La Plata. Ha vingut per a confirmar les criatures d'aquet poble. Ens ha donat ell mateix la Sagrada Comunió. Quin vellugueig tenian els tres escolanets! Sort que anaven ben dirigits per el nostre s[enyo]r rector.

Som escrit a en Pau Modolell.

Juliol

3. He deixat pasar dies sense anotar res. És que només puc dir que no fa ni un dia bo. Plou o fa fret negre. Ahir "La Nación" deia que a Los Olivos han pescat una enorme // ballena. Era ferida.

Les noves polítiques de totes les nacions estan que bullan. Val més ni parlar-ne.

La nostra Mima canta una cansó francesa. Ella mateixa s'en burla perquè no la sab bé. Sempre és la que està més de broma. Avui ella i en Lluís han continuat la devoció de 1er divendres de mes. Que la llum de la fe no els desempari mai és lo que per ells més demano a Déu. La nostra santa relligió catòlica[,] tan perseguida i combatuda, recna i recnarà eternament perquè té la vida alimentada i regida per el mateix Jesucrist viu en la divina Eucaristia. Ell no morirà mai com no s'acabarà mai la llantieta que fa companyia a Jesús, i és Far per a les persones devotes del Presoner del Sacrari. Ja poden cridar des del mítins com des de les columnes dels periòdics del esperit diabòlic. Jesús[,] ple de vida invisible per als nostres ulls corporals, i refulgent i gloriós per els ulls // de l'ànima, regirà i recnarà junt amb els pontífices fins a la consumació dels segles amb una mateixa fe i una mateixa doctrina. Res hi podran les potestats infernals deslligades per tot el món. Crist vens, Crist recna, Crist impera eternament sobre 'l cel i la terra. Ell és el nostre Rei, el nostre Pare estimat per sobre de totes les coses. Visca Jesús Sagramentat i alabat sia per·a sempre en tot lloc i en tot moment.

4. Sempre plou. Me sento un refredat. L'hivern tan moll m'ha pescat, pro el desafiaré amb aspirines Instantines i veurem qui tindrà més forses. Lluitar per a vènser.

Tinc devant meu un llibre mol extens ple de corrandes i costums de una pila de províncies de la montanya argentina. Salta, Jujuy, Catamarca etc. Són una veritable joia. Les corrandes hi són a milers com a Catalunya les cebetes per·a replantar que s'hi contan a millers com a Catalunya les cebetes per·a replantar que s'hi contan a milers, com // els rajolers. D'una persona que sempre conta grandeses se li diu que conta com els rajolers, a cents i milers. De les referides corrandes argentines, algunes d'elles les tenim també a Catalunya.

5. Som oït l'última missa. No m'he atrevit anar a la primera com ho tinc per costum. En tornant he sentit fret. Estava entressuada i mentrestant el refredat que tan habia cedit s'ha renovellat. Som escrit a la meua Montserrat de Mont-ras. Som enviat plec imprès als seus fills.

L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Recomana molta caritat els uns amb els altres. Que és el manament més escullit del nostre diví Mestre Jesús. I tan poc observat i cumplert! Odis tan·sols hi ha per tot el món i fins dintre les famílies.

6. Segueix plovent. El meu refredat també //segueix amb tot i les instantines. És que en prenc poques. Són traïdores. No s'en pot fer abús. A la nit hem escoltat una mol interessant conferència del s[enyo]r García Sanchiz. Quina facilitat té d'esplicar les coses! Se veu que ha rodat tot el món. No'm posaré a donar detalls, perquè devant tanta elocuència seua, tot és esquifit. Ha parlat del convent de benedictins de Sant Domingo de Silos a Castella. Del castell de Peñíscola i d'una pila de referències del Mediterrà amb les seues populoses viles i ciutats.

Mentrestant el meu refredat no se dóna de baixa. Paciència!

7. I segueix plovent. I el meu refredat tossut. No és tan fort pro no desapareix.

"La Nación" d'avui diu que al delta del riu Paraná hi han trovat una piragua. Diuen que és una excelent trovalla. Que de les que hi ha al Museu de La Plata no n'hi ha cap com aquesta. És d'una // sola pessa feta d'una soca del tipo nomenat monoxila. Mideix més de deu metres de llarga per setanta en sa part més ample. La portaran al dit museu.

Aquesta nit en Lluís ha sortit per Córdoba. Ha determinat passar les vacances actuals al costat de la nostra Sarola. N'Irene i la Mima l'han acompanyat a l'estació on s'hi han trovat amb l'amic Aldao. Aquest a la tarde havia estat aquí conversant amb tots nosaltres.

8. Encare plou. Les noies aprofitant les vacances de la Mima fan neteja de tota aquesta casa tan dolenta i humida.

El meu refredat continua. Si no fos la continua i molestosa tos, tot hauria passat. No obstant és benicne.

12. Intervals sempre. No li fa. Res d'importància podria escriure. Avui ha fet bon // sol. Ja era hora. El dia 9[,] o sigui dijous passat[,] aquí varen inagurar la avinguda. Hi va haver la mar de petarts, músiques i parlaments. No hi vàrem intervenir per res.

Avui som oït la última missa. El refredat no està resolt del tot. No ha estat fort, pro m'ha atuït. El camí d'aquí a l'església m'ha cansat. El cap em rodava. Per tornar no m'he cansat tan. Estava més orientada.

Per fi desideixo pendre part amb la part de folklore Salta-Jujuy. És una cosa que em tenta. Tan bonic com és cantar cansons i corrandes antigues! Veurem si m'en surto. Els que ho dirigeixen són persones mol recomanables.

En Lluís va enviar postal des de Córdoba. Estava mol content. Firmava ell i la Sara. Demà dematí deurà arrivar.

13. En Lluís ha arrivat mol content. Ha portat mol bones noves de la Sara. Diu ell que està mol animada i contenta.//

14. Llegim que els terroristes españols han secuestrat i mort al polític Calvo Sotelo. Era jove, mol bon orador, monàrquic i mol catòlic. Quina traïció tan bàrbara! És lo del dia. No sé on van a parar. Que Déu[,] quan li sembli bé, hi posi un sant remei, puig els homes és impossible. Preguem ben fervorosos a la justícia divina a fi d'obtenir que comuniqui la llum evangèlica als nostres germans tan llastimosament equivocats i orbs del cumpliment del seu deure vers Déu i vers el món.

Escric a la Lluïseta Rocas.

15. Quin dia de visites ha estat avui! Primer han arri<v>bat el matrimoni s[enyo]rs Petrini de Córdoba. Encare hi eran ells que ha vingut el s[enyo]r Rafael Jijena Sánchez. Aquet per primera vegada. Jo només el coneixia de sentir-lo parlar amb la ràdio quan ens conta contes folklòrics. N'hem parlar llargament[,] d'aquestes coses // tan boniques. Hi té una gran devoció[,] a tot lo que se refereix en això. Ens hem ben trovat[,] ja que per a mi són coses per demés interessants. És un bon amic[,] el jove Jijena Sánchez.

Per ser avui el sant del nostre fundador som oït missa. Sant Enric gloriós emperador i oblat benedictí. Des que habia pescat el refredat que acaba de passar, cap dia de feina habia anat a missa per no sortir de casa tan dematí.

16. També avui [h]em sentit els contes que ens ha esplicat per mitjà de la ràdio el bon amic Rafael. Quina trassa que hi té, i com entona tan bé les coses llegint-les! Mitjora que ens hi dedica passa volant. És curtíssima.

D'España llegim atrocitats. L'implacable censura no deixa dir lo que passa pro és enorme el mal que hi ha. La persecussió a tot lo que té oloreta de dretes és furiosa. Els del Front Popular són una colla de feres que corran desfermades matant i ferint a qui els hi fa nosa.//

També [h]em llegit que varen intentar matar al rei d'Anglaterra Eduart VIII. Sortosament va poguer ser evitat[,] l'atentat. L'arma destinada va caure de les mans del culpa<p>ble caient a terra als peus del cavall que montava el rei. La pistola estava

carregada amb cuatre bales que no varen surtir per mira<g>cle. És tot lo que se trova busant les noves de totes les nacions. Les presons s'omplen de polítics, i la ràbia puja de to que fa viure aturdit de pena.

17. Estic acavant una colla de carpetetes per a la Glòria Burc. Senzilles pro boniques.

18. Na Gracieta amb n'Irene han anat a visitar per primera vegada al nen rescent nat d'en Juancito Llorens. Un·atre Joan Llorens[,] com el seu pare i el seu vesavi.

De nou [h]em escoltat "Cantos y Leyendas" del s[enyo]r Jijena Sánchez. Hi té una trassa admirable. Avui fins fa calor.//

Rebo carta del s[enyo]r rector de Llufriu.

Avui ens havian promès que per mitjà de la ràdio sentiríam un discurs d'en Ventosa i Calvell des de Barcelona. Són una entitat española d'aquí que s'havian proposat donar unes conferències de diferents polítics catalans i españols. Quan ha estat hora d'escoltar-la ens han dit que el govern español només permet que parlin els del Front Popular. Com que el tracte era que havian de parlar tots, els d'aquí no han acceptat els d'un sol partit. Aixís ha estat que ens hem quedat a les fosques. Les noves d'allà avui són mol dolentes. Cada dia ho són més. Lo més sensible són els que moren sense cap necessitat. Déu salvi les seues animetes. Preguem per a tots puig tots som germans i redimits amb la Sanc puríssima de Jesús.

19. Avui és la festa de Sant Vicens de Paül. L'evangeli <és> de la present dominica és de // sant Mateu. Parla dels falsos profetes. Els nomena sepulcres blanquejats. Ells són la causa de moltes calamitats que se passan en el món. Són els hipòcrites que en diuen una i en fan un·atre. Que donan mal exemple propagant fum mundanal per comtes de donar la llum que estan obligats a donar amb tots els seus actes. El cataclisme actual que sofreix tot el món esdevé dels pocs escrupulosos en el tracte als seus subordinats. Quin comte tan rigurós n'hauran de donar a Déu! L'evangeli diu que no tots els que cridan Senyor! Senyor! entraran al cel, sinó els que hauran seguit el camí fressat per Jesús. Procurem ser d'aquets estimant i afavorint als pobres a fi que soportin els seus trevais amb resicnació.

D'España les noves són de lo més dolentes. Estan en plena revolució militar i civil. Una colla de batallons s'han sublevat. No deuran vèncer per no estar d'acord la

majoria de l'exèrcit. La censura rigurosa que hi ha no deixa // dir les coses com són. Si els que s'han revoltat no guanyan[,] com aixís m'ho sembla, la situació empitjorarà. No hi sé veure cap camí bo. Veurem demà què llegirem. Lo mal[,] que no se pot creure res vingui d'allà on sigui. El govern español no deixa dir la veritat i les noves estrangeres són abultades a gust de qui les escriu. Han camviat el govern pro el que s'ha constituït és de la mateixa fusta que el dimitent.

Sembla mentida que estiguem a ple hivern. Fa calor. Ahir estàvem a vint graus sobre. Avui haurà pujat més.

Rebem carta de la Sara tota plena d'èxits seus obtinguts a l'Escola de Belles Arts. En exàmens rescents ha obtingut el premi més alt de tots. A més[,] felicitada devant els atres alumnes. Un dels professors ha dit que la señorita Llorens és l'orgull de l'Escola. S'haurà pogut persuadir de quan al despedir-la li vaig dir que tenin[t] un talent privilegiat estava obligada a fer-lo relluir com aixís ho ha fet. Déu li do salud i bona sort ja que tan trevalla.//

20. Santa Margarida. Festa·major de Palafrugell. Aquest any no sé pas com la deuran passar. "La Nación" d'avui deia que continuava la revolució. Les noves són confoses.

Tot avui plou. S'esplica la calor d'aquets dies. Ahir també teníam vint graus i nou dècimes sobre cero. Després tindrem fret.

Rebo una mol afectuosa carta de m[ossè]n Ramon Garriga. Inclou fotografies mol boniques. És un veritable artista.

Estic brodant un baberet per la nena de la Rita Brizuela. Quina mareta més contenta!

21. Poca cosa hi ha per dir. A la tarde l'amic Aldao ens ha vingut a fer companyia. És un jove mol animat. Ens esplica moltes coses que ha estudiat. És que té un cervell mol aixerit.

22. La revolució española segueix. Me té tan aturdida que ni en vui saber res fins que les noves d'allà se puguin creure. Déu l'acavés ben // aviat! Tantes vides perdudes que són ben malsaguanyades i que tanta falla faran a qui les estima. Semblem en temps del bàrbers[,] que tan mal feien. No llegeixo res perquè tot lo que publican fa compassió. Si les nacions[,] o més ben dit els que les governan[,] tinguessin conciència

dels seus deures, no s'arrivaria amb uns fets tan censurables. Cridan que lluitan per la llivertat i ho fan per a esclavitzar als que no pensan com ells. Tot el món és una bogeria. Déu salvi les ànimes de tots els que hi sucumben. Poden matar el cos, pro l'ànima és viva sempre.

23. Segueix la revolució española. No sé qui pert ni qui guanya, ni tan·sols si empetan. Tot plegat me té completament nerviosa i no vui saber com va puig totes les vides que se perdan em dolen, aixís com la destrucció de joies que mai·més seran.

Avui he rebut carta de la meua Maria, que m'hi diu que a Badalona, població completament // fabril tothom trevalla[,] i que habia (llavors quan m'escrivia el 25 del mes passat) molta quietut. Qui li hagués dit el rebombori que s'hi armava! Jo[,] pensant que allà tinc tans bocins del meu cor que no sé què haurà estat d'ells, me té espantada i adolorida. La que més me preocupa és la pobre Angeleta. Són les més assenyalades i perseguides[,] les persones relligioses. Déu les ajudi!

24. Són les deu del dematí. Estic més reposada gràcies a l'ànim que m'ha comunicat una bona amiga catalana. Te vuitanta-cinc anys i és de veure lo valenta i serena que se pren els esdeveniments actuals. És veritat lo que diu ella, o sigui[,] que la persecussió relligiosa española és una de tantes que Jesús va profetisar an els seus apòstols al despedir-se'n avans de comensar la seua passió. Me deia avui. Si Jesús va ser perseguit i mort com un vil delincuent, essent persona // divina inmaculada i tot ho va sofrir pacientment per a tots nosaltres, ens cal aceptar ben decidits la persecussió actual, pensant que Déu ens acompanya i que donarà el premi o càstic merescut a tots els que defensen llurs ideals.

La ràdio diu que a Catalunya tots els monuments artístics són severament guardats aixís com els convents[,] iglésies[,] etc. Que el poble ho defensa comprenent el gran patrimoni que té. Preguem contínuament perquè cessi la revolució española.

La Mima i en Lluís estudian aquí al pati de casa i s'amoïnan perquè els canaris cantan i els destorban. Diuen que les notes seues són més boniques que les dels llibres.

25. Festa del gloriós sant Jaume apòstol de Jesús i patró d'España. Segons se diu, bé farà prou si no fa un nou miragle ben aviat, si ell i la seua nació preferida no desapareixen del mapa! Han llegit avui a "la Nación" que el govern español[,] veient-se // perdut i acorralat del seus contraris[,] ha demanat ajuda a la nació francesa. Ja ho crec

que l'ajudarà. Diu la notícia que inmediatament ha posat a disposició d'España bona partida d'armament de tota mena. Aparells aeris i barcos[,] tot ben equipat. Jo no sé per·què, si això és veritat, hi veig un mal camí. Les Illes Balears fan set a totes les nacions d'Europa. Aprofitant les maranyes españoles, no seria res d'estrany que li passés el cas de "Los dos Conejos". Déu sobretot. Tan·sols Ell és just. Plens de fervor, demanem-li gràcia per·a els pobres combatents[,] la major part d'ells manats[,] no tenint atre remei sinó obeir ordres sarcàstics de governants poc escrupolosos en cumplir promeses fetes al pujar al poder. Costa poc de promèter. Déu m'ampari tots els meus sers tan estimats que tinc allà! Encare que el meu lema és de que se fassi la divina voluntat i aixís ho penso, no obstant, el cor no és de ferro per·a no afectar-se devant un tal desastre. La meva edat necessita // repòs moral i aquet no puc obtenir-lo.

Avui he rebut carta de<l> les meues nevodes Neus grant i Neus petita (mare i filla). La petita m'esplica que allà a Palafrugell on ella va a l'escola, les relligioses han tingut de treure's els hàbits i vestir-se de senyores. En la meva infantesa també a España varen destronar la seua reina d[ony]a Isabel 2a. La persecussió relligiosa va ser tremenda. Jo anaba a l'escola a les relligioses carmelites de Palafrugell com la meva petita Neus. Varen tenir de fugir de l'hospital[,] on en uns departaments del mateix hi tenian escola. Una bona família les va acullir donant-els-i habitacions per hestatge i escoles. No les varen privar d'ensenyar ni les varen obligar a treure's els hàbits. Lo d'are és mol més violent. Sembla mentida que amb tantes menes de relligions com hi ha al món, tan·sols la catòlica sigui combatuda i perseguida! Prova del valor que té ella! Lo que val sempre és odiat com si pogués destruir amb facilitat. Are mateix a España, destruiran i han ja destruït infinitat d'esglésies i mort atre_tans catòlics. D'atres n'ha // passades i en passarà mentres món serà món. No obstant, la relligió del Crist se refà i reïx amb tanta o més forsa que avans. Haurà enterrat els seus perseguidors i en <ne> creixeran d'atres, pro l'estandart de la Creu de Jesucrist i la llantieta[,] quina faroneta indica el petit Palau del Déu Eucarístic, aixís com la més rica o més modesta custòdia lluirà la Hòstia inmaculada on hi reposa Jesús triomfant i gloriós. Adorem-lo en tot lloc i en tot moment.

Són les nou de la nit. Aquí a la meva pessa, vora l'escriptori amb en Lluïsó [h]em conversat la mar de rato. Ell[,] pobret[,] mol atent escoltant les meues explicacions sense demostrar molèstia. Ans al contrari[,] que ha sostingut unes idees maravelloses. Que les fúries mundanals tan desfermades no m'el contaminin és lo que més demano a Déu.

Un diari d'aquí diu que en Joan grant ha comprat un andiot (pavo) que n'ha pagat la *friolera* de 260 pesos. Era campeón.// Si no ho hagués vist amb lletres de motllo i amb un dels més prestigiosos diaris, no ho hauria volgut creure. Pagar 260 pesos per un *pavo* per més campió que sigui és gros.

26. *Santa Anna beneita / vós que ho mereixeu / teniu una filla / que és Mare de Déu.*

Som oït missa primera. No he pogut seguir la missa al peu de la lletra perquè les ulleres m'habian quedat a casa. M'ha sabut greu.

Havent dinat amb na Gracieta, n'Irene i en Lluís, [h]em anat a caminar unes cuadres. Ells dos semblaven una parella de *novios*. La gent s'els mirava com rifant-se'ls. Ditxosa joventut! No se dóna tanta pena dels esdeveniments que se desenrotllan a España i a Cataluña. La lluita segueix i tan·sols Déu sap quan acavarà.

Són les set meny quart del vespre. La Mima arriba. Ve de can Nadal. Ha portat un calàput llustrós i bonic. És petit. L'ha comprat // per estudiar-lo. Quin humor! Té un·atre humorada. És de un recull de variats noms de les orenetes. El més bonic és el galleg: *Anduriña.*

27. Santes Juliana i Semproniana[,] patronas de Mataró. Avui és la festa·major de la referida ciutat. Són els mesos de festes, pro aquest any, bones festes tenen[,] els pobres!

Lo dels armaments francesos per el govern español diu que no s'ha portat a cap perquè els francesos s'hi han oposat rotundament a desmembrar la seua nació sense necessitat. En fi[,] com que no llegeixo res perquè no se pot creure les noves que envian ni d'España ni del estranger, val més no volguer-ne saber res. Tan·sols Déu ho pot resoldre.

En Flor diu que va telegrafiar a la seua cunyada Juana, que res de mal els hi ha passat. Dels atres nostres, res en sabem.

També avui som anat a caminar una estona. No m'he cansat. Tenia fret i m'ha passat.//

28. Tot avui plou. Avui és el patró dels que tenen es nas gros. És sant Nazari[,] Víctor i Celsar.

De la revolució española ni cal parlar-ne. Les notícies són moltes, pro no cal creure-les amb entussiasme. La revolta és de lo més furiosa. És que són dues colles poderoses i decidides a jugar-se el tot pel tot. Vèncer o morir.

29. Avui sí que és el sant de una dona ben valenta. Santa Marta gloriosa, germana de Llàtzer i de Maria Macdalena[,] tots ells mol amics de Jesús quan ana<v>ba pel món predicant.

D'España, res més sinó que la lluita segueix mol enverinada. A Barcelona, com a moltes atres ciutats[,] hi ha una destrossa de temples i convents que fa por. Fets tràgics per tota la nació. Avui han dit que fins els moros s'han posat de la part dels militars que lluitan contra els comunistes. Diuen també que els requetés[,] carlistes vascos[,] s'han afegit als catòlics. És guerra santa i forta.//

30. Dematí fa molta fret. Vent del sut fi com un cabell. A la tarde anant a pendre el sol en un *terreno baldío* he vist un avestrús que se passejava tranquilament. Quina bestiassa!

De la revolució española, tot segueix enmaranyat destruint homes i poblacions.

31. Dia clar i fret viva. Lo d'España segueix diabòlicament aferrissat. Diuen que a Catalunya hi va haver una furiosa destrucció de relligiosos, esglésies, convents i no sé què més. Déu meu![,] quan s'acavarà! Els catòlics que van a combatre diu que hi van decidits. Que confessan i combregan i aixís enardits no temen la mort. Lluitan per Déu. Poden perdre el cos, pro l'ànima és seua i de Déu. A mi em dolen els pobres nens icnocentons: perillan amb les bàrbares ensenyanses que forsosament hauran de rèbrer si els comunistes guanyaven la revolució. Per els nens i nenes españols i catalans hem de pregar molt.//

Avui és Sant Ignasi de Loyola, jesuïta. Més ben dit[,] fundador de la Companyia de Jesús. En atres quaderns tinc esplicat com se va constituir al mateix temps que el protestantisme en Monmartre.

<Juliol> Agost

1er. La missa d'avui és interessantíssima. He pogut seguir-la al peu de la lletra tenint el devocionari-missal-vespral de la Mima. Esplica com el rei Herodes empresonava als apòstols i amics de Jesús, comensant ja la persecussió relligiosa dels

militans a la bandera del Crist que encare perdura i que no s'acavara mentres món serà món. L'empresonat del que fa referència avui, era sant Pere. Li varen posar unes cadenes que oprimian les mans, els peus i el coll. El gloriós apòstol[,] aixís encadenat, estava a la presó, i una nit, mentres dormia, se li va aparèixer un àngel que li va rompre les cadenes. Li va manar que se posés el mantell i se calsés // les sandàlies per·a sortir de la presó. Totes les portes les trovaren overtes fins arribar al gran portal de sortida que se va obrir per ell mateix passant el presoner, i quedant lliure de les grapes herodianes. També ara són perseguits i morts els amics i servents del Crist, per·a defensar la relligió que Ell va fundar aquí a la terra. També ells prenen la creu que Déu els hi envia. Preguem ben fervorosos perquè s'acavi el flagell que assota la nostre desgraciada Catalunya junt amb España.

2. Tots els anys per la festa d'avui, escrivia a la meua Angeleta amb motiu de la seua festa onomàstica. Quissab què ha estat d'ella amb tanta persecussió relligiosa com hi ha a Catalunya i España! Tot destruït, i tantes persones vilment asessinades! Bon Déu![,] si jo tingués coratje llegiria els diaris i escriuria aquí lo que en diuen, aixís // com lo que en diu la ràdio. Are no pot ser perquè no tinc esma d'escoltar lo últim, ni de llegir lo primer, tan desastrosament esplicat que fa plorar. Tot lo que s'en diu és desolació. Sembla la profecia que llegim avui a l'evangeli de sant Lluc. La que Jesús va fer de la destrucció de la ciutat de Jerusalem, que no quedaria pedra sobre pedra, tots els allà residents morian de fam i peste perseguits i martiritzats per els romans.

Na Gracieta amb la Mima són a la festa d'homenatje que els catalans han fet a En Martí Muntaner per haber tingut l'encert de traduir al català "Martín Fierro". Diuen que ho ha fet mol bé. Quina trassa i paciència. És un bon poeta[,] en M[artí] Muntaner. S'ha fet mol simpàtic a tots els catalans. És fill de la popular vila de Gràcia (Barcelona). Viu amb la seva esposa[,] catalana també[,] i els seus fills a Curarú. Lloc solitari a plena Pampa.

3. Festa del gloriós Sant Esteve[,] primer màrtir de la relligió del Crist. Era // molt estimat de la Mare de Déu.

He comensat de llegir "Martín Fierro" traduït al català. M'agrada més que l'argentí. El pròlec que hi ha posat el s[enyo]r Torrendell, mol ben esplicat. Unes paraules del traductor també.

Estem fent dilligències per camviar de casa. És una mica més lluny de l'estació que la que habitem ara. No obstant és més airejada i mol soleiada. És poc lo que ens allunyem. Lo que em fa més gràcia és el nom del carrer: "Ordre". Prou convé que tothom en tingui; lo que manca és practicar-lo.

4. Avui també és un nom de sant distingit. Sant Domènec (o Domingo) de Guzmán. Fundador del Sant Rosari. Siguem-ne devots. Quan anava a missa totes les herbes eran ben blanques de gelada (escarcha). Després fa un sol de lo més clar i benèfic.

D'España, terror i res més. Alabat sia Déu.//

Hem tingut la visita de les tres germanes Palau. Amb elles i la Mima hem anat a veure la casa que tenim en tractes per a llogar. Els hi ha plagut. Tart de tot, s'ha rebut telegrama d'en Joan des de Victorica autoritzant a na Gracieta per a llogar el chalet del carrer Orden 59. Ja és un fet. Ja tenim feina per estona.

5. També avui els camps són blancs de gelada més forta que ahir. Ara són les deu i mitja. Fa un sol preciós. El dia[,] clar i puríssim que si no fos l'espina clavada al cor per la revolució española, les hores passarian lluminoses i confortants. Are tan·sols podem gaudir lo bonic d'aquí, bo i enlairant el nostre pensament a Déu que tot ho pot, a fi que acabi la matansa de germans nostres i ens dongui la pau que el món esvalotat no pot donar, i la glòria als que moren defensant els seus ideals.

Avui és la festa·major de Port de la Selva. La Verge de les Neus. Pobres festes majors catalanes!//

6. Quina nota evangèlica tan sublim podria fer avui si tingués prou trassa! Els tres afortunats apòstols Pere[,] Joan i Jaume[,] que per uns moments tingueren la sort de contemplar la poderosa transfiguració del seu diví Mestre[,] quedaren abismats de veure tanta llum divina en la persona de Jesús. Tinguem fe i estimem-lo a fi d'obtenir contemplar-lo eternament a la glòria després d'haver donat bon exemple mentres vivim en aquet món esquifit.

7. 1er divendres de mes.

Fa una fret tremenda. Vent del sud.

De Barcelona diuen per la ràdio que no hi ha govern de la Generalitat. Que ha dimitit i que han fugit. Han dit també que allà no és permès tenir llum vistós. Que si s'en té ha de ser a portes tancades a fi de no ser blanc dels aeriplans. A quin extrems han portat les esquerres españoles!

Escric un conte d'un devot de sant Josep.//

8. Quina fret tan rigurosa! És el dia més cru de tot l'hivern. El pampero tira com un endemoniat. Fredíssim. Quan tornava de missa no trobava repòs sinó on el sol hi donava de ple sense tocar-i el vent.

Escric al p[are] Bassets. El fret és intens. Ha caigut neu gebrada. Argüello en diuen garrotín. Al centre diuen que ha nevat de debò. A mi me sembla que són romansos. És tanta l'estranyesa aquí de veure nevar a borrallons que fins la somian. Hi deu haver caigut un ruixat de neu rodona com anís papabenet.

La ràdio ha dit que al port de Barcelona hi ha arribat barcos de guerra alemans a protestar de l'assessinat de cuatre súbdits seus contats entre els dotse patrons fabricants de Tarrassa tots morts a les mans dels comunistes catalans.

9. Diumenge. La fret segueix tossuda. No m'he vist amb ànim d'anar a missa primera. És el dia més fret. No és vent del sud sinó pampero. Eran les onse quan tornava de missa i no hi havia // sol ni abric en cap lloc.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Se refereix als dos homes que pregaven. Un ple de vanitat fent-se el catòlic i l'atre mol humil fent-se càrrec de lo poc que valen les nostres pregàries, pro quan són sense vanitat Déu les acull de bon grat bo i despreciant els precs de l'home vanitós. No la volguem[,] la vanitat. És censurable sempre.

10. Diada de trascendència per a la Sara Planas[,] n'Irene i per a mi. Cumplim anys totes tres. És tanta la fret que no m'he vist animada per anar a missa i combregar agraint a Déu el benefici d'haver-me fet néixer amb un lloc de relligió catòlica. Des de casa he resat i meditat la missa del gloriós màrtir sant Llorens.

Avui fa sol, pro el pampero tira. En els llocs que hi toca no s'hi pot estar.

La santa o diabòlica guerra española segueix. Diuen que hi fa una calor insuportable.//

11. Dia clar i fret. El sol escalfa on hi toca sense vent. Ahir vàrem acavar de tractar la casa del carrer del Orden 59. Hi deurem anar a últims de mes.

Avui som oït missa i combregat pregant per a totes les persones que varen intervenir en el meu naixement i bateig. Tots ells són difunts i al cel els vegi quan Déu m'hi porti a mi també.

Som acavat de llegir l'"Història de la passió de Jesús". Mol interessant. És d'un català. El pare Mir. Hi he fruït emocions sublims.

Are llegeixo "Sant Francisco de Asís sigle XIII" de Emilia Pardo Bazán. Som encare a la introducció[,] que és mol llarga pro ben desenrotllada.

A la vetlla la ràdio ens ha donat una audició de cants i música dirigits per la senyoreta [nom omès]. Eran dedicats al papa Pío onsè[,] que felizment dirigeix la Nau gloriosa de Sant Pere. Des de Roma ho haurà escoltat. El vicari general de la armada ha fet un bellíssim i mol interessant sermó basat amb el poder de // l'Hora Catòlica, plena de caritat pels pobres cecs i desvalguts. Després ha parlat el cardenal Santiago Luis Copello. Una festa mol lluïda.

12. Santa Clara gloriosa. No fa tanta fret. Bon sol sense vent.

La guerra civil española segueix. Lo pitjor per·a nosatros és no saber ni una petita nova dels nostres estimats.

Ha vingut la Catalina Rocas tota apenada per lo que passa a España i per no saber res de cap dels seus que té allà.

13. Per fi s'ha rebut carta aèria de la Miria. Dóna detalls de lo ocorregut. Escriu des de Caldetes. Tota la seua família estan bé. Dels meus dóna noves de tots exceptuat de la meua Maria[,] que no en sab res. Fins la pobre monja[,] que tan perill haurà corregut[,] me diu la Miria que està a lloc segur.// En Florenci i tots els seus bé, així com na Montserrat i tots els seus. Alabat sia Déu que m'ha preservat tots els meus de les fúries desfermades que tan de mal han fet. A la matinada d'ahir a Barcelona varen fusellar el general Godet i un atre que no recordo el seu nom. Al cel sian.

Acavo de rèbrer carta d'una senyora del Paraguay. És catalana. M'escriu demanant-me noves dels nostres estimats. Vaig a contestar-li.

Som a la vetlla. A l'audició de Cantos y Leyendas d'avui, el s[enyo]r Jijena Sánchez ha llegit una mena de rondalla piadosa que jo li havia enviat. Llegeix tan rebé, que li comunica un efecte poderós. Ha dit que li havia enviat l'escrit una dama española

mol enamorada del seu país i del nostre, que actualment aquí resideix. L'escrit era firmat per Abuelita Irene. M'ha fet molta gràcia que hagi estat tan ben rebut. Sent aixís d'atres l'in enviaré si Déu ho vol.

Na Gracieta ha acompanyat a en Lluís // amb l'oculista d[octo]r Cerboni.

14. En Lluís porta ulleres. Diu que li fan nosa. I això que són mol lleugeres. Ja s'hi acostumarà. Li estan bé. Visita del oculista i ulleres ha costat curanta pesos. Lo que me fa por és que en trencarà sovint. La jovenalla són tan esvalotats que no preveuen res.

Tot avui plou. Sempre dies lletjos.

Voldria ser prou valenta per llegir les noves de la guerra española. Aixís les podria escriure aquí. Per atre cantó no em dol tan perquè no se pot creure res de lo que diuen.

Deia bé la Miria que només se diuen mentides. Val més no encaparrar-s'i. Pregar molt, bo i esperant que Déu ho resolgui com millor li plagui.

15. Un dia explèndit. No era d'esperar[,] amb tanta pluja de tot ahir i tota la nit. Ha estat per·a obsequiar a la Verge Maria en el seu trànzit gloriós, emportada al cel // en cos i ànima quina festa celebra avui l'Església i tots els catòlics cristians devots seus.

Som visitat la família propietaris de la casa que tenim llogada. Mol amables tots. Una velleta de setanta-vuit anys quelcom malalta rodejada de filles[,] gendres i néts tots ells encantats amb la seva tan estimada mare.

Ha fet una posta de sol bellíssima. A l'atre casa[,] que és ben esbargida[,] les podrem contemplar a pler. Aquí estem mol tancats.

16. Dia tapat hermèticament per una boira tan espessa que no se veia completament res. Després ha sortit el sol i ha fet una dia explèndit.

L'evangeli d'avui és de la cura que va fer Jesús concedint la paraula amb un sortmut. Tan·sols mullant-e-li les orelles amb la seua divinal saliva i tocant-li la llengua quedà lliure la sordera i la paraula. Ens recomana que resem forsa bo i escoltant les inspiracions que Déu ens envia. Aixís no serem sorts i muts espirituals.//

Som escrit al jove Rafael Jijena Sánchez. Li som enviat un·atre quento (conte) que vaig llegir fa molts anys amb una revista infantil catalana titulada "La Veu de l'Àngel de la Guarda". Era fet de mossèn Casaponce[,] sacerdot resident a Perpignan (comtat del Rosselló).

Rebo la revista “Litúrgia Argentina”. Hi ha uns escrits sublims referents a la festa d’ahir[,] o sigui del gloriós trànzit de la Mare de Déu.

Quedo ben sola. Tothom de casa és fora. Quin sant repòs!

17. També avui fa bon temps. No hi ha cap nova mereixedora d’escriure en aquet meu quadern confident de fa molts anys i fins se pot dir amic benaurat que m’ha embaumat moltes ferides morals que tantes ne porto en el meu cor. També n’hi porto are de ben punyentes amb el fet de la revolució española.//

Han dit que per la ràdio se sab que a Córdoba (argentina) han posat una bomba al colegi que tenen els Salesians a Alta Córdoba.

18. A Córdoba ha esclatat un·atre bomba.

He llegit “Escritos póstumos de la Sierva de Dios Madre Maria Ràfols”. Són notes profètiques que són fetes l’any 1815 unes i de 1836 atres. Tot lo que va profetizar se va cumplint al peu de la lletra. Hem de pregar molt a fi d’obtenir de Déu que s’acavi aviat concedint llum espiritual als que no la tenen i per això fan tan de mal i caritat als poderosos en_vers el desvalgut.

19. Fins fa calor. Quan ha sortit el sol mig vetllat per fortes nuvolades n’hi havia una de tan vermeia i recargolada que semblava un llampec vist de nit. Quin fenòmeno! Després ha fet una forta tormenta que fins ha caigut pedra.

He rebut una mol afectuosa carta de l’//amic s[enyo]r Jijena Sánchez. Està de lo més agraït de la meua colaboració amb els seus “Cantos y Leyendas”. A mi això m’acompanya i enbauma les ferides que sofreixo des de la revolució española. Ni sé com va. No puc llegir les noves que portan els periòdics. Quan Déu sigui servit ho acabarà. Tantes vides sacrificades!

20. Sant Bernat gloriós. La <cl> calor ha portat pluja novament. Aquí no passa res que mereixi anotar-se. He comensat una punta per unes carpetes blanques dedicades a la s[enyo]ra Fernanda de<en> Petrini de Córdoba. Se portan tan bé amb la nostra Sara que tot lo que se fassi per ells és poc.

21. Fa fret viva i crua. Pampero de lo més murri. Dia clar.

Són les vuit i quart de la nit. En Lluís i n’Irene corran jugant. Se fan passar la fret.

A España els que governan fusellan a // tots els que no pensan com ells. En fan unes aclarides que esparbera. No hi ha govern que mani si·no són els comunistes escampats com llops famolencs per tota la nació. A Catalunya s'han incautat de tot lo que constitueix moviment productiu. La guerra segueix. Llegeixo periòdics catalans d'avans de la revolució i m'entristeix mol pensar que tot el moviment relligiós i ben català ha quedat enderrocat. Ni puc continuar llegint-lo de tanta pena que fa. Tans odis i tantes persones bones vilment sacrificades per la furiosa ola infernal! Déu s'en compadeixi! Voldria tenir coratge per a llegir les atrocitats que portan els diaris referent a la guerra española. Ho deixaria escrit aquí perquè els que vindran ho sabessin bé, pro no m'és possible. Hem moriria de pena.

22. Avui [h]em estat colla. Els dos Joans i la Sara Planas. La Glòria Burc i tots nosaltres. La joventut sempre animada. Fins i tot mentres érem tanta colla, he rebut carta de la Sara.//

23. Són les cuatre i quart de la tarde. Estic amb una quietut ben aprofitable. En Lluís i la morochita pampera tan·sols hi ha aquí. Tots els atres són al centre a veure una festa que fan al Casal Català.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. És llarc. Abarca mols temes. Tots ells són referents al sentiment de caritat que rigurosament estem obligats a practicar envers el nostre pròxim. Són pròxim nostre totes les persones del món, a quins hem d'estimar com a nosatros mateixos per amor de Déu. Tenim de tractar-los com voldríam ser tractats nosatros. La llei de Déu no vol esclaus, ni enemics, ni persona humiliada. Devant Ell no hi ha gerarquies. Si s'observés al peu de la lletra lo que Déu mana en els passatges dels evangelis, no hi hauria odis ni enveges, ni guerres ni assessinats. Les guerres existeixen per voluntat dels homes que no se recordan de cumplir els manaments de Déu.//

24. Sant Bartumeu apòstol. Tots els anys enviaba felicitació a la meua Maria per ser el seu cumpliañs. Avui no he pogut per causa de la desastrosa guerra española. Mol he pregat perquè s'acavi i de nou hi regni la pau. Déu m'escolti!

25. No he sortit. Tota la nit ha plogut. He tingut por de relliscar amb tan de fanc com hi ha.

Anem preparant el canvi de casa.

26. Escric al p[are] Lorenzo M. Molinero, relligiós benedictí de Belgrano.

27. Res de nou. Lo d'España[,] enverinat com sempre. Déu hi posi un sant remei.

En Lluís també va al dentista. Tan joves i les molèsties corporals els tenen atuïts.

L'amic s[enyo]r Jijena Sánchez ens ha contat el conte de "La clau perduda" que jo li vaig enviar. Ho llegeix tan bé que fins lo que no val gaire ho millora notablement.//

28. Sant Agustí. El gran bisbe ple de ciència divina i humana. Bé en va donar[,] de voltes[,] ans no va trovar la Veritat que tan va buscar. Invadit que fou de la llum divina, va ser un sant model per l'humanitat. Vint anys sa mare santa Mònica va plorar els mals camins del seu fill, tinguent finalment el goig de veure'l convertit.

29. Quans records me porta la festa d'avui. El martiri de sant Joan Babtista, per a complaure una atrevida bailarina, quina aconsellada per sa impúdica mare, després d'ha<v>ber ballat i estat mol aplaudida, el rei Herodes li va dir que demanés lo que volgués encare que fos la meitat del seu recne li donaria. Herodes habia usurpat la dona al seu germà, i vivia amb ella. Sant Joan, era respectat del mal rei. L'amonestava per l'escàndol que donava amb la seua cunyada. Aquesta, no va parar fins que va obtenir fer empresonar-lo. Aixís i tot, seguia censurant // els actes del rei. Un dia, Herodes celebrava una gran festa i en ella s'hi va lluir Salomé[,] filla d'Herodies[,] amistansada del rei son cunyat. Tan bé va ballar i tan aplaudida va ser que va ocasionar lo que som esplicat primer. El malvat rei, va manar a un dels seus escuders que anés a la presó i tallés el cap del Babtista, el posés en una safata de plata, i l'oferís a la bailarina Salomé. La tradició diu, que anys després, Salomé seguia ballant. Una vegada dansava sobre un estany glassat. El glas se li va rompre. Li va tallar el cap en rodó com a càstic del martiri que va fer donar ella a sant Joan Babtista. Al nostre poblet de Llofriu, aixís com també a Pineda, el bust del gloriós sant és venerat, i fins fa poc, celebràvem la nostra festa·major, canviada per causa d'haver-se organitzat la de Llafranc per Santa Rosa i desmilloraba el segon dia de la nostra.

El mal temps no ha permès que pogués oir missa en memòria del martiri del precursor de Jesús poc avans de la seua Passió.//

30. Avui és la festa de la gloriosa santa Rosa[,] patrona de l'Amèrica del Sud. Limeña de naixensa. Contan d'ella que era tan bonica que els partits li plovian. Llavors, l'ostentar una abundosa cabellera adornaba mol a les dones. La santeta la tenia rossa com mata d'or. A fi d'enllet<s>zir el seu cos, se la va tallar donant fort disgust al seu pare i entrant <a la> relligiosa de l'ordre de Sant Domingo. Va morir als trenta anys. Ella ens alcansi la protecció de Déu i que l'Amèrica mai per mai sigui esclavitzada per les feres que corran desfermades pel món perseguint a qui serveix i estima a Déu.

L'evangeli és de sant Lluc. Se refereix a la maravellosa cura que féu Jesús als leprosos que des de lluny li demanaven que els curés. Eren deu els apestats. Els curà a tots i un tan·sols va agrair-li tan gran servei.

Avui per lla vora les onse [h]em escoltat una mol interessant conferència. L'ha donada // al teatre Colón el s[enyo]r García Sanchiz. Era dedicada a les empleades de la capital. Ha estat mol aplaudit. Ha versat sobres la primera fundació de la ciutat de Buenos Aires. Té una gràcia especial a esplicar les coses que difícilment s'en trovaria un·atre.

Després ha arrivat l'"Hora Catalana". Are no la puc escoltar. Fa tristesa pensar que les estridents i tan airosos sardanes que donan, en lloc d'alegrar l'esperit, l'adoloreixen pensant amb la desolació que hi ha allà.

Vaig a escriure a la s[enyo]ra Petrini de Córdoba. Ahir li vàrem enviar les cuatre carpetetes per les paneres del pa.

31. Avui[,] Sant Ramon. Fou relligiós mercedari. Fill de Vilafranca del Panadès. Català de soca arrel.

Som traduït dues rondalles de les de m[ossè]n Cinto Verdaguer. M'han resultat forsa bé. Se titulan una "Pel port";// l'atre "El mariner de Sant Pau".

Dies enrera vaig llegir uns escrits de la mare Maria Ràfols. També ella era filla de Vilafranca del Panadès. Are copiaré lo més verídic de les seues profecies. Varen ser escrites les més, en 1815. Dues són de 1836. Els primers escrits, foren trovats l'any 1929. Els últims[,] en 1931 i 1932. No són profecies seues, sinó que esplica ella que ho ha escrit, i que Jesucrist li ha dictat i manat que ho escrigués, assegurant-e-li que els seus escrits no es trovarian tan com ella visqués. La mare Maria Ràfols va ser fundadora de les Religioses de Santa Anna. Va profetizar que una imatge del Crist que era de plata i que ella tenia amb molta devoció, després de clavada amb una paret i que amb el temps quedaria tapada per moltes capes de cals emblanquinant aquell dormitori, que

ningú la podria desclavar sinó cent anys després una de les relligioses // de la seua ordre, que la treuria sense fer cap forsa. Aquet fet va passar l'any 1924. Tres generacions havian passat i ningú habia pogut desclavar el Crist. Tot aquet fet estaba detalladament anunciat en l'escrit de la mare Maria trovat l'any 1931. També en els escrits de 1815 hi diu que en 1809 uns desgraciats varen robar un crist d'un convent de dominics. Se creian que era de gran valor i al veure que no ho era, el varen destrossar i per últim enterrar bo i blasfemant com uns condemnats. L'escrit prometia que el dia 15 de novembre de 1929, uns trevalladors, cavant la terra el trovarian mutilat, pro com ferit rescent fins i tot les ferides semblaran fetes tot·just i rajaràn gotes de sanc viva. Que semblant prodigi serà el comensament de la gran atracció que el Crist Desamparat ha d'influir en el poble cristià. La profecia de la mare Ràfols va resultar exacta dia per dia de l'anunciat, amb jurament dels trevalladors que varen trovar l'esmentada imatge.// Anunciaba també que un Papa que se diria Pío XI instituiria la festa de Crist Rey. Que les persecusions relligioses posaran a prova la fe dels catòlics españols. Ja en els escrits de 1815, profetiza la persecussió en termes tan concrets, que forsosament aturdeix de llegir-o. Jesús li esplica a la mare Ràfols, que al trovar-se els seus escrits «fins en la seua España tan estimada, la persecusió serà forta[,] més que en les atres nacions. Que l'esperit del mal trevallarà sens descans, a fi de treure la fe cristiana dels seus habitans, <y> i d'una manera especial apartaran l'image del Crist dels nens i nenes, prohivint que se'ls ensenyi la doctrina divina». Que les fúries destrossaran imatges, cremaran esglésies, i lo que més intentaran, serà borrar el sant nom de Déu en tots els àmbits de la terra.

En l'escrit de 1836 encare són més fixas les prediccions. Comensa per a fixar // l'època de la persecusió[,] «que comensarà overtament en 1931». Anuncia finalment el triomf definitiu cuan «no hi hagi en la estimada España de Jesús, ni una província, ni un poble, ni una comarca, un indivíduo, on no hi recni el seu Sagratíssim Cor» i arrivi el moment que se cumpleixi el seu desitg de presidir «les llars, les càtedras, les oficines, les escoles, els tallers, les cúpules dels temples i fins les montanyes on passan els caminants».

Una singular providència del Senyor ha fet que els escrits de la mare Ràfols hagin aparegut en moments ben oportuns. En les hores amargues de la persecussió, quan les ànimes atribulades per la borrasca de la persecussió, estan més necessitades de consol i confiansa. Llegeixin-les les persones que sofreixen devant tanta desolació, confiant amb

les promeses que fa Jesús en_mig de tanta destrucció de vides malsaguanyades, i de arxius de joies literàries de tota mena que desapareixen actualment.//[3]

Setembre

1er. He rebut carta del p[are] Lorenzo M. Molinero. Déu li pagui el consol que m'han donat les seues lletres. Mol les necesitava. Hem rebut també carta de la nostra Sara amb una fotografia dels germans David i Jordi Petrini. Són de 1a comunió i estan acompanyats de monseñor Estalarra.

Avui és sants Llop i Gil. El primer cura el mal de coll i l'atre era abat.

La malestruga guerra española continua enverinada com el primer dia. No s'ovira cap senyal del benaurat arc de Sant Martí. Les comarques diu que comensan a sentir la falla de queviures. Quin dolor[,] Déu meu!

2. Fa calor. Si llegís les noves de la guerra española n'ompliria moltes planes. Are no ho puc fer per no tenir coratge per a saber les atrocitats que se fan allà.//

3. Avui fa calor també. A Córdoba diu que han arribat a trenta-nou graus. Els arbres són florits i els sauces[,] brotats. Són plens de fulles. Tot comensa de fer olor de primavera.

Hem tingut la bona visita de Santiago Aldao, de la s[enyo]ra Palau amb les seues filles Fanny, Paulina, Sara i Maria. Ens han portat noves dels nostres estimats de Barcelona.

Escric al s[enyo]r Jijena Sánchez. Li incloc una rondalla de m[ossè]n Cinto (a c s) titulada "Passar pel pont".

4. 1er divendres. A la matinada ha tronat i no ha plogut. Hem pogut assistir a les devocions pròpies del dia.

El s[enyo]r Jijena[,] per comtes de demà ha donat l'audició de "Cantos y Leyendas" avui. Ha llegit un escrit meu copiat del llibre "San Francisco de Asís por Dª Emilia Pardo Bazán". Se referia a les tòrtoles que tan estimava el gloriós caputxí. Ha resultat bé i encare mol més per la trassa que té a llegir.//

[3] Anotat al marge: «*El opúscol de la mare Ràfols se ven a la Sociedad San Miguel. Sarmiento 1.943. Buenos Aires*.»

5. Avui hem rebut una pila de lletres catalanes. Dies feia que no en rebíam. Des de l'esclat de revolució no arribaven sinó cartes aèries. Els meus néts Aimeric de Mont-ras diuen que de la revolta n'han sortit sans i bons.

La Miria diu atretan. Se li veu que no s'atreveix a dir tot lo que sab. La censura allà és rigurosa. Sobretot per lo que va a l'estranger. Una cunyada seua també escriu per escriure. Una cosina d'en Joan[,] atre_tan. Na Maria meua, ni remotament denota por de res anormal. La carta seua és del 12 juliol, i la revolució va esclatar el 18. Un capellà amic nostre també escriu d'avans dels fets. En Manel Serra Moret escriu més concret. Diu que a Pineda els comunistes han enderrocat dues macnífiques creus que hi havia al poble. L'església també l'han destruïda. Diu que s'imagina que totes les esglésies de Cataluña hauran seguit el mateix camí. Que les autoritats no han pogut deturar l'allau destructora.// Vergonya per·a tots els que amb mals exemples i pitjors consells i toleràncies han contribuït a fomentar l'escola revolucionària. Are n'hauen els profits dels fruits esdevinguts. Mal és que el just ho paga pel pecador. La ràdio i els periòdics asseguran que Irun ha estat vensuda per els militars. L'esmentada ciutat diuen que és de molta importància. Madrit està sitiat sense queviures ni aiga. Tenen fam, set i moltes persones malaltes. Les matanses de les dues bandades que lluitan són esgarrifoses. Que Déu s'en compadeixi i perdoni tantes injúries i odis, i recni la caritat entre els homes, que tots som germans.

Som a la vetlla. Na Gracieta és a la overtura del Congrés Internacional d'Escriptors. Ha rebut una invitació, i s'en ha ben aprofitat de la distinció que li han oferit. Són una infinitat de delegats de totes les nacions del món que prenen part a tan interessant agrupació del PEN Club de la República Argentina. Nosaltres hem escoltat els parlaments des de casa // per la ràdio. El president[,] d[on] Carlos Ibarguren[,] ha fet el discurs d'overtura. Quin floriment de paraules ha tingut! Després ha parlat un delegat francès. Darrera d'ell el president universal de tots els clubs d'aquet ram. Ha parlat amb anglès. La seua salutació després ha estat llegida en francès i español. S'ha lamentat dolorosament dels fets actuals de la nació española. Darrerament ha parlar la escriptora d[ony]a Victoria Ocampo. Me sembla que han dit que aquet és el catorsè congrés que celebra l'esmentat club. Na Gracieta n'ha tornat contenta[,] d'haver assistit a un acte de tanta trascendència.

6. Diumenge. L'evangeli d'avui és de san Mateu. Se refereix amb que no se pot servir a dos senyors. Aconsella servir a Déu només puig la vida és un moment i tan·sols

n'aprofitarem les bones obres que hi hàgim fet. Que si volem ser de Déu i del món ni l'un ni l'atre quedarà content.//

A la tarde en Joan pare ens ha obsequiat llogant un auto per unes hores que han estat mol ben aprofitades. Hem recorregut una pila de pobles d'aquests voltans. Tots semblan rescent construïts. Hi ha mol de moviment constructiu. Els automòbils eran moltíssims. Se veu que la gent aprofita la festa i s'esbargeix contemplant la planúria inmensa amb tans arbres i jardins i bestiar que pastura. Déu conservi la pau en aquesta nació tan quieta i trevalladora. Preguem <pe> a Déu que ens allunyi la guerra!

Avui he rebut una fotografia del poeta i bon amic Rafael Jijena Sánchez. Està de lo més agraït de la meua colaboració. Ben poc esfors tinc de fer per·a complaure'l.

7. Avui sí que ens hem pogut sadollar de bons discursos. Es dematí han parlat alguns delegats estrangers en el PEN Club. Marineti, delegat italià, entre atres coses ha dit que no s'ha d'escriure per el poble. La s[enyo]ra Victoria Ocampo l'ha interromput contra semblant criteri. A la // esmentada senyora, no li han permès que exposés el seu pensar. L'incident ha passat. Després un atre senyor que no recordo d'ont era, ha estat d'acord amb ella i ha dit que el s[enyo]r Marinetti no tenia raó. Que el que sab, està obligat a escriure molt i sa i ben escullit i a l'abast del poble. Que precisament això és lo que més falta fa. Tots han estat mol aplaudits.

A la vetlla, hem escoltat un discurs del pare Laburu[,] sacerdot jesuïta. Mai havia escoltat veu tan autoritzada. Quin floriment de raons i consells per a resoldre la qüestió social tan rabiosament enmaranyada per tot el món. Tot el discurs ha versat entre rics i pobres, obrers i patrons. Els més censurats han estat els més potentats que atresoran milions i no cumpleixen llurs obligacions de socórrer als indigents. Sempre inspirat amb les doctrines de Lleó XIII[,] el gran Papa dels obrers. És un orador de fama i se veu que lo que predica ho sent amb tot el seu cor adicte als obrers.//

8. La festa d'avui és de molta trascendència. Avans era de precepte. Se solemnitza honorant a la Mare de Déu en el seu gloriós naixement. Recordem plens de fe i amor a tan poderosa criatura de Déu, que vingué al món per aixafar el cap del serpent infernal i ser Mare de Déu i de tota la humanitat.

També avui hem escoltat dues sessions del Congrés del PEN Club. El del dematí l'he sentit poc. El de la tarde[,] tot. El s[enyo]r Marinetti ha mogut molta brega. No sé què s'han tingut amb el delegat francès. S'han malparlat referent a les dues nacions

seues que representan. Els parlaments han estat fets amb llengua francesa. Després[,] esplicats en argentí. Veient que cap d'ells volia cedir, el president argentí i del congrés ha parlat sèriament a tots dos barallats. Els hi ha dit que semblava mentida que amb un lloc ont s'hi havian reunit homes de tots els països del món, no sapiguessin tenir sanc freda sinó que perdessin el temps parlant de guerra quan allà solsament s'hi tenia de parlat de lletres. Un·atre ha parlat i ha dit al d'Itàlia // que retirés les paraules ofensives que havia dit contra Fransa i l'incident quedaria acavat. Que si tenia el caràcter tan fogós i no estava bé allà ja sabia que tenia plena llivertat de retirar-se. El s[enyo]r Marinetti seguia insultant al de Fransa. Els han fets callar i ha parlat el delegat d'Ungria. No hi havia atre remei sinó fer-o aixís. L'úngar ha parlat en francès aixís com el de Bulgària. Lo que han dit els dos ha estat ben esplicat en argentí. Els dos s'han queixat perquè no se'ls hi permet escriure la seua llengua ni a les escoles pot ser ensenyada als nens.

9. Avui no hi ha hagut parlaments dels congressistes. Han destinat les hores <d> a discutir i solucionar secretament l'incident italià-francès. He llegit un dels discursos pronunciats ahir. És d'un alemany desterrat de la seua pàtria. No és pas delegat[,] ja que Alemània en el Congrés PEN // Club no hi ha estat convidada i per lo tan no hi ha intervingut.

10. Acavo de rèbrer una carta de la meva Maria. Ha arrivat per correu aeri. Me dóna noves de tota la família. Gràcies a Déu tots han sobreviscut als fets luctuosos del juliol prop_passat. El seu marit se trobava a Madrit. De tanta colla com hi tenim, ja és una sort poguer tenir-los tots salvats.

Avui he tingut forsa de voluntat per·a llegir "La Nación". Hi he llegit una pila de coses. La principal qüestió[,] de cultura. Era lo que més n'anyorava. Fins i tot he repassat lo referent a la gran tragèdia española. N'he quedat aturdida. No tinc pas coratge per·a seguir la informació. No puc empassar-me tans afusellaments, i destrucció de ciutats, i robatoris de tresors, odis a mort, i tantes misèries, fam i totes les calamitats juntes. No s'en aixecaran mai més. Tantes vides sacrificades inútilment, i moltes sense causa ferma. Les feres desfermades // corran per tota la nació destruint tot lo que els hi barra el pas. Jesús meu[,] misericòrdia! L'esmentada jaculatòria és enriquida amb 100 dies d'indulgència cada vegada que se diu.

11. Aniversari piadós recordant al valent i fidel Rafel Casanoves i companys màrtirs de Catalunya. Al cel sian tots ells.

Som escrit carta aèria a la meua Maria.

La viuda del meu germà (a c s) i mare de la Catalina li ha escrit que tan a Palafrugell com a Barcelona[,] que hi té un·atre filla[,] passan unes necessitats enormes. No tenen ni diners ni queviures. La fam truca les portes de per tot arreu. Lo poc que hi ha per menjar ha de ser per els que lluitan fent la guerra. Han cremat diu totes les esglésies de Catalunya. Han mort i empresonat a indefensos particulars que cap delicte han comès. La fera anarquia és senyora de tota la nació, sobretot Catalunya. Quin patíbul se li espera!//

12. He traduït una pila de coses catalanes per el bon amic Jijena Sánchez. Anit ens ha contat coses mol boniques referents a un lloc de Salamanca argentina.

La guerra española[,] enverinada com sempre. Quina pena fa llegir els fets desgraciats que no deurian de passar!

13. Avui el señor rector de la parròquia s'ens ha despedit. Déu li do un poble on hi tingui bona salud.

Acavo de llegir noves de la terrorífica guerra española. A Barcelona diu que de bella nit els extremistes, anarquistes o comunistes, que tots són de la mateixa fusta, van a les cases dels potentats. Els obligan a sortir i els portan als afores. Els matan i després avisan a llurs famílies que vagin a recullir els seus cadàvers en els llocs que els han sacrificats. Que no ha quedat ni una església en tot España ni Catalunya. Totes enderrocades. Val més no continuar. És un terrorisme mai vist.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Se refereix al gran miracgle de Jesús quan va ressucitar el fill de la viuda de Naïm. Els comentaris són de que Jesús era ple de misericòrdia i poder i se servia // de les dues coses per afavorir als que ho necessitaven i al mateix temps demostrar que tot ho podia. Acudim amb Ell en les nostres tribulacions ben segurs d'obtenir el camí que necessitem.

Hem rebut carta de la nostra Miria. Diu que amb el document que li va donar el cònsul argentí de Barcelona no corra perill ella ni la seua casa ni els que l'acompanyan.

16. Els dies han passat, i no som escrit res. Com que no passa res que mereixi ser esplicat, som anat passant aixís. De la revolució española podria contar-ne barbaritats en

gran, pro val més ni parlar-ne puig és tan desastrós que horroritza. Quants assessinats![,] quantas persones són crucificades i cremades vives[,] martiritzades a mans de les feres anarquistes i comunistes! És una continuació de vides segades de totes edats. Preguem per tots els màrtirs i per els seus butxins. Amb una noia telefonista diu que la varen clavar amb una creu bo i viva. Aixís va morir.//

17. Tot avui plou. Són les sis i quart de la tarde. Acavem d'escoltar al s[enyo]r Jijena Sánchez. Ha fet unes mol interessants esplicacions de costums antigues de Mèjic i de Chile. Hi té tanta trassa[,] a esplicar les coses[,] que els hi comunica un valor mol grant. M'ha respost una carta (per la ràdio). M'ha dit que la meva colaboració és macnífica, <y> i que tots ells hi estan encantats. Millor. I això que tenir de traduir les rondalles[,] que regularment són llargues i cansoneres, vol paciència. Se n'ha de treure molta cosa a fi que no resultin pesades. Alabat sia Déu! Jo m'hi distrec[,] que bé prou ho necessito.

La ràdio ha dit que els gubernistes españols per mitjà de mines va a enderrocar l'Alcázar de Toledo[,] on hi ha més de mil persones refugiades. Hi ha mols nens, dones, vells i joves. Déu els ajudi! Demà ho deurem llegir detallat. És orrible lo que passa a España. Quan se va fer la revolució, <e>l'exèrcit estava tot ben d'acord. Jo no sé com va ser que una colla dels // mateixos va rompre el pacte que se tenian posant-se amb el govern. Això ha portat totes les desgràcies que hi han passat i que hi passaran. Ahir ho esplicaven. De no haver-i hagut traïdors la guerra hauria durat curanta-vuit hores només. Déu hi posi un sant remei!

18. La ràdio ens diu que els del govern español han enderrocat l'Alcázar de Toledo com ho deien ahir. Els militars no sé per quin procediment havian alliberat les persones que estavan allà sitiades. Quan l'enderrocament ha estat fet ja no hi havia ningú a dintre. El cònsul de Chile a España havia fet moltes gestions a fi de convèncer als sitiats que se rendissin no havent-o obtingut. Preferian morir allà dintre, tots ells, ans de morir a mans traïdores anarquistes.

Darrerament llegim que no és cert que els revolucionaris poguessin sortir del Alcázar. Des de la // gran montanya de runes, se defensan com uns braus. Les dones i criatures han baixat als soterranis més fondos a fi de fugir de la mort segura. Déu els ajudi!

19. Dissapte. Estem amb el gran tràfec del camvi. A les set del dematí ja teníam els homes i les conductores a carregar els mobles.

A les nou som assistit a una missa que s'ha celebrat en homenatge oferit al s[enyo]r rector, amb motiu del seu comiat d'aquet poble. Hi ha estat dos anys i mitg. Hem dol que s'en vagi, pro si va amb un lloc que hi estarà millor no ho sento tan. Se mereix cosa millor que la nostra parròquia. Tinc entès que ho ha trovat.

20. Llegim que el Papa està forsa malalt de la forta impresió que li <ha> causa la feréstega guerra espanyola. Les noves que en llegim són terrorífiques. Són feres famolenques de sanc humana. Els anarquistes governan una colla de pobles on hi cometan tota mena d'actes de terror. És desastrós lo que hi passa. Els militars combatan a la colla de // lladres i matons assessins i desgraciats. Déu s'en compadeixi! Preguem per tots ells.

21. Festa del gloriós apòstol sant Mateu. És festa escolar. La festa del primer dia de primavera.

Tenim una feinada imponderable. Un camvi de casa sempre porta enrenous.

22. Som escrit al p[are] Bassets i al p[are] Molinero. Salessià el primer i benedictí el segon.

Continuen les noves més negres que se poden inventar. El vicecònsol de Montevideo en Madrit tenia allà tres filles. Els anarquistes els hi han mortes totes tres. És imponderable el mal que fan. Tenen el govern, aixís com el president de la República, arrestats i sense poder per·a fer res ni manar res. Els anarquistes i comunistas fan tantes atrocitats com volen. És que se veuen el plet perdut i no poden saciar la ràbia que els hi fuig del cos. És una mar de desdiches que destrueix la nació.//

23. Escric a en Pere Xicoi agraint-li la seua gentilesa d'haver-mos enviat el pernil d'aquell pobre xai que ens va acompanyar estan a Telén.

Avui he sortit una estona a caminar. Feia mol bon sol. Som arrivat fins les primeres cases de Ramos Mejía. La guerra española[,] negra i fera com sempre. Per are no hi ha cap senyal de pau. La República del Uruguay, amb motiu del afusellament de les tres germanes (o filles) del viscònsol seu allà a Madrit ha trencat les relacions amb España. Ha despatxat el representan español i ha encarregat a l'argentí allà a España

perquè se fassi càrrec de tots els indivíduos uruguayos que hi ha a Madrit. España fa unes coses imperdonables. Són de tigres[,] no·pas de persones.

Fa molta fret.

24. Festa dedicada a la Verge de la Mercè[,] patrona de Barcelona. Aquest any els seus devots l'hauran poguda obsequiar en esperit. El seu suntuós palau junt amb tots els atres temples han estat destruïts i saquejats per els que se diuen // llivertadors.

Som escrit a l'amic poeta Jijena Sánchez. Li incloc dues rondalles traduïdes de les de m[ossè]n Cinto Verdaguer. Són "La vaca" <y> i "Acudit".

Ja tenim el SP gas. Va mol bé.

25. El sol crema. Vaig fent carpetetes per a la Glòria Burc.

La guerra española[,] negra com una gola de llop. No hi ha cap estel que llueixi. Extermini i res més se llegeix.

26. En Lito Gibert ens ha vingut a veure amb la seua senyora. Ella està malalta. També ha vingut en Janic Nadal.

Corren notícies populars dolentes. Hi ha vaga de colectius.

27. Diumenge. Al cel sia el nostre estimat Lluís; sempre m'aconsellava que el diumenge, en els meus quaderns que amb tan de goig // llegia, hi posés el nom del dia. Ho he fet moltes vegades. En memòria seua seguiré la costum.

L'evangeli d'avui, és de sant Mateu. Se refereix al gran miracgle que va fer Jesús curant a un home paralític. El portaven amb una llitera. A la veu de Jesús va sortir-ne completament curat. Ens mostra el gran poder i caritat que tenia Jesús.

També avui són els sants metges germans Cosme i Damià. Diu que eran de <l> Egea[,] en la Aràbia[,] en temps de Dioclecià i Maximià. Curaven les més greus enfermetats tan per la virtut del Crist com per la seua ciència en medicina, essent metges de gran fama en tot el país. Varen sofrir martiri el més afrentós i foren enterrats en l'antic temple de Ròmul, transformat en una església a ells dedicada. Les seues imatges les tenim a l'església de Llofriu. Són de lo més simpàtics.

Per mitjà de la ràdio hem sabut que l'exèrcit español ha entrat a Toledo. Demà deurem llegir detalls. Quina batalla més furiosa haurà estat! Un·atre columna està vora d'entrar a Bilbao.//

28. Les noves d'avui confirman la caiguda de Toledo a favor dels defensors de la nació española. Lo més sensible és la destrucció de tantes vides icnocents com hi cauen de tots dos bàndols. És que no són presoners de guerra els que moren fusellats sinó famílies senceres tingudes com per esser castigades per els delictes que cometen els que lluitan als camps de batalla.

Aquí continua la vaga de autos colectius. Aquesta tarde s'ha extès més. Aquí devant construeixen una casa. Tot es dematí han trevallat pro a la tarde han fet vaga. Passan pocs trens i pocs autobusos. La vaga és pacífica.

Escric a Badalona.

29. Festa de sant Miquel Arcàngel, príncep de la celestial milícia angèlica. Sigui ell qui ens defensi del dimoni are i en la nostre mort. He llegit uns fets tan censurables que han passat a Catalunya que ho he deixat al full que perteneix a ans-d'ahir. No són // homes[,] els de la FAI barcelonina, són feres desfermades pitjors que sortides de l'infern. No crec que mai des que món és món hagués existit un estat de terrorisme com hi ha des de mitjan juliol. No obstant, amb tot i el gran terror i matansa de persones, el govern español va de cap a caiguda. Déu hi posi un sant remei.

30. Avui celebrem la festa del gran savi sant Geroni[,] patró de la ciutat de Córdoba. Era sacerdot i d[octo]r en lletres. Ell va ser traductor de la Bíblia en temps de san Dámaso[,] Papa i fill d'Argelaguer. És un petit poble entre Besalú[,] me sembla[,] i Olot. Són una colla de cases de cada costat de la carretera. Sant Geroni diu que se passava nits i dies llegint i escriguent i meditant. Quines ocupassions més ben aprofitades! Va morir l'any 420.

Avui sí que els diaris parlan llargament de les malifetes sectàrias a Toledo. Els anarquistes varen fusellar tots els canonges menys dos que varen poguer escapar del martiri. El cardenal primat[,]// d[octo]r Isidre Gomà[,] sortosament també ha sobreviscut a l'extermini. No cal fer-me pesada contant els terrorífics episodis que en llegim. Procuraré retallar-ne algun i el posaré aquí perquè sempre més els que vindran sàpigan els fets de la actual guerra civil española.

Ahir varen tenir un combat en el mar. El resultat va ser que un barco del govern va enfonzar-se i un atre ben mal_ferit va fugir com va poguer. Sort d'un de francès que va recullir els pobres sobrevivents.

Octubre

1er. Dedicat als sants Àngels Custodis. Cada u de nosaltres n'estem invisiblement acompanyats des que som batejats fins que morim. Procurem seguir fidelment el camí del cel[,] on l'àngel de la nostra guarda ens hi presentarà ple de goig inefable.

Avui he brodat una rosa mol bonica.//

2. 1er divendres de mes. Dematí i tarde som assistit a les funcions piadoses pròpies del dia. Déu les hagi acullides benicnament. L'hora santa de la tarde ha estat mol interessant. Ha versat sobres dels bons amics. Que les amistats[,] quan són recomanables i ben sentit l'afecte que hi entervé, són una deu de consol per a una persona indecissa o atribulada, com també quan se troven que els ideals són semblants. Sempre de cara a la caritat ben empleada. Si les nacions practiquessin aquestes màximes, no tindrian de contemplar espiritualment per estar-ne tan allunyats, les desventures tan orribles que se passan actualment a España i a Cataluña. Espanta i horroritza llegir la destrucció de persones icnocentes i indefenses que els malvats anarquistes assessinen sense pietat ni sentiments. Els vascos de Bilbao, ho entenen. Ells sí que són valents. Tan covarts que varen ser els catalans. El seu govern de la Generalitat[,] impotent i complis de la destrucció de persones i de // edificis, joies de tota mena. Museus, documents, etc. Tot destruït bàrbarament. Els vascos no han permès que enderroquessin cap església ni convent, ni han mort sacerdots ni relligiosos. Els anarquistes ho volian fer com a Catalunya i el vasc[,] constituït en caporal dels seus, ha desafiat als desafiats. N'ha fet fusellar uns vint-i-cinc i fins pels carrers de Bilbao els han batut i dominat. Això són homes! Vergonya pels que tenen el deure de defensar les vides i lo més noble, i acovardits han permès els estralls més ferotges.

3. Santa Teresina del Infant Jesús. Ditxosa d'ella[,] que ja en aquet món va saber escullir la millor part com santa Magdalena amb sa germana Marta quan Jesús les catequisava. La segona Teresa carmelita ens ajudi a tenir fe com la va tenir ella.

Tenim una munió de rosers florits, aixís la monumental glicina. Junquillos i atres flors etc.//

4. Diumenge. Quin moviment hi ha hagut avui a casa! En Joan gran ha arrivat de Trenque Lauquen. Ha portat un fenomenal i preciós pavo. L'hem rustit al forn ben farcit

de panses[,] olivetes[,] zanaories i carn trinxada. No eren panses. Eran prunes. Han vingut a dinar en Diego Gibert de Trenque Lauquen i en Joan petit nostre amb la Sara.

L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Se refereix a la paràbola del convit que va fer un pare amb motiu de les noces del seu fill. Va preparar una gran festa i cap dels convidats hi va volguer assistir. Tots varen trovar escuses. És comparable[,] diu el comentari, del convit eucarístic que fa Jesús i de tans convidats que no hi assisteixen. No siguem d'aquets. Visquem units amb Jesús en el Sagrament per Ell instituït, acostant-mos sovint a la taula del Rei celestial acompanyant-lo i desagraviant-lo de tans ultratges com reb <p> dels cristians que se fan el sord a les veus espirituals que són cridats en el curs de la vida. Mai fruiran un goig com el que produeix la comunió freqüent.//

5. Avui és Sant Plàcid, monjo benedictí. Tinc una estampeta que hi ha sant Benet. Porta de la mà als pibes Plàcid i Maure. Són de lo més escutarit. Ells varen ser els fundadors de l'escola benedictina. Més tart foren abats i màrtirs.

Tot avui tira un vent fort i fret.

Lo d'España[,] rabiós com sempre. Fins l'embaixador dels soviets diu que és imperdonable lo que se fa allà governats per els anarquistes. Són feres, no·pas persones.

En Diego Gibert ha vingut a dinar.

6. Segueix fent fret. Deixo aquí posat un bocí de "La Prensa". S'hi pot llegir les atrocitats comeses per els *famosos llibertaris* a Madrit i a Barcelona. Els comunistes ja no són tan temibles puig els anarquistes són els que governan en les dues capitals esmentades. He llegit que a la Societat de les Nacions, el delegat de Bolívia ha proposat que se fassi una comissió de artistes i arquitectes per·a ser enviada a // España a fi d'impedir la destrucció de monuments. La proposició ha estat ben rebuda i aplaudida. Are jo pregunto si encare quedan monuments històrics allà per enderrocar? I si en quedan ¿hi haurà qui sigui prou valent i decidit per posar-se a la boca del llop i convertir-se amb carn de canó, o a les mans dels butxins que governan la nació española? És difícil.

7. Festa de la Verge del Roser. Tota la nit ha fet tormenta. Ha plogut tan que no m'he vist amb ànim per anar a missa. L'història esplica el gran aconteixement que va passar amb motiu de la batalla de Lepant sostinguda contra els invencibles turcs. Era

l'any 1571. La victòria va ser per els cristians, i mol poderosa, amb tot i que els turcs anaven previnguts de tota mena de material de guerra. Els cristians batallaven per Crist i santa Maria, comanats per d[on] Joan d'Àustria[,] germà natural de Felip II, juntament amb Marc Antoni Colona[,] general de la escuadra pontifícia. Hi va morir Alí Bajà i més de trenta mil turcs.//

8. Continua la fret. Avui ha fet sol, pro el vent és fret. Deurà haver nevat a los Andes o més prop.

Na Gracieta ha fet una coca amb nous que ha resultat mol bona. El forn de gas resulta.

De la guerra española llegim les noves més esgarrifoses. Avui diuen[,] entre atres de mol crespes*, que pels carrers de Barcelona[,] o no recordo bé si de Madrit[,] han passejat es cap del general López Ochoa[,] que comanava les tropes l'any 34 quan la revolució d'Astúrias.

Estic brodant unes estovalles de la Glòria Bruc. Hi ha molta feina. Quedan boniques.

9. Avui he pogut oir missa. He conegut el s[enyo]r rector nou. És al poble des de dimecres. És jove i mol bon xicot. Ha vingut de Lomas de Zamora. És fill d'italians.

Encare fa fret. Som a la nit. El cel és clar i la multitut d'estels vellugan com llumanetes. És un encant contemplar-les. Anys feia que no fruïa aquet goig. Des del llit veig // les estrelles que forman la Creu del Sud. El meu balcó té una vista esplèndida. Déu ens hi do salud.

De la guerra española, sabem que els militars van avensant cap a Madrit destrossant tot lo que se'ls hi posa al devant que els hi fa nosa. Les nacions comensan de protestar; sobretot Rússia no s'ho pot empassar que no pugui ser mestressa d'España. Tans milions que li costa d'ajudar al govern español, i encare no tenir la victòria els hi fa rodar es cap. Lo pitjor és les bombes que ja comensan a llensar contra Barcelona. Mol car pagarà Catalunya aquet plet on s'ha ficat!

10. En Diego Gibert ha posat una barra de ferro al jardí perquè en Lluís hi fassi la gimnàcia física. Després s'ha despedit perquè anit s'en ha tornat a Trenque Lauquen.

Han vingut els esposos Joan Llonc i s[enyo]ra Amàlia. Hem llogat una bugadera que se diu Julia. És una gallega mol rara, pro simpàtica. Quina mena de parlar tan extravagant ella i els seus *pullitus*.//

11. Diumenge. L'evangeli d'avui és de sant Joan. Conta la maravellosa cura que va fer Jesús al fill d'un home distingit, quin ple de dolor demanava que el diví Mestre s'afanyés anar a casasseua a fi que el noi no se li morís. Devant la gran insistència del pare, Jesús li va assegurar que el seu fill ja era curat. Averiguat el cas, va resultar que el malalt havia quedat curat a la meteixa hora que Jesús ho va dir al seu pare. Devant aquet miragle, se varen convertir tota la família junt amb els seus criats. Tinguem fe i esperansa amb que Déu no ens abandonarà si seguim els seus manaments.

El s[enyo]r rector nou ens ha parlat a la missa 1a. A la última també diu que hi ha hagut cerimònia d'entrada. Un p[are] salesià l'ha presentat. Sortint de missa primera, una comissió de senyores[,] i s'en pot dir el poble en pes, li han oferit moltes flors i parlaments encoratjant-lo a fi de fer-li agradosa estada en aquet poble que tan poc hi estan els capellans.//

12. Festa de la Verge del Pilar, san Serafí i festa de la Rassa. Les escoles no han trevallat. No sé si les indústries ho han fet, pro me sembla que tothom ha fet festa. El carrer de Rivadavia anava ple d'autos que anaven a passar el dia a fora.

A España, els militars han celebrat la festa, els guvernistes no.

Escric a la mare de la Catalina Rocas.

Acavo de escoltar l'himne argentí. L'han cantat els *coros* del Colón. És en celebració del quart centenari de la fundació de la ciutat de Buenos Aires. Hi ha funció de gran gala al Colón. Representan els fets ocorreguts en temps de d[on] Pedro de Mendoza (a c s).

13. Comensem a sentir la calor. Avui fa un dia pesat. L'horitzó està tot boirós.

La guerra española[,] enmaranyada com sempre. Oviedo[,] que tan atropellada va ser dels revoltosos l'any 34, are de nou és destruïda i atacada per un batalló de miners. Se pot // ben dir que és la segona edició de Toledo. També are lluitan els que estan sitiats dintre la ciutat. Are mateix no en deuen quedar ni a dins ni a fora. Huesca està atretan sitiada i Bilbao també. Són tres fronts on hi mor la millor joventut i destrossan els edificis sense pietat ni conciència. La balansa sembla que està prop de caure. Madrit

també és sitiat i bombardejat. Avui diuen que els del govern han fet proposicions als invassors prometen[t] rendir-se ràpidament. Els militars han contestat que no entran amb condicions sinó que exigeixen la rendició completa de la capital española. Quantes vides cauen! Malsaguanyades! Pobres joves! Pobres mares!

Avui m'han donat una canària. A veure si obtendré canaris petits. Hi ha més de dos anys que batallo i no en puc obtenir.

15. Santa Teresa de Jesús. Ella ens ajudi a conèixer bé a Jesús i estimar-lo si·no tan com ella, tan com // poguem. Preguem-li que obtingui de Déu l'acavament de la guerra española.

Avui he llegit un periòdic de Palafrugell que esplica la manera que tenen de pendre les propietats sense cap conciència. De Llofriu han pres les de can Jofre, mas d'en Barris, mas Capellà i can Estanyol. No han pas triat lo més dolent. La llivertat que pregonan, se veu que els autoritza a fer-se seu lo dels atres.

16. A fi de no tenir d'escriure tantes barbaritats com llegim, he preferit guardar retalls dels periòdics que tinc a mà. El calvari español és tan llarc i ple d'espines, que ni sé com calificar-lo. Tan·sols Déu quan sigui servit pot concedir la pau tan dolorosament trepitjada.

17. Rebo una postal des de Toulon (Fransa). És dels meus Maria i del seu marit Armand. Varen fer el viadge des de [nom omès] a Tolon amb un vaixell de guerra. S'en anaven a París. No posa // gaires detalls. Tan·sols diuen que a Barcelona predomina el comunisme i anarquisme. Que tots els extrangers fugen per ordre dels seus respectius governs. Que des de París escriuran llargament. Quin desastres passan a España! No hi han de quedar sinó vells i criatures. Homes i dones lluitan tots.

Avui és Santa Margarida Mª Alacoque[,] mol estimada de Jesús i relligiosa de la Visitació[,] que a Barcelona els diuen Salesses.

18. Diumenge. Avui ha estat dia de visites. Han vingut en Tian Llorens i la Carmencita Carvajal. Després un amic d'en Lluís que viu a Ramos Mejía. Tothom queda encantat de la nova casa que habitem.

L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Se refereix a un home ple d'ira. A ell el seu amo li va condonar deutes produïts per la mala administració, i ell no va perdonar el del seu amic[,] mol més insignificant que el seu. És cosa reprovable l'acte de referència.//

També avui és la festa de Sant Lluc[,] patró dels artistes. No entenc que sigui així. Ell era metge i de costums paganes. Va convertir-se tractant a Jesús personalment. Va seguir-lo, i fou nomenat un de[l]s cuatre evangelistes. Artista deuria ser també, puig va pintar <la> un cuadro de la Verge Santíssima, quin no pogué acavar ans de morir Ella. No obstant, diu que tenia uns apunts tan exactes que va poguer reproduir les venerables facions pulides i precioses.

Tenim calor xafagosa.

Els diaris portan una nova victòria dels militars españols. Diuen que han pogut alliberar les tropes del general Aranda, sitiades a Oviedo. La pila de miners que tan han lluitat a fi d'enderrocar la ciutat i fusellar els sitiats, no han guanyat el plet. És un segon acte del de Toledo. Potser fins i tot més important. No donen mols detalls. Deuran donar-los després. La llàstima és la destrucció de vides i edificis. Els miners diu que han fugit a Gijón. Allà[,] en repressàlia de la derrota, han fusellat // una pila de gent pacífica que res té amb les lluites si no és les contínues molèsties que porta la guerra. Tots els dies diuen els periòdics que els trens de Madrit a València, a més de queviures transportan a mils de nens orfes de guerra. Els portan d'un lloc a l'atre a totes hores i de tota manera. Pobres víctimes!

19. Un any més de record de la nostra tan dolorosa pèrdua. La gran tormenta i pluja de tota la nit i dematí, no m'ha permès oir missa ni combregar, devocions que hauria oferit per l'animeta tan hermosa d'aquell meu fill tan dolorosament recordat. Dinou anys cumpleix avui. Tantes mares que tan a Catalunya com a España també ploran la pèrdua dels seus fills, defensant... ideals que no valen les vides perdudes. Si es pot nomenar guerra santa[,] cum jo n'estic convensuda, Déu premiarà els sacrificis fets en defensa seua. De totes maneres és de doldre lo que hi passa. Al cel sian els meus i els dels atres.//

Hem rebut la visita de la Maria Nadal amb sa filleta i germana Glòria.

Ahir teníam 31 graus de calor. Avui divuit.

20. Santa Irene gloriosa. He pogut oir missa i <g> combregar en nom de Déu oferint les meues devocions per l'animeta del nostre plorat i tan estimat Lluís. Al cel sia.

Ja que Déu el va cridar al ple dels seus vint-i-tres anys, que estigui gosant d'eterna glòria.

Llegim que a Córdoba diumenge tenian 43,5 de calor. Aquí avui fa fret.

De la guerra española, se sab que el president s[enyo]r Azaña junt amb dos ministres catalans pro del govern de Madrit, han anat a Barcelona per temps indefinit. Se veu que no estava d'acord amb el president del Consell, s[enyo]r Largo Caballero[,] i han partit peres. Diuen que Indaleci Prieto és mort. Ja és hora que hagi arrivat a lo que se mereixia.

21. Lo del fusellament d'en Prieto no deurà ser cert. Avui el diari diu[,] pro vagament, que en // Largo Caballero[,] actual president del Consell de Ministres de Madrit, a en Prieto l'ha ultimat a trets. Encare que els dos són del Partit Socialista[,] són enemics irreconciliables. El president de la República amb tot el seu sèquit diu que és a Catalunya per·a temps indefinit. Tampoc ell colla amb els anarquistas i comunistes que ara governan l'España.

Avui he rebut una carta de n'Angeleta feta del 11 de setembre. Un mes i mitg de estar rondant d'un lloc a l'atre. També ve censurada per la República catalana-española. N'Àngela diu que tan ella com en Flor i tots els seus estan bé de salud i que viuen mol resicnats i units. Que no em preocupi per ells[,] que estan mol tranquils. D'això hi ha una pila de dies, i des de llavors han passat moltes coses a qual pitjor. Cada dia que passa la cosa s'enverina més. I lo pitjor és l'aculliment tan demostrat que té Catalunya als comunistes.//

22. Rebem [carta] aèria de la Miria i d'una germana de l'Alfons. També com n'Àngela, diuen totes que estan bé. Si no fos la rigurosa censura, prou n'esplicarian de tots colors!

Els militars són a les portes de la capital d'España. Lo que passarà, ben aviat ho sabrem millor que els mateixos españols. Avui els diaris diuen que l'esposa de l'Azaña amb atres senyores dels ministres españols són camí de París. Atres vegades s'havia dit pro are és per lo sèrio. Tots fugen. D'un terratrèmol o naufragi campi qui pugui.

Escric al s[enyo]r Jijena Sánchez felicitant-lo pel seu onomàstic[,] que és diumenge.

23. La ràdio s'havia posat inservible. L'han arreglada avui. Tenim la nena Nadal. Han vingut les ties i abuelita Palau amb un jove Carvajal.

De la guerra española cada dia pitjor. Es matan sense cap consciència. Les dones organitzan batallons per defensar Madrit[,] que està a punt de ser vensut per els militars. Rúsia treu foc pels caixals.//

24. Avui celebrem la festa del arcàngel sant Rafel. És el que més intercedeix per tots nosaltres. Ell obté de l'Altíssim benediccions abundantes per els seus devots. Preguem-li que ens porti de la mà com ho féu al jove Tobias.

Els ministres españols fugen de Madrit i s'en van a Barcelona. Tenen por als militars que estan a punt d'entrar a la capital española. Quins homes tan valents devant l'enemic!

Diuen que volen constituir el govern español a la capital catalana instalant allà la República Russa. No sé veure on van a parar els catalans. Sembla que han perdut el ceny.

25. ¡Visca Crist Rei! Avui celebrem la macnífica festa instituïda per el Papa actual. Per totes les parròquies han fet lluir les seues millors gales per obsequiar al Rei de cels i terra. Ell hagi acceptat benèvol les nostres oracions tan sentides pregant-e-li que recni no sols a la desdichada España, a Catalunya i a tot el món.// Que acavi ben aviat la diabòlica guerra i que la pau seva estigui en totes les llars del univers.

L'evangeli d'avui és de que donem a Déu lo que és de Déu i al Cèsar lo que és del Cèsar. És de l'evangelista sant Mateu. Donem a Déu tot l'homenatje que se mereix[,] com hi estem rigorosament obligats.

He retallat unes noves que porten els periòdics referent a España que fan escruixir. No són homes els que governen. Són feres. Ho deixaré dintre d'aquet quadern perquè els que vindran darrera meu ho puguin llegir amb lletres de motllo. Si no ho fes aixis, podrian pensar que són fantasies meues.

Ans-d'ahir a Buenos Aires varen fer el<s> cens per saber els habitans que tenen.

26. A la parròquia continuem el novenari per les animetes dels nostres difunts estimats.

La jovenalla de casa estan afanyats estudiant. S'els hi apropan es maldecaps d'exàmens. Pobres estudiantots! Ja reposaran després.//

27. Acavo unes estovalles per a la Glòria. Ja fa temps que hi trevallava.
La Mima no va a l'escola per causa d'un refredat. Està al llit.
Comenso una punta per unes tovalles de la parròquia d'aquí Haedo.

28. Les notícies que llegim referent a la guerra española són com sempre esgarrifoses. Els cònsols que hi ha a Barcelona diu que s'en volen anar tots devant el perill de caure a les terroristes mans dels de la FAI[,] que matan a tot el que els hi fa nosa. Han pres el cònsol de [nom omès]. Ningú els atura. El mal que han fet és irreparable. Lo que no m'esplico és l'odi de mort que tenen a la relligió catòlica. Les imatges del Crist són les preferides per a destruir. Quin mal els hi fan les venerades imatges? Un màrtir que no va fer sinó bé per_tot on va passar i que sigui tan combatut i no el poden destruir. Costarà i tot retornar // les pràctiques de devoció per tantíssims relligiosos i clero com han fet desaparèixer, pro això no vol dir que després no ens trovem amb que aquet dolorós daltabaix hagi fet reviure la fe a qui la tenia condormida i que en surtin purificats i enardits surtin<t>-ne de nous molts més que no n'han martiritzats. Aixís serà. D'atres n'hi ha hagudes[,] de persecussions[,] i de per_tot s'ha surtit. Hi ha vint segles que se va implantar la relligió catòlica. Mai ha estat lliure de persecussió, pro sempre ha vensut als enemics com ho farà are en nom de Déu.

29. Poca cosa hi ha per a esplicar. El món està de revolta. Totes les tardes anem a la devoció del novenari d'animetes que són a l'atre món dels difunts. M'han donat una estampeta que hi ha l'arcàngel sant Miquel. Porta l<a>es balances que m'han recordat l'home dels salms que venia a captar a casa. Al cel sia.

30. La Prensa diu que tot Catalunya se prepara fortificant-se per·a defensar-se dels militars. Fins i tot a Palafrugell cavan trinxeres. Déu els fassa bons.//

Avui, de la nostre parròquia, he portat unes estovalles d'altar, que tenen mol de mèrit. Són adamascades. Hi ha teixits els dotse apòstols, els cuatre evangelistes, els profetes i fins Lleó XIII[,] nostre gran Papa dels obrers. L'imatge de la Puríssima, atre del Sagrat Cor, el nom de Jesús, la vassílica de Sant Pere etc. aixís com una punta de Milan[,] la cosa més difícil i ben feta. Tot data de l'any 1900. La punta és forsa atropellada. Jo la restauraré tal com me sia possible. És tan rompuda que no sé com en

surtiré. Ho he promès perquè se necessitava tan puig era una llàstima no mirar d'anar-la conservant.

31. Llegim que Catalunya fa tots els esforsos per a lliberar-se d'España i proclamar la república dels sòviets. Tot això ho manega el govern español instalat a Barcelona des que els revolucionaris militars han arrivat a les portes de Madrit per a pèndrer o sitiar<la> la // noble ciutat o *villa del oso i del madroño*. També hem llegit que els militars han bombardejat la badia de Rosas. Les costes catalanes i valencianes són declarades zona de guerra. Semblan els antics quan construïan la famosa torre de Babel. Tampoc ningú s'entén[,] com llavores.

Anit vinenta a les onse avensarem una hora. El tal horari durarà fins al 1er de mars.

Rebo una mol animada carta de la nostre Sarola. Conta els dies que li quedan per a retornar.

Novembre

1er. Festa gloriosa dedicada a tots els que gosan de la felicitat del Paradís. Ditxosos ells que han sabut guanyar la glòria eterna.

Arrivant a casa m'he trovat amb una carta de la nostra tan anyorada Miria. Se portan bé[,] les meves nétes ausents. Se recordan de l'àvia que tan les estima. Mereixen que els hi dediqui els meus millors records que els hi embaumin // l'anyorament. La Sara mol bé pot estar fora i mol apropada, pro l'atre és massa lo allunyada de nosaltres i mol més are que ells corran tan perill.//

Ahir llegíam que els militars havian bombardejat Rosas. Avui llegim que han destruït l'aeroport de Prat del Llobregat[,] que perteneix a Barcelona. També diu "La Nación" que tot el govern que quedava a Madrit[,] entre ells el director i amo de tots tristement cèlebre Largo Caballero. Ja fa dies que les seues filles varen fugir. Tots temen perdre el número 1, o sigui la vida. Els d'are deuran haver fugit a Barcelona amb el s[enyo]r Azaña. Quina embarcada d'homes valents que devant el perill abandonan el poble! També [h]em llegit que els famosos miners que tan forts se fan per les regions asturianes tenen com empresonat al seu capità.

2. Avui totes les devocions són dedicades als nostres difunts tan estimats que no savem quin // és el lloc que els té encabits. Preguem per ells ben fervorosament a fi que

Déu els porti cap al cel. És avui un dels dies que s'els pot ajudar per mitjà del sant jubileu. Mol he pregat per tots ells.

Fa frescoreta. Dia ben a propòsit per als que ben carregats de flors han anat a visitar les tombes dels seus. N'he vists mols[,] de rams de flors. Moltes de blanques. Els òmnibus i trens anaven atestats.

He llegit que Catón als vuitanta anys va comensar d'estudiar el grec i Plutarco a la mateixa edat[,] el llatí. Quins cervells més desperts!

3. Continua la frescoreta. En Musolini a Milan ha fet un discurs que farà tremolar a tot el món. Quin home monstre! Desafia a totes les nacions. I no és boig[,] no. Lo que vol fer ho fa i prou. Avui dèiem que és un atre Napoleó. Jo dic que és d'una categoria mol més enlairada. Té més diplomàtica. Sab on pot arrivar i fins té forsa de voluntat quan veu que no pot assolir // lo que se proposava per tornar enrera i buscar solució al conflicte. Aixís li va passar quan volia governar i dominar l'actual Papa. Varen trovar-se dues inteligències fermes. Ell va plegar veles i en va surtir millor. Napoleó era més tossut. També va lluitar me sembla amb Pau VII. Fins el va empresonar tenint-lo incomunicat al palau de Fonteneblau, pro el Papa va aguantar indefens totes les humiliacions sense volguer complaure al qui mana<v>ba tot el món. Els soldats del monstre francès[,] o sigui l'emperador, al Papa li varen robar tot lo que més els hi va plaure. Ho varen portar a París. Finalment, Napoleó[,] que semblava invencible[,] moria al desterro i el mateix pontífeig tan vilment maltractat, <re>tornava sojornar al seu lloc de Roma[,] des d'ont enviaba el perdó i benedicció al presoner de la illa de Santa Elena. En Mussolini no s'hi hauria deixat arreplegar. Té més pilleria que l'atre. Gana en té tanta com ne pogués tenir l'atre, pro sab // distribuir-la mol millor.

He rebut una mol extensa carta dels meus estimats fills Maria i Armand. Escriuen des de París. Contan atrocitats de lo que passa a España. Fins l'esglesieta de Llufriu ha estat cremada i saquejada. Ells, per are són fora de perill inminent només, ja que Fransa també està perillosa d'invasió soviètica. Se filtran per_tot.

4. Som fet un coixinet de batista blanca per la Catalina. Demà si Déu ho vol l'i portaré.

5. He passat tot el dia a Liniers. Els meus nevots Ernest i Catalina han estat mol amables i agraïts de la meva visita i del obsequi que li he portat. Estan mol atribulats per el perill que corran la seua mare[,] germans i nevots allà a Catalunya.

6. 1er divendres de mes. Som assistit a la funció matinal pròpia del dia. Han entrat nou // associades a l'apostolat. A la tarde la sublim funció de Hora Santa. Res del món pot oferir una tan dolsa emoció com semblants meditacions de cada primer<s> divendres. I pensar que hi ha tantíssims germans nostres que no saven ni coneixen ni han fruït mai el premi copsat en tan poques estones d'estar fent companyia a Jesús Sagramentat alabat sia per sempre.

Vaig a escriure al pare Anselm.

7. Rebem carta aèria de la nostra Miria. Ens conta que al passeig de Colón una moto la va fer caure i li va fer un trenc en el cap. Ella ho conta com a nota humorística. Diu que se va barallar amb una moto i que ella va guanyar, puig la moto va fugir. No és tan bella victòria ja que ella va caure. Un *miliciano* ho va veure. La va ajudar aixecar-se, la va acompanyar a una farmàcia que li varen fer la primera cura. Va poguer telefonar a un seu cunyat metge que // la va anar a buscar i amb el seu auto que li es permès usar per el servei dels que governan, la va portar a casasseua. Ben cuidat diu que ja està restablerta. Mol bé podia haber estat mol més fort. Allà fa d'enfermera.

D'España diu que els militars van entran[t] a Madrit. Lluitan fortament uns i atres. El govern anarquista-comunista quan s'ha vist la caballeria a sobre tots junts amb el seu capità Largo Caballero han fugit mol a la callada cap a València. Allà formaran el seu govern i a Barcelona el president de la República amb el seu sèquit i campi qui pugui. Tots se veu que volen salvar la pell.

8. Diumenge. L'evangeli d'avui és de sant Mateu. És el gran misteri de la resurrecció de la filla del Jaire i la cura d'una dona que feia dotse anys que tenia una malaltia i va quedar curada en un moment. A totes dos la fe els va curar. La dona deia que tan·sols pogués tocar el mantell de Jesús quedaria curada i així va ser. El gran señor deia a Jesús que la seua filla era morta, pro que ell // savia bé que si Jesús volia podia retornar-li la vida com així va ser. Tinguem fe amb Déu que basta un sol acte de la seua voluntat peraquè tot quedi fet en un moment.

Aquesta matinada feia una fret tan forta que semblàvem a ple hivern. El vent del sud tirava fi com un ganivet ben esmolat. Plovisquejava.

D'España se sab que els habitants de Madrit han aixecat bandera blanca als militars que la combatan.

9. Fa molta fret. Els españols se matan sense compassió. D'aquesta feta només quedaran vells i criatures. Fins les dones combatan. Madrit està bloquejat per els militars. La ciutat és terriblement bombardejada. Hi ha un govern a Cuenca. Un a Madrit, un a València, un·atre a Barcelona i el de Burgos que lluita contra tots els atres. És la torre de Babel.

En Joan amb na Gracieta i n'Irene són a // visitar la família Estalarra de Temperley.

10. Res de nou. D'España tan·sols se sab que se lluita en molts llocs, pro el foc més fort és a Madrit. Els militars hi van entrant pro costa molt. N'hi tenen per dies encare.

11. Festa del gloriós sant Martí[,] patró de [nom omès] i de Palafrugell. Cumpleix nou anys que vaig surtî de Catalunya per venir-me'n aquí i cincuanta i tans que vaig arrivar a la ciutat de la Habana.

La furiosa guerra española està situada a Madrit. N'hi ha amb atres indrets, pro a la capital és on se lluita amb més forsa. Déu hi posi un sant remei.

Escric a la meua Maria.

12. Continua la lluita esgarrifosa a les portes de Madrit. Els dos bandos estan tans a tans. Se veu que és <de> difícil destriar qui guanya. Té una importància imponderable la victòria de qui la obtingui. No cedeix ningú. Els camins // diu que van plens de gent que fuig de Madrit. No hi ha ni un dia de pau.

Avui ha fet una tormenta furiosa, pro seca. Ha fet molta calor.

13. Ahir tanta calor i avui dematí feia fret seca.

L'Aldao ens ha vingut a veure. L'acompanyava un ninet mol maco. Una mica retret per enraonar. Li he dit que no tenia llengua i tot seguit ens l'ha ensenyada, pro de

cap manera ha volgut parlar. Estava content d'unes figuretes que li he donat. Li he preguntat si som amics, i m'ha fet amb el cap que sí.

Segueix la batalla a les portes de Madrit. Els del govern civil amb els seus militars estan a mata-degolla. Aquets amb el seu poble van d'acort i contra el govern d'en Largo Caballero per haver fugit de Madrit quan més perill hi havia. El que era president de les Corts del Front Popular ha passat la frontera diuen amb tres millons de pessetes.//

14. Avui[,] dia de sorpreses agradoses. Els bons amics Aldao i el p[are] Bassets han vingut a dinar. Temps feia que la progectàvem i mai s'acabava de cumplir. Quan som estat fora ha vingut la s[enyo]ra Ramona de Trenque Lauquen. I per fi la última ha estat que m'he donat comte que entre els arbres del jardí hi ha un ceibo que comensa de florir. N'hem quedat admirats i contents. No coneixíam bé les fulles. Ens pensàvem que era un arbre de tans que embelleixen el jardí, pro ja_mai que fos un de les flors distingides per flor nacional.

També he rebut novament carta dels meus Maria i Armand des de París. Estan contents i ben impresionats.

15. Festa de la gloriosa santa Gertrudis[,] monja benedictina. Preguem-li que ens alcansi de Jesús una guspireta d'aquell amor tan gran que ella sentia per Ell.

L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Parla llargament de les senyals que hi haurà // a la terra que seran precursores del judici final. És terrorífic. Quissab si ja en tenim algunes devant nostre. Déu ens ajudi.

Avui s'ha rebut una carta d'un cunyat de la nostre Miria. Escriu des de Gènova. Conta atrocitats de lo que va passar a Barcelona i a tot Catalunya els primers dies de la revolució.

16. Tinc un comensament de refredat. He comensat de pendre geniols. La qüestió és no deixar-lo avensar.

Avui els periòdics diuen que els militars revolucionaris españols han entrat a Madrit. Veurem demà si ho confirman. No som atès res de lo que ens diu la ràdio perquè no som estat gaire per a·baix. Aquí dalt hi ha més llum i més quietut.

17. El refredat tira com un desvergonyit. He pres Geniol, una instantina i charob Famel. És que la tos em turmentava i jo // no la vui. Sembla que el pit s'esbardella. El

charob Famel sempre me la treu[,] la tos. Amb dues vegades de pendre'n ja he conegut millora.

És cert que els militars han entrat a Madrit. Lo mal és que han hagut de bombardejar la ciutat i la pobre gent hi mor sense culpa. El general Franco ha senyalat el tros de la ciutat on no hi tirarà bombes a fi que els caminants s'hi puguin resguardar, però els anarquistes fusellan a qui recull les proclames[,] com també als que segueixen els avisos d'en Franco. La pobre gent viu amb perill sempre.

18. Continuan els atacs aeris a la villa del Oso i del Madroño. Madrit és bombardejat com una pedregada d'estiu. Pobre gent! No han sabut determinar la rendició ans de permètrer que els torpedegessin. Mentrestant[,] encare que a les males, els militars se fan amos de tot lo que volen. Are diuen que ja preparan iguals atacs a Catalunya. El // desgovern español[,] escampat en diferents llocs[,] és tossut en no rendir-se de bon grat i ho ha de fer a la forsa.

Demà[,] si Déu ho vol, sabrem noves de bons amics de Catalunya que temíam fossin morts. Han escrit a na Gracieta. No savent la seua adressa, li han remès la carta al Centre Català de Buenos Aires. En Joan fill l'ha rebuda. Ha telefonat a la seua mare i han acordat que l'enviï per correu. Diu que la <esp> esmentada carta, porta una pila de firmes d'amics nostres[,] entre altres del s[enyo]r rector de Llufriu[,] m[ossè]n Birba. Quina alegria pensar que s'ha pogut escapar de les mans dels butxins.

El meu refredat va de baixa. El vaig combatent amb Famel i instantines.

El bon amic Aldao ens ha obsequiat amb un tros de cretona de lo més capritxós. És tota plena de gatets de lo més bonic. Les noies de casa ho han anat a buscar.//

19. No surto de casa. El refredat fa el seu curs suaument. Poca tos que la combato amb cullerades de xarob Famel i algunes instantines. Ben poques[,] per cert.

El teatre de la guerra española continua a Madrit. La ciutat és bombardejada nit i dia. No sé com acavarà.

20. Per fi avui hem rebut una extensa carta del s[enyo]r rector de Llofriu. L'acompanya una tarja del d[octo]r Griera. Se veu que s'han conegut a l'exili. La carta fou escrita a Pamplona, pro va sortir de Fransa. Diu que m[ossè]n Griera és a Burgos. L'església de Llofriu tan·sols li han quedat les parets. Tot lo atre és un piló de cendres. Déu els perdoni el mal que han fet. M[ossè]n Birba assegura que no ha quedat cap

església ni gran ni petita d'en tot Catalunya. De sacerdots diu que n'hi ha molts de morts. Ell va tenir la sort de // surtir-ne viu de tot l'allau infernal.

La ràdio ens ha dit que al front de Madrit hi ha mort l'anarquista Urruti. Capitanejava els voluntaris catalans. També han dit que els gubernistes han fusellat en Primo de Rivera[,] fill del exdictador español. Els d'en Franco continuan bombardejant la capital española bo i anant-la copant.

Les nacions alemanya i italiana han reconegut al govern de Burgos com a govern únic español. Hi ha un rebombori mundial enorme. Cada nació ho pren a la seua manera segons les seues idees.

El meu refredat va cedint.

Ecuador i Guatemala també han reconegut el govern de Burgos, aixís com Portugal.

21. Avui ha vingut a passar el dia la jove s[enyo]ra d'en Lito Gibert. Està malalta. Plou. Escric als s[enyo]rs Jijena i a<l> Francisco \de/ B[orja] Moll.//

22. Som oït la última missa. Ha plogut molt. Quan tornava la pluja m'ha atrapat mentres passava dintre de l'estació del tren. Som esperat que passés el ruixat. Quan ha cessat he reprès el camí arrivant aquí mullada per sobre del vestit. M'he tret la roba i el calsat moll i no he tornat a surtir. Tot el dia ha fet el plaga plovent i asserenant-se. Els ocells que tinc a les gàvies s'han mullat. Ningú els ha entrats. Jo no podia per tanta pluja com queia amb vent fort. El meu refredat va resolent-se. El mal temps d'avui m'ha tornat enrera.

Avui és la festa de santa Cecília[,] patrona dels músics. El seu àngel de la guarda la va protegir visiblement tota la seua gloriosa vida. Amb els seus precs i bon exemple va comvertir el seu espòs i un seu cunyat. Ditxosos d'ells.

La guerra española està estancada a Madrit. Diu que la neu i pluja que hi cau dificultan les operacions. Els catalans de bona fe se varen revoltar contra els anarquistes que els obligan // anar a defensar els fronts de Madrit mentres els que manan no es mouen. Hi ha hagut sèries batalles a Barcelona mateix i fins volian matar als dos *caudillos* mandataris Azaña i Companys. Ajudats dels seus, varen sortir bé dels atracaments. Mala herba mai mor.

23. Sant Climent Papa i màrtir.

Tampoc avui he sortit. El temps és plujós.

Tinc tos que no vol acavar d'anar-se'n.

24. Avui és Sant Joan de la Creu, relligiós i fundador[,] o millor dit[,] reformador junt amb la gloriosa doctora santa Teresa de Jesús de la ordre carmelitana.

El dia ha estat explèndit i he sortit dematí i tarde. La Mima s'ha examinat de dibuix.

25. Santa Caterina gloriosa màrtir de Alejandria. Als divuit anys, era tanta la seua ciència // que eclipsava l'intelligència dels savis que la conegueren. El mateix emperador Maximià quedava confús d'escoltar-la. Ditxosa d'ella. No he pogut obsequiar-la en les meves costums piadoses per mal temps. Si s'aclareix aniré a fer companyia als meus nevots de Liniers Ernest i Catalina.

El temps ha millorat i m'he decidit a surtir de casa. Som arrivat a Liniers per lla les onse. Els meus nevots han estat mol contents de la meva companyia. Havent dinat els he acompanyats a comprar els mobles que necessitan per·a posar al dispensari i sala d'espera. Amb dues hores hem fet la feina. Hem passat per uns carrers de la ciutat que se veia eran dels més antics. Els mobles els han comprats al carrer me sembla de Defensa. Ells estan mol animats. A més de la gran reforma de la casa que estan, en construeixen un·atre al mateix carrer de Rivadavia. No es pot tenir tot en el món. No tenen fills. Quissab lo que donarian per tenir-ne.//

26. En Lluís s'ha examinat de geografia. Ha passat. La Mima ahir se va examinar de castellà. També va aprovar. En Lluís diu que de tan nerviós que estava ha trencat el puntero. Li quedan dues matèries per febrer. Avui a la nit ha sortit per Victorica[,] on se trovarà amb el seu pare. S'he'n ha anat mol content. Déu li do bona salud.

La guerra española continua enmaranyada a més no poguer.

27. Som enviat un paquet imprès a la meua Maria. Hi som posat flors de ceibo.

Res de nou. D'España[,] noves dolentes. La guerra i molta fret primerenca.

28. Som escrit a la relligiosa mare Mª Elena de Arteaga.

Rebem carta d'en Lluís. Està mol content.

29. Diumenge 1er d'Advent. L'evangeli d'avui // és de sant Lluc. Se refereix al judici universal. Ens exorta a viure segons les màximes de la relligió catòlica perquè tinguem el goig de trovar redós a la dreta de Jesús quan ens trovem en el trànzit últim.

Hem rebut la mar de visites. La senyora Palau amb cuatre filles seues[,] una néta, un nét i l'Aramis Estalarre de Temperley.

He rebut carta del p[are] Oreiro i som escrit a la Lluïseta Rocas a Barcelona.

30. Festa del gloriós apòstol de Jesús sant Andreu[,] germà de sant Pere.

Fa molta calor. A la tarde ha fet tormenta.

Avui a Buenos Aires estan de gran festa amb motiu de l'arrivada del president dels Estats Units Mr. Roosevelt.

A Catalunya hi ha mol enrenou. Els anarquistes[,] que són mol pitjors que els comunistes i socialistes, governan per sobre del govern español i per sobre del de Catalunya i a totes les regions españoles que no perteneixen // als militars. Doncs els anarquistes[,] aprofitant la seua forsa (a Madrit ja s'ho veuen perdut), després d'haver enviat tans homes de Catalunya a morir, are s'han rebelat contra els d'Estat Català[,] que són separatistes. Els empresonan i fusellan. Els que formaven el govern de la Generalitat, tots són destituïts i desterrats. Tan·sols queda el tan trist cèlebre Companys[,] que és com si el tinguessin engrillonat i el fessin parlar com un ninot automàtic. Are per més pega, s'ha enmalaltit segons diuen de una "amicdalitis" aguda que el té enllitat i no pot fer mítins bèlics com ho feia a fi d'escapar-se dels afusellaments que tantes víctimes ha causat a España i a Cataluña.

Fa una xafagor espantosa. La pobre Mima avui està d'exàmens. No sé com s'en surtirà. La temperatura aplasta. No se té ànim per a res. Els que festejan el president dels E[stats] U[nits] no podran lluir-se per mal temps.//

Desembre

1er. El temps segueix amb calor axficiant. La ràdio ha dit que el president dels Estats Units no podrà assisti<t>r a les festes públiques que li tenian preparades perquè el de més categoria de la policia que l'acompanyan ha mort repentinament.

És avui que s'ha examinat la Mima. És de biologia. Diu que li sembla que haurà passat.

De la guerra española llegim que per els voltants de Madrit corra una invasió de gats i gossos de tots tamanys i rasses, que cridan famolencs i asustats. Els estralls de la guerra!

2. A les deu la Sara ens ha arrivat de Córdoba amb bona salud i mol contenta.

Llegim que a la ciutat d'Alicant hi ha hagut una gran batalla entre anarquistes i comunistes. Que hi ha cent morts i cuatre-cents ferits. Era de veure que tenian d'arrivar en semblant extrem. També trovem que el govern del Ecuador ha tingut de lluitar fortament // per·a dominar la revolta comunista. Gràcies a no divagar els ha vensuts.

3. La família reial anglesa passan unes tribulacions mol fortes. El rey Eduard VIII[,] que està pròxim a ser coronat, se'ls hi vol casar amb una me sembla nord-americana plebeya i lo pitjor[,] per dues vegades divorciada. S'hi oposan terminantment tota la família, el clero i el govern. Fins l'han amenassat de destronar-lo i desterrar-lo del país. Són coses del sigle[,] que no pot oferir sinó extremismes. Ja s'apanyaran. Bon tripijoc tenim de soportar a la nostre desesperada pàtria.

Són les cuatre i mitja de la tarde. A baix hi ha l'amic Santiago Aldao amb un noiet amic seu.

Estic fent una gran carpeta per la taula del menjador.

4. 1er divendres de mes dedicat al Sagrat // Cor de Jesús. Som assistit a totes les funcions que s'han celebrat avui a la parròquia.

La Mima també ha tingut examen[,] que com tots els atres ha aprovat. Ja tan·sols l'hi'n queda un[,] que serà dijous vinent. Déu i els sants li ajudin. Quan hagi acavat s'en podrà anar a reposar a la Pampa amb en Lluís.

El fenomenal disgust que tenen la família reial anglesa segueix. L'hereder de la corona no vol deixar de casar-se amb la que ha escullit, i tan la família seua com el clero com el govern[,] inclús el parlament[,] s'hi oposan rotundament fins a l'extrem de destronar-lo i desterrar-lo. "La Nación" diu que és provable que s'en vindrà a residir junt amb la seua dama aquí a la nació argentina. No sé què tenen els monarques europeus. El destronat d'España[,] divorciat. L'actual rei de Rumania[,] divorciat també. El de Grècia me sembla que també i encare ben buscats potser en trovaríam algun atre. És que són massa perduts.//

5. La Sara ha rebut noves de Córdoba amb la de l'aprovat amb notes eccelents del 3er curs a l'Escola de Belles Arts.

Llegim que el Papa de Roma està forsa malalt. Ell[,] tan robust i adicte en el cumpliment dels seus deures, segons sembla ha estat atacat de paràlissis en una cama. Diuen que si observa tractament imposat per els metges que el visitan, podrà continuar en el seu lloc que amb tan acert ha dirigit fins ara. Déu li comuniqui tota la salut possible que necessita a la seua avensada edat i tan envoltat de obligacions vers el món catòlic.

6. Diumenge. L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Se refereix al passatge on sant Joan B[aptista] va enviar dos emissaris a Jesús demanant-e-li si efectivament era ell el Messies que tan esperaven. A lo que Jesús va respondre: «Digueu a Joan: "Els coixos caminan ben lliures. Els muts parlan, els sorts i sentan i // els cecs hi veuen".» Joan, amb semblants raons va creure que se tractava del ver Messies. Això ens aconsella tenir fe amb Jesús en tots els misteris que ens presenta la nostra relligió santa i gloriosa.

<N> La Sara amb la seua mare, han assistit a la solemnitat de la 1a comunió del nen Marcel Rosasco Palau.

Avui fa un dia pesat del tot. No se té esma per a res. S'ha rebut carta d'en Ricard Musterós des de Gènova i d'en Manel Serra des de Londres.

Envio postals d'Haedo a París.

7. Tota la nit ha plogut. No he pogut sortir per tan de fanc. Han vingut la Glòria Nadal amb la nena, que ens l'ha deixada per dos dies. La petita està mol contenta aquí. La tenim mol mimada. També ha vingut l'amic Aldao.

Som escrit al s[enyo]r Jijena Sánchez. Li som inclòs una tradició del llibre d'en Francisco de P. Capella. Són mol interessants els seus escrits.//

8. Festa de la Purísima Concepció de la Verge. Un dia fresc i ple de llum que comunica pau espiritual en aquet temps tan ple de impresions terrorífiques. La mainada del poble han celebrat la seua primera comunió. Eran m'han dit uns cent vint-i-vuit nens i nenes. Gairebé tots han sortit del colegi de les germanes relligioses de Sant Antoni.

Jo som oït missa primera per a copsar més quietut. Així he pogut practicar les meues devocions més fervorosa. Déu hagi escoltat els meus precs. Tantes vides sacrificades allà on la Mare de Déu baix el títol de la Puríssima en temps més pròspers

que els presents, va ser honorada i aclamada patrona de la nació española i de l'arma d'infanteria.

Hi ha dos dies que la meva vista avans tan poderosa se ressent no sé de què. Mai havia notat cap falla que em molestés. Are sembla que unes terenyines de carbó se moguin al mateix temps que l'ull esquerra parpadeja.// Na Gracieta diu que a ella ja fa temps que li va passar igual. Que ve a ser una mena de reuma que no té importància. Aixís ho tinc d'acceptar i vingui lo que Déu vulgui.

9. Les noves de la guerra española són variables. Diuen que a Barcelona uns tres mil catalans se varen batre amb comunistes. Que el govern español de València (pantalla dels anarquistes de la FAI) s'en va a Lleida per consell o manament dels comunistes russos[,] que també junt amb els anarquistes o per separat governan Catalunya i un tros d'España. Que a l'Aragó s'ha format un atre govern del que n'és president el tristement cèlebre terrorista \Ascaso/, atracador i ex_soci de l'Urruti (Déu el tingui on se mereixi). I per fi, que el govern italià vol enviar seixanta mil homes a Catalunya per ajudar a *conquerir-la* per el general Franco. Quins castells enlaire!

Se va preparant la robeta per la Mima per anar-se'n un mes a la Pampa. Que reposin amb en Lluís.//

10. Fa un dia pesat. La Mima ha donat l'últim examen de 3er curs de bachiller. A la nit ha surtit per Victorica. Pel camí se trovarà amb el seu pare. S'en anava mol contenta.

La ràdio ha dit que el rei d'Anglaterra ha abdicat dels seus drets reials a fi de poguer-se casar amb qui ell vol i les lleis angleses no l'i permetan. La seua promesa és una dona que s'ha divorciat ja dues vegades i és per això que ni la llei relligiosa seua ni les costums li permetan que s'hi casi. La corona recau amb una de les filles del segon fill[,] que diuen no pot recnar per manca de salud. Hi haurà regència. El que acava d'abdicar sempre ha portat vida aventurera. Des de la mort del seu pare que s'habia aturat poc o molt pro se veu que la cabra que està avesada a saltar, salta i saltarà. Descendent d'aquell monstre que se deia Enric octau, are també era Eduard octau. Els diaris diuen que se vol venir a instalar aquí a la República Argentina.//

11. Tenim la nena Nadal. És mol carinyosa i l'estada aquí li prova molt.

12. Rebem molta correspondència. Cartes de la Miria, de la seua cunyada Rita[,] d'en Lluís i de la Mima des de Victorica. Les noies Palau han telefonat que la Cèlia ha enviat telegrama des de Marsella. És al consulat argentí. Ella només és la que dóna la notícia. Anit per ràdio les noves d'España són de calma en els fronts, pro a Catalunya diu que hi ha molta maror ells amb ells. Demà els diaris ho deuran dir extensament.

13. Diumenge. Santa Llúcia gloriosa protectora de la vista en premi de la seua valentia d'haver-se tret els ulls a fi d'enlletgir la seua cara i obtenir que els seus butxins la respectessin.

L'evangeli d'avui 3er d'Advent és de sant Joan. Ens recomana humilitat imitant al Sant Precursor quan el poble volia que fos el messies promès. Va ocultar la seua gran // gerarquia bo i enlairant a Jesús. No volguem ser mai vanitosos encare que ens trovem mol enlairats. Els llorers d'aquet món són fullaraca. Res se sab de l'aviador francès Joan Mermoz, que pilotava l'hidroavió "Croix del Sud". El buscan amb afany, pro no se té cap esperansa de trovar-lo. Era un dels més afamats aviadors.

De la guerra española poca cosa s'en pot dir. No hi ha activitats que valguin la pena. El fret, pluges i nevades ho deturan amb dos fronts. Déu hi posi un sant remei.

14. Anglaterra ha proclamat rei el segon fill[,] o sigui[,] el duc de York, amb el nom de Jordi VI. La seua esposa[,] reina Isabel i la reina Maria[,] reina mare. El rei té 41 anys.

Escric al p[are] Bassets.

15. Rebem extensa carta de la Mima. Diu que el seu pare els ha obsequiats amb una chatita. Els dos nanos de casa s'en aprofitan.// La utilitzan fins i tot per anar del poble a la barraca de les llanes a buscar els dos cavalls que hi tenen. Millor[,] pobre mainada. Diu que varen anar a Poytagüe.

16. Fa fresca. Estic fent dues carpetes. Una de blanca i una de fil macramé groixut per la nostra taula del menjador grant.

La família Palau han dit que la Cèlia[,] no sé bé si fins n'Angeleta, pro les noies sí, s'embarcaran el dia vint amb el vapor "Campana". Déu els hi do un bon viatge. En Flor no s'embarca.

De la guerra española ni val la pena de parlar-ne. No hi ha cap nova de bulto que mereixi ser escrita. Totes són prou tristes.

Al celeste imperi els chinos també tenen revolució. Se veu que ho mouen els comunistes. Són una mala herba que té arrels per tot el món.

17. La Mima de nou escriu. L'atorrante* d'en Lluís se veu que s'aprofita de l'estada a pagès. Va amb els peons i per tot arreu. Ben fet!//

18. No hi ha noves interessants per escriure.

De les guerres mundials, mol s'en podria dir pro val més no amoïnar-s'i. Déu cuidarà ja que els homes no fan sinó disbarats. Llegim que a Barcelona per a obtenir queviures s'hi fan a trets. Pobres germans nostres! La fam no té llei. Dels que governan tots s'aprofitan. Vesteixen bé i menjan com uns prínceps. Els que no tenen categoria trevaian dia i nit i cobran un jornal insignificant. Per això van a trets uns amb els atres. Hi ha una anarquia imponderable.

19. Recordant el trist desenllàs del nostre Serafí tan estimat cumpleix avui catorse anys i per l'etern descans de la seua animeta tan hermosa, na Gracieta, la Sara i jo, juntes hem combregat a la església d'aquet poble d'Haedo. És el millor obsequi que li podíam dedicar. Al cel sia ja que tan jove ens va tenir de deixar després d'haver // soportat les molèsties de la seua llarga malaltia amb una paciència admirable.

"La Nación" avui porta que al consulat argentí de Madrit entre els assilats hi ha una mongita que té un humor que tothom li aplaudeix. Ella se cuida de les criatures i de animar als grants. Diu que entre les senyores argentines ha format una colla que l'ha nomenada la FAI argentina[,] o sigui "Federació Argentina Ibèrica". Que Déu la coroni de glòria ja que fa tan belles obres.

Rebem cartes d'en Lluís i de la Mima. Contan la mar de peripècies que els hi ha passat de quines n'han sortit ilesos.

20. També a<b>vui és aniversari de dolor per a mi. Teníam l'estimat difunt a casa de cos present. Vàrem haver de seguir les costums del poble de Caldes de Monbui[,] on va acavar la seua atribulada vida. Va ser ben malaguanyada pèrdua, ja que era un jove tan artista i estudiós.//

Avui[,] quart diumenge d'Advent. L'evangeli és de sant Lluc. Se refereix a sant Joan Batista en el passatge de la vinguda i estada de Jesús en el món. Exorta a preparar-se per la gran festivitat de Nadal. Que trist el passaran a Cataluña i a tota la nació española!

Avui segons noves rebudes fa dies s'hauran embarcat la Cèlia amb les nenes i no sé qui més a Marsella amb el vapor "Campana". Déu els hi do un viadge felís.

21. Aniversari continuat de la pèrdua del nostre difunt al cel sia. En diada tan senyalada com ho és avui varen donar sepultura a les seues tan estimades despulles. Cumpleix catorse anys.

A la República del Salvador hi ha passat un terratrèmol. Ha fet mol mal. Hi ha més de mil morts. L'atre dia era una tromba marina a les Illes Filipines que també va sepultar pobles sencers.//

Avui ha mort un fill del d[octo]r Fresco. Tenia dotse anys. El més formalet dels dos germans (a c s). S'havia fet mal amb una mà. No varen atinar a posar-li la ingección a fi d'aturar el tètano i quan ho varen intentar ja va ser tart.

22. Hi ha rumors referents al tràgic fet de la guerra española. Sembla que el Papa de Roma junt amb el cardenal Gumà i Tomàs[,] primat de Toledo[,] i <e> l'episcopat vasc proposan un armistici entre els del general Franco[,] generalíssim de l'exèrcit español[,] i els vascos que lluitan a favor del govern de València. Déu volgués que fos un fet. Seria el millor aguinaldo español.

23. Llegim que un oràcol ha profetitzat que el president de la República Española[,] s[enyo]r Azaña, durant el pròxim any 1937 morirà a mans dels anarquistes. Ell[,] ben repapat[,] resideix al monastir de Montserrat amb la seua dona. Diu que en Largo Caballero insisteix perquè // vagi a València a fi de portar millor els assuntos com cal, pro ell diu que a Montserrat hi està mol bé. És clar[,] rutuneja tot lo que s'ha salvat de la invasió anarquista. Tot això ho deia ahir el diari. Avui diu que l'<I>Azaña per motius de salud se vol retirar a la vida privada. Deu tenir canguelis.

24. Hem arrivat a la vigília de la gloriosa festa de Nadal. Bon Déu![,] quan anys enrera ben acompanyada de la meva estimada colla de fills residíam a Barcelona, era una delícia contemplar la joia ciutadana en semblant diada i sobretot a la nit. Els últims

dies era una pluja de felicitacions de tots els que durant l'any ens feien serveis que mol bé els hi pagava l'ajuntament, pro era qüestió de propines. Una munió de ceguets amb llurs violins entraven per les escales, tocaven el melodiós nonnarannon a Jesús rescent nat, i trucaven a les portes dels departaments de//manant una almoina de Nadal. Llavors tot era alegria santa bo i trepitjant espines que mai ens en faltan. Quin contrast amb els temps que s'han esdevingut. Pobre España![,] pobre Cataluña! Quin Nadal més afligit passan el present. Ont és aquell crit angèlic donat als pastors de Galilea? «Glòria a Déu a les altures i pau a la terra als homes de bona voluntat.» S'ha perdut. Tan·sols ha quedat l'odi<o> a Déu, i la implacable guerra als homes de bona i de mala voluntat. Avui mateix hem llegit la desolació que hi ha a Catalunya. La governan una cuadrilla d'anarquistes sense fe ni conciència. La tenen aterroritzada. Tan·sols regna la llei del fusell[,] que elimina a tots els homes que no són perversos com els autors de fets vandàlics com mai s'en havian vist. El president de la República el tenen presoner a Montserrat sense deixar-lo dimitir[,] que és lo que ell voldria. En Companys[,] president de Catalunya[,] també com l'atre voldria fugir, pro ha d'aguantar i complir la voluntat anarquista.//

25. La festa principal de tot l'any ens ha trovat afligits per tot lo que passa a la nostra pàtria destrossada. Ni allà ni a España han celebrat Nadal com se tenia per costum. La nit bona haurà estat ben dolenta. Demà ens deuran esplicar les atrocitats que hauran fet avui.

Aquí, a totes les parròquies hi ha hagut missa de la mitja_nit. De casa no hi ha anat ningú. Jo som oït la segona[,] nomenada de l'Aurora o de santa Anastàsia. Els nens i nenes que per no estar prou preparats no varen poguer celebrar la seua primera comunió el dia de la Puríssima, han combregat avui ben acompanyats de tots els atres a fi que els últims no semblessin humiliats. Tot plegat una festeta bonica.

L'amic Santiago Aldao ens ha acompanyat a dinar i ha passat el dia amb nosatros. El dia[,] forsa calurós.

Són les deu de la nit. Els xicots del barri // fan esclatar mols petarts solemnitzant la diada <del> que conmemora<ciona> tot el món catòlic. Jo crec que fins i tot els que no hi entenen res també s'en aprofitan. La qüestió és fê xibarri. Que Jesús ho acepti amorós per glòria seua.

26. Són les vuit i mitja de la nit. Hi ha una tormenta fantàstica. Fa una calor que crema.

Les noves que llegim totes són negres. La guerra española no tira fort per tanta neu com tenen.

El Papa està mol greu. Que Déu ens el conservi és lo que més li demano. Malaguanyat que s'ens en vagi. Tantes preocupacions l'han atuït.

El govern de Catalunya no va permetre que el dia de Nadal se fes festa. Va dir que no se pot perdre ni un dia perquè de les seues hores perdudes en podria esdevenir la seua derrota. Que després de vint sigles de relligió cristiana ja saben ells que amb dos o tres mesos no és possible destruir-la pro que ja se obtindrà amb temps. L'infelís![,] com no sab que atres més estúpits que ell ho han intentat i lo que han obtingut ha estat fer-la més ferma.//

27. Celebrem avui diumenge la festa del sant Joan apòstol i evangelista. Era el més jove i el més pur de tota la colla que seguian a Jesús i germà de sant Jaume. Jesús l'estimaba més que a tots els atres per trovar-li totes les gràcies i virtuts a tal extrem fins a encarregar-lo a la seua Santa Mare ans de morir. El presentan acompanyat d'una àliga com per notificar la seua sabiduria. És el sant patró dels advocats.

La vinguda d'en Joan pare, junt amb na Gracieta, la Sara i l'Aldao han fet que se formalitzés el prometatge dels dos últims. Déu els fassi ben felissos.

Fa una calor insoportable. No es pot resistir. Ahir nit va fer un furiós temporal. Va ploure molt i va fer vent fort. La casa amb les portes i persianes l'aiga entrava per_tot.

28. Som el dia dels sants Ignocents. Cumpleix 32 anys que en Joan i na Gracieta se varen promètrer. Tot el dia ha fet tormenta.//

No he sortit de casa. Ha plogut. Llegeixo amb un llibre d'en Francisco de P. Capella que l'any 986 els moros varen entrar a Barcelona. Varen fer mols disbarats. Varen cremar totes les esglésies. No va quedar sinó la Catedral. Com are. També varen matar lo bo i millor de la ciutat, varen robar tot lo que varen trovar. Varen assessinar sacerdots i relligiosos i moltes persones s'els emportaven tenint-los com esclaus. Els que varen poguer, varen fugir com ho fan are també. El comte de Borrell governaba Barcelona. Era mol valent i confiant amb la seua valentia, va plantar cara als moros i va perdre la batalla, tenint de fugir ben amagat a Manresa. Les monges benedictines del monastir que hi havia a Sant Pere de las Puellas varen ser mol decidides. Comensant per

la abadessa i totes les atres (entre totes eran unes cincuanta). N'hi habia cuatre de llecas. Totes diu que per evitar ser preses dels moros, se varen treure el nas, un ull i se varen taiar els llavis. Els moros[,] enrabiats[,] varen matar totes les monges // menys l'abadessa[,] que desfigurada aixís la varen deixar viva a fi que tingués torment sempre més. La varen portar a Mallorca amb una galera. El comte Borrell va aprofitar una bona ocasió, i de nou va embestir als moros traient-los de Barcelona. Llavors habian tornat la flor i nata dels nobles catalans. Entre tots diu que[,] per castigar a l'enemic, hi va surtir un guerrer jove vestit de blanc amb una creu vermella al pit i montat amb briós cavall blanc. Ell va decidir la victòria. Segons la tradició l'esmentat jove guerrer era sant Jordi.

29. Déu meu[,] i quina tribulació tan gran! Una casa tan còmoda i que tan ens plau a tots, avui ens dóna un moviment no·pas petit. El teulat[,] ple de fulles de pi i atres arbres[,] no ha pogut engulir tanta aiga com queia i el dormitori d'en Lluís s'ha omplert i ha vessat a la cuina i part del menjador petit. És que ha plogut amb moltíssima forsa. La cuina[,] menjadoret // i passadís tot era ple d'aiga. La electricitat trencada[,] tot lo que tenim a la cuina amarat d'aiga. En fi[,] un veritable desastre. Després han dit que al centre ha estat un temporal mai vist. Que a Palermo hi ha cases que tenian un metro d'aiga. És mol pitjor que el nostre cas. Demà els diaris en deuran portar llargues explicacions.

He copiat dos trevalls de "Leyendas y Tradiciones" de en Francisco de P. Capella. Són interessants. Una d'elles se titula "El puente del Diablo". Fa referència al pont de <Sa> Martorell.

De la guerra española tan·sols terror s'en pot contar. A mi me té aturdida. La jovenalla de casa sempre està d'humor per a fer xibarri i riure. Dichosa joventut! De·vegades comentan que quan riuen i demostran plena joia, jo me quedo sèria sens pendre part amb llur alegria. No hi puc fer més. El meu cor no sent sinó tristesa i anyorament de totes les persones tan estimades que tenim enmig del moviment subversiu de Catalunya. Jo no rebo noves dels meus ni sé què és d'ells.// Prenc part activa amb tanta desolació com hi ha allà. Avui mateix llegim que les dones catalanes[,] adolorides per la misèria[,] han feta pública la seua penalitat presentan-se a les autoritats demanant pa per els seus fills. Pobres mares!

Tot és dolor viu que destrossa els cors. Aquí no se coneix el dol, pro devem plorar i pregar al considerar tanta devastació com hi ha hagut i que tan·sols Déu pot fer el miragle d'enviar un atre pastor com ho fou el sant rei Davit[,] que amb un mandró com

ho va fer ell esclafi el cap del gegant rus i tots els que defensan la llei que va contra Déu i els bons cristians devots del Crist. Per defensar-lo donaria la vida i tot lo que més estimo del món.

El papa de Roma està mol greu. Preguem per ell a fi que Déu s'en compadeixi.

30. Moltes coses a cual *más* furiosament desastrosa podria escriure. Terratrèmols, aigats, caigudes d'avions, guerra sorda i autentica. És tot // lo que ofereixen avui els diaris. El papa de Roma va mol pitjor. Segons noves llegides no hi ha cap esperansa de millora. Déu li concedeixi valor per·a soportar les molèsties que passa produïdes per la enfermetat.

31. Són les onse i deu minuts de la última nit del any 1936. A fora hi ha uns espatecs de petarts que semblan lluitant amb furiosa batalla. Tenim la Mima, en Lluís i el seu pare a la Pampa. L'any que s'en va al abim per·a no tornar més, ens ha estat poc simpàtic. Les noves dolentes han superat a les bones. En Lluís jugant a can Nadal se va trencar una cama. Va surtir-ne bé gràcies a Déu i les bones obres del que a l'hospital R. Mejía el varen cuidar. Aquells dies li varen posar calses llargues. N'estava de lo més content. Durant l'any ha fet una crescuda fenomenal. Ha tingut de ser dirigit per una senyora massatgista i una doctora d'aquí. La doctora Faridone. Cuidant-lo bé creix, estudia i fa bondat. Li hem hagut de posar ulleres.// La Sara ha fet el 3er curs a l'Escola de Belles Arts de Córdoba amb bones notes. S'han conegut i simpatizat amb l'amic Aldao. Darrerament amb consentiment de tota la gent de casa han formalitzat el seu prometatge.

Durant l'any he pres part a la audició de *Cantos y leyendas* que dirigeix el bon amic Rafael Jijena Sánchez. He traduït "Rondalles de m[ossè]n Cinto" i copiat traduccions d'un llibre d'en Francisco de P. Capella. Els fets passaban gairebé tots a Cataluña.

Pel juliol va esclatar a España la guerra i persecussió relligiosa, matansa de sacerdots, bisbes i relligiosos i relligioses i han cremat totes les esglésies de Cataluña, no deixant ni una humil ermita. Som al darrer dia de l'any i la guerra segueix tan verinosa com al comensament. Els dos bàndols tenen un exèrcit de voluntaris de tots els païssos del món. Hi ha russos (lo més abundant) de tots els Balcans, de Bèlgica, alemans, italians, moros,// requetés, falangistes etc. Tenen armaments moderns, també de tots els països, destrueixen pobles, ciutats i les fortalesas més ben construïdes. Tenen

batalles per mar, per terra i per els aires. Se matan fins els mateixos que perteneixen als seus respectius bàndols. És ben bé la torre de Babel. Lo que és els homes no ho poden solucionar si Déu no envia una persona que tingui el valor i intelligència que se necessita. La cosa està tan enmaranyada que no se veu lluir cap estel. Tan·sols matar, morir i destruir. Els nens i nenes pobrets corran per el món famolens i sols[,] orfes i desgraciats. Els dos governs demanan que s'en tingui pietat. Hi ha famílies que arreplegan les pobres criatures que han quedat sense ningú que els ampari. Els que eran rics i poderosos, o són morts o pobres com una rata. Tot s'ha robat i destruït.

Nosatros durant l'any hem camviat de casa. Tots els que tan estimem, són escampats per el món. Tots han hagut de fugir de Catalunya si han pogut. Els meus, na Maria amb l'Armand[,]// el seu espòs, varen fugir a París. Primer m'escribian. Are fa dies que no en sé res. De na Montserrat, sols sé que viu ella i els seus. En Florenci no sé si s'haurà pogut embarcar. La Cèlia[,] esposa seua[,] i les nenes, van fent camí cap aquí amb el vapor francès "Campana". N'Angeleta meua va tenir de sortir de la clausura benedictina de Barcelona[,] ont hi havia vint anys que hi era. Tampoc sé si ve amb la Cèlia o si s'haurà quedat allà. La Miria[,] tan valenta. Ella podria venir per ser argentina, pro no deixa el seu lloc, puig per les seues influències fa bon costat al seu espòs i a la família d'ell que tan a ella l'estiman. Ha après de enfermera. Temps enrera una motoci<g>cleta al passeig de Colón a Barcelona la va atropellar. Li va fer un trenc al cap. Va caure a ple moviment del passeig i un milicià la va recullir i acompanyar amb un dispensari[,] on va poguer telefonar amb un seu cunyat metge. Li varen fer la primera // cura. Quan se va sentir quelcom refeta va continuar les dilligències que feia per·a obtenir un passe per un·atre cunyat seu que se va embarcar per·a Gènova. Bo i amb el cap envenat, no va tenir por d'entrar al Govern Civil per a obtenir lo que necessitava.

Són les dotse de la nit. Vaig a plegar. Avui som acavat una carpeta mol grant de fil de macramé. És per la taula del menjador grant. He oït missa al colegi de les Herman<e>as. Tot el dia m'ha invadit una tristesa mol grant. És lo que me passa tots els anys per aquesta diada. Tanta festa que fa el món per el camvi d'any. Jo el celebro amb salud del cos i de l'ànima bo i pregant a Déu per la salud tan delicada del nostre tan estimat Papa Pío XI, per l'acavament de la guerra española i triomf de les armes catòliques.

Són les dotse de la nit. Hi ha un moviment furiós despedint l'any vell i saludant el nou. La sirena de "La Prensa" ha xiulat bona estona. Hi ha enlairament de globos que pujan fins a perdre's // de vista. Qüets de tota mena i colors.

També jo saludo a l'any nou bo i demanant a Déu que ens concedeixi salud per·a ser bons i sofrir resignats tantes penalitats com tenim devant nostre. Som a casa na Gracieta, Sara, Irene, Juanita i jo.

Acavo la llibreta al meu escriptoriet del carrer Orden[,] 29[,] d'aquet poble tan xiroi.

Haedo[,] 31 desembre 1936

L'àvia Irene

En tot temps i en tot moment
que per sempre alabat sia
lo Santíssim Sagrament.
Hòstia pura, Hòstia santa, Hòstia inmaculada,
sigueu per a sempre beneïda i alabada.
Crist vens, Crist regna, Crist impera eternament.
¡Visca Jesús redentor del món!//

Índex

Gener 1936

<1er> 7. Hi havia vaga general combinada amb la dels paletes. Mols avalots.

8. Continuavan els avalots.

9. Hi havia uns sis-cents empresonats.

17. Va venir la senyora Moner i Sans.

20. Llegirem la mort del rei d'Inglaterra Jordi V.

26. Va arrivar-me el llibre "L'Esperit de Sant Francisco de Sales".

28. En Lluís va anar per primera vegada a casa de una senyora massatgista. Primera llissó de gimnàsia. Estava mol animat amb les bones raons que li va fer la senyora.//

Febrer 1936

2. Va venir el s[enyo]r Casals de Barcelona.

15. La Mima feia esperiments amb una cuca verda mol grosa conservada amb alcofoll.

16. Nota interessant. Uns gossos ens varen matar una cotorreta que teníam.

19. Llegirem la victòria esquerrista de les eleccions españoles.

21. Vaig escriure a la senyora Rei de Barcelona.

Mars

2. L'Aldao va venir per 1a vegada.

13. En Lluís va ser allistat al 2on del Nacional.

14. La Mima per lo mateix al 3er.//

15 La Sara va surtir per Córdoba.

16. Rebérem la mala nova de la cama trencada d'en Lluís.

Abril

3. Varen posar calses llargues a en Lluís.

6. En Lluís caminaba amb la cama enguixada.

8. Llegírem la destitució del president de la República Española[,] s[enyo]r Aniceto Alcalá Zamora.

11. La ràdio ens deia que Pilat era de Tarragona.

12. Els nens cantaires austríacs cantaven al Colón.

14. Varen treure l'enguixat de la cama d'en Lluís.

16. Varen posar-me la nova montura a les ulleres de cusir.

19. La Mima va entrar aspiranta a Filla de Maria a la parròquia de Flores.//

Abril 1936

23. Varen donar en Lluís per ben curat.

26. L'Aldao va venir encantat dels seus èxits.

Maig

11. Vàrem llegir el camvi de president español.

22. Se va sentir un lleu moviment sísmic.

23. Llegíam la gran persecussió relligiosa española.

30. N'Irene va anar a casament d'en Lito Llorens.

Juny

4. Totes trevallàvem. Na Gracieta teixia una capa[,] jo unes mitges de llana, la Mima brodava una carpeta. N'Irene va volguer ajudar-me i escapava punts. Va fer-me un solemne bunyol.//

12. Se va casar en Milo Llorens.

19. Vaga de lleters.

24. La Mima deia que se morissin tots es galls perquè el seu cant a deshora profetizava pluja i ja n'estàvem cansats.

29. El bisbe de La Plata va venir a Haedo.

Juliol

3. A Olivos varen pescar una ballena.

6. A la vetlla vàrem sentir una mol interessant conferència del s[enyo]r García Sanchiz.

7. Al Delta varen trovar una piragua.

En Lluís va sortir per Córdoba.

12. Vaig comensar de pendre part amb el folklore argentí. Va plaure'm molt.//

Juliol 1936

15. Varen venir el matrimoni s[enyo]rs Petrini de Córdoba i s'hi varen trovar amb el s[enyo]r Jijena Sánchez.

16. Llegim un atentat contra el rei d'Inglaterra.

19. Llegíam la revolució española.

25. Conversàvem amb en Lluís. Llegírem la compra del fantàstic pavo que en Joan grant havia comprat pagant per ell 260 pesos. Era campió.

26. La Mima va comprar un fastigós calàput per estudiar-lo. Quin contrast amb el pavo!

La Mima feia recull de noms de les orenetes.

30. Vaig veure un avestrús aquí al poble.

Agost

2. Espantada de la guerra no volia llegir diaris.//

8. Feia fret forta. <F> Profecia mare Ràfols.

11. Vàrem tractar aquesta casa Ordre 59.

13. Rebérem la primera carta aèria de la Miria.
A la vetlla vàrem escoltar llegir el meu primer conte.

14. Varen posar ulleres a en Lluís.

18. A Córdoba esclataven bombes.

19. Rebo una mol afectuosa carta de l'amic Jijena.

27. Varen llegir "La clau perduda".

Setembre

4. A "Cantos y Leyendas" varen llegir-me "Las tórtolas de San Francisco".

6. En Joan ens va obsequiar fent un passeig per els pobles d'aquets voltans.//

10. Vaig rèbrer carta aèria de la meua Maria. Vaig animar-me de nou a llegir coses de la guerra española aixís com escoltar les noves per ràdio.

13. S'en va anar el p[are] Oreiro i va venir el p[are] Osimato. Llegíam el terrorisme español <y> i català.

19. Vàrem venir a viure a Orden 59.

20. El papa de Roma comensaba d'enmalaltir-se.

24. Vàrem comensar de tenir supergàs.

26. Varen venir en Lito Gibert amb la seua señora.
Hi havia vaga de colectius.

Octubre

4. En Joan gran va portar un riquíssim pavo.

10. En Diego Gibert va posar una barra de ferro.//
Vàrem llogar la Júlia gallega.

17. Rebia lletres de la meua Maria des·de Tolon.

Novembre

5. Vaig passar el dia a Liniers.

3. Primera carta des de París.

7. Rebérem cartes de la Miria esplicant-mos el fet de la seua topada amb una moto al passeig de Colón.

14. El p[are] Bassets va venir a dinar.

17. Va comensar-me un refredad.

20. Vaig rèbrer carta de<l> m[ossè]n Birba des·de Pamplona junt amb una tarja de salutació de m[ossè]n Antoni Griera.

25. Vaig passar el dia amb la Catalina.

26. En Lluís va sortir per Victorica.//

Desembre 1936

2. La Sara va arrivar de Córdoba.

8. Per primera vegada vaig notar camvi a la meua vista.

9. Llegíam les grans batusses a Barcelona.

10. La Mima va sortir per Victorica.

23. Vàrem llegir una profecia per l'Azaña.

27. La Sara i Aldao varen formalitzar el seu prometage.

29. Innundació a la cuina i menjadoret.
El papa de Roma estava mol greu.
Res més. Aixis aca<b>va<v>ba l'any 1936.//
//

Práctica de la Hora Santa

Para conmemorar piadosamente la noche sagrada en que nació el Redentor y para finalizar religiosamente el año será practicada en varios templos de esta ciudad el recomendable ejercicio de la hora santa. Es de esperar que la concurrencia de los católicos a tales actos será extraordinariamente concurrida porque las plegarias y la comunión eucarística serán ofrecidas a Dios para obtener la salud del Pontífice Pío XI –que por su avanzada edad inspira inquietud– y además porque las circunstancias angustiosas y críticas del tiempo en que vivimos exigen recurrir a la protección divina.

La hora santa es un ejercicio de oración mental y vocal que se hace en la noche del jueves al viernes, y que tiene por objeto considerar y compadecer los dolores morales que padeció el Cristo en el huerto de los olivos. Es la devoción que comenzó a // practicar por inspiración divina santa Margarita María de Alacoque en el monasterio de Parayle-Monial, desde donde se extendió a todo el mundo cristiano. La meditación de los dolores de Jesucristo, víctima voluntariamente inmolada por rescatar al hombre culpable de sus eternos castigos, conduce al amor apasionado de ese<os> mismo Redentor que tanto ama a las almas.

Nada puede concebirse más justo, más notable, más necesario, más trascendental, más meritorio ni más grato que amar a Dios, porque Dios es amor y Él nos amó hasta la locura mucho antes de que nosotros existiéramos, porque Él <f> sufrió por redimirnos todas las humillaciones desde la encarnación de su sublime espíritu y su torturante crucifixión hasta convertirse en alimento nuestro en el misterio dulcísimo de la Eucaristía.

Pero a pesar de ser tan lógico y tan natural el amor que los católicos debemos sentir por // Cristo, no siempre lo encontramos en nuestro corazón. Varias son las causas de esa extraña frialdad. La principal de ellas es la culpa. Jesucristo es infinitamente amable, pero también es infinitamente puro, santo y justo. Entre Él y el pecado existe un antagonismo irreducible. Apenas el hombre mancha su alma con una culpa tiene miedo servil de Dios, y se lo representa como juez y censor de sus faltas más secretas. Por eso se olvida de Dios, le repugna fijar en Él su atención, siente tedio en las prácticas religiosas, procura aturdirse y expulsar de su mente la idea de la eternidad.

Para amar a Cristo, es, pues necesario comenzar por suprimir la barrera que nos aparta de su simpatía, por reconquistar la gracia mediante una fervorosa confesión. Por eso se recomienda que los concurrentes a la hora santa reciban en ese acto la sagrada comunión después de purificarse en el confesionario.

Tanto para hacer bien la confesión como // para provocar en nuestra alma el amor a cristo es necesario recurrir al método aconsejado por el psicólogo Julio Payot en su celebre libro titulado "La educación de la voluntad". Demuestra ese escritor racionalista que tenemos poca influencia directa sobre nuestros odios y nuestros amores, pero que, reteniendo en la mente ciertas ideas, previamente elegidas, podemos provocar en el alma sentimientos de afecto o de repulsión. Meditando atenta y frecuentemente en la bondad de Cristo llegaremos a amarlo. Utilicemos para el bien las leyes de la atención y de la memoria que los comunistas emplean para el mal. Si ellos a fuerza de pensar en que los ricos son explotadores y usurpadores de la riqueza (según falsa teoría marxista) llegan a odiar frenéticamente a los burgueses, nosotros a fuerza de meditar en la pasión que Cristo sufrió por la redención humana llegaremos a amarlo a Él, y por Él, a los hombres.//

Con el amor nuestra oración será omnipotente. Es necesario amar y orar mucho en estos inquietantes días en que hay tanto odio a Cristo y a sus representantes sacerdotales que están siendo<mpre> sacrificados por millares en España.

El odio y el amor supremos, que tuvieron su teatro en Jerusalén, cuando la Sublime Víctima pedía el perdón para sus verdugos, se reproducen hoy en Méjico, en Rusia y en España. Allí está floreciendo con exuberancia espléndida la divina flor del martirio, que es exponente de que existe la fe de los primeros siglos cristianos, y de que hoy Cristo es amado hasta el extremo de dejarse martirizar por Él.

Los errores liberales que tuvieron su origen en el protestantismo están dando sus últimas definitivas y terribles consecuencias. El Señor ha querido fortalecer en estos tiempos el soviet ruso para que temporariamente se extienda por el mundo el monstruo del comunismo y bajo su látigo sufran los pueblos católicos el castigo de sus prevaricaciones,// de sus licencias, de sus escándalos, de sus frialdades, de sus indiferencias para con la iglesia y de sus transacciones con la herejía y con el mal.

Es necesario orar por la salud del pontífice, que a los ochenta años de edad, y con el peso abrumador de la dirección de la Iglesia tiene que conmoverse con los atroces suplicios que sufren sus hijos de España, y con las perspectivas sombrías que aparecen en le horizonte del mundo. Es necesario orar por la paz de los estados, por la salud de las inteligencias nubladas hoy por tantas pasiones u errores sociales. Es preciso orar por el triunfo de los buenos, por la perseverancia de los que se ven cada día más aislados en el campo de la verdad y de la justicia. Hay que orar sobre todo por tantos hermanos nuestros torturados, quemados vivos, enclavados en cruz, privados de sus bienes, que están muriendo por el honroso delito de creer en Jesucristo, de llevar su librea o de enseñar su doctrina. Es necesario pedir a Dios que // les de fortaleza a los que están encerrados y apiñados en cárceles infectas, mal alimentados, en incómoda promiscuidad de edades y de sexos, víctimas de ultrajes al pudor y esperando la hora en que han de ser ejecutados por los que luchan contra Dios y contra la civilización.

Copiat d'un diari catòlic. És una nota de actualitat. Quelcom massa llarga pro que no he tingut tems ni paciència per traduir-la ni acursar-la.

L'àvia Irene
Haedo[,] 5 gener 1937.//

Volum XII

1937 Haedo a 1938//

Gener 1937

Comensem en nom de Déu aquest any tan negrament ennuvolat. Ningú ovira la benaurada pau que tanta felicitat portaria a tot el món. Tan·sols Déu pot sugerir els medis per a obtenir-la. Els homes s'han allunyat del bon camí, i are feixos d'espines impenetrables tan·sols hi troven ont hi deixan llurs vides. Amb fervor demano a la Sagrada Família de Nazaret que ens alcansi una pau ben extensa; que ilumini a tantes inteligències que no coneixen la ciència divina única que pot resoldre la enmaranyada madeixa de la guerra española.

1er. Fa un dia ple de calor. No hi ha núvols de pluja. Tan·sols hi ha els que en parlo més amunt. És difícil aclarir-los.

Llegim la mort del vell i savi español s[enyo]r Miguel Unamuno. Al cel sia. Encare que era rebel a la relligió catòlica va morir convertit.//

2. La calor xafagosa segueix. Ha fet tormenta lletja i seca i una posta de sol preciosa. Avui les imprentes no han repartit diaris. És degut a la festa d'hair [sic].

3. Al mar Mediterrà els vaixells europeus van a pinyes. No n'hi ha prou de les tempestes de terra; han de ser també pel mar i per els aires.

Llegim una profecia de un que dormint veu les coses. Assegura que durant l'any que comensa mataran el president de la República Española s[enyo]r Azaña. Que el de Fransa no acavarà els anys que li calen i que el rei de Bèlgica dimitirà.

Hem estrenat la carpeta grossa de la taula del menjador.

Han vingut la Joaquina amb la seua cunyada s[enyo]ra Sofia.

Som escrit a Badalona.

El papa de Roma va millorant-se.//

4. Cumplianys de la Sara nostra. El seu promès s[enyo]r Aldao li ha regalat un rellotje de pulsera mol bo i bonic. Han vingut a l'hora del te en Joan amb l'atre Sara i una nevodeta seua. També en Tian Llorens i la Glòria Burc amb la petita nena Nadal.

Llegim que Catalunya s'ha declarat independenta del Estat español. L'Azaña no ho vol. Haurà de fugir de Catalunya[,] on el tenen ben repapat al monastir de Montserrat. Segons noves llegides l'i tenen com a presoner sense cap senyal d'<at>autoritat; puig els que governan són els anarquistes de la FAI. Tan ell com Companys, tots dos presidents dimitirian de bona gana i fugirian a l'estranger. No ho poden fer perquè han de continuar fent de pantalla.

5. El p[are] Bassets ha vingut a dinar. Quin relligiós més atraient! Tots plegats hem estat animats poguent conversar en la nostra parla.//

La Catalina m'ha enviat una llista dels homes que els anarquistes han mort a Palafrugell. Quines feres corran pel món!

6. Gloriosa festa dedicada als afortunats monarques del Orient que portan torrons a tota la gent, com també joguines als nens i nenes, en memòria dels tres obsequis que al Nen Jesús varen fer els esmentats en el pobre i felís portal de Betlem. Quan tornava de missa he vist un nen que estaba de lo més content amb una bonica guitarreta adquirida per la generositat dels reis *macos*[,] que els hi diuen els nens de Catalunya.

Llegim que a Barcelona amb una fàbrica d'explossius i armaments hi ha hagut una gran desgràcia. La pobre gent que hi trevallava[,] poc pràctica de lo delicat que tocaven[,] hi ha hagut una explossió que ha omplert de terror. Cent cincuanta-un mort i més de dos-cents ferits. Tot dones i criatures.//

La Catalina de Liniers ha cridat n'Irene. Li ha parlat d'un fet de mol interès. N'Irene hi ha anat i n'ha tornat mol contenta.

7. De Catalunya hi ha mol males noves. Les dones s'han revoltat. Han surtit de la<ca> plassa de Sant Jaume, han seguit cap a les Rambles fins a la plassa de Catalunya i cap a la Generalitat. Allà han fet sortir al s[enyo]r Companys demanant-e-li pa per els seus fills. Que no hi hagi tans comitès que fan lo que volen i que governi la Generalitat només. És que no hi ha pa ni queviures. Les dones de Barcelona quan se tiran al carrer són terribles. Ja les conec bé.

El papa de Roma dins la gravetat que fa tans dies el domina va quelcom millor.

8. Ha fet tempestat forta. Ha caigut pedra. Santiago Aldao m'ha obsequiat amb un exemplar d'un llibre que se diu "Jesús Rey de Amor". És la cuarta edició. Això ja // recomana el llibre.

9. Dematí les noies amb la seua mare han anat al port a esperar a la Cèlia i les seues cinc filletes. Han fugit de la guerra española. En Flor i n'Angeleta no s'han pogut embarcar perquè són españols. Quina pega!

Quan els de casa han tornat han contat una pila de noves dels nous arribats. Estan amb la seua mare i les tres germanes solteres. Tan ben acompanyades passaran millor la pena de la separació. Mai s'havian allunyat l'un de l'atre, pro la fatalitat de tan horrorosa guerra ha obligat a pendre semblants determinis. Han arrivat als extrems de no tenir un bocí de pa per apaivagar la fam de les criatures. La Cèlia no podia fer atre cosa sinó aprofitar el permís de fugir per esser forastera d'España. Des de que dura la guerra diu que ha rebaixat vint quilos. Déu conservi en Florenci i la pobre Angeleta[,] ja que no poden surtir // del perill on estan. Sortosament diu la Cèlia que n'Angeleta està mol resignada confiant amb que Déu cuidarà d'ella. Diu que tots els dies escolta la missa que diuen a Roma. És que tenen un aparato de ràdio esplèndit. Aquí no tenim tanta sort. El Papa, devant els fets terrorífics de Catalunya[,] va donar valor als que oiexen la missa per ràdio ja que no tenen temples ni sacerdots per a celebrar-la.

10. Avui la Mima i en Lluís ens han paralt des de Mendoza. Hi han anat amb el seu pare. Han anat a Santa Isabel i d'allà han continuat el viatge tot fet amb l'auto. Contan la mar de peripècies automo<b>vilístiques que han passat[,] de les quals n'han sortit bé gràcies a Déu i a la serenitat d'en Joan.

La gent de casa són a Temperley a reunir-se amb la família Palau.

Rebem carta de la Miria i jo[,] de la s[enyo]ra Botana del Paraguay.//

Avui és la festa de la Sagrada Família. És la patrona d'aquet poble. Les funcions[,] mol concorregudes. L'epístola és deliciosa la d'avui. Tota plena de caritat. Recomana que no sentim odis sinó que ens perdonem i estimem els uns amb els atres per amor de Déu. Si aixís se fes no hi hauria guerres sinó que el món seria un cel avensat.

11. Per fi avui hem rebut la visita de la Cèlia amb les seues cinc filletes. Totes denotan els grans sofriments passats amb motiu de la malestruga guerra. Tan la Cèlia

com jo [h]em rebut una emoció mol forta. Ella m'ha abrassat tan fort com jo a ella. Hem barrejat les llàgrimes de dolor per el[s] nostres estimats ausents. Les dues som les que més sentim el perill on està el seu espòs i fill meu. Jo, a més[,] tinc les espines més clavades perquè en tinc més que ella. Cuatre fills tinc a l'atre banda del mar que no sé què serà d'ells. Cuatre // fills i tres néts tots rodejats de perills de mort. I l'espina de no rèbrer noves dels que tinc a París[,] que tan m'escribian a l'arribada i are com si un mal vent els hagués eliminats[,] que Déu no ho permeti. Devant meu tot plora. L'añorament dels sers tan estimats és mol fort.

He trovat la Celieta tan gran que no l'hauria coneguda en_lloc que l'hagués trovada. Les atres de moment[,] sobretot tres d'elles[,] me semblaven iguals. Les cuatre portaven el vestit igual. La Maria, la Irene i la Montserrat[,] mol robustes. La petitona Tresina té dos anys. Flacota mol simpàtica. Mol semblanta al nen que se'ls va morir aquí. Tot ho entén pro no parla. Diu poquíssimes coses. A les cuatre petites els hi he donat figuretes retallades. A la Celieta[,] un bloc ple d'adagis catalans. N'ha estat mol agraïda i a la seua mare una carpeta teixida mol ben trevallada que tenia feta de ja fa temps. La han acompanyades les tres germanes solteres // de la Cèlia. Hem passat unes hores ben acompanyades. A més hi havia en Joan petit amb la Sara Planas i en Santiago Aldao. Déu volgués que la meva nora i nétes se refassin ben aviat de tantes penalitats.

Calor forta. Guerra furiosa. El Papa va bé.

12. Tot segueix igual. Els petits han escrit d'un poble de Mendoza.

13. Des d'avui la correspondència va de nou com anys enrera[,] o sigui[,] amb una estampilla de 5 centaus.

També avui rebem carta dels petits. Se veu que estan plens de joia que Déu els hi conservi. Ja vindran els temporals escolars. Que s'aprofitin mentres poden.

14. Com de costum. Cartes dels excursionistes nostres. Embugits de tot lo que contemplan. Són vora los Andes. Que tot és admirable.// El sol crema com brases de foc. Vespres i dematins són ben passables.

15. San Maur[,] abat de l'ordre de San Benet. Fa una calor mol forta. Les meues netetes rescent arrivades estan quelcom malaltetes. Se veu que el camvi els ha represes. És que[,] pobretes[,] havian patit tan de no poguer-se atipar tan a Barcelona des que

dura la guerra com després al vaixell durant tot el penós viatje. Are no se veuen mai saciades i aques és el motiu de la febre que les aturdeix. L'atre vegada que varen venir varen portar el sarampió del barco. Arrivant aquí llavors tots varen passar-lo i el nen[,] pobret[,] tan complicat que se'ns hi va morir. Per això[,] escarmentats[,] tenim por. Seria de dolre que no poguessin anar a l'estancia de Pirovano.

El papa de Roma[,] després de tans dies que està al llit[,] ahir se va llevar i va despachar es seus assuntos assegut amb // una cadira de rodes que li han fet. Si se cansa li poden trasmudar amb una mena de llit. Diuen que té la paciència d'un sant per a soportar els dolors que li produeixen les varices que té a llurs cames. Amb tot i la aparent millora diuen que el cor falla. Que no podrà viure gaire temps per causa del cor.

La calor[,] tan forta que fins les cigales xiulen com unes beneitones, me sembla que ben aviat portarà novament pluja.

16. Quin moviment hi ha avui a casa! En Lluís ens ha arrivat de la Pampa. Està primet[,] cremat del sol; pro amb bon aspecte. En Joan jove amb la Sara han vingut a passar dies. En Santiago amb el petitó Edgardito han arrivat mentres dinàvem. Tots trevallan gurnint un galliner que hi ha en el jardí. Veurem què en surtirà[,] de tans afanys.

17. Diumenge. La calor és forta. No se té // ànims per a fer res. Les nenes d'en Flor gràcies a Déu ja estan totes bé. La seua mare està contenta. L'evangeli d'avui se refereix al primer miragle de Jesús en les Bodes de Canà. La epístola de sant Pau ens mana que cada un de nosaltres fasi ús de la ciència que Déu li ha concedit en bé dels nostres germans. El nostre bon amic Rafael Jijena Sánchez ens ha vingut a despedir-se ja que s'en va de viadje a Bolívia, Perú, Tucumán etc. Que suertudo que surt de la nostre calorassa! Diu que allà on anirà hi fa fret. Ens ha promès postals. El prometre no fa pobre. És bastant peresós per escriure.

He rebut extensa carta dels meus de París. Tan anguniosa que estava, la carta m'ha tret els núbols més negres, pro sempre me quedan els de Barcelona. Allà és l'infern d'aquet món manejat per les FAI.

18. Jovent de casa no sé què fan al galliner. Me sembla que no fan res de bo.//

19. Ja no fa tanta calor. Se respira millor. N'Irene se fa un vestidet forsa bonic. Té molta trassa a taiar i cusir.

La guerra española segueix de lo més enverinada.

El papa de Roma va aguantant el seu calvari amb una forsa heroica. ¡Déu l'ajudi!

Vaig brodant una bonica carpeta. És de tela blanca tota brodada de floretes blaues amb un piquet groc al mig. Forman girnaldes de flors i fulletes recullides amb alguns llacets de cinta groga. No és cinta autèntica. El mateix dibuix forma cinteta. Queda mol bé. La Glòria Burc en té una d'igual.

20. Celebrem la festa del jove militar romà sant Sebastià, gloriós màrtir de Jesús.

El papa de Roma està mol greu. Déu l'ajudi. La guerra española[,] desastrosa com sempre.

21. Avui és la festa del nostre gloriós patró de Llufriu dues vegades cremat. I dic // dues vegades perquè el seu martiri va ser morir cremat a Tarragona on habia nascut i are la seua venerada imatge de l'altar major de l'església de Llufriu ha estat cremada junt amb tot lo que hi habia dins. Llàstima que els habitans de Lufriu no fossin valents com ho varen ser els de Peratallada i alguns atres pobles de Catalunya que quan els anarquistes arribaven a la plassa amb el diabòlic pretest de cremar l'església i assessinar a qui els hi feia nosa, tot el poble en pes unit els va fer tocar el dos ans no els hi fessin la tussa (matar-los). D'això sí que en dic gent valenta. El nostre sant Fructuós va ser màrtir me sembla l'<a> sigle 200. Els seus butxins el varen treure del llit per a martiritzar-lo. No li permeteren ni tan·sols que se calsés les sandàlies. Li oferiren una veguda confortant com era costum ans d'entrar a la pira. Ell la va refusar decidit a sofrir el martiri afrentós per a Jesús crucificat.//

22. Avui el martirilogi ens recorda a sant Vicens[,] patró de Sarrià de Barcelona. L'epístola de la missa d'avui és preciosa com ho són totes les que trovem al nostre missal-vespral. És una delícia poguer seguir tan bé les mateixes paraules del celebrand. Jo voldria que la litúrgia fos coneguda i estimada. És la manera més pràctica d'acostar-mos a Déu i donar-li el goig que copsem units tots, pregant en aquells moments tan sublims de la missa. Combreguem ben preparats junts amb el celebrand, i junts donem gràcies a Déu de tan gran benefici.

23. Avui celebrem la festa de Sant Ramon de Peñafort. Català ilustre ple de mèrits del món per la categoria de la seua família, i pel cel per la seua vida humil dedicada al pròxim i a Déu. Era relligiós de l'ordre de Sant Domingo. Va morir als noranta-nou anys. Per lo que més va trevallar fou amb la redenció dels esclaus. Ditxós d'ell!//

24. Diumenge. L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Aconsella no esperar per convertir-se qui no camini per els camins que portan al cel. És aquell passatge dels trevalladors de la vinya que guanyaren el mateix jornal els que varen trevallar tot el dia com els que només unes hores.

La guerra española com sempre: matant i morint. El papa de Roma, patint mol, pro cumplint els seus deures des del llit de dolor. Ell dóna audiències als que ho necessitan i dóna curs a tot com si no estigués malalt.

N'Irene està malaltussa. Se queixa de l'estómac.

25. Conmemorem avui la gloriosa conversió del apòstol sant Pau. En un moment sublim, de perseguidor furiós contra la relligió del Crist, va tornar-se gran protector victoriós de Jesús i la seua divina doctrina. Són les seues admirables epístoles lo més interessant que s'ha escrit en tot el món. Seguim-les que elles soles ens // portaran a l'eterna glòria.

Avui ha vingut l'artista s[enyo]r Subirats. Intentava fer al carbó el retrat de na Gracieta. No ha pogut ser perquè la llum de la tarde no li venia bé. Ha dit que demà tornarà el dematí. N'Irene va millor. El papa de Roma segueix forsa delicat; no obstant continua despatxant les seues coses ben decidit.

26. Avui el s[enyo]r Subirats ha tornat i tampoc ha pogut dibuixar el retrat. No li sortia com el volia ell. Estava tot nerviós i amoïnat. Amb tot, no's dóna per vensut. Diu que tornarà demà, i provarà fins que li plagui lo que hagi fet.

La Mima ni arriba ni escriu. Res sabem per a ella de la seua estada a Santa Isabel. Quina tranquilitat hi deu trovar per aquells deserts! N'Irene ja està restablerta del tot gràcies a Déu.

El Papa va millor. Pot descansar amb una // mena de llit que té rodes i el portan a les habitacions que necessita.

27. Atre vegada el s[enyo]r Subirats ha tingut d'anar-se'n sense fer el retrat. Demà diu que tornarà i la dibuixarà de perfil. És que na Gracieta és difícil de pescar-li una posa que duri. L'artista pren els seus apunts i ja ella és un·atre. Què hi farem! La <G> guerra española no cedeix. La ciutat de Santander diu que s'ha declarat independenta dels governs españols. Ella sola se vol governar a sa manera ben russa. Diu que ha dedicat un carrer a "Avinguda de Rússia". El carrer era estret i no feia prou patxoca. Han tirat una pila de cases a terra a fi de tenir-li l'amplada que els hi plau. Lo que és els del govern, de govern en tenen un a cada poble. Ningú fa cas de manaments ni decrets ministerials ni res. Tot és un camp de batalla. Lo mal és tantes morts com cauen cada dia sense el més insicnificant profit.//

28. Per fi el retrat de na Gracieta ha surtit forsa bé. Jo hi he trovat un petit record de la meva estimada germana Martina (a c s). Dissapte ha dit que vindrà per acavar-lo.

Llegim que els rius Misisipí i Ohio s'han desbordat que han fet molts disbarats. Hi ha més de 500.000 persones que han quedat sense casa, i més de 300 morts. Una veritable ecatombe com mai s'hagués vist tanta desolació. Déu els ajudi!

29. San Francisco de Sales. Imitem les seues virtuts[,] que foren moltes. Sobretot el do de dominar-se el caràcter tan revoltós com tenia i convertir-se amb espill de suavitat que deixava convensuts a tots els que el tractaven. No deixem de llegir algun dels seus paternals consells que trovarem en alguns dels seus llibres. "Vida devota" i atres.

El papa de Roma ha recaigut. Sofreix molt.//

L'amic nostre pare Bassets ens ha parlat. Per fi podrà quedar-se a Buenos Aires. Se veu que n'està mol content. És una joia[,] aquell jove.

La guerra española gairebé està paralitzada per causa de tanta fret, pluja i neu. Tenen un hivern de lo més cru. Aquí també segons en Martín Gil[,] home entès amb el ram de l'astronomia, ha profetizat que passarem moltíssima fret. Llavors podrem exclamar com deia no recordo ont[:] «Que de·pressa van passar / aquel[l]s anys de infantesa / tan que ne dura l'hivern / i tan poc la primavera.»

Avui la ràdio ens ha donat una audició <de> jurídica. Era una cosa humorística escoltar les consultes rares que se feian al despatx d'un senyor d[octo]r de Dret.

30. Santa Martina gloriosa màrtir per Jesús. Fou decapitada a Roma l'any 228. També avui el s[enyo]r Subiracs ha tornat a fi de pulir el retrat de na Gracieta. Demà diu // que l'acavarà.

31. Diumenge. L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Aconsella aprofitar el temps en bé de les nostres ànimes. Ens posa la paràbola del sembrador. Imitem aquell blat que va caure en terreny eccelent, va créixer i donà bon fruit[,] o més ben dit[,] bona cullita.

Avui [h]em rebut una pila de correspondència mol estimada. De la Miria i del seu cunyat en Ricard Musterós des de Gènova.

Crec que el retrat de na Gracieta haurà quedat llest. El s[enyo]r Subiracs n'ha comensat un per n'Irene. No l'he vist, pro diu que sosté un colominet. Semblarà santa Coloma.

Na Gracieta i en Lluís són a dinar a can Nadal. Aquí ha dinat amb nosatros l'amiguet d'en Lluís, Alexandre.

Som escrit a en Ricard Musterós a Gènova.//

Febrer

1er. Calor xafagosa. Rebem carta de la Miria per el seu pare. De la meua Maria per a mi i obsequis d'en Ricard Musterós. Consisteixen amb calendaris i registres. Aquets són de cuiro mol ben decorats. Tot ha estat ben rebut i agraït. L'Aldao ha rebut carta de la Miria. N'estava de lo més joiós. Avui mateix aquí a casa l'i ha contestada. Tots hi hem posat la nostre firma com a v[isto] b[ueno].

Llegim, i també ens ho ha contat la ràdio, que a Catalunya, València i Alicant, el govern ha enviat representants seus a recullir el 75 per cent de les cullites. Els pagesos s'han revoltat desafiant als enviats a cops de pals i defensant-se amb les eines pròpies del trevall. El govern ha enviat un batalló ben armat per castigar als valents i decidits esclaus seus que no volen morir de gana després d'haver conreuat les terres. Que primer són ells i els seus fills que la guerra destructora i fera.//

2. Gran festa dita popularment la Candelera. En atres llibretes tinc ben esplicat com jo[,] aixís com totes les dones del poble després d'alguns dies d'haver deslliurat un infant[,] anàvem a missa a oferèixer a Déu el fillet estimat conmemorant la festa de la Candelera. En aquet poble s'ha celebrat tan bé com s'ha pogut. El s[enyo]r rector m'ha obsequiat amb un preciós ciri mol ben trevallat. Déu li pagui tan generós record.

Continua la gran calor xafagosa. El papa de Roma segueix bé. La guerra española està forsa quieta degut a que sempre hi plou o neva.

Avui la Mima ha arrivat de la Pampa.

3. Sant Blai planta l'ai[,] diem a Llufriu. Aquí el tenen en gran devoció perquè diu que guarda de mal de coll.

4. La gran calor ni dóna ànims per a fer res.

5. 1er divendres de mes. He assistit a les funcions pròpies del dia. El sol crema com foc.//

7. Tot com els atres dies: calor i mandra i una set que no se pot apagar. Ahir no vaig fer cap nota perquè no val la pena d'agafar la ploma per a dir que ens rustim de debò.

L'epístola d'avui és preciosa com ho són totes. Recomana la caritat sense la cual no té cap mèrit lo que fem. És una virtut mol estimada de Déu.

La tarde d'avui ha estat ben aprofitada. A la nostre esglesieta hi ha vingut un pare caputxí que ha <p> concedit indulgències al viacrucis nostre. Ha fet un sermonet recomanant-mos la esmentada devoció. Ha dit que cada vegada que ben devotament practiquem el viacrucis se guanya indulgència plenària aplicada per un mateix o per·a les ànimes del purgatori. Jesús estima i agraeix infinitament que meditem els fets ocorreguts de la seua passió i mort afrentosa. Amb poc <os> cost podem estar units contínuament amb Ell. Imitem-lo sempre.//

8. Per fi respirem una mica degut a la gran tormenta de la nit. Quina fresqueta més bonica. Som escrit al p[are] Molinero del monastir de Belgrano i a la meua Maria de París.

Estem a ple carnaval. La pluja de la nit va deslluir els corsos. Varen tenir de córrer a soplujar-se fugint del gran vent i aiga que queia.

Som oït missa com és la meva costum. Jesús agraieix que l'acompanyem i encare mol més en aquets dies tan esvalotats.

Avui és Sant Joan de Mata. Era provenzalès[,] fundador dels relligiosos trinitaris.

9. He llegit avui per·què humorísticament diem ¡viva la Pepa! Esdevé d'una Constitució española de l'any dotse del sigle passat feta el dia de sant Josep. Li varen comensar de donar el nom de "La Pepa", «¡Viva la Pepa!»[,] crit patriòtic que encare perdura.

Avui també fa fresca. Tots els periòdics portan la gran notícia que l'exèrcit d'en Franco ahir va entrar a Màlaga. És una gran victòria.//

10. Avui[,] primer dia de Cuaresma. Som assistit a la cerimònia de la benaurada cendra que ens recorda tots els anys que tan·sols a un pols de cendra han de tornar-se els nostres cossos. Si se parés esment amb això, el món no seria tan envejós ni venjatiu i buscaria la pau santa i divina[,] únic remei a tots els mals que passem.

El papa de Roma segueix bé. La guerra española continua enverinada; decantant-se a favor dels militars. Hi ha rumors de que el govern de la Generalitat de Catalunya entra en tractes amb els revolucionaris españols a fi d'entregar-se ans de continuar el terrorisme que fan els anarquistes per_tot on són. Ja és gros que s'harribi en aquest extrem. És que el jou anarquista és insoportable.

11. Santa Escolàstica era ahir. Per haver-se escaigut en dia de cendra la seua festa se celebra avui. Que la gloriosa santa ens apropi a Déu ja que per les seues virtuts hi té influència.//

Tot lo que se deia referent a Catalunya avui els diaris ho desmenteixen. Se veu que els anarquistes que la governan volen destruir-la ans de cedir. Quin pànic hi deu haver allà! Pobres estimats nostres que hi estan! De moment, en vistes dels avensos que fan els militars, i amb la por que entrin a Barcelona, llegim avui que el govern de la Generalitat ha decretat la movilització obligatòria a tot Catalunya. Pobre Pàtria nostra![,] quin jou tan negra li han posat!

Els militars[,] després de haver-se apoderat de la ciutat de Màlaga, van dret cap Almeria. Asseguran que hi entraran dissapte propvinent. Avui han entrat a Motril. Els presoners hi són a mils, i els que se passan a l'exèrcit d'en Franco atre_tan. Déu els ajudi!

Vaig fent carpetes per a la Sara nostra. Les que faig are són sis de petites i una de més grossa. Tenen la forma d'una fulla. Són com per·a posar copetes de licor.//

12. Tornem comensar una tongada de calor.

La Sara s'ha comprat un *corte* de vestit de seda mol bonic. Potser una mica massa sèrio i tot; pro vesteix. La seua mare i n'Irene l'i faran. És un obsequi que li ha fet l'Aldao en memòria del <primer> dia que se varen conèixer. Serà[,] me sembla[,] un vestit de mol gust.

Llegim que el Papa actual celebra l'aniversari quinzè del seu regnat. Avensa en el seu restabliment corporal. Descansa forsa.

La princesa del Piemont ha donat a llum un noi. La família reial d'Itàlia estan de lo més contents.

La guerra española continua furiosa. Els militars avensan; pro quina matansa d'homes de tots dos bàndols! És desastrós lo que passa! Preguem ben fervorosos perquè s'acavi aviat.

13. Avui el pintor s[enyo]r Subiracs ha acavat un retrat de n'Irene. Aguanta un colom. Són vora les onse de la nit. Tot és ple de bichos de tormenta.//

14. Diumenge. Avui som colla. La gent sembla que s'ho diuen. La nena de can Nadal ens la deixan una setmana. Se divertirà molt. És mol espavilada. Tot ho aprèn amb facilitat. El seu avi li ha comprat un nino de mol preu. Plora, dorm, velluga els ulls etc. És una maravella.

L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Aconsella que imitem a Jesús allunyant de nosaltres el maligne esperit sempre atent a fer-mos caure en pecat per apartar-mos de Déu.

Aquí sembla que popularment no hi hagi cuaresma. Tots els dissaptes a la nit hi ha *corso* carnavalesc en algun indret de les barriades. L'endemà quan anem a missa, els carrers van plens de desferres com són confetti i serpentines. I tanta obligació com tenim de meditar la passió de Jesús <es> sobretot en aquet temps de penitència!

15. Me sento cansada. Tan·sols anar i tornar de missa quissab lo que me som cansat. És que hi ha tormenta que no acava d'explotar. La calor és humida i xafagosa.//

16. Ahir me sentia cansada per causa d'una admòsfera carregada que va explotar a la <t> vetlla. Va fer poca cosa. És per això que avui perdura l'atuïment corporal i el cel està cubert de núvols boirosos que comunican pesadez a tots els membres. M'havia llevat dematí per anar a missa i me sentia com desfeta i atuïda. No m'he vist prou

animada per a surtir. M'he llevat a les vuit. Havia tingut un sòmit de lo més tonto. Mentres dormia la casa s'ha omplert de gent forastera. M'han robat la roba i no podia vestir-me. Lo que més me dolia era la faixa <sense> de la qual no puc prescindir-ne perquè'm defensa la cintura i no tinc dolor als ronyons. Si no la portés sembla que la cintura s'em trenca. Estava tan comvensuda de la lladragada, que volia remoure la *policia* peraquè busquessin la persona atrevida mòvil del robatori. Felisment quan som estat ben desperta, m'he pogut posar la ditxosa faixa i lo demés que calia. És que la meva faixa no és de qualsevol cosa; sinó que feta de les meues mans i tot, va costar mol perquè tot era de 1a.//

La pàgina anterior la som escrita per lla les deu del dematí. Are són les nou menys quart de la nit. Acavo de sopar. A·baix hi ha unes animades discussions entre l'Aldao, les noies i la Glòria Burc. Tots sostenen les seues raons pro són joves i poc pràctics de la vida. Jo[,] que tinc un pou d'experiència[,] veig que tots tenen raó i que quan hagin viscut més anys compendran que are són simples aspirants ja que ni d'aprenents s'els pot tractar. Ditxosa joventut plena d'obtimisme!

Llegim que el papa de Roma felizment està restablert del tot gràcies a Déu i a la seua paciència soportant les molèsties de l'enfermetat.

La guerra española[,] més enverinada que mai. Ahir dematí els revolucionaris varen bombardejar la població de Portbou. Se diu que varen inutilitzar el tràfec ferroviari. Que els trens que van de Fransa a Catalunya no poden circular. També varen tirar bombes a Barcelona i a València. En ambdues parts hi ha morts i ferits. Quina desfeta!//

17. Avui la Sara i el seu Santiago junt amb tots els de casa <ha> Glòria Burc i nena Nadal, han celebrat el primer aniversari d'haver-se conegut personalment. Estavan de lo més joiosos. Déu els hi conservi i aumenti l'obtimisme. El seu pare no hi era per estar ocupat amb els seus negocis.

La guerra española[,] segons últimes noves, va a tota màquina. Els gubernistes se veuen perduts i s'esbatussan ells amb ells. Els militars avensan. Quin martiri[,] Déu meu! Quin tresor de vides cauen de tots dos fronts! Pobres homes, pobres dones, vells i criatures! Un fenomenal desastre! Lo que portan els fets poc meditats! Tot ve d'unes eleccions desgraciades per haver-les guanyades barruerament.

Tornem tenir calor.

18. La calor no deixa fer res. Entre llegir coses d'actualitat, l'estona que dedico a les meues devocions matinals seguríssima que és lo únic aprofitable de tot el dia,// i la calor no faig res. Quan no fa tanta calor, se té esma d'anar fent. Are no. Tot fa emperesiment. Llegeixo molt, pro tot se conté periòdics locals buscant sempre amb preferència les notícies referents a la desgraciada guerra española. Fa vora sis anys que tenen república i mai han estat en pau. Sempre fent atrocitats ben complagudes i permeses per els governants. Tot plegat ha portat el feroz desastre que are estan pledejant destruint tot lo que els hi fa nosa. Quan s'acavi la guerra, no quedaran persones, ni bèsties, ni diners, ni cases en peu. Tot haurà estat destrossat. Els dos fronts, encare són ambdós poderosos i cap d'ells rendeix. Are mateix vora Madrit se matan com mosques a l'estiu.

Avui el s[enyo]r Subirats ha dinat amb nosatros. Ha portat els retrats de n'Irene que han quedat mol rebé. Té molta trassa a fer retrats. És fill de Gràcia de Barcelona.//

19. En nom de Déu fa fresca. Retorna de mort a vida. Anit ha fet tormenta.

Els diaris vénen plens de noves terrorífiques de la guerra española. Són les batalles més renyides que han tingut des que va esclatar. Els revolucionaris d'en Franco tancan totes les carreteres que van a Madrit a fi que quedin sitiats els que lluitan defensant la ciutat. Els gubernistes no ho volen i allà és Troya. Matar i morir i morir matant. Atre cosa no fan. Emplean tota mena de trastos mortífers. La qüestió és fer una gran carnisseria humana. Els camps i horts i camins[,] plens de cadàvers dels dos fronts i desferres bèliques. No sé què quedarà <v> en peu quan la guerra sigui acavada. Se podrà cantar la cansó que cantaven els catalans quan l'invasió de l'exèrcit de Napoleó. Deia aixís[:] «Per los camps[,] vinyes i horts / serviran bé tots los morts / per a femar-ne les terres.» Are també.//

20. Res important hi ha avui per anotar. Les noves españoles segueixen terriblement dures. Les noies crec que han anat al Club Oeste. No n'estic ben certa. És un lloc que no m'acava de fer el pes. Déu vulgui que no s'en penedeixin. Hi poden trovar amistats que no convenen del tot. Potser som massa escrupulosa.

21. Rebem carta de la Roser Alibés per na Gracieta[,] la seua padrina. Entre atres noves diu que la Miria estan bé.

Avui diumenge 2on de Coresma a casa hi ha hagut mol moviment. Per dinar la taula era plena i per brenar encare més. Hi havia la nena Nadal, l'Aldao, l'Alejandro amic d'en Lluís i a la tarda s'hi han afegit en Joan nostre petit. El seu pare és fora pels seus negocis.

Les noves de la guerra[,] sempre dolentes. Els catalans estan resolts a que no volen anar als fronts a ser carn de canó. Que estan requetecansats de la guerra i no volen obeir a qui els mana.// Tan a Barcelona com als pobles forans diu que tots els dies tenen batalles ells amb ells. Diuen que si els del govern guanyan la guerra, llavors faran ells la contrarrevolució per saber qui ha de manar. És ben bé San Boi o la torre de Babel. És que els del govern se veuen perduts i tot són mals humors entre ells acusant-se uns amb atres. Are diuen que Màlaga va ser guanyada perquè els que la defensaven estaven borratxos.

L'evangeli d'avui és el de la Transfiguració de Jesús. N'he parlat moltes vegades i mai n'hauré parlat prou. Quina joia els tres afortunats <de> apòstols contemplar per uns moments a Jesús auriolat de tanta glòria!

Som escrit al p[are] Bassets felicitant-lo per demà[,] que serà el seu sant.

22. Nota curta deurà ser avui ja que no hi ha res gran per a esplicar. A les eleccions de Santa Fe, han guanyat els demòcratas[,] o siguin[,] les dretes del governador s[enyo]r Fresco.//

23. Novament la calor apreta. "La Razón" d'aquesta nit diu que demà plourà. No sé pas on són els núvols que ens han de donar l'aiga. No s'en veu cap en tot lo món d'Haedo ni sa comarca. Deuen ser al riu a buscar-la. Benvinguda sigui la pluja. Aixís refrescarà quelcom.

Avui hem tingut a dinar en Manuel Llorens *vell*, i la seua senyora Maria. Feia anys que no l'havia vist. Sempre està de bon humor. Té mol bon aspecte de salud. Tinc entre mans unes carpetes. Són unes de fulles i l'atre de *aguaciles*.

La Glòria Burc ha vingut a buscar la nena. Els petits escolars se preparan per comensar llurs estudis primaris. Els nostres no comensaran fins el 1er d'abril.

Som escrit un conte referent a gats. És per a enviar a les meues nétes de Pirovano. Hi afegiré unes endevinalles per la Celieta ja que és la més grant.//

24. La calor forta és irresistible.

Som escrit a les noies d'en Florenci. Hi ha posat endevinalles[,] un conte i figuretes retallades. La guerra española no cedeix.

Avui és la festa del gloriós apòstol de Jesús sant Matias. Va sustituir al desgraciat Judas Iscariot.

25. La calor aumenta. Només se té ganes de veure i no fer res. Fins les bestioles van esmortuïdes. Hi ha mol enrenou policial produït per un suposat secuestro d'un infant de dos anys. És d'una família acaudalada. El fet ha passat amb una estancia nomenada La Sorpresa que se troba camí de Mar del Plata. Fins hi ha qui suposa que la criatura ha estat raptada per un còndor. Els diaris en vénen plens.

Són dos quarts d'onse de la nit. Som estat una estona al tarrat. L'airet que hi feia era fresc. He contemplat la bonica Creu del Sud. Se veia mol clara. La del dia quan l'hem vista era gran i brillava com un gran fanal celest.//

A Barcelona estan aturdits perquè hi ha una ràdio que se diu Ràdio Vritat. És clandestina. Per més que buscan no poden trovar l'origen de semblant estra. Fa intensa propaganda favorable als revolucionaris. Fins creuen que ve directament d'Itàlia. No la deuran fer plegar si no és española. I si perquè la gent no la senti prohibeixen els aparatos de ràdio ningú sabrà com van les batalles. Que li donguin el nom de Ràdio Vritat segurament és per·a desmentir lo que diuen els gubernistes. Déu els hi comuniqui la llum que tots plegats necessitan.

26. Avui fa més calor que ahir. Quina pujada de termòmetro! Quina febre solar! Hi ha núguls. No sé què portan. El sol s'ha acugat sobre una fantàstica montanya de nugulada encesa i daurada que enlluernava.

He cridat n'Irene perquè pugés a contemplar-la. Hi ha disfrutat de debò. Bé podria // haber carregat d'aiga per demà a fi que no fes més aquesta calor irresistible. Ahir el mercuri va pujar fins a 36,3. Aquí que hi ha tanta humitat són graus de calor. A la Pampa o Córdoba en deuen tenir vuit o deu més.

Els carrers d'aquet poble estan tots overts. Una infinitat d'homes hi trevallan. Van colocant les canyeries d'aiga neta i les de desaigües[,] o sigui d'aigües brutes. Mol convenia. Aixís desapareixeran aquelles aigues enxarcades que hi ha de cada costat de carrer sota de les aceres. Tot plegat[,] sobretot l'istiu eren focus de pestilència i mosquits.

Són les onse menys quart de la nit. Les gotes de suor del meu cap i coll cauen com una pluja. Tanta és la calor que fa.

27. Per fi a la matinada hi ha hagut tormenta no mol forta acompanyada d'alguns ruixats. El dia no ha estat tan insoportable com ahir. No obstant are som les nou // menys vint de la nit i fa calor.

Per fi s'ha trovat el cadàver del nen que tan han buscat la policia. L'han trovat a uns tres quilòmetres de la seua casa. Se suposa que ha estat alguna venjansa. Els metjes que li han fet l'autòpsia han declarat que va morir escanyat. Diu que tenia una ferida al cap i un·atre amb una cama. Sembla que són produïdes per algun animal. El cadàver del infortunat nen diu que ja estava en descomposició. Per això creuen que va ser ultimat el mateix dia que el varen raptar. Estava desnú completament. Un àngel més al cel i un fort disgust per la seua família aquí a la terra.

28. Últim dia de l'hora oficial. Ens han dit que a les dotse d'aquesta nit ens tornaran l'hora que ens havian pres. Ho desitjava. Des que som aquí cap any m'havia molestat el canvi d'hora com aquet. Resultava // que ens feia falta. A la vetlla desseguit eren les onse i hora d'anar a dormir. No tenia tems de res. Som de nits i plou. L'atre nit també ha plogut. Els carrers overts i l'aiga corra per els recs que hi fan.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Parla dels grans miragles i curacions que feia Jesús anant pel món. La epíst<o>ula és de lo més recomanable. Se veu que sant Pau no se descuidava d'enviar cartes als seus devots a fi que no defallissin. Els animava amb la ploma, amb la seua poderosa inteligència revelada que encare després de vint segles, és tema novell per als predicadors. S'hi refereixen moltes vegades i és que era una deu de ciència divina.

He rebut carta de na Maria meua des de París. Se veu que estan mol ben encaminats gràcies a Déu. M'ha enviat dues vistes de París. Les Tulleries i l'església de La Madalena. He contestat avui mateix.

He fet una bonica carpeta per la Glòria.//

Mars

1. En Lluís ha donat la matèria de castellà que li va quedar sense aprovar. Ja ho té llest gràcies a Déu i que ha estudiat de ferm.

La Sara amb en Lluís han anat a rèbrer a la s[enyo]ra Paez i els seus fills.

2. La calor tira novament. Avui a la tarde aquí a la vora una màquina del tren que feia maniobres ha descarrilat. Sortosament els empleats han pogut saltar a terra i no ha pres mal ningú.

3. En Lluís avui s'ha examinat de les aburrides matemàtiques que per desembre no varen rutllar prou bé. Ja ho té llest gràcies a Déu. Are a dormir fins al 1er del mes d'abril que s'obriran les seues escoles.

4. Tota la nit ha fet forta tormenta. Ha plogut mol pro no ha pas fet disbarats.// Som teixit avui cuatre carpetetes per la Glòria Burc. Tenia fil que m'havia sobrat de quan li vaig brodar flors en unes tovalles. L'he empleat tot. Són una papallona més grant i dues de petites. A més[,] un cuadro amb una floreta al mitg. Totes cuatre han quedat mol rebé.

Avui no fa tanta calor.

Les noies i la seua mare preparan vestits i una brusa per la Sara. Se li acava el bon temps. Per l'abril ha de tornar-se'n a l'Escola de Belles Arts de Córdoba.

<6>5. Primer divendres de mes. Som assistit a les devocions pròpies del dia. El s[enyo]r rector ens ha parlat d'unes reformes que progectan fer a l'església. Déu els hi do un bon acert.

<7>6. Res de nou. Molta calor.

7. Diumenge. Sant Tomàs de Aquino. El gran teòleg de qui podem seguir els // millors consells. La epístula de la missa dedicada al gran sant diu així: «Vaig desitjar la inteligència i me fou concedida; vaig invocar a l'esperit de la saviduria i vingué a mi, i la preferí als grans regnes i tronos; i en sa comparació, vaig trovar que totes les riqueses eran res. Ni les pedres precioses, ja que tot l'or respecte de la sabiduria, no és sinó petits granets de sorra; i en sa comparació, la plata serà tinguda com llod. Vaig estimar-la més a la salud i formosura, i vaig proposar-me tenir-la per llum perquè és inestingible la seua llum. Tots els béns que me vingueren juntament amb ella, <i> he rebut <amb> per mitjà d'ella, riqueses incontables. I m'alegraba amb totes aquestes coses perquè em guiava aquesta saviduria; i ignorava jo que ella fos mare de tots aquets béns. Vaig apendre-la

sense ficció y la comunico sense envidia, ni amago el seu valor. És un tresor infinit per els homes; i a tots els que d'ell s'han valgut, els ha fet partici//pants de l'amistat de Déu, i recomanables per els dons de la doctrina». Traduït del missal-vespral.

La gran saviduria que sant Tomàs va adquirir fou el coneixement de Déu i de les coses per Ell revelades; i si va arrivar a ser tan savi, fou perquè més que en els llibres va estudiar la ciència divina en el llibre eloqüentíssim i sempre overt de Jesús Crucificat. Ditxós d'ell. Quina mala traducció! He cregut que aquí era millor que fos en català.

8. La calor aumenta d'una manera desvergonyida. Ni a la nit fa fresca. Hi ha tres dies que tenim en Roger Nadal. Ell amb en Lluís i les noies han posat una bombeta elèctrica al terrat i jugan a cartes. A la tarde i nit és l'únic llic que és passable. No se pot respirar. Deixa atuït el cos que no se faria res.

Van preparant la roba per a la surtida de la Sara per Córdoba.

La guerra española no cedeix. Quin desastre!//

9. Avui és Santa Francisca Romana patrona i fundadora de les oblates de sant Benet. Ditxosa ella que va ser tan bona cristiana. Siguem-ne fervorosos devots a fi d'alcansar del cel gràcies abundants per la salvació nostra.

Amb tot i que hi ha hagut forta tormenta i ha plogut, no ha refrescat. Segueix la mateixa calor xafagosa.

10. No he sortit de casa perquè havent plogut els carrers overts per a posar-i les canyeries estan plens de fanc i difícils de creuar.

La jovenalla de casa van al Club Ferrocarril Oeste a banyar-se.

En Lluís avui ha anat a posar-se d'acord amb la senyora que l'any passat li dirigia <e>la seua gimnàsia física.

He rebut carta de la Lluïseta Rocas. Quina pena fan les cartes que se reben[,] totes plenes de pessimisme per tantes privacions i perills com tenen devant seu. Déu els ajudi.//

11. Res de nou hi ha per contar. Calor insoportable, carrers overts que mai·més acaven de tenir-los llestos. Sort que aquet enrenou portarà una gran millora en aquet poble amb la qüestió de l'aiga corrent neta i bruta. La guerra española[,] enmaranyada a més no poder.

12. Tot segueix igual[,] fins la desvergonyida calor. Són les onse de la nit. Ha plogut pro poc.

A dinar [h]em tingut una amiga de les noies que se diu Aidé. És d'aquet poble.

Rebo carta del p[are] Lorenzo Molinero[,] sacerdot benedictí del monastir de Belgrano. Conta que [h]a perdut un cosí relligiós escolapi. Li varen fusellar els anarquistes a Sitjes. També un oncle que era superior d'un monastir de Madrit va ser fusellat. Té un·atre cosí sacerdot a Bilbao que diu no en sab res. Altres parents seus que residian a Madrit varen tenir d'allistar-se amb els milicians perquè no els matessin. Quins desastres!//

13. Tota la matinada ha plogut i després tot el dia. La calor deurà fugir.

A España en els llocs de més batalla hi plou i neva fortament. Are el foc més gros és vora Guadalajara. És tremendo.

Avui la Mima s'ha examinat de la única matèria que li havia quedat. És d'anglès. L'i han aprovat. Té tot el curs llest. Entra a quart i en Lluís a tercer. Els dos han rebut llarga carta de la Miria.

Són les vuit i quart de la nit. Fa poca estona que la ràdio ens ha obsequiat amb cansons catalanes. Ha comensat amb "La mort de l'escolà" del malaguanyat m[ossè]n Cinto Verdaguer. La sardana "La Santa Espina" del <gros> gran Guimerà i per últim "Els Xiquets de Valls". Tot mol ben cantat. Després ens ha donat una pessa forsa xabacana. Eran un matreros del temps dels cacics. Eran catalans. Parlavan un argentí desastrós. Pobres catalans! Quan més entussiasmats estaven la policia els ha presos.//

Els periòdics portan la mort del bon amic s[enyo]r Torrendell. Al cel sia. És una pèrdua mol sensible. Era un bon català i d'una cultura envejable que sabia distribuir en tots llocs. Mol estimat dels catalans i de tots els que el coneixian. Home de lletres i un bon catòlic.

He rebut extensa carta de la meua Maria des de París. També n'he rebuda de les germanes Rosario de Badalona. Les pobres se veu que passan tribulacions per causa de la guerra. A la meua Maria li he contestat avui mateix.

14. Diumenge. El gran temporal que ha fet tota la nit i ha continuat el dematí no m'ha permès oir missa.

Hem passat una tarde deliciosa ben acompanyats del bon amic p[are] Bassets, en Joan i la Sara Planas, l'Aldao i tots els de casa. Solsament hi mancava en Joan gran. El p[are] Bassets ens ha obsequiat amb una audició de piano tan bonica com ho sab fer ell.//

15. En Lluís s'ha inscrit al Nacional per a estudiar 1er curs de Bachiller. Déu li do salud i voluntat per a portar un bon any a fi que no li quedi res sense aprovar.

Rebo una humorística postal dels nevots estimats Ernest i Catalina des de Mar del Plata. També n'hem rebuda un·atre del bon amic s[enyo]r Jijena Sánchez des de Bolívia. Ens hi esplica les boniques excursions que ha fet. S'ho mereix tot ja que és mol trevallador. Les excursions d'aquets dos mesos li hauran servit per estudiar folklore argentí i d'atres llocs de l'Amèrica; ell que els sab trovar per tot arreu.

Ja no fa calor. He comensat un coixí per a la Sara. És una panera plena de flors camperoles. Hi ha roselles, margaritas, blauets etc. En tinc un·atre d'escullida que també és mol bonica. És una cistella de roses i fulles i ponselles. Va lligada amb una cinta artísticament colocada. Tot amb colors i a punt de creu. Són de lo més ben trovat.//

16. Are fa fret. Quin clima més variable! Ha fet un dia lluminós que comunica ànims per a moure's. Ja era hora.

He rebut una mol bonica carta de la Celieta. M'hi parla de totes elles i de l'anyorament que tenen del seu pare i de Barcelona. Se veu que els contes, endevinalles, dites etc. els hi plauen. Pobres netetes meues![,] quin sacrifici tan gran junt amb la seua mare han fet no poguent continuar amb les privacions i poca tranquilitat que tenian a Barcelona! I encare sort d'haver pogut fugir d'aquell gros calvari.

Avui la ràdio diu que novament Barcelona ha estat bombardejada. Què serà dels nostres estimats que tenim en perill? Tan·sols Déu ho sab.

17. Continuem amb bona fresca. A España tenen encare neu i pluja i fret negra com al ple de l'hivern.

Avui han vingut a captar dues relligioses catalanes que varen poguer surtir del desastre.// No les he vistes ni sé de quin lloc de Cataluña són. Han dit que tenen en progecte posar un alberc a la ciutat de Buenos Aires. Déu les protegeixi ja que han hagut de fugir d'ont tenian dret a estar.

Escric a la señora Botana de Villa del Rosario del Paraguay. És una bona amiga filla de Martorell. De petita la varen portar a Barcelona i després de casada junt amb el seu marit varen venir-se'n a l'Amèrica.

18. Som acavat una labor que servirà per a cubrir un coixí. Ha quedat mol rebé.

Segueix el bon temps.

19. Sant Josep gloriós patró de l'Església Catòlica i model per els obrers. Som oït missa primera. No he tornat surtir.

20. Hem tingut <de> la ben rebuda visita de la Rita Brizuela amb la seua aixerida filleta.//

21. Diumenge de Rams. Ens recorda aquella entrada tan gloriosa de Jesús a Jerusalem. També avui l'esg[l]esieta d'aquet poble estava atapaïda de fidels de totes edats quins amb rams d'olivera a llurs mans recordaven la sublim ovació que els jueus feren a Jesús. Jo[,] en_mig de tan entussiasme popular[,] he recordat amb gran pena el dol de tot Catalunya catòlica[,] que no haurà pogut solemnitzar aquesta típica i devota festa per haver estat destruïdes totes les seues esglésies i profanat les piadoses costums aixís com perseguits o morts els ministres de Déu. Quin poble tan desgraciat! Déu ne tingui compassió! He rebut extensa carta del bon amic Ricard Musterós des de Gènova.

Han vingut la s[enyo]ra Amàlia amb el seu espòs. El s[enyo]r Llonc crec que està forsa malalt. Té una tos desastrosa. Déu els hi ajudi.

Llegim que als Estats Units (lloc on hi passan tots els fets extraordinaris) en una gran universitat hi ha hagut un incèndit tan gran // que hi han mort cuatre-cents cincuanta-cinc entre escolars i professors. El sinistre ha passat a Tejas.

Avui és Sant Benet; pro per trovar-se en dia del Ram la seua festa se celebrarà el 6 del pròxim abril.

22. Tenim tots cuatre pibes malalts. Sort que la Juanita s'aguanta. Torna fer calor. Diuen que hi ha una invasió de grip que fa por.

23. Els malalts segueixen empiocats. En Lluís s'ha llevat, a la nit tenia 38 de febre. La Mima no s'ha llevat. N'Irene no fa llit pro va toda enmandrada. La Sara corra

pro és per a obsequiar al seu Aldao. Tampoc està sana del tot. És un mal vent que ha passat?

24. La Mima s'ha llevat. En Lluís encare no. Avui no ha tingut febre. Les atres dues enmalaltides i tot van tirant.

Vora de casa van preparant una mena d'//embalat. Són atraccions. Ja deurem tenir murga per dies. M'ha fet recordar la festa·major dels pobles de catalunya. Una munió de bailets hi fan xibarri.

25. Dijous Sant. Avui ha estat un dia d'emocions ben variades. Rebem carta aèria de la nostre Miria amb la mala nova de la defunció de la seua sogra. Pobre Donya Fe![,] tan que estimava a tothom! Al cel sia tan bona senyora. L'altre nova[,] quelcom vetllada[,] la posa l'Alfons a la mateixa carta. Dóna la felís nota amb que tenen un fillet en camí. Déu el guardi. La Miria en atre carta ho deurà esplicar més. És que els pobres han d'haver quedat esglaiats amb la sobtada mort de la seua mare a qui tan estimaven.

L'atre nova és estada aquí. La Sara amb el seu Aldao han formalitzat el seu prometatge. Llueixen llurs aliances. A més[,] ella un anell mol preciós. Tots dos junts ho han comprat.// Déu els fassi ben felissos.

Som assistit a les funcions pròpies del dia a la nostra parròquia. Un monument sensill i de bon gust. Era un jardí de flors naturals mol esquisides. Tot el dia hi ha hagut molta concurrència. Tart de tot fins hi he vist una dona carregada de criatures que amb els gossos i tot donaven voltes alrededor del monument. És que aquet dia hi van a l'església fins aquells que no hi tornan més d'en tot l'any. Què hi farem. Vui pensar que devant Déu encare són més estimats que els poderosos que aquets dies sants els aprofitan per a fer luxoses excursions no donant el més petit senyal d'agraïment a Déu per haver-los enlairat en categoria i plata[,] que res d'això s'en emportaran a la Chacarita. És possible que sí que hi tindran lluïment[,] al cementiri[,] pro \d'/allà no passarà sinó que amb el temps desapareixerà no quedant la més petita engruna de record. En camvi, les bones obres i sacrificis fets per a glòria de Déu faran caure la balansa a favor nostre.//

26. També avui som assistit a les funcions litúrgiques pròpies del dia, que com tots els anys ens recorda els sofriments de la Passió que va passar el nostre tan estimat Jesús Redentor nostre. Amb tot i que les diabòliques fúries fan tan mal com poden per

allunyar els homes de la fe de Jesucrist, mai obtindran desterrar del món la memòria dels fets ocorreguts fa vint sigles. Sempre sembla una cosa rescentment viscuda i contemplada. Res del món és prou fort per a fer desaparèixer el gran aconteixement. Recordem-lo, venerem-lo adorant al Crist que va vèncer gloriosament Ell sol a tots els que el combatian. Tot ho va poguer resoldre perquè era Déu i home verdader.

Are mateix som negra nit. Són les vuit i vint minuts. Les atraccions que tenim aquí la vora han fet esclatar un poderós petart que sembla anunciador de grans festivals. Ho tenim massa a la vora. I pensar que els deurem tenir per temps ja que són del veí poble de Morón. Preparem-nos per a no dormir totes les hores.//

27. Dissapte de Glòria. Avui és dia d'un gran moviment litúrgic. No hi som assistit. Em sentia cansada d'aquets dies d'anar dues vegades a l'església. He fet la dormida fins a les vuit. El carter per a mi avui ha estat esplèndit. M'ha portat dues cartes mol estimades. Una de la nostre Miria i l'atre del d[octo]r m[ossè]n Antoni Griera. La primera m'ha portat bones noves d'en Flor, n'Angeleta, na Montserrat i el seu fill gran. També ens ha parlat mol bé de tota la família d'en Joan. M[ossè]n Griera em fa una gran explicasió de com va escapar-se de la persecussió comunista. Va jugar amb sort. Escriu des de Burgos[,] on diu que hi trevaia a les oficines de Prensa.

Avui hem tingut la visita de l'artista s[enyo]r Sancho. Ha portat un retrat de na Gracieta. És pintat. És un bon català fill de Rubí.

Són les deu i vint de la nit. Les atraccions d'aquí la vora fan mol de xibarri.//

28. Diumenge i festa de Pascua. Ens recorda la resurrecció gloriosa de Jesús després d'haver sofert tan dolorosa passió i mort per a redimir les nostres ànimes. La nostre pobre inteligència no pot capir la grandesa dels grants fets ocorreguts fa vint segles. No obstant, la nostre fe ens aferma a tot lo que Déu ha revelat als teòlecs, quina ciència divina ens té ben fora del més petit dubte. Que aqueixa fe tan lluminosa que Déu m'ha concedit, no divagui ni un sol moment de la meua vida, i sigui comunicada a tots els meus sers estimats que tan allunyats n'estan és lo que més demano al cel avui[,] diada de tanta trascendència.

Des d'ahir vespre me sento un refredat arrapat al pit. L'aniré combatent amb Geniols. No sé què ho deu haver ocasionat ja que ni fa fret ni m'havia notat res que pogués enredar-me d'aquesta manera. Ja s'en podria anar ben prest d'una vegada.

Si tinc humor escriuré a la meua Maria. També voldria escriure a la nostra Miria.

Som escrit a totes dues.//

29. No he sortit. El refredat segueix benigne. Sort dels Geniols. Si deixo de pendre'n aumenta.

Avui ha estat el pare Bassets que ens ha vingut a veure. Ha estat bona estona aquí. Quin català més farreny!

Som escrit una rondalla per a les nenes d'en Flor. L'he copiada de "Rondalles de Frederic Mistral". Se titula "El xiulet".

30. Avui també el carter ha estat esplèndit. M'ha portat una mol extensa carta de la meua Maria des de París. Ha arrivat ben acompanyada d'una postal amb una vista de la ciutat de Zurich que m'ha enviat el meu gendre Armand. Déu i l'àngel bo no m'els desempari mai. Són un matrimoni tan ben avinguts que en_mig de tantes tribulacions com passo, plena d'anyoraments dels meus escampats fills, i sense cap esperansa de tornar-los veure en aquest món, les lletres que d'ells rebo embauman el meu estat adolorit.//

Vaig a escriure al cunyat de la Miria Ricard Musterós i a la meua Montserrat.

31. El dia[,] fresquet. No he sortit. El meu refredat segueix tossut. He tornat pendre Geniols.

Tenim en Roger Nadal. Ha vingut com per solidaritat amb els nostres estudiants. Ell i la Mima comensaran el 4art de bachiller. En Lluís[,] el 3er. Estan forsa animats.

Estic teixint un gersei de llana negra per·a mi.

Abril

1er. Continua el bon temps. La Sara ha despullat la glicina de totes les fulles i branquillons perquè era un niu d<e>'aranyes que entraven per els dormitoris de les noies i d'en Lluís. Hi tenian cada corredissa i xiscles que <f>treian foc. Are els canaris i la Reina Mora estaran més soleiats.

Na Gracieta se queixa de dolor a l'espinada. El meu refredat va cedint.//

Avui la Mima i en Lluís han comensat de nou els estudis. Déu volgués que tinguessin bons professors i estudiessin bé a fi de portar bones notes tots els mesos.

2. Sant Francisco de Paula. Era calabrès. Va néixer el segle catorse i va morir als noranta-un anys. Imitem el seu zel per a salvar les nostres pobres animetes.

Llegim que a Barcelona[,] on hi havia viscut i fins potser n'era filla[,] va morir la cèlebre bailarina i professora de ball s[enyo]ra Pauleta Pàmias. Tenia vuitanta-sis anys. Era mol popular i estimada del poble. Al cel sia.

Avui[,] 1er divendres de mes. Som fet el sacrifici d'anar a missa i a combregar en nom de Déu. A la tarde degut al refredat no m'he sentit prou animada per·a surtir novament.

3. Res de nou. Passan dies esplèndits. El meu refredat va cedint. No surto de casa.//

4. Diumenge. Som oït la última missa. No m'he vist prou valenta per anar a la primera. M'ha resultat llarc el camí. Som arrivat aquí mol cansada.

S'ha rebut un telegrama d'en Joan gran des de Victorica. Diu que de la caiguda del cavall ja ni s'en recorda. Convida n'Irene que hi vagi a passar uns dies. La noia se decideix. Surtirà si Déu ho vol el dimars.

5. Com que la tos meua és tan forta he decidit deixar de pendre Geniols i pendre xarob Famel[,] que sempre me la treu.

Avui som anat a missa a les vuit. També m'he cansat pro no tan com ahir.

En Lluís ha anat a l'oculista. Porta ulleres quelcom fumades. Pren un reforsant que no me recorda el nom; pro a en Joan petit li va anar mol rebé.

Passan uns dies explèndits. Una tardor maravellosa. Ni vent ni cap núgul. La missa // d'avui ha estat de l'Anunciació[,] que va escaure's el dia del Dijous Sant i ha estat trasladada.

La Cèlia ha parlat. Ja són de nou a ciutat amb tota la mainada. Les nenes estan[,] diu[,] mol bé.

6. Avui la festa relligiosa ha estat dedicada al gloriós sant Benet abat de Montecasino. El seu dia va escaure's ser el del diumenge de Ram i s<e>'ha tingut de canviar-se. Som oït missa honorant al nostre sant fundador de les ordres benedictines.

N'Irene anit ha sortit per Victorica. S'en anaba de lo més contenta. Ben merescut s'el té aquet es<b>varjo. El seu pare n'estarà content[,] de tenir-la uns dies amb ell[,] que l'acompanyarà per_tot.

7. Llegim a "La Nación" que els protestants de Barcelona han obtingut el permís del s[enyo]r president Companys per a celebrar i practicar les festes relligioses en els seus temples com // també en cases particulars. Això ja passa de mida. Que els protestants tinguin llivertat de practicar la seua relligió, i els catòlics són morts per haber-la practicada. Sembla talment que el món se giri del revés.

La guerra española en els presents dies és mol enverinada. Tots pelan; pro sembla que el general Mola va directament a Bilbao. Si ho obté, serà una formidable victòria. Lo més sensible és tantes vides sacrificades per ambdues bandes. La pau, per are la veig mol lluny. N'han de matar més com de formigues. Quin homes[,] Déu meu!

8. Torna fer calor. No surto. Em canso molt. És que el refredat i la tos m'han atuït. Avui hem rebut carta aèria de la nostra tan anyorada Miria. Ens fa una extensa esplicassió del seu estat de mare. Are sí que em fan vella de debò. Veure els fills dels meus néts és una victòria a la funesta senyora de la *dalla*. Lo mal és tenir-los tan lluny. Si no fos // la malestruga censura catalana que tafaneja totes les cartes, quines brodadures posaria dintre d'elles a fi de lluir el meu besnét com he fet lluir la seua venturosa llar! Are no podrà ser. Aquesta novetat els hi allaugereix la pena de la pèrdua de la seua mare (a c s).

Avui he trevallat unes hores copiant un mol entrincat dibuix que el vui brodar per a unes tovalles de te per a la nostre Sarota ja que li vaig proveint la futura llar com ho he fet amb els atres. El tal brodat és de punt Richelieu i preciós. Déu me do salud per a veure'l fet.

9. Es dematí era lleig. Vent fort i fret i tot ben núgul. Per lla les onse el temps s'ha aixeribit, ha sortit el sol, i jo som anat a la tenda de La Moda Elegante. He comprat tela per a carpetes, fils de tota mena, aguies etc. M'he cansat molt.// He dibuixat una bonica carpeta i he comensat una punteta per a posar amb dues carpetetes blanques com per la panereta del pa. La Sara i el seu Aldao n'estan mol contents[,] de les coses que vaig fent per a ells.

10. Dia fresquet. Anant a missa feia un aire fi pro sa. No m'he cansat gens. Rebem carta de n'Irene. Se veu que està contentíssima per la Pampa. Diu que li plau tan trovar-s'i are a la tardor que tot és més bonic que a ple istiu. Encantada de contemplar horitzons bonics i de tot lo que veu. Millor ja que a l'istiu no va poguer sortir.

11. Diumenge. No m'he vist prou animada per anar a la missa primera com ho tinc per costum. Som oït la de dos quarts d'onse. Feia bo caminar al sol.

Avui és l'evangeli del Bon Pastor. Té un remat de cent ovelles i n'ha perduda una. Deixa les noranta-nou al bosc soles i busca per tot arreu fins haver-la trovada. Al trovar-la, la pren i se l'ha carrega a coll amoixant-la com un gran tresor. Jesús és el nostre Pastor que va donar la vida per a tots nosaltres[,] ovelletes seues. Estiguem-li agraïts de tan gran sacrifici.

12. Res de nou que valgui la pena.

13. Rebem carta de Victorica. En Joan[,] quelcom empiocat pro no és res de perill. N'Irene[,] contenta amb la gent pampera.

Escric al p[are] Oreira.

14. Plou. És pluja de tardor. Tota quieta. He passat tot el dia preparant mostres de puntes amples. Són boniques.

La Mima s'ha reblinconat un peu. Amb tot ha pogut anar a l'escola. No serà res.

15. Rebem carta de n'Irene. Diu que han // anat a Sant Lluís. Que estan a punt d'anar en atre lloc que no sab com s'en diu. Estan bé de salud ella i el seu pare. Que no sab com complaure a tothom qui la convida.

16. Cumplianys de na Gracieta.

En Vila Vallès ens ha vingut a veure. Ha portat noves de la Miria. Diu que la va veure amb l'Alfons pocs dies ans de surtir de Barcelona. És un bon i ferm catalanista.

17. Ha fet un dia de tardor bonica. Sense vent fort ni núguls. Jo m'he sentit mol més animada. Per anar i tornar de missa no m'he cansat gens.

Anit na Gracieta amb la Sarola són al Casal. Rebem carta de n'Irene i del seu pare. Se veu que estan mol contents i que se passejan per la Pampa qu'és una delícia. Les dones gauchas li esplican la mar de remeis que fan elles. Són de lo més extravagant. No obstant hi estan ben segures[,] de l'èxit.//

18. Diumenge. L'evangeli d'avui és de sant Joan. Se refereix a les paraules de Jesús als seus apòstols profetisant-los que passarian moltes persecussions per defensar la doctrina catòlica. Els animava a que <no> no s'acobardissin que els hi prometia un premi de glòria eterna. Alabem els designis de Déu acceptant ben ardits tot lo que per la glòria seua haguem de soportar.

Anit la nostra Sara ha sortit novament per els seus estudis de Córdoba. L'han acompanyada la seua mare, en Lluís i l'Aldao. Déu li do salud per fer un curs ben lluït.

Escric a la meua Maria.

19. Avui a la nostre parròquia de Haedo s'ha celebrat una missa per l'ànima de la bondadosa i estimada senyora Fe[,] sogra de la nostra Miria. Allà no ho podan fer. La Cèlia també va encarregar una missa per lo mateix.

20. Anit passada haurà comensat el bloqueig de les // costes españoles a fi d'impedir que entrin homes o efectes propis per a ajudar a la guerra.

21. Sant Anselmo[,] gloriós sant benedictí. Va ser un pou de ciència i de pietat.

Torna fer calor.

22. Rebem carta de n'Irene. Se veu que està mol animada i contenta per Victorica.

L'Aldao ve totes les tardes. Ens fa companyia i nosatros a ell.

23. Sant Jordi gloriós de la nostre afligida Catalunya. Hem rebut una pila de correspondència. Cartes de Rita Musterós, del seu fillet Jordi. Del bon amic Garcés des de Fransa i de la meua Maria també de Fransa. Postals de la Roser Alibés, de d[ony]a Antònia Llop i de Mercè Padrós.//

24. Humitats i cel boirós és lo que ens dóna la tardor. Fa calor xafagosa. Rebem carta d'en Ricard Musterós des de Gènova.

De la guerra ni val la pena de parlar-ne per més desastrosa que sigui. España trepitja ben bé un camí rublert no sol d'espines besses, sinó de puntes de clau roents. Quin flagell tan grant en quedarà! Tants de morts i tan invàlits que hi quedaran! El bisbe de Burgos ha concedit permís als rectors de poble, que permetin als agricultors trevallar la terra en dies festius, i d'acord amb el govern seu (ja que perteneix als revolucionaris) han demanat als propietaris i acaudalats, que distribueixin tot lo necessari als pobres a fi que la terra produeixi els fruits necessaris per a l'alimentació de tots.

25. Diumenge. Festa del gloriós evangelista sant Marc. Tot el dia ha plogut. No he sortit de casa per tan mal temps. És festa de rogatives amb la llatania dels sants demanant // la pluja benefactora per a els fruits de la terra. Avui ens l'han donada sense demanar-la i en Lluís diu que sant Marc bé podia esperar demà a fer caure la pluja. Aixís ell hauria pogut anar a veure jugar un partit de pilota.

Tot el dia l'Aldao ha estat aquí. No se sab acavar de no trovar-i la Sara. Paciència.

26. Avui també ha plogut pro a la tarde ha fet bo. Tampoc he sortit.

27. Rebem carta de les noies. La Sara esplica coses de la seua escola i dels bons amics Petrini i Estalarra. N'Irene les conta mol diferentes. Tot és contar passeigs a peu i amb tota mena de veícols, balls i reunions <de> amb les noies de Victorica. Se veu que se diverteix de debò.

Jo fa uns dies que tinc una tremenda feinada combinant dibuixos per·a fer una punta-frontal per l'Apostolat i un atre per l'altar de la Puríssima. Queda mol bé.//

La guerra española és un ver desastre. Are el cop fort és al nort. Van dret a Bilbao. Les poblacions que lluitan en surtan destrossades per els que hi entran i per els que en surtan vensuts.

Déu hi posi un sant remei ben aviat.

28. Avui és sant Pau de la Creu fundador dels relligiosos passionistes. Era fill d'un poble de vora Gènova.

Na Gracieta ha anat a visitar la família Palau. Totes estan millor de salud. La Cèlia diu que està mol afligida. És natural que ho estigui havent viscut la tragèdia española i catalana tan tremenda. Tots n'estem[,] d'afligits[,] devant tanta devastació i tenint els nostres al mig del perill.

29. Avui és Sant Pere Màrtir. A Llufriu en aquet dia se feien rogatives amb la lletania dels sants en professó llarga. Quan éram al lloc dit la Creu d'en Colom[,] que perteneix a la // nostra propietat, el s[enyo]r rector i els fidels que l'acompanyàvem ens aturàvem i tots junts escoltàvem el prec que el sacerdot feia al gloriós màrtir sant Sebastià sempre de cara a la famosa ermita seua. També se feia la benedicció dels rams d'alibera. Després en portàvem brots als abres fruiters i en posàvem per les portes i finestres junt amb creus de palma beneïda. Quines tradicions més boniques. Tornaran? Si Déu ho vol.

Són dos quarts de vuit del dematí. No he pogut oir missa perquè plou.

30. Dematí fa una boira espessa. No surto.

Maig

1er. Avui també boira. La Festa del Trevall gràcies a Déu aquí no ha portat cap [nom omès] que jo ho sàpiga. No he sortit.

L'Aldao, Lluís i Mima arreglan el jardí. Hi fan una destrossa que no sé com ne surtiran.//

2. Diumenge. Un dia lle[i]g i fredot. Aquets dies estic enfeinada amb una pila de labors boniques. Una carpeteta amb sis espiadimonis de lo més virolet. Dos de ben grocs, dos de vermei magenta i dos de blaus. Ha quedat preciosa. Una cosa mol delicadament acavada i una feinada tremenda. Are estic preparant unes puntes mol amples per a els dos altars en progecte. A més vaig omplint capses de labors per la Sara nostra i mol aviat procuraré per el meu futur besnét que Déu fassi que arrivi en aquet món de mones ple de salud. El que haurà de néixer a Barcelona, no serà possible fer-lo lluir amb cosetes meues. Si no fos la malestruga guerra i rigurosa censura moltes cosetes passarian dintre les cartes. Are no podrà ser. Com dic del d'en Joan. Que Déu l'ajudi ja que haurà de néixer amb tanta trajèdia com hi ha per España i Catalunya.

7. La feina no m'ha permès omplir paper. Lo més delicat que hi ha per contar és la // gran revolució que hi ha a Catalunya ja fa dies. Tenen tremendes batalles entre la colla que forman els partits que varen guanyar les eleccions del Front Popular. Lo principal són: el govern de la Generalitat batut per els anarquistes. Aquets són molts i

ben carregats de material bèlic i de forsa bruta desanimats a destruir lo que varen deixar viu fa alguns mesos. La situació és terrible. Pobres estimats nostres que se trovan amb tan de perill i no en poden sortir.

Ahir varen venir la Maria Nadal amb la seua germana i filleta.

Llegim que ahir va ser destruït el zepelin aleman "Hindenburg". Va incendiar-se mentres preparaba l'amarre al port de Lakehurst. Oficialment diuen que hi ha 41 víctimes. Al cel sian.

Avui he tingut el goig de conversar amb la meua nevoda Catalina. Ha vingut sola. Aquí també jo era sola amb la Juanita.//

8. Tots els periòdics vénen plens de detalls referent a la gran catàstrofe. Era el rei de l'aire[,] com l'anomenan els alemans. Tots els que hi entenan diuen que va ser degut a utilitzar oxigen per comtes de hèlio. Lo primer diu que és mol més econòmic. És un desastre mol gros[,] el fet.

Segueix la revolució catalana. Els anarquistes, contra esquerristes, comunistes i socialistes. Aquets tres partits són els del govern de la Generalitat. Els primers van sols. Barcelona[,] després d'una colla de batalles per els seus carrers, sembla que s'ha apaivagat quelcom. Els anarquistes governan a Puigcerdà i Seu d'Urgell. Últimament són amos també de Figueres i Girona i tots els pobles d'aquelles comarques. A Tortosa han lliurat batalla amb un batalló de soldats que el govern de València en ajuda del govern de Catalunya. Hi ha moltes víctimes. Els anarquistes estan mol proveïts de // material bèlic i són mol rabiosos. Pobres habitans que no són del seu partit! No tenen respecte a ningú. No volen acatar cap mena de govern. Rebem carta d'en Ricard Musterós des de Gènova.

9. Diumenge plujós. M'habia llevat per anar a missa primera. Ja tenia tots els trastos preparats i fins la mantellina posada. He overt el balcó i m'he donat comte que plou, llampega i fan alguns trons (mol suaus per cert). Sent aixís no hem moc de casa. Veuré més tart lo que cal fer i si no, Déu ja ho sab que jo volia oir missa. Que hi vagin els joves que tenen bon delit per trepitjar fanc.

10. Escric a la Roseta Bassets. Anit ha mort el s[enyo]r Restituto Garciamata (a c s).

11. Ha vingut el s[enyo]r Subiracs. Ha portat uns retrats mol ben fets. Hi té trassa. En Joan i na Gracieta han anat a Ituzangó.//

12. Avui, dematinet les herbes dels camins eran blanques de gelada. Ha estat el primer dia d'haver-n'i. El fret no era pas mol viu.

Som anat al dentista. M'ha de afegir un caixal a la xapa de baix per haver-me caigut l'únic autèntic que m'hi quedava. Demà a la tarda el tindré llest.

La mitjora que [h]em escoltat de "Cantos y Leyendas" ha estat tota dedicada a la memòria del natalici del pare Juan Mamento Esquiu. Ditxós d'ell que va triar el millor camí de pas per aquet món tan poc recomanable. El poble argentí el recorda amb afecte i veneració.

Els periòdics d'avui van plens de noves referents al gran aconteixement de la nació anglesa amb motiu del coronament del seu rei Jordi VI[,] solemnitat efectuada avui.

Estem amb veritable ànsia per lo que pugui haver passat als nostres tan estimats de Catalunya aquets dies de tanta revolta com han tingut. El general Pozas diu que hi ha posat una dictadura // mol rigurosa. El govern central li ha enviat amb plens poders de procedir com millor li sembli.

16. Diumenge de Pentecostes. Festa sublim, plena de llum divina que ens comunica els dons de l'Esperit Sant.

A la missa primera el nostre s[enyo]r rector ens ha esplicat dos fets evangèlics de molta trascendència. Tots ells referents al poder de Déu. Ja coneixem l'antiquíssim de la construcció de la torre de Babel. Diu que aquells homes solsament savian parlar una llengua. Amb aquella tots els habitants del món s'entenian. Varen progectar fer la esmentada torre que arribés fins al cel; Déu va castigar la seua supèrbia fent que parlessin de manera desconeguda i no s'entenguessin. Aixís les coses, varen deixar la gran i atrevida obra sense acavar-la. Això era mol avans que Jesús vingués al món. Després de la seua Passió dolorosa i de la seua gloriosa resurrecció com de la ascensió al cel en cos i ànima, va enviar l'Esperit Sant als seus apòstols i deixebles. Era un que la ciutat de Jerusalem se trobava // plena de gent de diferents països que cada u parlava la seua llengua. Els apòstols varen quedar plens de ciència divina i sant Pere com a cap de tots ells, va sentir-se tan ple de coneixements, i ardit per a comunicar-los, que va sortir a predicar junt amb els seus companys. Va reunir un sens fi de persones que l'escoltaven

quedant admirats de tan bella oratòria; al mateix temps no savian com era que tots ells vinguts de llunyanes terres i de diferents parles, entenian perfectament les autoritzades paraules dels predicadors fent unes maravelloses conversacions. Va ser un[,] com en diríam[,] revés de la medalla dels antics constructors de la torre de Babel. Seguim nosaltres les inspiracions divines que ens comunica l'Esperit Sant avui i tots els dies de la nostra vida. És lo únic que val en aquet món.

Som escrit a la meua Maria.

17. El caixal que m'han posat no em va gaire bé. A España després de donar moltes voltes han lograt constituir govern. Els anarquistes no els // donaran repòs. En els pobles d'España els anarquistes hi fan mol mal.

18. Fa molta fret. El termòmetre aquesta matinada ha ba\i/xat fins a un-cero. En fi[,] és el seu temps.

19. Sempre fret i més fret. El dia clar.

20. Igual que ahir. Crec que més fret i tot. No m'he animat a surtir per oir missa. Era a les set.

21. Anit ha mort l'avi Burc. Al cel sia. No haurà pogut veure la seua filla Glòria casada. Tenia seixanta-dos anys.

22. Tots els de casa són a can Nadal amb motiu de la mort de l'avi.

23. Fret i sempre fret. Avui és diumenge i festa de la Santíssima Trinitat en nom de qui comensem tots els nostres actes. Cumpleix vint anys que // la nostra Angeleta va entrar al convent d'ont n'ha tingut de sortir amb motiu de tans actes vandàlics produïts a España i a Catalunya durant la revolta política que encare perdura. Tots els anys per la festa d'avui li escrivia felicitant-la per la sort que Déu li va enviar quan la va cridar al claustre.

Avui, bo i recordant-la molt[,] no he pogut fer atre cosa sinó pregar a Déu a fi que continuï resignada i confiada en la seua voluntat santa.

Déu sobretot.

24. En Lluís ha portat un gatet de rassa d'Angora. És gris fosc, del color que a Llufriu en diem burellencs. És mol divertit.

25. Gran festa patriòtica argentina. Tot el dia hem escoltat cants, himnes i pericons de tota mena. Ha vingut el p[are] Bassets. Encantat amb els llibres de versos catalans.

A la nit hem escoltat la funció dramà//tica del teatre Colón. Representaven "El barbero de Sevilla". Així ha acavat la festa maya.

Llegim que el s[enyo]r governador ha manat posar el Crist a les escoles. Benissim! Que per molts anys hi estiguin. Quan els governants de la República Española varen treure la venerada imatje de les escoles, els nens escolars protestaven perquè no sabian a qui acudir per ajudar-los a resoldre els deures de l'aula. És tan dols en totes les dificultats aixecar els ulls vers Jesús crucificat dema[na]nt-e-li ajuda, que rares són les vegades que la petició falla.

26. Encare tot el poble llueix les banderes posades ahir amb motiu de la festa pàtria. Mai n'hi havia vistes tantes. Els atres anys n'hi havia més de forasteres. Aquest, n'hi ha poquíssimes que no siguin blanques i celestes. D'España no n'he vista cap. Alguna de Itàlia i anglesa. Al centre diu que hi havia més variació.

27. Diada santa de Corpus. El dia[,] bonic i suau.//

La Mima no ha sortit perquè passa un refredat d'aquells que tot sovint la visitan. És un cas que no pugui despatxar-los *con la música a otra parte*. Tan molestosos com són els refredats!

Som assistit a la funció de l'església. Pobreta ha estat, pro és tot lo que se podia fer. Si hi hagués hagut més homes, la processó s'hauria pogut fer fora pro els homes d'Haedo són poc devots. Alabat sia Déu!

Escric a la Sara nostra a Córdoba.

28. Avui han overt aquet carrer del Orden i per lo tan ha quedat ple de canons que més tart serviran per·a l'aigua corrent.

29. Rebo carta de la meua Maria. Me fa unes extenses esplicacions de com són les esglésies de París, així com de les costums populars d'aquell poble. Tot plegat és interessant. Hi parla d'en Pic i Pont. Qui li hagués dit que quan rebríam la carta el cèlebre personatje hauria passat ja // a millor vida. Diu que la seua vida a París era mol humil. I tans milions com tenia, i tan que ha fet i governat a Barcelona! De obrer electricista va arrivar a milionari. Amb prous feines savia posar la seua firma. Quan na Gracieta i en Joan varen anar a Catalunya l'any divuit, amb tota la mainada, en Joan petit no li plavia gaire d'anar a estudi. Un dia tot decidit va dirme[:] «Àvia, no diuen que en Pic i Pont no sab de lletra?» Jo li vaig dir[:] «Ja veig on vas. Vols dir que si en Pic i Pont sense saber de lletra ha arrivat a millonari quina necessitat hi ha d'amoïnar-se.»

30. Diumenge. Llegim que Barcelona ha estat bombardejada novament. Que hi ha setanta morts i una pila de ferits. Quins desastres! Allà totes les nacions estan a punt de batallar. Temps fa que diplomàticament i basant-se amb els fets españols se baraian com lleons enmetzinats. La cosa va caient com una bomba. Comunistes i anarquistes contra tot lo que estorba.//

La Rita Brizuela amb la seua mare han passat el dia amb nosatros. La nena[,] mol divertida i plena de salud. La seua mare també.

L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Recorda el passatje d'aquell rei que havia casat el seu fill i fet un gran convit i que els convidat[s] s'excusaren tots i no varen aceptar-lo. Que per últim va comvidar a tots els pobres vianants, coixos i desvalguts a fi d'honora'l la taula. Significa el comvit eucarístic que fa Jesús, i els pocs que s'en aprofitan. Acudim a tan bella festa[;] així viurem units a Jesús en tots moments.

31. Els periòdics vénen plens de noves bèliques. Els barcos[,] o més ben dit[,] aparatos aeris españols que perteneixen al govern de València varen tirar bombes als barcos alemans a l'illa d'Ibiza (Baleares). En varen tocar un i varen matar uns vint o més homes i atres_tans de ferits mols d'ells greus. Els alemans quan ho han sabut han anat a bombardejar la ciutat // d'Almeria. Hi ha una pila de morts i ferits.

Juny

1er. He comensat de practicar les devocions del mes del Sagrat Cor de Jesús. Ja fa més de vint anys que tinc un llibret català [que] conté la meditació diària de l'esmentada

devoció. Com que el nostre carrer està overt i tot embarrancat de terra no som anat a missa com ho tinc per costum. Havia acavat les meditacions quan en Lluís m'ha dit que anés aquí al costat que el vell s'estava morint. Hi he anat i ha resultat que no er[a] al vell sinó la vella que s'estava morint. Al cel sia. Ha mort a les nou i mitja. Tan divertida com era. Tenia 88 anys.

Els periòdics van plens de la topada va<r>lenciana-alemana. Per are, si Déu ho vol la sanc no arrivarà pas fins al riu. S'han ofès i donat cuatre pinyes i el fet deurà quedar aixís. També portan els diaris la gran festa papal a Castelgandolfo amb motiu del cumpliment dels vuitanta anys del // nostre romà pontífeg. Que en pugui cumplir mols més és lo que de tot cor li desitjo. Va tirant pro amb molts de cuidados dels que l'envoltan. Està mol delicat; amb tot, té la serenitat i aplom dels joves.

Són les onse menys quart de la nit. A la nostre terra en diríam tres quarts d'onse. Al comens <de> de la vetlla amb na Gracieta hem assistit a resar una part del rosari devant el cadàver amortallat de la velleta que ha mort aquet dematí. Al cel sia. Are na Gracieta hi ha tornat a fer-los companyia. Lo pitjor és que el vellet també està moribunt. A la vetlla, després de resar el rosari presidit per el s[enyo]r rector[,] han vist el vell tan greu que li han portat el Sant Sagrament de la Eucaristia. El d[octo]r que els visita ha dit que s'els pot morir qualsevol moment. Déu els ajudi.

2. Escrit postal a la meua Maria. No tinc temps d'escri[u]re'ls-i carta. M'estic teixint un // sac de llana negra i mai s'acava. A les deu han donat sepultura a les despulles de la nostra veïna.

Som escrit a la mare del p[are] Bassets felicitant-la per demà[,] que és la festa de la seua gloriosa patrona santa Clotilde reina.

3. Tinc un refredat a sobre. L'he replegat a casa dels veïns amb el tràfec de la mort de l'*abuelita* (a c s). Les portes overtes produïen corrents d'aire i és lo més dolent. Amb uns quants Geniols el despatxaré.

En Lluís ha portat la mala nova de la tràgi[ca] mort del general Mola. Quina pèrdua tan gran per el generalíssim Franco! La caiguda d'un aparato ha motivat la mort de l'esmentat general i de cuatre personatjes més que volaven amb ell. Al cel sian tots ells.

4. Gran festa del Sagrat Cor de Jesús. Som assistit a les devocions pròpies del dia ja que aquest any s'ha escaigut en primer divendres de mes. La concurrència era nombrosa. Han entrat cuatre // senyores a l'apostolat de la oració. El s[enyo]r rector ens ha fet una mol sentida plàctica referent a la devoció de combregar <el> nou primers divendres de mes sense interrompre'n cap. Seguim aquesta tan piadosa costum ben segurs amb que Jesús ens agrairà i premiarà semblant finesa per les promeses que va fer a la gloriosa monja santa Margarida M[ari]a Alacogue. Preguem-li tots els dies.

Som a la nit. Les vuit de la vetlla. A fora hi ha una boira mol espessa.

9. Dies i més dies sense fer cap nota. No tinc temps. A la vetlla ho faria, pro som a·baix amb la colla i quan m'en vinc a dalt ja és tardíssim. Are estic teixint una faixa per el meu futur besnét que Déu permeti veure'l sa i batejat en nom de les tres divines persones. De nou tenim aquí n'Irene.

Ahir al Perú varen tenir un eclipse total de sol. Els comentaris dels periòdics referent això són interessants. Diuen que fa 1.200 anys que no // hi ha hagut un eclipse total de sol que durés tan com <e>l'actual. Va durar set minuts.

11. Rebo carta de la meua Montserrat. El seu Lluís ha estat un mes al llit engripat. Quan ella m'escribia ja se comensava de llevar. La carta la firmaven tots. Això m'indica que llavors tots eran reunits. Ha estat vora dos mesos per arrivar la carta. Era feta de l'abril.

12. En nom de Déu som acavat el meu saquet teixit de llana negra. Hi he tingut una feinada grant. Són les deu de la nit. Fa poc que la ràdio ens ha dit que l'exèrdit [sic] español anit pensa entrar a Bilbao. Quina matansa d'homes hi haurà hagut! Déu ne tingui compassió. El general Mola[,] que tan va lluitar preparant la presa de Bilbao[,] no haurà pogut presenciar-la. Va ser un pèrdua irreparable.

13. Diumenge. Festa del tan gloriós sant Antoni de Pàdua. L'evangeli d'avui és de sant // Lluc. Refereix el fet de la grandiosa pesca de peix. Els pescadors havian trevallat tota la nit i no havian obtingut res de pesca. Jesús els animà a que tornessin provar. Com que li tenian tota la confiansa el varen creure i d'allà va ocórrer la copiosa pesca que les xarxes se'ls hi trencaren de tan plenes. Ens demostra la confiansa que també nosaltres

[h]em de tenir, no cansant-mos mai de pregar i demanar a Déu lo que necessitem tan per l'ànima com per el cos.

Avui han dinat aquí els Joans pare i fill, la Sara Planas i l'Aldao.

Som escrit a la meua Maria.

Fa una humitat tan gran que un se hi queda aplanat. Deixa sense forses.

14. Avui he passat el dia a casa dels meus nevots de Liniers. Tenen una casa com un cel.

Fa una tan gran humitat que semblem istiu. El termòmetre ha pujat fins a vint-i-vuit. Les rejoles suan gotetes d'aigua. Quin temps!//

17. Sempre salto dies. Segueix fent calor. Portem la roba d'hivern i pesa. Jo em canso molt. Tinc una cadera (la dreta) tota adolorida. Segons el gesto que faig m'en dolo forsa. Som barca vella. Decanto. Conec que no som de bon tros lo que era l'any passat.

Alabat sia Déu! El flagell español i el que s'espera a Catalunya m'ha aclaparat junt amb aquestes ero<v>bcions de la pell que no sé com acavaran. Quan se pugui aniré a consultar el meu mal amb un especialista de malalties de la pell i si puc seguiré els seus consells. El d[octo]r Vicens m'hi recomana.

De la guerra española, n'hi ha per contar-ne un missal. Els nens i nenes vascos, a mils els envian a Rússia, Fransa, Inglaterra, Mègic etc. Els Estats Units no els volen. Diuen que si n'admetian deixarian de ser neutrals. La nota que han donat a les set i mitja és que el govern vasc ha surtit de Bilbao. Diuen que el presiden[t] ha cridat al generalíssim Franco que posés condicions a fi de rendir la capital. En Franco li ha respost que no admet condicions. Que se // rendeixin incondicionalment. Aixís ho varen fer tems enrera a San Sebastián. Si ho fan aixís els vencedors no destruiran la ciutat. Són moments decissius.

El govern de València ha dit que no saben per quin motiu un dels seus barcos nomenat "Jaume primer", ha explotat. Hi ha divuit morts i cent ferits. Tampoc han donat detalls ni on ha estat el sinistre. Per una colla de regions españoles hi ha moviment bèlic. És que els governistes no s'ho saben acavar[,] que vagin d'una derrota a l'atre tan fortament. Tot el món en pes té la vista i atenció posada en la terrorífica guerra española. És de lo més rabiós que s'hagi vist. Déu volgués que s'acabés ben aviat.

18. Avui [h]em escoltat una conferència mol interessant. Ha esplicat detalladament sobres Santiago del Estero i els tresors que s'hi han trovat.//

19. En van ja dues nits que fa tormenta. Plou poc.

La ràdio ens ha dit que els soldats del general Franco han entrat a Bilbao. Els vascos no han posat resistència devant la derrota, a fi d'estalviar la destrucció de la ciutat. Així ho varen fer a San Sebastián. Irun fou destruïda per els vensuts ans de fugir. Demà deurem llegir llargues noves referent a la victòria dels nacionalistes. Are tenen l'intenció diuen, d'anar a rendir Santander. Que Déu els ajudi i ben aviat Jesús de nou prengui posessió de la seua nova España catòlica.

20. Diumenge de pluja. Ni a missa he pogut anar. L'evangeli d'avui ens recorda que hem d'estimar al nostre pròxim com a nosaltres mateixos puig així ho mana Déu. El que tingui odi al seu pròxim no se pot salvar. Usem sempre la caritat en_vers els nostres germans redimits tots amb la Sanc de Jesús mort en creu per·a nosaltres.

La ràdio ens acava de dir que Santander s'ha // rendit a les tropes del general Franco. Són les noves d'aquesta nit donades a les deu. Demà sabrem si se confirma la notícia.

21. Festa del gloriós sant Lluís Gonzaga. La pluja no m'ha permès oir missa. Hi ha una pila de dies que no hi he pogut anar.

Les notícies de la guerra española són de que no és un fet encara la captura de Santander pels nacionalistes. Hi combaten. Lo que més fan és saciar la fam i set des vascos que varen quedar a Bilbao. Entre això i curar els ferits tenen un enrenou furiós.

22. També avui plou. Per lo tan, no surto de casa. Estic brodant una bonica carpeta per a la Sara. És tota brodada amb gorc. En alguns llocs hi passaré un puntet negre.

23. Encare plou. Pluja batent, a la tarde a Buenos Aires s'ha celebrat la festa del // descubriment del monument del fundador de la ciutat Don Pedro de Mendoza avui fa cuatre-cents anys. Ha presidit l'acte el president de la República, general [nom omès], el cardenal Lluís Copello[,] l'intendent [nom omès] i atres personalitats porteñes. Se

queixaven tots del mal temps que han trovat. Tots els parlaments han estat mol inspirats. Ans de comensar han tocat l'himne nacional acompanyats del públic[,] que amb tot i la copiosa pluja que hi queia aguantaven pacient i patriòticament. Trovo que han trigat a honorar la memòria d'un home de tanta categòria com era ell. Al cel sia.

La guerra española va sent a favor de l'exèrcit nacionalista. Els alemans, sembla que volen moure fressa als governistes españols. Déu no ho permeti ja que ens posarian abocats a la guerra europea.

El s[enyo]r Jijena Sánchez ens ha donat una gran esplicassió de la costum camperola d'aquí de fer els focs de Sant Joan i Sant Pere. Aquest any a España els fan contínuament.//

24. Festa del gloriós sant Joan B[aptista]. Amb tot i que no plou, hi ha tan de fanc que no m'he animat a sortir de casa. He resat al Sant precursor totes les oracions pròpies de la missa que en honor seu hi ha en el meu missal.

La ràdio ens ha esplicat que a Bilbao, com que a l'entrar-i els soldats del generalíssim español hi havia cuatre dies que no hi havia aigua, els gossos que desesperats[,] famolencs i morts de set, al veure que de nou n'hi havia s'hi llensaven a veure, passant per sobre de tots els entrebancs que els hi feien nosa. Pobres bèsties! Se veu que els vascos[,] amb tot i la fam després d'haver-se menjat tots els gats[,] no varen pas tenir humor per·a menjar carn de gos. Diu que han desaparegut tots els ocellet<e>s. Que degueren morir aturdits per la metralla. L'exèrcit del general Franco fa via vers Santander[,] que està pròxim a caure rendit[,] com Bilbao, de fam i de set. Jo no sé d'on treuran tantes bitualles per atipar tanta gent famolenca. Pobres![,] quin dol!//

25. Són les onse de la nit, freda com un glas. La nit serena amb l'estel·lada que tremola de tanta vida com exibeix.

Hem rebut lletres i revistes d'en Ricard Musterós des de Gènova. Carta de la meua Maria des de París i postal del seu Armand des de la capital de Normandia[,] on s'hi trova per negocis seus.

Tart de tot en Lluís ha anat al centre a buscar un andiot que han enviat de la Pampa.

26. Tan freda ha estat la nit que el termòmetre a la matinada ha estat unes dècimes sota cero. La fret l'ha enviada les grans nevades de Los Andes. Som ben vora de Sant Pere. Tots els anys per aquestes diades els frets són intensos.

28. Diumenge. Evangeli de sant Marc.

Avui s'ha celebrat la jura de la bandera. Hi ha hagut un gran espatec de músiques militars junt amb cants i profusió de parlaments patriòtics alusius a l'acte.

No ha fet tanta fret com els atres dies.//

28. Fa una humitat desastrosa. La Mima han tingut festa escolar. En Lluís no.

El reuma que jo tenia tan fortament arrapat amb una cadera gràcies a Déu ha desaparegut. Ni mai torni.

29. Festa dels gloriosos apòstols sant Pere i sant Pau. Ens han obsequiat amb un pampero fort i gelat que no se pot soportar. Tots els anys fan lo mateix. Un fret viu i sa, pro arriba fins al moll dels ossos. Tornant de missa m'ha agafat la fret fort, bo i portant un abric de panyo groixut i anar ben abrigada del cos i del cap. Anant no n'he sentida tanta. Demà ja veurem els graus sota cero, i ens contaran la neu que haurà caigut per les montanyes. Tan forta és la fret que hem encès el foc al menjador. Tots hi han passat la tarde. Jo m'estava aquí dalt. No n'he tinguda. M'he abrigat es peus i en el cos tampoc n'i tenia. L'he passada remenant paperots.//

30. Estem 4 dècimes sota cero. El dia[,] clar i esplèndit. El pampero no ha tirat. Fret quieta. Els camps[,] blancs de gelada. Les noies i en Lluís han anat a sentir un concert de piano d'en [nom omès].

Juliol

La fret cedeix. Amb tot, els camps són blancs com una nevada.

Avui se celebra la festa dedicada a la Puríssima Sanc de Jesucrist. Aquesta festa fou instituïda l'any 1849 per el papa Pío novè amb motiu de la persecussió que va sofrir que fins i tot va haver de sortir de Roma i refugiar-se a Gaeta. Quan va instituir la festa ja havia vensut a la revolució que tans contratems li varen donar.

Llegim avui, que russos i japonesos se tiran es plats per es cap. Estan a punt de fer guerra. Els nacionalistes españols han entrat a la província de Santander. Anit han dit que d'aquí un mes invadiran Madrit[,] València // i Catalunya. Quin desastre!

2. 1er divendres de mes. Amb en Lluís hem practicat les devocions pròpies del dia aquí a la nostre parròquia.

El dia[,] clar i esplèndit pro fret.

El plet dels russos i japonesos continua enmaranyat. Cap d'ells vol cedir.

A Barcelona hi ha maror política. Jo no sé on no n'hi ha!

Escric amb una senyora <de> catalana que resideix al Paraguay, com també al d[octo]r Griera a Burgos.

3. Avui som escrit a l'amic Ricard Musterós a Gènova.

Segueix el fret i dia clar.

4. Diumenge. A la nostra parròquia han repartit la primera fulla dominical. És escrita a màquina. És obra del nostre s[enyo]r rector.// Està mol ben escrita. Se veu que està mol animat. Déu li do salud ja que porta tan bé la parròquia. És mol sensill i reposat. Té trentasset anys.

L'evangeli d'avui és de san Mateu. Se refereix als falsos catòlics. Recomana modèstia amb tots els nostres actes. El que fa caritats amb ostentació diu que devant de Déu no té cap mèrit. Tot ho tenim de fer per amor de Déu i no·pas perquè el món ho celebri. El qui ens ha de recompensar ja veu les nostres intencions i ja n'hi ha prou.

5. Avui han vingut a posar la cuina econòmica. Hem tingut l'agradosa visita del matrimoni s[enyo]rs Petrini de Córdoba amb els seus tres fills. Han fet el viatje amb el seu cotxe. Tots bé de salud ecceptuat de la senyora[,] que viu mol delicada. Ens ha portat bones noves de la Sara nostra. Diu que està esplèndida.

Uns grans volarats d'aeroplans creuan l'espai. Són més de curanta. Que Déu permeti puguin volar molts anys en perfecta pau.//

6. No fa fret. Ja fa dies (tres o cuatre) que l'aviadora nord-americana Amelia Earhart s'ha perdut. Donava la volta al món.

7. No sé pas la multitut d'homes i aparatos que buscan la jove i valenta aviadora. Tan contenta que donava la volta al món!

8. Continuan buscant l'aviadora sense resultat. Tot avui els aeroplans d'aquí fan uns magnífics vols. Una vegada n'he contats uns vint-i-cuatre. En Lluís diu que n'han passat més de curanta. Déu els hi do forsa per·a volar ben contents sense guerra.

9. Gran festa pàtria. També avui els aparells han volat per aquí sobre. N'hi havia molts. Hem comprat una tauleta de centro. Jo li he fet una carpeta rodona mol bonica. Han portat una calaixera. N'Irene s'ha enginyat per a obtenir-la. Ha donat mobles amb un fuster i ell ha fet la calaixera.//

17. Quina manera de fer vacances jo també! Tota la setmana som estat atrafegada amb les labors que no volian rutllar com debian. Crec que ho he solucionat.

L'aviadora perduda no s'ha pas trovat. És una llàstima una senyora tan jove i ardida quan tenia mol camí fet donant la volta al món ha desaparegut, i per més que els americans i fins atres nacions han buscat per tots cantons no n'han trovat ni rastre.

Un dia dels que han passat des que no som escrit aquí, varen venir a dinar de pas cap a Córdoba la família Petrini. Els acompanyava la Victoria Estalarra.

Ahir[,] festa de la Verge del Carme[,] vaig entrar a la Confraria del Sant Escapulari del Carme. Anys fa que en som, pro no·pas d'aquí sinó de Catalunya. És una devoció universal i mol recomanable.

Hem rebut lletres de la Miria i de la meua Maria. Tenen molta calor.//

18. Diumenge. L'evangeli d'avui és de sant Lluc. Esplica la gran destrucció de la ciutat de Jerusalem. El nostre senyor rector a la "Fulla dominical" també ens en parla. Crec que també jo en atres llibretes n'he parlat llargament. Que n'és[,] de ben escrita[,] la fulla! Avui hem estat molts de colla. Han vingut els dos germans Rosa i Martí Garcia-Costa i la Rosa Bassets. Després també han vingut l'Alejandro[,] amic d'en Lluís. Tots ells junts amb la colla de casa i la nena Nadal han donat un passeig amb auto per aquets voltans de Ituzangó, cuartels de Campo de Mayo fins a Sant Miquel i retorn aquí. Arrivant hem pres el te amb uns panellets que ha fet na Gracieta. Han resultat inmillorables. S'en han endut uns rams d'aromo.

S'ha rebut carta d'en Ricard Musterós des de Gènova i de la Sara nostra.

Són les deu de la nit. Fa molta fret. Tot avui el temps fa camvis per causa del vent.//

19. Avui a la parròquia d'aquí s'ha <rebut> celebrat <una> una missa en sufragi de l'animeta tan bonica de la meva nevoda Victòria tan estimada de tots nosaltres. Que Déu l'hagi acullida a la glòria ja que tantes penalitats li va enviar en aquet món tan revoltós. A Catalunya no se pot fer cap acte relligiós.

La Maria Nadal ha vingut a buscar la seua filleta. Feia vuit dies que la teníam. Pobre menuda! Plorava a llàgrima viva perquè s'en tenia d'anar. És que aquí està més tranquila. A casa seua amb els germans se baraian i com és la més petita li toca rèbrer. És una nena d'un talent privilegiat.

A Europa, are són xinos i japonesos que s'esbatussan. Els japonesos són mol orgullosos.

A España tenen fortes batalles als voltans de Madrit i gairebé per tots els fronts. Tots han celebrat l'aniversari primer de la guerra cada qual a la seua manera. Se veu que tots dos bàndols estan cansats de lluitar; pro ni per això cedeixen un pam de terra *conquistada*. La llàstima és que en moran molts de tots // dos fronts. España quedarà sense homes, sense diners i plena de dol si Déu ben aviat no hi posa un sant remei. És horrorós tot lo que en llegim. I lo pitjor[,] que no se veu cap senyal <de> de brot d'alibera que porti la tan desitjada pau. ¡Inmaculada Reina de la pau[,] pregueu per nosaltres! És una jaculatòria enriquida amb 300 dies de perdó. Resem-la ben devotament.

20. Santa Margarida gloriosa patrona de Palafrugell junt amb sant Martí i sant Sebastià. Ja no n'hi ha ni un estellicó. Els comunistes i anarquistes ho varen cremar tot l'any passat.

21. Estic nerviosa, mol nerviosa. Són vora les dotse del matí. De dues a cinc tinc d'anar al d[octo]r José Puentes peraquè fassi un resum ben fet d'aquesta erubció nomenada cutànea que fa tan temps tinc a la galta esquerra i no sé si és de lo mateix en els joneis.// L'estat nerviós m'el produeix més que el mal ja que no'm dóna cap molèstia si no fos el perill que sé porta si no l'ataquéssim. Fins i tot tinc por que haurem trigat massa i tot. Déu ajudarà. És un·atre creu que carrego puig que Déu me l'envia. Com més tribulacions més vora d'Ell em trovo. Ell em fassi de Cireneo.

Llegim la mort del gran savi italià Marconi. Al cel sia.

Són un quart de vuit de la nit. Ja he tornat de la consulta del d[octo]r Puente (i no Puentes). M'ha animat molt. M'hi ha aplicat no sé què. Ha dit que m'ho cremava. No

m'ha pas fet mal. Tanta por que jo tenia d'haver d'anar amb algun sanatori de cancerosos, sembla que s'haurà vensut al mal gràcies a Déu i sant Roc advocat contra les llagues.

El moviment ciutadà m'ha aturdit molt. Estic millor a casa ben quieteta.

Amb na Gracieta hem baixat a la cripta de l'església del Santíssim Sagrament[,] on hi fan // vetlla nit i dia. Hi hem reposat una estona.

En Joan gran acava d'arrivar del centre. Ens porta la nova del naixement de la seua primera néta. Per lo tan, ell i na Gracieta ja són avis i jo som vesàvia. Déu do molts anys de vida a la nou_nada.

22. La nostre pubilleta li diuen Carme en bon record de la seua àvia materna (a c s).

Som posat una carta al bussó per·a la meua Maria. Aixís no estarà amb ànsia. Tot l'hivern ho està[,] de preocupada[,] amb la por dels refredats meus. Avui ha estat un dia mol fret. L'aire era gelat. El termòmetre diu que tenia unes dècimes sota cero.

23. Avui ha estat el dia més fret de l'hivern. En Lluís m'acava de dir que tenim sis graus sota cero. Aquí potser no siguin tans, pro de fret en fa molta. Mendoza està completament nevat. Un hivern cru.//

Tothom qui ha vist la nostre nounada diuen que és mol refeta i bonica. Ja la veuré quan la portaran aquí.

24. La fret segueix forta. No surto de casa per a res. Un rejol calent sota dels peus i quieta.

25. Som anat a la última missa. Per més pega m'he descuidat de les ulleres i no he pogut llegir la missa del sant patró d'España. Ja cal que s'afanyi a netejar-la de diables de tota mena que l'envoltan.

A la tarde estava tan enfredorada i feia sol. He surtit a caminar. Les noies i en Lluís havian surtit també i els he trovats que ja en tornaven. La seua mare dormia.

Som escrit llarc a na Montserrat.

26. Santa Anna gloriosa mare de la Vege Maria i àvia de Jesús. La gran fret m'ha privat d'anar a missa. Si fos a les deu hi aniria, pro a les vuit fa // molta fret. A la tarde

som anat a caminar aprofitant que feia bon sol. El vent de cap el riu que feia era mol fret.

Som escrit a la mare de la Catalina a Calella de Palafrugell.

27. Escric a la Bisbal a la meua amiga Celina.

Japonesos i xinos tenen guerra. Sembla que van per lo formal. Tenen batalles fortes.

28. La fret ha calmat. He pogut anar a missa.

29. També avui he sortit de bon dematí. No fa fret ni humitat. El mal de la cara se va curant. Déu volgués que no rebrotés.

La guerra española és mol enverinada.

30. Res de nou. Japonesos i xinos es batan com gats de teulada. Els españols fan igual.

31. Sant Ignaci de Loyola. Matinada de tormenta.//

Agost

1. Diumenge.

Avui l'Aldao ha vingut a passat el dia amb nosalt[r]es. Feia dies que no venia.

La festa d'avui és dedicada a sant Pere amb motiu de la seua estada en presó i del misteriós fet de trencar-se les cadenes elles soles. És un passatge mol interessant. L'evangeli se refereix a la cura maravellosa d'un sordmud. Ens avisa a no ser sords als avisos esperituals que Déu ens envia a fi que siguem bons i pràctics cristians.

2. Festa de la Verge del Àngels. Mol he pregat per·a la nostre Angeleta a fi que tingui resignació per·a soportar l'anyorament de la vida de claustre que amb tan de goig fruïa. He rebut carta extensa de la meua Maria junt amb un paquet de periòdics. Dintre del paquet hi havia una mol bonica pluma estilogràfica. Quin atreviment d'aventurar-la aixís[,] una cosa tan bona! N'he tingut una gran alegria. Que Déu li pagui // el goig que m'ha donat tot plegat.

No fa gens de fret.

3. La boirina fa el dia pesat. Som escrit a l'amic Jijena Sánchez. La meva estilogràfica parisenca va mol rebé!

4. Sant Domingo de Guzman[,] fundador del Sant Rosari. Les cansons que quan jo era petita li cantàvem a l'escola encare les recordo com si fos are mateix.

5. La Mare·de·déu de les Neus. Mol he pregat per les meues tan dissortades nevodes que portan el gloriós nom de la Verge. Fins i tot he pregat per el poble de Port de la Selva[,] que la tenen per patrona.

Avui s'ha casat la Chola García Mata. Déu la fassi ben felissa. Hi han anat n'Irene amb la seua mare.//

6. Avui sí que és diada de fets evangèlics mol grands. Quina ditxa la dels afortunats apòstols Pere <i>, Jaume i Joan trovar-se a la venturosa montanya contemplant per uns moments a Jesús resplandent i gloriós transfigurat de llum celestial. Com més espiritualment ens aproparem a Ell, més fruirem de la seua lluminosa glòria la que comunica a dojo a qui se la mereix. Està en nosatros obtenir-la.

A Peratallada celebraven la festa·major per la diada d'avui. En un bonic tabernacle, cuatre joves vestits amb roquet portaven l'imatge de Jesús crucificat. L'anomenaven Santa Magestat i l'enjoiaven de raïms i mañocs d'alfàbrega. Tot el poble acompanyava la bonica professó. Jo no sé com haurà acavat el propòsit dels anarquistes[,] que allà també com a tots els atres pobles de Catalunya volian cremar l'església pro tot el poble va rèbrer als incendiaris amb forques[,] pals i tota mena d'eines per a // defensar la seua parròquia de les mans criminals. Aquella vegada els atrevits varen tenir d'entornar-se'n. Déu hagi fet que no hi hagin tornat.

Avui hem tornat al d[octo]r P<o>uente. Ha dit que em trobava mol millorada. M'ha tret el fic que tenia al nas. També m'ha dit que dintre un mes hi torni. Arrivant a ciutat hi havia mol enrenou. A mi me feia basarda de veure-m'i amb tans que anaven i venies d'un lloc a l'atre. Al sortir de l'estació de Piedras [h]em pres un auto fins a Santa Fe 995[,] que és on el d[octo]r té el consultori. L'auto ha costat 90 centaus. Surtint d'allà també un auto ens ha portat fins a Piedras per el mateix preu que el primer. I del sutse* al tren que passa per aquí i llestos.

De Trenque Lauquen ens han enviat un porquet per·a fer greix, embutits, carn conservada amb sal, carn cuita etc. Una feinada gran pro profitosa. Tots els anys n'envian.//

En Joan gran està tot engripat. La Sara Planas i la nena també diu que tenen grip.

8. Diumenge. Plou. Som oït la última missa. Els carrers[,] tots plens de fanc i aiga. Aire del est mol fredot. L'evangeli és de sant Lluc. Recomana la caritat que habem de tenir amb els nostres germans siguin com siguin puig tots som fills de Jesucrist en la seua mort ofrentosa. Si així se fes no hi hauria tans odis entre els més alts i els més baixos. Tenim d'estimar amb preferència els més desvalguts procurant embaumar-los-i les penalitats.

9. El dia s'ha llevat tot aixerit. Els carrers i aceres[,] aixuts. Així ha estat que som pogut anar a missa. Després som ajudat a conservar la roba dels armaris parroquials. Les albes estaven mol atropellades. Les puntes que les adornen feia llàstima veure com eran rompudes. Una bona repassada com hi he donat junt amb els roquets i d'aquesta manera duraran més. Ja fa // dies que m'hi quedo unes estones.

Som escrit al p[are] Lorenzo M. Molinero[,] benedictí del monastir que tenen al barri de Belgrano.

10. Dia del meu cumplianys, del de n'Irene i de la Sara Planas. Jo en compleixo 76; n'Irene 22.

Amb tot i la gran fret que feia el dematí som anat a missa. Els camps, camins[,] així com els andens de l'estació[,] tot era cubert de blanquíssima gelada (escarcha). Les teulades dels cotxes dels trens igualment. El fret viu i el cel serè com un ui de peix. Després ha fet un sol tebi que feia bo aprofitar-lo. Amb tot i les espines que m'adoloreixen contínuament produïdes per la guerra española, m'he sentit animada tot avui. Mol he pregat a Déu que em perdonés lo poc que val tot lo que he fet durand aqueixa pila d'anys que m'ha concedit, i al mateix temps que em // concedeixi ser una bona cristiana fins que me cridi a judici. Que sigui quan Ell vulgui.

En Joan gran segueix engripat. No es mou del llit.

11. Avui no he sortit. Segueix la fret. Entre ahir i avui som escrit a Mont-ras i a París.

En Joan gran segueix al llit engripat. En Lluís també. Hi ha molts de malalts per tot arreu. Avui he comensat una punta de ganxet per un altar nou de la nostra parròquia.

12. Santa Susanna gloriosa. La Mima m'ha obsequiat amb una capsa de paper, sobres i 6 targes en blanc. <13.> M'ha fet un bon present dels meus anys. Are tinc ploma i paper bonic tot.

Era ahir[,] Santa Susanna. Avui[,] Santa Clara. La fret és forta. Estem a dos i dècimes sota cero. Quin hivern!

14. Segueix la fret. Diuen que ha nevat mol a Bahía Blanca. El cel és de neu si·no que aquí // no n'hi cau mai.

En Lluís s'ha quedat al llit. La Irene també pioqueja. És llevada. Fa un vent fret i moll. És molestós. Na Gracieta ha teixit una cosa de llana blanca per enviar a la nostre estimada Miria. Déu permeti que arrivi a les seues mans.

14. Tot avui el cel ha estat atapaït com si hagués de nevar.

En Joan i na Gracieta han anat al Colón a escoltar el gran violoncelista català en Pau Casals. Diu que ha estat mol aplaudit. N'han tornat mol entussiasmats. En Lluís va millor.

Xinos i japonesos se batan com uns desesperats. Tenen unes formidables batalles.

15. Diumenge i festa anyal. Conmemorem el felís trànsit de la Verge Santíssima ben acompanyada dels apòstols.// La pàgina del meu missal porta un grabat de l'Assunta tot ple de lliris i roses. Ditxosa d'ella que s'en va pujar al cel en cos i ànima. La seva gloriosa mort va ser com una dormició sense dolor ni cap pena. Al contrari. Estava de lo més enfervoritzada ben segura d'anar-se'n amb el seu Fill Santíssim. Prenem-la tots per advocada en vida i a la hora de la nostre mort.

He rebut carta del p[are] Lorenzo M. Molinero[,] relligiós benedictí.

La guerra xina-japonesa és de lo més rabiosa. Bé farà prou si els primers no reben ben fort. El Japó està mol ben preparat i els xinos sembla que no tenen pas trassa guerrera. En fan uns esclafeigs desastrosos.

Les nenes d'en Flor estan malaltes de grip. En Lluís encare no es lleva.

16. Avui és Sant Joaquim[,] pare de la Mare de Déu. L'evangeli esplica l'arbre geneològic de Jesucrist des de Abraham // a Josep[,] espòs de la Verge Maria. És un document forsa interessant.

He rebut carta de la Sara nostra junt amb una de <l' n' Enr> en Ricard Musterós des de Gènova. Totes dues cartes són plenes de notes humorístiques per a mi. Déu els hi pagui carinyoses frases que m'han dit. En Ricard accepta joiós ser un nét meu ja que a na Gracieta li diu mareta. Així torna tenir mare i àvia.

La Sara m'ha enviat un dibuix tret d'una fotografia de la Miria. Ha quedat mol ben fet. Hi té trassa.

17. Japonesos i xinos segueixen guerrejant fortament. La Societat de les Nacions dorm com sempre deixant que la guerra ho destrossi tot.

18. En Lluís[,] refet del grip[,] de nou ha comensat d'anar a estudi. La Mima té un nas com una esbargínia. Hi té un gra // dintr<a>e que està a punt de reventar. Avui cumpleix 19 anys. N'Irene té molta febre. Li hem posat gel al cap i li ha baixat la temperatura. S'en anava a curanta. És el grip que la té atuïda.

19. Tot segueix tan esvalotat com sempre. Españols, xinos i japonesos segueixen amb les batalles encarnizades. Quins conflictes!

N'Irene segueix al llit engripada. Té molta febre[,] sobretot cap el vespre.

20. N'Irene segueix al llit. La febre continua.

Som escrit a m[ossè]n Sors.

21. La guerra española no té repòs. Els d'en Franco van dret a Santander.

N'Irene segueix al llit. La febre ha baixat.

22. Diumenge. Fa molta fret. Vent sud-est. Toca per_tot. Núgul com si hagués de nevar.

He rebut carta dels meus de París. Contents // i animats com sempre. La carta era del 9 del mes passat. L'Armand me diu que el dia 9 d'aquet mes s'embarcarà a l'Havre o a Southampton. La casa per qui trevalla l'envian als Estats Units. Possiblement hi anirà també la meua Maria. Que viatgin ells que són joves.

Avui a l'"Hora Catalana" hi ha parlat en Pau Casals. Primer en llengua española ha saluda<d>t al president de la República, a totes les autoritats i a la prensa argentina per la generosa acullida que li han fet. Després ha parlat als catalans que resideixen aquí. Estava mol emocionat. Entre atres coses ha dit que en cada català hi veu un tros de Catalunya. Que l'estimin sempre tan are que passa tantes tribulacions com quan gaudirà hores més felisses. Aquí ha estat mol aplaudit. Tots els concerts que ha donat al Colón hi ha hagut molta concurrència per a sentir el seu prodigiós violoncel. Ditxós d'ell!//

23. Res de nou. Les dues guerres[,] furioses com sempre. He rebut carta de la Glòria Burc des de Mar del Plata. M'inclou violetes cullides al seu jardí. Està contenta.

N'Irene va bé. Ja no té febre. Ha quedat com un carquinyoli de tan flacota. N'Ireneta Bassa[,] pobreta[,] diu que sofreix un dolor mol fort a les orelles. Que hi té tumors a dintre i és de mal aplicar-li remeis. Han tingut consulta de metjes. És un lloc mol perillós[,] l'oïdo. Déu bulgui que descansi aviat.

24. Festa del gloriós apòstol de Jesús sant Bartumeu.

La meua Maria cumpleix 37 anys. Li som escrit felicitant-la.

25. Som a la nit. Oficialment s'ha sabut que la ciutat de Santander s'ha rendit. Una part de poble protegits per guàrdies civils i carrabiners s'han fet amos de la ciutat i a toc de campanes han donat entrada a les tropes // del general Franco. Els miners asturians han fugit a les seues montanyes. Demà ho deurem llegir ben detallat.

27. Els diaris van plens de la <f> triomfal entrada dels d'en Franco a Santander.

Avui en Joan, na Gracieta, les dues noies, en Lluís i l'Aldao, han tornat a escoltar un atre concert que ha donat el gran violoncelista en Pau Casals. N'han tornat mol ben impresionats.

Som escrit a la Miria. Feia temps que ho volia fer i anava passant per por de ocasionâ'ls-i algun perjudici amb lo que diem amb les cartes. I per no poguer dir lo que es voldria un se queda amoïnat i no se té ànim per escriure.

28. En Manuel Angulo va enviar un xai a en Joan petit com a obsequi per el naixement de la seua filleta. Ens n'han ofert un tros que és de lo més fi. Va tenir una bella pensada.//

Els periòdics van plens de festa de Santander i fins diuen que Catalunya va conjuminant la seua rendició al govern del generalíssim Franco. El govern central s'hi oposa; pro que risquin. Ha deixat perdre les més populoses ciutats sense donar-los ajuda i s'han hagut de rendir.

29. Llegim que a València i Barcelona hi ha hagut novament aldarulls i corredisses amb alguns morts i ferits. Són anarquistes contra comunistes. Quina colla de plagues! Tan valen els uns com els atres. Lo mal és que hi peta qui mal no hi mereix.

A la nit na Gracieta amb les noies han anat al sopar que les entitats catalanes d'aquí han oferit al cèlebre Pau Casals. N'han tornat mol contentes. Han ponderat la gentilesa del gran violoncelista en_vers els que l'han obsequiat. És diumenge. L'evangeli es refereix a l'acte humanitari de Jesús quan va resucitar el fill de la viuda de Naïm quan l'anaven a enterrar. Quin goig per la seua afligida mare!// També avui es celebra el martiri de sant Joan Babtista. A Llofriu no hauran celebrat la festa major com regularment cap dels pobles de Catalunya.

30. Santa Rosa gloriosa patrona principal de l'Amèrica. Imitem a la ardida religiosa dominica; preferim la joia que ens promet el cel a l'esquifit que ens ofereix el món.

Avui l'Aldao ha passat el dia amb nosatros. M'ha fet un gros servei. El gat d'Angora petit que tenim és tan entremaliat, que mentres jo era missa ha fet caure la gàvia de la Reina Mora. La porteta de la gàvia s'ha overt, i l'ocell ha fugit per la finestra. Quan jo som arrivat m'he donat comte del tarrabastall que hi ha hagut. Que no s'el havia menjat ho demostrava no haver-i plumes ni residuus del *criminal* atentat *gatòrum*. La finestra overta feia pensar amb la volada cap a fora. Del cap de poc, en Lluís l'ha vista per les // branques de l'aromo. Hem posat les tres gàvies en el lloc de costum. La seua ben overta amb aiga i alpiste. Del cap de poc, ha volat fins a sobre la gàvia gran dels canaris. De cap manera savia entrar a la seua. Ha rondat per el teulat de tota la casa. En Lluís i l'Aldao l'han vigilada. Ha tornat rondar vora la seua gàvia decidida a entrar. Per fi ha entrat i l'Aldao ha tencat la porteta. La pobre estava espantada i atropellada. Hi ha cinc anys que la tenim. Si no hagués tornat, s'hauria mort. La vàrem portar de Córdoba. Tots els de casa ens l'estimem.

Avui quan el sol s'ha post semblava una brasa de foc de tan vermell.

31. Tot avui fa tormenta i fa ruixats. Diuen que santa Rosa es *bochinchera*. Que tots els anys fa tronar i ploure. A Catalunya també passava lo mateix. Aquells dies de festa·major solian tenir feina amb l'envelat que el vent de garbí o la tempesta l'estripava.//

Septembre

1er. Avui és Sant llop i festa·major de Torrent. Pobres festes majors! Allà, han quedat totes destruïdes per la implacable guerra. Encare que de moment Catalunya no està invadida, no per això deixa de tenir devant seu una pila de desastres que no s'en retornaran mai·més. La pila de joves que van a defensar i morir als fronts on s'hi lluita, ja això solssament posa una nota negra de dol.

2. Per fi avui ha sortit el sol. Fa mal hivern. Un dia clar[,] encare que fredot, retorna.

Les dues guerres española i la japonesa-xina segueixen amb tota la fúria. Hi ha de tot en els diaris, menys noves boniques. El món és un devassall de tempesta puig fins els que sembla que van d'acort són uns hipòcrites. Tots només miran salvar el seu teulat, enriquir-se aprofitant la desgràcia dels atres. Tan que se lluita en nom de la llivertat[,] igualtat // i fraternitat, i ningú observa aquestes normes tan boniques i recomanables.

3. Ahir feia sol i avui de nou trona. No pot fer dos dies de bon temps.

Avui per la ràdio hem escoltat un discurs que 'l president de la República ha fet a Santa Fe amb motiu d'una inauguració de camins. S'ha esplicat mol rebé. És un bon orador i se veu que se va despedint ja que el seu comando finirà promte. Diumenge propvinent hi haurà eleccions a fi d'elegir el seu sucessor. És cert que va trovar la nació endarrerida per els mals governs que hi havia i que la deixa ben arrencada i floreixent.

Avui[,] 1er divendres de mes, som assistit a les devocions pròpies de l'Apostolat. En Lluís també hi ha vingut.

4. Tot avui plou sense parar ni un moment. Amb tot i la pluja les noies, en Lluís i la // seua mare han anat al Colón a sentir un·atre dels concerts que hi ha donat en Pau Casals. Sempre en tornan entussiasmades.

Segueixo teixint a ganxet una bonica punta per l'altar nou del Sagrat Cor de la parròquia de Haedo. En tinc tres metres de fet.

5. Diumenge. Evangeli de sant Lluc. La curació que va fer Jesús d'un pobre hidropi. Era un dissapte[,] dia festiu entre 'ls jueus. Ens ensenya que per obrar santament afavorint al pròxim, en cas extrem se pot trevallar un dia de festa. Els jueus li censuraren que curés un dia de precepte. Ell els hi va preguntar que a ells si els hi queia un bou o un ase amb un pou, enque fos dia de festa, bé l'en treurian. Amb més raó se pot curar un malalt.

Després de tantes malures com han passat les pobres noies d'en Flor, sortosament diu que totes estan bones gràcies a Déu.

Tans dies de pluja que ha fet un gran bé // als conreus avui ha fet bon sol.

He rebut carta i postal de la meua Maria. Amb el seu Armand me felicitan per el meu cumplianys i per esser besàvia de la filleta d'en Joan. Continuan amb salud i ben animats.

Avui a tota la nació argentina s'han celebrat eleccions per·a camvi de president de la nació. Aquí Haedo la cosa estava mol tranquila. He passat en diferents llocs on s'hi votaba. Hi havia alguns policies; homes fent rotllo conversant amigablement i res més.

6. També avui ha fet un dia esplèndit. Els grips fugiran si fa bon temps. He vist una pila de presseguers florits. Els nostres sauces llorons són plens de fulla nova. Tot comensa de fer olor de primavera. Els rosers són plens de poncelles a punt d'obrir-se. Llàstima d'enredaderes que varen podar sense to ni so i are no treuen brotada. Tanta variació que n'hi havia[,] totes boniques.//

7. No ha passat res que valgui la pena de ser escrit. El resultat de les eleccions no se pot saber encare.

8. Festa suprimida. Ens recorda la gloriosa Nativitat de la Verge Maria. Quin goig tan sublim per els afortunats vellets esposos sants Joaquim i Anna. Veure's pares d'una noieta tan santa i privilegiada! Ditxosos ells que Déu els va afavorir amb tanta gràcia.

Les noies[,] en Lluís i la seua mare han anat a l'últim concert que ha donat en Pau Casals. Diu que s'ha despedit i s'en va amb l'avió francès cap a Europa. Quina pila de moneda hi haurà guanyat al Colón amb els seus interessant concerts!

9. Són les deu de la nit. La ràdio ens don un concert del Colón. Va bé que un no se tingui de pendra la molèstia de surtir // de casa per a oir música bona. Això fa que jo des de casa la pugui escoltar. D'atre manera m'en quedaria sense.

Al Paraguay tenen revolució per qüestions de president de la República. A Europa totes les nacions estan a punt d'estellar-se es cap uns amb atres. Els submarins fan la mar d'estropicis i ningú vol tenir la culpa.

10. En Joan ha enviat des de Victorica 4 gallines negres i un pavo. Aquet pobre no s'hi veu amb tantes gallines i ell sol de la seua rassa.

11. Els canaris m'han donat una feinada amb motiu de les seues batzarries. Una canària de lo més revoltosa. Mai hauria dit que armessin tan enrenou. Li he posat diferents canaris i tots els bat com una desesperada. Avui fins n'ha estemordit tan amb un que l'ha fet caure de la gàvia. No hi ha maneres de poguer obtenir que fassin cria.//

Avui a dinar hem tingut en Diego Gibert i la seua dona, rescent casats i arribats de fer una excursió a Córdoba.

Hem rebut carta de la Miria i de la meua Montserrat. Estan contentes i van fent en_mig de tans aldarulls.

12. Diumenge. Dia esplèndit. Feia bo caminar dematinet anant a missa. L'evangeli és de sant Mateu. Esplica aquell passatge que varen preguntar a Jesús quin era el manament més gran de la Llei i Ell va respondre que era amar a Déu amb tot el cor, amb tota la forsa i per sobre de tota atre cosa i al pròxim com a nosatros mateixos per amor a Déu. Quin manament tan sublim i tan poc cumplert. Amar al pròxim. Estem amb un temps que l'Amor veritable en pocs llocs hi és. L'odi supera per tot el món. I pensar que tan santament que se podria viure seguint les màximes de l'evangeli.//

13. Escric a la meua Maria i a m[ossè]n Sors.

Llegim que a Barcelona no tenen nafta i per lo tan han ordenat que no circulin autos de cap mena i com que tampoc tenen blat no poden fer farina. No sé la multitut d'españols que arriban a Catalunya per totes les fronteres. Fugen dels llocs que hi entran l'exèrcit d'en Franco; van a Fransa, els desembarcan, els atipan i els envian a Catalunya

tan per el costat de Puigcerdà com per Portbou. Una invasió d'españols a Catalunya que ja suaran per alimentar-los.

Quines calamitats!

14. Som escrit una postal a en Motis a Gènova. És una noia guaraní mol joveneta. Potser s'en enamori. Aixís vindrà a conèixer-la. La noia *rara* és de Misiones. En Motis s'hi farà un tip de riure.

Avui és la exaltació de la Santa Creu.

Llegim que un rei dels persas nomenat Focas Cosroes va apoderar-se de Jerusalem; i després de matar mols mils de cristians va robar la Creu del // Señor que santa Elena havia colocat a la montaña del Calvari. Heraclio[,] sucessor de Focas[,] va dejunar i pregar molt implorant el favor del cel i va derrotar a Cosroes obligant-lo a retornar la Creu que havia robat. Els perses la varen tenir catorse anys. Al retornar a Jerusalem Heraclio va carregar-se la creu i va pujar-la amb gran pompa a la montanya gloriosa on Jesús va pujar-la. Va fer-se un portentós miragle. Heraclio, anava carregat d'or i pedreria, quan tot d'una, forsa poderosa no el deixava seguir. Com més s'esforsava per caminar més fort era lo que l'en pribava. Llavors Zacarias[,] bisbe de Jerusalem[,] va dir al monarca[:] «Mira[,] emperador, que amb aquets luxosos arreus no imitas prou la pobresa de Jesucrist i la humilitat amb què Ell va portar la Creu.» Llavors Heraclio, despullan-se dels seus rics vestits, va descalsar-se i va posarse un mantell, va tornar-se carregar // la Creu i va poguer seguir caminant fins arrivar a la cima del Calvari i deixar allà la Creu santa en el mateix lloc que els perses l'havia[n] presa. És en memòria d'aquet fet que se celebra la festa d'avui. Quantes persecucions ha passat la relligió nostra.

15. Avui són els Dolors de la Verge Maria. No he pogut oir missa. Havíam d'anar al d[octo]r i s'ha posat una tormenta que feia por. Encare dura.

A "La Nación" he llegit que a Gijón (España) els anarquistes han proclamat la independència de Astúries. Han empresonat les autoritats republicanes, han pres els elements de dretes i els han ficats en dos barcos amenassant als nacionalistes que si bombardegen la ciutat, ells enfonsaran els barcos nomenats. Han declarat la dictadura anarquista i trencat les amistats amb el govern de València. Veurem com acava això.

Ha caigut pedra. Haurà destrossat les flors de presseguer i atres abres fruiters. Feien uns trons esgarrifosos. N'ha fet un de mol gros.//

16. No he sortit de casa d'en tot el dia. La feinada que tinc no permet perdre ni un minut. Ha fet bon dia després de la tempesta d'ahir[,] que ha durat tota la nit.

17. Avui amb n'Irene [h]em tornat al consultori del d[octo]r Puente. M'ha dit que estic curada. Que si d'aquí dos o tres mesos no ha desaparegut del tot el mal, que hi torni; pro que li sembla que no rebrollarà. Avui m'ha fet quelcom de mal. Ho ha cremat més fort. Fins crec que ho ha fet amb electricitat. Com l'altre dia: hem anat amb el tren elèctric fins a l'Once. Després el Sute i per últim un auto fins a cal d[octo]r Puente[,] Santa Fe 995 2a. Acavada la consulta, lo mateix. Un auto fins al Sute[,] pujar al tren de sota terra i després al tren elèctric fins aquí. Déu volgués que no hi hagi de tornar i que el mal no rebrolli.

Sempre està de broma[,] aquell d[octo]r Prou pot. Avui tenia la casa plena de gent. Quanta plata!//

19. Avui cumpleix un any que vivim en aquesta casa. És diumenge. Som pogut anar a missa primera. Després tot el dia ha plogut i fet un fort temporal. En Santiago Aldao ha passat aquí tot el dia. Ha enllestit un teixit d'alambres per les enredaderes.

20. Me sento refredada. Geniols, Famel i res més. La tos m'atropella.

He comensat una mol bonica punta de ganxet.

21. Festa del gloriós apòstol i evangelista sant Mateu. Primer dia de primavera. Les escoles fan festa. Tot avui plou. Quina primavera!

Llegim el gran fracàs del govern de València. A Ginebra la Societat de les Nacions (cosa completament inútil) hi ha estat derrocat el govern de València. Cada tres anys se renoven els documents per a ser reelegits. El d'España no fallava mai. Aquest any devian estar cansats de sentir cridar bestieses al delegat i han decidit anar a votacions quedan[t] al carrer el govern // de València. Des·de la fundació, mai [sic] havian estat reelegits sempre. Aquest any ha fallat.

22. Els de València treuen foc per els caixals. Està furiosa contra l'Amèrica del Sur. En Largo Caballero i la <t> seua rècua de borrecs diu que vol governar perquè els que governen no tenen pit per·a fer res de profit.

23. Llegim que a Catalunya hi ha mol enrenou comunista i anarquista. El colossal edifici dels p[ares] escolapis ha estat ferament ocupat per una partida d'anarquistes. Els han presos.

24. La Santíssima imatge de \la/ Santa Verge, a Córdoba[,] haurà overt les portes de la presó a fi de lliurar als que han complert el temps fixat que els hi calgué per càstic de les seues malifetes. En les llibretes escrites a Córdoba tinc esplicat com se celebra la festa. A Barcelona no podran celebrar les seues acostumades festes mercedàries.//

27. Al migdia, la ràdio ens ha donat una hora española. Ha consistit amb aires catalans i gallegs. Han tocat una mol airosa i bonica sardana titulada "Tarragona".

Rebo carta de nevodes meues de Catalunya i dibuixos de la Sara nostra.

28. Hem escoltat un discurs que el s[enyo]r Musolini ha pronunciat a Alemània. L'ha pronunciat en llengua alemana i ens l'han traduït a l'español. Ha tractat a la Societat de les Nacions de déus falsos i embusteros (paraules textuals). Diu que eran més d'un milió de persones que l'escoltaven.

29. Festa del gloriós príncep de la celestial milícia sant Miquel. Ell sigui qui ens presenti al tribunal de Déu en la nostre hora postrera.

30. Avui és la del gloriós vellet ple de sabiduria sant Geroni. Diu que se va passar la vida llegint[,] escrivint i estudiant. El nostre Lluís diu que això últim és temps perdut.//

Octubre

1er divendres. Avui en Lluís ha tingut la sort de acava<t>r la devoció dels nou primers divendres.

Fransa obliga a cincuanta-cinc mil refugiats españols a repatriar-se perquè n'està que no pot mantenir tanta gent. Diu que li costan un milió de francs cada dia. El general Franco diu que si tornan a llurs pobles de sargent per avall els perdona a tots. Quin desgavell!

2. Festa de l'Àngel custodi que invisiblement tenim cada u. Encomanem-s'i ben devotament tots els dies a fi que ens ilumini sempre.

3. Rebem carta de la nostre Miria. En_mig de tantes calamitats com passan sempre està animada.

4. Els d'en Franco han entrat a Covadonga. Els asturians han robat totes les joies de la Verge. Diu que la imatje que han trovat no és l'autèntica. Aixís és a Montserrat.//

[...]at una postal amb un cunyat de la Miria [...] a Gènova. Ell me deia que li busqués una *ragazza* [...]n enviat una joveneta de Misiones.

Avui amb motiu de la inauguració de la reforma del carrer de Rivadavia des de Liniers fins Haedo, hi ha hagut gran reunió escolar de nens i nenes per·a presenciar quan el s[enyo]r president de la República i el s[enyo]r governador de la província de Buenos han passat per tot el tragecte.

6. Ens arriva la Nena Gibert de Trenque Lauquen. Ve a passar una temporada amb nosaltres.

7. Les Filles de Maria de Haedo han assistit al Congrés Eucarístic de Luján que se va comensar el diumenge passat. La Juanita també hi ha anat. Ha fet tormenta forta.

8. Encare dura el temporal. Fa molta fret.

9. Fa un pampero tan fort que fins ha fet // retirar l'aiga del riu. Els barcos no poden entrar i tot el moviment del port va malament. Al centre no tenen aiga, els trens elèctrics parats i tot revolucionat per manca d'aiga. Els barcos diu que estaven a la sorra. Diu que no s'havia vist un fet semblant des de l'any vint.

11. Rebo una carta de la Maria meua.

Avui han enterrat la nena d'en Lito Llorens. Ahir diumenge vàrem tenir tot el dia i fins a la nit en Manuel Llorens. També varen venir en Joan amb la Sara i la seua filleta, la primera que m'ha fet ser vesàvia. Vaig trovar-la mol bonica.

A Luján ahir varen clausurar el Congrés Eucarístic. Va ser un acte fenomenal i sublim. Tot sia per glòria de Jesús ja que tantes ofenses se li fan.

12. Festa de la Rassa. La Verge del Pilar i Sant Serafí. Mol he pregat per el nostre tan estimat que Déu ens el va pendre. Al cel sia el meu fill.// Com que hi ha hagut festa escolar, l'Aldao ha vingut a passar el dia amb nosatros celebrant el seu cumplianys[,] que és demà. Va amb el sigle[,] com la meua Maria.

13. Cumplianys de l'Aldao. Rebem noves de que la Miria el dia vint-i-nou del passat setembre va deslliurar un nen i que seguian bé. La carta és de l'Alfons.

14. Avui[,] cumplianys del s[enyo]r rector d'aquet poble. El pobre està mol delicat. Tan jove i tan poca salud!

15. Santa Teresa de Jesús. Poc la som obsequiada. No he pogut.

16. Festa dedicada a la Verge del Carme per els seus devots, en sufragi dels difunts dels associats.

17. Ve l'Aldao. Prepara la Nena Gibert per·a fer un bon examen de 6è grau.

18. Tot el dia l'he passat arreglant paperots.//

19. De tristíssima memòria. El s[enyo]r rector[,] malalt. No hi ha hagut missa. He practicat un viacrucis, he combregat i resat unes oracions i el sant rosari, tot per l'animeta del meu Lluís (a c s).

Després m'en som anat a passar el dia a Liniers amb la Catalina i el seu Ernest.

20. Quins cuadros he presenciat jo avui! Per celebrar el dia de la meua santa Irene som fet les meues devocions com ahir, i també tot per el bon record d'en Lluís (a c s). He visitat el s[enyo]r rector[,] que encare és al llit. Estan malalts ell, el seu germà i el seu pare. Déu els ajudi!

A la tarde he fet una estona de companyia amb uns veïns que fa molt de temps tenen la mare malalta. Està mol greu[,] la pobre! Les dues filles[,] particularment la més grant, la cuida amb tot el comportament que pot desitjar una mare. La noia té dinou anys. Té una germana de catorse. Tot plegat només llàstimes i plors i preocupassions.//

De la guerra española no cal ni parlar-ne. Are diuen que el govern español prepara els trastos per anar a residir a Barcelona. Veiam rodant si arrivarà fins a Llufriu ja que mai està bé en cap lloc.

21. La ràdio diu que les tropes d'en Franco han entrat a Gijón. Que la ciutat s'ha rendit. Que han apressat dotse barcos carregats de fugitius i tot el govern d'Astúries. És una victòria colossal. Demà ho deurem llegir ben detallat.

Acavo d'arrivar de fer una estona de companyia a la família d'aquí devant. Pobres noies![,] quin dol me fan considerant el cop que se'ls hi espera! Elles no s'ho pensan. Tenen confiansa amb que se curarà; pro la pobre té mal per a morir. El càncer que la va destruint. Déu l'ajudi.

22. Les noves de Gijón són mol bones. Els miners asturians han fugit cap Avilés. Després la ràdio ens ha dit que també l'esmentada ciutat s'ha rendit i que Oviedo corra la mateixa sort. Tot el nort és d'en Franco.// Are diu que van a l'Aragó i Catalunya.

He tornat unes estones a fer companyia a la pobre gent d'aquí devant. La senyora va aguantant pro té mol de mal. Déu els ajudi!

Som escrit a la meua Maria a París.

23. El pampero ha fet fugir tots es núbols. Ha fet un dia de primavera.

Rebo dues postals de l'Armand des de Baltimore. També s'en han rebudes d'en Ricard Musterós des de Gènova. Jo li som escrit carta. També som escrit a la Miria i l'Alfons felicitant-los per el naixement del seu fillet. Que Déu m'el deixi veure un temps o atre i el fassi ben gran i bon minyó.

Na Gracieta ha escrit aèria a en Bernat Illa i an en Ricard Musterós.

Som fet una estona de companyia a la família d'aquí devant. La malalta aguanta. De totes maneres està mol greu.

Les noves de la guerra espanyola són de la gran victòria de les tropes d'en Franco. Han fet // més de curanta mil presoners. No sé quans batallons s'han rendit. Una cosa tan fantàstica no ho esperava ningú. Ni saven com atipar a tanta gent famolenca.

24. Diumenge. Festa del gloriós arcàngel sant Rafel. Que per la seua poderosa guia arrivem a la celestial Jerusalem és lo que més li demano.

L'evangeli és del gran miragle de la filla del Jaire. Com Jesús amb el seu gran poder la va retornar al seu afligit pare. Em demostra la confiansa que tenim de tenir a Déu quan li demanem un favor per el nostre pròxim.

Han vingut el s[enyo]r Algueró i l'Aldao.

El nostre s[enyo]r rector de la parròquia ha dit la missa primera. Està quelcom refet pro li cal descansar i alimentar-se a fi de sentir-se fort com avans. La s[enyo]ra d'aquí devant està forsa atropellada.

25. Anit ha fet tormenta i ha plogut.

Som assistit al primer dia de novenari d'ànimes. El s[enyo]r rector està mol delicat. Les meditacions // les ha fetes la superiora de les relligioses antonianes d'aquet poble.

La senyora d'aquí devant continua mol delicada.

Avui fa un dia de fret com al pic de l'hivern.

L'exèrcit del generalíssim Franco a España fan uns avensos poderosos. Are que han guanyat tot el nort, han afluixat de soldats i els han portat a l'Aragó. Allà també hi fan molta feina. Els presoners són a mils i rendits atre_tans.

26. Som a plena primavera i fa fret. El dia[,] clar i lluminós. Som oït missa, fet companyia als veïns que tenen la mare malalta i som anat al segon dia de novenari per les animetes dels nostres difunts.

Faig una carpeta de ganxet per·a la Catalina.

27. Avui m'he cansat forsa. Som oït missa. És tan lluny que gairebé necessito mitja hora per arrivar-i. L'han dita a les vuit i mitja. Era de funeral en sufragi de // l'animeta de la mare de la presidenta de l'Apostolat. Després he fet una estona de companyia a la veïna malalta. Va aguantant. El s[enyo]r rector tampoc se refà. Quines tribulacions[,] Déu meu!

A la tarde som assistit al novenari. Som oferit les devocions per les ànimes dels que moran a la guerra española. No sé si és veritat. "La Nación" deia que Madrit està a punt de rendir-se.

Pobres mares que tenen fills als fronts! Mol les compadeixo. Que Déu fassi arrivar la pau ben aviat és lo que més li demano.

Avui fa un dia mol pesat. Els teros cridan. Veiam si ens portan pluja.

28. Tot avui plou. Els teros tenian raó ahir, aixís com el meu cansament i mal de peus.

Are són les set de la tarde i fa pampero forsa fresquet.

Hem llegit que s'ha perdut l'avió-correu de Fransa. No s'ha salvat res ni se trova rastre. L'han buscat i res n'han sabut.// Al vapor francès "Masilia" també no sé lo que li ha passat. Crec que no és pas greu.

De la guerra tot és dolent. Japonesos i xinos és desastrós lo que fan. És mol més fer que lo d'España.

29. Fa molta fret. No podem deixar els abrics. Estic trista pensant lo que perillan els nostres estimats de Catalunya. Els nacionalistes diu que tenen el mar Mediterrà bloquejat des de la frontera francesa fins a Almeria. Demà el govern que de Madrit s'en va anar a València, s'en van a Barcelona. Com que tenen tanta \por/ a els d'en Franco no saben on anar. Se veu que tenen por que Barcelona se rendeixi. Llavors què seria d'ells. Aixís estaran ben defensats per els catalans. Ja deuen pensar de quina manera s'escaparan cap a Fransa ben segurs que els pobres defensors els hi faran bona escolta mentres se deixaran aniquilar per les bombes de l'enemic. Aixís ho han fet els vascos i asturians.//

30. Dia esplèndit sense fret ni calor. Bon sol i bona llum. He visitat la veïna malalta. Se va reforsant. Té gana i menja mol. Déu l'ajudi.

Avui em trovo animada. Ahir no podia trescamar de tan cansada. Era un dia mol pesat. He sortit dematí i tarde sense cansar-me. El s[enyo]r rector sembla que anirà per bé gràcies a Déu.

31. Diumenge i festa de Crist Rei. Som anat a missa primera. Feia una fresqueta bonica. M'he cansat. És tan lluny la parròquia, que després em dóna peresa de tornar-i a la tarde. He fet les meditacions del novenari aquí a casa mateix.

Després som anat aquí devant a fer-los companyia. Quin dol fa la pobre malalta! Quin desconsol se'ls hi espera[,] pobres filles seues!

Anit avensem l'hora d'istiu. Demà comensarà de regnar. Tot el dia [h]em tingut l'Aldao aquí amb nosaltres.

De la guerra española poca cosa s'en pot afegir. Les copioses plujes ho tenen tot parat.//

Novembre

1er. Festa de Totsants. Un dia de calor. He rebut carta de la meua Maria des de París. Animada com sempre. M'esplica moltes costums que tenen a les esglésies durand els actes litúrgics. És mol curiós.

Aquí tenim una invasió de llagosta. Al centre diuen que era una veritable *manga*[,] com l'anomenen.

2. Diada dedicada als nostres estimats difunts. Els òmnibus van plens ahir i avui de gent que va a portar moltes flors als cementiris[,] obsequi als seus difunts. Jo els he obsequiats als nostres resant mol per·a ells. He aprofitat fer el sant Jubileu que tots els anys se guanya per aquesta diada. He pregat per tots els que tenim a Catalunya ja que allà poca cosa poden fer.

El diari de la nit "La Razón" porta una notícia de Catalunya ben interessant per cert. Com que han fet la capgrossada d'acceptar que el // govern central anés acullir-se allà, are que hi és, treu les urpes. S'han ben posat a la boca del llop vestit d'una pell d'ovella. Quan hi ha estat instalat ja s'ha tornat dictador. Els hi ha tret els periòdics catalans i els hi ha pres la ràdio que publicava les coses en català a fi d'utilitzar-la els que [han vingut de] València, i com és natural en castellà. Hi ha molta maror entre el poble català i el govern-*madastra*. S'en poden ben entitular els de la Generalitat. Tan com han fet per els españols, are els hi pagan fent-els esclaus seus. Que en veurem[,] de coses!

3. Avui no he sortit de casa. Estava mol cansada. Som escrit a la meua Maria de París.

4. El dia presenta tormenta. Per lla les deu ha comensat de ploure[,] tronar i llampegar.

Aquet dematí som assistit a la solem[n]itat de combregar la s[enyo]ra malalta d'aquí devant. Ha estat un acte que emocionava. La malalta[,] aixís com les seues filles[,] són associades de l'//Apostolat. Sobre d'un moble tapat amb un llensol, han improvisat un altar. El sacerdot, amb un maletí, portava els ornaments que tenia de

vestir. La Sagrada Forma la portava dins una capseta d'or com un estuig. Uns candelers petitons i ciris també petits. Un Crist, tot en miniatura[,] el roquet i l'estola. La capseta sagrari la portava (me sembla) dins una bosseta penjada al coll. Tot plegat m'ha fet una impresió dolcíssima de veure aquella pobre mare que hi ha tan de temps que està malalta sense la més petita esperansa de curar-se rodejada de les seues filles, una joveneta amiga i jo. El sacerdot ha estat mol amable comunicant-e-li ànims per·a soportar les molèsties de la malaltia. No és que estigui a l'últim periodo de la vida sinó que tots els mesos combrega. Que Déu en sa infinita misericòrdia li comuniqui forses per·a soportar tantes penalitats és lo que més li demanava mentres ella s'unia amb Jesús Hòstia.//

5. Avui ha plogut mol. És primer divendres de mes. Som assistit a la comunió mensual. Ahir i avui som trevallat mol amb uns roquets que estaven atropellats. Are semblan nous. Les robes litúrgiques fan com les casolanes. Se tenen de conservar. Aixís sempre fan goig.

Avui som rebut carta d'en Domingo Avellí.

6. La pluja s'ha acavat. Els núvols deuen ser a buscar-ne més. Dematí fresquet. Som oït missa i després som remendat una alba que estava mol atropellada. M'he desdejunat allà mateix a la taula del s[enyo]r rector mentres ell reposava d'haver pres un remei per combatre el mal que té al fetge.

A les deu i mitja hi ha hagut la funcioneta de Hora Santa. L'ha celebrada un pare que ha vingut del centre. És sacerdot de les Missioneres de Santa Elena. Elles juntes amb senyoretes d'aquí Haedo i missioners del centre tots els dies prepararan amb ensenyanços de catecisme i sermons fent de apòstols de la doctrina cristiana. El que ens ha // predicat avui m'ha interessat molt. Bon Déu! Fa pena pensar tantes mares que no poden ensenyar les primeres nocions de relligió als seus fillets perquè elles no en saben ni un mot. I lo que és pitjor[,] que no coneixent-e-la no l'anyoran i aixís creixen i viuen. Als seus fills els hi cuidan el cos amb una atenció assombrosa. Està mol bé; pro que tinguessin igual interès per a cuidâ'ls-i l'animeta tan preciosa que Déu els hi ha donat.

El predicador ha dit que la mare quan és més mare és en el moment sublim que ensenya les primeres oracions al seu fillet. És cert això. I quan els hi pren la maneta perquè aprenguin de fer el senyal de la creu. Lo que ens ha afirmat és el revés de la medalla de lo que una vegada vaig sentir dir a en Manel Serra i Moret. Deia a les mares

amb una conferència que va fer a Torroella de Mongrí, que esperava no serian com aquelles mares *estúpides* que mentres vesteixen els // seus fillets els hi ensenyen oracions. Si aqueixes mares són estúpides, què podríam dir de la seua[,] que tinc entès era un exemple de mares catòliques aixís com també el seu pare[,] Serra i Camp de la Creu. De tantes conferències subversives are en cullan els fruits.

7. Diumenge. Ja tenim la carpa estesa al carrer de Juan B. Justo.

També tenim les atraccions de tota mena al potrero d'aquí la vora. Al primer cantó. Sembla que ho hagin fet per punt.

Som a la nit. Hi ha un senyal de tormenta. Les dues carpes tindran mal temps.

8. Ens [h]em llevat plovent. No he pogut oir missa. Encare no he vist l'església-carpa. Fa mol de vent i plou. Vaig fent una carpeta per la Catalina. L'i portaré si Déu plau el dia del seu sant. Hi passaré el dia acompanyant-los.

Acavo de rèbrer una mol humorística carta d'en Motis des de Gènova. Està // descontent de la Miria perquè tots diu que esperaven una nena i ha tingut un nen. Tampoc ell dóna el nom del nou_nat.

9. Per fi savem que el nen de la Miria se diu Carles. Qui ho havia de dir! No n'havíam tingut cap a la família. Se veu que han tingut el gust de posar-li el nom del marit de la Rita Musterós. L'avi Musterós també se queixa perquè els hi han portat un bailet. Ell diu que hauria volgut una nena de rossos cabells. No obstant està mol content siga com siga. Jo que cap més Musterós se determina de buscar-se la mitja taronja, que l'Alfons continuï el nom de la família. La Rita ha escrit ben detalladament com va anar tot al néixer el nostre Carles. Déu el fassi ben gran i bon minyó.

10. Fa molta fret. Han dit que mol dematí a Buenos Aires hi ha caigut neu. Això ja és difícil de creure. Si'm diuen que era // aiga gebrada és més possible. El fret era degut al vent fort i fret que venia de la Pampa. Ha durat tot el dia. Els dematins vaig a la Missió i a les tardes al mes de Maria. La carpa on hi fan les els sermons i ensenyan la doctrina als nens i nenes que han de pendre la primera comunió, aixís com les dues misses estan a càrrec de dos p[ares] missionistes españols ajudats per una comissió de senyoretes d'aquí i del centre que tenen per nom Missioneres de Santa Elena.

11. Vora les set del dematí els dos Joans[,] pare i fill[,] amb na Gracieta [h]an surtit per Trenque Lauquen. Van amb l'auto rescentment comprat. Un Ford d'aquest any. És mol bonic.

Avui ha fet un dia esplèndit. Clar i sense vent. És la festa del gran Patró no sols de Buenos Aires sinó que fou nomenat patró especial de tot el món. Aixís ho esplica el Missal Vesperal. Sant Martí era fill d'Ungria. Va morir als vuitanta anys. És el mateix segons esplica que sent mol jove anant a cavall va donar un tros de capa amb un pobret.//

12. També avui som oït missa a la carpa on els dos PO missioners n'han celebrada. Hi feia un vent que feia petar les teles. Se sentia un aeroplà que volava per aquells indrets. Els venteveo cantavan celebrant les hores matineres, alabant a Déu.

13. Avui n'he oïdes dues[,] de misses a la carpa. Són uns joves mol amables[,] els dos relligiosos españols. Avui no hi feia tanta fret. És a set cuadres d'aquí la carpa. De bona gana hi aniria a la nit a escoltar les paraules tan autoritzades com tenen.

Al migdia som anat aquí devant a la carboneria que tenen una nineta d'un any i mitg mol malalta. Jo l'he trovada forsa bé pro és perquè la febre llavors no havia pujat. A la vetlla han tingut consulta. L'han visitada cinc metges. Li he portat una floreta que ha rebut mol contenta.

No rebem carta de l'arrivada dels nostres // excursionistes. Ja comensem a tenir ànsia d'ells.

14. Som escrit al bon amic Fullà a Valparaiso. Hem tingut l'agradosa visita de la Glòria Burc arrivada de Mar del Plata. Està mol contenta. Dels excursionistes res.

La Santa Missió va fent el seu curs. La gent que hi acut quedan encantats. Jo m'en aprofito de dias. A la nit no m'animo. Diu que és mol fosc i que hi fa fret. El nostre s[enyo]r rector ha pogut soportar tanta feina com li ha portat. Està forsa refet gràcies a Déu.

Som a la tarde. A casa hi ha a més dels de casa, l'Aldao, la Glòria Burc i la nena Nadal i la nena Gibert.

15. Avui fa calor. Dematinet som anat a la carpa de la santa missió. A la tarde a la parròquia a les devocions del mes de Maria. Are som a la nit. N'Irene i la Nena Gibert

van als sermons de la missió a la carpa.// Per fi s'ha rebut carta de na Gracieta. Esplica una pila de coses de la seua estada a Trenque Lauquen. Se veu que està mol contenta. Diu que varen tenir un viadje mol bonic i distret.

16. Santa Gertrudis era ahir pro la litúrgica diu que és avui. Va ser una gran santa benedictina el sigle XIII. Els seus escrits litúrgics són valiosos.

Avui ha fet forta tormenta. Fins ha caigut un ruixat de confits.

S'ha rebut novament carta de na Gracieta. Esplica moltes coses de Trenque Lauquen.

17. Dematí no m'he animat a surtir de casa, per causa de tan de fanc que hi havia.

En Lluís ha rebut un telegrama de la seua mare felicitant-lo per cumplir avui els seus setse anyets. És un bon minyó que Déu el conservi per molts anys, per alegria de tota la família. Creix com una canya verda o com un espàrrec en_mig d'un tou de flors boscanes.//

18. Quins dols[,] Déu meu! La pobre veïna està fatal. No té ànims ni per·a parlar ni per alimentarse. És un cos que viu i prou. Que Déu l'ajudi a ella[,] el seu bon espòs i les dues filles[,] que ja en tenen un bon feix de soportar tan gran dolor.

19. També avui som estat una estona al costat de la malalta. Cada dia se la veu pitjor.

Na Gracieta demà diu que arrivarà a Victorica. Li he fet dos mots peraquè no passi ànsia no trovant cartes nostres allà.

Avui ha fet calor. En Lluís ha anat als Pares Benedictins a buscar coses que jo necessitava. N'ha tornat mol ben impresionat.

20. Com tots els dies. Som oït les dues misses de la carpa. M'he despedit dels p[ares] missioners. Els he fet riure perquè els hi he dit que ens tornaríam veure al cel. Que quan ells hi aniran ja m'hi trovaran instalada. He renyat amb un d'ells perquè no es cura la tos sent // com és tan jove. M'ha dit que és tos d'asma, difícil de trèurer-la. A la tarde som anat a les meditacions del mes de Maria. Una senyora a l'entrar a la parròquia m'ha felicitat per la bonica punta de les dues estovalles. En surtint de la funció les felicitacions han continuat. Benvingudes sian. La sort és perquè Déu em conserva la

vista i les eccelents idees per·a fer labors boniques. Tot sia a la seua més gran honra i glòria.

Els pilots italians han volat. Tot B[uenos] A[aires] s'hi ha abocat.

La gesta dels italians ha estat al Palomar.

21. Diumenge. Avui és el gran dia amb motiu de l'acavament de la Missió. A la parròquia hi ha vingut el s[enyo]r bisbe ausiliar de La Plata. Amb tota la possible solemnitat l'hem rebut. Ha beneït dos altars. El del Sagrat Cor de Jesús i el de la Puríssima així com l'Imatge del Nen de Praga, les piles bautismals, les portes del cancell i les habitacions noves de la casa rectoral. El s[enyo]r rector ha llegit un magnífic discurs de benvinguda al // s[enyo]r bisbe. Estava emocionadíssim. Dues vegades s'ha quedat gairebé sense paraula de tan afectat com estava. Després al prelad ha dit cuatre paraules d'agraïment a la salutació del s[enyo]r rector i ha dit lo que calia. Acte seguit ha donat la benedicció i han passat a les dependències noves per·a també beneir-les. Llavors jo m'en som anat. A dos quarts de nou els nens i nenes d'aquet poble han celebrat a la carpa la seua 1a comunió. L'acte ha estat a la carpa dels missioners. Ha regnat una ordre que no se permetia a les nenes vestir d'atre manera que un devantal blanc. Totes igual[,] riques i pobres. A la tarde el senyor bisbe ha confirmat els nens i nenes d'aquet poble. Ha estat a la carpa dels missioners. Alabat sia Déu!

22. La senyora veïna nostra està fatal. Mol acavada. Quina compassió que em fan! Tots plegats estan aturdits i cansats de veure com tenen tan devant seu el desenllàs.//

23. A les nou d'aquet matí ha mort la nostra veïna. Al cel sia ja que amb tanta resignació ha sofert la llarga i traïdora malaltia de càncer. Les seues filles, sobretot la més gran[,] era un dol de sentir-la. Semblava boja. La sentia cridar des d'aquí dalt. La petita estava més reposada. El marit també mol aclaparat. Són una família que s'estiman mol. Jo no savia res i m'en habia anat a missa i ha mort mentres jo era fora. Els som acompanyats per més que la casa tot el dia ha estat plena de gent. A la nit el senyor rector de la parròquia ha vingut i amb una comissió de l'Apostolat[,] de quin n'era associada la difunta[,] hem resat el sant rosari devant el cadàver que reposa en capella ardent rublerta de flors de tota mena; lliris, gladiols, roses, cales etc.

En Lluís s'ha examinat de geografia. Ha tret número 6 (o calificació).

Ha fet tormenta pro ha plogut poc. Segueix fent calor.//

24. Avui ha estat l'enterro de la nostre pobre veïna. La capella ardent era una maravella amb la profusió de tantes flors de tots colors predominant el blanc. Corones, palmes, feixos i rams de tots els tamanys. L'estació és ben a·propòsit. Estem a plena primavera i les flors abundan per_tot. Hi ha hagut molta concurrència d'homes i dones. Se veu que són una família mol ben conceptuada. Al cel sia tan bona senyora ja que ha sofert tan resignada la seua tan llarga com penosa malaltia. Les seues filles[,] sobretot la més gran[,] ha cridat d'una manera esbojarrada que feia enternir a tothom. Quan estigui reposada estarà quissab quan a refer-se. La petita s'ho ha pres millor. Se li notava el gran sofriment; pro tenia serenitat. Déu les ajudi. En Lluís ha anat al dol.

Som escrit al p[are] Gabriel Balcells. Dilluns proppassat va surtir per Riocuarto. Portava un paquet de llibres que en Ricard Musterós ha enviat a les noies. L'ha enviat per correu // el p[are] Balcells junt amb unas lletres seues. M'ha sabut greu no haver-lo conegut.

25. He passat el dia a Liniers amb els nevots meus Ernest i Catalina. Hem celebrat el seu sant tan bé com hem sabut. Estavan mol contents. El dematí, a les set som oït missa a la capelleta de les Hermanes. He pregat per la meva mare (a c s) i per meva nevoda néta seua i que porta el seu nom. Santa Caterina era nascuda en Alexandria. Als divuit anys era tinguda com a sàvia entre els mes savis. L'emperador Maximiano[,] aturdit de veure tanta ciència en una joveneta, va reunir els més savis d'Egipte peraquè la persuadissin amb que adorés els déus falsos. Sucseí lo contrari[,] ja que molts d'ells se convertiren a la fe cristiana només d'escoltar-la. Llavors Maximiano va fer-la assotar amb vergues i assots guarnits amb boletes de plom. Després va fer-la lligar amb una roda de gabinets. La roda se va rompre a trossos. Per últim el tirà // va fer-la decapitar. (Any 300).

Havent dinat amb els meus nevots hem anat a donar un passeig fins amb un riu vora el poble de Moreno. El nom del riu és Cascallares. L'Ernest s'ha banyat. La Catalina no perquè està refredada. Els hi he portat cuatre carpetes. Totes són de fil que va quedar quan vaig fer-los-i'n una de gran per la taula del menjador. La d'avui serveixen: una de grandota per la tauleta de la sala d'espera del consultori. Desseguit l'i [h]em posada. És com la de n'Irene. Una d'ovalada que hi ha una papallona grossa i dues iguals que tenen una papallona petita. Aquestes tres les ha posades al trinxant. Feien mol goig.

A les nou arrivàbem aquí amb el seu Ford tan modern i luxós. Han entrat uns moments. Han telefonat a casasseua preguntant si hi havia petició de clients. El camí d'aquí a Moreno és mol bonic. Tans de pobles que se troven i tans arbres.//

26. Som anat a fer companyia a la família veïna que s'han quedat sense mare. Ho necessitan. He tret la roba de llana i tot lo de l'armari perquè hi havia plumells d'arnes.

27. Fa una xafagor insoportable. A la tarde a la meua pessa no s'hi pot viure. N'Irene diu que s'hi ha cuit. Ha volgut netejar-la. Som escrit a les noies de la Lluïseta Rocas i a en Domingo Avellí.

28. Diumenge 1er d'Advent. La gran calor continua. Som oït missa 1a. Ha vingut <e>l'Aldao. A la tarde la meva nora Cèlia amb les cinc nenes. La gran és mol alta. Té quinse anys. És mol judiciosa i aplicada per estudiar. Se porta mol rebé. Les atres són mol més joves perquè el nen que era entre la Celieta i la Maria se'ls va morir aquí l'atre vegada que varen venir. Totes són un encant. Només sento vèurer-les tan poc. La més petitona ja enraona // molt pro entre que no parla clar i que barreja català i castellà fa riure a tothom. Totes tenen els uis macos. Des d'ahir tenim en Janic Nadal amb nosaltres. Feia un any que no l'havia vist. Ha crescut molt. És també mol estudiós. De les matèries de 1er any de bachiller, s'ha eximit de totes.

Dematí he rebut extensa carta de m[ossè]n Birba des de Vitòria (España).

Acavem de saber que la Sara arriba demà.

29. La Nena Gibert s'en ha anat a Trenque Lauquen. S'en anaba mol contenta. Ha estudiat bé dirigida per l'Aldao. Confiem que l'aprovaran i podrà obtenir algun lloc per·a trevallar.

A les deu ha arribat la Sara. També contenta dels llorers obtinguts durant el curs. Ve amb bon aspecte de salud gràcies a Déu.

S'han rebut dues cartes de la seua mare. No sembla pas que tingui ganes de tornar. És que a la Pampa sobretot per una temporada s'hi està bé. Avui la Glòria s'en entorna cap a // Mar de Plata. Les noies l'han anada a despedir. Que tingui bon viatge.

Amb la Festa Litúrgica Argentina he rebut un calendari litúrgic indicador de totes les misses de l'any. Tenint el missal i el calendari se va ben orientat.

30. Som rebut un·atre carta de m[ossè]n Birba des de Vitòria com l'atre. Era que s'havia descuidat de posar la seua adressa a fi que li pogués escriure. Fa una calor que no se respira. 31 a la sombra.

Desembre

1er. He passat una nit dolenta. Calor i no podia dormir. Hem rebut postal de la Miria. Estan bé de salud i el petit Carles va creixent. Qui el pogués veure[,] al xamós ninet!

La Mima avui s'examina de matemàtiques. Ja ha tornat amb la bona nova del aprovat.//

2. Anit la temperatura ha refrescat una mica.

Ahir vaig trovar-me malament per causa del gran calor. Avui me sento més animada. Rebem aèria de la Miria. Ens conta moltes coses del seu ninet. Per a ella ha estat una benedicció ser mare. Li cura les angúnies del seu anyorament que tanta pena li donava. Anyorament seguirà tinguen pro les graciositats del fillet li embaumarà les penes.

La Mima avui l'examen ha estat de literatura (oral). Ha versat sobres del popular Martín Fierro. També l'han aprovada.

3. 1er divendres. Som assistit a les devocions pròpies del dia que celebrem els que constituïm l'Apostolat de l'Oració i els que no hi perteneixen també ja que tots som de Déu.

Torna fer calor. Esperem surtir amb n'Irene per anar al d[octo]r Puentes. Déu li comuniqui bon acert per a curar-me.

Ja [h]em tornat. M'ha fet una cremada forta. Era feta amb gel artificial fret fredíssim. M'//ha fet una mica de mal. M'ha dit que fins s'embal[l]·llofarà. Hi ha unes dues hores que m'ha fet la cura i la galta se m'ha inflat. M'hi sento un sub, sub, com que m'hi trevallés alguna bestioleta. Les batllofetes comensan a formar-se [i] deuran créixer més. El d[octo]r m'ha manat que les obrís i les banyés amb te de manzanilla i a sobre la pomada de costum.

La Mima s'ha examinat de física. Diu que primer s'ha assustat (abatatado) que en diuen aquí. Després s'ha animat i ha aprovat.

4. L'examen d'avui de la Mima és d'història. Encare no ha tornat. També l'han aprovada.

La Nena Gibert ha escrit llargament. Se l'hi veuen les ganes que té de tornar. Aquí hi estaba mol divertida.

La cura que va fer-me ahir el d[octo]r segueix supurant. Tinc la galta inflada. Ho va fer fort. Ni els banys de te manzanilla el dominan. Mal no m'he'n fa gens.//

Som escrit a la meua Maria. En Roger Nadal ha vingut a passar uns dies. Acava el mateix curs de bachiller que la Mima. Quina jovenalla més estudiosa! Sempre estan d'humor.

5. Diumenge 2on d'Advent. Som oït missa 1a. Estava cansada. Del estómac estic millor gràcies a Déu i al comte en el menjar. Uns tes de camamilla m'han anat rebaixant la galta de la cremada que m'hi va fer el d[octo]r Puentes així com també m'han posat el ventre com cal. No hi estic feta de sotracs. És per això que cualsevol petit entrebanc me sembla una montanya. Va tan bé no tenir malalties! Si jo hagués fet més cas de lo que tinc a la cara, no hauria hagut <d'> d'arrivar a un tan difícil tractament. Crec que va cremar fins a l'os. És que el dec tenir corcat.

La fulla parroquial d'avui esplica els fruits obtinguts de la Santa Missió rescentment celebrada aquí. Renoi! Quina // munió de señores i senyoretes de l'alta societat hi varen pendre part. I tan modestes com varen presentar-se. Hi va haver molts casament llegitimats així com criatures batejades etc. El s[enyo]r rector n'està mol agraït.

6. Tot avui torna i plou. Som escrit al p[are] Bassets. Anit passada llegint periòdics vaig trovar-me amb el seu retrat amb un que l'havian escullit pera ser jurat junt amb atres dos. Tenian de fallar i adjudicar un<a> premi sobres d'un himne per a cantar-lo els del Pueblo. En feian un mol interessant elogi del nostre bon amic i deien que era el més jove dels tres. La Mima amb tan de temporal avui s'haurà examinat d'anglès. Ha passat.

7. Avui l'examen de la Mima ha estat de psicologia. Diu que ha fet un examen esplèndit. Ja en té sis matèries aprovades. Se porta mol bé[,] pobre mossa.//

8. Amb tot i la dieta que fa dies vaig fent i la debilitat que sento, som oït missa de nou i en obsequi a la Verge Inmaculada som aguantat el dejuni a fi de poguer combregar. És una festa tan gran avui, que tota la meua vida des que tinc ús de raó la som celebrada tan bé com he sabut. És mol just que celebrem un tan gran aconteixement únic que ha existit des que foren criats la parella de nostres primers paren en el Paradís terrenal. Tot lo món i tot el cel, celebrin la distinció que va copsar la Verge Puríssima, com la inmensa gràcia que té dal el cel i en tota la terra. Estimem-la i acudim a Ella la més enlairada de totes les dones. Imitem també la seua gran modèstia que va tenir sempre mentres va viure sabent no obstant que era Mare del Senyor més poderós del món.

Avui aquí han celebrat la primera comunió una colla de nens i nenes ressagats de la que va celebrar-se fa dies a la carpa durant la Santa Missió. ¡¡Glòria a Jesús Hòstia!!//

9. Com que el meu ventre encare bull com una olla de cols, no'm som animat a surtir de casa. No sé pas què hi dec tenir que rundina tan. Ja tenen raó; que es ventre porta ses cames. Uns dies d'estar en dieta i ja sento una debilitat com si m'haguessin pegat una palissa.

La Mima avui s'ha examinat d'anatomia. Ha quedat bé amb bona nota.

Som fet una carpeteta rodona tota de flors. Ha quedat maquíssima. És per la Sara. N'Irene m'en demana una per ella igual. Amb tot i que li dic sempre que no l'hi'n vui fer fins que tingui *novio*, ho desitja tan[,] tenir cosetes boniques, que li he promès que amb xicot o sense, li aniré fent carpetes a fi que les tingui avensades. És tan bona que no se li pot negar res.

10. Tampoc avui surto. Volia escriure a Mont-ras i no m'animo. Estic dèbil i no tinc l'intelecte // gaire aixerit. El meu ventre encare bull. Quin tipo! L'examen de la Mima avui és francès. Ha passat.

11. Avui me sento forsa animada.

A la tarde han vingut la nena gran d'en Flor amb <dues> 3 de les mitjanes. La petita no l'han poguda portar perquè té molta febre. Les cuatre menys la Celieta totes tenen la tos convulsa ben arrapada. No sé pas com s'en surtiran. És un mal que les atropella molt. Sobretot a elles[,] que des que són aquí estan malaltes. Pobres

criatures[,] tan bé que creixan a Barcelona! Les acompanyava las seua tia Sara. Aquí estaven de lo més contentes.

Rebem lletres d'en Ricard Musterós. Diu que s'en va a Sevilla. Farà bé.

12. Per fi avui som pogut oir missa. Me sento forsa animada. Amb tot, no vui fer ardideses ni amb menjar ni amb res.

Som fet una carta llarga contestant a m[ossè]n Birba ex_rector de Llufriu. Are està a Vitòria. Conta moltes penes dels seus parents.//

13. Santa Llúcia gloriosa. Avui cumpleix curanta anys que va morir la meva mare tan estimada. Al cel sia. Totes les meues devocions d'avui han estat per·a la seua animeta.

Som escrit a París i a Sevilla. Amb lletres d'en Ricard Musterós arrivades dissapte passat ens comunicava que aquet mes s'en va de Gènova a Sevilla. Déu li do un bon acert.

Anit passada he sentit trets. Eren per lla les onse. El diari diu que han estat entre un carter i un·atre individuu. Els dos han mort. Un allà mateix i l'atre a l'hospital.

La Mima avui té l'últim examen. És de geografia. Ha tornat tota amoinada perquè els examinadors avui no han trevallat. Serà demà si Déu plau.

14. Per fi avui la Mima ha donat l'últim examen de 4rt curs de bachiller, quedant aprovat de totes les deu matèries. Està de lo més contenta. Are podrà reposar.//

Estic fent una bonica tovalloleta per a donar-la a la parròquia. Servirà per posar al nou babtisteri. La que hi ha are és una cosa que no pot ser presentada. Les puntes de ganxet són boniques. Formen fulles de trèbol. Un entredoret imita calat ho acava. Queda mol bé. A més hi ha un brodat modernista.

15. Rebo carta del p[are] Gabriel Balcells. Una carta mol atenta i carinyosa. Me diu que s'en va a Intendente Alvear *Pampa*.

16. Rebem carta d<e>'en Ricard Musterós amb una de la Miria. Darrerament un telegrama de na Gracieta que ens diu que demà arriba. Torna fer calor.

17. No he sortit. Amb el tren de Victorica na Gracieta ha arribat mol ben impresionada de la seua estada a la Pampa.

En Joan no ha baixat. Ha seguit al centre.//

18. No surto ni per posar els ocellets a fora. Un refredat me té a cau. És ben rar un refredat a ple estiu. Ni sé com l'he pescat. És ben molestós en un temps que se desitja fresca només. Ell ha vingut ell s'en anirà. La Catalina quissab el temps que el porta.

19. Diumege 4rt d'Advent. Tristíssim aniversari. Quinse anys cumpleix avui de la pèrdua d'en Serafí (a c s). Aquell fill meu tan estimat com dissortat per la manca de salud. Atuït per llarga malaltia[,] va viure fins als trenta anys. Va ser un model de paciència soportant els periodes de la traïdora enfermetat. Totes les meues devocions d'avui han estat oferides per la seua animeta. Déu m'hagi escoltat.

Avui la Cèlia amb totes les seues filletes i la germana Paulina han surtit per Córdoba. Van a La Falda. Déu volgués que hi trovessin la salud perduda. Totes les noies[,] inclús la seva mare[,] tenen la tos convulsa mol forta.//

20. Continua la meua pena per l'amarg record. També avui tots els meus precs han estat per l'animeta d'aquell meu fill tan estimat. Tinc una tos fenomenal. La vaig combaten[t] amb xarob Famel.

21. Festa del gloriós apòstol sant Tomàs. 1er dia d'estiu. A Europa[,] 1er dia d'hivern. Tenim forsa calor. Som felicitat al p[are] Molinero benedictí i a l'amic Jijena Sánchez. La tos no cedeix.

En Lluís tots els dies va a banyarse a Los Cascallares amb l'Ernest. Són bons amics.

22. La calor segueix i la meva tos també. El xarob Famel aquesta vegada no té tanta forsa com atres. Amb tot i que el vaig prenent seguit no domina. Aquet vespre he pres un Geniol. A·veure si les dues coses me deixan reposar.

En Lluís totes les tardes va a Los Cascallares amb l'Ernest i la Catalina. Ells dos se banyan al riu. La Catalina encare no es banya. Fa com jo. Ha replegat un refredat i no se l'hi'n va. Hi deu estar bé.//

23. El refredat segueix molestant-me. La calor fa que estigui suant contínuament i després ve un aire fresquet que sembla glassat. Així no se pot curar. Ni quan feia fret negra era de més mal combatre un refredat.

24. Rebem un telegrama de l'amic Jijena Sánchez. Diu: *Mi corazón les recuerda. Aleluyas al Niño Dios y a la Abuelita Irene. Rafael.* M'ha alegrat rèbrer lletres seues tan afectuoses. És un amic mol simpàtic.

També hem rebut carta de la meua néta Celieta des de La Falda (Córdoba). Esplica cosetas mol gracioses de la menuda i entremaliada Tresona. Van camí de curació de la molestosa tos convulsa.

25. Som oït la tercera missa. Una ha estat a les dotse de la nit. La segona a les vuit // i la tercera a les nou. Anant i tornant he sentit el vent fret. Hem molestava i segurament aumentava el refredat. Mai m'havia passat que el xarob Famel no me tragués la tos. Are ni Geniols ni xarob ni res és prou hàbil per a combatre-la. La 1a missa (o sigui[,] la segona[,] puig la 1a ha estat a la mitja_nit) ha estat de les 1as comunions. Eran molts. És que el s[enyo]r rector va demanar que hi anessin a acompanyar-los tots els que la varen fer a la Carpa i els que la varen fer el dia de la Puríssima. Està bé. Així els últims que han estat els que no savian aprendre la doctrina, no s'han trovat tan sols.

A dinar, la taula del menjador petit estaba plena que no hi cabíam. Hi havia en Joan gran. En Santiago, la Nena Gibert i la Joaquina Llorens. Fa molta calor. Vaig a escriure a la meva Maria. Buscaré una llibreta de les més velles que hi espliqui espissodis de quan érem tots reunits a Barcelona. Llavors, jo mai vaig fer lo que s'en diu tirar la casa per la finestra però sempre feia una millora a la taula a fi // se conegués la festa. Quan érem tots a Llofriu encare se coneixia més l'oloreta de festa anyal. Ja de temps donava cop d'ull al galliner a fi d'escullir la millor gallina i el millor gall per matar-los i fer lluir la taula. Als vols de la festa·major també guardava tota la viram millor per la gran diada. Aquí ben poca cosa podem fer.

El pesebre de la parròquia és mol petit i de bon gust. Quin remat de xais que omplena les voreres del Portal ple de llum i de flors. Acavada la missa el celebrand ens ha donat a besar la petita imatge del diví Infantó.

26. Sant Esteve patró dels màrtirs. Morí apedregat de mans de tot el seu poble pregant a Déu que perdonés als que el martiritzaven. La tradició conta que quan era infant era preciosa criatura. Els seus pares en tenian molta cura no deixant-lo sol nit ni dia. De nit tenia la // seua mare i de dies una *ama de llaves*. Aquesta el tenia amb un bressol mol luxós ple de brodats i fines holandes. El dimoni en tenia enveja mol gran, estant desitjós de <de> poguerlo arreplegar i matar-lo. Encare que sabia que s'en aniria al cel; pro l'i volia enviar ans no pogués fer mèrits propis. Va procurar fer que de la dona que el cuidava s'en apoderés una fenomenal son. Ella an el nen li cantava «Àngel de la guarda / dolsa companyia / no em desampareu / de nit ni de dia i bo» i cantant va quedar-se profondament dormida. El dimoni[,] veient la oportunitat[,] va per treure el nen del bressol i se va donar comte que no hi era sinó que un àngel el tenia en brassos. Llavors la dona se va despertar i va posar-se a cridar demanant ajuda. El dimoni[,] veient-se perdut[,] va ficar-se dins del bressol. Diu que feia basarda de veure un animal tan raro abrigat amb tantes puntes. Al donar-se comte del fet // els de la casa el varen ben apalissar. Va fugir i el nen va ser salvat per l'oració que la dona havia fet a l'Àngel ans de dormir-se. No deixem passar mai cap matí ni vespre sense encomanar-mos al nostre sant guardià.

En Lluís ha anat a Luján amb els d'aquí devant. A la tarde han vingut en Tian amb la seua mare i la germana petita.

27. Festa de l'afortunat apòstol sant Joan. Per causa de tanta tos com tinc de soportar no he pogut oir missa.

28. Els sants infantons ignocents martiritzats per el fer rei Herodes volent matar a Jesús nascut totjust. L'enveja el va fer ser reo de tantes víctimes.

Les ulleres me se varen trencar ahir a la nit. Avui he rebut carta de la meua Maria, del pare Molinero benedictí[,] de la Glòria Burc i de la parròquia de Haedo.//

Som enviat felicitació i un trevallet com per record meu al jove amic Jijena Sánchez a cambi del seu afectuós telegrama.

29. No he sortit. La tos encare dura. Som escrit a les meues nétes Bassa-Palau[,] que són a les montanyes de Córdoba. Els hi som escrit una tradició referent a sant Esteve infant.

30. La Sara no savem que té en el coll. Sembla floronco pro no és cert. L'ha visitada dues vegades el metje d[octo]r Merlo d'aquí. Ell no vol donar cap seguritat de lo que és. Avui deurà anar amb un especialista que li ha recomanat l'Ernest de la Catalina. Déu volgués que no fos res greu!

31. Avui amb tot i la tos que m'ha atormentat fins a la nit, i que la calor no m'ha deixat dormir, m'he llevat a les sis i som anat a missa. He demanat al s[enyo]r rector que me dongués // la seua paternal benedicció ben extensa que abarqués tota la meva actuació dels fets de tot l'any que fineix. M'ha animat mol i jo l'i som ben agraït. Li he portat ben acavada la tovalloleta per el babtisteri. Ha quedat mol bonica. Es necessitava. No n'hi havia cap de presentable.

Sortint de missa, som entrat a la farmàcia perquè em donessin alguna medicina per a combatre la tos tan furiosa que tinc arrapada. M'han donat un xarob que se diu Merck a base de efetonina[,] dionina[,] tomillo etc. Val tres presos vint centaus. No hi tinc pas molta confiansa. M'ha dit que convé fer desaparèixer la tos, que podria esdevenir esmàtica.

La Sara ha anat amb un especialista per el tumor que té al coll. Ha cobrat vint pesos. Demà hi ha de tornar. En deurà cobrar quinse. Bon comensament d'any nou. Lo que és a casa el comensem ben poc falaguer. La manca de salud és lo pitjor. N'Irene diu que se sent un refredat.//

Són vora les nou de la nit. Ja comensan de sentir-se l'espatec de petarts anunciant l'acavament d'any vei i l'entrada de l'any nou d'aquí unes hores. He llegit que el delegat que té el Papa a Salamanca ha obtingut i donat permís perquè totes les esglésies del territori d'en Franco poden celebrar-s'i misses de mitja_nit pregant per l'acavament de la guerra. Llegim que fan unes batalles tremendes amb no sé quans graus sota cero. Pobres soldats![,] pobres mares! Quina matansa! Déu els perdoni a tots els que hi moran tan d'un front com de l'atre. Tots som germans redimits per Jesús Redentor.

He rebut una carta d'en Fullà des de Chile. Som escrit a la meua Maria de París.

Les coses de més trascendència que ens han passat durant l'any que fineix són: L'arribada de la Cèlia i les seues cinc filletes fa vora un any. El prometatje formalitzat de la Sara amb el seu Aldao. La cura del meu mal de la cara que hi habia deu anys que el tenia. I per últim els naixements de la nena d'en Joan i el nen de la Miria.//

Vàrem comensar l'any amb guerra a España. L'acavem sense la tan desitjada pau.

Són les dotse menys cuart de la nit. Un quart només manca per la mitja_nit. Ens enganyan. Amb l'hora oficial és una mentida.

En Lluís és amb uns amics a fer la broma noctàmbula pròpia de l'última. Jo voldria poguer dormir pro és en va. No se pot de tanta fressa. D'aquí un quart serà mol més forta. Saludem l'any que neix i despedim el que mor.

Tenim amb nosaltres la Nena Gibert de Trenque Lauquen.

Jo[,] encare que forsa dèbil per tans dies de no trovarme bé i tanta tos, aquí al meu escriptori bo i contemplant la imatge de Jesús crucificat li demano que m'ajudi a cumplir tots els bons propòsits que som fet per a l'any nou. Tot siga a la voluntat santa de Déu!

¡Visca la Creu de Jesús Redentor! Visca la Sagrada Família de Nazaret! Visca Catalunya!

Haedo[,] 31 desembre 1937.

L'àvia Irene//

//

Gener 1937

3. Vàrem estrenar la carpeta grossa del menjador.

9. Varen arrivar al port la Cèlia amb les seues cinc filletes. Semblaven malaltes totes.

10. La Mima i en Lluís varen parlar-nos des de Mendoza[,] on hi eran amb el seu pare.

11. La Cèlia i nenes varen venir a casa 1a vegada.

13. Ens varen tornar l'estampilla de cinc centaus per tota la República i de quinse per l'estranger[,] inclús les nacions americanes i España.

16. En Lluís va arrivar de la Pampa.

17. Vàrem tenir el goig de rèbrer aquí al s[enyo]r Jijena S[ánchez].

25. El pintor Subiracs va venir pera fer un retrat de na Gracieta. No es va decidir.

27. Va tornar per lo mateix. Tampoc se va decidir.//

28. Per fi va decidir-se. Li va semblar bona ocasió.

Febrer

2. El s[enyo]r rector va donar-me un ciri mol maco.

9. Un escrit que esplica el significat de Visca la Pepa! Llegíam que l'exèrcit d'en Franco varen entrar a Màlaga.

13. El pintor s[enyo]r Subiracs va venir per·a fer un retrat de Irene.

16. Somni estravagant meu.

18. En Subiracs va portar el retrat de n'Irene.

23. El matrimoni Manuel Llorens i s[enyo]ra varen venir a dinar.

Mars

1er. En Lluís va donar la matèria de castellà (aplassada).//

3. Examen de matemàtiques.

7. Nota llarga referent a san Tomás de Aquino.

13. Llegírem la mort del s[enyo]r Torrendell.

15. En Lluís se va inscriure al Nacional per a el 3er curs.

Rebérem postal humorística de l'Ernest i Catalina des de Mar del Plata i un·atre de l'amic Jijena Sánchez des de Bolívia.

20. Va venir la Rita Brizuela amb la seua nena.

22. Teníam tots cuatre mainada malalts.

25. Dijous Sant. Rebérem carta de la Miria amb la mala·nova de la mort de la seua sogra. Sara i Aldao formalitzan el seu prometatje. Se cambian les aliances.//

27. Va venir el s[enyo]r Sancho. És un distingit pintor.

28. Me sentia un refredat.

Abril

1er. La Mima va comensar el 4rt <g> curs de bachiller. En Lluís va comensar el 3er.

2. Vàrem llegir la mort de la vella bailarina barcelonina Pauleta Pàmies.

5. En Lluís va anar amb un oculista. Ulleres quelcom fumades i un reforsat.

6. N'Irene va sortir per Victorica.

14. La Mima se va torsar un peu.

16. Va venir en Vila Vallès rescent arrivat de Barcelona. Va parlar de la nostra Miria.//

18. La Sara va sortir per Córdoba.

19. Vàrem fer celebrar una missa per l'ànima de d[ony]a Fe Musterós (a c s).

Maig

7. Llegírem la gran pèrdua del Zepelin Hindenburg.

8. A Barcelona[,] revolució anarquista.

10. Va morir el s[enyo]r Restituto Garciamata (a c s).

11. En Joan i Gracieta varen anar a Ituzangó.

12. Vaig anar al dentista.

24. En Lluís va portar el gatet d'Angora.

21. Va morir l'avi Burc (a c s).

30. Rita Brizuela va venir amb la nena.//

Juny

1er. Va morir la velleta francesa veïna nostra (a c s).

2. Santa Clotilde reina.

3. El segon refredat meu. Llegim la mort del general Mola.

14. El vaig passar a Liniers.

17. Tenia dolor amb una cadera.

19. Les tropes d'en Franco varen entrar a Bilbao.

25. En Lluís va anar a buscar un andiot a l'onse.

Juliol

4. Primera fulla parroquial de Haedo.

5. Va venir la família Petrini. Hi eran els nois i tot.

16. Vaig entrar a la Pia Unión.//

17. Varen tornar la família Petrini amb la Victòria Estalarra.

18. Varen venir els germans Martí i Rosa Garcia Costa i la Rosa Bassets.

19. Se va celebrar una missa per la Victòria (a c s).

21. Vaig anar per 1a vegada al d[octo]r Puentes. Va néixer la filleta d'en Joan.

23. 6 graus sota cero.

Agost

2. Vaig rebrer la pluma estilogràfica.

5. Se va casar la Chola Garciamata.

6. Segona visita del d[octo]r Puentes.
Rebérem un porquet de Trenque Lauquen.

12. La Mima va regalar-me paper bonic.//

14. Joan i Gracieta varen anar al Colon a sentir en P[au] Casals.

25. La ciutat de Santander se va rendir.

27. La colla de casa han tornat a sentir en Pau Casals.

28. En Manuel Angulo va enviar un xai a la petita Carmeta.

29. Aldarulls anarquistes a València i Barcelona.

30. La Reina Mora em va fugir i va tornar.

Setembre

3. Vàrem escoltar un discurs del president de la República des de Santa Fe.

4. Novament varen anar a escoltar en Pau Casals.

8. També varen anar per lo mateix.

10. En Joan des de Victorica va enviar 4 gallines i un pavo.//

11. En Diego Gibert i la seua Rosita varen venir.

14. Nota llarga antiga.

17. Nova visita al d[octo]r Puentes.

20. Un refredat mol fort.

23. Aldarulls barcelonins. Comunistes i anarquistes.

Octubre

4. L'exèrcit del general Franco varen entrar a Covadonga.

6. Ens va arrivar la Nena Gibert. Va clausurarse el Congrés Eucarístic de Luján.

9. Va fer un pampero tan frt que va fer recular el riu.

11. Varen enterrar a la nenita d'en Lito Llorens.

13. Rebérem carta de l'Alfons. Havia nascut el seu nen.//

21. Les tropes d'en Franco varen entrar a Gijón.

23. Vaig rèbrer dues postals de l'Armand des de Baltimore.

24. Va venir el s[enyo]r Algaró.

Novembre

1er. Varen avensar un hora. Gran màniga de llagosta.

2. El govern español va fugir a Barcelona.

4. Vaig assistir al combregar de la veïna malalta.

6. Hora Santa mol interessant a la parròquia.

7. Primer dia de missió a la Carpa.

9. Rebérem nova de que el nen de la Miria se diu Carles.

11. Na Gracieta amb l'auto nou i els dos Joans surtiren per Trenque Lauquen.//

12. Missa bonica a la Carpa.

17. En Lluís va cumplir setse anys.

21. Festa mol solemne a la parròquia. Varen beneir els dos altars nous. 1a comunió a la Carpa. Confirmació a la mateixa.

23. En Lluís va examinar-se de geografia. Treu un 6.
La senyora d'aquí devant va morir (a c s).

24. En Lluís al dol. Vaig escriure al p[are] Gabriel.

25. Vaig pasar-lo a Liniers.

28. Va venir la Cèlia Fanny i nenes totes.
Vaig rèbrer carta de m[ossè]n Birba des de Vitòria.

29. S'en va anar la Nena Gibert. Va arrivar la Sara nostra.

Desembre
1er. Mima va comensar els exàmens. Matemàtiques.//

2. Literatura (oral) aprovada com també ahir.

3. Física aprovada. Vàrem anar al d[octo]r Puentes.

4. Història aprovada. La meua cara inflada.

6. Avui anglès aprovada.

7. Psicologia aprovada.

9. Anatomia aprovada.

10. Francès aprovada.

11. Varen venir les nenes d'en Florenci. Totes tenen tos convulsa.

12. Som escrit a m[ossè]n Birba a Vitòria.

14. Avui l'examen ha estat de geografia. Aprovat també.

15. Rebérem una afectuosa carta del p[are] Gabriel.

17. Na Gracieta va arrivar de la Pampa.

18. Tinc devant meu un refredat de mal passar.

19. La Cèlia i nenes varen surtir per Córdoba.

24. Rebérem telegrama del s[enyo]r Jijena Sánchez.

28. Les meues ulleres trencades i ben afegides.

30. La Sara nostra tenia un tumor al coll.
¡Alabat sia Déu!
¡Visca Catalunya!//

Gener 1938

1er. Amb tot i la esvalotada nit, i la tos que cedeix pro mol poc, som oït missa 1a. Després de la missa el s[enyo]r rector ens ha donat a besar l'imatge del Nen Jesús com ho varen fer el dia de Nadal.

Tot el dia a casa hi ha hagut moviment. A dinar han vingut en Joan amb la Sara i la nena. És mol aixerida. Rebem carta de la Celieta. Diu que a totes la tos convulsa s'els hi n'ha anat. Gràcies a Déu. Els hi som escrit i els hi he inclòs un escrit referent a sant Esteve[,] primer màrtir[,] i una colla de endevinalles i dites populars catalanes. També hi van figuretes retallades.

Avui hem llegit que ahir l'exèrcit d'en Franco va entrar a Teruel lliurant una colla de sitiats que els del govern els perseguian. Ha estat una de les més furioses batalles de la actual guerra. Tota la joventut catalana hi combatia. Quina matansa de joves de ambdues parts! Pobres mares! No van a quedar homes a España! Veiam d'aquesta gran derrota si el govern de // Barcelona fugirà travessant el Pirineu. Tantes babarotes i vanitat que tenian per haver entrat a Teruel i després que n'han hagut de sortir, els hi'n cau un bon floc! Poc s'ho pensaven que el tret els hi sortís per la culata. D'aquesta feta els d'en Franco dominan on volen. Tot ho arremetan! Déu hi posi un sant remei! Que flameg<a>i la bandera de Crist Rei en tots els llocs del món, sobretot a España i Cataluña[,] que tan perseguides són pels sectaris. Preguem mol perquè s'acavi ben aviat. Preguem per·a tots els que moren lluitant per·a els seus ideals o bé manats per forsa major. Tots mereixan perdó de Déu. Que l'any que avui comensa sigui més benigne que el que [h]em acavat és lo que més demano a Déu.

2. Avui no hi ha diaris o poquíssims. També som anat a missa primera. He combregat en nom de Déu pregant per les animetes dels nostres difunts catalans i castellans que tan bella destrossa n'hauran fet a Teruel. Veurem demà què diuen.

Avui a casa ha semblat una processó de tanta // gent com ha vingut. Primer en Juan Llorens amb la seua senyora i els seus dos fillets, la mare d'en Juan i les dues germanes. Mentres hi eran ha vingut en Lito Gibert. Més tart[,] l'Albert Bucna de Victorica amb la seua senyora i una filleta, una germana de l'Albert i la Mary Gómez. Aquesta ha tocat el piano. Ho ha fet mol rebé. Un moviment important. La senyora de

l'Albert <h>és mol senyora. Lo que s'en pot dir una dona bonica, elegant, mol atenta i ben educada. M'ha agradat mol. La neneta és també tan o més bonica que la seua mare.

Ha fet tormenta pro ha plogut poc i amb prous feines es pot dir que hagi refrescat. No es pot resistir tanta calor. Enmalalteix a tothom.

Avui és la festa del Santíssim nom de Jesús. Saludem-lo ben devotament i amb tota reverència.

3. També avui a casa hi ha enrenou. Are mateix en Lito Gibert ha pujat a despedir-se. S'en va a Trenque Lauquen. Ha vingut delegat de la junta de La Primera (compañia de segurs d'allà).// S'havian de veure amb un pretendent de la seua germana gran i no ha pogut ser. Ell no podia esperar-se. En Joan gran[,] com a padrí de la noia, ha conegut el jove que la preté. Diuen que li ha fet bon efecte. Tan·de·bo[,] pobre noia[,] trovés una bona persona!

Som visitat la família que varen perdre la mare. Demà a la parròquia s'hi celebrarà una missa de funeral per descans de la seua ànima.

Vaig a escriure a la Glòria Burc.

4. Avui he fet un esfors per anar a missa. Ha estat per l'ànima de la senyora veïna nostra que va morir fa un mes. Era associada de l'apostolat. També ha estat un dia de gent a casa. Tenim la Nena Gibert de Trenque Lauquen i la Mari Gómez de Victorica. A la tarde han vingut en Joan i la Sara amb la nena. També hi ha vingut a passar el dia l'Aldao. Totes les reunions de casa han estat festejant el cumplianys de la Sara nostra. N'ha cumplert vintissís.

Are són les onse de la nit. Les noies Mima[,] Irene[,]// Nena i Mari i en Lluís amb la seua mare <ho> són al cine a centre. (En Lluís no hi ha anat).

Hem rebut obsequis recordatoris de festes d'en Ricard Musterós des de Gènova. Se veu que està mol anyorat[,] el pobre. Me diu que tinc mol bon humor. Com que conec el seu estat sol i avorrit, faig lo que puc per enbaumar-li les penes. Si ho logro, me dono per ben empleat el temps que hi empleo.

5. Tot avui trevallo amb un·atre tovalloleta. És més sensilla que l'atre pro és tan o més bonica. Hi he brodat una guirnalda de rosetes i fulles de color que hi està mol bé. Ho completa una mol bonica puntilla de croché. Tot plegat fa goig. Tenim de nou una calor insoportable. Llegim que la guerra española té la gran batalla a l'Aragó. És a la

ciutat de Teruel. Segons els catalans s'en ha de dir Terol. Jo no ho crec. Els noms de pobles no se deuen cambiar. Si són a les regions españoles ja tenen el seu[,] de nom.// Per·què si són aragonesos han de tenir nom català? No hi ha dret a cambiar-los.

Diuen les notícies de la guerra que lluitan amb neu fins als joneis. Que la multitut de cadàvers d'ambdós bàndols quedan sepultats de neu i ben glassats. Que tenen dotse o quinse graus sota cero i que neva copiosament. No se decideix la batalla. Els pobres soldats lluitan ben abrigats. Els dits no poden dominar l'arma, els peus relliscan a la neu glassada. Fins lluitan amb un riu glassat. En fi[,] diuen que és lo més dur de tot lo que han sofert des que fan guerra. No se poden creure les notícies perquè cada front les comunica a la seua manera. Lo més sensible és el sacrifici de tantes vides precioses que tanta falta faran a llurs famílies. Que Déu volgués acavar la matansa d'homes, els odis i tantas penalitats.

En Lito Gibert i la seua esposa han portat el seu fillet[,] que el tenen mol malalt.

La Sara nostra ha d'anar al d[octo]r tots els dies peraquè li resolguin el mal del coll.//

6. Festa dels Sants Reis. Amb lo poc bé que em trovo ja fa tans de dies, no m'he sentit tan enfervoritzada com atres anys per aquesta festa. Som oït missa primera, he combregat en nom de Déu. El s[enyo]r rector ens ha fet una bonica plàtica tota referent als aconteixements ocorreguts fa dos mil anys al gloriós portal de Betlem. Jo no estava d'humor. L'esperit meu s'enbolava cap al cel adorant a Jesús Infant en companyia d'aquells cèlebres i savis personatjes, oferint-li les meues tribulacions en desagravi de tantes persecussions i poca fe com hi ha pel món. Acavada la missa el s[enyo]r rector ha donat a besar l'Imatje del diví Infant. Ell ens porti alenades d'aire sa que retornin la salud perduda a tots els que tenim alguna molèstia corporal. Lo més important és demanar pau per a España màrtir. A Teruel lluitan amb 18 graus sota cero. Una pila de víctimes[,] pobrets[,] morts de fret i de bales sacrificats inútilment.//

7. La calorassa continua molestant. Avui és 1er divendres de mes. Som assistit a les funcions pròpies de devoció meues. M'he cansat forsa. No obstant conec que si fes quelcom de fresca m'aniria posant bé novament. La comunió ha estat mol concorreguda. Glòria a la preciosa Humanitat de Jesús! aixís com també a la Sagrada Eucaristia[,] aliment de les nostres ànimes. Sens aquet gran recurs[,] que és fortalesa sublim, moriríam de solitut. Ens acompanya i enforteix en tots els moments de la nostre

vida fràgil i trencadissa. Jesús Hòstia sigui l'últim aliment espiritual i corporal que ens acompanyi en els moments d'agonia vers el camí del cel.

La guerra española segueix: lluitant amb vint graus sota cero i nevant copiosament.

Són les deu menys quart de la nit. Amb na Gracieta [h]em anat al d[octo]r Puente<s>. M'ha fet algunes cremades pro suaus. No em donan pas torment com l'atre vegada. M'ha dit que hi torni d'aquí dos o tres mesos. Que jo mateixa ja ho coneixeré quan hi tinc de tornar. A na Gracieta li ha fet dues // cures sensilles a la cara. Amb tot i haver anat amb tren, sute, i auto hem passat una calor mol forta. Are tinc el ventre adolorit. Tinc una set que veuria un canti d'aiga. No soparé. Pendré un te de camamilla i a dormir. Demà faré matinada.

8. La calor rigurosa segueix. Anit ha fet tormenta pro no ha refrescat. Tot el dia ha estat cremant. Ahir aquí vàrem arrivar a 34,5. A Santiago del Estero a 42 i a Córdoba també.

Escric a París i a Caldetes. La set no s'acava.

9. Diumenge. Festa de la Sagrada Família. És la patrona d'aquet poble. Som assistit a la comunió general que hi ha hagut a la primera missa. Com que la calor continua la set no s'acava. Tenim en Santiago Aldao malalt aquí. Passa la grip al llit d'en Lluís.

Han vingut en Lito Gibert amb la seua esposa i el fillet malalt. Em fa por que té mal, més que no.// És tan espavilat que perilla la seua inteligència tan desarrollada. Déu els aconsoli!

Avui amb na Gracieta, Irene, Mima i Lluís, Nena Gibert i Mary Gómez hem fet una excursió d'una hora amb un auto. Hem donat una bolta magnífica. Hem passat per Campo de Mayo i els cuartels, com també el barri dels oficials. És un poble blanc. Totes les cases són blanques amb teulada vermella. Semblan cases antigues amb portes rodones i arcades. Tot és mol interessant. Fins una capella també blanca amb un campanar mol semblant als nostres de Catalunya. Tot plegat donant la volta a Sant Miquel, Morón i aquí. M'ha agradat molt.

Són les onse de la nit. Alabada sia la Sagrada Família de Nazaret!

10. Avui fa fresca. Plou a ratos. Tota m'he retornat. He menjat amb gana.

L'Aldao segueix enfebrat. És un grip que l'ha agafat. Hi ha molts malalts.

Diuen que amb un accident aeri ha mort // un fill del president de la República. Demà ho deurem llegir detallat.

11. El desastre aeri va ser mol gros. Hi ha nou morts. Tots els que hi habia a l'aparato. Tots aviadors oficials militars exceptuat del fill del president de la República. Era jove estudiant d'advocad. Mentres ells moria de mort afrentosa, la seua mare estaba amb una gran festa d'inauguració a l'Hotel Llao-Llao en Bariloche. L'avió se deia "Lockhed" i la desgràcia de caure va ser a l'arroyo o per vora de Itacombú. Me sembla que perteneix a la nació de Montevideo. L'avió va caure[,] se va encendre i tots els ocupants varen morir. Al cel sian tots.

Acavo de rèbrer carta de la meua Maria.

12. Poca cosa hi ha per a esplicar. La calor torna i deurà anar pujant atre vegada.

L'Aldao avui s'ha llevat una estona.//

13. No sé què ho fa que sempre estic cansada i les forses no tornan. Quina calipàndria més dolenta som arreplegat! Fins he consultat amb l'Ernest a veure si tro<v>ba quelcom que'm retorni. Quina broma m'en farà! Ja em puc preparar jo que tan poc amiga som dels metjes.

Són les deu i mitja de la nit. Som sola a casa amb en Lluís. Tots els atres són al cine amb l'Aldao i tot. Ell ja torna estar bé. També com jo diu que se troba mol dèbil.

14. Avui me sento quelcom més animada. No ha fet tanta calor. A intervals ha plogut.

15. San Maur abat benedictí. Som oït missa i combregat en nom de Déu i per la glòria del nostre gloriós abat. Guardo una estampeta on hi és junt amb sant Plàcid. Són dos nens que acompanyan al patriarca sant Benet. Foren educats per ell des de petitons. Contan que san Maur[,] estan ja amb el gloriós san Benet, va // vèurer que el petit Plàcid se negava en un llac. Sant Benet manà al petit Maur que anés a salvar-lo. Maur[,] obedient[,] se tirà a l'aigua caminant sens enfonzar-se i salvà al seu company. Són dos noiets de lo més simpàtics.

Ahir al arribar a Buenos Aires els càdavers dels desgaciats aviadors morts a Itacombú les campanes de totes les parròquies varen tocar a morts durant mitjora peraquè els que les sentian resessin per els pobres caiguts. Al cel sian.

16. Diumenge. Avui a casa hi ha vingut molta jovenalla. A més de tots els de costum amb la Nena Gibert, la Mar<i>y Gómez i les germanes Sonsoneti de Victorica amb el nòvio de una d'elles i l'Aldao. Hi mancava el nòvio de la Nena[,] que amb ella eran fora.

L'evangeli d'avui és de les bodes de Canaà de Galilea, on Jesús va combertir l'aigua amb vi del més escullit. La fulla parroquial d'avui fa uns comentaris referents a l'estat del // matrimoni que[,] seguits al peu de la lletra, el món seria un cel. I pensar que hi ha tans matrimonis que viuen units en apariència però desgraciadament mol allunyats íntimament. El matrimoni és una caixa tancada o[,] més ben dit[,] un llibre tancat de covertes daurades. Quan és overt s'hi troven moltes pàgines negres i plenes de fel. Alabat sia Déu!

17. També avui m'he llevat dematí i som assistit a la missa que s'ha celebrat per les sòcies difuntes de la Pia Unión de la V[erge] del Carme. M'he cansat molt. És que avui el dia amenassa tormenta i el cos sembla lligat estretament amb cordes elèctriques.

18. Res de nou per a contar. Torna fer calor. Jo segueixo millorant gràcies a Déu.

19. Tot avui el temps fa el plaga. Vent fort, nugulades espesses, ruixadots, sol com si fóssim al mes de mars a Llufriu. De totes maneres el calor ha baixat.

He rebut un sobre fenomenal amb les fotos del // bon amic Fullà des de Valparaíso. Hi és ell, la seua esposa i cuatre fills, dos nois i dues noies. M'ha donat molta alegria. Me demanava un retrat meu d'are peraquè vol veure'm tal com som ja que hi ha uns vintisset anys que no ens hem vist. Que Déu l'ajudi i li comuniqui molta joia dels seus fills.

20. Som escrit a en Domingo Avellí. Trevalla a un poble que se diu Rivas. És no mol lluny d'aquí. A Mercedes. Diu que a la fàbrica de formatjes que ell trevalla li han donat el càrrec de encarregat principal de tots els trevalladors. És una llàstima que amb tans anys que brega amb formatjes i encare hagi d'anar de jornaler.

Som acavat una carpeteta per la meua Maria.

21. San Fructuós gloriós patró de la parròquia de Llufriu. Aquí no el coneixen pas. La missa és de santa Inès verge i màrtir. La seua imatje la presentan amb una ovelleta als brassos.//

Som escrit a la meua Maria de París.

Amb tot i la calor forta que fa, me sento bé i ben refeta gràcies a Déu. Estic llegint les meues primeres llibretes de notes diàries. Éram el setembre de 1909. Pel juliol del mateix any hi havia hagut la Setmana Tràgica barcelonina i gairebé s'en pot dir de tot Catalunya[,] pro principalment a Barcelona.

22. Som escrit en Motis Musterós a Gènova.

Tornem tenir calor forta. No se té ànim per·a res. Se té una set que no s'acava mai. Sort que de les molèsties que m'havia donat el refredat ja no en queda res gràcies a Déu.

Avui a la parròquia hi som remendat una capa de seda blanca mol vella. Celebrem la festa del gloriós màrtir per Jesús sant Vicens. Era fill de Huesca com també ho era sant Llorens.

23. Ens hem llevat avui diumenge amb el cel cubert de núguls que prometian pluja i fresca. Han plogut cuatre gotes i torna fer calor forta.//

24. Avui és sant Timoteu[,] gran company de sant Pau. Segueix la calor. Mentres continuï no sé té ànim de fer res. La Fanny Palau ha dit que és possible que la Miria vingui amb el nen a passar una temporada fins que a Catalunya s'hi pugui viure tranquil.

25. A les set del dematí han arribat uns homes de Trenque Lauquen. Anaven amb un fenomal camió vermell. Ens han portat tres pavos. Dos d'ells mol grossos i un que no ho és tan. Els tindrem aquí per engreixar-los. La Sara i l'Aldao arreglan el galliner. Jo som provat novament de juntar una parella de canaris. Els he posats a la gàvia gran. Avui és la festa litúrgica de la Conversió de sant Pau. «*Cor Pauli, cor Christi*» deia sant Joan Crisòstom. ¡Oh sant Pau gloriós apòstol. Per Vós i per vostres predicassions i vostres admirables cartes rebérem la gràcia de Déu. Intercediu per nosaltres a Déu a fi

que el servim en tot lloc i en tot moment com ho féreu Vós després del felís episodi tan gran i maravellós de la vostra conversió.//

26. Sant Policarpo. Aquet gran sant va ser convertit per sant Joan apòstol. Va ser bisbe d'Esmirna i a Esmirna va sofrir el seu gloriós martiri. Quan el volian fer renegar de la fe de Crist va respondre: «Vuitanta-sis anys fa que el serveixo i no ha fet atre cosa sinó afavorir-me.» Va morir als 106 anys governant Trajano.

El seu nom me recorda una cobla de la Bisbal que els hi deien Els Policarpos.

27. Avui és Sant Joan Crissòstom. Diu que vol dir "Boca d'or". Era fill d'Antioquia i bisbe de Constantinoble. La reina o emperatriu Eudòxia el va desterrar i va morir al desterro l'any 407.

De la guerra española hi ha males noves. Els dos exèrcits l'han donada per bombardejar ciutats i matar quissab els infelissos que cap culpa tenen.

A Barcelona diu que de nou hi han destinat mols refugiats de l'Aragó i lo poc que tenian per·a menjar s'ho han de repartir entre tans i no n'hi ha per a ningú. Diu que han portat 8.000 ferits del front aragonès i que perquè el poble no // s'en donés comte varen engegar les sirenes d'alarma. Aixís la gent va ficar-se als refugis i els pobres soldats ferits varen poguer ser destribuïts als hospitals de la ciutat. A Madrit encare tenen més fam que a Barcelona. Quins trevalls[,] Déu meu!

En Lluís no sé què li ha agafat. Posa el coll tort. Deurà ser un mal aire. Li fan remeis.

He fet un tovallonet per la nostre petita Carme. Hi he brodat dos espiadimonis "aguaciles" mol llampants i una papalloneta blava. Són mol bonics. Les noies hi estan mol entussiasmades. Hem passat dos dies frescos. Avui torna fer calor.

Uns aviadors italians[,] entre els que hi ha un fill d'en Mussolini que es diu Bru, han fet un viadje des d'Itàlia al Brasil. No han vingut aquí. Els diuen "Ratas verdes".

28. Sant Pere Nolasc. Nascut al migdia de la Fransa cerca de Carcasona; fou mol amic de sant Ramon de Peñafort, ajudant-lo poderosament amb la redemció dels cristians cautius // dels sarracens i fundadors de la ordre de la Mare de Déu de la Mercè.

Amb tot i que fa calor, els dematins són frescos fins per lla les deu. Puc anar a missa tots els dies sense patir de calor. Un passetget matinal és bo per el cos i per l'ànima. Si no hi ha humitat o senyals de tormenta, l'atmòsfera és pura i se respira

lliurement. Estic uns vint minuts per el camí. Arrivo a l'església reposada i ben preparada a practicar les meues devocions tan antigues i sempre estimades. Elles m'han comunicat coratge i resignació a totes les penalitats de la meua llarga vida. Are mateix que tenim els nostres tan estimats de Barcelona amb tan de perill, ho deixo tot a les mans de tot un Déu i Ell disposi.

Som escrit a en Fullà a Valparaíso.

29. Avui la festa és dedicada a sant Francisco de Sales. Com que és ben conegut, no m'entretinc a fer-ne esplicacions. Llegim sovint l'//Esperit seu. És un llibre forsa recomanable com també "Vida Devota" tan sensilla de compendra i seguir els seus encertats consells.

He rebut carta i un paquet de diaris que tot m'ho ha enviat la meua Maria de París.

Tornem tenir molta calor.

En Lluís gràcies a Déu està forsa bé del coll.

30. Diumenge. L'evangeli d'avui és de quan els apòstols espantats del fort temporal mentres Jesús dormia, el varen despertar pregant-e-li que els salvés, puig la barca no podia sostenir-se per les grans onades. Al moment que Jesús va extendre les mans i va manar al mar que s'apaivagués, tot se va posar com una bassa d'oli.

Are el món és comparable amb la barca dels apòstols. Les onades del món sembla que volen engulir-se tot ser vivent i enfonsar-lo a l'abim. És hora també de clamar ben fervorosos a Jesús que ens salvi del naufragi que tans nàufrecs tira al fons del mar esvalotat.//

Avui és Santa Martina. Va ser decapitada a Roma l'any 228.

31. La calor xafagosa segueix. M'he cansat mol per anar i tornar de missa. Fins me penedia d'haver-i anat. El cel és ple de nuvolades negres que corran pro fan continuar el gran calor. Mai plou.

A la tarde n'Irene amb la seua mare han anat amb un casament d'una Sunsuneti de Victorica. Déu la fassi ben casada y felissa.

Febrer

1er. Avui no he sortit. Estava cansada d'ahir. La calor continua.

Hem tingut la Rita Brizuela amb la seua xamosa filleta unes hores amb nosatros. Dijous vinent s'en van a passar temporada a Catamarca, país d'ella i del seu marit.

2. Festa de la Candelera. En memòria de la // Purificació de la Verge i presentació del Fill de Déu en el temple. Una Mare puríssima sens màcula va ada<b>ptar-se a les lleis mosaiques que hi havia llavors. Quina humilitat[,] la seua! Imitem-la en tots els nostres actes.

Ha plogut una mica. Hi havia mol de fanc.

3. Avui no he sortit. Ha plogut. La calor[,] forta.

4. 1er divendres de mes. He tingut la sort de practicar la devoció de l'Apostolat. Hi ha una pila de mesos que puc aprofitar-me'n. Surtint de l'església quan passava per Rivadavia s'ha posat a plovisquejar. Ha continuat plovent com més ha anat més i jo sense paraigues. Sort que no m'ha travessat l'abric. De fanc, n'he trepitjat molt. Les sabates[,] ben plenes del fanc negre i brosses que no podia caminar. Sort que després ben rentades quedan de lo més bé. Tot el dia han caigut ruixats.

5. Avui no ha plogut. Hem rebut carta de la // Miria tota plena de graciosos episodis del seu fillet. També contaba la mar de misèries que passan per causa de la guerra. No tenen pa ni queviures. Deia que ha tingut de desmamar el nen perquè no té llet. És clar. Com podria tenir-ne sense poguer-se alimentar! Ella mateixa diu que perquè li donguin unes patates ha de fer cua com els atres. Se veu que lo que reb d'aquí que li envia la seua mare ho reben mol agraïts i s'ho parteixen entre els parents i bons amics. Deia la carta que ditxós que pot menjar sopa de pastes. Al ninet l'alimentan de llet de pot. Diu que és una criatura mol divertida. Qui el pogués veure tan bon minyó com diuen que és!

Acaba d'arrivar la Mary Gómez. Passarà amb nosatros tot demà. És mol divertida. Té vint anys i és de Victorica.

6. Diumenge. L'evangeli d'avui tracta del que va sembrar blat bo, i una persona dolenta li va sembrar cugula. Aixís passa amb la joventut. N'hi ha molts que de petits comensan bé.// Després les males companyies o lletres dolentes sembran la cugula en

les seues inteligències i arriban a grans que no són els mateixos. Pobres animetes seues! Quina pena fa!

Escric a la meua Montserrat.

7. Avui quissab les vegades que ha plogut i fet sol. Som oït missa i combregat en nom de Déu oferint tots els meus precs en memòria d'en Florenci meu. Avui és Sant Romualdo, segon nom d'ell i cumpleix 49 anys que el varen batejar. L'esmentat sant era abat i fundador de l'ordre de Sant Benet pro dels blancs nomenats Camàldula en record del nom de qui li va vendre el camps que hi varen fundar la 1a casa relligiosa nomenada. Era fill de Ravena (Itàlia). Va morir als cent <vuit> vint anys.

8. Avui no som sortit de casa. La missa era a les deu. He cregut millor quedar-me.

El p[are] Bassets ha vingut a dinar. Hem passat // una tarde mol animada escoltant-lo al piano aixís com recitant poesies i proses d'en Carner. Ho llegeix tan rebé que quissab lo que s'i <t> entussiasma. Ell també ha passat unes hores mol rebé.

Hem rebut carta d'en Ricard Musterós des de Gènova. Jo som escrit a la meua Maria. La guerra española és inacavable. Pobre jovenalla! Pobres mares, esposes i fillets! Quina matansa! Are el cop més fort és a l'Aragó.

9. Per lla les set he sortit. Quina fresqueta que feia! No m'he cansat gens. Tornant he comprat 10 centaus de cafè Malta. Només per a mi. La gent de casa no en volen[,] del meu. Que en prenguin del autèntic. A mi em va millor l'atre. He posat <ca> a correus carta per les meues Montserrat i Maria. Arrivant a casa m'han donat una postal de l'Armand escrita a San Juan de Luz. És un vasc a·cavall. Porta l'indispensable boina, manta i un forc de cebes que li envolta el coll com si fos un collar.//

Els españols fan guerra a l'Aragó. Hi ha una gran victòria nacionalista. Batallons enters cauen rendits. Són catalans i valencians. Quin desastre. Més de set mil presoners i més de mil morts. Jo crec bé que han pelat tots dos fronts pro la victòria és dels nacionalistes.

10. La calor torna aumentar. Ha plogut poc. Avui la Sara ha anat amb un metje omeopàtic. Ha dit que té el fetge quelcom inflamat. Que no és gran cosa pro que val més donar-i mà.

Gràcies a Déu, avui he sabut que dels últims bombardeigs de Barcelona cap dels nostres ha rebut. Déu i sant Joan Bosco ens els guardin. També hem sabut que en Josep Gassiot (fill) és amb en Franco a Burgos.

11. Aumenta el calor. Es dematins fins per lla les deu no en fa. Quan vaig i torno de missa l'aire és fresquet. Després el sol crem. Al vespre fa lo mateix. L'humitat és molesta.//

En Joan ha portat un zorrino. És cadell. Té la cara i cua esplèndida. Té un mal gènit desastrós. Tan petit i ja ronca. A mi no m'agradan semblants hostes. Sempre fermats amb cadena com uns esclaus. Preferiria que l'haguessin deixat per els seus caus amb completa llivertat. Encare un ocell, canta i distreu. La bestiola d'avui no porta cap benefici. Si s'arriba a desfermar farà destrossa de viram nostra i dels veïns i ho pagarem car.

12. Som a la nit: hi ha tormenta. Trona, llampa i plou.

13. Diumenge. L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Se refereix a la paga que ens donarà Déu del trevall que haguem fet durant la nostra vida. El d'ahir era del gra de mostassa[,] que és mol petit i amb el temps en pot surtir un arbre mol gros. Aixís és la relligió catòlica. Varen comensar-la uns pocs homes del poble i ha abarcat tot lo món. Seguim-la sense defallir. Ella ens portarà a port segur.//

14. El zorrino ha fugit. Per més que l'han perseguit la colla de casa, no l'han pas pogut atrapar. Ja no l'havian de portar.

He fet una carpeta mol bonica per a n'Irene. N'està mol contenta.

Segueix la calor i no vol ploure.

15. La Sara no està gaire bé. Ha de tenir mol comte amb els aliments. Déu l'ajudi.

Rebem carta d'en Ricard Musterós. Sembla el pobre que està mol anyorat. Continua a Gènova trevaiant a una casa naviera. Li hem contestat avui mateix.

16. Avui el dia ha estat dels més pesats i de molta calor. Els arbres i tot està ressecat. Hem enviat un plec de documents certificats i aeri a en Bernat Illa de Vic peraquè se pugui embarcar i venir aquí. Are és a Bèlgica.

He taiat babasais per el nen de la Miria. Li brodaré una pila de cosetes boniques.//

17. Avui no he sortit. Hem rebut carta de<'n> la meua Maria. M'envia una fotografia seua mol ben feta. M'ha donat goig i pena al mateix temps. És de goig contemplar la seua imatge; pro comunica dolor no poguer-la vèurer personalment, ni tinc cap esperansa a la vista de poguer-o obtenir. No obstant, som en un temps que les coses se produeixen de la manera menys imprevista. Sigui lo que Déu vulgui.

18. Avui [h]em contemplat cinc fantàstics aparells nort-americans. Passaven magestuosos de pas al Palomar. Un·atre diu que s'ha quedat a Córdoba perquè no podia fer tan camí com els primers. Tenia d'arrivar aquí a les sis i minuts, hora que s'ha posat una tempestat furiosa de vent, terra i pluja. Si l'ha atrapat ja suarà per a seguir camí del Palomar. Una tempesta de les més furioses. Estava anunciada per dilluns. Se veu que s'ha avensat. Avui feia una calor pesada que no se podia resistir. Are deurem tenir uns dies de fresca. He rebut una postal // de la nena de can Nadal des de Mar del Plata. Hi és ella nedant amb atre gent que no coneixem. Me diu que la seua tia Glòria li ensenya a nedar. Que està tan contenta i que em portarà pallarides, conguilles que en diuen aquí. M'ha donat molta alegria.

Segueix la tempesta de pluja.

19. Avui no he sortit. Tenia por de trovar fanc. He bregat amb uns babasais tovallonets amb betes per enviar al petit Carles.

Hi ha mol de preparatiu per a la solemnitat del canvi de president. Déu li do salud i li comuniqui un bon acert en el seu tan enlairat càrrec.

20. Diumenge.

Tota la nació està de festa amb motiu del camvi de president de la República. És el d[octo]r Roberto M. Ortiz el nou mandatari. Ha fet un bell discurs acavant-lo dient que // està amb els ulls fits amb Déu i amb la nació. Ha jurat el càrrec en nom de Déu i els Sants Evangelis. Déu li comuniqui serenitat i coratje[,] que de contrarietats no l'hi'n mancaran. Som amb un temps que les responsavilitats i perills són molts. Sort que la Argentina és ben ardida i té qui vetlla per ella des del cel. Que per molts anys ho pugui dir aixís.

21. Som escrit al p[are] Bassets amb motiu de ser demà la seua festa onomàstica.

Els diaris vénen plens de la festa d'ahir.

He sortit dematí i feia bona fresqueta.

22. Segueix el bon temps amb tendència a pujar el calor. Tan bé que estem quan fa fresqueta!

Els dos bàndols españols continuan destrossant-se desesperadament. Els nacionalistes han entrat novament a Teruel després de dos mesos de lluita. Els republicans[,] veient-se perduts[,] minan la ciutat a fi que avans // de rendir-la quedi destrossada. Faran com Irun. Aquestes batalles les ha dirigides el mateix generalíssim Franco.

He brodat dos gossets que són un encant. Are que fa fresqueta, tots els dematins vaig a missa. Hi ha tans anys que segueixo aquesta piadosa costum que si no la podia continuar m'en anyoraria. Oir la missa, combregar amb el celebrand, practicar unes devocions particulars. Tot és tan confortable que comunica forsa per afrontar les penalitats que el món tan esvalotat ens dóna ja fa temps. Are diu que la Miria no pot venir perquè sent casada amb un català és española com ell, i per lo tan no en pot sortir. Una bogeria més del govern español. Com si tingués aliments per a mantenir tanta pobre gent que se enmalalteix i mor de fam i privacions.

23. Calor i sempre calor. Avui la fresqueta matinal ha durat poc. Nuvolats de calor hi // ha hagut tot el dia. Are són les deu i mitja de la nit. No puc escriure res de bo perquè l'home de la ràdio esplica 'l joc de pilota nocturn de tots els dissaptes. Sembla un abegot que fa la zum-zum i em mata es cuc de s'oreia.

Avui he llegit un mol inspirat discurs del s[enyo]r governador d[octo]r Manuel A. Fresco. El va pronunciar amb motiu de la cerimònia d'entronitzar el Sagrat Cor de Jesús amb una parròquia de Mar del Plata. Al veure la nostra santa relligió tan respectada i sentida de boca del autoritzat s[enyo]r gobernador, comunica fervor i ànims a fi de no trontollar en nostres més estimats sentiments. Que Déu no desempari mai a la nació argentina ja que protegeix als que segueixen la llei santa de Déu.

Els franquistes españols han entrat a Teruel. Han fet a mils de presoners. Els sitiats dintre la ciutat[,] veient-se perduts[,] varen presentar bandera blanca. Un dels principals que la defensaven, va fugir amb un camió blindat i un // obús va caure sobre i els va pulveritzar a tots. Era conegut per el famós Campesino.

24. Festa del gloriós apòstol de Jesús sant Matias. Va ser ell qui va ocupar el lloc del desgraciat Judas Iscariot.

25. He rebut una carta i fotografia d'en Domingo Avellí. Trevaia a Rivas. És un tranquil. M'agraeix que li escrigui ja que diu que no li escriu ningú més de la família. Costa tan poc escriure una carta! És donar un rato bo, fer un favor a qui va sol pel món. Fem bé en el món. És l'única cosa que ens emportarem. Tot lo demés caduca.

26. Res de nou hi ha per a contar. Ha fet un dia esplèndit. Dematí les meues devocions de costum. Després he fet tota una variació de trevalls. Entredor de ganxet per adornar una tovallola, surgit mitxons, llegit llibretes // meues de fa més de vint anys que són escrites. Trovo que llavors tenia més humor per a esplicar els fets mol més detallats. Els de llavors, interessaven més als que m'envoltaven. Els nois al cel sian les llegian i fins alguna vegada les corretgian. Jo[,] amb tot i tantes tribulacions com passàvem[,] tenia humor de parlar de les persones amigues que intimaven amb nosatros.

27. Diumenge de Quincuagèssima. Ja som als dies esvalotats. A l'església d'aquet poble s'hi celebran acte[s] de desagravis a Jesús Sagramentat alabat sia per sempre. Jo no hi som anat perquè els diumenges a les tardes costa de creuar les vies i el carrer de Rivadavia encare més, per causa de tan moviment com hi ha. No'm veig amb ànim i em quedo a casa.

Avui hem tingut en Joan i la Sara amb la nena. És de lo més inteligenta. Té dues dentetes. Se li nota molta salud gràcies a Déu.

És la festa de San Gabriel de la Dolorosa. L'any 1838 va néixer a Asís i als 17 va entrar relligiós pasionista i va morir als 24. Ditxós d'ell.//

28. Ja som als dies plens de bogeries. Avui per les vores del carrer famós de Rivadavia tot era sembrat de paperets i serpentines de tots colors. Tots els anys em passa lo mateix. Jo he procurat sortir una mica més aviat, a fi d'estar més estones acompanyant a Jesús ja que en aquets dies se li fan més ofenses mondanals. He practicat el viacrucis i totes les devocions matinals acostumades. Hi ha molts anys que segueixo aquet camí tan suau per a la meva ànima sempre atribulada. Crec bé que l'estar tan endinzada a la nostra relligió santa, m'ha comunicat plenament el do de resignar-me

sempre a tot lo que Déu m'envia ben segura que així s ho vol i així s ho tinc de volguer jo.

Mars

1er. També avui anant a missa les voreres de Rivadavia estaven atapaïdes de desferres de carnaval. Encare avui deuran ser més concorregudes les // corredisses de joventut alegroia i expansiva. Són els seus dies. Jo he tingut sort de poguer continuar les meues devocions que fa tans anys vaig seguint i que de tot cor demano a Déu me comuniqui forses per·a dedicar-li els meus millors esplais, ben segura que és lo únic que tindrà recompensa. Desagraviem-lo de tantes ofenses com se li fan en aquet món tan esquifit i pretenciós. Tots aquets dies de corredisses mundanals al temple de la nostra parròquia després de la missa s'hi han celebrat actes de desagravis als que som assistit ben devotament.

Tenim amb nosatros la Mary Gómez de Victorica. És una noia mol simpàtica i judiciosa.

2. Dia 1er de cuaresma. Som assistit a la imposició de la benaurada cendra en nostres fronts. Hi han vingut també la Mima i en Lluís. M'han comunicat goig veure'm els dos néts meus tan humilment postrats oferint llurs fronts tendres i purs a la cerimònia antiquíssima de la cendra que ens recorda lo que som i lo que tornarem // ser. Si el món s'en dongués veritable comte, potser compendrian que un sol sospir pot acavar la vanitat de la persona més enlairada i amb poc<s> temps convertir-se amb un grapat de pols.

A la tarde som assistit a la funció piadosa del viacrucis. Lo que és a la tarde no hi vui pas tornar més. M'he vist negre per arrivar a casa. Era fosc. Ens han tornat l'hora que ens havian pres al comensar l'istiu i quan se fa fosc encare és aviat de la tarde. Lo que més m'ha molestat és estat tantes bicicletes que se fican per tots els camins i caminets com unes anguiles que corran per tot arreu. A Barcelona pobre bicicleta que hagués tingut l'atreviment d'entrar en les aceres. Aquí tot és seu.

3. No surto. Som escrit a la nena de can Nadal. Avui arriba de Mar del Plata.

Hem rebut aèria de la Miria des de Barcelona i d'en Ricard de Gènova. La primera, amb tot i els sofriments que sens dubte han de soportar,// és tota animada. Dóna noves de tots els nostres d'allà, i dels de la família del seu marit, i principalment

del seu nen cual joia per ells com per·a nosaltres és imponderable. En Ricard ens envia una fotografia del petit Carles. Tan ell com la nena d'en Joan són una parella d'infants xamosos i refets que Déu els fassi ser ben grans i bons minyons.

4. 1er divendres. Som assistit a les devocions pròpies del dia. Hi havia molta concurrència. En Lluís també hi ha vingut i ha combregat. Les noies han anat a Ramos Mejía.

Han vingut la Maria Nadal amb el seu fill Joan i la seua filleta. De Mar del Plata, n'ha tornat mol refeta. M'ha portat un grapat de curculles que per a mi va cullir a la platja. Li n'he restat mol agraïda[,] pobre Maria Lluïsa. És de lo més espavilada.

La Sara ha portat a la Juanita a un oculista. N'ha donat mals auguris de la seua vista. D'aquí sis mesos l'i ha de tornar acompanyar.//

"La Nación" d'ahir deia que el govern de Barcelona (el republicà) i no·pas el de la Generalitat sinó el que deuria estar a Madrit, ha destinat tots els diplomàtics [i] tots els cònsols a residir a la xamosa població de Caldetes. Allà no hi cauran bombes nacionalistes.

5. Acavo de rèbrer un paquet de periòdics españols. Vénen de París. Els envia la meua Maria.

6. Diumenge. 1er de Quaresma i de mes. Som oït missa 1a com ho tinc per costum a dos quarts de vuit. Sortint, m'he desdejunat a la casa rectoral. Amb el germà del s[enyo]r rector hem conversat bella estona. He comprès que[,] pobre jove[,] necessita<v>ba esplaiar-se de tribulacions que li passan i el som aconsellat tan bé com he sabut. Arrivant aquí m'he trovat amb una carta de la meua Maria de París. És per a mi una tribulació mol gran lo que em passa amb els meus fills[,] tenir-los tan lluny uns i en tan de perill els atres. Els que tenim a Barcelona[,] pobres, nit i // dia estan sofrint privacions de tota mena i a mersè de les bombes exterminadores. Déu m'els guardi. Són seus.

7. En Joan ha portat una bestioleta mol bonica. Morta però mol ben dissecada. Va plena de llana. L<a>'ha ben conservada una dona de Victorica que hi ha tingut molta trassa. S'en diu una mulita.

Fa una calor xafagosa que no se pot resistir. Avui és Sant Tomàs d'Aquino patró de les escoles catòliques. En la missa hi ha una epístola preciosa. Quina tan gran sabiduria li va concedir Déu i que bé la va utilitzar! Que tots els estudiants s'i enmirallin que en surtiran ben aprofitats.

8. Avui és sant Joan de Déu[,] fundador dels relligiosos hospitalaris. Fill de Portugal. En sa jovenesa va ser un calavera. Un bon dia va escoltar inspiracions divines que'l varen fer canviar de vida. Va repartir lo que tenia entre els pobres. Va fundar dos hospitals i sempre més va ser al costat dels malalts. A Barcelona tenian // quan jo hi era un hospital de nens lissiats. Tots[,] pobrets[,] anaban amb crosses o amb aparatos ortopèdics. A les Corts de Sarrià unes relligioses tenien les nenes també lissiades baix la invocació de l'arcàngel san Rafel.

La Mima m'acava de dir que en Lluís ha donat bon examen i ha passat gràcies a Déu.

Tot avui plou. Ja era hora que fes una ploguda bonica puig fins els arbres comensaven a decaure per tanta sequetat com hi havia.

9. Santa Francisca romana. És la nostra patrona gloriosa dels oblats benedictins. Ella va fundar les oblates i san Enric emperador[,] els oblats. Mol hauria volgut poguer-la obsequiar i no m'és estat possible. No he sortit d'en tot avui. Ha continuat plovent i gropejant que bona falta feia. Som escrit a la meua Maria. Les noies han tirat la carta a Liniers.

En Franco segons diu la ràdio ha comensat la gran ofensiva de nou a l'Aragó.//

10. En Lluís avui s'ha lluït. S'ha examinat d'història. Ha tret la nota més alta que han donat. Està de lo més content. Diu que n'han aplassats molts.

N'Irene se prepara totes les coses per·a demà surtir per Mar del Plata. Ella també està mol animada. Que se diverteixi la jovenalla. Si no tinguéssim l'espina tan fondament clavada per lo que passa a España podríam pendre part amb la joia jovenívola. Are és una petitíssima cosa que ens fem nostra.

No he sortit de casa. Hi havia massa fanc.

11. Avui sí que som anat a missa. Ha fet un dia esplèndit. N'Irene ha surtit per Mar del Plata. Na Gracieta ha anat a un oculista.

12. San Gregori el Magne. Inventor del cant que porta el seu nom. Fou Papa primer del seu nom. Va néixer a Roma l'any 540.

Hem rebut cartes d'una parenta dels Musterós. Escriu des de Mònac. D'en Ricard Musterós des de Gènova i de n'Irene des de Mar del Plata.//

Avui na Gracieta ha estrenat unes ulleres. Dins la carta d'en Motis hi havia una carta de la Miria i unes fotos d'ella i del nen Carles. Ella[,] flacota. El nen[,] una preciositat. Que Déu el conservi sa de cos i d'ànima.

13. Diumenge. L'evangeli d'avui és de sant Mateu. Se refereix a la Transfiguració de Jesús en la santa montanya.

Avui l'exèrcit alemany ha entrat a Àustria. Aquesta nació ha quedat del domini alemany. El govern austríac ha dimitit a la forsa. L'amo d'Alemània ha penetrat i fet seu tot el poble austríac. Pobre nació desvalguda! Ha cedit devant la forsa del invassor. Tan catòlica qu'era! Si Hitler l'obliga a seguir les seues diabòliques doctrines, ja la compadeixo.

A España la guerra segueix victoriosa a favor de l'exèrcit del generalíssim Franco. Hi ha tres dies que guanyan tot lo que volen. Avensan una pila de quilòmetres dret al Mediterrà.//

14. Rebem carta de n'Irene des de Mar del Plata. Està contentíssima. Esplica una pila d'impressions del mar que no l'havia vist sinó de mol petita i no'l recordava. Que s'aprofiti.

Els periòdics vénen plens dels fets ocorreguts entra Àustria i Alemània. Quin atreviment! Qui és petit ningú el defensa!

Els d'en Franco a España continuan avensant vertiginosament. Si continuan aixís dintre dos dies són a Catalunya. Fins han fet presoner un general republicà amb tot el seu estat major i menor. Els governistes[,] desorganitzats[,] abandonan material de guerra, queviures, robes etc. Hi ha un pànic terrible. Tota la regió aragonesa cau a les mans d'en Franco. Té una colla de generals que tot ho arremetan. Els pobres soldats catalans moren com si no fossin ningú. Pobres nois! Pobres mares!

15. Déu meu![,] quin torment hem tingut avui! Tenim la pobre Sara forsa malalta. Temps fa que la veiem caura pro ella no hi donava importància.// Ha arrivat el moment

que ella i tots plegats n'hi hem haguda de donar. Estava refredada i tenia molta tos. L'hi ha vingut un atac d'ofec que no podia respirar. Hem cridat el d[octo]r Fasola. Ha vingut i ha dit que és un atac d'asma. Com que ja està delicada del fetge fa temps, tot plegat ha donat el cop. Are som a la nit i reposa.

Dels aldarulls europeus ni se sab per ont comensar. El govern español de Barcelona no sab pas de quina mar navegar. Té l'enemic a les portes de Catalunya i no el pot aturar. La cosa va mol sèria.

16. La lluita segueix a dues passes de Catalunya. Un telegrama diu que 'l president de la República Española ha fugit a Fransa junt amb el ministre de la Guerra[,] el gordifló Indalecio Prieto. Van a demanar ajut al govern francès[,] de quin n'esperan el cop de bras per a obtenir la victòria.//

El d[octo]r ha tornat. La Sara va mol millor. Li han tret sang del bras per a ingectar-li en el cos.

17. Avui el d[octo]r ha vingut. La Sara va millor.

La guerra europea no s'ha declarat pro se va preparant. A Catalunya estan mol esverats. Demanan tots els homes des de l'edat de divuit anys a seixanta. Han lliberat cuatre mil anarquistes que tenian presos amb un barco del port de Barcelona. S'en han anat a Puigcerdà a governar la vila. Han donat una hora de temps als socialistes que la governaven peraquè s'en anessin. Aixís ho han fet: passant la frontera i dret a Fransa. A Barcelona tot és pànic i corredisses.

Són les onse i quart de la nit. La ràdio ens acava de dir que a Barcelona l'han bombardejada furiosament, que els morts hi són a centenars i els ferits també són molts i que els franquistes han entrat a Catalunya per la banda de Tarragona. Quin desastre tan gran!//

18. Pobre Barcelona![,] quin calvari se l'hi espera! Franco li ha dit que si no es rendeix dintre de curanta-vuit hores l'arrasarà tota. Els bombardeigs són interminables.

19. Festa del gloriós sant Josep. No he pogut anar a la missa primera ni a la segona. A la matinada ha fet temporal i ha plogut. Are són les nou del dematí i continua el cel tot tapat com per a continuar la pluja. Si a la última missa no s'aclareix m'hauré

de quedar a casa ben a·pesar meu de no poguer obsequiar al sant més venerat que hi en el sel.

La ràdio segueix esplicant el terror que hi ha a Barcelona. Pobres estimats nostres que tan en_mig de perill han de viure! Quan el govern de Barcelona va acullir al d'España no sab pas el mal que li va caure a sobre. Atre cosa no podia fer pro anaven ben d'acord i qui ho pagarà serà // Catalunya. Els d'en Franco es troven a les portes de Gandesa[,] qu'és com qui diu dintre territori català. Tanta joventut catalana com ha caigut al front d'Aragó! Els del govern perdan totes les batalles, deixen morir de fam els del seu <poc> costat, permetan la destrossa de vides i edificis i no obstant no se rendeixen. Els catalans[,] sense tenir l'invasió del govern central, i de tantíssims refugiats d'España vensuda, no haurian hagut de soportar tan desastrosa vida i sense cap esperansa de guanyar la guerra. Quan en Franco va vèncer i va apoderar-se del nort, tots els refugiats varen passar la frontera. Fransa no va poguer continuar atmetent tanta gent i mantenir-la. Li costaven un milió de francs diaris segons vàrem llegir llavors. Lo que va fer que tots els españols que acullia esdevinguts del nort, els va repatriar de nou a Catalunya. Are són allà i no poden fugir en cap lloc per estar al extrem[,] o sigui[,] a la ratlla de Fransa on no hi poden tornar. ¿On aniran // si totes les regions españoles són d'en Franco? Catalunya els té recullits menjant-se-li el poc pa i demés aliments necessaris que tenen[,] que sempre són ben pocs. Al govern republicà ja tan·sols li quedava Catalunya i València i Madri<d>t ben destrossat. Ja no pot fugir en cap més lloc. S'ha de deixar destruir junt amb el govern de Catalunya i la ciutat de Barcelona la màrtir, víctima com tota l'España d'uns desgoverns dèspotes i desequilibrats. Set anys de república tan mal governada, ens han portat al conflicte pel [qual] anem sofrint tots els que tenim ceny i sabem on tenim la mà dreta. La desfeta española tan·sols Déu la pot ajustar a qui ho demano amb tot el fervor del meu cor.

Totes les nacions d'Europa bullen amenassant-se unes amb atres com lleons famolencs.

La Sara nostra se va refent gràcies a Déu.

Ahir vaig rèbrer una carta de n'Irene. Mar del Plata diu que li prova molt.//

20. Diumenge. El temps aclarit[,] he pogut anar a missa primera. Hi habia poc fanc. El s[enyo]r rector m'ha donat una estampeta del gloriós sant Josep ja que ahir no vaig poguer sortir de casa i a la església en repartian. Mol l'i som agraït. Quan se passa una tribulació gran com la passem are nosaltres és mol d'agrair la més petita atenció.

Barcelona… pobre ciutat per a mi tan estimada on hi tinc sers tan estimats! Déu sigui amb ells.

La Sara va millorant-se encare que poc a poc.

Avui s'ha inaugurat l'església del veí poble de Ciudadela. És dedicada a santa Joana d'Arc. L'ha beneïda el bisbe de Mercedes monseñor Chimento.

21. Festa de Sant Benet gloriós. Avui cumpleix vint anys que n'Angeleta va vestir l'hàbit de l'ordre benedictí. Tan contenta que hi estava i tan ben estimada de tota la comunitat, i haber-se hagut de separar de les seues germanes de relligió que tan·sols Déu sab // què ha estat de totes elles. Sort ella d'haber pogut acullir-se amb en Flor esperant les coses com han de caure. Déu volgués que ben aviat se poguessin tornar reunir la colla de relligioses. Atres vegades llegeixo que per causa de guerres han hagut de separar-se i per fi les que han sobreviscut a la revolta, s'han instalat on han pogut organitzant de nou la seua vida monàstica. Quin desastre tan gran va a passar a Catalunya! Tan mal portat per els que la governan! Són uns criminals. Tan bé que hauria anat España i Catalunya si la República fos estat ben governada! Quin escarment tan gran haurà passat!

La Sara va millor. El d[octo]r ha vingut. Li deixa posar una mica de sal a lo que menja.

He rebut carta de la meua Maria de París.

22. Avui fa fret. Diuen que els camps eran blancs de gelada (escarcha[,] que en diuen aquí).

Anant a missa he tingut fret a les mans.//

Tenim dos pavos. Són mol grossos. Fins are anaven mol bé. Creixian com uns elefants. No sé què els hi deu haber passat. Han renyit tan ferosment, que si poguessin se matarian. Ni menjan. Sempre amb la mala ideia del odi que se tenen. Semblan talment persones plenes de manies. I pensar que tenen lloc triat en una exposició que hi haurà a l'hivern. Lo que és[,] si no fan les paus, en Joan exposarà un feix d'ossos i plumes i barballeres rosades. Ell diu que els tenim de separar que no es vegin. És curiós.

23. Fa fret també avui. La Sara té més estornucs. Ho deu fer la fredor que se sent. Ha comensat de pintar quelcom. El d[octo]r no ha canviat res.

Tenim la Mari Gómez de Victorica fins divendres. Ja té la carrera del piano llesta i ben celebrada amb la calificació més alta. És mol entenimentada i bona noia.

En Lluís fa dilligències escolars. Ho tenen mol a·prop de comensar.

La guerra española va embestint dret a Catalunya.// Són vora Gandesa de la part de Tarragona i vora Huesca per la part de Lleida. Convé que en fassin feina aviat si·no no quedaran homes de cap cantó. Els que han rebut més han estat els nort-americans, anglesos i no sé de quins llocs més. S'havian cansat tan defensant Teruel per perdre'l a la fi, i els havian portat amb un lloc a reposar on els nacionalistes els han copats i ben arreplegats.

24. Avui és la festa del gloriós Arcàngel sant Gabriel embaixador celestial.

No he pogut oir missa.

Som escrit a n'Irene. La Mary Gómez s'en ha anat i demà surtirà de nou per Victorica.

25. La Anunciació de la Verge. Amb tot i ser el sant de na Gracieta no hem fet res de més a la taula. És divendres de quaresma i per lo tan dejuni i abstinència. No he pogut oir missa perquè anit ha plogut i per tot hi ha bassalots d'aiga // i molt de fanc. Tot el dia a estones ha plogut. El d[octo]r va venint i posant ingeccions a la Sara. Les ingeccions són de sanc que li treu d'un lloc del cos i les posa amb un atre. És raro el tractament. Ella se curi.

La Mima s'ha inscrit a la seua escola.

Som fet un rato de companyia a les noies d'aquí devant que varen quedar sense mare.

M'ha sabut greu no poguer combregar i oir missa avui festa tan gloriosa. Hauria obsequiat a la Verge conmemorant els fets de tanta trascendència, comensament de la nostre redemció. Una dona la més santa que ha existit ja que és la única que no ha pecat mai ni en lo més mínim. Ella sigui el nostre redós en tots els nostres trevalls i tribulacions i sobretot a l'hora de la nostre mort.

26. He rebut un plec de periòdics aragonesos. M'els ha enviats la meua Maria des de París. Demà diumenge els llegiré // si Déu ho vol. També he rebut una carta d'una joveneta de Badalona que fa temps està malalta dels pulmons. Que Déu li retorni la

salud que tan bé li faria. Diu que no se cura perquè no se pot alimentar. Tots els que ens escriuen diuen lo mateix. Fins el paper d'escriure els hi manca.

La nostre Miria amb lletres rebudes avui diu que en Flor i n'Àngela passan necessitat. Els que no són de l'olla del govern menjan quan <en> tenen quelcom per menjar. La guerra és furiosa. Els d'en Franco estan vora la frontera catalana. Hi ha un gros pànic a Barcelona. Déu ho disposi.

27. Diumenge. Ni sé els dies que fa no puc anar a missa. Com que plou, els camins estan plens de fanc i no m'atreveixo a surtir de casa. Avans podia creuar a les barreres de les vies. Are ni això puc fer. La terra és fluixa i amb poc que plogui se fa intransitable.// No puc sortir per cap cantó. Ja hi aniré quan farà bon temps.

La ràdio ens acaba de dir que les tropes d'en Franco són a Catalunya. Han entrat per la part de Lleida. Els gubernistes diu que tenen tres-cents mil homes al front pro com que no tenen instrucció militar se deixan copar per l'enemic i els fan presoners. Diuen de Canet de Mar que el poble s'ha revoltat i no vol que els seus homes vagin a morir. La policia volia obligar-los i no ha pogut perquè tot el poble s'ha revoltat i no cedeixen.

Na Gracieta amb la Mima han anat al Casal Català a saludar la gran escriptora chilena Gabriela Mistral. N'han tornat mol ben impresionades.

28. Acaben de dir que Barcelona està abarrotada de fugitius dels pobles catalans que són invadits per els nacionalistes. Que no hi ha recursos ni lloc per tanta gent que hi aflueix.//

29. Sempre plou. Hi ha un fanc i aiga per_tot que no se pot anar en_lloc. No sé pas els dies que fa que no puc anar a missa. Ni diumenge prop_passat tampoc hi vaig poguer anar.

Són les onse de la nit. Se veuen estels. Aixís potser s'acavarà el mal temps.

La guerra española continua. El lloc més invadit és Catalunya. Fins hem llegit que Lleida s'ha rendit pro després ho han desmentit. Demà ho deurem saber. També vàrem llegir que el govern español s'en va a residir a Figueres. Semblan la brutícia con el vent fort la empeny d'un lloc a l'atre. Les tropes d'en Franco al govern el treu de per_tot. De Figueres estaran més vora de la frontera francesa.

30. Avui sí que fa bon dia i fresquet de debò. El vent del sud tira fort i ha escombrat tots es núguls. Som escrit a la meua Maria.

Lleida no s'ha rendit pro dintre la ciutat // hi ha batalla entre ells mateixos lluitant uns per·a rendir-se i els atres per·a resistir. Deurà quedar feta una muntanya de runes. Si se rendeix els rendits ans d'anar-se'n la minaran per·a destruir-la i si no se rendeix la destruiran les bombes. Els gubernistes destrueixen tots els ponts dels rius. Tot sovint ho deixan romput quan encare no han passat tots, i en quedan molts de l'atre costat que els pobres diu que s'arriscan nedant o s'entregan a l'enemic. Els nacionalistes desseguit els seus pontoners tornan colocar els pons a fi de passar els rius.

31. El vent ha cessat i tornem tenir el cel tot cubert de núguls. Tan que comvindria que fes bon temps. Hem llegit una fulla que les pobres dones de Rúsia han fet circular per tot el món. Fa plorar saber lo que passa en aquella desventurada nació. Ja poden sembrar moneda per tot el món a fi de conquerir adeptes amb la manera que tenen de tractar als seus esclaus.// S'hi poden ben enmirallar les dones partidàries de la Rússia llibertària.

Abril

1er divendres de mes. He tingut la sort de poguer assistir a les meues devocions de costum pròpies del dia. Hi habia molta assistència. La comunió[,] mol concorreguda. Hi ha hagut dues misses que les he oïdes totes dues.

La Mima ha comensat el 5[è] any de bachillera. N'està tota contenta. La Sara no fa via d'enrobustir-se. No té gana. Tot ho menja per forsa. Em fa molta compassió. El d[octo]r ve dia per atre. Li treu sanc d'una part del cos i l'i ingecta amb un·atre. Ha dit que l'hi'n donarà deu. Are en té sis. És un remei forsa estrany. Segueix menjant amb poquíssima sal.

He rebut una mol extensa carta de n'Irene des de Mar del Plata. Està mol contenta i admirada de les bellesas del mar.//

2. Festa del gloriós sant Francisco de Paula. Va néixer a Paola, ciutat de Calàbria l'any 1416. Va morir als noranta-un anys.

En Lluís avui ha comensat d'anar a l'escola o[,] més ben dit[,] al colegi Ward de Ramos Mejía.

He rebut carta de la meua Maria des de París. Li som enviat un plec imprès.

3. Diumenge de Passió. Ja tenim totes les imatges cubertes. No en veurem cap més fins al dia de Pasqua. La quaresma ha passat volant.

Avui tan l'epístula com l'evangeli són interessants com ho són totes les de durant l'any. Llegim-les i seguim-les fins a la nostra fi en bé de la nostra animeta. Tan·sols això ens endurem.

He rebut una postal del meu gendre Armand des de Portugal. Hi ha anat per els seus negocis. L'estampilla és una cosa mol bonica. És un pastor. Va vestit d'una pell i porta bastó i un sarró per la manduca. Hi porta una carbassa penjada per al vi. M'ha entussiasmat.//

La Sara la vol[,] la bonica estampilla.

Ahir amb una revista vaig veure un nen que pel Carnaval anava disfressat de sant Joan. És el revés de la medalla de l'estampilla portuguesa.

Avui som escrit a en Motis a Gènova.

4. Sant Isidor. Era español no sé de quin poble i germà de sant Leandro i els dos foren bisbes me sembla de Sevilla. S'ha assegurat que va ser l'home més savi del seu temps 601.

Estic tan nerviosa que no sé ni lo que escric. Tenim tantes noves de Catalunya que fan ovirar unes revoltes tremendes. L'exèrcit del generalíssim Franco han entrat a Lleida, Gandesa, Trem, Mora de Ebre i estan a les portes de Tortosa. Ho invadeixen tot i moren una infinitat de pobres joves[,] la flor i nata d'España i Catalunya. És desastrós lo que passa.

Vespre de tot llegim a "La Razón" que a Barcelona hi ha molta revolució per_què el govern español crida més soldats i els joves no hi volen // anar perquè és segur que van a morir i el govern els ha enganyats prometent la victòria seua que no la conseguiran. Les nacions europees estan revoltades devant les grans victòries de les tropes franquistes que no hi contaven. Els diputats anglesos al Parlament van a bofetades. El govern francès a punt de dimitir. És que a Fransa hi han entrat tans fugitius i desertós catalans que ni saben com alimentar-los ni què fer-ne. I no parlo de la guerra xinajaponesa ni de Hitler i Àustria, ni de Palestina que per_tot hi ha batalles i gran[s] revoltes.

Som escrit a en Domingo Avellí a Rivas.

5. Avui és San Vicens Ferrer. Un·atre sant español de molta veneració. Com tots els dies som oït missa, he combregat en nom de Déu i he practicat el viacrucis. Som a la setmana de Passió i tenim de pregar molt en memòria de Jesús que tan va patir per nosaltres.

Ahir vaig escriure a en Domingo i avui n'he rebut carta novament que li contesto are mateix.//

6. Avui a l'arrivar de missa m'he trovat amb una carta de la meua Maria. Dintre hi he trovat una medalla de Nostre Senyora de París. L'acompanyava una estampeta de la mateixa imatge que la Maria enviaba per na Gracieta[,] que l'ha agraïda mol per el valor artístic que té. Que Déu li do salud[,] pobres filles meus presents i ausents. Ja que no les puc veure amb els ulls corporals que visquem unides en esperit.

7. Avui no surto. Rebem carta de n'Irene des de Mar del Plata. Li contesto.

8. Festa dels Dolors gloriosos de la Verge Maria. He pogut oir missa[,] combregar i pregar per la felicitat de la meua Maria ja que és la seua santa patrona. Déu m'hagi escoltat.

Per la ràdio hem sabut que les tropes d'en Franco han pres Sant Llorens dels Morunys i Camarasa. Tenen les plantes elèctriques que donan electricitat a Catalunya. Queda interromput el trànzit de // tranvies, trens elèctrics, llum i fàbriques de guerra i de tot moviment mogut per electricitat. Dies enrera varen pendre unes mines de carbó. Veurem demà els periòdics què en diuen.

Vaig a comensar una carta de felicitació a la meua Maria.

9. Som de nits. Acavo d'escriure la carta comensada ahir. Les noves de la guerra española són esgarrifoses. Amb na Gracieta tenim molta por que a Barcelona hi haurà molts disbarats. Déu ens ajudi!

10. Diumenge de Rams. Un dia fresquet. Aquest any no som anat a la missa de benedicció de banquets d'alibera. En cap lloc havia vist que no fos llorer el manyoc de benedicció. Som oït missa primera. La benedicció ha estat a la de deu i quart. A la tarde el s[enyo]r rector m'ha enviat unes branquetes beneïdes com també una creu de palma.

La missa de nou[,] que és dels nens i nenes, diu que ha estat tan concorreguda que molta gent ha tingut d'oir-la des de defora perquè no cabian a dins.//

11. Res que valgui la pena. La Sara va seguint bé pro amb molta calma.

12. Tampoc avui hi ha gran cosa per apuntar. Res de bo. La Setmana Santa va passant amb dies magnífics.

13. Avui he llegit que sant Dàmasso 1 Papa d'aquet nom i fill d'Argelaguer[,] poblet de la província de Girona, era un gran poeta. Una glòria de Catalunya per la gran gerarquia, per la gran ciència i per les lletres. L'any 366. Va ser distingit amb els noms de «pontífeg sant, ignocent i sens màcula i més enlairat que 'ls cels». Va manar a sant Geroni <que> que traduís al llatí el Nou Testament. Va establir una pila de filigranes litúrgiques qe comuniquessin esplendor a les solemnitats celebrades en llaor de Déu i els seus sants. És el dia 11 desembre. Qui pogués imitar-lo en alguna de les seues virtuts! Ell tan afavorit de Déu!//

Són dos quarts de nou de la nit. Are mateix ens acava d'arrivar la Gabinita Gibert de Trenque Lauquen. Passarà uns dies amb nosaltres.

14. Dijous Sant. Som pogut assistir a les funcions relligioses que s'han celebrat avui en aquet poble. Tenim un monument mol modest pro està bé. Hi ha hagut molta concurrència de fidels. A la tarde "Hora Santa" magnífica, emocionant com mai n'hagués sentit de tanta trascendència. Quina devoció tan gran comunicava les seues meditacions! Jo voldria que fos mol ben acullida per el poble. Jesús ens crida i amonesta que acudim a Ell en totes les nostres tribulacions. Estimem-lo tan com ens sigui possible, per els infelissos que no el coneixen ni l'estiman. Acompanyem-lo amb tot l'afecte del nostre cor per aquells que no combreguen mai i per els que el reben sense amor. Propaguem la nostra fe eucarística als nostres germans que no creuen. Aixís cumplirem els nostres deures d'aimants del Santíssim Sagrament.//

A les set del vespre hi haurà hagut sermó d'institució de l'Eucaristia. No hi som anat perquè era massa tart. Es dematí en Lluís ha combregat i ha portat el tàlem (pàlio) per·a fer la professó. M'hi he emocionat molt recordant el meu pare i 'l meu marit al cel sian els dos, quan també eran mol adictes a la nostra estimada parròquia, i eran sempre dels que ajudaven a portar el tàlem amb les professons. Que Déu ens el gordi de les urpes diabóliques que tanta joventut perverteixen.

Ha vingut la Maria Nadal amb la seua nena. Ha passat unes hores amb nosaltres.

15. Divendres Sant. No he pogut sortir de casa. Tot el dia ha fet temporal de vent i pluja. M'ha sabut greu no haver pogut continuar les devocions pròpies del dia. Les he practicades particular sola aquí al meu dormitori. Amb el Crist que tinc tan privilegiat he fet el viacrucis aquí mateix. He llegit i // meditat els principals aconteixements de la passió de Jesús redentor nostre.

Són les onse menys deu minuts de la nit i encare plou. No vui parlar de la guerra perquè són dies tan solemnes que més val ocupar-se tan·sols de Déu i de la seua Santíssima Mare. Ella sigui la intermediària entre Déu i els homes que guerregen.

16. Dissapte Sant. Avui na Gracieta ha cumplert 55 anys. Té regularment més de mitg camí de la vida fet. Déu li concedeixi molts més anys que pugui ser redós dels seus fills. Hem rebut la visita d'en Joan amb la seua Sara i filleta.

Els diaris vénen plens de la gran victòria franquista a Catalunya. Han entrat a Vinaroz i a Benicarló[,] poblacions de València i una pila de Catalunya. Han arribat al mar Mediterrà. Diu que el general Aranda al ser al mar ha mullat les seues mans a l'aigua salada i s'ha persignat agraint al cel la gran acció. Are Barcelona queda ben separada de Madrid // i València. Diuen que així hi ha dues españas republicanes. Madrit i Barcelona quedan incomunicades per la terra. Tan·sols se poden comunicar i protegir per mar i per l'aire. Al nort, a la Vall d'Aran, Seo d'Urgell i Puigcerdà, també hi fan molta feina a fi de protegir la frontera amb Fransa i evitar la fugida dels españols i catalans a Fransa i que els francesos no puguin enviar queviures, homes i municions a Catalunya. Tot plegat destrucció de vides, ponts i poblacions. Bona i santa pau que vingués ben aviat. Amb set anys que porta España de república no han fet res més sinó destrossar-la. Quin escarment tan poderós hi passa! Totes les grans nacions se fan pobres i famolencs a fi de gastar els cabals que tenen en armament preparant-se tots per un cas de guerra. Crec que quan estaran ben preparats, no hi haurà cap d'elles que tiri la primera pedra[,] temeroses totes de quedar derrotades i destruïdes. Escanyades ja ho estan. Així que cap se veu forta per resistir.//

17. Festa solemníssima dedicada a Jesucrist triumfant i gloriós vencedor de la Mort que li varen donar els homes que no el varen conèixer bé. Si haguessin pogut capir que era ver Fill de Déu, segurament no l'haurian crucificat. Encare portan el càstic a

sobre després de vint segles. Ningú els vol. Van d'una nació a l'atre aburrits i perseguits. Preguem per ells a fi que se comberteixin i adorin a Jesús crucificat i glorificat en la seua resurrecció maravellosa.

Són les sis menys quart de la tarde. Les campanes de la nostre parròquia repican. Cridan al poble perquè assisteixi a la cerimònia relligiosa de la tarde. És fosc. Tot avui plou. Es dematí ha fet unes hores relativament passables. Han pogut celebrar-se les tres misses que tinc entès que totes han estat mol concorregudes. Som assistit a la primera com ho tinc per costum. L'esglesieta estava pleníssima. La comunió era de Filles de Maria i Apostolat. Ha durat tan que un sacerdot que hi havia de fora, ha hagut d'ajudar al nostre que mai acabava. El temple[,] curull de flors. Tot relluïa. La devoció d'aquet // cada any aumenta. És que tenim un s[enyo]r rector que ho porta tot mol bé. El poble l'estima.

La guerra aumenta. Els nacionalistes avensan per_tot. El govern español republicà ja no sab on donar de cap. Va sortir de Madrit[,] on era el seu lloc de residència. Perseguit per el generalíssim Franco va fugir a València. Allà tampoc hi va estar bé. Va instalar-se a Barcelona. Are[,] com que té els seus perseguidors dintre Catalunya, té por novament i ha decidit escampar-se barrejat amb el de la Generalitat. Uns són a Manresa, atres a Vic, atres s'han quedat a Barcelona. El president de la República amb el seu sèquit, s'en és anat a Tarrassa i tots els cònsols ja fa dies que són a Caldetes. Diu que tenen la ciutat de Barcelona abarrotada d'explossius i màquines de guerra.

Ahir Itàlia i Anglaterra, a Roma, varen firmar un pacte titulat de bons veïns. Que no se molestaran uns amb els atres. Tot va de por d'invasió al mar Mediterrà ja que les dues nacions hi tenen dret. També n'hi té España i bona part.//

18. Fa molta fret. El dia ha estat esplèndit <ab> amb un ventet del sut sa i bonic.

19. Igual que ahir. Fret matinal. Dia claríssim sens humitat. Feia bo anar per fora. La Sara ha pogut fer un camí al centre. És el primer que fa des que està malalta.

20. Me sento un refredat. Ni sé d'on m'ha vingut. No he sentit fret ni cap corrent d'aire. El dia[,] bonic i clar. Escric a la Catalina.

Avui el d[octo]r Fasola s'ha despedit. Are la Sara irà al dispensari del d[octo]r.

21. El refredat va pujant. Uis i nas semblan forts. No surto de casa per a res. Fa bon temps.

22. Tampoc avui surto. La Sara segueix bé. Are és la Nena Gibert que també està refredada. Diuen que n'hi ha una passa enorme[,] de refredats. Deu ser el cambi d'estació. Són benignes sense tos ni grans molèsties. Val més així.//

23. Sant Jordi gloriós patró de Catalunya. Ben lluny d'afalagar-lo com avans quissab si en queda cap bossí per·a juntar-lo. Ni aquí ben lluny de la tragèdia española l'he pogut obsequiar. El refredat meu[,] que va de baixa[,] m'ha tingut dins de casa.

24. Diumenge. Som pogut oir la última missa. Ans de surtir de casa havia rebut carta de la meua Maria des de París i del s[enyo]r rector de Llufriu des d'un poblet de la província de Álava. Hi és amb el càrrec de capellà d'unes monges de clausura mentres amb gran desitg espera l'acabament de la guerra per a reconstruir la parròquia del nostre poblet on hi era tan estimat dels nostres estimats llufriuencs.

25. Quan el refredat semblava anar-se'n, no sé com me sembla que s'ha passat al pit. Tinc més tos. No tindré més remei sinó combatre'l de nou amb algun Geniol i aigues cuites.//

26. Llegim que a Barcelona i València fan unes tremendes agafades de persones acusades d'anar a favor del generalíssim Franco. La situació és tremenda. He comensat de pendre vegudes de eucalipto amb mel. Va mol bé per a combatre la tos.

Tot avui plou i fa temporal.

La Mima fa un trevai mol bonic. És de punt de Milan. Ho fa mol bé.

27. Avui la Mima ha rebut una extensa carta de la nostre tan anyorada Miria. Amb quin goig parla llargament del seu nino. Diu també que el seu oncle Florenci hi va tots els dies i que com ella i tota la família estan encantats amb el petit Carles. Ell ha vingut al món en ocasió ben precària; sobretot per els que no viuen units amb la fera comunista que ha invadit España i Catalunya. A·pesar de tot, les fotografies que envian indican que la Miria el pot cuidar bé; ja que té aspecte de criatura sana. Ella sí que sembla malalta. Quin desastre!//

28. Sant Pau de la Creu. Fundador de l'orde relligiosa dels passionistes. Ditxós d'ell que va saber emplear tan bé la seua vida.

Som escrit a Badalona y a la Mar<i>y Gómez de Victorica. Dies enrera en vàrem rèbrer d'ella una carta mol atenta i bonica.

29. Sant Pere màrtir relligiós de la ordre dominicana. Els meus avis Saubans el tenian amb molta devoció. Un d'ells tenia el seu nom de pila bautismal. En tenian una imatje. Amb un mena d'armariet de la paret del edifici on hi guardaven es telers de teixir (eran teixitors el pare i germans de la meua mare al cel sian tots). Doncs a l'esmentada paret hi veneraven també una imatge del gloriós sant. A la parròquia de Llufriu per la diada d'avui se feia la piadosa benedicció de alibera. Cada u en portava un manyoc. Després de beneïda la repartiam en els fruits de la terra.

Avui també ha plogut molt.//

30. Avui és Santa Caterina de <Ricci> Sena. Era relligiosa. dominica. Ha fet un dia esplèndit. Fins he sortit unes estones a pendre el sol. Som escrit a la meua Maria.

Hem rebut postal de la Miria per en Lluís i carta de l'Alfons per en Joan gran. És una carta que dóna gran pena llegir-la devant tans sofriments com han de passar. Se veu que el pobre Alfons està forsa apesarat de veure la Miria tan flaca i atuïda. Diu que tan·sols pesa cincuanta-cinc quilos. Quina fam hi ha a Barcelona! La Catalina de Liniers m'escriu que envia molts de queviures als seus de Catalunya.

Maig

1er. Diumenge. Festa dedicada als gloriosos apòstols Felip i Jaume. Els dos foren màrtirs defensant la doctrina del Crist.

Surtint de missa 1a som entrat a visitar les pobres germanes que varen quedar sense mare. Viuen ben devant la església. Arrivant a casa la Sara m'ha dit que la s[enyo]ra Palau està mol greu.// Que Déu no la desempari en aquet trànzit tan dolorós és lo que més li demano. Som a la tarde i na Gracieta hi és. Avui dematí na Gracieta ha llegit un escrit seu a la ràdio en l'hora del Centre Català. Jo no era aquí. Les noies han dit que ha fet mol bon efecte. Li han oferit un ram de roses mol boniques i diu que l'han aplaudida molt. Alabat sia Déu! Ja que llegim noves tan tristes de Barcelona[,] on hi tenim sers tan estimats, que aquí se pugui copsar alguna hora de distracció.

"La Nación" d'avui porta un escrit d'un corresponsal d'un periòdic de Londres que demostra la misèria i privacions que passa la pobre ciutat dels comtes. No hi ha llum ni queviures. Un quilo d'arròs diu que val trenta pessetes. Que els jornalers en guanyen deu. Com han de viure?

A España republicana només hi ha dos que la governan. A Madrit el general Miaja. A Catalunya el d[octo]r Negrín. Ells fan i desfan. La Generalitat sembla que no existeix. Ni s'en parla.//

2. Anit passada ha mort la s[enyo]ra Maria Palau. Al cel sia tan bona i distingida dama. Era una bona cristiana i l'estimàbam tots els que l'havíam tractada. Ha deixat una pila de fills, néts i besnéts. Tenia 84 anys.

Som escrit a en Fullà i a en Jijena Sánchez.

Ha fet un dia esplèndit.

Som a la nit. Aquesta tarde han sepultat les estimades despulles de la s[enyo]ra Maria Palau. Hi eran tots els de casa acompanyar-los amb la seua pena. Són bones cristianes totes, i Déu els hi concedirà la resignació a tan dolorosa pèrdua.

3. Festa de Santa Creu. Se solemnisa en bon record de santa Elena[,] afortunada trovadora de la veritable que hi va morir nostre Jesús Redentor. Adorem-la i acceptem ben ardits les que Déu se digni enviar-mos.

Som oït missa[,] combregat i practicat la devoció del viacrucis. Totes les meues devocions han estat oferides per el descans de l'animeta de la nostre estimada s[enyo]ra Maria Palau (a c s).//

La nostre Sara ha recaigut una mica. Ahir a la tarde va sentir fatiga, va tenir estornuds i un petit atac d'asma. Ella[,] la pobre, n'està mol amoïnada. Hauria de reposar més, i a ella li sembla que pot fer vida normal i no és així. La seua mare en té molta pena com en tenim tots. Aquet vespre esperem l'arrivada de n'Irene des de Mar del Plata.

Ja ha arrivat mol bé de salud i contenta gràcies a Déu.

4. Amb tot i ser avui dues festes de les que en som ferventa devota, no he sortit per anar a missa. És una festa dedicada al gloriós patriarca sant Josep i santa Mònica[,] patrona de les viudes i mare de san Agustí. Conec que no tinc del tot resolt el refredat i he cregut millor no sortir. La rosada matinal m'hauria enderrarit.

He rebut un plec de periòdics españols. També hi havia una revista de labors. Tot m'ho ha enviat la meva Maria des de París.//

Na Gracieta[,] la Nena Jibert i n'Irene han anat a fer companyia a les germanes Palau amb motiu de la pena que passan per haber perdut la seua mare (a c s). Ha vingut la Maria Nadal.

La Sara va millorant. La tos que té l<a>'ha molesta. Ella diu que és del mateix asma que té.

5. Tampoc avui he sortit. El refredat va passant.

Hem rebut carta d'en Motis des de Gènova. Envia unes fotos del nenitus de la Miria. En un d'ells està riquíssim. Més bé no podia quedar. Al que han dedicat per a les ties i la besàvia sembla un trinxeraire. Pobre vailet![,] potser sí que el pitjo massa lleugerament. No obstant, tan a mi com a la seua àvia[,] o sigui na Gracieta[,] ens ha fet l'efecte d'un *trinxe*[,] com els nomenan a Barcelona al nois que rodan per els carrers fent entremaliadures. La Sara ha dit quin posat d'*atorrante* que té! Té la mirada com els *cupidos*[,] tot de gairell. La Miria diu que tot sovint fa la ganyota que fa a la fotografia.//

En Joan Gassiot ha escrit que una bomba de les que varen caure a Barcelona va enrunar la casa on ells vivian. Que han perdut tot lo que tenian i que la seua mare va ser ferida greument i la filla Matildeta lleu. Els atres de la família[,] ilesos. Amb tot diu que les dues van millorant-se. És el primer cas que hi ha víctimes de la família. Res més sabem dels atres!

Avui na Gracieta amb n'Irene són a passar el dia a can Joan.

6. 1er divendres. Amb una boira espessa som anat a les meues devocions pròpies del dia.

Roma tira la casa per la finestra amb motiu de la visita que tenen de Adolfo Hitler[,] amor i senyor d'Alemània i rescentment d'Àustria per haber-la invadida i presa perquè és allò de que qui no té vergonya tot lo món és seu. Ha pogut robar-la i li ha surtit bé.

7. També avui he pogut surtir dematí a la missa // de costum a les vuit. El temps era lleig i tot pro no plovia. Surtint de missa hem anat vinguen[t] amb una senyora. Al despedir-mos, se n'hi ha afegida un·atre. Mentres les tres ens despedíam s'ha posat a ploure; ruixim només. Sortosament portava paraigues. Després ha plogut tota la tarde.

8. Diumenge. La pluja d'ahir va posar aquets carrers fets una llàstima de fanc. Amb tot i ser quins asfaltats quins com el nostre adoquinat, on no és fort la terra és fluixa i no se pot creuar per·a surtir a Rivadavia. Això ha impedit que pogués oir missa. Déu sab que no és per culpa meva. No plou. Fa un temporal mol fort.

9. Tampoc avui he pogut oir missa. Tenia una feina mol important per acavar. L'he acavada a les set del vespre. Sis metres de punta per un altar. Els dibuixos són bonics. L'he feta de croixè i de·pressa.//

10. Passan uns dies esplèndits. Bon sol, tebió, sense res que molesti. Fa bo surtir a caminar. He rebut un paquet de periòdics francesos. A dins hi he trovat una petitíssima imatje del Sagrat Cor i uns rosariets encadenats de plata. L'imatje me la quedo jo i els rosariets els he donats a en Lluís. Ho envia tot la seua tia Maria. Ella me diu que ho reparteixi jo a qui em plagui o que m'ho quedi tot per a mi.

11. Amb motiu de l'arribada de les germanes Francisqueta i Sara Llorens, gairebé tot el dia som estat sola amb la Juanita. Tota la família han anat al port a rebre<l>-les. Jo no hi som anat perquè no em plauen les emocions com tampoc anar al centre i amb llocs de mol moviment. Han arribat bé gràcies a Déu. Aquí estaran reposades i se refaran de les tribulacions que han hagut de passar allà a Catalunya.

Han arribat a les set del dematí amb el vapor francès "Campana". Han tingut bon viatje.//

12. Fa dia plujós. Ha vingut un jove de Trenque Lauquen. Simpàtic. Mol moix. Potser no sigui com a mi m'ha semblat. És que tan·sols hi he enraonat uns minuts. Som comensat uns babasais per un nen d'una amiga nostra. Som escrit a París.

13. Avui he pogut anar a missa. Ha fet bon temps. Som fet plec imprès per París. Hem rebut carta d'en Motis Musterós des de Gènova.

14. També avui he pogut anar a missa. Arrivant aquí m'he trovat amb una carta de la meua Maria que li he resposta avui mateix. Dintre la carta hi havia dues postals de l'altar major de l'església de Santa Madalena de París. Són una maravella.

15. Diumenge. Tan·sols hi ha per comentar les funcions relligioses pròpies del dia festiu. Hi som assistit. No m'he cansat gens.

16. Des d'ahir a la vetlla ha plogut tota la nit.//

1<8>7. Un dia esplèndit. Dematí clar i fresquet m'ha permès fer el passetget fins a l'església i oir missa[,] practicar la santa devoció del viacrucis i combregar; tot en honor de sant Pascual Bailon[,] relligiós franciscà fill de l'Aragó. És patró dels congresos eucarístics. Li va donar aquet tan honorífic càrrec el papa Lleó XIII per el gran amor que va tenir sempre al Santíssim Sagrament alabat sia per sempre.

Hem tingut la estimada visita de les germanes d'en Joan Francisqueta i Sara. M'han fet molta compassió per el seu estat tan apesarat produït per el record dolorós que tenen dels fets ocorreguts a Catalunya que han presenciat. Que Déu les inspiri bé a fi que aquí trovin un sant repòs que bé el necessitan.

1<9>8. Novament tinc la ploma estilogràfica. Que per molts anys em duri. És un descans. Té la ploma nova i fins el dipòsit. Are em costa de fer-la rutllar de·pressa com les altres. Alabat sia Déu.//

Quin tip d'apedassar llensols m'he fet avui. També som fet dos tovallonets amb betes que són de lo més bufó. Els gossets i gallinetes resultan mol. Are va millor la ploma. La tinta baixa bé. De totes maneres podria anar mol més lleugera. Ja m'hi aniré acostumant.

La Sara amb l'Aldao han fet una gàvia per un parell de cunís que han regalat a na Gracieta. El galliner de casa aviat semblarà l'arca de Noè. Només ens falta el diluvi. Els cunís són blancs.

19. El d[octo]r Fasola ha manat a la Sara que s'en vagi a descansar una temporada a la Pampa.

He comensat una alfombra. La faig am llana i punt de creu. La Mima s'ha ficat al lit. Té un costipat com una casa.

20. Sant Baldiri, gloriós nom que tenia el meu mol estimat pare al cel sia. Totes les meues devocions d'avui han estat en descans de la seua animeta.

Ha fet tormenta mol forta. Fins ha caigut pedra. Som de nits i ja no plou.//

21. Degut a tan de fanc com hi ha no he pogut sortir cap hora d'avui.

He rebut un fenomenal formatge que des de Suipacha m'el ha enviat en Domingo Avellí. És un menjar sabrosíssim. Pobre xicot[,] ja temps enrera en va enviar un atre des d'un poble de Santa Fe que també era suculent. Se veu que hi té mà experta en aquets trevalls. Hi ha molts anys que hi brega amb els formatjes. Llàstima de poca decissió seua que podia haver estat alguna cosa en aquet ram i mai ha volgut fer valer la seua ciència formatjera. Un formatje gran que pesava 3 quilos 300 grams. Déu l'ajud[,] pobre vailet! Diu que tan·sols jo li contesto les cartes. Que no vol escriure a ningú més de la família perquè no li responen. És un bon home si·no que no vol tenir maldecaps com per a ser amo de un ofici. Ho ha provat i no ho té mol temps. Enseguida s'ho ven.

22. Quina fret matinera més bonica! Tot el dia ha // fet un sol preciós. Are, tornant de missa, tot el camí és soleiat. No tinc de sortir del costat del carrer de Rivadavia fins arrivar al nostre. Els matins frets i aixuts per a mi són inmillorables. Respiro bé i res em cansa. Acavada la missa, som entrat a les habitacions rectorals. Tan el s[enyo]r rector com el seu pare i germà són amb mi de lo més amables. Desdejunem junts bo i enraonant ben contents i animats. Després, em fan un paquet dels seus periòdics. Els llegeixo, hi retallo lo que me plau a mi i lo que sé plau al s[enyo]r rector. Quan li porto el paquetet de retalls seus, hi adjunto sempre unes lletres meues que em fan bé a mi i a ell[,] pobre jove[,] que mol ho necessita. Els joves delicats de salud, els animo i compadeixo en record dels meus tan estimats que he perdut; al cel sian.

He rebut una carta d'en Domingo Avellí referent al formatge rebut ahir. L'i he contestat avui mateix. Són les vuit i quart de la nit. Vora de Santos (Brasil) avui s'ha perdut un avió correu. Demà ho sabrem millor.

Europa està que bull. No crec que se salvi.//

23. Gran cosa no hi ha abui per esplicar.

Som el primer dia de pregàries o rogatives que duran tres dies. Aquí no les fan amb professó matinal com les fèiem a Llufriu.

24. També avui han continuat les lletanies de rogatives. La missa ha estat de Maria Ausiliadora. Els peus me feien un mal tremendo. No sé què deuran sentir. He cuidat no arrivar aquí.

La guerra europea sembla que se evitarà de moment; pro tot està que crema.

25. Festa del gloriós sant Gregori Papa. També aquell pontífeg va tenir de lluitar fortament am Enric IV d'Alemània, emperador orgullós com el que are planta cara a Pío XI. Aquell llavors va quedar rendit com hi quedarà el d'are. El fet llavors passaba el sigle 1085.

A més avui celebrem la festa pàtria, una de les principals que amb gran entussiasme festeja la nació argentina. Ditxosos ells que tenen // una pàtria ben seua que la poden estimar amb tot el lluïment i ben de bon cor. Jo els aplaudeixo ja que els catalans hem arribat a un extrem que la nostra dissortada Catalunya és trepitxada i escarnida per qui tenia obligació de protegir-la. Set anys de república tan mal governada ens han portat al flagell que are la domina, de quin jou no se pot sortir. I lo pitjor és que quan Déu vulgui que se deslliuri dels grillons que are la tenen presa, caurà amb uns atres de més poderosos que li caldran mols afanys per a soportar-los. "Qui mal anda, mal acava" diu l'adagi. Això ha passat a la República Española que tan tranquila va pujar l'escaló del triomf.

Avui aquí en aquet poble he vist tantes glòries pàtries, que m'hi he emocionat fortment. He sortit dematinet. Som estrenat unes sabates d'abric que no me feian gens de mal. Això feia que amb tot i la fret que feia caminava tranquila i fins em donava goig contemplar els carrers tan enjoiats de banderes blanques i celestes de tots tamanys. Aixís som anat fent camí fins arrivar a la parròquia.//

Al entrar a l'església m'ha sorprès agradosament vèurer-la enbanderada de per fora i per dins. Una profusió de manyocs de banderetes pàtries adornaven les parets i fins de cada costat de les imatjes que coronan l'altar major hi havia l'escut argentí sostenint cada un cuatre banderetes. Tots els altars lluïan lo millor que tenen i fins amb un cantó de sobre les estovalles, hi havia un gran llas de cinta dels colors patris. Una profusió de flors blanques de bola de neu, hi havia a tots els altars i fins l'alfombra gran posada que cubria tot el presbiteri. Al contemplar tanta festa he participat de la joia argentina. Tot l'embelliment era preparat per a l'hora d'arrivada del Club Adlético Sportivo Haedo. D'acord amb el s[enyo]r rector, a les onse i quart del dematí, han cantat un mol solemne tedèum. En Lluís hi ha anat i n'ha tornat mol emocionat. Ha dit que els

senyors que hi han pres part cantaven mol bé i que hi ha hagut molta concurrència. Alabat sia Déu que permet s'agermanin els sentiments patris // i relligiosos. Quan tornava de missa, moltes colles d'estudiants d'ambdós sexes anaven formats cap a la plassa del poble a cantar l'himne. Les noies portaven un llas al cap i al pit de cinta blau i cel, i totes com és de costum nois i noies vestits de blanc amb una bandereta a les mans, marcant el pas. No he vist cap vehícol ni gran ni petit aixís com bicicletes i motos, que no portessin el grup de banderetes. Qui no llueix banderes porta escarapel·les o llassets o aguies.

Per lla les onse per la ràdio hem escoltat un parlament que ens ha donat en Joan Llorens Bassa. Era a Cultura del Casal Català. Ha versat sobres els catalans que prengueren part amb l'independència argentina. Entre ells hi figura un ascendent de la família de la mare d'en Joan (a c s). Se deia Pareras i va posar la actual música a l'himne nacional argentí. En Joan ha fet un discurs mol ben fet i aplaudit. Ens ha plagut mol.

Aixís ha acavat la festa pàtria per nosaltres. Ha fet un dia forsa benigne i amb bon sol.//

26. Grandiosa festa de l'Ascenció de Jesús. Avui, amb l'esperit ple de glòria litúrgica podem recordar l'acte felís de Crist Rei[,] que curanta dies després de la seua poderosa resurrecció va pujar-se'n al cel ple de magestat i vencedor únic a la terra; dominant a tots els excèrcits del món[,] únic victoriós indiscutible. Demanem-li ben fervorosos que no ens deixi ni per un moment ser esclaus del món, sinó que amb fermesa practiquem les seues puríssimes màximes seguint la seua profitosa doctrina, unint-nos amb el seu representant aquí en la terra i després a la pàtria celestial. Sia per·a sempre beneïda i alabada y glorificada la passió de Jesús Crist i els dolors de la seua Santíssima Mare amén.

27. Amb tot i que ha fet un dia esplèndit, no he sortit. Les germanes d'en Joan Sara i Francisca han vingut a dinar. Estan mol millorades.

28. De nou escric amb la estilogràfica parisenca.// Acavo de rèbrer carta de la meua Maria. Envia estampetes de Nostre S[enyo]ra de París. Són precioses. Acavo d'arrivar de missa. Fa un dia esplèndit. M'han dit que ahir el governador d[octo]r

Fresco va tenir una topada amb un camió. El seu auto diu que anava a gran velocitat i el chofer no se va donar comte del perill fins que varen rèbrer tots. Eran cuatre.

Avui és Sant Agustí Papa. Era relligiós de l'ordre de Sant Benet. Contan que una vegada per la diada de Nadal va batejar 10.000 inglesos. Are veig que no era Papa sinó arquebisbe i confessor de Cantorbery. Preguem per la conversió dels protestants d'Anglaterra.

Escric a la meua Maria. La ploma estilogràfica va mol bé escriguent de l'enrevés. Quines modes!

29. Diumenge. Avui s'haurà clausurat el Congrés Eucarístic de Budapest. Ha estat esplèndidament celebrat. Guardaré els bocins de periòdics que més bé en parlin. Espiritualment els som acompanyats sempre.// Quin goig tan intens en sento jo[,] de llegir les grans festivitats en llaor de la Eucaristia! De bona gana nit i dia estaria al peu del sagrari acompanyant al Diví i tan estimat presoner. Lo mal és tenir l'església tan lluny de casa. I la Humanitat sagrada de Jesús també la veig ben gloriosa rodejat de totes les principals gerarquies que sens parar li cantan aquell tan adorable «Sant Sant Sant[,] Senyor Déu dels Exèrcits[,] plens estan los cels i la terra de vostra glòria. Glòria al Pare, glòria al Fill[,] glòria a l'Esperit Sant». També nosaltres podem ajuntar-mos als cors celestials deixant la terra tan plena d'odis[,] orgulls y pretencions. Les nacions de la terra estan a punt de destruir-se. Déu del cel![,] tingueu-ne compassió.

Fa una estona hem escoltat unes paraules de na Gracieta pronunciades a Cultura Catalana del Casal Català. S'han referit a fets històrics de dones catalanes.

Aquet dematí entre set i nou hi ha hagut un eclipse de sol. Aquí s'ha notat pro no·pas gaire. Hi ha llocs de la nació que s'haurà vist mol més.//

30. Avui quan ens hem llevat tot era ple de boira. No m'he vist animada per travessar el carrer de Rivadavia. Els camions corran com uns mals esperits i amb tanta boira (neblina) espessa no es veuen. M'he quedat a casa. Estic fent un camí de taula de canyamàs fet a punt de creu.

Aquet dematí els dos pavos que tenim i que se portan tanta ràvia s'han juntat; que si no hi arrivem a temps s'haurian mort. Quins animalots tan belicosos. Haurian d'anar-se'n a Europa[,] que és el lloc de les batusses.

Are la ploma escriu de les dues cares. No obstant, prefereixo la del revés[,] que fa la lletra més fina i rutlla més lleugera. De totes maneres descansa mol no tenir de tintar.

31. Últim dia del mes de maig. No he pogut oir missa. M'en anava i s'ha posat a ploura. Ja no he tornat a surtir. Fa una calor que no és del temps. I una humitat mol grossa. Tot lo que se toca, la mà s'hi queda agafada. 23 graus calor.//

Juny 1938

1er. Des d'ahir que fa molta calor. Anit ha fet tormenta de trons i pluja. Tot el dia ha continuat plujós. No he sortit perquè tot és ple de fanc. He rebut carta i llibres del jove bon amic Rafel Jijena Sánchez. Mol afectuós[,] m'ha posat dedicatòria mol cariñosa. Déu l'ajudi[,] pobre bailet. És un bon amic i eccelent cristià.

Som escrit a m[ossè]n Birba. Are és a la ciutat española de Ávila. Que Déu volgués que ben prest pogués tornar al nostre tan estimat poblet de Llufriu.

2. Tampoc avui he sortit. El fanc continua. Tinc por de relliscar. He comensat una carpeta brodada amb llana de colors. És a punt de creu. Queda mol bonica. És per a n'Irene.

De la guerra española no s'en pot dir res si·no és que \se/ matan com formigues. És ben trist pensar que les trinxeres quedan plenes de cadàvers i ni se cuidan d'enterrar-los. Allà moran i allà quedan. De·vegades els vencedors tenen prou caritat // i enterran els morts que han deixat els vensuts que han procurat fugir ben de·pressa. És un calvari mol gran lo que allà hi passa. Les nacions europees se veu que no estan pas contentes. Totes se preparan per una gran ecatombe.

3. 1er divendres de mes. He pogut cumplir amb les devocions pròpies del dia dedicat al Sagrat Cor de Jesús. Els peus em feien mol de mal. Era la gran humitat que feia.

4. També avui he pogut oir missa i saborejar las cerimònies que han anat celebrant-se ans de la misa. El celebrand amb capa morada primer ha llegit les profecies pròpies del dia. Després ell i tots els que érem a la església hem anat al babtisteri. Allà hem vist com el pare ha beneït la pila bautismal. Quines cerimònies tan boniques i santes! Després ens hem desdejunat junts. Hem conversat ben reposats ja que ell esperava uns novis que prenian el sant jou del matrimoni. Surtint // d'allà som entrat

unes estones a visitar aquelles noies que teníam veïnes que se'ls va morir la seua mare. Estan mol més animades.

La señora Guitart[,] veïna nostra[,] ha estat unes estones amb nosatros. És mol simpàtica.

Na Gracieta ha escrit aèria a la Miria.

5. Diumenge i Sincogesma o Pentecostès. Diu que aquesta paraula és grega i vol dir cincuanta. Són cincuanta dies després de la resurecció de Jesús. Demanem a Déu que ens afavoreixi amb els set dons de l'Esperit Sant i amb ells obtindrem els <frus> dotse fruits <que> que vénen després[,] que són: caritat, goig, paciència, pau, bondat, benignitat, llarga esperansa, mansuetut, fe, modèstia, continència i castedat. Qui poseís tantes gràcies ja tindria el cel en aquet món tan orgullós i esquifit.

El dia és de lo més esplèndit. Un sol calen[t] que retorna de tantes humitats com hem passat fins are. He rebut una carta del bon amic Fullà des de Valparaíso junt amb un·atre de la seua bona esposa.//

6. L'Esperit Sant també ens afavoreix amb els seus set dons els cuals ens in[s]trueixen per·a practicar vida piadosa.

En el "Missal Vesperal" tota la present setmana n'esplica un cada dia. Ahir se referia al do de sabiduria. Ens deia que la sabiduria és una gran iluminació de l'Esperit Sant, gràcies a la cual, la nostra pensa contempla les veritats de la nostra fe, amb una gran llum, i experimenta indescriptible alegria. Avui dilluns, tracta del do d'enteniment. Aquet do ens ilumina: progectant sobre les veritats revelades una llum viva, penetrant, extraordinària, <i> concedint-mos un criteri certer per·a descubrir el gran sentit de la divina paraula.

Avui hem tingut l'agradosa sorpresa de la visita d'en Domingo Avellí. Feia vint-i-cinc anys que no ens havíam vist. Tots dos ens hem tornat vells. Jo més que ell, puig ell és jove. Are té uns cuaranta-cuatre anys. L'he trovat vell perquè quan va sortir de Catalunya era mol jove. Se veu que és un bon home pro no té paciència per seguir en les cases. No obstant // amb un lloc o l'atre sempre ha trevaiat del mateix seu ofici predilecte[,] que és fer formatges.

No sé què tinc a la vista. Ahir tenia una mica de mal de cap, cosa poc freqüent amb mi. Anit un ull em feia mal, i quan m'he llevat m'he donat comte que el tenia vermell (enramat[,] que en diuen aquí).

7. Avui el do de l'Esperit Sant, és de consell. El do de consell és una llum que procedeix de l'Esperit Sant; amb la qual l'enteniment pràctic judica lo que se deu fer y els mitjans que han de emplear-se. Seguim ben dòcilment aquesta llum benefactora. Ella ens portarà a port segur per a obtenir la glòria eterna.

8. Avui dimecres. El do de l'Esperit Sant és de fortalesa. El do de fortalesa és una virtut permanent que l'Esperit Sant comunica a la nostre voluntat peraquè mitjansant ella, poguem véncer les dificultats que poguessin apartar-mos del ben obrar.//

Avui dematí, la fortalesa que he tingut m'ha permès anar a missa amb tot i que el dia presentava tormenta forta que ha caigut quan ja feia estona que jo havia tornat. Després, ha plogut mol. Tot és ple de fanc que ja costarà de treure'l.

Estic fent unes carpetes rodones brodades am<p>b llana de colors. Tenen flors mol esquisides.

9. Avui dijous. El do de l'Esperit Sant avui és de ciència. Consisteix amb una llum sobrenatural que l'Esperit Sant ens comunica la qual ens mostra quan admissibles i creïbles són les veritats de la fe fins per raons d'ordre natural. Santa Ciència!

Quina fret que fa avui. Rebem noves de la Miria. Se veu que amb tot i les privacions que tenen de passar està animada. Déu els ajudi!

Avui he traduït una rondalla de m[ossè]n Cinto titulada "Defensar lo desconegut". Se refereix a dos homes que discutian si Ariosto o el Dante era el poeta primer d'Itàlia. A tan // fúria va arrivar la discussió que varen desafiar-se a gavinetades. Un d'ells va caure mortalment ferit. Ans d'espirar[,] en uns moments d'arrepentiment diu que exclamaba: «Senyor, perdó. Moro per haver defensat que Ariosto era millor poeta que el Dante. Lo més trist és que no he llegit ni l'un ni l'atre.»

10. Avui el do de l'Esperit Sant és de pietat. El do de pietat posa en nostres ànimes la inclinació i facilitat que sentim per a honrar a Déu com a Pare nostre y per a tenir en Ell filial confiansa.

Ha fet un dia magnífic i fret. Els camps[,] blancs com si hi haguessin sembrat farina o bé hagués caigut polsim de neu. Caminant la terra cruixia per la gran glassada que hi havia. Donava goig caminar tan dematinet. Tot semblava convidar a contemplar

tanta llum en totes les coses que vorejaven els camins. L'església també avui semblava més neta i clara per la // serenor que li comunicavan els finestrals.

Al sortir de missa, m'he trovat amb una velleta catalana amiga meva que m'ha contat una pila de misèries que li fan passar els seus fills. Pobre dona! M'ha dit que té vora noranta anys. Té la serenitat ben viva i se dol de l'abandó que la tenen els seus fills. Demà si Déu ho vol miraré de trovar-li un bon camí.

Som escrit carta aèria a en Ricard Musterós. Li he inclòs una de l'Alfons rebuda ans-d'ahir.

11. Avui és l'últim dia de les festes litúrgiques del temps pascual. L'Esperit Sant ens comunica també l'últim dels seus set dons maravellosos. Consisteix amb el do del temor de Déu, el qual ens allunya de nosaltres el pecat, fent-mos respectar la justícia <de> divina. Devem agrair sempre en tots los instans de la nostre vida la llum benefactora que de la tersera Persona de la Santíssima Trinitat rebem en tota la nostre inteligència.

Demà diumenge, festa de la Santíssima Trinitat[,] en nom de qui comensem totes les coses.//

12. Diumenge. Festa de la Santíssima Trinitat. Som oït missa primera. Ans de la guerra española, per aquesta diada escribia a n'Angeleta recordant la seua felís entrada al convent de relligioses benedictines. Tan felís la seua entrada i tan dolorosa la seua sortida! Déu permeti que de nou puguin reunir-se la comunitat a fi de tornar fer vida relligiosa amb tota llibertat. Avui fa vint-i-un any que va entrar<da>. Tan contenta que hi estava i tan que l'estimaven les seues germanes relligioses! Alabat sia Déu!

Llegim avui que a Bèlgica, part d'Inglaterra i nort de Fransa hi ha passat un terratrèmol mol fort. Amb tot hi ha poques víctimes.

Hem tingut la Francisqueta Llorens a dinar. Tart de tot na Gracieta l'ha anada acompanyar al centre.

13. Festa del gloriós sant Antoni de Pàdua. Un dels sants que va fer més miragles amb // tot i que va morir jove als trenta-cinc anys. S<els>'el nomena de Pàdua per haber estat allà un any avans de morir. Era fill de Lisboa i de pares nobles. Tot ho va deixar per a seguir la ordre franciscana. És dels sants més populars.

A la nostre parròquia s'hi ha celebrat un ofici cantat organitzat per les relligioses antonianes que tenen un colegi instalat en aquet poble.

Escric a la meua Maria de París.

14. Avui és Sant Basili el Gran. És un dels cuatre grands doctors de l'Orient. Va morir l'any 349.

Som pogut oir missa i fer diligències per·a obtenir que una velleta catalana amiga meva pugui entrar amb un assil. Déu ho fassi. Té vora noranta anys.

Llegim que els soldats del general Franco han entrat a Castelló de la Plana. Are a tota màquina van per entrar a València. Castelló és una de les províncies de la regió valenciana. És gran i mol important. Bé podria acavar-se aquella endemoniada guerra que hi ha vora dos anys que dura!//

15. Anit ha plogut molt. El fanc que hi ha m'ha privat de sortir de casa.

Som escrit al bon amic s[enyo]r Jijena. Li som inclòs una rondalla d'en Frederic Mistral. És curta.

16. Diada Santa de Corpus. He tingut el desengany de no poguer sortir de casa per mal temps. Tota la nit ha fet tormenta i ha plogut molt. El carrer era ple de fanc i aiga i fins el dematí encare tronava i plovia. Quina pena! Un sol dia que podia fruir l'encant de contemplar a pler la vista de Jesús Sagramentat, i essent conmemorada la institució del august Sagrament, m'ha estat prohibit. Déu sab bé la pena que n'he sentit. M'ho esperava contenta com si hagués pogut assistir amb una gran festa. Encare que aquí no se celebra amb l'esplendor que se feia a Catalunya ans de la guerra, no obstant, se fa tan bé com se pot. A la ciutat hi haurà hagut processó i el Rei de reis i Senyor de tot el món haurà estat públicament homenatjat. ¡Glòria a Jesús Sagramentat! Are i sempre.//

Llegim que a Suècia avui fan una gran festa dedicada al seu rei Gustau V amb motiu de cumplir els seus vuitanta anys. Hi ha trenta-un que és rei. Diu que tota la nació l'estima amb deliri. Això prova que és bon sobirà. Que Déu li permeti viure molts més anys amb pau amb el seu poble. Quissap després d'ell si en tindran un·atre que els porti tan bé!

17. Res de nou. He traduït un escrit de m[ossè]n Cinto Verdaguer (a c s). Se titula "París 5 juny 1884". És en el seu llibre "Viatges". Els seus escrits[,] com els de

m[ossè]n Llorens Riber[,] són de mal traduir. Tenen unes paraules mol enrevessades. Mol catalanes.

Anem rebent lletres de la nostra Miria. Per are no sembla pas que se dessideixi a empendre viatge. És una llàstima que no fugi d'aquell enrenou tan perillós! Sempre tinc por que no ho resistirà. El seu fillet i tots els de la família Musterós diu que estan bé. Bona durada[,] que prou ho passaran més negre que ara si no hi ha pau. Déu sobretot. La guerra perdura bé massa.//

18. Comensa de fer fret. He rebut una llarga carta de la meua Maria des de París. Inclou una postal de santa Joana d'Arc. És mol bonica.

Avui és cumplianys del meu gendre Armand. Li envio felicitació.

19. Diumenge. Avui està mol núgul. El cel és blanc com si hagués de nevar. A Cataluña aquet cel de neu portaria una forta nevada. Aquí no neva mai. La neu deurà haver caigut per Mendoza i los Andes.

Som pogut oir missa i combregar gràcies a Déu.

El cap i els uis em fan una mica de mal. És que tot avui estic bregant amb les lletres.

20. El cel de neu ens va donar pluja. Des d'ahir vespre i gairebé tota la nit ha plogut. Després ha fet fret sense sol. El termòmetre ha baixat forsa.

Avui la Argentina està de festa. És dedicada a la bandera. Tots els colegis s'han reunit. Hi ha hagut gran profusió de cants i discursos recordant als defensors de la independència.// El nou president de la República ha overt la festa amb un mol entusiasta parlament. S'ha esplicat mol rebé. Mentres una multitut de poble, militars i estudiants grans i petits, nois i noies (eran més de cent mil allà reunits) cantaban l'himne de la nació, han fet vint-i-una canonada com saludant la seua tan estimada bandera. Per molts anys puguin celebrar tan hermosa festa. Aixís donan bon exemple de poble ordenat que estima i venera la seua terra. Que la benedicció de Déu sigui sempre amb aquet tan noble poble argentí.

Escric a la s[enyo]ra Fullà a Valparaíso.

21. Avui és Sant Lluís G[onçaga]. Ni per obsequiar a tan recomanable jove i sant, he pogut anar a missa. M'he acobardit devant tanta fret. El termòmetre estaba a 3 graus

només. Que surtin els joves de bon dematí quan el fret pica. M'he llevat a les vuit. He obsequiat a en Lluís nostre amb una estampeta de Nostre S[enyo]ra de París rebuda fa poc. Ha estat de lo més agraït. És un bailet de lo més bon minyó. Déu ens el conservi de salud de cos i ànima.//

22. Res de nou hi ha per contar. He pogut anar a missa i combregar gràcies a Déu. Per camí he sentit cantar els teros de per el barri. He pensat que teníam la pluja novament amb nosatros com aixís ha estat. Cap al vespre ha plogut. Tots els dimecres que tenim roba estesa plou.

23. Rebem carta aèria de la Miria. Se veu que tenen molta por que el govern de Barcelona cridarà a files al seu home i amb un seu cunyat. Se li nota que està forsa assustada. Té tota la raó. Bon Déu! El pobre Alfons[,] que ja va fer la seua campanya al Marroc[,] ja només falta que hi hagi de tornar al front. La Cèlia també ha rebut aèria d'en Flor. Alabat sia Déu! Sabem que tots són vius. La Miria fa els grans elogis del seu nen. Bé en té sort que té un ser tan estimat com ignocentó que la consola dels seus grans pesars. Que Déu ens els conservi a fi que els poguem tornar veure bons i plens de salud!//

24. És la festa de Sant Joan B[aptista]. La església la celebrarà demà per haber-se escaigut a ser la festa del Sagrat Cor de Jesús[,] que és sempre el 1er divendres després de Corpus. Avui a l'altar major han estrenat les estovalles que tenen la punta que jo vaig fer. Are els tres altars les tenen iguals de la forma encare que els dibuixos són diferents. La festeta d'avui ha estat forsa concorreguda. Han entrat algunes sòcies a l'<a>Apostolat.

El dia, dematinet era de lo més lleg. Una boira de lo més molla i freda que penetrava al moll dels hossos. L'aire que feia també era moll i fret.

Estem tots adolorits devant el flagell que passan la Miria per haber cridat a files a l'Alfons.

He fet una carpeteta bonica. És plena de flors.

25. Avui sí que hem celebrat la festa del Sant precursor del Mesias. Primer se deia Joan solament. Quan va batejar a Jesús en el riu Jordà, se li va afegir Babtista. En tots els babtisteris del món és de rigurosa obligació tenir un cuadro amb la pintura del sant

batejant a Jesús. Tan gloriós sant va ser // santificat ans de néixer. Zacarias el seu pare era mud. Al circuncidar al seu fill li varen preguntar quin nom se diria. Més ben dit[,] diu que els parents al nou_nat tots l'anomenavan Zacarias perquè era llei o costum que el major portava el nom del seu pare. El vell Zacarias va ser avisat per un àngel que posés Joan al seu fill. <E> L'evangeli diu que fou l'àngel Gabriel. Llavors va fer-se el gran miragle amb què va ser afavorit el vell Zacarias: al posar per escrit el nom de Joan va quedar lliure de la paraula y sempre més va poguer parlar. Tota la seua família i els veïns varen quedar convensuts del gran misteri.

Avui a la tarde al jardí de les *Hermanas* s'ha celebrat una processó eucarística. Han conjuminat sis altars mol ben ideats. En ells hem fet la estació. Un parenostre a cada un. La custòdia amb la Sagrada Forma hi descansava. Les noietes més grans portaven el tàlem i han cantat cansonetes. Allà mateix el s[enyo]r rector ens ha donat la benedicció amb el Santíssim Sagrament alabat sia per a sempre. Tot mol sensill. La tarde era lletja. Tot amenassa pluja novament.//

26. Diumenge. Evangeli del bon pastor. Esplica que Jesús era mol amic dels pobres i dels llavors tinguts per pecadors. Els buscava a fi de convertir-los. Els *magnates* o faritzeus l'i censuraven. Ell els hi deia que volia recullir les ovelles esgarriades a fi que tornessin al seu remat per no esser devorades per el llop infernal.

Avui ha fet un dia benigne i bon sol. Aquesta nit, la Sara ha sortit amb el seu pare. De moment van a Trenque Lauquen. Després a Victorica. Déu volgués que se reforcés ben radicalment.

Som escrit a en Motis. Som enviat plec imprès a la meua Maria.

Europa està que bull com una olla de cols.

27. No he sortit. La serenor de la nit ha produït un dematí fredíssim, el més fret de lo que va d'hivern. La ràdio ens ha dit que el termòmetre ha baixat fins a <u> 1 sobre cero. Encare ha de baixar més.

Hem tingut la Gabinita Gibert de Trenque Lauquen a dinar. Demà s'en torna donada per restablerta de la seua desviació d'ossos. Ha quedat bé.//

28. Amb un dematí que els camps blanquejavan com una nevada he sortit per lla les set, i m'en som anat a missa. El fret era viu, pro jo respirava més bé que els dies que està núgul i no fa tanta fret.

Avui és Sant Ireneo. Un teòlec dels teòlecs. Va morir el dos-cents.

Hem rebut carta de la Sara. Diu que varen arrivar bé gràcies a Déu.

29. Avui els catòlics celebrem la festa del gloriós primer Papa[,] l'apòstol sant Pere; com també sant Pau. Els dos varen morir martiritzats a Roma. Ditxosos ells que varen guanyar la glòria sofrint el martiri per·a defensar la fe del seu Mestre.

És estat el dematí més fret de l'hivern. Els camps eran ben blancs de gelada. El termòmetro ha baixat fins a 7 dècimas sota cero.

Som escrit al d[octo]r Griera a Burgos.

30. Dia esplèndit. He caminat més d'una hora. He quedat lliure de fret per tot el dia.//

Juliol

1er divendres de mes dedicat al Sagrat Cor de Jesús.

Rebem carta de la Sara. Escrivia camí de Victorica.

Vaig fent unes mitjes de llana negra. Són mol abrigades. Van bé[,] teixides per un mateix. L'Aldao diu que n'ha enviades unes a la Sara que li han costat onse pesos. També diu que són de llana i de molt d'abric. Les meues no costaran pas tans pesos.

Avui aquí celebran la cerimònia de la jura de la bandera. Han volat mols aeriplans. N'han passat un volarat de 16. Tot el dia n'han passats colles. He llegit que s'ha fet un vol tan ràpit que amb 70 minuts han anat de Londres a París.

La església avui celebra la festa de la preciosa Sanc de N[ostre] S[enyor] Jesucrist. Tota la litúrgia de la missa és mol interessant. Hi som assistit[,] com també a la comunió del Apostolat. Hi han anat les noies Nena Gibert, Irene i Mima.

Hem llegit un escrit mol interessant titulat "La política de la mano tendida". Ha versat sobre una carta overta que la Joventut Comunista de // Suïssa va dirigir a la Joventut Catòlica invitant-los a unir-se per a defensar la nació de possible invasió nacista alemana. En Lluís ho va llegir i la calificava de formidable la resposta des joves catòlics. Déu els ajudi!

2. Res de nou ha passat avui. Un dia boirós i lleg. Jo em sento tota cruixida.

He traduït i copiat un escrit de "Viatjes" de m[ossè]n Cinto (a c s). Se referia a "Montmartre". Era l'any 1884. Tot·just se comensaba la església del Sagrat Cor[,] que

tan bell edifici ha resultat ser. La gran profecia del nostre també gran poeta s'ha cumplert ja que ell somniava un temple.

3. Diumenge. He oït missa primera. Quin sermonet evangèlic més inspirat [h]em escoltat del nostre señor rector! Tot ha versat sobres l'amor i confiansa amb Déu. Era el passatge de quan Jesús va predicar des d'una barca, i després va manar a Pere que tiressin les xarxes al mar // per a pescar. Que Pere amb els seus companys havian lluitat tota la nit i no habian pescat res. No obstant Pere va dir a Jesús: «Mestre[,] tota la nit hem bregat i res hem pescat. A·pesar d'això Vós ho maneu sigui.» Era cap al migdia que no era hora de pescar. Varen treure la xàbega tan plena de peix del millor que varen tenir de cridar a un·atre barca de pescadors peraquè els ajudés. Des d'aquell dia Pere es va dir Simon i va ser nomenat pescador d'homes i primer pontífex. Jesús el crida<v>ba Simon-Pere.

Hem tingut l'agradosa visita d'en Joan amb la seua dona i la seua nena. També ha vingut la Elsa Gil[,] estudianta del curs de la Mima.

Ha fet un dia preciós.

4. Rebo carta de la meua Maria. El seu marit és a Portugal. Se veu que estan mol animats.

Avui la meva velleta amiga catalana l'han portada amb un alberc de Ciudadela. Allà reposarà el temps que li quedi de vida. Diu que té vora de <cincuanta> noranta anys. Que Déu l'ajudi!//

Per la ràdio ens han avisat que anem amb comte amb no menjar fruites ni verdures crues ni llet sense bullir. Ho recomanan perquè diu que amb un barri de la ciutat hi ha molts cassos de tifus. Diuen que és a causa d'haber plogut tan seguit. Sort de ser hivern.

5. Res que mereixi ser escrit. La ràdio ha dit que l'exèrcit de Franco han entrat a Burriana i al seu port. Van avensant molt. Han passat mols aeriplans. Una colla de 18. Anaven de tres en tres. De dos i un tot sol. Uns vols mol magestuosos. Feien una fressa desastrosa. Bon Déu![,] com deu ser a la guerra española!

6. Avui també han volat mols apareis.

En Lluís i n'Irene han estrenat unes ulleres. Les hi ha fetes un oculista català que se diu s[enyo]r Badaló. No sé si ve de badaloc o de Badalona.

Les invasions de tifus aumentan com també de grips.//

7. Avui na Gracieta ens ha donat un tripijoc no·pas petit. No sé com ha estat que ha calat foc a la cuina mentres encenia l'econòmica. Ben cert que podia quedar allà ben cremada. Sortosament només s'ha fet mal amb una de les mans. Amb la nafta no s'hi pot jugar.

8. Som estrenat unes mitjes negres de llana. M'els he fetes d'abric per espantar la fret. Van mol bé.

En Domingo Avellí ha passat la tarde amb nosatros. Are trevalla amb una fàbrica de mosaics esperant que arribi la tongada dels formatges.

Són les deu i mitja de la nit. Trona i plou. Rebem carta de la s[enyo]ra Vidal de Victorica. Se veu que amb la Sara s'avenen molt. Diu que s'ha refet mol i que no sembla la mateixa.

9. Quin temporal ha fet tota la nit. Tot el dia ha plogut sense parar. Les festes júlias han estat ben deslluïdes. La ràdio ha dit que s'han aplassat. Com que ni la posta de sol que s'ha deixat veure // unes estones ha aclarit, és problemàtic que demà fassi bon temps. De totes maneres hi haurà un fanc tan brut que no convidarà a caminar per·a fer un brillant desfile. Tenian més de dos-cents aparatos aeris per·a fer atre desfile. Res s'ha pogut fer. És allò que es diu l'home proposa i Déu disposa.

Anit passada ha quedat acordada la pau entre les nacions de Bolívia i Paraguay. Ha costat mol de avenir-los. Els intermediaris argentins no han parat fins que han obtingut el tan desitjat acort. Déu volgués que fos perdurable la pau que tan ha costat d'obtenir després de la guerra que varen tenir, i de tan de temps com han durat les diligències de amdues parts per avenir-se.

Acavo de legir que fa tres anys que va cessar la guerra que tenian i fins anit passada no ha estat possible donar per llesta la feina. Ja està ben firmat el pacte. Diu que després els dos representants de les referides nacions s'han donat un abràs.//

10. Diumenge. Un dia triat ple de llum. Han volat un sens fi d'aeriplans. Més de dos-cents. S'haurà pogut celebrar la festa que ahir no fou possible degut a la pluja. Prometia ser mol animat.

Per fi s'ha acordat donar festa als estudiants fins al dia vint. Les festes júlies.

Ahir va ser estrenada la catedral de Reims (Fransa). Hi va assistir un delegat del Papa. Va ser un gran aconteixement. Feia crec vint-i-cuatre anys que havia estat destruïda per les tropes alemanes. Ha pagat les obres l'acaudalat francès Roquefeller.

Les noies són a can Nadal a veure la seua amiga Glòria[,] rescent arrivada de Mar del Plata. Diuen que a Mendoza hi ha nevat molt.

11. La festa escolar tan·sols és per els de instrució primària. Els nostres no en tenen. A l'escola de Morón on va n'Irene sí que en fan[,] de festa.

Llegim que Irlanda ha obtingut l'independència. Ditxosos ells[,] que han sabut portar les coses com és degut i han guanyat el plet. Ja són deslligats // del jou anglès. Si els catalans haguessin portat les coses bé, també hauria arribat el dia de la lliberació de Catalunya. Potser que un tems o atre també ho serà[,] lliure; pro és lluny. Si no és l'esclavatje español serà el de Moscú[,] que és mol pitjor.

Na Gracieta és al cine amb l'Aldao. Ell l'hi ha convidada. La Sara escriu des de Victorica. Diu que hi està mol divertida i que se va reforsant. Gràcies a Déu que fa la cura del repòs com li va manar el d[octo]r Fasola.

Estic brodant un cuixí per la meua besnéta Carmeta. Són un pomell de globos. Els faig tots vermells. Als infants és el color que més els hi plau.

12. Són les sis i quart de la tarde. Fa una fret que pela. La nit passada ha fet tormenta de vent[,] trons i pluja. Ha durat tota la nit i es dematí. Tot venia del sud. El vent ha seguit i ha aclarit.

Som acavat de brodar el cuixí de la nena.

Escric a la meua Maria de París.//

Are sí que va bé la estilogràfica. Escriu dels dos costats. Fa la lletra groixuda. Del revés escriu millor. És un descans no tenir d'estar sempre amb la ploma al tinter.

13. Fret crua. Anant a missa, ni els guants de llana m'abriga<v>ban prou. El fret és viu produït per la neu que ha caigut a los Andes i fins a Mendoza.

A Palestina els terroristes fan de les seues. Esclatan bombes, assesinan als que no són els seus i la policia ni l'exèrcit anglès pot dominar-los. Bon Déu! He llegit que a Nazaret també hi recna el terror. Una població que deuria de recordar-se de que hi han viscut els sers més estimats de Déu! Tans anys com hi varen residir la Sagrada Família[,] model d'obrers! Quina profanació! Haurian de venerar fins les pedres dels

edificis en memòria de Jesús, Maria i Josep. El món està fet un manicomi ple de ràbia i enveja.

14. Avui no he sortit. Fa molta fret. És san Bonaventura Cardenal. El meu sogre s'en deia[,] de Bonaventura, però no era cardenal. Era constructor d'//[obres?] i paleta. Tenia grans empreses del ram de construcció. A Llufriu li deien Bonaventura Mestre. Volian dir mestre de cases. Construint una casa a Sant Climent de Peralta va caure i va quedar impossibilitat. Va estar quinse anys apostrat amb una cadira de brassos fins que va morir. Al cel sia.

Sant Bonaventura va ser una llum de sabiduria. Va entrar a la ordre franciscana. Va néixer a Toscana l'any 122<6>1. Gran amic de sant Tomàs de Aquino i com ell gran teòlec i savis entre els sa<b>vis sempre defensant la relligió catòlica.

15. Tenim fret fina. Ens la porta el <v> pampero que bufa tot avui. Per lla les set quan anava a missa era viu el fret que feia. Si no hagués estat que és Sant Enric gloriós[,] patró de nosatros oblats benedictins, no hauria sortit de casa.

Tenim amb nosaltres la simpàtica Mary Gómez de Victorica. És una noia tan bonica com bona.//

La ràdio ha dit que un avió que anava no recordo ont, ha caigut sobre un hospital de Ituzangó. Que hi ha mols morts i ferits. Demà ho llegirem.

L'aviador nort-americà Howard Hughes ha donat la volta al món amb tres dies, 19 hores 14 minuts, amb un avió nomenat "Lockheed". El "raid" costa 300.000 dólars. És un home millonari. Bon profit!

A la tarde d'avui han vingut la Maria Nadal amb la seua filleta i la seua germana Glòria. Aquesta feia mol temps que no la vèiem perquè estaba amb el seu marit a Mar del Plata.

16. Festa dedicada a la Verge del Carme. He sortit per lla les set. Els camps blancs de gelada (escarcha). El sol donava llambregades lluminoses que prometian un dia clar i esplèndit. Avui no feia aire. Això vol dir que el fret era quiet i viu. La gent[,] ben abrigada[,] caminaba adelarada d'un lloc a l'atre cada u als seus deures matinals. Les comunions han estat forsa concorregudes. Han entrat a la Pia Unión de la Verge del Carme onse asociades. Les filles de Maria // cantaven acompanyades del armònium. Tot plegat ha resultat ben animat.

Al meu retorn donava per ben empleat el fret del dematí, gaudint el sol fort i calent que em retornava del fret matinal.

L'avió que ahir va caure a Ituzaingó, anava a Rio de Janeiro. Un dels motors va fallar i l'aparato va topar amb un dels pavellons del assil de crònics que hi ha allà. Hi ha que compadir a un mort i setse ferits tots dels assilats.

Avui comenso de copiar algunes epístoles que copio de les que tinc al meu Misal-Vesperal. Voldria que totes fossin conegudes dels meus estimats fills i néts, i baix aquet meu desitg les trec del llibre per·a passar-les amb una llibreta que no tindrà res més. Déu m'ajudarà.

17. Diumenge. He sortit tart. Feia bon sol pro un ventet nort-oest finíssim. Semblava el sagarreng que tenim a Llufriu. Som oït la missa de deu i mitja. Ha vingut la bona amiga Rosa Garcia Costa. Lo // més curiós és que avui fa un any que també va venir amb el seu germà en Martí. Mai·més havia vingut.

Els nacionalistes españols han entrat amb molts pobles valencians. La afrentosa guerra fa dos anys cumplerts que dura. Tanta joventut destruïda!

L'evangeli d'avui se refereix a Jesús en els seus atmirables sermons que va alimentar els seus oyents multiplicant els pans. No és pas el miragle dels pans i dels peixos[;] és un de semblants.

18. Avui és Sant Camil. És un sant que al carrer de Sant Pere Més Alt de Barcelona hi és venerat. Fins me sembla que no és al Més Alt sinó al Mitjà[,] de carrer[,] que hi ha una capelleta ficada a la paret, ont hi és venerat l'esmentat sant. També té parròquia pròpia amb un dels tres carrers. Me sembla que al Més Baix. El de la capelleta el tenen mol ben conservat. Hi habia (avans) una vidriera per porteta. El dia de la festa durant vuit dies omplian la capelleta de flors i llum. Totes les tardes i nits un organillo hi tocava ballaruga i la jovenalla s'hi divertia.//

Avui la Mar<i>y Gómez s'ens en [ha] anat. Demà passat s'en entorna cap a Victorica.

He rebut una humorística carta de la nostra Sara. Déu permetés que se millorés.

Avui se cumpleix dos anys que se va comensar la guerra española. La destrucció de la joventut i dels pobles i la fam i desconhort de moltes famílies. Tot per culpa de lo mal governada que va ser la 2a República. Quines responsabilitats tan grans tenen devant de Déu els causants de tot aquet tan gran conflicte!

19. Avui és San Vicens de Paül. Ditxós ell que tan de bé va escampar per el món.

La pobre Irene s'ha fet forsa mal en els peus. Se li ha tombat una olla d'aiga bullenta i se l'hi han escaldats. Sortosament el remei que li han aplicat desseguit ha calmat el dolor.

Som escrit a la Sara a Victorica. Som acavat el cuixí per la petita besnéta meua.//

20. Avui sí que som surtit dematinet per anar a missa. Feia poca fret.

Els reis d'Inglaterra han anat a fer visita a Fransa. És tot un gran aconteixement. Déu els guardi d'una bala massa certera. No els hi desitjo cap mal ni a ells ni al més pobre del món. Devant de Déu tots som germans. Déu no admet gerarquies.

21. Avui la meva besneteta cumpleix un any. Són les vuit de la nit. Are na Gracieta és a felicitar-la. Li ha portat un vestidet que li ha teixit ella. És de ganxet (croché) de llana color rosa. També li ha portat el cuixinet que li he fet. Ha quedat forsa bé.

També avui és un dia que passarà a la història argentina el gran aconteixement, amb motiu de firmar-se la pau definitiva entre Bolívia y Paraguay. L'acte ha ocorregut en una de les salas de la Casa Rosada[,] o sigui a la casa del govern argentí de Buenos Aires. És un acte importantíssim. Per això la ciutat de Buenos Aires avui ha hostatjat els delegats de sis països americans que són Bolívia[,] Paraguay[,] Perú[,] Brasil[,] Uruguay[,] Estats Units i Chile. Són set, pro són sis any[s] l'Argentina que // [ha] portat les dilligències contínuament fins a obtenir un pacte de fronteres entre les dues nacions desavingudes. Amb les nacions americanes s'hi poden enmirallar les europees belicoses, amvicioses i tossudes. A la gran festa de la plassa de Maig s'hi varen reunir 45.000 escolars[,] nois i noies[,] amb profusió de banderes dels seus respectius colègits. Hi ha hagut un episodi de molta trascendència. En un lloc de la plassa habian gurnit una mena d'altar cívic. Un noi escolar hi ha pujat portant una bandera argentina. S'hi han atansat dues noies estudiantas també. Una porta<v>ba una bandera boliviana i l'atre la portaba paraguaya. Han suplicat uns moments en silenci al públic. Llavors les noies han acostat les tres banderes figurant que se donaban el bes de pau les tres nacions. Una pluja de flors i brots d'olivera diu que han caigut d'uns aeriplans. Quina llissó per els combatents españols! El president de la República[,] d[octo]r Ortiz[,] ha fet un magnífic discurs i n'han fets també els delegats de les nacions // allà reunits. Tots s'han esplicat

maravellosament. Ho hem escoltat des de casa per la ràdio. La nostre Mima també hi ha anat amb les companyes d'aula. Que per molts anys perduri la pau americana.

22. Santa Maria Magdalena penitenta. Preguem-li que ja que va obtenir tanta gràcia devant Jesús, que ens alcansi d'imitar-la en el seu fervorós arrepentiment de les nostres culpas. Ella sigui la nostra ajuda per a obtenir la glòria.

Avui ha fet tormenta. Ha plogut forsa.

23. Tot avui plou. He rebut carta un paquet de periòdics francesos i d'españols i un paquet certificat que contenia una revista francesa de labors. Els mateixos que consistian amb dues carpetes i cuatre sobres per a tovallons. Tot de tela antigua ben dibuixat i amb les madeixes de cotons de colors per a brodar les labors. També amb la carta he rebut una raríssima postal d'una vella vasca-francesa. És alta i seca. Porta un devantal amb grans // butxaques i fa mitjas. Porta ret. És tan vella que la barba li toca vora del nas. No deu tenir cap dent. Tot lo rebut m'ho ha enviat la meua Maria. Déu li do salud a ella i al seu marit ja que tan de mi se recordan.

En Lluís aquesta tarde ha fet una feina mol recomanable; que Déu hi dongui la santa benedicció. El dematí ha anat a provar-se un vestit a la casa Costa Grande.

Amb un cuadern vaig copiant epístoles. Totes són mol interessants.

24. No he pogut oir missa bo i ser diumenge. La gran pluja que ha caigut i tan de fanc m'han tingut acobardida.

El pobre Roger Nadal diu que té bronconeumia [sic]. És ben sensible[,] pobre xicot[,] que hagi de deixar els estudis per uns dies are que som a mijant curs. I pensar que va fent el darrer de bachiller.

25. Tampoc avui em som animat a sortir per tan // de fanc com hi ha encare. No he pogut obsequiar al sant apòstol y patró d'España. Som enviat carta a la meua Maria de París. Deurà sortir demà amb vapor italià.

Avui ha fet un dia de lo més esplèndit.

El diari "La Razón" diu que el president del govern español demana un armistici a fi de tractar de condicions per fer les paus. ¿*Será verdad tanta belleza*? Tan·de bo ho fos! Els d'en Franco van avensant pel cantó de València i Pirineus. Mol i mol més en les regions de Extremadura. Pobre joventut tan martiritzada!

Llegim que a Colòmbia mentres celebraven una festa pàtria i tota la població de Bogotà estaba contemplant el moviment aeri, un aparato pilotejat per el principal dels aviadors va fer el beneit de volar i fer piruetes a trenta metros d'alsària. Va topar amb els palcos de la presidència, va encendre's, va morir el pilot i varen explotar les bombes o lo que portava i va matar a més de cuaranta expectadors <y> i en va ferir moltíssims. Un veritable desastre. Quins jocs de més mal pair! Mai escarmentaran.//

26. Avui celebrem la festa de santa Anna[,] mare de la Verge Maria i per lo tan àvia de Jesús.

Ha fet un dia bonic. Dematinet els camps eran ben blancs i fins ha glassat. Feia bo caminar. Amb tot i el fret, com que no feia vent no molestava gens ni mica. Quan surto de casa i he caminat dues o tres cuadres estic cansada. Després, me sento millor i amb delit de caminar. En tornant de missa no'm canso tan.

En Lluís ha anat a Ciudadela.

27. Hem assistit al funeral solemne per l'ànima del s[enyo]r arquebisbe de La Plata monseñor Francisco Alberti (a c s). Era el nostre prelad.

Hem rebut lletres de la Miria, Rita i d'uns amics que na Gracieta va conèixer a Catalunya. El dia ha estat esplèndit.

28. També avui el dia ha estat preciós. La pobre Irene fa dos dies que no es mou del llit per causa de les llagues que té en els peus. Son en//care de les cremades de l'altre dia.

29. Tan bon dia ahir i tan revoltós avui! No pensant que hagués de ploure[,] som sortit per lla les set menys minuts. Núgul estaba pro no semblava pas perillós de pluja. Del cap d'un rato de ser a l'església ja he sentit els trons. Feia tanta fosquedat allà dintre que han hagut de donar la llum. Els trons eran forts i seguits. L'aviació també tronava però no se veien els aparells. Eran per sobre de la tormenta. Mentres som estat a l'església ha plogut molt. Al sortir som anat a casa de les noies que se'ls va morir la mare. Viuen devant mateix. Els hi he demanat un paraigues. Elles, de cap manera volian que m'en anés. Volian que hi passés tot el dia. No les he complagudes per por que l'aiga embassada per les voreres dels carrers no me deixés creuar. He preferit caminar plujabatent fins aquí a casa. Quin dematí més dolent! Tot el dia ha seguit. Hem rebut

carta de la Sara des de la Pampa i aèria de la Miria. Ha estat malalta ella i el nen. Conta una pila d'episodis que són mol grasiosos. Demana a les noies que li comprin unes sabatetes, record argentí.//

30. Els peus de n'Irene han millorat molt. Han canviat els remeis. Are a les llagues del cremat hi posan vaselina líquida.

En Lluís ha estrenat un vestit fet a mida de la sastreria Costagrande. Fa molt goig. Avui ha entrat soci del nou club.

La senyora de Montenegro de Renard ens ha portat unes ampliacions d'unes fotografies d'en Joan y na Gracieta quan eran solters. Han quedat forsa encertat. Té unes mans d'or[,] la esmentada senyora[,] per aquets trevais.

Hem rebut una postal de la Miria. Tots estaven bé quan va escriure. Era el 24 de juny prop_passat.

31. Diumenge. Som oït la última missa. Dematí no m'he animat a surtir. El cel atapaït de núguls m'ha fet por que plogués. No ha plogut pro ha fet forsa fret. Una fret quieta i sorna.

Amb tot i que els peus de n'Irene se van curant no obstant no s'ha llevat encare. Té por del fret.

En Roger Nadal també va bé de la bronconeumonia.//

Agost

1er. Tot avui amb tot i el bon sol que fa <e>l'aire que tira de la Pampa és fret. El dematí no m'he animat a surtir de casa. A la tarde[,] amoïnada per tanta fret[,] som sortit a caminar. He caminat més d'una hora. Els peus i tot el cos s'han escalfat. Tinc les mans plenes de pallarons. Tots els hiverns hem passa lo mateix. Escric amb les mans abrigades i les tinc gelades. No se té ànims per a fer res. Encare tenim de bufar-mos es dits tot aquet mes. Si la casa tingués sol ho passaríam millor.

2. Tot avui tinc els peus gelats. Podia haber anat a caminar com ho vaig fer ahir, pro feia un vent tan fret que no m'he animat a surtir. He caminat unes estones prenent el sol al terrat, pro tenia por de custipar-me.

3. Sant Esteve patró dels màrtirs. Morí apedregat de mans de tot el seu poble. Ans de morir va pregar a Déu que perdonés als seus butxins.

Avui som anat a passar el dia a casa de la Catalina de Liniers. A la tornada m'han portat aquí amb el seu auto. Hem passat unes // [estones] bé ells i jo. Tenen una casa com un cel. Només els hi faltan mitja dotsena de pibes que corrin per aquells llocs tan suntuosos.

El dia ha estat quiet[,] clar y suau.

4. Avui han acompanyat la Mima amb un oculista. Sortosament ella no ha de usar ulleres. S'ha de fer algun remei a la vista perquè la té mol cansada. La jovenalla d'are a cap edat ja són vells. Com més llum tenen menys hi veuen.

5. 1er divendres de mes. Dematinet, am una fresqueta bonica gens molestosa, he fet camí cap a la nostre parròquia. He complert les meves devocions pròpies del dia dedicades totes al Sagrat Cor de Jesús i a la seua Santíssima Mare per ser avui Nostra Señora de les Neus. Pobres Neus nostres mare i filla tan dissortada en aquet món! Déu els hi reservi un tros de cel que bé s'el mereixen per tantes tribulacions com han de passar en el nostre poblet tan estimat.//

6. Tots els anys per aquesta diada recordem la gloriosa transfiguració de Jesús en la montanya santa ben acompanyat dels seus tres apòstols Pere[,] Jaume i Joan. Quins moments tan sublims per aquells afortunats apòstols! Quin record tan preuat en deurian guardar tota la seua vida! Ditxosos ells que ja en aquet món varen gaudir la llum de la glòria que are tenen a tot pler. Ells siguin els nostres padrins en la nostre hora postrera.

7. Diumenge. També avui el dia ha estat explèndit. Som oït dues misses que han resat una darrera l'atre.

En Tian Llorens ha vingut a dinar. Hi ha passat la tarde amb les noies. Som escrit a la Sara nostra i a la Mary Gómez a Victorica.

8. Som escrit a la meua Maria.

El s[enyo]r Musolini sembla que no va d'acord amb el Papa. Que no hi jugui. Ho va provar un·atre vegada i va tornar enrera. Are Pío onsè li ha respost mol decidit. Veurem com caurà.//

9. A casa s'hi ha ficat el grip. La Mima i el seu pare el tenen. Els atres prenen Geniols. Jo per are no tinc cap senyal de res de mal. Bona durada. Si de cas hauré de fer com els atres.

Som escrit al p[are] Lorenzo[,] monjo benedictí[,] felicitant-lo per demà. Segueixen els dies clars. El vent és fret.

10. San Llorens gloriós jove màrtir aragonès. El seu martiri fou l'any 258.

Avui cumpleixo 77 anys. Som oït missa i combregat en nom de Déu. Després som entrat al menjador del s[enyo]r rector i ens hem desdejunat junts. Hem conversat bona estona. Ell m'ha dit que ja no tonaré celebrar més els anys de los dos *sietes juntitos* i jo li he dit que espero d'aquí deu anys celebrar los dos *ochos juntitos*. Sia lo que Déu vulgui. No m'hi amoïno mol.

He felicitat al p[are] Lorenzo del monastir de benedictins de Belgrano.

El dia[,] mol clar pro fret. Teníam un grau sobre cero.//

Me descuidaba d'anotar que el s[enyo]r rector m'ha obsequiat amb un mol bonic registre. És de cinta blanca doble. Té dues medalletes i és pintat de colors.

A n'Irene li he regalat una carpeteta de flors.

11. Avui no fa tanta fret. També som pogut oir missa i practicar totes les meues devocions en nom de Déu.

Hem rebut una carta aèria de la tan estimada com dissortada Gracieta Janoher. La pobre té els seus dos únics fills al front del govern español de Barcelona. I lo pitjor[,] que segurament els té morts els dos. Des del febrer no en saben res. Han preguntat mol i els hi responen que els dos són desapareguts. Quin dol[,] pobre Gracieta! Tan que costan els fills ans no són grans, y després tan·sols Déu sab quin destí hauran tingut. Aquí se faran dilligències per veure si se sab quelcom en concret. Potser siguin presoners o s'hagin empassat als d'en Franco i no poden escriure.

Avui en Lluís s'ha quedat al llit una mica engripat. La Mima engripada i tot ha anat al colegi. En Joan també ha surtit de dies i anit cap a la Pampa.//

14. Diumenge. Avui he pogut oir missa primera. Feia alguns diumenges que la fret me tenia acobardida. Avui no en fa[,] de fret. L'evangeli d'avui és contra aquells que tenen vanitat. Déu no vol que siguem vanitosos. De res ens podem vanagloriar. Tot

lo que som, tot lo que valem a Ell ho devem agrair. Estimar el nostre pròxim per amor de Déu puig tots els habitans de la terra són fills de Jesús Redentor i a tots estima; tenint predilecció per els que sofreixen persecussions o són invadits per multitut de creus si les soportan resignats.

Ahir rebérem carta de la Miria. Deia que té el nen forsa delicat degut al gran calor. Per qüestions econòmiques ha tingut de viure novament a Barcelona y soportar les privacions y penalitats que pasan allà tots els que se pot dir que encare són vius. Déu sia amb tots ells.

Acavo de rèbrer una mol afectuosa carta del p[are] Lorenzo Molinero. Inclou una estampa del nostre pare san Benet. M'hi dedica unes lletres. Diu que li sembla que la meua carta li ve // de la seua mare[,] que fa trenta anys que no la té. Que Déu l'ajudi és lo que més li desitjo.

Quina colla de visitants hem tingut avui aquí! Primer en Joan amb la Sara i la nena. La xamosa Carmeta m'ha obsequitat [sic] amb una capsa japonesa plena de bombons. Estaba mol ben presentada. És a cambi del coixí que li vaig regalar per el seu primer cumplianys. També ha vingut en Tian Llorens. Tots han dinat a casa. Més tart han vingut en Lito Llorens amb la seua esposa, fillet i la Chelita[,] germana seua. Han acompanyat al s[enyo]r Dionisi Estalarra[,] el seu fill Aramis i sa filla Chicha. Hem tingut alegria de reveure al s[enyo]r Dionisi després de haver estat tan greument malalt. Déu permeti que recobri la salud ben completa.

15. Avui sí que és festa anyal. He pogut oir missa primera. No feia gens de fret. He tingut goig de veure en Lluís combrega[n]t junts amb la seua mare. Jo he combregat després. He rebut carta de la Sara nostra. Avui mateix l'i he resposta. El temps va de pluja.//

16. No ha pas plogut. Dematí molta boira i prou.

Avui és san Joaquim gloriós[,] pare de la Verge Maria. He pogut oir missa. La comunió ha estat de la Pia Unión de la Verge del Carme.

Hem llegit que a Rio [de] Janeiro per causa de la espessa boira ha caigut un avió nomenat "Cóndor". Ha caigut al mar. Hi han mort tots els que hi anaban. Eran nou entre tots. Al cel sian.

18. Sempre descompasso dies. És que no passa res que valgui la pena. Per posar la pila de desastres que llegim, seria un mai acavar. Tot el *món vell*, bull ple de enveges, oidis y mals auguris. Con sembla que s'adoba per un cantó s'espatlla per l'atre.

Avui és el cumplianys de la Mima. En cumpleix vint ben portats i aprofitats. A la tarde han anat a l'enterro de un dels seus mestres. Era metje. Se deia d[octo]r Ocampo (a c s).

La Cèlia ha telefonat dient que té totes les nenas malaltes. Fins la més gran ha tingut de // plegar dels estudis, o més ben dit[,] sospendre'ls a fi d'ajudar a la seua mare. Quina creu! Les pobres petites amb tan temps d'estar aquí, i no s'hi han pogut aclimatar.

Per noves rebudes rescentment d'en Florenci hem sabut que el dia 10 d'aquet mes tots estaven vius i que la Miria s'en anaba novament a Caldetes. Deuria ser per la salud del nen[,] que a Barcelona s'hi havia enmalaltit. Tot plegat és un calvari.

19. Quin dia més fret ha fet avui! Sobretot es dematí. Ahir vespre va comensar degut al vent del sud que tot el dia havia tirat. La nit també ha estat freda.

M'habia llevat dematí per anar a missa. A l'obrir el balcó he sentit un aire fredíssim; d'una finestra he vist un bocí de cam mol blanc de gelada. Llavors he decidit quedar-me a casa.

La Mima avui ha parlat amb el s[enyo]r Martín Gil. Li ha preguntat coses referents a la notícia que ell havia posat a "La Nación" de que demà profetizava alguna novetat pro no deia quina. El savi astròlog l'ha mol ben atesa. Tampoc ell sab bé quina // és la cosa extraordinària que tenim a la vista. Ell ho ha tret d'una piràmide d'Egipte que profetisa les coses que han de passar, la data pro no diu què serà. Esperem sentats.

20. Som a la nit. Aquí no sé que hagi ocorregut cap fet misteriós ni extraordinari de lo que anunciava Martín Gil. Veurem demà si els periòdics en portaran alguna. No és el s[enyo]r Gil el que profetisava. Ell ho havia tret de la famosa piràmida d'Egipte.

El dia ha estat fredot. El vent[,] fort i fret. Tots els dies llegim desastres d'avions de per tot el món.

21. Diumenge. Avui m'he animat i som oït missa primera. L'evangeli refereix la gran curació que va fer Jesús tornant la paraula amb un sordmud de naixensa.

La Nena Gibert, Mima, Luis amb el seu pare i mare han anat a la Rural a veure l'exposició // d'animals. N'Irene[,] la Juanita i jo ens hem quedat.

He llegit la mort de Vicens A. Ballester. Era un gran catalanista. Ha mort al Masnou. També porta "La Nación" que el govern español de Barcelona ha perdut el seu D. Juan Negrín. Va anar a Ginebra amb un congrés de metjes i no ha tornat. Ningú seb on és. Els ministres catalans Pere Corominas, Nicolau d'Olver i en Quer han dimitit dels seus càrrecs al govern español. Ho han fet per solidaritat amb l'Aigua de [nom omès] i l'Orujo. El govern español de Barcelona no estan d'acord amb el de la Generalitat.

A Luján un tren de l'oest ha destrossat un auto que ha creuat les vies. Les tres persones que anaven a l'auto han mort tots. De Santiago de l'Estero a Córdoba me sembla [h]i ha hagut un descarrilament. Crec que no hi ha desgràcies personals. D'Europa no recordo a quin lloc un tren s'ha tirat amb un barranc. Hi ha vint-i-cinc morts i cincuanta ferits greus i no sé què més. Desastres tan·sols se llegeixen.

Les nacions d'Europa totes estan a punt d'encendre.//

22. Res de nou. No he sortit de casa.

23. Avui a casa hem rebut visites per tots els gustos. Primer la nostra exserventa Rita Brizuela amb la seua nenita que semblava una faluga corrent i jugant. Ens han portat una bossa per a guardar labors. És feta a Catamarca. Tota teixida de color vert i brodada de flors mol llampantes. És bonica.

Després han vingut la Joaquina Llorens i la seua germana Alejandra. Hem conversat mol. Totes junt amb la Rita han dinat aquí. Més tart ha vingut en Domingo Avellí i últimament els tres germans Damonte han vingut a buscar en Lluís per anar a donar un vol amb el seu auto. Un dia tot atrafegat.

Hem rebut carta de la Miria i d'en Florenci per a mi. Diuen que estan bons tots. La carta de la Miria porta un *rulito* de cabells rossos que són del seu fillet.//

24. Festa del gloriós apòstol san <Bernabé> Bartomeu, i cumplianys de la meua Maria. Trenta-vuit anys cumpleix avui. Li som escrit felicitant-la. He pogut oir missa i combregat en nom de Déu. No ha fet fret avui. L'hivern s'en va.

25. Hem escoltat una divertida conferència del charlista s[enyo]r García Sanchiz. Ha contat episodis d'una pila de capitals de nacions, després de burlar-se amb tota la

tranquilitat seua acostumada de la munió de *colectivos* que corran per els carrers de la ciutat de Buenos Aires.

26. Avui fa un dia tot gris. Ahir va comensar. Més tart ha degenerat amb pluja menuda. No he surtit.

La Sara se va animant gràcies a Déu.

27. Tampoc avui he sortit. El temps continua plujós. Sembla que hagi de nevar.

28. Diumenge. Amb tot i el temps plujós som oït missa primera. Tot el dia ha seguit lleig. He llegit una pila de conferències donades per // un relligiós dominic francès. Se diu r[everend] p[are] Garrigou Lagrange. Quin floriment de conceptes plens de llum evangèlica basades en els savis de la edat mitja! És un gran teòlec i mol devot de sant Tomàs de Aquino, com també de sant Agustí, sant Pau, etc. Ditxós ell[,] que Déu li ha concedit el do de la sabiduria com també de saber-la transmètrer als que tenen la sort de poguer-lo escoltar. Llegint lo que ha esplicat, s'hi copsan un sens fi de coneixements que comunican ànims per a seguir trepitjant espines pròpies de lo que ofereix el món cada dia més orgullós i desgraciat.

29. Avui celebrem el martiri de sant Joan B[aptista]. El fret rigurós que de nou tenim ha impedit que m'animés a sortir dematí per oir missa en bon record dels anys més felissos que el present quan el nostre estimat Llufriu celebrava la seua festa major. A Catalunya se l'hi han ben acavat les festes. I no sols allà sinó // que totes les nacions d'Europa semblan mossegades per fera rabiosa i a punt de destruir-se. Déu hi posi un sant remei.

Ens acaban de dir que a en Diego Gibert se l'hi ha mort el fillet. Tenia vuit dies. Ditxós d'ell. Un àngel més al cel!

30. Santa Rosa de Lima ha arrivat mol fresqueta. Dos dias o tres que fins diu que ha caigut neu glassada. Ja no hi contàvem[,] amb tanta fret.

Som surtit dematí ben abrigada per anar a missa. Després ha fet aire fret i sol. De totes maneres[,] un dia cru.

Llegim que estem abocats a la gran devallada de les nacions d'Europa. Cada dia que passa la madeixa s'esbull·lla més. Gastan quantitats inmensas per·a preparar la

destrucció de totes elles. Preguem sens parar, a fi d'obtenir que Déu en sa omnipotència en tingui pietat. Palestina temps fa que hi regna el terror. Alarbs y jueus fan atrocitats tremendes. Xinos i japonesos atre_tan, i dels españols ni cal parlar-ne. Tan·sols l'Amèrica té pau. Que duri!//

31. Últim dia d'agost. Fredíssim. Cel de neu i de tan en tan cau polsim com boirina. El mes ens deixa enfredorats i atuïts. Rebem carta de la Sara des de Victorica. Diu que també allà tenen molta fret i que fins i tot hi ha nevat. Que no ha blanquejat perquè al caure se fonia.

Europa va discutint. La fruita no és prou madura. Encare no estan prou preparats. Fins la guerra española sembla encalmada. Deuen estar desfets de tan lluitar.

Septembre

1er. Tot el dia ha plogut. Segueix la fret. No he sortit. Som a la nit i no hi ha cap núgul. Bona glassada per demà.

Hem rebut aèria de la Miria. Diu que han tingut el nen a la mort. Dos metges el donaven per perdut. Semblava tenir síntomes de meningitis. Felisment no va ser aixís. Diu que està fora de perill. Gràcies a Déu.//

2. 1er divendres de mes. Som pogut assistir a la cerimònia de la missa de comunió pròpia del dia. Hi habia poc fanc i el sol escalfava de debò. Amb carta rebuda avui de la Sara esplicava que a Victorica hi va caure neu durant mitja hora. Que no va quedar-se perquè durar poc.

3. Segueix la fret i el temps plujós. No passa res que valgui la pena d'omplir ratlles.

4. Diumenge. Avui sí que he rebut impresions bones. M'he llevat dematí. Per tan de fanc com hi ha he tingut de fer camí donant una volta i cap a la 1a missa. El celebrand ens ha fet una prèdica evangèlica interessant com totes les seues. El butlletinet parroquial que ens reparteixen gratis durant la missa[,] admirablement escrit. L'evangeli d'avui se refereix als nou leprosos que va curar Jesús. Tan·sols un va ser agraït al gran favor.

Del cap d'un rato de retorn de missa el carter m'ha obsequiat amb dues cartes per a mi mol estimades. Una de la Miria que ens hi parla // llargament del seu nin. Quin goig tan gran tindríam de veure'l! És una recansa imponderable que en tenim. Tan grandet com entenimentat amb les seues graciositats! Que Déu el conservi és lo que més li demano.

També he rebut carta de la meua Maria de París. Hi ha vora un mes que és feta. Llavors no passavan tanta angúnia com rescentment devant el perill de nova guerra europea. Segons llegim sembla com si el cel mundial deixés entreveure allunyar el perill. Déu ho volgués! Alabat sia per sempre.

A la tarde hem tingut la agra[da]ble visita de l'Aldao[,] amb qui hem conversat bona estona. Més tart ha vingut en Janic Nadal. S'ha fet un xicot mol simpàtic i escaigut.

5. Estem vigilant una casa d'aquet poble que té mol més bones condicions que la que vivim. És quelcom més cara però s'ho val. Cinc cuadres més vora l'estació i fora de fancs i vassals d'aiga.//

6. Avui la Mima ha comensat d'anar a la universitat a fi de preparar-se per ingressar a arquitectura. Continuem amb el propòsit de la casa de l'Av[eni]da de <Alfredo> Alberto Viñes. No se pot veure encare. El propietari és a Córdoba i el seu procurador és al centre i no ha vingut per a tenir-la overta y poguer-la veure. De part de fora és bonica. Sembla una casa de pagès com de Llofriu. Tota blanca amb unes arcades al devant.

Avui hem comprat una panera fonda com per·a la roba bruta. També una cadira per·a tenir jo per el meu ús solsament. Déu me deixi usar-la tan, que la tingui de deixar per inútil com la que he tingut fins are.

8. Gran festa del naixement de la Verge Maria. És festa suprimida que no debian d'haver-o fet. Per mi és una de les de més trascendència.

Hem continuat les dilligències per el cambi de casa.

He rebut carta de la Montserrat meua.

La Francisqueta Llorens ens ha vingut a veure.//

Som escrit a la meua Maria.

9. He sortit unes estones buscant casa. N'he trovada una de mol bonica, pro no hi cavem. És petita i mol ben distribuïda. La que ens plau resulta que el propietari té moltes pretensions i gana. És possible que arrivem a convèncer-lo de que sigui raonable. La casa convé.

Vaig a escriure algunes epístoles. Són curioses totes. Mai m'en cansaria.

10. No sé pas per on comensar els desastres. Ahir al Azul no sé com s'ho varen fer dos avions varen caure. Hi ha tres mort[s] i un ferit greu que a hores d'are ja també deu ser mort. Al cel sian pobres joves. Are vespre llegim al periòdic "La Razón" que 200.000 soldats alemans estan al front de Checoeslovàquia. També se la deurà fer seua com Àustria. Quina manera de robar! Els avions nacionalistes han bombardejat Arenys de Mar. Com que // és població tan vora Caldetes hi han caigut també algunes bombes. No hi ha víctimes.

11. Diumenge. Tenim el s[enyo]r rector malalt. Sempre ho està[,] el pobre, però va tirant. Tan ha aguantat, que després ha caigut. Avui no s'ha llevat. L'estómac i el fetge l'enmalalteixen i el postran d'una manera que fa compasió. És una ànima justa i santa. Jo el conec bé, i m'ha confiat pensaments seus com si fos la seua mare o germana grant. Viu tan soliu que considero obligació atendre les seues preocupacions compadint-lo devant una joventut tan poc sortada i tan resignada. És un veritable pastor i ministre de Jesús. Déu li comuniqui resignació[,] que bé la necesita. Si tingués una mare o alguna persona de la família que s'en cuidés del seu pobre cos, ho passaria mol millor.

Na Gracieta ha assistit a la missa que la Lliga Espiritual de la Verge de Montserrat ha fet celebrar avui en memòria dels fets ocorreguts a Catalunya l'any 1714. Al cel sian aquells braus // i devots catalans. Tan·de·bo els d'are imitessin aquells que el seu Capità er[a] el Bon Jesús crucificat i la seua bandera un vel negre que el cubria.

12. Escric a la meua Montserrat, a la nostre Miria i amb una senyora Celina de la Bisbal.

Anit viventa na Gracieta amb la Mima van al Casal Català. La gran actrís catalana s[enyo]ra Margarida Chirgo hi fa de Maria Rosa a la comèdia d'aquet nom. És del plorat autor Àngel Guimerà.

He rondat mol buscant una casa que fos desllogada. En aquet poble no n'hi ha cap sinó la que pertenim nosatros. Hi som entrat i de nou he traquellejat amb el constructor. Encare tinc confiansa amb que serà nostra.

Els periòdics de la nit portan males noves. Alemània va a la guerra amb Checoeslovàquia. Quin desastre! Horroritza de pensar amb lo que passarà. Déu meu![,] tingueu pietat del món que va a ensorrar-se! Comuniqueu llum.//

14. Fa molta fret. Dematí no he sortit. A la tarde feia bon sol i la fret me tenia tan arreplegada que he sortit a caminar. He caminat més de una hora. No m'he cansat gaire. Som arribat fins al comensament del carrer de Gaona. Feia temps que no hi havia estat tan lluny i ho he trovat mol poblat. He donat una uiada a la casa blanca que pretenim. Encare no és ben nostra. Demà potser ho serà.

Som a la nit. En Joan gran ens acava de dir que el govern español de Barcelona ha cridat a files als joves de la edad de l'Alfons. Quin dol per a nosatros! La pobre Miria[,] que mai l'ha volgut deixar, are ho haurà de fer a la forsa. Les noies Palau, la Cèlia ha dit que ha rebut noves d'en Florenci. Diu que la Miria s'en ha anat a viure a casa del seu oncle amb el nen[,] que està bé de salud. Quans trevalls han de passar! Que n'és[,] de dolenta[,] la guerra!

15. Avui hem tingut la joia de tenir la Glòria i el seu Agustí. Hem passat una tarde animada. Bé hem convenia[,] ja que habia plorat tan devant // la desgràcia que ens assota. Jo no puc recordar sensa pena la nova de que l'Alfons hagi estat cridat a files. Ell i un seu germà que té un any menys que ell. Quin torment per la pobre Miria. I la dolorosa provabilitat d'esclatar la guerra europea. Tot plegat és de dolre. A mi tot plegat hem fa mol mal.

16. Avui som anat a missa. Era dedicada a la Verge del Carme. Era també per els difunts de les asociades.

La guerra europea no ha esclatat. Això no vol dir que sigui fora el perill. És una mena de compàs d'espera per a veure si s'evita el conflicte[,] que no és gaire provable.

La casa que teníam entractes, tot s'en ha anat al cove. El propietari no és pas home formal. Cada dia aumenta les pretencions i com més li prometem més ell puja. Si ens fan el pou ja podem esperar.

18. Avui sí que he sortit dematí. Feia fresqueta bonica. He parlat llargament amb el s[enyo]r rector.//

He comensat de brodar un baberet per el futur fill de la Glòria Burc Nadal de Castillo.

He rebut extensa carta de la meua Maria de París. Envia vistes esplèndides per a en Lluís. No parla ni poc ni mol de la guerra. Se veu que està animada. Sempre procura ocultar-me el pessimisme. Déu li pagui la bona intenció[,] que bé ho necessito.

Les noves d'Europa[,] esgarrifoses. Tot bull. Cada dia que passa enbauma quelcom el dolor produït per la desastrosa situació amb què s'han posat les nacions. Déu sobre_tot.

19. Diumenge. Tota la nit ha fet tormenta. Ha plogut molt. No m'he vist animada per a trepitjar tan de fanc. Aixís és que no he pogut oir missa. Després ha fet bon temps i forsa calor i humitat.

Escric amb una estilogràfica que va costar-me un peso noranta centaus. Va de lo més bé que la que té la ploma d'or. És un veritable descans. Mai acava la tinta. És recomanable.//

19. També la nit ha estat tormentosa. A la matinada ha plogut molt. No he sortit.

Avui han comensat el pou al jardí nostre vora el garaix. Aixís tindrem aiga nostra.

Pobre Alfons! Quina pena tan gran en tenim[,] de la seua desgràcia! Tan units que vivian amb la Miria i tenir de separar-se per causa de la malestruga guerra! Sort de trovar-se acullida amb els meus Florenci i Angeleta.

Déu sigui amb ells i amb el tan estimat Alfons. Tenir d'anar al front bo i estan[t] malalt i havent fet el seu servei al Marroc quan li va tocar. Mai·més ha estat bé de salud. Tres germans Musterosos a la guerra.

La guerra europea per are no explota. És que explotarà una vegada el *neró* aleman ho vulgui. Quins homes!

20. He rebut un paquet certificat que m'ha enviat na Maria des de París. És una revista de trevalls de punt. Tot és per a criatures.// A més hi havia un mantelet sensill i bonic per·a brodar amb fils de colors pujats. Tot són flors grosses. És mol fàcil de fer. Els fils també els han enviats. Resulta bonic i de tela bona. Fa joc amb lo atre que va enviar l'atre dia.

Som escrit a en Motis Musterós i a la meua Maria.

Na Gracieta ha fet una carpeta mol grossa i bonica. Tota de fil macramé. És per a oferir amb un fill de la Juana Palau que se casa aviat. Hi té trassa[,] teixir carpetes.

21. Avui[,] 1er dia de primavera. Al nostre poble és de comensament de tardor. Celebrem la festa del gloriós apòstol i evangelista sant Mateu. Ditxós ell[,] que tot ho va deixar per a seguir a Jesús encantat de coneixe'l i mol més de tractar-lo i estimar-lo. Imitem el gest d'aquell benaurat sant, seguint les inspiracions de Jesús tots els dies de la nostra vida.

El perill de guerra europea, per are està estacionat. Té un caire mol important. Veurem demà // què ens diran els periòdics.

He rebut una postal del meu gendre Armand que m'hi diu la resolució que ha pres de fer un viatge a Mègic per qüestions de negoci. Déu sigui amb ell i amb la meva filla Maria ja que en temps tan calamitosos tenen de separar-se. Quissab! Potser no s'haurà embarcat.

22. Poques coses hi ha per dir. La pobre nació Checoeslovàquia sembla que està destinada a desaparèixer del mapa. Els seus aliats l'han abandonada i ha accedit a les peticions de Fransa com també Inglaterra a fi que cedís tot lo que vol la nació alemana. Per atre cantó se mouen Polònia <y> i Ungria i cada una en vol un tros. Si sacrificant una nació se pogués evitar la guerra tot seria perdonable però crec bé que és tan·sols un compàs d'espera. Alemània se proposa invadir i fer lo que no deuria. En fi[,] veurem demà què llegirem. Res de bo segurament.//

Na Gracieta i en Lluís són a casament d'un fill de la Juana Palau. Som a la nit.

24. Gran festa de la Verge de la Mersè. Barcelona[,] en temps millors que els presents, celebrava una setmana de festes profanes i relligioses. Era mol venerada allà la Madona Mercedària. Per tot el món que la celebran, la seua gloriosa imatge llueix l'escut de Barcelona. Glòria sia dada a la nostre Verge catalana en bon record de redentora dels esclaus. Are també la necessitan els seus devots de Catalunya a fi que obtingui del seu Santíssim Fiil la redemció de la nostre terra tan estimada, perseguida i deshonrada. ¡Visca Catalunya catòlica!

Som assistit a una missa solemne que han cantat les Germanes de Sant Antoni junt amb un grup de noies d'aquet poble. El colegi de les esmentades relligioses tenen per patrona la Verge de la Mercè.

Les noves d'Europa són negríssimes. Déu sobretot.//

25. Diumenge. La pluja no m'ha deixat surtir de casa. Tot es dematí ha plogut.

Europa s'aguanta deliberant. Això no vol dir que hi hagi esperansa d'evitar la guerra. Sembla impossible que un home sol porti el desastre mundial. Potser sí que té quelcom de just lo que demana; però de cap manera ho és de que llensi les nacions a matar-se sense cap compassió.

26. Ja tenim calor. He sortit dematinet. He pogut oir missa.

De nou batallem amb la casa blanca que està per a llogar. Crec que decidirem pèndrer-la. A mi em fa l'ilusió com si fos una casa de Llufriu. És un chalet sense pretencions. Tota ben blanca.

27. Segueix la forta calor. Seguim visitant la casa blanca que tenim en perspectiva.

He rebut carta de la meua Maria de París.// M'inclou dos billets d'un peso[,] moneda argentina. El seu Armand va de viatje a Mègic via Nueva York. Segons ella estan animats amb tot i el perill de guerra que tenen a sobre.

28. El calor aumenta. "La Nación" diu que ahir tinguérem 28,8. A Córdoba 36. Diuen que és degut a una alenada de vent calent que ha passat.

Avui a les nou hem acavat de tractar la casa que teníam en tractes. Ja no hi ha el cartell de «Se alquila». A tots crec que ens produirà goig. És seca, soleiada i airejada. Déu ens hi do salud. La guerra europea està a punt d'esclatar. Alemània treu la vanitat. Potser la pagarà cara. L'home sense judici ni bona voluntat. És el butxí que Déu permet que assoti el món.

29. Gloriós san Miguel Arcángel. Avui tot el món catòlic celebra la vostra victòria celestial també jo vos prego obtingueu del cel la victòria per a obtenir la pau entre les nacions que tan // furioses van a donar-se el cop mortal si Déu en sa infinita misericòrdia i poder no hi posa una forta barrera a fi que tots plegats els que governan se donguin el bes de pau i no el de Judes[,] que són els de moda. Vós[,] Príncep tan estimat[,] intercediu a favor nostre a fi d'evitar la destrucció de tantes vides joves[,] que són el consol de les llars avui tan desolades. Vós que teniu les balanses ben afinades,

feu que el pes caigui de la part dolsa i generosa cap als homes de bona voluntat. Sigueu nostre protector are i en tots els moments de la nostre vida. Salveu al món que s'en va a l'abim.

Avui Europa té un dia completament històric. Devant la fúria del s[enyo]r Hitler desafiant al món i decidit a rompre armes a qui l'estorbi, s'han reunit a Munich ell[;] el Duce[;] mister Chamberlain[,] primer ministre britànic[;] i Mr Daladier[,] primer ministre de la República Francesa. Els cuatre miraran d'ajustar lo que està tan esvalotat ja fa dies.// Déu i l'Àngel bo els hi dongui un bon consell. Avui també hem tingut el goig d'escoltar l'autoritzada paraula del Papa des de Castellgandolfo[,] on hi reposa ja fa temps. Tot el seu discurs ha versat sobre la guerra i la pau.

Hem enviat carta aèria a la Miria amb motiu del primer cumplianys del seu Carlitos. Ahir se va rèbrer aèria de l'Alfons.

30. Sant Geroni gloriós[,] home de gran sabiduria de la ciència divina. Ditxós d'ell que va ser tan afavorit.

Sortosament els cuatre governants autoritzats per a concertar la pau europea varen ser ben inspirats per Déu a fi de pactar normes que apaibaguessin el furor alemany. De moment els homes han tingut ceny i encare que tots temen, no obstant el camí és overt i pla i net per·a anar tractant la manera de no arrivar a destrossar-se desesperadament.

Avui a la tarde s'ha fet el contracte de l'arrendament de la casa que pretenim ja fa dies. Ha costat Déu i ajuda d'acavar-o de lligar.//

Octubre 1938

1er. No he sortit. Ha fet fret com al pic de l'hivern.

Hem rebut carta de la Rita Musterós, d'en Francisco Aimeric i de la seua mare. Totes mol enderrarides. Són del 22 d'agost.

Avui la meva tan estimada néta Irene Bassa ha fet la primera comunió. No sé a quina parròquia. És igual. Tampoc hi hauria assistit per ser al centre. Ningú hem treu d'aquet poble. Déu m'ha portat aquí[,] que és un lloc sa i quiet. Les meues nétes les veig poc. És que la seua mare la pobre no té humor. Sens en Florenci se veu mol sola. Vivian tan units aquells meus estimats fill i nora que la separació els adoloreix als dos.

2. Avui és la festa dels sants Àngels Custodis. Cada u de nosaltres després de batejats en té un; amic i company invisible que vetlla tots els nostres actes. Resem-li tots els dies.

És diumenge. Amb una església de B[uenos] A[ires,]// crec la de San Francisco[,] han beneït una preciosa imatje de san Salvador d'Horta. Ben català nascut a Santa Coloma de Farnés. Jo pensava que era d'Horta. Era frare llec. Porta l'alforja d'aplegador. Els catalans de Buenos Aires l'han pres per patró. Sia benvingut i tan·de·bo per mitjà d'ell s'obtingui la tan desitjada pau española. Demanem-li ben fervorosos.

3. Poca cosa hi ha avui per a dir. He pogut oir missa. Feia bo estar per fora. Temps benicne.

4. Igual que ahir. Bon temps i res de nou. Europa encare bull. Lo que han lligat els caps de brot governants el poble en protesta.

5. Continuem preparant el cambi de casa. El temps és bo. La feina[,] enorme. Rebo lletres de la Sara[.] Se veu que està mol animada.

6. Tot lo de casa se va capgirant en vigílies del cambi. És mol pesat tenir de camviar de casa.//

A Barcelona els avions d'en Franco diu que per comtes de bombes tiraban panets i tabac. Si eran llonguets pot·ser que l'Avi del Parc n'hagi copsat algun. Ja no hi deu haver cap fera al Parc. Quissab els que se menjava l'Avi (elefant) que la mainada li portaven. Si no hi ha menjar per a les persones no és fàcil que n'hi hagi per a les pobres bèsties.

7. 1er divendres de mes. Som assistit a les devocions pròpies del dia. He comprat unes aliquetes petitíssimes marca Cocodril. M'han servit per afegir uns rosariets de cachumbo encadenats de plata que són d'en Lluís. És un record de la seua tia Maria de París. Ella els va enviar a mi a fi que en fes l'ús que convingués i vaig decidir oferirlos a en <G> Lluís. En va estar content i agraït.

Els Barrena de R[amos] Mejía han portat una pila de coves per a omplir-los de coses que tenim de portar a l'atre casa. Tot se va preparant.

El temps segueix bo. Comensa fer calor.//

11. Som deixat passar tans dies sense escriure per el gran enrenou que ens ha portat el camvi. Ahir dia 10 vàrem venir a viure en aquesta caseta blanca i bonica que de tot cor demano a Déu ens hi dongui salud i que hi poguem residir forses anys. Av[eni]da Alberto Vinges 1.876. La casa no té pretencions, pro és moderna. Hi ha dos anys que la varen fer. Té sol i aire i una vista explèndi[d]a. Amb tot i que és gran, ens bé forsa justeta. De les que se fan per a llogar és de les més grants. Les habitacions són forsa reduïdes. És lo que fan are. Hi cavem ben instalats. Avui tot el dia han estat remoguent-o tot. Electricistes, els de la cuina a gas Super, els de la cuina econòmica, etc. Felisment tot se va posant amb ordre. La que hem deixat tenia més arbres grossos pro era mol humida. La d'are és completament seca. Els arbres són joves. Ja creixeran.

Ahir varem rèbrer una colecció de fotografies del petit Carles. Són precioses. Són d'avans de estar malalt. Qui ens ho havia de dir que passaríam per un tan gran perill. És un nen mol maco.//

12. Festa de la Rassa. No trevalla ningú. Els centres escolars també són tancats.

A la nostra parròquia a les nou i mitja hi ha hagut Hora Santa. Ha estat el primer acte de la Missió que faran semblanta a l'añ passat. Llavors va ser aquí al nort de la població i aquet serà al sud. Vindran dos missionistes relligiosos mercedaris.

Avui fa calor. Escric a la meua Maria.

14. He passat un dia sense escriure aquí. És que no vaig tenir temps. Tot el dia el vai<g>x imbertir fent uns mocadorets per a la petita Irene Bassa. És un obsequi que li faig amb motiu de la seua primera comunió. Han quedat mol bonics.

Avui és el cumplianys del nostre senyor rector. L'Apostolat en pes l'hem felicitat. Esta<v>ba mol content i agraït. La comunió[,] mol nombrosa. Les Filles de Maria cantaven. Tot plegat mol animat. Estic brodant una tovalloleta per a el babtisteri. Brodat Richelieu.//

15. Són dos quarts de nou de la nit. Estic al meu dormitori. A·baix hi ha mol enrenou de jovenalla. Han fet un assalt aquí a casa. Han ballat i cantat i menjat cuatre dolsos i vegut els licors que ells han portat. Hi ha les noies de casa i tres de forasteres. No n'he vist res. És cosa de joves.

Avui és Santa Teresa de Jesús. Ditxosa d'ella. Va escullir el millor camí de la seua vida.

16. Diumenge. El temps segueix fresquet.

Avui a la carpa on hi ha la santa missió hi haurà hagut missa, catecisme i sermó a la nit. És al sud del poble i per lo tan ho tinc mol lluny. L'any passat era mol vora d'aquí. Hi vaig anar tots els dematins.

17. Continuan les funcions missionals a la carpa. Són mol concorregudes. Déu permeti que donguin un bon fruit.

Avui ha vingut una de les noies que l'any passat s'els hi va morir la seua mare.//

18. Tota la nit ha fet tormenta.

He rebut carta de la meua Maria de París. Mol ben acompanyada. Està contenta i animada com sempre. Les seues cartes m'encomanan obtimisme. Mol ho necessito.

Som escrit a la s[enyo]ra Antònia de Victorica i a la Mita.

Avui és sant Lluch gloriós[,] evangelista company de sant Pau Apòstol. Els dos[,] savis per excelència. El primer era metje. Després va ser mol estimat de la Verge Maria.

19. Tots els anys aquesta diada m'omple de records que tota m'adoloreixen. Trist aniversari de la pèrdua d'aquell fill meu Lluís que tan estimàvem tots. Déu el va volguer. Ben seu era. Ell l'hagi acullit a la pàtria dels justos. Vint-i-un any han passat i el dolor meu va sempre junt amb la resignació a la voluntat de Déu. Són ferides massa fondes peraquè puguin ser olvidades. Preguem per la seua animeta.//

20. Avui celebrant la festa de la meva santa patrona som oït missa a la carpa dels missionistes. També tots els meus precs han estat en memòria del nostre tan plorat Lluís (a c s).

He rebut lletres de l'Armand des de Mègic. Està mol animat. Déu li do sort.

21. Som escrit a la meua Maria de París. Li he enviat una revista del hogar. Hem llegit una aèria de la Miria. Ha rebut tot lo que li hem enviat. Esplica que dos dels seus cunyats ja són al front, i el seu marit està a punt d'haver-se d'incorporar. El que és metje temps fa que hi és. ¡Quins dols[,] Déu meu! Diu que el seu nen està mol rebé de salud.

22. Som escrit a l'amic Jijena Sánchez. Li som enviat un *cuento* traduït de "Rondalles de m[ossè]n Cinto". Tot és referent a ocells. Lo més interessant és que varen nomenar rei al més petit de tota l'ocellada. Per això li diuen en uns llocs reyetó, en atres rei petit, en atre reiet i a Llofriu reinting.//

23. Diumenge. Som oït missa de las set i mitja. El bolletinet parroquial té mol interès. La ploma del nostre s[enyo]r rector és una joia.

Hem tingut la visita de la Cèlia amb les seues filletes i germanes Fany[,] Sara i Paulina.

També han vingut en Joan amb la nena i la Sara. Tantes criatures han fet mol de xibarri. Les he trovades mol crescudes. N'Irene m'ha volgut regalar cuatre pareis de mitxes mol bones i del meu gust. Jo a ella li he regalat tres mocadorets de butxaca brodadets i amb un punt baix de ganxet tot voltant. Ha estat mol contenta. A les atres nenes[,] figuretes. A la més grant[,] escrits de m[ossè]n Cinto Verdaguer. I a la seua mare[,] una carpeta de fil macramé. Hem passat una tarda mol distreta. La Cèlia ha tret fotografies.

24. Festa del gloriós arcàngel sant Rafel. És un dels set esperits que estan contínuament devant de Déu oferint-li l'encens de // la seua oració i de la de tots els homes.

Alabem <a> i venerem a tots els prínceps de la pàtria celestial[,] en especial a sant Rafel[,] vencedor del dimoni.

25. Avui és la festa del[s] sants Crisantó i Daria. Eran un matrimoni bons cristians. Varen ser martiritzats per un perfecto nomenat Celerino.

Ha vingut en Domingo Avellí. Ha fet forta tormenta.

26. Seguim la devoció del novenari d'ànimes. Hi som assistit.

La Sara escriu mol animada.

27. Quin dia més variable! Ha fet de tot.

Hem rebut carta de la Miria i d'en Pepet Gassiot com també una d'aèria de la Gracieta Janoher. Aquesta diu que un dels seus fills que esta<v>ba al front i que el

donaven per desaparegut, han sabut que és presoner del exèrcit d'en Franco. Del més grant no en saben res. La Miria esplica coses del nen, de l'Alfons i d'ella. No són del tot dolentes arreglat // com estan allà les coses. En Gassiot esplica una pila de penalitats que els hi han caigut a sobre. Es veu que cada dia allà hi ha més fam. Déu hi posi un sant remei. Els que viuen en poblacions de fora i que tenen terra per conreuar ho passan millor. Sempre tenen quelcom per menjar.

29. Ahir no vaig anotar res. Estaba enfeinada amb una tovalloleta que som acavat avui. Ha quedat mol ben brodada.

30. Diumenge. Gran festa de Crist Rei. Aquí[,] com que és l'últim dia de la santa missió[,] les solemnitats han estat més a la carpa dels missioners. Hi ha hagut 1ra comunió de nens i nenes i mol de públic que els han acompanyats a la Sagrada Taula. Lo de la parròquia ha estat mol més senzill. A la tarde hi ha hagut confirmacions. Eran fetes per monseñor Serafini[,] vicari general de La Plata.//

He rebut carta de la meua Maria de París.

31. Últim dia d'octubre. Llegim que l'aviador Ramón Franco en un vol tràgic ha perdut la vida. Havia sortit de Palma de Mallorca junt amb un atre aviadó. Ell havia pres volada primer. Se l'hi va girar un fort temporal que el va tirar al mar morint negat ell i dos més que amb el mateix aparato volaven. L'atre avió no va seguir. Demà deurem llegir les noves més clares. Al cel sia. Era quelcom temerari i revoltós.

Novembre

1er. Festa de tots els Sants. Contemplem-los felissos a la pàtria celestial. Imitem la seua vida i un dia podrem gaudir de la seua preciosa companyia. Hi han arribat ells [i] hi podem arribar també nosaltres. Déu ens ajudarà.

Avui ens han pres l'hora natural i tenim l'artificial[,]// més ben dit[,] oficial. Aquí en diuen de l'Uriburu. És perquè fou ell (a c s) qui la va establir. A Catalunya fa molts anys que la seguian[,] aquesta costum.

2. Recordem els nostres tan estimats difunts i preguem per a ells a fi que descansin i gosin a la pàtria celestial. Som oït cuatre misses i fet algunes visites piadoses aprofitant avui que és el sant jubileu per els difunts.

A ciutat diu que hi ha plogut i caigut pedra. Era una tormenta que pujava del riu. Aquí han caigut unes gotes només.

3. Tenim 35 graus de calor. El sol crema.

4. 1er divendres. Som assistit a les devocions pròpies del dia tan revoltós. No han parat les tormentes[,] pluja i calor sofocant.

El sol no s'ha vist. Tot era fosc i negra. Vent i pluja rondaven per el cel.//

5. Ahir tanta calor i avui fa una bona fret. No sé si a los Andes hi ha nevat. Potser sigui a Mendoza. Jo me sento amb un petit refredat que procuraré combatir.

Som escrit a la meua Maria.

6. Diumenge. Som oït l'última missa. La fret segueix i no'm som animat anar a la primera com ho tinc per costum.

Hem tingut el goig de la visita dels s[enyo]rs Astalarra amb el seu fill més grant i la seua filla. Són família per·a nosaltres mol estimada.

7. El meu refredat va seguin[t] suau. El fret també segueix.

A la parròquia hem comensat el Mes de Maria. Hem sabut que la Glòria Burc de Castillo ha donat a llum un nen. Que Déu l'i conservi i sigui la seua alegria és lo que més li desitjo a ella i al seu Agustí.//

10. He rebut una extensa carta del meu Armand. Escrita a la capital de Mèxic. Se veu que tot ho troba estrany. És natural. Aixís ha conegut bé l'Amèrica. Els negocis fan viure alerta. Me diu que amb paciència va coneixent aquella nació i que treu partit les seues recerques. Que Déu i l'àngel bo no'l desemparin mai és lo que més li desitjo. La seua i meua Maria l'espera anyorada i soleta a París. No obstant aquet viatge l'ha fet ell ben d'acord amb ella.

13. Diumenge.

Sempre deixo passar dies. Res passa que valgui la pena. Som acavat la llibreta ans d'acavar-se l'any i no en vui comprar[,] o més ben dit[,] comensar un·atre fins l'any nou. Els temps que manca hi afegiré fuis.

Estic brodant un àmit. El brodat en blanc. Déu n'hi do de lo bé que me queda. Mol més que no hem pensava. (Alabat ruc…)//

14. Segueix fent fresqueta. Tinc un mussol amb un ui <que> que molesta bé massa. Fins els vells som mussolers. M'he'n defenso amb te. Els uis ben banyats amb te és un bon remei.

Llegim que al poble de Tres Arroyos ahir hi va passar una gran desgràcia. Un accident automovilista. Hi va haver cuatre morts. Tres corredors i un particular. Els autos tots cremats. Tot ho va ocasionar la munió de terra que aixecaven per la gran velocitat que portaven. Al cel sian els que hi perderen la vida; els vius que escarmentin i no fassin valenties que tot sovint se pagan cares com el fet d'ahir.

15. El meu mussol va creixent. Aixís debian créixer els que tenia l'àvia Bardaguera de Llufriu[,] que tan se queixava dels *remaleïts* mussols. Déu la tingui al cel. Va morir sola i cremada.

Avui he rebut una carta de la meua Maria de París. Mol ben acompanyada. A més[,] una revista de labors relligioses amb els corresponents dibuixos tot preciós. M'ha portat mol de goig. Ho hagués tingut jo pel Congrés Eucarístic. Are també hem farà servei. És una joia tanta // variació de labors. Pel meu gust les faria totes. Avui he brodat una carpeta tota de llanes de colors. És per la Catalina. L'i oferiré el dia 25 que és el seu dia onomàstic. Passaré si Déu ho vol tot el dia amb ella i el seu marit. A ell li portaré unes rondalles de m[ossè]n Cinto.

Som enviat una carta al meu Armando. L'i he adressada a Mèxic[,] on hi és per negocis.

Anem reben[t] cartes de la nostre heroica Miria. Totes elles demostran el seu valor devant tanta tragèdia com tenen de soportar. En Florenci escriu més sovint i fa uns grans elogis del nen de la Miria. L'Alfons segurament té un sant àngel que el protegeix puig quissab els dies que l'han demanat per anar al front i encare no hi ha anat. Dels els ajudi que mol ho necessitan.

17. En Lluís cumpleix 17 anys.

18. Acabo de tenir es mussol curat. Ha estat tossut. Som acavat la carpeta per la Catalina.

He rebut una carteta de la nena Mita Sáenz de Victorica. M'inclou una estampa recordatori de la seua primera comunió. Jo[,] que no tinc per costum guardar les cartes que rebo, tinc el gust de guardar les de las que rebo de pibes. El seu text // me plau per lo ingènuo. Són cosetes ben seues i tenen per·a mi tot l'encant.

Som a la nit. Plou molt des de la tarde.

19. Ha seguit plovent. Som a la tarde. Pu<g>ja una tormenta i no m'animo a sortir. Segueixo omplint una llibreteta de contes per l'Ernest. Tot lo català li plau. El que vaig a copiar se refereix a la troballa de les rellíquies de sant Eudal.

Llegim que les nacions europees de nou estan bèliques. Alemània és la més revoltosa. I lo pitjor és que cada nació té el verí polític a casasseua. Tothom vol governar i repartir-se ses metlles bessones[,] que en deia m[ossè]n Alcover (a c s). Ningú està d'acord amb els progectes dels atres. Cada dia creixen més els odis. Això fa que totes les nacions se gastan lo que tenen i lo que no tenen, fins lo que haurian de dedicar amb aliments i millores. Tot va per armar-se de la manera més crudel per·a destruir al adversari i guanyarà el plet el que sigui més fort. España[,] lluitant sempre els dos bàndols. Morint i matant. Els del govern de la República morint-se de gana i de misèria. La fam els té acorralats i no hi ha cap estel a l'horitzó que aclareixi la tormenta. Quin món tan dolent!//

20. Diumenge. Avui l'evangeli és de la fi del món escrit per l'evangelista sant Mateu. Convé de tan en tan fer-ne memòria[,] d'aquell terrible dia. Demanem fervorosos a Déu que ens permeti estar a la seua dreta a fi d'alabar-lo eternament en la pàtria celestial.

Llegim que dijous passat a Hospitalet de Llobregat (suburbi de la ciutat de Barcelona) hi habia una gran fàbrica de granades i atres explosius com també dipòsits de queviures etc. Un obrer va deixar caure una granada que va explotar calant foc a tota la fàbrica. Les explocions eran contínues. Els pobres operaris[,] creient-se que eran bombes que tiraven els avions nacionalistes[,] varen córrer als refugis subterranis. Allà varen morir ofegats per el fum, pu[i]g els bombers ni ningú pogué anar a socorre'ls perquè no podian passar per el foc que tot ho abrandaba. Diuen que hi han mort uns cuatre-cents homes. Les pèrdues, a més de les vides[,] són incalculables. Déu tingui al cel als pobres obrers que hi han sucumbit. No llegim sinó misèries i calamitats que passan per tot el món. Els jueus són perseguits per tot arreu.//

21. En Lluís avui s'ha examinat de geometria 1er curs de bachiller al Colegi Nacional Puigredon de Buenos Aires. És l'assignatura que perteneix a les equivalències que necessita per posar-se al corrent de les matèries que ja tenia aprovades i les que no les havia estudiades quan anava al Nacional Central. Ha obtingut la nota 8 en escrit i 6 en oral. Està mol animat. Ha dit que els examinadors han estat mol amables. Déu li do salud.

Rebem una carta d'un senyor Raola de Girona. Demana queviures puig diu que no pot aguantar més la misèria que tenen la pobre gent de Catalunya.

22. Res que valgui la pena.

23. Som assistit al funeral solemne aniversari de la defuntció de la s[enyo]ra Rosa M[aría] de Nabuna. L'església era plena de fidels que acompanyavem a la família de la finada. Al cel sia tan bondadosa senyora.

Som a la nit. Na Gracieta és al Casal Català a saludar a la distinguida artista s[enyo]ra Badia d'Agustí[,] rescent arribada aquí. Fa vint anys que la vaig sentî cantar a Barcelona.//

24. Avui en Lluís s'ha examinat de música. També ha passat. Ja en té un·atre d'aprovada. Encare l'hi'n quedan dotse.

Tota la tarde fa un sol i xafagor mol forta que deurà portar pluja.

25. He passat el dia a Liniers amb els meus nevots Ernest i Catalina amb motiu de la seua festa onomàstica. Hem conversat exensament dels nostres estimats que sofreixen allà a la nostre tan adolorida Catalunya. Li he portat una petita i bonica carpeta brodada amb llana de colors. Li ha p[l]agut mol. A l'Ernest[,] una llibreteta plena de coses de m[ossè]n Cinto Verdaguer (a c s). Hi està tot entussiasmat. Cap el tart hem pujat a la terrassa de la seua casa. Hi tenen un cobert amb una taula. Hi hem estat una estona. Després hem vist els parterres plens de flors i des d'allà contemplant uns endiablats llampecs que creuaban al sud-oest. Els meus nevots no sabian que allò era precursor de tormenta. Hem baixat a sopar i després hem determinat venir-mos-en cap aquí. Al sortir d'allà ja queian algunes gotes. Tot el camí ha tronat i plogut bàrbarament. Hem arribat aquí que diluviaba. Ni han volgut entrar. Tota la nit ha continuat.//

26. Llegim que el Papa de Roma ha tingut un atac cardíac. Que ja està millorat però no pas fora de perill. Déu l'ajudi! Han vingut Nina Ll[orens] i sa mare. Són les deu de la nit. N'Irene i la seua mare acaban de sortir cap a l'hospital italià me sembla. La professora d'anglès les ha cridades que hi vagin promte acompanyar-la. Una noia que la tenia per companyia, fa uns dies se va donar un cop mol fort al cap i per una badada del metje, la cosa ha enpitjorat tan que s'està morint. Quin cop <de> tan fer per la pobre senyora! Se l'estima<v>ba molt.

A París hi ha un enrenou que no sé com s'en surtiran. Cada dia les coses d'Europa se posan més negres.

27. Diumenge 1er d'Advent. L'evangeli d'avui és tètric. També parla extensament del judici final.

Ens ha fet una visita la senyora Ibel de Monteverde de Renard. Sembla rica per els noms. Tan·sols ho és per la seua vida tan activa bregant sola amb els seus fills. Jo d'admiro per el seu heroisme. Que Déu l'ajudi.

28. Rebem postal de la Miria des de Mont-ras. Hi era amb el nen i l'Alfons[,] que hi ha passat dos dies. La firmaren tots. Avui som escrit a na Montserrat // i he posat una carta a Correus per la meua Maria.

Som fet dues visites. Una a la senyora professora d'anglès amb motiu de la mort de la seua filla entenada. Després, a una senyora que ha estat mol malalta. Are ja està bé. Tenen negoci de flors. Té una mainadeta mol aixerida.

N'Irene a Morón s'ha examinat de 2on curs d'anglès. Veurem quina nota haurà tret.

28. Rebo extensa carta de la meua Maria. M'esplica la mar de coses de París. Que anyora 'l mar i montanya de Catalunya.

Avui fa molta calor. És calor xafagosa.

29. Segueix la calor forta.

30. Festa del gloriós apòstol sant Andreu. El sol crema. He sortit dematí i tarde. Feia una aleta de vent.

Neixen pollets.

A París hi ha esclatat vaga general en protesta d'haver-se fet decrets sense passar per el Parlament. El govern, com qui diu[,] ha plantat cara al front popular i ha vensut. Les noves d'aquesta nit són de que la vaga no ha trovat ressò a molts obrers. El // govern ho ha militaritzat tot i ha donat ordres mol riguroses. Tot el món està en rebeldia.

La petita Teresona Bassa[,] neteta meua estimada[,] està quelcom delicada. Ja m'en vaig donar comte[,] que està flacota. És tan espavilada que se pert de vista. Volen sortir de la ciutat. Faran bé.

Desembre

1er. Continua la forta calor. Hem rebut una carta aèria de na Montserrat demanant queviures per·a resistir la fam que hi ha a la part on governa el Partit Republicà. Diu ella que tan ella com el seu marit resistiran pro els hi dol no poguer alimentar els seus fills. Jo no sé pas a la pobre gent que mantenim des d'aquí i fins aquí també. Som escrit a la meua Maria.

2. Avui és 1er divendres de mes. Som assistit a la missa de l'apostolat i a la tarde a la novena. M'he comprat unes sabates de lona per estar per casa. Són mol lleugeres. M'han costat 70 centaus. Quedo calsada per tot l'istiu.

La Mima s'ha examinat avui d'Història Universal.// No sab la nota que li ha tocat pro ha passat. N'Irene[,] de 2on curs d'anglès[,] suficient. És la única nota que donan al Institut de Morón. Donan insuficient o suficient.

De l'àlbum [frase incompleta].

3. San Francisco Xavier. Fou sacerdot de la Companyia de Jesús el sigle quinse junt amb el seu fundador sant Ignaci de Loyola. Missioner al Japó i les Índies[,] va ser relligiós exemplar.

Avui fa fret. Un aire del sud que fa buscar el sol. Un cambi de lo més brusc.

Fransa amb Itàlia no van d'acord. Tot bull.

Hem rebut lletres de la Miria i de la seua cunyada Rita. Són tristes i enderrarides. La de la Miria és des de Mont-ras.

4. 2on diumenge d'Advent. La fresqueta perdura. Som oït missa 1a. Ens han fet un sermonet del llibret nomenat Kempis. Tot ha estat sobre la caritat que debem tenir-

nos uns als atres. Que ens soportem els defectes que tots tenim perquè ningú és perfet sinó Déu i ens mana no tenir odis.

Na Gracieta amb n'Irene són a veure la // comèdia "Mar i Cel" representada per la s[enyo]ra Xirgu.

5. Per fi s'ha sabut la bona nova de que els fills de la Gracieta Janoher són vius [i] presoners del general Franco. Que estan bons i contents. Un d'ells és a Burgos. Sovint se trovan amb en Josep Gassiot. Quina alegria en tindrà[,] pobre amiga.

El temps segueix bé. He pogut assistir a les funcions relligioses dematí i tarde.

6. Novament fa calor forta. La Mima s'ha examinat de mineralogia. No sé la nota pro sé que felisment ha passat.

Som acavat unes carpetes mol boniques. Són de les que m'ha enviat la meua Maria de París.

7. La Mima s'ha examinat de química. També ha passat. Està mol contenta.

Són les onse de la nit. Acabem d'escoltar la gran cantora de cansons populars catalanes[,] la s[enyo]ra Concepció Badia d'Agustí. Quina manera de fer jugar la seua privilegiada veu! També tenia un acompanyant al piano que'n sabia molt. Entre una bonica audició de cansons totes // ben nostres ha cantat un nonnarannón de lo més fi i dols. *Tampatantam que les figues són verdas / tampatantam que ja maduraran / si no maduran el dia de Pasqua / maduraran el dia de Nadal*. Aixís ho ha cantat ella. Ha estat mol aplaudida.

8. Dedicat a la Puríssima Concepció de la Verge Maria. Els nens i nenes d'aquet poble han fet la seua primera comunió. Hi ha hagut molta festa. Jo som oït la segona missa. Hi som estat més quieta i sense tanta vellugadissa.

Avui cumpleix disset anys que en Flor i la Cèlia se varen casar a l'església de la Sagrada Família a Barcelona. Tan felissos que han visqut amb tot i les contrarietats que han tingut. Que Déu sigui amb ells i tots els membres de la meua família.

Hem tingut la visita de les germanes Fanny, Sara i Paulina Palau.

He rebut una postal de l'Armand des de Mèjic. Se veu que hi té molta feina.

Som de nits. A Campo de Mayo tiran canonades en honor i glòria de la regina de tots els exèrcits del món[,] Maria Inmaculada.//

9. Tinc entès que avui monseñor Chimento[,] elegit bisbe de La Plata[,] pendrà possesió del seu nou càrrec. Que Déu l'inspiri i li dongui bona salud per a dirigir-mos cap al cel és lo que més li desitjo. És jove i mol aixerit.

De nou tinc un refredat que vaig combatent amb Geniols.

La ràdio ens ha dit que a Catalunya s'hi està preparant un furiós atac pels soldats del generalíssim Franco. Bé podrian fer-ne via i que s'acavessin les lluites. Déu ho volgués.

10. És cert que ahir monsenyor Chimento va pendre possesió del nostre bisbat de La Plata. Ho hem llegit avui a "La Nación". Que per molts anys!

El meu refredat va d'aument. Ni els Geniols el dominan. És que aquet dematí he surtit i amb tot i que feia bon sol he sentit l'aire fret. Això suposo ha motivat que m'hagi pujat tan fer. Anit el combatiré amb eucalipto i mel junt amb un Geniol i Déu ajudarà.

La Mima avui s'ha examinat de física. També sortosament ha passat. Ja tan·sols l'hi'n mancan dues. Està mol animada gràcies a Déu.

En Lluís en té una pila. Déu li do sort al pobre!//

11. Diumenge 3er d'Advent. El refredat[,] vent i pluja m'han privat d'oir missa.

En Joan gran ha portat un xaiet de la Pampa. Han fet l'*asado* a baix al jardí.

A la tarde han vingut un mestre cosí d'en Joan, la seua tia Joaquina i en Domingo Avellí. Hi ha hagut molta conversa.

Are són les onse de la nit. En Joan, na Gracieta i n'Irene són al centre a escoltar les cansons de la Conxita Badia.

Les tasses d'aiga d'eucalipus i mel amb Geniols m'han fet baixar el refredat enormement.

12. Rebo carta de París. La contesto avui mateix.

Som acavat una pila de labors de les rebudes de la meua Maria. Han quedat mol rebé. Ara brodo un mantelet per la meva besneteta Carme. Són flors i nens. Fins hi ha una abella.

A Lima aquets dies s'hi està celebrant una gran conferència interamericana. El nostre s[enyo]r intendent s[enyo]r Cantilo hi ha fet un discurs admirable. S'ha referit a

la cultura, llengua i relligió de tantes nacions americanes esdevingudes de España quan era gran i respectada.//

13. Santa Llúcia gloriosa[,] màrtir siciliana. Ella em guardi la vista corporal i espiritual. Totes les meues obres bones d'avui han estat oferides a Déu per l'animeta de la meva tan estimada mare[,] que va deixar-mos avui fa curanta-un any. Sembla que era ahir. Del cap de pocs mesos va néixer la meva Montserrat.

He pogut oir missa. Després amb el s[enyo]r rector ens hem desdejunat junts en el seu menjadoret. M'ha demanat si li vui cusir uns collets a les estoles. Són nets i planxats pro no té una mà benefactora que els hi cusi. Una alba també no sé lo que té i un roquet dels nens també. Demà si Déu ho vol portaré fil, didal, estisores i aguies i li remendaré tot.

Segueixo amb el mantelet de Carmina. Tinc la nineta ben acabada. Ha quedat bonica. Are hem falta 'l ninet. Després l'abelleta i els rams. El refredat ja ha ben passat gràcies a Déu.

14. Torna fer calor. Avui a la casa rectoral hi som cosit unes hores. Som posat collets a cinc estoles i reforsat el broche de la capa negra més nova. Encare m'hi queda feina.//

La Mima avui s'ha examinat de Lògica. També ha passat felisment. Demà té l'última. N'Irene a Morón en l'institut hi ha copsat un sobresalient distingida i felicitada per la llibreta d'anglès. Tots els dies acompanya la senyora de Barrere. Se veu que la referida señora la prefereix a les altres deixebles. Alabat sia Déu!

16. Avui fa una calor xafagosa que no's pot resistir.

17. Continua el calor insoportable.

Les noies han anat al bateig del nen de la Glòria Burc. Se diu Agustí com el seu pare. Aviat s'entorna a Mar del Plata on hi resideixen. Faran bé de fugir de la calor.

Avui na Gracieta m'ha comprat tobralco per un vestit a tot dû. Ella mateixa me l'ha fet. Tan com he cusit a meua vida i are per no fer-me un vestit no'l portaria. He perdut ben bé l'esma de fer vestits. Remendar [i] prou. Fer coses boniques també. Som acavat el joc vingut de París, com també la coseta per la nena d'en Joan i are vui fer babasais per quan el nen de la Glòria mengi sopetes.//

18. Diumenge. Som oït missa primera. Era dedicada a les Filles de Maria. Han cantat unes cansons que semblaven traduïdes de les del nostre tan estimat poeta m[ossè]n Cinto.

La calor ha estat forta tot el dia. Ha fet una tarde pesadíssima. La tormenta ens ha portat uns ruixats que bé deuran refrescar quelcom.

Hem tingut el goig d'hostatjar tot el dia a la poetesa cubana s[enyo]ra Emilia Bernal i a la seua filla Hilda. La mare és embaixadora de Cuba aquí. La seua filla té la carrera de Dret cursada a Madrit i estudia per diplomàtica. Les dues són uns talents que Déu n'hi do. Mentres la tormenta admosfèrica anabe pujant negra com un pecat, a en Joan (pare) se li ha acudit de proposar un passetjet amb auto per aquets voltants tan bonics. S'ha acceptat i han surtit les nostres amigues acompanyades de les dues noies de casa, la Nena Gibert, en Lluís i la seua mare. Jo no he volgut sortir devant tanta tormenta. En Joan també s'ha quedat. Mentres han estat fora ha plogut molt i ha tronat i llampegat sense parar. Quan han tornat se penedian d'haver-se arriscat.

La Nena estava amoïnada perquè s'ha romput el vestit nou. Les bones amigues han sopat aquí i després per // les onse s'en han entornat a ciutat ben contentes de tot lo que han vist. Han dit que volen tornar un·atre dia per anar a conèixer el poblet blanc dels oficials aviadors i militars. És vora 'ls cuarters Campo de Mayo.

19. Dia ple de records d'aquell fill meu tan estimat de tothom qui el va tractar. Totes les meves devocions han estat oferides per l'etern descans de la seua animeta tan hermosa com era. Que Déu l'hagi acullit a la seua santa glòria. Setse anys fa avui que ens va deixar. Jo'l veig ple de penalitats de soportar una tan llarga malaltia soportada amb santa paciència. Preguem per ell. En Lluís ha combregat i oït missa aquí a la parròquia. He tingut qui m'acompanyés amb les meves pobres pregàries.

Per cartes rebudes de Catalunya hem sabut que la pobre amiga Mercè Padrós ha perdut el seu fill grant. Era metje i presoner d'en Franco. Li quedan un atre fill tontet i una filla. Que Déu li comuniqui resignació per tantes penalitats com l'envolten.

20. Avui en Lluís al colegi Puirredón s'ha examinat de geometria oral i escrita 2on curs.// Ha passat felisment gràcies a Déu. Demà l'hi'n tocan dues. No sé com s'hen surtirà. Les noies l'i ajudan. N'Irene avui li ensenyaba anglès.

Brodo dues carpetetes mol petites. Una per en Motis i l'atre per la meua Maria.

Na Gracieta ha comprat pollets. La Mima els cuida. Sempre trafica per el jardí.

21. Festa del gloriós apòstol de Jesús sant Tomàs. Ell ens aplani i aclareixi tots els dubtes que s'ens acudeixin referents als grans misteris de la nostra santa relligió catòlica[,] apostòlica i romana. Ell va dubtar fins que va tocar la realitat de la gloriosa resurrecció de Jesús.

Tot el dia hem tingut el goig de tenir amb nosaltres la Glòria Nadal amb el seu fillet i la nevodeta. Lo mal ha estat la rigurosa calor que no se pot resistir.

Avui és l'aniversari d'haver donat sepultura a les despulles del nostre tan estimat Serafí (a c s). Cumpleix setse anys al cementiri de la vileta de Caldes de Montbui.

En Lluís avui s'ha examinat es dematí d'anglès que les examinadores han estat tan poc // amables que li han donat un 3, que és aplassat. Ja no haurian de ser dones![,] deia ell després de la derrota. En camvi a la tarde s'ha lluït amb l'examen de història contemporànea. S'hi ha guanyat un 6 i un 9 i l'han felicitat per haber contestat totes les preguntes del programa. Li han dit que era un goig examinar un alumne tan ben preparat. Li haurian pogut donat un 10[,] que és la més alta calificació[,] i per haber-se equivocat d'un nom dels cuatre presidents que va tenir la 1a República Española en tans pocs mesos d'existir ha perdut un punt de la calificassió. Tot és de segon curs de batxiller. En té un tip per surtir-ne.

22. A la vetlla ens han arrivat la Sara nostra amb la Mary Gómez de Victorica. Han passat un camí mol pesat per tanta calor i terra que aixecava el tren. A més els pagesos havian cremat els camps segats i la terra anava barrejada amb cremadina de restos de paia de blat.

També tenim en Roger Nadal. També li han quedat dues matèries per mars. De totes maneres no té pas el feix gros com el nostre Lluís.//

23. Les noies Sara y Mary encare les pobres no s'han pas refet del cansament del viatge. A la tarde amb la seua mare han anat al d[octo]r Fasola peraquè la visités. Sortosament ha dit que està fora de perill. Que té els pulmons nets i que pot viure aquí perfectament. Gràcies a Déu que tenim un dolor menys.

Rebo felicitació de la parròquia. Jo no he felicitat a ningú. No tinc humor. Tinc el cor rublert d'espines que contínuament me donan tristesa. Alegria espiritual sí que la tinc. Demano a Jesús en memòria d'aquella gloriosa nit del seu neixement en humil

cambra que accepti les meues infinites tribulacions. Res més puc oferir-li. Així puc assembrar-me més a Ell i conèixer els sofriments dels seus tan atribulats Santa Mare i protectors sant Josep. Patim en aquet món esquifit que res bo té per dar-mos. Alabat sia Déu!

24. Vigília de Nadal. Avui a missa el petit pesebre ja era gurnit. Are són vora les onse de la nit. Per fora hi ha un enrenou de petarts que sembla una traca valenciana.

El món s'alegra recordant aquella santa nit de fa dos mil segles que la Verge Santíssima // tingué el goig de donar a llum al Rei i Señor de cels i terra. Nasqué pobre sense tenir un llitet ni bressol per a dormir. En una suntuosa ciutat on hi habia gent poderosa de tot el món hostatjats en rics hotels ben abrigats del fret; i els nostres sants esposos[,] amb tot i ser els més amos de tot el món, com que no tenian plata, ningú els va volguer recullir. Si are tornessin, tampoc els voldrian rèbrer. Tan·sols se fa acatament a qui té plata. Mentres_tant tot el poble de Haedo està en vetlla. Por hem faria de surtir per anar a la missa del Gall. És cosa de jovenalla. Ja ho he dit avui al nostre senyor rector. Prefereixo anar demà a la de set i mitja. Llavors el pensament està més unit amb Jesús per·a meditar el gran aconteixement que celebrem. Aquest any, Nadal se celebra la continuació de la guerra española i amb perill inminent de topades entre les nacions europees. Bé podria cumplir-se aquell <a> crit dels àngels als gloriosos pastors de les montanyes de Betlem: «Glòria a Déu en les altures i pau a la terra als homes de bona voluntat». «Que estan les montanyes / cubertes de neu // una nit d'aquestes / nasqué 'l Fill de Déu. Aquí és al revés. Les cigales cantan el calor fort de tots els dies. Avui ha fet tormenta. Ha plogut i fins sembla que ha refrescat.

Són les onse i vint i tot és xibarri. No sé quan hem deixaram dormir.

He rebut felicitació del p[are] Molinero[,] relligiós benedictí de Belgrano. M'inclou una estampeta dedicada i'm promet un llibre que ha traduït. El llibre no l'he rebut. Deurà arribar demà. També casualment n'he rebuda[,] de felicitació[,] de m[ossè]n Birba[,] ex_rector de Llufriu[,] des de Salinas de Añana[,] província de Álava (España). Que Déu els hi pagui el goig que n'he tingut.

Avui en Lluís s'ha examinat de música 2on curs de batxiller. És de les equibalències per·a poguer entrar al colegi Puirredón. Ha tret un cuatre i un sis. Encare l'i'n quedan nou. Déu li ajudi!

25. Diada santa plena de llum espiritual. Amb tot i les tribulacions tan extenses que ens enboltan i l'anyorament dels fills i néts que tan allunyats tinc de mi, sento un goig espiritual mol intens. Som assistit a la // segona missa[,] dita de l'Aurora. He combregat en nom de Déu i resat les curanta avemaries i altres tantes benediccions saludant a la felís Mare de Jesús nat com ho tinc per costum des de fa molts anys tots els dies dels mesos de desembre i gener fins a la Candelera en memòria de la ditxa que tingué la Verge Maria en la salutació del àngel com en donar a llum al seu Fill amorosísim i al contemplar-lo[,] cuidar-lo i alimentar-lo.

Avui després de la missa ens han donat a besar l'imatge del Nen Jesús. Tot el dia som estat en Ell unida al portalet ditxós.

L'Aldao ha vingut. També han vingut la Maria Palau amb les seues dues filles. Tots han brenat aquí. El dia no ha estat tan calurós com els altres per causa de la ploguda d'ahir.

He rebut un llibre titulat "La oración de todos los momentos". Conté tres sèries de trenta i tres meditacions. L'autor és Pierre Charles, sacerdot jesuïta profesor de teologia. "Versión de la 10a edició francesa per Lorenzo M. Molinero OSB". Ell m'en // ha fet ofrena com a obsequi de festes de Nadal. Encare no l'he comensat de llegir perquè tot el dia hi ha hagut xibarri.

Són les nou i quart de la nit. Hem sopat gràcies a Déu. Are resaré les oracions de costum de totes les nits i per lla les onse[,] després d'haber preparat la missa litúrgica de demà, m'aniré a descansar amb l'ànima sadollada d'amor a la Sagrada Família de Betlem.

També aquesta nit el barri comensa l'entreteniment dels petarts. Tot sia en honor de l'Infant diví i en memòria seua.

26. Festa del gloriós martiri de sant Esteve. És considerat com apòstol per els seus mèrits amb motiu del seu càrrec de repartidor d'almoines als pobres. Va ser el primer màrtir del Crist.

Llegim dos discursos de dos homes de gran gerarquia i ben oposats per cert. Un és del nostre tan estimat Papa Pío XI[,] actualment regnant. Ell[,] tan vellet i combatut[,] se queixa amargament dels equivocats camins que // <van> van seguint els dos ambiciosos que governan Itàlia i Alemània. No sé pas on van a parar[,] sobretot l'últim. Cap d'ells té respecte a l'autoritat universal ni als seus vuitanta-i-pic d'anys i poca salud del nostre pontífeig estimat. Li amargan la vida d'una manera desastrosa. Mol difícil és que pugui

resistir gaire temps la tempesta que sobre de les seues espatlles va caient com més va més. En camvi el *déu* aleman n'ha fet un de discurs que fa pena veure tanta vanitat desvergonyida amb un home de tanta responsabilitat. Ell[,] que ha inventat una secta peraquè l'adorin a ell, are ens ha sortit amb que Déu els ha ajudats tan que bé s'en pot dir que ha estat un miragle el que s'ha operat allà durant l'any que s'acava. És que Déu sab per·què li ha permès que robés tot lo que ha volgut omplint-se de glòria vana. Ha engrandit la nació a costa de oprímer i fer-se seu lo que cap dret hi tenia com és Àustria[,] que se l'ha feta seua sense protesta dels invadits per no poguer defensar-se.//

27. Som a la nit. Fa molta calor.

Celebrem la festa del jove tan simpàtic com dotat de la més completa sabiduria el gloriós sant Joan Apòstol i Evangelista. Per ser el més pur dels dotse escullits per Jesús, fou d'Ell el més estimat i al que féu més íntimes confidències. Acudim al nostre sant pregant-li que ja que junt amb ell, ans d'espirar Jesús nostre redentor ens va fer a tots fills de la seua Mare amorosíssima, que ens ajudi a cumplir els nostres deures com a bons devots de la santa relligió catòlica[,] apòstolica i romana.

He rebut una pila de lletres per·a mi mol estimades. Una carta de l'Armand des dels Estats Units. Un paquet de periòdics españols que m'envia la meua Maria des de París i un número de "Revista Litúrgica Argentina". A més tinc el llibre del p[are] Molinero rebut fa dos dies. Totes les coses que vaig nomenant són de molta trascendència. També tinc "Nacions" i "Pueblos" endarrerits per·a llegir i tinc de respondre algunes cartes, però lo que més m'atreu és fer labors i m'i // dedico molt. Són tan boniques quan són fetes que dóna goig.

Déu meu![,] bo i escrivint tinc el paper ple de bestioletes de pluja. La calor és forta.

28. Els Sants Ignocents. Herodes[,] pensant matar al nen Jesús[,] va fer-los morir a tots. Qui li hagués dit que justament Ell sol sobreviuria a la gran matansa! Pobres mares! Are també podem exclamar com llavors: pobres mares desconsolades que perdan els fills que tan s'estiman!

Avui hem rebut carta d'en Ricard Musterós despedint-se. Surt de Gènova i s'en va a Sevilla a fer el servei que li pertoca. Seran tres germans als fronts. És mol possible que hi hagi d'anar també l'Alfons. Tot plegat un enorme desastre.

He rebut també un·atre paquet de periòdics españols. M'els envia la meua Maria.

La Miria ha escrit aèria. Diu que estan sense noves d'un jove amic seu que també és al front. La destrucció de homes i ciutats. La fam, malalties i privacions de tota mena.//

29. Tampoc avui he sortit. Som escrit al p[are] Molinero i a la meua Maria de París. He llegit forsa avui. Fa molta calor. La guerra española are lo més fort és a Catalunya. Els d'en Franco invadeixen la província de Lleida i Tarragona. Quants morts hi ha dels dos fronts[,] pobrets! I no hi ha cap senyal d'acavar-se. L'any sí que s'acava.

30. Avui a casa hem rebut forses visites. Ha fet calor fortíssima i tormenta.

Han vingut en Domingo Avellí. Mentres ell hi era han vingut la família Sardó del carrer de Pedro Goyena. El matrimoni[,] una filla i una tia seua barcelonina que diu fa més de seixanta anys que és aquí.

31. Últim dia de l'any. No he pogut sortir per mal temps. La tormenta que va comensar ahir ha durat tota la nit i fins al comensament del dematí. A les vuit encare plovia. Hem dol no haver pogut oir missa i combregar l'últim dia. Hauria conversat amb el s[enyo]r // rector i m'hauria donat una benedicció ben extensa com aquell bisbe català als segadors quan els va beneir amb la mà dreta i l'esquerra. Si puc hi aniré a la tarde primer dia de la novena a la Sagrada Família i Nen Jesús de Praga. Són les cinc i quart de la tarde. Des de tota la nit que fa una calor insoportable. Suem com els batadors a l'era. No se té ànim de fer res.

Aquest any som hagut d'afegir uns fulls a la llibreta grossa. No valia la pena[,] per lo poc que faltava[,] de comensar un·atre llibreta grossa el mes de desembre.

Are la Sarola i la seua mare tornan de fer-se treure una radiografia dels pulmons de la primera. Dimarts ho sabran tot.

Durant el present any ben pocs aconteixements hi ha hagut a la nostre família.

Al comensament vaig acavar la cura del mal que tenia a la cara feia més de deu anys. Felisment no ha tornat rebrotar ni poc ni molt. Pel mes de mars n'Irene s'en va anar a passar una temporada a // Mar del Plata amb el matrimoni Agustí i Glòria Burc Castillo. La Sara ens va tenir un fort atac de asma. Li va durar forsa. En va quedar delicada[,] que encare ho està. En Lluís ha passat i està passant encare moltes trifulgues amb motiu del camvi de colegi. Pel maig na Gracieta va llegir trevallets seus per la ràdio.

La meva néta Ireneta Bassa va fer la primera comunió. Varen fer una fotografia que érem jo amb la meva besnéta Carmeta i les nétes Bassa que hi varen quebra.

Per el mes de juny el govern de la República Española va cridar l'Alfons de la Miria a files. Som al desembre i encare no hi és. La nostre Sara va sortir a passar temporada a la Pampa. Pel Juliol n'Irene se va escaldar els peus. Va tenir d'estar forses dies al llit.

Pel setembre el nen de la Miria va estar mol greu. Per sort Déu va permètrer que els metjes que'l visitaren s'equivoquessin i la criatura se va curar.

Per l'octubre vàrem venir a viure a la casa Avenida Alberto Vin<g>yes 1.876.

Últimament la Mima ha acavat els estudis // de *bachilera*. N'està tota contenta. Si no fos per l'estat de la Sara[,] que no està bé del tot, acabaríam l'any encare que amb una calor espantosa pro amb bona salud per a tots nosaltres gràcies a Déu.

Són les nou i mitja de la nit. Hi ha tormenta estranya. Se diu que és produïda artificial o química. Hi ha un home de origen vasc[,] o per lo menys [h]o és el seu cocnom[,] Baigorri Vela[,] que diuen que sab uns procediments per a fer ploure. Ell viu a la ciutat de Buenos Aires. Ha assegurat que el dia tres[,] o sigui dimarts vinent[,] farà ploure. Som dissapte. S'haurà avensat? Ja ho veurem. La qüestió[,] que tothom està esverat amb la calor insoportable. Trona i llampega molt pro no plou. Han plogut cuatre gotes i el vent fort ha aixecat molta pols.

Som assistit a la novena que en aquet poble celebrem honorant a la Sagrada Família[,] patrons de la nostra parròquia. Tot ha estat amb el Santíssim exposat. Quina devoció que feia! Amb tot el fervor del meu cor li he demanat que hem perdonés totes les ofenses que li he fet // durant tot l'any que acavem, com també que hem concedeixi la gràcia de viure unida amb Ell tots els moments de la meva vida. Quan el s[enyo]r rector ens ha donat la benedicció amb el Santíssim, n'he sentit un goig inmens. També n'estic del tot agraïda d'haver pogut combregar tots els primers divendres de l'any present. Som anat recorreguent tots els mesos i no he faltat amb cap. Tot sigui oferit al Cor sacratíssim de Jesús.

Acavem l'any tenint amb nosaltres la Nena Gibert de Trenque Lauquen, la Mary Gómez de Victorica, la Joaquina Llorens i tots els de casa.

La guerra española[,] tan enverinada com l'any passat en aqueixos dies. No hi ha senyal de pau. Are les grans batalles són a Catalunya[,] província de Lleida. Cada dia fan unes agafades de presoners que ni saben què fer-ne ni com alimentar-los. Se deixen agafar perquè van reventats de lluitar sense aliments. He llegit que els del govern de la

República només menjan un plat d'arròs bullit cada dia. És que no'n tenen[,] de queviures.

Són les deu de la nit. A fora hi ha fressa // de trons i de petarts esperant que toquin les dotse. Segurament que no podran continuar. Són les onse de la nit (hora oficial).

Trona mol i plou forsa. Els petarts són clars. N'hi ha prou amb els del cel.

Unida amb Jesús Infant, pobre i desconegut, pro ditxós amb els seus companyons i pròxim a tenir de fugir perseguit per el rencorós Herodes acavaré la llibreta a la Av[eni]da de Alberto Vignas 1.876. No esperaré les dotse perquè necessito descans per el meu cos. Plou molt. Aixís se despedeix l'any 1938 per·a donar entrada al 1939. Ell sigui millor que 'l que s'en va.

Visca la Sagrada Família de Nazaret! Visca 'l Portal de Betlem. Visca Catalunya martiritzada! Que Déu <la> perdoni als que en són causa i la porti a una veritable pau.

Haedo[,] 31 desembre 1938.

L'àvia Irene//

Gener 1938

1er. Vàrem tenir en Joan amb la Sara i la nena.

2. Va venir en Juancito Llorens amb la seua senyora i els dos fillets. En Lito Gibert. L'Albert Bucna de Victorica amb la seua senyora, una filleta i una germana de l'Albert. Amb ells la Mary Gómez. Ha tocat el piano. Ho fa maravellosament.

3. Va tornar en Lito Gibert. Venia delegat de la Junta de La Primera de Segurs.

4. A casa era ple celebrant el cumplianys de la nostra Sarola.
Rebérem obsequis de'n Ricard Musterós des de Gènova.

5. En Lito Gibert amb la seua esposa varen portar el seu fillet malalt.
La Sara nostra tenia un tumor al coll.

7. Última cura del d[octo]r Puentes.//

9. L'Aldao passaba una grip aquí a casa. El matrimoni Gibert amb el seu nen varen tornar. Vàrem fer una bonica excursió amb un auto.

11. Llegíam el gran desastre aeri.
Inauguració oficial del gran Hotel Llao Llao a Bariloche.

16. Vingueren la Mary Gómez amb les germanes Sonsoneti de Victorica i el nòvio de una d'elles.

25. Uns homes de Trenque Lauquen ens varen portar dos pavos. Un escrit mol animat.

27. En Lluís posava 'l coll tort. Va ser un aire.

31. N'Irene amb la seua mare varen anar al casament d'una senyoreta Sunsuneti.

Febrer

1er. Va venir la Rita Brizuela amb la seua nena.

11. En Joan va portar un zorrino cadell.//

14. El zorrino va fugir.

18. Varen passar una pila d'avions americans.

Rebérem una fotografia de la nena Nadal des de Mar del Plata.

20. Gran festa cívica per el camvi de president de la nació. És el d[octo]r Roberto M. Ortiz.

Mars

4. La Sara va portar a la Juanita a l'oculista.

El govern de la República Española que resideix a Barcelona ha disposat que tots els cònsols seus vagin a Caldetes per a salvar-los de les bombes nacionalistes.

7. En Joan va portar una mulita dissecada. Una dona dels peons de la barraca de llanes de Victorica ha tingut molta trassa a conservar-la.

11. N'Irene va sortir per Mar del Plata.

Na Gracieta va anar amb un oculista.

13. Alemània va entrar a Àustria fent-se-la seua.//

15. La Sara va tenir un fort atac d'asma.

20. Se va inaugurar l'iglésia de Ciudadela baix la protecció de santa Joana d'Arc. La va beneir el s[enyo]r bisbe de Mercedes[,] monseñor Chimento.

Abril

2. En Lluís ha comensat d'assistir a l'escola Ward de Ramos Mejía.

4. L'exèrcit d'en Franco va entrar a Lleida.

6. Vaig rèbrer una medalleta d'or que la meua Maria me la va enviar de París dintre d'una carta.

20. El d[octo]r Fasola va venir per última vegada. La Sara tenia d'anar al seu consultori.

Maig

2. Va morir la s[enyo]ra Maria Palau. Al cel sia.

10. Vaig rèbrer una petita imatge del Sagrat Cor de // Jesús i uns rosariets de plata. Tot anava dins un plec de periòdics.

11. Varen arrivar la Francisqueta i la Sara Llorens de Pineda. Varen poguer fugir de la guerra.

21. Rebérem un fenomenal formatje que ens va enviar en Domingo Avellí des de Suipacha.

29. Na Gracieta va parlar per la ràdio.

Juny

26. La Sara nostra va sortir amb el seu pare per anar a la Pampa.

27. La Gabinita Gibert va dinar aquí. S'en va entornar a Trenque Lauquen completament curada de la desviació d'ossos de l'espinada.

Juliol

1er. Nota bonica entre joves catòlics i comunistes. Són tots de Suiza.//

4. A Buenos Aires hi habia tifus.

7. Na Gracieta va calar foc a la cuina Orden 59.

9. Anit les nacions Paraguay i Bolívia han firmat les paus. Ja era hora.

10. Se va estrenar la nova catedral de Reims (Fransa).

16. Vaig comensar de copiar les epístolas.

19. N'Irene se va escaldar els peus.

21. Are trovo que és avui que s'ha firmat la pau Paraguay-Bolívia. Nota extensa.

23. Vaig rèbrer les primeres labors que va enviar-me la meua Maria des de París.

30. En Lluís va estrenar el vestit de Costa Grande.

Agost

3. Vaig passar el dia a Liniers amb els meus nevots.//

19. La Mima per mitjà de la ràdio va parlar amb el s[enyo]r Martín Gil. Va fer-li no recordo quina pregunta.

23. Varen venir la Rita Brizuela amb la seua nena. Les germanes Joaquina i Alejandra Llorens i més tart en Domingo Avellí.

Septembre

1er. Rebérem aèria de la Miria amb la mala nova d'haver tingut el nen mol greu i amb la bona de que estaba fora de perill.

5. Primeres dilligències per la casa de l'Avinguda Alberto Vinges.

6. La Mima va anar a l'universitat.

12. Al Casal Català varen fer “Maria Rosa de Guimerà”. La s[enyo]ra Chirgu fa de Maria Rosa.

14. Llegim que el govern de Barcelona ha cridat a files als reservistes de la quinta de l’Alfons.//

15. Varen venir la Glòria Burc amb el seu Agustí. Jo plorava sempre devant la desgràcia de l’Alfons.

19. Escrivia amb una estilogràfica mol econòmica. Va costar-me un peso noranta. Va de lo més bé.

22. Na Gracieta amb en Lluís varen anar a casament d’un fill de la Juana Palau.

28. Vàrem llogar la casa blanca Alberto Vignes 1.876.

29. Europa esta<v>ba abocada a la guerra que no va esclatar per un voler de Déu.
Vàrem enviar aèria al nen Carlitos per el seu primer cumpliment d’any.

Octubre

1er. Avui la meva néta estimada Irene Bassa Palau ha combregat per primera vegada al convent de relligioses del Sagrat Cor.

2. A la parròuia de Sant Francisco han beneït una imatge de sant Salvador d’Horta. Detalls al seu dia.//

6. Llegim que a Barcelona els avions del generalíssim Franco tiraven panets i cigarretes.

10. Vàrem venir a viure aquí a la casa blanca que tans dies hem lluitat per obtenir-la.

23. Varen venir la Cèlia amb totes les nenes i tres germanes seues. Varen obsequiar-me amb mitxes de fil negres mol boniques. Jo a les nenes com també a la seua mare les hi vaig fer regals.

Novembre

1er. Ens varen posar l'hora oficial d'estiu.

3. Teníam 35 graus de calor.

6. Varen venir el matrimoni s[enyo]rs Estalarra amb el seu fill gran i la seua filla.

7. Va néixer el fillet de la Glòria Burc.

14. Tenia un mussol amb un ull.

23. Al Casal Català hi va cantar la Conchita Badia.//

25. Vaig passar el dia a Liniers amb els meus nevots.

28. Rebérem lletres de la Miria des de Mont-ras.

Desembre

4. Na Gracieta amb n'Irene varen anar a veure representar "Mar i Cel" per la s[enyo]ra Chirgu.

7. Per la ràdio de nit hem sentit cantar a la Concepció Badia d'Agustí.

9. Monseñor Chimento va pendra possessió del arquebisbat nostre de La Plata.

11. Varen fer un asado al jardí de casa.

18. Varen venir a passar el dia la s[enyo]ra Emilia Bernal i una seua filla.

22. Ens va arrivar la nostra Sara des de la Pampa.//

30. Varen venir una família que viuen al carrer de Pedro Goyena.

31. No's parlaba de res més que del famós descubriment d'haber trovat un procediment per·a fer ploure. El afortunat savi viu al barri nomenat Villaluro cerca de Buenos Aires.

L'índex s'ha acavat.

Alabat sia Déu!

Visca Catalunya catòlica!

L'àvia Irene//

Volum XIII

Gener 1939

Avda. Alberto Vignes 1.876

1er. En nom de Déu comenso aquesta llibreta al poble de Haedo. Quissab on l'acabaré, i fins quissab si la podré acabar! En això no m'hi amoïno gaire. Com que tinc tan bella pila d'anys, estic resolta a fer el viatge quan Déu me cridi. Estic contenta i agraïda de tots \els/ favors rebuts, així com de les espines que vaig trovant en el meu camí. Procuraré continuar la vida tranquila i piadosa unida amb Déu tan com hem sia possible. Ell m'ajudarà com ho ha fet sempre i jo l'hi'n restaré ben agraïda.

Avui dematinet he confessat. El nostre senyor rector m'ha donat els seus paternals concells que m'han comunicat coratge i alegria espiritual. Després som oït missa i combregat sentint-me rejovenida i contenta. Arrivant a casa m'he trovat amb una carta de la meua Maria de París. Una joia que m'ha consolat de l'anyorament que d'ells // sento després d'onse anys que no els he vistos.

Fa una calor espantosa ja fa dies. Fan tormentes, plou pro no refresca.

Avui tenim amb nosaltres en Joan amb la seua Sara i la nena[,] que és mol divertida.

Ara són les cuatre i mitja de la tarde. A·baix hi ha els de casa junt amb la Nena Gibert, la Mary Gómez i la Joaquina Llorens.

Les gotes de suor hem cauen del cap i de la cara. No es pot resistir el gran calor. Són les deu i quart de la nit. Ha tronat i fet uns llampecs furiosos. La pluja ha estat poca. Torna fer la insuportable calor.

La gent d'aquet poble se diverteix tirant petards.

Una banda no sé si de la policia o municipal ha tocat pesses devant de casa del governador.

En Domingo Avellí s'en va a trevallar a fora.//

2. Tota la nit ha plogut i fet tormenta. Diuen que és degut a la ciència del s[enyo]r Baigorri Vela. Veurem si el savi de Villaluro[,] que és on viu el subgecte nomenat, ens fa tornar joves i tot. Diuen que ha assegurat que el dia 3 farà ploure molt. Això és demà. Els de la ràdio en fan broma.

Aquet dematí no s'han publicat periòdics degut a la gran festa d'ahir.

Som pogut assistir a la novena per la Sagrada Família i Nen Jesús de Praga.

3. El savi de Villaluro ens ha embromat. Encare hi ha qui hi creu. Quan Déu no ho vol, els sants no poden. L'aiga que tenia de caure avui encare deu ser al riu.

Ha fet calor forta tot el dia. La nit habia estat forsa passable.

Avui som oït missa[,] combregat i assistit a la funció de la tarde. He guardat una pila de retalls de periòdics locals. Tot està enmagatzemat a la llibreta 12 que som tancat.//

4. Avui a casa sembla la festa major. És el cumplianys de la Sara nostra. Han vingut l'Aldao, la Mary Gómez i Ayda Berenguer, les dues de Victorica. En Joan i la Sara seua amb la seua nena. A més tots els de casa i la Nena Gibert. Les dues victorianes s'han quedat a dormir. El d[octo]r Fasola ha examinat la radiografia que han fet a la Sara i ha dit que està completament bé gràcies a Déu.

Tot el dia ha fet una calor fortíssima. Som fet les meues devocions de costum. Vaig llegint els llibres de la "Oración de todos los momentos". Quin floret d'instruccions hi aprofito! Mai m'en cansaria de llegir-lo. No obstant tinc la fermesa de llegir poc i meditar més. Aixís un ne treu tot el valor que té. Si se tingués devoció per instruir-se en les normes de la relligió catòlica i fos practicada fidelment, no hi hauria guerres ni odis.//

5. Som a la nit. La vigília dels sants monarques ha estat mol variable. Ha comensat plovent i ha acavat amb el cel completament net i lluint una lluna preciosa.

Som assistit a la novena. A casa tot el dia hi ha hagut moviment jovenil. Vespre de tot, les dues noies de Victorica s'en han anat a Buenos Aires per a passar allà la diada de demà. És el dia dels obsequis a grans i petits. Tot sigui en memòria de la Sagrada Família de Nazaret.

He rebut una mol cariñosa felicitació de l'amic Jijena Sánchez.

6. *Viscan els tres Reis de l'Orient / portadors de grans presents / estimats de grans i xics / mol generosos i rics.*

1er divendres. He combregat.

Imitem les seues virtuts, obeint les inspiracions que Déu ens envia en recort de la lluminosa estrella quina llum benefactora els va portar al portal de Betlem per adorar a Jesús Rei.//

Som escrit a m[ossè]n Birba de Llufriu.

Acompanyats de l'amic Aldao hem menjat la popular rosca de Reyes. La Sara hi ha trovat el ninot sorpresa. Era una petita mona de porcelana. Tenim encare la Mary Gómez.

7. Avui he pogut sortir dematí i tarde. A l'església hi havia un moviment enorme. Tot eran preparatius per·a la gran festa de demà.

Som escrit al s[enyo]r rector de Llofriu[,] m[ossè]n Josep Birba. Actualment resideix a la província de Àlava en un convent de relligioses de clausura.

Fa una calor que no se pot resistir. Hi ha senyals de tormenta.

8. Festa de la Sagrada Família, patrona d'aquest poble.

Com que tota la nit ha fet tormenta i la matinada ha plogut molt // no he pogut anar a missa primera. La de deu ha estat cantada per les Filles de Maria. El sermó l'ha fet el p[are] Elisalde de Ciudadela. Ha estat mol encertat. Senzill i sentit. Ha estat bé per totes les inteligències. Curtet i ben arrodonit. És clar que ha exortat mol a que els matrimonis imitin els actes de la vida santa que fruïan els sants esposos amb Jesús. I mol més ha insistit amb que cada u cumpleixi les obligacions del seu estat. I que estiguem sempre a la presència de Déu. Tot ho esplicava suaument i sens embuts. Se veu que té abtituts de bon orador.

9. Avui no m'he trovat prou animada per sortir de casa. Els entramaliats i molestosos mosquits no m'han deixat dormir. Quan passo mala nit després tinc el cos tot cruixit i malmès. Sembla mentida que siguem tan poca cosa. Que unes diminudes bestioletes // ens dominin i deixin vensuts. I no obstan[t] és aixís.

La calor xafagosa continua. Quan el sol s'ha post semblava unes brases de foc.

Acaban d'arribar dues germanes Berenguer de Victorica. Són mol simpàtiques. Hem rebut aèria de la Miria. Esplica una pila de cosetes del seu tendre i xamós fillet. Qui els pogués veure!

10. Som oït missa i combregat en nom de Déu. Mentres ha durat la missa feien uns trons que semblava que l'església ens queia a sobre. La pluja queia a bots i barrals[,] com diem a Catalunya. Jo no portava paraigues. Ningú en portava. Tothom s'en ha anat. Quedava jo i un·atre dona mol devota que feia 'l viacrucis. Veient que la pluja

continuava som entrat a la casa rectoral. Allà he pres una tassa de cafè amb llet, hem enraonat amb el s[enyo]r rector i quan ha // parat de ploure, m'han deixat un paraiga i m'en som vingut cap aquí. D'en tot el camí no ha plogut ni una gota. Han comensat de caure \gotes/ al entrar al jardí. Després ha diluviat tot el sant dia.

Les noies de Victorica (les dues Berenguer) s'en han anat.

11. Avui no he sortit. Dematí semblava que de nou plouria i no ha estat aixís.

A la tarde ha vingut el s[enyo]r Zabala. És vasc i mol conversador. Quissab les coses que ens ha esplicat de la seua regió vasca. Hi ha tres mesos que se va quedar viudo.

12. Tampoc avui he sortit. He decidit quedar-me perquè a la capelleta del colegi de les relligioses antonianes no s'hi quep de tan petita. Tots els dijous elles tenen la missa.

Som escrit tres cartes: una a París, l'atre a Liniers i l'atre a Belgrano.//

Cataluña va sucumbint a les mans de l'exèrcit del general Franco. La ràdio ens acaba de dir que han entrat a Falset. Els periòdics del dematí deian que habian entrat a Montblanc. Són a les portes de Tarragona. A Roma s'està tractant la pau d'Espanya. Are sí que la cosa va ràpida. Els dos ministres principals d'Itàlia i Inglaterra han brindat per la glòria dels dos imperis. Han fet un dinar de [xifra omesa] comensals. Els ministres anglesos hauran visitat el San Pare i al cardenal Pacelli. Tots plegats estic convensuda que portaran l'acavament de la tragèdia española.

13. Res de nou. Lo de Roma avui no s'en pot dir res en concret. Ho portan mol callat. Està en mans dels que tenen tota l'autoritat. Déu els hi do seny.

Els nacionalistes avensan de·pressa vers el Mediterrà, Tortosa i Tarragona.//

14. Tampoc avui hi ha novetats. Calor i sempre calor.

15. Diumenge. Anit ha fet tormenta. Calor forta. A la tarde han vingut en Milo Llorens amb la seua esposa[,] un nen i una nena fillets seus. Mol amables i mol divertits.

He rebut una carta de la meua Maria de París. Diu que han passat una ola de fret crua i tremenda.

La ràdio de la nit ens diu que les tropes d'en Franco han entrat a Tarragona, Reus i Falset. Bé podria acavar-se aquet dimontri de guerra española que destrueix tantes vides!

16. Els diaris confirman la caiguda de Tarragona. El calor és insoportable.

17. Sant Antoni abat. He oït missa i combregat en nom de Déu. Havia passat mala nit i fins volia quedar-me. La calor i mosquits no m'han deixat dormir. Paciència.//

Llegim que els nacionalistes españols han entrat a Cervera. És ciutat antiga i d'una importància gran per tans camins que hi aflueixen. Ara van a Igualada, Vendrell, Capellades i Vilafranca dels Panaders.

Llegim també la gran i doble ecatombe de Córdoba i de Santiago del Estero. La primera innundada per tanta pluja. L'atre, a Frías, el ferrocarril Central Córdoba ha caigut daltabaix del riu Albigasta. Portava molts obrers. Se va trencar un pont a cinc quilòmetres de la ciutat d'Albigasta. Hi ha divuit morts.

18. No he sortit. M'he rentat la meva roba. Al despedir la bugadera vàrem acordar que cada u se rentaria la seua. Per la meva part cumpleixo l'acord.

El calor és insoportable. Se sua sens parar. No se faria res més que beure.

Avui han vingut tres germanes[,] filles totes // de Entrerríos. Tres germanes i un germanet Berenguer i la Mary Gómez. L'Aldao, la Nena Gibert i tots els de casa. Quin enrenou!

S'ha rebut carta de la Miria per la Sara.

19. No se descansa ni nit ni dia. Anit[,] no poguent resistir tanta calor, som overt la gran finestra de bat a bat. Ha semblat que entrava una mica d'oratje de la nit. He dormit una mica. Ha comensat de llampegar i som tancat les persianes. Ha fet tormenta i ha plogut. Ha fet un dia xafagós com els atres. Ni la pluja ni res refrescan la temperatura. Quissab el temps que no ha fet un til·le d'aire del sud o de la Pampa. Aquets sempre són frescos. El nort és calent, i pitjor si no en fa de cap cantó. Encare ens toca tot aquet més i l'atre de suar.

L'exèrcit del generalíssim Franco va invadint Catalunya. Són a la província de Barcelona vora Igualada. Al nort vora la // Seu d'Urgell. Fan seguir un rem mol llarc. El govern de Barcelona (no·pas el de Catalunya) han retirat totes les ràdios particulars a fi

d'impedir que el poble sàpiga res del perill que corran. Tan·sols podran saber una pila de mentides fetes a gust del govern d'en Negrín.

20. Avui sí que som sortit dematinet. He fet cap a la nostra parròquia. Feia fresca que retornaba del gran calor d'aquests dies passats. He pogut oir missa, combregar i practicar el viacrucis com ho tinc per costum els dimarts i divendres. Al sortir ens hem trobat amb una meva amiga catalana que viu a l'últim carrer que divideix Haedo i Morón. Ella, que té uns deu anys més que jo[,] hem dóna exemple de lo que tinc de fer. No acobardir-me i fer el caminet de deu minuts pla i sua per oir missa. Quan era jove ja tenia aquesta piadosa costum, sobretot des que amb els meus fills vaig // sortir del poble. D'això fa vora trenta-dos anys. No sé què hauria estat de mi si no hagués sentit tal forsa de llum divina que m'ha comunicat verdadera serenitat per afronta<t>r tantes espines i dolors com he tingut de trepitjar en aquet món tan ingrat. Are mateix de tot cor agraieixo a Déu que m'inspirés el viatge de venir-me'n aquí des de fa onse anys. He anyorat moltíssim els fills que allà vaig deixar, i que ben poca esperansa tinc de veure'ls mai·més, pro de la manera que han esdevingut les coses, comprenc que ha estat mol millor trovar-me aquí que allà. Hauria estat un estorb per a la salvació de la vida dels meus fills. Aixís ben lliures han pogut fer lo que els hi ha convingut. Que Déu i l'àngel bo m'els guardi ja que estan contínuament en greu perill de perdre la vida.

Per la ràdio acavem de saber que les tropes del general Franco han entrat al Vendrell, Calaf i Igualada. La nova és oficial. Ara combatan a Vilafranca del Panadès.//

21. De nou tenim la forta xafagor. Hi ha cara de tormenta. Som oït missa i combregat honorant el nostre s[ant] Fructuós[,] patró gloriós del nostre poblet de Llufriu.

Bon Déu! Hi ha més de dos anys que no s'ha celebrat cap acte relligiós en cap poble de Catalunya. Les esglésies cremades totes i 'ls ministres de Déu[,] morts o desapareguts.

L'exèrcit del generalíssim Franco han entrat a Vilafranca del Panadès. Diu que estan a quinse quilòmetres de Manresa. Que Déu permetés que les imatjes venerades al Cerro de los Ángeles de Madrit com la del Tibidabo tornessin presidir llurs capitals.

22. Diumenge. Calor insoportable. No's té ànim per·a res. No s'està bé en cap lloc. Som oït missa 1a. Ja llavors feia calor que ha durat tot el sant dia. Avui és Sant

Vicens. El dia s'acursa pro nit i dia fa calor. De tan en tan plou. En Tian ha dormit aquí.//

L'evangeli d'avui ens conta dos miragles. Un leprós va presentar-se a Jesús. Com que llavors era llei que els atacats de tan desastrosa enfermetat tenian de portar una campaneta a fi que les persones sanes s'apartessin de l'apestat, això va fer que amb tota llivertat pogués acostarse a Jesús per a dir-li[:] «Señor, si Vós voleu podeu curar-me.» Jesús va contestar «vui» i l'home va quedar net de lepra. Un centurió va dir també a Jesús[:] «Tinc un criat mol malalt; voldria que'l curéssiu.» Jesús li va contestar[:] «Vaig promte a la teua casa a curar-lo.» El centurió li va respondre: «Señor, no som digne de que Vós entreu a la meua casa. Digueu una sola paraula i 'l meu criat quedarà curat.» Jesús va dir que no havia trovat fe tan gran en cap lloc. Imitem al centurió.

23. Sant Ramon de Peñafort, fundador de la ordre de la Verge de la Mersè.

De Barcelona hi ha males noves. L'exèrcit d'en Franco està a 15 quilòmetros.//

24. No he sortit. Hauria volgut poguer oir missa i combregar pregant ben fervorosa i vora 'l sacrari a fi que Jesús salvés Barcelona[,] ja que està tan adolorida. Al llevar-me he vist el cel plujós. Ha plogut. He surtit i caminat fins a l'estació. El carrer moll i seguia plovent. He tingut por de caure i m'en he tornat a casa.

La guerra española[,] furiosa. Els nacionalistas són a les portes de Barcelona. Se fan seus tots els pobles i ciutats que troven. Han pres Manresa, San Boi i han comensat de bombardejar Monjuïc i Can Tunis. Més tart la ràdio ens ha dit que els dos governs que hi habia a Barcelona han fugit i que ningú sab on són. Que el poble està dividit. Uns (els més) són partidaris de rendir-se i uns atres no ho volen. Els d'en Franco tenen fet un cercle mol gros i van bombardejant el port. Ahir varen tirâ a fons cuatre barcos que portaven coses per als del govern d'en Negrín. Hi ha un desgavell // mol gros. El generalíssim Franco no bombardeja Barcelona perquè confia que se rendirà. Hi ha dos milions d'habitan[t]s. Are fugen com poden. És allò de *sálvase quien pueda*.

25. La felís conversió del gloriós apòstol s[ant] Pau. Ditxós d'ell[,] que va ser obedient al crit de pau que li va donar Jesús quan anaba a perseguir els que seguian la relligió catòlica del Crist.

Avui a casa era ple de gent de fora. Tan aturdides com estem na Gracieta i jo, i encare hem de complaure als que res els hi va amb les nostres tribulacions. Què hi farem! Déu ho vol. Abaixem el cap pregant sempre.

Catalunya bull. Barcelona acaba d'estar cercada completament. Han pres Tarrassa, les montanyes del Bruc, Montserrat etc. El govern de l'<I> Azaña han fugit aixís com els de la Generalitat. Se diu que són a Girona i a Figueres.

La gent surt de Barcelona a mils. No saben on anar[,] pobres! Tot està revoltat.// Les carreteres diu que van plenes de carros, autos, camions i fins carretes de bous i gent a peu tots carregats amb lo que poden portar.

A Chile també no sé pas què hi ha passat. Un fenomenal terratrèmol. Demà ho llegirem. Ha vingut en Domingo Avellí. Demà s'en va a trevallar a [nom omès]. També han vingut la família Berenguer de Victorica. Jo no els he vistos.

He rebut una mol atenta carta del p[are] Lorenzo Molinero. Déu li pagui el bé que ha fet. Mol necessitava qui m'enviés paraules que confortessin el meu estat atribulat.

26. Lo de Chile és un dol mol gran. Diuen que hi ha més de quinse mil morts.

Sabem que en Franco ha entrat a Barcelona pro no tenim detalls. El govern ha fugit no se sab ont. Barcelona s'ha rendit. No hi ha hagut ni un tret. Això hi ha més de un mes que ho tenia d'haber fet.// Hauria estalviat una multitut de vides que ha sacrificat inútilment.

Som escrit a la meua Maria de París.

27. Avui és S[ant] Joan Crisòstom[,] que diu que vol dir boca d'or. Ditxós d'ell[,] que va fer tan de bé en aquet món. Ja gosa dels profits ben guanyats que mai·més se li acavaran.

Els diaris vénen plens de lo de Chile i d'España i Catalunya. Lo primer és un daltabaix mol gros. Una ciutat ha desaparegut del tot. És un muladó de runes. Un terratrèmol mol fort.

Lo de Catalunya ni sé per on comensar. Barcelona està plena de soldats navarros, moros i italians. Diu que el poble afamat ha estat alimentat i que tot se va arreglant. Tallaré els bocins de "La Nación" i de "La Prensa" i'ls posaré aquí. Jo no tinc trassa ni estic orientada per a escriure tantes notícies com llegim. Lo principal ha estat la serenitat // que han tingut uns i atres. El govern d'en Negrín diuen que és a Figueres i 'l

de la Generalitat[,] a Olot. Un gran desastre. Nosaltres estem ansiosos per saber dels nostres estimats que tenim allà. Què haurà estat d'ells?

La ràdio de la nit ens acaba de dir que l'exèrcit del general Franco han pres Sabadell, Badalona, Cardedeu, Vilassar, Cabrils, Mataró i no sé cuans pobles més tots de la part est de Barcelona. Tots els pobles van cedint.

28. Moltes coses interessants històriques hi ha per a contar tan de Chile com d'España. De la primera contan que els morts són més de trenta mil i els ferits[,] més de cincuanta mil. Quin desastre! Lo d'España també és mol gros. Fins i tot no sé per on comensar per a contar lo que va passant. Tallaré lo més important que trovaré en els periòdics i ho posaré dintre d'aquesta llibreta.// Els nacionalistas diu que han entrat a Arenys de Mar i a Vallromanes.

29. Diumenge. Torna fer calor forta. Som oït missa 1a. El sermó ha versat sobres els que confessan una vegada l'any no observant la disciplina de cumplir aquet precepte el temps fixat per l'Iglésia sinó quan els hi ve bé. Amb mol bones maneres ha recomanat el cumpliment pascual.

Avui ha vingut molta gent. Entre altres la senyora Emilia Bernal amb la seua filla i un jove català poeta fill d'Olesa de Montserrat. Na Gracieta els ha acompanyats a donar un passetget fins al bonic poble blanc dels oficials per lla Campo de Mayo. L'auto era petitet i les noies de casa no hi han cabut.

A la frontera francesa-catalana diu que hi ha un llastimós enrenou entre soldats i gent que fuig dels pobles que van copsant els d'en Franco. Hi són a molts de mils que voldrian passar a Fransa i aquell govern no'ls vol.// Van plens de fret i de fam i plou contínuament. Els nacionalistas van cap a Vich. Han pres la Garriga, Moyà i no recordo quins atres pobles.

Avui hem rebut carta de la Celieta des de Pirovano. Diu que tenen noticies del seu pare, que són de 18 del corrent mes. Llavors tota la nostra família estaba bé. Com haurà anat després? La carta era aèria. N'hem rebuda de marítima de l'Emília Alibés. Quin plany és el seu per la mort del seu marit! Que Déu la protegeixi és lo que més li desitjo.

31. Avui és S[ant] Joan Bosco. El meu missal no té la missa que perteneix al gloriós fundador dels Salesians. Ditxós d'ell[,] que va saber triar el millor camí per·a la seua felicitat eterna.

Segueix la calor forta.

Febrer

1er. Avui no he sortit. He rentat la meva roba. Amb un santiamén s'ha aixugat tota fins les mitjes. El sol fort l'aixuga i la blanqueja. Estic brodant una mol bonica carpeta a punt de creu. És obalada i te unes flors blaues que hi cauen mol bé.

Ha vingut un jove de nacionalitat rusa. És conegut de casa per Victorica. Jo no'l coneixia. És simpàtic.

N'Irene segueix a l'oficina del seu pare.

Els nacionalistes han entrat a Pineda i demés pobles del litoral i de montanya. Tenen tota la montanya del Montseny i 'ls seus pobles. Són ben vora Vich. Tenen tots els pobles de la comarca. Res sabem dels nostres estimats. Quin flagell és per a nosaltres fins a rèbrer noves seues. Barcelona va recobrant la vida activa.

Són les onse i 35 minuts. Fa poc que la ràdio ens ha dit que 'ls nacionalistes han entrat a // la Seo d'Urgell. És una captura molt important i feia dies que la discutian. Han entrat a la província de Girona per Fogàs de Tordera. Han atravessat el riu del mateix nom. «*Un dia passant el riu Tordera / gira 'n darrera i s'en posa a plorâ. / Adios vila a_dios nina / tu n'ets la causa que m'en tinc d'anâ*.» Fracment d'una cansó popular. «*I a n'el rector de Fogàs / un gran torment li donaren / i en el seu santíssim cap / tabaco l'hi'n capularen*.» Atre fracment d'atre cansó popular.

2. La Candelera. Som assistit a la missa de la benedicció de les candeles. Aquí no són candeles com les de Llofriu. Són ciris mol ben brunyits i trevallats. N'he pres un que ha costat cincuanta centaus.

Els soldats d'en Franco han entrat a Vic sense trovar resistència i a Berga. A més han pres Blanes, Lloret, Tossa i no sé què més.// Els republicans desertan del seu descabellat exèrcit. Passan a Fransa i si no poden van errants d'un lloc a l'atre. Els seus mandataris han fugit on han pogut. Tot va a la desbandada. Fransa està desatinat de no saber com fer-o amb tans refugiats que volen passar la frontera. Són a mils que se presentan tots els dies. És que els milicians d'en Negrín, quan deixan una població, a la forsa fan seguir els seus habitan[t]s i després no'ls poden acullir ni alimentar. És un desastre fenomenal.

3. 1er divendres de mes dedicat al Sagrat Cor de Jesús. Som oït missa i combregat en nom de Déu.

Novament fa molta calor.

Catalunya està pròxima a desaparèixer del mapa. Els españols l'acavan de dominar. Segons noves recents estan a tocar Girona.

4. Girona ha caigut. Ahir va caure San Feliu de Guíxols. Tot se va invadint.// No hi ha detalls. Els nacionalistes bombardegen Figueres. El govern republicà resideix al castell de la ciutat esmentada. Are diuen que s'en vol anar a València. No sab a quina paret tocar. Lo pitjor per a nosaltres és no saber res dels nostres. Cap membre de la família ha dit res si no és el telegrama d'en Manel Serra[,] que ha tingut la sort de poguer guillâ a Fransa[,] on ha arribat sa i salvat.

5. Diumenge. Tot el dematí ha fet tormenta i no he pogut oir missa.

Catalunya està vensuda a l'exèrcit del generalíssim Franco. L'exèrcit del govern vensut no sap ni on té els dirigents ni on té de lluitar. Devant seu té Fransa i el mar. Ha caigut Palamós, Girona, i ara són a Figueres. El govern que se diu *leal* ha fugit ont ha pogut. El president de la destrossada república ha fugit a París. Tots són separats i aturdits.// Els habitants que quedaren a Girona estaven tan famolencs que els soldats vencedors no varen dinar oferint-lo a la pobre gent que no tenian pa ni crostes. El devallament català ha estat tan ràpit que els vencedors no saben com donar l'abast a redimir tanta misèria.

Déu ens ajudi! La Fransa està atapaïda de refugiats españols de totes les regions conquerides. No sé quina mania tenen d'obligar als habitants dels pobles a seguir-los! No tenen pa per·a donâ'ls-i ni cases per acullir-los.

Darrerament la ràdio ens diu que el que fou president de la Generalitat de Catalunya[,] s[enyo]r Companys[,] junt amb l'últim president de Vascònia[,] s[enyo]r Aguirre, han fugit a Fransa. Companys ha dit que perduda Catalunya no volia lluitar més puig res li queda ja per a defensar. Déu l'encamini! Ara paga el mal que ha fet a Catalunya. I si l'ha perduda, ell i els seus ministres ho han volgut per haber-la tan mal governada.//

6. Tots els periòdics vénen plens de noves referents a la guerra española. El govern en pes, tan els de Madrit com els de Vascònia y Catalunya, aixís com el

president de la República han fugit a Fransa perseguits i vensuts per les tropes franquistes. Lo més de dolre són aquella interminable professó de refugiats de tota l'España, que residian a Catalunya i are fugen a Fransa. Nit i dia, amb fret[,] pluja i neu, sens amparo ni queviures, mullats fins al moll dels ossos, famolencs, sense recursos puig la moneda que portan ja no té cap valor. Ni saben on els portan. Tenen de passar les llargues nits d'hivern al ras on poden. Hi ha ferits i esgarrats, invàlits de la guerra. Van d'esma on els porta l'instin[t] de viure. Molts d'ells ja fa temps que són fora de llurs cases i pobles, però encare eran a la seua pàtria. Are entran amb un país que no és el seu, ni entenen la seua parla. N'hi haurà que hauran // mort en el seu tan dolorós calvari. Matrimonis i famílies dispersades. Nens que no saben de qui són ni com se diuen. Pares que han perdut els seus fills. Entrats que són a Fransa, lo primer és separar els homes de les dones. Ni les famílies poden estar junts si·no són del mateix sexe. Tan·sols estan ben repapats els que tenen plata per satisfer els seus gastos. Aquets són els que predicaven la repartidora[,] que ells han sabut practicar-la perfectament a profit seu. Els pobres devots seus que els han escoltats, aplaudits i seguit els descabellats consells que els hi ha predicat, encare els segueixen, amb la diferència de que els primers són privilegiats per tenir més influencia i més medis i els últims són el pobre poble explotat, destruït i enganyat.

7. Continuació dels fets que llegíam ahir. No se llegeix res més sinó misèries. Els franquistes han pres Palamós, Palafrugell, Calella, Pals, Bagur, la Bisbal. Fan una pila de presoners.// La currua interminable de refugiats que passan la frontera continua. Diu que són des de Pont de Molins, passant per la Junquera fins al Pertús. Aquet petit poble té la frontera de Fransa amb España al mitg. Ans d'arri<v>bar-i se troba un pont que en diuen el pont d'España. Les cases del poble són afilerades de cada costat de carratera. La part que perteneix a España, com se suposa te les cases de comersos rotulades en català o castellà. Quan s'acava, hi ha un estanc i fins me sembla un cementiri. Deu ser utilitzat per els difunts de les dues nacions. Passat aquell lloc, ja tot és escrit amb llengua francesa. Les dones portan el cap covert amb aquelles còfies blanques tan ben brodades i ben planxades. L'esglesieta és a la part francesa. Ans d'arrivar-i hi ha unes fenomenals montanyes. La Junquera és la última població catalana. L'envoltan també unes altíssimes montanyes. Tenen // unes piles de pedres amontonades que són <gl> grosses com unes cases. Unes que semblan caure i quissab els anys que hi són de la mateixa manera. El riu Llobregat passa vora ben vora de la xamosa vila. A les seues

montanyes hi ha molts amagatalls que han servit sempre per ocultar fardos de roba i atres coses que passan de frau des de Fransa. Uns camins que passan per els atapaïts boscos de suros invadits per sanglàs portan de l'atre banda que també ve de Figueres i va a la frontera. Un istiu que vaig passar a l'esmentada població vaig tenir el goig de conèixer tots aquells llocs que are són teatre de tantes penalitats.

8. Avui és Sant Joan de Mata. Fill de Provenza i fundador de l'ordre de la Santíssima Trinitat. En un llibret a·part parlo més llargament del nostre sant d'avui. És un llibre on hi escric les notes de tots els sants de cada dia. Un de més gran té totes les epístoles del meu missal.//

Per fi s'ha rebut el tan desitjat telegrama de Barcelona amb la nova felís de que tots són vius. Dues paraules només ens han portat la joia que tan necessitàvem. El telegrama que ha enviat en Florenci diu «*Todos bien*». Què més desitjàvem tots nosaltres? Gràcies a Déu estic convensuda que la desastrosa guerra española està a les acavalles. Ja era hora. Els franquistes tenen tot Catalunya seu. Els que defensaven la ciutat de Figueres[,] ans d'abandonar-la, amb dinamita han volat el castell. També han volat el pont que separa Fransa d'España entre Puigcerdà i Bourg-Madame. No's poden venjar d'atre manera i destrueixen lo que poden.

Vaig a escriure a la meua Maria de París.

9. La illa de <Mallorca> Menorca s'ha rendit. Tot va fent el curs de les acavalles de la guerra. Gràcies a Déu. Tot Catalunya també està net de comunistes. És un fet furiós.//

El Papa està mol greu. Que Déu l'ajudi!

10. Santa Escolàstica[,] gloriosa fundadora de les monjas benedictines.

El Papa Pío XI és mort. Al cel sia tan enlairat i savi personatge. Aquet fa cinc papas que he conegut. Déu do bon encert en l'elecció del que pugi a la trona pontifícia. Només voldria que fos del talent del que ens ha deixat. Tenia vora vuitanta-un añs i disset de pontífeig.

Torna fer calor forta. Avui n'Irene ha tornat al d[octo]r Fasola. El dolor encare no ha desaparegut. Té de continuar fent llit. És una llàstima[,] tan joves enmalaltides.

Els negrinistes españols han fet la mar de disbarats ans de sortir dels pobles i fugir a Fransa. Ha fet volar els túnels de Portbou y Culera junt amb llurs pobles com també Puigcerdà i 'ls seus polvorins. És la ràbia de la pèrdua de Catalunya.//

11. No he sortit. És la Verge de Lurdes. A la matinada ha fet una furiosa tormenta de vent i pluja que ha durat tot es dematí. He seguit trevallant amb una carpeteta.

De la guerra española poca cosa s'en diu. Els d'en Franco acaban de netejar Catalunya. Inglaterra fa fenomenals esforsos per acabar les batalles fent que Franco, Negrin i Miaja pactin i tot sigui acavat. Tan·de·bo arribessin amb un acord. Diuen que Inglaterra té un barco preparat a València per a embarcar a Miaja, Negrín i 'l seu estat major renunciant i cedint Madrit, València i demés poques províncies que tenen encara seues al centre d'España.

12. Diumenge. Dia fresc i bonic. Som oït missa 1a. L'evangeli d'avui se refereix al sembrador que va sembrar blat amb diferents llocs. Amb una \part/ del gra va caure en un camí i 'ls tranzeunts el trepitjaren i no // va néixer. Atre va caure amb unes pedres i no trovant terra per arrelar tampoc va viure. Atre va caure en lloc ple d'espines que'l varen ofegar i per fi una part va caure en terreny fèrtil i va fructificar enormement. Tot plegat representa els sermons i escrits bons[,] que són poques les persones que s'en aprofitan. Siguem d'aquets en profit de les nostres ànimes i agraïment a Déu per lo molt que ens estima.

Hem llegit que ahir al tren elèctric de les Planes de Vallvidrera dos trens varen topar. De la gran trucassada un d'ells va córrer sense direcció fins a l'estació de Sant Gervasi. Al túnel que hi ha vora Sarrià el tren va topar a la paret i no sé què més disbarats va fer. Hi ha trenta morts i un centenar de ferits.

Diuen que les mateixes processons de refugiats españols que fugian a Fransa ara tornan a España. S'han donat comte de l'equivocació i volen tornar a llurs pobles.//

13. Res de nou. A España no sé què fan. Tota la setmana passada varen entrar refugiats a Fransa. Are els mateixos de nou entran a España. Gairebé tots van a les files d'en Franco. Sembla que hi hagués gat amagat amb tot aquet moviment. Lo principal és que a Fransa diu que no'ls alimentan i se moran de fam. Molts intelectuals catalans també han fugit a Fransa. És el refugi dels españols.

14. Tampoc avui he sortit. Tenia molta feina. N'Irene segueix al llit. Quin mal vent l'ha enmalaltida[,] la pobre. Reuma arreplega a vells i joves com ho ha fet an ella.

15. Avui sí que som anat a missa. Feia un matí mol pesat. Pressagi de pluja, que ha caigut a la tarde. Una mena de pluja d'hivern. Sense trons ni rebombori atmosfèric.

En Lluís ha anat al colegi Puirredón a inscriure's per examinar-se de tanta cosa com li cal.//

La Nena Gibert ha anat a la tenda La Piedad. Li han dit que el dia 22 comensi d'anar-i a trevallar. Està de lo més contenta.

N'Irene està millor gràcies a Déu. Bo i estan[t] al llit va fent un vestit per la Mima. Hi té molta trassa.

"La Nación" d'avui diu que se va savent els martiris que han hagut de passar els devots de la relligió catòlica a Catalunya. Diu que és la part que hi ha hagut més assesinats de capellans i relligiosos. Més de dos mil capellans varen ser morts i les iglésies[,] cremades i sacajades. Mai·més seran lo que foren. Alabat sia Déu[,] que està per_tot. La celebració de misses tan·sols hi hagi un Crist que les presideixi ja és lo bastant. Déu perdoni tanta devastació i robatoris i profanacions com hi ha hagut.

16. Tampoc avui he sortit. Demà si Déu ho vol aniré a missa. Estic brodant una coseta blanca com per·a posar sobre un coixí de // posar agulles. Torna fer calor pro no·pas mol forta.

17. Calor forta i xafagosa. Hem rebut dues postals de la Miria i carta de la seua cunyada Rita. Són marítimes i escrites al 1er de l'any. Fa uns grans elogis del seu fillet.

18. La Sara ha tornat de fer companyia a la bona amiga Victoria Astalarra.

N'Irene ha anat al d[octo]r Fasola. Se veu que no sap què fer-li. El dolor és molt cansoner. Quan li plau s'en va.

19. Diumenge. Quin dia més clar i deliciós. Fa frescoreta. Som oït missa 1a. Era dedicada a les Filles de Maria. L'evangeli ens esplica la gran fe d'un pobre cego. Com que va sentir tan de moviment entorn seu va preguntar als que estaven reunits què passsava. Li varen dir que hi havia Jesús de Nazaret.// Ell se va posar a cridar «Jesús[,] fill de Davit[,] tingueu compassió de mi! Jesús[,] fill de Davit[,] tingueu compassió de

mi!» Els apòstols i públic que hi havia li deien que callés. Ell seguia clamant, i Jesús li va dir «Què vols que't fassi?» «Senyor[,] que hi vegi.» «Ja tens lliure la vista. La teua gran fe t'ha salvat.» Hi va veure enseguida i junt amb tota aquella gent glorificava a Jesús agraïts del gran miragle.

Hem tingut la visita d'en Lluís Álvarez de Trenque Lauquen. Ha vingut amb un seu parent de Montevideo.

Amb tot i que passo engúnia per lo que hagi pogut passar a na Montserrat i 'ls seus, i que no tinc carta de la meua Maria, no obstant sento una gran joia espiritual dintre de mi que no la sé esplicar. És comparable amb la que sentia a Barcelona bo i passant-hi tribulacions més grans que les que passo are. Hem sento com acompanyada d'esperits celestials que me comunican un goig inmens. Sempre que penso // que novament a Catalunya poden oir misses i sermons practicant ses devocions amb tota llivertat trovo que és per aixecar el cor a Déu per agrair-li tan gran favor.

Avui[,] primer dia de carnaval unint-mos al cel. Anem al sacrari a fer companyia al diví Presoner que tan ens estima i en aquets dies esvalotats està mol sol i escarnit.

20. També avui ha fet dia fresquet i explèndit. He pogut oir missa. Després hem resat unes oracions de desagravis a Jesús per tantes ofenses com se li fan en el món.

21. Tot com ahir. Tan a l'església com per els carrers. Aquets dematinet<s> eran plens de desferres bullangueres. Els bailets repartidors cullian tiras de serpentina i les arrosegaven tot corrent.

Avui el generalíssim Franco haurà fet // l'entrada a Barcelona. S'ha reunit amb els generals que més han batallat a Catalunya. Demà deurem llegir detalladament el fet.

22. Avui, com ho tinc per costum piadosa tots els anys, som assistit a la missa on ens han posat la benaurada cendra en nostres fronts. Imposa[,] aquesta cerimònia. Tots els dies deuríam de recordar lo que som i ont hem d'anar a raure. Recordo que quan era jove sentia cantar: «*L'estat d'aquet món / no és sinó un momento. / Hem de venî a parâ / amb un pols de terra*.» És cert que are puc donar raó d'aquesta cuarteta[,] tan mal rimada per cert. Jo que porto tans anys de viatge, sembla que era ahir que jugaba amb ninas i cantaba al colegi amb les meues companyonas d'aula dirigides per les bones relligioses carmelites. L'ànima no's torna vella com el cos. Per això dirigeix la ment comunicant joia a fi que 'l cos no defalleixi per les molèsties pròpies de la vellesa.//

L'entrada triunfal d'en Franco a Barcelona va ser mol interessant. Un gran desfile que va durar tres hores i mitja. Tota la festa militar va fer-se a la Gran Via Diagonal. Aquella gran avinguda jo li he vist tenir la mar de nom[s]. El més conegut és l'esmentat. Després se va dir d'Argüelles no recordo per quin motiu. Més tart se va dir d'Alfons XIII. Després va ser de la República o no recordo bé si del 16 d'Abril. Are té nom nou atre vegada. És del Generalíssim Franco. Que per molts anys perduri aquet nom.

23. Tot avui plou. Anit ha comensat la gran tormenta que ha durat tot el dia.

La Mima s'ha examinat de matemàtiques. Ha dit que li havia anat *macanudo.*

La gran pluja ha impedit que pogués assistir a la missa d'un matrimoni que han celebrat les seues bodes d'or. Quina glòria per·a ells! Que Déu els hi permeti // celebrar les de diamants és lo que més els hi desitjo. Són família mol piadosa.

24. Sant Matias Apòstol. Ell fou l'afortunat escullit per·a ocupar el lloc deixat per Judas Iscariot. Siguem-ne devots aixís com de tots els atres apòstols de Jesús.

Avui divendres de cuaresma, som assistit al viacrucis que a la tarde ens ha fet el s[enyo]r rector. Hi havia molta concurrència.

La Mima avui ha donat l'última matèria que li va quedar. Ha tret bona nota i ja té ben acavat el bachiller. Ara s'ha d'afanyar per·a ingressar a l'universitat. Déu li do sort.

25. Tampoc avui he sortit de casa per la pluja. Li costa tan poc de donar l'aiga que ni sé 'ls núgols com poden pouar-ne tanta. A la nit he sentit veus que segurament anaven al corso no sé d'ont. No sé per·què // comensada la Cuaresma ha de continuar el carnaval. Mai ho havia vist en cap lloc.

26. Diumenge. Som oït missa 1a. Era mol fosc. No sabíam que plovia. Acavada, ens hem donat comte de la gran pluja que habia caigut. A la rectoria m'han deixat un paraigues.

La guerra española toca la seua fi gràcies a Déu. El govern de la República està a les acavalles. Tots dimiteixen i fugen allà on poden. Hem llegit que Fransa i Anglaterra han ofert vaixells a fi de embarcar qui no vulgui quedar-se a España. El generalíssim Franco ha vensut i guanyat la victòria amb la lluita que fa vora tres anys ha durat. Pau i glòria als que han sucumbit defensant els seus ideals. Pau que perduri per molts anys. Que la religió catòlica sigui respectada i la llivertat santa de practicar-la sigui observada

per molts anys. Per un eternam Déu sigui adorat en tots els pobles de Catalunya // i España. Que l'àngel del Mal sigui enfonsat per a sempre i la llum divina aclareixi els camins entenebrats de les conciències que tan dolorosament equivocades estan. Que la Santíssima Trinitat[,] en nom de qui comensem totes les coses, sigui coneguda i estimada no sols dels españols i catalans sinó de tot el món.

27. Dematinet feia fresqueta bonica. Per mi és una benedicció de Déu quan no fa calor. Sense la xafagor que tenim tan sovint se respira a ple pulmó. La missa[,] comunió i atres devocions junt amb l'aire pur comunica pau i repòs per tot el dia. Arrivant m'he trovat amb un paquet de periòdics de París. N'hi ha de francesos i d'españols. Verament, que amb els gravats que hi ha la professó llastimosa dels que varen fugir d'España i de<n> Catalunya amb motiu de la victòria d'en Franco m'ha impresionat tan que fins hi he plorat. Quin desgavell!// Pobre gent tan mal aconsellada! Tanta tragèdia que han hagut de passar, fora de ses llars, a pobles estrangers que no entenen la seua parla! Morts de fret i de fam. Barrejats tots, perduts i famílies dispersades. He vist una colla de nens i nenes que estaven sols. Un d'ells tenia un tros de pa a cada mà, i no obstan[t] plorava amb un pam de boca overta. L'escrit que hi havia sota deia que 'l gran plor d'aquell bailet era per haber perdut la mare. Com deuria plorar la seua mare sense 'l fill! Que Déu ne tingui compassió, ja que 'ls homes els han enganyats tan miserablement. Els que ho puguin contar ho recordaran tota la seua vida.

En Lluís i la seua mare són a fer companyia a una família que han quedat sense pare. Era un matrimoni mol unit i estimat. Pobre senyor Laborda! Tan com ha tingut de sofrir i per fi ha perdut la vida (a c s).//

28. Torna la calor. Escric a la meua Maria de París. Tot avui trevallo amb cosetes per obsequiar a les meues nétes ans no s'entornin a Barcelona.

Llegim que d[on] Manuel Azaña ha dimitit del càrrec de president de la República Española. El president de les Corts republicanes que l'hauria de sustituir tampoc vol actuar. Tots plegats veuen que com diuen aquí "*las papas queman*". Inglaterra i Fransa han reconegut la <P> España de Franco. L'Argentina també. Són una pila de nacions que l'han reconegut.

Mars

1er. El calor puja. És mol fort. Arrivant de missa m'he trovat amb una carta de la meua Maria de París. Tanta engúnia que tenia jo per la tardansa de rèbrer noves seues. Està bé de salud i contenta.

Avui en Lluís s'ha examinat de botànica. Ha tret dos sisos. Demà en té dues.//

2. El calor ha anat d'aument. A la tarde mentres cusia les gotes de suor hem queien a la feina. La set era contínua. Després ha fet una furiosa tormenta que \<i> encare plou/ are som de nits.

En Lluís ha fet dos exàmens: zoologia i francès. Dels dos ha quedat bé gràcies a Déu.

Visca 'l Papa nou Pío XII. La sort ha recaigut al cardenal Eugeni Pacelli. La ràdio ens acava de dir que 'l primer acte del nou Papa ha estat donar una benedicció a la nació argentina. Se veu que en té un record mol agradable per les simpaties que va inspirar a tot el poble mentres la seua hestada aquí per el Congrés Eucarístic l'any 34. Jo n'estic mol contenta. És un talentàs i gens indecís. Diplomàtic i pràctic en el ram que haurà de defensar. Diu que hi ha vuit anys que era secretari del Papa difunt i ningú millor que ell per a portar la difícil direcció papal. Casualment avui diu que cumpleix 63 anys. Quin obgecte més // gran és per a ell, haver obtingut l'anell i tiara de Sant Pere! Que per molts anys ho pugui lluir és lo que més li desitjo.

3. 1er divendres de mes. He pogut combregar com ho tinc per piadosa costum.

En Lluís avui s'ha examinat de geografia. També ha passat. Ja'n té cuatre de llestes.

Els periòdics vénen plens de noves papals i d'españoles. La guerra està encalmada. La Sara se queixa molt de molèsties del seu cos afeblit. N'Irene tampoc se cura. Hi ha un mes que està al llit. Are li aplican unes ingeccions, no recordo de què. Tan·sols sé que són mol fortes. Déu hi posi un sant remei, tan a ella com a la Sara.

4. En Lluís avui ha donat història[,] que l'han classificat amb 6 i 8.

He rebut una extensa carta de la s[enyo]ra viuda d'en Gonzal Lloveres (a c s).// M'escriu des de la Coruña. M'esplica les peripècies que junt amb dues germanes seues

casades amb militars varen tenir de passar per poguer sortir de Barcelona a l'esclatar la guerra. In<g>clou fotografies de la seua nena. Feia dos anys que no sabia res d'ella.

5. Diumenge. L'evangeli d'avui és preciós. Tots ho són, però 'l d'avui és un dels més escullits. El d'avui ens esplica la gloriosa transfiguració de Jesús acompanyat dels venturosos apòstols s[ant]s Pere[,] Joan i Jaume. Com seria la llum que despedia Jesús que s[ant] Pere va pregar-li que li permetés posar allà tres tendes. Una per Jesús, l'atre per Elias i l'atre per Moisès! I ell amb els atres dos apòstols, on pensava residir? Quin rapte de felicitat tan grant invadia tot el seu esser!

6. La calor torna fer-se sentir. Tenim les primeres lletres de la Miria després de la victòria de // les tropes d'en Franco a Catalunya. Està mol contenta. Diu que ja no pateixen fam i que l'entrada nacionalista a Barcelona va ser maravellosa. Que'ls hi sembla un somni trovar-se tan segurs per tot arreu.

7. La calor va d'aument. He rebut carta de la meua Maria de París. Contenta com sempre. També ella està quelcom enguniosa per lo que hagi pogut passar als nostres de Mont-ras. Ni m'atreveixo a escriure'ls-s'i per por de perjudicar-los. Ja escriuran quan puguin.

A España hi ha un enrenou furiós. Els militars de la República s'han sublevat i han enderrocat el furiós i desvergonyit Negrín i tot el seu ministeri. Aquets han fugit a Fransa amb avió. És el refugi dels caiguts. Els militars sublevats tenen per president el socialista s[enyo]r Besteiro. Aquet és pacífic. Quan semblava que 'l poble madrileny estava d'acord amb els // revoltats, els comunistes han planta[t] cara. A Madrit solsament n'hi ha més de seixanta mil. Els anarquistes són de la part del govern nou. L'escuadra que tenian a Cartagena també s'ha posat de part dels nous. Atres diuen que ha fugit, que no saben ont és. Mentrestan[t] el generalíssim Franco acava de preparar la gran ofensiva a Madrit. Si no s'afanyan a fer la pau, hem tinc por que hi haurà una desfeta tremenda.

Tenim la Sara amb una infecció al ventre tremenda. El d[octo]r ha vingut dues vegades. Es dematí ha tingut un atac mol fort. N'Irene tampoc va bé. A casa sembla que hi ha caigut un mal vent.

Avui la missa ha estat dedicada a un matrimoni que cumplian les seues bodes de plata. Quan vivíam al carrer del Ordre, eran els més prop veïns que teníam. Sempre

vàrem viure mol units i amb santa pau. Mol he pregat per tots ells. Tots ells[,] grans i xics[,] han combregat.//

Avui és s[ant] Tomàs de Aquino[,] nomenat el patró dels estudiants. Ditxós d'ell que tota la gran ciència que Déu li va concedir la va emplear en el sant servei de la relligió catòlica.

8. Som entrada de fosc. Sembla que's prepari tormenta per la nit. La calor és forta.

Avui és sant Joan de Déu[,] fundador de l'Ordre dels Germans Hospitalaris. A Barcelona tenen un convent mol conegut. Tenen els nens lissiats pobrets. Els cuidan que cap mare ho faria millor. Ells tenen els nens i unes relligioses de les Corts de Sarrià tenen les nenes.

La Sara va millor de l'atac que va tenir ahir. No obstant li costarà d'estar forta com avans. Déu ens ajudi!

La guerra d'España si no fos tan fera fins faria riure. Fins i tot els avions republicans han bombardejat els llocs de Madrit on s'amagaven o parapetaven els comunistes.// Últimament han dit que 'ls comunistes s'han hagut de rendir. En Negrín, el cèlebre d[octo]r ha fugit amb els seus ministres. A París no'l volen. L'han calificat d'indesitjable. Diu que irà a Suïssa. L'escuadra republicana española havia sortit de Cartagena, lloc on estaba fondejada, i \s'/havia refugiat amb un port de l'Àfrica francesa. No'ls han atmesos. Els han obligats a fondejar a Bizerta, lloc neutral. Els francesos han desarmat els barcos i 'ls homes els han internat. Aixís en Franco no té escuadra enemiga. La cosa va madurant. Hem fa por que comunistes o anarquistes dinamiters fassin volar la ciutat de Madrit ans de abandonar-la.

Vaig a escriure a la meua Maria de París.

9. Avui és santa Francisca Romana. És la nostra gloriosa patrona de nosaltres humils Oblats de S[ant] Benet. Per escaure's en dijous i la missa a l'escola de les relligioses antonianes // no he pogut obsequiar a la nostra santa gloriosa. Tots els sants tenen octava, i si no la tenen els hi podem mol bé dedicar.

La calor apreta. I no plou. Els núbols fugen.

S'ha rebut cuatre mots de la Celieta des de Pirovano. Diu que ha rebut lletres aèries del seu pare. Que tots estan bons: la Miria i la família Musterós. Lo pitjor per a mi és que ningú em dóna senyals de vida dels meus de Mont-ras. Què haurà estat d'ells?

A Madrit la ràdio diu que continuan les fortes batalles entre comunistes i socialistes i anarquistes. Ells amb ells se destrossan sense obeir a ningú. És lo que era de veure que resultaria al darrer batec dels vensuts.

Fransa crida a totes les nacions que l'alliberin de tans refugiats españols com ha de mantenir. Les nacions prometan ajuda de mantenir-los pro no'ls volen admetre. Diuen que aumentarian el nombre de desocupats. Això ha d'acavar mal.//

10. Més calor tot el dia. És encare el seu temps. Que s'aprofiti. Aviat ens deixarà.

La nova *guerra civil* española continua. El general Miaja ha fet fusellar una colla de soldats que s'unian als comunistes. Els avions republicans volan per sobre Madrit i bombardegen la ciutat. Tenen fortes batalles. Últimament han dit que uns quinse mil comunistes s'han escapat i no se sab on són. Mentrestan[t] el general Franco acava de preparar l'ofensiva per acavar la guerra.

Avui han vingut dues senyores de Trenque Lauquen. Mare i dues filles. Una de vint-i-cuatre anys i l'atre de cuatre. Són tretse germans tots vius, i dos al cel. Quina llar més afortunada! Són pobres pro felissos. Déu sia amb ells. Ditxós qui sab viure bé ric o pobre!

11. Res de nou. Calor forta. A España segueixen les batalles de comunistes contra 'ls anarquistes[,] socialistes i d'Esquerra Republicana.//

12. Diumenge. Amb tot i ser festa de precepte no he sortit de casa ni per oir missa. Tota la nit ha fet tormenta forta i ha plogut molt, seguint el mal temps tot el dematí. M'ha dolgut no poguer combregar oferint a Déu la missa i comunió, unint-me a l'acte tan grant de la coronació de Pío XII. Que tingui un llarc regnat lliure de persecussions és lo que més li desitjo. "Papa Angelix" és com l'han senyalat segons un profeta relativament modern nomenat [nom omès].

Tots els governants de totes les nacions del món, tan catòliques com les que no ho són, han aprovat el nomenament. És un valor ja conegut per tan temps com era 'l bras fort del seu anterior. Té 'l camí overt i seguit per ell mateix. Aplanarà montanyes d'odis, donarà solució als plets més intrincats puig la seua ciència és mol grant. Encare que anteriorment ja ho portava tot, pro sempre li calia 'l beneplàcit de Pío XI. Are ell és el tot.//

13. Tanta calor com feia i avui fa fret.

Hem tingut la visita d'en Domingo Avellí. Anit s'en va a trevallar a Villegas.

Faig plec imprès per la meua Maria de París.

Els periòdics vénen plens de noves referents a la coronació del papa Pío XII. Quines cerimònies més interessants esplican!

14. Tot avui plou. No he sortit. Res de nou.

N'Irene segueix al llit. La Sara tampoc millora. Dintre de casa tot és trist! La joventut necessita salut. Si no la té no pot tenir alegria i comunica pessimisme.

15. Llegim que Alemània s'ha fet seua Checoslovàquia com ho va fer amb Àustria. Els checs se veian amenassats per Ungria. Han demanat ajud [a] Alemània. Aquesta ho ha fet tan bé que amb la capa de protegir-los se'ls ha fet seus. Diu que'ls hi donarà una mena d'autonomia. Quins jocs!//

Rebem carta de la Mary Gómez des de Victorica. També se queixa que tenen malalts. Per tot arreu hi ha creus. Déu mos do paciència.

La Cèlia ha parlat. Diu que determinan tornar-se'n a Barcelona pel mes de maig vinent. Encare que no penso veure'ls més aprovo la seua resolució per una pila de motius. El principal és que les nenes allà tenian molta salut i aquí han estat malaltes sempre. Déu sigui amb ells en tot moment.

16. Atre vegada tot avui plou. Tot el dia no, però som a la nit i plou des del migdia. Com si ja fóssim a ple hivern.

Sort que 'l dematí he pogut anar a missa. L'evangeli d'avui ens esplica que Jesús va entrar a la casa de sant Pere que tenia la seua sogra malalta feia molt temps. Tots els dies tenia febre. Jesús va manar a la febre que deixés lliure el cos d'aquella dona, i la febre va desaparèixer. Va // quedar tan robusta que aixecant-se va servir la taula contenta i agraïda a tan gran favor. A la casa hi havian acudit altres malalts i Jesús els va curar a tots.

Som a la nit. Fa una furiosa tormenta. Fins ens hem quedat sense corrent. Som encès una espelma que tenia amb la que escric aquestes ratlles. Si tingués un candelero hi posaria un ciri beneït dels que guardo[,] que són obsequi del s[enyo]r rector de la nostra parròquia. Són del dia de la Candelera. La llum elèctrica ha tornat, pro ha fet un

llampec furiós acompanyat d'un tron que'ns ha deixat assustats i aturdits. Novament estem a les fosques. Segurament demà llegirem disbarats de la present tormenta.

17. Tanta tormenta i pluja que ha durat tota la nit, després ha fet un dia clar i bonic. Tenim una tardor lletja.//

18. He comprat una espelmatòria per a posar-i una vela beneïda. Faré honor al Crist que fa tans anys guardo. És un record del s[enyo]r Florenci Alibés (a c s). Acompanya la tan estimada imatge santa Tereseta del Nen Jesús i la medalla de nostre pare s[ant] Benet. Una medalleta d'or que té Nostre Señora de París també és de la colla. Quina companyia tan santa que'm fan a fi d'amorosir l'anyorament dels meus estimats ausents!

He rebut lletres de la Glòria Burc de Castillo des de Mar del Plata. Una postal preciosa de Stella Maris. M'hi parla d'ella[,] del seu marit i del seu fillet. Són un matrimoni pobres i felissos. Déu els hi aumenti la felicitat ja que lluitan tan ben units. Déu és amb ells i no'ls abandonarà.

19. Diumenge. Per escaure's en diumenge, la festa litúrgica del nostre sant més glorificat en el cel s'ha traspassat a demà.//

Després de fetes les meues obligacions i devocions de bona cristiana he dedicat tot el dia a llegir. Què és lo que m'ha interessat per a llegir tan? Una variació de episodis i comentaris d'autors, com també de colaboradors als nostres periòdics dels matins. Explicar de què tracten és feina complicada. Europa va preparant una nova ecatombe per a l'any pròxim. No està prou escarmentada de la passada guerra europea, ni de l'actual espanyola. El que mana avui és l'amo d'Alemània. Se fa seu tot lo que li plau. Com si tingués el poder de fer i desfer sense cap mena de trabes. Tampoc ell sembla recordar-se del gran Kaiser que semblava que tot ho podia i la seua set d'acumular grandeses per a la seua nació era insaciable. Va tirar el món a la Gran Guerra. Se creia invencible i va quedar vensut, destronat i desterrat que mai·més ha pogut trepitjar terra del seu país. Veurem també // el d'are perseguit i desterrat? Jo no que no ho penso veure-u, pro els joves sí que ho veuran. És una llàstima que totes les nacions que se fa seues, lo que procura és suprimir la relligió catòlica i oprimir-los fortament.

20. Avui s'ha celebrat la festa litúrgica del gloriós patriarca sant Josep. Ell sigui el nostre protector en l'hora suprema de la nostra agonia a fi que 'l seu poder ens acompanyi a la pàtria celestial. Aixís sia.

La Mima està d'examen a la Facultat.

He rebut dos paquets de revistes franceses. Moltes notícies detallades i variades. Com que 'l francès és tan semblant al nostre català l'entenc perfectament.

21. Avui els benedictins estem d'enhorabona. Tenim la festa del gloriós p[are] sant Benet. Qui com ell tingués la sort de portar una vida tan santa! Ell i sa germana bessona // santa Escolàstica fundaren l'Ordre Benedictina de monjos i monges. I fins els que anem pel món perteneixem a la colla dels Oblats de S[ant] Benet. Siguem-ne ben devots seguint els seus paternals consells.

També avui la Mima ha anat a la Facultat. Per fi després de tanta constància fent dibuixos ha quedat aprovada. Bé n'està[,] de contenta! Ha trevallat molt i en recull els fruits. Diu que eran cincuanta alumnes, <tres> entre 'ls cuals hi havia sis noies[,] de quines n'han aplassades tres[,] i dotse nois. Total quinse aplassats. Are li mancan dos exàmens més: matemàtiques i física. Déu li do sort.

He llegit que ahir al Palomar hi va caure un avió morint cremats els tres aviadors que'l pilotaven. Al cel sian pobres víctimes del deure.

Hi ha indicis de pau española. Tan·de·bo fos un fet. Els amos estan deliberant.

Mentrestant les nacions grosses van preparant-se per a la batalla. No volen permetre[,]// i fan bé, que l'alemany tiburó insaciable se fassi seues les nacions petites. Ja n'ha fet massa.

22. Avui ha fet el dia més esplèndit del mes de mars. Una claror lluminosa abundaba per tot arreu. A la vetlla ha vingut l'amic Alejandro. Ha crescut molt.

23. Acavo de rèbrer una postal de l'Armand des de Sant Lluís (Estats Units). Me diu que va de viatge novament a Mègic per els seus assuntos del govern francès. Déu li do sort.

Han vingut la Francisqueta Llorens i la seua cosina Joaquina.

24. Festa del gloriós arcàngel sant Gabriel, felís embaixador de la salutació a la Verge Maria. Contan que és l'àngel més enlairat de tota la milícia angèlica. Ell sigui el nostre gran advocat que ens porti a la celestial i gloriosa estada.//

La Maria Nadal ha vingut amb la seua nena. Han portat un dols per a n'Irene ja que hi ha vora dos mesos que fa llit.

Hi ha rumors de pau española. Ja seria hora. Madrit no pot ressistir més. Quin desastre[,] Déu meu!

25. Festa suprimida fa alguns anys. Va ser una llàstima ja que és de molta importància. És el primer pas de la nostra redemció. Imitem a l'arcàngel s[ant] Gabriel saludant a la Verge a totes hores. Ditxosa d'ella que va ser l'única escullida entre totes les dones del món.

La pau española va madurant. Crec que no està lluny.

26. Diumenge de Passió. Les aimatges[,] tapades. Som oït missa primera. Hi som anat plovent. Tan com hem estat a missa ha plogut.// A la tarde s'ha posat una gran tormenta. Are són les set i mitja i encare dura.

Som traduït l'episodi de la Passió de Jesús que fa referència a Jesús i la samaritana. M'ha quedat forsa passable. Quan és amb versos és més difícil. Tenim en Tian Llorens i l'Aldao.

A España no hi ha batalles, pro tampoc acaven de fer la pau. Se veu que la van discutint.

27. No he sortit. La missa era tart i no hi som anat. Anit ha mort el s[enyo]r Nemessi Planas[,] sogre del nostre Joan. Déu el tingui al cel.

La pau española, per are no se veu. El general Queipo del Llano ha llansat ofensiva a Andalusia obtenint grossa victòria i molts presoners.

La Mima s'ha examinat d'ingrés a la Facultat. Ha quedat aprovada. Comensarà la carrera d'arquitecta si Déu ho vol.//

28. Quina fresqueta que ha fet avui! Som pogut cumplir les meues devocions matinals ben tranquila gràcies a Déu.

Quin devassall de lletres he rebut avui! Estaba escrivint a la meua Maria. Ho feia tota enguniosa per no saber res de l'altre de Mont-ras. Què hauria estat d'ells? Tots els

dies cavilaba lo mateix. Quan ja tenia dos fulls de la carta plens m'ha arribat una carta seua, una del fill gran de na Montserrat i un·atre del gran de na Gracieta Janoher. Aquet des de Burgos. Tots estan bons i animats.

Tot avui la ràdio ens esplica la caiguda de Madrit. S'ha rendit sense cap resistència. Ja el dematí 'ls diaris deien que 'ls nacionalistes havian pres les mines de mercuri d'Almadén. Are sí que la guerra està a les acavalles. Ja era hora. Vora tres anys de destrucció de vides i pobles. Els dirigents del govern derrocat han fugit tots.//

29. Som a la nit. La ràdio ha dit que les ciutats que quedaven soles, devant la desfeta de Madrit s'han rendit. Són unes nou o deu. Se pot dir que avui s'acavat la guerra española[,] que ha durat dos anys i vuit mesos. El general Franco és amo i senyor de tota la nació española. Déu l'ajudi a governar i construir les ciutats i pobles destruïts i alimentar tantes víctimes famolenques.

30. Les ciutats que s'han rendit són moltes. Són nou les capitals[,] que són: València, Albacete, Alicant (aquestes són de la mateixa regió de València), Almeria, Múrcia, Jaén, Cuenca, Ciudad Real, Guadalajara y no sé quines més. València[,] tan furiosa i revoltosa[,] s'hi varen presentar persones sense cap autoritat i varen llibertar-la. Els pobres soldats de totes les ciutats esmentades devant tan enrenou, diu que s'en anaven a llurs pobles després d'haver deixat [frase inacabada].// El general Miaja va guillar amb un avió junt amb alguns dels més grossos. Presos de pànic[,] els habitants dels pobles, alguns d'ells volian fugir, pro no podian per no haber-i maneras ni per mar ni per terra. Els d'en Franco a tots els llocs han estat aclamats. Han donat menjar a la pobre gent famolenca. La guerra és ben acavada i la gran victòria és d'en Franco. Déu li do salud[,] que bé la necessita i se la mereix.

31. Avui és la Verge dels Dolors. Festa de la meua Maria de París. Se diu Maria Dolors. Li escriuré cuatre mots.

Abril

1er. Som oït missa i combregat gràcies a Déu. És el meu pa d'aliment per a l'animeta.

Som escrit a en Fullà a Valparaíso. Fa temps que no en sé res.//

Hem rebut carta de la Rita Musterós. Amb molt de goig esplica el sant repòs que gaudeixen. El seu fillet en Jordi escriu a na Gracieta una carteta mol bonica. La seua mare parla llargament de la nostre Miria elogiant-li els seus actes tan de sempre com particularment mentres ha durat la guerra. La companyia que els hi ha fet a tots unint-se amb ells amb les fortes calamitats i sufriments que tots han passat. Se veu que are 'ls pobres respiran a ple pulmó la tranquilitat que han assolit. Entre atres coses diu que en Franco els hi ha retornat el seu Déu, la seua llar, el benestar econòmic i que 'ls ha deslliurat de la esclavitut.

2. Diumenge de Rams. Un dia núgul i plujós. A Llufriu deien que 'l temps que feia mentres se llegia l'evangeli de la Passió del present dia, el temps que // llavors duraba curanta dies. Aquí no'l saven[,] aquesta dita.

Som oït missa primera. Ha estat resada només. La benedicció dels rams d'olivera ha estat a la última. No hi som anat perquè fan massa xibarri. Les noies de l'escola de les hermanes són molt mogudes i he preferit oir la primera missa amb santa quietut.

Les noves d'España són falagueres. Tot se va normalitzant novament.

Som escrit a Mont-ras.

3. Res de nou. Fa bon temps. Som pogut oir missa y combregat en nom de Déu.

4. Anit ha mort el pobre Manuel Llorens. Encare que temps feia que estaba delicat no pensàvem que la cosa fos tan greu. Al cel sia tan bo i estimat amic. Tots els de casa hi han estat durant el dia. I dic tots, però hi mancava en Joan[,] únic germà[,]// que tan s'estimaven. N'Irene tampoc hi ha pogut anar per no estar prou reforsada de tans dies que ha tingut d'estar al llit atuïda per el reuma. Ella i jo ens hem quedat. Demà deurà arribar el seu pare. Aquesta pèrdua li haurà adolorit el cor. Tot són creus que'ns atueixen. El pobre Manuel sempre va permètrer que 'ls seus fills i esposa practiquessin la relligió catòlica. Are'ls deixa a tots ben enfervoritzats. Són sis fills i dues filles que junt amb la seua piadosa mare pregaran per·a ell.

5. Llegim la mort accidentada de un dels millors aviadors que tenia l'exèrcit del generalíssim Franco. Durant la guerra am un sol dia va tombar divuit aparells contraris. Are, confiat en sa gran valentia i pràctica[,] va fer uns moviments mol perillosos i en un d'ells se va estrellar. Feien una película. Se deia Morato.// Era fill de Ceuta i tenia 30

anys. No fa gaire que ‘l gran caudillo Franco li havia concedit la més alta honorífica nota. Al cel sia ell i tots lus morts[,] deia m[ossè]n Alcover de Mallorca (a c s) ell també.

[6.] Dijous Sant. Un dia esplèndit. He pogut seguir totes les meues devocions pròpies del dia. Han estat mol sensilles com ho són totes les que se fan en aquet poble. El monument[,] petit i bonic. Era un jardí de flors blanques i verdor. Han estrenat una urna. L’atre era mol atropellada. A la tarda som assistit a l’Hora Santa. És una devoció que si pogués hi aniria sempre que n’hi ha. És sublim! A la funció de la nit no m’he vist animada per a creuar el carrer de Rivadavia. Hi ha molt moviment i com que de les festes religioses sempre s’en surt tart no hi he volgut anar. És cosa de joves. Les noies hi ha anat. El predicador és fill d’Haedo. Are viu a Luján. Fa sermons útils als seus // oyents sense buscar temes complicats. Aixís no cansa l’auditori.

7. Continuació de les festes piadoses. Un bon ofici i a la tarda el nostre mossèn ens ha llegit les set paraules que Jesús nostre amabilíssim redentor va pronunciar en les tres hores de crudel agonia. Després un jove sacerdot fill d’aquet poble que resideix a Luján, ens ha fet un sermó referent a l’agonia de Jesús. Ha estat sublim. A mi hem costa d’escoltar amb entusiasme els sermons si no són fets per oradors que hi posin el sentiment que cal a lo que tractan. El d’aquesta tarde comunicava una emoció dolcíssima bo i anant meditant l’acte dolorós del nostre adorable redentor en la seua afrentosa agonia. Ha terminat el seu sensill pro interessant discurs amb un Cristo vens[,] Cristo regna[,] Cristo impera eternament. Aquelles cinc llagues, aquelles cincs fonts abundoses gràcies per·a tots nosaltres restaran overtes fins al dia del judici final. Elles seran el nostre rescat en // la hora final de la nostra vida.

A la nit hem escoltat els cants gloriosos dels benedictins de <S> l’abadia de S[ant] Pere de Solesones. Dichosos ells que contínuament cantan les glòries de Déu recordant a san Gregori.

Mentres jo era a l’església han vingut les tres germanes solteres Fanny, Paulina i Sara Palau.

8. Som al dematí. Pensava asistir a les funcions religioses pròpies del dia, i no’m som animat. El cel amenassa forta tormenta.

En Lluís acava d'arribar. Ha assistit a la missa de Dissapte de Glòria. És una funció litúrgica plena de profecies i actes solemnes que'm dol no haber pogut seguir. No ha plogut ni ha fet mal temps. El dematí ha seguit amb el cel gris com si hagués de ploure pro no ho ha fet.

Llegim que Itàlia ha invadit Albània. De moment la petita nació resisteix, pro si la primera insisteix per fer-se-la seua, es peix gros se menjarà 'l petit. Are és moda. Les nacions petites cauen a // les urpes del més fort. Ha tornat el temps de les grans conquestes. L'aviació tot ho destrossa.

Som escrit al p[are] Molinero.

9. Diumenge. Pasqua. Celebrem amb alegria espiritual la gran festa del més gran vencedor que ha vist el món. Jesús Redentor nostre gloriós ressucitat. Adorem-lo en tots moments de la nostra vida. Avui la petita església de Haedo, a totes les misses ha estat pleníssima de fidels celebrant el gran triomf del Crist vint sigles ha. Si are tornés al món... no sé pas què en faria! Sembla talment que 'ls homes de nou el crucificarian. Ell, si vingués, els reptaria com ho va fer llavors amb els mercaders del temple. Amb tot, jo que tinc tans anys[,] he vist uns escarments que fan pensar amb el cap. A España solsament, els vuit anys de República han portat la gran desfeta que hem anat veient des d'aquí. Vuit anys enrera al implantar la Segona República, va semblar que els que la governaven podian fer totes les // malifetes sense cap respecte a ningú. Hem passat aquets vuit anys de persecusions i pillerias de tota mena, i últimament els que tenian tota la forsa i en feian tan mal ús, han fugit de la pàtria que tan mal han governat. Han hagut de fugir tots els caps i dirigents, deixant els que'ls seguian enganyats. A mils són que encara són a Fransa patin[t] fam i desaires de tota mena.

Are Itàlia s'ha fet seua Albània. La família reial ha fugit. La pobre reina, jove, després de dos dias d'haber deslliurat un fillet, han tingut de portar-la fora de la nació amb una ambulància fins a la frontera, instalar-la amb una mena de taberna d'un poblet de la nació grega. La criatura havia nascut el Dimecres Sant i 'ls italians hi entraben la nit del divendres. Nit santa que'ns recorda la gran tragèdia que 'ls jueus feren passar al nostre Redentor adorable. Pobre reina! El poble diu que estava felís amb el naixement del primer fill dels joves reis. Déu sigui amb tots ells!//

10. Avui no he sortit. Hem sento un refredat que procuro combatre amb Geniols i no surtî a fora. He fet matinada fins a les nou. El refredat no va d'aument.

He rebut un plec d'impresos de París. Entre ells hi ha un exemplar del "Noticiero" de Barcelona. En tenia unes fortes ganes de llegir quelcom directament barceloní. Entre 'ls homes que 'ls comunistes varen fusellar vora 'l seminari del Collell, hi he trovat el nom d'un periodista que jo coneixia molt. Al cel sian tan martiritzats! Al cap de poques hores hi arribavan els nacionalistes[,] que no varen poguer-los deslliurar de les sacrílegas mans. No tots els que estavan presoners al Collell varen morir. La pròxima arribada dels nacionalistes va fer que 'ls comunistes no poguessin fer tantes atrocitats, i varen fugir plens de cobardia 'ls criminals. Sempre ho han fet. 38 caixes varen enviar al lloc de tanta desgràcia. Allà mateix els varen donar sepultura. Tots trenta-vuit atauds en un[a] mateixa fossa.// En memòria seua diu que hi construiran un monument que bé s'el mereixen. Al cel sian germans nostres estimats.

11. Tampoc avui he sortit. El refredat gairebé ha fugit del tot. Els Geniols l'han allunyat. Ni tos m'ha deixat.

Avui hem tingut la visita d'una parenta dels Llorens. La Pilar Horta de Pineda. Amb ella han vingut una senyora jove i una noia rescent arrivada de Barcelona. Ens ha portat noves de la nostra estimada Miria. Diu que a ella i al seu marit els va veure el dia ans de <embar> sortir de Barcelona.

12. Un dia més que no he sortit. El refredat en té la culpa. És benigne, pro això no vol dir que no s'el tingui de respectar fins que no'n quedi rastre.

He preparat la roba d'hivern. La tenia dintre una maleta. A la mateixa hi he // posat la de l'istiu. Aixís quan el fret ens visiti ho tindré tot a mà.

Avui n'Irene ha anat a fer-se visitar amb un hospital. Me sembla que s'en diu Hospital Álvarez. Té no sé què: una infecció a la pell. S'en diu berrugues.

Escric a la meua Maria.

13. Res de nou ni de bo. Tota l'Europa està de revolta. Les grans nacions estan a punt de repartir-se les bales. Totes pregonan la pau, però que sigui permès robar a la descarada.

14. Encare que és segon divendres fa les funcions de l'Apostolat avui per haver-se escaigut el primer a ser Divendres Sant. Hi he pogut assistir i combregar gràcies a Déu. Ha fet bon temps.

N'Irene amb la Sara han pogut anar al centre a pendre la mida d'unes plantilles per·a 'ls peus de la primera. Diuen que'ls té massa plans i això fa que tingui dolor. Ja fa temps que s'en // queixava sempre[,] de mal de peus. Déu vulgui que sigui aixis que se curi amb una cosa tan sensilla.

15. Tampoc avui hi ha res per a contar sinó que s'ha rebut carta de l'amic Fullà des de Valparaíso. Una carta quilomètrica.

16. Diumenge. L'evangeli d'avui és del dubte del apòstol s[ant] Tomàs. Que 'l dubte de les veritats divines no'ns atormenti mai[,] tenim de demanar sempre a Déu. La fe santa fa miragles i comunica pau a l'ànima.

Avui ha vingut l'amic Ricard Henkel.

He rebut carta i periòdics de la meua Maria. Està contentíssima com jo mateixa per tenir lletres de na Montserrat que acrediten que tots ells estan bé de salud gràcies a Déu.

Avui en aquet poble semblava la festa·major. Els carrers plens de banderetes com una mena de gallardets. Era que hi ha hagut una pila de ventes de terrenys i fins algunes cases.// Per completar la semblansa de festa·major fins han parat una carpa que recordava l'embalat de la ballaruga. No era dedicat en això sinó que era 'l lloc on se venian els lots. El *martillero* cridaba com un desesperat. Una orquesta[,] o més ben dit[,] la banda municipal ha comensat la festa. Era a la carpa. Fins i tot han dit que hi ha<v>bia el s[enyo]r governador. La carpa també estava tota cuberta de gallardets de colors blancs i vermeis. Hi ha hagut un gran repicament de timbals que acompanyaven la banda. És que aquet poble creix molt. Se construeix a tots cuatre vents. És sa i tranquil. Mai hi passa res de mal. Nosatros hi ha sis anys i mitg que hi estem.

17. Fa calor. Som oït missa i combregat en honor de sant Aniceto[,] Papa màrtir. He rebut carta de 'n Domingo Avellí des de General Villegas. Som escrit novament al bon amic Fullà de Valparaíso. Li he remès un periòdic barceloní que parla d'un seu parent director del seminari // de Santa Maria del Collell.

A la vetlla he contemplat unes precioses vistes de Llao Llao i San Carlos de Bariloche[,] que tot és amb un mateix lloc. Quines montanyes tan escabroses i altes coronades de neu! És fantàstic.

18. Continua ‘l calor. Un dia tot pesat. Me sento cansada com si hagués trevallat molt. Som oït missa i combregat en nom de Déu.

Som escrit a la tia de la Mary Gómez i li som enviat uns dibuixos.

Europa crema. Ni España[,] que surt d’una guerra tan dura i li caldria repòs, té calma. Tot són pactes bèlics entre nacions, a fi de lligar-les amb dos manijocs, a fi de batallar amb més forsa. Les nacions[,] armades fins als cabells, que ni menjan ni vesteixen. Tot ha d’anar per armes a fi de destruir-se ‘ls uns als altres. Tan·sols Déu ho pot armonitzar, i fins sembla que permet que se matin a fi de satisfer els odis que regnan per tot arreu.// Hem de pregar molt a Déu perquè se compadeixi del món que tan poc l’estima. Siguem el ramadet escullit per acompanyar contínuament a Jesús en tots els moments de la nostra vida.

19. Avui no m’he vist animada per a sortir. Una mol espessa boira no deixava veure res. En aquelles hores el famós carrer de Rivadavia va ple de camions i carros dels repartidors. És per·a mi difícil creuar-lo.

20. Avui n’Irene ha estrenat la plantilla per els peus. Ha estat un prodigi, ja que ha dit que desseguit se li ha calmat el dolor de les caderes. En nom de Déu reposarà. La Sara també està forsa millorada.

Som escrit a la meua Maria de París.

21. Sant Anselm[,] bisbe abat de la ordre del gloriós s[ant] Benet. Savi doctor de l’Església. Va ser un gran teòlec. La teologia anselmiana[,]// així com l’agustiniana[,] se distingeixen per la profunditat y sobretot per sa pietat.

Avui ha estat un dia de correspondència per a mi. Es dematí he rebut carta del bon amic p[are] Lorenzo M. Molinero[,] relligiós benedictí. M’inclou una mol bonica estampeta dedicada. Comensa la carta saludant-me estimada “abuelita” i se despedeix “hermana en Cristo i en San Benito”. És un santet que jo mol estimo. A la tarde rebo carta de la meua Maria des de París. M’hi dóna noves de na Montserrat. Diu que n’ha rebut una carta que li diu que estan mol bé i que res els hi manca. Que ‘l noi gran és tot un home i ‘ls dos mol adictes a la seua mare.

També té lletres de n’Hermínia[,] cosina nostra. De mi és nevoda-néta. També diu que res de mal els hi ha passat i que reposan de les calamitats passades. Amb tot i el perill que tenen d’una guerra entre les nacions europees, ella diu que no té por.//

22. No he pogut oir missa. Hem dol ja que el dissapte és dedicat a la Verge. M'he rentat la meva roba i are és de nit i ja la tinc tota neta i aixuta.

Novament som escrit a la meua Maria de París. Na Gracieta a na Montserrat.

Són les vuit de la nit. En Ricardo Henkel és a·baix. Ja fa estones que ha vingut. És mol simpàtic. He baixat uns moment a saludar-lo.

23. Diumenge. Avui és la festa del gloriós s[ant] Jordi[,] patró de Catalunya. Que poc l'hauran obsequiat a Barcelona amb tot i governar els catòlics! Si la República Española hagués estat ben governada la nació hauria estat respectada, rica i gloriosa. Haurian evitat la gran destrossa de tot lo perdut i la pau hauria constituït el gran patrimoni històric per a exemple de les atres nacions. Are, encare que España esclavitzi a Catalunya fent-e-li les lleis que volen, sempre quedarà 'l caliu cobert de cendra que 'ls que vindran cuidaran de remoure com s'ha fet en altres períodes. En // cada nació extrangera hi haurà un grapat de catalans que formaran una petita Catalunya a fi de no permètrer la seua mort completa. ¡¡Visca Catalunya de Déu i nostra!!

Hem tingut la agraïda visita dels germans Rosa i Martín García-Costa.

24. Avui sí que no he sortit per·a res. M'he llevat tart. He trevallat amb una punta de ganxet per un mantelet per la Verge del Carme.

Som escrit a la Glòria Burc a Mar del Plata. El s[enyo]r Pedro Hita s'ha fet mol de mal. Anava amb el seu auto i no sé com ha estat l'accident. Déu l'ajudi!

25. M'he llevat forsa dematí per sortir de casa aviat. Estava tota animada per a solemnitzar la festa del nostre gloriós evangelista s[ant] Marc quan m'he donat comte que estava plovent. Llavors no he pogut sortir. Tenia por de relliscar i caure. He llegit les lletanies // dels sants i tota la missa. És tot lo que he pogut oferir al savi Marc[,] fill de (no ho sé puig no ho diu el missal). Diu que va ser el primer dels 72 deixebles que va predicar del Crist en l'Egipte i en Alejandría. Té un gran lleó amb ell. Ho deixaré esplicat amb un volum exprés per·a 'ls sants a fi que qui vulgui pugui ben instruir-se.

26. El dematí ha estat fredíssim. Tirava 'l pampero. Som anat a missa i fins me penedia d'haver sortit per tanta fret com feia. Després hem llegit que hi habia 2 graus sobre cero. Amb raó tothom se queixava. Han dit que havia glassat i tot. Era fret seca i

sana. Arrivant aquí m'he trobat amb un·atre carta de l'amic Fullà de Valparaíso. Era contesta del periòdic barceloní "El Noticiero" que jo li havia enviat peraquè llegís unes lletres que se referian a un seu germà sacerdot que té a Catalunya. Me diu que va tenir una gran alegria de saber que té 'l germà viu puig des del comensament de // la guerra no'n savian res. Com que a Chile són tres germans, aixís els tres quedaran enterats.

27. Hem sembla que avui és la Mare de Déu de Montserrat. No ho recordo bé. Potser és el mes que ve. Com que aquí no se celebra ni tinc calendaris d'allà de la nostra pàtria ho deixem estar. De totes maneres com que la missa els dijous és a les set i al colegi de les Hermanes m'ho deixo córrer[,] de sortir.

28. Sant Pau de la Creu. Avui sí que som anat a missa en nom de Déu. Feia un dematí bonic com un lliri. Els camps blancs de gelada (escarcha).

Escric una pila de corrandes catalanes que vui oferir als meus estimats nevots Ernest i Catalina de Liniers.

29. Acavo de rèbrer una mol gran alegria. Rebo carta de la meua Maria de París. M'inclou una fotografia seua, una estampeta mol bonica i una carta de n'Angeleta a ella // dirigida des de Mont-ras a casa de na Montserrat. Està de lo més contenta i animada. Diu que 'l dia de Sant Benet, ella amb la comunitat se varen reunir i celebraren la festa amb una improvisada capella a casa del capellà que tenian avans. Que varen celebrar la missa d'Angelis i que ella va ocupar el lloc que tenia avans[,] o sigui de primera solista. Que per causa de tans tràmits com s'han de fer per a tornar organitzar la vida monàstica, no se varen poguer quedar al convent, sinó que la mare abadesa els hi va pregar que se dispersessin cada una on millor li semblés a fi de tornar-se reunir tan aviat com sia possible. Gràcies a Déu que me l'ha guardada tal com hi he confiat sempre. Que per molts anys duri la pau.

L'amic Henkel és a·baix. Ha portat una rica capsa de bombons. Sien benvinguts.

Escric al p[are] Molinero. Quin goig en tindrà[,] de lo referent a n'Angeleta! Són germans de relligió. Ell també perteneix a l'ordre S[ant] B[enet].//

30. Diumenge. Un dia esplèndit. Feia bo surtir dematinet. La missa[,] a dos quarts de vuit. El camí amb tan bon temps és un passetget matinal que encanta. Arrivant aquí

m'he trovat amb un paquet de periòdics francesos i españols i fins tres de catalans. Quin tip de llegir m'he fet! I lo que'm queda!

El comentari que 'l butlletí parroquial fa de l'evangeli és mol interessant. Se refereix a la necessitat de la oració i a la resignació que debem tenir aceptant les tribulacions que Déu ens envia com remei de les nostres faltes i per fer-mos humils donant bon exemple al nostre pròxim.

Té raó lo que diu[,] o sigui[,] «que ni la desesperació, ni la ràbia, ni la impaciència, ni l'enfado, ni la blasfèmia, ni les protestes ni les nerviosidats optindran apartar de nosaltres les tribulacions». Déu les permet[;] benvingudes sian. Demanem-li valor per a no defallir. Que'ns fassi de Cireneo i pujarem el nostre calvari.//

Mes de maig

1er. Festa del Trevall. Aquí s'ha observat completament. Festa dels gloriosos apòstols sants Jaume i Felip. Els dos foren màrtirs per Jesús defensant la seua santa doctrina.

S'ha rebut una carta d'en Paco des de Argelès-sur-Mer (Fransa). L'envia la Maria meua des de París per encàrrec del mateix Paco. Dies enrere s'en va rèbrer un·atre semblanta i marítima. La d'avui era per avió. Amb la primera demanaba una quantitat per·a poguer surtir del camp de concentració on va anar a parar quan la rendició de Catalunya. Ja al rèbrer la primera carta d'ell se l'hi va girar lo que demanaba, pro se veu que l'envio se va creuar amb la segona carta. Ell[,] veient que no rebia lo que demanaba[,] va enviar a la Maria puig no sé ell si podia enviar-la ràpida des de la concentració no tenint plata com diu que no té. Are ja la deu haber rebuda. Que Déu li ajudi[,] que poc se podia pensar que tingués de pagar tan cars els seus ideals.

L'Aldao ha fet dues llibreries per en Lluís i Mima.//

2. Res que valgui la pena.

3. Festa de la Santa Creu de Jesús nostre adorable Redentor. He pogut practicar les meues devocions matinals.

He rebut una postal de la s[enyo]ra viuda de Lloveras des de Córdoba (España).

4. Santa Mònica[,] patrona de les viudes. No he pogut obsequiar-la com hauria volgut per trovar-se en dijous que la missa és al colegi de les Hermanes. No li fa. Des de la glòria també haurà escoltat els meus precs.

S'ha rebut una postal de la nostra Miria. És escrita el dia de l'Anunciació. Felicita la seua mare. Quina manera de trigar[,] les cartes marítimes! Amb tan goig que les rebem!

5. 1er divendres de mes. El temps explèndit m'ha permès combregar com ho tinc per costum. Hi ha hagut forsa concurrència. Som escrit a París.//

6. Fins fa calor. Aprofitant el bon temps he continuat les meues devocions matinals. He posat una postal a correus per a la bona amiga Pilar Pericas. Se veu que està la mar de contenta. Som escrit a la meua Montserrat de Mont-ras.

7. Diumenge. L'evangeli d'avui ens recorda el fi perquè som en el món i la obligasió que tenim d'obrar bé per·a guanyar la glòria. El sermó que'ns ha fet el nostre s[enyo]r rector ha versat sobres això mateix i la segona obligació de recordar les darreries de l'home[,] que són Mort, Judici, Infern o Glòria. És cosa infalible i podem escullir.

N'Irene ha estrenat un abric mol bufó. Entre ella i la seua mare l'han fet d'un de vell del seu pare. Sembla comprat a Gat i Chaves. El barretet que porta també és fet d'un que 'l seu pare va deixar. Tot ho aprofita. Té trasseta a fer-se les coses i a portar-les. Des que porta les plantilles mai·més s'ha queixat de dolor. Déu li do salud. Are està fent un abric per la Nena Gibert.//

8. Festa de l'aparició del arcàngel s[ant] Miquel. L'any 500. Va ser el gran misteri amb una població italiana. Glòria sia dada a Déu i a tots els seus àngels.

Som escrit a en Domingo Avellí.

9. També avui he pogut oir missa i combregar en nom de Déu. Feia fresqueta.

La Sara no està gaire bé. Ha tingut una sombra d'asma. Dic sombra perquè l'atac no ha estat tan fort com l'any passat. El d[octo]r Fasola ha vingut. La Mima està mol engripada.

"La Nación" porta un escrit de Pío XII referent a que se reuneixin tots els caps de govern a Roma a fi de discutir la gran crissis europea i obtenir d'ells la tan desitjada pau. Déu l'escolti!

El duc de Vintsor[,] també des de Verdun[,] on hi és ja fa dies, ha donat un mol interessant discurs referent al perill d'una guerra entre les principals nacions d'Europa. Ha parlat admirablement. Jo voldria que tan a ell com // a les autoritzades paraules del Papa se'ls hi fes el cas que mereixen.

Som escrit a la Mary Gómez de Victorica.

Hem rebut tres postals de la Miria nostra. Totes són mol animades per haver-se lliberat de les tenebroses multituts comunistes.

10. Segueix el temps bo. La Sara segueix engripada. El d[octo]r ha dit que li sembla que té la solitària. Ja no mancaba res més. És que ja fa massa temps[,] la pobre[,] que lluita amb les enfermetats.

Hem tingut la agradable visita de 'n Tian i l'Aramis Estalarra. La joventut sempre està contenta. Ben fet fan d'alegrar la seua vida.

11. Avui he passat tot el dia fora de casa. He aprofitat el dia explèndit que ha fet per anar a fer companyia als meus nevots de Liniers Ernest i Catalina. Hem conversat mol referent a la nostra estimada terra i gent nostra anyorada. Al fer-se fosc m'han portat aquí // i tots junts hem passat bones estones de vetlla fent visita a la Sara[,] que està al llit atacada de la bestiola nomenada solitària. Al despedir-se han carregat un mol bonic canari i la Reina Mora amb les seues gàvies i tot. Pobres ocells! Aixís estaran ben cuidats ja que aquí era impossible.

12. Tot avui és boirós. Som escrit a la meua Maria.

13. També avui ha fet dia gris. Som anat a missa. Pel camí queia un boirina espessa. No fa fret pro fa humitat.

Rebo carta de París. Diu la meua Maria que no té pas por que estalli de moment la guerra europea. Les nacions no estan prou preparades i tenen por de rèbrer.

14. Diumenge. Fredot i explèndit. Han vingut en Joan, senyora i filleta mol bufona i divertida. També ha vingut la Maria P.// vídual d'en Manuel Llorens (a c s). Ha vingut amb les seus filles Nina i Chela. I l'Aldao. Tota la tarde hi ha hagut animació.

L'evangeli d'avui recomana que no deixem de fer oració amb constància i confiansa seguríssims d'alcansar lo que demanem a Déu per a ser felissos en aquet món i després de la nostra mort, aixís com per aplacar la justícia divina[,] ofesa per tantes ofenses com reb de tot el món.

15. Rebo carta de la Mary Gómez de Victorica. Li constesto avui mateix perquè ho necessita. Llegim la mort tràgica que 'ls rojos varen donar al s[enyo]r bisbe de Barcelona monseñor Irurita. Que Déu hagi acullit la seua ànima ja que ell va morir pera no deixar el seu lloc de pastor aimant del seu remat.

16. Avui la missa ha estat dedicada als nostres difunts per intercessió de la Verge del Carme. Passan uns dies explèndits sense ni una engruna // de fret. He rebut un paquet de revistes franceses i periòdics barcelonins. Un d'ells era un full on hi havia gravats dels robos que feian els comunistes. Fins dels gabinets treien els mànecs si eran de plata per a fondre-la com atres joies. El lloc de la fundició era a Monjuïc. Els gabinets desmanegats eran a mils.

17. Amb tot i que som rebut carta de n'Angeleta després de tan temps de no poguer-li escriure ni ella a mi, la seua carta m'ha deixat mol afligida. Alabat sia Déu i els seus designis! La pobre monja de clausura on hi va viure vint anys tan felís i contenta, ha quedat solsament viu l'edifici. Tot lo que hi habia dintre va ser robat i destruït. Jo que habia contemplat tantes joies com tenien, tans pergamins, tanta roba de l'església com de les pròpies monjas! De tot allò no'n queda ni un fil. Aquesta desolació no és tan·sols amb elles sinó a tots els convents i esglésies dels llocs on hi traficaven els comunistes.// N'Angeleta m'escriu des del nostre Llofriu a casa de les Neus mare i filla. Diu que hi passa una temporada esperant poguer entrar definitivament en el seu tan estimat convent. Diu que ha perdut curanta quilos del seu cos. No obstant gràcies a Déu que se podran reunir novament a casasseua. Ella que s'ha tingut d'estar sempre dintre de casa sense poguer anar als refugis a fi de no ser xafats per les bombes, pot cantar victòria sana y salva de tot el terrabastall español. Enlairem els cors que Déu i l'àngel bo ajudaran. Amb tot i 'l gran rebaix de pes de la seua persona diu que se troba bé i àgil.

És que habia arribat a pesar 120 quilos. El seu pes de costum eran 100. Això esplica que n'ha pogut rebaixar 40. La Cèlia[,] quan va arrivar aquí, i això era al principi de la guerra[,] n'habia rebaixat 10. La Francisqueta Llorens [xifra omesa].

18. Festa solemne de l'Ascensió de Jesús. Som assistit a les solemnitats matinals. Feia un dematí preciós. Bon sol i gens de fret. He combregat // en nom de Déu fent dolcíssima memòria del felís aconteixement de la gloriosa pujada al cel, Jesús triunfant i Rei de cels i terra.

Arribant aquí m'he trobat amb una carta de la meua nevoda Catalina. Entre atres coses m'hi deia que els meus ocells estan mol animats i que sobretot el canari canta i refila que és un goig. Allà estan millor que aquí.

Avui per·a nosaltres és un dia que sobretot la Sara'l recordarà tota la seua vida. Ja ahir va comensar d'atacar la seua *solitària* que tans mals ratos li ha fet passar. Avui per fi l'ha treta. Quina fatja tan estranya! Semblava talment un manyoc de tallarins. N'hi habia de llarcs, de com un tros de rosaris i tot fet com un bunyol enrotllat. Déu volgués que se posés bé del tot, ja que s'ha defensat de tanta posterma. Mentres ha tingut al cos el medicament receptat que tenia de foratigar [sic] la bestiola deia la seua mare que la cara de la Sara era verda, groga que feia compasió. Ha estat un ver // aconteixement. Després ha reposat.

19. Avui a Madrit s'haurà celebrat la festa de la gran victòria de Franco i 'l seu *gloriós ejèrcit*. Ara me donc comte que ho he posat [en] castellà *exèrcit*. Que per moltíssims anys perduri la pau a España ja que per·a obtenir-la han hagut de morir tantíssimes persones estimades. Que Déu regni a tots els cors i mai·més hi hagi guerra.

Som escrit a la mare de la Catalina.

La Sara segueix bé gràcies a Déu i haver-se després d'aquella bruixa "solitària".

20. Fa una humitat desastrosa. No he sortit. He rentat la meua roba. Són les set de la tarde. Ja és negra nit. La roba ja la tinc neta, aixuta, planxada i endressada. Fins fa calor. Quan el sol s'ha post semblava una brasa de foc. Ahir també. Ha vingut un home de Trenque Lauquen que se diu Agapito. És un peó // nostre de molts anys.

En Lluís s'en va a esperar un jove de Victorica que ha d'ingressar amb un sanatori. És un parent llunyà dels Llorens.

"La Nación" ve plena de noves espanyoles referents totes a la festa patriòtica d'ahir. El desfile va durar de les nou fins a la una. Foren 150.000 homes que'l formaven. Amb tot i que hi havia molta aviació no hi va passar el més petit accident. Només la pluja ho va deslluir. Que va plovinejar tota la nit i durant la festa. Tan, que durant una hora va ploure fort. Que per molts anys perduri la pau.

21. Diumenge. Avui a la nostra parròquia durand la missa primera, hem assistit a una comunió general dedicada a demanar a Déu la pau santa per les nacions europees que tan malavingudes estan, sempre a punt de declarar-se la guerra. El Papa no descansa procurant l'unió dels homes que governan. Ordena y mana // que 'ls fidels preguin molt, sobre_tot els nens i nenes, que com sabem són els predilectes de Jesús. Ells[,] pobrets[,] que són ignocentons, amb més facilitat poden obtenir les gràcies que Déu concedeix a qui prega amb el cor pur i privilegiat.

Llegim avui la continuació de les festes a Madrit. Són relligioses. El generalíssim Francisco Franco, a la església de Santa Bárbara, va oferir la seua esposa a Déu per haber- li concedit la gràcia de la gran victòria final. És emocionant llegir les paraules pronunciades als peus del Sant Crist de Lepant. Tota la ceremònia és un acte solemníssim. Retallaré el tros de "Prensa" que ho porta i ho deixaré aquí. "La Nación" també ho diu però no és tan llarc com l'atre.

22. Som escrit a la señora abadesa de San Pere de les Puel·les de Sarrià de Barcelona. També som escrit a la meua Maria de París. Rebem una postal de la nostra Miria.

La Sara ha anat al doctor que ha estudiat // la bruixa (solitària). Diu que ha sortit sencera cap i tot. Que ja no patirà més d'això. Després de tan patir s'ha sortit bé.

23. Tot avui plou fort. Mol convenia. Per això no he sortit de casa.

24. Amb tot i ser avui la festa de Maria Auxiliadora no'm som animat a sortir. Anit ha fet forta tormenta i ha plogut copiosament. M'he llevat a les sis, i tot el cel estava núgul com si hagués de continuar la pluja. No ha plogut. Som a la nit i encara 'l cel és negre i núgul. Mal dia prepara per la festa *Maya* de demà.

Escric a la meua amiga Celina R. de Lloveras.

25. La festa maya[,] que en diuen aquí[,] no ha pas estat aigalida; només quelcom humida. El temps s'ha aguantat. Al centre hi deurà haber hagut mol de burgit de festa. Aquí // devant de casa hi ha tocat la Banda Municipal. Han dit que el nostre carrer passa a sustituir el de Rivadavia com per·a les festes. És que com més va més de moda pot convertir-se per lo soleiat dels jardins i lo que se va poblant. Lo que és a l'istiu no havent-i arbres que fassin sombra, el podran utilitzar tan·sols a la nit.

Som escrit als meus néts de Catalunya Alfons, Miria i Carlitos.

26. Festa del gloriós s[ant] Felip Neri[,] fundador del Oratori. Havent-se posat el temps quelcom millor he sortit i oït missa. Després m'he quedat una estona a la parròquia a cusir unes roses de seda aplicades amb un suntuós frontal de l'altar major. L'he posat sobre de la calaixera de la sacristia i vinga cusir. Té un brodat de pelfons, or y roses de seda aplicades. Resultan boniques pro hi són cusides amb cuatre punts fluixos que se desfan amb facilitat. Les he reforsades lo que he pogut. Encara m'//hi ha quedat més feina per a reforsar la creu brodada amb fil d'or. Se veu que tot ho varen fer barroerament i ara se desfà. Tinc una feinada apedassasar llensols. No tot és brodar. S'ha de fer de tot.

27. Avui sí que som assistit a les funcions litúrgiques tarde i dematí. La del dematí ha estat solemne. Han fet la cerimònia de la benedicció de la pila bautismal[,] o més ben dit[,] de l'aigua de la mateixa. Han llegit les profecies de rúbrica i cantat les lletanies dels sants. Tot plegat imposaba.

He rebut carta de la meua nevoda-néta Neus Escarrà de Llofriu. En la mateixa hi ha escrits de la seua mare i <la> de la meua Angeleta. També he rebut carta de l'atre nevoda-néta Emília Buixeda de Torrent i d'en Francisco Aimeric Bassa. Aquet meu nét se veu que s'en preocupa[,] de mi. És nét i fiol meu com en Lluís nostre. Tots estan bons i contents.//

Avui crec que la Sara i l'Aldao han posat l'incubadora amb 50 ous.

28. Diumenge. Cincugesma. És festa anyal. Ens recorda la felis aparició de l'Esperit Sant al cenàcol on hi estaban reunits els apòstols y molts deixebles de Jesús presidits per la Mare·de·déu. Quina llum tan venturosa va invadir-los a tots, passant de rústics pescadors a savis entre 'ls més savis. Ditxosos ells que saberen trasmètrer el goig i dons rebuts en aquell dia memorable convertint a mils d'oyents seus! Preguem

fervorosos al Esperit Sant que ens comuniqui els seus fruits i dons abundosament per·a glorificar a Déu ja en aquet món.

Som escrit a na Montserrat i a la Neus petita de Llufriu.

Diu que han convertit el nostre carrer en passeig de moda. Tota la tarde se sent una ràdio que és del poble. No fa fret.//

29. Tot avui fa calor i forta humitat.

30. Res de nou. En Juanito Llorens està malalt: quelcom sèrio. Déu l'ajudi!

31. Avui després d'haver plogut ha sortit el magnífic arc de Sant Martí. En Lluís m'ha cridat perquè anés a la seua finestra a contemplar-lo. Amb ell hem anat al terrat per a contemplar-lo millor. Era brillant i preciós donant una extensa volta. En Lluís no sabia que al costat del bell i gran, n'hi hagués un·atre que tot·just és un bocí. La tradició és que quan Déu va fer l'arc lluminós, el dimoni[,] envejat de tanta maravella[,] va volguer-ne fer un d'igual i li va resultar tan·sols una sombra. Per això s'en diu l'arc del dimoni.

He rebut carta de la meua Maria de París. L'i he constestada avui mateix. Es dematí n'hem rebuda d'en Pepe Gassiot. Quin goig produeix llegir que a Barcelona la relligió és tan observada.// Esplica que el dematí del Divendres Sant 33 parròquies varen sortir a seguir la processó del viacrucis pels carrers de la ciutat. Alabem a Déu[,] que'ns retorna la pau i bones costums.

Juny

1er. Ja som al juny, però aquí no tenen pas la faus al puny com a Europa. Esperarem per els mesos de desembre i gener. Tot al revés.

He rebut un paquet de periòdics de París. N'hi ha de francesos, d'españols i de Catalunya escrits en castellà. Són dels que avans de la guerra ja eran publicats en l'esmentada llengua. Be trigarà Catalunya a poguer tenir periòdics escrits amb la seua llengua. No en tenen la culpa ni 'ls que governan are ni 'ls bons catalans sinó els mals catalans que tan malament varen governar-la. El just ho paga pel pecador. Abrigats amb les espatlles de Catalunya // varen profanar-la i crucificada, cobardement abandonada. Pitjor per ells[,] que mai·més hi podran tornar.

Avui en totes les parròquies s'ha comensat les devocions dedicades al Sagrat Cor de Jesús.

2. 1er divendres de mes. Un dematí fresquet i bonic, sense cap núgul que entel·lés la vista. Ja era hora que la espessa boira aclarís.

Som pogut continuar les meues devocions de missa y comunió oferides al Sagrat Cor de Jesús. Mol he pregat per a la meua Angeleta[,] que avui cumpleix 22 anys que va entrar al claustre de Sant Pere de les Puelles a Sarrià de Barcelona. Haurà estat tres anys fora del convent per causa de la malestruga guerra. De nou confio que hi torna a ser. Allà li he adressat avui una carta record de la seua entrada al convent.

He rebut una llarga carta de la meua Maria de París. M'hi parla llargament del meu gendre Aimeric. Se veu que se comunican dues // vegades per setmana. Ella té moltes fianses d'obtenir permís perquè en Paco pugui tornar a Mont-ras i reunir-se amb tots els seus. Alabat sia Déu que ha posat veritable pau y unió a les dues llars per a mi tan estimades.

3. Tenim un jove parent nostre de Victorica. Se diu Manuel Arostegui i Xicoi. Ha vingut per fer-se curar una ferida que se va fer a la cara en un accident d'una caiguda.

Som acavat de brodar les cuatre parts per a juntar-les i fer un conopeo. Han quedat forsa bé.

Avui és l'últim dia de la setmana que segueix al diumenge de Pentecostès. Acaba amb l'últim do de l'Esperit Sant[,] o sigui[,] *temor de Déu*. Allunya de nosaltres el pecat, obligant-mos a respectar tan la justícia de Déu com la seua gran magestat.

Som a la nit. Acaban de dir que en Juancito Llorens segueix amb 39 i dècimes de febre. Avui cumpleix el 1er septenari de la malaltia.//

4. Diumenge. Bellísima festa de la S[antíssi]ma Trinitat. Quin goig tan gran comunica la devoció a les gerarquies més altes del cel i de la terra! En nom seu comensem i acavem totes les coses. En nom seu ens batejan i ens ajudan a bé morir. Siguem-ne ben devots. Acudim al seu gran poder a fi que no'ns desamparin mai. Aixís ens apartaran de mals camins.

En Lluís amb en Manuel de Victorica han anat a Luján. Han tornat tots entussiasmats del bell panorama, del museo, com també de la basílica. Una tarde mol ben aprofitada.

Dies enrera vàrem llegir que un submarí dels Estats Units se va enfonzar. Varen morir negats 26 homes. Are ha passat un sinistre am un atre anglès am 99 vides enfonzades al mar. Quins desastres[,] Déu meu!

Avui na Gracieta ha relliscat i ha caigut a la cuina mentres donaba l'últim toc al dinar. Ja tots érem a la taula. Ens ha donat un susto fenomenal. Sortosament no ha tingut consecuències.//

5. Avui poca cosa hi ha per dir. No he sortit perquè semblava que havia de ploure. Ha plogut anit i encare tot era moll. Sempre tinc por de relliscar. A la tarde en Lluís amb en Manuel de Victorica han anat al Palomar. Els hi ha plascut molt. El xicot Arostegui s'ha despedit.

6. Avui sí que som sortit dematinet sense fret ni humitat. Caminaba lleugera sense senyal de cansament. Som acavat de repassar un frontal que totes les flors i brodats d'or flaquejaben. Are se pot usar millor. No sé què ho fa que avui passo un dia ple de tristeses i anyorances que les llàgrimes omplen els meus ulls com una mena de plor quiet i callat. Tan·sols a Déu ofereixo i per a Ell accepto aquet dolor que absorveix tota la meua persona. Quins motius tinc per estar tan atribulada? Són tans que no sabria com esplicar-los. Tots ells són com espines produïdes per desenganys i sofriments de la meua llarga vida. En cualsevol lloc que porti 'l meu pensament hi trovo calvari.// He pres una llibreta petita on hi escric les notes de tots els sants. Hi he trovat tans exemples de sofriments soportats amb valor, que m'he sentit acobardida del meu poc valor. Déu m'envia les penes; sian benvingudes.

7. Avui estic més animada. M'he distret progectant labors boniques que si a Déu plau les posaré en pràctica. Tantes que'n faria si la butxaca ho permetés. No pot ser. Un·atre dia que'l passi com ahir ho plantaré tot i m'en aniré a passeig.

La estudiosa Mima acaba de ensenyar-me un dibuix que ha acavat. La bonica làmina va curulla de ratlles espesses amb una pila de cartons tot fet amb santa paciència. Déu li do salud ja que té tanta voluntat amb els seus deures.

Acavo de llegir un capítul del llibre que va oferirme el p[are] Molinero[,] relligiós benedictí[,] per Nadal. L'hagués llegit ahir m'hauria tret quelcom d'aquell enorme pessimisme que'm tenia tan invadida. El deixaré aquí copiat.// Potser que algun altre dia necessiti fer-ne ús. Diu aixís: «*Hay que saber, en fin, que lo invisible no está ausente,*

que Cristo está muy cerca, hasta tocarnos y sacarnos y hablarnos y sostenernos; no hay que encerrarse en ninguna actitud de despecho o de pesar, y hay que esperar no en el don de Dios sinó a Dios mismo, como último término de nuestro esfuerzo, y como principio de todo mérito.» No he volgut traduir les paraules a fi de no treure-li forsa que enbaumi el dolor que ens aclapara per tantes tribulacions. El pessimisme ens farà ser esclaus del mateix. Volguem ser lliures i pujar ben enlaire per a fruir dolsors que mitiguin les llàgrimes que 'l món ens dóna.

Avui n'he rebut una carta del referit bon amic benedictí.

8. Diada santa de Corpus. L'entusiasme litúrgic per a obsequiar a Jesús, en la nostra parròquia ha estat mol gran. Una festeta bonica com pot donarla el nostre poble. La // processó l'hem feta per dintre l'església. El nostre señor rector no s'ha animat a fer-la per fora com és de bona costum per por de que hi acudiria poca concurrència. El temps era plujós. Tot el dia el Santíssim ha estat exposat. En tot lloc i en tot moment que per sempre alabat sia el Santíssim Sagrament. Enlairem els cors. A España i a Catalunya[,] després de tantes revoltes, aquest any haurà pogut celebrar la present festa ben lliurement. Demà si a Déu plau ho llegirem.

Avui hem llegit la dolorosa pèrdua del pare Lluís Rodés. Tenia 57 anys. Era fill de Santa Coloma de Farnés. Sacerdot de la Compañia de Jesús[,] director del Observatori de Sant Miquel, dirigian l'Observatori de l'Ebre a <Cat> Tortosa. La guerra'l va atropellar molt com a tans altres que han quedat destruïts que no s'han pogut refer dels sofriments. Ha mort a Palma de mallorca. Catalunya ha perdut un gran // mestre ple de ciència i mol sensill. Quan en sos millors temps era aplaudit i llorejat, ell diu que responia[:] «*La facultad de saber en el hombre es como una omnipotencia que refleja la omnipotencia de Dios para crear. Cuanto se diga en alabanza de la razón humana, resultará siempre un homenaje a la sabiduría divina de la cual es imagen*.» No he volgut traduir l'escrit. Al cel sia aquet nostre savi català. Jo n'he sentit una gran pena i desolasió. Estimaba la seua persona, la seua ciència i la seua modèstia. Malaguanyada vida! Encare podia durar molt i seguir descubrint nous aconteixements en els seus estudis tan celebrats. Preguem per ell.

9. Dia plujós. He sortit només a la tarde per assistir a la novena en honor del Sagrat Cor de Jesús. Són tan interessants les meditacions que no som respectat ni el fanc

ni la boirina que queia. Lo mal, que'n surtim tart i en els carrers hi ha poca llum i molt trànzit.// Arrivant aquí només eren les sis. És que estem als dies més curts.

10. Avui sí que ha fet un dematí fret. Som oït missa i combregat en nom de Déu com ho tinc per costum tots els dies. És costum meva de fa molts anys. Quan era jove, al nostre poblet m'era impossible oir missa 'ls dies feiners. La meva feinada era imponderable. I només hi habia una missa. Els dies de precepte, mentres no hi hagués malalts, hi anaba sempre, i amb preferència a la primera[,] que regularment era a les cinc. Llavors, la mainada dormia i'ls podíam deixar sols perfectament. Oïda la missa ja havíam cumplert el nostre deure de bons cristians i dedicar-mos a tot lo indispensable. La colla de fills se despertaben i tot feia 'l seu curs.

Quan vàrem ser fora del poble, ja vivíam amb llocs que per haber-i moltes misses permetia // assistir-i tots els dies. Des de llavors, si cosa major no ha impedit, hi som assistit ben segura que 'l temps que hi empleaba era ben aprofitat.

Avui a l'arribar aquí, m'he trovat amb una carta d'en Fullà de Chile. A la tarde, una revista de l'indicat lloc i un paquet de periòdics barcelonins que m'ha enviat la meua filla Maria.

11. Diumenge. La missa d'avui interessa tan per la seua epístola del gloriós sant Joan Apòstol i evangelista, com l'evangeli de sant Lluc. Quines instruccions més sublims hi trovem! El primer recomanant la caritat entre 'ls homes, i 'l segon referent al convit eucarístic simbolitzat amb aquell senyor que havia fet una gran festa i convidat a molta gent els cuals s'escusaren d'assistir-i. Ens recorda la peresa que se té de combregar sovint i amb les degudes condicions. Acudim ben fervorosos a la taula de Jesús Hòstia. Allà hi trovarem la forsa per·a trepitjar tantes espines com trovem en el nostre camí per aquet món.//

12. Som escrit a la meua Maria de París. He sortit dematí i tarde. Ha fet bon dia. El despertador va mol bé. Aixís no m'haig de molestar encenent mistos per saber l'hora de nit. La llum elèctrica no'm va bé per des del llit encèndrer-la i apagar-la. Com que 'l despertador és *formal* d'en tota la nit no'm preocupo de l'hora. A les sis menos quart rrrrrrrrr. Tres o cuatre voltes i prou. És un despertador mol bonic. Sembla d'or. Té l'esfera d'aquelles que de nit se pot veure l'hora pro a mi no'm ve bé per la posició del

llit. En Flor el va enviar a en Joanic. Mai el va despertar. Llavors el vàrem canviar amb un de poc preu que despertava més fort i sempre més l'he tingut.

Demà deurà ploure. El peu hem fa mal i els galls han cantat a les nou. Are són les deu i deu de la nit.

L'estilogràfica econòmica em va millor que la d'or. Llisca lleugera com un gínjol. Dura mol l'estar carregada. Les dues van bé.//

13. Gloriós sant Antoni de Pàdua. Les relligioses antonianes d'aquet poble han fet una festeta bonica. Ofici cantat per les Filles de Maria i deixebles de l'escola. Una interminable comunió de nens i nenes i de més grants. Un sermó preciós i oportú per a les glòries de gran sant miragler. En fi una joia magnifica que he tingut la sort d'assistir a tots els actes.

He visitat les germanes Abuna. Les que al carrer de l'Ordre varen perdre la seua bona mare (a c s). Han quedat mol agraïdes.

Som escrit a la meua Montserrat.

14. No fa fret. Som oït missa i continuat les meues devocions dematí i tarde.

Som escrit a l'amic Fullà de Valparaíso.

15. Quina humitat tan forta hi ha hagut avui! Diuen que fins ha glassat. No obstant, de fret en feia poca però molestosa i molla.//

16. Els catòlics avui celebrem la festa del Sagrat Cor de Jesús. Aquí ha estat sensilla com ho són totes les que se fan. Molta concurrència al temple. La Humanitat de Jesús mereix ser venerada de tot el món. Recordem que vint segles fa que anaba per aquet món sembrant favors i miragles. Qui l'hagués pogut conèixer! Estimem-lo per els que no'l coneixen ni estiman.

Tart de tot han dit que s'ha enfonzat un·atre submarí. Era francès. Amb un mes, s'en han perduts tres. Un dels Estats Units, un de Inglaterra i 'l d'avui francès. Quins desastres!

17. Avui he suat de debò. Som rentat la meva roba. Això no m'ha pas fet suar. A la tarde som assistit a la festeta eucarística que s'ha fet al colegi de les Hermanas. Com que han fet la processó com si fos Corpus i l'han fet voltant el jardí, m'he posat l'abric

bo que no és tan tronat com el de cada dia. Ha // estat lo que m'ha fet suar. Feia una xafagor mol forta. La festa[,] mol lluïda.

18. Diumenge. El Bon Pastor. Un evangeli sublim. Sempre a missa primera. Arrivant aquí quina sorpresa més bonica! Una carta de na Maria meua des de París i un·atre del meu nét de Mont-ras junt amb uns mots de la seua mare i unes lletres de n'Angeleta. Aixís se pot dir que m'han escrit les tres filles des dels seus llocs tan allunyats de mi. Hi firmaven els dos néts, na Montserrat i n'Angeleta. Dintre la carta de la Maria n'hi havia una d'en Paco dirigida a ella.

També s'ha rebut una carta d'un amic de l'Alfons des de Roma.

Som escrit a la meua Maria per ser el cumplianys del seu marit i a en Paco a la concentració a Fransa.

Som a la nit i fan uns llampecs tremendos cap al sud. Pluja segura.//

19. No he sortit. Ens han visitat les germanes d'en Joan, Francisca i Sara acompanyades d'una seua amiga de Santa Susanna de Pineda.

Na Gracieta continua al llit. Las consecuències de la seua caiguda hem fan estar preocupada.

Llegim que a la ciutat de Londres han estat cremats nou bussons de correus. Tot ho han destrossat per mitjà d'una bomba a cada un. Quin atreviment!

20. Anit ha fet tormenta no mol forta. Ha plogut i fet dia lleig. Per això no he sortit de casa. Are són les deu de la nit. A·baix hi ha en Roger Nadal i fan la mar de xibarri. Són joves.

21. Sant Lluís Gonzaga. Felis jove de la Companyia de Jesús que als 22 anys va volar al cel a fer companyia als àngels. El papa Benet XIII // el va posar com exemple de la joventut.

Per el mal temps no he pogut sortir a oferir les meues devocions a la seua glòria, però ho he fet a casa. Déu m'hagi escoltat. En Lluís tampoc ha pogut oir missa per causa de no deixar l'estudi. Déu està per_tot.

Avui s'han fet dilligències per a conseguir el retorn de la nostra Miria.

22. Continua ‘l mal temps. Ha tronat i plogut. Ahir fou el dia més curt de l’any. És com a Europa ‘l dia de Sant Tomàs. Comensa l’hivern d’aquí. De fret no’n fa gens, però gairebé seria preferible que no pas el temps moll i xafagós que fa.

23. Avui, amb tot i que l’humitat era forta, he sortit dematí per oir missa. Els divendres són de dolor i hem de recordar devotament la Passió de Jesús. Tots els dies hi hauríam de passar, pro principalment dimars i divendres.// Aquesta nit de la vigília del naixement de sant Joan Batista, en atre temps a Barcelona ningú podia dormir per causa del xibarri que se feia tota la nit. Per tots els xanfrans dels carrers se feian grans fogatas de trastos vells que la mainada anava recullint ja d’un temps avans. Al bell cim hi posavan un ninot aguantant un paraiga o una bandera. Quins temps aquells de tantes tradicions! Avui he llegit que ‘ls focs eran fets solemnitzan[t] festes paganes per·a honorar al Sol. Havent quedat la tradició, l’Iglésia va cristianitzar-la veient en els focs un símbol de sant Joan[,] el cual era una llum que conduïa cap a Jesús. Per això nomenat Precursor del Mesias. Siguem ben devots del gloriós sant a fi que’ns apropi a Déu ja en aquesta vida.

24. La festa de Sant Joan avui haurà estat ben remullada des de la nit. Per lla les primeres // hores de la matinada ha fet una tormenta furiosa. Ha plogut molt. Tot el dematí ha estat enuvolit. Després una ratxa pampera ha escombrat tots es núguls i ha fet un sol que cremaba. La roba feia nosa. Veritable comensament de *Veranito de San Juan* com diuen aquí. Veurem sant Pere com se portarà.

25. Diumenge. L’evangeli d’avui és aquell fet que conta de la gran pesca a ple dia després d’haver trevallat tota la nit sense pescar res. Ens aconsella seguir formalment els consells i les inspiracions de Déu ben confiats amb que ens escolta.

Ha vingut una noia catalana. Isabel Sala.

Som escrit a la Maria Lluïsa Gómez de Victorica. Li debia carta.

26. Tot avui ha pluïnejat. No he sortit de casa. He continuat la feina variada. He remendat tres llensols, acavat de brodar // un conopeo i he dibuixat uns xaiets que penso brodar-los amb un tovallonet de betes per·a la petita Carme pel seu cumplianys.

Són les 10 i 10 de la nit. Se sent que fa vent.

La Sara té un pollet que tot ho revolta.

27. Res de nou. El mateix temps lle[i]g que no convida a sortir. He donat una bonica labor meua a na Gracieta peraquè pugui oferir-la al fill de la s[enyo]ra Juana Palau per el seu pròxim casament. Ella no ha tingut temps de teixir una carpeta com ho té per costum amb els fills de les noies Palaus. Un·atre dia ho farà. El que se casa are és un metge que ens ha fet favors i mol bon xicot. La nòvia també diuen que és mol recomanable. Que Déu el fassi ben ditxosos.

28. Acavo de rèbrer carta de la meua Maria. De totes maneres avui pensaba escriure-li: ho he fet. El temps segueix plujós. No fa fret.//

29. Festa dels gloriosos sant Pere i sant Pau[,] màrtirs per la fe de Crist. Ditxosos ells que varen guanyar la glòria que mai·més els hi mancarà. Imitem-los i ‘ls trovarem.

El dia ha estat suau. Enugulit pro no ha plogut ni ha fet fret. He assistit a les meues devocions dematí i tarde. Hi habia molta gent a confessar. Les comunions[,] mol concorregudes.

30. Avui segueix la festa dedicada a sant Pau. I amb aquets dos sants fineix el mes de juny tan adicte a Jesús en la Sagrada Eucaristia. Amb tot hem de continuar dedicant-e-li tan·sols els dijous de cada setmana. És un dia de gran record eucarístic. Si totes les nacions coneguessin la sublimitat d’aquet gran Sagrament, observarian més els seus deures i no emplearian el temps i ‘ls diners en preparar-se per a la guerra[,] on hi van a arribar ja mitg desfets per causa de no poguer-se alimentar. Preguem per ells.//

Juliol 1939

1er. Festa de la Purissima Sang de N[ostre] S[enyor] Jesucrist. Popularment és poc coneguda[,] aquesta festa. Jo voldria que ho fos molt, tal com se mereix. Adorem a Jesús en la seua Sagrada Passió[,] on va derramar fins la última gota de la seua preciosa Sang per·a la nostra salvació.

2. Diumenge. L’evangeli d’avui censura en gran manera l’hipocresia aixís com també la vanitat. Jesús va dir als seus deixebles que si no eran pas més justos i perfectes que ‘ls faritzeus i escribas no entrarian al cel. Siguem purs i verídics sense fantazias ni vanitats dels nostres actes.

A l'"Hora Catalana" el p[are] Ignaci Puig[,] sacerdot jesuïta, ens ha fet un parlament sobre la vida i mèrits dels seu company p[are] Lluís Rodés (a c s). Ha estat una llarga conversa ponderant la gran ciència del savi astròlec traspassat rescentment a Palma de Mallorca. No va poguer resistir les penalitats // sofertes a Barcelona durant la guerra. Era la veritable Llum del Observatori de l'Ebre (Cataluña).

Hem llegit que a España faltan molts mestres. A fi que 'ls nois no quedin sense ensenyansa el govern ha decidit que a tots els pobles de menys de 500 habitants el señor rector se cuidi de la instrucció i ell mateix fassi de mestre. De les noies no'n parla. Deurà ser que de mestresses n'hi ha prous.

Ahir vàrem llegir que 'l general Aranda ha dit que España només té una llengua. Que 'ls catalans, des d'are poden utilitzar la seua per encomanar-se a Déu i en llurs cases entre l'intimitat. Que la única oficial és l'española. Això de la llengua oficial española en Catalunya ja és vell. Ma<y>i ho he vist d'atre manera. Tan·de·bo fos cert que per a observar i practicar la relligió nostra permetessin que fos fet amb llengua catalana. Lo pitjor és que a les esglésies introduiran la española i la meitat de la gent no hi entendrà res. L'evangeli ha de ser // esplicat amb la llengua popular a fi que tots els fidels[,] vells i joves[,] ho entenguin bé. La corda[,] si tan s'estira[,] be un dia que se trenca. De moment Catalunya ha de abaixar el cap fins que Déu i 'ls homes determinin atre cosa.

Avui la Juanita ha mort el lloro. Com que totes les coses les fa barroerament ha tancat una porta i ha enclavat el cap de la pobre bestiola. Pobre lloro! Tan xerraire com era. Feia molta companyia.

En Lluís ha anat a visitar al noi que li han operat els ulls. Pobre Manuel! Diu que quedarà mol bé i que no tindrà més atacs que semblavan epilèptics. Li posaran un ull artificial.

3. Avui en Lluís s'ha comprat unes sabates. Passan uns dies preciosos. Dematí els camps eran blancs de *farina* caiguda del cel.

4. He comensat d'escriure una pila de cansons populars catalanes. Són per a l'Ernest i Catalina.//

5. Res de nou. Les nacions europees aguantan la aparenta pau. Van preparant-se belicosament.

6. Segueix el bon temps. He comensat un trevall que consisteix amb una bossa de canyamàs brodada a punt de creu amb llana vermella i blau elèctric. Ella me l'ha demanada i ha escollit els colors i els dibuixos. Hi va un *cierre relámpago*. Queda forsa bé. És per la Mima.

7. Avui sí que he rondat. Amb la Sara hem anat al centre. Hem anat a casa del òbtic señor Badaló. A mi hem semblava que necesito unes ulleres per fora, puig la llum hem molesta. N'he usades tans anys que les anyoro. Les últimes no m'anaban prou bé. Que la vista meva s'hagi allargat a la meva edat? Me sembla un sòmmit. No obstant, avui després de tan provar vidres, m'he hagut de convèncer que és així. Les últimes eran una nosa, i resultaba que me las treia perquè hi veia més sense.// El bon amic s[enyo]r Badaló m'ha assegurat que no en necessito[,] d'ulleres per de lluny. Que la molèstia que sento quan surto a defora se'm passarà fent-me durant quinse dies foments d'aigua salada. Veurem si té raó ell. El meu germà (a c s) a la meua edat li va tornar la vista. Jo no espero pas tan. Mentres amb cristalls o sense pugui trevallar de tot lo que tinc entre mans, serà un gran remei per·a mi. Aixís no'm capfico tan amb les meues tribulacions. Com que l'oculista tenia tan de moviment en la seua casa, ens ha demanat si volíam esperar a les vuit del vespre[,] que estaria amb més repòs per examinar-me. Llavors eran les tres de la tarde. Aixís ho hem determinat. Hem decidit entrar una hora amb un cine. No sé de quan no n'havia vist cap. M'entusiasman poc[,] els cines. No obstant, m'ha agradat. No han fet res censurable. Primer música, després vistes d'actualitat. Els monarques anglesos als Estats Units. La recepció nostra actual al president elegit // del Paraguai[,] general Estigarribia. Un gran incendi a Nort-Amèrica etc. Després una colla de beneiteries humorístiques com per mainada y finalment una suntuosa vista de les montanyes del Perú amb el Cuzco. Usos i costums limenyes. Indis i índias vestides a l'antigua usanza seua i unes formidables montanyes d'allà mateix. Tot plegat m'ha resultat. Sobretot lo últim.

Sortint d'allà era aviat encare. Llavors hem anat a trovar l'Aldao a casa seua. Estudiaba. Hi hem estat bona estona. També hi havia dos pibes germanets Martita y Enriquito[,] fills de la dispesera. Sortint d'allà, l'Aldao ens ha acompanyat fins que hem pujat amb un tranvia. Jo, passant per entremig de tanta munió de vehícols de tota mena, m'hi veia perduda. Sort que els dos joves hem portaban un de cada bras com una

mainada. A les vuit menys cuart, de nou entràvem al oculista. Fet i fet a les deu i quart arribàvem aquí ben impresionades del nostre dia amb una tarde tan ben empleada.//

8. Quanta correspon[dèn]cia hem rebut avui! Carta de la Miria per el seu pare i per l'Aldao. Fotografies del nen per tots. Carta de la Rita Musteros per na Gracieta i de na Montserrat meva per en Joan i na Gracieta. Jo n'he rebuda de la v[iu]da Pilar Pericas des de Córdoba (España).

Avui hem comensat la novena a la Verge del Carme. Ha estrenat el mantelet meu. Tenim el noi de la Riteta Xicoy. Té la vista forsa bé. Porta un ull postís. És un noi forsa simpàtic.

Per tot arreu se veuen banderes pàtries preparant la festa de demà. Ahir en vaig veure moltes d'españoles. Feia anys que no n'habia vistes. Ha ben resucitat.

9. Gran festa pàtria i diumenge. Ha fet un dia primaveral. Tot el poble enbanderat. Els avions han volat amb tota magestat per tots els indrets de l'espai sense ni una terenyina // ni un til·le d'aire. Eran colles de tots tamanys. Una cosa preciosa. S'ha ben festejat el 123 aniversari de la independència de la nació argentina. Si els homes de llavors tornessin quedarian maravellats de tanta magnificència. Festa relligiosa i cívica, res ha mancat. Que Déu conservi la pau que tenim és lo que més l'hi demano.

Ha vingut un jove de Trenque Lauquen. <En> Se diu Alfons Paleo. És soldat de Marina.

L'evangeli d'avui ens recorda el grandiós miragle de Jesús multiplicant els aliments als que l'escoltaven feia tres dies sense menjar en el desert. Significa[,] o més ben dit[,] és un exemple que debem copiar nosaltres, compadint i si podem ajudar als que sofreixen necessitat, tan sigui moral com materialment. Moltes vegades embauma més una tribulació, unes paraules amorosament pronunciades[,] que un grapat de plata oferida de mal humor sense compassió de cap mena. Una caritat sempre deu d'anar acompanyada d'una paraula de consol. Mai d'ira.//

Hem llegit a "La Nación" que avui un home jove ha fet l'ardidesa de pujar fins dal de la punta de l'Obelisco plantant-i una bandera. De la mateix[a] manera que hi ha pujat per la part de·fora, fent servir d'escala la mena de gàvia de tela metàlica, ha baixat. Contan que s'hi ha reunit un nombrós públic que l'han aplaudit, però la policia l'ha pres perquè ha fet la valentia sense demanar permís. Ho han contat al president de la República. Diu que li ha fet tanta gràcia que ha manat que'l posessin en llibertat.

10. Avui ha fet un dia pesat. Calor i tot. Som oït missa i combregat com tots els dies que puc. A la tarde som assistit a la novena a la Verge del Carme. Fins he suat.

Les noies han anat a veure el vaixell de guerra "25 de Mayo". L'Alfons Paleo ahir les va invitar. Han tornat de lo més entussiasmades. S'han divertit molt. Són joves.//

11. Continua la xafagor. Sembla que som el juliol de Catalunya. Ahir diu que teníam 25 graus de calor. L'atmòsfera és pesadíssima. Humitat forta. Hem tingut l'agradosa visita de l'amiga Margarita de Gibert de Trenque Lauquen. Ha portat la seua nena de divuit mesos[,] que té com un axema, pro 'ls metges d'aquí li diuen que no és pas de la pell el mal que té sinó dels intestins. Déu els hi do un bon remei.

La Nena Gibert avui ha comensat de trevallar a la tenda La Piedad. N'Irene ha trevallat a l'escriptori del seu pare.

Comenso 'l remei d'aiga amb sal per banyar-me 'ls ulls. Veiam què en surtirà.

12. Calor com sempre. Res de nou.

La Mima s'ha examinat. Ha tret un *bueno.*

13. El dia[,] fresquet. Som escrit a Rafael Jijena Sánchez.

He rentat la meva robeta setmanal.//

14. Continua la calor. On és la fret? Bé deurà venir. No sé què ho fa que'm canso molt. Hauré de pendra algun medicament per a rebaixar-me.

Avui és sant Bonaventura cardenal. En la llibreta litúrgica dels sants hi haurà algunes notes referents al referit gloriós sant.

15. Els oblats benedictins avui celebrem la festa del nostre s[ant] patró s[ant] Enric emperador. Ell va observar la regla benedictina bo i governan[t] la nació alemana. Rei de Baviera nomenat el Piadós i jef del sacro romà imperi de 1014 a 1024. Ell i santa Francisca Romana són els nostres tutelars.

Avui a la tarde hem tingut la casa plena. Han vingut en Milo Llorens amb la seua esposa i 'ls dos fillets[,] nen i nena. La seua mare. Les dues germanes[:] Nina amb el seu promès i la Chela sense promès. Aquí devant han armat un joc de pilota que feia encantar a // tota la gent que passaba. Jugaven els hostes i 'ls nostres. Omplian el carrer.

16. La Mare de Déu del Carme. Per haber-se escaigut en diumenge[,] la missa no ha estat a Ella dedicada. Tan·sols conmemoració seva. L'evangeli d'avui és referent als homes falsos que la litúrgia els nomena sepulcres blanquejats[,] com així s va nomenar-los Jesús en les seues prèdiques.

La calor va d'aument. Ahir teníam 22,4, mínim 12. No és del temps. Avui en fa més que ahir.

Som escrit a la senyora v[iu]da Lloveras a Córdoba d'España. Diu que no reb les meus cartes. I totes les hi he contestades.

17. Segueix la calor. Escric a Jijena Sánchez. L'atre dia ho deia però no ho vaig fer.

Les mosques semblan esperitades. Molestan.

Acabem de saber que la Miria per fi s'embarcarà a fi de venir a passar una temporada amb nosaltres. Déu volgués // que vingués amb salud. Hem té molt preocupada[,] això. Estic tan escarmentada que tot m'afligeix. Tant que'ns l'estimem i tan valerosa com ha estat! Que Déu l'ajudi[,] pobre néta meua!

18. Avui[,] s[ant] Camil de Lelis. Ditxós ell que bo i sent fill d'una mol noble família va dedicar la seua vida assistint als apestats. Per això Déu ha permès que les seus bones obres encara perdurin. A la petita llibreta litúrgica porta unes notes que a ell se refereixen. Els seus relligiosos tots van amb una creu vermella al pit.

Na Gracieta amb la Sara han anat a Temperley a visitar la Carme Plau i família.

Continua la calor. El sol quan surt i al pondre's és vermell com els mesos d'istiu.

19. Sant Vicens de Paül. Ell sí que Déu li degué posar corona gloriosa per tan de bé // com va fer en aquet món. Imitem les seues obres i en treurem un bon profit.

Són les nou menys vint de la nit. Fa poc que en Joan gran amb en Manuel Arostegui de Victorica s'en han anat a la Pampa.

Tot avui plou i fa tormenta. Ahir vàrem tenir 24,4 graus de calor. Una cosa completament fora del temps.

20. Avui és Santa Margarida. És la festa·major de Palafrugell. És possible que aquest any l'hagin homenatjada. Ella i san Martí són els seus sants patrons.

La calor sembla acavada. Tira ‘l pampero. Al pondre’s el sol, he contemplat una vista maravellosa. L’astre pur i deurat donava els seus reflexes de ple al retrat del nostre Pío XII. Semblava coronat amb el manyoc d’olivera que l’enbolta. Una cosa sublim. He cridat en Lluís peraquè vingués a contemplar tan rica vista. Cosa bellíssima.//

21. Tot avui plou. Per això no m’he mogut de casa. Hem rebut una pila de correspondència. Dematí carta i postal de la meua Maria de París. A la tarde una carta per mi de la nostra Miria. Un·atre de la mateix[a] per la seua mare i una postal també de la Miria per la Nena Gibert. També he rebut una carta del señor rector de Llofriu junt amb una fulla impresa demanant ajuda per a reconstruir la nostre tan estimada església vilment cremada l’any 36 per una colla d’infelissos ja que atre nom no se mereixen.

La nostre petita Carmeta avui cumpleix dos anyets. La seua àvia Gracieta hi ha anat a dinar. Que Déu l’hi’n concedeixi tans i més com en tinc jo amb bona salud de cos i ànima és lo que més li desitjo.

S’ens ha mort el pollet de la Sara. Pobre animaló tan simpàtic com era! Sort que aquets dies n’han nascut uns disset que potser seran més sortosos que ‘l que ha mort avui.//

22. Fa fret. A la Pampa diuen que hi ha nevat. Hem rebut més correspondència catalana. Carta de la Miria. No, va ser ahir. Avui n’he rebuda de la bona amiga Celina.

Som acavat una petita labor dedicada al convent de la nostra Angeleta de Barcelona.

23. Diumenge. Som oït missa primera. Tots els camps, camins i teulades era[n] blancs de gelada. Feia una fret fina que gelaba. Una matinada com la d’avui respiro a ple pulmó i no’m canso. Tot el dia ha estat fredíssim. Som escrit a la meua Maria de París.

24. El temps ha canviat. Està núgul i no fa tanta fret com ahir. “La Nación” diu que ahir vàrem arrivar a 0,5 dècimes. Déu n’hi do.

La Sara i l’Aldao tenen 15 pollets de lo més escutarit. Són d’incubadora.

Avui s’ha rebut una postal de la Miria. És per en Lluís. Esplica la mar de travessures del // seu fillet. Quin sorge en sortirà! Si tenim la sort de que vingui, ens en farà veure de tots colors. Déu li do salud!

25. Festa del gloriós apòstol sant Jaume. Va ser el primer màrtir dels de l'apostolat. Patró de la nació española. Té 'l seu cos sepultat i mol venerat a Compostela. Ja cal que procuri per la pau ja que ha obtingut la victòria de les seues armes.

No sé per·què hi veig venir un fort temporal polític entre falangistes i carlistas. Déu do ceny als homes[,] que per are no sembla pas que'n tinguin gaire.

En Lluís ha escrit a la Miria.

26. Per fi avui ha arribat en Florenci. Jo encare no l'he vist. Tots els de casa hi han anat a rebre'l. Sé que ha arribat bé gràcies a Déu. Demà diu que vindrà. Hi ha 10 anys que no l'he vist. Diuen que està flac. Tots els que vénen d'España estan // fets una llàstima. Han dit avui que el perill de nova rebolta española ha passat. Franco diu que ha seguit el consell dels militars sacrificant al seu cunyat falangista. Ha de ser ferm com ho va ser durant la guerra. Un que mani i prou.

Hi ha una alarma popular perquè diuen que demà el món ha de finar. Diuen que 'l planeta Marte caurà a la Terra i tot ho destruirà. Els superticiosos tremolaran.

Avui és santa Anna[,] mare de la Verge Maria. «*Santa Anna beneita / Vós que ho mereixeu / teniu una filla / que és Mare de Déu. / A·ont l'heu posada / a l'altar major / que cura les llagues / de Nostre Señor*.»

27. Per fi avui he tingut el goig de veure al meu tan estimat fill en Florenci. Pobre fill[,] que n'ha perdut[,] de kilos de pes[,] durant els anys calamitosos d'España y de Catalunya. Ho han tingut tan sobre seu que forsosament s'en han ressentit molt. Conta moltes penalitats. Amb // tot i haber-se acavat la guerra no hi ha pau, i 'ls que cobernan [sic] ho portan desastrosament. M'ha portat una bossa com per a guardar labors. Una cosa de llautó que no sé per·què serveix. Diu que és un record de Llofriu. De casa nostra no ho és. L'avi Musterós ha enviat un relliquiari que guarda un fracment del Sant Sepulcre de Jesús. És dedicat a en Joan i Gracieta. Per a les noies (en corporació) la Miria envia un clip mol graciós. Per en Joan gran[,] una bitlletera que conté unes lletres de l'Alfons i un rull de rossos cabells del nen. Per en Lluís un termòmetre mol original. La rellíquia del Sant Sepulcre és una joia de valor per lo que'ns recorda. Hi ha una medalla de la Verge de les estrelles. Al seu voltant amb lletres negres (la medalla sembla de metal blanquíssim) hi diu: «Verge de les estrelles pregau per nosaltres.» La

Cèlia i les nenes estan mol bé de salud gràcies a Déu i a lo bé que les cuida. Déu els hi do prosperitats en aquesta terra hospitalària. Tots els que vénen d'allà semblan espantats.

Escric a la meua Maria de París. Rebrà la carta per els vols del seu cumplianys.

Si fóssim a Catalunya demà ens llevaríam plens de neu. Aquí no n'és terra. El cel encapotat i gris deurà parar amb pluja. Avui que 'l món habia de finar, no hem vist el sol ni tan·sols per un forat d'es núguls. Sembla mentida el pànic que ha fet a la gent superticiosa.

28. No ha nevat. Ni tampoc el món ha *finat*. Ha plogut una mica. Ni tampoc fa fret. Som escrit a la Miria i a la meua Montserrat. He dibuixat una bonica carpeta. No he sortit de casa perquè dematí plovia. Som rentat la meua robeta. Ha quedat blanca i bonica. No he tingut fret.

Avui la Sara ha anat a trevallar a la tenda Gaat y Chaves. Veiam Déu què'ns en donarà! L'han presa tan·sols per 15 dies. Els pollets d'incubadora els cuida na Gracieta sustituint a la Sarola.//

29. Avui sí que som pogut oir missa. El cel era ben atapaït de boira. Semblava que acavaria plovent i ha estat al rebés. Un aire pampero ho ha aclarit tot. Cap a la vetlla ha vingut l'amic Rafael Jijena Sánchez. Ha portat un llibre de folklore fet per ell i unes apuntacions per lo mateix. Tan ell com nosaltres hem estat contents i animats que les hores han passat volant. Quina cultura tan refinada té aquet jove! És de lo més simpàtic.

30. Diumenge. L'evangeli d'avui se refereix a Jesús quan des d'un lloc contemplant la ciutat de Jerusalem va plorar considerant la seua completa destrucció, no quedant pedra sobre pedra ni persones vivas. La profecia se va cumplir exactament 37 anys després.

El dia ha estat explèndit. No ha fet gens de fret. Hem tingut la Glòria Nadal amb el seu nen tan robust i espavilat. Té 8 mesos i coneix moltes coses. Pica de mans i com més // fressa pot fer més s'entussiasma. La seua mareta també està de lo més bé de salud.

31. Avui és sant Ignaci de Loyola[,] fundador de la Companyia de Jesús. Ditxós d'ell que va saber escullir la millor part deixant la milícia del món per a organitzar-ne un·atre que'l portés al cel. Imitem la seua vida cap a Déu.

No fa gens de fret.

Agost

1er. Sant Pere *ad* Vincula. Avui la Iglésia venera les cadenes que sant Pere va portar primer a Jerusalem i a Roma després. «A·ont està Pere, allà està la Iglésia, a·ont està la Iglésia, allà està Crist.» Que les teves cadenes, dolces i glorioses[,] ens lliguin oho gloriós apòstol a la Roca inconmovible, ens lliguin fortament al Crist, a fi que cap poder de la terra ni del infern obtingui // fer trontollar en la fe ni en l'amor de Déu y del pròxim.

2. Sant Alfons M[ari]a de Ligori. Mol devot de la Verge Maria. Ditxós d'ell.

També és la Mare de Déu dels Àngels. Aquí no se coneix. Ni al calendari litúrgic ni al meu missal ho he trovat.

Som escrit a la meva monja Angeleta per ser el seu sant.

Fa calor. Semblem primavera. El sol és fort. A la meua pessa hi toca tan de ple que fins m'en he hagut d'apartar i posar la persiana. La missa d'avui l'ha dita un capellà de la Armada.

3. Avui he tingut la sort de poguer oir dues misses. La primera ha estat de difunts. L'ha resada el nostre senyor rector. La segona el mateix foraster d'ahir. La resa forsa *despacito*. El puc seguir perfectament.//

4. Sant Domingo de Guzmán, fundador del Sant Rosari i del Ordre de Predicadors. Som pogut oir dues misses. La primera ha estat de l'apostolat que hi hem combregat. La segona[,] dedicada al gloriós sant. Ell ens alcansi la devoció que necessitem per·a ser devots del Sant Rosari.

5. La Mare de Déu de les Neus. Molt he pregat per a les meus nevodes[,] mare i filla de can Saubà de Llufriu.

Seguim sense fer calor ni fret. Més bé la roba d'hivern fa nosa.

6. La preciosa Transfiguració del Senyor. Voldria tenir la sort de saber escriure'n tot lo que 'l pensament m'en comunica de la tracendental festa d'avui. M'és impossible. Els mateixos afortunats apòstols que la veieren quedaren enlluernats devant tanta magnificència. Meditem-la bo i confiant veure'n la total repetició a la Pàtria celestial.// Aquest any s'ha escaigut en diumenge.

Fa una humitat desastrosa i una xafagor que molesta més que si fos fret negre.

7. Festa del gloriós s[ant] Gaietano. És venerat a la barriada de Liniers. És un sant molt simpàtic. Porta el Nen Jesús i els dos portan un ram d'espigues de blat grogues i granades.

8. Fa una calor com si fóssim a ple estiu. Fa humitat forta. Anem carregats amb roba d'hivern i suem la gota gorda. No ens podem treure la roba d'abric interior per por que ens clavi una ratxa de pampero i ens tinguem de bufar es dits. Fins la temperatura està trasbalsada. Del traüt de les nacions d'Europa ni cal parlar-ne. Totes estan armades a més no poder mirant qui tirarà la primera pedra o canonada. Recullan quantitats inmenses de queviures a fi de tenir-ne si se troven assetjats, pro // pateixen fam per no gastar lo que tenen. És una veritable bogeria.

9. Tenia raó ahir de tenir tanta calor. He llegit que teníam 28,6 sobre cero. Mínim 19. Avui dematí feia fret. És que tirava 'l pampero i estava ben núgul com si tingués de nevar. Are són les vuit de la nit i també fa calor. La roba d'hivern fa nosa. En camvi rebo carta de la meua Maria des de París i diu que allà a mitjants de juliol fa fret. Que les dones van amb abrics de pells. El món al revés. Inclou una fotografia de n'Angeleta vestida de señora. Com que les pobres han quedat arruïnades, no deuen tenir mitjants per a comprar-se hàbits.

Som escrit al p[are] Lorenzo Molinero.

10. Festa del gloriós jove s[ant] Llorens[,] fill de Huesca. En el llibre "Santoral Litúrgic" esplica moltes coses d'ell. El seu martiri va ser // de foc. Per això el presentan portant unes graelles. Va sofrir totes les proves més esgarrifoses per amor a Jesucrist. Era diaca.

Som oït missa i combregat a l'església de Ramos Mejía. Mai hi habia estat.

N'Irene i jo fem la festa del cumplianys. Ella vint-i-cuatre. Jo setanta-vuit. La Sara Planas trenta. He rebut felicitació del p[are] Lorenzo Molinero. En Joan petit nostre ens ha felicitat a les dues Irenes per telèfon. L'amic Jijena Sánchez ha parlat amb na Gracieta convidant-la a colaborar amb un moviment de folklore. Ella ha dit que jo i n'Irene tenim festa i ha dit que envia una abrassada per mi. Déu li pagui 'l bon humor. L'amic Ricard Henkel ha enviat un preciós ram de clavells blancs i pèsols d'olor a n'Irene. L'ha posat sobre una carpeta florejada nova que jo he brodat per a ella. N'Irene ha anat a felicitar a la Sara a casasseua. Li ha portat un ram de flors i uns mocadorets preciosos. Al tornar ha portat // bombons de xacolata. Vespre de tot ha vingut en Ricard Henkel. Aixís ha acavat el nostre cumpliañs.

11. Com que ahir no vaig oir missa aquí, avui al sortir de la nostra, som entrat al menjadoret del s[enyo]r rector. Hem desdejunat junts i m'ha donat una fotografia del papa Pío XII, de gloriosa memòria. És com a record de la meua festa.

Continuem la novena a la Mare de Déu.

Segueix la calor, pro no·pas tan forta com dies enrera.

12. Santa Clara gloriosa. Cumpleix una pila d'anys que la nostra aixerida Aniceta va volar-se'n al cel. Ditxosa d'ella mil vegades.

13. Diumenge. L'evangeli és del miragle de Jesús quan va curar instantàniament a un sortmut de naixensa. El sermó ha versat lo que més a la poderosa forsa que té la llengua ben o mal empleada.//

Aquí des del divendres se fan grans festes populars amb motiu de la visita oficial que ens han fet el president de la República del Uruguay amb la seua señora esposa i un sèquit forsa nombrós. Se diu que és un general mol estimat i bona persona el gleneral [sic] Baldomir. A mes, ha donat [frase inacabada].

Escric al meu Lluís Aimeric Bassa.

14. Avui sí que fa calor forta. Anant i tornant de la novena he suat com si fóssim a ple istiu.

Han passat una pila d'accidents. Hi ha una colla de víctimes. Vora Rio de Janeiro un avió ha caigut. Hi ha catorse morts i dos ferits greus, únics sobrevivents del desastre. Als Estats Units un tren ha caigut daltabaix d'un pont. Hi ha nou morts i setanta ferits.

A Rumania també en un tren quinse morts i cent ferits. Amb un supterrani de Nova York[,] dos cotxes cremats.//

La Sara i n'Irene han anat a la missa de bodes d'or dels pares del d[octo]r Fasola. Després invitades per el mateix d[octo]r han anat al vermout que han donat. Dit matrimoni tenen cinc fills i cinc filles i no sé quans néts. Tots han assistit i acompanyat als seus afortunats pares.

15. La gran festa de l'Assunció de la Verge al cel en cos i ànima. Felís ella que va tenir totes les glòries a cambi de totes les penes que Déu li va enviar.

La festa de la nostra parròquia ha estat tan solemne com ha estat possible. Les filles de Maria han acudit a tots els actes. Forman una colla nombrosa entre 'ls tres distintius que tenen[,] o sigui ans no són efectives. Primer cinta blanca, després verda i últimament celesta o blaua. Han cantat forsa bé.

El sermó podia haber-me interessat mol més. Era un sacerdot fill d'españols. Va plaure'm mol més el p[are] Elizalde de Ciudadela.//

La calor segueix forta. Ahir vàrem tenir 28,9 graus sobre [zero]. Avui haurem passat de 30. Portem la roba d'hivern que'ns fa suar. No ens podem afluixar perquè si li plau fer vent del sud o de la Pampa ens quedarem gelats.

16. Mare de Déu[,] quina tempestat ha fet avui. Ha plogut moltíssim. He sortit a l'hora matinal de costum. Tot el cel[,] atapaït com si fos boirós. No semblava que portés tan enrenou com ha fet després. Un sacerdot foraster ha comensat la primera missa mentres ja tronaba. La furiosa tormenta s'ha anat enverinant que fins quan hem estat als moments més sublims de l'elevasió s'ens han apagat els llums elèctrics i tot ha quedat fosc. Tan·sols els dos indispensables ciris del celebrand ens enllumenaban. I 'ls trons y llamps eran esgarrifosos i l'aiga queia diluviant. Acabada la missa els llums han tornat encendre's. Semblava que la tempesta amainaba.// No obstant feian uns trons foscos que retrunyian tota l'església. Han comensat la segona missa. La corrent elèctrica ha continuat encesa, pro plovia mol. Ningú portaba paraigues. La gent s'en anava pluja_batent. Jo m'en som entrat a la casa rectoral. He desdejunat i seguia plovent. Ha semblat que el temps cedia quelcom, m'ha deixat un paraigues d'home mol grant i m'en som vingut cap aquí. Els trevais han estat per a creuar el carrer de Rivadavia. De cada costat semblaven dos rius. Per fi he pogut passar i plujabaten[t] sempre som fet via cap

a casa amb els peus ben molls. Tot el dia ha plogut. El jardí y lloc de les gallines semblava un llac. Són les onse menys quart de la nit i encare plou.

Avui és s[ant] Joaquim[,] pare de la Verge Maria.

17. Avui ni ha plogut ni jo he sortit.

És festa cívica en memòria de Sarmiento. Els colegis han vagat també tots. Molts comersos també han tancat.//

Llegim avui que hi ha vuit milions d'homes a punt de fer la guerra. Què quedarà després en el món? L'Amèrica només? Santa Rosa la conservi ja que és la nostra patrona.

18. Santa Elena gloriosa trovadora de la Creu de Jesucrist. Aquí la missa ha estat dedicada a les missioneres baix la devoció de la esmentada santa.

Som acavat una carpeta de floretes blaues i cintes rosa per n'Irene. N'està de lo més contenta. Ha quedat forsa bonica.

A la tarde ha fet furiosa tormenta. Ha plogut molt. Avans feia una calor axficiant.

Avui la Mima cumpleix 21 any. És la més divertida de casa. És perquè és la més jove de les noies. Els companys seus de la Facultat li han oferit una capsa de pintures. La seua mare[,] una plata de crema. Hi ha dibuixat amb clara d'ou una casa per solemnitzar la vocassió de la homenatjada futura arquitecta.// La Nena Gibert li ha donat una pinta record de La Piedad i la seua mare li va fent un sombreret de llana blau que fassi joc amb el moneder que li vaig fer jo.

19. Avui no he sortit. Tenia la meua robeta per rentar i per això i perquè hi havia mol de fanc de la gran pluja d'ahir, he cregut millor quedar-me. He rebut una carta de la meua Maria de París junt amb una d'en Paco des de la concentració dels refugiats a Fransa com també un paquet de periòdics españols.

20. Diumenge. Avui és s[ant] Bernat. Mol devot de la Verge Maria. Ell sigui el nostre advocat vora la gran Señora y el seu Santíssim Fill.

Som escrit a la s[enyo]ra Raquel G. de Sala de Badalona.

Tenim fret quieta y sana. És que tira l'aire de la Pampa. Ha tret tots es núguls i la roba tota s'ha aixugat.//

21. Matí fredot. El jardí[,] esmortuït per la gran glassada. Diuen que hem arribat sota cero. No opstant a mi no'm molestaba gens la fret quan anava a missa. Respiraba de lo més bé. És mol més preferible que l'humitat xafagosa i 'l calor dels atres dies. Aquesta casa no és freda. El meu dormitori és de lo millor. Ple de sol que retorna de mort a vida.

He fet una petitíssima carpeta per enviar a la meua Maria. Té una sola rosa amb unes fulles. Va voltada d'unes fulles.

22. Avui estàvem sota cero. He rebut un·atre paquet de revistes de París. Totes mol interessants. El francès l'entenc llegint-lo per a mi sola.

La Mima fa dos dies que amb els companys d'aula fan vaga. No sé què se tenen amb els d'engiñeria. Cosa d'estudiants.

El president de Bolívia s'ha suïcidat.//

23. Avui no he sortit. Tenia molta feina i l'he avensada. Som escrit a l'amic Fullà de Valparaíso. He rebut carta d'en Domingo Avellí.

Europa entera és un volcan a punt d'esclatar. És un desastre que solament Déu pot arreglar. No es veu un punt de serenor.

24. Festa del gloriós apòstol s[ant] Bartumeu. La meua Maria cumpleix 39 anys. Li som escrit a ella i a en Paco Aimeric. Som oït missa a Ciudadela. Hem dolia ser festa d'apòstol i cumplianys de la meua Maria i no oir missa ni combregar. Som oït missa de set. Fetes les meues devocions he retornat cap aquí. A les nou arribava a casa contenta del meu caminet. Mai hi havia estat[,] a Ciudadela. És un poble que va creixent de·pressa com tots els d'aquesta rodalia. Tenen una iglésia preciosa. Nova de trinca. Unes campanes que semblan de catedral. Quan tocan sembla que cantan. La patrona del // poble és santa Joana d'Arc. La seua bonica imatge la veneran al altar major. Va vestida de guerrera i porta una gran bandera. Amb unes parets hi ha unes pintures que recordan la vida seua de pastoreta amb el seu remat de xais. En atre va montada amb un cavall blanc a tren de batalla. Últimament se la veu a la pira de foc on mor cremada. Que tan ardida joveneta defensi 'l seu país natal, la pobre Fransa tan amenassada d'invasions en aquets temps que no hi ha pau enlloc. Que defensi l'humil poblet de Ciudadela que l'ha cridada per patrona.

25. Sant Lluís rei de Fransa. Ditxós d'ell que per les seues virtuts va obtenir doble corona[,] o sigui[,] una de la terra i la millor del cel. Aquesta mai li fallarà.

Avui la Nena Gibert ha surtit de la tenda La Piedad. Encare no ha cumplert d'haver-i treballat tres mesos.//

Són un quart de dotse de la nit. Els galls cantan. Baten fort les ales a fi de cridar més. L'hora d'avui és una mica massa aviat. Regularment cantan a les onse. El seu cant se repeteix una estona. Sembla que tingui quelcom de reso. No conec cap més animal que durant les hores de dormir se desperti amb tanta puntualitat si no és l'hora de menjar. Els galls cantan com si fossin un rellotje. Les gallines i pollastrics no es mouen. Aquets fins que comensen de cantar. Fins això del cant dels galls és quelcom misteriós. Com saben l'hora de cantar? De dies també tenen les hores fixes. Com si fossin una mena de vigilants.

La ciutat lliure de Darzig ha estat presa per la nació alemana. Aquesta nació ha fet pacte de no-agressió amb Rúsia. El pacte ha estat firmat i ha de durar deu anys.

26. Som oït missa i combregat a la nostra parròquia. Estan construint un nou altar major. Tot està en un enrenou. Sort que han atinat de posar // l'altar vell en un lloc que no fa nosa i s'hi resan les misses i demés devocions interí, no en tenim d'atre. Lo mal és no poguer engrandir l'església. El poble creix ràpidament i la devoció popular altre_tan. Alabat sia Déu!

A la tarde ha fet tomenta.

27. Diumenge. Tot avui plou i fa fret. Si fóssim a Catalunya nevaria. És possible que aquí hagi caigut neu glassada. Som oït missa primera. No plovia. He cregut aprofitar que 'l temps s'aguantava. La missa de nou és dedicada als nens i nenes i fan xibarri amb les seues cansons i alegria pròpia d'ells. El señor rector els guia durant la missa que celebra un sacerdot de fora. A mi em plau més la primera[,] que hi ha explicació del sant evangeli. La homilia evangèlica sempre ha estat per a mi la preferida. La última missa no em plau perquè és tan tart i no puc combregar per no poguer estar dejuna. L'evangeli // d'avui ha estat referent als nous leprosos que varen cridar a Jesús que'ls curés. Portaven una campaneta com era llei llavors de que visquessin en un lloc apartat de l'atre gent. Tocaven la campaneta a fi que els tranzeünts no s'apropessin als infectats de semblant pesta. Sabian que Jesús passava i que feia cures maravelloses. Li cridaren[:] «Jesús[,] cureu-mos.» Ell els hi va respondre[:]

«Aneu a trovar als sacerdots.» Era llei que si algun apestat se curaba se presentés als sacerdots peraquè els hi firmessin un document que'ls permetés viure amb el món. Els del evangeli a la sola veu de Jesús varen quedar curats. Dels nou, un tan·sols va ser agraït que va presentar-se a Jesús donant-e-li les gràcies. És un avís que recomana ser agraït als favors rebuts.

28. Segueix el mal temps. No he sortit. Cel de neu i pluja tot avui. És Sant Agustí.

29. Tampoc avui he sortit amb tot i ser festa del martiri de sant Joan Batista. <No m'> // no m'he animat a sortir amb la por de trovar fanc i per la fret que feia[,] que'm dóna més tos. Quissab al nostre poblet de Llufriu si hauran fet la tradicional festa major. No sembla pas que se donguin gaire comte del desgavell que'ls hi ha deixat la guerra com del perill d'un·atre pitjor que la passada. Les nacions tremolan devant les pilleries que fa l'amo d'Alemània. Per mi que no té pas el cervell en son lloc. Té tota l'astúcia per·a fer tan mal com pot robant tot lo que li va a la mà. És un llop vestit amb pell d'ovella. Vol una cosa i la té a les bones o a les males. És un lladre facinerós. Ell sol és el terror de tot el món. Are[,] units amb Moscú, són capassos de engulir totes les nacions indefenses. Déu hi posi un sant remei.

30. Festa de santa Rosa de Lima, nomenada patrona de l'Amèrica.

A la nostra parròquia l'hem ben obsequiada amb una missa a les nou en acció de // gràcias per la nova llei que permet l'ensenyansa relligiosa a les escoles. Felicitem-se per tan gloriós acert del nostre governador. Que Déu hagi perdonat a tots els que tingueren la culpa de que a la Constitució constés que les escoles tenian de ser laiques. Els nens i nenes són dels pares i de Déu com també dels mestres. Procurem instruir els deures que tenen els nostres sers estimats. Que coneguin a Déu[,] l'estimin i d'Ell ho esperin tot.

Avui ha arrivat en Manel Serra i Moret. Sia mol benvingut entre nosaltres.

31. *Sant Ramon Nonat / fill de Vilafranca / confesor de reis / de reis i de Papes*. Va ser relligiós mercedari. Una vegada va quedar captiu dels moros. Era un gran orador i en el seu captiveri convertia 'ls moros. Per càstic li varen foradar els llavis i li varen posar un candau. No per això va morir. Retornat a Vilafranca va morir allà. Ditxós d'ell que va sofrir tan per a servir a Déu.//

Septembre

1er divendres de mes. Som assistit a la missa de l'Apostolat. He combregat en nom de Déu. Les noticies d'Europa són esgarrifoses. El món està perdut. La justícia divina se veu que ha acavat la paciència i se val dels homes sense fe per a destruir-o tot. L'aviació alemana ha bombardejat Varsòvia. Diu que hi ha fet mol mal. Veurem demà els diaris què diran.

2. És cert que 'ls alemans han tirat les primeres pedres de la guerra que Déu sab com acavarà. Els avions han fet molta feina en ciutats de la Polònia. No hi ha vergonya ni temor de Déu. Com no tenim aparato de ràdio no podem saber sinó lo que ens diuen els diaris. Polònia se defensa com pot. Diuen que els avions alemans han rebut forta palissa. Lo mal[,] que no se pot creure lo que se escriu, perquè segons de la part que ve és d'un color o de l'atre. També les nacions protectores // de la invadida van buscant maneres amb què les batalles no aumentin procurant pacificar el mal humor. Fransa[,] unida amb Inglaterra i fins sembla que amb Turquia[,] no sé què faran. Itàlia y España sembla que tractan de ser neutrals. Hi ha una pila de nacions que no volen brocs.

He rebut carta de la meua Maria. Com deuen estar a París[,] els pobres. Jo som escrit a na Montserrat meua. La primera hem felicita per el meu cumplianys. Hi ha una postal amb una vista de l'església del Sagrat Cor de Montmartre. Està confiada amb que la guerra no esclatarà. Qui li hagués dit que quan jo rebria la seua ja tot estaria en peu de guerra.

3. Diumenge. Europa sofreix. Alemània té un butxí per amo. Ell sol tira les nacions a destrossar-se unes amb altres. Encare la guerra no és declarada però 'ls alemans bombardegen les poblacions polacas. Aquets, o sigui els polacs[,] se defensan amb braó.// Fan bé. Són a casasseua. Anglesos i francesos se preparan per ajudar als invadits. Itàlia promet influir peraquè cessin les hostilitats. Déu volgués que 'l mal no continués. Els meus que tinc a Fransa no sé què serà d'ells. Déu m'ajudi a soportar aquet meu calvari. El món està perdut. No hi ha respecte els uns amb els atres. L'odi i ambició no té límits. Tans mils de catòlics que preguem per evitar el desastre mundial, ens escoltarà Déu? Tan·de·bo. Tot es mentida! Tot lo del món és vanitat de vanitats. Preguem a Déu que escolti 'ls precs del Papa[,] que tan afligit està devant del cataclisme!

Són les nou de la nit. Acabo de llegir a "La Razón" que Anglaterra i Fransa han entrat a la guerra. Un creuer anglès ha capturat al gran trasatlàntic aleman "Bremen". Havia sortit de Nova York amb els llums apagades. Diuen també que 'l mateix dimoni[,] o sigui Hitler[,] dirigirà les batalles.//

4. Llegim que Inglaterra i Fransa han declarat la guerra a Alemània.

Som a la nit. Ni sé per on comensar de contar els disbarats ocorreguts a la guerra europea. Lo del "Bremen" no se sab bé. En cambi els alemans han enfonsat el barco inglès "Athenia" amb 1.400 passatjers que no se sab res d'ells. Els anglesos han enfonzat un barco aleman carregat de blat argentí que anava a Alemània. Els anglesos han estat bones persones, putx ans de tirar el barco a fons, han desembarcat tota la gent. Hi ha un bat i fondo tremendo. Diuen que els aliats han trencat diques i han anegat als alemans.

En fi: com que no tenim ràdio, hem de creure lo que'ns contan els nostres que van al centre, i lo que diuen els diaris. Per are són els anglesos[,] francesos i polacs i una nació petita que no recordo 'l nom contra l'alemans[,] que van sols. Itàlia diu que vol ser neutral. L'atre guerra varen arrivar a ser 14 nacions als fronts.//

5. Del primer barco torpedejat resulta que s'han salvat moltes persones. No totes[,] puig al estallar el torpedo en varen morir alguns. La guerra segueix. No hi ha grans batalles. Lo més fort és entre Alemània i Polònia.

La Nena Gibert ahir dia 4 va comensar de trevallar a l'escriptori d'en Juan Llorens Palau.

6. Hem llegit que les companyies de vapors han decidit navegar amb precaucions buscant camins lo menys perillosos possibles a causa de l'invasió de mines que 'ls beligerants han posat per els mars. La correspondència per Europa haurà sortit tota aixís com per tot arreu. Els vapors italians tornan tocar a Barcelona. El "C. San Antonio" el dia 1er va sortir de Barcelona i avui de Cádiz. Fa via cap ací. En nom de Déu hauran posat ordre a les coses. Per are se batan solsament alemans i polacs. Aquets últims sembla que reban de mala manera. El govern fuig de la capital. Tan·sols // hi quedan les persones indispensables i 'ls que la defensan. Vaig llegir ahir que dos milions de dones polacas han anat al front. Són a casasseua. Per això són tan valentes. Itàlia s'ha declarat neutral aixís com España i tots els Balcans i totes les amèriques. La meva preocupassió

és gran per el perill que corran els meus estimats en_mitg d'aquell desastre. I lo que tardarem a saber d'ells!

Musolini i el Papa estan de conferencia contínua. Déu sia amb ells a fi que portin bé les coses tan enmaranyades.

7. Què hi ha per a dir avui? Moltíssimes coses a cual més dolentes. La guerra continua no pas furiosa si no és a Polònia. Allà sí que és dura. No se pot creure les notícies. Totes tenen el color de ont vénen. Jo voldria saber què ha estat dels meus que tinc a la Fransa. Tan animats que estaven. Hem llegit que l'Stalin[,] o sigui els rusos[,] des de l'any 36 i fins avans, anaven teixint el pacte // que acavan de firmar amb els alemans. Un general rus que era espia, ho esplica tot. Deu haber pogut fugir de la sombra del seu país. Ell residia a Amsterdam tenint com a pantalla un negoci d'anticuari. Feia viadjes a Alemània per comte del seu país. Temps enrera que l'Stalin va fer desaparèixer la plana major del seu exèrcit, diu que'ls va eliminar perquè savian masses intimitats <a> referents a les dues nacions i les seues lligamanegas. Ja són ben bé tal para cual[,] els dos dictadors. Semblan units a l'esperit del mal.

8. Festa del gloriós naixement de la Verge Maria. Suprimida l'obligació d'abstenir-se de trevallar i sense obligació d'oir missa.

El dia[,] esplèndit com si de debò ja fóssim a plena primavera. Som oït missa i practicades les meues obligacions de bona cristiana. Sortint de missa he conversat uns moments amb el s[enyo]r rector del nostre poble. De la // guerra europea tan·sols se pot dir que va d'aument. Els francesos lluitan als llocs fronterissos amb Alemània. Són al Sarre i diu que avensan.

9. La guerra igual. Alemans contra Polònia. Francesos contra alemans. Inglesos i alemans se fan la guerra marítima. Tot són minas i submarins que ho tiran tot a fons. Barcos carregats de queviures pels alemans van a fons. Hi van tots[,] a fons. És un desastre fet.

10. Diumenge. Anit ha comensat tormenta no mol forta. Som oït missa primera. El s[enyo]r rector ens ha fet un senzill sermonet basat amb l'epístola d'avui 15 diumenge després de Pentecostès. Se refereix a sant Pau, als gàlatas, recomanant-los que siguin purs donant bon exemple. Que no tinguin vanitat ni siguin rencorosos amb

els seus semblants. En fi[,] una pila de consells que[,] ben seguits, ells sols impedirian les guerres i destrucció de persones i pobles.//

A mitjant dematí, el temps s'ha posat tan dolent que ha plogut molt. El mal temps ha durat tot el dia.

Les notícies de la guerra són contradictòries. No se pot creure res.

11. Avui no he sortit. Hi ha un fanc que dóna ànsia trepitjar-lo. He brodat i he teixit. La carpeta grossa de n'Irene i el mantelet de la Verge del Carme han crescut bon tros.

He llegit l'agradosa i trasce[n]dental notícia del penediment de l'error que durant tretse anys han tingut els de<l> "Acció Francesa". Han fet acte de sumissió al manament que va fer-los-hi el papa Pío XI de felís memòria. Ja 'l seu antecessor[,] Pío X[,] va advertir-los amb que estaven completament equivocats. L'any passat varen comensar les diligències amb el Papa darrerament difunt. Ell va estar conforme en perdonar-los. Com que en_mitg del fet en curs // va morir, el Papa actual ha acavat de resoldre aquet plet que hi han intervingut els tres pontífices. Els francesos han fet solemne professió d'obediència a l'autoritat eclesiàstica. Aixís continuaran publicant el diari nomenat "Acció Francesa". Lo pitjor és que are que tenen el plet enllestit el govern francès amb motiu de la guerra no permet la confecció de periòdics voluminosos.

12. Avui ha fet un dia esplèndit. Semblava plena primavera. A la tarde el meu peu baròmetro hem feia mal. Are són les nou de la nit i ja fa rato que està plovent.

He rebut una postal d'en Paco Aimeric des del exil de la concentració en un poblet de la marina francesa. És escrita el <dia> dia del meu cumplianys. Se veu que la va enviar a la meua Maria peraquè me la remetés, com aixís ho ha fet. L'adressa és d'ella. Va sortir de París o per lo menys en porta 'l timbre el 16 del mes passat. A la postal hi ha // la vista del poblet ont <hi> està ell, Adge-Le Grau-Les Villes de la Tamarissière. M'ha fet creure que és com dir "Els Tamarius". Que se fassi el càrrec que és a Tamariu. Déu sigui amb ell i amb els altres meus tan estimats que són al país de la guerra.

Avui és el Dols nom de Maria. Som oït missa i combregat en nom de Déu. Siguem-ne ben devots de tan bondadosa mare. Ella ens portarà a la felicitat eterna.

13. No he sortit d'en tot el dia. Les labors han crescut. No ha plogut.

Som a la nit. Un aeriplà fa la zum-zum ja fa estona. Si un sol fa tan enrenou... què deurà ser ont hi ha guerra o vols de joia! Aquets aquí ja'ls coneixem. El atres per referència tan·sols i fins bé massa. Els nostres estimats de d'allà 'l mar n'han quedat mitg atontats[,] de tans bombardeigs. Ara ho sofreixen els que tenim a Fransa.//

14. Tot lu dia ha plogut. Això ha fet que no he sortit de casa.

Ha mort el s[enyo]r Hita. Era marit de l'Angèlica Palau. Al cel sia.

La guerra europea va fent amb sorna. Els francesos se fan forts al Sarre. Han entrat a la ciutat de Sarrebruck. Al mar hi ha una munió de submarins que fan destrossa de barcos anglesos. Els pobres polacs[,] amb tot i que se defensan amb braó, en tenen un feix per·a impedir l'avens dels invassors alemans. Alemània va quedant bloquejada. Tot·just comensan la guerra i ja tot els hi escatimen. No sé com s'en sortiran.

15. La festa dels Dolors de la Verge Maria. La missa ha estat en homenatge a la reverenda mare Soletat del colegi relligiós d'aquet poble. Hi ha assistit totes les relligioses i tots els estudiants[,] nens i nenes. Entre uns i altres omplíem l'església. Les Filles de // Maria han cantat motets durant la missa. Vespre de tot en Manel Serra Moret ha sopat aquí i amb en Joan han sortit per Victorica. L'he trobat mol revellit. Fa uns dotse anys que no l'havia vist.

16. Tenim mal temps. Som oït missa solsament peraquè era dedicada als difunts de les associades a la Pia Unió de la Verge del Carme[,] a quina perteneixo fa molts anys.

17. Diumenge. Som oït la última missa per la pluja que amenassava per anar a les primeres. En tornant ha ploïnejat tot el camí.

L'evangeli ha versat sobres el miragle que va obrar Jesús curant un pobre malalt hidròpic. El va curar un dissapte, amb tot i que llavors era 'l dia de festa de precepte. Va preguntar primer si era permès curar en dissapte i cap dels que l'acompanyaven va respondre-li. Llavors va ser aquella pregunta que // va fer de quin d'ells si li queia un ase o un bou amb un pou no'l treuria encare que fos dissapte. Això vol dir que assistir a un malalt per amor de Déu no importa el dia que sigui.

De la guerra val més no parlar-ne. Sembla que no porti la pressa que demostrava. Els francesos se batan al Sarre amb els <italians> alemans. Els pobres polacs acaven de

quedar vensuts. Els russos també se veu que en volen un tros. Déu volgués que se fes la pau ans no vinguin batalles més sèries!

Estic al meu escriptori soleta i tranquila en certa manera. No ho puc estar del tot tenint els meus tan estimats en llocs tan perillosos com és la Fransa. Estic resignada a que se fassi la voluntat de Déu i vingui lo que Ell disposi.

A·baix hi ha la joventut presidida per la seua mare. Les dues noies grants amb els seus nòvios oficials (no·pas del exèrcit). Que disfrutin mentres puguin. La Sara amb el seu ja són vells de noviatje. N'Irene amb el seu Ricard són més nous. Tots dos són bons minyons.//

18. Avui no he sortit de casa. Per anar a missa el temps no era segur. Després s'ha aclarit.

No hi ha noves ressents. Els rusos han invadit un tros de Polònia. Tothom està esperant a veure com cauran les coses que estan enlaire.

En Lluís aquesta nit és amb una funció que fan al seu colegi.

La Sara, de pantalons vells se fa faldilles. Tot ho aprofitan. No tenen més remei.

19. Avui ha vingut a veure'ns en Manuel Llorens Angulo. Ha portat pomes i prunes que li han dit que eran rescent arribades de València. Eran grosses com ous de gallina.

20. Res de nou. N'Irene ha anat a que li arreglessin les plantilles ortopèdiques.

De la guerra europea tan·sols disbarats s'he'n contan tan per mar com per terra. Polònia la màrtir està invadida de russos i alemans. Els polacs fugen on poden morts de fam.//

21. És dijous i festa del gloriós sant Mateu apòstol i evangelista. Mol he sentit no poguer oir missa sent festa d'un sant tan distingit. He rentat la meua robeta que tinc aquí neta i aixuta. Avui fa calor.

Les noves de la guerra europea són esgarrifoses. Els polacs se defensan com a lleons. Lluitan amb alemans i rusos. Són un grapat contra un feix gros, pro són a casasseua defensant-se del furiós invasor. Tot el món catòlic prega per ells. Varsòvia la màrtir resisteix amb tot i que nit i dia li cauen bombes enemigues. La destrucció diu que és enorme.

22. Anit ha plogut. El vent del sut és fresc. Som pogut oir missa. Era del octavari dels Dolors de Maria Santíssima.

A Rumania hi ha mol enrenou bèlic. Han asesinat el primer ministre Canilescu. Han agafat els asesins i 'ls han fusellat. Eran d'un partit nomenat Guàrdies de Ferro.//

Som posat un paquetet imprès a Correus. És un nombre de "Revista Litúrgica Argentina". L'he enviada a la señora abadesa de Sant Pere de les Puellas de Sarrià de Barcelona. Som acavat una carpeta gran de forma rodona. És de fil de la cadena ocre n[úmer]o 15. La revista l'he certificada.

Hi ha rumors de que la nostra Miria ve amb el "Cabo Sant Antonio" Nosaltres res en sa<v>bem. Déu volgués que fos aixís!

23. Avui les religioses antonianes que dirigeixen l'escola d'aquest poble han celebrat un ofici dedicat a la Verge de les Mercès[,] que és la seua patrona. Han cantat tan bé com han sabut amb les deixebles més grants, però hi mancaven veus. Són moltíssimes les criatures que van a la referida escola però són petites. No tenen veu potenta. Nens i nenes pàrvuls omplenaven el temple. La comunió[,] mol concorreguda. Cuanta llevor per el fruit de demà!//

La guerra, mol enmaranyada. Varsòvia la màrtir encare resisteix.

Rumania diu que han fusellat més de dos mil homes que pertanyian al partit de Guàrdies de Ferro. Britànics i francesos fan batalla al Sarre. Se batan amb els alemans. Aquets amb els seus submarins, vinga tirar barcos mercants anglesos a fons. La tempesta està desplegada. De tots els vents trona i amenassa pedregada que assolirà tot lo món.

24. Diumenge. La Verge de la Mercè[,] patrona de l'exèrcit argentí i de la ciutat de Barcelona. El s[enyo]r rector d'aquet poble ens ha fet un tan inspirat sermó basat amb l'evangeli de la present dominica que talment semblava un pare que sermoneja i aconsella 'ls seus petits fills. Unes maneres sensilles esplicades amb tanta facilitat que un s'hi sent atret i fa fer bons propòsits.

Són tres quarts d'onse de la nit i plou.//

Avui ha arrivat el vapor "Cabo San Antonio". Amb ell hi ha vingut una dona que vivia a can Florenci des que va esclatar la guerra. Havia de venir també la Miria i per un mal_entès no ha vingut. Are sabem bé lo que necesita. A veure si tenim més sort.

25. Avui no he sortit. Tota la nit ha plogut. He rebut carta de la Lluïseta Rocas i de la meva Montserrat de Mont-ras des de la bonica platja de Tamariu. Era feta del dia del meu cumplianys. Vora dos mesos. Tota la correspondència que ve d'allà va lo mateix. La de la Lluïseta era del 25 d'agost. Un mes just. En tenen la culpa la censura española i la manca de barcos. En fi, tart o d'hora arribin. La de Tamariu portava les firmes de la meva Montserrat, el seu fill Lluís, la Miria, el seu marit i un seu cunyat. Fins el petit Carlitos hi ha posat Nené[,] com se diu ell.// La seua mare diu que és el terror dels nens de la platja, pro que s'ho prenen rient. Que ell els corra amb la pala de jugar i ells si no la porta li donan canyes o bastons per a côrra amb ell. Se veu que és mol entramaliat.

Som escrit a la senyora abadesa de Sant Pere de les Puel·les de Sarrià de Barcelona. També a m[ossè]n Birba[,] ex_rector de Llofriu[,] actualment ho es de Borrassà.

Són les deu i deu minuts de la nit i plou.

26. Tampoc avui he sortit. Tota la nit ha plogut i tot es dematí. Are som a la nit i fa un preciós clar de lluna. Demà deurà fer bon temps. Se fan dilligències per·a obtenir que la nostra Miria pugui venir aquí a passar una temporada a refer-se de tans atropells com han passat durant la guerra.

Som acavat la carpeta grossa de fil ocre per n'Irene. Ella l'ha planxada. Ha quedat preciosa. N'està de lo més contenta.//

27. Avui són els Sants Metjes germans Cosme i Damià. Som escrit a la meua Montserrat. No he sortit perquè fa mal temps.

28. Avui sí que no ha plogut. He pogut oir missa i combregar en nom de Déu. Hi havia un funeral d'upa. Molts de llums i draps negres. Jo he oferit la missa per la meua mare al cel sia. Fa curanta-un any que ens va deixar. Hem rebut una carta de l'avi Musterós. Hi parla extensament de les entremaliadures del nen de la Miria. A veure què en surtirà de tan bell personatge. Diu que a Tamariu tothom el coneix per les seues malifetes. Quin pibe tan important! Diuen que 'l seu pare i els seus oncles, tots els Musterosos de petits eran cèlebres per·a fer disbarats. Passaben l'istiu a Caldetes i diu

que feien la mar de disbarats. De tal palo... Diu que en Carlitos encara no s'ha desplegat amb l'enraonar.//

29. Avui sí que és festa senyalada. Gloriós arcàngel s[ant] Miquel[,] un dels principals servidors angèlics que contínuament prestan adoració al Déu tres voltes sant. Gloriós príncep de la celestial milícia. Ell sigui qui ens presenti al diví Jutje quan ens arribi l'hora del nostre traspàs.

El nostre entramaliat Carlos Musterós Llorens avui cumpleix dos anys. Déu permeti que'l poguem veure ans de gaire.

Alemans i russos diu que proposan fer les paus amb Fransa i Anglaterra. Els primers és mol natural que després dels fets seus tan desvergonyits demanin pau a fi de reposar i preparar-se per·a pegar un atre cop d'orpa al pobre país més desvalgut. Aixís entre 'ls dos s'anirian repartin[t] els petits bocins d'Europa. Tot plegat és un misteri que és mol possible que acavi baten[t]-se els alemans amb els russos a tai de gossos famolencs per qui té 'l tros millor. És desastrós lo que fan. Són dos governants[,] Hitler i Stalin[,] de lo més atrevits.//

30. Avui és sant Geroni, d[octo]r de l'Església. Un home dels més savis de la seua època. Va néixera en 342 i va morir en 420. Ditxós d'ell que va aprofitar els mèrits que Déu li va concedir.

Avui na Gracieta amb n'Irene han sortit per Pirovano. Hi ha anat amb un auto d'en Juancito Llorens Palau. Ell ha manejat l'auto. Hi pensan estar tota la setmana.

He pres Geniols perquè tinc por que m'entra un refredat. Deurà ser portat per el camvi d'estació. D'en tot l'hivern no n'havia tingut cap.

Estic aprenent de fer un cingul de seda blanca teixit de ganxet. És per a l'alba que l'apostolat regala al s[enyo]r rector de la nostra parròquia pel seu cumplianys. El cordó m'he l'ensenyat de fer les relligioses del colegi d'aquí. És senzill i queda bé. Estic fent una carpeta per la Sara. És bonica. Tota plena de floretes blaues.//

Octubre

1er. Diumenge. Mes dedicat al Santíssim Rosari. Resem-lo devotament no sols aquet mes sinó tots els dies de l'any. També durant el mes celebrem les festivitats de les dues santes Tereses privilegiades per el seu gran amor a Jesús. Ditxoses elles que varen obtenir la gràcia de coneixe'l, aixís com ser d'Ell tan estimades.

Llegim que a l'estació de Fransa (P. de Córdoba) hi va haver ahir una topada de trens mol furiosa.

2. Avui festa dels sants Àngels Custodis. Ells siguin la nostra guia en tots moments.

Ha vingut l'Alejandro. Després[,] en Ricard Henkel. Ha portat dibuixos a la Mima com per a fer planos. Està tot anyorat de no veure n'Irene. Jo li feia broma. Li deia que l'acompanyo amb el sentiment i que ho accepti vingut d'un·atre Irene. És un bon noi.//

3. Santa Teresa de l'Infant Jesús. Ell va ser una santa relligiosa que amb pocs anys va fer la seua gloriosa campanya. Ditxosa d'ella que va saber escullir el millor camí.

Rebem carta de na Gracieta des de Pirovano. No'm sembla que estigui mol animada. Diu que se va marejar i que encare no n'està refeta. Tan que se pensava distreure allà i'm sembla que encare hi està més encaparrada. És que se necessita molta forsa de voluntat pera no deixar-se dominar per el pessimisme.

4. Som assistit a un solemne ofici celebrat a la nostra parròquia amb motiu de les bodes d'or de les relligioses antonianes d'aquet poble. Han repartit bonics recordatoris de la festa.

Hem rebut una pila de notícies de Catalunya com també de Pirovano. Les primeres són de la Miria des de Tamariu i les altres de n'Irene. Se veu que hi està bé.//

Som escrit a la Miria i l'Alfons. No he pogut vèncer el refredat. Vaig a fer-me un bany de peus.

5. El refredad aumenta. No he sortit. Prenc Geniols, tes d'eucaliptos i pastilles per la tos.

L'Aldao ha anat al d[octo]r Fasola. Li ha dit que té horticària. Té les mans quelcom inflades i li surtan guiroles. Aquí en diuen ronchas.

6. 1er divendres de mes. Amb tot i 'l refredat que tregino i 'l vent que feia som anat a missa. Era diada dedicada a l'apostolat per a honorar a Jesús Eucaristia. Un 1er divendres més oferit a Ell en comunió reparadora de tantes ofenses com se li fan en el món. El meu refredat va de baixa.

Hem rebut una pila de correspondència catalana. De na Montserrat, del seu fill grant, de l'avi Musterós, de la seua filla Rita i de l'Alfons. Tota escrita de la // 1a quinsena d'agost. En fi, ella arribi. Avui fa calor.

Na Gracieta també ha escrit des de l'Estancia Palau. Diu que no arrivaran provablement fins dimarts.

7. Amb tot i celebrar-se la festa del Santíssim Rosari no m'he vist prou animada per·a sortir i oir missa. Feia vent fort i em sentia el refredat tossut. Ahir me semblava que baixava, pro avui no. La Mare de Déu del Roser[,] de quina confraria formo part junt amb tots els meus fills[,] m'ho perdonarà. Hem dol no haver pogut obsequiar-la en tan antiga i bonica festa. Les festes a la Verge les segueixo sempre per mica que pugui.

Avui ha fet una tempestat tremenda. Ha plogut molt i fins ha caigut pedra. La forsa de l'aiga que queia i la del fort vent, m'ha overt la finestra. En Lluís // ha tingut de venir a tancar les persianes.

8. Diumenge. Mare de Déu[,] quin mal temps! Són les sis i quart de la tarde. La tempestat d'ahir ha continuat tota la nit i tot avui. Fa uns trons esgarrifosos i plou torrencialment. Tots els camps són plens d'aiga. Per aquesta causa no he sortit de casa.

La guerra europea diuen que està encalmada per causa de les plujes. Ahir els diaris portaven el text íntegra del discurs que ha fet Hitler de Alemània demanant la pau quan ell sol ha mogut tot l'enrenou que tenen are les nacions. Ell diu que no vol la guerra pro vol fer-se seu tot lo que li plau sense trovar entrebancs. Are que ha destrossat la Polònia i se l'ha repartida amb els russos vol que les nacions li perdonin tot i que el deixin reposar a fi de pegar cop de mà ont més li fassi set. Inglaterra i Fransa li fan cara, pro jo crec que tan els uns com els // [altres] tenen por de rèbrer fortament. Tots estan ben preparats per a pegar fort i ningú vol la culpa. Ja cal que si fan la pau ans de fer la guerra desastrosa com se presenta els que pactin procurin lligar caps ben fort.

9. Tota la nit ha fet tormenta. Ha plogut molt. Trons i pluja tot el dematí. Els camins estan desfets. Na Gracieta i n'Irene no poden tornar de Pirovano. En Juancito Llorens tornarà amb tren perquè no pot deixar més dies els seus negocis d'aquí. Elles no sé com retornaran.

10. Avui fa un any que vàrem venir a viure en aquesta casa. Ha passat volant. Ha fet un dia preciós. Rebem carta de na Gracieta des de Pirovano. Diu que com hi ha plogut tan els camins estan intransitables i no poden empendre 'l retorn.

He tingut molta tos. He pres un te d'eucalipto // amb mel i una cullerada de Palatol. Are reposo gràcies a Déu.

11. Avui sí que som pogut oir missa i continuar les meues devocions. Feia bon dia. Al carrer de Rivadavia he vist moltes formigues alades. He pensat que de nou plouria. A la tarde ha tronat i plogut uns ruixats que feia por. Na Gracieta i n'Irene no poden retornar per tenir els camins fets uns torrents d'aiga.

Vespre de tot ens ha arribat la Gabina Gibert de Trenque Lauquen.

La Sara ha fet una camisa per el seu Aldao a fi de oferir-l'i pel seu pròxim cumplianys.

12. La festa de la Verge del Pilar i sant Serafí. Mol he pregat per a ell[,] pobre fill meu tan dissortat. Al cel sia ja que Déu el va volguer.

Encare que el refredat no acava de // passar[,] som oït missa de vuit i combregat en nom de Déu. Sortint de missa som cusit roba de l'església fins a dos quarts de dotse i encare no som acavat. A la tarde la Catalina amb el seu marit han vingut. Tan han insistit peraquè'ls acompanyés a donar un passeig que m'he decidit. Hi hem anat en Lluís i jo. Hem arrivat fins a Luján. Hem entrat a la basílica a visitar la diminuta imatge de la Verge tan venerada de tota la nació argentina. Al arrivar s'acavaba la funció de la tarde. Donaven les benediccions amb el Santíssim. Hi havia molts fidels. Era un no parar mai de pujar i baixar les escales que condueixen al cambrí de la estimada *Virgencita de Luján*. Fins els descreguts la veneran. Hi ha una cansó que comensan aixís: «*Virgencita de Luján, yo no sé rezar* etc.» (no en sé més).

Sortint de l'església hem passejat una mica. Jo, degut al refredat que porto hem cansava.// Llavors hem decidit que l'Ernest i en Lluís caminessin un bon tros, i nosaltres dues ens hem assegut conversant fins \que/ els dos han tornat. Hem segut un rato més i després hem entrat amb un cafè. Hem pres un cafè amb llet cada u de nosaltres amb pa[,] mantega i terrabussis. Ja era tart. Més de les sis. Hem anat on teníam l'auto. Ja només hi havia el nostre. Hem donat una volta per allà mateix i hem sortit venint poc a poc a fi de xerrar tot el camí. A les vuit arribàvem aquí ben impresionats de la passejada. Els meus nevots també han baixat, han conversat un rato i s'en han anat.

Conservaré bon record de la diada de la Rassa. Jo no sé aquí[,] si no són els españols[,] qui pot sentir-se aludit de rassa. Hi ha gent de totes les regions del món. Sort que els seus fills que han nascut aquí se sentan influenciats fortament per l'esperit argentí que des dels primers coneixements seus els hi inculcan com després en les escoles i festes pàtries. Ben fet. Ells hi ha nascut. Que l'estimin[,] la terra ben amada que han vist // la primera llum i han comensat la vida.

13. Cumplianys de l'Aldao. Va amb el sigle. La Sarola a la tarde ha anat a cumplimentar-lo. A la nit han arrivat els dos *tortolitos.* Han portat unes cosetes per fer un sopar sensill com per a solemnizar un any més del nòvio. Que per molts anys puguin ser felissos.

14. Avui és el dia del nostre señor rector[,] de cumplianys. També va junt amb el sigle.

Ha estrenat una alba que li han regalat la Junta de l'Oració. Estaba content i agraït de veure's tan estimat dels seus feligresos. Han repartit una pila de estampetes amb unes ratlles escrites com a record de tan bella festa. Que Déu ens el conservi per molts anys ja que porta tan bé el poble. És persona sensillíssima i d'un talent com pocs n'hi hagi al mateix temps que té una rectitut infalible i és un exemple de virtut que'ns hi podem ben enmirallar.//

De nou n'Irene ha parlat assegurant que demà ajudant Déu arribarà amb la seua mare. En Juancito els ha anades a buscar ja que per causa de la pluja l'altre dia va deixar l'auto allà i va retornar amb tren.

15. Diumenge. Santa Teresa de Jesús. Avui[,] per escaure's en diumenge, la missa no ha estat per a ella. Tan·sols dues oracions li han pertocat. A la nostre parròquia hi ha hagut poc moviment degut a que els feligresos han anat a Luján en peregrinació units amb els de Morón. Els s[enyo]rs rectors de cada un dels dos pobles han presidit la comitiva. Ha estat a fi de demanar a la santa patrona de la nació argentina que intercedeixi a fi d'evitar la continuació de la guerra europea. Ell hagi escoltat els precs dels devots.

Ha fet una calor insoportable, preludi de pluja. A la tarde aquí s'hi han reunit el // meu nét Joan amb la seua dona i la nena, com també en Milo Llorens i la seua Felisa[,] 'l nen i la nena fillets seus. Tots ells esperaven l'arribada de na Gracieta i n'Irene des de

Pirovano. Veient que no arribaven i que llampegava i feia vent de tormenta junt amb la gran calor, per lla les vuit del vespre s'en han anat. Del cap d'un rato ha arrivat en Ricardo Henkel sol mentres la Mima habia sortit per anar a l'once a rèbrer la seua mare i n'Irene. No s'han trovat. Elles han vingut soles, cansades del viadje forsa accidentat pro gràcies a Déu sens consecuències. Les dues tenen cara de bona salud i ben cremades del sol.

A sopar teníam els dos nòvios de les noies i la Gabina Gibert de Trenque Lauquen. Avui aquí s'haurà comensat la santa missió. La fan uns sacerdots de l'Ordre de la Verge de la Mercè. Són a Villa Sarmiento.//

16. Tota la nit ha fet forta tormenta. Els patis dels tarongers i de les gallines han quedat fets uns llacs. Mai havia vist tanta pluja. Són les onse menys quart del dematí i amenassa més pluja.

Pobre carpa dels missioners! Com haurà quedat! Tots els anys plou per la missió. Ahir el termòmetre va pujar fins a 39,2. No és del temps[,] aquesta gran calor.

Ara són les nou de la nit. A ratos tot el dia ha plogut i fet calor molla. He cusit llensols i posat retalls de periòdics en ordre.

De la guerra europea no'n parlo. Tot plegat és enigmàtic. No se pot creure res. Ni fer cas de la paraula ni de les firmes dels homes. Tan els hi costa de promètrer com de trencar lo promès. No passa dia que no enfonsin algun barco. Els submarins alemans també van desapareixent. Les nacions petites temen a Rúsia.//

17. També tota la nit ha plogut i fet temporal. Mai s'acava el mal temps.

He rentat la meva robeta. El refredat ja ha fugit. No he sortit de casa.

Han comprat un gec per en Lluís.

En Ricard Henkel[,] nòvio de n'Irene, m'ha obsequiat amb un ram de poncelles de rosa de color vermell fosc. Quin obsequi més preciós i per a mi ben agraït! Han fet una mica de comèdia. Jo estava aquí a la meva pessa acavant una carpeta per la Sara. N'Irene ha vingut a oferir-me 'l ram amb l'encàrrec del seu nòvio de que era ella qui'm fe[i]a l'obsequi. Ella, com era natural, no ha volgut mentir i al mateix temps m'ha permès[,] o més ben dit[,] encarregat que agraís a ell l'obsequi per haber estat ell qui ha tingut la gentilesa. Quan ell s'ha vist descobert, amb la mà ha senyalat a n'Irene que rebria. Aixís hem fet un rato de broma. Jo'ls hi he dit que no'm plauen les mentides, aplaudint l'acte dels dos.//

He sentit no poguer oir missa. Avui és la festa de santa Margarida M[ari]a Alacoque. Te missa pròpia. Ditxosa d'ella que va ser tan estimada del Sagrat Cor de Jesús.

18. Tampoc avui he pogut sortir de casa per mal temps. Sempre la pluja. És la festa del gloriós evangelista s[ant]Lluc. Ell sí que va ser ditxós per haber conegut i tractat a la Verge Maria després de la Ascensió gloriosa de Jesús. Va tenir la sort de fer un retrat de la celestial Senyora que va durar molts anys <fins que>.

«*Vamos a referir una leyenda del primer retrato de la Virgen, pintado por san Lucas. La traducimos de Schlegel.*

«San Lucas tuvo un sueño: Ea, levántate –se decía– y apresúrate por hacer el más bello de los retratos. Pintada la Madre de Dios por tu mano, despedirá viva luz de esplendor sin igual a los ojos de todos los cristianos.// Deja el sueño matutino, y la voz resuena todavía en sus oídos. Abandona la cama, se envuelve en su manto, y se va con sus colores y su pincel y su paleta.

Camina silencioso, descubre lluego la casita de María, y llama a la puerta sagrada en nombre del Señor. La Virgen abre, <y> recibe bondadosa al pintor, y le dirige palabras amistosas.

"Virgen –le dice–, honrad con vuestro favor el débil talento que Dios se ha dignado concederme. ¡Oh! Bendito sería mi arte, si me fuera permitido pintar vuestro santo rostro." Ella contesta con modestia: "Sí, cuando me ha pintado vuestra mano la imagen de mi Hijo ha dado alegría a mi alma. Cada día aun me sonrie aunque goza el reposo y la felicidad en las regiones celestiales. Yo tengo todavía el humilde exterior de la mujer, pero muy pronto caerá este envoltorio terrestre, que yo desprecié // hasta en mi juventud. El ojo que todo lo ve sabe bien que jamás me miré en un espejo.

–Lo que en vos plugo al Señor, no es esta flor efímera juguete de los años fugitivos. ¡Oh vos, la más dichosa de las mujeres, vos sois la única que no veis el puro esplendor de la belleza que brilla en vuestro rostro. Permitid, empero, que los demás la admiren. Considerad cuan consolador será para los fieles poder orar delante de vuestra imagen después de mucho tiempo que hayais abandonado la tierra. Algún dia vuestra gloria será celebrada por toda lengua, el niño pequeñito que balbucea y el anciano decrépito os suplicarán que intercedais en los cielos a favor de ellos.

–¿Qué es eso? ¿Puedo yo aspirar a tan grande recompensa? No pude salvar de la cruz a mi Hijo querido. Mañana y tarde, en mi oración fervorosa, doblo la rodilla ante el Padre de todas las gracias.

–¡Oh Virgen! No dilateis más. Él me ha // enviado un sueño y me ha mandado que os retratara. Pintada la Madre de Dios por tu mano, despedirá viva luz de esplendor sin igual a los ojos de todos los cristianos.

–Pues bien; aquí estoy dispuesta. Si es posible, empero, renovad las alegrías que antiguamente sentía yo; recordad aquel dichoso tiempo en que mi Hijo, mi dulce felicidad jugueteaba en el seno de su Madre.

San Lucas emp<lea>ieza la tarea, luego en presencia de su cuadro, sus ojos atentos observan exactamente todos los rasgos. Una luz viva llena el aposento y entran y salen ángeles agitando sus alas.

Algunos de ellos se afanan al_rededor del artista: uno le presenta los pinceles, el otro muele los colores. Por la segunda vez se ve sobre las rodillas de María un Niño Jesús, escogido por el pintor de entre aquellos ángeles que habían ambicionado todos la devoción gloriosa. El esbozo estaba // terminado. La noche interrumpió el trabajo del pintor. Dejó su pincel. "No puedo terminarlo hoy –dijo–, aguardemos a que todo se haya secado, entonces volveré."

Pasan algunos dias: san Lucas llama otra vez a la puerta de la casa, pero la dulce voz que le había tan bien acogido no le responde ya, otra es la que responde y para él desconocida. La Esposa de Dios se había dormido como se duermen las flores cuando la noche derrama el rocío. Quisiéronla enterrar... pero, brillante de gloria y de luz, había subido al cielo en presencia de los apóstoles.

Asombrado y alegre, mira san Lucas a todas partes, pero sus miradas, levantadas hacia el cielo, no pueden penetrar en él; y, aunque la imagen de María llena su alma, teme poner la mano en el cuadro. El retrato no está acabado.

Aunque sin acabar, hace las delicias de todos los fieles, y despierta piadosos sentimientos en todos los corazones. (Sigue) // De las comarcas vecinas y de las lejanas acuden peregrinos, y todos los que ven a la Virgen modesta reciben sublimes bendiciones en sus almas.

Mil veces fue copiado este retrato, y todos los cristianos vieron a María con las facciones que san Lucas había pintado. Este débil esbozo debía contentar la piedad y el amor de una larga serie de generaciones.»

Hasta aquí del llibre "Historia de la Virgen" por Pelegrín Casabò y Pagès.

Hoy veneramos su día. San Pablo nos dice que ejerció la profesión de médico.

El librito de los santos contiene más noticias suyas, muy interesantes por cierto.

Avui he rebut una carta de n'Angeleta meua junt amb un·atre de la señora abadesa com també un patró de com ha de ser l'estolon que penso brodar per·a ella. La pobre Angeleta està quelcom enmalaltida de resultes dels espants passats durant la guerra.//

19. De trist record. Vint-i-dos anys que vaig perdre 'l meu estimat fill. Al cel sia pobre Lluís. Tan bon xicot i estudiós. No he pogut oir missa. Si demà no plou hi aniré. He rebut una postal de la meua Maria de París. L'han escrita ella i el seu marit. M'han animat molt. Ell és dels invàlits de l'atre guerra i no haurà d'anar als fronts. Diuen que m'escriuran sovint a fi que estigui tranquila. Déu els hi pagui el seu bon desitg de tenir-me sense preocupacions.

Els hi som escrit llarc com també a les monjes de S[ant] Pere i a una bona família de Sarrià que varen acullir n'Angeleta els primers dies de la guerra española. Fins ahir no vaig saber com havia anat la sortida del convent. L'abadesa se queixa que de moment els hi varen cubrir els teulats del convent, però ho feren amb fusta verda. Quan la fusta s'ha secat ha donat lloc i la teulada es mou. Tot són penes.//

20. Segueix el record piadós de fa vint-i-dos anys. Diada del meu sant. Som pogut oir missa i combregar. Totes les meues devocions han estat en memòria del meu plorat Lluís.

He rebut carta de la meua Montserrat i de l'Armand i la meua Maria des de París. Estan animats amb tot i la guerra. Déu sigui amb ells.

Som escrit al p[are] Lorenzo Molinero.

21. He comensat una bonica carpeta de tela antiga brodada amb cotó vermell fosc. El brodat és Richelieu.

En Domingo Avellí ha portat un fenomenal formatge. L'hem encetat i resulta boníssim. Sia benvingut.

22. Diumenge. Hi ha vuit dies que no hem vist el sol. N'estem cansats[,] del mal temps. Les cullites se perdan per tanta pluja.

Avui és un diumenge dedicat a les missions.// Ens han repartit una fulla de propaganda feta per el Papa tota dedicada a la propagació de la fe. Coses recomanables

que Déu estima molt. Qui pogués ajudar-los! Jo no puc fer atre cosa si no és pregar a Déu per lo mateix.

Avui també hem tingut una tarde plena de gent de fora. Tots són parents dels Llorens. Eran en Juancito Llorens amb la seua bona y simpàtica esposa i tres fillets. Un matrimoni amb un fill de sis anys que viuen a Carlos Casares. Tots mol amables. Els nens de lo més simpaticons.

23. Fa una calor que no's pot resistir. I lo pitjor[,] que és calor humida i mol pesada... No hi ha núguls, pro el peu baròmetro hem fa mal. Tothom se queixa de lo mateix.

He com<v>binat un dibuix per a l'estola de la señora abadesa de S[ant] Pere de las Puellas. Demà si Déu vol el passaré a la roba.

Vaig trevallant molt. Som preparat una carpeta per enviar a l'amic Jijena amb motiu del seu casament.//

24. Festa del gloriós arcàngel s[ant] Rafel. Ell fou qui trepitjà 'l cap del dimoni i és un dels principals de la milícia celestial que forman escolta a Déu per adorar-lo contínuament sense parar. Encomanem-li totes les nostres necessitats en aquet món tan superb i odiós.

Ens han visitat en Genestà amb la seua filla més petita. Una noia d'uns divuit anys. Hi ha un mes que va arrivar de Catalunya.

25. Novament tenim la pluja. Per això no he sortit de casa. He dibuixat i posat al taler la ditxosa estola (o estolón) com ne diu la senyora abadesa de San Pere per qui vaig fent l'esmentada labor. Ha sortit forsa bé. He tingut de fer combinacions amb el dibuix, ja que 'l que tenia dedicat era per estola més gran. Demà si Déu plau la comensaré. Tampoc he pogut assistir al primer dia de la novena a les ànimes dels difunts. El mal // temps ho ha impadit.

Les noies han anat amb un enterro d'una amiga que ha mort tuberculosa. Al cel sia.

26. Avui no ha plogut. He pogut assistir al novenari per les ànimes del purgatori.

La ràdio ens ha dit que l'hotel Llao Llao de Bariloche s'ha cremat. Demà ho llegirem.

27. L'hotel Llao Llao diuen que era totalment construït de fusta. És per això que no ha quedat d'ell ni rastre. Diu que va costar tres milions de pesos i estava assegurat amb dos milions tres-cents vuitanta mil, repartit en vàries companyies. S'han ben lluït aquets[,] puig l'edifici feia tan·sols tres anys que era fet. Per més grossa cuota anyal que tingués de pagar són mol poques devant tan gros capital. No ha pres mal ningú. L'habitaben tan·sols els guardadors ja que la temporada estiuenca encare no havia comensat. Desseguit el van // a reconstruir tot de pedra peraquè sigui més segur de no enderrocar-se.

Avui és el cumplianys de'n Ricard Henkel. Ha vingut a sopar. Les noies han fet una torta mol bonica i deliciosa de menjar dedicada al nòvio de n'Irene per a obsequiar-lo per els seus anys. Hi ha posat el seu nom i anys. Me sembla que són trenta-un. Ella li ha regalat una bonica corbata.

També és el sant del meu gendre Armand. Li som escrit[,] com també a na Montserrat i a n'Angeleta. Ja que n'estic d'elles tan allunyada fem que les lletres ens diguin lo que no'ns podem expressar d'atre manera.

Som assistit a la missa i a la novena. Ha fet bon temps.

28. Anit ha fet eclipse de lluna. No ho he vist perquè ha comensat més tart de la mitja nit i ha acavat a les cuatre de matinada.

He sortit dematí i tarde a les meues devocions.//

29. Diumenge. ¡Visca Crist Rei! Avui és la seua gran festa. Aquí ha estat l'últim dia de la missió. Ha vingut l'arquebisbe nostre de La Plata[,] monseñor Chimento[,] a confirmar les criatures a la mateixa carpa on s'hi ha celebrat tots els actes durant els quinse dies que ha durat la missió. Era al barri de Villa Sarmiento. És tan lluny que no hi som pas anat cap vegada.

La festa de Crist Rei no ha estat mol lluïda per la causa de que 'l senyor rector estaba afanyat amb lo de la missió. La missa pròpia del dia dedicada al gran Rei de Reis i Señor de Señors és preciosa. Comunica fervor i ànim per·a seguir el nostre calvari. Jesús en aquet món va ser Rei amb corona d'espines i cetre de canya i per trono la afrentosa creu ont ens hi podem enmirallar els que trovem el camí de la vida encatifat d'esbarzers que fereixen els membres del nostre cos atribulat. Ditxós // qui té prou forsa de voluntat per a soportar les tribulacions que'ns afligeixen.

Després de la missa el s[enyo]r rector ens ha fet resar una oració que consistia en oferir-nos al Sagrat Cor de Jesús amb ferventa devoció. Ell ens hagi ben escoltat.

Ha vingut la senyoreta Isabel Sala.

30. Res de nou. Avui no ha plogut.

Segueixo assistint a la novena per les ànimes.

31. Atre vegada ha plogut. Com que ha estat poc he pogut assistir a la novena.

Novembre

1er. Festa de Tots els Sants. Ha fet un dia preciós. Som oït missa primera i a la tarde som assistit a la novena per les animetes dels nostres difunts. La Sara i la Francisqueta Llorens amb en Manel Serra Moret han vingut a passar el dia.//

2. Ahir vàrem fer gloriosa memòria de tots els sants del cel. Avui n'hem feta dels que estan al purgatori. Tots tenim difunts estimadíssims quins ens han deixat i no savem Déu on ens els té. Mol he pregat per·a tots ells. Hem acavat de resar el novenari d'ànimes.

Llegim que 'l vapor francès "Masilia", burlant la persecusió submarina alemana, ha arrivat a Rio de Janeiro. Va sortir de Burdeos ja fa molts dies. Diuen que amb tot i que no és dels més nous és molt ràpit. Fa mol més camí que un supmarí tan quant aquet és sota com sobre de l'aiga. El supmarí l'anava seguint pro el "Masilia" l'enredaba fent giragonses. L'han pintat de gris oscur i anaba sense llums. Porta tres-cents passatjers. Entre ells hi vénen cuatre relligioses que fugen de Fransa per la guerra. Diu que veient el perill de ser engolides per el submarí tiraven medalles a l'aiga del mar a fi de beneir-lo. Dintre poc arrivarà aquí. Ja sabrem com s'en surtirà per a retornar a Fransa. Ha navegat amb sort.//

3. 1er divendres de mes. Déu ha permès que pogués continuar la devoció de combregar. El señor rector m'ha obsequiat amb un exemplar d'una revista española que's titula "Orientación española". La primera plana porta el gran escut español d'ara. Lo del "Missatjer del Sagrat Cor" debia ser que jo no ho vaig entendra prou bé. De totes maneres és molt interessant. El forma una fenomenal àguila negra que sosté 'ls signes del mateix[,] que són els cuatre lleons coronats i cuatre torres aixís com dues columnes

també coronades que portan l'inscripció *Plus Ultra*. A·baix de cada costat hi ha un jou i un manyoc de deu fletxas[,] que són la divisa falangista. L'àliga diu que figura la del evangelista s[ant] Joan. Tot plegat és interessant.

4. Avui he comensat de brodar una estola per a la señora abadesa del convent de n'Angeleta. Déu vulgui que no fassi // la mala fi que va fer l'atre que li vaig enviar l'any 34. Els comunistes varen destrossar tot lo que hi havia al convent.

Som escrit al p[are] Molinero dels benedictins de Belgrano.

5. Diumenge. Som oït missa primera i combregat en nom de Déu. L'evangeli era de la resurrecció de la filla del Jaire. Jesús era Déu i per lo tan podia fer aquell miragle i'l va fer.

A la tarde som assistit a la Hora Santa. Era de 1er diumenge de mes i dedicada a pregar per la pau europea. Déu ens hagi escoltat.

Han vingut en Joan amb la Sara i la seua nena. És una criatura mol xamosa i divertida. S'ha entusiasmat tan amb la variació de llapis de la tia Mima que no s'en volia anar. Mol decidida al veure 'ls preparatius d'anar-se'n ha dit «jo'm quedo xau». Per més que han insistit amb que'ls seguís, ella ferma amb quedar-se escrivint are amb llapis vert, ara vermell o groc.// Era una delícia per ella provar tots els llapis. Si trobava un compàs o un tiralíneas, etc. s'ho miraba raro perquè no pintaba. Ha deixat marxar als seus pares, però quan ha vist que no era broma s'ha afanyat a recullir de nou tots els llapis, posar-los de nou al seu lloc i tota frisosa ha dit «m'en vaig a casa» (ella deia a caixa). Diuen que ha parlat per telèfon amb una senyoreta que no se coneixen, una amiga de les noies. Aquella li parlaba argentí. La nena[,] veient que no l'entenia[,] li ha dit "xau". És mol espavilada.

6. Avui no he sortit de casa. M'he quedat per a rentar-me la roba. S'ha aixugada tota i ja és ben endressada.

A les cinc del dematí (hora oficial) han passat soldats que debian anar a fer passeig matinal. Portaven una música que anava tocant. Semblava una marxa fúnebre. Potser era perquè estava endormiscada que m'ho ha // semblat aixís. Feia mandra de sentir-los.

7. Avui hem comensat el Mes de Maria durant la missa. Els atres anys era a la tarde. Aquet[,] com que 'ls paletes i pintors tenen l'església tota destornillada[,] s'ha determinat fer les devocions totes el dematí.

Les noies tenen enrenou fent el seu cuarto ben bonic tan com ha estat possible.

8. Res que valgui la pena.

9. Tampoc avui hi ha cosa que valgui la pena si no és l'examen de l'Aldao que ha donat obtinguent bona nota a la Universitat de La Plata.

La guerra europea va seguint lentament. Amb un lloc de Munic hi ha esclatat una bomba poc després d'haver-ne sortit Hitler. Hi ha 66 víctimes. Prou era posada per l'amo d'Alemània. S'ha ben // escapat de rèbrer. Si fos alguna cosa bona hi hauria caigut.

El rei Leopold de Bèlgica y la reina Guillermina d'Holanda[,] veient-se tan perillosos d'un cop de mà alemaña[,] s'han reunit oferint-se com a intercesors entre 'ls països beligerants a fi d'evitar la continuació de la guerra.

10. Avui en aquet poble comensan les festes que han de celebrar-se demà amb motiu de cumplir-se cincuanta anys de la seua fundació. Tot el nostre carrer està ple de bombetes elèctriques. A la tarde la ràdio (per cert asquerosa) ha comensat amb una audició de noves per·a demà. Hi ha mol moviment popular.

11. Mare de Déu! Quin moviment de festes hi ha hagut avui en aquet poble. Han ben celebrat el cincuantenari de la seua fundació. Tots són pobles joves que amb pocs anys s'han format.//

Dematí som oït missa a les vuit. L'ha celebrada un sacerdot *castellano viejo*. A les deu i mitja el nostre senyor rector n'ha celebrada una[,] de missa[,] a la plassa del poble. No'n puc dir res perquè no hi som anat. Devia ser mol animada i ben acompanyada dels feligresos d'aquet poble. Mentres se celebrava, s'ha posat una tormenta de trons i llamps i pluja que no sé com haurà acavat. Després el tems s'ha aclarit i a la tarde el gran moviment ha estat en aquet carrer. A l'encreuament de Caseros y Alberto Vignes han fet una tribuna per l'estat major. Des d'allà fins al carrer més vora d'aquí (que no sé com se diu), tan les aceres com els jardins eren plens de gent. El carrer que va d'aquí a l'estació era ple d'autos. La ràdio tocava pesses i anava esplicant lo que s'anava fent.

Primer, una banda ha fet lo que a Catalunya en diem *la passada*. Després ha comensat la funció. Han comensat per côrra nens dirigits per un guia gran. Hi queia un sol mol // fort. Després han passat uns homes fent camí de *tres peus*. Mai ho havia vist. Dos homes amb un peu de cada un lligat junts. Se passaban els brassos al coll i corrian amb el peu lliure i els dos lligats que'n formaven un. D'això en diuen caminar amb *tres peus*. Després[,] *embolsador*. Era de veure com queian grans i petits caminant amb els peus ficats dintre d'un sac (bolsa[,] que'n diuen aquí). El cel s'anaba posant lleig. Tronava. Han comensat de caure gotes grosses. La gent ha fugit com els llampecs que feian. De moment no ha quedat ningú. Segurament que l'estació ha quedat plena de gent. Nosatros estàvem en el tarrat. També hem entrat. Ha plogut molt i fins ha caigut pedra. Passat els grans ruixats, i 'l cel asserenat, de nou s'ha tornat armar la festa. Llavors han estat carreres de patinar i de bicicletes. Últimament ha estat el joc de la *sortija*. Ha durat forsa rato. Tot tornaba ser ple de gent. S'ha posat un vent fort i fret.// Acavada la bulla d'aquet carrer, tothom ha fugit cap a Rivadavia fins al carrer del Orden. Hi ha hagut carreres de cavalls i no sé què més. No hi som pas anat. Are som de nit. Aquet nostre carrer és mol enllumenat de bombetes elèctriques. La ràdio toca. La banda ha tocat l'himne nacional argentí. Tot és moviment. Anit hi ha anunciats balls.

En Tian Llorens ha vingut a la tarde. Are amb n'Irene i la Nena Gibert són al cine. També a Buenos Aires han fet festa del seu sant patró s[ant] Martí de Tours.

És per a mi doblement memorable[,] 'l dia d'avui. Cumpleix 58 anys que amb el meu marit (a c s) vàrem arrivar a la ciutat de l'Habana, i en cumpleix 12 que vaig embarcar-me a Barcelona per a venir-me'n aquí.

S[ant] Martí era fill d'Ungria. Li diuen de Tours perquè en fou bisbe. Va ser fundador dels frares a Fransa. Va morir l'any 397. Tenia més de vuitanta anys. Ditxós d'ell.//

12. Diumenge. La festa popular d'ahir va acavar amb un espatec de focs d'artifici que tot Haedo relluïa. Per això, havent fet tan de xibarri, avui el pobre s[enyo]r rector ni escolans ha tingut. Pobres criatures[,] no'ls devian poguer despertar. Un vellet mol pulit i piadós ha servit per ajudar la missa. Se diu d[on] Elies. És el primer home que vàrem conèixer al arrivar en aquet poble.

L'evangeli d'avui és del sembrador que tenia un camp sembrat de blat bo, i mentres dormia, un seu enemic li va anar a sembrar *zizaña* (devia ser cugula). Això ens

fa vèurer el perill que tenim sempre de que l'enemic diabòlic ens posi paranys per·a desviar-mos del bon camí que seguim vers la relligió catòlica.

Som escrit a la meua Maria. Dematí n'he rebut carta. Encare des·de París. És escrita del dia 25 de setembre. Elles arrivin.

Diu que no'ls hi manca res i que no tenen por. Fan bé. Serà lo que Déu permeti.//

13. Avui som oït tres misses. Les han celebrades tan vora l'una de l'atre que he cregut bé aprofitar-me'n. Una era per l'ànima d'una Irene García que mai he conegut, però m'interessa per portar el mateix nom. Al cel sia la meva tocaia. La segona era per la fundadora de les relligioses de S[ant] Antoni, i finalment la última per la felicitat de la filla del s[enyo]r governador en el seu pròxim matrimoni. Déu els fassi ben felissos. Han repartit recordatoris a tots els assistents.

Som escrit a la mare de la Catalina R[ocas] de Vicens. Pobre cunyada meua! També com jo viu anyorada de la seua filla allunyada.

14. La missa a les hermanes del colegi. No hi vaig perquè la capella és mol petita.

Som escrit a na Montserrat. Les noies amb la seua mare han anat a escoltar un discurs de monseñor Tabella. Ha versat sobres Salta, lloc on ell n'és bisbe.//

15. Avui sí que som oït missa. No ha plogut. La Mima ha presentat els últims trevais escolars. No sab pas la nota. Demà[,] examen oral. Déu li do sort.

16. No és avui que la Mima té examen oral. Avui és la festa de santa Gertrudis gloriosa benedictina.

Som acavat una carpeta de tela antigua brodada amb cotó vermell fosc. Ha quedat preciosa. És per a n'Irene. És gran. Tota de brodat Richelieu. En brodaré un·atre igual per·a la Sarola.

18. Ahir vaig passar-lo de llarc. Res de nou segurament degué passar. Avui és el cumplianys d'en Lluís. Divuit. Està estudiant de ferm.

19. Comensa a fer calor. Diumenge. Són les vuit del vespre. Tot de sobte ha refrescat. Ja no fa aquella calor axficiant que feia. Sembla que se respira mol millor. És que ha caigut un // ruixat fort i 'ls núbols han sentit l'aire fresc de la Pampa. Tart de tot

en Joan grant i l'Aldao trevaiaven l'hort afanyats com dos jornalers. Amb un bocí de terra com un mocador de farcell hi tenen la mar de coses plantades i arols d'enciam i no sé què més[,] rabanitos etc.

20. Som a la tarde. Tota la hortalissa que amb tan afany varen plantar ahir els nostres homes, avui els pardals n'han donat comte. Ja no en queda ni rastre. Quin desengany!

21. Rebo una mol afectuosa carta del p[are] Lorenzo Molinero. M'hi parla llargament dels progectes benedictins. Resulta que per fi és un fet la fundació d'una comunitat de monges de l'ordre referit. El dia de la Inmaculada és el indicat per a beneir la primera pedra i posar-la. Sembla que se fa ràpit. Dintre un any<s> ja se podran instalar. Són moltes les noies argentines que // se sentan desitjoses d'entrar al claustre benedictí. Déu els hi do més sort que a les españoles. M'esplica la pèrdua d'un seu oncle prior d'un convent de benedictins de Madrit. Els *rojos* el varen fusellar junt amb tres més. Diu que als seus butxins els hi va demanar cinc minuts de vida per·a preparar-se. Arrodillat i pregant per ells va ser mort per aquells salvatjes que tantes víctimes varen fer.

Ja tenim els documents de la Miria enllestits des del dissapte. Ja fan camí volant cap a Barcelona.

22. Santa Cecília màrtir gloriosa i patrona dels músics. En la llibreta dels sants parlo d'ella. He rebut dos calendaris litúrgics. Un d'ells l'he donat a la Sara. Aixís se podrà ben enterar de l'ordre de les funcions i misses de tot l'any. És una guia maravellosa. Déu do vida al p[are] Molinero[,] autor del obsequi. Un llibret tan petit i tan detallat.//

Avui en Lluís ha donat un examen de geometria. Ha tret dos vuits: un per l'oral i l'atre per l'escrit o demostració. Bon comensament.

23. Sant Climent Papa. En Lluís s'ha examinat d'anglès. També com ahir. Les mateixes notes. Són les dues matèries que li varen quedar l'any passat. Are ha de donar el 4art curs. Hi té onse matèries. Serà pel mes entrant[,] crec.

Aquesta nit na Gracieta va al Casal C[atalà] a fer un parlament de recordansa del tan estimat poeta i escriptor Joaquim Ruira. Al cel sia. Era un fervorós cristià. Va morir

durant els bombardeigs barcelonins. El mes de maig no sé si de l'any passat. Acompanya a la seua mare n'Irene. Tindran nit fresca.

La guerra europea cada dia és més bàrbara. Are els alemans han inventat unas mines que són magnetizades. Tenen una atracció produïda per un iman. Són imantades i són mol fondes. Cap rastrellador les pot // treure per tan fondes com estan. Quan passa un barco sobre on són, l'iman que tenen atreu al barco i la mina puja i explota destruint el barco. És una cosa nova destructora. L'Hitler ho fa perquè cap barco proveieixi els britànics. Cada dia se perden quissab els barcos i la gent. Ni la marina dels països neutrals se salva de la persecussió alemana.

24. Sant Joan de la Creu, d[octo]r de la ordre carmelitana[,] gran auxiliar de santa Teresa de Jesús. Ditxosos tan valents per a seguir a Déu.

Avui he trevaiat de debò. M'he llevat dematí com ho tinc per costum. Les sis menys quart. Som oït missa de vuit. Seguia les meditacions del Mes de Maria que resava una de les relligioses. He rentat la meua roba. Ja la tinc neta[,] aixuta i guardada. M'he cansat una mica. Llevat de les estones que la son hem domina i faig una bacaina, trevallo // sempre com a bona benedictina. Trevalla i prega. Això ens marca la santa regla del nostre pare s[ant] Benet. Sempre tinc labors que vaig fent i quan són acavades dóna goig de contemplar-les. Tinc de donar gràcies a Déu per haver-me conservat la salud i la vista aixís com la claretat d'enteniment. Desagraïda seria si no empleés el temps en fer obres per al lluïment de l'església. Aixís ho faig.

La guerra és més bé al mar i al aire que atre cosa. Barcos a fons i avions destrossats. És el pa de cada dia. Les nacions[,] aturdides i desorientades. Tot plegat la gran torre de Babel.

25. Santa Caterina gloriosa. Nom que tenia la meva mol estimada mare (a c s) i que al ser padrina de la seua néta, filla del seu fill, li trasmeté tan bonica recordansa. Jo avui he volgut passar el dia amb ella i 'l seu marit. Som oït missa a Liniers[,] he combregat i després de fetes les meues devocions, m'he deixat caure a casa dels meus nevots // i amb goig hem passat un bon dia. Hem anat a Palermo a tornar un noiet que tenian amb ells feia alguns dies. Vespre de tot m'han acompanyat fins aquí. Hem estat xerrant fins a mitja_nit que ells s'en han entornat mol contents de com hem passat el dia.

26. Diumenge. Últim evangeli de les dominicas. És el que profetisa el judici final.

27. Avui la Mima s'ha examinat de geometria descriptiva. S'ha guanyat un distingit. Are només li manca un atre examen de matemàtiques.

Dematí feia fret.

28. Acavo de rèbrer dues cartes de París. Dos sobres plens de lletres dels meus estimats fills Maria, Montserrat, Armand i Paco. Tots ells animats en apariència. Déu els hi pagui el seu bon desitg de // tranquilitzar-me, però hem costa de creure'ls. Estan en_mig del perill. Na Montserrat[,] allunyada del seu home que tan s'avenian i tan·sols Déu sab quan podrà tornar a Cataluña. Lo que és la política. I encare per ell va ser una sort que trovés na Maria i l'Armand a Fransa que no l'han deixat de les seues mans. No sé què hauria estat d'ella amb tantes penalitats passades a concentració. Déu els ajudi a tots ells. Res més faig que resignar-me i pregar per tots els nostres allunyats de mi. Tot el món és un desastre!

30. Festa del gloriós apòstol i màrtir s[ant] Andreu. No he sortit perquè la missa és a les Hermanes i no hi cavem. Hem comensat la novena dedicada a la Verge Maria.

Som escrit a la meua Maria de París. Trevallo fort amb una estola. Queda bonica. Perletes i fil daurat. Flors d'or i de plata.

Jo escric a París.//

Desembre

1er divendres. Som assistit a la missa de l'Apostolat. A la tarde[,] a la novena.

Llegim que Rúsia ha invadit Finlàndia. Són uns lladres robant al més dèbil. Les nacions protestan però han de roncar i portar[,] com diem els catalans.

Ha mort en Pere Coromines. Un català que és una llàstima[,] amb l'inteligència que Déu li habia concedit[,] que no fos més com cal. Jo'l perdono de tot cor tot el mal que ha sembrat amb els seus diabòlics escrits. Tenia setanta anys. Un advocat llest i de gran fama. Deixa esposa i una pila de fills. La capella ardent és al Casal Català de Buenos Aires. El vetllan els seus amics. Al cel sia.

Estic agraïda a Déu per haber-me permès combregar tots els primers divendres de l'any que acavem. Avui també he combregat en nom de Déu en obsequi a Gesús.//

2. Res de nou. Fa calor. Som oït missa i a la tarde a la novena a la Verge.

3. 1er diumenge d'Advent. Ha fet calor. Som oït missa primera. L'evangeli se refereix al judici final. La fulla dominical també en porta extens i encertat comentari. A la tarde som assistit a la novena i Hora Santa per a ser 1er diumenge. Ha estat forsa lluït.

Som escrit a l'amic Fullà de Valparaíso.

6. Dies en blanc. Ahir n'Irene amb la seua mare varen anar al ortopèdic. Li ha fet posar una mena de sabates més fortes que les anteriors. Li permet portar les boniques quan s'hagi de vestir paqueta. Ha estat imprudent per haber-li dit que té artritisme. Nosaltres no ho creiem que tingui aquet mal, però ella la pobre ha passat un fort disgust. Ha plorat mol. Ahir dilluns la Sara va anar a trevallar d'empaquetadora a Gaat i Chaves.// Avui n'Irene ha estrenat les sabates ortopèdiques. Se queixa que li fan mal. Serà els primers dies. Amb les atres va passar igual.

7. Avui amb el vapor español "Cabo S. Antonio" han arribat a Buenos Aires la s[enyo]ra Matilde[,] germana d'en Joan. Ha vingut acompanyada de la seua filla Matilde. Jo no l'he pas vista perquè no som anat al port ja que no hi vaig mai. Els carrers de Buenos Aires són enemics meus, per el gran moviment que hi ha.

8. Gran festa de la Purísima. Els nens i nenes d'aquet poble han celebrat la solemnitat de la seua primera comunió. Jo som oït la segona missa. La dels nens ha estat un *lleno* que quissab els inconvenients que hi ha hagut. La major ha estat cantada. No m'hi he quedat perquè estaba dejuna i era massa tart. Tot ha estat lluït // tal com pot ser amb un poble.

Hem rebut moltes cartes de la Miria i de tota la família Musterós. Jo n'he rebuda una de la meua nevoda-néta Neus Escarrà i Romaguera de Llofriu. Inclou un programa de la seua festa·major.

9. Avui hem rebut l'agradosa visita de la Matilde Llorens de Gassiot junt amb la seua filla Matildeta, la Maria Palau v[iu]da de Llorens i la seua filla Chela. També ha vingut en Joan amb la seua filleta. És una criatura de lo més divertida. Ha fet la mar de fotografies.

10. Diumenge 2on d'Advent. Els nens i nenes d'aquet poble que el dia de la Puríssima varen combregar per primera vegada, avui novament han combregat. Semblaven un volarat de papallons tan ben vestidets. Les noies[,] totes de blanc. Els nois de tots estaments.//

11. Avui[,] festa del gloriós Papa s[ant] Dámaso[,] fill d'Argelaguer[,] província de Girona. Era germà de santa Irene.

Volia anar a missa i no m'hi he vist amb ànims. Ja quan m'he llevat, m'he sentit tota afeblida. Tot el cos hem pesava. No savent què tenia, he decidit quedar-me. Som a la nit i no m'he pas refet. Crec que tot és cosa del estómac.

12. Tampoc avui he sortit. He pres sal anglesa. Dieta rigurosa i 'ls budells protestan. El meu ventre bull com una olla de cols. Paciència!

Hem rebut una pila de correspondència catalana tota. Jo som escrit a l'abadesa del convent de n'Angeleta i a na Montserrat meua[,] de quina n'he rebut extensa carta i na Gracieta també. La Miria i l'Alfons[,] junt amb l'avi Musterós[,] no saven com ponderar la vida i miragles del petit Carlitos Musterós Llorens. Quin bailet més viu!

13. Bon Déu! Santa Llúcia gloriosa! Aniversari de la pèrdua de la meva mare tan estimada que al cel sia i no he pogut oir missa i dedicar-li la comunió. És que encare no estic bé del tot i no m'he vist prou animada per arrivar fins a la parròquia. Tots els dies són sants i bons per·a oferir obres bones als nostres difunts benvolguts i recordats.

La guerra europea cada dia s'enreda més. Totes les nacions d'allà i fins les americanes s'han girat contra Rúsia per haber invadit Finlàndia. La destrossa que fa por. Ells[,] pobres[,] se defensan ferotjament, pro diu que són un contra cincuanta rusos. Veurem demà què diran les noves. Cap de bona.

14. Avui dijous, com de costum, la missa haurà estat a les Hermanes. La capelleta és mol reduïda i no hi vaig mai. Per lla les onse he sortit i som arribat fins a la tenda a buscar cosetes que'm mancaven. No m'he cansat gens. Amb tot i que gràcies a Déu hem trovo bé // segueixo fent dieta.

Les noves de la guerra[,] negres a més no poguer. Ni sé per on comensar. La qüestió és que una de les últimes nits ben vora[,] o més ben dit[,] en les mateixes costes de l'Uruguay no gaire lluny de Montevideo hi ha hagut batalla forta entre tres barcos de

guerra britànics i un <torpedero> *acorazado de bolsillo* aleman. Després de la batussa, 'ls cuatre belicosos han anat a redorsar-se a la capital uruguaya[,] o sigui al port de Montevideo. Tots tenian desperfectes i morts i ferits. La ciutat[,] tirada tota al carrer amb tot i ser de nit. La Creu Roja ha ajudat a tots dels dos bàndols i 'ls ferits han estat hospitalitzats. Are comensem. Déu mhos ajudi!

Avui s'ha rebut aèria de l'Alfons referent a la propietat de can Carreres de Pineda.

Escric postal aèria a París amb motiu de les properes festes. És una postal que va donar-me na Gracieta. Ella va enviar-ne una d'igual a na Montserrat meua. Són boniques.//

15. Avui sí que som anat a missa i combregar en nom de Déu. No m'he cansat.

Llegim que són 31 els morts del *acorazado de bolsillo* que dorm mal_ferit al port de Montevideo són 31. Des barcos anglesos hi ha 100 ferits pro cap mort. Quina batalla naval!

També hem llegit que la Societat de les Nacions ha llensat a fora la lladre Rúsia Soviètica. Aixís com l'ha haguda d'expulsar, ja mai la tenia d'atmètrer. Gent dolenta lliberamus domine. És una dita catalana. Totes les nacions del món censuran l'invasió russa a Finlàndia.

16. Ha plogut tota la nit i dematí.

En Lluís s'ha examinat. Es dematí de matemàtiques[,] que l'han aplassat amb un 3. A la tarde de psicologia. Ha merescut un 7 i un 5. Are ja no té més repòs fins haber acavat les tandes tan engorroses. Déu li concedeixi més sort que avui.//

17. Diumenge. Avui ha fet un dia preciós. Sense calor ni molèsties. No m'he cansat ni 'ls peus m'han fet mal. Som oït missa 1a. Estem abocats a un perill inminent d'una gran batalla naval. Els ang<l>lesos se preparan per atacar el submarí aleman quan hagi sortit de Montevideo. Els alemans també pel seu cantó fan lo mateix per a evitar un atre fracàs com el de fa pocs dies. És inminent una gran escomesa. El submarí de *bolsillo* que ha rebut tan gran palissa habia enfonsat mols barcos anglesos. Ho pro<v>ba la multitut de presoners britànics que portaba i que ha hagut d'alliberar al haber estat vensut.

18. No hi ha hagut batalla naval com se temia. Els alemans han sortit del port de Montevideo amb el seu acorassat de butxaca i a no sé quantes milles l'han fet explotar. S'ha ben cremat. La tripulació s'ha embarcat a les llanxes de salvament i així s ha acavat // el plet. De no fer-o així s [frase inacabada].

Els anglesos tenen 61 morts i no sé quans ferits.

En Lluís s'ha examinat d'italià[,] que l'han aplassat[,] i de francès[,] que ha merescut un set i un vuit.

Hem rebut carta de la Glòria Burc. In<g>clou fotografies seues, del seu marit i del nen.

19. Disset anys cumpleix avui que perdérem al tan estimat fill meu Serafí, a Caldas de Montbui. Totes les meues oracions avui a ell han estat enviades. Déu m'hagi escoltat. L'estimava tothom qui'l coneixia per la seua gran bonesa. Poc sortat va ser els trenta anys que va estar en aquet món. Als dos anys va sufrir la molèstia del catarro que'l va deixar delicat per tota la vida.

En Lluís avui ha aprovat amb bones calificacions la matèria de física. Anatomia ha sonat[,] que en diuen ells. Per l'escrit nota alta y per l'oral carbassa. Pel mars en tindrà moltes. Tot l'estiu preparar-se. Si fos // estudiant regular les aprovaria totes però 4art de bachiller lliure diu que és un calvari de mal pujar. Ell no pert les fiances de ingressar a quint regular. Déu ho vulgui.

Els alemans nàufregs de Montevideo després d'haver fet volar el seu *acorazado de bolsillo* han vingut aquí com a internats fins que s'acavi la guerra actual. Són mil i pico. El seu creuer encara crema. Diuen que fa nosa al vapor de la carrera.

Som escrit a Calaf. Avui, a la casa rectoral, hi he fet una feina que m'ha estat de bon fer i mol agradosa. He posat una funda de tela antigua a una nova pedra sagrada que servirà per a posar al altar ou. Mentres l'anava cusint anava resant bo i cubrint aquella tan diminuta sepultura que conté relíquies de sants, ana<v>ba resant-els-hi a fi que obtinguin la pau al món tan desequilibrat. La esmentada pedra és de marbre. Al mitx hi ha un clotet amb les relíquies. Tapa un bocí de marbre sellat.//

20. També avui és dia de record tristíssim de la pèrdua d'aquell meu fill tan estimat. Encare el teníam difunt fins a demà. Tans anys que han passat i sembla que era ahir. Són fets tan íntims que perduran tota la vida. Hi ha moltíssims anys que vaig perdre dues filletes amb l'interval de tres setmanes. Hi ha cincuanta anys i recordo

aquelles tribulacions fil per randa fins al més petit detall. Alabat sia Déu que m'ha concedit serenitat per a resignar-me a la seua voluntat santa.

En Lluís avui s'ha examinat de geografia argentina i anglès 4º any. De lo prime[r] ha merescut un set d'escrit i deu d'oral. D'anglès[,] sis d'escrit i igual d'oral.

Som escrit a la meua Maria i a en Paco. Tots a Fransa. Bé farà prou si ho reban!

21. Festa del gloriós s[ant] Tomàs Apòstol. És el patró d'aquells que no creuen sinó lo que veuen, però Jesús li va dir «ditxosos els // que creuen i no veuen». Siguem d'aquets.

Avui fa una calor forta. Hi ha senyals de tormenta. Es dematí he posat una carta a correus per la meua Maria de Fransa i a la tarde n'he rebuda d'ella. Diu que a París no se coneix guerra. Que res els hi manca i que 'l seu home fa rutllar els seus negocis com avans. Que l'Hitler no és pas an els francesos que fa la guerra sinó als anglesos. Per això tenen batalles marítimes. El comandant del acorassat de butxaca aleman, que per manament de l'Hitler va destrosar-lo, després d'haver distribuït els seus subordinats i haber cumplert amb tots els seus deures, s'ha suïcidat. Se veu que no ha pogut suportar l'afront de deixar-se batre per els anglesos. Què farà 'l comandant del vapor "Columbos" aleman també i un vaixell del més moderns i luxosos que també no recordo on, però sé que venia de Mèjic carregat de queviures i un barco anglès l'ha perseguit i al ser alcansat ha decidit fer-lo volar de la // mateixa manera que el de l'Uruguay. La tripulació crec que ha fet cap a un port dels Estats Units fins que siguin alliberats com a nàufrecs. Quina festa[,] es peixos!

En Lluís avui s'ha examinat de literatura[,] que l'hi han aprovada amb bona nota[,] i de química[,] que a l'escrit li han donat distingit i al oral l'han aplassat. Només l'hi'n manca una[,] que és d'història. Serà demà. Amb tot i les matèries aplassades[,] que per are són cuatre[,] diu que és dels millors que estudian lliures.

22. En Lluís ha aprovat l'història. Ha acavat. Li quedan cuatre matèries per mars.

Fa calor forta. No he sortit. He rentat la meva robeta. La tinc neta[,] aixuta i ben endressada tota.

23. Res de nou. La calor aumenta.

He sortit dematinet. He oït dues misses.

Som acavat l'estola dedicada al p[are] Víctor.

Som escrit al p[are] Lorenzo M. Molinero.//

24. Diumenge. Vigília de Nadal. A dinar som estat sola amb la Juanita. Tots els meus han anat a dinar a can Nadal. Han fet un *asado*. M'he quedat a·baix fins que m'han arribat els primers. N'Irene amb el seu Ricardo. Del cap d'una estona[,] la Sara amb el seu Aldao. Mentres han estat fora, han portat un xai que en Joan ha portat de La Pampa. Quan han estat tots de retorn de l'*asado* en Joan l'ha mort. És per la festa de demà.

A la missa del Gall[,] o sigui a la mitjanit[,] a l'església parroquial estrenaran l'altar major nou de trinca. No hi aniré pas. Ni la meitat de la gent hi quebarà. L'hauran estrenat en dia ple d<e>'aconteixements gloriosos de fa vint sigles.

25. Diada santa de Nadal. Aquest any aquí ha estat doblement lluïda per el felís aconteixement de l'estrena de l'altar major. Moments avans de comensar-se la missa, el nostre señor rector[,] delegat del señor arquebisbe de La Plata[,]// ha beneït solemnement l'altar, la baranda-combregador i tot lo demés nou que s'ha estrenat avui. Han estat padrins de l'acte de la benedicció el señor governador d[octo]r Manuel A. Fresco i la seua dignísima esposa.

Jo no hi som anat a la missa del Gall[,] o sigui de la mitja_nit. Hi ha anat en Lluís, la Mima i la seua mare. Diu que la concurrència ha estat tan gran que moltíssims s'han hagut de quedar al carrer. Jo som oït la segona[,] que ha estat a les set i mitja. He combregat i ens han presentat la imatge nova del Nen Jesús[,] a qui hem adorat devotament conmemorant aquella nit ditxosa de fa vint sigles.

Mentres a les Amèriques se celebra aquesta festivitat amb tanta glòria y profusió de flors i Acció Catòlica cada dia obté més fruits dels seus trevalls, a Europa s'estan destruint bàrbarament.

Fa dos dies que 'ls reis de Itàlia varen fer una visita oficial al Papa. Dijous prop_vinent // el Papa en persona tornarà la visita als reis. Al mateix temps administrarà el sagrament de la confirmació a la filleta dels prínceps del Piamonte. Diu que des de l'empresonament dels Papas del sigle passat, cap més pontífeig habia sortit del Vaticà per a fer visites. Això lliga més fort el rei de la cristiandat amb els sobirans d'Itàlia. Que per molts anys!

Avui hem celebrat bona festa bucòlica amb un *asado* del xai que va portar ahir en Joan. Han vingut acompanyar-nos l'amic Hipòlit Nadal amb la seua esposa i el fill

Janic, com també els nòvios de les noies de casa Aldao i Ricard Henkel. Tot ha anat amb santa pau i alegria.

26. Sant Esteve[,] primer màrtir. Som oït missa i combregat, fent viacrucis, curanta avemaries etc. Amb el padre hem desdejunat i fet conversa. Estaba reposat després del traüt de la festa. Li som fet ofrena d'una estola que // li ha agradat molt. Se li ha vist una alegria com poques vegades té. M'ha dit que Déu m'ho pagarà, que és qui'm donarà millor moneda puig la que podria donar-me ell no és comparable ni amb l'òbol de la viuda de l'evangeli. Ha aprovat els materials del brodat, com les mides i tot en general. Sia tot a major glòria de Déu.

N'Irene s'ha comprat unes sabates mol boniques per a portar a tot dû per aixecar-li els peus.

27. Quina tormenta més negra ha fet avui! Han caigut uns ruixats que feian por.

Sant Joan[,] apòstol predilecte de Jesús i evangelista. Ens el presentan amb una àguila com per afirmar que és el que més ha sobrepujat en la sabiduria divina.

Som escrit a m[ossè]n Valentí, rector de Llufriu.

La esposa d'en Juancito Llorens ha donat a llum un atre noi. En tenen cuatre. Déu els hi'n do goig per molts anys. És una llar model de pau santa. Són un matrimoni felís.//

28. Els Sants Ignocents. Recordem que Herodes va fer degollar tots els nens de Betlem i 'ls seus alrededors de dos anys per avall. Entre tots foren 144.000. Ditxosos ells. La terra en quedava cuberta d'angelets insepults per tans com s'en degollaren. El sanguinari rei va quedar burlat ja que s'en salvà l'únic que ell volia destruir. Aixís ho volgué Déu.

Ha vingut un home que havia estat empleat de casa a Trenque Lauquen. Se diu José Lorenzo.

"La Nación" d'avui ens conta una pla de disbarats que han passat en diferents llocs del món amb motiu de moviments sísmics.

A Los Angeles l'han sentit mol fort, però no hi ha víctimes. A San Salvador igual. Angora, Anatòlia[,] vuit mils morts. Turquia, Tànger[,] considerable número de morts. Illes Celebos, Barcelona, illa Chipre, Zuric, Londres, Bèlgica, Suiza[,] Austràlia i no sé ont més. Sembla que fins el supsòl protesta o pren part amb els fets bèlics del món.//

29. Rebo afectuosa carta del p[are] Molinero. Inclou estampes. Entre elles una que és recordatori de la colocació de la primera pedra que varen posar a l'edifici en construcció del monastir de Santa Escolàstica a Punta Chica[,] on hi residiran relligioses benedictines.

Llegim lo referent a la visita que el Papa va fer ahir al palau reial de Roma. Va revestir una gran solemnitat. Els reis y prínceps del Piamont[,] sos fills junt amb tota la família reial el varen rèbrer a tota pompa. Quin goig comunica això devant tanta desolació com hi ha a tot el món! Déu s'en compadeixi.

30. Torna fer calor. Anem acavant l'any. Avui un dels mestres de la Mima li ha enviat un obsequi *macanudo*[,] que en diuen aquí. Ell és català. Temps enrera ells dos varen fer casetes de cartró i tractaven de fer figures de pesebre, cosa que no va passar de progecte.//

Na Gracieta li va enviar un dels seus llibres[,] "Branca florida"[,] amb dedicatòria. La Mima[,] una tarja de felicitació. Avui un home ha portat una fenomenal caixa rodona blanca lligada amb una cinta vermella. Ben embolicat i a nom de Emília Llorens. Desfet[,] ha resultat ser la caixa plana de bombons de xacolata. Quina alegria n'ha rebut la Mima! Ja fa temps que 'l professor en qüestió, a la Mima li va presentar la seua señora.

Ha vingut una noia de Victorica. Se diu Amalia. Cap el tart s'en ha anat a Morón. És pupila del convent de relligioses de Maria Auxiliadora. Hem comensat la novena a la Sagrada Família.

31. Són les dotse menys quart de la última nit de l'any que per moments finirà. És estat un any dolent, però temo per el que va a entrar que no serà millor si no és pitjor. En fi. Déu disposi. Atre cosa no'ns cal.//

Demà si Déu ho vol donaré un repàs als fets més importants que han passat en la nostra família, a Catalunya etc. Avui ha vingut la mare d'en Ricard Henkel. Ha vingut per acavar de lligar el prometatje del seu fill amb la nostra Irene. Déu els fassi ben felissos!

No poso detalls de l'any que fineix perquè no tinc temps. Hem llegit que el vapor "Cabo S. Antonio" s'ha cremat a ple Atlàntic. Alemans amb els anglesos engreixen els peixos de tans barcos que van a fons[,] sobretot de britànics. Rusos i fi[n]landesos[,]

guerra a mort. Xinos i japonesos[,] atre_tan. Anglesos, francesos i alemans[,] igual. Tot el món bull d'odis i enveges. Déu hi posi un sant remei. Els terratrèmols fan tantes morts com la guerra.

A fora hi ha un enrenou que fa tremolar. És que són les dotse de la nit.

Que Déu ens perdoni les faltes comeses durant l'any que fineix és lo que més li demano.

Haedo 31 desembre 1939.

L'àvia Irene//

1939

Érem el dia de Reis. La Sara va trovar una mona de porcelana dintre la rosca. Pàgina 5

Gran inundació a Córdoba. A Frías el FCCC va caure daltabaix del riu. Pàgina 11.

Nota llarga de la guerra española. Pàg. 18

Continuació de lo mateix. Pàgina 19

Un fort terratrèmol va enfonzar grans ciutats de Chile. Llegíam l'entrada de l'exèrcit de Franco a Barcelona. Pàgina 20

Segueixen les notes de lo mateix. P. 21

Segueix igual. P. 23

Tot un mes de calor xafagosa. P. 24

Més de la guerra española. Girona se va rendir. Pàgina 26

Noves estupendes. Pàgina 28

Nota mol llarga que segueix. P. 32 i 33

Menorca se va rendir. Rebérem telegrama d'en Flor que deia «tots bé». Pàgina 34//

Va morir el papa Pío XI. Pàgina 35

Irene al llit feia vestit per la Mima P. 38

Nota mol llarga. En Franco va fer l'entrada triunfal a Barcelona. Pàgina 42

La Mima passaba els exàmens. Pàgina 44

Va morir el señor Laborda. Pàgina 47

En Lluís s'examinaba. Visca Pío XII. P. 50

Irene i Sara enmalaltides. Pàgina 51

Revolució republicana en España. P. 55

La Sara va tenir un atac d'asma. Pàg. 55

Seguian noves españoles. Pagina 58

Noves de Pío XII. Les noies seguian malaltes. 60

Va morir el señor Nemesi Planes. Pàg. 69

La Mima se va examinar per·a ingressar a la Facultat quedant admesa.

La rendició de Madrit. Pàgina 69

Tota España va rendir-se. <69> 70

Va morir en Manuel Llorens. P.74

Itàlia va invadir Albània. P. 74

Noves macabres de Cataluña. P. 81

Primera visita d'en Ricardo Henkel. 84//

El mateix dia molta broma popular aquí. P. 84

Irene va estrenar la 1a plantilla ortopèdica. P. 87

Vaig rèbrer carta interessant. Pàgina 93

Rebérem carta d'en Paco des de concentració al mitxdia de Fransa. Pàgina 95

Vaig passal [sic] el dia a Liniers. Pàgina 100

La Catalina s'en va endû la Reina Mora.

Varen venir molta família Llorens. Pàgina 101

Nota tràgica. Cartes interessants. Pàgina 103

Sara va treure la solitària. Pagina 104

Nota llarga. Pàgina 106

Notes boniques. Pàgina 111

Nota mol trista. Pàgina 117

Llegírem la mort del pare Rodés (a c s). P. 135

<Vaig anar al oculista s[enyo]r> Si oculista Badaló. P. 137

<Nota bonica> Calor xafagosa. P. 143

Teníam la casa plena de Llorens. Pàgina 144

Teníam 24,4 graus de calor. P. 147

Pollets d'incubadora. P. 149

Va arrivar en Flor. P. 150

Va venir a veure'ns. Pàgina 151//

Sara va comensar a Gaat i Chaves. P. 158

Teníam 28,6 de calor. Pàgina 159

Cumplianys de Irene. Ram de flors de Ricardo per·a ella. Una meravella. P. 160

Calor forta. 28,9 graus. Una pila de desastres. P. 162

Vaig oir missa amb una de trons i llamps que feia por. Pàgina 164

Festa de la Mima. Pàgina 166

Nota llarga i bonica. Pàgina 169

Fransa i <an>Inglaterra varen declarar la guerra a Alemània. P. 172

Polònia la màrtir invadida per rusos i alemans. Pàgina 180

N'Irene i la seua mare varen sortir per Pirovano. Feia carpetes. Pàgina <189> 199

Vaig fer una excursió a Luján amb l'Ernest i la Catalina. Pagina <197> 207

A casa molta gent. Pàgina 211

Llegenda de san Lluc. Pàgina 214

Plens de Llorens grans i petits. Pàgina 222

Llegírem l'incendi del hotel Llao Llao. P. 224//

Gran festa del cincuantenari de la fundació d'aquet poble. Pàgina <224> 233

Gracieta parlament record de Joaquim Ruira (a c s). Pàgina [xifra omesa].

El cumplianys d'en Lluís. Pàgina 239

Nota humorística. Pàgina 240

Santa Caterina gloriosa. L'he passat a Liniers. P. 244

Nota mol trista. Pàg. 246

La Sara va anar a empaquetar a Gad i Chaves. P. 248

Varen arribar les dues Matildes. Pàg. 248

Nota piadosa. P. 256

Diada santa de Nadal. A la missa de la mitja_nit han estrenat l'altar major. No hi som pas anat. Hi havia massa enrenou. P. 260

Els reis d'Itàlia han visitat al pontífeig. Íd.

Vàrem fer un bon assado. Pàgina. Nadal.

Terratrèmols per_tot. Pàg. 164

El papa Pío XII va tornar la visita als reis d'Itàlia. Pàg. <1> 265

Un mestre de la Facultat va enviar una luxosa capsa tota plena de bombons // de xacolata a la Mima. És un català. P. 265

Última de l'any 1939.

Tot sia a major glòria de Déu.

L'idea de volguer numerar les pàgines m'ha portat un bon enrenou per la meua gran badada.

Are crec que estan com cal.

Vaig a comensar les notes de l'any 1940. Seran boniques? Quissab! Negres o rosades les acepto ben animada.

L'àvia Irene

Avda. Alberto Vignes 1.265-1.876.

Tenim els dos números des del cambi. El que governa és el primer. Quan vàrem venir aquí teníam només l'últim. Fan lo que volen. La gent que ve, tot sovint s'equivoca. Deurian de trèurer-se'n un.//

1940 (de traspàs)

1er. Comenso l'any sense llibreta nova. No'm sembla pas que aquesta tingui prous fuis nets per·a les notes de tot un any. L'anterior va durar-me dos anys. D'aquesta som més de mitjant lloc. Tirarà segons els aconteixements.

Avui ha fet una dia calorosíssim. Se sua contínuament i fins l'aire poc que fa és calent. Som oït missa primera. A la tarde, casa era ple de grans i criatures. En Joan i la Sara amb la petita i bufona Carmeta han dinat aquí. Quina llengota que té la nena! Are és la seua edat que fa riure més d'escoltar-la. La Mima[,] que és tan devota de les criatures[,] s'hi ha ben divertit. Després han arri<v>bat en Florenci, la Cèlia i les seues cinc filletes. Hem passat una tarde deliciosa. Entre jovenalla i criatures tot cridaba vida animada. Déu ens concedeixi un any pròsper amb salud de cos i ànima. L'espina que m'adoloreix són els que tinc de l'atre banda del mar.//

2. Festa del santíssim nom de Jesús.

Segueix la gran xafagor. Dematinet hi havia molta boira que un airet l'ha esbargida. Fenomenals nugulades espesses fan la calor més forta.

Som arreglat una alba nova de la parròquia. Avui no hi ha periòdics. Per aquesta diada mai n'hi ha. És que encare dura la festa d'ahir.

3. Aquesta implacable calorassa ha tingut el mal humor d'encomanar-me un senyor refredat. I cualsevol el passa tranquil[,] un refredat a ple istiu. Al donar-me'n comte he procurat combatre'l amb Geniols. Serà més difícil de vèncer que si fóssim a ple hivern. M'ha privat d'assistir a la novena. La Sagrada Família em perdonin.

He rebut carta de la meua Maria de París i de l'amic Fullà de Valparaíso.

4. Avui no he sortit de casa. El refredat va d'aument. Hem té ben atuïda. No tinc // ànims per a fer res. Una set que'm veuria un pou d'aigua gelada.

En Lluís i la seua mare són al bateix del quart fillet d'en Juancito Llorens.

Ahir vaig rèbrer un paquet de revistes franceses. El paquet[,] ben destrossat. Devia ser la censura. Bon profit.

5. Primer divendres de mes. En nom de Déu amb tot i ‘l refredat que tan hem molesta, he pogut oir missa i combregar. És un obsequi que puc oferir al S[agrat] Cor de Jesús desagraviant-lo de tantes ofenses com se l’hi fan en el món.

El refredat fa ‘l curs i jo el combato amb Geniols. El calor és insoportable.

Les noies de casa se cambian obsequis amb els seus novis. Fan bé. Déu els hi conservi la pau i sant afecte que sentan l’un per l’atre.

6. Festa dels gloriosos monarques que varen tenir la sort de adorar a Jesús rei universal.// No he pogut assistir a cap funció relligiosa en obsequi dels Reis d’Orient. Ho sento. Avui aquí és l’últim dia d’adorar l’imatje del Nen Jesús. Passat avui desfan tots els pesebres.

Per lla les cinc del dematí m’han despertat uns atacs de dolors de ventre bastant forts. Després un còlic seguit que entre una cosa i l’atre m’he quedat atropellada. A més tenia encare el refredat. Entre una cosa i l’atre no m´he vist animada per·a sortir de casa amb el gran calor que feia.

A la tarde a casa s’ha celebrat un acte de molta trascendència. Dies feia que s’anava preparant. Me refereixo al prometatje oficial de n’Irene amb el seu Ricardo Henkel. S’han cambiat les aliances. Ell ha regalat a més un anell mol bo i bonic a ella. Ella a ell[,] una cartera per·a guardar documents. És del mateix color i pell de la bitlletera que té. Després del canvi d’anells, han besat la mare d’en Ricardo, el pare i la mare de // n’Irene i a mi. Els hem felicitats i Déu els fassi ben felissos. Tindran bon record dels Reis.

7. Diumenge. Amb tot i ‘l mal de ventre, la calor i ‘l refredat, aprofitant quelcom de fresca que feia dematinet, m’he animat anar a missa primera. M’he cansat molt. He combregat en nom de Déu oferint el meu sacrifici en honor de la Sagrada Família[,] patrona d’aquet poble i festa que se celebra avui. Arrivant a casa m’he trovat amb una carta de la meua Maria de París. Escriu ella i el seu marit. Animats com sempre.

Cap el tart d’avui na Gracieta s’ha sentit un refredat mol fort. A mi[,] si no fos la tos, m’ha ben passat. La tos que m’ha deixat és mol molestosa. Tots és de mal passar amb tanta calor que no se respira.

8. Seguim cuits de calor. El termòmetre pujant sense parar. No es té ànims per a res.// Avui en Lluís ha acompanyat al seu pare al mercat general de fruits.

9. Igual amb tot. Calor i suar sempre. Som escrit a la meua Maria de París.

10. La mateixa calor o potser més pujada.

Els finlandesos clavan unes fenomenals palisses an els russos. Tota l'Europa bull.

El refredat m'ha deixat tos. Famel el combat.

11. Aumenta 'l gran calor. Insolacions, falta d'aigua a ciutat. Gel triplicat de peu. Tothom arronsat i sens ànim.

He rebut postal aèria des de París. Escriuen en ella Maria i Armand. M'hi parlan de ells dos, d'en Paco i de tota la família. Que Déu els hi pagui el bé que'm fan.

12. Anit ha fet tormenta. Ha plogut i ha semblat que alibiava quelcom el // gran sofriment. Som entrada de fosc. El calor és dintre les cases. No fa vent. Ni hi ha senyals de millora. Jo segueixo amb tos forta i seguida. Ni 'l Famel és prou per·a vèncer-la.

Ahir hi va haver 229 insolacions, vint de les cuals varen ser de funest resultat. Vint morts per el gran calor.

13. La nit ha estat passable. El dia[,] novament calorós. No tan com dies enrera. El meu refredat no acaba de desaparèixer. La tos[,] forta i seguida amb tot i 'l Famel.

Amb tot i la pluja, ahir també hi va haver unes 25 insolacions de les que moriren 7.

14. Diumenge. Avui he sortit tan·sols per oir missa. Som anat a la primera com de costum i per aprofitar quelcom de fresca que feia. Estava núgul i fins semblava que hi habia senyals de tormenta que ha fallat convertint-se // amb una espantosa calor que no se pot resistir. Na Gracieta, n'Irene, el seu *novio*, la Mima, la Nena Gibert, la Distéfono i en Lluís, han anat a Vicente López. Han assistit a una festa dels catalans del Casal Català. Hi tenen una casa llogada que seguint les costums barcelonines en diuen "La Torra". Hi haurà hagut audició de sardanes. Lo mal haurà estat la gran calor. Jo no he tornat a sortir. La tos hem molesta. He llegit les noves dels periòdics. Totes dolentes a més no poguer. Aquí calor. A Europa fret negre i guerra furiosa. Tot el món és una inmensa torre de Babel.

Són les onse menys quart de la nit. Llampega al sut sense parar ni un moment. Els que han anat a "La Torre" encare no han tornat.

15. Calor ha fet també avui, però no ha estat tan rigurós. Tenim la Distéfono.

Som escrit a la s[enyo]ra abadesa de S[ant] Pere de les Puelles. Se va perdre la del "C.S. Antonio".//

16. Avui fa dia fresquet. Som oït missa i combregat en nom de Déu pregant per a tots els meus difunts estimats. M'he cansat bastant pel camí. És que no m'he rescabalat del refredat. Tot anirà tornant si Déu ho vol. Som escrit a l'avi Musterós i a l'Emília Buixeda de Torrent.

17. Sant Antoni Abat. Encare que feia fresca no m'he sentit prou animada per anar a missa. El cel era negre com de pluja i feia un vent mol fort. He dormit fins a les set i mitja. Després he dibuixat una estola que penso enviar a Llofriu. Ja la tinc al taler. Demà ajudant Déu la comensaré.

18. Tampoc avui he sortit. La missa ha estat a les Hermanas. No hi cabem.

Els paletes han vingut a compondre les rajoles del tarrat. Ja era hora.

He comensat una nova estola.//

19. Avui sí que som anat a missa. He combregat en nom de Déu i no m'he cansat gens. Se veu que estic ja ben refeta del refredat i del gran calor. El cap de tan en tan sembla que el tinc emboirat. Fins semblo sorda. Ja passarà. Són relleixos de lo passat.

Arrivant aquí, m'he trovat amb una carta de la señora abadesa de S[ant] Pere. Entre atres coses hem dóna la bona notícia de que n'Angeleta està forsa refeta de tantes molèsties corporals com ha passat a causa dels sofriments ocasionats per la guerra y persecussió relligiosa. També diu que el dia 24 del mes passat[,] o sigui la vigília de Nadal[,] totes varen tornar-se a vestir amb els seus hàbits monacals. Que gairebé són ja totes reunides de nou al seu convent, que encare que mol destrossat pro que s'hi sentan bé perquè són a casasseua. Quin goig tan gran n'he sentit per tot lo esplicat.

A la tarde hem rebut una pila de lletres // dels nostres estimats. Carta d'en Francisco Aimeric Bassa. Un dibuix amb colors de llapis fet del seu germà Lluís. M'el dedica per felicitació de Nadal. És una barca de pescadors amb dues veles esteses i un

pescador que n'està plegant un·atre. És forsa ben fet. Acompaña una carteta mol afectuosa. Déu els fassi uns bons minyons per alegria dels seus pares.

Lo demés eran lletres d'en Gassiot, de l'avi Musterós, de la Miria i del seu nen enrefutimat.

20. Avui és festa de sant Sebastià gloriós[,] jove militar i màrtir. No he oït missa perquè tenia la meua roba per a rentar. Ja la tinc tota aixuta i guardada. Hem rebut carta de la Miria. No se decideix a venir si el seu marit no l'acompanya. Déu els hi conservi aquesta seua santa unió. És valenta.//

Avui han vingut els nois Petrini de Córdoba amb els seus cosins Estalarra.

21. Diumenge de Septuagèsima. Sant Fructuós. Patró del nostre poblet de Llofriu.

L'evangeli d'avui és d'aquells trevalladors de la vinya d'un propietari pare de família. Va donar la mateixa paga als que varen trevallar les últimes hores del dia com als que trevallaren tot el dia. Tots trevallaven amb el mateix preu convingut. Ens ensenya que Déu premiarà bé els que se converteixin[,] joves o vells[,] com als que han practicat la relligió catòlica tota la vida. Seguim-la y comuniquem-la.

Acaba d'anar-se'n el jove Puig Domènec de Rosari. El teníam des d'ahir amb nosaltres. Fa 'l servei militar.

Som escrit al p[are] Molinero de Belgrano.

Torna fer calor. Sort que fa vent.

Hem sento totalment refeta de tot lo passat la última quinsena.//

22. Avui he sortit dematinet. Feia bona fresca.

Hem llegit que la motonave italiana "Orazio" s'ha cremat a ple viatge des de Valparaíso a Gènova. Me sembla que 'l sinistre va ocórrer des de Barcelona al punt d'arribada. Hi ha pocs detalls. Demà ho sabrem.

A España hi neva tan i fa tanta fret que 'l termòmetre ha arribat a 18 graus sota cero. A Madrit i a Vitòria etc.

23. Sant Ramon de Penyafort. Català i molt estimat de Déu. Va morir als 99 anys empleant-ne els trenta-cinc últims preparant-se a la mort. Més detalls hi ha a les llibretes dels sants.

Avui ha fet forta tormenta. Ha plogut molt. Are fa fresca.

Del sinistre marítim contan que se varen salvar segurs 539. Hi ha 107 desapareguts que 74 d'ells són tripulants. Havia sortit de Gènova el "Orazio" i el desastre diu que va ser al golf de Lió. Les notícies són // quelcom confoses. És un cop massa fort.

24. Res de nou. A España diu que hi fa molta fret. No n'havia fet tanta des de l'any sis. A la ciutat d'Àvila tenian vint graus sota cero. És fret. A Madrit diu que tota la nit els tranvies <ho> varen circular a fi de tenir les vies netes de neu.

Del desastre marítim, no hi ha noves concretes. Són molts els que faltan i els salvats els pobres molts d'ells són ferits i cremats.

25. Avui se recorda la felís conversió de san Pau. Ditxós d'ell que Déu el va cridar peraquè fos un dels principals defensors de la nostre relligió catòlica.

No he sortit per ser la missa al colegi de les Hermanes. Torna fer calor.

L'Aldao ha sortit amb en Juancito Llorens. Són camí de Pirovano.

La ràdio acaba de dir que ha mort el s[enyo]r Besteiro.//

26. Res de nou. La calor puja. A Europa se va fent un tal feix d'odis que acavarà mol malament. Déu els ajudi!

Són dos quarts d'onse de la nit. Are mateix fan un mitín polític no gaire lluny d'aquí. És que estem al vol d'eleccions.

27. Tot igual que els atres dies. El s[enyo]r Besteiro no va pas morir, però està mol acavat. Déu el salvi.

Tenim el noi Puig-Domènec.

28. Diumenge. Som oït missa primera. Feia un aire fresquet. Després no he tornat a sortir. He llegit molt i dormit atre_tan. Tirada al balancí llegint m'hi quedo dormida.

La guerra europea se veu que no tira fort. És que la fret els té atuïts. Els russos a Finlàndia per are perdan, pro a la llarga guanyaran. Hi veig <un> venir uns desastres que faran terror a tot el món. Totes les nacions se desfan per armar-se fort. Els mars van engulint barcos...!

Escric a Neus petita.//

29. Avui és S[ant] Francisco de Sales. He pogut oir missa y combregar en nom de Déu.

Som a la nit i plou sense tormenta.

En Lluís està de lo més joiós amb la seua llibreta d'enrolament. Diu que are ja pot votar. Crec que li falta quelcom encare, i que per·a tan alta autoritat de poguer ajudar a elegir als nostres governants, haurà d'esperar un any més. Com que té la carona de nen i no fa respecte, ha provat de posar-li bigotet a la foto de la llibreta. No sé si és la mateixa. Hem sembla que no, doncs va dir que l'hi'n havian fetes cuatre. La *màscara* de sota 's nas, és feta amb llapis. Déu permeti que segueixi sent un home de vida exemplar per al seu bé i de tota la família.

30. Avui[,] Santa Martina gloriosa. Com que tota la nit ha plogut i tot es dematí, no he sortit. Llegim que 'ls alemans martiritzan sense respecte als polacs pobrets. Fusellan capellans i tots els catòlics. Fan atrocitats de tota mena. És tremendo!//

31. Tot avui plou. Per això no he sortit.

La Nena Gibert avui ha rebut l'avís que se presenti a La Primera demà mateix quedant allà empleada. Està de contenta que ni sab com esplicar-se. Déu li do sort! Jo li deia que avui és S[ant] Joan Bosco i que 'l sant li ha portat tan falaguera nova.

Febrer

1er. Com fa dos dias. Plou que plou. No hi ha novetats.

La Nena Gibert ha comensat a La Primera.

2. La Candelera. A Catalunya dèiem que si no la fa al devant la fa al darrera. És una dita que se refereix a la fret. Aquí aquest any la fa al devant i al darrera, però no és la fret sinó la pluja.

Pluja o no pluja som oït missa per a ser 1er divendres de mes. El Sagrat Cor de Jesús hagi // aceptat el meu petit sacrifici. La comunió en 1er divendres Jesús l'agraeix molt.

3. També avui som pogut oir missa i practicar les devocions matineres de costum des de fa molts añs. Esctic acavant la estola primera de les dedicades a Catalunya[,] o

més ben dit[,] a les parròquies de Llufriu i Mont-ras. La dedicada a la abadesa de Sant Pere ja fa dies que la tinc ben acavada.

4. Diumenge. Ja hem arribat al temps de les bogeries. Som oït missa primera com de costum. Després no he tornat a sortir. No m'he animat a creuar el carrer de Rivadavia per por que algun bailet o borratxo hem dongués un sust. Aquí corren tan amb aigua que val més que 'ls vells ens estem a casa. De bona gana hauria assistit a la funció de Desagravis que hi ha hagut a la parròquia. Hora Santa tan estimada per a mi. La meditaré aquí mateix.

Han vingut la Joaquina i una seua nevoda de Toay.//

5. Res de nou. Molt entussiasme per a remullar-se uns amb altres. Quissab l'aiga que han tirat. En quedan xops com uns pops. Vaia una costum tan estranya com tenen en aquet país! No sé què passi en cap altre.

A l'església després de la missa hem resat oracions de desagravis a Jesús Sagramentat alabat sia per sempre.

6. Les mateixes devocions matinals a fi de desagraviar a Jesús per tantes ofenses com reb en aquets diabòlics dies. A la tarde aquí devant hi ha hagut la gran remullada. Homes, dones i pibes, tots porta<v>ben els atuells plens d'aigua i les butxaques de globos de celuloida també plens. A la Mima[,] que és la devantera de l'acte plujós[,] una vegada l'han emborniada d'aiga que l'han deixada feta un devassall. Tot el veïnat s'ha reunit aquí. Al jardí hi ha una xeta que rajava aiga amb un fenomenal gibrell // i tots els aiguatés en treian. Els senyor[s] d'aquí devant i del costat semblaven criatures mullant i deixant-se mullar. És costum del país.

7. Avui ja és atre cosa més sèria. Com ho tinc per piadosa costum. Som anat a missa[,] on ens han posat la beneïda cendra al nostre cap. Hi havia molta concurrència.

S'ha rebut molta correspondència de Catalunya. Cartes de la Mercè Padrós, de l'avi Musterós i no sé de qui més. Per·a mi cap. A la tarde som assistit a la funció del viacrucis.

Torna a fer calor.

8. Rebem cartes del vell Musterós i de la seua filla més grant. Totes dues parlan de la poca salud de la nostra Miria. Què serà d'ella? Ja fa massa temps que diuen lo mateix i ella no se desideix a fer el viatje. Tan bé que li faria! Tenir-la tan lluny és un martiri!//

9. Després de tanta calor ha fet tormenta i ha plogut forsa. Tart de tot ha sortit l'arc virolat de S[ant] Martí.

Som escrit a Calaf, a París i a n'Angeleta. Avui és Santa Apolònia[,] tercer nom de la nostra monja benedictina. Avui cumpleix cincuanta anys que la varen batejar a la església de Llofriu.

10. Els benedictins avui obsequiem a la nostra gloriosa fundadora de la ordre[,] santa Escolàstica[,] germana bessona de s[ant] Benet.

Amb tot i la pluja d'ahir fa molta calor. Faig una carpeteta per a posar dintre 'l sacrari de l'església de Haedo. És mol bonica i queda mol bé.

11. Diumenge. Comensem la cuaresma[,] o siguin[,] els diumenges que li perteneixen.

Han vingut en Joan jove amb la seua Sara i la nena. Aquesta és aixerida en extrem,// tot ho vol dir i ho diu a la seua manera. Són una preciositat les criatures tan espavilades com ho és ella. M'ha regalat una fotografia seua amb trajo de bany. Li he donat figuretes. Ella en diu fuguiletes.

Som escrit als dos fills de na Montserrat.

12. Res de nou. La calor aumenta. La Sara està pioca. Ha fet festa i demà també en farà a fi de reposar.

13. La Sara ha anat a cal metge. Li ha dit que provablement l'hauran d'operar del coll per les amídg\a/las (no sé si ho poso bé).

14. Avui la Sara ha tornat a trevallar.

El s[enyo]r rector de la nostre parròquia ha beneït les dues aliances de n'Irene i 'l seu Ricardo. Déu els hi do salud peraquè puguin arribar a contraure el seu enllàs progectat i que siguin felissos.//

15. Avui no he sortit. Som acavat un corporal per a posar dintre del sacrari. Ha quedat mol bé. Torna a fer calor.

16. Tenim una parenta filla de Pineda. És la mare d'una senyora Ernestina que està en un hospital del centre i mol greu. La pobre velleta aquí se troba distreta de la gran pena que se li acosta. Ella i el seu marit Mateu (a c s) varen fundar la població de Villegas.

17. La calor aumenta. La parenta nostra continua amb nosatros i la seua filla malalta no millora. A sopar érem molts. En Puigdomènec i la Destéfano. El primer està pioc a causa d'una ingecció antifífica que li han posat.

18. Diumenge. Com sempre. A casa hi ha molta gent de fora. Un fill de la senyora Mateu l'ha vinguda a buscar el dematí i a la // tarde ens l'ha tornada. Com que també havia vingut en Puigdomènec amb en Lluís han dormit a·baix amb un matalàs a terra.

19. La malalta continua greu. La seua mare va i torna aquí a reposar del dol que li causa l'estat de la seua pobre filla.

La Sara nostra avui és l'últim dia que trevalla a Gat i Chaves. El d[octo]r li ha manat repòs a fi de combatre les dolències del seu cos tan afeblit. A més és mol nerviosa i tot plegat la perjudica.

Are mateix la ràdio ens obsequia amb una sardana mol airosa.

20. Avui no he sortit. Ahir a última hora rebérem avís que la nostra parenta Ernestina havia empitjorat i que el funest desenllàs estaba pròxim. Com que na Gracieta havia acompanyat la mare de la malalta allà al sanatori, no la podia deixar i provablement // passarian allà la nit. Amb aquesta impresió vaig anar-me'n al llit. Després, ha resultat que havian retornat les dues per haber passat el perill de mort inminent i haver reaccionat amb tot convenciment de millora per part de la malalta, no aixís per tots els de la família que l'acompanyaven[,] que veian solsament intervals del curs del mal. Ella[,] que era una bona catòlica, havia demanat els auxilis espirituals que li foren concedits. Com que m'he donat comte del retorn de Gracieta tart, ja no podia anar a missa.

Per lla les nou han telefonat que la malalta estava gravíssima. Enseguida hi han anat les dues i han arrivat allà casi justet per a veure-la expirar. Al cel sia tan bona senyora. Tenia 43 anys. Deixa marit i un fillet de cinc anyets, mare i no sé quans germans i germanes que s'ha vist que tots l'estimaven puig tots l'han acompanyada fins l'últim moment.//

Al periòdic "El Pueblo" hi he trovat una tradició referent a una imatje titulada "La Virgen que perdió el viaje". *Voy a copiarlo integramente tal como lo esplica*.

«Corría 1896, cuando en el entonces apartado Palermo en una zanja, unos chicuelos descubrieron un misterioso cajón que despertó toda clase de intrigados comentarios. Intervino la policia y resultó contener la caja una imagen de la Virgen mostrando el corazón. Súpose luego que, destinada a Salta, la imagen perdió el viaje por haberla robado unos cacos, quienes la abandonaron luego. Fue llevada a las Hermanas Franciscanas de la Caridad a fin de tenerla hasta que se aclarara el caso. Aclaróse, pero "la Virgen que perdió el viaje" se quedó allí para siempre y actualmente es venerada en la iglesia de S[an] Ildefonso.»

El padre Félix Cruz Ugalde CMF dedica un poema a la venerada imagen cuyo fragmento humoristico voy a copiar del texto por él escrito. Es curioso.//

¡La Virgen perdió el tren! ¡Quien lo diría!
Pero, con tu perdón Virgen hermosa,
una sospecha sin cesar me acosa...
de que fue todo ello picardía.
Te gustaba, sin duda, ser porteña,
y de cultos espléndidos objeto
y perdiste a propósito el boleto
que te llevaba a la ciudad salteña.

Són les vuit de la nit. Una colla de casa van al tren a despedir la atribulada família Mateu de Villegas que s'entornan i amb ells, va també en el mateix tren el cadàver de la seua difunta que al cel sia. Demà al esmentat poble li oficiaran de cos present i la sepultaran al seu poble. Déu els hi concedeixi cristiana resignació en aquesta tan dura prova.

Segueix la calor aixís com la conflagració europea. Cada dia s'enmaranya més i 'ls odis més creixen. Déu hi posi un sant remei.//

Després he sabut que la difunta no era al tren. Surtirà més tart amb un auto exprés de la funerària convertit amb capella o no sé què. La família sí que anava al tren. Els que s'han quedat al velorio són el viudo i un germà de la difunta fins acompanyar-la amb el cotxe de la funerària. En Joan i na Gracieta els acompanyaran fins a l'hora d'anar-se'n.

21. La Sara nostra fa preparatius per anar a passar una temporada a l'Estancia Palau a Pirovano. Déu li do salud.

22. Avui no he sortit. M'he rentat la meua roba. La missa era al colegi i no hi cavem.

La Sara ha sortit per Pirovano. Fa calor.

23. Avui sí que m'han arrivat les desitjades noticies. He rebut una llarga carta de la meua <P> Maria de París. Com ho té per bona costum hem dóna noves dels atres germans. És tan bona // que se preocupa de tots a fi que jo no neguitegi tenint-los de mi tan allunyats. Déu li pagui tan interès com té sobre_tot per mi.

Llegim que a Turquia hi ha passat un terratrèmol que va durar més de dues hores sepultant una pila de pobles.

24. Molta calor. La epístola d'avui és de lo més extravagant. Se refereix als dos fills de Isaac i sa muller Rebeca.

25. Diumenge. Essent com \és/ any de traspàs, la festa del gloriós apòstol s[ant] Matias, en lloc de ser el 24, li perteneix el 25, però com que és Diumenge de Cuaresma, la celebrarem demá si Déu ho vol.

Escric a l'Hermínia de Peratallada i a la Lluïseta Rocas.

Han vingut dos germans Romero. Un d'ells s'en va a España demapassat. Ha estat molts anys a Victorica a la nostra casa // de negoci. Com que desembarcarà a Barcelona li donem una capsa que hi van obsequis per a la Miria y per a les monges de Sant Pere.

26. Avui sí que és S[ant] Matias. Va ser el que va sustituir al desgraciat Judas Iscariot.

Hem enviat un paquet petit a la Miria. Conté una carpeta per·a ella i uns ornaments litúrgics per a les monges de n'Angeleta i no sé què més. Demà si Déu ho vol sortiran amb el vapor italià "Oceania". Déu li do felís travesia.

Hem tingut la joia de tenir en Roger Nadal i sa germaneta seua.

Amb tot i la pluja d'ahir, fa molta calor.

27. Amb tot i que fa un furiós vent, fa calor. No hi ha novetats.

28. Segueix la calor. Som a la nit. Al nor-est hi ha tormenta.

Avui he sentit que un home a una vaca li deia orga.//

29. Últim del mes curt pitjor que turc[,] li diuen els pagesos de Catalunya. Aquest any ha estat un dia més llarc.

No he sortit. M'he afanyat a brodar l'última estola que penso enviar a Catalunya.

Anit a les dotse tornarem tenir l'hora natural que no teníam des del novembre. El dia s'acursa mol de·pressa.

Mars

1er. Primer divendres de mes. Déu m'ha fet la gràcia de poguer oir missa i combregar com ho tinc per piadosa costum. A la tarde som assistit a la devoció del viacrucis. Tot avui fa una calor espantosa.

Les nacions europees se van enredant que fan compassió. No sé què serà d'ells i de nosatros i de tot el món. La pau tan desitjada per el nostre Pío XII cada dia s'allunya més. Preguem forsa per a obtenir-la.//

2. Sempre calor boirosa. Avui na Gracieta ha anat amb una festa de comiat al s[enyo]r Riba[,] que s'embarcarà aviat per retornar a Catalunya. Ditxós d'ell que de nou la veurà per malmesa que sigui. Les montanyes, els ocells, les flors i 'l sol i nits clares i lluminoses són les mateixes que avans de la guerra. Atmirem lo que és ben nostre que ni les bombes ni 'ls robatoris han pogut pendre-nos-lo. Catalunya és nostra. Ben anyorada i estimada. Déu hi és allà com aquí i per_tot. Únicament Ell la salvarà! Encare que no penso vèurer-la mai més, això no vol dir que no la tingui ben volguda bo i desitjant que sia respectada de qui la governi.

3. Diumenge. Som oït missa primera. El nostre s[enyo]r rector ens ha fet un sensill i encertat sermó com ho sab fer sempre. Ha versat sobres l'evangeli d'avui referent al // gran prodigiós miragle dels pans i dels peixos. Jesús ans de fer un miragle sempre demanaba gràcia al seu Pare Celestial. També ho va fer llavors a fi d'alimentar aquelles cinc mil persones o més que l'escoltaben. Ens ha recomanat que no ens descuidem avans i després de menjar de resar com a bons fills de Déu. Recordo que jo era molt petita que 'l meu Pare (a c s) va ensenyar-me de resar gràcies, al posar-mos a menjar en nostra taula. Costum santa i piadosa.

Al sortir de l'església avui m'he donat comte que al sud hi havia una negríssima i furiosa tormenta. El vent fort i favorable l'empenyia. He caminat de·pressa. Els carrers plens de fulles que 'l vent feia voleiar. Felisment som arribat a casa sense mullar-me ja que ni paraigües portaba. Al ser dintre casa ha comensat de ploure i després ha plogut molt. La jovenalla s'han ben mullat.

He rebut una postal de la meua Maria i // un gros paquet de "Vanguàrdies" españoles catalanes que m'han enviat la Catalina des de Liniers.

La guerra europea té una cara terrorífica. Cada dia les nacions s'enredan més. Quin desastre tenim devant! Déu ne tingui compasió!

A Buenos Aires avui és dia d'eleccions.

El president d[octo]r Ortiz ha fet un discurs. Consisteix principalment aconsellar amb molta insistència que les eleccions d'avui siguin netes de tota *mula*. Crec bé que és predicar al desert, o bé picar ferro fret[,] com deia en Domingo Avellí quan jo el sermonejava.

4. Avui no he sortit. No sé què menjaríam ahir que tots els de casa vàrem estar malaltussos. Jo la que més. Som a la nit i sembla que vaig millor.

Avui en Lluís s'ha examinat de dues matèries. Dematí de llengua italiana i a la tarde de anatomia. D'aquesta s'ha guanyat la nota de distingit. De l'altre encare no la sab.// Lo cert és que les ha aprovades les dues.

5. Avui en Lluís s'ha examinat de matemàtiques. Ha passat. Escrit un 4, oral 6. La nota d'italià d'ahir li varen donar un 5 i un 6. Ha vingut en Domingo Avellí.

Som escrit a na Montserrat i a París.

Les eleccions presents són mol reñides.

6. Som oït missa i combregat en nom de Déu. Al sortir de missa feia forta tormenta. No ha plogut d'en tot el camí. Ha fet com diumenge. Quan som estat dintre de casa ha caigut un ruixat de calabruixó mol granat. Les gallines corrian assustades d'un lloc a l'atre per causa de les pedres que'ls hi queien. Després ha fet bon temps.

En Domingo Avellí ha vingut a dinar. Demà de nou surt a trevallar.

Som acavat de brodar les estoles. Ja era hora. Are les armaré i enviaré quan pugui.//

7. Avui és un dia ple d'impresions. Per lla entre vuit i nou som assistit a la inauguració del nou colegi que dirigeixen les relligioses de Sant Antoni en aquet poble. El p[are] Osimato ha beneït totes les habitacions ans de comensar la missa. Per cert que s'escau avui a ser la festa de sant Tomàs de Aquino, patró de les escoles relligioses. Hi ha hagut molta concurrència. Déu no permeti que 'l cremin com els de Catalunya i España.

En Lluís ha aprovat la matèria de química. Ja té llest el 4art curs de bachiller. Dels seus companys del colegi Wart de R[amos] Mejía que com ell estudian lliures és l'únic que té 'l curs censer tot aprovat. És que ha estudiat de ferm.

Hi ha efervecència política. Ja era estrany que estiguéssim amb tanta pau. El govern diuen que vol intervenir amb la manera de governar que ha tingut el d[octo]r Fresco durant els cuatre anys de governador de la província de Buenos Aires. A la tarde avui han tirat forts petarts avisant el poble de les esmentades gestions. Ell diu que se defensarà.

S'ha rebut carta de la Miria.//

8. Acavem de llegir que a la ciutat de La Plata ahir hi va haver molt rebombori popular per causa de l'intervenció gubernativa contra l'actual governador d[octo]r Fresco. La policia no va tenir prou forsa per a tranquilitzar al poble alborotat de goig al veure humillat el s[enyo]r governador. Tot va anar a tumbaions i <no> ni els gasos llagrimosos hi varen valguer. El públic va arremetre contra la policia ferint-ne alguns. En això el governador va retirar-se entregant el manament a un militar. Al sortir del palau governamental acompanyat sempre de la seua dignísiama esposa, essent al carrer una gran multitut d'adeptes seus el va ovacionar. És una llàstima que passin aquets fets. Li mancaven pocs dies per acavar el temps legal del deu governament. Molta por em fa que 'ls ànims s'exaltaran i tindrem revoltes.

9. Santa Francisca Romana patrona nostra dels que perteneixem a l'Ordre dels Oblats // del nostre p[are] s[ant] Benet. Totes les meues devocions han estat oferides després de Déu a la nostre venerada santa.

Després de la missa m'he quedat una estona a forrar dues pedres sagrades[,] o siguin[,] sepulcres que guardan santes relíquies. Dies enrera en vaig vestir un·atre. Avui dues. Quedan molt bé. Quina feina per a mi tan estimada! A casa som acavat de camviar una punta en unes estovalles per l'altar del Sagrat Cor de Jesús. Hem plau ajudar amb la meva cooperació en lo possible al lluïment dels nostres temples. Tan·sols hi poso la feina i m'hi considero obligada tota vegada que Déu hem concedeix vista i trassa i voluntat per aquestes coses.

10. Diumenge. Avui és de Passió. La cuaresma corra com el vent. Desseguit som a Pascua.

Som soles amb la Mima[,] que estudia sense parar. A més la Juana que no surt. Els altres han anat a dinar a can Nadal. Fins en // Puigdomènec hi ha anat. En Lluís tot el dia ha estat d'excursió a Luján amb una colla d'amics. Hauran trovat un dia explèndit. Ni calor ni pluja ni vent.

Llegeixo la vida del p[are] Mamento Esquiu. Comunica fervor en_front de la seua tan gran devoció i senzillesa.

11. En Lluís està de lo més content de l'excursió d'ahir. El p[are] Osimato m'ha dit avui que 'l nostre bailet a la pileta dels Germans Maristas de Luján hi nedaba com un peix. Jo no sabia que tingués aquesta trassa. M'ha dit que en va apendra al Canal Mestra d'Argüello, nou anys enrera.

12. Les notícies que s'esperan referents a la tan desijada pau europea són vagues. Ho portan calladet i fan bé. Les coses han arribat a un extrem que fa de mal posar-les en lloc segur. El Papa se suposa que // amb la conversa sostinguda personalment amb el ministre aleman haurà estat mol enèrgic. Tot plegat és un enigma que s'en esperan resultats profitosos. Mal que no sigui aixís.

13. Llegim que la pau russa-fi[n]làndia és un fet. La última queda mol atropellada amb pèrdua de pobles i cansada de lluitar amb tan fenomenal enemic. Invadida i destruïda per les bombes tan contínues.

L'Aldao ha arribat de Pirovano mol conten[t]. Porta bones noves de la Sara.

En Lluís i companys anit passada i aquesta han fet obra mol santa. És qüestió de propaganda i ells l'han feta pels carrers d'Haedo. Déu els hagi escoltats.

14. La Mima s'ha examinat de matemàtiques. Ha merescut la nota de distingit. Ja tenim els dos estudiants llestos de tot i a punt de comensar el curs escolar. He oït missa.//

15. Gran festa dedicada als Dolors de la V[erge] Maria. Som oït missa i combregat pregant per la salud i prosperitat de la meua Maria dels Dolors. Li som escrit.

16. Res de nou.

17. Diumenge de Rams. Som oït missa 1a. La benedicció de l'alibera ha estat a la última. A l'altar major li havia <plal> palmes grogues. Eran grosses i ben teixides. L'església relluïa amb tantes palmes clavades a les parets que arrivaben fins a les cornises. Recordem amb goig l'entrada gloriosa de Jesús a Jerusalem.

18. Calor forta i cap novetat.

19. Sant Josep gloriós. Per escaure's en Setmana Santa no se fa festa litúrgica seua fins el 2 d'abril. La litúrgia d'avui perteneix al dimarts de Setmana Santa.//

20. Fa una calor insoportable. El cel gris entel·lat per una boirina xafagosa.

En Lluís no pot inscriure's en cap colegi perquè tots són plens. Són moltíssims els xicots que'ls hi passa com an ell.

21. Dijous Sant. El monument és petitó però molt bonic. Els joves s'han portat mol rebé. Som assistit a les funcions del dia[,] mol concurregudes. El calor és mol fort.

22. Divendres Sant. També avui som assistit a les funcions pròpies del dia. Les consideracions que s'han llegit en la funció de les Set Paraules que pronuncià Jesús clavat en creu, han estat emocionants. Comunicaven compassió i devoció al mateix temps. Després el sermó d'agonia mol encertat. En un dels moments que tracta<v>ba de la gravetat del pecat mortal, hem pogut calcular que si'ns fos possible compèndrer-la tindríam mol temor i no'l cometeríam. Els àngels[,]// per un pecat mortal de so<b>pèrbia[,] *un sol*[,] varen ser llensats del cel i precipitats a les cavernes del infern. Adan i Eva també per un sol pecat mortal varen ser castigats severament, quin càstic portem tots al néixer i de quin en som redimits per mitjà del sagrament del Sant Batisme. I tan poc com se evita en el món comètrer un pecat mortal.

Tot el dia ha fet una calor espantosa. A la tarde mentres érem a l'església, mentres esperàvem l'hora del viacrucis, he sentit un tron. He pensat que teníam la tormenta mol a·prop i he decidit venir-me'n cap a casa. Al creuar Rivadavia i comensar el carrer Independència un auto me venia al darrera. S'ha parat i m'han cridat: «Tia! Tia! Vol venir a Luján?» «Anem»[,] he contestat. Eran l'Ernest, la Catalina i el seu oncle Francisco de Rosari. Passat Morán s'ens ha posat a ploure fort. Els trons i llamps <er> eran esgarrifosos. Els vidres de l'auto[,] glassats de tantíssima aigua com queia. No's veia res.// Devant tanta tormenta hem decidit buscar un lloc ont poguer estar parats esperant que la pluja torrencial que queia amainés. Del cap d'un rato hem tornat a fer via camins enllà tots ells plens d'aigua com rius petits. Ans d'arribar a Luján ens hem encallat. El motor s'ha parat. L'aigua gairebé ens invadia. Uns homes amb un cavall i una cadena ens han tret i hem pogut seguir sense cap més entrabanc. Hem arribat bé allà. Hem entrat a l'església[,] forsa solitària. Hem vist que al presbiteri hi havia devots que estaven resant. Hi hem anat. Quin goig tan gran n'hem copsat! Amb una mena de tarima cuberta de blanc i de flors blanques també hi tenian una preciosíssima imatge de Jesús difunt. No era cap sepulcre. Era com qui diu amortallat. Un cadàver que comunicava totes les emocions sublims que se puguin sentir-se. Quins moments més deliciosos. L'adoràvem amb tot l'amor i devoció que sentíam. Vàrem pujar al cambrí de la Virgencita. Hi havia poca llum. Se veia // mol poc l'imatge de la Verge.

Ja se feia tart. Havian tocat les sis. Vàrem entrar a comprar records per a les nétes del de Rosari i de nou empreníam el retorn. Al passar per no recordo quin poble tornàrem encallar-mos. Uns homes també ens han tret de perill. A les vuit arribàvem aquí sans i salvats gràcies a Déu i a la Verge de Luján.

23. Tota la nit ha plogut. No he sortit.

A dinar han vingut la família Petrini de Córdoba. El matrimoni, els seus tres fills i la Emma[,] germana de la señora. Venian de pas per Córdoba. A taula éram catorse.

24. ¡Aleluya! Jesús vens! Jesús regna! Jesús impera eternament. Amb tot i les penalitats que ens amargan la vida, alegrem-nos en Jesús triunfant i resplandent. Ell sigui la nostra guia en tots moments.

Hem rebut molta correspondència catalana.// Acavo una carta per els meus Maria i Armand.

25. Tot avui plou. No he sortit. Som escrit a na Montserrat i a n'Angeleta.

En Lluís ha comensat d'anar a l'escola de Ramos Mejia. Al mateix colegi Wart que fa dos anys va comensar. Aquest any és estudiant regular per tenir tot el curs aprovat. Ha de comensar el 5int. Diu que 'ls professors l'han felicitat per [l']èxit del 4art curs.

26. També plou i no surto de casa.

27. Avui sí que som anat a missa. Un matí fresc i un cel clar sense la més petita terenyina.

28. També avui ben dematinet som anat a missa a les Hermanes. Are hi cavem perfectament a la capelleta improvisada en la seua casa cova.

He rebut carta de la meua nevoda Lluïseta Rocas de Fina. Llarga i mol carinyosa. Rebo carta de Armando.//

29. Segueix el bon temps. Som oït missa i fetes les meues devocions matinals.

Avui cumpleix un any que en Ricard Henkel va venir a casa per primera vegada. El temps ha passat volant. Ell ha continuat les visites aixís com s'han anat coneixent i tractant i estimant amb n'Irene. Tot ha anat amb calma i serenitat[,] com deuen fer-se les coses de trascendència com aquestes. Déu els fassi ser ben felissos.

La seua mare li ha comprat un vestidet estil Sastre, unes sabates i un moneder. Jo una carpeta i tot plegat la fan estar de lo més contenta.

30. Res que valgui la pena.

31. Diumenge. Som oït missa primera com de costum. Avui és un dia de rebombori polític. Eleccions per a diputats, un senador i regidors. Tan bonic i útil que seria si 'ls elegits cumplisin els seus deures! Quan tenen l'acta... res més de bo.//

Abril

1er. Poca cosa hi ha per contar. Avui l'església ha celebrat la festa de l'Anunciació per haber-se escaigut en el gran dia de Pasqua. Ha plogut tan que no he pogut oir missa.

Han vingut les germanes Eràclia i Eulàlia Barreiro. Hi han estat poc.

2. Avui s'ha celebrat la missa del gloriós s[ant] Josep trasladada per haber-se escaigut en Setmana Santa. Estic brodant un corporal per a posar-i la custòdia. Queda mol bé.

<4>3. Avui som els benedictins que celebrem la festa del nostre pare s[ant] Benet per haber-se escaigut ser el dia de Dijous Sant.

Na Gracieta i la Mima han anat a visitar en Joan. Avui ha mort la esposa del president de la República[,] s[enyo]r Ortiz. Al cel sia. Ha mort d'una pulmonia.

Ha mort també 'l marit de la Pilar Horta (a c s).//

4. Amb tot i que ha fet bon temps no he sortit. M'he quedat per rentar-me la roba que ja fa estones que la tinc aixuta i guardada. L'Aldao s'ha examinat. Ha passat.

5. 1er divendres de mes. Déu ha permès que pogués continuar la devoció de combregar un dia més de comunió reparadora. Són tans els ultrages que se fan a Déu en el món que a nosatros[,] devots del Sagrat Cor de Jesús[,] ens cal desagraviar-lo. Preguem molt per els pobrets germans nostres que no l'estiman prou perquè no'l coneixen prou. Demanat a Jesús que'ls trasmeti la llum benefactora de la fe.

6. Tota la nit ha fet forta tormenta. Ha fet un tron esgarrifós. Som encès un ciri beneït. Després han dit que el furiós tro[,] o més ben dit[,] el llamp, ha ferit al poble de Pergamino. Que ha fet esquerdes amb una casa, pro que no hi ha hagut víctimes.//

7. Diumenge. Avui celebrem un acte de molta trascendència, efectuat per l'estimat Ricard Henkel. És referent a la primera vegada que ha tingut el goig de rèbrer a Jesús Sagramentat alabat sia per sempre. Avans de tractar a n'Irene no coneixia la nostra catòlica relligió. Encare que batejat[,] no habia passat d'aquí. Una llum divina lluïa en son interior que l'ha fet ser abte i concient de cumplir amb els seus deures de germà grant encaminant els seus germans[,] que de petits tots ells quedaren sense pare. Ell i la seva bona mare, que no professa la nostra santa relligió, per haber nascut fora d'ella, han portat la nau de la família. Hi mancava la pràctica dels deures de tot bon catòlic. Aquesta ja hi és gràcies a Déu i a la bona voluntat d'en Ricard i n'Irene. Avui han combregat junts per primera vegada a l'església de Liniers. Mol hem pregat tots per la seua felicitat. Després, ens hem reunit tots a casa al desdejuni d'una tassa de xacolata amb llet plens de goig i bon humor.//

A la tarde hem tingut l'alegria de la visita de la s[enyo]ra Antonia Saenz de Victorica amb la seua nena. Dormen aquí.

8. Tota la nit ha plogut i fet temporal. Durant el dia ha continuat el mal temps.

A la tarde na Gracieta ha acompanyat a la s[enyo]ra Antonia i la nena al centre per dilligències i des d'allà empendran viatge de retorn cap a Victorica.

Llegeixo un llibre de fets bastants tètrics, del autor Lobdon Garra. És seudònim puig el seu veritable nom és Liborio Justo[,] fill del general ex_president de la República. Se diu "La tierra maldita". És mol ben escrit i detallat. Els fets passan a la Patagònia i 'ls mars australs.

9. Després de tan temporal avui tenim un dia esplèndit. Fresqueta bonica que retorna. Llegim que ha mort a París el cardenal Verdier.// Demà ho llegirem detallat. També hem llegit que Alemània ha invadit a Dinamarca i 'ls aliats han sembrat de mines el mar de Noruega. La cosa s'enverina bé massa.

10. És certa la nova de la pèrdua del cardenal Verdier. Tenia 76 anys. Era primat de Fransa. Un gran cor i un gran talent com també ple de senzillesa i modèstia. Fins els més descreguts l'admiraven i estimaven. Al cel sia tan bon ministre de Déu.

Com deia ahir. La guerra europea ha pres una ràpida embranzida per part dels alemans que han invadit Dinamarca i Noruega.

11. La batalla naval europea segueix mol enverinada. Els aliats han pres part en el conflicte a fi d'ajudar als de Noruega i s'estan batent fortament.

Avui en Lluís ha comensat el quint any de bachiller al colegi Sarmiento de B[uenos] A[aires].//

Avui han vingut la Glòria Burc de Castillo amb el seu marit i 'l nen. Aquet és de lo més divertit.

En Manel Serra Moret ha vingut a sopar.

Un diari de la nit diu que 'ls rusos invadeixen Rumania. Segueix la batalla naval.

12. Dematinet[,] les meues acostumades devocions. Després[,] llegir quelcom de la gran desfeta europea. No se pot lligar caps perquè segons del cantó que vénen són. Cada bàndol ho conta bé pel seu cantó.

He rebut carta de la meua nevoda-néta Emília Buixeda Parals.

13. Avui la pluja m'ha fet quedar a casa.

14. Diumenge. Som oït missa primera com de costum meva. He combregat i escoltat la fervorosa plàtica evangèlica que ens ha fet // el nostre venerat s[enyo]r rector.

Després ha fet un furiós temporal que ha durat tot el dia. Ha plogut copiosament.

Hem tingut el goig de tenir amb nosaltres les dues germanes Ester i Guillermina Funes[,] companyes d'aula universitària de la nostra Mima. Quines jovenetes més simpàtiques! També teníem des d'ahir el jove Puigdomènec. En Lluís després de dinar ha acompanyat a un seu amic al cine que li ha demanat com per animar-se i preparar-se per a demà que anirà a Merlo amb un sanatori que l'operaran d'una hèrnia. N'Irene amb el seu Ricard han oït missa a Liniers i després <a> els dos a dinar a casa dels bons amics Nadal. Com que la pluja ha continuat fortament les noies Funes no han pogut anar-se'n. Han sopat i dormit aquí. En_mig del furiós temps en Joan gran ha sortit per Trenque Lauquen. A la vetlla érem bona colla. Hem escoltat un solemne ofici dedicat a la V[irgen] del Valle. Era en la seua mateixa parròquia. Quins cantors tan sublims aixís com les armonies de // l'orga! Temps feia que no habia escoltat cosa tan selecta.

En_mig de la tarde la ràdio ha dit que de Córdoba contan que un llamp ha calat foc a un molí d'en Mineti.

He llegit que el<s> govern español ha desterrat al cardenal Segura. Era arquebisbe de Sevilla. Ja l'any 34 els republicans també varen desterrar-lo. És que és un home de ferro i no vol cedir a consentir cap acte contra 'ls docmes de la Iglésia. Veurem com acavarà.

15. Continua el gran temporal. Ha plogut tota la nit i tot el dia. Ens hem quedat sense corrent molta estona. Contan barbaritats ocorregudes avui. A ciutat no circulaba cap tranvia. El riu ha pujat uns tres metres o més.

16. Són cuatre seixanta-cinc els metres que ha pujat el riu. Se contan barbaritats que va fer l'aigua ahir. Alguns carrers de la ciutat // s'hi anaba amb llancxes. Hi ha morts i ferits i molts que han perdut els mobles, robes i tots els utensilis que tenian. Diuen que des de l'any catorse no s'habia vist una inundació tan furiosa.

Anit no he pogut dormir de tanta fret. Vaig ficar-me al llit amb els peus frets i no se varen esclafar tenint-me aturdida tota la nit.

Avui na Gracieta cumpleix 57 anys. N'Irene amb el seu Ricard li han oferit un llibre titulat "El gran comte d'Olivars" tan enemic de Catalunya. És escrit en español per el d[octo]r Gregorio Marañón.

17. També avui he pogut oir missa. N'he oïdes dues. La segona ha estat d'unes bodes de plata d'un matrimoni d'aquet poble. Són gent que jo no conec gens ni mica. Déu els hi permeti celebrar les d'or i les de diamants amb salud i pau.

18. Dia preciós. Missa de set i quart al colegi.

Hem rebut cartes de Miria i avi Musterós.//

19. Encare avui s'ha rebut una molt endarrerida carta de l'avi Musterós. Venia tota plena de antics programes humorístics de balls que se celebraven a Barcelona. Dedicats a cada un de casa. Ha fet un dia magnífic. Som acavat una cortineta de sagrari blanca i n'he comensada una de vermella. Són per·a l'altar major d'aquí.

20. Ha seguit el bon temps. Res de nou.

21. Diumenge. Som oït missa primera.

He llegit que tot lo referent al desterro del cardenal Segura és fals. Gràcies a Déu.

22. El dia[,] plujós. He rentat la meua roba.

23. El dia[,] esplèndit. He pogut oir missa i combregar celebrand la festa del nostre gloriós patró de Catalunya sant Jordi màrtir.

La meua roba s'ha ben aixugat.

He rebut dos paquets de "Vanguàrdies Españoles".//

24. Avui he pogut practicar les meues devocions matinals. Som escrit a la Sara nostra. Ha plogut.

25. Sant Marc evangelista. Comensa parlant de s[ant] Joan Batista[,] el precursor criat al desert. Ja de mol petit la seua santa mare viuda, a fi d'allunyar-lo de la persecussió del rei Herodes[,] s'en va anar al desert i no va sortir-ne fins ser mol gran. Per això l'evangelista parlant d'ell té un lleó al costat en memòria de la vida feréstega i solitària del sant precursor.

Si hem poso a escriure desastres no sé ont arribaré. En Lluís i companys seus són a un velorio d'una germana d'un de la seua colla. Ha mort de menengitis. Era un talent privilegiat i ha acavat als divuit anys. Al cel sia.

De la guerra europea corran notícies negras. També acavan de dir-me que la germana d'en Joan, Matilde, ha tingut de ser hospitalitzada per causa d'un estat delicat que 'ls metges de moment no coneixen. Déu l'ajudi.//

26. La Matilde està mol millorada gràcies a Déu. Na Gracieta l'ha anada a visitar a l'hospital dels italians.

27. La pluja del dematí m'ha fet estar a casa. Som acavat dues cortinetes per <e>'l sagrari d'aquet poble. Una és verda, l'atre morada. Són les mateixes que hi habia[,] solsament escursades i més estretes perquè les portetes de la casa de Jesús Eucarístic són mol petites.

28. Diumenge. Avui l'evangeli ens aconsella demanar molt a Déu tenint per intercessor a Jesús, seguríssims de que la nostra oració serà premiada. Preguem

contínuament per a obtenir que Déu en sa infinita misericòrdia se compadeixi del món tan furiosament esvalotat. Que la llum de la fe penetri en les inteligències dels que governan i la pau santa sigui un fet. He llegit una notícia italiana que'm fa témer un rompiment entre 'l Papa i 'l govern italià.//

29. Sant Pere de Verona màrtir gloriós. A Llufriu se feia la benedicció de l'alibera. Cada u en portaba uns branquillons a la missa.

Som escrit al s[enyo]r Musterós pare. Contesta a la seua.

30. Avui és santa Caterina de Sena[,] relligiosa dominica. Som oït missa i combregat en nom de Déu. A la tarde amb en Lluís hem anat a visitar una pobre velleta catalana al carrer de Puyredón. M'ha fet molta compasió.

La Nena Gibert ha anat al d[octo]r Fasola. Li ha dit que te molts cucs. Veurem de curar-la.

Maig

1er. Festa obrera. Som oït missa dels sants apòstols Felip i Jaume. S'ha escaigut en dia de rogatives o pregàries que són sempre tres dies ans de l'Ascensió.

A les nou, atre missa impetratòria per demanar a Déu consedeixi felís viatje a la // senyora presidenta de les Missioneres de Santa Elena[,] que surtirà per els Estats Units. Al bestíbul de la parròquia l'hem despedida ben afectuosament.

2. Festa de l'Ascensió de Jesús. Després de aparèixer-se algunes vegades als seus apòstols del cap de curanta dies de la seua atmirable resurrecció, s'en va pujar al cel triunfant i gloriós.

Hem rebut lletres de la Miria des de Sant Celoni i dels Musterós de Barcelona.

3. 1er divendres de mes. Gràcies a Déu he pogut combregar com ho tinc per costum. Un 1er divendres més dedicat al Sagrat Cor de Jesús. Avui, a més celebràvem la festa de la Santa Creu de Jesús, trovada per la gloriosa santa Elena, mare de Constantí emperador.

Som escrit a en Motis Musterós.//

4. Santa Mònica gloriosa[,] patrona de nosaltres viudes. Ella intercedeixi per nosaltres i per els nostres fills a fi de salvar les seues animetes.

He rebut carta aèria de la meua Maria de París. Animada com sempre. Diu que res els hi manca. M'hi parla d'en Paco. Diu que està bé i forsa resignat de no poguer tornar a Catalunya mentres els falangistes no siguin més compassius.

5. Diumenge. Fa molta fret negre sense sol.

"La Nación" porta la sorprendenta notícia de que si Itàlia se fica a la guerra, el Papa s'en anirà a Portugal. Que el Papa amenassa a en Musolini d'excomunicar-lo. La cosa està mol madura.

La Mima i en Lluís estan mol refredats.

6. Continua la fret. Els nostres estudiants continuan refredats. Avui ho està també la seua mare. És temps d'això.//

7. Avui hem llegit que ahir els prínceps del Piamonte varen fer una visita oficial al Papa. Déu permeti que tan altes conferències evitin extendre més la funesta desfeta europea. La guerra segueix per mar[,] terra i aires.

La Mima avui ha fet uns pomellets de flors de didals d'eucaliptos. Els pinta de blanc, vert, vermei, etc. Quedan bonics. N'ha ofert un a la Distéfono.

8. Festa de l'aparició de l'arcàngel s[ant] Miquel, príncep de la celestial milícia. Va baixar del cel i va aparèixer a Itàlia l'any 525 en Apúlia sobre 'l bell cim de la montanya Gàrgaro, cerca del mar Adriàtic. El sant arcàngel va demanar que se li fes un santuari en el que se tenia de donar culte a Déu, a ell i a tots els arcàngels, obtinguent gran celebritat per els frecuents miragles que s'hi obraven i la inombrable concurrència de peregrins.//

9. Avui no he sortit. El temps plujós en té la culpa.

10. Avui sí que desgraciadament hi ha molt per a contar. S'en parlarà moltíssims anys. Anit passada l'exèrcit alemany ha entrat[,] més ben dit invadit[,] traïdorament les nacions de Bèlgica, Holanda i <el> Luxemburgo. També han bombardejat Berna i atres ciutats de Suïssa. Les han ametrallades amb a<b>vions d'una altura de 2.000 metres.

Uns soldats, els més atrevits, s'han tirat amb parac\a/igudes daltabaix, <a> caiguent per les ciutats i viles. Anaven mol ben armats, pro n'han morts molts. Els que se defensan amb més braó són els belgues. El seu exèrcit el comana el mateix rei Leopold com ho va fer el seu pare (a c s) en la guerra del 14. Leopold llavors també seguia l'exèrcit. Els holandesos han overt les comportes i han destruït els ports. Lo pitjor és que els alemans fan la principal guerra per els aires. Quin desastre!//

11. La guerra europea continua forta a Holanda i Bèlgica. L'invassor bombardeja les ciutats grans i petites. Els pobres atacats se defensan amb valor. El Gran Duc de Luxemburgo, la duquesa i 'ls seus fills han fugit a Fransa. Els aliats ajudan als holandesos i belgas.

12. Diumenge de Pentecostès. Diada Santa que'ns recorda la vinguda de l'Esperit Sant al Sagrat Colegi Apostòlic. La seua llum divina ens comuniqui la sabiduria que amb tal do poguem compendre les veritats santes de la nostra relligió catòlica.

Avui ha vingut molta gent. En Joan amb la nena i la Sara. En Puigdomènec. Una senyora de Trenque Lauquen amb una filla seua malalta i una seua nevoda. En Ricardo i un company condeixeble d'en Lluís. És de Villa Urquiza. Se diu Rodolfo Mazzariello Estudian química i els hi costa. Trevaian molt. És física.//

Llegim que uns quans camises negres, al Vaticà varen recullir una montonada del periòdic "L'Osservatore Romano" calant-i foc. Are ho torno llegir que va ser a Roma el fet. Quin atreviment!

13. Amb tot i ser la setmana dedicada a l'Esperit Sant, no he pogut sortir de casa ni oir missa. Hem dol.

Acaven de dir-nos que la Matilde[,] germana d'en Joan[,] està mol greu. És a l'Hospital Italià. Quin dol per·a la família[,] sobre_tot per la seua filla[,] que l'habia acompanyada en aquet tan [mot omès] viatge. Tan contentes que varen arrivar la vigília de la Puríssima! Tot són creus en aquet món! També jo porto la meva, preocupada sempre per la sort que pot recaure amb els meus d'allà on hi ha la guerra i que no poden sortir. Déu meu[,] ajudeu-los.

14. Tampoc avui no surto. Ha plogut molt.

Na Gracieta fa llit. Se queixa del coll. És el costipat poc cuidat. Els atres bé.//

15. També avui m'he quedat a casa. Na Gracieta segueix fent llit, però sortosament mol millorada. L'arribada d'una carta aèria de l'Alfons li ha tret tots els mals. L'influència dels fills és mol poderosa. Déu volgués que els poguem veure amb bona salud.

Holanda s'ha rendit. No ha pogut resistir l'invasió alemana. De Fransa llegim que hi han arribat uns 500.000 refugiats de les tres nacions invadides dels alemans. Els han acullits atenent-los i cuidant-los. Fransa segonament és la mare refugi dels oprimits.

16. Avui sí que som oït missa. El cel[,] tot encapotat i boirós que ha durat tot el dia.

La guerra europea espanta de comentar-la.

17. També avui som oït missa i combregat en nom de Déu. Som rebut carta de la nostra Sara. Li he respost avui mateix.

En Puigdomènec ha vingut vestit de soldat.

Carta de París.//

19. Diumenge de la Santíssima Trinitat[,] en nom de qui fem totes les coses i practiquem totes les nostres devocions. Sento en_vers la Trinitat celestial una gran devoció, bo i demanant-e-li molts favors que tan se necessitan en aquets temps de proba dolorosa. La guerra! La desastrosa guerra actual que destrossa vides i ciutats, sembrant dol a les famílies. De moment, Alemània sembla que vens. Ha invadit Holanda, Noruega, Bèlgica, Luxemburgo i are bat Fransa. Els ali\a/ts en tenen un feix que no sé com s'en surtiran.

A Califòrnia hi han fet explossions els terratrèmols. Hi ha morts i ferits. Guerra del cel i de la terra. Avui aquí la jura de la bandera.

20. Atre vegada plou. Per això no som sortit de casa. Tinc un ull enramat. És l'esquerra.

De la guerra, fa llàstima de parlar-na. Tot el sant dia la ràdio comunica noves a cual més dolentes. Fransa ha posat al front del seu exèrcit un dels més destacats de la del 14.//

21. Tot avui plou. Han fet moltes tormentes. No he pogut sortir de casa.

22. També avui ha plogut es dematí. Més tart s'ha aclarit i are són les vuit 35 de la nit. Ha refrescat i tira 'l pampero.

De la guerra hi ha multitut i diverses noves. Els periòdics del matí venian plens de notícies favorables als alemans. Semblava que ja trepitjaven terra anglesa. De Fransa <es> caminaven per ont volian. Per_tot ont passaven no quedaba res en peu. Tot arrasat o cremat. Després les batalles han pres atres rumbos. Els contraatacs dels francesos han donat molta sort en aquets. Han recuperat molta cosa perduda fent recular als invassors.

23. Diada Santa de Corpus. Anit ha fet tormenta forta. A la matinada ha fet un vent tan fort, que m'ha overt les persianes. M'he llevat per a tancar-les i no podia. Tan // fort era 'l vent. Uns minuts he tingut d'aguantar la finestra a fi que no s'obrís. Per fi he pogut dominar-la i tancar-la junt amb les persianes. Després ha plogut. Per tot lo dit no he pogut oir missa primera ni combregar en tan gloriosa festa. Som oït la última[,] que ha estat cantada per les Filles de Maria. A la tarde hem assistit a la processó acompanyant el Santíssim Sagrament alabat sia per sempre. Hi havia totes les noies de casa[,] fins en Lluís. Aquet, amb atres companys portaven el tàlem (palio[,] que en diuen aquí). Una funcioneta mol lluïda per lo que pot obtenir-se del poble. Acompanyem a Jesús en el seu sant dia ja que tan sol, perseguit i desconegut és a Europa.

24. Festa principal de Maria Auxiliadora. Ella sia el nostre redós en la hora de nostra mort. Som oït missa, combregat i assistit a la novena.

El vapor "Ciudad de Sevilla" va arrivar ahir. Per are no hem rebut cap lletra dels estimats.//

25. Gran festa pàtria. Són are les deu menys vint de la nit. Per la ràdio se poden escoltar discursos que fan referència als fets ocorreguts de quins avui s'en fa memòria. Que Déu continuï essent venerat en tota la nació y no passin fets tràgics que desllueixin el goig del viure i actuar amb tot lo que sigui en bé del cos i de l'ànima.

Som escrit a la meua Montserrat.

Llegim que ahir, al Perú hi va passar un gran terratrèmol que va destruir els principals edificis de Lima i del Callao. Hi ha multitut de morts i ferits. Dos dies enrera va ser a Chile sinó que no va ser tan fort com l'any passat.

26. Diumenge. Avui sí que ha fet un dia explèndit. Bona falta feia. He pogut oir missa primera, combregar i totes les meues devocions de costum. Som escrit a la Lola Reimbau.

La guerra[,] enmaranyadíssima. Déu ens ajudi!//

27. També avui ha fet bon dia. He sortit dematí i tarde. Hem canso molt. La tos m'ha anat d'aument i molesta.

Estic trista. No rebo lletres dels meus estimats que tenim tan lluny i amb tan perill. Déu m'els guardi com ho ha fet fins are.

28. També avui he pogut continuar les meues devocions matí i tarde. Hem rebut aèria de la Miria i l'Alfons. No s'acavan de decidir per el viatje. És que hi ha tanta efervecència per causa de la guerra que fa por fer progectes. Ara diuen que Bèlgica ha capitulat.

29. És cert que 'l rei de Bèlgica Leopold III ha capitulat pactant amb l'invassor. Quines coses passan! No se poden judicar perquè cada u fa les coses com millor li sembla. En aquesta guerra ni temps donen per a conjuminar idees. Tot són ultimàtums del més fort al més dèbil amenassant destruir-los a ells i 'ls pobles.//

30. Octava de Corpus. Hem celebrat la festa a les Hermanes. Després de la missa ha quedat el Santíssim exposat tot el dia. A la tarde s'ha fet la professó per el jardí del colegi com ho tenen per costum tots els anys, amb la diferència que aquest ha pogut celebrar-se a l'edifici propi de les relligioses, que per molts anys hi puguin residir amb sant repòs i llivertat en aquests temps tan calamitosos. Havian conjuminat uns mol bonics altars a fi que la petita custòdia hi descansés. Les nenes portaven el tàlem (palio[,] que en diuen aquí). Han cantat una pila de cansons totes mol boniques. La que m'ha emocionat més ha estat la gran pregària demanant a Jesús que salvi el *pueblo argentino Sagrado Corazón.*

M'he cansat molt avui. És que el dia és estat pesat i moll. Are són les deu menys vint de la nit i es galls cantan contra la seua costum. Demà novament hi deurà haver boira espessa com avui dematí.

La guerra sempre forta. Han enfonsat un barco argentí.//

31. Avui[,] festa del Sacratísssim Cor de Jesús. És la última de la temporada pascual. Som oït missa i combregat en nom de Déu. A la tarde hem acavat la novena.

He rebut carta de la meua Maria de París. És escrita del 1er del corrent. Tan ella com el seu marit com en Paco, estan tots mol animats. Ho estaven llavors però després han esdevingut fets de la guerra forsa verinosos. No sé què haurà estat de tots ells.

Juny

1er. Dia explèndit que no deurà durar gaire. Som oït missa i hem comensat el mes dedicat al Sagrat Cor de Jesús.

Som escrit a en Domingo Avellí a Abbot. Li debia dues cartes.

Hi ha rumors no gaire falaguers referent al repòs popular. No n'hi ha prou amb el rebombori europeo. Sempre hi ha qui busca brocs.//

2. Diumenge. Evangeli del Bon Pastor. És Jesús el Bon Pastor de les nostres ànimes.

A les set del matí amb un hospital de Buenos Aires ha mort la senyoreta Matilde d'aquí 'l costat. Al cel sia tan bona noia. Ja era gran. Tenia 53 anys. Havia anat al despatx on trevaiaba en els tribunals a fi de cobrar el mes, més ben dit[,] el sou dels seus trevalls del mes passat. No va poguer firmar el rebut. A l'acostar-se a l'oficina per a firmar, va caure perdent el coneixement que no va recuperar. Tenen raó els pagesos nostres[,] que diuen «avui lluïm i demà pudim». Les seues despulles les han portades aquí. Demà a les deu l'enterraran.

Avui a la tarde som assistit a la Hora Santa. Ha estat sublim. Unes meditacions que emocionan i convencen.

3. Avui en Lluís li han comprat un abric. N'està de lo més content. Li convenia.//

España sembla enbugida amb la guerra actual. Com si no en portés les trabesses tan dures, encare permet que una colla de joves irresponsables per la seua poca edat,

corrin per els carrers cridant que vol recobrar Gibraltar. Això indica la fam de entrar novament amb lluita.

Són dos quarts de deu de la nit. Els galls cantan. Pressagi de pluja.

Les noves de la guerra[,] esgarrifosses. Els alemans han bombardejat la ciutat de París. Hi ha morts i ferits. Això hem comunica tristesa forta. Què haurà estat dels meus estimats que tinc allà? És per a mi un torment. Ja ho havia passat quan la guerra española i are de nou tinc el flagell devant meu. Pobres fills meus, en_mitg de la lluita i perill! He plorat. Déu sab que a Ell ofereixo de tot cor les meues tribulacions[,] que són moltes. Voldria tenir més resignació però se tracta de sers tan volguts. La pobre Montserrat com ho passarà tenint el marit fora!//

4. No he sortit. M'he quedat per rentar-me la meua roba. No fa gens de fret.

De la guerra no en sé res. Ni he llegit ni escoltat la ràdio. Aixís estic més tranquila. Tampoc se pot creure lo que diuen els periòdics.

5. Tampoc avui puc dir res de la guerra. No he llegit ni escoltat res. És massa terrible lo que passa a Europa. M'adoloreix mol d'a·prop amb els tres sers estimats que allà hi tinc. Les espines de la guerra española encare'm fereixen i per repòs, aquesta nova tan dolenta. Déu hi posi un sant remei!

Avui la Sara ha arrivat de Pirovano. Està forsa bé i mol contenta. Fa molta calor.

6. Per fi de nou he llegit "La Nación". Si no llegeixo, no puc deixar escrits els episodis que se van produint. Després de molts anys se torna llegir i se recorda millor tenint-<t>o posat en llibretes com ho faig jo des de // fa molts anys. Are se pot controlar es fets de l'atre guerra del 14.

Avui he llegit que en el cementiri de Moncada (Barcelona) s'ha identificat el cadàver del plorat bisbe de Barcelona d[octo]r Irurita[,] vilment assesinat per els *rojos* durant la guerra civil. Al cel sia tan santa persona.

Diu també el diari que el Papa actual ha dirigit una carta autògrafa al senyor Mussolini insistint amb que Itàlia no se posi a la guerra. Novament hi ha rumors que si hi va[,] a la guerra, el Papa s'en anirà a Portugal o bé als Estats Units. A quins extrems és possible que arrivem!

Aquesta nit, n'Irene i en Lluís han anat a veure una comèdia, invitats per la senyora professora d'anglès. L'hobra és d'un nevot de la senyora.

7. Són les deu de la nit i trona contínuament.

Avui és 1er divendres de mes dedicat al Sagrat.// Som pogut cumplir les piadoses devocions d'oir missa, combregar i la devoció del viacrucis. Després m'he quedat a desdejunar-me amb el s[enyo]r rector. Avui hi havia el p[are] Lajusticia. Havent-me desdejunat m'he posat a escursar les mànigues d'un roquet del p[are]. Som acavat per lla entre deu i onse. Quan anava a surtir, el p[are] arribava de visitar un malalt. Ha donat la balijita al seu germà i m'ha ofert portar-me aquí amb el seu auto. M'ha convidat a donar una volta per la plassa del poble que jo mai havia vist. M'ha semblat tota esquifida. Sembla que està massa sola amb un extrem del poble. Després hem arrivat aquí sense cap contratemps i plujabatent sempre. Quin humor[,] el del padre. Ha fet bé, ja que jo havia cosit tanta estona per ell.

Les noves de la guerra[,] cada dia pitjors. Hitler sembla que vol ser l'amo de tot el món. Are s'hi va a posar Itàlia. Si ho fa[,]// com és ben probable, s'hi posaran els Estats Units. El Papa ha dit que ell passi lo que passi no vol sortir del Vaticà. S'assegura de tota la documentació aixís com el secretari del Papa passaran a Portugal.

8. Tot el dia i tota la nit ha plogut. Are són les deu de la nit i encare plou. L'atre de nit també ha plogut sempre.

Hem rebut onse cartes de Catalunya. Se veu que 'ls que fan guerra les entretenan per el mar o en els ports on tocan. Una postal de na Montserrat, una carta de n'Hermínia amb una foto del seu fill grant[,] que té disset anys[,] i per fi una de la senyora abadesa de Sant Pere[,] que m'hi don la mala notícia de l'enfermetat de la meua pobre Angeleta. Aquesta no me la temia. És una víctima més de la guerra española. Diu que té malalt el pulmó esquerra. L'han visitada especialistes d'aquets mals tan dolents. Està mol ben atesa i Déu l'ajudi[,] que ja en té // un bon feix a surtir-ne, als cincuanta anys. Diu que el mal és vell, però que no s'havia desarrollat degut als bons aliments i descans del convent. Com que han passat tantes privacions i sustos, el mal ha progressat. Déu ens ajudi a soportar aquet nou flagell!

9. Diumenge. Amb tanta pluja de la nit, no m'he animat a anar a missa 1a. Som oït la última. He pregat molt per la salud de la meua estimada monja. La pena que arrossegaba m'ha comunicat més forsa per acostar-me a Jesús Eucaristia[,] amic tan poderós com és de tots els que sufrim. Era tan tart, i no he pogut combregar.

Som escrit a la senyora abadesa, a la monja meua i a l'Alfons Musterós.

Vespre de tot a casa era ple. Tots els de casa amb els dos novis de les noies, en Puigdomènec i l'Alejandro. La Nena Gibert els feia ballar a tots. És tremenda i moguda.//

10. Som a la nit. Ha fet un dia explèndit.

Acabo de llegir que Itàlia ha declarat la guerra a Fransa i a Inglaterra. Quina destrossa de vidas! Pobres víctimes! Déu ne tingui compassió. Ont són els meus bocins de cor que estan al mig del perill? Res sé d'ells. Avui som escrit a na Montserrat. Quin flagell per ell i per mi! No he llegit detalls referents al cop musolinesc a fi de no sufrir tan.

El termòmetre aquesta matinada ha baixat fins a cero.

11. També avui som pogut combregar i oir missa. És s[ant] Bernabé apòstol. Ditxós d'ell!

"La Nación" ens diu que 'l govern francès ha surtit de París devant el perill tan fort que tenen de ser invadida la ciutat per l'enemic. No diu on són. Tan·sols expressa que són amb una ciutat de Fransa. Els alemans diu que han entrat al Sena. París diu que és voltat de un gran fum que tapa el sol a fi de despistar // l'enemic. A la gran ciutat hi han quedat pocs habitants. La situació és greu per els aliats. Amb tot, ells tenen esperansa de a la llarga guanyar.

Al punt de la mitja_nit passada, Itàlia [h]a comensat la guerra amb Fransa i Inglaterra. És desastrós. Aquí diu que 'l govern ha prohibit fer comentaris en els periòdics.

12. Plou. No he sortit. Males noves de la guerra. Enfonzament de barcos, sobre_tot italians que al ficar-s'i Itàlia a la guerra estaban pel mar. Dos que tenian de sortir, s'han quedat al port. Les meues cartes deuran dormir en algun caixó o bossa de correus fins al 28 d'aquet mes[,] que té anunciada la surtida vapor correu español. Quissab encare. Ha d'arribar el dia 23. Els alemans estan a les portes de París. El Vaticà calla com un mort. De moment atre cosa no pot fer. Totes les overtures tenen cortines tirades a fi que no se vegin llums. El rei // Víctor Manuel III ha cridat a files els seus exèrcits peraquè fassin guerra. El seu fill príncep del Piamonte mana la seua part d'exèrcit. En Musolini dirigeix les batalles. És tot lo que portan els diaris i la ràdio. Un

veritable cataclisme a tota Europa. Totes les colònies angleses estan amb guerra amb Itàlia. El president de la República Argentina d[octo]r Ortiz ha fet un parlament recomanant pau i cordura a tots els habitants de la nació.

Els alemans diu que estan a vint quilòmetros de París. Els aliats han bombardejat Turín i Milán. Dues ciutats italianes importants.

13. Sant Antoni de Pàdua. No m'he vist prou animada per a oir la missa solemne que les relligioses d'aquet poble han fet celebrar a la nostra parròquia. El temps era insegur.

Llegim que ha deixat de publicar-se "L'Osservatore Romano" per primera vegada des de l'any 1870[,] quan forses italianes entraren a Roma // i tregueren el poder temporal del Papa. La situació és negríssima. Pío XII calla, observa, i nit i dia prega al que tot ho pot.

14. Anit els alemans han entrat a París. No he llegit detalls, que m'haurian produït massa pena. Mai des que s'ha comensat la guerra he pensat que guanyessin els aliats. Ho han portat mal dirigit i totes les fúries s'han interposat contra d'ells. Més tart han volgut defensar-se, però ja no era temps. No tenen la llestesa deguda. Quan els aliats ho han meditat donant moltes voltes ja 'ls alemans s'ho han fet seu. Són molts i ben equipats i decidits aixís com ben disciplinats. Pobre Fransa! És una víctima de la guerra. Té més d'un milió de refugiats entre españols, belgues, holandesos etc.

Avui la reina Isabel de Inglaterra ha parlat al món enter per ràdio. Jo m'estaba aquí dalt i no l'he sentida. Ha fet un discurs. És el cumplianys del rei. Diu que la reina primer ha // parlat en anglès i després en español. Hem dol no haber-la escoltada. No ho he sabut fins després. Demà regularment ho llegirem.

"L'Osservatore Romano" diuen que seguirà sortint però li <el> és prohibit publicar notícies de la guerra que no siguin italianes o alemanes. No volen que 'l públic s'enteri de res més que de les seues victòries. El Papa ha cridat els bisbes i representants que té a les ciutats que estan en guerra i'ls té tots a la ciutat del Vaticà.

15. Poca cosa afegiré a les notícies d'ahir. És que totes són plenes de fel produït per tanta iniquitat guerrera. Els defensors de París se varen entregar a fi d'evitar la destrucció de la bellíssima com històrica ciutat.

El parlament de la reina d'Inglaterra va ser tan·sols cuatre paraules dedicades a les dones franceses animant-les per haber estat tan valentes soportant els sofriments de la guerra.

La Sara ha anat al d[octo]r Fasola. L'hi ha dit <que> // no li troba cap mal. Déu volgués que fos així! Hi ha tan temps que sofreix[,] la pobre[,] que sembla un somni[,] tot això.

He fet dues ca\r/petetes per a la Maria Nadal. Una d'elles té cuatre cabrots petits (cangrejos). L'atre[,] vuit llagostinets. Aquets lo més bonic d'ells són els ulls. El cos vermell i dos pics completament negres. Abultan perquè són dos nusets.

Som a la nit. En Lluís i la seua mare s'en van al Casal. Cumpleix 400 anys de la batalla dels Segadors. El Corpus de Sanc.

16. Diumenge. España[,] d'acord amb les altres nacions, ocupa militarment Tànger.

Rúsia ha invadit Lituània.

"L'Osservatore Romano" diu que no publica cap notícia de la guerra ni d'un front ni de l'altre. Fa bé. Així no ment.

17. Rúsia ha ocupat Latvia i Estònia.

El govern francès instalat provisionalment // a Burdeos ha dimitit. L'ha sustituït el vell mariscal Petain com a president. En la guerra del 14 va salvar Verdun.

Som a la tarde. Fransa ha capitulat. Ha proposat a l'adversari una pau honrosa i que de moment cesin les hostilitats. Hitler i Musolini s'han reunit per·a deliberar. El general Franco serà l'intermediari. Déu hi posi un sant remei.

Escric a la Catalina.

18. Els diaris vénen plens de noves referents a lo que passa al món esvalotat. Els escrits referents a Fransa fan plorar. Tot són culpes per els anglesos per haber portat la guerra tan malament. Han sacrificat la nació francesa per haber-la portada a la guerra sense tenir prous mitjans per·a enfrentar-la. L'exèrcit francès ha lluitat catorse dies sense parar ni rellebar als pobres soldats. Mentrestant els alemans[,] fornits d'armaments moderns i soldats per·a relle<b>var els cansats, han resistit i vensut en // tots els fronts. Els francesos són compadits de totes les nacions. Déu do una mica de cor a Hitler, Musolini i Franco[,] que són els tres que han de pactar. Els anglesos diuen que

lluitaran sols per aplastar als dos poderosos nomenats més amon. No fa molt que 'l primer ministre anglès ha fet un parlament que hem escoltat per ràdio. Ha declarat que ells sols continuaran la lluita ajudats per els Estats Units i les colònies angleses. Que no censuran l'acte de Fransa. Que si guanyan la victòria, tornaran la llivertat als checoslovats, austríacs, polacs, etc. En fi, a tots els oprimits per Hitler i demés opressors. Que si perdan, tot el món serà invadit per els mateixos. Els Estats Units han promès i donen gran ajuda d'armaments però res més. No volen entrar a la guerra. Estem abocats a grans desastres.

Són les sis de la tarde i plou molt. Ha fet un dia humit i pesadíssim. Tothom se queixa que semblem una colla de desorientats per causa // dels fets europeos. Jo penso contínuament amb els tres meus que a Fransa tenia. Res sé d'ells. En Paco, pobre gendre meu! Allà refugiat sense poguer tornar a Catalunya. Quina sort els hi tocarà habent capitulat la Fransa que'ls habia acullits tan generosament?

Són les nou de la nit. De la pau francesa sembla que no hi ha res de fet. Els alemans han exigit d'una manera bàrbara, cosa que els francesos no han acceptat. De nou batallan.

19. Tot avui plou. No he sortit. La guerra continua. Els francesos no acceptan els pactes.

A l'Uruguay hi ha revolució produïda per la "quinta columna". Són una colla d'alemans que volen fer-se seua la nació. Els uruguayos no són pas suaus com els argentins. Se defensaran.

20. Tampoc avui he sortit per causa de la pluja. La festa dedicada a la Bandera per aquet motiu l'han sospesa fins al dissapte.//

21. Amb tot i ser la festa de s[ant] Lluís Gonzaga no he sortit. M'he llevat a les sis menys quart pensant anar a missa. Tot era una boira espessa i mullat. No s'ha aclarit fins a la tarde.

Aquesta nit hi ha provabilitats amb que se firmi l'armistici entre Alemània i Fransa. L'exèrcit aleman ha entrat a Lió i a Nantes. Entra per tot allà on vol. Fransa està vensuda. Queda Inglaterra sola per·a lluitar amb Itàlia i Alemània. Els Estats Units no entran a la guerra, però proveiexen de combustible de guerra a Inglaterra i les seues colònies. España té una feinada tremenda per acullir tans refugiats francesos com hi

entran de per totes les fronteres. El duc de Vínzor i la seua duquesa són a Barcelona. Els Rodchilts a Madrit. Tots els ricatxos francesos van sense un cèntim, però els allotjan a lo millor que hi ha a España. Algun dia pagaran. Tota la pobre nació francesa va a la desbandada. Alemània els ha vensut. Pobres francesos!//

Llegim que s'ha discutit les condicions per a la pau en el mateix cotxe del mateix tren que se va discutir la de l'any 1918. Llavors els francesos eren vencedors, are són vensuts. Aixís va el món.

22. Avui sí que som oït missa i combregat gràcies a Déu. Hem rebut la visita de les tres germanes Fanny[,] Paulina i Sara Palau. Mol atentes i animades.

La qüestió de la pau entre Alemània i Fransa sembla que és un fet. Al bosc de Copiegne s'han reunit els enviats francesos amb el s[enyo]r Hitler i 'l seu sèquit a fi de saber les condicions que demana Alemània a Fransa per a concertar <e>l'<a\r/mis> armistici de la pau. L'acte se va celebrar en un lloc de la selva en el mateix cotxe <que> del armistici de 1918. El cotxe ferroviari era el cuartel militar general del mariscal Foch en el cual, aquet, va fer les condicions de pau dels aliats en 1918 y are fou retirat del edifici especial ont s'el tenia guardat per·a tenir-lo al punt exacte en què estigué detingut en novembre // de 1918. A les 15.25 el s[enyo]r Hitler pujà al cotxe acompanyat dels seus ajudants i va sentar-se en el mateix lloc ocupat per Foch en aquella ocasió devant la taula amb els enviats del govern francès. Aquets, després quedaren sols per·a discutir[,] o més ben dit[,] estudiar les condicions. Hitler els hi ha concedit una carpa al mateix bosc, on poden estar ben guardats per alemans. Hi tenen maneres d'escriure i telèfon per comunicar-se amb el seu govern provisionalment a Burdeos. Quines coses tan providencials[,] Déu meu!

23. Les condicions que Alemània ha posat a Fransa, aquesta les ha acceptades i han estat firmades en el mateix bosc de <P>Copienge i en el mateix cotxe Foch, \ahir 22/. El govern francès presidit per el venerable general Petain[,] gloriós vencedor de Verdun[,] ha vist clar lo que no podia evitar. Ha donat les raons tristas de la impotència del poble francès per manca de element // jove aixís com de material modern. Que amb tot el dolor està al costat del poble com hi va estar vint-i-cinc anys enrera amb les victòries. Are van per a obtenir la pau amb Itàlia. Ja ho tenen en moviment. Déu hi dongui la seua benedicció.

Na Gracieta és al Casal Català amb la Mima i la Nena Gibert. Hi fan una funció de mainadeta. Són les nou menys vint de la nit. Fa poc rato a casa era ple de jovenalla. M'han recordat anys enrera quan a casa·meva a Barcelona també els diumenges també ho era[,] ple de jovenalla. Sempre estan d'humor.

La Glòria Burc té una nena. Déu la fassi gran i bona minyona.

Ahir en Joan gran va assistir a un dinar d'uns ex_alumnes d'un colegi que ell hi havia anat també.

N'Irene avui ha estrenat un sombreret de lo més modern i bufó. Ella se l'ha ideat i fet.

24. La gran festa del gloriós s[ant] Joan Batista. Tan gloriós, que fou sant ja en les entranyes de la // seua santa mare. Ditxós d'ell. Siem-ne devots. No l'he pogut obsequiar per causa del costipat que encare tregino. El dia[,] completament gris com si tingués de nevar.

De la guerra res de nou. Les condicions que ha posat Alemània a Fransa són duríssimes. A·pesar de tot Fransa les ha acceptades per més que li pesin. Itàlia deurà fer atre_tan. Are quedarà Inglaterra sola per a lluitar amb Itàlia i Alemània. Ben negre [h]o té. Està desesperada contra Fransa perquè s'ha rendit. Quan ho ha fet és que no tenia més remei. Quines humillacions!

Són les deu de la nit. A les set d'aquest vespre hora argentina han cessat les lluites i batalles franceses-italianes i alemanes. La pau és un fet. Fransa ha declarat el dia d'avui "dia de dol nacional" per la seua sort tan desgraciada. Déu la protegeixi. El ministre del Interior M. Pomaret (català) al proclamar el dia d'avui dia de dol nacional, va manifestar en una transmició per ràdio[:] «Avui Fransa deu permanèixer // en silenci. Son cor sangrarà, però ella forjarà noves esperanses.» Durant el dia d'avui totes les banderes dels edificis públics tindran crespons, les tropes estaran acuartelades i tancats els cafès, teatres i comersos.

25. Tampoc avui he sortit per causa del refredat. Anit ha tronat i plogut. Li costa poc.

De la guerra no hi ha novetats. Els pobres francesos[,] abatuts i resignats. És massa fort el desengany. Gairebé tot lo bo i millor de la nació[,] invadit i perdut. Ni París és dels francesos. No sé com ho resistiran. Res sé dels meus d'allà.

26. El refredat cedeix. M'he llevat a les nou. Això vol dir que som passat bona nit gràcies a Déu.

Som escrit a la Lluïseta Rocas i a la Pilar Pericas v[iu]da de Lloveras. He rebut carta de la señora Celina Roig de la Bisbal.

Inglesos contra alemans i italians pegan fort.//

27. Poques notícies hi ha avui per a escriure.

La guerra fa 'l seu fet. Totes les nacions estan revoltes i desconfiades.

Aquesta tarde ha vingut la senyora v[iu]da Corominas amb una de les seues filles.

28. Llegim que Rúsia ha invadit la Besarabia, Bucovina i 'ls ports de Constanza, Galetz i Braila. Ho ha pres a Rumania, que ha cedit per evitar ser invadida tota sensera. Des de la caiguda de Fransa, les nacions aturdides no descansan un moment.

29. Festa dels gloriosos apòstols sants Pere i Pau. A fi de honorar-los amb la solemnitat que se mereixen, avui és més dedicat al primer. Demà[,] si no fos diumenge que ho impadeix, la missa seria de sant Pau. Aquesta vegada no pot ser perquè no pot canviar lo que perteneix a la dominica. He pogut oir missa i combregar en honor i glòria de Déu i dels venturosos apòstols en memòria // del seu gloriós martiri.

Avui ha vingut molta gent. Érem dotse a taula. Hi havia en Puigdomènec, la Destéfono, la Joaquina i tots els de casa i l'Aldao. A pendre 'l te ha vingut la Francisqueta Llorens.

30. Diumenge. Som oït l'última missa. El dia[,] de lo més explèndit. Feia un sol que retornaba. Se pot dir que gaudim l'estiuet de Sant Joan. Tot el dia ha estat bo i ha fet una posat de sol preciosa. Tot l'horitzó estaba radiant de llum que donaba de pler al cuadro que tinc a la paret, que representa 'l nostre Pío XII. Té una cara tan bonica i expressiva que sembla que'ns mira i conversa amb nosaltres. Moltes vegades durant el dia el contemplo embadalida bo i aixecant un prec fins al cel a fi que Déu el protegeixi en sos precs per el món esvalotat.

Avui he rebut una postal aèria de la meua Maria des de París timbrada el 20 del present juny. M'hi diu que fa 'ls preparatius per el viatge a Mont-ras.//

Llegim que ha mort el gran mariscal de l'aire s[enyo]r Italo Balbo. Un as de la aèria italiana.

Anit hem escoltat cansons cantades per la nostra catalana s[enyo]ra Conchita Badia. Una audició de cansons[,] entre elles tres de catalanes. Tan ella com la música que l'acompanyaba han estat bellíssimes.

Aquesta nit avensem una hora tots els rellotjes.

Juliol

1er. Amb tot i que se celebra la festa de la Purísima Sanc de Nostre Senyor Jesucrist, no m'he trovat prou animada per a sortir tan dematí amb l'aire fret que feia. El dia ha estat del tot explèndit. La tos m'atropella molt.

2. Res que desenmaranyi la tan esbutllada madeixa de la guerra europea. Tot són recels i desconfianses entre les nacions i fronteres. Cap valor tenen els pactes fets ni les promeses.//

3. Avui he sortit dematí. Hi habia boira mol espessa. No he tronat a surtî.

4. Ungria i Rumania estan a punt de batallar. El rei Carol està mol encaminat. Té molta part de la nació que no'l vol. Prefereixen el seu fill príncep Miquel[,] que fou rei als cuatre anys. Després el seu pare va proclamar-se rei i va ser acceptat per el seu poble. Se veu que són revoltosos. Alemània al rei Carol no'l vol ajudar a defensar-se dels úngars. Se veu que Rumania va a caure a mans de Hitler.

Els anglesos han promès que no bombardejaran Roma per respecte a la gran categoria considerant-la ciutat sagrada. Un submarí aleman ha enfonzat un barco inglès que anaba carregat de presoners italians i alemans. Diuen que se'n han negats més de mil. Que tenian unes grans batalles ells amb ells disputant-se els bots salvavides. Que ja eran a l'aiga i fins per un bocí de corda se mataban. El // barco se deia "Arandora Star". Diu que era mol nou i luxós.

El 23 d'aquet mes arribarà 'l "Ciutat de Sevilla". No ha sortit de Gènova com ho tenen per costum sinó de Barcelona. És l'única compañia que porta correspondència entre Europa i Amèrica. No vénen barcos i les coses que venian d'allà, aquí s'acavan. Tot plegat un desastre.

5. 1er divendres. Amb tot i l'espessa neblina que tots els carrers eren molls com si hagués plogut, m'he animat a surtir arribant-me a la parròquia, oir missa i combregar de

lo que'n dono gràcies a Déu que m'ho ha permès. Un 1er divendres de mes més oferit al Sagrat Cor com a bona cristiana.

Cerca de Oran han tingut forta batalla els inglesos amb els francesos que guardaven les unitats de l'escuadra francesa. Els primers han donat sis hores de temps als segons peraquè s'entreguessin o enfonsessin els barcos. Els francesos s'han rendit, pro han perdut la major quantitat // de barcos i n'han enfonzats alguns. Quin desastre!

6. La desfeta naval ha ocassionat la renyida de Fransa amb Inglaterra. Tan amigas i aliades com varen comensar la guerra, i are han trencat tota amistat, al extrem que 'l govern francès ha manat als seus que comanan barcos, que se defensin dels anglesos que'ls atropellin en els mars. Quins cambis! Els anglesos n'han enfonzat dos[,] de barcos francesos. Sembla que els primers estan mol segurs de la victòria. Els belgues han demanat condicions a Hitler per·a concertar armistici a fi que la gran multitut de refugiats que són a Fransa puguin tornar al seu país. Déu sigui amb ells.

7. Diumenge. Se pot dir que fins fa calor. No s'esplica que el mes de juliol aquí fassi suar. La roba d'hivern pesa. Som oït missa a les onse. A la primera era fosc per·a surtir de casa. A la segona, és dels petits i fan mol de xibarri. A l'última hi ha més repòs. Som escrit a en Fullà.//

8. Sempre mal temps. Amb l'hora que ens han pres resulta que gairebé a la sortida del sol encare fosqueja per causa de la boirina que tot ho terenyina. Tenim la missa a les vuit quart, i tota l'estona les làmparas elèctriques han de cremar o si·no no veiem cap lletra. No sé què hi han vist per adelantar l'hora d'istiu estan[t] encare en dies tan curts. Els carrers[,] mullats i plens de fanc relliscós. Tot plegat entumeix els nostres membres.

Avui s'ha rebut aèria de la nostra Miria.

9. El temps avui des de mitjan dematí s'ha posat clar lluint el sol i tirant el vent del sud. Ho deu haver fet per complaure els militars a fi que poguessin fer l'animat desfile. Jo a la tarde he pogut anar a la novena que fem a la parròquia honorant a la Santíssima Verge del Carme.

Ha vingut una de les noies Bugna. A·baix hi ha un company d'aula de la Mima.

La festa pàtria ha estat forsa animada. Are són vora les deu de la nit. Som escoltat l'himne.// Un orador està predicant. La ràdio ha tocat pericons com a record dels que se

ballaven molts anys enrera. Ben fet que remoguin tot lo antic d'aquet país. Déu mhos do pau.

10. Avui no he sortit. M'havia llevat dematí per anar a missa. M'he sentit malalta del ventre i no he pogut sortir. Feia fret. A la tarde a la novena tampoc hi som anat. Bé m'hi trobava però el temps era insegur.

España sembla que no s'escaparà d'haver de pendre part a la guerra. Haurà de fer lo que li manin els totalitaris.

11. Tampoc avui he sortit per causa de la pluja.

La guerra europea segueix rabiosa entre alemans i italians, contra 'ls anglesos. La fan pels aires.

12. Avui he sortit amb tot i 'l mal temps. No plovia pro hi havia molta humitat. He oït missa i combregat en nom de Déu. La guerra[,] furiosa.//

13. La pluja, sempre la persistenta pluja m'ha tingut a dins. Ens flurirem i s'ens faran bolets a s'esquena. Els d'Abisínia s'han sublevat i lluitan junts amb els inglesos contra Itàlia. Fransa ha fet nova constitució. Ha desterrat la República. El vell mariscal Petain és jefe del estat.

L'Aldao ha donat examen a La Plata amb molt èxit. En Lluís al colegi Sarmiento també molt content, i la Mima a la Facultat molt animada. Cap d'ells sab la nota merescuda.

14. Quina nit de trons acavem de passar! M'ha despertat tan que no he pogut tornar a dormir. Som oït la última missa a les onse. Are som a la tarde. És diumenge. Fa sol i bona tarde. L'evangeli d'avui, aixís com l'epístula, fan memòria de quan Jesús va expulsar els mercaders del temple aixís com també la gran amenassa de càstics que sufrirà el món per causa de no volguer seguir el camí vers Déu sinó seguint el món ple d'enganys, odis i desaires al seu represen//tant aquí a la terra. Ja l'estem contemplant[,] la gran desfeta. Tot·just comensa i fa terror.

Som escrit al p[are] Molinero.

15. Sant Enric Emperador[,] piadós patró dels oblats benedictins. El dia[,] explèndit. Som pogut anar a missa i combregar en nom de Déu.

En Lluís se va examinant de mitg curs amb èxit.

16. Festa de la Santíssima Verge del Carme.

Amb un dematí boirós som anat a oir missa. Hi ha hagut molta concurrència i moltes comunions. Han entrat sòcias més de cincuanta. Fins un nen que deu tenir un any, fill de la senyora presidenta de l'apostolat[,] li han posat l'escapulari. Cap el vespre s'ha posat un vent del sud-est fortíssim. Are són les onse menys quart de la nit i encare dura.

Som acavat dos mocadorets de butxaca per la petita Carmeta nostra. A un hi ha pollets, a l'atre bolets i un cargol. Diumenge cumplirà 3 añs.//

17. Sant Aleix[,] fill d'un grant senador de Roma. Disfressat de pobre va viure disset anys sota l'escala de la casa dels seus pares. La seua vida va ser molt santa. Ditxós d'ell.

Som oït missa de les nou. Diuen que'ns tornaran l'hora que'ns havian pres, perquè per comtes d'estalviar llum, en gastan mol més. Tot són proves, però això ja ho havia[n] de calcular.

La Mima dels exàmens cuatrecimals té 2 buenos i l'Aldao també. En Lluís no ho sab.

18. No he sortit. La missa era a les set i mitja i se por dir que tenia de sortir fosc d'aquí.

19. Sant Vicens de Paül[,] protector dels pobres. No passan coses de bulto. La guerra segueix.

20. Quin dia de pluja avui! No he sortit. La jovenalla de casa junts amb companys seus organitzan una festa per demà.

Han vingut la s[enyo]ra Victoria Estalarra amb el seu fill // Lalo i la Nina Rosasco. Hi han estat poc.

21. Diumenge. Dematí fredíssim. El cel ben escombrat per el pampero que tiraba viu i llest. A la tarde aquí la jovenalla escolar han fet una festa de vins, macitas i ballaruga. Són les dotse de la nit i encare no són fora tots. Són jovenets i animats.

A la vetlla, jo aquí dalt som escoltat unes delicioses cansons que ha cantat la nostra catalana Conchita Badia. La més dolsa ha estat una de bressol. En argentí. Era mol preferible a les de baix.

22. Santa Maria Magdalena Penitenta.

Ha fet fret i bon temps. Som pogut sortir per·a cumplir les meues devocions.

23. No he sortit. He fet uns collets per·a les estoles de la parròquia. Han quedat mol bé. Estic neguitosa esperant noves de Catalunya.//

24. Avui també ha plogut molt. He sortit dematí no pensant que plogués tan aviat. Ha comensat mentres érem a missa. Pel camí de retorn no ha plogut fins que som arrivat aquí.

Hem rebut lletres de la Miria des de S[ant] Celoni. Esplica una pila de travessures del seu fillet i de les festes de Corpus.

25. Gloriós s[ant] Jaume Apòstol. Va ser el primer d'ells que va sofrir martiri per son diví Mestre. No he pogut oir missa per ser al colegi de les Hermanas i mol dematí. Rebo carta del p[are] Molinero benedictí. M'inclou recordatori de la mort del seu cosí germà escolapi i d'un seu oncle benedictí, prior d'un monastir de Madrit. El seu cosí vivia a Sitges. Els dos[,] martiritzats per els infelissos assesins l'any 1936. Al cel sian. També he rebut carta de les dues Neus nevoda i nevoda-néta meues.// Les dues contan moltes coses de Llofriu.

26. Santa Anna gloriosa mare de la Verge Maria. Tampoc he pogut sortir avui. El cel emboirat i fosc no deixava veure clar, i he decidit quedar-me. A més aquí devant el carrer és overt i se té de creuar amb palanques que hi posan els trevaiadors. Déu sab lo que'm dol quedar-me però no hi puc fer més.

27. La eterna pluja m'ha tingut també avui dintre de casa. No hi ha novetats.

Cap lletra he rebut de les meues filles. N'estic tota anyorada no savent com els hi ha anat lo de Fransa. Som escrit a na Montserrat meua i a n'Angeleta al seu convent. Déu sia amb totes elles i 'ls seus.

28. Avui sí que 'l sol ha lluït explèndit. És diumenge. Som oït la última missa. A les onse. Per ser tan tart no he pogut combregar. Des de // dimecres no havia pogut sortir. M'en anyorava no poguer practicar les meues acostumades devocions. Encare que no és mol lluny de casa[,] l'església, de totes maneres tinc de creuar les vies o pujar escales que'm cansan i creuar el carrer Rivadavia[,] tan concorregut sempre.

Feia fret sana avui. Quan he mirat el cel he vist la lluna aixerida lluint clara amb un estel ben a·prop d'ella. Si no fos la gran pena que tregino per no saber on són els meus estimats, avui me sentiria quelcom animada. El no haber rebut lletres de cap d'ells m'ha adolorit. Pobres fills! Què haurà estat d'ells! La pobre Angeleta tampoc escriu!

Llegim que els dos sers més enlairats d'España estan greument malalts. El primat i el cardenal Segura, arquebisbe de Sevilla. Déu els ajudi!

29. El cardenal Segura diuen que va bé. L'atre no hi ha esperansa. Fa temps que pledeja amb la seua poca salud, i diuen que llarga malaltia // parenta de la mort. Déu l'ajudi!

Som arreglat una estola de la parròquia que ja fa temps l'i necessitava. És la del bautisteri. Són les dues que se necessitan per el sagrament del sant batisme. Una blanca, l'atre morada. Les he juntades posant-i un collet que les abarca les dues.

Avui és santa Marta gloriosa[,] patrona de les cuineres. Ella[,] sa germana Maria Magdalena i 'l germà Llàtzer foren els amics més estimats de Jesús quan anava pel món. Ditxosos ells!

30. De nou la pluja m'ha privat de sortir.

La Sarola està malaltussa. Te febre, tos i estornuts. Jo crec que deu ser grippe.

31. La Sara segueix amb febre. No té mal aspecte.

Avui és S[ant] Ignaci de Loyola. No som oït missa amb tot i que ha fet un dia preciós. No savia com creuar aquet carrer overt. Les fustes no m'animo a passar-les. Som caminat per el sol i he vist que puc creuar les vies a Juan B. Justo. Millor.//

Agost

1er. És dijous i la missa[,] al colegi de les Hermanas. La celebran tan dematí que no hi som anat. A l'hora del sol he sortit a caminar. Feia vent forsa fret. Aviat he tornat.

2. 1er divendres. També avui he tingut la sort de poguer combregar com ho tinc per costum tots els primers divendres de l'any.

La Sara ha tingut la felicitat de rèbrer a Jesús sagramentat aquí a casa. Jo no hi era. Ella feia l'últim dels nou primers divendres i per causa del grip no podia anar a l'església de tan dèbil que se sentia. El p[are] Osimato ha vingut aquí a portar-li el pa diví.

Avui és s[ant] Alfons M[aria] de Ligori, fundador de l'ordre <de>, més ben dit[,] congregació del Santíssim Redentor.

3. Dematinet, amb una boira espessa i blanca he sortit. Som oït missa, combregat i fetes les meves devocions m'he quedat una estona a // cusir roba de la sacristia fins a les deu i mitja.

El dia ha aclarit i ha estat explèndit.

La Sara ha baixat a baix. Se queixa d'aplastament.

4. Diumenge. Són les vuit i quart de la nit. A·baix hi ha la Sara i l'Aldao. Els atres tots han sortit. N'Irene amb el<s> seu pare i la seua mare són a fer una visita a la mare d'en Ricardo. En Lluís a can Nadal, la Mima, la Nena i una amiga són al ball del Club.

Plou molt. Jo volia anar a la Hora Santa a la parròquia i la pluja no m'ho ha permès. He fet la mateixa devoció aquí a casa. Déu ho hagi acceptat de bon grat com jo ho desitjo.

He llegit que el vapor español "Ciudad de Sevilla" que va sortir d'aquí fa vuit dies, ha rebut avís de que anclés al primer port a fi de no exposar-se a ser torpedejat. Ha fondejat a Rio de Janeiro. Què serà del "Ciudad de Madrid"[,] que ans-d'ahir va sortir de Barcelona? Seguint aixís, quedem completament incomunicats amb Europa.//

5. Avui no he sortit per causa d'haver plogut a la nit i hauria trovat massa fanc. És festa dedicada a la Verge de les Neus.

N'Irene ha acompanyat la Sara amb un met<j>ge del barri de Flores.

6. Dia claríssim. He sortit dematí. Feia fret. Amb tot i la gran pena que soporto per no saber res d'aquells meus aussents tan estimats, sentia dintre mi una sensació de ben_estar considerant la sublimitat de la festa que em recorda la gloriosa Transfiguració de Jesús en aquella benaurada montaña junt amb els seus tres apòstols Pere[,] Joan i Jaume. Ditxosos ells mil vegades que ho deixaren tot per a seguir el seu tan estimat mestre Jesús.

He llegit que 'l govern español ha manat a tots els seus barcos que se quedin en els ports ont se trobin, i 'ls que són pel mar, que s'aturin al primer port que trobin. El "Ciudad de Madrit"[,] que 'l dia 2 va sortir de Barcelona[,] és a Cádiz.// El "Ciudad de Sevilla"[,] a Rio de Janeiro. El més nou "María Pepa", al port de Buenos Aires. Eren els únics que venian i anaven a Europa.

A mi, hem dol molt[,] això. Tan que m'esperava el correu que tenia d'arrivar el 23 aquí per saber alguna cosa dels meus de Fransa, i res, me cal esperar que Déu hi posi un sant remei. El món no és pas capàs. Barí tan·sols comunica tot lo que llegim i escoltem per la ràdio.

Avui uns obrers han comensat de fer un pou al jardí del mitg.

7. També avui ha fet un bon sol. Hem comensat una novena a la Verge Maria. N'Irene ha acompanyat la Sara a fer-li una radiografia.

Som escrit a l'Hermínia de Peratallada.

"La Nación" diu que 'ls vapors españols ja de nou tenen permís de navegar.

8. Res de nou. Fret sana i sol bonic. Els camps[,] blancs i gelats. Jo respiro més lliure.//

9. Segueix el bon temps. Som escrit al p[are] Lorenzo Molinero felicitant-lo per demà com també a m[ossè]n Josep Valentí de Llufriu[,] rector d'aquella parròquia.

10. Sant Llorens màrtir i diaca. Avui n'Irene, la Sara Planas i jo cumplim els anys. La primera 25, l'atre 31 i jo 79. A n'Irene el seu nòvio l'ha obsequiada amb una bonica toia de flors. Clavells blancs i de rosats i algun crissantem blanc. A més[,] una capsa de fusta del país com per a guardar coses i dues carpetetes de labor Tenerife. A mi en Joan, un bitllet de 10 pesos. La més generosa ha estat n'Irene i en Ricardo, que m'han regalat

una bonica mantellina. Déu els hi pagui[,] que'm vindrà mol bé. El p[are] Osimato[,] rector d'aquet poble[,] m'ha donat un mol bonic registre pintat com per senyalar les pàgines del meu missal i una estampa recordatori de la seua primera missa. Figura un jove sacerdot // postrat als peus de Jesús[,] que l'exorta i anima. Hi ha dos àngels que li portan un el missal i l'atre el calis. Un cantó de taula del altar amb les vinagreres i un ciri que figura encès, i una creu semiretllada amb una corona de espines al bell cim, al sol de terra[,] ben al costat del nou celebrand[,] un lliri florit. El posat de devoció del jove ministre de Déu imposa. Sembla que demana una oració per·a ell. Ben agraïda he quedat del obsequi. M'ha pregat que resés per les seues intencions. Les meus devocions havui són totes per l'ànima de la meua mare estimada que fa més de curanta anys que'ns va deixar. Al néixer jo, va néixer un·atre germaneta meua però ja difunta. Gràcies a Déu que va conservar-me a mi per amar-lo y servir-lo.

Han vingut una mare i filla que no sé com se diuen. Després un·atre mare i filla de Trenque Lauquen. Se diuen doña Justa. La filla[,] Alícia.

11. Diumenge. Evangeli dels leprosos.

Hem tingut la visita de Vidal i señora[,] de Victorica.//

He rebut una carta del p[are] Lorenzo Molinero. És per mi un bé de Déu rèbrer cartes com les seues tan plenes de consells que embaumen quelcom el dolor meu produït per l'estat feréstec que passo per els meus ausents tan estimats i plens de perills. Déu li pagui tanta germanor com m'ofereix.

12. Santa Clara gloriosa. Tot avui he cosit amb unes estovalles de l'altar major d'aquí. Les he acavades i serviran per lluir-les el dia de la Verge que'ns recorda la seua entrada al cel en cos i ànima.

Som escrit a la señora abadesa del convent de n'Angeleta. He continuat la novena.

13. Are que tinc les cartes per Catalunya enviades, de nou diuen que 'l vapor "María Pepa" que surtirà dema·passat no atmet correspondència per Europa. Algun dia sortiran. És un desastre complet[,] tot plegat. Hem té aturdida.//

En Lluís està engripat. Ha tingut de tornar del colegi i ficar-se al llit.

14. El dia[,] rúful i plujós. Dematinet he pogut oir dues misses, confessar i combregar en nom de Déu celebrant la vigília gloriosa de la festa de demà. A la tarde la

pluja m'ha privat d'assistir a la novena. L'he feta a casa amb l'intenció unida amb les que han pogut assistir a la parròquia.

En Lluís segueix al llit amb febre. N'Irene també s'ha enllitat amb 39 graus de febre.

15. Gran festa de la gloriosa Asunció de la Verge Maria. Som oït missa primera. Tan la comunió com a la missa ha estat mol concorreguda. Tota l'església relluïa amb tot lo bo i millor dels seus ornaments. Les estovalles del altar major tenian la punta que jo vaig posar l'atre dia. Mai n'havia vista cap de tan bonica. Tot sia per Déu i per el seu temple. A la tarde, el temps no era segur i m'he quedat. M'ha sabut greu tractant-se d'una festa // dedicada a la Mare·de·déu.

Els malalts van millor gràcies a Déu. No's llevan però la febre ha baixat.

16. Ahir vaig fer bé de no surtir a la tarde. Diuen que hi habia un fanc que no's podia passar. Encare aquet dematí duraba. Tot rellisca<v>ba que feia posar es peus plans de debò. Are som a la nit i els carrers s'han aixugat i els núguls han fugit.

Avui és sant Joaquim[,] pare de la Mare·de·déu.

La ràdio esplica que 'ls italians buscan camorra als grecs perquè volen rampinyar un tros de Grècia que és frontera amb Albània. Ahir els grecs, amb un barco celebraven una festa relligiosa i els hi varen tirar una bomba que'ls va enfonzar. Hi ha mortes moltes dones i criatures.

A Bolívia hi ha molta grippe. A La Paz[,] que és la capital, han hagut de tancar els teatres, cines[,] esg[l]ésies i escoles per tans de malalts.

A Vichi (Fransa) ahir varen fer una gran festa en honor de la Verge Maria. La processó[,] presidida // per monsenyor Valerio Valeri, va ser llarga de un quilòmetro i mig. L'esmentat, és nunci apostòlic d'allà. Diu que durant el tragecte cantaven «Déu, salva la Fransa i no l'abandonis.»

Els nostres malalts gràcies a Déu van millor. En Lluís demà se deurà llevar. N'Irene potser no. Ho té més fort.

17. Avui ha fet un dia clar, explèndit. Ja no he trobat fanc per anar a missa.

"La Nación" diu que Alemània ha bombardejat Londres amb dos mil avions. Quin vol de màquines de destrucció. Debian tapar el sol. La lluita és mol sèria.

18. Diumenge. Santa Elena gloriosa[,] trovadora de la Creu de Jesucrist. El cumplianys de la nostra aixerida i entenimentada Mima. N'ha cumplerts 22. Ja és major d'edat segons la llei argentina. Està tota contenta. Han vingut en Joan i la Sara sense la nena per causa del grip que tenim aquí. En Lluís ja surt. N'Irene no.//

19. La guerra és forta per els aires. Els avions cauen com pluja d'un front i de l'atre. Itàlia demana posessions a Grècia. Demanan i com qui diu amb la condició de «si no m'ho dons, m'ho prenc». És la llei del que té més forsa.

El dia ha estat bo, sense fret i bon sol.

20. festa del gloriós s[ant] Bernat[,] abat i doctor. Mol devot de la Verge Maria.

Som anat a missa i m'he cansat molt. És que 'l temps va a camviar-se. El bo no pot durar.

Inglaterra ha perdut la Somàlia. Itàlia l'ha vensuda. L'exercit anglès l'ha abandonada per no poguer resistir més la forta invasió italiana.

21. No he sortit. El dia[,] explèndit. He rentat roba que tota s'ha aixugat. A Mèxic han ferit greument al tristement cèlebre Lleó Tro<z>sky. Haurà acavat el calvari que ell mateix se va teixir al costat de Lenin. L'assessí és un fingit amic manat per l'Stalin. L'arma mortífera diu que ha estat un punxó ben afilat.//

22. Avui sí que he sortit dematí. Som oït missa i fetes les meves devocions matinals al colegi de les Hermanas. Hem llegit que el Lleó Tro<s>zky ha mort de resultes de les ferides rebudes ahir. També la ràdio ha dit que el president de la República Argentina d[octo]r Ortiz ha dimitit del seu càrrec. És que hi ha un enrenou mol gros de resultes d'uns terrenys del poble de Castelar.

23. També avui som oït missa i demés devocions predilectes. Hem llegit que 'l primat d'España cardenal Gumà i Tomàs ha mort a Toledo. Al cel sia. Era català fill d'un poble de Tarragona. Feia temps que esta<v>ba malalt. Tenia 71 anys.

Aquí hi ha maror política. Per això va dimitir el president.

24. Festa del gloriós apòstol sant Bartumeu i cumplianys de la meva filla Maria[,] que tan·sols Déu sab si viu i ont és. Avui s'han rebut cartes però cap de seua. N'hi havia

moltes de la Miria que les envia 'l seu sogre a fi que'ns enterem bé del curs de la seua salud.// Esplican la mar d'epissodis del seu fillet.

Jo n'he rebuda una de la señora abadesa del convent de la meuva [sic] Angeleta. M'agraeix els ornaments litúrgics que han rebut enviats ja fa temps, així com m'hi parla llargament de la malaltia tan traïdora que ha invadit els cos de la meua pobre filla. M'ha adolorit moltíssim. No és per·a menys. Déu ho vol. Fassi's la seua voluntat santa. Un atre bocí de cor meu que m'aclapara de nou. Tinc forsa de voluntat per a resignar-me, agraint al cel que a pesar de tanta desgràcia hagi caigut amb tan bones mans com és la señora abadesa i demés religioses de la seua comunitat. Déu sigui amb ella.

També n'he rebuda de carta de la Lola Reimbau i de la bona amiga Pilar Pericas v[iu]da de Lloveres. Inclou una fotografia de la seua nena vestida de primera comunió. Ella va quedar viuda jove amb la sola companyia de la seua filleta de poc més d'un any. La seua família l'han amparada[,] que li ha fet més suau el feix de sofriments. La seua nena diu que som la seua abuelita.//

26. Avui no he sortit. Tanta tos com tinc, no m'he animat a sortir dematí que tot era glassat. El fret viu ja de tota la nit. Som enllestit un mantel de la parròquia.

Ahir vaig escriure a la señora abadesa i a n'Angeleta. Dels de Fransa ni una lletra ni de Mont-ras tampoc. Quin torment produeix aquest estat dubtós! Què haurà estat d'ells[,] Déu meu?

27. Ahir va ser el dia més fret d'aquest hivern. El termòmetre va marcar 0,8. No sé què haurà fet avui! Camps i voreres de camins eren blancs completament com una nevada. El dia[,] clar.

Anit la jovenalla de casa són invitats junt amb l'Aldao i en Ricardo a una vetllada familiar, festeta que dedican a la Matildeta Gassiot tots els seus cosins i cosines a casa 'ls Garcia Mata, amb motiu de la sortida de demà amb la seua bona mare cap a Catalunya de retorn del viatje aquí. S'embarcan amb el vapor "Villa de Madrit". Déu els hi do una felís travessia i que arribin // amb els seus plenes de salud, trovant-los també sans i bons. Han d'arribar allà el 17 \del/ mes pròxim.

28. San Agustí gloriós. Som oït missa i combregat en nom de Déu.

Avui, les dues Matildes Llorens Gassiot mare i filla, s'han embarcat amb el vapor "Villa de Madrit" retornant a Catalunya després d'haber passat aquí uns vuit mesos.

Déu els hi do un felís viatje i que trobin tots els seus amb bona salud. Na Gracieta amb la colla de casa han anat al port a despedir-las.

Rúsia i Rumania guerrejan. És moda.

Hem enviat aèria a la Miria.

He llegit que a Fransa han pres una colla d'españols del exgovern de la República. Entre ells hi ha en Companys i en González Peña. N'hi ha més pro jo no'ls conec ni de referència. Hi ha també en Ribas Xerif[,] cunyat del po[···] Azaña. Aquet s'ha escapat. En Nicolau d'Olver, després d'haver-lo pres l'han lliberat.

(Les notes segueixen amb una llibreta [···])//

Agost de 1940

29. Continuació dels escrits de la llibreta grossa n[úmer]o 13. La vaig comensar el 1er de gener de 1939. Per més que aquet darrer temps som fet notes curtes a fi que m'hi cabessin, me quedan cuatre mesos que procuraré escriure en les fulles d'aquesta, ajuntant-les a la grossa. ¡Alabat sia Déu!

Avui, festa del martiri de sant Joan B[aptista]. No he pogut sortir per causa de la pluja. Fa fret molla i pesada. Els dies clars s'han acavat.

30. Tampoc avui no he sortit. La fret és negra.

És Santa Rosa de Lima[,] gloriosa patrona d'Amèrica. Ditxosa d'ella que va escullir bé el camí que condueix a la glòria. Allà tenim de fer via també nosaltres en nom de Déu.

Avui ha mort la filleta d'en Tito Garcia Mata. Tenia mesos només. En Lluís i la seua mare han anat a l'enterro verificat aquesta tarde. Un àngel més al cel que pregarà a Déu.//

31. Sant Ramon Nonat[,] fill de Vilafranca del Panadès. Un català il·lustre devant de Déu i del món. Ple de mèrits i de glòria gosa de la benaventuransa.

Som oït missa i continuat les meues pobretes devocions. Déu les hagi acullides.

Setembre

1er diumenge. Aquet mes en tindrà cinc. Som oït missa primera. No feia gens de fret. Els peus hem feian mal i m'he cansat molt. A·pesar de tot, com que som reposat bé, a la tarde he tornat a sortir per assistir a la Hora Santa. És sublim la devoció a

l'esmentada ceremònia. Allà, contemplant a Jesús Sagramentat, alabat sia per sempre, bo i escoltant les maravelloses meditacions que 'l nostre ministre de Déu ens ha llegit, m'he sentit unida amb gran fervor amb Jesús per a continuar el meu dolorós calvari // semblant-me que la creu meva no'm pesaba tan. M'[h]e sentit animada i plena de resignació esperant l'hora que m'harribin les noves bones o dolentes que tan temps fa espero.

De la guerra europea ni cal parlar-ne. Cada dia és pitjor. Alemània i Inglaterra no fan atre cosa si·no és destrossar les seues ciutats i pobles. Com que no poden enfrentar-se per terra ho fan per els aires. Són a mils els aparatos que cauen destrossats. Avui llegim que Rumania invadit per Rússia s'ha vist acossada per Ungria i per atre banda per Bulgària. Ha tingut de cedir tot lo que li han exigit quedant-se amb poca cosa. La pobre gent que ha de canviar de costums fuig a la desbandada sense nort ni guia espantats i pobres. Això passa tot sovint.

2. Avui ha plogut, però no molt. La mare ha anat a la peluqueria a que li fessin la bonica permanent. ¡Quin luxe! Sembla més jove.//

He oït dues misses ben a·prop l'una de l'atre. Cal aprofitar les ocasions de fer mèrits per la nostra animeta. Lo demés que em preocupa és tan enigmàtic que no veig la més petita senyal de resoldre's. Res de bo espero. He llegit que 'l vapor que va sortir de B[uenos] A[ires] per Barcelona el 29 de juliol, els anglesos el varen deturar deu dies quedant-se amb totes les saques de correspondència. Lo pitjor[,] que n'hi havia que feia un mes que rondaba o dormia a Rio de Janeiro. No tenim ni tan·sols el goig de poder fer arribar les cartes als nostres estimats d'*allende los mares*. Quin dol! Déu ens do paciència!

Rumania està revoltada contra Ungria per el tros de terres de la Trasilvània o tota que li ha tingut de donar. Hi ha mol rebombori.

Berlín i Londres se bombardegen tots els dies.

3. Tot avui plou. Fins hi ha hagut tormenta. Per això no he sortit. Prenc Famel per la tos.//

4. Nit i dia ha plogut. Per això no he sortit. En Lluís ha anat al Institut d'Orientació Profesional a consultar i demanar consell per el seu pervindre. Déu l'ilumini.

Rumania segueix revoltada. El poble volia asessinar al rei Carol II i posar al trono el seu jovenet fill Miquel que ‘l seu pare va destronar fa alguns anys. El rei actual és mol poc recomanable per els seus actes repulsius i públics. Moralment deixa molt que desitjar. Inglaterra i Alemània se fan forta guerra per els aires.

Aquí de nou tenim govern. Ahir els ministres varen jurar por *Dios y los santos Evangelios* cumplir la defensa de la Constitució de la pàtria. Déu els hi do ceny.

5. També avui he pogut sortir. Plou i hi ha mol de fanc. Ahir la Mima va tenir el goig de que a la facultat li acceptessin el progecte.//

6. 1er divendres. He pogut continuar la devoció meva de combregar en reparació de tantes ofenses com se fan a Déu en el món. Unes hores matinals sense fanc ni pluja. Després de nou ha plogut. Are són vora les deu de la nit i diu que ‘l nostre carrer està intransitable. Demà no podré sortir. Tinc por de caure.

Llegim que ‘l rei Carol II de Rumania ha dimitit i que no saben ont és. El poble no’l volia i no han parat fins que ha abdicat en favor del seu únic fill. Té divuit anys. Tornarà ser rei. Ho va ser essent mol petit, però ‘l seu pare[,] que sempre ha fet actes de pocassolta, va proclamar-se rei i va ser aceptat. Per la seua vida poc recomenable, la reina no va volguer viure al palau reial. Va preferir estar sola[,] separada del rei i del seu fill. Tots els anys li permetian que ‘l noi passés un mes amb ella. El temps restant vivia amb el seu pare. Are diuen que la reina Elena[,] mare del noi[,] anirà de nou al palau al costat del seu fill novament rei.//

7. La pluja m’ha tingut tot avui dintre casa. El nostre carrer és un fangal que no’s pot creuar sense perill de relliscar. Tan ben asfaltat que esta<v>ba avans d’obrir-lo! Mai·més ha estat bé com estaba. I lo pitjor[,] que espatllan una cosa per passar-se quissab el temps per resoldre la feina. Fan com els operaris que varen obrir el pou al jardí de casa. Ho deixen sens acavar i causa la mar de molèsties.

En Lluís i n’Irene han anat a visitar la Rita Brizuela[,] antigua serventa nostra.

Tot lo que deien ahir referent a Rumania avui ho confirman. És rei el fill[,] Miquel I. Desseguit ha cridat a la seua mare que vivia amb un poble de Grècia o Alemània. Ella ha volat prest a complaure ‘l seu fill. Ha fet el camí en avió. Déu els fassi més felissos que avans.

8. Amb tot i ser diumenge i la Nativitat de la Verge Maria, no he pogut oir missa ni sortir de casa per a res. Tota la nit ha // plogut i fet tormenta i no'm som animat a creuar el camí tan ple de fanc.

Llegim que ahir el president del Paraguay[,] general Estigarribia[,] junt amb la seua esposa i 'l pilot varen morir cremats per haber capotat l'avió que'ls conduïa. L'accident va ser per causa de la boira espessa que no veian ont passavan. Déu hagi acullit les seues ànimes.

Un transport aleman que portaba 4.000 soldats ha estat enfonzat. Hi varen morir gairebé tots. No varen tenir ni temps per a salvar-se.

El món està ple de desastres. Jo no sé res dels meus.

9. Avui sí que ha fet un dia preciós. El sol retornaba. Som pogut oir missa i fetes les meves devocions m'en he vingut amb tota calma.

La guerra[,] furiosa. Els avions, amb la seua diabòlica càrrega de bombes explossives, cauen sobre Londres i sobre Berlín que tot ho destrueixen. Cap d'ells té cara de rendir-se. ¡Infelissos!//

10. També avui ha fet mol bon dia. He sortit dematí que no feia gens de fret. Som fet les meues devocions i amb la meua acostumada calma som seguit el carrer de Rivadavia que hi feia un sol explèndit que confortava tot el cos.

En Lluís ha tornat a l'Institut d'Orientació Profesional. N'ha tornat mol ben impresionat.

La guerra[,] cada dia més fera. Destrossan les millors ciutats sense cap respecte ni a vidas ni a tresors artístics. Mai havia passat una tan bàrbara cosa. Per fer tan de mal serveix la ciència dels homes? ¡Déu ne tingui pietat!

11. També avui som oït missa i fetes les devocions de costum. Feia vent mol fret. El temps té tendència novament a ploure.

Som acavat un baberet de batista blanca. Ha quedat forsa bonic. Serà per un fillet de'n Jijena Sánchez. El pibe encare ha de néixera. Com que 'l baber és blanc pot·ser igual per nen que nena.//

12. Ja que la pluja el dia de la Nativitat de la Verge Maria no'm va permètrer que oís missa, avui que és la festa del seu Nom dolcíssim hi he pogut assistir. Feia vent fret

que no permetia fruir l'escalforeta del sol. Are hi ha una cortina de núbols al nort que bé farà prou si no és preparació de la pluja de demà.

Som acavat de teixir un saquet de llana negra per a mi. Ha quedat forsa bé.

Quin dol d'anyoransa tinc sense noves dels meus tan estimats ausents! Déu meu[,] guardeu-me'ls!

13. També avui som oït missa i fet les meues devocions gràcies a Déu. M'he cansat molt.

Han fet avui el caminet enrajolat al jardí.

El senyor Vidal de Victorica amb la seua esposa han vingut a passar uns dies després de l'operació que a ell li han fet a l'Hospital Español. L'hi han tret la meitat del estómac. Déu permeti que quedi ben curat.//

14. Un dia pesadíssim. No sols l'i sento jo[,] que ja de si vaig mol pesada, sinó que 'ls joves diuen lo mateix. Fa calor i anem amb la roba d'hivern. Com que el clima és tan variable no cal afluixar-se d'abric que per un tres i no res bufa 'l pampero o 'l sud i de nou fa fret.

Avui és festa litúrgica dedicada a la santa Creu del nostre redemtor Jesús.

El breviari conta que a fi del regnat de Focas Cosroes, rei de los persas, s'apoderà de Jerusalem, i després de matar en ella molts mils de cristians, s'emportà a Pèrsia la Creu del Senyor que Elena habia depositat en la montaña del Calvari.

Heràclio, sucesor de Focas, dejunà i pregà molt, implorant el favor i auxili del cel amb el cual pogué derrotar a Cosrroes, obligant-lo a restituir la Creu del Senyor. Aixís fou recobrada la preciosa rellíquia 14 anys després d'haver estat a poder dels persas.// Al ser novament a Jerusalem, Heràclio va posar la creu sobre les seues espatlles i la pujà amb gran pompa al puig ont el Salvador mateix va pujar-la. Llavors va fer-se un grandíssim miragle. Heràclio anaba vestit d'or i pedreria quan de promte va sentir que una oculta forsa l'aturaba junt a la porta per la cual se surt al camí del Calvari, i quan el rei més probava de caminar, més forta i més gran era la forsa que l'estorbava.

Tots, devant l'estrany succés, quedaren aturdits hasta que Zacarias, bisbe de Jerusalem, va dir al monarca: «Mira, emperador, que amb aquets arreus de trionf no imitas bastant la pobresa de Jesucrist i la humilitat amb què Ell va portar la seua creu.» Llavors Heràclio, treient-se els seus rics vestits, va descalsar-se, i va posar-se un manto, i de nou carregà la creu sobre les seues espatlles i aixís va poguer caminar fins arrivar al

bell cim del Calvari i deixar // aquella prodigiosa joia en el mateix lloc que ‘ls persas l’habian presa. Quin prodigi!

15. Diumenge. Festa dels Dolors de la Verge Maria. He pogut oir missa 1a. Molta por tenia de la pluja, però ha esperat a caure a la tarde. S’hi ha posat per lla les tres. Are són dos quarts de nou i plou molt.

Hem estat acompanyats d’en Joan, la Sara i la seua filleta. És una nena de lo més divertida. Els nens i nenes són per a mi les joies preferides. ¡Tan ignocents i vellugadissos!

16. Avui no he sortit. El temps ho ha privat. Fa molta calor i plou molt.

17. Som oït missa i practicat les meues acostumades devocions. El dia ha estat pesat. Dematí[,] boira espessa. A la tarde ha fet forta tormenta i ha plogut molt.// Are són les deu menys quart de la nit i segueix plovent.

En Lluís ha anat novament a l’Institut d’Orientació Professional. Els consells que li han donat són que pot ser un bon advocat. Ell s’hi sent inclinat. A mi hem sembla que n’hi ha masses[,] d’advocats. De totes maneres és una carrera bonica, i totes són bones si se saben fer valguer. Tot ho fa la voluntat del que l’estudia com també del que la practica. Déu li do un bon camí.

18. La pluja m’ha tingut a casa tot el dia.

19. Avui no ha plogut. M’he quedat per a rentar-me la roba. Els bons amics Vidal i la seua esposa han vingut de La Plata. S’han quedat a dormir.

Hem llegit que ‘ls vaixells españols des d’avui no volen atmetre correspondència per // portar-la a l’Amèrica del Sud. No poden circular cartes sinó amb avió. Acavem de quedar separats amb Europa. Hem dol molt no poguer rèbrer noves dels meus estimats auzents.

20. Avui som pogut anar a missa gràcies a Déu.

La correspondència per a España que per no acceptar-la els vapors españols s’en feien càrrec els de Nor<d>t-amèrica, tenian de passar per Lisboa. Portugal no ho vol. No hi pot haver cap més manera de comunicar-mos si no és amb abió. És un desastre.

Els señors Vidal i señora avui han pres viatje de nou per Victorica. Déu'ls hi do salud.

21. Festa del gloriós s[ant] Mateu apòstol i evangelista. Avans era recaudador de les contribucions. Quan estaba en plena feina Jesús hi va passar i li va dir «segueixe'm». Al moment ho va plantar tot per·a seguir-lo. Ditxós d'ell que va // copsar la verdadera llum de la fe en Jesús. Ja'n va haver el premi en aquet món.

Avui aquí és el primer dia de primavera. Tots els colegis han fet festa celebrant-la.

22. Diumenge. Avui sí que ha fet bon dia. Som oït missa primera i fetes les meues devocions sense fret ni cap molèstia. És que som passat una nit reposada.

A la tarde m'havia posat a escriure coses referents a la festa·major de Llufriu i quan ho som tingut llest ha vingut una senyora de Victorica que hi ha estat molta estona. És la Llucia Sonsoneti[,] casada amb un jove fill d'alemans. És mestra.

23. Avui ha vingut el padre Osimato. M'ha portat dues casulles peraquè hi posi un forro nou. Una de negra, l'atre vermella. Quedan forsa bé. És feina mol agradosa de fer.//

La guerra[,] cada dia pitjor. [H]em llegit que un submarí ha torpedejat un vaixell anglès que portava criatures al Canadà per allunyar-los de la gran tragèdia de la capital. Hi han mort negats 83 nens i nenes. Tots eran entre 'ls 5 anys i fins a catorse. S'en han salvat tan·sols 7. Pobrets! Era de nit, el mar picat i tot ha anat a fons. Quins moments!

Fa dos o tres dies que l'Aldao i la Sara han posat una incubadora amb 50 ous.

La Mima a la Facultat li han donat un distingit per el progecte de casa de Correus.

24. La Verge de la Mercè[,] patrona de Barcelona i redentora dels esclaus presoners dels moros. Avui ha estat un dia de moviment a casa. El nostre senyor rector ha vingut a buscar llana que teníam ja fa temps. En farà fer un matalàs per un p[are] missioner que vindrà a la parròquia pel mes d'octubre. M'ha portat // una bíblia catòlica mol extensa del autor bisbe d[octo]r Torres Amat (a c s). Les cubertes són de fusta tallada. Tot plegat un monument de lletres venerables i santes que jo llegiré si Déu ho vol amb goig i devoció, i en traduiré o copiaré moltes coses.

Les noies Sara[,] Irene i la seua mare han estat de compres al centre. La Sara ha visitat exposicions amb el seu Aldao. N'Irene s'ha comprat un vestidet (gènero per·a

fer-se'l) de cotó fantasia mol bonic. També tela antigua per un mantel de te amb els corresponents tovallons. La seua mare s'ha comprat un capell molt xiroi. La Mima i en Lluís i jo ens hem quedat solets. Ha fet bon dia.

25. He comensat de llegir la fenomenal bíblia del bisbe d[octo]r Torres Amat, comensada l'any 1808 i acavada en 1822. Això 'l manuscrit. Després per presentar-la // als que l'i havian d'aprovar va passar alguns anys més. Are vaig llegint el discurs del autor. És mol inspirat i no cansa amb tot i que és llarc.

En Lluís avui ha anat al Congrés a escoltar els diputats com se barallaven i feien de tot menys discutir lo que se necessitava. N'ha sortit[,] diu ell[,] ben aburrit.

26. Avui no he sortit. Tenia una feinada tremenda. Havia passat la nit forsa pesada. No sé si era per l'asma que algunes nits hem desvetlla. Després m'he trovat bé. Som acavat feines que tenian pressa. És que 'l pobre Lluís aprofita la roba que deixa 'l seu pare (roba interior) i cal remendar-la bé. Tot s'ha d'aprofitar. Ja trovarà dies millors si Déu ho vol.

La guerra europea s'extén. Les nacions petites tremolan totes. Les colònies[,] igual. Són a milions els presoners i refugiats que rodan // d'un lloc a l'atre assustats i sense recursos. El Papa de Roma ha dit que farà per·a ells lo possible i lo impossible. Gràcies a ell ja han pogut comunicar-se famílies que com els meus que tan estimo i no sé on són ni tant·sols si són vius. Tan·sols unes lletres que donguessin senyals de vida! És un estat el meu que tan·sols Déu sab el meu dolor. Resisteixo per la voluntat del que tot ho pot i hem comunica resignació per·a trepitjar tantes espines. Alabat si[a] Déu!

27. Estem completament incomunicats amb Europa per via marítima. Cap vapor s'anima a portar correspondència. Els anglesos els aturan, els registran i prenen la correspondència. Tan·sols amb avió se poden trasmètrer les notícies. Encare aquí costa poc, però a España costa cerca vuit pessetes una carta. Avui ha arrivat el "Ca<p>bo de Hornos". No ha portat cartes.//

28. Llegim que en Besteiro ha mort. Déu el tingui al cel. No era catòlic però sí una bona persona. Va néixer a Madrit l'any 70.

Diu "La Nación" que Alemània, Itàlia i 'l Japó han concertat aliansa militar.

La guerra s'enreda més. Els estats Units tenen ganes d'entrar a la guerra de part d'Inglaterra. No sé pas ja d'on treuran el ferro per·a tantes armes. Hauran de minar totes ses montañes i rompre totes ses campanes.

29. Diumenge. Sant Miquel Arcàngel gloriós. Ell sia qui ens porti de la mà cap a les regions de la glòria eterna.

El nostre nen de la Miria cumpleix tres añs. Déu permeti que en pugui cumplir tans com jo i que sigui el goig i ajuda dels seus pares.

Som a la tarde. Na Gracieta amb en Lluís, Irene, Mima i la Nena Gibert són al Casal Català. És possible que en Ricard si ha // pogut també hi haurà acudit. Na Gracieta hi haurà fet un parlament sobre festes majors de Catalunya. La pobre també necessita quelcom que li embaumi les penalitats i anyoraments portats per la malestruga guerra española i la actual. Hem de fer lo possible per·a resignar-mos a la voluntat de Déu[,] únic que sab lo que ha de ser dels desastres presents.

30. Avui que és s[ant] Geroni no he pogut obsequiar-lo oint missa. A la matinada ha fet temporal fort i la pluja i tormenta de tot el dia m'ha retingut a casa. Sant Geroni era un gran savi. El papa s[ant] Dàmaso li va manar la traducció al llatí nomenat Vulgata adoptada després per la Iglésia com versió oficial de la bíblia.//

Octubre

1er. No he sortit. Amb tot i que no ha plogut, no m'he animat a trepitjar el fanc dels carrers per la por de relliscar i caure. Demà si Déu ho vol hi aniré. És la festa dels Sants Àngels de la nostra guarda[,] companyons invisibles que no'ns desemparan mai. Escoltem devotament les seues veus amoroses que'ns portaran al camí del cel.

Llegim que al poble del General Villegues, l'atre nit hi va passar un cicló que va destrossar moltes cases. Hi ha molts morts i ferits.

Ahir a Montevideo, mentres un cine funcionava, va caure el sostre i també hi ha moltes víctimes. De la guerra no sé què dir-ne. Totes les nacions europees estan progectant qui la farà més grossa. Bombes, submarins, ultimàtums i por l'un de l'atre. Fam per tot arreu i cap senyal d'acavar-se. Estem sense notícies dels nostres que tenim allà. Déu mhos ajudi!//

2. Res de nou ni de bo. Els periòdics i la ràdio tan·sols parlan de desastres.

La Sara ha anat a cal d[octo]r Fasola. Han decidit que dilluns prop_vinent s'internarà amb un sanatori de Merlo.

Avui sí que he pogut anar a missa. No m'he cansat tan com atres dies.

3. Santa Teresa de l'Infant Jesús. No he pogut obsequiar-la. Ha plogut poc, pro el carrer de casa ha quedat moll i enfangat que no m'he vist animada per creuar-lo.

4. Primer divendres de mes. He tingut la sort de poguer oir missa i combregar gràcies a Déu que'ns ha donat un dia clar i quiet.

He comensat una faixa de ganxet per un futur fillet de la bona amiga Maria Nadal. No hem pogut conseguir fil del que necessitàvem perquè tot s'acava i d'//Europa no ve res, com tot ho teníam a mà. Si aquí no s'afanyan a produir no sé ont anem a parar. I lo pitjor és que la guerra no té cap cara d'acavar-se.

5. També avui som sortit dematí. No m'he cansat tan com els atres dies. Núgul estava, pro la fret no era forta. És festa de s[ant] Plàcid[,] monjo benedictí i després abat. El tinc amb una estampeta junt amb s[ant] Maur que acompanyan a nostre p[are] sant Benet. Els dos són mol petitets en l'estampeta. En la missa no'ls hi he pogut practicar el reso seu, perquè tot aquet mes resem el Sant Rosari durand la missa.

La Sarola està preparant la seua estada a Merlo per·a l'operació.

La Mima[,] tota entusiasmada per assistir a una vetllada estudiantil que fan avui a casa les seues amigues s[enyo]r[e]tas Funes.

El cel està que sembla hagi de nevar.//

6. Diumenge. Fa fret. Som oït missa 1a. Tot el dia m'ha semblat sentir-me un refredat. Ja fa dies que lluita per entrar. Avui va d'aument. Per això a la tarde no he sortit. És primer diumenge de mes i a la tarde s'haurà celebrat Hora Santa. No m'he sentit prou animada per anar-i. L'he meditada aquí a la meua pessa tota soleta. Déu està per_tot. Ell haurà aceptat la meva devoció aquí mateix. Tot el dia hem tingut la Glòria Nadal amb nosaltres. Ha vingut amb el seu nen[,] qu'és de lo més espavilat. Que Déu l'hi'n do goig és lo que més li desitjo.

7. Avui és la Verge del Santíssim Rosari. Som pogut oir missa i cumplir les meues devocions matinals gràcies a Déu que m'ha lliurat del refredat que tan temia. Quissab encare si m'arreplegarà!//

La Sarola i la seua mare han sortit per Merlo. Esperem noves seues que'ns portin el resultat de l'operació.

Són les onse i mitja de la nit. Acavem de rèbrer la notícia de que felisment la Sara ja està operada i que descansa. L'acompanyan la seua mare, l'Aldao, en Joan i la Sara. La operació ha dit en Joan que ha anat mol bé gràcies a Déu.

8. La Sara segueix bé. El telèfon de casa no reposa. Tothom pregunta per ella. Les noies Palau des de Pirovano. El seu pare des de Pico. N'Irene i la seua mare van i vénen de Merlo. L'una o l'atre d'elles sempre li fan companyia. Avui a la tarde ha tingut uns moments de molèstia corporal que ha passat aviat.

Tot avui plou. Per això no he pogut sortir. Are s'en ha anat l'Aldao[,] que també fa camins cap al costat de la Sara. Pobre nòvio!//

9. Tot avui plou. No he sortit.

La Sara segueix bé gràcies a Déu. El telèfon de casa no descansa. Tota la família i bons amics preguntan per la nostra malalta. Ha vingut la Glòria Burc i amb en Joan i na Gracieta han anat a visitar-la al sanatori de Merlo. També hi ha anat en Lluís. La senyora professora d'anglès també ha vingut. Ha demanat per l'estat de la Sara i al mateix temps ha portat un trevall peraquè el fassi la Mima. Se tracta de un plano per·a la construcció d'un ranchito. És el primer trevall que farà referent a les seues abtituts i responsabilitats.

10. La Mima està dibuixant el plano del ranchito. Quin comensament d'arquitecte més simpàtic! Jo li dic que cobre 10 centaus només com qui diu per no ser massa generosa i per ser el primer trevall. Li fa ilusió. Quin record!//

Acabem de llegir que vora Rosari hi ha hagut un accident molt tremendo. Han topat un òmnibus i un camió que anaba carregat de caixes. De moment hi ha sis morts i catorse ferits mol greus, i molts de lleus. Déu els ajudi!

Alemània ha invadit Rumania. L'enrenou de nacions és molt fort. Totes tenen por de ser invadides o destruïdes. Un desastre furiós.

Som a la nit. Aquesta tarde som fet una excursió mol bonica. L'Ernest i la Catalina han vingut, i amb ells dos la Mima, na Gracieta i jo hem anat a Merlo a veure la Sara[,] que estaba forsa bé i animada. La seua mare s'hi ha quedat i nosaltres hem tornat.

La Mima ha entregat el plano del ranchito. Ha estat ben acceptat i recompensat. Ella demanava deu centaus com una broma, i 'ls interessats han volgut que acceptés cinc pesos. No hi quep de contenta. A tothom esplica la seua famosa obra tan ben agraït com ben pagat.//

11. La Sara segueix bé gràcies a Déu.

No hi ha novetats. La guerra[,] cada dia pitjor. Les nacions se van preparant per fer-la més extensa. Quin tripijoc!

Han nascut una pila de pollets de l'incubadora que cuida en Lluís. Ell n'està tot joiós.

12. Dia de la Rassa. La Sara[,] millorant cada dia. Encare no's lleba. Val més que se reforsi un xic més.

Avui som assistit a la Hora Santa que s'ha celebrat a la nostra parròquia amb motiu de comensar-se la missió a la carpa de Villa Rivadavia. Al tornar m'he vist negra per creuar el carrer de Rivadavia. Els autos passaven espessos que no donaven lloc. El dia clar i festa[,] tot ajudava al difícil cas de resòldrer. Era que anaven a Luján a rèbrer els que arribaven del concurs automovilista argentí-limeño.//

Són les nou de la nit. La Destéfono ha vingut i amb la Mima són a Merlo a visitar a la Sara. La primera, futura metjesa[,] hi anava tota entussiasmada per a visitar detingudament l'edifici tan suntuós com és aquell.

13. Diumenge. El cumplianys de l'Aldao. En cumpleix curanta. Ha passat el dia entre Merlo al costat de la Sara i Haedo junt amb nosaltres. La malalta segueix bé gràcies a Déu. Aviat deurà poguer tornar.

Som oït la última missa. En Lluís ha fet un acte que Déu li premiarà llargament. Que continuï el camí tan recomanable que segueix és lo que més li desitjo.

14. Avui sí que som anat a missa i fetes les meues devocions matinals. És el cumplianys del nostre senyor rector. Estaba de lo més content. Ha tingut mols obsequis.

És tan bo, que tothom // l'estima. Tenia el despatx ple de gent que'l felicita<v>ba. Quan tots han estat fora junts hem pres del desdejuni i després am el seu cotxe hem anat fins a la carpa dels missionistes i m'ha acavat de portar fins a casa. Aixís ha acavat per mi els seus curanta anys. Li feia broma jo perquè en tinc la meitat més qu'ell[,] d'anys. Lo mal és el pobre no estar bé de salud i tenir de trevaiar tan.

La Mima està empiocada. No serà res.

Fa calor, el peu meu baròm[e]trer hem fa mal i es galls han cantat a les nou de la nit. Això vol cridar novament pluja.

La Sara segueix bé, però encare no's lleba. La ferida no està resolta del tot.

15. Santa Teresa de Jesús. Gloriosa i valenta per a dirigir i fundar comunitats relligioses. Va ser una portentosa llum del seu temps. Amb tot i la poca salud que tenia // totes les dificultats que trovaba eran per ella vensudes. La protecció del cel mai li va fallar. Imitem-la i preguem-li que'ns ajudi a trepitjar les espines del nostre camí.

16. Atre vegada la pluja del dematí m'ha fet quedar a casa. Després ha fet bon temps.

Res de nou. De la guerra no s'en veu res de bon senyal. He llegit que a España van a teixir roba de fibras d'eucalipto. Sembla que una societat italiana intenta fer-i gran cosa. Deurà arribar a ser ex-España *si Dios no lo remedia*. Aixís ho vaig llegir fa més de seixanta anys no recordo a·un. Deuria ser a notes curtes.

17. Avui sí que som anat a missa ben dematinet. És la festa de la relligiosa tan devota de Jesús santa Margarida Alacoque. Ha estat al colegi de les Hermanes.//

Per fi ja tenim de nou la Sara a casa. A les primeres hores de la tarde la seua mare i n'Irene han anat a buscar-la al sanatori de Merlo. Hi han anat amb un auto a fi que pogués fer el camí ben reposada. Està animada gràcies a Déu.

18. La Sara segueix bé. La Mima també.

He llegit que al castell de Monjuïc de Barcelona han fusellat al cèlebre i desgraciat Lluís Companys[,] ex_president de la Generalitat de Catalunya. Déu hagi acullit la seua ànima.

19. Dia de tristíssim record. 23 anys fa que vàrem perdre 'l nostre Lluís tan estimat. Tots els meus precs d'avui han estat per la seua animeta. Déu el tingui al cel.

Han vingut la señora Juana Palau amb la seua filla Estela, la seua nora Piba, un nen i una nena // fillets de la mateixa. Són mol simpàtics i xarrotegen com un ocell[,] sobre_tot el nen. Sempre són atraients[,] les criatures.

També ha vingut la Mari Gómez de Victorica. La Sara ha anat al d[octo]r Fasola. Li ha dit que va bé, però que ha de reposar molt.

He rebut carta d'en Fullà de Chile.

20. Diumenge. Festa de santa Irene gloriosa[,] patrona meva. Déu perdó a la meua estimada padrina que per a mi va escullir un nom tan bonic. Li estic mol agraïda. Som tres Irenes. La nostra Irene Llorens Bassa, l'Irene Bassa Palau i una fillola meva de can Nau de Peratallada[,] filla d'una germana meu[a] que al cel sia. Aixís som 4. Jo la més veia. Des de la mort del meu tan plorat fill Lluís, mai·més he celebrat la meva festa onomàstica amb el goig d'avans. Les ferides tan fortes mai·més se curan.//

Acavem de llegir que el cèlebre Lluís Companys, al veure's condemnat a mort, ell mateix va demanar el capellà de la presó per·a confessar-se i morir en la relligió catòlica[,] apostòlica i romana en la que hi són la seua esposa i tota la família d'ell. Per fi ha fet com molts atres quins han donat tan mals exemples i pervertit tans infelissos que han cregut amb les doctrines per a ells practicades, i quan s'han trovat a un peu del sepulcre, han overt els uis a la veritat i s'han comvertit. Quin escarment tan gran! Tenia 57 anys. La nit seua última va confessar i combregar i hores ans de ser fusellat va oir missa. A les sis i minuts va ser executat. Qui l'i havia de dir! Déu té un bastó que pega sense fer remor.

Llegim també que a Catalunya hi han fet unes inundacions tremendes. Hi ha molts morts i ferits. Diu que hi ha més de trenta-//cinc anys que no hi havian fet tan grants aigats. Ponts trencats per tot arreu. A Torelló més de dos-centes cases enrunades. Tot allò ple de fàbriques destruïdes. Trens caiguts als rius. En fi[,] un veritable desastre. Tinc por per l'hort de casa. És possible que l'aiga de sa riera hi hagi passat per sobre.

Avui han passat la tarde amb nosaltres la señora Maria Palau v[iu]da de Llorens amb la seua filla Nina. Estan forsa bé de salud.

En Ricard de n'Irene ens ha obsequiat amb un bonic ram de roses precioses per ser el s[ant] de la nostra gloriosa patrona.

21. La Sara segueix bé sinó que no fa via. Ha de descansar molt a fi que la ferida se tanqui.

Avui ha vingut la Francisqueta Llorens.

22. Res de nou. Les noves dels aigats de Catalunya són desastroses.//

23. He sortit dematí per anar a les meves devocions de costum. Avui hi ha hagut tres misses. N'he oïdes dues. L'última era a les deu. No l'he esperada. Feia vent del sud i era fret com ho és sempre. Després he passat un dia de molta tos que m'ha fet sofrir i no estava d'humor. He llegit i dormit a ratos. No he tingut esma de fer cap feina. Ha vingut la Glòria Nadal amb el seu nen i la seua nevodeta.

24. Sant Rafel Arcàngel. M'és mol simpàtic perquè li conec actes sublims. Poc l'he pogut obsequiar ja que d'haver-me trovat tan atropellada per tanta tos ahir, no m'he animat afrontar la fresqueta matinal. Què hi farem.

Som escrit a l'amic Jijena Sánchez amb motiu de ser avui la seua festa onomàstica. L'he felicitat també per el seu nou llibre titulat "La Luna y el Sol".//

25. Avui hem comensat el novenari per les ànimes del purgatori. Som pogut oir missa i assistir a la funció de la tarde.

Han vingut dues senyores de Trenque Lauquen. Són les dues casades amb dos germans Casamajor. Hi ha<v>bia un nen fill d'una d'elles.

De la guerra no sé què contar. Hi ha mol moviment però de *chindo callando*. Tots hi diuen la seua, però tot està en secret. Els dirigents dels seus respectius llocs se reuneixen ben sols i res se sab de lo que volen fer.

A Endaya s'han reunit Hitler amb Franco (i 'ls dos gossets) (secretaris). A un tren d'Alemània se varen reunir en Petain, Hitler i 'ls [frase inacabada].

2<5>6. Res que valgui la pena. Som acavat el conopeo. Ha quedat mol bonic.

Segueixo assistint a la novena per·a les ànimes del purgatori. Hi va forsa gent. Tots tenim ànimes estimades en aquell lloc.//

27. Diumenge i festa de Crist Rei. Aquí a la nostra parròquia no s'ha fet gran solemnitat per causa d'estar enfeinats amb la missió[,] que avui ha estat l'últim dia, i per

les funcions del novenari per les ànimes dels difunts que sojornan al purgatori. A la tarde a la carpa de la missió monseñor Chimento[,] arquebisbe nostre de La Plata, haurà confirmat tota la mainada del barri ont és la carpa, Villa Rivadavia. És un barri als límits d'aquet poble i Morón.

La festa de Crist Rei l'he sentida ben devotament. He combregat sentint-me unida amb Jesús considerant-lo la gerarquia més gran d'aquet món, adorant-lo fervorosament com a tal. Ell m'hagi escoltat i no'ns deixi mai sols fins a la nostra última hora.

En Joan ha portat una mol bonica matra per la petita Carmeta Mimus.//

28. Sants Simon i Judes Tadeo[,] apòstols de Jesús. He sortit dematí a practicar les meves devocions. A la tarde ha plogut i no he pogut assistir al novenari per sentir-me mol cansada. Ha fet un dia en extrem pesat.

Han vingut en Jorge Carvajal amb la seua esposa. Hi han estat poc perquè anaven a Moreno. Passant aquí han entrat.

29. La guerra cada dia és més dura i escampada. Are Itàlia arma bronca a Grècia per la frontera d'Albània. Segurament que iran a pinyas. Inglaterra promet ajuda a Grècia. Té prou feina a casasseua. A tots els que ha volgut ajudar ha fracassat.

30. Itàlia i Grècia per la part d'Albània ja han trencat les hostilitats. Inglaterra s'hi ha barrejat i tot són bombes per aquí i per allà. Tan que costa de fer un edifici // i tan poc com se pensan amb destruir-lo.

Avui en aquest casa ens han donat l'aigua corrent. No l'haurem de treure del nostre pou amb el motor. La que ens han donat és del límit entre Haedo i Morón. Hi han fet uns pous i dipòsits mol grans.

En Lluís i la Mima són al casament d'un fill de la Carmen Palau.

31. Avui la missa ha estat al colegi de les Hermanes antonianes d'aquet poble. Hi som anat. Ha fet un dia de calor humida. No's podia resistir. Som forrat una pedra sagrada.

Novembre

Avui ha nascut en Jordi Nadal i Burc.

1er divendres. Som assistit a la doble festivitat per aver-se escaigut en dia de Totsants.

Amb n'Irene i en Ricardo hem anat a passar el dia amb l'Ernest i la Catalina. M'han vin//gut a buscar amb el seu cotxe. Eren les nou de la nit quan ens han tornat aquí. Hem passat un dia forsa animat.

2. Dia de Difunts. Som oït les tres misses que ha celebrat el nostre senyor recto[r]. A la tarde som assistit a la conclusió del novenari per a les ànimes del purgatori. Al mateix temps som aprofitat de fer algunes visites resades a fi de guanyar el Jubileu oferit també als nostres difunts estimats.

3. Diumenge. Segueix la calor forta.

Som oït missa primera. A la tarda som assistit a la Hora Santa.

Avui l'amig d'en Lluís Goro Renard ha fet la primera comunió a Ramos Mejía. Era festa escolar. En Lluís també hi ha anat. Ha plogut cuatre gotes.

En Ricardo no està gaire bé de salud.//

4. Festa de s[ant] Carlos Borromeo. Als 23 anys va ser cardenal. Era 'l sigle setse. He felicitat al senyor rector per el seu segon nom de pila. M'ha regalat uns rosaris mol bonics. Lo més curiós d'aquets rosaris és que tots els grans són fets d'una fusta[4] d'un arbre que tenen unes relligioses dominiques de clausura. Procuraré indagar ont viuen. Crec que és vora d'aquí.

5. Avui no he sortit. He rentat la meva roba. Fins he rentat la interior avui que feia tan bon sol. Aixís se pot guardar per l'hivern de l'any vinent. Si és neta ses arnes no hi van tan a rosegar-la.

Llegim que amb un poble del sur de Fransa hi ha mort el pobre Azaña. Un més que fineix després d'haver lluït en el lloc més alt de la nació española. Va ser president de la República, però li va fer poc profit. Si hagués governat bé potser encare // hi seria. Els fums del seti tan alt varen trastocar-lo i qui de més alt puja de més alt cau. Un a un van desapareixent els tan vanitosos i exaltats de la Segona República española diabòlicas les dues. Qui mal anda mal acaba. És lo que ha passat allà. Tan·de·bo hagués

[4] Nota de l'autora: *No són de fusta. Són de la grana.*

tingut remordiments dels seus fets que tan mal exemple varen donar i s'hagués arrepentit com ho va fer en Companys!

6. Avui he sortit dematinet. Feia una fresqueta bonica. La missa al colegi a les set i quart. Un p[are] dominic m'ha indulgenciat els rosaris que va donar-me el p[are] Víctor l'atre dia.

En Ricard ja està ben refet de les molèsties de l'atre dia. Ha de portar ulleres una temporada. Se l'hi veu que novament està animat.

Som acavat els mocadorets de la meva néta Montserrat Bassa. Són tres i mol graciosos.

Als Estats Units en Franklin D. Roosevelt // novament ha guanyat el plet. Va la tersera vegada que és elegit president de la República. Ja'm sembla que li veig es cap ple de ca<v>bells blancs. Molt alt és el seu pedestal, però durant aquets anys que ha governat s'ha envellit molt.

7. També avui som oït missa i practicat les devocions de costum. Feia temperatura agradable. Ahir vaig escriure al bon amic Jijena.

Llegim[,] com també la ràdio ens ho diu[,] que els italians a Grèsia reben de mala manera. Els grecs tenen males urpes i són a casasseua.

8. Res de nou. He sortit i no m'he cansat.

9. També avui he sortit. Feia bo anar per fora.

En Lluís s'ha examinat de italià i de lògica. No sab què ha merescut.

Al Brasil un avió gros i un de petit s'han // topat. El gros ha partit amb dos trossos el petit. Hi ha dinou morts. A Mendosa un atre accident de l'aire però no hi ha víctimes.

10. Diumenge. Torna fer calor. Ha de ploura.

Som oït missa primera. L'evangeli se refereix al camp de blat bo i va resultar ple de cugula. Diu que llavors quan se volia fer un agravi, de bella nit s'anaba al camp rescent sembrat de blat bo, i s'hi sembrava zizaña (cugula).

11. Sant Martí gloriós. Som fet les meues devocions matinals en nom de Déu.

Llegim que ha mort Neville Chamberlain. Un polític anglès mol bon home. Ell no volia la guerra actual. Va fer tot lo possible per evitar-la i no va poguer.

A Rumania hi ha passat un terratrèmol que ha fet moltíssimes víctimes.

Tot són desastres com mai s'en haguessin vist.//

12. Quan hem posava la mantellina per anar-me'n a missa s'ha posat fort vent de tormenta. El cel negre i grosses gotes que queien. Tot plegat m'ha fet desistir de sortir de casa. Ha plogut molt. Are som a la tarde. Els núguls han fugit empesos per el pampero.

En Lluís s'ha examinat de matemàtiques. Tampoc sab el resultat. La Mima[,] pobre mossa[,] ha tingut de dibuixar tota la nit per acavar un dibuix que ha tingut de presentar avui mateix.

Llegim que a Rumania ha repetit el terratrèmol. Diuen que hi ha més de deu mil morts. Una colla de ciutats han quedat destruïdes.

Are sembla que Rúsia pactarà novament amb Alemània a fi d'ajudar a batre 'ls anglesos[,] que se fan mol valents.

Itàlia no pot derrotar als grecs. Són valents.//

13. Quina fresqueta més bonica feia aquet dematí! És possible que en algun lloc hagi glassat. La missa de vuit l'ha celebrada l'arquebisbe monseñor Chimento. Després ha fet un sermonet a les missioneres i a tots els que érem a l'església. Ha versat sobres l'obligació que tenim de salvar la nostra ànima i fins la dels altres procurant acostar germans nostres cap a Déu per qual motiu som en aquet món. M'ha fet bona impresió. És forsa jove donat el càrrec que representa.

14. Continua la fret fina. És que tira el vent del sud. Per el temps que som és mol fret. Anit passada hem contemplat la lluna mol ben acompanyada de Júpiter i Saturn. Els tenia (aparentment) un pam lluny d'ella. El cel era claríssim i podia contemplar perfectament.

Continuan els moviments sísmics a Rumania.//

De la guerra, sembla que 'ls italians reben per_tot on batallan.

A Madrit tenen encausat en Largo Caballero. Ja li deurà anar bé.

En Lluís avui s'ha examinat de literatura i anatomia.

15. Poca cosa hi ha per dir. Dematí fa fret fina i sana. És un bell obsequi del sud. A mi hem va de lo més bé. No'm canso tan i respiro millor.

En Lluís <avui> li ha tocat física i història. Demà acavarà i potser sabrà quines notes ha pescat. No dic merescut perquè crec que 'ls mestres no s'escarrassan pas gaire per fer justícia. Reb qui reb. La Mima també trota molt.

Són les vuit del vespre (hora oficial). La Sara amb la seua mare són al centre a sopar a casa de la família Estalarra.// Despedeixen el matrimoni cordobès s[enyo]rs Petrini.

Llegim noves mol negres que passan els pobres francesos dominats per els alemans vencedors. Alemània ha autoritzat menjar carn de gos. Diu que li donen el valor de carn de bou. ¡Lo que és passar fam!

Com deuen estar els nostres estimats a Fransa. I no saber res d'ells! És una creu que costa de carregar-la. Déu ens ajudi!

D'España ni de Catalunya ni un mot. Tot és fosc. No savem si són morts o vius. Això fa estar intranquil. No obstant estic resignada sempre a la voluntat divina. Res guanyaria ni descubriria si'm desfeia considerant tanta tribulació. N'he passades tantes que 'l repòs moral no'l conec.

16. Som a la nit. Dematí som oït tres misses. El dia[,] explèndit. A la tarde teníam la casa plena. Lo més interessant ha estat // la divertida Carmeta Llorens Planas. És una criatura de lo més espavilada. Vol parlar castellà. Com que no hi ve acostumada diu unes esgarradures que fan riure a tothom. Hi parla quan se les heu amb algun argentí que no coneix el català. Avui amb l'Aldao, ella li ha parlat del tovalló i n'ha dit el *tovallón*[,] semblant-li que és aixís com s'ha de dir. S'ha divertit molt corrent per el galliner i jardins. Agafava 'ls pollets. Hi estava encantada. També ha vingut en Domingo Avellí.

Hem llegit que a Milan (Itàlia) han tret totes les campanes de les esglésies perquè necessitan metrall per la guerra. Are ja no hi haurà més campanes ni campanars. Per cridar els fidels a missa o altres funcions litúrgiques colocaran uns discos fonogràfics al teulat de les esglésies.

En Lluís s'ha examinat d'instrucció cívica.//

17. Diumenge. El temps passa bo. Som oït missa 1a. El sermó del evangeli[,] interesant com tots els que'ns fa 'l nostre senyor rector. Se refereix al petit gra de

mostassa que neix i se fa un arbre mol gros. Aixís és la nostra santa relligió catòlica. Va néixer al morir Jesús clavat en creu afrentosa. Sempre ha estat combatuda i perseguida però mai vensuda. El bulletí dominical també és interessantíssim. Quina pluma més ben afinada té 'l nostre p[are] de la parròquia! Llàstima que no pugui dedicar-se a escriure[,] que faria feines mol acavades. Mol mèrit tenen devant nosatros feligresos seus i que'ns posan unes responsabilitats tremendes.

En Lluís avui cumpleix 19 anys. Els seus companys per felicitar-lo li estiraven les orelles[.] Sembla que és una costum humorística. Són mol simpàtics tots ells.

Are en Lluís ahir va acavar els exàmens // escrits. El dia 2 del pròxim mes comensaran els orals.

Ell i 'ls seus companys hem tenen un afecte com si fos l'àvia de tots. Avui un d'ells quan sortíam de missa garugava (ruimejava) m'ha vist que m'en anava i m'ha volgut portar aquí amb el seu auto. A la tarde volia obsequiar-me comprant-me un gelat que no li som aceptat. És que jo a tots ells m'els estimo molt. A en Lluís li som ofert una carpeteta blanca brodada amb blau cel. Ha estat de lo més content.

18. En Domingo Avellí ha tornat. Ha sopat amb nosatros. S'en va a trevallar a un poble qu'en diuen Marianas.

19. Torna fer calor. Are diuen que 'l rei de Bulgària ha enviat un ultimàtum a // Grècia demanant no sé què. Segurament és per ajudar a Itàlia[,] que no sab com vèncer als pobres i valents grecs.

20. Un dia mol xafagós. Ha de ploure. Ha plogut a Buenos Aires i aquí unes gotes només. Si plogués refrescaria.

He sortit dematí com ho tinc per costum.

De la guerra val més ni parlar-ne. Les nacions que estan en guerra van a quedar fetes un[e]s piles de runes. Mai·més seran lo que habian estat. Els edificis destruïts i la fam per_tot, serà lo que quedarà. Déu meu![,] prou de castigar-los. Comuniqueu-los llum vostra a fi que comprenguin el mal que se fan!

Som escrit a la nostra amiga Isabel Sala. Estic llegint la Santa Bíblia del bisbe d[octo]r Fèlix Torres Amat. Quin devassall de noves hi trovo que jo no sabia! Mai mhe'n canso de llegir-lo. Instrueix molt.//

21. Avui no he sortit. M'he rentat la roba. Ha quedat mol neta i blanca. Tota s'ha ben aixugat.

Hem tingut la sort de poguer rèbrer una carta aèria de la nostre tan estimada Miria. Per·què essent aèria ha estat un mes per arrivar aquí? En fi, ella ha arrivat. La Miria escriu de[s] de Sant Celoni. Diu que el 1er de novembre s'en anirà no sab bé ont. A Barcelona no pas encare. Fins que 'ls seus metges l'i permetin. Diu que'ns va enviar un·atre aèria per l'agost que no l'hem rebuda. Tampoc ella ni na Montserrat saben res dels nostres estimats de Fransa. Demanen que nosaltres els hi donem les noves que d'ells sapiguem. Lo pitjor és no saber-les. Diu que havian enviat aquí cartes marítimes i que les hi han retornades. Les que surtan marítimes que // fan via als Estats Units i a Lisboa, s'hi ha de posar 25 centaus de franqueig i tardan curanta dies per arrivar allà.

22. En Domingo Avellí ha dinat amb nosatros. S'ha despedit. Demà s'en va a trevallar a Marianas. Déu i l'àngel bo no'l desamparin. És un bon home.

23. Tot avui trevallo reformant-me un vestit. Estaba mol atropellat. Ha quedat bé.

Lluís i Mima estudian fortament. Tenen els exàmens a sobre. En Lluís lluita per acavar el bachiller. Amb els dibuixos de la Mima fins la Sara hi pren part. Les dues en saben prou.

24. Avui és el dia indicat per el Papa per a pregar a Déu que cessin les guerres que hi ha a Europa. Les nacions semblan emberenades.//

Són les vuit de la nit. A la tarde som assistit a la funció de pregàries per la pau del món unint-mos a les que nit i dia fa 'l Papa. Déu ens hagi escoltat.

25. Santa Caterina gloriosa, verge i màrtir. Va ser enterrat el seu cos a la montanya del Sinaí, lloc privilegiat per haber estat en ella firmada lo que en podríam dir constitució divina entre Déu i Moisès escrita amb dos taules de pedra.

M'he llevat dematí com els atres dies i m'en som anat a l'estació. He pres boleto (bitllet[,] que'n diem a Catalunya) fins a Liniers. Arrivant allà, som anat a l'església, he oït missa de vuit i combregat. Quan m'en volia anar, m'he donat comte que la Catalina també hi era. Hem surtit totes dues i cap a casasseua. El seu Ernest ja havia sortit per dilligències. A l'hora de dinar // ha arribat. En Ricardo també hi era. Ell pintava a dins i 'ls seus germans i un atre operari a defora. Mentres esperava 'l dinar, he llegit unes

"Vanguardies" barceloninas. En una hi he trovat ben esplicat la festa de Corpus i la solemníssima professó. Amb tot i la pena que tregino fa tan temps, he fruït un goig inmens de saber que de nou són seguides les santes tradicions aixís com de l'acompanyament que va tenir Jesús Hòstia durant el llarc tragecte. La custòdia diu que va sortir de la catedral a les set i curanta i va entrar a les nou vintisset. Tot esplica que va anar com avans de la guerra española i quan se feian aquelles festes tan lluïdes.

Tornant amb la festa de Santa Caterina[,] hem dinat animats i contents nosaltres tres.

Aquest any la Catalina no tenia obsequis i cartes dels nostres de Catalunya per causa de no circular les cartes marítimes.// A falta d'això, hem llegit lo que jo'ls hi he portat[,] que consistia amb un llarc escrit de Jesús i la samaritana i un conte referent als gats antics que varen anar a Roma per menjar coca. També esplica el motiu per·què 'ls gats amb el cap expolsan lo que s'els hi dóna per·a menjar. Jo l'havia escrit bastant humorístic. Això ha fet que hi hàgim rigut forsa. La lectura ha estat a·baix al jardí. Allà, hem conversat llargament de tota la nostra família. Estàvem bé, bo i recordant moltes coses del nostre poblet i de Palafrugell.

En Ricardo Henkel ens ha vingut a trovar. M'ha presentat els seus dos germans.

Quan ha estat vespre, m'han portat aquí amb el seu cotxe. La colla d'aquí comensaven de sopar. Hem conversat uns moments i ells després s'en han entornat a casasseua.// Aixís ha acavat la íntima festa de Santa Caterina quedant contents tots nosaltres.

Jo som estrenat un abric. No feia gens de calor. Un dia explèndit.

26. Avui és s[ant] Silvestre Abat. Va fundar una ordre relligiosa nomenada silvestrina. Era fill de nobles. Una vegada, assistint a un funeral d'un home ilustre parent seu, i considerant en el fèretre a l'horrible cadàver d'aquell home que en atre temps havia estat mol guapo i respectat va dir-se: «Lo que aquet fou jo som are, lo que és are ell jo ho seré.» Va deixar el món dedicant-se per complet a la meditació.

Som oït missa i fet les meues devocions de costum. No m'he cansat gaire.

Lluís i Mima estudian de ferm. Déu els hi do salud.

Estic fent dues carpetes forsa boniques.//

27. Quina calorassa tan pesada! No's pot anar pel món.

De la guerra no'n sé res. Ni he llegit "La Nación". És que fa molta pena no veure cap senyal d'acavament. Al revés. Cada dia inbentan coses per a destruir amb més pressa.

Res sé dels meus de Fransa. En tinc una pena mol gran. Difícilment resistiran la fam que tenen de soportar. Cap remei veig per allaugerir-los. Totes les nacions d'Europa estan malament. És possible que Rúsia encare sigui rica. És que no farà res per a salvar el poble seu. Acapararà tot a fi de ser la última de sucumbir. No morirà de fam i malalties com els atres pobles.

28. Avui la missa ha estat a les Hermanes. Sortint, m'he quedat a cusir roba de la // sacristia. Eran les onse quan som acavat. Plovia molt. El padre me feia broma de *como saltaría los charcos*. Jo li deia que encare no havia plogut prou per haver-hi *charcos*. Ha posat l'auto en marxa i m'ha portat fins aquí. Ha seguit plovent. De nou tenim el carrer overt. A la tarde era ple d'aiga. Els pibes hi passejavan descalsos.

29. Gairebé ni val la pena d'escriure avui.

He rebut carta del p[are] Lorenzo M. Molinero.

La guerra[,] cada dia més furiosa.

30. La pluja que ha caigut tota la nit i dematí no m'ha permès obsequiar al nostre estimat apòstol gloriós s[ant] Andreu. Va ser el primer que Jesús va cridar peraquè'l seguís. Estaba pescant amb el seu germà Simon (després s[ant] Pere). Els dos ho deixaren tot per·a seguir a Jesús. Ditxosos // ells que dòcilment varen escoltar la veu del Mestre diví que ja no'l varen deixar més. Després d'ells dos, Jesús va cridar al[s] germans Jaume i Joan, joves que estaban pescant amb el seu pare conegut per el Zebedeo. Tots ells foren els fundadors de la nostra santa relligió catòlica, apostòlica i romana per la qual jo donaria la vida i tot lo més estimat que'm pertany.

Avui hem comensat la novena a la Verge Inmaculada.

El temps ha aclarit i fins ha fet unes ratxes de pampero fresquet.

Llegim que a Rumania hi ha un enrenou popular mol fort que ni l'exèrcit pot dominar. Totes les nacions d'Europa estan revoltes. Les bombes sembran l'espant a tot arreu. Itàlia és batuda per Grècia i Albània. No li ha sortit bé la falconada.//

Desembre

1er diumenge. Som oït missa primera. El sermó de l'evangeli[,] importantíssim. Val la pena de llevar-se dematí per escoltar el floriment de consells i manaments del nostre senyor rector. Quina responsabilitat tan enorme tenim nosaltres si no cumplim els nostres deures de bons feligresos amb tanta predicació seua, i mol més amb les sàvies advertències que ens dóna el bolletinet dominical! Trevalla sens repòs en cumpliment del lloc ont l'ha posat Déu. A la tarde, novena a la Verge Inmaculada. Després ens ha fet resar les mateixes oracions per la pau que va resar el Papa diumenge prop_passat.

2. Tot avui fa una humitat axficiant. Sembla que amenassa tormenta. Hauria de ploura.//

Avui en Lluís s'ha examinat d'anatomia. Ha tret bona nota.

3. Avui no he sortit. La gran calor d'ahir va portar tormenta mol forta. Tota la nit ha tronat i plogut. Han dit que al Tandil hi ha caigut una pedregada que tot ho ha arrasat. Hi ha caigut pedres que pesaven 400 grams. Pobre gent! En aquet temps és mol de dolre puig tots els fruits són en els camps. Are són les deu de la nit i encare trona.

Avui en Lluís s'ha examinat de física. És l'únic de la colla de companys que s'han examinat que ha tret nota alta. El més ben preparat.

Avui, a Ramos M[ejía], un camió, per evitar una topada amb un colectiu ha fet una falsa maniobra i ha bolcat. Portaba 2.000 dotsenes d'ous.//

4. Tampoc avui he sortit. Tota la nit ha fet un fort temporal i ha plogut moltíssim. Els trons i llamps no paraven ni un moment. Molt de rato he tingut encès un ciri beneit semblant-me que així apartaba 'l perill. Are som a la nit i encare 'l temps no és segur. La roba que vaig rentar avans-d'ahir i que ha estat estesa parant tota la pluja, avui s'ha aixugat. Fa una calor mol pesada. Deurà ploure més.

Avui en Lluís s'ha examinat de matemàtiques. També ha aprovat.

Na Gracieta és a fer una visita als bons amics Jijena Sánchez.

Llegim que a España camí de Zaragoza hi ha hagut una topada de trens tremenda. Eran dos expressos. L'un venia de Madrit i l'atre de Barcelona. Lo pitjor[,] que hi ha més de seixanta morts i una infinitat de ferits. I encare més pitjor[,]// que les víctimes són obrers. Déu els ajudi.

En Joan grant avui m'ha comprat la catorsena llibreta per anotar els fets de cada dia. Totes catorse han estat comprades a la mateixa casa de Alfredo Lauritos. És imprenta i papeleria al carrer de B. Mitre 872. La d'avui és quelcom diferenta de les altres i de *industria argentina*. És la primera que porta l'escrit esmentat. La furiosa guerra europea no permet que'ns arribin materials de l'estranger i aquí s'han de calsar les espardenyes i fabricar les coses.

5. Tampoc avui he sortit. A la tarde sí. Som assistit a la novena.

En Lluís s'ha examinat d'història. Ha passat.

6. 1er divendres de mes. Som practicat les devocions de l'apostolat. He combregat en nom de Déu[,] que m'ha permès obsequiar-lo // tots els primers divendres d'aquest any. Aixís l'i tinc demanat peraquè'm permeti combregar tots els primers divendres de mes que'm quedan de vida. És una devoció mol recomanada. Seguim-la en reparació de tantes ofenses com se li fan a Jesús en tot el món.

Avui anant a missa semblava que havia de ploure. El temps s'ha aguantat fins a la tarde, pro tota la tarde ha plogut i fet algun tron. Are són les set i mitja de la nit i el cel està ben aplujat.

Avui en Lluís s'ha examinat de química i d'italià quedan[t] bé de les dues matèries i acavat els estudis de bachiller.

La guerra[,] furiosa. Els grecs a les montanyes d'Albània batan els italians[,] que no'ls hi donen repòs. Lo mal és tans de presoners com fan els grecs! Els pobres soldats han d'obeir i sacrificar-se. A Itàlia hi ha com a Fransa, hi ha fam.//

7. També avui ha plogut. Are són les set i vint de la tarde i 'l cel continua plujós. Per tot això no he sortit de casa.

Les noves de la guerra europea són que se lluita en moltes bandes. Els italians són acorralats per_tot. Per causa d'això dimiteixen els caps principals. Ha comensat el mariscal Graciani. Are se diu que serà 'l gendre d'en Musolini [··]mte. Quan les coses rutllan, ningú dimiteix, però vénen els fracassos i ningú vol la culpa. Déu que governa tot el món sab lo que fa i castiga severament un temps o l'atre.

La nostra Mima s'està preparant per als seus exàmens. També tenim amb nosaltres la seva amiga s[enyo]r[e]ta Destéfono[,] que com la primera se va preparant

per donar una matèria mol difícil. Ella estudia de metje. Les dues[,] tan ben avingudes, juntes estudian millor. Avui ha vingut un company de la Mima. És de Ramos.//

8. Diumenge 2on d'Advent. Per escaure's també avui la gran solemnitat de la Puríssima Concepció de la Verge, totes les atencions litúrgiques d'avui a Ella són dedicades. Unes vuitanta criatures han combregat per primera vegada. La gran festa ha estat a la missa primera. No hi som anat perquè l'església és petita per aixoplugar tanta gent. Quan anava a la missa segona he trovat senyores que se queixaven de les molèsties sofertes per lo que acavo d'esplicar. És el dia dedicat a tan preciosa festa dels nanos de primera comunió. La segona missa també l'església era plena. M'he quedat per l'última[,] que l'han cantada el coro de Filles de Maria. Han cantat mol bé. La Verge hagi escoltat els precs de la canallica i dels grans. Cants i alegria, flors i vellugadissa de vestits blancs, vels i brassos dels nens enjoiats amb llurs brassals. Després // han anat al colegi de les Hermanes que se'ls hi ha servit un desdejuni com ho fan tots els anys per aquesta diada.

A la tarde som assistit al final de la novena i meditacions del mes de Maria. L'església plena de blanques flors, de llum i alabanses a la Verge. Ella sigui la nostra advocada en tots els moments de la nostra vida i en l'hora de la nostra mort.

9. Avui som pogut continuar les meues devocions matinals. Ha fet bon dia.

En Lluís va preparant-se per sortir d'aquí uns dies. Està mol content.

10. Tot avui plou. No he pogut sortir.

La Sara s'està fent un vestit d'istiu. És blau cel amb topos blanc[s]. És mol bonic. Hi té trassa a fer-se'l.//

11. San Dàmaso I Papa. L'any passat esplicava que era fill d'Argelaguer.

Ha fet tot avui una fresqueta bonica.

En Ricardo Henkel va posant una cortina a la finestra de l'escala.

12. Avui sí que he trevallat de debò. A les set ja era al colegi de les Hermanes. He oït missa, combregat, i fetes les meues devocions som entrat a la parròquia. He pres una tassa de llet amb cafè malta i m'he posat a cusir amb una alfombra que serveix per posar-la quan hi ha un casament. Encare no he acavat. Els caps de la mateixa se desfilan

i hi som posat una cinta que fa un ribet. Són dos trossos d'alfombra i n'he enllestit un. És ample i no s'en passa via.

En Lluís avensa 'ls preparatius del seu viatge. N'està tot entussiasmat[,] ell.// Avui ha estrenat el primer barret. Mai n'habia tingut. El sab portar com el primer. Fa molta patxoca.

13. Santa Llúcia gloriosa. Som oït missa honorant-la tan bé com he sabut. Totes les meues devocions han estat per el bon record seu, aixís com per el de la meua bona y mol estimada mare que avui fa 42 anys que'ns va deixar a l'edat de 73. Al cel sia, ja que era una bona cristiana, mol estimada de la gent del nostre poble.

A la tarde, som continuat la feina a la parròquia. Som acavat de posar un ribet o refort a la monumental alfombra que serveix per a les grans festes. Després, som entrat a fer visita a la família Abuna trovant-la mol animada. Últimament, som assistit a la sensilla però devota funció de la benedicció amb el Santíssim al convent.//

14. Matí fresc i lluminós. Ventet del sud. He fet les meues devocions de costum.

La Mima s'ha examinat d'una matèria mol difícil que ha aprovat gràcies a Déu.

Ha vingut en Janic Nadal amb la seua germaneta. Aquesta s'ha quedat per passar uns dies amb nosaltres. Hi està mol contenta[,] aquí. Ja de mol petita que s'hi sent bé[,] a casa.

La Sarola li han fet radiografia de la boca. Diu que la té mol diferenta de l'atre gent. Quan jo era jove un dentista de Girona també m'ho va dir[,] que tenia les genives mol rarament construïdes. Per això les dents postisses no'm van gaire bé.

15. Diumenge. L'evangeli d'avui aconsella imitar la modèstia del Sant Precursor. Déu no vol que tinguem vanitat de les virtuts que Ell ens ha concedit. Agraïm-li de tot cor tot lo que som puig res seríam sens la seua ajuda.// Avui en Joan, na Gracieta, la Mima i la nena Nadal han anat a Luján.

16. Avui som visitat l'exposició escolar del colegi de les relligioses antonianes d'aquet poble. Hi he quedat encantada. Una pila de salas plenes totes de robes d'utilitat ben cosides i brodades amb una paciència gran. Tot mol pulit. Les hermanes, mol amables i atentes per donar esplicacions de tot. Que Déu les ompli de benediccions per el bé que fan a la mainada d'aquet poble.

A la tarde hem rebut la mol agradosa visita de la nostre Sara Planas amb la nena i una cunyada seua i la filla. M'han fet ofrena d'una capsa de fil macramé. Les nenes junt amb la de Nadal han disfrutat de lo més jugant al jardí i amb les gallines. L'Aldao ha tret *fotofarias*[,] que en diu la petita Carmeta nostra.//

17. Avui no he sortit a fi d'avensar la feina que tinc comensada. Fa una calor espantosa.

18. La calor segueix molestant. He pogut assistir a les meues devocions matinals.

Cap al vespre la Juana Rodríguez s'en ha anat a servir al centre. Ha estat amb nosatros sis anys i mitx. S'en ana<v>ba tota plorosa. És que amb tot i que ha sortit de casa voluntàriament li dolia anar-se'n. Li convé molt conèixer altres cases que no la tinguin tan contemplada com aquí. Ja suarà per adabtar-se a la disciplina que mai ha tingut aquí. És que'ns la varen portar tan petita (de talla[,] puig tenia dotse anys i semblava que'n tenia vuit). Encare ho és[,] petita. Déu li do bon camí i que no tingui de tornar per patir de gana com va passar amb la Rita Brizuela anys enrera.

Hi estan mol bé a casa[,] les serventes.//

19. Calor forta. Dematí semblava que habia de ploure molt. No ha passat de boira espesa que fins muiaba. Si no hagués estat el funest aniversari de la irreparable pèrdua divuit anys enrera en aquell bossí de Catalunya que tan ell[,] pobre fill meu[,] estimaba, no hauria pas sortit de casa avui ni per anar a missa. He fet un esfors. Aixís he pogut oferir un sacrifici més a Déu en bé de l'animeta tan hermosa que tenia el nostre tan estimat Serafí. Al cel sia. Allà ens poguem trovar i reunir les escampades famílies que van fent el trànzit que Déu disposa en tots moments.

20. Dematí tirava 'l vent del sud[,] fresc com sempre. Després ha tornat la calor forta. Fa dos dies que no llegeixo 'ls periòdics. Estic enfeinada cosint nou i vell.//

21. Sant Tomàs apòstol. Aquí deu ser el primer dia d'istiu, com a la nostra terra és el primer dia d'hivern. Aquí fa uns dies que 'l calor apreta fort. Avui ha plogut una mica, pro no ha pas refrescat.

Dematinet he sortit per les meues acostumades devocions. Després no he tornat sortir.

22. Diumenge. Som oït missa primera. Feia una fresqueta bonica que després s'ha convertit amb calor no tan forta com els altres dies.

L'evangeli d'avui continua parlant del Precursor, que anaba preparant la vinguda del Mesies. També nosaltres hem de preparar-mos per celebrar la santa festa del Nen Jesús i les que segueixen.

23. Som a la nit. En Lluís acava de sortir per Trenque Lauquen. Va tot·sol i mol content.//

24. Calor forta, vent del nort calent que tot plegat comunica una mandra fenomenal. Som a l'estiu ben de ple. Are són les vuit i quart de la nit. La joventut de casa se preparan per a assistir a la missa nomenada del Gall de la mitja_nit. Jo no surtiré pas de casa fins demà si Déu ho vol que assistiré a la segona missa. La de la nit és més vellugadissa i a mi me plau més la quietut. Amb tot, penso passar unes hores aquí soleta al meu escriptori meditant el gran Misteri del naixement de Jesús nostre adorable Redentor. Són les nou menys quart. Fa un enorme temporal de trons, llamps, vent i pluja forta. Els llums s'han apagat. Jo som encès un ciri beneit. Del cap de poc la llum ha tornat. Plou molt. Aixís potser refrescarà quelcom.

Són les onse tocades i 'l vent[,] trons i pluja segueix. Quina nit bona tan negre!//

25. Diada santa plena de llum divina en memòria d'aquell aconteixement de vint segles enrera. Glòria a Jesús nostre adorable Redentor! És una festa que a pesar de tantes calamitats com ens envoltan, comunica devoció i fins alegria espiritual ja que la realitat és tan dura.

La nostra jovenalla[,] amb tot i el gran temporal, anit han sortit, i han assistit a la missa pastoril de la parròquia de S[ant] Josep de Flores. Han tornat mol ben impresionades. Contan que hi han sentit fluviols i panderetes en honor del Nen Jesús. La Nena Nadal[,] tota entusiasmada amb el pesebre.

Jo, he sortit dematí com tots els dies. Al arrivar a l'església, m'he trovat que anaven a comensar la missa que 'l temporal no ha permès celebrar a la mitja_nit. Aixís n'he pogudes oir dues. Hem combregat i al final // ens han donat a besar la preciosa imatge del Nen Jesús posat en un bonic bressolet. El padre ha estrenat una suntuosa casulla que l'apostolat li va oferir el dia del seu cumplianys. També s'ha estrenat una

cortineta pel sagrari que jo he fet. L'altar, ple de llum i de flors, i molta concurrència a les comunions. Les Filles de Maria han cantat durant la missa així com en els moments de l'adoració. Tot plegat una festeta tan lluïda com ho ha permès la nostra pobre parròquia.

La calor segueix, amb tot i la gran pluja. Del costat de Morón la tempestat ha fet caure arbres així com també a la plassa de Flores. Era una cosa tremenda.

26. La pluja m'ha retingut a casa tot el dia. Ha fet calor forta com dies enrera. Are són les vuit vint. Els núbols han fugit i no fa calor.//

27. Sant Joan apòstol i evangelista[,] el més estimat de Jesús i el més jove de la colla. A mi m'és mol simpàtic.

Som escrit al p[are] Molinero.

Segueix la calor forta axficiant. Avui na Gracieta ha caigut a l'escala. Sortosament s'ha fet poc mal. No serà res complicat gràcies a Déu.

28. Diada dels Sants Ignocents. Quin torment va ser per les afligides mares despendre's dels seus fillets i veure'ls morir a les mans d'aquells butxins manats per el rei Herodes a fi que Jesús no li prengués la corona. Qui li hagués dit que tan·sols l'Infant diví[,] per qui fou decretada la matansa, s'escaparia de l'arma sanguinària! Un àngel vetllava per Ell. També are ploran sense consol les pobres mares que tenen llurs fills a les matances // de la guerra! Tampoc jo sé ont són els meus ni què ha estat d'ells; de fa mitg any que no tinc lletres seues. A les mans de Déu els encarrego. Atre cosa no puc fer.

S'ha rebut una extensa carta d'en Lluís. Està mol content i animat.

La calor tira fort com els atres dies.

La Mima amb la Nena Nadal són al bateig de la nena de la Glòria.

29. Diumenge últim de l'any 40. Tota la nit ha fet un furiós temporal de trons, llamps i pluja. El mal temps ha continuat tot el dematí i a intervals a la tarde. No he sortit.

30. Tampoc avui he sortit. El temps insegur i mol de fanc. Llegim que ahir hi va haver innundacions a Buenos Aires i a molts pobles del oest. Era fer el temps.//

31. Després de tantes tormentes i pluges com hem sofert, avui últim dia de l'any curanta, tan belicós per tots istils, s'ha presentat clar sense núbols ni calor forta. Un comiat d'any formal i quiet. Ja podria durar uns dies!

Tot el dia hem tingut amb nosaltres la Glòria Burc de Castillo amb els seus fillets Agustí i Glòria. Són de lo més xamós. Denotan tenir molta inteligència. Que Déu permeti fer-los uns bons minyons per·a goig dels seus pares.

Avui som pogut oir missa i fer les meues devocions matinals. Devant tantes penalitats com tinc de trepitjar, me sento animada per·a comensar un any, ben unida amb Déu, pregant-e-li que'm comuniqui forsa de voluntat per a seguir trepitjant espines, i paciència per saber esperar les noves bones o dolentes dels meus anyorats // ausents que tans mesos fa no sé res d'ells.

Amb tans anys com tinc, mai havia acavat un any tan esvalotat com el present. Guerres per tot arreu. Tota Europa invadida i famolenca com destruïda. El món adolorit plora. No troba pau ni repòs. El Papa de Roma clama a les nacions que s'acabin els errors i les matances. És predicar al desert. Els que governan són sanguinaris i plens d'ambició. Tan·sols Déu pot concedir la desitjada pau con el món se la mereixi.

Pocs aconteixements trobo per contar de lo que ha passat a la nostra família.

El principal ha estat el prometatge formal de n'Irene amb el seu Ricardo mol estimat de tots nosaltres, així com el goig nostre de veure'l decidit a practicar els actes de la nostra relligió santa.

Jo he passat, i passo encare, un dolor mol intens per no saber què ha estat dels meus // estimats de Fransa. Des del mes de juny no he rebut cap lletra seua, ni sé on són.

Sé bé que la meva Angeleta està tuberculosa, i com que a causa de la guerra estem incomunicats amb Europa[,] tampoc sé res d'ella. Na Montserrat tampoc escriu. La pobre passa per una proba mol dura.

També hem passat el perill de la Sara amb l'operació al sanatori de Merlo soportada felisment gràcies a Déu.

En Lluís ha acavat el bachillerat.

Les noies Sara, Irene, se van preparant per portar a cap els seus somnis rosats amb els seus estimats escullits, Santiago i Ricardo. Déu els fassi ben felissos.

Són les dotze menys vint de l'última nit de l'any que fineix per moments. Hi ha un espatec de petarts que'l despedeixen bo i saludant el nou. Que Déu ens el concedeixi

més pròsper i raonable que 'l que acavem // de passar. Ja des d'are l'oviro mol pitjor. Déu sobre_tot.

Som a casa tots menys en Lluís[,] que és a Trenque Lauquen.

De salud Déu n'hi do de la que tenim. Dono fi a la llibreta present demanant a[l] cel gràcia per a cumplir les meues obligacions de bona cristiana i ben anyorada // dels meus fills estimadíssims que tinc apartades de mi. Déu sigui amb elles[,] pobres filles meues!

Haedo 31 desembre 1940.

L'àvia Irene

¡Alabat sia Déu!//

1940

Pàgines

Visites mol estimades. Molta mainada 275
N'Irene amb en Ricard camvi d'aliances 278
Moltes insolacions, algunes víctimes 281
Excursió a Vicente López 282
Carta llarga de l'abadesa de S[ant] Pere 284
Obsequi d'en Lluís Aymeric Bassa 285
Visita dels nois Petrini Estalarra 286
En Lluís llibreta d'enrolament 290
Nena Gibert va entrar a la primera 291
Colossal remullada aquí devant 293
El P.O. va beneir les aliances d'I. i R. 296
Una tradició bonica 300
Sara va sortir per Pirovano 302
Romero va despedir-se 303
Intervenció governativa 310
Feina agradosa 312
Lluís a Luján 313
Lluís i companys propaganda 314
Nostres dos esudiants tenian cursos llestos 314//
Divendres Sant vaig anar a Luján 317
Família Petrini amb nosaltres 319
Varen venir les germanes Barreiro 319
1a comunió de R. 322
Va venir s[enyo]ra Antonia i Mita 325
Llegírem defuntció del C. Verdier 325
En Lluís va comensar al colegi Sarmiento 326
Va venir Glòria amb el seu marit i fillet 327
Teníam les germanes Funes aquí 328

Gran inundació porteña 329
Cumplianys de Gracieta. Llibre 330
Explicació evangèlica 332
Matilde G. al Hospital Italià 333
Mima feia flors didals d'eucalipto 337
Festa a S. Miquel 337
Gran desastre europeo 338
Va venir moltíssima gent 339
Matilde G. molt greu 340
Mol enrenou de guerra 341
Bèlgica va capitular 346//
Abric nou d'en Lluís 349
Itàlia va declarar guerra a Fransa i a Inglaterra
A la mitja_nit va comensar guerra amb les dues nacions 357
Anit els alemans entrat a París 359
Fransa va capitular 362
Varen venir les tres germanes Palau 366
Firma del armistici de Fransa 367
Va néixer la filleta de la Glòria Burc 368
Dia de dol nacional a Fransa 369
Va venir la senyora Coromines i filla 371
El sol enllumena el Papa vora meua 372
Vaig rèbrer les últimes lletres de París 372
Ens varen perdre o avensar una hora 373
Va venir la V. Estalarra amb Nina Rosasco
També hi havia Leandro Estalarra 381
Festa escolar aquí a casa 382
Rebérem cartes mol estimades 383
Varen portar la comunió aquí a Sara 387
Irene i 'ls seus pares visitaren s[enyo]ra Carlota 388
Varen comensar el pou 390//
Cumplianys de les tres 391
Vingueren matrimoni Vidal de Victorica 392
Mima contenta 22 anys 396

Festa dedicada a Matildeta Gassiot 400
Varen embarcar-se 401
Va morir la filleta Garciamata 402
Varen fer el caminet del jardí 409
Els vaixells españols no volgueren cartes 413
Va venir el p[are] Osimato 415
Llegia una bíblia mol gran i santa 417
En Lluís va anar a escoltar el parlament 418
Gracieta conferència al Casal Català. Se referia a festes majors 421
Mima vetllada escolar a casa Funes 424
Sara va sortir per Merlo 426
El telèfon no reposaba preguntant per ella 427
Vàrem anar a Merlo amb l'Ernest i Catalina 428
Mima va guanyar 5 pesos 428
Cumplianys de Aldao 430
Cumplianys del p[are] Osimato 431//
Sara va tornar del sanatori 433
Llegírem la mort d'en Companys 433
Va venir Juana Palau i sa filla Estela 433
Santa Irene 434
Més d'en Companys 435
Vàrem tenir l'aiga corrent de Morón 441
Amb n'Irene i Ricard dinàrem a Liniers 441
El p[are] Osimato va donar-me rosaris bonics 443
Llegírem la mort de Azaña 443
El bisbe monseñor Chimento va celebrar missa aquí a Haedo 448
A casa ple de gent 451
Cumplianys d'en Lluís 452
Santa Catalina. Vaig anar a Liniers 457
Nota humorística 465
Va venir la nena Nadal 474
Sara radiografia a la boca 474
Joan, Gracieta[,] nena Nadal i Mima varen anar a Luján 474
S'ens en va anar la Juanita 476//

Calor mol forta 478
Lluís va sortir per Trenque Lauquen 478
Temporal mol fort 479

Fi de la llibreta 13
Haedo 1er gener 1941
Àvia Irene
¡Alabat sia Déu!//

Volum XIV

Anys 41 i 42//

Pax

1941

Gener

1er. En nom de Déu comenso aquesta llibreta companyona de les tretse que tinc escrites ben atapaïdes de lletres que n'hi ha per tots els gustos. Confio que[,] com les atres, ha de durar dos anys per esplai de les meues coses, ja siguin agradoses o plenes de fel com ho són les que fa tan temps m'envoltan.

Potser m'acavaré jo primer i llavors quedaran els fulls en blanc i muts. Sia lo que Déu vulgui. Ben resignada ho accepto oferint-lo a Jesús en reparació de tans ultratges com li fa el món pecaminós i esvalotat. Procuraré unir les meues bones obres a les intencions del nostre gran pontífice Pío XII, que tan clama al cel i a la terra demanant la tan desitjada pau. Com deia jo mateixa ahir: el món i els que'l governan ho fan tan malament que no són mereixedors de tan gran joia. Ja s'en cuidarà Déu // quan ens la mereixerem.

Cap any l'havia comensat tan anyorosa dels que tenim allunyats i plens de perills. Ens podíam transmentre les nostres impresions per mitjà de les cartes. Are ni això podem gaudir. Els de Catalunya els hi costa un ui de la cara una carta aèria[,] única manera de comunicar-mos. Els que tenia a Fransa no sé què haurà estat d'ells. Déu sigui amb ells. Res més hem cal desitjar-los-i.

Amb tans anys com tinc mai havia vist el món tan desgraciat. Està ple de ràbia, d'enveja i supèrbia. Les nacions són convertides amb feres famolenques d'engolir-se unes amb atres. Les nacions petites[,] espantades i lligades per el més fort. Si se resisteixen les destrueixen sense cap dret ni compasió. Tot és fam[,] guerra i dolor. Aires[,] mars i terres són batudes en tots moments destruint tot lo que està en peu // sense respectar vides ni 'ls edificis de més valor que mai·més existiran.

Dematinet som oït missa primera. Som escoltat mol atenta el bell sermó que'ns ha fet el nostre digníssim senyor rector. Després hem adorat l'imatje del Nen Jesús i ben confortada de tantes bones obres he tornat sense calor ni cansament. Arrivant aquí, m'he trovat amb una carta per a mi d'en Lluís i un·atre del p[are] Molinero. Elles m'han

portat una deu de confiansa i paciència per·a sofrir tot lo que Déu m'enviarà durant l'any que avui comensem.

A dinar hem tingut en Joan amb la Sara i la seua filleta tan divertida. També hi havia 'l Santiago Aldao. A sopar, el mateix i 'n Ricard Henkel. Així hem estat més ben acompanyats.

2. Avui no he sortit. Som escrit an en Lluís. Ha fet bon dia sense calor.//

3. De nou suem com uns carreters.

1er divendres de mes. He pogut combregar en nom de Déu. Tan·de·bo pugui continuar aquesta devoció tots els primers divendres com he pogut fa per lo menys dos anys sens interrompre'n cap.

4. La calor és insoportable. Avui hem comensat la novena dedicada a la Sagrada Família[,] patrona d'aquet poble.

5. Diumenge. A la matinada ha comensat un temporal mol fort seguit de trons i llamps i pluja. Ha durat dins per lla les nou. Això ha impedit que pogués anar a missa primera. Avui és la festa del Santíssim nom de Jesús. A la tarde som assistit a la novena. Com que és primer diumenge de mes hem tingut Hora Santa. Hi feia una calor mol forta.

Per lla les dotse ens han arrivat la senyora Badia am les seues tres filles totes mol simpàtiques i bones amigues. La mare ens ha obsequiat // cantant una pila de cansons catalanes totes mol precioses. Quin floret de veus[,] ella i ses filles! Sobre_tot ella. Tan elles com nosaltres hem passat unes hores mol agradoses. Hi han vingut en Nadal amb el seu fill gran. Aquet s'ha quedat a sopar. La petita Badia i la petita Nadal s'han fet mol amigues. Se portan un any de diferència.

6. Festa dels Sants Reis. Felissos ells que varen tenir la sort de seguir el lluminós estel[,] guia gloriosa dels camins que havian de seguir per a trovar al Rei de reis de tot el món en una pobríssima cova plena de felicitat per els santíssims esposos guardadors d'aquell imponderable tresor. També nosatros Déu[,] que tan ens estima, ens envia la llum que necessitem per a seguir el camí dret que'ns condueix al cel.

He llegit avui que 'ls tres Reis varen ser batejats per l'apòstol s[ant] Tomàs.

Avui fa un any que n'Irene i el seu Ricard varen formalitzar el seu prometatje. Va venir la seua mare.//

La Mima amb ajuda d'en Ricard i no sé qui més han conjuminat un pesebre mol bonic. Ella amb la nena Nadal s'han fet les figures de cartró ben pintades. És mol curiós. La nena Maria Lluïsa hi està mol entussiasmada.

Aquesta nit en Joan mentres esperaba l'hora del tren per surtir per Trenque Lauquen, amb ella han cantat cansonetes catalanes.

7. Fa bon temps. He pogut sortir dematí i tarde sense cansar-me.

De la guerra, res s'en pot dir. Alemans amb els anglesos se tiran les bombes com els xicots quan fan pedregas. Incendian ciutats enteras. Cap d'ells amaina 'l temporal.

8. Res de nou. Novament el calor aumenta mentres a Europa se moran de fret i de fam. A España[,] noves inundacions. Neu fins a Mallor[c]a. Trens que no poden circular, mal humor etc.//

9. Aumenta 'l calor. He sortit dematí i tarde. La guerra[,] enmaranyada a més no poder. En Lluís diu que se diverteix molt. Fa bé. Diu que està a casa del d[octo]r Jorge Carvajal. Que fa mol exercici físic i que s'ha tornat mol negre.

10. Les penes i amargures cristianament soportades són mereixements per a entrar a la glòria.

11. La calor aumenta d'una manera insoportable. Som a la tarde. No m'he vist amb ànim per a assistir a la novena. La Sagrada Família de Nazaret me perdonin.

Tinc una carta d'en Domingo Avellí per a respondre i no ho faig. Ni per continuar les lletres aquí. Tan·sols misèries contaria.

12. Diumenge. Festa de la Sagrada Família[,] patrona santa d'aquet poble. Aquest any l'hem celebrada amb un aconteixement molt // gran. La nena Maria Lluïsa Nadal ha combregat per primera vegada. L'hem acompanyada la Sara, la Mima, el seu padrí Tian Llorens amb la seua promesa i jo. La nena feia molt de goig. Ha estrenat un vestidet blanc mol elegantó que li han fet n'Irene amb la seua mare. Era llarc com correspon per aquest acte. Una mantellineta de tul. Tot plegat junt amb l'alegria que sentia ella donaba

goig de contemplar-la. Estaba tan contenta que no s'ha volgut treure 'l vestit d'en tot el dia.

En Tian i la seua Neli han passat el dia amb nosatros. És una noia mol simpàtica i bona.

A la tarde som assistit a la conclusió de la novena. La Sagrada Família hagi aceptat els meus obsequis que de tot cor junts amb les espines que tan fondament <d> adoloreixen el meu cor atribulat els hi ofereixo. També els sants esposos varen passar penalitats i perills que de tots Déu els va lliurar.//

13. Res que valgui la pena. La nena Nadal fa estampes. Les pinta amb molta trassa.

Rebem carta d'en Lluís. També n'hem rebudes una pila de Barcelona tan retrassades que una aèria rebuda no fa molts dies completaba 'ls progectes de les rebudes avui.

Dels de Fransa res. Quin dol[,] Déu meu!

14. Dematí la Mima ha sortit per Pirovano. La Sara l'ha acompanyada fins a deixar-la instalada al tren. S'en ha anat mol contenta.

He rebut un plec imprès del senyor Musterós que contenia una pintura del gloriós apòstol sant Jaume. Mol bonica.

Hem enviat postals aèries a Mont-ras i a Barcelona. Quin anyorament tan gran de tots!

15. He rebut una postal de la meva Montserrat. Escrita del dia 9 d'agost. Hem felicitan per el meu cumplianys. Ho feren a la vigília. Firman també 'ls dos nois. De Mima també hem rebut // carta escrita durant el viatje. Va tenir una noia mestra per companya. Va arribar bé gràcies a Déu. El seu pare'ns ha dit que en Lluís amb la família Carbajal surtan vers "La Cumbre" de les montanyes de Córdoba. Hi estaran tres dies.

La Sara diu que 'ls nostres petits sempre tenen sort. Val més aixís.

16. Avui les devocions han estat per els nostres difunts que sojornan en el purgatori.

Hem rebut carta del senyor Romero des de Sòria (España) i de la Miria.

17. Poca cosa hi ha per dir avui. És S[ant] Antoni.

Hem rebut carta d'en Lluís. Diu que no van a Córdoba fins la setmana prop_vinent. Que després tornarà donant per acavat la temporada de vacanses per a dedicar-se als estudis d'ingrés a la Facultat.

Torna fer calor. Dematins l'aire és fresc. Després fa pesadesa. El dia s'acursa.//

18. Avui hem tingut el goig de tenir amb nosaltres a la Rita Brizuela amb els seus xamosos nen i nena. Són un parei de pibes de lo més divertit. L'Aldao ha fet fotografies.

19. Diumenge. Som oït missa primera. L'evangeli d'avui se refereix al primer miragle que va fer Jesús trovant-se a les bodes de Canà convertint l'aigua amb vi. El padre ens ha fet un sermonet referent al mateix.

20. Avui no he sortit. He rentat. Tot s'ha aixugat.

Hem rebut carta de la Mima i de la Minina d'en Jorge Carbajal. No saben com esplicar lo contents de tenir en Lluís amb ells. He contestat a la Mima. He llegit bona estona la Santa Bíblia. Me plau sempre.

21. Tampoc avui he sortit. A la matinada ha comensat una tormenta mol forta que ha durat fins tot es dematí. Ha plogut molt.//

22. Avui sí que som oït missa i combregat. És s[ant] Vicens[,] fill de Huesca com s[ant] Llorens.

La nena Nadal ja no té febre. No s'ha llevat perquè encare està dèbil.

De la guerra europea ni ànim tinc per a parlar-ne. És tan fer tot lo que hi passa allà que'm destrossa 'l cor meu no tenint ni una lletra dels meus tan estimats.

El vaixell francès "Mendoza"[,] que havia fet l'ardidesa de sortir carregat me sembla de cereals a fi de portar menjar als pobres francesos, un·atre anglès l'ha detingut perquè no navegava amb "navicert" (mena de document que permet fer el camí). Va poguer arrivar al golf de Santa Catalina però el mar allà no tenia fondo i va tenir de sortir dels límits i va caure a mans angleses. El varen portar a alta mar i no sé què haurà estat d'ell. Si li hagués sortit bé darrera seu hauria sortit el "Campana". Amb algun

d'ells al retorn confiava jo // rèbrer alguna notícia dels meus. Are, tan·sols Déu[,] que sab el torment que tinc, farà que un temps o l'atre pugui saber d'ells.

23. Avui és s[ant] Ramon Peñafort[,] català[,] valent defensor dels cautius per mitjà de san Pere Nolasc. S[ant] Ramon va emplear 35 anys per preparar-se per a morir. Ben cert que no debia pensar viure tans anys; puig va morir als 99. Va escriure la "Suma dels casos de conciència"[,] que va ser molt apreciada. Per això l'Església'l nomena "insigne ministre del sagrament de la penitència". Va entrar a l'ordre de S[ant] Domingo. Ditxós d'ell que tan bé va emplear la sabiduria que Déu li va concedir.

Hem rebut carta d'en Lluís i de la Mima.

Ha vingut en Roger Nadal. La seua germaneta va bé. Avui ja ha dinat a baix. No fa calor. Els dies s'acursen.

A Rumania tenen forta guerra civil.//

24. Avui és sant Timoteo[,] gran amic de sant Pau. No passa res que valgui la pena. Se diu que a la matinada se veu una estrella amb qua. Dies enrera també ho deian. Després ho varen desmentir.

25. Avui és la festa de la gloriosa conversió de sant Pau. Ditxós d'ell que Jesús va escullir-lo per a convertir al món prevaricador. Va concedir-li la llum divina per a deixar el camí de persecussió contra 'ls cristians, empleant la seua sabiduria tota per·a Déu. La epístola de la missa d'avui és llarga i mol interessant.

¡Quin temporal tan fort ha fet avui! Les primeres hores de la tarde no's podia resistir la calor forta que feia: preludi de la tormenta. No poguent aguantar més aquí dalt, he baixat. He provat d'anar a trevallar a defora. L'oratge que feia cremava. No s'estaba bé en_lloc. Després ha plogut molt i fins ha caigut pedra forsa granada. Crec que no ha fet mal.//

Lo de l'estrella am cua és cert. Anit na Gracieta l'ha contemplada a pler per lla les cinc. És la que se va comensar de vèurer el dia 10 del corrent. Se diu "Cunningham". Are diuen que s'en veu un·atre. Veurem si serà cert.

Al diari "El Pueblo" he llegit un escrit que se diu *La agricultura eléctrica*. Vaix a copiar-lo tal com ho diu.

Clermont Ferrand, 22 (Havas)

Será menester hallar un nuevo término para la agricultura, dado que se ha conseguido hacer brotar legumbres de grandes dimensiones sin tierra. El productor Georges Truffault, propietario de grandes viveros situados en las afueras de Versalles, realizó experimentos de electrocultura análogos a los intentados en California.

En grandes cubas de cemento instaladas en invernaderos, los granos extienden sus raíces a través del musgo dispuesto sobre alambre tejido y que van a beber un líquido salino, cuyo baño contiene abonos, azoe, potosa,// ácido fosfórico y sales ferroginosas, sin tierra alguna. Las raíces beben en tal forma, en una admósfera constante de 20 a 22 grados centígrados, producida por una resistencia eléctrica, bastando tan sólo un botón para moderar o mantener una temperatura constante.

El señor Truffault, ha conseguido producir verdaderas plantaciones de tomates, alcanzando las plantas hasta más de cuatro metros de altura.

Esta planta nueva comprende siete, ocho y hasta <más> nueve grados de frutos, en lugar de tres o cuatro de una planta normal y, cada grada trae 14 o 15 tomates, en lugar de 4 o cinco. Lejos de agotarse, cada tomatera puede producir durante muchos años, tante en verano como en invierno.

Un bananero crece en tales condiciones seis veces más pronto que en su propia tierra de origen, produciendo cada diez días una hoja de un metro cincuenta.//

Las frutillas crecen por millares en un espacio reducido; los pepinos crecen por doquier apretujándose los unos con los otros, sin tener en cuenta las estaciones. En cuanto a las papas, se desarrollan a razón de tres kilogramos de tubérculos por pie, lo que representa un rendimiento de 104 toneladas por hectárea; la única condición de este crecimiento exuberante, reside en mantener una temperatura constante de 20 a 22 grados, una vez obtenida ésta.

Por lo que respecta al precio de costo, hay que tener en cuenta la tarifa de la fuerza eléctrica; en cuanto al líquido salino, fueron precisos 400 litros en cuatro meses, con un gramo de abono por litro, lo que al precio actual de los productos químicos, representa un gasto de 10 centésimos por cada <quilómetro> kilogramo de tomates cosechados.

Los rendimientos en Versalles resultaron interesantes, pudiéndose prescindir de tierra pero no de sol. En los países de clima cálido, // como en la Costa Azul, África del norte, California, etc., el rendimiento sería mayor.

En Bélgica y Holanda se producen en invernaderos caldeados enormes cantidades de uvas, análogas a las frutas fabulosas de la tierra Chanaan que asombraban a los viajeros que procedían de las regiones vinícolas.

Por su parte, un ingeniero parisiense trabaja activamente en una casa del ramo en la que venden papas microscópicas. El citado profesional había hecho aprobar, hace tres años, por la Academia de Ciencias un método para transformar las papas en granulados, por medio de máquinas que tratan 500 kilogramos de tubérculos por hora.

Sólo subsiste la parte esencial de las papas, lo demás sólo es residuo. Este procedimiento da 100% de producto útil pudiendo ser almacenado sin riego de que se altere en lo más mínimo.

Tales comprimidos resisten a los viajes y // a todas las estaciones del año, sin temor al hielo, a la germinación o descomposición.

Dicho procedimiento permite suprimir el 30 o 40% de merma anual de la cosecha de papas en tiempo normal, aumentando por ende proporcionalmente el consumo.

El producto ofrece la ventaja de que se le tiene siempre a mano listo y sin que haya que pelarlo y, la vitamina intacta. Un purée de papas puede prepararse en tres minutos y, un kilogramo de papas tratadas por medio de dicho procedimiento puede caber en una cigarrera… con la consiguiente facilidad de transporte, economía de cocción y posibilidad de consumo en los lugares más inhospitalarios y alejados del globo terrestre.

Copiat amb tota la meua paciència benedictina. Potser sigui una broma pro… passan tantes coses dolentes que avans no coneixíam que val la pena aprofitar les bones que'ns donen. D'aquí molts anys això ja no tindrà valor.//

26. Diumenge. Ahir ens cremàvem. Avui el sol fa companyia. Tornant de missa primera l'escalforeta s'aprofitava amb goig. Quin clima més variable! Un dia explèndit!

El padre avui ens ha llegit una pastoral referent a tans obrers sense feina. Tot plegat porta una misèria espantosa.

De la guerra europea tan·sols palisses als pobres italians se llegeix. Fins hem llegit que a Nàpols se batan alemans amb italians. Hi ha molts generals de l'exèrcit italià que són presoners dels anglesos. Per_tot on se batan reben de mala manera.

Ha vingut en Nadal. Ha deixat la nena per uns dies més amb nosatros.

27. Avui no he sortit. Hem sentia poc animada. Després m'he trovat millor.

Hem rebut carta de la Mima. Esplica la mar de coses camperoles.

És cert que se veu un·atre estel amb ram nubolós.//

28. Són les sis i mitja de la tarde. Plou quietament com si fóssim ja a la tardor. Dematinet quan he sortit per anar a missa he vist uns nugulets que profetisaven tormenta. Un jonei me feia mal. ¡Coses de vells! Què hi farem! Encare servim de baròmetres.

Hem rebut una pila de correspondència catalana escrita del mes d'agost. N'hi ha de l'avi Musterós, de la nostra Miria i una de la meva nevoda Lluïsa. Vora mitg any per arrivar unes cartes des de Barcelona. Encare Déu n'hi do! Quan donaria jo per a veure tan·sols fos una postal dels meus de París! També hem rebut una postal d'en Lluís des de La Cumbre. Se veu que està al *paradís* més alt. Que aprofiti. Quin entussiasme! Fa bé.

Vaig a escriure a en Domingo Avellí i a en Fullà. A tots dos dec carta.

Avui és S[ant] Pere Nolasc. Avans tenia la festa el 31. L'ha sustituït S[ant] Joan Bosco. S[ant] Pere N[olasc] era nascut amb un poble de vora Carcasona. Junt amb s[ant] Ramon fundaren l'Ordre M.//

29. Avui no he sortit perquè tot avui plou. És la festa de S[ant] Francisco de Sales. Fa fret.

30. També plou. No surto. Avui és Santa Martina. Al cel sia la meua estimada germana més grant que tenia aquet gloriós nom. Va ser martiritzada a Roma. Decapitada l'any 228. Ditxosa d'ella que va sofrir el martiri per Jesús. Quina corona més preciosa va guanyar!

"La Nación" d'avui porta la mort del general Metaxas[,] president del govern de Grècia. És una pèrdua irreparable puig és insustituïble en els tràgics moments que passan amb motiu de l'invasió italiana a l'esmentada nació.

S'ha rebut carta de la Mima. Aviat deurà tornar aixís com també en Lluís.

Are mateix a·baix, les noies, la seua mare i la nena Nadal cantan l'himne argentí. Amb tot el cor els aplaudeixo. Que'l cantin: és ben seu. Que l'estimin ja que han nascut aquí. Nosaltres també en tenim un que'l podem // cantar per_tot[,] ecceptuat al nostre poble, ni en cap lloc de Catalunya, ni mol menys a España.

31. En Lluís acava d'arribar. Negre com un gaucho i sec cum un clau pro content i fort. Ens ha sorprès puig no l'esperàvem encare. Està de lo més entusiasmat del seu viatge a Córdoba. Tot lo que té per contar, no sab per on comensar. En tindrà bon record tota la seua vida. Ho pot ben agrair al seu pare[,] que l'ha obsequiat permetent-li gastar tanta plata en un temps bastant gris. Are cal que troti.

Febrer

1er. Avui sí que som practicat les meues devocions matinals. Molt m'en anyoraba[,] de no poguer sortir de casa. És deliciós sortir de casa per lla dos quarts de set (hora oficial). Llavors fa fresca i no hi ha molt moviment per els carrers. Arribo a l'església gens cansada.// Tinc temps de resar les meves devocions que consisteixen en l'estació al Santíssim, el viacrucis, oracions a la Sagrada Família patrona d'aquet poble i preparació de la santa missa i comunió després d'haver combregat el celebrand. Sempre seguint el curs de la missa com el que la celebra. Acavem junts.

Fetes les meues devocions, si no tinc tema per·a tractar amb el señor rector nostre, m'en vinc de nou cap aquí amb l'esperit reposat per haber posat a les mans de Déu totes les meues tribulacions que d'un temps cap aquí són moltes. Ell les resolgui amb sa pròpia voluntat que jo ben resignada les acepto per amor d'Ell.

2. Diumenge i la festa de la Verge Candelera. Som assistit a missa primera que 'l celebrand ha fet la benedicció de les candeles.

A la tarde han vingut en Joan amb la Sara i la divertida nena seua tan xamosa i aixerida.//

De nou casa nostra se torna omplir de jovenalla. Hi havia tots els nostres amb els *novios* de les noies. Tots plegats han animat la festa. Jo'ls he deixats unes estones per assistir a les meues devocions predilectes. Avui, per ser primer diumenge de mes hi ha hagut Hora Santa mol solemne i fervorosa. Són unes meditacions sublims que enbauman el dolor de nostres cors atribulats per les contínues espines que trovem en el nostre camí. A Jesús siguin oferides totes en reparació de tantes ofenses com se li fan en el món.

3. Avui no he sortit. M'he rentat la roba. Al vespre tota aixuta, repassada, allisada i a l'armari. Fins les mitxes s'han aixugat.

Rebem carta de la Mima. Se queda uns dies més allà. Així reposa.

4. Avui na Gracieta ha estrenat unes uieres. Les hi ha recomanades el s[enyo]r Badaló.

Som escrit a la Mima. Plou molt.//

5. Avui na Gracieta ha anat al d[octo]r Fasola. Li ha dit que està mol bé. Li ha prescrit unes ingeccions per a rebaixar-la de pes. Lo de la caiguda està gairebé resolt. Gràcies a Déu que la veig animada.

La festa litúrgica d'avui és dedicada a una santa mol valenta, santa Àgueda. A l'Empordà les dones que portan aquet nom, els hi diuen *Gata*. És derivat d'Àgata. La invoquem en les lletanias majors com també en la missa. Era de Sicília i va sofrir un martiri dels més fers. Ditxosa d'ella que va guanyar la glòria.

6. No ha passat res que valgui la pena. Si bé és veritat que podria parlar de la guerra europea, però val més deixar-la ja que de moment no té remei. Ja l'i posarà Déu quan li plagui.

7. 1er divendres de mes. He tingut la sort de poguer asistir a les meues devocions predilectes.// Tot sia per a reparar tans ultratges com se fan a Déu en el món. Per això rebem la paga que'ns mereixem. Avui he llegit que a España no hi ha pa. Que 'l que reparteixen és fet de farina de cigrons, ordi i no sé què més. Que pesa com ferro i no se pot menjar ni remuiat. Quin desastre[,] Déu meu!

9. Diumenge. Ahir no vaig fer cap lletra aquí. És que no passa res de bo i no val la pena d'embrutir paper. Avui som escrit aèria a n'Angeleta. Hi som afegit un full per·a la señora abadesa. M'ha sortit una carta sense suc ni bruc. Si fos marítima val la pena de dir més coses. És un paper fi que tan·sols se pot escriure d'una cara. Desseguit és ple. Paciència!

Han vingut unes germanes del s[enyo]r Ernest Palau. Buscan una casa per passar l'estiu. No és fàcil que'n trovin cap. Sobre_tot vora l'estació[,] com la volen.//

10. Santa Escolàstica[,] gloriosa fundadora de la ordre benedictina quin nom porto jo per ser oblata seua. Era germana bessona de sant Benet. Els dos fundaren cada u pel

seu cantó. Som oït missa[,] combregat i practicat les demés devocions de costum. Sortint de missa som anat al colegi a despedir-me de la mare Soletat[,] que s'en va mol pronte a Mercedes. Hem conegut la seua sustituta[,] també mol atenta[,] encare que la pobre quelcom aturdida perquè no coneix el poble. A les mares, els hi costarà d'avenir-s'i però ja saben que és aquesta[,] la llei.

He posat una carta per avió a correus. És per a n'Angeleta meua. Déu li do viatge ràpit.

11. Tot avui plou. No he sortit. He trevallat amb les carpetes de les noies.

Llegim que avui el general Franco i el seu cunyat s[enyo]r Serrano Suñer hauran arribat amb un lloc de la frontera francoitaliana i s'hauran entrevistat amb en Musolini i fins // possiblement amb Hitler i 'l seu ministre. A·veure què'n surtirà! Se veu que 'ls italians devant tantes derrotes deuen volguer obligar a que España se fiqui a la guerra per ajudar-los. També se suposa que s'hauran vist amb el mariscal Petain pro no pas junt amb els altres sinó en algun lloc de la Fransa lliure. Demà ho sabrem. ¡Les papas queman! Els dos personatges españols han fet camí amb auto des de Madrit-Barcelona-Cerbera.

12. El dia explèndit m'ha permès sortir dematinet a fer el camí de costum a fi d'alimentar l'animeta amb les devocions de costum, retornant aquí animada a continuar el meu calvari fins que Déu vulgui aclarir-me els núbols que enterboleixen la meua vida.

13. Amb tot i 'l bon temps no he sortit. Tenia les sabates adobar. Torna fer calor. No passa res de bo per·a contar.//

14. Avui sí que som anat a missa. Torna fer calor xafagosa.

Llegim que 'ls caps dels estats español, francès i italià han conferenciat extensament i per separat en llurs nacions. Déu volgués que dels seus parlaments en surtís una obra bona! No és gaire d'esperar. Encare no és prou rendida[,] la fera.

Tinc esperansa amb que 'l pobre Paco podrà retornar a casasseua sense perill de repressàlies. El general Franco diu que va a donar una mol àmplia amnistia a favor dels refugiats españols que encare sojornan al sur de Fransa. La conversa que han tingut en

Franco amb en Petain ha estat a Montpellier. De tota la turba de caps de nacions són els dos únics que m'inspiran confiansa.

15. La tormenta de la matinada m'ha fet quedar a casa. En Roger Nadal ha vingut a buscar a la seua germaneta. She'n anava tota // tristoia. És que hi ha estat sempre mol encarinyada[,] a casa. Tenen en Janic a Mar del Plata ja fa dies i are ha caigut malalt.

He rebut un recordatori de la mort de la senyora Consuelo Vidal de Fina[,] sogra de la meva nevoda Lluïseta. Al cel sia.

16. Diumenge. Som oït missa primera. El p[are] ens ha fet un sermonet eloqüent sobres el passatge del evangeli d'avui. Ens ha comunicat tota la llum divina que necessitem per a produir profit de les nostres bones obres. Se referia a la paràbola del sembrador que va sembrar blat en terrer pedregós i 'l blat no va néixer en un lloc ple d'espines i no va créixer, atre blat va caure en un camí i fou trepitjat i menjat dels ocells. En fi, atre caigué en terrer fèrtil i produí una anyada fabulosa. Tot això som nosaltres en escoltar la divina paraula observant-la. Siguem d'aquets i Déu ens ho agrairà i premiarà llargament.//

Hem llegit que l'exrei d'España Alfons XIII està greument malalt en un hotel de la ciutat de Roma. Té angina de pit. Dies enrera va tenir un atac que va vèncer. Ahir en va tenir un de més fort que va deixar-lo molt postrat. Afegeixen les notícies d'ell, que ha abdicat dels seus drets a la corona d'España a favor del seu fill el príncep Joan i que aquet ha acceptat l'oferta. Que Déu l'ampari en aquets moments seus tan atribulats i salvi la seua ànima és lo que més li desitjo.

17. Alfons XIII d'España continua mol greu. L'acompanyan la seua esposa, 'ls seus fills, filles i gendre. Tres metjes segueixen el curs de la seua enfermetat sense cap esperansa de salvar-li la vida. Déu li salvi l'ànima.

18. Quina fresqueta que fa! No semblem a ple istiu. Esperem la Mima[,] que té d'arribar per lla les nou d'aquesta nit.//

Són les onse i mitja de la nit. Fa un quart que la Mima ens ha arribat de Pirovano contenta i aixerida. Ha portat una panera de fruita. Préssecs, prunes etc.

19. Avui no he sortit. He rentat la meva roba.

No llegim res més que desastres ocorreguts per tot el món. España i Portugal[,] que no tenen guerra, estan assotats per temporals atmosfèrics que'ls hi causan perjudicis enormes.

Llegeixo "Sant Gregori: Diàlecs". És escrit amb un català antiquíssim.

20. Avui sí que som fet el caminet matinal. Feia una fresqueta bonica. Tinc una feinada que ni m'hi entenc. Carpetes per les noies i cosetes per a l'església. Llegir no molt perquè no tinc temps. Llegeixo poc i escullit. A "La Nación" hi he llegit la mort de la viuda de d[on] Alfons de Borbó, germà del pretendent a la corona d'España // d[on] Carlos VII. Quan jo era mol joveneta ja la viuda difunta corria la guerra civil española fent companyia al seu marit. Era princesa de Bragansa i per lo tan portuguesa. Se deia Maria de les Neus, però la nomenaban doña Blanca. Se la veia per els periòdics montada amb un cavall blanc. Diu que 'ls cuatre anys que va durar la guerra, escribia 'l seu diari. Temps enrera va escriure les seues memòries. El diari que habia fet li va servir per·a fer l'història de tots aquells fets.

21. També avui som anat a missa i fer les meues devocions matinals. Arrivant aquí m'he trovat amb una carta de la meva nevoda Catalina. En Lluís ha entregat 110 pesos a la Facultat. Are ja té permís per examinarse d'ingrés. Estudia de ferm per·a dar exàmens com cal.

Vaig a escriure a na Montserrat. Dos vapors de la companyia Ibarra diu que portan correspondència a España. Tocan a Bilbao.//

22. Avui no que no he sortit. Ha plogut.

Totes les notícies que podria donar són dolentes.

Som escrit a la meva nevoda Lluïsa Rocas de Fina de Barcelona.

23. Diumenge de Quincuagèsima i per lo tan de carnaval. Els veïns s'han reunit aquí devant al nostre jardí remullant-se com uns pops. És la costum d'aquesta terra. L'aiga ha arribat fins a l'estació. Jo som anat a la funció de desagravis a la parròquia.

He vist unas collas de nens i nenes disfressats. Una mare amb dos fills d'uns nou o deu anys vestits sense disfressa portaven de la mà una seua germaneta vestida com de señora. La faldilla llarga. A Barcelona diríam que anaba vestida com una dida gallega. La pobre criatura estava assustada de veure's tan estrafeta; com de veure'n d'atres per

l'istil. És que potser té cinc anys només. Deia la seua mare que la petita ha plorat i protestat // de veure's així vestida. I no obstant bo i assustada anava seguint. Pobre criatura!

24. També avui som oït missa i practicat les meues devocions matinals. A la tarde hem assistit al viacrucis i després acte de desagravis a Jesús amb exposició menor.

Tota la tarde hem tingut en Joan[,] la Sara i la nena. Creix i se fa mol aixerida.

En Joan ha llegit una carta aèrea rescentment rebuda on l'Alfons diu que provablement s'embarcaran mol aviat per venir cap aquí. És que per lla les coses cada dia van pitjor. Déu no ens desampari mai! Mol de goig fa pensar de veure'ls; pro aquet no és cumplert quan meditem els motius que han fet pendre aquesta resolució. Si allà hi hagués pa, pau i trevall, allà se quedarian. Si estiguessin amb el benestar que tenian avans de la guerra, haurian pogut fer aquet viatge sense fer grans sacrificis. Are tenim de pendre les coses a la voluntat de Déu.//

25. Ahir era sant Maties[,] apòstol gloriós de Jesús. Avui dematí, també som fet el meu caminet de costum cap a la parròquia. La missa era per els difunts dels associats a la Pia Unió de la Verge del Carme. Tenim molts deures a cumplir referent als nostres estimats que varen deixar-mos en aquet món!

Are som a la tarde. El temps[,] plujós. Això fa que no m'animi a assistir a les funcions de desagravis que en aquestes hores se celebran a la nostra parròquia. Resaré aquí soleta a la meua pessa. Déu està per_tot i escoltarà les meues devocions.

26. La tormenta de la nit i matinada m'ha retingut a casa bo i dolent-me no poguer assistir a la devoció de rèbrer en els nostres fronts la benaurada cendra recordant-mos lo que som i serem en aquet món. Un grapat de pols i res més. Si'ls que governan les nacions se donguessin comte d'això, no tindrian tans odis ni enveges. Coneixerian a Déu i no hi haurian guerres. El pecat d'Adam tots el pagam.//

27. La missa d'avui ha estat a les Hermanes. A les set i quart. Feia fret. És bonic contemplar la rosada matinal de les voreres dels camins.

No hi ha cap nova per comunicar.

28. També avui fa un dia esplèndit i fresc. Som oït missa i fet les meves devocions de costum. He rebut carta de n'Isabel Sala des de Chile. Està bé de salud.

La ràdio ens acaba de dir que aquesta matinada ha mort a Roma Alfons XIII[,] exrei d'España. Al cel sia. Demà llegirem extensos detalls.

Som assistit al viacrucis de la parròquia. Ni 'l dematí ni la tarde m'he cansat gens. Fa mol bon temps.

Continuo llegint la Santa Bíblia. Hi trovo fets que voldria saber trasmetre però que no m'atreveixo. Són massa gran<t>ds.//

Mars

1er. Dia explèndit. Rosada lluminosa que fa gaudir un dematí deliciós. El meu camí de tots els dies bons hem comunica salud de cos i ànima. Vint o vint-i-cinc minuts de caminar al meu pas de bou vell fa que no hem cansi. El goig que frueixo en les meues devocions m'enfervoritza per·a trepitjar tantes espines com Déu ha posat i va sembrant devant meu contínuament. Ell m'ajudarà a pujar aquet dolorós calvari. Ben de tot cor a Ell tinc posades totes les meues penalitats[,] únic advocat que pot defensar el meu feréstec plet de mare desolada.

De la guerra, desastres tan·sols se poden contar. Are s'hi ha afegit Bulgària. Ja fa dies que se deia que 'ls alemans hi portaven molts soldats. Fins asseguraven que allà hi havia més alemans que búlgars. Avui hem llegit que Bulgària s'ha unit a Itàlia i Alemània. Que avui han fet el pacte a Viena me sembla. Demà deurem llegir que Inglaterra // ha declarat la guerra a Bulgària.

Els periòdics d'avui van plens de noves del exrei Alfons XIII d'España que acaba de morir (a c s). Tenia 54 anys. El mes de maig n'hauria cumplert 55.

2. Diumenge. També som oït missa 1a. Els atres anys ens tornaven l'hora. Aquest she l'han quedada. Fins al pic de l'hivern serà *de verano segons l'hora*.

A dinar hem tingut en Manel Serra Moret. I a sopar i dormir en Puigdomènec.

Som assitit a la funció d'Hora Santa.

3. Avui, lo més interessant que ha passat són dos episodis d'en Lluís. Dematinet ha fet una feina santa i recomanable. A la tarde ha donat un examen<t> escrit per a ingressar a la Facultat. No sabem el resultat. Com que és tan mussolé (simpàtic amb les noies) quan tornaba de ciutat // en el tren, un poc allunyada d'ell caminaba una noia

buscant lloc que li plagués. A ell l'hi ha semblat vèurer una gran bellesa (la mirava de l'esquena) i ja m'el teniu apretant el pas a fi d'alcansar-la segurament per tirar-li amoretes pròpies de la seua bonica edat. Quan han estat l'un ben a·prop de l'atre han resultat ser n'Irene i en Lluís. Quina broma per els dos i quin desengany per en Lluís[,] que no ha pogut fer de *tenorio*. Ens ho han contat ells mateixos.

4. Res de nou. La guerra[,] cada dia més enmaranyada. Les nacions petites tremolan devant el fet del pacte búlgar-italià-aleman.

5. Hi ha rumors amb que Yugoeslàvia seguirà 'l camí que ha fet Bulgària unint-se als tres; com també se diu que Inglaterra ha declarat la guerra [a] Bulgària. Turquia treu foc pels caixals. La madeixa bèlica cada dia s'enreda més. Déu no vol escoltar els precs. Alabat sia per sempre.//

6. Tampoc avui hi ha gran cosa per esplicar. Tot va malament. La guerra de d'allà 'l mar tot ho té paralitzat. Els vaixells se rovellan al port. Aquí sense moviment marítim tenim un pànic furiós. La pobre joventut pert llurs precioses vides. Tot plegat és fam, guerra i pesta. Les nacions petites[,] invadides i saquejades, els pobles esmaperduts etc. Déu hi posi un sant remei: els homes no poden.

7. 1er divendres de mes. Gràcies a Déu he pogut oir dues misses i combregar en una d'elles. En sento un goig inmens de poguer continuar les tan recomanables devocions dedicades al nostre mai prou estimat Jesús Eucarístic. Ell hem permeti poguer continuar-les durand els anys que'm quedan de vida. A la tarde som assistit a la funció de viacrucis a la nostra parròquia. Després hem obsequiat a Jesús amb una funcioneta de desagravis acavant amb la benedicció santíssima.//

8. Avui no he sortit. Dematí amenassaba pluja. Tot el dia ha fet igual però no ha plogut.

Esperàvem la visita promesa d'en Flor, Cèlia i filles seues[,] que no han vingut. Som acavat una carpeta petita per a n'Irene i som regirat molts papers. També som escrit un conte per a nens i nenes. No és pas original meu. Tan·sols el som arrodonit. Hem recordava 'l tema de fa molts anys. L'autor era m[ossè]n Casaponce, sacerdot del Rosselló.

9. Diumenge. Avui sí que han vingut la Cèlia amb en Florenci i les seues cinc filles. Totes elles molt espavilades i aixerides. M'han comunicat una mol forta emoció de veure'ls. És que un s'els estima tan i voldria veure'ls més sovint. No voldria perdre-les de vista, i creixen tan que ni semblen les mateixes d'una vegada per l'atre. Hem enraonat d'una pila de coses referentes a la nostra propietat de Llofriu. Tot hem vindrà bé per escriure a la nostra Montserrat[,] tan soliua allà de tota la nostra colla.//

L'evangeli d'avui ens conta la gloriosa transfiguració de Jesús a la montaña del Tabor amb els afortunats apòstols Pere, Jaume i Joan. Ditxosos d'ells escullits entre tots els altres! Si coneguéssim la glòria que cobsem amb l'unió santa eucarística, sentiríam dintre de nosaltres guspires de felicitat íntima amb Jesús Redentor nostre. No les sentim perquè no les mereixem prou. Fruir tanta felicitat ens passaria com als tres apòstols escullits. No podríam resistir-la[;] cauríam devant tanta llum.

Avui s'ha rebut una carta aèria de l'Alfons des de Barcelona escrita el 22 de febrer. És provable que no va alcansar l'avió al seu degut temps[,] que hagi trigat tan.

10. Avui no he sortit. Dematinet semblava que tenia de ploure. No'm som animat a sortir. Som rentat i aixugat la meva roba. També som escrit aèria a na Montserrat i a la s[enyo]ra abadesa a fi de saber lo que'm cal // per a poguer escriure amb tota llibertat a elles.

En Joan (fill) haurà enllestit el document que demana l'Alfons per a poguer desembarcar aquí quan arribi amb la Miria i el nen.

En atres situacions més pròsperes m'hauria produït molt de goig tot això. També m'en produeix are, an_que només sigui per tornar a veure'ls i conèixer l'Alfons i 'l ninet. Temo mol per la salud d'ella. Déu m'els deixi veure'ls forsa animats. Are crec que són a Mont-ras. Quina desolació per la pobre Montserrat![,] quedar-se tan sola.

Hem llegit a "La Nación" que 'l cadàver de Alfons XIII d'España viatja vers Madrit des de Roma, a fi de donar-li sepultura allà on descansan els difunts de la monarquia española. Quan ell va sortir d'España, al proclamar-se la diabòlica República, no podia imaginar-se que un dia tornaria residir al costat dels seus estimats; però no ple de vida i de magestat, sinó les seues respectades despulles. Que Déu hagi acullit la seua animeta és lo que més li desitjo.//

11. Amb tot i 'l perill de pluja matinera som anat a missa com ho tinc per piadosa costum. En surto confortada per·a soportar el meu dolorós calvari. Avans, moltes vegades, al retornar a casa trovaba alguna carta de les meues filles allunyades i per a mi tan estimades. Are mai en veig una lletra. N'Angeleta tan enmalaltida, na Maria quissab què haurà estat d'ella, na Montserrat plena d'anyoransa del seu eixilat [sic] marit que tan bé s'avenian, i en vigílies de que li cridin al seu fill gran per·a 'l servei miltar. Li quedaria el petit Lluís per acompanyar-la en les seues tribulacions. Amb cuatre dies el tindrà gran; i con fan goig tenen de deixar-mos. És trista la vida! Acatem la voluntat de Déu sense protesta.

He posat dues cartes aèries a correus. Una per la señora abadesa del convent de n'Angeleta i l'atre per na Montserrat. Déu permeti que fassin el seu curs normal en_mitg de tans perills com trovaran pel camí.//

Avui a casa han vingut uns companys d'aula de la Mima. Entre ells hi ha una noia que se diu Ester Funes. Ha dinat amb nosatros. Els xicots no s'han volgut quedar. S'han reunit junts aquí perquè diuen que estudian millor. Déu els hi do un bon èxit.

12. Avui[,] festa del gloriós sant Gregori I el Magne, Papa i doctor. Nascut a Roma l'any 540, transformà la seua casa en monastir. Elegit sucesivament abat, cardenal i sumo pontífeig[,] fou un dels grans papas que Déu posà per devanter de la seua família. Al propagar amb tan de zel la veritat per el món dels bàrbars, meresqué sobre_tot el gloriós títol de apòstol d'Inglaterra.

¡Oh[,] gran pontífeg, model de pastors! cuida de nostras ànimes y mira per la Santa Iglésia Romana, quin timó gobernares en temps mol difícils.

A la tarde d'avui la Nena Gibert ha sortit per Trenque Lauquen.

He llegit que el govern francès ha dit als anglesos que si no deixen circular lliurement els // seus vaixells, utilitzaran la seua escuadra per a escoltar-los. És un crim no permetre la navegació que porta queviures als pobres famolencs.

13. S'ha rebut una postal de la Miria. És per a la Mima. Encare ve de Sant Celoni. La va escriure el dia vint de desembre.

Res més hi ha per a contar avui.

14. La pluja matinera m'ha retingut a casa fins a la tarde[,] que som pogut assistir a la piadosa funció del viacrucis.

Avui, n'Irene ha posat[,] o més ben dit[,] copiat un document que teníam on hi <són> és la llista de totes les s[enyo]ras abadeses que hi ha hagut des de la fundació del monastir de Sant Pere de les Puel·les de Barcelona on hi tenim la nostra tan estimada Angeleta. Fa 24 anys que hi va entrar. L'esmentada llista fou oferida a na Gracieta quan hi va anar a despedir-se per tornar cap aquí l'any 1935. Com siga // que amb la guerra civil española, els revoltosos, entre la gran multitut de temples destruïts hi havia el de Sant Pere de les Puel·les de Sarrià[,] monastir de les monges benedictines. A les pobres, no'ls hi va quedar ni un document, ni una alaja, ni un fil de res. Amb el document copiat que'ls hi enviarem per via aèria podran continuar la seua gloriosa història. Comensen el sigle 9. Hi han hagut 74 abadeses. Hi ha una pila de noms estranys.

15. Avui[,] amb tot i que 'l dia era lleig, som agafat el meu paraiga i m'en som anat a missa. Al sortir de l'església m'he donat comte que habia plogut. Després no ha plogut més. L'església de la nostra parròquia estaba pomposament adornada de gust fúnebre però tan plena de ornaments negres i daurats que mai havia vist aquí tanta magnificència. Celebraven un funeral aniversari de la defunció d'una senyora sòcia de l'apostolat de la nostra parròquia. Hi // havia també molta llum i preparatius de gran solemnitat. No m'hi he pas quedat. He oït la missa de vuit. Hem plau més missa resada que tan de moviment. Al cel sia la nostra companya de l'apostolat. El seu viudo diu que no té fills però té molta plata. S'ha volgut lluir en bon record de la seua esposa.

Alemània s'ha fet seua tota Rumania. Are preté Iugoeslàvia[,] que la pobre protesta però bé farà prou si no s'en surt amb les mans al cap. Itàlia pert totes les batalles que té amb Inglaterra. Aquesta[,] unida amb Grèsia[,] fan treure foc per es caixals al embalentonat Musolini.

16. Diumenge. M'he llevat mol dematí. Massa i tot. N'ha tingut la culpa una badada meua d'anit passada. Quan vaig portar el meu rellotge-despertador a la tauleta de nit, vaig donar unes voltes a la corda del despertador i no la vaig donar a la de les hores. A la matinada he vist llum al bestíbul. Era la Mima que // s'habia llevat a estudiar. He pensat que eran les cinc. Del cap d'un ratet, no sentint el desperador i calculant que era l'hora de costum per a llevar-me, he mirat el rellotge meu i eran la una. Com que se sentia el moviment forà per els carrers dels lleters, he cregut que era tart. El clar de lluna encare duraba aixís com la mena de llampec \(el reflector)/ que va des de ciutat a l'hortizó del nort. M'he vestit, som baixat a preguntar l'hora la Mima, i

tot·just eran les sis menys quart. He resat, he fet el llit, i sort que ‘l cel estava de lo més serè que comunicava llum clara. Aixís a les sis i mitja he sortit de casa amb una fresqueta deliciosa. Som estat la primera d’entrar a l’església. El nostre senyor rector ens ha fet un sermó de lo més inspirat referent a l’estat de les nostres ànimes quan estan en pecat greu. Jo no ho sé esplicar. Per això m’ho quedo ben meu bo i donant gràcies a Déu de poguer aprofitar-me de tan saludables consells. Les seues raons, quan se té la sort de consultar-li les coses amb tota confiansa, deixen l’ànim serè i descansat.//

17. També avui he sortit dematí a les meues devocions acostumades. El dia[,] fresquet i explèndit. Estic trevallant molt amb les carpetes per a Sara i Irene. La Mima i en Lluís de tan en tan també’ls hi’n faig alguna.

18. Igual que ahir, però amb una notícia que si no és falaguera per lo menys he vist lletres de la nostra Angeleta[,] que tan les esperava ja fa temps. És clar que la pobre filla meva viu mol delicada, però viu gràcies a Déu. Les seues esperances de millora del seu cos afeblit per traïdora malaltia soferta resignadament, fa que hem comuniqui valor per soportar aquesta nova creu que Déu m’ha enviat. Alabat sia per sempre. Com de costum, una carta de la señora abadesa acompanyaba la de n’Angeleta. La d’aquesta fou escrita el 1er de desembre. La de miseñora[,] uns dies més tart. Aquesta deia que tenian un fret intens. En les dues s’hi veu la gran falta d’aliments que hi ha allà. Amb tot, he // pogut convèncer-me que a ella la cuidan amb tot lo que cal. Déu els hi pagui.

Avui s’ha enviat un document firmat per el cònsul español a l’Alfons a fi que puguin venir i entrar lliurement aquí, ell, la Miria i ‘l petit Nené Carlitos. Déu ens els deixi veure sans i contents del viatge. La pobre Montserrat se queda allà mol atribulada i anyorada.

19. Festa del gloriós sant Josep. En obsequi seu hi ha hagut una comunió molt concorreguda. Segurament honorant el sant, aprofitan de cumplir el precepte pasqual. A la tarde[,] funcioneta dedicada al mateix s[ant] patriarca. Ell sigui el nostre advocat fins a portar-nos a la glòria. La malestruga guerra segueix destruint tot lo que poden ambdues parts de contincants. La ràdio ha dit que amb un poble les bombes han mort tots els seus habitants, no quedant viu sinó una criatura de dotse mesos. Quins desastres[,] Déu meu! Guerra desastrosa.//

20. Dematinet som fet via cap al colegi de les Hermanes. Aviat han comensat la missa. El dia era lleig. Semblava a punt de ploure. No ha plogut.

En Lluís avui està a ple examens d'ingrés. Som a la nit. Ha aprovat francès. Encare no sabem com haurà quedat del d'història argentina. Les dos matèries ha tingut de dar-les a continuació una de l'atre.

21. Festa del gloriós sant Benet[,] abat i fundador de la seua extensa ordre. És la més antiga i de les més venerades. Allà tenim la meva filla Angeleta. Avui cumpleix 23 anys que la varen vestir amb l'hàbit benedictí, quina vestimenta ha portat amb mol de goig sempre, tenint molta pena les dues vegades que les revolucions han estat causa que se les tinguessin de treure. Lo mal és la pobre haver-se enmalaltit de la manera més trista per mi sabent que la seua // malaltia no té cura. En fi[,] alabat sia Déu en tots els esdeveniments.

Som oït missa i combregat com ho tinc per piadosa costum tots els dies. Mol he pregat per en Lluís[,] la Mima i l'Aldao a fi que Déu els concedís èxit en els seus exàmens. En Lluís ha aprovat avui història argentina. Conta que l'han tingut 29 minuts contestant a les preguntes dels examinadors. Està content. Demà[,] la Mima i l'Aldao. Déu els hi do sort.

Som escrit llarc a la meua Angeleta. Quissap els mesos que la carta dormirà ans no surtirà dels correus per a embarcar-se. Sigui lo que Déu vulgui. Un dia o atre arribarà al seu destí. És ben trist que per culpa dels que fan la guerra quedem gairebé incomunicats.

22. Avui no he sortit. M'he rentat la robeta. S'ha aixugat tota. Sempre és poca. Aixís no costa tan de rentar-la. Queda mol neta.

Iugoeslàvia té mol enrenou entre 'l poble.//

23. Diumenge. Ahir la Mima no's va examinar perquè en lloc de la mesa reunir-se a la tarde com havian dit varen reunir-se 'l dematí i ella des d'ací no ho va saber. Haurà d'esperar el dijous pròxim. N'està tota amoïnada.

L'evangeli d'avui conta 'l grandiós miragle de Jesús alimentant la multitut que l'escoltaven. És un passatge mol conegut i admirat. Venerem-lo plens de fe.

Ha vingut en Janic Nadal. És un portento d'inteligència i un bon noi.

24. Sant Gabriel[,] arcàngel gloriós enviat a la Verge per anunciar-li que era la privilegiada escullida entre les dones de tot el món per a ser mare de Jesús. Agraïm-l'i y felicitem-lo per tan gran distinció.

Som oït missa i combregat en nom de Déu.

Tenim aquí la aixerida Ester Funes[,] companya d'aula de Mima. Ha vingut per ajudar-la a estudiar bé la difícil matèria que deurà donar dijous pròxim.//

25. Festa gloriosa de la Anunciació de la Santíssima Verge Maria. És festa suprimida ja fa temps. Els bons catòlics la celebrem amb tot l'entussiasme que <ns> ens és possible. Glòria sia dada a la Verge Maria.

A casa hi ha mol enrenou estudiantil. La qüestió és preparar-se bé per a comensar els cursos escolars ben lliures de ròssecs del anterior. En Lluís estudia per a ingressar a la Facultat, i la Mima per comensar el 3er any d'arquitectura. Déu els hi concedeixi un bon èxit[,] que bé s'el mereixen per l'afany amb què estudian. La bona amiga Ester Funes fa dos dies que no's mou d'aquí ajudant a la Mima com a bona companya d'aula. Ara mateix ve a despedir-se. S'en va a passar la nit a casasseua al centre.

N'Irene acava de telefonar dient que ja ha obtingut que a Obras Públiques firmessin els trevalls escolars de la Mima. La seua mare ha anat al dentista. Tot és moviment menys les noves que jo voldria de les meues tan anyorades filles. Que Déu sia amb elles.//

26. Avui m'he quedat. Me sentia mol cansada. Som repassat la robeta per a l'hivern. La fret ens arribarà qualsevol dia. Ja els dematins ho són[,] frets. Són les vuit de la nit. Are mateix la Mima s'en va corrent a la Facultat a veure si aprova la matèria que tants dies espera. A les nou d'aquesta nit han promès reunir la *Mesa*. Hi ha tans dies que ho prometen… A·veure si anit serà un fet. L'atre matèria diu que la donarà 'l divendres. En Lluís també don voltes esperant que'l cridin per donar Historia de la Civilización i filosofia (oral).

S'ha rebut carta de la Minina del d[octo]r Jorge Carvajal. Hi parla de la pròxima vinguda de la nostra estimada Miria.

27. Anit la Mima va arrivar a les dotse i mitja. Havia merescut la nota de distingida. Està que no hi quep de contenta. Encare l'hi'n manca una. En Lluís l'hi'n mancan dues per a poguer // ingressar a la Facultad.

Avui he tingut un goig inmens. Al arrivar de missa n'Irene m'ha dit que tenia una cosa que m'agradaria molt. Que ho habia portat un home amb bicicleta. Què serà? Una carta aèrea. Era de la meua filla Maria. Hi escribia ella[,] 'l seu marit i una seua amiga. Tots estan bé de salud i no'ls hi manca res. M'hi donen noves d'en Paco. És presoner dels alemans. Diuen que està mol bé. Que n'han rebut tres cartes que'ls hi diu que està bé de salud i mol ben tractat. Quines coses passan pel món! La carta és feta a París el dia 5 de febrer. Se veu que un propi la va portar a Suiza; allà la va posar a l'avió amb estampilles d'allà. Va surtir-ne 'l 28 del mateix mes. La adressa que'm donen peraquè'ls hi escrigui és per Vichy, a nom d'un Mr que la farà a mans de l'Armand.

Ben rebudes i agraïdes han estat per a mi les esmentades lletres, tan temps d'esperar-les.//

28. Avui també som assistit a les meues devocions matineres. El dia[,] preciós. La Mima ha donat l'últim examen del 2on any quedant aprovada. Ja pot entrar a 3er. Com que no li queda cap matèria enderrerida, diu que només del seu curs són <cinc> quinze que ho tenen tot llest. Els altres en tenen alguna de retrassada. El <cinc> valents(1) són titulats "Los Grandes".

Tenim la Destèfono[,] que com la Mima, ha aprovat tot el curs de metjesa.

(1) Són els que aprovaren totes les matèries el novembre.

29. Res de nou puc afegir a tot lo que passa. He sortit dematí com de costum a practicar les meves devocions.

La Destéfono segueix amb nosaltres. Ha vingut una noia companya d'oficina. Se diu Zuzi[,] o més ben dit Suzana. Mol simpàtica. És compaña de la Nena Gibert.

En Lluís encare no ha donat l'examen. Serà 'l dilluns provablement.//

30. Diumenge de Passió. Tenim les imatges amb el vel cubertes fins a la gran festa de Pasqua. Els devots d'aquet poble units amb els de S[ant] Just i 'ls de Ciudadela han anat a Luján. Ha estat peregrinació a fi de demanar la tan desitjada pau a la Verge Santíssima patrona de Buenos Aires. Hauran tingut mal dia. A la tarde ha fet tormenta i ha plogut.

Som escrit aèries a les meues tres filles Angeleta, Montserrat i Maria. Totes amb motiu de la rebuda últimament des de París.

31. En Lluís avui ha aprovat Historia de la Civilisación. Ja només l'hi'n manca una. Crec que és quelcom difícil. És filosofia, oral. Quin tip de pencar s'ha fet el pobre; però n'hau el profit.

També avui dematinet he pogut assistir a les meues devocions. Després m'he quedat a la parròquia per a cusir cintes amb un missal del nostre s[enyo]r rector Víctor Osimato.//

Abril

1er. Anit en Lluís ha aprovat l'última matèria d'ingrés a la Facultat. Ha trevallat de ferm, però n'ha hagut profit. No sab lo que li passa de content. Déu i l'Àngel bo siguin sempre amb ell.

Avui s'han enviat les tres cartes per avió. Una a Vichi per els meus de París. Atre al convent de n'Angeleta a Sarrià de Barcelona. La última a Mont-ras per la meva Montserrat. Déu els hi concedeixi un viatje ràpit.

2. Torna fer calor. He llegit una carta marítima de la Miria per el seu pare. Molt sentida i carinyosa. Hi parla forsa del seu nen. Diu que creix molt i que va copsant judici. Ja és hora. Quina mena de parla tan enrevessada té aquell bailet! La carta és escrita del gener. Diu que s'en aniran a Mont-ras a la casa que hi tenen llogada. Hi deuran estar fins que s'embarquin. Quina recansa tindrà la pobre Montserrat!// Qui la pogués acompanyar a fi que no se trovi tan soliua. Si 'ls vapors españols continuan portan[t] correspondència li escriuré sovint a fi que en les meues lletres hi trovi quelcom d'alivi. És mol cru i negre 'l seu estat present. Déu l'ajudi a ella aixís com als seus fills i marit ausent.

Llegim que 'ls marins alemans[,] com també 'ls italians, destrueixen[,] creman o enfonsan els seus barcos que tenen fondejats en diferents ports de ciutats americanes. Provan de fugir, però els governs de les nacions tenen tanta vigilància que'ls hi és impossible. Teman ser apressats per la marina anglesa i obeint ordres majors els mateixos tripulants hi calen foc. Ells se tiran a l'aigua a fi de no ser presos. En vista d'això, els governants de llurs nacions que se trovan amb aquets conflicte se presentan a llurs embarcacions, en prenen possesió i les defensan. Quin pànic! Això demostra que veuen la guerra adversa a ells. Quina destrossa de vaixells, ciutats i homes! Quina fam i pesta! Madrit és plena de tifus.//

3. Avui m'he quedat. He rentat i aixugat la meva roba. Fa una calor insoportable. Som escrit a en Domingo Avellí.

4. 1er divendres de mes. He oït missa i combregat en nom de Déu. La mateixa calor forta. Avui dematí he posat una carta a correus per en Domingo, i a la tarde ens ha comparegut. És un bon home.

5. Avui és sant Vicens Ferrer, una santa Irene i santa Emília. Dichosos ells que varen escullir els millors camins per a merèixer la glòria. Imitem les seues virtuts i els trovarem.

La calor és irresistible. No es té ànim per a fer res. Tanta feina que vaig fer els dies frescos, are no faig res de bo. Llegir per a quedar-me dormida suant com un carreter.

6. Diumenge de Rams. Calor més forta cada dia. A mi hem fa més mal que la fret. Sembla que suant tan ens haura de treure tots els mals humors. No obstant la tos meua no // desapareix. És pesada. Som oït missa primera. Per lo menys dematinet fa una mica de fresca. Arrivant de missa m'he trovat amb una carta aèrea de na Montserrat. Se la veu forsa animada. És valenta. Se necessita un temperament com el seu per a soportar les contrarietats que passa. La meva última aèria que li vaig enviar la va mòurer a escriure'm. Se veu que les cartes ma\rí/times posades a correus amb temps no trigan pas tan a rebre's. Hi escriu ella i 'ls seus fills. Les noves que dels de Fransa tenen ells són més veies que les meues. La meva última no; sinó la penúltima que l'haurà rebuda aquets mateixos dies que jo la seua. Quin goig n'hauran tingut[,] de les meues notícies! Hauran sabut què ha estat del seu pare. Quines voltes donen les coses del món! La Miria també ens ha obsequiat amb una aèria rebuda avui junt amb la de la seua tia Rat, totes dues des de Mont-ras. També la meva tan estimada néta amb el seu marit i fillet contan moltes coses d'aquell benaurat // poble. El lloc on tenen la casa arrendada és mol sa. És a lo més alt del poble. S'els veu mol contents. Que Déu no'ls desempari mai a cap d'ells[,] prendes meues tan estimades.

Preparem-nos a celebrar les pròximes festes que habem comensat avui. Oferim a Jesús totes les nostres penalitats en memòria de la seua Passió i mort afrentosa. Aquesta tarde som assitit a la Hora Santa que hem celebrat per ser 1er diumenge de mes.

La ràdio ens acava de dir que anit passada els alemans han invadit Iugoeslàvia. Han bombardejat la capital. Grècia caurà d'un dia a l'atre. És que Alemània havia omplert de tropes seues a Bulgària. Aquestes han estat les que han fet el joc. Pobres nacions petites!

7. Tenim els bons amics matrimoni Vidal i señora. Passan uns dies aquí ans de tornar-se'n a Victorica.

Avui no he sortit. La calor apreta fort.

Els pintors han comensat de pintar a·baix.//

8. Sempre calor. Dematí una mica d'aire fresc. Després de cap mena. A ciutat diu que hi ha molts refredats. Quin mes d'abril més murri!

9. Tota la nit ha fet tormenta furiosa i tot el dia ha durat. Ha plogut molt. Al caure la tarde fins ha fet sol. Tot fa confiar que demà tindrem un Dijous Sant bonic a fi de permètrer l'assistència a les funcions relligioses pròpies del dia. Quina recansa'n tindria si plogués que no <tu> hi pogués assistir!

Avui s'ens han anat els bons amics Vidal i senyora de nou cap a Victorica.

10. Dijous Sant. El dia ha estat benigne i no ha plogut. Hem pogut dedicar-lo al felís aniversari de la glòria de Jesús en lo més gran i sublim que podia deixar-mos quedant-se baix les espècies de pa i de vi. Els preciosos goits del Santíssim tenen una estrofa que diu[:] «*En son cos convertí 'l pa; i en sa // pròpia sanc lo vi; i als apòstols los donà, dient "recordau's de mi. Que ma sanc i cos sagrat, vos deix per heretament. Per sempre sia lloat, el Santíssim Sagrament*".»

El nostre monument petit, però conjuminat amb gran gust. Una gran profusió de llum i nevada de flors blanques mol ben distribuïdes feien companyia a la preciosa urna dintre la qual vivia Jesús fins demà dematí. Allà ben adorat i visitat del poble fidel presidia Ell la gran festa que va instituir fa <dos> vint segles. Era 'l petit palau, nimbat com un *trono* del gran Monarca del cel i de la terra. Unes cortinetes finíssimes i blanques el vetllaven posat sobre un corporal que jo vaig brodar ja fa temps. Tot plegat feia la mar d'efecte.

Les funcions han estat mol concorregudes. Una animada jovenalla, homes del poble, i fins la colla de pibes tots han fet lo possible per el lluïment de la festa.//

11. Divendres Sant. Tota la nit ha plogut. Després tot es dematí ha continuat plujós. Si no hagués estat una diada tan santa ben cert que m'hauria quedat a casa. Els carrers tots muiats i fangosos però no he pogut complaure la por de relliscar. Hem som animat, he pres paraigues, i cap a la parròquia a practicar les devocions de tan gran aniversari. Hem adorat la creu de Jesús, he practicat la devoció del viacrucis, ja conbensuda que a la tarde m'hauria de quedar a casa, com així s ha estat. Ha tronat i plogut. He llegit piadosament fets referents a la gran diada i així s acavo a les deu de la nit al meu escriptori.

La guerra d'Europa va amb tota la fúria. Are són els anglesos, grecs i yugoeslavos que reben de mala manera. Hi ha unes copades tremendes. Els anglesos i 'ls nort-americans prometan ajudar a les nacions petites; però alemans i italians els batan.//

12. Tot el dia plujós. No he sortit. Som rentat la meva roba. Som escrit al padre Molinero dels benedictins.

La guerra[,] furiosa. Yugoeslàvia[,] destrossada. Grècia altre_tan. Italians, Alemània i Ungria s'hi han tirat a sobre. Els pobres se defensan però no poden resistir. La família real ha fugit i no sé què més.

Vaig a llegir les funcions litúrgiques que antiguament se celebraven aquesta nit i que are se celebran es dematí d'avui.

13. Diumenge de Pasqua Florida[5]. Aquest any no ha estat gaire florida, sinó que hem tingut un dia gris i plujós. He pogut assistir a la missa primera. La comunió general ha estat mol concorreguda. Hi havia molts homes. Mai n'hi havia vistos tants. Els altars lluïan de tan nets i plens de flors riques, blanques totes, i mol artísticament colocades. Tota l'església plena de llum, amb els ornaments // millors que tenim, posats tots. Una maravella completa. Fins el suntuós candelero que sosté 'l ciri pasqual, era blanc pintat de nou. En fi una netedat i brillantor que tot feia olor de festa anyal. Tot dedicat a Jesús en gloriosa memòria de la seua felís resurrecció, única que hi ha hagut en el món com la seua; la qual fou verificada per sa pròpia virtut. Cap més home ha estat afavorit de tanta glòria pròpia com Ell per a ser Fill de l'Altíssim. Procurem viure sempre units a Ell fins a la glòria eterna.

[5] Nota de l'autora: *Se diu florida perquè a Europa el blat és florit en aquet temps.*

En Joan ha portat una pila de perdius de la Pampa. Són de les grosses. Hem fet una bona festa amb cruspir-les.

Ha vingut un català de Girona cusí d'en Pepet Gassiot. Temps enrera ens va enviar cireres més d'una vegada. Viu a Puán.

Hem llegit que a tots els pobles de Catalunya i les demés regions españoles, han celebrat les funcions actuals tan solemnes com han pogut.//

14. També avui som fet camí a la nostra estimada parròquia a fi de sadollar-me de les meues acostumades devocions. És un alivi que sento en les meues tan grans anyorances dels meus tan estimats ausents. Voreta 'l sagrari conversant amb Jesús, pregant-e-li per tot lo món tan esvalotat i belicós. Unida amb Ell en la santa eucaristia, me sento animada per trepitjar totes les espines del meu camí.

A la tarde ha vingut en Domingo Avellí.

Avui la Mima ha comensat el 3er de la seua carrera a la Facultat. Déu li do salud per acavar-lo. En Lluís no comensa encare perquè els professors encare no han acavat la tanda d'examinar.

15. Avui ha plogut tot el dia. Per això no he sortit. Tenia por de caure.

Tenim un pintor que pinta les habitacions.

He rebut un paquetet del senyor Musterós. Contenia dues estampes en colors. Una és el Sagrat C[or] // del pintor Juan de Juanes. Era español. L'atre cuadro també de colors, és de Rubens. Benvinguts siguin aquets obsequis per ser de tan bon amic. Es dematí habíam rebut un·atre imprès amb un periòdic de Catalunya. A dintre hi hem trovat un tovallonet dels de paper. Guardava dos lliriets que la Miria va cullir per aquelles voreres del poble de S[ant] Celoni. Un el dedica a la seua mare i l'atre a la Celieta Bassa. Quin acudit va tenir la Miria! Flors boscanes d'aquelles montanyes tan estimades. Allò sí que és ben nostre!

16. Avui ha fet dia clar i benigne. He sortit dematinet. Na Gracieta ha cumplert 58 anys. El seu Joan li ha promès un remat d'ovelles que les cuidarà ell, però les ganàncies seran per ella. Li fem broma de la seua *hacienda*.

Hem rebut més correspondència barcelonina. Una carta de l'avi Musterós i un·atre d'una senyora Pepita amiga de la família estimada.//

17. Avui, amb tot i que ha fet un dia explèndit no he sortit. La missa era a les Hermanes i era massa dematí. He cosit molt.

L'universitat avui ha overt les portes de les aules. Per lo tan, s'en pot dir l'apertura dels cursos. Per a celebrar l'acte han donat festa. A les sis de la tarde, s'hi hauran reunit els senyors professors presidits per el ministre del seu ram, i hauran fet els seus parlament. Déu els hi do bona voluntat per a cumplir llurs deures a fi d'encaminar tanta jovenalla com van allà a sadollar-se de cultura entre quins hi tenim els dos estudiants de casa. També prego a sant Tomàs de Aquino[,] patró dels escolars, a fi que'ls hi obtingui de Déu serenitat, dilligència i obediència. Amén.

18. Avui sí que som pogut sortir dematí. Feia una fresqueta bonica. Ha glassat en alguns llocs. Després el sol feia companyia. Som escrit al senyor Musterós i a na Montserrat. Tart o d'hora la rebran.//

De la guerra hi ha per dir que Yugoeslàvia ha capitulat. Alemània ho ha aconseguit. Ans de gaire serà Grècia. Hi ha unes matanses que fa escruixir. Al mar[,] enlaire i per terra. Tot és terror.

19. També avui som sortit dematí per assistir a les meves devocions acostumades.

Després he trevaiat amb unes mitjes meues de llana negre. Hi he fet peus nous. Som escrit a la meua Maria de París.

20. Diumenge. Som oït missa primera com ho ting per bona costum. El dia presentava lleig i jo hem cansava molt. He fet bé de sortir dematí. Després ha plogut. Un estat d'ànim tot ensopit. He pres una llibreta escrita a Córdoba-Haedo-Telén. Allà hi he trovat la mar d'episodis de la nostra estada. Els que més[,] en Lluís i la Mima.

En Ricardo ha posat un armariet al cuarto de bany. És fet de les mateixes fustes del que // ja teníam fa temps. Tot ve un dia que serveix.

L'evangeli d'avui és de una de les aparicions de Jesús ressucitat als seus apòstols, la cual hi havia sant Tomàs[,] que fins haver vist les llagues amoroses del seu estimat Mestre no cregué. Jesús li va dir[:] «Ditxós el que creu sens veure.» Siguem d'aquets[,] que Déu ens premiarà la nostra fe. No tinguem dubtes que posan de mal humor.

21. Res de nou. La pobre Grècia està a punt de caure a les grapes alemanas.

22. Plou. No he sortit. Na Gracieta ha anat al d[octo]r Fasola. Lo dels dits del peu diu que pot·ser quelcom d'artritisme. Sempre profecies dolentes.

Fa fret. Llegeixo "El 6º Sello". Por Hugo Wast. També la Santa Bíblia. Hi passo ratos inmillorables.

23. Gloriós màrtir sant Jordi[,] valent soldat de la armada de Diocleciano. Al censurar els actes terrorífics amb què martiritzaba 'ls cristians, el va // fer empresonar i sofrir espantables torments fins que'l va fer decapitar. Va sofrir el martiri l'any 273. Sant Jordi és venerat per els grecs i patró de la armada anglesa des de l'any 800. A més, és patró de la nostra tan estimada Catalunya. Ell des del cel la protegeixi sempre. No he pogut obsequiar-lo piadosament per la pluja que ha caigut tot el dia.

Na Gracieta ha enviat aèria a la Miria.

La Sara ha consultat amb un oculista.

24. Tampoc avui la pluja m'ha deixat sortir de casa. Som a la nit. Un fort vent del sud-oest ha esvargit els núbols. Hi ha hagut posta de sol bonica. Això vol dir que demà farà bon dia per a obsequiar al gloriós evangelista. Creta. El rei Jordi de Grècia junt amb la seua família i ministres han sortit d'Atenas. Són a fi de dirigir millor la defensa de la seua pobre nació. L'invassor avensa de·pressa.//

Avui he rebut carta del p[are] Molinero i de una señora germana d'una monja del convent de n'Angeleta.

25. Festa del gloriós evangelista s[ant] Marc. Cumpleix una pila d'anys que'ns va néixer la tan entenimentada filleta Aniceta[,] la que s'envolà al cel als cuatre anys i mitg. Déu me la va pendre; ben seua era. Molt la vaig plorar, doncs fou el meu primer dolor oferit a Déu ben resignada al veure lo poc que som en aquet món.

Som oït missa i fetes les meues devocions acostumades.

26. També avui he pogut sortir dematí amb tot i que el dia era lleig.

27. Diumenge. Dematí plujós. Després ha aclarat. No he sortit sinó per oir missa.

La guerra continua cada dia més enmaranyada. No van quedar homes als països que són assaltats. La destrucció d'ambdues parts és horrorosa.

28. Una matinada fresca i clara sense ni una trenyina que ennubolés el firmament. Som sortit de casa a les set (hora oficial). La missa a les vuit com tots els dies. Avui era de sant Pau de la Creu[,] fundador de la Congregació dels Passionistes[,] quins fan vot de propagar el record de la Passió del Salvador. El seu lema era «Clava't a la creu amb Crist». Ditxós d'ell!

Llegim que 'ls alemans han entrat a la ciutat d'Atenas[,] capital de Grècia.

29. Avui és S[ant] Pere Màrtir. El venturós nom que portava el meu avi matern que (a c s). Tenia el seu sant patró amb tanta estima que el tenia en imatge de guix en una mena de finestra d'una de les parets de la seua casa. També'l tenian de fusta ben venerat en un dels principals aposents que tenian. Segurament que encare dura. El referit sant perteneixia a la Ordre de P[ares] Predicadors.

Avui he rebut carta de la senyora Pericas v[iu]da // Lloveras junt amb una de la seua filleta. Són bones amigues que amb tan temps com hi ha que són a España mai ha deixat d'escriure'm. La nena és la primera que m'escriu[,] de carta.

També s'en ha rebuda una d'en Florenci per a la Mima. Inclou un grapat d'estampes de la primera comunió de la petita filleta seua Montserrat verificada ja fa temps al colegi del Sagrat Cor on hi van anar les seues noies.

Fa dos dies que vàrem llegir la mort del s[enyo]r Eduard Toda. Era l'esmentat senyor un gran devot del gran monestir de Poblet (Catalunya). Ell l'anaba conservant i fins reedificant-lo gastant del seu paculi tot quan tenia. Allà vivia ans de la guerra última española. El govern del generalíssim Franco va permètrer que 'ls relligiosos que hi estaven avans hi tornessin. Amb ells va quedar-se 'l senyor Toda i amb companyia d'ells va morir. Al cel sia tan distingit personatje. Tenia 87 anys.//

30. Últim dia del mes d'abril. Ha fet bon sol. Les nuvolades que l'invadian han fracassat.

Som estat sola tota la tarde. Tots han anat al centre. Na Gracieta s'ha comprat panyo per·a fer-se un abric.

Maig

1er. Amb tot i que és festa dels gloriosos apòstols sants Felip i Jaume no he sortit de casa ni per anar a missa. He rentat la meva robeta. El dia cluc no ha permès que s'aixugués com ho tinc per costum. És festa popular dels trevalladors observada forsa

extensament però amb pau. Les noies trevallan febrilment amb un *tapado* per la seua mare a fi de lluir-lo diumenge.

Som escrit a en Florenci.

2. 1er divendres. Amb un temps plujós i 'ls carrers ben molls he sortit de casa per anar a les funcions pròpies del dia. Si no hagués estat 1er divendres no // m'hauria pas mogut de casa. És per a mi una devoció mol estimada. Are hi ha per lo menys tres anys que no n'he passat cap sens assistir a la comunió del apostolat en l'esmentat dia. A Jesús, de tot cor li prego hem permeti obsequiar-lo combregant tots els primers divendres que'm quedin de vida.

3. Festa de la Santa creu trovada per la gloriosa emperatriu santa Elena. Amb tot i que m'ha dolgut molt, no he pogut assistir a les meves devocions. Una espessísima boira que ha durat fins tart m'ho ha impedit. En aquella hora matinera que tinc per costum de sortir hi ha gran moviment de carros de repartidors i camions i òmnibus etc. que fan vigilar. És per això que no'm som animat a afrontar el perill.

A casa aquets dies hi ha gran moviment preparant-se per la gran festa floralesca de demà.

Avui la Mima i companys d'aula universitària hauran sofert el primer tancament de portes a fi de // fer un trevall del seu ram. És el primer del present curs. Déu li hagi concedit trassa per a lluir-se.

4. Diumenge. L'evangeli d'avui és de quan Jesús comensà de preparar als seus apòstols per a la separació amb ells aquí a la terra. Ells l'estimaven tan, que al pensar que s'en tenia d'anar per a sempre, s'entristian molt. Els hi va profetizar que ans de morir passarian moltes contrarietats i persecucions fins a sofrir el martiri. Que després d'haver-se fet humils aceptant les tribulacions d'aquesta vida n'haurian el premi etern. Aixís ens ho ha esplicat el nostre estimat senyor rector, i aixís ho esplica 'l bolletí setmanal que'ns reparteixen tots els diumenges, com també 'l nostre missal.

Som oït missa primera com ho tinc per costum. Avui és santa Mònica gloriosa patrona de les viudes. Per ser diumenge, la missa no li ha pertenescut. Ditxosa d'ella que va trovar gràcia devant de Déu per a convertir al seu fill san Agustí. Preguem contínuament a fi que Déu en sa infinita misericòrdia comuniqui llum evangèlica als nostres estimats.//

Avui[,] primer diumenge de maig, els catalans d'Amèrica celebran la festa dels Jocs Florals. Són continuació dels que Barcelona sempre que ha pogut els ha celebrat allà. Quan jo vivia allà amb els meus fills tan escampats que'ls tinc pel món, i fins la dolorosa pèrdua dels nostres tan plorats Serafí i Lluís (a c s). El primer d'aquets hi era amb tota devoció. L'atre, la devoció la tenia més amb la ciència que amb l'art. Els Jocs d'aquí són una petita imitació des que jo he contemplat a Catalunya.

La regina d'enguany és la Sara Planas. Ha comvidat a n'Irene i algunes altres damisel·les per·a dames d'honor. Beníssima festa!

5. Els periòdics del matí tots vénen amb gravats i explicacions referentes a la festa catalana d'ahir. N'Irene m'ha oferit el seu ram de flors. L'he posat al costat d'una petita imatge de la Verge de Luján i del Sagrat Cor de Jesús que tinc aquí al meu escriptori. Haurà estat una petita // semblansa de l'oferta que a Barcelona feia la reina de la festa a la Verge de la Mersè.

La colla de casa que varen assistir a tan bonica celebració, han quedat mol ben impresionats de tot lo ocorregut. El llibre de na Gracieta que no ha estat premiat per no estar del tot acavat, diu que s'en ha fet un gran elogi. Els tres premis únics que han donat, que són els tres de consuetut per a merèixer el títol de mestre en gais [sic] saber tot plegat ha estat concedit a un jove poeta que actualment resideix a Londres. Tot plegat m'ha fet recordar tantes vegades que vaig assistir als benaurats Jocs Florals de Barcelona, ben acompanyada dels meus estimats fills i filles que tan allunyats tinc de mi. Al cel sian els nois i Déu do salud a les noies.

6. Ahir vaig escríurer llargament a la bona amiga Pilar Pericas i a la seua filleta. Quissab quan rebran la meua carta! Posada és a correus; que navegui quan Déu vulgui. Aixís ho hem de dir are.//

Vaig llegint la Santa Bíblia que m'ha oferit l'Aldao. Are som al "Llibre de los Salmos". Quina cosa tan antiga, santa i preciosa! Quines emocions s'hi cobsan llegint-los! Comentant-los se pot ben exclamar «ben lluny de mi[,] lletres profanes!» Qui no s'ha recreat llegint i meditant els tresors que contenen no coneix la lectura de més valor que existeix. Gràcies donc a Déu que m'ha fet tenir la sort de conèixer aquet tan valiós llibre. El llegiré fins que mori. No'l tornaré al seu amo. Aixís podré donar-me el goig de meditar-lo sempre que vulgui. Si m'exigian retornar-lo, revoltaria cels i terra per adquirir-ne un·atre.

7. Avui no som sortit dematí. Sant Josep que m'ho perdoni no haver oït missa essent una festa a ell dedicada. És la capvuitava de la solemnitat seva per haver-lo nomenat patró de l'Església catòlica. A la tarde tenia fret als peus. He sortit a caminar però mol aviat he tornat perquè 'l vent era fret.//

La Mima està dibuixant un progecte per sala d'un museo. Hi està tota entussiasmada.

La guerra cadia [sic] se complica més. Are s'hi ha afegit el Irak contra Inglaterra. La cosa va sèria.

8. Avui sí que som anat a missa. Ha estat a dos quarts de nou. Era per a les relligioses antonianes que regentan el colegi d'aquet poble. Quin estol de mainadeta més aixerida! Nens i nenes petitons i vellugadissos han combregat guardant tots un ordre atmirable. Primer tots els nens. Semblaven tots nascuts en un mateix mes. Tan era la perfecció que tenian en llurs cossos. Després les nenes amb igual atenció. Ningú'ls dirigia. Tan ells com elles sabian bé com s'havian de portar. Cap d'ells crec que passava dels set o vuit anys. Després han combregat les noies més grandetes; puig de nens grans no en tenen. Al cor, hi cantaven les més grans de tot dirigides per una relligiosa. Tot plegat una festeta animada. Tot era demanant a Déu gràcies i encert durant el curs escolar comensat.//

9. Avui no he sortit. Anit ha fet tormenta i 'l dematí era lleig. Tot el dia hi ha hagut molta humitat. En Domingo Avellí ha vingut. Demà s'en va a dirigir una fàbrica de formatges al poble de Moctezuma.

En Lluís s'ha tret una petita rifa. Una sastreria de la capital a títul de propaganda li ha tocat en sort un *gènero* per a un trajo. Veurem si és una enganyifa.

10. No sé ni com comensar la nota d'avui per lo trista i adolorida que m'ha estat. Déu ho ha volgut. Alabat sia per sempre. La temia[,] la notícia; però no pensava veure la realitat tan promte. Som sortit de casa tranquila camí de la nostra parròquia. Del cap d'un rato d'estar a l'església, el padre m'ha pregat que anés amb ell a la sacristia. He pensat que volia demanar-me que li fes algun trevall litúrgic. Un cop som estat allà, amb tota la delicada intenció m'ha esplicat que habia estat delegat per a notificar-me la defunció de la meva tan estimada Angeleta.// Ningú de casa s'ha animat a donar-me la

fatal notícia. Han cregut que un bon amic com ho és ell, era 'l més indicat per·a sorpendre'm tan dolorosament. M'ha costat de fer-me càrrec de tan dura realitat. Ell[,] pobre, ha fet tot lo possible per animar-me. Déu l'i pagui. M'ha ofert oir la missa des de la sacristia. He cregut que era preferible no cridar l'atenció i bo i agraint-l'i he oït la missa en el meu lloc de costum. Com he plorat ben calladament a fi que ningú s'en enterés del meu dolor! El celebrand ens ha dat la comunió ans de la missa[,] cosa que no ho té per costum. Ha pensat que si esperava, jo no estaria tan serena. Acavada la missa i resades nostres oracions hem desdejunat junts a la seua taula. Ha fet lo possible per animar-me. Hem acordat que demà diumenge la primera missa seria aplicada per el sant repòs de l'ànima de la meva tan estimada filla. En això ha arribat la Mima[,] que d'acord amb tots els de casa venia a buscar-me a fi que no tingués d'anar-me'n sola per aquets carrers d'Haedo. També ella plorava. Al arrivar aquí he sabut que la nostra estimada // difunta (e p d) ens va deixar el dia 5 d'abril[,] vigília del Diumenge de Rams. El sogre de la Miria va escriure a en Florenci, així com també na Montserrat cartes aèreas a fi de comunicar tan dolorosa notícia. L'hivern tan cru com han passat allà, segurament va apressurar tan funest desenllàs. Tenia 51 anys i un mes, i 24 de relligiosa.

11. Diumenge. La missa primera d'avui ha estat celebrada per descans de l'ànima de la meva filla difunta. Hi han vingut tots els de casa exceptuat de la Mima[,] que s'ha quedat perquè 'l seu pare tenia d'arrivar. Fins hi han vingut l'Aldao i en Ricardo. Déu els hi pagui l'atenció que han tingut en tan confortador acte! Missa i comunions tot ha estat per·a mi mol agraït. A la tarde han vingut les noies Palau. Les tres solteres amb la seua germana Juana.

També ha vingut en Joanot amb la seua filleta. És un encant[,] la nostra Carmeta!

12. Avui no he pogut oir missa. El cel gris i plujós. Els carrers muiats del tot. He sortit, i quan // he vist el mal temps, he decidit tornar a casa. No ha plogut, però tot era moll.

Tot el dia m'ha molestat una tos desastrosa.

Hem rebut cartes de la Miria i del seu sogre. Totes marítimes escrites el mes de mars, des de Mont-ras. Allà hi fa bona cura per el seu cos afeblit. Tan vora de na Montserrat, les dues en surten descansades.

13. Avui sí que som pogut oir missa. Ha estat de funeral i a les nou. He pogut combregar en nom de Déu pregant per la nostra tan estimada difunta. He rebut carta del bon amic p[are] Lorenzo Molinero. Déu li pagui 'l conort que n'he copsat. Amb tot i que estic resignada, acceptant la pèrdua de tan estimada filla, que tan felís se trovaba en companyia de les que formaben la comunitat, passo moments de dolor recordant-la i fins me sembla que no és pas veritat que'ns hagi deixat. Déu i la Verge la varen cridar un dissapte de la setmana de Passió i vigília de Rams.// Era tan bona relligiosa, tan aimanta de cumplir els seus deures contrets en les dues professions[,] que totes les monges l'estimaven. Mai m'en vaig anar descontenta d'aquella benaurada casa. Vint-i-tres anys i mesos de relligió, lluint en el *coro* la seua veu potenta que animava les seues germanes coristes! El seu bon record perdurarà sempre més amb mi.

Espero i desitjo rèbrer carta extensa del convent a fi de saber tots els últims detalls.

14. Avui hem enviat carta aèrea al convent a fi de saber més notícies referents al gran dol que ns ha caigut.

Un refredat que'm té ben atuïda m'ha retingut a casa tot el dia. Vaig combatent-lo amb Geniols i xarob de Palatol.

En Domingo Avellí ha vingut.

15. Tampoc avui he sortit. El refredad va d'aument. La tos no cedeix. El dia és explèndit. Una mica de fret. Jo no en sento. Voldria poguer sortir.

Hem rebut cartes de la Miria des de Mont-ras.// Esplica una pila de coses de tots. Lo més graciós és lo referent als acudits del seu Carlitos tan aixerit. És una delícia tenir una criatura tan sana i divertit. Qui el pogués veure! Bé és veritat que 'l món dóna moltes voltes, però amb tot, no penso veure'l mai. M'en quedan pocs d'anys de vida per·a veure aquell vailet.

16. Segueixo a·dins per causa del fort refredat.

Avui ha estat un dia d'atendra visites. Déu els hi pagui la bona intenció. El dia ha estat clar i benigne. De bon dematí ha fet glassada forta. Jo no n'he vist res; però diu que 'ls camps era[n] blancs i la roba que estenian les noies diu que'ls hi quedaba tiessa glassada.

Han vingut la Sara amb la nena. Després les germanes Ebelia i Heraclia Barreiro. Han estat una estona. Elles coneixian mol a la nostra tan plorada difunta. Are són les vuit de la nit. Hi ha a casa en Ricardo Henkel.

La nostre petita Carme és una criatura encantadora.//

17. Passan uns dies preciosos. És una llàstima que no pugui surtir de casa per causa del refredad. Cada dia va desapareixent; però m'havia invadit tan fortament que costa de combatre'l. Fins la tos va desapareixent també. Demà potser podré sortir a la hora del sol.

Avui per lla les cuatre de la tarde a la plassa Once de la gran ciutat de Buenos Aires s'hi hauran celebrat alguns actes en gloriosa memòria del Papa Lleó XIII en sa encíclica "Rerum Novarum", escrita cincuanta anys enrera, com també de la de Pío XI "Cuadragesimo Anno".

18. Diumenge. Som oït la última missa. M'he cansat mol. Quissab les vegades que m'he tingut d'aturar un ratet per reposar. En tornant, no tan.

Hem rebut la visita de les germanes Francisca i Sara germanes d'en Joan. Les hacompanyava en Manel Serra Moret. També han vingut la Destéfono i Blanca Renard. A sopar la taula era plena de joventut. Molts d'ells escolars.//

19. El refredat cedeix quelcom, però poc. La tos és forta i molestosa. Avui he tingut humor per·a trevaiar novament a les carpetes de les noies.

Llegim es parlaments interessants portats a cap per prestigiosos oradors, sobretot el discurs de monseñor De Andrea. És sublim.

20. Sant Baldiri gloriós. Fou el nom que tenia el meu estimat pare (a c s). Encare no'm som animat per·a sortir de casa ni per anar a missa. No'm sentia prou forta per a caminar tantes cuadres. A més, hi havia una boira mol espessa que no se veia res. Del refredat m'en sento forsa aliviada. La guerra cada dia s'escampa més.

Hem llegit que España i 'l Vaticà després de dos anys de discutir han arribat a un acord. Ja era hora. No dóna detalls.

21. Avui de nou he fet el camí cap a la parròquia. Som oït missa[,] resat el viacrucis i combregat en nom de Déu. M'he cansat degut a // la tan espessa boira que no deixava respirar.

Sortint de missa som entrat a la tenda. He comprat un bocí que venia cap de pessa per·a fer-ne una mantellineta a fi d'usar-la jo. Després som entrat a la farmàcia i d'acord amb el farmacèutic hem decidit que fes una medicina per combatre la meva tos tan tossuda.

22. Festa de la Ascenció gloriosa de Jesús.

De nou tenim una humitat desvergonyida. Produeix una xafagor mol pesada. A mi me dóna per suar com a ple istiu. Cansa, molesta i fa estar trist. No m'he vist animada per anar a missa primera. Som oït la de nou[,] que és la de la joventut i criatures. L'església[,] pleníssima gràcies a Déu. He pogut combregar. Quin goig n'he fruït! Si hem sentís més forta encare tindria més plenitut de coneixement del gran misteri que avui se celebra. Jesús sab bé lo molt que li agraeixo la llum que m'envia a fi d'aliviar el meu dolor.//

En Lluís ha assistit a una festa a La Plata. N'ha tornat mol ben impressionat.

23. Atre vegada m'he quedat a casa. La missa al colegi és matinera. He cregut millor no sortir tan dematí. Fa una calor que semblem a ple istiu. I carregats amb la roba interior d'ivern. Tota la tarde he suat com si trevaiés fort. Les gotes del front me queian a la carpeta que brodaba. Quin temps!

24. Festa de Maria Auxiliadora. Tota la nit ha fet tormenta forta i ha plogut molt. Per això no he sortit. No hi ha novetats. Tot és lleig, negre i desanimat. La joventut de casa sí que està animada. Cada u amb les seues coses. Tots trevallan. Fan bé. El refredat meu ha passat, però la tos és forsa tossuda amb tot i que la combato.

En Lluís és a La Plata amb els seus companys. Quin goig en tinc[,] dels seus actes. Déu i l'àngel bo no'l desemparin mai. La joventut sana i aprofitada que frueix dóna bon exemple.//

25. Gran festa de la Argentina. El dia ha estat plujós i durant bona estona ha plogut. És diumenge. Han vingut en Joan, amb la Sara i la Mimus (Carmeta) i la Joaquina.

26. Avui fa fret. No he sortit. Dematí gran humitat feia esperar mal dia. He cregut millor quedar-me. Hem dol no poguer fer la meva acostumada caminata matinal. No estic restablerta del tot i hem canso molt.

27. Avui ha fet bon dia. El dematí fredot. He pogut oir missa. Estem vora la Pasqua del Esperit Sant. Voldria poguer oir missa tots els dies.

Som escrit aèria a la meua Maria de París.

En Joan petit ha escrit aèrea al señor Musterós. Li ha parlat referent a la propietat nostra de Llufriu. Déu hi do un bon encert.

He rebut una "Revista Litúrgica Argentina" que resulta la més interessant de totes les que s'han rebut. Un escrit sobres l'Esperit Sant atmirable.//

28. Avui amb tot i tanta fret com feia, he sortit per lla les set (*hora falsa*). Feia un aire fi que taiaba. Venia del sud. A mi hem feia bé. Respirava a ple pulmó. Quan fa humitat i cau boirina, hem canso molt. Tinc de parar-me de tan en tan per a descansar. Avui no'm sentia gens cansada.

Hem aviat les tres cartes aèreas. Musterós-Montserrat i Maria meues. Déu hi do un bon acert. La guerra[,] furiosa sempre. Fa poc els alemans varen enfonsar el millor barco de guerra anglès. Me sembla que se deia "Hood". Era el més gran i poderós del món. Avui llegim que 'ls anglesos han tirat a fons el creuer aleman novament "Bismarck". Aixís van destrossant-se uns amb atres per mar[,] terra i aire.

29. Per ser la missa al colegi no he sortit. A més[,] el fret viu va d'aument. Déu està per_tot. Qui per justa causa no pot asistir a les seues devocions li queda perdonat i agraït del cel que resi a casa. Els dies laborables com són els sis de la setmana hi ha moltes persones devotes que no poden oir // missa. No obstant podem estar unides amb Déu des de casa. La seua amorosísima presència la sentim en tot lloc. ¡Alabat sia per sempre!

30. Tampoc avui he sortit. Mol hem dolia; però el fret tan rigurós no m'ho permet. Estem sota cero. Ahir 0,4. Avui segurament haurà baixat mol més. Els camps són blangs com una nevada. Avui ni a l'hora del sol se podia estar a fora. El vent de la Pampa era gelat. Tenin-me comte la meva tos no'm molesta.

31. Avui sí que som oït missa. He sortit a les set i minuts. No feia gaire fret. Els camps no eran blancs. No m'he cansat gaire. La missa d'avui era de la Pia Unión de la Verge del Carme, oferida als difunts dels associats entre 'ls cuals hi ha els meus estimats que he perdut. A més, la missa era de la vigília de Cincugesma. Tota plena de solemnitats pròpies del dia.

Hem tingut la estimada visita dels germans Romero.//

Juny

1er. Diumenge. Festa de la Pasqua de l'Esperit Sant. Ha fet un dia sense fret que m'ha permès assistir a les solemnitats litúrgiques dematí i tarde. Amb tot i 'l dolor que'm té 'l cor destrossat per la rescent pèrdua d'un ser tan estimat, espiritualment m'[he] sentit animada y unida amb els felissos estadants de la celestial mansió ont no hi ha penalitats de cap mena. La visió, plena de tanta felicitat, alegra l'esperit, fugint d'aquesta vall desgraciada ont només hi ha mals humors i desenganys. Festa gran és la d'avui. Voldria que tot el món la comprengués i en tregués el fruit tan gran que comunican els dons de l'Esperit Diví. Tot és llum que embauma 'l cor adolorit. Som escrit marítima a na Montserrat.

Hem tingut l'agradosa visita del señor Silva[,] antic empleat de la casa nostra de Trenque Lauquen.

2. També avui he fet el meu caminet matinal cap a la parròquia complavent-me amb devocions estimades.//

3. També avui he sortit per lla les set i quart. Feia una boira tan espessa que no es veia res. Els llums encesos guiaven. Pel camí m'arrepentia d'haver surtit de casa. Els dies d'aquesta setmana encare són dedicats a l'Esperit Sant. És per això que faig lo possible per arrivar-me a la parròquia. A més, tots els dies d'aquet mes se fan les meditacions del Sagrat Cor de Jesús. Tenim de trevallar i fer sacrificis per obsequiar a Jesús a fi de desagraviar-lo per tans ultratges com se li fan en el món.

4. Avui, quan som arrivat de missa, s'havia rebut una carta aèrea de la señora abadesa de Sant Pere. El seu contingut m'ha comunicat un consol dolcíssim. Déu li pagui 'l bé que m'ha fet. Esplica detallat com va acabar la vida aquella filla meva tan

estimada. Que va soportar la enfermetat amb tanta resignació i paciència fins a l'últim moment, conservant la claretat de coneixement. Que va poguer combregar tots els dies fins el mateix // en què'ns va deixar. Que va ser el 4 d'abril a les onse de la nit. Era la festa de la Verge dels Dolors i primer divendres de mes. A més, diu miseñora que quan rebi carta de na Gracieta que li digui que ja jo estic enterada de la nostra desgràcia, llavors m'escriurà a mi directament. És una joia aquella santa señora. La conec bé per lo molt que l'he tractada. La carta d'avui és per na Gracieta demanant-li que m'ho digui. La que ella demana, se varen creuar amb la seua. Déu li pagui el bé que m'ha fet. Al cel sia la nostra tan estimada Angeleta difunta.

5. També avui dematinet he sortit fent via cap a la parròquia. Tota la setmana he tingut la sort de poguer oir missa i combregar. És la setmana de l'Esperit Sant. La llum divina i benefactora que'ns comunica fa que soportem millor les penalitats de la vida. Quin goig s'en aprofita de les meditacions de tota la setmana. El temps pascual s'acaba.

Som escrit a en Domingo Avellí a Rafaela.//

6. Primer divendres de mes. He pogut oir missa i combregar com ho tinc per piadosa costum. A la tarde som assistit a la funció dedicada a Sant Antoni. Era continuació de la novena que les relligioses del colegi d'aquet poble li ofereixen. Feia molta calor. Acavada la funció hem \rebut/ la gloriosa benedicció amb el Santíssim: alabat sia per sempre!

Avui cumpleix 100 anys que sant Joan Bosco va celebrar la seua primera missa. Ditchós ell que va lluitar tan poderosament en tots els actes de la seua vida cobsant-ne 'ls fruits ja en aquet món. Ditchosa la seua santa mare que tan va preparar-lo des dels seus primers anys.

Ahir vàrem llegir la mort del cèlebre ex_emperador d'Alemània Guillem II, nomenat Kàiser. Tenia 82 anys. Molta glòria va tenir en els seus millors temps, però l'ambició el va enganyar. Després d'haver portat al món a la guerra de 1914, va quedar vensut, destronat i desterrat, morint al propi desterro a Holanda.//

7. Quina calor fa avui també! Tenim 23 graus sobre cero. A Córdoba 29. No hi ha dret a ser tan poc formal. Estic suant i són les set menys quart (hora oficial). Avui dematí com de costum, he pogut oir missa i combregar. Estic contenta d'haber pogut obsequiar la tersera Persona de la Santíssima Trinitat oint missa tots els dies de la

present setmana. He pogut meditar cada dia el seu gloriós do que tenim rebut per santificar les nostres animetes. Avui s'han acavat les festes pasquals. Alabem a Déu!

La Mima, avui també a la Facultat, els han tinguts tancats tot el dia per·a fer un trevall propi dels seus estudis. Déu l'hagi guiada amb èxit. L'atre dia portaba un collaret de metlles i ballanes autèntiques, junt amb unes arrecades de metlles. S'usan unes coses de lo més extravagant. Tot és fantazia.

8. Diumenge de la Santíssima Trinitat en nom de qui comensem totes les coses. Per a mi és una festa a la que tinc molta devoció. La Trinitat Santíssima és venerada fins i tot dels // superticiosos curanders, puig fan les seues cures demanant ajuda i resant parenostres i fent creus a nom de la Santíssima Trinitat. Diuen: «Aixís com Déu ha nat, ha mort i ha ressucitat, la Santíssima Trinitat fassi que 'l mal de Fulano (aquí nomenan el nom del malalt) <fassi> quedi curat.» Un home que jo he conegut hi afegia «Déu hi fassa més que nosaltres».

Avui fa 24 anys que n'Angeleta nostra (e p d) va entrar al convent. Aquell any, la festa d'avui va ser el dos de juny. Al cel sia tan estimada filla meua que he perdut. Molt l'he recordada en tota la festa d'avui.

Som escrit aèria a Vichy. A veure si en podré saber noves[,] d'aquella altre filla tan de mi allunyada. Les guerres són un flagell. Tan sovint que m'escribia la meua Maria des de París. Are amb un any he rebut d'ells una postal i una carta aèr<e>eas les dues. Mai·més res. Déu ho vol aixís! Fassi's la seua voluntat santa. De noves agradoses no n'espero. Com més tribulacions passo més vora de Déu som.//

9. Avui quan he sortit encare era fosc. Queia una boirina que muiava. I pensar que ja eran les set i mitja (hora falsa). Feia calor. Som oït missa i combregat en nom de Déu. Després no he tornat sortir. He comprat fil macramé per·a fer una carpeta grossa per la Sara. Are mateix n'he comensada una de mig torn (no mol grossa) per la meva nevoda Catalina Rocas de Vicens.

De la guerra[,] sempre notícies negres. Tot són invasions[,] que jo en diria *falconades*. Déu meu! Quin món més esvalotat!

10. Avui no he sortit. La missa al colegi és massa dematí. He rentat la meva roba. He rebut carta de la nostra Miria des de Mont-ras. Diu que tenen tanta tramontana. Aixís fa fugir les humitats. És sa allà[,] 'l vent del nort.

Tot el dia d'avui ha estat explèndit.

11. Avui sí que som anat a les meues devocions matinals. Ha fet un dia explèndit. Ni fret ni calor.//

12. Diada santa de Corpus. He pogut saciar-me de la festa del dia per a mi tan estimada. Eucaristia: plena de llum divina! És la devoció predilecta meua. Que Déu me la conservi tot lo que'm queda de vida és lo que li demano ben fervorosa. És sublim. No hi ha més enllà. També era la preferida del gran sant Tomàs de Aquino. Per això va fer aquella tan sentida seqüència referent a la festa d'avui. Si jo sabés escriure n'ompliria molts de fulls i encare no diria la meitat de la gran joia que comunica l'ànima que s'hi explaia.

Jo voldria que tothom la sentís i comprengués. Així les comunions serian més fervoroses, donaríam goig a Jesús en el seu gran sagrament i viuríam amb Ell més units.

He sortit de casa a les dues. Som estat a l'església fins que tot ha estat acavat. Debian ser les cinc i mitja per lo menys. La processó[,] mol concorreguda. Els petits altars senzills però amb gust. Les noies han cantat mol bé. Un *coro* mol animat.//

Avui ha vingut molta gent. En Joan amb la nena i la Sara amb les seues germanes Maria i Caterina. La Maria Nadal amb la seua nena i 'l nen més petit Jordi. És una miniatura. Mol divertit. Sempre riu. Està grassó.

13. Sant Antoni de Pàdua. A les nou som assistit a una missa solemne cantada per les alumnes del colegi de relligioses d'aquet poble. L'església era pleníssima. El sermó sublim. El nostre senyor rector ha estat mol inspirat. El dia explèndit i tebi. No semblem a ple hivern. A la tarde som anat a la novena i ni dematí ni tarde no m'he cansat gens.

14. També avui som assistit a una funció piadosa. Era el funeral del cap d'any del tan bondadós senyor Bendini. Tot ha estat lo més solemne que se podia demanar. Hi ha hagut molta concurrència. Han donat recordatoris a tothom. Portan la seua fotografia. Al cel sia tan bon home.//

15. Diumenge. Avui ens han retornat l'hora que fa tan temps ens havian pres. Així els dematins per anar a missa no tinc de sortir tan fosc. Are serà ben clar. La vetlla resulta llarga. A les cinc ja tenim d'encendre 'l llum. Som als dies més curts. És com si

fóssim al desembre d'Europa. Are ells amb tantes bombes com esclatan, entre foc i fum no deuen saber lo que és nit o dia. Les poblacions més importants no poden tenir llums encesos en les habitacions a fi de no ser blancs de les bombes que cauen.

Avui hem fet un petit asado a l'hort. Som escrit a la Miria a Mont-ras. Avui cumpleix 32 anys. Som inclòs figuretes per el seu nen.

16. Amb una humitat i boira que tot ho tapaba per lla les set menys quart he sortit de casa. Portava el paraigues gros d'home perquè'm servís de bastó o de parar-me la pluja. Som utilitzat lo primer. No ha plogut d'en tot avui. La missa matinal era per les ànimes dels difunts dels associats a la Verge del // Carme. Tots els dies setze de cada mes hi són dedicats. Som molts els feligresos que tenim sers estimats que potser necessitan els nostres sufragis. No els hi regategem. Si fos un remei per el cos bé'ls hi concediríam. Amb més raó ho hem de fer per les seues animetes. Pensem sovint amb ells i siguem per a ells generosos. Allà també tindrem d'anar nosaltres. Són per a mi predilectes les ànimes del purgatori. Amb poc esfors les podem alliberar.

17. Tot avui l'espessa boira ha tapat el sol. Una humitat fastigosa ens ha dominat. Els carrers mullats com si hagués plogut. No obstant he sortit dematí i tarde. És la setmana de la gran festa dedicada a la Humanitat gloriosa i adorable de Jesús. És per això que amb el mal·temps i tot hem som animat a sortir. Els anys hem cauen a sobre i no cal deixar d'aprofitar totes les solemnitats que tan de bé me fan. Hem canso i tot, pro tot és poc lo que se fa per Déu. Hi ha molta concurrència.

Avui he comensat una carpeta grossa per la Sara.// Ella i la seua mare han anat a visitar la bona i estimada família Estalarra. La senyora està mol invadida per un reuma mol dolent, i el senyor, <l'> l'han portat a l'Hospital Español també mol delicat. Hi ha temps que la portan tots dos. Ell més que la senyora. Déu els ajudi!

18. També avui som sortit dematí i tarde. El sol no s'ha deixat veure. Una humitat mol lletja ha durat tot el dia.

19. Avui fins hem som animat d'anar a missa al colegi de les Hermanes. És que havent-nos tornat l'hora se pot sortir d'aquí més dematí. I a la tarde he tornat a sortir per anar a la novena.

Som enviat contesta a l'amic Fullà de Chile. He reprès les labors per a les noies. No podia continuar-les per manca de materials.

N'Irene està malalta. S'en ha hagut de ficar-se al llit. Són els budells que no fan via.

De la guerra tot és revolució de pobles.//

20. Anit ha fet tormenta i ha plogut. No ha durat. Som oït missa i combregat en obsequi al Sagrat Cor de Jesús per ser avui la seua gran festa. Han entrat més de trenta associades a l'apostolat. És una delícia veure com el ramadet de fidels de la parròquia van acostant-se al seu tan zelós pastor. Que Déu ens el conservi per molts anys per bé de la santa relligió i triomf de nostra santa fe catòlica. Crist vens, Crist regna, Crist impera eternament. Amb la festa d'avui s'han acavat les festes dedicades a Jesús en memòria de la seua vida en el món. Conservem-ne bon record.

21. Festa de Sant Lluís Gonzaga[,] nom que té 'l nostre Lluïsot. L'he felicitat i l'hi som oferit una carpeteta que mol l'hi ha plagut. Ha obsequiat el seu sant patró oint missa i acostant-se a la sagrada taula eucarística. Déu el fassi un sant imitant les virtuts dels seu sant jove jesuïta.

Avui han ocorregut dos fets per demés estranys i diferents entre dues famílies amigues nostres.// A les dotse del dia a la basílica de Sant Josep de Flores s'ha casat la Nina Rosasco Palau. Hi han anat la Mima i la seua mare.

A les sis de la tarde ha mort el s[enyo]r Dionisi Estalarra (a c s). Era un bon amic nostre.

22. Diumenge. Dematí fredot. Les erbes eran blanques. El vent del nort, però fret. Som oït missa primera. L'evangeli fa referència al fet de que Jesús tenia per amics gent pobre i de poca cultura, als que convida[va] a menjar i simpatisava amb ells. Els magnates d'aquell temps eran mol pretenciosos i se tenian per menys d'alternar amb gent del poble. Jesús els hi va preguntar si algun d'ells tenia cent ovelles i en perdés una, si no deixaria les noranta-nou fins a trovar la ovella perduda a fi de defensar-la de la gola del llop. Digué que al cel hi ha més alegria per la conversió d'una ànima extraviada que per als justos, puig que aquets ja són sempre al costat de Déu. Quin goig n'hem de copsar[,] en ser dels últims. Aixís se veu venir els anys de l'últim<s> periodo de la vida sens // recels. Al contrari: com més vora de la mort ens trovem més vora

estem de la eterna felicitat. Aixís vol Déu que ens preparem sense por; confiats en que la seua gran misericòrdia i no els nostres mèrits ens portaran a la glòria del celestial paradís.

Avui, en Joan i na Gracieta han estat fora tot el dia. Han fet obres de misericòrdia. A les deu del matí han dat sepultura al pobre Dionisi Estalarra. En Joan hi haurà anat.

Ha vingut la Rita Brizuela amb la seua nena. És una criatura de lo més aixerida. Ens ha cantat moltes cansons. Amb l'Aldao sempre jugan. És que a ell li plauen molt les criatures.

Avui Alemània ha declarat la guerra a Rúsia. A·veure què en surtirà. Quin parei són els dos caps de les dues nacions esmentades!

23. Avui ha estat Itàlia que ha declarat la guerra a Rúsia. La cosa està que bull. Lo que hi ha és que no se pot creure cap notícia referentes a les batalles. Cada nació les porta bé // pel seu cantó. Provablement anirà la cosa amb gran fúria. A mi lo que'm dol són tantes vides perdudes. Les guerres modernes són infernals.

24. Festa del naixement de sant Joan Babtista. Era parent de Jesús i de la mateixa edat amb alguns mesos de diferència. Va ser tan gloriós que ja fou santificat avans de néixer. He llegit que 'ls primers *pañals* que va portar varen ser fets per les delicades mans de la Verge Maria[,] quins brassos també diu que foren els primers que varen sostenir-lo. Siguem-ne devots puig té una gran influència amb les celestials persones.

Som oït missa i fetes les meues acostumades devocions. Feia una fret sana i bonica. Tirava 'l vent del sud[,] que ha escombrat tots els núbols fent un dia fredot pro explèndit.

De la guerra, s'en pot dir coses tremendes. Els dos furiosos exèrcits es batan rabiosament. Estats Units i Inglaterra han promès ajudar a totes les nacions que vagin contra Alemània o se trovin // invadides per ella. Quin tripijoc[,] Déu meu!

25. Avui no he sortit. Fa fret. He rentat aquí dintre a la pileta del cuarto de bany. Tot el dia ha fet bon sol. Quan s'ha post, tenia 'ls colors de *topaci* que anys enrera varen inspirar a na Gracieta per a escriure un dels seus primers versos titulat "Un estel". Fins i tot me sembla que li varen publicar un periòdic de Girona.

Dematí i tarde hem rebut un bagatge de lletres dels nostres de Barcelona i Montras. Per a mi, de la Rita Musterós i dels seus dos fillets. Sian ben_vingudes i agraïdes.

Eran de condol per la meua gran pèrdua. Déu els hi pagui la seua carinyosa atenció vers mi. Les seues condolències i paraules, m'han produït companyia amorosíssima.

Fa uns dies que tenim amb nosaltres la bona amiga Destéfono. Diu que aquí estudia millor que a casasseua. La seua mare no sab animar-la com ho fan les noies i en Lluís aquí.// Com que en Lluís i la Mima també estudian, uns amb els altres s'animan. És mol llesta i sempre treu bones notes. Ha dit que anit passada s'ha calat foc a la Facultat. Precisament a la part on ella estudia[,] que és als estudiants de metges. Diu que no s'ha cremat gran cosa.

26. Ahir va ser el dia més fret de lo que va d'hivern. Estàvem a tres sota [zero] aquí. Al centre[,] a un. Hem va semblar que m'havia costipat. Vaig pendre aspirines i avui no som sortit dematí per anar a missa. Ha fet un dia explèndit. Ni fret ha fet. A la tarde som fet cap al colegi de les Hermanes. Hem fet una mena de *Corpus petit*. Com tots els anys per la diada d'avui[,] que és octava de la octava de Corpus i festa del gloriós Cor Eucarístic de Jesús, s'ha fet la processó per el jardí. Les nenes portaven el tàlem[,] aquí en diuen el pali. Han gurnit altars per a fer les visites de costum. Després allà mateix sense tornar entrar a la capella ens han donat la // santa benedicció amb el Santíssim. Una festeta eucarística tan bonica com ho ha permès la situació present.

Aquí hi ha mol pànic per causa de la guerra europea. No's pot trevallar perquè faltan matèries primes. Han de venir dels Estats Units i no las volan enviar perquè diuen que 'l govern d'aquí les enviaria als totalitaris. Els queviures pujan aixís com al centre els departaments perquè no n'hi ha de disponibles. No'ls poden restaurar per lo que deixo esplicat més amont. Les noves de la guerra ni val la pena d'ocupar-se'n. Segons d'on vénen tot va bé. Això vol dir que res s'en pot crèurer. Lo que és cert és que hi ha una mortaldat d<e>'homes que espanta i una destrucció per mar i terra que fa escruixir.

27. Avui he volgut fer el valent d'anar a missa. Les vores del camí totes blanques de gelada (escarcha). El pampero tirava finíssim i fret. Jo no'm cansava. Respirava bé i tot, però se veu que el meu cos // no vol tanta fret. La tos m'ha molestat tot el dia. Fins he tingut de fer preparar una medicina que fa poc va ser el millor remei. Are som a la nit. N'he pres dues vegades i ja no en tinc tanta. Dintre uns minuts en tornaré pendre. Una cuierada gran cada cuatre hores. Demà no surtiré.

28. Avui no he sortit. La molestosa tos hem té atropellada. No hi val la medicina, ni quedar-ma a casa 'ls dematins. És un desastre que no'm dóna repòs. En surto cansada. Si acavada la medicina no ha baixat, pendré Famel. Passan uns dies explèndits. Dematins blancs i fresquets. Després bon sol. Uns cap_el_tart preciosos.

29. Anit ha mort monseñor Fortunato Devoto. Era vicari general de la cúria. Al cel sia.

Som oït missa primera. Avui és la festa dels poderosos apòstols s[ant]s Pere i Pau. Aquets dos sants sempre portan fret. Els camins eran ben blancs.//

La tos és forta i pesada. No sé amb què combàtrer-la. Hem cansa molt.

Hem rebut un paquet ple de perdius. Les envia en Joan. Sembla impossible que n'hi hagi tantes. A la tarde hem rebut la estimada visita del d[octo]r Tito Garciamata amb la seua bona esposa.

30. Avui m'he quedat a casa. Ahir dematí vaig tenir tanta tos que vaig atribuir-la d'haber sortit dematí. A la tarde i a la vetlla vaig reposar, però no vaig resar ni parlar gaire amb ningú a fi de no repetir lo del dematí. Avui n'he tinguda poca però forta. Are som a la nit i tampoc hem molesta.

De la guerra què en diré? Que russos i alemans se donan unes batalles que fa terror la gran destrucció de vides i edificis. També hi han pres part Rumania, Ungria, Finlàndia, i no sé quines més nacions. És tristíssima la situació d'allà. Fransa ocupada també ha trencat les amistats amb Rúsia. Quin tripijoc!//

Juliol

1er. He sortit dematí. Hauria estat millor que no m'hagués mogut de casa. La nit ja m'habia desvetllat per les molèsties d'aquesta mena d'asma o no sé què era que no'm deixava respirar lliurement. La festa d'avui hem dolia no celebrar-la. M'he cansat molt. Tot sigui oferit a Jesús en memòria dels seus grans sofriments durant la seua Passió dolorosíssima. Avui se celebrava la festa de la seua preciosa Sanc. Adorem-la en tots moments ja que va ser el preu de la nostra redemció.

He fet repetir la medicina confiant que hem rebaixarà aquet meu cansament. Déu ho vulgui.

Avui la Mima ha vingut de lo més contenta per haber trovat trevall del seu ram a fi de bastar-se ella meteixa per a continuar la seua tan estimada carrera.

En Lluís are és a la Facultat a sofrir el proper examen de la seua carrera. M'ha semblat que no s'hen anaba gaire animat.//

2. També avui m'he quedat. A veure si'm curo.

Llegim que a Nova York hi va morir el gran pianista Ignasi Paderevosk. Fou president de Polònia i un gran músic. Ha mort als vuitanta anys. Quin anyorament deuria sentir de la seua destrossada nació lluny ben lluny d'ella! Quantes persones se troban en aquets dolorosos casos!

Anit ha mort el pare del d[octo]r Fasola (a c s). En Lluís ha anat al dol. L'han enterrat a la tarde. Menya jo tots els de casa han acompanyat l'atribulada família del d[octo]r.

La guerra[,] cada dia més encarnissada. No són homes que manan; són feres desfermades.

3. Avui tampoc he sortit. Demà si Déu ho vol aniré a les meues devocions predilectes.

Tinc tres feines boniques entre mans. Una carpeta gran teixida de crochet amb fil macramé per a la Sara. Un cuixí (almoadón) de canyamàs brodat amb llanes per n'Irene i un devantal petit com per guardar labor per la Mimus.//

4. 1er divendres de mes. Amb una boirina espessa que no's veia res he sortit de casa, camí a la nostra parròquia. M'he cansat molt. Si no hagués estat per a cumplir les meves devocions vers l'apostolat, no hauria pas sortit de casa. Un primer divendres més som afegit als que Déu m'ha permès seguir sens interrupció des de fa alguns anys. Una devoció tan recomanable s'ha de fer un esfors per a continuar-la. Hi ha hagut molta concurrència. La comunió molt nombrosa. Tot sia oferit a Jesús eucarístic en reparació de tantes calamitats com hi ha en el món.

La guerra, cada dia més rabiosa. Tantíssimes vides perdudes i ciutats i pobles destrossats! Una ambició rabiosa fa caure la balansa del mal. No se pot creure res de lo que 'ls periòdics en van plens. Cada u esplica les coses en bé seu. Tot són a millars de presoners, de barcos a fons, i com si no fos prou, hi ha uns dies que fins aquí s'han sentit moviments sísmics. Aquí Haedo no.//

5. Atre vegada m'he quedat sense sortir. Tinc de mirar si aixís torno enfortir el meu cos afeblit. No hi ha res que valgui la pena de posar en aquestes ratlles. Tot és negre. Val més no emplear el temps per escriure misèries.

6. Diumenge. Som oït la última missa. He cregut convenient no afrontar la humitat matinera. En Joan ha arribat de la Pampa. Avui és el seu cumplianys. Ha volgut passar-lo amb nosaltres. Ha portat un xaiet que ha resultat de primera per a obsequi de tota la colla. Ha cumplert 58 anys. Déu l'hi'n concedeixi molts més amb bona salud és lo que més li desitjo.

Si m'hagués trovat més animada, hauria assistit a la funció de Hora Santa. M'he quedat resant-la i meditant-la aquí soleta en el meu escriptori devant les imatjes per·a mi tan venerades. Totes són records de persones estimades. Moltes d'elles al cel sian. Amén.//

7. Tot el dia ha estat plujós. No he sortit. He rebut una mol afectuosa carta del p[are] Lorenzo Molinero. Déu li pagui el bé que hem fan les seues consoladores raons.

Llegeixo un llibre nou de monseñor Gustavo J. Franceschi. Se titula "Visión espiritual de la guerra". Interessant com tot lo seu. Quina ploma més privilegiada que Déu li ha concedit! I com l'utilitza en bé de l'humanitat!

8. Avui ha fet bon dia sense fret. Dematí no he sortit. A la tarde m'he animat i som assistit al primer dia de la novena a la Verge del Carme. No m'he cansat gaire.

Llegim que a la ciutat de Guadalajara (Mègic) en un cine hi va caure un llamp que va enfonsar el teulat i varen morir vuitanta-cinc persones i onse ferits greus. El fet va ocórrer al mateix temps que havian apagat els llums per a comensar la funció. Quin esglai[,] Déu meu!//

Avui ha vingut en Domingo Avellí.

He rebut lletres de la nostre estimada Miria.

Na Gracieta ha anat a visitar la seua nora.

9. Gran festa pàtria. Tots els anys és celebrada amb joia per el poble argentí. Fan bé de recordar fidelment els braus llivertadors de la seua tan estimada nació. De tot cor els acompanyo i felicito desitjant-els-i que no abandonin mai aquets nobles costums. Jo, avui, a la meua manera, també he rendit homenatge als hèroes d'aquells fets gloriosos.

Som oït dues misses. Les dues han estat de difunts. La primera la som oferida als meus estimats que ens han deixat passant a millor vida. La segona ha estat per les ànimes dels redentors de la nació argentina com ho he dit primer. Tan·de·bo are hi hagués armonia i justícia per·a defensa de tots els perills que contínuament ens envoltan. El nostre Lluïsó tot entussiasmat ha dinat primer que 'ls altres per anar a contemplar el desfile. Déu volgués que l'exèrcit no tingués de servir sinó per·a // festes pàtries o coses de solemnitats boniques. De tot cor som aplaudit l'acte del nostre pibe, o sigui[,] de sentir-se tan patriota.

10. Cosa rara. Fa calor. Dematí no he sortit. La missa a les Hermanes i era massa dematí. A la tarde m'he animat i som anat a la novena. He suat de debò. I no m'he cansat gaire. Jo no sé per·què el temps és tan variable. Deurà ploure aviat.

No cal parlar de la guerra. Esgarrifa de pensar-i. Alemans i russos fan unes batalles desastroses. Els pobres francesos batuts per els anglesos i per tots cantons de mar i terra desolació. I jo no rebent notícies dels meus estimats de París. Déu m'els guardi allà on siguin.

11. Festa benedictina.

Com que no fa fret he pogut oir missa. Sembla que m'en retorno[,] de poguer continuar les meues devocions matinals. A la tarde no he sortit perquè // 'l temps era lleig. He tingut por que plouria. Som seguit trevaiant amb el devantalet de la Mimus. Hi brodo pupupas (ocells que tenen aquet nom).

12. Poca cosa hi ha per dir avui. Tota la nit ha fet un vent furiós que semblava que tenia d'esbotar-o tot. Ha plogut però no molt. El pampero lluitava per entrar i ho ha conseguit. Are som les onse de la nit, i fa un benestar dols. No se sent res de mal temps.

Som assistit a la novena. Hem sento forsa bé gràcies a Déu i als meus cuidados. Per anar i tornar de l'església m'he cansat poc.

13. Diumenge. Quin dia més maco ha fet avui! Sense fret i bon sol. Som oït missa primera. No m'he cansat gens. L'evangeli d'avui és del gran miragle de Jesús alimentant a la multitut que l'escoltaba embadalida sens recordar-se que 'l temps passaba i no tenian res per menjar. Els va alimentar amb set pans que // segons esplica el *Boletín* parroquial d'avui, significan els set sagraments de l'Església. Meditem-los

sovint i alimentem-nos amb el pa diví que comunica vida al cos i a l'ànima. Els set pans del evangeli diu que eran d'ordi; els que ens dóna l'eucaristia són del millor forment per a ser el blat superior a tots els altres. Això allà a la nostra terra. No sé aquí com se diu el blat millor.

«*Trenta-tres anys en la terra / estigué aquell Sant Forment / perseguit amb crudel guerra / d'aquella malvada gent. / Però en ser assaonat / un convit féu eccelent. / Per sempre sia alabat / el Santíssim Sagrament.*» (estrofa dels Goigs del Santíssim).

En Lluís, la Mima, N'Irene i en Ricardo són a Temperley, acompanyar la Nina Llorens i família amb motiu dels seu ceremoniós prometatge amb el seu Bernad Espain. Que Déu els fassi ben felissos és lo que més els hi desitjo.

Els nostres ja han tornat; ben impressionats de la animada reunió familiar, joventut i moltíssimes criatures Llorens i Palaus etc. Angelets preciosos.//

14. Atre vegada m'he quedat a casa. La fredor dels dematins no hem convé ni dels vespres tampoc. Demà voldria animar-me obsequiant al nostre gloriós patró dels oblats benedictins sant Enric. No és provable que pugui complaure'm.

Avui, a la tarde he sortit per anar a la novena i passat l'estació he sentit el pampero finíssim. He pensat que al tornar ho seria mol més. Així és que m'en som tornat a casa. Quan hagi passat la fret si Déu ho vol tornaré a les meues devocions per a mi tan estimades.

15. Verdaderament no sé què posar per a omplir unes ratlles. No he sortit de casa degut a la por de tenir fret que hem produís tos. Cuidant-me així se pot dir que a·penas en tinc. No he llegit "La Nación" ni he escoltat la ràdio. Així és que no sé res del que passa. És mol millor puig res de bo s'hi troba. El món actualment no ofereix sinó penalitats. Encare que aquí Déu volgués que el verí no entrés.//

16. Festa de la Santíssima Verge del Carme. Som pogut oir missa, que ha estat solemne. Les Filles de Maria han cantat forsa bé. Hi ha poc temps que s'hi han despertat a cantar-la. Hi ha hagut molta concurrència, i han entrat més de cincuanta fidels a la Pia Unió del Sant Escapulari. Fins un infantó de mesos que l'hi han vestit junt amb el seu pare. La comunió mol nombrosa. Déu i la Verge Carmelitana permetin que tots poguem portar l'insígnia fins a l'hora de la nostra mort.

"El Mundo" porta un fet miraculós ocorregut a Santa Fe. No recordo quin poble. Contan que una dona que s'estava morint d'una llaga a l'estómac, i que havia passat temporada a Rosari a fi de consultar el seu mal als especialistes d'allà, i que tots havian dit que no hi havia res a fer, que era un cas completament perdut. Com deixo esplicat[,] la dona va arribar tan greu, que varen demanar un sacerdot per a extremaunciar-la. Després d'efectuat el sagrament diu que la malalta[,]// que aparentment estava en estat agònic, va aixecar-se del llit i va caminar. Hores després diu <digeria> ingeria aliments sòlits i fins *asado*. La va donar per visitar esglésies en acció de gràcies siguent acompanyada dels seus parents i moltíssimes persones, per·a les quals no quep dupte de que aquet sucés tan estrany és un cas on hi entrevé la divina providència. El poble se diu Esperanza. El seu marit és un empleat de Correus i Telègrafs nomenat E. Valentí. Ella se diu Prudencia. El cas de què tracta[,] si és cert, ve a cumplir lo que diu la doctrina del p[are] Claret; o sigui[,] que el sagrament de la extremaunció dóna la salud <de> a l'ànima i moltes vegades també al cos. La meva mare (a c s) jo recordo que va ser extremaunciada tres vegades en diferents periodos.

17. Avui no he sortit. M'en anyoro no poguer oir missa i combregar tots els dies. No obstant conec que no dec fer beneiteries de sortir en la fret // del dematí. Aixís no tinc tanta tos ni ofec. Dormo bé, respiro i res hem molesta gràcies a Déu. Quan no fassi fret ja tornaré sortir.

Som escrit al p[are] Molinero. Tenia d'ell dues cartes per a respondre. Les dues m'han portat un doll de consol en la gran pèrdua que tots sentim. Al cel sia tan estimada difunta. N'estic convensuda que hi és al cel. Ha sofert tan durant el curs de la guerra, i després amb la malaltia que bé ha merescut aculliment amb els àngels i sants de la cort celestial.

De la guerra no'n poso res. Ni em paga la pena de llegit les notícies que en parla. Hem fa massa pena. Tan·sols m'en recordo per a demanar a Déu tots els dies que ens dongui la pau santa i no deixi que morin més fills de mare.

18. Tampoc avui he sortit. No m'animo a surtir dematí escarmentada amb lo que vaig sofrir dies enrera. Demà si Déu ho vol m'arriscaré a provar atre vegada si m'anirà bé. Havia comensat una carta // per na Montserrat a fi d'enviar-la marítima. Quan la tenia a mitx fer, m'han dit que de nou els barcos españols no portan correspondència perquè els anglesos no ho volen. Tan·sols aèrias podrem enviar ben segur de no ser

contestades perquè els nostres d'allà no poden gastar tanta plata com costan allà per aquet procediment. Quin calvari!

19. Avui sí que som oït missa. M'ha semblat que tota m'en retornava de tan añorar-me'n. Som a la tarde i ben poca tos he tingut. Dematí hi havia una mol espessa boira que la sortida del sol ha esbargit. Després ha fet dia esplèndit. No'ns podem queixar de l'hivern.

Acabo de llegir que són nou milions d'homes que se batan amb tota la fúria. Jo voldria que no fossin tans els homes que se destrossan. Dos tan·sols. Amb que Hitler i Stalin se repartissin les pinyes ben fort n'hi hauria prou. Que no quedés ni un bossí ni de l'un ni de l'atre que pogués ser-ne juntat a la vall de Josafat. Cap d'ells dos és catòlic // i tots dos ben dolents. Déu me perdoni si tan mal els hi desitjo. És perquè hem dolen tans homes sacrificats que farian més feina de profit sense la guerra.

20. Diumenge. Gràcies a Déu vaig cobrant ànims. Avui, tornant de missa primera feia un vent de l'est fret i humit que fins m'he hagut d'ajustar els panys de la mantellina per abrigar bé cap i cara. Tot el dia ha durat, però jo no he tornat a surtir. He llegit, o més ben dit[,] fullejat un paquet de "Vanguardies" barcelonines que la Catalina va enviar-me fa dos dies. Són dels mesos de febrer i mars pròxims passats. Hi he trovat notícies de persones conegudes; com també hi he copsat el consol de veure que amb tot i que 'ls que governan allà no són pas del tot de la meva devoció, però els hi estic agraïda amb que s'hi observi i segueixi la nostra santa relligió catòlica. Potser sí que 'ls que governan fan com els llops rapassos de què ens conta l'evangeli d'avui;// és mol possible; però pitjor fóra que no s'observés. Entre tans que la practican no seran tots falsos profetes. La qüestió és no defallir. Déu ajudarà.

Avui la gent de casa semble que s'ha donat a la bartola. La Sara i en Lluís han fet un acte mol recomanable. Han apadrinat el nen i la nena de la Rita Brizuela en el sagrament de la confirmació. Ha estat amb una carpa allà a [nom omès].

Na Gracieta ha passat el dematí al centre fen[t] visites. Quan ha dinat que ja era tart ha dit que s'hen anava al Casal a veure 'ls jocs rítmics dels nens i nenes. Si allà hi ha passat un rato bo ben fet que l'aprofités. La Mima ha dit que s'en anaba a passar el dia a can Nadal. Allà amb tanta canalleta s'haurà divertit. La Nena Gibert també la boga per fora. N'Irene és l'única que s'ha quedat tot el dia.

21. El temps plujós m'ha retingut a casa. He rentat la meua robeta a la pileta del cuarto de bany. L'he estesa i la pluja que ha caigut l'acabarà // d'aclarir. Dues pesses només. Lo únic que hem feia falla.

Avui la nostra petita Carmeta cumpleix cuatre anys. La Mima i n'Irene hi són a felicitar-la. També hi ha anat en Lluís. Més tart la Sara.

22. La jovenalla de casa ahir vespre varen tornar tart de can Planas. També hi va anar l'Aldao. Diu que la Mimus (nom carinyós de la Carmeta) va estar mol contenta del devantal. Que va ser molt celebrat per la nombrosa concurrència. Millor. La petita homenatjada diu que sabia dir que 'l devantalet era obsequi de la *bisabuela* seva. Déu permeti que'l pugui usar molts anys.

Avui no he sortit. L'humitat tan forta que hi ha hagut tot avui m'ha fet tossir bastant. Ha vingut en Domingo Avellí. Ha portat un gran formatge dels que ell sab fer.

La Destéfono també ha vingut. Quan s'ha d'examinar no sab estudiar sinó aquí. Li sembla que és a casasseua. Fa bé. Uns amb els altres // s'animan i estudian millor.

23. Tampoc avui he sortit. Tot per lo mateix que ahir. El cel[,] atapeït i plujós. De tan en tan plou.

Hem rebut correspondència de Barcelona escrita els mesos de febrer i mars. Sembla que hàgim retornat en aquell temps dels vaixells tan·sols a la vela que necessitaven mesos i més mesos per a fer la travesia. Alabat sia Déu! Les cartes arribin un temps o l'atre. Ho pogués dir aixís dels que tinc a Fransa! Prou ells també sofreixen de no poguer-me enviar les seues noves. La guerra és un flagell tan gros que no sé com acavarà. He llegit a "La Nación" que no hi ha cap senyal de victòria ni pels uns ni per els altres. Unes batalles contínues horroroses i res més. Fa poc que una de les batalles entre rusos i alemans va durar 36 hores. A la fi els alemans varen obtenir lo que volian. Qui asegura que després els rusos amb un contraatac tornessin recuperar lo perdut. Els rusos quan se veuen perduts creman boscos, camps de blat, cases etc.//

24. Acavo de llegir a "La Nación" que les nacions del Perú i Ecuador continuan belicoses. Han arribat a tenir batalles i diu que no hi ha pas senyals de pau. La Argentina les crida a que se deixin de raons que no és temps de baraies a l'Amèrica. Déu volgués que s'entenguessin.

A la Paz també hi ha rebombori nacional. I aquí l'olla de la discòrdia bull a més côrre. Ningú cumpleix. Tothom roba qui més pot.

25. Amb tot i ser festa del gloriós apòstol sant Jaume[,] patró de la nació española, la pluja i tormenta ja de tota la nit no m'ha deixat sortir de casa d'en tot avui. Ha plogut molt.

Les nacions del Perú i Ecuador continuan les seues tontes batalles. Què fan els infants? Lo que veuen fer als grants. Se deuen ensajar per·a portar a l'Amèrica el terror. Infelissos!

26. Avui sí que som pogut anar a missa. M'en anyorava. D'en tota la setmana no havia // pogut sortir de casa per maltemps. M'he cansat.

27. Diumenge. També avui gràcies a Déu, he pogut oir missa primera. Feia un dematí fresquet. Després el sol ha estat ben aprofitable.

L'evangeli ha recordat la paràbola d'aquell administrador infidel i de la manera que ho va arreglar per a sortir-se'n. Sant Lluc, el savi i gloriós evangelista, ens ho conta junt amb el gran consell de què nosaltres, que com l'home del frau, tampoc administrem bé les facultats que Déu ens ha concedit, debem fer un balans i afanyar-mos a cumplir els nostres deures a fi de salvar la nostra animeta[,] que és lo més important.

Llegim que sortosament les nacions del Perú i Ecuador que se repartian ses pinyes, han entrat en tractes.

28. Avui també som anat a missa. Quin goig en sento de poguer fruir de nou la dolcesa de saciar-me de les meues tan antigues com volgudes devocions!

Gracieta, Mima i Lluís són al teatre Colón a // sentir un concert en homenatge i bon record del malaguanyat personatge gran pianista i ex president de la desgraciada Polònia Ignaci Paderevoski que va morir fa poc a Nova York exiliat de la seua pàtria als vuitanta anys. Al cel sia tan honorable persona.

Som escrit a la meva Maria de París.

28 [sic]. Vaig continuant les meues devocions matinals. Avui no m'he cansat tan com ahir. I això que som passat per abaix de l'estació i pujat l'escala.

De la guerra no hi ha novetats de bons camins. Matar i morir. Si llegim periòdics cada qual esplica les coses a la seua manera. Per això val més no llegir-los. Aquí crec que anem a l'abim.

La noia Destéfono ens ha comparegut. Està d'exàmens. Sempre treu sobre. Beníssim!

29. Santa Marta gloriosa patrona de les cuineres i germana de Llàtzer i de Maria Macdalena Penitenta. Ditxosa d'ella que va trovar // abundor de llàgrimes per a plorar la seua vida escandalosa convertint-se amb gran santa.

Som oït missa i fet les meues acostumades devocions que de tot cor demano a Déu les hagi ben acullides.

30. Avui és sants Abdon i Senén[,] patrons del petit poblet de Gualta. També he pogut sortir a les meves devocions. Després, m'he quedat unes hores a la parròquia a cusir cosetes de la sacristia.

Aquí he dibuixat una carpeteta per el cumplianys de n'Irene. És mol bonica.

Hauria de parlar de la guerra però hem dol. Tans mils d'homes sacrificats i pobles enrunats i barcos a fons plens d'homes uns i de queviures altres, i de canons i de tota mena d'armes mortíferes. Tot va a engreixar els peixos o matar-los quan explotan els explossius. Tothom prega i desitja la pau menys els que fan[,] o més ben dit[,] que inventan la guerra. Pobres víctimes. Arreu hi ha fam i dol. I la que vindrà després!//

31. Festa de S[ant] Ignaci de Loyola. La tormenta d'anit m'ha fet quedar a casa. Tot el dia ha estat plujós. No passa res que valgui la pena.

Els Estats Units a punt de fer-se la guerra amb el Japó. Tot són rumors bèlics.

He llegit que a España està tot tan malament que amb tot i que 'ls obrers guanyan un jornal de 28 pessetes diàries no arriban a poguer pagar els queviures de tan pujats els preus. Diu que una col allà val 10 pessetes. Els hortalans se faran millonaris.

Agost

1er divendres. Amb un dematí mol plujós[,] o més ben dit[,] boirós, he sortit de casa per arribar-me a la celebració de la devoció dels primers divendres de mes dedicats a l'Apostolat de la Oració. Ben cert que si no hagués estat això no hauria pas sortit de casa. Els carrers completament molls i per tot arreu fanguinyeig. No obstan[t] // hem

dolia interròmprer la santa costum que fa anys tinc la sort de poguer seguir. És una devoció piadosa que Jesús estima molt.

La nació de Finlàndia ha declarat la guerra a Inglaterra. Una pussa contra un elefant. Segurament ho ha portat el record trist que la primera té de la invasió soviètica que tan mals jocs li va fer. Are al veure que Inglaterra pacta amb Rúsia per ajudar-la, l'atre s'ho ha pres malament. Té motius per això.

2. Avui totes les meves devocions han estat oferides per la nostre tan estimada difunta. Bon Déu! no m'ho puc acavar que'ns hagi deixat! Encare que no'm queda cap dubte amb que disfruta de tota la glòria que se té ben merescuda, i que prega per a nosaltres en aquell lloc ple de llum, sempre és una pèrdua més que tinc de tota la meva florada de fills que tan som estimat i que tanta companyia m'han fet durant la meva vida. Avui és la Verge dels Àngels[,] quin nom li va ser posat al batejar-la i que va portar fins // que li varen vestir la santa cogulla benedictina. Des d'aquell felís dia, va portar el de Montserrat a fi de complaure 'l desitg de la seua padrina de relligió que també s'en deia. Per a tots nosaltres va continuar sent n'Angeleta el seu nom verdader. En tots els documents seus se deia Maria dels Àngels. Are són els seus companys celestials. Allà ens trovarem tots reunits si Déu ho vol.

Hem tingut la visita de la Glòria Nadal amb els seus nen i nena i en Roger que'ls ha acompanyats. Quines criaturetes més espavilades i boniques que té la Glòria! Déu les hi conservi.

3. Diumenge. Som oït missa primera. Hi havia boira mol espessa i humitat per els carrers. Feia fret molla i lletja. Després el sol ha estat mol calentó. A la tarde he tornat sortir i no m'he cansat. Me sento forsa bé gràcies a Déu. N'Irene i la Mima han anat a dinar a can Nadal. Hauran despedit la Glòria.//

4. Avui hem rebut molta correspondència dels nostres estimats de Catalunya. Entre tanta, una aèrea de la Miria i l'Alfons amb la sorprendenta noba del seu progectat viatge cap amb nosaltres. Diu que pensan embarcar-se el dia 20 del corrent amb el vapor "C. de Buena Esperanza" de la Compañía Ibarra. Déu permeti que arribin aquí amb bona salud. Lo que més ens dol és la gran pena que en passarà el pare de l'Alfons, bo i estan[t] ell completament d'acord amb tot lo esplicat.

També m'ha arrivat una benaurada carta de la señora abadesa del convent on estaba la nostra Angeleta (a c s). Una per·a mi i una per a na Gracieta. Per més que les seues tan estimades lletres m'han fet plorar molt, al mateix temps hem comunicaven una deu de dolcesa al considerar la germanor que regna en una comunitat relligiosa i lo ben atesa i estimada que ha estat entre les seues germanes espirituals així com de la señora abadesa[,] que amb tan amor l'ha acompanyada fins a l'últim moment de la // seua aprofitada vida. Res li ha mancat ni per l'ànima ni per el seu cos afeblit en la seua llarga malaltia puig diu que ha estat[,] o més ben dit ha durat[,] vint mesos. Que totas les molèsties les ha sofertes amb resignació santa ben unida amb Jesús a qui rebia tots els dies. Ditxosa d'ella que ha passat el seu trànzit que l'ha portada a la glòria, on no hi ha penalitats de cap mena. Allà penso trovar tots els que com ella he perdut. Sigui quan Déu vulgui.

Avui és Sant Domingo de Guzmán. Som oït dues misses que han resat l'una després de l'atre. El sant fundador de l'Ordre de Predicadors i mol devot del Sant Rosari.

5. Avui és festa dedicada a Madona de les Neus[,] nom que portan mare i filla nevodes meues allà al nostre joliu poblet de Llufriu.

Som oït dues misses que s'han resat a la nostra parròquia. Per el camí de retorn he trovat una pobreta viuda que m'ha contat la mar de // tribulacions que passa amb els seus fills. Molt la he compadida. Res més podia fer per ella.

6. Avui sí que és una festa plena de llum divina. Meditem-la sovint amb santa dolcesa imaginant-mos estar amb Jesús i 'ls seus afortunats apòstols en la gloriosa montanya contemplant a Jesús irradiant de glòria. Demanem-li ben animats que ens comuniqui fervor per acompanyar-lo en tots els moments de la nostra vida. Aixís no ens donarem tan comte de les penes que'ns envoltan.

7. Avui és sant Cayetano[,] patró del barri de Liniers. Tot el dia fa molta tormenta. Ha plogut i caigut calabruixó o calamarsa que en diuen aquí.

Som fet una carta aèrea per na Montserrat. Aixís no se trovarà tan sola sense la Miria. En passarà un anyorament mol gran. Li escriuré sovint. Quina pena fa pensar que'ls tenim tan lluny i la furiosa guerra no permet la circulació de correspondència com avans.//

Na Gracieta avui ha acavat una gran i bonica carpeta de fil macramé per a la señora d'en Quique Garciamata[,] quin casament deu d'efectuar-se demà. Seran una parella de *llepaplats* si demà també plou. Déu els fassi ben felissos.

Són tres quarts de vuit de la vetlla. Plou fort i cau pedra. Quin dia tan revoltós, Déu meu!

8. Tota la nit ha tronat i plogut. Per això no he sortit de casa. Hem enviat carta per avió al senyor Musterós i a la meva Montserrat.

És un desastre veure com no passa cap mes que no hi hagi algun accident aeri aquí. No sé què ho fa. La qüestió[,] que 'ls joves aviadors en pagan delma morint. Ahir vàrem llegir que un dels fills més joves de Musolini va morir víctima també de la aviació. Se deia Bruno. Tenia 22 anys només i quissab les proeses que havia fet en l'esmentat ram.

També hem llegit la mort del cèlebre gran poeta hindú Rabindranath Tagore. Tenia vuitanta anys. El posaré aquí peraquè sigui conegut.//

També amb un accident d'automòvil va quedar greument ferit morint del cap de dos dies el tristement cèlebre Natalio Botana[,] director i crec fins propietari de "Crítica". No allargo la nota de referència, puig tan·sols prego a Déu li hagi perdonat tan de mal com ha fet amb els seus escrits.

Acabo de saludar als simpàtics germans Lluís i Fernando Álvarez de Trenque Lauquen. D'allà venian amb un auto seu i de pas s'han aturat per a visitar-mos. Com no hi han trovat aquí tota la colla demà a la tarde tornaran per saludar a les noies.

9. Tampoc avui la pluja menuda "enganya pastors" (se diu aixís perquè allà a Catalunya els pastors portan els seus remats d'ovelles i cabres al bosc[,] on els hi tenen tot el dia. El dia <de> que plou, no'ls treuen a fora, però quan només el temps és boirós, surtan i moltes vegades els hi passa que tot el dia *garuga* con en diem aquí i quan se ve al vespre s'han mullat remats i pastors).

Som acavat una carpeteta per a la Mimota.//

10. Diumenge. Sant Llorens[,] diaca màrtir. Ditxós d'ell que va ser tan valent per·a sofrir el martiri. Era jove i ple de gràcia divina. Amb la sola senyal de la creu tornava la vista als cegos. Quina corona va merèixer al cel! Allà'l veurem quan Déu ho disposi.

Avui he cumplert vuitanta anys.

Amb tot i el temps plujós he sortit per a oir missa primera. No m'he cansat gaire. He combregat i fetes les meues acostumades devocions aplicades als meus pares i demés persones que varen intervenir amb el meu naixement. Déu hagi escoltat les meves pregàries.

Arrivant aquí he trovat una carta del p[are] Molinero[,] relligiós benedictí. S'haurà creuat amb una de meua. Ell avui és la seua festa onomàstica. Els dos celebrem els nostres aniversaris.

En Ricardo Henkel a mi i a n'Irene ens ha obsequiat amb un gran ram de clavells rosats preciosos. Han estrenat la bonica carpeta que'ls hi he oferit. La Juanita ha vingut i ha portat // un gran ram de junquillos i clavells rosats. Estava mol contenta. La Nena Gibert[,] una capsa de bombons. Espero l'obsequi de la Mimus[,] que serà me sembla un paraigües.

En Lluís tot avui va amb els seus companys entusiasmats amb la seua festa de la parròquia. Hi haurà arrivat un delegat de La Plata per a admetre'ls a la Acció Catòlica d'allà. Jo n'estic contenta i agraïda a Déu per veure'l militant en aquesta institució tan santa. Les tres que formem la colla de cumplianys no hem estat juntes. La Sara Planas, bo i essent una de les tres, no s'ha mogut de casasseua. N'Irene i jo hem dinat aquí ben acompanyades de tota la família i dels dos estimats Ricardo i Santiago. També hi ha hagut la Joaquina.

11. Quin dia més explèndit ha fet avui. He sortit tarde i dematí. Continuem la novena a la Verge. Avui no m'he cansat gens. Respiraba bé. Fins les escales de l'estació no eran pesades.//

12. Els dies bons no poden durar. Anit i fins per lla les cuatre de la tarde ha fet un vent furiós que fins i tot m'obria la finestra. Deurà portar pluja atre vegada. El vent era del riu.

He sortit dematí i tarde.

De Victorica han enviat una caixa de viram. Són joves. N'hi ha vuit entre polles i pollastres.

Na Gracieta ha anat al d[octo]r Fasola. Are és a fer una visita a la nostra amiga Victòria Estalarra. És una bona senyora mol mancada de salud.

13. Altre vegada tenim mal temps. Per això avui no he sortit. Na Gracieta se va quedar a fer companyia a la bona amiga Victòria. Ha parlat. Diu que tornarà avui a la vetlla.

He llegit que el vapor "C. de Buena Esperanza" avui haurà arribat a Barcelona. És el que ens ha de portar els nostres estimats. Déu els hi do un felís viadge.

Les nou gallines rebudes ahir no són de Victorica sinó de Trenque Lauquen. Avui, de la mateixa procedència hem rebut un caixó d'aus. Més d'un comte // <un comte> (o conte[,] no sé bé com se diu) són dotse dotzenes. Avui crec que eran tretze dotsenes que s'han rebut. Mol ben acondicionats. Tan·sols s'en han trencat 4.

Les noies han fet una pila de llensols i cortines.

14. També avui gràcies a Déu he pogut sortir dematí i tarde. Arrivant de missa m'he trovat amb una agradosa sorpresa que fa temps esperava. Una carta aèria de la meua Montserrat en la que tenia noves certes de la meua Maria de París. Are ve lo més censurable del cas. Les noves de la última són escrites del últims dies d'abril. No sé quan les rebria na Montserrat. Ella me les envia copades de la carta autèntica inclosa en una adressada a ella. Aquesta se veu que fou escrita a París, donada amb una persona que va anar a Madrit. Va posar-li estampilles españoles i la va enviar a na Montserrat. Va ser com la que vaig rèbrer jo fa alguns mesos. Escrita a París i enviada des de Suiza. Això indica que és mol difícil rèbrer correspondència de la Fransa ocupada.//

Amb la rebuda avui m'hi donen adressa de París. I per més pega, amb tot i na Montserrat haver-se gastat cerca set pessetes amb estampilles per avión a fi que jo la rebés ràpidament, ha trigat vora dos mesos arrivar-me. I no en tenen pas la culpa na Montserrat. Ella va escriure el 14 de juny[,] els segells de la carta portan el timbre del 19 i jo les rebo just als dos mesos d'escrita. Amb menys temps de viadge m'han arrivat marítimes. De totes maneres els seus escrits m'han tret un gran pes de sobre, puig el seu silenci hem tenia del tot intranquila. Diuen que estan bé de salud i que res els hi manca. Na Montserrat junt amb els seus fills també hem diuen que estan animats, que trevallen mol però que menjan… Que anyoran moltíssim la companyia del seu cap de casa però que per les noves de na Maria saben que viu i està bé. Quines penalitats ocasionan les guerres[,] Déu meu!

També hi havia una fulla escrita de la nostra estimada Miria.

Avui m'han comprat un paraigues. És obsequi aparentment de la petita Carmeta com a obsequi dels meus vuitanta anys rescentment cumplerts.//

15. Gran festa dedicada a la Verge en son traspàs gloriós d'aquesta vida a la celestial ciutat on hi fou portada per mitjà d'una legió angèlica. Som oït misa primera i fetes les meves devocions matinals de costum. A la tarde no m'he animat assistir a la conclusió de la novena per dos motius. No'm sentia bé. Tenia el ventre revoltat i al mateix temps no m'animaba a creuar Rivadavia per tan moviment com hi ha totes les festes. Del malestar corporal gràcies a Déu m'en sento bé.

Som escrit a la señora abadesa de Sant Pere contestant-e-li les seues cartes rescentment rebudes.

16. També avui he pogut oir missa. Feia fret. El vent del sud tiraba suau però fi.

La missa és estada de la Pia Unió de la Verge del Carme oferida per els nostres estimats difunts. Avui aquí celebran el 91 aniversari de la mort del general Sanmartín. Tots els rams tenian llurs portes tancades. Tan·sols els queviures estaven overts. A la tarde hi haurà hagut un mitin // de protesta contra 'l feixisme.

He rebut unes lletres de la meua nevoda de Liniers. Hem convida a passar un dia amb ells.

17. Diumenge. Una nit i dematí fredíssim. Els camps blancs i esmortuïts per la gran glassada. Això ha impedit jo anés a missa primera. Encara que'm senti animada no cal fer el ximple. Quan el temps és bo, me plau sortir dematí; però la meva tos governa. No hi puc jugar. Hem guanyaria.

Som oït missa a les onse. La última. Quan tornava he trovat la Mima i la Mimus que venian a esperar-me. Amb el seu pare han vingut aquí i la pebeta no s'en volia entornar sense veure l'àvia. És de lo més espavilada. Li plau mol estar aquí. Ha crescut molt. No s'han quedat a dinar.

He passat la tarde ordenant papers.

Na Gracieta ha assistit a un te que han donat els fundadors del periòdic "Resurgiment".

Som a la nit. Fa molta fret. És que ha nevat molt a la Cordillera. La neu hi ha fet molt mal.//

18. Santa Elena gloriosa trovadora de la Creu de Jesús. La nostra Mima cumpleix 23 anys. Li som oferit una carpeteta bonica.

Som escrit a la bona amiga Rita Musterós. Avui no he sortit. Tenia por de fret.

19. Avui he tornat comensar d'anar a missa. No m'he cansat.

En Lluís té un refredat com una casa. L'hi han posat ventoses i ha suat.

20. Fa un vent del sud de lo més fret i molestos. En Lluís ha vensut. S'ha llevat i està forsa bé gràcies a Déu. Té una mica de tos.

Avui és sant Bernat[,] monjo auster, gran orador cristià i sabi doctor. Aixís en parla la ressenya santa que en llegeixo al meu missal. També li diu «melifluo doctor». Mol devot de la Verge Maria. Va escriure'n moltes grandeses i oracions entre les quals s'hi conta la titulada «Recordeu-vos oh piadosísima Verge Maria etc».//

21. Avui han dit que un aviador anglès que porta cames ortopèdiques, volaba a la nació alemana. Va tenir la desgràcia que un avió aleman li va destruir l'aparato. Llavors ell se va tirâ a·baix amb un paracaigudes. Al ser a terra se li va rompre una de les cames postisses. Devant aquet fet, els alemans, per mitjà de la ràdio, varen proposar als anglesos que si volian tirar unes noves cames ortopèdiques per l'invàlid accidentat, que un aparato volés provehit d'una senyal convinguda, assegurant que durant el tems necessari per això, cap aparato aleman tiraria. Aixís se va fer, ocasionant una petita tregua en_mitg de la batalla. Després, aquesta va continuar. Déu els ajudi.

Hem tingut el goig de la visita de les germanes Juana, Fanny, Paulina i Sara Palau. Hem passat una tarde ben acompanyades.

Ha plogut tot el dia i la vetlla.

En Lluís ha estrenat el meu paraigues.//

22. El dia s'ha llevat plujós. Per això no he sortit. El pampero ha tirat i ha fet fugir els núbols.

En Domingo Avellí ha passat la tarde amb nosatros. Demà s'en va a trevallar a Sant Francisco. Més ben dit[,] al poble de La Frnancia (Córdoba). Se veu que està mol animat. Ja era hora. És un bon home però no té sort. Déu l'encamini.

23. Som escrit aèria a les meues filles Montserrat i Maria. Déu vulgui que sobretot la última rebi 'ls meus escrits. L'i he adressada a París. És una llàstima tenir-les de mi tan allunyades i amb tan poques facilitats per a comunicar-mos.

En Domingo ha vingut a dinar. S'ha despedit ja que a la tarde s'en va a trevallar.

La amiga Destéfono des d'ahir és aquí amb nosaltres.

Anit na Gracieta és a un sopar de "Resurgiment".

24. Diumenge. Som oït missa d'onse. Amb la por de fret no'm som animat a surtir dematí. Avui és Sant Bartomeu apòstol. És el cumpliañs // de la meua Maria. Va amb el segle[,] 41 anys. Que Déu l'ajudi i li concedeixi salud per·a soportar les penalitats de la guerra en companyia del seu tan estimat espòs és lo que més els hi desitjo.

Som escrit al p[are] Molinero.

25. ¿S'hauran embarcat avui els nostres estimats? Ho suposem. El vapor "C. de Buena Esperanza" haurà surtit de Barcelona. Ells hi deuen navegar. Que Déu els hi do un felís camí.

Aquesta nit hi ha un gran concert de calàputs. Com cantan[,] els pobres!

A casa hi ha un gran enrenou preparant l'arrivada i estada dels tres néts meus. Amb salud, pau i goig els poguem veure!

26. Res que valgui la pena. Som oït missa i fetes les meues devocions gràcies a Déu. Ens ha deixat un vellet mol devot<o> de la pràctica del viacrucis. Al cel sia. Fa cosa d'un any que va quedar viudo. Se'l // va veure perdre desseguit. Era més jove que ell[,] la senyora. Últimament venia a missa amb un auto. S'ha anat morint com un pollet enmalaltit. Era un santet i un bon home.

27. Anit ha plogut. Fa una xafagor que semblem ja plena primavera. He pogut cumplir les meues devocions matinals gràcies a Déu. Som a la nit. La Mima amb la seua mare han anat a una festa. Un festival en honor del señor Lleó Fontova. Avui cumpleix 45 anys que va donar el primer concert a la República Argentina. La festa d'avui ha estat al teatre del Pueblo.

28. Sant Agustí. No he sortit. A Versalles han ferit greument al polític francès Mr Pierre Laval i a l'atre company seu Marcel Deat. El primer està més mal ferit que l'atre.

A la tarde i a sopar hem tingut la companyia del jove Alfons Paleo de Trenque Lauquen.//

29. El martiri de s[ant] Joan Batista. Tampoc avui he pogut sortir per mal temps. A la matinada ha fet una furibunda tormenta i ha plogut molt. Feian uns trons que esparveraven.

30. Santa Rosa de Lima[,] monja dominica.

He pogut oir dues misses que han celebrat a continuació. No feia gens de fret.

De la guerra… batalles i més batalles alemans i russos. Hi ha brega amb atres nacions però les dues nomenades són les que més matan. Pobres homes sacrificats tan ferament! I lo que portarà per a després. Fa horroritzar!

31. Diumenge. He pogut oir missa primera i un·atre que a continuació n'han resada. Avui m'he cansat. De retorn a casa en Joan havia arribat tot enmalaltit d'un tumor amb una galta. Se li va acostant amb una orella. Li fan foments de farina de llinet. A la tarde hem rebut l'agradosa visita de la Francisqueta Llorens.//

Setembre

1er. La feina i 'l temps insegur m'ha fet quedar a casa. He rentat la meua roba. Fa frescoreta.

En Joan grant ha anat al d[octo]r Fasola. Li ha dit que lo que'l molesta a la galta dreta i orella no té importància. Que lo més provable és que a fora aquets dies que hi ha estat hagi tingut una erisipela. Gràcies a Déu que no hi hagi perill de complicació.

Per els periòdics ens enterem del camí que fa el vapor "C. de Buena Esperanza". No estem ben segurs si hi tenim els nostres estimats.

2. Sant Esteve de Ungria. És el seu sant patró.

Quan anava a missa els camps i voreres del camí eran blancs de gelada. El fret era viu, però no molestava. Lo mal era que m'he cansat. L'escala de l'estació hem deixa mol cansada. Feia sol clar i bonic.

Hem rebut carta d'en Domingo Avellí. Està de lo més animat fent formatges a La Francia.// Mai l'havia vist tan content.

També he rebut carta del p[are] Molinero.

S'ha rebut molts impresos de Catalunya.

3. Avui m'he passat un dia forsa distret. Per lla les deu en Lluís m'ha acompanyat fins la porta dels meus nevots[,] el matrimoni d[octo]r Vicens. A mi hem feia basarda de creuar sola el carrer Rivadavia en aquell lloc de Liniers on hi ha tan moviment. Amb ells he passat tot el dia. Hem conversat i llegit cartes dels nostres anyorats que vàrem deixar fa alguns anys. Vespre de tot m'han retornat a casa trovant els d'aquí que sopaven. Els meus nevots Ernest i Catalina han estat amb nosaltres fins vora les onse.

Dematí i nit avui ha fet molta fret.

4. Amb les erbes blanques de gelada i un sol que enlluernaba som anat a missa. No feia gens de fret. Era un funeral solemne.//

La Mima ha portat una jaqueteta seua de lo més bufó. L'i ha feta el pare de la Destéfono. Quina trassa que hi té! Li està mol bé a la Mima. Sempre té sort. El gènero l'i ha regalat la mare de la seua amiga Ester. Aixís tot li ha sortit de franc.

5. Poca cosa hi ha per a dir. Dematí les meues devocions de costum. A la nostra parròquia he fet bona coneixensa amb un capellà català. És de Tarrassa i viu ben vora d'aquí amb un barri d'aquet poble. Ha resultat que allà a Catalunya conec un germà seu també sacerdot. Són tres germans sacerdots tots. Els atres dos són a Tarragona[,] un dels quals és vicari general i candidat a bisbe de la vacant de la mateixa. Havia estat secretaria del s[enyo]r bisbe de Girona[,] ont el vaig conèixer jo.

Som acavat una gran carpeta de fil macramé per a la Sara nostra. Ha quedat forsa bonica. Ella n'està tota contenta.//

6. Avui m'he quedat. Tenia molta feina.

7. Diumenge. Som oït missa primera. Un sermó ben desarrotllat de l'evangeli. Ha versat amb que no podem oferir una vela a Déu i l'atre al diable. És lo que som amb un temps més abunda. No's pot servir a dos senyors.

Arrivant a casa m'he trovat que s'havia rebut una carta aèria del s[enyo]r Musterós confirmant la nova del camí dels nostres estimats. La carta de d[on] Albert feia plorar de tan sentida. «Consumatum est». Aixís comensava dient que ha fet el gran sacrifici de separar-se dels seus fills esparant que ells visquin aquí amb més salud que allà. Déu l'hagi escoltat.

Avui en Ricardo ha posat la cortina al quarto de bany.

8. Diada santa, festa suprimida. Els que estimem a la Verge, celebrem les seues festes amb santa devoció. Recordem la seua felís vinguda al món quina festa celebrem avui.

Som escrit[,] o més ben dit contestat[,] a en Domingo.//

9. Avui també he sortit dematí a les meues devocions de costum. Estic mol afanyada teixint una carpeta grossa. Les noies i la mare preparant l'arrivada dels nostres estimats. Avui ens han dit que no arribaran fins el 29. És possible. Tenen de fer tantes voltes fugint del camí dret i perillós que'ls entreté per el mar. Semblan quan feien la travessia ajudats per el vent. Dels de París poques lletres. Tan·sols de tan en tan sabem que viuen.

10. Avui m'he quedat. El dia és clar. El rellotje meu s'ha parat a les cinc. No he sabut l'hora i no m'he llevat aviat. Després he rentat. Hem llegit que ahir el "C. de Buena Esperanza" va sortir del port de La Guaira. Ha estat puntual.

11. Avui llegim que han arrivat a Trinidad i a Curaçao. Quin navegar més bonic!

Un viadje llarc i distret.//

12. Avui hem escrit aèrea al s[enyo]r Musterós i a na Montserrat. Les dues en una.

13. Som acavat una carpeta gran. Ha quedat mol bonica. És de macramé n[úmer]o 2. Tota de ganxet.

Llegim que 'l vaixell que'ns porta la nostra gent encara sojorna per La Guaira. Déu els hi do bona mar i paciència.

Avui dematí feia una fret d'aquella tan fina que taia. Vent del sud gelat. Han dit que a Córdoba hi ha nevat. Ahir a la tarde aquí va caure neu o aiga glassada.

14. Diumenge. Avui el fret ha estat tan viu que no m'he vist amb ànim d'anar a missa primera. Ha fet una forta glassada. Som oït missa a les onse. Encare feia vent fret.

Hem tingut molta gent. En Joan amb la seua Sara i la nena. El bon amic Jijena Sánchez i la Joaquina[,] que hi és des d'ahir com l'Anton. Hem llegit que 'l "Cabo de Buena Esperanza" // el 24 arribarà a Rio de Janeiro.

15. Segueix la fret forta. Avui també com ahir els camps són blancs. S'els veu des de les nostres finestres. Després ha fet bon sol. He cregut convenient no sortir de casa. I amb tot tinc molta tos tot el dia, així com també en Lluís. És que fa un temps com devia de fer un mes enrera.

Ha vingut la Destéfono i aquell estudiant de Morón company d'en Lluís.

16. Tampoc avui he sortit de casa per causa de la fret. No n'ha pas feta tanta com ahir però de totes maneres no convenia que surtís. No he tingut tanta tos. He fet uns paquets de papers que som enviat per ajudar a les missions d'aquet poble.

Avui les monges benedictines han inaugurat el seu monastir a Punta Chica. És el primer que s'ha fundat a l'Argentina.//

17. Avui sí que som pogut assistir a les meues devocions matineres. No feia fret. Som oferit una bonica carpeta al nostre senyor rector. Ha quedat mol content i agraït.

Som escrit a la meva cunyada Maria Vicens v[iu]da de Rocas. Li he adressat la carta a Barcelona. Fa pocs dies que la policia va matar al tristement cèlebre bandoler Juan Bautista Bairoleto. Era el terror de la Pampa y Mendoza. Algun dia havia de caura.

18. En Lluís té molta tos. La tos dels joves té mal aspecte. Ells no volen creure que tinguin mal. Són coses que si no se cuidan acavan malament. Déu ens ajudi!

19. Avui fa un dia pesat. Fins fa calor.

20. Ahir suàvem. Avui fa un dematí fredíssim. Tira 'l sud-este fort i mol fret.

En Joan ha portat un xai petit mort i treta la pell.//

Avui han portat els mobles que varen comprar ahir per el dormitori dels nostres estimats. Quan arribaran ja tot estarà a punt per a rebre'ls.

En Ricardo avui ha posat paper nou a tota la pessa. També han portat una ràdio nova. Tot se va preparant.

En Lluís encare té tos però no tanta.

21. Avui Diumenge. Sant Mateu apòstol i evangelista. Ans de obtenir semblants dicnitats era recaudador de les contribucions. Jesús el va cridar «segueixe'm». Al punt

ho va deixar tot seguint-lo. Ditxós d'ell. Aquí avui comensa la primavera. Lo que és aquest any ha comensat amb els camps blancs de gelada. Quin comensament de primavera més fresca!

Amb tot[,] el sol és calent i el dia clar.

Som oït missa primera. És la millor de totes. Quan hi ha sermó, un sermó tan casulà i senzill que sembla entre pare i fills d'una mateixa família. Casulà, però sublim, comfortant.//

Avui han vingut un matrimoni barceloní. Se diuen Rovira. Amb ells ha vingut també la seua filleta de sis anyets. Han dit que la família que tenen a Barcelona coneixen a les germanes Musterós.

Segueix la fret. Quin comensament de primavera tan poc simpàtic!

En Lluís encare té tos.

La Mima fa un dibuix que li ha encarregat el seu pare. És per Trenque Lauquen.

22. Avui no he sortit. Escarmentada amb el fret d'ahir no'm som animat a sortir dematí. En Lluís ha anat al d[octo]r Fasola. L'hi ha receptat per combatre la tos. Ha fet més cas de lo que té al cor. D'aquí uns dies hi té de tornar i li aplicarà un aparato per·a saber bé com ho té[,] lo del cor. L'ha deixat forsa tranquil gràcies a Déu. Lo mal és que li ha donat massa llivertat i ell s'en pendrà altre_tan. Li permet exercicis físics[,] jugar al basket-ball.//

23. Quin dia més cru! Ha variat. Ha fet com el mars de la nostra Catalunya. Ha fet tormenta alguns trons, ha plogut i fet el dia més fret de tot l'hivern. En Lluís no tus tan.

24. Amb tot i ser avui tan gran festa de la Verge no'm som animat a sortir de casa. Des de la meua finestra he vist el camp d'aquí 'l costat tot blanc de gelada. El fret era fort. He cregut prudent quedar-me. A la Verge de la Mercè la obsequiaré un atre dia que tots els dies són sants i bons pels que estan en gràcia de Déu ens deien a la nostra parròquia de Sant Fructuós de Llofriu.

En Ricard i les noies van donant els últims tocs a la pessa destinada als nostres estimats que promte van arribar.

Hem sento un refredad. Quina murga!

25. La fret continua. Tots els dies estem a un grau i fins hem baixat al cero.//

26. El meu refredat no puja; però no desapareix del tot. Per això i per la gran fret que fa no surto de casa.

El "Cabo de Buena Esperanza", segons anunci no arribarà fins dimecres 1er d'octubre. Si es descuidan els nostres encare trovaran fret. Habíam tingut un hivern suau, però tenim una primavera gelada. Les noies acaban de donar els últims tocs a la preparació per a rèbrer als nostres estimats.

La Mima ha merescut la nota de distingit en dibuix. Ha trevallat de ferm.

En Lluís no té tanta tos.

27. He passat tota la setmana a dintre. Ni avui dissapte m'he animat a oir missa. Els dematins tan frets; sempre a un grau o menys. Ni demà m'animo a oir missa primera. Si el perill de refredat desapareix del tot dilluns si Déu ho vol tornaré comensar amb les meues devocions matinals. Avui les noies m'han posat cortines a la // meua finestra així com a totes les altres. Les habitacions llueixen esperant l'arribada dels nostres tan estimats que promte tindrem el goig de contemplar. Déu volgués que portin bona salud.

28. Diumenge. Avui no fa tanta fret. He pogut sortir dematí i res de mal m'ha produït. El refredat ha desaparegut.

L'evangeli ha versat referent al principal artigle de la llei santa de Déu[,] que consisteix en amar a Déu sobre totes les coses, amb totes les nostres forses, com també al pròxim com a nosaltres mateixos. El nostre senyor rector ens n'ha fet un mol sentit sermó així com també un ben desenrotllat escrit al Bolletí dominical.

Tota la tarde hem tingut en Joan amb la Sara i la nena. En Joan amb l'Aldao i en Ricard, han trevallat ajudant a embellir la nostra hestada a fi que 'ls nostres estimats quedin ben impresionats al arribar.//

29. Sant Miquel Arcàngel gloriós príncep de la celestial milícia. Ell ens porti <a> la glòria eterna. El nostre nen cumpleix 4 anys.

Encare dura l'enrenou de casa. No queda ni un reconic que no sofreixi l'expolsadura. No ha de quedar ni una aranya per·a fer una cortina de les que tan bé saben teixir.

30. Sant Geroni gloriós savi entre ‘ls savis. Ditxós d’ell que va emplear la sabiduria que Déu li va concedir en el sant servei de la relligió catòlica. Eternament gaudirà de la glòria. Imitem-lo i junts ens trovarem a la pàtria celestial. La vida és curta; aprofitem-la.

En Joan gran des d’anit passada és a Montevideo a rèbrer els nostres estimats.

Are arriba en Joan petit a donar l’última uiada a ‘ls preparatius. Ha donat a tot el v[isto] b[ueno].

Són les vuit i vint de la nit.//

Octubre

1er. Dia memorable. No sé com comensar el gran aconteixement d’avui. Per fi ens han arribat els nostres tan estimats que tans dies feia esperàvem. Els tres tenen més bon aspecte que jo temia. Mentres amb la Sara Planas i la nena Mimus estàvem a taula prenent el te, ha arrivat un jove. M’ha abrassat tendrement i jo l’he mirat bo i diguent-e-li «*no te conozco*». Hem creia que era un dels tans joves Llorens-Palaus que moltes vegades confonc no atinant els veritables noms. Llavors la Juanita Garciamata m’ha dit «és el seu nét, l’Alfons». Llavors sí que l’he ben mirat a fi de donar-me comte de la seua persona. En el punt han arrivat un·atre colla en la que hi habia la Miria. He passat uns moments que no puc esplicar de tan emocionada. La tenia en els meus brassos i me semblava impossible. He plorat molt. El nen[,] tan rebufó com vellugadiz[,] també m’interessava. Després, ha arribat tanta gent que semblava un aplec de festa.// I ho era un gran aplec familiar junt amb alguns amics estimats com de la pròpia família. El nen[,] cansat de tan jugar i de veure tanta gent, l’han portat a dormir. Llavors ha estat una processó de gent que pujaven i baixaven l’escala per anar a veure el nen de la Miria. Érem cincuanta de colla.

2. El moviment de casa continua. Avui han vingut la família Nadal i una parella de joves que ja fa temps estan de nubis. Alfons i Miria amb el nen han anat a visitar a la família Estalarra. Aviat han tornat per atendre les visites de casa.

3. 1er divendres. Som assistit a la funció pròpia del dia. Un divendres més oferit a Jesús en reparació de tantes ofenses com se l’hi fan en el món. A la tarde han vingut les tres germanes Palau. Dic mal: eran cuatre perquè també hi havia la germana major

senyora Juana. A més un senyor amic de l'Alfons. Benvinguts sian // els bons amics i parents que tan afecte demostran per a tots nosaltres.

El nen és mol mogut. Avui no sé com s'ha trovat a casa una granoteta de les verdes. L'han posat dintre un pot de vidre ben tapat i la pobre bestiola allà s'ha divertit saltant. El nen no la volia tocar. Deia «tinc por que mussegui».

4. Hi ha hagut tormenta des d'ahir. Are són les onse i mitja del dematí i plou molt. El mal temps m'ha retingut a casa.

Avui ha tornat la senyora Garciamata acompanyada dels seus fills, Quique, senyora i Estela; com també 'ls seus néts fills d'en Fel. El nen nostre amb el petit Garciamata han jugat mol amics. Com que 'l nostre tan·sols parla català i no gaire clar, i l'atre argentí, és natural que no s'entenguessin. Han preguntat primer: «*Cómo habla este chico*» i ha contestat «*mal*». Llavors l'Alfons ha preguntat al seu lo mateix. «Com parla aquet nen?» i ha contestat «malament». Això volia dir que no s'han entès.//

Al nen, li han regalat una carretilla que'l té de lo més entusiasmat. Avui ha seguit a la tia Xara (com li diu ell) a comprar a l'almacén però amb la carretilla per·a portar lo que comprarien. També té eines de trevaiar la terra que li plauen molt. També li plau que li diguin maco. Si no fos tan revoltós potser no ens faria tanta gràcia.

5. Diumenge. Tot el dia ha estat mol fret.

Som oït missa primera. A la tarde som assistit a la funció d'Hora Santa. Tots els dies tenim moltes visites de la família i d'amics de l'Alfons. Avui entre altres excompanys de viadje dels nostres hi havia un sacerdot peruà. És una romeria a casa.

6. Fa fret. No he sortit. M'he rentat la roba. Som a la nit i ja la tinc tota guardada.

Avui…cosa rara. No ha vingut ningú. Ja és hora que s'aclareixi la gent. Are són a despedir a l'amic Romero[,] que s'en va a Victorica.//

7. Avui és la festa del Santíssim Rosari. Som oït missa i practicat les meues devocions de costum. No m'he cansat gens.

A la tarde han vingut la senyora de Alfredo Palau, la Celieta amb la Teresita, la meva nevoda Catalina de Liniers i dues mare i filla barcelonines amigues de l'Alfons i la Miria.

La Catalina ha portat un tren per el nostre nen. Donant-e-li corda corria tot sol. Quina ilusió tan gran que li ha fet! Hi ha jugat tot entusiasmat. La Rubia li ha portat una pilota, però ell ha estat del tot per el tren.

La Mima està al llit amb 38 de febre. Ha dit que el seu trevall[,] o sigui el plano de la casa de Trenque Lauquen[,] ha estat ben acceptat. N'està tota contenta.

8. Res de nou ha passat avui. Han pesat el nen Carlitos. Pesa divuit quilos i mitx. És un bailet de lo més divertit. Avui no ha vingut ningú. La Mima va millor.//

9. Avui som oït missa a les Hermanes. Era un dematí fresquet i bonic. M'he cansat poc. A la tarde l'Alfons i la Miria han anat al centre. Hauran pres el te a can Planas i sopar a can Garcia Mata.

10. També avui he sortit dematí. M'he cansat més que ahir. Era que hi habia boirina. He llegit que la setmana passada a Mar del Plata hi va haber un accident marítim. Hi havia la Escuadra de Mar[,] estaba les acostumades proves instructives quan degut a la *niebla* mol espessa el creuer "Almirand Brown" va embestir al torpeder "Corrientes", que al moment va anar part a fons. Hi hagué morts, ferits i desapareguts amb tot i el ràpid ajut.

11. Avui festa dedicada a la Mare de Déu en la seua gloriosa maternitat. Som oït missa com tots els dies que puc. Alabat sia Déu.//

Som a la nit. El nen Carlitos és tan entramaliat que m'ha apagat el llum i jo li he dit que 'ls gitanos, a les fosques entrarian. Quina por ha tingut! Plorant ha fugit escales avall cridant que 'ls gitanos havian entrat. Va bé que hi hagi quelcom que'l fassi creure. Justament els gitanos, cosa que aquí s'en veuen pocs.

12. Diumenge. Som oït missa primera. Feia fresqueta bonica.

A la tarde hem estat molta colla. Amb els de casa i tot érem trentasset. La mainadeta han jugat molt i 'ls grans hem conversat atre_tan. Han vingut la mare i dues ties d'en Ricardo. No les coneixíem[,] les germanes de d[ony]a Carlota. També ha vingut la s[enyo]ra Graciana Oliver.

13. També avui he sortit dematinet. Fetes les meues devocions, ben reposada he retornat cap aquí. De la guerra sembla que 'ls russos perdan molt. Déu volgués que s'acabés // ben aviat. Cuantes morts fan cada dia! Déu ne tingui compassió!

Som escrit a la Pilar Pericas. És una bona amiga. Tot s'ho mereix.

14. Dematinet he fet cap a la parròquia. Avui la missa ha estat més concorreguda per ésser el cumplianys del nostre senyor rector. Sortint de la missa el despatx i demés llocs de la parròquia era ple de fidels[,] o més ben dit feligresos[,] que felicitàvem mol afectuosament a tan recomanable pastor nostre. En una taula estaven exposats els valuosos obsequis amb què ha estat obsequiat. Ell estaba de lo més agraït i content. Que Déu ens el conservi i li aumenti la salud és lo que més li desitjo ja que ell és un model de dignitat i bon cor.

Som escrit a l'avi Musterós.

15. Santa Teresa de Jesús. No som sortit de casa perquè la missa era al colegi i a dos quarts // de vuit. Anit ens han posat l'hora d'istiu. Tenim pollets. No sé quans pro sé que són pocs.

La guerra endemoniada segueix furiosa. Cap dels fronts se rendeix. Els alemans atacan a Moscú.

16. Anit ha fet molta fret. Ha durat tot el dia. Som anat a missa perquè avui era de la Pia Unió de la Verge del Carme oferida per els nostres tan estimats difunts. No hi ha res de nou. És que no llegeixo diaris ni sento lo que diu la ràdio. Això fa que no m'enteri dels fets esgarrifosos de la guerra. No val la pena de llegir perquè hi ha moltes mentides.

17. Avui som escrit aèrea a París.

18. Avui som escrit a na Montserrat.

19. Diumenge. Som oït missa primera. En Lluís estaba contentíssim de la bona feina que ha fet amb els seus companys. Han estat felicitats.// La seua feina és la més completa de tota la zona. Déu la beneieixi a fi que sigui profitosa. Jo'm guardo un branquilló dels seus llorers.

Avui a casa ha vingut molta gent. Jo no he sortit del meu dormitori fins a la nit. Preferia estar sola amb els meus adolorits records d'avui fa 24 anys de la pèrdua del nostre tan estimat Lluís. Al cel sia pobre fill meu! Mol he pregat per a ell!

20. Dematí he sortit amb una fret sorna com a ple hivern. Tiraba 'l vent del sud amb el cel atapeït ben núgul. Santa Irene gloriosa y sant Joan Canci ens han fet arreplegar la roba d'hivern. Semblava que havia de ploura, però no ha pas plogut ni fet sol.

21. Avui no he sortit. He rentat la meva robeta. Som a la nit i ja la tinc guardada. No hi ha, o més ben dit[,] no he llegit res que valgui la pena de posar aquí, si no són gracio//sitats del nostre nano. Té una inteligència mol gran. Enjogassat sempre. Admet jugar amb qui sigui. La qüestió és jugar. L'atre dia en la taula, ell anaba dient quin dels allà reunits era *maco* o *lleig*. Com que amb l'Aldao jugan tan i no sé per·què el va tractar de lleig, per no perdre la seua amistat joguinera va dir (baixet) al seu pare «no li diguis a l'Aldao que he dit que és lleig que no voldria jugar». Llavors l'Aldao li va dir que ja sabia que l'havia tractat de lleig. El bailet[,] tot pensatiu[,] li va respondre «és que jo mateix m'he fet un enredo que ni l'entenc». La qüestió era no perdre l'amic per a poder jugar.

Tart de tot ens ha arribat en Tian Llorens. S'ha quedat a sopar i a dormir. També ha vingut la *buena* amiga Destéfono. Demà té un examen i aixís estarà més animada. Per sopar hem tingut d'afegir una taula perquè a la de sempre amb totes les fustes i tot no hi cabíam.//

22. Dematí fresquet. Fa bo en les hores matinals caminar per fora. Durant la missa tot aquet mes resem el sant rosari. Una de les relligioses el dirigeix. Aixís ho va manar el papa Lleó XIII de santa memòria.

La Miria amb l'Alfons i el nen han anat a dinar a can Florenci.

23. Avui la missa ha estat al colegi. És dues cuadres més lluny que la parròquia. M'he cansat. He llegit que hi ha 80.000 jueus que volen entrar a la República Argentina. El govern d'aquí no sembla que estigui mol decidit a acceptar-los, però tenen unes poderoses influències que insisteixen a favor seu. Tinc por que obtindran lo que desitjan.

24. Gran festa de l'arcàngel sant Rafel. He llegit que l'esmentat és un dels set esperits que estan sempre devant de Déu oferinti-li l'encens de ses oracions i de les de la humanitat. Siguem-ne sempre ben devots i ell ens guiarà com al jove Tobias.//

25. Avui no he sortit. Feia un dematí lleig com si hagués de ploure[,] que no ho ha fet.

A la tarde na Gracieta ha anat al d[octo]r Fasola. L'ha trovada forsa aclaparada[,] o més ben dit[,] fluixa i cansada. Li ha manat que estigués uns deu o dotse dies sense fer res completament.

De la guerra, poca cosa. Com que està tan furiosament estesa en moran molts d'ambas parts. Els alemans van obtinguent ciutats ruses però crec que a costa de grans sacrificis.

26. Diumenge. Som oït missa primera. Avui és la gran festa dedicada a Crist Rei. Instituïda per el papa Pío XI de felís memòria. Unida amb tot el món catòlic sento gran entussiasme dintre mi vers el nostre monarca indiscutible, rei de reis de cels i terra. Preguem-li per als que no pregan. Adorem-lo per els que'l persegueixen, acompanyem-lo en la sagrada eucaristia per els que no'l coneixen units sempre al seu cor sacradíssim.//

Tot el dia ha plogut. El nen Carlitos volia sortir a jugar a defora i no podia per la pluja. N'estaba mol amoïnat. Quina criatura més espavilada! Bo i sopant contaba *quentos* amb una trassa que'ns feia riure a tots. Déu el fassi ser un bon minyó per·a goig dels seus pares. És un terratrèmol fet.

Ha vingut a dinar un jove de Barcelona amic de l'Alfons i la Miria. Se diu Mario.

Avui a la parròquia s'ha comensat la novena a les animetes del purgatori.

27. Torna fer calor. He pogut assistir a la novena. Res de nou.

28. També avui he sortit dematí per les meues devocions. A la tarde no m'he animat. Se posava núgul fins que ha fet tormenta i ha plogut bona estona.

Han vingut dues senyores. Una d'elles era companya de viadje dels nostres.//

Novembre

1er. Festa de Tots els Sants del cel. Ells ja han copsat el premi de les seues virtuts observades aquí a la terra. En esperit ens comuniquem les nostres impresions ja siguin de dolor o glorioses. La fe nostra ens uneix, i 'ls seus precs que allà a la glòria mai s'acavan ens comunican forsa i placidesa per afrontar les penalitats d'aquesta vida.

Ahir a la tarda el nen tan entremaliat i joguiner va fer caure la seua padrina Gracieta. Avui la pobre se queixa d'una cama que li fa mal per causa de la caiguda.

Som a la tarde i plou. No podré anar a la novena. Hem dol. És l'últim dia. La resaré aquí soleta.

Han vingut en Joan i la Sara amb la nena. Han jugat molt amb en Carlitos. Ella és més bona minyona que no ho revolta tot com ell. Are l'Alfons i la Miria són amb l'auto d'en Quique Garcia Mata <a la> // crec que és a Moreno. No podran surtir per Bolívar per causa de la pluja.

Ha vingut el jove Lluís Galan. S'ha quedat a sopar.

2. Diumenge. Avui a casa hi ha hagut gran moviment. He oït missa primera. Arrivant m'he trovat amb una carta aèria de na Montserrat. El seu contingut era mol variat. Hi ha lletres d'ella i d'en Francisco. El petit[,] tan·sols un *Lluís* que jo l'i som ben agraït. És que la carta va ser escrita per etapes. Comensada el 14 d'octubre i acavada el vint[,] dia del meu sant i de dolorosa memòria. En Lluís de na Montserrat és mol peresós d'escriure. Per això'm quedo contenta tan·sols amb el seu nom. Tot el text de la carta té un *agredols* que costa d'empassar. Lo pitjor és no tenir noves d'en Paco. S'escriuen sovint amb la meua Maria de París i amb en Manel Alcántara. Aquet també des de Fransa. Na Maria diu que reb totes les // meues cartes. Al fi donan senyals de vida.

Avui des de les dotse del dia ha entrat el sant jubileu per les ànimes del purgatori. Per a elles de mi tan estimades han estat totes les meves devocions d'avui. Les tres misses de difunt que sempre recauen el 2, aquest any s'han trasladat a demà per haber-se escaigut en diumenge.

Avui hem fet un *asado*. En Joan (avi) ha portat un xai que l'han rostit sencer al jardí. A dinar han vingut en Nadal amb els seus dos nois grants i la seua filleta. També hi havia l'Aldao comvalescut de l'engina. Més tart s'hi ha afegit en Lluís Galan i la seua mare. Aquets hi han estat tan·sols per el te.

Els tres Nadals Roger, Janic i M[ari]a Lluïsa se quedan a sopar. La Destéfono fa dies que està amb nosaltres. Amb la Mima estudian.

3. Avui hem oït tres misses totes elles per el descans de les ànimes dels nostres tan estimats difunts. És el dia del jubileu dedicat al mateix punt.// Déu hagi escoltat els nostres precs i ens hagi acullit a la glòria si algun dels nostres estimats encare no hi era. A la tarde hem acavat la devoció del novenari.

Avui ha fet tormenta i ha plogut.

4. Celebrem la festa del gloriós sant Carlos Berromeo. Als 23 anys fou nomenat cardenal. Va trevallar molt durant la seua vida en bé de la relligió del Crist morint en 1584 ple de glòria ja en aquet món.

5. Avui no he sortit. M'he quedat per rentar.

Moltes coses i poques de bones passan en el món tan esvalotat. Llegeixo poc de lo que fan els de la guerra. No m'hi vui encaparrar.

6. Avui tampoc he sortit. La missa era al colegi i és lluny. M'ha semblat millor quedar-me.

La Nena Gibert avui ha comensat de quedar-se a dormir amb un pensionat de relligioses de la // ciutat de Buenos Aires. Jo crec que reposarà més que tenint de fer tans camins tots els dies. Déu li do salud[,] que mol ho necessita.

7. Primer divendres. Un mes que Déu ha permès que pogués combregar. Ja tan·sols en manca un per haber tingut la sort de celebrar-los tots l'any en curs. Gràcies Jesús meu per aquet favor. A més, avui en la nostra parròquia s'ha comensat el mes de Maria. A la missa era un gran lluïment d'insígnies de l'apostolat i Filles de Maria. Visca la nostra santa relligió catòlica! Que triunfi dels diabòlics progectes que veig en porta!

La Miria amb l'Alfons i el nen són a fer una visita als nostres estimats de Liniers.

8. Quina calor tan xafagosa ha fet avui! Ha fet tormenta però no ha plogut. He sortit dematí per les meues devocions. M'he comprat tobralco per fer-me un vestit.//

9. Diumenge. Som oït missa primera. Arrivant m'he trovat amb una carta d'en Domingo Avellí que l'i he contestada avui mateix. És un bon home. Ha tingut poca sort fins are, però are sí que'l veig ben encaminat. Ha tingut de passar tantes contrarietats a

la seu vida que li sembla mentida la sort que ha fet de trovar tan bon amo. Li escric sovint a fi d'ajudar-lo a sostenir-se. Està de lo més animat.

A la tarde hem tingut la visita del s[enyo]r Mario.

Tinc un refredat que amb tanta calor com fa ni sé com combatir-lo. Per això no som assistit a la funció de l'Hora Santa. L'he meditada a casa soleta a la meva pessa.

Llegim que 'l Congrés Eucarístic Nacional de Chile va siguent un èxit grandiós. El dia dedicat a la comunió dels nens i nenes va superar a tot lo demés. Varen combregar 110 mil criatures. ¡Quin goig tan gran per a la veïna nació!//

10. Avui no he sortit. El refredat meu i 'l temps insegur del dematí m'ha retingut a casa.

En Joan i na Gracieta han assistit al casament civil de la Nina Llorens Palau. El primer com a padrí de boda civil.

11. Tota la nit ha plogut. Avui s'efectuarà el casament catòlic de la Nina Llorens. Hi van la Miria amb l'Alfons, la Mima i n'Irene.

Acavo de rèbrer uns mots de la meva filla de París. Senyals de vida tan·sols. Alabat sia Déu. Diu que estan bons i animats. Que l'Armand trevalla de ferm i que guanya molta plata. És dir[,] molt amb el temps que passan allà. Hem llegit que a Brusel·les una rata val vint francs. Déu els ajudi!

Ahir feia calor xafagosa insoportable. Avui el termòmetre ha baixat tretse graus. A los Andes i Mendoza hi ha fort temporal. Ni 'ls avions ni trens no poden circular. Ha caigut neu i pedra amb profusió que ha perjudicat tot // la fruita i 'ls sembrats. Ha glassat aixís com ha anegat els camps. Un veritable desastre. El termòmetre s'aguanta als set graus.

12. Tot avui s'ha estat preparant la sortida per els nostres Miria, Alfons, el nen i la *Padina*. A la tarde han vingut la Sara Planas amb la nena. Més tart en Joan. A sopar érem catorse a taula. A Córdoba el temporal també hi ha fet mal.

13. Per fi a les set menys quart del dematí amb l'auto del *oncle* (nom que donan al que lloguem sempre) han sortit per Pirovano els nostres cuatre viatjants. Déu els hi do un bon camí i felís descans an aquella ditxosa Estancia Palau que no conec ni de vista.

El meu refredat continua invadint-me. La Mima ha ajudat a compendre una llissó a l'amic Coco Bori. De pas s'ha quedat a dinar. També la Mima ens ha contat que avui ha caigut d'un tranvia.// Sortosament sense atre conseqüència que un estrip amb una mitxa i 'l moviment popular preocupant-se de si s'habia fet mal. Ha assegurat que habia estat serena amb tot l'episodi. Que s'ha aixecat sola i ha recullit els seus trastos i que 'l tranvia l'ha esperada i el guarda no l'hi ha cobrat el *boleto*. Tot ens ho ha contat ben tranquila gràcies a Déu.

14. En Coco Bori amb els consells de la Mima ha pescat un *distinguido*. Un brot de llorer per a ell, i l'atre per a ella ja que hi varen intervenir els dos. Déu els ajudi!

Hem rebut unes lletres de Pirovano. Diuen que varen arribar gràcies a Déu. La Sara'ls hi ha enviat les maletes.

Avui encare no he sortit. El meu refredat va de baixa, però queda la tos forta.

15. Avui sí que som sortit dematinet. Amb tota calma he fet camí cap a la nostra parròquia.//

Són les deu de la nit. Acava de caure una pedregada que tot ho ha destrossat. Les pedres eran grosses que petaven per els vidres. El carrer ha quedat blanc com una nevada. La jovenalla de casa tots entussiasmats han sortit al carrer. Deien que la blancor amb la llum era una cosa fantàstica. Verdures i fruites s'haurà perdut tot.

16. Diumenge. Som oït missa de nou. Els carrers d'aquet poble[,] plens de desferres produïdes per la pedra caiguda anit. Els arbres pelats[,] jardins xafats, les flors destruides i fins la llum d'aquí devant feta a miques. Un veritable desastre.

En Joan ens ha portat una noia de Poytagüe, filla de d[on] Teófilo Gallardo. La pobre està malalta. Les noies la tindran d'acompanyar amb un especialista del centre. Són dotse germans. Nou bailets i tres noies. La més grant és viuda. Té tres fills.//

17. Avui en Lluís cumpleix vint anys. Ha fet un acte propi del seu temperament d'home cumplidor dels seus deures piadosos. Ha combregat i oït missa. Jo n'he sentit un goig inmens. Que Déu fassi que 'ls seus ideals tan recomanables no trontollin mai de la seua vida i que aquesta sigui llarga tan o més com ho és la meva és lo que més he demanat avui per·a ell.

El senyor rector se'm rifava del meu entussiasme vers el *pimpollo de la Abuela*.

Som escrit al padre Molinero. S'ha rebut extensa carta dels nostres de Pirovano. Avui aquí ha fet set graus de fret. L'aire pampero era gelat. A Victorica n'han fet 3.

18. Avui m'he quedat. Tenia por de fret.

N'Irene ha acompanyat la nena Blanca Gallardo de Poitagüe a l'Hospital Álvarez. L'han visitada però degut a tantes persones que se tenen d'operar, per a ella no hi ha turn fins a principis d'any nou. No sé què faran.//

19. Avui ha vingut la Rita Brizuela amb els seus nen i nena, mol grandets i refets i espavilats els dos. Venia per a veure la Miria i ha tingut la pega de trovar-los fora. D'ells n'hem rebut carta felicitant en Lluís per els seus vint anys. He sortit dematinet a les meues devocions.

20. Avui m'he cansat molt. No sé què ho feia. Som escrit carta aèrea a en Manel Alcántara i a na Montserrat meua.

21. També avui he sortit dematinet a les meues devocions. A la tarde unes estones m'he quedat sola a casa. No sola del tot ja que la Destéfono dormia. En Lluís habia sortit i les noies al centre. Avui se celebra la festa de la Presentació de la Verge al Temple oferida per els seus pares. Tenia tres anys. Hi va estar fins als seus desposoris.

De la guerra ni cal parlar-ne. Furiosa com sempre o mol més. Cap de les nacions beligerants cedeix. Més bé s'en hi afegeixen. Quin desastre!//

22. Avui a Santiago del Estero s'hi haurà casat en Tian Llorens Palau amb una noia d'allà mol aixerida i bona minyona. La vàrem conèixer temps enrera i ens va ser mol simpàtica. Que Déu els fassi ben felissos és lo que més els hi desitjo. Sembla que la enfermetat que tan l'havia atuït temps enrera ha fet el miragle de desaparèixer. Tan·de·bo sigui aixís.

Hem escrit llargament a Pirovano.

23. Diumenge. Avui som oït missa de nou. Ha estat amb motiu d'ingressar[,] o més ben dit constituir-se[,] l'Acció Catòlica femenina de Señoras. Elles i 'ls joves de la mateixa tenian llocs privilegiats. Tots han combregat. Jo habia combregat a la primera missa. Espiritualment unida amb la piadosa gerarquia parroquial, he pregat tan bé com

he pogut a fi que ‘ls nous apòstols laics trevallin i lluitin amb braó a fi de portar ànimes al sant remadet d’aquet poble ajudant al nostre senyor rector.//

A dinar hem tingut en Joan amb la Sara i la nena. No sé si se quedaran uns dies.

24. Llegim que air va morir tràgicament la gran aviadora argentina senyoreta Lorencini. A fi d’obsequiar a les tres aviadores uruguayes que havian fet el vol de Montevideo aquí va volar fent moviments acrobàtics un poc atrevits com ho tenia per costum i pràctica, però no se sab com va ser que va caure quedant completament destrossada ella i ‘l seu aparato. Al cel sia.

També hem rebut la fatal notícia de la mort de la bona amiga Margarita[,] esposa d’en Lito Gibert de Trenque Lauquen. En Joan anit hi ha marxat a fi d’acompanyar-los en un dol tan sentit. Déu hagi acullit la seua animeta. Deixa marit i cuatre fills.

25. Santa Caterina gloriosa. El seu cor descansa a la venturosa montanya del Sinaí. Som // oït missa a Liniers. La meva nevoda Catalina també hi era. Després hem sortit juntes cap a casasseua. Amb ella i ‘l seu Ernest hem dinat passant el dia junts. Feia molta calor. El termòmetre seu ha arribat als 34 a la sombra. Tart de tot m’han portat aquí amb el seu auto.

He rebut carta de la seua germana Lluïsa de Barcelona. També m’ha arribat retornada una carta aèria des de Fransa amb unes ratlles que diuen «*Retour à l’envoyeur. Relations postales interrompues*». Fins are la meua Maria de París havia rebut totes les meues aèries; are la cosa se deu haver posat més negre. La guerra tot ho enreda.

També hem llegit la mort del president de la República de Chile, com també que air a Buenos Aires en una casa en construcció, un *andamio* (que en diuen aquí) va trencar-se i varen morir 5 operaris. Un·atre se va escapar agafat amb un tros de paret. Quin desastre!//

26. Calor forta. No he sortit. He rentat i aixugat roba. La forta calor deixa ensupit. S’ha rebut carta extensa de Pirovano. Amb un periòdic de Barcelona hi he llegit unes informacions referents a la masoneria española. Diu que li va fundar Josep Bonaparte[,] germà de Napoleon[,] quan va ser rei d’españa. Que quan Ferrand va tornar regnar va empresonar el principal de la masoneria española pro la reina el va alliberar. I que fins

are sempre havia viscut la tal peste allà, però que ja no en queda ni rastre. *Que por multos años!*

27. Tampoc avui he sortit. M'he quedat per a rentar la roba de llana que vui guardar amb boles de naftalina. Amb tot i que ha fet tormenta i ha plogut ja la tinc aixuta. No sé per·què val la pena d'escriure aquestes coses que no tenen cap importància. És que de la guerra val més ni parlar-ne. Cada periòdic // esplica les coses com va el seu partit. Lo més sensible és la pèrdua i martiri de tantes víctimes obligades a lluitar i sofrir. Déu ho permet. Alabat sia per sempre!

28. Fa una calor espantosa. No se té ànims per a fer res. Tenim en Joan amb la Sara i la nena. Se veu que han fugit del *torradero*.

La caminada del dematí m'ha atuït junt amb la calor per no fer res més d'en tot el dia.

29. Tota la nit ha fet tormenta mol forta. Ha fet un tron tan escandat que semblava que partia les cases. Segurament que deu haver ferit als parallams de cal d[octo]r Fresco.

Ha plogut molt. Are són les nou 35 del matí[,] encare plou i està tot aplujat.

Som a la tarde. Fa bon temps. Som escrit a en Fullà a Valparaíso. Fa temps que no en sé res. La seua última me deia que tenia un fill delicat dels pulmons. Pobre joventut!//

30. Diumenge 1er d'Advent. De moment el calor ha desaparegut. Ha fet un dematí fresquet.

Avui és sant Andreu[,] apòstol germà de sant Pere. Demà l'església celebrarà la seua festa litúrgica. Avui no ha pogut ser per haber-se escaigut en diumenge 1er d'Advent.

Encare tenim en Joan amb la Sara i la nena. Tots s'hi troven animats aquí. La petita salta i balla contenta. Han fet les paus amb el pobre Nerón. Ja no li fa por. Fins li dóna bocinets de melindros. Bé li ha costat[,] pobre criatura!

Ans de sopar s'en han volgut anar. Han promès que ans de poc tornaran a passar uns dies aquí.

Desembre

1er. Avui la missa ha estat dedicada al gloriós apòstol sant Andreu. Quan hi anava feia fresqueta. A la tarde som assistit a la novena. Hi havia el s[enyo]r arquebisbe Joan Chimento. Ha donat la benedicció a les missioneres de Santa Elena.// Avui n'han entrades cinc. Que Déu les ajudi a cumplir els seus deures és lo que més els hi desitjo.

2. També avui som oït missa. A la nostra parròquia n'han celebrades dues ben prop l'una de l'atre. A la tarde amb n'Irene hem anat al d[octo]r Porta. M'ha cremat els puntets que tinc al front i m'ha dit que a fi d'any hi torni.

El viatje per mi ha estat molestós sobre_tot a la ciutat. Aquell brurgit és pesat. Aquelles cases enormes totes iguals de dal a·baix semblan gàvies. Totes amontonades són cementiris. Ciutat dels vius, però oprimits. Sembla mentida que jo també hi hagi viscut[,] i per cert que m'hi sentia bé[,] allà a Barcelona. A dir veritat que mai vàrem viure amb llocs encongits.

Amb n'Irene hem tingut la sort de ser les primeres a cal d[octo]r. Aixís n'hem sortit més aviat. Avui la Blanca Gallardo s'ha quedat tancada al cuarto del bany. Hem hagut d'enviar a buscar un manyà del centre per rompre el pany.//

3. Avui no he sortit. He rentat i tampoc surto perquè tinc la cara embadurnada de la pomada que va receptar ahir el d[octo]r Puente.

Tenim el company d'estudis d'en Lluís aquí. Crec que se queda a dormir.

Rebem carta de Pirovano que contesto enseguida. No·pas que hi hagi res de mal.

4. Anit passada a l'Hospital Ramos Mejía han operat de l'apéndice a la Juanita Rodríguez. Diuen que va bé. Déu l'ajudi.

Som escrit a la meva nevoda Lluïseta Rocas[,] de quina n'havia rebut carta fa pocs dies. Avui ha vingut la meva néta Celieta. Quina mossa més alta! Té divuit anys. S'en ha endut llibres.

Segueixo posant-me pomada Alantoina receptada del d[octo]r Puente per a curar les llaguetes que hem va fer a la cara cremant-me-la. És un bon especialista per a enfermetats de la pell. Lo de la galta esquerra are fa cuatre anys ho va curar // completament. Lo d'are ja ho tenia llavors i va comensar de curar-me'l però per no tornar al centre tantes vegades no'm va quedar resolt. La bona amiga Destéfono ha aprovat amb distingit. Demà toca a la Mima. Déu li do sort!

5. Primer divendres de mes. L'últim d'aquest any. He tingut la sort de poguer combregar com tots els de durant l'any. Quan he sortit, el temps no sols era insegur sinó que indicava tormenta. Mentres oïam la segona missa, cap als últims de la mateixa s'han sentit trons. He procurat sortir enseguida a fi d'escapar de la pluja. Ans d'arribar a casa han caigut cuatre gotes i prou.

He rebut carta que he contestat avui mateix. Era d'en Domingo Avellí. Ha enviat un formatge dels que fa ell. Era riquíssim.

També hem rebut carta de la mare per n'Irene. A la Mima, la nota li ha anat malament. Ja pot esmenar-la estudiant millor fins a mars[,] que hi pot copsar un distingit.//

6. També avui plou. He oït missa. Comensaven la segona que hauria esperat, però se tornava fosc i he cregut millor fer com ahir. Lo millor ha estat que la senyora de Pelufo tenia allà un taxis i m'ha invitat a portar-me a casa. Llavors ja plovia. Aixís no m'he mullat. Are som les dotse i encare plou i tot té lluc de ploure mol més. Trona molt.

Les noves de la guerra europea van malament. Diu que Inglaterra ha declarat la guerra a Finlàndia, Rumania i Ungria. Aquestes nacions lluitan al costat d'Alemània contra Rúsia. Aquí hi ha efervecència per part dels comunistes a fi d'obtenir que l'Argentina unida amb els Estats Units prenguin part amb la guerra. Uns quans argentins, amb l'excusa d'anar a Nort-amèrica per tractar negocis, se diu que hi han anat a posar-se d'acort referent a la guerra.

En Lluís amb l'Huc Natal acaban de surtir per Morón a fi d'estudiar els dos a casa d'en Natal.//

7. Diumenge. He sortit dematinet amb un temps plujós. No ha plogut. He oït missa primera.

Avui és dia d'eleccions, crec de diputats. Surtin qui's vulgui. Cap colla fa lo que té de fer. Se reuneixen poques vegades tan·sols per barallar-se i no fer res de profit. Jo'l suprimiria[,] el Parlament. Per tot arreu és dolent.

A la tarde no som assistit a la Hora Santa per por de trovar-me pel camí amb alguna corredissa electoral. Regularment quan veuen com va la cosa, els que perdan s'esvalotan i rep qui rep. He resat la mateixa devoció aquí soleta amb el meu llibret, devant la petita imatge del Sagrat Cor de Jesús que va enviar-me ja fa temps la meua

Maria des de París dintre un paquet de periòdics. En esperit som estat també contemplant la tan estimada Sagrada Forma que en la mateixa hora haurà estat exposada a la nostra parròquia. Res més he pogut fer. Aquí ben soleta he meditat i resat.//

8. Gran festivitat de Maria Inmaculada. A la parròquia han fet la gran cerimònia de la primera comunió dels nens i nenes. Ha estat a les vuit. No hi som assistit. El temple és petit [i] hi havia tanta concurrència dels petits amb les seues famílies, que val més deixar-los tot el lloc per a ells. Som oït la missa de les nou i mitja que ha celebrat el nostre senyor rector. L'església tota blanca. Blanques les flors com els ornaments litúrgics i la multitut de nenes que semblaven un volarat de colometes amb sos lliris a les mans que movian segons els cants litúrgics. Els nens, no tots vestian de blanc; pro n'hi havia molts que'l portaven blanc el vestit. Hi som arrivat quan han comensat a sortir per anar al colegi tots al desdejuni i la fotografia. Mol he pregat per tots ells a fi que conservin la fe en sos cors avui angelicals.

A la tarde som assistit a l'últim dia de la novena. Les Filles de Maria han cantat amb ver entusiasme l'*Adiós* a la Verge. En record de // tan bonica festa n'he portat un pomellet de flors blanques que he posat a l'imatge de santa Tereseta de l'Infant Jesús.

Avui llegia amb un llibre que se titula "Vida de la Virgen María Madre de Dios". El tinc des de l'any 1895. L'autor[,] d[on] Pelegrín Casabò i Pagès. He llegit tot lo referent a l'acte de la definició del dogma de fe de la Inmaculada Concepció de Maria per el papa Pío IX de felís memòria. En presència de tota la Iglésia catòlica representada per cincuanta cardenals, un patriarca, curanta-dos arquebisbes i cent bisbes, i per dos o tres cents prelads inferiors, per mols mils de sacerdots i relligiosos de tots 'ls ritos, de tots els païssos, de tots els ordres i de totes les vestimentes, sense contar per lo menys uns cincuanta mil fidels de totes condicions i nacionalitats. Abitllat amb la mitra i en actitut de doctor suprem, encarregat d'interpretar les sentències i tradicions, i pronunciar els *oráculos* de la fe, comensa // de llegir el decret «*con <su> ese acento grave, sonoro, dulce y magestuoso que comunica a su palabra un embeleso indefinible*». (No segueixo perquè és mol llarc l'escrit).

"La Nación" ens ha dit avui que el Japó ha declarat la guerra als Estats Units i a Inglaterra. Dies feia que ho vèiem venir.

Hem rebut una fotografia d'un grup[,] o més ben dit[,] colla de persones estimades entre les que hi ha la meua Montserrat mol desmillorada. Sinó que tan ella

com la Miria i l'Alfons hem diuen que bo i estar tan prima té bona salud m'hauria afligit de vèurer-la.

9. Avui en Lluís i el seu company Huch han aprovat els seus exàmens de Constitucional y administrativa.

Totes les nacions americanes estan d'acord amb els Estats Units contra del Japó.

He rebut una carta de Vichy escrita en francès. És d'uns amics de la meua Maria i del seu marit. Hem donan noves inmillorables.//

10. Avui no he sortit. Ha pogut més l'estat d'ànim quelcom decaigut, que m'ha guanyat, i no som oferit les devocions de costum al nostre temple sant. He resat aquí soleta. Déu m'hagi escoltat.

Al veure el món tan revoltat fa feresa. Tota l'Amèrica està contra 'l Japó per haber declarat la guerra als Estats Units i a Inglaterra. Jo crec que per gust de fer-la no s'hi tira ningú. Lo que hi ha és que la culpa ningú la vol i segurament que la tenen totes les nacions que estan amb guerra. Déu no permeti que l'Argentina s'hi fiqui que ja farà prou.

Són les deu de la nit. Fa una tormenta furiosa. Han dit que avui a la tarde a Buenos Aires hi ha caigut una pedregada mol forta i granada.

11. Tota la nit ha durat la furiosa tormenta de trons, llamps, vent i pluja. Amb ple temporal la nostra Mima, sola i ben ardida ha surtit per cumplir els seus deures universitaris. Savia que avui dematí tenia de donar un examen.// L'ha donat quedant aprovada gràcies a Déu.

En Lluís amb el seu company Huch Natal, de nou lluitan amb els llibres estudiant i preparant la matèria que 'ls dos tindran de donar el 22 del corrent. La Mima el mateix dia que ells també ha de donar una matèria de la seua carrera. Són les set i vint de la tarde i el temps està a punt de ploure.

La ràdio avui ens ha dit que Itàlia i Alemània han declarat la guerra als Estats Units. El Japó fustiga per les Filipines. Les batalles han comensat a la illa de Luzón.

Tot el món està revoltat. Panamà diu que ha declarat la guerra a Alemània.

12. Avui, hi ha poca cosa per contar. El mal temps del dematí no m'ha deixat sortir. Hem llegit la confirmació de lo que deia ahir la ràdio; o sigui que Itàlia,

<Inglaterra> Alemània i no'm recorda quina atre nació han declarat la guerra als Estats Units i a Inglaterra.//

13. Avui sí que he pogut sortir. Bon temps. Dematí fresquet[,] clar i bonic que comvidava a caminar. Tot el dia ha semblat que hem sentia més animada i contenta que 'ls atres dies. És també que he tingut una santa conversa amb el nostre senyor rector que m'ha omplert de goig. La nostra pobre animeta sovint necessita 'l metge espiritual que la conforti a fi de no acobardir-se devant tans entrabancs que'ns distreuen i apartan d'aquells moments sublims que fruïm quan ben centrats *desapareixem* d'aquet món per copsar dolceses que 'l món no pot oferir. Feien bé 'ls anacoretes quan vivian solitaris i ben allunyats de les lluites mundanes.

Hem llegit que a Barcelona diumenge prop_passat va morir el gran Lluís Millet i Pagès[,] fundador de l'Orfeó Català al cual havia dirigit sempre.[6] Tenia 74 anys. Era un fervorós catòlic. La Verge'l va cridar la vigília de la seua gran festa peraquè li cantés aquelles precioses cansons que tan bé sabia cantar. (Al cel sia).//

14. Diumenge. També avui anant a missa primera feia fresqueta bonica. Els nens i nenes de 1a comunió han combregat en corporació habitllats dels vestits, corones i llassets als brassos. Una festeta simpàtica. La segona comunió.

Ens ha arribat en Joan[,] que feia molts dies era a la Pampa.

Anit he tingut un somni de lo més extravagant. Era a Llufriu. Tenia roba per rentar i no sabia ont rentar-la. Baixava de cap a can Tauler. Portava un covenet mol ben fet, ple de roba bruta. He determinat anar<la> a rentar-la a can Sagraret. Tantes hores com hi ha que hem passat la nit, i encare veig el camí que condueix a l'esmentada casa, ben net i escombrat. Quan ja era a·prop de la porta he demanat si'm deixarian rentar; accedint ells i llavors m'he despertat.

En Lluís amb el seu company Huch Natal han sortit per Morón a fi d'estudiar allà. Dimarts tenen l'últim examen.//

15. Segueix un temps fresquet i suau. Si pogués durar!

[6] La nota necrològica, retallada del diari, està clavada damunt la nota corresponent al dia 8, i hi diu: «*Barcelona 8 (T.O.). Ayer falleció a la edad de 74 años el compositor español Luis Millet Pagés, fundador y director del "Orfeó Català". El señor Millet es autor de cientas de composiciones*.»

Som anat a la parròquia a cumplir les meues devocions. Després al colegi de les Hermanes a visitar l'exposició de labors[,] que veritablement és una cosa maravellosa. Tanta pulcritut i bon gust amb tot. Que Déu les ajudi com ho ha fet fins are és lo que més els hi desitjo. No hi ha cap més escola aquí que tingui tan de valor com aquella. Per això tenen tantes criatures que allà creixen, instrueixen i educan.

Hem rebut carta de na Gracieta. Jo li som escrit. Ella diu que allà menja tantes verdalagues. Qui en tingués tantes com ella! De bona gana jo també en soparia tots els dies!

16. Res que valgui la pena. Hi ha senyals de tormenta. Deurà ser a la nit.

17. Anit ha fet tormenta que no ha durat. Ha plogut. No he sortit perquè 'l dia era insegur. En Lluís i la Mima se preparan.//

Avui els diaris portan la nova lletja que tenim declarat l'estat de seti a tota la nació argentina. Han fet bé. Aixís no hi haurà reunions de cridaners per a moure bulla.

Són les deu menys quart de la nit. La Mima acava de dir-me que en Lluís ha aprovat l'última matèria de la seua carrera. Quin goig en té segurament[,] pobre bailet! Gràcies a Déu[,] que tan l'ha ajudat.

18. En Lluís està de lo més content per haber pogut quedar lliure d'estudiar durant l'istiu.

La Mima també se la veu animada amb el seu feix de trevalls universitaris. Que Déu li concedeixi un èxit total és lo que convé.

19. Totes les meues devocions avui han estat oferides per l'animeta tan hermosa d'aquell meu fill tan estimat que avui cumpleix dinou anys ens va deixar tan desolats al poble de Caldes de Montbui. A cel sia 'l nostre Serafí.//

Avui en Lluís nostre ha conversat extensament amb en Milo Llorens. Ha anat a trovar-lo al seu despatx. Han simpatitzat molt. L'ha convidat a dinar amb ell a fi de posar-se més d'acord. Déu coroni els seus propòsits.

20. En Lluís s'ha comprat unes sabates mol *chics*. Calsa un 44. Quins peus tan enormes! Tan petitó que el vaig trovar catorse anys enrera… are és el meu encant! No sols ho és de mi sinó de tota la família. És un tresor!

21. Diumenge. És Sant Tomàs apòstol, però per trovar-mos en Advent se trasladarà a demà.

Avui al poble de Ciudadela s'hi haurà celebrat una gran festa dels obrers catòlics argentins. Demà si Déu ho vol en parlaré llargament. Avui a dinar hem tingut en Joan amb la Sara i la nena. L'hi he donat el babero que per el seu futur fillet he brodat. L'han celebrat molt. Ha quedat mol bé.//

22. La calor comensa. Som escrit a la meua Montserrat. No hi ha novetats.

23. Avui amb n'Irene hem anat al d[octo]r Puente. M'ha dit que no hi tinc pas de tornar. Gràcies a Déu que no tingui de tornar a visitar aquell enrenou de carrers per a mi tan aburrits.

24. La calor va d'aument. Jo no sé treure'm la son i set. Hem rebut una pila de lletres de felicitació pròpia de les presents festes. Espiritualment les sento; d'atre manera no.

Passo una temporada que devant meu tan·sols núbols negres veig. La serenor, com deixo dit, tan·sols la copso en Déu i per a Déu.

Aixís arribo a la gran festa de Nadal.

25. Nit santa de felís memòria. Els meus néts Luis, Ricardo, Irene i Mima, com també Blanca Gallardo han anat a la missa de la mitja_nit. Jo m'he quedat com també la Sara. No és // per a mi tan de moviment com hi ha sempre durant la missa que s'en diu del Gall. Ho deuen dir peraquè s'escau als primers cants de tan pretencioses bestioles. Ja som oït la de vuit[,] qu'és la de l'Aurora. Després han exposat el Santíssim i ho estarà fins a les cis del vespre. No m'he vist amb ànim d'anar-i a la tarde. La calor és insoportable. En Lluís amb els seus companys hi han anat per lla 'l mitgdia pensant que és l'hora que la gent no hi acut.

26. Són les deu i mitja de la nit. Des de fa molta estona que fa una tormenta mol forta. Ha plogut forsa. Millor[,] aixís refrescarà.

Al dematí quan anava a missa feia un vent del nort forsa fresquet. Hem sortit la Sara acompanyant a Blanca. La Mima a la Facultat a examinar-se. Ha guanyat una

bonica nota de *distinguido*. N'Irene ha sortit per anar a l'escriptori del seu pare i jo a missa. Han quedat Blanca i Joaquina.//

Avui a la parròquia ha continuat el Santíssim exposat. Després de la missa m'hi he quedat bona estona. A la tarde no m'he vist amb ànims de tornar-i.

27. Amb tot i la pluja d'anit, el temps no refresca. Les mateixes devocions d'ahir. A la tarde tampoc m'he animat a sortir. Les ferides que va fer-me 'l d[octo]r hem donan molèstia. Sort que se curaran aviat. Tan devota que me sento sempre del Santíssim i tan poc com l'he pogut obsequiar! Alabat sia per a sempre!

Som escrit al p[are] Molinero.

La Mima per fi s'ha pogut examinar. Ha obtingut la nota de *distinguido*. Benissim!

28. Els Sants Ignocents. Dichoses mares que tenen els seus fillets al cel vora Jesús, els més enlairats de la gerarquies angèliques. Varen ser màrtirs per Jesús rescent nat.

Avui en Joan ha parlat per telèfon a l'//Estancia Palau amb motiu de l'aniversari del seu prometatge. Avui per en Lluís és de gran glòria.

La Nena Gibert ha passat el dia amb nosatres.

El dia calorós com des de fa una setmana.

29. L'any s'acava ben cremant. Avui m'he rentat la roba. Amb poc rato tot ha estat aixut.

He rebut extensa carta de Pirovano. Jo'ls hi vaig escriure ahir.

30. Fins al cap_tart la calor ha durat forta. Després l'aire ha estat fresquet i passable.

Som escrit a en Florenci.

31. Últim dia de l'any. Som oït missa i resat tan devotament com he pogut devant el sacrari com també devant la Sagrada Família. Dóna pena despedir un any tan poc simpàtic com acavem de passar. Una pila de penalitats m'invadeixen que si no fos la fe que Déu m'ha concedit no sé què seria de mi.//

Durant l'any que finex són moltíssimes les penalitats que he sofert. La més gran i dolorosa ha estat la pèrdua de la meva tan estimada filla monja benedictina. Amb tot i que tinc el consol de creure que descansa a la glòria, no obstant, el cor no és de ferro. És una branca més despresa de mi que la despiadada guerra va destruir-me. Déu ho va disposar aixís. Fassi's la seua santa voluntat i no la meva. De la meua Montserrat porques i tristes noves per no saber on el seu marit se troba. De la meua Maria també poques però no són tan dolentes. Jo no li puc escriure perquè les meues cartes ans d'arrivar a París me les retornan. Varen arrivar-mos els nostres de Barcelona. Molta alegria de veure'ls però molta pena del seu estat. Na Gracieta poca salud devant tantes calamitats. Les noies, hi ha de tot per·a contar. En Lluís i la Mima són els dos més felissos. El primer cumpleix amb els seus deures ben resolt i decidit. Ha ingressat // a la Facultat i aprovat el primer curs d'*Escribano*. És carrera curta però tinc antès de gran profit. Ha comensat de trevallar amb el seu cosí Milo Llorens.

La Mima segueix perfectament la seua carrera per ella escullida on de tan en tan hi pesca algun trevallet ben aprovat, que 'l seu pare li paga mol content.

Irene i Sara completament d'acord amb els seus *novios*. Miria, amb el seu Alfons, fillet i mare, acaban l'any a l'Estancia Palau. El seu pare tampoc acava l'any amb nosaltres. Demà l'esperem aquí.

Jo som hagut de tornar al d[octo]r Puente. Hi som anat dues vegades donant-me per curat tot lo que hem molestaba. Gràcies a Déu tinc bona salud, bona vista i bon oïdo com també claretat de cervell. Camino quelcom pesada degut als meus vuitanta anys que són molts, com també tregino la tos de tans anys que no'm deixa. Déu ho vol aixís.//

Són les onse de la nit. Els petarts explotan sense parar esvalotant tots els gossos del poble. Tot és burgit popular. Tot anuncia l'acavament de l'any que fineix. Les campanes de l'estació com també les bocines dels autos i trens elèctrics s'ajuntan a fi de despedir el *Vell* i saludar el que neix; que Déu permeto porti una santa pau a les nacions i famílies desavingudes.

Amb un adéu sentit a tots els meus que tan escampats tinc pel món acavo l'any.

Haedo 31 desembre 1941.

L'àvia Irene

¡Visca la Sagrada Família!//

1941 Índex ***Pàgines***

Teníam en Lluís a Trenque Lauquen 3
Conchita Badia va venir amb les seues filles....5
En Joan amb la Nena Nadal cantaven cansons 6
Mima va sortir per Pirovano 9
Veiem un estel amb qua....15
Un·atre ídem amb nebulosa....20
En Lluís a La Cumbre 21
En Lluís va arrivar de nou aquí....23
Va morir Alfons XIII 38
Gracieta va estrenar ulleres....25
Mima va arrivar de Pirovano 33
Un graciós episodi d'en Lluís amb Irene....40
Vingueren Ester i companys estudiants 46
Enviàrem documents a Alfons 53
Haedo S. Just i Ciudadela a Luján 61
La nostra estimada Angeleta ens va deixar....64
Teníam l'amic Vidal i senyora....66
Mima va comensar 3er curs 72
Rebérem floretes de S[ant] Celoni....73
Gracieta al d[octo]r Fasola....76//
Festa dels Jocs Florals....84
En Lluís va anar a La Plata 97
Novament en Lluís a La Plata....97
Varen venir els germans Romero....100
Rebo aèria de la s[enyo]ra abadesa....102
Mima collaret i arrecades de metlles i ballanes 105
Pàgina bonica....108
Sant Lluís. Se va casar Nina Rosasco 114
Va morir Dionisi Estalarra....114
Alemània va declarar la guerra a Rúsia....114

Va venir en Lito Garciamata amb sa esposa 121
Mima contenta trova trevall 122
En Lluís al desfile 127
Prometatje de Nina Llorens 130
Dinou milions d'homes amb guerra 135
Gracieta, Mima, Lluís teatre Colón 141
España una col 10 pessetes 144
Va venir Glòria amb els seus nens 146
Gracieta d[octo]r Fasola 154
En Joan gran al d[octo]r Fasola 164//
Lluís va anar al d[octo]r Fasola 176
Arribada dels nostres estimats 181
Dibuix de Mima aceptat a T[renque] Lauquen 185
Gracieta d[octo]r Fasola 193
Na Gracieta va caure 195
Se va casar Nina Llorens 201
Varen sortir tots per Pirovano 202
Escriguí aèrea a M. Alcántara 206
Se va casar Tian Llorens 207
1a visita al d[octo]r Puente 213
Declaran aquí estat de siti 226
Segona i última visita al d[octo]r Puente 228

Última pàgina de l'any 1941.

¡Visca la Pau Santa en el món!

¡Visca la Religió catòlica!

En ella he viscut i amb ella vui morir.

Àvia Irene.//

Pax

Gener 1942

1er. En nom de Déu comensem l'any amb una calor espantosa. A dinar hem tingut en Joan amb la Sara seua i la nena. Aquesta, aixerida com un pèsol. És una criatura de lo més divertida. Sempre juga, salta i enraona. A més és mol bona minyona.

Som oït la primera missa en bon record de la primera sanc que va derramar el bon Jesús al cumplir els vuit dies de nascut. Alabem sempre 'l santíssim nom de Jesús que li fou posat per voluntat de Déu i manament de l'àngel san Gabriel al saludar a la Verge en la Anunciació gloriosa. (No fou així. Diumenge ho diré).

Ben fervorosament avui he demanat a Déu que m'ajudés a cumplir les meues obligacions de bona cristiana durant tot l'any que comensem avui. No ens acobardim per a res del món. Una fastigosa ràdio hem té es cuc de s'oreia mort i no'm deixa lligar caps.

He rebut lletres del p[are] Molinero. Som escrit a Domingo.//

2. 1er divendres. Gràcies a Déu he pogut assistir a la devoció de combregar. Ell permeti que pugui donar-me el goig de combregar tots els primers divendres de mes durant tot l'any que comensa com ho ha fet des de fa alguns anys[,] no recordo quans. Per això hauria de remoure les llibretes. No val la pena. Avui dematí feia molta calor. Tenim males noves de Barcelona. Avui ha vingut un senyor que'ns ha dit que ha rebut una notícia referent a la salud mol delicada del pare de l'Alfons. En tinc una pena mol gran. Que Déu ajudi a tan bon amic!

Avui hem rebut un caixó de pomes que'ns ha enviat el s[enyo]r Gassiot des de Puán.

3. Quin dia més dolent passem avui[,] Déu meu! El cel cobert de nuvolades feréstegues. Especialment la part del sud. A la tarde he sortit per assistir a la novena que hem comensat avui a la Sagrada Família[,] patrona d'aquet poble. Tot el camí he estat indecisa amb ganes de tornar enrera. He seguit fins a la parròquia. Hem // fet les nostres devocions, he sortit desseguit amb un cel enmaranyat i furiós, un vent fort que feia

tremolar els arbres semblant a punt de caure la pluja i… res més. Ni un tron ni un llampec ni una gota d'aiga ha caigut. Tormenta de vent i prou.

4. Diumenge. He sortit dematí. Feia una fresqueta deliciosa. La festa litúrgica d'avui és del Santíssim nom de Jesús. El celebrand ens ha fet un sermonet referent a tan sublim cerimònia aconsellant que no se posin noms extravagants al fer batejar els infantons. Que siguin noms de sants coneguts a fi que puguin imitar les seues virtuts com ho mana la doctrina o catecisme.

He obsequiat a la Sara nostra amb una nova carpeta dels llampants aguaciles (espiadimonis que en diem a Llofriu). Avui ha cumplert 30 anys.

L'atre dia vaig dir que l'arcàngel havia manat a la Verge que posés el nom de Jesús al seu fill. No va ser a Ella que ho va manar sinó a sant Josep quan li va donar la bona nova.//

5. Avui s'ha rebut molta correspondència de felicitacions d'any nou.

Ahir se va rèbrer carta aèrea de l'avi Musterós. Era del dia 10 desembre proppassat. Desseguit la vàrem trasmetre a Pirovano. Déu volgués que hagi portat la nova de bona salud de tots ells[,] particularment l'avi[,] que tan perill còrra cada hivern. Avui s'en ha rebuda de marítima també d'ells. Enseguida'ls hi som remesa. A·veure entre les dues què diran!

La calor aumenta. No es pot resistir.

6. Hem arribat a la festa dels gloriosos monarques que tantes alegrias donen als que en reben obsequis en portentosa memòria d'aquells afortunats que adoraren a Jesús rescent nat. És bonica la tradició que després de tantas centúries no s'hagi olvidat, sinó que persisteixi en senyal de fe fins i tot per els que no tenen la fe gaire arrelada. Preguem a fi que mai s'estingueixi.

Som a la nit. En Lluís i la Mima són a una ballaruga.//

7. No sé si estem rustits o liquidats de tan suar. Cada dia 'l calor és més fort. Ens té ben atuïts. Mai plou. A Pirovano diu que hi plou sovint i que se tenen de posar un suèter. Ja ho veuran quan seran aquí quins comtes els hi faran.

Avui han operat Blanca Gallardo. Està bé. La operació ha estat de les amícdales (no sé si ho dic bé). Dilluns li operaran el nas.

Bon Déu! aquí tantíssima de calor i a Europa tanta de fret! A Sevilla diu que estan 3 sota cero. Allà que mai tenen fret forta.

8. Seguim amb el mateix tràngol de calor insoportable. No's té ànim per a fer res. La novena a la Sagrada Família va seguint però amb poca concurrència per la mateixa causa del gran calor. No plou. El sol crema.

Hem tingut l'agradosa visita del matrimoni s[enyo]rs Petrini de Córdoba. Han entrat uns moments a fi de telefonar a la Chicha Estalarra fent-e-li avinent la seua arribada. S'en van a // passar uns dies a Nahuel Huapi. Hi aniran en tren. Hi van tots. El matrimoni i 'ls tres fills.

Blanca Gallardo segueix bé.

9. Rebem carta de Gracieta[,] mol decidida per tornar. Diu que dilluns propvinent sens falta vol sortir de Pirovano amb tot i que allà li sembla que viu al paradís. Ja és hora que retornin. Lo principal de la carta és que 'l pare de l'Alfons ha escrit que si bé va arrivar mol greu gràcies a Déu està fora de perill.

Avui hi ha tormenta però de vent. Ni un llampec, ni un tron ni pluja. El sol s'ha acugat amb sac, pluja per es cap. El calor ha estat fort que atueix. No s'està bé en_lloc.

10. Res que valgui la pena. Calor i res més.

11. Diumenge i festa de la Sagrada Família. A la parròquia hi ha molta festa. Jo tan·sols he oït missa matinal com ho tinc per // costum. No m'he vist prou animada per assistir a cap més solemnitat. El refredat no ha pas anat d'aument.

Hem tingut a dinar en Joan amb la Sara i la nena. Jo li deia a la Mimus que és la nostra pubilla. Ella ha volgut saber per·què és la pubilla nostra. Jo li som explicat que és perquè ella és filla de l'hereu. Que 'l seu pare és l'hereu Llorens. Llavors m'ha preguntat: «I la mama què és?» «És la nostra jova. I la Miria és la nostra pubilla gran i en Carlitos el nostre hereu petit, i el seu pare el nostre jove.» Hem fet brometa. Diuen que el seu futur hereuet o pubilleta ha de néixer el dia 24 de febrer, festa de l'apòstol s[ant] Matias.

Fan tormentes però totes de vent fort sense pluja i 'l calor aumenta.

12. Avui a les vuit del dematí han sortit del <adr> aeròdrom de Morón els ministres de Relacions Exteriors de l'Argentina, el Paraguay i el Perú. Tots van a Rio de Janeiro a reunir-se amb // es atres de les regions americanes a fi de posar-se d'acord (que ja suaran per a obtenir-o). Les coses estan massa esvalotades.

Els argentins que hi van són els senyors Ruiz Guiñazú pare i fill. Aquest últim com a secretari privat del primer. Els senyors Ricardo Burge i Mario Amadeo, en caràcter d'asessors. Déu els hi comuniqui un bon acert amb tot lo que facin.

El calor fort continua.

13. Nit insoportable per el gran calor. Ahir diu que va ser el dia més rigurós de lo que va d'istiu. El termòmetre va estar pujant fins a 35,4 i va tenir mínim 25,6. Dematí d'avui ha fet tormenta. Han caigut cuatre gotes i de nou estem suant com uns carreters. El sol que fa és vetllat i no fa aire. Les petites alenades són calentes.

Llegim que ahir tan·sols varen sortir per el Brasil els del Perú i Paraguay. Els argentins no varen poguer perquè el d[octo]r Ruiz Guiñazú se va sentir malalt d'intoxicació. Si // avui s'ha trovat restablert hauran sortit avui. El seu metge ahir li va manar que descansés tot el dia. Seria una llàstima que no hi pogués anar ja que té un cervell privilegiat com se necesita per aqueixes coses que tenim o tenen de discutir. Déu sigui amb ells.

Avui en Lluís ha anat a buscar la seua llibreta d'enrolament. De moment té solucionada la qüestió seua del servei militar. Diu com segueix «*Pasa a la reserva como soldado. "No Instruido" Boletín Militar 11.841 1º porte. Avellaneda, 5 enero de 1942*». Ho he copiat de la mateixa llibreta seua. No responc de que ho hagi fet sense faltes.

Acavem de rèbrer cartes del pare i de la mare. Els dos diuen que trigaran uns dies a retornar aquí. Fan bé. Qualsevol se torra per gust poguent fugir-ne.

Som escrit a en Manel Alcántara al seu domicili de Mègic. Que la meva carta tingui més sort que la que li vaig enviar fa temps.//

14. No vui escriure res més sinó que ens morim de calor. He pescat novament un refredat mol més fort que 'l de l'atre dia. És que sempre estic suada i un petit aire que sembla que retorna m'enmalalteix el cos. Alabat sia Déu i paciència.

15. Són les deu menys quart de la nit. Plou fort. Tot el dia ha plogut i fins ha tronat. Això vol dir que refrescarà quelcom. Ja era hora.

Avui n'Irene m'ha taiat el vestit de tobralco. També era hora. Tot se va fent.

Els nostres que sojornan a Pirovano guanyan amb salut tots ells que bé ho necessitaven. Déu sia amb ells i amb tots els meus presents i ausents.

Aquesta tarde hem escoltat els cancillers[,] o més ben dit[,] ministres de relacions extreriors que se troban a Rio de Janeiro a fi de discutir lo que caldrà fer referent a la guerra actual sobre_tot Japó amb els Estats Units.// Primer ha parlat el president del Brazil d[octo]r Getulio Varga<z>s; després li ha respost agraint-li l'aculliment donat a tots els ministres de les nacions americanes el canciller de Chile. S'ha esplicat maravellosament. A continuació ha parlat el dels Estats Units. Com que no hi hem entès res i li convenia ser ben comprès, un atre dels *savis* ens ho ha ben esplicat en argentí.

A la vetlla des de Temperley ens ha parlat la senyora d'en Tian Llorens.

16. El dia avui ha estat passable. No he sentit els que han parlat a Rio de Janeiro. Ho llegirem demà.

17. No he sentit la ràdio, però he llegit que van discutint l'assunto de la guerra a Rio de Janeiro. El de Chile ha dit que té molta por que la seua nació sigui invadida. L'Argentina és la que té menys por. Aquesta guarda la vinya.

Anit la jovenalla reunits en aquet barri,// amb motiu de despedir un d'ells han fet la mar de xibarri sense deixar dormir. Ditxosa joventut que sempre està d'humor. En Lluís, amb tot i haver fet nit blanca, a l'hora ha estat al seu trevall. Això no convé que en sovintegi. La seua salud no permet jugar amb el seu cos.

18. Diumenge. De nou la calor tira fort. És un viure pesat que no s'està bé en cap lloc. La tos m'atropella. N'Irene està descomposta. Està llevada. El seu Ricard li fa companyia i la cuida. Són felissos. Que per molts anys els hi perduri la felicitat.

L'evangeli d'avui és del passatge de les bodes de Canaan on Jesús va fer el primer miragle convertint l'aigua amb vi de lo més esquisit. Hi va fer a precs de la seua santa mare sempre atenta als seus devots. Siguem <d'> d'ells, i tindrem intercesió poderosa per a la salvació de la nostra pobre animeta que tan necessita del redós de tan amantíssima mare.//

19. Som a la nit. La Miria ens acava de parlar des de Pirovano. Diu que demà surtiran d'allà. Quin viatje més pesat tindran amb tanta calor com fa! Avui, amb tot i la tormenta i pluja de la matinada ha fet calor mol forta.

20. Som a les deu i mitja de la nit. Els nostres estimats ens acaven d'arribar de Pirovano. Tots ells estan mol millor de salud que quan hi varen anar. El nen sobre_tot és un atre. Aquella nerviositat que tenia ha desaparegut per complet. Alabat sia Déu. Han pogut tenir un camí perquè avui no ha fet tanta calor.

Avui he tingut la sort de rèbrer una carta aèria de la meua filla Maria des de París. Les seues noves són inmillorables. Tenen salud i trevall mol ben retribuït. Es comunican amb l'atre filla meua Montserrat que també m'hen dóna bones notícies. Del marit d'aquesta última res m'han diu. Quissab el pobre ont viu, si no ha sucumbit en algun lloc dels presoners alemans! Déu sia amb ell.//

21. Avui ha fet una calor insoportable. Si alguna aleta de vent feia era calent que no deixava respirar. Per ser la festa del nostre gloriós patró de Llufriu sant Fructuós som anat a missa. N'he oïdes dues que han resat desseguit l'una de l'atre. Déu hagi escoltat els meus precs que tan ho necessitem.

Tot el dia hem sentit calor xafagosa.

22. Avui fa aire fresquet. Som escrit dues aèries. Una per na Montserrat i l'atre per na Maria. La primera cuidarà de fer-la a mans a la segona per no tenir la seua adressa. La que he rebut fa pocs dies és escrita a París i timbrada a Tolón. El còlera que vàrem tenir a España l'any me sembla 84 hi havia una cansó que deia ens venia de Tolón. Va ser mol sèria aquella pesta.

23. Quina fresqueta feia avui quan anava a missa. Tirava 'l vent del sut que retornava de mort a vida. Ha vingut després de la tormenta de la nit. Avui diu que és el sant de l'Alfons.//

Per sopar hem menjat trunfes de les que ell va sembrar temps enrera. Ha portat el nen a la peluqueria. Li han tallat els cabellets[,] que'ls tenia massa llarcs. És una monada.

Som escrit a en Domingo Avellí. Va mol bé.

24. El calor torna entrar. La conferència dels de Rio va continuant. Se veu que'ls hi costa de trovar la pedra filosofal que'ls posi d'acort. Són vint-i-una nació americana que discuteixen. Segons explica 'l nostre delegat s[enyo]r Ruiz Guiñazú[,] la nació argentina i Chile no voler firmar la ruptura de relacions amb els països nomenats del Eje[,] que són Alemània, Itàlia i Japó. L'esmentat savi argentí ha lluitat com un home a fi d'obtenir que les coses quedin més suaus. Ha proposat que cada nació americana se posi a estudiar bé el seu modo de ser, així com els perills que té en_front. Que vigili i se prepari per si ve 'l cas de ser invadit. Que de moment no creu necessària la ruptura. Que totes les nacions estiguin unides // per ajudar-se en cas de necessitat. El dia 27 serà la definitiva. Veurem com quedarà.

En "El Pueblo" del dimecres passat he llegit que no s'admet correspondència per Alemània, Itàlia, Japó ni països que siguin ocupats. Cada dia anem pitjor.

25. Diumenge. Dematí fresquet. Som oït missa primera. Al arrivar aquí m'he trovat amb un·atre carta de la meua Maria de París. Bo i ser aèria va ser escrita a París el 8 de novembre. Porta 'l sobre ple de timbres de diferents pobles de la Fransa lliure. La direcció d'aquí està ben posada. És de la mateixa mà que de la rebuda fa dos dies. Are ja hem arrivat a que únicament per via Estats Units podem enviar correspondència. Quissab ont anem amb el camí que portem.

L'evangeli d'avui porta dos miragles fets per Jesús. El primer és d'un leprós que va demanar-li que si volia el podia curar i així va ser. Quina alegria el pobre malalt! L'atre, d'aquell magistrat que tenia un criat paralític. Jesús li va contestar // que aniria a curar-lo. El magistrat li va respondre aquelles magnífiques paraules que ens han quedat com a norma quan anem a combregar; o sigui «Señor[,] jo no som digne etc.» Pronunciem-les amb el cor nostre ben contrit, i Jesús entrarà més felís en nostres ànimes tan confortades amb el seu amorosíssim abràs.

26. Avui han vingut el jove matrimoni Celito Carvajal amb una preciosa filleta de dos mesos. Una criatura de lo més divertida. Han estat unes hores aquí de pas per Catamarca[,] on van a residir.

27. Res de nou. Lo de Rio per la part d'aquí queda incomplet així com lo de Chile. Els nostres ho tenen de consultar per resoldre-u del tot al parlament que actualment no funciona. El de Chile perquè no tenen president de la nació i n'han

d'elegir un. Com que les sesions dels cancillers de les 21 nacions americanes han estat tan discutides, els nostres no han pogut posar-se d'acord amb els que desitjaven anar // a la guerra. El s[enyo]r Ruiz Guiñazú va parlar admirablement i així ha quedat.

28. Què tinc d'escriure avui? Que és la festa del nostre valent savi i piadós sant Pere Nolasc, un dels fundadors de l'Ordre de la Mercè. Ditxós d'ell que va escullir la millor part.

29. Avui amb tot i ser Sant Francisco de Sales no he pogut oir missa. He rentat la meva roba.

30. Santa Martina gloriosa. He oït missa i combregat en memòria d'aquella meva germana (a c s) que tenia aquet nom. El seu martiri va ser morir decapitada a Roma l'any 228 a Roma.

De nou tenim calor mol forta.

31. Avui han passat uns volarats d'avions que si no servissin per a fer guerra serian magestuosos. Volaban honorant els cancellers forasters que sojornan a Buenos Aires rescent arrivats.//

Febrer

1er. Diumenge de Septuagèssima. Ja fa olor de Cuaresma. De bogeries segons el món.

Continua una calor espantosa. No's pot resistir. Som oït missa primera. Tothom va esmortuït. El termòmetre ha pujat fins a 34,6 i no ha baixat dels 24. Mai havia vist que durés tans dies el calor. Ens té ben atuïts. Avui he sentit la primera cigala. Una sola. Semblava un cant d'anyorament. És que sempre acostuman ser colla que fan xerradissa.

Ha vingut la senyora Armengué. És mol conversadora. Barcelonina.

Cap al tart, en Joan, Gracieta, Lluís, Miria, Alfons i Carlitos han surtit a fer una visita a la mare d'en Ricard. Allà s'hi hauran trovat amb ell, n'Irene i la Mima. Aquets tres rodassoques han dinat a can Nadal. A la nit tots s'han reunit a casa.

Per a fer el camí havian llogat un auto que ha vingut una hora tart quan ja ells eran fora.//

2. La festa de la Verge popularment dita la Candelera. Som oït missa amb una calor que no's podia viure. Aquet mateix torment ha durat tot avui. El termòmetre ha pujat fins a 37. No plou.

Avui, refet de les ferides (lleus segons notícies) haurà arribat a Morón l'enviat de l'Argentina a Rio de Janeiro per·a discutir junt amb tots els cancillers de totes les 2 nacions americanes. Els altres fa dos dies que varen retornar. Se reunian al palacio Tiradientes. Les nafres rebudes d'en Ruiz Guiñazú i companys seus varen rèbrer-les amb un accident del avió que havia anat a buscar-los. Al intentar surtir del port de Rio va caure a l'aigua. Quin desastre!

Avui surt la Blanca Gallardo. S'en va de nou a Poytagüe amb els seus pares ben refeta de tots els mals que tenia quan en Joan ens la va portar.

A Chile ja tenen nou president de la nació. Ha guanyat un dels d'esquerres. El que va morir també ho era i va acavar com un bon cristià.//

3. Gràcies a Déu hi ha tormenta des de la matinada. El temps ha refrescat que ns retorna de mort a vida. No és mol lo que ha plogut; però fruirem uns dies de descans.

4. Verdaderament que hem passat un dia fresquet. No he sortit perquè dematinet el temps no era gens segur. Després ha aclarit però ja era tart.

En Lluís i la Mima anit han anat a la festa de cumplianys del jove amic Huc Natal.

Hem rebut formatje de ratlles. Ens l'ha enviat en Domingo Avellí.

5. Avui hem tingut a sopar un senyor del Paraguay. Ha viscut mol a Catalunya i parla completament català. Se diu Blai.

6. 1er divendres de mes. Som pogut assistir a la comunió de l'apostolat com ho tinc per costum piadosa des de fa mol temps. La matinada era fresca. M'he quedat per les dues misses.//

7. També avui he sortit dematinet a les meues devocions. No passa res que valgui la pena. Calor aquí i fret a Europa. Estan els pobres morts de fret i de fam i de guerra. No s'hi veu ni una senyal de serenor sinó desenfrè inponderable. Tan·sols Déu quan li plagui pot fer el miragle.

8. Diumenge. El calor aumenta. L'evangeli d'avui és del sembrador que va smebrar el blat en tres diferents llocs.

Són les set i mitja de la tarde (hora oficial). En Manel Serra Moret ha passat unes estones amb nosaltres.

9. Quin istiu més rigurós Déu meu! I a Europa plens de neu[,] fins Andaluzia que és un clima templat.

10. Rebo una mol bonica carta aèria de París. Animats com sempre. Res saben d'en Paco.//

Ha vingut una dona jove amb una filleta i un nen. Se diu Bernardina. Havia estat serventa de casa fa mol temps.

11. Continuem atuïts de tanta calor. Avui el termòmetre ha pujat dins a 36,6. He llegit que en vuitanta anys tan·sols dos cops ha passat un mes de gener calorós com el que acavem de passar. Fou en 1866 i en 1900. També el p[are] Puig[,] del Observatori de S[ant] Miquel ens diu que el sol està agonitzant. Que desapareixerà de la terra i morirà tothom. Com que fixa la fi i jo no hi entenc una lletra, no allargo 'l quento. Els que s'hi trovin pel mitg ja s'ho manegaran.

12. Comensem el dia cremant com els altres. Som a la nit. Ha fet tormenta mol forta. Ha plogut mol i mol fort. Tot venia de l'oest. Encare està núgul, però no fa vent i fa calor. Hem menjat xíndria riquíssima.//

13. Per fi hem tingut un dia relativament fresquet. És per a retornar de mort a vida.

14. De nou suem com si hagués plogut. Un dia passable només. No se té ànims per a res. Quin estiu tan murri!

El padre Víctor m'ha regalat un ciri beneït del dia de la Candelera. Déu l'i pagui.

15. Diumenge. Avui és el primer dia de les festes paganes que s'en diu carnaval. Amb tot i la gran desfeta europea, aquí celebran les acostumades corredisses com si no

estiguéssim amb greu perill de ser invadits o arrossegats a la desgràcia que destrueix el món.

Som oït missa primera com és la meva costum. Al sortir de casa semblaba amenassar pluja. No som portat paraigues perquè m'ha semblat que la sortida del sol tot ho aclarirà. Del cap de poc de ser dintre l'església s'ha posat fosc completament. Al mateix temps // s'ha sentit una furiosa remor de vent i pluja que esparveraba. Potser llavors érem mitja dotzena de persones. El p[are] ha donat la comunió a dues noies de les que havian de cantar durant la missa. Tot amb una fosca que no's veia res. Després [h]a donat la llum <h> hi hem pogut llegir. Durant tota la missa ha plogut. El germà del s[enyo]r rector m'ha deixat el seu paraigues. Tot el camí ha durat el vent que tenia trevais a que no'm girés el paraigues. Tot el dia ha continuat plujós només.

16. Avui fa fresca. Dematí he oït missa i fet les meues devocions de costum.

Són les cinc de la tarde. A casa, a baix, hi ha tan·sols en Lluís que acompanyat de tres companys jugan a cartes mentres un d'ells que no sab jugar els hi serveix mate. Els atres tres fan la brisca. Tenen sigrons. Jo'ls hi he preguntat on tenen la plata per jugar. Tots han exclatat una gran rialla bo i dient «*La plata? Pobres // de nosotros! Jugamos una cajita de fósforos.*» *Y de lo más contentos han seguido su divertido juego. Que Dios esté siempre con ellos es lo que más les deseo. Son chicos buenos.*

Are hem dono comte que som escrit en castellà. He dit que de casa, tan·sols hi són en Lluís i jo. El seu pare, la seua mare, la Mima, n'Irene, la Miria, l'Alfons i en Carlitos han sortit amb un auto a La Plata o no sé ont. La Sara també ha sortit per les seues. Jo he preferit quedar-me. Estic millor a casa ben quieta. Que corrin els joves.

17. També avui fa un dia clar i fresquet.

Dematí les meues tan estimades devocions.

Ahir ja prou deia que passegin els joves, pro avui hem som ben aprofitat de la generosa oferta que m'han fet els meus nevots de Liniers. Han vingut a buscar-me per anar a Luján. Ben contenta som acceptat l'invitació. És una delícia rondar per aquells llocs tan atractius. I mol més una tarde tan bonica.// Hem entrat a la gran basílica. Hem pujat al cambrí de la preciosa Virgencita tan venerada dels argentins per ser patrona de tota la nació. Mol li he pregat a fi que no permeti que 'l poble seu sigui imvadit per la monstruosa guerra actual com també per la salud de tota la nostra família.

Amb tota calma hem retornat sense ‘l més petit incident i ben impresionats de la nostra excursió.

18. Són les onse menys vint de la nit. S’en acaven d’anar la Maria Nadal amb sa germana Glòria, Jordi petit, Patufet i Glorieta que amb el nostre Carlitos han jugat molt.

Som oït missa i fet les devocions de costum. A la cerimònia de la benaurada cendra hi ha hagut molta concurrència. Si ‘ls que governan els pobles del món pensessin lo que som i lo que serem i que ‘ls anys volan, no hi hauria enveges, ni odis, ni guerres. Tots seríam germans.//

19. Segueix el bon temps. No hi ha res de nou que valgui la pena. De la guerra, sembla que ‘ls aliats estan aturdits, de mal humor i desorientats per causa de les palisses que’ls hi clava el Japó. La pèrdua de Singapur els ha espantats. Quans fills de mare hi hauran caigut en tan gran batalla! Paguem per a tots ells.

Ha nevat copiosament a tota España. Barcelona diuen que el centre de la ciutat tenia 50 centímetres d’espessor. Als afores un metre. Diu que no hi havia nevat tan des de l’any vint-i-tres. Consultaré les meues llibretes i m’en enteraré.

20. La calor torna pujar. Avui he sortit dematí i tarde. No m’he cansat gaire. Les funcions cuaresmals tenim de celebrar-les en memòria de lo que va sofrir Jesús en el desert preparant-se per a la seua dolorosa passió i mort. Ell tan net de pecat va sofrir tan per nosaltres, bé podem oferir-li totes les nostres tribulacions.//

21. Avui no he sortit. Hi havia tormenta que no ha fet gran cosa.

A la tarde na Gracieta, en Joan, l’Alfons, la Miria i el nen han anat a fer visites a les famílies Llorens i als Carvajal.

Hi ha rumors de revolució al Uruguay.

El Brasil tampoc estan tranquils. Tot fa entreveure estats bèlics i perill de guerra vora nostra. Tot bull. Déu ens ajudi!

22. Diumenge. Calor forta. En Lluís amb els companys han anat a un pícnic. Eran més de curanta.

A casa s’hi han reunit una pila de persones. A més dels de casa, ha vingut la Joaquina amb el seu nevot i senyora, l’Aldao i un senyor de nacionalitat rusa que fa

molts anys és amic dels Llorens. Se diu Marcelo Schlimouich. No seré jo qui'l cridi amb semblant nom. Ens ha fet una conferència mol interessant tota sobres arts.//

23. Avui entre altres coses, la més important és que l'Alfons ha sortit amb en Joan (pare) per Trenque Lauquen a fi d'ajudar o comensar el negoci rural que segueix el pare Joan. Déu li do sort.

24. Sant Matias apòstol de Jesús. Ell és el que va sustituir al desgraciat Judas Iscariot. Som oït missa en honor seu.

En Lluís no sé què té amb un peu. Ell diu que és una infecció. Deurà ser algun relleix del pícnic del diumenge passat. Al vespre ja'l tenia forsa resolt. Ahir va anar al consultori del d[octo]r Fasola. Li va dir que quan li hagi passat el refredat que hi torni. Llavors el visitarà més segur.

25. Anit ha fet tormenta i ha plogut. Tot el dia ha seguit el calor fins tart de tot. La guerra[,] furiosa com mai s'hagués vist. El món va quedar sense homes sans i bons.//

26. Avui no he sortit. Res de nou hi ha per contar. Calor forta que comunica mandra.

27. Més valdria que no gastés tinta per no dir res. He sortit dematí i tarde. El calor molesta molt.

28. Avui sí que hi ha la gran notícia. Anit la nostra Sara Planas ha donat a llum un robust nen que ha arribat mol llest i espavilat. Diu que pesa cuatre quilos i mitg. Que és mol gran i mol bonic. Que 'l part ha estat de lo més ràpit i que fillet i mare estan inmillorablement bé. Que en Joan, pare felís de tan preciosa criatura, està de lo més content i que tindrà 'ls noms gloriosos i de trascendència a la família, de Joan-Josep. Llàstima gran que amb tanta joia hi manqui la principal, que seria de portar-lo a les fonts bautismals com hi fou portat el seu pare i la seua mare. En fi, Déu ho portarà un temps o altre. Aquesta és la meva esperansa ben confiada.//

Mars

1er. Diumenge. També avui hi ha un fet *històric* (per en Lluís). Ha donat el vot an el Círcol Radical que hi ha me sembla al carrer de L. N. Alem.[7] Ha votat per primera vegada en la seua aprofitada vida de jove de vint anys. L'any passat se queixava perquè tenia d'esperar un any a votar; i aquest any hi ha anat de mala gana per no poguer elegir lliurement un home del seu gust. Ha votat per cumplir els seus deures en tals motius.

Som oït missa primera i a la tarde som assistit a la Hora Santa. No m'he cansat.

2. També avui he sortit dematinet encaminada cap a les meves devocions de costum. El dia comensaba clar i benigne. Tampoc m'he cansat. Hem llegit que ahir hi va haver una pila d'accidents gairebé tots amb moltes víctimes. Eren camions plens d'homes que anaven // a votar. Un d'ells hi va haber vuit morts i moltíssims ferits greus.

Anit vinenta en Martín Gil ens anuncia un eclipse de lluna. El cel és claríssim. Són are les vuit menys vint i l'eclipse serà de les deu a les onse.

Són les nou de la nit. Acavem de contemplar l'eclipse total de lluna. Ha quedat ben tapada. Are va tornant a sortir.

Avui és el cumplianys del nostre Alfons. No ha pogut trovar-se amb nosaltres perquè ja fa uns dies que va sortir amb el *pare*. L'hem recordat amb gran afecte.

Acavo de saber que en Lluís no va votar al Club Radical, sinó al Registre Civil.

Són les deu i quart. De la lluna s'en veu una tallada petita però brillantíssima que ha tapat una cosa nebulosa i com de color de foc que la tenia cuberta mentres ha durat l'eclipse. Ha estat una cosa maravellosa.//

3. Són les nou menys quart de la nit. Fa tormenta. Trona i plou. Tot el dia ha estat revoltós. Avui en Lluís ha cobrat uns quans pesos guanyats *con el sudor de su bonito rostro*. Són els primers que ben aixerit i content ha contat. Té el camí ben comensat. Si Déu li do salud podrà ser útil a ell i a la família.

Avui som escrit a la meua cunyada Maria Vicens[,] viuda del meu germà i mare de la Catalina. Quissap la meva pobre carta quins trencacolls passarà per arribar a Barcelona.

[7] Nota de l'autora: *No ha votat al Círcol Radical; sinó al Registre Civil*.

4. Quina fret fa avui! Semblem a ple hivern. Això no vol dir que demà no suem com uns carreters. És tan variable la temperatura aquí que no cal fer-li altre cas si no és aprofitar si ens ofereix un dia bo.

5. Avui no he sortit. He rentat la meva roba. Som tans que la roba bruta mai s'acava. Si cada una se renta la seua, la feina és més curta.// El dia bo ha fet que tot s'ha aixugat.

Som escrit a la meua Maria de París. No tinc gaires fiances que arribi a les seues mans. Per indicació seva l'i som adressada a Vichy. És la part lliure. Fins are els avions americans aceptan la correspondència per allà, però hi ha indicis de que no van gaire d'acord. Si acaven de rompre, adios comunicacions. Serà tot lo que Déu vulgui.

6. 1er divendres de mes. He pogut oir missa i combregar continuant aquesta devoció tan estimada de Jesús Eucarístic. A la tarde som assistit a la funció del viacrucis. Ha estat mol concorregut. Després hi ha hagut benedicció amb el Santíssim.

He posat a correus la carta aèria per la meua Maria. Déu li do bon viadje.

Avui la Sara Planas ha surtit de la clínica després de sis dies d'haber donat a llum el seu fillet.

7. Avui[,] festa del gloriós patró de les escoles catòliques. Ple de saviduria[,] Déu el va coronar a la // pàtria celestial. Ditxós ell que va escullir la millor part en aquet món tan esquifit.

Amb el tren del dematí han arribat en Joan i l'Alfons. Aquet, mol ben impresionat de la seua coneixensa de Trenque Lauquen i els seus voltans. Déu els hi do un bon camí pobres, que bé s'el mereixen i necessitan.

Som posat una carta a correus per en Domingo.

8. Diumenge. Torna fer calor forta.

Na Gracieta amb en Joan són a buscar la petita Carmeta. S'en han endut en Carlitos. Els dos avis orgullosos i felissos han tingut la bella pensada de portar els seus xamosos netets al port peraquè contemplessin els barcos que hi ha. El menut s'en volia emportar un barco-joguina que té semblant-e-li que'l podia tirar a l'aigua fent companyia als que hi ha allà parats. Santa ignocència! Vespre de tot, ja negre nit han tornat mol ben impresionats de tot lo que havian vist. Una tarde bonica.//

9. Santa Francisca Romana[,] fundadora de les oblates benedictines. És una patrona nostra a la que devem imitar totes les dones que perteneixem en l'esmentada relligió benedictina. Som oït missa i fetes les meues devocions. M'he cansat molt. Torna fer calor forta.

10. Avui no he sortit. Amb tanta calor no m'he vist prou animada tement passar un mal dia.

Llegeixo "Diàlecs". Tot és referent a sant Gregori. També fa molta referència de sant Benet gloriós aixís com dels seus primers escolanets sants Maur i Plàcid.

11. Quina manera de fer campana! Avui tenia el rellotge parat i no he sabut l'hora. A més estaba mol núgul i he tingut por que plouria, lo qual no ha estat aixís. Are són les set de la tarde (hora oficial) i torna fer calor. Ahir vàrem tenir 36,2 de calor. Raó tenia jo de queixar-me.

He rebut una postal dels meus // nevots Ernest i Catalina. M'escriuen des de Mendoza. La postal és amb el Crist Redentor de los Andes[,] on me diuen que han pujat. Diuen ells que és a 4.000 metres d'altura.

La postal és preciosa, i no cal dir lo molt que la som agraïda.

12. Avui sí que la calor no's pot resistir. El vent fort que tira del nort crema. Tot és ple de bestioletes de tormenta. Hi ha formigues alades i núvols lletjos. Els diaris de la nit diuen que hi ha hagut 35,2 de calor.

13. M'havia llevat dematí per anar a missa. A l'obrir la finestra, m'he donat comte que habia plogut. Tota la part del nort hi llampegaba sense parar. No m'he vist animada per sortir. Després ha plogut. Tot el dia ha continuat. Estic brodant una carpeta mol gran per la Miria. És bonica. La va comprar ja bo i dibuixada amb un home que passaba.//

14. Avui sí que som pogut sortir dematinet a les meves tan estimades devocions. Valdria tenir forsa de voluntat per no acobardir-me no faltant ni un dia a elles. L'esperit és ple de bons progectes que no sempre sabem cumplir. Déu ens ajudi!

Què direm de la guerra? Tan·de·bo poguéssim ovirar la pau! La cosa se veu cada dia més enverinada. No sé per·què a mi me sembla que 'l Japó té més forsa que

Alemània. Aquesta lluita desesperadament amb els russos, i no sé veure que'ls domini; mol al contrari que'm sembla que estan tans a tans. El Japó, invadeix tot lo que vol. Encare que està d'acord amb Alemània, tinc por que tart o de lluny acavaran baraiant-se. Si de cas, serà per forsa que tenen les dues nacions, amb tot i agotades com deuen estar de tan guerrejar amb tot *bitxo vivent* que'ls hi ve a mà. Alemània és possible que are quan siguin a la primavera dongui forta embranzida a Rússia a fi de recuperar lo perdut durant l'hivern. Tantes nacions que guerrejan sense altres èxits que destruir, morir i matar. Després… res més que la fam, destrucció i pestes que acabaran amb els que hagin sobreviscut al gran desastre.

15. Diumenge. Som oït missa primera. M'he cansat forsa. El calor encare que no tan fort com dies enrera però feia com una boirina amb el sol que llavors sortia i la meua respiració no era lliure del tot. És que la mica d'asma que m'ha invadit ja fa temps, com més va més em molesta. Això fa que'm cansi tan.

El nostre senyor rector ens ha llegit una pastoral del senyor arquebisbe nostre recomanant l'assistència a la parròquia. Ja en té[,] de raó. Jo sempre'n som estat adicte, aquí i per_tot on som viscut, com també de la missa primera o sigui la de l'explicació del sant evangeli.

A casa sembla que hi ha passat un mal vent. Tots estan malaltussos. Fins el nano. Jo tampoc noto res dolent que em molesti.

He rebut una aèria dels meus de París. Contents.//

17. Avui és sant Patrici[,] patró d'Irlanda.

He sortit dematí per anar a les meues acostumades devocions. Feia frescoreta. No hi havia ni un núbol. No m'he cansat gens ni mica.

L'Alfons amb el nen han anat a S[ant] Miquel.

18. Avui no he sortit. He trevaiat mol amb la carpeta de la Miria. Queda preciosa. La guerra va mal. Els submarins han tirat a fons barcos de Chile, del Brasil i del Uruguay. Aquets fets portaran més renyines; com si no n'hi hagués prous.

19. Sant Josep gloriós[,] cap de la Sagrada Família. Espill ont ens hi podem enmirallar els que rondem pel món. Qui com ell pot donar exemple d'humilitat essent com era un pobre artesà desconeguts amb tot i ser el defensor del més alt Príncep del cel

i de la terra, com també de la Reina i Soberana de tot lo creat. Ells siguin els nostres advocats // a l'hora última de la nostra vida.

Som oït missa primera. El nostre senyor rector ens ha fet un sermonet mol bonic referent a la festa que celebrem.

A la tarde hem tingut l'agradosa visita de la Mary (gran) Gómez de Victorica. És la gran perquè és la tia de la Mary Gómez. Amb ella ha vingut també la senyora Bugna.

20. Tornem tenir una calor insoportable. Trevallant les gotes de suor me queian cara avall. No m'he vist prou animada per anar a la funció de viacrucis de la parròquia.

21. Festa del gloriós patriarca sant Benet. Bé he sortit de casa per a oir missa i dedicar obsequis al meu sant escullit, però Déu no ha volgut complaure'm. De la part del sud llampegava sense parar. Quan he sortit no semblava que la tormenta prosseguís. Quan he acavat de pujar l'escala de l'estació, bo i anant fent camí // m'ha semblat que la tormenta s'enmaranyaba amb fúria. Un tro seguit i unes fenomenal montanyes de núvols que anaven invadint el cel tot plegat se tornava fosc. He cregut millor donar la volta creuant les vies i tornar-me'n cap a casa. Feia un vent fortíssim. Del cap d'una estona que som estat aquí ha comensat a ploure fort i seguit de temporal que ha durat tot el dia. Are són les set del vespre i se va asserenant.

22. Diumenge de Passió. Tots els anys per aquet diumenge hem passa lo mateix. Al contemplar les imatges cubertes, amb el drap de color morat em comunica tristesa. Aquet estat gris i tristoi em perdura fins que de nou puc contemplar-les a ple goig el dia de Pasqua.

Som oït missa primera. Semblava que estigués a punt de ploure. Tot el dia el cel ha estat gris i tapat. Som a la tarde. No fa tanta calor com ahir i avui dematí. Fins sembla que tendeix a refrescar. Tan·de·bo fos aixís! //

Bon Déu! que s'és fet temps que de la palla en fèiem fems! És una dita popular catalana quan després d'haver tingut totes les comoditats, per causa de les furioses guerres s'acaba tot, i s'ha de enginyar amb lo se pot. Me refereixo a lo que he llegit avui. La notícia és de Barcelona. Diu així: «*El Real Automóvil Club de Barcelona organiza para el 14 de mayo una carrera para automóbiles que en lugar de gasolina utilicen sucedáneos. Está permitida la participación de vehículos movidos por gas de*

madera, gas de carbón, acetileno, alcohol y carburantes sintéticos, así como coches que son accionados por acomulación eléctrica». Veurem si ho portan a cap.

La Miria amb la seua mare i el nen són a la festa del bateig del nou fillet de la Chola Garciamata.

23. Quin dia més pesat ha fet avui! No es respirava de tanta calor i humitat. Per fi a la tarde ha descarregat forta tormenta. Som de nit i encare dura.//

24. Avui no he pogut complaurem obsequiant al gloriós arcàngel, afortunat missatger celestial per a saludar a la Verge Maria.

La tormenta que va comensar ahir a la tarde ha durat tota la nit i bona part del matí.

"La Nación" ha portat la notícia de la mort del d[octo]r Marcelo T. de Albear. Tenia 73 anys. Quan jo vaig arribar aquí l'any 27 ell era 'l president de la República Argentina. Al cel sia. Ha mort assistit dels sants sagraments.

25. Quina festa tan santa és avui! Per·què la varen suprimir? Els seus motius tindrian qui tenia poder per fer i desfer. Els que de tot cor estimem a la Verge Maria, la felicitem per la més gran gerarquia que li va ser anunciada per l'àngel; com de ser Mare de tot un Déu. Maria, segons el catecisme del nostre venerable p[are] Claret és «una gran Senyora concebuda sens màcula de pecat original; plena de gràcia i de virtuts Reina de cel i terra i advocada de pecadors». En les // cansonetes que se li cantan en el més allà dedicat hi ha una estrofa que diu «*de sin gracias tesorera / la nombró tu redentor / con tal madre y medianera / nada temas pecador*». De semblants títols <la> la nomenem en el quint misteri de glòria. En el trissagi marià, la saludem tres voltes nou vegades: «Santa, Santa, Santa Maria, Mare de Déu, plens estan els cels i la terra de vostres glòries.» Resposta «Glòria a Maria Filla del Pare; glòria a Maria, Mare del Fill; glòria a Maria Esposa de l'Esperit Sant.» Pregueu per nosaltres santa Mare de Déu! peraquè siguem dignes de les promeses de Jesucrist.

Avui, tots hem felicitat la nostra Gracieta per la seua festa onomàstica. Lo mal ha estat que es dematí traficant amb ses gallines s'ha punxat el dit gros d'un peu amb un clau. De moment no n'ha fet cas; però a la tarde li ha comensat de fer mal la ferida i hem cridat al d[octo]r Fasola. Ha vingut i li ha posat una ingecció a fi d'evitar complicacions que no vindran si a Déu plau.//

26. No he sortit. He rentat la meva roba. Som a la nit i tota és ben aixuta.

Na Gracieta reposa al llit a fi de que ‘l peu se li curi més de·pressa.

L’Alfons i la Miria són a sopar amb el s[enyo]r Soler i Cabot. La temperatura[,] fresqueta.

27. Festa dels Dolors de la Verge Maria. Mol he pregat per la meua filla de mi tan allunyada i tan difícil de comunicar-mos. Maria dels Dolors és el seu nom. En tal festa que l’any passat era ‘l cuatre d’abril vàrem perdra la nostra tan estimada Angeleta (a c s). Som assistit a les funcions matinals i al viacrucis de la tarde.

28. Avui s’han rebut noves de Barcelona. Totes per els nostres Alfons i Miria. Són del pare o germana de l’Alfons. Gràcies a Déu l’avi està bé del tot bo i tanta fret com ha fet tot l’hivern. Jo n’he rebuda de la bona amiga s[enyo]ra Pericas.//

29. Diumenge de Rams. La missa i benediccions d’olivera i tota l’interessant litúrgica de lo mateix, ha estat a les 10.15. Jo som oït la primera. La principal hi ha tan de burgit de les criatures del colegi de les Hermanes, que he preferit la quietut de la primera. Tot lo referent a la diada santa d’avui és de molta trascendència. Ens recorda un dels principals actes de Jesús ple de glòria popular vers Ell.

Avui, hem tingut l’agradosa visita de la família Milo Llorens amb la seua esposa, tres fillets, la seua mare i una serventa. Hem conversat molt i de moltes coses referents a les dos famílies. En Milo està mol content d’en Lluís.

Els nostres Miria, Alfons, nen seu, Lluís, Irene, Ricardo i Alejandro Javino, tots han anat a passar el dia a casa de la família Estrop. Viuen amb una masia de Urmiglam (no sé si ho poso bé). N’han retornat encantats de tan bé com els han rebut. Són amics de l’Alfons per ser ells de Caldetas.//

30. Comensem en nom de Déu la Semana Santa. Res que valgui la pena hi ha per dir avui.

31. També avui està tot ensopit. De la guerra val més ni parlar-ne.

Abril

1er. Tot igual i sens novetat. El nostre nen és mol valent. Puja i baixa de les colesitas que ting por que algun dia s'hi abonyigarà es cap. Tot sovint guanya la *sortija*. Deu ser degut a ser un bon client.

Som assistit al viacrucis de la tarde.

2. Dijous Sant. Totes les funcions litúrgiques d'avui les he pogudes seguir exceptuat de l'últim sermó que era a les set de la tarde i no'm som animat a quedar-m'i per tenir de creuar Rivadavia de nits amb molt moviment de vehícols que vénen de fora.//

L'Hora Santa ha estat sublim. Ho és sempre però la d'avui ho ha estat molt més.

Són dies de records tan grans que comunican fervor i enlairan les nostres intelligències. Ditxós que les medita ple de goig i fe.

3. Divendres Sant. També avui gràcies a Déu he pogut aprofitar-me de la litúrgia pròpia del dia. El temps ha estat bé. Hi ha hagut tots dos dies gran concurrència de fidels. Mai havia vist tans homes a la adoració de la vera creu. Hi eran de totes edats i tots han guardat gran reculliment. El *coro* de Filles de Maria cantaban mol bé. El monument mancat de flors, però les celebracions litúrgiques mai en aquet poble habian estat tan lluïdes.

He rebut carta d'en Domingo Avellí.

4. Dissapte Sant. Per primera vegada en els meus vuitanta anys, som assistit a les funcions litúrgiques de la present diada. Som oït missa[,]// mol solemne per cert, he combregat i devotament escoltat les aleluyes que tan bé han cantat les Filles de Maria. Encare que a mi no'm sembla que sigui avui que se deu de demostrar tan goig per la triunfant resurrecció del màrtir Jesús nostre, sinó demà, com que la litúrgica d'aquesta festa és tan llarga, comprenc que s'hagi comensat avui. Antigament[,] o sigui els primers cristians que varen celebrar-la, la feian la pròxima nit, que duraba fins a la matinada, que s'ajuntaba amb la festa de demà. A Llufriu, com tampoc a les parròquies de Barcelona, no hi ha la costum de que el poble en la diada d'avui assisteixi a la funció relligiosa del Dissapte Sant. És per això que jo no hi havia estat mai. Se veu que aquí hi ha la costum, i sobre_tot avui, a la nostra parròquia no hi cavia més gent. La comunió ha estat mol concorreguda. Per·a mi avui és ben barrejat el goig i el dolor per ser el primer aniversari de la pèrdua de la meva tan estimada filla Angeleta (a c s). Totes les

meues // devocions han estat oferides per el descans de la seua tan hermosa animeta. Déu m'hagi escoltat. Així ho espero.

A la tarde he tingut el goig de conèixer el nen d'en Joan. És un bailet mol refet. Té un mes i sembla que'n té cuatre. Han vingut tots cuatre i sigui el nen, la nena i ells dos. La Sara[,] mol refeta. També ha vingut la Rita Brizuela amb els seus fillets nen i nena. Han jugat mol amb el nostre nen.

5. Diumenge de Pasqua. Som oït missa primera. L'església[,] plenissima. La comunió[,] concorridíssima. Molts homes han combregat.

La festa d'avui ha continuat la comensada ahir. Les imatges descubertes, els altars plens de flors tot ple de llum i festa, celebrand la memòria dels grans fets ocorreguts fa tans segles i que perduraran fins a la fi del món. Els cants d'aleluya comunicaven goig espiritual ja que no s'en pot sentir d'atre mena.//

6. També avui som pogut fer el meu caminet de costum. Era per lla les set. El temps era bo. No m'he cansat gaire. Som entrat a Correus. He preguntat per escriure carta marítima a Fransa i m'han dit que no les admetan. Han de ser aèries. No m'he decidit. Esperaré rèbrer contesta d'haber-se rebut les meues. Quin desastre! No és prou trista la separació i encare no ens podem comunicar lliurement. Som escrit a la meua Montserrat i a en Domingo Avellí.

7. Quins dematins més fresquets que fan! Retornan del gran calor passat! He continuat les meues devocions matinals. La litúrgica de tota la setmana continua essent tota referent a diumenge passat. Dura tota la setmana.

Na Gracieta i la Miria van a la dentista.

8. Avui no he sortit. He rentat i aixugat la meva roba. Passan uns dies preciosos. No podan durar. La Miria amb l'Alfons van preparant la surtida.//

9. Les noves de la guerra continuan desastroses. Déu hi posi son sant remei!

Avui la Mima s'ha pogut examinar de la matèria que li mancava per a tenir tot el 3er curs de la seua carrera. Ha merescut la nota de *distinguido*. Ahir li havian firmat l'últim dibuix. Ho té tot enllestit per a comensar el quart. Déu li do sort i salud.

10. Tampoc avui tinc novetats per a contar. Tenim l'avi Joan al llit colrant un refredat. Fa bé de combatre'l.

11. Som a la nit. En Lluís acava de sortir per anar al port a embarcar-se amb el vapor de la Carrera i fer via a Montevideo. La seua joia era mol gran. Ditxosa joventut ben portada com ell la sab dû! Ha estrenat un vestit.

12. Diumenge. Som oït missa primera. La sortida del sol era com una gran foscor de llenya abrandada.// A la part del sud-oest ha sortit l'arc de Sant Martí. Profetisava pluja. Encare era a missa que ha comensat a ploure. Ha seguit plovent fins a la tarde. La Juanita ha vingut.

L'avi Joan encare fa llit pro segueix bé gràcies a Déu. Un refredat un poc sèrio.

13. En Lluís ha arribat mol content del seu viatge. Mai havia vist el mar, ni havia viatjat per les aigues. No sab com contar les seues tan ràpides impresions. Això ha estat lo pitjor. No poguer-se demorar uns dies a la capital veïna. El pobre ens deia que contínuament caminaba de popa a proa a fi de donar-se comte de tots els moviments. És jove. Ja li vagarà si té salud de conèixer món.

Veient que l'avi Joan no acava de curar-se, de nou ha vingut el d[octo]r Fasola. Ha dit que té grip bronquial. Ha receptat dues coses i que se fassi un bany de peus amb mostassa. Se veu que és cansoner[,] el seu mal. No té febre alta, però té unes dècimes que no convenen.//

14. Passem uns dies esplèndits. Som fet el meu caminet matinal que tan bé hem fa al meu cos i a la meua ànima. Em canso una mica, però penso que ja vindran aviat els dematins grlats que m'obligaran a quedar-me a casa.

Hem rebut la mala nova de la mort de la nostra bona i estimada amiga senyora Amàlia Fortona de Llonc. Al cel sia tan piadosa senyora.

El nostre malalt continua fent llit. El seu estat no inspira cap temor, però val més que no fassi el valent mentres tingui en_que sigui algunes dècimes de febre. Ha vingut un senyor Nutsen amic nostre. Viu a la Pampa.

La Mima ha comensat d'anar a la Facultat. En Lluís també. Ha anat a comensar de fer pràctiques de la seua carrera. Mima hi ha anat, però no·pas a trevallar, puig fins avui la universitat no ha estat oficialment inaugurada.

També ha vingut el nostre doctor Llorens Bassa. Està que no hi quep de content amb el seu hereuet. Quina parelleta més xamosa tenen!//

15. Avui hem quedo. La missa al colegi és massa dematí. He rentat. Irene i Mima són al velorio de la s[enyo]ra Amàlia i l'Alfons a l'enterro.

Llegim que el govern de Vichy[,] o sigui de la part de la Fransa lliure[,] s'ha unit amb Alemània. Atre cosa no podia fer; de la manera que habia quedat no li quedaba cap forsa per afrontar lo que li hagués caigut a sobre. Veurem què en surtirà d'aquet pacte.

16. Avui som sortit dematí. No feia fret ni calor. He comprat un bloc de paper *Dante*. Aquet és el seu nom. En tindré per mol temps, ja que no escric gaire. La guerra en té la culpa. Les cartes marítimes mai·més arriban i de les aèries s'en perdan algunes i també trigan.

Els nostres dos malalts encare fan llit, però van millorant. És possible que demà el d[octo]r se despedeixi.

17. He comprat una ampolla de tinta. Som escrit al p[are] Molinero i a en Manel Alcántara.//

18. Avui he tingut la pega de no surtir perquè pensava poguer rentar-me un vestit i uns collets que ting de les estoles. La Sara no ha volgut que rentés i tot ha quedat brut. Tot vol paciència i Déu m'en concedeixi forsa. Are són les set de la tarde (hora oficial). A·baix hi ha molta gresca. Hi deu haber algú de fora. Els nostres malalts van millorant gràcies a Déu. Diuen que avui no tenen febre.

De la guerra no en sé res. No he llegit cap diari. Estic tota ensupida.

19. Diumenge. Passan uns dies de tardor preciosos. He oït missa primera. Com més va més aumenta la concurrència a les funcions litúrgiques. Avui la comunió de les Filles de Maria ha estat una cosa mai vista. M'ha dit la presidenta que són més de noranta. Després els nens més petits que ja combregan, els més grandets i fins els més grants. Sempre l'església plena que no hi cap ni una mosca més. Quin goig que dóna tot aquet moviment litúrgic en aquet poble que vàrem // trovar tan ensopit deu anys enrera. És que tenim un pastor que s'interessa mol per les seues ovelles, i elles responen agraïdes. Que Déu el conservi per molts anys és lo que més li desitjo.

Avui ha vingut en Manel Serra i la Nena Gibert. Tots per a visitar els nostres engripats.

20. La calor torna entrar. Els dies clars però avui dematí feia molta humitat. Anant a missa m'he cansat molt. Alabat sia Déu!

Amb el meu pas de *bou vell* que diem a Llufriu, arribo a la parròquia oferint a Jesús el meu sofriment en memòria de la seua via dolorosa que va sofrir per a la nostra redenció. Unida amb Ell soportaré les penalitats que m'hofereix el món. Com més vora de la creu estarem, més consolació en gaudirem. Aixequem els cors!

Els nostres dos malalts van millorant amb molta calma. Ja tenen raó que 'l mal be de·pressa i s'en va a pas de tortuga.//

21. Res de nou. Ni llegeixo cap diari. Sempre'ls tenen els dos engripats i jo no tinc temps de llegir-los. Avui és sant Anselm gloriós bisbe[,] d[octo]r i conf[essor] i abat benedictí.

Som a la nit. El d[octo]r ha vingut. Ha dit que 'ls nostres malalats demà que surtin del llit. Ja era hora.

22. Avui ha plogut molt. Ha estat a la tarde. Dematí he oït missa i combregat en obsequi a sant Josep per ser la festa del seu <patrocini> solemnitat.

Els malalts s'han llevat una estona però degut al vent i pluja no han baixat. El pare ha estat vint dies al llit i la Mima un menys. Déu vulgui que no recaiguin i puguin dedicar-se a les seues coses.

Des d'avui tenim bugadera. Ja era hora. Hi ha tanta roba per a rentar sempre, i les noies no podian abarcar tanta feina. Els dos petits Lluís i Mima tenen d'atendre llurs deures. Tot farà el seu curs ajudant Déu.

Som fet dues carpetes blanques per la Miria.//

22. A sopar, la taula era plena de jovenalla. Ha vingut el meu nét més grant. Hi eran totes les noies exceptuat de la Mima[,] que encare no ha baixat. La seua mare hi tenia tots els seus fills ecceptuat com he dit de la Mima, els seus gendre Alfons i futur en Ricardo. Hi mancaba en Joanet petit, la Mimus i la seua mare.

23. Festa del nostre gloriós sant Jordi[,] patró de la nostra estimada Catalunya.

He comensat de llegir els sants evangelis a la Santa Bíblia. El primer fou escrit per sant Mateu. Va escriure'l a Jerusalem en llengua siriaca[,] que era una barreja de la hebrea amb la caldea[,] que llavors la parlaban els jueus. Ho va fer a precs dels deixebles i per manamen[t] dels apòstols en benefici dels jueus que se conbertian. Ans d'això[,] o sigui dels evangelis[,] vaig llegir les valenties dels macabeus. Quins homes més creients i decidits amb les guerres! I aquella valerosa mare dels set fills martiritzats!//

Avui els nostres dos malalts ja han dinat a·baix a la taula amb nosaltres. Han vensut gràcies a Déu. De la guerra no'n sé res. No he llegit avui cap diari. En tinc tanta pena de no veure cap bocí de cel europeu serè que val més no parlar-ne.

24. Tot avui a intervals plou. El nen nostre està refredat. Amb el seu avi comvalescent jugan a construir un avió. Potser és un camió; no'm recorda. El petit hi està tot entussiasmat. Va bé de tenir-los-i cosetes que'ls distregui de la mania d'anar al carrer. Hi troven una escola al carrer que fa por de pensar en tal cosa.

25. Sant Marc gloriós evangelista. Va escriure'l a Roma a petició dels fidels, segons lo que habia oït a sant Pere, que l'i aprovà, i amb sa autoritat recomanà a l'Isglésia peraquè el llegissin. Aixís ho afirma sant Jeroni.

El sant evangeli de Sant Lluc fou escrit en grec l'any 26 després \la mort/ de Jesucrist. Ho diu <sant> // també sant Jeroni i altres autors citats per Baronio; afegint a lo que habian dit sant Mateu i sant Marc, especialment lo que perteneix al naixement de sant Joan Batista i a la infància de Jesucrist.

Sant Joan Evangelista era natural de Betsaida, en Galilea, cerca del mar o llac de Tiberíades. Fill de Cabedeo i de Salomé, i germà de sant Jaume el major[,] amb el que fou cridat a l'apostolat, estan[t] els dos amb el seu pare remendant les xarxes en la barca. Siguent després bisbe de Efeso, fou portat a Roma en la persecussió del emperador Domiciano hacia el año 95 de Jesucristo, i tirat en una caldera d'oli bullent de quin martiri en surtí més fort i valent. Desterrat per el mateix emperador a la illa de Patmos, va escriure l'*Apocalipsis*. Mort Domiciano va tornar sant Joan a Efeso. Allà, a petició dels bisbes de Àssia, escrigué 'l seu evangeli contra Cerinto i altres heretges. Va escriure'l en grec l'any 68 després de mort el Senyor. (Tret de la S[an]ta Bíblia).//

Som oït missa i practicat les meues acostumades devocions en obsequi al nostre venerat savi. Hem resat les lletanies dels sants com és avui de rúbrica.

A la tarde la Francisqueta Llorens ens ha vingut a veure amb motiu de la marfuga del seu germà. La seua germana Sara tampoc està gaire bé. Segurament troba el cambi d'estació. Som a la caiguda de les fulles dels arbres.

26. Diumenge. L'evangeli que avui ens ha predicat el nostre senyor rector se refereix a unes atvertències que Jesús feu als seus apòstols, una de les vegades que conversaren ans de la seua Ascenció gloriosa. S'en anaba despedint profetitzant-los-i les penalitats que passarian durant el temps que viurian en aquet món. Que les sufrissin animats amb que després en trovarian el premi etern. Basat amb això, el nostre bon pastor ens ha animat a rèbrer resignats les creus que trovem, ja que elles ens portaran a la glòria. Seguim els seus paternals concells amb goig.//

27. Dematí mol fresc. El dia clar i bon sol. Anant a missa tenia bona fret a les mans.

Dies enrera vaig llegir que els anglesos fan paper d'ortigues. Que procuran tenir-ne uns bons estols a fi de emplear-los per això.

La Miria i l'Alfons són a un casament d'una antiga condeixeble del Conservatori Fontova. Han venut unes tres-centes ovelles que hi han guanyat una pila de pesos. Déu els ajudi!

28. Avui no he sortit. A la matinada la tos m'ha desvetllat i no he dormit fins per lla les cis. Llavors he cregut millor descansar unes hores. M'ha sabut greu no poguer obsequiar a sant Pau de la Creu quina festa se celebra avui.

Som a la nit. A casa hi ha en Juancito Llorens amb un client d'en Joan. Deuen haber hagut de tractar quelcom mol important perquè han estat molt de temps discutint. Per cert[,] que se diu aquí que 'ls catalans són cansoners, però cap dels que han vingut ho és i per cert que la conversa ha // estat interminable. Ells sabran lo que els convenia discutir. A·vegades és millor no fer les coses barroerament. Déu els hi do un bon encert.

29. Segueix el bon temps. Som pogut continuar les meues devocions matinals. Després, a casa ha estat un dia de molt moviment preparant la surtida d'en Joan i na Gracieta. Han surtit per Córdoba a fi de descansar en aquelles benaurades montanyes uns quinse o més dies. És lo que ahir va aconsellar el d[octo]r. Déu permeti que tornin ben refets de la seua excursió.

30. Avui no he sortit. Tinc molta tos. A la nit fins hem desperta. Tampoc dormo gaire. Per més pega el llit meu s'ha romput fa dos dies. Anit m'en han posat un·atre i he dormit millor. Alabat sia Déu!

La Sara i l'Aldao s'han tret 5.000 pesos. Ditxosos ells!//

Maig

1er divendres. Déu ha permès que pogués continuar la meva piadosa costum d'oir missa i combregar. L'hi estic mol agraïda.

Quan creuava Rivadavia tot era atapeït de espessa boira que no es veia res. Sort de ser el dia de festa general que hi havia poquíssim moviment. A missa i comunió molta concurrència. En Lluís també hi ha vingut.

A la tarde han vingut a més dels nòvios de les noies, en Roger i la seua germaneta.

2. Festa de la Verge de Luján. He pogut sortir dematí a les meues tan estimades devocions. La meva tos ha cedit molt gràcies al xarob de Palatol que som anat prenent fins que s'ha acabat. Si no torna la molèstia[,] que ja és demanar molt, no pendré cap més potinga de les farmàcies. Prenent un te de tila ans de ficar-me al llit he obtingut poguer dormir gràcies a Déu.

A·baix hi ha una colla d'amics d'en Lluís.//

3. Quina festa més interessant celebrem avui! És diumenge. S'escau a la festa de Santa Creu que va trovar la gloriosa santa Elena. Felís ella que va tenir la sort d'aquet tan gran privilegi. Arbre sagrat[,] últim llit on morí el nostre tan adorat Redentor Jesús! Adorem ben agraïts l'estandart que ens obri les portes de la celestial Jerusalem.

Hem rebut lletres dels nostres estimats de Capilla del Monte. Estan mol animats gràcies a Déu.

Hem tingut el goig de rèbrer la visita de la senyora Terra i el seu fill Lluís. Són mol amables.

En Ricardo de n'Irene ha fet una mol bonica maqueta que servirà segons els seus rosats progectes per a fer-se un chaletet a Sant Carlos de Bariloche. Déu coroni els seus tan hermosos ideals i'ls fassi ben felissos. Amén.

4. Santa Mònica viuda. Amb tot i que feia fret he sortit dematí per obsequiar a la nostra santa patrona de les viudes. He sentit fret i // pel camí fins hem penedia d'haver sortit. No m'hauré enmalaltit més si Déu ho vol.

Are mateix n'Irene arriba. Diu que té feina i 'l rellotjet de pulsera l'estorba. Que l'i guardi amb algun calaix o butxaca meua. Jo li he dit que m'el posi al meu bras que hi estarà més segur. Quina fantasia! Hi llueix tot ple!

Hem rebut novament carta dels nostres excursionistes. Se veu que's diverteixen per aquelles saludables montanyes. També n'he rebuda d'en Domingo Avellí.

5. Avui no he sortit. El fret viu del dematí m'ha retingut a casa. M'he llevat a les vuit. He passat el dia preparant la roba d'hivern[,] que ja és hora d'arreplegar-la. He rebut aèria de na Montserrat i el seu fill més grant. Aquet ha escrit des d'Arenys de Mar. S'hi trobava viatjant per una casa de perfumaria de Palamós. Estan mol animats amb la seua mare i en Lluís. Diu que no'l cridaran a files fins al mes de setembre. Gràcies a Déu que tenen serenitat anant sols.//

6. Tampoc avui he sortit. El vent del sud és fort i fret. Que surti qui vulgui. Llegim extensa carta dels de Capilla del Monte.

7. Ítem a la gàvia. Seguix la fret desvergonyida i cada dia més forta. També avui s'ha rebut carta dels nostros excursionistes. No parlan de que tinguin fret. Allà deuen tenir el privilegi de no tenir-ne encare.

Avui el nostre Carlitos ha comensat de fer la coseta amb la llengua com qui toca es burro. Ell n'està de lo més content.

8. Matí fret i sense sol. En fa una mica tot boirós i sense forsa. Ha estat la nit més freda que ha fet. Ahir estàvem a *cero*. Avui ha baixat més. Tampoc surto. Hem rebut extensa carta de Capilla del Monte. Quines excursions més boniques fan els nostres! Ben fet que ho aprofitin bé! També n'he rebuda del p[are] Molinero. Jo som escrit als de Córdoba. En Lluís // i l'Huc Natal han estudiat aquí tota la tarde. La Miria i n'Irene i 'l nen han anat a fer visita a la Teresa Sabaté. Han portat cuatre madeixes de fil perlé preciós. És finet i mol ben teixit. A la Teresa li han portat una carpeta que l'hi havia brodat jo per a ella. És mol atenta i agraïda.

9. Avui sí que som pogut assistir a les meues devocions matinals. No feia gaire fret. M'he cansat sobre_tot a l'anada. En tornant no tan. Sempre em passa lo mateix. És que al tornar vinc confortada amb l'unió santa amb Jesús que he rebut ben animada. Després he conversat amb Ell com també amb els sants del dia i tota la gerarquia celestial. Tot plegat treu la tristesa produïda per les penalitats que ofereix aquet món esquifit.

També avui hem rebut carta de la mare. Se queixa que el refredat que s'en va endû d'aquí no li passa. En Joan diu que està curat del tot gràcies a Déu.

Avui la Mima i companys d'aula han sofert // el primer tancament; o sia[,] estar tancats tota la tarde per a fer un trevall del seu ram. Demà ens deurà esplicar com li ha anat.

Avui les noies m'han posat un llit nou de trinca. És sensill i de ferro. Bé ho necessitava.

Ha fet un dia clar tebi i preciós.

10. Diumenge. Avui cumpleix un any que me va ser donada la tristíssima notícia de la pèrdua de la nostra tan estimada monja benedictina Angeleta. Quin dol fou per·a mi! Després varen anar arrivant les cartes quins continguts embaumaben quelcom el meu dolor confiant amb que la meva estimada filla que tenia nom d'àngel i ànima angelical gosava ja de la pau que nosaltres encare no tenim. Allà tinguem la sort de trovar-mos!

He oït missa primera. No feia gaire fret. Aquesta nit en Joan pare ha telefonat des de Capilla del Monte. Diu que no poden retornar encare perquè na Gracieta té un // refredat de cap que l'han de curar allà per mitjà d'ingeccions. Tan bé que li ha anat a ell! Déu vulgui que lo d'ella no es compliqui.

11. Avui en Joan ha telefonat novament al seu fill gran. Diu que la mare va millor però que no tornaran fins que ella estigui bé del tot. Se veu que aquella altura a ell l'hi ha anat mol bé però a ella no tan. Després n'hem rebut carta escrita avans que el metje la veiés. També diu que trigaran uns dies a tornar. Som oït missa de rogatives com ho són tots els anys en aquets temps.

Som a la nit. En Lluís s'en va al velorio de la difunta s[enyo]ra Genara Garciamata. És a casa la Juana P. de Garciamata. (Al cel sia la primera).

12. També avui he sortit dematinet a les meves devocions predilectes. No feia gaire fret.

Després som entrat a la tenda que compro sempre. He comprat fil de ganxet i una agulla per teixir que en diem aquí. La que hi trevaio sempre és tan // vella i torsada que m'escapa 'ls punts. La vaig portar ja de Barcelona i quissab els trevalls que hi he fet. La nova és una maravella. Dóna goig de trevallar amb ella. És del n[úmer]o 8.

No tenim noves notícies dels nostres de Córdoba.

13. Res de nou. Som escrit una aèria a la meua Maria de París. A París no, a Vichy. París és dels alemans i no volen correspondència. Llegim que la guerra s'ha desvetllat mol. Que se combat ferament en molts llocs.

Hem rebut extensa carta de Córdoba. La mare va mol millor gràcies a Déu.

14. Festa de l'Ascenció de Jesús ple de magestat i glòria curanta dies després de la seua triunfant resurrecció. Celebrem amb goig les festes de nostre adorable Redentor confiant veure'l a la glòria en companyia de tots els sants i demés gerarquies celestials. Preguem per el nostre Papa de Roma en el seu gloriós aniversari de bodes de plata per // els vint-i-cinc anys de bisbe. Que Déu ens el conservi per molts anys és lo que més li demano. Era ahir que'ls va cumplir.

Avui a dinar hem tingut les ties Fanny[,] Paulina i Sara Palau.

15. Continuem rebent cartes que prometan el retorn dels nostres excursionistes per a dimarts el dematí.

16. He sortit dematí. Eran les set i encare fosquejava. Al lloc que hi havia de sortir el sol semblava que hi feian foc. El cel vermell com brases. Després ha estat núgul tot el dia.

Som a la nit. La Miria, l'Alfons i en Lluís són al casament de la Carmencita Carvajal. Que Déu la fassi ben felissa és lo que més li desitjo. Són vuit germans: cuatre nois i cuatre noies. Tan·sols queda un noi que és el més jove. Tots els atres són casats. Entre ells hi ha una relligiosa.

17. Diumenge. Seguint la meva costum som oït missa primera. No feia fret. S'ha rebut una postal // del pare escrita a Carlos Paz. Se veu que està entussiasmat d'aquells llocs tan bonics de les montanyes de Córdoba. Diu que pensan tornar dimarts dematí.

18. Avui dematí hi havia una mullena que semblava que hagués plogut tota la nit. He sortit de casa a les set i quart (hora oficial) i encare fosquejava. Per el camí hem penedia d'haver surtit de casa. No s'ha asserenat fins a la tarde. S'ha rebut carta dels nostres excursionistes dient que arriban demà dematí. Déu els hi do un bon viatje. Avui el nen ha anat al cine.

La família Garciamata passan per una gran tribulació. La senyora d'en Quique ha donat a llum una criatura morta i ella diuen que està mol greu[,] pobreta. Que Déu l'ajudi en aquet tan dolorós trànzit.

19. Per fi ens han arribat els nostres excursionistes. Estan encantats de les precioses vistes que han pogut fuir. Han vingut bé de salud[,] que és lo millor que podian portar. A el nen li han portat un petit poncho, un rebenque petit també i // herbes, flors i pedres mol interessant tot.

20. Avui no he sortit. No m'he vist animada a fer el camí d'aquí a la parròquia. El temps era del tot plujós i això m'ha acobardit. M'he llevat tart.

Hem rebut una pila de correspondència de Catalunya. Per fi després de set mesos d'haber escrit al s[enyo]r Musterós, i ell haver-me contestat el mateix dia de rebuda la meua, avui rebo la seua escrita el 21 de gener. Sian benvingudes y mol agraïdes les seues lletres.

També he rebut una carta de la meva nevoda Catalina de Liniers comunicant-me haber rebut noves de sa germana Lluïsa, i per fi m'ha arribat una mol trista notícia de Barcelona. La carta és d'una de les germanes Pericas[,] que m'hi diu que ha finat la seua germana Pilar v[iu]da de Lloveras (a c s). La seua filleta de catorse anys ha quedat orfe de pare i de mare. Menys mal que queda amb la senyora que m'ha escrit que m'ha promès no la abandonarà quedant-se-la com a filla. M'ha adolorit mol aquesta pena doncs a la Pilar // jo la estimava molt com també a la seua filla.

El s[enyo]r Musterós se veu que novament està bé de salud gràcies a Déu. Escribia encare en temps de fret rigurosa.

21. Avui tampoc he sortit. És dijous i la missa al colegi mol dematí. Tot era ple de boira espessa.

Son contestat a l'avi Musterós, a la senyora que m'ha comunicat la defunsió de la viuda Lloveras i a en Francisco de la Montserrat meua. Un bon tip d'escriure. He donat una de les meues estilogràfiques a en Lluís. És la que escriu millor però la que té la ploma ordinària. La més lerda me la quedo perquè és el bon record de la meua Maria.

22. El mal temps no m'ha permès sortir com també per ser la missa dematí. Res de nou.

23. Avui el dematí clar però fret m'ha retingut a casa. Som contestat una carta a la meva nevoda de Liniers. Ha fet un dia explèndit.//

23. Quina badada! És avui 23 i'l vaig posar ahir.

Avui dissapte i vigília de la vinguda de l'Esperit Sant. He sortit a les set menys quart d'aquí. Amb tot i que no hi havia núguls, amb la tossuderia dels que governan de no tornar-mos l'hora que fa tans mesos ens varen pendre, era fosc encare. No feia gens de fret. Som estat ben animada y contenta de poguer arrivar-me a la parròquia a les meues tan estimades devocions. Déu les hagi ben acullides com de tot cor li he demanat.

Elles han servit per a preparar-me a la gran festa de demà. El senyor rector ens ha fet les mateixes cerimònies del Dissapte Sant[,] o sigui[,] la benedicció de la pila bautismal amb el ciri pascual. Després hem resat les lletanies dels sants.

24. Diumenge. Cincuagesma o Pasqua de l'Esperit Sant. És una festa plena de llum divina <que> que comunica a doll serenitat i alegria espiritual confortats amb la fortalesa dels dons i fruits que ens en fa poseïdors, quines riqueses són mol superiors // a tot lo que pot oferir el món. Som oït missa primera. Totes les meues devocions han estat oferides a Déu per les intencions del Sant Pare amb motiu de les seues bodes de plata de bisbe. A la nostra parròquia, avui ha estat el dia destinat per a dedicar-li una comunió general, o més ben dit[,] totes les comunions que s'hauran celebrat. Que Déu hagi escoltat els nostres precs a fi de que ben aviat s'acabés el flagell de la guerra actual.

A casa avui també s'hi han reunit bona colla d'amics i parents. La festa familiar consistia amb motiu de la pròxima sortida de la Miria amb l'Alfons i el nen cap a Trenque Lauquen. Que Déu els hi do salud i sort amb els seus negocis.

Érem trenta-dos de colla a menjar el asado sota l'aromo. Després hem entrat a dins i s'han format colles de persones que més simpatizaven com eran joves que jugaven als escacs (ajedrez)[,] altres que parlaven de política o d'art, els nanos jugant i corrint per fi les dones conversavem d'una pila de coses. Érem tots els de casa. Tots els de can Nadal junt amb // un fill d'en Subiracs (a c s) els nostres Joan i Sara amb la seua nena i nen. Les dues germanes Planes Maria i Caterina amb un fill de la primera, en Ricardo Henkel amb la seua mare, l'Aldao, en Puigdomènec, la señora Terra. Darrerament varen arrivar el matrimoni s[enyo]rs Rovira amb la seua filleta. Un dia mol animat.

25. M'he llevat dematí per anar a missa. Quan estava a punt de sortir s'ha posat a ploure fort. Are són la una de la tarde. El temps continua plujós, i 'l vent tira del oest.

A l'hora de la sortida del sol he sentit les canonades patriòtiques, però el sol no ha sortit.

Del cap d'una estona he sentit el toc d'una banda o no sé què era que tocava l'himne i algunes pesses guerreres, però semblava que tot era amb instruments rovellats. He pensat que debian ser a la plassa del poble. Després la ràdio també tocava ballets antics que hem recordaven aquelles parelles antigues amb vestits llampants.//

26. Avui, amb el tren que passa aquí a les nou menys quart han sortit per Trenque Lauquen en Joan amb la Miria l'Alfons i el nen seu. Feia un dia explèndit. Ni una teranyina ennuvolaba el cel. Que Déu els hi do salud i bon acert en els seus negocis és lo que més els hi desitgem tots. Na Gracieta per manament del d[octo]r Fasola ha de reposar uns dies a fi de referse de la seua poca forsa. Després diu que amb més coneixement podrà saver lo que té i la manera de combatre el mal. Déu ens ajudi!

27. Segueix el bon temps. No fa fret. He pogut oir missa i demés devocions matinals. Hem rebut carta de la Miria. Diu que han arribat bé allà i que estan mol animats. Déu els hi do salud i feina.

28. Poca cosa hi ha per a dir. En Lluís novament se fa la seua habitació estudi-dormitori aquí dalt com avans. Tot torna ser com ans de venir l'Alfons, la Miria i 'l nen. Ells fan via, de moment a Trenque Lauquen esperant poguer-se radicar en un lloc fixe vora 'ls seus negocis que Déu beneieixi.//

29. Avui sí que he sortit dematí. M'ha passat com sempre. Anant a missa hem canso, i en tornant no pas tan. Lo mal és tenir de sortir tan dematí per no haber-nos tornat l'hora. Els dies són tan curts que 'l sol surt mol tart.

30. Hem rebut carta de la Miria. Estan bé i contents. Estan decidits d'anar a viure, de moment amb un lloc que en diuen Las Acacias. Com que a Trenque Lauquen no hi som estat mai, no ho conec. Aixís estaran vora la *hacienda*.

El d[octo]r Fasola ha tornat. Ha trovat la malalta forsa millorada. Ha de continuar la cura del descans. ¡Déu ens ajudi!

Avui és l'últim dia de litúrgia pasqual.

31. Diumenge. Festa de la S[antíssi]ma Trinitat en nom de qui fem totes les coses i aniversari de l'entrada al claustre de la meva plorada i tan estimada filla benedictina. Aquell 1917 era el 2 de juny. Al cel sia. Tenim en Roger i un Subiracs.//

Juny

1er. No he sortit. M'ha semblat que 'l dematí era mol fret i m'he quedat al llit fins a les vuit.

Ahir la Mima va anar al Casal a veure trevallar els nens i nenes de l'Esbart Infantil. La nostra Carmeta va sortir per primera vegada. Diu que va ser mol aplaudida. Que no va acobardir-se sinó que semblava que hi estava feta[,] a surtir amb els seus companys de festa. És una nena que val totes les pessetes.

Bon Déu! Tan de goig que donan la mainadeta i pensar que tot el món està esverat devant lo que passa! Are és la República de Mègic que s'ha ficat a la guerra. Sembla impossible que nosaltres ens escapem del llop devorador! Ja comensan de demanar reservistes. Les joventuts de tot el món són un imperi de víctimes que adoloreixen als que tan els estimem. Tan poc que costaria de tenir una pau santa, i tan que costa de mantenir els odis de la guerra com fera famolenca!//

2. Tampoc avui la fret m'ha permès de sortir. Han dit que els camps estaven blancs com nevada. Alabat sia Déu! Quan farà bon temps llavors podré assistir a les meues devocions matinals.

Hem tingut la visita del noi grant. Venia d'un enterro de Ciudadela. El seu pare ha arribat de Trenque Lauquen. Ha portat una pila de noves dels nostres néts. Diu que estan mol contents i que 'l nen juga i se diverteix i que la Miria i l'Alfons a tota màquina preparan la seua estada interina allà on tenen el bestià.

Se sab oficialment que Mègic ha entrat a la guerra europea. Are són els turcs que divagan.

3. Ben poca cosa hi ha per a dir. El dia ennuvolat del dematí m'ha fet quedar a casa. Hi ha 'l gran avalot mundial. Ni parlar-ne.

4. Gran festa de Corpus Cristi. En aquet dia les dones parlem llatí. És una dita només. Homes i dones parlan llatí pronunciant la paraula "Corpus".// Som assistit a la missa primera, i a la tarde a les funcions pròpies del dia. Han estat fetes tan lluïdes com s'ha pogut. La processó per dintre l'església com tots els anys. La jovenalla catòlica amb els que van pujant mol animats. Han cantat moltes cansonetes litúrgiques. Cristu vens etc. Que Déu hagi acullit els obsequis que tan de bon cor li hem oferit.

A dinar, hem tingut la Joaquina i un seu cunyat que viu a Rio Colorado casat amb la s[enyo]ra Manuela Llorens[,] mestra d'aquell poble.

5. Primer divendres de mes. Amb tot i que el temps era forsa lleig i fosc per causa de l'hora *falsa* he sortit per lla les set i tricu-tricu, cap a la parròquia aprofitar les funcions pròpies del dia que tan Jesús estima i agraieix. Les comunions avui han estat mol concorregudes.

Se veu que en aquet poble hi ha devoció a l'apostolat doncs abundaven les insígnies del mateix. Que Déu permeti que poguem continuar obsequiant-lo amb tota llivertat.//

6. Tot avui plou. Per això no he sortit. Tenim carta de la Miria. Se veu que dilluns segurament aniran a viure a la caseta de Las Acacias. Déu els hi do salud i sort en els seus negocis.

7. Diumenge. El temps insegur m'ha privat d'oir missa primera. Després som oït la de onse. Som escrit a la Miria amb un *quento* per el seu nen. És del lleó, la guilla,

l'ós, tigre, etc. L'he tret d'un llibret d'en Ramon Llull de quan les bèsties parlaven. No l'he copiat íntegre sinó arreglat d'alguns fracments.

8. Sempre mal temps. Tot avui plou i fa fret. Rebem carta dels nostres pagesos de Trenque Lauquen. Diuen que com jo pensava: provablement avui hauran anat definitivament a la xachra. Que tenen fret i que 'l nen fa bondat. Tinc por que s'hi enmalalteixin allà. Déu no ho permeti. Per tot arreu hi ha pesars!

L'humitat tan forta que fa entumeix els cossos.//

9. Avui sí que ha lluït el sol. Quin dia més explèndit hem fruït. Anant i tornant de missa no m'he cansat gens; ni he tingut tos com els altres dies.

La nostra mare Gracieta va millorant gràcies a Déu.

10. Per ser la missa al colegi, amb tot i que feia bon dia[,] m'he quedat a casa.

El d[octo]r ha vingut. Ha dit que la mare Gracieta segueix millorant però que ha de continuar descansant molt. Déu ens ajudi!

11. Avui sí que som sortit dematí fent cap a la parròquia. No m'he cansat ni he sentit fret. En feia més al tornar. El dia clar sense vent.

Ahir rebérem cartes dels nostres pagesos. Ens envian tarja de la seua nova casa amb nota humorística. Estan contents amb el seu remat d'ovelles. Déu els hi do salud.

12. Maravellosa festa del Sagrat Cor de Jesús. Som assistit a les funcions litúrgiques dematí // i tarde. Dematí no m'he cansat gens en els dos camins. A la tarde una mica en tornant. He fet un esfors d'anar-i per ser la gran festa i últim dia de la novena a Jesús dedicada. Les comunions[,] mol concorregudes. Han ingressat uns quans devots a l'associació del apostolat. Amb tot i les inacavables contrarietats que mai ens deixan, m'he sentit invadida d'una alegria espiritual que de tot cor agraieixo a Jesús me l'ha hagi concedida. Lo d'aquet món tot és àrit i trist[,] per això és preferible fixar la vista i la pensa cap a la regió on tot és glòria que obtindrem sens mida en cambi de nostres tribulacions si savem soportar-les valerosament. La vida per llarga que siga sembla un llampec. La nostra malalta va seguint bé gràcies a Déu.

13. Festa del gloriós sant Antoni de Pàdua. És el patró de les relligioses que tenen el colegi aquí. A la parròquia s'hi ha celebrat un solemne ofici que han cantat les noies que hi estudian. El sermonet que ens ha fet el celebrand ha anat mol bé. La comunió nombrosíssma. En fi, una festeta lluïda.//

Hem rebut dues cartes de la Miria. Segueixen animats i de bon humor.

La Mima avui ha tingut una tarde d'aquelles que les tancan que no en poden sortir fins que han fet la feina que'ls hi han indicat.

Hi ha dos dias que tenim la Destéfono. Se li veu que a casa hi està de lo més contenta.

En Lluís és al convent ajudar amb la kermese que hi ha a benefici i necessitat de les relligioses.

14. Diumenge. Quin dia més lleig! Som anat a la missa primera. Els carrers eran secs. El ventet que amb prous feines en feia era del sut. No feia fret.

L'evangeli era del bon pastor que tenia cent ovelles, i havent-ne perduda una, va deixar les noranta-nou per a buscar la que faltaba. Va trovar-la en una fenomenal bardissa tota ensangrentada. La va recullir amorosament portant-la amb les altres[,] que en quedaren plenes de goig. Aixís ho fa Jesús amb els fills pròdics que fugen de la nostra relligió santa per a seguir al món que tan·sols pot oferir // penalitats i desenganys.

En Joan (pare) ha arrivat de la Pampa. Ha portat un pavo tendre i preciós, mort i ben netejat. També ha portat dues ampolles de vi que li ha oferit me sembla l'amic Vidal Saenz i una capsa d'empanades que li ha donat la família Padula de Victorica. Ben_vingudes i mol agraïdes han estat dits obsequis d'aquella bona gent.

A dinar hem tingut en Joan amb la seua nena. Som a la nit. Fa fret intens. Diu que en fa molta per tot arreu.

15. Dia fredíssim. Cel de neu. Si aquí fos terra de neu n'estaríam ben plens. Fins tart de tot ha fet fret negre amb el cel tapat. Nit clara fredíssima. No he sortit de casa.

16. Tampoc avui m'animo a sortir. Hi ha forta glassada. Els camps blancs. El dia serè i lluminós. El sol semblava que sortia d'una mina d'or. Tot preciós mirat des de dins de les cases. Pobres vianants // que tenen de rodar món!

De la guerra no en sé res. No tinc ànim per a llegir tantes atrocitats. És una desesperació lo que hi passa i fa dolor pensar lo que en vindrà. El món està perdut.

Som a la nit. Tot el dia amb tot i el sol ha fet fret intensa. En Lluís i en Natal estudian a dal. Una foganya d'estelles que hi ha a·baix els hi comunica escalforeta. En tenen sort.

17. Continua 'l fret intens. Ahir la gelada era negra. Avui és ben blanca. El camp d'aquí 'l costat sembla que hi han sembrat farina. L'home que ens ha portat el caixó de la soda, ens hem adonat que el líquit de dins les ampolles s'havia glassat. Ahir diu que estàvem a 5 graus sota cero. Avui estem a sis. Se diu que des de l'any divuit no s'havia sentit tanta fret. La llar de foc de baix tota la tarde està plena d'estelles a fi que els noies que estudian aquí dalt a la banda del sud rebin l'escalforeta que necessitan. Quina calamitat!//

Segueix la fret i jo a casa. Quan el temps sigui més com cal ja sortiré de cau. Avui, és dia que amb tota l'ànima m'ha dolgut no poguer oir missa i combregar per ser l'última festa que l'Església solemnisa en honor a Jesús Eucarístic. Sab bé Ell l'anyorament que n'he sentit, però m'ha estat completament impossible degut al gran fret matinal i de tot el dia. Déu està per_tot i en qualsevol lloc ens escolta si ben fervorosos a ell acudim. He resat la missa d'avui meditant tot lo que ens hi esplica. He practicat les medita[cions] del meu llibret "Petit mes del Sagrat Cor" que hi ha vintisset anys que m'el va donar m[ossè]n Eudalt Serra del Foment de Pietat Catalana. Are són les vuit de la nit (hora falsa). Com ho tinc per costum tots els dijous meditaré una hora la Hora Santa que tinc amb un·atre llibret piadós. Aquí soleta amb Jesús, ens farem amorosa companyia. Aixís meditant i parlant amb Jesús, trovaré consol a les mevas abundoses penes que tormentan el meu cor atribulat. Sian ben_vingudes i soportades amb santa resignació.//

19. No sé pas fins quan ha de durar la fret. Avui ha fet un dia clar, ple de sol; però fredíssim. Ahir a les vuit del dematí, a Haedo teníam 6 graus baix cero. Anit atre_tan. Diuen que aquet tros del oest, sobre_tot aquet poble és el que el termòmetre ha baixat més. Ho deia ahir "La Nación". Avui hem rebut lletres de la Miria que diuen que allà on són ells, una d'aquestes nits han baixat fins a 15 sota cero. Ells diu que tenen una mena d'estufa fabricada dintre la caseta, que l'omplen d'estelles i els hi comunica calor a totes les habitacions. Que l'Alfons i el nen tot el dia estan barrejats amb les ovelles contents i aixerits. Que dies passats, el nen tan va córrer amb la majada que no sabian ont era. El

varen trovar en_mitg del bestià de lo més content. Aixís creixerà més fort. Jo no he sortit d'en tota la setmana.

20. Avui és la festa de la bandera. La nació argentina se pren la vida mol bé. Un dia és la festa del Llibre, atre la dels Estudiants, l'atre de la Mare etc. Déu li do bona durada humorística. Que la guerra no entorpeixi el seu bon camí és lo // que més ens conbé. La guerra aviat hi és.

En Ricardo ha retornat de Bariloche mol ben impresionat. Allà hi ha més trevall del que se pot fer. Dintre breus dies hi tornarà.

21. Diumenge i festa del gloriós sant Lluís Gonzaga. La missa no ha pogut ser la seua per haber-se escaigut en diumenge. Som oït la de les nou i mitja[,] que és dels joves i dels nens i nenas. És bonica perquè se veu com tots estan ben instruïts de lo que han de respondre i cantar. El nostre senyor rector els dirigeix amb tota la paciència, i ells cumpleixen admirablement. Dos dels joves catequístics han fet d'escolans. Que Déu i l'àngel bo no'ls desamparin mai és lo que més desitjo.

Han vingut en Joan petit i la Francisqueta.

22. Quina boira més espessa hi havia aquet dematí! Som oït missa de nou. M'he cansat molt. A la tarde han vingut la senyora v[iu]da Corominas amb la seua filla metjessa.//

23. No sé per·què poso lletres aquí sense solta ni volta. Les coses a casa sempre són les mateixes. Cada u a la seua feina i na Gracieta al llit a reposar amb una cadira. Dinar a·baix i després d'unes hores atre vegada al llit. Déu permeti que després quedi del tot restablerta.

Som oït dues misses. El temps plujós i dia lleig.

De la guerra, és un desastre complet. Convindria que m'animés a parlar-ne; però no puc. És massa fer. Are mateix (les vuit de la nit) arriba en Lluís. Quissab lo que ens conta ple d'entussiasme de la visita que han tingut de rèbrer allà a la oficina. Hi ha anat el d[octo]r Bunge (Alejandro) amb un·atre Senyor Planet me sembla. És de Chile i vol posar allà una cosa semblanta a la que tenen aquí amb en Milo Llorens. Anit s'en va en Lluís al sopar junt amb l'Alfredito Palau a fi d'acompanyar a en Milo. El d[octo]r ha dit que anem mol bé.

24. Festa del gloriós sant Joan B[atista]. És sant de la meva devoció. A la família hi ha una pila d'homes que portan aquet nom.// Fins jo'l tinc en el tercer. Irene[,] Concepció i Joana.

Encare que 'l temps era plujós, m'he animat a fer el camí de la parròquia. M'he cansat.

Els diaris parlan mol del fet tràgic que ha passat. Dies enrera un submarí va torpedejar el vapor "Victoria" de la matrícula argentina. Queixes per part del govern argentí i satisfaccions extenses del d'Alemània varen posar les coses al seu lloc confiant que no tornaria succeir. Dilluns prop_passat, un atre vapor[,] o sigui el nomenat "Río Tercero"[,] passà per el mateix tràngol a unes quantes milles de Novayork. Aquesta vegada la cosa és més sèria i dolorosa ja que hi ha la pèrdua de sis vides joves víctimes del cumpliment dels seus deures. Aquí hi ha molt rebombori bèlic per aquet fet tan censurable. Mol bé pot créixer el mal humor i portar-mos on no conbé.

La ràdio d'aquesta tarde ha dit que el d[octo]r Ortiz ha dimitit del càrrec de president de la República Argentina. Ja fa uns dos anys que ex[er]ceix el d[octo]r Castillo[,] que és vicepresident. El autèntic s'ha basat amb la falta de salud. Diuen que és diabètic i casi cego.//

25. Avui no he sortit. He trevaiat amb uns sobres per a tovaions per a n'Irene i en Ricard.

La dimissió del d[octo]r Ortiz és un fet. Des que va quedar viudo que mai·més ha estat lo d'abans.

26. Avui sí que ha fet un dia esplèndit. Som oït missa sense tenir gens de fret. Hem rebut lletres dels nostres de Trenque Lauquen. Jo'ls hi som escrit. El seu pare n'ha arribat mol ben impresionat.

Aquesta tarde ha <arrib> sortit en Ricard. S'en va a Bariloche definitivament per a quedar-s'i a trevallar una bona temporada. Déu li do salud.

27. També avui he sortit dematinet. Feia bon dia sense fret forta. Ahir diu que aquí estàvem sota cero.

A la tarde varem tenir la agradable visita d'en Florenci i la Cèlia. Vàrem conversar un bon rato.

28. Diumenge. També som oït missa primera. He tingut més fret tornant que a l'anada. A la tarde som assistit a les pregàries que s'han fet per demanar la pau.// Bon Déu! Encare que la tenim lluny la guerra els que hi tenim sers tan estimats vivim apesarats sense saber què ha estat d'ells. Que Déu m'els conservi és lo que més li demano. Ell sab on són i és l'únic que pot cuidar-me'ls. Ni saver-ne una lletra… tot és ple de furiosa lluita. Mars i terres i 'ls espais són plens de tragèdia.

29. Gran diada de sant Pere gloriós[,] primer vicari de Crist a la terra. Per tot arreu del món catòlic avui s'haurà pregat per la tan desitjada pau. Tan·sols del cel pot venir. D'allà que tot n'està ple, quan Déu vulgui estigui satisfet i desagraviat ens donarà el perdó que tan necessitem. No descansem pregant ben confiats amb que les nostres pregàries seran escoltades.

Avui som anat a Luján. Els meus nevots Ernest i Catalina m'han vingut a buscar, i amb ells he passat tota la tarde. Amb una de les taules de per lla defora hem pres un cafè amb llet, hem passejat per allà després d'haber anat a visitar la Verge i ja // s'ens feia tart. Hem pujat de nou al auto i cap aquí. Hem conversat molt, com ho fem sempre que ens reunim. Arrivant aquí l'Ernest s'ha entussiasmat amb els dibuixos de la Mima. Han discutit sobre els mateixos. En Lluís ha fet un sacrifici avui oferit per la pau santa que tan demanem.

L'Ernest m'ha receptat xarob Roche de Tiocol.

30. Un dematí cluc i moll.

Som oït dues misses. No m'he cansat tan com atres dies. Ha vingut en Fernando Álvarez.

Som a la nit i plou. Ha tronat. He comensat de pendra el xarob Roche. Tinc la bombeta nova. Un dels últims dies de la setmana passada al Xaco hi va haver un gran desastre. Va caure un avió morint cuatre persones. L'únic que se va salvar, està ferit greument. No sé com s'en surtirà. Eren un matrimoni d'upa. Diu que anaven amb una estancia que tenen allà. Varen morir carbonitzats el senyor i la senyora el cuidador de l'estancia un germà de la senyora i el que pilotava l'aparato. Un atre, repeteixo, diuen que és viu però malferit.//

Juliol

1er. Som oït missa de nou. El ventet fi del sud era mol fret sobre_tot tornant. I amb tot no m'he cansat tan com els atres dies. He fet un esfors d'anar a missa per ser festa litúrgica de molta importància. És la preciosa Sanc de N[ostre] S[enyor] J[esucrist] quina rellíquia ens va redimir de les nostres culpes.

Tot el dia ha estat fredíssim.

2. La fret d'avui és intensa. No he sortit. En Lluís i el seu company d'aula tot avui estudian de ferm. Tenen el tribunal universitari vora dels nassos.

He trevaiat avui amb unes carpetetes petitíssimes destinades al cumplianys pròxim de la nostra Carmeta.

3. Primer divendres. Amb tot i la fret que feia hem som animat i he fet cap a la parròquia. A mitjant camí la bona senyora de Pelufo ha fet aturar l'auto i m'ha pregat que pugés. Som acceptat agraïda. Al retorn també m'han portat aquí. A les nou ja era aquí ben contenta d'haber // pogut oferir a Jesús una comunió més. Aixís no m'he cansat. Déu do vida a la bona senyora.

A la tarde ha vingut la senyora Álvarez amb els seus fills Fernando i Pepito de 21 anys el primer i de nou el segon. Aquet és fillol d'en Joan i na Gracieta. Els dos germans són mol espavilats.

Are són les vuit de la nit. Hi ha l'Huc Natal i en Joan Pubi que estudian amb en Lluís.

Avui, a "La Nación" hi he llegit que al Parlament, els diputats s'han barallat com si fossin amb un mercat. Han arribat que un ha dit a l'atre *impostor*! i l'atre li ha contestat *charlatán*! De les paraules han vingut els cops. El més bèlic no ha trovat a mà sinó una tassa que l'ha tirada pel cap del seu contrincant amb tanta mala punteria que ha anat a caure amb un atre que res tenia que veure amb els dos verinosos. El que anaba a <rep> rèbrer el còdol (o sigui[,] la tassa) amb la mà l'ha cullida com si fos una pilota i se l'hi ha trencat ferint-lo lleument. Les campanes diu que repicaven totes cridant a l'ordre els *honorables* diputats.//

4. Avui degut a la fret m'he quedat fent matinada fins a les vuit. Tot el dia he trevaiat amb les carpetetes que faig per la Mimus. Ha parlat al telèfon donant-mos la gran notícia de que li ha caigut una dent. És mol aviat puig tan·sols aquet mes cumplirà cinc anys.

Hem rebut carta dels nostres de Las Acacias. Diuen que estan bé de salud i amb molta fret.

5. Diumenge. Cel gris, quiet i fret. Som oït missa primera. Després durant el dia el fret ha estat mol més cru. Han vingut en Joan i la Sara. No han portat la nena per tanta fret. També ha vingut la Juanita.

Dematí ha arribat en Joan. Venia de Victorica.

6. Tampoc avui he sortit per causa del fret. He fet bé; ja que després m'he sentit un refredat que desseguit he combatut amb una aspirina. Després n'he presa un·atre. Ja a la primera he conegut que 'l mal no aumentava.// Aixís ho aniré passant i no surtint.

Avui és el cumplianys del Pare (Joan). Ens han portat una ràdio nova que na Gracieta té vora del seu llit peraquè li fassi companyia.

Els hi he dit que are sí que comensan a ser vells puig ja han entrat als seixanta tota vegada que acaven de cumplir-ne cincuanta-nou. Que Déu permeti arribin a tenir una colla de besnéts com jo i molts més encare.

7. El meu refredat, si bé no es presenta furiós tampoc se retira del tot. Les aspirines l'aguantan suau. Anem fent. El fret és fort. Sempre estem sota cero. No surto de casa. Sembla que ha de nevar. La Mima ha estrenat un abric mol maco. L'han fet n'Irene. La Mima l'i ha ajudat. Són bones minyones. Déu les ajudi!

8. El fret tira i jo… a cau. Ja vindran dies millors. Avui ens han arribat dues germanes Gallardo de Poitagüe. Polonia 25 anys i Blanca de 15. Les dues // pobretes estan malaltes. Quina pena!

La ràdio nova va mol bé.

9. Fret i més fret. L'aire del sud tira i fa arreplegar tots els pedassos de l'hivern.

Des del llit he sentit les canonades patriòtiques. Eren les vuit. Ja ahir vàrem comensar de sentir himnes i parlaments per la vigília. Are són les deu i quart. També comensan les festes populars. Fan bé. Ja que *l'atre món dels vius* tan·sols pensan a destruir-se, que els d'aquí cantin glòries a lo que Déu per mitjà dels europeos els hi va donar. Que per sempre perduri la pau santa en aquesta beneïda terra és lo que més els hi desitjo.

Hem tingut el goig de la visita del bon amic Nadal. Hem conversat bona estona i després ha dinat amb nosaltres. Estava content.

Are n'Irene és al Casal a veura una bonica festa de l'estrena d'una pessa. La parelleta més petita han hagut de tallar <la> // la cinta que tenia tancada la referida habitació. Han resultat ser la nostra Carmetona i un nen petit com ella o més. Els han vestit de catalans.

Are n'Irene n'arriba. Diu que al nen l'han vestit de gauxo. Que no volia portar chiripà perquè hi havia puntes i feia nena. Per fi l'han convensut. Diu que grans i petits han trevallat mol bé. Que han ballat la "Media Caña". Tot diu que ha resultat mol bonic.

10. El meu refredat si bé no cedeix del tot, però he passat bona nit. El fret segueix negre.

Som escrit a en Ricard i al bon amic Fullà. Les germanes Gallardo segueixen aquí.

11. Hauria volgut poguer oir missa i combregar en honor de nostre pare s[ant] Benet avui que és una de les seues festes, però Déu no ho ha permès per causa del refredat i de la fret. Are són les nou de la nit (hora oficial). Els galls cantan. Deuran profetisar pluja. Prou conbé per els camps.//

12. Diumenge. El fret continua. Quin hivern més cru! De tan en tan plou, però és poc. Els camps sense la pluja benefactora no produeixen, els animals no troban herba i tot va malament. Avui dematí els camps dels voltants era completament blancs. No sé 'ls graus de fret que devia fer però sempre estem sota cero. Som oït missa d'onse. Anant no he tingut fret perquè no feia vent. Al tornar en feia i era fret. No obstant el refredat va calmant.

Hem llegit que España va preparant la restauració de la Monarquia. Que cridarà per rei al fill d'Alfons XIII (a c s). És en Joan[,] a quin el seu pare ans de morir va cedir la corona.

Avui a l'arribar aquí de missa hi he trobat el noi grant amb la seua nena mol aixerida. Han vingut a visitar a la mare.

13. Moltes festes en memòria del gran patrici catòlic José Manuel Estrada. Al cel sia tan sant home. Avui cumpleix cent anys que va néixer.//

14. Fret sempre. No m'animo a sortir. Ja passarà el mal temps i Déu permetrà que reprengui les meues estimades devocions matinals.

En Lluís avui ha aprovat la matèria de procediments civils amb la nota de *Bueno*. Era la més alta que donaban. Diu que s'en han presentat pocs a examen. Ell hi anava mol confiat i n'ha tornat mol content. El dia 24 en té un atre d'examen. Se veu que no s'hi capfica gaire. Si estudiés de ferm sempre treuria calificacions distingides; però no s'hi amoïna. Estudia tan·sols els últims dies i prou.

Avui ha mort un jove d'aquet carrer. No era pas de la colla d'en Lluís. Tenia la seua edat. Al cel sia pobre xicot! Quin dol[,] pobre gent!

15. Sant Enric emperador nomenat el Piadós. Va ser rei de Baviera en 995 i de Germània en 1002 i jefe del Sacro Romano Imperio de 1014 a 1024 i jurà devant Benet VIII, que l'habia consagrat emperador, «guardar fidelitat en tot a ell // i els seus sucessors». És el sant patró dels Oblats Benedictins. En obsequi seu som oït la missa i oferit les meues devocions.

Avui a les set del dematí ha mort el d[octo]r Ortiz[,] expresident últim de la nació argentina. Mol poc fa que per manca de salut havia dimitit el seu càrrec. Al cel sia.

En Lluís ha anat a l'enterro del jove difunt d'aquí devant un poc més a l'oest.

16. Festa bonica litúrgica dedicada a la Verge del Carme. He tingut la sort d'assistir a la nostra estimada parròquia i aprofitar-me de la esmentada festa. Han entrat set associats: un nen, dues nenes i cuatre senyores. M'hi sentia de lo més bé allà resant a la Verge, i si no hagués estat que m'ha semblat que l'església se tornaba fosca[,] senyal segur que anaba a ploure, m'hauria estat més estones. Habia oït la missa i combregat i donat gràcies. He cregut convenient venir-me'n a fi d'evitar una remullada. Del cap de poc ha comensat de ploure. Sort que portava paraigues.//

Are són vora les set. En Lluís és amb una festa al centre. Una família decenta fan una festa de jovenalla. L'i han convidat i ha acceptat.

17. Sant Aleix confessor i fill d'un senador de Roma. Avui m'he quedat. Estaba tan núgul que he tingut por de pluja. Convindria tan que plogués que al veure senyals ens animem però tots són borts o falsos. Els remats no troban herba. Les coses presentan mala tongada. L'enfonzament de barcos impadeix enviar queviures a Europa. És per això que el bestiar diuen que com la llana ha baixat de preu.

La mare segueix al llit. Sembla que se refà.

18. He passat un dia ple de molèsties pròpies de la meva bronquitis tan antiga. Tot el dia he tingut una tos que no'm donava repòs. Hem tingut l'agradosa visita de la senyora Terra. Ha dinat amb nosaltres. Més tart ha vingut en Domingo Avellí i s'ha quedat a sopar.// És una delícia sentir-li esplicar la seua vida tan honrada i aprofitada de trevall i solitut voluntària. Altres als seus 49 anys, amb pa o sense haurian format una llar. Ell ha vist que 'ls seus ingressos no li arriban a poguer-la mantenir i prefereix estar sol. Llàstima que una persona tan recomanable no segueixi practicant i coneguent bé la nostra santa relligió.

19. Diumenge. Amb tot i 'l mal dia que vaig passar ahir, he passat la nit bé. Som oït l'última missa de les onse. No m'animaba a sortir; però feia tan bon sol que m'ha conquistar a sortir. No m'he cansat gaire. En Domingo s'ha vingut a despedir. S'entorna de nou a La Francia a fer formatges.

En Joan ha arribat de Trenque Lauquen. Ens ha portat un xanxito que la Sara ha cuit al forn. Ens ha contat una pila d'epissodis del nostre xamós Nené. Ahir rebérem carta de la Miria amb un dibuix fet del nano. Era un gegant que ha dedicat a l'*àvia petita*. Déu li do salud i que sigui bon minyó.//

20. La gran tos que tan hem molesta, m'ha fet quedar. He seguit prenent el xarob Roche cada tres hores cullerada petita, algunes pastilles, repòs[,] no enraonar i he notat millora.

Avui s'en van les germanes Gallarde de Poitagüe. Déu els hi do salud.

21. Amb tot i el bon temps tebi i agradable, no he sortit de casa. La tos segueix forta i m'aclapara. Potser que si'm quedés uns dies al llit en surtiria millor, però l'estar sota des llensols per·a mi és difícil. Hem llevo a les vuit i mitja i ja n'estic cansada d'estar-m'i. Un dia o l'atre el nou refredat s'en anirà.

Avui en Lluís s'ha examinat de dret marítim. S'ha tret un *Bueno* com l'atre dia. Diu que tan·sols l'hi manca cuatre matèries per a tenir la carrera acavada i que pensa acabar el mars. Si els seus progectes li surtan bé ja podrà estar content. Avui també la nostra Carmeta cumpleix cinc anyets. La Sara és a felicitar-la. Diu que està contenta.//

22. Amb tot i el bon temps que fa no surto de casa. La tos hem deixa desfeta. Are pendré Palatol. Atres vegades me l'ha treta.

Avui la Mima s'ha examinat. Ha tret *Bueno*.

A la tarde ha vingut la senyora Pagès.

M'entero que lo de la Mima no és examen oral sinó que li han calificat els dibuixos.

23. Gràcies a Déu hem sento millor. La tos és forta però no tan seguida. Vaig prenent Palatol.

La nostra Gracieta també avui ha tirat una *cana* a l'aire. Amb motiu d'un caixal que li dolia hem determinat sempre d'acord amb el d[octo]r que un auto la vingués a buscar i la portés a casa una dentista del centre que és la que fa temps la atén. Ha fet el camí d'anada i tornada sense cap inconvenient. Se veu que està gràcies a Déu en bon camí de restauració. Fins diu que han anat a fer-se fer radiografies de la boca a fi de saber bé com han de tractar aquesta molèstia caixalenca. Diu que ha tingut de pujar una llarga i estreta i antiga escala de cargol // i que tampoc s'ha cansat. Beníssim! Ho deia m[ossè]n Alcover de Mallorca (a c s).

24. He passat mala nit. Sense son l'he trobada mol llarga. M'he llevat a les vuit. Tot el dematí he tingut tos. A la tarde he reposat. Ha vingut la amigueta Ester Funes. Som escrit als de Las Acacias. Som enviat un quento del cunillet a Nené.

25. Festa de l'apòstol sant Jaume patró d'España i patró petit de Mont-ras. El seu patró principal és sant Esteve. Avui és la festa major de Mont-ras. En temps de la Monarquia española, per aquesta diada, el rei anaba a Compostela a visitar el sepulcre on hi descansan les santes despulles de tan gloriós apòstol, i en homenatge seu depositaba tantes monedes de 5 pessetes[,] nomenades *duros*, com anys tenia el monarca. Are segurament ho continua el president d'España[,] general Francisco Franco[,] llibertador de la nació.//

Tampoc avui he sortit, amb tot i que no fa fret. La tos no s'en acava d'anar. He passat bona nit. M'he llevat a les nou. A la tarde ha vingut en Manel Serra. Érem tan·sols en Lluís i jo. Les noies Irene i Mima habian sortit. La seua mare acompanyada de la Sara havian anat novament al centre a la dentista. També avui com ans-d'ahir han anat i tornat amb auto. Està tranquila gràcies a Déu. Jo estic millorant poc a poc.

La Mima ha acompanyat n'Irene al d[octo]r Fasola. Li ha dit que no li troba res més que una gran debilitat i cansament. Li ha receptat unes ingeccions per·a reforsar-les si Déu plau.

La Mima ha fet un trevall de dibuix per un arquitecte que va caure i se va fer mal a les mans.

Hi ha uns dies que des d'aquí del meu escriptori veig créixer un niu que van construint uns ocells que veuen venir la primavera. Deuen ser benteveos. Hi ha dos abres mol alts. Al més alt. Des·que som en aquesta casa n'hi veig un. Se veu que cada any cuaven en el mateix. Are sense // destruir el vell n'han fet un de nou a l'abre del costat. Potser són dues parelles.

26. Diumenge. Que n'hi ha de festes de precepte que no havia deixat d'anar a missa! No m'he animat a sortir amb la por de tornar enrera. Una mica de fret que hagués sentit m'hauria perjudicat. Déu voldrà que vinguin dies millors i poder donar-me 'l goig de cumplir els meus deures de bona cristiana com ho he fet sempre.

L'evangeli d'avui conta que Jesús, contemplant la gran ciutat de Jerusalem, va plorar mentres li profetisava la seua completa destrucció, com així va ser. També fa plorar are la destrucció de tantes ciutats, persones i demés coses que tanta glòria donaven en el món. Déu del cel, envieu la tan desitjada pau a la terra!

A dinar, hem tingut en Joan amb la Sara i la aixerida Carmeta. Ens ha obsequiat amb pomellets de violetes. El Pare havia portat un xai. N'ha dedicat un tros a l'assador.//

27. El temps està plujós. Jo estic com sempre acobardida per la tos. No fa gens de fret; fins la roba fa nosa. Tenim l'abre aromo completament florit i groc bonic que dóna gust contemplar-lo. És una maravella. Mai havia tret tanta florida. Som a la nit. Aquesta tarde ha fet tormenta. Ha caigut calabruixó mol petit. Deurà ser preludi de nova fret. Diuen que ha nevat a los Andes. Deurem passar uns dies d'agost dolents. Avui ha tronat fort, pro ha plogut poc.

28. Res que valgui la pena. La furiosa tos no'm dóna repòs. Mai m'habia durat tan.

29. Acavem el mes fredíssim. Avui el camp d'aquí el costat estava blanc com una nevada. La meva tos arrapada amb mi com una llagosta. No puc resistir la fret. Alabat sia Déu! Som enviat aèria a na Montserrat. Dies feia que ho volia fer i no m'animaba.

30. Avui sí que podré posar una nota que molt // esperava. He rebut carta aèria de la meva Maria de París. Escrita allà i timbrada a Vichy. Les seues notícies no poden desitjar-se millors. Els dos tenen bona salud i no'ls manca res. També diuen que no corran cap perill. Que estan contents i que només sentan no tenir-me amb ells per·a participar del seu benestar. Alabat sia Déu que m'ha concedit aquet gran favor. Avui mateix li he contestat també per avió. Que les ales del mateix vagin ràpides. De totes maneres trigan molt. La rebuda avui fou escrita el 17 de juny, timbrada l'endemà i més d'un mes per arribar. Des de febrer no n'habia rebuda cap més.

31. Acavo el mes ben tancada amb tot i que la fret avui no és mol forta. La tos va baixant quelcom, però és tossuda. Hauré d'acavar de pendre l'ampolla de Palatol simple. Mai l'havia de pendra tota. És lo únic que'm va bé.

Els dies s'allargan; però a Llufriu diem que quan el dia creix la fret neix. Bé podria dormir.//

Agost

1er. Som a la nit. Des de l'acavament de la tarde ha comensat una furiosa tormenta. Són les <onse> dotse menys vint i encare dura tan enmaranyada com mai. Ha plogut fort, ha caigut calabruixó i encare plou i trona fort.

Avui han vingut les germanes Ebelia i Eraclia Barreiro. Na Gracieta amb la Sara han anat a la dentista amb auto llogat per anar i tornar. Som escrit més de cent corrandes populars.

2. Diumenge. Tota la nit ha durat la gran tormenta. Ha plogut molt. El temps ha continuat plujós tot el dia. Per això no he sortit de casa ni per anar a missa. La tos ha baixat però no s'en va del tot. De totes maneres estic millor gràcies a Déu.

3. Quin temps tan lleig! Encare a la matinada ha tronat i plogut. No sé quan podré sortir de casa per assistir a les meues estimades devocions matinals! //

Són les onse menys quart de la nit. La ràdio ens acava de cantar el Virolai. Eren moltes veus. Acavo de saber que era l'"Hora española". També han tocat una sardana mol airosa.

4. Tot com sempre. No he pogut sortir perquè dematí plovisquejava. Després s'ha ben asserenat. Demà si Déu ho vol iré a missa. Ho desitjo. Serà la festa de la Mare·de·Déu de les Neus. Diu que al lloc de Roma ont hi és la seua església nomenada me sembla Santa Maria Major, hi va haver un gran miragle consistint en l'aparició d'una nevada en tal dia tant·sols amb un bocí de terra i allà la varen construir. Siguem-ne devots fervorosos.

He sabut que 'l Virolay d'ahir nit el va cantar l'Escolania a Montserrat mateix acompanyats de moltes altres veus. ¡Glòria a Maria!

5. Avui sí que he pogut oir missa. Els camps eran ben blancs de gelada. Anant m'he cansat molt. En tornant no. Som arribat aquí, he pujat l'escala.//

Avui és la Mare de Déu de les Neus. He oït missa i combregat quedant-me animada i contenta per tan gran favor. Tot el dia he sentit un gran bé corporal i espiritual que no sentia feia mols dies. Ben poca tos he tingut. Are som a la nit i el cel fa estona que torna estar encapo[tat] com si tingués de ploure.

La Neli d'en Tian Llorens ha donat a llum dues nenes setmesones. Una d'elles ha mort.

6. Avui m'he quedat. El dia[,] plujós i lleig. En esperit he meditat el gran i lluminós misteri de la Transfiguració de Jesús acompanyat dels seus tan estimats <deix> apòstols Pere[,] Jaume i Joan. Felissos ells que ja en aquet món varen ser iluminats de la gran glòria de Jesús! Meditem sovint aquell fet tan prodigiós i visquem units amb Jesús estimant-lo amb totes les nostres forses.

7. 1er divendres. Avui sí que he pogut donarme el goig d'assistir a les funcions matinals pròpies del dia.// Un primer divendres de mes que Déu m'ha concedit poguer oir missa i combregar en obsequi al Sagrat Cor de Jesús. El dia[,] clar sense fret forta. Els camps, amb tot i la serenor del cel no eran blancs de gelada. Amb tot i que he pujat l'escala de l'estació, no l'he trovada mol pesada. He reposat al mitg i a dal. Després he tirat endavant ben ardida. Se pot dir que no m'he cansat gens i entornant encare menys.

He comprat figuretes retallades per a la mainada.

Tan bon dia que ha comensat i are vespre està tot ennuvolat. Els dos vents lluitan.

El nostre d[on] Juan fa dos dies que fa llit. Ja tenia el refredat gairebé curat i ha recaigut. Diu que anit ha sentit fret. Li repeteixen els remeis. Hi ha molts malalts.

8. Avui ha vingut la Francisqueta Llorens. Som escrit a en Ricardo i al Pare Molinero.

9. Diumenge. Quin dia tan moll! He sortit de casa només perquè era dia de precepte. En tornant // ha plovinejat tot el camí. Som oït missa de nou i mitja. És mol animada. Criatures i jovenalla. Na Gracieta està passant un refredat. Aquesta gran humitat no és bona per ningú.

10. Avui per ser el meu 81 aniversari d'haver arribat en aquet món, m'ha passada una cum un cove. És el \cas/ que he sortit dematí, i fins una mica massa per anar a missa. Al passar la porta m'ha semblat que era mol dematí. El lleté encare no havia deixat les ampolles. No he vist cap transeünt dels que acostumo trovar tots els dies. Com més anaba més convensuda estava de la meua badada. En passar per davant de Correus, he trovat un home que li he demanat l'hora: «*7 menos 20*», m'ha contestat. «*Muchas gracias*» li he dit. Jo mateixa m'he censurat de no tenir el rellotge com cal. El tenia una hora avensat. Sort que l'església tenia la porta ajustada només. He pogut entrar, i allà ben soleta amb Jesús en el seu Palau he fet les meues devocions bo i esperant la missa. El padre havia deixat una làmpara encesa que feia companyia.//

La missa era dedicada al gloriós sant Llorens diaca, jove aragonès nascut a Huesca. He pregat per tots els que varen intervenir amb el meu naixement des de la meua mare (a c s) fins als meus padrins, que de tots ells ja no n'hi ha cap que visqui. Al cel sian, fins i tot n'Anneta Turrona[,] que era la llevadora. També he pregat per el p[are] Molinero, bon amic benedictí.

Acavada la missa som entrat al menjador del pare rector nostre. Hem desdejunat junts i m'ha donat una mol bonica estampa dedicada.

Hem rebut cartes de felicitació n'Irene i jo dels de Les Acacies. La Sara Planas ha vingut també a felicitar-mos. La mare d'en Ricard ha vingut a dinar i ha passat a casa tot el dia. Després en Joan. En Coco i no sé qui més. La Mima m'ha obsequiat amb un bloc de paper d'escriure. La Miria a mi i a n'Irene també un petit i mol agraït obsequi. Tot

hauria anat bé si na Gracieta hagués pogut baixar a dinar amb nosatros. El metge ha vingut i ha dit que are té un grip que li hem de cuidar bé.// Ella està forsa animada gràcies a Déu. Air va estar bastant atropellada i mol nerviosa.

11. Avui he sortit també dematí. Feia poca fret. El sol després escalfava. El p[are] Molinero m'ha enviat un llibre titulat "San Bernardo. Homilias de la Virgen María". En Ricard des de Bariloche ens ha parlat. Ho volia fer ahir però el telèfon no funcionava. El de dalt ja va comensar ahir nit. El de baix encare és mut.

Som acavat la carta de la Glòria i la de la Miria. Aquesta hi va un quento per Nené.

Aquesta tarde en Joan ha anat a l'escriptori. Déu vulgui que no recaigui.

Som fet un rato de companyia a la malalta. Està mol aixerida avui.

12. Santa Clara gloriosa. He continuat les meues devocions matinals. No feia fret. Are som a la tarde i en fa. Prepara bona glassada per demà. La mare Gracieta va forsa bé gràcies a Déu.//

13. No he sortit. Ha vingut la s[enyo]ra Terra. Està preocupada per tantes penalitats com té devant seu. Que Déu l'ajudi és lo que més li desitjo. Som amb un temps que el sol llueix mol poc a les famílies.

Llegim que a la Índia anglesa hi ha mol burgit. Els indis volen la completa independència i els anglesos no els hi volen concedir. Als revoltosos els castigan assotan[t]-los. Diu que els assots ja no existian però els han posat de nou. El Mahatma Gandi de nou vol acudir al dejuni. Aquesta vegada diu que, o els hi donan l'independència o se deixarà morir sense menjar cap mena d'aliment.

14. Avui sí que som sortit dematí. M'he cansat poc. Se veu que el Palatol m'ha reanimat i calmat la tos. La mare també va forsa bé. El pare ítem. Avui ja toca pirandó novament als seus quefers. En Lluís ha surtit per Sant Miquel. Hi va amb una colla d'amics. Pensan estar-i tres dies. Que Déu els dongui la seua benedicció santa.

Avui s'ha rebut carta de l'avi Musterós per en Lluís.//

15. La pluja m'ha privat d'oir missa bo i ser una festa tan gran. A la tarde ha semblat que se giraba bon temps. Quedaven algunes nuvolades negres, però m'he

animat a fer camí cap a la parròquia. Durant el camí m'arrepentia d'haber sortit, ja que s'anaba posant un temps tan lleig que estava a punt de ploure. Devant l'església hi havia un taxis que ens acostuma a fer serveis. He pregat al xòfer que si plovia que 'ls carrers s'innondessin que per lla les cis anés a buscar-me. Mentres som estat a l'església durant la funció, som estat tranquila sense por de pluja. Els finestrals estaven tan lluminosos que semblaven soleiats. Quan he sortit no hi havia un núgul. Aixís som acavat la gran festa de la entrada al cel de la Verge Maria. Allà la contemplarem si en aquet món seguim l'exemple de la seua preciosa vida. El sermó que ens ha fet un p[are] antonià ha estat una maravella. Quina facilitat de paraula Déu li ha concedit!

16. Diumenge. Sant Joaquim felís pare de la Mare de Déu. He oït missa primera. Hi ha // hagut dos evangelis. El del sant i el últim que ha estat del 12 diumenge després de Pentecostés.

Avui a casa ha vingut molta gent. La família Estalarra que eran la mare, la filla, el fill més gran i una noia de Capilla del Monte nevoda de la senyora Victòria. També el nostre Joan amb la Sara i la Mimus. Han fet un passeig amb l'auto dels Estalarra. Han anat fins a Morón i no sé on més. La mare Gracieta ha estat llevada, i ha baixat fins que 'ls Estalarra s'en han anat.

17. Tota la nit ha fet tormenta i ha plogut. Això m'ha tingut a casa tot el dia. La pluja ha esbuiat el 92 aniversari de la mort del general San Martín. Per el seu record avui ha estat festa cívica. A la tarde han vingut els meus estimats nevots Ernest i Catalina. Han estat bona estona amb nosaltres i fins l'Ernest ha visitat escrupulosament el cos afeblit de na Gracieta. Ho ha fet com a parent; no·pas cridat per nosaltres.

Vespre de tot ens ha arribat en Lluís ple de goig i // entussiasme que Déu li conservi.

He llegit que el gran campeon de la rassa Herford ha obtingut el preu de 42 mil pesos i 60 mil el reservado. Diuen que fa anys no habian pujat tan.

Hi ha rumors de guerra entre el Brasil i Alemània. És mol vora d'aquí això. Ja fa dies que vaig llegir que Brasil té [de] mal humor a la Argentina perquè no vol ficar-se a la guerra. Fa bé. Massa que ens caurà a sobre sense cridar-la. Han torpedejat i enfonzat un barco brasiler. De uns mil homes que hi havia diu que tan·sols s'han salvat uns 35. ¡Quines destruccions!

18. Santa Elena gloriosa trovadora de la Creu. He pogut oir missa i les devocions de costum. Sembla que tota m'en retorno. No fa fret.

Avui la Mima cumpleix anys. Li he fet ofrena d'una bonica carpeta teixida amb fil macramé del més fi. La seua mare també l'hi'n ha feta un atre. Ella n'ha quedat tota contenta.

Are som a la nit. La ràdio toca una pila de pesses antigues acompanyades de cant. Tot preciós.//

19. Avui ha fet un dia de primavera. Al jardí hi ha un pomer ben ponsellat i fins té alguna flor. Els atres arbres també treuen brotada. Tandebó s'acavés la fret. He sortit dematí. M'hen retorno de poguer sortir.

N'Irene ha rebut una llarga carta del seu Ricard. Diu que allà sempre hi plou o hi neba. Quin lloc més lleig durant l'hivern!

Ahir nit va venir el d[octo]r. Va dir com havia dit l'Ernest: o sigui que anem guanyant paulatinament. Avui la malalta s'ha llevat una estona. Diu que tot la cansa. És més mal moral que corporal. Maniquejant no farà tanta via de curar-se. Déu ens ajudi!

20. Ben poca cosa hi ha avui per a dir. No he sortit perquè és dijous. Ha vingut la senyoreta d[octo]ra Corominas. Hem conversat una estona. La nostra malalta va fent mol poc a poc. Avui crec que s'haurà celebrat un congrés de cultura popular catòlica. Les noies en són.//

21. Passan uns dies primaverals. Avui dematí no m'he cansat gens. Tenia una agilitat bonica. Déu permeti que duri. Han vingut la Sara Planas amb la seua nena i la Teresa Sabaté. La nostra estimada malalta estaba tota animada. S'ha llevat unes estones i li ha provat.

Llegim que el preu més alt dels toros ha estat de 72.000 pesos. Gran campeón Abeerden Angus.

22. El temps segueix tebi i quiet. Durarà tanta bondat? Els arbres treuen brotada. Mol bé s'en poden penedir. Un dematí encare pot glassar i adéu fruita. ¡Seria una llàstima!

Ha vingut la Nena Gibert. Està forsa bé.

23. Diumenge. Dematí a missa primera. Feia mol bon temps. L'evangeli d'avui era dels deu leprosos que Jesús va curar. Tan·sols un d'ells va demostrar agraïment i encare era samarità. Els atres corrian a portar la nova als sacerdots de la Llei que aquesta era costum. El sermó d'avui // ha estat sublim. El padre tenia molta inspiració. Déu li do salud.

Avui no sé pas la gent que ha vingut. A dinar hem tingut la Rita Brizuela amb els seus nen i nena. Després a la tarde en Joan amb la Sara, els dos Mimus i Joanet, els Joan i Quim Batlle Planes. El primer amb la senyora i fillet, la Destéfono i l'Aldao i tots els de casa. Han portat un cuadro a na Gracieta que l'ha emocionada molt. Fins li pot haver fet mal. A mi, la nena m'ha portat roba per un vestit de cotó. M'ha agradat molt. És fons negre amb cosetes blanques.

Avui s'ha clausurat el Congrés de l'Acció Catòlica amb una concentració de 25.000 noies catòliques. Diuen que ha estat un aconteixement imponderable. El nunci monsenyor Fietta ha celebrat la missa. Hi han anat a presidir la festa el cardenal, el president de la República etc. Demà a D. seguiré parlant-ne aixís com de lo del Brasil. Aquesta nació està de mal humor amb l'Argentina perquè no la vol seguir.//

24. Avui és la festa de Sant Bartomeu apòstol. La meua Maria cumpleix els seus 42 anys. Li som fet una aèria. Som oït missa i fet les meues devocions de costum pregant per ella i el seu marit que tan allunyats tinc de mi. Déu hagi escoltat els meus precs.

25. També avui, amb un dematí fredíssim som fet via cap a la parròquia. He oït la primera missa i m'he quedat per la de funeral dels esposos Apolonio. Eran un matrimoni que estimaba jo com també tots els que'ls tractaven. S'ha pogut comprovar amb la gran concurrència que hi ha hagut. Han repartit recordatoris amb la fotografia dels simpàtics esposos. Quan han fet l'últim acte que ha estat l'absolta devant el tamol, el padre Osimato estaba de lo més emocionat. L'estimaba mol[,] al vellet dels viacrucis. Are som molts els devots que el practiquem tots els dies; però ell se pot dir que anys enrera el feia totsol. Tot això haurà trobat en el cel.//

26. Com tornem estar en_mitg d'una fret tan rigurosa. Atre vegada cero-cinc dècimes. A Córdoba tres sota i per tot arreu gela. Per això avui no he sortit de casa. Ja vindran dies millors. Llegim que per tot arreu Déu permet que la relligió catòlica triunfi.

Se celebran aplecs que 'ls fidels hi són a mils. He llegit que a Córdoba s'hi ha celebrat una gran Asamblea Jocista que donava goig contemplar el fervor d'aquella multitut de joves obrers contents i enfervoritzats. Gràcies a Déu sian dades!

Per totes les nacions americanes se llegeix que celebran congresos catòlics, units tots com germans. Se veu que va preparant-se lo que dies enrera llegírem del actual Papa: o sigui que se va preparant el gran cambi que trovarem després de la guerra actual. Que la pau portarà una gran germanor de catòlic a tot el món quins units i adorant al Crist que va redimir-nos no hi haurà sinó un sol remat i un sol pastor que serà el Papa. Aixís ho veig jo.

Llegim que amb un accident pels aires ha mort el duc [de] Kent[,] fill més jove de la reina Maria de // Inglaterra i per lo tan germà del rei actual. Ha mort ell i tots els que amb ell anaven. Demà tindrem més detalls.

27. Eran quinse que anaven a l'aparato que va perdre la vida el duc de Kent. Varen morir tots. Al cel sian.

Avui no fa tanta fret com ahir. Som oït la missa de nou que era per un jove difunt que coneixíem. La nostra malalta se va refent gràcies a Déu.

28. Sant Agustí gloriós i sapíentíssim doctor.

Som fet camí a la parròquia i fetes les meues devocions matinals de costum. No feia fret.

Hem rebut animada carta dels de les Acacies. Lo més que ens ha plagut és que la Miria diu que va guanyant. Conta entremaliadures gracioses del nen. A la tarde, hem escoltat unes paraules plenes de llum evangèlica del p[res]b[íte]ro d[o]n Emilio di Pasqua. Assesor general de la ACA. S'ha referit a la joventut obrera catòlica. Vint minuts ha durat tan·sols el seu parlament. Hem quedat encantades // escoltant progectes tan encertats a fi d'ajudar als joves obrers a fi de millorar la seua vida moral i espiritual. Que Déu l'ajudi en els seus tan recomanables ideals és lo que més li desitjo.

29. El martiri del gloriós sant Joan B[aptista]. Quan jo era a Llufriu era la festa major. Are la fan un atre dia. És el segon patró de l'església del poble. Tots els sants d'aquella església per·a mi tan estimada foren cremats amb el temple, per mans d'uns infelissos que Déu els perdoni. Mai·més serà lo que els vells devots havian fet amb tot el goig.

Som escrit als de les Acàcies. El metge ha vingut. Ha dit que anem bé però que aquet mes tan variable s'el ha de tractar amb poca confiansa.

30. Diumenge. Santa Rosa de Lima patrona de l'Amèrica. Ditxosa d'ella que va escullir la part o camí que condueix més segur a la glòria. Som fet les meues devocions matineres. Avui fins fa calor.//

31. Avui l'últim dia del mes d'agost és Sant Ramon no nat per haber estat tret de la seua mare ja difunta. Va ser un prodigi defensor dels presoners dels moros. Era relligiós del ordre de la Verge de la Mercè. Tans fruits guanyava predicant i convertint als mateixos moros, que li varen foradar els llavis i li varen posar un candau perquè no pogués parlar. Va morir el sigle dotse. «*Era català / fill de Vilafranca / confessor de reis / de reis i papes*.»

Som fet les meues devocions matinals. He oït les dues misses que s'han celebrat, una seguit de l'atre. A les onse ha comensat una forta tormenta. Són les set i vint i encare dura.

En Lluís i en Huc Natal estudian aquí.

Setembre

1er. Tota la nit ha fet forta tormenta que ha durat tot es dematí. A la tarde ha continuat plovent. Are són les set menys vint i encare plou. Ha estat pluja general. La nostra malalta ha fet // una carpeta de fil macramé per la senyora Funes. Ha quedat mol bonica. Era fi el fil.

Llegeixo uns llibrets de costums del Canadà. Sóm com per·a mainada però mol ben escrits. Són tres. El primer se diu "Flor de Sol". Are llegiré "Lilian". El tercer és "Enigma del castillo". Són coses de la Celieta. Ella és la traductora. El seu pare m'els ha enviats.

2. Tota la nit ha continuat la tormenta i tot el dia plovinejant. Això m'ha retingut a casa.

No hi ha res de nou que valgui la pena d'escriure aquí. Si és de la guerra val més no dir-ne res. Que Déu concedeixi la pau com més aviat millor.

3. Res que valgui la pena. Ha fet bon dia i fret. Hem rebut carta d'en Domingo Avellí.

El diari de la nit "La Razón" diu que a España hi ha un cop d'estat. Que en Franco ha destituït el seu parent Serrano Suñer i ha nomenat sucessor. Demà ho llegirem. El general Franco queda cap // de la Falange. Veurem com acaba.

4. 1er divendres de mes. Gràcies a Déu he pogut assistir a les funcions matinals. Feia bon dia. Una comunió més oferida a Jesús de les que Ell tan estima. N'he quedat contenta i agraïda.

5. També avui som assistit a les meues devocions de costum. En Lluís té un atre càrrec que serà per a ell més descansat. Prou ho necessita.

6. Diumenge. Som assistit a la missa primera. L'evangeli d'avui és de la felís resurrecció del fill de la viuda de Naïm. Jesús compadit d'aquella desolada mare li va retornar el seu fill sa i valent perquè fos el seu consol i ajuda.

A la tarde som tingut ànim per assistir a la funció de Hora Santa tan sublim i sentida. Avui el pare ha arribat. Ha portat un tros de xai que han rustit. Ha resultat inmillorable. La mare ha dinat a taula amb nosaltres.//

7. Totes les meues bones obres d'avui han estat oferides per l'ànima del meu estimat difunt que fa tans anys va deixar-mos. Al cel sia.

Monseñor de Andrea, a les conferències que assisteix als Estats Units ha dit que les democràcies o seran cristianes o no seran. Té raó.

Aquí tenim vaga de colectius. Hi ha maror.

8. Gran festa de la Nativitat de la Verge Maria. Festa suprimida; però tota persona catòlica la sent i celebra tan bé com sab i pot.

Som oït missa i combregat i fet les meues acostumades devocions. He llegit i meditat el gran aconteixement de l'esmentada solemnitat i alegria en el cel, en la terra i en la llar d'aquells sants esposos Joaquim i Anna. Que'ls poguem contemplar a la pàtria celestial és lo que més demano a Déu.

La vaga de colectius dura i se va estenent amb els que s'hi afegeixien. El govern ha prohibit als periòdics que en parlin. Té mala cara.//

9. També avui he sortit dematinet a les meues devocions acostumades. Que Déu les hagi acullides. Ha vingut el bon amic s[enyo]r Llonc. Hi ha estat poc. Fa pena sentir-lo per no saberse resignar de la pèrdua de la seua tan estimada esposa, la bona amiga nostra s[enyo]ra Amàlia. Veritablement que tothom l'estimaba. Al cel sia tan bona senyora.

A la nit ha vingut el d[octo]r. Ha dit que anem bé i ha donat permís per_a_què la nostra malalta pugui baixar a baix un rato cada dia.

10. Avui no he sortit. He preparat cosetes per a brodar. Ho brodaré amb perletes filets d'or i de plata. Tot són sobres d'atres labors de fa temps.

11. Avui fins fa xafagor. La roba d'hivern fa nosa però no podem llevar-mos res. El temps és de lo més variable.

En Lluís avui trevallen molt. No ha vingut ni a dinar ni a sopar.

Tota aquesta nit se senten avions creuant l'espai.//

12. Som a la nit. Hi ha tormenta. Deurem tenir trona a la matinada. Fa molta calor.

He sortit dematinet a les meues devocions. No m'he cansat. En Lluís ha vingut a més de les dotse de la nit passada. Fins i tot diu que han sopat a l'oficina. És que han tingut de posar en ordre alguna cosa del cens mol endarrerida.

La Sara ha anat avui a Luján. A la Facultat han tancat a la Mima i demés companys d'aula.

13. Diumenge. Ahir teníam calor xafagosa. Tota la roba d'hivern feia nosa. Avui fa fret fina. Som oït missa primera. El sermó ha versat sobres la santa missa i com devem oir-la per a copsar-ne el fruit que conté. Els que seguim el celebrand amb el nostre missal on hi ha lo mateix que al seu tenim la sort de poguer estar atents i cumplir com Déu mana.

14. Encare fa fret. Fins han dit que hi ha hagut gelada. Jo no n'he pas vista anant a missa. La nostra malalta ha baixat i dinat amb nosatros.//

15. Avui ha vingut molta gent. Les cinc germanes Palau, Juana, Fanny, Paulina, Sara i la Cèlia i la petita Teresona que és la néta més petita que tinc. Dematí he sortit a les meues devocions.

16. Res que valgui la pena si no és que en Ricard ha parlat a la Irene des de Bariloche. Lo mal és que el telèfon de casa no va bé. Els hi costaba d'entendre's. Avisem que vinguin arreglar-lo i no ho fan.

Aquesta nit la Mima en Lluís i la Destéfono són a una festa escolar. És costum de tots els anys.

17. Avui m'he quedat. Som acavat una colla de cosetes que tenia comensades.

18. No sé què esplicar si no és que a la ciutat de Salta s'hi celebran grans festivitats honorant al Señor y a la Virgen del Milagro. Hi és el nunci del Papa, el president de la República, una multitut de bisbes, arquebisbes i peregrins de per tota la nació. ¡Glòria sia dada a les // més altes gerarquies del cel i de la terra!

19. Avui he fet una feina a benefici dels novis. La llarguíssima alfombra que se posa a fi que 'ls contraients hi caminin fins arribar a l'altar, tenia una rosegada de arnes o rates, o no ho sé bé. He tingut de treure'n un tros i tornar-i posar la cinta a fi que quedés ben pulida. Hi he tingut bona feina. El meu moneder s'havia trencat i allà me l'han remendat. Tirarà un temps més. És vei fa com jo.

20. Diumenge. Com de costum, som oït missa primera. El sermó i el bolletí, tot interessant. Tan·de·bo sapiguéssim aprofitar-mos-en.

A dinar han vingut en Joan amb la Sara[,] el nen i la nena. Són de lo més aixerits. A la tarde han vingut la Francisqueta Llorens i el senyor Cabré[,] bon amic nostre. La taula era ben plena. Érem per lo menys una dotsena.

A la nit en Joan pare ha surtit per Trenque Lauquen.// La mare ha estat molta estona llevada conversant mol animada.

21. Sant Mateu gloriós apòstol i evangelista. Era recaudador de contribucions. Jesús al passar per davant les seues oficines el va cridar i li va manar que'l seguís. Sense protesta ho va deixar tot i'l va seguir.

22. Dematí fresquet. Som assistit a les meues devocions de costum i ben animada he comensat un tovallonet per el nostre petit Carles a fi d'obsequiar-lo el dia del seu cumplianys. Ha vingut la senyora Tierra. Està mol animada amb el camí del seu fill.

23. Avui m'he quedat per avensar trevais que portan pressa. El temps amenassa pluja.

24. No ha plogut. He pogut oir missa en honor a Madona de la Mersè quina festa se // celebra avui. Hi han vingut les Hermanes amb tot l'alumnat en pes. Han cantat himnes a la Verge.

25. Anit passada els joves catòlics han fet un homenatge al president de la República d[octo]r Castillo amb motiu del retorn del viatge a les províncies del nort i l'entrevista oficial que han tingut amb el president de Bolívia. La joventut en nombre de més de mil diu que li han fet una ovassió monumental. S'ho mereix doncs és un home que no vol enredar la nació amb la guerra per els mals jocs que fa a tots els pobles.

He rebut carta de la Lluïseta Rocas.

Anit en Lluís i n'Irene han anat al Casal Català a escoltar el d[octo]r Moner i Sans.

26. Avui na Gracieta amb n'Irene han vingut a la parròquia. Després de tan temps de lluitar a fi de recobrar la salud ha pogut encare que amb auto satisfer les seues necessitats espirituals alimentant la seua animeta del pa // diví que de tan temps anyorava. Déu fassi que ben aviat hi pugui tornar sense necessitat d'acompanyament de ningú. Hem combregat les tres juntes. Gràcies en donc a Déu. En Lluís és al poble de Pergamino.

27. Diumenge. Festa dels gloriosos sants metges germans Cosme i Damià. Som oït missa 1a com ho tinc per costum. En Lluís i la Mima han anat a l'enterro del bon amic s[enyo]r Roca (a c s). Ha mort al poble de Sant Isidro.

Anit ha plogut. He llegit una pastoral d'un bisbe aleman queixant-se de lo mol que tenen de lluitar per a cumplir els seus deures de catòlics apostòlics i romans en contra de lo que vol imposar el Furer[,] o sigui que Alemània formi la relligió alemana amb un

Papa aleman ben separat de Roma. Ja pot pledejar: ben segur que té la de perdre. També he llegit sobre la Santíssima trinitat en nom de qui comensem totes les coses. Alabada sia per sempre.//

Octubre

1er. No sé per·què deixo passar dies sense posar notes. És que estic enfeinadíssima amb preparar labors per a la pròxima feria o kermesa com en diuen aquí.

Ahir la Mima ens va arribar de lo més contenta per haber merescut un tercer premi dels que han donat als estudiants d'arquitectura de la Facultat. <Avui> Avui "La Nación" ho portava amb lletres de motllo. Beníssim[,] que deia m[ossè]n Alcober de Mallorca. Pobre mossa[,] prou l'ha suat aquet premi! Que Déu li do salud per a poguer trevallar en el ram de dirigir construccions és lo que més li desitjo. Els dos petits nostres no dorman pas totes les hores que tenen son.

La seua mare va guanyan[t] salud poc a poc. Ahir va caminar fins al galliner. Un rato cada dia li convé fer moure els seus membres tan atuïts. Déu ens ajudi.

Llegim una pila de desastres de mar i terra.//

2. Primer divendres de mes. Gràcies a Déu he pogut sortir ben dematí, amb bonica fresqueta i fruir de les piadoses cerimònies pròpies del dia. Les comunions han estat mol concorregudes.

4. Diumenge. No sé ahir què va passar. Segurament res d'importància. Estic tan afanyada amb les dues carpetes que no puc fer res més.

Avui en Lluís i companys estan de passejada. Han dit que van a un *asado*.

A la tarde ha vingut el senyor Llons i en Joan amb la Sara i la nena.

5. La Mima és amb un concert de nit. S'hauran trovat amb en Roger Nadal.

6. Som a la nit. Fa fret. Un dia rúful. Fa poc hem sentit unes cansons cantades per l'Orfeó Català. El gentilíssim Millet (a c s) debia dirigir des del cel. Era un sant ja en aquet món. Ho deu ser més a l'atre.//

7. Avui és la Mare de Déu del Roser. He pogut oir missa i fer les meues devocions acostumades. A les nou hi ha hagut un funeral per l'animeta d'un pobre soldat d'aquet

poble que fa un any feia 'l servei militar a Misiones i amb una batalla que varen tenir amb una bandolers el varen matar. A la missa hi han vingut una colla de soldats que devian ser companys seus. Al cel sia ja que va morir cumplint els seus deures.

Avui també ha plogut. Acavo les labors.

8. Semblem al mes de maig cada dia un raig doncs cada dia plou. Els dematins són frescos.

9. Avui he pogut anar a les meues devocions predilectes. Dematí fresquet. No passa res que valgui la pena d'anotar.

10. Avui ha comensat la gran kermese a la parròquia. En Lluís hi trevaia molt.//

11. Diumenge. Segueix la kermesa. Déu li do bon éxit. Hi ha molt moviment.

Are són les deu i quart de la nit i plou. Avui és una festa de la Verge Maria. És la seua felís maternitat. És la festa del tiomf del Concili de Efeso. Glòria a Maria la més enlairada del cel i de la terra!

A la tarde d'avui amb na Gracieta, la senyora Terra, n'Irene i la Mima hem fet un passatget amb auto que ens ha plagut molt. Hem voltat per tots els llocs del palomar que ens ha resultat mol atreient.

12. Avui gran dia de Festa de la Rassa. Cumpleix 450 anys que Colón va arribar aquí. He llegit referent a totes aquelles gestes que amb tot i tan temps que hi ha que són passades sempre semblan noves. Al cel sian tots els que hi prengueren part.

En Lluís enfeinat a la kermesa Déu li do salud.

La Sara hi ha comprat un canari mol bonic.//

13. Passan uns dies preciosos sense fret ni calor. Avui he fet una feina bonica. He cambiat el coll amb una camisa del pare a fi que serveixi per en Lluís. Ha quedat mol rebé.

14. Avui és el cumplianys del nostre s[enyo]r rector. Ha tingut mols obsequis. S'els mereix per la seua gran bondat. Que Déu el mantingui y aumenti la seua salud tan

delicada. Atén a pobres i rics, ajuda i aconsella de bon cor i tot el poble l'estima. Ha cumplert 42 anys. Va amb el sigle.

15. Avui és santa Teresa de Jesús. Dona sàvia entre les sàvies. Gloriosa i valenta enamorada de Jesús. Dichosa d'ella que va lluitar amb salud i sense fins que va envolar-se'n al cel a rèbrer el premi dels seus trevalls. Som oït missa i combregat al colegi de les Hermanes.

16. El pare ha telefonat dient que la Miria té una grip i que convé que vagi allà una [frase inacabada].//

Anit n'Irene ha sortit per Trenque Lauquen.

17. Fa molta calor. El dematí és fresquet però les nits encare fan suar. Haurem de treure totes les robes d'abric. Les mosques molestan.

Avui és santa Margarida Maria Alacoque, felís enamorada del Sacratíssim Cor de Jesús. Demanem-li que sigui nostra intercessora ja que té tanta influència vora d'Ell.

18. Diumenge. Festa del gloriós evangelista sant Lluc. Va escriure 'l tercer evangeli. Era del temps de sant Pau. També era metge. El presentan acompanyat d'un toro. Un dels cuatre animals del apocalipsi.

Ha vingut la señora Tierra.

19. Trist record! vint-i-cinc anys de la dolorosa pèrdua. Al cel sia 'l nostre tan estimat Lluís. Totes les meues devocions han estat per a ell.

Avui ha plogut molt. Va bé per la terra.//

20. Santa Irene gloriosa. Aquest any no hi tenim n'Irene. Fa companyia a la Miria. Els hi som escrit. Hem rebut per a ells una aèria de l'avi Musterós escrita[,] o més ben dit[,] timbrada el 10 de juliol i certificada. La correspondència d'allà per aquí com d'aquí per allà no pot pas anar més malament. De les encomiendas ni cal parlar-ne. Els que s'en cuidaven feien la mar de propaganda a tots els diaris i ha resultat una soberana estafada. El principal dels que ho portaven l'han ben engarjolat. La gent que hi confiava ha trobat que els paquets de queviures no se sab ont anaven. Tots són enredos i lladragades.

Gràcies a Déu he pogut sortir dematinet a les meues devocions obsequiant a la meva patrona santa i per el bon repòs del nostre tan estimat Lluís que per aquesta diada varen sepultar les seues estimades despulles al cementiri de Barcelona vora la tomba de mossèn Cinto. Al cel sian els dos.//

21. Anit passada la llum del bestíbul ha fet una flama, s'ha apagat i hem quedat sense corrent. La mare s'ha assustat. Ha cridat a la Sara i en Lluís que s'han aixecat, han recorregut la casa i han arreglat de nou la corrent i res més. Una mica de pànic i pèrdua de son.

Per lletres rebudes sabem que n'Irene a les Acacias hi té molta gana i els tres engripats estan acavant la convalescència. Beníssim!

Avui he copiat un dibuix que servirà per a descansar-i la custòdia. Ha quedat mol bé.

22. Continua bona fresqueta. Els arbres i jardins estan plens de verdor i flors. Estem a plena primavera. He oït missa al colegi de les Hermanes. Era a les set i mitja. Després he visitat a la senyora presidenta de l'apostolat a fi de tractar la manera de resoldre qui se cuidi de les coses de la sacristia. Demà mirarem de portar-o a cap amb avinència del senyor rector. Mol convé fer-o.//

23. Tan·sols avui he sortit dematí aprofitant el bon temps que feia sense fret ni calor.

Acavo de saber que demà la meva estimada Teresona[,] néta la més petita que tinc, combregarà per primera vegada. Li som escrit unes ratlles felicitant-la a ella i a tots ells. Que Déu i l'arcàngel sant Rafel l'acompanyin en tan gloriosa festa.

24. He pogut assistir a les festes del sant arcàngel Rafael[,] quina celebrem avui. Feia bon temps. Som escrit a l'amic Jijena Sánchez a Tucumán. També som escrit a en Ricardo a Bariloche.

25. Diumenge. Gran festa de Crist Rei. He oït missa primera. És per·a mi gran solemnitat avui. Quina concurrència tan santa tenir Pío XI instituint aquesta festivitat en honor del nostre adorable Redentor Rei de cels i terra i Senyor de tots els senyors. Tota

gerarquia de la terra deu flectar genolls en terra per·a glorificar al Crist Rei en la Creu afrentosa.//

26. Res de nou. Som asstit a les funcions relligioses dematí i tarde. Feia bon dia. Avui ha comensat de venir bugadera nova. És de Morón. La pobre és mulata, jove i sembla mol bona noia.

27. Fa fret. El temps està de pluja; per això no m'he animat a surtir a la tarde.

Estic fent unes carpetetes per a la Teresona Bassa Palau. És tan petitona!

28. Sants Simon i Judes apòstols de Jesús. El segon és aquí preferit. No sols a Haedo sinó tot el oest. És el sant patró del poble d'Ituzangó. S'el nomena Judas Tadeo.

Avui he comprat una ampolleta de tinta i una llibreta de pocs fuis per afegir aquesta ja que se m'ha acavat i encare quedan dos mesos per acavar l'any.

Aixís les notes continuan a l'expressada llibreta que acompanyarà la present.//

29. La llibreta 14 no m'ha arribat als dos anys. Aquesta va unida a fi de no comensar-ne una de 200 fulls ans del 1er d'any.

Segueix la fredoreta. Ahir diu que estàvem a 4 graus i algunes dècimes. Fins asseguran que va glassar. Quins cambis atmosfèrics tan poc simpàtics!

Seguim el novenari per a les animetes del purgatori. Hi va molta gent. Avui, les meditacions han versat sobres lo que podem evitar ja aquí mentres som en el món d'anar a sufrir en aquelles presons tan pesades. Amb una mica d'esfors fent les bones obres atentes i amb gran devoció, tan·sols això ens evitaria aquells grans sofriments. Procurem portar vida ordenada i viure contínuament units amb Déu a fi de guanyar el cel per·a nosaltres i per les animetes dels nostres estimats difunts.

30. El mes s'acaba. Fa bon temps. També avui he sortit dematí i tarda. La novena va seguint. La Sara ja té la boca plena de caixals adobats.//

31. Avui també som sortit dematí a les meues devocions. A dinar hem tingut en Joan amb la Sara, la nena i el nen. Tots dos són preciosos. La nena vellugadissa i mol intelligenta i el nen robust i gran que dóna goig. Déu el fassi sants i que tingués jo el goig de veure'ls batejats en nom de la Santíssima Trinitat.

Novembre

1er. Festa de Tots els Sants. Som oït missa primera com de costum meva molt antiga. És diumenge. Ha vingut la Francisqueta Llorens. Hem conversat tota la tarde.

No som anat a la funció de la tarde perquè ha estat al cementiri de Morón.

2. Dia dels nostres difunts tan estimats. Som oït les tres misses que ha celebrat el nostre senyor rector. Les comunions han estat molt // concorregudes. A la tarde aprofitant l'oportunitat de la gràcia de guanyar el sant jubileu aplicat a les ànimes dels nostres difunts, he procurat guanyar-lo lo més bé possible. Déu hagi escoltat les meves pobres pregàries que de tot cor som oferit als meus estimats que he perdut.

3. Acavo de posar la firma amb una carteta que la mare acava d'escriure amb versos humorístics i bonics per el nostre petit Carlos Musterós i Llorens de Les Acacies de Trenque Lauquen. De·més l'hi he posat unes figuretes retallades que tan plauen als nens.

Are arriba en Lluís. Han tingut mol de tràfec a l'oficina que trevalla perquè han cambiat d'hestatge.

Som acavat unes carpetetes. Totes són flors.

4. Avui he sortit dematí perquè la missa ha estat al colegi i la diuen a les set i mitja.//

Som escrit al p[are] Molinero benedictí. He renovat la suscripció de "Revista Litúrgica Argentina". La Sara ha llogat una nova bugadera. Ha dit que és gallega. La mulata que teníam no feia per casa.

6. 1er divendres de mes. Gràcies a Déu he pogut combregar oferint a Jesús les meues pobres devocions matineres.

A la parròquia hi habia un capellà català. Ens esplicava que la Verge Maria quan va aparèixer a Barcelona al rei En Jaume 1er i a sant Ramon de Peñafort i a Pere Nolasc a fi que formessin l'Ordre de la Mercè, els hi va parlar en català, i que això indica que en el cel es parla en català. Quin humor!

7. Avui no he sortit. Tenia una feinada molt gran i gràcies a Déu l'he poguda fer. A les sis del dematí ja he preparat els estres // per a posar un corporal gran a punt de passar-i un dibuix Richelieu una mica complicat. Servirà per a posar-lo al sagrari gran i per·a la custòdia en festes d'exposició major.

Som apedassat llensols i un pijama d'en Lluís. Tot el dia cumplint lo que ens mana nostre pare s[ant] Benet[,] o sigui *orar* i *trevallar*.

8. Diumenge. He cumplert les meues volgudes obligacions cristianes matineres. A dinar hem tingut en Joan, la Sara amb la nena i el nen. Amb ells han vingut també el seu nevot Joaquim Batlle i Planas.

Aquesta tarde cerca de l'última de les barreres de l'oest, hi ha hagut un gran remate de *lotes* de terreno per a edificar. Aquet poble va mol d'aument.

La Francisqueta Llorens ens ha vingut a veure. També ha vingut la Juanita.

No m'he animat per anar a l'Hora Santa.// Hem dol i tot, però els diumenges a Rivadavia hi passan tans vehicles que fa por de creuar. He fet les meues devocions aquí soleta ben tranquila. Déu està per_tot i haurà escoltat els meus precs.

Tinc un caixal que'm dóna murga. Demà segurament aniré al dentista perquè m'el examini. *Poc pa i mal cuit*. És una dita que la puc aplicar a la meua ferramenta de la boca ja que dos únics caixals naturals que m'hi quedan a fi de sostenir els postisos i encare un dels primers hem fa mal.

9. Avui l'Església celebra la memòria de la antiquíssima basílica de la de Letrán. No hi ha cap notícia que valgui la pena. De la guerra val més no parlar-ne. És massa fer. Poquíssimes lletres en llegeixo peraquè cap dels que la fan diu la veritat. Are sembla que perdan els alemans; guanya qui té atreviment.//

10. Fa molta calor. Ahir diu que estàvem a 31 i dècimes. Molts senyals de pluja que tots són borts.

He sortit dematí, i som fet cap a les meues acostumades devocions. En aquelles hores fa de bon anar pel món.

La Mima s'ha guanyat un *distinguido*. Ha estat amb acuarela. Decorativa.

En Lluís és a estudiar a Morón amb en Natal. Déu els hi do sort.

Acavo de saber que avui hem tingut 33 de calor. Are som a la nit i fa vent fresc.

11. Quines noves més negres hi ha avui per contar! La ràdio i els periòdics tots van plens del nou desastre a Fransa. Els alemans diu que han invadit tota la part lliure aixís com també els italians a les colònies franceses. Diuen que 'l pobre vellet Petain[,] que tan ha sofert[,] ha fugit. En fi demà veurem.//

12. Les notícies de la guerra són incompletes i variades. És lo de fer i desfer. Uns diuen que el mariscal Petain ha sortit de Fransa, atres diuen que no. Hitler li ha donat permís per a circular per tot el territori de Fransa però ell no l'i ha admès. Fins i tot el primer li ha oferit que gobernés des de Versalles; que tampoc el venerable vellet ha acceptat. És mol digne Petain per a abaixar el cap.

13. Les notícies de la guerra no varian. La escuadra francesa continua ferma sense sortir del port de Toulon. Hi ha gran variació de noves. No's pot creure res.

14. Tot lo referent a la guerra europea continua esvalotat igual. Sembla que 'ls alemans perdan. L'escuadra francesa segueix en el port de Tolon. És tan ardida que planta cara a tots. Diu que està decidida a defensar-se // i la qüestió[,] que tots els bàndols la respectan. El mariscal Petain quissab a quines mars navega. Amb tot jo estic convensuda que no s'ha mogut de Fransa. És massa gran aquell home per·a deixar la seua pàtria.

La ràdio de Chile deia ahir que el govern francès governa des de Versalles. Ningú sab res en concret.

Avui aquí devant han passat uns homes que portaven tres micus. Els tenian tan ben ensenyats que han fet totes les maniobres que els hi han manat. En Lluís, Pubi i Coco els han fet ballar.

Ha plogut. Dematí ha fet tormenta i han caigut uns ruixats de gotes grosses com d'estiu.

15. Diumenge. Fa molta xafagor. Està tot núgul. Hi ha senyals de pluja. Som oït missa primera com és la meva costum. El sermó del evangeli[,] mol inspirat. Era referent // a la paràbola del gra de mostassa que és el més petit del món i en surt un arbre que es ocells hi fan els seus nius. Com també el llevat que posem quan volem pastar. D'un bocí de pasta que guardem per·a pastar de nou, en fem una colla de pans. Aixís va comensar la nostra santa relligió catòlica; amb una dotzena d'homes del poble

sense instrucció; però després de la resurrecció de Jesús, quan varen estar plens de gràcia divina que va comunicar-los l'Esperit Sant, varen ser plens de sabiduria per a comunicar la fe a totes les nacions i per mitjà d'elles la relligió catòlica va fructificar com el gra de mostassa de la paràbola del evangeli.

En aquet poble de Haedo gairebé se l'hi podria aplicar lo mateix; ja que amb deu anys que fa que hi som hem vist aumentar l'arbre de la relligió del Crist d'una manera imponderable. Que Déu dongui la // seua santa benedicció i ens conservi el nostre senyor rector que tan trevalla i amb ben poca salud.

He retallat aquet bocí de paper que he trobat al periòdic "El Pueblo". Amb poques lletres ens diuen lo molt que el Papa actual considera els homes de valor. Aquets són els nostres savis catalans que tenim al Vaticà. Glòria als nostres privilegiats que tan bé ha sabut premiar-los el nostre gloriós pontífex Pío XII.

Avui en Lluís ha dinat a Sant Isidro. N'ha tornat mol ben impresionat. Hem rebut carta dels nostres estimats de Les Acacies. Contan una pila d'epissodis del petit Carles. La Miria no vol que n'Irene retorni aquí. Diu que li fa molta companyia i que l'hi ajuda amb tot.

16. Avui dilluns 16 ha comensat de venir una dona que vindrà tots els dematins. Se diu Francisca. És de Trieste.

Avui a la parròquia hi ha hagut tres misses totes de difunts. Com se moran en aquet poble!//

Són les set i quart de la tarde i estic suant com un carreté. Tota la nit he suat. Hem sentia caure les gotes que no les podia dominar. La cara hem picava que me l'hauria esgarrapada. Quan ha de ploure ho fa sempre pro aquesta vegada els senyals són borts. Si plovia no faria tanta calor.

Avui és santa Gertrudis[,] relligiosa benedictina. Fou gran devota del Cor de Jesús mol abans que santa Margarida Maria Alacoque.

17. Avui el nostre Lluís cumpleix vint-i-un anys. El trova afanyat preparant-se per els exàmens[,] que són mol a la vora. Que Déu li do sort ja que tan trevalla.

La Destéfono ha merescut un *sobresaliente*. És mol trevaiadora en el seu ram dels estudis.

Avui no ha fet tanta calor. Ahir vàrem tenir 31 i dècimes.

Ahir vàrem rèbrer més de vint cartes de Barcelona.//

18. Avui en Lluís ha celebrat els seus 21 anys oint missa com també ha combregat. Que Déu i el seu Àngel bo no'l desamparin mai és lo que més per·a ell demano.

Va ser ahir l'*autèntic* aniversari; però avui és al Registre Civil.

Fa una calor desvergonyida. Ahir no en feia tanta i varem tenir 32 i dècimes.

Som escrit a la meva néta més petita de totes[,] Teresita Bassa Palau.

19. Acabo de rèbrer una mala notícia. El d[octo]r Puente és mort. Al cel sia tan inteligent personatge[,] que tan bé va treure'm el mal que tenia jo a la cara feia temps.

He rebut una carta del seu sucessor del consultori oferint-se amb lo que necessitem.

20. He rebut carta del p[are] Molinero. Hem dóna la mar de notícies benedictines. Déu l'ajudi!//

21. Avui el dia és més passable. He sortit dematí amb molta fresqueta. És festa dedicada a la Presentació de la Verge Maria al Temple.

Som respost al sucessor del d[octo]r Puente.

En Lluís ha surtit a fi de passar uns dies a Morón a casa de l'Huc Natal a fi d'estudiar junts com ho han fet aquí tota la setmana. Dilluns tenen el primer examen. Déu els ajudi!

La Mima diu que ve fins dilluns. Aixís quedem ben pocs a la taula.

Ans d'ahir me sembla que fou que la Mima va assistir amb un sopar que junt amb nois i noies estudiants d'arquitectura varen oferir amb un dels seus professors.

22. Diumenge últim després de Pentecostés. Som oït la missa primera. El sermó del evangeli ha estat referent al judici final.

A la tarde han vingut en Joan amb la Sara i la nena. Ha plogut. No fa calor.//

23. Sant Climent Papa i màrtir.

Som oït dues misses oferides a dues persones amigues difuntes. Al cel sian.

Fa tormenta i plou. Som escrit a en Domingo.

24. El temps fresc i plujós. Ha caigut un ruixat de gotes grosses. No he sortit.

En Lluís s'ha examinat. Tenia un estat de lo més nerviós. És que el dia era pèssim. Diu que són més de curanta que se tenian de presentar i tan·sols ell s'ha arriscat. Ha merescut la nota de *bueno*. Diu que ha comensat mol bé, pro després s'ha acobardit. La nota és petita. L'atre pròxima potser pujarà.

25. Santa Caterina gloriosa. Som oït missa a Liniers. Hi ha vingut la meva nevoda. Fetes les nostres devocions hem fet cap a casasseua. L'Ernest habia sortit. Amb ella hem desdejunat i conversat alegrement. Més tart ha vingut // l'Ernest. Els hi he portat dues carpetes que habia teixit na Gracieta per la Catalina. A l'Ernest li he portat còpia de la lletra del contrapàs llarc i del curt. Han estat de lo més contents. Tart de tot m'han portat aquí amb el seu cotxe. Hem conversat fins a les deu. Na Gracieta no s'en havia entornat al llit. Estaba de lo més animada. Aixís hem passat la festa de la meva nevoda en bon record també de la meua bona mare (a c s) que també tenia aquet nom.

26. Avui som oït missa al colegi. Quan he sortit d'allà, ans d'arribar a la parròquia ha caigut un ruixat de gotes grosses. He entrat a demanar un paraigues. El padre m'ha ofert portar-me aquí amb el seu auto ja que de totes maneres sortia. Amb pocs moments som estat aquí. Tot el dia han caigut ruixats. Torna fer calor.

27. Res de nou. Tot fa tristesa. Déu sobre_tot.//

28. He sortit dematí. Fetes les meues devocions al sortir de l'església feia bon sol. Era que portaba paraigues. Ahir que no en duia hem vaig muiar. Torna fer calor.

Les noves de la guerra cada dia són més feres. Una matansa d'homes i destrucció de pobles i precioses ciutats que fa dol.

España quissab les quintes que ha cridat. Els reservistes tots a incorporar-se novament. Estic mol preocupada per el meu nét Francisco. Pobre Montserrat[,] quin dolor!

La escuadra francesa de Tolon ha estat invadida per els alemans. Una part d'ella diu que devant el perill de l'invasió l'han enfonsada i destruïda. Déu meu[,] quins desastres!

29. Diumenge. No surto ni per oir missa. Tot ahir va fer tormenta. Anit passada fins ha caigut pedra. Are són les deu del dematí i plou. No m'animo a sortir per por // de muiar-me. La pedra que ha caigut no ha pas fet tan mal com la que va caure l'any passat per aquets mateixos dies; no opstant els que vénen de per fora diuen que ls carrers van plens de fulles dels arbres.

Llegim que no tan·sols una part de l'escuadra francesa han enfonsat els seus mateixos tripulants sinó tota [ha] anat a fons[,] l'oficialitat fins els respectius capitans i tot. Diuen que aquesta era la ordre que tenian. Quina memòria més dolorosa n'haurà la ciutat de Tolon! Quins desastres!

30. Avui sí que som oït missa. És la festa de l'apòstol sant Andreu. Feia una fret com si fóssim a ple hivern. Ha nevat fort a la cordillera. He fet una carpeta de les englantines que m'ha quedat mol bonica.

La senyora d'en Tito Garciamata ha donat a llum un noi mol robust. Ha estat un part mol difícil. La mare està mol delicada.//

Desembre

1er. És una delícia sortir dematinet i aprofitar la fresqueta que fa. Ja vindran els dies pesats i calorosos que no dóna goig de sortir. A la tarde som anat a la novena dedicada a la Puríssima Concepció de la Verge. El *coro* de les Filles de Maria han cantat mol bé. La lletania ha estat admirable.

Avui en Lluís ha aprovat una matèria de dret civil. Està de lo més content.

2. El temps segueix sense calor. No cansa.

Som arreglat dues estoles velles que han quedat mol boniques. També avui he sortit dematí i tarde. No m'he cansat.

La mare està tota amoïnada perquè no fa via de refer-se. Ja té raó, però això encare la perjudica més. Déu ens ajudi!

La pobre esposa d'en Tito Garciamata s'està morint-se. Quina desgràcia tan gran!//

3. La pobre Manola ens ha deixat. Som al dematí. A les deu li donen sepultura. Al cel sia tan bona senyora. Quina compassió tan gran fa el seu viudo! Pobre Tito! tan bo i tan que s'estimaven! El seu fillet diu que és una preciositat. La Sara nostra i la Mima

són a casa de la difunta acompanyant l'atribulada família. Que Déu concedeixi la resignació que necessitan tots ells per tan dolorosa pèrdua.

Acavo d'arribar de missa del colegi.

4. 1er divendres de mes. Amb un dematí tot boirós he pogut fer camí a la parròquia i sadollar-me de les devocions pròpies del apostolat. És l'últim de l'any. Gràcies a Déu he pogut combregar tots dotze primers divendres. Quin goig en tinc!

A la tarde som assistit a la novena que dediquem a Maria Inmaculada. Ella sigui el nostre consol i defensa tota la nostra vida i en l'hora de la nostra mort amén.//

5. Fa molta calor. He sortit dematí i tarde. Són les vuit de la nit. En Lluís i la Mima són al casament del seu cosí Carlitos Llorens (Pirul·lo). De no haver estat de dol per la mort de la Manola (a c s), haurian aprofitat una festa mol lluïda. S'hauran casat a la parròquia de Sant Agustí. Déu els fassi ben felissos.

6. Diumenge. La calor aumenta. Som oït missa primera. Després no he tornat a sortir. Ha vingut la Francisqueta Llorens. En Lluís i la Mima diuen que al casament d'en Pirul·lo s'han divertit molt.

He rebut carta d'en Domingo Avellí.

7. El calor és insoportable. No es fa res més que suar. A Buenos Aires i La Plata hi ha una pesta de paràlissis infantil que fa por. Aquí no n'hi ha cap cas.

Acabo d'arribar de la novena. L'església // estaba amb tot lo bo i millor que té. Tot per la festa de demà.

8. Avui sí que és una gran festa. Saludem i felicitem de tot cor a Maria per ser Ella la única persona del món que Déu ha eximit de la culpa de nostres primers pares Adan i Eva. Per aquet gran favor, té tota la gràcia i tota la influència per a recomanar-mos amb Déu a fi de salvar les nostres ànimes. Siguem-ne devots de Mare tan amorosa.

A la nostra parròquia, avui han combregat per primera vegada 126 nens i nenas. Quina colla d'angelons tan preciosos. Les nenas feian gràcia tan petitones vestidetes amb vestit llarc. Tan llarcs eran que pobretes al donar un pas tenian de fer maniobres per a no trepitjarsel. Caminaven amb pas petit i mol de·pressa. Tots nens i nenas amb el lliri a les mans junt amb llibre i rosaris.// Hi ha hagut mol ordre. El nostre senyor rector

ha dirigit tota la litúrgia. Jo només he vist lo últim, doncs en tal diada no vaig a missa del nens perquè l'església és petita i la necessitan ells i llurs famílies que'ls acompanyan. Després han estat obsequiats amb un desdejuni al colegi de les relligioses antonianes d'aquet poble. He pregat per aquella munió de criatures que amb tan goig han fet l'acte més sublim de la seua vida.

A la tarde som assistit a la conclusió de la novena i comiat a la Verge.

9. Són vora les deu del dematí. Fa una estona que ens ha sorprés l'arrivada de n'Irene tota contenta i animada.

Som escrit aèria a na Montserrat.

Na Gracieta segueix igual. No perdem però ben poc avensem. Avui no fa calor.//

10. Avui tampoc fa calor forta. Respirem una mica. Som escrit aèria a la s[enyo]ra abadesa de S[ant] Pere a Sarrià de Barcelona. Des que vaig perdra la meva tan estimada monja Angeleta (a c s) mai·més els hi habia escrit.

11. La calor torna pujar. Tan bé que hem estat els dos últims dies que no n'ha feta.

Hi ha tres dies o més que no tenim la Mima. És a casa de les noies Funes a fi d'estudiar millor juntes preparant-se per exàmens.

En Lluís també va per lo mateix. Ahir no'l varen cridar. És que no varen arribar a la Ll. Deia que li sabia greu perquè hi havia una mesa d'examinadors mol com cal. Varen examinar onse estudiants aprovant-ne deu. Veurem avui si el cridan com li anirà. Que Déu li dongui sort.

Per fi ha pogut donar i aprovar la matèria de la seua carrera. Ja tan·sols li'n manca una per haber-les donades totes. Diu que eran molts.//

12. Avui sí que he sortit. És la festa de Nostra Dona de Guadalupe. Per ser missa de la Mare·de·déu he fet l'esfors d'arribar a la parròquia. He posat les dues aèries a Correus. Déu els hi concedeixi un vol ben lleuger a fi que puguin arribar sanes i salves al seu destí.

Som a la caiguda de la tarde. En Lluís amb uns companys s'en van a *peu* a Luján.

¡Quins joves més valents!

13. Diumenge. Santa Llúcia gloriosa que ens guardi la vista clara i llarga fins que ‘ls uis nostres s’adormin per a sempre.

És un aniversari més de la pèrdua de la meua carinyosa i estimada mare (a c s). Som oït missa primera que ha estat mol concorreguda. Les criatures que varen combregar per primera vega[da] dimarts passat moltíssimes d’elles abitllades amb totes les gales de l’atre dia han vingut a la missa i combregat. És aquesta // la costum de tots els anys, però aquest amb motiu de l’invasió de paràlissis infantil ha estat suprimida l’oblicació. Amb tot, com sortosament en aquet poble no n’hi ha cap cas, els nens i nenes han comparegut a la Santa Taula del rei celestial aixerits i animats.

El nostre Lluís per lla les deu també ens ha arribat bon xic xafat de la seua ardidesa. De la colla que sortien d’aquí i Morón tan·sols ell i un atre feren tot el camí a Luján a peu, empleant onse hores o sigui tota la nit. Diu que a les set del dematí arrivaren a la basílica i oiren missa. Després varen pujar al colectiu i cap a Haedo contents del seu atreviment. Són joves!

Han vingut la Mari Gómez amb una de les germanes Berenguer.

14. Torna fer calor. La Sara ha anat al d[octo]r Fasola. Li ha dit que té el mal en el fetje. Sempre // tenim qui es dol! És que viu violent camí. Ningú descansa! tot és un gran devari. Déu se compadeixi de nosaltres!

15. La calor aumenta. Hem rebut lletres dels nostres estimats de Trenque Lauquen. La Mima, amb un dibuix ha copsat un *sobresaliente*. Beníssim. S’el mereixia per lo molt que ha trevallat.

16. Tota la nit ha fet tormenta. Ha plogut poc, però ha refrescat una mica.

Som remendat molta roba. La Mima està tota enfeinada comunicant-se amb es compañs i companyas d’aula preparant exàmens orals.

17. Avui sí que he caminat. D’aquí al colegi de les Hermanes, som estat mitjora justa. Feia una fresqueta deliciosa. A les nou ja era aquí de retorn. Va bé caminar dematí.//

18. Som tèmporas de Sant Tomàs. Serà dilluns. La fresca continua. No passa res que valgui la pena. La guerra furiosa com sempre.

La nostre malalta avui no ha baixat. El d[octo]r deurà venir anit. Que Déu li concedís la salud que tan necessita és lo que més li desitjo.

Avui és dejuni sens abstinència. En Lluís l'ha fet per primera vegada de la seua vida per haber cumplert els 21 anys fa un mes.

19. Dia per a mi ple de dol. Vint anys cumpleix avui que varem perdra el nostre Serafí tan estimat. Al cel sia pobre fill meu!

Som acavat una carta per el senyor Musterós.

20. Diumenge. La calor que fa tot avui és insoportable. Tot crema. Som oït missa primera com ho tinc per costum. Avui la mare està tota animada. Diu que és el dia que s'ha trovat més bé i forta des que està malalta. Déu volgués // que aumentés la millora.

He rebut carta de ls amics matrimoni Jijena Sánchez de Tucumán. Som escrit a la meua Montserrat. Déu li do un bon camí a la carte. A veure si té la sort d'arribar al beneït poble de Mont-ras junt o després de l'aèria que li vaig enviar fa poc.

21. Sant Tomàs apòstol. M'he llevat dematí per anar a missa. Al obrir la finestra he vist uns núbols de tormenta que m'han fet desistir d'anar-me'n. Aviat han comensat els trons i llamps i pluja. Tot ho pressentia la calor d'ahir. Som escrit a Sant Pere. És marítima.

En Lluís m'ha esplicat que dissapte prop_passat, aquí a la nostra parròquia varen batejar un jove protestant. És el que junt amb en Lluís varen fer el camí a Luján únics entre la colla que hi varen arribar. Com se veu lo agraïda que en restà la Verge d'ell que l'ha combertit.//

22. Amb bonica fresqueta he sortit dematí a les meues devocions de costum. Avui hem sentia una mica cansada. Per això no m'he quedat a la segona missa de funeral que hi ha hagut.

Som escrit als amics matrimoni Jijena Sánchez.

23. Gràcies a Déu estic més animada. Som fet el meu caminet matinal de costum i fetes les meues devocions m'en he vingut contenta i confortada per a continuar el meu calvari esperant arrivar al bell cim ont hi trovaré el premi que Déu tingui a bé concedir-me.

En Lluís amb els seus companys trevallan fen[t] pesebres de cartró. Són bonics. Hem enviat una mona al petit Carlos Musterós de Trenque Lauquen. L'ha feta la Sara aquí a casa. És en nom de la seua padrina[,] que li diu ell.

Som escrit al p[are] Molinero. Són les vuit de la nit. Hi ha tormenta. Trona molt. Ja al dematí els nubolets assenyalaban mal temps.//

24. La Mima avui ha donat examen d'"honorífics". Ha tret nota distingida. El 29 en té un atre i en deixa una per mars. Crec que és un poc sèria.

Som escrit a en Florenci.

Acavan de dir que Juancito Llorens tenen la nena malalta de paràlisis. Mol els compadeixo. Les noies i en Lluís volen anar a missa del Gall. Que hi vagin ja que'ls hi plau.

Són les onse de la nit. Acavem de sentir per la ràdio que han assessinat al almirant Da\r/lán.

N'Irene, la Mima i la Destéfono s'en van a missa del Gall a la parròquia de Flores. En Lluís a la nostra. Al carrer i tot el barri hi ha un espatec de petarts que no ens deixaran dormir.

Darlán l'han mort a Argel[,] on hi era amb 'l càrrec de mandatari de les forses franceses de l'Àfrica. Al cel sia.

25. Hem passat la festa de Nadal amb una calor insoportable. Les misses de la nit per tothom // estat concurridíssimes. Les noies han tornat mol ben impresionades igual que en Lluís.

Jo som oït la de les set i mitja[,] que era la segona nomenada de l'Aurora. A la tarde som assistit a les funcions mol solemnes que s'han fet amb motiu de tenir el privilegi de l'exposició major tot el dia. Que Déu hagi escoltat els precs que li hem fet tan devotament com he sabut.

De Morón han vingut uns homes que perteneixen a l'Escola de Jesús Sagramentat (alabat sia per sempre). Han practicat una Hora Santa mol sentida. Tota ella de salms. (La primera d'aquet poble.)

26. El calor aumenta. A la tarde no m'he vist amb ànim per·a arrivar-me a la parròquia. Tan fort era el calor. En Joan i la Sara han sopat aquí.

27. Diumenge. Quin moviment més bonic hi havia avui a la nostra parròquia! La jovenalla tot ho anima. Que Déu fassi la gràcia que // tots els que han entrat a les files de Crist Rei siguin soldats valents per a defensar el seu sant Exèrcit. Que la pau santa vingui ben aviat i perduri per molts anys.

A les sis d'aquesta tarde s'han acavat les curanta Hores d'Exposició Major.

Han vingut el s[enyo]r Llonc i en Nadal.

La Sarola i l'Aldao han agafat una aranya grossa i lletja. L'han posada amb alcofoll.

Avui el calor no ha estat tan fort.

28. Dia dels Sants Ignocents. Ens recorda <aque> aquell rei Herodes tan sanguinari que va fer degollar a 144.000 nois de dos anys per avall pensant que entre ells hi sacrificaria el Nen Jesús. Ben segur estaba camí d'Egipte amb la seua santa Mare i sant Josep. A Egipte hi varen estar fins que 'l mal rei va haver mort.

La Mima ha vingut de lo més contenta // amb la medalla que s'ha guanyat a la Facultat amb un trevall mol bonic. El premi, o sigui la medalla[,] l'ha oferida a la seua mare. Demà té un examen. En deixa un de mol difícil per a mars.

Tot avui ha fet fresca. Repasso 'ls fets de l'any passat en aquet temps i trovo que varem passar un istiu insoportable de calor. Que feia molts anys no n'havia passat cap de tan dolent. És dolent sempre l'istiu.

29. També avui he sortit dematí. M'he cansat. Mentres pugui, no vui quedar-me a casa els dematins. Fa moltíssims anys que procuro fer les meues devocions ben dematí. Quan era jove tan a Olot com després a Barcelona i darrerament aquí he procurat distribuir bé les hores a fi de cumplir les meues obligacions. Com més veia m'he anat fent més llivertat he pogut tenir. Aixís no he tingut tanta // pressa a tornar a casa. Quan tenia la jovenalla meva, que la tenia de guiar de bon dematí, procuraba fer les meues devocions més ràpides. Sortia de l'església, comprava i cap a casa a donar curs amb tot. Sempre he procurat tenir el rellotje a l'hora a fi que tot fes la seua via. És aixís com hi ha temps per tot i no se viu nerviós.

Avui la Mima s'ha examinat de teoria de l'arquitectura.

Hem rebut felicitació del p[are] Molinero.

30. El calor aumenta. Han vingut uns companys de la Mima.

La Miria ens ha enviat un pavo i uns pollastrets i gallines. Estaven morts de set. Fa un dia pesadíssim. Per anar a missa m'he cansat molt. No s'està bé en cap lloc. El cel té nuvolets de tormenta que no acava d'esclatar. El sol s'ha post com brases de foc.//

31. Sant Silvestre i Santa Coloma.

El calor avui no es resisteix. Crema.

En Lluís s'ha tingut de quedar al centre per a trevallar a l'oficina. No haurà pogut dormir. Se veu que tenen molta feina a fi d'any.

Ahir vàrem menjar una xíndria grossa i bona. Fins jo que a la nit no menjo mai postres en vaig menjar. Encare avui n'hem menjat.

Avui he sortit dematí. Tots els anys per aquesta diada dong una repassada als fets ocorreguts durant l'any. Aquest no n'hi ha haguts gaires. El primer i més bonic fou el naixement del nostre xamós Joanet Llorens Planes. Ha estat tan valent que als pocs mesos la seua mare s'ha trovat que'l tenia de desmamar perquè en venia un atre a ocupar el seu lloc. Potser és el més petit que ha dit aquí som jo l'amo. En Joanet ni s'en ha ressentit de l'empenta del seu germanet. És que és mol // robust i tot ho trepitja. Que Déu ens el deixi veure els dos robusts i bons minyons. Are són a les benaurades montanyes de Córdoba a descansar uns dies.

La nota més dolenta ha estat la enfermetat de la nostra Gracieta. Una cosa tan cansonera que vol tota la paciència i resicnació per a soportar-la. Té la sort que l'estar al llit no la molesta molt; puig al llit escriu, conversa[,] teixeix i escolta la ràdio que per ella va comprar en Joan al dar-se comte de la temporada llarga de descans que li calia. Distreu molt escoltar les noves, cants i músiques que hi donen.

Atre pena és per a mi l'estar tan allunyada de les meues filles Montserrat i Maria. La malestruga guerra fa que no pugui tenir noves d'elles[,] sobre_tot de la última. No s'atmet correspondència ni per mar ni per els aires ni ella pot escriure'm a mi tampoc.// Na Montserrat des de Mont-ras tampoc m'escriu. Les cartes tenen de passar per tantes mans i perills que mai·més arriban. I lo pitjor és que no es veu ni un clap de cel que llueixi a fi de arribar a una pau. Al contrari, que cap dels bàndols dóna senyals de rendir-se.

Una festeta bonica hi ha hagut amb els de la meua colla d'estimats. La xamoseta Teresona ha combregat per primera vegada. Jo la voldria veure. Si jo pogués, aniria a casasseua, els veuria a tots, en sentiria goig però Déu no ho vol. Un dia o l'atre serà.

Les noies Sara i Irene van preparant-se per a resoldre els seus camins. Sempre d'acord amb els seus futurs esposos, ajudant Déu formaran les seues llars amoroses. Lo més mal és tenir d'anar-se'n tan lluny de nosaltres. Siga lo que Déu vulgui.

En Lluís i la Mima estudiant de ferm per assolir els seus ideals ben bonics per cert.//

La Mima ha guanyat una medalla que ha ofert a la seua mare. Ha fet alguns trevais que han estat ben aceptats.

En Lluís, per haber cumplert vint-i-un any va poguer votar, dejunar i tractar una noia de Morón amb molta simpatia etc. També encare que alt i prim com un fideu, se veu que té forsa puig no fa molt va poguer fer el llarc camí d'aquí a Luján a peu caminant tota la nit. L'haver arribat a la major edat l'hi ha permès una pila de deures voluntaris i forsosos.

Tenim llogada una dona que ens bé tots els dies unes hores. Aixís tot queda més atès.

Els nostres Maria, Alfons i Nené fan el seu camí a Trenque Lauquen traficant amb ovelles que si no fos la guerra hi guanyarian cuartets. Are ho tenen de passar com poden ells i tothom. Lo mal és // poca salud de na Gracieta.

Són les onse de la nit. A casa som tots, inclús en Joan gran, la Joaquina, i la Destéfono. La Sarola ha mort el pavo que ja l'hem ensetat per sopar.

Avui no esperaré pas les dotse campanades com ho tinc per costum tots els anys.

Passo les nits bastant malament. Totes les matinades la tos hem desperta i me té desvetllada que no no torno dormir. És com un rellotge[:] quart endavant quart endarrera.

Després tot el dia en vaig malament i m'adormo trevallant. El cos necessita descans. El suar tan hem perjudica.

Amb un calor tan fort no se té ànim de fer res. Avui diu que hem arrivat als 53 [amb] dècimes. L'humitat fa que 'l termòmetre no puja per el calor que fa.

M'estic adormint. Durarà poc aviat me despertaré i quissab fins quan durarà el // desvetllament. El gran calor ens té atuïts a tots. A mi no m plau l'istiu. Tan·sols es té set i poques fanes de fer res.

Acavo que m'adormiria.

Que Déu ens comuniqui a tots santes inspiracions <santes> per adorar-lo de tot cor és lo que més li demano perquè Ell em concedeixi la gràcia de tenir forses per a lloar-lo i beneir-lo en tot lloc. Que pugui obsequiar al Sacratíssim Cor de Jesús

combregant tots els primers divendres que'm quedan de vida. Sagrada Família tota ajudeu-me a cumplir tots els meus deures amb salud i alegria de viure tan·sols per Déu.

Ben anyorada dels meus que tinc a Europa i ben vora la guerra perquè res sé d'ells poso fi a aquesta extensa llibreta demanant perdó a Déu si en els seus fulls hi ha quelcom censurable que a mi no m'ho sembla. Ben unida amb Déu.// Que Déu hem perdoni tot el mal que hagi comès durand l'any que fineix, i me dongui forses pera cumplir santament totes les meves obligacions de bona cristiana.

Déu meu! concediu la santa pau al món ben aviat. Aixís no se destruirà més poblacions ni se mataran més homes.

En nom de la Santíssima Trinitat[,] a qui tinc molta devoció[,] poso fi als meus escrits del present any. Que Déu ens dongui la seua benedicció santa a mi i a tots els meus per allunyats de mi que siguin. Santa Maria de París guardeu-me els que tinc allà vora vostre i que ens reunim junts al cel és lo que més desitjo.

Haedo 31 desembre 1942.

Àvia Irene

¡Visca la Sagrada Família!

Are sento la gran fressa de la mitja_nit.//

//

1942 Índex ***Pàgines***

En Lluís va ser classificat com a soldat "no instruït". Per lo tan va passar a la reserva..... 9

Tota la primera quinzena de gener va fer calor fortíssim.

Vaig rèbrer carta satisfactòria de la meva Maria des de París 13

Atre carta de la mateixa. Les cartes aèries per Europa tan·sols les podíam remètrer via Estats Units 16

Varen passar en Celito Carvajal amb la seua senyora i una filleta d'un mes17

Passaven molts avions..... 18//

Vaig rèbrer animada carta de París 22

El pare Puig ens deia que el sol agonitzava. Que desapareixerà de la terra i morirà tothom. Val la pena de llegir-lo. 23

Vaig anar a Luján amb l'Ernest i la Catalina. 26

Varen venir en Nadal amb tots els pibes seus i de la Glòria. 27

En Lluís i companys seus, una colla de més de curanta varen anar amb un picnic

Varen venir molta colla fins l'amic rus Schlimovich. 29//

L'Alfons amb en Joan sortiren per·a comensar el negoci d'ovelles 30

Va néixer el nostre Joanet 31

En Lluís va votar per primera vegada 32

Amb motiu de les eleccions hi hagué molts accidents. Camions plens d'homes vuit morts i molts ferits greus.

Hi va haver un eclipse de lluna 33

En Lluís va guanyar els primers pesos a l'oficina 34

En Carlitos i Mimus al port.

És una nota curiosa 36

Vaig rèbrer animada carta de París 40//

Varen venir Mary gran i s[enyo]ra Bugna 42

Na Gracieta va clavar-se un clau amb un peu. D[octo]r Fasola ingecció 46

Varen venir en Milo Llorens senyora i fillets seus.

Excursió a cal Estrop d'Urniglam..... 48

Nené a les calesitas 49

Vaix veure el petit Joanet per primera vegada 52
En Lluís va anar a Montevideo 54
Va tornar de lo més ben impresionat del viadje 55
Va morir la senyora Amàlia 56//
Mima i el seu pare passaven grip i varen llevar-se després de vint dies de llit 60
Llarga nota litúrgica 63
Joan i Gracieta sortiren per Córdoba 66
En Ricardo va mostrar-nos la maqueta 68
Una carambola humorística 69
Vaig estrenar un llit
La Mima tancament a la Facultat 72
En Joan i na Gracieta arribaven de Córdoba 76
Bona colla per l'asado 80
Miria Alfons nen i avi Joan sortiren per Trenque Lauquen 82//
Na Gracieta va comensar el descans 83
La Mimus va debutar al Casal 84
Va venir el marit de Manuela Ll. 86
Segon tancament de Mima a la Facultat 90
Haedo teníam 6 graus sota a Les Acacies 94
En Ricard va tornar de Bariloche mol animat 95
En Lluís mol animat de l'oficina 96
En Ricard va sortir definitivament per Bariloche.
Varen venir Flor i Cèlia ..... 98 //
En Ricardo va sortir definitivament per Bariloche. 98
Amb l'Ernest i Catalina vaig anar a Luján 99
Han vingut la senyora Álvarez amb els seus fills <Lluís> Fernando i Pepito . 100
En Lluís, Huc i Pubí estudian junts.
Gran *tormenta* al Parlament. 102
A la Mimus li va caure la 1a dent 103
Ens varen portar la ràdio nova 104
La Mimus va tallar la cinta que tancava una porta del Casal
Varen ser ella i un atre nen. Els més petits. 105//
En Lluís va aprobar la matèria de Procediments civils amb la nota de "bueno" 108

En Lluís va aprovar Dret marítim amb calificació de “bueno”..... 112
La Mima examen dibuixos..... 113
N’Irene al Dr Fasola.
La Mima va fer un trevall per un arquitecte de Morón..... 115
Vaig rèbrer aèria de París..... 117
Eren més de les onse de la nit escoltàvem Virolay i una mol airosa sardana. Hora española. Els que cantaven eren l’Escolania de Montserrat..... 120//
La senyora d’en Tian va donar a llum dues nenes setmesones..... 121
El meu cumplianys. M’en va passar una de fresca..... 123
En Lluís va passar tres dies en una estancia..... 126
Va rebrer carta de l’avi Musterós.
Varen venir la Sra Estalarra
En Lluís va retornar de l’Estància S. Miquel contentíssim..... 128
Nota llarga interessant..... 132
Atre nota ídem..... 134
En Ricard va parlar des de B.
Mima Destéfono i Lluís festa escolar..... 143//
Vaig fer feina per nubis. En paga varen arreglar-me el moneder..... 144
Na Gracieta amb n’Irene varen anar a la parròquia..... 146
En Lluís va anar al poble de Pergamino..... 147
La Mima i en Lluís varen anar al enterro del Sr Roca (a c s) .....
La Mima va obtenir un 3er premi per un trevall de la Facultat..... 148
En Lluís i companys varen anar a un asado..... 149
La Mima amb en Roger Nadal varen anar amb un concert//
Varen comensar la kermese de la parròquia..... 150
Una excursió amb auto amb la mare..... 151
N’Irene va surtir per Trenque L..... 153
Vàrem passar un sust amb la llum del vestíbul
La Teresona Bassa P. va combregar per primera vegada..... 155
Teníam bugadera mulata..... 156
Mn Rial ens esplicava que la Verge Maria a Barcelona hi va parlar català160//
Gran moviment aquí devant per un remate de *lotes* per edificar..... 161
Nota llarga litúrgica..... 166
Vàrem comensar de tenir la Francisca a trevaiar..... 167

En Lluís va dinar a S. Isidro
En Lluís va cumplir 21 anys 168
En Lluís va examinar-se. Va ser sol. Tots els altres varen acobardir-se 171
Vaig passar Santa Caterina a Liniers
L'escuadra francesa de Tolon va enfonzar-se voluntàriament. Tots els homes negats 173//
Va néixer el fillet d'en Tito Garcia Mata 174
En Lluís va examinar-se de dret civil 175
Va morir la Manola (a c s) 176
Lluís i Mima al casament d'en Pirulo 177
Gran festa de primeres comunions 178
En Lluís aprova matèries
N'Irene va arrivar de Trenque L.
Vaig escriure aèria a Sarrià 179
Ídem... a Montserrat//
En Lluís va anar a peu a Luján 180
Sara al Dr Fasola 181
Mima *sobresaliente* 182
En Lluís dejuni 1a vegada 183
Vaig rèbrer carta de Jijena Sánchez des de Tucumán 184
Nota d'un jove convertit
Vaig escriure marítima a Montserrat
Marítima a Sarrià 184
La Mima va donar examen de hormigon. Va merèixer un *distinguido* 186 //
Va celebrar-se la 1a Hora Santa dels homes de l'Escolta de Jesús Sagramentat d'aquí d'Haedo 188
La Mima va venir de lo més contenta amb la medalla que ha oferit a la seua mare 189
En Lluís feia pesebres de cartró
Mima se va examinar de la Teoria de l'arquitectura 190
La Miria va enviar un pavo i pollastres
Última nota de l'any que va finir 191//

Volum XV

1943 -1944

Pax

1943

Gener

1er. En nom de Déu comenso aquesta llibreta ont hi contaré moltes coses dels fets que s'aniran esdevinguent. La comenso amb una calor horrorosa que no se viu de tanta set i poc ànim de fer res. Nit i dia estic suant com si fes feines pesades. Anit passada bo i dormint sentia que el cap meu regalimava fins al coll. Quan m'he llevat tenia la roba molla de tan suar i tot el cos pres i amarat de lo mateix. A les dotze, quan totes les campanes de l'estació, tots els autos i camions que en aquella beneïda hora rondaven per aquets alrededors, i amb llurs bocines anunciaven l'entrada de l'any nou, vaig ficar-me al llit. Amb tot i 'l gran burgit que feien per fora tiran[t] petarts, he dormit sense tos ni musquits[,] a quins vaig procurar destruir ruixant-los de flit i que se veu que va fer efecte.//

Som oït missa primera. Era de l'apostolat per escaure's a ser 1er divendres de mes. Hem estrenat un aparato *altoparlante* a fi de que el nostre senyor rector no es tingués de molestar tan cridant des de dalt per ser oït per sota l'església. La última missa ha estat celebrada demanant a Déu protecció per els joves d'aquesta parròquia que demà s'incorporen a files per a cumplir el servei militar.

Per lla entre onse i dotse, han vingut en Florenci i la Cèlia. Hem conversat una estona. M'han portat tres llibres de la seva editorial. Són "Los hermanos Etchepar" per Germaine Mornand, "A orillas del Ganges" per Myriam Catalany i "¿Dónde está el tesoro" per André Bruyère. Jo els hi he donat unes cosetes que tenia brodades per a la petita Teresona com a record de la seva 1a comunió. Les noies no han vingut per el gran calor. Mentres ells eran a casa, una colla de companys d'en Lluís feien la mar de barrila per el corredor de fora. Després han entrat, han cantat[,] menjat uns // entremesos o no sé com calificar-lo, han pres el vermut i ben contents han brindat per les noies de casa i tot fent broma se n'han anat.

Avui el calor ha estat tan fort que ha pujat fins a 37,7. A tots ens tenia assonsats. A la tarde, a la parroquia s'haurà comensat la novena a la Sagrada Família[,] patrona d'aquet poble. No m'he vist amb ànim per anar-i de tanta calor. Cap el tart ha vingut la

senyora Tierra. Ha sopat amb nosaltres. També ha vingut la Joaquina. La Mima i la Destéfone han dinat a can Nadal a fi de despedir a en Janic[,] que demà s'en va a fer tres mesos de servei militar. En Lluís, a la tarde també ha anat a fer companyia al mateix i per lo mateix que les noies. Que Déu no permeti que hi tinguin de sojornar molt a files. A la nit, han vingut en Lluís Galán amb un jove barceloní nomenat Jordi Vilallonga. És molt jove; té dinou anys. Hi ha sis anys que és aquí. Ells dos han portat els // estres de obsequiar-nos amb una sessió de cine. La película que ha resultat interessant i ben feta era de els Lagos i catarates de Iguazú. Jo que tinc tan poca simpatia per el cine, al contemplar tanta meravella he passat bona estona animada. Amb el nostre Lluís, hi ha vingut el seu company Joan Pubi. Eran les dotse i mitja de la nit quan s'ha acavat tot. Tothom n'ha quedat content i agraït.

El cine l'han conjuminat aquí dintre de casa. Han penjat un llensol a la perxa ont hi tenim la gran cortina que separa el *livin* del menjador. Han portat la màquina sobre l'escriptori, enxufant amb els enxufes de la paret que comunica amb la làmpara. N'Irene l'encarregada de la llum. Nosaltros, tots espectadors i operaris al *livin*. Aixís han anat passant les cintes tan boniques. Per sort, ans de preparar les coses s'ha posat vent fresc del sud que ens ha tret la gran calor que havia, sofert tot el dia. D'aquesta festa tots // en guardaran bon record. Hi ha ajudat veure que na Gracieta ha estat llevada tot el dia, conversant amb tothom mol animada. Tan·sols ha descansat unes hores a la tarda després d'haber dinat. Els nostres hostes s'en han anat amb el tren de la una.

Aixís queda explicat com hem comensat l'any. Jo ben anyorada de les meves dues filles que res sé d'elles per causa de la malestruga guerra. La nostra Miria amb el nen hauran comensat l'any a l'Estancia Palau de Priovano. L'Alfons probablement també. Ell amb el d[octo]r Carvajal hauran portat les seves esposes i fillets a l'Estancia. Després quan els hi sembli bé les aniran a buscar. Que bé li farà això a la Miria i el nen! Fins a 38 va pujar el termòmetre ahir[,] més ben dit[,] avui.

2. Avui el dia ha estat més passable. Dematí no he sortit. A la tarde som anat a la novena que en honor <a> de la Sagrada Família // anem fent. A més hi ha hagut les meditacions sublims d'Hora Santa per ser 1er diumenge de mes. A totes les devocions som assistit en nom de Déu. Avui diumenge és dia 3.

4. El calor ens deixa atuïts. La meva set és contínua. Rebem cartes dels nostres estimats que tenim a La Cumbre, ont hi disfruten d'allò més. També en rebem de la

Miria des de l'Estancia Palau. Que uns i altres arrepleguin salud per a continuar les lluites de la vida. Tenim 37,7. No es té ànim per a més.

Ahir

5. Avui no he sortit dematí ni tarde. He tingut una feinada amb dos roquets dels escolans de la parròquia. Els tindran llestos per demà. El calor ha estat furiós. A la tarde s'ha posat una gran tormenta que semblava solsament de terra. Més tard ha explotat. Ara són les vuit i ja fa rato que plou, trona i llampega contínuament.// Ja es coneix que refresca una mica.

Avui dematí la Mima ha acompanyat a la seva mare a l'església. Hi han anat amb auto i tornat també. Déu hagi beneït aquest acte. En Lluís m'ha portat un tinter. Ha costat 95 cèntims. Avans, igual que aquet en costava 70.

6. Ditxós i ben_aurat dia de festa dedicada als tres grans Monarques, quins plens de fe, al veure la radiant estrella, varen deixar sos palaus encaminant-se cap ont era el Rei de tots els reis recentment nat amb tota la pobresa. Eren tres aquells reis com popularment se nomenan? Fins en els Goigs del Santíssim hi ha una estrofa que diu «*Els **tres** reis de nit i dia / caminaven sens parar / tenint l'estrella per guia / per a poder-lo adorar / oferint-li de bon grat / los seus dons rendidament / per sempre sia alabat / lo Santíssim Sagrament.*» En un·atre estrofa de la cansó nadalenca "Lo desembre congelat" també diu «*Arribaren // los **tres** Reis / amb gran alegria / per adorar lo Rei del cel / en una establia / li ofereixen tres presents de or[,] mirra i encens / a la ma ma ma / a la re re re / a la ma a la re / a la mare pia / i amb molta alegria*».

Aixís quedem amb que eren tres. Aixins ho conta el petit poble quan somnian els obsequis que han de portar els *tres* Reis de l'Orient que porten torrons a tota la gent. Que visqui l'alegria dels infants en gloriosa memòria d'aquell fet històric de l'adoració al Nen Jesús com també dels tres dons de or[,] mirra i encens.

Som oït missa primera. El nostre senyor rector ens ha ofert un bonic sermó referent al dia. He combregat i acabada la missa ens han donat a besar la imatge de diví Infant Jesús[,] últim dia d'aquestes sublims cerimònies.

Feia una fresqueta deliciosa.

A la tarde som assistit a la novena que anem fent honorant a la Sagrada Família patrona d'aquest poble. No m'he cansat.//

7. Avui fa fresca. Després de tans dies carregosos amb tanta xafagor retorna un dia fresc. Avui han vingut la Sara Palau amb la seva germana Juana[,] l'Estela filla petita de la Juana i la senyora Graciana v[iu]da Oliver i tia política de les Palaus. No les he vistes do era a la novena.

8. Torna a pujar el calor. Arribem als 38. És de mal suportar.

9. El calor aumenta. Avui he vist un casament. Eren gent senzilla. La nòvia feia mol goig. Tota vestida de blanc però el vestit ran de terra. L'acompanyaba un jove també vestit de blanc. Una senyora, del bras del nubi que vestia trajo blau fosc. Quan caminaven junts que sortien de l'església, la nòvia se veia com estaba mol contenta. Ell estava mol formal. Déu els fassi mol felissos.

Tots els dies amb tot i el calor vaig a la novena.//

10. Avui és la festa major d'aquet poble. Som oït la segona missa. Després m'he desdejunat a la parròquia i m'he quedat per l'última. Ha estat molt solemne. El p[are] Rosselló ha predicat. Ens ha fet un sermó molt inspirat. Té bona veu i facilitat de paraula.

A la tarde som tornat a la funció. L'han feta els de l'Escolta de Jesús Sagramentat. Si no hagués estat la gran calor que hi feia hauria estat molt millor. No es respiraba. Are són les onse menys quart de la nit i continue la gran calorassa.

Mentres som estat fora a la tarde, han vingut en Milo Llorens amb la senyora i els seus fillets. Hem dol no haver-los vist.

Aquesta nit hi ha concert de música sacra i cants, a l'església d'aquest poble. Tot és a benefici del progectat saló parroquial que tan se necessita i hi ha prou fondos per a comensar. Si l'haguessin tingut no s'hauria hagut de fer el concert a l'església.//

11. Quina nit més pesada[,] Déu meu! No he pogut dormir. No he tingut tos, però he suat contínuament. A la matinada han fet trons d'aquells foscos i llargs però no ha plogut.

Me sentia tan criuxida de no haber dormit que no som animat a sortir. A més que 'l temps era plujós, i el calor asfixiaba.

Anit ha mort el general Agustín P. Justo expresident de la República Argentina. Ha mort casi repentinament. Un derrema cerebral mentres havia acavat de dinar. Diu

que va sentir-se un gran dolor al cap. Estaven amb ell els seus fills. Al sentir-se la fiblada tan forta diu que se va treure dos manyocs de claus i va dir als seus fills: «Aquestes són de la vostra mare i aquestes altres meves. Això és per si hem moro.» Ja no va dir res més ni va recobrar el coneixement morint a les 0.28 de la nit. El p[are] Azcárate[,] prió dels benedictins[,] va auxiliar-lo en els últims moments. Feia poc que havia quedat viudo. Al cel sia.//

He rebut carta de la Lluïseta[,] nevoda meua.

12. Hem rebut una pila de cartes de Barcelona. Totes són de la estimada família Musterós. M'envian una Fulla dominical de la parròquia de Sant Jaume. També he rebut una carteta de la nostra petita Teresona Bassa Palau.

Avui no he sortit. Semblava que havia de ploure i no ha plogut. Segueix el calor però no tan fort.

13. Calor i res més hi ha per contar. La Miria des de l'Estancia Palau escriu sovint. Se veu que tan ella com el seu fillet s'hi retornan de lo que havian enderrerit amb el cambi a Trenque Lauquen. Que Déu els ajudi.

Som contestat a la petita Teresona. També som escrit a en Joan i tots els seus i nostres a la Cumbre.

14. Avui no he pogut sortir. Quan me n'anava s'ha posat a ploure i he desistit del meu propòsit quedant-me a casa. Avui és Sant Hilari.//

15. Avui és sant Pau 1er ermità. Als quinze anys va quedar orfe i se va retirar a un desert. Hi havia una palmera que li suministraba aliments i vestit. Hi va estar fins que va morir als 112 anys meditant la ciència de les ciències que consisteix en conèixer a Jesucrist i al seu Pare als que Cristo manifesta als humils. Així va viure practicant l'exercici heroic de la oració i la penitència.

Acavada la missa la senyora de Pelufo m'ha oferit portar-me aquí amb el seu cotxe, cosa que li som aceptat sense complicaments. El calor era fer. Així no m'he cansat ni acalorat. M'estima mol[,] aquella senyora. Déu li pagui les atencions que'm té sempre.

Són les vuit menos quart de la tarda (hora oficial) i encare hi ha sol. El calor és fort. Anit no he dormit de mosquits i calor. Voldria escriure a la Miria i no tinc ànim per a fer res. Esmortuïda i res més.//

16. El calor continua. A la matinada ha fet forta tormenta. Ha vingut del nort i ha plogut molt. No'm som animat per a sortir. No som oït missa.

Som escrit a la Miria a Pirovano.

Avui s'ha rebut un escrit de la família Gassiot de Barcelona. Comunican que en Joan és pare d'un nou fillet nascut me sembla el mes de juliol. Se diu Jordi. Déu el fassi sant.

17. Diumenge. Som oït missa primera. Després no he tornat a sortir. El calor és insoportable. Ha vingut la Mary Gómez chica. Una seua amiga l'ha vinguda a buscar. No hi ha cap novetat per a contar.

18. Ahir ens queixàvem de calor i teníem 38. Avui diu que hem arribat a 39. És que al comensar la tarde feia un vent que cremaba. En Joan[,] Mimus i Sara han parlat des del centre. Se veu que han tornat de Còrdoba encantats // de l'excursió. Tots ells mol millorats.

No faig res. No tinc ànims. El gran calor hem té atuïda. En Lluís acaba de dir que a Buenos Aires han arribat als 40,3.

19. Segueix el calor. He sortit dematí per anar a les meues devocions de costum.

A la tarde la Mare amb la Sara han anat a la dentista al centre.

L'Alfons i la Miria tornan a quedar-se amb el camp de Les Acacies.

20. Què tinc d'escriure avui? Lo de sempre. Calor vigurosíssima insoportable com mai jo hagués sofert. El termòmetre no ha pujat tan com els altres dies per causa de l'humitat que hi ha hagut.

Vespre de tot la ràdio diu que el govern de Chile ha trencat les relacions amb els del Eje. Are sí que l'Argentina queda sola per a seguir neutral. Que Déu permeti // que perduri el ceny dels nostres governants a fi que no ens veiem afligits per l'odiosa guerra que té invadit tot el món.

21. He passat la nit sense poguer dormir de tanta calor. He suat sempre. Tot el meu cap riellava líquid contínuament. Hem de quedar liquidats. No m'he vist amb ànim per anar a missa. Are són dos quarts de deu. A l'horitzó, de la part del nort, hi ha una boirina fosca preludi de la xafagor que ens invadirà tot el dia. L'airet que fa és tebi. El sol tot vetllat per la boirina.

Són les set del vespre (hora oficial). Encare fa sol. Hem passat un dia cremant. Una set devoradora, sens ànim de fer res. Sempre amb un ventall a la mà que ens comunica aire calent. Tots esmortuïts i aclaparats. El vent que fa és calent. Entre tots hem vegut una ampolla de sidra fresca. No tenim fresca ni nit ni dia. El govern argentí, amb tot i quedar-se sol, no vol // rompre amb els països que estan en guerra. La nació argentina mai ha estat belicosa. Jo estic conbensuda que si tingués motiu suficient no es deixaria pas invadir, però per complaure els altres fa bé de ser neutral. Bé massa mal humor tenim dintre la mateixa nació.

22. Som a la tarde. En Lluís acaba de rebre una mol afectuosa carta d'en Milo Llorens invitant-lo a que vagi allà a passar una temporada. És una llàstima que hagi trigat tan doncs ja fa dies que podria haber sortit per allà. És que diu en Milo que ell no sabia que les ties l'haguessin invitat amb tanta insistència.

Avui comenso la tinta. És molt clara.

Tota la nit ha fet tormenta però no ha plogut ni refrescat. Sembla que ja tot és passat i fa calor. Som escrit a l'Alfons. Demà és el seu Sant Ildefons. Són les deu de la nit fresca. Avui na Gracieta ha anat al centre a la dentista.//

23. Quina nit més reposada he passat. He dormit tan bé que fa més d'un mes que no havia passat les hores de la nit tan rebé. És que ja des de la vetlla que feia un estar d'àngels. He sortit a les set menys quart amb un airet del sud que donaba goig de caminar. Tot el dia m'he sentit bé.

Ja ho sé que poso notes que no van ni vénen. Hauria de plegar de fer-les, però prefereixo continuar-les. Qui no vulgui llegir-les no hi té cap obligació. Anys enrera tenien més sal. Are no diuen res. De la guerra hem dol parlar-ne. Dels fets que passen a casa val més no dir-ne res.

24. Diumenge. Tenim una fresca deliciosa. Fins tenim d'arrepleglar alguns pedassets de l'hivern. Si podia durar! Cal aprofitar l'ocasió.

He sortit dematí i oït la missa primera. No m'hi he cansat gens. A la tarde han vingut en Joan amb la Sara, la nena, el nen, la Caterina i el s[enyo]r Mas. Ens hem conegut personalment. És un bon amic.//

He rebut carta d'en Domingo Avellí.

25. Acavo d'arribar de missa. Avui era de la felís conversió de sant Pau Apòstol. Ditxós ell que Jesús el va escullî entre 'ls revoltosos perseguidors enfurismats contra la nostra religió santa a quin tenia poder per empresonar-los i martiritzar-los. Al caure fulminat per una forsa misteriosa, i quedar sense vista, va compendre que la seua forsa era completament inútil; i es va sosmetre a tot lo que Jesús va voler. I després? Després va esmerar tota la seua gran influència i sabiduria defensant per tot el món la nostra veritable religió que tan habia combatut. A Déu res li és impossible. Tinguem fe, esperansa i caritat. Déu ens ajudarà. Gloriós sant pregueu per nosaltres.

Som escrit a en Florenci.

26. Avui fa bon temps. No hi ha noves de cap mena si no és una carta per mi de l'Alfons que no sab com explicar la joia que té de tornar // tenir el camp de Les Acàcies. Jo també i tots n'estem[,] de contents.

27. Tornem a tenir dies lletjos. Calor xafagosa pesada. Boirina espessa a l'horitzó i el cel tot entelat. L'Alfons està tan aburrit del clima d'aquí que diu amb una carta que preferiria demanar almoina i dormir sota 'l pont a Catalunya, que ser potentat a Trenque Lauquen. I això que està content del retorn de Las Acacias. Diu que això de tenir d'estar l'hivern a 10 sota i l'istiu a 40 sobre no pot anar ni amb rodes.

Els alemans diu que a Marsella han fet una matansa de persones que esparvera. Quin terror! Déu nos perdoni!

28. Són les set de la tarde. Ha plogut una mica[,] el dia lleig. La Mima s'afanya a estudiar. En Lluís també. Els dos preparen una sola matèria per a mars. Així tindran aprovat tot el curs i ben // tranquils la Mima podrà comensar el quin[t] de la seua carrera i en Lluís tenir llesta també la seua. Que Déu els ajudi ja que són tan bons estudiants. És un goig tenir un parell de germans tan aprofitats.

29. Sant Francisco de Sales. Gran savi de qui podem aprendre moltíssims consells sobre_tot en el llibret titulat “Vida devota”.

Som pogut oir missa amb tot i que la major part de la nit ha fet tormenta.

Hem llegit que un avió que habia sortit de la Panagra va caure per les muntanyes peruanes i incendiant-se i de catorse persones que formaven la colla de passatge tan·sols un n’ha quedat viu encara que ferit. Tots han mort cremats, però d’una manera que és impossible identificar-los. Al cel sian. Era el Douglas n[úmer]o 3. Un altre que va sortir de Mendoza també se va incendiar però els dos que el manejaven varen tenir prou serenitat per aterrissar sense altre pèrdua // que l’aparato. Ells estan bé. No sé per·què passen tans accidents aeris!

En Joan nostro (fill) diuen que ha rebut una carta aèria que diu que el vell Musterós està gravíssim. Si no fos que un·atre vegada ja fa temps ens varen donar una notícia semblant i gràcies a Déu va refer-se pensaria que ja ens ha deixat. En fi[,] sigui lo que Déu vulgui. Tots els hiverns els passa forsa difícils, però la seva complecció se veu que és prou forta per a resistir les més tremendes embestides. Que Déu li ajudi en lo que més li desitjo. Fa setantasset anys. L’Alfons i la Miria en passaran molta pena.

30. Santa Martina gloriosa màrtir per Déu. Som oït missa i fetes les meves devocions de costum, oferides totes a la memòria d’aquella germana meva Martina (a c s) com també per el nostre estimat amic s[enyo]r Albert Musterós que per fi hem sabut que fa més d’un mes que va morir a Barcelona. Un dels seus fills ho // ha escrit a en Joan a l’escriptori dels Llorens. Hem sentit mol aquesta mort, encara que no podíem pas esperar altre cosa donat la seua naturalesa d’un temps cap aquí molt delicada. Cada hivern tenia tarrabastades produïdes per els relleixos d’una bronconeumonia de fa pocs anys. L’Alfons i la Miria en passaran un dolor molt fort[,] d’aquest desenllàs. Tan que els estimava, i ells a ell!

Som fet un babasai per en Joanet petit. Hi he brodat tres gossets mol macos. He passat el dibuix amb un atre que són tres peixos. Tot per el seu primer cumplianys que serà el 28 d’aquest mes.

En Coco Bori ens ha vingut a vingut a veure des del cuartel que és a Santa Fe. Diu que està del tot aburrit de fer de soldat. Aixís va passar al nostre Joan quan li va tocar el rèbrer als tres mesos a Campo de Mayo.

El temps passa fresc. Fins sembla que vol ploure. És un·atre viure[,] sense tanta calor.//

31. Diumenge. Quin temps si podia durar!

Som oït missa primera. Feia de bon anar per aquests mons de Déu!

En Lluís s'en ha anat amb un partit de futbol amb els seus companys. La Mima a can Nadal. A dinar hem estat pocs. A la tarde la casa era plena de gent. Han vingut en Joan amb la Sara i la nena. La s[enyo]ra Victòria Estalarra amb el seu fill Aramis, sa germana Fernanda[,] el seu marit i fill Jordi. Encare hi habia la Joaquina[,] que més tart també s'en ha anat. Hem passat la tarde mol animada. També ha vingut en Quimet Batlle Planas. La Mimus tot ho removia. El seu avi Joan havia dinat amb ells al centre.

Febrer

1. De bon matí plovia. Això m'ha fet quedar a casa. Després ha fet bon temps. Són uns dies passables.

Avui hem despedit la dona que venia a fer feines, i n'ha comensat un·atre. La Sara s'ha trovat amb el compromís de tenir-les totes dues juntes davant seu. Ha pagat la primera i s'en ha anat. La que s'ha quedat no'm fa pas cara de quedar contenta de quedar-se. Totes tenen tac o bac; i nosaltres, tots tenim el nostre *però*. Anem tirant; que qui vol mula sense vicis... ha d'anar a peu.

Hem escrit als de Las Acacias. En Joan ha comprat un petit serrutxo per el nen de la Miria. Que aprengui a fer cosetes de fusta.

2. Festa suprimida fa alguns anys. La Candelera. Les oracions que el celebrand resa mentres dura la benedicció de les candeles són sublims. Recordo amb goig i enyoransa la cerimònia // tal com la feien a Llufriu. Posaven un escambell dels que tenien els escolans per·a seure mentres duraba la missa, al bell mig del prebisteri. A sobre l'escambell una panera en la que els fidels hi posaven els seus manyocs de candeles guarnides de flors de les que hi havia en els jardins. Regularment eren violes (alelí) de tots colors. La panera quedaba plena de candeles i de flors. Acabada la benedicció n'encenien una per cada un i se feia la processó presidits per el s[enyo]r rector i pabordes de l'obra de la parròquia al sublim cant d'«*Ave maris Stel·la. Dei Mater alma*», etc. Acavada la processó se celebrava la missa amb les candeles enceses.

Are llegint el meu missal trovo que al comensar la processó no es canta pas l'*Ave Maris Stel·la* sinó atre cosa, però a mi hem sembla que a Llufriu ho cantaven com ho

som escrit. És que d'això hi ha molts anys i no ho puc averiguar perquè llavors no habia comensat d'escriure les notes de tots els dies. Per això és bo fer-les per ser més verídic.//

3. Avui és Sant Blai. A Llofriu deien «per San Blai planta l'ai». Aquí el tenen per poderós advocat contra els mals de la gorja. A la parròquia de Bellegarfia una vegada vaig assistir amb una pràctica devota sobre lo que dia més amunt. Un sacerdot tenia unes candeles en forma de X me sembla. Eren beneïdes i les passaba pel coll de cada persona devota que ho desitjava. A Llufriu i sa comarca tenim sant Llop protector del coll.

Som oït missa. Anant m'he cansat forsa. Tornant no pas tant.

En Lluís se prepara per anar a fer *farra* a casa del seu company Hug Natal. Avui és el seu cumplianys.

N'Irene i la Mima s'han comprat roba estampada per a fer-se un vestidet cada una. N'Irene a més s'ha comprat una camisa blau cel mol maca. Va preparant les seves coses a fi que no vingui tot amb un plegat quan Déu permeti que amb el seu Ricard puguin portar a cap sos progectes.//

4. El calor de nou aumenta. Ahir teníam 30. Avui segurament en tenim més.

He sortit dematí. Som fet cap al colegi de les Hermanes. Avui elles tenian missa i a dos quarts de nou un·atre a la parròquia. He oït les dues. No m'he cansat.

La Sara i n'Irene m'han fet una gran neteja del meu dormitori.

Som escrit a la Lluïseta Rocas.

5. 1er divendres de mes. He tingut la sort de poguer celebrar un·atre 1er divendres en obsequi al Sagrat Cor de Jesús. No m'he cansat. Avui a l'estació ha dit en Lluís que una colla de d'exaltats han cridat paraules contra la religió catòlica. La maranya comunista va creixent. Tornem a tenir molta calor.

6. Avui és sant Tito gloriós deixeble de sant Pau apòstol. Podem celebrar-lo per la part que ens cal per ser entre la seua família nomenat aixís el // nostre Ricard de n'Irene.

7. Diumenge. Som oït missa primera. Quan he sortit de casa tot el cel era gris amenassador de tormenta. Com les senyas de pluja tot sovint ens enganyan, per si o per no som pres un paraigua. L'església estaba fosca que no's podia llegir. El nostre senyor

rector no s'ha recordat de donar-mos la llum fins passat l'evangeli. Els llampecs feien vibrar les llums i els trons feien pensar que la tormenta era forta. Mentres el padre ens mostraba la sagrada i tan venerada forma per_a_què l'adoréssim en aquell moment tan sublim ha fet un tron que ens tenia aturdits. En fi, que la comunió que era de 1er diumenge de mes i mol coneguda ha estat acompanyada de forta tempestat. A pesar de tot ha durat poc i la pluja no sé pas ont era. Aviat ha deixat de ploure i ni tan·sols ha plogut d'en tot el camí de retorn. Després no ha plogut més.//

A dinar hem tingut en Tian Llorens amb la senyora seua i la aixerida noieta filla dels dos. És una miniatura però sana i espavilada. Cap el tart, amb ells dos, na Gracieta i la Sara hem donat un tom amb el seu coche. Hem arribat a la casa florista El Gladiolo. Han encarregat un ram. Després hem voltat cap a l'Hospital Guemes. Hem tornat per L.N. Alem fins a casa i desseguit de nou buscar el fenomenal ram de roses i margaridoies amb profusió de felguerines fines que emplenaven els buits de les flors. Ha resultat un obsequi que han volgut per a la seua ta Gracieta. Déu els hi pagui tanta generositat.

Demà s'en van definitivament a viure al Chaco. En Tian hi té un empleo.

8. Quin dia més pesat ha fet avui.

He sortit dematí. M'he cansat molt. És que feia una boirina d'aquelles tan lletges i pesades que emmetzinan tot el cap. És S[ant] Joan de Mata.// Raó tenia ahir de queixar-me per el gran calor que encare dura. Teníam 35,3, i avui segurament haurà pujat més. També avui m'he cansat forsa. Tot el dia ens quedem xafats. Avui la mare ha enviat carta per avió als Musterós de Barcelona.

10. El temps tot avui és mol variable. Anit ha plogut. Tot el dia ha fet calor. Avui diu que vàrem tenir 33 graus. Els diaris que vespertins explican l'atentat que ha tingut el ministre d'Instrucció Pública Dn Rote. Una bala li ha tocat el taló d'una sabata estant dintre del seu cotxe. Els vidres romputs li han ferit les mans, però ferides lleus. L'agressor és un vellet que anys enrera tenia càtedra de fer formatges. Va quedar cessant. Moltes vegades ha intentat obtenir un lloc sense èxit i el pobre vell i desesperat ho volia fer pagar al indicat s[enyo]r ministre. Ell mateix s'ha presentat // a la policia.

A la tarde han vingut la Joaquima i la seua germana Victòria.

En Joan (fill) a la nit s'en va a Trenque Lauquen. Hem rebut carta dels de Las Acacias.

11. Avui no he sortit. El pare ha portat un gran paquet d'estampilles usades. Les ha comprades al s[enyo]r Manuel Arostegui de Victorica.

14. He deixat passar els dies que res de nou ha passat si no és que vaig escriure a en Fullà. Ahir vaig acavar una carpeta de cistelles de roses. És per a la Sara. A la nit va venir en Janic Nadal. Avui és diumenge. La calor insoportable. El cel cubert com si hagués de ploure. Si no plou aviat no sé com podrem resistir més. Acavo d'escriure als de Las Acacias.

Avui, quan anava a missa primera semblava que el sol era una brasa de foc que encenia una muntanya de núvols. El dia és molt pesat. Ha // dinar hem tingut la nena Nadal. La ràdio ens diu que avui hi ha hagut 37,8.

15. Acavem de quedar liquidats. No crec que d'en tota la meva vida hagués passat un estiu tan pesat. De per tot arreu llegim queixes de lo mateix. Calor i sempre calor. No se té ànims per a fer res. Surten nugulades que semblan han de portar tormentes que fallan totes. Les pobres bèsties se moran perquè no tenen res per menjar. Els sembrats quedan secs per lo mateix. Afegim la manca de nafta que els camions i autos no poden circular i la fruita se pudreix en els arbres. Una misèria espantosa.

16. No he sortit. Hem passat una nit calurosa sense un aleta d'aire. He suat sense parar. He comensat una faixa per un besnét o besnéta meua que està pròxima a trucar la porta de la seua mare per a veure la llum.// Hem rebut carta de la Miria. Se l'ha veu forsa animada. El nen també s'ha refet. Diu que està forsa tranquil i que torna tenir el bon humor amb els acudits d'avans.

17. Amb tot i una forta gropada negra i plena de trons, ha estat del tot seca i ha fet aumentar el calor. No m'he animat a sortir de casa.

18. Avui sí que he sortit dematí. No ha fet un dia tan pesat com aquets altres, segurament degut a la tormenta d'ahir.

Estic teixint una faixa de croxet per el futur fillet d'en Joan i la Sara. Quines notes que no tenen solta ni volta. De la guerra ni en vui parlar. Hem fa massa pena. Ni llegeixo cap diari. Tots menteixen. És per això que no val la pena de llegir-los.

19. També avui he sortit dematí. No m'he cansat ni a l'anada ni a la tornada. És que // el gran calor ha amainat una mica. Quin descans! Se té voluntat a trevallar quan el temps és passable com are.

20. Avui no he sortit. La tos forta m'ha atropellat tan a la matinada, som estat tan estones desvetllada, i quan m'havia de llevar m'he adormit. Hem convenia descans. Quan vui fer el valent d'anar-me'n estan[t] cansada, m'en ressento tot el dia. Ho sentia per ser dissabte de no oir missa. En Lluís sí que hi ha anat, a missa i a combregar. Ell i el seu company Pubi. En tornant han desdejunat junts aquí, i després s'en han anat a trevallar.

A la tarde ens han fet agradosa visita el matrimoni s[enyo]rs Pagès.

21. Diumenge. Amb el cel atapeït de núguls he sortit dematí. Portaba paraigües puig el temps no era segur. Al sortir de missa tot estava serè i feia bon sol. El paraigües m'ha // servit de bastó. Avui és Septuagèssima. Indica que estem vora la Cuaresma.

A la tarde som assistit a una fundació mol [···] quan encare que en aquest poble ha estat pobreta perquè tot·just els homes comensan d'organitzar la Escolta de Jesús Sagramentat (alabat sia per sempre). Tot anirà creixent si Déu ho vol.

22. Tot avui tira un vent de la Pampa fortíssim. Aixeca pols i resseca la terra que tanta necessitat té d'aigua. La sequia és general. Els pagesos estan espantats devant tantes calamitats.

23. Ha fet un dia serè i bonic, però gens pesat. No m'he cansat ni anant ni tornant de missa. Avui, a la revista "El Hogar" hi he llegit que la guerra actual s'ha d'acavar el dia tretze de octubre d'aquest any. Ho ha profetitzat el pare Grima, famós astròlac, incansable estudiós de los *astros*, *figura venerada*, *nuevo profeta que todos los años publica sus oráculos* // *en el legendario idioma de los malteses*. La esmentada profecia és una nova esperansa sobre Malta. Una renovada forsa que ha de alentar la espera, que portarà als esperits dels que tan han sofert, l'alegria d'una segura pau. Tan de bo fos certa la profecia. Déu sobre_tot. Ell és qui pot fer sortir el tan desitjat *arc de Sant Martí*, que destrueixi les nuvolades per un eternam. Que vingui la pau santa escampada per tot el món.

Are hem dono comte que som barrejat català i español. És que ho anava traduint i tan en tan hem distreia. 35,8 de calor.

24. Sant Matias apòstol de Jesús. Som fet les meues devocions matinals de costum. No m'he sentit tan bé com ahir. Debia sentir la gran calorassa que ha fet després. El vent que feia era calent i tot abrusava. Quan serà que els núbols aniran carregats i deixaran anar l'aigua benefactora? Quan Déu ho voldrà.//

25. De nou estem passant una calor insoportable. No plou i tot està assecat que sembla hi hagi passat un llamp i ho hagi cremat tot. Quin istiu tan llarc i de mal passar! Avui som acavat una faixa de crochet per l'infantó que esperan en Joan, la Sara i tota la família. ¡Ple de salud obri els ulls a la llum d'aquet món esquifit i poc formal!

26. Sempre suant i assedegats treient un pam de llengua com un gos. I mai plou. I no podem respirar. I rodem d'un lloc a l'altre de la casa buscant ont reposar i no és possible. Avui hem tingut 38,8. Les parets i finestres creman.

27. El calor aumenta. No se té ànim per a fer res. Sembla que el cel promet tormenta que s'esvaeix. La nubolada espessa encare fa més mal. Acaven de dir a n'Irene que ha mort una senyora que era casada amb el germà petit d'en Ricardo. N'Irene i en Lluís son el velorio.//

28. Diumenge. El dia ha estat calurós però no tan insoportable com ahir. Al caure la tarda el calor ha cedit quelcom. S'ha pogut respirar. Are són les nou i vint de la nit. A dins de les cases segueix el calor però a fora s'està bé. A dinar hem tingut les germanes Joaquina i Victorina Llorens.

Avui el nostre petit Joanet compleix un any de vida. N'Irene hi és a portar-li uns beberets de menjar que li he fet. També li ha portat la faixa que he teixit per el que va a néixer molt aviat.

Mars

1er. Acaven de rèbrer una carta de la Miria . També es queixen del gran calor. Se van preparant per a retornar a viure a Las Acacias. Avui no he sortit. Estaba cansada i atuïda del gran calor. No vol ploure.

En Lluís i jo hem escrit a en Florenci.//

2. El dia ha comensat pesadíssim. Som anat a missa i fins m'en arrepentia de tanta pena que hem donaba el calor tan xafagós que feia. A la tarde han dit que a Buenos Aires hi ha plogut, però aquí no ha caigut ni una gota. Are són les onse menys vint de la nit. Llampega i tot però no té cara de ploure.

3. Avui ha nascut un·atre filleta del nostre Joan. Diuen que és mol robusta. Se diu Sara Orfelia. Se veu que ha estat un part mol ràpit. Des de la nit i tot el dematí ha plogut. Ni la pluja ha refrescat. Quina pega!

Som escrit a la Rita Musterós, i na Gracieta a na Montserrat. Les dues cartes per via marítima. Avui els nostres Miria, Alfons, i Nené, han anat a viure novament a Las Acacias. Déu els hi do salud i prosperitats.

És avui dia de moltes novetats. He tingut la sort de poguer adquirir un exemplar de "Revelacions de Santa Mactildis" (Matilde).//

4. Res que valgui la pena. No he sortit. Ha plogut molt. Aixís no farà calor.

5. 1er divendres de mes. He pogut oir missa i combregar en nom de Déu. Quin goig tan gran n'he sentit. És una devoció recomanable i jo demano a Déu hem permeti seguir-la tots els primers divendres que'm quedan de vida. És una obra que Ell estima moltíssim. Són tans en el món que ni l'estiman ni el coneixen. És una llàstima! Preguem per ells a fi que despertin i vegin la llum de la fe que tanta felicitat comunica en_mitg de les tenebres del món.

6. També avui he sortit a fer les meues devocions. Feia bona fresqueta. No m'he cansat gens. Som escrit a en Ricardo a Beriloche.

7. Diumenge. Hem arribat a les bogeries carnavalesques. A la tarde quan tornaba de la funció d'Hora Santa, quissab les criaturetes // que he vist disfressades. He vist un noiet que no crec que tingués més de dos anys, vestit de general. A la Villa Adelita en sortia una noieta que potser tenia tres anys vestida de dama antiga. He recordat que aixís debia anar guarnida jo quan era petita com ella. Portaba mirinyac la d'avui i jo quan no tenia pas més de cinc anys també en portaba. Recordo perfectament com era. En deien

mirinyacs de gàvia per ser conjuminats amb unes tires d'acer o llauna cubertes de roba. Era de color gris clar. També n'hi habia de tots colors sempre clars. També n'hi habia que eran uns enagus blancs que hi passaban uns cèrcols També quedaban bonics. Jo tornaba de la nostra Hora Santa que l'apostolat celebrem cada 1er diumenge de mes. Avui ha vingut bé a fi de obsequiar a Jesús per tantes ofenses com se l'hi fan en el món durant aquets dies. Jo no sé com devant el gran cataclisme mundial, el govern ha permès fer tanta disbauxa. En fi, són coses de molts anys.//

8. Estic molt atropellada. No sé què menjaria ahir nit que m'ha descomposat d'una manera forta. A la matinada, m'he sentit el ventre adolorit i ja m'he vist que no podria anar a missa. No sé que per aitals diades mai hagués deixat de combregar fent bon temps. I lo pitjor és que amb la dieta que guardat tot avui he quedat tan dèbil que no'm veig amb ànim de que demà pugui sortir de casa. He pres tot el dia te de escorxa de magrana i m'ha anat de lo més bé. M'habian quedat dolors de ventre i fins aquets han desaparegut gràcies a Déu. He menjat tan·sols un plat d'arròs bullit que s'hem ha assentat mol bé. Are són les set del vespre i hem trovo bé però mol dèbil. No fa calor.

Avui ha vingut en Janic Nadal. Venia del seu Campo de Mayo. Li han donat festa aquets dies. També tenim en Puig Domènec i'm sembla que he sentit la Destéfono.

En Lluís aquest any se diverteix a Morón. Són dies que no té d'anar a l'oficina.//

9. Tampoc avui he sortit. Hem dol perquè és santa Francisca Romana patrona nostra des oblats benedictins. No m'he sentit prou animada per fer el camí i estar dejuna tantes estones. El meu ventre segueix adolorit i no sé com acavarà. Sigui lo que Déu vulgui.

10. Avui sí que he fet la valenta de sortir dematí a les meues devocions. He sortit sense paraigües. Bé pujava de l'eterna nugulada negra i espessa, però no li he fet cas. A més, he tingut peresa de tornar pujar l'escala. Feia una tremenda xafagor. Eran les set i quart. A les vuit han comensat les cerimònies de la benedicció de la benaurada cendra. Del cap de poc rato ens l'han posada an els nostres caps. Hi havia molta concurrència. La cendra era de branquetes d'alibera beneïda el dia de Rams. Després ha comensat la missa. L'església era fosca com una gola de llop. Una religiosa llegia les meditacions de mes de S[an]t Josep i ha demanat amb un // escolà que ensengués la llum. Se veu que era que la negra i espessa nubolada habia invadit tot el cel. Tot ha anat passant. Acavada

la missa la senyora de Pelufo m'ha pregat si volia anar amb el seu auto que hem portava fins a casa. Ben agraïda som acceptat. A les nou ja era aquí. Tot el dia ha fet temps lleig i fins ha plogut. Estic contenta per haber pogut assistir una vegada més a l'imposició de la cendra. Així s he comensat la Quaresma, temps de penitència en memòria de Jesús Redentor nostre.

11. Som a la nit i plou. Ha fet tormenta. No he sortit. He llegit una pila de cartes rebudes ja fa temps. No són nostres. Són de la família Musterós per la Miria i l'Alfons. Entre les quals hi ha les que explican la mort santa del pare de tots ells. Al cel sia tan estimat i bon amic nostre. Temps feia que la mort l'anaba perseguint, però ell se defensava i vencia fins que li va arribar l'hora funesta // que tots sentim per el gran valor que tenia aquell bon home que tan paternalment va tractar a la nostra Miria. Els seus fills explican que va morir resignat acceptant la mort amb tota la serenitat i coneixement de claretat fins a l'últim moment de la seua vida. Al cel sia ja que va fer la mort del just.

12. Avui també he oït missa i fetes les devocions predilectes meues. Na Gracieta amb n'Irene també hi ha vingut. Hem combregat juntes. Hem rebut carta de la Miria amb una fotografia d'ella amb el nen. És de quan eran a l'Estancia Palau. Els dos tenen mol bon aspecte. Estan amb un lloc bonic. El sol hi donaba i els arbres semblan nevats.

13. Gairebé diria que fa fret. Diuen que ha nevat mol a Los Andes i que a Mendoza el // termòmetre va baixar fins a nou graus sota cero. Quins canvis tan tremendos.

Som oït missa i fetes les meues devocions de costum sense haber-me cansat gràcies a Déu. Avui na Gracieta ha escrit aèria a la Rita Musterós. Tots hem llegit la pila de cartes últimament rebudes d'ells entre les que n'hi habia algunes encare del seu pare (a c s).

14. Diumenge. Un dia clar, tebi que conbida a sortir dematinet fent camí cap a la parròquia a oir la primera missa. Ha estat mol concorreguda així com la comunió. Hi he vist joves i homes d'alguna edat. Quina necessitat hi ha de practicar obres bones per desagraviar a Déu de tans ultratges com se l'hi fan en aquet món tan esvalotat! Siguem devots de la Santíssima Eucaristia.

15. Els dies continuen clars i passables. Això fa que pugui fer el meu caminet matinal sense fret ni calor. No m'he cansat.// N'Irene m'acaba el vestit de tobralco. Jo estic fent per ella un llensol. Quedarà bé perquè amb el mateix trevall hi ha el cantó. Aixís quedarà més pulit. De la guerra no'n vull dir res. Hem dol massa la destrucció de vides[,] pobles i ciutats, com per pensar que no's veu cap senyal de que la lluita amansi per cap cantó. Ha de venir de Déu i els que lluiten[,] o més ben dit[,] qui els mana, no li demanan pas a Déu que posi la seua poderosa forsa, i del cel devalli la pau santa; sinó que totes les nacions tan·sols estudian nous mitjans qui més mortífers pugui per destruir-se, costi lo que costi. Això fa que Déu els deixa lliures, i ells abusant d'aquesta llibertat, fan morir les joventuts de les nacions sense compassió dels que sobreviuen, que[,] pobrets[,] moran amb vida sense descans. Preguem contínuament a Déu a fi de desagraviar-lo i que s'acavi aquest dolorós flagell.//

16. Avui fa aire calent. Deurem tenir un·atre tarda de calor. Les matinades són fresques i deuran continuar perquè 'ls dies s'han acursat forsa. Som dintre de la tardor. També avui som anat a les meues estimades devocions. Que Déu permeti pugui continuar-les ja que tan bé hem fan per el cos com també per l'ànima.

Després he sabut que hem tingut 35,5 de calor.

17. A les primeres hores de la nit passada hi va haber senyals de tormenta. Era lluny al sut-est. Tot se va aclarir i va fer nit clara de lluna.

No hi ha novetats. He fet el meu camí natural amb les devocions de costum. Avui és sant Patrici gran patró d'Irlanda.

18. Avui han vingut les germanas Maria i Glòria Nadal amb la Maria Lluïsa[,] en Jordi petit i els nen i nena de la Glòria. Quina mainada més espavilada que tenen!//

19. Sant Josep gloriós. Som oït missa primera i unatre que un pare dominic n'ha resada després. Totes les comunions Déu n'hi do de lo que han estat concorregudes.

El calor torna a ser fort. El vent calent d'ahir fa efecte. Per això no m'he animat d'anar a la tarda a l'Hora Santa de l'Escolta de Jesús Sagramentat. L'he meditada soleta a aquí a casa. Déu està per_tot.

Are són les deu de la nit. Tira vent fresc. Avui s'ens ha mort el gos. ¡Pobre Nerón! Era un animal mol inteligent. Ens estimaba a tots. Fa uns deu anys que'l teníam. En Lluís el va portar un istiu de Victorica. La ràdio ens dóna una audició de música.

20. Quina nit de pluja hem tingut[,] Déu meu! L'aiga queia abundosa sense trons ni llamps. Quan la Mima s'en ha hagut d'anar queia un ruixat que omplia el carrer d'aigua. I no podia esperar més a surtir. Ha telefonat a l'estació // demanant un auto que ha vingut enseguida. Llavors el jardí d'aquí devant era un llac que no es podia creuar. Ha provat de surtir per la porta de passar els autos i tot era aigua. Per fi amb un salt ha pogut passar a la cera [del] carrer. Ha pujat a l'auto que l'ha portada a l'estació. Quin tripijoc[,] pobre mossa!

Tot el dia ha plogut. Are són les set i mitja i els núguls han fugit.

21. Diumenge. Com de costum. M'he llevat dematí i som fet el camí cap a la parròquia. El cel tenia uns fenomenals núbols foscos que presagiaben algun ruixat que no ha caigut. He fet servir el paraigües per bastó. No m'he cansat. A la tarde hi he tornat. Quina funció més lluïda han fet els homes d'aquet poble, de Morón i de Ramos Mejía! Una Hora Santa fervorosa que edificaba. L'Escolta de Jesús Sagramentat // en formació en aquet poble va d'aument d'una manera admirable. Jo en sento un goig imens. Déu en_mitg de tantes penes com m'ha donat, m'ha concedit aquet consol de la religió que és un remei per ajudar-me a soportar els anyorament tan gran que tinc de les meues filles de mi tan allunyades.

Avui som estrenat el vestit que m'ha fet n'Irene quina roba és un obsequi de la Mimus.

22. Dia explèndit. He sortit dematí a les meues devocions predilectes. Feia un aire fresquet. La Mima ha donat l'últim examen de 4rt curs. Ha obtingut la nota de distinguit. Quan ha donat la bona notícia ha estat el seu pare que l'ha atesa. Estaba de los més content. Pobre Mima, al_menys si ha portat el curs tan bé raó és que hagi cobrat bona nota. Are que reposi que bé ho mereix i necessita.

Som fet un mocadoret de butxaca per el nostre petit Musterós. Hi he posat un pastoret que toca la corneta.// No'm recordaba de notar que la matèria que la Mima ha donat avui és història de l'art aplicat a l'arquitectura.

23. Avui sí que no he sortit de casa. No m'he sentit prou animada. A la matinada no he pogut dormir i a l'hora de llevar-me m'he quedat dormida. ¡Alabat sia Déu! Són les deu menys quart de la nit. La ràdio ens dóna una audició mol bonica.

24. Festa de l'arcàngel sant Gabriel gloriós embaixador de la Verge Santíssima. Ell fou qui va saludar-la amb tan goig anunciant-li la dignitat més gran que copsat, Ella única dona del món. Alegrem-sa i felicitem-la de tot cor.

25. Avui celebrem la gran festa del gloriós aconteixement de l'encarnació del Verb[,] o sigui Jesús segona persona de la Santíssima // Trinitat en les entranyes puríssimes de la Verge Maria. Alabada sia per a sempre. Des d'ahir tregino un refredat fort. Procuro combatre'l amb aspirines.

26. El refredat m'ha retingut a casa. La Sara m'ha comprat Palatol que vaig prenent com també alguna aspirina. Ha baixat forsa. He tingut humor per a cosir i teixir. Tinc molta tos. Ja s'en anirà quan vulgui. Anit ha plogut.

27. Tampoc avui he sortit de casa. El refredat m'ha tingut atuïda. Vaig prenent remeis combatent-lo. És tossut. He passat una de les millors nits sense que hem molestés. M'he llevat a les vuit.

28. Diumenge. Tampoc avui he sortit. El meu refredat cedeix quelcom, però d'en gota en gota. Avui he pres una mica de sal inglesa com // vulgarment se diu. Ben poca cosa m'ha fet. Dematí ha plogut una mica. Les dos coses[,] pluja i refredat[,] no m'han permès oir missa. Déu està per_tot, i aquí amb les meues devocions hem conversat amb Ell que sempre escolta i aplaudeix les accions bones que li oferim de bon cor.

Vaig prenent alguna aspirina de Fucol i el xarob de Palatol simple a fi de combatre les molèsties que dóna el refredat.

La Mima també ho està.

He contemplat una fotografia d'una colla de pibes que semblen angelets. Són els tres d'en Milo Llorens, les tres nenes de l'Elena Carvajal i el nostre Carlitos. Són una monada de tan xamosos. Que Déu els fassi uns santets bons minyons per alegria dels seus pares qui més els estima del món. El nostre l'he trovat flacot, però diuen que és perquè creix. Fan una corriolera bonica. Tots ells enriolats. Benissims!//

29. Res que valgui la pena. El refredat hem té dins la gàvia. No puja però és tossut.

30. Res de nou. Anit ha plogut. Hem rebut carta aèria d'en Manel Alcántara Gusart des de Mèjic. Hem diu «àvia jove». Si em veiés no em coneixeria. Poc se pot pensar en els quinze anys que han passat que no ens hem vist la geperuda velleta que som! Que Déu li pagui el seu bon humor. És un bon amic. Ho ha estat sempre per nosaltres. S'ha casat amb una francesa que se diu Laura.

Tampoc avui he sortit. Sembla que el refredat comensa a cedir una mica.

31. La nit freda m'ha fet tornar enrera el refredat. Avui estic pitjor que ahir. Més tos. M'he abrigat més i Déu ajudarà.

Avui en Lluís s'ha inscrit a la Facultat per a trevalls pràctics de la seua carrera.//

Abril

1er. Avui en Lluís ha donat la matèria de *Legislación y Procedimientos Penales.* Per lo tant, té la carrera de Notariado terminada. Li mancan fer trevalls pràctics que si Déu ho vol els farà aquet curs a fi que quan tingui vint-i-dos anys cumplerts li donguin el títol universitari de la seua carrera. Segons la llei no l'i poden donar abans de l'edat esmentada. Està de lo més content. Ha merescut la nota de *distinguido*. Un·atre ha merescut sobre. Entre tots els alumnes que s'han examinat, en Lluís i l'atre han estat els dos únics que han tingut una nota alta. Ell i la Mima han tingut igual nota.

El meu refredat torna baixar. Ja és hora. Vaig prenent llet amb mel, te d'eucaliptus també amb mel i Palatol. Un sens fi de maniobres amb inalacions, l'ampolla d'aigua calenta al llit per els peus, etc.//

2. És primer divendres de mes. Amb tot i el refredat[,] com que no feia fret ni una aleta d'aire, m'he animat a surtir fins a la parròquia a satisfer les meues devocions. M'he cansat molt. En Lluís, també com a jove catòlic pràctic, ha combregat en acció de gràcies per els seus èxits escolars. Després, ha anat a Morón a visitar el seu company Natal. La família, encantats, han volgut que s'hi quedés a dinar. La senyora Natal ens ha telefonat felicitant-nos a tots per el trionf d'en Lluís. A Déu gràcies. El meu refredat va cedint. Are és la Sara la més fortament invadida. Quina pesta!

3. Avui la Mima han tingut el primer Esquicio. Consisteix amb quedar tancats a la Facultat i fer un trevall. Fins que estan tancats, no saben què'ls hi demanaran. Aquet ha estat un progecte de tenda de robes. A veure com s'haurà lluït.

La Sara segueix amb el refredat. El meu va cedint amb molta calma. La tos és forta.//

4. Diumenge. La calor va tornant. Som oït missa de les deu i mitja. He suat i m'he cansat molt. Tot sovint som hagut de parar-me i descansar uns moments. En tornant no·pas tant, però no estic pas bé del tot, bé s'en manca. Tot anirà venint si Déu ho vol.

A la tarde han vingut en Joan amb la Sara[,] el nen i la nena grant. Els dos creixen molt. La llàstima és no tenir-los batejats. Qui ho habia de pensar que en Joan[,] que tan bon cristià habia estat, habia d'apostatar de la nostra santa religió! Que Déu li dongui la llum de la fe divina tan tristement perduda i que sens ella no es pot salvar. Jesús meu[,] ilumineu-lo!

5. Són les onse menys quart de la nit. Fa unes estones que la Mima amb el seu pare han sortit per Trenque Lauquen. Hi passarà uns dies de descans que prou els necessita. Déu permeti que torni ben refeta per a continuar els seus estudis.//

6. Avui ha fet tormenta i ha plogut. En Lluís ha comensat de fer els trevalls pràctics últims de la seua carrera.

Ahir va arribar al port la Fragata Escuela Española "Juan Sebastián Elcano". Entre la colla de joves marins hi ha en Carles Bauzà Caballero fill de la senyora Pepita amiga íntima de la família Musterós allà a Barcelona. Esperem coneixe'l.

El meu refredat no acaba d'anar-se'n. La tos hem molesta. He comprat un·atre túbol d'aspirines Frucol. Són sempre el meu refugi per atacar els refredats. No són fortes.

7. Ahir per lla la una de tarde a Buenos Aires varen notar uns moviments sísmics. Eran esdivinguts d'un terratrèmol ocorregut a Chile ont hi ha morts i ferits. A ciutat els departaments alts varen ressentir-se'n molt més. Conten que la vaixella dels armaris se trencava i que els armaris de roba s'obrian sols escampant-se // per terra lo que hi havia a dintre. Els rellotges elèctrics quedaven parats al moment. La gran casa del Cavanagh

diu que hi va haver una gran trencadissa de vidres. Els que caminaven per els carrers diu que no notaben res anormal.

Avui hem sembla que 'l meu refredat cedeix per complet. M'ha durat quinse dies.

8. El meu refredat ha acavat d'anar-se'n. Quinse dies ha durat. El Palatol ha fet el seu bon efecte. He sortit dematí. M'he cansat, però no pas tan com diumenge. És que hem vaig refent.

9. Avui sí que hi ha molt per escriure. En primer lloc, la meva gran remuiada. He sortit de casa per lla un quart de vuit. Hi havia una boira espessa que no denotava res de tormenta. Feia esperar que sortiria el sol i tot s'aclararia. No tenia // paraigües. Acavada la missa[,] veient que no s'aclaria[,] he sortit desseguit avans no plogués. Al carrer de Rivadavia ha comensat a ploure. Som entrat a l'almacén Bendini. M'han deixat un paraigües i som anat vinguent plujabatent però no mol fort. He creuat les vies que ja feien trons i llamps. La pluja ha anat aumentant, però des de l'estació a casa mol més. Els carrers s'omplian [de] trons i llamps i pluja. Som arribat aquí ben molla. Les noies m'han abrigat fins a dintre. Tenia els peus tan molls que m'han llevat les mitjes i sabates. Han portat un gibrell amb aigua ben calenta i mostassa. Aquell bany de peus tota m'ha retornat. Ni podia parlar. L'abric regalava aigua. El paraigües de senyora mol luxós que m'han deixat (Déu els hi pagui), només hem servia per a cuidar-lo a fi que el temporal no m'el girés. En fi, tot plegat un gran desastre. Tot el dematí ha seguit ploguent.//

A dinar hem tingut el goig d'hostatjar un dels cadets marins de la Fragata Escola Española "Juan Sebastián Elcano". Es diu Carles Bauzà Caballero[,] fill d'una señora portorriqueña que viu a Barcelona i és mol amiga de la família Musterós. Un chicot simpàtic, molt atraient. S'el veu ple de bonesa. Hem conversat molt de tota la seua família i de la nostra quedant ben impresionat ell de nosaltres i nosaltres d'ell. Quan s'en ha anat l'han acompanyat en Lluís i l'Irene. Tenia lliure fins a les deu d'aquesta nit. A dita hora tenia d'estar al teatre Cervantes[,] ont eran obsequiats a una funció. Ha promès tornar un atre dia ans no s'en vagin del port dret a Barcelona. Per causa de la guerra i estar totes les naciones americanes en guerra contra l'Eje[,] o sigui Alemània, Japó i Itàlia, no han tocat durant el viatge en cap port. Per això estan encantats de Buenos Aires. Els han obsequiat // el govern d'aquí. Els joves cadets són aspirants a Guàrdia Marina. Que Déu no'ls desampari mai és lo que més li demano.

10. Res anormal m'ha ocorregut de la remuiada d'ahir. Som assistit a les meues devocions de costum. Anant m'he cansat. En tornant mol poc. És que hem vaig refent. Avui ha vingut el bon amic s[enyo]r Llonc.

11. Diumenge. Un dia explèndit. Dematí la fret se deixava sentir. Lo principal és que no m'he cansat cap dels dos camins. Ni he tingut son durant la missa i el sermó que ens ha fet el nostre senyor rector referent a la litúrgia d'avui. Les venerades imatges[,] totes cubertes amb fundes o cortines morades, no les podrem contemplar fins el dia de Pasqua. Fa anyorament d'elles. Això hem passa tots els anys per aquet temps. Són costums santes de tradició devota en bon i piadós record de la Passió de nostre adorable Redentor.//

En Lluís i n'Irene amb les noies amigues Funes han anat a fer companyia al cadet marí estimat. Estava de guàrdia avui i no podia sortir.

Are mateix les set i quart, en Lluís arriba mol ben impresionat de tot lo que han vist. Diu que al port hi havia moltíssima gent que volia entrar al barco, però que no permetien l'entrada a tothom. Els nostres han entrat per l'amistat amb el jove Carlos. En Lluís desseguit s'en ha anat a Morón i quan al centre s'han deixat amb n'Irene, aquesta s'en ha anat a visitar la mare d'en Ricardo i fer-li unes estones de companyia. La Mima, ha dit el seu pare que a Las Acacias hi està mol contenta.

12. Continuan els dies bons. Tampoc avui m'he cansat per anar i tornar de missa. Gràcies a Déu me sento forta i ben refeta del refredat. El Palatol per mi ha estat una meravella. Ben poca tos m'ha deixat. La que tinc sempre.//

13. Tampoc avui m'he cansat per fer el meu caminet tan simpàtic. He sortit de casa per lla tres quarts de set. Hem sentia bé del tot. No obstan, des del dia de la remullada tinc com una mena de rugai (ronquera[,] que en diuen modernament). Com si novament hem voltés un nou refredat però mol diferent dels de costum. Hem quedaré uns dies per no complicar la salud. Hem tingut la sort de rèbrer la visita de la meva nevoda Catalina acompanyada del seu oncle de Rosari.

14. Quina pega! Tan bé que hem trobava i de nou he pescat unatre refredat. He tornat rependra tots els remeis i Déu hi fassi més que jo. Lo que hem dol més és no

poguer oir missa en setmana de Passió. Avui ha vingut la senyora Coromines. L'han trovat aquí amb una de les seues filles que és metgessa. Venia de Morón.//

15. Tampoc avui he sortit. El nou refredat no cedeix. Som a la nit. Hem sento millor. Anem preparant cosetes per enviar als amics i parents de Catalunya aprofitant la sortida del jove marí Carlos Bauzà Caballero.

16. Estic mol millor, però no surto. N'Irene i en Lluís han anat al barco a portar paquets a l'amic aspirant Carlos Bauzà Caballero. De la guerra europea no en sé res. No llegeixo cap periòdic. Hem fa massa pena.

17. Avui fa un dia humit i lleig. És per això segurament que he tingut més tos. Tot el dematí l'he passat forsa molestós. Sort de la llet ben calenta amb mel[,] que m'alibia forsa. L'Aldao avui s'ha examinat del primer examen del doctorat. Diu que en té sis. Li han donat la calificació de *bueno*. Tot això a La Plata.//

18. Diumenge de Rams. He pogut oir la missa de nou. Les tres han estat mol concorregudes. M'he cansat molt. Hem sentia agobiada per la tos tan molestosa que no hem deixava respirar. A l'església i durant la missa.

Ara és na Gracieta que ho està[,] molt refredada. En Lluís també, però aquet res l'atura.

Ha vingut la Mary Gómez.

19. A les set del dematí era l'hora indicada per a la sortida del port el barco "Escuela Española Juan Sebastián Elcano". En Lluís ha anat a despedir els simpàtics joves españols aspirants a Guàrdia Marina. Entre ells hi ha el nostre bon amic Carlos Bauzà Caballero. Que Déu permeti tinguin un felís viatge [i] que puguin arribar a reunir-se amb les seues respectives famílies encare que només sigui per uns dies. Tinc entès que han quedat mol agraïts dels obsequis que han rebut aquí. Are van directament me sembla a Barcelona.//

Avui, a la tarde, en Lluís ha trevallat amb en Joan a l'escriptori dels Llorens.

El meu refredat no cedeix. Hem canso molt. He sortit entre deu i onse. Som caminat poc. He tingut de pujar l'escala de l'estació[,] que m'ha deixat desfeta. La

recaiguda ha estat pitjor que la malaltia. Sigui lo que Déu vulgui. Entre tots hem de carregar tots els mals. Lo pitjor és venir l'hivern!

20. Gràcies a Déu he passat una nit tranquila i reposada. Feia nits que no habia dormit tan bé. L'atmosfera debia estar clara sense cap terenyina que ennubolés el firmament. El dia, l'he passat també forsa bé. Ja podria fer el punt la meua marfuga que tans dies fa hem molesta. Serà lo que Déu vulgui. Hem llegit que ahir a Villa María (Córdoba) un tren va embestir un camió que portaba obrers. Hi varen perdre la vida nou homes i vuit de ferits greus. Quina pena[,] pobres homes.// També he llegit avui que el bergantín goleta (are ja no li diuen fragata) Escuela Española "Juan Sebastián Elcano" no va directament a Barcelona sinó a Cádiz.

21. Quin dia més clar i tebi ha fet avui! Que perdurin els dies bons per a poguer celebrar les festes tan solemnes que habem comensat en honor del nostre tan amable Redentor Jesús. Lo que és jo, ben poca part hi podré pendre. El meu estat de salud no permetrà que fassi els camins que se necesitan d'aquí a la parròquia. Alabat sia Déu! Faré el que pugui. Avui hem trobo regular. No faig via de curar-me d'aquet refredat tan terc.

22. Dijous Sant. Gràcies a Déu he pogut complir amb les meues devocions pròpies del dia. He sortit dematí i tarde. No m'he cansat ni he tingut tos. L'ofici d'avui ha estat solemne. Tot s'ha fet tan bé com s'ha sabut. Déu ho // hagi acceptat i hagi suplert les deficiències que nosaltres[,] pobres ignorants[,] no hem pogut oferir-li. És massa sublim tot lo que recordem avui de fa vint segles. Quan haurem deixat aquet món de desenganys, Déu permetrà en sa infinita misericòrdia que entrem a la regió de la llum divina. Llavors fruirem a ple les belleses que aqui·baix tan·sols en tenim una molt esquifida sombra. Lo que hem dol, és no haber pogut assistir al sermó de les set d'aquesta nit. És sobre l'institució de la santa eucaristia. El pare Rosselló amb veu vibrant i facilitat de paraula l'haurà desenrotllat. Qui hi pot anar no en fa cas, i qui no pot hi aniria. A les cuatre de la tarde (o cuatre i mitja era) hem resat els salms de l'Escolta de Jesús Sagramentat. Ha estat una devoció mol sentida. El que dirigia la funció imposava per tanta emoció. Imposa veure tans homes allà postrats i amb tanta reverència anant // desgranant salms, resos i cants litúrgics propis del dia. Ha estat una hora que ens ha resultat curta. Déu ens hagi escoltat.

Avui ha comensat de venir una dona a trevallar que se diu Nelly. No sé si s'escriu aixís.

23. Divendres Sant. Un dia ben aprofitat. Som assistit a totes les funcions diürnes. Les de nit no són per a mi. El sermó d'agonia ha estat explèndit. Quins conceptes més ben encartats ha tingut el jove sacerdot salesià! Amb tot i que el sermó ha estat llarc, jo l'he trovat curt. En Lluís hi era. Recordem amb amor els dolors de la Passió de Jesús i de la seua Santa Mare. Tot són fets que 'l món no vol saber ni agrair. No siguem d'aquets.

24. Dissapte Sant. He pogut assistir a les tan suntuoses cerimònies que s'han celebrat a la nostre parròquia. Hi he sentit emocions tan sublims que talment no semblen pas de // la terra. No, el món no pot pas concedir-les. Han comensat a fer el foc nou a les vuit i a les onse s'ha acavat la missa. Tantes profecies i la benedicció de la pila del babtisteri, el cant de les lletanies dels sants, la missa y comunió tan concorreguda. La missa ha estat mol solemne. Hi han vingut dos religiosos maristes de Morón com també dos sacerdots de fora a fi que tot tingués el degut lluïment. Gràcies a Déu que m'ha permès poguer assistir a les meues devocions tan estimades. Lo que més m'ha emocionat ha estat el cant primer de *¡Lumen Cristi!* dues vegades més repetit per aquella veu de mossèn Rosselló tan potenta i ajustada. És una joia aquell sacerdot per la nostra parròquia. Quina ajuda tan gran en té el nostre senyor eector! Tan que ho necessita! Són mol ben avinguts que és lo que ajuda a que tot vagi ben ordenat.//

Hem rebut carta d'en Domingo i jo som escrit al p[are] Molinero.

25. Diumenge. Pasqua Florida. Solemnes funcions litúrgiques commemorant el gloriós aniversari de la resurrecció de Jesús nostre Redentor adorable. En totes les misses l'església[,] pleníssima de fidels de totes edats i sexes. Les comunions[,] concorridíssimes. Els altars lluïen tot lo millor que tenen. En fi, que s'ha fet la festa tan bé com ho permet la nostra parròquia. Jo som oït missa primera com ho tinc per piadosa costum. No m'he cansat gaire. He sortit de casa que encare era fosc. És que necessito ben bé mitjora de caminar al meu pas de *bou vell*[,] com se diu a Llufriu[,] per arribar a la parròquia.

Bé podria durar la quietut i llibertat de que cada u practiqués les seues devocions com millor li plagués. És una delícia contemplar aquesta joventut tan animada adjuntant-se amb els petitets bellugadissos amb tan goig.//

26. Avui no he sortit. Res hi ha per dir.

27. Tampoc avui hi ha tema. He fet el meu caminet de costum. M'he cansat. És que fa alguns dies que torna fer calor. He fet trevais de la sacristia. Camviar collets i remendar roquets dels escolans petits. Poca feina.

Ha vingut la Mary Gómez. Ha dinat aquí.

28. Segueix el calor. No és fort, però no sembla que sigui del temps. Res puc explicar, ja que no llegeixo "La Nación" ni cap més diari. Tots diuen les coses com els hi conbé. Lo pitjor és que les noves de per_tot són dolentes. Som oït missa i fetes les meues devocions he reposat aquí. Arrivant, m'he trobat amb un paquet certificat. Era d'en Florenci[,] que m'enviaba un llibret del seu Camino. Se titula "La falsedad de Juana". És mol tètric. Hem fan tristesa les noveletes tràgiques. M'agraden més de jocs infantils. És ben escrita.//

29. Avui no he sortit. En Lluís ha anat amb una reunió al centre. A la tarde amb n'Irene a l'escriptori a trevallar amb en Joan. Tots trevallen tan com podan. Fan bé. El trevallar comunica vida ben aprofitada.

Som escrit a la Mimus. Esperem a la Mima.

30. Anit ha fet una furiosa tormenta. Ha estat a la matinada. Ha plogut. La Sara i l'Aldao tenen falagueres notícies de monseñor Tavella arquebisbe de Salta.

La Mima no ha arribat.

Maig

1er. Avui tot és tancat. Ningú trevaia. Ni els repartidors tampoc. I s'ha escaigut un dissapte. Jo he sortit dematí a les meues devocions. A la tarde ha vingut en Nadal. L'he vist forsa atropellat. L'asma el fa sofrir molt. Tots tenim de portar la nostra creu.//

2. Diumenge. L'evangeli d'avui és de [l']apòstol san Tomàs[,] que no volia creure que Jesús hagués resucitat fins que va contemplar les beneïdes llagues de les mans, peus i costat. Llavors va exclamar «Senyor meu i Déu meu»! Jesús li va respondre: «Perquè m'has vist, Tomàs[,] has cregut?» Benaventurats els que sense veure cregueren.

Al arrivar de missa m'he trovat amb que la Mima ja habia arribat. Està mol refeta i té mol bon aspecte. Demà deurà comensar de nou els seus estudis.

A la tarde som assistit a la Hora Santa. Moltes vegades m'hen he penedit. Al tornar, per creuar Rivadavia m'hauria vist negra si no hagués estat un amable jove que m'ha ofert ajudar-me. Després, per creuar les vies, també una noia jove ha volgut ajudar-me a creuar. Jo estava decidida a passar per les escales de l'estació, però a més d'aquella noia, amb ella hi anaba una senyora que viu aquí la vora i hem vingut juntes fins aquí a casa. No hi tornaré més per la tarda.//

3. Dia de Santa Creu a tres de maig la trovareu. Per Santa Creu, faves i pèsols per tot arreu. No·pas aquí. És la gran fira de Figueres[,] que dura uns quans dies.

He sortit dematí. Feia un dematí mol pesat. Ja fa dies que els diaris portan que el govern de Polònia que resideix a Londres me·sembla, va saber que els soviets al comensament de la guerra actual, quan se varen repartir Polònia amb els alemans, i els polonesos se defensaven, varen caure molts de presoners dels russos. No sé com ha estat que are s'han trovat 12.000 oficials polonesos enterrats. Han pogut comprovar que varen matar-los a trets, ferits del clatell. Molts d'ells amb les mans lligades a l'esquena. De tot això, resulta que el govern seu[,] que és a Londres, protesta dels atentats i vol fer la guerra als russos per a venjar les víctimes. Tot sembla que s'embolica perquè a Rússia hi ha una pila de polonesos que hi eran per ajudar als russos contra els alemans, i are // com que estan com qui diu indefensos, ja que si van d'acord amb els seus de Londres correran el perill que'ls eliminin. Devant d'això he llegit avui que una colla d'holandesos van a batre als russos a fi de venjar els 12.000 cadàvers trovats. Quin enrenou!

4. Tot avui trona i plou. Són vora les vuit i mitja i plou des de dos quarts de deu. Quan ben just som arribat de missa han comensat de caure gotes grosses i sempre més ha plogut. Tenim a fora els dos estudiants i la Sara. Fa mal anar pel món quan plou tan seguit.

Avui hem celebrat la festa dels sants apòstols Felip i Jaume per el seu dia haver-se escaigut en setmana de Pasqua. Demà serà Sant Marc Evangelista. La seua festa pròpia va ser el dia Sant de Pasqua.

Are arriba la Mima.//

5. Avui no he sortit per mal temps. Avui celebrem la festa de Sant Marc.

6. Tampoc avui som sortit. El dia és lleig. Som escrit a en Florenci sobre els llibres.

7. Primer divendres de mes. Com que som sortit de casa que encara era fosc, no se veia el cel com estava. He baixat sense paraigües. Al ser al carrer l'he vist tot muiat. No he volgut tornar pujar l'escala, ni quedar-me sense anar a les meues devocions de 1er divendres. Al ser allà ha plogut. M'han deixat un paraigües que no l'he necessitat. Al moment d'arribar aquí ha comensat de ploure i tot el dia ha durat.

He rebut carta del p[are] Molinero.

8. Avui he passat mala nit. No podia dormir. Hem sentia tan cansada que m'he quedat. Tot el dia som estat bé. Som escrit a na Montserrat. A veure si la reb. És via marítima. És mol trist viure tan allunyada d'ells i sense notícies.//

9. Diumenge. He passat una nit de lo més bé. He dormit santament. Som oït missa primera. La missa d'avui era del Bon Pastor. Quin evangeli més interessant tenia avui la missa! Procurem seguir les màximes que ens encomana Jesús a fi de salvar la nostre pobre animeta. És lo més important de la nostra existència. Tot lo del món és una alenada de vent. Tot ha de finir menys el preuat tresor de la nostra ànima que tan rigurosament hem de guardar. La ràdio, i persones amigues, com també en Joan, han assegurat que s'ha rebut un telegrama de Chile dient que en els seus Jocs Florals han creat un premi extraordinari per a premiar el trevall de na Gracieta. Ella n'està tota contenta.

10. Passan uns dies preciosos. És cert lo del premi de na Gracieta. El seu trevall se titula "Nits" lema "L'inefable".

11. Gràcies a Déu que puc passar les nits bé. Ans de ficar-me al llit prenc un te de tila amb una // aspirina Fucol i res més. Així dormo bé.

12. Com que segueixo les bones nits, puc sortir tots els dematins a les meues devocions. Avui ni m'he cansat en cap dels dos camins.

Avui n'Irene ha anat a fer una dilligència peraquè li treguin una radiografia. Així podrà saber si l'han d'operar de l'apéndice.

Neixen pollets. N'hi ha dotse.

Hem rebut una pila de cartes escrites del senyor Musterós. Qui li hagués dit que al rebre's ja ell seria difunt. Al cel sia.

13. Quines notes tan sense suc ni bruc. Res que valgui la pena puc escriure. Tot lo que passa no té importància i si la té no li faig cas. Avui l'únic fet que a tots ens interessa és que n'Irene acompanyada de la Mima ha anat a que li fessin una radiografia a fi de saber si hi ha necessitat de què li treguin l'apéndice. Demà hi haurà de tornar per lo mateix.//

En Lluís ha escullit panyo perquè li fassin un trajo. Tot lo que s'ha de comprar puja fins els núguls. El vestit d'en Lluís ha de costar *dos-cents vint pesos*.

14. Avui també n'Irene ha tornat a que li fessin una segona radiografia. Demà sabrà el resultat. En Lluís s'ha anat a provar el vestit.

15. Amb un bon repòs de tota la nit gràcies a Déu he sortit dematinet. Encare fosquejava. És que no havent-nos retornat l'hora no pot anar ni amb rodes. Eren ja més de les set quan he sortit. No m'he cansat ni anant ni entornant.

Mare·de·déu quina desgràcia tan gran va passar ahir a la ciutat de Buenos Aires! Un òmnibus ple de passatgers va cremar-se tot. Hi ha onse morts[,] sis ferits i dos desapareguts. Quin sinistre tan tremendo[,] Déu meu! Tot era gent jove i fins nens.

Avui n'Irene ha anat a buscar les dues radiografies. Les ha portades al d[octo]r Fasola. Ha dit que la tenen <d'>// d'operar de l'apendis.

La Mima ha anat al casament de l'últim Carbajal solter. Carlos[,] me sembla que se diu.

16. Diumenge. Amb una humitat lletja que embrutia tots es carrers, una boirina que anaba aumentant, fent que el dia s'anaba tornant més fosc com més anaba jo caminant cap a la parròquia, he sortit de casa sense veure clar si estava a punt de ploure. D'això en té la culpa qui ens governa per no retornar-mos l'hora que fa tan temps va tenir l'humorada de pendre'ns. Bona por he tingut de relliscar per les aceres tan mullades. No ha estat així gràcies a Déu. Hagués jo estat tan decidida a la tarde.

El temps insegur m'ha retingut a casa. Després s'ha posat bon temps però ja era massa tart per anar al poble. Hi haurà hagut l'Hora Santa de la associació de l'Escolta de Jesús Sagramentat. I això que l'han comensada a les cinc. Això vol dir que n'hauran sortit ben clar per a creuar els carrers.//

17. També avui hi ha forta humitat. Els carrers són muyats com si hagués plogut. No obstant he sortit per lla les set i dret cap a la parròquia. Tampoc m'he cansat. No feia fret.

Són les vuit menys vuit del vespre. N'Irene fa una estona que acompanyada de la Sara ha surtit per anar a l'Hospital Álvarez a fi que la operin traient-e-li l'apéndice. Déu vulgui que després estigui amb bona salud.

L'humitat tan gran que hi ha comunica calor que no és pròpia del temps.

18. Continua el calor i l'humitat encare que avui no és tan forta. He sortit dematí i no m'he cansat. He oït dues misses que han resat l'una seguida de l'atre.

N'Irene segueix a l'Hospital Álvarez mol tranquila i animada. La van preparant per a l'operació. Diuen que provablement serà divendres. Avui ha la tarde ens ha parlat ella mateixa. La Mima i la Sara hi han anat.//

19. Llegim una colossal notícia popular. Diu que l'elefant dels jardins de Palermo s'havia tornat tan verinós que rompia tot lo que podia. Tot ho destrossaba amb una fúria mai vista. Devant tot això s'ha decidit matar-lo. Li han tirat 35 trets de màuser per ultimar-lo. Se deia "Dalia". Tenia 70 anys. Diu que pesava 5 tonelades. Diu que el seu valor s'estima[,] o més ben dit[,] ha costat 50.000 pesos. Difícilment podran adquirir-ne un atre. Com que tenia companya potser en creixi algun rebrot.

20. Avui han operat de l'apéndice a n'Irene. L'operació ha estat a les vuit i mitja del dematí. Som a la nit. Totes explicacions per telèfon que ens han donat, gràcies a Déu han estat inmillorables. Que ha estat una operació mol feliz.

21. N'Irene segueix bé. Anit la Sara li ha fet companyia. Duran[t] el dia unes hores ella i atres la Mima. Are som a la nit. La Sara hi és per // unes estones, però com que 'l temps ha refrescat una mica i no hi ha necessitat que l'acompanyin és millor que no hi perdin la nit. Aviat ens la portaran si Déu plau.

22. Són les vuit i vint de la nit. Are mateix sento un predicador que ha vingut de l'Uruguay. En Lluís fa poc que ha surtit per anar al casament d'un fill de l'Angèlica Palau v[iu]da de Pedro Hita. Portava el vestit nou estrenat fa dos dies per anar a la festa del casament de l'Aramis Estalarra. Que Déu li do salud[,] que amb lo que trevalla ho necessita molt.

Avui he pogut aprofitar les festes que s'han fet a la parròquia per obsequiar a la Verge de Luján[,] quina festa se celebra a totes les parròquies per ser la santa patrona de la nació argentina. He sortit dematí i tarde. M'he cansat una mica. És que entre lo de n'Irene, el feix que fa temps en porto per tantes espines com trepitjo i els anys que pesan, fan complet.//

23. Diumenge. Avui m'he sentit de lo més animada. Conversant amb una persona amiga li deia que semblava que m'havia tret deu anys de sobre. Ho ha pres amb broma. M'ha dit que deu anys eran pocs a rebaixar, que devia haber aprofitat treient-ne vint. He oït missa primera. Ha fet un dia de lo més escullit.

Ha vingut la senyora Tierra. Creu tenir el seu fill en camí d'un bon trevall.

24. Gran festa salesiana. És la de Maria Auxiliadora. He sortit dematí per les meues devocions. Avui ha mort el s[enyo]r Alexandro Bunge (a c s). Era el burgès principal d'en Lluís. No sé detalls.

25. Gran festa patriòtica. Venin[t] de missa, els carrers anaven curulls de mainadeta amb els seus devantals blancs nets i planxats que semblaven un volarat de colomets vellugadissos. Tots feian cap a la plassa del poble a cantar l'himne. Durant el dia l'he sentit cantar algunes vegades.//

En Lluís ha anat a l'enterro del s[enyo]r Bunge. Està intentant fer negocis amb llenya de la Pampa. Veiam què en sortirà.

N'Irene segueix bé gràcies a Déu. Aviat la deixaran tornar.

26. Acaban de dir que demà si Déu plau ens portaran n'Irene. Quin desitg més gran en tinc de tornar-la tenir amb nosaltres! Aquí se trovarà més ben acompanyada i més contenta. Déu vulgui que la cura sigui ben feta i la ferida ben resolta.

27. Ja és aquí gràcies a Déu. Està bé sobre_tot de la ferida. Se queixa de mal de cap. És a ratos[,] no és pas fixe. El dia és humit i no s'ha vist el sol ni un moment. Jo he dit «quin dia més lleig!» i ella[,] pobreta[,] ha respost «per mi és el més bonic de tot aquet mes». Està mol animada. Com que es veu entre nosaltres que li comuniquem l'afecte que tots sentim per ella // això sol ja treu la meitat del mal.

28. Segueix el mal temps. Per això jo no surto. Hem sento cruixida. Anit em faré un bany de peus amb mostassa. Tinc molta tos que vaig combatent amb llet i mel.

N'Irene segueix bé i animada.

29. Avui la meva Montserrat cumpleix 45 anys. Quissab què fa la pobre! Tan de temps que no en sé res com tampoc del seu marit, fills, ni de la meua Maria. Déu me les guardi ont siguin.

Hem fet una colla de cuixineres que'm semblan de bona roba.

En Lluís té una feinada gran que no sab com sortir-se'n. Tot li cau a sobre. Té tripijoc amb la llenya que remeten de la Pampa. Hi ha mol moviment. A la parròquia hi ha mol preparatiu per la gran festa de demà. Som assistit a la funció de la tarda i m'he cansat molt. No obstant ho donc per ben empleat oferint a Jesús i a la seua // Santa Mare les molèsties pròpies de la meva edat. Avui, sortint de l'església, els bailets que són aspirants a la Acció Catòlica, tots contents m'han cridat. Jo els hi he parlat de la gran festa de demà. Els hi som dit que serà gran per·a tots grans i petits i fins per a mi que *soy tan vieja*. El més aixerit de tots m'ha mirat tot enriolat, aixecant les mans enlaire fent-les vellugar i m'ha dit «*¿u[sted] vieja? En años*» com indicant-me que el cos és vell però l'ànima jove. Quin bailet més simpàtic! Tots ells no passan dels deu o dotze anys. Haedo prospera!

La mare i n'Irene van seguint bé gràcies a Déu. La Mima està contenta perquè li sembla que haurà trobat algun trevall del seu ram.

30. Diumenge. Avui en aquet poble s'ha fet una festa magnífica. Gràcies a Déu veig néixer l'esperit catòlic que és una delícia.

A les vuit els joves d'Acció Catòlica han tingut comunió general junts amb els de l'Escolta // de Jesús Sagramentat. Hi han vingut de altres pobles veïns. L'església diu que era plena a vessar. Després han servit un desdejuni i han anat amb un saló d'aquet poble ont hi han tingut una reunió mol animada. En Lluís ha llegit un discurs fet seu alusiu a l'acte que diu ha estat mol aplaudit.

A la missa d'onse han exposat el Santíssim. Ha estat de manifest tot el dia. La primera Hora Santa ha estat dels homes d'aquet poble que tot just comensan. S'està constituint que se nomenarà l'Escolta del Oest. L'Acció Catòlica de l'Oest ja és també un fet. A la tarde d'avui han vingut una colla de senyors i senyores de l'Escolta de Buenos Aires. Han omplert completament l'església. Han practicat una Hora Santa mol solemne. Acavada han organitzat la processó units els nostres amb els d'afora formaven una fila llarga i espessa de més de cuatre-centes persones. Tots amb els seus pendons. El de l'apostolat, de les Filles de Maria, de les Hermanes i no quins més.// Han organitzat una capelleta peraquè hi descansés la custòdia amb el Santíssim. Han recorregut uns carrers van a la parròquia. Finalment el p[are] Rosselló[,] que té do de la paraula fàcil i clara[,] ha fet un parlament i haurà acavat amb la benedicció amb el Santíssim Sagrament alabat sia per a sempre.

En Lluís amb tres joves més del poble han portat el palio. Ha tornat de lo més animat. Que Déu ens el conservi. Després ha anat a Morón. Amb el s[enyo]r Balerga han parlat d'un assunto mol interessant referent a la filla del nomenat senyor i en Lluís. Déu ho beneiexi. De portar aquets bonics progectes a cap n'hi ha per temps. En Lluís és mol jove i la Elvita ho és mol més.

Han dit que eran tres-cents els escoltistes de B[uenos] A[ires].

31. Avui som anat a missa. No m'he cansat tan com ahir. El dia ha estat explèndit. Som escrit al p[are] Molinero.//

//

Juny

1er. Comensem el mes de la faus al puny diuen allà a la nostra tan estimada terra. Aquí tot just deu ser nascut el blat, o potser ja verdeja. A Catalunya comensan de segar la civada puig el blat encare que granat encare no és prou assaonat per dallar-lo.

Llegim que hi passa una ola de calor. Encare no és hora de la calor forta. Tan·sols és una ratxa. Avui comensem les devocions del Sagrat Cor.

2. Avui no he sortit. El temps estava plujós.

En Lluís està tot preocupat per a vendre llenya. Som teixit una puntilleta per la Mima. Ha quedat mol bonica.

Suposem que ha estat la Miria que ha enviat un parei de pollastres baterassos mol bonics.

Som escrit als amics matrimoni Jijena Sánchez.

3. Diada santa de l'Ascenció de Jesús al cel en cos i ànima. Som assistit a la missa primera. El cel era fosc. Semblava que com més m'acostava // a la parròquia més fosc se tornava. L'espessor de núbols no deixava lluir el sol.

La festa d'avui ens recorda la gran glòria que li fou concedida a Jesús de poguer-se envolar al cel després de la seua <reg> resurrecció. Amb sa pròpia virtut va pujar a la pàtria celestial quedant els apòstols adolorits sense la seua tan estimada companyia. De la misteriosa y santa volada va enviar uns àngels que obtingueren alegrar-los, prometent-los que el mateix Jesús que devant d'ells desapareixia, a la fi del món tornaria ple de glòria i de llum. També hi podem pujar nosaltres a la glòria. El camí és fet. A nosaltres ens pertoca cumplir els manaments de la santa llei de Déu.

Ha vingut en Joan amb la Sara, el nen i la nena gran. Tots dos són mol macos. El nen comensa a caminar sol.

També ha vingut la bona amiga Destéfono. Ha visitat la ferida de n'Irene. Està resolta. Li ha dit que camini una mica.//

4. 1er divendres de mes. Som oït missa i combregat en nom de Déu. En Lluís també.

Estem a plena revolució. L'han feta els militars de Campo de Mayo. El principal és el general Rawson[,] que al front de vuit mil homes ha fet rendir al president de la República d[octo]r Castillo[,] que amb els seus ministres estaban reunits a la Casa

Rosada. Han surtit embarcant-se amb un barco de guerra en el cual ha constituït el seu govern.

5. La revolució ha acavat bé. Ahir a l'Escola de Mecànica hi varen haver alguns morts i ferits. Va resistir-se al manament de rendir-se que li varen portar militars encarregats dels principals. Va contestar ametrellant-los. Del cap de poc, va presentar bandera blanca i es va rendir. Va ser un crim lo que va fer.

A la plassa de Maig, el públic entussiasmat diu que quissab els colectius i òmnibus que se varen cremar. Els de la policia que també se va // aplegar amb els militars, a fi de fer fugir la gent va tirar-los-i gasos lagrimosos. A la nit encare els uis d'en Lluís s'en ressentian.

Avui diuen que en Castillo ha dimitit. Que ha fugit a Colonia (Uruguay). Que tot va fent el seu curs amb pau. He llegit que el general Rawson ahir va cumplir 58 anys, i que en va cumplir 50 que el seu pare va fer revolució amb el president Mitre.

6. Diumenge. Som oït missa primera com ho tinc per costum. El temps era plujós.

Aquí s'han reunit els devots de l'*asado*. En Joan ha portat mitx xai i bona provisió d'embutits a fi d'obsequiar als amics; però tan·sols han vingut en Roger Nadal amb el jove Subiracs[,] estudiant de metge. Ells dos i tots els de casa com també la Joaquina, hem cruspit el bon dinar amb una taula que han posat sota l'aromo. De l'atre costat han fet l'asado. Els dos joves han estat amb nosatros fins a les nou del vespre.//

7. Som a la nit. A les set i mitja hem escoltat el solemne jurament del nou president de la nació argentina, general de divisió Pedro Pablo Ramírez i de tots els seus ministres, presidint l'acte el señor arquebisbe de Buenos Aires, cardenal primado d[octo]r Santiago Luis Copello; nombrosos quefes i oficials de les forses armades, alts funcionaris i famílies.

Devant el busto. (Vaig a escriure-u en argentí peraquè sigui igual com ho diu "La Nación").

Bajo el Busto de la República se había reservado el lugar donde se reunirian los miembros del nuevo gobierno, junto a la tradicional mesa que ha servido para tantas ceremonias similares. Sobre ésta se hallaban los Santos Evangelios y el libro de actas de los juramentos encontrándose presente el <el> escribano mayor de gobierno Dr Jorge Garrido.

Desde la puerta que vincula el despacho presidencial con el salón blanco, se encontraban formados en doble fila, soldados del Regimiento de // Ganaderos a Caballo, con el sable desenvainado, para rendir honores. A las 18.55 hicieron su entrada en el salón el presidente del gobierno provisional Pedro P. Ramírez; el vicepresidente, contralmirante Sabá H. Sueyro y los integrantes del gabinete, acompañados por el introductor de embajadores, D. Eduardo Vivot, y por el secretario de legación, D. Rufino Laspiur.

Todos los detalles de la ceremonia fueron difundidos por la estación oficial y se habían instalado altavoces en la Plaza de Mayo, donde se habia congregado numeroso público, que de esa manera pudo seguir des del pareo el desarrollo del acto. Una vez ubicados los nuevos ministros en el orden en que iban a prestar juramento, el relator oficial anunció que en primer término lo haría el presidente general Ramírez, quien de inmediato expresó:

«Ante el pueblo de la República, fuente de toda soberanía, presto este solemne juramento.

»Juro por Dios y la patria desempeñar fielmente // el cargo de presidente del gobierno provisional que he asumido con la solidaridad de las fuerzas armadas de la Nación.

»Juro cumplir con honor el mandato que me ha sido conferido, empeñando todas mis energias para el restablecimiento del pleno imperio de la Constitución, el afianzamiento de las instituciones republicanas y la restauración de la honradez adminitrativa.

»Si así no lo hiciere, Dios y la patria me lo demanden.»

Muchos aplausos rubricaron las palabras del general Ramírez.

Acto continuo el vicepresidente, contralmirante Sueyro cumplió idéntico requisito, leyendo la misma fórmula con que juró el general Ramírez. Se renovaron entonces los aplausos saludando la consagración del mismo.

Transcurrieron algunos instantes y luego el presidente del gobierno provisional tomó juramento a todos sus ministros. Al finalizar // el juramento de cada uno, el presidente del gobierno provisional les estrechaba la diestra, escuchando muchos aplausos. Después el escribano mayor del Gobierno, Dr Garrido, invitó a los miembros del Gobierno a suscribir el acta correspondiente.

Quan tot va ser acavat, el president general Ramírez va parlar al públic acavant amb un gran *¡Viva la Patria!* que va ser unànimament contestat i aplaudit. Que Déu els hi do forsa de voluntat per a cumplir tot lo que han jurat per Déu i la pàtria. Si no ho fan ja saben lo que els hi espera. Des que som aquí n'he vistos caure alguns que com els d'avui varen jurar rigurosament també per Déu i la pàtria. Déu els posa i Ell els treu quan abusan de la forsa que tenen.

8. Avui en Lluís ha despatxat un vagó de llenya als de la panaderia La Primavera. Jo fa dies que ho anava conjuminant. Crec que va ser ahir que la va vendre però avui ho ha acavat de resoldre.//

La Mima ha comensat de trevaiar. Lo pitjor és que no cobrarà res per trevai que fa a casa d'un arquitecte català que se diu Rosselló. Mentrestan practica junt amb els estudis.

9. Avui, he passat bona nit. He dormit bé gràcies a Déu. He sortit que hi havia boirina. No era tan espessa com els atres dies. No m'he cansat ni anant ni tornant. Tot el dia som estat bé. He llegit mol de lo que passa referent a la rescent revolució. Hi ha pau.

En Lluís ha dit que el seu cosí Milo li ha donat l'empleo d'arxiber i bibliotecari de les seues oficines.

10. Avui no he sortit. També he passat bona nit gràcies a Déu. Hem dol no poguer combregar els dijous, però a les set no puc ser al colegi de les Hermanes i no hi ha atre missa. M'he llevat tart. L'hora que no m'hos han tornat, en aquet temps fa falla.//

11. Avui és Sant Bernabé apòstol. A Llufriu ja comensàvem de preparar els arreus per·a la sega. És un temps que se trevalla molt. Sant Bernabé no fou pas apòstol de Jesús com els atres. Després de la gloriosa resurrecció de Jesús, va trovarse amb sant Pau. Aquet el va tractar tan que la seua amistat va fer que Bernabé fos un poderós predicador amb tanta forsa que va obtenir la conversió de moltíssims pagans, i per això el nomenan apòstol.

Som escrit a en Florenci remerciant-li el nou llibre de la seua collita.

12. També avui he sortit dematí. Al retornar de missa, s'ha posat una boira tan blanca i espessa que no se veia res. M'he vist negra per a caminar per es carrers. Quan

he pujat de l'escala de l'estació no es veia res. No he volgut passar per el carrer asfaltat per por d'algun veícle; però no savia ont era la acera. Per creuar devant de casa no se veia res.//

13. Diumenge. Pasqua de l'Esperit Sant.

El temps lleig. Humit i plujós com ho té per costum. Som oït missa primera. L'església relluïa amb flors i llum. El nostre senyor rector ens ha fet un sermó sublim. Ha versat sobres la litúrgia del dia. Siguem vers devots del Sant Esperit ja que ens instrueix i comunica la llum santa de l'infinit i una pau espiritual que res del món pot concedir-la. Amunt els cors! Aceptem i venerem ben agraïts la nostra joventut catòlica tan ardida.

Avui a casa ha vingut molta gent amb motiu del *asado* d'un cabrit que va portar d[on] Juan. Han vingut la Francisqueta Llorens, en Joan, la Sara, la Mimus, en Quimet Batlle i l'Aldao. Quan ho hem tingut tot enllestit ha fet una tarde bonica. Som escrit a la Miria. Avui també és Sant Antoni de Pàdua. La missa segona ha estat a glòria del sant. En Lluís ha estat descompost i no ha menjat asado. Les hermanes han fet una quermesa.//

14. També avui he sortit que encare era fosc i això que eran les set (hora oficial). Humit tot. En Lluís ha cobrat la llenya.

Ha vingut en Carlitos Llorens a passar un rato. He rebut bonica carta de l'amic Jijena Sánchez. Com que tractava dels llibres de l'Editorial Camino, m'he afanyat a donar la bona nova a en Florenci. Hi està tot entussiasmat[,] en Jijena.

15. Quina fresqueta que feia avui dematí! Sortint de missa som entrat amb una tenda a comprar un bocí de roba blanca per a fer mocadors per en Lluís. Els he tallats i embastats i portats amb una casa d'aquí al costat que hi han fet bores calades. Han quedat forsa bé.

16. També avui he sortit dematí. El nou govern sembla tot entussiasmat a fer abaratar comestibles. Bona falta fa.

Estem plens de malalts. La Sara i n'Irene estan mol refredades. La Mima els hi fa remeis.//

17. Avui no he sortit. He marcat[,] rentat i planxat els mocadors d'en Lluís. N'està tot content. El seu pare també s'en ha comprat de mol fins i de tela de fil pur. Ben fet. Prou li costa de guanyar la plata.

Fa fret. Diuen que els Andes són plens de neu amb tanta gruixa que 'ls trens no podan circular. És lo que passa tots els anys a l'hivern. Han d'anar amb mol comte i encare de tan en tan hi ha accidents produïts per aluts de neu.

18. Ja podem cantar «ai quin fret que fa» etc. sinó que no neba. El fret és viu. Ahir més que avui puix diu que 'l termòmetre va baixar a 2. Per això avui no he sortit a les meues devocions. He remendat tot avui. L'apedassar fa durar.

19. El cel és de neu. Si fóssim a Llufriu la neu seria segura. Are aquí serà boira espessa que tapa 'l cel per complet.

He oït missa i combregat com ho tinc per costum.// No m'he cansat. La missa d'avui és dal dissabte de <P> témpores de Pentecostès. Ha estat llarga per tantes oracions i precs; en fi una litúrgia del tot interessant. M'hen he despedit amb recansa perquè acavada la missa ha estat acavat el temps pasqual. Encare ens quedan més festivitats atractives però ja no són de la Pasqua. Que Déu hagi acullit les meues pobres devocions practicades durant aquet temps de les al·leluies santes.

20. Diumenge. La festa de la Santíssima Trinitat en nom de qui comensem totes les nostres devocions.

He sortit de casa a les set del dematí (hora oficial). Encare era fosc. Ho era més per tanta humitat que hi havia. Els carrers molls del tot com si hagués plogut. No feia ni un aleta d'aire. Quan som arrivat al la parròquia encare els llums del carrer eran encesos.//

Quina devoció feia seguir les oracions de la missa referentes a les tan altes jerarquies celestials! Elles tenen tot el poder i tota la glòria; i ens estiman i prometan donar-nos cabuda felís allà, si seguim els preseptes manats per la Santa Iglésia. Siguem devots i sumissos guardant els manaments de la llei de Déu amb totes les nostres forses a fi que assolim el premi merescut.

El nostre senyor rector ens ha fet un sermó mol inspirat referent a la festa. Jo li tinc molta devoció a la Trinitat Santíssima.

A la tarde hem tingut el goig de la visita de la senyora Victòria Estalarra amb la seua germana Emma.

21. Avui és la festa onomàstica del nostre Lluís. Ha fet una obra bona. M'ha dit que ha anat a combregar i oït missa al centre. Ha dit també que a l'oficina, els companys l'han felicitat. Jo li he donat una fotografia de la casa // de Llufriu on vaig néixer. Temps enrera l'i vaig ensenyar i va demanar-me-la. Avui m'ha vingut bé de donar-l'i. Ho ha agraït molt.

Jo som oït missa a la parròquia nostra. N'han resada una a les vuit en honor de sant Lluís i un·atre a les nou que era funeral. Les he oïdes les dues.

Com que al sortir els carrers era aixuts, m'ha semblat que no plouria i no m'en he endut paraigues. Precisament avui que no en portava li ha donat per ploure. Mentres som estat a missa ha plogut. Quan he sortit n'he demanat un a la parròquia que no l'he overt d'en tot el camí perquè no ha plogut. Després, ha plogut mol tot el dia.

La nostra Sara amb el seu promès tenen un gran tràfec preparant el seu pròxim casori. Ha durat tan el seu noviatge, i are tot són presses. S'hauran ben conegut fins els més petits detalls de la seua vida. Que per molts añs.//

22. Tota la nit ha durat el mal temps. Trons i pluja. Per lla les vuit feia un airet tebi que no és pas propi del hivern que va comensar ahir. Avui no he sortit. He rebut una carta d'en Flor que m'ha donat mol goig. S'els veu mol animats amb l'Editorial Camino. Que Déu els hi do sort.

L'Aldao avui ha anat a la parròquia a comensar d'indagar els patracols matrimonials. Els veig mol contents.

Avui en Lluís ha donat les matèries referent a pràctiques. Ha obtingut les següents notes: Dedicación, regular (faltes), Asimilación, muy bien, Sentido práctico, excelente.

23. Tot avui plou. Are mateix la ràdio ens està donant una audició de sardanes. Sien benvingudes. Elles ens recordan la nostra airosa dansa tan ben cantada del nostre anyorat i plorat Maragall, i alegrament ballades per joves i vells de la nostra terra. Que Deú la guardi dels satèlits diabòlics que tan furiosament varen devastar-la i que tantes llàgrimes va fer plorar. Verge de Montserrat! Ampareu-la a redós de les vostres beneïdes montanyes ont rossinyols, escolania i // comunitat tota de fills de nostre pare

s[ant] Benet nit i dia vos cantan alabanses que arriban fins al cel. Aculliu-les[,] Mareta del bon Jesús.

24. Avui[,] diada santa de Corpus. El dia[,] lleig com tots els altres. M'he llevat dematí i som fet cap a la parròquia. Eren més de les set quan he sortit i encare fosquejava. Se veia que a la nit havia plogut. Els carrers molls i queia una boirina espessa que 'l vent de la Pampa fret ens donava a la cara. Paciència! Ja fa tans dies que dura el mal temps que ja ni coneixem el sol. Mentrestant som arribat a l'església que ja havian fet tres tocs de missa primera. Aviat l'han comensada. El sermó d'avui, un poc difícil per el gran misteri que té, ha estat forsa inspirat. És que tenim un pare tan piadós com exemplar en tots els seus actes. Que Déu ens el conservi és lo que més li demano. Tan celós per a guiar a la joventut, cosa que costa no poc; però el jovent l'estima tan // que mai li protestan. Al contrari[,] que fan tot lo que poden per a complaure'l. I no és pas que amb tot condescendeixi; mol al contrari[,] té forsa de voluntat per a imposar-se fins a obtenir que'l comprenguin i quedin convensuts. La seua inteligència va junta amb la diligència. Això fa que tot el poble l'estima.

Avui a la parrpòquia nostra han fet la primera amonestació per el pròxim casament de la Sara amb el seu Aldao.

25. Avui se celebra la festa de Sant Joan Batista per haber-se escaigut el mateix dia de Corpus.

No he pogut oir missa per causa del mal temps. Fa fret molla. Hi ha molts malalts.

Amb el tren del dematí ens ha arribat la Miria amb el nen i l'avi. Tan ella com el seu fillet estan forsa bé. Sobre_tot ella ha crescut molt i fa goig de tanta salut com té. Ella també si tinc de dir la veritat, des que varen arrivar de Barcelona mai l'havia vista tan bé.//

26. Sempre el mateix temps moll i fastigós. No surto per a res. Fa fret humida. No plou però el sol no ha pogut vèncer l'atapaïment de núbols. És hivern argentí. Are comensa.

La Miria amb la Sara i en Carlitos han anat al centre a fer visites. La Mima avui ha tingut dia de Esquicio. Quan ha tornat ha dit que els hi han fet fer un monument.

27. Diumenge. Som oït missa d'onse o sigui la última. El temps plujós no m'ha permès anar a les primeres. No m'he cansat. A la tarde han vingut primer en Joan sol i després la Sara. No s'han quedat a sopar per no deixar a la Sarica tantes estones. Encare no l'he vista mai. El mal temps ho ha impedit. Que creixi.

28. Som a la tarde. Som escrit a en Lluís Aimeric. Som soles amb n'Irene. Els atres inclús na Gracieta són al centro a fer compres. El dia se va apropant i tot ho van lligant.//

29. Mare de Déu! i quina pluja tot avui! M'he llevat dematí per anar a missa primera. Quan he overt la finestra ja he notat que era muiada. Plovinejaba i no era pas boirina. Era pluja. He desistit de sortir. Quan la Sara s'ha llebat m'ha dit que cabia a l'auto que venia a buscar a ella, la seua mare, la Miria i n'Irene. Hem sortit per lla les nou amb una pluja forta i trons i llamps i vent. Hem arribat a l'església plujabatent. Les noies i la seua mare s'han confessat. Aviat han tocat el 1er. Ha arribat l'hora de comensar la missa amb uns trons que esborronaven. Mentrestant la missa anava seguint dialogada. Després de l'Elevació, els fidels junt amb les del *coro* han cantat cansons alusives a l'acte. Ha arrivat l'hora felís de rèbrer a Jesús Sagramentat. Hi hem anat totes cinc juntes. Quina companyia més deliciosa! Mai havia tingut aquesta sort de que fóssim tantes que m'acompanyessin! La pluja ho ha portat. Hem sortit aviat perquè l'auto ja feia rato que ens esperava.// Encare plovia molt. Jo estaba contenta d'haver pogut oir missa i combregar amb tot i el tems tan dolent. Els gloriosos apòstols sant Pere i Pau han tingut la festa aigualida. El temporal ha durat tot el dia. Are són les nou de la nit i encare dura.

A la tarde era 'l dia senyalat per a fer la processó del Santíssim com si fos Corpus. Haurà estat per dintre l'església. No hi som anat.

30. Avui tampoc he sortit. He volgut avensar unes carpetes que estic fent per la Miria.

En Manzini ha vingut a arreglar el tanc o dipòsit de l'aigua. Ens ha promès una cuina econòmica noba. *¿Será verdad tanta belleza?*

Són la una menys quart de la nit. La Miria sempre tan animada, a la vetlla ha organitzat un chacolata comvidant en Joan amb la seua Sara, a fi que poguessin reunir-se els sis germans pera despedir la nostra Sara de soltera. Aixís ho han fet. Ha posat

carpetes a la taula.// La del mitg[,] ovalada[,] amb una espelma i una palma daurada. Diu ella que l'espelma és peraquè la llum divina i humana no els desempari mai. La palma peraquè la Sara tingui la sort de que el seu marit la porti en palmes. Déu permeti que siguin ben felissos. A més dels sis germans, els hem acompanyats en Carlitos, la seua padrina i jo. Ditxosa na Gracieta que té la sort d'estar acompanyada de tots els seus fills. Qui ho pogués dir com ella! Jo no sé on els tinc. Molts anys fa que no'ls he vistos ni penso veure'ls més en aquet món. A·pesar de tot beneïda la mà divina que'm té allunyada d'ells! Una creu més que amb santa resignació acepto.

Juliol

1er. El moviment de casa és mol gran. Tot va enrenou a fi que no quedi ni un polsim de terenyina en cap recó. Sort que no // és sovint que preparem festes. Si fos així ens hi acostumaríam i no donaria tan garbuig.

Avui no ha plogut. El dia[,] fret i clar. El vent de la Pampa ho ha resolt tot. La pluja del dia de Sant Pere va netejar els carrers.

Avui no'm som animat a oir missa. Era al colegi. Dematí o amb una glassada que Déu n'hi do. A la tarde som assistit a la processó del colegi. Ha estat forsa lluïda. Així hem acavat les festes del Corpus. Ben poc he pogut aprofitar-me'n degut al mal temps.

La litúrgia d'avui és dedicada a la puríssima Sanc de Jesús nostre Redentor. Adorem-la ben devotament per haber estat el preu de la nostra redenció. Que no sigui derramada en·va per cap de nosaltres. Alabat sia Jesucrist!

2. Aquest any la festa del Sagrat Cor ha estat dintre el mes de juliol. Per aital diada l'any 1911 vaig entrar a la Associació de l'Apostolat de l'Oració a la parròquia de // Sant Pere de la ciutat de Barcelona. Gràcias infinitas en dono a Déu per tan gran favor. Allà se celebraven festivitats mol solemnes. En els pobles se fa tan com se pot però Déu ho acepta tan agraït com per les grans ciutats. El cor que viu unit amb Jesús l'hi ofereix tot lo millor que té per·a donar. Així se viu aconsolat de les penalitats que ofereix la vida oferint-les resignadament i acatant la voluntat de Déu.

Som oït missa i fet les meues devocions de costum. M'he cansat tan·sols per el camí d'anada. Per a tornar al padre tenia de fer alguna dilligència per aquet barri i m'ha portat amb el seu cotxe. A la tarde som assistit a l'últim dia de la novena. 1er divendres de mes.

Quan som arrivat de missa m'he trobat que l'Alfons habian arribat amb l'avi Joan. Aquet tot engripat.

Ahir vaig escriure a en Domingo.//

3. Quin dia de moviment ha estat avui per a nosaltres! Ja el vèiem venir fa temps i el desitjàvem. A les onse del dematí la nostra Sara i 'l seu promès Aldao han rebut la benedicció nubcial per mans del nostre s[enyo]r rector prebere Víctor Osimato. La cerimònia ha estat a la nostra parròquia de la Sagrada Família. Ha estat un acte senzill; reunits els íntims de la família i amb missa d'esponsalis. Hi hem anat tots els de casa, en Joan, la Sara, i la nena gran, la Miria, l'Alfons, i 'l seu fillet. El pare Joan[,] tot engripat, s'ha aixecat del llit i ben abrigat encaixonats amb un auto, els ha acompanyats i presidits al Registre Civil d'aquet poble. Totes les cerimònies han anat amb santa pau de tota la família apropant i acullint amb dolsa rosada benefactora, disgustos que mai deurian d'haver-i estat.

Hi mancava en Ricardo de n'Irene per trovar-se allunyat d'aquí, però durant el dinar ens ha parlat des de Bariloche. Ha // semblat que també ell per uns moments estaba amb nosaltres. Alabat sia Déu que en_mitg de tantes espines com em produeix la tan furiosa guerra, de tan en tan rellueix alguna guspira de llum que aconorta el meu cor atribulat. Que siguin ben felissos aquets meus néts que junts avui han comensat el <seu> camí de la seua vida. De moment, sembla que el seu horitzó està ben asserenat. Déu ho vulgui.

Han rebut una pila de telegrames de felicitació, entre els quals hi era el del arquebisbe de Salta monseñor Tabella.

Avui, la Església celebra la festa de la Visitació de la verge a la seua cosina santa Isabel o Elisabet. És trasladada per avui perquè ahir era la del Sagrat Cor i no se podian celebrar les dues juntes.

El dia ha estat explèndit. Tiraba un airet del sut fresquet però no fret del tot. Tinc por que em puja un refredat.//

4. Diumenge. Res de refredat. La persistenta tos d'ahir devia ser per a tenir d'enraonar i aturullada per tan moviment.

Som oït missa 1a. Feia una fret d'aquelles que taian. No molestava. L'evangeli era del Bon Pastor. El sermó[,] ben encertat. M'he cansat més anant que entornant. El sol era bonic. Comunicava una escalforeta que Déu n'hi do.

Hem rebut la visita de la bona amiga senyora Ibel amb una seua amiga que viu a Caballito. Després han vingut la Sara amb el seu marit. El seu pare segueix al llit engripat. Ha vingut a visitarlo el d[octo]r Fasola. Ha recomanat caldo de... llensols.

A la vetlla hem escoltat "L'emigrant" de m[ossè]n Cinto a cuatre veus. Ens l'han donat Acció Catòlica des de Buenos Aires. Ha estat aplaudidíssim.

He copiat un escrit mol llarc referent al Sagrat Cor de Jesús. És sublim.

No m'he animat anar a l'Hora Santa per tanta fret.//

5. El temps tan fret m'ha fet desistir de sortir de casa. M'he llevat tart i he trevaiat amb una carpeta blanca per a la Miria. El fret rigurós ha durat tot el dia.

6. Anit hem anat al llit a la una de matinada. A sopar va venir la senyora Tierra. El seu fill havia promès venir per lla les deu i va comparèixer a les dotse tocades. La nit era crua de tan freda. Avui dematí hi ha hagut una glassada de les més fortes. El camp d'aquí el costat era blanc com una nevada.

A la tarde ha vingut la Sara sola. Ha posat una ingecció al seu pare. A la nit ha vingut el d[octo]r. Ha dit que té un pulmó infectat. Avui és el cumplianys seu. En cumpleix seixanta.

La Miria i l'Alfons han anat a sopar a can Joan. El nen, a la nit s'ha posat tot quiet. Fins s'ha dormit. És una cosa rara amb ell. Li han posat el termòmetre i tenia 39 de febre. Ha vingut el d[octo]r i ha dit que és una mica de // grip. Que li donguem mitja aspirina amb una tasseta de tila. Quan ell està quiet és mala senyal. Are ja està més animat. Té humor per a bromejar amb el seu avi.

Avui han passat uns volarats d'arioplans que entre tots eran vint-i-set.

7. Ahir teníam un grau sobre. Avui haurà baixat molt més. Els camps són blanquíssims. M'he llevat a les set i mitja. Quan he baixat per a cridar a en Lluís, m'he l'he trovat que ja traficava per la cuina preparant el mate. L'he felicitat per ser tan *home de sa casa* com diem a Catalunya quan se tracta d'un home que és dilligent i no té mandra i atén les coses casolanes.

Som a la nit freda com un glas. Llegeixo que avui estem a un grau vuit dècimes sota. A mi em fa mol mal. M'ataca al pit i em costa de respirar.

Avui ha vingut el senyor Llonc.//

8. El fret segueix fort. Està tot avui núgul. El nen gràcies a Déu segueix bé. Està tot animat. No té febra.

Ha vingut un jove barceloní que té moltes adicions amb la música. Demana cansons catalanes per a posar-i música. Déu li do sort.

Tinc molta tos.

Acabo de llegir al periòdic "Cabildo" que el Papa rescentment ha consagrat al món al Inmaculat Cor de Maria impetrant el seu valiós poder per·a tornar la pau al món, apresurant el regnat de Crit. El primat de l'Argentina cardenal Copello en data 24 de juny ppdo., ha donat a conèixer en una carta pastoral la consagració de la ciutat de Buenos Aires al Sagrad<o> Cor<azón> de Maria, que se efectuarà el 15 d<e>'agost<o> pròxim<o>. ¡Que per molts anys! És un goig trovar-mos governats per persones tan dignes i adictes a la nostra santa relligió que tan poc s'en preocupaven els que fins are ens han gobernat.//

9. Segueix el fret i jo encasolada. No tinc ànims per·a sortir, ni per anar a missa. Déu està per_tot i escolta les nostres pregàries en cualsevol part que'ns hi dirigim.

Els malalts de casa van millorant gràcies a Déu. El nen està bé del tot però encare és al llit com també l'avi Joan. La mare, avui no ha baixat. No obstant, no és que estigui pitjor. El fret ens té acobardits.

Are són les nou menys quart de la nit. A fora se senten trets com fent gala a la festa pàtria d'avui. En Lluís, com a bon argentí, ha anat al centre a veure el *desfile*. Ha avisat que per això no venia a dinar.

Han vingut en Lluís Galán amb en Jordi Vilallonga i la Sara nostra amb el seu marit. La Joaquina també ha vingut, però no s'ha quedat. L'Alfons volia tornar a Trenque Lauquen però ha desistit del seu progectat viadge esperant sortir el diumenge pròxim.//

10. Som a la nit. Els periòdics vénen plens de la festa de ahir. Diuen que va ser una cosa fantàstica. Tot el poble se va tirar al carrer. I això que va fer mal dia.

Ahir se va calar foc a la tenda nomenada Las Filipinas. Hi ha tres morts i molts ferits.

Aquet dematí hi havia una boira completament atapeïda que no se veia res. No he sortit.

11. Diumenge. Avui a casa hi ha hagut molt moviment. S'han reunit els tres matrimonis[,] o siguin[,] Llorens-Musterós, Llorens-Planas i Llorens-Aldao amb en Carlitos, la Mimus i el petit Joanet. Han fet una fotografia de tots ells, afegint-s'i n'Irene i la Mima. Tan·sols hi mancava en Lluís[,] que era fora. Déu els hi do salud.

Som oït missa primera. M'he cansat molt. Era un dematí molt lleig. Els carrers muiats com si hagués plogut. L'Alfons avui s'en torna a T[renque] L[auquen]. La mare Gracieta encare no ha baixat des del seu refredat. El pare ja va per fora.//

12. Fa un temps humit i sense fret. Fins i tot la roba fa nosa.

El pare Joan Llorens ja ha anat al seu despatx del centre. Això vol dir que té el grip fora. La mare Gracieta encare no s'ha llevat. No obstant va bé.

Tampoc avui he sortit. No sé què ho fa que em sento mol cansada. Ho deu fer la tos que tan em molesta. En fi són creuetes que vaig soportant resignada junt amb tantes atres que Déu m'envia. Sense creu no hi debem estar. Les escales que tan lleugerament pujava, are les trovo mol pesades. Sort que no perdo el delit de trevallar. Are m'he fet uns peus nous amb mitjes de llana negra.

Som a la nit. El nen fa xibarri. És una criatura tan moguda que dóna brega a tothom. Té una memòria envidiable. I una inteligència de lo més clara. Surt amb uns acudits que... baja!//

13. Tota la nit he suat. Semblem a plena primavera. M'he llevat dematí. M'he rentat unes mitjes de llana que amb el temps calorós i 'l ventet que fa, a la tarde ja eran aixutes. També hi he posat les cuatre agulles per a fer-i peus nous.

L'avi Joan està bé del tot curat gràcies a Déu.

Són les set i vint i acaba de sortir per Victorica. Tota la colla de filles seues són acompanyar-lo i despedir-lo. Déu li do un bon camí.

14. Sant Bonaventura Cardenal.

He pogut tornar a les meues estimades devocions matinals. M'en anyorava. El temps no és el que caldria. Fa calor. És que vaig vestida d'hivern i fa istiu. Tota la nit he suat bàrbarament. Hem sentia corra la suor cara avall. La qüestió és que hi ha molts malalts. Una humitat fastigosa que tot ho fa malvé.

Són les deu de la nit. Les noies, totes cuatre amb l'Aldao són a divertir-se, fan bé. Difícilment // tornaran trovar-se juntes. Jo els hi aplaudeixo ben coralment. Jo pogués

tan·sols sapiguer on són les meues tan estimades. La Montserrat ja sé que està malalta i que viu mol afligida. La Maria no sé què ha estat d'ella en aquell París tan desgraciat. Viuen ella i el seu marit? Tan·sols Déu ho sab. Ell m'els guardi aixís com a l'atre gendre meu que tampoc se sab d'ell ni una lletra. Quins desastres! I els que vindran! És una bogeria d'odis i desespero.

15. Avui no he sortit. A l'hora d'anar-me'n hi habia uns nubolets d'aquells que prometan tormenta. En Lluís ha estat del mateix pensament aconsellant-me que no surtís. Els profetes han fallat. Ni ha plogut ni hi ha hagut més núbols. Ha fet calor i dia clar.

És Sant Enric emperador i patró nostre dels oblats benedictins. M'ha dolgut no poguer-lo obsequiar. Som a la nit. La Sara i l'Aldao són aquí.//

16. Avui la gran festa de la Verge del Carme. He pogut sortir dematí i tarde. Han posat una infinitat d'escapularis a petits i grans, fins a infantons. Les comunions[,] concurridíssimes. S'ha comprovat la gran devoció a la Verge. Ella ens acompanyi en tots els instants de la nostra vida i mol més en la hora de la mort. Amén.

17. Acavo de rèbrer lletres de la meva nevoda Catalina. Vaig a contestar-li desseguit.

Han vingut el matrimoni s[enyo]rs Rovira amb la seua filleta tota aixerida i moguda. Amb el nostre Carlitos n'han fetes de totes.

18. Diumenge. He pogut sortir dematí a cumplir les meues obligacions de bona cristiana. Avui a casa hi ha hagut mol moviment. Han vingut el jove matrimoni Aramis Estalarra amb la seua tia Emma. Anaven de pas a Córdoba. Jo no els he vistos perquè no sabia // fossin ells i no he baixat.

A dinar han vingut en Joan, la Sara amb els tres pibes. La Sarica encare no l'havia vista mai. És mol bonica. Crec que será la més maca. També ha vingut la Sara nostra amb el seu Aldao. Han trencat grans brancalades de mimosa (aromo). Està ple de flor.

He llegit un llibre mol interessant. Se titula "De la Edad Media".

Anit ha mort el vicepresident de la República almirant Sabà H. Sueyro. Al cel sia. Ben poc ha lluït el seu últim càrrec.

19. Avui tots els colegis del estat tenen festa en senyal de dol. En Lluís ha anat al enterro del difunt. Han celebrat ofici de cos present. Ha estat mol solemne. Are són les dotse i quart i continuan els parlaments referents a la vida d'aquet gran home que la mort ens ha pres. Ha vingut la Nena Nadal.

En Lluís ha vingut mol ben impresionat.//

20. També avui he sortit dematí per anar a les meves estimades devocions. No fa fret ni calor. Quan vingui mal temps ja'm calrà quedar-me a casa. Unes caminadetes matinals fan bé al cos i a l'ànima.

A la tarde, hem tingut el goig de la visita de les germanes Juana, Fanny, Paulina i Sara Palau, amb l'Estela Garciamata i el seu nevodet José Luís fill del seu germà més grant, i un·atre fill d'en Fel. Quina colla. El petit Garciamata és de lo més simpaticó. És el que al néixer va morir la seua mare, la bona amiga Manola (a c s). També ha vingut la Sara nostra. Ha portat una paperina mol gran de canales deteriorats.

21. Avui m'he quedat. M'he sentit mol cansada i he cregut millor dormir una estona més. És que he dormit poc anit. Tenia desvetllament per haver combersat tan ahir amb les noies Palau. Avui la nostra Carmeta cumpleix sis anys. Sembla que en tingui vuit.//

La seua àvia Gracieta li ha regalat un petit àlbum de poesies. Jo[,] una bonica carpeteta. La Miria un pollastre per fer l'arròs. Amb en Carlos hi han anat a dinar. Encare no han tornat.

La Sara nostra amb n'Irene i l'Aldao han anat a visitar la mare d'en Ricardo.

El temps fresqueja una mica. Llegim amb molta pena les atrocitats que fan a Roma els nort-americans. Aquella església, una de les principals dedicada a sant Lorenzo, l'han destrossada. Quina dèria de destruir! El Papa, aquesta setmana ha suprimit les acostumades audiències. Que Déu li comuniqui la llum abundosa que necessita en aquets casos tan tenebrosos com té de sufrir. Preguem al cel perquè alcancem la tan desitjada pau. Avui he llegit que les guerres per mar duraran fins l'any 29. Ja ho va profetitzar aixís el vident anglès Wells al comensar-se l'actual guerra.//

22. Avui és Santa Maria Magdalena Penitenta. Dichosa d'ella que va saber tenir el bon pensament de deixar la vida pecadora que portava, escullint el millor camí del cel que mai li fallarà.

Encare que per ser la missa al colegi, tan dematí no m'animo anar-i, no obstant m'he arrivat a la parròquia a fi de combregar en memòria d'aquell dijous tan solemne ont Jesús se va quedar amb nosaltres fins a la consumació dels segles. Voldria poguer combregar tots els dijous de l'any i fer una hora de santa companyia a Jesús Sagramentat alabat sia per sempre.

La Mima amb el nen han anat al Circo a Caballito. Ha tornat de lo més entussiasmat. Quina llàstima que sigui tan entramaliat. És que si se li contan quentos o se li esplican coses, està de lo més quiet i obedient però no sent aixís és un terratrèmol fet. L'atre dia se va entussiasmar sentint llegir versos de la seua àvia-padrina. No perdia ni una sílaba.//

23. Avui també som aprofitat el bon temps que anem passant i he fet el meu caminet fins a la parròquia. Mol he pregat a Déu que comuniqui resignació santa al nostre adolorit pontífex per les destrosses que s'han fet a la ciutat de Roma. Entre les ruïnes hi ha un cementiri ont hi són enterrats els cadàvers dels pares seus. Ahir, tots els diaris deien que el Papa vol anar-se'n a viure a Roma per ser-ne bisbe de la santa ciutat. Quins desastres!

Són les dotze menys quart de la nit. Amb el tren que va a Trenque Lauquen, aquesta nit han surtit el Pare, la Miria i el seu fillet. Déu els hi do un bon camí, i una bona arrivada a casasseua; aixís com un bon record de la festa dels nous esposos nostres estimats Sarola i Aldao que també aviat ens deixaran per anar al destí que Déu els hi ha guardat per a ells.

La Miria i el nano s'en han anat satisfets dels temps que han passat amb nosaltres.//

24. El temps camvia. Fa frescoreta. No he sortit. Estava cansada d'ahir per tan moviment. Ahir nit estaba tan desvetllada que no hi habia manera de tenir son. Podia cantar «*son, son, vina vina vina, son son, vina d'un tucom* (d'un lloc o l'atre)». Ho cantàvem als nens quan no sabian dormir. He descansat i trevallat.

Hem quedat mol solets. No ens hi trovem. Are mateix acavem d'escoltar Rigoletto del Colón. Quins aplaudiments! Val més aixís. Aquí ho entenen millor que a Europa. Llegim que han tornat bombardejar la ciutat santa i eterna de Roma i han tocat un·atre església. El Papa diuen que reb molts telegrames.

25. Diumenge. Festa del gloriós apòstol Santiago. Poc le pogut obsequiar. Anit ha comensat a ploure. Ha fet alguns trons. Tot el dematí ha plogut. Això m'ha tingut recullida a casa. Acavem de dinar quan ens han // arribat la Sara amb el seu Aldao. Han estat amb nosaltres tota la tarde. Han fet una foto ont hi han volgut que hi fossin ells, les noies en Lluís[,] na Gracieta i jo. Mol agraït el seu voler; però segurament que hauré deslluït la colla. Tots estàvem contents del acudit. L'apòstol diu que qui estigui trist que fassi oració, i qui estigui content que canti salms. Procurem seguir el seu consell.

Hem dol no haver pogut oir missa però Déu no ho ha volgut. Are són les set i 25 de la nit i encare plou.

Escric a en Florenci.

26. *Santa Anna beneita / Vós que ho mereixeu / teniu una filla / que és Mare de Déu. / ¿A·ont l'han posada? / A l'altar majó / que cura les llagues / de Nostre Senyó*.

Avui és la festa de la santa àvia de Jesús. Som fet les meues devocions matinals. M'he quedat unes hores a la parròquia per a cusir // ornaments litúrgics a fi que quan vingui el nostre senyor bisbe ho trovi tot net.

Llegim la gran notícia de que Benito Mussolini ha dimitit del seu càrrec perquè diu que està malalt. Ja fa temps que se'l veu decaigut. Té seixanta anys. No és pas edad per retirar-se a descansar; quans n'hi ha que segueixen lluitant amb aplom i seguritat. Ell hi ha vint anys que va donar la gran embranzida feixista sempre amb braó i sort. S'en troban pocs en el món que durin tans anys dominant una nació. Déu l'ajudi!

27. Són les cinc i quart de la tarde (hora oficial). He tingut d'encendre el llum. Hi ha tormenta. Ha plogut molt. No he sortit. Som renovat una estola veia que serveix per batejar. Són dues juntes: morada i blanca. La primera estava mol atropellada. La vaig fer l'any 35 i la blanca el 34. De la morada tenia retais grossos que m'han servit per a canviar-li // més de la meitat. Ha quedat que fa mol goig. Avui hem llegit que el dia últim d'aquet mes ens donaran l'hora natural. Això sí que'ls hi agraeixo al nou govern. Massa que han trigat ja que hi ha temps que es dematins hem fan surtir de casa que encare és fosc.

28. El temps plujós m'ha fet quedar a casa. No hi ha res que mereixi ser escrit aquí.

29. Santa Marta gloriosa patrona de les cuineres. Tan trevaiadora obsequiant a Jesús i a la seua Santa Mare quan anaven a Betania. Dichosa d'ella que va obtenir la conversió de la seua germana i la resurrecció del seu germà Llàtzer havent-i tres o cuatre dies que era mort. Siguem-ne devots de tan bona santa. Imitem-la, i la trovarem en el cel.

Avui ha fet un dia clar que comvidava a surtir. Quissab la roba que hem aixugat.

Som oït missa a les nou. Era de difunts.//

30. Avui és la festa dels sants Anton i Senen. Hi ha qui sosté que se diu Abdon. Nasqueren a Pèrsia. Al poble de Gualta (Catalunya) fan la festa major i els tenen per patrons.

31. Sant Ignaci de Loyola, gloriós fundador de la Compañía de Jesús.

Som oït missa segona[,] que ha estat a les nou. No m'he cansat ni anant ni tornant.

El temps passa mol suau. Passem un hivern mol raonable si podia durar.

A les dotse d'aquesta nit, ens retornan l'hora que fa dos anys ens varen pendra. La Nely[,] o sigui[,] la dona que ve a fer feines, ha parlat santament. Al enterar-se del canvi d'hora ha dit «Ens tornan l'hora de Dios». És cert puig la oficial que teníam ens la havian donada els homes que ens governaven llavors. Els que governan des del 4 de juny prop_passat ens han retornat l'autèntica[,] o sigui[,] com ha dit la Nelly «la hora de Dios».//

Agost

1er. Diumenge. Som oït missa primera com ho tinc per costum totes les festes.

No fa gens de fret. L'evangeli d'avui ens recomana que no ens deixem enlluernar per comentaris que negan les nostres veritats santes de la relligió catòlica, única verdadera, que practicant-la amb fe, ens portarà a la Pàtria de la Llum divina. Quina compassió hem fan tans joves i nens i nenes que els seus pares que la han coneguda i practicada, la deixaren i no s'han preocupat de que els seus fills la coneguin! Quin comte tan rigurós n'hauran de donar a Déu! Preguem per ells.

Han vingut la Sara amb el seu marit, la Maria Palau v[iu]da d'en Manuel Llorens (a c s), la Destéfono <i> la Joaquina i la Chela Llorens. La mare Gracieta ha estat llevada tota la tarde. Són les vuit de la nit i encare ho està. Està forsa animada.

L'àvia de la Elva està mol greu. Déu l'ajudi!//

2. La pobre àvia de la Elva ha mort avui. En Lluís hi ha anat amb la Sara. Ella ha tornat, però ell encare hi és. Are són les onse menys deu minuts de la nit. A les deu i quart la Mima acompanyada de l'amic Chicharaso, també són al velorio de Morón. Que Déu tingui al cel aquella bona senyora que amb tan afecte ha cuidat fent-e-li de mare a la Elva[,] que va quedar sense l'autèntica a l'any i mitg. És una pèrdua mol gran la que sofreixen la família Valerga de Morón. Diuen que era una dona mol robusta. Que mai habia estat malalta. Are amb dos dies ha caigut per a no aixecar-se més.

En Jua, o sigui el nen d'en Joan també està malaltet. Avui ha arribat a 40 de febre.

3. Amb tot i el dematí fredot que ha fet avui som sortit ben decidida veient lo bé que vaig poguer fer camí amb bona llum degut a l'hora // que ens han tornat. Hi ha hagut dues misses que les he oïdes tan bé com he pogut.

En Lluís <h> ha passat la nit a Morón fent companyia a la atribulada família Valerga. A les tres de la tarde s'ha verificat l'enterro de la difunta s[enyo]ra Isabel[,] àvia de la Elva. Al cel sia tan estimada senyora.

Tenim amb nosaltres la Josefa Arostegui de Victorica.

4. Avui el fret és més viu. El sol fa companyia. Som oït missa junt amb la sagrada comunió, viacrucis i demés devocions som oferit per el descans de la bona senyora Isabel Valerga (a c s).

5. El fret aumenta. Avui no he sortit. M'he acobardit devant la fredor i perquè la missa era al colegi de les Hermanes i és més dematí i més lluny. Hem dolia peraquè la missa avui<t> ha estat de la Verge de les Neus.//

6. Primer divendres de mes. He pogut oir missa i combregar en nom de Déu com ho tinc per piadosa costum tots els primers divendres. Després, m'he quedat una estona a la parròquia a cusir un alba que tenia la punta mol rompuda.

La fret d'aquets dies m'ha renovat la tos. Amb els dies tebis m'habia baixat molt, però de nou hem molesta. Na Gracieta també se queixa del mateix. Se veu que l'hivern ens ensenya les dents.

Avui, amb el tren de dia, s'en ha anat la Josefa Arostegui de Victorica.

7. Avui no he sortit. He tingut por que la fredor del dematí em fes mal. És que tot avui i ja d'ahir nit que tinc molta tos. La mare també en té molta.

Ha vingut en Domingo Avellí. Ha portat un formatge dels que fa ell. Hi té molta trassa a fer-los. És un bon home.//

8. Diumenge. Un dia de molt moviment. Som oït missa d'onse o sigui la última. A la parròquia han fet molta festa per a obsequiar al nostre monseñor d[octo]r d[on] Juan Jimento. Ha vingut de visita pastoral. Ha dit la missa primera. A la de onse que l'ha celebrada el nostre senyor rector. El senyor arquebisbe ens ha fet un sermonet del passatje que fa referència al fet d'aquell senyor que s'en <t> va tenir d'anar i va deixar als seus criats que cuidessin lo seu. Amb un li va donar cinc talents, amb un atre dos, i amb un atre un només. El que va rèbrer cinc talents, fent negoci amb ells va doblar el capital. El que en va rèbrer dos va fer igual; mes el que n'habia rebut un va fer un clot a terra i hi va enterrar el talent. Al retornar l'amo, els va cridar a tots, quedant mol agraït dels dos i repudiant l'acte del que no va saber fer ús del cabal rebut.

Ho ha desenrotllat mol rebé. A la tarde // a les tres haurà confirmat les criatures. A les cinc ha reunit la joventut d'A[cció] C[atòlica]. Demà, encare estarà aquí.

Jo no sé què tinc que ahir i avui no reposo per tanta tos. No hi valen pastilles ni remeis ni res. Tenim una noieta de Catamarca. Té quinse anys. Sembla mol espavilada. La Rita Brizuela ens l'ha portada. Aquesta ha vingut amb els seus nen i nena. Són un encant. La Lola s'ha quedat amb nosaltres de serventa. Més tart han vingut en Joan amb la seua Sara. També han vingut la Sara nostra am el seu Aldao. Are són vora les nou de la nit. Aquets últims s'han quedat a fer el sopar. N'Irene ha anat a visitar a la mare d'en Ricard i la Mima acompanyar la Rita i després a can Nadal[,] que estan malalts i tenen la Glòria.

No fa gens de fret. En Lluís és a Morón. Na Gracieta també té tos. Semblem embruixats. Els de les Acacies bé.

La Lola no és de Catamarca sinó de La Rioja.//

9. La gran tos que tinc em molesta tan que no m'he vist amb ànims de sortir de casa. Som escrit al p[are] Lorenzo Molinero felicitant-lo per demà. No trovo cap dels remeis que fassi res de bo amb mi. Quedo desconjuntada de tan tossir. I lo pitjor[,] que no sembla refredat.

10. Avui[,] dia del cumplianys meu i de n'Irene[,] no he pogut celebrar-lo com jo hauria volgut. Estic cruixida amb tanta tos. No he pogut complaure a ningú per tan atropellada que m'he sentit tot el dia. Han vingut la mare d'en Ricardo, la Sara i 'l seu Aldao. Tots han portat obsequis per a nosaltres. La Sara Planas fent colla de cumplianys amb mi i n'Irene han parlat. La senyora Carlota m'ha portat un ram de junquillos i roselles rosades i grogues. La Sara i l'Aldao el llibre "Sant Francisco de Asís". Mol extens i ben escrit. Carta de la Miria amb un dibuix del seu Carlitos. He rebut extensa carta del p[are] Molinero que s'haurà creuat amb la meua.//

No he baixat per res a fi de no refredar-me més. En Lluís m'ha posat una bossa d'aigua bullenta sobre dels peus, i ben abrigats amb una flassada, no he tingut més fret. Així som acavat el meu cumplianys. Alabat sia Déu!

11. He passat una nit dolenta per no haber fet uns bafos ahir ans de ficar-me al llit. Com avui el dia ha estat explèndit he reposat bastant. Com ahir: en Lluís m'ha posat la bossa de goma als peus i no he tingut ni una engruna de fret. Fins i tot conec que el refredat mim<b>va.

Són les nou menys quart de la nit. Estic mol animada. El refredat sedeix gràcies a Déu.

12. Segueix el bon temps. Amb tot, jo ni he sortit ni he baixat. Estic cansada. A·baix hi fa fret. Avui han fet un *asado*. El pare ha portat dos cabrits que han servit per cruspir-los a l'ast. El dia[,] explèndit.//

13. Segueixen els dies clars. Avui és fredot. He passat la nit molesta per no poguer canviar de posició a fi d'evitar l'atac asmàtic que tan mal em fa. Ans de ficar-me al llit n'Irene va fer-me un bany de peus amb abundor de mostassa a fi de rebaixar l'atac. Ho hem obtingut puig per aquesta part he reposat sense tos ni <mo> molèstia. Ben abrigada, incorporada al llit esperan[t] la son que no ha vingut fins ben entrada la matinada. He sentit dos despertadors, un ventanal que ha overt la finestra de les noies. Cada vegada que se movian en el llit, o que tossian en fi tenia un desvetllament que m'ha fet sentir els més petits sorolls de tota la casa. Després m'he dormit que no m'he donat comte que'm tancaven la porta. Fins la Mima m'ha dit que m'havia cridat i no la som sentida. M'he llevat tart i tot el dia som estat com assonsada. No obstant em sento millor. La nit, l'he trovada llarga. Dels dos cabrits n'han donat un a can Planes.//

14. Fa fret però fa sol. Diuen que ha nevat mol a la Cordillera. Que fins Mendoza està plena de neu. Que allà tenen 14 sota. Aquí no la sentim tan. Jo ja ho he conegut a la nit que la roba no em feia nosa. No l'he passada gaire bé[,] la nit. Ahir no vaig volguer que em fessin banys de mostaza per no molestar-me jo ni molestar a les noies i ja ho he trovat amb la fatiga que he tingut no poguent dormir. M'he llevat tart perquè a la matinada al entrar el dia he reposat i dormit. Quina pesta de mal som arreplegat que m'absorveix les poques forses que tinc.

Avui per dinar fins en Joan pare ha fet de *camarero* portant-mos el menjar aquí a les dues velles malaltes. Jo no m'animo a baixar. L'escala m'hi sobra.

He comensat una faixa teixida de ganxet per un fillet que esperan la Minina d'en Jorge Carvajal de Trenque Lauquen.//

15. Diumenge. És també la festa de la gloriosa Asunció de la Verge Maria al cel. Ditxosa d'Ella mil vegades; i ditxosos nosaltres que la tenim allà per advocada a fi d'alcansar-mos la salvació de la nostre pobre animeta. Siguem ben devots de la Verge recordant aquelles cansons de Mn Cinto (a c s): «*Siau nostre Escut / siau nostra guia / que mai s'ha perdut / un fill de Maria / mai s'ha perdut!*» Mol hauria volgut honorar-la en tan santa diada, però Déu no ho ha permès. El meu estat tan afeblit em té aquí engaviada sense forses per·a fer res. No és que vagi més malament però el cop va ser fort i tindré de lluitar mol per a combatre'l. Sia lo que Déu vulgui. Vaig a escriure a la nostra tan estimada Miria felicitant-la per sa festa seua onomàstica. L'he haguda de fer curta perquè l'atjuntan amb una de colectiva. Aixís encare li plaurà més i la rebrà més segura sortint aquesta nit.//

16. Fa molta fret. Jo segueixo mol encalmada. La tos segueix. Ahir nit n'Irene va fer-me bany de peus amb mostassa. He passat la nit regular només. Lo que més molesta és tenir d'estar incorporada. Tinc d'abrigar-me molt. Are mateix na Gracieta me diu que fan onse graus de fret. Se veu que jo la dec sentir més per lo delicada que me sento. En fi Déu disposi. Són les sis i vint de la tarde. És negra nit. Vaig prenent Palatol simple.

He llegit que 'l govern italià ha resolt declarar Roma ciutat overta a fi de que no sigui novament bombardejada. Diu que ho han determinat aixís, respectant que Roma és cap i centre dels catòlics de tot el món, perquè els edificis més importants com també el Vaticà també lo mateix. Els aliats han bombardejat les ciutats de Turín i Milan. El Papa,

acompanyat del seu secretari cardenal i del seu camarer va ser a la plassa de Sant Pere. Va donar la benedicció al gran poble que l'aplaudia.// Diu la notícia que al fer ademan de retirar-se varen repetir-se tan grans i frenètiques ovasions que de nou va beneir-los. És un sant ja en aquet món. Tothom l'estima.

17. Avui és Sant Jacinto. Nasqué a Alemània. Va ser relligiós de l'Ordre de Sant Domingo. Va predicar mol i va fer molts miracles. 1257.

Ha vingut en Nadal amb la seua filla i el seu nevot Patufet. Quin bailet més aixerit que té la Glòria! Contan<t> que tots han estat engripats. S'els hi coneix bé amb la cara.

Jo estic forsa millor gràcies a Déu i als remeis i banys de mostassa.

18. Santa Elena gloriosa trovadora de la veritable Creu de Jesucrist. És el <l'onomàstica> cumplianys de la Mima. En cumpleix 25. Si fos a Catalunya, on va néixer, en aquella casa pairal de Pineda un diumenge mentres se celebraven les misses de costum, segons les lleis d'aquella // entraria a ser major d'edat. Are segons les lleis d'aquí ja va ser-o al cumplir-ne 21. Ella s'ha fet argentina i ha fet bé tota vegada que aquí sojorna. Que Déu l'hi'n concedeixi molts més[,] d'anys[,] amb salud i gràcies divines i humanes és lo que més demano a Déu per ella. S'ho mereix tot.

Anit passada amb en Lluís han anat al centre amb una festa que han donat els estudiants enginyers. Diu que s'han divertit molt. Són joves i bons minyons.

Avui han vingut a casa el senyor Casasco, o sigui l'amo de la casa amb el seu procurador. Han discutit amb en Joan pare sobres l'arrendament i *remiendos* que s'han de fer.

19. Avui ha fet un dia preciós. Ni fret ni vent. A la nit ha fet tormenta i ha plogut. Jo segueixo millorant, però encare no he baixat des que estic malalta. La mare està forsa animada gràcies a Déu les dues anem bé.//

20. El dia[,] fredot. Per això he cregut millor no baixar. Encare que vaig guanyant forses no per això m'animo a fer el valent. Res més puc posar en aquestes ratlles.

Segueixo teixint la faixa per el futur infant Carvajal de Trenque Lauquen.

Avui és la festa del gloriós sant Bernat mol devot de la verge Maria. Ditxós d'ell.

21. Un dia de molta fret. No m'he animat a baixar. Ja vindran dies més passables. Vaig millor gràcies a Déu. Na Gracieta també però el fret ens té, a ella al llit i a mi ben abrigada i un rajol calent als peus. A les dues ens serveixen bé aquí dalt. Déu do vida a les noies que s'ens portan tan bé. Ahir nit varen fer-mos a les dues un bany de peus amb mostassa. Ens reforsa.

A Buenos Aires tenen màxim 9,6 de fret i mínim 0,1. Com devem estar aquí! Jo'l combato amb rajols calents sota 'ls peus.//

22. Diumenge. Fret rigurosa. Sort que fa sol. El pampero tira que sembla ho té de gelar tot. Diuen que ahir va nevar a Mar del Plata.

Hem tingut a dinar en Joan amb la Sara, la nena grant i el nen, com també la Sara nostra amb el seu marit. Si no hagués fet tanta fret hauria baixat, però no m'he animat. Potser demà. I si dura la fret quissab quan.

En Lluís porta barret negra. Li està molt bé. Avui al "Missatger del Cor de Jesús" hi he llegit que uns misioners que varen sortir el 4 de gener de Constitució a fi de buscar ànimes que necesitan la llum de la nostra relligió santa escamapades per les regions llunyanes argentines han fet molta feina. Una nota digna de mensió. Dels 2.000 i tans batejats, 1.500 eran adultos de 10 a 90 anys. I més curiós és que una senyora va rèbrer el sant batisme, ella, els seus fills, néts, besnéts i tataranéts. Se deia Naña Nichum i tenia 105 anys. Debia poguer formar un poble. Aixís va creixent el remat de Jesucrist.//

23. I sempre fret. Aquí, acurrucada sense camviar de posició, rajol calent sota dels peus, i teixint, llegint o escribint i fins menjant lo que m'hi portan. Aixís tinc convertit el meu escriptori. Avui som acavat la faixa que he teixit per el fillet que ha de donar a llum la Minina del d[octo]r Jorge Carvajal de Trenque Lauquen. Que Déu li concedeixi una hora ben ràpida és lo que més li desitjo. D'això en diuen un part felís, però ben cert que qui va inventar aquestes paraules no havia pas posat mai cap fill al món. És cert que comparat amb altres parts que s'en diu calmosos, difícils, cansoners etc., el que jo li desitjo sense ser felís[,] puig no n'hi ha pas cap que no porti el torment natural[,] és el de més bon passar. Lo que resulta que s'estima tan un fill que això mateix fa com deia me sembla Jesús, que la mare que acava de posar un fill al món, el goig mateix l'inbadeix tota i aviat s'olvida dels dolors que ha sofert.//

24. Sant Bernabé apòstol. El seu martiri va ser desconjuntat viu. Per això porta un tallant a la mà com instrument que els seus butxins usaren per trossejar-lo. També a l'atre mà porta un libre que és l'evangeli que va predicar a la *Arabia Feliz*. El seu cos reposa a Roma ont hi té una iglésia que porta el seu nom. Venerem-lo. Sobre_tot jo que té per a mi un gran record perquè avui fa 43 anys vaig donar a llum la última de les meues filles que tan estimo. La meva Maria tan anyorada i que tan temps fa no sé un mot d'ella ni del seu marit. Quissab si són vius[,] pobres fills meus! com també el pobre Paco[,] que com ells va ser víctima de les guerres que fa tans anys hi ha a Europa. Que Déu m'els guardi siguin on siguin és lo que més li demano tots els dies vespre i matí. Ell m'els va donar, que m'els cuidi i salvi a tots.

La Glòria Nadal ha deslliurat una nena. Que Déu la fassi gran i bona minyona.//

25. Segueix la fret però no tan forta. El sol és calent i el vent és de l'est. He provat de baixar. A mi em sembla que tinc forsa com avans però no és pas aixís. Després d'haver pujat l'escala estava forsa cansada. Alabat sia Déu. Are ve el bon temps i la forsa tornarà.

Ha vingut en Domingo Avellí. S'el veu tot animat. Dilluns diu que s'entorna a trevallar. Tinc por que no farà pas molts anys segons diu que li passa. Que Déu l'ajudi. És un bon home.

26. En Lluís està de lo més content preparant-se per assistir a la quinta Asamblea que se celebrarà a Mendoza els dies 28, 29 i 30. Lo mal és que no hi poden anar amb el tren que surtirà de Retiro perquè ja és ple i quissab els que no poden anar-i. Aquet conflicte queda solucionat sortint amb l'auto del bon amic Fresco junts amb dos més d'aquet poble que tampoc han cabut al tren. Dos de més joves que anaven recomanats a en Lluís han obtingut agregar-se amb un colegi del centre.// Aixís queda solucionat bé. Els del auto surtiran a D. anit per lla les cuatre de la matinada. Que Déu els hi concedeixi un camí sense entrabancs de cap mena, és lo que més li demano ja que van tan animats i convensuts.

La Mima els ha obsequiats amb un escrit que posaran a l'auto. Diu aixís: «*V Asamblea Federal, Mendoza. Jóvenes Acción Católica Argentina*». Les lletres són grosses i de varits colors.

La Destéfono ha fet de sereno per a despertar en Lluís a les tres.

Si haguessin pogut sortir amb el tren, estariam més tranquiles nosaltres, doncs tantes hores en auto i amb el fret rigurós que fa ens precupa. Sort que l'amic Fresco hi té mà trencada a côrra amb auto. L'any passat va pendra part amb unes carreres, i encare que no va fer cap proesa mentrestan se va entrenar. És més jove que en Lluís però mol formal. El nostre sembla el moviment contínuo. Acudeix a tot lo que se presenta.//

27. Quina nit més freda hem passat. Una glassada de lo més desvergonyit. Hem estat a 6 dècimes sota. Això al centre. Com haurà estat aquí! Sort que després ha fet bon sol! Are som a la nit i continua el fret rigurós. Amb tot, na Gracieta i jo hem fet l'ardidesa de baixar a dinar a taula. No hem pas tingut fret. L'escala no m'ha pas cansat tan com l'atre dia. Lo que segueix tossuda és la tos.

Ahir vaig escriure a Liniers. Esplicava el meu estat de salud a <en> l'Ernest.

28. També anit ha fet molta fret. Jo gràcies a Déu he dormit bé. El pampero tira fort i passan fortes nugulades que tapan el sol. Un dia molt lleig. Per això les dues malaltes no hem baixat a dinar a taula.

Els nostres assambleistes se les passaran fresques per Mendoza. A mi em sembla que hi deu nevar de ferm per lla dalt. Aquestes reunions tan nombroses deurian efectuar-se // en temps més normal sobre_tot en llocs tan rigurosament frets.

Hem llegit que a Rio de Janeiro hi va passar un accident d'aviació mol sèrio. L'aparato habia sortit de San Paulo. Al arribar al port de la primera ciutat nomenada va topar no sé amb què mentres buscava per aterrissar. Va trencarse amb no sé quans trossos, cayent al mar amb tot el passatge. Hi ha 18 morts i dos ferits. Hi anava l'arquebisbe <iunatre> de San Paulo i un atre bisbe no sé d'ont. Un director d'un periòdic d'allà que venia dels Estats Units carregat de documents. En fi[,] un desastre mol gros. Al cel sian tots.

29. Diumenge. Fret sorna dolenta. Airet fi que tan·sols el fum de les ximeneies el fa moure. Moltes vegades puja enlaire per no decidir-se cap ont tirarà. El sol amagat sota des núguls; i no obstant el fret és fort. És el dia que l'he sentit més. Ni ben abrigada // les mans amb uns guants d'abric que vaig portar de Barcelona. Res hi ha valgut. El cos enfredorat a més no poguer. Na Gracieta[,] més valenta que jo[,] ha baixat a dinar a taula. Jo no m'he animat. He tingut por de fret als peus. Are mateix (són les set de la nit) la mà que no trevalla li som hagut de posar el guant, desafiant a la fret. Havent dinat

m'he posat a caminar des de la finestra meua fins a la d'en Lluís. He caminat uns vint minuts. Quelcom he guanyat. Are com tots els dies, tinc un rajol calent sota dels peus.

Avui és la festa del martiri de sant Joan Batista. Aquella bailarina Herodies que el va enviar al cel fent-e-li tallar el coll, poc podia pensar el bé que li va fer.

Han vingut la Sara amb el seu Aldao i han fet foc a·baix. També tenim un fugó en el bestíbul. I lo més graciós és que amb tanta fret, els arbres fruiters van florint. Ja la pagarem la seua pretensió!//

Hem llegit que les festes de Mendoza van seguint normalment i que no tenen pas la ciutat nevada. Déu beneiexi tots els actes a fi que s'en tregui bon profit.

També hem llegit que ahir va morir el rei Boris III de Bulgària. Tenia 40 anys. El seu fillet té sis anys i serà Simeon II. Pobre reiet, que en passarà[,] de vituperis. Prou li pesarà la corona. És una llàstima que s'hagi quedat sense pare tan petit.

30. Avui és Santa Rosa de Lima patrona de l'Amèrica. Felís ella que va ser criada a l'estat que podia dedicar-se a totes hores a la meditació de les coses del cel i comunicarles a doll com a bona relligiosa.

Encare no he sortit de casa perquè fa tanta fret. Avui no és tan forta com ahir. El diari "Cabildo" diu que «*ayer el frío acometía como carnero enfurecido*».

Avui a les sis d'aquesta tarde s'haurà clausurat // la Asamblea Federal de Mendoza. Les notícies que n'hem pogut llegir són de molta trascendència. Déu permeti que puguin retornar tots els que hi han anat sense cap contratemps, sobre_tot els nostres cuatre valents que [h]an fet el camí tan llarc amb cotxe. S'els hi pot cantar allò dels *tres Reis de nit i dia, caminares sens parar* etc. Sinó que aquells felissos monarques, tampoc com els nostres, no *caminaven*. Aquells amb els seus camells i patxes i els nostres amb un auto i sense patxes ni nombrosa comitiva.

31. Avui és Sant Ramon Nonat que fa festa. Avui a la tarde ens han arribat els cuatre companys assambleistes més contents que unes pasques. Mentres jo m'estaba a la finestra d'en Lluís mirant al carrer ha passat un auto. Algun dels ocupants [h]a saludat amb el bras al passar devant de casa al mateix temps que ha fet xiular la bocina-sirena.// He cridat les noies Irene i Sara. Els hi he dit que estaba convensuda que en Lluís havian arrivat. Elles han overt la finestra de la seua mare i des de la qual l'han cridat i ell ha respost. Quina alegria saber-los de nou aquí sense cap entrabanc després de tan llarc

camí! Tornan mol contents i animats. Gràcies a Déu que han cumplert com a joves catòlics. Tota la ciutat de Mendoza ha estat per·a ells.

Jo hem sento del tot bé gràcies a Déu. Si no fos el fret aniria per_tot.

Setembre

1er. La festa d'avui és de sant Llop i sant Gil. Aquest últim abat. El primer no sé quina vida i miragles són els seus. Aquí no s'el coneix. A Torrent fan la festa major i la veneran a l'ermita que tots recordem. El dia de Santa Llúcia hi fan un bon aplec ont s'hi reuneixen la joventut de la comarca com també les mares amb els seus fillets.// El gloriós sant va amb els ornaments de bisbe en un camarí que s'hi puja. Està sobre d'un llop que bada la boca. Les criatures se creuen que és una fera de debò. Les mares, a fi de treure'ls la por els hi fan ficar les manetes a la boca perquè quedin convensuts que no mossega. Segurament que aquella ermita deu tenir història que jo no en sé ni un mot. Sempre hi viuen una família que s'en cuidan i trevallan les terres que li perteneixen. El sant té molts devots perquè diuen que cura el mal de coll.

En Lluís no sab com contar el goig que va sentir aquets dies a Mendoza. La comunió de la mitja_nit diu que imposava. Tanta jovenalla acompanyant la colla de bisbes, jerarquies que Déu permet que encaminin la joventut per un camí tan rosat ple de llum divina, que els fa purs i felissos.

El señor Valerga[,] que els hi va oferir una goma i uns vales per nafta, diu que ha estat de lo més agraït perquè l'i han tornat tot i li han portat una ampolla d'un licor que per·a ell varen comprar a Villavicencio.//

2. Avui és la festa de Sant Esteve patró d'Ungria. El tenen amb gran veneració.

En Lluís ha anat al funeral de la mare del s[enyo]r Valerga. A les deu i mitja.

Desgraciadament és cert que la Roser Alibés va morir de tifus. Al cel sia tan bona noia. La pobre Orfèlia n'haurà passat un dol mol fort. Era la més petita de la colla i fillola de na Gracieta.

3. 1er divendres de mes. Tan temps que hi ha que no n'havia deixat cap sense oir missa i combregar. Avui no m'ha estat possible. Hi ha una humitat desastrosa. Fins fa calor. He tingut por de cansar-me molt. Això ha impedit que pogués cumplir les meues devocions predilectes.

4. Avui ha fet tormenta i 29 graus de calor. Ha plogut, i fa molta xafagor.

Jo cada dia me sento més forta. Demà a Déu aniré a la última missa. Fa més d'un mes que no hi vaig.//

5. Diumenge. Avui que pensava poguer oir missa, tampoc ha pogut ser. Tota la nit ha fet tormenta i ha plogut molt. Ahir a la nit la Mimus va venir amb el seu avi. S'ha quedat a la nit dormint amb les ties Irene i Mima. A dinar ha vingut en Joan i la Sara, com també la Sara nostra amb l'Adao. Al te, ha vingut el bon amic Mario Alfonso.

A casa sempre hi ha anant i vinents. És tradició. És que tenim bon gènit.

6. Avui sí que per fi m'he decidit a fer el camí matinal a la parròquia. No m'he cansat. Al trovar-me al carrer, m'ha semblat que el cap meu rodava. He tornat entrar a buscar un paraigues ben plegadet però que m'ha comunicat serenitat a tot el cos. No he pas passat per dintre de l'estació. Tenia por a l'escala. He preferit creuar les vies.

He desdejunat amb el senyor rector conversant de moltes coses. Després en record dels meus 82 anys,// cumplerts mentres no podia oir missa, m'ha oferit una preciosa estampeta de Santa Rosa de Lima. Ben dedicada que jo som ben agraït.

Som a la nit i plou ja fa rato.

La sortida del dematí se veu que no m'ha pas perjudicat per a res gràcies a Déu. M'en sento ben contenta espiritualment.

7. Tota la nit ha tirat un vent fortíssim acompanyat de ruixats. En Lluís ahir nit va ser invitat a sopar a casa del senyor Valerga. N'estava tot joiós de sopar al costat de la Elva. Ditxosa joventut tan ben aprofitada!

Anit s'ha cremat el teatre Maipó. Diu que va caure una fenomenal aranya elèctrica encesa i va comunicar el foc. Hi ha molts ferits. Mort tan·sols un home. Les artistes fugiren com varen poguer sense poguer-se vestir de carrer. Ataviades de bailarines diu que anaren per les confiteries. L'edifici i tot lo demés diu que estaba assegurat.

En Lluís ha portat un document familiar important.//

S'ha rebut molta correspondència de Barcelona per els de Les Acacies. N'hi ha marítima i <per> de aèria. Déu volgués que no portin noves tristes.

8. La Nativitat de la Verge Maria. Anys enrera era festa de precepte. Are no ho és. Per els que som vers devots de tan Santa Mare, la sentim la festa, i tots els que podem la

obsequiem tan bé com podem. Així ho fet jo avui sortint de casa dematí amb tot i que el vent del sut era fresquet. He practicat les meues devocions, i ben animada he fet el camí de tornada.

Pobre Itàlia! La ràdio ens ha comunicat que el dia 3 del corrent, un representant del general Badoglio mariscal i principal de l'exèrcit italià, per una part, i un representant del que dirigeix les forses dels aliats, a Arger varen firmar la rendició de Itàlia. Fins avui no s'ha fet públic, i fins avui han durat les batalles. Avui han cessat. Itàlia s'ha rendit incondicionalment, així com ho han volgut els vencedors.//

9. Avui no he sortit. He trevaiat a la carpeta per la Miria. Ha quedat forsa bé.

Els diaris vénen plens de notícies referents a l'armistici. Que Déu concedeixi un bon acert entre els que pactaran la pau a fi que sigui per molts anys. Are jo parlo de la pau santa i hem de pensar que amb tot i la rendició d'Itàlia encare quedan molts cap a lligar i moltes baraies discutint qui es menjarà el tros més gros.

10. Avui he sortit dematí. Feia bo caminar amb la fresqueta que feia. Ja tot comensa de fer olor de primavera.

En Lluís està content perquè els seus companys d'oficina li han oferit obsequiar-lo amb un sopar per haber acabat la seua carrera d'escribano. Ja fa temps que l'[h]a acavat; però fins are no ha vingut bé a tots de reunir-se. Ha dit que seran uns trenta o més. Ho presidirà el seu cosí Milo com a jefe de tota la colla. Que Déu els beneeixi a tots.//

La rendició d'Itàlia ha produït una rebombori mol gran a tota la nació. Diuen que el rei ha abdicat a favor del seu fill. Que la princesa del Piamonte[,] o sigui[,] la jove de la casa reial italiana junt amb els seus fillets ha fugit a Zuric. Que el partit feixista s'ha agrupat amb els alemans i manat per en Musolini que té càncer i està desauciat del metjes, ha plantat cara a tot lo que sigui qüestió de rendir-se amenassant destruir els barcos que obeeixin als anglesos, no fent cas del armistici ni dels pactes fets per el mariscal Badoglio. Tot plegat un enrenou tremendo. Els alemans diu que se faran càrrec del Vaticà. Que Déu salvi el nostre papa Pío que tan sofreix!

11. La pluja m'ha retingut a casa com també la fredor que ha fet tot avui. Tinc de tenir comte a no provocar refredats i Déu cuidarà de mi. Som acavat la carpeta per la Miria, i n'he comensada unatre per en Carlitos. Hi ha una fera.//

En Lluís no sab com esplicar la festa de la nit en obsequi seu.

La Mima tota contenta amb el seu *distinguido*. Avui té esquicio a la Facultat.

Les notícies d'Itàlia són insegures. No s'en pot creure res. Roma s'ha rendit als alemans. Tropes alemanes guardan i protegeixen la ciutat del Vaticà. Quins desastres!

El trevall de la Mima i companys d'aula que han tingut de fer ha estat el plano de una casa per [frase inacabada].

12. Diumenge. El temps insegur, la pluja que de tan en tan plovia, com també el fret viu que ha fet tot avui, m'ha tingut a la gàvia sense poguer oir missa. Mentres dinàvem ha caigut aiga glassada. Com que aquet mes representa el de mars de Llufriu, li podem dir allò de «mars marsot, mata a la vella a la vora del foc i a la jove si pot». Quin temps tan lleig! I pensar que els arbres estan brotats i florits!//

13. De nou tenim fret negra. Tenim d'anar abrigats com a ple ivern. Are són les deu i quart de la nit i plou molt.

Els diaris vénen plens del fet de que uns valents paracaidistes alemans varen anar amb un campament ont hi havia pres Musolini. Sense que ningú protestés varen treure'l del lloc que'l tenian pres. Era amb unes montanyes a 2.900 metres.

14. Tampoc avui he sortit per causa del fret rigurós. El vent tira fret i fort. És de l'oest. Pampero semblant al que li diem sagarrenc. Quin principi de primavera que comensarem aviat. Ha trigat a fer fret, però ha arribat ben sorna. Tothom se queixa.

Llegim la mort del Cardenal Vidal i Barraquer. Tenia 75 anys i li mancaven pocs dies per·a cumplir-ne 44 de sacerdot. La notícia dóna pocs detalls.//

16. Avui aprofitant que feia un dematí d'aquells que en trovem pocs, o sigui que sia clar i sense fret ni humitat, he sortit i som oït missa. Era de la Pia Unió de la Verge del Carme. Quan he sortit de missa semblava que estava a punt de ploure. No ho ha fet, però tot el dia ha estat lleig i trist.

En Joan Llorens i Bassa m'ha enviat un blok peraquè l'ompli de adagis i endevinalles per la seva filla gran. Serà a cambi d'una carteta tota plena de dibuixos i lletres [que] va enviar-me fa pocs dies.

17. Avui plou. He tingut dues sorpreses molt agradoses. Ha vingut la meva nevoda Catalina de Liniers. Ha portat cartes rescent rebudes de la seua germana de

Barcelona. Mentres les llegiem el carter m'ha portada una per a mi del meu nét Francisco Aimerich escrita a Cartagena ont hi fa 'l servei Infanteria de Marina.// Escriu mol animat. Se veu que els tractan mol bé. Està content. Diu que no té de fer mai cap guàrdia. Que mentres els atres la fan, ell dorm. És perquè té l'ofici de barber. Que dintre tres mesos li donaran un mes de llicència.

18. Atre vegada fa vent fret. És una peste de no fer mai bon temps.

Avui som escrit al meu nét Francisco de Mont-ras. Li som adressat la carta a Cartagena[,] ont hi fa el servei militar.

19. Diumenge. Per fi avui he pogut oir missa primera després de tans diumenges que no hi havia pogut anar. Anant m'he cansat una mica. En tornant gens. M'en anyorava molt. En Lluís ha dit que la Elva ha combregat també aquí a la nostra parròquia. Un acte mol bonic.

Som enviat la faixa per la Minina Carvajal, el cuixí per en Carlitos, la carpeta per l'Alfons i la Miria i la carta d'en Francisco Aymerich.//

Som escrit a la mare de la Catalina. També està malalta pobre cunyada meua.

20. El temps segueix fredot. No he sortit. Som escrit a la meva Montserrat.

21. Avui festa del gloriós apòstol sant Mateu és el primer dia[,] o més ben dit[,] la festa de la Primavera. Totes les escoles han tingut festa.

El dia ha estat explèndit. No m'he animat a sortir perquè tirava el vent pampero i tinc un ui mol enramat que'l vaig curant amb banys d'aigua salada. No em dóna cap molèstia però no s'hi pot jugar que la vista és una joia que no es pot ponderar el seu valor.

Som a la nit. Acavo de rèbrer una sopresa mol agradosa. Un paquet curosament presentat. Dintre del qual hi he trovat una preciosa capseta de fusta primorosament trevallada, plena d'estampilles usades. En Ricard Henkel des de Bariloche ha tingut la gentilesa // d'obsequiar-me amb tan bonic record. A més, hi havia una carteta. Que Déu li pagui el goig que m'ha donat amb tan felís ocurrència.

En Lluís i la Mima són a felicitar el cumplianys de la simpàtica amiga Guillerma Funes. Són les dotse de la nit. Mancan 10 minuts, i encare no han retornat.

22. El mal d'uis m'ha fet quedar a casa. I tan bon dematí que feia! No és que la cura vagi enrera, però tampoc fa el curs que voldria jo.

Avui he camviat de remei. L'aigua-sal no sempre va bé del tot. He comensat de curar-me'ls amb te usual. Atres vegades m'ha anat bé. Amb carta rebuda avui dels de Les Acacies hem sabut que diumenge prop_passat a la parròquia de Trenque Lauquen varen confirmar el nostre Carlitos. La cerimònia va efectuarla monseñor Serafini bisbe de Mercedes.

Diu que el bailet, quan li va tocar confirmar-lo a ell, va apartar el cap a fi d'evitar // la suavíssima bofetada que reben tots els nens i nenes de part del señor bisbe. El d[octo]r Jorge Carvajal va ser el seu padrí de confirmació. Diu que al nen, el señor bisbe li va dir que no tingués por que res de mal li faria. Mentrestan deia a en Jorge «*lindo chico!*». Gràcies a Déu que té un sagrament més.

24. No sé ahir què degué passar. No m'en recordo. La molèstia que tinc en els uis no va permetre que escrigués ni fer res. Veient que no em curava hem determinat amb n'Irene anar a consultar amb un oculista de Buenos Aires. El d[octo]r Cerboni. Ha receptat unes gotes de adrenalina i unes ulleres per fora una mica fumades. M'he decidit a fer el camí ben de mala gana per lo mol que em pesa sortir del poble. Lo que més m'ha pesat han estat les escales del baixar i pujar de les estacions. El d[octo]r ha cobrat 10 pesos; un per un taxis i un d'anada i tornada del tren elèctric. Déu vulgui que em curi i // no hi hagi de tornar. Avui és la Verge de la Mercè.

25. Avui sí que som oït missa. Ahir nit n'Irene va comensar de posar-me les gotes a l'ui dret. Ja s'ha aclarit forsa.

Som escrit a en Ricardo a Bariloche.

He comensat un blok de paper d'escriure Dante. Acaban de dir-me que els nens del nostre Joan pobrets tenen la tos convulsa tots tres.

26. Diumenge. Passan uns dies esplèndits. He sortit dematí per a oir missa primera. M'he cansat. I lo pitjor[,] que m'he cansat anant i tornant, cosa que al tornar mai hem canso. Després les noies se queixaven que també estaban cansades. Que els peus els hi dolian, que semblava que quissab el camí que havian fet. Això m'ha indicat que no som jo sola que m'he cansat, sinó que el temps va a camviar-se. Quan he pujat l'escala de casa el jonei em feia mal. Sempre indica pluja. Aixís que no és el meu cos

afeblit que // s'ha cansat sinó que és com un baròmetro. Ens omplim de tot lo que conté l'admòsfera.

27. Avui és la festa dels gloriosos germans màrtirs i metjes sants Cosme i Damià. Eran de la Aràbia. Foren martiritzats en temps de Dioclecià i Maximilià. Ditxosos ells que copsaren la pelma celestial de la glòria eterna.

Na Gracieta i jo hem rebut carinyosa carta de la Minina de Carvajal de Trenque Lauquen. L'àvia Gracieta ha fet comprar una *salida* de bany mol bonica per el seu nét i fillol Musterós petit. És un obsequi per el seu cumplianys que serà dimecres prop_vinent, festa del arcàngel sant Miquel.

28. Fa calor. El temps està de tormenta. Avui hem rebut una mol extensa carta de d[ony]a Pepita Bausà des de Barcelona. Quin cor tan gran té aquella bona señora! Com els estima a tots els de la família Musterós! Inclou unas fullas[,]// o més ben dit[,] carta per els nostres de les Acacies. Jo he rebut un paquet d'impresos de na Catalina. També hem rebut llarga carta de la Miria. Jo som escrit a en Florenci.

Els nens d'en Joan segueixen amb la tos convulsa.

29. Avui som oït dies misses. Una a les vuit i l'atre a les nou. La primera ha estat dedicada al gloriós arcàngel sant Miquel. Quin goig n'he sentit de poguer complaure'm amb les meues devocions matinals que tans anys fa he practicat i que els anys que tinc i tenir la parròquia tan lluny no permet hi vagi tan sovint com jo voldria! Hem canso molt, sobre_tot a l'anada. Avans, passava per baix de l'estació; are no m'hi animo. L'escala és pesada i tinc por de que tornés aquell meu estat de fa pocs mesos. Anant i tornant creuo les vies. Els guardabarreres són mol atents. La segona missa era de funeral. Quan n'hi ha dues tan vora una de l'atre sempre m'hi quedo.//

30. Avui s'ha rebut telegrama per la Sara i l'Aldao. La notícia ve de Salta. Confirma l'oferta que li tenian promès. Un bon sou i segur. Veurem què decidiran.

Octubre

1er divendres. He pogut assistir a les meues devocions de costum. No m'he cansat ni anant ni tornant. Estic contenta d'haber pogut cumplir un primer divendres més. Tot

per Jesús Eucarístic fins a l'últim moment de la meua vida. Ell sia lo que més estimo del món.

Estic mol nerviosa per notícies que les noies han sabut d'en Lluís. Li ofereixen un lloc que promet mol. No sé si aceptarà. Déu <e>l'encamini.

2. Per fi en Lluís acepta el lloc que li han oferit. És a Tucumán. Està preparant-se tot lo que li cal per a surtir un dia de la pròxima setmana. L'Aldao també surtirà; potser surtin junts.// Tenen de fer el mateix camí. Déu els hi do salud i acert.

Som escrit als meus nevots de Liniers.

<3> Avui he rebut una sorpresa mol bonica. Ni sé com esplicar l'emoció tan gran i dolcíssima que m'ha produït. Érem de nit. En Lluís ha vingut aquí dalt i m'ha dit que a·baix al carrer hi habia l'auto de Elvita amb ella[,] una cosina gran i una de petita i un cosí seu. Ja m'han tingut escales avall a conèixer i saludar a tan estimats amics que encare no coneixia. Desseguit que m'han vist han sortit del cotxe. La nòvia d'en Lluís m'ha donat les mans nomenant-se. Ha estat llavors que bo i contemplant-la embadalida ni sabia què dir-li de tan emocionada que estaba. Ella tan aixerida i contenta, i jo fins he plorat no poguent trasmetre tot el goig que sentia com també tot l'afecte per a ella[,] que tan estima al nostre Lluís. L'he vista mol gran. No me semblava que fos tan jove.// Ben bé demostra tenir vint anys tan plena de judici com de simpatia per·a tots nosaltres. Per fi han entrat tots i hem conversat un rato quedant nosaltres i ella ben impresionats. És que m'huria d'enganyar molt, o hi veig entre ells dos un futur de goig, una llar felís ont hi regnarà la pau santa de Déu.

M'ha dit que des que va conèixer a en Lluís va comensar d'escriure el diari dels seus actes. Fins d'això n'he sentit molta joia i l'he felicitada. És mol gran el nostre afecte per aquesta noia. M'ha semblat que me l'estimava tan com a ell. També la fa atraienta al vèurer-la tan sola, sense mare a quina no ha conegut per haber-se-li mort quan ella era d'un any o poc més. La seua àvia[,] que tan bé l'habia criada, també l'acava de perdre. El seu pare, relativament jove encare, l'ha tinguda com un lliri que va creixent, preocupant-se d'ella en tots moments. No s'ha tornat a casar per no donar-li una madastra. Li ha proporcionat tot lo que ha necessitat.// Quan va conèixer a en Lluís, va demanar informes com era mol natural. Obtinguts inmillorables[,] ja no va posar cap manament en contra i aixís la simpàtica parella han anat fent camí sense espines i ben sembrat d'ilusions rosades que Déu hi dongui la seua benedicció.

3. Diumenge. Som oït missa primera. No m'he cansat gens. És una delícia fer el camí matinal are que no és fosc quan sortim de casa. L'evangeli avui ha estat referent a la cura d'un pobre malalt hidropi. Esplica que al demanar a Jesús que'l curés, Jesús va demanar als que estaven amb ell si consideraven lícit que curés un dissapte. Cap de la colla li va respondre. Llavors Ell ple de caritat va lliurâ al pobre malalt de la seua terrible dolència. Els que ho veieren quedaven aturdits de tal maravella. Primer els hi va preguntar si a ells en dissapte els hi queia un bou o un ase al pou si el treurian.//

Avui aquí, en el barri de la quina Lacroze en el camp nomenat de José Ardi hi han fet una festa criolla a fi de recolectar fondos per ajudar a construir el saló parroquial. La festa ha consistit amb una doma de potros i finalitzat amb un conjunt de balls criollos. El dia presenta bo. De casa hi han anat en Lluís i la Mima. Com que s'han trovat amb la família Balerga, després de la festa els nostres dos estudiants han anat a Morón convidats a un te a casa de la referida família. N'han tornat mol ben impresionats. La Mima ha conegut al pare de la Elva. Ha dit que han simpatizat molt.

Després el nostre bailet que aprofita totes les ocasions de la ballaruga, ha anat a can Natal de Morón que celebraven un cumplianys. Ha retornat aviat. No té repòs preparant-se per a la sortida. Ja ha rebut la boleta (o boleto) que li han enviat des de Tucumán peraquè surti dimecres.//

4. Avui[,] Sant Francisco de Asís. No he sortit perquè tinc feina preparant cosetes per en Lluís.

He rebut carta d'en Domingo Avellí. Són les tres i mitja de la tarde i està a punt de ploure. Al sut hi ha una tormenta lletja. Són les vuit i quart de la nit. Plou tan com en pot donar. La tormenta és mol forta. Fins ha caigut pedra.

N'Irene ha comprat algunes coses per en Lluís. Quin temporal[,] Déu meu!

5. Tota la nit ha plogut. Durant el dia també ha plogut. Fa calor.

Na Gracieta i jo hem fet cuatre mots de presentació per donar a en Lluís quan sigui a Tucumán i vagi a visitar la família Jijena Sánchez. Tenim molta feina preparant-e-li coses. Ell tampoc reposa anant d'un lloc a l'atre.

Acavan de dir-mos que la Nelly d'en Tian ha donat a llum un nen que se diu Francisco Javier.

6. El temps segueix dolent. Hi ha lluita. El sol voldria surtir i els núguls no ho volen.//

Són les set menys 10 de la nit. A les cuatre en Lluís ens ha donat l'abràs carinyós despedint-se per anar-se'n lluny de nosaltres cridat a treballar a Tucumán. Tots sentim la separació, però convensuts amb que debia aceptar l'oferta tan ben retribuïda. És jove sèrio i mol estimat de tota persona que el tracta. S'en va ben animat a portar vida formal com ho ha fet fins are. És un xicot que pot anar sol per el món. Instruït i dilligent en no perdra hores inútils, sinó aprofitant el temps, i prenent les coses amb serenitat i alegria. És un catòlic convensut i entussiasta. Tot s'ho pren bé, mai torna enrera. Que Déu i l'àngel bo siguin sempre els seus protectors i li embaumin l'anyorament de nosaltres de la seua Elva tan estimada, com de la colla d'amics que deixa aquí amb quins tan simpatizaba. Per tot arreu trovarà ànimes bones que l'acompanyaran i faran bona amistat. Acció Catòlica és una germandat que se comunica l'afecte sant que se professan. Déu sia amb ells.//

Són les deu i mitja de la nit. Se veu que en Lluís ha tingut la sort de que fossin innombrables les persones que l'han anat a despedir a l'estació. En primer lloc la Sara nostra i la Mima, en Joan i la seua Sara, la Elva amb el seu pare i una infinitat de ties, cosines i amigues, una colla de companys d'aquí i algun de l'oficina. S'ha vist que té molta simpatia. Quan el tren ja era fora hi ha anat en Roger Nadal que no s'han pogut veure.

Després, bona part de la comitiva s'han reunit amb una confiteria per acavar de celebrar l'aconteixement. Encavat, quan han passat amb el tren, l'Elva amb una seua cosina i una amiga han baixat i han vingut a saludar-mos. Hem conversat bona estona. La noia estava forsa nerviosa. Li ha donat per a fer el valent com a totes nosaltres. És que encare que tots hi hem vingut bé que s'en vagi, no és pas igual que tenir-lo aquí sobre_tot amb el clima tan xafagós com fa allà.//

7. Avui que és la festa de N[os]tra S[enyo]ra del Santíssim Rosari, la pluja no m'ha deixat sortir de casa. Tot el dia ha estat plujós. He llegit que anit passada, poques hores després que el tren ont hi anava en Lluís, per els llocs ont passaven hi feia una tormenta furiosa d'aquelles que no deixan cap teulat sobre les cases, arrencava arbres i no deixava rancho tranquil. Veurem quan escrigui què <ens> ens en dirà. A les deu de la nit arrivaran a Tucumán. Hem llegit que ahir al Palomar hi va haver un accident

d'aviació que hi moriren els dos joves neoyorquins que hi anaven. Un d'ells s'en anava a residir-se a Montevideo. L'atre hi anava de mecànic. Al cel sian.

Torna fer fret. M'he hagut de tornar a posar les mitjes de llana.

8. Segueix la pluja. Jo no hem moc. Tinc la vista bé del tot i segueixo fent ganxet.

Hem rebut llarga carta de la Miria pera la Sara.//

"La Nación" dóna males noves de la guerra. Al Vaticà quissab lo que hi passa. Diu que és guardat per els alemans, i aquets volen que el Papa surti per residir a la ciutat de Roma. Deuen pensar que aixís no la bombardejarian. Pobre Piu XII! tan poca salud com té i encare tantes tribulacions com ha de passar! Preguem per ell perquè Déu ens el guardi.

Som a la nit. Ens ha arribat la Nena Gibert. Se queda fins demà.

9. El temps ha aclarit perquè no hi ha dissapte sense sol ni viudeta sense dol.

La Elva ja ha rebut lletres d'en Lluís. Nosaltres les deurem rèbrer demà.

10. Diumenge. El dia clar i serè. Som oït missa primera. Anit no he dormit gaire. A les tres de la matinada encare no dormia. Tenia un <dol>dolor al costat dret que no hem deixava respirar. Mentres som estat a missa el dolor m'ha anat empenent // tot el costat. Arrivant a casa m'he posat novament la roba interior del cos com la duia en rigurós hivern. El cos s'ha escalfat i el dolor ha anat de baixa gràcies a Déu.

Are són les vuit de la nit i hem molesta poc. Dematí, a l'escriptori s'ha rebut telegrama d'en Lluís dient que ha arribat bé i que té bones impresions de tot lo d'allà. Millor.

He rebut un paquet d'en Florenci amb dos llibres de la seua editorial. "Ingenuïtat" i "Tormenta de Verano". Aquesta de Jeanne de Lias i la primera de Pierre Perrault.

Som escrit a en Lluís.

11. Avui he sortit dematinet per oir missa. És la festa de la Maternitat de la Verge Maria. M'he cansat bastant. La dolència que ahir hem molestava gràcies a Déu ha desaparegut casi per complet. Avui hem rebut la primera carta d'en Lluís. Està content i animat per a trevallar. Que Déu li do salud per a donar bons exemples.//

Avui han vingut les germanes Maria i Glòria Nadal amb els seus fillets. Han armat un enrenou <que> que feia por.

12. Avui[,] gran dia que en diuen de la Rassa. Lo que és aquí hi ha gent de tot el món. És la Verge del Pilar de Zaragoza i Sant Serafí. Al cel sia aquell meu fill tan estimat que tenia aquet nom. Tan delicat que va estar als dos anys i va vèncer per sucumbir als trenta. ¡Alabem a Déu!

Fa calor i tinc d'anar vestida amb tota la roba interior d'hivern. I tanta nosa que hem fa! Aixís he vensut el reuma de l'atre dia.

Estic fent una carpeteta mol bonica.

El pare ha sortit per Victorica.

13. Avui és el cumplianys de l'Aldao. ¿Quants? Tans com en té el sigle. Que Déu li consedeixi cumplir-ne moltíssims més ple de salud i obtimisme; ben acompanyat de la Sara i un batalló de fills que el fassin trotar de debò.//

14. Avui és el del nostre s[enyo]r rector el cumpliañs. També com l'Aldao va amb el sigle. Com al nostre, també li desitjo bona colla d'anys per·a bé dels seus feligresos i dels seus familiars: el seu pare i germà.

A la missa i comunió hi ha hagut molta concurrència. El padre homenatjat, estaba de lo més aixerit i content. Entre els molts obsequis que jo he teixit per l'altar de la Puríssima. Ha tingut un èxit colossal. Que Déu hem concedeixi els anys que li plaguin pera trevallar en adornar els seus altars.

A la tarde teníam aquí l'Aldao, la Sara i més tart ha vingut la Elva. Ha estat bon rato amb nosaltres. Se l'hi ha fet nit i anava sola. Llavors, l'Aldao i la Sara l'han acompanyada fins a casasseua a Morón. La pobre està tan anyorada d'en Lluís que ha dit que havia passat una tarde mol distreta. Se li veu que s'ha sentit sola, amb // la pèrdua de la seu àvia (e p d). Ha dit que ha estat la primera vegada que li han permès sortir sola. Estaba mol animada.

15. Avui és Santa Teresa de Jesús. No som pogut oir missa perquè he dormit poc i hem sentia mol cansada. Hi aniré demà si Déu ho vol que la missa serà per els difunts de la Pia Unió de la verge del Carme[,] a quina institució perteneixo fa molts anys.

Fa forsa calor.

16. Avui al arribar de missa m'he trovat amb que s'habia rebut una carta d'en Lluís. Ja era hora. Amb tot se veu que la culpa no era d'ell que no rebéssim lletres seues sinó que ell va trigar a rèbrer les nostres[,] que arribaren totes a plegat. Està content i mol animat. Diu que els *tucus* els tractan bé i poder trevallar amb goig. Que el dia de la Rassa varen assistir a totes les festes i que varen finalitzar amb balls criollos. Beníssim!//

17. Diumenge. M'he llevat forsa dematí i he fet cap a la parròquia per a oir la missa primera com ho tinc per costum. El dia ha estat calorós. A la tarde han vingut en Joan amb la Sara i la Sara nostra amb el seu Aldao. N'Irene era fora. Ha anat a visitar la família Nadal i després a la mare d'en Ricardo. Són les deu i encare no ha tornat.

He comprat "Cabildo" per enterar-me de lo que passa a la Casa Rosada ja que sembla que no és tan rosada com sembla. Tres ministres Hisenda, Instrucció (o Justícia) i Obres Públicas. Es veu que hi maror...

Som escrit a en Lluís.

18. Avui és la festa de Sant Lluc Evangelista. Som oït dues misses totes dues dedicades al gloriós sant. En la primera no he pogut llegut perquè era fosc per causa de les nuvolades que tapaven el cel. A més el celebrand anaba tan de·pressa que no'l puc seguir mai. He meditat.//

La segona l'ha resada el nostre senyor rector. Aquet, el puc seguir sempre.

Mentres hem estat a missa ha plogut molt. Al sortir els carrers era plens d'aigua però no ha plogut més. Ni de peus m'he muiat.

19. En memòria i en sufragi de l'animeta tan hermosa que tenia aquell meu fill Lluís tan estimat que avui cumpleix 25 anys ens va deixar, he oferit per a ell totes les meues devocions. ¡Al cel sia! No m'he cansat avui per anar i tornar de missa. A la tarda l'Aldao ha sortit per Salta.

Are som de nits. Fa una tormenta mol forta. Li passa com a en Lluís avui fa quinse dies quan va sortir per Tucumán.

La Sara se queda amb nosaltres. L'Aldao tornarà aviat.

20. Avui que és el meu sant no he pogut oir missa. El temps insegur m'ha fet quedar a casa.

Hem rebut animada carta d'en Lluís.//

21. Dematí hem rebut telegrama de Tucumán. Era dedicat a les Irenes felicitan[t]-mos per la nostra festa onomàstica. És un obsequi dels nostres Santiago i Lluís. Aixís hem sabut que se varen trovar els dos, mentres el primer anava camí de Salta. Quin goig n'hem copsat tots; mol en particular nosaltres dues preferides. Són noves variades avui.

A la tarde la Sara altre telegrama del seu Aldao dient que ha arribat a Salta bé del tot i mol ben impresionat.

Han vingut la Elva amb la seua cosina Mary. També ha vingut en Domingo. Aquet s'ha quedat a sopar.

Som escrit al matrimoni Jijena Sánchez.

En Joan ha portat mitg xai que l'hem repartit entre els Planes i no sé qui més.

22. Avui he pogut sortir a fer el meu caminet matinal. No m'he cansat. No hi ha res que valgui la pena de posar aquí. Prou.//

23. Avui ha vingut en Domingo Avellí. Està esperant veure un senyor que segurament tractaran per a fer formatges amb un poblet de Córdoba que se diu Obispo Trejo. Que Déu volgués trovi una bona persona que no abusi de la seua paciència com ho han fet fins are.

24. Diumenge. Avui és la festa de Sant Rafel Arcàngel. Per haber-se escaigut en diumenge la missa no ha pogut ser dedicada a la seua glòria. Tan·sols l'últim evangeli i dues oracions li han pertocat. Ell és un dels set esperits que presentan les nostres oracions a l'Altíssim. Procurem que siguin fervoroses a fi que siguin ben acceptades.

Avui quan anava a missa feia molta fret. Mitjes i sabates de llana com si fóssim a ple hivern. No els guants m'abrigaven prou les mans. Tornant el sol feia companyia. La mare ha tornat quelcom enrera per // causa d'un remei que ha tingut de pendra que li ha regirat l'estómac.

La Sara avui no s'ha llevat. Anit ha tingut un atac d'asma que l'ha deixada mol atropellada. Que Déu l'ajudi!

Som a la nit. Acavo de saber que avui dematí teníam 3 graus 9 dècimes de fret.

25. Continua la fret. No he sortit. Hem rebut un periòdic de la ciutat de Salta. Hi hem llegit el nomenament i presa de posessió del càrrec que a l'Aldao li ha donat el govern. També hi he llegit que un sacerdot que ve a ser com una mena de correu diplomàtic del Papa, ha arribat a Rio de Janeiro amb el "C[abo] de Hornos". Porta la seguritat que tan temíam[,] o sigui que el Papa encare que dintre del Vaticà és constituït presoner dels alemans. Quins desastres! Aquí hi ha molta maror per tan professors que el govern ha destituït per haber firmat un manifest que varen ser molts que'l varen fer.//

26. Avui tampoc he sortit. El temps era insegur. Som escrit a en Ricard i a en Florenci. Encare fa fret.

27. Tampoc avui hi ha tema per a omplir ratlles. L'Aldao des de Salta ha escrit a l'avi Joan. L'hi diu que monseñor Tavella l'invita a fer una visita a la petita ciutat que té unes montanyes mai vistes de tan altes.

La Miria ha escrit contant una pila de ingenuïtats del seu hereu. A veure si ens surt un gran filòsob!

28. També avui ha vingut en Domingo. Encare no està ben decidit ont trevallarà.

29. Passo els dies sense surtir. M'en anyoro de no continuar les meues devocions matineres que tan de bé em fan. Déu ho vol aixís!

L'Aldao escriu sovint. Se veu que està mol bé allà a les montanyes de Salta.//

30. Avui sí que he sortit dematí a les meues devocions. Quin bé fan a la meua animeta! La fe santa de la relligió catòlica per a mi ha estat sempre un remei per a tots els mals. Amb ella he viscut i amb ella vull morir.

Na Gracieta avui ha anat a la dentista. L'ha acompanyada n'Irene.

31. També avui som pogut oir missa i combregar. No m'he cansat. Avui celebrem la gran festa de Crist Rei. La missa primera sempre és la que el nostre senyor rector ens fa el sermó del sant evangeli. Avui s'ha referit a l'esmentada festa honorant al nostre adorable Redentor Rei de cels i terra a qui tenim d'agrair la nostra redemció.

Arrivant a casa m'he trovat amb una carta de la meva nevoda Lluïseta Rocas i un·atre d'en Manel Alcántara i Gusart. La primera de Barcelona, la segona de Mèjic.//

Novembre

1er. Festa de Tots Sants. Dematí plujós. He sortit per lla les vuit i quart per oir missa de nou. El temps lleig però no plovia. Ha plogut mentres hem estat a missa.

Arrivant aquí m'he trovat amb unes lletres de l'Aldao des de Salta.

Na Gracieta gràcies a Déu va guanyant.

2. Avui ajudem als nostres estimats difunts amb els nostres sufragis a fi que surtin del lloc de penes per a fruir el goig de la glòria. Per això som combregat, oït les tres misses que ha celebrat el nostre s[enyo]r rector. La primera per les ànimes del purgatori en general. La segona per els nostres de la Pia Unió de la Verge del Carme del Sant Escapulari. La última per les intencions del sant pare. Avui en totes les parròquies, des d'ahir a les dotse del dia fins a les dotse d'aquesta nit, s'ha pogut guanyar jubileu per les animetes dels nostres difunts. Preguem per elles tan estimades.//

3. Avui no he sortit. He reposat. Som escrit a la meua Montserrat i al petit Carlos Musterós felicitant-lo per a demà que és el seu sant.

A la tarde ha vingut en Domingo.

4. Avui festa del gloriós i savi sant Carlos Borromeo. Som oït dues misses i felicitat el nostre senyor rector per la seua festa onomàstica.

He rebut extensa carta d'en Lluís. Segueix animat com sempre.

5. 1er divendres de mes. Amb tot i que anit ha tronat, no ha plogut; però el temps amenasaba pluja. S'ha aguantat tot el dia. Dematí feia vent del sud fret i fort. Som pogut oir missa i combregat continuant aquesta devoció tan recomanable dels primers divendres de mes.

La mare Gracieta ha rebut carta d'en Lluís. Està entusiasmadíssim de tot lo que ve a <Salta> Tucumán. Diu que fan molta feina allà. Aquesta tarda ha parlat per telèfon a la Elva.//

Jo som escrit a l'Aldao a Salta.

6. Avui fa un mes que en Lluís s'en va anar a Tucumán. Totes les seues notícies són que allà hi està mol bé. Que tot allò és tan bonic.

Li acavo d'escriure. Ho demana que li escriguem.

Són les nou de la nit hora oficial. Fa poca estona que en Joan, la Sara, la Mimus i el nen s'en acaven d'anar. Han estat aquí mol animats. Els nens han jugat molt. Tenen bon aspecte i molta gana.

7. Diumenge. He oït missa primera. Na Gracieta i la Sara han oït la de nou. Tinc la sort que no hem canso tan com abans. No sé què ho fa. A dinar han vingut en Joan amb la Sara, el nen i la Mimus. Aquesta després d'haver dinar li ha entrat febre. Han pensat que li entraba la varicela i s'en han anat tot seguit. Ha fet un dia mol templat.

La Mima té un ull mol enmalaltit.//

8. Avui no he sortit. Som acavat del tot la punta que anava fent per l'altar de la Purísima de la nostra parròquia.

La Mimus diu que té la varicela tota surtida i que per are no se nota complicació.

Rebem sovint noves de l'Aldao des de Salta.

9. Avui plou. M'he llevat tart.

Diuen que avui tota la nació estarà a les fosques simulant que reb un bombardeig. Som a la nit. Han dit que no és tota la nació sinó una part de la ciutat de Buenos Aires. Que divendres serà tota la ciutat.

12. He deixat passar dos dies sense posar res aquí. No·pas que no hagi escrit a llibretes petites. Som acabat la de la Mimus.

No se sab quina nació ha estat que ha bombardejat el Vaticà. Han destrossat una fàbrica de mosaic que diuen era la millor del món. Quin desitx de fer mal fan aquells butxins!//

Avui en Domingo Avellí ha vingut. Ja té ont trevallar de quesero.

13. Són les sis i quart de la tarde. Arriban la Sara i n'Irene. Vénen d'acompanyar els seus pares que han sortit per Códroba. Que Déu permeti que la Mare hi arreplegui salud que bé ho necessita. Avui hem rebut carta d'en Lluís per la Mima. Cada carta ens porta un doll de joia veient-lo tan content i animat. Li he respost avui mateix. La Mima no ha pogut despedir-se dels que han surtit perquè té feina a la Facultat. Hi anirà dilluns si Déu ho vol.

14. Diumenge. Anem preparant lo que la Mima necessita per anar amb la seua mare.

Som oït missa primera. L'evangeli d'avui és de quan varen preguntar a Jesús si era just pagar tributs i Ell va respondre allò que ha quedat per·a sempre[,] o sigui[,] «doneu a Déu lo que és de Déu i al Cèsar lo que és del Cèsar».//

Són les deu de la nit. El pare ens acava de parlar des del Fantacio Hotel de Riocevalles Córdoba. Diu que la mare està mol bé i que esperan la Mima. Donen instruccions per el viatge de la mateixa.

15. Avui és la Mima que ha surtit per Córdoba. Que Déu ens concedeixi que tan ella com la seua mare retornin ben refetes d'aquesta surtida que bé ho necessitan.

Som escrit a en Manel Alcántara.

16. Des d'ahir un fort temporal. Ha plogut molt. Les sortides dels nostres sempre ha estat amb nit de forta tormenta.

17. Avui és el cumplianys d'en Lluís. En cumpleix 22. Som oït missa i combregat recordant-lo molt. Hem rebut lletres de la seua mare des de Córdoba. Diu que la Mima va arrivar bé i amb retràs per causa de tanta pluja.//

18. Ahir cumplia anys en Lluís. Avui també per haber estat inscrit al Registre Civil; però ja hi podia anar ell i tot si l'i haguessin portat. És clar que ahir també podian portar-l'i però no tenia un dia cumplert encare. Vet·aquí lo que és tenir d'atendre les dues coses. Per a mi és ahir que va venir al món. De totes maneres també avui som fet les meves devocions pregant mol per ell i per la seua nòvia que ha combregat al costat meu. Ha estat tan generosa[,] pobre Elva[,] que ha volgut acompanyar-me fins aquí. Després s'en ha entornat a desdejunar-se a casasseua[,] ont l'hi esperaven les seues cosines.

Som a la nit. Al mitgdia l'Aldao ha arrivat de la ciutat de Salta ple de salud i bones impressions. A la tarde han vingut la Elva amb la seua cosina Mary. Hem pres el te juntes. Hem conversat molt.

19. Avui també som fet el meu caminet matinal sense cansar-me. És que el cel era clar.//

Hem rebut molta correspondència dels nostres de Córdoba i de Tucumán. El pare ha arribat mol ben impresionat de l'estat de salud de la mare i la Mima. Per fi s'han quedat a Riocevallos. La Mima no sab com esplicar lo bé que s'hi troba. Totes dues se veu que aquells aires les reconforten mol. En Lluís recomana que en obsequi seu hàgim menjat la tradicional crema el dia del seu cumplianys. Entre les cartes de Córdoba n'hi ha una per la Elva.

La Mima ha enviat unes floretes morades molt boniques. N'he enviada una a la Elva.

20. Pobre mariscal Petain! Tan que ha lluitat des de la desfeta i res ha obtingut. He llegit avui que ans d'ajupir-se a lo que ell no sent ni vol dimiteix. Deu tenir 85 anys, el cap sencer i el cor destrossat. Quin sacrifici és el seu!

21. Diumenge. Amb un temps lleig a·punt de ploure som pres el paraigues i cap a la // parròquia. Ni m'he cansat ni ha plogut. Tan·sols ha vingut la Destéfono. La Joaquina ja era aquí des d'ahir. Som escrit a en Lluís i a la mare i la Mima.

22. També avui he sortit dematí. No hem rebut carta de ningú[.] No hi ha novetats.

23. Avui a la nit hi haurà un simulacre d'atac de bombardeig aeri. Demà ho llegirem.

He llegit que el mariscal Petain té 87 anys. Que té la salud perfecte i la voluntat ferma en tot per no deixar-se influir ni dominar.

24. "La Nación" porta una vista del simulacro del bombardeig d'anit passada.

25. Santa Caterina Verge i màrtir.

Som oït missa a la parròquia de Liniers. M'ha acompanyat l'Aldao. La Catalina hi era i amb ella hem anat a casasseua passant el dia // amb ells. Després m'han retornat aquí.

26. Avui al arrivar de missa m'han donat una llarga carta de na Gracieta i una de la Elva. Amb la primera he vist que amb la Mima se van aclimatant allà. Ja no s'anyora tan i ho veuen tot més bonic. Alabat sia Déu!

27. Avui el temps insegur no m'ha permès sortir. Anit ha fet tormenta. Ha plogut poc. Segueix la fresca. Ahir vaig respondre llargament la carta rebuda de les cordobeses Gracieta i Mima. Avui l'hem enviada. També som escrit a en Florenci.

Les noies, junt amb l'Aldao han comprat un bonic obsequi per a oferir a la Elva. Consisteix amb una mol petita coseta finíssima porselana per·a bombonera o pastillera. La tapa té unes floretes precioses. Una rosa, una violeta i un miosotis. Tot plegat una monada.

Avui ens ha parlat que habia rebut carta d'en Lluís que li diu està mol bé gràcies a Déu.//

28. Diumenge. 1er d'Advent. Avui és el cumplianys de la Elva Valerga de Morón. N'Irene ha anat a felicitar-la i portar-li l'obsequi que li fan. Ella aquet dematí ha parlat a n'Irene que havia rebut un ram de flors que n'estaba mol contenta. Ditxosa joventud! Que Déu els hi do salud! Jo no li som enviat res. Ja li vaig donar l'atre dia la bonica carpeteta. Són les deu i vint de la nit. Fa un rato que n'Irene n'ha arribat mol ben impressionada. Diu que en Lluís li ha enviat a més del ram un telegrama.

A Morón aquesta tarde diu que hi ha hagut un enfonsament de pis en una casa que celebraven una festa. Que hi ha alguns ferits.

M'olvidava escriure que la Elva a n'Irene li ha donat tres fenomenals clavells blancs i una rosa del ram d'en Lluís per a <mi> ella.

29. També avui som oït missa comensant les devocions al apòstol sant Andreu en la seua vigília. Fou el primer que cridà Jesús peraquè el // seguís. Ho va deixar tot per a seguir-lo. Era germà de sant Pere.

Som escrit als de Les Acacies. He posat una carta a correus per en Lluís.

30. Avui no he pogut obsequiar al gloriós apòstol perquè ha fet mal temps.

Desembre

1er. Ahir teníam 30,6 de calor. Avui no sé els que haurem tingut però el dematí feia tanta fret que no extrenyaria que fossin estats 15. La meitat menys. Quins cambis. Som el desembre, equivalent a juny d'Europa. Hem recorda que també allà de·vegades tirava la tramontana i ens teníam d'abrigar.

2. Avui dematí s'ha rebut postal de la mare per n'Irene. A la tarde una carta postal per a mi. Les dues vénen plenes de bons auguris.// Gràcies a Déu que hem surtit de la preocupació que teníam per la tardansa de rèbrer lletres seues. Are és en Lluís que fa el mut.

Ahir varen ser 20 els graus de fret el màxim i 10 el mínim. Avui no en fa de fret.

He posat una carta a correus per a la Elva. Li he enviat la recepta pera fer ratafia.

3. 1er divendres de mes. Gràcies a Déu he pogut assistir a la comunió reglamentària del apostolat. És per a mi un goig inmens poguer continuar aquesta devoció tan agraïda i premiada per Jesús a les devotes ànimes que li dedican aquet dia. Oferim-li les nostres oracions en reparació de tans ultratges com se li fan en aquet món tan desgraciat.

Avui s'han rebut noves dels nostres de Córdoba i Tucumán. Totes elles són plenas d'obtimisme. Gràcies en donc a Déu que m'ha aclarit els espessos núvols que tan m'atormentaven. Han passat el dia aquí la Rita i els seus nens.//

5. Diumenge. Avui a casa hi ha hagut forsa moviment. Dematí a les meues tan estimades devocions i obligacions de bona cristiana. A la tarde han vingut en Joan amb la Sara[,] la Mimus i en Jua[,] que li diuen al petit Joanet. Quina criatura tan moguda com és aquella! Com han disfrutat corrent per el jardí i per el carrer fent saltar una pilota petita! Quanta salud els hi haurà comunicat aquestes hores a ple aire pur! Haurian de portar la Sarica[,] pobreta[,] que és la que més ho necessita. Tot vindrà si Déu ho vol.

6. Avui dematí he posat dues cartes a correus. Una per Córdoba i l'atre per Tucumán. Déu els hi do bon vent. Tinc por que la de l'atre setmana no va fer el camí que li calia. Les de Códoba no en parlan per·a res. Amb la d'avui els hi demano. He tingut de posar-i dues estampilles. És que hi anava la carta de la Nely d'en Tian i una de la Josefa Arostegui de Victorica.//

Acavo de rèbrer carta de Córdoba. Contentes com sempre. No diuen que rebessin la meva de la setmana passada.

7. Quin dia més pesat ha fet avui! Calor forta i molestosa. El pobre Lluís per Tucumán deu quedar rostit. He comensat la faixa.

8. Quina festa tan gran és avui! Tot lo món catòlic la celebra amb tanta riquesa com pot. Ditxosos nosaltres catòlics que ens han ensenyat a venerar a la Verge Maria amb tot el nostre afecte, celebrant les seues festivitats, i honorant-la sinó com se mereix, tansols com sabem, essent-ne tan devots que la obliguem a que sigui la nostra celestial protectora en tots els perills i en la hora de la mort ens obri les portes de la glòria. Aquí la festa litúrgica ha estat mol concorreguda amb motius de la 1a comunió dels nens i nenes. Per tots els carrers era un verduiament d'ells i elles que tan petites // portaven els vestits llarcs fins a terra que les entrabancaven. Totes mol contentes. Els nens feian posat més formal.

L'altar de la Puríssima ha estrenat les tovalles amb la punta que jo he fet de crochet.

Hem rebut carta de la mare i de la Miria.

A la tarde han vingut en Puig Domènec amb la seua mare. Quina dona més bona mossa! Té curanta-cuatre anys. Ell, ja té llesta la carrera de mecànic del exèrcit. Ha surtit felicitat. Li han donat una medalla i un anell en premi dels seus mèrits.

Som a la nit. Hem escoltat una pila de cansons litúrgiques acompanyades amb orga. Quines belleses hem fruït!

9. Avui no he sortit. El calor tan fort m'ha aclaparat i m'he quedat. He comensat una punta de ganxet igual com la que se va estrenar ahir a l'altar de la Puríssima de la nostra parròquia. La d'are és per el del Sagrat Cor.//

10. Tampoc avui m'he animat a surtir degut al gran calor que no deixava respirar. A la tarde, hi ha hagut gropada però no ha caigut ni una gota. Tot s'en ha anat amb vent fort. Ha refrescat una mica però de totes maneres el calor és fort. És insoportable.

Les noies amb l'Aldao han anat a visitar les ties Fanny i Sara a casa de la tia Juana.

N'Irene, avui m'ha portat les ulleres per·a dur-les per fora. Hem van mol bé. Quin descans en tindré! És que ja no podia més de tanta falta que'm feien. És un descans per la vista.

El jove bon amic Goro ha vingut a despedir-se. Demà surt per Formosa. L'i han manat els militars. Ha dit que hi haurà d'estar tres anys. Estava desolat[,] pobre xicot.

11. Tampoc he sortit. Tota la nit ha fet un vent furiós que feia bategar les branques dels arbres sense repòs. La nena Nadal s'ha vingut a despedir que dimarts s'en va a Mar del Plata.//

12. Diumenge. Som oït missa primera. Hi han vingut molts nens i nenes que varen fer la primera comunió el dia de la Puríssima.

A dinar ha vingut la Francisqueta Llorens. Ahir varem tenir la Destéfono i la Joaquina. També va arribar de Victorica el pare. Avui a la tarde han vingut en Joan amb la Sara, la Mimus, en Joanet i la Sarica. Encare[,] pobrets[,] tenen una mica de tos; però estan forsa refets. L'avi Joan els ha portats els dos grants a les calesites. Quin deliri sobretot la nena gran! I no cal dir el goig de l'avi amb els néts.

13. Avui és Santa Llúcia gloriosa. Aniversari 45 de la pèrdua de la meva mare estimada (a c s). La tormenta que ha fet tota la nit i que ha continuat tot el dematí no m'ha permès sortir de casa. Som escrit a la mare i a en Lluís.

14. Avui som fet cap a la parròquia. M'he cansat forsa. He portat unes sabates meues d'istiu a pintar // amb betun. L'any passat també ho vaig fer i veren quedar com noves. Llavors varen costar-me 50 centaus. Lo mateix, are m'en ha de costar 80. Tot fa el mateix camí sempre pujant.

Ha vingut la Rita Brizuela. La Sara l'ha acompanyada al d[octo]r Fasola.

He rebut un almanac de Sant Pere Claver. M'ha vingut de Córdoba. Un obsequi de la Mima. Jo li habia posat una carta. Tot avui fa fresqueta. Som escrit a en Domingo.

15. Avui he fet el valent de sortir estan[t] núgul i de poc em muyo. He pres paraigues no pensant utilitzar-lo sinó com a bastó. Mentres ha durat la missa era tan fosc que no he pogut llegir les oracions de la mateixa. Acavada m'he afanyat a venir-me'n. Al sortir de la parròquia ha comensat a ploure però no·pas fort. Ans d'arrivar a

Rivadavia ha comensat de tronar. He creuat per anar a buscar les sabates. Ha seguit plovent però la tormenta no ha continuat.//

Som arrivat aquí que plovia poc. Total res. He rebut carta de la mare i de la señora Jijena Sánchez. Una carta extensa i carinyosa. M'ha fet llarga explicació de la seua vida tan ben aprofitada i del encant de les seues tres filletes de dos anys i mesos la més grant d'un any i mesos la mitjana i la petita 5 mesos. Quin enrenou junt amb la multitut de noies de totes edats a quines dóna llissons de declamació. Se veu que és lo seu. Organitzar festes i tot lo que sigui art i poesia. Que Déu els ajudi a sortir-se de tan bonic trevall.

16. Quin dia més clar i brillant ha fet avui! Fins feia frescoreta. He sentit tocar l'himne paraguayo. Després han tocat l'argentí.

Avui s'hen ha anat el president de la República del Paraguay amb tot el seu sèquit. Han sortit amb els mateixos barcos que varen venir. Se diu Higinio Morinigo. És general.//

17. Missa de tèmporas de l'Advent. Avui sí que m'he animat i som anat a missa. El dia[,] clar i fresc. No m'he cansat gens. És una delícia fer vint-i-cinc minuts de camí sense cansar-se. A la nit hem rebut telegrama d'en Lluís. Ens diu que un seu mol amic fa camí vers la ciutat de Buenos Aires i que ens farà una visita. Recomana que el rebem bé.

18. Torna fer calor. Tampoc avui m'he cansat per fer el meu caminet matinal que tan bé fa al meu cos i a l'esperit atribulat per tantes penalitats com ens envoltan. Alabat sia Déu! Sien ben_vingudes les penes i beneïm la poderosa mà que les envia.

Avui, per lla el migdia hem tingut el goig de la visita del company d'en Lluís. Resulta ser un jove que anys enrera vivian aquí i després a Ramos Mejía. Ja llavors era amic d'en Lluís. El seu pare era comisari de policia. Are ocupa un lloc d'inspector i el seu fill secretari seu.// Els dos resideixen a Tucumán amb els de la intervenció. Ha portat una carta d'en Lluís i una capsa de dolsos d'allà.

Avui n'Irene ha acompanyat la Lola al d[octo]r F[asola]. Ha vingut una germana i una cosina de la noia. Acaven de retornar-me una carta que havia enviat a en Domingo. El carter d'allà on l'havia enviada diu que no l'ha trobat. Quissab a quines mars navega!

19. Diumenge. Com sempre. Som oït missa primera. No m'he cansat. A la tarde han vingut en Joan amb la Sara[,] el nen i les nenes. La petitona amb els vuit dies que no l'havíam vista s'ha refet mol. Han jugat i corregut molt. Més tart han vingut la Elva amb una seua amiga d'allà de Morón com també els bons amics Pubi, Brito i Nito. Una tarde mol ben aprofitada. Per a mi era de records mol tristos de l'aniversari de la pèrdua del nostre tan plorat Serafí (a c s). Tan·sols jo el recordaba. Era mol natural que així fos. 21 anys cumplia.//

20. També avui en memòria d'aquell meu fill tan estimat som oït missa. Per a la seua animeta he oferit a Déu les meues devocions, records i llàgrimes. Som escrit a en Lluís i a les de Río Ceballos.

Ha vingut en Domingo Avellí. Atre vegada no trevalla. Que Déu l'ajudi!

21. Festa de l'apòstol sant Tomàs. També som oït missa i fetes les meues devocions matinals. Les vespres d'aquet apòstol són mol importants.

A Bolívia hi ha hagut un cop d'estat. Han derrocat el govern democràtic pujant els nacionalistes. Hi ha hagut lluita i alguns morts i ferits però els revolucionaris han guanyat. El president era un general del exèrcit. Are no és militar el president però ha triunfat protegit per militars que no estan conformes amb el que governaba. Ja s'apanyaran. La revolució va ser ans-d'ahir.

Escric al pare Molinero dels benedictins. Avui no hem rebut cap carta dels nostres.//

22. Dematí tormenta seca. No he sortit. Hem rebut cartes de Córdoba amb un retallet de diari de Tucumán on hi ha en Lluís amb una colla de companys d'oficina.

El pare ha arribat de Trenque Lauquen. Entre atres coses ha portat lletres dels nostres estimats d'allà. Som a la nit. Plou.

23. També tot avui plou. No he sortit. Quin temps tan lleig. El calor ha baixat. N'Irene diu que el seu Ricard ens envia felicitacions. Sian benvingudes ja que no pot donar-les personalment.

24. També plou. A la mitgdiada ha sortit el sol però are som a la nit i de nou plou. Rebem carta de la mare. Jo li som escrit a elles i a en Lluís. Som acavat una faixa de ganxet. És per el fillet de la Sara-Aldao.

25. Aquest any la solemníssima festa de Nadal ens troba amb la família dispersada per complet.// I dic per complet anyorant lletres dels nostres de Catalunya i Fransa o allà on siguin. La nit santa d'avui l'hem celebrada a la taula, la Sara nostra amb el seu marit, n'Irene jo i la Lola (serventeta). La mare i la Mima a Córdoba, en Lluís a Tucumán i el seu pare provablement amb en Manel o no sé amb qui.

Ningú de casa ha anat a la missa de la nit. Jo som anat a la segona a les set i mitja nomenada de l'Aurora. Han vingut la Joaquina, la Destéfono, i a dinar la mare d'en Ricardo. A la missa que som oït han exposat el Santíssim per manament de l'arquebisbe nostre monseñor d[octo]r Juan Chimento. El dia[,] explèndit. Déu ha permès que se pogués celebrar la més gran de les festivitats litúrgiques de tot l'any amb bon temps. Que Déu permeti que sigui l'últim Nadal <que> de la guerra i se torni pau i benauransa reconstruint els pobles arruinats amb tanta fúria. Preguem al diví Infant que salvi a tans germans nostres que moriran en aquets dies tan sants.//

26. M'he llevat dematí. Som oït missa primera. Arrivant aquí m'he trovat amb una carta del p[are] Molinero, una felicitació d'en Florenci, de la Cèlia gran, junt amb totes les firmes de les seues filletes comensant per la més petita Teresona, Montserrat, Irene, Maria i Celieta. N'he quedat tota agraïda. N'Irene ha rebut una exensa carta de la seua Mare. El pare està al llit tot ahir i tot avui. Deu estar cansat.

27. També avui he sortit dematí. Feia fresca. He oït dues misses. És la festa del gloriós apòstol i evangelista sant Joan, el més estimat de Jesús. Era germà de sant Jaume fills de Zebedeo i d'aquella peixetera tant decidida que va pregar a Jesús que quan fos al cel tingués un dels seus fills a cada costat.

Hem rebut telegrama de felicitació d'en Lluís.

28. Dia dels Sants Icnocentons que moriren per l'Infant Jesús quedant Ell defensat de la mort // fugint a Egipte ont hi estigué fins que el rei sanginari Herodes va ser mort. Quin desconsol[,] pobres mares! La Sagrada Família va fer el viadge estant en ell

segons llegim uns cincuanta dias. Diu que durant el camí patiren fam i persecusions i tota mena de penalitats.

Som oït missa. Després som anat a visitar la senyora presidente del apostolat. Ens hem posat d'acord amb que la senyora tresorera pagarà el fil que se necessita per·a teixir la punta per·a les tovalles del altar del Sagrat Cor.

Som escrit a Córdoba, a Tucumán i a Belgrano.

29. Avui no he sortit. Estaba cansada. La nit ha estat pesada[,] calorosa. Tot el dia n'ha feta[,] de pesadesa. A la tarde tormenta, cuatre gotes i calor forta.

30. Tinc un refredat com una casa. Quin desastre. Amb una calor que no se pot resistir!

Ha vingut en Domingo Avellí. S'en va // per lla les fronteres de la província de B[uenos] A[ires] i Santa Fe. Déu li do salud.

Són les deu i quart de la nit. Fa una calor insoportable. Estem suant nit i dia.

Rebem extensa carta de na Gracieta. També uns trossos de diaris de Tucumán engomats i clavats amb paper blanc. Hi ha un discurs del d[octo]r Baldrich. Tot és per els canillites d'allà amb motiu d'haber estrenats els uniformes del seu ram. Quina manera d'animar-los ha tingut! Que bé ho porta allà!

Som escrit a en Fullà i a la señora Sansebastián.

31. Avui la nota última de l'any que finirà a les dotse de la nit serà llarga. Tinc per costum tots els anys donar una repassada a tots els fets més importants. Aquest any són mol variats. Primer va ser el cine que en Lluís Galán amb en Jordi Vilallonga ens varen fer al jol de casa. Va acavar a la una de la nit. Vàrem contemplar els Lagos i cataratas del Iguazú.//

La pèrdua del nostre malaguanyat amic Albert Musterós[,] pare del nostre Alfons[,] ens va afligir molt. L'estimavem tan perquè s'ho merexia molt. Al cel sia tan recomanable persona.

El naixement de la nostre petita Sarica va ser un aconteixement simpàtic per ser una criatureta tan bonica i bona minyona. No hi podian mancar les espines. Els tres atacats pobrets fortament de tos convulsa.

L'operació a n'Irene va ser de mal passar per manca de vergonya dels que manaven ont la operaren. L'operació va anar bé, però els procediments d'aquella colla de cafres podia haber anat mol millor. En fi[,] Déu els perdoni.

La Sara va comensar l'any soltera. El mes de juliol va pendre estat del matrimoni amb el seu Aldao. Déu els fassi ben felissos. En Lluís va cavar la carrera de escribano i va comensar de trevallar amb en Joan deixant-o per anar a Tucumán[,] on li varen [donar] travais // mol més ben pagats. Hi va anar per octubre i encare hi és; sempre mol content. L'anyorament de la Elva li amarga la vida. No es pot tenir tot en aquet món.

Acavem l'any allunyats d'ell i de la seua mare i Mima. Tots són per aquells llocs tan bonics: un per trevallar i les altres per adquirir salud. Les noves que en rebem són falagueres. Avui hem rebut felicitació del bon amic Jijena Sánchez i de en Cabré Bru des·de Buenos Aires.

El refredat que tregino no m'ha permès anar a missa. A més que tota la nit ha fet tormenta. Estic com desorientada. El gran calor ens té atuïts a tots. No sé res de na Montserrat ni de na Maria ni del seu marit ni d'en Paco.

La pau mundial no sé on para. Hi ha dies que no llegeixo cap diari. Per lo tan tot deu seguir enmaranyat com sempre. Que Déu ens perdoni a tots.

La Elva ha vingut. Ha estat unes hores amb nosaltres. Tota contenta ha portat un // periòdic que li ha enviat en Lluís que hi és ell. Se li ha fet tart i la Sara amb l'Aldao l'han anada acompanyar. Aquesta nit en Lluís li ha parlat prometent-li que el deixaran venir el 15 del mes que som. Ditxosa joventut!

Acavem l'any amb molta quietut. El govern ha proibit trets i tanta barrila com feien els altres anys. Que Déu fassi la gràcia de concedir la pau santa al món que se destrueix miserablement sense cap respecte és lo que li demano. Dolent és el món, però Déu és tan ple de misericòrdia que a tots ens mirarà piadós.

El meu refredat no puja ni baixa. Quina molèstia fa un refredat a l'istiu!

Acavem l'any reunits ben pocs de la família. Que l'any pròxim sia més benicne per a nosaltres que el que acavem o si·no fassi's la voluntat de Déu i no la nostra.//

El calor és fort i molesta. Are he sentit uns petarts per aquí la vora. No s'en deuen poguer estar.

Sagrada Família de Nazaret i de Betlem! Porteu la pau al món desesperat que gemega i plora! Envieu la llum de la fe divina i que els homes tornin a donar-se el bes de pau com ho demana el vostre adolorit vicari Pío XII.

Haedo 31 desembre 1943.

Àvia Irene.//

1943 Índex ***Pàgines***

La primera pàgina és humorística. 1
37,7 de calor. Lluís Galán i Jordi Vilallonga varen dar-mos aquí a casa la película de los Lagos i cataratas del Iguazú 4
Vaig rèbrer carta de Lluïseta Rocas, Teresona Bassa i una pila de Barcelona per a repartir 12
Lluís rebé carta de Milo des de l'Estancia Palau 17
Na Gracieta a la dentista 18
Se va rèbrer aèria de la defunció de l'amic Albert Musterós pare de l'Alfons 77 añs 22
Teníam la casa plena de parents i bons amics 24
Irene i Mima compraren roba per vestits 27
Vàrem tenir a dinar en Tian senyora i filleta 30
Varen venir Victorina Llorens i Janic soldat 32
Les parets i finestres cremaven 38
Va néixer la nostre petita Sarica
La Miria varen anar de nou a Les Acacies 40
Va venir en Janic de soldat 41
Tripijoc de Mima 51
Jo tenia refredat prenia Palatol ..... 54 //
Últims trevalls pràctics d'en Lluís 57
Primer esquici de la Mima 58
Mima va sortir per Trenque Lauquen 59
Va arrivar fragata "Sebastián Elcano"
A Buenos Aires moviment sísmic 60
Va venir Carlitos Bauzá 63
Les noies al port a fer-li companyia
Va venir la senyora Corominas 66
Va venir la Catalina amb l'oncle de Rosari
Va sortir el "Sebastián Alcano" 68
En Lluís comensa de trevallar amb en Joan 73
Pàgina mol interessant ..... íd

Irene i Lluís trevallen a l'escriptori 76
Mima va arrivar de Les Acacies 77
Als Jocs Florals de Chile Gracieta hi va guanyar un premi. 81
Feien un vestit per en Lluís. 220 pesos. 83
2a radiogradia de Irene ..... íd
Nota per Irene. Desgràcia a B.A. ..... íd
Irene va sortir per a l'Hospital Álvarez 85
Varen operar-la ..... íd //
A Palermo varen matar l'elefant a trets. 86
En Lluís va anar al casament d'en Hita 87
Va morit el Dr Aleixandre Bunge (a c s) 88
Ens varen portar n'Irene 89
En Lluís tenia quefers amb llenya 90
Gran festa catòlica. En Lluís hi prengué part 92
Nota de Lluís i Elva 93
Lluís preocupat amb la llenya 94
Revolució militar. Derrocaren Castillo 96
Varem fer asado. Érem molta gent 97
Lluís va vendre la llenya 101
Mima comensa de trevallar per amor a l'art 102
Altre dia de asado i molta gent 104
Varen venir Victòria i Emma 108
Festa onomàstica d'en Lluís ..... íd
Nota catalana bonica ..... íd
1a amonestació de Sara a la parròquia 111
Va arrivar la Miria amb el nen 112
Esquici de Mima 113
Molta pluja auto ple 114
Festeta despedint Sara soltera ..... 115 //
Casament de Sara 119
Els tres matrimonis reunits aquí 126
Alfons va sortir per Trenque Lauquen ..... íd
Vingueren cuatre germanes Palau, Estela, i el petit José Luis Garcia Mata 132
Miria i el seu fillet s'entornaren 135

Va morir l'àvia de la Elva 142
Va venir la Lola riojana 146
El meu cumplianys estava malalta 147
En Lluís varen sortir per a Mendoza 160
Varen retornar 165
La Mimus va dormir aquí 169
En Lluís va sopar a can Valerga 170
Va cremar-se teatre Maipú ..... íd
Itàlia se va rendir als aliats 171
Sopar dels companys d'en Lluís. Eren molts. 172
Esquicio de Mima 174
Va morir Cardenal V. i Barraquer. 175
Vaig rèbrer carta d'en Francisco 176
Vaig escriure a la mare de Catalina 178//
Vaig rèbrer la bonica capseta d'en Ricard 178
Varen confirmar a en Musterós petit ..... íd
Vaig anar al oculista Cerboni 179
Rebérem carta de la senyora Bauzá 181
En Lluís va acceptar trevall Tucumán 183
Vaig conèixer la Elva Valerga 184
En Lluís va sortir per Tucumán 189
Aldao va sortir per Salta 198
Rebérem telegrama felicitació 199
Gracieta i Joan sortiren per Córdoba 209
Vaig escriure a Manel Alcántara ..... íd
Mima va sortir per Córdoba
Simulacro de bombardeig 211
Va venir Puidomènec i mare seua
Va venir el jove Irgurieta. Vaig comensar 2a punta 219
M'ha arrivat un refredat. 230
Última nota de l'any 235
Déu m'hos do salud i pau.
1er dia de l'any 1944.
Àvia Irene.//

Pax

Jener 1944

1er. Comenso l'any en nom de Déu. Fa calor però jo estic passant un refredat que hem fa estar abrigades les espatlles com moltes dones que he vist[,] o sigui amb lo primer que ve a mà. Ha estat una tovallola. Abriga i no pesa. Estic suant com si fes un gran trevall. Som aquí la Sara, n'Irene[,] la mosseta Lola riojana, el pare i l'Aldao. Avui aquí cada u està a casasseua reunits tan bé com poden. Ens mancan la mare[,] la Mima i en Lluís. Sabem bones noves de tots ells. N'Irene acava d'arrivar de visitar a la seua futura sogra.

Comenso l'any mol anyorada dels meus ausents tan estimats que res sé d'ells. Que Déu m'els guardi és lo que més li demano tots els dies. Vui pensar que tots són vius. L'esperansa comunica resignació. Després vinga lo que Déu disposi.

Som oït l'última missa. He combregat en nom de Déu comensant tan bé com he sabut // l'any nou que Déu me concedeix comensar. Si hagués anat a la missa primera hauria sentit llegir la pastoral del nostre s[enyo]r arquebisbe referent a l'any eucarístic que tenim comensat. És que el pontífex actual recomana molta devoció a la sagrada eucaristia com també al Cor de Maria. Siguem-ne adictes sempre i ells ens portin la pau que tan se necessita.

Are mateix m'arriba la Destéfono amb una carta de la Mima que diu li ha recomanat me la fes llegir. Veiam què diu. La carta de la Mima[,] mol extensa i bonica. En guardarà un bon record.

2. Avui sí que som sortit dematí a fi d'escapar-me del calor. Ha estat fresquet[,] soportable fins a la tarde que el vent ha parat i no se podia viure. Adefora cremava i a dins ens axfisiàvem. Quin comensament d'any!

El govern ha resolt la disolució de tots els partits polítics com també ha fet un // decret que queda obligatòria l'ensenyansa del catecisme a totes les escoles primàries de la nació. S'en eximeixen tan·sols els que els seus pares no professen la relligió catòlica.

A la tarde han vingut la Sara i la Francisqueta amb en Manel. Han armat unes discussions referents a dites d'aquí i d'on procedeixen. Les portaven a cap en Manel

Serra Moret amb l'Aldao. La Sara Llorens de Serra[,] com també n'Irene[,] de tan en tan hi deien la seua però els altres dos portaven.

3. No he sortit. El calor[,] insoportable. El refredat[,] molestós. Som escrit a la mare i a en Lluís. No tinc ànims per·a fer res.

He rebut del p[are] Molinero un calendari litúrgic. Que bé dirigeix per totes les funcions!

4. La calor segueix amb tot i la pluja. El meu refredat també s'aguanta. Hem rebut telegrama d'en Lluís i extensa carta de la mare.//

5. Avui ha estat el mal temps que m'ha retingut a casa. A la nit la Sara i el seu Aldao han sortit per Trenque Lauquen. S'ha rebut carta de la mare. Contenta com sempre.

6. Avui els Reis han deixat caure uns ruixats i unes canonades que m'han acobardit. Bo i sent festa de precepte i haver-i tres misses no n'han dita cap que hi hagi pogut assistir. He meditat la missa i les vespres aquí mateix ja que altre cosa no he pogut fer. He llegit una colla de llibretes dels fets ocorreguts durant tans anys com fa els vaig escrivint. Era bonic llegir les impresions dels nostres joves quan eran petits i sobre_tot per la diada d'avui.

Hem rebut llarga carta de la Mima.

Ha vingut la Destéfono.

7. 1er divendres de mes. He pogut celebrar-lo com a bona cristiana. He rebut una capsa de fil per a teixir. La tos hem molesta molt.//

8. Torna fer calor. La meva tos no cedeix. No he sortit per no cansar-me. He llegit una pila de pàgines de "Memòries de un reporter de los tiempos de Cristo". El llibre no és meu. Me l'han deixat unes amigues. És mol interessant; traduït per C. M. de Heredia sacerdot jesuïta.

Hem tingut la agradosa visita dels matrimoni s[enyo]rs Petrini de Córdoba amb el seu fill més grant. Han donat excelentes notícies de na Gracieta i la Mima.

Amb nosaltres tenim l'amiga Destéfono, la Joaquina i últimament la Nena Gibert.

9. Diumenge. Festa de la Sagrada Família[,] que és la mol vener[a]da patrona d'aquet poble. He pogut anar a la missa primera. No m'he cansat gaire ni a l'anada ni al tornar amb tot i que ha comensat d'entrar una calor mol forta. No he tornat a sortir. Durant el dia, unes fenomenals nugulades se movian soles puig no feia ni un // alè de vent. La calor ha anat tan d'aument que quedàvem esmortuïts. A dinar érem el pare, n'Irene, jo, la Nena Gibert, la Destéfono i la Joaquina. A mitjant tarde han vingut en Joan [i] la Sara amb els seus fillets. També pobrets atuïts per la xafagosa calorassa. La pobre petitona Sarica encare té tos bastant pesada. Els atres estan refets. Han sopat tots aquí junt amb els que habíam dinat. Per lla les deu s'en han entornat. Hi havia hagut gropada seca que el vent de la Pampa ha empès cap al est.

10. Hem passat una nit fresca. He sentit uns trons però fins crec que no ha pas plogut però ha refrescat quelcom la temperatura ajudada per el bondadós pampero. No he sortit. La Nena Gibert s'en ha anat al seu trevall.

Som acavat de llegir "Memòries de un reporter de los tiempos de Cristo". L'autor és C. M. de Heredia s[acerdot] j[esuïta]. Promet un segon volum. Són els evangelis acertadament novelats. La ploma // d'aquet sacerdot és privilegiada. Ja pot contar amb la bona acullida.

Hem rebut carta de Les Acacies, de la mare i de monseñor Tabella per l'Aldao[,] que li hem remesa. N'Irene ha escrit a la mare i jo a en Florenci.

11. Ahir, a la nit n'Irene va fer-me un bany de peus amb mostassa a fi de combatre la tos. Quelcom hem guanyat. És tan tossuda amb mi la tos que res l'acaba de treure. Per això m'he quedat. Feia un dematí fresquet i m'ha semblat millor no sortir. He rebut un llibret o mena d'informació de lo que produeix la terra de la província de Tucumán. És un obsequi del nostre Lluís. Hi anaba una tarja seua que diu *Luis Llorens, jefe técnico de la Dirección general de Estadística. Tucumán.* Hi ha unes ratlles d'introducció fetes del // d[octo]r Correa Ávila. Director general de Estadística de Tucumán. És la primera informació. En prometan d'altres. Se veu que trevaian de ferm. Déu els hi do salud.

12. Avui sí que he sortit. No m'he cansat gaire. He comprat tinta i sobres. La tinta are mateix l'he comensada. És marca Pelikcan, la millor que côrra. Hi ha anys que l'uso. Llisca lleugera.

A pendre el te, han vingut la Elba amb sa cosina Mary i l'amiga Carmucha Castilla. El pare ha pogut conèixer la nòvia del seu fill. Ella estava tota nerviosa.

13. Avui ha estat dia de sorpreses. El carter del dematí entre atres cartes n'ha portada una aèria de na Montserrat meva. Ha volgut enviar-la aixís confiant amb que la rebria de pressa. Ha estat la friolera de dos mesos. Fou escrita a Mont-ras el 14 de novembre, timbrada a Barcelona el 16 i després Déu sab ont // ha detingut la volada per arribar aquí del cab de dos mesos. Per això jo no n'escric[,] de cartes per avió. Ella ha gastat 7 pessetes que amb el temps que som convé contar molt. Les seues notícies no són del tot falagueres però paciència. Ella va fent amb el seu fill petit mol anyorats del més grant soldat i del seu pare. Diu que han buscat per tots cantons i no en poden obtenir cap notícia com tampoc de la meua Maria. Tinguem confiansa amb que són vius. Déu ens els retornarà quan sigui hora. La guerra té la culpa.

Nosaltres que esperàvem l'arribada aquí d'en Lluís, el tret ens ha sortit per la culata. Vespre de tot ha vingut l'amic Chicharaso i ens ha donat la nova de que per comtes de baixar de Tucumán, s'en tindrà de pujar a la ciutat de Salta per haber estat nomenat director d'Estadística d'allà. Ho han sabut a l'oficia d'en Milo Llorens. Demà ho deurem saber bé. Les nostres cordobeses tornan.//

14. Res hem sabut dels nostres ausents. Quissab la feina que deuen tenir preparant llurs viatjes. Que Déu els hi do salud!

15. Avui sí que he tingut la sort de poguer sortir. Dies feia que m'en anyorava. S'ha rebut carta de les nostres estiuajores de Córdoba que prometan el seu retorn els primers dies de la setmana. D'en Lluís ni una lletra.

A la tarde hem tingut el goig de rèbrer la visita de la Maria Nadal amb els seus fills Roger i Jordiet. Fa molta fresca. A Córdoba diu que hi ha passat un petit temblor que ha durat poc.

16. Diumenge. Som oït missa primera. L'evangeli d'avui era referent a les bodes de Canà. El nostre senyor rector ens ha fet un sermó mol inspirat basat amb les obligacions que contraiem quan ens casem. Ha estat mol ben fet.

Avui han vingut, a més de la Nena Gibert que // ja era a casa des d'ahir, en Carlos Henkel amb la seua esposa[,] fillet i filleta i una seua parenta jove. Han dinat aquí.

Estic amb ànsia per lo que pugui haber passat a en Lluís, ja que fa tans dies que res sabem d'ell.

Anit passada va passar un terratrèmol a San Juan. Diu que més de la meitat de la ciutat és enfonzada i que hi ha molts morts i ferits.

17. Avui ha estat dia de noves falagueres. Hem rebut cartes d'en Lluís, de la mare, Mima i dels de Les Acacies. El primer confirma el nou nomenament seu, o sigui que l'han nomenat director de Estadística de Salta amb un sou que Déu n'hi do. Està de lo més animat. La mare i la Mima diuen que vindran d'aquí pocs dies i els de Trenque Lauquen que allà estan tan bé com es peix a l'aigua. Ditxosos d'ells. Hem rebut la agradable visita de les germanes Ebelia i H[e]raclia Barreiro.

Fa molta fresca. Lo de San Juan és un gran dolor.//

18. Avui he sortit dematí. He pujat l'escala de l'estació i ben poc m'he cansat. Tenim de ser forts per·a tirar endevant. Déu ho vol.

Els periòdics van plens del gran desastre sísmic a San Juan. Els morts són a mils. Són tans que han hagut de incinerar-los a fi d'evitar alguna pesta. Quin dol[,] Déu meu! Diuen que de la ciutat no pot quedar-ne res en peu putx les parets que han quedat dretes van caient. De per to arreu ofereixen ajuda. Tota la nació en pes està de dol. Fins i tot avui no se permetan funcions de teatre ni cine, i les ràdios donan tan·sols música sacra. Diuen que el cementiri també va enrunar-se i que els ataüts queian escampats i overts amb els cadàvers a la vista. Al cel sian tans germans nostres.

19. Amb carta rebuda ahir la mare deia que surtirian avui nit de Córdoba. Aixís que si no han determinat altre cosa arribaran demà.//

No se llegeix ni la ràdio esplica atre cosa sinó de la gran desgràcia de San Juan. A Mendoza hi ha 300 nens orfes. Per tots als rededors de la ciutat destruïda hi ha cadàvers insepults; que sempre hi plou i no poden donar l'abast d'incinerar-los i classificar-los. Me sembla que era ahir que hi va anar el president de la República a fer-se càrrec de la

gran desfeta. Lo que se pot agrair és que de per totes les nacions americanes surten ofertes d'ajuda de tota mena. I lo pitjor és que els atacs se van repetint que dificulten bastant els trevalls de salvament.

20. He sortit dematí. He pujat l'escala de l'estació. No m'he cansat gaire. Hem sentia bé. Llegim que són més de 3.500 els cadàvers incinerats a la ciutat de S[an] Juan. De per tot el món se reben condols i ajuda de tota mena. Passan de 8.000.000 de pesos rebuts de donatius.// Com si no fos prou gros el desastre; per lla les montanyes de Cosquín (Córdoba) ha caigut un avió carregat de passatjers, medicines i no sé què més. L'accident podia ser més gros si desgraciadament hagués caigut a l'abim[,] que no ha estat aixís. De totes maneres hi ha tres morts i alguns ferits. Eran molts que hi anaven.

Esperàvem la mare i la Mima[,] que no han arribat. Som escrit a Les Acacies.

21. Avui, mentres dinàvem ens han arribat la mare i la Mima. Estan mol refetes gràcies a Déu. Al baixar del tren allà a Buenos Aires han pres un taxis que per 12 pesos les ha portades a elles, paquets i maletes fins aquí. La Mima se veu que té son endarrerida. Són les vuit de la nit i no hi ha qui la desperti.

Ahir llegíam la caiguda d'un avió a Cosquin [i] avui llegim que n'ha caigut un que anava a portar aliments, medicines, metjes i enfermeres. Eran onse. Ha caigut morint tots. Anava // de Chile a Mendoza.

22. Avui hem rebut molta correspondència de Catalunya. Cartes de na Montserrat per mi[,] per la mare i per la Miria. De les meues nevodes Neus petita i de la seua mare com també de la Rita Musterós i del seu germà més gran. Aquet ens assabenta el casament del seu germà en Ricardo. Benvingudes tan estimades lletres. Totes són dels mesos d'agost i juliol. Totes portan les nafres de les censures catalana i anglesa. Això esplica que sojornin tan temps entretingudes. Si les per avió trigan dos mesos, què no faran les marítimes? En fi elles arribin.

Han vingut en Joan amb la Sara i els dos grants.

23. A la matinada ha comensat de ploure torrencialment. La tormenta de trons i pluja ha durat tot el dematí. Per això no he sortit. Avui és diumenge. Han vingut la Nena Gibert, en Joan amb la Sara i els tres fillets. La mare segueix bé.//

Som escrit a la meva Montserrat. Carta marítima.

24. Hauria volgut anar a missa en obsequi a Maria Auxiliadora i no m'he animat prou. Hi havia núguls lletjos que més tart han donat cuatre gotes.

Han dit que és un fet de que amb una estampilla de 5 podem enviar les cartes a tota l'Amèrica española i fins a España també. Aprofitem-se.

A la tarde han vingut la Rita Brizuela, Elva, Blanca Renard i Nené Laborde. Aquesta ha demanat a la mare que se suscrigués a [nom omès]. Ha dit que així ella podrà entrar a trevallar amb un escriptori i ajudar a la seua mare.

Na Gracieta i la Rita han anat al d[octo]r Fasola. Ha dit que no convé que estigui aquí per les humitats. La Elva ha portat periòdics de Tucumán ont hi és en Lluís. En fan un gran elogi.

25. Avui celebrem la felís conversió de l'apòstol s[ant] Pau. Ditxós d'ell que Jesús els va cridar al seu servei que tan bé va cumplir. Imitem-lo.//

26. El diari vespertí "La Razón", ens acava de dir que l'Argentina ha trencat *es plat bonic* (relacions) amb Alemània i el Japó. S'ha descubert que hi habia un gran espionatge per part de les esmentades nacions.

Hem rebut "El Orden" periòdic de la ciutat de Tucumán. L'ha enviat en Lluís.

27. Avui és Sant Joan Crissòstom. Gran savi entre els sigles 3 i 4. Crisòstom diu que vol dir *boca d'or*. Som oït missa en nom de Déu.

S'ha rebut una pila de correspondència per la mare tramesa de Río Ceballos.

28. Avui no he sortit. No m'he animat a fer el camí de costum semblant-me que faria molta calor al tornar. És que com més va menys forsa tinc per a caminar i soportar calor. Després tot el dia m'hen ressento. Déu està per_tot. Si em canso tinc més tos. No s'hi pot ser dues vegades en el món. Dues vegades som impotents.//

29. Avui a la tarde ha vingut en Tian. Ha sopat i dormit aquí. S'han vist a Tucumán amb en Lluís. D'aquet n'hem rebut telegrama. Diu que han dimitit tots i que dilluns serà aquí.

30. Diumenge. Fa una calor mol forta.

Som oït missa primera. No m'he cansat ni a l'anada ni de tornada. L'evangeli interessant com tots. Se refereix a aquell centurió que tenia un criat mol malalt i Jesús el va curar.

Are són les dotse menys quart i la ràdio ens dóna l'"Hora catalana". Una sardana mol airosa.

Tenim la Maria Lluïsa Nadal amb la nena gran de la Glòria.

A la tarde han vingut la senyora Tierra i les germanes d'en Joan Francisqueta i Sara amb el seu marit.

31. Avui fa una calorassa sofocant que asfixia. El sol ha sortit com una brasa de foc. Som oït missa de sant Pere Nolasc. Ditxós d'ell.//

Febrer

1er. Segueix la calor dolenta. No se té ànims per a fer res. Avui no he sortit.

2. Festa de la Candelera. Ens recorda la cerimònia que fem les dones rescent parides, o més ben dit[,] uns dies després d'haber donat a llum. Fan celebrar una missa i ofereixen el fillet a Déu en memòria de la Verge en aital diada.

Avui ha estat un dia d'emocions fortes. Quan som arribat de missa m'he trovat amb que la Sara i l'Aldao havian arribat de Trenque Lauquen on han passat un mes a Les Acacies amb la Miria Alfons i fillet seu. Han retornat mol contents i ben impresionats de tots ells. Al vespre ens ha arribat en Lluís donant per acavat el seu trevall a Tucumán. També té mol bon aspecte de salud. Té per ben donada la dimissió que junt amb tots els seus companys han donat a l'interventor.

Are són les 10.30 de la nit i és a visitar la nòvia.//

3. No tinc ànim per a res més sinó per a dir que fa una calor insoportable.

4. 1er divendres. He pogut assistir a les funcions de costum. Comunió reparadora i missa viacrucis etc. Feia fresqueta. Més tart ha tornat el calor amb tota la forsa. Quins dies més pesats!

Rebem carta de la colla de Les Acacies.

5. Avui el termòmetre ha pujat a 35,9. No es pot resistir. La Sara i l'Aldao han surtit per l'Estancia de Pirovano o[,] més ben dit[,] Palau. Quin calor hauran sofert!

6. Diumenge. Som oït missa primera. No he tornat a sortir. El calor és insoportable. Ha pujat fins als 36. L'humitat xafagosa en extrem. Han vingut la Juanita Rodríguez amb el seu nòvio. És polac i se diu Tadeo. Un bon home i trevallador que se guanya mol bé la vida.//

7. Avui hem reposat quelcom de calor. Ha fet un vent fort del sud. Tan·sols a fora estàvem bé. El calor és a dintre. En Lluís se diverteix fent tocar a la ràdio, cansons i balls tucumans. S'hi diverteix d'allò més. La jovenalla sempre està d'humor.

8. També avui ha estat passable la calor. És que diuen que ha nevat a los Andes.

12. Quans dies sense posar aquí ni una lletra. És que el gran calor ens té atuïts sens ànim de fer res. Hem llegit que a San Juan de nou han passat per l'espant d'un·atre terratrèmol. Hi ha alguns ferits. Lo demés són accidents aèris, terrors de les destruccions per causa dels inmerescuts bonbardeigis a les nacions. Castelgandolfo novament torpedejat sense cap compació. Déu ne tingui tota la que necessitan. No sé què pensan guanyar destruint i matant indefensos!//

Avui ha vingut la Elva. Ha estat bona estona amb nosaltres. Hi estaba tota contenta. Se l'hi ha fet tart. S'en tenia d'entornar sola. En Lluís i n'Irene l'han acompanyada.

13. Diumenge. Som oït missa primera. Ha fet un dia insoportable. El calor no deixava respirar. A la tarde ha fet una furiosa tormenta. Ha plogut molt.

En Lluís i companys han anat a Moreno.

Ha entrat president efectiu. Déu li do salud i acert en el seu lloc.

14. Llegim que ahir el termòmetre va pujar fins a 38,7. Tota la nit ha continuat la furiosa tormenta i pluja. El calor ha baixat quelcom però poc. Se respira. Han bombardejat Montecasino.

15. Avui en Lluís ha tornat comensar de trevallar amb el seu germà. Tot se normalitzarà si Déu ho vol. Sempre van d'acord ells dos.//

16. Poca cosa posaré. Aquet dematí anant a missa feia fret. No m'he cansat.

A la tarde ha vingut en Domingo Avellí. Demà s'en anirà a trevallar al Triomf. És camí i no mol lluny de Trenque Lauquen. Ja seria hora que trovés un lloc passable on pogués estar bé i per temps.

17. Avui no he sortit. El dia ha seguit forsa fresquet. Ens en retornem.

Han dimitit tres ministres del gobern. Ningú està content. He llegit que a la Habana els divorcis estan mol abundants. S'en contan uns 500 mensuals. Gairebé tots per incompatibilitat de caràcter. Hi ha hagut fins alguns d'haver-se separat als 30 dies de casats. Quins desastres!

18. He sortit dematí. Feia bon temps. No m'he cansat. És una delícia sortir dematí quan no fa gens de calor. He llegit que al Vaticà hi han tirat bombes explossives.//

19. Res que valgui la pena. La furiosa guerra destrossant tot lo més sant i sagrat del món. És un sacrilegi lo que fan.

20. Diumenge. La tormenta de trons i pluja que ha fet tota la nit m'ha privat de fer el camí a la parròquia. No m'he animat a sortir per la poca seguritat del temps. La jovenalla han anat a les últimes dels pobles veïns. Una forta ventada del Sud ha escombrat tots els núvols i ha fet bona tarde. Tenim en Roger, Nena Gibert i Joaquina. Som escrit als de Les Acàcies.

23. Sempre dies sense escriure res. Hem passat els dies de festa antigues sempre celebrades amb profusió de variants que per mi m'hi sobran totes. Aquest any, ni per casualitat n'he vist res. Quan som passat per els carrers, en les hores que els noctaires dormian la bacanal fruida trepitjava el *papel picado* que en diuen aquí.// Aquest any no he vist cap serpentina. És que el paper escasseja.

Avui som anat també a la parròquia ont s'hi ha celebrat la cerimònia de l'imposició del polset de cendra en els nostres fronts. Un any més que Déu m'ha concedit assistir-i. Hi ha hagut molta concurrència.

24. Avui no he sortit. El calor apreta. Som escrit a Florenci. Anit arribaran Sara i Aldao. Tota la vetlla hem estat lluitant amb una invasió de bestioletes de tormenta. Tot n'està ple.

25. Per ser any de traspàs i per lo tan tenir aquet mes un dia més, Sant Matias apòstol ha esdevingut en 25. Ha arribat amb una tormenta mol forta. Ja la debian sentir ahir nit les bestioletes que tan ens varen molestar. M'havia llevat dematí per anar a missa a fi d'obsequiar l'apòstol privilegiat que va sustituir a l'infelís Judes Iscariot i he vist una tormenta que anaba pujant la que // encare dura are que són les set i quart. El llum pampallugueja per causa de la tormenta. Sento els pardals que xisclan.

Són les vuit i quart de la nit. Sara i Aldao són aquí de retorn de la seua estada a l'Estància Palau de Pirovano. Estan refets i mol contents. "La Nación" ens ha portat la notícia de que el president de la República general Ramírez ha designat el vice peraquè governi amb tota llivertat puig l'efectiu no pot estar més a la presidència per manca de salud i ha decidit descansar de tans deures. Que Déu do ceny al que entra a gobernar en temps tan calamitosos. Quina munió de dimissions hi haurà! Ja fa temps que són el nostre pa de cada dia. Are n'hi ha que no fa ni una setmana que governan. El dimisionari crec bé que era massa bo i no tenia caràcter per enfocar bé les coses. Se necessita unes ulleres mol fines per·a veure tot lo que se té de corretgir i fins destruir i ensorrar. És que el mal és tan escampat que vol braó.//

27. Diumenge. Avui ens ha passat un fet trist. En Lluís ha surtit per oir missa de les deu i mitja. Essent a la parròquia s'ha sentit com rodament de cap i ha caigut en desmai donant de cap a terra. S'ha fet un trenc a la seia de l'ull dret. Ha perdut el coneixement. Veient que no reaccionaba, una família que tenia allà un auto l'<n>an portat a l'Hospital Guemes d'aquí d'Haedo. Quan s'ha despertat l'han portat ací a casa i ben acompanyat ha anat a que el d[octo]r Fasola el visités. Ha recomanat que estigui uns dies quiet, que prengués te amb llet i que li posessin gel a la ferida per·a evitar l'inflamació. A la tarde ha vingut molta gent a veure'l. Està tranquil gràcies a Déu.

28. En Lluís està forsa millor. Ha tornat al d[octo]r. L'ha observat i diu que provablement hi ha quelcom delicat en el fetge i als intestins. Ahir i avui ha vingut la Elva. Avui amb la seua cosina i una Castilla i dos joves de Castelar.//

29. Quin dia de més gent a casa! En Roger Nadal s'en és anat donant per acavat l'estada aquí. Avui la seua mare amb la Glòria[,] el petit Jordi, en Patufet, Neneta i Ana María Castillo han sortit per Mar del Plata. A la tarde ha vingut la Rita Brizuela. Després el d[octo]r Fasola, Elva i fins el seu pare. Hem tingut el goig de conèixer-lo. És un senyor mol atractiu, amable [i] bona persona. Les noies ja el coneixian i en tenian d'ell tan bon concepte com n'hem fet nosaltres. Se veu que l'estima mol a en Lluís el senyor Valerga.

Mars

1er. Quin dia més dolent ha fet avui! Som a la tarde. La Sara ha vingut el dematí. Ha anat al d[octo]r Fasola. N'Irene l'ha acompanyada. Han hagut d'anar-i amb un auto per tanta pluja. No podrà pas entornar-se'n. Per més pega la llum fa com llampecs. S'ha espatllat per causa del temporal.//

<4>3. 1er divendres de mes. He tingut la sort de poguer continuar la devoció tan santa de combregar en obsequi a Jesús Eucarístic. Feia un dematí fresquet. Les comunions[,] mol concorregudes.

A les cinc de la tarde l'Aldao ha surtit per la ciutat de Salta. Que Déu li concedeixi salud i acert en totes les seues coses és lo que més li desitjo. La Sara s'ha quedat amb nosaltres esperant l'hora de donar a llum.

En Lluís ha estat cridat perquè vagi ajudar al señor notari de Morón perquè el seu fill és al servei militar i ell, en un accident automovilista no sé com fou que ha quedat mol delicat. Ell tan·sols firmarà escriptures. Diu que n'hi ha un moviment mol grant[,] de compraventes. Alabat sia Déu!

<2> 4. Què hi ha per espli[c]ar avui? Que en Lluís ha anat a Morón ajudar aquell pobre malalt, que sortosament diu que va millorant. Are en Lluís és al cine. Som a la nit. La son em vens.//

<6> 5. Diumenge. Són les cuatre i vint de la tarde. Estic sola en aquet casal. On són la meva gent? Ben bé no ho sé. El pare, la mare i la Sara han dit que sortian amb auto. Vui creure que en Lluís s'hi ha afegit aprofitant l'ocasió. N'Irene ha dit que aniria

a visitar la mare del seu Ricard. I per fi la Mima clapa (dorm). He preferit quedar-me sabent que no'm quedaba del tot sola.

Que bé va aquesta ploma d'en Lluís. Llisca com un gínjol. Quina sort que té ell de poseir una joia tan preuada. Bon regal li va fer la Elva pel seu cumplianys. Si la meva llisqués com aquesta n'estaria ben contenta. No és tan fina la meva. És lerda però per a mi serveix. Així ningú de casa s'en enamora. Lo que me dol més és que gasta més tinta per lo que la tinc d'obligar a que deixi caure'n una gota a fi que la que segueix sigui generosa. Are cridan al telèfon. Com que no el sé manejar hem faig el sort i la Mima que dormi. Ja hi tornaran. I a fe que res en treuran.//

De nou trevallo amb la meva[,] de ploma. Novament el telèfon ha picat amb tanta forsa que he cridat la dormileca. Quelcom endormiscada ha atengut i resultaven ser la família de la seua companya d'aula Ester Funes.

Fa un dia preciós. Som oït missa primera. No m'he cansat ni anant ni tornant.

Hi ha molta maror política. Tothom vol gobernar i quan gobernan cap ho fa bé.

6. En Lluís continua ajudant al notari senyor Natal de Morón. Ha anat al d[octo]r Fasola. No li sab entendra el mal que té. Li ha receptat [nom omès]. La Sara ha anat al sanatori de Morón on haurà de tenir la criatura.

Som a la nit i plou.

7. Festa del gloriós s[ant] Tomàs de Aquino. La inseguritat del temps ha fet que no hagi sortit dematí per·a oir missa i demés devocions meues. A dinar hem tingut els bons amics // matrimoni s[enyo]rs Vidal i esposa. Hem conversat fins tart de la tarde. Sempre estan d'humor.

8. Avui no he sortit. He rentat la meva roba. Mentres rentaba han vingut una mare i filla que són de Trenque Lauquen. És d[ony]a Silvia. Jo no la coneixia. És viuda i té set fills. Fila llana per·a teixir. Fila a la antigua amb filosa de canya i fus. En té molta feina a tres pesos no recordo bé si el quilo.

Escric amb una pluma nova que avui m'he comprat. És econòmica. Un peso noranta-cinc. N'hi havia de més preu, però he tingut por de gastar i que fos de mal manejar com la més bona que tinc que és lerda a més no poguer. És fina i lleugera.

9. Santa Francisca Romana. Amb tot i el temps plujós som arribat a l'església practicant les meues devocions oferides totes a la santa fundadora de les oblates benedictines a quines perteneixo.//

10. Llegim que per fi el president de la República ha dimitit. Ha quedat en possessió el vice.

Ahir va venir la jove d[octo]ra Corominas. Va despedir-se perquè amb la seua mare i una germana s'en van a Barcelona on hi tenen més germanes. Hi van per complaure a la seua mare que s'els hi ha enmaniat amb que vol anar a morir allà. Déu els hi do bon viadje i salud i bona estada allà.

La ploma nova i fina llisca d'allò més bé.

11. Encare que tenim bona feinada preparant cosetes per la Sara amb motiu del seu pròxim deslliurament, he sortit dematí. He fet via cap a les meues estimades devocions. No m'he pas cansat. És que feia un dematí sense ni una trenyina al cel. El meu cos tot ho sent. Indica el temps que fa. He dibuixat més baberets que aniré brodant si Déu ho vol. Ell concedeixi rapidesa al fet que tan dolorosament tenim de sofrir totes les mares. Per això estimem tan els fills.//

12. Diumenge. Amb mol bon temps he sortit dematí fent \via/ cap a la parròquia per·a oir la primera missa. Els altres de casa tenian son. Després han anat a les més tardanes.

Els diaris vénen plens de notícies sobres el camvi rescent de president de la República. Ahir, en Lluís, amb un grup o[,] més ben dit[,] colla d'amics, companys d'ideals, varen reunirse devant la Casa Rosada demanant lo que cal a la nació argentina. Diu que eran uns quinze mil joves animats i bons minyons. Que el nou president va sortir als balcons del gran edifici recoman[an]t-els-i que tinguessin fe amb ell que farà tot lo possible per·a salvar la pàtria i els seus fills. Que Déu hagi escoltat els precs de la joventut és lo que més desitjo. Els temps són dolents i cada persona té un rei al cos ple d'orgull i vanitat.

Avui han vingut en Joan amb la Sara i el nen i les dues nenes. La més grant fins ha plorat perquè se volia quedar i no ho han volgut.//

13. Avui han vingut en Lito Gibert amb la seua segona esposa rescent casats. És germana de la primera. La pobre Margarita que va morir al donar a llum el quint fill. Va morir ella i el seu fill deixant-ne cuatre que viuen tots. Al cel sia pobre mareta!

Anem continuant fent cosetes preparant lo que necessita la Sara per el seu primer fill. Li he fet cinc baberets.

14. Res hi [ha] per dir. La feina va continuant. El dia variant. Dematí ha plogut. Fa ben bé mars. La ploma no va bé.

19. Diumenge i festa del gloriós s[ant] Josep. Per ser Diumenge de Cuaresma la missa del esmentat sant s'ha traspassat a demà.

Som oït missa primera. Quan he sortit de l'església la Elva m'ha vingut a saludar. Hem anat caminant juntes fins al cantó de Rivadavia. M'ha dit que ella i en Lluís s'habian confessat.// Aixís han pogut combregar junts. Quin goig és per mi de veure'ls tan units d'ideals bonics i ben recomanables! Van a constituir una llar santa a fi que els seus fills i ells vagin d'acord i la santa pau hi regni sempre. Que Déu els hi do la seua benedicció en tots els seus actes a fi que mai s'apartin dels seus sants manaments.

Avui a casa hem estat molta colla. Han fet un mol ben encertat *asado*. Han vingut en Joan amb la Sara, els seus fillets, germanes, nevot Quimet i en Mas. També hi era la Francisqueta Llorens. En conjunt disset de colla. S'han divertit molt.

20. Avui sí que la missa ha estat de sant Josep. L'altar major ple de flors i de llum. El celebrand revestit amb l'alba millor i una casulla mol bonica. Tot feia olor de festa. Siguem ben devots del sant patriarca i cap de la Sagrada Família. En la glòria segurament és el sant de més veneració.//

21. Festa del gloriós sant Benet. He pogut oferir-li totes les meves devocions en memòria del goig que vaig fruir vint-i-sis anys enrera amb motiu de la cerimònia de <de> contemplar la vestició de l'hàbit benedictí a la nostra estimada Angeleta (a c s). Cap nòvia està més contenta el dia del seu casament de lo que ho estava ella aquell memorable dia. El temple adornat de les seues més preuades gales, els ornaments litúrgics, eran lo millor que tenian. Els cantors me sembla que eran de la parròquia de Sant Agustí. Els padrins eran el matrimoni s[enyo]rs Montal Golobart, persones mol respectables i de les antigues famílies barcelonines.

La nostra homenatjada, primer anaba vestida de nòvia. No portaba vestit blanc perquè per causa de la seua molèstia física no podia usar sabates blanques. El vestit era negra de seda negra mol bona. Mantell de tul blanc mol llarc. Poms de flors de nòvia i les meues joies nubials. Ella que tenia un cos ben // format tot li esqueia. Els seus hàbits estaven en una panera cuberts de flors naturals mol esquisides. Durant la missa el celebrand va beneir-los. Hi va haber un sermó propi del gran acte. Ella, dins la sala capitular feia les pràctiques de rúbrica tan contenta i decidida que edificava. Quan va ser hora de vestir-li els seus tan desitjats hàbits va ser emocionant. Va agenollar-se als peus de la señora abadesa[,] que com era natural anaba vestida amb les seues millors prendes pròpies de la seua jerarquia: estola, bàcul, anell i creu. Li va preguntar qui era, com se deia i què demanava. Concedit que fou, varen comensar de treure-li tots els senyals de vestits mundans. Enseguida li varen tallar la cabellera[,] que va caure amb una safata. Li varen vestir els hàbits de benedictina deixant-e-li una caputxa blanca que la debia portar fins que professés. Llavors, enllestit tot se va cantar un mol animat tedèum. Les monges // estavan en fila dintre la sala capitular i la nova monja va anar allà a donar l'abràs de germanor a totes elles. És possible que després de tans anys que ha passat me descuidi algun detall. De totes maneres en guardo un record amorosíssim de tots aquells fets. Els sofriments ocasionats amb motiu de la guerra civil española varen enmalaltir-la, sucumbint quan menys era de pensar. Al cel sia aquella filla meva tan estimada. Allà canti les glòries que tan va cantar dintre la seua tan estimada clausura.

22. Avui no he sortit. Ha vingut la Rita Brizuela amb la nena. Ha anat al d[octo]r Fasola. N'Irene amb la seua mare han anat al centre. La mare s'ha comprat unes sabates.

23. En Lluís aquesta nit ha anat al casament de la germana del d[octo]r Baldrich. La cerimònia ha estat a l'església del Santíssim de // la ciutat de Buenos Aires. Hi ha anat amb la Elva i la seua cosina Mary.

24. Avui és sant Gabriel arcàngel felís embaixador de la Verge Maria. Va visitar-la anunciant-li i cumplint el celestial missatje quina festa celebrarem demà si Déu ho vol.

Som pogut assistir a les meues devocions matinals per a mi tan estimades.

Són les deu i mitja de la nit i fa tormenta. Ha plogut molt.

25. Avui amb tot i ser festa de la Mare de Déu no he pogut oir missa. He sortit al carrer resolta a fer el camí. He vist que queian gotes. Del costat de l'oest s'hi veia tormenta. He tornat entrar decidida a no surtir. Després ha plogut molt.

La Mima ha donat examen d'història de l'art d'arquitectura. Ha obtingut la nota de *distinguido*. L'hi ha tocat parlar d'Amèrica. Diu que la bolilla era lletja.//

Ha plogut tan que en Lluís ha arrivat del centre fet un ànec plujabatent. Sort del impermeable. La Mima ha tingut la sort d'aprofitar un intèrbal que no plovia i no s'ha mullat.

26. Diumenge. Una boirina mol espessa no m'ha permès sortir tan dematí com hauria volgut. Som arribat a missa primera ja mol avensada la missa. He pogut combregar en ella i m'he quedat per la de nou que hi érem la Mare, Sara, Mima, Lluís i fins després he sabut que també Elva ha combregat amb tots ells. Quina emoció tan gran i agraïda a Déu n'he sentit meditant la dolcesa que comunicaven aquells cants tan sublims enlairats a tot un Déu. Recordava quan anys enrera vàrem arrivar en aquet poble, l'església era deserta, sense infants, sense xicots més grandets ni noies ni res que animés litúrgica en aquet nostre petit temple de Déu. Avui, i totes les festes és igual // tot el dematí és ple a vessar de fidels de totes edats i sexes. Que Déu conservi al nostre digníssim pastor que tan bé ens condueix.

Després de la missa, els meus han tornat a casa amb l'auto mateix que'ls havia portat. Després he sabut que fins Elva ha vingut a desdejunar-se acompanyant-los. Tot plegat és per a mi un conhort en_mitx de tantes tribulacions com Déu m'envia que benvingudes sian.

Quan som arrivat, Elva ja era fora. Jo m'havia volgut quedar més estones a l'església a fi que sent Diumenge de Passió he volgut practicar el viacrucis.

A la tarde ha vingut la M[ari]a Lluïsa Nadal.

27. Avui fins fa calor. Are mateix sento la Sara que amb la mare arrivan de Morón.

Are diuen que no hi han anat. Que han parlat directament al sanatori i han quedat entesos; aixís que no hi tenen d'anar encare.//

28. No sé pas com esplicar el goig que he sentit avui amb motiu d'una carta rebuda de na Montserrat. Després de tan temps de no rèbrer ni un mot de l'altre filla

Maria que tans perills ha soportat, una carta aèrea de la primera hem diu que ella acava de rèbrer una des de París datada en jener. Diu que ella i el seu marit han estat malalts però que felisment ja estan bé i que no passem per ells cap preocupació. Alabat sia Déu!

La calor xafagosa que fa avui molesta i lliga tots els membres del cos. No se té ànim per fer res. He sortit dematí i m'he cansat molt. He llegit un llibret que parla extensament de Nahuel Huapí. Explica les penalitats i martiris que tingueren de passar els primers missionistes en els sigles 1537 a 1863. Quans màrtirs varen donar la vida per·a comunicar la nostra relligió als indis rebels! Quina corona de glòria varen obtenir per tanta abnegació. Tenian una imatge de la Verge de la Concepció que els indis la nomenaven // «La Señora Española». La mateixa <h>imatge encare perdura i venera en Chilvé. Quan en el temps a·venir en Barilloche sigui construïda la basílica de Nahuel Huapí, aquesta mateixa imatge serà entronitzada a l'altar major. Una vegada els indis li varen robar les joies i vestit i la varen embolicar amb una pell enterrant-la vora del llag. Llavors els salvatges varen fugir. No varen destruir-la perquè la temian a la "Señora Española". Temian el seu gran poder sobrenatural.

29. Avui, dematí el dia no era segur. No obstant he sortit. Som arribat a Correus, he posat la carta que Gracieta va escriure ahir per Montserrat i veient que el temps amenassava pluja no he seguit camí de la parròquia, sinó que m'en he tornat a casa.

31. Avui la Mima ha tingut el primer esquicio a la Facultat. Han hagut de fer una // Municipalitat. A veure què en surtirà.

Avui festa del Dolors de la Verge Maria. He sortit al carrer. Plovia i tronava. Pujava una tormenta del sut i no'm som animat a seguir camí de la parròquia. Quina pena n'he tingut! És el dia onomàstic de la meva Maria. Déu els hi ajudi allà on són.

Som escrit als nevots de Liniers.

En Lluís ha estrenat unes ulleres.

Abril

1er. Fa fret. He sortit dematí. Amb l'enredada de no retornar-mos l'hora, sortim de casa que encare és fosc. El vent del sud[,] fret com tramontana. A dinar hem tingut l'Estela Garcia Mata.

2. Diumenge de Rams. La benedicció de l'alibera ha estat a l'última missa. Jo som oït la primera. Avui no feia tanta fret com ahir que han dit que el termòmetre va baixar als 6 graus.//

3. Encare fa fret. Quina cosa que tan aviat fa fret com calor. Cap robeta d'hivern fa nosa. Estic fent dibuixos; més ben dit[,] copiant-los. Després faré labors boniques. Avui la ploma econòmica rutlla. Va bé. La tenia abandonada perquè no podia fer-la anar lleugera. Pau que duri el seu delit córrer per aquet pobre quadern.

4. Avui és un trist record[,] aniversari de la pèrdua de la nostra tan estimada Angeleta monja benedictina. Tres anys cumpleix avui que va acavar la vida ben acompanyada de les seues germanes en relligió i de la senyora abadesa del seu monastir de Sant Pere de las Puelles a Sarrià de Barcelona. Al cel sia. Allà ens tornarem reunir per·a no separar-mos ja més. Totes les meues devocions d'avui han estat oferides per a repòs de la seua animeta. Ja va guanyar el cel allà, soportant tantes penalitats com va tenir de passar durant la guerra civil española. Tan contenta que va viure // la pila d'anys que va gaudir de clausura, i tans sofriments com varen passar totes elles! Alabat sia Déu que tan la va estimar en el món guiant-la amb totes les contrarietats que foren moltes, portant-la a la Pàtria celestial ont hi ha trovat la benaurada pau que tan poca s'en trova en aquet món miserable.

En Lluís avui ha fet un acte recomanable. L'he vist a l'altar combregant. N'he tingut goig.

5. Avui no he sortit. La missa al colegi i mol aviat. És lluny. Ha fet bon dia. Ha vingut una dona jove que se diu Bernardina. Anys enrera havia estat serventa de casa. Viu al poble de Ciudadela.

La mare i la Sara han anat al sanatori a Morón. El d[octo]r ha dit que la Sara no donarà a llum fins el dia deu. Quina espera!

6. Dijous Sant. He pogut assistir a les cerimònies pròpies del dia, dematí i tarde.//

Hi ha hagut molta concurrència. Les comunicacions[,] nombroses. La processó acompanyant el Santíssim també ha estat mol lluït i ordenat. En Lluís i companys portaven el palio (que en diuen aquí). La missa cantada i mol solemne. Tot ajudava a meditar els emocionants fets ocorreguts dos segles enrera. Ben enfervoritzats semblava

talment que revivíam aquells episodis. Que Déu hagi escoltat els meus precs que he li he fet per tota la meva família.

A la tarde la Sara amb la mare han cridat un auto que ens portés a la parròquia. Jo estava cansada del dematí i som acceptat anar també amb ella. Després m'hi he quedat a l'església per la funció de la tarde. \Hi ha anat/ n'Irene també.

Som a la nit. Tots som a casa menys en Lluís. Ha vingut a sopar. Després s'en ha anat a fi de vetllar i acompanyar al Santíssim de 2 a 4 de la matinada. Ell i algun dels seus companys. Un dels homes de l'Escolta els guiaran. Són onze i quart de la nit. Fa vent fort.//

7. Divendres Sant. Tota la nit ha fet un vent mol fort. Era nord-est i per lo tan molestós. Ha fet un dia pesat i calorós.

He sortit assistint a les funcions pròpies del dia. Han estat tot lo solemnes possibles. El nostre senyor rector ajudat del p[are] Rial i dels del Institut Guemes. Tots ells són, o més ben dit[,] perteneixen a la nostra parròquia. M'he cansat molt. Per això no'm som animat a sortir a la tarde. Hi han anat les noies i fins la Lola (serventa). Fa molta calor.

En Lluís, de 2 a 4 de la nit ha fet companyia al Santíssim junt amb alguns joves d'A[cció] C[atòlica]. Altres han fixat cartells convidant al cumpliment del precepte pasqual. Déu vulgui que tinguin èxit.

Els obrers jocistes diu que han maravellat amb l'exemple que han donat als seus companys de trevall, assistint a les funcions litúrgiques d'aquets dies. Sobre_tot a la ciutat.

8. Tot avui plou. No he pogut assistir a les funcions pròpies del dia. Tan boniques que són.//

Som escrit al p[are] Molinero.

Són les set i mitja de la nit. Are mateix la Sara, la seua mare, n'Irene i fins crec en Lluís han surtit amb un auto per anar al sanatori de Morón. Si és part, Déu l'i concedeixi ben ràpit.

Són les onse de la nit. Arriban la mare i n'Irene. El pare i en Lluís hi són. També hi han anat en Joan i la seua Sara. Diuen que és part però que no serà pas anit.

9. Diumenge de Pasqua Florida. Quin record en guardarem d'aquesta gran festa! Després de moltes hores de sofrir, a les cis de la tarde la nostra Sara ha donat a llum una nena. L'acompanyaven els seus pares, en Joan amb la seua Sara, la Mima, metjes, parteres, enfermeres, etc. Mare i filla segueixen mol bé gràcies a Déu. Tots estem apaivagats després de vèurer-la amb tan dolorós trànzit que no li dava repòs. Que Déu la fassi ben gran i bona minyona.//

Som oït missa primera. Hi havia molta concurrència. La comunió general ha durat molt. Cada dia, cada festa quedo més convensuda del gran creixement catòlic d'aquet poble. Avui, m'ha comunicat goig en_mitg de la gran pena que treginava per l'estat anguniós de la pobre Sara. Havia passat mala nit per lo mateix, però la meditació del gran Misteri m'omplia de dolcesa. Adorem al nostre Crist vencedor de tot el món.

Han vingut a pendre el te en Roger Nadal[,] Joan i Sara. Tots junts hem celebrat el natalici de la nostre nena més petita.

10. Sara i nineta segueixen bé gràcies a Déu.

Som escrit aèrea a Mont-ras i marítima a París. Són les deu de la nit. En Lluís i la Mima han sortit per el sanatori a fer companyia a Sara.

11. Avui ha fet un dia fresquet. He sortit dematí. Som posat una aèria a na Montserrat.//

En Lluís ha anat a La Plata. Som escrit a la Josefa Arostegui de Victorica.

En Lluís ha tornat de La Plata mol ben impresionat. El seu tocayo ministre me sembla d'Obres Públiques Lluís Garcia Mata l'[ha] atès mol bé.

12. Segueix la fret. Per això no he sortit.

Avui a la tarde, veient la poca seguritat de que la filleta de la Sara visqui, s'ha determinat demanar consell al p[are] Osimato per a batejar-la. Degut al precari estat de la criatureta s'ha resolt que el p[are] anirà al sanatori per administrar-li el sagrament sense cap senyal de festa. Si Déu permet que la nena se millori i pugui surtir llavors que la Sara estarà refeta podrem celebrar el bateig. Últimament diuen que segueix bé. Al sanatori hi havia la Sara Planes, n'Irene y la Mima. En Lluís ha parlat que no venia a dinar. Que dinava a can Joan perquè tenia d'anar a La Plata per els seus quefers.

La Mima està refredada. Hi ha un enrenou.//

A la Sara i la nena la vetllan les noies de casa, en Lluís i la Sara Planes. Se van turnant.

13. Avui, per lla les cuatre de la matinada la filleta de la nostra Sara ha volat al cel. Ha sofert mol[,] pobreta[,] lo poc que ha estat al món. Ha viscut tres dies tan·sols. La nostra Maria Gràcia s'en ha anat sens haver conegut el seu pare[,] que ho ha anat seguint des de la ciutat de Salta[,] on hi és des de fa ja temps. Amb tan de goig que esperàvem tots aquet gran aconteixement, ben lluny de preveure'l tan trist! Déu ho ha disposat així s. La nostra resignació deu ser completa beneint qui sab perquè fa les coses. Tenim un angelet més al cel que fa companyia a les meues que fa tans anys varen deixar-mos. Tan estimadeta de tots! No l'he vista però la veig enlairada fins els serafins per tan dolor com ha tingut de sofrir sense poguer-se expressar. Són coses misterioses que tan·sols Déu sab per·què. Elles ens apropan més i més a les divines.//

14. Avui he pogut sortir, però m'he cansat mol. La Sara continua al sanatori. Està refent-se però li costarà tenir de lluitar amb l'anyorament de la filleta que ha perdut. Verament és de compadir, després de tans sofriments no veure el fruit. Ditxosa mil vegades aquesta criatureta que plorem! Ella no sufrirà ja més. Ha pujat a la glòria ràpidament deixant aquet món de penes i desenganys.

15. Quanta gent ha vingut avui! En primer lloc ha arribat l'Aldao. Ha fet el camí amb avió des de Salta. Han vingut en Joan, la Sara seua, en Florenci amb la Cèlia, en Carlitos Llorens, en Roger Nadal amb la seua mare i el petit Jordi i no recordo qui més.

La Sara segueix bé. Avui li han tret les puntades. D'aquí poc la deixaran venir.

16. Diumenge. També avui a casa hi ha hagut mol moviment. Per lla les onse ens han // portat la nostra Sara forsa refeta i animada. A la tarde a casa s'ha omplert de parents. Han vingut la Juana P. de Garcia Mata amb la seua filla Estela i el nét petitó que no té mare; la Maria P. de Llorens amb els seus fills Milo, senyora i Chela, i els seus néts fillets d'en Milo que no sé com se diuen. Són tres. També hi havia la s[enyo]ra Destéfono, s[enyo]ra viuda del d[octo]r Oliver. Més tart s'hi han afegit en Lluís amb la Elva. Aquets hi han estat poc.

La Sara està mol bé. Tots plegats hem celebrat el cumplianys de na Gracieta.

A la parròquia s'hi ha celebrat la gran Jornada Eucarística. No he pogut assistir a cap acte. Déu que hem perdoni. Espiritualment som estat allà; però el cos és feble. No puc fer dos camins en un dia a la parròquia per lo molt que'm cansa. No hi podem ser dues vegades. Mol desitjo que la festa hagi estat ben lluïda si·no com se mereix Jesús per lo menys tal com se pot.//

17. Avui no he sortit. Tinc molta tos. A la nit la Mima m'ha fet un bany de peus amb mostaza. A la tarde han vingut la Sara Planes amb la seua filleta Mimus.

18. He passat bona nit. No he sortit. No ha vingut ningú de fora. La Sara ha baixat i sortit uns moments al jardí. Està completament animada. En Lluís també conta obtimismes. Anit ha anat a Ramos a posar-se d'acord amb un seu company. La més feble som jo i és mol natural que així sigui. Ja he fet la meva llarga campanya en aquet món. Are vinga lo que Déu disposi.

19. Avui han vingut les germanes Maria y Caterina Planes amb la Mimus. També ha vingut la Elva. Tots fèiem conversa a la pessa de les noies[,] on hi havia també la Sara amb l'Aldao. Després ha arribat en Lluís. Del cap d'una estona s'en han anat amb la Elva. Té molta feina en Lluís.//

20. Tampoc avui m'he animat assistir a les meues devocions. He passat mala nit. Moltes hores desperta i amb tosseta contínua. Tot el dia m'hen he ressentit. Les noies han demanat una ampolla de Palatol simple. Comensaré de pendre'l aquesta nit. Sempre que n'he pres m'ha rebaixat la tos.

21. Avui sí que he sortit. M'he cansat. És que avui figura ser 1er divendres d'aque[st] mes. El primer va ser en Setmana Santa. El segon en setmana d'octava de Pasqua i avui tercer, l'apostolat ha pogut dedicar-li la missa. Carta d'en Domingo. Ha vingut la Maria Nadal amb la seua filla i en Jordi petit. Han sopat aquí.

22. Avui no he sortit. No estic bé del tot. He pres Palatol, he reposat i molta tos el dematí. A la tarde sembla que mai hagués estat delicada. Ni un moment de tos. No obstant hem persegueix tan que la veig encare que sigui de lluny.//

23. Diumenge. Quin moviment més grant hi ha hagut avui a casa! Diumenge d'*asado*. Han vingut en Joan amb la Sara, el nen, la nena petita, la Maria Planas, els seus fills Quimet i Joan. Aquet amb la senyora i el seu fillet, el senyor Mas i la Francisqueta Llorens. Després ha vingut en Juancito Llorens amb la senyora i sis fillets. També ha vingut la Elva. Anava sense dol. Portava un vestit gris que li estava mol bé.

La inseguritat del temps ha fet que no pogués oir missa. He tingut molta tos.

L'evangeli d'avui ha estat del Bon Pastor. Sempre és interessant.

24. Tampoc avui he sortit. Dematí molta boirina. Jo voldria animar-me per a satisfer les meues devocions, però Déu no ho vol. Alabat sia!

La Sara i Aldao van preparant la sortida per demà. Avui han vingut la Chola Garcia Mata de Piñero i Ayda Berenguer de [nom omès].//

25. San Marc Evangelista. Per aquesta festa, a·més hi ha les lletanies dels sants. Per això he decidit arrivar-me a les meues devocions matinals tan estimades. M'he cansat una mica. No obstant respiraba forsa bé perquè el cel no tenia boirines sinó que era ben llis i blau.

A la tarde hem despedit la Sara i l'Aldao. Han surtit per a la ciutat de Salta. Que Déu permeti tinguin allà bona salud és lo que més els desitjo. És un país mol sa.

26. A les vuit del dematí tenia el llum encès. Una boira (neblina) espessa ho tapava tot. És això segurament que m'ha donat tan mala nit que no podia dormir. Tot el dematí som estat ensopida tossint sense repòs. A la tarde m'he refet una mica. Are som a la nit i descanso.

Han vingut la Elva amb la seua cosina Mary.

27. Avui fa calor. Estic suant. És que porto roba interior d'hivern. Hem rebut cartes i telegrama.// Les cartes de pel camí telegrama d'arrivada. Diuen que han arrivat bé. Déu els hi do salud i feina.

La meva tos segueix. Res la vens.

28. Encalmada sempre. Tos i tot me cansa. Vaig teixint i acavant la punta per les tovalles del altar del Sagrat Cor. Si estigués més animada ja ho tindria acavat. Are hi trevallo poc. No tinc forsa. Som escrit a Les Acàcies.

29. Tampoc m'he animat a sortir. El dia preciós. La matinada fresca. La meva tos tossuda com una banya de bou. Paciència. Som escrit a la meva Maria. Tot ho he remès a la Montserrat i ella se cuidarà de remètrer la carta al seu destí.

Ha vingut la Rita Brizuela amb els nens. Els ha deixats per anar al d[octo]r Fasola.

No sé pas què ha passat amb la Lola. Hem sembla que n'Irene l'ha despatxada.//

30. Diumenge. Dia preciós i sense fret.

Som oït missa de nou. M'he cansat molt. És que el meu mal continua. Amb tot i el gran cansament durant el dia som estat millor que els altres. He tingut poca tos.

Maig

1er. Gran festa del Trevall. No he sortit. Hem rebut correspondència de les noies Miria i Sara. Ha fet un dia explèndit. Ha vingut el matrimoni s[enyo]rs Casamajor de Trenque Lauquen.

2. No sé pas què menjarem. No venen fruita perquè els pagesos prefereixen llensar-la per lo poc que'ls hi pagan. Hi ha vaga de fruiters. No hi ha verdures, ni gas ni querosèn, ni nafta ni alcofoll ni llenya ni carbó. No podem fer foc. No sé quina bruixa ho lliga tot que res va bé. Jo me sento quelcom millor però forsa desanimada. La jovenalla sempre estan d'humor.

En Lluís ha donat una estilogràfica a n'Irene. Esdevé d'en Joan.//

3. Ni avui que és la festa de la Santa Creu he pogut oir missa. Quan Déu vulgui que me trovi més valenta, de tan en tan hi aniré. M'en anyoro, però no puc sortir tan dematí.

Na Gracieta ha anat a despedir el d[octo]r Fasola. Ell surt a donar un tom en llocs que li plauen. Fa bé. Surt de la monotonia.

Ahir la Mima va comensar de donar llissons amb uns que no sé bé qui són. És una mena d'escola particular que són uns quans que per un preu mòdic ensenyan lo que ells fa temps varen estudiar. Tot és trevall.

4. El dia s'ha posat lleig. Avui és santa Mònica patrona de nosatros viudes. No he pogut obsequiar-la oint missa. Estic millor gràcies a Déu.

5. Anit ha plogut. És primer divendres i no he pogut oir missa. Quan per lla les set volia sortir s'ha posat a ploure. Hem rebut cartes dels nostres de Salta. Som escrit a la Lluïseta Rocas i a en Domingo.//

6. Avui sí que som pogut oir missa. Com m'en anyorava de no poguer continuar les meves devocions matinals! Som a la nit. Tot el dia he sentit el goig dels meus pobres obsequis a Jesús i a la seua Santa Mare que avui saludem amb el nom de Santa Maria de Luján.

Ahir, l'interventor interí de la ciutat de Buenos Aires, Lluís García Mata, va concedir el Registre notarial de Morón al nostre Lluís[,] que ja feia dies reunia tots els documents que necessitava per obtenir la propietat. Té el n[úmer]o 14. Quina alegria tan gran en té[,] pobre bailet! Són poquíssims els que ho alcansan tan joves com ell. I molts que arriban a vells i encare no ho han pogut obtenir. I altres que'n do molts diners i ni així ho logran. Ell ha estat de sort. És una propietat que s'el ha ben guanyada perquè va ben estudiar i en les pràctiques que és lo més important, va merèixer la nota més alta que donen "Excelent". Diuen que s'hi guanyan molta plata. Déu li do salud i feina!//

7. Diumenge. El dia s'ha llevat a punt de ploure. Amb la Mima i la seua mare hem oït missa de nou. Hem cridat un auto que ens hi portés i després ens ha vingut a buscar. En Lluís també hi ha vingut. A la tarde ha vingut la Elva. També hi havia la Nena Gibert. La jovenalla s'han divertit molt amb la ràdio. Celebraven els èxits d'en Lluís amb haber obtingut el seu Registre. Encare ho té d'acavar de lligar, però la concessió ja la té.

Som escrit a na Neus Petita Escarrà.

8. N'Irene sembla que té grip. El pare ahir també ho semblava i no va ser res. Els nens d'en Joan s'aguantan sense caure amb el xarrampió de la Mimus. En Lluís trescant sense repòs per donar curs a tot lo que necessita per a trevallar amb lo seu que tan rebé s'ha guanyat. Els de Salta han escrit llargament. Estan mol ben impresionats de la vida de montanya. Jo vaig millorant amb molta calma. La tos sempre molesta.//

9. Som a la nit. Diuen que fa fret. Com que no he sortit no l'he sentida. No m'animo a sortir dematí per no recaure. Déu està per_tot.

Som escrit a en Francisco Aimeric. Li som adressat la carta a Mont-ras. Així m'ho va demanar la seua mare. D'aquesta manera ella pot llegir la carta i després l'i envia a Cartagena. Tan·de·bo el trovés al seu poble amb uns dies de llicència com sol tenir de tan en tan!

10. Avui fa fret. Hem baixat fins a 1 grau. Dematí era blanc de gelada. He sortit per lla les vuit. Som oït un tros de missa de les 8 menys quart. A les deu n'hi ha haguda una d'esponsals. M'hi he emocionat molt seguint al peu de la lletra. Quines oracions més hermoses i santes conté l'expresada missa. Quina llàstima que tots els que arribem al estat del matrimoni no n'estiguem ben enterats! Contemplant la parella desposada he recordat el casament de la nostra Sara encare no fa un any i els fets que d'ell // s'en han esdevingut. Qui ho havia de dir!

11. Avui m'he quedat. Ha fet bon dia. Som escrit a en Ricardo.

12. Quins dies tan explèndits que passan! Dematí fret. El cel tan clar i blau que promet el bon dia. I no obstant i dolre'm per ser divendres no he sortit. Volia acavar la punta que fa cinc mesos vaig comensar. Cinc mesos i tres dies. A la tarde d'avui he quedat acavada. Cinc metres de llarg i 22 d'ample. Ha quedat mol bé. Are n'Irene l'acavarà de resoldre amb la planxa com ho va fer amb la que vaig teixir l'any passat per l'altar de la Puríssima de la parròquia d'Haedo. La d'are és per l'altar del Sagrat Cor de Jesús del mateix lloc. Sempre van iguals els dos altars.

Hem rebut carta de la Sara i de la senyora Vergeles de Córdoba. Aquesta pobre mare se queixa d'una manera mol dolorosa de les seues penes. La compadeixo molt però res puc fer per ella.//

13. Avui sí que he sortit. He pogut assistir a les meues devocions matinals sense gens de fret. M'he cansat una mica. Sempre hem canso.

La política no sé com va. No llegeixo gaire bé res. Ni tampoc escolto la ràdio. Hem fa massa pena tot lo que passa.

La Sara ha escrit que amb l'Aldao varen visitar al monseñor Tabella. Que els va rèbrer mol bé i com a personatges importants.

14. Diumenge. Quan ens hem llevat plovia. Un auto ens ha vingut a buscar per anar a missa primera. Hi hem anat la mare, n'Irene i jo. Després el dia s'ha aixerebit i ha fet bo. Ha vingut la Destéfono.

Quin sermonet més inspirat ens ha fet el nostre senyor rector! S'ha referit als pecats que se cometen per mitjà de la llengua. Ha dit que qui tingués la sort de no pecar amb la llengua ja pot tenir ben segura la salvació de la seua ànima. La llengua és un bocinet que no té ossos i en trenca de grossos.//

15. Res de nou. Avui una senyora ha vingut a consultar un assunto a en Lluís.

16. Ens hem llevat amb una boirina mol espessa. Per això no m'he animat a sortir. Ha durat tot el dia. He comensat un mantelet per a la Verge del Carme. És de brodat Richelieu. Queda forsa bé.

En Lluís no té repòs endegant lo del seu Registre.

Acavo de llegir uns escrits al "Pueblo" que ens esplican com celebraven la festa de Corpus els indis i sacerdots españols per lla 'ls segles XVI i XVII. És mol ben esplicat. Els fets o cerimònies passaven al Paraguay, Perú i Mèjic.

17. Avui la Mima, en Lluís i en Joan, han anat a l'enterro de la bona esposa d'en Perico Arostegui. Al cel sia. Feia temps que estava a un hospital del Centre.

Are li ha tocat al nen d'en Joan de carregar amb la peste del xarrampió. Pobre Joanet! No deurà escapar-se tampoc la pobre Sarica! //

18. La Ascenció de Jesús. Triunfant i gloriós va despedir-se de la seua Santíssima Mare i dels seus apòstols i deixebles pujant-se al cel en cos i ànima. Quina desolació sentirian els que quedaven sense la seua tan estimada companyia! Quan ens sentim anyorats de Jesús, mentalment busquem-lo al cel, que allà el trovarem sempre.

Avui s'ha rebut una carta aèrea de la família Musterós de Barcelona. Ha estat dos mesos per arrivar aquí. Jo som escrit a en Florenci i als de Salta. Aquets escriuen sovint.

En Lluís avui ha estrenat un suèter mol maco. És obsequi de la seva Elva que ha tingut el goig de teixir-l'i ella mateixa. És de llana color gris clar. Que Déu els permeti arribar a conseguir els seus tan rosats progectes és lo que més els hi desitjo.

19. Avui han anat a despedir la Mary Moreno de Morón. S'en va a passar una temporada a Mendoza. L'acompanya la seua mare i un germà que hi està a la ciutat de les nombroses vinyes.//

20. Quanta correspondència ens ha arribat avui! Tota marítima. La escrita més rescent és del mes de febrer. N'hi ha del desembre i molta de gener. Una carta d'en Francisco Aimeric, una de la seua mare per la Sara, de la Rita Musterós, dels germans seus, de na Lluïseta Rocas etc. Déu meu com s'estiman les seues notícies dels nostres estimats ausents, encare que hagin hagut de passar per tantes mans que cap dret [h]i tenen! Pensar que en temps normal venian tan de·pressa! Teníam tres companyies de bonics vapors i fins els francesos que no eran tan nous però tots els mesos feian els seus viadjes amb correspondència. Are trigan una infinitat i ben rutunejades sense que ni els nostres a nosaltres ni nosaltres a ells poguem explicar-los lo que cal. Si ho fem, com per exemple fa poc ho va fer na Montserrat, ens retallan lo que no els hi plau i gràcies que mutilades i tot ens arrivin. Quines complicacions ens fan sofrir els que fan la guerra! Per·què no procuran fer les paus ans no s'enruni tot?//

21. Diumenge. Un dia de lo més lleig. Som oït missa de les deu i mitja. Sempre a punt de ploure. Ha plogut poc. Are són les deu i vint de la nit. Fa un vent nort-est mol fort i ruixats a intervals.

22. Anit ha fet tormenta i ha plogut. Ens hem llevat que encare plovia. Tot el dia fret i moll. Per això no he sortit. He rebut una llarga carta dels de Les Acàcies. Esplica bé les coses la Miria.

23. Quin dia tan lleig! Tota la nit ha fet tormenta forta. Uns trons i ruixats que esparveraven. Aixís ha continuat tot el dematí. Després fins ha fet sol. Era d'esperar que tot hauria passat. Are són les cinc i quart de la tarde i de nou plou. Vaig brodant el mantelet. Queda mol bé.

En Lluís va d'aquí i d'allà organitzant el seu Registre. El seu pare li ha donat un cop de mà a fi que pugui presentar-lo amb lluïment. S'ho mereix[,] pobre bailet! Mai hauria cregut que se necessitessin tans requisits per aqueix fet.//

24. Avui[,] festa de Maria Auxiliadora. Tan que hauria volgut obsequiar-la oint missa i combregant i no m'ha estat possible. La pluja ha durat tota la nit. A la matinada s'ha asserenat però quan a les sis m'he llevat he notat que tirava 'l vent de fora que ha escombrat tots els núbols. Això indicava una fret mol forta. Essent aixís, lo més prudent era no sortir. No hi puc jugar amb la fret matinal. La tos hem té invadida i la Verge haurà aplaudit que li resés aquí soleta les devocions que li plauen.

25. Gran festa pàtria. Són les vuit i 25 de la nit. A les vuit hi ha hagut un espatec de trets i bombes que tot ho atronaven dedicats a la pàtria. A les vuit del dematí també i a la sortida del sol ni cal parlar-ne. Les festes ja varen comensar ahir. El nostre valent i patriòtic Lluís va com unes devanadores donant curs a tot lo que té entre·mans que no és pas poca cosa que fins no pot atendre a la nòvia com // ell voldria. A·veure com s'en surt de tan enrenou. Que lluiti; així vencerà.

Som escrit al p[are] Molinero.

27. Ahir va passar-me sense escriure res aquí. És que no va passar res que valgués la pena de contar-se. El dematí vaig sortir a les meves devocions tan estimades i que no tinc prou ànim per a continuar-les tots els dies. Els dematins són frets i jo no hi puc batallar amb la fret. Avui no he sortit. Anem rebent cartes dels nostres de Salta. Estan contents i tenen salud.

Som a la nit. El sol s'ha post amb unes nuvolades vermelles com brases de foc. Anit passada els galls varen cantar mol aviat de la vetlla. No fóra res estrany que tornéssim tenir pluja.

28. Diumenge. Pasqua de l'Esperit Sant; bulgarment dit Sincugesma. Aquesta paraula vol dir cincuanta. Així ho he llegit al<s> meu missal. És festa anyal i una de les principals.// Que Déu ens concedeixi la Llum de l'Esperit diví per a obrar sempre segons les seues inspiracions és lo que més li demano. Som oït missa primera. Per lla les 10 i mitja amb n'Irene hem pujat al tren fins a Liniers. Ella ha anat a missa i jo a casa dels meus nevots Ernest i Catalina. He tingut el goig de conèixer allà al senyor Lanz capità del vapor "C. de Hornos". Quina persona més atenta i bon cristià! Els cuatre hem passat un dia d'aquells que s'en trovan pocs. Hem conversat de moltes coses i lo més important ha estat que sempre estàvem d'acord amb tot. Se li ha vist que li hem tret tot l'aburriment del barco. És clar que navega amb gust per ser el seu ofici però podria

bé deixar-o si volgués. Hem simpatitzat d'allò més. El coneixia tan·sols per referències de quan era capità del "Cabo Sant Antonio" que va acabar incendiat. Na Gracieta va tornar amb ell de Catalunya. Quan ha estat tart m'han portat // aquí com també hi ha vingut el senyor Lanz. Aquesta visita ha estat mol agraïda per tots nosaltres. Hi han estat rato aquí, han pres un vermout que les noies s'hi han lluït.

29. Avui ni he sortit ni hi ha cosa per dir. Hi ha tan·sols que la Lola serventa nostra s'en ha anat. N'Irene l'[h]a despatxada. No la podíam soportar més.

30. Hem tingut la visita de Elva amb la seua cosina Martita. Res més.

31. M'he llevat confiada amb que podria anar a missa. Sempre era fosc. He sortit a dos quarts de vuit. Al ser a·baix i al jardí he vist que tot era moll. Que a la nit havia plogut. He cregut encertat tornar-me'n a dalt. Per lla les nou ha comensat a ploure i ha durat molta estona. Aixís ha seguit. I hem acavat el mes de maig. Ens ha donat moltes humitats.//

Juny

1er. No he sortit ni sé que hi hagi res pera dir si no és que ha vingut la amiga Rosa García Costa. En Lluís ha portat un calendari mol gros. És un anunci de [nom omès].

2. Primer divendres de mes. Avui sí que he sortit no mol dematí perquè l'hora que ens han pres sobre tot es dematí fa falta perquè sempre és fosc. He sortit a les set i vint i cinc. No m'he cansat mol. Després ha fet un dia explèndit. Fins la roba feia nosa.

S'ha rebut molta correspondència de Salta.

3. Al obrir les finestres s'ha posat una boira de lo més espessa que s'ha conegut. Ha durat fins per lla les onse que 'l sol l'ha vensuda.

Hem rebut aèria de Salta tota plena d'obtimisme que Déu permeti duri molts anys.

En Lluís té enrenou comprant mobles per el seu Registre. Ha vingut tot entusiasmat.//

4. Diumenge. Festa de la Santíssima Trinitat. No l'he poguda obsequiar tan com hauria volgut. Som oït la última missa a les onse. He combregat en nom de Déu. Hauria

volgut quedar-me una estona més resant, donant gràcies a Jesús Eucarístic, però no m'ha estat possible per la pressa que tenian la mare i n'Irene en no fer esperar l'auto que ens habia portat i ens tornaba a casa. A la tarde a la parròquia hi ha hagut Hora Santa per els del nostre apostolat. L'he practicada aquí soleta. Déu està per_tot, i ens escolta sempre.

El pare i la mare han anat a visitar la v[iu]da i fills d'en Manolo Net (a c s). Després han anat a fer visita a can Planes quedant-s'i a sopar. Han vingut la Destéfono i la Juanita amb el seu nòvio. Hi han estat molta estona.

5. Avui és un Sant Bonifaci que la fret matinal no m'ha permès obsequiar-lo a fora. He resat lo que cal aquí soleta. Des de la glòria m'hauria escoltat. No m'animo a sortir dematí.//

Som a la nit. S'en acavan d'anar la Maria Nadal amb la seua filla i el seu Jordi petit.

6. Segueix l'enfadosa humitat freda i lletja. No m'he animat a sortir.

7. Sempre igual. Llegim que els aliats han entrat a la gran ciutat de Roma sense destruir-la. El Papa ha manat que s'alimenti a tots els que hi vivian sofrint les grans calamitats.

El Rei ha abdicat a favor del seu fill renunciant totalment. Diuen que la fam era terrible. Pobres pobles! a quins extrems arriban castigats per les guerres. I pensar que no hi ha cap senyal de pau en tota la gran extensió del flagell! Tan·sols la misericordia de Déu pot fer el miragle.

He rebut carta del p[are] Molinero.

8. Diada santa de Corpus. Dematí boirós i tarde clara. He pogut aprofitar-me de les funcions que s'han celebrat a la nostra parròquia. He oït missa de nou i mitja. A la tarde hi he tornat.// Anant, m'he cansat molt. No me veia prou animada per a seguir la processó. Com que primer hem resat la Hora Santa de l'Escolta de Jesús Sagramentat, (alabat sia per sempre), he reposat i m'he sentit forta per·a seguir el curs que ha estat curt. Hi ha hagut molta concurrència. Les hermanes amb el seu estol estudiantil grans i petites feien molta festa. En Lluís i companys eran la policia que guiaven l'ordre de la litúrgia. Unes nenes petitones vestides de blanc portaven uns cistellets de flors. No les

<sem-> sembraven pas per el pas de la custòdia. Se veu que aquí no ho saven. A Catalunya, els cistells o paneres, els angelets els portan plens de genesta[,] pètals de rosa i de clavells, i els van sembrant per ont ha de passar la custòdia. És una festa plena de llum i de flors per trovar-se a plena primavera. Els balcons i finestres per ont hi passa la processó regularment llueixen domassos; qui millors els té millor els posa; com també banderes de tots tamanys i estaments. ¡Glòria al Santíssim Sagrament!//

10. Som a la nit. El d[octo]r Fasola ha vingut a visitar a la mare[,] que està tota engripada. Ha dit que demà tornarà.

Avui el pare ha parlat des de Trenque Lauquen. Ha dit que dimarts tornarà i que portarà en Carlitos. Aquet està quelcom delicat. Té febreta tots els dies.

11. Diumenge. Avui amb n'Irene hem oït missa a la capelleta de les relligioses dominiques. Hi hem anat amb colectiu. És a l'avinguda Los Rosales, una travessia de la de Gaona.

Tot el dia ha fet una boira que ha fet un dia de lo més lleig. Quan amb n'Irene hem arribat de missa, hem trovat en Lluís i la Elva que havian arribat de la parròquia. Estaven preparant el desdejuni. Ens ha vingut de primera.

La mare continua colrant el refredat. Va bé.

12. Segueix la espessa boira. Quina tongada tan llarga d'humitats! No fa fret, però ni veiem el sol. No poso res de la guerra per la pena que fa.//

13. Sant Antoni gloriós. Tampoc avui he tingut la sort de poguer sortir. El temps era lle[i]g. Hem rebut carta d'en Domingo Avellí dels de Salta. Som escrit an aquets.

14. Avui sí que he fugit de niu. Eran les vuit menys quart. Feia un dematí preciós sense cap trenyina que ennubolés el firmament. Per això no m'he cansat ni anant ni tornant. Han resat dues misses. La última era de unes bodes de plata. A dos quarts de deu. Després m'he quedat per·a posar un broche a la capa blanca que s'havia després. Ha quedat mol bé.

Som acavat la carpeta de les mandarines. És destinada a en Lluís per el dia del seu sant.

15. Avui no he sortit. Som a la nit i plou. He rebut un periòdic de Valparaíso ont hi he llegit la mort d'un dels fills del nostre amic Fullà. Un noi de vint anys. Quina desgràcia pobres! Li queda un atre de més grant i dues noies.// Els hi som escrit desseguida. Són penes mol fortes. Semblava que tot els hi somreia i han tingut de passar per un tan fort dolor.

16. Quin dia més ple de llum avui! Festa del Sagrat Cor de Jesús. He pogut saciar-me de les meues devocions matinals que tan m'en anyoro quan tinc de quedar-me a casa. Les comunions[,] mol concorregudes. Han entrat 9 associades. N'he sortit contenta i animada per haber pogut obsequiar a Jesús en la seua gran festa.

Som escrit a la Miria i Alfons. Demà és aniversari del seu casament. La Elva n'ha rebut carta dient que el nen ja no té febre. Gràcies a Déu.

Avui estreno una ploma estilogràfica que val totes les pessetes. Llisca lleugera, fina i dóna la tinta fàcilment. L'altre de l'atre dia m'han dit que se la quedaran i miraran de compondre lo que la priva de donar la tinta. Aquesta m'ha costat 2 pesos 90 centaus. Aquella costava 1.90. De totes maneres la meva de París fa lletra millor.//

17. Quina fret que fa avui! No he pas sortit de casa. Ha fet sol i tot però ni fa vent però fa fret com si fóssim desembre a Catalunya.

Avui la mare i la Mima han estrenat una estilogràfica. Jo la vaig estrenar ahir. N'Irene fa alguns dies. Totes són de 2 pesos 90 centaus. A veure quina de les <tres> 4 la trencarà primer. Totes escriuen bé. La de n'Irene és la que fa la lletra més plena. Les nostres més fines.

18. Diumenge. Amb un aire finíssim bo i ser del nort som anat a missa de les onse. He pogut combregar i no m'he cansat gens pel camí.

Avui l'evangeli és mol interessant. Els jueus censuraven a Jesús perquè menjava amb els pobres i aquets eran els seus amics, i perquè tractava als pecadors. És quan va respondre que no havia vingut a curar els que estan bons sinó als malalts. Qui de vosaltres los digué haven[t] perdut una ovella no deixarà les noranta-nou soles fins que l'hagi trovada?

A la tarde han vingut en Nadal, en Llonc i // un que se diu Soler que viu a Montevideo. És escultor i ha fet trevalls maravellosos. Ha rodat mitg món i sab moltes llengües. Ha fet exposició dels seus trevalls aquí a Buenos Aires.

19. La fret tira fort. La Sara nostra escriu una carta al seu pare fent-e-li boniques explicacions d'una festa celebrada que hi varen anar els dos. Diu que varen ballar balls criollos, que ho feien mol bé. Ha de ser atraient tot lo que esplica. Aquestes festes la distreuen del anyorament que pugui tenir de lo d'aquí.

En Lluís i la Mima han anat a mercadejar mobles per a posar al lloc ont <hi> instalarà el seu Registre.

20. Avui és la festa de la Bandera. No es trevalla ni reparteixen res a domicili. Hi ha hagut mol moviment cívic. Han cantat l'himne i la música militar animava al poble amb els seus sons patriòtics. Tot era festa. Fan bé.//

20. La Mima amb companys i companyes d'Aula han anat a visitar <e>l'observatori de Sant Miquel. N'ha tornat mol contenta. Ha parlat amb el seu cosí Pare Macuca (Josep Maria Llorens).

Ahir se va calar foc a la tenda Albion House esquina Maipú y Cangallo. No va pendre mal ningú. Els bombers hi trevallaren molt. Les pèrdues diu que són grans. Mol ben assegurat devia estar.

21. Festa del gloriós sant Lluís Gonzaga. He sortit de casa a dos quarts de vuit. Encare fosquejava degut a la boira que tapava el cel. N'Irene hem renyava perquè sortia estan[t] a punt de ploure. No l'he escoltada puig volia obsequiar al jove sant que va morir als 22 anys víctima de la seua caritat per els apestats i sent sacerdot jesuïta.

Amb tot i les amenasses de pluja no ha plogut. He rebut carta d'en Florenci junt amb una de na Montserrat i altre d'en Francisco. Les dues eran per el mateix Florenci. Hi parlan de na Maria.//

22. Avui hi ha hagut forta tormenta. Ha plogut tot el dematí. Hem rebut cartes de Salta. Jo he rebut un llibre de la Colecció Primavera titulat "Aventuras de Nina de Marthe Fiel" de<l> Editorial Camino.

23. Es veu que ahir tenia poca llum per escriure. Avui tinc una bombeta nova que m'ajuda a seguir bé les ratlles.

Avui ens han portat sillons, un escriptori i un biblioteca. Tot nou de trinca. Són els mobles que ha comprat en Lluís per·a posar al seu Registre d'escribà públic. Encare no ho té tot ben lligat. Li falta poc.

Na Gracieta amb el seu Joan han anat al centre a veure exposicions.

24. Naixement del gloriós sant Joan Batista. No m'he animat a sortir avui perquè a l'hora que habia de sortir de casa encare fosquejava i no sabia quin temps feia. M'ha sabut greu però no pot ser de cap manera.//

24. En Lluís i la seua Mare han anat a felicitar la s[enyo]ra Juana P. de García Mata. Un dels seus fills que viu a Moreno els ha portats amb el seu cotxe. N'ha tornat mol contenta.

25. Diumenge. Avui fa fret fina. Bon sol. Som oït missa d'onse a la parròquia. He combregat en nom de Déu. No m'he cansat ni anant ni tornant. Feia un airet del sud fret però agradable. L'evangeli era de la gran pesca dels apòstols. El miragle de sant Pere[,] que ple de fe i obediència a Jesús va tirar les xarxes al mar essent tart, després d'haber estat trevallant tota la nit sense haber pescat res. Va ser tanta la pesca que les xarxes s'els hi trencaven de tan plenes i pesantes. Els altres companys tingueren [frase inacabada].

26. La fret va d'a\u/ment. La ràdio ens ha dit que aquet dematí hem estat a dos i dècimes sota cero. Això al centre. Aquí debíam ser a 5.// Tot el dia ha fet bon sol però també el fret tiraba. El vent tiraba no mol fort. Era del sut. Jo el sento perquè tot avui tinc més tos. Quina mala companya que mai me deixa. Tans anys fa que anem juntes i cap cedeix. Fem com els que fan la guerra.

Anem rebent cartes de Salta. Allà tenen més bon clima. Fret nit i de·matinada però tebi durant el dia amb bon sol.

La mare ha anat a la dentista i el pare també. Als dos els hi han tret caixals.

27. Menys graus, però més fret. Tira ventet. Una gelada (escarcha) mol forta hi ha hagut avui. Ja que el temps és tan rigurós jo no surto de casa. En Lluís ha anat a La Plata. La Elva ha vingut a passar unes estones amb nosaltres. Portava un vestit gris mol bo, maco i ben fet. L'i han fet allà a Morón mateix.

Se va preparant la gran festa eucarística. Déu permeti que fassi bon temps.//

28. Tan·sols hi ha per a dir que fa molta fret. Els sants barbuts han arribat i sempre els coneixem per aquets mals jocs que ens fan. Ells siguin els nostres advocats defensors devant de Déu.

29. Air eran vora nostre els sants Pere i Pau. Avui ja'ls tenim aquí. El fret no és tan fort, però hi ha humitat que és pitjor.

Som oït missa de les onse. Aixís com avans tenia predilecció per a la missa primera, are he tingut d'obtar per la última i encare gràcies. He pogut combregar i aixís aniré seguint fins que el dia sigui més llarc.

Tenim la Nena Gibert i la Destéfono.

30. La fret és fora però tenim humitat. Dies lletjos. Som fet uns mitjons per n'Irene (zoquetes). Són de restos de llanes. Han quedat bonics. La mare ha escrit a en Francisco Aimeric Bassa de Mont-ras. La carta és adressada al seu lloc ont fa 'l servei[,] o sigui Cartagena.//

Juliol

1er. Avui som pogut oir missa i combregar celebrant la festa de la puríssima Sanc de N[ostre] S[enyor] Jesucrist. Quan som arribat a l'església suava com al pic de l'istiu. Ja a la nit he suat com també l'atre nit. Era la gran humitat que hi havia. Estava a punt de ploure, però el temps s'ha aguantat tot el dia.

Are en Lluís i la Mima s'en van al cine a Morón. S'hi trovaran amb la Elva.

2. Diumenge. Avui gran festa eucarística de la zona del oest. Va comensar dijous dia de Sant Pere i ha continuat fins avui que s'acava a Morón. No hi puc assistir. Quan era jove m'en aprofitava a Barcelona de festes semblants. Are, amb prous feines puc assistir a lo de rigurós cumpliment manat per la nostra santa Mare Església.

Som assistit a la última missa i prou. No s'hi pot esser dues vegades en el món. Lo que vaig escribint és amb una ploma nova que han posat a l'estilogràfica vella. Va del tot bé. Millor.//

2. En Lluís ha arribat mol content de la festa eucarística que han celebrat aquesta tarde a Morón. Diu que a la processó eran més de dos mil persones. El temps hi ha ajudat. Les parròquies que s'hi han reunit són: Ciudadela, Ramos Mejía, San Justo,

Haedo, Castelar, Sant Antonio de Padua i Morón. S'ha clausurat amb la processó mol solemne a la plassa de Morón.

Demanem a Déu que perduri i aumento la fe santa en els nostres pobles a fi de combatre tanta obstinació com hi ha en alguns cors equivocats que voldrian ensorrar la relligió que va fundar Jesús ans de la seua gloriosa Ascenció al cel després de la seua Passió i mort.

3. Ens hem llevat plovent. Hi ha tormentes. Som a la nit. Ha plogut tot el dematí només. En Lluís està una mica refredat degut als cambis de temperatura tan bruscos. Som apedassat llensols. L'apadassar fa durar. Hem llegit la gran desgràcia d'ahir amb un camps d'exports. Hi ha sis morts i molts ferits.//

4. Avui el tren de la tarde o[,] més ben dit[,] un tren elèctric dels de la tarde ha descarrilat a Villaluro. No hi ha víctimes gràcies a Déu i a la serenitat dels passatjers. Diu que 4 cotxes varen sortir-se de les vies i res més.

5. La fret ha tornat. Som a la nit. Dematí teníam 4 graus i dècimes sobre. Per això no m'he animat a sortir. El pampero tiraba. He passat mol bona nit. La tos no m'ha molestat i he dormit gràcies a Déu. Feia moltes nits que no habia descansat tan bé.

6. Quina nit més freda hem passat avui! La ràdio ha dit que al centre estan a 6 dècimes baix cero. Aquí devem estar a 2 graus. Tot el dia ha durat el fret rigurós. En Lluís no ha vingut a dinar. Ha dit que tenia d'anar a La Plata.

Som a la nit. Acava d'arrivar. Diu que ve de passar unes estones amb la seva nòvia. Que ha tingut de venir amb una camioneta d'un home que passaba per devant de can Valerga. Que hi ha tres òmnibus romputs.

En Lluís s'ha comprat guants // que ha enllestit lo de la escribania. Que demà l'interventor interí d[octo]r Lluís García Mata l'i firmarà. No ha pogut ser avui perquè era a Rosari però ho farà demà si Déu plau. Ja era hora. Ha han aceptat en Milo per fiador del nostre Lluís que faltava l'aprovació del banc.

7. Avui a B[uenos] A[ires] han tingut 4 graus i unes dècimes sota cero. Aquí debem haber baixat més. El fret és dur i de mal portar. En Lluís m'ha portat dos rejols. En tinc un de calent sota es peus. Va mol bé.

8. Avui el termòmetre no ha pas baixat tan. El vent és de l'est i està núgul.

Som acavat la bonica punta per a la Verge del Carme. N'Irene l'ha planxada. Està a punt d'estrenar. Ha quedat mol rebé.

Avui dematí, el coronel Perón ha jurat el càrrec de vispresident de la República Argentina. Ha fet un bell parlament que ha estat mol // aplaudit per els trevalladors especialment ferroviaris. Déu li do salud i acert. A més és també Ministre de la Guerra.

9. Diumenge. Amb tot i la fret avui he sortit. Som oït la última missa. Ja no en feia tanta. Som entrat a la llibreria per una porta que no és de la tenda. He pagat la plumeta que han cambiat amb una estilogràfica econòmica. Ha costat 50 centaus. És com un pedàs. Durarà un temps més. Ja no servia.

A la tarde han vingut en Joan amb la Sara i els seus tres nebots, tots mol refets i espavilats. La més petita encare no camina. També han vingut la senyora *Deidaina* amb la seua filla Blanca i <l> una seua nevoda. La Nena Gibert i no sé qui més. La taula era plena.

En Lluís amb la Elva han anat a veure el desfile. Avui gran festa patriòtica. Han passat uns grans vols d'aeriplans, han tirat moltes salves de canons i fet molta gatzara patriòtica. Ben fet. Dia explèndit.//

10. També avui comensa un dia ple de llum. De fret en fa també. He rebut una fulla petita de l'Aldao on m'hi esplica el fret que tenen. Han arrivat a 14 sota cero. El fret ha estat general.

11. Avui no en fa tanta[,] de fret. He pogut oir missa i combregar en nom de Déu. Dies feia que m'en anyorava. He comprat dues jogues d'agulles de fer mitjes; unes com per teixir llana groixuda. Les altres per llana més fineta. També he comprat un tubo de fucol. Amb tot i que he pujat l'escala de l'estació, no m'he cansat gaire. Era una temeritat creuar les vies puig amb tot i que eran vora les set i mitja encare fosquejava. Després he passat el dia teixint *zoquetes*.

1<3>4. He passat tans dies sense escriure perquè tenia una gran feinada amb els zoquetes de la Miria i del nen. N'he teixit dos pareis per cada u d'ells mare i fill. Abrigan molt.//

Ahir ens varen portar la Mimus, la Tari i en Joanet pobrets a fi d'allunyar-los del perill d'escarlatina que té el seu cosí Quimet Batlle Planes. La seua tia Caterina els cuida aquí, i els altres cuida'l el malalt allà.

Are són les set i mitja de la nit. En Joan i na Gracieta van preparant-se per·a sortir aquesta nit per Trenque Lauquen. Déu els hi do bon viatge. No fa gens de fret.

Els nostres de Salta amb motiu del cumpleanys de l'avi Joan i de la festa pàtria, dues vegades han enviat dolsos mol ben fets i suculents. Escriuen sovint. Ben fet. Aixís no s'anyora tan.

15. Res de nou hi ha per a contar. Tenim una humitat mol grant. Una boirassa atapaïda que no deixa lluir el sol. A la tarde ha vensut quelcom però ha vetllat. Anit m'ha molestat no deixant-me respirar bé com quan la nit és clara. Volia anar a missa a fi d'obsequiar a sant Enric Emperador gloriós patró dels oblats benedictins. No he pogut.//

16. Diumenge i festa de la Verge del Carme. Som oït la missa de les onse i combregat en nom de Déu en obsequi de la seua Santa Mare.

Les Filles de Maria han estrenat la punta que he brodat per el mantelet del petit lloc ont se venera la tan preciosa imatge. Hi està mol bé. Feia mol efecte. Gràcies a Déu que manté la meva vista clara ben confortada amb tan bones ulleres sense les quals no podria fer res de bo.

A dinar hem tingut la Francisqueta Llorens. A la tarde ha vingut el bon amic s[enyo]r Mas. Els nostres nens n'han tingut molta joia de veure'l. Tots tres segueixen contents i amb bona salud gràcies a Déu. El nen, entussiasmat per anat a *pataiâ* (vol dir passejar). En Quimet Batlle segueix bé.

17. Avui he sortit dematí. El temps era explèndit. Tot prometia un dia tebi; bo i tirant suau el vent del sut. M'he cansat poc. Hem retorna el caminet matinal, com també les meues tan estimades devocions que tans anys he practicat.//

La nostra mainadeta estan contents aquí. Són de lo més divertit. Tenen bona gana i bona salud gràcies a Déu. Els Planes diu que se van refent de les seues molèsties corporals. S'han rebut unes lletres de Les Acàcies. Diuen que la mare està mol animada. Dels de Salta també. Tots ens fan arribar les seues bones impressions. Estic teixint uns zoquetes per a la Mimus.

18. El dia se presenta lleig. A la tarde fins ha plogut. Hem rebut carta de la mare. Està contenta i animada. Jo he passat mala nit. No podia dormir. Som estat unes hores com ensopida i endormiscada. Després he dormit bé bona estona. No he sortit. Aquesta nit les noies me daran un bany de peus amb mostassa. Els nens[,] inmillorables. Els Planes milloran tots.

20. No passa res que valgui la pena. Tot avui plou. El bany de peus de l'atre dia va millorar-me. L'atre nit la vaig passar bé. Anit passada no tan. Se veu que sentia l'humitat i pluja d'avui.//

21. Avui la nostre Carmeta cumpleix 7 anys. És tota espigadeta i aixerida. Ella n'està tota contenta. Ha rebut telegrames de felicitació dels seus pares, d'en Quimet Batlle, de la Sara i de l'Aldao. A més un postre o no sé com calificar-lo amb set sirenes al mitg i set candeletes formant una floreta cada una. Les han enceses. Després bufant les han apagades quedant com a bon record de tal diada. Are són les deu i deu de la nit. La pobreta Tari plora mol perquè no se sab adormir. Totes les nits li costa d'adormir-se.

Hem fet una bona festa homenatjant a la Mimus ja que per enfermetats a can Planes ha tingut de passar el seu cumplianys a casa·nostre.

En Lluís arriba i hem diu «He registrat la firma i el sello en el Registre de la Propietat, amb el Jutje Notarial, i en la Direcció de Rentas de la Provincia.[8]

També m'he colegiat en el Col·lègit de Escribanos i se m'ha donat el carnet que comproba la meva condició d'escribà.

Avui he colocat la chapa ací a casa».//

22. Som a la nit. La Mimus s'en acaba d'anar amb una seua tia que ha vingut a buscarla peraquè pugui continuar anant a l'escola. Han vingut les dues germanes Elvira i Teresa Sabater. Elles la tindran fins que pugui tornar a casasseua quan el seu cosí Quimet estigui convalescut de la enfermetat que ha passat un poc sèria. L'escarlatina és dolenta. Aquí quedan els dos petits Joanet i Tari (Sarita). El dia lleig[,] fredot i com per·a ploure. Estic mol cansada. En Lluís ha portat els deu llibres d'instruccions per·a poguer fer bé les escriptures del seu ram. Ja té els mobles a la pessa que va llogar a Morón.

[8] Nota de l'autora: *Molt important.*

Ahir vàrem llegir que el s[enyo]r Hitler d'Alemània ha estat víctima d'un atentat del que n'ha sortit ilès tret d'algunes ferides lleus. Ell mateix enseguida va fer un discurs sobres el fet. Era amb el seu estat major[,] algun dels quals hi va morir com també el que va tirar la bomba. Se veu que allà hi ha un malestar furiós per causa dels desastres que sofreixen amb la guerra.//

23. Diumenge. Som oït la última missa.

M'he cansat una mica. El dia[,] fret i lleig. Som escrit a en Florenci i a en Domingo Avellí.

La Mima trevalla del seu últim curs. En Joanet i la Tari[,] inmillorables de salud. El seu pare ha vingut a veure'ls però diu que no'ls ha ni besat ni tocats a fi de no comunicar-los-i contagi d'escarlatina.

24. Avui fa molta fret. Tira el fort vent del riu fret i lleig. No he sortit. Rebem carta de la mare. Diu que estan a 9 sota 0 i que ella està mol millor que aquí. Que tots estan bé i que el nen es tan gran i tan inteligent. Déu li do salud.

També hem rebut lletres del bon amic Fullà. S'el veu mol adolorit per la pèrdua del seu fill. Qui com jo ho ha passat pot compadir-lo. Qui li habia de dir que passarian per aquesta gran pena! Que Déu els hi comuniqui la resignació que tan necessitan. Tenia 22 anys. Al cel sia.//

També en Lluís ha rebut un document que l'autoritza per a presentarse al Jutje de 1a Instància de Morón a fi que li entregui els patracols que va deixar l'atre notari al morir. Li ha dit que d'aquí poc dies els hi entregarà. Llavors amb tota propietat podrà utilitzar el seu Registre. Ja és hora de que ho pugui fer. Allà encare no hi ha posat la placa amb el seu nom.

Som escrit a Les Acàcies i a Salta.

25. Festa del gloriós Sant Jaume patró d'España. Ell fou el primer dels apòstols que va ser martiritzat. El fret tan viu que fa no m'ha permès oir missa.

26. Avui sí que aprofitant que no fa fret he pogut sortir de casa fent camí cap a la parròquia. És la festa de la gloriosa santa Anna mare de la Verge Maria.

Felís velleta tinguda per estèril fins que a Déu li plagué concedir-li concebir a la Reina de cel i terra la més gran i única, sens màcula de pecat original destinada a ser

Mare de Déu després del cual ocupa el lloc més gran de la glòria. Alabem a la // Mare i a la Filla que tan glorioses i plenes de gràcies ens invitan a ser-ne devots.

27. Avui és sant Pantaleón màrtir per la fe de Jesucrist. Era metge i després de sant Lluc els metjes l'honoren com a patró. És un dels patrons sants dels grecs.

Avui en Lluís ha portat els documents que va demanar l'atre dia. Are ja ho té tot. És un fenomenal llibre ple d'escriptures. Ho té de guardar rigurosament.

28. Estem abocats amb un tripijoc amb els Estats Units. Són tan pretenciosos els nort-americans que voldrian manar a la nació argentina com si fos un ninot. Tot el poble argentí s'ha tirat al carrer protestant. Les manifestacions han estat unànims. Hi ha gènit.

29. L'efervecència segueix. Tots els diaris se senten patriòtics. Cap vol abaixar el cap. Ben fet. Que l'estimin la seua pàtria i que la defensin.

Avui he sortit dematí. Som oït missa en obsequi a santa Marta gloriosa. Ahir vàrem rèbrer carta // de la mare. Diu que tots estan malalts fins el pare i tot. Tots a Les Acàcies. Que allà hi ha molts malalts. Avui vespre han vingut en Joan amb la Sara. Han visitat els petits però no n'han tocat cap per no contegiar-los el perill de l'escarlatina. En Lluís està mol enfeinat posant els llibres en ordre. La Elva també està malalta. Els nens mol bé i tranquils. Són de lo més simpàtics. Se trovan bé aquí. El nen diu que vol anar a *patayâ* Haedo. Dins de casa no és Haedo per ell.

Som acavat tots els zoquetes per la Carmeta.

30. Diumenge. Amb n'Irene hem anat a missa de nou a la capelleta de Gaona. És tan petita que no s'hi cap. L'evangeli d'avui és referent a què Jesús contemplant la ciutat de Jerusalem va plorar pressentint la gran derrota que se li esperava. L'epístola és de sant Pau als coríntios man[an]t-els-i que no murmuressin, que no ofenguessin a Déu, que temessin grans càstics. Avui som escrit a Les Acàcies. La Mima distinguido.//

31. Ens hem llevat plovent. Rebem carta de Salta i de Trenque Lauquen. Tots segueixen bé. La Sara m'ha enviat una bonica postal de costums saltenyes i jujenyes. Són mol curioses.

Som escrit a la meva Montserrat.

Els petits nostres estan mol aixerits. No donen cap molèstia. La Caterina en fa lo que en vol. Jugan contents amb qualsevol cosa. La petita fa via de caminar. Se refà molt.

La Mima, del examen ha tret distinguido. Està de lo més contenta.

Agost

1er. En memòria del gran agonteixement misteriós de les santes cadenes que portaba sant Pere a la presó lliberat per un àngel.

Som practicat les meues estimades devocions; i com hi ha hagut dues misses les he esperades i oïdes les dues. El dia[,] mol pesat. M'he cansat. Arribant m'he trobat amb que l'avi havia arribat de T[renque] L[auquen] forsa bé.//

2. Tot avui plou. Fins ha tronat. Som acavat tots els peus (zoquetes). 9 parells entre grans i petits.

Com m'en vaig de la ratlla! Hem rebut carta de la mare. Diu que està forsa bé.

Avui és sant Alfons M[ari]a de Ligori fundador de l'Ordre del Redentoristes.

Els nens avui sentan mal temps perquè no podian sortir a caminar. La petita quissab lo que ha plorat aferrada a la porta[,] pobre criatura!

3. Avui el dematí, tapat el cel de boirina, no m'ha deixat veure quin temps feia. Quan s'ha vist bé ja era massa tart. Som escrit a la meva nevoda Lluïseta de Barcelona. He comensat un mantelet per a n'Irene.

Els nens van mol bé i jugan molt.

Avui he comensat el blok Dante. Veiam lo que durarà. És un paper que la ploma nova hi llisca d'allò més. Un poc car, però dóna goig de fer côrra es *bou negre*[,] que en diuen es pagesos de la ploma i la tinta quan fan documents.//

4. Avui[,] sant Domingo gloriós fundador de l'ordre que porta el seu nom i popularment dita de Predicadors. També és 1er divendres de mes. Anit[,] o més ben dit[,] a la matinada ha fet tormenta i ha plogut. Quan era hora que sortís de casa per anar a les meves estimades devocions era fosc i de nou tronava. Això ha fet que tampoc aquet mes hagi pogut obsequiar a Jesús de les cerimònies pròpies del dia. El mes passat no hi vaig poguer assistir per la fret i aquet per la pluja. Mol desitjo que vinguin dies més llarcs. L'hora oficial és lo que hem fa anar malament. Som a la nit. La Caterina

cuida els nens. Are ha arribat n'Irene que ha anat a visitar la seua futura sogra. La Mima és a visitar la Elva[,] que fa dies no està gaire bé de salud. En Lluís encare no ha arribat del trevall. El seu pare fa poc que és aquí.

5. Avui és la Mare de Déu de les Neus. De nou la matinada ens ha sorprès amb una forta tormenta de trons i llamps i pluja que no m'ha permès sortir de casa. Som escrit a la Sara nostra.//

A la tarde han vingut en Joan i la Sara. S'han pogut ben divertir amb els seus fillets amb permís del seu metge perquè diu que ja no hi ha perill de contagi. Les criatures també han estat mol contents jugant i ballant amb els seus pares.

6. Diumenge. És la Transfiguració de Jesús. Quina glòria tan lluminosa varen contemplar els tres afortunats apòstols. Més gran la gosan are a plaer i per un eternam. Procurem merèixer arribar a la felicitat que en té promesa Déu si cumplim aquí en la terra com a bons cristians.

Som oït la última missa combregant ja que tan poc en puc fruir per mal temps.

En Lluís i la Mima són a visitar la pobreta Elva que no està gaire bé fa dies.

Els Tari i Joanet han sortit a *patayâ* més contents que unes pasques. Mai se cansan.

7. Avui ja torna fer dia lleig. Hem rebut carta de la mare. Diu que estan bé i tracta coses a n'Irene.//

Han enterrat avui a la mare del d[octo]r Fasola. Al cel sia. Ha mort fora d'Haedo, a Nueve de Julio que hi tenia una filla casada.

També ha mort aquesta matinada una joveneta de 18 anys filla del matrimoni s[enyo]rs Martínez ont en Lluís hi anaba de tan en tan essent company d'un germà de la difunta. Havian deixat la ciutat a fi que la noia aquí se curés, però Déu no ho ha volgut. La bona i carinyosa tia Paquita ens ha vingut a veure. S'ha divertit amb els nens. Tornem tenir fret. Avui és sant Caietano patró mol venerat de Liniers.

8. Avui, sense gens de fret, som fet el meu tan estimat camí de la parròquia. No m'he cansat. Qui pogués viure vora una església per petita que fos ont s'hi celebrés missa tots els dies! Com m'en aprofitaria! No pot ser. Ja que no pot ser, faig com deia

en Toni Baldirano (a c s): «A la voluntat de Déu! Ell sap per·què ho fa tot.» Hi ha molts anys d'això!//

Hem rebut carta de Salta per les dues Irenes. Han enviat obsequis també per·a les dues com també per la Sara Planas amb motiu del nostre pròxim cumplianys. Una bonica capsa de fusta de cactus o no sé com s'en diu. És tota fordada com si l'haguessin brodada amb un ferro ardent. I diuen que és natural que ja be fordada com quan éram petits que amb un tronc que té foc fordàvem un paper que semblava brodat. La bonica capsa anava plena de caramelos de mel. A n'Irene una campaneta de metrall mol bonica.

9. Tenim un dia tot cluc. No fa gens de fret. N'Irene hem diu que demà tindrem cabrit ella i l'are meitat per mi. És obsequi del bon amic Vidal Saenz de Victorica. Sempre està de broma. En Lluís també hi té part per un trevall de consulta que li ha resolt. Veurem si tenim la sort de saltar menjant cabrit. A mi que vaig tan pesada em serà un gran alicient. Sia benvingut tot lo que ens arribi. Si en Lluís // per cada trevall que fa li donguessin un cabrit, podria tenir un bon remat.

Som escrit al p[are] Molinero.

Avui l'avi Joan deia a la Tari que és una Sisebuta. El nen li ha respost: «*Titebuta no*». És que no n'hi ha una furquillada de la menuda i tot ho vol fer anar enrenou.

10. Sant Llorens gloriós màrtir per Jesús. Som anat a les meues devocions matinals. No feia gens de fret. Déu ha permès que avui cumplís un any més de la meva existència: 83. Aquesta pila d'aniversaris, des que vaig veure la llum en aquell reconet del nostre Llufriu en el veïnat del Sobirà, hem fan anar geperudeta i pesada; però contenta esperant tranquila que Déu hem cridi per anar a donar-li comte dels actes de tota la meva llarga vida. He pregat avui per els meus pares i padrins, difunts tots ells fa una pila d'anys, i he demanat a Déu que m'ajudi a cumplir com a bona cristiana tot el temps // que tingui de continuar en aquet món.

He rebut felicitacions del p[are] Molinero i de la mare d'en Ricardo Henkel. A la tarde he rebut una torta mol grossa enviada per les senyores Sansebastián, Cesarini i senyoreta Lamardo. *Muchas gracias!* Han passat per aquí devant el s[enyo]r Valerga amb la seua filla i una amiga de la mateixa. Anaven amb l'auto del nomenat senyor i han recollir a la nostra Mima. Tots plegats han anat a l'enterro d'un seu parent de Liniers.

11. He rebut un llibre d'en Flor: "La Revoltosa".

Segueix el bon temps. Hem rebut lletres de na Gracieta. Poques perquè diu que tots estaven enfeinats amb el seu negoci. Millor. Tots estan bons. Què més se desitja sinó salud i feina.

En Janic nostre està ploriquejant perquè vol anar a *patayâ*. Quin deliri tenen per anar a fora.

12. També avui he sortit dematí a les meues devocions estimades. No m'he cansat. El p[are] m'ha donat una preciosa estampa. En Lluís ha anat a La Plata.//

«Escucha, Dios... Yo nunca hablé contigo.
Hoy quiero saludarte: ¿Cómo estás?
¿Tú sabes?... Me decían que no existes
y yo, ¡tonto de mí!, creí que era verdad.
Yo nunca había mirado la gran obra.
Y anoche, des del cráter que cavó una granada,
vi tu cielo estrellado
y comprendí que había sido engañado.
Yo no sé si tú, Dios, estrecharás mi mano.
Pero, voy a esplicarte, y me comprenderás...
Es bien curioso: en este terrible infierno
he encontrado la luz para mirar tu faz.
Después de esto, mucho que decirte no tengo.
Tan sólo que... me alegro de haberte conocido.
Pasado medianoche, habrá ofensiva.
Pero no temo: sé que tú vigilas...
¡La señal! Bueno, Dios: ya debo irme...
Me encariñé contigo... Aún quería decirte
que, como sabes tú, habrá lucha cruenta
y quizás esta noche, aún llamaré a tu puerta.
Aunque no fuimos nunca muy amigos,
¿me dejarás entrar si hasta ti llego?//
Pero...¡si estoy llorando! ¿Ves Dios mío?
Se me ocurre que ya no soy impío.

Buenos, Dios: debo irme... ¡Buena suerte!

Es raro. Pero ahora, ya no temo a la muerte».

(Traducción del inglés de Américo Szily)

Este poema fue hallado en el campo de batalla en el bolsillo de la chaqueta de un soldado norteamericano desconocido, destrozado completamente por una granada.

(De<l> la Revista "Aquí estás" B[uenos] A[ires])

Copiado de "El Mensajero del Corazón de Jesús".

Mes de agosto 1944.

Àvia Irene //

13. Diumenge. Jo prou avui pensava oir missa 1a, però Déu no ho ha volgut. Tot el dematí han fet tormenta i pluja. Això m'ha privat de sortir de casa. Han vingut en Joan amb la Sara. També la Nena Gibert.

14. Tan·de·bo hagués anat a missa avui! Ha vingut l'electricista arreglar-me 'l llum. Som entrat mentres ell trevallaba dalt d'una escala. Jo no podia passar i m'he quedat a la porta esperant que ell estigués llest. M'ha semblat sentir fret i m'he donat compte que un batent de la finestra estava overt. Desseguit he tancat la porta; però ja habia rebut. Tinc el costipat a sobre. Un mal més.

Som escrit als de Les Acàcies felicitant a la Miria per a demà que és el seu sant.

15. Ahir nit la Mima va fer-me un bany de peus ben calentó amb mostassa. Confiaba que tallaria el refredat, però ni allò, ni les aspirines de fucol // han evitat <han> que seguís aumentant.

Are tinc un rejol calent sota dels peus. És que avui ha fet un dia esplèndit de sol, però tiraba l'airet del sud. Tot plegat m'ha detingut a dintre de casa, i hem dol no haver pogut tan·sols oir missa en diada tan santa. Déu i la Verge hem perdonin. He practicat les devocions meves d'aquet dia aquí a la meua celda ben segura que m'han escoltat.

Des d'ahir vespre tenim en Joan i la Sara que cuidan els nens Janic i Tari. La Cater s'en va anar a casasseua. Avui ha vingut la Paquita Llorens. Aquesta tarde, ells i n'Irene han anat amb una estància de Sant Just. És de una de les noies Sabaté.

16. Un dia clar ple de sol, sense vent però diu que els camps eran blancs. Això vol dia que vespre i dematí fa fret. El meu refredat segueix tirant. Nas i uis com dues fonts. Tos i totes les molèsties pròpies del cas.

He rebut carta de la Sara i Aldao.//

17. Són les sis de la tarde. Som sola amb la Joaquina. Els nens amb els seus pares i les noies de casa, són a Banfielt o no sé com s'escriu. En Lluís també ha sortit i el seu pare deu ser a l'escriptori. Jo aquí treginant aquet refredat tan fer i tossut. He demanat una botella de Palatol que sempre m'allaugereix postermes que tinc en els bronquis. Resulta que avui és festa patriòtica. S'escau l'aniversari de la mort del general Sanmartín (un·atre paraula que me sembla no l'escric com deuria) i totes les farmàcies de per els voltants estan tancades i la fatiga meva del pit va pujant. Déu m'ajudarà a soportar-o tot. No he pogut acavar del tot la carpeteta per la Mima que demà és el seu cumplianys.

És dijous. Vaig a meditar una Hora Santa.

18. Santa Elena gloriosa trovadora de la Creu santa de Jesucrist. La nostra Mima cumpleix me sembla 25 anys. Li he fet una // carpeteta tota virolada. Ha quedat bé. Hem rebut llarga carta de la mare. Entre altres coses, diu que sempre estan a 9 graus sota 0. Amb tot i la gran fret se veu que no es refreda i que està forsa bé de salud. Ens hi conta moltes coses que fa el nen. Els bailets sempre rumian com resoldran les seues coses.

Els nostres Llorens-Planas també ens distreuen mol. Encare que són petits; però vius com un gínjol. Déu els hi do salud!

Ja tinc Palatol i Fucol. Són dos remeis que sempre hem curan els refredats. Anit passada he reposat bé gràcies a Déu i als tres Fucols que vaig pendre ahir migdia, tarde i nit. M'he llevat a les vuit i quart.

Ahir la Mima va rèbrer un obsequi dels de Salta. Consisteix amb una joia mol bonica. Un passador de forma quasi cuadrat negre amb cenefa de plata 800 diuen les noies. Al mig hi ha una mol espavilada llama. Les figuretes de la senefa també són índies.//

19. Som a la nit. Per lla les cinc (o les cuatre) de la tarde en Joan, amb la Sara i els seus fillets Joanet i tari, s'en han anat de nou a residir a ciutat, a Tucuarí, donant per acavada l'estada amb nosaltres, per haber passat els 40 dies de perill de contagi de

l'escarlatina que tan ferament va invadir al bon amic Quimet Batlle Planas. Déu vulgui que ell estigui ben aviat del tot refet a fi de desaparèixer tota resquícia de lo passat. Aquí, els menuts han estat mol bé respirant aires millors que a ciutat.

La Mima avui ha tingut esquici.

El meu refredat perdura. He passat bona nit però tinc molta tos bo i combatent-la amb aspirines de Fucol i xarob de Palatol.

He preguntat a la Mima en què ha consistit lo manat per l'esquisio d'avui, i m'ha dit que han hagut de fer una *jaula para leones*. Quin edifici més recomanable! Ja cal que hi posin els seus 5 centits.//

20. Avui és sant Bernat gloriós abat i doctor. Relligiós del Císter. Mol devot de la Verge Maria. Ditxós d'ell que va saber escullir el camí més dret per a pujar al cel.

El gran refredat no m'ha permès sortir de casa. Ja vindran dies millors. Tinc molta tos.

Som escrit a en Florenci remerciant-e-li els llibres que m'ha enviat.

21. Estic una mica millor gràcies a Déu. Som escrit a Les Acàcies. La Mary Moreno ja torna ser aquí. Diuen que està mol bé. Els aires de Mendoza són recomanables.

22. Fan dies lletjos. Una boirina pesada invadeix l'espai. Fa calor. Estic millorant però va amb molta calma. Hem rebut lletres humorístiques de Les Acàcies. Que Déu els hi mantingui el bon humor. Se refereixen al cumplianys de la Mima. Ella i en Lluís estan animats. Déu sia amb ells.//

22. En Lluís diu que avui ha guanyat els primers 5 pesos al seu estudi. Ha estat amb una consulta que li han fet. Beníssim! Tot és comensar. El dematí aquí a casa ha atès una senyora clienta seua. És també la primera però ja fa temps que la té i la feina que li don és per en Joan. Aixís s'ajudan. Som escrit a la s[enyo]ra Cesarini.

23. Continua el dia lleig. La boirina no deixa sortir el sol. Jo no faig via de millorar. Sembla que estic encalmada. Molta tos i com si totes les meues vies respiratòries estiguessin plenes de porqueria. Alabat sia Déu! pogués donar volada cap ont se passeja la Elva amb el seu pare, aviat se passarian les meues molèsties. Avui

n'hem rebut una postal. Que aquelles benaurades montanyes li comuniquessin la forsa que el seu cos mereix i necessita és lo que més li desitjo.

Han dit avui que els aliats han entrat a París. ¿Què haurà estat dels meus tan estimats que allà deuen estar si són vius? Déu meu[,] salveu-los!//

24. Res sé de lo que hagi pogut passar a la gran ciutat de París, tan màrtir com desgraciada. Ha passat d'unes mans no gaire recomanables a altres que no ho eran pas més, i per fi no són pas millors les actuals. Que Déu i la Verge s'en compadeixen i portin la pau com més aviat millor.

El dia, avui encare ha estat mol més apagat. El sol ha llambregat una mica però no ha pogut vèncer. El meu refredat tampoc cedeix. Em sento aplastada. Tos i molèsties pròpies de la fatiga que em dóna el pit tan tapat. Són mol pesats els refredats.

He rebut extensa carta de na Gracieta. Tota ella va plena de curiositats del nostre petit Carles Musterós. Quina pena tenir-los tan lluny. Tan temps hi ha que no l'[h]em vist i diu que ha crescut mol. I que és mol trevallador. Tots ells ho són. El nen d'en Joan també se l'hi veu venir l'entussiasme per les coses. Aixís deuen d'anar creixent per goig de tots.//

25. Acavo de fer uns mots per els de Les Acàcies. D'ells n'acavem de rèbrer unes ratlles que diuen s'en anaven a *pateyâ* cap a la petita ciutat veïna. Fan bé. Que aprofitin lo que puguin que els anys fugen com un llampec. Aquí continuem amb els dies lletjos i el cel tapat. Jo segueixo treginant el refredat que no cedeix. Els dematins estic atuïda. A la tarde m'animo una mica i prou. Faig com el sol que també deu estar malalt de vell i les boires no'l respectan. En Lluís va rebent noves de l'estimada Elvita des d'aquelles beneïdes montanyes que tanta salud concedeixen a la joventut delicada. Déu volgués que retornés d'allà amb el seu cos fort com un roure.

26. Som a la nit. Hi ha hagut tormenta però han caigut cuatre gotes només.

El gobern argentí, com també el poble estan mal humorats. Les reunions públiques permeses amb motiu de la caiguda de París, han estat invadides per a persones belicoses. Han anat // a pinyes i cops de puny etc. Sort que la policia ha engegat bombes llagrimoses que ho han esbargit tot. Fins diuen que hi ha policies ferits i tot. El ministre d'Instrucció Pública d[octo]r Baldrich ha dimitit acceptant-li la

dimissió. No anaba d'acord amb el seu company d[octo]r Obligado. Aquet no ha volgut dimitir. És un home mol formal.

He llegit una pila de lo que ha passat a París amb motiu de l'entrada allà dels aliats. El govern argentí s'ha compromès enviar allà mol de blat i com <com> ho va fer a Roma. ¿Què haurà estat dels meus fills tan estimats? Vaig deixar passar el dia 24 sense fer esment del cumplianys de la meua filla Maria que justament s'escaigué els mateixos dies de l'entrada dels seus llibertadors.

27. Diumenge. Dia lleig com els que anem passant. Per això i per la lentitut que va seguint el meu estat corporal no m'he animat a sortir // de casa per assistir a les meues devocions matinals que amb tan goig anava seguint. Déu ho vol així́s. Acepto ben resignada lo que vingui. A la tarde, com tots els dies, m'animo i em sento millor. Són les vuit menys 10 de la nit. El pare se va preparant per·a sortir de viatge cap a Trenque Lauquen. Déu li do bon camí i bona arrivada allà i que trobi als nostres bé de salud. Tenim la Nena Gibert des de la tarde. La Mima passa el dia a can Nadal.

28. Sant Agustí felís i ple de sabiduria descansa al cel gloriós junt amb la seua santa mare santa Mònica patrona de nosaltres viudes. El dia fret i olar. El pampero ha fet fugir els núguls però fa fret. Jo estic millor gràcies a Déu.

29. Avui celebrem el gloriós martiri del sant més distingit puig ja fou santificat en les entranyes de la seua velleta i santa mare quan la Verge Maria la va visitar. L'evangeli d'avui // ens esplica l'atreviment d'aquella Herodies que per haber enlluernat al seu oncle Herodes i jerarquies que celebraven el cumpliañs del nomenat rei, aquet, després d'haber contemplat joiós com dansava aquella noia, li va oferir que en premi li demanés lo que li plagués que li concediria encare que fos la meitat del seu regne. Ho va fer amb jurament; cosa que no podia tornar enrera; i la noia ho anà a consultar a la seua impúdica mare, que tenint marit viu estaba amistansada amb el rei cunyat seu. Sant Joan estaba a la presó i allà varen tallar-li el cap per oferir-lo a la bailarina Herodies, com li havia manat la seva mare que així́s [h]o demanés. Els deixebles del gloriós sant varen donar sepultura al cos decapitat. Siguem-ne devots ja que té tanta influència en el cel. La tradició esplica que la bailarina Herodies, una vegada va ballar amb un llac glassat. Tan va ballar que el glas se va rompre tallant-e-li el coll en rodó. Ella va anar a fons i el cap per sobre!

Som escrit als de Salta. Dies fa que no escriuen. Avui fa forsa fret. En Lluís ha anat a La Plata. Tenim alfajores de Córdoba record de Elva. Gràcies.//

30. festa de la gloriosa santa Rosa de Lima relligiosa dominica. Patrona de l'Amèrica. No és festa de precepte però ningú trevalla. És mol estimada i venerada. Ella sia que ens defensi de ser invadits de la guerra. Va morir als 31 anys.

31. Sant Ramon Nonat, fill de Vilafranca; confessor de Reis, de Reis i de Papes. Tenia tanta facilitat de paraula que fins els mateixos moros quedaven convensuts. Llavors, a fi que no pogués seguir predicant, li varen foradar els llavis posant-e-li un candau. Com que al ser deslliurat l'i varen treure, no va morir màrtir.

Som escrit als de Les Acàcies. Hi ha més de quinse dies que no he sortit de casa. El temps tan variable em té acobardida. Ja vindran que podré tornar si Déu ho vol a les meues devocions matinals tan estimades.//

Septembre

1er. Avui és Sant Llop. Festa·major de Torrent[,] ont hi tenen una magnífica plassa per·a puntejar bé les sardanes. Moltes n'hi vaig ballar en la meva joventut. En la diada d'avui, allà s'hi reuneixen colles de tots els pobles comarcans i fins la Bisbal i Palafrugell[,] que donan per acavat l'estiueig. Allà van les millors orquestes a lluir-se amb les millors sardanes del seu repertori, puig saben bé que el seu ressò comunicarà goig al cor i forsa a les cames pera lluitar en el<s> concurs a fi d'obtenir algun premi. Que s'ha fet temps! Quissab si encare n'hi tocan[,] de sardanes[,] a la plassa del poble de Torrent!

2. Avui sí que he fugit de niu. M'he cansat una mica, però n'he sentit un goig inmens. Retornar a les meves tan estimades devocions matinals que amb tanta pena habia deixat i que tan les anyoraba! No feia gens de fret. Tot el dia ha seguit explèndit. Tinc poca tos.//

3. Diumenge. Un dia tebi que m'ha permès oir la missa de les onse. M'he cansat una mica. És mol natural que aixís sigui puig no em sento refeta del tot del mal hoste que tan atrevit va invadir-me fa tres setmanes. He tingut de comprar un·atre ampolla de Palatol perquè m'acavi de refer.

Avui el pare ha arrivat de Trenque Lauquen també acatarrat fortament. És el camvi d'estació. D'un dia a l'atre ens trovarem a la primavera revoltosa en aquet país que hi fa tan de vent. Des d'ont escric, avui he contemplat uns presseguers d'uns veïns que estic certa ahir no ho eran[,] de florits. M'han fet recordar la nostra estada a Telén quan al caure la tarde m'en anaba al bosc (monte) a veure florir els cactos. Era una maravella contemplar com anaven obrint-se els pètals d'aquelles flors tan esquisides que tan·sols duraven una nit. L'endemà, el sol les esmortuïa i ja no tornaven reviure. Eran precioses.//

Avui han vingut la Francisqueta Llorens, la Destéfono i la Nena Gibert.

4. Atre vegada m'he quedat. És que ahir vaig cansar-me i he pensat era millor reposar. Ha fet bon dia. Estic fent una punteta amb uns corporals. Queda bonica. És mol senzilla. Els refredats van fugint.

Les noves de la guerra són lletjes doncs si bé és veritat que París va ser alliberada això no vol dir que els vensuts no en fassin de tremendes com per rescabalar-se. Quina pena tan gran em dóna el pensar que allà si són vius hi sojornan els meus que tan estimo. I el pobre Paco? Què serà d'ell? Tan·sols Déu sab lo que els hi passa! I no vui escriure a ells puig si poden ho faran prou[,] d'escriure. Aixís tinc una espurna d'ilusió amb que tots tres viuen. Quins records més dolents en guardaran si poden contar tantes penalitats com hauran hagut de passar!//

5. Tampoc avui m'he animat a sortir. El dia comensava boirós amb perill d'empitjorar. Hauré d'esperar bon temps.

A la tarde han vingut la Elva amb la seua cosina Mary Moreno. La primera mol refeta; la segona no tan. L'asma que sofreixo la té forsa molesta.

6. Fa fret. A la Cordillera hi ha nevat molt. Som escrit a Salta. El pare va mol millor. La tos ha baixat forsa. La meua no cedeix. Deurà ser per causa del fret.

7. Dia tebió. Mol dematí feia fret. Per això m'he quedat. Ja vindran dies millors.

Ha vingut la Francisqueta Llorens.

Avui en Lluís ha fet la 1a escriptura en el seu Registre.

9. Avui sí que he sortit dematí. No m'he cansat. Tenim molta correspondència de Salta // com també de Les Acàcies. Totes són noves mol bones dels nostres estimats. A la tarde ha vingut en Domingo. S'ha quedat a sopar. Are recordo que ahir varen venir en Joan amb la Sara i el nen. Quan s'en han anat el bailet ha tingut por que el deixarian i va trencar un plor tan amarg que ens ha fet molta gràcia. Quina memòria! És que quan els teníam, els hi passaba que s'en entornaven i els deixaven i li ha recordat.

10. Diumenge. Avui de nou he comensat anar a la missa primera. Tota m'hen som alegrat. M'he cansat més que ahir. És que avui fa un dia boirós i pesat. Han vingut la Francisqueta Llorens, la Joaquina i la Nena Gibert. El pare va mol millor però encare no es lleva per baixar a baix.

Tinc rebut el llibre n[úmer]o 24 de la Colecció Primavera Editorial Camino. Se titula "¿Son Ellos?" por Nalim. Veuré què diu.//

11. Sento el patrón que fa un estornut. Hi ha dies que no es mou de cau. Fa bé. És que no s'hi pot jugar amb els refredats. Som escrit a na Montserrat.

12. Avui és la festa del Santíssim nom de Maria. M'habia llevat decidida a oir missa, però el temps era insegur. No m'he animat a fer el camí. És que no puc fer el valent.

Un dia lleig no convé sortir. He fet les meues pobretes devocions aquí a la meua celda. No ha pas plogut; però el temps era fredot. El pare ha sortit de nou després de tans dies que estaba a casa. Ha tornat aviat.

He llegit la part que se refereix a la festa d'avui al llibre de la Vida de la Verge Maria. El nom li fou imposat per manament del cel. Maria significa aquella resplandent estel de Jacob, quina llum banya tot el món, i sa resplandor s'enlaira fins al mateix cel, i penetra a els abismes derramant ses benignes // influències sobre tota la terra. Paraules me semblan de sant Bernat. No ho són pas del esmentat sant: són del mateix llibre indicat. Sant Bernat era devotísim de la Verge Maria. Ditxós d'ell.

14. He deixat un dia. És que no passa res que valgui la pena. Avui som escrit als de Les Acàcies. El pare segueix bé gràcies a Déu.

15. Avui és la Verge dels Dolors. Amb una boira forsa lletja he sortit i he fet via a la parròquia. No m'he cansat anant i tornant.

Som acavat de llegir un llibre que se titula "El canto de Bernardete". És interessantíssim. Diuen que ho han posat amb película i que és lo millor que s'ha fet de mol temps enrera. El llibre l'ha escrit un jueu per cumplir una prometensa. Tan·de·bo en surtís convertit. Quan jo era petita s'en va parlar molt d'aquell gloriós aconteixement. Després a Barcelona vaig veure una película de una peregrinació.//

16. També avui he fet el meu caminet matinal. Feia fresqueta. He cosit molt avui.

17. Diumenge. Som oït la primera missa. No m'he cansat gens en cap dels dos camins. El cel era bonic i serè del tot. Aquet és els cas que no m'he cansat. I feia fret. L'evangeli d'avui ens aconsella caritat. Som escrit als de Salta.

18. No sé per·què poso lletres que no tenen suc ni bruc. Tan·sols puc dir que no he sortit avui perquè fa fret. No m'he animat. Rebem carta de la mare. Contenta com sempre. Li va bé allà.

19. Som a la nit. Acaban de telefonar que ha mort el d[octo]r Rosasco (al cel sia).

Avui he sortit dematí. Feia bon temps. En Lluís també ha oït missa i combregat. És una delícia veure una joventut tan piadosa.//

20. Per lla les dues de la matinada deu haber comensat la gran tormenta. Del cap d'un rato he mirat l'hora. Eran dos quarts de tres. Ha continuat forta fins que me sembla que ha caigut pedra. Are són les vuit menys i encare perdura mol furiosa.

En Domingo ha vingut a despedir-se. Divendres diu que s'en va a trevallar amb un poble que se diu... (no recordo bé el nom).

21. Avui en Lluís ha fet una escriptura de compra d'un terreno. El comprador és el Sr Sionisio Fernández. Hem fa molta gràcia llegir la ceremoniosa «*ante mí comparecen etc.*». Qui diria que és un xicot aimant de la ballaruga i de fer saltar les pilotes. Aquesta nit amb la Mima i la Elva són amb una festa al barri de Sant Isidro al Club. Els enginyers hi donan un ball. La Mima com a membre d'estudianta d'arquitectura també hi ha pres part. Ben fet.//

22. Festa del gloriós Sant Tomàs de Villanueva. Avui la missa ha estat oferida per descans de l'ànima de una senyora d'aquet poble que era associada de la Pia Unió de la Verge del Carme. És piadosa costum.

Hem rebut cartes de Salta i de Trenque Lauquen. Som a la nit. Des de la tarde s'ha posat l'atmosfera mol pesada per una molestosa boirina. Quan el sol ha sortit era vermell com una brasa de foc.

La festa on varen anar anit els nostres estudiants amb la Elva era una part de les que celebra el Centre d'Estudiants d'Enginyeria amb motiu de celebrar les seues bodes d'or. Ahir va ser el primer dia. Les festes duraran fins al 1er d'octubre.

23. Avui ha fet un dia dels més lletjos. De bon dematí ja la boirina ho tapaba tot. Després ha tronat i plogut. L'humitat és desastrosa. No és sa aquet temps.//

24. Diumenge. Avui és la festa de Madona de la Mercè patrona de Barcelona. Som oït missa primera i ja no he tornat sortir. Hi habia una boira espessa que feia el dematí pesat. Per haber-se escaigut la festa de la Verge en diumenge no l'hi ha pertenesecut la missa. Tan·sols dues oracions i l'últim evangeli. Aquí la missa de nou i mitja li ha estat dedicada. No hi som assistit perquè era de les Hermanes del colègit amb tot l'alumnat i una pila de jovenalla per ser el seu 4rt diumenge. En fi[,] que l'església haurà quedat plena de cants i animetes de tots edats i jo prefereixo una missa quieta i reposada pròpia de les meues costums.

A la tarde han vingut en Joan amb la Sara i els seus tres fillets. Són de lo més escutarits. Plens de salud i ganes de jugar i de córrer.

25. Avui no he sortit. Estaba cansada i feia un dematí tot lleig. He preparat cosetes per·a brodar aprofitant bocins vells però en bon estat.//

26. Sempre dies boirosos i pesats. He trevallat mol avui. He marcat una pila de mocadors de butxaca que ha portat en Joan. Són de la tenda d'en Vidal que avans era nostra. Els mocadors són mol macos. Marcan 2 pessos 10 centaus cada un. En tindrà per temps.

27. Avui festa dels sants Metjes germans Cosme i Damià. Foren màrtirs per la fe de Jesucrist. Eren de la Aràbia.

Aquí, la parròquia de Velezarfia fa una mol lluïda festa. Una vegada hi vaig anar quan estàvem a Nazca. Semblava que tota aquella gent eran pagesos. Fins i tot els dos sants dintre d'un tabernacle també recordaven Llufriu o qualsevol altre poble dels voltants.

Som escrit a en Carlitos Musterós. Aquesta nit s'en hi va l'avi Joan. Li portarà la carta. No tinc res més per enviar-li sinó unes cuantes figuretes retallades. Per el seu sant // que serà aviat li enviaré quelcom millor. El seu cumplianys serà divendres, però no hi haurà correu per aquell dia.

Fa una calor lletja i pesada. Per això no m'he animat a sortir. I em dol puig als gloriosos sants que venerem avui els hi tinc devoció. Els hi som oferit el sant rosari i les oracions pròpies del dia. L'església és tan lluny que fa em cansi mol.

28. Quina calor tan forta fa avui! Tenim 32 graus màxim. Mínim vint. Jo estic suant copiosament i contínuament. Les gotes em cauen sobre la roba i lo que trevallo. Hi ha boirina que no deixa lluir el sol.

29. Avui celebrem la festa del gloriós arcàngel sant Miquel. Ell ens acompanyi a la presència de Déu i sigui el nostre advocat en l'hora de la nostra mort. El nostre petit Carlos Musterós i Llorens cumpleix 7 anys.//

La Mima ha guanyat un 3er premi d'arquitectura. N'està tota contenta. Hem rebut noves de Trenque Lauquen. La Sara i l'Aldao han escrit des de Cafayata ont hi han anat per coses d'una escola.

Tenim calor forta. Avui 34 graus. Hi ha pobles de fora que tenen més de 40. No és propi del temps. No se té ànims per·a soportar-la.

30. Quina tormenta tan furiosa ens ha sorprès aquesta matinada. Degut al gran calor d'aquets últims dies l'admosfera ha descarregat tot el seu bagatge de trons, llamps i pedra. Aquesta no ha perjudicat per haber caigut barrejada amb aigua. La primera que ha caigut anaba sola i petaba fort, però no ha durat. Tot el dia ha plovisquejat. Are són les vuit de la nit i fa estones que plou. S'ha rebut una carta de Barcelona per la Miria. No conec l'autora. La Mima ha escrit a la seva mare. En Lluís ha dit que el seu pare li ha dit que la mare està mol bé.//

Octubre

1er. Diumenge. Tota la nit ha seguit plovent, continuant tot el dematí, cosa que m'ha privat d'oir missa. Paciència i Déu està per_tot per escoltar les nostres pregàries.

El pare ha arribat de Trenque Lauquen. Ha portat flors de les acàcies i tamarius que tenen els nostres allà, com també una perdiu que va matar l'Alfons.

A la tarde ha vingut en Roger Nadal.

A Buenos Aires van celebrant cerimònies del Congrés Eucarístic que no poden ser tan lluïdes com se mereixen per causa del mal temps. Fa fret. He tingut de replegar de nou la roba d'hivern.

2. Avui és la festa dels sants àngels de la guarda que tenim cada u de nosaltres des que som batejats. Les inombrables legions angèliques ont hi tinc tanta part estimada, com són aquelles meues filletes que tan vaig plorar al pèrdrer-les, com també la nostra Maria Gràcia /i el nostre petit Florenciet ditxós d'ell\,// tan petitona que ens va deixar, i un meu germanet que <no> va morir cremat quan encare jo no habia nascut. Ditxosos i benaurats tots ells que no han hagut de fer via en aquet món tan desgraciat cada dia més. Els nostres angelets preguin per·a nosaltros a fi que ens poguem reunit a la Pàtria eterna plena de llum divina.

Avui hem rebut cartes dels nostres de Salta junt amb un caixó d'ampolles de vi. Una de les quals serà per el d[octo]r Fasola com aixís ho demanan la Sara i l'Aldao.

Són les vuit de la nit. El temps té tendència a serenar-se. Deurà tirar el pampero o vent del sud.

3. Avui és Santa Tereseta de l'Infant Jesús. He pogut practicar les meues devocions matinals. El camí de retorn l'[h]e fet amb l'auto del padre. Ell tenia de portar la comunió amb un malalt de per aquet barri, i m'ha invitat acompanyar-lo. N'he tingut mol goig semblant-me // que tenia de portar una candela encesa com ho fèiem a Llufriu i que el p[are] tenia de cantar aquelles divines oracions que hi ha per a quan se fa aquet camí. Que Jesús Eucarístic hagi beneït a el malalt que l'ha rebut encare que l'hem acompanyat tan calladets en apariència però units de tot cor amb Ell.

S'ha rebut carta de la mare. Diu que ha renyit amb el seu nét entremaliat Nené. Que els dos saben fer el paper d'enfadats. Que quan ell diu quelcom a la *padrina* ella li

gira la cara; i si és ella que li parla com no recordant que han trencat es plat bonic, ell també sab fer el paper d'enfadat. Pobres de nosaltres!

La pobre Felícia, esposa d'en Milo Llorens Palau, està forsa delicada. La Mima hi ha anat cridada per analitzar-li la sanc ja que a la malalta li han de fer transfucions i buscan als membres de la família que \la/ tenen // més semblanta a la seua. Que Déu l'ajudi i li retorni la salud és lo que més li desitjo.

4. Gràcies a Déu la Felisa ha vensut. Ha donat tom per bé. La transfusió de sanc l'ha salvada.

M'he llevat amb el pensament d'anar a missa a fi de celebrar la festa de sant Francisco de Assís. El conec per haber llegit la seua vida. Ditxós d'ell que ben jove va despendre's dels afalacs del món que tan el perseguian. Va saber escullir la millor part, i en va trovar el premi etern. Quan ha estat ben clar he vist que plovia. He hagut de quedar-me.

A la tarde ha vingut en Domingo Avellí. Ha tornat d'ont l'havian enviat a trevallar. Diu que li ha fet mal efecte lo que hi ha vist. Té una gran ronquera de resultas d'un refredat. L'anàlissis de la sanc de la Mima hauria servit per la transfusió; però a la malalta l'i han transmès del seu marit. En Milo diu que n'estaba mol content d<e>'haber estat ell qui l'i ha donada.//

6. 1er divendres. Gràcies a Déu he pogut assistir a les funcions pròpies del dia dedicades a l'apostolat.

7. També avui he sortit dematí fent cap a la parròquia. A les set ja feia rato que hi era. No fa fret ni calor. Are som a la tarde. El cel és negre atapaït de núbols que el pampero els empeny com si lluitessin la tormenta amb el vent.

Avui és la festa de la Verge del Roser. He resat tres parts de rosari. Aixís haurà estat un rosari cumplet oferit a la Santíssima Verge. He oït les dues misses que hi ha hagut. Tenim de fer penitència i resar molt a fi d'aplacar l'agravi diví, per tans escàndols com se cometan en el món. També tenim d'oferir i demanar èxit per aquet Congrés Eucarístic que està celebrant la nació argentina. Que Déu se compadeixi de nosaltres pecadors.//

8. Diumenge. Gran festa eucarística en totes les parròquies de la República, amb motiu del gran Congrés quart Eucarístic Nacional. He oït la primera missa. La segona ha estat de comunió general per a nens i nenes. Era una delícia contemplar els volarats de colometes que omplian l'església nostra! És que nens i nenes anaven amb els devantals blancs escolars. Totes les parròquies han celebrat els mateixos actes seguint els de la capital. Fan bé de juntar els nens i nenes en aquestes grans solemnitats en memòria de lo mol que Jesús durant la seua preciosa vida els estimaba. Ells creixen units amb Jesús en tots els estats de la seua vida.

Aquí avui ha estat l'últim dia de la missió. Han confirmat una colla de criatures.

9. També avui he sortit dematí a les meues devocions predilectes. No m'he cansat.

La Mima segueix bé del refredat.//

10. Avui no he sortit. El temps era lleig. Tot emboirat i no era segur.

He rebut una postal d'en Manel Alcántara des de Mèjic. Mol bonica amb uns arbres i montanyetes nevades. Mol carinyós recorda temps passats a les nostres montanyes amb els nostres estimats que Déu va cridar cap a Ell. M'envia salutacions dels seus de Barcelona.

Jo som escrit al de Salta com també als de Les Acàcies. He rebut carta d'en Florenci. El veig mol animat.

La Elva ha vingut a pendre el te. Hi ha estat poc perquè amb la seua tia volia anar al cine a Castelar. Quan ella ha estat fora ha arribat en Lluís i com un llampec ha fugit també a Castelar a trovar Elva i els seus. Ditxosa joventut! Mai té peresa per·a rondar. Fan bé. No van a llocs dolents puig quan va a un cine saben // escullir bé la película.

La Mima s'ha llevat i ha baixat.

11. Avui he sortit dematí per saciar-me de les meues devocions tan estimades.

S'ha rebut carta de Salta i de Les Acàcies. La primera esplica el goig que varen tenir al fer una excursió, visitant una família coneguda de fa molts anys. En Carlitos també hi va anar i diu que va veure unes coses tan estranyes. Era una oca covant. No s'ho podia empassar. Se veu que se fixa en tot.

12. He sortit dematí. Quan passaba per el carrer de Rivadavia he notat que hi passaven molts joves amb bicicletes. També ha passat un camió amb jovenalla. Tots cap

a fora com si fos festa. Era que no em recordava del gran dia de la Rassa. També és festa la del Pilar en memòria de l'aparició de la Verge a l'apòstol sant Jaume com també sant Serafí confessor.//

12. Hem escoltat actes del Congrés Eucarístic que se va celebrant a Buenos Aires. Bon Déu! mentres a Europa continua la gran destrucció de vides, pobles grans i petits que fa plorar tan·sols de pensar-i, aquí tot és llum, fe i festes a Jesús Eucaristia. Ell ens guardi i allunyi al invassor i que poguem evitar veure'ns aturdits com ho estan els nostres sers tan estimats que tenim escampats per aquells llocs de terror. Tot el món està espantat al veure que no hi ha cap senyal de pau, sinó mol al contrari[,] que cada dia creix l'odi fins entre els que s'en diuen *aliats*. Aquets mateixos sembla que forman una soca forta, però qui pogués llegir els intents de cada un d'ells veuria que entre ells hi ha una vall d'odis i envejes perquè no s'ho pot menjar tot un sol. El més fort voldria que li toqués la part escullida i els altres s'ho miran ensenyant-li les dents. Bé se reuneixen sovint però mai se // posan d'acord. És impossible. He llegit plans que portan referent als espanyols refugiats a Fransa i presoners dels alemans que m'han fet ovirar un possible retorn del nostre Paco si és que és viu encare. Tan·de·bo pogués escapar-se ben lliure!

13. També avui he pogut sortir i encaminar-me cap a les meues devocions tan estimades. Després de dues misses han entrat una pila de criatures que venian a escoltar per la ràdio les festes que han estat dedicades als nens i nenes de Buenos Aires. S'han reunit allà dins l'església. Han posat la ràdio i han pogut sentir tot lo que passaba. Han dit que a la nostra rotonda de les avingudes de Maig i Nou de Juliol, s'han reunit allà més de dos-cents mil nens i nenes. Portaban el pa i fins no sé què més doncs no sé com ha anat. En deien l'ofrena. Per l'any 34 també hi fou aquest acte.//

14. Avui és el cumplianys del nostre s[enyo]r rector. No he pogut sortir perquè el dia comensaba lleig. Les festes eucarístiques han anat continuant. Aquesta nit ha estat per la comunió dels homes i dels joves. Hi han anat en Lluís i la Mima. Aquesta com a fer colla dels que contemplaven aquest tan gran espectagle. En Lluís a pendra part a la comunió. Diuen que era una cosa maravellosa la gran multitut d'homes que hi han acudit a pendre-i part. Els homes diu que hi han estat a millons. La Mima amb la Chela Llorens han anat a combregar a la parròquia de Sant Miquel. Han arribat

emocionadíssims de tot lo que han tingut el goig de contemplar. Quines festes[,] Déu meu!

15. Amb tot i que el dia presentaba més lleig que ahir, he decidit sortir per anar a missa 1a. Després ha fet bon dia com ho va fer ahir. A les nou i mitja [h]em sentit la veu del // Papa des del Vaticà. Quina emoció tan gran n'he sentida! Tot el dematí som estat escoltant els actes que s'anaven celebrant al lloc del Templete construït per els actes del Congrés Eucarístic. El cardenal ha celebrat de pontifical. Hi han anat les noies i en Lluís. Avui a la tarde s'haurà clausurat la festa. Han pogut fer la processó amb tranquilitat ja que s'en havian anat tots els núguls.

Han vingut en Joan amb la Sara i els seus fills. S'han divertit molt.

Aixís ha acavat la gran festa dedicada a Jesús Eucaristia.

Som dimarts 17. Aquí tinc els diaris que esplican detalladament tot lo referent al felís aconteixement celebrat aquets dies. És tan extens que no ho puc esplicar. Els discursos dels bisbes d'aquí i de fora han estat molt sentits. Are que els vaig llegint, m'en dono compte.// El del Papa, com que el pobre està sempre al tan de tot lo que passa per tot el món, sobre_tot als llocs de la guerra, és el que m'ha impresionat més. Preguem perquè Déu ens el conservi i l'aconsoli amb tantes penalitats com li toca passar, vivint amenassat sempre de tots els que combaten. Sort que té l'Esperit Sant que no el deixa de la seua companyia.

Avui tampoc he sortit. De bon dematí ha comensat de fer forta tormenta. Ha plogut moltíssim. La Mima amb carta de la seua mare li diu que <que> la pluja d'avui sobrepassaba el diluvi universal. Que aquell no tenia comparació amb lo d'avui. Ella sí que a la mare li ha fet una extensísima carta esplicant-e-li bé tot lo del grandiós acte celebrats aquets dies.

Som a la nit i encare trona i llampega i de tan en tan ens dóna ruixats. Fins torna fer calor. Estic brodant una cosa per en Carlitos.//

17. Sempre descompasso dies. No sé què debia fer ahir que el passés de llarc aquí.

Avui no he sortit. Tot el dematí ha diluviat. Una tormenta d'aquelles que esparveran i l'aigua queia a bots i barrals com diem a la nostra terra.

18. Avui és Sant Lluc evangelista. El temps poc segur no m'ha deixat fer el camí matinal per a sadollar-me de les meves estimades devocions. Hem rebut llarga carta per mi dels nostres de Salta junt amb el llibre titulat "Flos Sanctorum". És un llibre mol interessant per les explicacions que fa de la vida i miragles dels sants de tot l'any. Cada dia, fins hi ha l'oració que l'Església li dedica. Els autors del llibre el p[are] Francisco de Paula Morell S. J. Sia ben_vingut aquet llibre. Jo els hi som escrit remerciant-los l'obsequi. Estan bé de salud i feina. Bona durada.//

19. Un any més que recordo amb tota la pena del meu cor la gran pèrdua del nostre difunt tan estimat. Al cel sias Lluís, ja que ens vares deixar als teus 22 anys que tan bé te portaves, estudiant amb braó la carrera d'enginyer industrial. Malaguanyada vida! Déu ho disposa aixís! Acatem la seua santa voluntat. Ell t'hagi acullit.

20. Avui no he sortit. Se van rebent cartes de la mare dient que allà està bé.

21. Avui sí que he sortit dematí. Ahir la missa era al colègit, i amb tot i ser el meu sant no hi vaig poguer anar. L'he trovada avui. Poc em costa de trovar-la santa Irene gloriosa màrtir de Jesucrist. Era mol joveneta i agraciada quan la varen martiritzar travessant-li el coll amb una espasa. Ditxosa d'ella que va ser tan // valenta donant-mos bon exemple.

Avui arrivant aquí, m'[he] trovat amb una pila de correspondència de Catalunya. Dues cartes de na Montserrat, una dels seu fill gran i una de la Rita Musterós per la mare. N'hi ha del mes d'abril[,] maig i Juny. M'han portat novament noves dels meus estimats de París. Sian ben_vingudes.

Som escrit als amics Jijena Sánchez.

22. Diumenge. Som oït missa primera. L'evangeli d'avui se refereix a aquell que tenia un deute que no sabia com pagar i se va posar als peus del acreedor[,] el qual ple de caritat li va perdonar tot lo que li debia. L'home perdonat tenia un amic que li debia poca cosa, però al demanar-li que li condongués el deute o l'esperés l'hi va respondre que si no li pagava enseguida posaria a la presó a ell i tota la seua família. Descubert aquest fet, el primer acreedor el va // encausar i fer empresonar com a home dolent.

Avui he quedat sola, ben sola unes hores de la tarde. Les noies han anat al cine a Castelar. Que se diverteixin!

He llegit que a Salta s'ha sentit un moviment sísmic bastant fort, però que no ha fet mal a ningú. La gent s'ha assustat una mica.

23. Tot avui fa forta tormenta. Ha plogut moltíssim. He rebut un diari de Cartagena español. L'ha enviat el meu tan estimat nét i fillol Francisco Aymeric Bassa. "El Noticiero" (cartaginés) porta les vistes de la solemne processó que fan la Setmana Santa allà. Els armats i demés protagonistes que hi van se nomenan *Manajos* i *Californios*. També hi ha soldats romans. És mol curiós tot plegat. La música del batalló d'Infanteria de Marina quin hi perteneix en Francisco també va anar a la processó.//

24. Avui que és la festa de sant Rafel Arcàngel, mol estimat meu, la pluja no m'ha deixat sortir de casa. Som escrit a la meua Montserrat i a la meva Maria de París.

25. Avui sí que he sortit a les meues tan estimades devocions matinals. Som portat la carta adressada a París i no me l'han acceptada. A Correus m'han dit que no tenen ordre encare d'aceptar correspondència per Fransa.

Som escrit a en Florenci.

28. Sempre traspasso dies. Avui ha fet forta tormenta. Ha caigut calabruixó i tot. Li costa poc d'engrescar-se a ploure. Bo i sent festa dels gloriosos germans sants Simons i Judas Tadeo, no he pogut sortir per oir missa. El temps insegur m'ha retingut a casa. No ha plogut llavors però l'ha descarregat a la tarde.

He deixat passar els dies sense posar la gran // notícia dels llorers del nostre estimat Alfons. A l'exposició celebrada fa pocs dies va merèixer 1er, 2on i 3er premi i campeon el seu remat d'ovelles. Quin honor i quin goig n'[h]em tingut tots. És que amb la Miria han trevallat molt.

29. Diumenge. Gran festa de Crist Rei. Som oït missa primera. Tirava un pampero d'allò més fret i fort, comparable amb la nostra tramontana. Ja els ha trets els núbols que ahir tenian tanta mania de ruixar-mos. Si m'hagués sentit animada, hauria sortit també a la tarde, però fer dos camins en un dia és pesat. A la parròquia, a la tarde hi haurà hagut funció de plegàries que he pogut fer jo aquí soleta. Déu m'hagi escoltat. Déu està per_tot i jo per_tot el trovo. Del món ni cal fer-ne cas. D'un cap a l'atre no s'hi troba res de bo. Totes les nacions estan revoltes. Fins aquí regna el mal gam.//

He llegit que l'Argentina ha cridat les nacions amigues a fi que mirin d'aclarir y si és possible arreglar el mal humor que hi ha entre ella i els Estats Units. És Déu que ho té de posar en pau. Es peix gros vol engulir el petit; però aquestes dues nacions, cap d'elles és petita. Els Estats Units estan sempre plens de vanitat perquè tenen molts millons, i veuen que la nació argentina no és belicosa; però és possible que tan la punxaran que treurà el gènit.

España també es troba turmentada per uns quans refugiats que volen entrar i derrocar el govern. No sé com acavarà. Possiblement no massa bé. No s'ha pogut refer de la última guerra i tothom gemega.

31. Un·atre dia mut. Som escrit a la Rita Musterós. He rebut llarga carta de la mare. Esplica una infinitat de boniques travessures de Carlitos. Diu que li deia a // la seua padrina que voldria ser carnero per·a torejar-la. Quin pensament! Sempre el mateix nen entremaliat. Que és mol trevallador en tot lo que pot fer. Que sigui un bon noi és lo que més li desitjo.

Novembre

1er. Festa de Tots els Sants. Som oït missa primera. Feia un dematí bonic. No m'he cansat gens en cap dels dos camins. I això que a l'anada he passat per l'estació i he pujat l'escala. És que m'he refet del tot. Avui s'ha rebut lletres dels nostres de Salta. Eran per la Mima. Una postal d'una església de les primeres que hi hagué per aquelles montanyes.

He dibuixat unes carpetetes mol boniques. Una d'elles amb maduixes i l'altre flors.//

Hem rebut correspondència de Les Acàcies. Una llarga carta de l'Alfons per mi i una de la mare per les noies com també uns fulls de la Miria per tots.

2. Diada dedicada als nostres tan estimats difunts. Dematí plujós. He sortit decidida per ser dia tan adecuat pera oferir els nostres precs per a tots ells. He oït 5 misses, una després de l'altre ben seguides. Després he procurat aprofitarme del sant jubileu que tots els anys hi he concedit, des del mitg_dia d'ahir fins a la mitja_nit d'avui. Si m'hagués trovat més animada hi hauria tornat a la tarde però estava cansada del dematí. Tot és poc per ajudar a les nostres animetes a que vagin a gaudir de la glòria

celestial que tan bé tenen merescuda. Allà penso trovar-les felisses per una eternitat. Aixís sia.

Amb tot i el perill de pluja no ha plogut.//

3. Un dematí fresc i el cel ennubolat com si hagués de ploure. He sortit a fi de assistir a la missa de 1er divendres de mes. Hi ha hagut molta concurrència. Les comunions sobre_tot la primera ha durat bona estona. Hi havia forses homes. Alabat sia Déu!

Hem rebut carta de la mare per en Lluís i de la Sara per a mi. Hem enviat la carpeta de roses brodades a en Carlitos peraquè la rebi demà que és el seu sant.

La Mima té un enrenou mol gran per anar endegant la festa que volen fer a fi de reunir plata. No surt del telèfon conferenciant amb els seus companys i companyes de la Facultat. Que Déu els hi do sort! Avui ha tractat una pila de flors per·a vendre-les al teatro el dia de la funció. Són pomellets de flors i roses veres. M'hen ha donada una que m'ha recordat aquelles que tenim per es marges de Llufriu. Tenia // idèntica finíssima olor. Feia molts anys que no n'havia sentida d'olor tan santa com aquesta que he posat devant l'imatgeta dels Sagrat Cor de Jesús que tinc aquí junt amb la Verge de Luján. La primera me la varen enviar de París la meua Maria dintre un paquet de periòdics avans de que hi hagués guerra ni pensament d'haver-n'i.

4. Encare fa fret. Avui festa del gloriós sant Carlos Borromeo. Als 22 anys va ser cardenal i arquebisbe. Va trevallar molt sempre en ajudar als pobres i malalts. Donaba tot lo que tenia per ells. Els cuidaba en llurs malalties i ple de fe i caritat va morir als 45 any. Ditxós d'ell que va guanyar-se la glòria en aquet món tan ple de vanitats.

5. Diumenge. Avui som ben sola. Les noies són amb un *asado* al poble de Escobar, on hi són convidats // i reunits tots els estudiants que cursan l'últim any d'arquitectura. En Lluís també ha sortit d'excursió comvidat per la família Valerga. I per fi el pare ha arribat de Trenque Lauquen i va invitat a dinar a casa d'uns seus clients i amics anglesos. Som oït la última missa i combregat en nom de Déu. Arrivant aquí de retorn som fet dinat i esmorsar. Ben tancat tot menys una finestreta petita que comunica a fora m'he posat a dormir amb una de les cadires grosses i com ja sabia i l'esperava, ha arribat la Nena Gibert a fer-me companyia. Mentres estàvem conversant ens ha arribat la Juanita amb el seu nòvio. Hem seguit conversant i ha arrivat l'hora del te. Encare

érem a la taula que ens han arribat les noies. Llavors Tadeo (el novi de Juanita)[,] que portaba un acordeon, en ha obsequiat amb una audició de cansons i marxes de la seua estimada Polònia. Fins i tot les noies de casa // amb la Nena i la Juana s'han posat a ballar de lo que el bon amic n'ha quedat tot agraït. Mentres anàvem a sopar ha arribat en Lluís també content de la seua excursió. I últimament també ha arribat el pare dels seus camins d'avui. Un dia per mi en part solitària, i acavat ben acompanyada de jovenalla divertida.

6. Avui no he sortit. Tenia molta feina. Som escrit llargament a Les Acàcies i a Salta. A dinar hem tingut un amic d'en Lluís que no me recorda com se diu. És de Buenos Aires. Res més de nou. L'amic d'en Lluís es diu Morales.

8. Ahir no va passar res de nou.

Avui en Lluís ha comensat de trevallar unes hores del dematí a La Plata. Li pagaran bé. Té la sort que el subjecte de l'oficina és gran amic de la família Balerga de Morón i li ha // oferit la mar d'atencions. Gràcies a Déu sian dades per aquet tan gran favor.

9. Avui he sortit amb mol bon temps. Amb tot i que he pujat l'escala de l'estació no m'he cansat. És que cada dia me sento més refeta gràcies a Déu. La festa litúrgica avui perteneix a l'església archibasílica del Salvador en Roma. Déu ha permès que no hi arribessin les bombes destructores de la guerra.

La Mima està tota contenta preparantse per la gran festa que celebran els seus companys i companyes d'últim curs de la seua bonica carrera. Anit fan funció de teatre. La profusió de flors esquisides que han adquirit aquí a Haedo és gran. Està tota contenta. Ha estrenat un *sacón* de panyo groc que li està mol bé. En Lluís també està content del trevall que fa // a La Plata. Déu permeti que pugui resistir tan de trevall entre el nou i el del seu estudi d'escribania. És un noi mol aprofitat.

10. Tota la matinada ha fet tormenta i ha plogut. Hem rebut carta dels de Les Acàcies i dels de Salta. Avui és festa dita de la Tradició. Els gauchos vénen amb cavalls i fan la mar de gatzara. En Lluís no ha anat a l'oficina de La Plata. Ha pogut reposar.

11. Sant Martí gloriós patró de Buenos Aires. Som fet el meu caminet matinal amb un dia esplèndit. Sentint-me mol bé, a l'anada he passat per dintre l'estació. En aquella hora (set menys quart) hi ha mol moviment i és perillós creuar les vies del tren. Al tornar hi ha poc trasvals. Quan no me sento prou animada per pujar l'escala de l'estació creuo les vies. Els empleats em tenen moltes atencions.//

12. Diumenge. Som oït la última missa. A dinar hem tingut en Joan amb la Sara[,] els tres nens seus Carme, Janic i Tari. La seua tia Caterina i més tart la Nena Gibert. A l'*assado* hi teníam també la tia Paquita, la nena Nadal i en Patufet de la Glòria. Quina colla! El nen d'en Joan ens n'ha feta una de grossa. Mentres érem tots al jardí del darrera la casa, no ens hem adonat que no fos amb nosltres. De cap d'un rato ha contat que s'en habia anat fins cap a l'estació. Una bona senyora l'ha vist que anaba solet i ha pensat que s'habia perdut. L'ha pres per la mà i no sabia d'ont era. Un·atre senyora li ha dit que era de casa i ens l'han portat ben tranquil. El seu pare diu que ja se l'hi poden entregar les claus. Quin bailet més atrevit. Are deu tenir dos anys i mitg o quelcom més. És que deu haber recordat que quan els teníam anaven a veure el tren.//

13. Avui s'ha rebut dues cartes de Barcelona. Totes dues per l'Alfons i una de l'Orfèlia per na Gracieta. Res més.

15. Tampoc hi ha res que valgui la pena. Estic acavant un mantelet per n'Irene. Hi ha forsa temps que el tinc comensat. No'l podia continuar per manca de fil per a les flors. Avui és santa Jertrudis monja benedictina.

16. Avui també he sortit a les meues devocions. N'Irene diu que ha llogat una serventa. Que no és pas mol joveneta. Demà diu que vindrà. A veure Déu què ens donarà! Estem tan escarmentats que francament: no entussiasma molt.

17. Avui sí que hi ha una notícia per posar aquí. Per fi tenim una serventa portenya que si no s'emburdareix sembla que anirà bé. Se diu Ana.//

18. Avui és el cumplianys d'en Lluís. En cumpleix 23. Som a la nit. Ell i la Mima són a Castelar a celebrar <e>lo mateix a casa d'una cosineta de la Elva. La Martita en cumpleix 7[,] d'anys.

19. Diumenge. Els nostres Lluís i Mima han retornat ja de matinada ben contents de la festa Valerga de Castelar. Han contat que la mare de Martita va posar una torta a taula amb les set veles enceses i que després d'apagades, la senyora va avisar que se repetia el fet, presentant un·atre torta amb 23 veles en obsequi a en Lluís per escaure's el mateix mes i dia. Martita a en Lluís li va regalar una bonica corbata. Ditxosa joventut que sab divertir-se. En la festa nocturna hi va assistir fins al vell Valerga.//

22. Altre interval. No tinc temps ni hi ha res per esplicar. La serventa ens va bé. Ahir celebràvem la presentació de la Verge Maria al temple. Tenia tres anys. Els seus pares varen quedar solets i vells.

Avui celebrem la festa de santa Cecília patrona de la música.

23. Avui ha vingut a despedir-se l'hermano Cipriano. S'entorna a España amb el "C. de Hornos" que surtirà demà. L'hi hem donat fotografies dels de Les Acàcies per_a_què les porti a Barcelona a la família Musterós. Va ser companys de viatge de la Miria, Alfons i nen quan varen venir. És fill de Madrit. És mol simpàtic. Déu li do un felís viatge i una bona estada allà.

Avui en Lluís ha estrenat un vestit gris mol bonic. Fa istiu aquet color.

Hem rebut carta de Les Acàcies. Demanan coses per el nen. Ja li hem enviat.//

24. Ja tinc les sabates noves de lona. No vesteixen gaire perquè són amb tiretes però no n'he trovades d'atre forma. En Lluís ha portat un obsequi que li ha regalat la Elva. És per l'escriptori. Han dit que és un calendari perpètuo.

També ha estrenat una camisa. Aixís se va vestint amb plata guanyada seua. Deu li do salud i feina.

25. Santa Caterina gloriosa. He oït missa de vuit i combregat a Liniers. Hi hem anat amb n'Irene i ens hi hem trovat amb la Catalina. Després n'Irene s'en ha tornat cap aquí i jo amb la Catalina cap a casasseua ont hi hem trovat l'Ernest mol content que ens hi esperava. Hem dinat i conversat molt. Tart de tot m'han portat aquí com ho fan sempre. Han fet una estona de conversa dels trevalls de la Mima.//

26. Diumenge. Som a la trade. Fa un dia pesadíssim. No fa sol però sí molta xafagor. Som oït missa primera. El sermó ha versat sobres l'evangeli d'avui[,] que era del judici universal. És terrorífic.

Després de dinar han arrivat en Joan amb la Sara les nenes i el nen. Hi han estat poc. Escric a Salta.

27. Comensa a fer calor. Hem rebut cartes dels de Salta i de Les Acacies. Aquets ens diuen que els cuatre s'en van uns dies a Pirovano, a l'Estancia Palau.

28. El calor aumenta. Som oït missa en nom de Déu. M'he cansat degut al gran calor.

La Mima té llest i entregat un trevall que diuen és un cassino. A veure què en surtirà. El va presentar ahir nit. Ha dit que fins divendres no sabrà el resultat.//

En Lluís ha vingut mol content de La Plata, perquè diu que el d[octo]r Frate[,] que és qui li va donar aquet lloc, li ha dit que fa el trevall mol bé. L'ha felicitat. Gràcies a Déu que les coses les fa bé sempre. De continuar aixís va camí de ser un gran personatge. És que no dorm pas totes les hores que té son. Beníssim!

Are són les deu i vint-i-cinc[,] o més ben dit[,] trenta-cinc de la nit. És a felicitar a la Elva amb motiu de ser avui el seu cumplianys. En cumpleix 18. Mol joveneta i aixerida. Déu els fassi ben felissos per ells i per tota la família d'ambdós. Amén. Rebem carta d'en Domingo.

29. Avui no he sortit. La nit ha estat dolenta per tanta calor. Estaba jo tan cansada que he determinat quedar-me. He fet bé ja que després ha plogut molt.//

Desembre

1. 1er divendres de mes. He pogut assistir a les meves estimades devocions. Han estat mol concorregudes. No feia calor. Aquest any no he pogut seguir-los tots els primers divendres. Unes vegades mal temps i altres no m'he trovat prou animada.

Hem rebut noves de la mare. Està animada.

2. Avui també he sortit dematí. Feia un estar deliciós. Tiraba un aire fresquet.

Ahir vaig llegir que se pot enviar correspondència a Fransa. Procuraré enviar-la. Hi posan tans entrabancs que no sé com m'en sortiré. El dia 17 del mes passat va venir

una serventa. Va semblar un gran tresor. Trevallaba bé. Llesta[,] potser massa i tot. Al veure tanta sort ens feia témer algun *gat amagat* que per fi ha sortit. No tenia escrúpol en fer-se seu lo que no li pertenyia. La Mima ahir se va donar comte que no // tenia un prenedor d'or. Havia passat a les mans de la serventa junt amb altres cosetes. Devant això, n'Irene li ha pagat els dies que ha trevallat i l'ha despatxada. No ha protestat ni se l'hi ha notat cap pena ni vergonya. Hi deu tenir mà trencada. El voluminós paquet que s'en ha endut, comparat amb el que va portar fa pensar que no tot lo que hi habia li perteneixia. No ha volgut que n'Irene l'i registrés. Això vol dir que la culpa l'ajudava. Bon profit li fassi. El prenedor robat les noies l'i varen trovar i l'i varen pendre.

Som a la nit. En Lluís és a la festa del cumplianys de la Elva. Are s'en hi va n'Irene. Ens quedem la Mima i jo.

3. Diumenge. Som oït la missa primera. Feia bona fresqueta. Avui és primer diumenge d'Advent. Els ornaments litúrgics comensan vestits de color morat. Esperem les tradicionals i animades festes de Nadal que ens recordan // la nit més santa que ha existit en el món en la qual nasqué Jesús, Infant diví Rei de cels i terra. Fou el nen més pobre dels que neixen i el més noblement adorat de reis i pastors. Estimem sempre la santa humilitat, aixís mai ens dominarà la vanitat mundana que tantes ànimes pert en el món.

Ens ha parlat una senyoreta filla dels amos de la casa ont hi viuen la nostra Sara amb l'Aldao a la ciutat de Salta. Ha dit que estan mol bé de salud.

Han vingut a passar la tarde aquí, en Joan amb la Sara i els tres pibes. També han vingut la Sara Llorens amb el seu marit i <la> germana Francisqueta. Han estat mol animats amb les nostres criaturetes[,] que per cert tots tres són mol simpàtics i espavilats.

4. La Nena Gibert[,] que és amb nosaltres des d'ahir[,] s'ha quedat tot el dematí aquí. Està delicada.//

Som escrit a la Celieta felicitant-la per els seus progressos literaris.

Torna fer calor. És el seu temps.

6. La ploma de l'estilogràfica s'ha descompost. L'hauré de camviar. Som escrit a en Fullà i a en Domingo.

7. La calor segueix forta. Som escrit al p[are] Molinero. Som oït missa dematinet. Feia quelcom de fresca. Ahir a la vetlla va fer forta tormenta. Va ploure: però no ha refrescat.

8. Seguim amb forta calor. Som escrit a la Catalina. Avui gran festa de la Puríssima. Som oït missa primera. És dia de la primera comunió de la mainada. N'he vistos molts. Que Déu i la Verge els hagi acullits i segueixin sent bons minyons. No se té ànims // per·a res tanta és la xafagor que fa. I pensar que a Catalunya deuen estar gelats. Recordo que per aquesta tan santa diada sempre feia bon temps. Un dia fredíssim però ja de bon dematí el cel no tenia ni una treñina sinó que els estels relluïan com si se poguessin contar tots. És que iluminaven a la Verge del vestit blanc i mantell blau. Ella sigui la nostra felís advocada en l'hora de la nostra mort i ens porti a la glòria eterna.

9. Tanta calor ahir i a la nit. Ha fet una mol forta tormenta. Ha plogut molt i fins el vent del sut ha tirat i ben refrescat l'ambient. Avui anant a missa fins feia fret. Quin clima tan variable.

Se veu que he calculat malament els fulls que em mancaven per acavar la llibreta grossa. Vaig comprar aquesta semblant-me que m'arrivaria i resulta que en necesito un·atre igual.//

10. Per fi he sabut que l'Ernest està forsa bé. L'operació no ha tingut consecuències i se va refent normalment gràcies a Déu.

La Mima no deixa els llibres d'estudi.

11. Diumenge. Avui no som oït missa primera com ho tinc per costum. Som oït la última[,] que ha estat la més quieta. La mainadeta de la primera comunió han anat a la primera. Ells sols omplenen tots els bancs i ho fan anar tot enrenou. Millor que els hi duri l'entussiasme d'aquet acte tan gran.

A dinar ha vingut en Joan amb la Sara[,] les dues nenes i el nen. Són un encant aquestes tres criatures. Són les meues joies que veig créixer amb tot el goig. Avui jo anava fent comentaris de que les noies de casa totes se vagin escampant lluny de nosaltres. És una llàstima que no se quedin per qui a la vora i se puguin reunir aquí de tan en tan. S'en van massa lluny.//

També hem tingut a dinar la Nena Gibert i la Joaquina. Al desdejuni en Lluís i la Elva.

11<2>. Torna fer calor. Som escrit a Salta.

Avui la señora Carlota ha surtit per Bariloche. Que Déu li do bon camí i trovi els seus fills amb bona salud és lo que més li desitjo.

12. Avui he sortit dematí. Som estrenat una mantellina regal d'en Joan i la Sara. Déu els hi pagui. És la festa de la Verge de Guadelup a Mèjic. Som oït dues misses en honor seu. En Joan gran m'ha comprat una llibreta grossa per anar continuant el diari meu. Li he dit que pensa serà l'última i n'ha fet broma. Sigui lo que Déu vulgui. Penso estrenar-la el dia primer del pròxim any 1945. Serà la número 16 de la colla.

En Lluís se prepara per anar a Victorica.

Som escrit a Les Acàcies.

He rebut carta de la senyora Jijena.//

13. Santa Llúcia gloriosa a qui venero de tot cor per haver-me ajudat a conservar la vista tan clara amb tot i la meva edat. Després de Déu és a ella que dono gràcies. A més, és avui un nou aniversari de la pèrdua de la meva mol estimada mare (a c s). Totes les meues devocions d'avui, després de Jesús he oferit per la seua ànima.

Fa calor forta. El vent que fa bull. Hem rebut una pila de correspondència de Les Acàcies. La mare diu que vol venir. La nova ploma escriu bé. M'ha costat un peso. És la plumeta sola.

14. Avui no he sortit. Torna fer forta calor. Ens rostirem fins que plogui. Avui som escrit dues postals de cartulina als meus de París. Déu vulgui que els trovi vius. Tan temps que fa que no en tinc cap notícia directa d'ells. Tan·sols Déu sab lo // que desitjo saber d'ells. Una de les postals és per avió, l'atre marítima.

En Lluís se prepara per sortir demà per Victorica.

15. Els trons i pluja de la matinada m'han retingut a casa. A la tarde ha aclarit perfectament no quedant ni un núgul tan·sols. Amb el tren que va a Victorica ha sortit en Lluís i amb el que va a Trenque Lauquen ha sortit el seu pare. I per fi amb un dels elèctrics ha sortit la Mima per Buenos Aires. Ha anat amb un casament d'una seua

companya de la Facultat. N'Irene està desfeta per tan ajudar a uns i altres. Are hem quedat soles ella i jo. La Mima deurà retornar anit o demà. Lo millor és que el calor s'en ha anat i fa mol bon anat per el món. Tanta calor que feia ahir! Ja a la vetlla va comensar a fer vent fresc. Ha plogut.//

16. Són les sis i quart de la tarde. Som ben sola en aquesta casa. N'Irene és a casa del d[octo]r Fasola. La Mima al centre per els seus estudis, en Lluís a Victorica i els altres a Trenque Lauquen. He sortit dematí a les meues devocions. No m'he cansat. I això que he pujat les escales de l'estació. He posat les cartes a correus dedicades als meus fills de París. Una aèria i l'altre marítima. Déu els hi do bon camí a totes dues. M'han costat 2<0> 20 la primera i 20 la segona. Are arriba n'Irene. El d[octo]r li ha dit que no és pas al fetje que té el mal; és als intestins. És una passa produïda per el gran calor que ha fet uns dies. A més la pobre porta un cansament físic per tan de trevall de la casa sobre_tot ahir a fi d'atendre al seu pare i a en Lluís que sortian i a la Mima a fi que se presentés ben vestida lo possible per anar al casament de la seua amiga. Avui no fa calor.//

17. Diumenge. Som oït missa primera. No m'he cansat en cap dels dos camins.

Tinc el nou Calendari litúrgic 1945.

N'Irene està millor. Han vingut en Joan amb la Sara i la Caterina, com també [el] nen i les dues nenes. Han jugat molt. Amb la companyia de tots ells n'Irene s'ha animat i ha menjat i s'ha distret. La Mima no ha vingut.

Ha fet un dia forsa variable. Ha fet tormenta[,] plogut, fet calor que som a la nit i encare en fa.

18. El calor és fort. Tota la matinada ha tronat però no ha plogut. Era tormenta seca.

Hem rebut carta dels de Salta i des de Les Acàcies. Tots estan bé de salud gràcies a Déu. He sortit dematí a les meues devocions.

La Elva acaba de passar amb bicicleta. Ha saludat a n'Irene. Diu que eran una colla que passaban. Que es diverteixin.//

19. Quina ventada tan forta fa avui! I lo pitjor que és un vent que crema. Sembla que ve del nort. És dolent. Enmalalteix. En Joan ens acava de dir que el pare i la mare

arrivaran aquí dijous. Amb salud arrivin que si els toca calor com avui ja suaran. Pel camí hauran de tenir tot tancat a fi d'evitar la terra que els hi entraria. Fa de mal viatjar, quan fa tanta calor.

N'Irene és a la visita del d[octo]r. Són les 4 de la tarde. Jo crec que ja està curada ella. Acavem de rèbrer invitació a la 1a missa del jove sacerdot Josep Maria Llorens Palau. Ditxós d'ell que ha escullit el millor camí de la seua vida. Que Déu l'ajudi a cumplir els gloriosos afers de tot bon sacerdot és lo que més demano a Déu per ell. Quina ditxa la seua mare de tenir un fill sacerdot. Mol pregaré per ell ja que m'és impossible acompanyar-lo en la seua gran festa. Serà dissapte // i diumenge. Algú de casa hi anirà.

Per en Joan acavem de saber que dijous prop_vinent el pare i la mare arriban aquí. Deurà ser per assistir a les festes del seu nevot *Macuca*[,] o sigui[,] el nou sacerdot Josep Maria. Per cert que ens trovaran en poc bon humor, tan per el gran calor que no se pot resistir com per la mala tongada que passa n'Irene degut a lo mateix del gran calor, com per cansament físic d'haber hagut d'atendre tantes coses aquets últims dies de viatge del seu pare i d'en Lluís com de participar dels trencacolls de la Mima motivats per els últims exàmens <que h> orals que ha de donar mol promte. En fi, que amb l'ajuda de Déu de per_tot surtirem.

Avui per mi és un mol trist aniversari. Cumpleix 22 anys que el nostre tan estimat Serafí ens va deixar a Caldes de Montbuy. Al cel sia pobre fill meu, que la mort el // va cridar quan més estimaba ell la seua vida. Trenta anys tenia ben aprofitats lluitant sempre amb poca salud.

Som a la nit. Passa una mol forta tormenta de trons i llamps de la part del sud. Han apaivagat quelcom el gran calor que ha fet sense parar. Al caure la nit ha parat el vent i aumentat el calor. Són les nou i mitja i cauen gotes grosses. Entrem a sopar n'Irene i jo solsament. La Mima és al centre a casa d'una companya d'aula a fi d'estudiar millor les dues juntes. Ha plogut poc.

20. He passat una nit pesadíssima per tanta calor. Se veu que la tormenta d'anit pera res ha servit. Esperem les germanes Sara i Maria Planas[,] que vindran ajudar a n'Irene a preparar els seus vestits i demés coses per el seu futur casament. S'ha rebut carta d'en // Ricardo. Diu que la seua mare va arrivar allà forsa atropellada. El camí fou mol llarc i pesat. Amb la bona temperatura que hi ha allà i el goig de trovar-se amb tots els seus fills aviat se curarà.

Han vingut en Joan amb la Sara, la Maria, la nena gran i el nen. Les noies han preparat molta feina per cusir. Hem rebut carta d'en Lluís de Victorica. Està mol animat.

El calor ha baixat quelcom, però poc. Ahir a Buenos Aires tenian 38,3. A Trenque Lauquen 41. La ola és general.

21. Sant Tomàs Apòstol. No he sortit per tanta calor i per estar aquí al arribar na Gracieta amb en Joan. Ha arribat bé de salut gràcies a Déu. Que la millora continuï és lo que més li desitjo. Som escrit a en Ricardo a Bariloche. Ditxosos ells que no tenen calor. Qui pogués fugir a les seus // montanyes i llacs tan preciosos!

La Mima anit passada s'ha examinat d'una de les matèries orals.

22. Avui sí que he sortit. No fa calor. La tormenta d'anit ha ben refrescat. La Mima ha aprovat l'últim examen de la seua carrera. Ja és tota una arquitecta. Gràcies a Déu. Ha lluitat trevallant de debò.

A la tarde ha vingut la Elva a conversar una estona.

23. També avui som fet el caminet fins a la parròquia. A les set ja hi era. Després som canbiat collets de les estoles a fi que siguin netes per les presents festes.

Som escrit a la meva cunyada Maria Vicens mare de la Catalina.

Me tinc por que passarem un Nadal ben torrat. El calor torna aumentar.//

24. Diumenge. Com sempre. Caminet a la missa primera. Feia fresca. No m'he cansat en cap dels dos camins. És que el calor ha baixat.

Anit fins m'he posat una flassadeta al llit. La mare i la Mima han assistit a la missa nova del p[are] Josep Maria Llorens. N'han tornat mol ben impresionades. Mol he pregat jo perquè Déu concedeixi al nou sacerdot nostre i dic nostre per ser un membre de la família Llorens cosí-germà dels nostres. Llàstima que en Lluís no hi hagi pogut anar. En tindrà recansa. Lo que més he demanat a Déu per·a ell, és que tingui forsa salud i ple de gràcia del cel, a fi de comunicar-la a doll sempre que tingui ocasió, tan escrita com parlant com edificant amb el seu bon exemple. Tot això espero d'ell que sempre ha estat fervorós estudiant i ens ha deixat llegir concells escrits seus a la revista "El Mensajero del Corazón de Jesús". Estic segura que en deu tenir de més extensos que

jo no conec. La seua mare, germans i nevots deuen tenir-ne molta // joia del seu camí tan sant com ha seguit sempre ple de goig espiritual.

Avui, a casa [h]em estat molta colla. Crec que he contat que érem divuit. Hi érem de totes les edats[,] des de la Tari com a més petita a mi que era la més grant. Érem el pare, la mare, en Joan, la seua Sara, Carmeta, Janic, Sara petita, tia Caterina, tia Paquita, Joaquina Nena Gibert, Hipòlit Nadal i sa esposa Maria, els seus fills Janic i Jordi, Irene, Mima i jo. Tan·sols hi mancaba el nostre senyor "escribano público" que mai té cadira quieta per seure. Diu que trevalla en procura del puchero. Fa ben fet.

25. Diada santa de Nadal. Avui he fet el món al revés. Aixís com sempre la meua missa preferida és la primera, avui som oït la última. Ha estat la més quieta. A les dotse de la nit ha estat la primera, // continuació s'ha celebrat la segona. A les <nou> set i mitja la tercera ont hauran combregat per primera vegada unes quantes criatures i altres que varen combregar per el dia de la Puríssima. Tot plegat mol de moviment. A les nou <quart> missa també de molta festa i a la última senzilla i quieta. Tot avui el Santíssim ha estat exposat. Els de la Escolta han fet dues Hores Santes. Jo, avans de la missa n'he meditada una. Ha estat el primer dia que he estrenat la medalla de la Escolta. N'he tingut mol goig semblant-me que retornava aquells temps que fa tans anys han passat quan a Barcelona perteneixia a la Associació dels Aimants de Jesús Sagramentat. Ho he reprès en diada assenyalada. He visitat el pesebre de la parròquia que aquest any l'han canviat de lloc.

A la tarde ha vingut la Rita Brizuela amb el seu nen i la nena. Aquesta vestida de primera Comunió. Feia mol goig.//

26. També avui som anat a missa en honor de Sant Esteve primer màrtir per Jesucrist. Han continuat la solemnitat de les curanta hores d'exposició major. A la primera hora m'hi he quedat mediant-la tan fervorosa com he pogut. A la tarde no m'he pas animat per tornar fer el camí. Som escrit a Les Acàcies, al p[are] Molinero i a la s[enyo]ra Maria Palau de Llorens felicitant-la per tenir la sort de ser mare d'un nou sacerdot.

27. Avui la festa és dedicada a sant Joan Apòstol i Evangelista el més estimat de Jesús. Va morir als cent anys ple de mèrits única cosa que va poguer presentar a Jesús en agraïment per haber-li donat la seua Santa Mare. És l'últim dia de les Curanta Hores

d'adoració al Santíssim Sagrament. Qui pogués viure ben vora d'una parròquia per a sadollar-se de solemnitats litúrgiques!//

28. Avui recordem la gran tragèdia de la degollació de més de dos mil criatures manat per aquell sanguinari rei Herodes. Ditxosos infantons ignocents que s'envolaren al cel i forman allà l'Escolta felís del Rei de reis per una eternitat.

S'ha rebut telegrama de Salta que diu que arriban aquí els primers dies de la pròxima setmana. Sian benvinguts. Anit ens arriba en Lluís de retorn de Victorica. Amb bona salud ens arrivin tots.

Som a la nit. Per lla les deu ens ha arrivat en Lluís content com unes pasques. Ha sopat mol bé gràcies a Déu.

29. No he sortit. He rentat coses de llana per a guardar. En Lluís ha anat a La Plata i s'ha trovat que a la seua oficina tenen festa fins el dia 8 del mes que ve.

Hem rebut carta de Les Acàcies i del p[are] Molinero.//

Tinc un ui tot enramat.

30. Ben dematí he sortit pujant les escales de l'estació. No m'he cansat. El camí quiet per ser dematí. La missa era una de les de Nadal. Som a la nit. Plou. Segueixen els trons.

31. Últim dia de l'any que fineix. I pensar que la guerra continua tan o més enmaranyada que quan el vàrem comensar. Algun dia Déu permetrà que s'acavi.

Nosaltres, acavem l'any acompanyats dels membres de casa; però sense les noies més grans casades. Cada una resideix a llurs cases seues units espiritualment amb nosaltres que constituïm la soca de l'arbre familiar. Jo som la soca més vella. Per això tinc branques de dues menes que'm perteneixen. Desgraciadament a causa de la malaurada guerra, no tinc facilitat de saber de tots ells: filles, gendres i néts pera mi tan estimats.//

Vàrem comensar l'any sense la mare ni la Mima. Eren a Córdoba. Tampoc teníam en Lluís[,] que era a Tucumán. Durant l'any, com d'escallampantes he obtingut alguna nova dels meus de París. No·pas directament sinó per mitjà de Montserrat. Últimament he pogut enviarlos-hi directament la correspondència que Déu sab si haurà circulat.

Per l'abril, la Sara va deslliurar una filleta que Déu la va pujar al cel als tres dies de nascuda. Després la mare o sigui el matrimoni, ens varen deixar per residir a la ciutat de Salta.

El mes de juliol, Gracieta va surtir per Les Acàcies passant allà llarga temporada. Mentrestant vàrem tenir aquí els nens d'en Joan a fi d'evitar el contagi de l'escarlatina que tenia en Quimet Batlle Planas. També llavors, en Lluís va obtenir tots els documents per a exercir la seua carrera amb un Registre seu de Morón n[úmer]o 14. Més tart, va obtenir un bon lloc a La Plata que encare el té. També s'ha pogut extendre amb molta // feina del seu ram a Victorica[,] ont hi ha passat alguns dias. La Mima, fa pocs dies va acavar la seua carrera d'arquitecta.

N'Irene, a tota màquina se va preparant per el seu pròxim casament. També he fruït un goig mol grant amb motiu del primer llibre que ha fet la meva tan estimada néta Cèlia Bassa Palau <am>. L'ha titulat "La tapera" amb el seudònim de Maria Canigó. Ha estat mol ben rebut i atretant recomanat per persones tècniques en això. Que per molts anys pugui escriure'n forses[,] de llibres que siguin llegits amb goig, és lo que més li desitjo.

En Lluís i la Elva segueixen llurs amoretes tan boniques i ben complagudes de ambes famílies. Avui mateix, el pare ha portat un tendre *olibito*, obsequi de l'amic Vidal per en Lluís. Aquet, d'acord amb el seu pare l'han oferit a la Elva. El seu pare[,] mol // agraït[,] ha cridat al seu futur *consuegro* a fi de felicitar-lo per la seua gentilesa. En Lluís els hi ha portat i ha dinat allà. Són les nou de la nit. Sento que han posat la ràdio. El temps és calorós. Recordem amb veneració els gloriosos aconteixements de dos segles enrera. Tots els anys per aquesta diada sembla que un sentiment íntim vers Déu ens invadeix amb més forsa que els de durant <l'> l'any. És la pena que produeix considerar que ens acostem més a la fi perquè Déu ens ha permès viure en el món. Acatem els seus designes tal com siguin, penedin[t]-mos de tot lo que durant l'any hàgim pogut ofendre'l i ben encoratjats prometem cumplir millor lo que ens cal l'any nou que comensarà demà.

Acavo de saber que en Lluís ha estat reelegit del càrrec que amb tan goig tenia en aquet poble. La joventut l'estima molt. Déu permeti que el pugui desempenyar com deu fer.//

Esperem ben animats i decidits l'any nou, bo i demanant a Déu ens el concedeixi ple de salud i bons propòsits, amb constància per a cumplir-los.

Amb una ben fervorosa plegària a la venturosa i Sagrada Família de Nazaret com també als gloriosos habitants de la Pàtria celestial peraquè ens devallin <e>la branca d'olivera de la desitjada pau del món acavo la llibreta n[úmer]o 15 en el poble de Haedo.

¡Visca la pau del món!

31 desembre 1944.

Àvia Irene //

//

1944 Índex P.

Vàrem comensar l'any. Jo estaba mol refredada.
La mare i la Mima eren a Córdoba i en Lluís a Tucumán. 1a
Varen venir els amics s[enyo]rs Petrini 5
Rebérem un llibret d'estadística d'en Lluís 7
Nomenament d'en Lluís per Salta..... 9
Grans desastres de tota mena. S. Juan
La mare i la Mima varen arrivar 14
Cartes a España i Amèrica per 5 centaus 17
Argentina va rompre amb els de l'Eje 18
Lluís va dimitir..... 19
En Lluís va arrivar de Tucumán..... 20
Sara varen sortir per Pirovano..... 21
Lluís va entrar President d'A.C..... 23
Lluís de nou va trevallar amb en Joan..... íd.
Ramírez va dimitir 27
En Lluís va caure a la parròquia..... 28
El senyor Valerga va visitar-lo..... 29
En Lluís ajudava als Natal 32
Varen venir els Vidal de Victorica..... 33 //
Va venir d[ony]a Sílvia 33
La d[octo]ra Corominas va despedir-se 34
En Lluís i companys (quinse mil) devant Casa Rosada 35

Va venir en Lito Gibert i la seua 2a esposa..... 36
Asado. Molta colla..... 37
En Lluís a casament de la Srta Baldrich..... 40
Mima examen d'Història de l'Art d'arquitectura va obtenir la nota distinguido 41
Emoció gran a l'església..... 43
Vaig rèbrer noves de París per Montserrat..... 44
La Señora Española de Bariloche..... 45
Mima esquicio. Municipalidad..... 46
Va venir Estela Garcia Mata sola..... íd
Trista memòria. Aniversari..... 47
Dijous Sant. Lluís de 2 a 4 matinada..... 49
Sara va sortir per el Sanatori de Morón..... 51
Va néixer la nostre Maria Gràcia..... íd
1a entrevista de Lluís amb en Lluís Garcia Mata..... 53
Varen batejar la nounada..... íd
Va morir la petita i estimada M.G..... 54 //
Va venir molta gent..... 55
La casa plena de gent..... 56
Jo estava mol refredada..... 57
Sempre molta gent..... íd
Nota llarga. Molta gent..... 59
Chola Garcia Mata Ayda Berenguer..... íd
Sara Aldao sortiren per Salta..... 60
No teníem res per menjar ni manera de coure-u..... 62
La Mima dava llissons..... 63
En Lluís García Mata va concedir el Registre notarial a en Lluís..... 64
Vaig escriure a la Neus petita..... 65
Vaig acavar la punta grossa..... 68
Primera clienta d'en Lluís..... 70
Lluís, Joan i Mima enterro <enterro> Arostegui..... 70
Lluís estrena suèter Elva..... 71
Dia de molta correspondència..... 72
Festa pàtria. 25. Lluís molta feina..... 74

Vaig conèixer el capità s[enyo]r Lanz ..... 76 //
Irene va despatxar la Lola 77
Va venir Rosa García Costa 78
Lluís comprava mobles ..... íd
Els aliats varen entrar a Roma 80
Nota llarga de Corpus 81
D[octo]r Fasola va visitar la mare engripada 82
Vaig estrenar estilogràfica econòmica 84
La mare i la Mima també. ..... íd
Irene en tenia una obsequi d'en Joan 85
Varen venir Nadal, Llonc i Soler escultor 86
Lluís i Mima compraven mobles ..... íd
Mima i companys Observatori S. Miguel 87
Rebérem mobles d'en Lluís 88
Lluís amb la seua mare felicitan a Juana G. 89
El pare i la mare a la dentista 90
Jo feia peücs (zoquetes) 91
Gran festa eucarística a Morón 93
En Lluís se va comprar uns guants 94
Jo tenia rejols calents sota dels peus 95
Perón jura el càrrec de vicepresident ..... íd //
Varen portar-mos els nens d'en Joan 98
La mare va sortir per Trenque Lauquen ..... íd
El bany de mostaza va anar-me bé 100
Cumplianys de la Carme nostra 101
En Lluís content. Nota interessant ..... íd
Va posar la seua xapa aquí ..... íd.
Va portar 10 llibres d'instruccions de la seua carrera 102
Les germanes Sabater varen venir ..... íd
Examen de Mima. Distinguido ..... íd.
Vaig rèbrer la capseta bonica de Salta 112
Triple cumplianys 113
Torta per mi (sense velitas) ..... íd.
Nota bonica copiada 116

Vaig arreplegar fort refredat..... 117
Joan i Sara s'endugueren els seus nens..... 121
Mima gàvia de lleons..... íd
En Lluís va guanyar el primers 5 pesos per una consulta del seu ram..... 123
Elva i el seu pare a Córdoba..... íd.//
Els aliats varen entrar a París..... 123
Nota referent als nostres nens..... 124
Nota llarga de l'entrada a París..... 126
Nota llarga referent a Sant Joan..... 128
Atre nota popular bonica..... 130
En Lluís va fer la primera escriptura al seu registre..... 133
Nota llarga piadosa..... 135
Nota del "Canto de Bernardette"..... 136
Va morir el d[octo]r Rosasco (a c s)..... "
Lluís escriptura s[enyo]r Fernández..... "
Mima Elva i Lluís a Sant Isidro..... "
Mima un 3er premi..... 141
Nota llarga bonica..... 144
Atre nota bonica..... 145
Atre nota llarga..... 150
Continuació..... 151
Vàrem escoltar les paraules del Papa..... 153
Nota curiosa de Mima..... 154
Vaig rèbrer "Flos Santorum"..... 155 //
Rebérem molta correspondència de Cataluña..... 157
Vaig rèbrer "Noticiero" de Cartagena (España)..... 158
Alfons va guanyar 1er 2on 3er premi; campeón..... 161
Nota de la Mima. Moltes flors. 164
Noies asado a Escobar..... 166
El s[enyo]r Morales va venir a dinar..... 167
En Lluís va comensar a La Plata..... "
Atre nota bonica de Mima..... 168
El nostre petit Janic va fugir..... 170
Mima i Lluís Castelar. Cumpliañs..... 172

Hermano Cipriano va venir 173
Lluís va estrenar vestit gris ..... “
Santa Caterina. Un dia a Liniers 174
La mare, Miria, Alfons i Carlos a l’Estancia Palau 175
Nota bonica d’en Lluís 176
Cumplianys d’Elva ..... “
Tripijoc amb una serventa 178
Festa del cumplianys d’Elva ..... “ //
Nota familiar 179
Escric a Celieta felicitant-la 180
S[enyo]ra Carlota va sortir per Bariloche 183
Vaig estrenar una mantellina ..... “
El pare va comprar-me la llibreta grossa no. 16. És la més bonica ..... “
Té uns cantons que Déu n’hi do ..... “
Estreno plumeta. Nota variada 184
Vaig enviar cartulines a París ..... “
Una marítima i i atre aèria ..... “
En Lluís va sortir per Victorica 185
El pare per Trenque Lauquen ..... “
N’Irene estava pioca ..... “
Mima a casament ..... “
Irene al d[octo]r Fasola 186
La Elva va passar per aquí devant 187
Anava amb vicicleta.
Rebérem invitació per la missa del sacerdot Josep Maria Llorens 188
Varen venir Sara i Maria a cusir Planes ..... 190 //
Teníam 38,3 de calor 191
Varen arribar na Gracieta ..... “
Venia de Les Acàcies ..... “
La Mima va acavar la carrera 192
Vaig escriure a en Ricardo ..... “
La Elva va venir ..... “
Vaig escriure a la mare de Catalina ..... “
La mare i la Mima varen anar a la missa nova del p[are] Llorens 193

Érem divuit de colla 194
Vaig estrenar una medalla 195
Va venir Rita Brizuela amb la nena de 1a comunió ..... “
En Lluís va arrivar de Victorica 197
Últim de l’any nota llarga 198

Déu m’hos do salud i pau.

Primer dia de l’any 1945

Àvia Irene//

Volum XVI

Anys 1945-1946

Hi trovareu més espines que roses. De tot, sapigueu fer-ne un manyoc i guardeu-lo.

¡Alabat sia Déu!

Pax

1945

Gener

1er. En nom de Déu comenso aquesta llibreta en el poble d'Haedo. Som ben acompanyats dels solters Lluís, Mima i Irene. A dinar han vingut en Joan, la Sara i els nens Carme, Janic i Tari petitona. El dia gairebé s'en pot dir fret. Un estar deliciós que fins ens tenim d'abrigar una mica. Tots estem bé de salud gràcies a Déu. Som sortit dematí per oir missa primera. La mare també hi ha vingut, però més tart que jo[,] que sempre surto mol dematí. La tristesa que sentia ahir, avui no la sento. Si bé és veritat que comenso l'any anyorada dels meus estimats que són de mi tan lluny i que tinc d'ells tan poques notícies, sento dintre mi un optimisme confiada amb Déu que em concedirà la gràcia que necesito per·a cumplir les meues obligacions de bona cristiana. Unida amb // Jesús Eucarístic viuré felís esperant que me cridi per anar cap amb Ell en companyia de la seua Santa Mare i de tots els sants. Avui he pogut imitar els afortunats pastors que varen adorar a Jesús rescent nat al portal de Betlem. Una imatge posada amb un bressolet fet de troncs com si fossin branquillons del aromàtic aloc, que aquí no n'he vist en cap lloc dels camps de Buenos Aires, ni de la Pampa.

Segons llegim en el llibre "Historia de la Verge Maria Madre de Dios per Pelegrí Casabò i Pagès", els cossos dels tres sants pastors varen descansar a Palestina fins al segle novè. Després d'arruïnada l'església ont eran sepultats, els cossos dels sants pastors foren trasladats a Jerusalem, a ont permaneixeren fins vora l'any 960, i d'allà foren portats a España per un home piadós i dipositats a la església de Sant // Pere de la vila de Ledesma cerca de Salamanca. Allà foren venerats amb mol respecte i afecte per aquells habitants i veïns. El papa Inocenci XI concedí moltes indulgències a la cofraria dels Sants Pastors Jacob, Isaac i Josep, fundada en Ledesma en la capella del Sant Crist de l'Ampar de la església de Sant Pere.

El dia 16 de juliol de 1864 el bisbe de Salamanca féu trasladar les rellíquies d'aquests sants pastors de la església de Sant Pere a la dels Sants Pere i Ferrand de la

mateixa ciutat. Foren colocades en el interior del altar major, dintre d'una caixa en forma de sepulcre, tancat amb clau. L'interior és forrat de seda blanca i conté alguns ossos, tres cranis, una petita pala, una cullera de fusta, unes estisores de ferro, un bocí de calsat de pell i alguns fracments de sarró de pastor. Conté a més un roll, conté // altres rellíquies que són fracments d'ossos despresos dels que estan a la caixa amb ròtuls que diuen «Dels gloriosos Josep, Isaac i Jacob, pastors de Betlem que meresqueren veure i adorar els primers al Crist, Déu i home nascut amb un estable.»

2. Fa fret. M'he tingut de posar un saquet de l'hivern. M'he llevat dematí i he fet cap a la parròquia. Avui celebrem la festa del dolcíssim nom de Jesús. Nom que deuríam pronunciar amb gran afecte i devoció per ser del nostre adorable Redentor. Alabat sia per sempre. Sia aquet l'últim nom que pronunciem ans de deixar aquet món!

Per lla la una ens ha arribat la Sara amb el seu Aldao, ben acompanyats de la mare de n'Irene, la Sara Planas amb la Carme, en Janic i no sé qui més. La mare, amb l'auto del s[enyo]r Miguel els ha anat a buscar a l'estació al // centre. De pas, a l'anada ha fet visita a les germanes Palau[,] ont s'hi han trovat amb n'Irene. A la tarde han vingut les germanes Francisca i Sara Llorens, com també en Joan amb la seua filleta Tari. Molta colla. A la nit el pare ha sortit per Trenque Lauquen. Un moviment de tot el dia.

3. Avui no he sortit. Som escrit a na Montserrat. En Lluís no va a La Plata. Se veu que mentres va estar a Victorica els empleats de l'oficina on trevallava varen dimitir i per lo tan el varen encloure amb la colla de dimitents. No sé el motiu.

He rebut una llarga i bonica carta de la Miria. Esplica episodis passats a Les Acàcies i moltes coses del seu fillet com també de l'Alfons. Se refereixen a una humorística carta meva.//

4. Torna a entrar calor. He sortit dematí. El dia comensava sense ni una trenyina que ennuvolés el firmament. Eran les sis i mitja i tenint en comte l'hora que fa tan temps que els que governan ens han pres, eran les cinc i mitja quan he sortit de casa. El dia és tan llarc que ja feia estones que feia sol.

A la missa hi han vingut la Sara i l'Aldao. Han combregat també. No m'he cansat. En Lluís, resulta que no és pas que hagin dimitit en l'oficina que trevallaven. És que l'interventor era interí com ho eran tots els seus empleats. Quan l'efectiu n'ha pres

posesió ha escullit els empleats al seu gust. Tot el fet ha passat mentres en Lluís era a Victorica.

Som escrit a en Florenci.

5. 1er divendres de mes i de l'any nou. He pogut assistir a les meues devocions preferides. Feia un dematí lleig. El cel ennuvolat, vent fort com // de tormenta. Les fulles dels arbres, els papers dels estres plens d'escombraries bolaven enlaire, tot era un moviment contínuo. Més tart fins i tot ha plogut cuatre gotes. M'he cansat. La devoció a l'apostolat va d'aument. Quissab les comunions que han donat. De casa hem combregat la mare, Mima, Lluís, Sara, Aldao i jo. Déu hagi aceptat la nostre devoció a tan recomanable acte.

Hem rebut la visita del p[are] Rial i del matrimoni s[enyo]rs Petrini de Córdoba amb els seus dos fills, els més grant i el mitjà. Venian de pas per Mar del Plata. Aparentment tots amb bona salud.

6. Quina festa més gran és la d'avui! Recordem amb goig l'alegria dels tres reis de l'Orient, jerarquies lluminoses quins plens de fe, al veure la poderosa estrella que lluïa amb més forsa que les altres i fins mol allunyada de totes elles, enseguida els tres savis foren // afavorits de la llum de la gràcia divina i promtes a seguir-la fins a trovar al Reiet de cel i terra en un lloc el més pobre del món. Desconegut i solet, tan·sols una legió d'angelets invisibles que el cel va fer baixar al afortunat portal a fi que junt amb l'estel lluminós va portar a la terra la Bona Nova. La Verge i el seu santíssim espòs tingueren gran ajuda i goig de veure's tan ben acompanyats i el seu diví Infantó adorat dels venturosos pastors com dels gloriosos monarques. Uns i altres feren llurs ofrenes pobres unes i riques les altres, que Déu des del cel va beneir agraint tanta gentilesa.

També nosaltres podem i devem oferir a Déu els nostres cors i les nostres pregàries i felicitacions en memòria de tan gran aconteixement en aquelles beneïdes terres que are només hi ha dol, odis i destrucció. Que Déu fassi baixar del cel la pau en el món!//

Som oït missa primera i he tingut el goig de besar els peuets de l'imatge del diví Infantó. Les comunions[,] mol concurregudes. Som escrit al matrimoni s[enyo]rs Jijena Sánchez de Tucumán.

7. Avui és la festa de la Sagrada Família, Patrona del nostre poble. La celebrarem tan solemne com sigui possible diumenge propvinent per haver-se escaigut en primer diumenge aquest any. Aixís s'han decidit aquí.

Tornem tenir una forta calor que fa estar entumit totes les hores que passem.

Na Gracieta i la Mima són al Casal. Hi ha anat a dinar en honor del vell Cunill per haver cumplert vuitanta anys.

Tinc la vista quelcom eclipsada. Hauré de buscar ulleres noves. Les que uso són de l'any 22. May habian fallat. Són mols anys d'usar els mateixos cristalls.//

8. Segueix el calor. Avui hi ha hagut tormenta. Ha plogut una mica, però no ha refrescat. Han vingut la Elva amb la seua cosina Mary Moreno. Han fet molta broma. Hem rebut recordatoris de la 1a missa del nou sacerdot Josep Maria Llorens Palau. També una fotografia ont hi és ell ben acompanyat de la seua mare, germans i germanes, cunyats, nevots, en fi tota la família. Na Gracieta també hi és com a tia política. Que Déu el fassi un sant!

9. El rigurós calor m'ha detingut a casa. A fora ans del sol fa fresqueta però amb el sol no se pot fer res. A·baix fa més bon estar. Els dies el passo sense fer res. Temps perdut malaguanyat! Tantes coses que faria de profit. Aresón les deu i vint-i-cinc de la nit. A defora és passable, però a dins dolent. Lo que és a mi hem té aturdida.//

Som escrit a la Miria. He inclòs retalls del diari "El Pueblo". Ja sé bé que els hi plauran. Són referents a España.

10. Calor sempre. No se té ànims de fer res. He sortit dematí. M'he cansat. Tot avui m'ha durat el cansament. Per això deixo passar tans dies sense sortir. Ja iré a missa quan farà bon temps. N'Irene s'afanya amb la seua robeta.

11. Per què escriure? Tan·sols puc dir que no es viu de tanta calor. No faig res d'en tot el dia. No som oït missa ni amb prous feines he resat lo indispensable. Un calor irresistible. Els relligiosos jo no sé com poden soportar les seues vestidures.

S'ha rebut llarga carta de Les Acàcies. S'els veu mol animats. Bona durada. També diu que tenen calor. És el nostre pa de cada dia. Ells se van preparant per el gran cambi de residència. Déu sigui amb ells!

12. Avui és pitjor que ahir. El calor apreta fort. No m'he vist amb ànims de sortir. La nit l'he passada mol dolenta, dormint poc. És per això que de dies m'he quedo dormida sovint.

Diuen que a Europa hi passa una ola de fret insoportable. Que fins a Sevilla[,] que rares són les vegades que hi neva, aquest any hi ha nevat. Sempre passa, que quan aquí tenim ola de calor o de fret, allà és completament al revés.

13. Som al dematí. El dia promet calor forta. Diuen que ahir vàrem arrivar als 38 graus. Quissab avui fins un pujarà. No s'està bé en cap lloc. Les nits són llargues i pesades. Els dies fan lo mateix. En Lluís i n'Irene estan quelcom alatrencats dels intestins. No fa temps d'atre cosa devant el gran calor. Només se té set. No faig res més si no és pujar i baixar l'escala buscant aire que no es trova. Quins dies tan negres! Arribem a 38 i en atres llocs 45.//

14. Diumenge. Amb tot i que la missa major haurà estat cantada i amb sermó per el p[are] Virgili Filippo[,] que és tan bon orador, he cregut millor assistir a la primera. També el nostre senyor rector ens n'ha fet un de sermó que ha anat mol bé sobres el 1er miragle de Jesús en les bodes de Canà de Galilea. També s'ha extès molt amb la epístola de sant Pau[,] que la d'avui ha estat maravellosa manant-mos que estem rigurosament obligats a trevallar els dons que Déu ens ha concedit en bé dels nostres pròxims. Deia: a uns el do de la paraula, altres de la ploma, altres de riqueses, etc. Deia que no hi ha ningú que no en tingui algun, que Déu és tan generós que ens vol abtes per·a ajudar-lo a salvar els nostres germans. Que compadim els que sofreixen, ajudant-los, que aconsolem els que ploran, plorant amb ells. Que si ho fem així ens guanyarem la corona de la glòria. Han vingut en Joan, Sara, nens i Caterina.//

15. Avui no he sortit. Estaba cansada. No fa tanta calor. Hi ha hagut forta tormenta però seca.

16. Avui amb la Sara hem anat a Buenos Aires. Hem anat a can Feliu Badaló perquè hem fassi unes ulleres. Les que fa tans anys uso, noto que fallan. La meva vista baixa una mica. Tenim una minyona Lluïsa.

17. Ja les tinc les ulleres noves però... no sembla pas que hi trovi alivi. Mol m'en temia que aquí no trovaria cristalls bons com a Barcelona. Igual em va passar amb les de mirar de lluny. Tampoc les varen fer com jo volia. Alabat sia Déu i paciència.

He oït missa ahir i avui. Els dematíns són frescos. Avui és Sant Antoni Abat. La missa és estada en honor seu.//

18. La Lluïsa va mol bé. Quin descans en tenim tots! Està mol contenta. I per sort és catòlica. Al seu poble de Marcos Paz diu que era filla de Maria. Tan·de·bo continuï contenta i bona!

19. Quin dia més pesat! He sortit dematí. Tenia unes poques ganes de sortir de casa que no sé com esplicar. Volia quedar-me. Tot el meu cos semblava lligat i entumit. Amb tot, he decidit arrivar-me a la parròquia per ser divendres. Així imitava a Jesús quan un sant divendres, dematí va rondar pres i lligat de tribunal en tribunal. Bé podia jo fer el camí, oir missa, practicar les meues devocions de costum, alimentant la meva pobre animeta de lo únic que l'afavoria. Tot lo que hauria pogut practicar aquí soleta tenia poc valor puig no hi habia sacrifici corporal per la meva part.// El meu poc ànim per a sortir el dematí, are que som a la tarde el comprenc. Hi ha un tapament de cel produït per una gran nuvolada boirosa fa que no se respiri. Tan·de·bo esclatés amb pluja abundant a fi de regar els camps que estan a l'última paraula. El bestiar se mor perquè no trova pastos i fins lo que hi ha sembrat se seca miserablement. Son les set de la tarde i plou.

Tinc aquí la Mima que m'està llegint una carta de la Miria ont hi conté uns episodis referents al seu fillet que són per demés curiosos. Diu que ella, al nen li va esplicar que la tia Mima havia acavat la carrera d'arquitecta. Ell li va preguntar què venia a ser això. «És (li va respondre ella) saber fer cases.» «Ah! Com en Barbiere?» (No et vulguis morir Mima) (Aquet operari ve a ser un taparieres).// «No home, aquet fa coses petites, però ella fa els planos de cases grans com les de Buenos Aires, i les han de saber fer perquè no caiguin.» «Ah, esclar! així ben dretes amunt amunt, i que no passi com les que fem amb el *dominós* que quan es mou... zas! però posar rejols <he> i, i, i, i fer-les ho fa un Barbiere, oy?» «Sí» «Ah! Areja ho entenc.» Un altre. L'altre dia li vaig dir: «Ets més tussut que les penyes de Cabrera!» «Què vol dir això?» «Mira, no ho sé ben bé, ho he sentit dir, però no sé què vol dir» «Doncs si no ho sabs per·què ho dius? L'avi diu que no haig de dir *la pucha* perquè no sé què és?» I sempre pregunta. És una

delícia, un bailet de set anys que vol saber tantes coses i que si no se li esplican bé, ell se les imagina a la seua manera. Ens recorda el gran talent del seu avi Musterós (a c s).//

Hem rebut carta d'en Domingo. S'el veu mol cansat d'estar ont trevalla. Diu que tan·sols tenen festa una tarde de diumenge cada quinse dies. No hi ha dret a que els amos tractin tan durament als pobres peons! Són els que els hi fan guanyar tanta plata. Quins cors de bronze corran pel món!

Quina nota tan llarga avui! Com que penso que aquesta llibreta l'he d'acavar aquest any no mesquinaré el paper fent notes curtes.

20. Avui és Sant Sebastià gloriós màrtir de Jesucrist. Hi ha molta gent que creu va morir de la multitut de fletxas que lligat i despullat amb un arbre li varen tirar. És clar que el seu cos va quedar ple de doloroses ferides, mes no va morir. El deixaren per mort, però Déu va // permètrer que una piadosa viuda nomenada Irene el recullís i portés a casa seva. El va tenir ocult fins que va estar curat. En estar novament amb salud va presentarse al emperador. Aquet, espantat pensant que habia ressucitat[,] va manar que el matessin a cop de pals, com aixís ho feren. Era capità de l'exercit de Dioclecià. Fou l'en 288 després de Jesucrist. *Deixat per mort a la nit / el trovà viu una dona / joiosa per sort tan bona / en sa casa el recullí. / Curat i convalescent / tornà al Emperador / rabiós, colèric i trist* (no m'en recorda més. Són estrofes dels seus goigs que se cantan a la seua ermita a la seua montanya del terme de Palafrugell. Quan jo era petita el sant anaba vestit de noble romà. Després recordo que un dia que jo m'hi trobava el varen vestir de capità del exèrcit. En aquella // comarca s'el té amb molta devoció. Els que habem tingut la sort de conèixer aquell santuari tan explèndit que té un far de 1er ordre que vigila tots els perills i estats del mar, venerem la estimada imatge colocada en bonic camarí ont hi van a demanar-li favors del cel quan ens falta la benaurada pluja. El trèiem del seu lloc i el baixàvem a Palafrugell ben acompanyat de les nostres millors imatges fins que Déu ens habia concedit la tan desitjada pluja que revifaba tots els camps. Llavors els pobles dèiem[:] «Hem de tornar sant Sebastià a casasseua.» I de la mateixa manera que l'en havíam tret l'acompanyàvem plens d'agraïment.

Sant que amb fletxes obligat / aconsellàveu paciència / preservau est Principat / de contagi i pestilència. Estrofa dels goigs.//

Avui torna a fer calor. No he sortit. Encara no estic bé de la vista.

L'Aldao ha fet unes mol boniques ampliacions de les fotografies del nen i nenes d'en Joan. Són precioses.

21. Diumenge. No sé ni com comensar la nota d'avui! He sortit dematí. Feia molta calor. M'he cansat forsa. Al tornar feia aire fresc que retornava. Jo amb les ulleres de portar per fora, que ben de mala gana les porto perquè no noto amb elles cap alibi. No obstan faig lo possible per *obeir* el consell que m'ha donat l'òbtic s[enyo]r Feliu Badaló. He tingut de abandonar el meu devocionari "Missal Vesperal" ont hi podia seguir les mateixes misses que resaba el celebrand. He tornat arreplegar el meu antic *Báculo* ont hi ha lletres ben grosses que no costa llegir-les. En fi, faig la prova de no cansar la meva vista en res, a fi d'obtenir de // mirar si torno veur-i com avans.

Avui a casa hem estat molta colla. En Joan, Sara Planas, nen i nenes seus amb la Caterina, Sara nostra, Aldao, tots els de casa i la serventa Lluïsa. Al te ha vingut en Roger Nadal. Total érem quinse a dinar. És una delícia veure aquelles nostres criaturetes com disfrutan aquí acopiant salud per tota la setmana. Tan divertits i fins la més menuda que sembla una engruna jugaba a la pilota amb els seus germanets i l'avi Joan que se troba petit com els seus néts. Que Déu els hi deixi veure ben grans com m'ho ha permès a mi és lo que més li desitjo.

22. Avui és sant Vicens[,] fill de Huesca. Gran màrtir per Jesucrist en temps de les grans persecucions (304). Daciano[,] president d'España[,] fou qui va sacrificar al jove diaca.//

23. Avui és sant Ildefons gloriós arquebisbe de Toledo (669). És el nom del nostre Alfons. No l'hem felicitat perquè no sabia jo que nomenant-lo Alfons, el seu propi nom fos el d'Ildefons. Tots els sants són ben glorificats al cel[,] ont si som bons els coneixerem.

Ahir a la tarde vaig tenir el goig de rèbrer la visita d'en Florenci, la Cèlia i les seues cinc filles. Al te, la taula era ben plena de branques meves totes ben estimades per mi. Quin floret de nétes vaig poguer contemplar! Feia temps que no les havia vistes. S'han fet grans. La més petita cumpleix deu anys i la més grant vint-i-dos. Totes mol amables i jo encantada amb tots ells. Els hi vaig oferir carpetetes que tenia fetes. La seua mare va portar-me un paquet de carpetes dibuixades peraquè les brodi quan tingui la vista bé com avans. Són mol boniques i senzilles de fer. La vista meva // encare té terenyines i no veu prou clar. Per fi na Gracieta ha escrit uns rodolins humorístics per

l'Alfons. Tots els hem firmats. Acavo de saber que fins això s'ha quedat a casa. Han dit que'ls hi ha enviat un bagul.

24. Avui és Sant Timoteo. Va ser mol amic de sant Pau. Aquet el nomenaba fill seu espiritual. El va recullir mol petit quan va quedar orfe de pare i mare. Fou màrtir per Jesucrist l'any 93 de la era cristiana. Imitem-lo. Aixís després ens trovarem. Hem tingut el goig de rèbrer la visita de la senyora viuda de Barrera. És mol atenta i aquí se la estima i respecta per haber estat gairebé mestra de tota la jovenalla que han estudiat l'idioma anglès. És mol simpàtica i atraienta. El seu cap venerable per la cabellera blanca, no·pas per els anys.//

25. Avui és el gran dia que recordem amb fe <la> la misteriosa conversió de l'apòstol sant Pau. Ditxós ell mil vegades que va ser escullit per Jesús, passant de furiós perseguidor dels cristians a un dels més grans predicadors, defensant la nostra relligió ple de fe i entusiasme, sofrint persecucions i càstics de tota mena, com també ser empresonat moltes vegades des d'ont escribia cartes a tots els seus estimats companys, als que tenia com a germans. Qui com jo ha llegit la multitut de les seues sapientíssimes epístulas, podem meditar el seu valor. Ell i sant Agustí són l'exemple que poden pendre els que volen instruir-se de veras.

Avui hem rebut 38 pollets i pollastrets. Els han enviats els nostres estimats de Les Acàcies. Ells s'en aniran d'allà mol promte per anar a viure a Pirovano.//

26. Tampoc avui he sortit. Quan m'he llevat el cel estava ennogulit com si hagués de ploure. Som anat esperant sense acavar-me de decidir. Tan aviat s'aclaria com es tapava. Aixís ha continuat. Això ha impedit que m'animés a sortir. Hem dolia i tot però la pluja sempre em fa por. I això que sempre porto paraigues encare que no hi hagi cap núbol. L'utilitzo com a bastó que m'ajuda a fer camí.

Avui en Lluís ha sortit per passar uns dies a Mar del Plata. Hi ha anat amb un nevot del s[enyo]r Valerga. El jove Valerga company d'en Lluís és del poble de Castelar. Que se diverteixin. En Lluís mai habia vist el mar. Quina impresió li farà! Potser li fassi bé al cos els banys de mar. No van pas bé a tothom.//

27. Quina tormenta tan forta ha fet aquesta matinada! Per lla les tres feien uns trons esgarrifosos. Després ha seguit plovent fort. Are són vora les cinc de la tarde i de

nou trona. Lo més curiós és que des d'aquí jo no veig cap núbol. La tormenta deu ser al sud.

He anat a·baix. He sortit, i he vist una gropada espessa i lletja que abarca tot el sud i avensa cap al oest. Cauen unes gotes grosses que fan preveure tempestat.

Per lla el mitgdia ha vingut la serventa Luisa. No s'ha quedat. Ha dit que no pot continuar aquí perquè té la seua mare forsa delicada i no la pot deixar. Ha dit que si esperem quinse o vint dies, possiblement s'haurà alibiat i podrà deixar-la. Tan bé que anàvem amb aquesta noia! Hi ha estat nou dies[,] a casa. Li hem pagat lo pactat i s'en ha anat. Tan·de·bo pogués tornar.//

28. Diumenge. Avui sí que he sortit dematí. No hi havia cap núgul i feia calor. És Sant Pere Nolasc. També és Diumenge de Septuagèsima. Això vol dir que estem vora els dies de bogeries mundanes. Fugim d'elles i en tals dies acompanyem a Jesús Eucarístic tan com ens sia possible.

Han vingut la Juana Rodríguez amb el seu nòvio Tadeo. Han sopat aquí. La meva vista segueix enmalaltida. Cap dels remeis casolans que li faig té la sort de curar-la. En tinc molta pena. Déu farà que hem torni clara com avans. Tot avui ha fet una calor mol forta.

29. M'he llevat amb intenció de celebrar tan bé com pogués la festa del gloriós sant Francisco de Sales. El dia amenassaba tormentós i he desistit de sortir.//

A la tarde ha vingut la Glòria Nadal amb les seues dues nenes.

A la vetlla la Miria ha telefonat des de Trenque Lauquen. Ha dit que s'en van divendres. Déu els hi do sort i salud que bé se la mereixen.

Hem rebut carta d'en Lluís des de Mar del Plata. No sab pas com esplicar les impresions tan boniques que hi ha trovat. Que té molta gana, que fan excursions, que se banyan, que té el cos ple de sal, que ha quedat encantat del color que té el mar, en fi que per ell tot lo que veu és una maravella i que fins té en vistas una *senyora escriptura*. Que si la bispa (obté) li pagarà els gastos de l'excursió. És que el pobre bailet mai habia pogut contemplar el mar a tot pler. Quan va anar a Montevideo va ser una passejada ràpida i va veure poca cosa.//

30. Sempre quedant-me a casa. Avui, en memòria d'aquella meva germana quin nom portava de Martina, gran santa noble romana, volia fer el meu camí matinal de

costum, oir missa, combregar i pregar per les animetes dels meus difunts tan estimats. La missa d'avui era oferida per els difunts de l'associació de la Pia Unió de la Verge del Carme. A la matinada no m'he sentit bé. Se veu que alguna cosa que vaig menjar ahir em va fer mal. No m'he sentit prou animada per·a fer el camí. Tot el dia som estat melindrosa i enmalaltida. He menjat poc.

Avui la Sara i el seu Santiago han surtit per Salta, donant per acavat el mes de festa que han passat amb nosaltres. Els ha vingut a buscar d[on] Miguel amb el seu taxis. Els han acompanyats els seus pares i n'Irene. La Mima no hi ha pogut anar perquè tenia de // trevallar. Jo, m'he quedat aquí soleta i tancada dintre de casa fins que han retornat. Que Déu els hi do un bon camí i salud per a continuar la seua aprofitada vida de trevall és lo que més els hi desitjo. Jo m'en vaig i ells arriban i comensan.

Al punt que anaven a surtir s'han rebut cartes per a tots dels nostres estimats de Les Acàcies. Diuen que provablement en surtiran divendres per anar a Pirovano. Que Déu els hi do més sort que fins ara. A l'Estancia hi reposaran més.

La meva vista no es cura. Quina falta tan gran em fa[,] Déu meu!

31. Últim dia de gener ple de calor forta. Hem rebut carta d'en Lluís. Content com sempre. Tot lo de Mar del Plata és macanudo. Diu que on són ell i el pibe Valerga de Castelar és un lloc quiet, allunyat del gran burgit.//

Febrer

1er. Avui amb tot i el calor he sortit. No m'he cansat. Dintre de l'església hi feia molta calor. Després a fora s'ha girat aire fresc.

La Mima ha cobrat un bonic canari. A dreta llei crec que només tenia de cobrar 85 pesos, però el seu burgès li ha donat els 100, recordant-e-li que li deu ella a ell dos dies de trevall.

Vespre de tot hem rebut telegrama de que els nostres han arrivat a Salta sens novetat gràcies a Déu.

2. Bonica festa de la Verge nomenada de la Candelera. S'ha escaigut en primer divendres de mes dedicat sempre al Sagrat Cor de Jesús. Amb tot i el gran calor que fa, hem som animat a fer el camí matinal de costum per assistir a les meues // devocions predilectes. M'he cansat forsa. Tot el dia m'en he ressentit. No he pas tingut ànim per·a fer res. Amb prous feines per a menjar. Una poderosa mandra m'ha tingut invadida tota

la meua persona. Déu porti un volarat de nuvolets, que ells portaran tormenta, i ella segurament uns dies passables.

A la tarde la Mima amb la seua mare han anat a fer visita a la família Valerga de Morón. S'han conegut tota la família de la Elva amb na Gracieta. N'han tornat ben acompanyades del senyor, i la seua filla i tres nevodes. Tots engaviats a l'auto bonic que tenen ells. Tot plegat un acte recomanable per ambdues parts de les famílies.

Hem rebut carta d'en Lluís des de Mar del Plata. Quin temps més daurat si pogués durar! Diu que s'han vist amb Nina Rosasco // i el seu marit. Que han simpatizat molt i que l'han invitat a que hi anés un dia a dinar.

3. Nit calorosa com les que anem passant. Are són les vuit menys vint del dematí. Fa aire fresquet, i quan m'he llevat he vist el volarat de nuvolets que preparan la desitjada tormenta. Ella vingui sense pedra.

Avui és Sant Blai. A Catalunya diem per Sant Blai, planta l'ai (all). És dia de plantar-lo a la terra peraquè grilli i neixi. En molts llocs se té gran devoció al esmentat sant poderós per a curar els mals de la gorja. Acavo de llegir al llibre "Flos santorum" de Francisco de P[aula] Morell[,] sacerdot jesuïta que «*Aeccio, médico griego antíquisimo, entre otros remedios que escribe para este mal // pone la invocación de san Blas, y dice que tomando al enfermo por la garganta, digan estas palabras a la espina o hueso atravesado "Blas mártir y siervo de Cristo, manda que subas o bajes"*».

4. Diumenge de Sexagèsima. Dia lleig. Ahir, quan me vaig llevar vaig veure el volarat de nuvolets precursors de tormenta, que va fer ben aviat plovent no molt. El calor va seguir tot el dia. Jo, semblava esmortuïda per causa de lo mateix. A la vetlla la tormenta va refermar. Llavors sí que va ser furiosa. Un devassall de llampecs que abarcaven tot el sud, acompanyats de trons llunyans. Per lla les onse va comensar de ploure. A les dotse menys quart ens va arrivar en Lluís content i cremat de l'aire salat de Mar del Plata. El senyor Valerga amb la seua filla i nevodes varen anar a buscar-lo // a la estació de Constitució, a ell i al nevot[,] el pibe Valerga de Castelar[,] que habian estat junts d'estiueig. Varen deixar el nostre aquí, i ells sense saludar tan·sols, varen continuar camí de Morón, fugint de la tormenta de llamps, trons i pluja que ha continuat tota la nit. En Lluís va arribar amb un deliciós aspecte de bona salud gràcies a Déu. Are són les vuit i quart del dematí. Acavo de cridar-lo peraquè vagi a la missa de nou. Ningú més s'ha llevat. Jo fa moltes estones que ho estic llevada. He dormit poc per el gran

calor que m'ha molestat. M'he cambiat tota la roba que la tenia tota mullada de tan suar tota la nit. Segueix plovent. És mol provable que digui com deia el meu pare (a c s) quan plovia[:] «Plou? En Baldiri no es mou.» Plou? L'àvia no es mou. Potser pugui anar // a l'última missa i si no... a Roma en diuen per a mi. Déu està per_tot per a escoltar les nostres pregàries i acció de gràcies.

Fa estona que ens ha arribat el pare. Ha confirmat la sortida dels seus de les Acàcies. Ha dit que va rèbrer telegrama de la seua felís arribada a Pirovano. Se veu que aquet fet l'ha impresionat. Era de veure que aixís seria. Diu que el seu nét al despedir-se el va abrassar tan fort i carinyós! És una criatura, que encare molt entremaliat però ple de sentiment. Que Déu permeti puguin trovar-se quelcom descansats, després de tanta lluita com han sostingut per a conseguir un benestar que sempre ha fugit de les seues mans. És que no era allà. No els hi mancarà amb un lloc o l'atre. Déu mai desampara als que confian amb Ell. Quissab ont és l'estel que ha de lluir per a ells! Amunt els cors!//

Som a la tarde del diumenge. Ha vingut en Roger Nadal. Ha passat la tarde amb nosaltres, i després s'ha quedat a sopar. Amb en Lluís han conversat mol referent a Mar del Plata.

5. El temps segueix indecís. Més bé inclinat a ploure. Per això no he sortit.

Com que no llegeixo els diaris perquè tenen la lletra tan menuda, no sé res del que passa.

El pare ha sortit per Victorica.

Fa fresca. És un·atre viure tanmateix.

6. El vent fort que fa avui sembla una forta tramontana ampurdanesa. Dematí vora les set he sortit. El vent del sud ja tirava de tota la nit. Quan m'he llevat eran les cinc i mitja. La molestosa tos ja feia estones que no'm deixava dormir.// Al obrir la finestra he vist cap sobre Morón un estel que lluïa amb totes les seues forces. Quin nom té aquell riquíssim joiell que tan m'ha encantat? Na Gracieta m'ho dirà. Ella hi és més *tècnica* que jo[,] amb les llums celestes. Aquesta vegada no s'ha pas lluït del tot. L'hi he ben esplicat el meu enzís matinal confiant que m'aclariria el fet, i... m'ha dit que l'estel que jo he vist el coneix de vista, però que no li sab el nom. També diu ella que és de categoria per la seua brillantor. Quan pujarem a la glòria, potser llavors el coneixerem més d'a·prop i ell mateix ens dirà quin és el seu nom. Des de la meva finestra s'el veia sol. Els atres ja debian ser a·joc. No es veia ni un núbol. Confiada amb que feia bon dia

he sortit. Ja l'he pagada. El furiós vent ha arremolinat una montanya de núgols // cap a l'oest que venian del sud. Mentres hem estat a missa s'ha anat tornant fosc. Quan he sortit estava a punt de ploure. El vent fort que feia no me deixava fer camí. Quan he creuat les vies m'he vist negra per arrivar d'una barrera a l'atre, i aixís som anat vinguent fins i tot arrepentida d'haber sortit de casa. Hem rebut felicitació d'*any nou* d'en Manel Alcántara i la seua esposa des de la ciutat de Mèjic. Quan ha trigat per arribar aquí!

7. Encare fa fret. Diu que ha nevat no sé bé ont. No he sortit. Hem rebut cartes del matrimoni Vidal i de la Sara Llorens de Serra. Le dues de Victorica, com també de la nostra Sara Llorens d'Aldao i un periòdic de Santa Rosa de Toay. Han vingut les germanes Isabel i Amèlia Sarosa.// Són de la província de Santa Fe i varen ser companyes d'estada a Rio Ceballos l'any passat. Han estat mol amables.

Som de nit. Han dit que avui a Buenos Aires han estat tot el dia sense aigua per causa de la forta ventada d'aquets dos últims dies que va recular el riu una cosa imponderable. Quin desastre!

En Lluís es a unes bodes de plata dels pares de la Gringa. És una cosina germana de la Elva. Acut per tot arreu. No té repòs. Déu l'i mantingui.

Els diaris d'avui diuen que el senyor president de la República[,] general Farrell[,] està malalt, i que el seu metje li ha manat que no es mogui de casa. Veiam què en surtirà de tot això! El deurà vetllar el <general> coronel Perón. Fins i tot me sembla que aquet últim no és pas general encare. No deu tenir faixa de tal.//

8. Avui m'he quedat. La missa al colegi no em plau. Hi ha molts entrebancs que no m'hi avinc. S'omple desseguit i els bancs són mol incòmodos. Hem dol perquè voldria combregar tots els dijous de santa i gloriosa memòria.

Avui, n'Irene amb la seua mare han anat a fer una visita a les ties d'en Ricard que viuen a Buenos Aires. Són germanes de la seua mare. Han tornat contentes. En Lluís ens ha comparegut a dinar tot joiós. Portava un paquet que semblava una pilota. Ha resultat ser un muló que diu s'ha trovat sobre la taula del seu escriptori. Suposa que és un obsequi d'algun client agraït. Demà si Déu ho vol ens el cruspirem.

La meva vista no s'adoba. Si la faig trevallar protesta. Els ulls se'm posan vermells i cansats. Són les ulleres noves la causa.//

9. Avui sí que he sortit i caminat dret a la parròquia sense cansar-me en cap dels dos camins. És santa Apolonia[,] advocada contra el dolor dels caixals. Un dels seus martiris fou arrencar-li tota la dentadura. Quins butxins hi habia llavors!

10. També avui he sortit. És la festa de santa Escolàstica[,] abadesa benedictina i fundadora de l'indicat ordre. Germana bessona del gloriós sant Benet[,] fundador també de la mateixa ordre relligiosa. Ells siguin nostres protectors en tots els instants de la nostra vida i en especial a l'hora de la nostra mort. He oït dues misses que han celebrat vora l'una de l'atre. Una era dedicada a la santa esmentada i l'atre de difunts.

No m'he cansat avui tampoc. Feia bon dia. Les noies s'afanyan a fer un vestidet per la Mima: és vermellós i bonic.//

N'Irene ha anat al consultori del d[octo]r Fasola. No està gaire bé de salud, la pobre. Ha tingut de lluitar massa portant la direcció de la casa i soportant els contratemps que hi ha hagut a la família per causa de seguir camins equivocats quins tenian bon aspecte al comensar-los. Tots ens en hem ressentit, perquè tenim un cor recomanable i prenem part amb les penalitats de tots els nostres. Qui és més fort per·a resistir les males embranzides, qui no ho és tan i llavors el més feble decau i tots plegats hem de mirar d'aguantar a fi de comunicar forses per·a tirar avant.

En Lluís i la Elva aquesta tarde han passejat amb bici<g>cleta. Estaba mol content en Lluís. Sempre ho està[,] de content. És obtimista. La Mima està tramitant per a obtenir trevall ben pagat.//

11. Diumenge. Avui sí que som oït la primera missa. Estem a ple carnaval. Els companys d'en Lluís que fan el servei militar a Campo de Mayo han vingut. Els militars els hi han donat els tres dies de permís per estar amb llurs famílies i divertir-se. Tots els dies vénen.

L'evangeli d'avui és de la curació que va fer Jesús amb un pobre ceguet. Diu que passaven Jesús amb els seus apòstols camí de Jerusalem, i un cego va preguntar què passava. Al saber que era Jesús va exclamar «Jesús[,] fill de Davit, compadiu-se de mi». Jesús li va preguntar què volia. Ell va contestar «veur-i». Jesús li va respondre «veu-hi, la teva fe t'ha salvat».

Avui a casa ha estat una processó de visites. Primer han vingut en Joan amb la Sara i els nens. Quan més bé hi estaven la Juana Palau Garcia Mata ha parlat // dient que sortian de la seua casa amb l'Estela, una seva nevoda i el nen. Com que aquell bailet ja

savem que te la tos convulsa, els nostres s'han afanyat a tornarsen, doncs encare que ja l'han passada fa temps, per quan no voldriam que els hi retornés.

Han arrivat els Garcia Mata. El nen és de lo més escutorit. Maco i crescut i mol simpàtic. Han estat bona estona. Quan elles han estat fora ens ha arrivat en Pep Planes. Jo no el coneixia. Quan he vist que s'apropava a la porteta del jardí, som anat a preguntar-li que volia i qui era. M'ha preguntat si era aquí a can Llorens i suposant que jo som l'avia de la família. Jo cada vegada més estranyada. Llavors, ell mateix, s'ha nomenat. Hem entrat i com les dones de casa ja el coneixian aviat em entrat en franca // conversa. Encara hi era ell aquí, que han arrivat la Glòria i la nena Nadal. Venian convidades per la Mima i en Lluís per assistir a un ball de nit a Morón. N'Irene estava atropellada i enmalaltida que no tenia humor per·a res.

Aixís ens n'hem anat a dormir en nom de Déu. Per lla les cuatre de matinada han arrivat els de la ballaruga. Les Nadales no han volgut quedar-se. Se veu que la Glòria frissava per anar amb els seus nens.

12. M'he llevat ben dematí i per lla les set menys vint, he fet cap a la parròquia. He oït missa, combregat i fetes les meues devocions, som arrivat aquí a les nou i mitja. Tots els anys per aquets dies procuro no mancar a les devocions matinals a fi de fer el possible per·a // desagraviar a Jesús de tantes ofenses com se li fan, fins els mateixos devots seus. N'Irene està més animada.

Hem rebut una extensa carta de la Miria. Esplica les peripècies que varen haber de passar des de la sortida de Trenque Lauquen fins arrivar a l'Estancia Palau, gairebé sempre pluja_batent. Esplica també la gran emoció que varen passar, sobre_tot el nen al despedir-se del seu avi Joan tan estimat. En tindran un record tota la vida[,] d'aquet fet. Déu els hi do salud.

13. Poca cosa hi ha per dir. Hi ha hagut tormenta i ha plogut no molt. Som oït missa i fet les meves devocions matinals. N'Irene està quelcom més animada. La meva vista encalmada igual. No veig les coses clares.//

14. Amb un dematí de lo més lleig he sortit de casa. A la nit havia fet tormenta i plogut molt. Si no hagués estat Dimecres de Cendra no hauria pas sortit de casa. És una vegada l'any aquesta santa cerimònia de recordar-mos lo que som i lo que anem a parar,

o sigui amb un pols de cendra tot el nostre cos. Hi ha hagut molta concurrència de fidels, de totes edats.

En Lluís i la Mima han anat a La Plata cada un per les seues coses professionals.

15. No hi ha res per esplicar. N'Irene no fa via de refer-se. La meva vista encalmada. La Mima té son.

Som escrit a la Miria. És la primera carta que els hi adresso a l'Estancia Palau de Pirovano. Sé que estan bons.//

16. Encalmats tots. Semblem una colla d'embruixats. És que aquet mes encare té mandra i no hi ha moviment de res. N'Irene se va preparant per·a sortir a reposar uns dies a Mar del Plata. Tinc esperansa que en tornarà refeta com ha passat amb en Lluís.

La Sara des de Salta ens comunica que aprèn *corte* i confecció per escrit i que li plau molt.

17. També avui, com tots els dies som oït missa i combregat en nom de Déu. N'Irene ha tractat una dona jove per·a venir unes hores a trevallar. A veure què en sortirà. Hi tenim tan poca sort[,] en això[,] que no m'entussiasme. Com que se necessita tan, han fet bé de tractar. M'ha fet bon efecte[,] la dona. Diu que a les tardes fa de modista.//

Som a la nit. Acavem de rèbrer un telegrama de l'Aldao des de Tucumán que diu arriba demà aquí. Ens ha sorprès.

"La Razón" d'aquesta nit diu que la nació argentina ha declarat la guerra a Alemània. Demà ho llegirem.

En Lluís ha telefonat a Mar del Plata demanant lloc per n'Irene. Els de l'hotel han contestat que hi pot anar ben segura que hi trovarà el lloc reservat. Així sortirà demà si Déu ho vol.

18. Diumenge. No és pas avui la sortida de n'Irene sinó demà.

La declaració de guerra a Alemània no és pas un fet. Que entre aquella nació i la nostra hi ha mar de fondo, que fins pot mol ben ser arribarà la ruptura completa no queda dubtes. La qüestió és referent a uns cònsuls que fa temps tenen.//

Ha vingut la Nena Gibert, en Roger Nadal i la Joaquina Llorens. Són les onse i vint de la nit i l'Aldao no ha vingut, ni en Lluís, ni la Mima[,] que és a can Nadal.

19. Per fi, els tres que mancaven anit varen arrivar quan jo ja dormia.

Avui al llevar-me he vist per terra mostres de corso per terra. He pensat que algun de casa havia assistit al corso bo i essent Cuaresma. He sabut que ha estat la Mima. Que amb els de can Nadal en varen veure un que diu que anava a les fosques. És clar, com que el gobern no permet fer abús de la llum elèctrica els corsos tenian d'anar foscos.

També anit va arrivar l'Aldao. Ha vingut per dilligències referents al servei // militar que no sé com ho té. Tot avui està a la ciutat de Buenos Aires fent gestions. No ha vingut a dinar. Quan al vespre ha arrivat ha dit que ho té ben encaminat. Déu hi fassa més que nosaltres[,] deia en Tomàs Peó.

Ben dematí n'Irene acompanyada d'en Lluís ha sortit per Mar del Plata. En Lluís ha tornat puig tan·sols hi ha anat fins a deixar-la al tren que surt de Constitució. Déu vulgui que en torni ben refeta. Estic llegint el meu dietari dels anys 32, 33 i 34. Hi llegeixo uns epissodis mol graciosos. Els fets històrics de la nostra família passaven a Argüello de Córdoba, Telén i Haedo.

Tenim una dona a trevallar mig dia[,] o sigui unes cuantes hores. Si no fos que enraona més que un antic dentista de plassa, tot aniria bé. Paciència!//

20. Avui he sortit. Era forsa dematínet. L'Aldao ha sortit per Salta amb l'avió de "La Panagra" de Morón.

Hem rebut una bonica carta de la Miria. Se'ls veu contents i animats. Que duri forsa el seu bon estat és lo que més els hi desitjo. Prou ho mereixen i necessitan.

Som a la nit. Hem llogat una noia de Bragado. Guanyarà 50 pesos mensuals. És a tot estar i vindrà dilluns. L'ha acompanyada un seu germà. Ens ha fet bon efecte a totes. Ens l'ha proporcionada la Elva. Ella ha estat aquí a pendre el te amb nosaltres. En Lluís no hi era. Ha anat al centre. Han dit que allà hi ha hagut mol moviment popular. Que la policia s'ha vist negre pera haber-se-les amb els manifestants. Que el comers ha baixat les cortines // metàliques. En fi, demà ho llegirem.

21. Avui no he sortit. Estava mol cansada. Lo d'ahir va ser un esclat patriòtic d'una colla de joves enamorats de la seua pàtria a quina estiman com a verdadera mare i no volen vèurer-la humiliada. El seu crit era "*Viva la Patria*" "*Patria sí, guerra no*". Amun els cors.

Avui han vingut els germans Ginestà. Un d'ells és ceguet. Té 56 anys. Al trovar-se amb semblant desgràcia no se va donar del tot al pessimisme, sinó que va anar a una escola de cecs i amb gran ardidesa va estudiar obtenint uns èxits fenomenals. És així com se té de fer en les adversitats que trovem a la vida. Crec que no és pas mol ric. Les seus filles trevallen i tots junts s'ajudan. Fins i tot han dit que li pagaran quelcom.//

22. Avui no sé què escriure. Res que valgui la pena. De les penalitats d'Europa i demés trossos de món, ni cal parlar-ne. Tots són mentides, odis, enveges i traïcions. Allà on no hi ha guerra declarada hi és ocultada, però és per tot el món. ¡Alabem a Déu!

23. Tampoc tinc tema. En Lluís i la Mima se mouen en llurs camins seus a fi de obtenir lo que més els hi convé. En Joan germà gran seu, els anima i aconsella. Els tres van d'acord i Déu els ajudarà. De n'Irene no en sabem res, ni de l'Aldao tampoc. Segurament continua tramitant les seues coses.

Ahir rebérem carta de la s[enyo]ra Maria viuda d'en Manuel. Escribia des de l'Estancia Palau. Entre altres coses ens deia que allà els nostres estan mol bé i les seues ties mol // agraïdes de la seua companyia. La Estela Garcia Mata va telefonar també per lo mateix. Diu que ha estat uns dies allà i que la Miria té tan bon aspecte. Gràcies a Déu que uns amb altres se comunican vida reposada i carinyosa.

24. Avui al arrivar de missa, m'he trovat amb una carta de la meua Montserrat i dues del seu fill més grant. Són del mes d'agost. Per fi arriban. En totes elles hi he trovat la mala noticia de la mort del pobre Paco. Al cel sia ja que si és veritat que morís en aquelles terres i en un camp de concentració o en una colla de fusellats allà en Alemània, tot és una mort dura i afrentosa. Quissab si és certa la notícia. Com que del cap de poc de ser a Fransa li varen robar els documents, quissab si és l'atre // Aimeric que és mort. La desgràcia del robatori fa que no pogués reunir-se a París amb els meus Maria i Armand. En fi, segons m'ha dit na Gracieta, ja fa temps que ha passat això, però a mi no m'ho deien per por de perjudicar la meua salud. Poc saben lo que sé pendre'm les coses tal com Déu les disposa. Per lo que més ho sento és per lo desolats que han quedat na Montserrat i els seus fills[,] que encare confiaven amb que vivia en algun lloc fos quin fos. Que Déu ajudi a tots ells ja que passan per aquesta tan gran tribulació.

25. Diumenge. Fa una calor mol forta. Som oït missa primera. He tornat cansada i aturdida de tan suar. A missa no podia llegir perquè les ulleres s'omplien de calor i quedaven entelades.// Molesta mol el gran calor.

Tenim bones noves de n'Irene. Diu que provablement arribarà dimecres amb la família Balerga de Castelar.

26. Som a la tarde. Hi ha tormenta. Trona i plou i fa forta calor.

Avui és el primer dia que tenim una serventa a tot estar. Se diu Leonor. És de Bragado. L'[h]a acompanyada una seua cunyada de Castelar. Guanya 50 pesos.

Avui s'ha rebut molta correspondència. Carta del pare des de Victorica, dels de Salta, de La Cumbre i de n'Irene. Per fi savem que és viva a Mar del Plata. Diu que allà tots estan descompostos menys ella. Que té molta gana i que cada dia hi plou o està núgul que no pot cremar-se la pell com ho va fer en Lluís. Som fet aèria i marítima a Mont-ras.//

27. Avui és Sant Gabriel de la Dolorosa. Va morir als 24 anys després de portar una santa vida, essent molt devot dels Dolors de la Verge Santíssima. Ditxós d'ell!

Som oït missa oferint les meues devocions per les ànimes dels nostres difunts. Avui, la missa a ells era oferida per la Pia Unió de la Verge del Carme.

He posat a correus una carta marítima i una per avió. Déu els hi do bon vent. Aixís la pobre Montserrat i els seus fills rebran els meus mol sentits consols.

Fa una calor insoportable. La gropada d'ahir i la d'anit que ha anat acompanyada de forts ruixats no han refrescat res.

28. Ja tenim n'Irene aquí, contenta i cremada com si hagués anat a segar blat o batre a l'era. Se la veu bé. També ha arribat el seu pare de Victorica.//

Mars

1er. Quina pega! M'he llevat dematí per anar a missa. Semblava que plouria i després ha fet bon dia. Ahir vaig escriure a en Domingo Avellí. Avui a en Manel Alcántara a Mèjic. La d'avui se passejarà uns dies o mesos. Quissab lo que trigan a rèbrer's. La fastigosa censura en té tota la culpa. També hi té bona part la guerra. Mai·més s'acavarà la funesta batussa!

2. Primer divendres de mes. Gràcies a Déu he pogut cumplir amb les meus devocions de bona cristiana. No m'he cansat. Tot se va preparant per el casament de n'Irene. Rebem una llarguissima carta de la Miria, tota plena d'obtimisme. Millor pobres que se sentin bé a l'Estancia de les ties. Aixís ellas també en tindran de tan bona compañia.//

3. Avui m'he quedat. Anit he dormit poc i després m'he sentit cansada.

Som escrit al senyor Alcántara a Barcelona. He rebut una bonica carta de l'Alfons. Diu que estan tan rebé allà acompanyant les ties Palau i tota la gran colla que tots els anys en aquet temps de vacances s'hi reuneixen.

La que vaig rèbrer ahir de la Miria també deia que estan mol bé i contents. Fins el nen estarà mol millor que a les Acàcies. Déu i l'àngel bo els acompanyin sempre.

Avui hem tingut a dinar el s[enyo]r Vidal amb la seua senyora i filla entenada. Hem conversat mol amb tots ells.

4. Diumenge. Som oït missa primera. Feia fresqueta bonica, sense cap núgul. No m'he cansat gens. A la missa de nou hauran // fet la 1a amonestació per a n'Irene i el seu Ricard. Tot se va preparant.

He llegit que el rabí de Roma profesor Israel Zolli, jefe de la comunitat israelita de Roma, qui fa poques setmanes va renunciar per a ingresar a la Església Catòlica, amb els noms de Pio, Eugeni al batejar-se en homenatge a sa santedat el papa Pío XII. El profesor Zolli i la seua esposa foren batejats per l'exmo. i revmo mons[enyor] Luigi Traglia. La senyora de Zolli va adoptar el nom de Emma Maria. La parella rescent batejada farà pròximament sa 1a comunió i rebrà el sagrament de la confirmació. Beníssim. Déu volgués que molts dels jueus imitessin a tan sabi jefe seu. Diu que estan mol agraïts al Papa per tan com els ha protegits. També ells són de Déu.//

5. Torna a fer calor pesada. La ploma no xirga prou bé. A ratos no don la tinta. És la llapissera econòmica que tan bé m'anava. La de París que tan bé escriu també és lerda per·a la tinta. I tan que descansan quan van bé.

He posat carta a correus per la Catalina.

6. També avui m'he animat per·a anar a missa. Lo mal que fa calor.

He rebut carta d'en Domingo Avellí. S'haurà creuat amb la meua.

El pare ens ha portat el fillet més grant del d[octo]r Carbajal de Trenque Lauquen. Han sopat aquí i després han pres viatge cap a la esmentada ciutat.

Aquesta nit en Lluís haurà firmat una escriptura del seu bon amic Remo. La feina l'han feta aquí mateix a casa. Hauran acavat tart de tot.//

7. Amb tot i el calor també he sortit a tres quarts de set fent camí a la casa de Déu. No m'he cansat en cap dels dos camins.

Avui és la festa del gloriós savi sant Tomàs de Aquino. Ell pugui comunicar la seua ciència als homes, ja que n'era un pou abundós.

El calor novament apreta. Hem té aturdida. Aviat s'acavarà.

Aquesta tarde ha mort l'avi de la Mary Moreno de Morón (a c s).

8. Avui és sant Joan de Déu[,] fundador dels Hospitalaris.

La Mima m'ha portat aquet paper vert que fa cuixí al escriptori. Si tingués la meva vista bona com avans, m'hi divertiria escrivint forsa. Are tinc de quedar-me amb les ganes. Déu ho vol aixís!//

9. Avui és Santa Francisca Romana. És la gloriosa fundadora de nosaltres oblates benedictines. El dia perillós de pluja no m'ha permès oir missa i combregar com desitjava. El dia ha seguit lleig plovent de tan en tan. A la tarde, amb la Mima hem anat a un oculista de Morón. *D[octo]r Alfredo Quesada médico oculista de Morón*.[9] Ha receptat ulleres per fora i per casa com també remei per la vista. Déu vulgui que trovi manera de poguer llegir bé i trevallar. I si no ho vol... fasse's la seva santa voluntat i no la meva.

Som escrit als néts de l'Estancia Palau. Sé que estan bé.

10. Avui he comensat els remeis receptats per l'oculista d[octo]r Quesada de Morón. Déu i santa Llúcia hi fassin més que jo. El sentit corporal de la vista és el primer i // més important dels sentits corporals. Déu ens mana fer bon ús de tots 5 que ens va concedir. Aixís ho trovem a la doctrina del venerable p[are] Claret de santa i gloriosa memòria.

[9] Escrit al marge de la pàgina.

11. Ahir vaig escriure al bon amic Fullà de Valparaíso.

Avui és diumenge. A la parròquia han fet la segona amonestació de n'Irene i el seu Ricardo. Déu els protegeixi.

Anem rebent cartes dels nostres de Salta, com també dels de l'Estancia Palau de Pirovano.

Avui ha vingut la señora Tierra. Està quelcom més animada. El seu fill sembla que ha trovat trevall bonic del seu ram preferit que és la fotografia per a fer boniques i profitoses películas. Que Déu permeti arribar ont ell desitja. Són passatjes de Juguí.//

12. Avui és el nostre venerat sant Gregori el Magne que governa a els altars. A ell se li fan els grans homenatges i sobre_tot nosaltres benedictins. Ell sigui el gran dirigent de tots els cantors en les cerimònies relligioses. Fou Papa (604).

13. Dematí i nit ha plogut. Això ha impedit que pogués sortir. He provat de trevallar teixint, i no he pogut continuar. Els ulls s'han envermellit. Quina por tinc!

He rebut uns mots dels de Salta, com també una postal de Mar del Plata. És dels nevots meus Ernest i Catalina. Se veu que hi passan temporada.

Ha vingut una de les filles de la senyora Badia. Ha vingut a consultar amb la Mima referent a la carrera d'arquitecta. Ella pensa ingressar ara a la Facultat per comensar l'esmentada carrera.//

15. A les onse i mitja de la nit han arrivat la Miria amb l'Alfons i el seu fillet Carlos. El seu pare i en Lluís els han anat a esperar a Llivertat. En Lluís a Merlo ha pres un taxis que els ha portats a tots de l'estació Llivertat fins aquí. Han arrivat contents i plens de salut gràcies a Déu. El noi mol crescut.

Som al dia 23.

Vora deu dies sense fer cap nota. És que la meua vista encare està malalta. Jo estava malcontenta d'en Feliu Badaló, suposant que no m'habia donat les ulleres que calian als meus ulls, i vaig anar amb un oculista que va receptar-ne unes per fora i les altres per trevallar. Tornar a can Feliu vàrem considerar que no ho devíam fer. Hauria semblat que en desconfiàvem, i verdaderament era així. Vàrem determinar anar a l'òbtic // La casa Lutz Ferrando y Cia. SA. Ja les tinc les ulleres d'aquesta tan renomenada casa, però m'en he portat un solemne desengany. He gastat la plata

novament i si les primeres no hem serviren, les segones semblen tallades amb el mateix patró. No hi puc llegir res de lletres impreses. Tot ho veig embuirat com amb les primeres. Els ulls, sobre_tot el del costat dret s'em posa vermell i hi sento una molèstia que no puc continuar trevallant. Vui pensar que és necessari continuar tractament de remei. Avent deixat el que va receptar-me l'oculista perquè creia estar curada anit passada m'he fet un bany d'aigua amb sal. Hi tenia confiansa i he fracassat. No puc llegir cap diari ni el meu missal ni res si no és coses escrites a mà. Aquestes no hem causan cap molèstia llegir-les.//

24. Avui és la festa del felís arcàngel sant Gabriel[,] embaixador celestial a la Verge Maria anunciant-li la glòria més gran que hi ha hagut en el món. Saludem-la sovint com ho féu el delicións arcàngel.

Som oït missa i combregat en nom de Déu. La meva vista va pitjor. Paciència en bon record del vell i gloriós Tobias tan estimat de Déu avans de Jesucrist. Ell va quedar ceguet un temps, i després per un gran miragle va recobrar la vista. Va fer-lo el gran canvi l'arcàngel sant Rafael quan acompanyava el jove Tobias fill del vell.

Diuen que l'Argentina ha declarat la guerra a Alemània. Com que no puc llegir imprès no ho sé bé. Demà ho sabrem.//

12 [abril]. Gràcies a Déu tinc la vista tan millorada que permet a la meva ploma tornar a rutllar si·no tan lleugera com avans, però confio podré anar esplicant els fets esdevinguts des del últim dia que vaig escriure. Veig que tractaba de la guerra. Era el 24 del pròxim passat mes. Are són vora les sis de la tarde. S'ha posat una tormenta cap el cantó de Buenos Aires. S'em fa fosc i amb llum no vull escriure. Per lo tan esperaré a demà a continuar.

24. Última nota de mars.

27. Del mateix mes. La República Argentina va declarar la guerra al Japó i Alemània.//

29. L'Ernest va venir a posar-me un aparato per·a saber com tenia de presió arterial. Va resultar: màxim 19. Mínim 10. Va dir ell que per la meva edat està mol bé.

31. Va arrivar en Ricardo de Bariloche.

Abril

1er. Diumenge de Pasqua. En Ricardo va estar amb nosaltres.

2. Vaig anar a l'oculista d[octo]r Quesada.

4. De trista memòria. Al cel sia la nostre estimada Angeleta que ens va deixar. La meva vista millorava.

6. En Lluís va anar a Enderson.//

10. N'Irene i en Ricardo varen firmar els seus documents al Registre Civil d'Haedo. Foren acompanyats a l'acte per els pares de la contrayent \i un oncle d'en Ricardo/, en Lluís i el nen Carlos Musterós i Llorens. El mateix dia va arrivar la Sara. Va fer el viatge de Salta a Morón amb cuatre hores amb un a<b>vió de La Panagra. Va arrivar mol bé.

11. Va celebrar-se la cerimònia del casament de n'Irene i en Ricardo, amb missa d'esponsalis a la nostra parròquia d'aquí Haedo. Foren padrins per part dels nuvis, la seua tia Fanny Palau[,] representada per la Miria i en Lluís nostre. La núbia tota vestida de blanc amb llarga cola i mantellina de tul. El nuvi i el padrí també vestian d'etiqueta. El sacerdot celebrand fou // el pare Josep M[ari]a Llorens Palau[,] cosí germà de la núvia. Hi varen venir moltíssims de la família i bons amics.

Després de la cerimònia varen venir aquí a casa, al desdejuni bona colla de parents. Vaig contar-ne me sembla 36. En primer lloc el p[are] Macuca Llorens Palau, el seu germà Milo, les seues dues germanes i la seua mare. La senyora Juana P. de Garcia Mata amb els seus fills Alberto, Chola i Estela. S[enyo]ra Graciana v[iu]da Oliver i una de les seues filles. Ayda P. De Rosasco i el seu fill Marcelo. Cèlia P. de Bassa amb la seua filla Celieta. Joaquina Llorens. Tres ties, un germà i cunyada d'en Ricardo. Dels Planas, en Joan, la Sara i filleta Carme. Els Musterós, Alfons, Miria i fillet Carlos. Amigues Elva Valerga, germanes Ester i // Guillermina Funes. Els de casa i per últim els nuvis presidint la taula. Acavat els cumpliments i *ompliments* de tota

mena de vins i lleminadures, llet i chocolata, se va fer tart i la colla varen anar desfilant, quedant tan·sols els més íntims que varen dinar amb nosaltres.

Cap el tart els nuvis varen anar-se'n a instalar-se amb un hotel del centre preparant la sortida definitiva cap a Bariloche ont tenian fet el propòsit de residir. Això era el dijous 12.

El divendres 13 el nostre Carlos Musterós va pendre la seua 1a comunió a la nostra parròquia de Haedo. Vàrem acompanyar-lo a tan gran i preciosa cerimònia tots els que fou possible fins i tot n'Irene i en Ricardo. Hi va mancar en Lluís per causa <d'> // d'un fet inesperat. Hi va venir la Elva Valerga[,] tan bona i estimada amiga. El nostre petit Carlos estaba de lo més content del seu tan bonic i rosat acte. Per coronar la festa relligiosa, ans de sortir del temple va renovar les promeses del sant batisme a la sacristia i a les mans del nostre senyor rector reverent Víctor C. Osimato. Que Déu i el seu àngel custodi siguin sempre la seua celestial guia és lo que més li desitjo en aquet meu primer besnét que amb tan de goig vaig acompanyar a la seua 1a comunió.

El mateix dia a les sis de la tarde, n'Irene i en Ricardo varen surtir per Bariloche contentíssims d'haber arribat al fet seu tan desitjat i pacientment esperat. Que Déu els fassi felisos per molts anys i // puguin arrivar a vells com jo i contemplar també els seus besnéts plens de salud i felicitat possible com la pot donar aquet món tan poc simpàtic en el temps que anem soportant. Cada dia el veig més ple d'espines que adoloreixen el meu cor atribulat. Déu me do serenitat i la seua santa gràcia sense la qual cauríam a l'abim de les penes.

Hem rebut carta de la nostre felís parella des del camí, com també un telegrama de l'arribada a Bariloche sens cap contratemps.

El dia 12 vàrem llegir que el president dels Estats Units Franklin D. Roosevelt va morir repentinament d'un atac cerebral. Al cel si[a] tan renomenat personatge. Ha mort quan veia la victòria a·prop i no <l'> // la ha poguda gaudir. És allò que l'home proposa i Déu disposa.

20. Des del dia 12 d'aquet mes no tenim en Lluís amb nosaltres. Déu i els homes que ens l'han pres, ens el tornaran quan sigui hora. Aixís ho espero i confio. El poble està revoltat per causa dels actes tan poc meditats que se fan, però qui governa mana per malament que ho fassi.

Ahir nit vàrem tenir la señora Tierra i el seu fill a sopar. Són bons amics. Déu els hi do sort.

Avui la Miria, l'Alfons i el seu fillet són al centre per dilligències seues.

24. El d[octo]r Fasola des del divendres últim també està pres. No és <per> // per atre cosa sinó per les seues idees polítiques. Són a mils els homes en les presons. Ningú aplaudeix.

Anem rebent cartes d'en Lluís des de General Pico. Diu que els tractan mol bé.

També hem rebut una mol llarga i bonica carta de n'Irene. Està de lo més contenta de tot lo que veu en aquells paisatjes tan desconeguts d'ella. Ditxosos d'ells que viuen tan felissos.

26. Arrivant de missa m'he trovat amb una aèria de na Montserrat; <que> entre altres coses diu que ha rebut notícies rescents de la meva estimada filla Maria des de París. Sortosament diu que ella i el seu marit són vius. Que han estat // malalts els dos i que han passat moltes engúnies, però que actualment els dos estan bé i reposats. Aquesta carta m'ha amorosit quelcom les penes que tan ens fan sofrir a tots.

27. També hem llegit que els aliats han entrat a Berlín.

Aquí fa dos dies hi va haver un complot revolucionari. Han pres moltíssims homes.

29. Avui diumenge. Llegim que han fusellat el cèlebre Mussolini, i que Hitler s'està morint.

Fa molta fret. Estem a tres graus sobre cero.

30. Dematí surtan per Pirovano la Miria, l'Alfons i el seu fillet.// La mare i la Destéfono els han acompanyats fins a l'estació Llibertat. Han retornat amb el mateix auto de d[on] Miguel, contentes de l'excursió matinal.

No confirman la mort de Hitler.

Maig

1er. Dia del Trevall[,] o més ben dit[,] de descans. Tot està tranquil. No hi ha hagut res anormal.

2. Confirman la caiguda de Berlín. També la ràdio ens ha dit que Hitler i tres del seus més íntims s'han suïcidat. ¡Quins desastres!

Han fusellat a Musolini i 16 dels seus més íntims.

Anem rebent cartes d'en Lluís. Totes diuen que el tractan mol bé.//

3. Avui l'Elva ha passat la tarde aquí. S'ha quedat a sopar amb nosaltres. Amb la Mima han organitzat una plata de crema gurnida amb uns quants *icebergs* de clara d'ou que se passegen tranquils per el *mar groc* de la plata. Ha quedat mol encertada.

4. Primer divendres. He pogut cumplir les meues devocions matinals pròpies del dia. Som escrit al pobre Lluís allunyat de nosaltres. La seua mare avui n'ha rebut una mol bonica i animada carta. Jo vaig rebre'n ahir. Ell prou va fent progectes per quan retorni, però anem passant dies i la seua llivertat no arriba. Ahir nit a Buenos Aires hi va haver mol enrenou per els principals carrers. Varen matar un vigilant i ferir algun paisà. La cosa està negra.//

6. Diumenge. M'he llevat amb una boira espessa que ha aumentat fortament. Are són les nou i quart i el sol lluita per apaibagar la boira. Aquesta va retirant-se. El pare ha arribat de La Pampa. En Lluís encare no. Ahir ens varen assegurar que ell i companys seus de captiveri, estan tots absolts i que els aniran lliurant de tres en tres a fi de no cridar l'atenció pública i que no hi hagi rebombori popular.

Ahir vàrem tenir la visita de un jove soldat. És l'Enric Lobato de Trenque Lauquen. Va sopar amb nosaltres i després s'en va entornar al seu cuarter de Campo de Mayo ont hi fa el servei militar.

El sol ha sortit. Ha vensut <lo>. Procuraré oir l'última missa.

Són les deu de la nit. La boira // matinera ha fugit vensuda per el sol, per lla les deu ja no n'hi habia ni ha tornat d'en tot el dia.

El pare de nou ha sortit als seus afers pampeans.

7. La ràdio ens ha dit que aquesta matinada, a les dues, totes les nacions que estan en guerra han firmat la pau a la històrica ciutat de Reims. Benvinguda sia la pau del món si dura molts anys.

8. Avui, la nació argentina ha fet la festa de la pau mundial. Han donat festa a les escoles. Les tendes totes eran overtes com els altres dies. No he vist cap senyal de festa en cap lloc dels que he passat. Algun cavall dels carros repartidors // portava banderetes argentines. Res més. Una festa mol pobreta. Mentrestant les presons són plenes d'homes que de bona gana anirian a trevallar. No hi ha motiu per·a tenir els homes empresonats per tenir opinions pròpies.

Si els que han guanyat la guerra ho han fet amb el crit de llivertat i democràcia deurian de posar en pràctica aquestes coses de què en tenen vanitat sense fer-ne ús. És allò que se diu que amb raó o sense raó, sempre el pobre a la presó. ¿Hauran cantat un tedèum? No ho sé perquè res n'he llegit. Jo, amb tot i continuar el nostre Lluís a la presó, n'he resat un de ben fervorós[,] de tedèum. Déu m'hagi escoltat! Avui ens han dit que el gobern no vol lliurar els presoners joves fins // a la festa pàtria del 25 de maig. Com si encare durés la guerra.

Ahir vàrem rèbrer la visita de la senyora del d[octo]r Fasola. Va acompanyar-la una seua cunyada. L'esmentat d[octo]r sabem que està a Buenos Aires en la penitenciaria.

He posat a Correus una carta per el bon amic Nadal i un·atre per el p[are] Molinero.

Avui és una gran festa relligiosa. És l'Aparició de sant Miquel Arcàngel a Itàlia. La vista no hem permet llegir a quin lloc, ni l'any ni com fou. He pogut oir missa i combregar en nom de Déu.

M'estic fent uns grans remiendos a les mitjes de llana. Quedan forsa renovellades. Hem de buscar els pedassons de l'hivern per combatre la fret.//

Últimament he sabut que al centre s'ha conegut en alguns llocs senyals de festa de la pau, per ostentar alguna bandera. Aquí el dematí no n'hi habia cap i a la tarde poquíssimes. A més[,] no és cert que totes les nacions en guerra hagin demanat la pau. El Japó segueix combatent.

9. Som a la nit. Ha fet forta tormenta. Són les sis i mitja. És negra nit i encare trona. Ha plogut forsa.

La Sara amb la seua mare volian anar al sanatori, i han desistit per el mal temps. Avui hem rebut carta de n'Irene i d'en Lluís. La primera[,] tota entussiasmada amb les preciositats que contempla en aquells llocs tan bonics. Esplica un passeig que varen fer

amb el seu Ricardo. Verament és tentador tot lo que hi ha // per allà. Que té tanta salud i que ha aumentat dos kilos. Millor que estigui tan contenta. Aixís no ens anyora tan.

En Lluís se veu que estan forsa aburrits per fer-se tan llarc el cautiveri. Res hi podem adobar. Són molts els que sofreixen injustament però qui governa mana i disposa i no ens hi podem batre. Algun dia els lliuraran.

La ràdio ens acaba de dir que a Bariloche hi està nevant copiosament. N'Irene veurà lo que mai ha vist. És bonic veure caure els borrallons de neu amb aquella quietut dolsa que ho fan. Si l'endemà no està núgul, la llum del sol fa la nevada tan explèndida que els ulls s'hi quedan enlluernats. Els arbres ablincan llurs branques no poguent soportar el pes de la neu i si es glassa no es font tan aviat i rellú més.//

10. Diada santa de l'Assunció de Jesús. Un dia clar i sol fort. Som oït l'última missa. El ciri pasqual ja no hi era. N'he tingut anyorament de no haber-lo pogut contemplar. Quissab l'any vinent qui serà viu per·a contemplar-lo de nou. Si no som viva tinc esperansa de contemplar a Jesús no en el gloriós *ciri* sinó al cel amb tota la seua glòria. Aixís sia.

En Lluís en una de les seues cartes ens diu que el s[enyo]r rector de Pico va anar al penal a celebrar una missa. Era el diumenge prop_passat. Que després els hi va fer ofrena de dos jocs d'agedrez. Devia estar agraït de veure'ls catòlics i bons minyons. Els pobres! se queixan perquè res saben de tot lo que passa en aquests mons de Déu.

La Mima és amb un velorio de Castelar.//

11. Avui, la Sara amb la seua mare han anat al sanatori de Morón on atendran a la primera quan sigui arrivada la hora. Avui fa un mes que se va casar n'Irene. Des d'aquell venturós dia hem passat i passem moltes tribulacions. L'endemà ens vàrem quedar sense en Lluís. Encare no ha tornat. Ell en té molta pena i anyoransa i nosaltres també. Ja tornarà quan l'i permetin.

12. Fa fret. Per això avui no he sortit. Els dematins fa de mal anar per fora. El sol surt tart i avui no en feia. És per això que he cregut convenient quedar-me.

13. Diumenge. Avui a les 10.35 del dematí la Sara [h]a donat a llum un nen. Per lla la una de matinada els dolorets de part han anat seguint.// Han cridat un autotaxis que teníam combinat i no han respost. No hi ha hagut atre remei sinó la Mima sortir i anar a

casa de d[on] Miguel[,] que viu al carrer de la República, lloc forsa desert i tot, però el cas obligava. Quan han estat aquí han pujat a l'auto la Sara, el seu pare i la Mima i han fet via cap al sanatori del Oeste de Morón. Aviat el seu pare ha tornat quedant allà la Mima. Per lla les deu hi ha anat la seua mare, i el nen ha nascut poc després. Diuen que el part ha estat bastant difícil perquè ella no tenia prou forsa degut a que feia tan que el d[octo]r no li permetia alimentar-se a fi de rebaixar-li la pressió arterial que tenia i que no convenia en el seu estat. En fi, el part venia bé i la // criatura robusta. El nen pesava vora de 4 kilos. Déu el fassi un sant.

14. Avui som anat al sanatori. He vist el fillet de la Sara per primera vegada. És un bailet mol aixerit. Té els ullets petits com també el naset. Boqueta bonica, orelletes també, i abundosa cabellera negra.

15. Ens aseguran que demà dematí ens arribarà en Lluís. Tan·de·bo fos...

16. Amb el tren de Victorica en Lluís i companys de cautiveri han passat per Haedo dret a la plassa Once.

La Mima amb Elva han anat allà a rebre'ls. Hi han pogut conversar tan com han volgut. Vénen contents. No sé què hi ha hagut referent a // una vaga d'estudiants que demanan la llivertat dels presos polítics. Això ha impedit <de> donguin lliures als nostres avui mateix. Ens asseguran que demà n'estaran completament.

Avui hem rebut la ben rebuda visita del matrimoni Vidal de Victorica. Han anat a Morón a visitar la Sara i conèixer al seu fillet. El nen se diu Juan José.

17. Segueix la fret. M'acobardeix i no surto de casa.

Som a la nit. Després de 5 setmanes de cautiveri, per lla les nou i mitja ens ha comparegut en Lluís fet un *lingera* de tan mal furjat i amb el vestit arrugat lluint un *bigoti* sota des nas que no trovo pas que li estigui bé. Tot plegat, i el farcell de roba // que portaba no desmentia de lingera. Estaba de lo més content de trovar-se alliberat completament. Déu li do salud.

18. Amb tot i la fret, avui no he tingut pas mandra per fer el meu caminet matinal. L'arrivada d'en Lluís m'ha comunicat ànims per·a caminar vers la casa de Déu a donar-li gràcies per tan gran benefici. La Sagrada Família[,] a quins poderosos personatges

havia jo posat la causa del nostre noi, ens l'ha retornat ple de goig per haber sortit bé de la seua aventura.

Are, Déu li do salud i feina, que bé ho desitja ell també.

20. Diumenge. De nou tenim la Sara amb nosaltres. Havent dinat, amb l'auto de d[on] Miguel l'han // anada a buscar. Ha arrivat contenta amb el seu fillet tan bufó. Déu ens el guardi a mare i fill. Han vingut en Joan, Sara i fillets a veure la tia i el cosinet.

Juny

2. Som dissapte dia 2. Molts dies han passat sense que posés ni una lletra a la meva amiga i confidenta llibreta. Miraré d'anar desgranant lo que ha passat en aquest involuntari interval.

El dia 22 del pròxim passat mes de maig, vàrem portar el nen petit a la parròquia nostra a fi que el p[are] Osimato senyor rector de la mateixa ens el bategés, com així ho va fer. Foren padrins l'Alfons Musterós // representat per en Lluís i l'àvia Gracieta. Varen posar-li els noms de Joan Josep, a fi de continuar els dels dos avis matern i patern. Hi varen ser presents a més dels padrins, la Elva, Mima i jo vesàvia del nou batejat. És el quint besnét de la meua colla. Són tres nois i dues noies, tots ells fills dels meus néts Joan, Miria i Sara. Déu els fassi grans i bons minyons.

A la parròquia hi vàrem anar amb un auto de d[on] Miguel. Al arrivar aquí, la Mima[,] tota joiosa de l'acte tan gran que acavàbem de cumplir, va destapar una ampolla de xampany de la que en participarem tots[,] fins i tot l'amo de l'auto que ens havia servit, brindant per la salud del nen Joan Josep i dels seus pares que no podian participar // del fet per causes ben conegudes. El pare per trovar-se tan allunyat de nosaltres en els seus càrrecs i la mare per el seu estat corporal puig hi havia poc del seu deslliurament. La Sara sofreix mol al donar el pit al seu nen. És cosa que passa gairebé a totes les mares primerisses. Tot passarà amb temps i paciència.

Jo durant aquet temps, la vista de nou m'ha tornat enrera. No puc cansar-la per·a res. He decidit tornar als meus remeis a fi de curar-me de nou.

El dia 30 vaig tornar a Morón a l'oculista. Va dir-me que continuï els remeis a fi de no permètrer que l'úlcera arreli i torni, però que no deixi de fer trevallar la vista puig estic en mol bon camí de curació.

El dia 31 diada de Corpus vaig anar <a> // a la última missa com ho tinc per costum quan arriban els dies tan curts. A la tarde vaig animar-me assistint a la Hora

Santa de la escolta i després seguint tot el tragecte de la processó. Va ser mol concorreguda. Lluïren els pendons del Sagrat Cor, de les Filles de Maria com també els dos de l'Escolta de Haedo i dels pobles del oest: Morón, Castelar, Sant Just i no recordo quins altres pobles. També pendonets de les escoles, i Acció Catòlica. Aspirants de la mateixa etc. Joves del poble portaven el palio. La custòdia era portada per un sacerdot vellet, capellà d'una capelleta que hi ha camí de Campo de Mayo. Perteneix al nostre poble i el p[are] Osimato l'ha escullit per·a tan // honorable acte. De la capelleta seua es nomenada Emaús en memòria de l'aparició de Jesús als seus apòstols després de la seva gloriosa resurrecció, quan els va beneir i repartir el pa en aquella beneïda casa ont hi soparen.

El divendres 1er de mes vaig assistir a la funció matinal per mi tan estimada. Després vaig trevallar i llegir, així com usar el remei últimament receptat i va anar-me mol bé gràcies a Déu.

Així vaig arrivar al dia 3 que era diumenge. El dissapte el d[octo]r Fasola va visitar el nen de la Sara. Va dir que és un bailet mol robust i aixerit i que el podíam banyar perquè li convé.

El diumenge va venir el s[enyo]r Llonc.

3. Are penso que va ser dissapte que va venir l'amic Llonc.

8. Festa del Sacratissim Cor de Jesús. He sortit dematí fent via cap a la parròquia on hi hem celebrat les nostres devocions tan suntuoses com hem sabut. Els altars, tots lluïen lo millor que tenen. Moltes flors naturals a tots ells. Les comunions mol concorregudes. Han entrat vuit associades a l'apostolat. El nostre s[enyo]r rector ens ha fet un sermonet referent a la festa; en fi, n'hem sortit amb l'ànima enfervotitzada i amb santa pau i alegria espiritual. L'any vinent quissab qui serà viu. No feia gens de fret. Tot el dia ha continuat tebi i de bon anar per_tot.

En l'interval d'aquets dies que no // som fet notes aquí, som escrit a l'Aldao, una aèria a na Montserrat i avui he posat una carta a correus per n'Irene. Ja que la vista ho permet m'aprofito a fi de rescabalar-me del temps que som estat obligada a no fer res. Que Déu m'ajudi a fi que pugui continuar trevallant és lo que més li demano. També som escrit a Pirovano. Ahir diu que va venir una germana de la Leonor que varen promètrer les dues que vindrà dilluns per a quedar-se aquí de serventa.

Aquesta nit en Lluís ha sortit per Victorica a trevallar d'escribà.

Ha fet un dia tèbio que retorna de tanta fret com feia.

Han vingut la senyora Ibel amb la seua filla. Se les veu mol contentes a les dues. Són bones amigues.//

9. Són les cinc i quart de la tarde. Fa poc que el pare ha sortit per les montanyes de Córdoba. Va a Cruz del Eje. Hi passarà una temporada reposant dels seus trevalls i fent salud per enrobustir el cos i combatre els refredats que de tan en tan l'embadeixen. Ha pensat mol bé.

10. Diumenge. Som oït missa de les onse. He tornat amb l'auto que m'ha oferit la bona senyora de Pelufo. M'estima mol aquella bona senyora. Avui a tota l'Argentina ha comensat de regnar el cambi de mà a tots els tranzeünts.

Avui és el cumplianys del nostre Joan Llorens Bassa. Els tenim d'anomenar d'aquesta manera per tenir tans de la família que portan aquet nom tan gloriós. Més i més are amb el nostre nen tan petitó quin nom li varen posar a les piles bautismals d'aquet poble.//

11. Avui festa de l'apòstol sant Bernabé. A Catalunya diem que per Sant Bernabé curanta dies plogué. És que en aquet temps hi plou tots els dies.

Avui ens ha arrivat una serventa mol alta i trevalladora. És germana de la Leonor. Aquesta no ha pogut tornar perquè segueix mol delicada de l'operació rescent feta.

Ha vingut molta gent a conèixer el nen nostre tan maco i refet. En primer lloc la Destéfono. Aquesta noia ve mol sovint degut a la bona amistat que té amb la Mima com també amb tots nosaltres. La Joaquina Llorens ja hi era de fa dos dies. La senyora Tierra també ha vingut, com també la s[enyo]ra Maria Palau amb la seua filla Chela. Més tart s'hi ha afegit la senyora mare i filla d'aquí al costat, família Monteverde.//

Ahir diumenge va venir una senyoreta que no recordo com se diu. És amiga de la Sara. Té el seu pare i una germana a Salta. Resideixen a la mateixa pensió dels nostres.

12. Avui he sortit dematínet a les meues acostumades i tan estimades devocions. A la vetlla la senyora Funes ha vingut a despedir-se de la Sara.

13. Festa del gloriós sant Antoni de Pàdua. Poc l'he pogut obsequiar. Li he oferit el sant rosari. No he pogut oir la missa que en honor seu s'ha celebrat a la nostra

parròquia. L'hauran obsequiat gloriosament les relligioses del colegi per ser elles del ordre del sant tan miraculós i popular. Ell pregui per a nosaltres fins a la nostre mort.//

Avui som escrit llargament a la meva Montserrat. Va carta marítima. Avui s'ens ha anat la Sara amb el seu fillet. L'hem acompanyada la seua mare, la Mima i jo. Hem sortit amb l'auto de d[on] Miguel. Ens ha portat fins al Aeropuerto de La Panagra de Morón. Més tart hi ha vingut en Lluís amb la Elva. Han vingut darrerament perquè ell acabava d'arrivar de Victorica ont hi havia anat uns dies avans per qüestions de la seua professió. De totes maneres la parella han arrivat mol avans que sortís l'aparato aeri. Per a mi ha estat una cosa fantàstica. Mai n'havia vist res. El nostre bailet *pasajero* Juan José ha tingut un company de viatge que té cinc dies més que ell. Quan aquell morirà de vell ja cal que el // nostre prepari la seva pell.

Amb la Mima, mentres la Sara donava els últims tocs referents a documentació i l'àvia Gracieta guardava el seu nét i fillol, hem passejat per aquelles encontrades tan ben repartides per edificis propis de la compañia aèria. Al mateix temps, el servei de totes categories de la mateixa, trevallaven cada u en son lloc. L'*ocellàs* anaba fent maniobres amb les seues fenomenals ales esteses. Els dos motors han comensat de giravoltar, primer un i després els dos junts. Amb això, un aparell no mol gran ha aixecat el vol fins que l'hem perdut de vista. Hi han anat arrivant molts autos que s'anaven colocant en els seus llocs indicats per empleats que cuidaven cada u de lo que li pertocava.// Lo que se pot dir en honor d'ells és que cada u feia el seu fet calladament portan[t]-se mol amablement amb la gent allà reunida.

Quan ha estat hora d'embarcar als que s'en anaven han tocat una campana i com als baixells quan estan a punt de sortir del port, han fet baixar els curiosos que eran a l'avió sense tenir passatge. Enseguida ens hem despedit. Una joveneta ha pres el nen a la Sara per a portar-l'i a dalt del avió i juntes han arrivat a l'escala. La noia no sé que li ha passat que al pujar el primer escaló ha caigut ella i criatura. La Sara ha estat promte a pendre-li el nen[,] que no ha acavat de caure i fins ha pres del bras a la aturdida cambrera. Total que lo que podia haver estat una gran desgràcia // no ha estat res més, un esglai sense conseqüències gràcies a Déu i a sant Antoni. Enseguida la Sara ens ha mostrat el nen com per a indicar-mos que no habia estat res de mal. Ja tots han comensat de saludar des de dalt per les finestres mentres els motors rodaven a tota màquina i les rodes movien i feien côrra l'avió. Ha anat fent via per terra, i quan ha estat al seu lloc de costum ha aixecat el vol. Han tornat a passar pel nostre devant ja a gran altura saludant als que quedàvem, i aixís ha fugit pujant més enlaire i directament cap ont calia fins que

l'hem perdut de vista. Tenian un dia explèndit per a volar. Llavors tots els autos que hi havia per lla, cada u ha pres el seu i cap a llurs cases. Nosaltres tres dones de // casa, la Elva i en Lluís. Ells dos han baixat al passar a casa d'ella i nosaltres fins aquí. Elva ha passat la tarde aquí.

14. Per lla les set, que encare era fosc[,] un empleat de Correus ens ha portat un telegrama urgent que deia lo següent. *Papa, mama y jo bien*. Firmaba *Juan José*. Aixís hem sabut que gràcies a Déu han arribat bé.

En Lluís està enfeinadíssim del seu ram. Bona durada.

15. També avui he fet el meu caminet matinal sense fret ni cansament. He oït les dues misses que s'han celebrat. No hi ha noves per esplicar. Esperem carta de Salta amb detalls. N'Irene fa dies que no ha escrit.//

16. Avui ni he sortit, ni s'han rebut cartes de ningú. No he sortit perquè el dematí no m'he sentit prou animada a fer el meu caminet de costum. Déu està per_tot i ens escolta amorós les nostres pregàries en qualsevol lloc que espiritualment ens unim amb Ell.

17. Diumenge. A la matinada han fet uns trons i pluja que esparverava. Al néixer el dia i fins a l'hora de sortir el sol encare era fosc. No havent-i maneres d'aclarir-se, la Mima ha decidit cridar un taxis de la Curba per_a_què ens portés a ella, la seua mare, jo i la Irma a la última missa.

A la tarde ha vingut la Nena Gibert. S'ha quedat a dormir. Sempre està de broma. En Lluís ha dinat // a casa de la Elva invitat per el pare de la mateixa. A sopar ha estat amb nosaltres.

18. Hem rebut una pila de correspondència. Cartes de Sara esplicant el curs del seu viatge, l'arribada a Salta amb tots els detalls. Tots ells segueixen bé gràcies a Déu. De n'Irene també totes interessants les seues notícies. De la Miria també contenta i per fi d'una mestra de Santa Fe que ens conta les costums dels seus companys del poble que per cert són mol extravagants. Una carta mol llarga, però a mi m'ha agradat molt per tan ben escrita. Se veu que al seu poblet, ella és la consellera i lo que s'en diu la mare-pedàs.//

19. Avui, amb tot i la fret he sortit dematí per assistir a les meues estimades devocions. M'hen anyoro quan no hi puc anar. I pensar que amb tanta fret és millor que no surti de casa. Així ho faré perquè conec que som com diu el meu besnét Carlos, una vella que de tan gran com som en anys, m'he tornat petita en forsa i estatura. Alabat sia Déu. Ell m'escoltarà encare que sigui a casa, allunyada corporalment del seu altar, però unida amb Ell en esperit. A la tarde la Elva ens ha fet una estona de companyia fins que en Lluís ha arrivat. Després ell l'ha acompanyada a casasseua.

20. Tampoc avui he sortit. Els dematins són fredíssims. Hem llevo tart. El dia és tan curt que no se té temps de res. Aquí avui és festa cívica amb motiu // d'escaure's la festa de la jura de la bandera. Han trovat un dia clar i bonic encare que fret. Tira el vent del sud. És fret però sa. Treu totes les humitats.

En Lluís ens ha dit que a La Plata els de Acció Catòlica han votat el president per a la zona del oest i ell ha estat elegit per aquet càrrec. N'està tot content. Déu li do un bon encert per cumplir bé els seus deures per carregosos que siguin. Que dongui un bon exemple a la joventut que haurà de presidir en temps que possiblement seran difícils i calamitosos. És valent i té forsa de voluntat pera no defallir. Feia temps que ell desitajava aquet càrrec. Déu l'i ha posat a les mans. Ell l'ajudarà a tirar endavant trepitjant espines.//

21. Avui celebrem la festa del gloriós sant Lluís Gonzaga[,] sacerdot de la Companyia de Jesús. Va morir als 23 anys víctima d'una pesta que hi hagué, on ell va fer trevalls mol grans en ajuda dels apestats. Gloriós patró de la joventut, amb tot fervor vos prego intercediu vers Déu per la salvació de les ànimes dels nostres joves, mol en particular per el nostre Lluís quin nom vostre tingué la sort de rebre en les fonts bautismals.

El fret me té recluïda a casa. No he pogut oir missa com hauria estat el meu desitg. Aquí soleta també faig les meues devocions, ja que no pot ser d'altre manera.

Hem rebut carta de la Miria. Estan bons. Diu que també allà tenen molta fret. Hem enviat carta marítima a la Rita Musterós Pigrau. Sortirà segurament amb el "Cabo de Hornos". Déu li do bon vent.//

22. Fa molta fret. Ahir diu que a Buenos Aires estaven a 3 graus sota cero. Avui també tira fort. Des d'ahir que no estic bé del tot. Vaig comensar amb una gran fatiga per·a pujar l'escala. La Mima va fer-me un bany de peus amb mostassa. He dormit bé, però el cansament per pujar l'escala encare dura. Vaig a llegir la llibreta anterior que porta les dades de dos anys enrera[,] que també vaig passar un estat semblant, quins remeis vaig pendre. Serà la fret que m'ha atuït? Sigui lo que Déu vulgui.

23. Quin dia més cru ha fet avui! Una enorme glassada ha rustit totes les flors hivernenques. Des de la meva finestra he contemplat un arbust // o no sé com nomenar a l'Estrella Federal tan preciosa com és. Doncs, avui, estaba colltorsada i abatuda, cremada per la gran glassada. I lo pitjor ha estat que ha glassat tot el dia bo i fent un bon sol. Les noies tenian un fuenton amb roba sabonada que no s'ha desglassat d'en tot el dia. La Irma tenia un drap de pis mullat que se li ha glassat per dues vegades. A les nou del dematí ha glassat tan o més que durant la nit. Quan ens [h]em llevat, a les vuit i mitja, les aixetes no han volgut donar l'aigua. Això indicava que les canyeries també estaven glassades. Han dit que al centre estaven a tres graus i dècimes sota cero. I el dia clar i serè, explèndit. Com deuen estar a Bariloche! Pobre Irene que tan poc li plavia el fret fort!

A Salta segons carta del nostres també diuen // que hi fa molta fret. És el seu temps. També han dit que el nostre petit Juan José és el nen més maco de la ciutat de Salta. Això ja ho sabíam. Déu el fassi un sant. De la meua marfuga estic forsa millorada gràcies a Déu. A la matinada he tingut tos que m'ha tingut bona estona desvetllada però el resto del dia m'he sentit forsa bé. He baixat a dinar a la taula. Al pujar l'escala no m'he cansat tan com ahir. És el fret que em te atuïda. Vaig fent una bonica carpeta.

24. Avui diumenge, s'escau la gran festa del naixement de sant Joan Babtista. No l'he pogut obsequiar com hauria volgut per causa del meu estat feble que tan m'ha // invadit. Els joves tremolen... què puc fer jo carregada d'anys i molèsties pròpies de la meua edat? El fret és rigurós com de molts anys no s'hagués vist. Ahir, asseguraven que avui a Buenos Aires hi hauria 5 graus sota. Les glassades diuen que són per tota la nació. Tothom se queixa. És que ha vingut quan estàvem disfrutant d'un temps que no era el que calia. Are ho trovem. Lo bo no podia durar.

He llegit que en unes mines de Chile han quedat enterrats en vida més de trescents trevalladors. Pobres obrers víctimes del seu trevall! Pobres orfes, pobres viudes, pobres mares! Allà sempre n'hi passan[,] de desgràcies.

Acava d'arrivar el pare. Ve de la seua excursió a les montañes de Córdoba. Ell i jo hem quedat ben // sols aqueixa tarde. La mare és a felicitar la Juana Palau. La Mima a can Nadal i en Lluís per les seues. Ha dinat amb la família Valerga per ser avui el sant de l'abuelito. Ben fet. Que se diverteixin. La serventa també ha sortit a passar unes hores amb els seus.

El sol s'ha post. No hi ha ni un núvol. L'horitzó és vermellós, el pampero no tira. Tot plegat promet una gran glassada per·a demà. Són les cinc i quart i ja tinc el llum encès. He sentit la porta de baix. No sé qui deu haber entrat. Deu ser la Mima. Are mateix hem contesta. Ha arribat aviat, ha fet bé puig la mare ha sortit massa tart amb tanta fret. La Mima diu que la família Nadal no // hi eran. Que aprofitan[t] el sol havian sortit a caminar. Això indica que ell està mol millorat de l'asma que tan l'atropella. Guardaven la casa en Salvador Burc i en Janic nevot seu.

25. Avui no tira el pampero. A fora no deu fer tanta fret. Són les onse i vint, i encare no he baixat. Tan·sols baixo a dinar. Avui he comensat el Palatol.

Som a la nit. No ha fet tan de fret com ahir. És un atre víurer.

Tota la tarde hem estat soles la serventa i jo. La mare i la Mima han anat per compres. Sempre tornen amoïnades per els inconvenients que troven al centre per manca de lloc als vehíquels. La mare ha dit que havia pres un taxis i un home li ha bispat. No n'hi ha per qui en necessita. Paciència.

26. No fa tanta fret tampoc avui. Som escrit als de Bariloche.

Som acavat una carpeta per en Lluís. Per el seu sant no la vaig poguer tenir llesta.

27. La fret ha baixat quelcom. De totes maneres en fa. No surto.

Som escrit a en Florenci. Som trevallat amb una carpeta de les de la Cèlia. Queda mol bé.

De política ni guerres no en sé res. No llegeixo cap diari.

28. Avui la fret ha anat d'aument. El pampero no ha tirat fort però l'aire venia del oest. Això ha fet que jo l'he sentida ja des del llit. Al llevar-me m'ha donat un

afeixugament que no podia respirar. Tot el // dia m'en he ressentit. Are són les vuit i mitja de la nit i ben acurrucada al meu escriptori, hem sento quelcom més animada però he tornat enrera de lo que havia guanyat. Tan que pensava que demà podria anar a missa per a celebrar la festa del primer pontífex que tingué l'Església catòlica, ho veig forsa negra que jo demà pugui fer camí a la parròquia. En fi. Déu sobre_tot. En tot lloc el trovaré.

29. He passat mala nit. La tos anava venint i per fi, a la matinada m'ha invadit d'una manera fortíssima. He quedat atropellada i sense forses. Per fi m'he dormit fins a les nou. No m'he sentit animada per a res. La d[octo]ra Destéfono[,] que tan temps passa amb nosaltres, m'ha aconsellat que prengui // una medicina que ella va portar per·a la nostra serventa que li ha anat mol bé per·a combatre la tos. A la Irma ja casi li acava de passar. He decidit seguir el consell de la d[octo]ra. Dos anys enrera recordo que en vaig pendre també i no recordo com va anar-me. Pitjor no deurà ser.

Hem sap mol greu no haver pogut oir missa ni combregar en honor i glòria dels nostres valerosos màrtirs sant Pere i sant Pau sacrificats per el sanguinari Nerón. Al primer va manar que morís clavat en creu com a jueu que era. Al segon, com que era ciutadà romà, manà que fos degollat amb una espasa. Ditxosos ells que varen guanyar-se la glòria després de haver trevallat tan per a guanyar ànimes per el cel. Siguem-ne devots.//

30. Avui últim dia del mes de juny. Un mes que l'he passat mol trist i avorrit per causa de tanta fret i les meues calamitats. No puc sortir de casa. El meu estat enmalaltit per causa de la bronquitis que sofreixo des de fa tans anys i que amb la fret m'ha acobardit i no m'animo per·a fer via cap a la parròquia. És lluny d'aquí i em canso molt. La tos me té atuïda. He comensat de pendre una medicina que va portar la Chiche per la Irma. N'he presa unes cullerades i això ha permès que passés la nit forsa bé.

Ara són les dotse de la nit i vaig a pendre la cullerada de la mateixa.

Enseguida a dormir. Que Déu i la seua santa Mare ens concedeixin una nit quieta i dolsa. Fa un rato que plovia... Tinc son... Déu i l'àngel bo ens acompanyin. La Elva ha estat unes hores aquí.//

Juliol

1er. Diumenge. Plou. Avui que pensava poguer oir missa i combregar en honor i glòria de la puríssima sanc de N[ostre] S[enyor] Jesucrist[,] quina festa celebrem avui tots els catòlics, no m'ha estat possible sortir de casa. Per més pega, a la tarde m'han deixat sola amb la Joaquina, i no m'he decidit a deixar-la tantes hores sola a·baix. Ella traduïa un trevall del català a l'español per·a la Sara Llorens de Serra. Quan l'ha tingut enllestit, l'[h]a llegit. M'ha recordat persones preuades que he tractat i hem trevallat junts quant a Catalunya hi havia llivertat catalana per·a escriure en nostra tan preciosa llengua, i jo entrava a l'Institut d'Estudis Catalans com a casa meua.//

Som escrit al bon amic Francisco Fullà de Valparaíso. Li debia carta.

Tart de tot, ha comparegut tothom. Lo pitjor ha estat que érem molts a sopar i teníam poca vianda i poc pa. La Irma ha vingut amb sa germana Leonor. No sé si per la pluja que ha caigut tota la tarde i no han pogut anar a casa d'un seu germà com ho tenen per costum totes les festes.

A les onse de la nit encare resava el sant rosari i demés devocions.

Aixís som acavat la santa diada en nom de Déu i la Verge.

2. Segueix el mal temps. No plou però hi ha una humitat mol lletja. El fret tampoc és fort però potser és millor fret viu i dies clars que l'humitat que tenim. No he sortit.//

3. Avui cumpleix dos anys que la Sara i en Santiago se varen casar. Han tingut dos fills. Un d'ells és al cel i l'altre se la campa per la ciutat de Salta sa i bonic. Déu el fassi un sant.

4. Quin dia més cru ha fet avui! Dematí, estava tot ennuvolat. Després ha tirat el vent del sud que ha escombrat tot lo que ha trovat a la volta blava, i ha comensat una fret rigurosa amb tot i que feia bon sol. Per l'espai volaven uns volarats d'avions que no devian pas tenir fret. N'he contats divuit formant tres colles.

La Mima amb la seua mare, tot es dematí han estat per el centre a fer compres. Han comprat unes sabates // i un abric per la primera.

Ara són les sis i 35 hora falsa que el govern ens fa passar per autèntica. Paciència, qui governa mana encare que ens dongui gat per llebre. La fret és forta des de la posta de sol que tenia un horitzó de lo més viu i preciós. He demanat a la Irma que hem porti

un rejol calent per·a posar-me sota dels peus, esperant l'hora de sopar aquí al meu escriptori, resant oracions al cel, a fi de preparar-me el camí tan planer com sigui possible quan Déu hem cridi.

Som escrit a Pirovano.

Han dit que ha nevat a Mar del Plata.

5. Acavem d'afirmar que ja fa alguns dies que hi va nevar més d'una vegada. El fret segueix fort.//

6. Primer divendres de mes. El mal temps no m'ha permès assistir a les funcions relligioses matinals per a mi tan estimades. Tota la nit s'ha sentit un vent mol fort. Quan m'he llevat continuava, i estava a punt de ploure. Han caigut un ruixat de gotes grosses, amb una fret feréstega. A la tarda, ha millorat fent sol sense cap núgul. Han volat molts avions aprofitant la calma del temps.

En Lluís ha anat a La Plata.

7. Després d'una pila de dies que no habia pogut sortir, avui m'he animat i som fet el camí vers la parròquia. Quin anyorament tan gran en tenia! Per mi era un gran sacrifici que oferia a Déu tots els dies. Quin // goig n'he sentit[,] de poguer oir missa i combregar. Ditxós qui pot viure ben vora la casa de Déu! I pensar que encare manca tan temps perquè els dies s'allarguin i el fret fugi! És que a més del llarc camí d'aquí a la parròquia, hi ha que tinc de sortir d'aquí que encare és fosc, pujar l'escala de l'estació i creuar Rivadavia. Llavors han apagat els llums. Mitjora de caminar. Ni l'escala m'ha cansat més que avans. D'en tot el camí no m'he cansat. Ja és molt[,] això.

La Mima i en Lluís se preparen per anar al casament d'en Alexandre Bogani. Serà aquesta nit, a les nou a la parròquia.

Ja són fora. La Elva també ha vingut. És que ella també hi és convidada. Hi han anat els tres.//

8. Diumenge. Som oït la missa d'onse. He combregat en nom de Déu. Quan hi anaba a missa, amb tot i que feia sol, estic segura que encare glassaba. El vent del sut tirava fi que tallava la cara. El fret penetrava per tot el cos. Anava caminant indecisa. Lluitava per tornar-me'n a casa o seguir. Ha pogut més això últim. Déu vulgui que no m'en penedeixi. És que estic tan cansada de no poguer donar-me el goig d'assistir a les

meues devocions, que un sembla que se juga el tot per el tot i Déu ajudarà. Are són les sis i vint. Hora mentidera. Encare escric sense llum. És per això que ni // veig les ratlles.

Avui hem rebut carta de n'Irene. També diuen que tenen molta fret. Que no hi neva. Que la neu s'està als cims de les altíssimes montanyes i allà se gela. Ells estan bé de salud.

Ara sí que som encès el llum.

Som escrit a Salta. Una llarga carta. Ells escriuen sovint. Fan bé. Ja que tenen d'estar tan allunyats de nosaltres que les lletres parlin entre la família apropant-nos lo possible.

Ara són les cinc i mitja en el meu rellotge. Ja fa rato que he encès el llum. Tinc els peus abrigats. Mentres ha fet sol que tan de ple toca a la meva celda, mans i peus els tenia ben soleiats i s'han escalfat. Encare els hi dura. He comensat de pendra una medicineta per la tos.// Amb aquesta tan desvergonyida fret, tinc de procurar prevenir-me de l'invasió que tinc al meu cos de fa tans anys. Lluitem i fins ara, l'he vensuda. Les canyeries de tota la meua vella persona estan com les que se glassan per les cases a causa del fret. Elles (les meues) també se deuen glassar i a les nits hem despertan, i de dies hem molestan fent-me tossir a fi de netejar-les. Quines ratlles tan tontes escric avui! I això que la carta per els de Salta és de tres fulls ben plens de lletres.

Jo voldria poguer llegir ben lliurament com ho feia avans però la vista meua sembla que tingui manies. L'escrit de mà, el llegeixo tan com vull. El dels periòdics, ja és // atre cosa. Segons estiguin escrits, de·vegades amb lletra menudíssima, si el sol els enllumena ho llegeixo completament, però fora de la llum del sol, ho veig emboirat. És un cas forsa estrany. Fins sembla temerari. Hem dol no poguer usar el meu missal com ho tenia tan per costum a fi de seguir el text de les misses com ho feia avans. Quan Déu voldrà, llegiré millor.

9. El fret és rigurós. Ahir, diu que teníam 3 graus sota cero. Avui diu que en tenim 5 i 4 dècimes. Això a Buenos Aires. Aquí ha gelat tot el dia. La pileta de rentar relluïa uns pinjois de glas de les aixetes que semblaven de cristall. A la tarde han vingut la Catalina amb el seu Ernest d[octo]r Vicens. Com que aquí hi havia la // d[octo]ra Francisca Destéfono han discutit de medicina. El meu nevot ha estat conforme amb lo que m'ha receptat la primera per a combatre la tos meva produïda per tanta fret com anem passant.

Com que avui és festa pàtria, en Lluís, Mima i Elva, amb el seu cosí Valerga de Castelar han anat al Centre a pendre part amb les festes pròpies del dia. Han pogut obtenir un bon lloc per·a contemplar el *desfile*. La Mima ha estrenat un abric mol bonic que se va comprar l'atre dia. Ha contat que on eran, el sol hi donava de ple. Això ha fet que diu ella que ha suat com si fóssim al pic de l'istiu. És que l'abric nou ha costat lo que n'hi habia per fer suar. 110 pesos.// Bo i glassant tot el dia, i amb 5 i pico sota cero, han passat uns grans vols d'avions que aprofitaven el bon sol que ha fet tot el dia.

10. Quin fret més viu fa avui també. Diuen que fa mols anys que no n'habia feta tanta. Jo crec que és que no ens en recordem. He llegit el mes de juny i juliol de l'any passat, i trovo que també estàvem sota cero. La mare diu que a Les Acàcies estaven a 15 baix cero. Serà que la fa més tart o més aviat, però més o menys forta ... és el seu temps, i si no en fa, hi ha humitats que encare perjudican més i fan passar tongada llarga de malalts. Avui s'ha rebut carta de la Sara i de la Miria.// Se veu que el clima de Salta és el més sa. No és tan fret i és més sec. El de Bariloche mol moll i fret. Fret molla és la més lletja. Amb tot diu n'Irene que tot allò és mol bonic. La Miria també ens en fa *cinc cèntims* de la seua vida pagesa. M'ha agradat com esplica de la manera que pren part ajudant a les ties amb cuidar les flors, les plantes, les bestioletes i fins a munyir les vaques. Tot aquell moviment és sa pel cos i profitós per·a la família.

La Mima, aprofitant un *género* que tenian, ha fet una bruseta per portar sota l'abric. Diu que l'hi'n ha quedat per a fer-ne una per la Miria. Ha quedat mol bonica. Hi té trassa i paciència per cusir. Déu li do salud.//

11. Hem comensat el dia amb una boira tan espessa que no se veia res, ni cap arbre, ni cases nires. Fret molla i lletja. Tot el dia el sol ha estat pobre per ajudar a soportar l'estat de fredor dels nostres cossos entumits.

He rebut carta llarga i mol bonica de la nostra allunyada i anyorada Irene. També se queixa de lo mateix[,] o sigui[,] del gran fret moll que tenen. Fa unes boniques explicacions del carmells de gebre que tenen, o més ben dit[,] que penjan dels arbres que la blancor de la neu i la lluentor del sol fa relluir. Que ella i un seu cunyat aprenen a esquiar, i que relliscan cada moment. Que darrera de casasseua hi ha una pista on els nens i nens que no passan dels sis anys també esquian aprenent // de fer lo que fan allà la gent gran. En fi, una carta bonica del tot i que mereix donar la bolta per a ser llegida de totes les germanes que viuen separades de nosaltres. També n'he rebuda d'en

Florenci. Ell suposa que la fret forta que sentim, és produïda per un gran eclipse de sol total que avui diu que passa per Europa sobre_tot a Inglaterra i Rúsia. Sigui lo que Déu vulgui.

Avui ha vingut en Brito (Chicharro). També are a·baix hi ha ja fa estones un soldat que és fill de la família Lobato de Trenque Lauquen. No he baixat perquè a·baix estaria plena de fret i hauria de conversar i tossir sense reposar. Aquí estic millor.

He baixat a sopar. M'ha donat un atac de tos que no em podia revenir. Quan he // pujat l'escala per anar-me'n a dormir, no podia respirar. Després he descansat. Passem un hivern dels més frets que jo hagi conegut. Sort que a dal hi fa sol i a·baix hi tenim l'estufa que crema amb estelles.

12. Comensa dia fret i boirós. Are són les onse i ha aclarit quelcom. Tira vent del nort que com tots els atres és fret. Jo estic millor que air. Hem sento més animada. Vull llegir si és veritat lo de l'eclipse de sol. No en diuen res. Ho debia dir dies enrera.

Som a a la nit. Encare fa fret. La Irma acava de portar-me un rejol calent. He remendat una camisa que tenia el coll quelcom atropellat.

La tos no em dona repòs. I tan com ne dura l'hivern que és un mal amic dels vells i persones delicades. A mi // l'istiu també em molesta per tan com fa suar. Llavors surtan tots els mals humors del cos.

He llegit l'arrivada a Mar del Plata d'un submarí aleman amb me sembla 55 tripulants. Els anglesos diu que n'estan mol amoïnats[,] d'aquet fet. És que els que manejen han tret tot lo que pot donar alguna llum de la cosa. Veurem com acavarà.

13. Han dit que al submarí aleman que va aparèixer a Mar del Plata, ja hi oneja la bandera argentina. Déu permeti que no hi hagi complicacions, i s'en pugui sortir amb santa pau.

En Lluís no té repòs. Mai acava de solucionar entrebancs que li vénen a consultar. Ho té tan per les mans que la gent no va en cap més lloc d'aquí.//

14. Avui és San Bonaventura. Gloriós savi del segle XIII. Ditxós d'ell que va saber elegir el millor camí que va cap al cel. Allà hi va trovar la felicitat que mai perderà, i que tan bé se la va guanyar en aquet món en un temps bastant difícil. No he pogut obsequiar-lo com hauria volgut per no poguer sortir de casa tan dematí. He llegit detalls del fet del misteriós submarí aleman. Els homes que el manejan tots són jovenets

de vint, vint-i-dos, vint-i-tres anys. El capità en té vintisset. El més vell en té 42 i el més jove 19. Tot jovenalla.

Altre notícia. Hem llegit que al Brasil, vora Sant Pere i Sant Pau hi ha hagut una gran explosió en un vaixell de guerra brasiler nomenat "Bahia". Hi ha mols morts i ferits.//

També llegim que un bisbe del mateix Brasil ha estat excomunicat per heretje. Roma ho afirma. A mi em sembla que s'ha tornat boig el tal bisbe brasiler. Diu que fundarà una relligió catòlica, nacional brasileña i ell serà el bisbe de Rio de Janeiro. Déu li torni el ceny.

15. Diumenge. Dia plujós, però tan·sols han caigut cuatre gotes cada vegada que ho ha provat. Som escrit a la s[enyo]r[e]ta Asunción Lamardo amb motiu del seu dol tan rescent amb la pèrdua d'un seu germà. Al cel sia.

Som oït missa de les onse. He combregat en honor del nostre gloriós sant Enric. Emperador i fundador dels Oblats Benedictins. Ditxós d'ell que no va tentar els afalacs del món sabent cumplir santament // els seus deures d'emperador i relligiós.

16. Avui celebrem la festa dedicada a la Verge del Carme. M'he llevat ben dematí amb la confiansa de poguer arrivar-me a la parròquia. He sortit d'aquí a les set i mitja. Quan som estat al jardí, he vist que el carrer estava tot moll. És que a la nit havia plogut. Era fosc encare llavors. He mirat com estava el cel, i he vist que del sud-est pujava una montanya de núbols negres que anaven pujant. De la part del oest també el tapava grossa nuvolada. En fi, que el temps no era prou segur per·a fer el meu camí. M'en he tornat aquí dalt plena d'anyorament de no poguer complaure'm visitant la Mare de Déu oint missa i combregant en diada tan santa. Més tart el cel s'ha aclarit, però // ja no podia aprofitar-me de les meues devocions predilectes. Aquí soleta he resat bona estona i are són les vuit de la nit i he llegit forsa referent a la festa d'avui. Alabada sia per a sempre la Santa Mare de les Carmelites quin escapulari fa molts anys som inscrita. Tan preciosa insígnia m'acompanyi a la meva mort.

17. Ens hem llevat tart. A les vuit. Com que estava tot el cel ennuvolat semblava fosc. Aviat ha plogut. Tot el dia ha fet igual. No fa gens de fret. Hem rebut llarga carta de la Sara. Se veu que els tres estan de lo més contents de la vida. Bona durada per molts anys.

Acavo una carpeteta per a la Mimus. Dintre pocs dies cumplirà vuit anys.//

Avui he llegit la protesta que el senyor arquebisbe de La Plata ha escrit al president de la universitat d'allà. Ben fet que li hagi picat els dits a tan atrevit personatge que parla de lo que no coneix ni estima. Hi ha d'aver qui els hi canti les veritats ben sabudes i ben escrites com ho sap fer el nostre inteligent prelat monseñor Chimento.

També avui s'escau l'aniversari de la gran batalla de las Navas de Tolosa en España, el sigle XII. Se nomena "El triomf de la Santa Creu". Adorem-la sempre plens de joia, per ser el signe de la nostra redemció.

18. Avui en Lluís ha rebut una extensa carta de n'Irene. Diu que han tingut uns dies mol frets que fins han arrivat a 16 sota cero. Estan mol contents.//

19. Som a la nit. Fa fret però no mol forta. Som escrit a n'Irene. En Lluís és a sopar a lo d'en Chicharaso. A dinar ha anat invitat al Jockei Club del carrer de Florida de Buenos Aires. Te moltes influències, bones amistats i clients de tota mena. Que Déu ens el conservi tan bon noi.

20. Acavem de rèbrer carta i fotos del nen Juan José, sol i amb la seua mare. Totes estan inmillorables.

Som estrenat un tinter que no sembla tingui la tinta tan recomanable com la que estava usant. És que és allò que diuen a Llufriu[,] o sigui[,] Jerusalem, Jerusalem... com més anem menys valem. Els tinters prou portan les lletres angleses, però jo crec que tot és basat a Industria Argentina.// Tan·de·bo fossin ben llestos que donguessin materials bons que poguessin igualar als de fora. Encare que fos fet per operaris forasters però residents aquí. Tot és prosperar.

Avui un tren ha mort un noiet. La desgràcia ha estat a l'estació d'aquí. Pobre criatura. Són tan entremaliats i ve un moment fatal per·a ells.

21. Quin dia més lleig ha fet avui! Volia oir missa de funeral a les deu. Bé n'estat ben guardada. Quan he overt la finestra ja he vist que estaba tot emboirat. El cel atapaït i plujós. Diuen que no hi ha dissapte sense sol, però avui, de sol no s'en ha vist ni una guspira. La ràdio ens ha dit que el tren de la cordillera no pot anar a Xile com tampoc els avions per // tanta neu com tenen.

Pobre Irene! Com ho deuen passar amb tanta fret! Déu els hi do salud.

Avui la nostra aixerida Carme cumpleix vuit anys. Tan espigadeta i bona minyona. L'hi he enviat una petitona carpeta. L'àvia Gracieta hi ha anat a dinar. Ella l'hi ha regalat un pollastret i uns mitjons per·a dormir.

Estic aquí a la meva celda com a monja de clausura. Arraulida a l'escriptori contant lo que passa. Hi ha no sé quans dies que no som llegit cap diari. Des d'aquí ni sento la ràdio ni res. Are són les set i mitja de la nit. A·baix hi deu haber tan·sols la Irma (serventa). La Mima i en Lluís són fora. Són joves.//

22. Diumenge i plou. No he pogut sortir de casa per lo mateix. Fa temporal. Més tart el vent ha canviat. Ha lluitat bones estones amb la pluja empenyent les nuvolades. Fins i tot ha fet una ullada de sol. Amb tot, no ha pogut vèncer. Continua el pampero. Som a casa els tres vells, pare, mare i àvia. La jovenalla res els atura. Fins la Irma s'en ha anat a Castelar ont hi té una germana casada. És una bona noia. Com la trovarem a faltar quan se'ns en vagi per casar-se. La seua germana ja s'ens ofereix per sustituir-la, però no hi toca pilota amb la actual. La coneixem bé del temps que la vàrem tenir. En fi, les dues són bones noies. Cuatre germanes casades i els nois tots. Quedarà tan·sols Leonor.//

23. No sé ni per·què poso noto del dia sense tenir res per omplir les ratlles.

No sé res de lo que passa en aquets mons de Déu. Res de bo, ben cert. Els diaris de casa no els vull llegir i els que me plauen són a la parròquia i no puc anar a buscar-los. Que s'és fet temps que m'enterava de tot el moviment mundial! Tot fa pena!

25. He passat un dia sense fer nota. Ahir a la tarde vàrem tenir la agradable companyia de la Elva. Avui dematí he fet el meu tan estimat camí fins a la parròquia. És sant Jaume apòstol de Jesús i eran parents. Aquet sant tan gloriós i estimat de la Verge Maria era germà de sant Joan Apòstol i evangelista. Aquet era més jove casi // adolescent. El més estimat de Jesús.

Som pogut assistir a les meues devocions predilectes. No m'he cansat ni he tingut fret. M'en he sentit refeta tot el dia de l'esplai dolcíssim que he fruït en les hores viscudes a la santa casa de Déu. Ditxós qui pot sojornar-i ben a·prop!

Ahir vàrem rèbrer una pila de lletres dels nostres estimats de Catalunya. N'hi havia de na Montserrat per en Joan gran, de la mateixa per na Gracieta i fins de na Maria Piera per la mateixa.

Llegim que a Fransa han comensat l'interrogatori al màrtir general Petain. Té vuitanta-nou anys, i després de tantes calamitats com va tenir de passar durant el temps de la guerra sense tenir ni homes, ni defensa de cap manera va capitular encare el tractan de traïdor. Ell ha dit que no respondrà sinó al poble. Que // <que> ningú més té dret a escoltar-lo. Allà ferm devant el tribunal que no li tenen cap compació.

26. Som escrit a la Miria, Alfons i Carlos. Som soles amb la Irma. La Mima amb la seua mare són al casament de la Juanita.

27. Avui he sortit. He posat tres cartes a correus totes per els nostres de l'Estancia Palau.

Anant a missa no feia gens de fret. Entornant, en feia molta més. En Lluís acaba de sortir per Victorica. Han vingut el matrimoni senyors Casamayor de Trenque Lauquen.

He llegit un artigle referent al malaguanyat m[ossè]n Cinto que m'ha agradat mol.//

28. Avui ha estat un dia de moviment a casa. L'avi ha portat en Janic i la Tari. Hi ha estat fins al vespre que la Mima els ha portat de nou a casasseua. A la nit el mateix ens ha portat la espigadeta Carme. Se queda a dormir aquí amb la tia Mima. N'està tota contenta.

Jo, dematí m'he acobardit i no he sortit. Feia fret.

29. Diumenge. Santa Marta gloriosa. Patrona de les cuineres. A la seua casa de Betania, juntes amb sa germana Maria Magdalena i Llàtzer el seu germà hospedaben a Jesús i a la seua Santa Mare. En tenian un gran goig de tanta ditxa. Jesús hi trovaba el sant repòs que no li donaven els faritzeus que sempre buscaven la manera de molestar-lo.//

La nostre Carmeta s'ha quedat a dormir. Està de lo més aixerida. Amb l'avi han anat a passejar fins a Sant Miquel. Més tart han arrivat la Sara amb en Joan i els petits Janic i Tari. També ha vingut la tia Paquita. Els nens han fet mol de xibarri i han estat

mol contents La més menuda és la més divertida. El nen és ben bé de Vilatenim. Tot s'ho vol per·a ell. Ahir, quan s'en anaven la yaya li va donar uns ouets, i ell va exclamar «que n'hi hagi forses que a casa no en tenim». També s'en va volguer endû el burret amb ses ganastres de Salta. Avui la seua tia Paca tenia i mirava una pessa de música. El petit li ha dit «No te l'emportis pas, e?». Quin bailet més previsor! Tot ho vol per casa. Estan bons i mol crescuts.//

30. Avui m'he quedat. He tingut por de fret. A la matinada he tingut molta tos i estava desvetllada. Després he dormit una estona més. La mare està una mica refredada. Anit diu que fins ha tingut febre. No sembla pas fent el refredat. Diuen que no n'és hivern de refredats perquè ha fet tanta fret.

Per fi avui ha vingut en Domingo Avellí. Tan preocupada que em tenia no saber res d'ell des de fa tan temps! Diu que ha estat al hotel de sempre per sentir-se mol refredat, i no animar-se a tornar a trevallar fins que s'ha sentit millor.

31. Avui es Sant Ignaci de Loyola[,] fundador de la Companyia de Jesús 1558. Som pogut assistir a les meues devocions matinals. Tot avui ha fet un dia plujós.//

Agost

1er. Avui no he sortit. El dia de lo més brut i lleig.

En Lluís ha arrivat de Victorica de lo més content.

A la tarde ens ha visitat el bon amic Janic Nadal.

La mare segueix bé. Ja no té febre ni tos.

2. Quin dia[,] Déu meu! Ha fet furiosa tormenta. Ha caigut pedra ben grossa. Sort que anaba barrejada amb aigua i no s'ha quedat. Ha tronat i fet vent fort de fora no sé si del sud o pampero. Lluitava amb l'atapaïment de núgols i aixís ha durat tot el dia. Són les set i mitja de la nit i encare perdura. Ha plogut molt, i el fret segurament // tornarà molestar-mos. Quin hivern! A les deu del matí tot era fosc.

3. 1er divendres de mes. El mal temps ha impedit que pogués assistir a la missa del apostolat. Tota la nit ha fet un furiós vent del sud fret i fort. El cel atapeït i a punt de ploure. M'he llevat dematí per si el temps m'hagués permès sortir. Vent i núvols

lluitaven amb braó. Per fi a la tarde ha lluït el sol a tot ple i el vent ha parat. Res més hi ha avui per dir.

4. Tampoc avui he sortit. El fret matinal m'ha acobardit. Hauria volgut poguer oir missa i combregar en obsequi del gloriós sant Domingo. Déu no ho ha volgut. No s'hi pot jugar amb la fret. Ja vindran dies millors.//

5. Diumenge. Som oït missa de les 11. No m'he cansat. Avui és la Verge de les Neus. No he tornat a surtir. A la tarde ens hem quedat els dos avis i jo sols. La Mima ha anat al Casal a ballar sardanes. En Lluís tot el dia ha estat fora de casa. Ha dit que tenia molta feina.

Som escrit als de Salta.

6. Avui també som fet el meu camí cap a les meues devocions. Som oït missa que han resat a les deu. Era funeral de la mare del d[octo]r Fasola. Ha estat mol concorregut. Són família nombrosa.

Hem rebut carta de la Miria. Esplica els seus catifets amb la cria dels pavos, que si tingués la sort que anessin bé, s'hi faria una fortuneta.//

7. Avui no m'he animat a sortir dematí. He fet bé perquè ha plogut mol. A la tarde la Elva ens ha fet companyia. Jo som escrit a n'Irene.

8. Tampoc avui he sortit. Tenia roba per a repassar, i si surto me queda endarrerida. A més[,] som escrit al p[are] Molinero avensant-e-li la felicitació de la seua festa onomàstica. He rebut una llarga i bonica carta de n'Irene i una postal de la s[enyo]ra Carlota sogra seua. La primera se veu que ja no tem tan la fret perquè diu que el termòmetre va pujant després de tan grosses nevades com acaven de tenir. Esplica un episodi que ha contemplat entre un bailet d'uns cuatre anys i un bell volarat de cabecitas negres. El pibe // armat d'un bastó les perseguia, però elles al veure'l a·prop aixecaven vol. Tan ha durat que el agressor s'ha cansat i les ha deixades tranquiles. Habia de ser interessant veure tan gran volarat d'ocells. A Llufriu també jo he vist que els ocells, amb la neu se posan i fins sembla que se la mengen.

9. Llegim que els nort-americans han engegat una terrorífica bomba nomenada atòmica amb una ciutat del Japó que l'han deixada destrossada. Hi ha hagut 154.000 morts. És estrany que hagi quedat cap viu. No parla dels ferits. Valga'm Déu quina destrossa de persones. La ciutat destruïda se deia Hiroshima. També diu que per fi Rúsia al Japó li ha declarat la guerra. Quins desastres[,] Déu meu!//

Som escrit al p[are] Lorenzo Molinero felicitant-lo per demà que és el seu sant.

10. Un dematí lleig i plujós m'ha privat d'oir missa avui que cumpleixo 84 anys. Ja d'ahir que feia mal temps. No sé les vegades que durant el dia va tronar i ploure. A la nit ha fet lo mateix. Are són la una de la tarde i ha plogut. He fet bé de quedar-me.

Acaban d'assegurar que avui a les 10 del dematí el Japó ha demanat la pau. Que la sirena de "La Prensa" ha chiulat publicant la notícia.

Som a la nit. Hem rebut un paquet que la Miria l'ha enviat des de l'Estancia Palau. Dels nostres de Salta hem rebut un·atre *encomienda*. La de la Miria conté plantetes com per a replantar el nostre jardí. És obsequi del seu marit i d'ella.// Els de Salta han enviat dues capses de alfajores i caramelos. Tot és per a repartir entre casa i can Planas obsequiant a la Sara. També hi té part la Mima per tenir tan cerca el seu cumplianys. Ben rebut i agraït ha estat tot. La Elva ens ha acompanyat.

11. Tampoc avui he pogut sortir dematí. Veritat que prometia un dia esplèndit, però fredíssim i a mi el fret hem perjudica molt. Déu que me perdoni.

Hem rebut carta de la Miria, del nen amb la firma de l'Alfons. La de la Miria mol extensa i bonica. Esplica que amb les ties varen anar a missa amb una capelleta particular de l'Estancia Pirovano. Que els seus propietaris hi viuen hivern i estiu. Que són mol amables i que les varen rèbrer tan bé. En fi, se veu // que va passar un dematí deliciós.

També he rebut una mol esquisida carta del p[are] Lorenzo Molinero dels benedictins. Quin afecte tan gran hi he trovat amb les seues lletres. Que Déu m'el conservi aquet jove bon amic, que tan bé sap comunicar-me valor per·a trepitjar tantes espines com hi ha en el meu camí. Déu ho vol aixís. Alabem-lo, adorem-lo, beneïm-lo.

L'avi Joan ens ha portat en Janic i la Tari. Han estat mol bons minyons. Tart de tot els ha tornat a casasseua.

12. Diumenge. Matí fresquet que no m'ha permès oir la primera missa com hauria estat el meu gust, i era el meu propòsit. Amb la fret matinera no hi vull lluitar. He oït la última com ho tinc per costum quan som en aquet temps de dies curts i frets, bo i esperant-ne// de millors. Ha fet bon temps i sol.

Des d'ahir nit que hem tingut la Mimus amb nosaltres. Are som a la nit i fa poc que la Mima l'ha acompanyada a casasseua. Creix i se fa robusta. A mi em recorda la seua àvia Gracieta quan era com ella.

De la pau amb el Japó si bé és veritat que la va demanar, però hi ha la condició que els japonesos no volen que el seu emperador sigui encausat i els aliats volen encausar-lo. No sembla pas que s'escapin. Demà deurem llegir que han cedit a lo que volen els vencedors. No tenen atre remei.

Els francesos, després d'un procés mol llarc han sentenciat a mort al vell mariscal Petain. Pobre home! És una llàstima que després d'una vida que hi ha lluitat tan, als 88 anys se senti // tan humillat. Que Déu l'ajudi!

13. Are diuen que no és pas cert que els japonesos hagin demanat la pau. Diuen que va ser una notícia falsa que ningú pot aclarir d'on ha sortit. Ja seria una broma massa pesada!

Som escrit a la Miria felicitant-la per dema·passat que és la seua festa onomàstica. La Mima li ha fet una encomienda. Déu i la Verge els hi concedeixin un felís dia ple de llum santa amb bona salud.

També he fet una aèria per a na Montserrat. Hi ha tan temps que no li som escrit, valia la pena de que en rebés una que hi vagi més de·pressa. Aviat li escriuré marítima. Hem rebut una pila de lletres i fotografies dels nostres de Salta. Són del nen.//

14. Sempre mal temps que no permet que surti de casa. Hem escrit a la nostra Miria, com també enviat encomienda amb motiu de la seua festa onomàstica. De nou diuen que la rendició del Japó és un fet. Tan·de·bo fos cert i s'acabés la matansa de vides i destrucció de ciutats.

15. Amb poca seguritat de bon temps he sortit de casa per assistir a la última missa. No podia decidir-me a quedar-me sent avui una festa tan gran dedicada a la Verge. Que ella hagi aceptat el meu sacrifici acompanyant-la en la seua gloriosa entrada a la pàtria celestial en cos i ànima plena de glòria eterna. Ella ens ajudi en la nostra

última hora a fi que poguem contemplarla felís amb tots els àngels que // li fan companyia on hi tenim els nostres estimats que tan vàrem plorar al perdre'ls. Les meues dues filletes, el meu netet Florenci i la nostra petita Maria Gràcia. Allà ens poguem veure quan Déu ho disposi és lo que més li demano.

Hem rebut carta de n'Irene i de Salta. A la tarde ha vingut en Domingo, el pobre tot malcontent dels sofriments que han de passar els peons de trevall. No li sobra salud i va tirant, camviant d'amos i gastant la plata que havia reunit. Que Déu l'ajudi!

Més tart ha vingut la Nena Gibert. S'ha quedat a dormir. Sempre està d'humor.

16. La Nena s'en ha anat als seus afers com també el seu padrí que dematí ha sortit per Trenque Lauquen.

A la tarde ha vingut en Roger Nadal.// En Roger s'ha quedat a sopar. Per fi és cosa certa la rendició del Japó. Are sí que s'ha acavat la guerra mondanal. La santa pau completa... ja és atre cosa. Quissab qui la veurà. La colla de governants que estan deliberant, és molt difícil que lliguin caps ben units, ben lligats i amb conciència. Són tres coses que en el temps que corrim, difícilment poden juntar-se. Ningú vol ossos de mal rosegar. Si Déu no hi posa la sentència, els homes en surtiran mal parats. La guerra sorda tirarà. Al pobre vellet mariscal Petain l'han sentenciat a mort. Amb un avió l'han portat amb un lloc dels Pirineos. Allà ha d'esperar l'última paraula del general Degaulle quin té la facultat per·a perdonar-li // la vida. Hi ha esperansa que aixís ho farà. Déu ho vulgui. Amb tot i lo que va passar quan els alemans varen entrar a París i el mariscal va demanar l'armistici, i va ser víctima d'uns moments mol difícils i enguniosos, mai ni per un sol moment he cregut que s'el pugui tatxar de traïdor.

17. Tota la nit ha fet tormenta. Trons i llamps i pluja abundanta. Tot el dia ha durat lo mateix i hem tingut de tenir el llum encès.

Ahir va ser la festa de la pau i per cert que aquí fa dos o tres dies que no hi ha gaire pau. La policia ha tingut de trevallar amb els revoltosos que corrian per els carrers cridant contra el govern, trencant vidres i fent la mar de chibarri. Dos morts i no sé quans ferits.//

18. Santa Elena gloriosa trovadora de la Santa Creu de Jesucrist i patrona del poble de Cabrils de Vilassar.

La nostra Mima cumpleix anys. Ben bé del cert no sé quans.

Els periòdics vénen plens de notícies referents als abalots d'aquests últims dies. Tot és cosa de protesta contra el govern. Lo mal és els morts i ferits que segurament cap culpa hi tenian.

Per fi el general Degaulle qui governa la nació francesa ha perdonat de la pena de mort al pobre Petain. Per lo tan té cadena perpètua. Ni això debian aplicar-li! Té 88 anys.

Avui he pogut sortir dematí i aprofitar-me de les meues devocions predilectes. Feia un dematí clar i bonic que convidava a sortir. No m'he cansat. Me sentia bé.//

19. Diumenge. La por de fret ha impedit que m'animés per anar a missa primera. Som oït la de onse i combregat en nom de Déu. Ho desitjo poguer comensar de nou fer les meues devocions matineres. Aviat hi serem.

El pare Joan ha portat de Trenque Lauquen un xai mort que ha repartit entre uns quans de la família i un amic d'allà mateix. Sia benvingut.

La pau de l'atre banda del món[,] o sigui[,] de l'atre món dels vius que tan temps fa tenen tan rabiosa guerra encare no es del tot un fet. Els japonesos se ve que són de mal *ferrà*. No s'acavan de decidir a rendir-se i veuen que no tenen atre remei. Però se veu que són belicosos i no cedeixen. Avui aquí els ganaders han fet la festa dels Campeons.//

20. Poca cosa hi ha per dir. La mare Gracieta de nou ha pescat un refredat. S'ha quedat al llit. En Lluís ha anat al Hospital Ravoson. Li han dit que en el nas hi té alèrgia. Que no s'ha d'amoïnar-s'i i paciència si s'ha de mocar sovint.

En Domingo Avellí ha vingut i ha dit que demà va a trevallar a un poble no mol lluny que se diu Gorch me sembla. Déu li do salud.

21. He fet avui una carta per na Montserrat. Anirà marítima.

22. Avui sí que he sortit dematí. No feia fret. He posat carta al correu per la Montserrat.

En Lluís ha anat a casa de la Catalina. Ha portat bunyol, semilles i no sé què més.//

23. El gran campeón ha estat venut amb 135.000 pesos.

Els senyors de La Rural estan reñits furiosament amb en Perón. I pensar que és en dies que el tal coronel, com a vicepresident que és de la República, en aquets dies que el president autèntic està fora de la nació i en visita *solemnial* a Bolívia, Perón és l'amo. Els de La Rural no l'han invitat a presidir la festa de l'exposició. I fins per equivocació varen fer una *silvatina* a uns militars xilens que hi varen anar. Els argentins ho feren pensant que els visitants eran del govern argentí. El mal humor ha pujat tan que fins i tot el P.E. ha manat a la policia que requissés la casa dels ganaders pensant trovar quelcom que els compliqués.//

24. El temps insegur ha impedit que m'animés a sortir dematí. Hem dol per ser avui el sant d'un dels apòstols que més va trevallar ans de sofrir el martiri. Sant Bartomeu. La meva filla Maria, la més jove de tota la meua fillada, si és viva, ha cumplert 45 anys. El seu silenci ja fa temps que hem té preocupada. El 27 de febrer, ella i el seu marit eran vius. Aquell dia varen escriure a sa germana Montserrat. Escrigué des de la ciutat de París bo i enviant la seua adressa. Res més s'en ha sabut. Que Déu els ajudi que molt ho necessitan. Si viuen i poden, m'escriuran. Jo esperaré resignada lo que sigui. Que se fassi la voluntat de Déu.

La Mima està engripada. No és mol greu lo que té. La Elva ha passat la tarde aquí.//

25. Tot el sant dia ha plogut. Li ha anat de poc com no m'en vaig ben dematí. No semblava que hagués tormenta en cap lloc o que fos sèria.

Els japonesos encare no han fet la pau amb els aliats. La tenen concertada per entrar aquests allà el dia 31 del present mes, però diu que encare hauran d'esperar dos dies més per causa d'un tifón que hi ha passat. No sé què ho fa que els que han guanyat la guerra, tot sovint llegim que no estan d'acort. Després les coses en apariència s'apaibagan per ressurtir novament. Era de veure que aixís passaria. Els rusos treuen foc per es caixals perquè anglesos i nort-americans no els hi volen esplicar els enigmes de la famosa *bomba atòmica*. Fan bé de guardar el secret. És massa tràgica.//

27. Avui he rebut una carta dels meus de París escrita el 1er de gener de l'any que som 1945. Ha vingut per mar o aixís ho suposo. No porta estampillas. Tan·sols tregina un timbrat[,] o més ben dit[,] dos. Un que diu va ser timbrada el 13 del 45. L'atre diu que irà per mar. Tot escrit en francès. Escriuen els dos. Ella no mol extensa, ell escriu

més llarc. Els dos diuen que han passat molts contratemps que els han fet sofrir mol però que confian amb que tot anirà bé. Déu els conservi l'esperansa. Lo principal és que diuen que estan bé de salud. És que tenen la sort de ser sempre obtimistes. Sempre ho han estat. No els hi responc enseguida. Potser el "Cabo" que d'aquí poc arribarà ens porti més noves. Tan·de·bo si fossin bones.//

28. Avui sí que he sortit dematí. He posat una carta al bussó per en Francisco Aimeric nét i fillol meu mol estimat. Fa poc habia escrit a la seua mare, en què li deia lo preocupada que estaba per no rèbrer cartes dels meus de París. La d'avui els hi esplica que per fi han arribat per cert inmillorables gràcies a Déu. I per més bé, al arribar de missa m'he trovat amb que s'havia rebut un·atre carta també de la meua filla de París. La d'avui escrita a màquina i firmada per ella i el seu marit. Inclouen una floreta[,] o més ben dit[,] un brotet de flors petites blanques que allà en diuen "bon hores" i se regalan el 1er de maig. Era mol a·propòsit, ja que la carta fou escrita el 30 d'abril. Diuen que varen rèbrer les meues lletres escrites el desembre.//

Avui és festa del gloriós i savi sant Agustí. Als trenta anys, després d'una vida plena d'ofenses a Déu, se va convertir, va demanar el sant batisme trocant la mala vida amb infinitat d'obres que han edificat i combertit a moltíssims que anaven errats. Siguem devots d'un sant tan afavorit de Déu.

Llegim que els curiosos que van a la ciutat japonesa destruïda per la bomba atòmica com també els que no hi moriren, han quedat que tots moren com cremats o enmetzinats. Que durant una pila d'anys aquelles terres ni se podran trevallar i aprofitar per a res. Sembla talment una maledicció. Horroritza de pensar les penalitats que s'hauran passat i les que encare quedan.//

29. Avui celebrem el martiri de sant Joan Batista sacrificat per complaure la mala vida d'una dona adúltera. A Llufriu, com també a Pineda, és venerat, o més ben dit[,] ho era ans de cremar la nostra estimada església. Mol estimat de Jesús i de la seua Santa Mare que va tenir la sort de sacrificar-lo avans de nascut.

Som anat a la parròquia, he fet les meues devocions, i m'he quedat unes estones per arreglar unes estoles i una capa pluvial blanca.

Hem rebut carta de n'Irene i del seu Ricardo. Estan mol animats. Ja no tenen tanta fret. Diuen que ja comensa d'haver-i moviments que fan olor de primavera. Que es mou el ram de construcció que és lo que els nostres d'allà necessitan.//

30. Avui festa de Santa Rosa de Lima patrona d'Amèrica. Les escoles, oficines i tot lo que sigui trevallar ha estat tancat. En Lluís ha anat a cantar el tedèum amb els seus companys. No és festa de precepte. Santa Rosa és mol venerada. He rebut una mol afectuosa carta de la meva nevoda Lluïsa Rocas de Fina des de Barcelona. L'i he resposta avui mateix com també som escrit al meu net Lluís Aimeric de Mont-ras.

Han vingut la Nena Nadal amb la seua cosineta Gloria Castillo.

31. Torna fer fret. Per això no he sortit. Som escrit carta per avió als meus de París. S'ho mereixen després de rebudes les seues dues que tan de consol m'han portat. La Glòria Nadal ha tingut una nena.//

Setembre

1er. Segueix el fret tossut. Per això fa dos dies que no surto dematí. El mes se despedeix obsequiant-mos amb una fredorada que ben poc l'i agraeixo.

Avui som escrit a en Florenci i a la Catalina i comensat una carta per la meua Maria de París.

He rebut unes postals catalanes mol boniques dels millors artistes catalans. Me les ha enviades en Manuel Alcántara Gusart des de Mèjic.

2. Diumenge. Jo be volia anar a la missa primera però hi ha qui mana com també qui ha d'obeir com jo mateixa[,] que devant la fret forta que ha fet de bon dematí, he cregut millor esperar la última. No s'hi pot jugar amb el temps. I això que els // arbres fruiters treuen florida. Des d'aquí contemplo un pruner i alguns presseguers completament florits. Potser s'en penediran.

La tarde ha estat clara, amb bon sol i sense gens de fret.

Han vingut la Nena Gibert, els de Tacuari matrimoni i fillets. He posat a correus una carta per en Lluís Aymeric Bassa, atre per na Lluïseta Rocas, atre per la seua germana Catalina y un·atre per en Florenci.

La nostra Carmeta juga al juli forsa bé. La Tari canta y en Joanet talla papers i mira malament i parla papizot. No opstant està bé de salud i mol maco i bon minyó. També fa saltar bé la pilota. Han passat una tarde mol divertida.//

3. Ja no fa fret. He pogut fugir dematí a les meues devocions. He posat a correus una carta per avió y un·atre de marítima. Les dues van a París. Més tart n'he escrita una al p[are] Molinero.

Apedaso llensols i faig una faixa per el nen o nena que ha de néixer a la senyora del d[octo]r Fasola. Cal aprofitar el temps que els dies volan.

4. També avui he sortit dematí sense fret bo i fent vent fort de l'est.

No hi ha noves per escriure. Som trevallat encare amb la faixa que ja s'està acavant. Queda preciosa.

7. 1er divendres. He deixat passar aquets dies perquè no passaven coses que m'interessés d'anotar. De política no en sé res ni ganes. Tot són festes de // la pau que jo no la sé veure. Entre els vencedors hi ha guerra sorda. Rondinan tots i de bona gana s'esgarraparian si poguessin però el més fort és el que mana[,] que són els Estats Units. També són forts els russos però tans a tans perdan per mal recomanats. Els altres abaixan el cap per forsa. La funesta bomba atòmica té la forsa i fins hi ha discòrdia discutint qui l'ha de guardar. Si de tot lo que deixo escrit s'en pot dir la pau... tornem-se'n al llit que això és claró de la lluna. (Dita ampurdanesa).

Som oït missa i practicat les meues estimades devocions de l'apostolat. Feia un sol calent i tot el dia ha estat bé. Les comunions mol concorregudes. Amun els cors!//

8. Avui[,] gran festa suprimida. Jo la sento i estimo amb tota l'ànima. He sortit dematí que feia fret fina. Al tornar el sol feia companyia. Ahir vaig comprar figuretes retallades per els meus petits amics i avui dues estampetes per el meu besnét Carlos que s'atansa el seu cumplianys i l'hi'n enviaré.

Han vingut el s[enyo]r Rigau amb una seua nevoda, el marit d'aquesta i un fillet dels dos. Un nen de lo més viu. Té catorse mesos i té tota la pilleria per·a pensar-se-les totes. Maco i entremaliat com ell mateix.

Som escrit als de Salta.

9. Diumenge. El fret tossut que encare fa m'ha privat d'oir missa primera. Som oït la última a les onse. Encara en feia[,] de fret. El sol no era prou viu // per combatre el vent fret del sud. A la tarde, la Nena Gibert m'ha fet companyia puig me quedava sola

perquè la mare i la Mima habian anat a visitar els esposos Joan Planas i en Lluís també ha sortit per les seues. La Nena s'ha quedat a dormir.

10. Segueix la fret, i jo no surto.

Llegim un gran sinistre ferroviari ocorregut una d'aquestes últimes nits entra La Quiaca i Jupiu. Hi ha moltes víctimes. Sembla que el maquinista va volguer recuperar l'hora que s'havia retrassat a fi d'avenir-se amb la de Bolívia[,] que no són iguals. Va ser tanta la velocitat que portaba, bo i passant amb un lloc de baixada amb curbes i de nit que el tren va bolcar-se i el maquinista va morir. Al cel sia.//

S'ha rebut carta de n'Irene. Entre atres coses diu que de nou hi ha nevat però que no hi fa fret. Pobre mossa! En deu estar cuita i satisfeta de trepitjar-la i fins fer-ne boles. És tan bonica la neu rescentment caiguda quan no hi ha passat res a sobre. Se la veu tan pura i lluminosa que un la compara amb el beneït aliment del manà del cel que alimentaba als israelites a la santa montanya del Sinaí.

11. La Mima segueix trevallant amb l'arquitecte señor Bereterbide. I no hi guanya res. Tan·sols se preparan per a pendra part amb un concurs d'obres que tenen en vista.

La mare va avui al dentista.

Som escrit a n'Irene. Escriu poc. Avui a na Gracieta li han bispat plata.//

12. Amb el tren de Victorica ha arrivat el pare. Amb el mateix tren ha viadjat la Josefa Arostegui. La Mima els ha anat a esperar a l'Onse.

Lo mal ha estat que la malalta no sé per·què no ha pogut internar-se avui a l'hospital. S'internarà demà si Déu ho vol. Han procurat portar-la amb un hotel a fi que hi descansi avui i anit. L'acompanya el seu germà gran.

En Lluís avui ha anat a La Plata per assuntos de la seua carrera.

Hem rebut llarga carta de n'Irene esplicant-mos que es troba al tercer mes de mare del fillet invissible. Que no ha passat ni un dia de molèsties pròpies del seu estat. Déu li conservi. És una sort de passar els primers mesos tan bé, cosa que no s'acostuma.

De la Sara també n'hem rebut. Estan bé.//

13. Avui ha vingut en Domingo Avellí. S'ha despedit perquè diu que s'en va a trevallar a General Villegas. Déu li do salud i sort. També ha vingut la Elva. Hem passat

tots unes hores de conversa animada. Més tart ha vingut la Destéfono i ha quedat mal humorada perquè no hi ha trovat la Mima. S'ha quedat a dormir.

14. Avui he sortit dematí. He posat una carta al bussó per el d[octo]r Quesada. L'hi he ben esplicat com tinc la vista. Hem rebut carta dels de Salta sempre plens de joia amb la seua Faluga. Que Déu els hi conservi bo i sa.

15. Avui són els Dolors de la Verge Maria. El temps lleig per una espessa boira no m'ha deixat sortir de casa. Som escrit a // la meua Maria de París. És el seu sant. Ella porta el nom de Maria Dolors. Li som enviat una postal que hi havia una vista de Mallorca.

16. Diumenge. Amb tot i que feia fret m'ha animat anar a missa 1a. Que en feia de diumenges que no hi som pogut anar! N'he quedat tota contenta. A la tarde he quedat ben sola a casa fins que la Mima ha tornat de casa la Destéfono. La Mare amb la Nena Gibert i la Chiche han anat al cine.

17. Avui no he sortit. He rebut dos volums del llibre titulat "Sin Família". En Florenci els ha enviat. Encara no els som overts. Ell va dir-me que han tingut gran èxit i que n'han perduts molts.//

18. Hem rebut carta de Salta. Tota ella és referent al nano. Quin joiell aquella criatura! Déu el fassi un sant!

La mare ha anat a visitar les noies Palau a casa de la Juana. Són les onse tocades de la nit i encare no ha arrivat. És que quan ha arrivat allà no els hi ha trovades. I és tan lluny!

En Lluís ha sortit amb el jove Mena, ex_companyó de Pico.

19. La pluja m'ha retingut a casa. Ha plogut tot el dematí.

Avui he rebut una carta aèria de París. És la primera carta que m'arriba d'Europa sense ser requissada per la censura. Anem guanyant.

Estic fent una carpeta per la Irma. Al centre avui fan vaga general. És demanant que fassin les eleccions.//

20. Avui també la pluja m'ha retingut a casa. Ha plogut tot el dematí. Hem rebut carta de la Miria. Esplica una pila de coses. Diu que tenen moltes lloques i pollets que li donen molta feina.

Som acavat la carpeta per la Irma. Quan l'ha vista, n'ha quedat mol contenta. Deia que semblava pintada. És que m'ha quedat forsa bé.

La manifestació popular d'ahir diu que va ser mol gran. Que Déu volgués concedir-mos governants concients de les necessitats de la nació és lo que caldria, però mai en surt un que llauri dret. Tan·sols mana la plata, i aquesta sempre té raó per fer totes les trampes per negras que siguin. No crec ni amb els que són al poder, ni amb els que hi vindran.//

21. Festa del gloriós sant Mateu apòstol i evangelista. Era recaudador de les contribucions a Canà de Galilea. Llavors, com ara, aquets empleats del govern eran antipàtics al poble. Els nomenaven pecadors. Quan Jesús el va conèixer estaba ocupat amb els seus afers. Jesús el va mirar i li va dir que el seguís, al moment ho va deixar tot i s'en va anar amb Ell. Va reunir uns quans del seu ofici, i els hi va fer un sopar de comiat. Quan era recaudador se deia Leví. Al batejar-se se va dir Mateu. Ditxós d'ell que va saber escullir el seu camí que el portava cap al cel ple de joia divina, ben allunyat de la terra que tan hi habia trevallat en bé de la nova relligió que junt amb els altres apòstols habian fundat.//

23. Diumenge. Avui no ha pas plogut. Al contrari, que ha fet un dia explèndit.

Som oït missa primera. No m'he cansat gens.

A la tarde la Francisqueta germana de l'avi Joan ens ha vingut a visitar. Hem conversat bona estona dels seus nevots Alibés.

24. Gran festa de la Verge de la Mercè. He pogut obsequiar-la amb les meues devocions matinals.

Ahir no vaig cansar-me. Avui sí, molt. I això que ha fet un dia preciós. Dematí hi habia núbols de tormenta que han fugit. Al pondre's el sol han quedat unes llums fantàstiques. Tot el dia m'he ressentit del cansament del dematí.//

25. Tan bon dia que va fer ahir! Avui volia anar també a missa. A més, tenia de parlar amb una dona que sol tenir noies que li demanan una casa per a servir o dones per

fer feina. Li volia demanar una serventa ja que la Irma té pressa per anar-se'n a preparar el seu pròxim casori.

Quan m'he llevat, també com ahir he vist núvols més mal_carats encare que els d'ahir, i tan tossuts que no han pas fugit sinó que la tormenta s'ha enverinat tan, que are són les set del vespre i encare trona i plou mol com ho ha fet tot avui.

En Lluís, avui, junt amb una senyora han anat a l'Institut de Cirugia a que un pobre moribunt però que encare aguanta, firmés una escriptura. Són de Castelar els interessats. A la tarde // un·atre client l'ha cridat tot amoïnat perquè sens falta tenian de fer una escriptura i no el trobavan en cap lloc. És un moviment contínuo de feina que no para mai. Quissab la gent que el crida tots els dies. Jo no sé com pot abarcar tan bell rem. Que Déu l'ajudi ja que és tan bon noi i frueix una joventut tan sana i exemplar. S'hi poden ben enmirallar.

26. Amb tot i que no ha plogut, el dematí el temps no era segur, i no m'he animat a sortir. Estem escarmentats a que li costa poc de deixar caure l'aigua.

Els diaris van plens de la fracassada intentona de derrocar al govern. Ho portaven els generals Arturo Ravoson i el seu consuegro general Osvaldo Martín.// Els tenen presos ben incomunicats. Se veu que el primer hi té poca trassa[,] a fer revolucions. Ell va ser un dels principals que va portar a cap la del 4 de juny de l'any 43 me sembla que era. El varen nomenar president de la República, va aceptar i va dimitir l'endemà per no estar d'acort amb els seus companys d'acció.

27. Tota la nit ha fet temporal mol fort. El mal temps ha durat fins al caure la tarde que ha aclarit per complet. Ja era hora.

Acaban de dir que de nou tenim estat de siti. Cal estar-se quiet. Hi ha tans cambis de governants que fem com aquelles cases que cada mes canvian de serventa que ja ni se recordan del nom. Are el governador se diu Hortencio.// Les hortències, els tres mesos que estan florides, cada mes canvian el color. ¿Ho farà aixís també l'*excelent* Hortensi? No seria pas cap estranyesa. Ha comensat a governar en temps de molta brega. Avui diu que han pres al rector de la Universitat. N'hi ha molta de gent empresonada. És un·atre tanda com la que va soportar en Lluís. Que Déu no permeti que hi tingui de tornar. Val més que fassi escriptures ja que té tans clients.

Avui són els Sants Metges germans Cosme i Damià fills de la Aràbia.

28. Quin dia tan explèndit que ha fet avui! He pogut sortir dematí que feia fresqueta bonica.

La Miria ens ha escrit que amb una exposició d'Enderson hi ha copsat // dos primers premis amb un pavo i una pava. Que en devian ser[,] de bonics! No he vist els cuatre mots que s'en han rebut. Deia que enviaba carta detallada al seu pare que no s'ha rebut. És una joia la Miria. Tan trevalladora i entenimentada. És un moviment contínuo. Fa bé.

Estic llegint un fet històric del sigle quinse[10] me sembla que és. Se titula "La Reina Màrtir". És Maria Estuardo[,] reina d'Escòcia i viuda d'un rei de Fransa. La seua parenta reina Isabel de Inglaterra la va fer morir guillotinada perquè tenia por que li pendria la corona i perquè no va volguer apostatar de la nostra santa relligió catòlica. La reina Isabel era filla d'Enric VIII i va ser una reina mol dolenta. A fi de poguer-se desfer de la seua cosina // va inventar ajudada de magnates seus una colla de fets falsos que pagaba esplèndidament. Tot eran cartes i conspiracions que conjuminaven ells carregant culpes a qui era ignocents però els tancaven a la famosa Torre de Londres, i allà els turmentavan bàrbarament fins que habian declarat encare que fossin mentides. Devant el terror feian com encare dura are també que els de la policia fan dir als presos lo que volen o els castigan bàrbarament. El folletí de la Reina Màrtir no és novela sinó fet històric.//

29. Gloriosa festivitat de Sant Miquel Arcàngel. El nostre Carlitos cumpleix 8 anys. La seua àvia-padrina l'ha cridat al telèfon. Està mol content. Encara no ha rebut la nostra encomienda.//

30. Diumenge. Avui és Sant Jeroni, nom que portava el nostre d[octo]r Poroto (Fasola). Era un pou de ciència. Versat amb les llengües hebrea, llatina i grega. Un p[are] mercedari ens ha fet el sermó. Ha versat forsa referent a l'associació de La Santa Infancia.

La mare i la Mima han assistit amb una festa que hi ha hagut amb un convent de Buenos Aires. La festa ha estat dedicada a tres sacerdots que fa deu anys justos que ensenyan la doctrina als nens i nenes al convent.//

[10] Nota de l'autora: *del sigle setse*

Octubre

1er. Estava cansada i no he sortit.

2. Avui oferim els nostres precs al estimat àngel de la nostra guarda. Ell no ens desampari mai i nosaltres procurem seguir les seues santes inspiracions quines ens portaran a la glòria.

Som escrit a n'Irene. He rebut carta marítima de na Montserrat i aèria de na Maria. La primera tota pessimista no sabent asserenar-se de la seua gran pèrdua. Hem dol que se deixi vèncer per les penes.

La Maria amb el seu marit, animats com sempre. Déu els hi do salud.

La senyora del d[octo]r Fasola ha donat a llum un nen. Diu que ha estat forsa ràpit. Tanta preocupació que en teníem per ser el primer i a la seua edat.

Som a la nit, trona i plou de nou.//

3. Avui som rebut carta de la Miria i de Salta. La primera tota contenta amb els seus catifets de lloques-paves i de pollets. Diu que en té curanta de lloques d'aquestes últimes, però són de les ties. Les dues paves sí que són seues. És trevalladora i mol inteligenta.

4. Avui he sortit dematí forsa animada. Habia passat bona nit i no estaba cansada. És San Francesc de Assís. El pobre Paco s'en deia. Casualment avui he buscat i llegit cartes seues de quan era al exili de Fransa. Tantes esperanses que tenia de retornar a Mont-ras amb els seus...! Quin desastre va ser de no volguer creure qui bé li volia! Demà si Déu ho vol escriuré a na Montserrat a veure si puc obtenir que s'animi. Quina pena hem dóna saber-la tan desolada!

En Lluís avui ha anat a La Plata.//

A les Facultats d'Ingeniaria hi ha un disbarat mol gran. Ja fa temps que a la casa dels estudis hi ha molta maror. Han arribat amb un extrem que no sé com acavarà! Els que governen el timó de la República ho fan mol malament, i ja no hi ha ningú que estigui content d'ells. A últims de la passada setmana varen dir que si els mestres el dilluns no eran tots a llurs feines per ensenyar, el dimarts tancarian definitivament les aules per tot el curs. Mentrestant ja tenian pres al rector de la Universitat. Devant aquet conflicte, a les facultats hi varen anar mestres i estudiants, però no sé bé com va ser,

puig els diaris res en diuen. Avui, les portes són tancades però mestres i estudiants són tancats allà com a presoners. Hi ha moltes // noies estudiantes tancades allà també. Les famílies dels presos els hi portan queviures i lo demés que necessitan, però no hi poden entrar. Els estudiants lligan sos cinturons o corbates a les paneres de papers i des de les finestres ho baixan al carrer ont els seus els hi omplen. El degà també està pres. No tenen corrent. L'atre nit [h]an estat a les fosques. Avui els hi han portat espelmes.

5. 1er divendres de mes. He pogut assistir a les meues devocions d'aquet dia. Hi havia molta concurrència. Han entrat tres associades a l'apostolat.

Som escrit a na Montserrat. Els diaris d'aquí semblan muts. Tantes coses rares que passan i no en contan res. Diu que hi ha més de tres mil estudiants presos. Els germans Nadal també ho són. Are són a Villadevoto (presó). Quines disbauxes!//

6. Avui em sento mol cansada. He trevallat. He remendat cuatre llensols. Encare que no és feina pesada però fa un dia boirós i lleig que comunica tristesa. Qui no n'està de trist devant les situacions mundials que van passant. A la gran ciutat de Buenos Aires hi ha un desgavell imponderable. Hi ha més de tres mil persones empresonades. Tenim una colla que desgovernan de mala manera. Els principals llocs de cultura i sabiduria convertits amb presons. Com que els arrestats no hi queben, els han repartits en les presons de la ciutat. Els hospitals no tenen enfermers ni practicants ni enfermeres ni metges. Tots són empresonats. No hi ha sucre, ni sal granada, ni farina. Els repartidors en vaga. A les presons hi ha homes i dones i noies estudiantas.// La policia no està autoritzada per·a tirâ trets als que se revoltan, però té unes mangueres preparades per·a ruixar-los com si fossin un volarat o maga de llagosta. Quin daltabaix. Hi ha dos dies que les noies elles mateixes com si fos festa tenen d'anar a la panaderia a buscar el pa que pastan els amos mateixos per manca de trevalladors. Lo pitjor és que tot és contra de qui governa. La Universitat, són d'acord mestres i estudiants que són presos. Els diaris callan com morts de tot lo que s'hi refereix. Els dos nois de can Nadal també ho estan[,] de presos. Són a Villadevoto.

7. Diumenge. Som oït missa primera. He posat una carta per na Montserrat al bussó de Correus. Estem amoïnats per no trobar una serventa a fi que la Irma s'en pogués anar a preparar les seues coses.// Totes les que teníam entre mans ens fallan. Han vingut la Juanita amb el seu marit Tadeo. No és pas que tingui cap més marit[,]

pobre Juana. És que aquet nom em fa molta gràcia. També ha vingut la Nena Gibert, en Joan i la Sara amb les seues filletes Carme i Tari. En Joanet, no l'ha portat perquè està quelcom refredat.

La revolució estudiantil continua enverinada. No queban a les presons. Els carrers plens de policia i de gent que circula per·a visitar als presos. És fer una obra de misericòrdia. La Mima amb la nena han anat a la presó de Villadevoto per veure els germans Nadal, però era tanta la confusió que no els han pogut veure. Les dues universitats[,] o sigui la de Buenos Aires i la de La Plata[,] segueixen tancades i alguns mestres empresonats.//

8. Quin dia tan lleig que tenim. Fa una calor que axficia. Hi ha unes nuvolades que comunican pesadesa. Amb la Mima hem anat al consultori del oculista d[octo]r Alfredo Quesada de Morón. M'ha promès que amb els seus remeis la vista meua tornarà a rutllar bé. Déu ho vulgui.

M'he cansat mol. Tots els ossos me dolian degut al mal dia. No me tenia d'haber mogut. És que hem costa mol de sortir de casa i ja amb la Mima ho teníam determinat.

Som escrit una aèria per la meua Maria de París. Amb la seua últimament rebuda se queixava que no reb notícies meues i que té por que l'hivern m'hagi enmalaltit. Gràcies a Déu no és pas aixís. La Mima i la seua mare han tractat que al anar-se'n la Irma, tornarà aquí per a sustituir-la la seua germana Leonor.//

9. No he sortit. Dematí el temps era insegur i també que estava cansada d'ahir. Poca cosa em cansa. A més ahir feia calor forta per el temps que som. La qüestió estudiantina segueix igual. Diuen que n'han lliberats mols però, com que n'hi havia tans de presos de tota manera a les presons n'hi ha molts. La Mima conta que on hi ha una presó, els carrers que hi aflueixan són plens d'autos que hi són per els interessats dels presoners. Allà van i fan cola per a poguer-los veure. Crec que un disbarat com aquet mai s'havia vist.

Som a la nit. La ràdio ha dit que el vicepresident coronel Perón ha dimitit de tots els seus càrrecs. Quan en Lluís ha arribat del centre no en sabia res. Després ha arribat la Mima amb la Destéfono que no en sabian res tampoc.// Se veu que en sabian més que en Lluís puig elles ja sabian que Campo de Mayo s'habia sublevat.

10. Encare fa fret. Tampoc avui m'he animat a sortir dematí. He tingut por que hi hagués revolució. Tot està revolt. No sé com acavarà tot aquet plet. Al caure la tarde el dimisionari coronel Perón ha fet un discurs an els seus trevalladors. Cridava com un boig arengant-los. Si tot lo que deia hagués estat dit de bona fe, jo també l'aplaudiria, però quan ha governat amb tota llivertat, els hi ha promès tot lo que ha volgut, que no ha passat de promesa, puig els pobres han patit de no poguer alimentar-se per no guanyar lo necessari per·a pagar lo que tan costa i mentrestant cridan amb tota la forsa dels seus pulmons «*Perón sí[,] otro no*». Era d'//escoltar els crits aclamant-lo i profetizant-lo futur president de la República amb un milió de vots que li asseguraven. Pobre poble! Màrtir sempre! Aixís ho havem trovat, i aixís ho deixarem, o sigui que el poble és sempre la víctima ple de promeses que mai se cumpleixen. Costa poc de promètrer. No fa pobre el promètrer. És el donar que costa.

La Mima ha dit que al centre hi havia mol avalot per tots els carrers. Han lliurat mols presos.

Som escrit a la Rita Musterós.

11. Tampoc he sortit. La missa era al colegi de les relligioses antonianes. És lluny i la diuen més dematí.

A la tarde han vingut en Roger Nadal i en Domingo Avellí.//

Som escrit als nostres de Salta.

En Roger ha contat la seua estada a la presó de Villadevoto. Diu que hi queban unes vuitanta persones i eran 400. Tots dos germans ja estan amb llibertat. Hi ha molta efervecència popular.

12. Gran festa de la Rassa. Ningú trevalla avui. És festa de la Verge del Pilar venerada a Zaragoza. Al regne d'Aragó hi tenen una veneració estupenda. Tenen raó puig diu que fou un cas mol maravellós l'aparició de nostra Santíssima Mare a la esmentada ciutat española. El santíssim Pilar ont hi és colocada i tan venerada diu que ha de durar fins que el món desapareixi.

També és Sant Serafí. Que el nostre tan estimat que portava aquet nom acompanyi aquet sant tan venerable en les regions // angelicals, és lo que més demano a Déu.

Avui a casa ha estat un dia de mol moviment. A la tarde han vingut les germanes Sara i Francisqueta Llorens, en Joan amb la Sara i els seus fillets. Tots tres creixen mol i són mol divertits. La Carme ha tocat alguns estudis al piano. Hi té molta mà. Toca amb

goig i bon acert. El bailet és d'allò que en diem de Vilatenim. Mol interessat a procurar per casa. La més petiteta que nomenem Tari, és un encant tot lo seu. Sempre canta i afina forsa. Xerroteja[,] o més ben dit[,] conversa sense parar. Quan la veig tan entenimentada, sempre em recorda la meva Ernesta[,] que morí als trenta mesos. Era maca i espavilada i conversadora com aquesta Tari. Tenen una gràcia prodigiosa. S'en espera molt d'una // criatureta aixís. Déu li do salud de cos i atre cosa per ells que tan jo voldria...

Les coses i esdeveniments populars sembla que van prenent bona cara. Bona falta fa ja que de continuar el desgavell que anàvem contemplant, anàvem al *tacho* com diem aquí.

13. Avui sí que he sortit dematí. Estic contenta del meu camí a la parròquia. He conversat amb el nostre senyor rector. Que Déu li concedeixi salud per·a guiar el seu remat en un temps tan aixelebrat com anem passant.

Per més que la ràdio ens ha dit que hi ha tranquilitat a tota la nació, no sé pas si m'ho cregui. A la plassa de Sant Martí hi ha hagut molts trets. Diuen que hi ha víctimes. ¿Per·què tan poca caritat?//

14. Diumenge. Dematinet he sortit per oir missa primera. És el cumplianys del nostre senyor rector. L'església era plena de fidels. Les comunions mol concurregudes. Tot era festa dedicada al nostre m[ossè]n Víctor. Una colla d'ornaments litúrgics, alguns llibres i demés obsequis li han estat oferits. Estaba mol agraït ell de tan festejat com s'ha trovat. La primera comunió que ha donat ans de la missa ha estat amb una colla de noiets que omplenaban el combregador. Eran ells sols. Anaven preparats per a la segona missa consagrar-se al Sagrat Cor de Jesús. Jo no m'he he quedat. Tot haurà estat amb tot el lluïment que pot fer-se al nostre poble.

En Lluís anit ha estrenat un vestit.// Ha anat amb una vetllada junt amb els seus companys d'Acció Catòlica. Ha fet un discurs[11] que diu ha estat mol aplaudit. A les sis del dematí, l'he cridat perquè sabia que tenia d'assistir a la reunió dels de la zona Oeste a Morón. L'he cridat «Lluís! A quina hora t'ets de llevar?» I m'ha contestat: «mil cuatre-sents». «Lluís! Home que jo m'en vaig i ningú te cridarà i faràs tart!» «Mil cuatre-sents». «¿Què redimoni li passa en aquest bailet? Lluís! Jo m'en vaig[,] ja

[11] Nota de l'autora: *La festa de la nit a Morón ha estat de l'Escola de Dirigents*.

t'apanyaràs!». Llavors m'ha contestat que ja el cridarian per telèfono. Les parets de dalt de l'estació estaban completament cubertes d'impresos amb lletra ben vistosa de propaganda nacionalista llivertadora. Moltes parets amb pintures blanques i lletres grosses lo mateix. Els diaris portan que en Perón és empresonat amb un barco de guerra.// No sé com acavarà el plet. El president de la República s'havia quedat tan·sols amb dos ministres.

Avui, a la tarde, en Lluís i la Mima han estat padrins d'una filleta de la Glòria Burc de Castillo. La Elva també els ha acompanyat. La nena se diu Maria Lluïsa. És el quart fill de la Glòria. Ha fet la festa a can Nadal. Diu que s'han divertit molt.

15. Avui[,] la gran festa de Santa Teresa de Jesús. Ditxosa d'ella que va escullir el camí més dret i segur per a salvar la seua ànima, única cosa que amb tots els nostres actes tenim de procurar.

S'acaven de rèbrer cartes de n'Irene, la Sara i la Miria i en Carlitos. Quina joia produeixen les seues tan estimades lletres! Jo tingués les meues filles // més joves tan vora de mi, que pogués saber d'elles amb tanta facilitat! Déu ho vol així s. Sia beneit pera sempre.

Han dit que al coronel Perón l'han portat a la illa de Martín García. Qui l'i habia de dir quan amb tanta gallardia feia anar en doina a qui no feia lo que ell volia. Això passa a qui li sembla que tothom ha de fer la seua voluntat. Quan s'en abusa tan[,] de l'autoritat, ve un dia que no pot durar i qui més alt puja de més alt cau. Recordo anys enrera que al señor Marcelo Albear[,] que habia estat president de la República (ho era quan vaig arribar aquí). Després buscaba bronca, i més d'una vegada va tenir d'anar a menjar l'*arròs* també allà on el té de menjar en Perón. L'i deuen donar salat.//

16. Dematí tiraba el pampero i per lo tan feia fresqueta bonica. És per això que no m'he cansat del meu caminet. La missa d'avui era per els nostres difunts dels que som de la Pia Unió de la Verge del Carme.

Ahir s'ens va despedir la Irma. Ja no estarà més a casa. El mes que ve pren l'estat del sant matrimoni. Déu la fassi ben felissa. Avui ha vingut la seva germana Leonor per a quedar-se de serventa amb nosaltres. Són bones noies.

En Perón ja no és a la presó.

En Roger Nadal ajuda a la feina de la Mima.

En Lluís avui ha anat a felicitar al senyor Valerga per el seu cumplianys. N'ha cumplert 50. Déu li do salud ja que és una bellísima persona.//

Som a les onse de la nit. Ens acavan de dir que en Carlos Henkel ahir varen rèbrer un telegrama de Bariloche amb la mala nova de la mort d'en Guillermo[,] germà seu. No donen detalls. Al cel sia. Demà deurem rèbrer carta referent en això.

17. També avui és festa d'una santeta mol estimada de Jesús. Ditxosa d'ella. Santa Margarida Maria Alacoque. Som oït missa i fetes les meues devocions, m'he quedat una estona també avui a posar colls nets a les estoles. N'he canviats cuatre. Entre ahir i avui n'he fet una bona remesa.

Ja tenim la notícia de lo que ha passat amb els nostres de Bariloche. Per sort no és el germà d'en Ricardo que ha mort sinó un fillet del mateix // que portava el mateix nom.

Avui hem rebut carta de n'Irene que ens hi deia que el nen dels seus cunyats estaba passant una forta pulmonia que estaba mol greu. Era setmesó. L'habian criat amb mol de cuidado i creixia mol bé.

Són les set i quart de la tarde. Acavem de rèbrer a la senyora del d[octo]r Fasola. Ha vingut a presentar-mos el seu fillet[,] que té quinse dies. Una criatura robusta i preciosa.

18. Anit passada hi ha hagut mol moviment popular en favor del coronel Juan Perón. Havian promès que a les onse parlaria als trevalladors. Ha overt l'acte el president de la República[,] general (me sembla) Edelmiro Farell, prometent al poble estacionat a l'avinguda a plassa de // Maig, que callessin a fi de que el seu *caudillo* pogués parlar. El poble[,] que eran molts trevalladors allà reunits, cridaba contínuament paraules alusives a Perón com va passar fa uns vuit dies. El *promès* no sortia i Farell no es cansava de demanar silenci que no era escoltat. D'aquesta manera han arribat a les dotse. Llavors, el gran home protector dels trevaiadors ha comensat de cridar dient que està mol delicat, que ha de reposar, i que el deixessin parlar. D'això no n'hi habia, puig era un crit popular inacavable. Ha promès lo que al pobre poble se li promet sempre, i cerca la una habia dit lo que volia. Llavors els hi ha demanat que demà (avui) fessin vaga general completa. Que en aquells moments, encare que res més tenia que dir-los, que estiguessin // un quart més allà parats a fi que els pogués contemplar amb goig. No sé com va acavar perquè era tan tart i ens en vàrem anar a dormir. En Roger Nadal hi ha

dos dies que està amb nosaltres per ajudar a la Mima i perquè l'universitat és tancada. La Mima ha acavat un plano per un club d'Enderson.

Amb tot i ser avui un sant que jo venero molt, no m'he animat a sortir per les meues devocions. Estic cansada de ja fa dies per sortir cada dematí, sempre amb motius venerables. Sant Lluc[,] a quin sant tinc una gran devoció[,] em perdoni no haver-lo obsequiat com ell se mereix. Habia dormit poc i encare treginava el cansament. He cregut millor quedar-me. I pensar que avui amb motiu de la // vaga general[,] que ha estat ben cumplerta puig no ha circulat cap tren ni vehícol de cap mena. Hauria pogut ben creuar tranquilament les vies i Rivadavia. He resat ben devotament al meu sant Lluc que tan estimat va ser de la Sagrada Família. Des del cel m'haurà escoltat ben agraït.

He comensat unes carpetes per en Lluís.

Ha fet un dia pesat i xafagós.

Són les onse de la nit. Per els carrers d'aquet poble hi ha una gran cridòria a «*Perón sí[,] otro no*». Amb tan de crits sempre, els mateixos els gossos s'han esvalotat lladrant. També deuen aclamar-lo. A Morón, han contat que una colla de pibes mol petits capitajats per un de més gran que portaba una bandera, anaven per el poble cridant coses de tota mena per en Perón.//

19. Avui sí que he sortit dematí. El dolorós record del aniversari de la pèrdua del nostre tan estimat Lluís. Al cel sia aquell fill meu tan estimat que va deixar-me avui fa 28 anys. Totes les meues devocions a ell han estat oferides. Déu m'hagi escoltat. Tan de bo com era en Lluís! I tan robust i estudiós! Portaba la carrera d'enginyer industrial, tan bé que era un dels millors de l'universitat. Una bronconeumonia, que va semblar no tenir conseqüències, me'l va matar cuatre anys després. Són traïdores.

Avui la Mima ha sortit per Enderson. Hi ha anat per qüestió de la seua carrera. Hi ha portat un plano que li habian encarregat per fer un club. Hi anaba mol animada.// En Roger Nadal i en Lluís de casa l'han acompanyada fins a l'estació Llivertat.

Són les vuit menys quart de la nit. Fa poc que en Roger i en Janic Nadal han vingut. La policia els busca per engarjolar-los, no per res de delicte, sinó perquè són estudiants i fa uns dies se trobaven amb uns aldarulls que hi va haber allà del qual varen empresonar-ne 400. Ells hi eran. Quan hi va haber el cambi de govern, els varen lliurar, però com que lo bo no dura, de nou governan els seus contraris i els buscan. Ja poden buscar... Difícilment els trovaran.

Fa calor. Hi ha tormenta al sud-est.

La Elva està anguniosa perquè el seu cosí Mariano Moreno ha desaparegut i ningú sap ont és. És militar i era mol contra en Perón. Pobre mare[,] quin dol!//

20. Avui bo i ser el meu onomàstic no he pogut sortir. M'he llevat dematí amb l'intenció de fer el meu caminet. He vist que llampegava i ha tronat. Ja m'he vist que la tormenta aumentaria i m'en he tornat al llit. Hem sentia cansada, he tingut tos forta i m'he quedat. He obsequiat a la meva estimada patrona aquí mateix convensuda que des de la glòria ha escoltat els meus precs. Després el temps s'ha aclarit, però ja era tart per acudir a la santa missa i demés devocions meues.

Els nois Roger i Janic Nadal han dormit aquí. El diari ha dit que ahir a Buenos Aires no hi habia cap estudiant universitari com tampoc les noies. Per ells i per elles *las papas queman*. La policia els busca i no en trova cap.//

S'han rebut fotografies precioses del nostre Juan José amb la seua mare.

21. Diumenge. Tota la nit ha fet tormenta. Com que no ha calmat d'en tot el dematí, no som pogut oir missa. Mentres dinàvem ha caigut un ruixat de pedra que no ha durat. Per això no ha fet mal. L'avi Joan ha arrivat de Trenque Lauquen. Els germans Nadal no han dinat aquí. En Lluís tampoc i la Mima segueix també a fora des de l'atre dia. A dinar tan·sols hem estat els tres vells.

Són les set i vint de la tarde. Acava d'arrivar en Roger Nadal. Ha dit que més tart arrivarà en Janic. Que no passa res anormal. Que se diu que demà hi haurà brega popular. Sia lo que Déu vulga. Mai hi ha pau. Torna tronar.//

22. Avui no he sortit. Rebem lletres i fotos dels de Salta i de la Mima. Va arribar mol bé a Enderson. El seu trevall diu que va ser mol felicitat. Are és a L'Estancia amb la Miria esperant que lo del club s'acavi de decidir.

A la tarde a més dels germans Nadal, han vingut l'Elva i sa cosina Mary Moreno.

La Leonor s'ens ha anat. Diu que vol anar a trevallar a la fàbrica. Are no tenim serventa. Els nois Nadal i en Lluis rentan plats i fan una broma d'allò més. La joventut sempre està de broma.

23. Tota la nit ha fet una tormenta mol forta. Ha caigut pedra i tot. A les deu del dematí era fosc.// Tot el dematí ha durat la tormenta forta. Ha plogut mol i ha tornat a caure pedra. Com que no dura, no destrossa res.

Som escrit a R[afael] Jijena. Hem rebut carta de n'Irene esplicant la mort del nen de la seua cunyada. Els germans Nadal encare són aquí.

24. Com que el temps continua lleig no he sortit. Som escrit a en Ricard Henkel felicitant-lo pel seu cumplianys[,] que serà me sembla dissapte propvinent. Déu els hi do salud i feina.

La Irma ha vingut a despedir-se. S'en anaba al seu poble[,] o més ben dit[,] ciutat de Bragado. Té fixat el dia del seu casament per el 17 del mes entrant. Se li veu una alegria mol gran. Ens ha deixat una fotografia seua iluminada. Avui // és Sant Rafel Arcàngel. Tan amics que som i l'[h]e pogut obsequiar ben poc. El mal temps no permet res. Des d'aquí, soleta li he telefonat a les seues glorioses regions pregant-e-li que no se descuidi de presentar a Déu les meues pobres devocions. És un dels set esperits privilegiats que serveixen ben d'a·prop a Déu. Quina influència més poderosa hi tenim. Que fassi el miragle de tirar-me un bossí d'aquell fetje d'aquell peix que va curar la vista del vell Tobias.

25. Avui sí que he sortit, però he tingut d'utilitzar el paraigües per la pluja. He sortit confiant que el temps s'aguantaria i no ha estat aixís. Quan he tornat ha plogut tot el camí. Hem rebut carta de la // Miria esplicant-mos l'alegria que han tingut amb la visita de la Mima. Diu que a Enderson, els socis del club semblaven una processó anant a veure el trevall que els hi ha presentat. Tan·de·bo l'aceptin.

Encara no tenim serventa.

26. Anit a les onse i mitja ens va arribar la Mima contentíssima de tot lo que ha fet en aquell poble. Se veu que els hi ha caigut en gràcia. És un favor més que deu a Déu per tots els seus èxits.

A la tarde ha vingut la Elva i la Chiche. Totes elles i la Mima i en Lluís han acompanyat al seu pare a la estació despedint-lo per Victorica.

27. En Lluís i la Elva an anat a casament d'un parent de la família Valerga.//

28. Diumenge. Festa de Crist Rei. Aquest any ha estat el centenari de la institució de l'Apostolat de l'Oració. A la ciutat de Buenos Aires s'haurà celebrat solemnement la consagració de tota la nació al Sagrat Cor de Jesús. A més, a cada poble, s'haurà fet lo

mateix tan bé com ha estat possible. Tallaré un bocí del diari "El Pueblo" i el deixaré en aquets fulls de llibreta, perquè jo no puc fer un escrit referent a tan hermosa festa per no tenir prou trassa.

La Mima hi ha assistit a la plassa del Congrés. La seua mare i jo aquí a casa ho hem escoltat tot per la ràdio. Fins i tot les santes paraules i benedicció solemne que ens ha dit des del Vaticà el nostre tan estimat pontífex Pío XII que Déu el conservi en el seu comanament per // molts anys per·a consol de tots els catòlics del món. Amb paraula clara i encoratjadora i en llengua argentina ha parlat un bon rato. Déu li pagui el seu trevall. Amb el cant de l'himne argentí i un *viva la Patria!* s'ha acavat tot.

El dematí era clar i feia de bon anar pel món. A la tarde s'ha posat una forta tormenta i ha plogut molt.

En Lluís amb la Elva i el seu pare han anat a visitar uns parents seus de la família de la seua mare (a c s). Han tornat mol ben impresionats de l'excursió. La pluja els ha atrapats.

Ha vingut el jove soldat Enric Lobato.

29. No he sortit per por del temps.

La Elva ha fet bona coneixensa amb les ties Palau. Diu que han simpatitzat molt. <La Mima ha> // La Mima ha anat amb una conferència que ha donat un arquitecta anglès. Tenia un intèrprete per no saber la parla argentina.

La Nena Gibert ens ha parlat d'una señora per si la volem pendra per serventa. Demà vindrà.

Novembre

1er. Festa de tots els gloriosos que són a la glòria. Ditxosos ells que en aquet desert de món varen saber lluitar i vèncer. Si volem podem imitar-los. Passem per el seu mateix camí. Un esfors per la nostra part i Déu ens ajudarà com ho féu amb ells. Tinguem fe, esperansa i caritat, seguint les santes inspiracions que del cel ens devallan sempre.//

2. Avui la festa és per els difunts, que al morir, bo i haber estats bons catòlics va quedar-los alguna sombra de les seues faltes, i ja sabem que al cel no hi pot entrar res que no sigui purificat. Som oït cuatre misses i guanyat el sant jubileu si Déu ha aceptat

les meues devocions que he oferit en bon record de les nostres animetes tan estimades que ens han deixat. Avui he posat una carta a Correus per els de Pirovano.

A la tarde ens ha passat un fet que gràcies a Déu i estar en Lluís a casa no ha portat conseqüències. Ha perillat la vida de la Mima. Quin espant ens n'havem portat! Mentres en Lluís s'estava preparant les seues coses per la maleta, la mare dormia, el pare ja habia sortit, jo llegia aquí dalt i la Mima planxava. Amb una d'aquestes, ha volgut fer un arreglo // a la planxa. S'ha oblidat de desenchufar, i aviat ha quedat invadida de la corrent elèctrica. Assustada ha cridat a en Lluís. Aquet, al moment ha atinat sense dir res a ella d'anar a tancar la clau de pas. Ha estat el gran remei. La Mima electrizada diu que se sentia anar morint-se. Que resava les oracions d'una santa mort. Que la vista s'anaba tancant... en fi que tot s'acavaba. Diu que tenia por que en Lluís no arrivaria a temps de salvar-la. Després, ha contat, que quan en Lluís ha tancat la corrent, enseguida ella s'ha sentit llivertada. En tindrà gran memòria del dia dels Difunts. Si es descuida se'n hi va ella i tot.

Ha vingut la Elva i la Chiche. Quan en Lluís ha sortit per Victorica, ja estaba bé la Mima. Amb les dues amigues // han anat acompanyar-lo i despedir-lo al tren. Gràcies a Déu i a l'àngel bo que ha guiat bé a en Lluís i tot ha passat quedant-nos tan·sols un recort per tota la vida tenir comte de no confiar massa amb la electricitat.

3. També avui m'he llevat dematí a fi d'assistir a les meues devocions matinals. Com que ahir les misses totes eran de difunts no se va poguer dedicar al Sagrat Cor les devocions de costum. Les havem celebrades avui.

4. Diumenge. Com de costum, he fet via a la missa primera. Tot avui me sento mol cansada. És que passan uns dies pesats. Avui ho ha estat mol. Cap a la tarde s'ha ennugolit i feia calor. Se pot dir que no m'he mogut del balanci sinó // per baixar a menjar. He llegit la desgraciada fi del pobre Hitler i la seua esposa. Com acavan els homes que en la vida sembla que tot el món ha de ser seu! La seua glòria, durant un temps va semblar que li obria totes les fronteres, però quan menys pensava, el seu sol se li va comensar d'eclipsar acavant tètricament les seues inacavables ambicions suïcidant-se cobardement. Quin exemple en podem pendre els que com ell, veient-se o creient-se ser poderosos volen trepitjar els impotents i quan menys s'ho creuen cauen del seu daurat pedestal per a no aixecar-se més. Quans n'hem vist desaparèixer en aquets anys tan calamitosos! Quina raó tenia avui el nostre senyor rector exortant-nos a no defallir

en // la fe de Jesucrist en nostra relligió catòlica. Els poderosos que han martiritzat als catòlics, i fet guerres plenes de vanitat, han deixat el món, no obstant, la nostra fe en la relligió que va implantar Jesús, guiada per un sol home que des de Roma maneja el sant timó de la barca de Pere segueix potenta, sempre la mateixa tal com la varen implantar els gloriosos apòstols i evangelistes dirigits per la Verge Maria, fins que Déu la va cridar al cel convensut de que ja no se necessitava aquí a la terra. La paraula de Déu no pot fallar ni fallarà.

Avui és Sant Carles Borromeo. Som escrit una postal per el nostre petit bailet Musterós. Va junt amb una estampa del Bon Pastor, unes figuretes // retallades i una fotografia de la seua mare de quan era petita.

5. Ben poca cosa hi ha per dir avui. Encara estic cansada. Anit ha fet tormenta. Això amenassava ahir. Avui ha refrescat quelcom.

He llegit com va acavar aquell president tan funest que va regnar a Mèxic fa alguns anys. Acava de morir als 68 anys. Plutarco Calles. Per sort després que va fer tan mal a la relligió catòlica ha mort reconciliat i penedit dels seus actes. Que Déu l'hagi acullit i perdonat.

6. Tampoc avui m'he animat a fer el meu caminet matinal. Vaig refent-me del cansament corporal que tenia. A la tarde hem tingut el goig de // rèbrer la visita de la Glòria Burc de Castillo amb la seua nena més petita i la M[ari]a Lluïsa Nadal. La menudeta fillola de la Mima i en Lluís és de lo més aixerideta i refeta. Té dos mesos. M'ha agradat molt. Dissapte s'entornan a Mar del Plata ja refets. Deixa el nen perquè l'han d'operar del coll.

7. Dematí insegur. Ahir a la vetlla va ploure. Del costat de Campo de Mayo hi puja una tormenta. És el nostre pa de cada dia.

En Lluís acaba d'arrivar de Victorica. Està de lo més animat. Sempre ho està d'animat. Are arriba el seu company Chicharaso. També content com sempre. Quina joventut més bona i edificant! Alabat // sia Déu que tan bé fa les coses.

Som escrit a n'Irene.

8. Avui la Elva amb la Mima han anat a fer visita a la família Llorens Planes.

Hem rebut cuatre mots de la Miria.

9. Tot el dematí el temps ha estat variable. Ha plogut, ha caigut calabruixó, ha fet pampero, sol i més pluja acavant per guanyar el vent de fora i fer un dia preciós. El pare ens ha parlat des de Trenque Lauquen. Ha dit que ha llogat una noia d'allà per serventa i que la portarà diumenge. Gràcies a Déu.

10. Avui sí que el temps s'ha portat bé. He sortit de casa amb una frescoreta bonica i sense cap núgol que tapés el cel.// Així s ha continuat tot el dia.

11. Diumenge. Quin temps més variable. Quan m'he llevat plovisquejava. Ja m'he vist que a la primera missa ni pensar-i. Tirava el vent de l'est i tot el cel amenassava pluja. Amb una d'aquestes ha tirat el vent del sud i els núbols s'han anat dispersant. Això ha fet que m'animés a sortir. Feia fret, però sana que retornava. No m'he cansat en cap dels dos camins. El padre ens ha fet un sermonet referent al sembrador del evangeli, que va sembrar blat de primera i va néixer barrejat amb cugula (zizaña). Que els seus criats volian arrencarla i ell no ho va volguer pretextant que així s arrencaria la cugula i el blat bo. Tenia raó puig la cugula fa una gran mata d'arrels més potentes que el blat. Han de // créixera junts fins que han granat. Llavors[,] com que tenen l'espiga tan diferenta, persones hàbils entran en el camp, se fican dintre del blat i amb facilitat aixonan (treuen el gra de les espigues dolentes) quedant el blat bo, lliure i sol. No obstant, com que la mata de la zizaña queda a la terra encare que sense gra, sempre perjudica al blat bo per lo que ambdós tiran de la terra, però la cugula (zizaña) queda impedida de granar i barrejar-se amb el blat bo. Aquesta paràbola del evangeli ens demostra el mal que fan les males companyies, i males lectures a la joventut de les quals devem apartar-los. Els governants tenen molta culpa perquè no vigilan ni destrueixen la cugula que hi ha escampada per els kioscos i cases de perdició.//

El pare ha arrivat, però la serventa ens la tenim de *pintar a l'oli*, com ens passa amb totes les que semblan segures. No sé pas quan ens en plourà una. La que el pare contava poguer llogar, ha sabut que les dues germanes se guanyan bé la vida a Trenque Lauquen i que no en volen sortir. Fan bé.

A la tarde hem tingut el goig de tenir amb nosaltres en Joan amb la Sara i els seus fillets que creixen molt i robustos. La Carmeta ha tocat el piano[,] que ho fa forsa pulit. Se li nota que lo que toca ho domina bé i no hi fa ambuts. És alta, potser massa i tot per tenir tan·sols vuit anys. Quan a la nit ha arribat en Lluís, estava tot malaltús. S'ha ficat

al llit. Tan·sols ha pres un te de boldo. És possible que hagi estat el sol que l'ha // perjudicat. És que reposa poc. Vol abarcar tantes coses i no pot ser. S'ha posat el termòmetre. Tenia 36,8.

13. Aquesta ploma fa el beneit. No vol trevallar. *El delgado papel rasga*. I no té raó, ja que ni és vella ni ha trevallat mol. És que lo que se compra ara és car i dolent. Quelcom ens ha de pertocar de les misèries europees. En ve tan poca cosa d'allà, que ha obligat a la Argentina a fer quelcom més que sembrar blats i criar vaques. Lo mal és que imitan tan·sols, puig lo que se fa aquí amb prous feines és la sombra de lo que avans se rebia de l'estranger. Els remeis... val que ens ho deixem córrer d'estar malalts, o que ens curem amb aigua sola.//

Avui hem tingut una mol agradable visita. Eran el senyor Balerga amb la seua filla i nevots Mary, Martita i el germà seu. Han vingut a buscar a en Lluís per anar a felicitar un·atre nevoda del pare de la Elva. L'auto ha quedat ben ple. Oronte.

Ans de venir ells, havia vingut una senyora a consultar amb en Lluís uns entrebancs que li passan amb motiu d'una herència seua obtinguda en testament que va fer el seu pare a favor seu. És una clienta nova.

14. Fa fret bonica. No he fet el meu caminet de costum perquè a la tarde amb la Mima tenim d'anar al d[octo]r Quesada. En Lluís ans de sortir m'ha posat les gotes an els ulls. Quina pesta m'ha invadit la vista! Ja dura // massa. I tan bona i fina que la havia tinguda!

Som a la tarda. Amb na Gracieta acavem d'arrivar de Morón. Hem anat a cal oculista d[octo]r Quesada. Ha fet un escrupulós reconeixement de la meua dolència i ha dit que no és cosa greu i que no hi ha cap comensament de nova úlcera gràcies a Dios. Ho ha dit ben convensut. Ha receptat un remei per·a rentar-me[,] o més ben dit[,] banyar-me els ulls dues vegades al dia. La Mima m'ha comprat roba per un batón d'istiu. Està mol bé.

15. Avui la mare Gracieta ha comprat uns rosaris blancs mol bonics que habia promès a la Irma com a present de boda. Dissapte és // el dia destinat al seu casament. Ha enviat una participació que diu se casaran a la ciutat de Bragado d'on n'és filla. Déu la fassi ben felissa ja que és tan bona noia. Va estar cuatre mesos amb nosaltres. En

servem un bon record per lo bé que se va portar amb tots nosaltres. Mol l'hem anyorada. Més i més per no trovar-ne cap per a llogar ni bona ni dolenta.

16. Avui he sortit dematínet. Feia bo a caminar. D'en tota la setmana no habia sortit. És santa Gertrudis[,] abadesa benedictina. Ditxosa d'ella que va guanyar la glòria per ser tan piadosa devota de Jesús.

La missa d'avui ha estat per els difunts dels asssociats a la Pia Unió de la Verge del Carme.//

17. En Lluís avui cumpleix 24 anys. Ha anat a La Plata per els seus afers de la seua carrera. A la nit el senyor Valerga i la seua filla l'han vingut a buscar per anar crec a Castelar a felicitar la seua cosineta Martita[,] que casualment cumpleix els anys el mateix dia que en Lluís. Pare i filla Valerga i en Lluís, tots tres han sortit amb el magnífic coche del senyor Valerga.

També resulta que és el cumplianys del senyor Vacaro (fill)[,] amic i client d'en Lluís.

18. Diumenge. Amb unes senyals segures de tormenta, he sortit dematí per a oir missa primera. He <he> encertat, per lla les nou la tormenta ha aumentat, ha comensat a // ploure, ha plogut molta estona, de manera que si no hagués anat a la primera no hauria pogut anar a cap més. S'ha rebut un telegrama de felicitació per en Lluís. És de n'Irene i en Ricard des de Bariloche.

La Elva a en Lluís, amb motiu del seu cumplianys li ha regalat una preciosa bitlletera. Ha dinat aquí en Lluís i el seu pare li ha regalat 10 pesos. Aixís ha pogut comensar de proveir l'obsequi.

Hi ha molt enrenou preparant les eleccions per a diputats a les Corts i fins regularment deuran tornar a posar o constituir el Senat. (Ara entenc que les eleccions seran per a elegir president de la República). Mol bé estaria tot això si no fos que se converteix sempre amb un niu de baralles el dia que arriban a reunir-se[,] que no és pas gaire sovint. Mai se poden reunir per manca de *cuorum.* El govern actual // quan va fer la revolució, hauria valgut més que s'hen hagués anat a dormir. Malament feien els seus antecedors, però ells ho han fet mol pitjor, i mol temo per els que vindran.

Són les vuit i 10 de la nit. Ja fa rato que tots els núvols han fugit. A·baix me sembla que hi ha alguna visita. No baixo perquè no sé qui són.

19. Tanta calor com va fer ahir dematí, que durant la missa les gotes de suor meves queien com al pic de l'istiu, i ja a la nit ha entrat fret per haber tornat guanyar el plet el vent del sud fret i fort. És un cas com lluitan el de l'est i el de fora. L'un porta pluja i l'atre l'allunya.

El noi Vacaro, amb motiu del cum//plianys seu i d'en Lluís, els dos amb un mateix dia, li ha regalat un llibre. És la "Historia de las variaciones de las iglesias protestantes". L'autor és el gran Bossuet.

20. Ens hem llevat plovent i aixís ha durat tot el dia.

El carter avui ha estat esplèndit per a mi. Ens ha portat una carta per na Gracieta que és d'en Lluís Medir de Palafrugell, dues de na Montserrat nostra. Una d'elles és per a n'Irene i en Ricardo. L'atre per·a mi, i una aèria de la meua Maria des de París també per a mi. Gràcies a Déu que d'aquesta ja comensava jo d'estar-ne amb ànsia perquè no en rebia noves. Gràcies a Déu tan ells com els de Mont-ras estan bé de salud.// A na Montserrat li he contestat avui mateix. Ja que les cartes sojornan tan pel mar, és millor contestar-les desseguida. La d'ella rebuda avui era del 19 d'agost. La de na Maria per ser aèria, també ha trigat forsa. Escrita del 1er d'aquet mes, necesitar vint dies és mol llarc.

21. Avui volia anar a missa per ser festa de la Presentació de la Verge nena al temple. Era tan el meu desitg d'obsequiar-la que no sabia veure el perill de pluja que hi habia. He baixat i arribat fins al carrer. Me sentia tota nerviosa, i he decidit tornar-me'n. He encertat, puig després ha anat fent ruixats tot el dia. Hem rebut una extensa carta d'en Ricardo. Quin xicot tan excelent // ha trovat n'Irene! S'el mereixia!

22. Avui no he sortit per ser la missa a les relligioses del colegi. És més lluny que la parròquia i ja aquesta la trovo alllunyada de casa. A la tarde la Elva ens ha fet bona estona de companyia. Ella teixia i nosaltres també. La faixeta que vaig fent per el nano de n'Irene va creixent com també la bateta que li fa la Elva. Després diu que hi vol fer una *porta infant*. És com una bossa de teixit de llana que s'hi posa la criatura a dins i va de lo més abrigada. El nen de la Sara no me sembla que en tingués cap. Quan es nomena aquesta cosa, segons la moda se diu amb paraula francesa. *Port enfant*. Què hi farem... és la moda! La qüestió[,] que els infantons hi van ben abrigats.//

23. Avui sí que he sortit forsa dematí. Feia bo de caminar. Fresqueta sana. Cap núbol entelava el cel. M'he cansat mol poc. Estaba contenta i agraïda a Déu per haber-me permès sortir a les meues devocions tan estimades. És lo únic que no se marceix. Els precs i devocions que oferim a Déu. Això no vol dir que ens tinguem de passar la vida resant puig el cumplir cada u de nosaltres amb els seus deures també és resar a Déu, però tenim de seguir la regla del nostre pare sant Benet que diu *ora i trevalla* o *trevalla i prega*. Aixís ho féu ell tota la seua llarga vida.

He posat una carta a correus per a n'Irene i en Ricardo. Li vaig escriure ahir. La noia que venia tan ben recomanada per a tenir-la per serventa a // tot estar, tan·sol pot venir els dematins. I tan que la necessitem per tot el dia. Sempre hi trovem entrabancs.

Hi ha gran moviment electoral aquí. Els partits vells ressucitan i en neixen de nous. Veurem qui surt amb la victòria per esser president. Déu ens ajudi!

24. Avui hi ha per contar que han pres a en Janic Nadal. No pas per cap malifeta seua sinó per una badada i excés de companyerisme. Diuen que ell i dos companys seus, han vist que la policia portavan un pres, i s'han posat al cap que era un company seu. Aixís la cosa han tractat de treure'l de les mans de la policia però els hi ha passat allò que se diu que per comtes de senyar-se se treuen els ulls. No sols no han alliberat el pres sinó que // els han engarjolats a ells i tot. Quina broma tan pesada[,] pobres bailets! En tindran bona memòria.

Tenim un·atre serventa a tot estar entre mans. Estem tan escarmentades que podem ben dir com l'adagi de no li diguis sigró que no sigui al sarró o no li diguis blat, que no sigui al sac, i encare ben lligat.

La Mima ha fet moltes dilligències per en Janic i ha fet companyia a la seua mare. En Lluís també l'ha anat a visitar a la presó. Segurament que aviat li donaran la llivertat.

25. Diumenge. Santa Caterina gloriosa. Llegim que era sapientíssima. Que als 18 anys va discutir amb l'emperador Maximiano deixant-lo aturdit <amb la> // amb la seua gran ciència. Llavors ell va cridar una colla dels mes recomanats savis de l'Egipte peraquè la persuadissin amb que deixés la fe de Jesucrist i seguís la dels falsos ídols. Lo que va passar al revés, que ella els va convèncer de la gran veritat catòlica. Llavors, l'emperador va manar que la martiritzessin posant-la amb una roda de afinades

gavinetes que se varen rompre totes enseguida. Per fi va fer-li tallar el cap morint d'aquesta manera. Fou sepultada a la montanya del Sinaí. Ditxosa d'ella.

En Lluís m'ha acompanyat a Liniers a passar el dia amb els meus nevots Ernest i Catalina. Hem passat la festa alegrement i a la vetlla m'han portat de nou aquí ont hem conversat amb la família. Hi hem // trovat aquí la Maria Nadal amb la seua filla i el nen de la Glòria. També hi havia la Joaquina Llorens. Així hem acavat de passar la festa de Santa Caterina quin nom tenia la meva bona i mol estimada mare al cel sia.

26. Avui no he sortit. Estava mol cansada d'ahir.

La Mary Gómez ens ha vingut a visitar. Feia mol temps que no l'havíam vista. Sempre tan divertida. Ens ha contat que està de nòvia en sèrio i mol pròxima al casori. Que Déu l'ajudi i sigui ben felissa.

També ha vingut en Domingo Avellí. La mare Gracieta amb en Lluís han comprat una mantellineta mol maca per·a obsequiar a la Elva demà que // serà el seu cumplianys. No és demà sinó passat demà[,] o sigui el dia 28.

27. El dia plujós m'ha retingut a casa. Cap al vespre m'he donat compte que he pescat un refredat. Tan molestosos que són i ja el tinc a sobre.

Aquet dematí ha comensat de venir una noia d'un barri d'Haedo. Se diu Villa Luxuriaga. És del sud d'aquet poble. Té setse anys la noia i se diu Florinda. Sempre tenim noms luxosos. L'última se deia Leonor. En fi bones siguin, no importa el nom.

La Mima ens ha llegit una carta de la Glòria Nadal. Quina trassa hi té al contar les entramaliadures de la seua colla de *galifardeus*[,] com els nomena ella! Són tres filletes seues i el seu nevodet Jordi Nadal.//

29. El refredat em té a casa. El trovo de mal empassar. Estava tan descansada amb tan temps que no n'havia sofert cap que em ve de renou.

Hem rebut carta de na Montserrat i de la Miria de Pirovano. Som escrit a la Catalina per a donar-li noves de les que de la seua mare em dóna na Montserrat.

Avui fa calor. La tos meva és tossuda per causa del refredat.

Estic suant. Colraré aquet mal sorge que m'ha invadit.

He descompassat un dia mol important per·a nosaltres com ho era ahir que la Elva va cumplir 19 anys. Varen anar a felicitar-la en Lluís i la seua mare. La Mima no hi va poguer anar per estar mol enfeinada amb els progectes que // fan amb un arquitecte a fi

de pendre part amb un concurs. A la Elva li han regalat una mol bonica mantellina, uns guants etc. Com que no hi som anat, no estic al corrent de tots els obgectes oferits. Jo li som enviat dues carpetetes mol boniques. Ella com és tan bona tot ho agraeix.

30. El refredat tira furiós. He passat mala nit. La gran calor i la tos no me deixava dormir. Estic desfeta.

Ha vingut la doctora Distéfono. M'ha portat un remei. Com que en teníam una mica, ja habia comensat de pendre'n coneguent que hem millorava. He seguit prenent-lo i conec que hem encertat. Se diu Parasmin Promeco. Sembla que sigui d'un autor rumanic. Els apellidos de Rumania acaban en *eco*.//

Desembre

1er. He passat més bona nit que l'atre. He suat moltíssim però descanso més que ahir. No faig cap més remei sinó pendra la medicina i reposar.

A la tarde han vingut en Florenci, la Cèlia i cuatre de les seues filles. Les he trovades mol crescudes totes. La més aixerida és la més petita. La més gran no hi era perquè fa dies que és a l'Estancia Palau. Els hi he donat les carpetes que m'havian portat ja fa temps dibuixades. Han quedat maravellats de lo boniques que han quedat. M'han portat una capseta plena de madeixes de cotó de colors. Són de la marca "La Corona" per·a mi desconeguda. Tot lo que avans coneixíam de colors permanents diu que no s'en trova ni rastre. Diuen que aquests també ho són[,] de segurs.//

2. Diumenge. El dia se lleva ennogulit. En Joan ha arribat de la Pampa. L'hi he dit que he pescat un refredat, que em vull morir, i m'ha dit que no hi ha necessitat d'anar tan de·pressa. No sé si és l'estat febrós que dec tenir que fa tenir-me el pols insegur. Estic tota nerviosa. Fa xafagor.

Avui es 1er diumenge d'Advent. Tenim Nadal mol cerca. Els anys, mesos i dies talment sembla que volan.

3. Quans dies passaré sense poguer sortir de casa? Sols Déu ho sap. Ni a·baix puc anar perquè l'escala hem causa cansament. Aquet meu refredat és traïdor. Sembla que fuig però està aferrat com una llagasta. Avui estic millor però la Mima no vol que baixi l'escala. Déu li pagui el bé que em fa.//

La pobre i tan estimada Elva també passa per un malestar de la dentadura per una imprudència del dentista. No en té la culpa cap extracció, sinó la barrueria o poca trassa en matar el nervi d'un caixal. Ho sé bé com pentinan, sinó que modernament haurian de trevallar millor. De les meues semblants dolències hi ha més de 30 anys. Llavors, a Barcelona i tot, els dentistes feian les coses tan bé com sabian, però, are amb lo que s'ha estudiat sembla que n'haurian de saber més.

4. El temps ha refrescat molt. Fins m'he hagut de tornar posar les mitxes gruixudes de l'hivern. Avui he replegat un aire que m'ha vingut del dormitori d'//en Lluís. He parlat del cap de l'escala i aquella noia ha overt la porta estan[t] la finestra overta també. M'ha pegat una corrent que no sé com m'anirà. A més la tos meva és dolenta. L'asma m'invadeix. És bronquial. Totes les canyeries del meu cos estan plenes de porqueria.

5. Hem rebut llarga carta de n'Irene. Està mol animada. Estan discutin[t] si tindrà la criatura aquí o allà. Ella sembla que prefereix tenir-la allà. L'i aprobo. Rodar el món en aquell estat i allunyada del marit és pesat. Are ningú s'en dóna comte però hi ha unes responsabilitats grosses. Viuen tan santament, en // Ricard i n'Irene[,] que per passar un aconteixement aixís, i sobre_tot el primer, no trovo estrany que desitgen estar l'un vora l'atre. Sempre que allà hi hagi tot lo que cal en aquests cassos.

6. No sé pas ahir què va passar. Estic mol desorientada. El meu estat d'ànim[,] ben pobret.

Aquets dies a Peuajo diu que hi va passar un cicló que hi va fer estropicis. Els avions també se trovan amb trevalls. No llegeixo res ni sento la ràdio. A Europa els que han guanyat la guerra tampoc van d'acord. Era de veure que passaria aixís. Ningú vol tenir respecte. Si cedeixen és a la forsa i guardant rencor a qui oprimeix.//

I are comensem les principals discussions. Les eleccions per poca importància que tinguin sempre són renyides. Are se presentan per a president de la República. Tans partits nous i els vells, i tots volen gobernar. No sé que mai ho hagués vist tan perillós de patacadas. Tots tenen un rei al cos.

El meu refredat també és mol tossut. Tos forta i atacs d'asma que m'atropellan. I no baixo a·baix per no cansar-me amb l'escala.

7. Avui 1er divendres de mes. No he pogut assistir a les meues tan estimades devocions. Tan bon temps que feia, però no sé pas quan serà que podré arrivar-me fins a la parròquia. Ha estat el primer dia que som baixat.// No és que estigui pitjor però em costa mol d'anar-me refent.

He llegit que ahir a la ciutat de Haedo hi va haver un accident ferroviari de doloroses conseqüències. Les barreres estaven baixades i un jove va passar per sota d'elles amb una motocicleta mentres anava a passar un tren. Va passar, el va destrossar, la moto va quedar retorcida i enganxada a les vies, i amb tot això ningú s'en va adonar fins que va passar un atre tren que la màquina s'i va enredar, va descarrilar i els passatgers tirats per el sol dels cotxes sense saber la causa. La qüestió[,] que varen estar sis hores el trànzit interromput. El jove de la moto fet a miques, ell i moto. Diu que era d'aquí Haedo i tenia // 29 anys. Lo que és una imprudència. Ningú més que ell té la culpa d'aquesta gran desgràcia. No sé cap ont de les mateixes vies, un atre tren ha mort un jove que anava amb una vicicleta. I per completar desgràcies han dit que ahir se va negar un atre jove que se banyava. Tot són perills i ningú escarmenta.

La Elva ha vingut a buscar en Lluís. Junts han fet via cap a la parròquia. Després ella ha tornat mentres aquí hi havia la d[octo]ra. Jo avui he baixat a dinar. L'escala no m'ha pas cansat. He baixat i pujat amb calma. Si no fos la gran tos que res de lo inventat la domina tot seria passat. La medicina última[,] o sigui Parasmin Promeco[,] quelcom m'ajuda, però no del tot.//

8. *La Virgen Maria*
es nuestra protectora
con tal defensora
no hay que temer.
Guerra al mundo
demonio y carne
guerra guerra
contra Lucifer.
Es Madre amorosa
que a todos nos ama
y afable nos llama
con plácida voz.
Guerra al mundo

demonio y carne
guerra guerra
contra Lucifer.

Es canta amb la tonada del "Himne real" español. El cantàvem a l'escola de les // relligioses carmelites on jo hi vaig anar uns cuatre anys[,] o sigui[,] des dels vuit al dotse a Palafrugell. Les estrofes se repeteixen.

Avui que és tan bella festa no he pogut aprofitar-me'n per la meua manca de salud. Tres dies de funcions ben agradoses per a mi i en cap d'elles hauré pogut assistir. No sé que mai per aquesta santa diada hagués deixat la missa i comunió. A Catalunya que és amb un temps de tanta fret, sempre fa bon anar pel món en aquet dia. Anàvem a la missa primera, mol dematí, mentres la gelada anava emblanquinant els camps i voreres dels camins. Després feia un sol calentó i dia quiet <que> // que convidava a meditar la solemnitat del dia.

A Llufriu teníam una imatge de la Puríssima que comunicava molta devoció.

Som a la nit. Ens ha arribat la bona amiga senyora Gavina Gibert de Trenque Lauquen. Té bon aspecte de salud. Aquí hi ha trovat la seua filla Maria que l'esperava. Com que jo m'habia quedat sola, ella em feia companyia. La Mima ha tingut de trevallar coses de la seua carrera. El trevall el té a Buenos Aires. Els seus pares han anat a donar el pèsam (o més ben dit[,] condol) amb una tia d'en Ricardo que s'ha quedat viuda. El seu marit va venir al casament civil de n'Irene. A la nit han arrivat tots. En Lluís // ha vingut com un llampec. Amb prous feines l'he vist. La Elva amb el seu pare l'esperaven amb el seu auto al carrer. Sempre sembla que va apagar foc. Que corri mentres és jove. Quan tindrà tans anys com jo ja s'aturarà.

9. Diumenge. Tampoc avui hem tingut en Lluís aquí. Està de lo més content per un artigle que ha escrit al diari catòlic "El Pueblo". L'he llegit. Si tinc de dir la veritat creia que podia fer un escrit interessant, però no pensava que arribés tan enllà. És llarc, bo i ben fet. Se veu que ha fet com diu que fa la senyora Delfina Bunge de Galves. Pensar mol, llegir atre_tan, pendre notes importants i tot plegat // conjuminar un escrit que em sembla impecable i que no hi manca res. Mol al contrari[,] que m'ha semblat que encare hi ha sobrat tema per escriure'n algun altre basat amb lo mateix que ha tractat. Qui ho habia de dir que del nostre escribanot en surtís una ploma tan fina i ben amolada. Amb la seua mare n'estem contentíssimes. Hi veiem la porta overta per a tenir

al goig de llegir-ne d'altres tan o més bons com aquet. Déu li concedeixi salud que la inspiració vindrà ella mateixa. Del Institut Alejandre E. Bunge, n'ha sortit mol de fruit. Llàstima que morí ans d'hora puig podia haver produït i guiat la seua colla de joves que tan l'estimaven com a mestre director dels seus camins.//

10. La calor comensa de sentir-se fort. D[on] Juan (avi) ha sortit me sembla per Trenque Lauquen. Aquí quedem pocs. La Mima segueix trevallant de lo seu. La Gavina queda amb nosaltres per una temporada reposant. Està bé i contenta. Sempre està d'humor.

El meu refredat va curant-se. No tinc humor per·a fer res. Dedico alguna estona al teixit de les faixes per el nen o nena de n'Irene. De política ni en vull parlar. Tot és una farsa que dóna pena parlar-ne. Els periòdics diuen lo que els hi convé. Déu hi posi un sant remei puig els homes no saven posar-l'i. Cada u té un rei al cos. No confio amb cap govern que puigi, puig tots ho han fet de la manera més desastrosa.//

Les noies de casa que viuen a fora escriuen poc. Jo fa dies que no els hi som escrit. Ho faré quan estigui més animada. La tos m'atropella molt. Avui he rebut una postal de la meva Maria de París. És una vista d'un jardí de Limoges. Se veu que hi eren els dos, ja que hi ha les dues firmes. És feta del dia 7 d'octubre. Amb les cartes aèries rebudes tinc lletres més rescents d'ells. Déu els hi do salud i feina i que de tan en tan pugui saber ont són. Aixís no és tan trista la separació. No tinc cap esperansa de veure'ls mai·més si no és al cel ont els espero. Déu ho vulgui. A Limoges l'Armand hi tenia parents de part del seu pare. Una tia me sembla. Alguna vegada recordo que en parlaven. És un lloc que hi habia // avans fàbriques de finíssima porcelana. Fins em sembla que en tenian algun record quan vivíam a Barcelona.

14. Quans dies sense escriure res aquí. Tampoc escric a ningú. Els dies passan dolents tots. Una calorassa insoportable que ens té atuïts a tots. El meu refredat conec que avui ha fet quelcom de canvi per·a bé. La tos continua forta i seguida. Estic suant nit i dia contínuament. Les nits són pesades. Quan me llevo tinc la roba mullada com si la tregués de la pileta de rentar. Me la cambio vespres i matins. Tot plegat és una molèstia mol gran. No cobro forses per causa de tan suar. Tot el meu cap és un regalimar continu i les gotes cauen // per tot arreu. I no poguer aprofitar cap senyal de fresca que fes per causa del refredat. Sort del Palatol que em retorna de mort a vida. Sembla un cordial de tan bé que m'i sento.

15. Tenim el temps camviat. Ja era hora. Anit ens han despertat uns trons seguits acompanyats de pluja continuant la rigurosa calor que no donava repòs. Ha continuat plovent però no·pas amb cara de refrescar la temperatura. No ha estat tan rigurós el calor però tampoc comunicava ben_estar. No obstant he arribat a tenir ànim per·a cusir roba endarrerida. La Mima ha arrivat esmortuïda dient que ja no té ni gana per menjar res. Que no pot més. Ha menjat quelcom de // fruita i s'en ha anat a dormir. La Nena Gibert no ha vingut. En Lluís ha dit que estaba ple de calor. No obstant estava animat. Are són vora les sis de la tarde. Ha plogut i el calor no apreta tan. El vent tira de l'est i el cel és tot tapat. Que plogués bé i refresqués per uns dies si·no ens enmalaltirem tots. A·baix hi ha alguna persona forastera. No conec la seua veu.

No hi ha ningú de fora a·baix. Són la Gavina i Gracieta que enraonan mol animades. En Lluís ha dormit tota la tarde. La Mima també. El seu pare porta un grip com una casa. L'ha pescat per fora. Diuen que hi ha una invasió que fa por.

Tart de tot en Lluís i la Mima han surtit per·a trovar-se amb la Elva i demés cosines i amics a fi de fer una festa // amb una estancia de per els vols del poble de Castelar. La nit és fresca i no plou. La Nena Gibert també ha vingut.

El meu refredat va calmant.

Avui sense tanta calor ja he cusit i trevallat una mica animada.

16. Diumenge. Aquí a la meva celda comenso el dia núgul i quelcom de bon passar. Els que poden van a missa, els que no podem quedem esperant cumplir aquet deure quan el cos ho permeti. Ha plogut poc. La mare i la Mima han anat a visitar i despedir a la Josefa Arostegui[,] que demà surt per Victorica donant per llesta la cura del seu cos tan enmalaltit. Llesta no del tot. L'han enguixada i durant sis mesos no li han de fer // res més. Diuen que estaba mol animada. Déu li dongui un sant remei.

Ha vingut en Roger Nadal. No veig ont poso la ploma. És de nit.

17. M'he llevat de mal humor perquè tinc un ull mol enmalaltit. Jo que pensava que el tenia forsa curat i m'hi sento granet de sorra i el tinc vermell i hem fa mal. L'he banyat de l'aigua que acostumo. A la tarde m'ha semblat que m'anaba millorant-se. No acabo mai les misèries del meu cos.

He llegit coses referentes a la salutació de l'àngel san Gabriel a la Verge en els felissos moments de ser Mare del Fill de Déu. Quines pàgines més delicioses de llegir

són aquelles! Sempre semblan noves bo i tenint tans sigles que varen passar en aquet món!//

18. La vista s'ha adobat. No sé què deuria passar-me ahir! Avui fins me sento tota més animada. Encare que faig poca via però vaig refent-me. Palatol per mi és un gran remei. Som a mitjan ampolla. Are sí que conec que tot el meu feble cos s'està restablint i va cobsant forses.

Avui ha vingut el jove Puig Domènec. Feia mol temps que no l'havíam vist. Està sempre destinat a Parannà. Hi té un lloc de mecànic d'aviació. Diu que té una nòvia que és d'Haedo però que amb la seua família viu a la capital. Ell és suboficial de l'exèrcit d'aviació. S'el veu mol content.

La nostra bugadera ens ha portat una serventa per si la volem llogar. S'ha ben enraonat amb la mare i la Mima han tractat. Diu que vindrà // dilluns. Ens ha fet mol bon efecte. És de Tucumán. Petita com una engruna. Crec que han dit que té 26 anys. La edat seua ens convé. Se diu Alcira. Déu li do salud que pugui estar molts anys a casa.

19. Són les deu i mitja del dematí. Hem rebut llarga carta de n'Irene. Va tota plena de progectes per el seu fillet que va creixent fins a l'hora de veure la llum en aquet món de tans desenganys com hi passan. Déu li concedeixi un part ràpid[,] que és lo millor que se li pot desitjar. No vol pas venir a tenir-lo aquí.

Jo avui li som escrit una llarga carta.

20. Passo aquets dies de tristos records de la dolorosa pèrdua del nostre tan // Serafi al cel sia pobre fill meu! Hi ha 23 anys. La meua poca salud no m'ha permès oferir-li missa ni comunió per no poguer arrivar a la parròquia.

Som escrit als de Salta. Els dies de gran festa se van acostant que ens recordan les aleluyes glorioses del venturós portal de Betlem. Anem-i amb el pensament, ja que no pot ser d'altre manera.

21. Festa del gloriós apòstol sant Tomàs. Aquell temerari que no volgué creure la resurrecció de Jesús fins haver vist les llagues. Som escrit a la Glòria Burc a Mar del Plata.

22. He passat una nit tranquila del tot. Feia bon estar al llit no sentint cap de // les acostumades molèsties. Això m'ha fet pensar que feia nit clara i fresca. M'he llevat dematí i m'he decidit a fer el camí a la parròquia. Volia i dolia. No estava pas prou segura de estar prou refeta pera caminar tan per primera vegada després de tans dies de no sortir de casa. Però estava segura que el dematí era fresc. Sentia necessitat d'esplaiar conversa amb el nostre bon pastor i considerava encertat anar-i avui que no sent festa estaria per mi i no tindria pressa.

A casa tothom dormia quan he sortit. Eran dos quarts de set. M'he sentit cansada fins haber creuat les vies, puig no m'he animat a passar per el corredor de l'estació i pujar l'escala. Després d'haver passat les vies, he comensat de sentir-me animada i poc cansada.// Som arrivat a la parròquia. Una alegria santa ha invadit tota jo al retrovar-me de nou amb les meues costums piadoses practicades fa tans anys i en qualsevol dels llocs que he viscut. És ben cert que a Déu el trovem per_tot on el cridem, però amb més seguritat en els llocs on hi és venerat per els seus ministres i fidels devots.

Del cap d'una estona que som estat a l'església ha entrat el p[are] i ha entrat a la caseta on s'hi concedeixen els perdons i s'en surt amb l'ànima plena de benediccions que comunican un goig espiritual que res més del món pot oferir-lo. Hi havia túmul i penjarelles negres senyal de funeral. A les vuit hi ha hagut la primera missa que no ha estat de difunts. He combregat en nom de Déu i quan som entrat a les habitacions de la casa // parroquial allà ha estat la broma. El germà del padre ha comensat de dir que *la abuela ha huído de su casa*. És clar: quan jo he sortit de casa, ningú era llevat. Quan s'han donat comte que jo era fora, la Mima ha telefonat a la parròquia encarregant que si no em veia prou animada per a tornar-me'n, que cridessin un auto de la Curba peraquè em portés a casa. Com que me sentia bé, he dit allà que diguessin a la Mima que jo acavaba de sortir de retorn sentint-me prou forta per a fer el camí. Aixís gràcies a Déu som arribat aquí contenta del meu acte.

Poc podia imaginar-me la sorpresa que m'hi esperava. He trovat una carta de la Sara per mi i una aèria de la meua Maria de París donant-me // una pila de notícies seues i del seu Armando, totes ben agradables per·a mi. És clar que no són uns grans potentats, però en el temps que passa per tot el món, el que té pa i feina i pau a casa, ja pot estar content de la vida. La carta de la nostra Sara anaba tota plena de referències del seu fillet. Que Déu els hi guardi per la seua alegria és lo que més desitjo.

23. Diumenge. També avui he sortit dematí per assistir a la missa primera. El padre ens ha fet un sermonet senzill però tot ell ple de consells que si sabíam seguir-los, ja fruiríam el cel en aquet món. Procurem ser obedients seguint el camí del cel on ens encamina el nostre tan celós pastor.

A la tarde ha vingut en Roger Nadal.// Ha vingut a invitar a la Mima per assistir a una missa impatratòria que se celebrarà demà amb un temple de Buenos Aires a fi d'obtenir del cel la pau per aquesta nació argentina que d'un temps cap aquí sembla que el dimoni la té encadenada. Lo que m'he fet més gràcia ha estat que en Roger[,] que no és catòlic ni en coneix la primera lletra[,] hagi arribat a formar colla dels seus companys enginyers universitaris per fer celebrar una missa. El celebrant crec que és el gran ministre de Déu ple de caritat vers el pròxim oprimit, monseñor Miguel de Andrea.

24. A les vuit del dematí ens ha arrivat una minyona que se diu Alcira. És de Tucumán. Déu volgués que ens entenguem entre ella i nosaltres.// És petita com una engruna. Ja té els seus anys. No sé quans però ja pot tenir ceny. La que venia unes hores només tenia setse anys i el cap ple de vent. No pensaba sinó amb els nòvios, primos, etc. Ni un mes censer ha pogut estar a casa.

25. Nadal. Quina festa tan hermosa que se celebra a tot el món catòlic en memòria del gloriós aconteixement causa de la nostra redenció. Contemplem amb els ulls de l'ànima que sempre són vius, clars i enamorats d'aquell Infantó Déu i Home. Contemplem-lo abrigadet i cuidat per la seua santíssima Mare tan joveneta i contenta. Reina i gran Senyora que ningú la coneixia, però en aquell lloc tan humil on va donar a llum el Monarca més poderós del cel i de la terra, hi sojornaven una multitut // d'invisibles jerarquies celestials que felicitaven junts amb els pastors de la comarca aquella venturosa Sagrada Família del portal de Betlem. Venerem-la nosaltres també amb amor puríssim des del fons del nostre cor tots els instants de la nostra vida.

Som oït la última missa. Enseguida han exposat el Santíssim Sagrament (alabat sia per sempre). Aixís haurà quedat fins a les sis de la tarde.

A dinar hem tingut la Gavina Gibert amb la seua filla, la Joaquina Llorens i totes nosaltres. El pare és a Victorica i en Lluís ha dinat a casa de la seua novia. La mare ha telefonat a la Miria.

26. També avui he sortit dematí i som fet cap a la parròquia. No feia calor. Després de la missa exposició major que // també com ahir haurà quedat a la veneració dels fidels. Jo, tots tres dies m'hi he quedat bona estona fins gairebé una hora puig no podria tornar-i a la tarde. Ben agraïda a Déu que ha permès que em refés de la malura passada i he pogut tornar a les meues tan estimades devocions.

27. Avui també he sortit dematí. Havia plogut molt. No he pogut creuar aquí devant de casa perquè l'aigua era fins a mitg carrer. He tingut d'anar seguint l'acera i creuar on he pogut i passar per l'altre carrer. He posat una aèria a la meua filla de París.

Avui[,] últim dia de les Cuaranta Hores en la nostra parròquia. És la festa del gloriós sant Joan apòstol i evangelista. Va morir als cent anys. Essent jove encara, convertia tantes persones que l'emperador // va manar que el fiquessin amb un bany d'oli bullent pensant que allà moriria. Va ser mol al revés. En va sortir refet i sa completament. Llavors el crudel emperador el va desterrar a una illa poblada d'infidels als quals va predicar l'evangeli quedant tots convertits. Allà va escriure el llibre de l'Apocalipsis. També va escriure el quart evangeli. Va escriure tres cartes o epístoles canòniques. Va morir en Efeso entre llàgrimes i les oracions dels fidels. Som escrit al p[are] Molinero.

28. Record de la multitut d'infantons ignocents que foren degollats per manament del crudel i sanguinari rei Herodes. Avui no he sortit. He reposat.

Ha vingut una senyora de Carroquemado. L'acompanyaba un seu fill jove. Se diuen Orgales. Una *señora, mol señora*.//

29. Ahir i tota la nit va ploure molt. La Elva va venir a passar la tarde. El temps se va posar tan aplujat que va tenir-se de quedar a sopar. Per lla les 10 vàrem poguer obtenir que vingués un auto. Hi va pujar ella, en Lluís, la Gavina Gibert, el pare i la mare. Tots plegats varen acompanyar la noia a casasseua. Va ser un fet bonic.

Avui el dia sa llevat serè del tot. Fins i tot feia fret. Aixís ha continuat tot el dia. La Mima segueix ajudant als seus companys a fer progectes.

30. Diumenge últim de l'any. Som anat a la primera missa. Feia bon anar per tanta fresca com feia. A la tarde la casa s'ens ha omplert de parents i bons amics. Han vingut en Joan amb el nen i les dues nenes. Un senyor Rubio amb les // seues dues filles que ja

són ben grans, la Rita Brizuela amb el nen i la nena. La Nena Gibert i no sé qui més. El pare ha sortit per Trenque Lauquen. Quin moviment de grans i petits! Sort que la Gavina Gibert amb la Rita han preparat el te per tanta gent! Per més pega a casa no hi havia ni la Mima ni la serventa.

31. L'últim dia de l'any és fresc i clar sense ni la trenyina més petita ens privi la vista de la blavor del cel ni el sol molesti lo més mínim. Si pogués durar... Ja ens la pagarà el pròxim any segurament. És viure això. Vaig a donar un repàs als fets de més importància ocorreguts durant l'any. Jo m'en he ressentit mol per la falla de la meua vista que tan clara havia tingut. Cap ulleres són prou bones per els meus ulls.//

Durant l'any hem tingut alegries i penes com és natural sempre. La pena més greu ha estat haber sabut la pèrdua del pobre Paco, que amb tan afany va fugir a Fransa, pensant que allà ningú el molestaria i del cap de poc temps, apaibagats els fets de la guerra civil española podria retornar a reunir-se amb l'esposa i fills que tan estimaba. Tots ho confiàvem aixís, però va tenir la desgràcia d'anar a caure en mans que el varen portar als llocs de concentració on hi va trovar la mort. Que Déu hagi recullit la seua animeta i no desampari a la nostra Montserrat i als seus dos fills, és lo que més els hi desitjo. D'ells en tinc bones noves.

També som estat mol temps sense saber res de l'altre filla Maria, que amb el seu marit ja fa alguns anys que sojornan a París. Últimament en vaig rebent bones notícies.//

Els aconteixements variats; també n'hi ha de ben agradables. Hi ha el casament de n'Irene, quina espera un fill per al mes de mars. La Sara, amb el seu marit a Salta contents del seu nen tan maco i robust que va néixera el 13 de maig.

Tots acavem l'any amb bona salud i tranquilitat. Hem passat unes temporades mol pesades per no trovar serventa com necessitem. Are en tenim una que és tan·sols passable, però atre cosa no es presenta.

En Lluís trota sense parar amb escriptures, i quissab les coses que porta entre·mans. Hem fet més ferma l'amistat Llorens Valerga. La Mima trota també amb els seus trevalls de pràctica que Déu li dongui l'èxit desitjat. Tot anirà vinguent per sos passos contats.

Un dels fets més perillosos fou el perill que va córrer la Mima al trevallar // l'electricitat sense tancar la aixeta de pas. Vàrem passar per un esglai, que li va anar de poc com no s'hi queda difunta. Déu i l'àngel bo, i la bona ocurrència d'en Lluís varen evitar la gran desgràcia.

Els primers mesos d'aquest any que fineix, la Miria amb l'Alfons i el seu fillet varen deixar Les Acàcies per anar a fer companyia a les ties Palau a la seua Estancia de Pirovano. Hi estan bé.

El mes d'abril en Lluís va ser pres junt amb una colla de companys d'ideals polítics. Varen estar tres dies a la presó de Villadevoto i després a la de General Pico. Total des del 12 d'abril fins al 17 de maig. Eran a mils els presos polítics. De totes edats i estaments. Militars, fills de policies, de rics, de pobres, estudiants, advocats etc. No hi valia cap influència.

Avui ha vingut el vell Cunill i en Brito.// Més tart ha vingut el p[are] Rosselló. Are està a Rodríguez. Estaba de lo més content. Són les onse de la nit. Acavem de rèbrer telegrama de l'Avi Joan que demà vagin a l'estació a recullir un *cordero.*

Ara arriba la Nena Gibert. Ella, la seua mare, na Gracieta, la Mima i en Lluís, s'en van a casa de la Elva a cumplimentar la família Valerga.

Aquí em quedo jo amb la serventa Alcira. Mai havia acavat l'any tan sola. Aixís ho vol Déu.

Una gran remor per fora senyala les dotse hores oficials. Les naturals encare en manca una. Amb una fervorosa pregaria a Déu i a la Sagrada Família a fi que del cel devallin abundants benediccions per·a tot el món dono fi a les notes.

Haedo. Alberto Vignes 1.265

1945 Àvia Irene.//

1945 Índex

Al comensar l'any vaig donar-me comte de que la meua vista fallava.
Vaig saber la pèrdua d'en Paco marit de la meua Montserrat.
Alfons, Miria i fillet varen anar-se'n a viure a l'Estancia Palau. (pàg[ina] 29)
Mima va guanyar el 1er. canari (pàg[ina] 32)
Mima i mare seua a Morón (pàg[ina] 33)
Lluís a Mar del Plata (pàg[ina] 33)
Retorn amb el pibe Valerga (pàg[ina] 35)
Buenos Aires un dia sens aigua (pàg[ina] 41)
Obsequi de un muló per en Lluís (pàg[ina] 42)
Lluís i Elva amb bicicleta (pàg[ina] 44)
A casa ple d'amics i parents. (pàg[ina] 46)
Irene va sortir per Mar del Plata (pàg[ina] 53)
Vàrem llogar la Leonor Villareal (pàg[ina] 54)
Gran entusiasme patriòtic (pàg[ina] 54)
Varen venir els Ginestar (pàg[ina] 55)
Més noticies de la mort d'en Paco (pàg[ina] 57).//
N'Irene va arrivar contenta (pàg[ina] 60)
1ª amonestació per Irene i Ricardo. (pàg[ina] 63)
Vàrem tenir Jorgito Carvajal a sopar (pàg[ina] 64)
Vaig anar al d[octo]r Quesada (pàg[ina] 66)
2a. amonestació per Irene (pàg[ina] 67)
Ha vingut una filla de la amiga Badia (pàg[ina] 68)
Varen arribar els nostres Musterós (pàg[ina] 69)
Va arrivar en Ricardo de Bariloche (pàg[ina] 73)
Ric e Irene registre civil (pàg[ina] 74)
Va arrivar la Sara amb avió (pàg[ina] 74)
Casament de n'Irene (pàg[ina] 74)
Varen empresonar en Lluís (pàg[ina] 76)
En Carlitos va combregar 1a vegada (pàg[ina] 76)
Irene i Ricardo a Bariloche (pàg[ina] 77)

Varen empresonar el d[octo]r Fasola (pàg[ina] 79)
Els nostres Musterosos surten per Pirovano (pàg[ina] 81)
Va neixera el nostre Juan José (pàg[ina] 91)
En Lluís i companys alliberats (pàg[ina] 94)
En Lluís a casa novament (pàg[ina] 94)
La Sara amb nosaltres (pàg[ina] 95).//
Bateig de Juan José petit (pàg[ina] 96)
Lluís a Victorica (pàg[ina] 102)
L'Avi Joan a Córdoba (pàg[ina] 103)
L'Argentina canvi de ma (pàg[ina] 103)
Sara i fillet seu surtiren en avió (pàg[ina] 105)
Lluís president Zona del Oest (pàg[ina] 114)
Buenos Aires 3 baix cero (pàg[ina] 116)
Molta colla a sopar i res per menjar (pàg[ina] 127)
Va nevar a Mar del Plata (pàg[ina] 129)
Aquí va glassar tot el dia (pàg[ina] 135)
Mima va estrenar un regi abric (pàg[ina] 136)
Lluís a Victorica (pàg[ina] 154)
Miria va guanyar premi dels pavos (pàg[ina] 200)
Lluís i Mima padrins nena (pàg[ina] 220)
Mima va sortir per Enderson (pàg[ina] 228)
Els nois Nadal dormirem aquí (pàg[ina] 229)
Mima electrizada (pàg[ina] 239)
Lluís a Victorica (pàg[ina] 240)
Glòria Castillo ens va dur la nena (pàg[ina] 240)
Ma. Lluïsa fiola de Lluís i Mima (pàg[ina] 245)//
Mima i Elva visita a Tacuari (pàg[ina] 246)
Va venir molta família Valerga (pàg[ina] 251)
Gracieta i jo al d[octo]r Quesada (pàg[ina] 252)
Mima m'ha comprat roba per un vestit de cotó per tot dia (pàg[ina] 252)
Cumplianys d'en Lluís (pàg[ina] 254)
Vaig passar el dia a Liniers (pàg[ina] 262)
Vàrem comprar mantellina pera Elva (pàg[ina] 264)
Passava un refredat fort (pàg[ina] 266)

Cumplianys de Elva (pàg[ina] 266)
Varen venir Florenci, Cèlia i noies (pàg[ina] 268)
Elva dentista dolent (pàg[ina] 270)
Jo estava mol pioca (pàg[ina] 272)
Va arrivar la Gavina Gibert (pàg[ina] 278)
El Pueblo portava l'artigle d'en Lluís (pàg[ina] 279)
Lluís i Mima nit estancia a Castelar (pàg[ina] 286)
La Mima ha llogat una tucumana (pàg[ina] 288)
1er dia que he sortit dematí (pàg[ina] 291)
Mima i Roger Nadal a missa (pàg[ina] 294)
Va arrivar Alcira tucumana (pàg[ina] 295)//

Gener 1946

1er. A·ont m'arrivaran els fulls que me quedan de la present llibreta? Tan·sols Déu ho sap. Ell disposi. L'any passat quan el pare me la va comprar, així com totes 16 que porto escrites, li vaig dir que seria la última perquè em moriria aviat. Durant l'any he fet notes llargues, com també per causa de la vista poc clara som estat dies sense escriure. Així la llibreta s'ha anat omplint però no del tot. Els faré curts are els escrits perquè queda poc espai per a continuar? No. Quan s'acabin, si segueixo poguent escriure, aniré afegint fulls i contant lo que passi.

Avui som oït missa primera. Amb tot i que habia dormit poc per tanta fressa pròpia de la primera o última (o les dues coses) nits, m'he animat a sortir ben dematí. La mare, Mima, Lluís, Nena // Gibert i la seua mare, han anat a fer companyia a la família Valerga. Jo m'he quedat aquí amb la serventa. El pare ha enviat un xai mol tendre. En Lluís i la Mima varen comprar un pavo ja mort i netejat. La Gabina i Gracieta l'han farcit o rellenat[,] que en diuen aquí. El cordero n'hem donat la meitat a la família Valerga. Han comprat torrons de tota mena. En Joan amb la Sara, nen i nenes han vingut a dinar i han portat de tota mena de llaminadures i vegudes. En Lluís també ha dinat amb nosaltres. La taula, amb tot i una fusta afegida era plena. Hem passat el 1er dia de l'any alegrement reunits els que ha estat possible, recordant els que viuen tan allunyats de nosaltres.

La mare ha cridat els de l'Estancia Palau. Hem felicitat a tots per escrit.//

La Mima, Lluís, Elva i Nena Gibert han enviat un fonopostal a Bariloche. Quina alegria n'hauran tingut els nostres! Són dies plens de goig de tota mena.

Fins els que ens en anem del món i ja no ens cridan les festes mundanes, aquets dies ens rejovenim semblant-mos que pugem l'escala de Jacop plena d'espines i roses i que ja estem contemplant amb joia la felicitat de la celestial Jerusalem on hi arrivarem si cumplim amb fe els manaments de la llei de Déu.

2. Avui[,] festa del santíssim Nom de Jesús. S'escau avui perquè aquet any no hi cap diumenge entre Cap d'Any i Reis. No he sortit.

Hem rebut cartes de Salta i Bariloche i Pirovano. He rebut felicitació i calendari litúrgic del p[are] Molinero. He tingut una gran feinada posant la present llibreta amb bon ordre.//

3. Torna a fer calor. He rebut carta del bon amic Fullà. L'i he contestada avui mateix.

A la nostra Elva anit li han robat la bicicleta. Es veu que el o la lladre sabia bé on estaba. En té una pena que no s'ho pot empassar. La tenia de nena. N'han donat coneixement a la policia però ja farà prou que la vegin més.

4. 1er divendres de mes. Som anat a les meues devocions matinals que han estat mol concorregudes. Ha fet un dia pesat. He rebut carta del bon amic Fullà de Valparaíso. L'i he contestat avui mateix (ara veig que va ser ahir).

La Miria des de Pirovano ens ha enviat un pavo dels seus que té que va portar de Les Acàcies.

La Gabina ha sortit amb la seua nena.//

5. He passat la nit neguitosa degut al gran calor que feia. En Lluís ha anat a La Plata per els seus afers. A la tarde ha vingut la Elva. Som escrit als meus de París.

6. Diumenge i festa dels Sants Reis. Un dia ple de calor xafagosa que no s'està mol bé en cap lloc.

A dinar hem estat pocs. Sort que l'avi Joan ens ha portat la aixerida Carmeta que ens ha fet companyia.

Som oït missa primera. Les comunions santament mol concorregudes. És una festa estimada de grans i petits per la bonica tradició històrica dels obsequis que els sants monarques oferiren al Diví Infantó als pocs dies de nascut amb la pobresa més gran del món. Que la llum de l'estel gloriós que va guiar aquells savis tan obedients // sia la nostra guia fins a la glòria.

Avui l'Estela Garcia Mata ha surtit en avió. Va a passar una temporada amb el seu germà Carlos a Novayorc. L'han despedida a La Panagra tots els seus germans i nevots. De casa mare, Mima i Lluís amb Elva i una seua cosina. Que tingui felís viatge i bona estada allà és lo que més li desitjo.

7. El calor aumenta. Per això no surto de casa. Som escrit a Salta. El nen diu que té dues dentetes. Les posa aviat. Pobret, diu que trova estrany quan amb la llengüeta troba cosa dura. No hi ha coses per posar aquí.

8. Tampoc avui surto. El calor molesta. Som escrit a Montserrat. Quines notes més curtes. Ahir va venir Alejandro.//

Raó teníam de queixar-nos del calor. A les primeres hores de la tarde s'ha posat una furiosa tormenta que ha caigut aigua i pedra. Aquesta no ha pas fet mal perquè no ha durat.

9. Han contat que ahir un tren del oest va embestir un auto i en va fer miques. Hi ha dos morts. També continuan els atracos relámpagos que en diuen. Surtan les colles de joves polítics vivaquejant cada u el seu caudillo preferit. Tots van ben armats i les bales corran i rep qui rep. D'aquest últim hi ha un noi de quinse anys mort i un atre que està tan mal_ferit que diuen no ho contarà.

10. Fa una fresqueta bonica. Fins he tingut de tancar la finestra. Escric a la Miria. N'hem rebut carta are mateix.//

11. "La Nación" porta una pila de disbarats ocorreguts ahir en els carrers de Florida, Corrientes, Cangallo, Maipui etc. No puc nomenar-ne més perquè no les conec per lo poc que he caminat mai per la gran ciutat de Buenos Aires. En fi la cosa era negra com una nit de trons.

La Camara de Grandes Tiendas va resoldre tancar els establiments des d'avui. Diu que els empleats s'havian tancat dintre de les cases com ho feren fa poc els estudiants a les Facultats. Diuen que de les finestres de Gat Chaves, penjaven, arrivant fins a·baix del carrer, papeleres, capses i bosses i tot lo que tenian a mà lligat amb cordes o lo que podian a fi que els d'a·baix els hi posessin cigarrillos i coses per menjar.

La policia diu que engegava veritables // descargues de granadas de gas, però els amotinats varen amontonar tot lo que hi havia a mà de fustes, papers, etc. i feien focs per fondre la forsa dels gasos llagrimosos. Crits de *viva Perón* i atres semblants. En_mig de la gran bullanga diu que va passar una senyoreta i va tenir l'ocurrència de cridar *mori Perón*. Un policia la va defensar de les mans dels belicosos, i amb prous trevalls va poguer haver un taxis, fer-i entrar la valenta i atrevida noia i fer que fugís ben

lluny d'aquell lloc tan desesperat. Diu que si no hi ha qui fassi tenir ordre, la setmana entrant hi haurà tancament general. Aquesta matinada diu que ha comensat el paro de tranvies. Tot està fet un revoltori. Déu ens ajudi!

Hem rebut carta de n'Irene.//

12. Els ànims populars exaltats com mai jo els hi hagués vist des que som en aquet país avans tan pacífic i d'un temps cap ací sembla que ses bruixes conspiran sense parar.

Fa una calor insoportable. Els carrers són (i per cert els principals) camps de batalla on amb tota llivertat, els més atrevits matan acrivillant-los als que tan·sols per ser catòlics s'els senyala "nazis"[,] nom que ve dels vensuts de la guerra rescentment acavada. Tots els dies en cau algun. Si el govern no hi posa el remei que cal, no sé on anem. I tot aquet desgavell el fan en nom de la democràcia i de la llibertat. Aquesta, la demanan a fi de fer tot el mal que desitjan, això és, desfer-se dels que els hi fan nosa. Aquesta és la seua llibertat. Hi ha senyals de vaga.//

13. Diumenge. Avui aquí celebrem la festa de la Sagrada Família gloriosa patrona d'aquet poble. Som oït missa primera. L'església estava enjoiellada de les seues més precioses gales pròpies de la gran festa. Feia una calor que no se respirava. El termòmetre ha pujat fins a 35 sobre cero. És el dia que ha pujat més. La Nena Gibert hem sabut que va mol millor de la grip que la invadeix. La seua mare es amb ella a la pensió. Avui la Mima ha anat al Tigre.

Els diaris principals callan les malifetes que amb tanta llibertat se cometan. Tan·sols el diari "El Pueblo" avui ha tret el gènit picant fort contra qui no evita que passin els fets tan deplorables. Per fi sembla que hi ha ordres severs. Veurem si es cumpleixen.

14. Quina nit de tormenta hem tingut! I això que ahir no se veia cap núvol. Ha plogut mol.// Hem rebut molta correspondència. De Bariloche, de Miramar on hi tenim els nostres de Tacuari. També hem rebut dues postals del Bragado. Una per na Gracieta i l'altre per mi. Són de la Irma. Quin record tan dols en té[,] de tots nosaltres[,] pobre noia! Se veu que està mol contenta en la seua nova vida de casada.

Hi ha vaga general que durarà 3 dies. Al caure la tarde hem tingut el goig de rèbrer la visita de l'estimada família Nadal. Pare, mare i fill més gran. Hem conversat dels nostres i dels seus que resideixen allunyats de nosaltres.

15. La Nena Gibert sortosament ha vensut. És una imprudència aplicar el mateix remei a totes les persones quan se tracta d'un procediment nou.//

16. En Lluís ha anat a La Plata.

Hem rebut una carta de n'Irene que ens ha donat molta alegria. Esplica el seu estat de vida tan animada. Que el metge li ha dit que el part segurament serà cap al 24 de febrer i que està inmillorable. Lo mal és tenir-la tan lluny de nosaltres. Si Déu vol que la seua mare hi pugui anar encare estarà més contenta. Déu li do un part ben ràpit i bona salud a tots.

17. Avui de nou es torna trevallar. Hem passat tres dies que diu que a Buenos Aires tots els moviments comercials estaven tancats. Ni confiteries, ni cines, ni cap tenda de robes. En fi parat tot. Tot era a so de protesta per els aguinaldos que els patrons no volian donar. Quissab si no podian. Tot són odis i venjances i Déu no les vol.

La meva vista també protesta. No s'aclareix.//

La Mima ha acompanyat la seua mare al d[octo]r Fasola. L'hi ha trovat més pressió que l'atre dia. Que si no l'hi baixa no li permet anar a Bariloche. Quina recansa en tindrà[,] pobre Irene!

La calor de nou ha aumentat. Avui he pres sal inglesa. La vista, la tinc quelcom més clara però poquissim. Quina ñoña de no poguer llegir bé com avans!

18. La gran calor d'ahir s'ha convertit amb una furiosa tormenta que ha durat tota la matinada i part del dematí. Ha plogut molt. De nou he fet preparar remei per la vista. Ja he comensat d'usar-lo.

El d[octo]r Fasola ha manat a la Mare que estigui al llit uns dies a fi de combatre la pressió arterial. Pot baixar un // rato cada dia.

Hem rebut una mol animada carta de n'Irene. Millor que esperi amb tan de goig el deslliurament que Déu li concedeixi mol lleu.

Avui li som escrit llarc. S'ho mereix ella i en Ricard.

El sol se pon sense cap nuvolada. Això vol dir que demà farà bo.

19. Dia clar i fresc. A les tres de matinada estava desperta. He sentit ben clars i acompassats cuatre trets. En aquelles hores tan quietes, que encare ni els vigilants alats ni de cresta vermella no habian comensat els seus cants, fa rumiar vivament quin deu ser el motiu de semblants actes. És que els ànims estan mol exaltats políticament i sempre estem al peu d'aconteixements belicosos. Déu m'hos do pau.//

Avui la Mari Gómez ens ha vingut a veure. Ens ha dit que el seu casament està progectat per el dia onse del pròxim mes de febrer. És la Verge de Lourdes.

Quan de moviment avui a casa. A la tarde ens han portat la Nena Gibert amb la seua mare. També ha vingut la Destéfono. Ha pres la pressió arterial a tots. El pare no sé, la mare 21. La Mima me sembla 12, Lluís 11 i jo 19 com que en Lluís i la Mima en tenen poca jo els he ben sermonejats. És una vergonya que tan·sols jo tingui igual que l'any passat quan l'Ernest me la va pendra. La nena està convalescenta d'un grip mal portat pel metje que per poc hi pert la vida.

20. Diumenge. Com de costum, som oït missa primera. L'evangeli d'avui és de les bodes de Canà de Galilea ont Jesús // va fer el primer miragle per indicació de la seua Santa Mare convertint l'aigua amb un vi riquíssim.

A missa hi hem anat amb la senyora Gabina Gibert. Feia una fresca deliciosa. A la tarde han vingut la Francisqueta Llorens com també el s[enyo]r Llonc. La primera s'en ha entornat aviat perquè el sut amenassava tormenta. El bon amic, conversant se l'hi ha fet vespre, i la tormenta ha esclatat furiosa i ha plogut molt.

La Nena Gibert fa via de refer-se.

21. Avui he sortit dematí. Feia una fresca que semblem a l'hivern. Bé farà prou si a Bariloche no hi ha caigut neu!

A dinar ha vingut la Xiche. Està bé. En Lluís ha anat a La Plata. Rebem carta de Salta. El nen ha estrenat les primeres sabates blanques amb flors // de colors vius. Diu que quan se les ha vistes als peus, se les miraba i s'en ha llebada una posant-se-la a la boca com ho fan totes les criatures de la seua edat. Diu que el seu pare l'ha fet caminar una pila de pasos calsat aixís.

22. Avui no he sortit. És millor descansar algun dia. Som escrit al p[are] Molinero. La Mima amb la seua mare han anat a la dentista. Encare hi han de tornar.

23. El calor torna pujar. He sortit dematí. Feia bo caminar. Avui és el sant de l'Alfons. Li hem enviat una postal felicitant-lo. És Sant Ildefons, nom del seu padrí que era germà crec de la seua mare (a c s), però varen comensar de nomenar-lo Alfons i aixís va quedar. Tots els sants són felissos a quins tenim de venerar i demanar protecció.//

24. Avui hem quedo. Fa calor pròpia del temps. La Nena Gibert se va reforsant que dóna goig. Millor[,] pobre noia. Prou s'ho mereix i ho necessita. Ahir va venir a visitar-la una seua amiga de Morón companya seua d'oficina. Hi ha més anys que hi trevalla.

En Lluís m'ha donat la notícia que ja fa temps que la temia. Ha dit que l'oculista que ha qui li he confiat la cura de la meva dolència de la vista li ha dit que no hi ha cristalls que puguin allargar-la. Que a la meva edat no puc demanar més. Paciència! Déu ho vol aixís. Ell em conservi la que me queda.

Som a la nit. Ha fet una forta tormenta. Ha plogut mol. Ha Liniers diu que l'aigua tenia paralitzat tot el moviment de vehícols.

En Lluís és a un asado a can Valerga.

Hi ha molta maror política.//

25. Tampoc avui he sortit. El temps no era segur. Volia anar al dentista i tampoc me som animat. He llegit una pastoral d'un arquebisbe de Cardif que fa plorar de veure com se queixa referent a les penalitats que han de soportar els pobles conquerits per Rúsia. Censura furiosament els governants de les nacions aliades perquè al unir-se amb l'esmentada nació varen ajudar a que guanyés una pila de pobles i ciutats, martiritzant als seus fills a fi que morin o fugin si poden. Sens la ajuda dels aliats no ho hauria pogut fer. És un desastre mundial mai somniat.

26. Avui ha estat un dia de visites estimades. Han vingut la Elva i un·atre noia de Morón companya d'oficina de la Nena Gibert. També ha vingut l'// Brito Chicharaso i la d[octo]ra Chiche.

A la nit la Mima ha rebut un telegrama d'en Ricard des de Bariloche invitant-la a que vagi allà.

27. Diumenge. Ha fet un matinada de lo més fresca. La gent anaba amb abrics. Sempre camvis de temperatura, però com aquest any no sé si ho havia vist mai.

Som oït missa primera. Després no he tornat sortir. A la tarde en Roger Nadal ha vingut a buscar les noies per anar al teatre Colón a la Rural de Palermo.

En Joan (pare) va fer el sopar. Un arròs que va resultar de primera. L'home estava de lo més content i afanyat per la cuina. La serventa era fora per esser festa. A la taula érem el *patrón* i la *patrona*, la Nena Gibert que no va seguir la colla de passejants i jo. Avui és S[ant] Joan Crisòstom.//

28. Avui m'he decidit anar a cal dentista. M'ha assegurat que em farà unes xapes noves unides a les dents velles que amb aquestes faran tres xapes que han tingut. Diu ell que és cert que hi podré menjar! Però jo no ho crec que sigui ell capàs de fer el miragle. Amb les de dalt ho crec però les de baix mai han estat fermes. Les d'are han de costar 60 pesos. Hi tinc de tornar divendres.

30. Avui sí que he sortit i no m'he cansat. He oït dues misses de difunts. Una d'elles era funeral solemne. És la festa de Santa Martina. Mol he pregat per l'animeta de la meua germana que tenia aquet nom. He comensat una carta per enviar a la seua filla de Palafrugell. Torna fer calor que amentarà fins que de nou plogui. Llavors refrescarà.//

31. Ahir havia comensat una carta per la meua nevoda Neus i avui n'hem rebut d'ella junt amb una de na Montserrat. Totes dues ens hi contan moltes coses dels seus que tan allunyats són de nosaltres. És una pena mol gran tenir-los tan lluny i amb tan poques comoditats pera comunicar-nos. Què hi farem! Aviat és possible que ens podrem escriure més sovint si hi ha seguritat per el mar i els aires. Quisssab si are que els nort-americans troven els habitants a la Lluna, ja que diu que confien arribar a tan atrevida pujada... potser sí que el formatje de sa guilla de baix des pou[,] o sigui la lluna[,] ens permeti conèixer els indígenes que allà resideixen. És mol curiós sigui com sigui. Ja hem vist tans miragles que no li ve d'un. Quina volada tan bonica ha de ser. I per·a baixar?//

Febrer

1er. Avui 1er divendres de mes som pogut oir missa i combregar en nom de Déu. En tornant de missa som entrat a casa del dentista. M'ha fet el motllo per la dentadura nova ont hi posarà les dents velles que semblan noves.

Ha vingut en Roger Nadal.

2. Festa suprimida fa alguns anys. La Candelera. Ens recorda la felís presentació del Nen Jesús al temple. La Verge Maria tan pura i santa va sosmetre's a la llei de Moisès com les altres mares perquè encare no era hora de que el seu diví Fill fos conegut com a verdader Mesies. Som assistit a la benedicció de les candeles, oït missa i combregat en nom de Déu. El padre m'ha regalat una bonica candela per mi, i un·atre per·a n'Irene. N'estarà // contenta. Fa una calor mol forta.

Ha vingut el d[octo]r Rigi. És un dels principals empleats de La Primera de Segurs. Ha vingut a visitar a la Nena Gibert.

3. Diumenge. Són les nou del dematí. Tota la nit ha fet tormenta i ha plogut. Per lo tan no he pogut oir missa. Aquí soleta a la meva preferida *celda*, meditaré la missa d'avui que és el quart diumenge després de la Epifania. L'evangeli d'avui se refereix al passatge ont Jesús amb els seus apòstols navegaven i de moment el mar va posar-se tan fer que els apòstols espantats ja no sabian com salvar-se. I Jesús dormia tranquil. Varen despertar-lo a grans precs dient-e-li que els salvés si·no estaban perduts. Va ser llavors que els va tractar d'homes de poca fe i va manar que les ones s'apaivaguessin. Amb un moment el mar va // quedar tranquil. Els apòstols se deien[,] o més ben dit[,] se preguntaven: «qui deu ser aquest home que fins el mar obeeix?» Quin sermó en faria un bon orador!

Avui l'avi Joan ha sortit per a Trenque Lauquen. Es dematí estava tot amoïnat per un atac de reuma. S'ha posat un pegat foradat (parche poroso) i a la tarde ja estava bé. Són infalibles aquets remeis.

4. No m'he animat a sortir per poca seguritat del temps. A Bariloche diu que estan sota cero. Quins camvis admosferics! El p[are] Puig sacerdot jesuïta dels més esculllits per l'estudi dels astròlecs, ha fet un llibre referent a la bomba atòmica. La primera

edició s'ha venut enseguida. Ja n'estan fent un·atre. Diu que va per tot España fent conferències d'això. Are és a Mallorca per lo mateix.//

5. Avui m'he animat i he sortit dematí. Feia una humitat que les herbes dels camins semblaven rosades com a l'hivern. La temperatura mol pesada. Fins i tot pel camí m'arrepentia d'haber-me'n anat.

6. Avui he tornat al dentista. M'ha pres la mida de les genives de baix. Diu ell que a·baix no en tinc gairebé[,] de genives. Ho sé prou. Per això la dentadura no se vol aguantar. Veiam com anirà aquesta vegada.

A la tarde en Lluís ens ha enviat un taxis per anar a visitar el seu estudi. Hi som anat amb la Gabina. En tornant, al passar per casa de la Elva l'auto s'ha aturat un moment, i hem saludat l'avi Valerga que estaba al carrer esperant-mos. En Lluís l'habia avisat. La noia ni el seu pare no hi eran. Aixís ens // hem conegut amb el vell que no ens havíam vist mai. Pare i fill s'assemblan molt. Està delicat de la vista.

Avui s'ha rebut una carta d'en Domingo Avellí. Diu que està delicat per haber caigut mentres treginaba formatges.

11. Festa de la Verge de Lourdes. No he sortit per el gran calor que fa. Ahir va fer tormenta dues vegades. Va ploure poc i no va refrescar.

He deixat passar tans dies sense fer cap nota perquè ni temps tinc per dedicar-m'i, ni lo que passa em paga la pena. Dissapte el d[octo]r Tamborini amb el seu company Mosca varen fer una gran reunió a la Rotonda. Varen fer la mar de propaganda, discursos de tots colors i tamanys, promeses a gavells que obtingut lo que ells desitjan, ja mai·més // s'en recordaran. Reunits se diu uns cuatre-cents mil i segons atres sis-cents mil del poble. Tots predican i prometan fins que són al lloc més alt. Costa poc de prometre. Qui governa sempre són els millors, i el pobre poble... trevalla i paga.

Ahir vàrem tenir el goig de tenir en Joan amb la Sara i els nens, tots refets de la seua escapadeta a Miramar.

La Mima esta preparant-se la sortida per Bariloche. La Miria encare no pot venir.

12. Som a la tarde. Fa unes poques hores que la nostre estimada Miria ens ha arribat. El senyor Valerga ha tingut la gentilesa d'anar-la a buscar amb el seu cotxe a l'estació Llivertat. Hi ha anat amb en Lluís, la Elva i la s[enyo]ra Gibert. Plovia mol

puig tot avui que fa tormenta.// La nostra Miria ha arribat bé i contenta. La Mima va fent la maleta per surtir demà per Bariloche. Tots esperem amb goig l'aconteixement del part de n'Irene. Déu li concedeixi que sigui ràpid i sense cap contratemps.

Sembla que els núbols van fugint. En Lluís està mol content perquè te entremans una bonica escriptura. S'està preparant per pendre part amb un acte públic diumenge pròxim a la tarda a la Plassa de Morón. És un dels que hi parlaran. Déu li do inspiració i el guardi de venjances puig en corran moltes. Els ànims estan de lo més exaltats. Mai habia vist aquí uns dies tan perillosos per l'odi que regna amb llurs bandos polítics. Són tan·sols dues colles, però renyides completament. Tot són envejes i mals humors uns amb altres. No hi ha // cap senyal de pau. Temo mol per els que perdin.

13. Som a la tarde. En nom de Déu hi ha quietut. Hem passat un dematí atrafegat preparant la sortida de la Mima. Tot casa anaba enrenou procurant que no es descuidés de res. S'ha rebut carta de Salta i de Bariloche. Per lla les dues han sortit la Mima, la Nena Gibert, Lluís i Miria amb tots els trastos de viatje que son: una maleta gran, una de mitjana i un farcell. Total tres coses que no ocupan mol de lloc. La Mima s'en ha anat contentíssima. Que Déu li concedesca un felis camí i bona arribada allà trovant n'Irene i en Ricard plens de salud esperant el gran aconteixement que tots voldríam saber que ja està passat amb veritable felicitat.

L'arquitecte s[enyo]r Beneterbide que amb la // Mima tenen un trevall a un concurs de santa Fe per un edifici dels Tribunals de Rosari, ha parlat a na Gracieta pera dir-li que el jurat els ha premiat amb el 3er premi que consisteix amb 7.000 pesos i una medalla. Beníssim! Quin goig en tindrà la Mima quan sàpiga que els seus trevalls han estat premiats. Bé s'ho mereix puig ho ha ben guanyat *con el sudor de su rostro.*

14. La nova del premi per la Mima avui ho hem llegit a "La Nación". En Lluís ha enviat un telegrama a en Ricardo esplicant-e-li la sortida de la Mima cap amb ells, com també lo del premi.

15. Avui he sortit dematí. A dinar ha estat amb nosaltres la Celieta Bassa <nevoda> neta meva mol estimada.//

17. Diumenge. M'he llevat dematí amb l'idea d'anar a la primera missa. Del cap d'una estona s'ha posat una tan forta tormenta que ha durat tot el dematí. Això ha

impedit que pogués oir missa. A la tarde a Morón s'hi ha reunit una colla del Partit Aliancista. Hi han parlat en Lluís i en Queraltó.

18. Avui en Lluís ha sortit per Victorica. El dentista m'ha provat la dentadura. Hem rebut noves de la Mima i de la Sara. A aquesta li som escrit.

19. Avui sí que he sortit dematí dret a la parròquia. Quin goig en sento quan hi puc anar i satisfer les meues devocions predilectes. Fa calor. El dia s'acursa. Els carrers i l'estació està tot ple d'en Perón.//

20. Quina calor tan forta fa avui! 37,7. Vent calent. És el dia que ha pujat més. No he sortit.

21. Avui fa un dia explèndit. No fa calor. Sembla mentida els cambis atmosfèrics que tenim. Ahir no se podia resistir el gran calor. Avui la roba no fa nosa. No sabem res més de Bariloche. Deuen estar bé que callin tan profundament. Déu els ajudi.

22. Tampoc avui el dentista m'ha pogut deixar la dentadura llesta per causa de la xapa de baix que li costa de collar amb la de dalt que sempre va bé. Hi tornaré dimecres.

En Lluís ha arrivat de Victorica cremat del sol, content i animat. Sempre ho està, gràcies a Déu, és un bailet de lo més divertit.//

Ha vingut la bona amiga s[enyo]r[e]ta Sanguinetti. Ha portat una pila de buixets de fer puntes i un cuixí per lo mateix. Jo ja la conec de fa temps, perquè és mol devota i ens trovem a la parròquia. La Miria i la seua mare han simpatitzat amb la esmentada senyoreta[,] que s'ha mostrat tan generosa amb nosatros oferint-mos lo que fa anys guardava en record de la seua difunta mare.

23. Avui he sortit dematí a les meues devocions predilectes. Torna fer calor. Hi ha una efervecència referent a l'acte de demà, com mai jo ho hagués vist aquí. Déu dongui ceny al poble argentí a fi que tingui acert per elegir el seu president.

24. Diumenge. Avui és sant Maties gloriós apòstol de Jesucrist quin va sustituir a l'//infelís Judes Iscariot. Per haber-se escaigut en Diumenge de Sexagèsima, no se celebrarà la seua festa fins a demà.

Per tota la nació hi ha avui un moviment d'homes votants mol gros. Som oït missa primera. De tan en tan per els carrers passaven un *pelotón* de soldats que vigilaven a fi que no hi hagués discussions ni fets luctuosos com han anat fent dies passats. Ont hi habia les cases senyalades per·a votar, hi habia una *cola* d'homes mol llarga i quieta. En Lluís, tot el dia ha donat voltes per el poble. A la nit quan ha arribat, ha dit que tot està completament tranquil i que no ha passat res desagradable.

Han vingut el matrimoni Nadal. Han sopat amb nosaltres.

28. Estem a l'últim dia del mes de febrer.// Les set i mitja del dematí. Llampega, trona i plou. Fa una estona que l'arc de Sant Martí (arco iris) ha relluït. Per cert que no ha mentit puig li podem ben parar es *bací* com ho diem a Llufriu. Quan surt al vespre se diu «para-li sa testa». Vol dir que no plourà, però si és es dematí, «para-li es bací». Que plourà. Fa molta fresca.

Hem passat una pila de dies d'una calor insoportable. Jo no tenia ànims de fer res. Ni a dalt ni a·baix se podia resistir el gran calor. A la nit suava contínuament sense poguer dormir. Are passarem uns dies benicnes. Tenim cerca les bogeries del carnaval. Deuran ser mullades.

Des d'ahir tenim amb nosaltres en Lito Llorens. Va a Morón per coses del seu rem. Després ha dit que és a Moreno que tenia d'anar, però que amb tanta pluja // s'ha desdit d'anar-i. Ha decidit tornar-se'n a Rosari on resideix amb la seua família. És un home jove ple de salud i fe en el seu camí de la vida. És casat i té tres fills varons i una nena. Déu el ajudi!

Mars

1er. Tota la nit ha continuat la tormenta de trons i llamps i pluja. Avui 1er divendres de mes, no he pogut assistir a les funcions de l'apostolat per causa de la pluja. Són les vuit del dematí i encare plou.

Avui el gobern argentí ens ha retornat l'hora que fa tan temps ens habia presa. Ja tornem tenir l'hora natural. Déu permeti que duri tot l'hivern.

El vent tira del nort i és fresc.

2. Avui he pogut oir missa. Ha fet bon dia.//

3. Diumenge. No som oït missa primera com és la meva costum. Un taxis ens ha carregat i hem oït la de nou. Érem cinc de casa. En Lluís, la Miria, la seva mare, la Gabina Gibert i jo. En tornant no hi teníam en Lluís perquè al sortir de missa s'ha trovat amb la Elva i han vingut junts. En Lluís ha dialogat la missa. Ho ha fet mol bé. Mai l'habia sentit. Al veure'l fer un acte tan bonic, m'ha causat una emoció dolcíssima. Gràcies a Déu que m'ha concedit un nét tan catòlic, trevallador i honrat.

Quan hem arrivat a casa, no podíam pensar la gran notícia que hi hem trobat. En Joan i la Sara habian parlat dient que acavaben de rèbrer telegrama de Bariloche amb la colossal i felís noticia de que n'Irene habia deslliurat un nen i que tan la mare com el fillet seguian bé.// Jo no sé pas com esplicar la gran emoció que he sentit. M'ha donat per plorar, i vinga plorar, tan gran era lo que sentia. Si la Mima hagués estat a casa segurament hauria repetit l'humorada de quan varen batejar el menut Juan José Aldao i que n'hauria participat tothom. El rescent nat se dirà Ricardo o Ricardito per no topar amb dubtes. Que Déu ens el guardi sa de cos i ànima és lo que més li demano. Un besnét més a la meva colla. Com deuen estar de contents els feliços pares! I la Mima, i l'àvia Carlota i l'oncle Guillarem i la tia Cristina. Aquests són els d'allà! Dels d'aquí ni parlarem del goig rebut. Are esperem carta amb detalls que ens expliquin com ha anat tot.

Som a dijous dia 7 i encare no n'hem rebut ni una lletra. A mi hem té quelcom // preocupada. Tan que ho desitgem. És cert que deuen tenir molta feina, però és de massa transcendència tot plegat. Han de pensar que desitgem saber com van tots i com s'ha esdevingut el fet.

Avui ens han arribat l'Alfons amb en Cartilles i l'avi Joan, tots bé de salut. El nen ha crescut mol, sa i robust i bon minyó. És mol simpàtic.

8. Acabem de reblar una extensa carta d'en Ricard que ens hi esplica detalladament tot lo ocorregut amb motiu del naixement del seu hereteu. Va néixer el 1er de mes a les dues de la tarde. Gràcies a Déu tots estan mol bé. En Ricardo diu que es el Papà felís. *Que Irenica se portó como un solo hombre i con mucha valentia como tambien Mima que fue muy animada trabajando en ayuda del delicado asunto*.//

Avui a sopar hem tingut l'Enric Lobato de Trenque Lauquen. Venia de pas per fer el viatje per haber-lo llicenciat del servei militar que ha fet aquí a Campo de Mayo. Estava content perquè retornaba amb els seus[,] que són veïns de Les Acàcies.

El dentista m'ha donat la dentadura per llesta amb la condició que si no va bé del tot que hi torni.

10. Diumenge. Sortosament he pogut oir la primera missa. El dia ha estat pesadíssim. Ja venia mal humorat des d'ahir que al caure la tarde va ploure molt. A dinar hem estat 16 de colla. Tan·sols hi mancaven els de Salta i Bariloche. Hem escrit una postal a Ricardet Henkel Llorens firmada per tota la colla. Els de Tacuri tots bé. Fins hi ha vingut la Caterina Planes. Els nens plens de salud i ganes de // córrer i saltar. Els dos més grants Carlos i Carme fent cabrioles pel terrat i balcó d'en Lluís. En fi tots mol contents. En Lluís amb la Elva també han vingut. Les reunions familiars tan ben avingudes portan consol del anyorament dels ausents. Espiritualment se juntan tots.

14. Sempre intervals. Aquets dies som escrit a na Montserrat. He sortit ahir i els dos dies anteriors. Ha fet bon temps i he pogut aprofitar-me'n. M'en anyoro tan de no poguer assistir a les meues devocions predilectes, que el dia que puc saciar-me'n respiro a ple pulmó. Alabat sia Déu que tan ens estima i acompanya!

Ans-d'ahir vaig rèbrer una carta d'una señora de Barcelona que m'esplica la trista defunció de la nostra antigua amiga s[enyo]ra Celina R. de Lloveres. Al cel // sia aquella bona dona tan dissortada en aquet món. Ha mort a la Bisbal sola amb un lloc de l'hospital ben assistida d'una enfermera relligiosa. La traïdora malaltia de càncer ha acabat amb ella després d'haber perdut el seu marit i els dos fills seus casats. Quines tragèdies passan per el món! Han quedat dos néts seus del seu fill més jove i una néta del més gran. Aquesta orfa de pare i mare. Déu els ajudi!

Avui penso respondre la carta que m'ha portat aquestes tristas notícies.

Avui s'ha casat la noia d'aquí al costat Alicia Laborde amb el jove Carlos me sembla Guitart o un nom semblant. Es tractaven feia anys. Les seues mares viudes, les dos, han vist els seus fills casats, puig quedaven amb dos cada una. Déu els fassi mol felissos en els seus nous estats. Amén.//

14. Llegim que tan els Estats Units com Inglaterra estan aturdits i plens de por devant l'atreviment dels rusos[,] que se van fent amos i senyors de tot lo que els hi plau, sense cap respecte a ningú. Res més s'en podia esperar. Déu té un bastó... que pega sense fer remó. Quan s'hi varen juntar tot eran glòries, are tot són armes. Ens veiem de nou amb el perill belicós a sobre.

En Lluís es a La Plata. Plou des de bon dematí. Alícia debia llepar els plats a casasseua.

21. Quans dies muts! És que hem passat uns dies sofrint molèsties a la meva vista. M'he vist obligada a descansar-la completament. Així s he obtingut quelcom d'alivi. En aquet interval he rebut una carta de la meva filla Maria des de París.// Amb tot i l'estat dolent que atravessa Fransa, diu que ells trevallan i menjan. Que està de París fins a la coronilla per causa dels mals governs que han de soportar.

També ha escrit extensament n'Irene esplicant fil per randa tot lo referent al seu part. Ha estat laboriós. Per sort ella és decidida, ho ha passat convesuda dels seus deures de mare i així s n'han sortit bé ella i el seu fillet. Està contenta com també el seu marit i la Mima[,] que els acompanya. Aquesta també ha escrit explicant la festa del bateig del nano, havent estat padrina ella i padrí en Carles germà d'en Ricardo. El nen se diu Ricardo Maria.

Avui gran festa de san Benet[,] a quin no he pogut obsequiar com // jo volia perquè el temps no era del tot segur com també perquè la missa ha estat al colegi i és lluny d'aquí.

Al caure la tarde, han vingut la Elva amb el seu avi. Més tart el seu pare ha vingut a buscar-los amb l'auto. Mentrestant ha arribat en Lluís que venia de La Plata. Els nostres Musterosos també eran amb la colla. Hem conversat bona estona ben contents i animats.

23. Avui he pogut sortir dematí. Feia fret. Habia passat bona nit. No m'he cansat ni pujant l'escala de l'estació. La vista tampoc hem molestava. Després s'ha ennuvolat i el dia era lleig. Are són les 10 i quart de la nit. En Lluís amb el seu nevot Carlos han anat amb un sulquí petit que té el cavall de cartró i funciona amb uns pedals. El nano contentíssim.//

24. Diumenge. Som oït missa 1a. Han vingut el matrimoni s[enyo]rs Rovira amb la seva filleta M[ari]a Antonia, tan entremaliada com el nostre petit Carlos. N'han fetes més que en Pau Gibert. Encara els hi'n quedan per dissapte. També han vingut en Roger Nadal. Ha dit que la Glòria te malaltetes la nena més gran i la més petita.

25. Avui és festa suprimida fa alguns anys. Va ser una llàstima que la treguessin una festa tan important! Jo la sento amb totes les meves forses puig va ser el primer pas de la nostra felis redenció. Àngelus Domini anunciant Maria etc.

És la festa de la nostra mare Gracieta. Amb poca salud l'[h]a tinguda de celebrar. Alabat sia Déu!//

Hem rebut lletres dels de Salta i dels de Bariloche i d'en Domingo Avellí.

He comensat unes mitges de llana negra per a mi. He comprat una capsa o tubo de Fixodent. M'ha costat un pesso 60. Va mol bé per fer estar les xapes de les dents postisses fixes a les genives. Ditxós qui no ho necessita.

En Lluís s'ha comprat tres camises.

Avui sense fer vent fa fret.

La Miria ha rebut carta de l'Estancia.

27. Sempre descompassant dies. És que no sé què posar. Are recordo que ahir a Morón hi va aterrissar l'avió de Nort-amèrica nomenat "Douglas DC-4". Varen anar a veure'l el *terceto* Musterós i la mare Gracieta. No en faig explicació per no cansar la meva vista tan poc com cal. Poso aquí el retall de "La Nación" peraquè quedi a disposició de qui // ho vulgui veure.

Avui he rebut extensa carta de la meua Montserrat. Va animant-se i consolant-se de la seua irreparable pèrdua. Déu estigui amb ells[,] pobres néts i filla meua.

Avui en Lluís ha anat a La Plata.

Abril

4. Avui dijous, els polítics que han guanyat les eleccions a president i vicepresident de la nació argentina[,] coronel Perón i altres elegits, han fet discursos essent mol aplaudits del nombrós públic que tenian. Un llarc i continuat crit de *Perón! Perón!* era pronunciat per la seua colla de "Descamisados" com els ha nomenat ell mateix en el seu bell i sentit discurs que ens ha fet. Jo voldria que cumplís exactament les coses que ha // promès defensar ja que com ha dit la seua gran victòria obtinguda el 24 del passat mes de febrer dia de les eleccions celebrades amb una pau i unió popular mai vista com aquell memorable dia. Ha dit que no hi hagi vensuts ni vencedors, que se perdonin tots els agravis[,] que se lluiti amb santa unió sota una sola bandera que és la pròpia argentina defensant-la per Déu i per la Pàtria. Últimament [h]a pregat a Déu que li ajudés a cumplir bé les seues obligacions. Aixís sia.

5. Primer divendres de mes. He pogut cumplir les meues devocions predilectes[,] cosa que no sempre puc fer com jo voldria. La vista hem molestava bastant però... paciència! Ja passarà. Bé com avans ja no hi confio. Hi ha moltes persones que se queixen com jo que els hi falla bo i essent // joves. Bé puc conformar-me jo que tinc tans anys.

Anem rebent cartes de les noies; totes elles ens parlan dels seus tendres plansons que van creixent. El nostre Carlos que tenim aquí[,] també viu, llest i entremaliat com sempre. Sobretot quan hi ha en Lluís[,] que el complau massa i tot, llavors el bailet s'aprofita de la *corda* que li afluixen i tenen de cridar-lo a ratlla. Déu li do la salud[,] o més ben dit[,] li conservi la que té.

7. Diumenge. Avui a casa hi ha hagut mol moviment. Som oït missa primera. El celebrand ens ha fet un dels seus tan recomanables sermonets que per el mèrit que tenia l'he trovat curt. Ha tractat la confessió i com debem practicar aquet misericordiós sagrament.

A dinar hem tingut en Tian Llorens i esposa seua amb els seus dos nens i la nena.// Unes criatures de lo més espavilades. A la tarda, s'hi ha juntat la Felisa d'en Milo també amb la seua nena i els dos nens. Tots sis pibes capitanejats per el nostre Carlos, s'han divertit d'allò més. Ditxoses criatures, angelets de Déu!

8. Avui en Lluís té un mal humor per causa del sofriment que li don una puntada que s'ha sentida a l'espinada en la cintura. S'ha fet remeis que no han donat resultat. Després s'ha posat un pegat foradat (parche poroso) que moltes vegades cura. A ell, sembla com que l'hagués aliviat quelcom, però no del tot.

9. Tampoc avui m'he animat a sortir. Fa un temps xafagós i a punt de ploure. Després ha plogut tot el dia. Som escrit als de Salta. En Lluís[,] quelcom millor.// Ha anat al consultori del d[octo]r Fasola. Li ha receptat tabletes blanques no sé de què i que reposi tan com pugui. Està tot amoïnat amb tanta feina com té al seu devant i tan poc temps per·a fer-la.

10. Encara plou. Per això no he sortit. En Lluís diu que no sap quin dels remeis l'[h]a curat. Reposa i està content. El seu pare li ha portat feina de Victorica. Ahir

vespre no sé qui va venir a encarregar-li uns poders. Gràcies a Déu de feina en té tanta com ne pot fer.

12. En Lluís de nou se queixa que el mal l'hi ha repetit. No deu haber reposat prou. És que la jovenalla en acavat que se sentan bé ja els hi sembla que tot està curat i no és així. El mal ve promte, però per anar-se'n se // fa pregar. Mai escarmentan els joves.

Avui som anat a la parròquia. Feia una fresqueta bonica i sana. No m'he cansat. És la festa dels Dolors de la Verge Maria, nom que te la meua estimada i anyorada filla que amb el seu marit resideixen a París. No li som escrit perquè no sé si ja no hi són allà, puig en la seua última carta m'hi deia que pensaven anar-se'n en altre lloc més com cal.

La meva vista va tirant i prou. Vol ser mol poc cansada. És gandula.

13. Són les sis de la tarde. Fosqueja. S'en acaban d'anar la Nina Rosasco amb el seu marit. Quin matrimoni més bonic!

En Lluís ens acaba de dir que li han ofert el Registre Civil de Morón i que l'ha acceptat. Aquet no és ben seu com // el de l'escribania. Pot fer anar els dos. A més, li han ofert un lloc al centre que és mol ben pagat. No sé si podrà fer tanta cosa. Que Déu li dongui salud!

Avui no fa tanta fret com ahir.

Som escrit a la s[enyo]ra Pericas de Barcelona.

14. Diumenge. A dinar hem tingut els de Tacuari. Joan, Sara i nens. Tots mol bé i divertits. Han cridat un auto que els ha portat a tots a passejar fins al poble de Sant Miguel. Jo m'he quedat. Som oït missa primera.

15. També avui he sortit dematí per assistir a les meues estimades devocions.

En Lluís està content per tanta feina com té. Molta més de la que pot fer. Va preparant la sortida per Córdoba. Tan·de·bo hi deixi la dolència que el molesta.//

16. També he sortit dematí. Són dies de records sants que devem aprofitar-los.

La missa d'avui ha estat dels nostres difunts tan estimats que ens han deixat. Som posat carta a correus per a la s[enyo]ra Pericas de Barcelona.

17. Avui en Lluís ha sortit per Córdoba. Hi va a descansar uns dies[,] que prou ho necessita. Haurà de fer el viatje de dies. Com que no fa fret l'haurà trovat més bonic.

A la tarde la Miria i l'Alfons han acompanyat el seu fillet a que el d[octo]r Fasola el visités. No és pas que estigui malalt, però un cop són aquí ha estat millor un repàs mèdic. Ha dit el d[octo]r que està perfectament bé.

Hem rebut unes lletres de la Mima. Diu que aprofita l'estada allà i que // se diverteix molt. Que ha anat a l'Hotel Llao Llao. Que hi ha anat amb cavalls i que tot lo que veu és fantàstic que no sap com esplicar les seues impresions. Que fins el dia 25 no li asseguran llit en el tren per·a poguer tornar. Fa bé. Que aprofiti que ja li vagarà de trescar quan sigui aquí.

18. Dijous Sant. Som assistit a les funcions pròpies del dia. Totes mol concorregudes. El monument[,] curull de flors blanques i mol de llum. Tot plegat era bonic. A la tarde m'he sentit fràgil per a tornar a la parròquia. He meditat aquí soleta. La Miria amb la seua mare han anat al centre a visitar monuments. A la nit som escoltat música d'en Sebastià Bach. Després[,] un sermó d'institució. S'ha esplicat bé però n'he // sentits de mol millors[,] d'oradors. S'ha queixat mol de tantes comunions sacrílegues per tanta ignorància.

19. També avui he sortit dematí a les meues devocions predilectes. Hi habia molta humitat i m'he cansat forsa. Per això a la tarde no m'he animat per a tornar-i. A la vetlla hem sentit el sermó de les Set Paraules que digué Jesús mentres fou clavat en la creu afrentosa. Donava una devoció tan gran i comunicava uns pensaments tan piadosos que semblava talment que ens traslladàvem en aquella dolorosa tarde de Divendres Sant en contemplació dels dolorosos actes tantes centúries ha que varen passar. Semblava que ens hi trobàvem.

20. Avui dematí, m'he sentit mol cansada i amb tot i sentir recansa de no poguer assistir a les funcions litúrgiques tan santes // no m'he sentit prou animada per assistir tement sentir-me'n tot el dia. És que és una missa mol llarga per tantes cerimònies com s'hi fan totes elles admirables.

21. Diumenge de Pasqua de Resurrecció.

A la Verge
Gran delit vos presentava
Vostre Fill resucitat
Amb cinc roses que portava
En les mans, peus i costat.
(Estrofa dels Goigs de la Verge del Roser)

Som oït la missa primera. Llavors, quan he sortit de casa una espessa boira molestava en gran manera. El dia s'ha anat aclarint. La comunió ha estat una de les més concorregudes que jo hagués vist a la nostra parròquia. L'església[,] plena de gent. Que Déu hagi beneit a tots els fidels que // de bon cor han celebrat aquesta gloriosa festa, una de les principals de l'any.

A dinar hem tingut la bona amiga s[enyo]ra Carmen Tierra i la Carmeta nostra que l'Alfons junt amb en Carlos l'han anada a buscar. Han jugat, han anat a les Calesitas, i per fi han donat unes voltes amb el sulquito ells dos sols. Estaven de lo més contents. Els nostres hostes han sopat aquí i després s'en han entornat al Centre. La Miria i l'Alfons han sortit a passar la nit per fora no sé si amb els de Tacuari. Millor que se diverteixin. Bé prous penalitats els hi toca passar!

22. Avui no he sortit, amb tot i que he passat una nit que potser fan quissab els mesos que no les passava tan bé. És que no hi habia neblina que en diuen aquí. Si visqués amb un lloc sec segurament les hi passaria // totes les nits bé. No es pot tenir tot.

Hem rebut molta correspondència dels nostres estimats i fins una carta de la Irma. En Lluís diu que tan bé li comunican els aires i quietut de les montanyes de Córdoba. Elva també escriu. Irene carta llarga parlant extensament del seu nen i de la Mima. Se la veu contenta a n'Irene. Diu que la Mima ha posat tan afecte al seu fillol que només de pensar que l'ha de deixar ja llagrimeja. Pobre Mima! És la marepedàs de les seues germanes.

La Sara i en Santiago també animats del tot. Mol trevall i bons sous. És lo que se necessita en els temps dolents que trepitjem. Amunt els cors! Pit i fora!

23. Avui[,] festa del sant patró de Cataluña. Valerós militar romà que va ser màrtir per defensar la fe de Jesucrist. Ditxós d'ell.//

24. Quina nit de trons acavem de pasar! Ha plogut. Després ha fet bon dia.

Hem rebut uns mots de la Mima. Se veu que està mol contenta a Bariloche. Que tot és bonic, que fan festes d'asado i boniques caminades, que el nen creix i se fa maco i que tots ells estan bé de salud. Que no pot tornar perquè el tren no li concedeix passatge.

Ahir vaig escriure al p[are]Molinero.

Avui provablement en Domingo haurà anat a trevallar novament a Alberdi.

A Nicaragua un avió se va encendre. Diuen que hi ha 21 morts. Quins desastres!

La mare Gracieta ha anat al d[octo]r Fasola.

Som de nit. Les deu. Fa uns espatecs de trons i llamps que fa por. Fins som encès el ciri beneït que tinc sobre l'escriptori. Una tormenta que a fora segurament fa esgarrifar.//

25. Avui després d'una nit de tempesta fort, els núbols han fugit segurament al riu a pouar més aigua. És la festa de sant Marc gloriós evangelista de Jesús. El presentan amb un lleó. Diu que va comensar de predicar l'evangeli en Egipte principalment en Alejandria. Parlaba de sant Joan Batista, quan predicava en un desert, lloc on hi ha lleons, animal simbòlic de la visió de Ezequiel que fa extremir tot el desert per els seus bramuls. Siguem devots de l'esmentat evangelista màrtir de Jesucrist.

La missa ha estat a les nou trenta perquè ha estat per una parella que han pres el sant sagrament del matrimoni. Que Déu els fassi ben felissos.

La missa d'esponsalis no ha tingut res a veure amb la del sant evangelista. Aquesta ha estat la primera.

Som escrit a la Mima.//

26. Amb tot i que el temps no era segur he sortit dematí. He posat al *caixó* de Correus una carta per la Mima. He seguit camí a la parròquia. Fetes les meues devocions, he retornat entrant al mercat per a parlar amb la Rosita verdulera, comunicant-e-li que estàvem sense minyona per uns dies. M'ha dit si en volia una de catorse anys. Li he dit que sí. Lo que convenia era trovar-ne una que servís per recadera i rentar plats. Al arrivar a casa, l'Alcira ja era fora, per lla les onse ha vingut una dona jove amb dues filles. Hem tractat amb la més petita que era la recomanada de la bona Rosita. L'atre noia la seua mare ja la tenia llogada per una casa de Morón. La que ha quedat per casa se diu Azulina. Quin nom més finet i senyor! Ens ha fet bon efecte[,] la noia. Hem rebut postal d'en Lluís i la Elva.//

27. Tot avui plou. He llegit els tràfecs que tenen els que volen derrocar a Franco i no ho poden obtenir. Hem dol per el perill que côrra el pobre Francisco de na Montserrat, de que el cridin novament a files. Déu no ho permeti!

30. Fa fret. Res savem dels nostres estiuejants. Ni l'un ni l'atre ens arriban.

Avui ha vingut la Mari Gómez amb el seu marit. És un jove mol agradable. Déu els fassi ben felissos.

Som escrit a la Sara.

Les vuit de la nit. En Lluís ens ha arribat content de la seua passejada. L'han acompanyat el senyor Valerga, la Elva i una cosineta seua. Tots ells bé de salud. Han fet el camí amb el seu auto. Are li toca trescar de ferm. Té devant seu molta feina.//

Maig

1er. Gran festa del Trevall. Tot està paralitzat celebrant el descans absolud.

Som escrit aèria per la meua Maria. Ahir vaig escriure a la Sara nostra.

Avui també l'Iglésia celebra la festa dels gloriosos apòstols sants Felip i sant Jaume[,] el menor cosí germà de Jesús. Ditxosos ells que varen trevallar i sofrir martiri defensant la relligió catòlica fundada per ells mateixos.

Ha fet un dia explèndit. No he sortit perquè la missa era al colegi.

2. Rebem carta de la Mima. No sap com esplicar lo mol que se diverteix. Que vol pujar al Tronador, que se passeja per els *lagos* embarcada, en fi que tot allò és de lo més tentador per tan atractiu, però el dia que diu fent fret és gelat.// Que no sap quan tornarà per causa de no poguer conseguir llit. Que el seu fillol se fa tan bonic i simpàtic, que ja comensa de conèixer que li diuen cosetes que el fan riure. Que tots estan bé i contents.

He posat una carta aèrea per la meua Maria. Déu vulgui que la rebi.

Avui ha fet un dia explèndit, fredot es dematí i al enfosquir-se de la tarde.

He fet el meu caminet a la parròquia sense cansar-me en cap del dos camins.

Qui tingués la sort de tenir l'església ben vora de casa! Com m'en aprofitaria. Déu no ho vol. Alabat sia per sempre.

Diuen que na Gracieta ha tret dos mil cinc-cents pesos. *Será verdad* etc?

3. No són tans els pesos que ha tret la mare. S'han tornat mil en el sorteig de la Capitalizadora Argentina.//

El carter ha estat explèndit per a mi avui. He rebut carta de la meua Montserrat i de la meva nevoda Lluïseta Rocas. La primera m'esplica que el seu fill més grant s'ha promès amb una noia filla de Sant Feliu de Guíxols. Que el petit n'ha uiada una de la vila de Lladó. És vora la frontera de Catalunya amb Fransa. Aquet en té moltes que el ronden. No en faig cap cas. Encare ha de carregar-se sa *cuixa de bou*. Ha de fer el servei militar. Els hi som escrit als dos. Tan na Lluïseta com na Montserrat se queixan per la carestia de la vida. És un flagell mundial.

Avui 1er divendres de mes. Ha vingut Domingo.

5. Diumenge. Som oït missa 1a. Feia frescoreta. No m'he cansat. Ha fet un dia preciós. La Miria, Alfons i Carlos // han anat a passar el dia amb el matrimoni Nina R. de Mastropolo.

6. Avui a dinar hem tingut el senyor Sonsonegui. Ha comprat una casa aquí i en Lluís ha fet l'escriptura de compra.

7. Avui al sortir el sol semblava unes brases de foc. Com que diuen que cel roent, pluja o vent he tingut por de mal temps i m'he quedat.

A la tarde mentres estava acavant una carta per na Lluïseta ens ha arrivat la Mima. Sola i sense haver avisat. Ens ha sorprès de debò. Està contenta de tot lo que ha pogut contemplar en aquelles llunyanes terres que ens tenen a n'Irene i els dos Ricardos. Està encantada del seu nevot-fillol. Diu que és mol maco i espavilat. Qui el pogués vèurer!// La Mima ha portat una colla de cosetes de fusta fetes allà com a record de la seua estada. Són *chucheries* que en diuen aquí. Ben trevallades per els indígenes. N'hi ha per la Elva, Nena Gibert, Ester Funes etc.

8. Avui he sortit dematí. M'he cansat y tot el dia m'hi he sentit cansada. Semblava que m'havian donat una palissa, o que hagués caminat molt. El cel ha amenassat tormenta pro no n'ha feta. En Domingo ha vingut a recollir els seus patracols que li retenian la policia. En Lluís l'i ha solucionat tot. Aixís podrà trevallar. És un bon home i mol retret. Li plau trevallar i dormir.

9. Ens hem llevat amb una boirada de lo més espessa. Després ha fet bon dia. El matalassé ha refet matalassos avui.//

12. Diumenge. Avui a la parròquia he cumplert el precepte pascual. Ha estat el dia senyalat per·a les dones catòliques d'aquesta parròquia. És la principal. Les altres esglesietes són nostres perquè perteneixen al terme del poble. Diumenge passat foren els nens i nenes. Diumenge que ve seran les Filles de Maria, les noies d'Acció Catòlica i fins les que no perteneixen a cap associació parroquial. I per fi el quart diumenge dia 26, els joves de A[cció] C[atòlica] i tots els d'aquet poble, homes casats i tot. D'aquesta manera queda distribuït el cumpliment del precepte pasqual. A tots els que avui hem combregat ens han donat una estampeta de la Sagrada Família com a record de tan bell i recomanat acte.

Avui l'avi Joan, àvia Gracieta,// Alfons, Miria i el seu fill han anat al Parc Japonès. En Carlos n'ha tornat encantadíssim de tantes coses com hi ha trovat per a divertir-se. Diu que el seu avi li ha donat el seu moneder amb facultat de gastar tanta plata com volgués. Diu que ha procurat no gastar-la tota a fi que li quedés per quan arrivarian aquí pogués donar dos o tres volts a les Calesitas. Al parc hi ha vist tantes coses que li plavian, però lo que li dolia més era que en Lluís no ho pogués veure. Quin deliri té per el seu oncle escribano!

Estic atuïda per el dolor que tinc al jonei dret. Hi ha una humitat mol lletja. Després, el sol llueix però l'humitat queda fins al moll dels hossos.

13. El dolor segueix. Per això no he pogut sortit. Ahir nit m'hi vaig passar un llapis nomenat Rati Salil. Avui dematí també.// Sembla que va quelcom de baixa.

Avui el nen de la Sara cumpleix un any. Hem rebut extensa carta d'ells tota plena de referències als seus actes i *aventures*. Ja els farà suar als seus pares un bailet tan aixerit. Conta la seua mare que al demanar-li al nen que li mostrés el peu amb la sabateta ho volgué fer i com era de vèurer, caigué de *cun* (que en deia avans en Carlos). Que després, al volguer complaure qui li repetia lo mateix, procurava arrapar-se amb lo que podia a fi de mostrar el peu i sostenir-se. Diu la seua mare que es veu que el pibe va caure de cul una vegada però va escarmentar...

Avui, l'avi Joan ha convidat a en Carlos al mercat de les llanes Avellaneda. Li recaba tenir de llevar-se dematí, però per fi s'ha decidit seguir-lo. Al tornar ens ha contat que havia vist molta llana // i que havia anat dues vegades amb barco. És un bailet de lo més entramaliat però les entén totes. És el més gran dels meus besnéts.

14. El meu jonei no s'acava de curar.

Som acavat una bufandeta per en Carlos Musterós i Llorens. N'està tot joiós i agraït. És de llana mol fina, color marron. La seva padrina hi ha fet el sarrellet dels caps.

18. Com sempre deixo passar dies sense fer aquí cap lletra. És que no tinc tema. Som a dissapte i no me som animat a sortir cap dia. El reuma o lo que sigui que m'adoloreix el jonei de la cama dreta, no hem dóna ànims per·a fer el meu caminet matinal. A més, han passat uns dies que tot el dematí hi habia boira tan espessa que per creuar Rivadavia m'hauria vist negra.//

Avui s'ens ha anat l'Azulina. La seua mare li ha trovat una casa per·a servir com ajudanta fixa. A casa nostra tan·sols era interina. En necessitem una de més gran.

Avui el calendari litúrgic ens diu que és la festa de la Verge de Luján. Ella salvi la República Argentina.

A dinar avui hem tingut la *Chiche* Destéfono i la *Chicha* Estalarra i a postre i cafè l'amic *Chicharaso*. Tot eran *chicharos*. Quina colla de bons amics! Ens han fet passar un dia de bona companyia. Are són les deu i mitja de la nit. El meu jonei delicat sembla que s'ha decidit a no molestar-me. Ja era hora.

19. Diumenge. He sortit dematí. He oït la primera missa. El meu dolor segueix, però no tan fort com avans.//

21. Dia lleig. Plujós. Tot és humitat. Són les tres i mitja de la tarde. Fa poc que la Miria i la Mima han arribat de la seva excursió al santuari de la Verge de Luján. Estan mol contentes.

22. Un dia de pluja. A la vetlla, la Miria, Mima, Lluís y Carlos Musterós Llorens han anat a una festa de balls antics argentins. Han tornat encantats de tot lo que han contemplat.

23. Des d'ahir que fa un vent fort i fret. És del sud. El cel ennuvolat blau i negre. Sembla que entrem per fi a l'hivern. Hem contemplat una colla de fotografies dels nostres de Bariloche. Tots tres fan bona cara. El nen se veu que va creixent sa i maco. Qui el pogués vèurer! Amb alguns hi ha la Mima.//

24. Avui ha arribat dels Estats Units la Estela Garcia Mata. Va sortir d'aquí amb avió el dia dels Sants Reis. Ha retornat per mar. La Miria, l'Alfons i el seu fillet han anat al port a rebre'ls. Diu que han tingut bon viatge.

25. Gran festa pàtria que no n'he vist res. Hi ha hagut missa de campaña a la Plassa d'aquet poble. El dia[,] bo. A la tarde l'Alfons ha anat a casa dels seus amics Estrop de Caldetes que viuen amb una quinta cerca Uniggam. N'ha tornat mol entusiasmat, tan, que demà hi van tots a dinar. La dona de l'Estrop li ha regalat per a la Miria sis metres d'una riquíssima punta al cuixí.

Els altres de casa[,] o sigui l'avi Joan, àvia Gracieta, Miria, Carlos i Mima[,] han anat a Temperley a visitar la família d'en // Milo Llorens. Els han trovats bé i contents de la visita. Jo m'he quedat amb la Chiche Distéfono.

26. Diumenge. Som oït missa primera.

Després de tota una setmana de no surtir de casa per·a res. No m'he cansat en cap dels dos camins. I això que cap dels dos joneis està curat del tot. Un sermó que ens ha fet el p[are] Víctor ha estat de primera. Avui els joves han cumplert el precepte pasqual. En Lluís també com els seus companys. Una colla de casa han anat a dinar a cal Estrop de Culingam. Eran l'avi Joan, padrina Gracieta, Mima, Miria, Carlos i Alfons. Quan anaven a surtir, ens ha arrivat la Gabina Gibert amb la seua filla Nena. Més tart la Joaquina. Jo, ja estaba dedicida a quedar-me sola tot el dia puix fins la Distéfono s'en anava també a cal Estrop, però // després ha decidit quedar-se. A la tarde han vingut en Lluís nostre amb la Elva. Ell habia dinat a can Valerga com ho té per costum totes les festes. Han fet molta companyia. Ha jugat i preparat el cafè amb llet de la tarde, han fet torrades i portat macitas i ben alegrement reunits hem passat les poques hores de la tarde ja que en aquet temps a les cinc ja tenim d'encendre els llums. Teníam el foc encès tota la tarde. Per lla les set han arrivat la colla carregats de verdures tendres que els han obsequiat aquella bona gent.

27. Ens hem llevat dematí per a despedir la bona amiga Gabina[,] que a les set ha surtit per al poble de Nueve de Julio. Hi té uns nevots on hi passarà uns dies ans de tornar de nou a Trenque Lauquen // refeta i curada de totes les operacions que li han fet. Que Déu li do salud!

Estem amoïnats novament per falta de minyona de servey. Ningú en trova.

Avui a sopar havem tingut el matrimoni i filleta s[enyo]rs Rovira.

28. Avui en Lluís ha estat a La Plata per escripturar un document mol important. Se tracta d'una escriptura referent al terreny que el difunt s[enyo]r Jaume Cravino va donar a fi que s'hi construís un oratori baix l'advocació del gloriós apòstol san Jaume. Ha de ser públic. Ha dit en Lluís que amb la comitiva ha dinat al seminari d'allà. L'oratori serà o és ja construït al carrer de Amèrica prop del de Gaona. Allà hi celebrarà el p[are] Fermín Rial. Ha dit en Lluís que d'aquí al nou temple hi ha 10 cuadres.//

29. Avui dematí s'en han anat la Miria amb l'Alfons i el seu fillet, donant per acabades les vacances. Déu i l'àngel bo no els desamparin mai.

30. Gran festa de l'Ascensió de Jesús. Som oït la missa primera. Quan acavat l'evangeli han apagat el ciri pasqual, he sentit una emoció dolcíssima semblan[t]-me que en aquells moments Jesús prenia el seu vol ple de santa agilitat entrant a la santíssima nuvolada que l'acompanyava a les regions del cel ple de glòria d'on n'havia sortit per a la nostra redenció. Aquell deliciós ciri que les abelles habian produït, i que des de Pasqua havíam contemplat, i el Dissapte Sant l'havíam vist encendre sent la primera llum del foc nou d'aquelles suntuoses cerimònies matinals bo i cantant el gloriós "Lumen Cristi" // per tres vegades. Després aplican els 5 grans d'encens simbolitzant les llagues de nostre Redentor adorable. Des d'aquell dia fins al de l'Ascensió[,] que és avui, l'Església i amb Ella nosaltres fidels seus, contemplem l'esmentat ciri com al mateix Jesucrist ressucitat visquent entre nosaltres. Per això avui al apagar-lo m'ha semblat que ens deixava. Després el celebrand ens ha fet un sermonet deliciós, com ho fa gairebé tots els dies de festa. Que Déu li dongui salud per a poguer continuar la seua vida tan ben aprofitada.

31. Ahir vaig escriure a la Sara nostra.

Aquí s'acava aquet tan bonic quadern. Quedan 7 mesos per acavar l'any. Les seues notes continuan amb un de 50 fulles que m'ha comprat la Mima. Si no me moro aquet hivern, ans s'acavi l'any haurà de comprar-me'n un atre.

Alabat sia Déu que m'ajuda sempre.//

Volum XVI bis

Pax

1946

Continuació del quadern n[úmer]o 16. 1945-1946.

Juny

1er. Na Gracieta ha estrenat un abric nou. Que Déu permeti pugui lluir-lo aquet i d'altres amb bona salud.

2. Diumenge. En Nadal amb l'avi Joan han anat a fer una visita a cal Estrop. Després han dinat a casa. Fa fret.

3. Hi ha tres dies que a les panaderies no hi ha pa. Tan·sols tenen galleta, i encare ens la tenim d'anar a buscar.

4. Avui és la gran festa del cambi de president de la República. Ha resultat elegit el coronel Juan Domingo Perón. També ha obtingut la faixa de general. Déu vulgui que tans grans ho[nors] // no vingui dia que li pesin molt. Hem escoltat les cerimònies del camvi. Tots els elegits han jurat per Déu i els sants evangelis cumplir els seus deures, i que si no ho fan Déu i la nació els hi'n demanin comte.

Quan vaig arrivar a l'Argentina era president el d[octo]r Marcelo Alvear. Del cap de poc va acavar la seua presidència i va pujar el d[octo]r Hipólito Irigoyen. Aquell el varen destronar la revolució que va fer pujar al general Uriburu. Al cel sian els dos. Del cap d'un temps aquet va cridar al general Justo. Aquet va ser sustituït per el d[octo]r Ortiz[,] que va estar malalt sempre. El va sustituir el d[octo]r Castillo[,] que va ser un bon home. Una revolució dels militars el va tirar escales avall de la Casa Rosada. Llavors varen nomenar el general Ravoson[,] que va durar crec tan·sols una nit dimitint del seu càrrec sustituint-lo el general Ramírez.// Aquet també va durar poc i va entrar el general Farell[,] últim de la colla que els ha sustituït el que han coronat avui. Si ho fa bé que Déu permeti pugui acavar el seu temps que li correspon i si no encare en quedan més d'homes per a gobernar la República.

5. Al te ha vingut la senyora Tierra i la Elva.

6. La Mima ha pescat un trevall de la seua professió. El señor Bugani li ha encarregat un plano per la seua casa que vol construir al carrer de Rivadavia.

7. La Mima m'ha comprat llana per teixir uns zoquetes per a n'Irene. També ha comprat un bonic mantel de te ben dibuixat a fi de brodar-lo quan jo pugui. És per ella. Ja fa // temps que li demanaba que ella o en Lluís en compressin un. És senzill[,] hi haurà poca feina.

Hem mort el pavo que fa temps ens va enviar la Miria. Tindrem teca per dies. *Avui* la *Elva* ha *comensat* la devoció de combregar nou primers divendres de mes. Tot sia per·a el Sagrat Cor de Jesús. Ell permeti que'ls pugui acavar tots sense interrupció.

8. Avui na Gracieta amb en Joan han anat a visitar la família Batlle i Planes. Després han anat a can Joan i han portat la Carmeta. Ha vingut tota contenta amb els seus avis. S'ha quedat a dormir. La Mima ha anat a sopar a casa d'una família d'amics seus. En Lluís l'ha anada a buscar. Es varen conèixer a Bariloche.//

9. Diumenge. Som oït missa primera. El sermonet referent a la gran festa de la vinguda de l'Esperit Sant ha estat maravellós com ho són tots els que ens fa el nostre senyor rector. Quan he sortit de l'església m'he donat comte que habia plogut i que encare plovia. Per mi era un conflicte. El paraigues que porto sempre tan·sols hem serveix de bastó. Utilitzar-lo per la pluja no podia ser; i seguia plovent encare que no mol fort. He fet demanar un taxis a la Curba perquè em portés a casa. Arrivant aquí jo no portava plata. Qui habia de pensar que la necessitava! L'avi Joan ha pagat i el conflicte ha quedat solucionat.

A la tarde han vingut tots els de Tacuarí. Elva i fins en Domingo Avellí. Aquet s'ha quedat a sopar.

Hem rebut una carta exprés del bon // amic s[enyo]r Vidal. Diu que allà ens ha trovat una serventa recomanable. És filla d'un vell empleat de la casa Llorens. Tan·de·bó sigui un fet. Ho necesitem mol. No s'en troven ni per remei. Quissab què en sortirà.

12. Tot avui plou. Són les cuatre de la tarde i ja és fosc. Som escrit als tres de Bariloche.

13. Avui festa de Sant Antoni de Pàdua. Tot el dia ha plogut.

14. Tot avui fa un tremendo temporal i pluja. Tot ve de l'Este.

15. Hem rebut molta correspondència dels nostres de Catalunya. Fotografies dels nois de na Montserrat com també de la nòvia del més grant. Contan // moltes penes per el mal estat allà. No és estrany ja que aquí també se té de contar molt.

16. Diumenge. Avui la festa és dedicada a la Santíssima Trinitat en nom de qui comensem totes les coses. També per mi és festa de gran record puig si la Pasqua de l'Esperit Sant hem recorda el naixement de la meva Montserrat, la festa de la Trinitat hem recorda la felís entrada de la nostra Angeleta (a c s) a la clausura benedictina del monastir de Sant Pere de les Puel·les de Sarrià de Barcelona. Quan passàvem per la plassa de l'esmentada població, les campanes repicaven per l'ofici d'aquell gran dia. També nosaltres sentíem el goig de veure que la meva plorada filla obtenia lo que tan ella desitjava que era entrar relligiosa en un lloc on podria cantar les glòries benedictines que // amb tan goig havia estat aceptada per la comunitat de tan distingides senyoras. Érem l'any 1917. Allà va viure mol felissa fins quan el seu monastir va ser destruït i saquejat havent d'abandonar-lo ella i totes les altres relligioses que eran me sembla unes 39. Totes elles escampades on varen poguer-se refugiar. La nostra per fi va poguer-se arredorsar amb en Florenci[,] que no totes varen tenir membres de la seua família on recullir-s'i. Després que tot va ser apaivagat va tornar al monastir, però enmalaltida. Allà va ser tot lo possible assistida espiritualment i corporalment fins que Déu la va cridar per a portar-la al cel a descansar de tantes penalitats un dia 4 d'abril de 19[41].

Som oït missa primera. El dia lleig i plujós, els camins plens de fanc. Arrivant a casa m'he trovat que // ens havia arrivat una noia de Victorica. Els bons amics matrimoni Vidal ens l'han proporcionada. És filla d'un antic peon d'en Joan. Aixís que l'home amb goig s'ha després de una de les seues filles sabent que l'enviaba amb la família de d[on] Juan. La noia se diu Gabriela. Sembla la pobre que està tota aturdida. Ja li passarà.

17. Continua el temps lleig i ple d'humitat. El sol ha lluitat però no ha vensut. La roba hi ha vuit dies que és muyada i s'haurà d'aixugar amb la planxa. És una molèstia més.

La Rita Brizuela ens ha telefonat que ha deslliurat un nen i que ella i el seu fillet segueixen mol bé. Que Déu els ajudi amb tan poca salud com té ella! Són per a nosaltres família estimada per el bon record dels anys // que va estar amb nosaltres de serventa. Are no hi estan tan per les cases.

18. Continua el mal temps. No plou però està tot el cel ennuvolat.

Des d'ahir que tregino un refredat. El vaig combatent amb fucols i un aigua de alquitrà. L'havia comprat pera curarme la tos. Crec que hem farà bé perquè amb tot i el refredat en tinc ben poca. És alquitrán Goudron Guyot. Mai n'habia pres. És un medicament antic. Lo que molesta és tenir-lo de pendre amb tanta aigua. Una cullerada de cafè per un got d'aigua. S'en pot fer un litre posant-i una cuyerada sopera, però jo prefereixo fer-la cada vegada amb un got d'aiga i una cullerada petita del líquit d'alquitrà. Aixís ho prenc calentó. De totes maneres repucna de pendre'l,// però també molesta la tos.

Vaig fent els zoquetes de n'Irene.

La Mima ha posat fustes noves al vàter del quarto de bany.

19. El meu refredat va pujant.

En Lluís ha anat a La Plata.

20. Gran festivitat del Corpus Cristi. Avui se diu que les dones parlan llatí. És una broma. Hi parla tot el món llatí quan nomena la seua festa.

El refredat meu no m'ha permès veuren ni sentir res. No he pogut sortir de casa. Ben soleta aquí a la meva celda he llegit i meditat el magnífic aconteixement de fa tans segles en aquell suntuós saló que va oferir Simó en agraïment per haber obtingut la miraculosa curació de la lepra. Avans era el promès de Marta, la germana de // Llàtzer i Maria Macdalena. No es va verificar el casament al donar-se comte de la terrible enfermetat. Després del gran miragle de la curació, d'acord els dos, resolgueren no contraure matrimoni. Tot això ho conta el jesuïta que va escriure els tres volums del evangeli novelat.

També aquest any s'ha escaigut la festa de Corpus el mateix dia de la jura de la bandera. Són dues festes aquí mol celebrades. No n'he vist ni sentit res per causa del refredat que li ha donat la gana d'invadir-me.

21. Avui[,] festa del felís jove relligiós jesuïta sant Lluís Gonzaga. L'he obsequiat des de la meua soliua celda ja que atre cosa no m'ha estat possible fer per no poguer sortir de casa. He passat una nit de lo més bé. Després de llevada m'ha agafat // com un atac d'asma que m'ha assustat per la gran fatiga que he sentit. Durant el dia m'he sentit relativament bé.

Are prenc el remei que m'ha aconsellat la d[octo]ra Chiche (Destéfono) que és Parasmin Promeco. El mes de desembre prop_passat vaig passar un refredat crec mol més fort que el d'are i va anar-me mol bé. Tres cullerades de sopa cada dia, sempre una hora avans o després de menjar. Déu hi fassi més que nosaltres[,] deia en Tomàs Peó de Mont-ras quan curava amb oracions.

De nou el temps se posa lleig. Passem un hivern que no és rigurosament fret, però és mol humit que és pitjor. L'humitat mai és bona.

22. El temps se posa més cru. La fret apreta. La ràdio ha dit que ha nevat a la Pampa. Que a Santa Rosa hi neva // copiosament. Pobres noies nostres! com se deuen bufar es dits! Jo, avui ja som arreplegat l'acostumat rejol calent sota dels peus i ben abrigats amb flassades. La qüestió és vèncer l'enemic.

Som escrit a la Irma i als nostres de Pirovano. La Elva i la Mima van preparant una festa per avui tarde i nit. És una reunió de jovenalla.

23. Diumenge. Tots se lleban tart. És natural que ho facin. Després d'una nit de tan moviment. Jo no he sortit de la meva celda però m'he enterat bé del moviment de la festa. No sé de fixo quans eran; però eran molts. Els tres germans Nadals, Roger, Janic i Maria Lluïsa. Les tres germanes Funes, Nena Gibert, Elva, Carmeta Castillo, Gringa, Mary Moreno, una Brizuela; aquestes totes de Morón. Mols excompanys universitaris de la Mima. Lluís i amics seus.// Germans Coco i Perla Bori. d[octo]ra Destéfono Tixarasso etc. Val més que no continuï nomenant perquè és difícil recordar-los tots. Lo que sé que fins hi habia un cubero que el pobre se moria de fret, com és natural. Crec que pobre noi s'ha sentit malament. Feia mala nit per·a ell. No ha vingut a saludar-me

com els altres, i per això no l'he conegut. La Chiche m'ha presentat un seu company de professió.

En fi, que la jovenalla han passat una nit deliciosa. Moltes vegades he recordat festes dels meus fills i filles allà a la nostra Catalunya. Són coses que alegran l'esperit decaigut per tans motius produïts per aconteixements d'allunyaments de sers tan estimats. Quan se tenen tans anys se recordan moltes coses, i més en la quietut que ens enbolta per no tenir ja forsa per ajudar en els moviments familiars. Avant sempre.//

A dinar ha vingut la Mary Gómez. Està tota amoïnada amb les molèsties que passa en els primers mesos d'embaràs. Ja li passarà ben aviat.

La mare i en Lluís han anat a cumplimentar la família Valerga. S'han reunit la nombrosa família que són per ser vigília del cumplianys del més vell s[enyo]r Joan. Avui essent festa, els hi ha vingut millor de reunir-se. Déu els ajudi!

24. Avui festa de la Nativitat de sant Joan Batista. Tampoc l'he pogut obsequiar com hauria volgut, per tanta fret. Ell sí que el presentan vestit amb una pell de xai ben grossa. Felís ell que va ser tan pur i santificat an de néixera. És el sant de molts membres de la nostra família com també de l'avi Valerga. A més, és també avui que cumpleix els seus vuitanta anys. Que Déu l'hi'n // concedeixi moltíssimes més és lo que més li desitjo. Amb la salut que té és fàcil que ho consegueixi.

25. Altre vegada plou. Fa fret molla. En Lluís i la Mima han anat al casament d'en Tatán. Déu els fassi felissos.

El d[octo]r Rosasco haurà sustituït el seu pare que al cel sia. Va fer bé de seguir la medicina. Haurà trovat el camí aplanat.

28. Avui festa del Sacratíssim Cor de Jesús. Llegeixo que l'any passat feia bon temps i que vaig assistir a la missa que se va celebrar en honor seu. Vaig fer bé. En la nota hi diu que l'any vinent o sigui avui «qui sab qui serà viu!» Viva som però no tan valenta com l'any passat. No he pogut sortir de casa per mal temps. Entre això i que no estic refeta del refredat, Déu no m'ha permès assistir a les meues devocions // predilectes. Hi ha molts dies que no he pogut satisfer el goig d'oir missa i assistir al festí angelical de la Sagrada Taula. Déu ho vol aixís. Si Ell ho vol jo també. En tot lloc i en tot moment, per a sempre alabat sia, lo Santíssim Sagrament.

29. Sant Pere i Sant Pau gloriosos apòstols martiritzats en defensar la doctrina evangèlica de Jesucrist. Ditxosos ells que fa tans segles gosan de la pau santa de Déu a la glòria, on si imitem les seues ensenyances, els trovarem. La vida és un llampec que passa com fent una ganyota. Sembla mentida que el món s'hi aferri tan, sense veure que no ha res més cert sinó lo que hi ha després de la mort. Trevallem fins a l'últim moment per amontonar mèrits, que Déu ens en donarà bona recompensa eterna. Cumplim els nostres deures de bons cristian i arribarem amb goig // a la nostra última hora com ho han fet tots els que ens han deixat.

Avui, per assistir a tan bella festa i no veurem jo prou animada pera fer el camí, la Mima ha cridat un auto de la Curba que ens ha portat a missa. Érem ella, la serventa Gabriela i jo. Era la missa de les onse.

El dia cluc i nebulós. Lloc de casa que més llueix és el meu. Aquí, fins que cau la foscor de la nit s'hi pot estar contemplant el cel encare que la neblina l'amag[u]i. Sempre a punt de ploure però no plou. La Mare Gracieta amb l'avi Joan, cada u al seu llit contan rondalles d'aquell temps que eran joves. La Mima i en Lluís animats de la seua joventut bo i tirant plans per l'avenir. Els que tenim allunyats se la campan, i jo aquí fen córrer la ploma amb un rejol calent als peus i una flassada sobre.//

30. Diumenge. Dia lleig, sense sol ni senyal de festa. No m'he animat a sortir ni per a cumplir les meves obligacions de bona cristiana. La mare al llit, el pare ítem. Semblem embruixats. Ahir se celebrava el martiri de sant Pere clavat en la creu de cap per avall. Avui el de sant Pau degollat amb una espasa. Les seues imatges, avans eran a les portes de pujar al sacrari gran de la església de Llufriu, ans de ser tota cremada per els infelissos butxins de la Segona República Española. Déu els perdoni. Fa fret molla. Vaig recuperant forses. Avui, els Estats Units hauran destruït la tan renomenada bomba atòmica al lloc de Bikini. Es veu que han pres moltes precaucions devant el perill d'una cosa tan extraordinària.

Avui som escrit als de Salta.//

Juliol

1er. Festa de la Preciosíssima Sanc de N[ostre] S[enyor] J[esucrist] «*A Cristo Hijo de Dios, que nos redimió con su sangre, venid y adorémosle*».

Copiat sense traduir del "Misal diario y vesperal" al que per no trovar ulleres com necesita la meva vista, no puc usar-lo a l'església com ho feia avans amb tan goig. Mol

m'hauria complagut poguer oir missa avui i combregar en honor de tan bellísima festa. Déu no ho ha volgut. He llegit les notes de l'any passat i trovo que bo i essent diumenge tampoc vaig poguer sortir de casa per tanta fret com feia. Aquet mes és el més lleig per tan atrevit. "La Nación" diu que a Bariloche hi està nevant copiosament. Que la ciutat i ses montanyes tot està cubert de neu i que hi ha una munió de turistes. Els nostres s'hi deuen glassar. Com deuen abrigar el seu fillet[,] pobre criatura!

La bomba atòmica va explotar sense // conseqüències desagradables.

2. Avui hem rebut carta dels nostres de Salta. Entre atres coses contan que la Sara se va encendra la roba seua amb alcofoll. Que l'incendi sortosament no fou mol gros però que ella té unes llagues a les cames.

Han vingut la Leonor Villarreal amb una seva cunyada i una nena.

El temps segueix igual. El sol s'ha vist un ratet més curt que ahir. Dematí he tingut tos. Amb la mare hem baixat a dinar a la taula a fer companyia a en Lluís. La Mima havia anat al Centre.

3. El temps segueix humit i lleg. A la tarde ha fet bon sol. La Mary Gómez ha dinat aquí. La Mima procura treure l'entrellat de la feina que espera de la família Bugani. També van progectant la surtida al Brasil amb els seus companys i // companyes universitaris. Tot anirà vinguent.

Som escrit als de Bariloche. Estic aquí a la meva cel·la amb els peus ben abrigats amb el rajol i flassades i que vingui la fret. De més negra en tocarem. No sé res de lo que passa per fora. Ni llegeixo ni sento la ràdio. I no estic pas en els llims. Penso que per amoïnar la vista amb mentides més val no saber les coses.

4. Avui he tingut la sort d'arrivar-me a la parròquia. M'he cansat una mica. Al tornar no pas tan. Are som a la nit i ja estic refeta del tot gràcies a Déu. Hi havia tans dies que no havia pogut combregar que n'he quedat aconsolada. He desdejunat amb el padre i hem enraonat una estona. Ell estaba tot animat. Ni sé com pot donar curs a tot el rem que porta entre·mans. Cada dia és més extens. Avui he comensat de pendra Paletol simple.//

5. 1er divendres de mes. He tingut la sort de poguer assistir a la missa i comunió de l'apostolat. M'he cansat més que ahir. És que avui el dia és lleig. No fa sol. Torna ser

humit. Quan tornava el vent era fret. En fi he aprofitat un dia més d'alimentar la meva pobre animeta com ho tenia per costum piadosa quan podia fer les coses amb bona salud. Trovo que l'any passat vaig quedarme a casa moltes vegades. Avui la Elva ha celebrat el seu segon divendres dels nou que té comensats.

Are són les set i quart de la tarde i és abaix amb la colla. Avui celebrem els 63 anys de l'avi Joan. Ell els deurà celebrar per la Pampa amb els seus negocis. Déu li do salud. Avui s'ha rebut un paquet de deliciosos alfajones que han enviat els de Salta en obsequi al seu pare.

He llegit uns episodis referents a la Verge de Montserrat que fan tremolar. Es veu que els // francesos eran més dolents que els indis d'aquí. He llegit que els soldats de Napoleó després d'haber fet la mar de disbarats a la església i demés llocs de Montserrat varen despullar la venerable imatge de la Verge i determinaren penjar-la amb una alzina. Eren dos els butxins. Un va caure del arbre i va quedar mort i l'atre me sembla que diu que va fugir que no s'en va saber res més. Els indis de Bariloche varen tenir més respecte quan varen quedar sols, sense misionistes varen agafar la imatge de santa Maria de les Neus[,] «la Señora española» que li deien ells, i que la temian en gran manera acusant-la de la forsa que tenia per·a castigarlos puig tots els seus mals donaven la culpa a la *Señora Española*. Doncs la varen despullar de les joies i vestits, la varen abrigar amb una pell i la varen enterrar a la sorra de vora un llac.// Allà la varen trovar uns altres missioners, i és l'hora encare que vaig llegir ja fa temps que és venerada amb una església de Bariloche.

6. Avui no he pas sortit. No estic pas prou forta encare per a sortir tots els dies.

A dinar hem tingut el bon amic Chicharaso, celebrand que ha pescat un lloc[,] o més ben dit empleo[,] del govern que li permetrà continuar els seus estudis. És un jove llest i ple de bondat. Farà camí.

7. Diumenge. Tan bon dia ahir i tan dolent avui! Anit he dormit poc. Es veu que la temperatura tormentosa en té la culpa. Quan m'he llevat eran vora les set. He overt la finestra i estava a punt de ploure. Per fi ha plogut tot el dematí i no som pogut oir missa. Alabat sia Déu! De totes maneres pensava oir la de les onse. No ha pogut ser.// A la tarde ha vingut en Roger Nadal. Després la Emma Estalarra amb la seua nevoda Chicha. Jo no he baixat per por de tenir d'enraonar i tenir molta tos. Aquí al meu escriptori ben quieta no n'he tinguda. Els amos del món se van reunint per a consolidar la pau i no hi

ha maneres d'obtenir-la. Es baraian com gossos folls. Rúsia és la bruixa més ambiciosa, que voldria engulir-se tot el món i busca totes les males raons per a enverinar aquesta pau que jo mai he vist que fossin capassos de conjuminar-la. Rúsia tot ho desbarata.

8. La Mima porta un impermeable modern. Fins i tot m'ha semblat que no li va prou bé. Potser no l'hi he vist ben posat. El necessita.

9. Acavem de saber que n'Irene ens ha d'arrivar segurament dissapte pròxim.//

Han vingut en Joan amb la Sara i els nens i han portat una carta d'en Ricardo per l'avi Joan donant la tan estimada nova. Ve ella amb el seu fillet. Diu que ha tingut la sort de poguer viatjar ben acompanyada amb una seua veïna que va a Buenos Aires. Tenen un camarot per elles soles que té cuatre plasses. Quin goig!

Dues vegades he sentit cantar l'himne argentí. És bellíssim. Al cel sia qui va tenir tan acert amb la lletra com també el que hi va posar la tonada. Dematí ha estat la banda municipal o de la policia. No ho sé bé. Els homes cantaven acompanyant-los la seua música. A la nit era dels estudiants del teatre del Colón.

10. Segueix el temps plujós i brut. Ja n'estem tips a més no poguer. En Lluís no està bé dels intestins. Ja hi ha massa temps que el té el mal i no fa lo que deuria // per a curar-se. Diu que no té temps. Mentrestant se li va fer crònic. La joventut mai vol creure.

11. Avui he conversat amb la d[octo]ra Destéfono sobres aquesta molèstia de la gran fatiga que tot sovint m'invadeix. Ella diu que certament és l'asma bronquial que hem té dominada. M'ha parlat del remei que tinc d'anar prenent. El temps dolent i la meva pila d'anys en tenen la culpa.

M'estic remendant les mitxes de llana. Hi faig peus nous.

13. He traspassat un dia que no he fet cap lletra. És que no tenia res per·a dir. Avui sí que ompliré algunes ratlles. Per fi ens ha arrivat n'Irene amb el seu noi de cuatre mesos i mitg. Un bailet de lo més espavilat i robust. Tot lo del menjador // ho remiraba aixecant els ulls, amb un esparravillament que sembla tingui un any. És robust i maco. Grant per la poca edat que té. Ella també està de lo més bé i contenta. Diu que l'any

passat varen tenir un hivern mol cru; però aquet diu que és bastant dòcil. Ha vingut molta gent.

14. Diumenge. Tampoc avui he pogut oir missa. Quan m'he llevat ja he vist que a la nit havia plogut i que el cel estaba tot ennuvolat. Durant el dematí ha cambiat el vent quissab les vegades. Des d'aquí semblava que feia molta fret. No m'he vist prou animada per anar a trepitjar fanc i m'he quedat. Quina recansa n'he sentit de no poguer obsequiar al gran exemple de sabiduria! Déu no ho ha volgut. A dinar ha vingut en Manel Serra Moret. També ha vingut la Nena Gibert. En Manel diu que demà surtirà per a fer una pasejada llarga per Amèrica y Europa.//

Són vora les nou de la nit. En Ricardet plora amb un gran desconsol.

15. Avui és sant Enric emperador i fundador dels oblats benedictins. Tampoc l'he pogut obsequiar oint missa i combregant. Amb tot i que el dia s'ha llevat sense núbols, la seua cara era de fret viva. I jo acobardida per la tos no m'he animat arrivar-me a la parròquia. El bon temps ha durat es dematí. Després, han sortit uns nugulassos negres que semblaven la *atòmica* (i això que no sé quin color té semblant artefacte). En fi; un atre dia lleig. Tan n'Irene com el seu fillet segueixen inmillorablement. Avui, durant una estona, quissab les monadotes que ha fet. Era mentres dinàvem i ell estaba en un llitet improvisat. Ens ha fet riure no pas poc. És mol divertit aquet bailet. Sembla que fa discursos amb el cap, peus i manetes.//

16. Avui, fret ni fret he fet el meu tan estimat camí a la parròquia. La funció dedicada a la Verge del Carme ha estat forsa lluïda. Les comunions mol concorregudes. He tingut un goig mol gran de poguer-me trovar a la santa casa de Déu. Hi feia forsa fret. Tot el cos quedava entumit. No tinc pas ànim de tornar-i cap més any per aquesta diada. Espero i confio poguer acompanyar a la Verge en el seu propi lloc de la Pàtria celestial. Tots els dies li demano tan bé com sé. És tan bona que m'escoltarà fins a l'últim moment de la meva vida.

Quan anava a missa, per lla vora Correus he trovat el nostre senyor rector. Al veurem ha picat de mans aplaudint la meva ardidesa. L'hi he dit «l'espero a la finestreta». Ell, de moment no m'ha entès. L'hi he repetit, i tot rient m'ha respost: «Sí, sí[,] a la finestreta». Segurament anava a visitar // algun malalt. Quan ha arrivat hem estat bona colla que l'esperàvem.

Després de la missa hem conversat una estona. Quan de bé m'ha fet a mi!

El fret és fort i moll que entumeix els cossos afeblits com el meu. He llegit que a Salta estan a 20 graus sota cero. No pas a la capital, sinó amb uns llocs de la montanya que hi ha trevalladors que han hagut de plegar les feines per no poguer continuar amb tanta fret. En Ricardo ha escrit a n'Irene que allà hi neva i hi fa una fret mol forta.

17. Segueix la fret negra. Tot el dia m'he cuidat gelar. Sort que ahir vaig comprar-me unes bones sabates d'abric i els rejols sota dels peus afrontant el mal temps.

Avui, a dinar hem tingut en Lito Llorens. Quin home més animat amb la seua carrera de veterinari! Déu li // do salud per·a lluitar sempre. Té una colla de fillets que el fan trescar.

La nostra Mima està tota engripada. Té febre i no es mou del llit.

18. La Mima gràcies a Déu i als remeis va mol millor. Are és n'Irene que se sent amb refredat. Ella diu que el va pescar al tren venint de Bariloche. És que el temps segueix dolent. Jo avui hem sento millor; però la tos segueix. A los Andes està tot paralitzat per causa de tanta neu. Ni els avions treuen es nas.

19. M'he llevat a les vuit. Tenim bon sol. Els avions volan contents. Ahir nit n'hi havia un que no sé què li passava. Ni un moment deixava de tocar la sirena. Aquesta nit en Lluís ha sortit per Victorica a fer algunes escriptures. Pensa estar allà fins dimecres.//

21. Diumenge. No sé què deuria posar ahir que no vaig fer nota. És que no tinc remei i tinc molta tos i poc humor per escriure. Avui he pogut arrivar-me a la parròquia per a oir la missa de les onse que ha estat solemne i cantada per les Filles de Maria celebrand les bodes de plata de la associació seua en aquesta parròquia. El sermó ha estat a càrrec d'un p[are] de l'Ordre de Predicadors. Han repartit estampes recordatoris de tan bonica festa. Al sortir ens hem trovat amb n'Irene. No savia jo que hi fos ella també. Ha saludat al nostre senyor rector[,] que s'ha vist n'han tingut mol goig els dos. Amb tot i que la missa ha estat a les onse i mol solemne, he pogut combregar gràcies a Déu. Això vol dir que el meu cos no és pas tan feble. Encare duraba la missa que hem sentit tocar mitgdia. Alabat sia Déu.//

21. També celebrem avui el cumplianys de la nostra Carmeta. En cumpleix 9. Tan espigadeta i bona minyona per tot lo que té entre·mans. Li he fet una carpeteta que li som enviada per els seus avis Joan i Gracieta. Ells han assistit a una festa[,] o més ben dit[,] dinar del Casal dedicat a en Manel Serra i Moret i a la seua Sara. Aquí hem dinat n'Irene, Mima i jo. A la tarde hem quedat n'Irene el seu fillet i jo. La Mima s'en ha anat amb els seus excompanys i companyes d'aula per ajudar-los en llurs trevalls del seu ram. A la nit, els avis han sopat a Tacuarí. A la nostra taula d'aquí ningú. Hi havia mol de fum en tota la casa, i m'ha donat tanta tos que no m'he vist animada per·a surtir del meu dormitori.

Aquí m'he fet portar el sopar. La Mima no ha tornat. Debian tenir molta feina. Déu els hi conservi. El nen fa molta bondat.//

22. Ens llevem de nou amb el cel ennuvolat. Tan bon dia que va fer ahir. Lo bo no pot durar. Els meus ulls els sento tèrbols de lleganyes. I això que no som la Lia lleganyosa de la Sagrada Escriptura. I per a més goig que tot lo que va escrit des d'ahir ho faig sense les ulleres. És que hem serveixen tan poc que ni m'en recordo que no les tinc posades. I no vui continuar escrivint insulteses. En Rigi plorisqueja. Ni tan·sols sab plorar. Pobre criatura! Mereix que l'atenguin. La seva mare ens l'ha vestit de… ¿com ho diré? Gairebé se li pot dir *oberol*. Un vestit teixit de llana que és tot sencer fins peus i tot. Un ninet ben abrigat. És un obsequi de la bona amiga Maria Nadal. El que fa ser més grandot. Ha fet bé puig com anava abans sempre els peus li sortian i enfredoraven. Queda mol bé aixís. Sempre que plora vol companyia.//

22. Avui he comensat de pendra una ampolla de Parasmin. Ha costat 6 pesos 20 centaus. No he pogut esperar més. La tos m'ha fet tan mal sobre tot amb la cuina encesa que feia tan fum i que jo ja venia cansada amb tanta fatiga que ja no reposo ni a la nit. Avans, la nit la passaba bé; però are ja som arrivat que la tos hem desvetlla i no hi ha manera de dormir. Déu m'ajudarà. Avui ha vingut la Elva. S'ha mort una seua tia política. Estaba tota nerviosa pobre noia. És massa jove per passar tans contratemps. En Ricardet avui té mal dia. No sab dormir.

23. El pobre ninet està refredat. Això és lo que el molesta que no pot respirar bé. La seua mare també n'està de refredada. Sort que avui fa bon temps i no fa fret. El sol acompanya. A dinar hem tingut la Mari Gómez. A la tarde el seu marit // l'ha vinguda a buscar. També han vingut la senyora Doidanda amb la seua filla Blanca. No sé si encare

viuen a Poitagüe. Més tart ha vingut en Domingo Avellí. Aquet s'ha quedat a sopar. El nostre nen d'en Joan està forsa malaltet. Tan robust que semblava i are tans de mals que el persegueixen! Ja es curarà.

24. Avui han vingut els bons amics matrimoni Moud. Han passat la tarde aquí i s'han quedat a sopar. Són mol simpàtics. La senyora toca el piano mol rebé. Tenen un chalet a Bariloche que hi passan l'istiu. L'hivern el passan a Buenos Aires. També ha vingut la Mary Gómez.

25. Sant Jaume gloriós patró d'España. Som oït la missa de les nou que ha estat un funeral mol solemne. La missa de l'apòstol l'han resada al colegi.// Tot avui ha tirat un fort i fredíssim vent del sut bo i fent un bon sol.

Som escrit als de Salta felicitant-los.

26. Avui és Santa Anna beneïta. «*Vós que ho mereixeu / teniu una filla que és Mare de Déu. Aunt l'han posada? A l'altar majó / que aixuga les llagues / de Nostre Senyó*»[,] patrona de la vila de Blanes.

Han vingut la Mary Gómez amb el seu marit i sa germana Tula.

En Janic nostre està millorant gràcies a Déu.

31. Quans dies sense escriure. És que no tinc temps. Totes les tardes vénen visites i la feina em té lligada sempre. Avui he rebut carta aèria de la meva Maria des de la gran ciutat de París. Les seues notícies són inmillorables gràcies a Déu. Som escrit a na Montserrat. La de na Maria m'ha retornat de mort a vida.//

Agost

1er. Avui festa de la lliberació de les cadenes amb què per ordre de Herodes estaba empresonat el gloriós apòstol sant Pere Anteportam Latinam. Tota la ciutat de Roma estaba de festa de los Azimos i Herodes volia lluir-se fent-lo morir màrtir i el tenia a la presó encadenat del coll i mans custodiat per un piquet de soldats. Un àngel va entrar a la presó desfent les cadenes i guiant-lo fins a la última porta que com totes les altres varen obrir-se per elles soles. Aquella nit tota l'Església pregava per obtenir el lliberament del sant obtenint tan gran miragle. Déu escolta les pregàries.

Som oït missa i combregat en nom de Déu. Han vingut la tia Paquita i la Elva.

He llegit que a Sevilla han arrivat a 52 graus de calor. ¡Quin asado!

Avui l'avi Joan ha portat una pilota al nen Ricardet (Riqui). Com que té les manetes tan petites ni les dues juntes la podian dur.//

2. Avui 1er divendres de mes. La pluja matinera no m'ha permès assistir a les devocions pròpies del dia. S'en han aprofitat en Lluís, Irene i Elva. Aquesta, és el 3er dels nou que té comensats. Al caure la tarda han fugit tots els núbols. El petit xernega. A baix hi ha les ties d'en Ricardo i el pobre està sol.

Avui divendres en Lluís ha anat per 1a vegada a consultar amb un d[octo]r homeopàtic. Pensa seguir els seus remeis.

3. Avui no he sortit. Al matí hi habia una boirada mol lletja. Després ha fet bon dia. A dinar hem tingut la Mary Gómez amb el seu marit. Ella amb n'Irene han fet uns tallarins rellenos que qualsevol els hauria pres per calamares rellenos. Han cuinat mol rebé.

4. Diumenge. Anit hi ha hagut tormenta. Quan m'he llevat plovia. La pluja ha continuat tot el dematí, i no he pogut oir missa. Les noies i en Lluís hi han anat. La Elva els ha vingut a buscar. Ha passat el dia a casa. Ha // portat una coca mol ben guarnida de fruita pernil i olivetes i etc. no recordo què més hi habia. També ha dinat amb nosaltres la nostra aixerida Carmeta. L'avi Joan ens l'ha portada. Ha estat mol contenta.

En Janic diu que està bé, que ja es lleba però que ha quedat tan dèbil[,] pobret[,] que sol no pot caminar. L'ha passada testa la malaltia. Les pulmonies sempre són dolentes. Déu vulgui que no li quedi cap relleix de tot lo passat.

5. Ens llevem amb un dia emboirat. Sempre dies lletjos.

Les noies, la Elva i en Lluís han anat a conèixer i saludar una família barcelonina parenta del marit de la Rita Musterós de Pigrau. El dia 10 surtan per Barcelona. Han tornat mol ben impresionats de la bona coneixensa que hi han fet. Torna fer fret. Sempre és molesta.//

6. El dia s'ha llevat claríssim i fret. La llum ja em tentava per a sortir, però la fret que tota la nit he conegut que feia ha pogut més i m'he quedat. Una festa que tan jo venero i m'he tingut de quedar. Hauria volgut combregar en memòria d'aquell goig tan

gran que varen sentir aquells tres felissos apòstols al contemplar al seu diví Mestre resplandent i gloriós.

«Oh Déu que en la gloriosa Transfiguració de vostre Fill unigènit, amb autoritat dels profetes confirmàreu els ocultats misteris de la fe, <y> i amb la veu sortida d'una resplandent nuvolada, admirablement ens donàreu a conèixer la perfecta adopció de fills: concediu-mos la gràcia de ser cohereders del Rei de la glòria i la participació de la seua mateixa benaventuransa. Per Jesucrist vostre mateix Fill i nostre Senyor. Amén.»

(Copiat del llibre «Flos Sanctorum»).//

8. Ahir no sé què va passar que no vaig fer cap nota. Avui som escrit a en Fullà de Valparaíso.

9. Avui som pogut oir missa. Amb tot i que una mol espessa boirassa he sortit de casa passant per dintre l'estació. L'escala no m'ha cansat gaire. Rivadavia m'ha costat de creuar però n'he sortit. Quan són dos o més camions que'm van a l'entorn encare que ja procuro que no n'hi hagi cap però si surt de trascantó hem quedo parada al mitg i ells passan fent la seua via. El nen de n'Irene plora mol. Què deurà volguer? És que ja no vol dormir tan. Acavo d'escriure aèrea a na Maria. També som escrit al pare Molinero.

10. Avui he tingut la sort de poguer oir missa i combregar en nom de Déu en bon record de la meva arrivada en aquet // món. Mol he pregat per els meus pares que fa tans anys vaig perdre. He meditat i agraït el gran favor que Déu va fer-me aquell dia d'haber nascut amb vida quan va néixer la meva germaneta morta ja. Ella no va poguer ser batejada i per lo tan no va poguer salvar la seua animeta. Gràcies Déu meu per tan benefici. En memòria de tan gran aconteixement mai hauré agraït prou el fet.

També som celebrat tan devotament com he pogut la festa del nostre estimat s[ant] Llorens[,] martiritzat en vida per haber repartit els tresors del papa Sixto II als pobres. Fou fill de Huesca (España). Després venerat a la nostra església de Llufriu i finalment cremada la seua imatje junt amb tot lo que contenia en temps de la Segona República.

Are som de nit. Irene i Mima són al port a despedir les senyores Milans.//

He rebut carta del p[are] Molinero felicitant-me els meus 85 anys.

11. Diumenge. El dia ha comensat plujós i mol lleig. Som oït l'última missa. He pogut combregar en memòria d'haver rebut el primer sagrament dels set de l'Església. He pregat per tots els que hi asistiren com també per el sacerdot que va batejar-me. Tots ells ja fa anys que descansan en la pau del Senyor, on espero veure'ls quan Déu me cridi. A la tarde han vingut la Maria v[iu]da d'en Manuel Llorens amb les seues filles Nina i Chela, i néts que són els dos més grans d'en Milo i els tres de la Nina. Una mainadeta espavilats i macos.

12. Dia boirós i lleig. No he sortit. Hem rebut una capsa de alfajores junt amb unes sabates d'abric de pell de xai blanc que ho han enviat els nostres des de Salta.//

14. Avui en Manel Serra Moret ha sortit amb l'avió de la Panagra. Va fer propaganda no sé per·què. Déu sigui amb ell. L'han anat a despedir en Lluís, en Joan, la Sara Planes i n'Irene. No sé qui més.

Ha vingut Catalina.

15. Festa de l'Asunció de la Verge Maria al cel en cos i ànima. Amb tot i el mal temps de boira he sortit per a oir la última missa. He pogut combregar i pregar per els meus estimats vius i difunts.

Are som a la nit. Aquesta tarde la pessa de les noies s'ha omplert de gent amiga que venian a contemplar el nostre bailet tan divertit. Eran les noies de casa la Elba, Nena Gobert, Joaquina, Lluís i Chicharaso. Are tots són fora. El nen ha estat de lo més simpàtic fent festes a tothom. Are mentres estic escrivint l'han portat a dormir al meu llit. Segurament acavarà per dormirse. Encare sermona com ho sab fer; però està mort de son.//

16. Tampoc avui m'he animat a sortir veient el temps tan humit i boirós. Mai veiem el sol. Dematí he rebut una aèrea de na Montserrat. Un full per mi i l'atre per na Maria de París que per causa de les enemistats del govern francès amb l'español las fronteres són tencades. Elles dues s'anyoran de no poguer-se comunicar com ho feien avans. És que la pobre Montserrat, de la pèrdua del seu marit no s'en pot fer un càrrec i per més pega no poguer rèbrer cartes de Fransa. He procurat enviar la seua al seu destí per avió. Aixís en pocs dies les dues estaran en comunicació. La seua per arrivar li ha costat 13 pessetes d'estampilles. La que jo he remès a Fransa m'ha costat 60 centaus.

Quan rebi la contesta, també l'enviaré a España que em costarà 40 centavos. Els Alibés aixís ho fan amb el seu Joan.//

17. Ens llevem plens de boirina com tots els dies. Som acavat una carta per els de Salta que junt amb una de na Gracieta per na Lluïseta Rocas de Fina i la per avió meva per na Maria, som enviat a Correos a fi que totes vagin per els seus camins.

En Lluís de bon dematí ha sortit per Luján continuant les festes del Congrés de la Joventut Catòlica argentina. Ha tornat contentíssim del entussiasme que hi ha hagut en tots els actes.

18. Diumenge. Avui és el cumplianys de la Mima. ¿Quans? Ni ho sé. Hem rustit un xai. Han vingut a dinar en Joan, Sara i els tres fillets. El nen està ja restablert de la seua malaltia. Estaba mol animat. També ha vingut la seua tia Caterina i una minyoneta. La festa del Congrés de la JOC s'ha acavat avui. En Lluís no sab com esplicar l'èxit que ha tingut.//

21. Dos dies muts. No he sortit per mal temps. Fins hi va haver una nit de tormenta que l'endemà ja no fou coneixent. No tenia periòdics que expliquessin detallades les precioses cerimònies del rescent Congrés de la Joventut catòlica Argentina. Avui n'he portats fins i tot d'extraordinaris. És sublim lo que s'ha fet aquets dies passats acompanyant el gran fundador de la SIC canonge Josep Cardijn que Déu li prepari el premi que se mereix per els seus desvetllaments en bé de la joventut obrera. Tan·de·bo s'en tregui un gran profit en bé del món i d'aquesta nació argentina. El diari catòlic "El Pueblo"[,] que els dilluns mai surt, aquesta setmana ha fet un exemplar extraordinari dedicat als 40.000 joves reunits que demanaven <quer> la ensenyansa relligiosa a les escoles de l'estat. Varen jurar que per // defensar la relligió catòlica donarian si convingués la vida. Un entusiasme mai vist. Contestaven a tot lo que es parlaba. Uns discursos hi ha hagut que Déu hi dongui la seua benedicció.

Avui som pogut oir missa i combregar. Feia un cel tan llis i blau que ja no el coneixíam amb tans dies de boira espessa com habem tingut. Fins els avions tot avui que la bogan.

24. Plou. Sant Bartomeu gloriós apostol de Jesús, per qui va sofrir valerosament l'afrentós martiri de ser trossejat en vida i per últim decapitat. El mal temps m'ha

retingut a casa com em passa mol sovint. Mol he pregat a Déu i al gloriós sant per la meva tan estimada filla Maria que junt amb el seu marit sojornan tan lluny de mi, quins no penso veure maimés en aquet món. Hi ha molts anys que no els he vistos.// Avui cumpleix 46 anys que va néixer a la nostra casa de Llufriu. Hi ha vora 19 que els vaig deixar a Barcelona.

En Lluís hi ha dos dies que ha comensat la cura homeopàtica a fi de obtenir reconstituir els seus emalaltits intestins. Déu ho vulgui. El seu germà n'estaba pitjor i se va curar del tot. La joventut ha de treure's si pot tots els mals que l'afligeixen.

Na Gracieta amb n'Irene que l'acompanya és a fer-se fer la permanent.

25. Ens hem llevat en dia plujós. Les noies amb la seua mare han determinat cridar un taxis que ens portés a l'última missa. La Mima s'ha quedat. Després ha anat a la de dotse a Liniers o a Flores. Sense tornar a casa s'en ha anat a can Nadal a dinar i fer visita als bons amics. A dinar hem tingut la Mary Gómez amb el seu marit. Mentres hem // estat fora, la Mima amb la Mary han fet el dinar. Uns sabrosos buquets…

En Lluís amb el s[enyo]r Valerga han passat el dia a Villalarrea. Han anat a buscar la Elva que hi era des de divendres. Diu que han fet un asado d'un xai, pollastres, etc.

Al te, ha tornat la Mima amb en Roger i la nena Nadal. Han sopat aquí. En Lluís ja havia retornat. Tots etaban encantats amb el xamós nen de n'Irene.

26. Poca cosa escriuré; encare que hi ha mol per a dir referent a fets que passan que el govern argentí fa *oídos de mercader*, i veritablement és una llàstima. És prou gran i forta la nació argentina peraquè vinguin a dominar-la monstres envejosos que prou feina tenen amb dominar el seu país tan ple d'orgull. Si tenen més que sopin dues vegades, però que no busquin brocs a qui per a res necessita d'ells. La nació // argentina mai ha estat belicosa ni envejosa, i are, com si hagués quedat enlluernada, o acobardida, abaixa el cap devant els propòsits de qui vol ser la mestressa de tota l'Amèrica. El poble argentí no ho vol. Déu i la Verge de Luján la defensin.

Anit ha vingut el s[enyo]r Valerga. Ha volgut conèixer el nen de n'Irene. També hi havia la seua filla ja des de la tarde.

27. Avui la Mima ha comensat de trevallar a casa del arquitecte s[enyo]r Raymont. Està contenta. Trevalla vuit hores i guanya 400 pesos mensuals. Que Déu li

do salud peraquè dintre poc fins i tot li puguin aumentar el sou com és mol provable. S'ho mereix.

El nostre Riqui[,] com el nomena la seua mare[,] creix mol i se fa mol inteligent. Avui som ensenyat de fer un *zoquete* n'Irene. Ja hi sab fer tot lo referent al taló.//

28. Avui és Sant Agustí bisbe de Hipona. Ditxós d'ell que després d'haber portat una vida desastrosa tan per la part moral com relligiosa, va tenir la sort d'enfocar-la gloriosament i va fer tan de bé que va ensorrar tot el mal exemple que havia donat. Ditxosa mare seua, que les seues abundoses llàgrimes i precs al cel, foren la llum que va obtenir la gràcia de Déu i va salvar al seu fill. Que tan gloriós sant alcansi la glòria de la vida eterna.

He rebut carta aèria de la meva Maria. A la capital, avui hi ha hagut mol moviment. La joventut volia reunirse a la plassa del Congrés, protestant per l'acort que se va lligant entre els Estats Units i l'Argentina. Un pacte que no deu permètrer que arribi a efectuar-se. La policia, ha dit la Mima que no permetia que se juntessin ni dos persones. Enseguida els avisava que circulessin. Han dit que hi havia mil policies de cavall. Demà // potser ho llegirem.

29. Ahir la Mima i en Lluís, a la nit els dos varen arrivar sens cap contratemps gràcies a Déu i a la policia que va cumplir els seus deures. Avui hem llegit que el moviment patriòtic és extens. Fan bé. Que l'estimin la seua pàtria; que la defensin de qui vol comensar de dominar-la. Que dominin la seua els Estats Units que prou feina hi tenen. He llegit que ahir uns joves varen anar a provar de treure un avió, i no poguent varen ficar-li una bomba descarregada, dintre de la qual hi varen deixar un escrit que deia que si els diputats cedeixen a la petició dels EU, aixís com aquesta vegada la bomba anaba descarregada, la pròxima anirà plena d'explossius. Diu que la policia va pendre un centenar dels més exaltats. Segurament // que avui els hauran deixats lliures.

Avui és celebrat el martiri de sant Joan Batista. No he sortit perquè la missa era al colegi. A les deu hi ha hagut funeral a la parròquia però he desistit de sortir. He cosit roba vella que feia molta falta. El dia amb tot i que ha fet sol ha estat fret.

30. Quina fret ens ha portat la nostra santa Rosa de Lima! No m'he pas animat a surtir de casa per obsequiar-la. Que hi vagi qui sigui més valenta que jo. El termòmetre ha baixat fins un grau i dècimes. Ha fet bon sol.

Continua la maror política per lo del Chapultepec que portarà més marañes que un regiment de soldats. Senadors i diputats alegant les seues raons, total per acavar fent lo que vol el president apoiat per el poder executiu tan si salvan com si sepultan la nació que tan obligats estan a defensar-la. No hi ha més… // S'ha de ballar segons el so, que és com dir obeir qui mana. Amb tot, crec jo, que les protestes dels diferents partits faran que si un dia la ballem negra per causa d'això que concedeixen sense meditar ni espurgar lo que hi sobra no es podrà dir que el poble ha obrat a cegas, perquè no és així́s.

Avui la Mima, en Lluís, Elva, Laura Brizuela de Morón i el bon amic jove Quenny de Ramos han anat a passejar per Belgrano. La Mima feia de companyona a les dues parelles. Bona broma l'hi'n hem fet.

31. Avui ha fet un dia preciós. Dematí fret però després ha fet un sol que comvidava a sortir. Are són les cinc de la tarde i no es veu cap núbol.//

Setembre

1er. Diumenge. Avui ha fet un dia de lo més escullit. Bon sol, sense vent ni res que molesti. Som oït l'última missa. No ha vingut ningú.

2. Avui en Lluís ha anat a La Plata. La seua mare al d[octo]r Fasola. L'ha trovada rebaixada de presió. Diu que té 21. Havia arrivat a 24. Hem rebut extensa carta dels nostres de Salta. Contents i felisos esperant el fill que ha de néixer per novembre. Quissab les belleses que contan del que corra. És un bailet de lo més sa i espavilat.

Atre_tan podem dit del de n'Irene. Macos i vius que no s'en pot demanar més. Que Déu permeti siguin uns bons minyons per·a bé d'ells i els seus pares. La Mima sembla la mare de tots. Quin goig fan les criatures robustes!

3. Dia plujós. Rebem cartes de Salta i de la Miria. A la tarde fotos del nen // Juan José. Totes precioses. Els hi som escrit. Fa fresqueta.

4. Avui ha vingut en Carlos Henkel[,] germà d'en Ricard. És el padrí del nen.

5. Avui amb tot i la poca seguritat del temps he sortit dematí fent camí a la parròquia. Feia vent mol fort que bufava de per tots cantons. No ha plogut. A les deu hi

haurà hagut una missa per un matrimoni que ha celebrat els seus 15 anys de vida matrimonial. No eran pas bodas de plata.

6. A la tarde ha vingut la Mari Gómez amb el seu marit. També ha vingut en Domingo Avellí. Per fi diu que anit surtirà per anar a trevallar a Montevideo. Que tingui salud i sort és lo que tots li desitjem.

És primer divendres de mes. He tingut la sort de poguer assistir a les funcions pròpies del dematí. A la tarde no perquè no m'animo a fer dos camins en un dia.//

7. Tornem tenir fret. Avui no he sortit. Hi ha molta gent engripada. Ho porta el temps tan variable.

Sento el nen que plora molt.

8. Diumenge. Festa de la Nativitat de la Verge Maria. Pensava oir la missa primera que tan temps fa que no ho puc gaudir. La frescoreta i perill de pluja m'ho ha impedit. He oït la de dos quarts d'onse. Quin goig comunica considerar la portentosa joia que deurian sentir els felissos pares al contemplar la seua preciosa filleta oferida a Déu ja ans de ser consebuda i mentres Déu l'anaba afavorint amb la més gran i única de totes les gràcies que cap més persona del món ha obtingut, o sigui[,] de venir a la vida pura i sens màcula del pecat que tots hem heredat de nostres primers pares. Aixís i no d'altre manera debia ser, puig si hagués tingut la més petita màcula de pecat no podia ser // Mare de Jesús nostre adorable Redentor. Acudim a tan altíssima senyora a fi que sigui la nostra protectora en vida i en la nostra última hora.

Ha vingut la bona amiga s[enyo]ra Tierra. Està tota animada amb el bon camí del seu fill a Tucumán. Millor[,] pobre Lluís Galán[,] que hagi trovat lo que tan mereix i no li arribava. És un bon noi.

11. Passan uns dies pesats i lletjos. Ahir dematí vaig sortir, però ja tenia peresa de caminar. Avui és mol pitjor. La ràdio ha dit que el termòmetre ha pujat fins a 27. No se té ànim per a tirar del carro. Are mateix el bailet de n'Irene també se queixa. A les nits els mosquits el molestan. Després hem sabut que el calor ha arrivat fins a 32 i 3 dècimes. És mol en el mes que som. Pujarà fins que plogui.//

12. Anit ha fet tormenta. Tot avui plou. El calor no baixa. Amb pluja trons i llamps, la Mima no s'ha pas rendit. A trevallar les vuit hores per a merèixer un bon sou.

13. Diuen que a Marcos Casares hi ha passat un siclón que ha fet mol mal. Hi ha 13 morts i moltíssims ferits. Avui també plou.

14. També avui ha plogut. "La Nación" porta grafies del desastre que esplico més amunt. Sembla que hi hagi passat un terratrèmol. Diu que va durar tan·sols uns minuts.

Avui ha vingut la tia Greta d'en Ricardo. També ha vingut Mary Gómez amb el seu marit y en Kenny de Ramos Mejía.

15. Diumenge. Som oït la missa de les deu i mitja. He portat una pila de "Pueblos" que portan uns desastres de tota mena.// Espanta enterar-se de tantes desgràcies ocorregudes en l'interval d'una setmana. Per l'Àfrica ha caigut un avió que volaba fins a Natal pera arrivar aquí després d'aturar-se a Rio de Janeiro. Hi ha vint-i-tres morts. De tots els que hi havia entre pasatje i empleats no va quedar viu sinó una señora española; però la pobre tan greument ferida que també ha mort. Crec que l'ocellàs era anglès i que no n'ha quedat res sencer. Quins desastres!

Lo de Carlos Casares també és terrible. I de la pau que tan prometan els que se reuneixen a Europa, sembla que no fan atre cosa sinó preparar nova guerra entre les nacions grans i petites. Tot crema. Avui és la festa del Dolors de la Verge Maria. Compadim el seu record quan contemplava l'agonia del seu Fill amorosíssim. Quin dol fou per a Ella. Regina dels màrtirs!//

17. Veig que ahir no vaig fer cap nota. Avui sí que som sortit dematí. Feia bo caminar per els carrers d'aquet poble tan trevallador. Hi ha un moviment de construcció que sembla que tothom té mols diners per·a fer cases. Tot són cases noves que se van construint, o les velles que les desfan per aprofitar les desferres i tornar-les fer. Diuen que no hi ha materials per edificar, però no obstant edifican continuament. La plata surt d'un lloc o l'atre per més que tots els preus pujan fins a les estrelles. N'hi ha per tot lo que volen.

La parròquia s'està preparant per a rèbrer al s[enyo]r bisbe auxiliar de la arquidiòcesis de La Plata, mons[enyor] Germiniano Esorto. Arrivarà aquí el dissapte a la tarde.

Avui hem rebut cartes de les noies. La Miria no quep a la pell de contenta per els seus triomfs amb els pavos que va exposar a Endeson. Tres premis hi ha tingut. Dues pavas han estat // distingides amb primer premi i un pavo amb el segon. Està de lo més contenta.

Són les set i quart de la tarde. A fora se sent una remor de aviació tremenda. El petit Riqui juga i canta mol content. És un bailet mol divertit.

18. Llegia avui que la bomba atòmica no té comparació amb lo que se farà la pròxima guerra mundial si els que governan el món no ho evitan. Diu que la Terra desapareixerà, o més ben dit[,] quedarà tan desolada com inabitada semblanta a lo que és are la lluna. Com que encare hi deu viure l'home que porta es *bardé* (feix de llenya) deurà fer la guerra a lo que quedi del nostre planeta. Quissab lo que Déu ens té amenassats! Els homes són tan belicosos com plens d'enveja per aixafar al dèbil, però si no queda res per a pelar… hi deurà haber pau.//

19. Tinc una carta comensada per la nostra Miria, i no hi ha maneras d'acavar-la. De nou avui la rependré i avant; que el temps és or, si és que encare queda d'aquet preciós metrall [sic].

El noi de n'Irene no ens deixa fer res. Quan plorisqueja per aconsolar-lo. És tan divertit que tan·sols cumplimentant-lo ja no plora. Essent aixís val la pena d'estar per ell. Són tan atractius i tan angelets els infants, que tot és poc per·a dedicar-los els moments. Tan agraït com és aquesta criatura que ens coneix a tots i amb tots juga. Quan un hom considera que a la desgraciada Europa, després de la guerra són a milions les famílies que no poden, ni podran mai juntar els seus membres tan estimats, bo i pensant que algun d'ells viu encare… Val la pena de complaure els que tenim vora nostre perquè puguin gaudir ells i nosaltres tan amorosa companyia.

Fa poc que al port de Buenos Aires // hi va arrivar una balandra nomenada "Snygg" amb dotse persones procedents d'Estònia. Diu que amb tot i que han passat una travesia de viadje mol penós, ho prefereixen tot per no tenir de ser esclavitzats per una bandada de comunistes que els hi gobernan el seu pobre país. Aquí han estat ben rebuts i podran viure tranquils.

20. La carta per la Miria, vaig poguer acavar-la ahir. En Lluís se la va endur per aviar-la.

Anit ha fet tormenta i ha plogut. Tot el dia ha seguit la pluja. Això ha impedit que pogués sortir.

Ahir teniam 25 graus sobre i avui 11. Sempre aquets camvis tan bruscos.

El nostre Riqui és tan divertit que no sab estar sense moure fressa. Quan aquesta no segueix ja s'enfada. Avui el seu avi l'ha portat al piano i era de // el xibarri que hi ha fet. Amb totes dues manetes com si hi entengués quelcom. Tot lo que fa fressa li plau. És gran i robust. Se menja la seua pobre mare que ni dorm ni pot fer res més que estar per ell. Com que tan·sols té mitg any mai habia vist mosques. Quan les veu vellugar-se tot s'hi entusiasme. Quins gustos!

21. La fret ha tornat però no mol forta. Avui és sant Mateu apòstol i evangelista. He pogut arrivar-me a la parròquia a fruir les meues estimades devocions. Aquesta tarda haurà arrivat el senyor bisbe de La Plata. Preparem el nostre nano per·a confirmar-lo. És un trabinell que no està mai quiet. Avui ha comensat de saber fer vallmanetes. Quan s'en ha donat comte, n'ha tingut una alegria tan gran que semblava boig. Feia uns crits, bo i joguinejant amb brassos i cames i tot el cos que tot ell ballava.// Que Déu li do salud com ho ha fet fins are doncs és una criatura robusta com pocs n'hi ha com ell.

22. Diumenge. Un dematí cluc i boirós a punt de ploure. No m'he animat a sortir per anar a la missa primera per por de mullar-me. Quan ha estat hora de sortir per la de nou plovia. I per la última també estava insegur. Tot plegat ha fet que l'àvia acobardida s'hagi quedat a casa. Hem dolia i tot, però atre cosa no podia fer. He meditat la missa aquí soleta recordant el passatje del evangeli referent a la sort de la viuda de Naïm quan Jesús li va resucitar el fill quan l'anavan a enterrar. Ditjosa dona! ditjosa mare que va obtenir tan gran favor.

A la tarde, en Lluís ha pres el nen de n'Irene que l'habia tan ben emperifollat i junt amb ella, la Elva, en Kenny, un atre // company d'en Lluís i en Xixaraso, tan bon noi, tots junts han emprès el camí dret a la parròquia. El nen ha estrenat un ponchito que li va regalar la Mary Gómez. Han tornat sense pluja i contents d'haber fet tan bona obra tornant el menut confirmat. Ja té un sagrament més. Han dit que mentres ha durat la cerimònia ha dormit. En Lluís li ha estat padrí. Més tart, hem rebut l'agradosa visita de la senyora Juana Palau de Garciamata amb els seus fills Tito i Estela com també el fillet del primer[,] o sigui[,] el nen José Luis me sembla que se diu. Amb tot s'ha ajuntat en Roger Nadal. Quina colla més estimada! El nostre Riqui rescent confirmat i després

d'haver-lo mogut tan, quan s'ha sentit descansat dintre del cotxet ha fet la mar de festes als visitants quedant tots encantats de les seues maravelloses festes dedicades als que el veien per primera // vegada. L'Estela no s'en savia avenir contemplant els jocs que fa amb les manetes. Ha fet tot el seu repertori de crits i rialles. Mentrestant l'atre nen[,] o sigui[,] el d'en Tito jugava amb la pelota d'en Riqui, amb el seu pare o amb <l'> l'avi Joan, i amb una d'aquestes ens hem quedat sense llum. Han dit que era un *cortocircuito* que ens l'habia apagat. Han avisat a la compañía. Després de moltes estones, un operari ha pogut arreglar el llum del carrer, però no el de casa. Ha entrat[,] ho ha revistat tot i no ha sabut on era el mal. I hem hagut de passar la nit amb espelmes que teníam i les que en Lluís ha portat de can Valerga que la previsora Elva tenia de ja fa dies per temor d'alguna vaga. De totes maneres és un gros contratemps trovar-mos de nit amb gent de fora i sense llum.//

23. Avui poca cosa hi ha per contar. Ens habem llevat amb trons i pluja. Al caure la tarde ha vingut en Carlos Henkel. Ha sopat aquí. Res més.

25. Avui he pogut oir missa i practicar les meves estimades devocions. Elles, a mi hem comunican un sens fi de vida santa i forsa per no acobardir-me amb tantes calamitats com veig per tot aquet món tan desgraciat. Déu hi posi un sant remei.

Escric amb ploma nova. Mol cara ha costat. Un peso trenta. Però sembla que trevalla voluntariosa. És un descans no tenir de mollar-la al tinter. Ha comensat raspant una mica, però trevalla bé.

26. Tan bon dia que va fer ahir i avui plou. Setembre d'aquí és mars de Catalunya. Variable sempre. Vaig fent la faixa per el futur nano de la Mary Gómez.//

27. Festa dels sants metjes germans Cosme i Damià vinguts de l'Aràbia.

A la tarde ha vingut la Elva. Està sempre lo més entusiasmada amb el nostre petit i tan aixerit Riqui.

28. També avui com ahir he pogut fer el caminet de les meues estimades devocions. Repeteixo que aumentan la meva vida ajudant-me a pujar el calvari de la vida en aquets temps tan calamitosos. Are mateix na Gracieta acaba de dir-me que en Lluís no vindrà a dinar. Amb la colla que trevallaren a Tucumán, diu que tots els

dissaptes dinan junts pagant-se cada u el gasto que fan. També demanaba la Mima per a dir-li que en Juancito ha rebut cara de Enderson referent a lo que ella va enviar. Diu que és lo millor que han rebut. Que tot lo altre és // inaceptable. Quina alegria tan gran en tindrà ella quan ho sàpiga.

El pampero tira fort. Ha tret tots els núbols que ensenyaven ses dents. El cel és blau com el tros de bandera argentina. La ploma llisca bé.

29. Diumenge. Festa del gloriós sant Miquel Arcàngel i Príncep de la celestial milícia. El nostre Carlitos Musterós cumpleix 9 anyets. La seva mare, amb carta rebuda de poc ens hi deia que creix d'una manera portentosa: com que s'aplica estudiant els graus guiat per la seva mare fins que pugui entrar amb alguna escola. És lo únic que li manca puig amb l'inteligència que té avensaria mol més. Are, amb el seu pare són a Trenque Lauquen per uns dies. Avui, n'Irene amb la seua mare i el nen han anat a dinar i passar el dia a Tucuarí. Han tornat encantades de lo bé que han estat conversant amb els nostres d'allà. Deien que la Carmeta // feia dormir el petit Riqui bo i pasejant-lo.

Avui he pogut per fi oir la missa primera que fa tan temps no ho podia fer per mal temps. Tot m'en he retornat. He pogut escoltar el bonic sermonet que ens ha fet el nostre senyor rector. Ha versat mol amb la vigilància que els pares han de tenir amb les seues converses devant els seus fills a fi de que no s'escandelitzin. Pobres criatures! procurem en lo possible mantenir-los ignocentons.

30. Ens llevem plovent. Deu fer la última reviraia del variable mes de setembre que és comparable amb el mars de Catalunya. Allà el nomenat mes amb un dia camvia quissab les vegades. Mars marsot mata la vella vora del foc, i a la jove… si pot. És que sol donar unes fredorades imprevistes, i la gent ja s'ha tret la roba.

Avui és sant Geroni, un dels homes més savis que han existit en el món.//

Octubre

1er. San Remigi. He llegit que als 22 anys va ser arquebisbe de Reims. Va ser també mol savi i bon cristià. Va convertî al rei de Fransa Clodoveo. Al batejar-lo li va posar Lluís[,] quin fou el primer de tanta colla de semblant nom.

Avui ens han pres una hora. Tenim imposada la d'estiu. A mi no'm va pas bé[,] això. En Lluís ha anat a La Plata avui.

Han portat el cotxet d'en Riqui. És mol maco i pràctic. Valia la pena de comprar-lo.

2. Tota la nit ha fet tormenta i tot el dia ha plogut. Som escrit cartas aèreas a les meues filles Monserrat i Maria.

Avui és la festa dedicada als nostres àngels Custodis, quins ens guardan de mals corporals i espirituals. Estimem cada u el que Déu li ha destinat. Ells són els nostres més grans amics i vigilants dels nostres actes y ens defensaran dels nostres enemics a l'hora de la mort.//

3. Avui he pogut sortir dematí. L'hora que ens han pres hem fa molta falta. He tingut de llevar-me a les sis… I pensar que eran les *cinc*. Què hi farem!

Hi ha qui goberna y mana, y tenim d'obeir de bon o de mal grat. I lo pitjor que estaba tot ennubolit com amb gran perill de ploure. Però, és Santa Tereseta de l'Infant Jesús que només és una vegada l'any la seua festa. No ha plogut.

He posat dues aèreas a correus. Una per na Montserrat i l'atre per na Maria. Arrivant aquí m'he trovat amb una de la Catalina de carta. Me deia que la seua mare segurament s'embarcarà per el desembre per a venir amb ells. Hem demanaba que m'afanyi a escriure una aèrea a la seva germana perquè estan tan afligits amb la separació de la seua mare. Aixís ho he fet avui mateix. És fer una obra de misericòrdia.//

4. 1er divendres de mes. He pogut saciarme de les meues estimades devocions. El dia clar i tebió que combidava a sortir de casa. Na Gracieta amb n'Irene també han sortit. Per no caminar tan crec que han anat a Ramos M[ejía]. En Lluís i Elva també han combregat i oït missa. Ella me sembla que té 5 primers divendres. Amb què pugui continuar-ne 4 més haurà complert els 9 que Jesús recomana an els seus devots.

He posat una aèrea per na Lluïseta.

Som entrat al consultori del dentista. Li he pagat lo que li debia i en paus.

A la tarde ha vingut la Rosa Garcia Costa. Feia temps que no l'havíam vista. Està bé de salud i encantada de la vida que porta viatjant per les montanyes. Are s'en vol anar a Bolívia i després al Perú. És lo seu: conèixer usos i costums de les nacions. També ha vingut la Elva. S'ha comprat una bossa vermella per portar la labor. És d'una cosa trasparent.//

5. Dia explèndit però no he sortit. Tinc feina a remendar. Anit les noies aniran a veure la missa de Betovenal Colón.

6. Diumenge. He sortit dematí. Feia bo caminar en aqulles hores tan quietes. El celebrand ens ha fet un sermonet de lo més interessant. Ha versat sobres les famílies desunides. Inspirat tot ell amb l'evangeli d'avui recomanant la paciència i caritat que estem obligats a tenir-nos soportant-mos els caràcters. En fi era de veure com de les seues encertades paraules en podia sortir uns bons i meditats propòsits i agradar a Déu. Que Ell dongui la santa pau a les famílies desunides!

A dinar hem tingut un jove de Bariloche. A sopar a més d'ell, ha vingut també en Roger Nadal.

N'Irene té dolor a una cama, peu i tot el costat produït per unes sabates que no li van bé.//

8. Avui som escrit a la Catalina i a en Ricardo a Bariloche.

La pobre Irene se queixa que té reuma que la fa sufrir molt. Tan bé que anaba els primers dies d'estar aquí!

Fa fret. El vent del sud tira. La Nena Gibert ha vingut tota amoïnada perquè l'operació que feren a la seua mare, are resulta que la ferida se li ha tornat obrir i tindrà d'internar-se novament. Tot són penes en gran pera les famílies.

9. Avui han portat el petit Riqui a l'oculista d[octo]r Quesada. Ha dit que de moment no s'hi pot fer res. Tan·sols alimentar-lo bé i donar-li cals i bitamines. Que més tart si no s'ha curat li posaran ulleres i per lla 'ls set o vuit añs si encare mira *gueño*, l'hauran d'operar.

Aquesta tarde he sabut que el dematí s'ha calat foc al nostre garaix. Havian enxufat la planxa i no s'en han enrecordat. S'han cremat // algunes peses de roba que ben bé són malsaguanyades. Què hi farem. Déu m'hos guart d'un ja està fet…

10. Avui sí que en podem dir quelcom. Estic una mica costipada. Tanta malícia que hem fan els costipats. Sempre hem duran quinse dies.

A la nit d'avui, na Gracieta, el seu Joan, en Lluís, Elva i n'Irene tots han assistit a una festa com una mena d'homenatje que els catalans de la Revista Catalunya han dedicat a na Gracieta. Un sopar que s'en diu de camaraderia. Ens hem quedat la Mima,

el petit Riqui i jo. Allà també hi hauran anat en Joan fill i la seua Sara. Tota una llorensada.

11. Acaven de dir-me que la festa de la nit ha estat mol animada. A la homenatjada // li varen regalar un ram de flors blanques posades amb un bonic gerro de vidre groc. Diuen que ha estat mol animada. Avui hi ha el casament d'un fill de Angèlica Palau de Hita. Déu els fassi ben felissos. Tan·sols li queda una noia soltera. En té tres de relligioses. Ditxosa d'ella. Són les tres més ben casades, si han elegit lliurement com així ho crec. No les conec.

Han vingut la Nena Nadal amb seu germanet Jordi. En Lluís és a Sant Miquel. Irene i Mima han anat al centre a que el d[octo]r homeopàtic visiti a la primera. Acavan d'arrivar. A n'Irene li ha dit que té una tremenda ciàtica i que està malament dels ovaris etc.; però que li curarà tot. Hi ha de tornar d'aquí 10 dies. L'hi ha proibit el cafè i el vinagre com ho va fer a en Lluís. A ell ja li ha curat el mal dels intestins. El meu refredat puja.//

Avui l'avi Joan ha sortit per Bahía Blanca. És cosa de les llanes. Déu li do salud i sort.

12. He tingut mol tràfec apedassant la roba cremada. I la que hem queda… Quin descuit tan gran varen tenir!

13. Diumenge. Avui a casa s'hi ha reunit molta gent. A dinar érem dotse a taula. En Joan fill: amb la Sara i els seus tres fillets, com també la Caterina Planes, la Gabina Gibert i la seua Nena. Encare érem a taula, ha arribat la Rita Brizuela amb la seua nena i 'ls dos nens. El menut té 4 mesos. Encare no l'havíam vist mai. Tan la mare com els fills plens de salud gràcies a Déu. Ja no té asma. El nostre Joanet i les nenes han jugat mol. El metje seu els hi aconsella que surtin de ciutat com més aviat millor.//

14. Són les cinc de la tarda. Una colla van a La Panagra a buscar a la Sara que amb el seu fillet tenen d'arribar amb l'avió. Arrivan tart per causa de la pluja que ha caigut. Are sembla que té cara de bonansa. Déu vulgui que arrivin bé.

En Lluís ha arrivat mol content de la seua estada de retir espiritual. Ditxós qui s'en pot aprofitar.

Són les deu menys vint de la nit. Tenim la Sara amb el seu fillet aquí gràcies a Déu. Han passat un viatje forsa tormentós i han arribat mol més tart que de costum. A les sis han aterrissat a La Panagra. Els esperaven l'avi Joan, l'àvia Gracieta, en Lluís, la Elva i la Mima amb el petit Riqui. En Falugueta és mol divertit i mol amic amb el seu avi. Té setse mesos i mitg. Mol viu, però no pronuncia cap paraula ben clara. De parlar n'està mol enderrerit. Tot lo demés va bé. Corra i tot ho coneix. Té caixals i totes les dents. Es dóna a entendre amb tot. La seua mare l'entén de tot. Juga i crida i tot ho entén.//

15. Quin enrenou hi ha a casa amb aquets dos pibes que tenim! El de la Sara com a més grandet en fa de totes. Plora mol i és natural tota vegada que el pobre no ens coneix. La seua mare s'en veu un feix puig el nen no vol saber res amb ningú sinó amb ella. Se veu que añora el seu pare i la colla que tractava. És viu com un esquirol. Se va amoixant amb el seu avi Joan que tan bé sab fer-se seus els pibes. En Lluís també s'el conquista i per fi amb mi també és amic però no puc complaure'l carregant-lo perquè pesa massa. Quin bat_i_bull! El menut de n'Irene va de l'un a l'atre com una pilota. Beneïdas criatures tan estimades de Jesús quan anava pel món!

Han vingut en Joan amb la Sara i la seua filla Carmeta. No s'en saven avenir de veure un bailet tan entremaliat com és el petit Juan José Aldao Llorens.//

16. Avui en Lluís ha anat a La Plata. Jo hi ha quissab els dies que no m'animo a sortir per por d'enmalaltir-me més amb el refredat que tregino fa tans de dies.

A casa hi ha mol de moviment. El petit Aldao és revoltós, i molesta la seua mare. No li deixa fer res. N'Irene no fa via de curar-se. No es pot descuidar gaire del seu fillet. La Mima ho carrega tot.

17. Fa fret. Han vingut les germanes Rubio de Salta. Allà hi viu el seu pare. Estan amb mol bona amistat amb els nostres de Salta. Tots estan a la mateixa pensió. Elles trevallan a Buenos Aires. A Salta hi ha tan·sols el seu pare. Segueix el fret. El meu refredat té cara de acavar-se. Ja és hora.

Avui és Santa Margarida M[aria] Alacoque. Gran devota del Sagrat Cor de Jesús. Ditxosa d'ella que va tenir tanta sort. Ella sia la nostra intercesora en les nostres tribulacions.//

La mare ha anat al d[octo]r Fasola com també la Sara. Les dues van bé.

18. Avui festa del gloriós apòstol i evangelista sant Lluc. Are hem recorda que no en va ser[,] d'apòstol. Evangelista sí i mol amic de sant Pau[,] de qui va apendre les principals llissons per escriure el seu evangeli[,] o més ben dit[,] la part que li va tocar escriure'n. Era mol estimat de la casa ont se reunian els apòstols i deixebles de Jesús. Era el seu metje. També pintaba; diuen que ho feia en ratos de lleure com a distracció i fins va pintar un retrat de la Verge amb el seu fillet. La seua veritable professió era la de metje.

Avui ha vingut la Blanca Guinart amb el seu nen. N'espera un altre.

El nostre Riqui avui ens hem adonat que li ha sortit una dent. Això el debia tenir de mal humor aquets darrers dies. Va endavant, als set mesos surtir-li les dents és bon senyal.//

Avui som escrit unes ratlles an el llibre que ha portat la Sara on hi ha la vida amb els seus episodis del seu Juan José, per sobrenom Faluga. Hi ha tot lo referent al nen des de que va néixera. És curiós i està mol bé.

La Sara té tos resultes d'un refredat i fins l'asma que avans la molestava i l'havia deixat a Salta sembla que tingui ganes de rebrollar aquí. La meua tos i refredat se veu que va debaixa. Ja és hora.

19. Dolorós record meu! Vint-i-nou anys fa avui que ens va deixar aquell meu fill tan estimat. Que Déu hagi acullit la seua animeta és lo que més li demano.

20. Diumenge. Avui és sant Joan Canci i santa Irene verge i màrtir catalana d'Argelaguer. Hi ha qui creu que era portuguesa; però llegim que era germana del gran pontífice sant Dámaso. Ells, plens de glòria en el cel vetllan per nosaltres.//

Després de tans dies que no he pogut sortir de casa per covar el refredat, avui he pogut oir missa i combregar en nom de Déu. He oït la última i encare gràcies puig feia vent fort i fret. Avui el senyor arquebisbe de La Plata haurà confirmat els pibes me sembla que són del barri de Campo de Mayo que són crec de la *tribu* de Emaús[,] esglesieta que perteneix a la nostra parròquia. Aquest any la missió ha estat amb la carpa per aquells andurrials que se van poblant mol de·pressa.

A la tarde ha vingut un jove conegut de la Sara. És de Córdoba. Ha estat bona estona amb nosaltres.

El pare, la mare i la Mima han anat a sopar a casa del matrimoni s[enyo]rs Moud. No sé pas si ho poso com cal. Ell és anglès i ella argentina. Són bons amics nostres. Han retornat a les dotse de la nit o més tart.//

21. Avui no he sortit. He passat bona nit. He sentit el temps fret i no m'he animat a fer el meu caminet tan agradable per mi quan estic prou forta per a seguir-lo. He fet bé; ja que quan he overt la finestra el vent tiraba fort i fret, i a mi m'ha fet por.

L'avi Joan, la festa d'ahir nit li va fer pescar un refredat i no es mou del llit. Això fa que els menuts Faluga i Riqui no hi poden jugar com ho tenen per costum. Are sento que l'àvia Gracieta fa ballar al de n'Irene bo i cantant-li cansons. Són un parei de pibes de lo més deliciós. El de la Sara si pogués parlar, l'entendríam més. Ell se dóna a entendre i la seua mare l'entén de tot. És de lo més enrefutimat. Déu i l'àngel bo no els desamparin. N'Irene i jo avui hem rebut telegrama d'en Ricardo felicitant-mos a les dues per l'onomàstica d'air. Hi ha *abrazos para ambas Irenes*. Que Déu li do salud i feina que mol ho necessitan. El menut Riqui té una denteta i 7 mesos.//

Avui cap al vespre han vingut la Martita Valerga amb la Elva. La petita l'he trovada mol crescuda i aixerida.

Llegim unes coses dels comunistes rusos que fan esgarrifar. És el país més bàrbar del món. Amb els Estats Units crec bé que si no fos que totes dues nacions saben prou lo que costa fer una guerra ja hi serian de dret. Són els dos més poderosos i contínuament s'ensenyan les dents amb ràbia. No sé com acabaran.

22. Avui sí que he pres camí dematinet i cap a la parròquia. Quan he tornat m'he trovat amb dues aèries de París per a mi. Quina alegria n'he tingut! Tan la meva Maria com el seu marit tots dos tan animats i contents que és un veritable miragle en aquet temps tan calamitosos.

N'Irene ha tornat amb el metje homeopàtic[.] L'ha animada recomanant-e-li que // si pot passi uns dies més aquí per continuar el remei a fi de ser segura la cura. També hi ha portat el nen.

Escric aèrea a na Montserrat.

23. He passat una nit mol pesada. Sentia calor. Quan he sentit el despertador no'm som animat aixecar-me. Estaba cansada i he cregut millor no sortir. Després semblava que el refredat retornaba i crec que he fet bé de quedar-me. He donat les cartes a en

Lluís per_a_què les dongués curs. Una d'aquí, l'haurà volat cap a Mont-ras. Déu li do llarga volada: volada de d'allà al mar, a portar l'ambaixada en aquells meus estimats que tan anys fa els vaig deixar. Déu i l'àngel bo sigui la seua guia. Dinou anys farà aviat que els vaig deixar.

Are a casa sembla un hospital. En Joan i na Gracieta al llit covant els seus refredats. La Sara també té el que va portar de Salta i jo que allunyo el que vol entrar. El combato amb Fucols.//

24. Festa del gloriós arcàngel sant Rafel. Ell que era metje ens curi totes les misèries i malalties de nostre ànima. És un dels que presenta les nostres oracions a Déu. Per lo tan és advocat nostre. Siguem-ne devots a fi que com ho feu amb el jove Tobies ens acompanyi a la presència de nostre Jutje en l'hora de nostre últim fi.

Som una colla de malalts en aquesta casa. L'avi Joan ja ha fugit de niu per unes hores. En Riqui tus bastant, l'àvia Gracieta engripada. Les noies quelcom alatrencades però corran i jo de nou encalmada. És que fa un temps ple d'humitat[,] que és el més dolent. A la tarde ha vingut la Elva. Ella està bé de salud. Jo totes les matinades suo unes hores. La tos segueix i fins la gargamella està un poc delicada. Mai puc anar a missa[,] que seria lo que més me plauria. Havia deixat les potingues de remeis i les he tingudes d'arreplegar de nou. Som escrit // a en Ricardo y a la Miria. D'aquesta se n'ha rebut carta esplicant-mos que té trenta lloques posades. Quin verdoiament de pollets que tindrà! La Catalina hem diu que en té dues. Amb tot i la diferència s'apropan.

26. Fa un dia insoportable. Xafagós i pesat. No es respira. Fins el nostre petit Riqui s'el veu tot molest i febrós. Tots tenim tos. Ha vingut el jove de Córdoba que va venir l'atre dia. Han sortit amb en Lluís.

27. Diumenge i festa de Crist Rei. Quina migrada tan gran ha estat per mi no poguer aprofitar-me de tan bella festa! M'ha estat del tot impossible. El temps insegur, el calor insoportable, una humitat atretan que no permet respirar. La Sara proposava que hi anéssim amb un auto de la Curba. Ni d'aquesta manera m'he pogut decidir. La respiració no dóna i la tos no para.// Tot el sant dia som estat tirada amb un balancí, resant[,] dormint i llegint. Tinc el pit adolorit per tanta tos. El cel tapat de boirina i res més. Llegeixo com el vàrem passar l'any passat i veig que va ser mol lluït tot lo referent

a Crist Rei. Aquest, a la parròquia també ho haurà estat però a mi no m'en han pertocat ni les engrunes. Jesús meu[,] misericòrdia!

El petit Riqui acaba de passar la varicela. Ha quedat tot flacot per causa de les febrades i les dents. Els dos són mol llestos.

28. Festa dels apòstols san Simeon i sant Judas Tadeo. El temps continua dolent. Una calorasa que ens axficia i no es pot resistir. He baixat a dinar però no baixaré pas a sopar. Tota la tarde tirada al balancí sens ànims de fer res. Quins dies tan insoportables! A la tarde he reposat.//

29. Sempre el mateix torment d'aquesta ola tan furiosa de calor. Avui ha comensat de veure's tormenta a Campo de Mayo.

Are són les onse menys quart de la nit i continua el mateix calor pesat de tot el dia. Tots[,] petits i grants[,] estem alatrencats i sens ànims de res. Al dematí, he passat una set irresistible. He overt la maleta gran, n'he tret la roba interior d'istiu, i m'he tret del cos la del hivern que encare portaba sempre amb la por de que com el clima d'aquí és tan variat és possible que demà tinguem fret. A la vetlla la Mima[,] que també està quelcom enmlalatida[,] m'ha fet un atre bany de peus amb mostassa i Déu hi fassi més que nosaltres.

M'en vaig a comensar una ampolla de Parasmin. Aveure si m'adoba.

Aquet dematí he rebut una aèrea de París. La meua Maria ja tenen casa nova als rededors de París. Se'ls veu mol contents.//

Novembre

1er. Festa de Totsants. Com que continua la flamarada de calor que no respira ningú, y atès a que ja fa tans dies que tregino aquesta tremenda marfuga amb la atrevida recaiguda i l'enmaleltiment de tots els de casa, no he conegut res de tan gloriosa festa. L'he celebrada aquí soleta en la meva estimada celda. Som escrit als meus de Mont-ras incluyent-els-hi la postal rebuda fa dos dies per l'atre filla de París. En la postal s'hi veu el seu nou hestatge. He procurat aviar la carta avui mateix perquè s'afanyi a sortir el dia sis[,] que té anunciada la seua sortida per a Barcelona. Ajudem-los a fer via pel món. El temps és tan dolent que els dos pibes de les noies ho sentan. Ploran[,] pobrets[,] i s'enflaqueixen que fan compasió. L'avi Joan els anima, i al menut de n'Irene[,] que avui ha complert 8 mesos, el paseja i li canta cansons. Avui a dinar a la taula, tan·sols hi //

érem Sara, Irene, Mima i jo. Els dos *vells* Joan i Gracieta s'han quedat cada u d'ells al seu llit i allà la serventa els hi ha portat la ministra. Jo som estat la més valenta. He presidit la taula. M'ha semblat que no som tan feble com sembla. Els petits gemegan. ¡Pobrets! En Lluís… com totes les festes les passa a casa de la nòvia.

2. Pobres difunts meus estimats! Que sols els he deixat avui que és el seu gran·dia! Are són les deu de la nit. Estic forsa millor que els altres dies. Com si el meu mal avui hagués donat tom per bé. Tan·de·bo fos així́s! I pensar que faig córrer la ploma sense portar les ulleres posades als meus ulls. Que bé hi estan dintre la bossa o estuig[,] diga-li com vulguis. És que aumentan tan poc que ni val la pena de posar-se-les. Avui ha estat un dia tremendo.// Els dos nens sentan tramontana. Tot el san dia cridan i donan terretori. El de n'Irene per poc cau de sobre de la taula. Diu que li ha anat d'un fil. Déu hi ha fet més que nosaltres. No ha permès semblant desgràcia. No obstant és un avís de que no s'el pot deixar sol amb confiansa. S'ha aflaquit. Les cametes no són tan plenes com avans. Amb tot mai acaba les ganes de saltar.

Ha vingut el s[enyo]r Llonc ben refet de les seues malalties. Les contínues operacions han donat salud al seu cos afeblit. Que Déu li conservi aquesta salud que li ha retornat. S'el veu fort.

També han vingut en Chicharaso amb una germana seua.

3. Diumenge. Són les deu i quart de la nit. Ha fet una gran tormenta que encare dura i plou. Ha vingut la s[enyo]ra // Heraclia Barreiro. També ha vingut aquell jove cordobés s[enyo]r Paez. Aquet ha sopat aquí.

4. Avui ha estat el dia més dolent de tota la temporada. Estem enmalaltits tots, vells i joves i fins els dos nens pobrets que no resisteixen la cremor de la temperatura. L'avi Joan ha pescat no sé què a la pleura. Anit ha vingut el d[octo]r Fasola. Durant el dia ha tornat. L'ha trovat quelcom millorat. La Mima del refredat va millor. N'Irene està ben deslllurigada. El ventre descompost, el dolor de la cama retorna i la llet recula. El seu nen de mal humor, les dentetes surtides i plurisqueja. El de la Sara[,] que tan fort va arrivar, no sé què té amb un peu. L'hi han comprat unes sabatetes i se les treu. És el campió dels disbarats. Les pobres maretes se queixen les dues del fetje. Els nens tenen tos. La Mima i la Sara els cuidan i no poden amb ells. Jo no m'aguanto. El cap em cau.//

La tos no em deixa. Som acavat una carta per la meua Maria de París. Va marítima. I aixís hem acavat aquet dia tan pesat. Joan i Sara anit han vingut.

5. Anir ha tronat. El dia comensa no tan pesat com ahir. El cel tot enuvolat. Són les vuit del dematí. No baixo.

Som a la nit. Tot el dia ha fet ruixats. He passat el dia a dalt per tan desfeta que m sentia d'ahir. Els atres avui degut a que el calor no apreta tan estan millor. He dormit forsa al balancí.

La Mima ha trovat trevall que li plau. Està contenta. Els nens també estan millor. El d[octo]r diu que el mal de l'avi Joan és qüestió de saber esperar. Que tot anirà bé però que va amb calma. Tots els dies ve.

6. Són les deu i 11 minuts del dematí. El nen de la Sara plora mol. N'és de mena.//

7. El nen de la Sara té (segons ha dit el d[octo]r Fasola) senyals de diftèria. Ja no ens mancaba res més. La febre ha anat pujant i el mal també. ¿I el pobre menut de n'Irene? Hem decidit que el malalt estigui a dal, i en Riqui a·baix a veure si l'escapem del contagi. Una mare a dal i l'atre a·baix: cada una amb el seu. Quines penalitats, junt amb la malaltia de l'avi Joan i el temps rigurós que passem. Que Déu permeti que n'Irene dilluns pugui surtir per Bariloche amb el seu fillet salvat de l'imvasió del mal de l'atre.

Som a la nit. El mal del nen de la Sara és del tot declarat de diftèria. Quin desastre!

Avui el dia ha estat més benigne. Ha vingut la Mary Gómez. Està forsa animada. Ens ha ensenyat uns trevalls tan primorosos que va preparant per·a el seu futur fillet, que és lo més ric i ben fet que jo mai hagués vist. Té unes mans d'or[,] la Mary! Sembla que <h> no ho toca de tan bé que ho deixa. La Mima està contentíssima del trevall que fa. Déu li do salud!//

8. També avui el dia és fresquet. Som una colla d'escalafatats. Jo la més debilitada. Are mateix he decidit pendre una ampolla de Palatol simple[,] que sempre em retorna de mort a vida. És que no puc més. No m'aguanto. He perdut les forses. Tota jo semblo deslloriga da. Déu m'ajudarà. Ha vingut el s[enyo]r Moud.

9. Avui n'Irene i la Mima han portat en Riqui al d[octo]r Elizaldo Masi. Ha trovat el petit mol bé de salud. Podran sortir dilluns si Déu ho vol i retornar a les seues montanyes de Bariloche. Que content estarà en Ricardo tan ben acompanyat!

El d[octo]r Fasola avui no ha vingut. Això vol dia que els malalts que té aquí no corren perill de res dolent. Tan l'avi Joan com el seu netet Juan José, van millorant que dóna goig. Aquet bailet és terrible. No s'el // pot tenir ni pel cap ni per els peus. Per qualsevol cosa que no li va com ell vol, fa uns crits que m'ha recordat cants dels oriols a l'hivern a la nostra comarca. Són uns ocells grans com els que aquí en diuen *urraques*. Aquells són mol bonics, mol grocs, i com que els lladragots s'afartan de olives al mateix arbre (olibera) estan grasos i tenen la carn mol fina. Fan uns xiulets forts que se sentan de mol lluny. Oriols i becades són mol perseguits dels cassadors de l'hivern. I beusaquí que el nostre Juan José Aldao Llorens s'ens ha tornat un *oriol* que els seus crits aixorban ses oreies.

10. Diumenge. Tampoc avui he pogut oir missa, ni sortir de casa ni gairebé del meu dormitori. No tinc forsa per a res ni per sostenir-me. El cap me pesa i sembla que em cau. Em canso fins per·a sostenir una conversa. Estic atuïda[,] sense forses per·a // res. El calor ha tornat. El sol crema. La tos no s'en acava d'anar. Passo el dia tirada amb un balancí sens ànims per a res. No sé pas com acabarà això amb mi. La Sara amb el seu nen que li dóna mol calvari, i s'ho té de passar ella perquè la feina de casa és gran i pocs per a fer-la. La Mima se queixa de la cintura. Porta un pegat porós que no sé lo que li fa. Tots estem atuïts. Jo vaig prenent el Palatol. A veure què en resultarà. Sempre m'ha refet. El calor és fort. Demà és el dia dedicat per la sortida de n'Irene. Que Déu vulgui tingui un bon viadje i allà tinguin salud[,] que és lo principal. Aquí quedarem amb la Sara[,] que té ben bora la sortida per el sanatori. I pensar que el seu fillet és mol rebel i de mal manejar. Déu ens ajudi! En Riqui està valent i fora de perill de la // posterma de la diftèria que ha passat l'atre. Pobres ninets tan estimats!

Joan i Gracieta, tirant només. Are se llevan are tornan al llit i res més. Jo tinc sort que no he perdut la gana i m'alimento tan com puc, i no cobro les forses que necessito. Anit he descansat forsa bé. He tingut poca tos.

Reso mol i vinga lo que Déu disposi. Tot sovint sembla que m'en vaig de ruells, que és dir que no tinc soltura per afermar el cos. En Lluís no s'en havia donat comte d'això, però jo ja fa temps que ho sé. Per això no vaig mai sense paraigües que sustitueix un bastó. No m'animaria pas anar pel món sense bastó.

11. Són les set i mitja de la nit. Fa una estona que en Lluís i la Mima han arribat del Centre. Han anat a acompanyar a n'Irene[,] que amb el seu fillet han sortit per // Bariloche. Amb ells va també una amiga que va passar uns dies allà. Els nostres han sortit d'aquí amb l'auto de d[on] Miguel. Tan d'ella com del petit Riqui en passarem molta anyoransa per lo mol simpàtic i bon minyó que és. Dóna goig veure com juga amb qualsevol cosa estona i més estones. Un angelet de sucre. Ens coneixia a tots i amb tots jugava. Que Déu li do bona salud en aquelles montanyes tan llunyanes és lo que més desitjem. No fa gaire que han dit que allà hi està nevant. La pobre Elva també passa per una pena gran que no ha pogut anar a despedir a n'Irene. Resulta que el seu oncle de Castelar havia sortit per Rosari a fer algun negoci d'autos i justament allà va tenir un atac de apendicitis i es va internar, el varen operar i no sé pas com va. Quins desastres! El calor és fort.//

12. El calor ha tornat. Are són vora les nou de la nit. Estic suant com es batadors a l'era. Anem a sopar. La gana no'm deixa. En tinc sort. Are ja baixo a menjar a la taula. Hem trovo mol animada gràcies a Déu. El Palatol va fent el miragle. L'àvia Gracieta també se va reforsant. El més delicat és l'avi Joan, però no és pas que vagi pitjor, és tan·sols que el seu mal va amb calma. Tot passarà si Déu ho vol. La Mima trevalla, en Lluís també. El d[octo]r Fasola ens ha recomanat que la Sara vagi amb mol comte amb la robeta que prepara per el que ha de néixer, puig[,] pobret[,] també perilla del contagi d'en Faluga. Quina pesta és aquesta que va invadir-lo que duri tans dies el perill d'encomanar-se la diftèria que ha passat…! Déu ens ajudi! I encare tinc por que en Riqui n'hagi pres alguna gota que no la veiem. El seu d[octo]r // va donar-lo per segur de que està net de la pesta. Hi ha perill fins al 26 d'aquet mes. I pensar que estem a 12. En Faluga diu que fa més bondat. Com que amb tot i que ho entén tot, no sab dir les coses tan l'àvia Gracieta com la tia Mima li han fet entendre que si no creu, o el faran seure a la cadira o el tancaran a defora, i l'home forma com cal.

He llegit que a Rio Negro a Joele Joel hi ha passat una gran desgràcia. Jo no ho sé contar. Suposo que tenian de travesar un riu amb un camió que es fica no sé si amb una mena de barca. En fi[,] la qüestió que s'han negat 29 entre joves i noies. Tots han anat a fons. M'ha recordat fa uns anys a l'estany de Bañoles s'hi va tombar una barca i s'en varen negar més de 40[,] també tot jovenalla.

Avui una de les noies Ginestà ha parlat despedint-se. S'en va a casarse a Barcelona.//

13. El calor avui ha estat sofocant i rigurós. Cremava. No es podia resistir.

La Sara ha cridat a la Miria demanant-e-li si podria venir una temporada per ajudar-mos a passar aquets tripijocs tan complicats. La Mima no pot deixar la feina. El seu pare no se refà de·pressa. Are sembla que sigui pleurèsia lo que té. No sé si demà li faran <una> una radiografia.

La Sara ha anat al sanatori. Ha tornat ben impresionada. El d[octo]r li ha dit que no serà fins al 28 d'aquet mes.

A El Perú hi ha passat un terratrèmol. Hi ha mols morts. Els diaris portan la mar d'accidents.

14. Calor forta i res més. No se veuen ni núguls ni cap senyal de cambi de temperatura. És un flagell que no s'aguanta. Nit i dia suant com si féssim molta feina. Tancada a // dins perquè tinc por de nova recaiguda del refredat. Si obro bé entran mosques. Llavors tiran flit i hem fan tussir. Si ho tinc tancat no veig res, ni puc cusir ni llegir. La tos no acava de fugir. Paso el temps sense fer res. La Mima i en Lluís són els únics que trevallan. S'ha rebut telegrama de Irene. Varen arrivar bé gràcies a Déu.

Al Riachuelo hi ha passat una gran desgràcia. Va explotar la caldera del remolcador "Salta" i varen morir tots els tripulants. Contan que era un desastre tan espantós que la gent corria d'un lloc a l'atre sense donar-se comte de lo que pasaba. Volaven persones, trossos de fustes, crits[,] llantos[,] membres destrossats. Tot a una gran altura per·a caure fet miques. El remolcador va quedar destrossat.// No quedaba sinó el caso que s'en va anar a fons.

Són les onse i mitja de la nit. Trona i llampega i plou. Potser tindrem uns dies de fresca que ens retornarian.

Avui, en Joan ha acompanyat el seu pare a fer-se treure la radiografia. Fins passat demà no sabrem lo que hi ha. Està millorant-se. S'el veu animat. Té gana.

15. Són les onse del matí. Ens acava d'arrivar la Miria. Està bé de salud gràcies a Déu. Amb ella quedem dolsament acompanyats en tantes trifulgues. Ha deixat el seu Alfons i el nen, també bé de salud. El noi té el curs aprovat i firmat del s[enyo]r inspector. Aixís ella estarà sense preocupassions. Ha viadjat tota la nit. Gràcies a Déu

que la tenim amb nosaltres que tan necessitem la seua ajuda. És una joia aquesta Miria! Diu que a Pirovano // ahir hi va ploure tot el dia. Tota la nit ha fet forta tormenta i ha plogut sense parar ni un moment. Són les vuit i vint de la nit. S'en acavan d'anar en Lluís i la Elva. Segueix fent calor. Ni la pluja de tota la nit ha refrescat. No vui seguir copiant desgràcies que llegim de mines, explosions de tota mena, descarrilaments etc. N'ompliria un missal. Discusions diplomàtiques, desavinenses dels que fan la pau del món; que ni ells que són joves ni jo que som al bell cap del camí veuran tal bellesa de la pau, perquè és Déu que la pot concedir i no la devalla del cel perquè el món no se la mereix. Rúsia és la desgraciada que com atre Roma de temps antiquíssim se va fer el món tot seu i això és lo que espera la Rúsia tan afamada de fer-se seus tot lo que pot robar i les pobres nacions petites sucumben sota la // grapa de la maleïda fera. Jo no sé què ha de ser del món ple de vanitat i homes savis que no saven governar-lo perquè tan·sols domina l'enveja per escanyar al pobre amb els millons que amb els seus trevalls ha portat a la banca millonària. Déu té un bastó que pega sens fer gaire remor. Enlairem el cor a Déu[,] únic Ser que pot apaivagar el món desesperat. Preguem nit i dia i en tots moments.

16. Per fi, avui ha fet una mica de fresca. Un dia forsa passable. Retorna de mort a vida. Aquell vailet de la Sara tot avui que fa el beneit. Té mal dia.

En Joan ha anat a buscar les radiografies del seu pare. Gràcies a Déu no hi ha cap complicació. És tan·sols pleurèsia. Aviat anirà bé. Tots els atres també anem bé. Si a mi hem feian una radiografia de la freixura, pulmons i tots els corriols que hi condueixen no sé pas com // s'en surtirian. No sabrian pas per on passar. I vaig tirant fins que Déu me cridi per·a acavar el meu calvari plena d'anys i de misèries[,] que és lo que anem treginant per el camí de la vida.

18. Diumenge. Quans dies de precepte van passant i jo no puc sortir de casa per a saciar-me de les meves devocions i obligacions de bona cristiana!

La meva forsa corporal va mol lenta. Passo males nits, i els dies s'en ressenten. Els anys hi són. Els joven cauen ¿què farem els vells? acavan de dir-me que el pobre Oronte Valerga va morir ahir a Rosari rodejat de la seua família i ben auxiliat dels Sants Sagraments. Al cel sia. Ha mort en diada asseñalada per ser el cumplianys d'en Lluís nostre i de la Martita[,] filleta estimada del difunt. L'any passat, per aquesta diada // varen fer festa lluïda a casasseua a Castelar. Qui els hi hagués hagut de dir com la

celebrarian aquest any! Hi eran la Mima i en Lluís amb la Elba i quissap la colla de parent reunits puig la família és nombrosa. Aquest any la reunió és a Morón a casa del Valerga. Are són les onse i vint de la nit. No fa gaire han surtit plujabatent en Lluís i la Miria per assistir al velorio. Demà, missa de cos present a San Justo[,] que hi tenen propietat al cementiri. Que Déu hagi acullit l'animeta d'aquet difunt ja que ha finat com un bon cristià. Era jove encare.

18. Avui la Mima i en Lluís han anat a la missa de cos present del difunt Oronte Valerga (e p d). Que Déu dongui consol a la pobre viuda i als seus fills del tan gran dol que estan passant. El s[enyo]r Valerga[,] vell pare del difunt[,] diu que ho passa mol resignat.//

Jo no avenso com primer. Estic encalmada. El calor torna. És lo que més m'atropella. L'avi Joan segueix millorant. L'àvia Gracieta va tirant. Jo som la més feble. Som escrit a l'Ernest que quan pugui que vingui a veure si m'hi don un cop de bras.

19. El calor ha tornat. Ho passarem malament. Poca cosa hi ha per contar. He llegit unes coses que fan esgarrifar referentes a profecies de un sigle enrera. Ja se van cumplint. Los que se titulan "grandes" i que tan malament manejan el món, reunint-se a diferents llocs per a gastar la plata que s'els hi don, amb bacanals i no resolguent res de profit, ens portan a la bancarrota mundial. He llegit que la nació argentina aquest any hi ha gastat més de vuitanta millons,// dos-cents mil pesos argentins. I per quin profit? Aquet és per els "grandes". Se veu que en saben d'embaucar les nacions i escanyar-les… mentres les més petites que Rúsia hi ha posat la grapa són un cementiri desastrós. Els joves d'are… que en veuran[,] de coses!

Els malalts de casa anem fent. L'avi Joan va passant la pleurèsia sempre al llit amb paciència, millorant poc a poc.

El nen Faluga creix i se fa maco i cada dia més entremaliat. Déu ens ajudi!

20. Són les dotse menys quart de la nit. Avui hi ha coses importantíssimes per a contar. Ha vingut un especialista a visitar l'avi Joan. Ha estat una consulta. És el d[octo]r Seiés de Vic. Ha dit que la malaltia fa el seu curs degudament i que si no s'esdevé cap complicació no hi veu res anormal. Les pleurèsies sempre són // cansoneres, i fins de·vegades repeteixen. Un·atre nova felís que tots esperàvem acava

d'ocórrer. Aquesta nit la Sara ha donat a llum un·atre nen al sanatori de Morón on va néixer en Faluga. La cosa ha anat rapidíssima. Are hi són la Miria, la Sara Planas, en Joan i provablement en Lluís. Quina manera de córrer i fer córrer a tothom. Mare i fillet diu que estan bé gràcies a Déu. Demà allargaré la present nota. Are tinc son.

El nen petit de la Sara se dirà Jordi Edu[a]rd. Diuen que és mol maco i robust. Quin caganiu de la colla de cosins més llest que si ens descuidem hauria nascut aquí! Són deslliuraments que no atropellan gaire a la mare. Avui hem rebut un telegrama del seu pare per a ell junt amb un mol gran petó. En Faluga no dóna molèstia sense la mare.//

Avui ha vingut l'Ernest i la catalina. Ell m'ha fet un reconeixement del meu cos tan enmalaltit. Ha dit que el cor no funciona prou bé, que la sanc no circula lliurement i que tinc de reposar mol. No vol que baixi, ni pugi escales, ni que dormi ageguda. Amb això té raó. Que n'hi ha de temps que dormo amb una pila de coixins i fins moltes nits les passo amb un balancí. Els anys hi són i no puc plantar cara al mal temps. Déu disposi. Hi ha vaga d'hortalans. Als mercats no hi ha res. La Miria ha anat a casa d'una hortalana que li ha venut alguna cosa per nosaltres i per els de can Planas. Quissab el temps que hem estat que no hi habia papas.

Hem rebut carta de n'Irene. Diu que al arribar a casasseua <es> va trovar-la tota plena de flors i rescent pintada; que era mol *xurra*[,] que no semblava la mateixa.//

24. Diumenge últim després de Pentecostés. He deixat passar dies sense escriure per el poc humor que tinc devant tanta calor que ens axficia a tots. Avui no en fa tanta, però ja venim atuïts de tot aquet mes. El petit Jordi de la Sara diu que és mol maco i refet. Quina pega d'estar malalta i no poguer anar a veure'l. En Faluga creix mol, però també creix la seua imaginació per·a veure quina en farà primé… És de lo més pillastre. Ja la faran suar a la seua mare aquets dos vailets. Val més dir ¡xo que arri!

La Miria m'ha portat el bolletí parroquial últim. És un dels més ben escrits dels que el padre en obsequia. Quina falta fa que de tan en tan se piqui el clau reprenent les llivertat que se prenen els fidels de la parròquia. He dit que quina falta fa i deuria dir «quin bé fa» a les ànimes que agraeixen ser avisades!// Són les set de la tarde. Vaig continuant la nota del diumenge. A·baix, en Faluga fa un rebombori de mil diastres. No sé què deu fer córrer. És un pibe que si no pot fer fressa no s'hi pot contar.

Del costat de l'est hi ha una furiosa tormenta que tot avui dóna voltes. Trona, llampa i promet fer córrer la gent.

Han vingut la Sara Planas, la Nena Gibert i no sé qui més. Els malalts anem fent i amb prou feina. Jo me sento debilitada que res del món hem refà. Diu que n'hi ha una passa mol gran de malalts convalescents de la gripe passada, que no ens podem retornar. Anit la Mima em posarà ventoses per evitar congestió.

Com trona! El cap me cau; tota jo caic. Avui llegia la primera llibreta que vaig fer les notes del meu diari, que <no> no sempre ha estat diari perquè passan dies que no val la pena d'escriure el poc cambi d'impressions. Are puc fer notes llargues perquè aquesta // libreta encare té mols fulls en blanc i queda poc més d'un mes per acavar l'any.

Aquesta nit ventoses.

25. Avui és Santa Caterina verge i màrtir. Nom que portava la meva tan estimada mare, com també la seua néta i nevoda meva Catalina Rocas de Vicens. La saviduria de l'esmentada santa fou mol gran; al extrem que va discutir amb els més savis del seu temps (307) i els va convèncer amb les seues raons deixant-los aturdits devant tanta sabiduria amb una noia de divuit anys. El seu cos és sepultat a la montanya santa del Sinaí. Tan·de·bo les noies d'are imitessin les seues virtuts! Llegim que era una joveneta preciosíssima. Ditxosa ella que va saber pendre el millor camí.

Aquest any amb els meus nevots de Liniers hem trencat la costum de passar el dia junts per causa de estar jo malalta bo i esperant // l'arrivada de la mare de la Catalina que han dit serà per el mes de febrer. Aixís encare passarà un bon tros d'hivern a Barcelona al costat de l'atre filla.

Aquesta nit en Lluís ha sortit per Victorica. La Mima m'ha posat una pila de ventoses.

26. Avui l'Ernest ha tornat sense la Catalina. Ella no ha pogut venir perquè se tenian de trovar per dilligències que fan amb motiu del pròxim viadje de la seua mare cap aquí. Tenian de dinar aviat i la dona que hi va a fer feines els dematins avui no hi havia anat. És lo que passa no tenint persones de trevall fixes.

M'ha animat forsa. Ha dit que hem avensat mol, però a mi hem sembla que no fem camí. Quan jo me trovi animada, que tingui forses per·a fer alguna cosa creuré en ell. Sigui lo que Déu vulgui. Ja hi ha qui fa la feina. Lo que em molesta més són // tantes medicines, gotes, ventoses i porqueries de la farmàcia que jo tan poc hi estava acostumada. La pobre Mima totes les nits hem guarneix l'esquena de ventoses. Sort que passem uns dies que no són tan calurosos. Ha vingut la Sara Planas. L'avi Joan va

guanyant però a pas de bou vell. Des del llit amb el telèfon va guiant els seus *aliats* de negoci que té a l'escriptori i en atres llocs.

La nostra Sara continua al sanatori. Els que hi van diuen que està mol bé i que en Jordi petit és un nen mol maco i refet. Que la mare té molta llet i els dos segueixen mol bé.

27. Tota la nit ha plogut i aquet dematí també. He passat bona nit gràcies a Déu. Els dematins estic més animada.

Ahir en Faluga ens en va fer una que me descuidaba d'anotar-la. Com que de // disbarats en fa tans com pot, ahir a la tarde en un petit descuit de la Miria no sé com va ser que va arreplegar una verdura de bledes que ja estaba bullida, la va escampar per tota la cuina ben desmenussada; i de sopar… se va tenir de buscar atre cosa. Totes se les pensa per fer disbarats com més grossos millor. Ja suarà la seua mare amb els dos si l'atre com és d'esperar és tan entremaliat com aquet.

28. Avui és el cumplianys de la Elva. En cumpleix vint. En Lluís fa pocs dies va cumplir-ne vint-i-cinc. Ja són grans…! L'han anada a felicitar, de casa hem sembla que tan·sols la mare Gracieta. En Lluís segueix a Victorica trevallant del seu ram. Hi tenia molta feina. Aquest any la família Valerga estan de dol fort per la mort del germà del señor Rogelio (a c s).//

A la nit la mare Gracieta, m'ha esplicat que el s[enyo]r Valerga fill[,] o sigui l'esmentat s[enyo]r Rogelio[,] ha tingut d'internar-se amb una clínica a Morón a fi d'operarlo de l'apéndice, però que no presenta mal aspecte. Durant el dia s'ha tingut la mala notícia en rigurós secret. Diuen que ja l'han operat i que està fora de perill. Quins moments[,] Déu meu!

29. Són les nou del dematí. Acavan d'arrivar cartes; entre elles una del s[enyo]r Vidal de Victorica. Porta males notícies. Han operat la Ita (noya seva afillada). L'operació s'ha fet a La Plata[,] on ella hi estudiava. Del cap de poc ens han arrivat la s[enyo]ra Antonia amb la Ita. Sortosament la noia ve restablerta també d'una operació de l'apéndice. Se la veu mol contenta la noia com també la senyora mare entenada. Han dinat aquí i // quan ha estat hora han sortit amb el tren de Victorica. Mentres elles eran aquí ha vingut l'Aydé a portar-mos notícies de Bariloche. Fa dos dies que n'arrivat. Està mol entussiasmada amb tot lo de per aquells llocs. Diu que la caseta de n'Irene és un

chalecito que encanta. Que tan·sols sent lo poc que hi ha pogut estar, que tot lo que ha pogut veure és de lo més bonic, que en Ricardo té tan de gust amb les cases, els arbres i les flors. Que n'Irene està contenta perquè allà se l'hi han curat tots els mals a ella com també al seu nen. En fi l'Aydé n'esta encantada de Bariloche.

Som a la nit.

30. L'avi Joan millora mol. Ja no té febre. El d[octo]r està mol animat. Jo tinc dies bons i en tinc de dolents. He comensat de pendre un charob de Betaxina. Són bitamines.//

Desembre

1er. Diumenge. En Lluís ha arrivat de Victorica mol content i animat. Amb un jove d'allà han vingut amb auto ells dos sols viadjant tota la nit. El company ha dinat aquí.

Ha vingut l'amic Nadal. Està forsa bé. Han conversat amb l'avi Joan.

2. Com que hem passo els dies tancada a la meva celda, gairebé no sé res de lo que passa per fora. Ni sé el dia que som ni quans en tenim del mes. Ni sé quin dia la Sara ha sortit del sanatori. Des d'allà ha anat a passar uns dies a Tucuarí. Han fet bé tota vegada que a casa hi ha tans malalts. En Falugueta donaria molt de quefer amb lo que és entremaliat. En fa de totes i cap de bona. Creix robust, però no cal perdre'l de vista. Quan menys un s'ho pensa ja ho ha tirat, romput o escampat. La Miria no pot amb ell. I el vailet n'està // tot enamorat[,] de la seua tia.

L'Ernest ha tornat. Diu que vaig bé però necesito descans, alimentar-me i continuar els mateixos remeis. He observat que si descanso mol, i estic sola que no conversi, no tinc tos. D'en tota la tarde no he tossit, i fins m'he sentit animada. Hi fa també que no fa calor. Cada dia plou. La Mima també fa llit. Ha pescat un refredad que no ha pas fet cumpliments. És que passem un temps variable.

3. Avui ens hem llevat amb pluja. Som dematí i dimars. Ja gairebé no sé quin dia menjo el pa. La Joaquina també ens acompanya i ajuda amb tan enrenou. Jo repasso llibretes escrites de 30 i 40 anys enrera. Si m'animo les tornaré llegir a fi de recordar aquells temps que amb tot i que de trevais en vàrem passar molts però la joventut té ànims sempre i ho passa millor.//

4. També avui plou. Millor; així no fa calor. He rebut una carta de la Mimus pubilleta nostra. Ho semblava que era una carta. Un dibuix dins d'un sobre. Fins i tot no s'ha descuidad de posar-i d'on venia. El dibuix era com un camp ple de casetes vermelles i verdes. N'hi ha 10. Són de diferents tamanys. Les més grands tenen un arbre per sombra.

La dedicatòria deia: «Per l'àvia cariñosament. La Mimus.» De l'atre costat una gran montanya i una noia també grandota i presumida. Llàstima de peus que caminan de l'enrevés.

M'ha fet molta gràcia l'acudit. També m'ha arrivat una carta aèria de la meua Maria de París. Sempre tan contents de la vida. Amb el seu marit diu que han viatjat per el nort i l'est i que allà encare no hi fa fret.//

5. Som escrit a Bariloche. M'estic animant quelcom. Que bé hem fa la quietut. Tan que els estimem els nens; i si són terremaners com el nostre Faluga encare mol més; però ell ho és tan que moltes vegades no puc més de veure'l de quina manera s'imagina les seues coses amb tot l'enginy que pot produir un cervell de 18 mesos. No sé pas què en surtirà amb el temps. El de n'Irene senyala el mateix camí si tractant-se de entramaliadures. Quins musquits… Que Déu i l'Àngel bo no els desemparin mai!

6. Avui de nou prenc gotes dues vegades són aumentades. Are són 20 dues vegades al dia. Són per a reforsar el cor. Som escrit una carta aèria amb una señora de Cadaqués que té un fill que s'han conegut amb els meus de París. Com que Fransa i España no es poden comunicar per estar *renyides* el jove // de Cadaqués no sab res de la seua velleta mare i s'en anyora. Els meus li han promès fer les dilligències que calan a fi d'obtenir el camvi de lletres amb mare i fill. La carta <per> d'avui si Déu ho vol posarà en comunicació a mare i fill. Beneïdes lletres!

A Buenos Aires diuen que hi ha peste bubònica. San Sebastià gloriós advocat contra la pesta ens guardi de ella.

7. Acavo de rèbrer una postal dels meus de París. És una vista de la catedral de Reims. M'ha fet memòria d'aqulla meua cunyada Maria que tans anys hi havia estat a l'esmentada ciutat. Al cel sia tan bona i santa dona que de resultes d'una caiguda en el seu jardí, un dia de gran nevada a Palafrugell on vivian va arreplegar un càncer que la

va anar rosegant // no valent-i ni metjes, ni operacions, ni tota la plata que el meu germà va gastar per·a curar-la. Al cel sia tan bona i santa dona com era ella!

Hi ha no sé pas quans dies que plou poc o mol cada dia. Aixís no fa calor.

8. Avui és la Puríssima Verge Maria. Un dia ple de llum resplandent sense la més petita terenyina que amagui el sol. I jo tan lleig que l'he passat! Un dels remeis que prenc amb més repucnància m'ha tingut de mal humor que no he pogut menjar ni vèurer ni dormir. En fi que amb tot i que la casa era plena de gent, res hem dava alegria. Han mort el pavo i jo no ho \habia/ sabut. Tampoc n'hauria menjat. La Sara nostra ha vingut amb el seu nen petit Jordiet. A més, en Joan d[octo]r, en Lluís, les tres noies, en Quimet de la Maria[,] en [nom omès] Mas. La Maria Planas Cases, la Caterina; i la Sara, la Elva i cosineta Martita, el jove Paez de Córdoba, la Joaquina[,] els tres nens Llorens Planas, els dos Aldauets.

Avui ens han portat la Sara amb en Jordi.//

Tots junts han fet barrilar que Déu els hi mantingui. Temps feia que no s'havia juntat. Les festes relligioses hauran estat esplèndides però jo ni a missa he pogut anar. Déu ho vol aixís. Quina pena! Na Gracieta ha pogut pendre part en tot, però el seu Joan sempre fent llit i remeis. Jo si bé és veritat que no tinc d'estar-me al llit, però som com arbre despullat per la tormenta amb les enfermetats a sobre meu.

9. Avui n'he rebudes tres de postals franceses. Totes són del Sedan. Som escrit la carta aèria per aquella bona señora de Cadaqués que em recomana la meva Maria. A·veure si arriban a comunicar-se amb el fill que té a Fransa. Tan·de·bo[,] pobres.

10. Avui una postal també dels meus francesos. Estan plens de salud i contents del seu viure. Déu els fassi felissos. (Segueix).//

Avui a la nostra parròquia de la Sagrada Família, el p[are] Osimato ha batejat solemnament el tercer fill de la Sara[,] o sigui l'últim, que va donar-lo a llum el dia, o més ben dit[,] la nit del 20 del pròxim passat mes de novembre. Havent estat padrins en Lluís i la Miria. Porta els noms de Jordi (el primer) Eduard. No sé res de com ha anat. Ja m'ho esplicaran. La Miria està contenta d'haver estat padrina d'aquet seu nevodet tan maco. Tan ella com en Lluís l'estiman mol a en Jordi petit.

L'avi Joan fa via de curar-se. Molta més que jo[,] que no sé com m'en sortiré d'aquet meu tràngol. L'Ernest hem don per curada i jo no crec que ho estigui.

11. La Miria dematí ha sortit per Pirovano. Haurà tingut un dia preciós per a viatjar.

Les ties van al casament del jove Palau.//

12. La pobre Gracieta està tota enreumata. No mancava res més. Té la cintura que no pot més. Sofreix mol. En Joan va mol bé. Ha vingut el barbé. L'han ben pelat la cara. Sembla que li ha tret quinse anys de sobre. Jo també m'animo. La Sara P. ens fa la sopa mol bona. He dinat forsa bé. Que en feia de dies que no hem sentia tan forta. Fins i tot he sortit una estona al terradet. Caminaba sola posant la mà per ses vores com ho fan els que comensan a caminar.

Anit ha fet fret. A la matinada encare més. Quan he sortit per fora feia mol sol. Un dia de primavera. Vaig prenent vitamines Xarobe Bayer. No és pas que hem cridin mol, però són tan recomanades i modernes…!

13. Santa Llúcia gloriosa ens guardi la vista a tots. Avui fa 48 anys que vaig perdre la meva tan estimada mare. Al cel sia tan bona i caritativa com era ella!// Qui li hagués hagut de dir que la seua filla més jove donaria tans vols per el món! Qui sab els fets que tenim de veure amb els homes que volan a tota màquina a fi de reunir-se, gastar molta plata i no fer res de profit.

Vaig rebent lletres dels meus de París. Les d'avui són de Sedan. Quines explicacions més boniques m'hi fan de lo que veuen! Diuen[,] o més ben dit[,] contan que com viatjan per la frontera belga prenen notes dels fets devastadors de les dues guerres que tots recordem. Tenen un matrimoni vellets els dos que els estiman mol, i voldrian que sempre estiguessin amb ells. Hem recomanan un trevallador español de Teruel que tampoc sab res de la seua mare. Novament si la millora del meu estat continua, m'animaré a complaure'ls enviant una aèrea que // dongui notícies a aquella pobre mare aragonesa que no sab res del seu fill i néta. Els meus m'han enviat la direcció española i jo enviaré consol a una pobre mare.

14. Avui estic millor gràcies a Déu. És avui el casament de Alfredito Palau. Hi han anat de casa la Mima[,] en Lluís i la Elva. S'hauran casat a la parròquia de [nom omès] a les dotse. Els nostres han tornat contents de tota la festa. Com que no surto de la meua celda no puc [c]ontar res de lo que passa.

Na Gracieta va millor del reuma. Jo també noto que no tinc aquell mal_estar i tinc gana no sentint aquell fàstic repugnant de no trovar res que s'avingui bé per·a menjar. No recordo que mai hagués // passat una temporada tan dolenta. En Joan Avi també diu que n'està cansat de no fer camí bo. Tenim quissab les ampolles de aiguas minerals, i cap és prou bona per vèurer. Ni les vitamines tan recomanades ni res diu ¡menge'm!

Quie de bona gana sortiria per forta, però tot el dia fa vent fort.

15. Diumenge. Que n'hi ha de festes i dies de trevall no puc donar-me el goig d'oir missa. Déu no ho vol…! Avui ha vingut la s[enyo]ra Juana Palau de Garcia Mata amb la seua filla Estela i el seu nét José Luis me sembla que se diu. És el fillet d'en Tito i no sé qui més hi havia. No he baixat ni elles han pujat. L'avi Joan les ha rebudes a·baix. Ja fa dies que puja i baixa.// Jo no m'animo encare. No hem sento prou forta. I pensar que menjo forsa bé sense repucnar-me res. Des que s'en va anar la Miria ve a cuinar la Sara Planas[,] que també com totes elles cuinen mol bé. L'avi Joan, no sé si de Trenque L[auquen] o de Victorica ha enviat a buscar moltes gallines i pollastres i les noies fan mol rebé el caldo. De baixar no en parlem. La mare gairebé baixa tots els dies menys aquets que va tenir reuma que ja va declinant.

Avui crec que ha vingut una de les senyoretes.

16. Avui hem rebut carta mol recomanable dels de Bariloche. M'ha portat un doll de goig amb tot lo que hi esplica.// S'em fa fosc i volia contar un sòmit que aquesta tarde he passat a Llufriu. Els protagonistes érem a l'estació d'aquell tan estimat poble nostre. Si demà tinc memòria contaré el d'anit passada allà i el de la tarda d'avui aquí.

M'ha caigut una llibreta de les mans mentres dormia.

Som al dia 23. Quans dies sense escriure. Amb prous feines arribo a veure les ratlles. No puc escriure res. Déu m'ajudi. No puc continuar escriguent. Quina pena veur-i tan poc. Quin preparatiu de Nadal tan trist. Déu ho vol aixís! Qui m'ho hagués hagut de dir.

26. A la tarde. Ahir no vaig posar cap lletra aquí. Vaig passar la // santíssima festa de Nadal trista per la falta de salud meva. Encara que vaig guanyant quelcom és tan poca cosa que ni veig on poso la ploma. Potser demà hi veuré més.

28. Diada dels Sants Innocents. He rebut un preciós llibre de qüentos record del bon amic Rafael Jijena. Quissab la correspondència que s'ha rebut. El calor és insufrible. No es pot resistir.

30. Avui la Sara i els seus nens han sortit en avió novament per Salta. El calor segueix fort i tots estem esmortuïts. Jo no hem refaig. Sempre tinc son. Avui he rebut contesta de Cadaqués per els seus de Fransa. Deseguit som enviat les cartes a Fransa.//

31. No sé com esplicar l'emoció tan gran com he sentit avui! Una felicitat barrejada amb la pena d'anyorament que tenia jo de no poguer gaudir de les meues devocions predilectes. El padre Osimato, per lla entre nou i deu del dematí ha vingut amb el maletí dels sants sagraments. M'ha confortat i animat com ho necesitava, he combregat en nom de Déu quedant iluminada i contenta com si m'hagués trovat en la més luxosa catedral.

Are són les onse i mitja de la última nit de l'any que finirà dintre poc. Déu ens do un any 1947 ple de pau i salud i trevai.

El poble d'Haedo està alborotat amb motiu del cambi d'any.

Vaig a plegar. Els atres anys tenia ànim per a fer nota dels fets més notables. Si Déu ho vol ho faré un dels pròxims dies.

Són les dotse menys quart de la nit del 31 de[s]embre 1946.

Als peus de la Sagrada Família.

Àvia Irene//

1946

Amb molta diferència de les altres últimes llibretes acavo la present. És que de totes maneres havent deixat la costum de que fins aquí totes eren per l'istil, i aquesta vegada per una distracció de la Mima era ben diferenta, la vaig rebutjar i en Lluís va portar-me aquesta que ho és mol més[,] de diferenta. Som anat tirant amb aquesta que \és/ més moderna però no em plau tan com la vella, que s'em va acavar el mes de maig. Aquesta servirà per·a fer l'índex i res més. Les altres són més completes. Tan·sols l'índex i res més.

Déu conservi els meus néts i besnéts que m'ajudan a omplir-la.

Tot sia per Déu fins a la meva fi.

Àvia Irene//

1946 Índex ***Pàgines***

En Lluís va anar a La Plata.5

L'Estela Garcia Mata va sortir en avió per Nueva York. Viatjava sola i d'allà en conta moltes peripècies de la seua arrivada..... 6

Va venir Alejandro Javino ..... "

Va fer forta tormenta d'aigua i pluja..... 7

Pasavem un estat bèlic mol furiós polític..... 9

Molta marejada popular 10

La Mima va anar al Tigre..... "

En Lluís a La Plata..... 13

Tres dies de gran burgit popular ..... "

La mare va anar al d[octo]r Fasola..... 14

Nena Gibert convalescent 16

Neu a Bariloche..... 18

En Lluís a La Plata..... " //

Nova maror política 19

Les noies amb en Roger varen anar a la Rural..... 20

1a anada meva al dentista..... 22

Vaig conèixer l'estudi d'en Lluís i D. Joan Valerga..... 27

Ens va arrivar la Miria 29

Nou estat bèlic..... 31

Per el s[enyo]r arquitecte Berterbide vàrem saber que amb la Mima tenian premi de Santa Fe. Ella s'en havia anat a Bariloche..... 32

Ho portaba "La Nación" ..... "

En Lluís va parlar al públic de Morón 33

En Lluís va arrivar de Victorica..... 34

La s[enyo]r[e]ta Sanguineti va portar fils i puntes i buixats..... 35//

Gran dia de eleccions per·a president de la República..... 36

Va venir en Lito Llorens 37

Ens varen tornar l'hora..... 38

En Lluís va dialogar la missa 39

Rebérem nova del naixament d'en Riqui maco ..... "
Varen arrivar Miria[,] Alfons Avi i Carlos 41
L'Enric Lobato va venir a sopar 42
Varen donar-me la dentadura llesta..... "
La nostra taula pleníssima..... "
Vaig rèbrer carta de una s[enyo]ra Pericas. Celina morta..... 44
Se va casar Alicia Laborde..... "
En Lluís a La Plata 45
De nou hi ha maror política..... 46
Rebia cartes de París 46//
Elva va venir amb el seu avi 46
Varen venir el s[enyo]r Rovira..... "
De nou en Lluís a La Plata 50
Perón con sus *descamisados* ..... "
Nota per en Carlos..... 52
Avui aquí hi havia moltes pibes Llorens han jugat molt.
En Lluís mal humorat per una puntada a la cintura i tenia molta feina.
A mi hem dolia el jonei i la vista 55
En Lluís a Córdoba 57
Oïm ràdio piadosa bonica 59
Pasqua Comunió mol concorreguda
Rebérem molta correspondència..... 62
Pàgina referent a Mima ..... "
Pàgina referent a sant Marc és mol llarc 64
Nota mol venerada ..... " //
La Mima va arrivar sola 73
Nota variada ..... "
Cumpliment pasqual ..... "
Jo tenia dolor als joneis..... "
Un episodi d'en Faluga 74
Balls antics 77
Retorn d'Estela Garcia Mata mol contenta 78
Aquí hi ha mol per a contar.
Tot ho contarà la llibreta més grossa fil per randa..... 79

La Gabina s'en va anar a passar temporada a Nueve de Julio 80
En Lluís a La Plata a fer l'escriptura del terreny del difunt Jaume Gravino.... 81
Avui s'en han anat la Miria, l'Alfons i el seu fillet Carlos donant per acavat l'estiueig 82
Un escrit llarc piadós..... 83//

Juny 1946 Índex P.

Aquí comensen els fets de lo que pertany en aquesta llibreta . Fins aquí és de la més grossa. Totes dues forman una i tenen d'anar juntes.

1er. Na Gracieta va estrenar un vestit mol maco 84
En Nadal amb l'avi Joan han anat a dinar a cal Estrop..... "
Les panaderias no tenian pa ..... "
Gran festa del cambi del president de la República ..... "
La Mima se va comprar un mantel dibuixat 86
Avui la Elva ha comensat la devoció dels 9 primers divendres..... 87
La Mima va anar a sopar a casa d'en Beto..... "
Va pasar-me un conflicte matinal fora de casa ..... 88 //
En Lluís va anar a La Plata 94
El promès de Marta germana de Llàtzer ..... "
Aquí se va celebrar una festa de jovenalla..... 97
La família Valerga varen celebrar una festa íntima de Joans 99
La Mima va estrenar impermeable..... 110
Mima està mol engripada..... 117
Lluís a Victorica..... 118
Bodas de plata Filles de Maria..... "
Nota bonica 121
Jenic nostre mol malalt ..... "
Molta gent de Victorica..... "
El matrimoni s[enyo]rs Mout..... 124
Nota mol bonica ..... "
Tallarines rellenos..... 125
Elva va pasar el dia aquí 126
Lluís i noies a despedir-se el pare.
La casa plena de noies..... 131

Festa grossa a Luján ..... “
Gran festa de la JOC. ..... 136 //
Cumplianys de Mima 136
En Lluís va comensar la cura dels nissos homeopàtics ..... “
Lluís i Valerga a Villalarrea
El s[enyo]r Valerga va venir a conèixer els nostres nens 137
Avui Irene sola ha fet el taló d’uns borceguins
Segueix la gran marejada política 143
Nota llarga. Desastres 145
Tan·sols se llegian coses esgarrifoses
Aquí tenim una nota que val la pena.
Són els tres prèmits als pavos de la Miria.
Varen venir la s[enyo]ra Juana P. de Garcia Mata amb el seu fill Tito i el seu netet José Luis i vàrem quedar-mos sense llum. Quin conflicte! 154
En Lluís 3 dies de retir a S. M. 169
La Sara va arrivar ..... “
Els dos pibes Ricci i Joanet.//
Lluís a La Plata 171
Varen venir les germanes Rubio ..... “
Riqui una dent 172
Sant, refredat i dolorós recort 173
Avis Joan i Gracieta i Mima a sopar al matrimoni Mudí 174
Mols episodis dels pibes 175
Variades notes dels nens 176
Va venir Martita Valerga ..... “
Molts malalts 177
Miria a l’Estància tenia 70 lloques.
Els dos nens semblan terratrèmols
Estem enmalaltits tots
Xicharaso i germana varen venir 184
Vénen 3 metges
Irene va sortir per Bariloche 191
Premi de Mima ..... “
Calor irresistible 190

Defunció del s[enyo]r Oronte ..... “
Va venir el d[octo]r Seyés..... 193
Mima hem posa moltes ventoses 199
En Joan té paciència des del llit dirigeix els seus aliats del negoci..... 200//
El s[enyo]r Valerga ha tingut d’internar-se..... 202
Lluís va arrivar Victorica
Casament de Alfredito
Tenim un nadal tristoi
La Sara s’en vol anar amb els seus nens a en Aro

Últim dia de l’any i de les notes del índex.

No puc assegurar <que> que l’índex d’aquet quadern sigui tan segur com ho són els altres per causa de la meva poca salud i poca vista. Fins i tot no en volia fer per tenir-lo de juntar amb lo que va fins al mes de maig del 1er llibre, però s’habia de fer bé o malament. De totes maneres s’hi troven fets agradables.

Qui ho llegeixi que tingui paciència.

Àvia Irene//

Volum XVII

1947//

Pax

Gener 1947

1er. En nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant, comenso les notes d'aquet cuadern que quissab qui l'acavarà. Tot sia per Déu.

Tornaré un dia enrera per·a parlar de la joia que el meu cor va fruir ahir al rèbrer a Jesús Sagramentat després de tan temps que no m'havia estat posible combregar. I precisament ser l'últim dia de l'any que tinc la santa costum de confessar i combregar a fi de comensar l'any nou amb l'ànima ben neta de pecat. Quan entro a l'església me sembla que acavan de limpiar-la (aquell dia) i que tot hi llueix mol més que els altres dies. Sento una alegria espiritual que no trovo maneres d'esplicar-la. Això que explico em passa tots els anys. Dons aquesta joia la vaig sentir ahir quan el padre s'en anaba de casa i hem deixaba l'ànima neta i ben aconsolada del anyorament tan gran que jo sentia <de> // de no poguer fruir la meva tan antiga costum de combregar tots els dies possibles. Qui pot viure ben cerca de la parròquia no sab pas la sort <d> que Déu li ha donat. I pensar que regularment passa[,] com diu l'adagi[,] que qui més a·prop de l'església més a·prop del diable. A mi hem dol viure'n tan allunyada[,] de l'església. Encare que fos una esglesieta com la de Sant Llop de Torrent.

Tindré de pasar dies sense nomenar dates perquè no tenia llibreta nova. Vaig fer una nota per·a copiar després i no sé què s'ha fet d'ella ni recordo lo que va passar.

Els malalts seguíam encalmats. La Sara amb els seus nois s'en varen entornar cap a Salta novament. En tenim bones notícies. La Miria va sortir per Pirovano després del bateig del petit Jordi. Na Gracieta estaba plena de reuma a la cintura.//

Som al dia 19 i diumenge segon d'Epifania. La Mima des del dimars que va sortir amb els seus companys i companya Ester[,] universitaris tots. Són al Brasil. Ne vàrem rèbrer una carta des de Montevideo. Tots estaven mol contents.

L'avi Joan[,] amb els nens de Tacuari, els seus pares i la Caterina són a Victorica. El dia (no recordo quin) en Joan noi va retornar per afers seus. Ahir dissapte va venir a sopar. Entre tots guian la barca dels negocis[,] que en aquet temps de vacances poca cosa se pot fer. La qüestió és anar tots d'acord.

L'avi no fa via de curar-se ni jo tampoc. Jo no faig cap falla però ell sí perquè ho té tot per es cap des dits. Déu cuidarà. Preguem-li sempre, que no es desempari mai. Ja en temps de Moisès se pregava nit i dia.//

21. L'Alfons i en Lluís donan voltes per comprar terrenys a fi d'instalar-se. El que ho necesita més, és el primer. Quin propietari. Farà bé. Qui no té casa seua per estar, mols veïns ha de buscar. Això ens ha passat a nosatros[,] que habem rodat la Seca i la Meca i la vall d'Andorra i are vells no tenim un pam de terra nostra.

23. Per fi avui s'ha rebut postal de l'arribada de Mima i companys universitaris al Brasil. Ja pot donar raó de lo que és navegar amb calma, de lo que és tormenta i fins de lo que és descambiar la peseta. I am tans pocs dies! La postal és del dia 18[,] rescent arrivats allà. Diu que estan instalats al hotel Copacabana. Que en aquets dies han passat una tormenta i s'han marejat una vegada que tot lo altre ha estat calma i bon sol. Estan mol contents. Que a Montevideo fins i tot s'hi varen banyar.//

Ahir se va rèbrer una carta mol llarga de n'Irene amb unes referències de lo que pasan ells tres allà, que donan mol de goig totes elles. Quin matrimoni tan felís han anat teixint aquell parell! Gràcies a Déu i bona durada. No veig les ratlles. És clar que tenir-los tan separats de nosaltres és un niu d'anyoraments contínuos; però... alabat sia Déu! Sense creu no podem estar. Les seues cartes són sempre rosada que embauma tots els mals. Pogués curar i veure de tan en tan els que fa tans anys no he vist ni esperansa tinc de veure'ls mai·més! Déu sigui amb ells i nosaltres i no ens desampari mai. La meua poca salud també és una creueta que va creixent fins que dirà... fins aquí hem arrivat. El pujar l'escala és una molèstia mol pesada. Anit he descansat santament. Si totes eles nits les passés tan bé... Paciència.//

26. III diumenge després de la Epifania.

Per mi no en passa cap[,] de diumenge. Tots els diumenges són dies que estem obligats a oir missa; però per a mi sembla com que no existissin deures relligiosos a cumplir. I quan penso que era tan rigurosament cumplidora i que m'ha arrivat un temps que no puc cumplir res m'entristeixo molt. La vista s'acluca, l'oïdo ítem i tots els membres del meu cos fan *pela* i *cinc*[,] que en diem a qui no els té ben juntats. El dit gros del peu esquerra va cambiant l'ungla poc a poc. El dit petit del mateix peu també protesta. És que el <r> meu peu esquerra fa molts anys que em serviria de baròmetre si

tan convingués[,] puig de resultes d'una caiguda sempre·més lo que aquí en diuen el *juanete* i a Catalunya *renòs* ha sentit plujes i humitats[,] que per això el nomenaba *el peu de l'aigua.* I are van surtin[t] totes les nafres antigues que en millors // temps no els hi feia cap cas. Si visqués vora una església seria més passable. No veig les ratlles del quadern.

Avui fa un dia mol *rus*. És tan de mal passar que fins are[,] que són les set i vint de la tarde[,] era insoportable. I pensar que tenim tota la colla[,] grans i petits[,] allunyats; fan \com/ aquestes ratlles[,] que no hi ha maneres de domar-les. Sort del pobre Alfons que ens acompanya! Prou la deu anyorar[,] a la seua Miria, però paciència[,] que de un temps en ve un atre i del segar en ve es batre. La Mima sembla \que/ els carioques li tinguin prohibit escriure'ns, i fins jo per comtes d'escriure tonteries podria escriure a les noies, puig mai manca tema parlant amb elles dels seus *cachorros*[,] que en diu en Ricardo. Are arriba l'Alfons tot sermonant. No sé què li passa. ¿Anyorament?//

28. Avui sí que hi ha per fer una delicada nota. També avui he caigut aquí a la meva pessa. També avui he ca[i]gut com es gats. No hem sento cruixida de la caiguda. He perdut l'equilibri, no he trovat res per apoyar-me i ha passat lo que tenia de passar. Res hem dol de la caiguda. A·pesar de tot això no és pas fer camí de bona convalescència. No he baixat a dinar. He menjat bé aquí dalt. Ahir vaig rèbrer tres postals de la meva Maria de Fransa. Totes elles mol bon[i]ques. Una de París i dues del Sudan. Totes elles van plenes de felicitat que per molts anys perdurin.//

[Full parroquial de la Sagrada Família, Haedo, 16-2-1947]

Doña Irene R. de Bassa

Muchos la conocieron de vista ignorando su nombre; otros solamente con un cariñoso apelativo: "la abuela". Pero pocos fueron los que sabían de lo mucho que hizo callada y abnegadamente en favor de la Parroquia con sus habilidosas manos para tejer, brodar, zurcir y arreglar los ornamentos sagrados que el tiempo y el uso desgastan. Lo hacía con gusto artístico, con inteligencia y con perseverancia; su condición de oblata benedictina la inducía a tal empeño. Los años no le pesaron para ello; sabía que servía al Señor, al Templo y a sus ministros. Siempre dispuesta a toda hora. Sus satisfacciones sobre el particular, siempre fueron de índole superior. ¿Hace falta decir que este noble apostolado era lógica consecuencia de una fe profundamente vivida, ilustrada y de una sólida piedad practicada sin intermitencias? El peso de los años era contrapesado con el amor a su Dios y la constante dedicación a su iglesia.

No esperaba ser llamada; su experta vigilancia le indicaba la necesidad de su espntánea intervención.

Esas laboriosas manos ya están yertas. Después de vivir y sufrir más de 85 años, el Señor la llevó a su seno en los últimos minutos del día 5 del cte. confortada con los santos sacramentos. Se extinguió como un cirio ofrecido al Señor, sin estertor, sin lamentos, como si en un gesto de delicadeza no hubiese querido contristar ni molestar a nadie con esa partida hacia Dios, que ella preveía, que presentía ya, que comentaba con buen humor y a la que se preparaba con su piadosa vida interior.

Murió como vivió –humildemente–. Su último consuelo fue saberse asistida por el sacerdote –a quien cariñosamente llamaba "su nieto"– y verse fortalecida con los postreros auxilios que la Religión Católica prodiga a los hombres de buena voluntad. ¡Una oración por su alma! ¡Paz y luz de Dios para ella!

El Apostolado de la Oración, que le contaba entre sus miembros, invita a todos sus asociados y fieles en general a concurrir a la Misa de Requiem que en sufragio de su alma se oficiará el 6 de Marzo a las 8 hs.

[Nota manuscrita de Mima Llorens (AMP, fons Bassa-Rocas) recordant la seva àvia]

Àvia Irene

En aquesta nota del estimat padre Osimato sobre la personalitat de l'àvia es podria afegir que:

- Per anar dematinet a missat havia de caminar set travessies, creuant un pas a nivell d'unes cinc vies de ferrocarril, i el carrer Rivadavia, molt transitat, cuan encare no existien els semàfors.

- I quan arrivava a casa, en el seu cuarto asolaiadet es posava a cusir, surgir, apadeçar, brodar, fer ganxet i brodar cosetes maques per les nétes –que encare es llueixen–, escriure, llegir.

- I conversava amb la jovenalla, que sempre trovava en ella bons consells, plens d'optimisme y contagiant l'alegria de viure.

Emília Llorens

Una néta que està per complir 80 anys, i va conviure amb ella desde l'any 28, en què arrivà a l'Argentina, fins al final, motiu d'aquesta nota.

1. I. Rocas → A. Alcover, 9-2-1911

Barcelona 9 febrer 1911

Reverent mossèn Antoni M. Alcover

Palma de Mallorca

Déu lo guart de tot lo mal[,] reverent senyor.

Li prego tingui la caritat de perdonar-me l'atreviment que ting de dirigir-li aquets cuatre mots, puig no'm guia atre obgecte que el desitg d'assavorir la sort de poguer-li ajudar per poch que sigui a la seva gran obra catalana. N'havem parlat ab el bon amich Modolell y ell m'assegura que hi puch fer-hi quelcom.

Essent aixís, no's pot pensar Vostè el veritable goig que tindré si puch esser una de las formiguetas que ab mon granet de blat ajudi a fer créixer el muladó (piló[,] que en diuen aquí).

Ben encoratjada li remercio per endevant la seva delicada atenció si és que me considera mereixedora d'esser inclosa ab la colla.

Ab l'ajuda de Deu procuraré distingir-me cum a bona trevayadora.

Desitjant-li molts anys de vida y salut, respectuosament li besa las mans la més humil de sas admiradoras.

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

PD. Voldria fer-me 'l favor d'indicar-me la manera de suscriure'm al Butlletí de l'Obra del Diccionari? N'he vist quelcom a "Ilustració Catòlica" y a "Revista Popular" pro ni l'una ni l'atre me donen prous detalls. De totas maneras me sembla que deu venir de Vostè pro no n'estich certa. Si és aixís y'm vol suscriure per un any l'i agrairé; o si de corresponsal aquí també ho podria arreglar encara millor. No n'he vist cap nombre. De nou li remercio tot cuant fassi y a·més li faig sapiguer que a Vostè vaig tenir la sort de escoltar-lo el dia de la Verge de Montserrat a Sant Just. Molt me va plaure el seu curtíssim pro inspirat discurs pronunciat ab l'hermosa parla mallorquina.

Passiové. Ab entussiasme espero el seu bon aculliment.

2. I. Rocas → A. Alcover, 20-2-1911

Barcelona 20 febrer 1911.

Reverent mossèn Antoni M. Alcover

Déu lo guart de tot lo mal[,] apreciat senyó:

Ab imponderable promtitut vaig rèbrer el boluminós bagatge que s'ha dignat endressar-me de lo que l'hi'n estich molt agraïda.

Ab la present li incloch 4 pessetas ab sellos de 25 cèntims, per la suscripció dels Bulletins. Els vaig llegint ab interès tant per les noves que hi trovo cum per les instruccions que li puch pendre. Suposo estaré entrant de las veritables mostres de voluntat a la nostra parla, que de monsenyor Carsalade. També "La Veu" va publicar-ne un escrit que de tant que'm va entussiasmar el vaig copiar. És ben de dolre que els de fora aimin tant la Pàtria que ja per dissort nostra no les perteneix y que els nostres no sols no l'estiman[,] la nostra parla[,] sinó que fins li tenen tírria apartant-se'n tot lo que poden. Jo voldria que tots els bisbes de Catalunya manessin celebrar les festivitats relligioses, sermons, cants y fins el catecisme per les criatures, que tot fos esplicat cla y català fent reflorir la nostra parla hermosísima tant y tant ridiculisada. Són ben contades las iglésias que se resa en català y si alguna ceremònia hi fan encare la barrejan. ¿Què hi farem? Hem d'obeir a qui mana. ¡Escoltu ab més profit las plàticas senzilles del evangeli y la doctrinal de la tarde que todas las castellanas plenes de refinaments rebuscats y que moltas vegades res hi trovo ni'm convensen ni poch ni molt.

Ting la satisfacció de fer-li avinent que vaig comensar apuntar noms (o mots) el dia 11 del corrent y en ting uns 850 (en brut cum se suposa)[.] Con ne tingui un miler[,] que no seria estrany que fos demà[,] els comensaré de posar ben encasellats alfabèticament per·a passar-los lo mes bé que la manya me permeti a les paperetas que aniré omplenant poch a poc; no sense fer "bacaines".

Ab l'ajuda de Déu Vostè veurà la bonica garbera que podrà fer ab les espigues "llufriueres" que jo li enviaré a paquetets cum a material d'imprenta. No dupto de que hi haurà algunas de repetidas, cosa indispensable de una obra que hi trafica tanta gent, pro tampoch això 'm fa cap por, puig tot lo meu s de Llofriu y me sembla que l'única que hi havia pres part no va poguer cumplir els seus propòsits no per manca de desitjos ni sobra de "son", sinó per contrarietats que molt la feren sufrir fins perdre la salut. Aquesta de qui li

parlo es la meva filla estimadíssima Maria de Gràcia[,] a la que anomanem Gracieta. Ahir remenant papers vaig trovar encare la "Lletra de Convit" que Vostè li va enviar. ¡Qui m'hagués hagut de dir que seria jo qui tindria de cumplir lo ofert per ella!

De tot cor li prego quedi absolta devant de Vostè ja que li fou del tot impossible complaure'l. Lo que m'ha fet gràcia és que a la llista de colaboradors del mes de janer del any prop_passat ella hi figura.

El mes de setembre de 1907 va contraure matrimoni ab un germà de na Sara Llorens de Pineda (suposo que sap de qui li parlo)[.] Del cap d'un mes se varen embarcar fent via a la República Argentina[,] des d'ont segueix essen[t] catalanista entussiasta. Aquest[s] darrers Jochs Florals celebrats al Casal Català de Buenos Aires (me sembla el dia 4 de desembre) hi fou distingida ab l'Englatina d'or per un trevai patriòtich dedicat an en Rafel de Casanoves. És mare de dos fillets que jo anyoro nit y dia perquè may els he vistos.

Ab la companyia de ella[,] el seu marit y 'ls fills hi estan també el meu fill gran[,] que té 22 anys y en fa 6 que hi és, y una filla meva que en té 21 y hi va anar l'octubre prop_passat ab companyia de la mare y germana del marit de na Gracieta. Tenen un acabalat negoci al camp de la província de Buenos Aires.

El noi y el gendre estan<t> junts també ab tot el comers vivint cum verdaders germans. Molt ting d'agrair a Déu tanta felicitat cum me donen per las bonas novas que may m'escatimen. La filla que ne hi va anar, aquí vivia molt delicada y férem prova de que aprofitant la bona companyia que's va presentar fes aquest viatge. Li ha provat tant que diu pensa quedar-se allà encara que las s[enyo]ras Llorens tornin[,] que segurament serà d'aquí pochs mesos. Ja pel camí va aumentar un kilo y are n'ha aumentat cuatre. Hi està contentíssima y la gran està més acompanyada perquè el marit y 'l germà 'ls pobres viuen atrafegats ab el comers. Ells també se veuen més acompanyats. Jo aquí visch ab dos fills de 16 y 18 anys respectivament y dues filletas de 12 y 10. El més gran que ting aquí trevaya ab un despatx de comers ab pells y els vespres va a dibux a Llotja. És un artista de cap a peus. El petit estudia la carrera de perit mecànich electricista. És matriculat a Terrasa: pro estudia al Liceo Políglota de la Rambla de Catalunya. No puch demanar que se'm portin més bé. Són fervents catalanistas y en con a catòlich[s] no'm puch queixar-me. Las nenas la gran és matriculada a l'Escola d'Institutrius fent el curs preparatori. La petita[,] a un colegi particular molt recomanable esperant tenî prou anys per matricular-la també. Y jo amb els

meus catifets fenayant de debò perquè no ting minyona: pro de feina cum més se'n té més se'n fa.

De tot cor li demano que'm perdoni l'haver-lo marejat tant ab mes innecessàries esplicacions. He fruit molt esplayant-li lo que's refereix als meus fills estimadíssims. ¡Què hi vol fer! Són meus. Un atre dia li parlaré més de las nostres costums y cosas rurals.

Mani sempre a la més humil de sas deixebles.

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

3. Alcover → Rocas, 28-2-1911

Palma, 28 febrer, [1]911

Molt senyora meua i de tota ma consideració i respecte: En mon poder la seua de 20 del corrent ab aquells segells per la suscripció del Bolletí (910 i 911), que li agraesc de cor. Sàpia que la seua carta m'ha interessat moltíssim. És molt bell i confortant i umpl el cor veure una mare ab tants d'infants, viuda i tan entusiasta de la pàtria i de la llengua que, ab tants mal-de-caps i quefers que l'enrevolten, encara li queda temps per preocuparse de fer cèdules p'el Diccionari. Li don la més coral enhorabona del seu catalanisme afectiu i també dels dels seus fills. ¡Endevant sempre per Déu i per la pàtria! El dia que vulla tota la colecció del Bolletí, que són 5 toms, la hi enviarem ab un 40 per 100 de rebaxa, axò és per 12 pess. En valen 20, preu ordinari.

Son afectíssim

Antoni Mª Alcover, pre.

4. Rocas → Alcover, 17-3-1911

Barcelona 17 mars 1911.

M. I. S. Dr. mossèn Antoni M. Alcover

Distingit y venerat Mestre: Déu li do salut per encoratjar-nos com ho fa a totes les seves paraules.

Ting les seves preuadíssimes lletras que guardo cum un joyell recaptat puig anque pocas (Déu l'hi pagui per això) totas ellas són curulles d'encoratjament per qui cum jo té de fer via tota sola per el camí de la vida. Ja n'estich[,] d'animada; però, con una se veu tant humil, sempre tem d'atansar-se ab ànimes de sentiments tant enlairats cum els de Vostè. No

és que'm fes derrera de veure'm desairada; això ja savia que no passaria. Només que me veig tant repetita que ni sé avernir-me. Vaig estar més resortada ab la postal que'm va endressar... Els meus fills se deyan "mira la mare[,] que n'està de joyosa ab las lletres de Mossèn Alcover" [i] jo'ls hi deya "badeu vosatros y 'ls vostres companys". Grans mercès, Déu li permeti escriure-m'en forsas.

Ara anem al gra. Li incloch algunas paperetas perquè ting por que no las faré vé. En Modolell me diu que sí pro jo desitjo que m'ho diguin Vostès. Si aqueixes ben bé ne podria fer moltes passant-hi temps cum se suposa. Si la feina no m'hi pusés estorp ne faria moltas. És una feina de lo més distret. No les pug deixar ben llestas perquè no ting el número de colaboradora que'm correspon.

Esperava 'l Bulletí que no he rebut encara. De lo que m'oferia de la colecció de tots els toms, prou m'ha posat la mel a flor de llavis: pro ¡ay bon Senyó! no sé si ho sap que encare que res me manca gràcias a Déu pro ting de dur els gastos molt limitats. Els gastos aquí són imponderables y imprescindibles y se té de contar molt. Això no vol dir que si més endevant m'és possible tindré en conte 'l seu agraït oferiment.

No se si trovarà que hi poso a les paperetes noms massa estrambòtichs y poch coneguts; pro jo li asseguro que no n'hi haurà cap que jo no'l conegui bé puig la nostra parla llufriuenca ab tota las extravagàncies que hi trovaran no hi ha ningú que la conegui mes d'a·prop que jo per haber nascut y viscut fins als 25 anys en el meu poblet. De Llofriu eren els meus pares y 'l meu marit que Déu perdó a tots.

Aquest és el cas que jo may m'he tingut de bar[r]ejar ab altre manera de parlar y estich al corrent de totes les paraules que se estilan. Des d'un temps cap aquí se va cambian[t] y és molt natural que aixís sigui. ¿Veu? els meus fills tambe són de Llofriu y d'una infinitat de paraules no hen saben donar rahó. ¿Per·què? Molt net clar. Als sis o set anys ja comensaven d'anar al colegi a Palafrugell. ¿Qui eren els seus professors? Germans Maristas. ¿Quina mena de parlar tenian? Durant las hores de classe, el de "Ponent" y fora d'ella el francès (de tramontana) puig eren pensionistas externs. Ja lo nostro se enbordanaba. Las noyas[,] per lo meteix. Las donas del meu poble n'i ha pocas que no hagin vingut de fora y per lo tant han vingut a capgirar alguna mica lo que era ben nostro. No se'ls hi pot censurar[;] cada u vol lo seu. És per això que se cambian las costums y 'l parlar: pro jo no'm he trovat ab aquexos cassos. Poch temps al escola ben aprofitat y a

trescar és lo que va tocar. Tenim el parlar una mica semblant ab el de vostès. A Olot hi vàrem estar uns 19 mesos y moltas voltas me preguntaven si jo som mallorquine. És perquè salem bastant. Un dia que vingui le hi escriuré tal com parlem. No'm ve bé de fer-ho per manca de costum. Aquí tanpoch la usem gaire[,] la nostra parla[,] no per altra cosa sinó perquè no mos entendran con anem a comprar alguna cosa: pro con som ab els meus parlo igual que ells.

Las paraulas de las paperetas (la que fa el mot) las hi poso tal cum las parlem nosatros. Me sembla que així ho recomanen vostès. Dels accents se cuidarà un dels meus fills puig hi ha paraulas que jo no sé de quin cantó tenen de tirar[:] si de "llevant" o de "ponent". ¡Què hi vol fer! No en sé més. Are ho ting encarrilat fins que tingui la confirmació de vostès que ho faig bé, o que sàpiga ab que'm perdo y 'l número. També voldria que'm digués si volen les paperetes totas plegadas o con ne tingui un miler. No puch anar de pressa, 40 o 50 cada dia y si ting massa feina 25 y prou. Tot s'anirà fent si Déu ho vol.

¿Que no ho sap? Ting un netet que té dos anys y mig y m'escriuen que ja sap cridar «¡Visca Catalunya!» Això en ple camp de la República Argentina. May l'he vist[,] pobret. ¡Quant desitjo veure'ls si és aqueixa la voluntat de Déu!

Are tingui en comte que no faré res fins que tingui noves lletres de Vostè.

Seva af[ectíssi]ma en Jesús.

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

S. C. Diputació 340, 4t 2a

5. Alcover → Rocas, 20-3-1911

Palma, 20 mars, 1911.

Molt senyora meua i amiga: En mon poder la seua de 17 del corrent, que li agraesc de tot cor. Així m'agraden les cartes, escrites ab el cor. L'administrador del Bolletí me diu que li enviàrem la col·lecció d'entany i lo sortit d'enguany. Això no obstant, avuy le hi tornam enviar. ¡Déu fassa qu'arribi! El seu nombre de colaboració és el 1.621. Les cèdules [que] m'ha enviades, no van malament. Lo que hi ha que hi ha de posar el poble d'ont són tretes. Les treu vostè de Llofriu? Doncs hi posi, si vol, *Llofriu*. Fassi la lletra tan clara com puga a fi de que no puguen sobrevenir duptes sobre la forma exacta del mot. Sí que'm faria un gros

favor que m'enviàs una carta salant, posant l'artic[l]e *es* i *sa* just axí com ho fan a Llofriu, i que'm posàs el nom de tots els pobles d'aquella rodalia que també salen. ¡Que Déu li conservi la salut i el delit per seguir tan entusiasta i tan feynera a favor de la nostra obra. Me féu molta de gràcia lo que'm conta del seu nétet de dos anys i mitx, que ja crida ¡*Vicca Lulunya*! N'hi ha per desesperar qualsevol centralista.

Comendacions a tots els seus fills ancque no los conegui. Me basta que siguen fills seus per ésser-me simpàtics. Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

¿Com se diu la plaja aont els de Palafrugell que no salen, van a estiuetjar? M'ho escriu confús, i no sé lletgir el nom.

6. Rocas → Alcover, 27-3-1911

Barcelona 27 mars 1911.

Déu lo guart de mal[,] apreciat mestre:

No pensava pas escriure-li avui puig ting devant meu molta roba que demana una mà benefactora que li enbaumi las feridas produïdes per las entramaliadotas de las meves petitas nenas.

Aixís ho anava fent quant tot d'una he arreplegat el "Bolletí" arribat ahir y que no'l vaig llegir perquè vaig ocupar tota la tarde arreglant las "cèdulas" de la lletra "A", posant-hi el meu número y població llufriuenca. Ne ting de llestas[,] no'ls he pas contadas; però 'm sembla que n'i deu haver més de 400.

Vaig procurar que un dels nens posés els accents als mots de la lletra "B", que també n'i ha bona colla. Els de la "A" me'ls he conjuminats jo mateix sense dir-ho als nois. Si hi ha alguna cosa con que no va bé vostès ja tindran la paciència de corretgir-o. D'aquí endevant ja miraré de tenir tot el comte possible en posar els noms ab lletra una mica més enraonada que de costum. Quant tingui llesta las de la "B" las enviaré potser juntas ab las del bon amich Modolell[,] que ab carta rebuda ahir me fa sapiguer que diumenge prop_vinent ens veurem a casa de sa germana puig és el sant del seu cunyat y per aqueix motiu arrivarà aquí per assistir a llur festa.

Dons sí[,] bon amich: he llegit tot l'interesant artigle de las primeras planes del "Bolletí" arrivat ahir y ja no he donat cap més punt. Bé en són prou de maliciosos[,] els

francesots. ¡Déu els en guart que n'hagués tingut cap al meu entorn! Ja li hauria demanat comte dels inmerescuts insults que s'han atrevit a tirar a la cara de Vostè, qu'és cum si'ls tiressin a tot Catalunya. No sé lo qu'és tenir odi. Sempre 'm perdo per indulgenta[,] gràcies a Déu; pro hi ha moments a la vida que són de tanta trascendència els fets que un·om no se'ls pot empassar de cap manera. És massa gros l'afront que'ns tiran.

Del cap de las pocas ratlles ja he vist d'aunt provablement devian venir els còduls y acabant m'[h]e persuadit de que no anava equivocada. M'ha fet molt mal veure'l ultrajat per uns que ab aqueix acte denotan que no tenen gaire arrelats els sentiments relligiosos pug si li hi donguessin dominarian aquesta passió d'odi que senten ab els seus adversaris comprenent la necesitat que hi ha de portar cabal per poguer donar empenta forta al "obra" y tindrian la deguda caritat de no ferir greument l'ànima del qui cum Vustè se desvetlla a tots moments per la cultura y bé de la nostra Catalunya. Si tant poderosament bull dintre sos cors l'amor a la seva Pàtria y se senten tant agraviats, no són pas prou germans nostres, puig nosaltres sabem perdonar més qu'ells els agravis 'n altre temps inferits. De cap manera poden tirar la primera pedra tenint encara nosatros el cor ple de recordansa dels fets ocorreguts als nostres avis per l'exèrcit invasor. Déu 'ls perdoni y 'ls hi comuniqui la llum clara y hermosíssima per·a compendre bé lo que tant els ha "molestats". Ja m'ha ben agradat[,] la llissó que Vostè 'ls hi ha cantada. Ben fet. De tot cor el felicito, prenent part ab el disgust que sens dupta l'hi ha d'haver produït aquest fet inesperat cum inmerescut.

Passiové[,] venerat Mestre. Rebi records afectuosos de tots els meus fillets estimats y Vostè mani sempre a sa més humil af[ectíssi]ma s[egura] s[ervidora] q[ue] b[esa] s[a] m[à].

Irene Rocas

7. Alcover → Rocas, 29-4-1911

Palma, 29 abril [1]911.

Molt senyora meua i amiga: En mon poder la seua de 10 del corrent, que li agraesc de tot cor. Bé va si ab aquexa casa nova està més a pler. No la preocupi lo de les cèdules; les fassa així com li vinga bé; la qüestió és replegar moltes de paraules, posantlos una esplicació que doni una idea exacta de la cosa. Prou que és un bon amic En Rossend Serra i Pagès! Llàstima que no siga més sortat. Cont venir promte a Barcelona i en tal cas, per poc que puga, arribaré un dia a ca-seua, per tenir el gust de conexerla personalment i saludarla.

Son afectíssim

Antoni Mª Alcover, pre.

8. Rocas → Alcover, 30-4-1911 [contestada de paraula 11 matx]

Barcelona 30 abril de 1911.

Molt apreciat senyor y distingit amich:

Perdoni'm: pro sembla ben bé que una forsa misteriosa deté 'ls meus dits per no permètrer que la ploma corri presurosa tractant-lo ab tanta franquesa. No vui pas dir que Vostè no sigui per mi un bon amich; axò de cap manera. És, ab una paraula que li repeteixo que'm veig microscòpicament al dirigir-me a Vostè y sembla que al tractar-lo d'amich m'envolo molt enlaire, y Vostè s'abaixa s'humilia si val la frase y's posa frech a frech de nosaltres[,] pobres diminutas formiguetas que copsem la sort de portar-li alguna llevor anque sigui[,] com diu el bon amich Pau[,] «una pica de paya de mal aprofitar».

1er de Maig

Aqueixa carta la vaig comensar ahir a la tarda. La visita d'una bona amiga va impedir-me de continuar escriguent-li. Ho faig avui després de vèurer la nova que dóna "La Veu" confirmant la nova agradosa que m'assenyala Vostè de sa pròxima volada cap a nosaltros. Sia ben_vingut que jo estaré contentíssima de veure'l una vegada més y li contaré lo que Vostè ignora[,] y és que també conech una mica, només una mica[,] l'hermosíssima ciutat de Palma y una bona part de sa comarca per un viatge que hi donàrem ab el meu marit y la meva mare que Déu tingui al cel an els dos.

Surtírem d'aquí ab el "Lulio" (d'això farà aquest mes de maig vint-i-nou anys) [i] arrivàrem a Palma de matinada. Hi estiguérem poch; fins l'endemà a las (ara no'm recorda) era 'l dematí. Sortírem ab tren fins a un encreuament que 'm sembla ne deyan sa Pobla y pujàrem ab una tartana que ens va portar fins a Alcúdia. Hi havia molt de moviment an el port. Hi vàrem dinar y al vespre del dia del sant patró dels pagesos mos enbarcàrem ab el "Puerto Maon" ab unes peripècias que se'n podria fer un missal. Aquesta interessant escursió de con només tenia vint anys no la ting escrita d'atre manera que a la meva memòria fins el més petit detall: pro ab l'ajuda de Déu no penso morir sense dexar-ne penyora de las impresions hermosíssimas que hi vaig copsar que foren moltas.

En Pau m'ha enviat el plech de cèdulas de què li parla y que jo crech que lo més encertat[,] tota vegada que Vostè vol donar-me l'alegria de veure'l a casa-nostra, humil niuet petit cum una nou y a dalt de la teulada, serà que de una esgarrapada (permeti'm l'espressió, Vostè en passi els uis y el bon amich Modolell n'estarà joyós quant jo'l vegi y li trasmeti les instruccions que Vostè tingui rebudas. Ademés se podrà fer càrrech del diminut plech que jo ting enfeixat. De cap manera Vostè se las tindrà d'endur. Ja'ls hi remetré després en plech certificat. Així Vostè m'hi donarà las llissons de paraula y la nostra feina podrà esser més ben feta.

Els dies de la Setmana Santa vàrem tenir l'amich Busquets y Punset. Parlàrem llargament de Vostè. Va dir-me que Vostè l'istiu passat havia fet un disbarat tant gros no executant la progectada escursió. Diu que hi hauria gosat molt a ple per aquelles montanyas. Ja no'm recorda qui'm va dir que n'havia tingut la culpa. Me va promètrer que se suscriuria al "Bolletí". També li vaig fer prometre que trevayarà ab les cèdules. Bé ho podria fer ell que ho farà ben fet. Diu que quant haurà sortit del tràngul de les oposicions t[r]evayarà per Vostè. També té feina ab la correspondència ab la xicota. Està promès ab una noya de lo més distingit d'Olot. Jo n'estich contentíssima[,] del seu prometatge[,] puig si Déu permet que's porti a cap, uniran dos cors invalorables. Els conech bé a tots dos. Tambe parlàrem llargament de Vostè y del "Diccionari" ab el d[octo]r Dalmau de Banyoles (el que és avui catedràtich del Institut de Logroño). No fa gaires dies que va venir a motiu de las festas passadas per anar a fer companyia a la seva pobreta mare[,] que està paralisada. Sempre que ve a Barcelona ens ve a fer alguna visita. No és gens catalanista y se'ns en burla cum jo me'l hi burlo perquè és tant castellanot. És persona delicadíssima y té un cor inmens. Va fullejar algun dels Bolletins y li feya gràcia la parla mallorquina. Vaig procurar que llegís el del setembre perquè s'enterés de lo bé que Vostè havia parlat d'ell ab motiu de la festa d'en Balmes. Se li notava un goig intern que no podia amagar con ho llegia y deya que no ho mereixia[,] que Vostè parlés tant bé d'ell.

Are sí que ab el seu permís plegaré pregant-li que'm perdoni la meva impertinent xarrameca.

Ab el cor impregnat d'un goig intens esperant veura y poguer besar-li las mans se despedeix la més humil de sas deixebles.

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

Avui mateix si no'm destorba ningú escriuré an en Pau. Deu volgués que se poguessin vèurer.

9. Rocas → Alcover, 21-5-1911

Barcelona 21 maig 1911.

Deu lo guardi de tot mal[,] venerat mestre:

Encara sento dintre mi una miqueta de joya de la que ahir va omplir tot mon esser la agradosa visita de Vostè. Ben cert que no sé què va poguer pensar de que d'un principi restés tant aturdida veyent davant meu la reyalitat tant desitjada de vèurer a Vostè a casa·nostra. Ja no hi contava[,] de que pogués assolir-la puig me creya en bé que se'n habia tornat y no li havia estat possible cumplî el seu propòsit. És per això que'm va sobtar tant y tant al veure'm complaguda. Pro bé: are be la segona part del assunte que motiva[,] o per dirho més nostre[,] dóna lloc a les meves cuatre ratllas y és que després de meditat el meu comportament devant de Vostè tant digne cum enlairat y al mateix temps ple de modesta sensillesa que'l fan esser doblement atractiu, trovo que vaig fer cum aquellas criaturas que con veuen algun[a] persona superior, de primeras s'amagan la cara ab el vestit de sa mare (si aqueixa no vesteix a la moda) y després de tant vergonyosos passen a desvergonyits ab la seva xarrameca inacabable. Aixís vaig portar-me jo ab Vostè ahir[,] pobre de mi! De tot cor li demano que tregui tot lo que li hagi pogut semblar manca de respecte vers Vostè ab la franquesa que vaig parlar-li[,] dongs aqueixa franquesa me la va inspirar Vostè semblant-me (y perdoni'm la comparació) un s[enyo]r rector de poble ple de caritat y d'indulgència a els seus ingnorants feligresos.

Miri si'm va fer aqueix efecte que 'l meu Serafí va repetir-me 'l desitg de visita a Vostè ab la pròxima escursió y semblava que'l preocupava[,] pobret[,] de atansar-se fins als escalons de l'estada de Vostè. Dons li vaig dir que s'animés que ab Vostè trovaria un bon amich que'l rebrà ab paternal benvolensa y[,] pobre xicot[,] està de lo més entussiasmat. ¿Podrà indicar-me Vostè l'hora segura de honrar-lo perquè no'l molestés y me'l pogués predicar una mica? Tenen el temps molt just y aixís no perdrà feina. Axò de predicar-lo, no és pas perquè no's porti bé, pro els joves sempre 'ls hi fa bé l'encoratjament de persona

major. Ell és un ferm catalanista y jo voldria que en els sentiments de patri are y sempre hi anessin units els catòlichs. Per are se l'hi van aguantant pro per la salvació de la meva ànima no voldria que may de la vida la fe santa trontollés an el cor dels meus fillets estimats, per qui únicament viu la vida. És per això que demano a Vostè que me'l encoratgi a seguir avant sempre ab el cor enlairat essent digne fill de las nostres creències hermosíssimes[,] únicas que comunican la pau santa an els homes en totes las ocasions de la vida.

No vui cansar-lo més y besant-li humilment las mans me despedeixo afectuosament.

Irene Rocas

10. Alcover → Rocas, 24-5-1911

Palma, 24 matx [1]911

Molt senyora meua i amiga: en mon poder la seua de 21 del corrent, que li agraesc de cor per tot lo que'm diu. En quant a n'el seu fill li diga que's presenti ab tota llibertat. Els dies feyners som a casa fins a les nou i mitja, i llavò a la Cúria, a n-el Palau, de les onze fins a la una; després de les 3 fins a les quatre i mitja i de les sis fins a les nou del vespre. Durant les festes de Cincogema tenim coranthores a la Seu, i hi estam ocupats bona part del dia; pero pot anar ell a la sacristia i demanarme, i jo sortiré del chor per veure.

Sempre promte a donarli gust son afectíssim

Antoni Mª Alcover, pre.

11. Rocas → Alcover, 15-6-1911

Quant vingui porti'm una estampeta ben maca[,] ho sent? M'agradan molt.

Barcelona 15 juny 1911.

Reverent Dn Antoni M. Alcover

Molt apreciat s[enyo]r y amic:

Ja fa molts dias que li vui escriure y may ting una hora prou meva per dedicar-li. La feina me té lligada de cap a peus y no puc moure ni un membre del meu cos que no sigui en cumpliment de la vida rutinària aunt Déu m'ha destinat.

Alabats sian els seus designis. No per això me desespero. Ell ho vol, jo també. La meva vida és un inacabable sacrifici que humilment ofereixo a Jesús com a penyora per el gois que'm permet fruir de la bona conducta que observan els meus fillets en dias de dolorosa prova per totas las mares de sentiments catòlics.

Per més que ab l'ajuda de Déu segueixen bé, no obstant la por no'm deixa may, y és per això que redoblo la vigilància veyent que per tot arreu hi ha espectacles terrorífics y abims insondejables que hi cauen els que vigilan y dels incautes no s'hen escapa cap. ¡Encomani'm a Déu els meus fills[,] bon amic! Vritat que ho farà? N'estich certa.

En Serafí va tornar molt ben impresionat y agraït de la bona acullida que a vostè va trobar ¡Llàstima que el temps fos tan curt! Va tornar a casa de Vostè per despedir-se y'l va trovar fora no quedant-li temps per anar-lo a vèurer a l'iglésia. En tornant varen tenir mal temps pro en Serafí y dos o tres més no's varen marejar.

Arrivà a casa per lla les vuit. Jo en passava cuidado perquè no havia arrivat de matinada cum jo'm creya. Va esmorsar a corre-cuitas y a la "sínia" a rodar. No li toca pas gaire d'anar per recados puig al despatx tenen un home que no fa res més: pro si aquest no hi és, an ell li toca el rèbrer. Va dir que li havia plascut molt més aqueixa escursió que la del any passat a Perpinyà.

¿Que no vol tornar aviat ab nosaltres? ¡Ho veyés com creix el plec de cèdules per el Diccionari! Molt aviat me podrà associar ab els que no tenen son. Ne ting unas 700 de llestas. Las més son de Llofriu[,] pro també n'i ha que no ho són. Això vol dir que no vagin confiats de que hen són totas. Procurin els seus ajudants repassar-las bé puig ting por de que hi tindran molta feina. Ara el deixaré fins a la tarde. Ting d'anar pel dinar.

Passiové.

Déu lo guart: ¿sap quin hora és? Las onze menos cinq minuts de la nit. ¡Que pocas estones conversarem! Las nenes són a dormir. En Lluís llegeix un periòdic francès[,] "Eccelsior"[,] no sé què redimoni deu esser. En Serafí ha estat molt bon minyó. S'ha llevat a dos cuarts de sis. Ha anat a rèbrer a Jesús Sagramentat a Sant Francisco. Després ha anat a passejar per els afores fins hora de dinar. A la tarde[,] a vèurer la professó y al Palau de Belles Arts. Are és ab els catalanistes a conmemorar el Corpus de Sang. Són molt ferrenys, veyam si en desan algun. Ja li he pronosticat que si's descuida no tornarà a dormir a casa. És tan mogut que no para may. No fa malvé ni un moment de la seva vidda. Enamoradíssim

de tot lo bell[,] jo crec que fins con dorm somnia bellesas. Els germans, tots set viuen units estimant-se bojament. Les més revoltoses són les nenas; pro anque sigui fent-me violència faré tot lo que pugui empleant els medis per·a fer-les esser lo que els hi convé. És que vegi: hi ha uns colegis que no valen res. Hi ha també unas mares que mentres no'ls hi castiguin las fillas y la mestre conti progressos que no n'hi ha ni fonament, pro són tant confiades que'ls hi sembla que tenen unas doctoras per fillas y s'adormen a sobre 'ls llorers enganyant-se mútuament mares y fillas. De tot això me'n he pogut convèncer per haver-ho tocat d'a·prop. Per poc enllà que jo arrivi no veig atre camí que posar-las al meu costat y dirigir-las jo mateixa. Els estudis els faran a L'Econòmica y prou.

Avui he rebut el Bulletí. L'he fullejat només. Tenia feina per acabar una carta per en Florenci (el fill gran) que en Lluís l'i havia comensada y ha volgut que jo l'acavés per tirar-la avui y estar segur de que sortís demà ab el correu italià.

Al comensament d'aqueixa carta li he dit que la feina és grossa y no obstant las cèdulas van endevant. Vostè deu pensar que hi empleyo el temps destinat a la feina de casa y si fos aixís fins Vostè matex me renyaria. No és aixís. És que de·vegades (tot sovint) per exemple me queda mitjora lliure. Ni puc fer una carta ni puc posar-me a cusir. Tampoc puc llegir a no esser que sigui alguna revista y encare me sembla que el temps és mal empleat y no ting temps de fixar-m'hi o els vehins cridan. Llavons arreplego quinse o setse cèdules y aviat estan<t> llestes. Atres vagades estic cansada o per haver tingut de fora o haver planxat bona estona.

Me'n vaig aquí a la taula del menjador y vingan vint-i-cing cèdules, y mentre las escric reposo. Després de nou empreng la feina y el temps és ben aprofitat y el plec va creixent sens adornar-me'n. És que és una feina afalagadora. Jo no me'n sé dexar.

Li prometo avans de gaire, puig are ja reposaré més degut a que las nenes no aniran a l'escola y només avensaré el cusir[,] que n'estic endarrarida, li prometo escriure de la parla llufriuenca. Per això li hauré de donar el tractament de Vós. Si el tracto del ceremoniós Vostè no'm vindria tan bé. A Llofriu no's diu de Vostè a cap més persona sinó al s[enyo]r rector. Tots els atres "Tu" y "Vós" segons las edats y franquesa que s'hi tingui.

Ab això quedem que Vostè ens vindrà a vèurer en aviat? Fa? Aquest "fa" és ben nostro. Aquí no s'usa sinó l'"¿oy?".

¿Vritat bon amic que Vostè se diu Antoni Abat? Me sembla que en Pau el va felicitar pel janer. Humilment li besa las mans la seva deixeble saludant-lo afectuosament.

Irene

(A la una ha arrivat en Serafí sense la més petita contrarietat gràcies a Déu)

12. Rocas → Alcover, 2-7-1911

Barcelona 2 juliol 1911.

Molt venerat y apreciat mestre:

Li escrich tota esperansada de que aviat el veurem. Fa vora dos mesos que vaig tenir el goig de conversar a Vostè per primera vegada. Encara me sembla impossible que li prengués tanta confiansa! ¿Què li vol fer? La por va pasar-me desseguida, y dic la por, perquè talment ho semblava que fa por lo primer que ab mi va passar vegent la meva petitesa obsequiada ab la distinció de la desitjada visita de Vostè. No sap pas lo joiosa que'n vaig estar! Ho vaig escriure an els meus fills. Encare no m'han contestat referent a això. El director que tenia avans (are és ab un poblet) és jove y molt animat y ab la seba tan arrelada però ab las lletras una mica enmandrat. Dons li vaig esplicar per escrit to el fet de la entrevista nostra. Se'm va rifar de cap a peus, puig li costa molt poc de fer-ho. Ell ho sap bé lo que m'impresiona una vista que'm complau! Ab aquest senyor (jovenet encare) ens uneix una amistat espiritual molt fonda. Encare que l'han destinat y hagi perdut el director espiritual no he perdut l'amic, que ab tot el bon cor m'encamina con necessito un bon consei. Are ting un atre que tambe és de las nostras ideyas, pro què vol que li digui! Vaig quedar tant escarmantada ab el nomenament d'aquest caritatiu jove que are 'l seu sucessor (perdoni'm la frase) me sembla que és un "padastre" els millors y prou. El primer era vicari de la Concepció y l'atre ho és encare. Cum que ting la seguritat de que an aquest també 'l destinaria[n] és la causa de que no m'hi he enfonsat (que en diríam) cum ho vaig fer ab l'atre[.] Encara'm dura l'anyorament dels esplais dolcíssims que ab tanta caritat se'm permetria, tornant-hi jo al camí que necessitava ab tantas obligacions cum sobre de mi pesaban y jo no coneixent ànima vivent que'm pogués encaminar: ¡Déu l'i pagui[,] pobre mossèn Joan! Tot sovint li escric pro ell és tan mandra que no'm respon gaire. No opstant y le seua mandra no's descuida de pidolar perquè li escrigui llargament puig diu que per llargas que siguin las trova curtas. Quan era aquí semblava el germà gran dels meus fills.

No sabíam pendre cap resolució que ell no n'hagués passat. Qualsevol cosa que ens passés, ell pujave[,] ho enrahonàvem y may vaig compendre que li vingués malament de donar-i el seu consei sinó que procuraba senalejâ la cuestió y desseguit hi deya la seva opinió qualsevol que fos. És per això que'l vaig anyorar tant perquè hi estava tant descansada y segura. Jo no s[é] estar sense un bon amic que'm dirigeixi ben d'a·prop. El que ting are no'm ve del tot bé, perquè de la Concepció ens en ham allunyat molt y tenim Sant Pere tant vorete de casa que no m'hen mouria may. El s[enyo]r rector és una bellíssima persona. M[ossè]n Jordi Canadell (qu'és el meu director) me'l va recomanar molt comprenent ell mateix las contrarietats que trovaria jo per continuar amb ell. Ha estat vicari seu y és per això que el coneix bé. Li he consultat algunes cosas y m'ha atès molt y estic forsa decidida a demanar-li si vol fer-me la caritat de pendre'm per filla espiritual. Aquex no me'l destinaran y m'hi podré confiar ab tota seguritat. Potser no que no calia tants punts cum atres[,] pro la seva hermosíssima modèstia l'omple d'atractius y'l fa venerable a tots.

[hi falta la continuació]

13. Alcover → Rocas, 5-7-1911

5 juliol

¿Com se diu la plaja aont els de Palafrugell que no salen, van a estiuetjar? M'ho escriu confús, i no sé lletgir el nom.

Palma, 5 juliol, 911.

Molt senyora meua i amiga: En mon poder les seues de 15 i 2 de juliol, que li agraesc. Vostè m'admira p'el seu entusiasme en_mitx de la gran feynada que la cura dels seus fills per forsa li ha de dur. Bé los hi té la Pàtria i la llengua catalana dins el cor. ¡Endevant! Me va sebre greu que'l seu fill no pogués estar més temps a Palma. No'l vatx porer obsequiar axí com hauria volgut. El meu Sant és s[an)t Antoni de Janer. Avuy metex escric a d[on) Pau Madolell, procurant animar-lo. Li escriuré tan espès com puga. En escriure'm ell, li contestaré aviadet. Lo que li agraesc de cor, són les noves que'm dóna dels pobles que salen. Ab les meues escursions filològiques vatx ésser a la Bisbal, a Palafrugell, a Bagur, a Palamós, a S(an)t Feliu de Guíxols, a Blanes. Vaja donant-me noves de les particularidats llingüístiques de Llufriu i demés pobles ampurdanesos, tots tan interessants. Som molt

content de qu'haja duytes a Ca'n Manso les onze centes cèdules. Seguesca fent-ne les que bonament puga, sense cansar-s'hi massa.

Estic enfeynadíssim, i no'm basta'l temps per tot lo qu'hauria de fer. Les festes eucarístiques són anades molt bé aquí, gràcies a Déu.

Comendacions an els seus apreciables fills.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

14. Rocas → Alcover, 18-7-1911

[Hi ha cabal gramatical aprofitable]

Barcelona 18 juliol 1911.

Molt apreciat Senyor y amic:

Ting las sevas volgudas ratllas. Y vostè ja té el meu bagatge? Si n'i hagués alguna cèdula que per lo barruerament escrita o per la poca trassa en la esplicació no fos compresa, y m'ho volen dir, miraré de fer-i lo que sàpiga: aixís cum també si n'i ha alguna que m'hi hagi permès massa llivertat també li prego que'm perdoni la manca de respecte que li pot semblar hi hagi; assegurant-li per endevant que ab mi no hi haurà may de la vida abús de confiansa ni ab Vostè ni ab ningú, puig lo que hi ha és que ab les paraulas de poble de·vegades n'i ha alguna d'atrevida y no m'hi he pensat gaire per escriure-la, contant ab la bona indulgència de Vostès. ¿Quedo absolta[,] vritat? Grans mersès.

Me diu entre atres cosas totas molt agraïdas, que ha viatjat per meu estimat Empordà. Ja'm recorda que l'atre dia que va venir m'en va parlar y me va dir que tenia per companys en Joan Linares y 'l seu cosí Joan Vergés. Bona gent[,] pro sobretot el darrer és un jove que coneix poc la nostra terra y costums y en Linares[,] ab la falta física que té de no oir casibé res absolutament y que ni el seu pare ni la seva mare són de la nostra comarca. Aixís és que me sembla que una persona distingida com Vostè hi fa poca "furroya" ab un poble. ¿Qui 's que parla el llenguatge nadiu, el castís llenguatge del poble? El mateix poble, els pobres. Aquets regularment se casan ab dones del mateix poble. Se coneixen de petits, de més aventatxadots se volen y com que sempre han viscut junts, aviat se comprenen y cum que els patrimonis que tenen de reunir ab el casament no portan gaires discussions ni per res tenen d'anar a cal notari no hi ha cap entrebang y ja tenim les pareyas dels jovincels y jovenetes del poble ab el sant Pau a l'esquena pro més contents y més felissos que els

propietaris que tenen l'hereu solter fins que té cabeis blangs perquè no han trovat cap pubia que tingui un bon "parnot" (mas o bona llegítima) ¡Més valdria no esser bon propietari! Quants se'n trovaran que de bona gana se casarian a la axerida filla del masover[,] qu'és una planta de mossa que dóna goig de mirar-la, y que és molt matinera y va ben endressada! ¡Pro té la desgràcia de esser pobre! Aquella noya sense cap cuarto seria la que portaria bé la casa puig entén<t> bé tot lo de pagès! Pro no té cuartos! y ella tant contenta ni's recorda dels fills del amo ab qui ha jugat des·de petita. Més s'estima el mosso que tenen els amos[,] el pageset aixerit cum ella y ab mé[s] facilitat se uniran aqueixos dos cors y viuran felissos ab un arol de fillets que per tots tripa y feina sense 'ls maldecaps del fill del amo[,] que després d'haver-hi hagut quisap las entrevistas dels cuatre vells de llurs costats[,] el procurador[,] els notaris y alguna tafanerota[,] que no'n mancan may[,] se coneixen els que tenen d'anar a la "rega" y no'ls hi queda atre remei que consentir ab lo que hav[i]en pactat. Aquets són els amos dels pobles y no se'n coneixen res. Vostè ne parla ab aquexos y jo hauria volgut poguer-lo "disfressar" (perdoni la frase) y portar-lo ab una era de batre aunt hi ha la gent del poble, ab una vegada, ab una platja de pescadors, ab una festa major a la plassa sortint del ofici o al concert del envelat aunt hi ha tot el poble més y pobres joves[,] vells y criatures. D'aquesta manera se podria fer càrrec de la llengua y costums dels pobles y que no l'haguessin filat perquè ja tot haurà estat perdut.

És clar[,] no degué entrar en cap poble petit[,] que són els més castissos. A Palafrugell només el presentarian ab lo més distingit y l'"escursionista" a las foscas de lo que més li interessa. ¿Veu? Hagué vingut a Llofriu a casanostra jo sí que l'hi hauria pogut omplir las "butxacas" de novas de lo que Vostè buscava.

Are me recorda que me demanava quina és la platja que 'ls rics de Palafrugell hi van a "lluir"[:] és (sembla que no vol que's digui) Llafrang (are veig que s'escriu Llafranch). Fan la festa major per Santa Rosa y veliaquí que el nostre Senyor Poeta (el de Llofriu) va tenir la poc meditada ocurrència de fer ofrena de las murratjas (són de vidre y serveixen per tirar aiga d'olor al fer llevant de taula) que se conservaban a Llofriu ab unes senyoretes de Palafrugell que estiuejan a Llafranc y aquí me té els meus nois que l'hi'm volen cantar-li'n cueta puig diuen que a poc a poc ho donarà tot y res quedarà de lo antic.

En Serafí diu que el primer dia que vagi a Llofriu vol anar-lo a visitar (sempre hi van y ell els estima bojament) y li vol demanar que li ensenyi l'arxiu y tot lo que hi hagi y diu

que ja que ell se pensa tant poc ab donar las cosas an els forasters ja se pot preparar que si veu alguna cosa que li fassi pessa no s'hi quedarà pas.

Ha de saber que els presumits de Palafrugell que no salen, fins del poble que se'l anomena el seu verdader nom Esclanyà ells diuen "Alclanyà"[.]

Me recorda que li deya ab una darrera que a Llofriu sa caba la "sal". És aixís, ni més, ni menos. El poble més prop_vehí que tenim (comensant pels que no salen) és Torrent. No salen ni casi cambian res més ab lo nostro. Segueixi avall[,] hi ha un veïnat que perteneix al mateix poble que se diu Turrentí. Aquella bona gent ja comensan de fer una mena d'acabar las paraulas ab las bocals una mica foscas. Pals, també només una mica: pro hi ha una pila de poblets que pel nom no'ls conec tots y per lo molts que n'hi ha no'm recordan. Són Sant Feliu de Buada, Fontclara, Palau-satort, Peretallada, Funtanias, Ullastret, Sant Iscle, Serra y no'm recorda quins més. Per exemple la paraula, o més ben dit[,] totas las paraules que acaban ab a, ells la fan acabar una mica semblant a o cum vostès "s'aigo", que nosatres diem "l'aiga" y aquí diuen "l'aigua". "Ells" no salen may ni poc ni molt: pro aixís cum nosatros diem la "mara" y 'ls de Lleida diuen la "mare" "ells" diuen la "maro" la "pubillo" en lloc de sa "pubia" que en diem nosatros o la "pubilla" que en molts llocs se diu. La "noyo" en lloc de sa "noya". Parlan una mica de·pressa y fore. Això no arriba a la Bisbal per se queda ben a·prop.

Els de Vulpellach (Gurpellach[,] que en diu tothom) són entre Peratallada y la Bisbal y si bé és vritat que en tenen una arrel no és tan forta que en diguem. Sant Climent de Peralta y Peralta mateix Fonteta és pels voltants de la Bisbal no molt lluny de nosatros[;] no's diferencia de res ab nosatros si·no que ells no salen. Els de la Bisbal no salen ni rics ni pobres. A Tarruella de Montgrí, Gualta, Ullà y demés comarca no salen gens, pro no tenen cap cosa estranya cum aquells de la "maro" y de la "noyo". A un cuartet de Tarruella hi ha la blanquíssima platja del Estartit. No hi puc assegurar pro me sembla que salen y els de Tarruella[,] tant vora del mar y no salen. Deuen preferir l'aiga del riu que'l tenen als seus peus que la sal del mar.

Ay[,] bon amich[,] are mateix m'ha acabat els "cuartos". Un atre dia miraré si en faig un·atre triadella.

Aquí tenim una calor que ens cuidem rustir. Si no fos que no vui deixar els nois jo agafaria les nenas y ens aniríam a Llofriu fins al octubre però no n'hi ha de tayats. No'ls

vui deixar per res del món. Fora d'ells voluntàriament jo no estaria bé. Ja sé que un dia o l'atre se'n aniran, pro jo ho allargaré tant cum podré.

El mes d'agost[,] si no hi ha res de nou y ajudant Déu[,] tindrem el més gran ab nosatros. Hi ha vora set anys que no l'hem vist. Figuri's si n'estaré[,] de joiosa[,] ab tots tres nois. Té vint-i-dos anys. És boníssim y potser el més dòcil de la colla. Si veyés la carta que'm va escriura con se va determinâ de venir el faria plorar de tant sentida. La gran (tots estan junts) me diu que és un jove que la vida americana no l'ha pervertit per res, diu que és un àngel y que no coneix cap més. Això li dirà lo recomanable que és ell. Deu m'ajudarà a encarrilar-los bé. Ell me diu que no se'n vol pas retornar. No sé què ferà. El[l] dirà[;] ja és prou gran.

¿Està content del meu missal? ¿Fa que en som[,] de cansonera? Lo que'm sap més greu és que no'm sé fer entendre. Un dia que ens vegem de paraula anirà millor. Mani sempre a sa af[ectíssi]ma admiradora y deixeble.

Irene

15. Alcover → Rocas, 4-8-1911

Palma, 4 agost, 911.

Molt senyora meua i amiga: En mon poder la seua de 18 de juliol, que fins avuy no li contest per falta absoluta de temps. Seguesca vostè escrivint-me en pur llufrinenc. Sàpia que dins les seues cartes hi trop molt de cabal lexicogràfic i sobre_tot gramatical. La feynada que tinc és horrorosa. Ja hem comensada la ordenació de les cèdules de la calaxera. Són cinc colaboradors jovencells que hi traballen nou o deu hores cada dia. Ja'ns ne pot enviar moltes de cèdules ja.

Saludi els seus fills de part meua. Déu los fassa bons i sants. Amèn.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

16. Rocas → Alcover, 1-8-1911

Barcelona 1r d'agost 1911.

Molt apreciat Mestre: Fa dies volia escriure-li y se'm han anat passa[n]t sense donar cumpliment als meus propòsits. Ademés[,] que fa una calor que ens morim y un no té esma de fer res.

Jo tenia l'esperansa de vèurer a Vostè ab motiu de la seva vinguda a Barcelona. Com que l'atre vegada hi va estar alguns dias y "La Veu" se'n va ocupar poc, pensava que are faria lo mateix. No ho he llegit que se'n entornés. Deu haver passat desapercebut.

Avui som anat a cal Manso a preguntar per Vostè y m'ha[n] dit que va estar molt poc aquí. Volia veure per tenir el goig de saludar-lo una vegada més y esposar-li uns progectes que porto entre·mans[,] que'm semblan de molt interès y que Vostè pot donar-m'i un cop de "bras". Tot és referent al meu fill gran (en Florenci). Ab una darrera me sembla que ja l'hi'n vaig parlar. Encare no és aquí. Me sembla que arrivarà per lla 'l vint d aquest mes si Déu ho vol. No pot embarcar-se més aviat perquè are estan ab els balans de las casas de comers y que no ho tinguin tot llest no ho pot deixar puig ell és qui porta 'ls llibres de tot lo del marit de la gran. Dels tres fills és el mes dòcil[,] el mes resignat y fins aquí el més dissortat, y dic dissortat perquè aixís m'ho miro jo ab una criatura que no ha pogut deixar voleyar l'esperit cap 'ls seus ideals. Als dotze anys els vàrem llogar ab una casa de betas y fils a Palafrugell. Els dematins despatxaba an el taulell[,] s'hi quedaba a dinar y a la tarde continuaba els estudis ab els Germans Maristas[.] Als catorze anys va plegar d'anar a estudi y se va quedar nit y dia a n'aquella casa de comers. Llavors va comensar el seu calvari[,] que encare li dura veyent-se contrariat sempre. Va tenir la desgràcia de que el seu pare (a a c c) no'l volgués complaure permetent-li estar al seu costat conreuant la nostra proptat[,] que eren aqueixos els seus més cars desitjos. ¡Que'n porta[,] de desenganys[,] el contrariar las inclinacions d'una criatura dels dotze als setze anys! Ell volia que 'ls seus tres fills fossin tres acaudalats comerciants y Déu no ha volgut que n'hi hagués cap que tingués aqueixas aficions. ¿Veu? Jo era al revés. El meu goig cumplert hauria estat veure 'ls tres fills tres sacerdots exemplars y tampoc Déu ho va voler. May els hi'n vaig dir una paraula perquè may vaig veure 'l més petit senyal de vocació al estat relligiós. En Florenci als setze anys se'n va anar a la República Argentina ab el marit de na Gracieta un mes o dos després de promesos. No hi va anar de bon grat, només hi va anar d'esma vegent que no sabia per quin cap tirar y ab l'esperansa de que ja que aquí no podia donar cumpliment als seus ideals agrícols potser allà ho lograria. En Joan el va posar ab una de las sevas casas de comers a fi de que fes una temporada de pràctica. Com que an el camp tractan ab tantes cosas diferentes, el noi may estava més content que quant podia agafar els carros de fals o atre

cosa per anar a carregar o descarregar a l'estació del poble y deixar anque fos per una tarde els taulells de mercaderies.

Hi va estar vuit o nou mesos trist y mig enmalaltit de tantas penalitats y anyoraments pro sempre sofrint cum un màrtir sense quixar-se. <Després no poguent.> Després no poguer soportar més va demanar an en Joan (el marit de la gran) que li permetés anar a trevayar a l'agricultura[,] que potser trevayaria més animat. Hi va anar y s'hi va estar divuit mesos. Durant aqueix temps el meu marit va morir; an ell un cavall el va arrosegar y deixar tant mal_parat que va tenir d'anar-se'n al poble a can Joan per restablir-se <de> de las feridas. Seguint els bons conseis de en Joan se va quedar a casasseva y de cap d'alguns mesos en Joan va venir aquí y se va casar ab la meua Gracieta emprenent viatge del cap d'un mes de casats. Des·de llavors (cuatre anys) trevaya al escriptori de can Joan havent-li dos que porta 'ls llibres de contabilitat. ¿Està content? Trevaya ab gust? No. Resignat ho està pro felís no. És ben trist que una criatura tota sentiment enamorat de la bellesa sublim tingui d'enterrar la joventut y cum qui diu morir en_mig de la joya de viure. Quant hi va anar na Gracieta se va animar[,] pro va durar poc. Darrerament l'arrivada de na Angeleta també 'l va alegrar; pro per càurer de nou al mateix estat de tristesa casibé convertit ab indiferència. Té vora vint-i-tres anys y lo que ha pogut aguantar el noi[,] que en diguéssim[,] no ho vol tolerar el jove que se sent ja un home contrariat de tota la vida y ha dit "ja n'hi ha prou" y ben resolt m'ha escrit que vol venir a reposar en els amorosos brassos de la mare per·a no sortir-ne més. No seré jo qui l'obligui a tornar rependre 'l sacrifici. Pel febrer si Déu ho vol cumplirà vint-i-tres anys. És una edat hermosíssima. Té bona lletra. Pràctic ab contabilitat, molts coneixements agrícols que per esser esclussivament lo seu no ha perdonat diners per·a procurar-se llibres aunt in[s]truir-se, vocació y completa voluntat per seguir per aqueix cantó, abtitut per apendre las cosas ab facilitat. Quissap de con que jo li enviaba las fullas agrícolas de "La Veu". Aquestes tres o cuatre darrerament publicades m'han fet vèurer 'l cel obert, aunt[,] no sé què ho fa, hi veig un camí hermosíssim pel meu fill. No li sembla a Vostè[,] bon amic[,] que an aqueixa gran escola d'agricultura el meu fill hi copsaria tota la serenor y veuria ab joya el camí obert per·a fer-se home? Ell trevayaria ab gust y ab pocs temps aniria molt enllà. Jo m'ho miro d'aqueix modo. A més: com que segons me assegura la gran (y jo no en ting el més petit dubte) per la part moral és una ànima puríssima ho veig ab totes las cartas que d'ell ting

rebudes, dons els ratos que pogués aprofitar tambe faria feina per el "Diccionari" ja que és un ferm devot de las lletras catalanas. Are[,] per·a poguer obtenir que això fos un fet[,] ting de confessar-li que jo no som ningú y que reconec que sense infuències no's va enlloc. Jo no ting medis per·a fer-li seguir ni aqueixa carrra ni un atre. Ab el sacrifici que faig per l'atre (el de Terrassa[)] ja en ting bon feix. Si ell pogues fer cum fa en Serafí[,] que trevaya y estudia[,] aixís sí que aniríam bé. La fulla d'ahir se referia a la distribució de personal. No m'he'n té ben enterat puig la va llegir en Pau Modolell[,] que ab las nenas mhe trovaba a casa sseua y "La Veu" era d'un amic seu. La nostre de "Veu" els nois la tenen al seu petit "Canigó" y per lo tant no l'he llegida. Jo estic convensuda de que Vostè m'ajudarà ab lo que sigui possible per recomanar-lo als s[enyo]rs diputats y per això he pensat que las cosas portadas ab temps se poden obtenir més fàcilment. Allà hi deuran necessitar alguns empleats y si 'l meu fill podrà pescar-hi una cadira que no fos massa dolenta y estudiar al mateix temps ell ne restaria agraït tota la vida y jo en donaria grans mercès a Deu sempre més. Jo he contat ab la bona influència de Vostè puig dintre la Diputació considero que és la més grossa. Si necessito una recomanació del diputat s[enyo]r Ràfols hi ha qui me lha donari[a] y ahir en parlàbam ab en Modolell y me va assegurar que en Bertran y Mussitu suposa ell que l'escoltaria. ¿Li sembla que vaig desencaminada? Voldria que m'ho digués ab tota franquesa. Lo que li puc assegurar[,] y ni m'ho fa dir la passió ni l'ensegament de mare[,] és que al parlar-li del meu fill li ofereixo una valiosa joya. Are Vostè'm dirà que jo m'enredo y quissap el meu fill quinas ideyas portarà. Ja és vritat[,] això: pro tothom coneix els seus y jo crec que no faig cap mal de preparar un camí que estic molt convensuda de que no tant·sols el meu fill l'aprovarà sinó que l'agrairà ab tot el cor y que aceptaria ab tot el goig de viure d'aquí endevant. Li adjunto un trevayet seu que com podrà vèurer els seus ideals als catorze anys. Des de que és fora may més ha fet res. Ha escrit llàgrimas sempre.

També li incloc unas ratllas de na Gracieta escritas ab la nostra parla y que se refereixen per lo menos a vint-i-cinq anys endarrera. Ara li copiar[é] un trosset de la darrera carta que en ting rebuda y que se refereix a Vostè. Comensa aixís: «Avui no us enviaré mots per·a m[ossè]n Alcover, perquè m'estimo més am calma, a Trenque Lauquen (el seu poble, y ella escriurà des de Buenos Aires) fer unes observacions sobre verbs y pronoms que potser servexin per alguna cosa, y us ho enviaria a vós peraquè ho remetéssiu al nostre gran filòleg. Si jo fos a Catalunya, com hi trebayaria! Demaneu-li un dia que hi parleu,

quins tractats podria procurar-me per estudiar llengües romànicas. No les podria estudiâ molt a fons, pro faria lo que'm fos permès fer sense mestre y tant allunyada del ambient favorable per aquestas aficions. És clar que he de comensar per lo més elemental pro faria lo que pogués y trevayaria ab gust[.]»

Fins aquí la nena catalanista que fa pàtria allà, aquí y per tot arreu aunt pot escampâ 'l sentiment a las lletras. També ella y 'l seu estimat espòs s'anyoran a las allunyadas terras y jo li asseguro que desseguit que se vegin amb un bossí de pa que no sigui massa migrat no se quedaran pas per lla buscant una colossal fortuna. Són massa catalans tots dos y no són gens pretensiosos.

Ab las nenas hem estat els dos dias de festa major a can Modolell. Al jardí hi té una glorieta tota repleta de verdor a·unt hi estiguérem potser unas tres horas o més ahí dematí ab en Pau y l'ecònom de Corbera[,] fervorós entussiasta atmirador de Vostè. Se diu mossèn Joan Llombart y és colaborador del "Diccionari". Diu que és dels que tenen son y que are nosatros l'hem despertat y que al bell cim de las montanyas de Corbera aunt s'hi cuida florî ab l'ambient tant pestilent que hi ha[,] puig té uns feligresos que els uns ab els atres se tenen un odi a mort y ell és l'imatge de la caritat. Malaguanyat jove que tingui<s> de viure ensopit y aburrit en_mig de bèstias, y tant resignat! Els tres vàrem esmorzar junts y després en Pau ens va llegir bona colla de herois literaris que el temps se'ns va passar d'una manera la més agradosa. M[ossè]n Joan y jo comentàvem la nota més bonica y interessant de la festa major (senten per nosatros). Per lla tres cuarts de set va arrivâ al poble y desseguit va venir a can Pau a fer-me sapiguer que al moment anava a dir que se'n anés ja que m'esperés tant sols uns vint minuts per pentinar-me una mica y rentar-me la cara. Vaig arrivar just a l'iglésia y per sort va celebrar al altar del Santíssim. ¡Quina alegría sentia tota jo! Ell va donar-me la comunió y jo ni sabia aunt era de tant contenta! És un jove delicadíssim, el primer director espiritual que vaig tenir aquí fins que el varen destinar y encare avui és el meu confident més d'a·prop. Ens uneix un afecte tant pur com gran. Encare'm dóna camins y ab això d'en Florenci hi està de lo més engrescat. Me deya «que bé que 'l seu fill pogués vèurer satisfet els seus ideals ab la part literària».

Are no faig gaire cèdulas ni escric a ningú. No's pot fer res de tanta calor. Ja trevayaré con farà bon temps.

¡Ay[,] bon amic! Vritat que quant veu carta meua ja li faig venir son? Perdoni'm. Lo d'avui era un per_què m'agoviaba y are ja no'm pesa tant puig n'he carregat bona part a Vostè. Ja m'ajudarà[,] vritat? Déu l'i pagarà. Tothom necessita qui li dongui la mà y encare més qui cum jo té de fer el camí sol y ab pocs recursos. Déu m'ha ajudat sempre.

Passiové[,] bon amic. Fins a un atre me despedeixo desitjant-li tota mena de favors espirituals y temporals sa af[ectíssi]ma en Jesús.

Irene Rocas

†

¡Tot sol!

Vull viure tot sol en_mitj de la boscúria inmensa, vull que's desloguin mos uis, cada mati, al xiu-xiueig de l'aucellada.

Bosch endins tinch una cabanya ombrejada per verdosos pins, a quins gronxa l'oreig afalagador y fresquívol, jo escolto, abismat, de las aus i dels insectes y de las aus que ab mi viuen en la boscúria, la música selvatge y la poesia natural,

Vull repòs!... a ma barraqueta isolada, cap petjada humana m'hi ha arrivat: ja us dic que són mos companys los aucells que voletejan de branca en branca, entonant ses belles refilades alsant-las fins al cel asserenat.

No'm digueu selvatge!... Jo la vull aquesta vida, que omple mos somnis y ideals.

D'assí, si may penso en la ciutat, quant ses remors confoses s'apercibeixen estorbant ma encantadora soletat, jo me'n dolc... d'aquells que trovan en ella sas mellors encants! Jo d aquestos encants y plahers ne dic sos grillons que'ls empresonan!...

Florenci Bassa y Rocas

Llofriu, abril 1904

Ab veritable plaher donem cabuda en la secció literària del nostre periòdich, al present trevall d'un jovenet que a la dolsa edat dels catorse anys, sent la poesia y l'art ab una intensitat rara si·no de sentir, al_menys d'espressar. Creyem que els nostres llegidors ens ne sabran grat d'esser dels primers de saborejar els esclats d'una ànima privilegiada. (Nota de la redacció de "Gent Nova" de Badalona).

Ne guardo d'atres[,] de cosetes seves[,] que per mi són verdaders tresors. Entre atres n'i ha un titulat "La Princeseta"[,] rondalla delicadíssima y molt ben trovada que ab uns Jocs Florals interns li valgués una diminuta y artísti[c]a cendrera. Llavors tenia quinze anys y per el referit trevai s'hi va firmar "Aureli Florista". La seva rondalleta mereixia premi doblet per la paciència que va tenir, puig ja estava colocat ab una cosa de comers de Palafrugell aunt hi estava mij y dia. El temps d'enviar las composicions se l'hi acavaba y per fi ja eren a la darrera nit (puig tot ho feya de nits) y ho tenia d'acabar. L'hi mancava bon tros y se l'hi acavà l'espelma y no va tenir més remei que acudir a las cerillas y ab l'ajuda d ellas va poguer sortir del fet y vèurer premiat el seu trevay. Després sempre me se va firmar els trevais literaris ab el nom ferreny de "Jordi Segador".

¡Pobre fill anyorat![,] que promte va acavar las energias anant-las a enterrar a la foscor dels camps de la República A[rgentina]!

17. Rocas → Alcover, 11-8-1911

Barcelona 11 agost 1911.

Déu lo guardi de tot mal[,] venerat mestre.

Avui sí que a ma carta no hi trovarà pas res de lo que Vostè busca. No ting gaire humor per escriure degut al desastrós calor que per tot arreu se sent. És insoportable. L'esperit fantasieja ab el goig que pot Vostè suposar produeix el trassendental dia de arrivar a cumplir mitja centúria d'existència. "Cincuanta anys" per la voluntat de Deu cumpleix avui y no sé què ho fa que'm sento tota rejovenida. Sembla que fins me senti ab necessitat d'esplayar aqueixa joya de viure voltada dels meus estimats fruits de benedicció[,] únics éssers per qui demano la vida. Y 'l meu volgut estol de germans de l'ànima ab qui ens uneix un llas espiritual dolcíssim que embauma mútuament las feridas que ningú s'escapa de sentir-les qui més qui menos ab un temps o atre. Sian benvingudes ja que Déu ens las envia perquè ab ellas ens purifiquem cada dia més.

Ab la seua volguda postal darrerament rebuda m'hi diu que tant de cabal troba ab mes cartas? ¡Pobre de mi! Cregui[,] bon amic[,] que és ben bé allò de que "boits fan bitlles". És clar que hi poso tot el suc de "serbellina" que hi ha ab mi; pro jo no'm pensaba pas arrivar tant enllà. Millor que cap a la tardor de la meva vida servesca per quelcom per la pàtria.

Fins la seua postal va fer-me tornar jove. La vaig fer llegir als nois, y jo[,] tota recufoya[,] no cabia enlloc. Tenia una nevoda a casa y se'm en burlava; y jo li vaig dir, dos mira[,] «més m'estimo lo que'm diuen en aqueixa postal que no pas que m'haguessin donat un duro».

Essent aixís cum diu Vostè y a las cèdulas que ting enviades estant bé, pregui a Deu que el temps abonansi, que ab tot l'afany tornaré comensar la feina y l'hi podré enviar moltes més. Are perdoni'm: pro no pot esser[;] ens morim. Els pisos cuarts vells cum són aquet que vivim són insoportables. Are[,] aprofitant l'ocasió de que s'ha desllogat el 2on 1a de la mateixa escala[,] ens hi passem. Pagarem només un duro més. Ja casi els escalons ho valen. Al 2on podré tenir aiga per rentar dos dias la semana y are no en tenim cap. Ademés[,] ni el rigurós estiu ni l'ivern hi tindrem de patir tant. Dilluns ajudant Déu farem el cambi. Aquí ens trovarà quant no vingui a Barcelona tant a corre-cuitas cum l'atre dia.

Demà[,] que cumpleixo 'l cinquantenari de haver-me fet cristiana, si Déu ho vol ab las nenas anirem a passar el dia a Arenys de Mar fent agradosa companyia al meu vellet y molt estimat padrí. És un sacerdot cosí germà del meu pare (q a c e)[.] Ab tot y ser el padrí del "àvia" està de lo més ferreny. Té uns setanta-cuatre anys y cada dia <d>es lleva a les cuatre y al ivern a las cing. Sempre diu la missa primera, és volgut de tot el poble[,] fins dels descreguts. Diuen que si tots els capellans fossin cum mossèn Esteve ells hi creurian. Potser fa uns curanta anys que viu allà mateix. De primer era vicari, en tems de la revolució el destinaren ab un poblet de per lla la vore: s'hi va posar malalt a causa dels atropells de tota mena que tenia de sofrir. El retornaren a Arenys y are té un benifet. Té tots els sentits sense cap inperfecció y a tots nosaltres ens estima<t> bojament. Déu me'l conservi molts anys. Me sembla que encare ting pare.

Suposo en son poder una llarguíssima carta que li vaig escriure me sembla el dia 2 del corrent. No és que li demani me lha contesti a més corre: només és que me sabria greu que s'hagués perdut. No ting desgràc[i]a de que me se'n perdin, y és per això que me semble que tampoc are m'haurà passat. Si no l'hagués rebuda, li agrairé m'ho diga puig la repetiria ja que 'l contingut era interessant.

Encara el noi no ha arrivat ni sabem de fixo quin dia arriba ni ab quin barco ve, jo estic segura de que és embarcat. Déu me'l retorni ab salut de cos y ànima. Cada dia m'és un any[,] tant de temps sense veure'ns. Tots estem bons gràcias a Deu.

Passiové bon amic. Afectuosos recorts dels nens. Espiritualment li besa las mans la seva més devota y entussiasta deixeble

Irene Rocas

18. Alcover → Rocas, 19-8-1911

Palma, 19 agost, [1]911

Molt senyora meua i amiga: En mon poder les seues de 1 i 11 del corrent, que li agraesc, però que fins avuy no les he pogudes contestar per la feynada feresta que m'ha petxucat. Sí qu'és una llàstima lo que'm conta del seu fill Florenci! Déu li do millor sort, si convé! D'aquexa escola d'agricultura de la Diputació barcelonina, no'n sé paraula. Si "La Veu" n'ha parlat, no hu he llegit. Des d'ara li dic que lo que jo puga fer per vostès, ho faré ab molt de gust. Lo que no acap de comprendre com tal Escola puga esser una solució p'el seu fill. No cal perdre de vista que en tals coses els demandants solen esser moltíssims i tots ab les seues influències. No convé posarhi massa confiansa. En escriure a la seua filla Dª Gracieta, la saludi de part meua, i li diga que l'estudi de llengues romàniques, si s'ha de fer cientificament, necessita per ferse el llatí i llavò la preparació científica, qu'es molt difícil. Per lo metex jo no la hi aconsello. Bé à fet de mudarse de pis; axí estarà més descansada. Déu fassa que axí com ha cumplits els 50 anys, puga arribar als 60 i 70 i als 80 si convé. Amèn.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover, pre.

19. Rocas → Alcover, 21-8-1911

Barcelona 21 agost de 1911.

Molt apreciat senyor y amic:

Acavo de rèbrer las seuas molt volgudas lletras. Déu li pac tots els bons conseis que ab tanta generositat me don. Cregui que molt els necessito en el meu camí de la vida. Avui li escric ab un estat tot tristoy, y ben mirat potser no m'hauria de preocupar tant; perquè el motiu no és de tanta trascendència cum an·e·mi me sembla. ¿Sap quin és el meu desfici? El de sempre[:] que hi ha dias que no ting noves fresques dels meus fills anyorats. ¡Quin sacrifici constitueix per una mare el tenir fillets del cor tant allunyats! Ells[,] pobrets[,] me tenen tant enlleminada ab cartas cada setmana, que encare que hi hagi vint o vint-i-cinc dias

que siguin escritas és una continuació de conversa tant aviat ab l'un cum a l'atre y si per da·cas me deixan una semana sense carta ja no ting repòs ab la por de quisap què hi ha hagut ab els grans, o ab els petits.

(Ara miri quina humorada del meu Lluís. El ting devant meu fent una postal per un seu amic. Li escriu en francès, fuma ab pipa, y'm ve que llegeixi la postal. La he presa y ell riu com un ximplet perquè jo'm pensava que era catalana [i] ab el francès no hi entenc res. De joveneta l'havia estudiat[;] jo m'ho vaig deixar perdre. No's pot lligar tantas cosas.)

Tornant ab els meus anyorats[,] are fa uns tretze dias que no n'he vist cap lletra. El dia que vaig rèbrer l'atre[,] o sigui[,] la penúltima postal de Vostè va arrivar a companyia de dues cartes d'en Florenci, algunas fotografias seves y un·atre carta y llibre de Bons Aires. Lo que és aquell dia ho varen esser[,] de bons[,] els aires per mi[;] jo m'hi vaig afarratjar tant que és per això que are ho anyoro. Des d'aquell dia no n'he rebut res més. Es noi me deya que desseguit que sapigués de cert el dia que's podria ambarcar m'ho escriuria[,] que an ell cada dia li és un any. Jo estic convensuda que és embarcat. És per això que contant que no deuen mancar gaires dias per arrivar o sapiguer quelcom en concret m'abstinc de moure res més ab lo de l'Escola d'Agricultura. Diu Vostè que no n'ha llegit res a "La Veu"[;] jo sí. Només són tres els nombres que n'han parlat. Són las Fulles agrícolas dels dias 17, 24 y 31 de juliol. Si se portarà a la pràctica o no, fa de mal dî. La cuestió és que ho posan cum a segur. Jo guardo aqueixas "fuyas" que en parlen perquè el meu fill se'n enteri y vegi si li convé y en cas afirmatiu llavons miraríam a qui se pot acudir cum a persona que més ens puga afavorir ab sas influències. De totas maneras que tots els diputats són fora. I el meu fill no pot trigar a arrivar. A mi m'ha cridat l'atenció perquè el Florenci té tantas aficions ab la terra y d'aquesta manera podria conreuar bé y ab gust els seus ideals. Vostè me dirà que per això lo millor seria que se'n anés a donar vida a la nostra propietat de Llofriu.

Me sembla que ja'l vaig inovar de que el meu marit (a c s) havia mort sense disposicions testamentàrias y per lo tant el jutge va repartir el valor d'aqueixa propiedat ab set parts iguals[,] o sigui[,] entre 'ls set fills que varen quedar-me. Tots o cada un d'ells als vint-i-cinc anys poden cobrar la part que'ls hi perteneix. En Florenci té vint-i-dos anys y darrera d'ell cinc germans més petits. Dons ¿què hi farà a Llofriu? Si el seu pare l'hagués heredat cum se fa per Catalunya molt bé. Per més que a mi no m'agrada pas del tot de que

l'hereu s'ho mengi tot y 'ls fadrins externs badaïn, ab las aficions que se veyan an es noi des de petitet ja se podria fer alguna cosa. Tenint nosatros atre modo per viure sense lo de Llofriu, això l'i podia haver donat per dot y an els atres que s'haguessin repartit tot lo de l'Habana. Aixís lo de Llofriu no s'hauria abandonat ab gent de fora cum ho havem hagut de fer are y fem cum un propietari de Bàscara que he llegit avui a la "Fuya Agrícola" que ell vivia a ciutat y el mas no donava ni per els gastos y a casa cada any al passar contes m'hi enrabio. I no cal mudar[,] que tots són iguals. ¡Déu mos en guart que n'haguéssim de viure! A la mare del meu gendre a Pineda li passa igual. Ab molt de gust cumpliré lo que m'encarrega per la meua Gracieta. ¡Poca cosa podrà fer[,] pobre filla! Per el pròxim janer ajudant Déu serà mare del tercer fill. Porta la casa cum un sser [?] procurant que tot vagi rigurosament a l'hora y encare que té minyona y n'Angeleta (l'atre filla) que l'ajudan no pot dedicar gaire temps a las lletras.

Ja estem instalats an el nou pis. Ens havem retornat de mort a vida. Calor fa és clar: pro hi ha una diferència cum de la nit ab el dia. Are sí que la feina de las cèdulas anirà endevant. A dalt m'era impossible fer res. Ni esma per moure es cap teníam. Ja veurà quinas capsadas n'ompliré. Las poso ab una capsa de paper catalanista, tota plena d'escuts y barras bermeyas. ¿Li agrada que'ls sa tingui tant ben recaptadas? Fa que sí?

Vaig rebent el "Bolletí". Aquest darrer m'ha vingut molt endarrarit. Ja cumansaba da perdra 'ls "astreps" parquè no m'arribaba. Tut_tom el tania menus jo. "Revista Popular" y "La Veu" n'havian parlat y jo'm quedaba in albis[.] M'agrada molt de llegir-lo. Semblu una mainada estudiant la llissó. A tots els colaboradors mus és útil y fins casibé necessari. Hi podem apendra molt. Devegades, hi trobu paraulas que jo no hi habia pensat y me bénen a la memòria. ¡Que n'és[,] d'hermós[,] el poguer dedicar algunas estoneta[s] si no poden esser llargas horas al estudi! Y que en són aquestas de ben aprofitadas! y que poca n'hi puc dedicar jo! Els moments passan volant que ni m'en adono! Ni els diumenges hi puc travayar ab l'esplay que jo voldria. Els dematins entre una cosa y l'altre desseguit és tart; y a las tardes cap el tart las nenas comensan de pidolar per surtir y no hi ha més remei que fer el sacrifici y esbargir-les. Soles a rodar carrers no vui que hi vagin y de bon o de mal gust ting de surtir una estona. Fins d'anar a la funció de la tarde a Sant Pere me pairaria per·a dedicar l'estona a les lletras: pro l'insistència de les petitas pot més que tot lo atre. Però que si las permeto que vagin ab amigas després me'n penediré. Una vegada jo tenia mig

escrúpul de quedar-me a casa fent cèdules y no assistir a la funció de la tarde y me'n vaig acusar. El pare ab qui'm confessava era el canonge Ballester[,] penitenciari de la Catedral. Quant ell va entendre que era cuestió de que m'ocupava de fer cèdules per el "Diccionari" me va dir que hi podia empleyar tot el diumenge si volia. Deu esser-ne entussiasta. Are aniré omplint las que tinc anotades de paraules puig les que som enviat per poca cosa serviran sense las que ting a casa. Hi ha paraula que té tres o cuatre noms diferents y tots ells se trovan anant per ordre alfabètich.

Lo que no puc avenir més és posar las cèdules bé. Ho vaig provar y de cap manera me surtian. Jo m'hi encaparrava y ho vaig "engegar" tot a "passeig" y que s'ho arreglin aquells entenimentats "jovincels" de què me parlaba Vostè que tant hi trevayan. ¿Sap que'm són molt simpàtichs? ¡Oh! y que m agradaria de poguer y sapiguer fer la seve feina! Jo també n'hi dedicaria a tot pler[,] d'horas[,] ab tot aquet bonic enrenou per el "Diccionari"[.] Ja omplint cèdules li ting de posar-i mida si·no la meitat dels dias no soparíam. Els vespres és l'hore que'm ve millor. Mentres se fa el sopar, jo escric al menjador y tot va endevant. Arrivan els nois, las llegeixan, y no pregunti lo que hi riuen perquè moltas paraulas ells no las coneixen.

Passiové[,] bon amic. D'aquí un atre dia si Déu plau.

Vingui a veure'ns. No passi de llarc cum l'atre dia. D'incògnit no hi pot venir. "La Veu" el descobreix sempre.

Recorts afectuosos dels meus fills.

Mani sempre a sa af[ectíssi]ma deixeble

Irene

20. Rocas → Alcover, 6-9-1911

Barcelona 6 setembre 1911.

Déu lo guardi de tot mal[,] venerat mestre:

¿Ho veu?[,] fins això de tenir mestre sembla que hem fa tornar jove. ¡Qui m'ho havia de dir que cap a las meuas bayons! (are miraré si'm recordu d'escriure ben llufriuenc. Ja és una mica difícil puig per escriure no'l faig servir. Hi pararé tot es comte possible). Tornant-i ab lo que li deya[,] si'm descuidu con es meus fis acabaran d'anar estudi jo que som sa seua mare cumansaré. Ja és bunic[,] això. A Vostè li sembla que 'ls meu cafers (y ca no són

pocs) m'astorban per dedicar algunas astonas a fer pàtria, dos no és pas aixís. Aprufitant bé sas horas hi ha temps per tot y encare de lluny a lluny (con no mhe'n puc escusâ) faig alguna o atra visita.

Són claras cum sas festas anyals. May gom tant cum con estic sola. Allabors l'sperit buleija ab llibertat y puc assadollar-me de lletres de tota mena que se pot dir mhe'n sento tant desitjosa cum del aliment curpural. No hi ha re tan bunic cum l'estudiâ; mentres sigui o, sigui 'l ca bulgui. Con era joba no mhe'n pudia cuidâ ni poc ni molt. Totas ses meuas ocupassions eran imprescindibles. ¡Déu meu![,] no ha pas de durâ sempre[,] l'ibern! Bé és vritat ca 'l tanî 'ls fis lluny és un inacabable sacrifici, pro sas nobas seuas són tant bonas ca sembla ca ellas mateixas portan es ramei per curâ l'anyurament.

Ab la present li incloc una cumpusició de na Gracieta. Ja se lha pot quedâ, puig n'ha embiat dos exemplars. Se queixa de sas faltas d'imprenta que ella mateixa ha curragit. "Renaixement"[,] que surtirà extraordinari el dia 11 del corrent[,] crec que també el publicarà. Ara[,] ab carta rebuda ahir[,] me diu que està trebayant ab molt dalit fent una conferència feminista que publicarà no sé si la mateixa "Roqueta" de Buenos Aires. L'atre dia va enviar-me tota una colla da mots per Vostè. Molts d'ells ja'ls tenia jo apuntats. Ab la carta d'ahir me racumana ca digui a Vostè si li té comte allò de noms diminutius deribats des berdadés. Des que'm parla ella beig ca són de per la fruntera. Se refereix an aquells pobles[:] Agullana, la Junquera y poblets de pels voltants. Per exemple de Magdalena ne diuen Talanó[,] de Rafel Faló[,] de Margarida Guidó etc. Jo no conec aquell país ni poc ni molt; ni na Gracieta tampoc: pro d'aqueixa gent a Llofriu en tenim mig poble; ca viuen ab un beïnat de lo més aixarriat ca en diuen Barsaluneta. Han bingut a fer carbó o da manobra puig se beu ca an es seus pobles deuen gunyâ poc jurnal y fujan per passar-sa-li milló.

Ab els noms ca més amon li anumenu jo no hi sé beure que siguin gaira útils per el "Diccionari" puig més bé ma sembla cosa folklòrica. No u sé; parquè ab tot això no he passat dals primers fuis da sas "bassarolas". Ajudant Déu ab el temps alguna cosa pudré fer. Lo ca més ma racumana sa meua noya gran és ca travayi pel "Diccionari" ja ca ella no ho ba fê, y li dol molt. Sa capsada da cèdulas ba umplin[t]-sa a·poc a·poc. An aquet pis no hi tanim caló y això'm permet dedicar algunas astonas a sas meuas estimadas aficions. Ne ti[n]g unas 300. Ja acabu sas primera ca baig fê fê: are n'he fetas fê 2.000 totas ab un cop.

Ja'ls ha tinc a casa. Ab 25 cada dia sa capsa de sas cuatra barras sa ba umplin[t]. Al temps tinc esperansa de poguer-ne fê forsas.

¿Y Vostè atre vegada va benî a corra-cuita? Ja beig a hu pandrà par custum y nusatrus barsalunins fets da pressa) no ho bulem. Abiat el temps rafrascarà y farà mes buina a ciutat. Ara'ns anredan ab l'epidèmia: ¡pro ca! pit y fora ca "no mou fuya ca Déu no bulga". No li sembla?

Encara no tenim es noi aquí. No sé si s'ha embarcat. Li va tucâ anar a fê 'l balans a Victorica (poble aunt hi tenen es negoci més opulent) y ha hagut d'estar-i uns quinze dias. La carta d'air diu na Gracieta que en Florenci l'endemà arribaba al poble y que no sabia con s'embarcaria. Li erbuyaba el que s'ha mort un uncle del marit de na Gracieta que bibia prop de Buenos Aires, y en Joan ha hagut d'anar per arreglar lo que necesita sa seua tia biuda. En Joan és clar que tornarà tan habiat cum pugui a casasseua perquè es meu noi no pudrà embarcar-sa fins ca ell hi sigui. Jo pensu ca s'haurà embarcat el dia 3 d aquet mes. No cumbé ca bingui ab bapor italià perquè ab això del "còlera" no fan escala aquí y la curraspundència be aquí per terra des·de França. Lo milló que pot haber fet és embarcar-se ab correu espanyol. Ja ho veu[,] sempre hi ha d'haber contratemps! Tant que ell se tenia segur poguer-se embarcâ a primer d'agost!

7. Es dematí: Abui dematinet mentres planxaba m'ha bingut una ideya crec molt prufitosa. May hi habia pansat. Tota bagada ca sa noya, tant y tant sumaneix (encarrega) que fassi forsas cèdulas, cooperant-hi ella des da lla ab lo que pot, y que he pogut cumpendra ca no li·u té pas prou antès, lo milló que's pudria fê saria ca Vostè li rametés tots els Butlletins d'aquest any dirigit an es seu poble y a nom des seu home. Con Vostè'm contesti digui'm lo que bal un any de suscripció per ella y jo l'i abonaré a Vostè ab sagells. Si li fan pessa podrem continuar enviant-els-hi y ella se pudrà fê càrrec de lo que és tot això del "Diccionari". Si ho troba ben pensat ja li hi pot remètrer colsebol hora. Ab es Bulletins s'hi pot estudiâ molt y més ella que això d'estudiâ és ben bé lo seu. Fins la distraurà del anyorament tant fort que té de tot lo nostru. ¡Quina sorpresa li donarem a[mb] tant de bagatge català! Ab un des Bulletins hi trobarà me sembla el seu número de colaboradora[,] que si bol encara 'l pot fê serbî. A un atra m'hi trobarà an·e·mi ab els que no tenen son. Això l'esperonarà. El trabay que fassi ella des d'allà sempre serà més meritori que es que fem nusatrus.

La paraula “sumanî”, no sé si la tenen Vostès. Nusatrus la fem serbî molt. És un verb ben nostru. Ja’l pusaré a sas cèdulas a sa lletra “essa”.

Com tingui en Florenci aquí ja li turnaré escriure. A la adressa del marit de na Gracieta hi trovarà tres lletras solas que volen dir “Ferro, Carril Oeste”[.] No’s descuidin de posar-la puig ab aqueixas tres lletras la correspondència arriba an ells més aviat.

Me despedeixo donant-li recorts afectuosos de tots es meus fillets presents y ausents: tots l’aprecian moltíssim.

Espiritualment m’envolo fins a poguer-li besar les mans y complaure’m ab els seus interessants y hermosíssims conseis.

Seua af[ectíssi]ma devota entusiasta y la més humil deixeble de tota la colla

Irene Rocas

Sr. Juan Llorens y Carreras

Trenque Lauquen

Provincia de Buenos Aires

República Argentina (F. C. O.)

21. Rocas → Alcover, 11-9-1911

Barcelona 11 setembre de 1911.

Molt apreciat Mestre y distingit amic:

Aixís cum li havia promès que li escriuria con sapigués de cert l’embarcar-se en Florenci; o millor com fos aquí, ho cumpleixo: pro totalment diferent de lo que tots esperàvam. En Florenci per are no s’embarca y per bé que vagi n’hi té per temps. Alabats sian sempre els designis de Déu[,] que tant bé porta sas cosas. May per may mus hauríam de preocupar de els assuntes, sinó que hauríam de pensar que ja hi ha qui cuida: pro lo que és jo cada dia ho deixo més tot a la voluntat de Déu ben confiada de que tot surtiria bé. Y si no allà ba una prova. Es noi se queixaba de que el fessin anar a passar el balans més intrincat. Això prova de que era ab què tenian més confiansa. Pot cuntâ cum s’afanyaria el pobre per enllestir y determinar la desitjada surtida de Amèrica. Mentres ell va esser a Victorica, va morir l’uncle d’en Joan Llorens. Cum que també la casa de comers d’aquet uncle també és d’importància mancava un home ben trempat y decidit per regentar-la y els

socis varen posar els uis ap en Florenci cum a jove pràctic y de tota confiansa y li proposaren ab un pacte tant de bon aprufitar que l'han fet dessistir d'empendre el progectat retorn a Catalunya y fins el veig molt animat a continuar allà perquè comprèn que Déu li ha posat un casi segur pervindre a las mans.

És clar que això, que en certa manera no se'n pot dir contrarietat per vèurer la situació d'ell molt més bonica que avans[,] no ha deixat de donar-me una glopada de fel pro ab tot he pres serenitat com present que tots ells estaran contents y no hi haurà motiu de mal humor germanívola[,] que era lo que més hem preocupava.

Era molt trist de que es noi[,] després de vora set anys de estada ab un país tan ingrat que no hi [ha] pogut posar ni un bri de carinyo[,] se'n tingués o volgués entornar sense haver pogut fer res. Y és que allà els sous sempre són petits[,] sobretot al camp. Ell s'amoïnava perquè la seua sort no cambiava ab tot y esser el primer empleat de la casa y era que en Joan per si sol no podia ajudar-li y 'ls atres socis no hi tenian interès. May és tart con Déu ajuda. Per més que'm dol qui de no poguer reveure cum ho tenia a la flor de llavis, jo crec que no és tant grossa la pena cum la joya de veure'l content[,] animat y ben encaminat. De que cumplirà be n'estic certa, puig bo y partint y devasjant [?] el mal gust sempre s'ha portat bé. Ha sofert tant que ab tot se resigna y més are que se veurà ab responsabilitat. La casa aunt trevaya are també és al camp. Sempre hi ha estat[,] al camp. Li agrada més y'l coneix molt bé.

Jo agraeixo a Vostè de tot cor tot lo que hagués pogut cooperar en bé d'ell per ajudar-me a encaminar-lo, pro estic més contenta de que ho fassi allà[,] de fer camí[,] puig no deixaba d'entreveure alguna negror ab el seu pervindre[,] pro no per això hauria permès que hagués viscut per més temps desorientat y disgustat sense vèurer una llum que li desenterbolís la vida. Déu li ajudi.

¡Ay bon amich! fa un dia de lo més ensopit. Està nigul. És una estranyesa veure niguls pro per are no és aiga que portan es niguls[;] és boira i això fa que el calor se senti ab més forsa. No vol ploure. Hi fa ben vora tres mesos que no ha plogut. Seria un aconteixement que vegéssim ploure. Si hu fa cumbindria que hu fes bé puig si plou poc, mus en recordarem bé massa.

Avui[,] cum a bona patriòtica[,] ab las nenas hem assistit a la missa que la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat ha fet celebrar a Sant Just per las ànimas dels

nostres estimats hèroes catalans. Molt he pensat ab Vostè. May·més hi havia estat an aquella iglésia de con hi va predicar Vostè per la Mare de Déu de Montserrat.

Ha celebrat la missa el fervorós catalanista m[ossè]n Sil[,] que dirigeix la Sagrada Família. Després de la missa ens ha endressat cuatre paraules d'agraïment encoratjant-mos a seguir avant sempre fins a reconquerir les nostres llivertats estimades. Que rebé s'ha esplicat. L'hi incloc un recordatori.

Després tots homes y dones hem pujat al cambril de la Verge, y ab tot el goig y entussiasme li hem besat sa mà carinyosa fent-me a mi el mateix efecte de que per uns moments tenia la sort de trovar-me de debò a la Montanya Santa.

Mentres_tant es nois ab es companys portaban una hermosa corona de roure y llorer galantment lligada ab llassada de les cuatre barras y ab la inscripció y dedicatòria que feyan al màrtir Rafel de Casanova, l'agrupació Canigó. Ningú n'havia sentit a parlar. Els de la Unió Catalanista els hi ha fet gràcia la tal "agrupació" y'ls hi han preguntat que aunt tenen l'hostatge puig només són cuatre y hi eren tots, y ells han dit que per tot arreu[,] així s'han quedat a sas foscas. El tenen ab un quint pis de carrer del Bou de Sant Pere, aunt en Serafí hi estudia (hi fa escultura) totas las horas que té lliures. Un atre dels socis hi pinta[,] l'atre és poeta y en Lluís meu els hi porta els comtes. Tots ells són pobrets pro de joventut recomanable.

Només li volia posar dos fuis y més aviat m'he vist que'ls tenia plens que res més. Are sí que'm sembla que trigaré a escriure-li per dos motius. Ting feina a cusir puig desseguit entrarem a cambi d'estació, y las nenes se'n aniran al colegi y jo m'ho tindré de fer tot y deixar un mica els amics. Sobretot de tant en tant li prego m'ajudi ab el pobre Pau. L'hem d'encoratjar y si·no ho fem la tristesa y solitut el domini y no convé.

Tinc 400 cèdulas llestas y ben endressadas. Avui mateix ajudant Déu comensaré las novas. Ho són que per més encaparrada o triste que'm trovi és el remei més encertat que trovo agafar sa capsa y posar-me a fer cèdules. És cura feta.

Ho trovo de lo més distret. Si al rèbrer aquesta no han remès encare els Bulletins an els meus fills li encarrego que hi posin Juan J. Llorens. No me'n havia recordat. També hi aniran igual pro ell se ho fa dirigir d'aquesta manera perquè cum que el seu pare també se deya Joan y ell se diu Joan Josep així no eren iguals. Era més aviat pesat Joan J. que els dos noms de pare y mare.

Are passiové fins un atre die que la tornem empendre.

De Vostè af[ectíssi]ma deixeble

Irene Rocas

22. Alcover → Rocas, 23-9-1911

Palma, 23 de setembre 911.

Molt senyora meua i amiga: En mon poder les seues de 21 d'agost, 6 i 11 de setembre. Grans mercès de tot. Que me dispens si'm som torbat tant a contestar-li. És estat per falta absoluta de temps. Som estat a Barcelona els dia 25 d'agost, 1 i 22 del corrent, i no hi he vist negú més que 'ls de l'Institut d'Estudis Catalans.

Me féu gràcia lo que'm conte que li digué'l s[enyo]r canonge Ballester sobre'l fer cèdules p'el Diccionari. Prova'l seu bon criteri. La poesia de la seua filla Gracieta sobre la Pàtria, és sortida del cor. M'agrada de lo més. ¿Què vol dir *aixarriat*? Enviam a d[ony]a Gracieta els Bolletins d'enguany baix del nom del seu senyor, d[o]n Joan J. Llorens y Carreres. Agraesc també 'l bell recordatori que m'envià dels *héroes catalans*, i tot lo demés que'm diu que feren el dia de l'aniversari de la mort de dits héroes.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

23. Rocas → Alcover, 15-11-1911

Barcelona 15 novembre 1911.

Molt apreciat Mestre y amic:

¡Que hen fa de temps que no sé res de Vostè! M'han dit que la semana passada va esser ab nosatres y no ho vaig saber. O "La Veu" no han parlaria o'm passaria desapercebut.

Ab ma darrera, me sembla que ja li feya avinent que trigaria a escriure-li per lo molt enfeinada que'm trovava. No estic are amb mes repòs que llavons. No obstant he continuat fent algunas cèdulas. Avui mateix n'he portadas un paquetet de mil a cal Manso. Ell ha estat qui m'ha innovat de que Vostè havia estat aquí fins dissapte. ¿Per·què ve tant de·pressa? Are mateix 'l desconeixerem.

Tinc por de que moltas de las cèdulas enviades hauran d'anar al cove, pro diu que "qui fa lo que sap no està obligat a més" y en aquest cas estic jo. Per poc que valguin sempre és portar un granet de sorra al gran edifici que Vostè dirigeix.

¿Y els "Bolletins"[,] que han caigut a l'aiga? No sé pas des de con que no n'he rebut cap. Deurà esser allò de un bon dinar etc.

"Aixarriat" vol dir perdut, calabera "curridu". També con un subgecte de semblans antecedents s'entafura ab una família decenta[,] la mare previsora procura "aixarriar-lo" de casa per no contaminar an els seus fillets. Si un estol de gallinas van per exemple a pasturâ ab un sembrat, també s'"aixarrian". Només s'aixarrian sas gallines[,] els atres animals que entran ab un camp a fê mal si només és un se diu "vés[,] esquiba'l" y si són més d'un se diu "fê'ls-a marxâ". Hi ha aixarriat y aixarriada y té 'l mateix sentit per l'un cum per l'atre. ¿Veu? "Aixaliat" és una paraula semblanta y té un sentit tot diferent. Un xicotet o mosseta molt moguts que tot ho volen entendre[,] que són molt vius, pro que són atrevidots y gens porucs, diem "és tot aixaliat[;] con serà gran no se'l manjarà pas el llop defora"[.] També se diu aixarriadot, aixarriadàs, aixaliadot; pro mai aixaliadas. ¿Ho té entès?

Fa un mes y mig que vaig anar a Llofriu. Hi vaig anar y tornar ab dos dies. No puc estar fora de casa de cap manera. Las nenas me las guardaren a Sarrià a casa d'una parenta. Els nois anavan a menjar a la fonda y a dormir aquí al pis. Eren els dies de la festa major de Sarrià y las nenas se'n enportaren el primer premi an el concurs de balladors de sardanes. Foren elles dues y un atre nena petita cum ellas. Las obsequiaren ab rams de flors y la part del premi ab metàlic que els hi va correspondre. Vostè no ho savia que las meuas fillas fossin balladoras de sardanas. És que són ampurdanesas. La gran les ballaba y contaba perfectament. N'Angeleta[,] a tot y anar coixa[,] las ballaba y las nanas las balla cum un trumpitxul. En Florenci també las ballava. En Serafí tenia vuit o nou anys que no se'l hi'n escapava ni una. En Lluís és el que n'ha balladas menos. En cambi si entressin ab un sarau no hi entenen pilota cap d'ells. Las sardanas són bonicas[,] airosas y ben catalanas. Els dias festius de onse a una en tocan al Parc y tot sovint hi anem una estona. Allà no són soldats y minyones cum al Saló de Sant Joan. Al Parc tot és gent decenta.

Tampoc se tenen d'esposar que els joves las vinguin a buscar ni tornar a lloc puig la llivertat d'acció permet que las noyas o entrin a la sardana ellas solas o entrin a la sardana

dels joves y acabada cada u se'n va allà aunt vol sense cumpliments. No sé per·què li he sortit ab això de las sardanas que [ni] li va ni li ve a Vostè. ¡Perdoni'm!

Tinc bonas novas dels meus fills anyorats. M'han trigat vora de dos mesos[,] sobretot las noyas[,] sense una lletra. Tan·sols Déu sap lo que m'han fet sofrir. Sort que ab aqueix interval en Florenci m'ha escrit y m'anava comunicant ànim per acabar d'esperar lletras de las noyas. Viuen molt allunyats are. Ab motiu de haver hagut de substituir an el difunt uncle del marit de la gran en Florenci és al sut y las noyas al oeste. Tots estan molt animats y fins està ben esperansada de que ab l'ajuda de Deu en Florenci s'encaminará be. M'encarrega que li digui a Vostè lo molt que li agraex tot cuant hagués fet en bé d'ell si s'hagués quedat a Catalunya definitivament.

Na Gracieta m'esplica que ha escrit una conferència feminista que li llegiren an el Casal Català de Buenos Aires. Hi va assistir el seu marit y diu que va anar molt bé essent molt aplaudida. Ara diu que l'hi han demanada una el Centre Mallorquí. Va bé que fassi pàtria. Na Angeleta té tota la predilecció ab la música. Me'n envia cartas enteras fins que ella mateixa se'n adona de que no m'ha parlat d'atre cosa. Es nois d'aquí segueixen els seus comensats camins. En Serafí se dol de tenir tant pocas horas per dedicar a las sevas aficions artísticas y per aquex motiu provablement surtirà de la casa que trevaya procurant trovar-ne un atre que hi pugui trevayar poca estona y dedicar més horas al estudi de art. Trevaya sense rapòs. Han cambiat de taller. El tenian massa reduït per fer escultura. Are el tenen a las primeras casas del carrer de Tantarantana. És molt a la voreta d'aquí.

¿Ja haurà vist cum Barcelona ha sabut xafar el cap de la fera? No obstant anit passada a la Diputació encare han "esparnategat" una mica. Tant "ells" cum els pretenciosos decendents del "Auster" han anat a databaix ben dispensats. Déu ho ha volgut. Alabat sia per sempre.

¡Visca Catalunya! Seva af[ectíssi]ma.

I. Rocas

Vingui a veure'ns.

24. Alcover → Rocas, 20-11-1911

Palma, 20 novembre, 911.

Molt senyora meua i de tota ma consideració: En mon poder la seua de 15 del corrent. Li agraesc les clarícies que'm dóna sobre aquells mots. No's preocupi de lo de les cèdules; vostè les fassa lo millor que puga, i estiga tranquila que serviran. M'alegra lo que'm diu dels seus fills: que traballin forsa i s'apliquin és lo que importa.

Dia 12. Barcelona demostrà qu'encara se pot redimir. La feyna és comensada; cal seguir-la fins a la fi. Sols així's redimirà. Preguem a Déu qu'així succeesca. Amèn.

Som vengut una partida de vegades del juny ensà a Barcelona; però just hi he estat un dia, per la sessió de l'Institut. Prou hauria volgut tenir temps per veure'ls amics, però ¿què hi farem si no hi ha prou temps? Venint tantes de vegades a Barcelona, jo no m'hi puc aturar gayre. Sap que'n tinc de coses a fer ademés d'això del Diccionari i de la llengua catalana!

Comandacions an els seus fills.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

El Bolletí d'agost-novembre, de 68 planes el rebrà un dia d'aquests. Ja és imprès. Ara'l cusen.

25. Alcover → Rocas, 31-1-1912

Palma, 31 janer, 912

Molt senyora meua: En mon poder la seua de 15 del corrent, que li agraesc de tot cor, com també li agraesc qu'oferís el dia de St. Antoni la comunió per mi. Això sí que és un favor gros. Segueixa per amor de Déu pregant per mi, que massa ho he mester. Confiy jo de porer pujar a veurela en tornar a Barcelona; faré lo possible. Ha de creure i pensar que divenres passat, que m'hi trobava a Barcelona, essent a ca'n Verdaguer, me diuen: --Aquí defora hi ha un senyor dins un cotxe que'l demana. Surt, me'n hi vatx i va esser aquell bon amic nostre En Modolell de St. Vicents dels Horts. ¡O quina alegria que'n vatx tenir! ¡Bé hi vatx romandre sosprès! Conversàrem una estona i ens despedírem, repetinli jo la promesa de que un dia m'hi arribaré a St. Vicents per fer ab ell una conversa d'aquelles tan llargues.

Son afectíssim.

Antoni Mª Alcover, pre.

26. Alcover → Rocas, 20-5-1912

Londres, 20 matx, 912.

Molt senyora meua i amiga: Des·de Mallorca me remeteren la seua carta de la primeria d'aquest mes, que fins avuy no m'ha llegut contestar. Vatx arribar a París dia 18 d'abril; ara som aquí, i no tornaré a Mallorca fins dia 22 de juny, si Déu ho vol. Aquest és el motiu de no haver-li contestat. Les vegades que som estat a Barcelona, m'és estat impossible arribar un moment a caseua, per falta absoluta de temps. Molt m'alegr de lo que'm diu de la conferència de la seua filla Gracieta i de lo que'm conta dels fills i filles que té ab vostè a Barcelona. Comandacions per tots. També som content de que anàs bé la festa de la Lliga Espiritual i de que seguesca vostè fent cèdules. En fassa moltes, si li bé ve bé, si això l'ha de distreure dels altres maldecaps. En quant a la suscripció del Bolletí, no s'apuri: pot pagar-la a ca'n Verdaguer. Los diga que jo els ho suplic que cobrin de vostè, i ja els ho enviarem el rebut els anys vinents, s'entén el rebut de vostè.

La por que tenia vostè de que an els Jocs Florals no hi hagués garrotades, no va ésser res, gràcies a Déu. Jo me'n vatx enterar a París d'aquell *bullit*, i me'n vatx entristir perquè aqueixes coses no favoreixen cap causa. Moltes de gràcies del recort que m'envià de la festa de Monserrat. Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

27. Alcover → Rocas, 6-9-1912

Palma, 6 setembre, [1]912

Molt senyora meua i amiga: En mon poder la seua de 5 agost, que li agraesc. P'el Bolletí ja se serà enterada dels viatges qu'he fets de Pascua ensà. Bé faran de seguir les instruccions del Dr. Barnils, que és mol aixerit i instruidíssim. Esper trobar aquelles cèdules de què'm parla a Ca'n Manso, la setmana qui ve, que cont anarhi.

M'enter ab gust de totes les noves que'm donà dels seus fills i filles. Déu les hi conservi sans i bons de cos i d'ànima lo mateix que vostè, tant com ho desitja i demana a Déu son afectíssim.

Antoni Mª Alcover, pre.

28. Alcover → Rocas, 30-10-1912

Palma, 30 octubre, 912.

Molt senyora meua i amiga: En mon poder la seua de 10 i 27 del corrent, que li agraesc de cor.

Està molt bé la descripció que me fa del mot *estuba*, tal com s'usa a l'Empordà. P'el Bolletí ja degué veure que és viu tal mot a Mallorca encara.

Molt m'alegraré de que tots els seus fills i filles vagen bé de salut i d'estudis. Cuydant-se'n tan vostè com se'n cuyda i comanant-los a Déu, estiga segura que'n pendrà alegria.

No m'estranya que no haja tornat veure el d[octo]r Barnils. Viatjà durant l'agost p'el nort de Catalunya, dins el setembre va estar malalt a ca-seua, fins que, ja restablert, vengué a Mallorca dia 23 de dit mes, i hi va ésser fins dia 16 que s'embarcà cap Eyvissa i Alacant i no tornarà a Catalunya fins devora Nadal. Lo millor serà que vostè continuï fent cèdules així com les feya primer, i més envant, ja veurem.

He rebuda una postal de l'amic Madolell des·de Monserrat, saludant-me. Si li escriu, le hi diga i el saludi de part meua.

La tercera setmana de novembre seré a Barcelona, i con<vi>fiÿ de poder venir un dia a veure-la.

Déu ho fassa. Vendré per poc que puga.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

29. Rocas → Alcover, 30-12-1912

Barcelona 30 desembre de 1912.

Molt apreciat Mestre: No sé pas si és viu o mort. Potser som jo que tinc la culpa no escrivint-li. He passat una setmana molt atrafegada. El meu padrí estimat se'ns estava morint. Avui fa vint dies el varen sagramentar. Ningú se pensava que arrivés al vespre. Té setanta-cinc anys y pesa cent vint kilos. Ab això sol ja n'i ha un bon feix. Lo que més ens feya patir era que de mitja_nit cap el dia no volia pendre res, ab el pretext de que l'endemà volia celebrar semblant-li que ja se trovaria prou fort. Dijous al vespre el vaig deixar fora de perill y'm sembla que 'l divendres ja degué dir missa en el seu oratori particular. Déu ens ha ajudat. Viu a Arenys de Mar fa cuaranta-dos anys. Nosatros estem bons. En Serafí s'ha enrobustit bastant. Ajudant Déu aviat trevayarà al costat de[l] distingit escultor s[enyo]r Llimona. D'Amèrica ne tinc bonas novas. El noi per ara no se desideix a tornar.

Molt se'n anyora pro ab el marit de la noya s'estiman tant que per descansar-lo an ell, el meu no ve. Diu que s'ho mereix tot per lo molt que a tots ens vol. L'unió que tenen tots els meus fills és una joya per mi molt estimada. Sembla que la separació no és tant crudel. ¡Déu els ajudi[,] pobres fills!

Ho veu que mentres no passi més dies no'm puc ocupar de fer res per el Diccionari? Més endevant si Déu ho vol faré lo que Vostè m'indiqui.

Desitjo de tot cor hagi passat un Nadal felís y que per molts anys sigui 'l nostre amic volgut y distingit Mestre.

Sempre m'enganya Vostè. Com serà que'l veurem? Ome[,] que no ho veu que el desconeixerem? Ja m'ho vui pensar que con ve a Barcelona té molta feina y no's pot acordar dels amics per visitar-los, pro de tant en tant me sembla podria donar una escapada cap al carrer de Trafalgar aunt hi trovarà sempre uns bons amics que molt el volen.

Mai·més he vist el d[octo]r Barnils.

¿Què sap d'en Pau Modolell? Are estan<t> tots contents ab el tren que hi passa? Va estar al servei públic.

Fassi 'l favor d'enviar-me 'l comte de lo que li dec dels meus trenquelauquins. Vaig anar a can Verdaguer y no ho varen saber. Quedàrem de que Vostè ens ho diria, a mi o an ella. Ab això si vol cobrar ja sab la manera.

No sé pas què diuen que han fet ab la solució que Vostès han donat referent al escriure 'l català. Tot m'està molt vé pro jo això de suprimir las "y" ho aplaudeixo pro no me'n recordaré pas. Aniré fent tal com sàpiga y tinc confiansa que ab el temps també las desterraré. No'm plauen y tot[,] pro no me'n adono que ja hi és. Lo que hi veig és que són molts que per las ocupacions que tenen entre·mans tenen d'escriure l'español y se hi trovaran una mica lligats y hauran de tenir molt comte. Jo n'escric poquíssimes[,] de cartas castellanas. Només a algun cas imprescindible. L'atre dia en vaig rèbrer una d'unes amigas de fora, que de tant que'm varen obsequiar ab un fenomenal vocabulari de frases "quixotescas" que ni me las podia empassar. Déu els hi pagui[,] pobres senyoras. Jo per paga els hi vaig pregar que'm permetessin escriure'l en català y ho faré tan ferreny com sàpiga per donar-los una bona llissó. Passiové[,] bon amic. Vingui a veure'ns. P. S. en Jesús.

Irene

30. Alcover → Rocas, 5-1-1913

Del Bolletí vostè no deu res: té pagat l'any 1912. ¿Què vol dir *trenquelanquins*?

Palma, 5 janer, 913.

Molt senyora meua i amiga: En mon poder la seua de 30 del passat, que li agraesc. Me plau molt lo que me compta dels seus fills de Barcelona i d'Amèrica. Déu els hi conservi sans i bons d'ànima, com fins aquí.

A mitjan novembre, que vaig ésser cinc dies a Barcelona, seria vengut a veure-la, però no me recordà la seua direcció. Ara la he apuntada a la llibreta que sempre duc demunt, i així, en tornar a Barcelona, poré venir.

D'En Pau Modolell vaig rebre un gentil sonet que me dedicà, i avuy li contest.

Dins breus dies se publicarà l'Ortografia Catalana que l'Institut ha enllestida. Hi ha conciliades les diferents tendències predominants entre els escriptors catalanistes.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

31. Rocas → Alcover, 14-2-1913

Barcelona 14 febrer 1913.

Déu lo guardi de tot mal[,] apreciat amic:

Fa una pila de dies que no sé res de Vostè. Ni me sembla digui haver vingut a la nostre ciutat, puig sempre ho miro a "La Veu" i mai no hi trovo "resquícia". ¿Està malalt[,] potser? Déu no ho permeti.

Fa alguns dies que vaig rèbrer un escrit del "Institut de la Llengua Catalana" que vaig agrair molt. M'hi deya que m'escrivian mentres esperaven donar-nos feina nova per el Diccionari. Ab tot jo, ja estic cansada de fer el mandre i no estic pas per seguir ab las mans plegadas. Ab unas lletras de Vostès escritas el 20 d'octubre proppassat veig que m'hi diu que puc continuar fent cèdules fins a nou ordre. Ab el Bulletí darrerament rebut també hi veig que el d[octo]r Barnils va dir que Vostè desitja obtenir doble quantitat de paraulas de las que té. Essent aixís, no costa pas tant de complaure'l. Tornaré comensar un atre "tanda" puig les que tenia las som acabades i me cal buscar-ne de noves. Ja las trovaré[,] que és una

feina bonica i per mi molt agradosa. Si no li plau aixís contesti'm ben aviat lo que vol que fassi.

També me va sorprendre la paraula "tondre" que jo no havia sentit ni conegut. La feina de tayar la llana a las aboyas (ovellas) nosatros ne diem "turiscâ". Per la nostre comarca no n'hi ha tants de remats i la feina de "turiscâ" la fa (o la feia) una dona. Are en Serafí me diu que a Santa Maria de Corcó també en diuen "tondre" i que el dia que "turiscan" (que en diria jo) fan una festa casolana i en diuen el dia de la "tosa" com a Manacor.

La paraula "sutza" no sé què vol dir, puig ni a casa meua ni a la dels meus pares mai havem tingut remat: veig que hi entaforan "sutja". La "sutja" jo entenc que és la brossa que se fa per las ximeneyas i que quant plou o vol ploura o sent humitat ne cau molta. Ab la seua darrera me pregunta que viu dir "trenquelauquins". Són els meus fills de Trenque Lauquen. Temps fa que reben el "Butlletí" i no sé a qui el tinc que pagar perquè a can Verdaguer de la Rambla no me'l volen cobrar. El meu ja ho sé que no me'n deixo enderrerir. Si Vostè autoritza ab algú per·a cobrar avissin o bé ho arreglarem si un dia ens veyem.

Si és cuestió de fer més cèdulas, me sembla que el bon amic Pau tambe deurà trevayar lo que pugui si Vostè l'avisa puig ab lo que ens va dir el d[octo]r Barnils, fa com jo mateixa; no fa res.

El fillolet d'en Pau i meu se'ns en va volar al cel al cumplir tres mesos només. Ditxós d'ell.

Tant_mateix m'he pogut fer càrrec de las "Normas ortogràficas" de las que Vostè me parlava i que tant ne parla el darrer Bulletí. Lo que'm manca és trassa per saber-ne fer ús. No tinc pas prou caletre ni prou memòria. Lo que me fa més contenta és que com per encant he despatxat totes las "is gregas" quedant-me ab les llatines[,] que són tant escayentas. Diu que el s[enyo]r canonge Collell ha dit que semblan espàrrecs. Doncs jo las trobo molt boniques i no m'ha costat gens de deixar-les.

¿Està bé de salut[,] Vostè? Molt ho desitjo. Nosatros anem fent. El que me dóna més cuidado és el pobre Serafí. No's posa bé del tot, bé se'n manca. Diumenge vinent entra al sorteig. Déu ens ajudi.

A veure si's dessideix a venir ben aviat.

Molts recorts afectuosos de tots els meus fills per·a Vostè mentres aprofita l'ocasió de besar-li les mans an_que sigui espiritualment la seua entussiasta atmiradora i deixeble

Irene

32. Rocas → Alcover, 23-2-1913

Barcelona 23 febrer de 1913.

De nou el vinc a veure[,] bon amic i venerat mestre.

És el cas que per la voluntat divina mon estimat Serafí ha tret número baix i per lo tant és soldat. Diumenge propvinent el midan y reconeixen a la tinència. Com ja li vaig indicar ja fa temps, que 'l noi fa vora d'un any que és malalt. Des del juny que no ha fet res més que anar ab metges, viure molt cuidat ab ingeccions, reconstituyents[,] bon aliment i no trevayar ni poc ni molt. És clar que no's trova tant aclaparat com pel maig del any passat, pro no està bé; bon tros se'n manca. Jo devant d'aqueix conflicte som demanat consei ab personas que ho entenen, i m'han dit que lo que feran diumenge no és més que pura fórmula i que per are no necessito res. Tant·sols el noi de declari el seu estat an els metges ja n'hi ha prou. Més endevant, avans no ens trovem ab el reconeixement definitiu que s'erificarà a la Diputació, me digueren que si nosatros tinguéssim alguna persona d'influencia ab el s[enyo]r Prat de la Riba que hi volgués recomanar an el noi ens faria molt de bé. Jo desseguida vaig donar cap ab Vostè i vaig preguntar si la recomanació de Vostè li semblava que anés prou bé i me varen dir que és una de las millors. A més varen preguntar-me si jo tenia algun militar conegut que ens volgués afavorir recomanant en Serafí al metge militar que junt a el metge civil els "escorcolla" el cos. De "militarots" no en conec cap, puig no són de la nostre "comunió", pro ajudant Déu no ens mancarà. El s[enyo]r rector de la nostre parròquia[,] que és el meu director espiritual[,] va prometre'm que ell ens el trovarà i que farà per nosatros tot lo que pugui. ¡Déu li pagui[,] pobre senyor[,] tots els consols i encoratjaments que'm comunica!

¿Si Vostè té de venir aquí avans de gaire porie fer-me 'l favor de deixar-se veure? Si li ve bé, poria dir-me quin dia serà aquí i si no pot arrivar a casa i m'indicara lloc i hora jo l'aniria a visitar a Vostè, i parlaríam d'això i de tot lo que convinga.

Tornant ab lo d'en Serafí, me va dir aquell senyor que som anat a trovar que si no tenim qui ens afavoreixi alguna recomanació, el posaran als cuarters del parc durant molts

dias aburrint-lo nit i dia, i que si va ben recomanat potser ab un dia n'hi haurà prou, o bé a cap. Tot això és clar que el molesta a Vostè, pro ¡bon amic! ja ho veu: vaig sola pel món encaminant als meus fillets tant bé com Déu m'inspira i per això tot sovint tinc d'acudir ab bons cors que ab caritat hermosíssima desbrossin els entrebancs que se posan en el meu camí. Jo'n quedo molt agraïda i Déu els hi pagarà cent per u. ¿Oy que vindrà aviat? Si·no fos així li prego fassa 'l favor de contestar-me prest per a dir-li ab la forma que'm va dir aquell segon secretari d'una arcaldia d'aquí, que teníam de moure la cosa (si és que Vostè no ho sap millor qu'ell).

Recorts afectuosos de tots els meus fills per a Vostè mentres li besa les mans la seva deixeble

Irene

33. Alcover → Rocas, 25-2-1913

Palma, 25 febrer, 913

Molt senyora meua: En mon poder les seues de 14 i 23 del corrent, que li agraesc de cor. Gràcies a Déu, no he estat ni estic malalt, sinó enfeinadíssim. Prou que volia arribar a ca-seua les vegades que som anat a Barcelona; però no m'és estat possible. Divenres qui ve, cont tornarhi ésser, i faré tot quant puga per arribar. En quant a les cèdules, en fassa totes les que puga, que seran ben agraïdes de part meua. Amb allò que me diu sobre el seu fill Serafí, sí que és una desgràcia que haja tret baix. En quant an aquella recomanació que'm demana, pot contar amb ella. Lo que no acab de creure que aquella persona puga fer tant com li han dit a vostè en lo del seu fill. De totes maneres, jo faré la recomanació, i Déu fassa que produesca l'efecte que vostè desitja i jo també.

Molt bé farà vostè d'observar les Normes Ortogràfiques de l'Institut. Me diu vostè que *trenquelanquins* vol dir «de Trenque-lanquen»; però ara no sé què vol dir *Trenque-lanquen*.

Esper que m'ho explicarà.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

34. Alcover → Rocas, 26-2-1913

Palma, den 21 Februar 1913

Mein lieben Freund!

Besten dank für ihre liebenswürdige sendung des abonnementpreis des Bolletí und ihrer dissertation dottorwerdung worüber im Bolletí ich eine besprechung machen werde.

26 febrer, 913

Molt senyora meua: Ahir li vaig escriure una postal, i per distracció no hi posí la direcció de carrer i nombre de la casa. Per lo meteix enviï a cercar-la an el correu, que és segur que estarà entretenguda.

Me dispensi que aprofiti aqueixa postal aont hi havia comensada una carta en alemany.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

35. Alcover → Rocas, 9-2-1914

Palma, 9 febrer, [1]914

Molt senyora meua i amiga: En mon poder la seua de 17 del passat, que li agraesc. El meu sant és St. Antoni Abat; li agraesc de tot cor les oracions que tal dia oferí per mi a Déu. M'alegr molt que sien sortits vostè i els seus fills de tantes malalties. Que els provi l'eixida al camp que van a fer per mesos, i que repleguin bona cosa que van a fer per mesos, i que repleguin bona cosa de cabal llingüístic pel Diccionari.

Taules de comendacions an els seus fills, i, en escriure an els d'Amèrica, també els saludi de part meva.

Son afectíssim

Antoni Ma Alcover, pre.

Enhorabona dels premis que veig que la seua filla Gracieta ha guanyat an el Certamen de Bones Aires.

36. Alcover → Rocas, 8-7-1914

Palma, 8 juliol [1]914

Molt senyora meua i amiga: En mon poder la seua de 17 del passat que li agraesc. Tinc por de que no arribi aqueixa postal, perquè vostè no'm posa més direcció que *Cabrils*,

sensa expressar la província. Serà lo que Déu voldrà. Som molt content que los vaja bé an aqueix poblet de marina, amb el sol valent i l'aire pur. ¡Déu faça que s'hi restablesquin de tots els seus fills i vostè hi cobri coratge també, que prou necessita per fer cara a tots els emperons i dificultats que brollen an el camí de la vida! i per poder fer bona feina pel futur Diccionari!

Comendacions a tots els seus fills.

Son afectíssim

Antoni Ma. Alcover, pre.

37. Alcover → Rocas, 20-1-1915

Palma, 20 janer, 915

Molt senyora meua i amiga: si Déu ho vol i Maria, divenres qui ve seré a Barcelona. Me trobarà a l'Institut d'Estudis Catalans des de les deu del matí fins a la una, i de les sis de la tarde fins a les vuit del vespre. Allà me porà dir lo que li convenga. Si jo li pogués assegurar d'arribar a ca-seua, prou que ho faria, però no, no puc per les moltes de feines que tinc. A l'entrevista li contestaré tot lo demés de la carta.

Comandacions a sos fills. A l'Institut li entregaré la cèdula d'En Serafí, firmada per que puga anar a lletgir a l'Institut tant com vulga.

Son afectíssim

Antoni Mª Alcover, pre.

38. Rocas → Alcover, 6-4-1915

¡Visca Jesús!

Barcelona 6 abril 1915.

Venerat i molt apreciat Mestre:

Temps feia l'hi volia escriure i mai mhe'n acavava de decidir si avui ho faig ab l'ànima molt entristida per la nova que no fa gaire m'acavan de donar referent a la greu malaltia que Vostè ha passat no fa gaire i que encare no n'està del tot refet. Déu permeti que al rèbrer la present ja's trovi del tot millorat i fora de perill.

Miri com vénen les coses. Per més llissons de confecció de capells que dintre poc van donarse ab una escola que sosté la Diputació m'he vist obligade arribar-me ab un despatx

de la fàbrica d'en Batlló; i al donar els cocnoms de les meves filles Angeleta i Montserrat per·a matricular-les, ha resultat que la Bassa, al empleat que m'estenia 'l document l'hi [h]a fet molta gràcia i m'ha dit que a Barcelona n'hi habia poquíssims i que a Mallorca abundavan. Jo mhe'l anava mirant i'm feia recordar molt i molt la cara de Vostè i 'l parlar també, i ell m'ha dit que quissap si 'ls Bassas de Mallorca i 'ls de Catalunya procedian dels mateixos. Jo l'hi he dit que 'ls nostras Bassas esdevenian d'un poble molt revoltós i poc recomanable que hi ha al Empordà qu'en diuen Calonge. Ell m'ha sabut dir que nosatros "salem" bastant i que an ell tot això li fa molta gràcia. Llavors l'hi he desgranat que Vostè també m'ho deia lo que'm diu ell de l'abundor de la sal mallorquina-ampurdanesa i m'ha innovat qu'és parent de Vostè[,] colaborador del Diccionari[,] donant-me 'l número que té a la calaixera i per fi m'ha donat la mala nova de la malaltia de Vostè. Ab tot ha dit que ha millorat forsa[,] cosa que mhe'n alegro moltíssim. Ja cal que se cuidi forsa doncs ab el càrrec que l'hi havian confiat tot[s] el[s] assuntos que porta Vostè, ne té un feix i Déu mos en reguart que Vostè flaquegés! Vaig veure la grant pallissa que va donar an el repatani vigatà referent a les normes ortogràfiques. S'ha enterat Vostè d'aquell artigle de "La Veu" extret de "Renaixement"? L'autor és el d[octo]r Martí i Julià. Va plaure'm molt tot lo que'ls exposa.

Quin enrenou hi va haver el dia que se reuniren els dels Jocs Florals! És ridícul que hi hagi tanta rebequeria i que aquesta sigui més potenta que la raó i la disciplina. Jo crec que 'ls vigatans ho sostenen per el sol fet de que van sols i així she'n parle més de la seua indomable tossuderia. Déu els fassa bons i prou!

No fa gaire que vaig veure el d[octo]r Griera. Cada vegada que'l veig se torna mes simpàtic. Vàrem passar bona estona conversant com ho hem fet avui ab el seu parent de can Batlló. M'ha fet molta joia una trovalla tant impensada. És clar que tenia raó jo de donar-hi molta assemblansa ab Vostè si són tant parents. Dema ajudant Déu el tornaré veure perquè hi tinc d'acabar d'enllestir lo de les matrícules.

Els blocs van fent camí. No en tinc cap d'enderrerit. Si com va indicar m[ossè]n Antoni ens en donen dos cada mes també si Déu ho vol els omplirem i si convé més també només tenen de manar que ab tot lo que poguem el complaurem lo més possible. Animi's forsa[,] ho sent? No se recordi per a res dels desaires dels qui l'hi demostraven molta amistat si aconteixements inesperats els han allunyat de Vostè vui pensar-me per algun

malentès. No she'n recordi; valen més pocs i ben fidels que molts d'exigents i malfiats. Pensi que som moltíssims que p[r]eguem per Vostè perquè l'estimem ben coralment i l'atmirem ab tot lo que val i l'aconsolem ab totes les tribulacions i espines embaumant-li les ferides i ajundant-lo tant com ens sigui possible ab la seua feina hermosíssima. Demanant a Déu un promte restabliment per·a Vostè se despedeix sa més humil colaboradore

Irene Rocas

39. Alcover → Rocas, 30-4-1915

Collcanetes

Palma, 30 abril, 915

Molt senyora meua i amiga: Fa setmanes que m'arribà una carta de vostè, mentres jo estava rendit d'un infló que me sortí an el coll dia 22 de març, tan maligne, que m'hagueren d'operar, i fins fa uns quants dies no he pogut fer cap classe de treball intel·lectual. La carta de vostè no sé on la me posaren, com la m'hagueren lletgida. No tenint-la a la vista, no recort si demanava cap contestació especial.

Avui he tretes de la seua carta penúltima la partida de paraules de sentit especial a l'Empordà, que vostè m'hi posà. Grans mercès de totes. Una n'hi ha que la m'hauria d'esplicar més: collcanetes. M'hauria de dir una frase a on tal paraula figuràs per fer-me'n càrrec, no sols de la seua morfologia, sinó també de la seua sintaxis.

Comendacions a sos fills i filles.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

40. Alcover → Rocas, 14-6-1916

Palma, 14 juny, 916

Molt senyora meua i amiga: En mon poder les seues de 12 de maig i de 8 del corrent, que li agraesc de cor. Si no li he contestat, ès que les moltes de feines que'm du el càrrec de vicari capitular no me deixen temps per res. Gràcies a Déu acabarà, prompte, i llavò serà altra cosa; me poré consagrar de ple a les tasques del Diccionari.

Gràcies a Déu estic ben bo, millor que aquest estiu passat. Supòs que haurà rebut cada mes el *Bolletí*; per ell se veu que gaudesc de bona salut. Si vostè no l'ha rebut, diga quins nombres li manquen. Aqueis dies sortirà el de maig i juny.

El meu pla ès d'embarcar-me demà, i divenres esser a Barcelona fins al vespre. Me trobarà a l'Institut de deu a dotze i mitja la banda del matí, i de quatre a vuit la banda del cap-vespre, a on ens porem veure i comunicar-me vostè lo que vulla.

Comendacions a sa simpàtica fillada.

Son afectíssim

Antoni Mª Alcover, pre.

41. Alcover → Rocas, 19-6-1916

Palma, 19 de juny de 916

A D. Irene Roques

Molt senyora meua i amiga: Parlí an el Sr. Bisbe d'allò de la seua filla que vol esser monja, i me digué que vostè acudesca amb una instància a ell demanant-li que li concedesca això de pagar les 1.500 pessetes a raó de 500 cada any, i que ell, el Bisbe, demanarà inform a les monges i llavò decretarà.

Per facilitar-li la feïna, li incloc la minuta de l'instància que ha de fer an el Bisbe de Barcelona. Ha d'esser de tamany fol, de paper de barba o paper d'ofici o segellat (s'entén, el tamany). El paper basta paper blanc, no importa segellat.

Déu faça que li vaja bé.

Comendacions a sos fills i filles.

Son afectíssim Antoni Maria Alcover, pre.

42. Alcover → Rocas, 1-7-1916

Palma, 1 juliol, 916

Molt senyora meua i amiga: En mon poder la seua de dia 26 del passat. Grans mercès dels seus oferiment de sempre fer costat a l'Obra del Diccionari.

En caure-li bé, torn passar per Ca'n Verdaguer (Rambla Centre, 5) i pagui p'En Modolell, i diga que ho fa per indicació meua, i estiga segura de que le hi acceptaran.

Comendacions a tots els seus fills[.]

Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

Me diu vostè en la carta, parlant del viç i del tinart, que hi poseu un gibrell sota, i an es forat des tinart hi poseu un canó de canya i més peles de *bussat* perquè fins que el vi s'acaba *ratxaline* i no s'escampi. ¿Què és això de *bussat* i *ratxalina*[?]

43. Rocas → Alcover, 1-11-1916

[20 febrer 917, contestada i aprofitada]

Notes del Bulletí d'abril 1916.

Del número 35. b) També diem nosatros «mus hu cumpraran. No mus hu bolan. Mus hu porta ell matex. Mus s'he'n ha desdit». L'usem molt la paraula "mus" i us an·[h]eu desdit.

37 d) A Gandia diu que diuen «s'ho han llevat de devant» hem fan recordar que a Llofriu diem «m'hu ets llevat de la boca». Això s'aplica quant amb un se l'hi acut una paraula que'l atre també la vulia dir. Aquesta paraula també se fa servir per dir «llebat d'en Joan hi anaren tots, llebat d'això que vos dic tot lo atre va bé». No la usem amb res més.

Mu'n airem, bu'n aireu?

Mu'n anàbam tots plegats.

38 a) Anem-us-an aneu-sa'n[;] bus an aneu? Sa'n han anat? Sa'n airan?

Sa'n reian, sa'n han rigut, rieu-bus-an, riu-ta'n, sa'n han rigut.

Cap a Bañoles (sobretot a la muntaña) diuen Déu i gort. Nosatros Déu m'us en guart i tot sortint Déu tan reguart! Déu m'hus an reguart[;] Déu m'ha'n reguart i la Mare·de·déu.

V

42. Dóna-m'u[,] dóna-li; torna-m'u.

Digueu-mus-u; diga-m'u tu. Cunteu-mus-u. Dugueu-li'n[,] de peres[,] an es noi. Duga-li'n

t. Té 'l mateix sentit que porteu-li'n[,] porta-li'n tu.

Amb algun Bulletí hi vaig trovar la paraula "xampar". Aquesta paraula nosatros la nomenem "xarpâ". Un que robaba, l'hi han "axarpat" s'hi ha deixat aixarpâ. Si ha comprat una cosa i l'hi ha surtit bé "ha" ben "axarpat". Quant se partexen una cosa, el qui primer hi és "axarpa" tot lo que pot. Vigila'l i mira si l'hi pots "aixarpâ" que she'n recordi: An aquet

món aixarpa qui pot és “ansupagar-hu”[.] Fulanu s’ha casat i hu ha ben “ansupegat” (ho ha encertat)[.]

D’una ensupegada nosatros en diem una “empasagada”. Quant un que bada “empassega” fort, se l’hi diu «torn-i demà que hi trubaràs un anell». De bons caballs empassegan[.] Això se diu quant un propi[e]tari que tothom el creia fort té d’escrustunâ quelcom i no se sap enténdrar[.] Quant amb algú l’hi perbé alguna cosa que no hi contaba, se diu «fulanu quina empassagada!», hu he xarpat sense pensar. N’hi ha moltes[,] de paraules[,] que les matexes tenen diferent aplicació.

Xarpa noi! No the deixis percha que no’n passan sempre[,] d’ucasions cum aqueixa!

Are no se mhe’n acudeixen mes. Ja miraré d’anar fent si puc o sé.

Irene

1er novembre 1916.

44. Alcover → Rocas, 4-12-1916

Palma, 4 desembre, 916

Molt senyora meua i amiga: Rebuda la seua de 19 del passat i aquella nota sobre lo del Bolletí. Sí que n’ha passada de tragèdia amb la malaltia del seu fill. Déu faça que se posi bé com le hi deman de tot cor. Molt té vostè que oferir a Déu en totes aqueixes tribulacions que li vénen una darrera l’altra. Tenga sempre bon esment de conservar el seu cor ben unit ab Déu a l’Eucaristia, que ès tot la nostre conort, tota la nostra força. I no deixi mai la tasca de cercar mots i frases per l’obra nacional del Diccionari. És una cosa entretenguda i que distreu i dóna coratge. També m’ha sabut molt de greu allò que me conta de la filla que vol esser monja. ¡Déu ens do paciència! Prou se’n necessita per fer cara a tantes de contrarietats com ens assalten en aquest món seguit, seguit. Si Déu ho vol, seré a Barcelona la setmana qui ve de dia 12 fins dia 16 a les 8 i ½ del vespre. Me trobarà a l’Institut dematí i tarda, treballant de 10 a 1 i de 4 a 8.

Comandacions a tota la seua família.

Son afectíssim

Antoni Mª Alcover

45. Rocas → Alcover, 30-12-1916

[Contestada 13 janer 916]

¡Visca Jesús!

Molt apreciat i distingit amic:

Per fi encare no hem acabat l'any que she'n va a finir. Molt prop és el pobre vei d'anar-se'n cap a fer "baumes"[,] que en diem a Llofriu dels que es moren. Qu'es mori en nom de Déu, que per mi ben poc simpàtic ha estat. Entrabancs de tota "cànara" hi he trovat tant·sols. Què hi farem!

Jo bé hauria volgut venir-lo a saludar un dels dies que segurament degué esser aquí la setmana després de la que m'anunciaba Vostè, i que és allò de que Déu disposa i tira al cove els propòsits del home. Tota aquella setmana a les notes de Palma vaig llegir que no sortien vapors. Amb tot, vaig pujar a "ca·nostre" (a les oficines del Diccionari) i vàrem fer-la petar amb el pobre m[ossè]n Griera, i ens vàrem esplaiar contant-mos llurs tribulacions mentres l'atre bon amic Barnils[,] que per are tot sembla l'hi va vent en popa i que sigui per molts anys[,] anar-la trevaiant. Encare des que tenim l'escala decenta no hi havia estat mai allà dalt.

Després la setmana vinenta no vaig poguer deixar casa ni un dia perquè tenim una nevoda malalta i de casa estant l'anem cuidant anant-hi tots els dies un ho atre a cuidar-la. Ja fa vora un mes qu'és al llit. Té una gàstrica molt cansunera encare que per sort no corra perill. El meu fill després de tantes complicacions va bé, ja surt tots els dies pro encare és a mans de metge i lo que l'hi'n cal. Les petites també estan una mica pioques. Amb l'ajuda de Déu i una bona dossi de paciència anirem fent[,] tirant i fugint.

Som quedat molt contenta i agraïda del curiós i hermosíssim obsequi que ens han remès. Grants mersès.

I a Vostè com li proven les actuals festivitats? La Sagrada Família l'ajudin sempre i siguin sos darrers companyons mes íntims. A tots ens consedeixin un any pròsper i rialler i que s'acabi la desfeta mundanal i per tot arreu hi recni la pau santa de Jesús.

Els dies són esplèndits com mai ho hagin estat. Si no fossin tantes espines tot aniria bé; pro hi ha vegades que talment sembla que no puc més i defalleixo demanant al Bon Jesús sigui 'l meu Sireneu amorosíssim en el meu calvari. Alabat sia Déu!

Els blocs van fent camí. No en tinch cap d'enderrerit. Are acabo l'últim.

També he pres part amb la feina folklòrica del d[octo]r Carreras i Artau. Ja vaig veure que Vostès l'han ensinistrat una mica i Vostè l'hi ha fet ofrena del valiós recull de rondaies quines són a casa des de la primera a la darrera per a complaure les meues petites[.] Totes les han anades comptant[.] Bé en tinc sort[,] d'aquets moments que tant m'hi distrec!

Passiové bon amic. Que passi bones i felisses festes és lo que me l'hi desitja sa af[ctíssi]ma en Jesús

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

Barcelona 30-12-1916

C. de Cent 291 A 3er

46. Rocas → Alcover, 14-1-1917

[Contestada de paraula 24 janer]

¡Visca Jesús!

Barcelona 14 gener 1917

Déu lo guardi de tot mal, venerat amic m[ossè]n Antoni:

Com que s'ens acosta la seua festa patronímica, avui qu'és diumenge l'hi dedicaré unes hores de conversa fent-me una espurneta d'efecte que m'en som envolat mars enllà; i he fet cap al soliu carrer de Sant Bernat, trovant-lo a Vostè tot solet y fem petar la xarrada sempre agradose parlant de coses que a tots dos ens plauen.

He rebut el Bulletí de novembre-desembre del any proppassat.

Allò de "turris-burris" ho conec molt. Ho diem d'una persona que no té per cuidar-se i té d'anar molt malament, o d'unes criatures que sa mare no'ls cuida i van de "turris-burris" soles i brutes i malfurjades.

Referent al nom de Marià; nosatros a tots els hi diem Marianu. S'usa poc aquet nom. I a les dones Mariaena (Mariana no)[.]

Ara passem als "Tonis". A tots els que portan el seu honorable nom, se'ls hi diu Toni o Tonet o Tuniens. D'aquest darrer no tant com els dos primers. No se'ls anomena Antoni perquè és una mica de mal dî n'Antoni; i per això diuen en Toni o an Toni. Anton, no sé que ho diguin amb cap i això que en conec una pila de Llofriu i 'ls seus voltants. Si'ls hi diuen Anton és ben segur que se diuen Abdon i no Antoni. Tres Tonis fan un boig. Això se diu amb broma quan se troba i n'hi ha forses que portan aquest nom[;] per xo fan la broma

amb facilitat. A Llofriu per Sant Antoni de Gené fem festa a la iglésia honorant el benhaurat sant protector dels animals i és la caixa més probeïda de cera i de dinés. I les dones són tussudes: quan donen ciris que devotament han promès al vellet de la capella perquè'ls guardi els porcs d'engreix, Déu m'en·reguart que cremessin devant de cap més atre sant per més manca de cera que hi hagi! Mai·mes airem a missa. Prou ho sap el senyor rector i fa 'ls uis grossos.

És clar que quan se vol dir d'un tontet se diu que és molt Toni, com aquí diuen qu'és molt Pau. Allà no'l coneixen per tonto[,] al sabi apòstol. No'l coneixen de cap manera sinó qu'és un home molt alt puig quan volen ponderar l'alsària d'un jove diuen qu'és alt cum un Sant Pau. El tenim an ell i a sant Pere que fan de "porters" a les portes d'anar a recórrer l'altar major per dintre. Hi havia un vei a Llofriu qu'era de molt bon humor, era petit cum una engruna. Quan jo era molt petita ja ell tenia més de vuitanta anys, i tenia tres fills i no se quants néts capellans i va dictar unes cobles a tots els sants, angelets i bastaixos que hi ha al altar major de la nostre iglésia i a sant Pere i sant Pau en deia «*A les portes de abaix hi veureu dos homes vells / sant Pere porta la clau / com shi fos un gros castell / Sant Pau porta una espasa / com si fos l'amo de casa*.» Dons sant Pau jo l'he contemplat no gaire llarc de talla[;] més bé mitjanet i prou.

Per fer enrabiar an es Tonis sa'ls hi diu «Toni, Toni, toca l'ase, gafa es cabestra i mena'l a casa.»

Cuan una criatura és mol nadassoques que sa mare no sap mai unt és, se diu que sembla es porc de sant Antoni. Ja li he dit primer que al meu poble abunda molt aquest nom i amb famílies humils i amb els millors propietaris ostentant-lo els reis i llurs caps de casa trametent-lo als néts i ningú se'n té per menys de nomenar-se'n. Lo que no se diu mai el senyó Toni. Si se dóna tal tractament se'ls hi diu senyó Tonet. Anton mai. És que a Llofriu no se dóna tractament de senyó a cap atre persona sinó en el senyó rectó i encare li diuen de vostè[,] que senyó rectó tampoc. "El rabtó" i prou. Senyó Tonet és quan a Palafrugell hi ha algun metge que se'n diu i té de venir a visitar els malalts del nostre poble tant repetit que no té cap metge. I també si els propietaris que tenen masos a Llofriu se diuen Anton.

També se fa broma dient tot cantant «Toni, Toni toca dimoni de la Bordeta de Gurpellac [sic per Vulpellac]» (poblet de vora la Bisbal). Els nens i nenes, jugant cantan una cansó que diu: «*Sant Antoni ba pel mar / amb l'esquelleta al custat / l'esquelleta fa*

nig, nig / tots els peixos ban benint / en surt un de mol gras / que se'n menja un plat d'arròs / en surt un de més petit / menja un pullastre rustit, i al carrer Majó» (no'm recorda mes.)

Quan jo era petita, hem recorda que la festa de Sant Antoni era molt lluïda. Avans de comensar l'ofici solemne tant com ho pot esser al nostre publet, ahon hi assistian els capellans dels pobles veïns i ells feian la festa per un diumenge que escullian per·a no perdre feina; pro a Llofriu deixaban la feina i cap animal trevaiaba per respecte al venerat sant. Dons com li deia: avans de comensar l'ofici feian la benedicció dels animals i hauria vist la lluita que tenian els mossos dels propietaris per qui presentaba els cavalls més enflocats i carregats de flors fent-els-hi batre aquelles llargues carreteres com si es tractés d'una cursa. Sortian junts del poble i fixaban el lloc ont tenian d'arribar s'hi jugaban diners els amos per qui tenien els animals més potents i brillants, ben pentinats els caballs i 'ls que'ls montaban plens de clavells; en cos de mànigues i llurs corbates vermeies que voleiaban en_mig d'unes muntanyes de pols que aixecaben, i era de veura després a la plassa del poble avans de comensar les vespres com discutian amos i mossos fent-los rotllo tothom, i fins els atmiraban els senyors capellans associant-s'i i moltes vegades acababan sortint de vespres ans de comensar les sardanes entrant a la rectoria i rebent tots alegrement i ben agermanats anant-se'n a fer dansar les noies del poble.

Bon Déu![,] de tot allò ja no n'hi ha ni memòria, doncs are amb prou feines que se fassi la festa a l'iglésia. La gent rica és fora del poble i els masovers són descreguts i tot se pert. Amb tot, jo l'estimo moltíssim al gloriós ermità. Qui tingués la sante virtut qu'ell tenia combatent contínuament amb l'esperit del mal! Ja que Déu no ens ha concedit tanta gràcia com an ell li fou concedida, siem-ne ben devots demanant-li que intercedeixi per·a nosatros pobrets[,] que tantes espines trovem.

Y a vostè que té la glòria de portar son nom, no cal que li digui lo molt que desitjo l'hi alcansi un sens fi de benediccions i una llarguíssima vida si·no tant llarga com fou la seva tant com ho pugui esser.

Perdoni'm que l'hagi marejat amb tanta xerrameca: ja sap qu'és un mal que no m'he'n curaré ni ho desitjo.

Passiové bon amic.

Sempre atenta s[egura] s[ervidora] q[ue] b[esa] s[a] m[à]

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

Concell de Cent 291 1 3er

Escolti mestre nostre:

Avui dilluns tenia la present dintre del sobre, tancat i tot quant m'ha arrivat el bon recort de Vostè. Si la meua volada cap a Sant Bernat hagués estat autèntica hauria anat a Roma i no hauria vist el Papa. Aquí fa molta fret i plou i sembla tingui de nevar. L'hi adresso la present a Manacor a veure si l'hi trovarà. A Vic deuen trovar-se plens de neu dons avui hem rebut lletres dels seus voltants i n'hi havia un pam i continuaba.

La meva Montserrat ha volgut fer l'adressa i vostè no atinarà de qui és.

47. Rocas → Alcover, ca. 2-2-1917

[sense data]

Venerat i molt apreciat senyor:

De tot cor el felicitem en sa festa onomàstica; bo y demanant a Déu i al virtuós i perfectíssim patró de Vostè sant Antoni gloriós, que no'l desampari ni un sol moment de la seua preciosa i aprofitada vida, concedint-li tot lo que més Vostè desitja espiritual i temporal.

Sempre humils y servidors de Vostè

Irene Rocas, v[iu]da de Bassa i fills

Universitat 98 4t 1a

48. Rocas → Alcover, 6-5-1917

¡Visca Jesús!

Barcelona 6 maig 1917

Molt apreciat amic:

Dies fa que li vui escriure i com que no'm lleu de fer-ho amb l'extensió que jo voldria, és el cas que vaig passant temps o fent el mut. Ja que no puc escriure-li llarc ara vant cuatre mots per·a senyals de vida i que l'hi portin quelcom d'aroma barcelonina.

Totes les meues hores de vida i les energies que Déu m'ha concedit les tinc de empleiar amb els meus inacabables malalts i amb resoldre contrarietats econòmiques.

A mitjants del mes passat vaig ser tota una semana a Llofriu per·a qüestions de la propietat. No vaig reposar ni una tarde i sort d'haver-hi anat que si·no lo nostre no anaba pas prou bé. Ara ja ho tenim encarrilat gràsias a Déu. Encare ans de gaire hi hauré de tornar per·a posar-ho més amb ordre.

Hi ha dues setmanes que entre les noies, amb un xarrampió (una de les petites) encare que benicne: no per això ha deixat de portar fortes febrades i molt enrenou. Un dels nois que tant de temps havia estat malalt i que semblava restablert del tot, ha passat una infecció gripal i hem vist que 'l llop volia tornar mossegar-lo, lo que crech que hem evitat amb ajuda de Déu i bona constància.

Encara no surt. L'atre que va enmalaltirse l'any passat i que estudiaba per enginyer, va curant-se pro lentament. No obstant va bé. No veient-se amb prou ànims per·a cursar la carrera esmentada are ja va estudiant la de pilot. Jo li aprovo dons potser que navegant se posi més fort.

No tot són espines[,] bon amic. Déu en sa misericòrdia infinita ha permès que n'Angeleta sigui molt amablement atmesa an el monastir de la ordre benedictina de Sant Pere de las Puellas de Sarrià. I dic amablement atmesa perquè l'han acullida totes les que han contribuït a la votació amb una germana que tant a mi com ab ella ens omplen de goig. És rosada que embauma tantes espines com ens flagellavan devant els entrebancs que la meua estimadíssima filla trovaba per donar volada als seus ideals piadosos. Crec que hi estarà molt bé perquè amb les estones que vaig conversar amb les monges i sobretot amb la senyora abadesa i la mestra de novícies vaig poguer-me convèncer que són unes dones senzilles i molt entenimentades. Encare no saven de fixo el dia que ingressarà, pro les monges voldrian que fos el dia 27 del corrent per escàurer amb tant escullida festa. És molt provable que si Déu ho vol aixís se fassi. Ho veu que ho veig atantsant-se amb goig bo i comprenent el sacrifici de la separació. Veig clarament que Déu ha donat una mirada piadosa al meu estol de fills...! Tant que jo li havia demanat que m'en portés algun al jardí escullit del temple. Qui m'ho hava de dir que esculliria per a Ell la més desvalguda! Quant ben fetes fa totes les coses! Jo l'hi feia ofrena generosa de tots els meus! Que me prengués el més savi, el més robust, tots si 'ls volia! I se m'en emporta la que més hem dolia deixar quant me mori! Alabat sia Déu[,] que ha omplert de llum el cor de la meua filla! Ell ha fet que se portés a cap ben de·pressa i sense cap entrabanc. Res els hi fa por: ni la cama ni

l'aparato ni res. Al ser-li preguntada per aixecar-se con està ajoneiada li costa, ella va dir la veritat que sí, li costava si no trovaba res per agafar-se, i desseguit una carinyosa monja va respondre que no s'espantés, qu'ella li daria la mà. Hi'via el pare Simó de Montserrat[,] qu'és el confés extraordinari de les monges i totes la varen fer cantar cansonetes i part de la missa amb elles i tota sola i varen quedar[,] inclús l'esmentat relligiós[,] contents fent-e-lhi repetir algunes cansons del repertori que portaba. Si Déu permet que hi tingui salut i amb els atres vots quedi atmesa com és de creure i confiar, crec que serà la més ben casada de totes les meues filles.

La Gracieta m'ha enviat una pila de retrats de tote la canalla junt amb ella. Són fets d'aficionats parents del seu marit. Són amb una torre a pessar-hi uns mesos d'istiu.

Tombem fui. Sap que aquelles alabanses d'"incansable trevaiadora" gairebé me feren enrajolar; ja que tinc devant meu els blocs del mes d'abril passar sense comensar i 'l de maig ja l'han portat i devant tant enrenou de malalts[,] lo de Llofriu i lo de n'Angeleta lo més calent és a l'aiguera per·a trevaiar amb els blocs. Deixeu-me passar tot això y després ajudant Déu trevaiaré millor perquè tindré més repòs. Els blocs ni res fet de·pressa no se fa bona feina. Esper això que no m'hi he posat de ferm. Tot se farà un dia o l'atre. Tampoc he llegit amb calma el Bulletí darrerament rebut.

Avui diade de Jocs Florals i que enguany han portat un rebombori entre la colla que n'hi ha per·a riure's-se'n[.] Com s'han esverat els "anormals"[.] Hi han anat les noies i encare no n'han tornat.

Encomani'ms a Déu que tinguem me bon acert que fins are[,] ho sent. En Manel Alcántara em va dir l'havia vist a Vostè al Institut. Fa molt temps que no hi he estat. Alabat sia Déu.

Recorts de tots els meus per·a Vostè i sap pot manar a la seua "manobra" S. S.

Irene

49. Alcover → Rocas, 11-8-1917

Ciutat de Mallorca[,] 11 agost, 917.

Molt senyora meua i amiga: En mon poder la seua de 6 de maig, que li agraesc, i per massa feines que he tengudes no li he contestat. Molt de greu me sap que vostè no arrip a sortir de malalts i de contrarietats econòmiques. Supòs que aquells malalts de què em parla,

se seran posats millor i fins i tot curats (¡Déu ho faça!). Molt content som de que la seua filla Angelina a la fi hagi poguda entrar en el Monestir de les Puelles. Déu ho beneesca. Amèn. Bé va que tenga bones noves de la seua filla i néts d'Amèrica. Déu els ampar i prosper. No la preocupi allò dels blocs; ja els omplirà en poder.

I ¿què me diu de la mort del s[enyo]r Martí i Julià i sobre_tot d'En Prat de la Riba? La d'En Prat és verament una desgràcia nacional. Consider crítica la nostra situació per amor d'aquesta mort. I els deixebles del d[octo]r Martí i Julià ¿com se troben? S'acosten gens a Déu o se'n allunyen més? Convé comanar-los de tot cor a Déu per_què los il·lumini, que prou ho han mester, pobrets!

Comendacions a tota la seua família

Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

50. Rocas → Alcover, 26-8-1917

[Aprofitat tot lo que hi ha aprofitable]

¡Visca Jesús!

Retaiets del Bulletí Juny-juliol del present any.

Al nostru cantó d'Empordà, els noms acabats amb "ach" n'hi ha poquíssims. He conegut uns que se deien Suriñac i no n'he coneguts d'atres.

Allò de "en" i "na" sí que ho diem sempre. Na Maria[,] en Joan, es nois i ses noies. La Maria y el Peret[,] com ho diuen aquí i per el Llobregat[,] no ho diem mai. «Has vist a Jusepet? Aviat vindrà Juan?» Mare de Déu! És molt castellanitsat[,] això.

Sembla que si no és a Palamós qu'encare en guardin quelcom de quant era d'ús (per cursi que fos) de parlar castellà un dia senyalat de totes les setmanes; si no és allà no sé quin cantó de Catalunya poden parlar de Joan ni de Maria.

«Alluma't, Fulanu porta un feix de llenya que'l deixarà allumat. Ting un duló a s'espinada que semblu allumat.» Mai diem que tenim duló an es llom. Es lloms des porcs sí que se nomenan forsa. Ses llangunisses de llom censer són les millors.

La paraula "boldró" mai l'havia sentida anomenar. "Grup" no'm xoca gens perquè també és castellanitsat. "Grop" tampoc ho trovo prou bé. La "colla" em sembla millor que "grup" ni "grop". Aquest darrer l'usem con fa mal temps. Diem que sa "grupada" o "es grop" puja o se fon o s'en va cap a mar. Tant usem la paraula "grop" cum "grupada".

Encare que no conegui la paraula “boldró” això no vol dir que rebutje. Deu ser paraula molt antiga i molt catalana i amb això ja n’hi ha prou perquè fos acceptada i desterrar totes les paraules que són esdevingudes o fan farum de Castella.

Hi he trovat la paraula “groppa” i m’ha fet recordâ dels que van a caball d’un animal d’abast i són dos que van a·caball: l’un a s’aubarda, i l’atre darrere seu a la “gropa” cama assí cama allà de ses anques de sa bèstia, i moltes vegades, per no caure d’esquena, amb llurs brassos ceñeixen el cos del que va al devant. També tenim els “grops” a sa fusta qu’és de mal ributejâ perquè té molts “grops” i tenen de mal serrar-la o xarracar-la amb tants grops. Amb tot, mai diem fusta “groposa”; se diu fusta “nuosa”. “Grop” i prou. És que tampoc (si·no és des que som fora de la meua terra) diem mai un “grup” de gent. Un “grupu” sí bé massa! També se diu, majorment la gent pagesa, que són els qui millor parlan: “una colla”. Per exemple: la colla de “Turrent”; la “colla” de “Regincós”; hi ha moltes colles que fan la brenada. Hi ha colles de trevaiadors, colles de jovenalla, colles de pobres, colles de murris, colles de gitanus, colla de grassus, tot una colla de bous (perquè es bous no són un ramat).

Hi fins are que de remats perlo se diu «t’en contaria una colla de vendaies; com t’en contaria un remat de coses». Si se conten per exemple un feix de bastons, o de cols, o d’atre cosa qu’és difícil contâ’ls-e se diu que n’hi ha un remat o una burratxada. Vol dir que si hi ha més de lo que sembla. Anar a colles “agrupats” això sí que se diu totes ses colles “agrupades”. Fen[t] “grupus”, fins semblava quant jo era joveneta, que fos colles de gent sospitosa. Jo crec que això de “grupus” va tenir son bon temps uns cuants anys enrera, llavors que semblaba qui no parlaba castellanisat era un mal educat o ordinari. No feia fi dir paraules hermosíssimes que tenian llurs fonts de quissap les generacions que les parlaban els nostres venerables vellets (suposant que ells no deurian tenir manies de castellanisar-se ja_mai).

Un “bultru” ho deian quant volian dir un “bultu”. “Bulto” també trovo qu’és un mot castellanitsat. “La qüestió” és fer “bultru”, vol dir cosa que s’en parli. Una cosa que fa “bultru” és una cosa que n’hi ha forsa, que fa “muladó” (piló). Una cosa de bultru és una nova grossa que tothom en parla. Are no hi ha pas ànima vivent que sàpiga que mai s’hagi parlat del “bultrus” perquè tots els que ho deien ja són morts i ’ls que han quedat no l’usen. El “bulto” sí que ha quedat.

Un “clap” és un trosset de terra sembrada: un clap de blat esguerrat o molt bo; un “clap” de pins o de suros, un clap de ceps d’una vinya qu’és més bó o més dolent; un clap d’oliberes, etc. Una clapada de bolets; tenir clapes an es cap; són uns “claps” de “cap” sense cabeis per causa de tenir <n>o haver tingut mal. Quant se fa teñir una pessa de roba i no treu el color sencer se diu que ha quedat “clapejat”.

“Erol”. És las verdures que neixen i se tenen de replantar.

Un “estol” de criatures, un “estol” de moltes coses que n’hi ha forses.

“Flotó” no; “flota” sí. Una mata de blat que té molts brings, és una bona “flota” de blat. Com és de blat, és de qualsevol erba que s’arrapa bé, i fa bona flota d’arrels. Fins hi ha un joc de nens i nenes que en diuen “alacuit amaga’t” (i aquí en diuen a “fet” que el que acluca els uis, mentres els altres s’amaguen, va dient: «flota un[,] flota dos», etc. Fins que arriba a «flota vint-i-tres, que no hi veig res» i llavors se destapa els uis i busca els companyons amagats.

També se diu “reflota”! “jot flot”!

“Gabell” és un brassat de lleña o d’erba o de roba, etc. «Portan un gabell» vol dir que no sigui un feix un “gabell” un “gaballet”[,] n’hi ha un “gabell per surtir-ne”. «Aquell està malalt; si en surt ja en tindria un gabell». És paraula que s’usa forsa. Moltíssims anys enrera qui tenia butiga d’arròs i fideus, en deian “butiga de gabella”. Hi ha tant de temps que ja no’n queda ni rastre. Crec que amb alguns llocs encara ho diuen.

Grassot és un qu’està grasset.

Lluc tant·sols el coneixem per esser un dels afortunats evangelistas. No obstant, tenim la paraula “llucâ”[,] que vol dir mirâ una cosa mig d’amagad. Una qu’està mirant i remirant una cosa amb insistència pro que no li a ni bé se diu que tot lu dia està “llucant”.

“Matissal” no’l coneixem ni poc ni molt. “Matoll” tampoc. “Matollada” no. “Mataiada” sí, pro no pas tant com ses flotes. Ve a ser igual.

“Redol” no, “rudal” sí. Un “rudal” ve a ser cum un clap. “Rotlle” no; “rotllu” sí. “Un rotllu” de gent és una colla. Fer fê “rotllu” és apaibagar una colla d’exaltats, posar-lus a rotllu. Un rotllu de filferru. El “rotllu” d’una iglésia, pro se nomena “roll·llu” sempre. “La lluna fa roll·llu” tenim el “temps canbiat”.

Rodassoques rudet de mulí qui roda ’l món, roda la mona. “Rodelló” no; “rudella” sí. Una rudella de peix[,] peix de rudella[;] rudelles de moltes coses. Rudalí a·quelcom que are no’m recorda.

Un seti és una cosa per seure, sigui cadira[,] piló etc. “Quant” vaig amb un lloc, lo primer que busco es sets. Sitials, els posem de qualsevol cosa que siguin per·a posar-hi ses botes de vi.

Els veis deien que un que no sap guardar les coses se’ls ha juga a rudalins. Vol dir que les dóna per cap diner perquè no li costan. Rodalí també són boles de jugar a la rifa i tambe són rudalins els de jugar a la quina.

Tornem amb els “grups”. Si parla de coses que se tenen d’agrupar Déu mos en reguart. Si són del camp se poden “amuladunâ” (apilâ) fer-ne muladors, gabells, piles, erols, feixus, tot lo que sigui menys “grups” ni “grupus”. Fins quant ho llegeixo an els periòdics catalans m’hi fa nosa.

Tot allò de sa tiña «Si l’enveja es turnés tiña; que caps pelats hi hauria!» és una adagi qu’es diu molt. Tineta! quant retiñeteru! quant retiñatera! bona tiñeta! qui ratiñeta hi bia de dir! què tiñatejas? tiñateja tiñatarot! tiñatarota! tiñataret! tiñatareta! Tot això és molt popular.

Per més qu’he buscat el Bulletí dels primers mesos d’aquest any, no l’he sabut trovar i per lo tant no li podré dir-li’n cap paraula. És que algú m’el deu haver perdut.

Escolti[,] bon amic: fa temps que res sé de Vostè. Axò ho escrivia el dia avans de rebre ses seues anyorades i agraïdes (fa quinse dies d’això) lletres i l’endemà vaig rèbrer el Bulletí. Are dons li diré cuatre paraules sobres el seu contingut.

Som el dia 26 de “gost” (aixís ho diem nosatros)

Lo de ses cabres allò que diu “cotar” nosatros en diem “trussâ”[.] De·vegades els hi tenen de posar un “cabestrell” perquè no s’esberlin es cap a “trussades”.

Cabestrell és una fusta furdada de cada cap i’ls hi passan una curdella i’ls hi posan an es front. Es bous murcan, mai trussan. Es marrus (marrà) murcan o trussan de tot se diu pro ses cabres sempre trussan mai murcan. Per exemple se diu “vaig coix” d’una trussada des “marru”. Ses cabres no trussan sinó elles amb ells i com jugant pro es marrus són de males “ideies”, embesteixen com uns dimonis.

“Bisa biseta!” Som ben certa que no hi ha ningú de la gent jove de Llofriu que conegui aquesta paraula. Jo’m recorda que la meva sogra (a c s) hasta cing anys enrera (ella en tenie més de vuitanta)[,] qu’era quant jo la vaig tractar més[,] sempre tenia la dèria de tenir un cabridet per companyia. Se l’enduia per_tot ont anaba alla lligat per una banya amb una curdella. Y sempre l’amanyagaba nomenant-lo «bissó bissunet!»; ell com una criatura sembla n’estar-ne content. Quant no’ls podia dominar se’ls venia i en compraba un atre de ben menut que li fes companyia. També els hi diuen “Miquel”! No sé a què treu cap si no és per els balecs (bels) que sembla que ho diuen[,] “Miquel”.

No sé què deu ser una bisaroca. Sí que em recorda que a Olot hi ha un puig que en diuen les Bisarocas pro també’m recorda que quant jo era petita, amb una persona poc desenxida que mira tota encantada se li diu «què mires bisaroca? què mires bisaroc? semblas una bisaroca! sembles un bisaroc!»

Hi trovo amb aquella colla de noms de pobles tant estravagants, un que diu “Parlavà”. Jo’l conec aquet poble y se nomena “Parlabà”. És per el cantó de la Bisbal. “Robau: llogaret de Villallòbrega” (devers Girona). No voldria pas dir el nom d’un poblet que hi ha vora Palamós que se’n diu “Ball-llobrèga”? M’hi fa pensar.

A la Bisbal també hi ha una casa que en diuen a can Patiràs. Són ordinaris, o bé ho eran quant jo’ls coneixia.

Are per omplir aquestes ratlles que mancan no vui que siguin resposta a las seues lletres puig les tenim de tractar capítul a part. Mentrestant demà ajudant Deu li tiraré quet bagatge i quant Déu ho vulgui li respondré reposadament fil per randa tant bé com sàpiga els punts que fan referència als nostres volguts difunts que Déu hagi perdonat[,] en Martí i Julià i en Prat de la Riba, i li parlaré de tots els meus fills i d’una pila de coses que n’ompliré un missal.

La bullanga passada res ens ha fet de mal.

Fins a un atre. Af[ectíssi]ma S. S.

Irene

Ciutat 26-8-1917.

51. Alcover → Rocas, 24-10-1917

Ciutat de Mallorca 24 octubre, 1917

Molt senyora meua i amiga: Son nebot D. Josep Esquerrà m'escriu dia 19 per encàrrec de vostè de que el seu fill Lluís ès mort.

Que el Bon Jesús l'haja trobat en estament de gràcia! i si encara estigués entretengut an el purgatori, que el trega i l'admeta a l'etern descans de la santa glòria! i doni a vostè i a tota la família molts d'anys de vida per pregar per ell i el conort i conformança que tant i tant necessiten per suportar un con tan terrible com ha d'esser estada per força aqueixa mort. Al cel lo vegem. Amèn!

En moments així ès que ens hem d'aferrar a la nostra fe divina, pensant que la mort i vida Déu les té i les dóna i les lleva segons els seus eterns decrets. Ell sap que fa i no pot errar, i sempre ès el qui més mira pel nostre bé, encara que a nosaltres de vegades ens venga tort.

Son afectíssim

Antoni Mª Alcover

52. Alcover → Rocas, 19-4-1918

Ciutat de Mallorca 19 abril 918

Molt senyora meua: En mon poder la seua de 17 de mars, que li agraesc de cor. Per cobrar conort, no hi ha com la creu del Bon Jesús. Ha afinada vostè la tramuntana. Estic convençut de que no la deixarà may.

M'alegr molt de que a la seua filla monja li diga tan bé la cosa devers el convent. En tenir vocació vera, no hi ha vida com aquella.

Esper ab bona devoció les clarícies que me promet referent a notas dialectals. Me'n enviy moltes, que m'agraden fora mida.

Comandacions a tota la seua família. Se cuydi molt, perquè sensa salut poca cosa podem fer an aqueix món.

Son afectíssim

Antoni Mª Alcover, pre.

53. Rocas → Alcover, 18-6-1918

¡Visca Jesús!

Barcelona 18 juny 1918

M. I. Sr. Dr. D. Antoni M. Alcover

Palma de Mallorca

Molt respectable senyor i apreciat amic:

Ahir vaig rèbrer el monumental bulletí, i'm vaig empassar tot el contingut del dolorós procés, cosa que mai podria somniar pogués arrivar un desenllàs tant poc consonant amb el camí de l'Obra del desitjat Diccionari.

Hi diu Vostè que al Institut ja no hi tenim la nostre benvolgude calaixera. Doncs sia allà ont vulgui; jo la recordo, estimo y venero com a joia preuada de tots els col·laboradors, a quins calaixets hi teníam el tresor de llurs pobles, per mitjà de les nostres paraules[,] adagis i recorts de totes les cosetes per insicnificants que fossin; elles semblaba endressaben un rés als nostres passats, fent reviure les coses que sense aquesta ocasió de trevallar amb la Lletra de convit per·a Vostè endressada, haurian restat soterrades per·a sempre més. Lo que diu Vostè amb el procés o manifest[,] que de tot hi ha, que li varen anar a buscar la calaixera mentrè Vostè se pot dir era més de l'atre món que d'aquest, jo me recorda perfectament que aquells mateixos dies (un dilluns) mentres jo baixava l'escala del Institut[,] que venia de portar cabal enllestit, vaig trovar-me amb un senyó que pujaba, i ens vàrem aturar i la conversa desseguit va recaure amb la malaltia de Vostè. Jo li vaig dir «diu que tenim a mossèn Alcover que se'ns està morint d'una pulmonia o no sé què deu tenir. Hi ha qui diu que té el mal del bisbe que s'ha mort.» «Efectivament[,] és molt sensible»[,] «i l'Obra del Diccionari (vaig dir jo) que tant entussiasme hi tenia i tant habia fet, quedarà sense enllestir». «No senyora, anirà endevant. Ara mateix a Mallorca hi ha mossèn Clascar i el senyor Fabra que són a buscar la calaixera, i tot seguirà son degut curs.» «Pobre senyor[,] i ell no la veurà acabada[,] aquesta grant feina!» «Desgraciadament no[,] senyora[,] perquè diu que m[ossè]n Alcover surtirà de la malaltia, pro quedarà dement, no serà mai·més ningú, perquè les facultats mentals les té ben perdudes.»

Això va entristir-me tant com si m'hagués dit que Vostè se'ns estava morint. Potser més i tot, perquè per mi una persona que pert la claretat de coneixements gairebé em fa mes compació que si se morís. Això, jo a Vostè no l'i hauria volgut dir mai per·a no entristir-lo; pro devant tot lo que vaig llegir ahir després de rebut el Bulletí, he cregut que li devia dir, per si Vostè amb aquet fet lliga caps. Referent a la paga dels col·laboradors, ja pot estar segur que se'n han refredats alguns, no perquè la esmentada paga d'un cèntim per cèdula

pugui treure de cap entrabanc, sinó del cinisme de saber que hi ha quelcom destinat per això i s'ho menjan els que tenen la paiella per es mànec. Jo un dia parlaba amb un amic, i me deia que ja havia perdut l'agne de respondre qüestionaris, dons tampoc ens donen res i s'ho quedan els grossos. Hem deia «ab aquet món són savis els que són més vius; i els que som bons anem al fracàs; amb això, als qüestionaris que hi trevaï qui acaba i jo si no fos (em deia) per la bona amistat de m[ossè]n Alcover no n'a[rreplegaria?] ni un mot.» Jo suposo que com aquet n'hi ha molts.

A mi, mai m'ha encarinyat la compensació d'uns quants cèntims que porian portar-me el trevai, per més situacions dolentes que hagi passat perquè la compensació la he trovada amb el goig que m'ha produït l'espai que he trovat distraguent-me de tantes penalitats com Déu ha posat an el meu camí[,] que benvingudes sian. D'aquell que va cobrar mentres anà a casar-se en degué comprar [?] enfits! Quin estornell! El conex de lluny; jo el conéc bé. No se pot pensar Vostè la malícia (i perdoni'm l'expresió) que em feren totes aquelles cartes tant iròniques les desvergonyides, com les plenes d'adulacions! En fi[,] bon amic, per l'amor de Déu tingui serenitat que si no en tingués li aniria malament. Pensi que Déu digueren si era Déu, i a Jesús. Vostè millor que jo sap sos motius.

Fa uns dies que tenim aqui na Gracieta amb el seu marit i 'ls fillets.

Seguirem trevaiant i un dia u l'atre en treurem l'èxit. Serva en Jesús

Irene Rocas

54. Rocas → Alcover, 26-6-1918

¡Visca Jesús!

Venerat mestre: Perdoni que la carta porti data tant endarrerida dons de debò em creia que la via tirada aquell mateix dia i perquè vegi que no me desdic de res de lo que hi diu li remeto tal com sigui.

Prega molt per·a Vostè sa af[ectíssi]ma s[eva] s[ervidora] en Jesús

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

Avui dimecres dia 26 juny 1918

55. Alcover → Rocas, 18-9-1918

Ciutat de Mallorca[,] 18 setembre, 918

Molt senyora meua i amiga: En mon poder la seua de 18 i 26 de juny, que no poguí lletgir fins dia 7 del corrent, puys la meua excursió filològica per València i Catalunya occidental durà fins dia 31 d'agost (des·de dia 20 de juny). Me posí a contestar les cartes que m'esperaven i ara toca el torn a la de vostè. Jo li agraesc de tot cor lo bon afecte que'm demostra i l'adhesió absoluta que'm testimonietja. Ja ho veu aqueys subjectes de la Secció Filològica a on són arribats! Res tinc que dir dels d[octo]rs Barnils, Griera i Montoliu, puys ells també són víctimes de les malvestats d'aquells subjectes, que tenen per cap En Fabra, que és un envejós colossal, que no pot sufrir que negú parli de filologia sinó ell. Per això no'm pot veure a mi i impedeix que els d[octo]rs Barnils, Griera i Montoliu sien membres de l'Institut. Ell professa el principi de que no hi ha més català que lo barceloní; lo que no's diu a Barcelona, no val res ni és català. Els altres de la Secció pràcticament pensen lo mateix. Per això no els importa res que no's fassa la replega del cabal llingüístic de tots els territoris catalans. Ells en tenen prou treyent paraules del francès i inventant-ne, creant una llengua nova. Són la major calamidat que és venguda demunt la nostra llengua. Hi ha que armar-se contra ells i desparar-los bala rasa. Venc molt encoratjat de l'excursió que he feta per València i Catalunya occidental: per_tot he rebudes mil protestes d'adhesió a mi i de reprovació dels subjectes de la Secció Filològica i dels qui los ampara, En Puig i Cadafalch.

Saludi de part meua la seua filla d[ony]a Gracieta, que coneguí a Girona l'any 1902, i saludi també lo seu senyor i meynada, desitjant-los bona sort i gràcia de Déu en totes les coses. Saludi igualment els altres de la seua honorable família.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

56. Rocas → Alcover, 16-1-1919

¡Visca Jesús!

Barcelona 16 gener 1919.

Déu lo guart[,] bon amic Mossèn Antoni:

Com li han provat les passades festes? Molt desitjo les hagi celebrades amb bona salut. També molt li desitjo que demà que és la seva grant festa la pugui fruir curulla de goig espiritual i corporal. Que les tribulacions no li adoloreixin en lo més mínim la seua tranquilitat, i que se vegi enrotllat de veritables amics que l'estimin <i> i acompanyin en les seues inacabables tasques, i la prosperitat li sigui dolsa companyona en aquests temps tant

calamitosos. Que el seu Sant patró li alcansi de Déu tot lo que més Vostè desitja tant per l'ànima com pel cos.

Cregui que sempre em fa por que tot lo passat li fassi mal; i fóra molt trist que axís fos. No s'hi capfiqui[,] cregui'm, que Déu té un bastó com Vostè ja sap que pega sense fer remor. Quantes voltes ho veiem que el que més alt puja de més alt cau.

He llegit el darrer Bulletí. Mare de Déu! Sembla impossible que passin semblantes coses! Què hi vol fer! Si Vostè després de tot no en val menys, no li fa que exploti tot lo que hi hagi. Jo em fa por[,] com li dic mes amunt[,] que Vostè s'en ressentirà i després ho trobarà tot. L'atre dia en parlàvem amb el bon amic Mossèn Griera i els dos dèiem que em dol molt que Vostè sofreixi aixís puig tal com estan are les coses, és picar ferro fret tot lo que se digui. En fi Déu ens ajut!

Des del mes de juny que tenim na Gracieta aquí amb els seus cinc fillets. El seu marit també va venir amb ella i els nens; pro per a qüestions de negoci ell se'n ha entornat temporalment. Demapassat deurà arrivar de nou a Buenos Aires.

Tinc un dels nois no massa bé que diguem. Se'n ha hagut d'anar a muntanya a reposar i diu que se trova forse refet. És a Gòsol[.] No sé si Vostè ho coneix. Són unes muntanyes sota mateix de Pedraforca. Diu que sembla que viu an els llims i que se trova molt i molt allunyat del món dels vius. Bona salut hi trovi!

De nou li repeteixo lo molt que li desitjo passi felisses festes del seu sant acompanyat de tots els qui més Vostè estima.

Sempre admiradora i afectíssim[a] s[eva] s[ervidora] en Jesús

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

57. Alcover → Rocas, 19-1-1919

Ciutat de Mallorca[,] 19 janer, 919.

Molt senyora meua i amiga: En mon poder la seua de dia 16 del corrent, que li agraesc de cor. Grans mercès de la felicitació que m'envia p'el dia del meu sant. Vostè és també dels catalans que no han oblidat lo que he fet per la llengua catalana. Jo esper de vostè que seguirà omplint cèdules de cabal empurdanès per la nostra calaixera, i les pot enviar o dur a ca'n Verdaguer (Rambla Centre, 5) d'on les reculliré per aprofitar-les per l'Obra del Diccionari, que ab l'ajuda de Déu i dels bons catalans confiÿ de dur a cap.

Saludi de part meua la seua filla d[ony]a Gracieta i demés família i Déu torni la salut, si convé, an el fill que me diu vostè que té malalt.

Gaudesc de la salut més completa, gràcies a Déu. No tinga por que la indignitat dels de l'Institut alteri la meua salut ni crega que jo me senti gens abatut ni descoratjat, sinó tot lo contrari[.]

Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

58. Rocas → Alcover, 31-1-1919

[Contestada 9 febrer]

¡Visca Jesús!

Barcelona 31 gener 1919.

Déu lo guart[,] Mossèn Antoni:

Vaig rèbrer les seues volgudes lletres i cregui que em varen alegrar molt perquè he vist que no s'ha capficat amb tot lo que li ha passat. Jo n'en tenia molta por, doncs una persona de la dicnitat de Vostè veure's tant atormentat i en certa manera humiliat, comprenc que té de ressentir-se'n encare que no vulgui. Millor que hagi tingut prou serenitat i s'ho hagi pres aixís.

De lo que m'hi diu de ajudar-li amb lo del Diccionari, jo bé ho voldria. Amb quina forma se té de fer? També té qüestionaris Vostè i'ls remet als col·laboradors? O com se va fent? És que per enviar paraules soltes com ho havia fet primer, are ho trovaria una mica difícil perquè estem ben avesats amb els qüestionaris que ens orienten molt, i les paraules acudeixen amb més facilitat. A·més, hi ha el perill que en repetís moltes de les que vaig enviar-li els primers temps que hi colaboraba. Are fa vuit anys que vaig comensar i sempre més hi he trevaiat.

Lo que puc assegurar-li és que hi fassi molta feina[,] com fore mon grant desitg, perquè amb tot i tenir moltes hores lliures, lo enrevessat que tot m'ha anat d'un temps cap aquí, i amb tants de gastos com tenim per·a sostenir els inacabables malalts, no tinc atre remei si·no és buscar-me quelcom de trevai casulà que m'ajudi a soportar tant de calvari. El noi que tinc malalt a les muntanyes de Gòsol em gasta forsa i estudis de les noies també; i devant lo que s'ha encarit tot, és un problema de mal resoldre; pro en_mitg de tantes

tribulacions, Déu m'ha concedit bona salut i serenitat per·a resignarme a totes les espines, a fi que no m'adoloreixin tant. Res m'espanta vingui lo que Deu vulgui.

Si amb la feina que jo pogués fer per el Diccionari m'hi pogués guanyar quelcom que m'he'n pogués ajudar, prou que m'aniria bé, pro com que no sé amb quina forma el tira cuant no puc tirar plans.

Si Vostè no me pot donar trevai més o menys retribuït, buscaré amb atre cosa, i procuraré ajudar-li agradosament tal com m'indiqui que se té de fer. Si no em veiés la situació nostre tant atapeïda de núguls, no li hauria parlat com ho he fet[,] pro cada dia ho veig més de mal resoldre i tinc de mirar com ne puc sortir millor.

El noi malalt em diu que cada dia se va trovant més be i més fort; pro hi té d'estar una pila de mesos.

Passiové[,] bon amic Mossèn Antoni. Que se trovi ben enrotllat de companyons que molt l'estimin i alegrin la seua aprofitada vida és lo que més li desitja la seua af[ectíssi]ma s[eva] s[ervidora] en Jesús

Irene Rocas viuda de Bassa

59. Rocas → Alcover, 3-2-1919

[Contestada 9 febrer]

¡Visca Jesús!

Barcelona 3 febrer 1919.

Déu lo guardi de tot mal[,] bon amic:

Avui fa una fret tota humida i a dins dels pisos un s'hi esbauba els dits i la ploma no vol llaurâ dret. Què hi farem!

L'atre dia que li vaig escriure no li vaig parlar de lo que done motiu a la present perquè em creia poguer prescindir de molestar-lo tant; pro m'he convensut que Vostè és qui més bé pot dretament encaminar-me.

Com si no passés prou trifulques, ara som amb la qüestió de la professió de la meua filla monja. Quant hi va entrar, les monges prou se varen avenir amb que jo li anés pagant el dot per trimestres[,] cosa que fins are som anat fent sense endarreriment cap, doncs hi estic sempre al corrent; pro are me diuen que el Sant Pare ha posat uns manaments tan rigurosos que cap monja pot vestir sense haver cobrat el dot tot sencer. Quant varen vestir

la meua Angeleta (en religió Dª Montserrat) encara no regia la nova llei i per això ens vàrem escapar. Are diu que tenim de pasar per la llei novament decretada. Com Vostè pot suposar, arreglat les contrarietats i abundor de malalties que a casa han caigut, jo de diners sobrers temps fa que no en tinc i si tenim de donar tot el dot, ens cal fer una hipoteca a la casa de la Habana: això si trovéssim qui volgués posar diners sobre propietat al estranger. Diuen les monges que com que la meva filla fou admesa per la veu, demanant permís a Roma per a professar, se obtindria i llavors tant·sols jo hauria de anar donant l'interès del dot fins a pagar-li per complet[,] que deuria ser quant la més petita tingui els vint-i-cinc anys. A mi axò tant me farie; pro i si el permís de Roma triga molt a concedir-se i per qualsevol cosa que sobrevingués em treuen la noia del convent? Ho sentiria molt[,] doncs ella hi està recontenta i amb un grant desitg de professar com més aviat millor. Ara a mi em convindria saber[,] poc més o menys, el temps que trigaria per anar i tornar de Roma la petició esmentada, quant estaria i si és segur que el Sant Pare ho concediria. Diu que "qui té padrins a Roma, canta la missa quant vol". I si teníam bona influència amb l'empleat de la cúria que se cuida d'aquestes coses, no aniria mes de·pressa? O és millor la del s[enyo]r bisbe[,] de influència? Què li'n sembla a Vostè? Jo he pensat que amb el càrrec de Vostè bé deu estar-ne prou al corrent[,] de totes aquestes reformes.

Agraint-li de tot cor lo que per·a nosaltres pugui fer se ofereix en quant pugui esser-li útil sa molt atenta s[eva] s[ervidora] en Jesús

Irene Rocas viuda de Bassa

60. Rocas → Alcover, 16-2-1919

¡Visca Jesús!

Barcelona 16 febrer 1919.

Déu lo guardi de tot mal, bon amic Mossèn Antoni:

Rebuda la seua darrera per·a mi molt agraïda.

Per fi amb l'ajuda de Deu i dels bons amics ja tinc encaminat lo de la meua Angeleta. Les monges de Sant Pere, diu que no s'hi habian trovat mai amb tenir de acudir a Roma per un cas com el de la meua filla. No obstant, ja ho hem trepitxat i un atre dia no ho diran aixís.

Jo ben confiada[,] com Vostè me deia, m'en vaig anar a trovar el senyor visitador nomenat i delegat del s[enyo]r bisbe per tot lo que fa referència a converses i ell va encaminar-me amb tot i per tot. És el d[octo]r Cajigos. Va dir-me que la s[enyo]ra abadesa tenia de fer una instància al s[enyo]r bisbe suplicant-li en son nom i de la meua filla i jo, demanés al Sant Pare permetés que pogués professar encare que de moment jo no pugui entregar tot el dot, puig la tal novícia havia estat admesa per la bona veu, i que els hi fa bon servei al cor essent suplenta d'organista quant convé.

El senyor visitador em va dir que la esmentada instància anaba molt ben feta i que ell se interessaria amb el d[octo]r Ballès[,] qu'és l'encarregat de les "preces" i que d'aquí un mes o lo més llarc cinc setmanes ja estaria llesta i la noia podria professar. Déu ho vulgui. El d[octo]r Cajigos s'ho ha pres amb interès perquè ell està ben enterat de tants desaires i peripècies que va passar la meua Angeleta quant volia fer-se monja i en cap convent la volien perquè anaba una mica coixa. Diu que de tot s'en recorda i que ha tingut un goig molt grant, quant l'ha trovada amb les benedictines tant contenta i volguda de les monges de la comunitat.

De lo que m'hi diu referent a lo del Diccionari li admeto lo que'm proposa i estic esperant ordres seues. Del noi que tinc a Gòsol, n'estic tota neguitosa. S'hi anyora y no té gaire paciència i això el fa retrassar la seua desitjada salut. Té vintissís anys[,] el pobre, i ja és ben trist no poguer tirar res avant dominat per uns estats tant dolents i llarcs per bé que vagi. Encomeni-ma'l a Déu que molt ho necessita[,] ho sent? Allà no hi coneix ningu. Se veu que no deu trovar amics intelectuals que el sàpiguen entendre i tot plegat en fa un feix que el fan viure amoïnat. Déu ens ajudi!

També ha nevat a Mallorca?

Molt me plau que estigui tant divertit amb els seus bons amics. Per molts anys hi pugui viure ben acompanyat.

Passiové[,] bon amic. Afectuosament se despedeix sa af[ectíssi]ma s[eva] s[ervidora] en Jesús

Irene Rocas viuda de Bassa

61. Rocas → Alcover, 12-4-1919

[Contestada 4 maig 919]

¡Visca Jesús!

Barcelona 12 abril 1919.

Déu lo guart[,] bon amic:

Encare que amb la manca total de periòdichs barcelonins (excepte del Bolletí Oficial que cregui en fa bona tirada) semblen muts i esmortuïts, això no vol dir que la ciutat a totes hores no tingui la normalitat acostumada. Res més falta que la premsa diària.

No obstant, avui se veu cert moviment militar no acostumat. Hi ha qui diu que es va a procedir rigurosament contra dels que s'oposen a que se reprengui el trevall del ram de construcció. Tot plegat és un daltabaix fet. Cregui que si disposés de llivertat d'acció, ens en aniríem a Llofriu fins que tot estigués reposat. No ho puc fer per una pila de raons. Hi ha pendent la professió de n'Angeleta. D'un dia a l'atre deurà arrivar el permís de Roma. Hi ha els estudis de les petites, el tenir la Gracieta i fillets aquí a ciutat, i el noi malalt are el tenim a Sant Marçal. Sap ont és? És al Montseny. Va retornar de Gòsol perquè no li provava del tot i hi tornarà si Déu ho vol al istiu. Suposo que Vostè no me deu haver dit res referent al Diccionari per raó de les actuals circunstàncies. Jo he buscat una mica de trevall que fan les noies pro si tart o d'hora Vostè pot donar-me la feina que me deia, l'i aceptaré amb molt de gust i Déu l'i pagarà. Are[,] com si no me trovés prou perjudicada, la casa que vivim s'ha venut i el nou propietari hi fa algunes reformes apujant els lloguers com se suposa. M'ha fet dir que si ens hi volem quedar, atenent les bones referències que te de nosaltres, en lloc de 18 duros mensuals que mereix pagar el pis que ocupem, ens el posaria per 16, cosa que (Deu li pagui la bona intenció) no ha ofert a cap més estadant i que em sembla en sortiran una colla perquè no hi volen deixar tenir rellogats, cosa que jo agraiexo amb tota l'ànima.

Aquet barri ha guanyat molt des que hi som; dons s'és anat poblant de cases luxoses. És un problema de tant mal resoldre cambiar de pis que un no s'hi pot pas pensar. Tant·sols ens cal ajupir el cap i forsar més la màquina per·a trevallar. Alabat sia Déu!

El grip ens ha tocat una mica d'a·prop amb els nens de na Gracieta pro gràcies a Deu tots n'han surtit. Ara tots tenen xarrampió; pro van bé. Com que no tenim periòdics i els de Madrid no'ls vui llegir perquè hi posan lo que an els que manan els hi plau, res sé de lo que passa an el món dels vius. Crec que hi haurà molts trevais per arreglar les coses si és que

s'hi pot arrivar. No hi volen el representant de Déu, i no s'escaparan de la torre de Babel, o si·no "vivim que murirem veis" diu l'adagi.

Passiové mon bon Mestre i distingit amic. Déu li do bona salut i dies de joia tal com li desitja sa molt atenta s[eva] s[ervidora] en Jesús

Irene Rocas viuda de Bassa

62. Rocas → Alcover, 11-5-1919

[Contestada 20 juny 919]

¡Visca Jesús!

Barcelona 11 maig 1919.

Molt apreciat amic m[ossè]n Antoni:

He rebut la seva esperada carta que des de Madrid em remeté. Sí que ha pujat amont el nostre entrebancat Diccionari! Qui li havia de dir que passaria amb tant respectables mans! Jo no m'en sé pas donar comte de tot lo que ha passat i del cambi que segons diu Vostè s'ha fet amb tant poc temps! Ha jugat ben bé amb sort; dons, bo i amb raó no sempre sura. Comprenc que per·a Vostè era un sacrifici massa humiliant deixar-lo flurî amb un recó, després que tant hi havie trevallat. Vostè l'havia concebut ¡Vostè el tenia de veure radiant i gloriós[!] Déu li do salut a fi que el puga veure enllestit ben aviat. Jo en tinc molt de goig de tot el seu bon resultat i cregui que no és pas del tot per lo que jo m'en pugui ajudar bo i agraint-li lo que m'hi dongui de feina, sinó que compre[n]c perfectament que Vostè se'n sentirà rescabalat de tants vituperis com ha tingut de sofrir des de la topada. L'adagi diu que "mai és tart con Déu ajuda" Veu? Encare potser el podrà portar a cap amb més facilitat que si no hi haguessin hagut tants enrenous: pro amb tot, hauria estat preferible la unió de persones ben entenimentades i que no s'hagués hagut de recorrê fora de Catalunya per·a resoldre la causa tant important com ho és l'Obra del Diccionari. Ell tenia d'acabar-se, i forssosament i amb tots els drets, el tenia d'acabar Vostè pesés a qui pesés.

Aixís és que confio que aviat donarà senyals de vida, i comensarem la agradosa feina que Vostè tant amable m'ha promès, i que Déu li pac lo que m'ajudarà a pujar el dolorós calvari.

Passiové bon amic m[ossè]n Antoni. Que Déu li do molts anys de vida i salut és lo que en aquet món més li desitja sa molt atenta s[eva] s[ervidora]

Irene Rocas viuda de Bassa

63. Rocas → Alcover, 5-6-1919

[Contestada 20 juny 919]

¡Visca Jesús!

Barcelona 5 juny 1919.

Bon amic i venerat mestre mossèn Antoni:

Per fi després de tant de temps de fer dilligències la reconda (no sé si ho dic bé) Comunitat de Relligioses Benedictines de Sant Pere de les Puelles de Sarrià, ha votat a la meva filla Angeleta, quedant atmesa per·a fer la professió de vots simples el dia 29 del corrent. La dispensa de Roma va arrivar a les tres setmanes d'haver-la remesa, pro s'ha trigat a passar-la per votació perquè més ho sab Vostè que jo lo cansuneres que són les monges ans no se decidexen a lligar caps. La noia està rublerta d'un goig inmens davant aquest aconteixement que tant ella desitjaba. Jo també el frueixo perquè la veig an ella tant ditxosa, i en dono corals agraïments a Déu, ja que la va escullir essent la més impotent de tots els meus fills.

Escolti: que encare no tenen feina preparada per·a el Diccionari? Jo li volia demanar si és que la donaran aviat, si pogués esser avans del mes que ve, i entesa que la tingués, me la pogués emportar a Llofriu a fi d'anar fent i ens en ajudaríem[,] que cregui que prou ho necessitem.

Ja li vaig dir que ens aumentaven cuatro duros de lloguer del pis, i are se'n han tornat sis, i no sé pas on anirem a parar. Si tenim la sort de trovar-ne un de més petitet i reduït de preu, ens en anirem d'aquet tan soleiat i que tant ens plavia.

Fa uns dies que tenim el noi malalt de pas per les muntanyes de Rocaforca. Ha vingut del Montseny forsa millorat, i confiem que de Gòsol[,] que és ont anirà a passar l'istiu, en retornarà refet del tot. Déu ho permeti.

Passiové bon amic. Que Déu i la Verge no'l desamparin mai, és lo que més li desitja la seua af[ectíssi]ma s[eva] s[ervidora]

Irene Rocas viuda de Bassa

64. Rocas → Alcover, 10-7-1919

[Contestada dins octubre 919]

¡Visca Jesús!

Llofriu 10 juliol 1919.

Déu lo guart m[ossè]n Antoni:

Des d'aquet soliu reconet del nostre estimat Empordà, niré a fer-li una estona de conversa. Som aquí des del dia 1er del present mes. Hi som amb la meua filla més petita. La Montserrat ajudant Déu arrivarà dissapte prop_vinent. De moment no vindrà ningú més. Pel setembre diuen que vindran na Gracieta amb tots els nanos, i ens faran uns dies de companyia. En Serafí segueix a les muntanyes de Pedraforca refent-se de la malestruga marfuga que me'l va atuir l'any passat. Aquest istiu no podrà acompanyar-mos dons el metge diu que el nostre poblet és massa baix, i an ell no li convé. Alabat sia Déu! La qüestió[,] que amb un lloc o l'atre recobri la salut.

Per fi el dia de Sant Pere n'Angeleta va professar. D'aquí tres anys més, ajudant Déu celebrarà vots solemnes. Va esser una festa molt lluïda. Cregui que'm dóna un goig inmens, de vèurer-la tant felís i estimada de tota la comunitat. Li incloc una sensilla memòria. Li han canviat el nom d'Àngela per el de Montserrat. Are en tindré dues del mateix nom.

Aquí penso estar-m'i fins entrada d'ivern. Per lla la primera quinsena d'agost penso anar a Barcelona per assuntos de família.

Què faran la "colla" de Madrid? Quin bat_i_bull que hi ha tots els dies! Passan el temps baraiant-se i més valdria que enllestissin i anessin a descansar[,] no li sembla?

I el Bulletí del mes de juny que no'l té llest? Pot adressar-me'l aquí.

Fa quina desgràcia el[s] pobres s[enyo]rs Genís de Pineda? Jo no m'en savia avenir.

Encare que em trovi aquí, si hi hagués feina a fer per el Diccionari, fos de la meua recullida fos de la que Vostè pugui donar, si me donaba instruccions poria anar fent; dons tenim temps més lliure que a ciutat. Aquí per més que vagi trevaiant me sembla que reposo. Quissap la feina que porto per l'Arxiu del d[octo]r Carreras i Artau. Alguns blocs del Diccionari que m'han quedat enderrerits i sembla que aquí s'hi fa més feina. I Vostè trevalla forsa? Amb quin goig ho deu anar preparant!

Amb tot el fervor de la meua aima demano a Déu que li permeti fruir de l'èxit merescut després de tants afanys i tribulacions com li costa per portar a cap la seua gran Obra. Seua tota ben seua és. Potser encare tots els desaires rebuts, l'hauran afavorit a fi que

sobressurti ’l seu benhamat trevall com bellíssim lliri entre embardissades espines! Tant·sols Déu ho ha portat aixís! Ell sab per·què fa les coses!

Esperant noves de Vostè se despedex sa molt atenta s[eva] s[ervidora] en Jesús

Irene Rocas viuda de Bassa

65. Rocas → Alcover, 15-9-1919

[Contestada 29 setembre 919]

¡Visca Jesús!

Llofriu 15 septembre 1919.

Que Déu lo guart bon amic:

Fa temps que res sé de Vostè. Tampoc he rebut el Bolletí del mes de juliol; pro vui pensar-me que amb el cambi de Govern potser no sortís. De totes maneres, suposo que Vostè no haurà perdut de vista la qüestió del Diccionari, i que encare que no governin els mateixos Vostè hi tendrà la influència necessària peraquè no quedin fallades les promeses que li va fer llavors Don Alfons nostre Rei. A mi, em sembla, que, encare que els ministres actuals no hi donguessin l’importància que se mereix i que hi donaren els atres, el Rei té de tenir la paraula que va comprometre a Vostè quant el va cridar temps enrera.

Les noies i jo encare som aquí, i si no fos molestar-lo, em plauria que com més aviat millor si pot, em donés noves de com ho tenim lo que més amunt li parlo. Aixís jo poria tirar plans de la [sic] nostre retorn a ciutat. Si jo sapigués de cert a quin temps podria pendre la feina del Diccionari, ja contaria amb una base ferma encare que fos modesta, i en buscaria algun atre per les noies, i tot plegat faria el fet econòmic en aquexos temps tant calamitosos. Tant si és per sí com per si se té d’esperar, li agrairia m’ho digués, i jo lligaria caps. Escolti: i encare que lo de Madrid no estigui resolt, si Vostè m’indicaba qu’és lo que puc fer particularment per el Diccionari, també hi faria quelcom. La qüestió és tirar-lo endevant. No li sembla bé?

No ha fet cap excursió llarga Vostè aquest istiu? Aquí ha fet molta calor. Tinc bones noves del noi malalt pro per aquest ivern encare té de fer vida de muntanya a fi de resoldre completament la enfermetat.

Desitjant-li de tot cor que frueixi una bona salut i sant repòs, se despedeix la seva atenta admiradora que b[esa] s[a] m[à]

Irene Rocas viuda de Bassa

66. Alcover → Rocas, 21-9-1919

Ciutat de Mallorca[,] 21 setembre, 919

Molt senyora meua i amiga: En mon poder la seua de dia 15, que li agraesc. Fins ahir no la viu perquè no era a casa jo aqueixa setmana passada. No haja por, dona de Déu! La paraula del Rey no dependeix de cap situació política. El govern actual mantén, si importa, més fort que l'anterior, lo que el <go> Rey me digué sobre pagar l'Estat tot lo gast de l'Obra del Diccionari. Lo que hi ha que hem d'esperar l'aprovació dels presuposts, a on anirà la consignació corresponent p'el Diccionari. Fins que hi haja dit presupost, puc contar ab les tres mil pessetes de l'Ajuntament de Barcelona, que el s[enyo]r batlle me prometé pagar aviat. Per lo mateix vostè porà treballar i cobrar a tant la cèdula. Me deixi nou o deu dies per poder jo senyar-li feyna i la menera de fer-la (ara no m'hi puc entretenir de feynes que tinc), i s'hi porà posar tot seguit. Ab lo treballadora que és vostè, podrà guanyar els seus doblers.

Comandacions a tota la seua honorable família.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

67. Alcover → Rocas, 17-10-1919

Ciutat de Mallorca[,] 17 octubre, 919

Molt senyora meua i amiga: Rebudes les seues cartes i la postal de dia 13, que li agraesc. Preocupadíssim en la terminació d'un llibre que tenc compromís de publicar dins lo proper novembre, no me podré preocupar fins llavò en lo del Diccionari; però des·de ara li dic que se pot posar a fer-me cèdules per dit Diccionari, de tots els qüestionaris que m[ossè]n Griera li ha enviats i vostè n'ha omplits els quaderns o carnets. Les cèdules han d'ésser de paper blanc qualsevol, que vostè se pot fer tallar, de 105 milímetres de llarc per 73 d'ample. Pot comensar p'el primer qüestionari i seguir-los tots, fins que n'hi haja. En tenir-ne de cèdules un paquet de mil o dos mil, el duga a la Llibreria Verdaguer, d'on el recullirà un amic meu que va sovint a Barcelona. Les me durà, jo les me miraré, i li faré les advertències convenients; i tot seguit d'haver cobrada la subvenció de 3.000 pessetes que me votà l'Ajuntament de Barcelona, jo li pagaré dites cèdules a cinc cèntims de pesseta la cèdula ben feta, i estic segur de que totes ho seran de ben fetes. I no sols en pot fer vostè

d'aqueixes cèdules, sinó també les seues filles i fills, baix de la direcció de vostè. Les cèdules que han fetes per l'Institut, per malavolensa de la mala gent que el dirigeix, no mos ne podrem servir. Si li agraden aqueixes condicions, s'hi pot posar tot d'una a fer la feyna.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

68. Rocas → Alcover, 17-11-1919

[Contestada 12 janer 1920]

¡Visca Jesús!

Llofriu 17 novembre 1919.

Déu lo guart bon amic m[ossè]n Antoni:

He deixat passar més d'un mes sense tocar ploma per·a fer res. És que per qüestions de família ens vàrem tenir d'estar una setmana a Barcelona i arrivant de nou aquí, va presentar-se la fret i no vàrem poguer badar; sino agafar ses aguies de cusir i enllestir la roba d'ivern, i a continuació vaig tenir el tràngul tant volgut per·a mi de tenir a na Gracieta amb tota la canalla una pila de dies aquí, que no deixaben tenir repòs a ningú, perquè amb ells s'hi afegia tota la canalla del poble. Ahir de nou s'en entornaren a ciutat. Nosaltres tres[,] o siguin les petites i jo, encare continuarem un temps mes aquí reposant.

Li incloc unes quantes cèdules, a fi que Vostè les pugui examinar, i si no estan ben fetes, me fassi 'l favor de posar-me'n unes de Vostè per mostra. El tamany me sembla qu'és com Vostè demanaba amb la postal del 17 octubre (avui fa un mes; fa qu'és casual?).

He llegit el seu famós procés darrerament imprimit. No sé què dir-li'n. A mi m'esglaia veure tant de "farrigu-farrago" (dita nostra) i que tothom és mut devant les acusacions. Miri[,] tot allò de l'audiència que va tenir amb Don Alfons em feia recordar la primera vegada que Vostè va venir a casa al quart pis del carrer de Trafalgar. De primer vaig quedar aturdida, i no savia dir "aquesta boca és meua". Sentia un goig que no me permetia expressar-li; fins que Vostè va esser tan amable i ple de senzillesa que me va semblar que parlaba amb un senyor rector de poble, només que m'hi feien nosa aquells vius i botons morats que jo mai havia vist amb cap senyor rector. Bé se va descapdellar en nom de Déu la meua xerrameca! Bon Déu![,] que n'han passats d'acontexements des de llavors!

Vostè diu que el travai de las cèdules que m'encarrega ho poden fer els meus fills i filles? No s'ho cregui. Tant sols na Gracieta ho poria fer, dons els atres són més nous i no s'han fixat gaire amb lo dels pobles.

Lo que li agrairie que no me posés al Bolletí referent al travai que tinc de fer, i li diré el motiu, ben persuadida en que no se molestarà gens ni mica. A primers d'any, que vàrem parlarne amb Vostè, jo veient que Vostè no podia donar-me feina i jo ho necessitaba molt, vaig anar a trovar el bon amic M[ossè]n Griera, i vaig exposar-li les meues coses, i ell me va dir que parlaria amb el s[enyo]r De Montoliu i que li semblava que podrien donar-me feina. Encare que fos limitada i l'han feta les meues noies petites, pro és sensilla i Déu n'hi do de lo que ens ha ajudat. Consisteix l'esmentada feina amb copiar paraules i una mica de text que dongui coneixement d'elles[,] o sigui de la paraula[,] de llibres que en Montoliu, Griera i Barnils subraien i els hi serveix per el Diccionari. És limitada la feina[,] dons de·vegades no tenen llibres assenyalats; tots els mesos de juriol, agost, setembre i mig octubre no han pogut trevaiar perquè no hi havia llibres llestos. En Montoliu diu que la feina que fan les noies és tant primorosa, i moltes vegades ni la tenen de repassar. Han copiat 6 tomos de en Llull; inventaris antics i no sé què més coses, i de tot en Montoliu n'està content. És per això que jo[,] veient que les noies no poden fer la feina que Vostè em dóna, em sabria molt greu que se'ls hi retirés la d'en Montoliu[,] encara que sigui poca. Ara han escrit Epístoles de Sèneca. Lo d'en Ramon Llull a mi me tenia encantada; dons els llibres que elles escriuen jo els llegexo tots.

No puc continuar perquè és fosc. Ja me respondrà aviat[,] fa? Les cèdules se han de catalogar alfabèticament. No tant sols per la primera lletra? A·veure què m'en diu.

Passiové i que Déu li do molts any[s] de vida i prosperitat per·a veure ben llest i llorejat el nostre glorios Diccionari és lo que més lo desitja sa molt atenta s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

69. Rocas → Alcover, 9-12-1919

[Contestada 14 desembre 919]

¡Visca Jesús!

Llofriu 9 desembre 1919.

M. I. S. Dn. m[ossè]n Antoni M. Alcover

Palma.

Déu lo guart bon amic:

Dies fa no sé res de Vostè. Quant me retarda ses contestes, sempre tinc por qu'està malalt. I no sé per·què ho tinc de témer; dons sempre que l'he vist m'ha fet cara de gaudir bona salut que Déu l'i conservi per moltíssims anys. Fa que no que no n'està[,] de malalt? Aquí diem que "a les penes punyalades" i així ho té de fer Vostè, que qui com Vostè pot anar per tot, amb el cap dret i 'l cor net; tot lo demés són trons i llamps i aiga pes camps (dites nostres).

No és pas qüestió que m'hagi escrit i amb tant d'enrenou com hi ha per·a tots els rams, s'hagi[n] perdut els escrits de Vostè o meus? Li remetia unes poques cèdules per·a mostra, a fi que'm fes el favor d'indicar-me si ho feia bé, o si per el contrari Vostè volia enviar-me'n algunes per·a regisme meu. No he comensat la feina, per no saber si puc tirar-la endevant, no fos cas que hi tingués de reformar quelcom, dons estigui cert qu'el meu bon desitx és de fer-la lo més bé possible.

Que la festa hermosíssima de la Inmaculada li hagi estat de[l] tot riallera espiritual i corporalment és lo que més li desitjo. Aquí ens ha visitat la furiosa tramuntana[,] que cregui ahir ens en va donar pes cap i pes peus sense esma de sortir d'es foc d'en tot lu sant dia.

Déu li do molts anys de vida per·a glòria seua i de Vostè. Ma[n]i sempre a la seua devota s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas viuda de Bassa

70. Alcover → Rocas, 14-12-1919

Ciutat de Mallorca

14 desembre, 919

Molt senyora meua i amiga: En mon poder les seues darreres cartes, la del dia 9 i la anterior. Gràcias a Déu, estic ben bo, però carregadíssim de feynes, que no'm puc girar derrera. Me deixi sortir-ne i dins nou o deu dies li poré escriure, si Déu ho vol, ab més espay i tranquilidat; i ja li donaré les instruccions que me demana sobre cèdules lexicogràfiques. Les que m'envià, no diuen malament; pot seguir fente fins que li arribin les instruccions que li promet, i a les hores encara serà temps a corretgir lo que convenga.

Consideracions a la seva honorable família.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover, pre.

71. Alcover → Rocas, 16-12-1919

Barcelona 16-XII-919

Molt sra. meua: El recader que V. havia anunciat va tenir la pensada de dexar les cèdules a la portarie, així és que no vaig veure'l ni poder donar-li els diners del rebut ni la feina per fer. Facin tornar al recader i li entregaré tot. Dels tres llibres que li dono per fer-ne paperetes farà l'obsequi de començar per el d'en Valls Taberner (Ordinacions de la Vall d'Àneu). Tinguin molt en compte posar sempre la data del document. La signatura serà "vall d'Àneu" tal com va en la papereta de mostra que us acompanyo.

Guardiu-se del fret i de la tramontana. Amb molts saluts per les seues filles, se repetesc de V. affm. amic M. Alcover.

72. Rocas → Alcover, 23-12-1919

[Contestada 12 janer 1920]

¡Visca Jesús!

Llofriu 23 desembre 1919.

Déu li do bones festes i poca fret[,] m[ossè]n Antoni:

Tinc rebuda la seua derrera lletra que m'omplí de goig veient-lo tant enfeinat i amb bona salut que per molts anys gaudexi.

Com que'm diu que a les cèdules que li vaig enviar hi ha quelcom que [no] està del tot bé, no m'he decidit a continuar-les, esperant que m'hi dongui les degudes instruccions. No segueixo, perquè sembla que una cosa, un lligam, m'entrebanca les mans i no'm deixa fer. Si m'en posés una per mostra m'aniria millor. Li incloc unes cèdules de paraules qu'en Serafí m'ha portat de Gòsol, ont hi ha passat una pila de mesos per causa de la seva poca salut. Jo li deia per·què no m'en recullia més i ell diu que no potser que Vostè no hi hagi passat, i essent aixís ja les haurà recollides totes.

Li agrairé que m'hi digui si se tenen de catalogar alfabèticament o com se tenen d'empaquetar les cèdules.

Desitjant-li que tingui bon acabament d'any y que el que comensarà li sigui curull de benediccions se despedeix sa molt atenta atmiradora s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

73. Alcover → Rocas, 12-1-1920

Ciutat de Mallorca[,] 12 janer, 920

A d[ony]a Irene Rocas, viuda de Bassa

Molt senyora meua i amiga: En mon poder les seues de 17 de novembre i de 23 de desembre, que li agraesc. En quant a la del novembre ¿què vol que li diga referent a mon tercer Manifest? Que els catalans se demostren casi tots molts covarts. Reproven la conducta dels caporals de la Lliga i l'Institut, però no gosen dir-ho públicament. Me diuen que fora de Barcelona tothom està per mi, i que dins Barcelona tothom calla de por que tenen an En Puig i Cadafalch. Doncs jo ab una gent tan covarde i de tan poc caràcter no m'hi puc entendre. Jo seguiré endevant i me seguirà qui me vulla seguir. Tal covardia me fa fàstic i despreci.// A mi m'han volgut intimidar els grossos del catalanisme, i han esgarrat el camí. A mi no me intimida negú, fora de no tenir raó. Si jo no tengués raó, així estaria intimidat i re-de-intimidat. No tinga ànsia que jo la posi demunt lo Bolletí. No la vull fer blanc de les ires d'aquells noninguns i poques-vergonyes. Vostè me pot treballar tot lo que vulla de cèdules i no tinga por: guardaré el secret.

Lo que hi ha que les 3.000 pessetes votades dins el juny de l'Ajuntament de Barcelona per lo Diccionari, encara no les he cobrades ni sé quant les cobraré. Dins agost lo Batlle me donà paraula de pagar-les-me.// Veyent que no les m'enviava, li escrigué dins octubre, llavó dins novembre, després devers dia 21 de desembre, fent-li avinent que hi havia una partida de colaboradors que, fiats de la formalidat de lo Ajuntament, me feyen cèdules a té qui té. Doncs bé, lo s[enyo]r no m'ha contestat tan sols. ¿Què li sembla? Ja sap que li vaig prometre pagar-li la feyna ab los diners que me donàs l'Ajuntament de Barcelona o bé l'Estat.

De Madrit tinc molt bones notícies de que posaran an el presupost una bona consignació p'el Diccionari. Però el presupost no comensarà a retgir fins dia 1 d'abril. // Fins aquí els de Madrit se porten molt millor que els de Barcelona. ¡Pobre llengua catalana

si arribava a haver-hi la autonomia integral en mans de la Lliga Regionalista! Seria el *finis... Catalauniae*! Me crega!

Ara anem a les cèdules que me envià. De tamany haurien d'ésser un poc més grosses. N'hi pos tres per mostra, de com haurien d'ésser. Les que tenen res que advertir, les hi remet, demanant-n'hi aclaracions. Lo que més li recoman és que fassen la lletra ben clara ben clara, per no desfigurar les paraules i fer un *cocòrum*. Diga a son fill Serafí que les cèdules de Gòsol són interessantíssimes, i que me'n fassa forsa, però ab la lletra ben clara, ben clara! Vostè en pot fer, seguint lo sistema i qüestionaris de lo Institut, i cobrarà quant ens entrin aquells diners que li he dit. No importa ordenar-les alfabèticament; però és millor ordenar-les-hi, per comodidat de vostè mateixa.

Dia 16 d'aqueix mes surt d'escursió filològica a diferents viles de Mallorca i no en tornaré fins dia 1 de febrer.

Comandacions a tota la seua honorable família.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

74. Rocas → Alcover, 15-1-1920

[Contestada 22 febrer 920]

¡Visca Jesús!

Llofriu 15 gener 1920.

Que Déu lo guart M[ossè]n Antoni:

S'acosta el seu venerable "barbut". Lo qu'és aquest any, per are té cara de molt benicne dons passan uns dies esplè[n]dits. Lo que em fa por és que no poden durar, i que com més duraran, més mal farà la fret que per pocs dies qu'en fasi destruirà els fruits que amb tant de bonansa se van enfilant qu'és un goig.

Com li han provat les festes?

Suposo rebria carta meva amb unes cèdules que li incloïa de paraules recullides a muntanya. Jo no he comensat la feina esperant ordres de Vostè. Desseguit que m'escrigui comensaré d'omplir fuis.

Encara que el temps passa tant revoltós que fins sembla que les felicitacions són quelcom deslluïdes, no per això vui deixar passar la seva tradicional i tant popular festa

sense fer-li avinent lo molt que li desitjo la pugui fruir ben a son pler acompanyat dels qui més Vostè estima i amb bona salut.

Atres anys a Barcelona s'hi feian unes boniques festes del ram de cotxers. Aquest sí que deuran restar quiets i abatuts devant tanta desolació.

Nosaltres (les noies) i jo anem fent. En Serafí segueix no pas massa·bé. Crec que l'hivern l'anirà a passar com l'any passat a muntanya. És per a mi una penosa i continuada espina qu'em fereix constantment. No és pas que temi d'un desenllàs funest, dons no és greu el seu estat pro sempre és trist veure un jove ple d'energies i ideals, i que no pot donar mai volada per manca de salut. Els demés[,] inmillorables.

Aquí, avans, pel seu sant se feia ferla. La tinc esplicada amb un qüestionari de M[ossè]n Griera que ens va remetre l'Arxiu de trevais folclòrics del s[enyo]r Carreras i Artau. Ara, a l'església no s'hi celebra res de festa pro els pagesos no fan trevaiar els animals.

Passiové i que Déu li concedeixi molts anys de vida per·a solemnitzar la seua diada onomàstica.

Mani sempre a la seua admiradora qui humilment el saluda

Irene Rocas viuda de Bassa

75. Rocas → Alcover, 27-1-1920

[Contestada 22 febrer 920]

¡Visca Jesús!

Llofriu 27 gener 1920.

Aquí me té[,] bon amic m[ossè]n Antoni[,] a contar-li cuatre "màdries" (paraule nostre de qui conta coses a l'atre). Poca cosa li diré dons crec en poder seu la carta de Sant Antoni com també des de Barcelona varen remetre'm la que Vostè va dirigir-me dia 12 del corrent. Tot plegat l'i agraiexo i procuraré seguir els seus "manaments" a fer la lletra clara. En té la culpa moltes vegades la barrueria meua (són les més)[.] També influeix a escriure com cal tenir plumes noves[,] dons jo tinc una mala mà a destrossar-ne que fa por. Y per últim la tinta també de·vegades és dolenta i ompla ses lletres. De totes maneres no aniré de·pressa i axís tots els "punts" aniran sobre ses "is" i veurà com m'entendrà bé. Les

cèdules diu que són quelcom petites. En tinc algunes que aprofitaré i quant en fassi fer de nou procuraré sien com la mostra que m'envia. Li torno posar les de Gòsol aclarides.

Que els de Barcelona no li volen donar les pessetes que li prometeren? No s'amoïni. Un dia o l'atre les hi donaran si volen. Si vénen les de Madrid les aprufit[a]rem i si·no també'l ferem el Diccionari. No mancaba més! Jo li prometo que trevallaré per obtenir l'èxit merescut tant si m'ho pot remunerar com si no. Si l'i ajuden mhus partirem es dinés i si li donen desaires també ens els partirem com a bons germans de bones ideies encare que les rebutjin els atres i tart [o] d'hora recullirem el fruit merescut.

Afectuosos records de les noies.

Mani sempre a sa af[ectíssi]ma s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas viuda de Bassa

76. Alcover → Rocas, 22-2-1920

Ciutat de Mallorca[,] 22 febrer, 920

Molt senyora meua: En mon poder les seues de dia 15 i dia 27 de janer, que li agraesc de tot cor. Les cèdules que me retorna, estan ben esplicades casi totes. Allò d'*estintolar* queda confús. Ho hauria d'aclarir una mica més; lo mateix que *olba, voltorm* (¿és així que cal escriure-hu?). Allò de *roeó* (berenar dut al camp) ¿és *rocó* o *roeó*? Les paraules cal esplicar-les bé per poder-les aprofitar[.]

Grans mercès de la felicitació del dia de mon Sant. Que Déu nostre Senyor escolti les oracions de vostè! A Barcelona sé que treballen per_què jo cobri les 3.000 mil. Esper que arribaran a pagar-me. Veurem. Serà lo que Déu voldrà. De Madrit tinc molt bones noves: una carta del president del Consell de Ministres que diu que la cantidat que jo deman p'el Diccionari (32.000 pessetes), ja està an el presupost. Ara falta que les Corts ho votin. Els de Madrit se porten molt millor que no els de Barcelona envers de·l'Obra del Diccionari. Jo li agraesc de tot cor la bona disposició que me demostra de treballar per tal Obra, vinga lo que vinga.

Comandacions a la seua honorable família.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

77. Rocas → Alcover, 29-2-1920

¡Visca Jesús!

Llofriu 29 febrer 1920.

Que Déu lo guart[,] Mossèn Antoni:

Aquí me té, com deixeble devant del seu venerable Mestre, demanant ideies per·a millor fer la feina que m'ha encomanat. Vostè va dir-me que anés fent de nou els qüestionaris del Institut. En tinc 11 de ben llestos i atapahits. Are[,] seguint les manaments o concells de Vostè, he tornat a comensar pro ans de tirar la feina massa endevant, li tinc de fer algunes preguntes. Amb els qüestionaris, demanen cosa que a mi me sembla no deuen ser de prou interès, pro com que no passo d'aprenenta o de "manobra" lo que més, m'agradarà que Vostè m'ensinistri. Per exemple[,] esplicacions de festes, cansons, oracions supersticioses de curar etc. Tot això, a mi me sembla que no tenen importància si no és com a material folk[l]òric.

Amb el qüestionari del parentiu, jo me recordo bé que no hi vaig voler posar aquelles estrofes d'aquella sardana que diu: «*Totes voleu hereus / per atquirir viandes / i als pobres fadrins esterns / lus deixeu a la banda / les sogres i les nores / s'en van per lus inferns / al mes la pau de casa / amb un pobre fadrí estern. / També n'hem de cantâ / de les que portan nobes / causan desunions / entre sogres i nores / m'haguessin balgut creure / conforme us hu vaix dir / seríau estimades / de colsebol fadrí.*» Veu? Després un dia que vaig pujâ al Institut, el d[octo]r Barnils va ensenyar-me un bloc que hi habia la esmentada cansó, i jo vaig dir que també la savia, pro que me semblaba que no era cosa per el Diccionari. Ell va dir-me que sí que ho era, i a mi encare are me sembla que no ho és. Vol fer-me el favor de posar-m'ho en clar[,] això? És que jo no voldria omplir cop de cèdules, i que fos trevai inútil. La qüestió és fer feina, pro que serveixi per quelcom. Com veurà per la mostra que li incloc, a cada cèdula hi poso el nom del nostru poble i a continuació "Baix Empordà". És que hi ha dues comarques nomenades Empordà: l'Empordà gros i l'Empordà petit[,] o bé l'Alt Empordà i el Baix Empordà. L'Empordà gros és cap a Figueres a la frontera i l'Empordà petit és de Girona a Palamós. Regularment se diu més Alt i Baix Empordà pro se diuen les dues coses. A Palafrugell fan un periòdic quinzenal titulat "Baix Empordà". Des·de Flaçà a Palamós hi ha un tranvia que's nomena "tranvia del Baix Empordà". És el que passa per Llofriu. A un quart de la Bisbal, hi ha un poblet nomenat Empordà. Essent

aixis he cregut qu'era millor anotar a·baix de cada cèdula "Llofriu" i a continuació "Baix Empordà" peraquè no hi hagi confusions amb les paraules ampurdanesas, dons jo li prometo que essent ampurdanesos els de Figueres i els de Palafrugell, hi ha forsa diferència de pronunciació. La paraula del mitx de cada cèdula la poso tal com la pronunciem nosatros, ben bé ho faig perquè com és tant diferent el parlar nostru del de Vostès, cal posar-i la paraula com la parlem, i entre·parèntessis com se escriu. Sempre que n'hi hagi alguna de dubtosa[,] si és que fa algun servei, pot retornar-me-la tantes vegades com sia, fins que ens hàgim ben entès[,] com per exemple l'"estintolar". Ho trovo molt pro molt estrany que Vostè no conegui aquesta paraula. Es pot conjugar i tot. "Estintolar-se" és com si diguéssim "apoiar-se". Un que es peus li fan mal i no se pot tenir dret, s'"estintola" a sa paret. És senyal de mandra o poca salut. Un abre fruiter que té molta fruita, i se té por que es brancs s'esqueixin per el pes de "ses pomes" se posa una "xoca" (estèntul o soc que fa tres brassos) a terra, i se fa que la branca carregada de fruit descansi (s'estintoli) a sobre de sa "xoca". També s'hi posa una furqueta i ses branques carregades s'"estintolan" o descansan sobre sa furqueta. I per últim, si es grané és massa bei (vell) i hi ha hagut bona anyada de gra, blat o lo que sigui queda ple i pesa, se té d'apuntalar[,] apoiar o estintolar[,] que tot es lo mateix. De les tres peraules les més popular és "estintolâ". Ve-li aquí esplicat lo que vol dir "estintolâ". Ja ho té ben entès[,] fà?

El qüestionari que are faix parla des vénts. Jo hi poso "bent", i encare nosatros només diem "bén". Al pronunciar, ens "mengem" la t final. Com que la lletra ve no la pronunciem mai, jo no me recorda a Mallorca si la usan, i fins me semble que sí. L'hi'n incloc unes quantes i li agrairé que si no ho faig bé m'ho indiqui ben aviat. La ç no la uso mai [i] en el seu lloc hi poso la esse sensilla perquè com que sé tant poc d'escriure bé com cal, no sé ont la tinc de posar. Amb els accents sí que m'hi miro forsa, a fi que m'entenguin millor. N'hi poso masses i tot, pro axís defineix millor la paraula. És fosc i no m'hi veig.

Tinc rebuda la seva volguda del 22. Tant de bo veiem confirmades les seves bones esperanses. Lo que veig[,] que a Madrid se passan el temps beraiant-se. Veurem què faran!

Fins a un·atre me despedeixo esperant lletres de Vostè ben aviat, perquè jo pugui trevaiar amb seguritat d'èxit. Li repeteixo allò que li dic mes amunt de si serveixen tonteries populars, que a mi me sembla que té mes comte per l'Obra del Diccionari paraules rurals usades aquí, amb la deguda explicació. Tenia rao Vostè que gairebé resultan massa

petites aquestes cèdules que li incloc. En tinc unes quantes que vaig aprofitant. Les que som fet fer are ja són del tamany de les que vostè em va remetre<t> dies enrera.

Passiové, i que Déu ens ajudi a fi que ben aviat poguem veure la feina que "fresqueja" de debò (una feina que fresqueja és que s'en veu bon tros llest).

Afectuosos recorts de tots els meus per·a Vostè, i saludi afectuosament de part meua a tots els que l'estiman i acompanyen que som junts la colla que'l coneixem bé. Una atdmiradora s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas viuda de Bassa

78. Alcover → Rocas, 7-3-1920

Ciutat de Mallorca

7 mars, 920

A Dª Irene Rocas

Molt senyora meua i amiga: En mon poder la seva de 29 de febrer, que li agraesc.

Les cèdules que m'inclou, van bé. Procuri sempre fer la lletra ben clara, ben clara.

Les notícies que me vénen de Madrit sobre la consignació en presupost d'una forta cantitat p'el Diccionari, són de cada dia més favorables i satisfactòries. Ple demanades 32.000 pessetes per cada any; i lo President del Consell de Ministres, lo Ministre d'Instrucció Pública, n'Alba, i en Riu, lo Diputat per Sort-Viella, de la Comissió de Prepuposts dites 32.000 p'el Diccionari Català-Valencià-Balear. Vaja, estic moralment segur de conseguirles. Per lo mateix ¡coratge! ¡endevant! ¡Fassa cèdules i més cèdules, dona santa de Déu!

Vostè té moltíssima de raó que en els questionaris elze demanen coses que no fan gayre p'el Diccionari. Vostè en precindesca de tals coses, i replegui mots i més mots, els que vostè crega que serveixen per tal cosa. Lo que importa són mots, mots, mots catalans, tots els mots que s'usen fins i tot els duptosos. Ho replegui tot, i aquí ja garbellarem, ja triarem.

Posant Llufriu a cada cèdula, ja n'hi ha prou. Ara, si hi hagués altre Llufriu, caldria posar "Baix Empurdà". Jo no sé que n'hi haja d'altre de Llufriu.

Això, procuri sempre ab tota la cura i l'esment del món escriure les paraules tal com el poble les pronuncia a Llufriu.

He presa bona nota d'*entintolar*. ¿Com així del verb *estintular* surt lo sustantiu *estàntul*? (¿no ès *estíntul*?).

A Mallorca pronunciam la –t de *vent, pont, cent, alt, jent, munt*, etc.

La ç? Fa bé de no usarla. Jo em som inimic. Just la us en molt pocs casos: venç, comerç, audaç, feliç, terç.

Les cansons populars que li surtin al pas, les replegui, si pot; molta volta inclouen mots preciosos i sobre tot frases, per la sintaxis d'alt preu. Comandacions a tothom de casa seua.

Lo de Madrit me du molta de feyna. No me atur d'escriurehi per assegurar la cosa.

Son afectíssim.

Antoni Mª Alcover, pre.

79. Rocas → Alcover, 13-4-1920

[Contestada 16 maig 920]

¡Visca Jesús!

Llofriu 13 abril 1920.

Distingit i molt apreciat m[ossè]n Antoni:

Ahir vaig enviar a la Llibreria Verdaguer un plec de mil paperetes per·a Vostè. No les he catalogades, perquè m'ha semblat millor que tota vegada que són contestas a preguntes dels qüestionaris com Vostè va indicar-me, anaba millor ordenar-les lo possible per els mateixos qüestionaris. N'hi ha unes quantes que no hi perteneixen, i aquelles les he catalogades per la primera lletra. Tingui paciència de repassar-les, i si no ho faig bé pot corretgir-me, que amb molt de gust esmenaré lo que sigui convenient.

Que sigui per·a Vostè la meua més coral enhorabona, per el èxit obtingut a Madrid i a Barcelona, encare que hagi fet destapar la caixa des trons, i troni de llevant fins a ponent, i de mitdia a tramuntana. Fins que han vist que Vostè ha guanyat el plet han callat cum uns morts. Escolti bon amic: sab qu'és una cosa qu'és negra negre cum un corp, que quant lu tocan fa lu mort? És un escarbat. Ells han fet igual qu'els escarbats. Quant els han tocats de dret, han callat, han plegat ses grapes, com si res se digués: pro quan han vist l'èxit obtingut, treuen foc per els caixals. L'Alomar, quina pessa si fos d'or! En fi: are lo que me sembla que convé més, és no gaires polèmiques, i que Vostè se cordi ses espardenyes

(perdoni'm la espressió tant vulgar, pro aquí molt usada) i que se fassi forsa feina, a fi que un atre any al discutir-se els pressupostos hi torni haver una quantitat com cal per dur a terme la seua grant Obra del Diccionari. Avant i sempre avant que Déu és amb nosatros.

No sé si m'hi entretinc massa[,] amb els qüestionaris, i això que passo molta cosa de llarc! No obstant, crec qu'encare que qüestió d'adagis, enga[n]yais, corrandes, etc, encare que no ho sembli gaire útil, sempre s'hi recullan paraules que sembla que un ni s'en dona comte pro que no deixan de tenir importància. No he pogut trevaiar molt perquè vaix esser uns dies a Barcelona per qüestions de l'herència dels fills, i després he tingut un mes aquí el qu'està malalt, i sempre dóna feina encare que no fassi llit. Ell és qui me feia aquells dibuixos de coses de la cuina. Are sense ell, no he pogut dibuxar ses eines de conreuar ses vinyes. Què hi farem!

Els dies que vaig esser a Barcelona vaig anar a visitar el nostre estimat amic d[octo]r Griera, que va estar molt greu de l'encefalitis letàrgica. Per poc se'ns mor. Sort del d[octo]r Villà; el coneix Vostè? És especialista per malalties del cervell. Ha estudiat anys a Alemània i és amic dels d[octo]rs Barnils i companys. El d[octo]r Griera quant jo el vaig veure (que fa un mes) ja estaba forsa millor. Jo crec que encare no trevaia, i això qu'està malalt d'avans de Nadal.

S'acaba 'l paper i tinc de plegar.

Passiové i d'aquí un atre dia. Si no mana lo contrari seguiré trevaiant.

Déu li do molts anys de vida per·a fruir la seua victòria. És lo que més li desitja la seva atmiradora

I. Rocas

80. Alcover → Rocas, 16-5-1920

Ciutat de Mallorca

16 maig, 920

Molt senyora i amiga: En mon poder la seua de 13 d'abril que li agraesc de cor. Com arribà després de dia 16, que jo m'embarquí i no torní a Mallorca fins dia 12 del corrent, fins ara no he vista la seua carta. Escric a ca'n Verdaguer que m'enviïn lo paquet de cèdules de vostè; i en tenirles, les me miraré per veure si hi ha qualque observació que fer, i per gir postal li remetré 100 pessetes a conte de la seua feyna, que estic segur de que serà bona. De

manera que vostè i sos fills i filles poden treballar a conte meu tan com vulguen. Tot lo que han enviat a l'Institut m'ho poden enviar a mi, i jo els ho pagaré, si Déu ho vol. D'aqueixa manera vostè me podria proporcionar tot lo vocabulari de l'Empurdà, allà on Llufriu n'és un centre tan magnífic. Seguesca lo sistema que diu que segueix per fer les cèdules. Si el seu fill no pot dibuixar les eynes i altres objectes materials de què parlin les cèdules, veja si a Llufriu hi ha qualque dibuixador que elze dibuixi, i vostè li pagui la feyna i m'enviï a dir lo que li haja costat, i jo le hi abonaré.

Estic ben conforme de defogir de polèmiques. Feyna de diccionari m'interessa fer. Si vostès són a Llufriu aquest estiu, podria esser que elze fes una visita, puys he de recórrer els Pirineus i arribar a Cadaqués, Figueres, Campmany i Olot. Mossèn Griera sembla que s'és adobat, però li cal repòs una temporada.

La victòria meua contra els farsants de l'Institut és grossa del tot, gràcies a Déu. Siguem nosaltres bons, que Déu may falla.

Son afectíssim.

Antoni Mª Alcover.

81. Rocas → Alcover, 12-6-1920

¡Visca Jesús!

Llofriu 12 juny 1920

M. I. Sr. Dr. mossèn Antoni M. Alcover.

Déu lo guart m[ossè]n Antoni:

Fa dies que res sé de Vostè. Com que no m'ha dit que la meva feina sigui mal feta, deu esser passable; i jo he continuat trevallant. En tinc un plec de mil més que remetré a can Verdaguer qualsevol dia.

Vostè hem diu que la meva feina la poden fer els meus fills; pro cregui que no en surtirian pas lluïts. Per·a poguer escriure la parla ampurdanesa[,] sobre_tot que no sigui viciada, se necessita haver viscut amb un mateix poble anys i panys (dita nostra) com ho he fet jo, que els meus avis i 'ls meus pares[,] que Déu hagi perdonats[,] paterns i materns, tots eran fills de Llofriu, i per lo tant la nostre parla, els nostres mots, usos i costums, tot plegat és amb mi tant atapahit, que en qualsevol lloc que visqués no me descuidaria; pro els meus fills, com que de petits anaven amb escoles que ni eran catalans (els Germans Maristes)

després eran molt jovenets i les noies petites que vàrem surtir de Llofriu, aixís és que els pobres no coneixen gaire cosa que sigui ben nostra. Are jo li volia proposar una cosa que jo n'he pensat poria anar bé, i és feina que porian fer-la les noies[,] que tenen lletra més clara que la meva, i potser aportarian feina bona per·a l'Obra del Diccionari. Com li deia temps enrera a l'Institut els hi donen feina per·a el seu Diccionari (que quissab qui'l veurà llest)[.] Hi portan poca pressa. Are han enviat sis tomos (o volums) del Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana. Ja n'havian copiats alguns atres avans. Els que tenim són des del sisè volum al dotsè. No li apunto les pàgines que ha paraules subraiades, perquè no sé si li convindria l'esmentat trevall. Aixís les cèdules les faríam dobles una per·a Vostè i un·atre per l'Institut. Ja m'avisarà si li plau, fa?

Me diu Vostè que al istiu vinent pensa donar una volta per la nostra comarca? Ho trovo ben encertat. És així com se faria càrrec de tot lo nostre. Lo que li encarrego és que no se fassi acompanyar per "senyós" dons ells res saben d'usos i costums de poble. Són els més humils que parlan la veritable llènga popular.

Nosaltres fa vora d'un any que hi som per causa de que na Gracieta va anar a ocupar el pis que tenim a Barcelona. Així que tot l'istiu pensem continuar aquí ont ens hi trovarà sempre que tingui gust de veure'ns. Si m'avisa amb temps li podré avensar com estaran trens i autos dons no van gaire puntuals qu'en diguem.

Tampoc pot contar per·a res amb el nostre senyor rector del poble, doncs és un home poc edificant i per lo tant n'estic forsa allunyada. Li semblarà estrany donat el[s] meus sentiments piadosos tant arrelats, pro precisament és per lo poc formals que he notat amb ell tot lo que se fa referent al seu ministeri.

Afectuosos records dels meus fills i sab pot manar a sa af[ectíssi]ma en Jesús.

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

82. Alcover → Rocas, 13-6-1920

Ciutat de Mallorca

13 juny, 920

Molt senyora meua i amiga: Dimegres passat li volia enviar, segons li havia promès, cent pessetes per gir postal a conte dels treballs que té fets per lo diccionari, i ens trobàrem que no els hi poríem enviar a Llufriu, perquè no hi ha oficina per això en aqueixa vila

empordanesa. Doncs me diga a on vol que li enviï les cent pessetes? A Barcelona? a Girona? A on i com?

Supòs que vostès segueixen fent feyna lexicogràfica. Que en fassan forsa!

Aviat vendré a Catalunya per empendre una llarga escursió pe'ls Pirineus. Segons com serà, passaré per Llufriu per estudiarhi la conjugació si vostès hi han d'esser.

Son afectíssim

Antoni Mª Alcover, pre.

Estic escrivint lo Bolletí de maig-octubre. Ja hi ha tres fulls tirats. Me sembla que n'hi haurà altres tres.

83. Rocas → Alcover, 16-6-1920

¡Visca Jesús!

Llofriu 16 juny 1920

Déu lo guart bon amic:

Acavo de rèbrer les seues agraïdes lletres que s'hauran creuat amb les meues darrerament adressades a Vostè.

Sí que vaig badâ de debò, no advertint-li que Llofriu és de tant poca importància, encara que s'en parla per tot lu món. No és vila: ni amb prou feines poble. Som agregats al municipi de Palafrugell, i tenim tant·sols un arcalde de barri i prou. Hi deurà haver, contades ben arreu, unes-cinc centes ànimes. Amb tot i ser un lloc tant reduït, és acampadó; dons se compon de gent aixerida i trevaiadora i no hi ha ningú que vagi de porta en porta a mendicar el nostre pa de cada dia.

Tothom se lleba dematí, i qui amb bestiâ qui d'atre manera, se l'ha campa. Estem a mitjoreta de Palarugell i tenim estació ont hi passa el tranvia del Baix Empordà[,] que hi està cinc minuts fins a Palafrugell.

An aquesta vila, que crec Vostè ja coneix pot girar-me l'import des trevais del Diccionari. Al meu nom[,] Palafrugell i prou. A correus ja m'avisaran, i airé a recullir lo que sigui. Lo que sí convindria, que quant giri, me adressés cuatre mots notificant-m'ho. A can Verdaguer deuen tenir ja el segon plec de mil cèdules que fa uns dies hi vaig enviar per el recader de Palafrugell. Lo que ha passat és que me s'en varen endû el paquet sense que jo

m'en donés comte i no varen pagar el recader, i de segur que a can Verdaguer l'hauran hagut de pagar. En fi[,] no li vindrà de dos o tres rals que devia costar.

Si li convé la proposició que li vaig fer referent als llibres del Institut, li agrairé m'ho notifiqui aviat, que les noies s'hi posarian desseguit. La meua feina dels qüestionaris la vaig fent. An el plec darrerament enviat, hi ha algunes cèdules escrites després de llegir el Bolletí febrer-mars d'aquest any, a·unt hi parla de Eivissa (pàgina 25). Allò de «mu la turnaran», «bu la cumpraran», etc.

Sab que En Joan des Pa m'és molt simpàtic? Ja m'agradaria de desafiar-lo a qui en trovaria més[,] de frases i comparanses populars. Ja m'en llegirà Vostè si vol a les cèdules de tonteries d'aquelles que Vostè fa esment an el Bolletí com per exemple aquella «Com estam? Pocs doblers i molta fam». Hem varen fer molta gràcia totes aquelles agudeses: pro aquí n'hi ha pel pare i per la mare[,] de respostes aixís.

De nou li repeteixo que no pensem per surtî d'aquí d'en tot l'istiu, pro quant vulgui venir serà millor m'avisi. Aquí hi ha un jove paleta que me va fent els dibuixos del seu ram; pro va fer com an ell li ve bé. Ja en parlarem. De la conjugació que'm parla, ja l'arreglarem.

Passiové i amb afectuosos recorts dels meus se despedeix sa molt atenta s[egura] s[ervidora].

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

84. Alcover → Rocas, 20-6-1920

Ciutat de Mallorca, 20 juny, 920

Molt senyora meua i amiga. En mon poder les seves de 12 i 16 del corrent, que li agraesc.

Li escrigué fa una quinzena de dias i se veu que no hi arribà la carta, a on li deya que anaven bé aquelles cèdules de llenguatge vivent que m'envià, i li feya altres observacions que ja no me recorden, de manera que tiri endevant fent cèdules de llengua vivent, dels varis arts i oficis, segons el qüestionari que ha rebut de Mn. Griera de l'any 1913 ensà.

En quant a les seues filles també en poren fer de cèdules per mi d'aquells llibres que diu que ha rebut per ferne i que duen senyat lo que n'han de copiar.

En venir a Llufriu, vendré tot sol. Ja l'avisaré en sebre lo dia. Quant més petit sia lo poble millor per mon objecte.

Avuy li enviam un gir de 100 pessetes a conte de la feyna que té feta p'el Diccionari. Lo gir l'enviam a Palafrugell a nom de vostè.

Aquest jove que diu que hi fa els dibuixos per lo del Diccionari, que en fassa forsa; i en venir jo, ja ens entendrem. Cont sortir de Mallorca els primers dies de juliol i la primera aturada d'estudi de conjugació seré Llufriu.

Comandacions a sos fills.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover, pre.

85. Rocas → Alcover, 24-6-1920

[Contestada 4 juliol, 920]

¡Visca Jesús!

Llofriu 24 juny 1920

Déu lo guart m[ossè]n Antoni:

Ahir vaig anar a cobrar el gir que va enviar-me. Veu com va anar bé enviant-lo a Palafrugell. Això va ser es demati; i a la tarde vaig rèbrer les seues agraïdes lletres. No la vaig pas rèbrer[,] la carta a què Vostè se refereix. Com que m'hi diu que la seva visita és molt vora de cumplir-se de moment no seguiré fent cèdules esperant que Vostè m'acavi d'ensinistrar. No per això dexaria de fer feina dons tinc la costum de portar una llibreteta petita cum el pla de la mà, i hi anotu lo que m'he s'acut. Després amb facilitat omplu cèdules i mes cèdules. A més, els darrers qüestionaris rebuts de m[ossè]n Griera els tinc bastant endarrerits, perquè és qüestió de aines de diferentes indústries i com que recullint trevai per lo de m[ossè]n Griera me servirà tambe per Vostè, tot plegat faré el recull més rebuscat, cuant a trovar els mateixos fusters, minaires, etc. Are ens han remès un de blau. Se refereix al mar[,] ses tempestes i noms de les matexes i demanan sigui fet amb urgència. Per·a fer-lo bé com cal, també tinc d'anar a trovar persona pràctica que m'ho espliqui. La qüestió és anotar les paraules ben segura i no entregar el bloc a mitja feina, que també servirà per la nostra. A casa, are som nou de colla i dissapte m'arriva na Gracieta amb els més petits i la minyona i un amic que té amb nosatros la seua senyora i la seva sogra ja fa més d'un mes, perquè la més jove no té massa salut qu'en diguem. No és pas que llogui cap habitació de casa, és que la esmentada família són uns amics molt volguts.

En Serafí el tenim amb un poblet del Pirineu francès a pocs minuts de Bur Madam [Bourg Madame] (perdoni si no ho escric com cal). Aquí an el meu fill, al istiu no li va bé perquè és massa calurós. Tots els altres temps de l'any li van bé.

Sobretot escrigui amb uns dies per endevant a fi que tot vagi com una ceda. Coneixarà na Gracieta i tota la seva canalla[,] que cregui són entramaliats de debò. Dilluns proppassat am el tren del vespre, m'hus varen comparèixer els dos grants tots sols des de Barcelona, i això que aquet mes han cumplert onse i dotse anys respectivament. La meva filla i 'l seu marit els fan espavilar perquè no volen que siguin puarics (porucs). S'estaran a Llofriu fins al[s] darrers de juriol o primés de gost, que arriva el meu gendre per·a recullir-los i entornar-se'n una temporada més cap a la República Argentina. Tot aquest enrenou impadeix una mica que de moment no pugui tirar molta feina endevant, dons s'embarcaran si Déu ho vol la primera desena del pròxim setembre. Tot el mes de gost, penso que les noies i jo farem forsa feina perquè els meus fills i néts s'en aniran a Pineda a casa de la mare d'en Llorens fins a la sortida definitiva que tots ens reunirem a Barcelona per uns dies. Esperant la seva visita, se despedeix sa molt atenta s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

86. Alcover → Rocas, 4-7-1920

Ciutat de Mallorca

4 juliol, 920

Molt senyora meua i amiga: En mon poder la seua de 24 de juny derrer, que li agraesc de cor. Quant resolguí fer l'eixida filològica en projecte, me creya poder sortir de Mallorca més prest, a mitjan juny, però no ha pogut esser. M'embarc dia 8 cap a Menorca i dia 12 cap a Barcelona. Com he de recórrer els Pirineus Catalans de cap a cap i per allà just hi poden anar els tres mesos d'estiu (juliol, juny, agost) i jo només en tenc dos, i com me convé visitar a l'Empurdà no sols Llufriu, sinó qualque altra punt, he pensat no aturarme a Llufriu fins que hauré recorreguts tots els Pirineus, la 2a quinzena de setembre. En sebre lo dia, ja l'avisaré.

Per lo mateix, vaja fent cèdules per mi tantes com puga. Vostè les fa molt bé; seguesca com fins aquí, però procuri fer sempre la lletra ben clara. Saludi sos fills i filles, néts i gendres. Da Gracieta la coneguí a Girona l'any 1902.

Son afectíssim

Antoni Mª Alcover, pre.

87. Alcover → Rocas, 9-10-1920

Ciutat de Mallorca

9 d'octubre, 920

Molt senyora meva i amiga: Li enviam per correu set mil cèdules en blanch per_què les mos umple de mots empurdanesos. D'avui endevant, no se fassa tallar pus cèdules a Llufriu, perquè ens surten massa cares. Ja les hi enviarem de Mallorca. I quant vostè en tenga de plenas quatre o cinch mil, en lloch d'enviarles a Barcelona, les m'enviï per correu i certificades a Mallorca, posant demunt lo paquet: *Original de impremta*. Me crega, aquest és el medi més segur i més econòmich. La setmana qui ve me miraré els paquets que tench de vostè i els hi pagaré, demanantli les aclaracions que convenguen. ¡A veure si me'n replega moltes, ben moltes de cèdules de llenguatge vivent, que lo manco les hi pagaré a cinch cèntims la cèdula. Me cauen millor les de llenguatge vivent que les de llenguatge escrit. P'el llenguatge vivent vostè pot servir-se d'ajudants que li vagen a cercar els mots i vostè llavò els escriu. La qüestió és que ens enviï molt de cabal, com més millor. Comandacions a tota la seva maynada. Son afectíssim Antoni Ma Alcover.

88. Rocas → Alcover, 11-10-1920

[Contestada 31 octubre]

¡Visca Jesús!

Llofriu 11 octubre 1920

Déu lo guart mossèn Antoni:

Suposo que la present ja el tornarà per caseua trescant, i desitjo al mateix temps que ja no tingui d'utilitzar ses uieres negres que li eclipsin la llum del dia tant necessària com estimada. Si no pot esser tot lo que li acavo de desitjar, per lo menys que no corri cap perill el primer dels seus sentits corporals, i que junt ab tots cinc sentits, tots els seus membres frueixin bona agilitat a fi de fer feina de la bona ara i sempre.

Avui el recader de Palafrugell li haurà portat a can Verdaguer de la Rambla, un paquet que conté 1.714 cèdules Luliana VII. [Arqueològica] i 1.546 Luliana VIII. Com que

fa temps que tenim els esmentats llibres, aixís com tres volums més, això fa que a fi de poder-los retornar aviat ens afanyem a enllestir-los. Encare no som escrit al s[enyo]r Montoliu demanant-e-li si és cert que no'n donaran més[,] de feina[,] a fora del Institut. Aviat ho esbrinaré tot. Tampoc sé si mossèn Griera ha retornat de les rutes que feia per la província de Lleida. Aviat li escriuré. Desseguit que tinguem avensat lo del Institut[,] que serà promte, em posaré amb els qüestionaris; i així tot s'enllestirà aviat[,] qu'és lo que més convé.

Vaig anar a preguntar al p[r]eu de les cèdules en blanc, i varen dir-me que per pocas (qüestió de mil) m'en cobrarian més pro que si fossin tres o cuatre o més mil, encare les taiarian a 11 rals el mil com varen costar les darreres que vaig fer. Encare en tinc unes tres mil per omplir. Així, que d'aquí les hagi acabades, poden haver pujat o baixat de preu. El recader m'ha costat una pesseta. És per això que com que lo mateix cobra per exemple si n'hi ha un mil més o menys, és preferible que n'hi hagi un paquet una mica replè.

Are me sembla que ja podré fer més feina, perquè som pocs i fa bon temps. Quant me fassi algun giro postal, bo serà que a més del meu nom[,] Palafrugell, hi afegeixi Barri de Llofriu; dons encare que el que s'en cuida em coneix una mica, és quelcom "tivat", i l'atra dia vaig rèbrer 50 pessetes que un me devia, i ho va fer per el gir, i només hi va posar el meu nom[,] Palafrugell, i l'home no va enviar-me cap avís perquè no hi deia Llofriu. Ell va dir-me[:] «La conec i tot[,] a vostè, pro no li he volgut dir res perquè no procura que hi posin Llofriu.» Sort que la persona que remetia m'ho va avisar per carta que se va retrassar i tot; pro si no m'hagués escrit encare potser no ho sabria. És per això que l'i demano i al mateix temps si m'enviés cuatre mots sempre aniria millor.

No sé si les cèdules els hi plauran. Són fetes iguals com les que fem per a l'Institut i sempre n'han quedat del tot agradats. Si hi tenim de fer quelcom més, li agrairia ens ho indiqui.

Quant sàpiga noves del bon amic m[ossè]n Antoni Griera ja l'hi faré saber. Déu li do molts anys de vida curulla de prosperitats, li desitja sa atenta s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

89. Alcover → Rocas, 31-10-1920

Ciutat de Mallorca[,] 31 octubre, 1920

A d[ony]a Irene Roques

Molt senyora meua i amiga: Divenres passat li enviàrem a Palafrugell 120 pessetes per gir postal. Ab les 100 que li enviàrem devers lo juny, són 220, ab les quals hem pagades les cèdules que fins avuy vostè m'ha enviades.

Vostè envià de llenguatge vivent dos paquets: un de 990 i l'altre de 985. Sumen 1.975: a 6 cènt[ims) la cèdula són 118,50 pessetes; i per_què siga tallada rodona, n'hi contam 120. Les cèdules enviades derrerament, tretes de la Luliana són 3.260: a tres cènt[ims) la cèdula, són 97,80 pessetes. I perquè siga també tallada rodona, n'hi posam 100. I vet·assí les 220 pess[etes) que hem enviades a vostè. A veure si me fan noves remeses de feyna, i els ho pagarem a l'acte. Insistesch en que fassen la lletra ben clara ben clara, que no hi haja may duptes en la lectura.

L'ull segueix bé, gràcies a Déu, i no me atura gens de fer bona feyna.

Li convé més fer feyna per mi que no per l'Institut. Lo llenguatge vivent és lo més urgent i lo que li produeix més a // vostè. Ara aprofitin aixís mateix els volums de la Luliana que tenen; però, en haver-los acabats, se posin vostè i les seues filles i fill a replegar llenguatge vivent, no manifestant a negú per qui lo repleguen; i jo me'n guardaré prou de dir-ne res demunt lo Bolletí. Si totes vostès treballen demunt lo llenguatge vivent, figur-se les cèdules que poden omplir i els diners que poden guanyar. M'hauria d'enviar nota dels qüestionaris que té de l'Institut, perquè jo no elze tinch, per sebre jo de quins rams fan vostès cèdules i poder omplir els buyts que hi haja i dir a vostè de quins altres rams ha de fer cèdules a fi de que la replega de materials se fassa igual per_tot. Ja m'enviarà a dir també tot lo que ha gastat de fer tallar cèdules en blanch i ab recaders. D'avuy endevant enviï les cèdules fetes i plenes, per correu i certificats els paquets, ben embolicats i fermats, i llavò m'enviarà a dir lo cost, i le hi pagaré. Els paquets de cèdules en blanch, ara els enviam més defensats i ben acondicionats[.] An el gir postal posàrem lo seu nom i llavò *Palafrugell-Llufriu*.

Comandacions a les seues filles i fill.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover pre[vere].

90. Rocas → Alcover, 17-11-1920

¡Visca Jesús!

Llofriu 17 novembre 1920.

Déu lo guart bon amic m[ossè]n Antoni:

Ens trovem a ple estiuet de Sant Martí. Després de tantes plujes veure relluir el sol sense la nostre implacable tramuntana, segur que fa bo viure an aquet joliu reconet ampurdanès de Llofriu des d'a·unt li escric les presents ratlles. Qu'en deu esser[,] de deliciós[,] an aquet temps del proper fret viure a la terra de Mallorca. La meva Montserrat amb el seu promès estant fet progectes ont aniran a fer el seu passeig nuvial, i sempre recauen que volen visitar Mallorca. Jo els hi aprovo, ja que se volen casar pel febrer[,] que sempre és un mes cru i negre.

Ja fa dies, i amb la deguda puntualitat, vaig rebre l'import que va enviar-me per gir postal. Déu l'i pagui. Lo que li adverteixo és que els girs ja van bé com els remet; pro tota la correspondència, res de Palafrugell. Al meu nom[,] "Llofriu (província de Girona)". Aixís arriben un dia més aviat. L'ambulant del tranvia del Baix Empordà deixa el plec de la correspondència de Llofriu amb un xicot carter que tots els dies a l'hora que passa el correu va a la estació i ho recull i després ho passa a domicili. És un carter que paga el municipi de Palafrugell[,] d'a·unt en som agregats. Els certificats també els recull el nostre carter. Ben enterada de la seua darrera carta procuraré complaure'l tan bé com sàpiga. He demanat (com vàrem quedar amb Vostè a cal Manso) "Blanquerna" i "Fèlix" a fi de treure'n la feina que hi vàrem fer per l'Institut. Ho faran les noies i jo trevaiaré de ferm amb el llenguatge vivent.

Ahir li vaig enviar un paquet de paperetes llestes. N'hi ha 2.874. Totes són lulianes. Com que Vostè amb sa darrera lletra hem demanaba una llista dels qüestionaris, en vaig pendre nota i'l vaig incloure junt amb alguns qu'en tinc de repetits i no'm fan cap falta. Jo crec que si adobtaven la ideia d'enviar-ne als collaboradors de totes les comarques ont en tenen aniria millor perquè aixís un·om va més ben guiat pera fer feina. No li sembla?

També amb la present li incloc la factureta com Vostè m'indica dels gastos que som avensat des que trevaio per·a Vostè. L'atre dia vaig cridar amb un home del poble qu'és minaire i li vaig fer una pila de preguntes sobres noms del seu ram. En vaig fer algunes notes que aprofitaré. Tambe tinc demanat amb un boter per lo mateix. La setmana entrant, penso anar a Tamariu (platja vora de Palafrugell) i adquirir material dels mariners pescadors etc., i aixís aniré fent reunint tots els oficis com podrà veure amb els qüestionaris.

Si el col·laborador vol, se pot fer un bon escorcoi; pro se té de volguer-ho fer. Com que a mi és estat una feina que com Vostè ja sap m'ha entussiasmat sempre, dons se pot ben recordar que pel febrer propvinent deurà fer deu anys que jo mateix li vaig escriure a Vostè demanant-e-li si me volia a la colla, i que (sense tenir-ne vanitat) vui pensar-me que no som pas estat de les més "manques". Cregui que si totes les dones de poble que saben de lletra volguessin estimar llurs tradicions, n'hi ha molta de cosa soterrada que val, i que amb trassa i temps, encare hi ha vellets que ho esclubeiarian cum una cutorra i ben entussiasmats amb que se'ls hi celebri lo dels seus bon[s] temps. Quant jo an els Bolletins de literatura luliana [Arqueològica], m'hi complasc llegint tantes rondalles recullides per Vostè, penso que és aixís com se recull tot lo viscut i esplicat, i és per això que jo vuldria que tot surés i[,] un xic cada u, se poria ben fer. Alabat sia Déu!

De nou tinc en Serafí a muntanya. No està pas fixo perquè diu que s'en vol anar cap a la Vall d'Aran al poblet d'Espot. Se troba forsa refet grat sia a Déu.

Passiové i amb recorts de les noies i meu, me despedeixo fent vots per la prosperitat de la Obra del nostre Diccionari, i per la salut i joia de Vostè i companys[,] a quins conto per amics. Que Déu a tots ens protegeixi i ens concedesca el do del bon acert és lo que més desitja la seva af[ectíssi]ma s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

Llista de gastos

1.000 paperetes a 1,50 el mil 1,50 pts

2.000 paperetes a 1,75 el mil 3,50 pts

5.000 paperetes a 2,75 el mil 13,75 pts

Recader 1,00 pts

Certificat 0,65 pts

20,40 pts

[Amb lletra d'Alcover] 86,22

N'hi enviam 107 (pessetes) 106,62

2.874

3

86,22

91. Alcover → Rocas, 24-11-1920

Ciutat de Mallorca

24 de novembre 920

A Dª Irene Rocas

Molt senyora meua i amiga: En mon poder la seua de 12 del corrent, que li agrasesch. També és arribat el paquet de 2.874 cèdules de la *Luliana* que vostè havia fetes per l'obra del Diccionari. Les bestretes són 20,40 pts.; les 2.874 cèdules són 86,22 pts.: sumen 106,62 pessetes i n'hi enviam 107 pessetes per gir postal per_què siga tallada rodona.

92. Rocas → Alcover, 5-12-1920

[Contestada 5 janer, 921]

¡Visca Jesús!

Llofriu 5 desembre 1920.

Déu lo guart bon amic m[ossè]n Antoni:

Ja fa uns dies que vaig rèbrer la seva volguda carta com també la quantitat que per gir postal m'ha remesa i que Déu i la Verge li paguin el bé que me fa.

De lo que me deia de "Blanquerna" i "Fèlix", encare no els tenim aquí. Els de l'Institut hem tenen de fer paquet de feina per les noies, i com que som demanat els dos llibres indicats, esper que els inclouran am l'atre feina que remetin. Si ho fan les noies s'hi posaran desseguit.

En la seva darrera Vostè m'hi deia que més tart demanés la "Lletra de Convit" del Diccionari. Ja la tinc. Amb un dels volums lulians l'i vaig trovar, i semblant-me que podia ser-me útil per·a la extensa recullida de paraules de la comarca, vaig tenir la paciència de copiar-la[,] sobretot tota la colla d'arts[,] oficis[,] ciències etc. tot de cap a cap. Ja savia jo que de molta cosa no hi entenc ni un mot, pro fins per el goig de tenir-ho tot sencer amb una llibreta just amb algunes notes més que hi trovaba com de recomanacions, consells, en fi[,] tot lo que va semblar que un·atre dia podia fer-me servei. Jo estic molt confiada amb que hi ha forsa feina a fer.

Demà ajudant Deu acabarem de cullir ses alibes i ja tindrem un nigul fora de devant. Són curcades i hi haurà poc oli. Alabat sia Deu!

Tindré bon comte a seguir les instruccions de Vostè i del volum lulià i ja veurà si en farem de feina.

És tardíssim, sento bufar sa tramuntana i tinc son i fret. Fins a un·atra.

Recorts de les noies i del noi que tenim aquí fa uns dies.

S'encomana a Déu i a sa Santíssima Mare la seua entussiasta devota

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

93. Alcover → Rocas, 5-1-1921

Saluda

Ciutat de Mallorca 5 de janer de 1921

A Dª Irene Rocas de Bassa, i li fa a sebre que ha rebuda la seua atenta de 5 de desembre darrer la hi agraeix. Me sembla que els de l'Institut no li enviaran feyna perquè totes les notícies que en corren, són de que no tenen una creu. Li repetesch que les seves filles poden treballar ab vostè an el llenguatge vivint segons les instruccions de la *Lletra de Convit*, plana 34, col. 2ª. Si vol una *Lletra de Convit*, ho diga i la hi enviarem, avè que ja ens ne queden poques. Quant més cèdules, ben plenes, m'enviarà més content me farà. A la hora d'ara a Mallorca hi ha més de cent colaboradors que fan feyna an el Diccionari. Hem fetes tallar en dos o tres mesos docentes mil cèdules. L'entusiasme va creixent. A la província de Castelló de la Plana i a diferents comarques de Catalunya hi ha colaboradors de lo més fervent i entusiasta.

94. Rocas → Alcover, 10-1-1921

¡Visca Jesús!

Llofriu 10 gener 1921.

Déu lo guart mossèn Antoni:

Tinc rebuda la seua derrera per·a mi molt agraïda com ho són totes les seues. Lo que m'hi diu de que les noies poden ajudar-me, és una mica difícil are; perquè totes trevallan per el pròxim casament d'una d'elles. Jo vaig fent. M'havia enderrerit una mica per causa d'un fort refredat que m'ha atuït bastant. Are ja fa es darrés badais. Bon ben i barca noba!

Si és que no'ls hi queden gaires exemplars de Lletres de Convit, li agrairé que quant li vingui bé m'en remeti una. Entre una cosa i l'atre sempre ajuda a escurcuiâ milló.

He rebut i llegit tot el darrer Bolletí. N'he pres algunes notes i tot. Referent al safrà, aquí no se coneix per atre nom. Safraneras (mates de safrà)[.]

D'allò que se refereix a la manera barruera de resar, no m'en parli; que jo m'hi som amoïnat algunes vegades. Dies enrera, en parlàbam amb una amiga i ella va dir-me que li sembla que tota vegada que "amén" vol dir "aixís sia", li semblava que quedaba més ben acabat, i que la santa paraula "Jesús" no ho esqueia. Jo fins trovo que té una mica, mica de raó, pro tant·sols una mica, dons per mi hi treuen la pietat popular que totes gairebé les oracions les acababa "amén Jesús". I què m'en diu de la Salve Reina i Mare? Are la resa gairebé tothom en llatí i resulta que la resan la meitat, dons acaban "o dulcíssim Maria", i si se resa en català, encara la obsequiem amb unes quantes peticions i alabanses. Què hi farem! Som dels antichs. Are tot se fa a tota màquina i ningú sab de què va. Compadim-los!

La h final després de la e, és un·atre cosa que com la c cerilla, m'amoïna, i no sé com arreglar-o perquè[,] com diu Vostè[,] dels noms de casa no se deu suprimir, ni dels noms de pobles tampoch i crech que tornaré a rependre-la sempre que em vingui bé. No n'hi mato gaire, perquè de gramàtica en sé molt poca, i ja som beia per anar de nou a estudi.

Del Institut ja fa dies que no en sé res. Vaig felicitar al bon amich m[ossè]n Antoni; i me va dir que s'en anaba a Madrid i Bilbao i que no tornaria a Barcelona fins a mitjans del que som.

Aviat li remetré paquet de feina feta si Déu ho vol.

Que les festes li hagin provat bo i esperant la del seu sant barbut, i que no m'hus porti gaire tramuntana. De tot cor el felicito per l'èxit que va prenent l'Obra del Diccionari.

Records de tots els meus i afectuosament el saluda sa mol atenta s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

95. Rocas → Alcover, 15-1-1921

¡Visca Jesús!

Llofriu 15 gener 1921.

Déu lo guart mossèn Antoni:

La seua grant diada s'acosta, i amb el seu sant patró, a nosatros ens ha avensat una freda i furiosa tramuntana que no m'hus deixa surtir d'es cugó. Cregui que el nostre joliu Empordà, si no fos la malestruga tramuntana, s'hi estaria de lo més bé. Aquest ivern no ha

tingut molta tirada, dons no ha durat mai més de dos dies. Hi ha hagut anys que per aquet temps ens en ha clabat unas tungades de més de quinse dies. Tenim sort que és un vent sa, que allunya tota mena de malalties, i arresserat amb un lloc qu'el sol hi toqui, s'hi està molt rebé. A Mallorca diu que no hi fa fret. A mi la fret m'espanta perquè no deixa fê res i un va tot agemolit.

Tothom tem es sants barbuts[,] que són tots plegats aquet mes. Ditxosos d'ells mil vegades, que en varen tenir de virtut per·a agradar a Jesús!

Amb tot el fervor de la meva ànima, demano a Déu i an el seu sant servent, i patró de Vostè, que li concedescan un sens fi de benediccions i prosperitats, amb plena salut i bona sort, a fi que vegi coronats d'èxit tots es seus desitjos que ben merescuts s'els té; i que els qui l'acompanyan li siguin fidels are i sempre, i que junts puguin celebrar la desitjada victòria.

Que no tingui de fer visites al d[octo]r Barraquer a fi que amb tota llibertat pugui continuar dirigint la grant feinada que té al devant. Cap a últims de la setmana entrant ajudant Déu penso enviar-li un plec de tres mil paperetes de llenguatge vivent. Com li deia l'atre dia: el pròxim casament d'una de les noies, la fret, i el refredat me tenen una mica endarrerida, pro ja ho tornaré recuperar, dons els dies s'allarga, i la feine de casa mimbarà si Déu ho vol.

Mentrestant de nou li endresso la meva més afectuosa felicitació per la seua onomàstica festa.

Corals recorts de tota la meua colla, i sab bé lo molt que l'admira la seua devota col·laboradora i s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

96. Rocas → Alcover, 27-1-1921

¡Visca Jesús!

Llofriu 27 gener 1921.

Déu lo guart bon amich:

Per fi are mateix acabo d'enpaquetar les tres mil cèdules de llenguatge vivent. Hi he fet lo qu'he sabut. No les he ordenadas del tot, per lo que Vostè hem va dir a l'istiu passat de que ja tenen bona colla que s'en cuiden. Tan·sols he procurat que no vagin gaire

barrejades de lo que tractan referent als qüestionaris del Institut, a fi de que siguin compresas amb més facilitat. No és que tracti de “parxxxx” als que tenen de fer la feina de les meues cèdules; al contrari, és perquè bo i amb tots els meus bons propòsits, comprenc que tot sovint rellisco a fer lletra de aputacari i barbé[,] que diu que ni ’l dimoni l’entengué.

Ahir vespre de tot, amb el darrer tren vaig rèbrer el Bulletí. El vaig llegir tot vora d’es foch. Seguint el seu bon exemple, jo també havia pensat de tant en tant fer ús de ses y (gregues) i fins de les ñ i tot a fi que se comprengui més bé la paraula escrita. No ho he fet, per a respecte a Vostè, i perque he tingut pô que m’hi acustumaré i després qui ho treu! Amb tot, comprenc que la principal qüestió és que els qui tenen de repassar les cèdules les comprenguin amb facilitat a fi de no perdre temps. Jo procuro sempre per mica que no’m distregui d’escríurer-las tal com les parlem, dons com Vostè sab, s’hi suprimeixen lletres finals per exemple “ben” (“vent”), “cusî” (“cosir”) etc. També des d’are usaré la ñ. Per exemple “muñî” (“munyir”). El qu’ho té de veure en fa més avia. Me sembla qu’és millor qu’ens prenem una mica de llibertat i prescindir de normes. De cap manera en sé[,] d’escriure bé, ni català ni castellà. Vaig anar a costura cuatre anys mal cuntats, i dic mal cuntats perquè de festes en vaig fer moltes, totes elles ben a·pesar meu, pro com que al poble no teníam mestra anàvem a Palafrugell i no sempre hi podíam anar, uns cops per feina i atres per mal temps. Als dotze anys vaig plegar, i mai·més hi he tornat. No obstant, com que m’ha agradat molt l’instrucció, m’he fet la meua escola i n’he sortit com Déu ha permès i encare gràcies.

Amb els qüestionaris, he procurat fer tot lo aprofitable possible el trevai, i amb tot, tinc por que hi ha masses dites populars. Només, que Vostè va dir-me que amb dites, corrandes i estrofes de cansons Vostès hi espigolan paraules que nosatros ni ens en adonem. Si no ho faig bé, li prec tingui la caritat de corretgir-me.

Li incloch dues cèdules perquè con me respongui, hem fassi ’l fabor de dir-me quina ba més bé. Hi tinc un dupte amb l’encapsalabsa [sic]. No sé si con d’una meteixa paraule hi ha més d’una cosa per tractar, tinc d’encapsalar-la amb la paraula de referència, o tal com és la dita popular que s’hi refereix. Fa que m’enviarà la lletra de convit. Amb el plech d’avui hi ha alguns dibuixos d’aineas (einas) de conreuar la terra. Ara tinch el noi a casa i hi té trassa. Està forsa bé gràcies a Déu. Més tart anirà a muntanya i ja procuraré que me remeti feina de paraules viventes[,] que diu n’hi ha moltes i que les recullirà.

El dia 10 del pròxim febrer se casa una de les noies. Déu els hi do bon acert. Tenen progectada una excursió a Palma de Mallorca i sos voltants i tindran el gust de fer una agradosa visita a Vostè.

Encare no tenim el plech de feina del Institut.

Passiové i que per molts anys Déu li concedeixi continuar fent feina interessant trepitxant totes les espines que trobi sense qu'els peus li quedin ensangrentats; i un bon èxit amb el nostre Diccionari és lo que més li desitja sa mol atenta s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

97. Alcover → Rocas, 8-2-1921

Ciutat de Mallorca

8 febrer, 921

Molt senyora meua i amiga: En mon poder les seues atentes de 10, 15 i 27 de janer. No sé si li he contestades les de dia 10 i 15. Grans mercès de la felicitació per St. Antoni. He rebudes les 3.000 cèdules de llenguatge vivent que m'ha enviades fa dies. Posi tot l'esment que puga en fer la lletra ben clara, distingint les rr de les nn. Encara no m'he pogudes mirar les cèdules derreres per veure si hi ha cap deficiència. Les mos mirarem, i ja li enviaré a dir les aclaracions que hi caldrà fer. Llavò les hi pagarem. Sopòs que haurà rebuda la *Lletra de Convit*, que l'i enviàrem dies passats. La *ñ* no la podem introduir dins l'ortografia catalana. Cal escriure *ny*. Posi en les cèlules totes les cansons, corrandes i dites populars que sàpia, però ben feelment transcrites. Que posi lo seu noy tots els dibuixos de coses, materials que puga a les cèdules de coses pròpies de l'Empurdà que ab dibuix se donin a conèixer millor que ab paraules. Lo seu noy, en esser a montanya, que ens replegui totes les paraules que pugui, però que les espliqui. Vostè no posi may tampoch cap paraula que no l'espliqui ben bé, s'entén les paraules a ne que dedica una cèdula.

Comandacions a tota la seva família.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover, pre.

Les dues cèdules que me inclogue han d'esser dues: y una de singlada y una altra de mal-singlada.

98. Rocas → Alcover, ?-2-1921

¡Visca Jesús!

Reverent m[ossè]n Antoni M. Alcover

Palma

Molt distingit Senyor:

En mon poder les seues agraïdas lletras i recomanacions que procuraré observar. Are en tinc unes mil de fetes[,] de cèdules. Passan uns dies d'una fret tan fresta que un ni la pluma pot arreplegar per tenir els dits molt entumits i baubs. Les que darrerament li som enviades, la explicació de cada paraula, amb tot i que no són curtes, potser no siguin tot lo bé que se desitja, dons no he tingut gaire repòs devant tanta jovenalla que moltes vegades he tingut al meu entorn, i que sempre estan de broma i que per molts anys Déu els hi conservi el bon humor (als joves). Are gaudiré de més repòs i a més, que contaré amb més instruccions que he copsades amb la "Lletra de Convit" darrerament rebuda, i que l'hi'n adresso moltes mersès.

Aniré fent tant bé com sàpiga escurcuiant tot lo possible lo que me sembli aprofitable, i Vostè no deixi mai de fer-me totes les esplicacions possibles a fi que no li remeti trevai inútil. Escolti: per exemple mal "xispada", mal "singlada", mal "furjada"; tot té el mateix significat d'una feina mal feta, o d'una persona que no va vestida i arreglada amb pulcritut i decència. De cada una de les esmentades paraules s'en té de fer cèdula a part? No ho sé definir, ni bo i estudiant la "Lletra de Convit". Las paraulas "singlada" (mal), "furjada" (mal), "xispada" (mal), soles sense anar acompanyadas del atgectiu "mal", no s'aplican ni se usen. Singles és una de ses coses que se posan amb un animal d'abast, que els hi passa per sota des ventre i els hi supjuga s'aublarda. És de teixit de cànem i té unes currejas a cada cap per cordar-la. Jo no voldria que semblés que vui allargar es muladó de cèdules, dons no és aquet el meu inten[t], sinó que les que empaqueti tinguin el valor que se necessita.

Bo seria que quant li vingui bé m'enviés un·atre paquet de cèdules en blanc dons are tindré mes repòs i en podré umplî moltes més.

I les oracions dels curanders, també van per el Diccionari? Com que me diu que hi inclogui cansons i corrandes, suposo hi deuran quebra ses oracions.

No sé pas si li tinc de demanar res i fins a un·atre se despedeix sa mol atenta i devota s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

99. Alcover → Rocas, 27-2-1921

Ciutat de Mallorca

27 febrer, 921

A Dª Irene Rocas, viuda de Bassa

Molt senyora meua i amiga: En mon poder la seua darrera, sensa data. La hi agraesch.

Dins les seues cartes espigol moltes de paraules i girs de frase. Per això les m'escriga tan empurdaneses, tan llufriuenques com puga; i totes les paraules una mica estranyes, les m'espliqui. Me posa vostè: *allargar es muladó* de cèdules. ¿Què ès això de *mulador*?

Li enviem aquests dies un altre paquet postal de cèdules en blanch, si Déu ho vol.

Les oracions dels curanders ens interessen prou, però copiades ben feelment.

Arribà lo seu paquet de 3.000 cèdules, de llenguatge vivent. Les s'ha mirades lo secretari I de l'Obra del Diccionari, Mn. Jaume Sastre, molt llest i entès en la matèria; i li han agradat molt, l'han entusiasmat. En separà una partida, que no són prou clares, que hi cal més explicació per que s'entenga bé el sentit. La filla Montserrat, que ab son marit vengué a casa mentres parlaven de dites cèdules, ens ne esplicà cinch o sis, i aquestes ja no les hi enviam. Les altres sí que les hi enviam dins aqueixa aquesta carta per que les mos espliqui una mica més. Aquests *jochs de cartes* els ha d'especificar una mica per veure en que consisteixen. Els adagis s'han d'il·lustrar indicant quin sentit tenen o en quines ocasions los usen.

Lo mot *ancanyanar* cal esplicarlo més, posantne alguns exemples. Per fer veure lo sentit d'un mot no hi ha com posar un parell de frases a on entri tal mot.

Tenga en conte sempre que en les cèdules val més pecar per posarhi molta d'esplicació que per posarn'hi massa poca. La cèdula no ha de deixar el lector a les fosques. Hi ha que explicarles forsa. De les 3.000 cèdules enviades li toquen 300 pessetes, que li enviaré tot d'una que repiguem lo 2n semestre de la subvenció, que serà ben prest, segons carta del Sr. President de Ministres que ahir vaig rebre. Lo que ens queda del 1er semestre ho necessitam per pagar els colaboradors petits que m'han presentada feyna ferma fa més

d'una mesada, i fins ara no la mos hem poguda mirar així com cal. En quant als *sobrenoms* de Llofriu i de l'Empurdà, basta posar que tal *sobrenom* és de tal poble, i esplicar el sentit d'ell, si el sap.

Els mots de la llisteta que li pos, sembla que s'usen a l'Empurdà. A veure vostè si m'esplica què signifiquen: brimarada, fatiller,-ra.

La seua filla Montserrat vingué ab lo seu marit. Elze vaig fer un itinerari per que poguessen veure l'illa, però ell no estigué gayre fi, i no s'arribaren a moure de la ciutat. Elze tingué a dinar un dia, divenres segon de corema. Com me digueren que tardarien una quinzena de dies a arribar a Llufriu, no elze doní aqueixa carta ni les altres coses per no enfitarlos.

Hala, idò, si me fa re-de-molta de feina! Comandacions a tota la família.

Son afectíssim

Antoni Mª Alcover, pre.

100. Alcover → Rocas, 2-3-1921

Ciutat de Mallorca 2 març, 921

Molt senyora meua i amiga:

Com li vaig escriure diumenge, li enviam un paquet postal de cèdules en blanch. I les hi enviam a Palamós perque ni a Llofriu ni a Palafrugell s'aturen paquets postals. He considerat que per vostè era més fàcil enviar a Palamós a recullir dit paquet que no a Girona. Per lo mateix tenga la bondat d'enviar lo *recader* a Palamós i recullir en nom de vostè dit paquet postal, que se'n va ab lo nom de vostè. Ab ell li enviam vuyt mil cèdules. Ara ja tendrà per ferne a dojo.

Comandacions a tota la família.

Son afectíssim

Antoni Mª Alcover, pre.

101. Rocas → Alcover, 9-3-1921

¡Visca Jesús!

Llofriu 9 mars 1921

Déu lo guart bon amich: No fa pas gaire estones que som arrivat de Palamós. Hi som anat a buscar el paquet de les cèdules que Vostè m'hi va remètrer. També li acuso rebut de la carta i cèdules que m'hi retorna, quines les hi enviaré bo i aclarides, an el primer paquet que fassi. Tot ho arreglaré ajudant Déu. La postal que se referia an el paquet postal Vostè la va adressar a Palamós i com que no me coneixen, varen tenir de llegir el contingut, i llavors varen lligar caps, i els de correus mateixos varen esborrar "Palamós", per·a posar "Llofriu". An el recader no l'i varen volguer donar. Si an el paquet hi hagués dit que jo resideixo a Llofriu, els mateixos de correus m'ho haurian remès a casa; pro aixís, com que no me coneixen, s'ho anaban quedant fins que ho som anat a buscar jo avui mateix.

Fa quin daltabaix més gros haver mort en Dato? Perjudicarà l'Obra del Diccionari aquet fet? Els que entraran a governar, seran adictes? Com aniran els pressupostos? I la remesa semestral no fallarà? Mare de Déu[,] i quina mala ànima tenen els homes! No sé pas a·unt anem amb tants disbarats!

Encare els nuvis no han tornat del seu viatge. Crec que arriven aquest vespre. Jo vaig trevallant. Aviat feré nou plech de feina si Déu ho vol.

Que tot li vagi vent en popa, i bones pasquas és lo que més li desitja la seua devota col·laboradora i amiga.

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

102. Rocas → Alcover, 15-3-1921

¡Visca Jesús!

Llofriu 15 mars 1921.

Déu lo guart bon amich m[ossè]n Antoni:

Tinc rebuda la seua darrera lletra 11 del corrent. Avui som anat a Palafrugell a cobrar el gir que Déu li pach lo bé que m'ha vingut. Lo que trovo és que si me paga las paperetes a 6 cèntims hi ha masses diners. Si és que Vostè s'hagués descontat, poria descontar-les quant li fassi l'atre remesa. Vostè dirà. Ja sabem que m'ha remès 300 pessetes. Com que a Barcelona Vostè hem va dir que n'hi ha que les pagan fins a 10 cèntims, també poria ser que algunes de les meues s'ho mereixessin. En fi, aquí diem que amb comtes i bescomtes sempre hi estem. Veu? De nou li dic que bo i venir-me mol bé i de grat la meva feina, no vui que mai sembli que vui fer un gros paquet de cèdules pel sol fet de cobrar diners. Les

que'm va retornâ referent a jocs de cartas, n'ho explico com Vostè m'ho demana, hi aniran moltes més cèdules, i jo me creia que només diguent qu'eran jocs de cartes ja bastaban. Jo li deia que no volia que Vostè pensés que només buscaba fê "muladó". Aquesta paraula ja la tinc esplicada, me sembla ab el derrer plec enviat. "Muladó" és una pila de cèdules, o d'atre cosa; un "muladó" de terra, un "muladó" d'estelles, de taronges, etc.

Els mots que m'inclou "brimarada"[,] "fatiller/-ra" no'ls conech. Com que l'Empordà és tant grant i dividit amb dos, Alt Empordà i Baix Empordà, com també se diu Empordà Petit y Empordà Gros, i té una pila d'hores de territori. A·més, que ens trovem que a un hora o dues de distància ja hi ha moltes de paraules cambiades. Per exemple: a Llofriu i sos voltants del ninot d'espantar els aucells en diem una "moma"; i de tenir una bona bossa de dinés, també en diuen tenir una bona "moma". A dues hores d'aquí del ninot d'espantar els aucells, en diuen una "mumaraca", i una "moma" no saben què vol dir. "Fatiller" o "fatillera", no poria ser que se referissin an els que curan amb oracions? Aquí no tenen cap nom determinat, pro com que ses oracions segons la doctrina antiga, si són de ses que curan són nomenades "fatillerias" o "supersticions", si no és això no sé a què pot referir-se. Amb tot, jo no conec, i o som demanat an el meu fill que ha rodat tants pobles, i diu que tampoc sab de què va.

Tindré bon comte d'arreplegar ses oracions de curanders amb tots els "ets" i "uts", tal com me les expliquin; pro veu? hi entraran moltes cèdules. Els hi tinc de posar amb cèdules o com ho vol? No'ls hi enviaré que Vostè no m'ho digui cum ho vol. Voldria escriure-li cum parlem a Llofriu, pro no m'en recordo, i sé massa ho faig, després no s[é] escriure d'atre manera. El comentario o explicació que faig dels mots que poso a les cèdules, estic amb mija confusió. Si'l faig cum a Llofriu, no'm sabré fer entendra; si el faig cum a Barcelona tampoc, i com parlan Vostès jo no ho sé. Essent així, ho faré de la manera que a mi me sembli que milló m'entendran.

En Montoliu sempre me deia que les esplicacions no les fes massa llargas, que les cèdules amb text curt quedaban millor. Aixís ho feia, sense donar-me compte que els de Barcelona i jo era mol fàcil d'entendre-mus, i que la nostra parla amb la mallorquina, bo i essent tota catalana[,] és molt diferenta. Diu que Vostès no savian què eran "pallarons". Dons jo mai hauria dit que fossin "sedas". A Barcelona en diuen "parallons" i "panallons".

Els castellans “sabañones”, i con jo era petita, a Palafrugell hi vivian un matrimoni que deien qu’eran mallorquins, i an ella li deian la Parallona.

“Encanyunar” vol dir fer anâ una cosa coll aball. Tambe diem per exemple, “m’he embiat” un pinyol d’aliba, o de sirera etc. El mot “embiâ”, no m’hu puc “embiâ”: estic custipada (refredada) i es “canyo” (coll) em fa tant de mal, que no puc “encanyunâ”. El metge m’ha receptat unes píndules, i no me’ls ha puc “embiâ” (empassâ coll aball). Com se dóna beura a gallet amb una criatura, i se queda amb la boca plena, se li diu “ancanyona!” “fanya’t ancanyunâ!” volen[t] dir que no detingui l’aiga o ’l bi a la boca si·no se’l tirarà per sa roba. “No t’engargussis”. Sab lo que bol dî “engargussar-sa”? És con el beura o menjâ se desvia i sembla que puja cap es nas, i fa tusso i dona trupell. I sab lo que vol dî fê “estufâ”? És con un beu a gallet i un·atre diu ximplerias que’l fa riura mol, i es tira el beura per sobre i fins debagades s’hi “engargussa” i tot. Una cosa mol “estufada”, també s’en diu d’una pessa de roba mol planxada amb forsa midó que la fa estar estufada. Ses donas, con purtaban marinyac, tambe anaben “estufadas”, i are ben “allanguides” perquè ses fandilles tenen pocs pams de “ruedu” (ample de baix)[.]

Are que be el bon temps i dies llarcs, miraré de surtir per anar a fê preguntes de coses que jo no sé ben bé, referent a oficis i coses que son ben bé de la terra, oracions de curar i tot lo que me sembli que fa per casa.

Are cum sempre, li repeteixo que tot lo que no ho fassi bé m’ho indiqui, qu’estic disposada a fer tot lu que convingui.

No sé que li tingui de demanâ ni esplicâ res més.

Els nuvis baren arribar dijous passat dia 10. Feia un mes just que s’habian casat. Han passat uns dies a Montserrat i al Collsacabra. M’han parlat mol de Vostè i de mossèn Sastre quedant de tots Vostès mol agraïts, i contant-ne una pila (veu? aquí no hi entra el mot “muladó”) de coses mallorquines que jo de vora curanta anys que no hi som estat ja’ls he tenia olvidades. Diu que varen tenir tant bona mar i que al arrivar a l’illa i contemplar des del vapor la sortida del sol els ha ba entussiasmar tant. Ja ho crec! No tenen pas mal gust!

Are passiové; i amb afectuosas salutacions de tots els meus per·a Vostè i companys seus, me despedeix encomanant-lo a Déu just amb totes les seues coses de quines m’entero per la premsa barcelonina, “La Vanguardia”[,] que tots els dies si bui la tinc a mà.

Que per molts anys pugui trevaiar per bé de la pàtria i satisfacció dels seus nobilíssims ideals és lo que mes li desitja la seve afectíssima s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

103. Alcover → Rocas, 23-3-1921

Ciutat de Mallorca

23 març, 921

Molt senyora meua i amiga: En mon poder les seues de 9 i 15 del corrent que li agraesch. Sí que'm sap greu que hagués d'anar a Palamós a recullir lo paquet postal. Els del Correu d'aquí m'han donat un medi per facilitarli la rebuda dels altras paquets que li hàgim d'enviar.

Quant mataren en Dato, feya cinch dies que ens havien pagat lo 2n semestre de la subvenció. Estich segur que tal mort no perturbarà en res la marxa de l'Obra del Diccionari. Les coses de Madrit no estan tan a l'ayre com les de Barcelona, gràcies a Déu. Lo conte que li enviàrem ha poch no està equivocat. La feyna que vostè envià, valia ben bé lo que li enviàrem. Seguesca vostè enviant-nos feyna tan interessant com aquella, i le hi pagarem bé. Essent bona, la pagam, no a 6 cent. sinó a 10. Ens agrada cumplir més de lo promès. ¿Què és això de *bescontes*? Ens ho expliqui. Bé van les explicacions que ens envia. Expliqui sempre molt les coses. Jo no som del parer d'En Montoliu. Cada oració d'aquelles, la posi a una cèdula, i ja en traurem lo such aquí. A Mallorca deym: *enviar* (passarse p'el canyó una cosa). *Estufar-se* se diu molt a Mallorca: inflarse, pendre major embalum, bravetjar, presumir molt, voler esser molt, fer de valent. També deym: una roba *estufada*, com vostès.

Saludi de part meua els nuvis, que ens feren molt bona impressió. Mn. Sastre elze saludà, mon secretari primer. Ara en tinch tres, ben abrinats. Seguesca comanantnos a Déu.

Comandacions a tota la família. Son afectíssim Antoni Ma Alcover, pre.

104. Rocas → Alcover, 11-5-1921

[Contestada 29 maig]

¡Visca Jesús!

Llofriu 11 maig 1921.

Déu lo guart de mal m[ossè]n Antoni:

Rebudes les seues mol agraïdes lletres. Ellas me demostran una vegada més la seua bona boluntat vers els seus amics. Gràcias a Déu no estic malalta ni jo ni els meus, encare que ben bé[,] qu'en diguem, no ho estich mai no per mi gràcias a Déu, pro sempre tinch l'espina clavada del meu fill[,] que per més que no té mal greu no per això se pot dir que n'hàgim sortit del tot, sinó que estant ell aquí, m'en cuido amb tant d'afany que me pren moltes hores que poria dedicar a la meua tant predilecta feina per l'Obra del Diccionari. A més, a casa sembla a casa de tothom, i sempre som colla que no me donan repòs. Air mateix éram catorze, i no bulgui saber l'enrenou que tot va portar. Tinc una pila de nevodes que totes elles tenen filles grants i cap a ca la tia perquè disposi com se tenen de preparar les coses. Un·altre és vora de prometre's, i la tia té de indagar lo que cal, i a ca la tia se tenen de tenir les entrevistes. En fi, només li diré que hi ha més d'un mes que tant sols me mancan unes tres-centes cèdules per·a fer el paquet de tres mil, i no hi ha maneres de obtenir-ho.

Are nevodes i filles (les meues) s'han volgut fer vestits, i qui ha hagut de pendre la direcció de tot és estat la mare, sense la cual no van prou seguras. Cada setmana els n' dich que no'm vui preocupar més sinó de fer cèdules i sempre [ho] tinc de deixar. Per mica que pugui vui mirar de acavar el plec aquesta setmana, i desseguit repassar-les i enviar-las. Cregui que em fa posar de mal humor veure que jo faria molta feina i no la puc fer. Passat aquet mes, contu que ens quedarem la petita i jo soles. Llavors sí que en faré moltes de lletres per·a Vostè.

En Serafí diu que s'en anirá a muntanya i que ferà feina pel Diccionari. Hi té trassa i diu que hi ha molta cosa a replegar, ja que hi ha estat i ho coneix mol. Quant Vostè vindrà, encare que ell sigui fora ens posarem d'acort de quina menera ho arreglarem. Com que Vostè ho tindria mal enviar-li res allà, me sembla que lo milló serà que jo li dongui les instruccions i la "Lletra de Convit", i una bona colla de cèdules en blanc qu'ell s'els empurtarà, i con tindrà la feina feta les remetrà an el noi que tinc a Barcelona, quin se posarà amb comunicació amb Vostè o qui deixi d'encarregats, a fi de anar enviant la feina que tingui feta. Si no canvia de pensar, diu que s'en vol anar a la comarca del Pallars (no sé si ho dich bé)[.] Allà ell no hi ha estat mai, pro no hi ha poble de muntanya que no li interessi.

Amb molt de goig esperem la seua visita per aquets jolius recons de l'Empordà. Lo que ha de procurar és no desdir-se'n. Fins a mol aviat (si Déu no'm mata ni cap boig, dita popular ben nostra)[.]

Salutacions de tota la meua colla. Son af[ectíssi]ma

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

105. Rocas → Alcover, 20-5-1921

[Contestada 29 maig]

¡Visca Jesús!

Llofriu 20 maig 1921.

Déu lo guart distingit i senyó mestre:

Aquí me té bon amich, animada de bons propòsits que tant sols Déu sab si podré cumplir. Ans-d'ahir (despus·aí[,] diríam nusatrus) baig enviar-li un plech amb les meus acustumadas tres mil cèdules. Ses des jocs de cartes, encare no'ls he pogudas enllestî, perquè nessessitu qui sigui entès a fi de acabâ'ls-a tal cum cal. Ja trubaré algun pràctich bé massas i tot que n'hi ha que'ls ha fan côrra per desgràcia.

Totes ses cèdules que se refereixen an es peix de mar, hi he pusat que se pescan a Palafrugell. Això potser que sa meua poca trassa sigui la causa que Vostès hi tinguin de curragî quelcom. Hi he pusat "Costa Brava Palafrugell" perquè ses plajas que hi pescan es peixus que hi anumenu, totes són del munissipi de Palafrugell, que cum Llofriu, tots són pobles agregats al referit municipi. Es lloch que s'hi pesca mes, és a Tamariu i a Calella[,] que cum he dit, són agregats. Jo no sabia cum pusâ'ls-a i hu he fet cum hu trubaran. Malabanturat qui no'n sab més.

Ses currandas que tinc, no s'hi pot fê cap cumantari. Són cosas populars que regularment se cantan a la canalla. Jo no som sentit a dî mai que ses currandas populars hagin estat cantadas amb atra lloch que[,] cum deixu dit, a la canalla, i per ses trabaiadas i antigament filassas. Ja tinc esplicat que ses filassas eran antigament, collas de donas, que una setmana amb una casa, atres amb un altra, s hi reunian a ses bell·llas d'ibern i filaban i cantaban cansons i currandas.

Hi ha algunas sèdules curtas, atres curregides amb llapis, perquè són ses primeras qu'encara no tenia la "Lletra de Convit", ni ses darreras instruccions de Vostè. Ara ja ho

beig cum hu tinc de fê. He llegit i estudiat els fascicles del Diccionari Aguiló, i hu beig cum hi ha una pila d'exemples. En tinc nou[,] de llibres de l'esmentat diccionari. Darrerament els qüestionaris de l'Institut no m'anaban pas bé. Jo mateixa m'hi aburria, comprenent que lu que més interessaba eran paraulas, i are'm trobaba amb una pila de preguntas sobres litúrgia i costums, que aquí no hi ha res de lu que demanaban. Despres seguian els oficis. Ja penso dedicar dias buscant es fusters, manyans, butés etc. que me donguin detalls. Jo de moment, m'interessaba acabar el paquet, i vaig agafâ el prime fascicle, i l'anaba seguint, i m'orientaba més que amb es qüestionaris. Ben pocas paraulas baig pusâ igualas que an es llibre; pro ses mateixas que hi trubaba me'n feian racurdâ una pila. De mumén, no'l continuaré; dons pensu recullî tota la matèria que se refereix a n'es suru, des que'l treuan de l'abra, fins que se tapa s'ampolla. Buscaré a l'antiga i a la muderna, des de fê taps a la mà, fins abui que s'hen fan trebais de tanta utilitat. També bui anâ amb alguna de ses plajas de Tamariu o Calella, i m'arraplagaré algun bei i després algun joba, perquè m'acabin d'esplicâ tot lo que fa referència a la pesca, amb noms de tot i de tots els utensilis antichs i muderns.

Els fascicle[s] els ha deixaré per lu darré con no sàpiga de quina mar nabagâ (que hagi acabat el meu material)[.] Jo crec que en puch fer-na molta pro molta[,] de feina. Numés jo buldria que me deixessin amb repòs. Dels qüestionaris de l'Institut encare no n'he fet cap de tot lu que ba de curs. Els ha faré de·pressa i'ls hi enbiaré. Si no'ls ha deixu, m'airan remetent mes fascicles. Deu fê un mes que'm baren enviar el novè. Els llibres de "Blanquerna" i "Fèlix" ja'ls ha puc dunâ per descuntats.

Are ni l'amich m[ossè]n Griera me contesta ses cartes que li escrich. La feina que m'hus dexaban, també ha fallat. És igual, tampoch l'hauria poguda fê. Jo vuldria puguê fê lo que tinc deban meu. No escrich a ningú. Are confio que passat aquet mes, quedarem la petita i jo. Cregui que si és aixís l'en rubbliré[,] de feina. Ja hu baurà!

Tinc de plegâ. No sé pas la present con surtirà. El carté si plou no's mou de casa i are són les nou des matí i trona i plou mol.

Alabat sia Déu!

Palafrugell no és plaja. Tamariu i Calella són a tres quarts de dita vila. No sé pas cum li vaig empaquetâ. Tuthom cridaba i me manaba pressa.

Amb molts de recorts per·a els seus companys y esperant veure'l sa y beat se despedeix la seu af[ectíssi]a

Irene Rocas

106. Rocas → Alcover, 22-6-1921

Llofriu 22-6-1921.

Déu lo guart distingit m[ossè]n Antoni:

Temps enrera, era Vostè qui se preocupaba del meu silenci. Ara som jo que no m'esplico el de Vostè. Què s'ha fet la tantes vegades promesa visita a Llofriu? Que uns atres vents l'han treginat cap amb un atre part de món? O potser (Déu no ho permeti) alguna contrarietat l'hi impadeix complàurer els seus progectes? Sigui 'l que sigui, l'hi agrairé m'ho espliqui, i'm treurà d'un ai! Ni 'l bulletí ni res que de Vostè dongui senyals de vida s'ha rebut.

Passiové i desitjant que res anormal l'hi hagi passat, se despedeix la seva devota s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas

Al Reverent Dr

Mossèn Antoni M. Alcover

Palma de Mallorca

107. Alcover → Rocas, 25-6-1921

Ciutat de Mallorca

25 juny, 921

Molt senyora meua i amiga: En mon poder la seua de dia 22, que li agraesch. Si no li he escrit ès estat per falta absoluta de temps. Fa un mes que preparam la gran escursió per tot Catalunya i València. Lo Bolletí d'abril-octubre, de 104 planes, avuy l'acabam. La setmana qui ve lo rebrà vostè. Demà m'embarch cap a Barcelona per comensar l'escursió. Haurem d'anar tot dret al Pallars perque ara és lo temps millor. A Llufriu arribarem la primera de setembre, si Déu ho vol. Ja li escriuré en sebre quant.

Aquelles 3.000 cèdules van bé. N'hi ha un milenar que, com són de corrandes, no duen tanta de feyna de cercar com les de tal o tal ofici. Per això he pensat de pagarn'hi

2.000 a 10 cèntims i les altres 1.000 a 5 cèntims. Tinch carta del President de Ministres que pronte ens pagaran lo tercer semestre de la subvenció. Tot d'una que ens paguin, la pagarem a vostè. Rebrà també un *Resum* del qüestionari de la *Lletra de Convit*. Se subjecti a ell per la replega que'ns fa. Vostè ja sap lo que ens ha enviat. Donchs vaja enviantnos lo que encara li falta de tal qüestionari. Ja veurà que inclou tots els qüestionaris de l'Institut. Gràcies a Déu estich ben bo i ple de coratge, i més ab los dos magnífichs companys que tendré en l'escursió que demé comensam. En Francesc Moll i Mn. Juan Benejam.

Son afectíssim

Antoni Ma Alcover, pre.

108. Rocas → Alcover, 26-8-1921

[Contestada 25 setembre]

¡Visca Jesús!

Llofriu 26 agost 1921.

Déu lo guart mossèn Antoni:

Ben cert que no sé pas a quines mars navega ni unt és ni un para Vostè. Sigui allà un bulgui, un dia o atre li arribaran aquestas lletras.

En_mitx de les meues abundoses i fortas tribulacions[,] no per el dolor que m'atormenta en tots moments deixo de pendre part espiritualment amb les glòries que Déu envia a Vostè[.] Ben merescudes se les té i que per mols anys les pugui fruir amb bona salut i joia és tot lu que més li desitjo, i que tot li bagi bent en popa. Lo qu'és a mi, cregui que fa temps que me toca ben ballâ amb la més lletge[,] cum bulgarment se sol dî. Ja de tot l'ivern que no he pogut fer ni la meitat de la feina que jo hauria volgut, per causa de malalts i tenir sempre la casa plena de gent de casa i de fira. Jo estaba tota reposada, perquè s'en havia anat tothom, i numés m'hus habíam quedat la més petita i jo, i això hem feia ovirâ que podria donar curs al resum de qüestionaris amb tota llivertat ha fi de fer molta feina i com cal. Encare no havia comensat, que vaig rebre un telegrama del noi que tinc que viu tan delicat, demanant-me que me posés en camí cum més aviat milló, perquè ell estaba greumen[t] malal[t] amb un poble de la província de Huesca. Déu meu! Vaig deixar-o tot i m'encamino viatjant nit i dia i reposant tant·sols unes hores a Barcelona i vaig tenir de viatjar dos dias i una nit per·a arribar an aquell poble de l'Alt Aragó aunt el vaig trobar

forsa atropellat i apurat. Hi he passat unes penalitats que tant [sols] Déu sab lo que hi he sofert. Sort que hi vaig anar, que si no hi vaig, allà s'em quedaba. Fa dos dias qu'hem retornat ell i jo. Alabat sia Déu! Està convalescent, jo cregui que he passat per una pila de sobresalts tenint-lo de acompanyar amb una pila de perills donat el seu estat, i gastant més diners que no tenim, viatjant sempre de primera i amb expressos i autos a fi de no menejar-lo tant. Amb tot, estic esperansada que en surtirà, encare que quedant quelcom delicat que així ja ho està sempre. La qüestió és anar tirant. Jo suposo que la feina que'm queda per fer pel Diccionari encare no se deu haver tancat el temps: així qu'el noi millori, que no necessiti tants cuidados i fins és posible que pugui anar-se'n de nou a muntanya encare que no pas tant allunyat cum hu havia fet are, m'hi posaré, dons per això se necessita veure els mateixos operaris a fi de veure i qu'ells mateixos diguin el nom i forma de tot els arreus i aines que tenen. El meu desitx és surtir-ne, perquè ho necessito i me plau la feina.

Jo no sé si Vostè està enterat que no som pas cobrat l'import d'aquella remesa de paperetas que li vaig enviar pel mes de maig. Si pogués donar ordres que me les paguessin, ho necessito.

Esperant la seva promesa visita se despedeix la seua bona amiga

Irene Rocas

109. Alcover → Rocas, 13-9-1921

Olot, 13 setembre 921

Molt senyora meua i amiga: Des de dia 26 de juny fem l'eixida lexicogràfica que vostè sap. Dia 15 a vespre arribarem aquí; d'aquí anirem a Lladó (dies 15, 16, 17), dia 18 a Figueres per arribar al vespre a Llufriu o Palafrugell i estar ab vostè el dia 19 i el vespre cap a Girona. L'escursió fins aquí ens va de primera, gràcies a Déu, i trobam un cabal de mots i frases que ès un be de Déu. Mos companys se demostren molt valents, i fem feyna de les totes. Per tot trobam bon costat. Els contraris no se són demostrats en lloch i s'amaguen. És que ells mateixos se consideran carregats de culpa. Res, fins dia devuyt o dia denou.

Comandacions a la seua bona gent. Si me vol escriure a Lladó, posi per direcció: A ca – D. Pere Vayreda.

Son afectíssim

Antoni Mª Alcover, pre.

110. Rocas → Alcover, 14-9-1921

¡Visca Jesús!

Llofriu 14 setembre 1921.

Déu lo guart bon amich m[ossè]n Antoni:

Per fi m'ha dunat senyals de vida. Ja era hora. Jo fa uns (mols) dias, li vaig adressar una carta a casasseua, i se veu que no l'hi deuen haber enviada. Amb les seues estimadas lletres rebudes avui, veig que aquest istiu ha estat més afurtunat que l'any passat. Que per molts anys li perdurin les prosperitats coralment per el seu nou càrrech que l'hi han confiat. Si no fos que'l fan esser bei... però què li fan els anys purtats tan ardidament com vostè els ha portat. Que Déu li conserbi aquesta claretat intelectual i espiritual amb salut envejable és lu que més li desitjo i que per mols anys pugui exercir el seu nou càrrech amb salut i joia.

Ai bon amich! jo a vostè tant·sols tribulacions que explicar-li. Els mesos de juriol i agost proppassat, els vaig passar amb un poble de muntanya de l'Alt Aragó, cuidan[t] an el meu fill malalt. Això li dirà lo poch que he pogut fer per la nostra gran obra. Bon Déu! Tans de progectes que jo purtaba per a umplî cèdules i més cèdules! En tinc un plech de tres mil enllestidas; pro no són pas 'l que jo hauria bolgut, bé s'en manca. Si Déu permet que 'l meu fill millori notablement, que pugui prescindir dels meus cuidados, encare tinc fiances aquest ivern de escatir tot aquell resum. Jo are de moment, tinc de dedicar-li totes las horas a fi de enrobustir-lo. La feina que se té de fê are per el Diccionari és important, i no la vui cumensâ fins que tingui el temps ben meu. Ho desitjo, i estic confiada que trubaré mol de cabal per enllestir. Deuré sê la derrera dona, ja tots els col·laboradors deuen haber enllestit lo que calia. El paquet de què li parlo, no'l som pas enviat perquè no sé si hi ha qui lo reculli. Res més n'he sabut des que vostè n'és fora. Jo bé hauria volgut que haguessin pogut quedar-se el dia que vostè m'anuncia que passaran per la estació; pro tenint el fill combalescent cum li dic més amunt, ell sol ocupa un dels millós dormitoris, i encare que la casa és gran, és no gaire ben distribuïda, i fa que amb tota la meua pena li tingui de dir que fora milló que arribessin a durmî a Palafrugell, i l'endemà per lla dos o tres quarts de vuit des dematí, surt un tren de Palafrugell (o més ben dit[,] hi passa). L'hauran de llebar una mica dematí pro no es passa cap més que hi puguessin benî fins a la una de la tarda. Així que aquet de quarts de vuit, me sembla que és el milló. Si me diu que deixaran quel de fatu

(algun maletí o lu que sigui) a la estació de Llofriu per no anar tan antricallats a Palafrugell, jo faré que hi hagi algú con passi el tren, i hu reculli que ja l'i pudran dunâ si els hi demana en nom meu. Llevons jo els hi guardaria a casa. L'endemà a les vuit també ja hi trubaran algú que'ls acumpanyarà fins a casa.

Jo no som gaire pràctica de les casas o fondas de Palafrugell pro sento parlar mol del Hotel Horient. És el més cèntric i diuen que és formal. Tenen cotxe o tartana a l'arribada dels trens. Si benen de Figueres, deuran arribar amb el que arriba a les set del vespre, que se troban a Turrent amb el darré que ba cap a Girona directament. No ban gaire a l'hora[,] aquets trens tenen material mol atrutinat.

Recorts als seus companys i esperant-lus, se despedeix la seua af[ectíssi]ma

Esperant la seva promesa visita se despedeix la seua bona amiga

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

111. Alcover → Rocas, 16-9-1921

Lladó, 16 setembre 921

Molt senyora meua: Rebuda la seva d'ahir. Ja contàvem dormir a Palafrugell diumenge vespre, dia 18. Així ho farem, si Déu ho vol i Maria; i dilluns mos entregarem, a Llufriu. Les maletes no ens convé deixarles.

Comandacions a tota la seua apreciable família.

Son afectíssim

Antoni Mª Alcover, pre.

També rebí la seua del dia 14, que li agraesch de cor. Molt de greu me sap de les tribulacions que me diu que han tengudes aquest estiu. A Mallorca hi ha a casa qui rep tot quant va allà ab lo seu nom i hi dóna providència.

L'eixida segueix anantnos bé, gràcies a Déu.

112. Rocas → Alcover, 20-9-1921

[Contestada 10 octubre 921]

¡Visca Jesús!

Llofriu 20 setembre 1921.

Deu lu guart bon amich:

Encare me semble qu'estic amb la agradosa companyia de tots vostès, i m'entristeix pensar que unas entrevistas tan corals i afectuoses no se puguin subintejâ que dunarian un sens fi de goig a tots plegats. El viure tant allunyats, i per més pega separar-mos tant bella bassa d'aiga, fan més impossible retrubar-mus i lo qu'és pitjó, que con vostè hagi enllestit el Diccionari ja no buldria turnâ més a Catalunya perquè se trovarà cansat, i el repòs li plaurà més fruir-lu a casseua. Sab lu que pensaba jo avui? Que con Déu permeti que 'l Diccionari estigui ben acabat, hauríam de celebrar una mol solemne festa, que vostè ja se cuidaria d'engipunar, cum a president que'n seria, i cum a fundadó continuadó i curunat amb l'èxit dels seus desvetllaments de tants anys, amb els uis fits amb la mateixa cosa; trepitjant tota mena de bardés que ha trovat, fin sortint-ne amb els peus sacnants i tot, pro que res l'ha fet desmayâ, trovant la mà benefactora, que l'ha enhardit comunicant-li forsas que l'han rejovenit, i ple d'entussiasme ha trepitjat muntanyes, ben acompanyat dels bons i àgils amics que air ens feren junts amb vostè agradosa companyia. Veu? con som acabat de deixar bulayâ la meua fantasia, ja'n som recordat que la festa que tant m'entussiasmaba, se celebraria a Mallorca, i ja m'he vist que tant sols per la meua part hi podré assistir amb el pensament, atjuntant cuatre mots que encare que siguin agraïts no deixan d'esser bastant frets. No hi ha pensad vostè[,] amb la festa que li acabo de proposar? Ja hu crech que hi hauré atinat i més d'una vegada.

Crech que ho fa l'haver nascut, crescut i m'hi he fet beia an aquet reconet d'Empordà tant sol i poch comunicatiu que totes les visites que ens alegran, i que un tan i tant anyora, con son de mi allunyadas, m'agafa una tristesa imponderable, i per més pena, sempre me semble que no'ls ha som atesas prou bé, i que a casa hi han mancat la mar de detall, i fins que som rebut lletras seuas o per referències he sabut de ben cert que han quedat contentes de casa, no estich tranquila. Això hem passa an·e a mi! Era tan lu que vostè m'ho havia promès que vindria, i era tan lo que'm va complaure de veure'ls a casa, que hauria volgut poguê'ls-ha obsequiar tal com vostès se mereixan. El tenir de rodâ tan món per causa dels camins i malaltias dels meus fills, fa que a casa hi manquin una pila de cosas que són indispensables, i que el tenir els mobles a Barcelona fa que estiguem aquí mitx moblats i prou. Quina broma que devian fer d'aquella imatge de sant Pere M. que tenim al menjadó sobre de l'escriptori! I que l'escriptori sigui al menjadó, i que hi hagi escriptori, piano, mica

de museu, penjarrobas etc. Sembla un lloch d'encants, i és que amb tot i que la casa és gran, és mal distribuïda per lo que serveix are. Com la vàrem fê, éram pagesos, i les dues habitacions del capdevall de l'entrada, l'una era dedicada al pastadó am pastera, torn i tota s'ansacada de farina per mitx any, i sacs de sagon, i farinadas, i no sé què me enredos de cullitas, i l'atre habitació era dedicada a carbunera, sallé, tina, aina, sebes etc. i que hu necessitàbam ben bé. Are per convertir-o amb habitacions més decentas hi hauríam de gastar un dineral i no estem pas per això.

Si no haguéssim estat tan desgraciats amb malaltias molta cosa s'hauria pogut fê, pro are no hem pogut fê re. A més que la casa i terras fins amb l'hort, és de tots els germans amb parts iguals, i no s'hi pot fê res que no sigui amb consentiment de tots. Que si n'està de bé jo tambe ho sé: pro té una pila d'inconvenients que tant sols els hi troba qui hi viu, i la més important és tenir la plassa tan lluny. Si se té bona salut i mols dinés, ja és un·atra cosa, però con se té un malal[t], és un desastre no poguer anar-hi a buscar lo que amb un li sembla que menjarà. Si se té plassa, se poden variar els menjás, i el malal[t] amb variació menja que no s'en adona. Si ha de venir un metge, quissab lu que se fa pegar, les monges vell·lladoras, aquí no hi poden venir; perquè són a Palafrugell i no'ls hi permetan; i con estem malals Déu'ns ajudi i prou. I la part piadosa? A mi tan que m'aconhorta i ni aquet consol puch fruir.

Sab què va dî 'l senyor rector? (no enrajoli) Va dî an en Peio que Vostè fa cara de tenî pocs cuartos, perquè purtaba una lloba, que ell no la gosaria purtâ per surtî de casa. Se va pensar que vostès eran uns capellans dels que passan pels pobles al objecte de visitar iglésias tan·sols. El que no li cabia an es cap qui devian ser vostès. En Peio li va dî numés que vostè era Mossèn Alcover de Mallorca, perquè diu que no ho savia que vostè fos canonge. Jo li vaig dî que digués al senyor rector de Llofriu que vostè no és pas un capellà que roda pels pobles mirant iglésias, sinó qu'és a més de canonge de la Seu de Mallorca (o de Palma) és el presiden[t] de tots els canonges[,] qu'és canonge magistral i degà dels canonges, i que de llobas o esclabinas, en podria dû de seda per cada dia. No sé què haurà contestat. Déu l'encamini[,] que de pocasolte ja n'és tot lo que pot ser un home del seu tarannà. Encomanem-lo a Déu. Si me posés a contar misèrias d'ell, cregui que n'hi ha un missal més gros que 'l de dî missa d'ell, que mai hi troba evangeli per esplicâ.

Tornant amb les festes íntimas que se fan a casa de tan en tan, em complauan tan, que encare que amb la petita ens en anéssim a missa a Palamós temporalment com hu tenim projectat, si tenia de rèbrer la visita de personas mol volgudas els ha cridaria a casa de Llofriu que'm semblaria que tots m'hus hi sentiríam més bé. Pel mes de maig passat, varen venir uns noies argentinas parentas de na Gracieta (cosinas del seu marit) amb la mare de les esmentadas noies. Eran cuatre i la seua mare. La taula [d]el menjadó era ben plena. Éram quinze o setsa. Tamé en vaig tenir goig. La més petita de ellas se va prometra amb el meu fill gran, i el matrimoni és concertat per el dia de la Puríssima. Air no me vaig recordar de fer-la'n sabedó. El meu fill fa una d'aquellas sorts que no en passan pas gaires. És una noia que a més de tenir un dot mol gros, és instruïda i piadosa, d'aquellas ànimas privilegiadas que va a missa i a combregar tots els dias. És lo que convenia an el meu fill[,] que tan me s'habia apartat d'aquestas cosas que jo estimo amb tota la meua ànima. Veig amb ella un àngel al costat del meu fill, i al mateix temps si Déu els hi consedeix fruit de benedicció, no passo ànsia per els pobres essers seus, amb una mare tan piadosa.

El que tinc a casa tan delicat, i que tantas llàgrimas i cuidados hem costa, també s'habia promès, i cum el gran, amb una joveneta aixerida i piadosa a quina hi ha més de deu anys que faig de mare perquè ella dels catorze anys qu'és orfeneta. Ara[,] pobre fill, ho té mol difícil de cumplir aquet compromís. Déu cuidarà de tots ells.

Ai pobre de mi! are me dono comte de tantes coses cum li he dit, i això que tan sols m'havia determinat escriure-li per aclarir-li una paraule que air li vaig donar, i avui m'ha recordat que vaig equivocar-me. Aquella mena de fus amb rudalanyas que retors el fil filat, no en diuan pas un "returcimany". Se'n diu un "fusany". Amb tots aquets fets de fil i filâ, hi és es "raturcimany" pro are de moment numés me s'acut la paraula "fusany" quina estic ben certa que aixís se numena.

Perdoni'm tanta xarrameca, i amb afectuosos recorts per als bons amics companys de vostè, me despedeixo racordant-sa mol coralment. Recorts de tots els meus. Ja vaig veure que na Montserrat va seguir fins a la Bisbal.

Afectíssima s[egura] s[ervidora].

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

113. Rocas → Alcover, 7-11-1921

[Contestada 1er desembre 921]

¡Visca Jesús!

Llofriu 7 novembre 1921.

Déu lu guart venerat amich:

Ja han acabat de rudâ la Seca[,] la Meca i la ball [sic] d'Andorra? Déu m'en en reguart jo[,] d'habê de rudâ tans pobles[,] vilas i ciutats i encare si arribant a casa pugués reposâ mai! Sort que té una colla de vicaris que l'ajudan amb tot i per_tot. Que per molts anys Déu li conserbi tanta agilitat i tan ben esmersada i distribuïda. El setmanari "Baix Empordà" de Palafrugell en ba parlâ[,] de la seua estada a la nostre comarca. Tambe vaig llegî la seua estada al Penedès. Abab sempre!

Avui li som adressat un·atre paquet de cèdulas. Són fluixetas. Hi ha bastantes ditas populars. No he pogut fer res més perquè fins are fa pocs dias he tingut el fill malal[t] aquí, i me donaba feina que no me permetia estar atenta cum necessitaba jo. Are les que feré penso pusâ més paraulas viventas i menys adagis[,] endebinais i ditas. Com que tindré si Déu ho vol més repòs, pudré fê més bona feina. Si cal, hi faré dibuixos (per burinots que siguin) la qüestió que se begin lu que bolen ser i que el aixerit jove s[enyo]r Moll no me se'n·rigui massa fort, si·no hu sentiré d'aquí estan[t] i renyirem. Fa bora de quinse dies que som tota ben sulitària en aquet fenomenal casa. Veu? Are ni m'en donu compte qu'estigui sola. La meitat del temps tinc sa porta furana ben tancada perquè ningú em bingui a torbâ. És que aixís sola, les ideias i paraules me benen amb facilitat a la memòria. Mai baig sense 'l petit plec de notas a la butxaca, i a la nit el tinc sota des cuixí. Algunas begades m'ha recurdat alguna paraula, i a ses foscas la som escrita, i l'endemà, a qui l'hi bui escupeta per sabê lu que hi diu! Aixís, estigui ben sert i segú que no ha de quedâ cap paraula ni dita que no bagi enpacatada cap a Mallorca. Lo que haurian de fê és enviar-me unes 6.000 cèdulas en blanc. Encare en tinc unes tres mil pro no me ban enlloch. En necessito més perquè si Deu m'hu dexa fê, encare hi ha molta tela per taiâ per·qui[.] Lu que vostè me deia temps enrera, d'utensilis de cuina i de la cambra i conreus des camps etc., va sê lu primé que baig enviar guiant-me amb es qüestionaris del Institut cum vostè me va encarregâ i are ja hu tinc enviat. Tingui present amb lu que li vaig dî amb la meva darrera referent an el fusany. Ara me recorda lu qu'ere el returcimany. Era aquella mena de trusset de filfer[r]o que fa cum un

ganxu reudo que hi ha a sota sa rudalanya de baix. Allò és es returcimany perquè es fil s'hi enfila i aquell ganxet que el sosté retors es fil perquè sigui més llis per fer-lo serbir per cusî. Veu? Aquet dibuix sembla un llum, i és el fusany de què jo li parlo però la meua trassa no hi arriba. Com que bustè ja'l té ben dibuixat, ja veuré lu que jo intento fê. Lu que semblan carruletas, són ses rudalanyas, i el ganxet de sa de baix, és a·unt s'hi posa es fil, i se fa ballâ de cap en baix, al rebés des fusus. Es mànec de dal m'ha quedat massa curt.

Jo estic mol animada, are; dons el noi m'escriu que fa via d'anar-se refent del daltabaix sofert a l'istiu.

Sab qu'hi vaig conèixer a Biescas? Una família noble que residexan a Palma. Era la senyora marquesa de Zayas amb els seus fills i fillas menys els que té al servei militar. Va esser mol amable i ens va coratjar mol, debant l'estat qu'estaba el meu fill. Ella en té un[,] que llavors era allà, que diu s'hi va pusâ de lu més robust. Crec que per·demont de Biescas al Sellent no sé si hi té una filla casada.

Aquí avui fa un dia rúful[,] tramuntana i sense sol. No fa fret negre[,] no. Bueno[,] que diuen aquí. Ara si Déu hu bol airé trebaiant tan cum pugui i tan bé cum sàpiga. Jo m'esperu amb fiansas el llarguíssim Bulletí que deurem rebre aviat.

Passiové i que ses castanyas i panallets li hagin ben portat, i Déu li conservi les energies per·a continuar tan noble tasca és lu que més li desitjo. Sab qui me va parlar de vostès? El senyor vicari que li va ajudar la missa a Palafrugell. És amb el que tinc costum de confessar-me. És mol bon senyó.

Recorts a tota la colla de la seua sempre atenta i af[ectíssi]ma amiga

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

114. Rocas → Alcover, 11-11-1921

[Contestada 1er desembre]

¡Visca Jesús!

Barcelona 11 novembre 1921.

Déu lu guart m[ossè]n Antoni:

Fa pochs dias que li deia que m'enviés 6.000 cèdules en blanc. Si no hu ha fet li prech que no ho fassi encara dons en Serafí m'escriu amb insistència que vagi una temporada amb ell a Sant Feliu de Codines, lloch que li ha aconseiat el metge que hi bagi a passâ

l'hivern. Des d'allà jo li escriuré. Com que encare en tinc per anar fent pot esperar a enviar-sa. Alla penso fer-lis lu que pugui de parla vivent d'aquí. Lo que m'habia jo proposat fê ja m'ho veig a terra no poguent reposar aquí cum jo me creia[,] pro primés són es malalts i Déu ajudarà. Encare pot_sê ens donguin més o menys pròrroga vostès i si·no alabat sia Déu!

Si me fa algun gir pot remetre'l al meu fill grant Florencio Bassa[,] Viladomat 124, 4rt 2a Barcelona i ell ja m'ho dunarà.

Ja veu les cosas com benen de la manera que un menys se pensa.

Tingui la bondat de saludar a tot els seus companys de paraulas i manin sempre a sa afectíssima s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

115. Rocas → Alcover, 22-11-1921

[Contestada 1er desembre]

Barcelona 22 novembre 1921.

Déu lu guart bon amich: Suposo que ja deu estar de retorn i conjuminant el Bull·lletí de les notes dels camins d'aquest istiu que mol desitjo li hagi ben probat. Ja tenim una caseta a Alella aunt hi anem demà o dema·passat ajudant Déu.

Hem resolt que el giro si li be bé podria fer un xech a nom de Florenci Bassa sobre Barcelona Viladomat 124. Si és que donan un o dos mesos de pròrroga necessito unas tres mil o més paperetas en blanc. Ho pot enviar amb l'adressa al meu nom per Masnou Alella província de Barcelona. L'hi agrairé mol si li és possible que'm remeti alguna cantitat per poch que fos, dons estich amb uns gastos mol grans. A no trigar se casa la petita i ja pot contar que tot plegat no'm deixa fê 'ls comptes cum jo voldria. Tinc una pila de notes que he portat i si Déu ho vol les airé posant a les cèdules.

Sens més me despedeixo desitjant-l'hi molta salut i prosperitat sa mol atenta s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

116. Rocas → Alcover, 3-12-1921

[Contestada 22 desembre 1921]

¡Visca Jesús!

Alella 3 desembre 1921.

Déu lu guart bon amich m[ossè]n Antoni:

Tinc rebudas les seues estimades lletras amb datas del 25 de novembre i 1er del corrent. Referent an aquesta darrera, no m'estranya que les meues cèdules no les trovés de primera, dons mai hi he tingut cap pretenció i mol menys de les cis mil que parlem, que les som tingudes de fer amb tan males situacions per causa dels daltabaixos soferts amb el meu fill malalt. Are sembla que si Déu ho vol s'hi coneix una mica de millora.

Les que vaig fent are, van mes dixiplinadas seguint les instruccions del Resum que me va remètrer. Si és que[,] com ho espero[,] donen uns dos mesos de pròrroga, m'en pot enviar un plech de sis mil que me sembla podré omplir. Si no concedeixen pròr[r]oga sí que ho tinc una mica difícil. Are hi he pres arrencada i me sembla que la podré continuar. Ans-d'air dimecres, el meu fill va rèbrer l'import de les sis mil que vostè me parlaba, i que m'ha pagat.

Air[,] diada plena de llum i de joia per als que som devots de Maria Inmaculada, a la iglésia de la Sagrada Família se varen unir amb el sagrament del sant matrimoni el meu fill Florenci amb una mol piadosa senyoreta nomenada Cèlia Palau[,] filla de la Republica Argentina. Cregui qu'en tinc un goig molt grant, i és una gota de rosada qu'enbauma els sofriments produïts per tantas punxadas que adoloreixen el meu cor atribulat. Déu'ls hi concedeixi un sens fi de benediccions que omplin de llum la seua llar amorosa. No hi ha necessitat que s'apressuri mol a remètrer les cèdules en blanc per_què encare en vaig tenint. Me les pot enviar a la direcció de Viladomat 124 Barcelona[,] qu'és ont estaba a dispesa el meu Florenci i són uns bons amics. Jo no sé aquí si hi estarem gaire. Si trovàbem un lloch amb casa més espaiosa que la que interinament tenim, desseguida la llogaríam. És per això que devant la poca seguritat que tinc d'estar temps aquí, trovo qu'és millor que les cèdules me les remeti a Barcelona.

Mol me plau i en dono gràcies a Deu que el viatge els hi hagi provat i se trovin amb delit de trevaiar a fi de anar arrodonint l'interessant pedestal que Déu permeti veiem tot els que'l seguim tan de temps fa i que Vostè en podrà viure orgullós i ple de goig del que tots els seus devots en cullirem un brotet de florida triomfal.

Amb afectuosos records de tots els meus per·a Vostè, li prego saludi als bons amichs jove Moll i mossèn Joan, mossèn Sastre i tots els que li alegran la vida i l'ajudan amb llurs trevais i Vostè sab el recorda i encomana a la Sagrada Família sa mol atenta s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

117. Rocas → Alcover, 23-12-1921

[Contestada 16 janer 922]

¡Visca Jesús!

Alella 23 desembre 1921.

Déu lo guardi de tot mal mossèn Antoni:

Des d'aquest poblet tinc el gust de saludar-lo desitjant-li unes bones festes del Nen Jesús per·a Vostè i 'ls amics que conech i que no conech, pro que l'acompanyan.

Déu permeti que no sols aquestes festes sinó per mol[t]íssims anys, Vostè se trovi ben àgil per·a portar a cap la monumental obra que tan bé s'ho mereixen els seus inacabables desvellaments. Sobretot cuidi's si és que a Mallorca hi fa tanta fret com fa aquí!

Jo vaig fent, no pas tot lu que poria fê si tingués repòs, pro aprofito tots els moments que puch, i Déu ajudarà.

El noi no se posa bé i dóna molta feina per cuidar-lo. Sempre està de mal humor, i això impadeix que jo tingui la serenitat i repòs que me caldria peraquè m'acudissin cosas per escriure. Are estic escribint noms de malalties i els remeis per les mateixas. L'haver hagut de surtir de l'Empordà no m'ha permès apuntar una pila de noms de flo[r]s que tan hom portava de cap. Encare no m'ho dono per perdut. A Palafrugell hi ha cases que tenen jardins a la antiga, i penso veure'ls con vagi assistir el part de na Montserrat, que serà ajudant Déu d'aquí a un mes. Això de les flo[r]s me sa[p] greu que me quedi, perquè con vaig anotar les flo[r]s de cam[p], herbes i del bosc, vaig deixar de banda les de jardí perquè no en sabia gaires, i així m'en som quedat, amb la surtida tan soptada que vaig haver de fer de Llofriu.

Com li deia l'atre dia: vaig trevaiant amb les instruccions del Resum que va enviar-me Vostè ans d'empendre la excursió. I el Bulletí[,] que no surtirà? Ens el portaran els Reis?

No m'allargo més, perquè tinc una pila de feina a fer. De nou li faig avinent lo mol que desitjo continuï ardit, bo i demanant-li que com més unit se trovi amb Jesús i la seua Santa Mare en les pròximes festes, enlairi una fervorosa pregària per el meu pobre fill que tan ho necessita. Con me contesti no fassi esment de que sab que no fa via de refer-se, perquè l'entristiria i bé prou que ho està.

Als peus de la Sagrada Família en aquets dias pregarà per Vostè la més humil de les seuas admiradoras

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

118. Rocas → Alcover, 14-1-1922

¡Visca Jesús!

Tiana 14 gener 1922.

Déu lo guart bon amic m[ossè]n Antoni:

Ja hu veu: ja no som al poble d'Alella. Fa vuit dies que hem vingut an aquest atre poble per veure si hi estarem més bé. El noi amb tans pocs dies s'hi ha refet forsa.

Tots aquets cambis i els dias frets que passan són armes que tinc de combatre per·a poguer fer la feina que jo voldria. Avui fa una d'aquellas frets sorna (quieta) pro fina que taia. El cel és blanc i atapaït com si la neu anés a caure.

Com que vivim amb un beïnat que ni és al poble de Tiana ni a Montgat i de tots dos pobles n'estem vora mitjora allunyats, amb tot i que li endresso la felicitació amb temps, no sé si la rebrà a temps oportú. La escrich avui la carta, pro quissab con la podré tirar. El poblet que hi ha la estació que hi diu Montgat-Tiana, popularment en diuen las Mallorquinas. Montgat diuen qu'és des del túnel cap a Masnou, i las Mallorquinas des del túnel cap a Badalona.

Las Mallorquinas és un barri curt, pro hi ha mol de moviment de tota mena d'oficis i forns de cals, i prederes, rajolers, una fàbrica de porcelana, curdés[,] carretés[,] peixatés etc. Hi ha molta feina a recullir per el Diccionari. Miraré de trovar alguna velleta que m'espliqui el motiu per·què en diuen las Mallorquinas i tot lo que en pugui treure.

Aviat si Déu ho vol tindré un paquet per enviar-li que li remetré des de Tiana.

Tan Montgat com las Mallorquinas tots són del municipi de Tiana. El poble és mol bonich. Tenim la Conreria a mitjora, i és allà ont fan el seu delicat licor.

Des de Llofriu hem varen remètrer el Bulletí. A veure con rebrem l'atre ben complet.

Quina barba més blanca que portarà aquest any el seu sant patró! Prou m'hus farà bufar es dits com hu varen fer es venerables Reis Magos! Vaig assistir amb un ofici solemne i una mica pastoril que varen fer a Tiana. Llàstima que sigui tan allunyat dons hi fan funcions bonicas. Hi puja un tramvia des·de la estació [de] Montgat al poble de Tiana i al bell devant de casa hi ha la parada.

Per lo que més li escrich és per a felicitar-lo amb motiu de les seues diades i encare acabaria la present i no l'hi'n hauria del dit ni "piu". Així que fervorosament si puch anar a missa i si·no a casa demanaré al seu simpàtich i venerable vellet que li alcansi de Déu totes les felicitats que més Vostè desitja si és que mol li convenen.

Bona salud i èxit complet amb totes les seues coses i un bon acabament del nostre desitjat Diccionari és lo que més demanaré per·a Vostè. Amb afectuosos recorts als bons amics el simpàtich jove F. Moll i demés devots de Vostè i de la gran obra nostra, se despedeix la seva més humil atenta s[egura] s[ervidora].

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

Adressa

Colònia Arbó nº 3

Tiana (província de Barcelona)

119. Rocas → Alcover, 17-3-1922

[Contestada 20-III-22]

¡Visca Jesús!

Tiana 17 mars 1922.

Déu lo guart bon amic mossèn Antoni:

Ja deu pensar que de tot m'ha passat gabatxa, amb tant de temps que no remeto feina ni dono senyals de vida. És que no puch ni sé com donar l'abast a tantes de coses que passan pel meu entorn des de fa molt de temps. Are som estat sis setmanes a Mont-ras cuidant la Montserrat[,] que la nit del dia dotse de febrer va donar a llum un xamós nen. Li som estat padrina amb el pare del seu marit i se diu Francisco de Paula.

Allà no hi vaig perdre temps. Vaig anar amb una fàbrica de terrissa de la Bisbal i ne vaig treure una pila de notas que are vaig trasmetent a les cèdules. Fins i tot, hi faig

dibuixos que únicament el simpàtich jove i bon amich s[enyo]r Moll veurà lo que volen ser; pro no en sé més, i ho faig bé o malament per_què comprenc que és millor veure una mica la forma que tenen certs utensilis, dons segurament en tindran d'atres llocs i és molt possible que en deguin un·atre cosa. A la Bisbal també hi vaig pendre unes notes de ceràmica i de casa d'un cedassaire. Aquet darrer havia fet el torn de passar farina de la pastera de casa de Llofriu con fèiam de pagesos.

També una meva nevoda va prometre'm que me reculliria molts noms de flors de jardins. Veurem si cumplirà. Si no ho fa, jo d'aquí quinse dies tinc de tornar a Llofriu i els ha reculliré. També vaig veure un jove paleta que temps fa que me té una feina mol bonica comensada i mai en puch acabar de surtir. En té forsa de fet i que se veu que s'hi vol lluir; pro mai acaba i sempre promet. L'atre dia li vaig dir que ja que tan se fa esperar, enpaquetaré lo que té llest encare que sigui a mitx fer, i me va dir que de cap manera m'ho vol donar que no ho tingui tot llest i que després vol conèixer a Vostè. Suposo que se deu volguer casar i anar a visitar Mallorca.

Entre una cosa i l'altre, me som endarrerit bo i tenint tota la bona voluntat que Vostè se pugui pensar. Are vaig fent lo que puch. L'atre dia vaig anar a Mollet del Vallès[,] que hi tinc casat el meu fill més grant. Amb ell i la seva esposa vàrem anar amb una fàbrica de pintas que ens varen ensenyar tot com ho fa[n] des que ses banyes són en brut, fins que ses pintas són empaquetadas. Vaig procurar-me tots els noms que vaig poguer que ja tinc escrits amb cèdules. A les Mallorquinas encare no hi he pogut anar[,] que també hi ha molta feina a fer. A Arenys de Mar [h]i ha un forn de vidre. Un dia d'aquets m'hi arribaré per fer-hi algunes notes. Are miraré si puch reposar, passat el casament de la petita. Si Déu ho vol se casarà dimecres propvinent a la parròquia de la Bonanova. Se casa amb un jove mol com cal, ben instruït i d'ideias reposadas i catòlicas. Cregui que no desitjaba pas millor elecció per a la meua Maria. El passeig de nuvis no crec pas que arribi a Mallorca. Me sembla que serà solsament per l'Empordà[,] lloc que el meu futur fill no coneix gaire. Crec que fixaran la nova llar a França, lloch ont ell hi té un empleo que li permetrà viure amb molta comoditat. És un fillol del senyor comte de Güell d'aquí de Barcelona.

Que no ho sab? Tenim bisbe de Girona amb un paisà de vostè. Prou el deu conèxer. L'atre dia me deian que s'havia estat a París tenint el càrrech de capellà d'una mena d'assil per·a espanyols que no tenen trevai. Ho sab vostè si és el que és are elegit senyor bisbe de

Girona? Diu que a París els que el tractaben el nomenaban Don Gabriel i que amb els catalans residents allà hi era mol popular. A veure què m'en dirà con me contesti. Fassi'm el favor de dir al senyor Moll que vaig rebre les seues estimades lletres que con la Maria sigui casada jo li contestaré. He rebut un paquet de cèdules en blanc. Grants mersès. Procuraré afanyar-me.

Are sí que aviat li remetré el paquet de tres mil tot lo més ben trovades que he sabut i amb indicacions del "Resum".

Passiové i amb afectuosos recorts de tots els meus fills per·a Vostè i demés colla que l'acompanyan[,] ajudan i alegran se despedeix sa mol atenta s[egura] s[ervidora].

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

120. Rocas → Alcover, 7-5-1922

[Contestada 24-V-22]

¡Visca Jesús!

Llofriu 7 maig 1922

Mol apreciat senyor i bon amic mossèn Antoni:

En nom de Déu i els sants he pogut conjuminar un paquet que no ha pogut arribar a les tres mil per manca de temps. És que no se pot pas pensar els meus bons desitjos i atres tants bons propòsits que faig que amb tota la pena meua no puch tirar endevant per una pila d'entrabancs que mai me deixan amb repòs. Entre malalts i aconteixements no reposo ni un moment. Tampoch he pogut fê un paquet tant recomanable com hauria jo volgut. És que qui me té de donar lo que jo necessito se fa pregar una mica massa. Veu? Jo be l'hi havia promès tot lo d'un forn de vidre que hi ha a Arenys de Mar pro me vaig haver de contentar amb que m'ho reculliran i m'ho enviaran. Are hi tornaré i veurem què hauran fet. El director va dir-me que un rato que tingués li plauria mol fer-me una llista de noms, pro jo l'hi deia que era millor que jo entrés allà ont trevaian i que ho veiés i sabés tot perquè serveix i fins en pogués treure un petit croquis. Fet i fet se'n va encarregar un jove parent meu que[,] si vol, farà una feina de primera. Am les flo[r]s tampoch som acabat de buscâ'ls-a. És que resulta que una mata aquí en diem un nom i a Tiana en diuen un atre i convé escriure'ls tots dos. Volia anâ a casa d'un blanqué i d'un senadó i al molí de Pals que tot això hi trovaria cabal pel Diccionari. Miraré si ho puch fer.

Després que hagi repassat la meua feina, con me remeti l'import que mereixi, ho pot fer al meu nom[,] Palafrugell Llofriu. Are som aquí per qüestions de la propietat. No hi estaré gaire dons el meu fill és a Tiana[,] que és a·un li va millor. Pot contestar-me aquí a Llofriu[,] que si no hi som ja me remetran les seues lletres allà ont sigui jo. Perdoni'm que hagi fet tan poca feina pro cregui que no hi tinc <la> cap culpa.

Afectuosos recorts de tots els meus per·a Vostè i 'l senyor Moll i sab pot manar a sa af[ectíssi]ma s[egura] s[ervidora].

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

Avui a Palafrugell he tirat i certificat 'l paquet de què li parlo amb la carta

121. F.B. Moll → Rocas, 3-7-1922

Ciutat de Mallorca

3 juriol 22

Molt s[enyo]ra meva!

Tot saludant-la coralment li comunich de part de Mn. Alcover que, havent cobrat de l'Estat el segon trimestre de subvenció del corrent any, esteym en disposició d'enviarli la retribució per la seva feyna lexicogràfica, an el lloch que vostè ens senyali.

Salutacions afectuoses de part de m[ossè]n Alcover i de mi a tota la seua apreciable família.

Son afectíssim s[egur] s[ervidor] Francesch de B. Moll

122. Rocas → Alcover, 10-7-1922

[Contestada 15-VII-22]

¡Visca Jesús!

Sant Feliu de Codines 10 juliol 1922.

Déu lo guart bon amic m[ossè]n Antoni: Com que a Llofriu hi viuen temporalment la meua Maria amb el seu marit, me varen dir que havian rebut lletras del bon amich Moll, que mol els hi agraieixo. També me varen remètrer el llargarut i tan extens Bulletí que som llegit tot de cap a cap sense quedar-ne gens cansada. A mi me plau llegir el Bulletí, per una pila de raons. En primer lloc, m'hi instrueix; i en segon lloch hem fa gràcia las raons de las

personas dels diferents pobles. Veu? aquí a Sant Feliu, m'hi passa lo que diu Vostè que també li passaba. Lo antich no ho coneixen, i prefereixen lo nou[,] que té una pila de noms que ni són catalans ni els ho saben dî siguin com se bulguin. A mi m'agrada més arreplegar un home pagès que no pas cap ofici, perquè parlem de noms de arreus, de la terra, de plantes, abres fruiters, noms de les mateixes fruites, arreus de segar i batre, que jo mateixa com que ho tinc tan i tan conegut, els hi vaig preguntant i ells se van entussiasmant perquè se'ls hi parla de lo que més ells coneixen i estiman. Ho vaig requissant a totes hores que puch, a fi que no me se cansin i no destorbâ'ls-hi hores de trebai. Con els hi faig preguntes, els hi sembla que m'ho han de respondre en castellà o arreplegant paraules com ho diuen a Barcelona[,] que fa més fi. L'atre dia, un me va preguntar què venia a ser un Diccionari. Me deia: «Deu venir a ser una mena de novela que a Vostès els hi agradarà de llegir-la.» Per més que me vaig escarrassar esplicant-li'n bé 'm va dir que ho entenia; pro crec bé que se va quedar de primer a les fosques i després sense llum. N'hi ha que ho entenen bé i se complauen esplicant-ho tot. Encare tinc de veure els utensilis de la cuina.

En fi[,] hi faré tot lo que pugui. Jo tant·sols apunto les paraulas diferentes de com ho diem a l'Empordà. Per exemple lo de segar, batre, pastar etc, com que de la nostra manera ja ho tinc ben esclubayat (esplicat) me sembla que lo que aquí en diuen igual no val la pena de repetir-ho. També a mi me pasa, que saben una aina (eina) quin nom té, pro numés tota plegada. Si se'ls vol fer esplicar detalladament els noms, no s'en recordan o no'ls han sabut mai. Un dia tornaré amb un pagès que me va esplicar una pila de cosas i miraré d'apuntar-o tot. Con veuen la meua insistencia, se quedan tots estranyats i ni'ls hi quep an es cap que valgui la pena d'escriure tantes coses com diuen, que ni ells s'en adonan. Jo trobu que aquí no tenen tant "ditxos" i "etxos" com tenim a l'Empordà. Parlan més barceloní.

Aquí no faig atre cosa que fê notas perquè d'aquí uns quinze dias o menys, penso anar a Llofriu i allà trevaiar de ferm. Com que aquí no hi ha gir postal, val més que si Vostè s'en va, deixi encarregat a ca seua com l'any passat, que me remetin l'import con jo el demani al meu nom[,] Palafrugell Llofriu. Are si'l demanés, m'haurian de girar a Caldas de Montbui, que no hi conech ningú, i aixís com jo sigui a Llofriu escriuré a Vostè, i qui quedi a ses ordres, podrà fer-me el gir.

Ans-d'air a la parròquia de Jesús de Gràcia, se va casar el meu Serafí, amb una noia que ja fa temps hi estaba promès. Déu l'hi do salut!

Passiové amb recorts dels meus per·a Vostè i companys d'escursió de tot cor desitjo els hi provi mol. A veure si entre tots de tan en tan me donan senyals de vida. Tota correspondència i tot ho pot dirigir a Llofriu[,] hont com li deia penso anar-i aviat i estar-m'hi... tan com pugui.

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

El dia de Sant Pere la meua filla monja va fê els vots solemnes, quedant de lo més contenta i felís que jo puch desitjar. Veu? Ja'ls tinc tots encaminats gràcies a Déu.

123. Rocas → Alcover, 19-7-1922

[Contestada 30-VII-22]

¡Visca Jesús!

Sant Feliu de Codines 19 juliol 1922.

Déu lo guart bon amic m[ossè]n Antoni: No sé aquets cuatre mots meus a·unt el trovaran. De totas maneras[,] com que demà passat dia 21 penso surtir d'aquet poble i anar-me'n de dret a Llofriu com li deia amb la meua anterior, li agrairé mol que com més aviat millor m'hi giri la quantitat que hagin merescut el meu darrer paquet de cèdulas. Ho pot girar al meu nom[,] Palafrugell Llofriu.

D'aquet poble, m'en emporto una pila de notas variades que si a Déu plau posaré amb net a Llofriu. Hi ha vegadas que me prenen per ximple perquè qualsevol paraula que diuen veuen que me trech la llibreta i el llapis i ho anoto. L'atre dia, un espardenyé[,] que per cert me va donar alguns noms i ho va fer amb molta amabilitat, mhe se'n burlaba de debò. Me deia que m'havia buscat un bon entreteniment perquè no devia tenir res més a fer. Li feia gràcia que tingués aquestas dèrias. Volia llegir les meues notes i no hi entenia ni un mot perquè jo procur fer-ne avia a fi de no molestar la gent que me donan paraulas i després con som a casa, com que hi ha poca estona que ho he vist, tot me recorda per poc assenyalat que ho tingui amb tot repòs ho trasmeto am un·atre llibreta i con sigui a Llofriu ho trovaré ben bé per posar-ho a les cèdules. Me fan la mar de preguntas quedant parat de lo que els hi conto. Aquí segueix un temps humit i dolent.

Que els hi provin les excursions i trovin mol de cabal per el Diccionari és lo que més els hi desitja la seva devota i bona amiga

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

124. Rocas → Alcover, 25-8-1922

¡Visca Jesús!

Llofriu 25 agost 1922.

M. I. Sr. Dr. mossèn Antoni M. Alcover.

Palma

Mol honorable Senyor: Tinc el goig de recomanar-li la aixerida pareia que li portaran les presents lletras. Són uns jovincells casats de nou que desitjan visitar algunas de las maravellas que hi ha a la preciosa comarca de Vostè; sobretot a la capital, puig no sé si disposaran de gaires dies, dons el jove Joan Pruneda a Palafrugell hi té una gran feinada que tan sols l'inprescindible passeig de nuvis li permet deixar. Tots dos són, i habitan a Llofriu, i amichs de casa des de fa molts anys, dons tan els pares i avis d'en Joanet com els de la seva distingida esposa, ho eren amichs dels meus (que al cel sian tots)[.]

Aquet jove que li recomano, és el que just amb un seu company han fet els dibuixos i detalls de la colla de cèdulas del ram de paleta que vaig remètrer amb l'últim plech que som enviat, i han promès completar la feina comensada, dons encare en tenen més de fetes, i més que n'han de fer.

El dia 6 del corrent vaig escriure al bon amich Francesch. No n'he rebut resposta. Suposo en té la culpa la amoïnosa vaga de Correus que ja fa tants dias anem aguantant. S'haurà desencaminat la seua o la meua?

Amb afectuosos recorts de tots els meus per·a Vostè i amichs se despedeix la més entussiasta de les seues admiradoras s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

125. F.B. Moll → Rocas, 1-9-1922

Ciutat de Mallorca, 1-IX-22

Molt s[enyo]ra meva!

En mon poder la seva de dia 6 d'agost, a la qual no he contestat més prest a causa de la vaga dels oficials de Correus.

Efectivament, sufrírem una distracció en lo referent a la retribució de les seves cèdules, posant "51,50 ptes" en lloch de 181,50, en la nota que donàrem a l'encarregat de

fer el gir; i l'administrador del Bolletí, descontantli 6 pessetes corresponents a tres anys enderrerits de suscripció, reduí a 145,50 dita retribució.

Avuy mateix li enviaríem les 30 pessetes que mancaven; però a l'administració de Correus encara no admeten girs postals. Tot d'una que n'admetin, li enviarem dita cantidat.

Li prech ens dispensi l'involuntària distracció que tinguérem. Salutacions de Mn. Alcover, per vostè i família. Son af[ectíssi]m. Francesch de B. Moll.

126. Rocas → Alcover, 30-9-1922

[Contestada 17-X-22]

¡Visca Jesús!

Barcelona 30 setembre 1922.

Déu lo guart venerat mestre m[ossè]n Antoni:

Ja veu com no puc estar mai reposada com jo necessito. Tant contenta que'm trobava a Llofriu i m'en vaig tenir de surtir prest perquè en Serafí s'havia posat mol mal a Sant Feliu de Codines.

Are fa uns dias que som aquí amb una caseta[,] o més ben dit[,] barios [?] de fora de Barcelona. Som a Vallcarca. El noi s'ha tornat refer i si Déu ho vol aviat retornaré cap a casa nostra pairal[,] que és allà ont hi estic millor. Encare hi ha na Maria i el seu marit[,] que com an·e·mi els hi agrada mol estar-se-i. Els hi vaig deixar dos mil cèdules llestas que suposo els hauran empaquetadas i remesas a Vostè ja que jo no ho puc fer. No són pas ni de bon tros lo que jo volia fer, pro no me fou possible fê feina millor. Are allà hi tinc una pila de notas recullidas a Sant Feliu de Codines que si no hagués estat la malaltia d'en Serafí ja els hauria posadas amb cèdules i ja Vostè els ha tindria pro no ho podré fer fins que vagi a casa[,] que si Déu ho vol penso que serà aviat.

Aquí no m'hi escrigui. Escrigui'm a Llofriu[,] que si encare som aquí els meus fills ja m'ho remetran. Si fa algun gir[,] al meu nom[,] Palafrugell Llofriu[,] dons la Maria està autoritzada per·a cobrar. Si no han remès aquellas 30 pessetas que mancaban de l'altre comte ho poden englobar amb lo del paquet de cèdules d'are. Encare tinc de recullir-ne algunes a la Bisbal. Déu vulgui que en Serafí s'apadassi de nou que m'en pugui tornar ben aviat a reposar a casa. Llavors acabaré de fê un·atre paquet de [cèdules] pel Diccionari[,] que deurà ser el darrer si no en recullo d'un atre lloc que penso anar d'aquí poc.

Na Maria i el seu marit se volen dedicar a la agricultura i cria de bestiar i allà un vagin penso seguî'ls-a una bona temporada. Encara no tenen poble fixat pro pensan que sigui per un lloc fèrtil i vora de bons mercats. Aixís que encare penso recullir més cabal si puc reposâ de malaltias i tants de cambis de residències que m'atrivullan.

Con sigui de nou a Llofriu jo l'hi tornaré escriure[,] que si a Déu plau serà aviat.

Amb afectuosos recorts per·a 'l bon amic Moll se despedeix la seua sempre admiradora i bona amiga s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

127. Rocas → Alcover, 6-10-1922

[Contestada 17-X-22]

¡Visca Jesús!

Barcelona 6 octubre 1922.

Venerat senyor mestre:

Des de casa de Llofriu, als meus fills Maria i el seu marit n'Armand m'han remès els seus per mi mol agraïts escrits i m'afanyo a cumplir l'encàrrec que m'hi fa. No sé pas si ho he fet bé tot allò de la cèdula. La tinc de Mollet de con hi estava el meu fill grant. D'aquest any encara no en tinc perquè no estic mai quieta en cap poble i el noi que tenia a Mollet are viu també aquí a Barcelona. Aixís que[,] cosa que mai m'havia passat, estic indocumentada. Lo que me sembla[,] que de cèdules l'hi'n son enviades més de les que Vostè posa an el comte. Si fos a casa ho aclariria milló dons hi tinc tots els meus paperots i llistas, pro na Maria no ho sabria pas buscar. Deurà ser també que hi mancan les dues mil que vaig deixar llestas a casa i na Maria no'ls he deu haver enviadas. Amb tot, a mi me sembla que Vostè m'ha donat més dinés que no hi ha an el comte. Con li dic[,] si fos a Llofriu ho sabria millor i si vol encarregaré a na Maria que ho miri bé.

Jo per are m'és impossible retornar-i ja que en Serafí no se refà i per desgràcia crec que mes bé perdem que no avensem. En fi sigui lo que Déu vulgui ja m'en he fet un càrrec dons el pobre hi ha una pila d'anys qu'està malalt i encare que fins are anaba fent are està molt aclaparat. És per això que no'ls ha puc deixar perquè la seva dona en té un feix tota sola i a més que sols viurian espantats i aixís ho passem milló. Cregui[,] bon amic[,] que en tinc un feix més gros del que jo puc portar[,] dons més m'estimaria reposar a Llofriu que no

pas rodar pobles que ni an el mateix malalt vui creure li convingui. En fi[,] els joves no volen creure i després ho paguem tots i és lo mes terrible. Con vénen a compendre els seus erros ja és tart i Déu ens ajudi! En la meua darrera l'hi deia que na Maria i el seu marit volen fer de pagesos amb un lloch que hi trovin una finca molt extensa. Fa dos dias m'escribian que havian anat a veure'n una que els hi plavia que era a Moià. Diu en Serafí qu'és per la vora de Lladó. Si anessin allà i jo hi passés temporada com és el meu propòsit, aquell país Vostè ja en té les paraules, pro cregui que per·a recullir la parla d'un poble s'hi ha d'estar mols de dias. Jo ho sé per con era a Sant Feliu de Codines i a la costa que sempre els hi recullia peraules noves. De Sant Feliu en tinc una pila de notes a casa que de moment no les puch enviar. Si veig que trigui massa a puguer-me'n anar diré que m'ho remetin pro are estan[t] el noi tan delicat no puch pas escriure res i a més qu'estem mol atribulades i jo con faig feina bona és con tinc quietut. A casa tota sola, les paraules m'acudien que donaba goig.

Passiové i fins a un atre se despedeix la seua bona amiga

Irene

128. Rocas → Alcover, 7-11-1922

[Contestada 19 novembre 922]

¡Visca Jesús!

Barcelona 7 novembre 1922.

Déu lo guart venerat mestre i amich:

Encare no som pogut anar a Llofriu. I tant que ho voldria! El meu fill no fa via de re[s]tablir-se i no'ls ha puc deixar de cap manera. Si la meua estada aquí s'allarga masse, envieré a buscar les llibretes a casa i trevaiaré aquí pro no volia tenir-lo de fer perquè a casa hi escrich amb més acert perquè hi estich més reposada.

Encare que hem dol mol haver-l'i de dir, pro devant els gastos que origina la llarga malaltia del meu fill, jo no puch avensar ni un cèntim i are hem trovo que tinc de fer trevaiar les terres de casa de Llofriu i femâ'ls-a i jo contaba per tots aquets gastos que reporterà, amb la quantitat que Vostè m'ha de donar i segons lo que diu el bon amich Moll, Vostè encare no ha cobrat dels de Madrid. Si com més aviat millor me pogués remetre a Llofriu una part de li que me pertoca jo l'hi agrairia mol i me treuria d'un gros entrabanc

dons els que llauran i fan la feina volen cobrar i així jo podria fer que res de la terra en quedés sense fer.

Així que com que de d'aquell fet dels empleats de correus el de Palafrugell va quedar destituït are el nou no'l conech i és possible que si el gir anés en nom meu no el volguessin pagar a na Maria. Així qu'és millor fassi el gir a nom de Maria Bassa[,] Palafrugell, Llofriu. Si no regeix encare el gir postal pot remètrer l'import amb carta certificada i lacrada també a nom de Maria Bassa[,] Llofriu.

Aquet temps jo he enviat i rebut bitllets de banc així, i sempre s'han rebut mol bé. L'hi repeteixo lo mol que'm dol tot lo que l'hi esposo comprenent que Vostè s'en ha de perjudicar pro ja veu que me trovo amb unas tribulacions que tant·sols la resi[g]nacio que Déu m'ha donada'm té voste oferint totes les meues penalitats a Jesús a totes hores de la meua vida apesarada.

El meu fill no se posa bé ni tinc cap fianses que s'hi posi pro no puc fer atre cosa si no és fer-los-hi amorosa companyia ajudant-los tan com puch a fi de que la creu sigui més suau a tots tres.

Ho faig anar tot a Llofriu[,] la correspondència i tot lo referent an el Diccionari[,] perquè els d'aquí se pensan que ja no m'en preocupo ni en cobro res dons així jo puch anar conservant la propietat de Llofriu i no lha deixo an erm (fet un bosch)[.]

Amb afectuosos recorts per al bon amich Moll se despedeix de Vostè sa mol atenta s[egura] s[ervidora]

Irene

129. Rocas → Alcover, 21-12-1922

[Contestada 24 desembre, 922]

¡Visca Jesús!

Barcelona 21 desembre 1922.

Déu lo guart bon amic m[ossè]n Antoni:

Are mateix arribo de Caldes de Montbui[,] a·unt hi havíam anat amb el meu pobre fill Serafí i del cap de dos dias d'esser-hi va posar-se tan greu que dimarts a la tarde després de confortar amb els aussilis espirituals va deixar-mos amb les tribulacions que Vostè pot suposar. Déu l'hagi acullit cap amb Ell ja que l'hi ha enviat tantes amargors durant la seua

vida. Axò hem porta una pila de gastos i de nou el molesto demanant-li si hem pot enviar lo de les cèdules dons sert que no sé pas com ho tinc de fer.

Si ho pot fer m'inclou l'import amb carta certificada. Ho sento mol ja que comprenc les dificultats de Vostè pro jo no sé com surtir-ne.

Fins a dilluns[,] lo més llarc dimarts[,] tinc d'estar-me aquí i pot dirigir-me la carta. Després m'en vaig a Llofriu regularment per molt de temps[,] dons si Déu ho vol allà hi reposaré.

No convé que giri per gir postal perquè com que hi ha tantes festes lo més possible[,] que no ho rebés a temps.

Des de Llofriu ajudant Déu li tornaré escriure i trevaiaré lo que pel Diccionari tinc embastat.

Passiové i amb afectuosos recorts per al bon amich s[enyo]r Moll se despedeix sa mol atenta s[a] s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas viuda de Bassa.

La meua direcció és com segueix

Carrer del Pi nº 6, 2on 2a

130. Alcover → Rocas, 14-1-1923

A Da Irene Rocas, viuda de Bassa. Llufriu (Palafrugell)

A Da Irene Rocas. P. Ciutat de Mallorca. 14 gener, 923

Molt senyora meva i amiga: En mon poder la seua del dia 2, que li agraesch. Crec que dins ben poch cobrarem de Madrit, i a l'acte de cobrar, pagarem tots els colaboradors i colaboradores, Vostè una de tantes. Bé va que vostè a la fi gaudesca de tranquilidat. Bé l'ha mester després de tantes de trifulques. El Bolletí de l'eixida 1921, crech que le hi enviàrem despuys ahir: Déu fassa que li siga arribat.

P'el seu gendre Armand Langlois li incloch una targeta dins un sobre. Ab ella que se presenti an el Rdm. Bisbe de Girona i estiga segur de que el rebrà bé i farà per ell lo que bonament puga, puys ès un senyor Bisbe bondadosíssim, un vertader home per tots els seus diocesans, una gran bendició de Déu per la diòcesis de Girona.

Comandacions a la seva filla Montserrat i a son marit, com també an aquells nuvis amichs de vostè que vengueren a veure'ns.

Son afectíssim Antoni Mª Alcover, pre. Degà de la Seu de Mallorca. St. Bernat, 5, pral. 2ª. Ciutat de Mallorca

131. Alcover → Rocas, 11-6-1923

11 juny, 1923

A Dª Irene Rocas

Molt senyora meua y amiga: En mon poder la seua de 4 del corrent i el paquet de dos mil cèdules de dies anteriors.

Bé anirà si mos n'envia un sobre de mots escullits de la regió pirinenca. La qüestió és que les paraules siguen ben especificades i aclarides.

El dia 22 de març l'Estat ens pagà tres trimestres (18.750 pessetes) que no nos bastaren per pagar toda la feyna que devíem. Tenim demanat el corrent trimestre i esperam cobrarlo la darreria d'aquest mes o primeria de juliol. Tot d'una que cobrem, enviarem a vostè l'import de les cèdules enviades. Jo tinch bestretes prop de 4.000 pessetes per l'Obra del Diccionari i no m'és possible bestreure pus per ara.

Son afectíssim

Antoni Mª Alcover, pre.

132. Rocas → Alcover, 25-7-1923

¡Visca Jesús!

Llofriu 25 juliol 1923.

Déu lo guart venerat mestre:

Quina deixeble més antiga[,] fa? Als seixanta i picu d'anys encare tenir mestre! Que per molts anys Vostè pugui ser el meu mestre i jo la seua deixeble encare que tinguem el nostre privilegiat Diccionari ben acabat i repartit.

Ja és hora que l'hi dongui avís d'haver rebut el giro que vaig cobrar con me varen avisar. Lo que no puch complaure'l és amb el número de la cèdula dons contra la meua costum aquest any no n'he tinguda degut a cambiar de domicili tantas vegadas seguint sempre al meu plorat Serafí (q a c s). En vaig demanar de Mollet con en Florenci hi vivien. Varen donar voltes i no m'en varen obtenir. La vaig demanar de Pineda amb un cunyat de

na Gracieta qu'és arcalde i com a Mollet varen deixar passar el temps i així som anat passant indocumentada. Aviat les deuran donar a Palafrugell i en demanaré.

Encare vaig trevaiant pro entre tanta calor que no me deixa moure de casa i que acavo els temes no puch pas fer tanta feina cum avans. Colsevol dia escriurem les del s[enyo]r rector de Mont-ras que són les del Pirineu que l'hi parlaba amb una darrera. L'atre dia va dir al meu gendre Armand (el que viu aquí casat amb na Maria) que mol aviat ens faria una visita i passaríam una estona omplint cèdules.

Tambe vaig anar a la Bisbal a casa d'un blanqué i en vaig treure una pila totes mol importants. Encare penso tornar-i que amb una casa fan faixas i no sé què més de criatures de bolquers i tinc un parent que té fàbrica de serrar fustas[;] en fi airé curiossejant-ho i aprofitant lo que pugui.

Mai l'hi he parlat de la visita que el meu gendre va fer an el s[enyo]r bisbe. Déu l'hi pagui a Vostè lo bé que'l va recomanar i aixís va ser mol ben rebut. Ell ja era amich de s[enyo]r vicari general per mediació d'un capellà militar que viu a Girona i ha viscut un temps a Palma de Mallorca. Tots plegats han volgut aquell Bulletí que parla de con Vostès varen venir a Llofriu i are ni sé quin d'ells el té. El s[enyo]r bisbe va dir al Armand que desitja conèixere'm i que com farà la visita a Llofriu se complaurà passant unes hores a casa nostra. Conti si me va donar-me'n[,] de goig[,] aquesta nova! El rector de "vista" fina quina cara hi posarà!

Escolti. L'Armand diu que tan l'hi agradaria de llegir l'entrevista que Vostè va tenir amb el rei d'Espanya. Jo no sé què me s'ha fet aquell Bulletí que ho contaba. Si m'el volia remetre un de nou jo l'hi agrairia mol. Diu ell que amb Vostè serian bons amics dons ell és devot dels que han protegit a Vostè i l'hi són mol antipàtichs els seus atversaris. És un jove monàrquich de cap a peus i d'unas ideias mol recomanables. Veig qu'el paper s'ha acabat. Ja l'hi tonaré escriure aviat. Recorts an en Moll i m[ossè]n Benejam. Seva af[ectíssi]ma s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas

He rebut l'últim Bulletí. Ja l'hin parlaré amb un·atre carte.

133. Alcover → Rocas, 5-8-1923

Ciutat de Mallorca

5 agost, 923

Molt senyora meua i amiga: En mon poder la seua del dia 25 del passat, que li agraesch de cor. No s'apuri per la cèdula personal. Ja la m'enviarà en tenir-la. Vaja omplint cèdules lexicogràfiques, així com puga. Les d'aqueix rector de Mont-ras ha d'esser interessant. Les que duga de la Bisbal, conti, de que seran cosa bona. Molt content estich de lo que'm conte del Rdm. Bisbe de Girona. És un home tot de Déu; és una bendició del cel per tota diòcesi a on vaja. Li enviy lo Bolletí que du la meva entrevista ab el rey. Si els directors del catalanisme no fossen una colla de farsants, no haurien feta la conspiració del silenci entorn de tal revista. Són uns malfactors de la Pàtria. No esperi que Catalunya triumfi mentres tenga tals caporals. Són els inimichs més formidables de la llengua catalana. Déu elze fassa uns sants. Amén.

Son afectíssim

Antoni Mª Alcover, pre.

134. Rocas → Alcover, 13-1-1924

[Contestada 25-I-24]

¡Visca Jesús!

Llofriu 13 gener 1924.

Déu lo guart venerat mestre:

Només cuatre mots per·a demanar-li que si vol que seguexi fent cèdulas m'en han d'enviar en blanc[,] que me creia tenir-na i m'he trovat que las som acabadas. Justament tenia bastanta feina preparada i me trovo sense paper.

L'hi remeto un paquet de mil cèdules llestas que no tenen pas gaire valor pro alla·ban tal com siguin. Sigui la que sigui la quantitat que merexin l'hi prec si m'ho pot enviar ben aviat dons encare que gràcias a Déu el nostre núgul negra se va asserenant no obstant convé aprofitar totas les engrunes. Més tart Déu ajudarà.

No l'hi dich contas m'en ha de remetre de cèdules per·a fer pro jo penso que anirem a viure amb un lloch que hi faré molta feina. Axís que m'en pot remetre algunas mils més ben aviat.

Vaig llegint "La Vanguardia" seguint la política nova i veig coses que qui ho havia de dir! Sembla qu'és allò de campi qui pugui[,] no l'hi sembla. El cacarejat president de

Catalunya i companyia sembla que sentan venî quelcom que no els hi plau prou! Vostè els hi pot dî com diem aquí[,] o sigui que no totes las pagas cauen per Sant Joan de juny sinó que en cauen també per Nadal.

Passiové, amb records per al bon amich Moll de tots els seus se despedeix sa mol atenta s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas

Per el seu Sant ajudant Déu l'hi tornaré escriure.

135. Rocas → Alcover, 20-4-1924

[Contestades les de 22 de març i 20 d'abril]

¡Visca Jesús!

Barcelona 20 abril 1924.

Molt apreciat mestre:

Tant sols cuatre lletres per·a dir-li que no sé res de Vostès. Suposo que el Bulletí haurà surtit pro jo no l'he rebut. Fa quin enrenou a l'Institut d Estudis Catalans? A·veure si de nou Vostè torna a pendre 'l lloc que té ben seu? M'agradaria.

Com ho faran per·a donar comtes des de la seua fundació? Ho ha llegit els dos artigles de "La Vanguardia"? Jo sí i que el darrer prou farà un bon mal de ventre amb algun...

És cosa que me sembla va mol llarga per lo escrupulosament que ho volen esbrinar tot. En fi ja s'ho arreglaran.

Un atre dia l'hi escriuré llargament are tant·sols ho faig desitjant-li que aquestes festes l'hi hagin provat bé i per·a donar-li la nostra residència definitiva[,] que ja era hora. Hi som al nou pis des de dimecres proppassat a la tarde.

Amb afectuosos recorts de Armand i Maria per·a Vostè i l'amic s[enyo]r Moll me despedeixo de Vostè i d'ell fins a un atre.

Irene Rocas ciuda de Bassa

S. C. Cortes 548 pral. 1a

136. Rocas → Alcover, 22-5-1925

[Contestada 11 maig, 925]

¡Visca Jesús!

Llofriu 22 bril 1925.

Mol apreciat amich m[ossè]n Antoni:

Estranyo no haver rebut contesta a la que l'hi vaig escriure el 1er del que som. S'haurà perdut? Entre altres coses, l'hi donaba comte d'haver rebut la cantitat que l'hi havia demanat feia dias i que l'hi'm restem mol agraïts.

Jo bé l'hi prometia no sé contes mil cèdulas del cap de quinze dies pro és allò de l'home proposa etc.

De primé, la casa que preteníam va passar de llarc per un mal_entès. Després vàrem buscar-ne un atre i la vàrem trovar. Des·de dissapte proppassat que hi som. És amb un extrem entre Sarrià i Bonanova. Estem amb un principal d'un xalet molt remacu i airejat, soleiat i amb unes vistas panoràmicas qu'encanten.

Ja pot contar qu'entre una cosa i l'atre referent a enrenou de cambi; he pogut fer poca feina per a Vostè; i això que des que som aqui hi dedico forses hores. Entre la feina que som trovat feta de l'any passat, i la que som fet are tinc dues mil cèdules llestas. Si vol, les hi enviaré a cal Manso o directament a Palma. Ho faré com Vostè m'indiqui. Vaig continuant escriguent fins que les hagi acabadas totas i m'hi afanyo mol. Amb les que tinc fetes hi ha les de la Jonquera.

Si té el gust de venir-mos a veure l'hi indicaré quin cami ha de seguir. Va a la estació del tren de Sarrià i pren bitllet per Bonanova. Allà, baixa i va caminant per el carrer de Ganduxer (a mà dreta de la estació). A la tercera travessia a mà esquerra, trovarà el carrer del D[octo]r Carulla, i la primera casa construïda a mà dreta, és el xalet H. Al principal segona m'hus hi trovarà, i que hi serà mol ben rebut, i és a casa de Vostè per a tot lo que l'hi convinga. Axís, que desitjant que las presents festas de Pasca els hi hagin provat a tots, i amb mols de recorts per a Vostè i tota la colla de part dels meus fills, se despedeix sa molt atenta s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas

S C Dr Carulla Xalet H pral 2a

Bonanova (Barcelona)

137. Rocas → Alcover, 8-5-1925

[Contestada 11 maig, 925]

¡Visca Jesús!

Barcelona 8 maig 1925.

Déu lu guart bon amich m[ossè]n Antoni:

Trovo estrany no rèbrer contesta de les dues cartas que l'hi he adressat, una del primer i l'atre del 23 del pròxim passat abril.

Avui som enllestit un plech de 3.000 cèdulas que demà si Déu plau portaré a correus. Si Vostè no me mana lo contrari, continuaré omplint-ne algunas més que les hi enviaré con siguin llestas. Les que l'hi remeto, tret de les de la Jonquera les atres són sensillas, pro com que pel Diccionari tot serveix perquè encare que siguin ditas, sempre hi van paraulas aprofitables, és per això que som anat tirant ben segura que fan per a Vostè.

Com que no m'ha indicat cum volia que els hi enviés, ho faig cum de custum amb plech certificat.

No tinc cap pretenció del valor que puguin tenir: Vostè matex sab lu que ha de fer. Si l'hi ve millor de passar comtes con l'hi remeti l'atre plech fassi-u cum vulgui. Es dinés sempre vénen bé.

Amb ses de la Jonquera, n'hi ha algunas del Torn. Me las va esplicar una velleta que n'és filla[,] del Torn[,] i és casada dues vegadas a la Jonquera. Ella coneix bé les paraulas de tots dos pobles. El Torn[,] no sé si Vostè haurà estat al seminari del Collell, és mol a la vora del seminari. És un poble mol petit. Jo no ho conech perquè no hi som estat mai pro sé que cau del cantó d'Olot i me sembla Besalú.

De cèdulas no en faré pas gaires més[,] potser mi[l] o poquetas mes, pro els ha faré tan de·pressa com pugui perquè els ha puguin aprofitar.

Suposo que ha rebut les meues cartas de quines l'hi parlo al comensament de la present. En la primera l'hi he acusaba rebut del favor que tan generosament me va fer i que Déu l'hi pagui. En la segona l'hi feia avinent d'haver trovat casa i l'hi esplicaba el camí que havia de seguir si tenia el gust de venir-mos a visitar. Ara que hi ha dias que hi som, puch donar-li alguns detalls de lo bé que ens hi trovem. Me plau mol viure aquí en_mitx de flo[r]s i aussells que nit i dia refilan. Els rossinyols són els meus bons companyons de con vivia a Llofriu. A l'hort de casa s'en sentian i fins del llit estan[t] se sentian els seus cants. Vora de casa hi passa una riera, i a els abres hi fan els seus nius i tota la temporada hi

cantan. Tots els dias uns moments surto, i vinc carregada de flo[r]s de cam[p]. M'hi trovo bé[,] allunyada de l'enredu de ciutat. No hi airia mai[,] a Barcelona. Estich mol milló aquí.

Cum que l'hi be d'uns cuants pams que perteneixem a Sarrià, encare que som més vora la Bonanova i al "apeadero" de la Bonanova baixem per venir a casa, no obstant el carter me va dir qu'és milló que posi "Sarrià". Va dir-me que de tot[e]s dues manera[s] ell els ha recullirà tan si van per Sarrià cum si ban per Bonanova.

Bueno[,] fins a un atre i amb afectuosos recorts dels meus fills per a Vostè i 'ls bons amichs, se despedeix la seua s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas viuda de Bassa

S C C del Marquès de Carulla lletra H

Sarrià

(Barcelona)

138. Rocas → Alcover, 12-5-1925

Ateneo Barcelonés

Apartado de Correos 97

Barcelona 12 maig 1925.

Déu lo guart mossèn Antoni:

Acabo de rèbrer les seues volgudes lletras que m'afanyo a contestar a fi d'aclarir lo que Vostè m'hi fa avinent i que m'estranya mol.

A totes les cèdules recullides de Torn i la Jonquera, i una qu'atre d'atres poblacions, hi he posat a·baix, el poble de prodedència [sic]; i amb un cartó ben separat hi he posat "Llofriu"[,] qu'és com per indicar el meu nom de colaboradora. Me sembla que axís mateix vaig fer totas les de San Feliu de Codines, la Bisbal, Mollet del Vallès etc. i no me recorda que Vostè m'hi digués lo contrari. Com que les més són de Llofriu, pot·ser que desfent els paquets de 500 cada un cum ho tinc per costum, no hagin arribat encare a las de la Jonquera i se pensin que ho són totes. Axò és lo que deu haver passar. Jo[,] ficsin-se bé amb lo que dich amb la meua darrera. L'hi dich així: «Llevat de les de la Jonquera i del Torn, les atres són mol sensillas dons són ditas populars[,] jochs de mainada etc: no obstant m'ha semblat que convenian i les he escritas. La major part són de Llofriu i sa comarca.» Are amb lo que

Vostè me diu no puch fê atre cosa sinó a totas les que no són de Llofriu borrar aquet nom però com l'hi repeteixo no ho havia fet mai o axís m'ho sembla.

El plech no l'he pas rebut, deurà arribar no tan puntual cum la postal seua. Tampoch me diu si vol que acabi de fer les que tinc més o menys preparades i si ho vol m'avisi desseguit que les inclouré an el mateix paquet, o si vol que l'hi remeti primé correjit i arreglat. En fi[,] ho faré de la manera que Vostè m'indiqui. Me sab greu que se perdés la meua del 1er d'abril dons Vostè podia pensar que som una malagraïda (desagraïda) que no l'hi dongués comte del favor rebut.

De totes maneres jo no tocaré res que no rebi atres ordres de Vostè. Com que ha passat tems de les que l'hi enviaba de fora de Llofriu, no me recorda bé com ho feia pro me sembla que ho feia igual com are som fet[,] o sigui amb un cantó de cèdula el poble de procedència i a l'atre el del col·laborador.

Esperant ordres de Vostè se despedeix sa molt atenta s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas viuda de Bassa

139. Rocas → Alcover, 26-7-1925

¡Visca Jesús!

Mont-ras 26 juliol 1925.

Mol senyor meu i amich: Ja fa alguns dias que m'ha remès la cantitat qui per a mi Vostè va remetre a Barcelona de lo que l'hi'n resto mol agraïda. De nou l'hi faig avinent lo mol que desitjo que Déu l'hi concedeixi veure ben llesta i esplèndida la obra del Diccionari que amb tanta constància i paciència ha portat a cap.

Jo encare estich aquí amb la Montserrat; pro penso sortir-ne mol promte per a retornar a Barcelona amb na Maria i l'Armand, dons encare que entri el ple de calor, an el barri que vivim i amb les condicions bones que té el nostre modern piset, no s'hi nota mal estar. A més, qu'és mol possible que ans d'acavar-se l'istiu passarem de nou més o menys temps a fora.

Amb records afectuosos de tots els meus per·a Vostè i bons amichs, se despedeix sa mol atenta s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas viuda de Bassa

Tota la correspondència per·a mi al meu estatje de Barcelona.

140. Rocas → Alcover, 23-12-1925

¡Visca Jesús!

Barcelona 23 desembre 1925.

Déu lo guart m[ossè]n Antoni.

Fa mol de temps que no sé res de Vostè. Jo he passat mol de temps fora de Barcelona entre Mont-ras i Pineda. Are sí que m'he ficat a sa cargolera barcelonina si Déu ho vol fins que fassi calor.

Tambe hi ha fet tanta fret a Palma com aquí? Cregui que m'aturdia de debò. Are el temps ha abonansat forsa i fa entreveure que l'any se vol despedir en pau.

Que Déu permeti tingui bones festes Vostè i tota la colla que l'envoltan a <a>qui prego saludi afectuosament[,] mol en particular al bon amic s[enyo]r Moll[,] de quin tan bonics recorts en servem de con amb Vostè i m[ossè]n Benejam varen venir a Llofriu. Fa temps que no he rebut el Bulletí del Diccionari.

Mols de recorts dels meus fills per·a Vostè i rebi'ls també de sa mol af[ectíssi]ma s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas viuda de Bassa

Marquès de Carulla H pral. 2a. Sarrià

141. Rocas → Alcover, 25-12-1926

[Contestada 2n gener, 1927]

¡Visca Jesús!

Déu lo guard de mal a Vostè i amics!

Avui que és tan gran festassa tinc el goig de felicitar-lo junt amb els nostres bons amics germans Moll puig encare que tan·sols coneixem aquell enrefutimat que també savia fê les cares com Vostè volia que es llebas o molls y tan ens divertia amb els seus acudits, vui pensar-me que atretant deu ser el seu germà i l'apreciem tan com si el coneguéssim.

Que Vostè i ells i els qui Vostè més desitja tinguin un bon any nou i qu'el Diccionari fasi bon camí és lo que més l'hi desitja sa mol af[ectíssi]ma s[egura] s[ervidora]

Irene Rocas v[iu]da de Bassa

Tinc rebuda la carta d'en Moll mol agraïda.

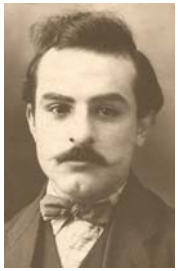
Barcelona 25 desembre 1926.

Retorn menú inici

Galeria d'imatges

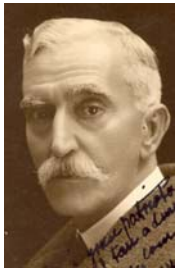

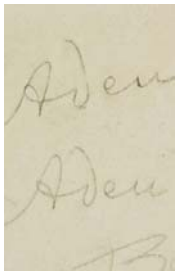

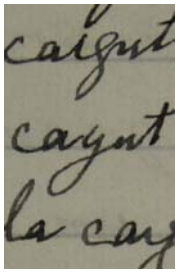

Imatge 1

Retrat d'estudi d'Irene amb els seus pares, Baldiri Rocas i Catalina Romaguera Bruguera de Llofriu, feta entre el 1865 i 1868.

Autor: Joaquim Masaguer

Procedència: Fons Fina-Rocas, Arxiu Municipal de Palafrugell.

Retorn menú imatges

Imatge 2

Retrat d'estudi d'Irene Rocas i el seu marit, Joan Bassa Bosch, vint anys més gran que ella. La fotografia data de 1881, ca.

Autor: Matorrodona

Procedència: Fons Bassa-Rocas, Arxiu Municipal de Palafrugell.

Retorn menú imatges

Imatge 3

Fotografia de grup del 12/5/1906 a Cruïlles en què apareixen Gracieta Bassa (1), Florinda Bassa (2), Gracieta Janoher (3) i Pietat Vinyals (4).

Autor: Desconegut

Procedència: Fons Bassa-Rocas, Arxiu Municipal de Palafrugell.

Retorn menú imatges

Imatge 4

Retrat de Gracieta Bassa, filla d'Irene.

Autor: Jaume Ferrer Massanet

Procedència: Fons Bassa-Rocas, Arxiu Municipal de Palafrugell.

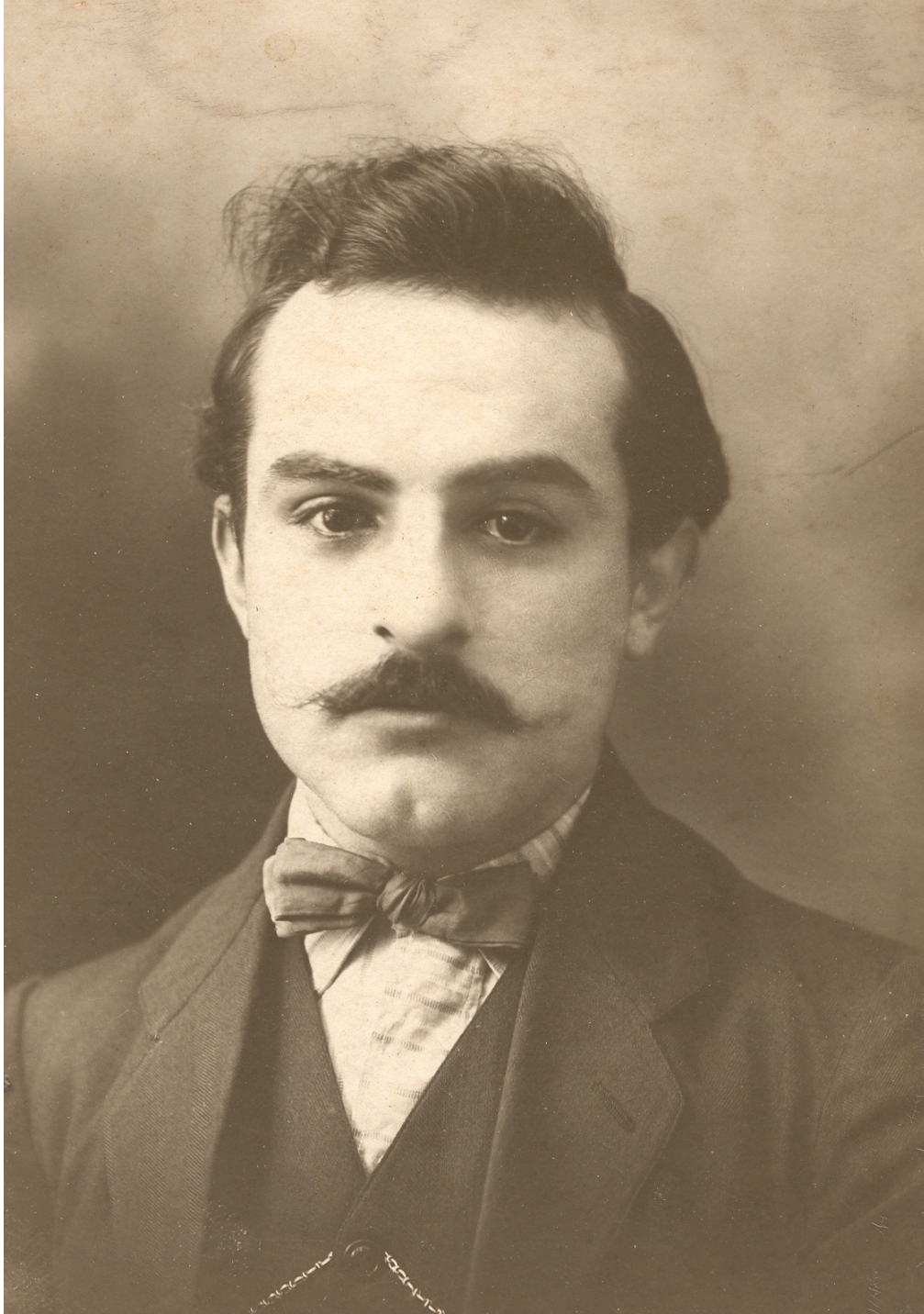
Retorn menú imatges

Imatge 5

Retrat de Florenci Bassa Rocas, fill d'Irene. La fotografia és feta de 1911, a Trenque Lauquen (Argentina).

Autor: Arturo Fernández

Procedència: Fons Bassa-Rocas, Arxiu Municipal de Palafrugell.

Retorn menú imatges

Imatge 6

Foto de Serafí Bassa, fill d'Irene, al seu taller d'escultura, l'any 1914.

Autor: Desconegut

Procedència: Fons Bassa-Rocas, Arxiu Municipal de Palafrugell.

Retorn menú imatges

Imatge 7

Àngela Bassa, filla d'Irene, en un retrat d'estudi del 21/5/1939, quan es trobava a Llofriu a causa de la guerra civil.

Autor: L. Casanovas

Procedència: Fons Bassa-Rocas, Arxiu Municipal de Palafrugell.

Retorn menú imatges

Imatge 8

Postal de Pau Modolell i Sans, de Sant Vicenç dels Horts, a sobre un carret (19/4/1912). Pau era amic íntim de la família Bassa-Rocas i va resultar decisiu per animar Irene a participar en el "Diccionari-Català-Valencià-Balear", impulsat per Antoni M. Alcover.

Autor: Desconegut

Procedència: Fons Bassa-Rocas, Arxiu Municipal de Palafrugell.

Retorn menú imatges

Imatge 9

Fotografia al menjador del pis familiar al carrer Consell de Cent de Barcelona. D'esquerra a dreta: Montserrat Bassa, Maria Bassa, Angeleta Bassa, Francisco Serra, Lluís Bassa, Florenci Bassa, Sara Llorens Carreras, Irene Rocas i Manel Serra i Moret. Era el dia 23 d'abril de 1916.

Autor: Desconegut

Procedència: Fons Bassa-Rocas, Arxiu Municipal de Palafrugell.

Retorn menú imatges

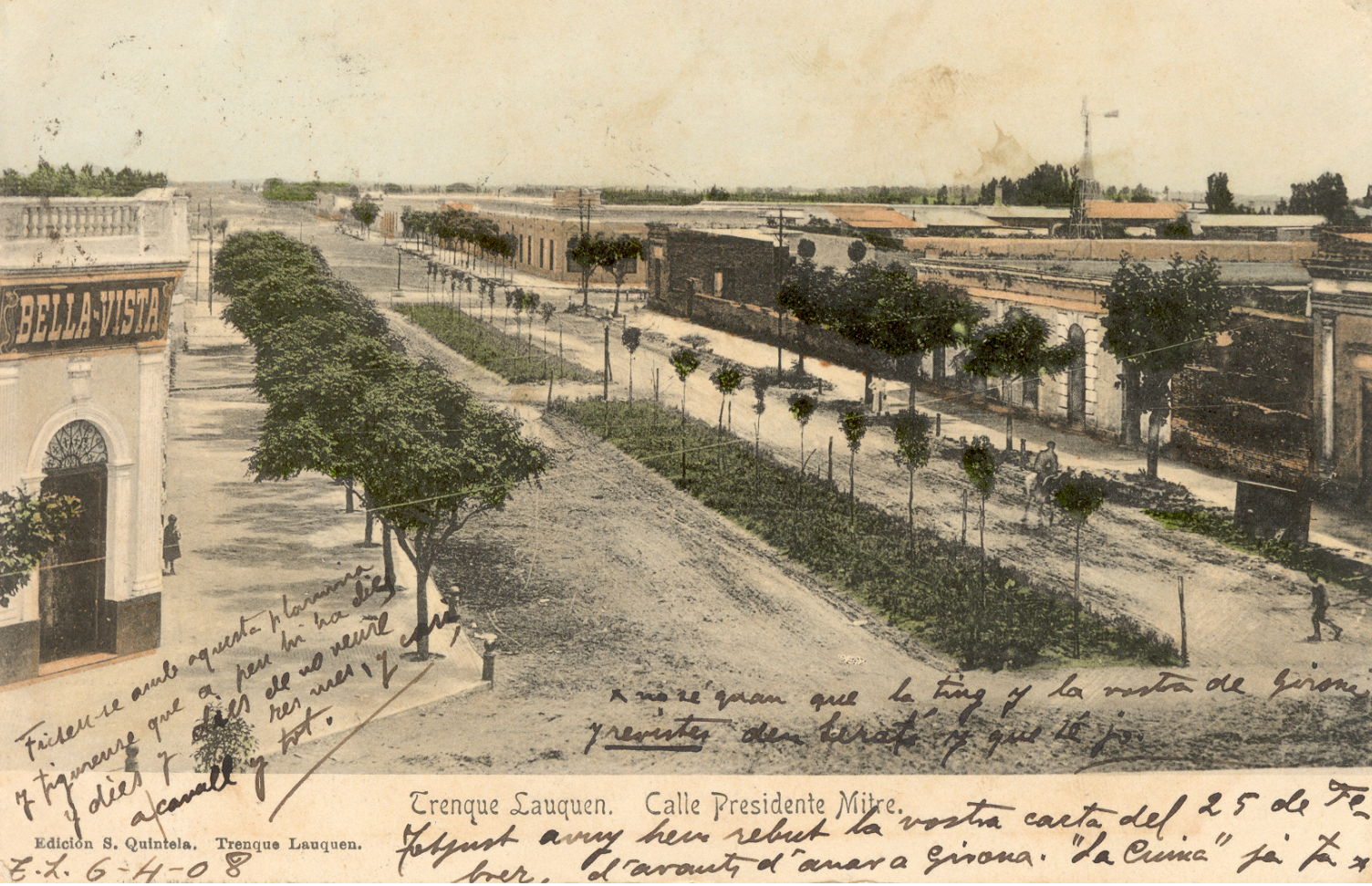
Imatge 10

Targeta postal de la "Colònia Catalana" a l'Argentina, l'abril del 1910. De dreta a esquerra apareixen Valentí Gibert Vallès (1), Maria Llorens Bassa (2), Braulia de Cimavilla (3), Francisca Vallès de Gibert (4), Dieguito Gibert Rodríguez (5), Joan Llorens Bassa (6), ? (7), Valentinito Gibert Rodríguez (8) i Gabina R. de Gibert (9).

Autor: Desconegut

Procedència: Fons Bassa-Rocas, Arxiu Municipal de Palafrugell.

Retorn menú imatges

Imatge 11

Vista panoràmica del carrer principal de Trenque Lauquen, Argentina (6/4/1908), on es van establir per motius laborals Florenci Bassa, Gracieta Bassa i el seu marit, Joan Llorens. Gracieta qualificava de "necròpolis" aquest assentament de colons, encara no del tot urbanitzat. La nota de la postal, escrita per Gracieta, diu: «Fixeu-se amb aquesta planúria y figureu-se que a peu hi ha dies y dies y dies de no veure res més, y casi a cavall y tot.» La família Llorens-Bassa posteriorment es va traslladar a la capital, Buenos Aires.

Autor: Desconegut

Procedència: Fons Bassa-Rocas, Arxiu Municipal de Palafrugell.

Retorn menú imatges

Imatges 12 i 13. ***Dos retrats d'estudi d'Irene Rocas amb anotacions al dors.***

Autor: Banús. Procedència: Fons Bassa-Rocas, Arxiu Municipal de Palafrugell.

Fills meus aquí'm teniu. Dels tres aquet és el que hi semblo més jove. El pentinat potser el trovareu massa llis, pro no'm fa cap ridícol y jo no m'hi veig estranya. Porto el monyo bon xich alt y unes pintes negras llisas. Sempre me pentino jo mateixa. Sense res al cap només hi vaig per anar a plassa o per qui la vora trovo que fa poch sèrio anar ab el cap descubert. Are fa tanta calor que tot fa nosa. A baix de la fandilla s'hi veu una mica de basta de las tres que hi ting. Aquest vestit el vaig comprar a Olot y me'l vaig fer aquí jo mateixa. La punta del peto és la que portavas tu an aquell vestit d'istiu que te varen fer a la Bisbal. En aquest retrato m'hi veig un aire tot de pagesa presumida y jo no'l hi ting. Aquesta manera de tenir el moneder sembla que no ting costum de portá-ne y a fe que no'l deixo may perquè de las fandillas cordadas a darrera no porto butxaca perquè no fassi bulto. A vèurer què m'hi direu.

Ahir n'Angeleta she'n va anar cap a las Planas. La vingueren a buscar na Elvireta y 'l seu pare.

Adeussiau us diu la vostre mare que a tots us estima.

Àvia Irene Rocas de Bassa

5 agost 1910

¿La pagesa... de Llufriu? No, puig a Llufriu no portava pas el pentinat tant escayent. Per Olot sí que hi anava sempre vestida d'aquest modo. El meu posat no deixa d'esser forsa encertat, pro el de la mantellina ho és més encare. Abitllada aixís hi vaig aquí al ivern per anar a plassa per aqueixos voltants y de nit cum per a fer alguna diligència per aquí a prop. Per vestir-me me poso l'abrich que me vaig comprar y de sobre del mocador del cap m'hi poso la mantellina.

Ting tot el vostre bagatge rebut avui. M'hi parlas tant del progectat viatge de n'Angeleta. Un atre vegadas els pensaments s'hauran trovat per el camí. Ab els de can Perandones continuem la amistat forta cum sempre només que no ens veyem tan sovint perquè estem lluny.

Na Montserrat és a Sarrià a estiuejar uns dias. Con ella tornarà hi anirà na Maria. Totes dues a plegat no les volen perquè són massa enfutimades.

Us envia un abràs la vostre mare. Irene.

Barcelona 5 agost 1910.

Aqueix ninot que hi ha a la cadira és brodat.

Retorn menú imatges

Imatge 14

L'any 1927, després de la mort dels seus fills Lluís i Serafí, Irene Rocas va viatjar a l'Argentina a retrobar la seva filla i néts, i ja no va tornar a Catalunya. En aquesta imatge la seva família la va retratar fent ganxet al poble d'Argüello (Córdoba), on vivien.

Autor: Desconegut

Procedència: Fons Bassa-Rocas, Arxiu Municipal de Palafrugell.

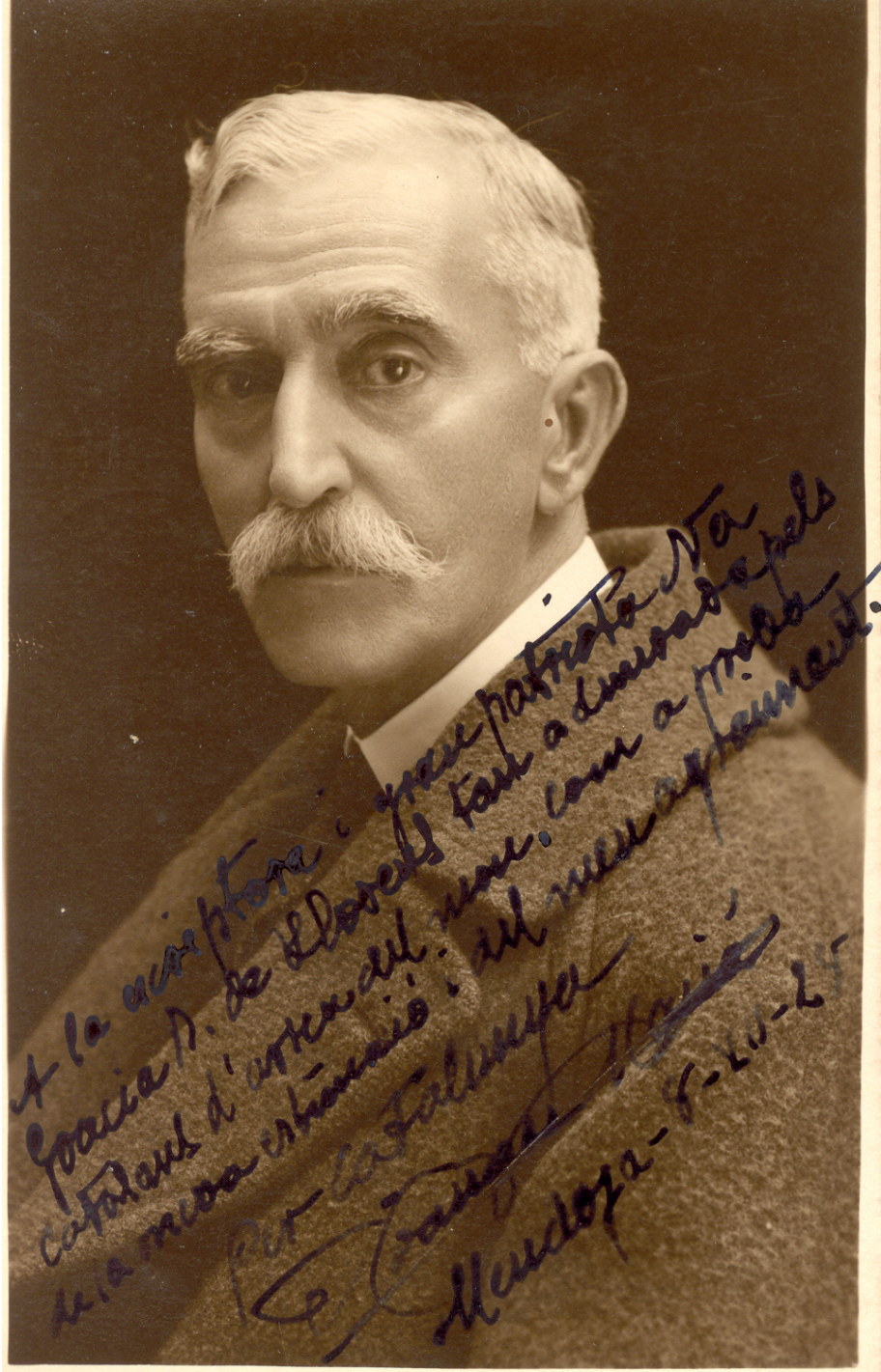
Retorn menú imatges

Imatge 15

Francesc Macià va ser acollit, en el seu exili a l'Argentina, a casa dels Llorens-Bassa. Ell i Ventura Gassol van forjar una entranyable amistat amb Gracieta, Joan Llorens i també amb l'àvia Irene. La foto, del 1924, conté una dedicatòria autògrafa a Gracieta: «A la escriptora i gran patriota na Gràcia B. de Llorens, tan admirada pels catalans d'arreu del món, com a prova de la meva estimació i del meu agraïment.»

Autor: Serra

Procedència: Fons Bassa-Rocas, Arxiu Municipal de Palafrugell.

Retorn menú imatges

Imatge 16

De dalt a baix i d'esquerra a dreta: Irene, Joan, Mima i Sara Llorens Bassa; Gracieta, Irene Rocas i Maria Llorens Bassa. Retrat familiar enviat el 28/2/1937 per Irene als seus fills Maria i Armand.

Autor: Desconegut

Procedència: Fons Bassa-Rocas, Arxiu Municipal de Palafrugell.

Retorn menú imatges

Imatge 17

La casa dels Bassa, a Llofriu, avui centre social i cultural Bassa-Rocas.

Autor: Josep Lois Clemente

Procedència: Fons Ajuntament de Palafrugell, Arxiu Municipal de Palafrugell.

Retorn menú imatges

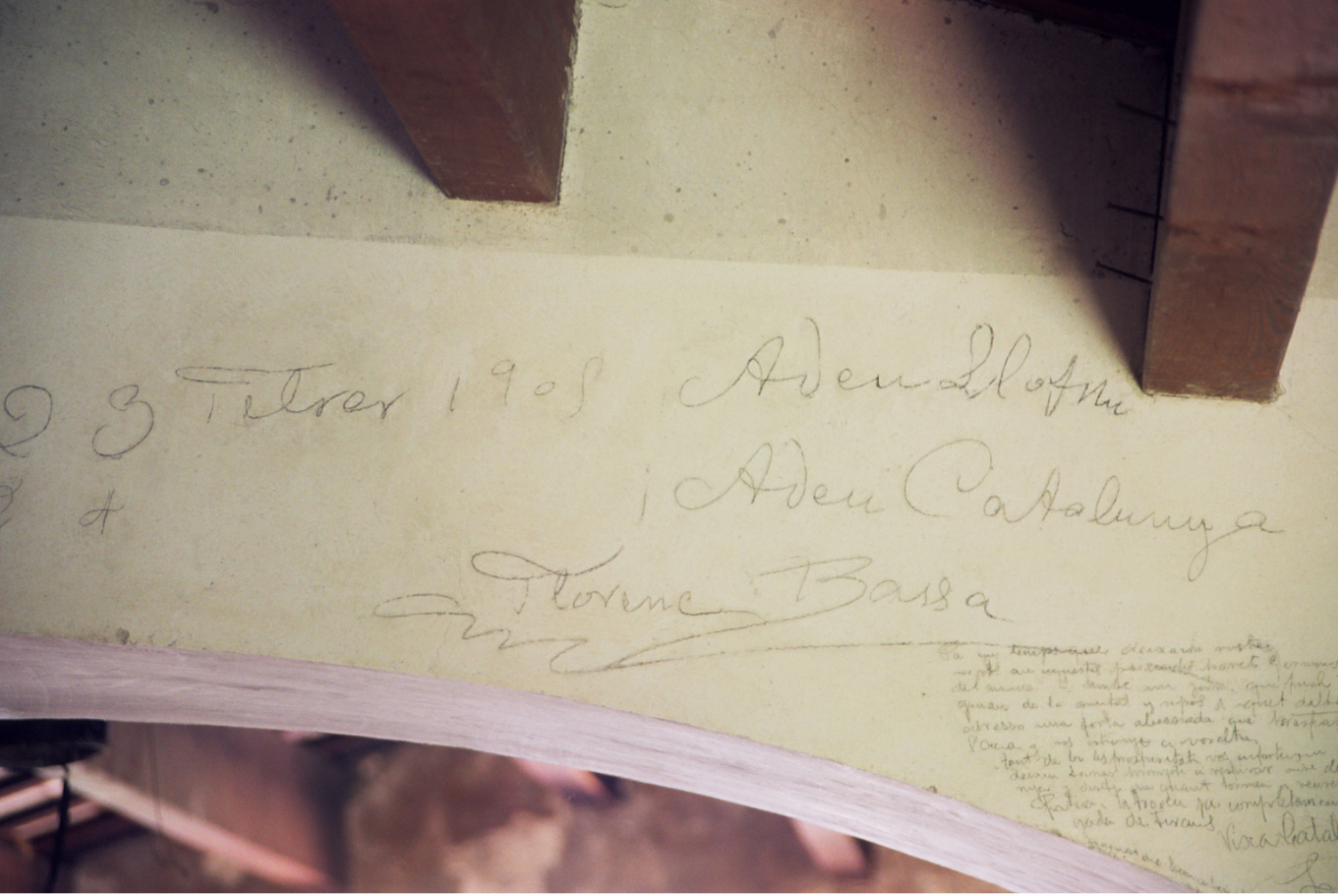
Imatge 18

La reforma de l'edifici de can Bassa va permetre recuperar dibuixos murals fets pels fills i descendents d'Irene. La fotografia mostra una escena costumista d'una ballada de sardanes a la plaça Major de Llofriu.

Autor: Enric Bruguera Martí

Procedència: Arxiu Municipal de Palafrugell.

Retorn menú imatges

Imatge 19

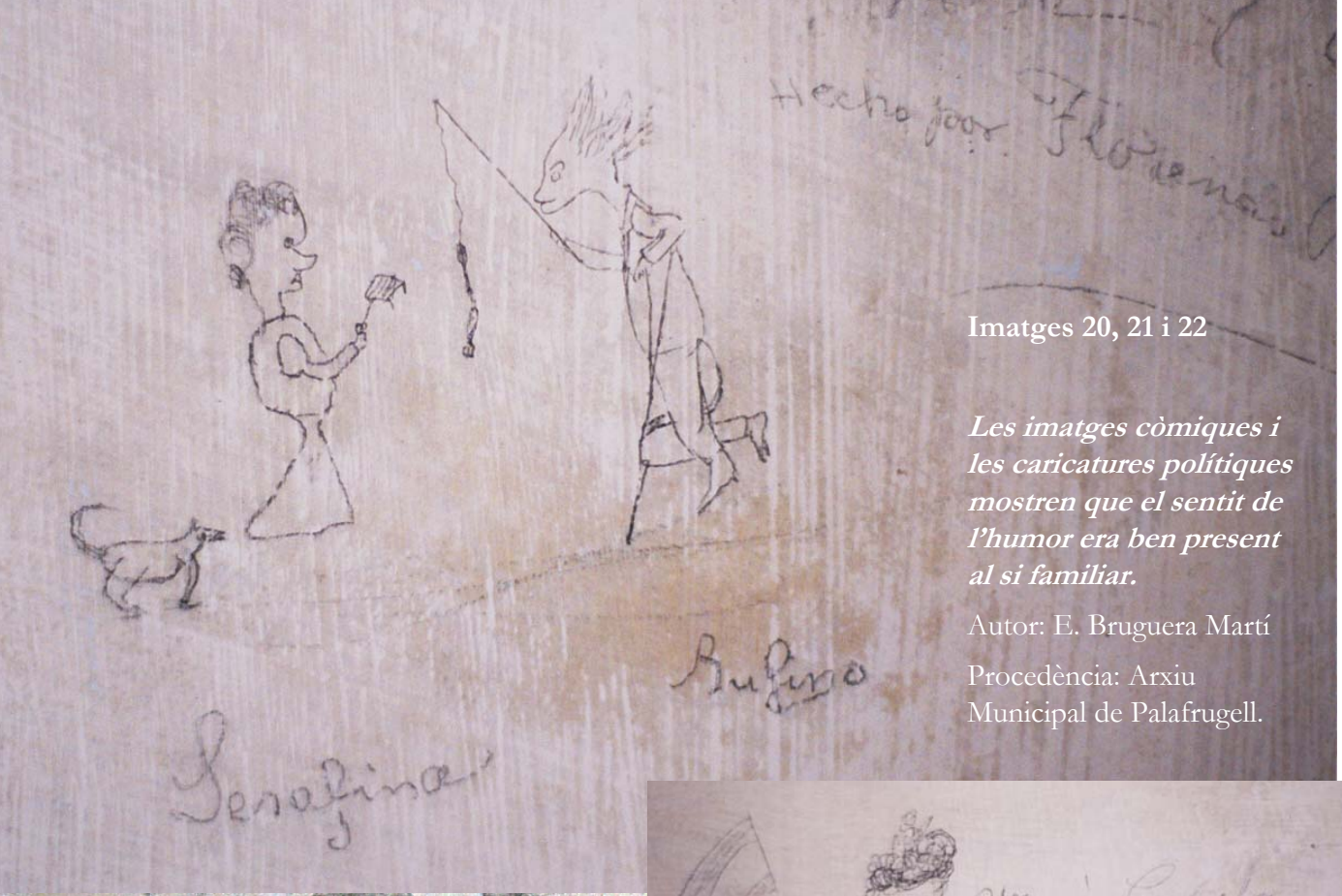
Aquesta inscripció a les parets de les golfes de can Bassa va ser feta per Florenci, el fill gran d'Irene, abans d'embarcar-se cap a Amèrica. El sentiment llofriuenc i catalanista era compartit per tota la nissaga Bassa-Rocas.

Autor: Enric Bruguera Martí

Procedència: Arxiu Municipal de Palafrugell.

Retorn menú imatges

Retorn menú imatges

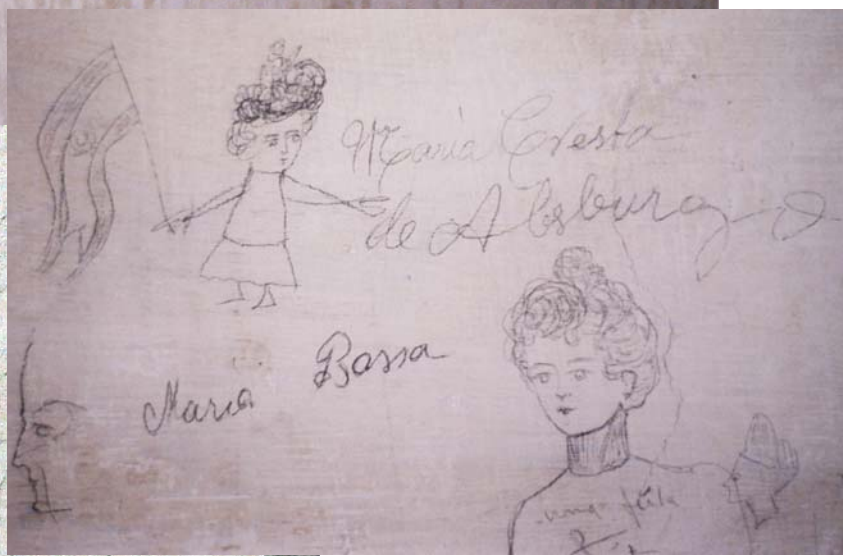
Imatges 20, 21 i 22

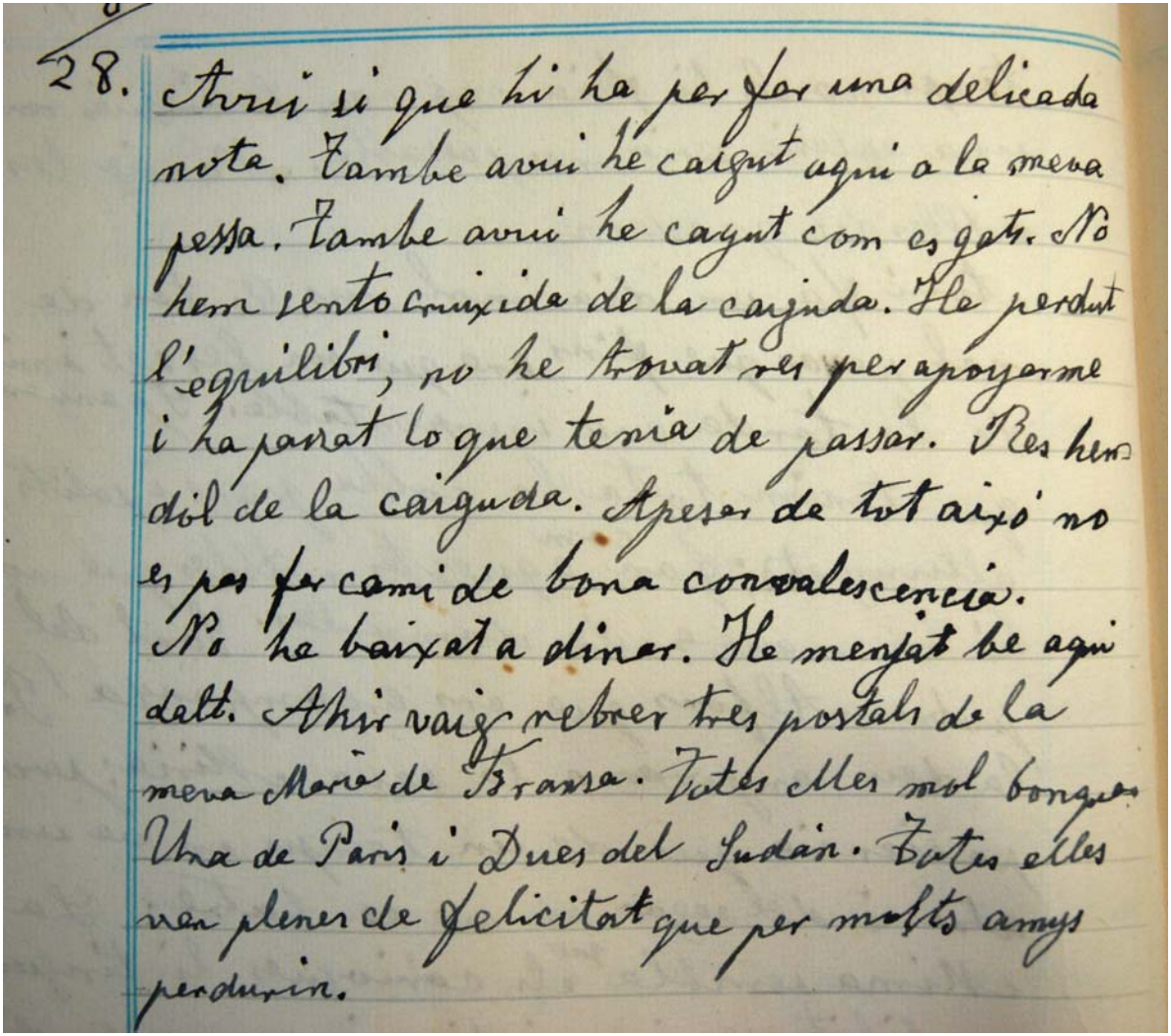
Les imatges còmiques i les caricatures polítiques mostren que el sentit de l'humor era ben present al si familiar.

Autor: E. Bruguera Martí

Procedència: Arxiu Municipal de Palafrugell.

28. Avui si que hi ha per fer una delicada nota. També avui he caigut aquí a la meva pessa. També avui he caygut com es gats. No hem sento cruxida de la caygada. He perdut l'equilibri, no he trovat res per apoyarme i ha passat lo que tenia de passar. Res hem dol de la caygada. Apesar de tot això no es pas fer camí de bona convalescencia. No he baixat a dinar. He menjat be aquí dalt. Avui vaig rebre tres postals de la meva Marie de Brassa. Totes elles molt bonques Una de Paris i Dues del Sudan. Totes elles ven plenes de felicitat que per molts anys perdurin.

Imatge 23

Aquest fragment és l'últim d'una llarga vida consagrada a l'escriptura. La nota correspon al 28 de gener de 1947, una setmana abans de morir.

Autor: Xavier Pareras

Procedència: Arxiu Municipal de Palafrugell.

Retorn menú imatges